штемп.
Т32—
164

Т32
164

ПОЛНЫЙ
РУССКО-АРМЯНСКІЙ СЛОВАРЬ

СОСТАВЛЕННЫЙ

ДОКТОРОМЪ ФИЛОСОФІИ

А. С. ДАГБАШЯНОМЪ.

ԼԻԱԿԱՏԱՐ
ԲԱՌԱՐԱՆ ՌՈՒՍԵՐԷՆԻՑ-ՀԱՅԵՐԷՆ

ԿԱԶՄԵՑ

Յ. ԴԱՂԲԱՇԵԱՆ

ТИФЛИСЪ. | ԹԻՖԼԻՍ
Скоропеч. Мнацакана Мартиросянца | *Արագ. տպար. Մն. Մարտիրոսեանցի*
(Первая часть словаря (А—З) напечатана въ типографіи Константина Мартиросянца.)
1906.

ГОСУДАРСТВ. ПУБЛИЧНАЯ ИСТОРИЧЕСКАЯ БИБЛИОТЕКА
993305

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն

Ռուսերէնից հայերէն լիակատար բառարանիս մէջ այբբենական կարգով զետեղել ենք ռուսերէն լեզուի լիակատար բառամթերքը։ Լիակատար բառամթերք ասելով մենք հասկացել ենք ոչ միայն ռուսերէն, այլ և այն բազմաթիւ օտար բառերը, որոնք արդէն ընդունուել և գործածական են դարձել ռուսերէնի մէջ։ Օտար բառերի մօտ նշանակուած է նոցա ծագումը, որով ընթերցողին միջոց է տրւում պարզ կերպով ըմբռնելու այն սերտ կապը, որ ռուսերէն լեզուն դարերի ընթացքում հաստատել է ուրիշ, գլխաւորապէս հարևան քաղաքակիրթ ազգերի լեզուների հետ։

Ամփոփելով բառարանիս մէջ ռուսերէնում գործածական բոլոր բառերը, մենք միևնոյն ժամանակ առաջ ենք բերել ամէն մի բառի բոլոր կարևոր նշանակութիւնները։ Այս բառարանի լիակատարութեան երկրորդ անհրաժեշտ պայմանն է։ Իւրաքանչիւր բառին կցել ենք անհրաժեշտ քերականական ցուցումները։ Բառարանս ունի լիակատար շեշտադրութիւն. եթէ շեշտը բառի փոփոխուելով փոխուում է, այդ ցոյց ենք տուել։ Բառի հոլովական խոտորումները ցոյց են տրուած։ Գրեթէ բոլոր բայերը խոնարհել ենք [1]) առաջ բերելով անկատար ձևի բայի ներկան [2]), հարկաւոր դէպքում նաև անցեալ անկատարն և հրամայականը, իսկ կատարեալ ձևի բայի ապառնին [2]), հարկաւոր դէպքում նաև անցեալ կատարեալն և հրա-

---

[1]) Աւելորդ ենք համարել խոնարհել օր. дѣлать, мѣня́ть, говѣ́ть, вы́сохнуть և նման բայերը, որոնց խոնարհումն ոչ մի դժուարութիւն չէ կարող առաջացնել (дѣлаю -ютъ; мѣня́ю -ютъ; говѣ́ю -ютъ; вы́сохну -нутъ)։ Սակայն հարկաւոր դէպքում միանուագ բայի անցեալը առաջ ենք բերել (օր. вы́сохъ -хла, о).

[2]) Միայն եզակի առաջին և յոգնակի երրորդ դէմքերը, որոնց օգնութեամբ, ինչպէս յայտնի է, շատ հեշտ է կազմել միւս դէմքերը (յոգն. երրորդ դէմքի **ю**-ն և **у**-ն փոխելով **е**-ի, իսկ **я**-ն և **а**-ն՝ **и**-ի։

մայականը։ Հարկաւոր դէպքում բայի խնդրառութիւնը նշանակուած է։ Իւրաքանչիւր նախդրից յետոյ նշանակուած է նորա հոլովառութիւնը։ Ռուսերէնի ընթերցանութիւնը հեշտացնելու համար բառարանում գետեղել ենք այս կամ այն բառի դժուար ձևերը, ցոյց տալով թէ որտեղ պիտի որոնել նորանց բացատրութիւնը։ Կենդանաբանական, բուսաբանական, հանքաբանական և բժշկական բառերից յետոյ առաջ ենք բերել նոցա լատինական տէրմինները, որովհետև այդ արդի գիտութեան պահանջներից մինն է համարուում։

Բացի այս բոլորից իւրաքանչիւր բառին հետևում են նորան վերաբերող ոճաբանական օրինակները։ Երբեմն ռուսերէն բառի դիմաց դրած հայերէն թարգմանական բառերն ունենում են մի քանի, նոյն իսկ փոխաբերական նշանակութիւններ։ Այստեղից ընթերցողի համար առաջանում է մթութիւն, որ միանգամայն վերանում է առաջ բերած ռուսերէն կտրուկ օրինակներով. Տեղ խնայելու համար միայն ռուսերէն դժուար օրինակներն ենք հայերէն թարգմանել, որովհետև հեշտերն ընթերցողը ինքը կարող է թարգմանական բառերի օգնութեամբ թարգմանել։ Որոշ դէպքերում թարգմանական բառերից յետոյ անհրաժեշտ համարեցինք հանրագիտական բացատրութիւն ևս առաջ բերել՝ բառի իմաստն կամ գործածութիւնը լաւ պարզաբանելու համար։

Բառարանագրական գործի դժուարութիւնը ընթերցող հասարակութեանը լաւ յայտնի է։ Այստեղ կըցանկանայի խօսել յատկապէս այն առանձին դժուարութեան մասին, որին հանդիպում է ռուսերէնից հայերէն բառարան կազմողը։ Դժուարութեան պատճառը արդի աշխարհաբառի պարզ և անզարգացած դրութիւնն է. Լեզուն ժողովրդի կեանքի աստիճանացոյցն է. որքան մի ժողովրդի կեանքը բարդ և բազմակողմանի է, այնքան էլ նորա լեզուն տեսնում ենք բարգաւաճուած ու զարգացած և ընդհակառակն։ Արդ՝ ռուս ազգը աշխարհիս ամենամեծ և քաղաքակիրթ ազգերից մէկն է։ Նորա կեանքը բարդ և բազմակողմանի է և այդ բարդութիւնն և բազմակողմանիութիւնն արտայայտուել են և արտայայտուում են նորա լեզուով, որովհետև նորա լեզուն գործ է ածուում և՛ ժողովրդի մէջ, և՛ պետական բոլոր հիմնարկութիւններում, և՛ գիտութեան ու արուեստի բոլոր ճիւղերում։ Լեզուի այս բազմադիմի գործածութիւնը նըպաստել է նորա զարգացմանն և կանոնաւորութեանը. ռուս ազգը հետզհետէ իւր հարևան ազգերից փոխ է առել բազմաթիւ բառեր և դարձուածքներ, որոնք այնպէս գործածական են դարձել, որոնք ռուսի ականջին ամենևին խորթ չեն հնչում։ Ընդհակառակն, ինչպէս հայ ազգի կեանքն պարզ է և անբարգաւաճ, այնպէս էլ նորա լեզուն մնացել է

պարզ և անզարգացած։ Ուստի և ռուսերէն լեզուի լիակատար գանձը հայացնելու դէպքում բառարան կազմողը պատահում է մեծամեծ դժուարութիւնների։ Օրինակ՝ անհամեմատ դիւրին է կազմել ռուսերէնից գերմաներէն, ֆրանսերէն կամ անգլիերէն, քան թէ ռուսերէնից հայերէն բառարան, որովհետև յիշեալ ազգերի կեանքն նոյնքան բազմակողմանի և լեզուն նոյնքան զարգացած է, որքան և ռուսերէնը։ Արդ՝ մեր գործի ընթացքում մենք աշխատել ենք հայացնել այն բոլորն, ինչ որ հնարաւոր էր հայացնել։ Բայց պատահեցան բառեր, որոնց հայացման խնդիրն աւելի լաւ համարեցինք ապագային թողնել, քան թէ բառեր թխել։ Յաճախ դիմել ենք ժողովրդական լեզուին և գաւառաբարբառներին, որովհետև կան ռուսերէն բառեր, որոնց համապատասխան հայերէն գրական խօսք չկայ, բայց ժողովրդական և գաւառական խօսք կայ։ Այսպիսի դէպքերում ժողովրդական և գաւառական բառերից չենք խորշել։ Յաճախ գրական բառերից յետոյ դրել ենք ռամկականն և գաւառականը, ցանկանալով ընթերցողի գործը դիւրացնել, որովհետև կան ընթերցողներ, որոնց ռամկական և գաւառական բառերն աւելի հասկանալի են, քան թէ գրական բառերը։

Մեր գործը կազմելիս բազմաթիւ բառարաններ քրքրելուց գերադասեցինք արդի ռուսերէնի և հայերէնի բառարանագիտական ուսումնասիրութիւնը։ Երեք տարի նուիրեցինք այդ նախապատրաստական աշխատանքին, զուգընթացաբար կարդալով արդի ռուս և հայ գրականութիւնն և մեր գործի համար նիւթեր հաւաքելով։ Այս բառարանը կազմելուն ձեռնարկելով, շարունակեցինք և շարունակում ենք նոյն ճանապարհով ընթանալ։ Այսպիսով մեր բառարանն աւելի կենդանի և ինքնուրոյն դուրս եկաւ, քան այն բառարանները, որոնց կազմողները աշխատում են շատ բառարաններ քրքրել։

Այս տաժանելի և պատասխանատու գործին մենք ձեռնամուխ եղանք համեմատաբար երիտասարդ հասակում՝ մեր անձնական ոյժերով և միջոցներով։ Աշխատակիցներ ունենալու համար հարկաւոր էին ահագին միջոցներ, որ մենք չունէինք, այնպէս որ մենք ենք բառարանիս և՛ կազմողը, և՛ արտագրողը, և՛ սրբագրողը և՛ հրատարակիչը։ Քաղցր պարտականութիւն եմ համարում իմ սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնել պ. Յովհաննէս Սպենդիարեանին, որ իմ ծանր գործում ինձ խրախուսել և աջակցել է։ Այստեղ ես չեմ կարող չարտայայտել իմ խորին կսկիծը և վիշտը մի անձի վաղաժամ մահուան համար, որը բառարանիս գործում մեծ մասնակցութիւն է ունեցել։ Այդ անմոռանալի անձը Լևոն Խան-Աղեանն է. սկզբում Խան-Աղեանին ես միայն ճանաչում էի նորա «Գիւղատնտեսա-

կան գործիքներ և մեքենաներ» գեղեցիկ գրքով և, ինչպէս մի քանի մարդկանց, Լ. Խան-Ազեանին ևս այցելեցի և խորհուրդ հարցրի բառարանիս մասին։ Բանից դուրս եկաւ, որ Լ. Խան-Ազեանը ոչ միայն բառարանագրական գործին սիրահար էր, այլ և առաջ ինքը ձեռնամուխ էր եղել ռուսերէնից հայերէն բառարան կազմելուն։ Իմ բառարանի առաջին տպագրական թերթը տեսնելով նա այնպէս հաւանեց, որ խոստացաւ սրբագրութեան մէջ օգնել և ինձ պարտաւորեցրեց բոլոր սրբագրական թերթերն էլ իրան տանել։ Այդ օրից Խան-Ազեան անձնազոհ աշխատակից է հանդիսացել իմ բառարանին, հետաքրքրուել է նորանով ինչպէս իւր սեպհական գործով. բառարանի ամեն մի յաջողութիւնը նորան անկեղծ ուրախութիւն էր պատճառում, որովհետև Լ. Խան-Ազեանը վերին աստիճանի ազնիւ սրտի և բնաւորութեան տէր մարդ էր։ Նա սրբագրութեան ժամանակ արել է միշտ իւր գնահատելի նկատողութիւնները։ Միայն ամառները անկարելի էր լինում բառարանիս բոլոր սրբագրական թերթերն էլ ուղարկել Լ. Խան-Ազեանին, որովհետև Լ. Խան-Ազեանն ապրում էր Ջալալօղլու մօտ գտնուող իւր սեպհական կալուածքում և պօստը միշտ չէր հասցնում ծրարները։ Եւ ահա յանկարծ ինձ հասնում է նորա անակնկալ մահուան գոյժը։ Հանգիստ ոսկերացդ, ով ազնիւ բարեկամ։ Դու վաղաժամ փոխուելով յաստեացս 'ի սուգ համակեցիր քո ազնիւ ընտանիքն և բարեկամներին, սակայն քո յիշատակը յաւիտեան անմոռաց կը մնայ մեր սրտերում։

Աղբիւրների նկատմամբ մենք հետևել ենք Պլինիոս Կրտսերի խօսքին, թէ „multum, non multa“ *և լատիներէն առածին, թէ* „multa nocent“. *Մեր ձեռնարկած գործը սաստիկ ընդարձակ, տաժանելի և հոգեմաշ էր։ Ուստի և յուսահատութիւնից վախենալով, մենք վճռեցինք օգտուել միայն միքանի ամենանորագոյն և ամենաընտիր աղբիւրներից, որոնք և այստեղ առաջ ենք բերում.* Словарь русскаго языка, составленный вторымъ отдѣленіемъ Императорской Академіи наукъ, выпуски I—VII (А - Закрѣплять), С. Петербургъ, 1891—1900. Русско-нѣмецкій словарь И. Я. Павловскаго, изданіе третье, Рига 1900 г. Полный русско-французскій словарь, состовленный Н. П. Макаровымъ, изданіе девятое, С. Петербургъ 1900 г. Справочный словарь орѳографическій, этимологическій и толковый русскаго литературнаго языка, составленный подъ редакціею А. Н. Чудинова, С. Петербургъ 1901 г. *Կենդանաբանութիւն, Բուսաբանութիւն և Հանքաբանութիւն 'ի Հ. Գաբրիէլ վ.-է Մէնէվիշեան, Վիեննա* 1897 *թ. և բազ-*

մաթիւ ուրիշ մանր երկեր, որոնք աւելորդ ենք համարում այստեղ առաջ բերել։ Բառարանիս մէջ առաջ բերած ռուսերէն օրինակներն վերցրել ենք գլխաւորապէս Ակադէմիական, Մակարովի և Պավլովսկու բառարաններից։ Սակայն ռուս հեղինակներից ևս օրինակներ կան առաջ բերուած։ Աչքի առաջ ենք ունեցել նաև հետևեալ բառարանները. Բառարան 'ի ռուսաց լեզուէ 'ի հայ, աշխատասիրեալ 'ի Գաբրիէլէ Երեցփոխեանց, Տփխիս, 'ի 1854 ամի։ Բառարան ֆրանսերէնից հայերէն պ. Նորայր Բիւզանդացու, Կ. Պօլիս 1885 ամի։ Բառագիրք գերմաներէն-հայերէն, աշխատասիրեաց Հ. Աւետիք վ. Կոյլու, Վիեննա 1889 թ. Շատ ուշիւ կարդացել ենք նաև պ. Աբրահամ Յովհաննիսեանի Ռուսերէնից հայերէն բառարանը, որովհետև այս բառարանի սխալները ոչ միայն անհանդուրժելի, այլ և անթիւ անհամար են։ Մեր օգտուելը վերոյիշեալ բառարաններից գլխաւորապէս կայացել է նրանում, որ մեր բառարանն ինքնուրոյն կազմելուց յետոյ մի մի անգամ կարդացել ենք յիշուած բառարաններն և այս կամ այն բառը աւելացրել ենք։

Մինչև այսօր այսպիսի բարդ և դժուար տեխնիկայով և այսպիսի հսկայական ծաւալով ռուսերէնից հայերէն բառարան տպուած չէ։ Տարաբաղդաբար սկզբից չկարողացանք նախատեսել գործի բարդութիւնն և բառարանիս առաջին երեք պրակները չտպուեցան այնպէս, ինչպէս մեզ ցանկալի էր։ Սակայն հետևելով «Լաւ է ուշ, քան երբէք» առածին, մենք ուղղել ենք տպագրութեան տեխնիկական թերութիւնն, այնպէս որ չորրորդ և հետևեալ պրակների տիպը սքանչելի է։ Այսօր չորրորդ պրակի հետ մեր բաժանորդներին ուղարկելով բառարանիս նախաբանը, խորհուրդ ենք տալիս առաջին երեք պրակները միասին կազմել տալ։ Իսկ հետևեալ պրակները, որոնց թուղթն ևս ուրիշ է, առանձին պիտի կազմել տալ։

Յ. Դաղբաշեան

Թիֆլիս, 1-ն օգոստոսի 1903 թ։

А.

А, а, ձայնաւոր է և շեշտի տակ հնչուում է ինչպէս հայոց ա տառը. իսկ а-ն առանց շեշտի անորոշ արտասանութիւն ունի: Մանաւանդ նկատելու է, որ а-ն առանց շեշտի շշականերից (ж, ч, ш, щ) յետոյ բառի սկզբի և միջի վանկում հնչուում է գրեթէ ինչպէս е. օր. жалѣть (жел—), щадить (ще—). несчастли́вый (—счестл—); իսկ բայերի յոգն. 3 դէմքում հնչուում է ինչպէս у: օր. держатъ (—жутъ). слышатъ (—шутъ) та́щатъ (—щутъ).

А. I. շ. այլ, իսկ, բայց. не верти́сь, а говори́ пра́вду—այլ ասա ճշմարտութիւնը. я зна́ю, что́ я говорю́, а ты не лги— իսկ դու սուտ մի խօսիր. а то́ այլապէս, եթէ ոչ. не смѣ́йте итти́ за мной, а то я разсержу́сь— եթէ ոչ ես կը բարկանամ. а не և ոչ թէ. хозя́инъ я, а не ты — և ոչ թէ դու. а вѣдь չէ՞ որ. а вѣдь я его́ вида́лъ гдѣ-то! II. ձյ. արտայայտում է 1, հարցում. хорошо́ вѣдь и это? А?—չէ՞, այնպէս չէ՛ а? это вы?—այդ դո՞ւք էք, հա՞. 2, վիշտ, բարկութիւն, զայրոյթ, դուշակութիւն. а! тепе́рь ви́жу мо́ю поги́бель ո՛հ, այժմ տեսնում եմ իմ կորուստը. а! бо́льно! а мнѣ не бо́льно? ա՛հ, քեզ ցաւ է պատճառում, հապա ինձ չէ՞ պատճառում. а! тепе́рь понима́ю ահա՛, հիմայ հասկանում եմ. а! вы вое́нный! ահա՛, դուք ուրեմն զինուորական էք. 3, կոչին ուժի կերպ է տալիս. дѣ́душка! а, дѣ́душка! պապիկ, ա՛յ պապիկ:

Аа ձյ. արտայայտում է յանդիմանութիւն, հեգնութիւն, սպառնալիք. аа! впередъ не ста́нешь лгать հախը է, տեսա՞ր, այլ ևս սուտ չես խօսիլ:

Аaро́нова борода́ տ. Аронова борода́:

Аба́ ի. արաբ. 1, հաստ սպիտակ մահուդ. 2, այդ մահուդից կարած պատմուճանը:

Абажу́ръ ա. (ֆր.) աբաժուր. 1, լուսակալ, լուսարգել, լուսամփոփ (հովանոցի նման ծածկոց, որ դնելով լապտերի վերայ՝ լոյսը անդրադարձնում են սատրկայի վերայ). 2, ճարտ. առանձին կազմութեամբ պատուհան, որ սենեակը պաշտպանում է արեգակի կիզիչ ճառագայթներից, անձրևից, անցուդարձ անողների հետաքրքրութիւնից և միևնոյն ժամանակ սենեակին օդ և լոյս է մատակարարում:

Абаза́ ի. 1, ռ—ք. Կովկասի հիւսիսում բնակուող աբազա ցեղը. 2, Սև ծովի վերայ խոտաշունչ, փոտնդաւոր արևելեան քամի:

Аба́‖зъ ա. աբասի (20 կոպէկանոց արծաթէ դրամ:

Аба́ка ի. (լտ.) աբակոս. 1, աւազով կամ փոշիով ծածկուած հաշուետախտակ, որի վերայ հին մաթեմատիկոսները երկրաչափական պատկերները էին նկարում և զանազան հաշիւներ էին անում. 2, մի տեսակ հաշուեգործիք, գործածական արևմտեան Եւրոպայում. 3, ճարտ. քառանկիւնի սալը, որ անմիջապէս սիւնի գլխին է դրուում:

Аба́съ տ. абазъ:

Аб‖ба́тикъ նւզ. տ. Абба́тъ; **-бати́сса** ի. աբբայուհի, կաթոլիկ կուսանոցի մայրապետը. **-ба́тскій** ած. աբբայի, աբբայական. **-ба́тство** չ. աբբայութիւն. 1, կաթոլիկ վանք իւր կալուածներով. 2, աբբայութիւն, վանահայրութիւն. **-ба́тъ** ա. (յն.) 1, աբբահայր, կաթոլիկ վանքի վանահայր. հմմ. Авва; 2, աբբայ (մի պատուանուն յորջորջում կաթոլիկ եկեղեցու հարազատի):

Аб‖дикаціо́нный актъ հրաժարագիր (իշխանութի.) **-дика́ція** ի. (լտ.) հրաժարական,—րում (իշխանութիւնից):

Абевега ի. այբբեն, այբբենական ցուցակ, ցանկ:

Аберра́ція ի. 1 ֆիզ. միևնոյն կէտից դուրս եկած ճառագայթների փոխուանների շեղումը, խոտորումը միմեանցից. 2, աստղ. լոյսի շեղումը, խոտորումը շնորհիւ այն հանգամանքի, որ ա, երկիրս արեգակի շուրջը պտտում է, կանգնած չէ, և բ, աստղի լոյսի հեռադիտակի մի ծայրից մինչև միւսը հասնելը ժամանակ է անցնում, ուստի և մենք աստղը տեսնում ենք ոչ թէ իւր իսկական տեղում, այլ խոտորուած, շեղուած երկրիս շարժման ուղղութեամբ:

'Абза́цъ ա. (գերմ.) 1, պարբերութիւն, նոր տող. 2, պատի մէջ ներս պրծած տեղը, խոռոչը:

Аби́нный ած. արաբ սպիտակ մահուդից. а—ая спанча́.

Абисси́‖нецъ,нца, ա. **-нка** ի. հաբէշցի, եթովպացի այր, կին **-нскій** ած. հաբէշի, եթովպիայի:

Абитурі́ентъ ա. (լտ.) շրջանաւարտ, ընթացաւարտ, ուսումնաւարտ (միջնակարգ ուսումնարանի):

Аблака́тъ ռմկ. տ. Адвока́тъ.

Аболиціони́стъ ա.(լտ.) աբօլիցիօնիստ. 1, պատմ. նա, որ ձգտում էր Հիւս. Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում ստրկութիւնը ոչնչացնելու. 2, առհասարակ նա, որ ձգտում է փոխելու մի և է օրէնք (օր. մահուան պատիժը), սովորութիւն և այլն:

Або‖неме́нтный ած. կանխավարձի. **-неме́нтъ** ա. (ֆր.) աբոնիմէնտ, կանխավճար, կանխավարձելը (օր. թատրոնական աթոռի, օթեակի, որի համար որոշ զեղչ է լինում.) **-не́нтъ** ա. կանխավարձող, բաժանորդ. **-ни́рова́ніе** չ. կանխավարձելը, բաժանորդ գրուելը, նախօրօք բռնելը. **-ни́рова́ть,** (-ни́ру́ю - ютъ) ն. կանխավարձել, որոշ զեղչով նախօրօք վարձել, բռնել (տեղ թատրոնում և այլն); **-ся**** 1, ատչր. կանխավարձել, կանխագրուել, որոշ զեղչով կանխօրէն

բաժանորդ, մասնակից գրուել. а. на театръ, на концертъ, на газету; 2, նր. կանխավարձուիլ, որոշ դեղջով, նախօրօք վարձով տրուիլ. -нировка ի. կանխավարձելը, —ձուիլը, կանխավարձում։

Абор||дажный ած. կռփամարտի. а—ое сраженіе կռփամարտ (որի ժամանակ թշնամի նաւերը նախ միմեանց կռփում, ճանկում են). -дажъ ա. կռփամարտ (ծովի վերայ). -дировать** (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) ծովմ. թշնամու մարտանաւը կռփելով ճակատամարտ տալ։

Аборигены ա. յ. բուն բնիկներ, մի երկրի նախնական բնակիչները, ՙբնաշխք՚։

Абор||тивный ած. վիժեցուցիչ, վիժում, վաղահաս ծնունդ առաջացնող. а—ое средство, -тъ ա. (լտ.) բժ. դատս. վիժում, վիժուած։

Абракадабра ի. աբռակադաբրա (կախարդական խօսք, բանդագուշանք, որ գրելով թղթի կտորի վերայ, կրում էին մարմնի վերայ, հաւատալով որ նա մարդուն այլ և այլ ցաւերից, մանաւանդ ջերմախտից պաշտպանում է)։

Абревіатура ի. (լտ.) 1, կրճատում, յապաւում (գրելու ժամանակ՝ խօսքերի). 2, երաժշտական նոտաների մէջ գործածական յապաւման նշան։

Абрекъ ա. աբրեկ (կովկասեան երդուեալ, քինախնդիր լեռնաբնակ)։

Аб||рикосный, -рикосовый ած. ծիրանի, — նից. рикосовка ի. ծիրանից պատրաստած օշարակը. -рикосъ ա. բս. Prunus armeniaca ա, ծիրան, բ, ծիրանենի։ [նկար յատակագիծ։

'Абрисъ ա. (հոլ.) շրջագիծ, ուրուագիծ, ուրուա-

Абсентеизмъ ա. (անգլ.) մշտական բացակայութիւն հայրենիքից կամ կալուածից, հայրենամոռացութիւն։ [լատած օղիից ըմպելիք։

Абсентъ ա. (ֆր.) օշինդրօղի, օշինդրից պատ-

Абсиды ա. Апсида.

Абсо||лютизмъ ա. 1, (ֆր.) բացառիկ, անպայման լինելը. 2, անսահման, միահեծան, բացարձակ իշխանութիւն. արձակապետութիւն։ 3, փիլ. անսահմանականութիւն, անսահմանականութեան վարդապետութիւն -лютистъ ա. (ֆր.) 1, բացառիկ պահանջներ անող. որ ոչ մի բացառութիւն, զիջում չէ անում։ 2, անսահման, միահեծան, բացարձակ իշխանութեան կողմնակից. -лютность ի. անպայմանականութիւն, կատարելութիւն. բացառիկ լինելը։ -лютный ած.(լտ.) բացարձակ, անպայման, բացառիկ, կատարեալ. а—ая высота мѣста տեղագր. մի տեղի բարձրութիւնը ծովի մակերևոյթից. а. вѣсъ բուն, իսկական քաշը, կշիռը. հակառակը տ. удѣльный вѣсъ; а—ое большинство голосовъ въ коллегіальныхъ собраніяхъ— գեռակշիռ հակառակ կողմի վերայ թէկուզ մէկ ձայնով։ -лютъ ա. փիլ. ամենից անկախ, ինքնուրոյն, ինքնեկը, ամեն երևոյթների սկզբնապատճառը։

Абстра||ктный ած. (լտ.) վերացական, մտաւոր. -ктъ ա. 1, վերացական առարկայ, վեր. գաղափար. 2, երժ. երաժշտական գործիքի, երգեհոնի մէջ խուփ, որի բացուելով օդը խողովակներն է մտնում. -кція ի. աբստրակցիա. 1, առարկայի յատկութեանց, յատկանիշների վերացականացնելը, ընդհանրացնելը 2, վերացականութիւն։

Абсурдъ ա. (լտ.) անհեթեթութիւն, անտեղի, անճառ բան, խօսք։

Абулія ի. (յն.) 1, անկամութիւն, կամքի, կամեցողութեան բացակայութիւնը. 2, հոգբժ. կամազրկութիւն, կամենալու կարողութիւնից զրկուիլը։

'Абцугъ ա. (գերմ.) 1, թղթխ. խաղաթղթի աջուձախ բաժանելու ժամանակ խաղաքանշլիր զոյգը. 2,* съ перваго абцуга հէնց սկզբից, ըսկզբից և եթ, առաջին քայլից։

Аб||шидъ ա. (գերմ.) 1, հրաժարական, արձակում պաշտօնից. 2, արձակման, պաշտօնաթողութեան գիր, վկայական.-шнитъ ա. (գերմ.) տ. Ретраншементъ.

Абызъ ա. (թաթ.) աբիզ, թաթարական մոլլա։

Аван||гардный ած. առաջապահ, առաջխաղաց զօրքի. а—ое сраженіе, -гардъ ա. (ֆր.) ռազմ. 1, առաջապահ, առաջխաղաց զօրք, ջոկատ, որ գլխաւոր զօրաբանակը թշնամու անակնկալ յարձակումներից պաշտպանում և նորա մասին տեղեկութիւններ է հաւաքում, 2, նաւատորմիղի առաջ գնացող նաւերը, -зала ի. -залъ ա. (ֆր.) նախադահլիճ. -постный ած. առաջակայ ջոկատի. а—ая цѣпь առաջակայ պահապանների, ժամապահների շղթան, շարքը. -портъ ա. նախածոց, նախախորշ։ -постъ ա. (ֆր.) 1, ռազմ. առաջակայ զօրք, ջոկատ, պարեկադունդ, որ բանակատեղը թշնամու անակնկալ յարձակումներից պաշտպանում է. 2, առհ. գլխաւոր տեղ, նախավայր.-сировать (-рую -ютъ) ն. կանխօրէն վճարել, ընձեռնել. -совый ած. ավանսի, կանխավարձի. а—ыя деньги.-сцена ի.(ֆր.)թատր.նախաբեմ, բեմի առաջի մասը, վարագոյրի և օրկէստրի մէջ գտնուող տարածութիւնը։ -съ ա. (ֆր.) ավանս 1, կանխավճար, կանխադրամ. 2, авансы յ. հաշտութեան, բարեկամութեան, մտերմութեան առաջին քայլերը։

Аван||тажный ած. յարդ, առաւելութիւն ունեցող. տեսքով. а. видъ, а—ая наружность; -тажъ ա.(ֆր.) առաւելութիւն, յարդ, յարդանք, գերազանցութիւն. շահ, օգուտ։

Авантюри||нный ած. ավանտյուրինի. а. блескъ; -новый ած. ավանտյուրինի,—նից. а—ая табакерка, —печать; -нъ ա. (ֆր.) 1, արուեստ. ավանտյուրին արուեստական քարը։ 2, հնք. ավանտյուրին հանքը, կուարցը, ոսկեկայծը։

Аван||тюристъ ա.(ֆր.) -тюристка ի.արկածախնդիր —դրուհի, բաղդախնդիր, դրուհի։

Авар||ійный ած. ծովային արկածի, դժբաղդութեան, վնասի. а—ыя деньги;—рія ի. (իտ.) ծովգ. I. 1, ծովային արկած, ծովի վերայ կամ նաւահանգստում նաւին կամ նորա բեռանը հասած վնասը, կենը, կորուստը. 2, վնասուած նաւի ապատելու ժամանակ կրած վնասները, կորուստը։ II, (գերմ.) այն մաքսը, որ նաւահանգիստը մտնող նաւերից վերցնում են։

'Авва ա. (արմ.) հայր, աբբահայր, վանահայր. Богъ послалъ въ сердца ваши Духа Сына Своего, вопіющаго: 'Авва, 'Отче! —որ աղաղակէ աբբա, Հայր (Թուղթ առ Գաղատաց. 4, 7)։

Аввакумовщина ի. Յովակիմեան աղանդը, ռուս եկեղեցու ռասկօլի մի ճիւղը։

Ав||гитовый ած. հրատեայ. а. камень; -гитъ ա. հնք. augite, հրատ։

Авгуръ ա.(լտ.) հաւահարց, հաւահմայ, հաւադէտ, (հին Հռովմէացիների քրմերը, որոնք թռչունների ձայնից և թռչելու եղանակից գուշակութիւններ էին անում). * խաբեբայ, կեղծ մարդ։

Августи||нецъ, нца ա. -нка ի. Օգոստինեան վարդապետ, օգոս. կոյս. -нскій ած. Օգոստինեան։

'Авгу||стовскій ած. օգոստոս ամսի. а—ая книжка журнала; -стъ ա. (լտ.) օգոստոս, հին հայոց

նաւատորդ ամիսը. -стѣйшій ած. օգոստափառ (մակդիր, որ տրւում է արքայական տան անդամներին). А. Покровитель.

Авдиторъ տ. Аудиторъ.

Авдотька ի. 1, կնդ. Oedicnemus crepitans, մեծ, կարմրոտն ճահճային կտցարը, 2, կնդ. Upupa Epops, յոպոպ, 3, յաճխ. յ. Авдотьки բս. Trollius europaeus, ձկլի:

Аверсъ ա. (լտ.) մեդալի կամ դրամի առաջին (պատկերազարդ) երեսը. հակառակը տ. Реверсъ.

Аверьянъ ա. տ. Валерьяна.

Авиважъ ա. (ֆր.) 1, գիպակեղէնին վառ, կենդանի գոյն տալը. 2, հայերս համար ամաչ՝գամա պատրաստելիս անաղեայ թելթերի սըրելը, մաքրելը սպիկել:

Ави‖зо ա. անհ. (իտ.) հնչ. բանբեր, համբաւաբեր. տեղեկատու նաւ (նաւատորմի մէջ, որ թեթեւ է, ծառայում է հրամանատարի պատուէրները, կարգադրութիւնները հաղորդելու).-зъ տ. Адвизъ.

Авось‖ 1, մ. կարելի է, թերեւս. 2, իբր գոյակ. չ. և ա., պատահմունք, բաղդ, դէպք. авось-либо տ. Авось; -ка հոդ. -никъ ա. թեթեւամիտ, անյուսալի, 'բօշ' մարդ. նա որ յաճախ իւր յոյսը դէպքի, պատահմունքի վերայ է դնում կամ յաճախ авось բառը գործ է ածում. авосьники обдокуры (առծ.) 'բօշ' մարդիկ դժբաղդութիւն են բերում. -ничать չ. յոյսը դէպքի, պատահմունքի վերայ դնել, 'բօշութիւն' անել:

Авраамово дерево բս. Vitex agnus castus, կուսութեան, ողջախոհութեան կմ Աբրահամեան ծառը (2—3 մետր բարձրութեամբ թուփ, որի դառն, պղպեղահամ սերմերը, ինչպէս ասում են, մարդուս սեռական տենչը զսպում, ամոքում են):

Авра‖лить (-лю -лятъ) չ. համրութեամբ, բոլոր ուժերով գործ կատարել. -лъ ա. (անգլ.) ծվց. համուր, բոլոր ուժերով կատարուող գործ, նաւի վերայ այնպիսի գործ, վարժութիւն, որին բոլոր նաւաստիներն էլ մասնակցում են. -льный ած. 1 համուր, ընդհանուր, հասարակաց. а—ая работа նաւի վերայ ընդհանուրի ձեռքով կատարուող գործը. 2, հեգն. անհանգիստ, երերուն, դանդաչուն:

Аврамьевщина ի. Աբրահամեան տօնը (Աբրահամ վարդապետի անունով), որը հաւատում է նեռի գալստեանը մարմնաւոր կերպարանքով:

Авранъ ա. բս. Centaurea jacea, կարմիր տերեփուկը. а. дикій տ. Благодать 5.

Аври‖кула ի. բս. Primula auricula, արջականջ, ,ճնարբուկ. -пигментъ տ. Аурипигментъ.

Аврора (լտ.) արշալոյս, արեւածագ, 'ծէգ':

Ав‖рынъ ա. բս. Lemna, ջրոսպր. -сень տ. Овсень.

Авскультантъ ա. (լտ.) հնգ. կրտսեր անդամ ուսումնական և դատական ընկերութեանց:

Австерія ի. (լեհ.) հիւրանոց, ակմբանոց, ժողովարան, որ Պետրոս Մեծը հիմնում էր, որպէսզի նոցա մէջ ռուս հասարակութիւնը ծանօթանայ եւրոպական կենցաղին: |(լտ.) հարաւային:

Австра‖лійскій ած. աւստրալիական. -льный ած.

Авст‖ріецъ, рійпа ա. -рійка ի. աւստրիացի, —րիուհի -рійскій ած. աւստրիական. -ріякъ, -ріячка տ. Авст‖ріецъ. -рійка.

Авто‖біографическій ած. ինքնակենսագրական. -біографія ի. (յն.) ինքնակենսագրութիւն. -графическій ած. նոյնագրութեան, նոյն գրութեան վերարտագրութեան. а—ая бумага; -графія ի. (յն.) 1, նմանահանութիւն, նոյնագրութիւն, հեղինակի գրութեան ճիշտ վերարտադրութիւնը. 2, միևնոյն գրութեան մի քանի օրինակը արագ ստանալու միջոցը, եղանակը. -графный տ. Автографическій; -графъ ա. 1, ինքնագիր, սեփական ձեռք. 2, հեղինակի իսկ, հարազատ ձեռագիրը. բուն բնագիր. 3, ինքնագիր, ինքնիրան գրող, ընդօրինակող, կաղապարող մեքենայ:

Автодафе տ. аутодафе.

Авто‖дидактическій ած. ինքնուսի. -дидактъ ա. (յն.) ինքնուս. -кефальный ած. (յն.) ինքնագլուխ. а—ая церковь; -кратія ի. (յն.) ինքնակալութիւն, անսահման, միահեծան ինքնապետութիւն. -кратъ ա. ինքնակալ, միահեծան, անսահման միապետ, ինքնապետ. -матизмъ ա. ինքնաշարժութիւն, մեքենայաբար շարժուելու ընդունակութիւնը. -матическій, -матный ած. ինքնաշարժ, ինքնաբերական, մեքենայական. -матъ ա. (յն.) ինքնաշարժ մեքենայ (մարդու կամ կենդանու կերպարանքով): -мобиль ա (յն.-լտ.) ինքնաշարժ նորահնար կառք մի:

Автомедонъ ա. կտկչ. կառապան, կառավար:

Автомолитъ ա. հնք. Automolit, աւտօմոլիտ, ցինկային շիկաքար:

Авто‖номія ի. (յն.) ինքնավարութիւն, ինքնօրինութիւն, ինքնուրոյն վարչութիւն. 2, փիլ. կամքի ազատ ընտրութիւնը, որոշումը, ազատութիւնը. -номный ած. ինքնուրոյն, ինքնավար, ինքնօրէն. -псія տ. Аутопсія.

Авторите‖тный ած. հեղինակութիւն, կշիռ ունեցող, ազդու, ազդեցիկ. э. голосъ; -тъ ա. 1, հեղինակութիւն, ազդեցութիւն, նշանակութիւն, 2, հեղինակութիւն ունեցող, հեղինակաւոր անձ:

'Авто‖рскій ած. հեղինակի. а—ое право, вознагражденіе; -рство չ. հեղինակութիւն. -рствовать,(-ствую, -ютъ) չ. հեղինակել, շարադրել. -ръ հոդ. 1, հեղինակ, բանասէր, գրող այր, կին. 2, մի բանի սկզբնապատճառ, հեղինակ:

Автохтоны տ. Аборигены. |գայ, տէր, մեծաւոր:

Ага I. ձյ. ահա, ահա թէ ինչ. II. ա. (թրք.) ա-

Агава ի. բս. Agave americana, ամերիկական ագաւին, պերճածաղիկը (սովորաբար հարիւրամեան հալուէ): |կերաքար:

Агальматолитъ ա. հնք. agalmatolithe, պատ-

Агапы ի. յ. (յն.) ագապ, սիրոյ սեղան, որ սարքում էին նախնի քրիստոնեաները:

Агарикъ ա.(լտ.) ագարիկոնը, ծակքաւոր սունկը:

Агаряне, -янъ ա. յ. հագարացիք, առհ. մահմետականներ:

Ага‖тный ակատէ, ակատակերպ. -товый ած. ակատէ, ակատից, а. сосудъ; -тъ ա. հնք. agate, ակատ, «свѣтлые чёрные глаза настоящій а.»

'Аггелъ ա. եկղ. չար ոգի, դեւ:

'Аген‖тскій ագենտի, գործակալի, -վարի а—ая контора; -тство չ. -тура ի. (գերմ.) ագենտութիւն գործակալութիւն. -тъ ա. (գերմ.) ագէնտ. 1, լիագոր, հաւատարմատար, գործակալ, -կատար. 2, որ և է տէրութեան դիպլօմատիական, պատերազմական կամ վաճառականական գործերի ներկայացուցիչը մի այլ պետութեան արքունիքում:

Аги‖таторъ ա. (լտ.) ագիտատոր. 1, յօգուտ որ և է գաղափարի պայքար մղող, հասարակութիւնը պատրաստող. 2, խռովարար, աղմկիչ, գրգռիչ. -тація ի. (լտ.) ագիտացիա, 1, պայքար, պայքար մղելը յօգուտ որ և է գաղափարի, ձեռնարկութեան. 2, խռովարարութիւն. -тировать (-рую. -ютъ) չ. (լտ.) պայքար մղել[ով] հասարակու-

թիւնը յօգուտ որ և է գաղափարի, գործի նախապատրաստել]:

Агiа́сма ի.(յն.) եկղ. 1, а. великая ջրօրհնէքին (Աստուածայայտնութեան տօնին կամ նախատօնակին) օրհնած ջուրը. 2, մանկանց մկրտութեան համար օրհնած ջուրը:

Агіо|біогра́фія ի. (յն.) սրբերի կենսագրութիւնը, վարք սրբոց. -гра́фія ի. (յն.) սրբագրութիւն. խրատական գրուածք. -ло́гія ի. (յն.) սրբախօսութիւն, սրբերի մասին գիտութիւն, տեղեկու-[թիւններ:

'Аглицкій հնց. ռմկ. տ.'Англійскій.

Агломера́тъ ա. 1, հնք. agglomérat, շեղջաքար, կուտակաքար. 2, առհ. այլայլ մասերից բաղկացած կոյտ, կուտակում, շեղջ:

'Аг|нецъ, нца ա. եկ. ու. 1, գառն. 2, պատարագի հացից հանած քառանկիւնի օրհնած նշխարը 'А. Бо́жій Գառն Աստուծոյ (Յիսուս)'А. непоро́чный տ. Авраа́мово де́рево: -ница ի. եկ. ու. 1, էգ գառն, որոջ. 2, եկղ. այսպէս կոչւում են Աստուածածինը և նահատակ կոյսերը:

'Агновы вѣтви ի. յ. վարսաւոր կամ բարեխնական կամ պաղեստինեան, Երուսաղէմեան ուռենու (Salix babylonica) ոստերը, ճիւղերը:

Аго́нія ի. (յն.) մահուան ճգնաժամ, մահուան տագնապ, հոգեվարք:

Агра|ма́нтный,-ма́нтовый ած. երիզազարդի. -ма́нтъ ա.(ֆր.) երիզազարդ, ցանցակերպ հիւսուածք, ժապաւէն, որ իբրև զարդարանք կարում են կանանց զգեստի փէշերին, վարագոյրների եզրներին և այլն:

Агра́|рій ա. (գերմ.) ագրարիէր (Գերմանիայում այն քաղաքական կուսակցութեան անդամը, որ պաշտպանում է հողատէրերի և գիւղատնտեսների շահերը). -рный ած. հողատիրական, կալուածատիրական. գիւղատնտեսական. а. вопро́съ, — строй.

Агра́фъ ա. (ֆր.) ագրաֆ. 1, կարթ, ճարմանդ, շիղ, ճանկ, գլխարկի կոկարդը. 2, ճրտրպ. թաղի, կամարի միջին քարը, որով նա ամրափակւում է: [թիւն, խառնուածք, կազմուածք:

Агрега́тъ ա. (լտ.) շեղջ, կիտուածք, կուտակու-

Агресси́вный ած.(լտ.) յարձակողական, նուաճողական. а—ая поли́тика.

Агрикуль|ту́ра ի. (լտ.) երկրագործութիւն, հողագործութիւն. -ту́рный ած. երկրագործական, հողագործական. а—ая те́хника.

Агро|номи́ческій ած. հողա||գիտական,—գործական. -но́мія ի. (յն.) հողագիտութիւն, հողագործական ուսումը, գիտութիւնը. -но́мъ ա. ագրոնոմ. 1, հողագէտ, ուսեալ հողագործ, երկրագործ. 2, ուսեալ, փորձուած գիւղատնտես:

Агу́|-леньки, -нечки, -нюшки ձյ. ագու агу́, не плачь.

Ада́жіо, (իտ.) եղժ. 1, ճ. հանդիստ, կամաց, մեղմ. 2, ահհ. պիէսայն, որ հանդիստ և ազատ եղանակով երգւում է:

Ада|ма́нтовый ած. 1, ադամանդէ. а — ая твёрдость; 2,*խիստ կարծր, անողոքելի а—ое се́рдце; -ма́нтъ հնք, adamas, ադամանդ, ալմաստ:

Адама́шка ի. հնց. դամասկոսեան մետաքսէ կերպաս, որ առաջ ներածւում էր Ռուսիա:

Ада|ми́ты ա. յ. Ադամեանք, Ադամորդիք (մերկակեաց աղանդաւորներ, որոնք ցանկանում էին նախահօր դրախտային անմեղութիւնը վերականգնել. ցոփակեաց, հանրակին էին և ժխտում էին եկեղեցին և իւր ծէսերը). -мовщина ի.տ.Ада́мова кость; -мовъ, а, о, ած. Ադամի, Ադամա—(մակդիր, որով այլ և այլ արուեստագիտական անուններ են կազմում, օր.) Ада́мова борода́, 1, բս. Asclepias, մետաքսաբոյս (խոտ). 2, բս. Centaurea scabiosa, բարտ տերեփուկը կամ նաշտր: Ада́мова голова́ 1, Ադամագլուխ (գագաթի նկարը վերան երկու խաչաձև ոսկորներով, օր. խաչելութեան նկարում) 2, բս. Cypripedium calceolus, մուղածաղիկը: Ада́мова кость հիւսիս. Ադամոսկր կոչուած քարացած ծառը: Ада́мова смо́ква բս. Musa paradisiaca կամ Ficus indica, մաւզը (մոզ.Ադամախնձոր). Ада́мово де́рево բս. Catalpa bignonioides, սիկամածառ: Ада́мово я́блоко 1, բս. Citrus limetta, քաղցրահամ կիտրոնը, տես և Ада́мова смо́ква: 2, բս. Pyrusmalus paradisiaca դրախտախնձորին: 3, կզմկ. Cartilago thyreoidea խոչափոչի վերին, դուրս ցցուած մասը:

Адансо́нія ի. տ. Баоба́бъ.

Ада́тъ ա. ադաթ, կովկասեան լեռնաբնակների հնաւանդ սովորութիւնները, որոնք օրէնքի նշանակութիւն են ստացել: [а-ое рече́ніе.

Адвербіа́льный ած. (լտ.) քերկ. մակբայական.

Ад|ви́зный ած. ծանուցագրի, հաղորդագրի. -ви́зъ ա.(իտ.) վճռկ. ծանուցագիր, հաղորդագիր, (որ մուրհակը կամ ապրանքը արդէն ճանբուած է:)

Адво|кати́шко ա. նխտ. ողորմելի փաստաբան. «а. былъ дрянно́й. и всѣ по́воды касса́ціи упусти́лъ.» -ка́тскій ած. փաստաբանի.—նական -ка́тство. փաստաբանութիւն -ка́тствовать,(-ствую.-ютъ) չ. փաստաբանութիւն անել, փաստաբանութեամբ պարապել. -кату́ра ի. (գերմ.) 1. տ. Адвока́тство; 2, հիմնարկութիւն քրէական գործերը պաշտպանելու, իսկ քաղաքական գործերի համար բարեխօսելու. -ка́тъ ա. (գերմ.) ադվոկատ, փաստաբան.

Аделаи́да ի. բաց կապոյտ գոյն, կապոյտ մանուշակի գոյն: [տութիւն, -բանութիւն:

Аденоло́гія ի. բժ. խլխխօսութիւն, գեղձագի-

Аде́птъ ա. (լտ.) 1, կատարելութեան, -յաջողութեան հասած ալքիմիկոս. 2, որ և է վարդապետութեան գիտակ, աշակերտ, հետևող:

А|де́хъ ա. -диге́ ահհ. չերքէզ (տեղական յարջորջում):

Адина|ми́ческій ած. անուժութեան, անզօրութեան, թուլութեան, ուժասպառութեան. -мія ի. (յն.) 1, անզօրութիւն, ուժասպառութիւն, թուլութիւն. 2. բժ. անուժութիւն, կատարեալ ուժասպառութիւն, որ պատահում է գրդոլց միջոցներ:

Администра|ти́вный ած. (ֆր.) կառավարչական, վարչական. а—ая власть կառավ., վարչ. (և ոչ դատաստանական) իշխանութիւն. а—ая маши́на; вы́слать кого́ въ а—омъ поря́дкѣ, а—ымъ поря́дкомъ աքսորել մէկին վարչական (և ոչ դատաստանական) ճանապարհով. -то́рскій ած. կառավարչական, վարչական. а — ыя спосо́бности; -то́ръ ա. (լտ.) 1, առհ. կառավարիչ, վարիչ, վարչական անձ. 2, կառավարութիւնից կարգուած պաշտօնեայ, մատակարար, յանձնիչ, որին յանձնուած է որ և է կալուածական գործ. 3, սրբութի կալուածների կառավարու (հիւսիս արևմտեան, հարաւ արևմտեան և բալթեան նահանգներում). 4, իրք. վաճառականական սնան խճճուած գործերը կարգադրելու համար նշանակուած վարչութեան անդամը.

-ціо́нный ած. վարչութեան, կառավարչութեան. -ція ի. (լտ.) 1, առհ. կառավարչութիւն, վարչութիւն. 2, ալրունական մարմնի (միայն ոչ դատաստանական կամ օրէնսդրական) վարչութիւն. 3, իրք. օտար կայքի վարչութիւն, հոգաբարձութիւն, կապալառութիւն, մատակարարութիւն. 4 առանձին հիմնարկութիւն, որ քննում և կարգադրում է վաճառատան խճճուած գործերը:

Адми‖ралте́йскій ած. ծովային վարչութեան, а. флагъ; а ая игла́ Պետերբուրգի ծովային վարչութեան շինութեան վերայ գտնուող սրածայր սիւնը. -ралте́йство չ., 1, ծովային գինարան, ուր նաւատորմին վերաբերեալ բոլոր գործերը կատարւում են, նաւերը շինւում կամ կարկատւում են. 2, ծովային, նաւատորմային վարչութիւն. адмиралте́йствъ - колле́гія ծովային, նաւատորմի վարչութիւն (Պետրոս Մեծի ժամանակ). адмиралте́йствъ—сове́тъ ծովային վարչութեան խորհրդարան:-ралте́йцъ ա. հնց. մարտանաւեր շինութեան գլխաւոր վերակացուն (Պետրոս Մեծի օրով).-ра́лъ ա.(հոլ).1,ծովակալ. նաւատորմի հրամանատար. ծովային զօրքերի սպարապետ. 2, կնդ. Vanessa Atalanta, ծովակալ թիթեռը. 3, կնդ. Conus admiralis, ծովակալ խեցին. -ра́льскій ած.ծովակալի. а. чинъ; а. часъ կատկ. նախաճաշելու ժամ, ժամանակ. -ра́льство չ. ծովակալութիւն -ра́льша ի. ծովակալի կինը:

Адона́й ա. (եբր.) Ադոնայի,Ադոնա, Տէր (Աստծու անունը). «А. есть и́мя сотвори́вшаго мі́ръ».

Адовъ, а, о ած. տ. Адъ.

Адони́съ ա. բս. Adonis, ադոնիս, Ադոնիսի վարդակը, սատանայի աչքը (խոտ դորտնուկներից Ranunculaceae).

Ад‖реса́тъ ա. (գերմ.) նա, որի անունով նամակը կամ մի այլ թուղթ, պատուէր հասցէագրած է. -ресный ած. հասցէի, հասցէա—а́. столъ հասցէատուն, ուր կարելի է մի քաղաքում գտնուող բոլոր մարդկանց հասցէները իմանալ. а́—ая книга հասցէամատեան. а́. билетъ (առաջ) վաւերագիր, որ տրւում էր մասնաւոր ծառայողներին և արուեստաւորներին.-ресова́ніе չ. հասցէագրելը. ցոյց տալը. -ресова́ть ** (-су́ю-ютъ) ն. 1, что куда́ կամ кому́ հասցէագրել, նամակի, պատուէրի, մուրհակի վրայ ստացողի հասցէն գրել. ուղղել. 2, кого́ куда́ կամ къ кому́ մէկին մի հասցէ, ճանապարհ յայտնել, ցոյց տալ, մէկին մի տեղ, մի մարդու մօտ առաջնորդել.-ся** 1, անդր. къ кому́ կամ куда́, դառնալ, դիմել մէկին կամ մի տեղ. 2, կր. հասցէագրուիլ, ուղղուիլ. пи́сьма адресу́ются въ конто́ру; -ресъ ա. (фр.) ադրէս. 1, հասցէ. 2, մուրհակի վերայ այն անձի անուան մակագրութիւնը, որին պարտապանը պէտք է դրամը վճարէ. 3, ուղերձ, ձօն. շնորհակալութեան, շնորհաւորութեան, ցաւակցութեան թուղթ. խնդրագիր, որ շատ սահմանադրութիւններում մէկին ուղարկւում է, а́дресъ-календа́рь հասցէամատեան (ամբողջութեան բոլոր հիմնարկութեանց, պաշտօնեաներին):

Адріано́польскій ած. Ադրիանուպոլսի. а—ая кра́ска, а. цвѣтъ ամենահաստատուն և սիրուն կարմիր ներկը, որ տորոնից ստացւում է և որով ներկում են բամբակեայ թելերն և գործուածները:

Адря́съ ա. (թաթ.) բամբակեան և պարսկական կիսամետաքսեայ գործուածք, ճոթ:

'Адски Ն. ինչպէս դժոխքում, սոսկալի, զարհուրելի կերպով.-дскій ած. դժոխային, անդրաշխարհական, զարհուրելի, անտանելի. а́—ія си́лы,—му́ки, а́—ая рабо́та,—ску́ка. 'А - ая маши́на, դժոխային մեքենայ, սոսկալի, բռնկուող նիւթերով լցրած ա, գործիք. բ, նաւ: 'Адскій ка́мень քիմ. Lapisinfernalis, դժոխաքար, խարկիչ քար:

Адуля́ръ ա. հնք. adulaire ադուլար[ադաժ-գոյն, թափանցիկ, բիւրեղացեալ դաշտային սպաթ]ը:

Адъ. ա. 1, դժոխք, սանդարամետ. 2, դժոխային ոյժեր. 3, դժոխային տանջանքներ, չարչարանքներ. 4, չփոթութեանց, խառնակութեանց վայր, տեղ: 'Адовъ, а, о ած. դժոխային-а́довы си́лы, а́—о отро́дье.

Адъюн‖ктскій ած. ադիւնկտի.-ктство չ. ադիւնկտութիւն. -кту́ра ի. ադիւնկտի պաշտօնը, ծառայութիւնը. -ктъ ա. (լտ.) ադիւնկտ. 1, ակադեմիաներում և բարձրագոյն ուսումնարաններում կրտսեր ուսումնական. (առաջ) ակադեմիկոսի կամ պրոֆեսորի օգնականը. 2, բազդրական պաշտօնի օգնականը:

Адъ‖юта́нтскій ած. ադիւտանտի. а - ая до́лжность; -юта́нтъ ա. (գերմ.) ադիւտանտ. սպայ, որ մեծաւորի այնպիսի պատուէրներն կատարում է. полково́й, батальо́нный а.; генера́лъ-а. և фли́гель- а. գեներալ և սպայ, որոնք կայսեր թիկնապահներն են, անմիջապէս նորան ծառայում են. -юто́ръ ա. (լտ.) օգնական:

Адэ‖ква́тный ած. փիլ. ճիշտ համապատասխան (համեմատութիւն, գաղափար). -кватъ ա. (լտ.) փիլ. ադէքվատ, ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, համապատասխանութիւն (առարկաների գաղափարների):

Адюльте́ръ ա. (фр.) 1, ցոփութիւն, շնութիւն, ամուսնական հաւատարմութեան խախտումը. 2, ցոփ, շնացող. անհաւատարիմ ամուսին:

'А‖жіо չ. անփ. (фр.) աժիօ (այն դումարը, յաւելումը, որ վճարում են տարբեր տեսակ դրամներր, արժեթղթերը միմեանց հետ փոխելիս).-жіота́жъ ա.(фр.) դրամաճարակ. որ հիմնւում է դրամաթղթերի կուրսի փոփոխութեան վերայ. առհ. մեծ գործերի առուտուր, սակարկութիւն. -жіотёръ ա. դրամաճարակով պարապող, մեծ գործեր անող, ծախող:

'Ажно չ. ռմկ. այնպէս որ, մինչև անգամ:

Ажу́рный ած. ծակծկած, ծակոտկէն, ցանցկեր, նօսր, թափանցիկ. а — ое шитьё, а—ые чулки́:-ръ ա. անփ. (фр.) 1, անդին քարերի ոսկով և արծաթով այնպէս շրջանակելը, որ միայն նոցա եզրերն են ներփակւում մետաղից. 2, առհ. թափանցիկ, նօսր, բարակ, ցանցաո գործ. чулки́, перча́тки а.

Ажъ տ. 'Ажно.

Аза́лія ի. բս. Azalea, լեռնավարդ:

Аза́р‖тность ի. կրակոտութիւն. տաքարիւնութիւն, յանդգնութիւն. -тный ած. 1, պատահական, պատահմունքից, բաղդից կախուած. игра́ть въ а—ыя и́гры բաղդախաղի բռնուիլ. 2, կրակոտ, տաքարիւն, յանդուգն ժայռն. -тъ ա. (фр.) խանդ, կրակոտութիւն. տաքարիւնութիւն, բորբոքում, սրտմտութիւն, յուզմունք:

Азбе́стъ տ. Асбе́стъ.

'Азбу‖ка ի. 1, այբբեն, այբուբեն. 2, այբբե-

նարան, տետրակ. 3, * ոք և է գիտութեան, արուեստի տարրերը.-кóвникъ ա. հին ռուս դպրութեան մէջ մեկնական բառարան, մեկն. եկեղեցական. որի մէջ բառերը այբբենական կարգով դասաւորուած և բացատրուած էին. -чка նւզ. տ. 'Азбука; -чный ած. այբբենական, սկզբնական, *տարրական:

Ази||мýтный ած. ազիմուտի,-տային, -мýтъ ա.(արբ). ազիմուտ. 1, հորիզոնի այն մասը կամ աղեղը, որ գտնւում է որ և է աստղի բարձրութեան և միջօրէի մէջ. 2, աստղր. աստղի բարձրութեան և միջօրէի միջի անկիւնը, =0—360°:

А||зiáтецъ, тца ա.,-зiáтка է. ասիացի, ասիուհի. -зiáтскiй ած. ասիական,* վայրենի, բիրտ, կոպիտ. -зiáтчина է. 1, ասիականութիւն, ասիական, բիրտ սովորութիւն, վարք ու բարք. 2, տ. Азiáтъ 2;- -зiáтъ ա. 1, տ. Азiáтецъ; 2, նխտ. բիրտ, կոպիտ, անկիրթ մարդ.-зiйскiй բնստ. տ. Азiáтскiй.

Азó||тистый ած. ազոտեայ, բորակածին պարունակող. - тúческiй, - тновáтый. - тный, - товый ած. բորակածնային, բորակային. азóтная кислотá; 'թէզաբ' -тъ ա. (ֆր.) քիմ. բորակածին,մահածին:

Азýръ ա. 1, կապոյտ գեղ, ներկ 2, հնք. Lapislazuli, լաջուարթ (լաճվարդ, լաժուարդ):

Азъ, á ա. 1, ազ, այբ. եկեղ. սլաւոնական այբբենի առաջին տառը, *սկիզբ, տարերք. азá въ глазá не знáсть ոչնչէն ոչինչ չէ հասկանում. твердúть, повторúть азú—տարերքը, տարրական գիտելիքը կրկնել 2. եկ. սլ. դէ՞ր. ես (գործ է ածւում կատակով, օր. и азъ грѣшный, —многогрѣшный. [վերարկուն]:

Азя́мъ ա. ազեամ, ռուս գիւղացու ամառնայ

Ай ա. ահն. (Ay-ի անունով) փրփրացող, եռա-

Айдъ ա. դժոխք, սանդարամետ: [ցող գինի:

'Аиръ ա. բս. Acorus calamus, խունկեղէգը (Ակիր?):

'Аи||стникъ ա. բս. Pelargonium, Պել՚արգոնը. -стовый ած. արագիլի.а. носъ տ. 'Аистникъ; -стъ ա. կնդ. Ciconia, արագիլ, 'լակլակ' бѣлый а. Cic. alba, սպիտակ արագիլ (տառեղ):

Ай I,ա.կնդ. Bradypus tridactylus, այր, ծոյլը, յամրուակը: II. ձյ. ա՜յ, վա՜յ ո՜յ, ո՜ւհ. ай, ай, ай, что надѣлали! Ай-ай տ. Рукопóжка.

'Ай||вá. է. բս. Cydonia vulgaris, սերկեւիլ և սերկեւլենի .-вóвый ած. սերկեւիլի,—լից. айвóвое варéнье. [հեռացիր:

Айдá ձյ. (թաթ.) հայդա՜, հէյդա՜, գնա՜նք. գնա՜

Айдéсскiй ած. դժոխքի, -խային, սանդարամետի, -մետային:

Аймáкъ, á ա. հորեան, արիւնակից ցեղ, ազգ:

Айрáнъ ա. (թաթ.) խնոցու թանը (իբրև զովացուցիչ ըմպելիք). մածնաթան, ագուխ:

Ака||дéмикъ տ. 1, ակադեմիկոս, ակադեմիայի անդամ. 2, առհ. ուսումնական, ուսումնասէր. 3, զինուորական ակադեմիայի շրջանաւարտ, աշակերտ.-демúстъ ա. հաղեար կամ գեղարուեստների ակադեմիայի աշակերտ, ուսանող ճեմարանական. -демúческiй ած. 1, ակադեմիայի, ակադ. а. устáвъ.—трудъ. 2, ակադեմիկոսի, ուսումնական. լուրջ. а. годъ ուսման, ուսումնական տարի (համալսարանում. նաև այլ ուսումնական հիմնարկութեանց մէջ). а—ая фигýра մերկ մարդու պատկեր. պատկեր. а—iя пóзы ակադեմիական, կեցուածք դասական, կարծեցեալ գեղարուեստական դիրքեր, ձևեր. 3. * դատ տեսական, վերացական. -дéмiя է. (յն.) ակադեմիա.1. ուսումնական հիմնարկութիւն, որի նպատակն է գիտութեանց, գրականութեան կամ գեղարուեստից մշակութիւնը. а. наýкъ,—худóжествъ գիտութիւնների, գեղարուեստների ակ. 2, բարձրագոյն մանկավարժական դպրոց, ճեմարան а. духóвная,—воéнная, — инженéрная,—морскáя. 3. *նկարչական ուսումնարաններում՝ մերկ մարդկանց պատկերներ մարդկային մարմնի միանային կազմը ուսումնասիրելու համար:

'Ака||ла, հոգ.-льщикъ ա.. այբամոլ, որը (ինչպէս օր.մոսկուացին) անշեշտ о—ն а է արտասանում:

Акáнтъ ա. ականթ. 1, բս. Acanthus, ականթ, արջամագիլ (բոյս. որի կտրատուած տերևները արջի մագիլներին նման են). 2, ճրտրպ. սյն բոյսի տերևի ձևով զարդ, զարդարանք:

'А||канье չ. այբամոլութիւն (անշեշտ о-ի а արտասանելը). -кать չ. շշեշտուած о—ն а արտասանել, ինչպէս անում է մոսկուացին:

Акáтъ ա. կնդ. Himantopus, խաղընակը (կըռացոններից):

Акáцiя է. բս. Acacia, ակացիա. жёлтая а. caragana arborescens, լորենի, հակակ. бѣлая а., Robinia pseudoacacia, փուշկեղևը (սպատ՝ ակացիայ):

Акáеи||стникъ ա. յանկայս լսելի օրհներգութեանց գիրքը. -стъ ա. (յն.) ակաթիստ, յոտնկայս լսելի օրհներգութիւն, գովաբանութիւն ՚ի փառս Փրկչին, Աստուածածնին կամ սրբերի:

Аквамари́||нный,-новый ած. ծովագոյն, ծովակնագոյն. -нъ ա. հնք. Aigue-marine, ծովակն (գոճազմ ?):

Аква||релúстъ ա. ջրանկարիչ.-рéль է. (ֆր.) 1, ջրանկարչութիւն, ջրային գեղերով նկարչութիւն. 2, ջրանկար, ջրային գեղերով նկարած պատկերը, ջրաներկ նկար. -рéльный ած. ջրանկարչական. а—ая живопись; а. рисýнокъ ջրանկար:

Аквá||рiй,-рiумъ ա. (լտ.) աքվարիում. 1, աւազան, ջրկալ, որի մէջ բուծանում են ջրային բոյսեր և կենդանիներ. 2, ծովային թանգարան, հիմնարկութիւն ալեայ բաժանումներով, որոնց մէջ գտնւում են ամեն տեսակ ջրային բոյսեր և կենդանիներ:

Аква||тúнта է. (իտ) աքվատինտա (պղնձի կամ պողպատի վերայ փորագրելու արուեստը.)-фóрта. է. (իտ) աքվաֆորտա (պղնձի վերայ բորակաթթուով փորագրելու արուեստը). -фортúстъ աքվաֆորտիստ, պղնձի վերայ բորակաթթուով փորագրող:

Акве||дýктъ,-дýкъ ա. (գերմ. ֆր.) 1, կամուրջ, կամրջանման շինութիւն, որի վերայով ջուրն անցնում է, ջրակամուրջ. 2, ջրմուղ, ջրանցք:

Аквилéгiя. է. տ. аклéй.

Аквилóнъ ա. (լտ.) հիւսիսային քամի, հողմ:

Акклимати||зáцiя է. (գերմ.) կլիմայավարժութիւն (օտար երկրի բոյսերի և կենդանիների). -зúровать,** (-рую-ютъ), -зовáть** (-зýю -ютъ) ն. (գերմ.-ֆր.) կլիմայավարժել, օտար երկրի բոյսը կամ կենդանուն մի այլ կլիմայի ընտելացնել.-зúроваться** 1, անդր. կլիմայավարժվել, օտար երկրի կլիմային ընտելանալ. 2, չ. կլիմայավարժուիլ, օտար երկրի կլիմային ընտելացնուիլ: [կագիծ ({). 2. տպագր. փակագիծ:

Акколáда է. (իտ) 1, երժ. միաւորիչ նշան, փա-

Аккомодáцiя է. (լտ.) 1, յարմարեցնելը, պատ-

շտճելը, համաձայնեցնելը. 2, *Ֆիզ.* տեսողութեան գործարանի (աչքի) յարմարումը (շնորհիւ իւր բիւրեղային ոսպի)։

Аккомпа||немéнтъ *ու.* (ֆր.) երգակցութիւն, նուագակցութիւն, երաժշտական գործիքի վերայ մէկի երգին կամ խաղին ուղեկցելը.-**ниро-вáніе** *չ.*, -**нирóвна** *ի.* *երժ.* երգակցութիւն, նուագակցութիւն, -**нировáть**, (-нирýю-ютъ) *ն.* кого́, что *և* *չ.* кому́ на чёмъ (ֆր.) *երժ.* երգակցել, նուագակցել երգողին, կամ ածողին երաժշտական գործիքի վերայ ուղեկցել. -**ніá-торъ** *ու.* -**ніáторша** *ի.* ուղեկցող, նուագակցող, երգակցող (խաղով՝ երգողին կամ ածողին) այր, կին։

Аккóрдъ *ու.* (լտ.) ակորդ, ներդաշնակութիւն ձայների. երկու կամ աւելի երաժշտական տոների միահաղոյն, ներդաշնակ առումը. брать на піанино а—ы.

Аккреди||тóвывать. -товáть (-тýю-ютъ)*ն.* (ֆր.) 1. *դիպլոմ.* հաւատարմաթուղթ տալ, հաւատարմաթղթով հաստատել, հաւատարմացնել դիպլոմատիկական անձին. 2. *վճռկ.* կամիսիոներին վաճառականական գործերի համար վարկ տալ, -ся 1, *ներգ.* իւր հաւատարմաթուղթը օտար պետութեան պետութեան ներկայացնել. 2, *չ.* հաստատուիլ, վաւերացնուիլ դիպլոմատիկական պաշտօնի մէջ։

Аккумуляторъ *ու.* (լտ.) ակումուլատոր ելեկտրահաւաք գործիք, որ ելեկտրականութեամբ լցնելով, պահում են իբրև պաշար ելեկտրական հոսանքի համար։ [տապան, բաբեխէրձ։

Аккурáт||ность *ի.* ճշտապահութիւն. -ный *ած.* ճըշ-

Аклей *ու.* 1, *բս.* Aquilegia vulgaris, հասարակ արծուածաղիկ, 2, *Սիբ.* մի տեսակ բազ։

Аколи́тъ *ու.* (յն) ուղեկից, հետևորդ։

Аконитъ *ու.* *բս.* Aconitum, ականիտոնը կամ ընձախոտը (բէշ)։

Акосми́змъ *ու.* (յն.) *փիլ.* իրական աշխարհի գոյութեան ժխտումը։

Акри́ды *ի.* *յ.* (յն.) *ածշ.* մարախ, մորեխ։

Акроаматическій *ած.* (յն.) առանց ընդհատման, առանց հարցի լսելի, ունկնդրելի, անընդմիջելի. հկձր *ա.* катехизическій.

Акробáтъ *ու.* (յն.) լարախաղաց, լարադնաց, պարանախաղաց,—դնաց, ‹բեանդրբազ›, ‹չամբազ›։

Акрó||поль *ու.* (յն.) միջնաբերդ, վերնաբերդ, ծայրաքաղաք, ակապոն (հնւոյն յունական քաղաքներում). -(о)сти́хъ *ու.* (յն.) բանաստեղծութիւն, տաղ, ոտանաւոր, որի իւրաքանչիւր տան տողերի սկզբնատառերը մի և է խօսք են կազմում. -**тéрій** *ու.* (յն.) *ճրտրպ.* հորինուածական ամեր, պատուանդաններ շինութեան ճակատի գագաթին և ծայրերին, որոնց վերայ դնում են անդրի, կիսարձան և այլն։

Акръ *ու.* ակր (հողային չափ, որ զանազան սեղութեանց մէջ տարբեր մեծութիւն ունի)։

Ак||самитный *ած.* ակսամիտի.-**самитъ** *ու.* (յն.) ակսամիտ, թաւշեայ կամ ատլասեայ փարչ, դիպակեղեն. խիտ, խաւոտ ոսկեայ կամ արծաթեայ գործուածք։

Аксельбáнтъ *ու.* (գերմ.) *ա.* աքսէլբանդ (ոսկեայ, արծաթեայ կամ այլ թել, ժապաւէն, որ ամանք զինուորականներից ուսերի վրայից կրում են)։

Аксессуáръ *ու.* (ֆր.) լրացուցիչ, երկրորդական, կողմնակի առարկայ, մաս (մնաց. գեղարուես-տական իրք). *առհ.* երկրորդական, կողմնակի իր, հանգամանք, պարագայ։

Аксинитъ *ու.* *հնք.* տապարաքար։

Аксіóма *ի.* (յն.) աքսիոմա. 1, ամենայայտնի, ապացոյցի կարօտութիւն չունեցող ճշմարտութիւն. 2, *փիլ.* ճշմարտութիւն, որ չէ ապացուցւում, բայց բոլոր ապացոյցների հիմքն է կազմում։

Аксіосъ *ու.* *տհկ.* (յն.) «արժանի է» (գործ է ածւում հոգևոր աստիճանները տալու ժամանակ)։

Актёрка *ռմկ.* *ա.* актри́са; -рничать *ա.* актёрствовать; -рскій *ած.* դերասանի. -рство *չ.* 1. դերասանութիւն. 2, դերասանական ձևեր, շարժումներ, վարմունք. -рствовать (-ствую-ютъ) *չ.* 1, դերասանական ձևեր, շարժումներ անել. 2, *կեղծաւորութիւն անել, կեղծաւորել. -ръ *ու.* (ֆր.) 1. դերասան, զուսան (գր.) 2, կեղծաւոր, խաղամանկ, քսու մարդ։

Ак||тивность *ի.* գործունէութիւն, գործող, գործունեայ լինելը. -тивный *ած.* գործող, գործունեայ, իրական, а—ая служба,— помощь; -ти́въ. *ու.* (լտ.) *վճռկ.* հաշուեկշիռ։

Актино||метрія *ի.* (յն.) ճառագայթաչափութիւն (ֆիզիկայի մի մասը, որ ճառում է արեգակի ճառագայթների չերմութեան ազդեցութեան մասին). -метръ *ու.* արեգակի ճառագայթների ջերմութիւնը չափելու գործիք, ճառագայթաչափ։

Актовый *ած.* ակտի. 1, տարեկան հանդիսի (դպրոցի, համալսարանի) а—ая зáла; II, վաւերագրի,-թղթի. á—ая бумáга,— книга.

Актриса *ի.* (ֆր.) դերասանուհի։

Ак||туáріусъ *ու.* *հնց.* գործավար, ատենադպիր, քարտուղար, որ մի և է պաշտօնատան գործերը, գրութիւնները վարում և պահպանում է, -тъ *ու.* 1, (լտ. actus) ակտ. 1, գործ, գործողութիւն. 2, մի և է ուսումնական կամ հասարակական հիմնարկութեան տարեկան հանդէսը. 3, գործողութիւն, արարուած. трагéдія, комедія въ пяти актахъ. II, (լտ. actum) ակտ, գործ, գրուածնտ, վաւերագիր, գրաւոր յիշատակարան, а. домáшнін ընտանեկան կտակագիր, раздѣльный á. имѣнію կտակագիր, որով ընտանիքի հայրն իւր կալուածքը, կայքը բաժանում է իւր որդիկերանց մէջ, а к т ы *յ.* *ա*, թղթեր, գործեր, վաւերագրեր, որոնք օր. հնագրաններում պահւում են. և, ուսումնական ընկերութիւնների հրատարակած գործերը, թեր-[թերը։

Акула *ի.* *կնդ.* Squalus շնաձուկ։

Акули́нка *ի.* *բս.* Verbascum lychnitis գեղանախոտը, վառելու եղնիզակին։

Акулиновщина *ի.* մի տեսակ ազանց, որ քահանաներ չէ ընդունում։

Акýлій, лья, лье, *ած.* շնաձկան. а—ья пасть.

Акупунктура *ի.* (լտ.) *բժ.* ասղաբուժութիւն որ կատարւում է մարմինը նուրբ, սուր ասեղներով ծակոտելով)։

Аку||стика *ի.* (յն.) ձայնախօսութիւն (գիտութիւն ձայնի և նորա տարածման մասին լսողութեան վրայ). -стическій *ած.* ձայնախօսական а—ая зáла, դահլիճ, որ շինած է ձայնախօսական պահանջներին համապատասխան։

Акуше||рка *ի.* մանկաբարձուհի, ծնուցիչ կին, ‹տատմայր› -рскій *ած.* մանկաբարձի,-ձական. а—ая практика, а—ая школа; -рство *չ.* մանկաբարձութիւն, մանկաբարձական գիտութիւն, -ръ *ու.* (ֆր.) 1, մանկաբարձ, ծնուցիչ. մանկա-

բարձ-բժիշկ. 2, акушёръ-жаба կնդ. Alytes obstetricans, կրէտագորտ, ծնուցիչ գորտ:

Акцен||товáть (– тýю-ютъ) ն. շեշտել. շեշտելով, շեշտ դնելով արտասանել. **-туáція** ի. շեշտելը, շեշտադրութիւն. շեշտելով արտասանելը, առոգանելը. **-тъ** ա. (լտ.) 1, շեշտադրութիւն. 2, շեշտ, շեշտի նշանը. 3, առոգանութիւն, արտասանութիւն (օտար լեզուի). говори́ть что-либо съ францу́зскимъ, нѣме́цкимъ, áнглійскимъ а—омъ.

Акцеп||тáнтъ,-тáторъ ա. վճռկ. ընդունող (պարտամուրհակի) **-тáція** ի., **-товáніе** չ. ընդունելը (պարտամուրհակի). **-товáть** ** (-тýю-ютъ) ն. (լտ.) ընդունել (պարտամուրհակը.) **-ція** տ. акцептáція: [շարժ կալուածքի).

Акцéссія ի. (լտ.) իրւբ. յաւելում, աճում (ան-

Акцидéнція ի. (դերմ.) 1, հատոյթ, արդիւնք. 2, կաշառք, 'քոլթամ' 3, վճռկ. մաքսային տուգանք, որ օրէնդիրքը առհմանում է բուն մաքսի 10%-ի չափ այնպիսի զանցառութեանց համար). 4, փխլ. իրի պատահական, ոչ էական յատկութիւնը.

Ак||ци́зный ած. ակցիզի,-գային,հարկի,մաքսի. а. сборъ, а ое управлéніе; **-ци́зъ** ա. (ֆր.) ակցիզ, տէրութիւնից նշանակուած հարկ, մաքս այնպիսի կենսական պիտոյքների վերայ. а. на вино, на табáкъ, на спи́чки.

Ак||ціонéрный ած. ակցիոներական, բաժնետիրական, **-ціонéрскій** ած. ակցիոների, բաժնետիրոջ. а. взносъ; **-ціонéръ** ա. (ֆր.) ակցիոնէր, բաժնետէր (արդիւնաբերական ընկերութեան).**-ція** ի. 1, ակցիա բաժնեթուղթ. 2, áкціи, ій յ. համբաւ, հաշիւ, վարկ. егó áкціи повы́сились; 3, հնց. պատերազմ, ճակատամարտ:

Акшаметъ ա. ակշամեա կապալների զգեստը:

Алабан||ди́змъ,-ди́нъ ա. հնց. 1, տ. альманди́нъ; *գեղարուեստական անճառնի քարծ. 2, հնք. Ալաբանդեան ազնիւ քարը(սուրբին արժէքի).

Ала||бáстеръ, стра, **-вáстръ** ա. (յն.) նկղ. ալաբաստր. 1, իւղի, անուշահոտ իւղի անօթ, մեռոնաման, 2, հեղուկների չափ. 3, տ. алебáстръ. [չերմաւոր նաշխը:

Алагрéкъ մհ. (ֆր.) ալագրեկ ուղղանկիւն

Алá||джа տ. алáча; **-дья** տ. олáдья. [համ բան:

Алалá ի. բարբաջանք, անհեղեղ, անմիտ, ան-

Алалы́ка ի. հոք. թոթով, թլուատ մարդ:

Аламáн||скій язы́къ հնարավի, պայմանական, բօշայական լեզու. **-щикъ** ա. ձիաւոր աւազակ, 'պաշար' կողոպտիչ, թալանիչ:

Алáр||ма ի. (արտ. аля́рма) (ֆր.) սկւ. զործծ. խարանդում, շփոթ, յուզմունք, խռովութիւն. **-ми́стъ** ա. **-ми́стка** ի. վրդովարար, վրդովեցուցիչ,խռովեցուցիչ լուրեր տարածող այր,կին:

Алáчá ի. մետաքսէ կամ կիսամետաքսէ շերտաւոր պարսկական գործուածք, կերպաս:

Албá||нецъ,нца ա. **-нка** ի. ալբանացի,—նուհի:

'Алгеб||ра ի. ալգեբրա, հանրահաշիւ, գրահաշիւ. **-раистъ, -ри́стъ** ա. ալգեբրագէտ. **-раи́ческій, -ри́ческій** ած. ալգեբրական. а—ая задáча.

Алгори́ѳмъ ա. (յն.) որ և է հաշուի ժամանակ գործածած բոլոր թուերը, նշանները:

Алдебарáнъ ա. առաջնակարգ մեծութեան աստղերից մէկի անունը: [խառնըը:

Алдермáнъ ա. (անգլ.) աւագ, համայնքի գըլ-

Алебáстренникъ ա. բս. Gypsophila muralis, որմնաքոյս ցմակը կամ ցմախոտը:

Алебá||стровый ած. 1, ալաբաստրէ,—րից. 2, * ալաբաստրի պէս սպիտակ. **-стръ** ա. հնք. ալա-

Алéй տ. олéй. [բաստր, լեռնակուճ,սպիտակ կիճ:

Алек||сандрéйка,-сáндрика ի. կարմիր բամբակեայ գործուածք, որից գիւղացիք շապիկներ են կարում, **-сандри́нскій** ած. Ալէքսանդրայի. А. теáтръ (Պետերբուրգում). **-сандри́тъ** ա. հնք. Ալէքսանդրիտ անդրին քարը (ասուաց Ալէքսանդր Բ. կայսեր անունով .**-сандрі́йскій** ած. 1. Ալէքսանդրեան. 2, Ալէքսանդրիական,—դրիայի: А—ая бумáга խիտ, ազնիւ թուղթ գրելու և նկարելու համար. а—ая шкóла Ալէքսանդրիական դպրոց. а. листъ բժ. աճայի կամ սինէմէքի (Cassia lenitiva) և այլ բոյսերի տերևները, որոնք բժշկութեան մէջ գործ են ածում իբրև լուծողական, մաքրողական: а—іе стручки́ կասիանի (Cassia fistula) պտուղը, որ գործ է ածւում իբրև լուծողական, մաքրողական. а. стихъ Ալէքսանդրեան տաղաչափութիւն. А. столпъ Ալէքսանդրեան կոթողը, սիւնը (Պետերբուրգում). **-сáндровскій** ած. Ալէքսանդրի:

Алéкторъ ա. 1, (Crax alector) հոկկօ հաւու Ամերիկեան հաւը. 2, ատեար. աքաղաղ:

Алембикъ ա. քիմ. զտելու անօթ, արաղի պղինձն իր սարքով:

'А||ленькій ած. փղքշ. ալ կարմիր. **-лéнько** մ. ալ. կարմիր կերպով. **-лёхонекъ, -лёшенекъ**, лька, о ած. բոլորովին ալ, միանգամայն կարմիր:

'Али, аль շ. հնց. ռմկ. տ. и́ли:

'Алиби մ. և գոյ. չ. իրւբ. այլուրեք, ուրիշ տեղ լինելը. այլուրեքութիւն. մեղադրուողի բացակայութիւնն այն տեղից, ուր կատարուած ոճրագործութիւնն իրան է վերագրուում) засвидѣтельствовать своё á վկայել, հաստատել, որ ինքն ուրիշ տեղ էր (ոճրագործութեան տեղից բացակայ էր.:

Алидáда ի. շարժուն քանոն անկիւններ չափելու (գործծկ. հողաչափութեան մէջ):

Али||зари́новый ած. ալիզարին,—րինի. а—ыя крáски; а ыя черни́ла մութ կապոյտ կանաչ թանաք, որ գրելուց յետոյ սևանում է. **-зари́нъ** ա. (խպ.) ալիզարին գունաւորիչ կարմիր նիւթը, որ ստացւում է վայրի տորոնի (марéна) արմատից:

Аликáнтъ ա. ալիքանտ սպանիական գինին:

Аликвóтная часть մաթմ. բաժանարար, որի վերայ մի թիւ առանց մնացորդի բաժանւում է. 5 есть а—ая часть числá 15.

Али́||фа, -фить տ. оли́||фа,– фить.

Алкá||ли մհ. չ. ալկալի կիզիչ մարմինը, հմմ. Кáли; **- лизáція** ի. ալկալիացում, կալիորում, **-лизи́ровать** (-рую-ютъ) ն. քիմ. ալկալիացնել, կալիորել. **-ли́ческій** ած. ալկալու, կալու: **-лóидъ** ա. ալկալօիդ կալեկերպ նիւթը:

Ал||кáніе չ. 1, քաղց, քաղցածութիւն. 2, տենչ, խիստ մեծ ցանկութիւն, փափագ. 3, հնց. պահք, պաս. **-кáтель** ա., **-кáтельница** ի քաղց զգացող,քաղցող այր կին. **-кáть** (-кáю-ютъ և áлчу,-—чуть) взал—, չ. 1, հնց. քաղցել, խիստ քաղց զգալ. 2, *чегó խիստ ցանկանալ, տենչալ, փափագել, ձգտել, նկրտել. а. тиши́ны,—богáтства.

Алкіóна ի. (յն.) աստղը. Յուլ աստեղատան մէջ (Եօթնաստեղանք-Pleïades) ամենավառ (երրորդ մեծութեան) աստղը (շշփոթել Альціóна բառի հետ):

Ал‖коголиза́ція ի. ալկոհոլիզացիա. 1, քիմ. ալկոհոլ, ոգիոտ, ոգի զտելը. 2, ամենամանր, ամենափոքրակ փոշի դարձնելը. -коголи́змъ ա. ալկոհոլականութիւն, արբեցողութիւն. ալկոհոլը 'ի չարը գործածելուց առաջացած հիւանդութիւնը. -коголизовать ն. (-зую-ютъ) 1, ալկոհոլացնել, ալկոհոլ խառնել ուրիշ հեղուկի հետ. 2, ամենամանր, ամենափոքրակ փոշի դարձնել. -кого́ликъ ա. ալկոհոլամոլ, արբեցող, գինեմոլ. նա որի առողջութիւնը հարբեցողութիւնից քայքայուել է. -коголистый ած. ալկոհոլով, ալկոհոլ պարունակող. -коголическій ած. ալկոհոլի. -коголометръ ա. ալկոհոլաչափ, ոգիաչափ, ոգու զօրութիւնը չափելու գործիք. -коголь ա. ալկոհոլ, գինու բարկ ոգի, ալկիլ:

Алкора́нъ ա. Ղուրան:

Ал‖ла ա. անհ., -ла́хъ ա. (արբ.) Ալլահ, Աստուած:

Аллеба́р‖да ի. (գերմ.) կացնաւոր, տապարաւոր նիզակ, տէգ (միջնադարեան զէնք). -дникъ ա. բս. Jris, հիրիկ (թրատերև բոյս). -дщикъ ա. հէլլէբարդակիր հետակ զինուոր:

Алле‖горическій ած. այլաբանական, այլախօսական. -горія ի. (յն.) այլաբանութիւն, այլախօսութիւն:

Ал‖легре́тто չ. անհ. (իտ.) երժ. չափաւոր-արագ (նուագելու եղանակ); -легри չ. անհ. (իտ.) ալլեգրի (զինակոչական, զբօսանքները վերջացնող). -легро չ. անհ. (իտ.) երժ. ալլեգրո. 1, ցոյց է տալիս, որ պիեսը կամ նորա մասը արագ պէտք է խաղացուի, աշխուժ. 2, արագ աշխոյժ, խաղացող պիեսը կամ իր մասը:

Аллейный ած. ծառուղու. а—ая дорога ծառուղի:

Аллема́ны ա. յ. Ալեմանացիք (հարաւային գերմանացիք):

Аллея ի. (ֆր.) ծառուղի, ծառամէջ ճամբայ, պուրակ:

Аллига́торъ ա. կնդ. ալլիգատոր Ամերիկեան կոկորդիլոսը, մշկառնեան:

Аллилуія ի. և չ. (եբր.) ալէլուիա, գովաբանեցէք Տէրը (Եհովային, Աստծուն):

Ал‖лодіальный ած. սեպհական, բուն, հայրենական, պապենական, ժառանգական. -ло́дъ ա. (գերմ.) բուն, հայրենական, ժառանգական, պապենական կալուածք:

Аллоку́ція ի. (լտ.) հանդիսաւոր բանախօսութիւն, ճառ (մանաւանդ որ պապը ուղղում է կարդինալների ժողովին):

Аллонжъ ա. (ֆր.) 1, քիմ. թորանօթի (արագի պղնձէ) կոնաձև կոթը. 2, վճռկ. մուրհակին կցած կամ կպցրած թերթը, յաւելուածը:

Алло‖патическій ած. այլաբուժական. -па́тія ի. (յն.) այլաբուժութիւն (այն եղանակը, որով մի հիւանդութիւն բուժում են այլաբնոյթ միջոցներով, որոնք հիւանդութեանը հակառակ ազդեցութիւն են առաջացնում. հակառակը տ. Гомеопа́тія); -патъ ա. այլաբոյժ. այլաբուժութեան հետևող:

Аллохро́итъ ա. (յն.) վառանների կարկեհան, նռնաքար, որից շինում են թեթև վազաներ, սկահակներ և զարդի այլ առարկաներ:

Аллю‖віа́льный ած. ողողային, ալիքից առաջացած, 'ջրաբերական'. а. наносъ; -вій ա. (լտ.) երկրբ. ողողում, ալիքից առաջացած հողը, շերտը, նստուածքը:

Аллю́зія ի. (լտ.) ակնարկութիւն:

Аллюръ ա. (ֆր.) ձիու գնացքը, ընթացքը, քայլուածքը, 'երիշը':

Алляно́й ռմկ. տ. Льняно́й.

Ал‖ма́зецъ, зца, -ма́зикъ ա. նւզ. ադամանդիկ, ալմաստիկ. -ма́зникъ ա. ադամանդավաճառ, ալմաստավաճառ. -ма́зный ած. 1, ադամանդի,—դէ, ալմաստի,—տէ. а. шпатъ, а—ая прозра́чность; 2, ականակուռ, ադամանդներով զարդարուած. а—ая табаке́рка; -ма́зчикъ ա. ալմաստագործ, ականագործ, գոհարավաճառ. -ма́зъ ա. հնք. ադամանդ, ալմաստ, գոհար, շողակն:

Алмандинъ տ. Альманди́нъ.

Алогизмъ ա. փիլ. այլատրամ, հակատրամաբանական դատողութիւն:

Алозоикъ ա. կնդ. Loxia leucoptera, կարմրափուշիկ խաչկտուցը:

Ал‖ои տ. Алоэ; -лоиный ած, հալուէի. а—ое де́рево, а. сокъ.

'Алость ի. ալութիւն, կարմրութիւն, բաց, պայծառ կարմրութիւն:

Ало́э չ. անհ. (յն.) բս. Aloë, հալուէ, սաբր:

Алтабасъ ա. հնք. ալտաբաս ոսկեթել կամ արծաթաթել փարչան, դիպակեղէնը:

Ал‖та́рный ած. 1, բագնի, զոհարանի. 2, սեղանի, բեմի. а. о́бразъ, а—ое украше́ніе, а—ая прегра́да; -та́рь, я ա. (լտ.) 1, զոհարան, բագին (կռապաշտների). 2, եկեղեցու բեմն իր սեղանով կամ զոհարանով. 3, *առհ. եկեղեցի, սրբավայր, կրօն. служитель а—я́ քահանայ, եկեղեցական պաշտօնեայ. принести́ же́ртву на *а. оте́чества.

Ал‖тей ա. բս. Althaea oficinalis, տուղտ.- -тейный ած. տուղտի. а. ко́рень տ. Алте́й.

Алты́‖нникъ ա. 1, տ. Алтынъ; 2, (алты́нница ի.) ժլատ, դծուծ, վաշխառու այր, կին.—нничать չ. դծուծութիւն անել, դծուծ ճանապարհով, ժլատութեամբ դրամ կուտակել, դրամ շահել. ագահաբար դրամ դիզել, կորզել. -нный ած. ալտընի, երեք կոպէկանոց. *շնչին, աննշան. -нщикъ, -нщица տ. Алтын‖никъ,—ница; -нъ ա. 1, հնք. ալտըն (3 կոպէկանոց հին ռուսական դահեկան). 2, առհ. աղքատիկ, խեղճուկ վաստակ, աշխատանք:

Алуа́тъ տ. Горла́чъ 2.

Алуча́ տ. Алыча́.

Аль‖фави́тный ած. այբբենական. -фави́тъ ա. (յն.) ալփաբէթ, այբբեն:

Алхи‖микъ ա. ալքիմիկոս. -ми́ческій ած. ալքիմիական. -мія ի. ալքիմիա (մետաղները ոսկու փոխելու կեղծ, կարծեցեալ արուեստը):

Алч‖ба́ ի. 1, քաղց, քաղցածութիւն, ուտելու տենչ. 2, *ընչաքաղցութիւն, անզուսպ տենչ, փափագ շահելու, հարստանալու, ագահութիւն, անյագութիւն. -ничать չ. ագահել, ընչաքաղց, շահախնդիր լինել. -ность ի. чего́, къ чему ագահութիւն, ընչաքաղցութիւն, անզուսպ շահախնդրութիւն. -ный ած. ագահ, անկուշտ, ընչաքաղց, խիստ շահախնդիր:

'Алый ած. (մաթ.) ալ, կարմիր, բաց կարմիր, պայծառ կարմիր:

Алы́‖ра, -ря հոր. կեղեքիչ, հարստահարիչ, գըրփիչ, ուրիշին թալանող, զրկող մարդ. որկրամոլ, խաբեբայ մարդ. -рить -рю-ря́тъ, չ. 1, խաբել, որկրամոլութիւն անել. -рникъ ա. ռմկ. -рница, -рщица ի. տ. Алы́ра.

Алыча́ ի. բս. Prunus instititicia, Անդրկովկասեան ալուչա կոչուած սալորը, որից բանջար են եփում:

Аль տ. 'Али.

Альбатро́съ ա. կնդ. Diomedea exulans, ձկընկուլ, դիոմեդ, ջրկոթան (թռչ.)

Аль‖бини́змъ ա. (լտ.) բժ. լնամորթութիւն սպիտակամաշկութիւն (մորթի և մազերի անբնական սպիտակութիւն հէնց ծննդից 'ի վեր). -бино́съ ա. -бино́ска ի. ալբինոս,—նոսուհի, լնա-

մարթ այր, կին:

Альби́тъ ա. Հնք. albite, ալբաքար, սպիտակա- [քար, նատրոնի ֆելդսպաթ:

Альбіо́нъ ա. Ալ՚բիոն (Մեծ Բրիտանիայի կամ Անգլիայի բանաստեղծական անունը). кова́рный А.

Аль|бо́мный ած. ալ՚բոմի. а—ые сти́шки ալբոմի համար նշանակուած, թեթև, կարճ ոտանաւորներ. -бо́мъ ա. (ֆր.) ալբոմ. 1, յիշատակամատեան, տետրակ, որի մէջ իբրև բարեկամական յիշատակ մարդիկ գրում են իրենց անունները, նկատողութիւններ, թեթև ոտանաւորներ, նկարներ. 2, մատեան, որի մէջ հաւաքում, ամփոփում են նկարներ, լուսանկարներ. 3, Հնց. ցուցակ ուսանողների (մեւդ համալսարանի ուսանողների անուանացուցակը):

Аль|бу́минный, -буми́новый ած. ալբումինի. а—ая бума́га առանձին տեսակ լուսանկարչական թուղթ. -буми́нъ ա. (լտ.) ալբումին, սպիտ, ձուի սպիտակուցը, ձուի սպիտակուցի նիւթը, ՚ընտ- [սպիտակ':

Альбу́мъ տ. Альбо́мъ.

Альвеоля́рные звýки (լտ.) ատամնափոսայքի, ատամնախորշային հնչիւններ (որոնք գոյանում են, երբ լեզուն հպւում է ատամների արմատների փոսիկներին):

Альгвази́ль ա. ալ՚վազիլ (ոստիկանական պաշ- [տօնեայ Իսպանիայում):

'Аль|ги է. յ. (լտ.) տ. Во́доросль.

Альдебара́нъ տ. Алдебара́нъ.

Алька́дъ ա. (արբ.) ալկադ (Իսպանիայում առանձին պաշտօնական անձ, պաշտօնեայ:)

Аль|ко́вный ած. ալքովէնի. -ко́въ ա. (արբ.) ալքովէն. 1, սենեակ, պատի մէջ շինած քունջ, խորշ, ուր դնում են մահճակալը. 2, մեծ սենեակը, դահլիճի առանձին, շքեղ վանդակապատով անջատած մասը, որ իբրև ննջարան է ծառայում:

Альмави́ва է. (իսպ.) ա՛լմավիվա ընդարձակ պատմուճանը, որ անցեալ դարի առաջին քառորդում գործածական էր:

Альмана́|хъ ա. (ֆր.) ալմանախ, տարեցոյց (գրականական շքեղ ժողովածու բազմազանի բովանդակութեամբ). -шникъ ա. ալմանախի հրատարակող. ալմանախի աշխատակից. -шный ած. ալմանախի,—խայի:

Аль|манди́новая шпинéль տ. Шпинéль; -манди́нъ ա. Հնք. grenat almandin, ազնիւ (արևելեան) կարկեհան, նռնաքար:

Альпака́ չ. անհ. ալպակա. 1, մի տեսակ ոչխար, որ խիստ ընտիր բուրդ ունի. 2, այդ ոչխարի բրդից պատրաստած դիպակը, որից կանանց շորեր են կարում:

Альпа́ри չ. (իտ.) 1 չ. անհ. վճռկ. թղթադրամի, արժեթղթերի շուկայական և խսկական գնի համահաւասարութիւնը. 2, ն. հաւասարութեամբ, համահաւասար գնով. платить а.

Аль|пі́йскій ած. Ալպեան, բարձր լեռնային. а—ая флóра; альпі́йская рóза բս. Rhododendron hirsutum, թաւոտ մրտավարդը. -пы ա. յ. 1, առհ. բարձր,—աբերձ լեռներ. 2, Ալպեան լեռները, Ալպ. լեռնաշղթան:

Альсе́кко չ. անհ. և ն. (իտ.) չորային պատանկարչութիւն (երբ ջրային գոյներով նկարում են ծեփած, բայց չորացած պատի վերայ. հակը. տ. Альфре́ско.)

Альта́нъ ա. (լտ.) բալկոն, պատշգամբ (երկենն [կտեր վերայ յօրինած):

Альтернати́ва է. (ֆր.) երկուսից մէկի ընտրութիւ]ը. двѣ а—ы երկու միջոց, եղանակ, ճանապարհ, որոնցից մինը ընտրելի է:

Альти|ме́трія է. (լտ.) բարձրաչափութիւն (գործնական երկրաչափութեան մի մասը). -ме́тръ ա. բարձրաչափ:

Аль|ти́стъ ա. -ти́стка է. 1, ալտ ձայնով երգող, ալտերգու, ալտերգչուհի. 2, ալտահար, ալտ մեծ ջութակի վերայ ածող այր, կին:

Альтруи́змъ ա. (ֆր.) փիլ. այլապաշտութիւն, այլասիրութիւն (հակը. տ. Эгои́змъ).

Альтъ, á և a (альты, óвъ յ.) (իտ.) երժ. ալտ. 1, թաւ ձայն, իգական կամ մանկական ցածր ձայն. 2, մեծ, խոշոր ջութակ:

'Альфа է. (յն.). ալֆա. 1, յունարէն այբը, *սկիզբ. 2,* (Յովհաննու Յայտնութեան մէջ) Յիսուս Քրիս- [տոս:

Альфави́тъ տ. Алфави́тъ.

Альфре́ско չ. անհ. և ն. (իտ.) խոնաւային պատանկարչութիւն (երբ ջրային գոյներով նկարում են ծեփած, բայց դեռ չչորացած, խոնաւ պատի վերայ, հակը. տ. Альсе́кко.)

Альціо́на է. (յն.) ալկիոն առասպելական թռչունը, որ խաղաղութեան, անդորրութեան նշանակն է. ծովի (Համ. Гальціона).

Алѣ́ть| չ. 1, կարմրել, կարմիր գոյնով պատուիլ, ալանալ. 2, տ. Алѣ́ться; -ся չ. հեռուից կարմրին տալ, կարմիր երևալ:

Алю|мині́й,-ми́нъ,-мі́й ա. Հնք. Aluminium, ալումինիոն, պաղլեղածին, պաղլեղեկ, բնալեղիկ. -ни́тъ ա. (ֆր) Հնք. Alun, պաղլեղ, պաղլեղաքար:

Аля́|поватость, -поватый փ. Оляпова|тость, —тый.

Ама|зо́нка է. (յն.) ամազոն. 1, առսպ. պատերազմիկ կանայք, որոնք ըստ առասպելի ապրում էին Սև ծովի ափերին առանձնացած. 2, առհ. պատերազմիկ, քաջ կինմարդ, հերոսուհի. քաջ ասպետուհի. 3, երկար զգեստ, որ ձի հեծնող կանայք հագնում են: -зо́нскій ած. ամազոնի,—նեան. а—ое пла́тье. Амазо́нскій ка́мень ֆելդսպաթ կամ կանանչ օրթոկլազ (ուղղահերձ քար):

Амаль|га́ма է. 1, ամալ՚գամա, սնդկադող, սնդիկի զանգուածն այլ մետաղի հետ. 2, * առհ. խառնուրդ. -гама́ція, -гамиро́вка է. սնդկադողելը, սնդկադողութիւն. -гами́ровать (-рую-ютъ) ն. 1, սնդկադողել, սնդկադող առաջացնել. սնդիկը այլ մետաղի հետ զանգել. 2, *առհ. խառնել, շաղախել:

Амана́тъ ա. (արբ.) ամանաթ, պատանդ:

Ама́нъ անհ. 1, (Թուրքիայի և Ասիայի կողմերում) խնայողութիւն, ողորմութիւն, ներում. 2, ժըլատ, գծուծ մարդ:

Амара́н|товый ած. աղուեսապոչ անթառամի. -тъ ա. բս. Amarantus, աղուեսապոչ անթառամը:

Амате́ръ ա. (ֆր.) սիրող, մի բանի սիրահար:

'Амба է. (լտ.) 1, լօտօյի և վիճակախաղի մէջ միանգամից երկու համարների դուրս գալը. 2, թղթախաղի ժամանակ միմեանց յետևից երկու [անգամ տանելը:

Амба́рго տ. Эмба́рго.

Ам|ба́рецъ, рца, ա. -ба́рикъ նւզ. պստիկ ամբար, շտեմարան. -ба́ришко ա. նկտ. մի վատթար, անպիտան ամբար, շտեմարան. -ба́рище ա. յւել. մի ահագին ամբար, շտեմարան:

Амбар|ка́ція է. (ֆր.) ռզմ. զօրքի տեղաւորելը նաւի վերայ, զօրքերի նաւ հանելը. հրետանու և այլ ռազմամթերքների նաւի վերայ բարձելը -ки́ровать (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) ռզմ. զօրքերը նաւ հանել, նաւի վերայ տեղաւորել:

Амба́рникъ ա. մանրածառ (2—3 վերշօկ տրամագծով մատղաշ ծառերով) անտառ:

Ам'бáрный ած. ամբարի, շտեմարանի,—նական. амбáрное, аго չ. տ. Амбáрщина; **-бáрушка** ի. **-рчикъ** ա. Ռւզ. պստիկ շտեմարան, ամբար **-бáрщикъ** ա. 1, շտեմարանատէր, շտեմարանի վերակացու. 2, շտեմարաններ վարձով տուող. **-бáрщина** ի. Ռւզ. ըշտեմարանավճար, վճար, մաքս, որ շտեմարան վարձողից վերցնում էր. **-бáръ** ա. (պրսկ.) 1, ամբար, շտեմարան. хлѣбный а.; 2, տանին իրերի, ապրանքների պահեստարան, մթերանոց:

Амби||ціóнный ած. ռմկ. պատուախնդիր, զգայուն. **-ція** ի. պատուախնդրութիւն, պատուասիրութիւն, անձնասիրութիւն, ինքնասիրութիւն. вломиться въ а—ію վիրաւորուիլ, նեղանալ:

Амбóнъ ա. տպգր. ալթառ, որի վերայ շարած գրերը դնում են, որպէսզի դրաշարը սրբագրած թերթերն ուղղէ:

'Амбра ի. յամպար 1, կաշեղոտ ձկան ժայթքած ձիւթակերպ և անուշաբոյր հիւթը, որ լողում է ծովի երեսին. 2, *անուշահոտութիւն, անոյշ բուրմունք. отъ него́ пáхнетъ а—ой նորանից անոյշ հոտ է բուրում:

Амбразу́||ра ի. (Фр.) 1, Ճրտրգ. պատուհանի խոռոչը (սենեակի ներսի կողմից). 2, ամրոցկ. հրապատնէշի, ամրոցի պատի մէջ ծակ, անցք, որի մէջ դրած է հրաղէնը. 3, ծովգ. պտոյտ եկող աշտարակի մէջ ծակ, անցք հրաղէնի համար. **-рный** ած. ամբրազուրի,- զուրային:

Ам||брé չ. անհ. 1, վճռկ. յամպար անուշահոտ խոր, օծանելիք. 2, ռմկ. առհ. անուշահոտութիւն, բուրմունք. **-бровый** ած. յամպարի, անուշահոտութեան:

Амбро||зи́ческій, -зія տ. Амвро||зи́ческій,-зія.

Амбулатó||рія ի. 1, հիւանդանոց երթեւեկ հիւանդների համար. 2, վերոյիշեալ հիւանդանոցի բժշկութեան եղանակը. **-рный** ած. 1, շարժուն, փոխադրելի. 2, բժ. երթեւեկ հիւանդների. а—ая лѣчéбница; 3, * амбулатóрныя фóрмы болѣзней հիւանդութեանց այնպիսի ձևեր, որոնցով բռնուածները չեն պառկում, այլ յաճախում են հիւանդանոցը:

Амбушюръ ա. (Фр.) 1, ծայր, բերան (փողի, սրինգի և այլն). 2, փողի, նուագելու գործիքի բերան առնելու եղանակը:

Ам||вóнный ած. ամբիոնի, բեմի. **-вóнъ** ա. (յն.) 1, եկեղեցու ամբիոնը, բեմը 2, առհ. բարձր տեղ, բարձրութիւն, բարձր նստարան. сáни съ высóкимъ а—омъ, բարձր տաշտով (փորով) [սահնակ:

'Амвра տ. 'Амбра.

Ам||врози́ческій ած. ամբրոսիայի, ամբրոսեան. **-врóзія** ի. (յն.) ամբրոսիա. 1, դիցաբ. ամբրոսիա աստուածների կերակուրը. 2, անուշահոտ խէժ, բալասան, օծանելիք (հների). 3, բս. Ambrosia, տ. Козы́ль-травá.

Америкá||нецъ, нца ա. **-нка** ի. ամերիկացի,—կուհի. **-ни́змъ** ա. ամերիկականութիւն (այն առանձնայատկութիւնը, որ ստացել է անգլիական լեզուն Ամերիկայում). **-нскій** ած. Ամերիկայի,—կական: Америкáнскіе орѣхи Բերթոլէնի (Bertholletia excelsa) ծառի պտուղները, ‘Բրազիլեան ընկոյզներ‘, Ամերիկեան ընկոյզներ:

Аме||ти́стовый ած. ամեթիստի, մեղեսիկի. **-ти́стъ** ա. Ֆր. améthyste, մեղեսիկ, ամեթիստ:

Амигдали́нъ ա. քիմ. նշիտ, դառն նշի մէջ գտնուող բիւրեղածնային նիւթը:

Ами́нь Ե. 1, ամէն, ճշմարիտ, ճշմարիտ է. 2, (խրխ անէծք.) Ами́нь, ами́нь, разсы́пься չքացիր, կործանուիր. 3, ами́нь, ня ա. ռմկ. վերջ, վախճան. отдавáть а. ամէն ասել, ամէն պատասխանել:

Аміáн||товый ած. ամիանտի, կտաւաքարի. **-тъ** ա. Ֆր amiante, ամիանտ, կտաւաքար, լեռնակտաւ:

'Амка ի. մանկկ. շուն, շնիկ:

Аммiá||къ, -чный տ. Аммоніá||къ,—чный.

Аммони́ты ա. յ. 1, հնէաբ. Ammonites, քարածոյ խոյեղջիւրներ, ամոնեղջիւրներ, 2, ամոնիտ կակղամորթերը:

Аммо||ніáкъ ա. (յն.) քիմ. ամմոնիակ, անուշադրակ, աւշակ, օշակ. **-ніáчный** ած. ամմոնիակի, օշակի, անուշադրի. **-ній** ա. քիմ. աւշակածին:

Амни́стія ի. (յն.) ամնիստիա. 1, ընդհանուր մոռացում, ներում, թողութիւն քաղաքական յանցանքների. 2, մոռացման, ներման թուղթը. 3, փոխադարձ հրաժարում պատերազմից յետոյ հաշտուած ազգութեանց՝ այն բոլորից, ինչ կարող է առաջուայ թշնամական գործողութիւններից հետեւնել:

Амортизáція ի. (լտ.) հանգցնելը, մարելը. а. дóлга, докумéнта պարտքի, թղթի ոչնչացնելը:

Амор||фи́змъ ա. Ֆր. անձեւութիւն, կանոնաւոր բիւրեղացեալ ձևի բացակայութիւնը. (հակը տ. Кристаллизáція). **-фи́ческій, -фный** ած. Ֆր. և քիմ. անձև, ոչ բիւրեղացեալ. а. порошóкъ.

Амплификáція ի. (լտ.) Ճրտս. ճոռոմաբանութիւն, ‘ընդլայնումն‘:

Амплуá չ. անհ. (Фр) դերասանական դերերի ընտրութիւնը, տեսակը. а. старикóвъ.

Ампу||таціóнный ած. անդամահատական,—հատութեան. **-тáція** ի. (լտ.) վիրբ. անդամահատութիւն. **-ти́ровать** (-рую-ютъ) ն. (Фр.) վիրբ. անդամահատել, մարմնի վիրաւոր կամ փտակուած անդամը, մասը կտրել:

Амулéтъ ա. (լտ.) ամուլէտ, թալիսման, պահպանողական հմայք, ‘գիր‘:

Амуни́||ція ի. (գերմ.) զմկգ. զինուորական պիտոյքներ, սպառազինութեան, զինամթերութեան իրեր (շորեղէն, հրաղէն. մաղախ, պատրոնդաշ և այլն). **-чикъ** ա. զինամթերութեան իրերի պահեստարան. **-чный** ած. զինամթերութեան իրերի. а—ыя вéщи,—дéньги.

Аму́||риться (-рюсь-рятся) ժղվ. հեգն. փոխադարձաբար սիրահարուիլ, փոխադարձ սիրով, խանդով կապուիլ միմեանց հետ. **-рный** ած. 1, սիրային. 2, аму́рное я́блоко, բս. Solanum lycopersicum, ոսկեխնձոր (սիրախնձոր, տոմատ, լոլիկ, ոսկեմրուկ, տճկ. թամաթէս). **-рчикъ** ա. Ռւզ. 1, Կուպիդոն սիրային աստծու մանրանկար պատկերը. 2, սիրուն մանուկ. **-ръ** ա. (Фр.) 1, Կուպիդոնի պատկերը, սիրոյ նշանակը. 2, սիրային աստուած, սէր. սիրային յարաբերութիւն, սիրահարութիւն. «Клáра велá себя примѣрно..., аму́ровъ никаки́хъ..., да и гдѣ съ ея гóрдостью!» 3,* խիստ գեղեցիկ, սիրուն անձ: [դանի:

Амфи́бія ի. կնդ. Amphibia. երկակենցաղ կեն-

Амфи||бóлія ի. տրմբ. երկմտութիւն, երկդիմութիւն, տարակուսանք, (դատողութիւն, որ առաջանում է միենոյն խօսքի այլեայլ նշանակութեանը գործածելուց) **-бóлъ** ա. Ֆր. amphibole, ամփիբոլ (հնմաքար, երկաքար?)

Амфи||брáхій, -врáхій ա. (յն.) տաղչփ. եռվանկանի ոտն, որի միջի վանկը երկար է (շեշտուած է). ◡—◡, օր. По нѣбу||полу́но||чи áнгелъ||летѣлъ,

Амфи||театрáльный ած. ամփիթատրոնական. а—

оe устройство; -театръ ա. (յն.) ամփիթատրոն. 1, հների կրկէսը, շրջանաձև կամ կիսաշրջանաձև շինութիւնը յաջորդաբար բարձրացող աստիճաններով, որոնց վերայ տեղաւորւում էին հանդիսականները. 2, թատրոնի, դահլիճի (կիսաշրջանաձև) յետևի մասը միմեանից յետևից աստիճանաբար բարձրացող աթոռների շարքերով:

Амфитріонъ ա. (Ամփիտրիոնի անունով) հիւրասէր, ադուհացով մարդ. հիւրընկալ, ասպնջական:

'Амфора ի. (լտ.) ամփորա (երկու ունկերով նեղ ճտով. մեծ անօթ, որի մէջ հները գինի, իւղ և այլ հեղուկներ էին պահում):

Ана||баптизмъ ա. կրկնակնունքների աղանդը. -баптистъ ա. (յն) կրկնակնունք (աղանդաւոր, որ ընդունում է հասակաւորների կրկնակի մկրտութիւնը):

Анабасъ лазящій կնդ. Anabas scandens, մագլցող վերելուկը, ցամաքաձուկը (որ երկար ապրում է ցամաքի վերայ և, ինչպէս ասդում են, մինչև անգամ ծառերի վերայ է ելնում):

Ана||грамма ի. (յն.) անագրամա, տառափոխութիւն նոյն բառից մի ուրիշ բառ ստանալու համար, օր. Римъ և миръ. Ѣсть և сѣть. -грамматистъ ա. տառափոխող, անագրամաներ շինող:

Анаколутія ի. (յն.) ճրտս. անհետևողականութիւն, անկապ, առանց կապակցութեան, յօդաւորութեան լինելը:

Ана||креонтикъ ա. Անակրէոնեան բանաստեղծ, Անակրէոնի հետևորդ. (Անակրէոնը հելլէն քնարերգու բանաստեղծ էր, որ գլխաւորապէս գրում էր սիրոյ և գինու մասին երգեր). -креонтическій ած. Անակրէոնեան. քնարերգական, ուրախ. а--ая ода, а—іе стихи.

Аналавъ ա. (յն.) անալաւ, կրծկալ (քառանկիւնի պաստառ, որի վերայ նկարած են Փրկչի խաչելութիւնն և չարչարանքները և որը կրում են կուսակրօնները իրենց կրծքերի վերայ):

Анал||гезія, -гія ի. (յն.) անզգայութիւն, ցաւ զգալու անընդունակութիւնը, ընդարմացում:

Аналекты ա. յ. ծաղկաքաղ, գրականական, մատենագրական ժողովածու, հատընտիր քաղուածք:

Ана||лизировать** (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) 1, վերլուծել, բնալուծել, ամբողջն իր բաղադրիչ մասերի վերածել. 2, վերլուծել, քննել, հետազօտել, իմանալ, հասկանալ. -лизъ ա. (յն.) անալիզ. 1, վերլուծում, բնալուծում, բաղալուծում, տարրալուծում. а. химическій; 2, տրմբ. անալիզ (մտածողութեան եղանակ, որով բարդ երևոյթները վերլուծելով հանում են պարզին, ընդհանուրից հանում են մասնաւորին. հակադր. տ. Синтезъ). 3, վերլուծութիւն, քննութիւն. զննութիւն. грамматическій. логическій. психологическій а. -литика ի. անալիտիկա 1, մաթմ. հնդ. ալգեբրայի գործադրութիւնը երկրաչափութեան մէջ. 2, տրմբ. մտածողութեան տարրերի և օրէնքների վերլուծութիւնը. 3, քիմ. որ և է նիւթի տարրալուծութիւնը, բնալուծումն. -литикъ ա. վերլուծող, տարրադատող, վերլուծական եղանակին, մեթոդին հետևող. -литическій ած. վերլուծական, վերլուծող, տարրադատող. а—ая геометрія,— химія.

Анало||гическій ած. 1, հանգիտական, նման, համապատասխան. а—ое содержаніе; 2, հանգիտութեան, նմանութեան, միօրինակութեան մեթոդի վերայ հիմնուած. -гичный ած. տ. Аналогическій 1.

Аналогій ա. (յն.) եկղ. գրակալ:

Ана||логія ի. (յն.) անալոգիա, հանգիտութիւն. 1, նմանութիւն, նմանօրինակութիւն, համապատասխանութիւն (առարկաների, երևոյթների). 2, տրմբ. նմանութեան, համապատասխանութեան մեթոդով եզրակացութիւն, - փակում, սահմանափակում:

Аналой տ. Аналогій.

Анаморфозъ ա. (յն.) այլատարազ, այլանդակ պատկեր, նմանութիւն:

Ана||насный, -насовый ած. անանասի, արքայախնձորի. -насъ ա. բս. Ananassa sativa, անանաս, արքայախնձոր:

Ана||пестическій ած. անապեստի. -пестъ ա. (յն.) տաղչփ. անապեստ, եռվանկանի ոտն. որի վերջին վանկը երկար է (շեշտուած է). ◡ ◡ —, օր. я увялъ|| и увялъ||. навсегда||, навсегда.

Анаподиктическій ած. (յն.) տրմբ. անապացուցանելի, որ չէ կարելի ապացուցանել. а—ія положенія.— заключенія.

Ан||архистъ ա. -архистка ի. անիշխանական,—ուհի. -архическій ած. անիշխանական, անիշխանութեան. -архія ի. (յն.) անիշխանութիւն, խառնաշփոթութիւն:

Анастомозъ ա. (յն.), կզմխ. խառնումն, բերանակցութիւն (անօթների, երակների):

Ана||томикъ տ. Анатомъ; -томировать (-рую-ютъ) ** ն. 1, դիահատել (դին, դիակը գիտնական նպատակով ճղել, բացել, կտրատել). 2, *գիտնականօրէն վերլուծել, քննել. -томить (-млю-мятъ) տ. Анатомировать, -томическій ած. դիահատական,—հատութեան. а. кабинетъ,—музей.—препаратъ; а. театръ դիահատարան. -томія ի. (յն.) անատոմիա, կազմախօսութիւն, անդամազննութիւն գործարանաւոր մարմինների. մեզ կենդանիների ներքին կազմութեան գիտութիւնը. микроскопическая а. տ. Гистологія; патологическая а. հիւանդաբանական անատոմիա. пластическая а. թանձրացեալ անատոմիա (գեղարուեստագէտների համար) -томъ ա. կազմախօս, անդամագէտ.

Анахоретъ ա. (յն.) միայնակեաց, անապատակեաց,—կան, ճգնաւոր:

Анахро||низмъ ա. (յն.) 1, ժամանակագրական սխալ, վրիպակ. «վերաժամանակութիւն». 2, *ապաժամ, իր ժամանակի ոգուն անհամապատասխան, ներհակ գործ, երևոյթ. -ническій ած. ապաժամ, իր ժամանակի ոգուն անհամապատասխան, հին, փտած:

Ана||ѳема ի. (յն.) 1, անաթեմա, նզովք, բանադրանք (եկեղեցական). 2, առհ. անէծք, նզովք. предать кого а—ѣ նզովել, անիծել: Ахъ, ты! а.! ռմկ. ա՜յ դու նզովեալ, անպիտան. -ѳематствовать, -ѳемствовать, (-ствую-уютъ) չ. նզովել, անիծել, բանադրել. -ѳемскій ած. անպէտք, անպիտան, զզուելի, նողկալի, զզուելին, նզով- [քի արժանի:

Анбаръ Հնդ. տ. Амбаръ.

Анвелопа ի. (ֆր.) ամրոցև. նախապատնէշ, գլխաւոր պատնէշը պաշտպանող առաջին շէնքը:

Анга||жементъ ա. (ֆր.) 1, հրաւէր, հրաւիրելը. վարձելը (դերասանի՝ թատրոնական բեմի համար). 2, առաջարկութիւն, հրաւէր (օրիորդին պարելու). -жировать** (-жирую-ютъ) ն. (ֆր.) 1, հրաւիրել, վարձել (դերասանին՝ թատրոնական բեմի համար). 2, պարահանդէսին օրիորդին առաջարկել, հրաւիրել պարելու:

Ан||гелика ի. բս. Angelica, խմի (բոխնի?),

հրեշտակարմատը. -гелóчекъ, чка ա. նւզ. հրեշտակիկ, սիրելի, պաշտելի. -гелъ ա. (յն.) 1, հրեշտակ. 2, *հրեշտականման, սիրելի, պաշտելի, սրանչելի, երկնային անձ եմ իր. á. кротости — доброты,— невинности հեզութեամբ, բարութեամբ, անմեղութեամբ հրեշտակի նման. անզուգական. 3, մէկին համանուն սուրբ կամ սրբուհի, պատրոն. день á—а кого-либо այս ինչ մարդու անուանակոչութեան օրը. поздрáвить съ á—омъ մէկի անուանակոչութեան տօնը շնորհաւորել; áнгелъ тьмы չար, խաւարային ոգի. морскóй á. կնդ. Squatina angelus, շնաձկան մի տեսակը. -гельскій ած. հրեշտակային, *սրանչելի. հիանալի. áнгельскія сйлы երկնային զօրութիւնք. զուարթունք. á. óбразъ ա. վարդապետութիւն. կուսակրօնութիւն. բ. կուսակրօնի սքեմը. á—ое ймя մկրտութեան անունը. -гельчикъ տ. Ангелóчекъ.

Ангидрйдъ ա. հնք. anhydrite, 1, անհիդրիտ, ջրաքար. 2, քիմ. անջուր, ջրային տարրերից զուրկ նիւթ:

Ангіолóгія ի. բժ. անօթաբանութիւն.—խօսութիւն:

Анг‖лéзъ ա. (ֆր.) (որ ամեն կոչ. Françoise) հնց. պար, որ պարում էին ձեռքին բռնած ուսապան կամ մարակ. -лизйровáть (-зйрую-ютъ) ** ն. (սեռ.) 1, անգլիացնել, անգլիականացնել (բառ անգլիական ձեւ տալ, տուտը չինել. սարքել). 2, ձիու ձիու, շան ագին ետրել, ինչպէս անում են անգլիացիք. -ликáнскій ած. անգլիկանական. а—ая цéрковь, а. пáсторъ; -лицйзмъ ա. (ֆր.) անգլիաբանութիւն. -личáнинъ ա. 1 (յ. англичáне,-áнъ) 1, անգլիացի. 2, անգլիական գործածած լոգայի նաւ. -личáнка ի. անգլուհի. -личáночка նւզ. սիրուն, սիրահար անգլուհի. -лійскій ած. անգլիական, Անգլիայի. áнглійская болѣзнь բժ. ա. rhachitis, ռախիտեքութիւն, ոսկրախտեքութիւն. բ, քաղաքթաղ ջերմախտ. á—ая соль անգլ. աղ (որ գործ է ածւում բժշկութեան մէջ իբրև լուծողական). á шрифтъ տպագր. անգլ. գիր (որ գործ է ածւում յառաջաբանների և այլ երկրորդական մասեր շարելու ժամանակ). -ломáнія ի. անգլիամոլութիւն. -ломáнъ ա. -ломáнка ի. անգլիամոլ այր, կին. -лосаксóнскій ած. անգլօսաքսոնական. -лосáнсы ա. յ. անգլօսաքսոններ,—սաքսոնացիք. -лофóбство չ. ատելութիւն դէպի անգլիացիները:

Ангóрская козá կնդ. Capra angorensis, Անգորեան այծ. а кóшка, կնդ. Catus angorensis, Անգորեան կատու:

Ан‖дáнте չ. ածհ. և Տ. (իտ.) երժ. 1, յորդոր, չափաւոր, հանդիստ, ոչ արագ նուագելը, նուագելու եղանակը. 2, այդպիսի եղանակով նուագելի տիեստն. слýшать прекрáсное а., -дантйно չ. ածհ. փոքր ինչ աւելի արագ, քան Андáнте-ն է:

Анд‖рéева травá, -рéевка ի. բս. Veronica spicata, համկաւոր բերենիկէն (կաղ, կաղի ծաղիկ). рéевскій ած. Անդրէասի. А. óрденъ սուրբ Անդ. նահատակի շքանշանը. А. крестъ ա. զգմզ. ռուսական և անգլիական պատերազմական դրօշակը, բ. ատղձգ. խաչաձև (×) շրջանակ. -рéевщина ի. անքահանայականների աղանդի մի տեսակը. -рéевъ крестъ, -рéй-травá տ. Андрéева -травá; -рéцъ, á տ. Ондрéцъ; -рéяновщина ի. անքահանայականների աղանդի մի տեսակը:

Андрогйнъ ա. (յն.) 1, երկսեռ, կրկնասեռ, արու և էգ անհատ (որ թէ՛ արական և թէ՛ իգական գործարաններ ունի). 2, կանացի, կնոջ պէս:

Андромéда ի. աստղ. Անդրոմեդ հիւսիսային համաստեղութիւնը. 2, բս. Andromeda, Անդրոմեդը, Լուղանոնը (Հաւամգիներից):

Андрóнъ ա. 1, ջուր հանելու աման, անօթ, թիակ. 2, андрóны. овъ յ. անդրոն եռկանիւ սայլը յետևից ձողիներով, որոնց վերայ խուրձ, խոտ են բարձում. *подпускáть а—ы. սուտ խօսել, պարծենալ. *а—ы ѣдутъ (ասում են, երբ մէկը անտեղի վիճում, հայհոյանում է):

Ан‖дрофáгъ ա. (յն.) մարդակեր. -дроцéй ա. (յն.) բս. ծր և է բոյսի տեսակն փոշանօթների միաւորութիւնը, միախին անեյր:

Аневрйзмъ ա. (յն.) բժ. շնչերակի ընդլայնումն:

Анек‖дóтецъ. тца ա. նզ. պատիկ անեկդոտ, զրուցախօսութիւն, մանրավէպիկ. -дотйстъ ա. անեկդոտներ պատմող, զուարճախօս. -дотйческій ած. անեկդոտի, զուարճախօսութեան. -дóтъ ա. (յն.) 1, անեկդոտ, պատիկ. հետաքրքիր պատմութիւն. զուարճախօսութիւն, մանրավէպ. 2, երևակայական, մտացածին, հնարովի դէպք, պատմութիւն:

Ане‖мйческій ած. սակաւարիւնութեան, արեան սակաւութեան -мйчный ած. սակաւարիւն. արեան պակաս -мія ի. (յն.) բժ. անարիւնութիւն, սակաւարիւնութիւն. արեան սակաւութիւն:

Ане‖мографъ ա. (յն.) ֆիզ. հողմագիր. հողմաչափ (գործիք, որ ինքնաբերաբար նշանակում է քամու ուղղութիւնը, արագութիւնը, ույժը). -мометръ ա. (յն.) հողմաչափ. քամաչափ. -мóнъ ա. բս. Anemone, պուտ (ծաղկաբուկ, պառւկ կատուի ծաղիկ):

Анеройдъ ա. (յն.) ֆիզ. մի տեսակ ծանրաչափ:

Анесте‖зія ի. (յն.) բժ. անզգայութիւն. -тйческій ած. անզգայութեան. а—ія срéдства անզգայացնող, ընդարմացնող միջոցներ:

Ани‖лйновый ած. անիլինի. а—ыя крáски: -лйнъ ա. քիմ. անիլին նիւթը, զուգութիւնը, որ ստացւում է քարածխային ձիւթից և գործ է ածւում այլևայլ ներկերի վերայ:

Ани‖мйзмъ ա. (Ֆր.) փիլ. հոգեականութիւն (վարդապետութիւն, ըստ որի հոգին է կեանքի աղբիւրը և մարմնի բոլոր գործողութեանց պատճառը). -мйстъ ա. հոգեական. նա որ կեանքն և մարմնի բոլոր գործողութիւնները հոգուն է վերագրում. мóзо Տ. (իտ.) երժ. անիմօզօ (նշանակում է խիստ եռանդուն կերպ):

Анй‖сный, -совый ած. անիսոնի. -совка ի. 1, անիսոնի օղի. 2, մի տեսակ դեղձակ. բայց համաւէտ և անոյշ խնձոր. -съ ա. բս. Pimpinella Anisum, անիսոնը:

Ан‖йтъ բս. Anethum graveolens. սամիթ:

'Анка ի. կնդ. Corvus monedula. ճայեակ:

'Ан‖керные часы́ խարսխաւոր ժամացոյց (խարսխի ձև ունեցող սարքերով, որը ճօճանակի շարժողութիւնը ետանաւորում է). -керокъ, рка նւզ. ծովգ. պատիկ տակառ 3—10 վեդրօ պարունակութեամբ, որի մէջ իւղ. օղի. քացախ, այլ լցրած մնում. և այլ ապշարեղէններ են տանում. իսկ պատիկ նաւերի վերայ խմելու ջուր են պահում. -керочный ած. 1, խարսխի. 2, անկեր տակառիկի. -керштóкъ ա. (գեռմ.) ծովգ. խարսխաձող (որ խարսխի կոթի հետ ուղիղ անկիւնով, խաչուելով, թոյլ չէ տալիս, որ խարիսխը իր երկու թաթերով էլ տափակ նստի յատակի վե-

բայ)։ -керъ ա. 1, (հոլ.) 1, տակառիկ, պատիկ տակառ. 2, հնգ. հեղուկների, մնւղ. գինու չափ ($2\frac{3}{4}$—$3\frac{1}{4}$ վէդրօ). 3, ժամացոյցի մէջ խարսխաձև գործիք, որ ճօճանակի շարժողութիւնը կանոնաւորում է. 4, այդպիսի գործիքով ժամացոյց։ II, որմախարիսխ, որմակապ, կամարակապ (երկաթի ձող, նիգ, երկու ծայրերին ծակերով, որը անցկացնելով պատերի եւ կամարների միջից և ծայրերի ծակերը փակիչներ դնելով, պատի, կամարի մասերը միմեանց հետ ամրացնում են)։

'Анкилóзъ ա. (յն.) բժ. ոսկրազօդութիւն (ոսկրների միմեանց հետ կպչելը, աճելը, որով մարմնի անդամներն անշարժ են դառնում)։

Ан||нали́стъ ա. (ֆր.) տարեգիր. -нáлы ա. յ. (լտ.) տարեգրութիւններ։

Аннéксія ի. (լտ.) միացնելը, ձուլելը (նուաճած երկրի)։

'Аннинскій ած. Աննայի. 'А. óрденъ, 'А—ая лéнта.

А||нóдный ած. անօդի. -нодъ ա. ֆիզ. անօդ (դրական ելեկտրական հոսանքի ուղին, հակակը. տ. Катóдъ).

Аномá||лія ի. (լտ.) անկանոնութիւն, արտառոցութիւն, այլատարազութիւն, տարօրինակութիւն. -льный ած. անկանոն, տարօրինակ, այլատարազ, արտասովոր։

Ано||ни́мный ած. անանուն, ծածկանուն, առանց ստորագրութեան. а—ое письмó, а. áвторъ: -ни́мъ ա. 1, անանուն, ծածկանուն անձ. 2, գիրք, որի հեղինակի անունը անյայտ է։

Анормáльный ած. անբնական, տարօրինակ, անկանոն, արտասովոր։

Ансáмбль ա. (ֆր.) ներդաշնակութիւն, համերաշխութիւն (մնւղ. բեմական խաղի, դերի մէջ)։

Антаблемéнтъ ա. (ֆր.) ճրտրպ. սեան խոյակի վերայ կառուցած շէնքը, որ բաղկացած է երեք մասից. բովթարից (архитрáвъ), ծոփորից (фризъ) և պսակից (карни́зъ.)

Антаго||ни́змъ ա. (յն.) անտագոնիզմ (հակառակ էութիւն, հակամարտում, հակառակ, թշնամական ներգործութիւն, ազդեցութիւն.) -ни́стъ ա. հակառակորդ, ախոյեան, ոսոխ։

Антá||лъ ա. անտալ (մաջառական գինու տակառ 60 շիշ պարունակութեամբ.) -льный ած. անտալի։

Антанаклáзъ ա. (յն.) ճրտս. ձև, դարձուածք, որի մէջ միևնոյն խօսքը տարբեր նշանակութեամբ կրկնուած է։

Антáпка ի. հրացանի խողովակակալը (ղօնդաղի) տակից օղակներ, որոնցից կապուած է փոկը (пéревязь).

Ант||аркти́ческій ած. (յն.) հակարջային, հարաւային, հարաւային բևեռի մօտ գտնուող (հակակը. տ. Аркти́ческій); -éки ա. յ. (յն.) հակաբնակներ (որոնք միևնոյն միջօրէի տակ և հաւասարաչափ հեռու հասարակածից, բայց հակառակ կիսագնդերում են բնակւում)։

Антери́дій ա. բս. բեղմնաւորութեան գործարանը, ամանը։

Антецедéнтъ ա. (ֆր.) 1, նախընթաց, յառաջընթաց դէպք, սովորոյթ, հանգամանք, որ կարող է եզրակացութեանց հիմք ծառայել. 2, փիլ. որ և է գործի նախընթաց պատճառը, շարժառիթը։

Анти́|| նխդ.(յն.) հակա—. -дилювiáльный ած. անջրհեղեղեան, փտած, հնացած. а—ыя мысли; -дóръ ա. (յն.) եկղ. օրհնած հաց, նշխար, որ սուրբ պատարագից յետոյ ժողովրդին բաժանում են. -дóтъ ա. (յն.) 1, հակաթոյն. 2, Եկատերինէ կայսրուհու յայտնի շարադրութեան վերտառութիւնը (ուրեմն 'եղծ', 'հերքում')։

Анти́||ква ի. (լտ.) սովորական տպագրական գիրը. -квáрій ա. (լտ.) 1, հնաժողով, հնախոյզ, հնագէտ. 2, հնավաճառ, հին գրքեր վաճառող. -квáрный ած. հնավաճառի. а—ая книжная торгóвля հին գրքերի առուտուր։

Анти||клерикáлъ ա. հակակղերական. -клерикáльный ած. հակակղերական. -кри́тика ի. (յն.) հակառակ քննադատութիւն, ընդդիմախօսութիւն. -кри́тикъ ա. հակառակ քննադատ, ընդդիմախօս. -крити́ческій ած. 1, ընդդիմախօսութեան,—խօսական. 2, հակաքննադատական, քննադատական օրէնքներին հակառակ. 3, բժ. անկայած ճգնաժամին հակառակ (երևոյթ). ճգնաժամին հակառակ, խոչնդոտ (գործողութիւն). -культýрный ած. հակակուլտուրական, հակաքաղաքակրթական. -санитáрный ած. հակառողջական. а—ое состоя́ніе.

Анти́къ ա. (լտ.) 1, հնութիւն (մնւղ. դասական դեղարուեստական, ինչպէս արձաններ, կիսարձաններ, քանդակագործութիւն, վազա, դրամ և լն.) 2, առհ. հին, հնացած բան. 3, հնամօլ, փտած գաղափարների տէր մարդ (այս մտքով արտաս. áнти́къ). 4, գունաւոր քարի վերայ փորագրած դասական պատկեր։

Анти||лóпа ի. -лóпъ ա. կնդ. Antilope, քարայծ, լեռնայծ, այծեղջերու։

Антимакассáръ ա. անտիմակասար (պատիկ սփռոց, որ մաքրութեան համար փռում են բարձի և կահկարասիների վերայ)։

Антими́нсъ ա. (յն.) եկղ. փոխ-սեղան (քառանկիւնի օրհնած պաստառ, վերան նկարած Փրկչի թաղումը, առանց որի նոյն իսկ եկեղեցում չէ կարելի պատարագ մատուցանել, մինչդեռ նորանով բացօթեայ էլ կարելի է պատարագ մատուցանել)։

Анти||мóній ա. տ. Сурьмá; -монный ած. ծարրաքարի, ծարիրի, а—нное винó փսխողական գինի։

Антинóмія ի. (յն.) 1, հակասութիւն (դատական կամ յայտնի, որ նկատւում է միևնոյն օրէնսգրքի զանազան յօդուածների մէջ). հակաօրինութիւն. 2, փիլ. անտինոմիա (այն բնական և անխուսափելի հակասութիւնները, որոնց ըստ Կանտի հանդիպում է տեսական բանականութիւնը, հէնց որ փորձում է բնութեան բոլոր երևոյթներն ըմբռնել իբրև ամբողջութիւն. այսպէս անսահմանականութեան գաղափարին հակասում է սահմանափակութեան գաղափարը, ազատութեան գաղափարին հակասում է անհրաժեշտութեան գաղափարը, ևյն։)

Анти||пáпа ա. հակաթոռ, ապօրինի պապ. -пáсха ի. (յն.) Նոր կիւրակէ, կրկնազատիկ, յետզատկեան շաբաթ (Θоми́на недѣ́ля).

Анти||пати́ческій, -пати́чный ած. անհամակրելի, անդուրեկան, հակակրելի, անհաճոյ. -пáтія ի. (յն.) 1, հակակրանք, դարշանք, զզուանք. 2, անհամակրելի, անդուրեկան, անհաճոյ, զզուելի բան, առարկայ. это моя а; -пири́нъ ա. (յն.) բժ. անտիպիրին (ջերմութիւնը ամոքող, պակասեցնող միջոց.) -(и́)пóды ա. յ. (յն.) հակոտնեաներ, երկրագնդի ճիշտ միմեանց հակադիր կողմերի բնակիչները (որոնց ոտքերն ուրեմն իրար դէմ են ուղղուած, քանի որ երկիրս գնդաձև է). -поэти́ческій ած. հակաբանաստեղծական. -септи́ческій ած. (յն.) բժ. հականեխական, որ փտելուն, և-

տալուն արդեւք է լինում. a. спо́собъ лѣче́нія; -симити́змъ ա. հակասեմիտականութիւն, հակահրէականութիւն. -сими́тскій ած. հակասեմիտական, հակահրէական. сими́тъ ա. հակասեմիտական, հակահրէական. -скіи, іевъ ա. յ. (յն.) հակաստուերաւորներ (որոնց ստուերներն ուղղուած են հակառակ կողմեր, -դէպի հարաւ և դէպի հիւսիս, որովհետև նրքա ապրում են հասարակածի հակառակ կողմերում). -(и)строфа́ է. (յն.) փոխադարձ ստրօֆա (հելլենական խօրի մի մասի պարերգը, որ ճիշտ համապատասխանում էր строфа́-ին). առանձին բաժանմունք հին հելլենական քնարերգական բանաստեղծութեան մէջ: -(и)теза է. (յն.) հակաթեզիս, հակադրութիւն. 1, երկու հակառակ մտքեր ներկայացնող, միմեանց հակադրող ճարտասանական դարձուածք, պարբերութիւն. 2, փիլ. հակառակ դատողութիւն. դատողութիւն, որ թէզիսին հակառակ, ներհակ է (հէգէլ.) -фебри́нъ ա. (յն.) բժ. հակատենդային միջոց. -фо́нный ած. փոխի, փոխերգի. -фо́нъ ա. (յն.) եկղ. փոխ, փոխերգ, փոխասացութիւն. -хло́ръ ա. անտիխլոր, հակախլոր (մի և է նիւթ, որ ծառայում է տարկայի վերայ մնացած խլօրը ջնջելու):

Анти́христъ ա. (յն.) եկղ. 1, նեռ, սուտ Քրիստոս. 2, առհ. չար, հակառակող Քրիստոսի վարդապետութեանը, աւետարանին:

Антихто́ны, ա. յ. (յն.) հակաերկրայիններ, հակաբնակներ (նրքա, որոնք լայնութեան համապատասխան ատրճաններ տակ, բայց հակառակ կիսագնդերի վերայ են ապրում):

Антиципа́ція է. (լտ.) 1, իրւ. վաղաժամ վճար, պայմանագրի վաղաժամ 'ի կատար ածելը. 2, փիլ. կանխակալ դատողութիւն, կանխ. հասկացողութիւն տարկայի մասին. 3, երժ. տ. Предъёмъ.

Ан||ти́чность է. հնութիւն, դասական հնութիւն, դասակ. հնութեան փայլ, գեղեցկութիւն. -ти́чный ած. հին, դասական. *չքնաղ. չնաշխարհիկ, [պատուական, հիանալի:

Антіа́ръ տ. Анча́ръ.

Анто||логи́ческій ած. ծաղկաքաղի, — ղակն. a—ое стихотворе́ніе հելլենական ծաղկաքաղութեան ոգով գրած պատիկ բանաստեղծութիւն. -ло́гія է. (յն.) ծաղկաքաղ,—ութիւն, 1, X դարում հին յունական բանաստեղծների երկերից կազմած ծաղկաքաղը. 2, առհ. փոքրիկ, ընտիր (քնարական) բանաստեղծութիւնների ծաղկաքաղ, ժողովածու:

Анто́||ніева, -ніевская пи́ща (Անտոն ճգնաւորի անունով) Անտոնեան կերակուր, աղքատիկ պասուց կերակուր, չորաքեկ հաց. -новка է. -новское я́блоко չ. միտեսակ խնձոր, կանանչ-դեղնագոյն խնձոր. -новъ ого́нь (ֆր.) բժ. Անտոնեան հուր, խլրդենի, կեղցաւ:

'Антра́ксъ ա. 1, չարաչար, քայքայող պալար, կուճղ, ուռեցք, խոց. 2, ածշ. (տես Եզեկ. 10,9) կարկեհան:

Антра́ктъ ա. (ֆր.) անտրակտ. 1, թատր. երկու արարուածի կամ պիեսաների մէջ տեղի ունեցող ընդմիջումը, ժամանակամիջոցը. 2, երժ. երաժշտական պիեսաներ, որոնք երգւում են անտրակտի ժամանակ. 3, առհ. ընդմիջում, ընդհատում, за э́тимъ послѣ́довалъ a.

Антра||це́нъ ա. քիմ. քարածուխի ձիւթի մէջ գտնուող ածխաջրածինը. -ци́тный, -ци́товый ած. անթրացիտի. -ци́тъ ա. (յն.) հնք. անթրացիտ ածխածնաշատ քարածուխը:

Антраша́, չ. անհ. (ֆր.) ոտքերը խաչելով, միմեանց խփելով վեր թռչելը, վեր ցատքելը:

Антре́ ա. անհ. (ֆր.) մուտք (թատրոնի, խոհանոցի):

Антре||ко́тъ ա. (ֆր.) անտրէկոտ, 'կողամէջ', (արջառի կողքից պատրաստած տապակած). -прене́ръ ա. (ֆր.) նախաձեռնող, ձեռնարկող, մասն. թատրոնական գործի. -при́за է. (ֆր.) թատրոնական ձեռնարկութիւն, նախաձեռնութիւն. -со́ль է. և ա. -со́ли յ. (ֆր.) անտրեսոլ, կիսայարկ (խիստ բարձր սենեակները տախտակով երկու յարկերի են բաժանում, որոնցից ներքինը կոչւում է entresol). «тётушка отда́ла весь антресо́ль въ моё распоряже́ніе.» -со́льный ած. անտրեսոլի, կիսայարկի:

Антреша́ տ. Антраша́.

Антропо||логи́ческій ած. մարդաբանական,—խօսական. -ло́гія է. (յն.) մարդաբանութիւն,—խօսութիւն. -оло́гъ ա. մարդաբան,—խօս. -метри́ческій ած. մարդաչափական. -ме́трія է. (յն.) մարդաչափութիւն. -морфи́змъ ա. (յն.) փիլ. մարդացնում, մարդակերպում, մարդկային կերպարանք, յատկութիւններ վերագրելը (թէ բնութեան երևոյթներին, առարկաներին և թէ մնաց. աստուածութեանը). -морфи́ческій ած. մարդակերպութեան, -пати́змъ ա. (յն.) մարդակրութիւն (աստուածութեանը մարդկային կրքեր վերագրելը). -фа́ги ա. յ. (յն.) մարդակերներ:

Антура́жъ ա. (ֆր.) իրը շրջապատող պարագաները:

'Анты ա. յ. (ֆր.) 1, ճրտր. հին շինութեանց պատերի քառանկիւնի սիւները. II, (ըստ VI -VII դարու բիւզանդական և լատինական մատենագիրների) անտեր (արևելեան սլաւոններ):

Анфи||ла́да է. (ֆր.) 1, սենեակների երկար շարք, որոնց դռները կամ կամարները միևնոյն գծի վերայ են գտնւում. 2, ռզմգ. կրակ, թընդանօթաձգութիւն թշնամու ամրութեանց կամ զօրքերի շարքերի վերայ. войска́ подве́рглись a—ѣ непрія́тельской батаре́и—ենթարկուեցան թշնամու մարտկոցի լայնատարած, լայնաձիգ կրակին. -ла́дный ած. լայնաձիգ, լայնատարած, թշնամու ամրութեանց, զօրագծի վերայ ուղղուած. a. ого́нь, — вы́стрѣлъ. -ли́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ռզմգ. թշնամու ամրութեանց կամ զօրքերի շարքը ռմբակոծել, հարուածել:

Анча́ръ ա. բս. Antiaris toxicaria, l'Upas de Java, ուպասենի:

Анчо́||усный, -усовый ած. անձրուկի. -усъ ա. կենդ. Engraulis encrasicholus, անձրուկ, (տճ. անչաբալըղը):

'Аншефъ ա. (ֆր.) սպարապետ, վերին հրամանատար (ըստ Պետրոս մեծի կանոնադրութեան), տ. Генера́лъ-аншефъ.

'Аншлагъ ա. (գերմ.) պաշտօնատուն, ուսումնարանի ևուրիշ հիմնարկութիւնների մէջ կախած ազդը, յայտարարութիւնը:

'Аншпугъ ա. (հոլ.) ծովգ. փայտէ լծակ, տախտակ, որոնցով ծանրութիւն են բարձրացնում:

Анъ շ. բայց, սակայն. «Косноязы́ченъ: хо́четъ одно́ сло́во промо́лвить, анъ выхо́дитъ друго́е».

Аню́тины гла́зки բս. Viola tricolor, եռերգունեան մանուշակը:

Ан||ѳоло́гіонъ ա. (յն.) ժամագիրք տօնի (յոյն եկեղեցու). -ѳра́ксъ տ. Антра́ксъ.

Аони́ды է. յ. Աոնեան քոյրերը (մուսաներ): A.

Карамзина Կարամզինի 1796—99 թ. հրատարակած գրականական ժողովածուն (ալմանախը):

Аористъ ա. (յն.) քերկ. աորիստ, անցեալ կատարեալ (պատմական):

Аорта ի. կզմխ. մայր շնչերակ. -тáльный, -тный -товый ած. մայր շնչերակի:

Апагогическое доказательство չ. փիլ. կողմնակի, միջնորդական ապացոյց (որ ցոյց է տալիս, թէ գլխաւոր, ապացուցանելի առաջարկութեան ժխտելով կատարեալ անհեթեթութեան կը յանգենք):

Апанажъ ա. (ֆր.) ապանաժ (անշարժ կալք, կալուածք, որ ուղղութեամբ նշանակուած է արքայական տան անդամներին):

Апартаментъ ա. (ֆր.) 1, սենեակ. 2, տան բնակարանի մէջ շքեղ կահաւորուած սենեակներ:

Апатитъ ա. հնք. apatite, ապատիտ (լաբրու-սեղ քար):

Апатическій, -тичный ած. անզգայ, անտարբեր, թմրած, սառը, ծոյլ, դանդաղ: Апатически մ. անզգայաբար, ծուլութեամբ, անտարբեր կերպով. -(а)тія ի. (յն.) անզգայութիւն, թմրութիւն, անտարբերութիւն, սառնութիւն, ծուլութիւն:

Апеллировать (-рую-ютъ) չ. (ֆր.) 1, բողոքել, գանգատուել, բողոք, գանգատ տալ (բարձրագոյն դատաստանական ատեանին ընդդէմ ստորինի). 2, *դառնալ, դիմել մէկին, մի բանի, բան առաջ հաստատելու. կգայ կանչել. а. къ здравому смыслу; -лянтъ, -ляторъ ա. գանգատաւոր, -ляціонный ած. 1, բողոքող, գանգատաւոր, 2, որի դէմ բողոքել, գանգատուել կարելի է. а—ая просьба, — жалоба գանգատ, բողոք բարձրագոյն (ատեանի ընդդէմ ստորինի). а. судъ դատարան, որի դէմ բողոքել կարելի է. -ляція ի. (լտ.) բողոք, գանգատ, որ ներկայացնում են բարձրագոյն դատաստանական ատեանին ընդդէմ ցածրագոյնի:

Апель ա. (ֆր.) 1, զգմգ. նշան, կոչ, որ փողի կամ թմբուկի միջոցաւ զօրքին տրւում է հաւաքուելու. 2, պայմանական խօսք կէզել խաղալու ժամանակ. 3, առ. կոչ, կանչ. «приучите собаку дома къ послушанію, къ апéлю, къ слову: назадъ!».

Апельсиновый ած. նարնջի,—ջից. նարնջենու. а. вкусъ,—сокъ,—компотъ; а—ое дерево նարնջենի. -синчикъ ա. պստիկ նարինջ, -синщикъ ա. նարնջավաճառ. -синъ ա. բս. Citrus aurantium, նարինջ: [սում, բուրացնում:

Аперцепція ի. (լտ.) փիլ. գիտակցական ըմբռ-

Апланатъ ա. լուսնկ. ապլանատ (օբեկտիւ մի):

Аппликатура ի. երժ. մատնաշարժութիւն, մատնադրութիւն (երաժշտական գործիքի վերայ մատները շարժելու, խաղացնելու արուեստը):

Апплике չ, անհ. (ֆր.) ապլիքէ. 1, հասարակ մետաղից արծաթով պատած կամ ոսկած իր, առարկայ. 2, այս նպատակին ծառայող արծաթը:

Аплодированіе չ. ծափահարութիւն, — հարում. -ровать (-рую-ютъ) չ, кому (ֆր.) ծափահարել. а. актеру, оратору; -сменты ա. յ. (ֆր.) ծափահարութիւն,—թիւններ:

Апломбъ ա. (ֆր.) ինքնավստահութիւն, անձնապաստանութիւն, խիզախութիւն:

Апогей ա. (յն.) աստղ. 1, տարեկէրութիւն (լուսնի շրջանառութեան մէջ ամենահեռաւոր կէտը երկրագնդից). 2,* գագաթնակէտ, ծայրայեղ, բարձրագոյն աստիճան. быть въ а—ѣ своей славы, своего величія; болѣзнь достигла своего а—я.

Аподиктическій ած. փիլ. համոզիչ, անկասկածելի, անհերքելի, անժխտելի, անդրաժեշտ. а—ое сужденіе (հկդր. տ. Проблематическій).

Апокалипсисъ, -липсъ ա. Յայտնութիւն Յովհաննու. а—липсъ лицевой կամ въ картинахъ նկարազարդուածները մէջ խորտ յարգի գրքը. -липтическій ած. Յովհաննու Յայտնութեան:

Апокрифическій ած. 1, պարականոն. а — ія книги; 2, սուտ, սնայօդ, կեղծ, անհարազատ, անվաւեր. -(о)крифъ ա. (յն.) պարականոն գիրք (Աստուածաշնչի մէջ). առ. անվաւեր, առասպելական պատմութիւն, սրբազրութիւն:

Аполлоновка ի. կնդ. Acredula caudata, երկայնապոչ երաշտահաւը:

Апологетика ի. (յն.) եկղ. ջատագովութիւն. -логетическій ած. ջատագովութեան,—գովական. -логетъ ա. ջատագով. -логистъ ա. ջատագովող, խօսքով կամ գրչով ուրիշին պաշտպանող. -логія ի. ջատագովութիւն, պաշտպանութիւն խօսքով կամ գրչով. Тертулліанова а. христіанства; -(о)логъ ա. (յն.) վէպական (կենդանիների մասին) առակ, այլաբանական պատմութիւն:

Апоплексія ի. (յն.) բժ. կաթուած, հարուած. -плектикъ ա. 1, կաթուածահար. 2, տրամադիր կաթուածահարութեան: -плектическій ած. կաթուածական,—ծահարութեան. а. ударъ.

Апортъ I. ա. օպորտօ խոշոր խնձորը. II. մջ. (ֆր.) բեր (ասում են շանը):

Апостазія ի. (յն.) ուրացութիւն, հաւատուրացութիւն, ուրացողութիւն, -постатъ ա. ուրացող, հաւատուրաց, ուրացօղ:

Апостеріорный ած. (լտ.) փիլ. փորձառական, փորձից, փորձառութիւնից առաջ եկած. а—ое понятіе,—сужденіе, — знаніе (հկդր. տ. Апріорный).

Апостолъ ա. (յն.) 1, առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի: 2, եկղ. գիրք, մատեան, որ պարունակում է Գործք Առաքելոց և առաքեալների թղթերը. ճաշոց. 3, առ. առաքեալ, օտար երկրում, միջակայքում քարոզող. -льникъ ա. եկղ. գոյների քօղը, գլխի ծածկոցը, որ յետեւից և առջեւից մինչև գօտկատեղն է հասնում. -льскій ած. առաքելական. а—ая проповѣдь; а—ая скатерть ուռած, քամուց փքուած առագաստ, -льство չ. առաքելութիւն:

Апострофа ի. (յն.) ճրտս. դարձուածք, խօսք, որով ճարտասանը դառնում է մի և է բացակայ անձի կամ առարկայի. -фъ ա. ապոստրոֆ նշանը ('), որ ցոյց է տալիս ձայնաւորի յապաւումը, օր. д'Аламберъ, Іоанна д'Аркъ:

Апофеегма ի. (յն.) հակիրճ, սրամիտ և իմաստալից խօսք, ասացուածք:

Апоѳема ի. (յն.) մաթմ. ապոթեմա (ուղղահայեաց, որ շրջանի կենտրոնից թողած է նորա մէջ նկարած բազմանկիւնու մի և է կողմի վերայ):

Апоѳеоза ի., -зъ ա. (յն.) 1, աստուածացնում, աստուածների շարքը դասելը, դիցակարգութիւն (որ հները անում էին նշանաւոր մարդկանց հետ). 2, հնց. հանդիսաւոր գովաբանութիւն, ներբող, դրուատիք (անձի կամ դէպքի). 3, թատր. հեղինակի յիշատակին նուիրուած բեմական վերջին տեսարանը, պատկերը:

Аппаратъ ա. (լտ.) ապարատ, գործիք. *а. кри-

тическій որ և է քննադատական հրատարակութեան վարիանտները, բացատրութիւնները եւ ժողովածուն, մասը։ [թեք կողմը։

Апп|арéль ի. (ֆր.) ամրոցի. հողապատնէշի

Аппель տ. Апéль.

Ап|петúтный ած. ախորժակ գրգռող, քմահաճ, ախորժելի, դուրեկան, գրաւիչ, հրապուրիչ. -петúтъ ա. (ֆր.) 1, ախորժակ, ուտելու տենչ, ցանկութիւն, ‹իշտահ›. 2, փխբ. առհ. ձգտում, նկրտում, մեւր. զգայական։

Апрáкосъ ա. անհ. (յն.) ըստ աւուր պատշաճի դասաւորուած աւետարանը կամ ճաշոցը։

Апріо|ристúческій, -рный ած. (լտ.) փխբ. փորձից, փորձառութիւնից անկախ, կանխական, ընկղնական. а- -рныя понятія, — идéи,— суждéнія,— знáнія (հկռկը. տ. Апостеріóрный).

Апро|бáція ի. (լտ.) հաճութիւն, հաւանութիւն. -бовáть (-бýю-ютъ)** ն. (լտ.) հաճութիւն, հաւանութիւն տալ, հաստատել, վաւերացնել։

Апрóши, ей ի. յ. (ֆր.) ռզմկ. մերձենալու անցքեր, ճանապարհներ, խրամներ, որ. պաշարող թշնամին փորում, շինում է աստիճանաբար խըրնամու ամրոցին մօտենալու նպատակով։

Ап|рѣль ա. (լտ.) ապրիլ, հին հայոց ահեկան ամիսը. -рѣльскій ած. ապրիլի,—լեան. а—ая погóда ապրիլեան *անհաստատ եղանակ։

Апсúда ի. 1, աստղբ. այն երկու միմեանց հակադիր կէտերից իւրաքանչիւրը, որոնք որոշում են. ա, երկրագնդին ծայրայեղ հեռաւորութիւնը կամ մօտաւորութիւնը արեգակից. բ, լուսնի ծայրայեղ հեռաւորութիւնը կամ մօտաւորութիւնը երկրագնդից. 2, ճրտրպ. շինութեան կիսաշրջանաձև դուրս պրծած մասը, օր. հայոց եկեղեցիների յետևի մասը, որի մէջ շինած են բեմն և սուրբ սեղանը։

Аптé|ка ի. դեղատուն, դեղարան. -карскій ած. դեղագործի. а. счётъ հեգն. երկար, ‹գոլամայ› հաշիւ. -карша ի. դեղագործի կինը. դեղատան տիրուհի. -карь ա. դեղատան տէր, դեղատուն պահող կամ դեղագործ. դեղատան կառավարիչ. -чка ի. նւզ. պստիկ (շարժուն) դեղատուն. -чный ած. դեղատան. а. фунтъ դեղատ. գրուանքայ (=84 մսխալի)։

Ара|бéска ի., -бéскъ ա. (յաճխ. յ. арабéски, -сокъ և -сковъ) 1, արաբական նաշխեր, նկարներ, մանրանկարներ, քանդակներ, ‹արաբէնկք›, որոնցով արաբները զարդարում էին իրենց շինութիւնների պատերը, առաստաղները, կամարները և որոնք խառնիխուռն ներկայացնում էին տերևներ, ծաղիկներ, բոյսեր, մարդիկ, կենդանիներ և այլն. 2, *պստիկ ժողովածու, յօդուած բազմազիմի բովանդակութեամբ. -бúзмъ ա. արաբաբանութիւն. -бúстъ ա. արաբաբան, արաբագէտ. -бка ի. սև. զործծ. տ. Аравúтянка; -бскій ած. արաբական. а. языкъ, а—ая лóшадь, а—ія цúфры; -бъ տ. Аравúтянинъ.

Арáва տ. Орáва.

Аравúтянинъ ա. (յ. аравúтяне,-нъ), -вúтянка ի. արաբացի,—բուհի. -вíйскій ած. Արաբիայի, արաբական. аравíйская кáмедь, gummi arabicum, արաբական խէժ։

Арá|ковый ած. արաղի. а. зáпахъ. -къ ա. արաղ, Արևելեան Հնդկաստանում բրնձից և այլ պտուղներից քաշած օղին։

Арáлія ի. բս. Araliа, արալենի (բաղեղ)։

Арамéйскій ած. արամական, ասորական, Ասորեքի, Ասորոց Միջագետքի. а. языкъ, а—ая литератýра.

Аранжи|ровáть ** (-жúрýю-ютъ) ն. (ֆր.) 1, սարքել, յարդարել, կազմել, կարգաւորել. 2, երժ. աւելի բարդ երաժշտական պիեսան պարզի վերածել, դաշնակել. -рóвка ի. երժ. դաշնակելը (երաժշտական պիեսայի առանձին զործիքի համար մշակելը, յարմարացնելը)։

Арá|пка տ. Негритянка; -пникъ ա. (լեհ.) հարապնիկ որսի մտրակը. -пскій ած. մավրի, նեգրի. -(á)пчéнокъ, нка ա. (յ. арáпчáта,-тъ) պըստիկ մավր, նեգրի տղայ. -пчикъ ա. նւզ. 1, պըստիկ մավր, նեգր. 2, սևագոյն ազաւնի. 3, մի տեսակ սևամորթ, լերկ, անսապ շուն. 4, մի տեսակ պստիկ, կարճը, մուգ-կանանչ խնձոր. 5, հոլանդական ոսկի. մաշուած, սըբուած ոսկեդրամ. -пъ ա. -пка ի. մավր,—ուհի, նեգր,—ուհի, մավրիտանացի այր կին։

Арахнолóгія ի. (յն.) սարդաբանութիւն, գիտութիւն սարդերի մասին։

Арбá ի. (յ. áрбы, áробъ) (թրք.) արաբա (երկանիւ սայլ մի)։

Ар|балéта ի. -балéтъ ա. (ֆր.) ռզմկ. հնց. արբալետ աղեղը, աղեղնաղէսը (միջնադարեան, նետաձիգ քարաձիգ կմ գնդակաձիգ)։

Ар|битрáжъ ա. (ֆր.). 1, վճռկ. շահագիտական հաշիւ, ընտրութիւն. 2, *դատաստան, իրաւարարութիւն. подвéргнуть вопрóсъ междунарóдному а—у; -бúтръ ա. (ֆր.) միջնորդ, հաշտարար, իրաւարար, դատաւոր (ոչ դատական ընտրութիւն ունեցող գործերի)։

Ар|бýзецъ,зца, -бýзикъ ա. նւզ. պստիկ ձմերուկ, մեղրապատիկ. -бýзишко ա. նխտ. վատ, անպիտան ձմերուկ. -бýзище ա. յւել. մի ահագին ձմերուկ, մեղրապաղ. -бýзный ած. ձմերուկի, մեղրապաղի. -бýзъ ա. բս. Cucurbita citrullus, ձմերուկ, մեղրապաղ։

Арга|лéй ա. -лú ա. անհ., կնդ. Ovis argali, արգալի ասիական վայրենի ոչխարը։

Арга|мáкъ,á ա. (թուրք) 1, արգամակ խոշոր և արագընթաց նժոյգը. 2, * (аргамáчúха ի.) բաձրահասակ, նիհար ու անճոռնի տղամարդ, կինարմատ. -мáчій, чья, чье ած. արգամակ նժոյգի. -мáчникъ ա. 1, հնց. արգամակ նժոյգի տէրը, պահողը. 2, (այժմ) արգամակի սիրահար. ձիու վաճառող, շահագէտ. -мáчный ած. արգամակի. а—ая побѣжка. [կեան արծաթ, ճենարծաթ։

Аргентáнъ ա. (լտ.) հնք. նոր արծաթ, ալպա-

Аргонáвтъ ա. 1, արգոնաւորդ. 2, կնդ. Argonauta Argo արգոնաւորդ գլխոտանին։

Аргу|ментáція ի. պատճառաբանութիւն, փաստաբերութիւն. -мéнтъ ա. (լտ.) տրմբ. և ճրտս. ապացոյց, ապացուցութեան պատճառ, հիմք։

'Аргу|съ ա. (յն.) 1, առսպ. Արգոս հարիւրաչքանի պահապանը. 2, *արթուն, անքուն, անվրէպ դէտ, պահապան, հսկող. 3, կնդ. Argus giganteus, հսկայ փասիանը. 4, կնդ. Lycaena argus, արգոս թիթեռնիկը. -совый ած. *խիստ հսկող, արթուն, աչալուրջ. а. надзóръ.

'А|редское дѣло, չար, սատանայական, դիւային գործ. -редъ ա. զառամեալ, գաժան, զազրալի ծերուկ. գծուծ, անտանելի մարդ. չար կախարդ. разсыпься á—омъ, да не доставáйся скáредамъ (առած) թող կորչի իմ ստացուածքը, միայն թշնամուն չմնայ. 'Аредовы вѣки երկարակեցութիւն։

'Аредь ի. հնց. քոր, քոս։

Арéна ի. (լտ.) 1, հին հռոմէական ամփիթատրոնի կամ կրկէսի միջավայրը, որ ծածկուած էր աւազով և որի վերայ տեղի էին ունենում սուսերամարտութիւններն և այլ ներկայացումներ. կռուանոց, մրցարան. 2, առհ. ասպարէզ, հրապարակ. գործելու, մրցելու ասպարէզ:

Арен||да ի. 1, կապալ. отдáть въ а—у կապալով տալ, 'իջարով' տալ. взять въ а—у կապալով, 'իջարով' վերցնել. 2, կապալավճար, կապալագին. 3, աքրունական կալուածք, հող, որ թագաւոր կայսրը բարեհաճում էր որեւէ ժամանակով մէկին յանձնել. **-дáрь,я** ա. արենդատ. նոյն. սև. գործ. տ. Арендáторъ; **-дáторскій** ած. կապալառուի. **-дáторъ** ա. կապալառու, 'իջարադար'. **-дный** ած. կապալի,— յային. а—ая плáта կապալավճար. а. доходъ, а—ыя дéньги, а—ое производство աքրունական հողի, կալուածքի արդիւնքը, որ թագաւոր կայսրը բարեհաճում է որեւէ ժամանակով մէկին յանձնել. **-довáніе** չ. կապալով տալը կամ վերցնելը. **-довáть** (-дýю-ютъ), заар-, ն. կապալով, 'իջարով' տալ կամ վերցնել:

Ареóмéтръ ա. հեղուկների տեսակարար կշիռը չափելու գործիք, անօթաչափ:

Ареопáгъ ա. (յն.) 1, Արիսպագոս, Աթէնքի հնագոյն բարձրագոյն դատաստանական ատեանը, որ նիստում գումարւում էր Արէսի Աստուծոյ նուիրուած բլուրի վերայ. 2, առհ. դատարան, դատաստանական ատեան:

Аре||стáнтскій ած. կալանաւորի, ձերբակալուածի. а—ія рóты տ. Дисциплинáрныя рóты; а р е с т á н т с к а я, ой ի. բանտատուն, կալանք, արգելանոց. **-стáнтъ** ա. **-стáнтка** ի. կալանաւոր, ձերբակալուած, արգելական այր, կին. **-стный** ած. կալանաւորութեան, ձերբակալութեան. а. домъ; **-стовáніе** չ. կալանաւորելը, ձերբակալելը. **-стовáть** (-стýю-ютъ)** заар—, ն. 1, կալանաւորել, ձերբակալել. 2, խօս. կայքը գրաւել, 'վեր դրել', կնքել, բռնել. **-стъ** ա. (լտ.) 1, կալանաւորութիւն, ձերբակալութիւն. находиться подъ а—омъ կալանաւորութեան մէջ գտնուիլ, посадить подъ а. կալանաւորել. выпустить изъ-подъ а—а կալանաւորութիւնից արձակել. 2, խօս. պարտապանի շարժական կայքի կնքումը, գրաւումը. 3, առհ. արգելում, գրաւում:

Аржа||нéцъ,нцá ա. բս. Phleum. 1, փղէնի դաշտաց. 2, ճիլ. **-никъ, á** ա. 1, տ. Аржанéцъ; 2, բս. Plantago lanceolata, նրբատերև ջղախոտ:

Аржанóй տ. Ржанóй.

Ар||замáсецъ,сца, ա. Արզամասս գրականական ընկերութեան անդամ. **-замáсскій** ած. Արզամասի,—մասեան. А—ое óбщество; а. гусь Արզ. սագ (որով Ժուկովսկին գրականական երեկոյթներին հիւրասիրում էր հրաւիրուածներին). **-замáсъ** ա. Արզամաս յայտնի գրականական ընկերութիւնը Պետերբուրգում (1815—1818 թ):

Аристáрхъ ա. (Արիստարքոս քերականի անունով) քննադատ, մեծ. ուսումնական քննադատ. բծախնդիր, մեկնամաղծոտ, յամառ, սահմանափակ մտքի տէր քննադատ:

Аристо||кратизмъ ա. արիստոկրատականութիւն. **-кратическій** ած. արիստոկրատական. **-кратія** ի. (յն.) արիստոկրատիա. 1, ազնուապետութիւն, ազնուական, արտօնեալ դասակարգերի կառավարութիւնը. 2, պետութեան մէջ բարձրագոյն, երեւելիների, արտօնեալների դասակարգ. 3, որ և է դասակարգի բարձրագոյն, փարթամ, առանձնալի խաւը. а. церкóвная, купéческая, литератýрная; а. умá, талáнта, գերազանց, հանրաճանօթ խելք, տաղանդ. **-крáтство** չ. 1, արիստոկրատութիւն. 2, հ—ք. արիստոկրատների ժողով, խումբ. **-крáтствовать** (-ствую-ютъ) չ. արիստոկրատութիւն անել, արիստոկրատ ձեւանալ. **-крáтъ** ա. արիստոկրատ. 1, ազնուապետական կառավարութեան անդամ կամ կողմնակից. 2, պետական բարձրագոյն, իշխանական դասակարգին պատկանող. 3, հնոզն. (**аристокрáтка** ի.) արիստոկրատ ձեւացող այր, կին:

Аристóнъ ա. երաժշտական գործիք մի:

Ари||метика ի. թուաբանութիւն. **-метикъ** ա. թուաբան. **-метическій** ած. թուաբանական. а—ая задáча; **-мографія** ի. թուագրութիւն, թուագրական հանելուկ:

Аріáднина нить Արիադնեան թել (Արիադնայի անունով, որ Թէզէոսին օգնեց լաբիրինթոսից դուրս գալու, տալով նորան թելի կծիկը). առաջնորդ, ուղեցոյց. Вѣнéцъ Аріáдинъ աստղ. համաստեղութիւն մի հիւսիսային կիսագնդում:

Аріáнинъ ա. (յ. аріáне —áнъ) Արիոսեան (Քրիստոսի աստուածութիւնը ժխտող, ուրացող հերետիկոս):

Аріергáрдъ տ. Арьергáрдъ.

Аріéта ի. երժ. պարզ, թեթև մեղեդի:

'Аріи, іевъ ա. յ. արիացիք, արիական ցեղեր (հնդեւրոպական մեծ ցեղի ասիական ճիւղը, Հնդկաստանի և Պարսկաստանի ամենահին բնակիչները):

'Арійка ի. նւզ. պարիկ մեղեդի:

Арій||скій ած. արիական. а—ое плéмя; а—іе языки արիական լեզուներ, մնւզ. սանսկրիտ և զենդ լեզուները. **-цы**, цевъ տ. 'Аріи.

'Арія ի. (իտ.) երժ. մեղեդի:

'Ар||ка ի. (լտ.) կամար. **-кáда** ի. (Ֆր.) կամարաշարք, կամարակապ գալէրէա, սրահ:

Аркáдъ ա. մի տեսակ ամառնային, քաղցրահամ խնձոր:

Ар||кáнить (-ню-нятъ) ն. 'քամանդ' գցել, պարանով բռնել, որսալ. **-кáнъ** ա. (Թուրք.) 'քամանդ', պարան, թոկ, որով բռնում են երամակից ձի կամ պատերազմում թշնամուն:

Аркебý||за ի. (գերմ.) ռզմ. արկեբուզ հրացանը, որ եւրոպական զօրքերը գործ էին ածում 15 դարի սկզբից. **-зировать** (-рую-ютъ) ն. հնց. արկեբուզով զինուորական ոճրագործներին գնդակահար անել. **-зиръ** ա. հնց. արկեբուզակիր զինուոր:

Арк||тическій ած. աստղ. աշխ. արջային, հիւսիսային համաստեղութեանց տակ, հիւսիսային. а. пóлюсъ,— кругъ,— океáнъ; **-тýрусъ** ա. Արկտուրոս, Արջապան (առաջին մեծութեան, դեղնին տուող կարմրագոյն աստղ Եզնարած [Bootes] հիւսիսային համաստեղութեան մէջ):

Арле||кинáда ի. (Ֆր.) 1, հառլեքինադա, սրնջկատակութիւն. 2, խեղկատակութիւն, միմոսութիւն, ծաղրածուութիւն, 'օյինբազութիւն'. **-кинскій** ած. հառլեքինական, խեղկատակային, միմոսական, ծաղրածուական. а—ія прокáзы, — дурáчества; **-кинство** չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն. **-кинъ** ա. (իտ.) 1, հառլեքին, սրնջկատակ (իտալական ժողովրդական մնջկատակերգութեան դերասանը, որի հագուստը կարուած է գոյնզգոյն, խայտաբղէտ մահուդի կտորտանքից. 2, * տարօրինակ, ծիծաղաշարժ ձեւով հագնուած խեղկատակ, միմոս, ծաղրածու ամն.

3, մի տեսակ որսորդական շուն (բաց գորշ գոյնով, սև բծերով և սպիտակ աչքերով). 4, անասուն, մեւզ. ձի խայտաբղէտ աչքերով:

Армá||да ի. 1, պատմ. Փիլիպպոս Բ-ի Անգլիայի դէմ ուղարկած հզօր նաւատորմիղը. 2, առհ. նաւատորմիղ, — տորմ. -торъ տ. (լտ.) զինավառող, սպառազինող, նա որ պատերազմի ժամանակ կառավարութեան թոյլտուութեամբ մի կամ մի քանի նաւեր է զինում, թշնամու վաճառականական նաւերին հետամուտ լինելու. -тýра ի. (լտ.) 1, զինավառութիւն, սպառազինութիւն. 2, զինազարդեր, զէնքերից, զինային սարքերից կազմած զարդարանքներ. 3. զէնքերի, զինավառութեան նկարներ շինութեանց, զինանոցների և այլն վերայ. 4, Ֆիզ. պահանգ, պայտաձև մագնիսի ծայրերից կպած երկաթը. 5, մեքենգ. շոգեկաթսայի պղնձէ մասերը a. котлá; -тýрный ած. 1, զէնքերի, զինավառութեան. a—ыя украшéнія; a. живописецъ զինանկարիչ, զէնքերի. զինավառութեանց նկարիչ. 2, a. спи́сокъ ռզմգ. զինուորացուցակ, զինուորների անուանացուցակը, որի մէջ միևնոյն ժամանակ նշանակուած են նոցա սպառազինութեան սարքանները:

Ар||мéецъ,éйца, տ. հասարակ զօրքի զօրական, զինուորական (մեւզ. հետևակ). -мéйскій ած. հասարակ զօրքի, զօրաբանակի. a. офицéръ զօրաբանակում (ոչ գվարդիայում) ծառայող սպայ. по-армéйски մ. ըստ զօրքի, զօրականի սովորութեան. -мéйщина ի. հաւ. ռմկ. 1. զօրք, զօրականութիւն, զինուորականութիւն. 2, տ. հեգն. կոշտ-կոպիտ, անտաշ ծառայող, պաշտօնեայ:

Арме||ни́стъ տ. Армено́вѣдъ; -новѣдѣніе չ. հայագիտութիւն. -новѣдъ տ. հայագէտ, հայկաբան:

Арми́||да ի. *չքնաղ, չնաշխարհիկ, խիստ գեղանի կինարմատ: Арми́динъ а, о ած. գրաւիչ, դիւթիչ, հմայիչ. a—ы сады́, խիստ հոյակապ, չնաշխարհիկ, հրաշալի պարտէզներ:

Армилля́рная сфéра երկնագունդը ներկայացնող տիեզերագրական գործիքը:

Ар||міéнъ կամ. տ. Армéецъ; -мія ի. (ֆր.) 1. ցամաքային զօրք, պետութեան ցամաքային ույժերը. 2, հասարակ (ոչ թիկնապահ, ոչ պատուոնեալ զօրք. հմմտ. տ. Гвáрдія 1, բ). перейти́ изъ áрміи въ гвáрдію; 3, զօրաբանակ. á. дѣйствующая, á. резéрвная.

Ар||мя́жный ած. արմեակի. -мя́къ, á, տ. արմեակ (ուղտի մազից կամ այլ բրդից կարած գիւղացու վերնազգեստ, կարճլիկ չուխայ):

Ар||мяни́нъ տ. (յ. армя́не,-я́нъ) հայ. -мя́нка ի. հայուհի. -мя́но-григоріáнинъ տ. (յ. армя́но-григоріáне, -áнъ) հայ-լուսաւորչական. -мя́но-Григоріáнскій ած. հայ-լուսաւորչական. A—ая Цéрковь հայ-լուս. եկեղեցի. -мянофи́лъ տ. հայասէր. -мянофóбъ տ. հայատեաց -мя́нскій ած. հայոց, հայկական. армя́нскій кáмень հնք, Cuprum armenicum, հայքար. армя́нскіе огурцы́, բս. Solanum ovigerum, հայոցի մարմ. a—ая бумáга հայթուղթ (հոտաւէտ է). -мя́нствовать (-ствую-ютъ) չ. հայութեան շահերը պաշտպանել, հայասէր հանդիսանալ. армя́нствующія газéты.

Армя||чёнко,нка, տ. տ. Армячи́шко; -чина ի. ուղտի բրդից (սաևից) գործուածք, որ պատրաստում են մեծ մասամբ թուրքերը. -чи́шко տ. նվաս. վատ, անպէտք արմեակ, չուխայ. -чникъ տ. արմեակաւոր, չուխաւոր. -чóкъ, чкá, նւզ. պստիկ չուխայ, արմեակ:

Армáшка տ. նվաս. հայիկ, վաթթար, անպի- [տան, անարգ հայ:

Ар||наýтка ի. 1, առնաւուտ, ալբանացի կին. 2, բս. Triticum vulgare, ցորեան. -наýтъ տ. առնաւուտ (այսպէս թուրքերը անուանում են ալբանացիներին):

'Арника ի. բս. Arnica montana, լեռնային [փոխնչուկը:

Аро||и́дный ած. նուիկազգիների. -и́ды տ. յ. բս. Aroideae, նուիկազգիներ (Թրածաղիկների մի [տեսակը):

Арóйникъ տ. Арóникъ.

Аро||мати́ческій, -мати́чный, -мáтный ած. հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր -мáтъ տ. (յն.) 1, անոյշ հոտ, բուրմունք, անուշահոտութիւն. 2, аромáты յ. անուշահոտ նիւթեր, խնկեր. «..купи́ли аромáты, чтóбы итти́ помáзать Его́...» շուկան պատրաստեցին խունկս, զի եկեսցեն օծցեն զնա (Մարկոս, 16_1):

Арó||никъ տ. բս. Arum, նուիկ (նուիճ, կոնդ). a. пятни́стый, Arum maculatum, բծաւոր նուիկը. -нова бородá բս. Saxifraga sarmentosa, նուիկ (նուիճ), կաճառ, օձադանակ:

Арпéджіо չ. անհ. (իտ.) երժ. քնարածութիւն, քնարատարած խաղ (նուագածութեան այն եղանակը, որ ակորդները ոչ թէ միահամայն, այլ միմեանց յետևից են վերցնում, ինչպէս քնարի վերայ):

Ар||ору́тъ տ. արօրուտ (վիրամարտ ալիւր, որ ստացւում է Marantha arundinacea հարաւա- [մերիկեան բոյսից):

'Арса ի. տ. Арти́шъ.

Арсе||нáлъ տ. (ֆր.) արսենալ. 1, զէնքերի թանգարան. 2, զինանոց, զինարան, ուր պատրաստում և պահւում են թէ ցամաքային և թէ ծովային զօրքերի զէնքերն իրենց պատկանելիքներով. a. сухопу́тный, a. морскóй; 3, * առհ. մթերանոց, համբարանոց, շտեմարան. a. доказáтельствъ, ули́къ, свидѣтелей, допрóсовъ; -нáльный ած. զինանոցի, զինարանի. a—ыя здáнія, — рабóты.

Ар||сéниковый ած. ձերմակ պատիկի, մկնդեղի. -сéникъ տ. (տ. мышья́къ) ճերմակ պատիկ. պառկաթթու, մկնդեղ:

Арта||мóновщина ի. հաւ. (A—новъ վաճառականի անունով) եկղ. արատմոնականութիւն (անքահանայականների աղանդի մի տեսակը, որ ընդունում է ամուսնութիւնը ծնողների կամ ծերերի օրհնութեամբ այլ և այլ ծէսերով հանդերձ) -мóновъ день, սեպտեմբերի 12-ը:

Артáчиться (-чýсь-чатся), заар—, չ. 1, խեռութիւն անել, յամառել, սանձին չհնազանդուել (ձիու մասին). 2, *առհ. յամառութիւն, կամակորութիւն անել 'պզկին կանգնել':

Артезіáнскій колóдецъ Արտէզեան ջրհոր:

Ар||тéль ի. արտել. 1, այխայլ ձեռնարկութեանց, հանրօգուտ գործերի ընկերութիւն, միութիւն, առհ. համարուեստաւորների ընկերութիւն. 2, ամբոխ, խուժան. վոհմակ, երամակ. -тéльный ած. ընկերութեան, հանրութեան. a—ыя дéньги, a—ые харчи́; -тéльщикъ տ. արտելչիկ. 1, արտելի անդամ, անտես, ծախսարար, վերակացու. 2, առհ. արտելական, արտելի, ընկերութեան ծառայող անդամը. 3, ռզմգ. ծախսարար սպայի զինուորական, որ ընտրուած է հոգալու իր ենթարկեալ ամենական պիտոյքները. -тéльщика ի. հաւ. արտելականութիւն, համայնական ընկերութիւն, միութիւն. -тéльщица ի. արտելչիկի կինը.

կանանց ընկերութեան, արտելի անդամ. -тéльщичій, чья, чье ած. արտելչիկի։

Арте‖ріáльный, -рійный ած. զարկերակի,—կային, շնչերակի,—կային. артеріáльная кровь,— систéма; -рія ի. (յն.) կզմխ. 1, շնչերակ, զարկերակ. 2,* ընդարձակ, բազմաճիւղ ճանապարհ, ուղի. Вóлгу называ́ютъ а—іей Россíи; -ріосклерóзъ ա. բժ. շնչերակների կարծրացումը։

Арти‖кулíровать ** (-рую-ютъ), -куловáть ** (лýю —ютъ) ն. (ֆր.) ձյնխ. պարզ հնչել, արտաբերել, արտասանել, առոգանել. -(ú)кулъ ա. (լտ.) հնց. գլուխ. բաժանմունք, յօդուած (օրէնքի, դաշնագրի, գրութեան ևլն). Артúкулы вóинскіе Պետրոս Մեծի հրատարակած օրէնքները զինուորականների պարտականութեանց, զանցառութեանց և պատիժների մասին. -кýлъ ա. ռմկ. հրացանով արած շարժումները, ձևերը. метáть а. հրացանով շարժումներ անել, հրացանաձգութեան մէջ վարժուել. -куля́ція ի. (ֆր.) 1, ձյնխ. հնչելը, արտասանելը, արտաբերելը. 2, կզմխ. ոսկորների կապը, յօդ. յօդաւորութիւնը։

Ар‖тиллерíстъ ա. 1 թնդանօթաձիգ [դնդի] զինուորական 2. հրետանու զործը քաջ հասկացող զինուորական -тиллерíйскій ած. հրետանու, արտիլերիայի. а—ое орýдіе, а—ая батарéя; а—ое дѣло պատերազմ, ճակատամարտ, որի ժամանակ հրետանին մեծ դործ է տեսնում. -тиллéрія ի. (ֆր.) արտիլերիա. 1, հրետանի (թնդանօթները, խոշոր հրաղէնները իրենց բոլոր պատկանելիքներով) а. полевáя, гóрная, осаднáя, крѣпостнáя. морскáя դաշտային, լեռնային, պաշարողական, ամրոցային.ծովային հրետանի. 2, թնդանօթաձիգ, ռմբաձիգ զօրք. а. кóнная,—пѣшая: 3, զինագիտութիւն, մեծ. հրաղէնների գիտութիւնը. учúться артиллéріи.

Ар‖тистúческій ած. արտիստիկական, գեղարուեստագիտական. а—ое убрáнство, а—ая отдѣлка; -тúстъ ա. (ֆր.) արտիստ. 1, գեղարուեստագէտ. 2, մեւդ. դերասան երաժիշտ, երգիչ դերասան, գուսան (գր.). 3, հեգն. ճարտար խաբեբայ, ձեռնածու, միմոս։

Арти‖шóковый ած. ուտելի կանկարի, արտիճուկի. -шóкъ ա. բս. Cynara Scolymus, կանկար (արտիճուկ)։

ʼАртосъ ա. (յն.) եկղ. հաց (տ. Մատթ. 26_{26} որ օրթոդոքս եկեղեցին խմորուն է հասկանում), որ Զատկի առաջին օրը օրհնում, Զատկի շաբաթ օրը կտրտում են, իսկ հետևեալ շաբաթ (Ѳомúна недѣля) ժողովրդին բաժանում են։

Ар‖трúтикъ ա. բժ. յօդացաւով կմ ոսկրացաւով բռնուած մարդ. -тритúческій ած. յօդացաւի, ոսկրացաւի. յօդացաւ, ոսկրացաւ ունեցողի. -трúтъ ա. (յն.) բժ. յօդացաւ, ոսկրացաւ։

Артыш ъ,á ա. բս. Juniperus, գի, գիհի։

ʼАр‖фа ի. (գերմ.) 1, քնար, տաւիղ, սանթուր. Эóлова á. Եօլեան տաւիղ (արկղաձև տաւիղ, որ քամու զօրութեամբ ինքն իրան երգում է). 2, մի տեսակ խախալ. 3, աստղք. համաստեղութիւն մի -фúстъ ա. -фúстка, -фя́нка ի. քնարածու, շրջելով և քնար ածելով իր օրական պարէնը հայթայթող այր. կին։

Ар‖хаúзмъ ա. (յն.) հնացած, գործածութիւնից ընկած խօսք, դարձուածք. -хаистúческій, -хаúческій ած. հին, հնացած, հնութեան հոտ փչող։

Архалýкъ ա. (թուրք.) արխալուղ (արխալող։)

Арх‖áнгелъ ա. (յն.) հրեշտակապետ. -áнгельскій ած. 1, հրեշտակապետի. 2, Արքանգելսկ քաղաքի։

Архáровецъ,вца, ա. (Архаровъ—ի անունով, որը Եկատերինէ Բ-ի օրով նահանգապետ էր) ռմկ. 1, գազանի, խուլիգան տիկան. 2, անուղղայ, փուչ մարդ. գլխից ձեռք վերցրած մարդ. ավարա, դլխառուծ մարդ։

Архáръ ա. կնդ. Ovis Polii, արգալ ոչխարը։

Архегóній ա. բս. բեղմնաւորութեան իգական գործարանը։

Археo‖графúческій ած. հնագրական. а—ая комúссія հին գրաւոր յիշատակարաններ հրատարակող յանձնաժողով. -грáфія ի. (յն.) հնագրութիւն. նկարագրութիւն հնութիւնների. -(ó)грáфъ ա. հնագիր, որ զբաղւում է հին գրաւոր յիշատակարաններ գտնելով. նկարագրելով և հրատարակելով. -логúческій ած. հնախօսական. а—ое óбщество; -лóгія ի. հնախօսութիւն. а. библéйская: -(ó)лóгъ, ա. հնախօս, հնախոյզ։

Ар‖хивáрій, -хивáріусъ ա. (լտ.) հնադարանապետ. դիւանադպիր,—պան. -хúвный ած. հնադարանի. դիւանի,—նատան. а—ые юноши հնց. կոչւում էին արտաքին գործերի նախարարութեան Մոսկվայի հնադարանի երիտասարդ պաշտօնեաները. -хúвъ ա. (լտ.) հնադարան, դիւան,—տուն. * сдáть въ а. մոռացութեան տալ, ‛գլխին խաչ քաշել‘։

Архи‖діáконскій ած. աւագ սարկաւագի. -діáконство չ. աւագ սարկաւագութիւն. -діáконъ ա. (յն.) 1, կուսակրօն աւագ սարկաւագ (առաջնակարգ վանքի). 2, աւագ ուղատաւոր (այսպէս եկեղեցական մատենագիրները կոչում են Ստեփաննոս Նախավկային և նորա ընկերներին). հին ժամանակ՝ եպիսկոպոսի օգնականը, փոխանորդը. а. хартофилáксъ Կ. Պօլսի յունաց պատրիարքի քարտուղարը. -мáндритскій, -дричій, чья,чье ած. վանահօր. -мáндритство չ. վանահայրութիւն, վանահօր պաշտօնը, աստիճանը. -мáндритъ ա. 1, ծայրագոյն վարդապետ, որ ունի գաւազան և միթրա. 2, վանահայր վանքի. -мáндрія ի. վանք, վանական եկեղեցի։

Архимéдовъ рычáгъ Արքիմեդեան լծակ, *խիստ զօրեղ միջոց։

Архи‖пáстырскій ած. հովուապետական. а—ое благословéніе; -пáстырство չ. հովուապետութիւն, հովուապետական պաշտօն. -пáстырствовать (-ствую -ютъ) ն. հովուապետել. -пáстырь ա. (յն.-լտ.) հովուապետ։

Архи‖пелáгъ ա. (յն.) Արքիպելագ. 1, Միջերկրական ծովի մի մասը, որ սահմանափակւում է Յունաստանով, Մակեդոնիայով և Փոքր Ասիայով. 2, առհ. կղզեխումբ, ծովի մէջ համախմբուած կղզիներ. -пелáжскій ած. արքիպելագի։

Архи‖пресвúтеръ ա. Протоіерéй; -синагóгъ ա. հրէից ժողովարանի ուսոցը, նախագահը. -стрáтигъ ա. (յն.) զօրապետ, գլխաւոր առաջնորդ. архистрáтиги եկ. ս. երկնային զաւարթունք, զօրութիւնք։

Архи‖тектóника ի. (յն.) արխիտեկտոնիկա. 1, ճարտարապետական գիտութիւն, ուսում, ճարտարապետութիւն. 2, * գեղարուեստական կարգ, կարգաւորութիւն, դասաւորութիւն. 3, լեռնգ. երկրաբանութեան այն մասը, որ ուսումնասիրում է հանքերի դասաւորութեան կերպը, եղանակը. -тéктонъ ա. Архитéкторъ. -тéкторскій ած. ճարտարապետի, — պետական. а—ая смѣ́та; -тéкторша ի. ճարտարապետի կինը. -тéкторъ ա. (յն.) ճարտարապետ. -тектýра ի. 1, ճարտարապե-

տուլթիւն. а. военная,— корабельная; 3, -тектурный ած. ճարտարապետական,—պետութեան. а—ые чертежи; -травъ ա. (ֆր.) ճրտրա. քովթար (антаблементъ-ի տարրին մասը, որ անմիջապէս դրած է սիւնի խոյակի վերայ). -триклинъ ա. (յն.) Հնց. տակառապետ (Յովհ. 2 ₉), տանճարապետ:

Ар||хіатерскій ած. (յն.) գլխաւոր բժշկի, բժշկապետի. -хіатеръ ա. Հնց. գլխաւոր բժիշկ, անձնական բժիշկ. (Պետրոս մեծի օրով) դեղատնապետ, գլխաւոր դեղատան կառավարիչը):

Архі||епископія ի. տ. Архіепископство ը. -епископскій ած. արքեպիսկոպոսական,—կոչումի. -епископство չ. արքեպիսկոպոսութիւն. ա, արքեպիսկոպոսական տաճարան. բ, արքեպ. թեմ. -епископъ ա. (յն.) արքեպիսկոպոս. -ерей ա. (յն.) արքերէց. քահանայապետ, հովուապետ (պատրիարք, մետրապոլիտ, արքեպիսկոպոս կամ եպիսկոպոս). -ерейскій ած. արքերէցի, եպիսկոպոսի, հովուապետի. а. санъ, а—ое служеніе: -ерейство չ. արքերէցութիւն, եպիսկոպոսութիւն, քահանայապետութիւն. -ерействовать (-ствую-ютъ) չ. արքերէցութիւն, եպիսկոպոսութիւն, քահանայապետութիւն անել:

Ар||хонтъ ա. (յն.) արքոնտ (Նախնի Աթենքում թագաւորութեան բարձումից յետոյ բարձրագոյն

Арца ի. տ. Артышъ. [վարչական անձ):

Ар||чажникъ ա. թամբագործ. -чажный ած. թամբագործի. -чакъ, а, ա. (թուրք.) թամբափայտ:

Ар||шинникъ ա. -шинница ի. արշինով առուտուր անող այր, կին. Հեգն. խաբեբայ, սրիկայ այր, կին. -шинничать չ. արշինով առուտուր անել, 'չարչիութիւն անել'. -шинный ած. արշինանոց, մի արշին երկար, լայն կամ խոր. а. товаръ արշինով ծախւող ճոթեղէն. -шинчикъ ա. Նւզ. մի թեթև արշին. -шинъ ա. արշին (թէ չափը և թէ չափելու ձողը). мѣрить кого-либо на свой а. իր սեփհական ոյժերի, պահանջների համեմատ էլ ուրիշին չափել, իր վրայ դնել. проглотить а. 'չամփուր կուլ տալ, ձգուիլ:

Аръ ա. (ֆր.) ար (հողային չափ. հարիւր արը մի հեկտար կամ մօտաւորապէս մի դեսեատին է):

Арыкъ ա. (թաթ.) Թուրքեստանի երկրում ոռոգող ջրանցք:

Арьер||гардный ած. յետապահ, վերջապահ զօրանքի. а—ое дѣло յետապահ զօրքի տուած կռիւը. -гардъ ա. (ֆր.) ռզմզ. յետապահ, վերջապահ զօրք, գունդ (թէ ցամաքային և թէ ծովային :

Арясина տ. Орясина. [բահոտ նարդէսը:

'Аса фетида ի. դեղ. Ferula asa foetida, չա-

Асаулъ տ. Есаулъ. [փայտ):

Асбестъ ա. Հնք. asbeste, անկէզ քար (լեռնա-

Асей ա. (անգլ.) ռմկ. անգլիացի:

Асес||сорскій ած. ասեսորի. а. чинъ; -сорство չ. ասեսորութիւն. -сорша ի. ասեսորի կինը. -соръ ա. (յ. а—ры և а—ра) (լտ.) ասեսոր (Ռուսաստանում զանձային կամ ալէքսանդրական կայսերի պալատի աստիճանաւոր). коллежскій а. ութերորդ կարգի աստիճանաւոր:

Асимптота ի. (յն.) մաթմ. ասիմպտոտա (ուղիղ գիծ, որին ծուռ գիծը անընդհատ մօտենում է, բայց երբէք նորա հետ չէ խառնւում):

Аскариды,-дъ ի. յ. կնդ. Ascaris lumbricoides, փոքր որդը:

Ас||кеза ի. (յն) ճգնութիւն, ճգնաւորութիւն. -кетизмъ ա. ճգնաւորական կեանք, կենցաղ. -кетика ի. 1, ճգնաւորութիւն,—ականութիւն. 2,* փիլ. ճգնապաշտութիւն. -кетическій ած. ճգնաւորական, ճգնութեան. а—ая жизнь: -кетъ, -китъ ա. (յն.) 1. ճգնաւոր, անապատական, միայնակեաց. 2,* իրեն խիստ զրկող, խիստ ժուժկալող մարդ:

'Асніи, іевъ ա. յ. (յն.) աշխ. անստուերներ (արևադարձային երկիրների բնակիչներ, ուր կէսօրին արեգակը զէնիթում է կանգնած, ուստի և առարկաները ստուեր չեն ձգում):

Асмодей ա. (Ասմոդեւս դևի անունով, տ. Տովբիթ, 3₈) կուսարար, չար, ամբարիշտ ամուսին, 'էրիկ' (տճ. հյ.):

'Ас||пидный ած. յասպեայ, ասպիդէ. а—ая доска. յասպեայ տախտակ, քարետախտակ. -пидъ ա. I. կնդ. Naja Haje, քարբ[ակնոցաւոր օձ]ը. 2,* չար, վնասակար, նենգամիտ մարդ. II. 1. Հնք. iaspis. Հնց. յասպիս. 2, յասպեայ չերտ, թիթեղ, տախտակ. գրաքար:

Аспираторъ ա. (լտ.) զազահան գործիք:

Ас||посовъ день կամ -посъ ա. սեպտեմբերի 8-ին կատարող տօնը, միղրատօն:

'Асса տ. 'Аса.

Ассамблея ի. (ֆր.) 1, ժողով, երեկոյթ, որ Պետրոս Մեծը սարքել էր տալիս, որպէս զի ռուս հասարակութիւնը ընտելանար եւրոպական ազգերի նիստուկացին և որանց կինքն ևս ներկայ էր գտնւում. 2, առհ. հասարակական ժողով. հանդէս:

Ассе||низаторъ ա. նա և է տեղի առողջապահական պայմանները հոգացող. բարւոքող. -низаціонный ած. ախտաժտար, ախտահան (ասսաի և առողջագործող). а. обозъ: -низація ի. (ֆր.) առողջապահական բարւոքում, նա և է տեղի առողջապահական պայմանների բարւոքումը, 'առողջագործութիւն'. -низировать (-рую-ютъ) ն. և չ. (ֆր.) քիմիական նիւթերով մաքրել, սրբել, առողջապահական վիճակի մէջ դնել. 'առողջագործել':

Ассерторическій ած. (լտ.) փիլ. իրական, ամենահաստատ. а—ое сужденіе մի բան անպայման հաստատող (և կամ ժխտող) դատողութիւն

Ассессоръ տ. Асессоръ. [(ըստ Կանտի):

Ас||сигнаціонный ած. թղթադրամի,—ամական. а. банкъ թղթադր. բանկ (որ 1860-ին փոխուեցաւ և դարձաւ Государственный банкъ); -сигнація ի. ֆր.) թղթադրամ (հմմ. кредитный билетъ); пачка а—цій մի կապոց թղթադրամ. получить тысячу рублей а—ями 1000 ռուբլի թղթադրամ ստանալ. пяти-рублёвая а. 5 ռուբլիանոց թղթադրամ. -сигнованіе չ. դրամ, որոշ գումար նշանակելը. чрезвычайныя а—ія արտաքոյ կարգի ծախսեր, գումարներ. -сигновать** (-ную-ютъ) ն. (ֆր.) 1, որոշ գումար, դրամ նշանակել, յատկացնել, տալ. 2, որոշ գումար ըստանալու համար վկայական, ստացագիր տալ. -сигновка ի. 1, տ. Ассигнованіе; 2, օրդէր, պատուիրագիր, որ ալէքսանդրական հիմնարկութիւնը ուղղում է պետական գանձարանին, որպէս զի գանձարանը ներկայացնողին ընձեռնէ նորան հասանելի գումարը. 3, լանգ. թուղթ, որ տրւում է ոսկեհանքատիրոջը, որի մէջ որոշւում է նորան հասանելի ոսկին:

Ассизный судъ (ֆր. cour d'assises) Ֆրանսիայում ատեանութեան ներկայացուցիչներից և երդուեալ դատաւորներից բաղկացած քրէական

դատարանը, դատաստանական ատեանը։

Ас||симили́ровать** (-рую-ютъ) (լտ.) ն. чему́, съ чѣмъ 1, նմանեցնել, նման դարձնել, իւրացնել, 2, ձուլել. оди́нъ наро́дъ ассимили́руетъ себѣ́ друго́й; -ся** 1, ածր. և չր. նմանուիլ. համակերպուիլ, ձուլուիլ. а. съ госпо́дствующей на́ціей տիրապետող ազգի հետ ձուլուիլ. -симиля́ція Ի. (լտ.) ասիմիլացիա. 1, բնախ. մարսելը, մարսողութեամբ ընդունած կերակուրը մարմնական նիւթերի փոխելը. 2, բերկ. համակերպումն (մի հնչիւնի միւսին, օր. отда́ть բառի մէջ т-ն համակերպւում է д-ին, արտ. одда́ть).

Ассисте́нтъ ա. (լտ.) 1, ընթերակայ (դպրոցական քննութեանց ժամանակ). օգնական (բժշկի, պրոֆէսորի եւն). 2, հանդիսադիր. նա որ իւր ներկայութեամբ հանդիսին աւելի փայլ, ճոխութիւն է տալիս։

Ассона́нсъ ա. (Ֆր.) 1. ներդաշնակութիւն, համահնչիւնութիւն. 2, թերակատար ոտն, որի վերջին վանկերի մէջ միայն ձայնաւորները համահնչիւն են. օր. дубъ—кругъ.

Ассорти́ментъ ա. (Ֆր.) 1, միատեսակ առարկաների ժողովածու, հաւաքածու. 2, ընտրած և դասաւորած ապրանք մաս մաս ծախելու համար։

Ассоціа́ція Ի. (Ֆր.) 1, միացնելը, միացում, կապակցում. 2, միութիւն, ընկերութիւն, կապակցութիւն. 3, հոգբ. և տրմբ. а. иде́й գաղափարների, մտապատկերների միաւորութիւնը, նրբին կապակցութիւնը, զուգակցութիւնը։

Асте́ки տ. Ацте́ки.

Асте||ри́скъ ա. (յն.) գրելու կամ տպելու ժամանակ գործածւող աստղանիշը (*). -ро́идъ ա. աստղ. այն բազմաթիւ պստիկ մոլորակներից իւրաքանչիւրը, որոնք շրջում են Արամազդի և Արէսի շաւիղների մէջ։

'Аст||ма Ի. (յն.) բժ. ծանրաշնչութիւն -ма́тикъ ա. ծանրաշնչութեամբ տառապող. -мати́ческій ած. ծանրաշնչութեան, խեղդիչ. а—ое дыха́ніе.

'Астра Ի. բս. Aster, աստղածաղիկ։

Астрага́лъ ա. 1, բս. Astragalus, խադերան, գազ (թիթեռնածաղիկների մի տեսակը). մկնամրգի. 2, ճրտրպ. սիւնի խոյակի տակի շրջանակը. 3, կզմխ. կրնկոսկր (ոլոքի և գարշապարոսկրի մէջ տեղում)։

Астраха́нскій клей Հաշտարխանեան սոսինձ, թութխալ. а. пе́рецъ բս. Capsicum annuum, դարասպղպեղ, սպանիական սեւ դեղ (պղպեղ, ծիծակ ?). а—іе орѣ́хи բս. Trapa natans, ջրային կամ ճիզուիտական ընկոյզը։

Астро||гно́зія Ի. (յն.) աստղագիտութիւն, համաստեղագիտութիւն (աստղաբաշխութեան մի ճիւղը, որ զբաղւում է համաստեղութիւններով և նոցա պատկանող աստղերով). -логи́ческій ած. աստղախօսական, -բանական, մոգական, կախարդական. -ло́гія Ի. (յն.) 1, (սկզբում, հին ազգերի մօտ) աստղաբանութիւն, աստղաբաշխութիւն, տ. Астроно́мія; 2, (այժմ, մեւզ. միջին դարերում) աստղաբաշխութեան վերայ հիմնւած մոլութիւն, կեղծ գուշակութիւններ, մարգարէութիւններ անելու արուեստ. աստղագուշակութիւն, քաղդէութիւն. -(о́)ло́гъ ա. (յն.) 1, աստղաբաշխ,—գէտ. 2, աստղագուշակ, մոգ, կեղծ աստղագէտ, ախտար, քաղդէ. -ля́бія Ի. (յն.) աստրոլ'աբիա (հողաչափական գործիք մի). -номи́ческій ած. աստղաբաշխական. -но́мія Ի. (յն.) աստղաբաշխութիւն (գիտութիւն, որ հետազօտում է աստղերի երեւալը, նոցա մեծութիւնը, հեռաւորութիւնը, նոցա կեղծ և ճշմարիտ շարժումների օրէնքները, նոցա բնական յատկութիւնները). -(о́)но́мъ ա. աստղաբաշխ. -фи́зика Ի. (յն.) աստրոֆիզիկա (գիտութիւն, որ հետազօտում է երկնային մարմինների բնական յատկութիւնները, մակերեւոյթի կազմակերպութիւնը, մթնոլորտն, և այլն). фи́зикъ ա. աստրոֆիզիկոս։

Ас||фа́льтовый ած. ասֆալ'տէ. а—ая мостова́я ասֆալտապատ փողոց: А—ое мо́ре Մեռեալ ծով. -фа́льтъ ա. 1, հնք. asphalte, ասֆալ'տ, գետնաձիւթ, սև կուպր, սև ձիւթ. 2, վերոյիշեալ հանածոյից և այլ նիւթերից շինած շաղախը, որ գործադրւում է փողոցների, մայթերի, յատակների, տանիքների վերայ։

Асфи́ксія Ի. բժ. 1, շնչհեղձութիւն. շնչառութեան և երակի դադարումը, նւաղում, ուշագնացութիւն և մահ, մեւզ. կաթուածից. 2, դատա. բժ. արիւնհեղձութիւն (որ առաջանում է նորանից, որ սրտի աջ կէսը և թոքերը յանկարծ լցւում են արիւնով)։

'Асы ա. յ. ասեր (դիք, աստուածներ սկանդինաւեան դիցաբանութեան մէջ)։

Ась ձչ. այնպէս չէ՞, ուղիղ չէ՞. Вы лю́бите му́зыку, ась? Դուք սիրում էք երաժշտութիւն, այնպէս չէ՞։

Ата́ва տ. Ота́ва.

Атави́змъ ա. (լտ.) հաւակնութիւն, պապենականութիւն. 1, կենսխ. բուն, սկզբնական տիպի վերստին երեւալը սերնդափոխութեանց ժամանակ. 2, պապի, նախնու մի և է ժառանգական յատկանիշի երեւալը, վերածնիլը յետագայ սերունդներում։

Ата́ка Ի. (Ֆր.) ռզմգ. գրոհ, գրոհ տալը. յարձակում (թշնամու կամ թշնամու ամրոցների վերայ). а. внеза́пная,—фронта́льная,—фла́нговая; а. въ штыки́ գրոհ սուիններով: А. пра́вильная, постепе́нная, откры́тою си́лою.

Атаками́тъ ա. հնք. Atacamit, ատակամիտ, քլորապղինձ։

Ата||кова́ть** (-ку́ю-ютъ) -ко́вывать ն. ռզմ. գրոհ տալ, դայթ տալ, յարձակուել թշնամու կամ թշնամական ամրոցի վերայ։

Ата́ксія Ի. (յն.) բժ. ա, խանգարմունք, անկանոնութիւն հիւանդութեան ընթացքում. բ, անկարողութիւն ղեկավարելու իւր շարժումներին շնորհիւ ողնուղեղի տկարութեան։

Ата||ма́нище ա. յեղ. տ. Атама́нъ. -ма́нскій ած. ատամանի. а—ое зва́ніе; а—ія мѣста́ (Ռուսիայում) ձուկ որսալու ամենալաւ տեղեր. -ма́нствовать (-ствую-ютъ) չ. ատամանութիւն անել. -ма́нша Ի. ատամանի կինը. -ма́нъ ա. ատաման. 1, ռզմգ. կազակների զօրապետ, առաջնորդը. а. всѣхъ каза́чьихъ во́йскъ — կոչւում է թագաժառանգ Կեսարեւիչը. войсково́й наказно́й а. կազակների բոլոր զօրքի սպարապետը, հրամանատարը, որ միեւնոյն ժամանակ աւագ նահանգապետի իրաւունքներ ունի. наказно́й а. գիւղերի հրամանատար, որն և զինւորական նահանգապետ է. 2, Ուրալի, Կասպից ծովի և ստորին Վոլգայի վերայ ձկնորսական ընկերութեանց աւագը. առհ. ձկնորսական ընկերութեան, միութեան աւագ, գլխաւոր. арте́ль а—омъ крѣпка́ (առծ.) խաչը ցէլն է զօրաւոր դարձնում. 3, սրիկայապետ, աւազակապետ, գողերի

գլխաւոր, մեծ. 4, առհ. առաջնորդ, գլխաւոր, ղեկավար, պարագլուխ։

Ата́||нде ձայն. (ֆր.) Թղթխ. սպասէք, մի բա-

Ата́||ра, -рщикъ տ. Ота́||ра,—рщикъ. [ցանէք։

Аташе́ տ. Атташе́.

Атеи́змъ ա. (յն.) անաստուածութիւն, անկրօնութիւն. -теисти́ческій ած. անաստուածութեան, անկրօնութեան. а—ія уче́нія,— сочине́нія; -теи́стъ, -те́й ա. -теи́стка ի. անաստուած, անկրօն այր, կին։

Ателла́ны ա. յ. (Atella քաղաքի անունով) Ատելլանեան կատակերգութիւններն նախնի Իտալիայում։

Атене́й ա. (Աթենասի տաճարի անունով, ուր ուսումնականներն և բանաստեղծներն իրանց երկերը կարդում էին) Աթենարան. 1, բարձրագոյն դպրոց, առաջ Աթէնքում, ապա նաև Հռոմում. 2, առհ. դպրոց, ուսումնական, գրականական ընկերութիւն. ժողովածու, հրատարակութիւն։

Атла́нтъ ա. (Ատլանտ տիտանի անունով, որ երկնակամարը իր գլխի վրայ կրում էր) 1, տիտանի ձևով քանդակած սիւն, որ իր գլխին կրում է շինութիւնը. 2, վզի առաջին ողը, որի վրայ հաստատուած է գլուխը։

Ат||ла́сецъ, сца ա. նւզ. պստիկ ատլաս, կերպաս. -ла́систый ած. ատլասայլին, կերպասայլին. -ла́сить (-шу—сятъ) ն. յղկել, հարթել, կոկել. -ся անդր. ատլասի, կերպասի տեսք ստանալ. -ла́сный ած. 1, ատլասի,—սից, կերպասի,—սից. а—ое пла́тье; 2, հարթ, փայլուն ինչպէս ատլաս. а—ыя ка́рты խաղաթուղթ -ласъ ա. I. (атла́съ) ատլաս (մետաքսէ փայլուն և ողորկ կերպաս). II. (а́тласъ) (յն.) ատլաս. 1, աշխարհագրական քարտէզների ժողովածու. 2, կազմախօսական, կենդանաբանական, վիրաբուժական, ճարտարապետական ևն նկարների ժողովածու. истори́ческій, зоологи́ческій а.

Ат||лети́ческій ած. աթլետական, հզօր, զօրեղ. а—ое тѣлосложе́ніе; -летъ ա. (յն.) աթլետ, հզօր ըմբիշ, ‘փահլէվան‘։

Атмо́с||фе́ра ի. (յն.) 1, մթնոլորտ. 2, *շրջան, հասարակութիւն. а. двора́ и столи́цы; а. поня́тій հասկացողութեանց, գաղափարների շրջան. -фери́гескій, -фе́рный ած. մթնոլորտի,—տային. а—ыя влія́нія.

Ато́ллъ ա. (մայր.) ատոլ (կոչւում են Խաղաղ և Հնդկական ովկիանոսներում կորալիններից կազմուած խութերը, կղզիները)։

Ато||ми́змъ ա. փիլ. ատոմականութիւն (այն ուսմունքը, որ ատոմները համարում է աշխարհիս սկզբնական բաղկացուցիչ տարրերն և կեանքի նախապատճառը.) -мисти́ческій, -ми́ческій ած. ատոմական. атоми́ческая тео́рія ատոմակ. տեսութիւն (որը աշխարհիս գոյութիւնը բացատրում է նիւթի ամենափոքրիկ, անբաժանելի մասնիկների փոխադարձ միաւորութեամբ).-ми́стъ ա. ատոմական, ատոմակ. տեսութեան հետևող. -(а́то)мъ ա. (յն.) փիլ. հնց. ատոմ (նիւթի ամենափոքրիկ, անբաժանելի, անտրոհելի մասնիկը)։

Ат||они́ческій ած. թուլութեան, ուժասպառութեան, անզօրութեան. о́нія ի. (յն.) թուլութիւն, ուժասպառութիւն, անզօրութիւն։

Атрибу́тъ ա. (լտ.) 1, յատկանիշ, բնորոշ նշան, նշանակ (օր. քնարը Ապօլոնի ատրիբուտն է). 2, փիլ. առարկայի, իրի էական (և ոչ փոփոխական) յատկութիւնը, որականիշը. 3, քեր. ստորոգելի։

Атропи́нъ ա. (յն.) մահացու մորմի կամ շնախաղողի (Atropa belladonna) և արջընկոյզի (Datura Stramonium) արտադրած թունաւոր նիւթը։

Атро||фи́ческій ած. ծիւրութեան, մարմնի քայքայման. -фія ի. (յն.) ծիւրութիւն, մարմնի քայքայումը, որ առաջանում է սննդառութեան պակասութիւնից. * քայքայում, ուժասպառութիւն։

Атташе́ ա. (ֆր.) կցորդ. вое́нный а. զինուորական կցորդ։

Атте́||статъ ա. (գերմ.) վկայագիր, վկայական (ծառայութեան, ուսման և վարքի.) а. зрѣ́лости հասունութեան, ուսման վկայական, որ տալիս է գիմնազիան իր շրջանաւարտներին. -ста́ція ի. (լտ.) վկայելը, վաւերացնելը, հաւաստիացնելը. -стова́ніе չ. վկայելը, վկայութեամբ հաստատելը. -стова́ть ** (-сту́ю-ютъ) ն. кого́ մէկի մասին լաւ կամ վատ վկայութիւն տալ։

Атти||ци́змъ ա. (յն.) 1, ատտիկականութիւն, ատտիկական բարբառը, ոճը. 2, * ճաշակը, ոճի նրբութիւն. -ци́стъ ա. (յն.) 1, այն հեղինակ, որ ձգտում էր նմանել ատտիկեան հեղինակներին. 2, այն քերական, որ այդպիսի նմանութեան համար կանոններ էր սահմանում. -ческій ած. 1, ատտիկեան, աթենական. 2, *նուրբ, մաքուր, սքանչելի, դասական, շքեղ, հիանալի. а—ая про́нія, а—ая соль նուրբ, համով հեգնութիւն, սրախօսութիւն. а. стиль.

Аттрибу́тъ տ. Атрибу́тъ.

Ату́|| ձյ. որս. հը՛ս. а. его́, հը՛ս, կծի՛ր նորան (նապաստակին). -канье չ. հը՛ս անելը. -кать, -кнуть չ. ату աղաղակել, հը՛ս անել, հը՛ս տալ։

Атъ ցուցկ. մասն. այդ (տ. Отъ).

Ау́, ձյ. 1, ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես. 2, վա՛յ, ուա՛ղ, ամէն ինչ կորած է։

Ау||диторіа́тскій ած. զինուորական դատարանի, զին. ատենի. -диторіа́тъ ա. (գերմ.) հնց. զինուորական դատարան, ատեան. Генера́лъ—а. (առաջ) բարձրագոյն, (այժմ) գլխաւոր զինուորական ատեան. -дито́рія ի. (լտ.) լսարան, դահլիճ բարձրագոյն ուսումնարանի. -ди́торскій ած. զինուորական ատենի քարտուղարի, դատախազի. -ди́торство չ. զինուորական ատենի քարտուղարութիւն, դատախազութիւն. -ди́торъ ա. (նոր լտ.) հնց. 1, պաշտօնեայ, որ Ռուսիայի առաջուայ զինուորական ատեններում (նաև արևմտեան եւրոպական տէրութեան հրամանատարութիւնների մէջ) քարտուղարի և դատախազի պաշտօն էր վարում. 2, (առաջուայ գիմնազիաներում, մեր. հոգևոր դպրոցներում) աւագ աշակերտ, որ միւս աշակերտներին դաս էր հարցնում և թուանշան դնում։

Ау||діе́нція ի. (ֆր.) ունկնդրութիւն, որ բարձրագոյն անձինք, մեր. թագաւորները, կայսրները շնորհում են այլեայլ անձանց. -діе́нцъ-за́ла ի. (գերմ.) ունկնդրութեան, ընդունելութեան դահլիճ։

Ау́||канье չ. ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես կանչելը. -кать -кнуть չ. ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես կանչել (օր. անտառում, երբ մարդ ուզում է ընկերին գտնել). -каться փոխդ. փոխադարձաբար միմեանց «ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես» ձայնել. -кнуться անդր. դէմ. какъ а́укнется, такъ и откли́кнется, ինչ կասես, այն էլ կլսես։

Аук||ціони́стъ ա. (լտ.) աճուրդ հանող, աճուրդի

կնող, աճուրդով ծախող. -ціо́нный ած. աճուրդի, աճուրդային. а—ая ка́мера, за́ла -ціо́нъ ա. (լտ.) աճուրդ, աճուրդով ծախելը. а. биржево́й բորսային, հրապարակական աճուրդ, աճրդի դնելը։

Аула́нъ տ. Жула́нъ.

Аýлъ ա. (թաթ.) աուլ, 1, գիւղ, շէն (թաթարների, կիրգիզների, կովկասեան լեռնաբնակների. 2, փաշկատուն կիրգիզների ուրթը, վրանաբնակութիւնը։ |գաւակ, գոնեա։

Аурипигме́нтъ ա. (լտ.) դեղին մկնդեղ, ոսկեգոյն

Аус|культа́нтъ ա. (լտ.) 1, բժ. օսկուլտանտ (բժիշկ, որ անմիջապէս կամ գործիքի միջոցաւ լսելով մարդուս կրծքի, թոքերի, սրտի և արեան շրջանառութեան ձայնը, եզրակացութիւն է հանում նորա առողջութեան մասին). 2, հուլ. արևմտեան եւրոպական մի քանի տէրութեանց մէջ ստորին դատաստանական պաշտօնեայ -культа́ція ի. բժ. օսկուլտացիա (լսել ականջով կամ ստեթոսկոպի միջոցաւ մարդուս կրծքի և մէջքի քննելը, որոնց ձայներից կարելի է լինում շնչառութեան, սրտի բաբախման և երակների մէջ եղած անկանոնութիւնները նկատել.) -культирова́ть (-рую-ютъ), ն. բժ. լսողութեամբ քննել, իմանալ մարդուս մարմնի մէջ եղած հիւանդութիւնները, անկանոնութիւնները։

Аутодафе́ չ. անհ. աւտոդաֆէ. 1, հրադատութիւն (Իսպանիայում ինկվիզիցիայից դատապարտուած հերետիկոսի կամ հերետիկոսական շարադրութիւնների խարոյկի վերայ այրելը). 2,* կտկւ. հրկիզութիւն։

Аутопсія ի. (յն.) դիազննութիւն, ներազննութիւն, դիազննութեամբ մահուան պատճառին հաստատելը։

Афа́зія ի. անխօսութիւն, պապանձութիւն։

Афелій ա. (յն.) ՙտարարևութիւն՚, մոլորակի և գիսաւորի շրջանառութեան այն կէտը, որ ամենահեռուն է արեգակից (նորա հակադիրը կէտն է Перигелій).

Афе́ня տ. Офе́ня.

Афе‖ра ի. (ֆր.) շահագիտական ձեռնարկութիւն, գործ. արկածախնդրութիւն. -ри́стъ ա. -ри́стка ի. շահախնդիր, արկածախնդիր այր, կին. յանդուգն ձեռնարկու։

Афи́‖ша ի. (ֆր.) -шка ի. թատր. աֆիշա (յայտարարութիւն թատրոնական ներկայացման, համերգի են, որ միենոյն ժամանակ ծրագիր են պարունակում է). Ростопчи́нскія а—и այն հայրենասիրական թերթիկները, որ Ռոստոպչինը 1812 թ. Մոսկվայում հրատարակում էր. -шечка ի. նւզ. պստիկ աֆիշա. -шёръ, -шечникъ ա. աֆիշավաճառ, աֆիշաներ ցրող. -шечный ած. աֆիշայի,—շայական. * а—ая бума́га,—печа́ть փատթար թուղթ, տիպ։

Афо́нія ի. (յն.) բժ. անձայնութիւն, խիստ խռպոտութիւն, ձայնի կորուստ։

Афо‖ри́змъ ա. (յն.) աֆորիզմ (հակիրճ խօսքերով արտայայտուած միտք, իմաստ. իմաստալից, ազդու խօսք, առացուածք, առած.) -ристи́ческій ած. աֆորիզմի. աֆորիզմի ձևով. а. ме́тодъ, слогъ.

Афри‖ка́ндеры ա. յ. աֆրիկանդերներ (աֆրիկածին սպիտակամորթներ, որոնք հարաւային Աֆրիկայում քաղաքական կուսակցութիւն էին կազմում, որ ձգտում էր հոլանդական տարրի ազդեցութիւնը բարձրացնել 'ի վնաս Անգլիայի). -ка́нецъ, нца ա. -ка́нка ի. աֆրիկացի,—կուհի. -ка́нскій ած. Աֆրիկայի,—կական։

Афро́нтъ ա. (ֆր.) անձնական վիրաւորանք, թշնամանք. անարգանք, անպատուութիւն, նախատինք, խայտառակութիւն։

'Афты ի. յ. (յն.) բժ. բերանակեղ, բերանացաւ։

Аф‖фекта́ція ի. (ֆր.) կեղծ, շինծու, անբնական շարժմունք, վերաբերմունք. -фекти́ровать (-рую-ютъ) ն. կեղծաւորել, աշխատել կեղծ շարժումներով, ձևերով ուրիշի ուշադրութիւնը գրաւել. շողոքել. -фектъ ա. (լտ.) սաստիկ մեծ խանդ, կիրքոտութիւն, յուզմունք։

Ахалу́къ տ. Архалу́къ.

'Аха‖ла հոր. -льщикъ ա. շոնս, նա որին ամէն բան զարմացնում, ապշեցնում է։

Аха́‖нить (-ню-нятъ) ն. ախանով ձուկ որսալ. -нный ած. ախանի,—նով. а—ое рыболо́вство; -нщикъ ա. ախանով ձուկ որսող. -нъ ա. (թաթ.) ախան (մեծ քթոց, որով ձուկ, մնւզ. ձմեռը թաւփ են որսում)։

'А‖ханье չ. ախ քաշելը, ախուվախ քաշելը, հառաչելը. -ха́тъ տ. Ага́тъ; -хать, -хнуть, չ. ախ քաշել, ախուվախ քաշել, հառաչել, հեծել՚։

Ахине́я ի. բանդագուշանք, անմիտ, անհեթեթ, անիմաստ խօսք, բռն. нести́ а—ю յիմարը, անհեթեթ, անճահ բաներ խօսել, ՙդուրս տալ՚։

Ахрома‖ти́змъ ա. 1, անգունութիւն. 2, ֆիզ. սպիտակ ճառագայթի յատկութիւնը բեկելով երբեմն չբաժանելու բազմագոյն գոյների. -ти́ческій ած. ֆիզ. անգունաւոր, աներանգ. -топсія ի. բժ. անգունատեսութիւն, անկարողութիւն գոյները, երանգները զանազանելու։

Ахтер‖лю́къ ա. (հոլ.) 1, հնգ. միջակայմի յետնում, նաւի տախտակամածի մէջ գտնւող անցքը, մուտքը. 2, նաւի մէջ ներքնատուն թաց պաշարեղէնների համար. -то́въ ա. ծովգ. նաւի կողքի պարանը. ште́вень, вня ա. (հոլ.) ծովգ. նաւի քամակի գերանը.

Ах‖ти́ 1, ձչ. ախ, ահա թէ ինչ, ոհ. 2, не ахти́ ն. ռմկ. առանձին ոչինչ. его́ бога́тство не ахти́ како́е առանձնապէս մեծ չէ, շատ չէ. -ти́тельный ած. ռմկ. (գործած. միմիայն не բացառ. մասնիկի հետ) не ахти́тельный առանձին ոչինչ, այնքան էլ ոչինչ. ոչ շատ, ոչ մեծ, ոչ առաջնակարգ։

Ахýнъ ա. (թաթ.) մի քանի ծուխ հովուող մահմեդական հոգևորական։

Ахъ ձչ. ախ, վայ, վաշ, աւաղ, ոհ, ոյ. ахъ, какіе вы! ախ, ինչպիսի մարդ էք դուք. ахъ, ты обжо́ра, ахъ злодѣ́й!

Ацте́ки ա. յ. ացտէկներ (Մեքսիկայի նախկին բնակիչները, այժմ անճետ եղած)։

Аэро‖ли́тъ ա. (յն.) օդաքար, երկաթաքար, երկնաքար. -метри́ческій ած. օդաչափի. -ме́тръ ա. (յն.) ֆիզ. օդաչափ (օդի, գազի քաշը և խտութիւնը չափելու գործիք). -на́втика ի. (յն.) օդանաւութիւն, օդագնացութիւն. -на́втъ ա. օդանաւորդ, օդագնաց, օդապարիկը ղեկավարող. -ста́тика ի. օդի, գազերի հաւասարակշռութեան գիտութիւնը, օդակշռութիւն. -ста́тъ ա. (յն.) օդապարիկ։

А‖ѳеизмъ, -ѳе́й տ. А‖теизмъ,—те́й.

Аѳи́‖нскій ած. Աթէնքի, — նական. -нянинъ (յ. аѳи́няне-,янъ) աթէնացի։

Б.

Б, б շրթնային ձայնային (голосовóй) բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց բ տառը: Ձայնատներից առաջ (передъ безголóсными: т, к, с, ш, х, ц, ч, щ), ինչպէս և բառերի վերջում ъ և ь-ից առաջ, ինքն էլ դառնում է ձայնատ և հնչւում է ինչպէս п, օր. обстáвить (опс—), обхватúть (опх—), óбщество (опщ—), объ столъ (оп ст—), бобъ (—пъ), грибъ (—пъ), глубь (—пь).

Ба ձյ. (արտայայտում է զարմանք, մակաբերութիւն, հեգնութիւն) վա՜հ, պա՜հ. «ба, въ сáмомъ дѣлѣ?—продолжáлъ францýзъ».

Бáба ի. 1, ռմկ. առնակին, կարգւած կին (մուժ. ատրին դասակարգից). կինարմատ. у бабъ вóлосъ длúненъ, а умъ корóтокъ (առծ.). бой-бáба համարձակ, խիզախ, ժիր, արի կինարմատ: Կնամարդի, կանանցաբարոյ, թուլամորթ, անարի մարդ. 2, մեծ մայր, հանի, տատ (հօր կամ մօր մայրը). жúли себѣ дѣдъ да б. (հէքիաթների սկզբում) եղել է չէ եղել մի մարդ մի կնիկ. 3, մանկաբարձուհի, ծնուցիչ, 'տատմայր'. 4, ամպամայր, անձրևամայր (առասպելական կին, որ ըստ ժողովրդական հաւատալեաց անձրև է բերում). 5, մեղուների պատւած, անպտուղ պարսմայրը. 6, կապոյտ կամ կանանչ ճզուռ, չերեփակոթ. 7, б. կամ б.-птúца կնդ. Pelecanus, հաւալուսն կամ թռչուն մի. 8, թուջէ կամ երկաթէ և կամ լոկ երկաթապատ ծանր թակ, թակիչ, որ գործ են ածում փողոցները խճողելու, ցցեր անկելու եւն. 9, ջրհորի մօտ անկած սիւնը, որի վերայ հաստատւած է ջուր հանելու լծակը, 'ճեռը'. 10, գլանաձև հաց, հացեղէն. 11, кáменная б. քարից շինած կոպիտ կուռք, որ Սիբիրում և հարաւային Ռուսիայում մի անյայտ հին ժողովուրդ կանգնեցնում էր բլուրների վերայ և տափաստաններում. Бáбы յ. ռմկ. տ. Плеяды. Бáба-ягá ըստ սլաւոնական ժողովրդական հաւատալեաց առասպելական, չար, այլանդակ պառաւ, որ ապրում է անտառում կամ անտառի առաջ մի ողորմելի հիւղում, արշաւում է սանդի մէջ նստած, «որը սանդխառով քշում, իսկ աւլով հետքը ջնջում է»:

Ба||бáйка ի. 1, (Դնեպրի վերայ) լաստի, (Վոլգայի վերայ) մեծ նաւի երկար թիակը. մակոյկի, նաւակի ղեկ. 2, կոճղուկ, փայտի կտոր, որով խաղ են անում:

Бабáкъ, á, տ. Байбáкъ.

Бабáшка ի. 1, խիլ, պալար, ուռեցք. 2, տպգր. այն մեծ քառանկիւնին (կվադրատը), որ տպագրութեան ժամանակ դատարկ տեղը լցնում է. 3, կարթից կապած լողունը:

Ба||бёнка, -бёночка ի. փղքշ. կին, լաւ, ջահէլ կինարմատ. **-бéнь, бéни** ի. հ-ժ. տ. Бабьё; **-бень**, бня, ա. 1, կնամարդի, թուլամորթ, անարի մարդ. 2, կնամոլ, իգամոլ, վաւաշոտ մարդ. **-бенька** ի. փղքշ. տատիկ, մեծ մայրիկ. **-бёха** ի. նխտ. անդուրեկան, վատ կինարմատ. **-бёшка** ի. փղքշ. լաւ, պատուական կին, կնիկ. **-бина** ի. կատուի մորթի. **-бѝна** ի. պառաւ, կոպիտ կինարմատ. **-бить** (-блю-бятъ) չ. մանկաբարձութիւն անել, մանկաբարձուհու պաշտօն վարել. **-ся** անդ. 1, կանացիութիւն անել, փափկակեցութեան ընտելանալ. 2, կանանց հետ ապրել, կանացի կեանք վարել. **-бица** ի. 1, տ. Бáба; 2, հ-ժ. սկւ. զործծ. տ. Бабьё; **-бичій, аго, -бичъ** ա. 1, հնց. մանկաբարձ. 2, տ. Бáбень, бня; **-бища** ի. յեղ. մի ահագին կինարմատ. **-бій** бья, бье ած. կանանց, կանացի. бáбьи сплéтни; бáбій зубъ բս. Sclerotium clavus, հաճարի ժանգառ[ատնկ]ը. бáбій умъ բս. Gypsophila paniculata, խոզոպտւոր ցմախը. бáбье лѣто, ռմկ. պարզ, չինջ աշնանամուտ (օգոստոսի վերջերից մինչև սեպտեմբերի սկիզբները); бáбьи зýбья բս. Dentaria, տատմնաւոր կաղնձնին. бáбьи румяна բս. Echium, իժախոտ, քարբախոտ. бáбья кóжа, դեղգ. Pasta liquiritiae, մատուտակից և այլ բաներից շինած հաղի դեղ. бáбья соль, տ. Кропъ морскóй; по—бáбьи. մ. կանացի ձևով, ինչպէս վայել է կնիկարմատին:

Бáб||ка ի. 1, հանի, տատ, մեծ մայր (հօր կամ մօր մայրը). 2, մանկաբարձուհի, ծնուցիչ, 'տատմայր'. 3, կոճ, կոճի ոսկոր, վէգ. игрá въ бáбки վէգ, կոճի խաղալը. 4, արտում միասին կանգնեցրած խրձերի խումբը (կտուատը, կանեփն էլ այսպէս դարսած բարկա են կազմում). 5, պստիկ զնդան, ձեռնազնդան (օր. գերանդիներ սրելու համար). 6, ռմկ. տաշած, շինած սիւն, գերան, սիւնեակ, որ այլ և այլ գործադրութիւն ունի. 7, կնդ. Gobius ձուկը (Փշաթեւերի – Acanthopteri—տեսակից). 8, Бáбка-травá բս. Plantago arenaria, աւազային ջղախոտը. 9, бáбки, бокъ յ. ռամկաբար կոչւում են շատ խոտաբոյսեր. **-кинъ**, а, о ած. տատի, մեծ մօր. б. внучёкъ տատի սիրելի թոռը. **-кикъ** տ. Бáбень, бня 2; **-ничанье** չ. 1, մանկաբարձութիւն անելը. 2, ինչպէս կինարմատ իրեն պահելը, կանացի վարուելը, կանացի վարմունք. **-ничать** չ. 1, մանկաբարձութիւն անել. 2, կանացի, կնոջ պէս վարուիլ, իրեն պահել. **-ся** չ. կանանց շրջանում, կանանց հետ ապրել, ժամանակ անցկացնել. **-олюбъ** տ. Бáбень, бня 2; **-онька** տ. Бáбенька.

Бáбо||чка ի. կնդ. Papilio, թիթեռ,—նիկ. ночнáя б. Phalaena, գիշերային թիթեռը. 2, նւզ. (տ. Бáба 1.) մանկամարդ, մանկահասակ, գեղահաս առնակին, կարգւած կին. **-чникъ** ա. 1, վէգ, կոճի խաղալու սիրահար. 2, միջատների ժողովածուների սիրահար:

Бá||бровый ած. վագրի. б—ая пóлость վագրի մորթուց կարած օթոցը. **-бръ** Սիր. տ. Тигръ.

Бабуáнъ ա. (Փր.) բաբուէն[շնագլուխ կապիկ]ը:

Бабýка ի. պառաւ առնակին, կինարմատ (Թերեքի կազակների լեզւով):

Бабýкъ, á ա. կնդ. Dipus jaculus, ցատկող նապաստակը:

Бабý||ля, -ня ի. փղքշ. սիրելի տատիկ, տա[տիկ ջան:

Ба||бýра ի. 1, բս. Helvella mitra, մի տեսակ սունկ. 2, տ. Бáбочка 1. 3, փղքշ. տ. Бáбушка 1; **-бýрка** ի. 1, փղքշ. թիթեռնիկ. 2, ռուս վա-

ուրանի ձախ անկյունը, ուր կիտում են կրակը. -бýся, -бýша ի. փաղք. տատիկ, սիրելի տատիկ. -бýшечница ի. ռմկ. ծաղրկ. պառաւատատ կինարմատ:

Бабýши,-шъ ի. յ. (պրսկ.) փափուճներ:

Бáбушка ի. 1, փաղք. հանիկ, տատիկ, մեծ մայրիկ. 2, առհ. պառաւ կինարմատ. б. нá-двое сказáла (առծ) այդ կասկածելի է, երկբայելի է, երկդիմի է. 3, մանկաբարձուհի, ծնուցիչ: Бáбушкинъ, а, о ած. տատի, մեծ մօր. б. внучёкъ տատի սիրելին, պաշտելին:

Ба||бýшка ի. 1, տ. Бáбочка 1; 2, ավուրից շինած գունդ, մի տեսակ խմորեղէն, որ ապուրի մէջ են ձգում. 3, ծաղկի խոզ, ելունդ, կոճիճ. -бýшникъ ա. տ. Агáва.

Бабьё, ьй չ. հ-ք. ռմկ. Նխտ. կանայք, կանանց շրջան, կնանիք:

Ба||вáрскій ած. բավարական. б—ое пиво; -варуáзъ ա. (Фր.) բավարուազ. 1, անուշահոտ շարապ թէյով. 2, սպիտակ և վարդագոյն, թելթև, քաղցր կերակուր:

Бáвиться (-влюсь-вятся) ածդր. յապաղել, ուշանալ, զբօսանքութեան նուիրուել:

Бáвольникъ ա. բս. Gossypium, բամբակենի:

Ба||вýша ի. հոր. դանդաղկոտ, ծոյլ մարդ, ապուշ. -вýшка ի. երեխայական խաղալիք, զուարճալիք:

Ба||гáжный ած. բագաժի. б —ая стáнція; багáжный, аго ա. բագաժի վերայ հսկող, բագ. վերակացու. -гáжъ,а և á ա. (фր.) բագաժ. 1, «ծանրոց», ճանապարհորդական իրեղէններ, բեռ. 2, багáжи յ. ռզմ. զօրամթերքներ, այն բոլոր (թէ պաշտոնական և թէ մասնաւոր) մթերքներն և իրերը, որոնք զօրքի յետևից գնում են:

Багáй ա. բագայ (երկաթէ լօմ տափակ, կեռ և ճիւղաւորուած ծայրով, որով մեխեր են դուրս քաշում):

Багéтъ ա. (Фր.) տաշած և կոկած փայտեայ ձող, երբեմն ոսկեզօծած, որ գործ են ածում տապատագները, պատերը զարդարելու, որից պատկերների համար շրջանակներ են շինում և այլն:

Багинéтъ ա. (фր.) հնց. բայօնէտ, սուին:

Ба||гнó չ. 1, ցածրադիր ճահճուտ տեղ. 2, տ. Багýльникъ; -гóнъ տ. Багýнъ.

Ба||гóрный ած. բագորի. б—ое дрéвко բագորի կոթը. б—ое рыболóвство բագորով ձկնորսութիւն. -гóрщикъ ա. մակոյկի, նաւակի վերայ բագոր բանեցնող, բագրաւոր. -гóръ, грá ա. բագոր (երկար, ծայրին երկաթէ կարթով ձող, որ ա, գործ է ածւում նաւերի վերայ. отпóрный б.; բ, որով թառափ են որսում. рыболóвный б.; և գ, որով հրդեհի ժամանակ շինութիւններ են քանդում. пожáрный б.)

Бá||горъ, гра, ա. 1, կնդ. Coccus cacti, որդան կարմիրը (գոճան). 2, մուգ կարմիր, մանուշակին տուող գոյն. 3, դեղ, որից այս գոյնը ստացւում է. -грéніе չ. մուգ կարմիր գոյնով ներկելը:

Бáг||ренный атамáнъ բագրով (багóръ) ձուկ որսալու աւագ, ատաման. -ренье չ. ձմեռը բագրով ձուկ, թառափ որսալը:

Баг||рецóвый ած. 1, ծիրանագոյն, մուգ կարմիր գոյնով ներկած. б—ая камкá; 2, ծիրանուց, ծիրանի կտորից կարած. -рéцъ, ецá ա. 1, ծիրանի, ծիրանի գոյն. 2, ծիրանագոյն մետաքսէ կերպաս. 3, հիւսիսափայլի այն ստորճանը, երբ երկնքում տարածուած ճառագայթները սկսում են ծիրանու գոյն ստանալ և կամաց-կամաց կազմում են պտտագան գոյների սիւներ:

Баг||рильный ած. բագրով ձուկ որսալու. б—ая пешня́ երկաթ, լօմ, որով սառոյցը ծակելով բագորի համար անցք են բացում. -рильщикъ ա. բագրով ձուկ որսացող, բագրաւոր ձկնորս. -рить (-рю-рятъ) ն. բագրով (багóръ) ձուկ որսալ:

Ба||грить (-рю-рятъ) заб—, ն. ծիրանագոյն ներկել, կարմրացնել. -ся ածդր. ներկուել, կարմրել. -грóвина ի. կարմիր բիծ, խալ մարմնի վերայ. -гровище չ. (տ. багóръ) բագորի ձողը, կոթը. -грóвость ի. մուգ կարմիր գոյն, կարմիր մանուշակին տուող գոյն. -грóвый ած. բոսորագոյն, մուգ կարմիր, կարմիր մանուշակին տուող երանգով. -грóвѣть, поб—, չ. կարմրել, մուգ կարմիր, բոսորագոյն դառնալ. -гръ ա. 1, տ. Багряница 2; 2, տ. Бáгоръ 3; -грѣть поб—չ. կարմրել, շառագունել. -грáнецъ, нца ա. մուգ կարմիր գոյն, ծիրանու գոյն. «сóлнце стояло нйзко, и въ широкихъ косыхъ лучáхъ было бóльше багрянца, чѣмъ зóлота»; -гряникъ ա. բս. Cercis siliquastrum, արճուան (լոնտորի?). -грянистый ած. ծիրանու երանգով, ծիրանուն տուող. -гряни́ть (-ню-нятъ), заб –, ծիրանագոյն ներկել, կարմրացնել. -ся ածդր. ծիրանագոյն դառնալ, կարմրել. -граница ի. 1, ծիրանագոյն, կարմիր թել. 2, արքայական, իշխանական ծիրանի (հներին). -грянка ի. 1, կնդ. Purpura patula, ծիրանաբեր խխունջը. 2, ծիրանի գոյն, երանգ:

Баг||рянорóдный ած. ծիրանածին, *արքայազն, կայսրազն. Константинъ Б. Կոստ. Ծիրանծ. -ряность ի. ծիրանագոյն, մուգ կարմրագոյն; բոսորագոյն լինելը. -ряный ած. 1, ծիրանագոյն, մուգ կարմրագոյն, բոսորային. 'Если бýдутъ грѣхи вáши какъ б—ое, —какъ снѣгъ убѣлю́; éсли бýдутъ крáсны, какъ пурпýръ,—какъ вóлну убѣлю եթէ լինեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիթ, իբրև զձիւն սպիտակ արարից, և եթէ լինեն իբրև զորդան կարմիր, իբրև զասր սուրբ արարից (Եսայի, 1_{18}). 2, ոլս. սրճի գոյնով, բաց դարչնագոյն (բարակների մասին):

Баг||рячéй, -рáчій, аго ա. վերահսկող, վերակացու (որ ամէն օր ձուկ որսալու տեղերը արնադում է):

Ба||гýльникъ, -гýнникъ, -гуннякъ, á, -гýнъ, á ա. բս. ա., Ledum palustre, լաւամանի, ճահճային Անդրոմեդ. բ, Spiraea ulmaria, մօրական սպիրակը. գ, Սիբ. Rhododendron dahuricum, սիբիրական մշտադալարը:

Ба||дáнъ ա. բս. Dictamnus albus, սպիտակ ոգեկուզակ, դեղոկ (տճ. կիրիտ օթու):

Бадаржáнъ տ. Бадиджáнъ.

Ба||дéечка նւզ. տ. Бадéйка; -дéечный, -дéйный ած. կուժի, ջրամանի, մեղրամանի. -дéйка ի. նւզ. Վօլգ. կաւէ աման, մեղ. կոթի համար: -дéйщикъ ա. 1, կոտեր շինող, ջուր հանելու աման, անօթ շինող. 2, լենզ. կոտերով հանք, հանածոյ հանող:

Бадиджáнъ ա. բս. ա, Solanum melongena, պատնջան, կարմիր բադրիջան. բ, Lycopersicum esculentum, ոսկեխնձոր (սիրախնձոր, տիմօրմ), տոմատէս:

Бá||дма ի. բս. Nelumbium speciosum, հարանմատի մի տեսակը, լոտոս (փարթամ ջրա-

վարդ). **-дря́нка** է. պարսկական կիտրոն. **-ду́й, -ду́нъ,** а́ ա. բս. ա, Hedysarum sibiricum, սիբիրական խչաւույտ. բ, Lilium martagon, լեռնաշուշան:

Бадья́ է. (Թուրք.) 1, դոյլ, դուշխուրան, որով ջրհորից ջուր, իսկ բովերից հանածոյ են հանում. 2. կլոր կամ ձուաձև լագան, որի մէջ ձուկ են շրջեցնում և ծախում. 3, փայտեայ երկար տնօթ, ‹կոտ›, որի մէջ մեղր են պահում. 4, բս. Typha խառնեղէգ:

Бадья́нъ տ. բս. Illicium anisatum, բադիան, չինական անիսոն (մագնոլայգիներից). б. ді́кій բս. Dictamnus albus, կրեատբույս, դեկտամնոս: [—жникъ.—жничать,—жный.

Бадя́‖га, -жникъ, -жничать, -жный տ. Бодя́‖га.

Бажа́новецъ, вца ա. բս. Lysimachia, ոսկի եղէգն (գարնանածաղիկներից):

Ба́за է. ռզմ. տ. Ба́зисъ 2.

Ба‖за́льтовый ած. բազալտից. **-за́льтъ** ա. Ֆր. basalte, բազալտ, սևաքար:

Базаме́нтъ ա. (իտ.) պատուանդանի ստորին քարեայ մասը, քարահիմքը. շինութեան քարահիմքը:

База́‖нить (-ню-нятъ), заб—, ն. ծովզ. նաւը ճամբայ գցել, նաւի յետևից թիակը աջ ու ձախ յածել՝ նաւը արագ ուղղութեամբ ճամբայ գցելու համար. **-нная** спасть ծովզ. կայմը նաւի քթից կապող պարանը. **-новецъ** տ. Бажа́новецъ.

Ба‖за́рить (-рю-рятъ), разб—, ն. 1, տ. База́рничать: 2, անեցած դրամը, կուրը վատնել, փչացնել. **-за́рникъ** ա., **-за́рница** է բազարում, շուկայում առևտուր անող այր. կին. **-за́рничать** չ. վաշխառութիւն, շորշոմութիւն անել, բազարում սակարկութեամբ մանր, աննշան բաներ առնել, ծախել. **-за́рный** ած. 1, բազարի, շուկայի. б—ая пло́щадь; б—ая ба́ба շատախօս, վայրահաչ, գլուխ տանող կինարմատ. 2, բարեգործական բազարի, շուկայի. **-за́ръ** ա.(պրսկ). 1. բազար, հրապարակ, շուկայ. 2. առևտրի համար հաւաքուած ամբոխը. խուժան. ալմուկ. 3, առևտուր, վաճառականութիւն. б. цѣну ска́жетъ (առծ.). 4, բարեգործական նպատակով սարքած բազարը, շուկան:

Ба‖зили́ка է. (յն.-լտ.) բազիլիկա. 1 շքեղ, հոյակապ շինութիւն, որ ծառայում էր հներին իբրև դատարան, դատաստանատուն կամ վաճառականական գործերի ժողովարան. ապա նաև իբրև սրբերի հանգստարան. առանձին ճարտարապետական ոճով կառուցած գլխաւոր, մայր եկեղեցի. б. св. Петра́: 2, ճարտ. (X. դարից՝ի վեր) առանձին ձևի եկեղեցի, որ լայնութեան սիւնաշարքերով մի քանի մասերի էր բաժանուում, որոնցից միջի, ամենաբարձրագոյն մասում գտնուում էր սեղանը. 3. բս. ա. Ocimum basilicum, շահասպրամ, ռէհան. բ. Calamintha, մի տեսակ համեմխոտ (շրթնածաղիկներից—Labiatae) **-зили́къ** տ. Базили́ка 3.

Ба́‖зисный ած. հիմքի. պատուանդանի. б. аппара́тъ հիմքը, պատուանդանը չափելու գործիք. **-зисъ** ա. 1, ճարտ. հիմք, պատուանդան. 2, операціо́нный б. ռզմ. գործողութեանց խարիսխ (զօրաբանակի յետևի վայրը, ուր հաւաքուած են պաշարեղէնները):

Баз‖лу́къ, а́, **-лыкъ,** а́ ա. (Թուրք.) մի տեսակ փայտ, պայտանման երկաթ, որ որսորդները և ձիաւորները իրենց կօշիկների ներքաններից ամրացնում են սանդի վերայ դնելու համար:

Ба‖зо́къ, зка́ նուզ. **-зъ** ա. 1, անասուններին կանգնելու տեղ, ‹աղըլ›. 2, աթարանոց (որտեղ անասունների թրիքից աթար են պատրաստում):

Ба́иваться տ. Боя́ться.

идй **Ба́иньки** մանկ. գնա քնիր, բալա:

Ба́ить (ба́ю, ба́ятъ) տ. Ба́ять.

Ба́й-бай մանկ. գնա քնիր, ժամանակ է քնելու. (օրօրոցի երգերում) օրօր, օրօր, քնիր, բալա, ‹նանի›, բալա:

Бай‖бако́вина է. արջամկան բունը կամ քանդած հողի թումբը. **-бако́вый** ած. արջամկան. **-ба́къ,** а́ ա. 1, կնդ. Arctomys bobac, արջամուկ. 2*, ծոյլ, յոյլ, անարի, ‹թամբալ› մարդ. 3, մենակ, ամուրի, անտուն անտէր մարդ. 4, մեխերով ծածկուած կոճղ, որ կախում են փեթակի առաջ, մեղրը արջից պաշտպանելու համար. երբ արջը թաթով խփում է բալբակին, մեխերը ցցուում են թաթի մէջ. **-бачи́на** է. արջամկան միս. **-ба́чій,** чья, чье ած. 1, արջամկան. 2, արջամկան մորթուց. **-ба́чникъ** ա. արջամուկ բռնող, արջամուկ որսացող:

Байбере́къ ա. (բուխար.) հնզ. բայբերեկ (մետաքսեայ գործուածք, կերպաս մի):

Байда́къ, а́ ա. 1, միջակ հաստութեան տախտակ. 2, Դնեպրի և Վօլգայի վերայ բանող բայդակ նաւը. 3, (Դօնի մօտերքում) սրընթաց գետերի վերայ լողուն ջրաղաց, որ գետերի ափերից պարաններով կապում են:

Бай‖да́ра է. Ալէուտեան կղզիներում գործածական բայդարա նաւը, վեց կամ աւելի թիակներով, պատած ջրային կենդանիների մորթով. **-да́рка** է. 1, տ. Байда́ра; 2, կնդ. Chiton, նաւախխունջ. **-да́рный** ած. բայդարա նաւի. **-да́рщикъ** ա. 1, բայդարագործ, բայդարա նաւ շինող. 2, բայդարայով ջրային կենդանիներ որսացող. 3, բայդարավար:

Бай‖да́чникъ. ա. 1, բայդակագործ. բայդակատէր, բայդակ նաւի աշխատաւոր, բանուոր. 2, հաստ տախտակ նաւի համար. **-да́чный** ած. բայդակի:

Ба́й‖ка է. 1, (տ. ба́ять) պատմութիւն, զրոյց, օրօրոցի երգ, յանկերգ. II, (հոլ.) բայկա, փլանգազ, հաստ, կակուղ և խաւոտ բրդեայ կտոր:

Байкали́тъ ա. Ֆր. baicalite, բայկալիտ (բայկալեան հրատ):

Байковый ած. ба́йка-ից. б—ое одѣя́ло.

Байра́мъ ա. (Թուրք. և պրսկ.) բայրամ մահմեդականների մեծ տօնը:

Байстру́къ, а́ հարւ. տ. Бастры́къ II.

Ба́йховый чай սովորական սև թէյի մի տեսակը:

Бай‖цева́ть (-цу́ю-ютъ) ն. (գերմ.) արծնել, կտաւեան սախիչ լուծոյթներով ներկել, նաշխել, [նկարել:

Ба́йчатый տ. Ба́йковый.

Бака́й ա. հարւ. փոսակ, գետակ:

Ба‖кала́врскій ած. բակալավրոսի. **-кала́врство** չ. բակալավրոսութիւն. **-кала́връ** ա. (նոր լտ.) բակալավրոս. 1, նա որ անգլիական համալսարանում ստորին գիտնական աստիճան է ստացել. 2, ուսույց նախկին հոգևոր ճեմարաններում պրոֆէսորի օգնական:

Бака́‖лда, -лдина է. ջրով լիք փոս, դուր, ‹գօլ›:

Ба‖кале́йникъ, -кале́йщикъ ա. նպարավաճառ. **-кале́йный** ած. նպարեղէնների. **-кале́я** է. հաւ. 1, նպարեղէններ (չորացրած մրգեր, ձուկ, ձկնկիթ, պանիր այլն). 2, նպարեղէնների առու-

տուր, վաճառականութիւն -кáльщикъ տ. Бакалéйщикъ.

Ба|кáнить (-ню-нятъ), заб—, ն. բական խառնադեղով ներկել. -кáнный, -кáновый ած. բական խառնադեղի. -кáнъ ա. 1, բական (խառնադեղ. լաքրայ այլեայլ գոյնի, որ պատրաստւում են այլևայլ գործարանւոր նիւթերից և մետաղային բաղադրութիւններից). 2, հնց. հնր. սատակապատ. -(бá)канъ տ. Бáкенъ.

Ба|каýтный, -каýтовый ած. Ֆրանսիական պնդածառի, երկաթածառի. -каýтъ ա. 1, բս. Guajacum officinale, Ֆրանսիական պնդածառ, երկաթածառ. II, ծովգ. (տաճկ.) Վօլգայի վերայ բանող նաւ։

Бакбóртъ ա. (հոլ.) ծովգ. նաւի ձախ կողմը (նաւի յետևից դէպի քիթը նայելով. հկռկը. տ. Штирбортъ).

Бакен|бáрда ի., -бáрдъ ա. (յաճխ յ. бакенбáрды -рдъ և -рдовъ) (գերմ.) բակէնբարդ. ծնօտամօրուք (ածիլած կզակի երկու կողմից թողած կիսամօրուքները). -бардистъ ա. երկար ծնօտամօրուքներով մարդ, բակէնբարդաւոր։

Бá|кенъ ա. (հոլ.) ծովգ. խարսխից կապած լողունը (буй), որ ցոյց է տալիս ծովի մէջ խութերը. -кены, овъ ա. յ. -ки, -къ ի. յ. տ. Бакенбáрды. [րութիւն ունեցող թղթախաղ մի)։

Баккарá ի. ան. բակարա (բաղդախաղի ընտ-

Бáк|ла, -лéйка, -лешка ի. (թուրք.) գետային պստիկ ձկների մի տեսակը, որ գտնւում է Բելայա, Ուֆա գետերում և նրանց վտակներում։

Баклáга ի. բակլագա. 1, փայտեայ աման, տափակ կուժ. տափակ աման ճանապարհի համար ջուր վերցնելու. 2, փայտեայ գլանաձև նաւթամանը, որ կախում են սայլի սռնուց. սայլնաման. 3, զինուորի ջրամանը։

Баклажáнъ տ. Бадиджáнъ.

Баклá|жка նւզ. տ. Баклáга; -жникъ ա. 1, հու. համա, չկտորած վառելափայտ. 2, баклага-ներ շինող. -жный ած. баклага-ի։

Бак|лáній, нья, нье ած. ջրագռաւի. -лáнъ ա. 1, կնդ. Phalacrocorax, ջրագռաւ. 2, կոճղ, 'թօթուկ'. 3, Սիբ. աւազակ, կողոպտող, Թալանող (մեծ ճանապարհների վրայ)։

Бак|лýша ի. 1, տաշած փայտի կտոր, որից փայտեայ ամաններէն և դգալներ են շինում. * бить баклýши դատարկապորտութիւն անել, պարապ-սարապ մանգալ, 'քամի կուլ տալ', 'ճանճեր քշել'. 2, ջրաղացի մեքենաների թուջեայ (չուգունեայ) անիւը. 3, պատիկ սիւն, որ երկու յեզրերն կանգնեցնում են ածուխի և այլ հանածոների բովերում. 4, ծնծղայ. տփոցի ձևով մետաղէ երաժշտական գործիք. -лýшка ի. 1, լեռնգ փայտեայ մեխ, խցան, սեպ, որով խցում են այն ծակի բերանը, որի մէջ լցրել են վառօդը. 2, տ. Баклýша 2; 3. баклýшки, шекъ յ. փայտէ ներքաններ. կօշիկներ, որ գործ են ածում ոսկու հանքերում մշակները բանելիս. -лýшникъ ի. 1, ճախարակագործութեան, փայտէ ամաններ, դգալներ շինելու համար պատրաստած փայտ, տաշեղ. 2, այսպիսի տաշեղ, 'մառալա' պատրաստող և վաճառող. 3,* (баклýшница ի.) դատարկապորտ, պարապ-սարապ թրև եկող, 'քամի կուլ տուող', փուչ այր, կին. -лýшничать = бить баклýши (տ. Баклýша 1.). -лýшный ած. տաշաձգործութեան, б. топóръ.

Бáкля տ. Бáкла.

Бáковый ած. նաւի առխտակամածի առաջին մասի. б—ая комáнда դուրս վերայ գտնւող նաւաստիները, պահապանները։

Бáкса ի. (անգլ.) կօշկեգործի տաշտը, չանը։

Бак|теріологи́ческій ած. բակտերիոլոգիական, ցուպիկախօսական. -теріолóгія ի. բակտերիոլոգիա, ցուպիկախօսութիւն, — բանութիւն. -теріóлогъ ա. բակտերիոլոգ, ցուպիկախօս. -тéрія ի.(յն.) 1, բժ. բակտերիա (ցուպիկի ձևով միկրոբ մի). 2, տմենափոքր, միայն մանրադիտակով տեսանելի, ցուպիկաձև լօռ։ [անել։

Бакýлить (-лю-лятъ) չ. տալ, խօսել, զրոյց

Бакуломéтрія ի. (լտ.) բրաչափութիւն, ա՛ր և է բանի (օր. ծառի, աշտարակի կամ բարձրութեան կամ հեռաւորութեան չափումը լոկ բրերի միջոցով, առանց գործիքի։ [ծխախոտ։

Бакýнъ ա. բս. Nicotiana rustica, հասարակ

Ба|кýня հոք. շատախօս, ճարտարախօս, 'սեր ոսխտակ ցոյց տուող', 'յետ եկած' ամն։

Бакхи́ческій տ. Вакхи́ческій.

Бак|чá ի. (պրսկ.) բախչա. 1, բանջարանոց, բոստան. 2, մի գրուանքայ թէյ պարունակող արկղիկ, տուփ. 3, տ. Бáкса: -чеви́къ, á, -чéвникъ ա. բախչայապան, բոստանչի. բախչայի, բոստանի պահապանը. -чевóй ած. բախչայի, բոստանի, բանջարանոցի. б. арбýзъ: —шá ի. 1, տ. Бакчá 1; 2, ա. կալմուկեան քրմերի միաբանութեան առաջը, վանահայրը. 3, ա. կիրգիզեան շաման, մոգ, կախարդ, ձեռնածու, վհուկ։

Бак|ши́шъ. ա (պրսկ) բախշիշ, ընծայ, նուէր, կաշառք։

Бá|кштагъ ա. (հոլ.) ծովգ. 1, շղթայ, պարան, որով կայմը, խոզովակները կամ նաւի կողքերից ամրացնում են. 2, նաւի կողքից թեք փչող յաջող քամի. 3, այսպիսի քամու ժամանակ նաւագնացութիւն. корáбль шёлъ въ б.: -кштóвъ ա ծովգ. պարան, որով մի նաւ կապւում են միւսի ղուակից. -зъ ա. 1. (հոլ.) ծովգ. 1, նաւի առխտակամածի առջևի մասը նախակայմից (фокъ-мáчта) մինչև նաւի քիթը. 2, փայտեայ կլոր կոնք, լողան, որ նաւաստիները իրենց ուտելու գործ են ածում. 3,* այս ամպարանից ուտող ընկերութեան մի մասը։ II. (հոլ.) արկղաձև ջրի պահեստարան։

Балабáнъ ա. (թուրք. պրսկ.) 1. կնդ. Falco lanarius, բաղափնտուց բազէն. 2, անտաշ, յիմար, տխմար, անհասկացող մարդ։

Бала|бóлка ի. 1, բօժօժ, չխկոց, մանիկ որ երեխայ գտակի տարբայ կախում են օր. ժամացոյցի շղթայից. 2, բս nymphaea, հարսնմատ, ջրածաղիկ. Балабóлки, -локъ ի. յ. Trollius europaeus, ձկկի կամ ձկկին. 3,* հոք. շատախօս, շաղակրատող մարդ. տափառ, փաչաշառ, խղամոլ ամն. փաշաշառ, ցոփ կին. -бóнить (-ню-нятъ) չ. դատարկ, փուչ բաներ խօսել, 'վայրահաջել'. դատարկապորտութիւն անել, դէս ու դէն թրև գալով լուրեր տարածել. -бóнщикъ ա. бóнщица ի. շատախօս, վայրահաջ, փուչ-փուչ խօսող այր կին։

Ба|лагáнный ած. բալագանի, բալագանային, խեղկատակային, միմոսական. б—ый представлéніе; -лагáнщикъ ա. 1, բալագանի տէր. 2 բալագանում խաղացող խեղկատակ, միմոս, ճոհի. -лагáнъ ա.(պրսկ.) բալագան. 1, առժամանակեայ խանութ շուկայում, տօնավաճառներում, տահ.

փայտաշէն խրճիթ. 2, մեծ, փայտեայ շինութիւն, որի մէջ ժողովրդական տօներին, զբօսանքների ժամանակ այլեայլ ներկայացումներ են տալիս. միմոսական, խեղկատակային թատրոն. 3, գետնափոր խրճիթ, հիւղ:

Ба||лагу́рить (-рю-ря́тъ) չ. կատակներ, հանաքներ անել, զուարճախօսել. -лагу́рный ած. կատակային, ծաղրական, զուարճալի. -лагу́рство չ. կատակ, ծաղրածութիւն, զուարճախօսութիւն. -лагу́ръ ա. 1, (балагу́рка ի.) կատակ անող, հանաքչի, ծաղրածու, զուարճախօս այր, կին. 2, հարւ. կատակաբան:

Ба||ла́канье չ. ռմկ. փչախօսութիւն, դատարկախօսութիւն, շաղակրատութիւն. -ла́кать չ. ռմկ. փուչ, անտեղի բաների մասին խօսել, դատարկախօսել, շաղակրատել, ‘զուր տալ‘:

Бала́нирь ա. 1, մեծ դոյլ, պտուկ կաթի համար. 2, ծծմբի գործարաններում կաւէ խուփ, խփան, որով բարձրացող ծծմբածաղիկը բռնում, հաւաքում են:

Бала||ла́ечка ի. նւզ. պստիկ բալալայկա. -ла́ечникъ ա. 1, բալալայկագործ. 2, բալալայկայի վերայ ածող. -ла́ечный ած. բալալայկայի. -ла́йка ի. 1, բալալայկա ժողովրդական երաժշտական գործիքը (երկար կոթով, 2—3 լարանի). Թաւ. ‘չանգուռ‘. 2*, դատարկախօս, փչախօս, ‘մեծ մեծ բրդող‘ մարդ. -ла́йщикъ տ. Балала́ечникъ 1.

Бала||мо́шить տ. Балмоши́ть.

Ба||ламу́тить (-чу-тятъ), взб—, ն. դատարկ, անհիմն զրոյցներով շփոթեցնել, խռովեցնել, շշկլեցնել, շուարեցնել. -ламу́тникъ ա. (баламу́тница ի.) տ. Баламу́тъ 1; -ламу́тничанье չ. իր անհանգիստ վարմունքով ուրիշներին շփոթեցնելը, վրդովեցնելը, շուարացնելը. -ламу́тничать չ. իր անհանգիստ, տարօրինակ վարմունքով ուրիշներին շփոթեցնել, վրդովեցնել, շուարեցնել, շշկլեցնել. -ламу́тный ած. խառնափթորող, շփոթեցնող, շշկլեցնող, վրդովեցնող. փուչ, անմիտ, անհանգիստ. -ламу́тня ի. անհիմն, դատարկ խօսքեր, զրոյցներ, բարբաջանք, անհեթեթութիւն. -ламу́тчикъ ա. (баламу́тчица ի.) տ. Баламу́тъ 1; -ламу́тъ ա. 1, փուչ, շռմող, բամբասատէր մարդ, բանսարկու. 2, ամենամեծ ուռկանը. 3, հ—ք. Դօնի և Սև ծովի տառեխն կամ հաշինը. 4, հ—ք կաշի դարաղելու կացիններ. 5, մի տեսակ թղթախաղ. 6, թղթախաղի ժամանակ խարդախութեամբ դարսած թուղթը. 7, յ. լրմար, անտեղի բամբասանքներ, բարբաջանք, զրախօսութիւններ, ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն. -ламу́ченье չ. խառնափթորելը, խառնաշփոթելը, վրդովեցնելը, շշկլեցնելը, շուարեցնելը:

Бала́н||да ի. 1, վայրի բողկ. 2, վայրի բողկից և այլ բանջարեղէններից ու կվասից պատրաստած սառն ապուրը, խորտիկը. 3, սորին կարգի կանեփ. 4, առհ. անպէտք, պառաւելի ապրանք. 5, հոք. դատարկապորտ, անբան անգործ մարդ -даться տ. Вала́ндаться.

Бала́нецъ, нца ա. (Փր.). 1. ժամացոյցի ճօճանակը. 2, կշեռքի լծակը. 3, տ. Бала́нсъ. [դին:

Баланидъ ա. բալանիտ քարացած ծովակա-

Ба||лансёръ ա. -лансёрка ի. Թոկի, պարանի վերայ պարող, լարախաղաց,—դնաց այր, կին, ‘քեանդրբազ‘. - лансирова́ть (-си́рую-ютъ). չ. 1, հաւասարակշռութիւն պահպանել. 2, Թոկի, պարանի վերայ պարել, ‘քեանդրբազութիւն‘ անել. -лансиръ ա. (Փր.) լծակ, հաւասարակշռութեան ձողի. -ла́нсовый ած. բալանսի. -ла́нсъ ա. (Փր.) բալանս. 1, հաւասարակշռութիւն. 2, ձողի, որ լարախաղացը հաւասարակշռութեան համար ձեռքին բռնում է. 3. հաշուեկշիռ, դուզակշիռ. 4, վճռկ. վաճառելի և ստանալի ապրանքների ընդհանուր արժողութեանց համեմատութիւնը, հաշուեկշիռը:

Ба||ла́стина, -ла́стъ տ. Бал||ла́стина -ла́стъ.

Бала́съ ա. հնք. balais, բաց կարմիր, ազնիւ շիկաքար:

Балаханы́ о́въ ա. յ. Բալախանի (գիւղ Բագուի մօտ հարուստ նաւթահորերով):

Балахво́стъ տ. Балахры́стъ.

Балахна́ ի. 1, բաց Թողած զգեստ. * բոլորովին բաց, առանց կոճկելու թողած շոր. 2, աղի գործարաններում երկու միութիւն ընդունուած վառելափայտի չափ. 3, հոք. անմաքրակենաց, կեղտոտ, աղտոտ մարդ. ապուշ, բերանը բաց այս կողմ այն կողմ նայող մարդ:

Балахо́нецъ, нца ա. նւզ. տ. Балахо́нъ.

Балахо́нка ի. 1, տ. Балахна́ 2; 2, ձկան կարկանդակ մի. 3, պարզ կազմութեան քամու ջաղաց:

Ба||лахо́нникъ ա. արախոնակաւոր, գիւղացի, գեղջուկ. -лахо́нный ած. արախոնակի. -лахо́нчикъ ա. նւզ. պստիկ արախոնակ. -лахо́нъ ա. (պրսկ) 1, արախոնակ (առձակ վերնազգեստ, որ գիւղացին ամառը հագնում է դաշտային աշխատանքների ժամանակ). 2, արախոնակի նման շոր, զգեստ:

Ба||лахры́стничать չ. դատարկապորտութիւն անել, անբան անգործ ման գալ, ‘քամի կուլ տալ‘, ‘ճանճեր քշել‘. -лахры́стъ ա. -лахры́стка ի. դատարկապորտ, -կասուն, անբան անգործ, թափառող, պարապ-սարապ այր, կին:

Балбе́||ра, -рка ի. 1, տ. Ша́шка; 2, ուռկանից կապած փայտէ կամ կեղևէ լողանը. -рочный ած. ուռկանի լողանի. б—ая снасть կարթաւոր ուռկան, թօռ:

Балбе́съ ա. (Թուրք.) հասակն առած. անկիրթ երիտասարդ, ‘եսքա‘ մարդ. անճոռնի, յիմար մարդ:

Бал||бе́шка ի. կոճղ, կոճղուկ. -би́ра, -би́рка տ. Балбе́ра,—бе́рка; -би́рочный տ. Балбе́рочный.

Ба́л||га ի.—гынъ ա. բս. Myricaria germanica գերմանական մոշի (տ. կկուռն ապակը):

Ба́л||да́ ի. (Թաթ.) 1, խիլ. ուռույց ծառի վերայ. ծառի հաստ ուռը. 2, անտառի ծուռտիկ փայտ, ձողի. 3, թակ, մուրճ, չաքուճ, թոխմախ. 4, անճոռնի, տխմար, անհասկացող, ապուշ մարդ, խենթ. 5, տխմարութիւն, յիմարութիւն.—да́къ, а́ ա. մեծ բաժակ, գաւաթ:

Балда́нъ ա բս. Rhamnus frangula, բեկտենի:

Бал||дахи́нный ած. ամպհովանու. -дахи́нчикъ ա. նւզ. պստիկ ամպհովանի. -дахи́нъ ա. (իտ.) բալդախին, ամպհովանի:

Бал||до́вина տ. Ба́лда́ 1 և 2. -дови́ще չ. Թակի, մուրճի, թոխմախի կոթը -до́вка տ. Ба́лда́.

Бал||дріа́нъ, -дырья́нъ ա. տ. Валеріа́на.

Балды́рь, я́ ա. տանձին շինած անճոռնի, պստիկ հիւղ, խրճիթ:

Бален||дря́сить, -тря́сить (-шу-сятъ) չ. 1, զուարճախօսութիւններ, հանաքներ անել, ծիծաղելի աներ պատմել. 2, մատներով շրթունքների հետ խաղալ. -дря́съ, -тря́съ ա. զուարճախօս, հանաքչի. -тря́сы ի. յ. 1, հանաքներ, զուարճախօսութիւններ, ծիծաղելի բաներ. 2, քմահա-

ճոյր, քմահաճութիւն, զառալի, կամայական բաներ:

Ба‖лерина ի. (իտ.) բալերինա (բալէտում պարող աղջիկը, գլխաւոր հանդիսադիր). -летмейстеръ ա. (գերմ.) 1, բալէտներ գրող, հեղինակող. 2, բալէտապետ. -летный ած. բալէտի, -տային. -летоманія ի. բալէտամոլութիւն, խիստ մեծ սէր դէպի բալէտը. -летоманъ ա. բալէտամոլ, բալէտի սիրահար. -летчикъ ա., -летчица ի. բալէտում պարող, կաքաւող այր, կին. -летъ ա. (ֆր.) բալէտ (թատրոնական ներկայացում, ճարտար պար երաժշտութեամբ հանդերձ):

Баливать տ. Болѣть.

Баликъ նւզ. տ. Балъ.

Балка ի. I, (գերմ.) 1, քառանկիւնի տաշած գերան, մարդակ, «միլ». 2, թիակաւոր նաւի մէջ բաւ լայնութեան ամենաղոր ձողին, որի վերայ թիավարները ոտքերով յենուում են: II. գւռկ. հարաւային և տափաստանային նահանգներում՝ ձոր, հեղեղատ, մեղմ ցածրացած գետի հունը. ձոր, գոգաւոր վայր, տարածութիւն, որի մէջ ձիւնի հալուելու ժամանակ ջուր է հաւաքուում. ձոր, որի ափերը խոտով ծածկուել են:

Бал‖конный ած. բալկոնի, պատշգամբի. -конъ ա. (իտ.) բալկոն, պատշգամբ (շինութեան, տան, թատրոնի, նաև նաւի քամակից):

Бал‖лада ի. (իտ.) բալլադա (վիպական բանաստեղծութիւն) -ладникъ ա. կոմկ. բալլադա գրող, վիպական բանաստեղծ. -дный ած. բալլադայի, —դայական:

Бал‖ластина ի. 2—4 պուդանոց կոխթարար, որ թափում են մակոյկի յատակի վերայ նորան կայունութիւն տալու համար. -ластить (-щу-стятъ) судно նաւը ծանրաբարձել (նորա մէջ որոշ քանակութեամբ ծանրութիւն, բեռ դնել, որ անհրաժեշտ է կանոնաւոր նաւագնացութեան համար) -ластный, -ластовый ած. բալաստի. -ластъ ա. (հոլ.) բալաստ. 1, աւելորդ բեռ, ծանրութիւն, որ ածում են նաւի մէջ նորան կայունութիւն տալու համար. 2, * առհ. աւելորդ բեռ, ծանրութիւն. 3, երկթ. երկաթուղու գծի վերին, երեսի շերտը. путь долженъ быть уложенъ на хорошемъ и чистомъ б—ѣ: -ластьеръ ա. (ֆր.) փոս, բոլ, որից հանում են балластъ 1-ին նիւթը (քար, քարածուխ, թուջ եւն):

Балли‖ста ի. (լտ.) բալլիստա (քարաձիգ մեքենայ մի). -стика ի. քարաձգութեան, ռմբաձգութեան արուեստ, գիտութիւնը. -стическій ած. քարաձգութեան, ռմբաձգութեան:

Ба‖лловый ած. բալային, թուանշանական. б—ая система: -ллонъ ա. (ֆր.) գնդակ. воздушный б. օդապարիկ:

Балло‖тированіе չ. քուէարկելը, կուէթիւն. избираться б—емъ քուէարկութեամբ ընտրուիլ -тировать, (-рую-ютъ) քուէարկել, քուէարկութեամբ ընտրել (выб—) կամ մերժել (заб—). б. въ члены учёнаго общества; -ся չէ. քուէարկուիլ. -тировка ի. տ. Баллотированіе: закрытая б. ծածուկ քուէարկութիւն, -тировочный ած. քուէարկութեան:

Баллъ ա. (ֆր.) 1, քուէարկութեան գնդակ. 2, քուէ. 3, բալ, թուանշան (յառաջադիմութեան կամ վարքի). 4, ծովգ. քամու ուժը որոշող թիւ, թուանշան (0=քամու բացակայութեան, 12=ծովային փոթորիկի եւն). вѣтеръ дулъ съ силою 5—6 б—овъ.

Бал‖мошить (-шу-шатъ) ն. խառնաշփոթել, շփոթել, յուզել. -ся չ. շփոթուիլ 'շաշուիլ', գլուխը կորցրած այս ու այն կողմ ընկնուիլ. -мошный ած. անհիմն, անհաստատ, թեթևամիտ, անխոհուն. -мошь, -омошь ի. խենթութիւն, խելառութիւն, խենթութիւն, յիմարութիւն, անմտութիւն, անխոհունութիւն:

Балобанъ տ. Балабанъ 2.

Балобой ա. շատախօս, դատարկախօս, փչախօս:

Ба‖лованье չ. 1, յիմարութիւն, չարութիւն, աներեսութիւն. 2, երես տալը, փայփայելը. -(а)ловать (балую-ютъ) 1, չ. չարութիւն, աներեսութիւն, ստահակութիւն, միմոսութիւն անել. անդնողի վերայ յարձակուիլ, նորան թալանել. 2, ն. մէկին երես տալ, փայփայել. -ся, изб—. 1. անդր. տ. Баловать 1: 2, փայփայուիլ, երես առնել, փչանալ, ստահակութիւն, պղերգութիւն անել. -ловень, вня ա. գգուած, փայփայուած, երես առած մէկը. б. судьбы,—счастья ճակատագրից, բաղդից փայփայուած, հովանաւորուած. -ловливый ած. խելառ, չար, ստահակ, չարաճճի, սանձարձակ. б—ое дитя: -ловникъ, а ա. 1, (баловница ի.) ուրիշին փայփայող, երես տուող այր, կին. 2, չար, ստահակ, պղերգ, խեղկատակ, միմոս. -ловство չ. խելառութիւն, չարութիւն, ըստահակութիւն, միմոսութիւն, պղերգութիւն. 2, երես տալը, փայփայելը. -ловщикъ, а, -ловщица տ. Балов‖никъ,—ница.

Ба‖лочка ի. նւզ. I, պստիկ գերան, մարդակ, «միլ». ձողի. II, պստիկ ձոր, գոգաւոր տարածութիւն. -лочный ած. I գերանի. «միլի», մարդակի. II, ձորի. գոգաւոր տարածութեան:

Бал‖тическій, -тійскій ած. Բալտեան. Բալտեան ծովի մօտ գտնուող. -тъ ա. Բալտեան նահանգների բնակիչ (ազգով գերմանացի):

Балтывать տ. Болтать.

Балчукъ а. ա. գւռկ. 1, տարանտաս ճանապարհորդական կառքի յետևի բարձր մասը. 2, ձկնավաճառանոց, ձկան շուկայ:

Балъ ա. I. (ներքոյկ. на балѣ և на балу; յ. балы) 1, պարահանդէս, պարերեկոյթ. конченъ балъ (դարձ.) բանը վերջացած, պրծած է. 2, խնջոյք, հրաւէր, որ գիւղերում կալուածատէրը սարքում է գիւղացիների համար: II, балы,овъ յ. զւարճախօսութիւններ, հանաքներ, ուրախ, ծիծաղելի պատմութիւններ. точить б. դատարկ բաներ խօսել, հանաքներ անել:

Ба‖лыковина ի. աղխառած թառափի կտոր. -лыковый. лычный ած. աղխառած թառափի, զուռգեղի. -лыкъ,а ա. աղխառած թառափ, զուռգել, թառափի մէջքից կտրած ընտիր, փափուկ միս:

Баль‖заминный, -заминовый ած. բալսամուկի, հինածաղկի. -заминъ ա. բս. Impatiens balsamina, պարտէզների բալսամուկ, հինածաղիկ:

Бальзами‖рованіе չ. զմռսելը.—ում. -(и)ровать (-мирую-ютъ), наб—, ն. զմռսել (դին, դիակը լցնել անուշահոտ դեղօրայքով, նիւթերով, որոնք փտելուց պահպանում են). и повелѣлъ Іосифъ... врачамъ б. отца его, и врачи набальзамировали Израиля, և հրաման ետ Յովսէփ... դիապաշտաց՝ պատել զհայրն իւր, և պատեցին դիապատիկքն զԻսրայէլ (Ծննդոց գիրք, 50,). -ся չէ. զմռսուիլ, զմռսով պատուիլ -ровка ի. տ. Бальзамированіе; -ровщикъ ա. մեռածի մարմինը զմռսող, դիապատ:

Баль‖замическій ած. հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր. -замный, -замовый ած. բալսամի.

-за́мчикъ *տ.* Бальза́мъ 2 և 3; -за́мъ *ա.* (*յն.*) *բալասան.* 1, *մեքանի ծառերից ստացող թանձր, հոտաւէտ խէժ.* 2, *անուշահոտ իւղերից շինած խառնուրդ.* 3*, *առհ. բժշկական միջոց. դեղ, դարման.* пойди́ въ Галаа́дъ и возьми́ б—ма, дѣва, дочь Еги́пта *ել 'ի Գաղաադ և առ դեղ ռետին կուսի դստերն եգիպտացւոց* (*Երեմիա,46*[11]) 4* *մխիթարութիւն, սփոփանք:*

Бальнео‖гра́фія *է.* (*յա.-յն.*) *բժ. հանքային ջրերի [տարրալուծական] նկարագրութիւնը, ջերմուկագրութիւն.* -діэте́тика *է.* (*յն.*) *բժ. ջերմուկային պահեցողութիւն, 'փահրիզ' (որ ուսուցանում է, թէ հանքային ջրերով բժշկւող հիւանդը ինչպիսի կեանք պէտք վարէ).* -ло́гія *է.* (*յն.*) *ջերմուկախօսութիւն.* -логи́ческій *ած.* *ջերմուկախօսութեան, -ական:* [б—ое пла́тье.

Ба́льный *ած.* *պարահանդէսի, պարերեկոյթի.*

Ба‖люстра́да *է.* (*ֆր.*) *սիւնակալ, վանդակապատ* (*միմեանց հետ կապուորուած սիւնեակների, մահաջաների շարք*). -ла́кать *տ.* Бала́кать; -ля́сина *է.* *բալւստրադայի սիւնեակ, մահաջա.* -ля́сить (-шу-сять) *տ.* Баля́сничать; -ля́сникъ *ա.* 1, *պատիկ սիւնեակներից շինած ցանկապատ, վանդակապատ.* 2, *մահաջաներ* (баля́сины) *շինող տաշձագործ.* 3, *ռմկ.* (баля́сница *է.*) *ռմկ. ուրախ բաներ պատմող, հանաքչի, ուրախ, զւարթ այր, կին.* -ля́сничать *չ.* *ռմկ.* *ուրախ, ծիծաղելի բաներ պատմել, հանաքներ անել.* -ля́сы *է.* *յ.* *տ.* Ба́лы II; точи́ть баля́сы *փուչ, դատարկ բաներ պատմել, ոչինչ չանել.*

Бам‖ба́й *ա.* *բս.* Valeriana dubia, *աղբադրուկի* (*կատուախոտի*) *մի տեսակը.* -бере́ковый *ած.* *բամբերեկէ.* -бере́къ *տ.* Байбере́къ.

Бам‖бу́ковый *ած.* *բամբուսի, հնդկեղէգի.* -бу́къ *ա.* *բս* Bambusa, Arundinaria, *բամբուս, հնդկեղէգ:* [*մխա, ուտելի բաղրջուկը:*

Ба́мьи стру́чья *բս.* Hibiscus esculentus, *բա-*

Ба‖на́льность *է.* *անհամ անհոտ լինելը, խիստ սովորական, հասարակ լինելը.* -на́льный *ած.* (*ֆր.*) *խիստ հասարակ, խիստ սովորական, հատած, փտած, անհամ, անհոտ, ափեղցփեղց:*

Ба‖на́нникъ *ա.* *մուզենի, աղամախնձորենի.* -на́новый *ած.* *մուզի, աղամախնձորի.* -на́нъ *ա.* *բս.* Musa paradisiaca, *բանան, մուզ* (*մօզ*), *աղամախնձոր:*

Бана́тъ *ա.* (*նոր լտ.*) *բանատ, բդեշխութիւն, կուսակալութիւն, տ.* Банъ.

Ба́нда *է.* (*գերմ.*) 1, *աւազակների, սրիկաների խումբ, վոհմակ, բոյլ.* 2, *երժ.* *մեծ թմբուկ, ծնծղայք և նման երաժշտական գործիքներ, որոնք որոշ երաժշտական տոն չեն տալիս, այլ լոկ հնչում են օրկեստրի ածելու ժամանակ:*

Бан‖дажи́стъ, -да́жникъ *ա.* *փաթաթան շինող, պատրաստող.* -да́жный *ած.* *փաթաթանի.* -да́жъ *ա.* 1, *փաթաթան, պատան, կալանդ, կապ.* 2, *գործիք, որ իբրև պինդ, ամուր փաթաթան մարմնի վիրաւոր մասը պահում է պատշաճ դրութեան մէջ.* 3, *երկթղ.* *վագոնի շարժողութեան պատկանելիքներից մինը:*

Бан‖деро́ль *է.* (*ֆր.*) *բանդերօլ.* 1, *մաքսադրոշմ, մաքսադիր, թղթի շերտ, որ կպցնում են մաքսի ենթակայ փաթեթին, կապոցին.* акци́зная б. 2, *պօստով ուղարկելի առարկայի* (*գրքի, այլեայլ թղթերի ևլն*) *երեսի ծածկը, որից կպցնում են նամականիշը.* -деро́льный *ած.* *բանդերօլի, —լային:*

Банди́тъ *ա.* (*իտ.*) *աւազակ, յելուզակ, սրիկայ, կողոպտիչ, թալանիչ* (*ճանապարհների վրայ*):

Бан‖до́ *չ.* *անհ.* (*ֆր.*) *կանանց արդուզարդի, մազ գլխի կապոց, խոյր, ապարօշ, փաթթոց.* -дулье́ра *է.* (*ֆր.*) *ռզմ.* '*թասմա*', '*փոյէշ*', *կաշէ լայն փոկ ուսի վերայից, որից կախուած է ուրբը.* '*սրակալ*':

Бан‖ду́ра *է.* (*յն.*) *Փոքր-Ռուսիայում ժողովրդի մէջ գործածական փանդուր, բանդիռը. բամբիռը.* -дури́стъ *ա* -дури́стка *է.* *փանդուրի վերայ ածող, փանդռահար այր, կին.* -ду́рить (-рю-рять) *չ.* *վատ նուագել, ածել, 'ճնգճնգացնել'.* -ду́рный *ած.* *փանդուրի, բամբիռի.* б. звукъ.

Ба́н‖дырь *ա.* -дырша *է.* *գռեհկ.* *բոզարան, բոզպան, պոռնկանոց պահող այր, կին:*

Ба́‖нить (-ню-нять), вы́б—, *ն.* 1, *լուանալ, տաք ջրի մէջ պահել.* б. но́ги; 2, *ռզմգ.* *հրացանի խողովակը գլանաձև խոզանակով սրբել, մաքրել* (*արձակելուց յետոյ*). б. пу́шку; 3, *ադի, ատ գրած ձուկը լուանալ. թացել, թրջել.* -ся *անդր.* և *չ.* *լուացուիլ.* -нишка *է.* *նախ.* *պատիկ, վատ բաղանիք.* -ница *է.* *յւնլ.* *մի ահագին, մեծ բաղանիք.* -нище *չ.* *բաղանիքատեղ, այն տեղը, ուր առաջ բաղանիք էր շինած:*

Баніа́нъ *ա.* *բս.* Ficus religiosa, *բանիան. նրբ-*

Ба́нія *է.* *տ.* Бана́тъ. [*սրբական թզենի:*

Ба́нка *է.* I, (*լեհ.*) 1, *բանկա* (*գլանաձև ապակեայ անօթ*). б. табаку́; Ле́йденская б. *Լէյդէնեան շիշ.* 2, *պուլիկ, կօտօշ, որով արիւն են առնում.* ста́вить ба́нки *կօտօշ, պուլիկ դնել, կօտօշով, պուլիկով արիւն առնել:* II, (*հոլ*) *ծովգ.* *խութ, խիթ, ծովի միջի ժայռը, թումբը.* су́дно вста́ло на подво́дную б—у; кора́лловая б. *կորալիններից ծովի մէջ գոյացած խութը:* III, (*հոլ*). 1, *ծովգ.* *թիակաւոր նաւի մէջ բատ լայնութեան շինած նստարանը.* 2. *նաւի ներքին տախտակամածի մէջ դարսած թնդանօթների միջի տարածութիւնը:*

Банкёръ *ա.* (*ֆր.*) (*բանկ թղթախաղում*) *բանկ դնող, բանկ բռնող:*

Бан‖ке́тный *ած.* *բանկէտի.* -ке́тъ *ա.* (*ֆր.*) *բանկէտ.* 1, *հանդիսաւոր ճաշկերոյթ, հացկերոյթ.* 2, *ամրոցկ.* *ա, պատիկ բարձրութիւն, որ քարից, հողից շինում են հողապատնիշի յետևը. որպէս զի նորա վերայից կարողանան լաւ նշան դնել.* բ, *մարտկոցի բարձր, ամուր ափը, կողքը, որի յետևը զինուորները պատսպարուելով, թշնամու կրակից պաշտպանւում են:*

Бан‖ки́рскій *ած.* *սեղանաւորական, բանկի. բանկային.* б—ая конто́ра; -ки́рство *չ.* *սեղանաւորութիւն.* -ки́рша *է.* 1, *սեղանաւորի կինը.* 2, *սեղանաւորուհի. սեղանաւորական հիմնարկութեան տիրուհին.* -ки́ръ *ա.* (*իտ.*) *բանկիր, սեղանաւոր.* -ковый *ած.* 1, *բանկային.* б—ыя опера́ціи; 2, *ծովային խութի, ժայռի.* -комётъ *տ.* Банкёръ.

Банк‖ро́тство, -ро́тъ *տ.* Банк‖ру́тство. -ру́тъ; -ру́тить (-чу-тять) об—, *ն.* *սնանկացնել, քայքայել.* -ся, *անդր.*, *սնանկանալ, կոտր լինել.* -ру́тничать *չ.* *սուտ, խարդախութեամբ իրան սնանկ հրատարակել, սնանկ ձևանալ, սնանկութիւնն իբրև փէշակ բանեցնել.* -ру́тный *ած.* *սնանկի, —կացածի,* -ру́тскій *ած.* *սնանկութեան, սնանկանալուն վերաբերող.* б. уста́въ; б — ое имѣ́ніе *սնանկացածի կալուածքը.* -ру́тство *չ.* *սնան-*

կութիւն. -ру́тъ *ա.* (ֆր.) սնանկ, սնանկացած վաճառական։

Банкъ *ա.* (իտ.) բանկ. 1, բանկ, 'դրամատուն' (տճ. Հ.). 2, բանկ (բաղդախաղի ընտրութիւն ունեցող թղթախաղ մի). играть въ б., метать б. 3, այն խաղի ժամանակ վայր դրած գումարը. держать б; 4, *ռզմզ.* ցածր հողապատնէշ։

Ба́н‖никъ *ա.* 1, գլանաձև խոզանակ երկար կոթով, որով թնդանօթի և այլ հրացէնների խողովակները սրբացնելուց յետոյ մաքրում են. 2, *ռմկ.* աւել, ձաղկաւել, աւելանման փունջ, որ գործ են ածում բաղանիքում լողանալիս. 3, չար ոգի, որ ըստ ժողովրդական հաւատալիքի ապրում է բաղանիքներում. 4, *գւռկ.* հաց, որով հարսի մայրը երիտասարդ ամոլին օրհնում է պսակից առաջ. -ный *ած.* բաղանիքի. б. день բաղանիքի օր (շաբաթ, երբ ժողովուրդը սովորաբար յաճախում է բաղանիքները). присталъ какъ б. листъ (*առծ.*) ավելուկի նման կպել է, էլ ազատուել չէ լինում. банное строе́ніе *հնց.* մկրտութիւն; ба́нное, аго, *չ.* *ա,* բաղանիքի փող (որ ուեւլացնում են բանուորների օրավարձին). *բ,* բաղանիքի հարկ, մաքս, որ տալիս էր բաղնիքատերը կամ բաղանիք յաճախողը։

Ба́новина *է.* *տ.* Банатъ.

Ба́‖ночка *է.* *նւզ.* պստիկ բանկա, գլանաձև ապակէ անօթ. -ночный *ած.* 1, բանկայի. б. чай բանկայի մէջ ածած թէյ. 2, պուլիկի, կոտօշի. б—ая кровь պուլիկով քաշած, հանած արիւն։

Ба́‖нтикъ, *նւզ.* -нтъ *ա.* (գերմ.) 1, ժապաւէնից շինած հանգոյցաւոր փողպատ կամ նման ձևով ուրիշ իր։ [(թղթախաղ, *տ.* Банкъ 2)։

Ба́н‖чикъ, (бан)чи́шко *ա.* *նւզ.* պստիկ բանկ

Ба́нщикъ *ա.* 1, բաղնիքպան, բաղնիք պահող. 2. (ба́нщица *է.*) բաղնիքում ծառայող այր, կին, բաղնիքի սպասաւոր,—ուհի։

Банъ *ա.* բդեշխ, կուսակալ, կառավարչապետ (աւստրիական կայսրութեան հարաւային սլաւոնական երկրների. 1868-ից 'ի վեր Կրօատիայի, Սլավօնիայի և Դալմատիայի կառավարչապետը)։

Ба́‖нька *նւզ.* -ня *է.* 1, բաղանիք. задать *ба́ню խիստ յանդիմանել, նախատել, անարգել. խարազանել, դանակոծել. 2, *եկ. ու.* մկրտութիւն. б. пакибытія վերածնութիւն, վերակենդանութիւն մկրտութեամբ. 3, *քիմ.* գործիք տաք աւազով, ջրով կամ օդով լցրած, որով այլևայլ նիւթեր են տաքացնում. водяная, воздушная, песчаная б. 4, *հնց.* ջերմուկ։ 'Орденъ бани անգլիական բարձրագոյն շքանշաններից մէկը։

Баоба́бъ *ա.* *բս.* Adansonia digitata, բոաբաբ, յաւակենի (անճահ վարազածառ)։

Бара‖ба́нецъ, нца *ա.* *նւղ.* պստիկ թմբուկ. -ба́нить (-ню-нятъ) *չ.* 1, заб—, проб—, թմբկահարել, թմբուկ ածել. 2*. разб—, հրապարակ հանել, տարածել, տարփողել. -ба́нный *ած.* թմբուկի, թմբկային. б. бой; б. ста́роста թմբկահարների աւագը, գլխաւորը. барабанная перепонка *կզմխ.* Membrana tympani, ականջի ցնցուղը կամ թմբուկը. барабанная струна́ *կզմխ.* Chorda tympani, թմբկալար. барабанная шку́ра դատարկ, փուչ, յիմար կինարմատ (Նախատական խօսք Փոքր-Ռուսիայում). -ба́нчикъ *ա.* *նւզ.* պստիկ թմբուկ. -ба́нщикъ *ա.* ба́нщица *է.* թմբկահար, թմբուկ ածող այր, կին. банщичій, чья, чье *ած.* թմբկահարի, -ընների. -ба́нъ *ա.* 1, թմբուկ, 'դհօլ'. большой б. մեծ, հսկայ թմբուկ. 2, (ժամացոյցի մէջ) գլանակաձև. 3, մետաղէ գլխնդր, որ պարունակում է իւր մէջ ատրճանակի գնդակներ. 4, ճախարակի այն մասը, որի վերայ փաթաթւում է ծանրութիւն բարձրացնող թոկը, պարանը. 5, *ճրտրպ.* եկեղեցու գմբէթի խարիսխը, հիմքը. 6, *կզմխ.* լսելեաց գործարանի խոռոչը. 7, *լռնգ.* водяной կամ воздушный б. մի տեսակ փուքս, որ ծառայում է նաև օդը մաքրելուն։

Бараб́ошить (-шу-шатъ) взб—, *ն.* խառնաշփոթել, խառնափնթորել, տակն ու վրայ անել։

Ба‖рака́нный, -рака́новый *ած.* բերկանեայ, պերկանեայ -рака́нъ *տ.* Барка́нъ 1.

Бара́къ *ա.* (ֆր.) բարաք (փայտակերտ թեթև շինութիւն, տաղաւար, որի մէջ ժամանակաւորապէս պատսպարում են զինուորներին, բանուորներին կամ հիւանդներին)։

Бара́нецъ, нца *ա.* 1, *բս.* Lycopodium, գետնամուշկ, գետնամամուռ. 2, *տ.* Бара́нчикъ 3.

Бара́‖нина *է.* ոչխարի միս. -ниться (-нюсь-нятся) *անդր.* գալարուիլ, խճճուիլ (թելի, պարանի մասին). -нишко *ա.* *նխտ.* վատ, անպէտք ոչխար. -нище *ա.* *յււկ.* մի ահագին ոչխար. -ній, нья, нье *ած.* 1, ոչխարի. б—ньи рога́, б—ньи котле́ты; скрути́ть, согну́ть въ б. рогъ նեղը գցել, խիստ նեղել, հուպ տալ. 2, ոչխարի մորթուց. бара́нья шу́ба օղիկ. Бара́ній горо́хъ *բս.* Cicer arietinum, բուն սիսեռը. бара́ній язы́къ *բս.* ոչխարալեզու (գառնալեզու) խոտը (որը կարմիր ներկ է տալիս, որով ներկւում են գեղջկուհիները). бара́нья трава́ *բս.* *ա.* Arnica, փռնչուկ. *բ,* *տ.* Бара́нчикъ 3. -нка *է.* I. *տ.* 'Арника; II. (յճխ ,. бара́нки) 1, բարանկա ցորենի հացը, 'գուլաճ'. «были выложены бара́нки, свѣжій пшени́чный хлѣбъ, я́йца, ма́сло»; 2, бара́нки ,. փայտէ օղակներ թոկի կամ փոկի վերայ շարած. 3, бара́нки ,. կօշկակարի կլոր աքցան. III. նաւի պարանի կապ ընկած, խճճուած, գալարուած տեղը (հմմ. бара́ниться). -нникъ *ա.*, *տ.* Бара́нка I; -новый *տ.* Бара́ній 2; б—ья рукави́цы; -нокъ, нка *ա.* *աոզծգ.* խարտուց, 'առնդա' մի. -ночка *է.* *նւզ.* *տ.* Бара́нка II; -ночникъ *ա.* -ночница *է.* բարանկա հաց թխող այր, կին։

Баран‖та́ *է.* 1, (ասիական թափառական ժողովուրդների մէջ), աւարառութիւն, թալանչիութիւն, յարձակում և կողոպուտ. 2, (կիսաթափառականների մօտ) ոչխարի հօտ. 3, անասունների գողերին հատուցած քինախնդրութիւնը, վրէժխնդրութիւն. -та́рь, я́, -та́чъ, а́, *ա.* աւազակ, յելուզակ աւարառու, թալանչի. -това́ть (-ту́ю-ютъ) *չ.* աւարառութիւն անել, յափշտակել, կողոպտել, թալանել. -товщи́къ, а́ *տ.* Баранта́рь; -то́вый *ած.* աւարառութեան, թալանչիութեան, քինախնդրութեան, վրէժխնդրութեան։

Ба‖ра́нчикъ *ա.* 1, *նւզ.* պստիկ ոչխար, խոյ. 2, *տ.* Бара́шекъ2; 3, *բս.* *ա,* Primula veris, գարնանածաղիկը. *բ,* Glechoma hederacea, բաղեղնակերպ ծոթորին. -ра́нщикъ *ա.* 1. բարանկա հացի ծախողը. II. ոչխարարած, ոչխարատէր, ոչխարավաճառ, -բաղտն. -ра́нщица *է.* մահուցի գործարանի բանուորուհի, գործաւորուհի. -ра́нъ *ա.* 1, արու ոչխար, խոյ. бара́нъ ди́кій *տ.* Аргали́; бара́нъ го́рный, Aegocerus montanus, լեռնաոչխարը, քարոչխարը. 2, ոչխարի մաքրած մորթին, օղիկ. 3, հների

խոյը, բարանը, պարսպակործան մեքենան, որի երկաթապատ ծայրը խոյի գլխի նման էր. 4, գլուխը երկաթապատ գերան, որ այնպիսի գործադրութիւն ունի. 5, ատաղձ. մեծ խարտոց, 'ռանդա' մի. 6, ջրաղացի ներքնաքարի մէջից անցնող ցիցը. 7, գլխաւոր հորիզոնական ճախարակ, 'չարխ', որի միջոցաւ այնպիսի ծանրութիւններ են բարձրացնում. 8, (Մոսկվացւոց ասութն.). հանգոյց, կապ, կապ ընկած, խճճուած, ղալմաղալ տեղ (թելի, պարանի, ռապանի մէջ). 9, խոյակերով ունկերով կուլէ աման լուացուելու համար. 10, *խառնող, պարդամբա, մրամբա, անմեղ մարդ:

Баратáрія, -ратéрія է. (իտ.) բարատերիա (նենգութիւն, խարդախութիւն, կեղծիք, խաբէբայութիւն, որ գործում են նաւապետները կամ նաւատէրերը ապահովագրութեամբ 'ի վնաս ապահովագրողին). -рáтъ ա.(իտ.) ապահովագրողների փոխանակութիւն, փոխանակութեամբ կատարուող առևտուր:

Барахта տ. Бýхта.

Барáхтанье չ. թպրտալը, (թփրտալը, թըրթփալը), այս կողմ այն կողմ ընկնելը, ձեռք ու ոտքով մաքառելը, կռուիլը. -таться չ. 1, թպրտալ (թփրտալ, թրթփալ, թփրտալ), այս կողմ այն կողմ ընկնել, ձեռք ու ոտով կռուել, մաքառել, утопáющій барáхтается въ водѣ; 2, б. съ кѣмъ մէկի հետ մաքառել, կռուել:

Барáчный ած. բարաքի,—քային (փայտաշէն տան, տաղաւարի, հիւանդանոցի, զորանոցի):

Барáшекъ, шка ա. 1, նւզ. ա, գառ, գեռահաս ոչխար, 'թօխլի'. բ, գառի մաքրած մորթին. *завить барашкомъ խուպոպիկներով. 2, Կեն. Scolopax gallinago, չխակացար, կացար (թռչուն). 3, թերթած ափերով մետաղէ պտուտակ, հատ թրթեռ մէջ առելը պտուտակի համար ծակով. օղակ, պտուտակ, որ այսպիսի տախտակը ներքեւից պահում է. *б а р а ш е к ъ въ бумажкѣ կաշառք. -рáшки ա. յ. 1, խուպոպիկներ, գանգուր. 2, բս. կատուիկներ. вéрбовые б.; 3, փոկի վերայ շարած փայտէ գնդակներ, որ կապում են ձիու սանձերից վզկապներից պաշտպանելու համար. 4, փրփուր, ալիքներ, կոհակներ, որոնք առաջանում են հողմի ժամանակ. «расколéбленное ночной бýрей море бѣлѣло б—ами»; 5, պատիկ ամպեր. -рáшковый ած. գառան, գառան մորթուց. б—ая шáпка.

Барáшъ, á ա. 1, հնց. արքունական վրանագործ. 2, (Մոսկվայում) եկեղեցի սրբարանի բանալիչ:

Барбари́змъ ա. օտարաբանութիւն, տ. Варварйзмъ.

Бар|бари́сникъ ա. 1, ծորենի, կծոխուրի թուփ. 2, ծորենու, կծոխուրի բանդակ, քաղցրաւենիք. -бари́сный, -бари́совый ած. ծորենու, կծոխուրի. б. кустъ, б—ыя ягоды; -бари́съ ա. 1, բս. Berberis, ծորենի, շիշխի, կծոխուրի թուփ. 2, կծոխուր, ծորենու պտուղը:

Барбетъ ա. (Փր.) 1, ամրոցկ. բարբէտ (հողապատնէշի յետևը շինած թումբը, որի վերայ կանգնեցնում են թնդանօթները). 2, երկայնամազ, թաւամազ տոհմիկ շուն:

Бар|бýня, -венá է. Կեն. Mullus barbatus, արքայաձուկ, մօրուաձուկ. -ви́нокъ, нка ա. բս. Vinca, կուսածաղիկ, յաւերժանաշ ծաղիկը:

Барвýдъ ա. բս. Baphia nitida, կարմրենի կամ բեռնափայտ:

Бар|гамóтный, -гамóтовый, -гамóтъ տ. Бергамó|тный,—товый,—тъ.

Баргóутъ ա. (հոլ.) բարկհօուտ (նաւի շուրջը անցնող հաստ փայտէ գօտին, որ թէ նաւի կողքերը ամրացնում և թէ ցոյց է տալիս ջրային գիծը):

Бардá է. բրագայի (տ. Брáга I, 1.) շանշը, տակը, մնացորդը, 'ամիր' (օղի քաշելուց յետոյ):

Бардады́мъ ա. 1, (ժողովրդական թղթախաղի մէջ՝) ռև թղթի թագաւորը. 2, դատարկախօս, փշախօս, շաղակրատող, 'բլբլացնող':

Бардá|къ, -чный տ. Бордá|къ, -чный.

Бáр|деникъ ա. արաղի շանշով (տ. бáрда) բըտած, գիրացրած կենդանի. -деный, -довый ած. գիրացրած. б—ая скоти́на.

Бардъ ա. (կելտ.) բարդ. 1, հին կելտական ազգերի երգիչը. 2*, առհ. երգիչ, երգ ասող:

Ба|режевый ած. բարեժէ. б—ое платье; -рéжъ ա. բարեժեան գործուածք (բամբակէ, բրդէ կամ մետաքսէ, նօսր և թեթև, ֆրֆռան, որից կանանց շորեր են կարում):

Ба|рельефный ած. հարթաքանդակի, ցածրաքանդակի. -рельéфъ ա. (Փր.) հարթաքանդակ ցածրաքանդակ (տափակ մակերևոյթի վերայ քանդակած կամ փորագրած ցածրացիր պատկեր. հմմ. Горельéфъ).

Бáржа է. (Փր.) բեռնակիր նաւ առանց թիակների, որ շոգենաւից քարշւում է:

Ба|ри́ло չ. -ри́локъ, лка ա. -ри́льце չ. նւզ. (նոր լտ.) տակառ, տակառիկ:

Бá|ринокъ, нка, нкá ա. փոքր. սիրելի, պաշտելի տէր, պարոն. -ринъ ա. (յ. бáре и бáра, սեռ. бáръ; ասկա бáрья, рьевъ) 1, տէր, ազնուական. 2, (գլխաւորապէս՝) հարուստ, երևելի մարդ, 'աղայ', ամիրայ (տճ. հ.), մեծատուն. жить *б—омъ փառաւոր, իր կարողութիւնից բարձր ապրել. сидѣть *б—омъ 'աղայութիւն անել', շաշխատել, աշխատանքից խուսափել. 3, կալուածատէր ազնուական. 4. առհ. տէր, իշխան, պարոն:

Барито́нъ ա. (յն.) բարիտոն (արական միջակ ձայն):

Бари́тъ ա. հնք. ա, barite, բարիտ, ծանրասպաթ. բ, ծանրասպաթի աքսիդը, ծանրահող:

Бá|риться (-рюсь-рятся) չ. հարուստ, մեծատուն, աղայ ձևանալ. դատարկապորտութիւն անել. -ричъ ա. 1, ազնուականի, հարուստի, մեծատան որդի. 2, հարուստ, փարթամակեաց ազնուական:

Бáрій, ія ա. հնք. baryum, բարիում (արծաթափոյլ մետաղ):

Бáр|ка է. (հոլ.) 1, բարկանաւ (տափակ յատակով, երկար և լայն գետանաւ) б. съ дровáми, съ сѣномъ վառելափայտով, խոտով բարձած բարկանաւ. 2, ներկարարի կարասը, քուպան, շանը:

Барка́зъ տ. Баркáсъ.

Бар|кáновый ած. բարկանէ. -кáнъ ա. 1, բարկան (բրդեայ գործուածք մի). обить стýлья б—омъ; II. (գերմ.) ռմկ. սանդղին, գայլը:

Бар|карóла է. (իտ.) բարկարօլա. 1, երգ, որ գոնդոլավարները նաւելիս կամ աշխատելիս երգում են. 2, բարկարօլայի նմանութեամբ շարադրած երաժշտական պիեսա:

Бар|кáсный ած. բարկաս[նաւ]ի. -кáсъ ա. (հոլ.) բարկաս (մեծ թիավոր բեռնակիր նաւ մի):

Баркóвщина է. (Барковъ-ի անունով) բարկովականութիւն, *անվայել, անպատեհ գարշուածքներ:

Бар|кóтъ -кóутъ տ. Баргóутъ.

Баркъ ա. (հոլ.) մի տեսակ եռակայմ վաճառականական առագաստանաւ:

Ба́рловая шку́ра *Սխք. ձմրամարթ (որ ծածկուած է ձմրան կարճ, բայց պինդ մազերով):*

Ба́рлый *ած. դարնանային (սիբիրական սամոյրի մասին):*

Ба́рма *ի. ոսկեհնու (կեչու) կրկնակերպ:*

Ба́р‖мица *ի. հնց. մի տեսակ ուսանոց, մանեկանման ուսի զարդ.* **-мы** *ի. յ. հնց. այն ուսապանակը, որ ըստ աւանդութեան Կ. Պօլսից ուղարկուեցաւ Վլադիմիր Մոնոմախին և որը ռուս վեհապետները թագադրութեան ժամանակ իրենց վերայ են առնում:*

Баро́бкаться *տ.* Кара́бкаться.

Барогра́фъ *ա. (յն.) բարօգրաֆ, ծանրաչափագիր (ֆիզիքական գործիք, որ ինքնաբերաբար օդանրաչափի փոփոխութիւնների անընդհատ գըծով նշանակում է):*

Баро́кко *չ. ռմկ. բարօկկօ (գեղարուեստի մէջ այն ամէնը, ինչ տարօրինակ, այլանդակ, անհամ և անճոռնի է).* стиль б.

Баро‖метри́ческій *ած. ծանրաչափական.* **-метрогра́фъ** *տ.* Барогра́фъ. **-(о́)метръ** *ա. (յն.) ծանրաչափ (մթնոլորտի ճնշումը չափող ֆիզիքական գործիք: Նա ցոյց է տալիս թէ եղանակի փոփոխութիւններն և թէ որ և է տեղի բարձրութիւնը ծովի մակերևոյթից):*

Ба‖роне́сса *ի. բարոնուհի, բարոնի կինը.* **-роне́тъ** *ա. (անգլ.) տիտղոս և ժառանգական պատուաւոր կոչում Անգլիայում.* **-ро́нскій** *ած. բարոնի.* **-ро́нство** *չ. բարոնութիւն. բարոնական կալուածք.* **-ро́нчикъ** *ա. Նխտ. ողորմելի, դծուծ բարոն.* **-ро́нша** *ի. բարոնուհի. բարոնի կինը.* **-ро́нъ** *ա. (ֆր.) բարոն (սովորական ազնուականերց բարձր, իսկ կոմսից ստոր ազնուական).* у вся́каго *б—а своя́ фанта́зія.

Ба́‖рочка *ի. Նւզ. պստիկ բարկանաւ.* **-рочникъ** *ա. բարկանաւի տէրը.* **-рочный** *ած. 1, բարկանաւի.* б—ыя до́ски; **2,** *բարկանաւով բերած, կրած.* б—ыя я́йца,—дрова́.

Баррика́да *ի. (ֆր.) բարրիկադ. ճանապարհակալութիւն, ճանապարհափակութիւն (այն խառնիխուռն պատուարները, որ ամբոխը խըռովութեանց ժամանակ փողոցներում կանգնեցնում է փայտից, դերաններից, հողից, կահկարասիքից եւն և որով թշնամու ճանապարհը փակում և նորանից պաշտպանւում է):*

Ба́рскій *ած. տէրական, ազնուականի. ազնուական կալուածատիրոջ, 'աղայական'.* б—ая ба́рыня *տ.* Ба́рыня 2; б—ая спесь *տ.* Боярская спесь; по-ба́рски *չ. տիրաբար, 'աղայաբար', ինչպէս վայել է մեծատանը, ազնուականին:*

Ба́р‖совина *ի. 1, յովազի մորթի. յովազենի. 2, յովազենու վերայ գտնուող բիծը.* **-совый** *ած. յովազի:*

Ба́р‖ственность *ի. ազնուականութիւն,—տոհմութիւն, ազնուական սովորութիւն, պատիւ.* **-ственный** *ած. 1, տէրական, ազնուականական. 2, 'աղայական', աղայ կալուածատէրոջ.* **-ство** *չ. 1, ազնուականութիւն, տէրականութիւն, պարոնութիւն. 2, 'աղայականութիւն', ազնուական, 'աղայ' կալուածատէրերի դասակարգը. 3, ազնուական, 'աղայական' յատկութիւններ.* **-ствовать** (-ствую-ютъ) *չ. փարթամ, մեծատան, ազնուականի կեանք վարել, 'աղայութիւն' անել:*

Бар‖суко́вый *ած. իշղամի, գորշուկի.* **-(ба́р)су́къ,** а *և* а́ *կնդ.* Meles taxus, *իշղամ, գորշուկ.* **-су́чій,** чья, чье *ած. իշղամի, գորշուկի.* **-су́чка** *ի. գորշկորս շուն.* **-сучо́къ,** чка́ *ա. Նւզ. պըստիկ իշղամ, գորշուկ:*

Барсъ *ա. կնդ.* Felis pardus, *յովազ, յովազատիւծ. 2, առհնակի փորը. 3, տ.* Бара́нъ 4; 4,* *տատղձագործի փայտէ թակը, մեծ, երկաթապատ թակ: [աւազակոյտ,—գալթումը:*

Барха́нъ *ա. անապատներում հողմից գլտուած*

Ба́р‖хатецъ, тца *ա.* 1, *Նւզ. տ.* Ба́рхатъ; 2, *բս.* Tagetes patula, *'մարմրի ծաղիկ', հնդիկ շահոքրամ. 3, մի տեսակ շերտաթել:* **-(ба́р)хати́стый** *ած. թաւշէ, թաւշակերպ.* б. на ощупь; **-хатка** *ի.* 1, *տ.* Ба́рхатецъ 2 *և* 3; 2, *բս.* Bellis perennis, *անթառամ ծաղիկ (զատկածաղիկ).* **-хатникъ** *ա.* 1, *բս.* Amarantus, *անթառամը, աղուեսադի. 2, շքեղ, փառահեղ հագնուող. ազնուական.* **-хатный** *ած.* 1, *թաւշէ,—շից.* 2, *թաւշակերպ, թաւիշի նման. 3, *փափուկ, ճկուն, ախորժելի, գրաւիչ. *б—ыя ла́пки *կատուի փափուկ թաթիկներ. "բամբակի մէջ դրած ասեղ', առ երեսս փափուկ, սրտով չար մարդ.* б. го́лосъ *ախորժելի ձայն.* б—ые глаза́ *գըրաւիչ, հրապուրիչ աչքեր:* Ба́рхатный цвѣ-то́къ,—цвѣтъ *տ.* Ба́рхатка 2; **-хатъ** *ա. (գերմ.) թաւիշ, 'մախմուր':*

Ба́р‖хентъ *ա. (գերմ.) բամբակէ գործուածք երկար խաւով.* **-хо́тъ, -хо́утъ** *տ.* Баргоутъ.

Ба́р‖чёнокъ, нка, (*յ.* ба́рча́та, -тъ), **-чикъ, -чу́къ,** а́ *ա. ազնուականի, ազնուական կալուածատիրոջ, մեծատան պստիկ որդին.* **-чество** *չ. ազնուականի, մեծատան, իշխանականի կենցաղը, նիստուկացը.* **-щина** *ի. կոռութիւն, ճորտական աշխատանք, մշակութիւն, կոռ, որ ռուս ճորտ գիւղացիները կալուածատիրոջ համար անում էին.* рабо́тать на б—ѣ *ճորտական աշխատանք կատարել.* переводи́ть крестья́нъ съ б—ы на обро́къ *կալուածքը, փոխանակ անձամբ մշակել տալու, տարեկան որոշ հարկով գիւղացիներին յանձնել.* **-щинникъ** *ա. ճորտ, ճորտութեան աշխատանք կատարող գիւղացի, կոռուոր.* **-щинный** *ած. ճորտական աշխատանքի, կոռի, կոռուորութեան.* б—ые дни.

Баръ *ա. (անգլ.) ծովգ. գետաբերանում ջրաբեր աւազից գոյացած ծանծաղուտը:*

Бары́ *(ֆր.)* 1, *մի տեսակ խաղ, 'գերիառութիւն' (երկու հակառակ բանակի խաղացողները աշխատում են միմեանց բռնել, գերել).* игра́ть въ б.; 2, тары́—бары́, тары́ да бары́ *խօսակցութիւն, վրոյց, վայրահաչութիւն (ժողովրդկ.* та́ры—ба́ры).

Ба́‖рынка *ի. Նւզ. Նխտ. պարզ, հասարակ, թեթևաբարոյ տիրուհի, տանտիկին, 'աղջիկ պարոն'.* **-рыня** *ի.* 1, *տիրուհի, տանտիկին, 'աղջիկ պարոն', 'խանում', 'խաթուն'.* 2, *ազնուական տիկին, ազնուական կալուածատիրոջ կինը.* сидѣть *б—ой *հեգն. ձեռքերը ծալել նստել, երբ ուրիշները աշխատում են.* ба́рская б. *հնց. ազնուական տիկնոջ նաժիշտը, սենեկապանուհին, տնտեսուհին.* 3, *բս.* Crataegus, *ցաքտկին (մամու տանձ).* 4, *ռուս ժողովրդական պարերգ (նորագոյն ժամանակների):* [շատ մարդ:

Бары́ша *հոգ. ունևոր, հարուստ, ստացուածա-*

Бары́‖шникъ *ա.* **-шница** *ի. շահագէտ, շահչի այր, կին, փերեզակ,—ուհի.* **-шничанье** *չ. շահագիտութեամբ պարապելը, շահչիութիւն անելը.* **-шничать** *չ. շահագիտական, առևտրական գործերով պա-*

բացել, չարչիութիւն անել. -шническій ած. չաՀագիտական. չարչիական. б—ія ухватки; -шничество չ. չաՀագիտութիւն, չարչիութիւն. -шничій, чья, чье տ. Барышническій: -шный ած. չաՀագիտութեամբ, անարդար ճանապարՀով վաստակած, վաստակուող. б. доходъ.

Барышня ի. (չք. սեռ. барышень և ոչ թէ -шенъ) օրիորդ. ազնուական օրիորդ. кисейная б. թեթևաբարոյ, բարոյապէս կասկածելի օրիորդ:

Ба|рышовка ի. առևտրով աշխատանք, առևտուր, անակնկալ Հասոյթ, շաՀ, 'սուել թիքայ'. -рышокъ, шка ա. Նւզ. պատիկ, աննշան շաՀ, օգուտ. -рышъ, á ա. (թուրք). 1, շաՀ, օգուտ, աշխատանք. получить, имѣть б. отъ товаровъ; остаться съ б—омъ կամ въ б—áхъ շաՀ, օգուտ, 'փէր' տեսնել. 2 ռմկ. արդիւնք, եկամուտ:

Ба|рьеръ ա. (ֆր.) բառիեռ. 1, արգելք, իբրև արգելք ձգած գերան. скачка черезъ б. պատնէշի գերանի վրայից թռչել-անցնելը. 2, կրկէսի ցանկապատ, որի ներսը կատարւում են ձիարշաւները. 3. մենամարտողների մէջ գտնուող տարածութիւնը (=10 քայլ) որոշող գծերից իւրաքանչիւրը. 4, խճուղու մի կամ երկու կողմից շինած քարաշարքը. 5, ամրոց. մեծ գծեր, որոնցով փակւում են ամրութիւնների եղերքը:

Басалыкъ, á, ա. (թուրք.) Հնց. տ. Кистень.

Басаринка ի. (թուրք.) կռո, այն աշխատանքը, մշակութիւնը, որ Հողատիրոջ Համար կատա-

Басемный ած. (տ. басма) բասմայի: [րում են:

Ба|сенка ի. Նւզ. պատիկ առակ. -сенникъ ա. առակախօս, առակներ պատմող. -сенный ած. առակի, առակային:

Ба|сикъ ա. Նւզ. պստիկ, սկար, աննշան բաս. -систъ ա. 1, բաս ձայնով երգիչ. 2, բասի վերայ ածող երաժիշտ. -систый ած. բասաւոր. б. голосъ ցածր, Հաստ, բամբ ձայն. -сить (-шу -сишь) չ. 1, բաս, ցածր և Հաստ, բամբ ձայնով երգել կամ խօսել. 2, ռմկ. ղճնամոլութիւն անել, խիստ գոռոզել, գոռոզաբանել. -сище ա. խշր. խորին բաս, բամբ ձայն:

Бас|какъ ա. (թուրք.) Հնց. թաթարական ՀարկաՀան, կեղեքիչ, վերակացու. -каческій ած. ՀարկաՀանի, կեղեքչի. -качество չ. Հնց. ՀարկաՀանութիւն, թաթարական ՀարկաՀանի, կեղեքչի, վերակացուի պաշտօնը: [ղեկիկ, վայելչակազմ:

Ба|скій, -ской ած. ռմկ. լաւ, ընտիր, տեսքով, գե-

Баскость ի. սիրունութիւն:

Басма ի. (թուրք.) բասմա. 1, մոնղոլական խաների պատկերը. 2, դիպլոմի մետաքսեայ թելը. 3, սուրբ պատկերների մետաղէ շրջանակը, զարդարանքը:

Бас|манникъ ա. Հնց. Մոսկվայի Բասմանեան արուարձանի բնակիչ, որ միևնոյն ժամանակ արքունի Հացագործ էր. -манъ ա. (թուրք.) Հնց. արքունական, արքունիքին մատակարարւող Հաց:

Бас|менное дѣло դրոշմագրութիւն, փորագրութիւն (նուրբ մետաղեայ թիթեղների վերայ այլևայլ պատկերներ և նշխեր դրոշմելը, փորագրելը). басменное, аго չ. արծաթէ նուրբ թիթեղ, որի վերայ այլևայլ նշխեր էին դրոշմում. -менщикъ ա. Հնց. դրոշմագրող, նշխող, փորագրող. -мить серебро, золото, արծաթը, ոսկին նշխել, չերտագծել, չերտանկարել:

Бас|нописецъ, сца ա. առակներ գրող. -нословецъ, вца, -нословъ ա. առակախօս, զառանցախօս. -нословить (-влю-вять) չ. 1, սուտ, երևակայական, մտացածին բաներ պատմել. 2, սուտ խօսել, ստել, դատարկ խօսել. -нословіе չ. Հնց. 1, առասպելաբանութիւն, դիցաբանութիւն. 2, առՀ. առասպել, սուտ, մտացածին բան. -нословный ած. 1, առասպելական. 2, արտասովոր, անՀաւատալի, չտեսնուած, չլսուած. б—ая дороговизна; баснословно дёшево խիստ, չափազանց աժան. -(бас)нь սև. գործ. -(бас)ня ի. 1, առակ, այլաբանական և խրատական պատմութիւն (մեծ. կենդանական աշխարՀից՝, կենդանական վէպ. 2, մտացածին, Հնարովի դէպքի պատմութիւն. Հէքիաթ. 3, երգ. 4, վէպի, դրամայի ինքնաՀնար բովանդակութիւնը. басня романа,—драмы; 5. *ծաղր ու ծանակի, խօսակցութեան առարկայ. сдѣлаться баснею всего города.

Ба|совой ած. բաս երաժշտական գործիքի. б—ая струна; -совщикъ, á ա. բասային (ցածր, խոր, բամբ տոներ արտադրող) լարերի վարպետ, արՀեստաւոր. -сокъ, ска ա. բաս (ցածր, խոր) տոներ արտադրող լար, սիմ:

Ба|сонный ած. պուզմէնտի. б—ая обшивка: -сонщикъ ա. -сонщица ի. պուզմէնտագործ այր կին. -сонъ ա. (ֆր.) մի տեսակ պուզմէնտ:

Басочекъ, чка Նւզ. տ. Басокъ.

Бассейнъ ա. (ֆր.) 1, ջրամբար, ջրի փոս, Հոր. 2, երկրբ. Հանածոների տեղ, վայր, շրջան. Подмосковный каменно-угольный б.; 3, լեռնգ. փայտէ մեծ տաշտ, որի մէջ ջուր է Հաւաքւում. 4, աշխ. աւազան. б. Днѣпра, Волги; Ладожскій б.

Баста (իտ.) Ձք. բաւական է, Հերիք է, ուրիշ ոչինչ, վերջացաւ. чиновникъ какъ и всѣ, да и б.!— և ուրիշ ոչինչ. пу. б.! դէՀ, բաւական է:

Бастардъ ա. (իտ.) բաստարդ. 1, խառնածին, ապօրինի, ամուսնութիւնից դուրս ծնուած զաւակ, 'ճնճ'. 2, տարբեր բոյսերից առաջ եկած տունկ. տարբեր կենդանիներից ծնուած կենդանի (օր. ջորի):

Бастіонъ ա. (ֆր.) ամրոցկ. բաստիոն (ամրոցի պարսպի դրսի կողմից կառուցած ամուր շէնքը, պատուարը):

Бас|тованье չ. դադարելը, վերջացնելը, գործադուլ անելը. -товать (-стую-ютъ). заб—. չ. 1, դադարել գործից, վերջացնել. խմբովին, ընդՀանուր Համաձայնութեամբ գործադուլ անել, գործը կանգնեցնել. 2, (մաՀուդի գործարանում) մաՀուդը առանձին խոզանակներով Հարթել, կոկել. -ся չ. կրւ. տ. Бастовать: въ проигрышѣ бастуется տանուլ տուած վեր է կենում:

Бастовый ած. ծառի կեղևի թելերից Հիւսած, յօրինած. б ыя издѣлія.

Бастонада ի. (ֆր.) գանակոծութիւն, ծեծ գաւազանով, գանաՀարութիւն: [քարից:

Бастровый ած. վաստրակ, ստորին տեսակ շա-

Бастрокъ ա. (գերմ.) կարճլիկ զգեստ, Հագնելիք, կուռտիկ:

Бастръ ա. (գերմ.) 1, վաստրակ, ստորին տեսակ շաքար, շաքարի աւազ. 2, Հնց. Կանարեան կամ Կիպրոսեան գինի: [նի ամն:

Бастрыга ա. չար, չարաճճի. աշխոյժ, կենդա-

Бастрыкъ, á ա. 1, (գերմ.) ձողի, լծակ, որով սայլի վերայ բարձած խոտը, ծղոտը կին սեղմում, Հաւաք են տալիս: II. ռմկ. խառնածին, ապօրինի զաւակ:

Басть ա. (գերմ.) արուեստական միջոցաւ զանազան ծառերի կեղեւներից ստացած թելը, որից այլեւայլ բաներ են հիւսում։

Бас||тылина ի. երինջակի, խոնդատի և նման բոյսերի բունը, ցօղունը. **-тыльникъ** ա. երինջակ. խոնդատ, գազ և նման խոշոր խոտաբոյսեր, փուշ խոտեր, որ երբեմն գործ են ածում խրճիթները տաքացնելու համար։

Басур||мáнинъ ա. (басурмáне, -нъ յ.) ա. Басурмáнъ: **-мáнить** (-ню-нять), об—, ն. մահմեդականացնել, թրքացնել. օտարացնել. **-ся** անդր. մահմեդականանալ, թրքանալ. հաւատուրաց, ազգուրաց դառնալ. **-мáнскiй** ած. մահմեդական, այլադաւան. այլազգ, օտար. **-мáнство** չ. մահմեդականութիւն. այլադաւանութիւն, այլազգիութիւն. **-мáнщина** ի. հ—ք մահմեդականութիւն, մահմեդական ազգաբնակութիւն ունեցող երկիրներ, մահմեդական, թրքական, առհ. օտար սովորութիւններ, ծէսեր, մաքեր. **-мáнъ** ա. ռմկ. 1, մահմեդական. 2, այլադաւան, այլազգի, որն ուղղափառութեանը (օրթոդոքսութեան), նորա ծէսերին ու սովորութիւններին թշնամաբար է վերաբերւում, առհ. օտար. 3, (басурмáнка ի.) նխտ. անզգամ, լիրբ, լկտի այր, կին։

Басъ, а և á ա. (իտ.) բաս. 1, բաս, բամբ, արական ցածր, թաւ ձայն. пѣть б—омъ, пѣть басá բաս ձայնով երգել. 2, басы́, óвъ յ. բաս ձայնով երգիչ. բասաձայն. 3, բաս ձայնի երաժշտական գործիք. մեծ ջութակ։

Батáва ի. հետեւակ կազակների ջոկատ. փաղանգ։

Батáвскiя слёзки ապակէ ընդափիկներ կեռ պոչերով, որոնք գոյանում են, երբ հալած ապակին կաթեցնում է ջրի մէջ։

Ба||талéрскiй ած. նաւի մատակարար ենթասպայի. **-талéръ** ա. Боталёръ.

Ба||тали́стъ ա. մարտանկարիչ. ռազմանկարիչ, պատերազմական տեսարաններ նկարող. **-таліóнный** ած. բատալիոնի. **-таліóнъ** ա. (ֆր.) զինւ. բատալիոն, գումարտակ (հետեւակ զօրքի ջոկատ, բաղկացած 600—1000 հոգուց). **-тáлія** ի. հնց. ռմկ. (ֆր.) 1, մարտ, ճակատամարտ, ռազմ. 2, հնգն. կռիւ, տուրուդմփոց. **-тáльный** ած. մարտի, ճակատամարտի, ռազմի. б. огóнь անընդհատ հրացանաձգութիւն և թնդանօթաձգութիւն; б—ая живопись ռազմանկարչութիւն **-тальóнъ** ա. Батальóнъ

Бá||танецъ, нца. **-тансъ** ա. (անգլ.) նեղ տախտակ (հաստը 4 վերշօկ լայնութեամբ և 3 սաժէն երկարութեամբ)։

Батáрдо չ. անհ. (ֆր.) ճրտրգ. բատարդօ (քարէ պատնէշ. պատուար, որով ամրոցի մօտով անցնող գետը կապելով, ամրոցի խրամատներում որոշ բարձրութեամբ ջուր են կանգնեցնում)։

Ба||тарéйка ի. նւզ. ա. Батарéя; **-тарéйный** ած. մարտկոցի. հրետանու. **-тарéя** ի. (ֆր.) զինւ. 1, մարտկոց. հրետանու մի մաս. 2, մարտկոց, ամրութիւն հրետանու գործողութեանց ամեն անսակ պատրաստութիւններով. 3, Սև ծովի կազակների զօրանը, զինւորանը հրետանիով, հողապատնէշով և խրամատով. б. гальванúческая ֆիզ. գալվանական մարտկոց.

Батарлы́къ ա. Бутурлы́къ.

Бá||тарь ա. կատուկ, կոռ և նման բոյսեր. **-тáтъ** ա. բս. Convolvulus batatas, բատատ (պատատուկ մի) б. картóфельный կարտոֆիլի բատատը (արմատապտուղ բոյս, որ աճում է միայն Եւրոպայի հարաւային կողմերում)։

Бáтенька ա. փղշ. սիրելի, յարգելի, պատուելի (ասում է մեծը փոքրին). бáтеньки յ. =бáтюшки (ա. Бáтюшка 4.)

Батёръ ա. բս. Spiraca ulmaria, կնձնատերև տապիրակ։

Ба||тúстный ած. բատիստի. б. ткáцкiй станóкъ; **-тúстовый** ած. բատիստէ. б платóкъ; **-тúстъ** ա. բատիստ (կտաւից կամ կանեփից գործած, խիտ, նուրբ կտոր)։

Бат||мáнникъ ա. 1, բարակ. նուրբ թել կշեռքի. 2, ճկոյթի հաստութեամբ, չձիւթած թոկ, պարան (կասպեան ձկնորսների). **-мáнъ** ա. (թուրք.) բաթման (Ռուսիայի հարաւային և արևելեան կողմերում տարբեր մեծութեան կշիռ, քաշ, չափ. համ. Безмéнъ).

Ба||тóгъ, а և á ա. 1, գաւազան. մորճ, հաստ ճիպոտ. որով մի ժամանակ պատժում էին մարդկանց. 2, батогú յ. երկար կոթերով մարակներ, խարազաններ, վարոցներ (Փոքր-Ռուսիայում). **-тóжить** (-жу-жать) ն. գաւազանով, ճիպոտով ծեծել. **-тóжникъ** ա. հնց. գաւազանաւոր, ճիպոտաւոր, որ իշխանի առջեւից գնալով ժողովրդին քշում և ճանապարհ էր բացում. **-тóжный** ած. գաւազանի, ճիպոտի. **-тожóкъ** жкá ա. 1, նւզ. պստիկ գաւազան, մորճ, ճիպոտ. 2, նկարչի երկար, փափկածայր մորճը, գաւազանը, որի վերայ ձեռքը յենւում է. **-тожьё**, ья́ չ. հ—ք. ճիպոտներ, մորճեր, ճիպոտների կապոց։

Батомéтръ ա. (յն.) խորաչափ (գործիք, որով ծովի զանազան խորութիւններից ջրի նմուշներ են հանում և ծովի խորութիւնը չափում են)։

Батопóртъ ա. (ֆր.) փայտէ կամ երկաթէ նաւ, որով փակում են դօկի (докъ) մուտքը։

Бат||рáкъ, á ա. բատրակ. աղքատ, մշակ գիւղացի, (գիւղացի, որ իր օրական պարէնը հայթայթում է մի ուրիշ գիւղացու մօտ մշակութիւն անելով). **-рáческiй** ած. բատրակի. -կային, աղքատ, մշակ գիւղացու. **-рáчество** չ. բատրակութիւն, մշակութիւն. խեղճութիւն. **-рáчить** (чу-чать) չ. մշակութիւն անել, մշակութեամբ, խեղճութեամբ ապրել, օրական պարէնը հայթայթել. **-рачúха**, **-рáчка** ի. օրավարձով մշակութիւն անող, ուրիշի համար աշխատող դեղջկուհի (կին, օրիորդ). **-рáчiй**, чья, чье. **-рáчный** ած. բատրակի. —կային, խեղճ դեղջուկի. б—чная рабóта, б—ое хозя́йство.

Баты́||рить (-рю-рять) չ. (իտ.) տպգր. շարած գիրը (набóръ) թանաքել, տպագրութեան համար ներկել. **-рщикъ** ա. տպգր. շարած գիրը թանաքող. **-рщичiй**, чья. чье ած. շարած գիրը թանաքողի. **-рь**, I. (սեռ. батырá), տպգր. ա. Баты́рщикъ; II, (бáтырь, я և я́) քաղ. անվեհեր ապագէն, ձիաւոր, 'դիւթ' (կիրգիզների և բաշկերների)։

Бá||тька ա. նխտ. 1, ռմկ. տէր հայր, տէրտէր. кто ни попъ, тотъ и б. (առծ.) 2, ա. Бáтюшка 2; **-тьковщина** ի. հայրական կալուածք, դոյք, **-тюшка** ա. 1, ծնող, հայր (թէ մարմնաւոր և թէ հոգևոր). какъ васъ зовýтъ по б—ѣ ինչպէս է ձեր հայրանունը (óтчество); 2, տէր, սիրելիս, յարգելիս, պատուելիս (մեծարաբար անուանում են ուրիշին). 3, ռամիկ ժողովուրդը б. անուանում է թագաւոր կայսերը. 4, бáтюшки յ. (իբրև ձյ.) ո՛հ, Աստուած իմ, այդ ինչ է. бáтюшки! что вы это? Б—шки мои! да что же это такое! Бáтюшки! какъ ты перемѣнился! бáтюшкинъ, а, о ած. հօր, հօրը պատկանող.

б. сынокъ հօր սիրելի, փայփայած, երես տուած որդին. -тя ա. 1, հնգ. հայր. 2, հասած, հասակն առած, կատարեալ մարդ:

Ба|улецъ, льца ա. արկղիկ. պստիկ արկղ. -улъ ա. (իտ.) 1, երկար. կամարաձև խուփով արկղ կաշեպատ և երկաթապատ. 2. ձմրան կառք չորս կողմից ծածկուած. -ульный ած. բաուլ արկղի. б—ая крышка; -ульчикъ ա. 1, նուա. ա. Баулецъ: 2, բս. Anthriscus, կերբելուկ (ուրոյ? խնդատերև?):

Баут|ка ի. պստիկ տնակ, պատմութիւն, դրոյց. -чикъ ա. սիրուն բաներ պատմող, ճարտարախօս:

Ба|утъ ա. (ֆր.) հնգ. դիմակից կախ ընկած քօղը, որ ծածկում է երեսի մի մասն և վիզը. -ушка ռմկ. ա. Бабушка; -ушка ա. Бавушка.

Бах|арь ա. ռմկ. 1, շատախօս, դատարկախօս, հանաքչի. խեղկատակ. ծաղրածու. 2. հէքիմ, դեղ տուող, որսող, կախարդ, ձեռնածու.

Ба|хвалить (-лю-лятъ), չ. -ся անդր. ռմկ. պարծենալ, իւրն իրան գովել. -валъ ա. -валка ի. ռմկ. պարծենկոտ, մեծաբան. պոռոտախօս. այր, կին. -вальный ած. պարծենկոտի, մեծաբանի, պոռոտախօսի. -вальство չ. ռմկ. պարծենկոտութիւն, պոռոտախօսութիւն, մեծաբանութիւն:

Ба|хилки, локъ ի. յ. նուա. -хилы ի. յ. բախիլներ. 1, ոտքերնու կեռկից հիւսած և հում կաշէ սրակալց ոտնամաններ. տրեխներ. 2. (Վօլգայի ստորին ափերում) կաշէ պարկ, որ հագնում են ձկնորս մշակները և որը ծառայում է իբրև կօշիկներ և շալվար. -хильщикъ ա. բախիլներ կարող:

Бахматъ ա. հնգ ձի, երիվար:

Бахорить (-рю-рятъ) չ. ռմկ. դատարկ բաներ խօսել, 'դուրս տալ', զրոյց անել. сосѣди бахорятъ.

Бах|рома ի. մի կողմից ծոպաւոր (փնջաւոր) ժապաւէն, բոլորակը. շրջապատը. -ромистый ած. մեծ, լայն բոլորքով. -ромить (млю-мятъ) հաշիւյով, ծոպաւոր ժապաւէնով պատել. -ромка ի. նուա. ա. Бахрома: -ромный ած. եզերքի, բոլորքի. -ромочка ի. նուա. ա. Бахромка; -ромочная трава բս. Herniaria glabra, կանաչ մախածաղիկը. -ромчатый край листа տերևի կտրտուած, ժանեկաձև ափը, եզերքը. -ромщикъ ա. -ромщица ի. бахрома-ներ գործող այր, կին:

Бахромышъ ա. Растрёпышъ.

Бах|та ի. բախտա (ուխտարկան կամ խփիկական կտոր, վերակեղէն). հաստ քաթան. -тарма ա. Бухтарма.

Бахтерецъ, рца ա. հնգ. մետաղէ մերտ թիթեղներից, մահիկներից կարած զրահ:

Бахча ա. Бакча.

Ба|цать. -цнуть չ. թրխկացնել, դրմփացնել, շրխկացնել. -цнуть չ. 1, ա. Бацать; 2, յանկարծ մի անակնկալ, անտեղի բան ասել, բերնից ազեղ խօսք դուրս թռցնել. -цаться, -цнуться անդր. վայր ընկնելով թրխկալ, մի բանի դարկուել: [միկրոբ մի:

Бацилла ի. (լտ.) բժ. ցուպիկաձև մանրէ,

Бацъ ձայնարկ. թրը՛խկ, դըր՛մփ, շըր՛խկ. б. его по головѣ թրը՛խկ նորա գլխին. съ бацу միանգամից, յանկարծակի, առանց երկար մտածելու. 'մէբաշ'. это дѣло надо ладить съ бацу.

Ба|шенка ի. պստիկ աշտարակ. -шенница ի. 1, բս. Turritis, աշտարակախոտ. 2, կնդ. Turbo, աշտարակաձև խխունջը. -шенный ած. աշտարակի, —կային. б—ые часы.

Ба|шечка ի. նուա. 1, ձկան կտրած գլուխը. 2.* մարդու գլուխ (յիմար կամ իմաստուն). -шечный ած. գլխի. б—ая икра պարկի մէջ ածած ձկընկիթ, ձուդա, 'խիփիկար':

Баши-бузукъ ա. (թուրք.) բաշիբուզուկ. 1, թըրքական անկանոն զօրքի զինուոր. 2*, հեգն. սանձարձակ, անզուսպ խեղկատակ. ծաղրածու, իմաստակ:

Башка ի. (թուրք.) 1, մր և է խոշոր ձկան կտրած գլուխը. 2*. ռմկ. մարդու գլուխ, 'կաղկաժ', մարդ (յիմար կամ իմաստուն). какая б.! ինչ գլուխ է. глупая б.! 3, նաւի զերանից առաջով կտրած արմատախառն գլուխը. 4. զարբնի փուռի փայտէ ծայրը. 5, б. икры մի տարի [ձկնկիթ:

Башки|рецъ. рца, -ръ ա. բաշկիր:

Баш|коватый ած. ռմկ. գործ. 1, մեծագլուխ. 2, խելօք, շրջահայեաց, աչքաբաց. б. человѣкъ; -ковая икра ա. Башечная икра.

Башловка ի. հնգ. ուարտատան, ուարարաժին, որ Զապորօժիէյի կազակները հանում էին պատերազմի հերոսին:

Башлыкъ, а ա. (թուրք.) 1, բաշլուխ(ղ)· 2, բս. մամուռի բաշլխաձև պտուղի ծածկոյթը. 3, բայկալեան ձկնորսների գլխարկը, տաղնորդը:

Баш|макъ, а ա· (թուրք) 1, բաշմակ, հողաթափ, մաշիկ, չմուշկ. *быть подъ б—омъ своей жены իր կնոջ ձեռքին փափուկ լինել, ամէն բանում նորան հպատակուել. 2, թուջ կամ երկաթ, որ հագցնում են անուր զեանի մէջ մխելի ցցի գլխին. 3, մի տեսակ ցածր քաշակ, որի վերայ դնում են տորոփ կամ դամբանը. 4. անուաչմուշկ (երբ ցանկանում են զառիվայրից լինող սայլի ընթացքը դանդաղեցնել, անիւը դնում են այս գոգաւոր չմուշկի վերայ, որով անիւը դադարում է պտուտելուց). -манка ի. բս. Cypripedium, չմուշկածաղիկ (ձուտակների մի տեսակը). -мачникъ ա. (արտս.—машн—). -мачница ի. (-машн—) բաշմակներ. հողաթափներ կարող այր. կին. -мачничать (-машн—) չ. բաշմակներ, հողաթափներ կարել. -мачный ած. (արտս. —машн—) բաշմակի, հողաթափի, մաշկի. б—ая колодка: -мачокъ, чка ա. 1, նուա· պստիկ բաշմակ, հողաթափ. 2. բս. չմուշկածաղիկ. б машинъ. բս. Cypripedium calceolus, մուգածաղիկ. башмачки յ. բս. Delphinium consolida, դաշտած գեփիթիանը:

Баш|ня ի. 1, աշտարակ. 2, ծովգ. ռւժնդաձև զրահապատ ամուր տեղ զրահակիր նաւի տախտակամածի վերայ, որի մէջ դնում են թընդանօթը: [-чевой. -ча 1.

Баш|танникъ, -танный, -танъ ա. Бакчевикъ.

Баю - баюшки - баю օրօր, օրօր. իմ մանկիկ (օրօրոցի երգի մէջ). -юкальный ած. օրօրոցի, մանկանը քնեցնելու. б—ая пѣсня: -юканье չ. օրօրելը, օրօր ասելով քնացնելը. -юкать, уб—. չ. 1, օրօրել, մանկանը օրօրելով քնացնել. 2, *առհ. քնացնել, հանգստացնել:

Баюнъ ա. ատղ. խօսող. котъ-б. (ժողովրդ. երգերում) վիպուն, մայման կատու:

Баютъ ա. (ֆր.) մի տեսակ հինաւուրց արկղ, |զարդարան:

Баюшки ա. Баю.

Баяде|ра, -рка ի. բայադերա (պարող, երգող և ցախ) հնդիկ երգչուհի, պարերգչուհի):

Ба|янъ ա. հնգ. առասպելական երգիչ նախնի Ռուսիայում. -ять (-ю-ютъ) չ. 1, ռմկ. ասել, խօսել. 2, եկ. ու. հմայել, դիւթել, գուշակել:

Бделломе́тръ ա. (յն.) *վիրաբ.* տզրուկին փոխարինող գործիք։

Бди́||тель ա. -тельница ի. 1, դէտ, հսկող, արթուն մարդ, կին. 2, հոգաբարձու.—ձուհի. խնամակալ,—լուհի. -тельность ի. արթնութիւն, աչալրջութիւն, հսկողութիւն, հոգածողութիւն. խնամք. -тельный ած. արթուն, անքուն, անդուլ, հսկող, հոգացող, խնամ տանող։

Бд||ѣ́ніе չ. 1, արթուն կենալը. հսկում. бдѣ́ніе всéнощное *եկղ.* գիշերային հսկում. 2, հոգածողութիւն, խնամք. 3, *բս.* Vigilia, բոյսերի կոկոնների բացուելու ժամանակը. -ѣть (—,бдятъ) չ. 1, արթուն կենալ, հսկել. 2, հոգալ. խնամք տանել, խնամել։

Беатифика́ція ի. (կր.) երանաբարութիւն, հանգուցեալին երանելիների կարգը դասելը։

Беге||мо́товый ած. ձիագետու, գետաձիու. -мо́тъ ա. 1, *կնդ.* Hippopotamus amphibius, ձիագետ. գետաձի. 2, սատանայ. դև։

Бéгинъ ա. անհ. (հոլ) *ծուխ.* բեգին (կոյր, որ դրւում է յետսաւորմի սառին բէյի և իր բոյր պատկանելիքների անունների առաջ, օր.) бéгинъ-рéй բէգին-բէս, бéгинъ-брасъ բէգին-պարան եւն։

Бе||глербéй ա. (թուրք.) Թուրքիայում մեծ կուսակալ, դատաւոր, եռաձիանի փաշա։ -гъ ա. (թաթ.) բէգ, բէյ (Թուրքիայում մի քանի պաշտօնատարների տիտղոս)։

Бе||дёрный տ. Бедро́вый: -дéрчатый տ. Бедри́стый: -дра́ ի. (յ. бёдры, бёдръ և бёдеръ) տ. Бедро́; -дренéцъ, ица́ ա. *բս.* Pimpinella saxifraga, պատառաժառայ հովանոցաւոր. б. ани́совый անիսոն հովանոցաւոր, հասար անբուկը, արինախմիկը եւն. -дренный ած. ազդրի, ազդր—. б—ая кость ազդրոսկր. -дренцо́вый ած. պատառաժառայ հովանոցաւորի. -дри́стый ած. մեծ, ամրակազմ ազդրներով, թանձրազդր. մեծազիստ. -дри́ть (—,—ря́тъ) չ. կռուի, ազդրի վերայ վայր ընկնել (յծած ձիու մասին). -дро́ չ. (յ. бёдра, бёдръ և бёдеръ) 1, ազդր, ազդրոսկր. զիստ. 2, ազդրի. ‘անդամի’ միս. -дро́вый ած. ազդրի. ազդրոսկրի. -дря́нка царегра́дская *բս.* Cydonia vulgaris, սերկևլի և սերկևիլ. -(бе)дря́ный տ. Бедёрный.

Бе||дуи́нъ ա. բեդուին 1, թափառական. վաչկատուն արաբացի. 2, բեդուին սեւ ընտիր նժոյգ. вороно́й б.: 3, չար, դաժան։

Бéза ի. *բս.* Syringa vulgaris, եղրևանի, շեփորուկ (սրինգ? հասարակեղ)։

Безала́бер||ность ի. անկարգութիւն, տխմարութիւն. -ный ած. անկարգ, տխմար, գանձառու. -щина ի. անկարգութիւն, անկանոնութիւն։

Беза́нь տ. Биза́нь.

Безапелляціо́нный ած. անհակաճառելի, որի դէմ չէ կարելի բողոքել, դանդաղելի, վերջնական. б. пригово́ръ.—произво́лъ.

Без||бо́жіе չ. 1, անաստուածութիւն, անօրինութիւն, անխղճութիւն. -бо́жникъ ա. -бо́жница ի. ա, անաստուած. բ, անօրէն, անխիղճ, պիղծ, մարդ, կին. -бо́жничанье չ. անաստուած, անօրէն, պիղծ անխիղճ վարմունք. -бо́жничать ▪. անօրինութիւն, անաստուածութիւն անել. -бо́жническій ած. անօրէն, պիղծ մարդուն յատուկ. -бо́жничество չ. անաստուած, անօրէն, պիղծ վարք. -бо́жность ի. անաստուածութիւն, անօրինութիւն, պղծութիւն, անխղճութիւն. -бо́жный ած. անաստուած, անօրէն, պիղծ. անխիղճ, անգութ. Безбо́жно մ. անխղճաբար, անխիղճ կերպով. онъ лжётъ б.; б. до́рого.

Безбо́кій ած. կողատ (տկար, ներս ընկած կողքերով կամ որի մի կողքը միւսից նուազ է)։

Безболѣ́зне||нность ի. հիւանդութեան, ցաւի բացակայութիւնը. -нный ած. հիւանդութիւնից, ցաւից ազատ։

Безборо́дый ած. անմօրուք, քոսա։

Безбоя́з||ненность ի. անվեհերութիւն. աներկիւղութիւն, սրտոտութիւն. -ненный, -ный ած. անվեհեր, անվախ, աներկիւղ, անզանգէտ. սրտոտ։

Безбоя́рщина ի. անբոյարութիւն, բոյարական (ռուս իշխանական, նախարարական) դասակարգի բացակայութիւնը։

Безбра́||чіе չ. -чность ի. ամուրիութիւն, այրութիւն. կուսակրօնութիւն. -чный ած. ամուրի, այրի, չկարգուած, չպսակուած, կուսակրօն։

Безбрéж||ность ի. անեզրութիւն, անսահմանութիւն. -ный ած. անեզր, անչափ, անսահման, անհուն։

Без||бро́вый ած. առանց յօնքերի (ունքերի). ցանցառ յօնքերով. -брю́хій ած. անփոր, փորատ, տափակ, ներս ընկած փորով. -бу́рность ի. հողմի, փոթորկի, մրրկի բացակայութիւնը, անշփոթութիւն, անդորրութիւն. -бу́рный ած. հողմից, փոթորկից ազատ. հանդարտ, խաղաղ, անդորր. անշփոթ. б—ая при́стань.—жи́знь.

Безбѣ́д||ность ի. 1, բարեկեցկութիւն. ունևորութիւն. 2, բարօր, բարեբաստիկ վիճակ, ապահովութիւն. -ный ած. 1, բարեկեցիկ, ունևոր. б—ое состоя́ніе: 2, առանց քամբաղդութեանց, բարեբաստիկ, ապահով։

Безвéд||реница ի. տ. Безвéдріе: -ренность ի. անձրևայինութիւն, մառայութիւն (եղանակի). -ренный ած. անձրևային, խոնաւ, մառայ, անախորժ. -ріе չ. անձրևոյն. մառայ, անախորժ եղանակ։

Безвёр||стный, -стый ած. առանց վերստասիւնեակների. б—ая доро́га.

Без||ви́нность ի. անմեղութիւն, անպարտութիւն. -ви́нный ած. անմեղ, անպարտ. -вино́вность ի. 1, անմեղութիւն, անպարտութիւն. 2, *իրավ.* անպատասխանատուութիւն. անեղութիւն, խղճնտքութիւն. -вино́вный ած. 1, անմեղ, անպարտ. 2, *իրավ.* անպատասխանատու, անմեղադրելի, անեղ. խղճնտք։

Без||вку́сица ի. -вку́сіе չ. անճաշակութիւն, անհամութիւն. անճոռնիութիւն. -вку́сный ած. 1, անհամ, անհամ-անհոտ. 2, անճաշակ, անճոռնի։

Без||вла́жный ած. չոր. խոնաւութիւնից զուրկ, ազատ. -вла́стіе չ. վարչական իշխանութեան բացակայութիւնը, անտէրութիւն. անկարութիւն, անզօրութիւն. -вла́стный ած. 1, անզօր, անկարող. 2, անտէր, անիշխան։

Безво́||дица ի. -дность ի. անջրութիւն, ջրի պակասութիւն. -дный ած. անջուր, անջրդի, սակաւաջուր, ջրապակաս. б—ыя мѣста́; -дье չ. տ. Безво́дица.

Безвозбра́||нность ի. ազատ, առանց արգելքի լինելը. -нный ած. ազատ, անարգել, չարգելուած։

Безвозвра́т||ность ի. անդառնալիութիւն, անփոխարինելիութիւն. -ный ած. անդառնալի, անփոխարինելի։

Безвозду́шный ած. անօդ, օդազուրկ։

Безвозмéзд||ность ի. ձրիութիւն, անվարձ, անվճար լինելը. -ный ած. անվարձ, անվճար, ձրի։

Без||во́зрастный ած. տհաս, անչափահաս. -во́ліе չ. 1, չկամութիւն. 2, կամազրկութիւն, կամենա-

լու կարողութեան կորուստը. -волокитный ած. անյետաձգելի, անյապաղ. չձգձգուող:

Безво‖лосица ի. -лосье չ. անմազութիւն, անհերութիւն, հերատութիւն, ճաղատութիւն. -лосый ած. անմազ, անհեր, սակաւահեր, հերատ, ճաղատ:

Безвольный ած. 1, կամքից զուրկ, անզօր. [2, ակամայ:

Безвот‖чинникъ ա. անվիճակ, պապենական կալուածքից, ստացուածքից զուրկ ազնուական. -чинный ած. անվիճակ, կալուածքից, ստացուածքից զուրկ. б. дворянинъ.

Безвред‖ность ի. անվնասակարութիւն, անզենութիւն. -ный ած. անվնաս, -սակար, անզէն:

Без‖временникъ ա. 1, քամբաղդ, դժբաղդ. 2, բս. Colchicum autumnale, աշնանական շնդեղը (նաւրոս, սապատակ, խլօպուզ). -временница ի. 1, տ. Безвременье 1 и 2; 2, քամբաղդ կինարմատ. -временный ած. վաղաժամ, վաղահաս, անպատեհ, տարաժամ. Безвременный цвѣтъ տ. Безвременникъ 2; -временье չ. 1, անձրևային, եկային, փոթորկալից, դժպհի եղանակ. 2, ձախորդութիւն. դժպհի պարագաներ. время красить, б. старить (առծ.). 3, անպարապութիւն, անդուլ զբաղմունք. -временщина ի. -времянье չ. տ. Безвременье.

Без‖выводной, -выводный ած. անել. առանց դուրս բերելու, առանց տեղափոխելու. въ деревнѣ солдаты стоятъ безвыводно; безвыводная, ой ի. ռմկ. առանց փարձի, առանց 'խալալթի' մարդու տուած աղջիկ. дѣвка отпущена господиномъ безвыводно նաժիշտին տէրը ձրիապէս, առանց խալաթի արձակել է:

Безвыгод‖ность ի. անշահեկանութիւն. -ный ած. անշահեկան, անշահ, անօգուտ:

Без‖выручный ած. 1, անարդիւնաբեր, անշահ. 2, անյուսալի, անվստահելի. -вытный крестьянинъ ռմկ. 1, աշխատանքի անընդունակ, անհող, աղքատական հարկ չվճարող գիւղացի. 2, թոյլ, նուաղ, որին բաժին (вытъ) հարկաւոր չէ:

Без‖выходность ի. 1, մշտակայութիւն, միենոյն տեղից դուրս չգալը. 2, խիստ մեծ դժուարութիւն. անհնարին, անտանելի լինելը. -выходный ած. 1 անմեկին, մշտակայ. 2, անել, —անելի, խիստ դժուար, անտանելի. б—ое положеніе. -вычурность ի. պարզութիւն. բնական, առանց սեթևեթանքի լինել. -вычурный ած. պարզ, բնական, անսեթևեթ, անպաճոյճ. -выѣздный ած. անմեկին, մնայուն, մշտական. б. гость, б—ое пребываніе; -вѣдомый ած. անյայտ, գաղտնի, անիմանալի. -вѣріе չ. անհաւատութիւն, անկրօնութիւն. -вѣрный ած. անհաւատութեան, անկրօն, —ութեան:

Без‖вѣстіе չ. անյայտութիւն, անորոշութիւն. -вѣстность ի. անյայտութիւն. -вѣстный ած. անյայտ, անորոշ. безвѣстно отсутствующій իրաւ. անյայտ կերպով բացակայող, չքացած, որի մեռած չմեռած լինելն անյայտ է. -вѣтреный ած. առանց քամու, տն. հողմի, հանդարտ, խաղաղ. б. день; -вѣтріе չ. քամու, հողմի բացակայութիւն, խաղաղութիւն, հանդարտութիւն. -вѣчье ռմկ. տ. Увѣчье; -главить (-влю-вятъ), обез—, ն. գլխատել. -главный, -главый ած. անգլուխ:

Без‖глагольный ած. 1, անլեզու. անբան, անխօս. 2, պապանձուած, լուռ, լուռ ու մունջ. 3, անբայ, առանց բայի. б. стихъ. -глазый ած. 1, աչքեր չունեցող, կոյր. -гласіе չ. պապանձութիւն՝ համրութիւն (հմմ. Афазія); -гласность ի. 1, ձայնից, ձայն տալու իրաւունքից զուրկ լինելը. 2, գաղտնի, ծածուկ լինելը, մնալը. -гласный ած. 1, լուռ, անձայն-անծպտուն. 2, ձայնից, խօսքից զուրկ. 3, գաղտնի, ոչ հրապարակական, անյայտութեան մէջ մնացող. 4, քերկ. ա, չհնչուող, չարտասանուող (ինչպէս ъ և ь). բ, առանց ձայնաւորի. -гнѣвіе չ. բարկութեան բացակայութիւն, ներողութիւն, մեղմութիւն, հանդարտութիւն. -гнѣвный ած. չբարկացող, հանդարտ, խաղաղ. -гнѣздный, -гнѣздый ած (արտս. -гнѣзд-). անբոյն. б—ая кукушка.

Без‖года, -годица ի. քամբախտութիւն, ձախորդութիւն, ձախորդուածք, դժպհի պատահար. -годный ած. 1, անժամանակ, տարաժամ, վաղաժամ, վաղահաս. 2, տարիքն անցած. б—ая лошадь ձի, որի տարիքը չէ կարելի ատամներին նայելով որոշել (9 տարուց անց). -годушка ի. ռմկ. տե՛ս. թեթև քամբախտութիւն, ձախորդութիւն. -годье չ. տ. Безгодица.

Без‖головное дѣло, -головье չ. քրէական գործ. -головокъ, вка ա. անգլուխ, գլուխը կտրած կենդանի, եւ. -головый ած. 1, տ. Безглавый; 2, հեգն. անխելք, յիմար, բթամիտ:

Без‖голосный ած. քերկ. ձայնատ. б—ые звуки ձայնատ հնչիւններ (ինչպէս к, п, т, ф են. հկռկը տ. Голосовые зв.,). -голосый ած. թոյլ. տկար ձայնով, բոլորովին զուրկ ձայնից. б—ая гончая առանց հաչոցի որսին հետամուտ լինող բարակ. -горбый ած. սապատ չունեցող, անսապատ. -государный ած. ռմկ. անթագաւոր, անտէր, անիշխան. б—ое время.

Безграмот‖ность ի. 1, անգրագիտութիւն, *տգիտութիւն. 2, վրիպակներ, սառասխալներ, անուղղ ոճ. -ный ած. 1, անգրագէտ. 2, սառասխալներով լի. письмо написано безграмотно; 3, տգէտ, թերուս, տխմար:

Без‖граничность ի. անսահմանութիւն, անհունութիւն. -граничный ած. անսահման, անհուն. -гранность ի. անթերաշ անթլաշ, կլոր լինելը. -гранный ած. անթր(լ)աշ, կլոր. б—ое тѣло; -гривый ած. անբաշ. ցանցառ, խիստ պակաս բաշով. б—ая лошадь; грозный ած. առանց ամպի, որոտի, տն. փայլատակումների. չորային. б—ое лѣто; -грудый ած. տափակ, թոյլ կրծքով:

Без‖грѣховный, -грѣшный ած. անմեղ, անարատ. -грѣшность ի. անմեղութիւն, անարատութիւն. -данно մ. առանց հարկ, տուրք վճարելու. -дарность ի. 1, քանքարից, ձիրքից զուրկ լինելը, ապաշնորհութիւն, անշնորհքութիւն. 2*, անշնորհք, ապաշնորհ ոմն. -дарный ած. առանց ձիրքի, անշնորհք, ապաշնորհ. -дворный, -дворовый ած. անտուն անտէր, տնանկ:

Без‖денежность ի. 1, անփողութիւն, փողի, դրամի պակասութիւն, 'քասատութիւն'. 2, ձրիութիւն. -денежный ած. 1, անփող, անդրամ. 2, ձրի, անվճար, անվարձ. б. вексель կեղծ, առանց փողը ստանալու տուած մուրհակ. -денежье չ. անփողութիւն, փողի պակասութիւն, 'քասատութիւն', դրամական անձկութիւն:

Бездна ի. 1, անդունդ, անհուն, անյատակ խորութիւն, խորխորատ, վիհ. տն. անսահման տարածութիւն. 2, ծովի յորձանք. 3*, անչափ, անսպառ բազմութիւն. б. народу,—хлопотъ.

Без‖дождица ի. -дождье չ. երաշտութիւն, չորայինութիւն. дождный ած. 1, անանձրև, անձրե-

էից ամպի. б—ая туча; 2, երաշտային, չորային. б—ое лѣто; -доимный, доимочный ած. անապառիկ, առանց ապառիկների, բոլոր հասանելիքը վճարած. -доказанность ի. ապացուցած չլինելը. -доказательность ի. փաստերի, ապացույցների բացակայություն, անապացուցանելիություն. -доказательный ած. անապացույց, անհիմն, դատարկ. б—ая жалоба.

Без||докладный ած. անզեկույց, առանց նախօրօք զեկուցանելու. б. входъ къ министру; -должный ած. առանց պարտքերի, պարտքերից ազատ. б—ое имѣніе.

Без||долить (-лю-лятъ), обез—,ն. մաշել, բաժնից զրկել, քամբախտացնել, անանկացնել. -доль е չ. քամբախտություն, թշուառություն, ձախորդություն. -дольникъ ա. քամբախտ, դժբախտ, որին միշտ քամբախտություն, ձախորդություն է պատահում. -дольный ած. 1, քամբախտ, թշուառ, տ. Бездольникъ; 2, բս. անըլթակ, անծիլ: Бездольныя растенія, Acotyledones, անըլթակ տունկեր. -домникъ ա., -домница ի. անտուն, անընտանիքի այր, կին. -домничать չ. անտուն անտեղ ապրել, թափառել. -домный ած. անտուն, անտեղ, անապաստարան, անպատսպարան. -домовица ի. անտնություն, առանց հաստատ բնակության լինելը. -домовникъ ա. домовница ի. անտուն, առանց հաստատ բնակության այր, կին. -домовничать չ. անտուն-անտեղ, առանց մնալական անտնության ապրել. -мовничество չ. անտնություն, անտէրություն, մուրացկանություն. -домовный, -мовый ած. անտուն, անտեղ, առանց հաստատ բնակության, տռ. մնալական անտնության. -домовщина ի. հ-ր. անտուն անտեղ, թափառաշրջիկ, շրջմոլիկ մարդիկ. эхъ, вы, б.! այ դուք թափառաշրջիկներ. -домокъ. мка տ. Бездомникъ.

Без||донность ի. 1. անյատակություն, խիստ մեծ խորություն. 2, անհուն, անյատակ տարածություն. -донный ած. 1, առանց յատակի, անյատակ. б—ая бочка; ռմկ. խիստ շատ, անչափ. 2, խիստ խոր, անյատակ. -дорожица ի. -дорожье չ. 1, ժամանակ, երբ ճանապարհները տարափներից և խոր ձյուներից փչանում են. կանոնավոր ճանապարհների, հաղորդակցության պակասություն. 2, հնց. չափազանց, չնատած ճանապարհ:

Бездо||ходность ի. անարդյունաբերություն, անշահեկանություն. -ходный ած. անարդյունաբեր, անշահեկան, անեկամուտ. б. промыселъ, б—ое мѣсто, дѣло; -ходье չ. արդյունքի, եկամուտի բացակայություն, 'քաղաքություն':

Без||думно ն. առանց մտածմունքների, անհոգս, անտարբերաբար. -душіе չ. 1, անշնչություն, անկենդանություն. 2, անգթություն, անողորմություն, սառնասրտություն, խստասրտություն. -душность ի. 1, անշնչություն, անկենդանություն. 2, անգթություն, անողորմություն. -душный ած. 1, անշունչ, անկենդան, մեռած. 2, անգութ, անողորմ, խստասիրտ, անաղորոյն. б—ая тварь անողորմ, անգութ, անխիղճ արարած. -дымный ած. անծուխ. б. порохъ անծ. վառօդ. -дыханный ած. անշունչ, մեռած. б—ая тишина կատարեալ, մեռելային լռություն, անդորրություն:

Бездѣй||ственность ի. անշարժություն, անգործունէություն. -ственный ած. անշարժ, անգործունեայ, պարապ. -ствіе չ. 1, անգործություն, -ծունէություն, անշարժություն. 2, бездѣйствіе власти իրւ. վարչական իշխանության անգործունէությունը, չէզոքությունը. -ствовать, (-ствую-ютъ) չ. անգործ մնալ, ոչինչ չանել:

Без||дѣлица ի. 1, չնչին, ոչինչ, փանաքի, աննշան բան. 2, չնչին գին. за дорогую вещь заплатить б—у; -дѣлка տ. Бездѣлица 1; -дѣлочка, -дѣлушка ի. նւզ. պստիկ, չնչին, ոչինչ, աննշան բան. -дѣлье չ. 1, անգործություն, ծուլություն, պարապություն. мѣшай дѣло съ б—ьемъ, проживёшь вѣкъ съ весельемъ (առծ.) .2, փչություն, անպիտանություն, անզգամություն, ապիկարություն, որիկայություն. -дѣльникъ ա. -дѣльница ի. ա, պարապ-սարապ, անբան անգործ, ը, փուչ, անպիտան, անզգամ, ապիկար այր, կին. дѣльничанье չ. դատարկապորտություն, փըչություն, անզգամություն անելը. дѣльничать չ. 1, անբան անգործ շրջել, թրև գալ, 'ճանճեր' քշել. 2, փչություններ, անզգամություն անել. -дѣльническій ած. որիկայական, անզգամ, ապիկար. дѣльничество չ. 1, պարապություն, դատարկապորտություն. 2, որիկայություն, անզգամություն, անպիտանություն. -дѣльный ած.1, պարապ, փուչ, ապիկար. չնչին, աննշան. 2, հնց. գող, ապարդյուն, ապաշնորհ. б—ымъ обычаемъ որիկայաբար, անաշնորհաբար. дѣльство տ. Бездѣльничество; -дѣлюга ի. ռմկ. 1, տ. Бездѣлица; 2, հոր. փուչ, դատարկ, անպիտան, անզգամ, ապիկար մարդ. -дѣля ի. 1, ոչինչ, չնչին, աննշան, փանաքի իր, բան. 2, պարապ, փուչ ապիկար մարդ. -дѣляй ա. ռմկ. պարապ, դատարկ, փուչ մարդ:

Бездѣт||ность ի. անզավակություն, անորդիություն, անժառանգություն, ամլություն. -ный ած. անզավակ, անորդի, ամուլ, չբեր. б. бракъ; -ство չ. տ. Бездѣтность; -ствовать (-ствую-ютъ) չ. ամուլ մնալ, որդի, զավակ չունենալ:

Бездѣятель||ность ի. անգործություն, -ծունէություն, պարապություն, ծուլություն, յուլություն. -ный ած. անգործ, պարապ, ծույլ, յոյլ, անբովանդակ. б—ая жизнь.

Бе||зе ած. չ. (Фր.) բէզէ (քաղցր, համեղ կարկանդակիկ մի). -зешка ի. կռւկ. պաչ, համբույր. влѣпить б—у.

Без||жалостность ի. անգթություն, անողորմություն, անողոքելիություն. -жалостный ած. անգութ, անողորմ. անողոքելի. -жальный ած. առանց խայթոցի. б—ыя насѣкомыя; -жёлчность ի. 1, լեղու պակասություն, նուազություն. 2, հեզություն, չարությունից հեռու լինելը. -жёлчный ած. 1, լեղուց պակաս կամ զուրկ. 2, հեզ, հեզահամբույր. -жённый ած. անկին, ամուրի. եւ այրի. -женство չ. ամուրիություն, այրիություն. жить въ б—ѣ; -животный ած. 1, ներս արծած փորով, նիհար. 2, հնց անկայք, անդոյք, անապացուցք մարդ. 3, հնց. անկենդան, մեռած. -жизненность ի. 1, անկենդանություն, անկենդան, մեռած դրություն. 2, ծուլություն, յուլություն. -жизненный ած. 1, անկենդան, կենսազուրկ, մեռած. 2, ծույլ, յոյլ, յամր. -жильный ած. աներակ, անատամար, անջիլ. б—ые листья; б—ая говядина. առանց ջլերի միս:

Беззабот||ливость ի. անհոգացողություն, անփույթություն. -ливый ած. չհոգացող, անփույթ. -ность ի. անհոգություն, անփույթություն. -ный ած. անհոգ, անփույթ:

Без‖завѣтный ած. 1, անարգել. 2, յայտնի, ոչ ծածուկ. высказываться передъ кѣмъ беззавѣтно մէկի առաջ յայտնապէս, անկեղծօրէն իւր միտքը յայտնել. 3, անսահման, անբաւ, անպայման, անձնուրաց. б—ая любовь; -закатный ած. 1, б—ое солнце մայր չմտնող արեգակ (ծայրագոյն հիւսիսում որոշ ժամանակ արեգակն ամբողջ օրեր ու գիշերներ մայր չէ մտնում). 2, անծայր, անեզր, անվերջ. подъ солнцемъ жизнь не беззакатна!; -законіе չ. 1, ապօրինութիւն, օրինազանցութիւն, ապօրինի գործ, վարմունք. 2, անօրինութիւն, պղծութիւն. -законникъ ա. 1, օրինազանց, ապօրինի գործեր անող մարդ. 2, անօրէն, պիղծ, անաստ. 3, ձև. ու. (беззаконница է.) կռապաշտ,—ուհի, հեթանոս,—ուհի. -законничать տ. Беззаконствовать; -законность է. օրինազանցութիւն, ապօրինութիւն. պղծութիւն, անիրաւութիւն, անարդարութիւն. -законный ած. 1, օրինազանց, անիրաւ, անարդար. б. судъ, б—ое дѣло; 2, պիղծ, անաստ. 3, անկանոն, որ օրէնքի չէ ենթարկուում. 4, անճահ, անտեղի, անհեդեդ. անպիտան. -законствовать (-ствую-ютъ) չ. օրինազանցութիւն, անարդարութիւն, անիրաւութիւն անել:

Без‖запасный ած. հնց. անպաշար -заплатный ած. անկարկատան. б. армякъ; -запретный ած. անարգել, թոյլատրած. -запросный ած. առանց սակարկութեան, հաստատ գնով. б—ая продажа товара; -зарочный ած. 1, չ'ուխտած, ոչ ուխտագիր եղած (մարդուս մասին). 2, որի համար երդում չէ տուած, որ չէ կատարգած (թաղած դանձի մասին). -застёжныя книги անփական գրքեր (անուանում են աղանդաւորներն ոչ կրօնական բովանդակութեան գրքերը, որոնք տպուած են քաղաքացիական գրով և կազմուած են առանց փականների):

Без‖заступность է. առանց պաշտպանութեան, առ. հովանաւորութեան լինելը. -заступный ած. անպաշտպան, առանց հովանաւորի:

Без‖застѣнчивость է. անամօթխածութիւն, անպատկառութիւն. -застѣнчивый ած. անամօթխած, անպատկառ:

Без‖затѣйливый, -затѣйный ած. պարզ, անպաճոյճ, անսեթևեթ, առանց քմահաճութեան. -зачётный ած. հնց. հաշուի չ'առած, աւելորդ. б. рекрутъ; -защитность է. անպաշտպանութիւն. -защитный ած. անպաշտպան, առանց հովանաւորի. -звонный ած. առանց զանգահարութեան. б—ая обѣдня; -звучность է. անձայն, անհնչիւն լինելը. լռութիւն. -звучный ած. անձայն, անհնչիւն, լուռ, խուլ. б. поцѣлуй; «и онъ засмѣялся беззвучно» խուլ ձայնով ծիծաղեց. -звѣздный ած. անաստղ, ամպամած, մռայլ. б—ое небо.

Без‖земелица է. անհողութիւն. крестьянская б.; -земелье չ. անհողութիւն, սակաւահողութիւն. -земельникъ ա. անհող, սակաւահող, աղքատ գիւղացի. -земельность է. անհողութիւն, սակաւահողութիւն. -земельный ած. անհող, սակաւահող. б—ая деревня; Іоаннъ Б.; -земельщина տ. Безземельность; -злобивый, -злобный ած. անոխակալ, խաղաղ, բարի. -злобіе չ. անոխակալութիւն, բարութիւն. -знойный ած. ոչ կիզող, ոչ տապին, ոչ այրող. -зубка է. 1, քար կտրելու անատամ սղոց. 2, б. лебединая կնդ. Anodonta cygnea, աւազանի խեցին. -зубый ած. 1, անատամ, ատամնազուրկ. б—ая старуха, б—ая пила; беззубыя животныя կնդ. Edentata, ատամնատ կենդանիներ. 2* անզօր, անկարող. б—ая злость.

Безигъ ա. (Փր.) բէզիգ (թղթախաղ մի):

Без‖каблучный ած. անկրունկ, առանց կրունկների. б—ая обувь; -каретный ած. առանց կարէտի, առ. կառքի. -квасный ած. ոչ թթուած, ոչ խմորուն, քաղցր. -коварство չ. աննենգութիւն, շիտակութիւն. -козырный ած. թղթխ. առանց կօզրի, անկօզր. б—ая игра; -колёсный, -колёсый ած. անանիւ, առանց ակների. -колосица, -колоска, -колосница է. անհասկ, դատարկ, փուչ հասկերով հացահատիկ, արտ. -колосный, -колосый ած. դատարկ, փուչ հասկերով. -колый տ. Безколёсый.

Безколѣ‖нникъ, -нокъ пка ա. բս. Molinia coerulea սկուախոտ. -нный, -ночный ած. առանց կապերի, առանց յօդերի. б—ночная трость.

Без‖командный ած. 1, անհրաման. б—ая пальба; 2, առանց ստորադրեալների, առ. զօրքի. б. офицеръ; -конечность է. անբաւութիւն, անսահմանութիւն, անհունութիւն. -конечный ած. 1, անչափ, անբաւ, անսահման, անհուն. 2, խիստ երկար, երկարատև, անծայր, անեզր, անվերջ. б. винтъ մեքեն. անվերջ պտուտակ (հաստատուն, որ շարունակ պտոյտ գալով ատամնաւոր անիւը—шестерня—պտտեցնում է):

Без‖конный ած. անձի, աներիվար. -контрольный ած. առանց վերստուգութեան, առ. վերահսկողութեան. -кормёжный ած. ապարդիւն, անարդիւնաբեր, անշահ. б. промыселъ; -кормица է. անճարակութիւն, ճարակի, խոտի պակասութիւն. отъ б—ы много скота пало, -кормный ած. անճարակ, խարով, խոտով աղքատ. б—ыя мѣста; -кормщина տ. Безкормица.

Без‖королевье չ. անիշխանութիւն (Նախկին Լեհաստանում). -корыстіе չ. անշահախնդրութիւն, անշահասիրութիւն. -корыстный ած. անշահախնդիր, անշահասէր. б. человѣкъ; անշահախնդրական, ոչ շահադիտական. б. трудъ, -костный ած. անոսկր. червь есть б—ое животное.

Без‖косый ած. 1, անհիւս, հիւս չունեցող. б—ая дѣвка; II, անգերանդի. безкосый—не косецъ; -косячный, -косящатый ած. 1, առանց շրջանակի. б—ая дверь, б—ое окно; 2, մի կտորից. б—ое колесо անիւ, որի շրջանակը մի կտորից է. -кровельный ած. անձեղուն, առանց տանիքի. б—ая изба; -кровіе չ. ռմկ. անարիւնութիւն, սակաւարիւնութիւն, արեան պակասութիւն. -кровность է. 1, տ. Безкровіе; II. առանց տան, պատսպարանի լինելը, առանց օգնութեան, անապաւէն լինելը. -кровный ած. I. 1, անարիւն, սակաւարիւն, արիւնպակաս. б—ое лицо; 2, անարիւն, ոչ արիւնալից б.—ая жертва; 3, անարիւն, անազգական. II, անապաստարան, անպատսպարան, անտուն-անտէր:

Без‖кручинность է. անցաւ-անդարդ լինելը. -кручинный ած. անցաւ-անդարդ, անտրտում, անհոգս. -крылый, -крыльный ած. անթև. б—ое насѣкомое; -ладица է. տարաձայնութիւն, անմիաբանութիւն, երկպառակութիւն -лапый ած. անթաթ. б. звѣрь; -лёдный ած. անսառոյց, սառուցից ազատ. -лепестковые, -лепестные цвѣтки բս. Apctalae, անթերթ, անպսակ ծաղիկներ:

Без‖лиственный, -листный, -листый ած. անտերև

անտապարք. -ли́стникъ ա. բս. ա, Ephedra fragilis, գետարեկ ծովի ոզկուզեի, նփեդր. բ, Jasione montana, լեռնական յասմուկը. -листоцвѣтъ ա. բս. Aphyllanthes, անտերեւուկը, անտերև ծաղիկը. -ли́хвенный ած. ոչ վաշխառու, ոչ վաշխառուական. -лихора́дочный ած. ոչ տենդային. -ли́цый ած. աներես, առանց երեսի, б—ая ткань գործուածք, կտոր, որի երեսն ու աստառը միակերպ են. б—ая шку́ра մորթի, որի ներքևի երեսը փառոտ չէ, լերկ է. -ли́чіе չ. -ли́чность ի. հաստատ բնաւորութիւնից, կամքից զուրկ լինելը, անանձնութիւն. -ли́чный ած. 1, ոչ անձնական, ընդհանուր մարդոց. 2, ոչ ինքնուրոյն, անդոյն. 3, քեր. անդէմ, դիմազուրկ. б. глаго́лъ; б—ое предложе́ніе նախադասութիւն որի ենթական անյայտ է (օր. свѣта́етъ, моро́зитъ եւն):

Безлоша́‖дица, -дность ի. անձիութիւն, վարուցանքի համար ձի չունենալը. -дный кресть́янинъ անձի, վարուցանքի ձիուց զրկուած գիւղացի:

Без‖лу́ніе չ. անլուսնութիւն, գիշեր ժամանակ, երբ լուսինը չէ փայլում. -лу́нный ած. անլուսնեակ. б-ая ночь մթնագիշեր. -лѣ́сный, -лѣ́сый ած. անանտառ, անտառազուրկ. б—ыя мѣста́; -лѣ́сье չ. 1, անտառի, փայտի պակասութիւն. 2, անտառազուրկ տարածութիւն. -лѣ́тье չ. քամբախտութիւն, թշուառութիւն, սով, անբերք տարի, աղէտ:

Без‖лю́дить (—, —дятъ), обез—, ն. անմարդի, ամայի դարձնել. -лю́дность ի. անմարդի, ամայի լինելը, սակաւաբնակութիւն. -лю́дный ած. անմարդ, ամայի, սակաւաբնակ. -лю́дье չ. մարդկանց բացակայութիւն. օրինակ, պիտանի մարդկանց պակասութիւն, կարիք. -лю́дѣть, обез—, չ. անբնակ, ամայի դառնալ:

Без‖ма́терній, -ма́терный ած. անմայր, որբ. подай безотному, б—ому ողորմութիւն արա անհայր անմայր որբին. -ма́токъ, тка ա. անպարամայր մեղուներ, անպարամայր փեթակ. -ма́точный ած. անպարամայր. б. рой; -мѣ́здникъ ա. ձրի, անշահախնդիր մշակ, աշխատաւոր. -мѣ́здность ի. ձրիութիւն. -мѣ́здный ած. անվարձ, անվճար, ձրի. б. трудъ.

Без‖ме́нникъ ա. կեղեքիչ, զրփող, հարստահարող, շորթի. -ме́нный ած. բէզմէնի. -ме́нчикъ ա. նւզ. տ. Безме́нъ; -ме́нъ ա. (թուրք.) 1, բէզմէն կշեռքը, կշռելու գործիքը. 2, հիւսիսային Ռուսիայում՝ մի քանի ֆունտանոց քաշ, կշիռ (ծովեզրեան երկրներում=2½ ф., իսկ Վօլօգդեան նահ.=12 ф., տ. Батма́нъ).

Без‖мо́зглый ած. անխելք, յիմար, խօլ, ցնորամիտ. -мо́лвіе չ. լռութիւն, խաղաղութիւն. -мо́лвникъ ա. հնց. 1, լռակեաց, նա որ ուխտել է որոշ ժամանակ լուռ մնալ, չխօսել. 2, չխօսկան, լռութիւն սիրող, սակաւ խօսող մարդ. -мо́лвный ած. 1, լուռ, լռութիւն պահող, անմռունչ. 2, չհակաճառող, հլու, հնազանդ. -мо́лвствовать (-вую-ютъ) չ. լռել, լռութիւն պահպանել:

Без‖моло́чница ի. (արտ.—ло́шн—) անկաթ, մազամէր կով. -мра́чный ած. չ՚աղօտացած, պարզ, պայծառ, ջինջ. -му́жіе չ. անամուսնութիւն, ամուրիութիւն, այրիութիւն (կնոջ). -му́жница ի. անայր, անամուսին կինարմատ. му́жній ած. այրիութեան, ամուրիութեան, անայրութեան. б—ое состоя́ніе; -мы́тный ած. հնց. անմաքս, անհարկ:

Без‖мѣ́рность ի. անչափութիւն, չափազանցութիւն. -мѣ́рный ած. անչափ, անսահման, անհուն, չափազանց. -мѣ́стно մ. անտեղի, անճահ կերպով. -мѣ́стный ած. 1, հնց. իրեն պաշտօն, վայել տեղից, բարձից զուրկ. 2, անտեղ, առանց տեղի, պաշտօնի. б. человѣкъ; -мѣ́сячный տ. Безлу́нный.

Безмя‖те́жіе չ. -те́жность ի. անվրդով, անժխոր լինելը, խաղաղութիւն, անդորրութիւն. -те́жный ած. անժխոր, անդորր, անվրդով, անխռով. б. сонъ, б—ая жизнь.

Безнадё‖жить (жу-жатъ), обез—, ն. յուսահատ անել, յուսահատեցնել, վհատեցնել. -жность ի. անյուսալիութիւն, վհատեցուցիչ լինելը. -жный ած. 1, յուսահատուած, վհատուած. 2, յուսահատական, վհատեցնող:

Без‖нака́занность ի. անպատժականութիւն, պատժի և կամ պատժուելու երկիւղի բացակայութիւն -нака́занный ած. անպատիժ, առանց պատժի մնացող, մնացած:

Без‖наро́дность ի. ազգային պատուի զգացմունքի բացակայութիւնը. -наро́дный ած. սակաւաբնակ. б—ое оте́чество; -наря́дица ի. -наря́дье չ. անկարգութիւն, խառնափնթորութիւն. խառնաշփոթ, տարտամ վիճակ. -наслѣ́дный ած. անժառանգ, առանց ժառանգների:

Безна‖ча́ліе չ. վարչական, օրինական իշխանութեան բացակայութիւնը, անտէրնչութիւն, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. -ча́льность ի. 1, յաւիտենականութիւն, մշտնջենականութիւն. 2, վարչական իշխանութեան բացակայութիւնը, անտէրութիւն, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. -ча́льность ի. 1, յաւիտենականութիւն, մշտնջենականութիւն. 2, վարչական, օրինական իշխանութեան բացակայութիւնը, անտէրութիւն, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. -ча́льный ած. 1, անսկիզբն, յաւիտենական, մշտնջենաւոր. Богъ есть существо́ б—ое; 2, տ. Безнача́льственный, -ча́льственный ած. առանց վարչական իշխանութեան, կարգի. առանց առաջնորդի, անտէրունչ, անտէր անտիրական:

Без‖невѣ́стная ի. եկղ. անհարսնացեալ. Б—ая чи́стая Богоро́дица; -нена́стный ած. ոչ անձրեւային, ոչ եղային, ոչ մռայլ, ոչ անախորժ. -но́гій ած. անոտն, առանց ոտքերի. հիւանդ ոտքերով. безно́гія, ихъ չ. յ. կնդ. Apoda. անոտանիներ. -но́сый ած. անքիթ, անունչ:

Без‖нра́вственность ի. անբարոյականութիւն, ցոփութիւն, լկնէչութիւն. -нра́вственный ած. անբարոյական, ցոփ, լկնէչ, անառակ:

Безну́жный ած. 1, ոչ պակասաւոր, բաւականին, բաւականաչափ. б—ое содержа́ніе; жить безну́жно առանց կարօտութեան ապրել. 2, ան- [կարեւոր, աւելորդ. б. трудъ.

Безо տ. Безъ.

Безоа́ръ ա. (ֆր.) 1, շորքոտանիների ստամոքսում գոյացող քարը, որ հին ժամանակ բուժական էր համարւում (որտեղից և ‘թունադեղ‘ անունը). 2, կնդ. Capra aegagrus, բեզօար քարայծը (կովկասեան, փոքր-ասիական և պարսկական սարաւանդներում):

Безо‖би́дность ի. անվնասակարութիւն, անզենութիւն, ‘անչարութիւն‘. արդարացիութիւն. -би́дный ած. անվնաս, անվնասակար, անզէն, ‘անչար‘. չվիրաւորող արդարացի. б—ая цѣна́ արդարացի, խղճացի գին:

Без‖о́бластный ած. անհող, անվիճակ. -о́блачность

ի. անամպամածութիւն. պարզութիւն, պայծառութիւն. -о́блачный ած. 1, անամպ, անամպամած. 2,* պարզ. պայծառ, ջինջ. զուարթ. -облы́жность ի. անսուտութիւն, անկեղծութիւն, ճշմարտութիւն. -облы́жный ած. անսուտ, անխարդախ, անկեղծ, ոչ խաբէական, արդար, ճշմարիտ. -обма́нный ած. առանց խաբէութեան, արդար, ճշմարիտ, խղճմտանքով. -оборо́тный ве́ксель մուրհակ, որի համար երեսին бланконадписа́тель-ը գրելով. «безъ оборо́та на меня́», ամէն տեսակ պատասխանատուութիւնից կամ պահանջներից հրաժարում. -обра́за ի. բս. Amorpha, տձև թիթեռնածաղիկք. -обра́зина ի. տգեղ, այլանդակ արարած. -обра́зить (-жу-зять), обез—. 1, ն. այլանդակել, տգեղացնել, եղծել, աղականել. 2, չ. ա. Безобра́зничать: -обра́зіе չ. 1, տգեղութիւն, այլանդակութիւն. 2,* անկարգութիւն, անպատշաճութիւն, յոռի, անվայել վարմունք. -обра́зка ի. կնդ. Gonium, մի տեսակ ճճի հեղուկաւորներից (Jnfusoria); -обра́зникъ ա. -обра́зница ի. իրեն անվայել, անպատշաճ կերպով պահող այր, կին. սանձարձակ, անկարգ, ամբարիշտ, անզգամ այր, կին. -обра́зничать չ. սանձարձակութիւն անել, անկարգ, անվայել յանդուգն, լիրբ բաներ բանել. -обра́зность ի. ա. Безобра́зіе; -о́бразность ի. անձեւութիւն, տձեւութիւն. հմմ. Аморфи́змъ: -обра́зный ած. 1, տգեղ, այլանդակ, գարշելի. 2,* անվայել, անպատեհ, վատ. б—ые посту́пки; -о́бразный ած. անձև, անկերպարանք, տձև:

Без|обро́чный ած. հարկ, տուրք, բաժ չվճարող. -огля́дный ած. յետ չնայող, խուճապող, աճապարող, 'խառնաշառ', անզգոյշ -огово́рочный ած. առանց առարկութիւնների, անպայման. -о́кій ած. անաչք, անակն, կոյր. -опа́льный ած. առանց բարկութեան:

Безопа́|сить (-шу-сить), обез—. ն. ապահովել. -сливость ի. անզգուշութիւն, անհոգութիւն, համարձակութիւն, յաւակնութիւն. -сливый ած. անզգոյշ, անհոգ, համարձակ, յաւակնոտ, խիզախ. б. легко́ попада́етъ въ бѣду́; -сность ի. ապահովութիւն, անվտանգութիւն. -сный ած. 1, անվտանգ, ապահով. 2, անվնաս, ոչ երկիւղալի. б—ое сре́дство, мѣсто.

Без|опла́тный ա. Неопла́тный; -о́пытный ած. անփորձ, առանց փորձառութեան. -ору́дность ի. առանց գործարանների լինելը. -ору́дный ած. անգործարանաւոր, անզգայարան. б—ыя тѣла́ անգ. մարմիններ (օր. հանածոները). -ору́жность ի. առանց զէնքի, տն. պաշտպանութեան լինելը. անզօրութիւն. -ору́жный ած. անզէն, անպաշտպան, անզօր:

Безостано́воч|ность ի. անընդհատութիւն. -ный ած. անընդհատ, անդադար, առանց կանգ առնելու:

Без|оста́точный ած. անմնացորդ, առանց մնացորդի. б—ая прода́жа това́ра; -о́стный, -о́стый, -о́сый ած. անփուշ. б. хлѣбъ անփուշ, 'ոսկ'յուղ հացահատիկ. безо́стный костёръ բս. Bromus inermis, անփուշ բրոմ կմ խոտացակ. -отбо́йность ի. անմերժելի, անվանելի լինելը. անբեկանելութիւն. -отбо́йный ած. որին մերժել, որից պաշտպանել չէ լինում. խիստ թախանձող, ժտող, անբեկ:

Безотвѣ́т|ность ի. 1, անձայն, անպատասխան մնալը. լռութիւն. 2, հլու հնազանդութիւն, հեզութիւն. 3, անպատասխանատուութիւն. -ный ած. 1, անձայն, անպատասխան, լուռ. 2, հեզ, հլու, հնազանդ, պարկեշտ. 3, որ ազատ է պատասխանատուութիւնից, ոչ պատասխանատու. -ственность ի. անպատասխանատուութիւն. -ственный ած. ոչ պատասխանատու. -ствіе ա. Безотвѣтственность.

Без|отвя́зность, -отвя́зчивость ի. չհեռանալը, չմեկնիլը, աներեսութիւն, ժտանք, սաստիկ թախանձանք. -отвя́зный, -отвя́зчивый ած. աներես, դադար չտուող, ձեռք չվերցնող ժտող, խիստ թախանձող, 'դահլա տանող'. б. проси́тель.

Без|отговоро́чный ած. ոչինչ առարկութիւն չանող, չհակաճառող. -отда́точный ած. անվերադարձնելի. -отды́шный ած. անդուլ, անդադար, առանց շունչ քաշելու. б. трудъ, б—ое житьё; -оте́цкій ա. Безо́тный: -отка́зный ած. չմերժող, չէ չասող. չ'առարկող, չխուսափող:

Безот|лага́тельность, -ло́жность ի. անյետաձգելիութիւն, անյապաղ, շտապ լինելը. -лага́тельный, -ло́жный ած. անյետաձգելի, անյապաղ, շտապ:

Без|отлу́чность ի. տեղից, պաշտօնից անբաժան լինելը. անմեկնութիւն. -отлу́чный ած. տեղից, պաշտօնից չհեռացող. անմեկին, մշտական. быть при до́лжности безотлу́чно միշտ պաշտօնի վերայ լինել. -отмѣ́нность ի. անփոփոխելիութիւն, անվերաշրջելիութիւն. -отмѣ́нный ած. անփոփոխելի, անվերաշրջելի. անդառնալի. б—ое рѣше́ніе: -о́тній ա. Безо́тный: -относи́тельность ի. անպայման, բացարձակ լինելը. -относи́тельный ած. անպայման, բացարձակ. -о́тный ած. անհայր, որբ (օրինակը ա. Безма́терній-ի տակ). -отра́дность ի. առանց մխիթարութեան լինելը. ոչ մխիթարական լինելը. -отра́дный ած. 1, առանց մխիթարութեան, տն. սփոփանքի, տխուր, տրտում. 2, ոչ մխիթարական, յուսահատական. -отсро́чность ի. անյետաձգելիութիւն. -отсро́чный ած. անյետաձգելի, անյապաղ. -отхо́дный ա. Безотлу́чный.

Без|отцо́вщина ի. 1. Հ-ժ. անհայր մեծացած, մօրից երես առած, անկրթ որդիք 2, անկարգութիւն, անկարգապահութիւն հօրից զրկուած ընտանիքի մէջ. -отчётность ի. 1, անպատասխանատուութիւն. 2, ակամայ, անգիտակցաբար լինելը. -отчётный ած. 1, ոչ պատասխանատու, ոչ հաշուետու, 2, ակամայ. անգիտակից. -очарова́ніе չ. անզբաղութիւն. անհրապուրութիւն. -очерёдный ած. 1. անհերթ, առանց հերթի, կարգի. б—ое дневáніе: 2, չփոփոխուող, անփոփոխ, մշտական. б—ая слу́жба: -оши́бочность ի. 1, առանց սխալի, վրիպակի, ուղիղ լինելը. 2, անսխալականութիւն. -оши́бочный ած. 1, անսխալ, անվրէպ, ուղիղ, ճիշտ. б. спи́сокъ; 2, անվրէպ, անսխալական, б. переписчикъ.— чтецъ.

Без|па́губный ած. ոչ կործանիչ, ոչ մահաբեր. -па́житный ած. արօտազուրկ, անարօտ, արօտատեղեր չունեցող. б—ыя мѣста́: -па́лубный ած. անտախտակամած, առանց տախտակամածի. б—ыя суда́; -па́лый ած. անմատն, առանց մատների. б—ыя живо́тныя: -па́мятливость, -па́мятность ի. թոյլ յիշողութիւն, մոռացկոտութիւն. -па́мятливый, -па́мятный ած. թոյլ յիշողութեան տէր, մոռացկոտ. -па́мятство չ. 1, մոռացկոտութիւն, յիշողութեան թուլութիւն. 2, անզգայութիւն, ուշագնացութիւն. ուշաթափութիւն, նուաղում:

Без|парде́нный ած. ռմկ. անամօթ, անխնայ, աններողամիտ. խստասիրտ. անզգամ, յանդուգն, լիրբ. б—ая голова́ յանդուգն, գլխից ձեռք վերկալած մարդ. -па́рный ած. անզուգական. կենտ, մի կենտ, հաւր չունեցող. -па́русный ած. անա-

ռազմատ. б. челнъ; -пáспóртный ած. (արտա.-пáшп-) անանցագիր, անցագիր չունեցող. б. бродя́га; -пастýшно մ. անհովիւ. -пáхотный ած. 1, ոչ կռուոր, որ կալուածատիրոջ համար մշակութիւն չէր անում. б. крестья́нинъ: 2, վարուցանքի անընդունակ. -пáшенный ած. անհող, առանց վարելահողի. -пéка հոգ. ռմկ. անհող, անտարբեր ամն:

Безпере‖вóдность ի. 1, անսպառ լինելը. 2, անփոխադրելիութիւն. -вóдный ած. 1, անսպառ,-ելի, անվերջ. б—ыя дéньги; 2, անփոխադրելի, անփոխանցելի, որ չէ կարելի մի այլ տեղ կամ մի այլ մարդու անունով փոխադրել. б. вéксель.

Без‖переме́жность ի. անընդմիջուողութիւն. մշտականութիւն. -переме́жный ած. անընդհատ, ոչ ընդմիջուող, մշտական. -перемѣнность ի. անփոփոխութիւն, անփոփոխելիութիւն. -перемѣнный ած. անփոփոխ, մշտական, հաստատ:

Без‖переры́вный տ. Безпреры́вный; -перехвáтность ի. б. стáна իրանտառութիւն, տձեւութիւն, անվայելչակազմութիւն իրանի ('բոյու'). -перечь մ. անընդհատ, մշտապէս, միշտ. -пёрстый տ. Безпáлый; -пёрый ած. անփետուր, փետրազուրկ. -печáльный ած. անտրտում. -пéчность ի. անհոգութիւն, անփութութիւն, անտարբերութիւն. -пéчный ած. 1, անհոգ, անփոյթ, անտարբեր, հոգս, խնամք չտանող. 2, հեշտ, առանց հոգսերի, ոչ տրտում:

Без‖пи́сьменность ի. առանց անցագրի լինելը. -пи́сьменный ած. անանցագիր, առանց անցագրի. -плáтный ած. անվճար, ձրի. б. билéтъ; -плéменный, -племя́нный ած. անազգի; -плóда հոգ. անպտուղ կենդանի կամ բոյս. -плóдie չ. 1, անպտղաբերութիւն, անբերրիութիւն. б. полéй,— пóчвы; 2, ամլութիւն. -плóдница ի. բս. Andromeda, անդրոմեդ բոյսը. -плóдность ի. 1, անպտղաբերութիւն, անբերրիութիւն. ամլութիւն. 2, անշահեկանութիւն, ապարդիւնութիւն. -плóдный ած. 1, անպտուղ, անբերրի. ամուլ. 2, անշահ. անշահեկան, անօգուտ, ապարդիւն, զուր. Безплóдная травá բս. Cerastium vulgatum, հասարակ ճաճուկը (եւ եղջերաբոյս):

Без‖плóтность ի. անմարմնականութիւն, անմարմին լինելը. -плóтный ած. անմարմին, անմարմնաւոր, հոգեղէն. -повёрстный ած. 1, չհաշուած, չվճարած, ձրի. 2, ոչ ըստ վերստաթուի հաշուած. б—ая вы́дача прогóновъ; -поворóтность ի. 1, անշրջելիութիւն. 2, անվերադարձնելի, անփոփոխելի, վերջնական լինելը. -поворóтный ած. 1, անշրջելի, անդարձելի. б. замóкъ; 2, անդառնալի, անվերադարձնելի. б—ая потéря; 3, անփոփոխելի, վերջնական, վճռական. անդարձելի. вопрóсъ рѣшёнъ безповорóтно հարցը վճռուած է վերջնականապէս:

Без‖погóдица ի. ձախորդ, անձրեւային, եկային, մռայլ եղանակ. -подóбный ած. աննման, անզուգական, սքանչելի. -подсýдный ած. որ դատի, դատաստանի ենթակայ չէ. -позвонóчныя живóтныя կնդ. Evertebrata, անողնաշար կենդանիներ:

Без‖покóить (-кóю-кóятъ), обез—, ն. անհանգստացնել. б. прóсьбами; -ся անդր. о комъ, о чёмъ մէկի, մի բանի համար անհանգիստ լինել, մտատանջուիլ. -покóй ա. հնց. բս. Cactus, կոզի. -покóйный ած. 1, անհանգստացող, վրդովւող. 2, անապահով, երկիւղալի. б—ая дорóга,—ѣздá; 3, ուրիշներին անհանգիստ անող, անհանգիստ, չարաճճի. б. харáктеръ; -покóйствie, -покóйство չ. անհանգստութիւն, վրդովմունք, յուզմունք, խռովութիւն, շփոթ, շարժում, խլրտում ժողովրդի մէջ:

Без‖полéзность ի. անօգուտ, ապարդիւն, անշահ լինելը. -полéзный ած. անօգուտ, ապարդիւն, զուր, անշահ. -полóсный крестья́нинъ անհող, առանց վարելահողի, առ. հողաբաժնի գիւղացի. -пóлый ած. 1, անյատակ, յատակ, տախտակամած չունեցող. II, անսեռ, ոչ արական եւ ոչ իգական սեռի. երկսեռ. III, (տ. полá) անփէշ, առանց փէշերի. б. кафтáнъ; -помóльный ած. 1, ջրատած. չ'աղացող, չրանող. (ջաղաց). 2, անշահաւ, առանց շահատի, առ. վարձի աղացած (աղուն, հացահատիկ); -пóмóщность ի. անօգնական, անպաշտպան լինելը. անզօրութիւն, տկարութիւն. -пóмóщный ած. անօգնական, անպաշտպան. անզօր, տկար, ուժասպառ, թոյլ. -помѣстный ած. անհող, անկալուածք, անվիճակ. б. дворяни́нъ.

Безпопóв‖щина ի. հոգ. անքահանայականութիւն (աղանդներ, որոնք քահանայութիւն, քահանաներ չեն ճանաչում); -щинскiй ած. անքահանայական. б толкъ.

Без‖порóчность ի. 1, անբծութիւն, անարատութիւն, անմեղութիւն. 2, անբասիր, առանց թերութեան լինելը. -порóчный ած. 1, անբիծ, անարատ, անմեղ. Б—ая святáя Дѣва; 2, անստգիւտ, անթերի, անբասիր, ազնիւ. б—ая слýжба; -портóчникъ ա. 1, անփոխան, աղքատ մարդ. 2,* ռմկ. կիսամերկ, ցնցոտիներ, պատառոտած, դջղուած շորեր հագած մարդ. -портóчный ած. անփոխան, աղքատ, չքաւոր. 2, ռմկ. կիսամերկ, ցնցոտիներ, դջղուած շորեր հագած:

Без‖поря́дица ի. անկարգութիւն, անկարգապահութիւն, խառնափնթորութիւն. -поря́дливость ի. անկարգապահութիւն. -поря́дливый ած. անկարգ կարգ պահպանելու. անկարգապահ. -поря́докъ, дка ա. 1, անկարգութիւն, անկարգապահութիւն, անբարեկարգութիւն, խառնակ վիճակ. 2, безпоря́дки, овъ յ. ա, խռովութիւններ, խառնաշփոթութիւններ, յուզմունք ժողովրդի մէջ. բ, զանցառութիւններ, անկանոն, ապօրինի գործեր պաշտօնավարութեան մէջ. въ ведéнiи дѣлъ откры́ты б.; -поря́дочность ի. անկարգութիւն, խառնակ, շփոթ, տարտամ վիճակ. գռութիւն. -поря́дочный ած. անկարգ, անկանոն, անբարեկարգ, սանձարձակ, լկիրչ. б—ое поведéнiе.

Без‖потóмный, -потóмственный ած. անժառանգ, անզաւակ, անճետ. имѣнiе б—мныхъ обращáется въ казнý; -пóчвенность ի. անհիմն, անհաստատ լինելը. -пóчвенный ած. անհիմն, անհաստատ, անկայուն, դատարկ, փուչ. б—ые зáмыслы,—проéкты; -пóшлинный ած. անմաքս, անբաժ, մաքս, բաժ չվճարող. -пощáдный ած. անողորմ, անգութ, անագորոյն; -прáвie չ. անարդարութիւն, անիրաւութիւն, անօրէնութիւն. -прáвность ի. 1, իրաւազուրկ, առանց իրաւունքների լինելը. 2, անիրաւութիւն, անարդարութիւն. -прáвный ած. 1, իրաւազուրկ. 2, անիրաւ, անարդար. անօրէն:

Без‖предмéтность ի. առանց որոշ նպատակի, ձգտումի լինելը, անորոշութիւն. -предмéтный ած. աննպատակ, առանց որոշ նպատակի, ձգտումի, անորոշ. -предѣльность ի. անհունութիւն, անծաւալութիւն, անչափ, անսահման լինելը. -предѣльный

ած. անշափ, անսահման, անհուն, ամբաւ, անպարփակելի։

Безпреко||сло́віе չ. չհակաճառելը, չ'ընդդիմանալը. -сло́вный ած. անհակաճառելի, անառարկելի, անդիմադրելի։

Безпре||мѣнность ի. 1, տ. Безпеременность: 2, ռմկ. անհրաժեշտութիւն. -мѣнный ած. 1, տ. Безпеременный; 2, ռմկ. անհրաժեշտ, անխուսափելի։

Безпрепя́т||ственность ի. ազատ, անարգել լինելը. -ственный ած. անարգել, անխափան, ազատ. -ствіе չ. առանց արգելքների, առանց խոչընդոտութիւնների լինելը, ազատութիւն, հեշտութիւն, դիւրութիւն։

Безпре||ры́вность անընդհատութիւն, առանց ընդմիջումու լինելը. -ры́вный ած. անընդհատ. անդադար, չ'ընդմիջուող. б—ые до́жди; -ста́нный ած. անդուլ, անդադար. անընդհատ, մշտական, անվերջ. б—ыя жа́лобы; безпреста́нно твердить անդադար ասել, կրկնել։

Безпри́быль||ность ի. անշահեկանութիւն, անօգտաւէտութիւն. -ный ած. անշահ, անշահեկան, անօգտակար, ոչ ձեռնտու։

Безпри||да́нная дѣви́ца.—невѣста կմ -да́нница ի. 1, անօժիտ, աղքատ օրիորդ. 2, սիրուն, նազելի, համեստափայլ օրիորդ, որ առանց օժտի եւ կարող է մարդի գնալ։

Без||призо́рный ած. առանց հսկողութեան, անխնամ, լքած. б—ыя дѣти: -прикла́дный ած. հնչ. աննման, անզուգական, անօրինակ; -примѣрность ի. անզուգականութիւն, գերազանցութիւն. -примѣрный ած. անզուգական, աննման, անօրինակ; -при́мѣсный ած. անխառն, զուտ, մաքուր։

Безпринци́п||ность ի. առանց սկզբունքի լինելը. փոփոխամտութիւն. -ный ած. առանց սկզբունքի. առ. որոշ կանոնների. փոփոխամիտ, երերուն։

Безпри||стра́стіе չ. անաչառութիւն, անկողմնակալութիւն, անկողմնապահութիւն. -стра́стный ած. անաչառ, անկողմնակալ, անկողմնապահ. б. судья́, б—ое рѣше́ніе.

Безпритя||за́тельность ի. համեստութիւն, առանց պահանջների լինելը. -за́тельный ած. համեստ, ոչ պահանջող, պահանջներ չունող։

Без||прихо́дный ած. անժողովուրդ, անծուխ, առանց ծխականների. б—ая це́рковь; -прича́стный свидѣтель վկայ, որ կատարուած ոճրագործութեան մէջ չէ խառնուել. -причи́нность ի. առանց պատճառի, առ. առիթի լինելը. -причи́нный ած. առանց պատճառի, առ. առիթի. *զուր, ունայն, անտեղի б. гнѣвъ, б—ыя слёзы; -прію́тность ի. առանց ապաստարանի լինելը -прію́тный ած. 1, անապաստարան, անապաստան, անօթեւան անտուն անտէր. 2, անհիւրընկալ, օթեւան չտուող. б—ая страна́.

Безпро||бу́дность ի. քնափութիւն, մրափայնութիւն. -бу́дный ած. մրափային, ոչ զարթեցնելի. խիստ խոր. б. сонъ խորին քուն, մահ. онъ пьётъ безпробу́дно նա միանգամայն անձնատուր է եղել արբեցողութեան, անդադար խմում է։

Безпро||гля́дный ած. անթափանցիկ, ընաւ մութ. -гу́льный ած. 1, անզբօս, անխինջ. 2, տաժանելի, զբօսանք, հանգստութիւն չթոյլատրող. -звищный ած. առանց անուան, առ. մականուան, առ. ազգանուան. -про́игрышный ած. անկորուստ, գործի, խաղի, վիճակախաղի մէջ չկորչող. б. билѣтъ, б—ая лотере́я, б—ое дѣло.

Без||про́кій ած. անշահ, անշահեկան, անօգուտ, անպէտք, անպիտան. -просвѣ́тный ած. անթափանցելի, մութ, խուլ, թանձր. б. дымъ; б—ая глушь; -просы́пный ած. չզարթնող, անսթափ, մրափուած. *б. пья́ница անուղղայ արբեցող. -прохла́дный ած. հովութիւնից, զովութիւնից զուրկ. տապիչ, տօթային. -проце́нтный ած. անտոկոս. б. заёмъ де́негъ.

Безпу́||тица ի. 1, տ. Бездоро́жица; 2,* անկարգութիւն, խառնափնթորութիւն, խառնակ, տարտամ վիճակ. -тникъ ա. -тница ի. անառակ, անբարոյական, ցոփակեաց այր, կին. -тничать տ. Безпу́тствовать; -тность ի. 1, անմտութիւն, անխմաստութիւն. 2, անկարգութիւն, անբարոյականութիւն, ցոփութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. 3, անուղիութիւն. -пу́тный ած. 1, անմիտ, անիմաստ, թեթեւսոլիկ, տարօրինակ. 2, անկարգ, անուղղայ, անբարոյական, ցոփ, շուայտ, լոռի. 3, անուղի, մոլոր, առանց որոշ ճանապարհի հետեւելու. -тство չ. անզգամելի, անվայել կեանք, վարք. վեղխութիւն, ցոփութիւն. -тствовать (-ствую-ютъ) չ. անզգամել, անվայել, զեղխ, ցոփ կեանք վարել. -тье տ. Безпу́тица.

Без||пѣ́нный ած. անփրփուր, 'անքափուկ', չփրփրած. -рабо́тица ի. անգործութիւն, պարապութիւն. -рабо́тный ած. անգործ, պարապ, պարապութեան. б—ая пора́; -ра́достный ած. առանց ուրախութեան, առ. միխիթարութեան, առ. սփոփանքի։

Безраз||бо́рчивость ի. ընտրութիւն, խտրութիւն չանելը. լաւը վատից չզանազանելը. -бо́рчивый ած. իրերի մէջ. ընտրութիւն, խտրութիւն չանող, լաւը վատից չզանազանող կամ զանազանել չուզող, անտարբեր։

Безраз||дѣ́льность ի. անբաժանելի, անքաքտելի լինելը, ամբողջութիւն. -дѣ́льный ած. անբաժանելի, անքակտելի, անտրոհելի, ամբողջ։

Безраз||ли́чіе չ. -ли́чность ի. առանց զանազանութեան լինելը. անխտրութիւն, նոյնութիւն. -ли́чный ած. անխտիր, որը չէ կարելի զանազանել, նոյն։ Безразли́чно մ. նոյն, միենոյն, անխտիր կերպով. для меня́ это б. այդ ինձ համար միենոյն է։

Безразсвѣ́тный ած. որ չէ ծագում, չէ լուսանում, մթին, խաւարչտին։

Безразсу́||діе չ. -дность ի. անխոհեմութիւն, անխոհականութիւն, անխելքութիւն, թեթեւամտութիւն. -дный ած. անխոհեմ, անխոհուն, անմիտ, թեթեւամիտ. -дство տ. Безразсу́діе.

Безрасчёт||ливость ի. անհաշիւ, առանց հաշուի լինելը. -ливый ած. 1, անհաշիւ, առանց հաշիւ պահելու. 2, շռայլ, ոչ խնայող. -ность ի. 1, շռայլութիւն, անխնայողութիւն. 2, անհաշիւ, անհամապատասխան լինելը. 3, առանց պատշաճաւոր վարձատրութեան լինելը. -ный ած. 1, անհաշիւ, շռայլ, ոչ խնայող. 2, անհաւասար, անհամապատասխան. 3, անվճար, առանց պատշաճաւոր վարձատրութիւն։

Без||результа́тный ած. անհետեւանք, հետեւանք, նշանակութիւն չունեցող, ապարդիւն, դատարկ փուչ. б - ое рѣше́ніе; -ро́гій ած. անեղջիւր, անպոզ. б - ая коро́ва; -ро́дный ած. անազգական, որբ. -ро́потность ի. անտրտունջ լինելը, հեզութիւն, խոնարհութիւն. -ро́потный ած. անտրտունջ. հեզ, խոնարհ, հնազանդ։

Без||ру́дный ած. անհանք, 'անջուհար'. б—ая о́бласть,—го́рная поро́да; -ру́жный ած. անհա-

ույթ, անհող. б. причтъ ծխականներից հասույթ չստացող, անհող եկեղեցու սպասաւոր. б—ая церковь անկալուածք, անհասույթ եկեղեցի. -рукавка ի. անթեւք, առանց թեւերի կաֆտան, կամ ներքնազգեստ. -рукавный, -рукавый ած. անթեւք, թեւեր չունեցող. б—ая фуфайка; -рукій ած. անձեռն. առանց ձեռքի. կոնտ. -рукость ի. անձեռնութիւն, կոնտութիւն:

Без||рыбица ի. տ. Безрыбье 1; -рыбный ած. անձուկ, առանց ձկների. б. прудъ; -рыбье չ. 1, ժամանակամիջոց, երբ ձուկ չեն որսում. 2, ձկան պակասութիւն, ‘չքաւորութիւն’, ձկնատութիւն. на безрыбьи и ракъ рыба (առծ.) անձուկն է կերել քանջարը:

Без||рѣсничный ած. առանց կոպերի. ար. թարթիչների. -рядица ի. կարգի, պայմանի բացակայութիւն. -рядный ած. կարգով, կանոնով, պայմանով չկատարուող. անկանոն. -рядье չ. տ. Безрядица.

Без||связность ի. անկապութիւն, առանց ներքին կապի, աղերսի լինելը. -связный ած. անկապ, առանց ներքին կապի. աղերսի, առանց առնչութեան. -семейный ած. չամուսնացած, առանց ընտանիքի, մենակ, ամուրի:

Безсерде||чіе չ. -чность ի. անսրտութիւն, խստասրտութիւն, անգթութիւն. -чный ած. անսիրտ, խստասիրտ. անգութ. անողորմ, անողորմն:

Без||силить (-лю-лять) обез—, ն. թուլացնել, ուժասպառ դարձնել, տկարացնել. -силіе չ. թուլութիւն, անզօրութիւն, ուժասպառութիւն, տկարութիւն. -сильный ած. թոյլ, անզօր, ուժասպառ, տկար. -силѣть, обез—, չ. թուլանալ, ուժասպառվիլ, անզօրանալ, տկարանալ:

Без||славить (-влю-вять), обез—, ն. մէկին անուն կոտրել, արատաւորել, մէկի փառքը նսեմացնել. -славіе չ. ամօթ, խայտառակութիւն, բարի անուան արատաւորութիւնը. -славный ած. անվաւանակ, անպատիւ, վատանուն, խայտառակ, ամօթալի. -слёзный ած. անարցունք, առանց արտասուքների. б—ая скорбь.

Без||словесіе չ. -словесность ի. անխօսութիւն, լռութիւն, համրութիւն, համրաբարութիւն. -словесный ած. 1, անխօս, անբան. б—ыя животныя; 2. անլեզու, խօսելու անկարող. б. младенецъ; 3, լուռ, լռումունջ, պապանձուած:

Без||слѣдный ած. անհետ, առանց հետքի, առ. նշանի. онъ пропалъ безслѣдно անհետ եղաւ, չքացաւ. -смертить (—,-тять). обез—. ն. անմահացնել, յաւէրժացնել. -смертіе չ. 1, անմահութիւն, յաւէրժութիւն. б. души: 2,* անմահութիւն. անմոռանալի յիշատակ. пріобрѣсти б. знаменитыми дѣлами; -смертникъ ա. բս. ա, Xeranthemum annuum, թղթածաղիկ. բ, Helychrisum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկը. -смертность ի. տ. Безсмертіе: -смертный ած. 1, անմահ, յաւէրժական. душа безсмертна; 2,* անմոռանալի. անմոռաց:

Без||смысленность ի. անմտութիւն, անճահութիւն, անմիտ, անիմաստ լինելը. -смысленный ած. անմիտ, անիմաստ, անխորհուրդ, անճահ. смыслица ի. անմիտ, անիմաստ բան, բանդագուշանք, անհեթեթութիւն, յիմարութիւն. -смысліе չ. անմտութիւն, անհասկացողութիւն. մտամոլորութիւն:

Без||смѣнность ի. անփոփոխ,— ելան լինելը, մշտականութիւն. -смѣнный ած. անփոփոխ,— ելի, մշտական, ամէնօրեայ. б—ая стража; -смѣтность ի. ա, առանց նախահաշուի, բ, անթիւ, անհամար, անհաշիւ լինելը. -смѣтный ած. 1, առանց նախահաշուի. б—ая постройка; 2, անթիւ, անհաշիւ, անհամար, անբաւ. -снѣжность ի. անձիւնութիւն, սակաւաձիւնութիւն. -снѣжный ած. անձիւն, սակաւաձիւն. б—ая зима: -снѣжье չ. անձիւնութիւն, սակաւաձիւնութիւն:

Без||совѣство չ. Տես. -совѣстность ի. անխղճութիւն, անիրաւութիւն. -совѣстный ած. անխիղճ, անարդար, անիրաւ. б. человѣкъ.— поступокъ, б—ая ложь; -совѣтный ած. անխորհուրդ, անխոհուն. իր անելիքը չգիտցող:

Безсодержатель||ность ի. անբովանդակ լինելը, ունայնութիւն. -ный ած. անբովանդակ, ունայն, փուչ, դատարկ. б—ая рѣчь.— жизнь.

Безсознатель||ность ի. գիտակցութեան բացակայութիւնը, անզգայութիւն, ոչ գիտակցական լինելը. -ный ած. 1, առանց գիտակցութեան, անզգայ. находиться въ б—омъ состояніи; 2, անգիտակցաբար եղող, կատարուող, ակամայ. б. поступокъ: безсознательное, аго չ. հոգը, անմիջական գիտակցութեան չենթարկուող, հոգեկան, մտաւոր կեանքի շրջանը:

Без||солнечный ած. անարեւ, անլոյս. -сонникъ ա. քնատ, քուն չունեցող. -сонница ի. քնատութիւն, անքնութիւն. -сонный ած. անքուն, քնատ, քնադուրկ. б—ыя ночи: -сорный ած. անաղբ, մաքուր, առանց աղբային մասի. б—ая крупа.

Без||сочность ի. անհիւթութիւն, չորութիւն. -сочный ած. 1, անհիւթ, սակաւահիւթ. չոր. 2, безсочная трава. բս. Scleranthus, կարծրածաղիկը. -спорность ի. անկասկածելի, անվիճելի լինելը. աներկբայութիւն. -спорный ած. անվիճելի, աներկբայ, անկասկածելի. б—ое владѣніе: -спросный ած. առանց հարցումի, առ. թոյլտուութեան. б—ая отлучка.

Безсребре||никъ ա. -ница ի. անշահախնդիր, ոչ արծաթասէր այր, կին. ծրի բժիշկ:

Без||срочность ի. առանց որոշ պայմանաժամի լինելը. մշտականութիւն. -срочный ած. առանց որոշ պայմանաժամի, մշտական. б. паспортъ: б. отпускъ անորոշ ժամանակով արձակուրդ. безсрочно-отпускной солдатъ անորոշ ժամանակով ծառայութիւնից արձակած զինուոր. -ссорный ած. առանց վէճի, կռուի. խաղաղ. б. раздѣлъ имѣнія; -стебельный ած. անցօղուն:

Без||страстіе չ. անկրքութիւն, անաչառութիւն, անտարբերութիւն. -страстность ի. անկրքութիւն, լլջութիւն. -страстный ած. ոչ կրքոտ. լուրջ, զգոյշ. -страшіе չ 1, անվեհերութիւն, աներկիւղութիւն, սրտոտութիւն. 2, լկրտութիւն. -страшный ած. անվեհեր, անահ, աներկիւղ, սրտոտ. -струнный ած. 1, անաղի, անլար, անսիմ. б—ая арфа; 2,* б—ая балалайка ռմկ. փուչ, դատարկախօս. ‘դողոսն’ մարդ:

Без||стыдникъ ա., -стыдница ի. անամօթ, անամօթխած, աներեսու, լպիրշ այր. կին. -стыдничать չ. անամօթութիւն անել. -стыдность ի. անամօթութիւն, անամօթխածութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. -стыдный ած. անամօթ, անամօթխած, աներեսու, լիրբ, լկտի, լպիրշ. б—ые поступки, б—ыя слова; -стыдство չ. անամօթխածութիւն, անպատկառութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. -стыдствовать (-ствую-ютъ) տ. Безстыдничать; -стыжество չ. ծայրայեղ անամօթութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. -стыжій ած. խիստ անամօթ,

անամօթ, լիրբ, լկտի, լպիրշ. պակշոտ. б—іе глазá.

Без‖стычный ած. մի ամբողջ կտորից, անկար, անյօդ. б. полъ ամբողջ (և ոչ կիսատ) տախտակներից շինած յատակ. -сýдить (-жу-дятъ), обез—, ն. կշտամբել, պախարակել, վատաբանել, անարգանել. не безсýдьте, чѣмъ Богъ послалъ! ներեցէք, չնեղանաք, Աստուծոյ տուածով եմ հիւրասիրում. -сýдный ած. 1. ոչ ենթակայ դատի, դատաստանի. 2, առանց դատարանի, առ. արդարադատութեան. б—ая страна́; 3, հնց. безсýдная грáмота տ, շատաստանական արտօնագիր, որի ստացողը ընդհանուր դատարանից ազատ և միայն ենթակայ էր վեհապետի կամ մի որոշ տեղի դատաստանին. ը, ձեռքակալութեան հրամանագիր:

Безсучкóвый ած. անճիւղ, անոստ, ոչ ճիւղաւորուած. հատատբուն. б. лѣсъ ընտիր ատաղձ շինութեան համար:

Без‖счётный ած. 1, անհաշիւ, անթիւ, անհամար. 2, որ ոչինչ չէ կարողանում հաշուել, յիմար. б. дурáкъ յիմարների թագաւոր. -сытица է. սով, սովածութիւն. -сѣменный ած. 1, անսերմ, սերմ չբերող. 2, եկղ. անարատ, անբիծ. б—ое зачáтіе; -сѣмáнка է. անսերմ, անկորիզ պտուղ (մնւզ. մի տեսակ տանձ). -сѣмáнникъ ա. անսերմ, սերմնացու չունեցող գիւղացի. -сѣмáнный ած. ռմկ. 1, սերմ, սերմնացու չունեցող. 2, տ. Безсѣменный 1.

Без‖тáктность է. անտակտութիւն, անխոհեմութիւն, անխոհեմ, անպատեհ գործ, վարմունք. -тáктный ած. անտակտ, անխոհեմ, անճահ, անտեղի, անպատեհ. б. человѣ́къ; б. постýпокъ,-разговóръ. -талáнность է. քամբաղդութիւն, ապերջանկութիւն, թշուառութիւն. -талáнный ած. ապերջանիկ, քամբաղդ, թշուառ. б—ая головýшка, б—ая ýчасть; -талáнтный ած. անտաղանդ, անշնորք, ապաշնորհ -тамóженный ած. անմաքսատուն. б—ая странá; -тари́фный ած. առանց մաքսագնի. -товáрный ած. անապրանք:

Без‖толкóвица է. անմիտ, անճահ խօսք, գործ. անհեդեդութիւն, բանդագուշանք, խառնափնթորութիւն. -толкóвость է. 1, անհասկացողութ, ւն, բթամտութիւն. 2, անմտութիւն, անճահութիւն, անհամութիւն. -толкóвщина տ. Безтолкóвица; -толкóвый ած. 1, անհասկացող, տկարամիտ, բթամիտ, թուլամիտ. б. учени́къ; 2, անհասկանալի, յիմար, անկապ, անճահ. -толкóвье չ. տ. Безтолкóвость; -(бéз)толочь տ. Безтолкóвщина.

Без‖тóржица է. վաճառականութեան, առուտուրի բացակայութիւնը, կանգ առնելը, ՙքաստաութիւն՚. -трáвный ած. անխոտ, անճարակ, անխար. б—ое лѣто; -тревóжный ած. անվրդով, խաղաղ, հանդարտ. -трéпетность է. աներկիւղութիւն, անվեհերութիւն, սառնասրտութիւն. -трéпетный ած. անահ, աներկիւղ, անդանդաղ, սառնասիրտ. -трýдный ած. անաշխատ, ոչ դժուար, հեշտ, դիւրին:

-Без‖тѣлéсіе չ. -тѣлéсность է. անմարմնականութիւն. б. души́; -тѣлéсный ած. անմարմին, անմարմնական. -тѣ́нный ած. անստուեր, անշուք. б—ое мѣсто; безтѣ́нные տ. 'Аскіи; -тѣ́нье չ. անստուերութիւն. -тя́глость է. հողային ճորտութիւնից, կոռ ու բեգարից ազատ լինելը. -тя́глый -тя́гольный ած. հողային ճորտութիւնից, կոռ ու բեգարից ազատ. б. крестья́нинъ; -тя́гостный ած. ոչ դժուարին, ոչ տաժանելի. տանելի, հեշտ:

Без‖убы́точность է. առանց վնասի, առ. կորուստ լինելը. -убы́точный ած. անվնաս, անզեն, անկորուստ. б. торгъ, б—ая мѣ́ра.

Без‖угáрный ած. 1, անածխահոտ. б—ая бáня; ածխահոտ չպատճառող. б—ыя печны́я двéрки; 2, թողնելու կամ հալելու ժամանակ չպակասող, քաշից չկորցնող. -угóльный ած. անանկիւն, առանց անկիւնների. -ýгольный ած. անածուխ. б—ая пéчка.

Без‖угомóнность է. անհանդստութիւն, անդադարութիւն. -угомóнный ած. անդուստ, անհանգիստ, անդուլ-անդադար. б, ребёнокъ; -удéржность է. առանց արգելքի, առ. ընդդիմադրութեան, յետաձգութեան լինելը. -удéржный ած. անարգել, անդիմադրելի. անյետաձգելի, անյապաղ. б—ая плáта; -ýдержу տ. Безъ-ýдержу; -уёмный ած. ռմկ. անդուստ, անզսպելի, որին հանդարտեցնել չէ լինում; -ýзлый ած. անհանգոյց:

Безýй տ. Безоáръ 1:

Без‖укáзный ած. ապօրինի, աններելի, կամայական. -уклóнность է. անշեղութիւն, անխոտորելիութիւն. անողոքելիութիւն. -уклóнный ած. անշեղ, անխոտոր. անողոքելի, ճշտակատար. -укори́зненность է. անպարսաւութիւն, անբասիրութիւն. -укори́зненный ած. անպարսա, անստգիւտ, անբասիր, առանց թերութեան. -укóрность, -укóрный տ. Безукори́зненность,—ный; -умéдленно մ. անյապաղ, իսկոյնեւեթ, անմիջապէս:

Без‖ýмецъ, мца ա. խելագար, ցնորուած, ապուշ. անմիտ, յիմար, ախմար. -ýмить (-млю-мятъ) обез—, ն. խելագար դարձնել, գժուեցնել, յիմարացնել, խելքից հանել. -ýміе չ. 1, անմտութիւն, յիմարութիւն, խենթութիւն. 2, խելագարութիւն. -ýмность է. անմտութիւն, յիմարութիւն, խենթութիւն, կատաղութիւն. -ýмный ած. 1, խելագար, խելացնոր, ապուշ. 2, անմիտ, յիմար, անխոհեմ, կատաղի. -умóлкный, -умóлчный ած. երբէք չլռող, անընդհատ. б говорýнъ; б—ая пальбá; -ýмство չ. 1, տ. Безýміе; 2, յիմար, անմիտ վարմունք. -ýмствованіе չ. յիմարաբար, անմիտ կերպով վարուիլը. -ýмствовать (-ствую-ютъ) չ. յիմարաբար, անմտաբար վարուիլ. -ýмѣть, обез—, չ. յիմարանալ, ցնորուիլ, ապուշ դառնալ. գժուիլ:

Безупрéч‖ность է. անստգիւտութիւն, անթերիութիւն. -ный ած. անստգիւտ, անթերի, անբասիր:

Безупусти́тель‖ность է. անյապաղութիւն, անյետաձգելիութիւն. ճշտութիւն, ճշտակատարութիւն. -ный ած. անյապաղ, անյետաձգելի. ճիշտ. б—ое исполнéніе приказáній.

Без‖урóнный ած. անկորուստ, առանց կորստի, վնասի. -урóчный ած. անպայմանաժամ. ոչ որոշ ժամանակով. -урóчье չ. անորոշ, ոչ, պայմանաւորուած ժամանակ. -уря́дица է. անկարգութիւն, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. -уря́дный ած. անկարգ, խառնակ, շփոթ. -ýсиковый, -ýсичный ած. անբեղիկ (միջատների մասին):

Безус‖лóвность է. անպայմանականութիւն, անպայման, բացարձակ լինելը. -лóвный ած. անպայման, բացարձակ. առանց պայմանաւորութեան. б—ое повиновéніе անպայման, կոյր հնազանդութիւն:

Без‖ýсница է. բս. Orobus vernus, գարնանական քիաամը (քուշնայ). -успѣ́шный ած. անյաջող, զուր, ապարդիւն. б—ая рабóта, б—ое предпріятіе; -ýстальный ýстанный ած. անխոնջ, ան.

գուլ, անգաղափար. -усый ած. 1, անբեխ, առանց ընչացքների. 2, բս. տ. Безостный.

Без‖утратность ի. անկորուստ, անվթար լինելը. մշտականություն. -утратный ած. անկորուստ, անվթար, մշտական, յաւիտենական. -утешный ած. անմխիթար,—ելի, անսփոփանք, անսփոփելի, յուսահատ. б. страдалецъ; б—ая скорбь անփարատելի վիշտ, տրտմություն. -уханный ած. անհոտ, հոտը կորցրած. б. цвѣтокъ; -ухій ած. անականջ, ականջատ։

Безуча́‖стье չ. -стность ի. 1, չմասնակցելը, չմիջամտելը. չէզոքություն. 2, անտարբերություն, սառնություն, անզգայություն. -стный ած. 1, անտարբեր, սառնասիրտ, անզգայ, անկարեկից. принять кого безучастно մէկին սառնությամբ ընդունել. 2, կարեկցությունից, ցաւակցությունից զուրկ. б-ая скорбь.

Без‖уѣздный городъ անգաւառ քաղաք (որ գաւառական կենտրոնատեղի չէ, բայց ունի իւր առանձին կառավարությունը, օր. Կրոնշտադտ, Պավլովսկ, Օրանիէնբաում). -фамильный ած. 1, առանց ազգանուան. 2, տ. Безсемейный; -форменный ած. առանց որոշ, մշտական ձևի, կերպարանքի. безформенныя, ыхъ չ. յ. կենդ. Amorphozoa, անկերպարան, անձև կենդանիներ (օր. նախակենդանիք—protozoa և սպունգազգիք —Spongiae).

Безхара́ктер‖ность ի. բնաւորությունից, հաստատակամությունից զուրկ լինելը. -ный ած. բնաւորությունից, հաստատակամությունից զուրկ, թոյլ, փոփոխամիտ։

Без‖хво́стый ած. անագի, անպոչ, պոչատ. б—ая собака; безхвостыя, ыхъ չ. յ. կենդ. Ecaudata, պոչատ երկակենցաղներ (օր. գորտեր). -хитростность ի. պարզություն, միամտություն, առանց խորամանկության, նենգության լինելը. -хитростный ած. աննենգ, առանց խորամանկության, տռ. հնարագիտության, պարզ, միամիտ. -хлопотность ի. առանց հոգսերի, առանց դժուարության լինելը. հեշտություն. -хлопотный ած. առանց հոգսերի, տռ. նեղությունների, անաշխատ, հեշտ. б—ая должность; -хлѣбица ի. անհացություն, հացի պակասություն, սով. -хлѣбный ած. 1, անհաց, հացապակաս. 2, անբերրի. -хлѣбье չ. տ. Безхлѣбица; -хмельный ած. անհմուլ, անգայլուկ. չհարբած, չշշմած, լուրջ. -хозяйный ած. անտէր, անտիրական։

Безца́р‖ственный ած. անթագաւոր, անտէր, անիշխան. -ствіе չ. առանց թագաւորի լինելը, անիշխանություն։

Без‖цвѣтковыя, ыхъ չ. յ. բս. Cryptogamae, Sporophyta, գաղտնաբեղուններ կամ գաղտնամուսիններ. -цвѣтникъ ա. բս. Epimedium alpinum, ալպեան միթրը. -цвѣтность ի. 1, անծաղկաբերություն. 2, անգունություն, գոյն, երանգ չունենալը. 3,* անորոշություն, թուլություն, առանց որոշ գոյնի, ուղղության լինելը. -цвѣтный ած. 1, անծաղկաբեր. 2, անգոյն, աներանգ. вода безцвѣтна; 3,* անգոյն, անորոշ. բնաւորությունից զուրկ, թոյլ, յոյլ. б. человѣкъ; -цвѣтъ-трава տ. Безцвѣтникъ.

Безцеремо́н‖ность ի. ոչ մի բանից չքաշուիլը, անամօթխածություն. -ный ած. 1, ոչ մի բանից չքաշուող, անամօթխած. б. человѣкъ; 2, անվայել, անպատկառ, անքաղաքավարի. б—ое обращеніе.

Без‖цѣльность ի. աննպատակ, անօգուտ լինելը, փչություն. -цѣльный ած. աննպատակ, անօգուտ, ապարդիւն. -цѣнность ի. 1, մեծագնություն, մեծ արժողություն. 2, սակաւագնություն, անարժէք, չնչին լինելը. -цѣнный ած. 1, անգին, խիստ ծանրագին, թանկագին. 2, անարժէք, չնչին, ոչինչ. -цѣнокъ нка ա. 1, ցածր, արժանգին. продать за б.; 2, չնչին, ոչինչ բան, իր. промѣнять на б.; -ча́діе չ. անզաւակություն. անժառանգություն, ամլություն. -ча́дный ած. անզաւակ, անժառանգ, անորդի. ամուլ. -ча́стный ած. դժբաղդ, թշուառ, ապերջանիկ. безча́стный, аго ա. Սիբիրում ապրող աքսորական. -ча́стье չ. դժբաղդություն, թշուառություն, ապերջանկություն, անյաջողություն; -ча́шечный ած. բս. անբաժակ. б. цвѣтокъ.

Без‖человѣ́чіе չ. -человѣ́чность ի. անգթություն, անագորոյնություն, վայրագություն. -человѣ́чный ած. 1, անգութ, անողորմ, անագորոյն, վայրագ. 2, հնց. անմարդաբնակ, ամայի։

Без‖че́стить (-щу-стятъ), обез—, ն. անպատուել, խայտառակել. առևանգել. -ся անդր. և կր. անպատուիլ, խայտառակուիլ. առևանգուիլ. -че́стіе չ. 1, անպատուություն, խայտառակություն, առևանգում. 2, հնց. անպատուության, վիրաւորանքի համար սահացուող տուգանք. взыскать б.; -че́стность ի. 1, անազնուություն. 2, անամօթություն, խայտառակություն. -че́стный ած. 1, անազնիւ. անբարեխիղճ. а. человѣкъ; 2, ամօթալի, խայտառակ, նողկալի. б—ая жизнь, б—ыя дѣла́.

Без‖чешу́йный ած. անթեփ. -че́щеніе չ. անպատուելը, խայտառակելը. առևանգում։

Без‖чи́ніе չ. անկարգություն, անվայել, անպարկեշտ վարմունք. -чи́нникъ ա. -чи́нница ի. անկարգ, անպարկեշտ այր, կին. -чи́нничать չ. անկարգություն, անվայել, անպարկեշտ բաներ անել. -чи́нность ի. անպարկեշտություն, անկարգություն. -чи́нный ած. անկարգ, անվայել, անպարկեշտ. -чино́вность ի. առանց չինի, առանց աստիճանի լինելը. -чино́вный ած. անչին, անաստիճան. -чи́нство տ. Безчи́ніе; -чи́нствовать (-ствую-ютъ) տ. Безчи́нничать.

Без‖чи́сленность ի. անթիւ, անհամար բազմություն. -чи́сленный ած. անթիւ, անհամար, անբաւ. -члéнный ած. անանդամ, մի կամ մի քանի անդամից զուրկ։

Без‖чу́вственность ի. 1, անզգայություն, անզգայականություն. 2, անկարեկցություն, սառնություն, անողորմություն, քարասրտություն. -чу́вственный ած. 1, անզգայ. 2, անտարբեր, անկարեկից, անողորմ, քարասիրտ. -чу́вствіе չ. 1, անզգայություն, զգացողության, գիտակցության կորուստ. 2, սառնություն, անգթություն, անողորմություն, քարասրտություն. -шаба́шный ած. 1, անխոնջ, անդուլ. б—ая работа; 2, անհոգ, անպատասխանատու. 3, կատաղի, մոլեգին, անզուսպ, սանձարձակ. б—ая головушка; безшаба́шный, аго ա. մի տեսակ պստիկ լաստ, լաստանաւ։

Без‖шёрстный, -шёрстый ած. անբուրդ, անմազ. -шоссе́йный ած. չխճուղուած. б—ая дорога; -шта́нникъ տ. Безпорточникъ; -шу́бникъ ա. սկ. գործծ. անմուշտակ, մուշտակ չունեցող մարդ. -шу́мный ած. անաղմուկ, անժխոր. -шу́мокъ, мка ա. որս. ինքն իրան, առանց աղմկի խրտնած, դուրս թռած նապաստակ կամ այլ կենդանի. -ща́дность ի.

անգութ, անողորմ լինելը. -щáдный ած. չխնայող, անգութ, անողորմ, անագորոյն։

Безъ (безо) նխդ. (սեռ. հոլ.) առանց, թարց, թանց (գր.) безъ Бóга ни до порóга (առծ.) Անձնական դերանուան առաջ երբեմն նշանակում է «բացակայութեան ժամանակ», օր. кто приходи́лъ безъ меня? ով եկաւ իմ բացակայութեան ժամանակ։ Երբեմն միավանկ (տես. երկվանկ) բառի առաջ շեշտն իր վերայ է առնում, օր. бéзъ соли անալի. бéзъ вѣсти անհետ. бéзъ-толку անխմաստաբար. бéзъ четверти առանց քառորդի. бéзъ году недѣля (դարձ.) խիստ կարճ ժամանակամիջոց։ Весь և вся́кій դերանուններին առաջ մի մի անգամ գրւում է **безо**. օր. безо всего, безо вся́кихъ перемѣнъ; не безъ э́того ոչ առանց դորան, անշուշտ։

Безъéровый ած. առանց ъ տառի. б—ое письмó.

Безъи... տ. Безы...

Бéзъ-тóлку Տ. անխմաստաբար, անկարգ, աննշանակ կերպով։

Безъ-ýдержу Տ. առանց խրան պահելու. անընդմիջակ, անձարձակ կերպով։

Безъ-ýмолку Տ. անընդհատ, շարունակ, երբեք չլռելով։

Безъ-ýстали Տ. անդուլ, անդադար, անխոնջ կերպով։

Безъ||я́вочный ած. չյայտնուած, չյայտարարուած. -язы́чный ած. անլեզու, համր, մունջ։

Безыз||вѣ́стіе չ. -вѣ́стность է. անյայտութիւն, անորոշութիւն. оставáться въ б—сти անյայտ, անծանօթ մնալ. -вѣ́стный ած. անյայտ, անծանօթ, անորոշ։

Безызнóсный ած. անմաշելի, խիստ ամուր. б. кафтáнъ.

Безызъя́т||ность է. բացառութիւն կազմելու անկարելիութիւն. -ный ած. որ չէ կարող դուրս ձգուել, դուրս հանուել, որ չէ կարող բացառութիւն կազմել։

Безыкóрный ած. անձկնկիթ. б—ая рыба.

Безы́крый ած. նուազ, լղար սրունքներով, նուազ, լղար ‘փուշաններով‘։

Без||ы́крянка է. անձկնկիթ, ձու սերմ չ'ածող ձուկ. -ы́кряный տ. Безыкóрный.

Безы||мёнка, -мя́нка է. 1, վերջակից պակաս հատուածեան տախտակ. 2, անանուն ապրանք. 3, ամենախոշոր որսորդական մանրագնդակ, ‘սաչմա‘. 4, տ. Безымя́(ё)нный пáлецъ; 5, կնդ. Anomia, անանուն ոստրէն. -мённость, -мя́нность է. անանունութիւն, անյայտութիւն. -мённый -мя́нный ած. անանուն, անյայտ. б е з ы м я́ н н а я артéрія բժ. անանուն երակ. б—ая жéлеза глáза աչքի անանուն (արտասուքի) գեղձը. б—ыя кóсти անանուն ոսկրներ (աաշտի կողմերից). б—ая оболóчка глáза աչքի անանուն (կապակցական) թաղանթը б. пáлецъ անանուն մատ (ճկոյթի հարեւան մատը). б—ая недѣ́ля եկղ. մեծ պասի երրորդ շաբաթը։

Без||ынтерéсный ած. 1, յատկ. не բացա. մասնիկի հետ) անշահախնդիր, աննշան. не б. слýчай ոչ աննշան դէպք. 2, ակամայ, ակամայ շահագրգռում. эстети́ческое удовóльствіе безынтерéсно; безынтерéсно Տ. առանց շահախնդրութեան, տօ. աշխատանքի, նոյն գնով. -ыскýсность է. 1, անփորձութիւն. 2, պարզութիւն, բնականութիւն. -ыскýсный ած. 1, անփորձ, չփորձուած, չքննուած. 2, տ. Безыскýственный; -ыскýственность է. պարզութիւն, բնականութիւն. -ыскýственный ած. պարզ, բնական, անպաճոյճ, անսեթեւեթ. -ысхóдный տ. Безвыхóдный.

Бей I, տ. Бегъ; II, հրամյկ. տ. Бить II.

Бей||деви́ндъ ա. (անգլ.) բէյդէվինդ, շեղ հողմադիմութիւն. итти́ въ б. շեղ հողմադիմութեամբ նաւել, նաւավարել (երբ քամին նաւին առջեւից շեղ, թեք կերպով է փչում, այնպէս որ նաւի և քամու ուղղութիւնը կազմում են 30°-ից պակաս անկիւն)։

Бейрáмъ տ. Байрáмъ.

Бéй||футъ ա. (հոլ.) ծովգ. եռկաթակապ պարան, որով ըէան (рéя) կայմից կախում են. -шлóтъ տ. Водоспýскъ.

Бекáръ ա. (ֆր.) երժ. ձայնադարձ նշան։

Бе||кáсикъ տ. Бекаси́нъ; -си́нникъ ա. մանրագնդակ, ‘սաչմա‘ կտցարներ որսալու. -каси́нный ած. կտցարների. б—ая дробь կտցարներ որսալու մանրագնդակ, ‘սաչմա‘. -каси́нъ ա. կնդ. Scolopax gallinula, ճահճային մազմզոտ կտցար. -каси́нный ած. կտցարի. -кáсъ ա. կնդ. Scolopax, կտցար. б. лѣснóй Sc. rusticola, վայրի կտցար. б. барáшекъ տ. Барáшекъ 2; б. большóй, Sc. major, մեծ կտցար։

Бекéтъ տ. Пикéтъ.

Бе||кéша է. -кéшъ ա. -кéшка է. նւզ. բէկէշ (ադամարդկանց ձմեռուայ վերարկու, ‘քուրք‘). -кешный ած. բէկէշի. б. воротни́къ; -крéнь տ. Набекрéнь.

Бекъ ա. (Ռուսիայի ասիական տիրապետութիւն ունեցող աշխարհներում) բէկ, ազատ, իշխան, մեծ։

Белёгъ ա. 1, նշան, բիծ, սպիտակ խալ. 2, բանի ստորագրութիւնով, իբրև վկայութիւն ներկայացնողի։

Белемни́тъ ա. բելեմնիտ, մատաքար, սատանի մատ (մինչև այժմ անյայտ մնացած մի տեսակ գլխոտանու քարացած մասերը)։

Беленá է. բս. Hyoscyamus niger, սև կամ աղուաշ բանգը. մոլեխինդ. «что ты такóе врёшь, слóвно б—ы объѣ́лся» ինչու ես սուտ խօսում, ասես թէ խելագարուել, գժուել ես։

Белен||дря́съ, -тря́съ տ. Бален||дря́съ,—тря́съ.

Белиберда́ է. յիմար, անմիտ, անճահ բան, անհեթեթութիւն։

Белладóнна է. բս. Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմը (շնախաղող)։

Белле||три́стика է. (ֆր.) գեղեցիկ դպրութիւն (գլխաւորապէս վէպեր և ռոմաններ). -тристи́ческій, -три́ческій ած. գեղեցիկ դպրութեան. -три́стъ ա. գեղեցիկ դպրութեան հեղինակ, վիպասան։

Бельведéръ ա. (իտ.) բելվէդէր. 1, գեղադիտարան. 2, Վատիկանի մի մասը, ուր պահւում են հին քանդակագործութեան ամենաընտիր արձանիքները, 'ի մէջ այլոց նաև Ապոլլոնի երեւելի արձանը. 3, մի տեսակ նէապոլեան մետաքս, արլեշում։

Бель||гíецъ, гíйца, -гíйка է. բելգիացի, բելգուհի. -гíйскій ած. բելգիական։

ни **Бельмéса** не понимáетъ, не смы́слитъ եղն. ամենևին բան չէ հասկանում, չէ ըմբռնում, ոչնչէն ոչինչ չէ հասկանում։

Бельэтáжъ ա. (ֆր.) ներքնայարկից յետոյ առաջին, ընտիր յարկը տան կամ թատրոնի մէջ։

Бе||мóль է. (ֆր.) երժ. բէմոլ (ձայնը կէս աստիճան իջեցնելու նշան). -мóльный ած. բէմոլի։

Бенгáльскій огóнь բէնգալեան հուր, կրակ։

Бендю́гъ տ. Биндю́гъ.

Бене||фи́сный ած. բէնէֆիսի. -фи́съ ա. (ֆր.) բենեֆիս (հանդիսաւոր ներկայացում յօգուտ դերասանի կամ թատրոնական պաշտօնէի). -фиціáль-

ный ած. կաթոլիկ հոգևորականութեանը յատկացրած անշարժ կալուածքի հասոյթի. -фиціа́нтъ ա. 1, (бенефиціа́нтка ի.) դերասան,—ուհի կամ թատրոնական պաշտօնեայ, որի օգտին բենեֆիսը տրւում է. II, (տ. бенефи́ція) որն է անշարժ կալուածքի եկամուտ վայելող կաթոլիկ հոգևորական. -фи́ція ի. (լտ.) անշարժ կալուածք, որի եկամուտը յատկացրած է կաթոլիկ հոգևորականին։

Бе́нзель ա. I, (հոլ.) ծովգ. երկու պարանների ծայրերի կապումը միմեանց հետ բարակ թելով. միևնոյն թելի ծայրերի կապումը. II, (գերմ.) պատանկարիչների պատիկ վրձինը։

Бен‖зи́нъ ա. քիմ. բենզին (ցնդական հեղուկ, որ բազմադիմի գործադրութիւն ունի). -зо́лъ տ. Бензи́нъ.

Бензо́я ի. բենզօէ (անուշահոտ խէժ, որ ստացւում է Styrax Benzoin ծառից)։

Бенуа́ръ ա. (ֆր.) թատր. բենուար (ստորին, յաճախ բեմի հետ հաւասար մակերևոյթի վերայ գտնուող օթեակ)։

Бера́тъ ա. (թուրք.) բերաթ (հրովարտակ, որ սուլթանը տալիս է իւր հպատակ եպիսկոպոսներին այլ եկեղեցական խնդիրների նկատմամբ)։

Бер‖гамо́тный, -гамо́товый ած. բերգամոտի,—տեան. б—товое де́рево, Citrus limetta, բերգամոտ նարնջենին; б—ое ма́сло բերգամոտ նարնջիւղը. -гамо́тъ ա. բէրգամօտ (տանձի տեսակ մի)։

Берг‖а́мтъ ա. (գերմ.) 1, երբեմն Եկատերինբուրգում գոյութիւն ունեցող գլխաւոր լեռնային կառավարութիւնը. 2, լեռնգ. (Արևելեան Սիբիրում) հանքերի մէջ սենեակ, ուր բանւորների աշխատանքներն որոշւում են. -га́уптманъ ա. (գերմ.) բէրգհաուպտման (լեռնային աստիճանաւոր 6-րդ կարգի). -га́уэръ ա. (գերմ.) անմիջապէս հանքի բովում բանող, հանքահան մշակ. -гешво́ренъ ա. (գերմ.) լեռնային աստիճանաւոր 12-րդ կարգի. -инспе́кторъ (գերմ.) ա. լեռնային կառավարութեան տեսուչ, նախագահ. -пробі́реръ ա. (գերմ.) լեռնային և աղահանքերի գործերի դէպարտամէնտի աշխատանոցի աստիճանաւոր։

Берда́нка ի. բերդանեան հրացան։

Бёр‖дникъ ա. ոստայնանկութեան սանտրերը (бёрда) շինող. -дный, -довый ած. ոստայնանկի դազգահի սանտրի. -до չ. ոստայնակի (ջուլհակի) դազգահի մէջ առէջքը (осно́ва) գործող նուրբ սանտրը, սանտերքը. -дочникъ, -дочный տ. Бёрд‖никъ,—ный; -дце, -дышко նւզ. տ. Бёрдо.

Берды́шъ, а́ ա. հնց. կիսալուսնաձև, լայնաբերան, երկար կոթով կացին, տապար։

Бе‖регови́къ, а́ ա. ցամաքային զինուոր. ծովային զինուոր, որ ափի վերայ է ծառայում, եզերապահ. զինուոր -регово́й ած. ծովեզրեայ, գետեզրեայ. б—а́я излу́чина; б—а́я ло́шадь ձի, որ գետեզրով ընթանալով քարշում է նաւը գետն՚ի վեր (գետի հոսանքին հակառակ). б—а́я слу́жба ցամաքային ծառայութիւն (որ կատարում են ծովային զինուորները, նաւաստիները). б—бе пра́во հին բարբարոսական ադաթը, ըստ որոյ ծովեզրեայ բնակիչները մասն ունէին այն ապրանքներից, որ նոքա նաւաբեկութեան ժամանակ ազատում էին. берегово́й, о́го ա. հնց. (Վոլգայի ստորին քաղաքներում) նաւային տեսուչ, վերակացու, աստիճանաւոր. -ре́гъ ա. (ներքոյկ. на берегу́; յ. берега́, о́въ) ափ, եզր ‘դրաղ‘. ծովափ, ծովեզր, գետափ, գետեզր. бе́регомъ Տ. ցամաքով, ցամաքային ճանապարհով։

Бере‖ди́ть (-жу́-ди́ть), разб—, ն. քսուելով, գխաչելով վէրքը գրգռել, ցաւեցնել։

Берёжая кобы́ла ‘ծանրած‘ (յղի) ձի։

Бере‖же́ніе չ. 1, պահելը, պահպանելը. հոգացութիւն, խնամք. 2, հնց. զգուշութիւն. -жёный բյ. ած. պահուած, պահպանուած, խնամուած. 2, զգոյշ, շրջահայեաց. б—аго и Богъ бережётъ (առծ.)։

Бере́жистый ած. հնց. բարձր, ժայռոտ ափերով։

Бере‖жли́вость ի. խնայողութիւն, սակաւապէտութիւն, անտեսութիւն. -жли́вый ած. խնայող, սակաւապէտ, անտեսող։

Бере́ж‖никъ ա. 1, ծովի, գետի ափով անցնող ճանապարհը. 2, Օբ գետի վերայ գործածական մեծ ուռկան. -ничать չ. 1, ծովափի, գետեզրի վերայ ապրել, կենալ. 2, ջրից դուրս ածած փայտերը հաւաքել. -но́й տ. Берегово́й.

Бе́реж‖ность ի. 1, զգուշութիւն, զգաստութիւն. 2, խնայողութիւն. -ный ած. 1, զգոյշ, զգաստ, շրջահայեաց. 2, տ. Бережли́вый.

Бере‖жня́къ, а́ ա. այն ինչ որ ստացւում է ծովի, գետի ափին, օր. փայտ, քար ևն. -жо́къ, жка́ ա. նւզ. պստիկ, ցածլիկ ափ։

Бе́режь ի. 1, խնայողութիւն, անտեսելը. 2, խնամք, փայփայանք, հոգս։

Бе‖рёза ի. բս. ա, Betula alba, դդորենի, թղթենի (սպիտակ ցարասի, կեչի). б. чёрная, B. dahurica, սև, բարձրուղէշ դդորենին. б. куста́рничная, B. fruticosa, թփուտ դդորենին. б. е́рникъ, B. nana, թզուկ կամ կարճաբերձ դդորենին. բ, (մի քանի տեղերում) առհ. տերևաւոր ծառ. -ре́зень, зня տ. Березозо́лъ; -ре́зина ի. 1, կտրած կամ տապալուած դդորենի, կեչի. 2, լեռնգ. դդորենուց շինած մրճի կոթ։

Берези́тъ ա. լեռնգ. մի տեսակ հատաքար (գրանիտ)։

Бе‖рёзка ի. նւզ. մատղաշ դդորենի, կեչի. б—у завива́ть (развива́ть) ռմկ. «դդորենին պճնազարդել» (որ անում են ռուս դեղջուկ աղջիկները, Զատկից եօթն շաբաթ անց հինգշաբթի օրը խմբովին անտառ գալով, մատղաշ դդորենին ժապաւէններով և ազուխներով զարդարելով, նորա շուրջը պարելով և երգեր ասելով)· -ре́зникъ, ա. -ре́зничекъ, чка նւզ. դդորենու, կեչու անտառ. -резня́къ, а́, 1, մատղաշ դդորենու անտառ. 2, նոր կտրած դդորենու ճիւղեր, շիւեր կամ մատղաշ դդորենի. -рёзовикъ ա. բս. Boletus scaber, դդորենու թնջուկը կամ սունկը. -рёзовица ի. ա, գարնան ժամանակ դդորենուց ստացուող հիւթն և բ, այդ հիւթից պատրաստած խմիչքը. -рёзовка ի. 1, դդորենու կոկոններից պատրաստած օղին. 2, կաչաղականման երգող թռչնիկ մի. -рёзовый ած. դդորենու, կեչու. б. сукъ,—листъ; б. вы́плавокъ դդորենու խիլ. б—ая губа́, Boletus ignarius, դդորենու աբեթենին. б. е́рникъ տ. Берёза е́рникъ; -резозо́лъ, -резозо́ль ա. ապրիլ ամսի նախնական անունը. -рёзочка ի. նւզ. պըստիկ, մատղաշ դդորենի. -резу́ха տ. Берёзовка 1.

Бе‖ре́йторскій ած. բէրէյտօրի. -ре́йторъ ա. (գերմ.) բէրէյտօր. 1, ձիավարժ, խամ ձիուն ‘խեղդող‘, ընտելացնող. 2, ձիավարութեան դասեր տուող։

Бе‖ре́менная, ой ած. յղի կինարմատ, ծննդկան. -ре́менность ի. յղութիւն, բեղմնաւորութիւն. ре́менѣть, заб—, об—, չ. յղիանալ, բեղմնաւորուել.

-ре́мя, мени չ. բեռ, ծանրութիւն, շալակ, խալա. б. дровъ, сѣна.

Берендéйка ի. 1, մանկական խաղալիք մի. 2, հնց. ա, պատրոնտաշ, որ հրացանակիրք ձախ ուսի վերայից կրում էր. ը, մի տեսակ գլխարկ:

Бере‖сбрéкъ, -сдрéнь, -склéдъ ա. բս. Evonymus, իլենի. бересклéдъ европéйскій, Ev. europaeus, եւրոպական խուրենի. б. бородáвчатый, Ev. verrucosus, եղունգաւոր իլենի. -сквá ի. բս. Lampsana communis, հասարակ խարուն (Զամբիւղաւորներից—Compositae).

Бе‖рёства ի. -рёсто չ. դղրենու կեղևի արտաքին շերտը. -рéстеникъ տ. Берестяни́къ; -(бé)рестéнь, тня և я́ 1, դղրենու կեղևից շինած իր. 2, տ. Берестяни́къ 2,-рéстить (-щу-стятъ), обер—, ն. դղրենու կեղևով պատել. -рёстка նւզ. տ. Берёста; -рестня́къ, á ա. կնձնենու անտառ. -рёстовикъ ա. դղրենու արեւթենին. -рёстовщикъ ա. դղրենու կեղևներ ծախող. -рёстовый ած. դղրենու կեղևից. б, бурáкъ; -(бé)рестовый ած. կնձնենուց շինած, կնձնենու. -рёсточка տ. Берёстка; -рестýшка ի. դղրենու կեղևից շինած աման, պտոյկ կոտր, որի մէջ եղակ և այլ դաշտային պտուղներ են հաւաքում. -рестъ ա. բս. Ulmus Campestris, հասարակ կնձնին. -рестни́къ, á 1, դղրենու կեղևով պատած աման. 2, դղրենու կեղևից շինած արկղ, ստնաման. -рестя́нка տ. Берестýшка; -рéстя́ный տ. Берёстовый.

Берéтъ ա. (ֆր.) մի տեսակ թաւշեայ գլխարկ, գլխի ծածկոց կանանց և մարդկանց:

Берé‖чь (-гý-жёшь-гýтъ), прибе—, сб—, ն. 1, պահել, պահպանել, խնայել. խնամել. берегѝ плáтье снóву, а честь смóлоду (առծ.) б. себя́ իւր անձը, առողջութիւնը խնայել, խնամել. 2, գւռկ. փայփայել, սիրալիր ընդունելութիւն ցոյց տալ. хорошó ли васъ берегли́? -чься, уб—, 1, անդր. когó, чегó մէկից, մի բանից զգուշանալ, հեռու կենալ. берегѝсь! զգուշացի՛ր, հեռու՛, ‹խաբարդա՛. 2. կր. պահուիլ, պահպանուիլ, խնամուիլ:

Берея́ ի. գւռկ. դաշտային պտուղներ քաղող, հաւաքող կինարմատ:

Бе‖ри́ллій ա. քիմ. բերիլիոն տարրը. -ри́ллъ ա. հնք. béryl, ազնիւ բիւրեղ[ագրար]ը: [կշիռ):

Бéрковецъ, вца ա. բերկովէց (10 պուդանոց քաշ,

Бéрку́‖товый ած. ոսկեգոյն արծուի. -тъ ա. կենդ. Aguila fulva, ոսկեգոյն արծիւը:

Бер‖ли́на ի. բերլինա (մեծ առագաստանաւ, որ բանում է Վիսլա, Պրիպեա, արեւմտեան Դվինա և Դնեպր գետերի վերայ). -ли́нка ի. 1, տ. Берли́на; 2, երբեմն Օստզէյեան նահանգներում շրջանառութեան մէջ գտնուող արծաթադրամ պղնձեայ դրամը. 3, բերլինեան կապոյտ (մաւի) ներկը (Bleu de Prusse): -ли́нская лазýрь տ. Берли́нка 3; -ли́нъ ա. բերլինեան երկնիւտ ծածկակառքը:

Бер‖лóга ի. արջի որջ, բուն, բայոց. -лóжникъ ա. 1, որջակեաց, ոչ շրջող արջ. 2, որջակեաց արջերի որսորդ. 3, բս. Arctotheca, արջաբոյս. -лóжный ած. արջի որջի, բայոցի:

Бéр‖ма ի. (դերմ.) ամրոցկ. խրամատի (ровъ) եզրից մինչև հողապատնէշի (валъ) կամ ամրութեան թեք պատի ստորոտը ձգուող հորիզոնական տարածութիւնը, որ յաճախ ցախով և այլ բաներով լցում են, որպէս զի թշնամին չկարենայ անցնել. -нецъ ա. բս. Listera ovata, ձուակերպ երկաերեկին (Զուատակներից):

Берсéркъ ա. հին նորմանների մոլեգին մարտիկը, ըմբիշը:

Бéр‖та ի. (ֆր.) բերթայեան ուսապկեսը. -толлéтова соль քիմ. բերթոլեաեան աղը:

Бе‖рý.рёшь եկն տ. Брать.

Бёр‖це, -цó չ. (յ. бёрца) 1, կզմխ. ոսկր, սրունքը. 2, (Սև ծովի ափին) ցից, որից ամրացնում են ձկնորսական ցանցերը. -(бéр)цóвый ած. ոսկի. б—ая кость; սրունքի. б—ые жи́лы.

Бер‖чáтый, -дчатый ած. շերտաւոր:

Бé‖ршикъ նւզ. շիղաձկնիկ. -ршóвикъ ա. [գլխից մինչև պոչը] 8 վերշոկանոց շիղաձուկ. -ршъ կնդ. Lucioperca volgensis, Վոլգայից և Սև ծով թափուող գետերում գտնուող շիղաձուկը:

Бесермéнъ տ. Басурмáнъ; бесермéны յ. մոնղոլների ամ բռնակալութեան ժամանակ Ռուսիայում հարկերը կապալով վերցնող քաղաքմեան վաճառականները:

Бесемé‖рова сталь բեսեմերեան ձուլածոյ պողպատը. -ровáніе չ. բեսեմերեան պողպատի պատրաստութիւնը:

Бессъ ա. բս. Eruthronium dens canis, կարմրագոյն շնատամը, արուատակը:

Бе‖стіáрій ա. (լտ.) 1, (հին Հռոմում) գազանամարտիկ, որ դատապարտուած էր գազանների հետ կռուելու. 2, ‹աղուեսագիրք‹ կոչուած միջնադարեան առակների ժողովածուն. -стія ի. (լտ.) գազան նխտկ. անասուն, ‹հայվան‹ экая бéстія!

Весъ տ. Бессъ.

Бе‖сѣда ի. 1, զրոյց, խօսակցութիւն 2, խրատական խօսք. քարոզ, ճառ. դասախօսութիւն. 3, ժողով, ընկերութիւն. 4, ռմկ. տ Пиръ; 5, տ. Посидѣлки; 6, հնց. աթոռ, նստարան. -сѣдка ի. 1, պարտիզում շինած զրուցարան. 2, կառապանի տեղ տարանտասի վերայ. 3, ծովգ. թոկերով կախած տախտակ, որի վերայ նաւաստին նստած կայմի մօտ աշխատում է. -сѣдникъ ա. զրուցակից. -сѣдный ած. զրոյցի, խօսակցական. խրատական. -сѣдованіе չ. զրոյց անելը, խօսակցութիւն. -сѣдовать (-дую-ютъ) поб—, չ. съ кѣмъ, о чёмъ 1, զրոյց անել, խօսել. ‹մասլահաթ‹, ‹նասլ‹ անել. խորհել, մտածել. 2,* մտաւորապէս մէկի հետ խորհրդակցել. 3, եկ. ռւ. քարոզել, վարդապետել, խրատել. -сѣдочка նւզ. տ. Бесѣдка; -сѣдушка ի. փղբշ. պստիկ խնջոյք, տ. Бесѣда 4; -сѣдчикъ ա. կտկւ. տ. Бесѣдникъ.

Бéтель ա. բս. Piper Betle, բետլեան պղպեղաթուփը[ը Արևելեան Հնդկաստանում և Մալայեան կղզիների վերայ]. 2. այդ թփի տերևներով պատած Արևելեան արմաւի միջուկը, որ ծամելիս կարմիր-դարչնագոյն հիւթ արձակելով, ներկում է ծամողի շրթունքներն և լնդերքը:

Бé‖тить (-чу-тятъ) ն. թղթախաղում՝ կմախացնել, շշմեցնել, տակցել տանուլ տալ:

Бе‖тóнный, -тóновый ած. բետոնի, բետոնեայ. б—новый полъ, б—новая дорóжка; -тóнъ ա. (ֆր.) բետոն (Ջրից կարծրացող մի տեսակ շաղախ, ցեմենտ, որ պատրաստում են կրից, աւազից և խճաքարից):

Беть ի. ծովգ. 1, նաւի միջից ըստ նորա լայնութեան անցնող գերանը, որ նորա երկու կողքերը միմեանց հետ կապում է և որի վերայ շինած է նաւի տախտակամածը (пáлуба), հմմ. Бимсъ; 2, նաւի վերայ տախտակ, որից կախում են ցնցուղը: 3, տ. Бейдеви́ндъ; итти́ бéтью=итти́ въ бейдеви́ндъ.

Бе||чевá *ի. (հյց. бечевý) պարան, որով նաւը գետն'ի վեր քարշում են.* **-чевáніе** *չ. նաւաքարշութիւն, նաւը պարանով գետն'ի վեր քարշելը.* **-чевáть** *ն. (-чýю-ютъ) պարանով նաւը գետն'ի վեր քարշել.* б. судá; **-ся** *կր. պարանով գետն'ի վեր քարշուիլ (նաւի մասին).* **-чёвка** *ի. 1, նւզ. տ.* Бечевá; *2, բարակ, նուրբ թոկ, փոկ, թել.* **-чéвникъ**, á *և* a *1, գետի ափին (օրէնքով 10 սաժէն լայնութեամբ) տարածութիւն, որ յատկացրած է նաւագնացութեան կարիքներին. 2, նաւահանգստի մօտ. տեղ, որից լաստեր են քշում և լաստափայտը հանգստանում են.* **-чевóй** *ած. նաւը գետն'ի վեր քարշելու, քաշող.* б—ая лóшадь; бечевáя *1, ճանապարհ, շաւիղ, որով ձիաները կամ մարդիկ ընթանալով նաւը գետն'ի վեր քարշում են. 2, նաւը գետն'ի վեր պարանով քարշելու եղանակը.* тянýть б—ýю; **-чёвочка** *նւզ. տ.* Бечёвка; **-чёвочный** *ած. բարակ թոկից, փոկից.* б. кнутъ; **-чевщи́къ**, á *ա. նաւը պարանով գետն'ի վեր քարշող մշակ:*

Бечетá *ի. հնց. սարքին արժանաւորութեան ազնիւ քար կարմիր գոյնով (սուտակ, կարկեհան ևն):*

Бешамéль *ի. բեշամելեան խորտիկը (որ պատրաստում են ձուից, կաթից և ալիւրից):*

Бешлыкъ, á *ա. (թուրք.) թիւրքական արծաթեայ պատիկ դահեկան, դրամ:*

Беш||мéтикъ *նւզ.* **-мéтъ, -мéть** *ա. բէշմէտ (կարճլիկ թաթարական բաճկոն մի):*

Бз||дёхъ *ա. թիս.* **-дни́ка** *ի. (Վօլգայի շրջակայքում) բս.* Solanum nigrum, *սև մորմ.* **-днуть** *տ.* Бздѣть; **-дýнъ**, á *ա.* **-дýнья** *ի. թսան այր, կին.* **-дýшка** *ի. բս.* Lycoperdon bovista, *գայլասունկ.* **-дѣніе** *չ. թսելը.* **-дѣть** (·,-дятъ) **-днуть** *չ. թսել.* **-дюхá** *տ.* Бздýшка.

Би||бика *ի. բս.* Peganum Harmala, *ողանց (խուճիկ, վայրի փեգենայ) բժշկական խոտ, որից կարմիր ներկ ևս ստացւում է.*

Биб||лéйскій *ած. աստուածաշնչի, աստուածաշնչական.* б—ое óбщество.

Библіо|графи́ческій *ած. մատենագրական.* б—ая статья́; **-грáфія** *ի. (յն.) մատենագրութիւն. 1, գրքի, մատեանի (արտաքին կողմի) ուսումնասիրութիւնը. 2, մատենագրական, դրականական երկեր որ և է խնդրի վերաբերեալ. 3, լրագիրների, ամսագիրների մէջ մատենագրական բաժին կամ յօդուած* -(о)грáфъ *ա. մատենախօս, բանասէր.* **-логи́ческій** *ած. մատենախօսական, բանասիրական.* **-лóгія** *ի. (յն.) մատենախօսութիւն, գրախօսութիւն, բանասիրութիւն, գրքի, մատեանի թէ արտաքին կողմի և թէ բովանդակութեան ուսումնասիրութիւնը.* **-мáнія** *ի. (յն.) գրամոլութիւն, անզուսպ տենչ հազուագիւտ գրքեր կամ շքեղ հրատարակութիւններ ձեռք բերելու.* **-мáнъ** *ա. գրամոլ, հազուագիւտ գրքերի, գեղեցիկ հրատարակութիւնների սիրահար.* **-тáфъ** *ա (յն.) գրաթաղ (նա որ գրքեր հաւաքելով թաղում է, ոչ ինքն է օգտւում և ոչ էլ ուրիշներին է թոյլ տալիս օգտուելու):*

Биб||ліотéка *ի. 1, գրադարան, մատենադարան. 2, բազմահատոր հրատարակութիւն.* **-ліотéкарскій** *ած. գրադարանապետի, մատենադարանապետի.* **-ліотéкарь** *ա. գրադարանապետ, մատենադարանապետ.* **-ліотéчка** *ի. նւզ. պատիկ գրադարան, մատենադարան.* **-ліотéчный** *ած. գրադարանի, մատենադարանի.* **-ліофи́лъ** *ա. (յն.) գրասէր, մատենասէր, հազուագիւտ գրքերի սիրահար.* **-ліофи́льство** *չ. գրասիրութիւն, հազուագիւտ գրքեր հաւաքելու տենչ.* **-лія** *ի. (յն.) Աստուածաշունչ, Հին և Նոր կտակարան:*

Би||ваки́ровать (-рую-ютъ) *չ. 1, բացօթեայ անցկացնել, գիշերել. 2,* առանց հաստատ բնակարանի ապրել, թափառել.* **-вáкъ** *ա. (фр.) ռզմ. բիվակ. 1, զօրքի բացօթեայ իջեւանը, օթեւանը, օթագայութիւնը.* стоя́ть на б—ахъ *բացօթեայ գիշերները անցկացնել, օթեւանել. 2,* ժամանակաւոր, անհաստատ բնակարան.* я здѣсь на б—ахъ *ես ժամանակաւորապէս միայն այստեղ եմ:*

Би́||ванъ, а, о *բյ. ած. ծեծուած, զարկուած, թակուած, ջարդուած.* чáсто былъ би́ванъ; **-вáть, ся** *տ.* Бить,ся.

Бквáчный *ած. 1, բիվակի, բացօթեայ.* ночлéгъ, —огóнь; *2,* թափառական.* б—ая жизнь.

Би́||вень, вня *ա. բերնից դուրս պրծած կորիճ ատամ, ժանիք, կեռիք.* **-вуáкъ** (фр.) *տ.* Бивáкъ.

Бигáмія *ի. (յն.) երկկնութիւն, կրկնակնութիւն:*

Бидэ *չ. անհ. (фр.) բիդէ (մի տեսակ տաշտակ, որի մէջ կանայք լուացւում և սրսկումներ են անում):*

Бизáмъ *ա. 1, մուշկ (մշկայծեամի պորտի յետևը գտնուող քսակում հաւաքուող եղտ, խիստ հոտաւէտ նիւթը). 2, կնդ.* Moschus moschiferus, *մշկայծեամ, մշկապորտ այծեամ:*

Бизáнь *ի. (հլ.) յետակայմի ստորին թեքանկիւն առագաստը.* бизáнь-мáчта *յետակայմ (ետակայմ նաւի յետևի, պատիկ կայմը):*

Бизóнъ *ա. կնդ.* Bison bonasus, *բիզոն (վայրենի-ցուլ), ամերիկեան բիզոն:*

Бизýльникъ *ա. բս. ա,* Crepis tectorum, *դաշբեղուտր խոտ մի. բ,* Ligularia sibirica, *սիբիրական եղերդը:*

Би||квадрáтный *ած. չորրորդ աստիճանի.* б—ое уравнéніе: **-квадрáтъ** *ա. (լտ.) մաթեմ. որ և է թուի, քանակութեան չորրորդ աստիճանը:*

Би́||ксовый бильярдъ, **-ксъ** *ա. չինական ճատրակ, չինական բիլիարդ:* [կոթ:

Би́лень, льня *ա. հասկի, հացահատիկի ծեծանի*

Би||лéтецъ, тца, **-лéтикъ** *ա. նւզ. տ.* Билéтъ; **-лéтный** *ած. բիլետի, տոմսակի.* б—ая бумáга; билéтный, аго *ա. հնց. անցուղ ժամանակով արձակուած զինուոր, որ պարտական էր պահանջուած ժամին բանակ վերադառնալ.* **-лéтчикъ** *ա. 1, այցատոմսեր, հրաւիրատոմսեր ևն պատրաստող. 2, կեղծ թղթադրամ, թղթեր պատրաստող և ծախող. 3, տ.* Билéтный, аго; **-лéтъ** *ա. (фр.) բիլետ, տոմս, տոմսակ. 1, գրաւոր վկայական.* б. на жи́тельство; *2,* бáнковый б. *բանկային բիլետ, ստացական, ընկալագիր. 3,* креди́тный б. *թղթադրամ. 4, առհ. տոմս, տոմսակ.* б. на спектáкль,—для вхóда въ теáтръ; б. лотерéйный *վիճակախաղութեան տոմսակ.* пригласи́тельный б. на свáдьбу, на балъ, на пóхороны *հարսանիքի, պարահանդէսի, թաղման հրաւիրագիր. 5, թղթի կտոր, որի վերայ որ և է բան է գրած. 6,* скóрбный б. *տատապանաց տոմս, որ կախում են հիւանդանոցներում հիւանդի մահճակալի գլխին, վրան նշանակելով նորա անունն և հիւանդութիւնը:*

Билліáрдъ *տ.* Бильярдъ.

Бил||ліóнный *ած. բիլիոնի, բիլիոնաւոր.* **-ліóнъ** *ա. (фр.) բիլիոն (հազար անգամ հազար միլիոն):*

Биллóнъ *ա. (фр.) արծաթախառն պղնձէ դրամ, դահեկան, առհ. մանր դրամ:*

Билль ա. (անգլ.) բիլ (գրաւոր առաջարկութիւն անգլիական պարլամենտում նոր օրէնք հրատարակելու կամ նոր կարգադրութիւն անելու):

Бúло չ. 1, կոչնակ (վանքերում տախտակ, որի վրայ թխկթխկացնելով յայտնում են ժամը կամ զանգահարութեան սկիզբը). 2, զանգակի լեզուակը. 3, սանդխոտ, ծեծան, ծեծելու փայտ, ձող. 4, ձիթահանքերում քամիչ, մզիչ մամուլ. бúла мáсленыя; 5, թակիչ «կասելու մեքենայի այն մասն է, որին հասկերը խփուելով, հատիկները թափւում են»:

Би||ль ա. տ. Бúлья; -льбокé չ. անհ. (ֆր.) բիլբոքէ (խաղալիք մի). -лья է. (ֆր.) 1, բիլիարդի գնդակ. сдѣлать бúлью գնդակը բիլիարդի քսակի, փոսի մէջ գնել. 2, բիլիարդի գնդակների զարնուածութիւնը -льярдный ած. բիլիարդի. б. шаръ; бильáрдная, ой է. բիլիարդարան. բիլիարդի սենեակ. -льярдъ ա. (ֆր.) 1, բիլիարդ, ճատրակ, մականախաղ. 2. բիլիարդի սեղանը. игрáть на б—ѣ; китáйскiй б. չինական (թեք) բիլիարդ:

Биля́ръ ա. բս. Jpecacuanha փսխեցնող արմատ:

Бú||мсовый ած. բիմսի. -мсъ ա. (անգլ.) ծովգ. բիմս (գերան, որ նաւի միջից անցնելով նորա մի կողքը միացնում է միւսի հետ և որի վրայ յօրինուած է տախտակամածը—пáлуба).

Бин||дúга է. -дю́гъ, á ա. 1, տորքիր պտտեցնող լծակը, գերանը. 2, նաւի միջից անցնող կարգնի գերանը. որ նորա կողքերը միմեանց հետ միացնում և կայմը պահպանում է. 3, (Օդեսայում) երկար, ցածլիկ սայլակ նաւի բեռները կրելու:

Бинóкль ա. (ֆր.), բինոկլ, կրկնադիտակ, երկդիտակ, երկփողեայ դիտակ:

Би||нóмія է. -нóмъ ա. մաթմ. երկանդամ. երկանդամնի քանակութիւն, արտայայտութիւն. бинóмъ Ньютóна Նիւթոնի երկանդամը:

Бú||нтикъ նւզ. տ. Бинтъ; -нтовáніе չ. կապելը, պատելը. -нтовáть(-тýю-ютъ), заб—. ն. կապել, պատել (վէրքը, վէրքի փաթթաթանը). -нтóвка է. տ. Бинтовáніе; -нтовóй ած. պատելու, կապելու. -нтовщúкъ, á ա. -нтовщúца է. կապիչներ, վիրակապեր շինող կամ դնող այր կին. -нтъ, á ա. (գերմ.) 1, կապիչ, վիրակապ (ժապաւէնաձև փայտս վէրքը կապելու). 2, գրքի քամակից անցնող կապը և նորան համապատասխան ակօսը գրքի կազմի քամակին)

Бирáть տ. Брать.

Бúр||жа է. (գերմ.) 1, բորսա, սակարան (տճ. հ.). 2, բանւորների, կառապանների կանգնելու հրապարակ. взять извóзчика, подёнщика съ бúржи; -жевúкъ, á ա. 1, բորսային սպեկուլանտ, շահադէտ. 2, бúржа 2 ում կանգնած կառապանը. -жевóй ած. բորսայի, սակարանի. б. мáклеръ, б—ая сдѣлка.

Бирúчъ, á հնց. տ. Бирю́чъ.

Бú||рка է. 1, քարթափայտ, հաշուեփայտ, ‘չաթալի փայտ‘, որի վրայ կտրակով նշանակում են տուած կամ ընդունած իրերի հաշիւը. 2, փայտէ պստիկ տախտակ, որի վրայ նշանակում են տարեկայի համարը, քաշը ևն. -рочный ած. քարթափայտի, հաշուեփայտի. б. счётъ; -рчить (-чу-чать) ն. քարթափայտի վրայ կտրել, նշանակել:

Бирю||зá է. 1, հնք. Zoolithus turcosa, պերոզակ, տաճիկ քար, ‘փիրուզ‘. 2, բս. լուրջ մորմենու (Rubus caesius) պտուղը. -зовый ած. պերոզակի,—կեայ, ‘փիրուզէ‘:

Би||рюковáтый ած. խորթաբարոյ, մռայլ, մարդկանցից խուսափող (մարդ). -рю́къ, á 1, գւռկ. գայլ. 2.* խորթաբարոյ, մռայլ, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող ոմն. глядѣть б—óмъ խէթ, ծուռ, հայրատութեամբ նայել:

Бирю́||лечка նւզ. տ. Бирю́лька; -лечникъ ա. բիրիւլկագործ. -лечный, -льковый ած. բիրիւլկայի. -лька է. (մնտ. չ. бирю́льки) 1, բիրիւլկա, ծղախող (մանկական խաղ մի). *игрáть въ бирю́льки դատարկ, փուչ բանով զբաղուել. 2, ոսկու, եղեգնից շինած պստիկ փող:

Бирю́чина է. բս. Ligustrum vulgare, կիպրոս կամ վայրի սրինդ (թուփ մի):

Би||рючúна ա. յնէլ. 1, մի ահագին գայլ. 2, մի ահռելի, խորթաբարոյ մարդ. -рю́чій, чья, чье 1, գայլի. 2, խորթաբարոյ, մռայլ մարդու. бирю́чьи я́годы, բս. Cucubalus baccifer, կտկտուր պղունատոտը. -рючóкъ, чкá ա. 1, նւզ. տ. Бирю́къ; 2, մի տեսակ խարարուց, ‘ռանդա‘. 3, կնդ. Acerina rossica, ձուկ մի Փշաթևերից:

Бирю́чъ, á ա. հնց. մունետիկ, կառավարութեան կարգադրութիւնները հրապարակաւ կարդացող, յայտարարող:

Бú||серина է., -серúнка -серúночка նւզ. ուլունքի հատիկ. -серистый ած. ուլունքի նման. -серить (-рю-рятъ) ն. ապակեայ ուլունքներ շինել. -ся չ. ուլունքի պէս շարուիլ, նստիլ. росá бúсерится на былúнкахъ; -серникъ ա. 1, ուլունքագործ, ուլունքավաճառ. 2, ուլունքներով շինած ասու աղջիկների խոյրը, գլխանոցը. 3. բս. Tamarix gallica, գայլխալան, դեղանի մաշան, միրիկէն. -серница է. ուլունքների արկղիկ, տուփ. -серный ած. 1, ուլունքից շինած. զարդած. б. кошелёкъ; 2, ուլունքի նման. -серщикъ ա. -серщица է. ուլունքագործ, ուլունքավաճառ այր, կին. -серъ ա. հաւ. 1, ուլունք. *настоя́щій б. խիստ պարզ, սիրուն, բայց մանր գիր, ձեռք. 2, եկ. ս. մարգարիտ. не метáйте бúсеръ вáшихъ передъ свиньями Մի արկանէք զմարգարիտ ձեր առաջի խոզաց (Մատթ. 7_6). 3. առհ. շաղ, թափուող բան. б. гóлоса ձայնի դեղգեղանք, դայլայլիկ:

Бис||квúтный ած. բիսկուիտի,—իտեայ. -квúтъ ա. (ֆր.) բիսկուիտ. 1, հարած ձուերից, ծեծած շաքարից և բնտիր ալիւրից թխած հացիկներ. 2, առաջին թրծումից յետոյ հնոցից հանած կաւէ զանգուածը. 3, զորանից շինած գեղարուեստական արձան:

Бú||скупъ ա. հնց. կաթոլիկ եպիսկոպոս:

Бú||смутовый, -смутъ տ. Вúсму||товый.—тъ.

Биссúровать (-рую-ютъ) ն. «bis» կանչել, կրկնել տալ (երգը, նուագը). -ся չբ. կրկնել տրուիլ. мнóгіе номерá бы́ли биссúрованы.

Бистръ ա. (ֆր.) բիստր, ունջ (մրից պատրաստած դեղը, որ գործ է ածւում ջրանկարչութեան մէջ):

Бистýрій ա.(ֆր.) բիստուրի (վիրաբուժական դանակ մի):

Бисъ մկ. (լտ.) բիս, կրկնել:

Бúсы տ. Бúтсы.

Бúт||ва է. մարտ, ճակատամարտ, ռազմ. պատերազմ. -(бит)вá է. գւռկ. չարչարանք, գլխացաւանք, նեղութիւն, հոգս. б. ей съ ребёнкомъ.

Бúтенгъ ա. (հոլ.) ծովգ. հաստ, ուղղահայեաց գերան նաւի վրայ, որից ամրացնում են խարսխապարանը:

Бúтень, тня ա. մի տեսակ հաց, կրկէնիկ:

Битéцъ, тцá ա. 1, աղիւսագործ մշակ. 2, բս.

Plantago, ջղախոտ. игра́ въ битцы́ ջղախոտախաղ (Միջին Ռուսիայում)։

Би́течникъ ա. միտաղեայ նորաձիւս թել (տ. бить I) պատրաստող։

Би||тка́ ի. զարկիչ. մնուր մեծ, մայր վէգ, կոճի, երբեմն կապարով լցրած, որով զարկում տապալում են կոճի խաղալու ժամանակ կոճիները. пошла́ б. въ конъ (դարձւ.) կռիւր, տուրուդմփոցը սկսուեցաւ (կամ խաղի մէջ վերջին կոպէկը տանուլ տուեց). 2, հրացանի բերնի լայնութեամբ ճիպտո քաշած կապար. 3, ռմկ. *խիստ ժիր, խիզախ, տոկուն մարդ. -то́къ, тка́ ա. 1, տ. Битка́ (մնուր կրկիտ ձու, որով Զատկին մարդիկ 'կրկտի են տալիս'). 2, տ. Колоту́шка; 3, ծեծած մսից պատրաստած կերակուր, 'մատղունք'. -тко́мъ մ. բոլորովին լիք, լիք-լեցուն, հոծ թաղմութեամբ. чемода́нъ б. наби́ть պայուսակում առեղ գցելու տեղ չկայ։

Би||то́нный, -то́новый, -то́нъ տ. Бе||то́нный,—то́новый,—тонъ.

Биту́||мъ ա. -мы ա. յ. (լտ.) կուպր. ձիւթեղէն հանածոներ, ինչպէս ասֆալտ, նաւթ (քարիւղ) եւն։

Би́||тчикъ ա. հացահատիկի ծեծանի (цѣпъ) ծայրի ժանիքաձև փոկը, որով խոկայէս ծեծում են. -тый (тъ, а, о) ըյ. ած. 1, փորձուած, թաղմափորձ, 'յետ եկած'. б. человѣкъ; 2, մորթած. б—ая скоти́на, б—ыя ку́ры; 3, կոտրած, կոտրտած, ջարդած. б—ая посу́да. б—ыя стёкла: 4, ծեծուած. «онъ всю слу́жбу ни ра́зу битъ не́ былъ»; б—ая доро́га նստած ճանապարհ. 5, б—ое мя́со տապակելուց առաջ ծեծած, փափկացրած միս. 6, հարած. б—ыя сли́вки; б—ая бума́га սոսնձի հետ խառնած թղթի շաղախը. 7, б. часъ ամբողջ ժամ. б. разгово́ръ անհամ, ձանձրալի խօսակցութիւն. -тышъ ա. 1, կոտրած, ջարդած ամանեղէն, խեցի. 2, ծեծուած, թակուած մարդ, մորթուած անասուն. 3, ծեծած միս։

Би||ть. I, ի. նուրբ, նրբահիւս մետաղեայ թել, որ գործ են ածում ոսկեթել գիպակեղէններ գործելիս կամ կարելիս. II, (бью, бьютъ; հրամ. бей). бива́ть բայ. А. ն. 1, (поб—, приб—, изб—.) խփել, զարկել. զարնել (տճ. հ.). ծեծել. ջարդել. кого́ люблю́, того́ и бью (առծ.) его́ бьётъ лихора́дка տենդը նորան բռնկճում, ջախջախում է. 2, (поб—, уб—,) սպանել, մորթել. б. скоти́ну.—дома́шнихъ пти́цъ; 3, (разб—,) կոտրտել, ջարդուփշուր անել. б. посу́ду, я́йца; 4, (вб—) մի բանի մէջ խփել, ցցել. б. гвоздь въ стѣ́ну, б. сва́и; 5, առհ. խփելով. զարկելով մի բան ունել, տրտադրել. бить, сбить ма́сло ա, խնոցի հարել, իւղ պատրաստել. բ, ձէթ քաշել, ասանձին գործիքով հացահատիկներից ձէթ քամել, մղել։ бить, вы́бить моне́ту, меда́ль դրամ, մեդալ կտրել կամ կոխել. бить, сбить ше́рсть բուրդ գզել. бить печь կաւից վառարան ծեփել, շինել. бить баклу́ши տ. Баклу́ша; 6, (проб—) խփելով, զարկելով իմաց տալ. յայտնել. б. трево́гу; часы́ бьютъ по́лдень; 7, ры́ба бьётъ икру́ ձուկը ձու (ձրկնկիթ) է ածում. Б. չ. (б. во что, на что կամ տուանց նախդրի) 1, бить въ бараба́нъ, въ бу́бны թմբկահարել, թմբուկ ածել. бить въ наба́тъ ազմկել. ազմուկ յարուցանել. бить въ ладо́ши կամ ладо́ши ծափահարել, ծափ տալ. бить по карма́ну մէկին ծախսի տակ գցել, կթալանել. за́пахъ бьётъ въ носъ հոտը քիթն է խփում. ло́шадь бьётъ за́домъ ձին քացում, քացի է տալիս. ружьё бьётъ хорошо́ հրացանը նշանին լաւ է զարկում. бить чело́мъ ա, кому́ մէկին երկրպագել. հնց. մէկին մի բողոք, գանգատ ներկայացնել. բ, кому́ чѣмъ մէկին մի բան նուիրաբերել, ընծայել. б. чело́мъ кому́ бара́номъ; 2, ցայտել, բխել. бьютъ подзе́мные ключи́,—фонта́ны: кровь бьётъ въ го́лову արիւնը գլուխն է խփում, գլուխն է տալիս. 3, մի բանի աչք տնկել. онъ бьётъ на чинъ. В, (проб—) դէմք. խփել. бьётъ семь часо́въ; անցնել. мнѣ би́ло пятьдесятъ յիսուն տարին անցաւ. -тьё, ья́ չ. խփելը, զարկելը, զարնելը, ցցելը եւն (տ. Бить II); -ться, би́ваться, А, անդր. 1, խփել, զարկել, տրոփել. жи́лы бью́тся, се́рдце бьётся; 2, б. обо что (օր. о́ землю, о́бъ полъ) մի բանի զարկուիլ, զարնուիլ. թփրտալ 3, խիստ նեղուիլ, չարչարուիլ, տառապիլ онъ бьётся какъ ры́ба о́бъ ледъ (դարձւ.) 4,* խիստ աշխատիլ, ջանալ, ճիգ թափել. б. надъ рѣше́ніемъ зада́чи; Б, փոխդ. 1, կռուիլ, մարտնչիլ (գր.), մենամարտել. б. съ непрія́телемъ; б. на шпа́гахъ,—на пистоле́тахъ,—на кула́чкахъ սուսերներով, ատրճանակներով, բռունցքներով մենամարտել. 2, б. объ закла́дъ съ кѣмъ մէկի հետ գրազ (գրաւ) դալ, 'մառջ բռնել'. 3, б. я́йцами ձուաներով կրկտի տալ. В չէ. կոտրուիլ, զարկուիլ, ջարդուիլ. моне́та бьётся изъ зо́лота, изъ серебра́, изъ мѣ́ди; нельзя́ посу́дѣ не б. ամանեղէնը չէ կարող չկոտրուել. Г, չ. քացի տալ, աքացել։

Би||тюго́вый, -тюко́вый ած. բիտիւգեան ձիու. -тю́гъ,а́. -тю́къ,а́, ա. 1, բիտիւգեան դիմացկուն ձին. 2,* բաջառողջ, պնդակազմ, ամրակազմ մարդ. -тю́чій, чья, чье տ. Битюко́вый.

Би||филя́рный магнитоме́тръ Ֆիզ. երկթել, երկթելանի մագնիսաչափ[ը, որով երկրիս մագնիսականութեան ույժը չափում են]. б—рные вѣсы́ երկթելանի կշեռք. -филя́ръ ա. (Ֆր.) տ. Бифиля́рный магнитоме́тръ և Бифиля́рные вѣсы́.

Бифсте́ксъ ա. (անգլ.) բիֆստէքս (արջառի մըսից տապակայ)։

Би||фурка́ція ի. (լտ.) երկճիւղութիւն, երկու մասի բաժանելը (օր. աշակերտների, դասընթացքի), բաժանուիլը (օր գետի)։

Бифште́ксъ տ. Бифсте́ксъ.

Бичева́ տ. Бечева́.

Би||чева́ніе չ. մտրակելը, ձաղկելը, խարազանելը. -чева́ть (-чу́ю-ютъ) ն. մտրակել, (նաև փոխբ.), ձաղկել, խարազանել, -ся 1, անդր. ինքն իրան մտրակել, ծեծել, ձաղկել. 2, փոխդ. միմեանց մտրակով ծեծել, խարազանել, ձաղկել. -чевни́къ, а́ ա. բս. Artemisia procera, բարձմնեակ. -чецвѣ́тъ ա. բս. Plectranthus, մտրակածաղիկ. -чъ, а́, ա. -чинъ նւզ. 1, մտրակ, խարազան, շարէգան, յախտ. 'պամչի'. 2,* առհ. պատուհաս, չարիք. 3,* անգութ. անպզորոյն բռնակալ. 4,* б. слова,— сати́ры խօսքի, հեղնութեան մտրակ, կսկըծանք։

Би́шофъ ա. (գերմ) եպիսկոպոսական գինի (որ պատրաստում են կարմիր գինուց, շաքարից և դառն նարնջենու կճեպներից)։

Бишь (փոխնկ. ба́шь) բայմ. սպասիր. կաց, ինչպէս էր նոպէս էր, հմ. какъ б. его́ կաց, ինչպէս էր նորա անունը. да, о чёмъ б. я ду́малъ? ինչի մասին էի մտածում, մոռացել եմ. да что б. они́ сдѣ́ла ли, ասա մի տեսնեմ, ինչ են արել նոքա

что бишь я хотѣлъ сказáть? ինչ էի ուզում ասել, միտս մոռացել եմ։

Біéніе ը. խփելը, զարկելը, տրոփելը, բաբախում. б. сéрдца, жилъ, пýльса.

Біо‖графи́ческій ած. կենսագրական. б—ое извѣстіе; **-грáфія** ի. (յն.) կենսագրութիւն. **-(ó)грáфъ** ա. կենսագիր. **-логи́ческій** ած. կենսաբանական. **-лóгія** ի. (յն.) կենսաբանութիւն (կենդանիների և բոյսերի). **-(ó)лóгъ** ա. կենսաբան։

Біючій ած. խփող, զարկող. ցայտող. біючая жи́ла զարկերակ։

Блáго А, գոյ. ը. 1, բարիք, բարօրութիւն. óбщее б.; 2, յաճխ. յ. блáга կայք, գոյք, ստացուածք. ни за какі́я б. ոչ մի կերպ չէ կարելի, ինչ էլ տաս, չի լինիլ։ Б, մ. լաւ է, որ. շնորհիւ այն բանի, որ. որովհետև. բարեբախտաբար. դոնեայ եթէ։

Благо‖ви́дность ի. 1, վայելչատեսութիւն, գեղեցիկ, սիրուն տեսք, կերպարանք. 2, արժանահաւատութիւն, պատշաճաւորութիւն. **-ви́дный** ած. 1, վայելչատես,—շաղէմ, գեղեցկատես, սիրուն. б. ю́ноша; 2, ուշադրաւ, արժանահաւատ, կարեւոր. б—ая причи́на; **-воззрѣ́ніе** ը. բարեհայեցողութիւն (միայն պաշտօնական գրութեան մէջ հետևեալ դարձուածքում. представить կամ повéргнуть на Высочáйшее б.)

Благо‖волéніе ը. 1, բարեացակամութիւն. 2, բարեհաճութիւն, համակրութիւն, շնորք. монáршее б.; **-воли́тельный** ած. բարեացակամ, բարեհաճ, ողորմած. **-воли́ть** (-лю́-ля́тъ) ը. 1, къ комý դէպի մէկը բարեհաճ, լաւ տրամադրուած լինել. մէկին հաւանիլ, սիրել. 2, (соб—), բարեհաճիլ, հաճիլ. **-воля́щій** ա. Благоволи́тельный; **-вóніе** ը. անուշահոտութիւն, անոյշ հոտ, բուրմունք. **-вóнный** ած. հոտաւէտ, անուշահոտ, բուրիչ. **-воспи́танность** ի. օրինակելի, բարի կրթութիւն, դաստիարակութիւն. **-воспи́танный** ած. բարեկիրթ. б. ю́ноша, б—ая дѣви́ца.

Благо‖врéменіе ը. եկղ. յարմար, պատեհ ժամանակ. **-врéменность** ի. պատեհութիւն, պատեհ, յարմար ժամանակ. **-врéменный** ած. պատեհ, յարմար ժամանակ, իր ժամանակին եղած, պատահած, ցոյց տուած. б—ая пóмощь. Благоврéменно մ. նախօրօք, վաղօրօք, 'ի դէպ ժամու։

Благовѣ́‖ріе ը. **-рность** ի. ճշմարիտ, ուղիղ հաւատ, ուղղափառութիւն. **-рный** ած. ճշմարտահաւատ, ուղղափառ (կայսերական տան անդամների մակդիր. բայց աղօթքի մէջ նաև կայսերն է տրւում. Благовѣ́рному Императóру нáшему); б—рный, аго ա. էրիկ. б—рная,ой ի. կին, կնիկ (կատակով անուանում են ամուսինները միմեանց և ծնողները որդկերանց)։

Благо‖вѣствовáніе ը. 1, աւետարանելը, աւետիք տալը. 2, ա. Евáнгеліе; **-вѣствовáть** (-ствýю-ютъ) ն. что комý 1, աւետել. 2, աւետարանել, քարոզել. **-вѣсти́тель** ա. 1, (благовѣсти́тельница ի.) աւետիք տուող, աւետող այր, կին. **-вѣсти́тельствовать** (-ствую-ютъ) ն. աւետել, քարոզել, աւետարանել, վարդապետել. **-вѣсти́ть** (щý-стя́тъ) ա. Благовѣствовáть; **-(блá-)вѣстить** (-щу -стятъ) отбл—, ը. 1, զանգահարել, զանգակները տալ. 2, (разб—,) ը. և ն. տարածել, հրապարակ հանել, տարփողել, յայտարարել. **-вѣ́стіе** ը. աւետիք, ուրախ լուր. **-вѣ́стникъ** ա. 1, (благовѣ́стница ի) աւետաբեր, ուրախ լուր բերող այր, կին. 2, աւետիչ (Գաբրիէլ հրեշտակապետը). **-(блá-)вѣстникъ** ա. հնց. եկեղեցու զանգակ. **-(блá-)вѣстный** ած. զանգահարութեան. (блá-)вѣстъ ա. զանգահարութիւն. **-(блá-)вѣсть** ի. աւետիք, ուրախ, բարի լուր. **-вѣщáть** ա. Благовѣствовáть; **-вѣщеніе** ը. 1, աւետիք տալը. 2, եկղ. Աւետումն Սուրբ Աստուածածնի. **-вѣщенскій** ած. Աւետման, Աւետեաց [եկեղեցու]. б. свящéнникъ,—прихóдъ; **-вѣ́щій** ած. բարի, ուրախ, ախորժելի բան հաղորդող, արտայայտող։

Благо‖вѣ́ющій բյ. ած. բարեյաջող, յաջողակ, յաջող փչող. б. вѣтеръ; **-глáсіе** ը. ձայների ներդաշնակութիւն, ներդաշնակ, քաղցր հնչում. **-глáсный** ած. քաղցրաձայն, քաղցրահնչիւն. **-говѣ́йный** ած. խորին յարգանք, պատկառանք, ակնածութիւն տածող, խոնարհ, երկիւղած. **-говѣ́ніе** ը. къ комý, къ чемý կամ передъ кѣмъ, передъ чѣмъ խորին յարգանք, պատկառանք, ակնածութիւն. ջերմեռանդութիւն. **-говѣ́ть** ը. къ комý, къ чемý կամ передъ кѣмъ, передъ чѣмъ պատկառիլ, 'ի սրտէ յարգել, պատուել, երկրպագել, պաշտել։

Благо‖дарéніе ը. գոհութիւն, շնորհակալութիւն. благодарéніе Бóгу գոհութիւն, փառք Աստուծու. **-дари́тельный** ած. գոհութեան, շնորհակալութեան. б—ое письмó; **-дари́ть** (-рю́-ря́тъ), побл—, отбл—, ն. когó за что մէկին մի բանի համար շնորհակալութիւն, գոհութիւն յայտնել. благодаря́ բյ. մ. (վարծ է ածուում իբրև նախդիր տրական հոլովով. բայց благодаря́ Бóга Աստուծոյ ողորմութեամբ) շնորհիւ. «éсли я не въ тюрьмѣ..., то тóлько б. его добротѣ» — միայն շնորհիւ նորա բարութեան. «б. Бóга, у меня тяжёлый кáмень съ сéрдца свали́лся»; **-дáрность** ի. 1, երախտագիտութիւն, 2, շնորհակալութիւն, գոհութիւն. հմմտ. կաշառք. **-дáрный** ած. 1, երախտագէտ. 2, գոհացող, շնորհակալութիւն յայտնող. 3, գոհութեան, գոհացողական, շնորհակալութեան. 4, շահեկան, օգտաւէտ, արդիւնաբեր. б. трудъ, б—ая пóчва; **-дáрственный** ած. գոհաբանական, գոհունական. б. молéбенъ; **-дáрствовать** (-ствую-ютъ) ը. комý 1, մէկին բարութիւն անել. благорáрствуй,—те (փոխնկ. благодáрствуешь,—вуете) բարի ես, բարի էք (շնորհակալ եմ). 2, ա. Благодари́ть; **-даря́** ա. Благодари́ть.

Бла‖годáтный ած. 1, բարեբար, բարեբեր, շնորհատու, փրկարար, ցանկալի. б. кли́матъ բարեխառն, փրկարար կլիմայ. 2, շնորհալի, աստուածային շնորհքով, ձիրքով օժտուած. Нерсéсъ Б. Ներսէս Շնորհալի. **-годáть** ի. 1, աստուածային տուրք, շնորհք, օրհնութիւն. 2, ողորմութիւն, հաճութիւն. 3, լիութիւն, առատութիւն, հարստութիւն. 4, շահ, օգուտ. 5, բս. շնորհախոտ (Gratiola officinalis) և իր արմատը։

Благо‖дéнственный ած. բարօր, բաղդաւոր, բարեբաստիկ, երանելի. **-дéнствіе, -дéнство** ը. բարօրութիւն, բարեբաստիկ, բաղդաւոր կեանք. **-дéнствовать** (-ствую-ютъ) ը. բարօր, բաղդաւոր կեանք վարել, բարեկեցիկ լինել. երանութեան մէջ գտնուիլ. **-дýшество, -дýшіе** ը. 1, բարեհոգութիւն, բարեսրտութիւն. 2, հնց. քաջութիւն, արիութիւն, կորով, վեհանձնութիւն. **-дýшный** ած. բարեհոգի, բարեսիրտ, գթոտ, խաղաղ։

Благо‖дѣ́тель ա. **-дѣ́тельница** ի. բարեգործ,—ուհի, բարերար,—ուհի. **-дѣ́тельность** ի. օգտակարութիւն, փրկարարութիւն. **-дѣ́тельный** ած. 1, բարեգործական, բարերարութիւն անող. 2, բարեսէր, ողոր-

մած. б -ое сéрдце; 3, փրկարար, օգտաւէտ, շահաւէտ. -дѣтельствовать (-ствую-ютъ) չ. кому́ բարերարել, բարութիւն, բարեգործութիւն անել. -дѣя́ніе չ. բարերարութիւն, ՚լաւութիւն՚. -дѣять (-дѣю-дѣютъ) տ. Благодѣтельствовать; -жела́ніе չ. բարեացակամութիւն, բարի կամք, ցանկութիւն, մաղթանք. -желатель ա., -жела́тельница ի. բարեացակամ այր, կին -жела́тельство չ. բարեացակամութիւն. -жела́тельствовать (-ствую-ютъ) չ. кому́ մէկին բարիք կամենալ, հովանաւորել:

Благо||звучіе չ. -звýчность ի. քաղցրահնչիւնութիւն, ախորժալուր լինելը. -звýчный ած. քաղցրահնչիւն, ախորժալուր. б. язы́къ; -изволеніе չ. բարեհաճութիւն, կամք, տնօրինութիւն (Նախախնամութեան կամ կայսեր). -изво́лить (-лю-лятъ) չ. հաճիլ, բարեհաճել, տնօրինել (Աստծու և կայսեր մասին):

Благо́й ած. 1, բարի, լաւ, գովելի. ողորմած. 2, ռմկ. յամառ, կամակոր, ցասկոտ, անզուսպ, խեռ, վեճոտ, քմահաճ. благи́мъ ма́томъ крича́ть խիստ բարձր, կատաղութեամբ աղաղակել:

Благо||лѣ́піе չ. բարեզարդութիւն, վեհութիւն, վայելչութիւն, փարթամութիւն. -лѣ́пный ած. 1, բարեզարդ, վեհ, հրաշալի, գեղեցիկ, փարթամ. 2, տ. Благоговѣ́йный; -люби́вый ած. բարեսէր. -лю́біе չ. բարեսիրութիւն. -мы́сленный ած. բարեմիտ, բարեխորհուրդ, ողջամիտ. -мы́сліе չ. ողջամտութիւն, բարեմտութիւն. -мы́слящій ած. բարեմիտ, բարեխորհուրդ, ողջամիտ:

Благо||надёжность ի. յուսալիութիւն, վստահելիութիւն, ողջամիտ վարք. свидѣ́тельство о б—и; -надёжный ած. 1, յուսալի, վստահելի, ամուր, հաստատուն, հիմնաւոր. 2, վստահ, լիայոյս. -надѣя́ніе չ. վստահութիւն, հաստատ յոյս, անկասկածութիւն. -намѣ́ренный ած. 1, բարեմիտ, ուղղամիտ, վստահելի (քաղաքական տեսակէտից). «лю́ди б—ые, но недоброжела́тельные» քաղաքական տեսակէտից բարեմիտ, բայց ոչ բարեսէր մարդիկ. 2, բարի, գովելի. б. посту́покъ; -нра́віе չ. բարեբարոյութիւն, բարի, անարատ, ազնիւ վարք. -нра́вный ած. բարեբարոյ, ազնուաբարոյ:

Благо||обра́зіе չ. գեղեցիկ, վայելուչ, գուրեկան տեսք, կերպարանք. -обра́зный ած. վայելչատես, գեղեցիկ, գուրեկան տեսքով, կերպարանքով, շքնաղ. -пожела́ніе տ. Благожела́ніе; -полу́чіе չ. բարեբաղդութիւն, բարօրութիւն. ни за каки́я б—ія երբէք, ոչ մի կերպ չէ կարելի. -полу́чный ած. բարեբաղդ, բարեյաջող. всё обстои́тъ благополу́чно ամէն բան լաւ է, իր տեղն է. -поспѣ́шный ած. բարեյաջող, յաջողակ:

Благо||прили́чіе չ.-прили́чность ի. -прили́чный տ. Благопристо́й||ность, -ный; -приня́тіе չ. բարեհաճ, բարեյօժար ընդունելութիւն. -присто́йность ի. բարեվայելչութիւն, պարկեշտութիւն. -присто́йный ած. պարկեշտ, բարեվայելուչ. -пріобрѣ́теніе չ. իր անձնական, սեպհական միջոցներով, քրտինքով ձեռք բերելը, վաստակելը. -пріобрѣ́тенный էյ. ած. անձնական ջանքերով, քրտինքով վաստակած, դիզած, ձեռք բերած. б—ое имѣ́ніе,-состоя́ніе.

Благо||прія́тель ա. -прія́тельница ի. բարեացակամ այր, կին. -прія́тность ի. 1, պատեհութիւն, յարմարութիւն. 2, բարի, բարեհաճ տրամադրութիւն. -прія́тный ած. 1, պատեհ, բարեպատեհ, աջողակ. б. слу́чай; 2, լաւ տրամադրուած, բարեհաճ. 3, համակրական, նպաստաւոր, ուրախալի. дать о комъ-либо б. о́тзывъ; -прія́тствовать (-ствую-ютъ) кому́, чему́ 1, մէկին, մի բանի նպաստել, սատարել, օժանդակել, օգնել. 2, դէպի մէկը, մի բան լաւ, բարի տրամադրուած լինել:

Благо||разсужде́ніе չ. առողջ, լուրջ դատողութիւն, ողջամտութիւն. -разу́міе չ. խոհեմութիւն, իմաստութիւն, զգօնութիւն. ուշիմութիւն. -разу́мный ած. խոհեմ, ներհուն, իմաստուն, խելօք, խելացի, զգօն, ուշիմ, շրջահայեաց. вести́ себя́ благоразу́мно խոհեմ, խելացի կերպով վարուիլ:

Благо||расположе́ніе չ. բարի տրամադրութիւն, մտերմական յարաբերութիւն. -расположе́нный ած. լաւ, բարեկամաբար, մտերմաբար տրամադրուած. -раствореніе չ. բարեխառնութիւն (օդի). б. возду́ховъ (աղօթք) Տէր, դու լաւ եղանակ պարգևեա. -растворе́нность ի. բարեխառնութիւն. -растворе́нный ած. բարեխառն, առողջարար. б. климатъ,—во́здухъ.

Благо||ро́діе չ. բարեծննդութիւն, մեծապատուութիւն (տիտղոս). Ваше Б. Ձերդ Բար. -ро́дна ի. հեգն. ՚պատուաւոր տեղ՚. ա, ակմբանոց, ժողովարան. բ, բանտի այն բաժանմունքը, ուր պահւում են արտօնեալ դասակարգի անձինք. -ро́дникъ ա. բս. Eupatorium cannabinum, ապուղանուկ. -ро́дный ած. 1, (առանց կրճատ ձևի) ազնուական, ազնուականների. б. пансіо́нъ, б—ое собра́ніе; 2, (կրճատ ձևով. благоро́денъ,—дна,о) ազնիւ, պատուաւոր, ազնուաբարոյ, վեհ, մաքուր. б. человѣ́къ; -ро́дство չ. 1, ազնուական ծագում, ազնուատոհմութիւն. 2, ազնուութիւն, ազնուաբարոյութիւն. -ро́дствовать (-ствую-ютъ) չ. ազնուանալ, բարեկրթել:

Благо||рѣчи́вый ած. քաղցրախօս, ախորժելի, դրաւիչ կերպով խօսող. -рѣ́чіе չ. քաղցրախօսութիւն, դրաւիչ, ախորժելի կերպով խօսելու ընդունակութիւն, ճիրք:

Благо||скло́нность ի. բարի, բարեհաճ, յօժար տրամադրութիւն. -скло́нный ած. 1, (къ кому́ կամ առանց լրացուցչի) հաճ, բարեհաճ, յօժար, սրտամտաբար տրամադրուած. 2, кому́, для кого́ բարեյաջող, յաջողակ. -скло́нствовать (-ствую -ютъ) չ. кому́, чему́ դէպի մէկը, մի բան բարեհաճ, հաւան, ողորմած գտնուիլ:

Благо||слове́ніе չ. 1, օրհնութիւն, օրհնանք. 2, գովեստ, գովասանք, գրուատիք. 3, (տիտղոս քահանաների) արժանապատուութիւն. Ваше Б. Ձերդ Արժ. 4, օրհնութիւն, բարութիւն, բարիք, ողորմութիւն, օգնութիւն. -слове́нный 1, էյ. ած. եկ. ու. օրհնեալ. 2, ած. բարեբանեալ, բաղդաւոր, բարեբաստիկ, պանծալի, գովելի. Алекса́ндръ Б. Ալէքսանդր Բարեբանեալ (Ալէքս. Ա. 1801—25 թ.). благослове́нная гра́мота օրհնութեան կոնդակ, թուղթ, գրութիւն, որ տալիս է բարձրաստիճան հոգևորականը որ և է եկեղեցական խնդրի առթիւ. -слови́ть (-влю́-ви́тъ), ся տ. Благословля́ть, ся, -словле́нный о́бразъ սուրբ, օրհնեալ պատկեր, որով որ և է մէկին, մնգ. պսակուողներին օրհնում են. -словля́ть,-слови́ть, չ. 1, օրհնել. 2, օրհնելով թոյլատրել. б. на како́е либо предпрія́тіе; 3, օրհնել, գովել, գովաբանել, գովասանել. 4, պարգևաբաշխել. կտկ. զարկել, խփել. вотъ я тебя́ благословля́ю ահա այս բոպէիս կարմիրդ կապեմ (պէտքէ քեզ զարկեմ). -словля́ться,— слови́ться, 1, կր. օրհնուիլ. 2, անդր. ինքն իրան խաչակնքել. *վճռել, վճիռ կայացնել: Благослови́сь, начнёмъ дѣ́ло Աստծուն փառք տալով սկսենք գործը:

Благо‖состоя́ніе չ. բարօրութիւն, բարեկեցիկութիւն, ունևորութիւն, լիութիւն. -степе́нство չ. պատուարժանութիւն, վսեմութիւն (տիտղոս վաճառականների, քաղաքացիների և այլ անկանուոր քաղաքացիների):

Бла́‖гостный ած. բարի, ողորմած, գթած. -госты́ня ի. 1, ողորմութիւն, բարութիւն, առատաձեռնութիւն. 2, ռմկ. հնձն. տուրք, վճար. -гость ի. բարութիւն, ողորմածութիւն, գթասրտութիւն:

Благо‖творе́ніе չ. բարեգործութիւն. -твори́тель ա. -твори́тельница ի. բարեգործ,-ուհի, բարերար, -ուհի. -твори́тельность ի. բարեգործութիւն, հակում բարի գործեր կատարելու. -твори́тельный ած. 1, բարեգործ. 2, բարեգործական. б—ыя заведе́нія. -твори́тельствовать (-ствую-ютъ), -твори́ть (-рю́-ря́тъ) չ. кому́ մէկին բարերարութիւն, բարութիւն, բարեգործութիւն ցոյց տալ. -тво́рный ած. բարերար, փրկարար, օգտակար:

Благо‖уго́дный ած. հաճոյ, հաճելի, դուրեկան (Աստծուն, կայսերն և բարձրաստիճան անձին). -у́мный ած. հնց. ուղղամիտ, խոհուն, իմաստուն. -управле́ніе չ. բարի, օրինաւոր կառավարչութիւն, վարչութիւն. -усмотре́ніе չ. բարեհայեցողութիւն (բարձրաստիճան անձի, մնւղ. կայսեր). предста́вить на высоча́йшее б.; -успе́шность ի. բարեյաջողութիւն. -успе́шный ած. բարեյաջող, յաջողակ, արգասաւոր. б трудъ, б—ое оконча́ніе дѣла.

Благо‖устрое́ніе չ. բարեկարգութիւն,—դում. -устро́ивать, -устро́ить (-ро́ю-ро́ятъ), -устроя́ть ն. բարեկարգել. բարելաւել, բարեկարգ վիճակի մէջ դնել. устро́йство չ. բարեկարգութիւն, բարեկարգ, բարելաւ վիճակ. зако́ны б—а и благочи́нія, խրք. ոստիկանական կանոնք. -утро́біе չ. հնց. գթասրտութիւն, գութ, բարեսրտութիւն, ողորմածութիւն. Ваше б. կռկւ. Ձերդ ողորմածութիւն (տիտղոս քահանաների). -уха́ніе չ. անուշահոտութիւն, անոյշ հոտ, բուրմունք (նաև փոխբ. մտքով). уха́нный ած 1, հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր. 2, քաղցր, ախորժելի, դուրեկան. б—ая рѣчь; -уха́ть չ. անոյշ հոտ, բուրմունք արձակել, բուրել:

Благо‖чести́вый ած. 1, բարեպաշտ, աստուածավախ, ուղղափառ. 2, սուրբ, անարատ, մաքուր. б—ая жизнь, б—ыя размышле́нія; -чести́вѣйшій ած. ամենաբարեպաշտ (կայսեր մակդիր). Б. Госуда́рь Ամենաբ. թագաւոր, կայսր. -че́стіе չ. բարեպաշտութիւն:

Благо‖чи́ніе չ. 1, խրք. բարեկարգութիւն (ընտանեկան, հասարակական, մնւղ. եկեղեցական). упра́ва б—ія հնց. ոստիկանական - դատաստանական հիմնարկութիւն, որ հսկում էր ժողովրդի բարեբարոյութեան վերայ. 2, եկղ. գործակալութիւն. -чи́ннический округъ գործակալութիւն, գործակալական վիճակ. -чи́нный ած. բարեպատշած, պարկեշտ. благочи́нный, аго ա. բարեկարգիչ, գործակալ քահանայ. թեմական վանքերի վանահայր վարդապետ:

Бла‖же́нненькій, аго ա. փղքշ. (տ. блаже́нный 2, բ.) կեղծ բարեպաշտ, սուտ մարգարէ, մոլորեալ, խենթ. -же́нный ած. 1, երանելի, երջանիկ. б—ной па́мяти երջանկայիշատակ (կայսր կմ բարձրաստիճան հոգևորական). 2, блаже́нный, аго ա. ա, երանելի, աստուածահաճոյ մարդ. բ, կեղծ բարեպաշտ, սուտ մարգարէ, խենթ, մոլորեալ, ՙդուլՙ. -же́ннѣйшій, аго ա. ամենաերանեալ (տիտղոս բոլոր պատրիարքների բացի Կ. Պոլսի պատրիարքից). -же́нство չ. 1, երանութիւն, երջանկութիւն. 2, Ваше Б. Ձերդ երանութիւն (Կ. Պոլսի պատրիարքի տիտղոսը). -же́нствовать (-ствую-ютъ) չ. երանութեան, երջանկութեան մէջ գտնուել, յղփանալ:

Бла‖жи́ть (-жу́-жа́тъ) 1, ն. убл—, դրուատել, գովել, գովաբանել. 2, չ. խելառութիւն, չարութիւն, սոտհակութիւն, անկարգութիւն անել. կամակորել. հեստել, աղմուկ հանել. -жли́вость ի. ապերասանութիւն, հեստութիւն, սանձարձակութիւն, չարութիւն. -жли́вый ած. չար, անզուսպ, ապերասան, հեստ, վեռնոտ. б—ое дитя́; -жно́й ած. չար, անզուսպ, ապերասան, կամակոր, հեստ. աղմկալի. կամայական, անճահ, անմիտ б. ребёнокъ; б—а́я мысль; -жь ի. 1, խելառութիւն, վեռնոտութիւն, հեստութիւն, կամակորութիւն, քմահաճութիւն 2, սխբ. անթիւ, անհամար բազմութիւն, շատութիւն:

Бла́‖зень, зня ա. ռմկ. չար, չարաճճի, ծաղրածու (երեխայ). -зне́ніе չ. հրապուրելը, գայթակղեցնելը. -зни́вость ի. հրապոյր, գայթակղեցնելու յատկութիւն. -зни́вый ած. հրապուրիչ, գայթակղեցնող. -зни́тель ա., -зни́тельница ի. հրապուրող, գայթակղեցնող այր, կին, փորձիչ. зни́ть (-ню́-ня́тъ), собл—, ն. հրապուրել, գայթակղեցնել. -ся չ. հրապուրուել, գայթակղուել:

Бла́нжевый ած դեղին մսագոյն:

Бланка́рдъ ա. (ֆր.) արքունական բաց ֆուրգոն, որով կահկարասիք և այլ իրեղէններ են փոխադրում:

Блан‖ке́тный ած. բլանկի, բլանկէտի. -ке́тъ ա. I, (ֆր.), տ. Бланкъ 1 և 2. II, (ֆր.) լանգետոկեան սպիտակ գինի. III, (անգլ.) բրդէ դեղին վերմակ:

Бла́‖нковый ած. բլանկի, բլանկային. б—ая на́дпись; -нконадписа́тель ա. խրք. իւր ներկայացրած մուրհակի հակառակ կողմի մակագրութիւնը ստորագրող, վաւերացնող: -нкъ ա. (գերմ.) բլանկ. 1, որև է տպագրած թերթ որոշ կէտերի (օր. ամսաթուի, տարեթուի, հասցէի և լն) համար ազատ թողած տեղերով: 2, խրք. բանկային թուղթ կամ մուրհակ փոխադրական մակագրութեամբ. 3, վճռկ. խատակ, մաքուր մանուածք, թել, դերձան:

Бланманже́ չ. անհ. (ֆր.) բլանմանժէ (քաղցր, թեթև կերակուր):

Бла́то եկ. սլ. տ. Боло́то.

Бле‖ва́ка հոր. տ. Блева́чъ; -ва́ніе չ. փսխելը, բերնից դուրս ժայթքելը. -ва́ть (блюю́, блюю́тъ), сбл—, չ. փսխել, ուձկալով բերնից դուրս ժայթքել (փոխանակ այս բայի յաճախ գործ է ածւում рвать դէմք. բայը, օր. меня́ рвётъ սիրտս խառնում է, տ. Рвать); -ва́чъ, а́ ա. 1, յաճախ փսխող. 2,* կէտ ձուկ. ուղտ. -(ё)вка ի. կարթի ծայրին դրած խայծ. -во́та ի. յաճախակի փսխում, փսխախտ. -во́тина ի. փսխած, ժայթքած. пёсъ возвраща́ется на свою́ б-у շուն դառնայ անդրէն 'ի փսխած իւր (բ. Թուղթ Պետր. 2_{22}):

Блези́ръ ա. I, (ֆր.) ռմկ. կռկւ. զուարճութիւն, բաւականութիւն. сдѣла́ть что для б—у; II, վառարանի այն պատը, որ ջերմանցքով (отду́шина) հարևան սենեակն է դուրս գալիս, մինչդեռ նորան հակառակ պատը վառարանի դռնով միւս սենեակումն է գտնւում:

Бле́йвасъ ա. փոքր ռուս. սպիտակ դեղ, ծեփ, ներկ:

Блё‖клость ի. 1, գունատութիւն, գունաթափութիւն, թարշամութիւն. անգոյնութիւն. 2, թօշնած, թառամած, թարշամած, խամրած գոյն. **-клый** ած. թօշնած, թառամած, թարշամած, խամրած, գունատ, գունաթափ. б—ая руда́, հնք. Fahlerz, գորշապղինձ (բաղկացած է գլխաւորապէս պղնձից, ծարիրից, ծծմբից և քիչ արծաթից ու երկաթից). **кнуть**, по-бл—, չ. գունատուիլ, գունաթափուիլ, թօշնիլ, թառամիլ, թարշամիլ, խամրիլ, դալկանալ:

Бле‖кота́ ի. **-(ё)котъ** ա. 1, բս. ա, Hyoscyamus niger, սև կամ ազուաշ բանգ. բ, Conium maculatum, պիսակ խնդակաթ կամ խնդամոլի. 2, ոչխարալատ, ոչխարների համաճարակ, ‘աղար’. **-ко́тникъ** ա. բս. Cicuta, ջրային խնդամոլի կամ մոլեխինդ. **ко́тный** ած. սև կամ ազուաշ բանգի. б—ое ма́сло.

Блен‖да ի. 1, հնք. ծծմբացինկ (ցնկաղօդուկ). 2, հնոց. լապտեր, որով հանքերի ստորերկրեայ գնացքները, խորշերը լուսաւորում են. **-дунгъ** ա: (գերմ.) ռզմ. պատնէշ, ծածկոյթ, որ յօրինում են թշնամու կրակից պաշտպանուելու համար:

Блескъ ա. 1, փայլ, ցոլք, պայծառ լոյս, շող. 2, փայլ, փարթամութիւն, շուք. 3, փառք, պատիւ, գովասանք. 4. հնոց. փայլուկ, հանք, հանածոյ. желѣ́зный, свинцо́вый, мѣ́дный, сере́бряный б. երկաթի, կապարի, պղնձի փայլուկ:

Бле‖сна́ ի. (հյց. блёсну; յ. блёсны) 1, անագից շինած փայլուն ձկնիկ, որ իբրև խայծ գործ է ածւում ձուկ որսալու. 2, մի քանի կենդանիների (մնւդ. կակղամորթների) մարմինների այն մասերը, որոնք մթնում փայլ են արձակում. 3, փայլուն թիթեղիկ, որ դնում են մատանիների ակների տակը, որի շնորհիւ վերջիններս փայլն աւելանում է. **-сне́ніе** չ. փայլով կուրացնելը, շլացնելը. **-сни́ть** (- ню́ -ня́тъ) ն. փայլով կուրացնել, շլացնել. б. ры́бу ձկնախայծով (տ. блесна́ 1.) ձուկ որսալ. **-сну́ть** տ. Блестѣ́ть.

Бле‖со́вка ի. մարգարտաթել: **-(ё)соть** ի. չշաբած մարգարիտ:

Блеста́ ի. երկաթէ տախտակից անցկացրած և դռան վերայ խփած օղակ:

Блесте́цъ, стца́ ա. բս. Phalaris, փալարիս, փայլխոտ:

Блё‖стка ի. 1, մէջը ծակ մետաղեայ նուրբ շրջանակ, որ կարում են զգեստների վերայ. 2*, блёстки յ. փայլ, փայլուն, խաբուսիկ խօսքեր, դարձուածքներ. б. остроу́мія սրամիտ (բայց ոչ խորիմաստ) դարձուածքներ. **-стя́къ**, а́. տ. Блестя́къ; **-сточка** նւզ. տ. Блёстка; **-сточникъ** ա. մետաղեայ շրջանակներ (տ. блёстка) շինող և վաճառող. **-сточный** ած. մետաղեայ նուրբ շրջանակի. մանրիկի:

Бле‖стѣ́ніе չ. փայլ, փայլելը, շողալը, շուք. փարթամութիւն. **-стѣ́ть**(—щу́,—стя́тъ),—сну́ть չ. 1, փայլել, փայլատակել, փայլ տալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ. блеснýла мо́лнія կայծակը փայլատակեց. *блеснýла мысль միտք ծագեց. 2*, փայլել, զեղով, վեհութեամբ, փառքով ևն շլացնել, ապշեցնել. **-стя́къ**, а́ ա. **-стя́нка** ի. կնճ. Chrysis, ոսկեայ պիծակ. **-стя́щій** 1, ներ. ած. փայլող, պսպղող, ճաճանչ, պայծառ լոյս արձակող. 2*, փայլուն, շքեղ, փարթամ, փառաւոր, հրաշալի, շլացուցիչ. **-щу́** տ. Блестѣ́ть և Блиста́ть.

Бле‖я́ніе չ. ոչխարի, այծի մկկոցը, մկկալը, մայելը, մայոցը. **-я́ть** (блею́, бле́ятъ և блею́, бле́ютъ) չ. (ոչխարի և այծի մասին) մայել, մկմկալ, մկկալ:

Бли‖жа́йшій ած. բաղդատ. և գերադր. աստ. (տ. бли́зкій) աւելի մօտիկ. ամենամօտիկ. б. сосѣ́дъ,—ро́дственникъ; **-же** ած. և մ. բաղդատ. աստ. աւելի մօտիկ:

Бли́‖жникъ ա. հնց. մերձաւոր, ազգական, բարեկամ. **-жній** ած. 1, մօտիկ, մերձակայ, մօտակայ. 2*, մօտաւոր, մերձաւոր, մօտիկ. б—ее родство́; 3, հնց. արքայի կամ հզօր իշխանի մերձաւոր անձը, սերտիմը. 4, бли́жній, яго ա. մերձաւոր, ընկեր. «возлюби́... бли́жняго своего́ какъ самого́ себя́» սիրեսցես... զընկեր քո իբրև զանձն քո (Ղուկ. 10_{27}). **-зёнекъ**, нька о, ած. բաւականին մօտիկ. **-зёхонекъ**, нька, о ած. բոլորովին մօտիկ. **зина́** հնց տ. Бли́зость; **-зить** (—жу - зятъ), прибл—, ն. մօտեցնել. **-ся** անդր. մօտենալ, մերձենալ:

Бли́‖зкій (-зокъ-зка́, о) ած. մօտ, մօտիկ, մօտակայ, մերձակայ. *մերձաւոր, մտերիմ, հարազատ. б. сосѣ́дъ; въ б—омъ бу́дущемъ մերձակայ ապագայում. перево́дъ б. къ по́длиннику բնագրին մօտիկ թարգմանութիւն.* б. ро́дственникъ; онъ съ нимъ бли́зокъ նա նրա հետ մտերմական յարաբերութեան մէջ է: Бли́зко մ. отъ кого́, отъ чего́ 1, մէկից, մի բանից մօտիկ, մէկի, մի բանի մօտ. онъ живётъ б. отъ меня́; б. знако́мый քաջ ծանօթ, յայտնի. 2, հնց. մօտաւորապէս, համարեա, գրեթէ, մօտ. **-злежа́щій** ած. մօտակայ, մերձակայ. б—ія зе́мли.

Близна́ ի. քաթանի աւէշքի (осно́ва) մէջ այն տեղը, ուր թելը պակաս է եղել. въ э́томъ холстѣ́ мно́го бли́зенъ.

Бли‖зне́цъ, а́ ա. երկւորեակ. близнецы́ հոգ. յ. երկւորեակներ, ջուխտակներ, ջուխտ, զոյգ ծնուածներ. 2, աստղ. Երկուոր, Երկուորեակ համաստեղութիւնը. **-зникъ** տ. Бли́жникъ; **-зня́та**, -тъ 1, յ. հոգ. երկւորեակներ, ջուխտ, զոյգ ծնուածներ. 2. չ. երկմատանի պտուղ:

Бли‖зо́къ, ока́ ա. հնց. խնամի, բարեկամ, ազգական (կնոջ կողմից). **-зору́кій** ած. 1, կարճատես. 2,* անհեռատես, անխոհեմ. б—ая поли́тика; **-зору́кость** ի. 1, կարճատեսութիւն. 2, անհեռատեսութիւն, անխոհեմութիւն. **-зость** ի. 1, къ кому́, къ чему́ մօտաւորութիւն, մերձաւորութիւն. по-бли́зости տ. Побли́зости; 2, къ кому́ և съ кѣмъ *մերձաւորութիւն, մտերմութիւն. **-зъ** և **зь** տ. սորին:

Близъ նխդ. (սեռկ. հոլ.) 1, մօտ, մօտիկ. б. го́рода, б. рѣки́; 2, մօտ, մօտաւորապէս. б. го́да մօտ, մօտաւորապէս մի տարի. **-зь** ի. մօտիկութիւն, մօտակայութիւն, մերձակայութիւն:

Бли‖кова́ніе չ. **-ко́вка** ի. 1, փայլեցնելը, փայլ տալը. 2, փայլելը, շողալը, շողշողալը, պսպղալը. **-кова́ть** (-ку́ю-ютъ) 1, ն. նկրչ. պատկերներին փայլ, փայլուն, շողշողուն գոյն տալ. 2, չ. բխմ. և մետղգ. փայլել, պսպղալ, պլպլալ, շողալ, շողշողալ (արծաթի մասին, երբ նրան կապարից զատում են). **-ковый** ած. փայլուն, շողշողուն, պլպլան. б—ое серебро́ արծաթ, որն արդէն կապարից մաքրել են. **-къ** ա. (գերմ.) 1, խիստ

փայլուն, վառ կէտ նկարած պատկերի վերա, մանաւանդ աչքի մէջ. նկարած պատկերի վերայ ընկած փայլուն լոյսը. 2, կապարից զատած ձոյլ արծաթ:

Блин|да́жъ ա. (ֆր.) ամրոց. բլինդաժ (գերաններից, ցախից, հողից և ուրիշ բաներից կառուցած շէնքը թշնամու կրակից պաշտպանուելու համար). **-дирова́ть** (—ру́ю—ютъ), **-дова́ть** (—ду́ю—ютъ) ն. (ֆր.) բլինդաժներ շինել, բլինդաժներով ամրացնել, թշնամու կրակից ապահովեցնել. блиндиро́ванный по́ѣздъ զրահապատ, թշնամու կրակից պաշտպանուած գնացք. б—ое укрѣпле́нiе; **-ды** ի. յ. (ֆր.) ամրոց. գերաններից շինած շրջանակներ, որ պաշարման ժամանակ գործ են ածւում խրամները թշնամու կրակից պաշտպանելու:

Бли|не́цъ, нца́ ա. շորով, պանրով կամ լցրած բլին, ռուսական բլիթ. **-нникъ** ա. 1, բլինագործ, բլինավաճառ. 2, բլինենի (բլիթ, կարկանդակ). **-нница** ի. 1, բլինագործուհի, բլինավաճառուհի. 2, նորահարսին հարսանիքի երկրորդ օրը այցելող օրիորդ. 3, տ. Бли́нная; **-нный** ած. բլինի, բլինների. б—ая недѣ́ля բարեկենդանի շաբաթը, ‹յետին օրեր›. бли́нная, ой. ի. և -(бли́)нная բլիններ թխելու խրճիթ, տաղաւար. **-но́къ**, нка́ ա. 1, նւզ. պստիկ բլին, բլիթ. 2, բլիթաման, տափակ, թուջեայ կամ երկաթեայ բոլորակ, որով վառարանի խողովակը ծածկում են (սորա վերայ էլ դրւում է вьюшка-ն) **-нохва́тъ** ա. ռամկ. ‹բլէնի ուտող›, ագահ. **но́чекъ**, чка նւզ. տ. Блино́къ; **-нчатый** ած. բլինաւոր. б. пиро́гъ մի քանի կոր շերտերից կազմուած կարկանդակ. **-нчикъ** նւզ. տ. Блине́цъ և Блино́къ; **-нъ** տ. ստորև:

Блинъ, а́, ա. 1, բլին (ռուսական բլիթ մի). печь блины́ 1, բլիններ թխել. 2,* մի բան շտապով, մի կերպ անել, վերջացնել. пе́рвый б. ко́момъ (դարձ.) հէնց սկզբից անյաջողութիւն. б—о́мъ въ ротъ лѣ́зетъ (դարձ.) խիստ շողոքորթում, ստորաքարշութիւն է անում. 2.* վատ, խղմղած, մի կերպ ‹թխած› նկար, պատկեր կէն:

Бли|ска́вица, **-ста́вица** ռմկ. տ. Мо́лнiя; **-ста́нiе** չ. փայլելը, շողալը պսպղալը. **-ста́тельность** ի. 1, փայլունութիւն, պայծառութիւն. 2, փայլ, շուք, փառաւորութիւն, վսեմութիւն. **-ста́тельный** ած. 1, փայլուն, վառ, պայծառ. б—ое освѣще́нiе; 2*, փայլուն, փառահեղ. շքեղ, փարթամ, հոյակապ, հռչակի. Б—ая По́рта դիւնգ. Թուրքիա. б—ая побѣ́да փայլուն, խիստ կարևոր յաղթութիւն. **-ста́ть** (-а́ю-а́ютъ, և блещу́ -щутъ) չ. (հմմ. Блестѣ́ть) 1, փայլել, շողալ. շողշողալ, պսպղալ, պլպլալ. 2,* գեղով, վեհութեամբ, փարթամութեամբ. փառքով, արտաքին ձիրքերով փայլել. շլացնել, զարմացնել:

Блока́|да ի. (իտ.) ռզմ. պաշարում, շրջափակում (ամրոցի, նաւահանգստի, զէտաբերանի). **-дный** ած. պաշարման. б. ко́рпусъ во́йскъ, б—ыя суда́.

Бло|ка́рня ի. ճախարակագործարան, արհեստանոց. ուր ճախարակներ են պատրաստում. **-ка́рь**, я́ ա. ճախարակագործ, ճախարակներ շինող վարպետ:

Бло|кбатаре́я ի. ամրոց. փայտակերտ մարտկոց, ամրութիւն. **-кга́узъ** ա. (գերմ.) ամրոց. բլոկհաուզ (փայտաշէն պատի բերդ, ամրոց, պատսպար ծակոտիկ պատերով):

Бло|кирова́нiе չ. պաշարելը, թշնամու ամրոցի, նաւահանգստի շրջափակելը. **-кирова́ть** (-ру́ю-ю́тъ) ն. (ֆր.) ռզմ. պաշարել, շրջափակել (թշնամու ամրոցը, նաւահանգիստը). **-киро́вка** ի. տ. Блокирова́нiе.

Бло́|ковый ած. ճախարակի, ճախարակաւոր. б. ма́стеръ ճախարակագործ:

Блок|ши́фъ, **-шипъ** ա. (անգլ.) հնացած, խաթարուած նաւ, որ նաւահանգստում մնալով ծառայում է իբրև պահեստարան, պատսպարան:

Блокъ ա. (անգլ.) 1, ճախարակ, իր առանցքի շուրջը պտտուող գործիք, որ բազմապիսի գործածութիւն ունի. 2, շաքարգ. կոճից շինած սեղան, որի վերայ ածած շաքարը կաղապարից (формից) հանւում է: 3, մի կողմից սոսնձով միմեանց հետ կցրած և ստուարաթղթի վերայ ամրացրած թերթիկներ, որոնք հետզհետէ պոկւում են:

Бло́|на́ ի. (նզ. бло́ну; յ. бло́ны) 1, թաղանթ, երես. առհ. ծածկոց, ծածկ. 2, ծին. այն նուրբ փառը. մաշկը, շապիկը ուր մէջ սաղմը մայրական արգանդում զարգանում և որի մէջ էլ երբեմն ծնւում է. 3, ուռեր, ելունդ, կոճիծ. ծառի, միս որդենու խիլը. 4, մահակի գլուխ. հմմ. Болона́: **-на́стый** ած. ելունդներով, խիլոտ, բազմաշերտ, կաշառ:

Бле́нда ի. (ֆր.) բլոնդ (մետաքսէ ժանեակ, ‹հաշիւ› մի).

Блон|ди́нъ ա. (ֆր.) **-ди́нчикъ** փոքր. շիկահեր, խարտեաշ, դեղձան մազերով մարդ. **-ди́нка** ի. **-ди́ночка** նւզ. շիկահեր, խարտեաշ, դեղձան մազերով կին, աղջիկ:

Бло́н|довый ած. բլոնդ մետաքսէ ժանեակից, ‹հաշիւից›. б—ая коси́нка; **-дочка** նւզ. տ. Бло́нда; **-дочница** ի. բլոնդագործուհի:

Бло|ни́стый տ. Блона́стый; **-нка** տ. Бо́ло́нь; **-новый** ած. թաղանթի, փառի, ելնդի. խլի. **-нокъ**, нка ա. տափակ քաշած գերանի երեսի տախտակը. **-нчатый** ած. փառոտ, մաղմղոտ, ջլոտ:

Бло|нь ի. 1, տ. Бо́ло́нь; 2, ռմկ. արուարձան. քաղաքի մօտ գանուող բաց տարածութիւն. **-нье** չ. տ. Блонь 2; **-нѣ́ть** չ. կեղեւակալել, կեղևով, պատենով ծածկուել:

Бло|ха́ ի. կնդ. Pulex irritans. լու. **-хо́вникъ** ա. **-хого́нка** ի. բս. Mentha pulegium, լուի անանուխը. **-хомо́ръ** ա. բս. Pyrethrum roseum, լուածաղիկ:

Бло́|чекъ, чка նւզ. տ. Блокъ; **-чникъ** տ. Блока́рь; **-чный** ած. ճախարակի, -կային. б—ая верёвка. б. ма́стеръ.

Бло|ши́ный ած. լուի. **-ши́стый** ած. լուաշատ, լուներով լի. **-шiй**, шья, шье լուի. бло́шья смерть տ. Блохомо́ръ; **-шка** ի. 1. նւզ. պստիկ լու, լուիկ. 2, բս. Portulaca oleracea, հասարակ փրփրեմր (փերփերան, կռճկրակ, նաւառ, դանդուռ). 3, бло́шки յ. բս. Helichrysum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկ. **-шли́вый** տ. Блоши́стый; **-шни́къ**, а́ ա. բս. ա, Asplenium filix femina իգական ձարխոտ (պտերներու զաւէն). բ. Inula conyza, անօսր կղմախ (լուալեզ?) **-шни́ца** ի. 1, լուանոց. լուաների բուն. 2, ստոիկանատան մէջ ձերբակալուածի սև շապիկը. 3, բս. ա, տ. Блошни́къ բ. բ, Origanum vulgare, ուստամբար, խնկածաղիկ. գ, տ. Вздýшка; блошни́ца раме́нная, stachys palustris, ճահճային արեգախոտը. **-шно́й**,

-шный *ած.* լուի, լուա—. блошна́я трава́ 1, Polygonum persicaria, դեղձատերև մատիտեղ. 2, *տ.* Блошни́къ; блошное сѣмя *բս.* Plantago psyllium լուային ջղախոտը: [կարդալ

Блощи́чникъ *ա.* *բս.* Flagellaria. ձաղկի, ձաղ-

Блу́‖день, дня *ա.* չար. չարաճճի տղայ. **-ди́ть** (-жу́-дя́тъ) *չ.* 1, *տ.* Блужда́ть; 2, շնալ, շնութիւն, պոռնկութիւն անել. 3, *ռմկ.* չարութիւն, անկարգութիւն անել. **-дли́вость** *ի.* չարութիւն, չարաճճիութիւն, գիրարգրգութիւն. **-дли́вый** *ած.* 1, չար, չարաճճի, գիրարգրգիռ, անհանգիստ. блудли́въ какъ ко́шка, трусли́въ какъ за́яцъ (*առծ.*) 2, մոլորեցնող, շեղող. б—ая доро́жка; **-дни́къ**, а́ *ա.* **-дни́ца** *ի.* շնացող, պոռնիկ այր, կին. **-дный** (-день-дна́, о) *ած.* անառակ, շնացող. при́тча о б—омъ сынѣ *անառ.* որդու առակը. **-дня** *ի.* 1, չարութիւն. չարաճճիութիւն, միմոսութիւն, խեղկատակութիւն. 2, *հնց.* մտքով շնութիւն, պղծութիւն. **-доде́й** *տ.* Блудни́къ; **-доно́сный** *ած.* *հնց.* շնութիւն, անառակութիւն ներկայացնող. **-дъ** *տ.* ստորև:

Блудъ *ա.* 1, անբարոյականութիւն, անառակութիւն, ցոփութիւն. 2, *իրւբ.* խառնակեցութիւն, ապօրինի կենակցութիւն (ամուրի մարդու և կնոջ).

Блу‖дя́щій *բյ.* *ած.* և *ած.* մոլորուող, թափառող, շրջուն, վարանուող, մոլար. блудя́щіе огни́ մոլար բոցեր, որոնք առաջանում են գազային դոլորշիացումներից ճահիճներում և հանգստարաններում. блудя́щія звѣ́зды մոլար, շրջուն աստղեր. **-жда́ніе** *չ.* երերալը. տատանիլը, այս կողմ այն կողմ թափառիլը. վարանիլը, մոլորուիլը. **-жда́ть** *չ.* երերալ, տատանիլ, այս կողմ, այն կողմ թափառել. վարանիլ, մոլորուիլ. **-жда́ющій** *բյ.* *ած.* և *ած.* երերուող, տատանուող. երերուն, մոլար. блужда́ющая по́чка *բժ.* ծփուն, իր բնական տեղը փոխող երիկամունք. блужда́ющіе огни́ *տ.* Блудя́щіе огни́.

Блу́‖за *ի.* I, (նոր լտ.) բլխարդի անկլինի ցանցակերպ պարկիկը, քսակը. II, (Ֆր.) բլուզ (արձակ և թեթև վերնազգեստ). **-зникъ** *ա.* բլուզաւոր, բլուզ կրող բանուոր, արհեստաւոր:

Блѣд‖на́вка *ի.* *բս.* Ochroma արևմտեան Հնդկաստանի և արևադարձային Ամերիկայի բոյսը ('տարածառ'). **-не́нькій** (-не́некъ. -не́нька, о) *փղքշ.* փոքր ինչ գունատ. սփրթնած. **-нёхонекъ, -нёшенекъ**, -нька, о *ած.* բոլորովին գունատ, սփրթնած. **-ни́ца** *տ.* Блѣдна́вка; **-нова́тость** *ի.* թեթև գունատութիւն, գունաթափութիւն, սփրթնածութիւն. **-ноа́лый** *ած.* բաց, թոյլ կարմիր. **-нова́тый** *ած.* փոքր ինչ գունատ, սփրթնած. **-ноголубо́й** բաց, թոյլ կապոյտ. **-ножёлтый** *ած.* թոյլ, աժգոյն դեղին, դալկացած. **-нокро́віе** *տ.* Блѣдность 2; **-ноли́цый** *ած.* գունատ, սփրթնած, ալխատ դէմքով ('ի մէջ այլոց ամերիկեան կարմրամորթները անուանում են եւրոպացիներին). **-ность** *ի.* 1, գունատութիւն, գունաթափութիւն, սփրթնածութիւն. 2, ալխատկախտութիւն *ա,* բոյսերի, որ առաջանում է լոյսի և օդի պակասութիւնից, խոնաւութիւնից և հողի խիստ պարարտութիւնից. *ը,* дѣви́чья б. *բժ.* Chlorosis, ալխատկարիւնութիւն. **-нота́** *սխ.* գործ. *տ.* Блѣдность 1; **-нотѣ́лка** *տ.* Блѣдна́вка; **-ну́ха** *ի.* դալուկ, դալկութիւն, ջերմախտ, տենդ. **-ну́шка** *տ.* Блѣдныш-ка. **-ный** (-день, -дна́, о) *ած.* գունատ, գունաթափ, սփրթնած (մնւզ. երեսի գոյնի մասին) блѣ́дная не́мочь *տ.* Блѣдность 2, *բ.* **-ны́шка** *հոբ.* **-ны́шъ** а́, *ա.* վատառողջ, գունատ, սփրթնած, թուլակազմ մարդ կամ մանուկ. **-нѣ́ть**, побл—, *չ.* գունատուիլ, գունաթափուիլ, թօշնիլ, թառամիլ, սփրթնիլ. **-ня́къ**, а́ *ա.* *տ.* Блѣдна́вка

Блю‖де́ніе *չ.* խնամք, հսկատարութիւն. հսկողութիւն. **-дёный** *բյ.* *ած.* պահուած, պահպանուած:

Блю́‖дечко *չ.* *նւզ.* 1, թէյի բաժակի պնակը. 2, *բս.* Scutellum, բաժակ. **-дечный** *ած.* պնակի. **-дище** *յւմ.* մի ահագին պնակ. **-дный** *ած.* սկուտեղի. բաժնի (կերակրի). **-до** *չ.* 1, սկուտեղ, սկաւառակ. 2, մի տեսակ կերակուր, բաժին. обѣдъ изъ трёхъ блюдъ երեք տեսակ կերակուրներից ճաշ. **-доли́зникъ** *տ.* Блюдоли́зъ; **-доли́зница** *ի.* պնակալէզ, 'աման լպստող' կինարմատ. **-доли́зничанье** *չ.* 1, պնակներ լիզելը. 2, ձրի, ուրիշի հաշուով ապրելը. **-доли́зничать** *չ.* 1, պնակներ լիզել, 'աման լպստել'. 2* ձրիակերութիւն անել. ուրիշի հաշուով ապրել. **-доли́зничество** *տ.* Блюдоли́зничанье; **-доли́зъ** *ա.* 1, պնակալէզ, 'ամաններ լպստող'. 2, ուրիշի հաշուով ապրել սիրող, ձրիակեր. **-ду́** *տ.* Блюсти́; **-дце** *չ.* *նւզ.* 1, պնակիկ. 2, *բս.* Cupula, բաժակաձև պատեան, բաժակ. **-дцено́сныя**, ыхъ *չ.* *յ.* *բս.* Cupuliferae, բաժակաբերներ

Блю‖сти́ (-ду́ -ду́тъ; *անց.* блюлъ, а, о, -ли) *ն.* պահել, պահպանել, պաշտպանել. б. чьи интере́сы մէկի շահերը պաշտպ. **-ся** 1, *անդբ.* զգուշանալ. 2, *կր.* պահուիլ, պահպանուիլ, պաշտպանուիլ. **-сти́тель** *ա.* 1. (**блюсти́тельница** *ի.*) դէտ, հսկող, պահող, պահապան, վերակացու, այր, կին. б. зако́новъ, поря́дка: 2 б. патріа́ршаго престо́ла (Պետրոս Մեծի օրով) պատրիարքական աթոռի տեղապահը. **-сти́тельность** *ի.* հսկողութիւն, վերահսկողութիւն, աչալրջութիւն. **-сти́тельный** *ած.* հսկողական, հսկող, զգուշացող:

Бл‖ющъ *հնց.* *տ.* Плющъ; **-юю** *տ.* Блева́ть.

Бля́‖гиль, -гирь *ա.* (գերմ.) բաց դեղին գոյնի ներկ, դեղ:

Бля‖дова́ть (-ду́ю -ютъ) *չ.* գռեհկ. և նվաստ. *չ.* շնութիւն, անառակութիւն, ցոփութիւն անել. **-довско́й** *ած.* գռեհկ. և նվաստ. բոզային, պոռնկի, պախչոտ, յոռնոտեան. б. видъ. **-довство́** *չ.* գռեհկ. և նվաստ. շնութիւն, անառակութիւն, դոփութիւն, բոզութիւն. **-дскій** *տ.* Бля́довской; бля́дская трава́, *բս.* Aspidium filix mas սատանայի մազեր (առուական ձարխոտ). бля́дскія орѣхи, *բս.* Pinus cembra, մայրու պտուղները. бля́дская строка́ *տպգր.* կիսատ, պատառ տող. որ չանգառարուեաւ տպագրական երեսի վերջում, սկսմամբ հետեւեալ երեսն են տեղափոխում. **-ду́нъ**, а́ *ա.* գռեհկ. և նվաստ. անառակ, ցոփակեաց մարդ. **-дь** *տ.* ստորև:

Блядь *ի.* գռեհկ. և նվաստ. անառակ, պոռնիկ, բոզ կին, 'քած':

Бля́‖ха *ի.* **-шечка** *նւզ.* 1, այս և այլ ձևերի մետաղէ թիթեղ, վահանակ, որ դանազան զարդածութիւն ունի. извóзчичья б. կառապանի զինարկի ճակատին կպցրած թիթեղը, որի վերայ դրած է նորա համարը. 2, այս և այլ զարդածութիւն ունեցող մետաղէ շրջանակ, օղ.

-шечный ած. թիթեղանշանի, թիթեղեայ նշանի. б—ое ушко́; -шка ի. 1, նւզ. տ. Бля́ха; 2, բս. Lamella, սունկի գլուխը տակից պատող ծալքաւոր թաղանթը։

Бо շ. եկ. սլ. բանաստ. զի, որովհետև։

Боа́ ա. անհ. (նոր լտ.) 1, կնդ. Boa constrictor, հսկայ իժ, օձ. 2, հսկայ իժի ձևով երկար շարփ, որ կանայք կրում են իրենց վզերին։

Бобёръ, бра́ տ. Бобръ (մնւդ. бобръ 3).

Бо́||бикъ նւզ. տ. Бобъ; -би́на ի. բակլայի հատ, հատիկ. -би́нка ի. (Ֆր.) թելի, մետաքսի կոճ. -бкови́нка ի. բս. Anthoxantum odoratum, ժահախոտ. -бко́вый ած. դափնեայ. б. таба́къ հոտաւէտ հատիկներով համեմած քթախոտ, 'բոնութի'. -бови́дный ած. բակլայանման, բակլայակերպ. -бови́къ, а́ ա. բակլայի ցօղունը. -бо́вина ի. ամէն մի բակլայազգի բոյս, տունկ. -бо́вка ի. բակլայի ծաղկելու ժամանակ գոյացած մեղուների պարսմայրը. -бо́вникъ ա. բս. ա, Amygdalus nana, թզուկ, անապատային նշենին. բ, Butomus umbellatus, մի տեսակ ջրախոտ. գ, Menyanthes trifoliata, երեքտերևեան ջրխոտ. -бовня́къ, а́ ա. տ. Бобо́вина; -бо́вый ած. բակլայի. бобо́вая руда́ երկաթէ հանք մի. б—ія расте́нія բակլայանման բոյսեր. -бо́къ, бка́ ա. դափնենու սերմը, հատը. бобки́ յ. դափնենու պտուղներ. бобки́ во́лчьи բս. Sparganium. ոզնագլուխ (տունկ)։

Бобо́нъ տ. Бубо́нъ.

Бобо́чекъ, чка ա. նւզ. դափնենու պստիկ հատիկը, սերմը։

Бо||брёнокъ, нка ա. կղբի ձագ. -брикъ ա. 1, նւզ. պստիկ կուղբ, կղբուկ. 2, մի տեսակ արժան մահուդ. -бро́викъ ա. բս. ա, Spartium, վարսնակ. բ, Sarothamnus scoparius, աւելկաբոյս. -бро́вина ի. կղբի միս. -бро́вица ի. տ. Бобо́вникъ գ. -бро́вникъ, ա. 1, հնց. կղբի որսորդ. 2, տ. Бобро́вица; -бро́вый ած. 1, կղբի. б. мѣхъ կղբենի. 2. կղբենուց, կղբի մուշտակից կամ մազից. бобро́вая струя́, բժ. Castoreum, կղբաձու. -бръ տ. ստորև։

Бобръ, а́. ա. 1, կնդ. Castor fiber, կուղբ, շնձրի. убить *бобра́ հեգն. ա, անյաջողութեան հանդիպել, յուսախաբուել. բ. յաջողութիւն ունենալ, յաջող ձեռնարկութիւն անել. 2, կնդ. Lusthra, մորստամոյր, ներց. 3, յաճխ. յ. бобры́. о́въ կղբենի, կղբի մուշտակ։

Бобъ, а́ ա. 1, բակլա. б. ру́сскій կամ ко́нскій, Vicia Faba, բակլա, ձիու ունդ. б. гре́цкій, Diospyros, մի տեսակ աղբադրուկ, կապոյտ փետրածաղիկ, կատուի խոտ. б. дрисли́вый, Ricinus, հնդիուղ, դեղկանեփայտ (ինքն և իւր սերմերը). б. еги́петскій հնդկական ծովավարդ[ի սերմեր] (եգիպտական բակլա). во́лчьи бобы́. Lupinus, եգիպտոլոռն. кита́йскіе бобы́, Strychnos Ignatii, ժանտընկոյզ, ժանտընկոյզի սերմեր. оста́ться на *боба́хъ ձեռնունայն, ամէն բանից զուրկ մնալ. разводи́ть б. հեգն. դատարկ, փուչ բաներ խօսել, շաղակրատել, խեղկատակութիւններ անել. 2, ձիու ատամի փոսը, որով և նրա տարիքը իմանում են. 3, մի տեսակ խաղախոտ, խաղերի հիւանդութիւն (վէրք, որ առաջանում է խաղի լեղուի վերայ)։

Бо||былёвъ хвостъ կաղակների ատամանի պատուանշաններից մինը (բաղկացած է ձողից, որի ծայրին ամրացրած է ոսկեզօծած պայար. այս պայարից ոսկեհիւս թելերով ամրացրած է ձիու սպիտակ ագին). -были́ха ի. անհող, անտուն-անտէր գիւղացու կինը. -бы́лій, лья, лье ած. անհող, անանկ, անտուն-անտէր գիւղացու. б—лья жизнь; -бы́лка ի. 1, միայնակեաց, առանձնակեաց կինարմատ. 2, աղքատ, թշուառ, անապաւէն այրի կին. -бы́ль, я́ ա. 1, անհող, անտուն-անտէր, անանկ գեղջուկ, շինական, 'մատաղ ստող'. б. б—ёмъ բոլորովին անանկ, անտուն-անտէր ամն. 2, գեղջուկ, որ արու զաւակ չունի. -бы́льскій տ. Бобы́лій; -бы́льщина ի. հնց. հարկ, որ առնում էին անհող, անտուն-անտէր գեղջուկներից.

Богаде́||ленка ի. 1, նւզ. պստիկ աղքատանոց, անկելանոց. 2, աղքատանոցում, անկելանոցում խնամուող կինարմատ. -ленный, -льный ած. աղքատանոցի, անկելանոցի. -льня ի. աղքատանոց, անկելանոց. -льщина ի. հաւ. աղքատ, հաշմանդամ մարդիկ. աղքատանոցում, անկելանոցում պատսպարուածներ։

Бога||те́й ա. ռմկ. հարուստ, ունեւոր մարդ. -те́некъ, нька, о ած. բաւականաչափ հարուստ, ունեւոր։

Бога́тинка ի. ա, Conyza, փոշենի. բ, Erigeron, չորուկ։

Бо||гати́ть (-щу́ -тя́тъ), обог—, ն. հարստացնել, փարթամացնել. -га́тка, -га́тница տ. Бога́тинка; -га́тство չ. 1, հարստութիւն, ունեւորութիւն, ընչեղութիւն, կարողութիւն. 2, առհ. առատութիւն, փարթամութիւն, ճոխութիւն, պերճութիւն. 3, (Սպիտակ ծովի ափի բնակիչների լեզուով) ծովի վերայ ձեռք բերուած աւարը. -га́тый (բաղդ. աստ. бога́тѣе և бога́че) ած. 1, հարուստ, ունեւոր, ընչեղ, կարողութեան տէր. 2, առատ, փարթամ, պերճ, ճոխ. бога́тый կամ ще́дрый ве́черъ ամիս. և փոքր ռուս. Ծննդեան և Կաղանդի երեկոն, որ փարթամ սեղանով են անցկացնում և գուշակութիւններ են անում ապագայ հնձի և լիութեան մասին. 3, շքեղ, գեղեցիկ, թանկագին. б—ое пла́тье.

Бога||ты́рка ի. ուժեղ, զօրեղ կինարմատ. -ты́рскій ած. 1, քաջ. արի, հերոսական. б. по́двигъ հերոսութիւն, սխրագործութիւն. спать б—имъ сномъ խիստ խոր քնել. 2, դիւցազնական. б. э́посъ; 3, զօրեղ, ուժեղ, ամրակազմ։ Богаты́рски մ. քաջաբար, հերոսաբար. -ты́рство չ. քաջութիւն հերոսութիւն, դիւցազնութիւն, զօրեղութիւն, ուժեղութիւն. -ты́рь, я́ ա. 1, քաջ զինուոր, հերոս, դիւցազն. 2, հզօր, անվեհեր մարդ. խիստ ուժեղ, 'աժդահայ' մարդ։

Бо||га́тырь ա. հարուստ մարդ, մեծատուն։

Бога́тье չ. 1, նոր (թաղա) հացահատիկ, արտ. 2, կրակ, մնւդ. մոխրի տակ թաղած.

Бо||гатѣ́ніе չ. հարստանալը, փարթամանալը, պերճանալը. -гатѣ́ть. разб—, չ. հարստանալ, փարթամանալ. б. отъ торго́вли; -га́че ած. և մ. բաղդատ. աստ. աւելի հարուստ. -га́чество ռմկ. տ. Бога́тство; -га́чъ, а́ (յ. богачи́, че́й) ա. -гачи́ха, -га́чка ի. հարուստ, ընչեղ, մեծատուն այր, կին։

Бо́ггетъ տ. Бо́гхедъ.

Богда́нный ած. ձրած, ապա դանուած (մանուկ), հմմ. Богода́нный.

Бог||дыха́нскій ած. բողդիխանի, չինաց կայսեր. -дыха́нъ ա. բողդիխան, չինաց կայսր։

Богéма ի. հաւ. (Ֆր.) 1, Թափառաշրջիկ զընչուների (բօշաների) խմբեր, առհ. Թափառական խմբեր. 2, աղքատ, չքաւոր մարդիկ. ուր.

тератýрная б. անմշան, օրն աշխատող օրն ուտող գրագէտներ։

Богúня ի. 1, (չ)աստուածուհի, դիցուհի. 2*, խիստ սիրուած, պաշտուած կին։ Богúнинъ, а, о ած. (չ)աստուածուհու։

Бого||бóрецъ, рца, -бóрникъ ա. 1, Աստծու հետ կռուող, աստուածամարտ (տ. Ծննդոց գիրք, 32_{24}). 2, աստուածատեաց, անօրէն. -бóрническій ած. աստուածամարտի, անօրինի. -бóрный ած. աստուածատեաց, անօրէն, պիղծ. -бóрство չ. աստուածամարտութիւն, անօրինութիւն։ -боязлúвость ի. աստուածավախութիւն, Աստուծու երկիւղը. -боязлúвый ած. աստուածավախ. -боязненность, -боязненный, -боязный տ. Богабоязли||вость, -вый; -вдохновéнный ած. Աստծուց ներշնչուած, աստուածաշունչ. б—ая кнúга; -вúдецъ, дца ա. աստուածատես (Մովսէս). -вúдный ած. աստուածակերպ, (չ)աստուածների կերպարանքով. вочеловѣченіе չ. Աստծու մարդեղութիւնը. -вщúна ի. Օրէնք. բազմաստուածութիւն (տափաստանական ցեղերի). -вѣнчáнный ած. աստուածապսակ. -дáнный ած. աստուածատուր. -дарóванный ած. աստուածապարգև. -держáвіе չ. աստուածապետութիւն. -духовéнный տ. Боговдохновéнный; -избранный ած. աստուածընտիր (Աստծուց կամ (չ)աստուածներից ընտրուած)։

Бого||лѣпный, -лѣпый ած. հնց. 1, աստուածարժան, աստուածավայել. -любецъ, бца ա. աստուածասէր. -любіе չ. աստուածասիրութիւն. -мáзъ ա. ռմկ. և կոպտ. վատ նկարիչ (սուրբ պատկերների). -мáтерь ա. Աստուածամայր, -ծածին, Տիրամայր. -мéрзкій ած. պիղծ, Աստծուն ատելի։

Богомú||лы ա. յ. բոգոմիլեան աղանդաւորներ (որոնք X. դարում տարածւեցան Բուլղարիայում և դաւանում էին չարի և բարու սկզբունքները)։ -льскій ած. բոգոմիլեան. б—ое учéніе; -льство չ. բոգոմիլեան աղանդը։

Бого||мóлецъ, льца ա. 1, Աստծուն աղօթող, աղօթարար. слугá и б. ծառայ և աղօթարար (հոգևորականի սովորական ստորագրութիւնը). 2, (богомóлица ի.) ուխտաւոր, -ուհի. -мóлка ի. 1, ուխտաւորուհի, ուխտաւոր կին. 2, կնդ. Mantis religiosa, հարցուկ կամ պաշտօնաէր[միջատ]ը. -мóлъ ա. 1, տ. Богомóлецъ: 2, հեգն. կեղծ բարեպաշտ, ‘սուրբ սատանայ‘. 3, б. свящéнный կենդ. Mantis religiosa, հարցուկ կմ պաշտօնաէրը (միջատ). -мóлье չ. 1, աղօթք, աղօթելը. 2, ուխտագնացութիւն. поѣхать на б.; -мóльникъ տ. Богомóлецъ 2; -мóльница ի. 1, ջերմեռանդ, աղօթասէր կին, բարեպաշտուհի. 2, տ. Богомóлица և Богомóлка; -мóльничать չ. 1, յաճախ, ջերմեռանդութեամբ աղօթել. 2, յաճախ ուխտագնացութիւն կատարել. мóльническій, -мóльничій, чья, чье. ած. ուխտաւորի. -мóльничество չ. ջերմ աղօթասիրութիւն, պաշտօնասիրութիւն мóльный ած. աղօթասէր, պաշտօնասէր, բարեպաշտ. б—льная грáмота հնց. գոհաբանական երգերի, մաղթանքների հրամանագիր. -мóльня ի. մատուռ, աղօթարան, աղօթատուն. -мóльство տ. Богомóлье; -мóльствовать (-ствую -ютъ) տ. Богомóльничать; -мóльщикъ, -мóльщица տ. Богомó||лецъ, -лица: -мóльщина ի. 1, աղօթողների, ուխտաւորների բազմութիւն. 2, աղօթասիրութիւն, պաշտօնասիրութիւն, աստուածպաշտութիւն։

Бого||мýдрый ած. աստուածային իմաստութեամբ օժտուած. -мысленный ած. աղօթուած մտքերով, խորհրդածութիւններով Աստծու մասին. -мысліе չ. մտածմունք, խորհրդածութիւն Աստծու մասին. -мятéжный ած. Աստծու դէմ ապստամբող, անօրէն. -невѣстная, ой ի. Աստուածահարսն, Աստծուն հարսնացած (Մարիամ սուրբ կոյսը)։

Бого||ненавúстникъ ա. -ненавúстница ի. աստուածատեաց այր, կին. -ненавúстный ած. աստուածատեաց, Աստծուն ատելի։

Бого||нóсецъ, сца, -нóсъ ա. 1, աստուածակիր, աստուածազգեաց, սուրբ. 2, նա որ սուրբ պատկերը կրծքի վերայ դրած շրջելով եկեղեցու համար տուրք է հաւաքում. 3, խաչուառակիր (թափօրի ժամանակ). 4, երեխայ, որ սուրբ պատկերով հարսն ու փեսային եկեղեցի է առաջնորդում. -отвóдный ած. Աստծուց հեռացնող, օտարացնող, հակակրօնական. -отéцъ, тцá ա. եկղ. Աստուածահայր. -откровéнный ած. եկղ. աստուածայայտ, Աստծուց յայտնուած. -отроковúца ի. Աստուածամայր։

Богоотступ||никъ ա. -ница ի. աստուածուրաց այր, կին. -ническій ած. աստուածուրացին յատուկ. -ничество չ. աստուածուրացութիւն. -ный ած. 1, աստուածուրաց. 2, անօրէն, պիղծ։

Бого||подóбный ած. աստուածանման, դիցակերպ. -познáніе չ. Աստծուն ճանաչելը, Աստծու ծանօթութիւնը. -почитáніе, -почтéніе չ. աստուածպաշտութիւն, աստուածային պաշտօն, պաշտամունք. -прíимецъ, мца ա. եկղ. Աստուածընկալ. Симеóнъ Б. Սիմէոն Ա. (Ղուկ. 2_{28}). -прослáвленный ած. աստուածօրհնեալ, Աստծուց փառաւորուած։

Бого||протúвникъ ա. Աստծուն հակառակող, պիղծ, անօրէն, անաստուած. -протúвность ի. Աստծու դէմ հակառակութիւն, անօրինութիւն. -протúвный ած. Աստծուն, Աստծու պատուիրաններին հակառակող, անօրէն, պիղծ,

Бого||рáвный ած. աստուածանման, դիցանման. -рóдица ի. 1, Աստուածածին, Տիրամայր. 2, Աստուածածնի աղօթքը. -рóдицына рýчка բս. ա, Botrychium lunaria, լուսնական օձալեզուն. բ, Anastatica hierochuntica, Երիքովի վարդը. -рóдиченъ, чна ա. եկղ. տաղ, գովաբանական երգ սուրբ Աստուածածնի. -рóдичная травá, Osmunda regalis, արքայական ճարխոտը. -рóдская травá բս. ա, Thymus serpyllum. թիմը, դաշտայ ուրցը (ջամբուռ?). բ, Helichrysum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկը։

Богорóжникъ ա բս. Pirus torminalis կմ Sorbus կմ Cratoegus torminalis, ներգին, ալուսի (հաճարկի տակ? ուժատու?)։

Бого||слóвіе չ. 1, աստուածաբանութիւն. 2, հոգևոր դպրոցի բարձրագոյն դասարանը (ց1868 թ. դպրութիւն ունեցող կանոնագրութեան համաձայն). 3, հնց. արքայական հրովարտակների սկզբում «Бóжіею мúлостію» բառերի գրելու առանձին եղանակը. -слóвскій ած. աստուածաբանական. б. факультéтъ: -слóвствовать (-ствую -ютъ) չ. աստուածաբանել, աստուածաբանութիւն ուսուցանել. կրօնական խնդիրների մասին վարդապետել. -слóвъ ա. 1, աստուածաբան. 2, հոգևոր դպրոցի բարձրագոյն դասարանի աշակերտ։

Богослу||жéбный ած. աստուածպաշտութեան, ժամասացութեան, ժամերգութեան. б. обрядъ;

-жéніе չ. աստուածպաշտութիւն, ժամասացութիւն, ժամերգութիւն: [կանչի (կակաոնի):

Богоснѣ́дникъ ա. բս. Theobroma cacao, հնդ-

Бого‖спасáемый ած. (մակդիր քաղաքի, ամրոցի են, մեծ մասամբ կոչ.) աստուածապաշտպան, Աստծուց պաշտպանուած, պահպանուած. б. градъ, б—ая крѣпость; -творéніе չ. աստուածացնումն, դիցակերպութիւն. -твори́ть (-рю́-ря́ть), обог—, ն. 1, աստուածացնել, երկրպագութեամբ պաշտել. 2, աստուածների կարգը դասել, դիցակերպել, աստուած խոստովանել. -твóрка ի. (հեքիաթների մէջ) կախարդական զօրութեամբ օժտուած մարդ կամ առարկայ.

Бого‖угóдіе չ. աստուածահաճոյութիւն, ջերմ սէր առ Աստուած. -угóдникъ ա. -угóдница ի. աստուածասէր, -ծառայ այր, կին. -угóдный ած. 1, աստուածահաճոյ. б—ыя дѣлá; 2, աղքատախնամ, թշուառներին, տառապեալներին խնամող. б—ыя заведéнія; -хвалéніе չ. Աստծուն փառաբանելը, գովաբանելը. -хвáльный ած. Աստծուն փառաբանող, փառատրող, գովաբանական. -храни́мый ած. աստուածապաշտպան, աստուածապահպան:

Бого‖хуленіе չ. Աստծուն հայհոյելը. -хýльникъ ա. -хýльница ի. Աստծուն հայհոյող այր, կին. хýльничать չ. Աստծուն հայհոյել. -хýльническій ած. Աստծուն հայհոյողների. -хýльничество չ. աստուածահայհոյութիւն. -хýльный ած. Աստծուն հայհոյող. б—ыя словá; -хýльство տ. Богохулéніе; -хýльствовать (-ствую-ютъ) տ. Богохýльничать.

Богочело‖вѣ́къ ա. Աստուածամարդ (Քրիստոս). -вѣ́ческій, -вѣ́чный ած Աստուածամարդի:

Богóшникъ տ. Богорóжникъ.

Бого‖явлéніе չ. 1. աստուածայայտնութիւն. 2, Աստուածայայտնութեան տօնը (յունվ. 6-ին). -явлéнный ած. աստուածայայտ. -явлéнскій ած. Աստուածայայտնութեան. Б—ая водá Ջրօրհնեաց ջուր. Б—іе дни Ջրօրհնէքի օրեր (դեկտ. 25-ից ց6 յունվ.); Б. храмъ, прихóдъ Աստուածայայտնութեան տաճար, Աստուածայայտնութեան եկեղեցու ծուխ, ժողովուրդ.

Богуми́лы տ. Богоми́лы. [ընտիր, պատուական]:

Бóгхедъ ա. բոգխեդեան քարածուխ (խիստ

Богъ ա. (կոչ. Бóже և Богъ; ներք. въ Бóзѣ. օր. въ Бóзѣ почи́вшій Государь; յ. бóги, богóвъ, -áмъ ևն)1, Աստուած. слáва Бóгу փառք Աստծուն. Богъ вѣсть, Богъ знáетъ Աստուած գիտէ, ով գիտէ. ей Бóгу, какъ Б. святъ Աստուած վկայ. Б. подáстъ Աստ. տայ (մերժում). Б. посѣти́лъ Աստ. բարկացաւ, Աստ. այսպէս կամեցաւ (ասում են պատահած դժբախտութեան համար). Б. съ тобóй ա, Աստ. քեզ հետ, բարի ճանապարհ. բ, էհ, Աստ. քեզ հետ (ներում եմ քեզ). գ, 'ի սէր Աստծու, այդ ինչ է (արտայայտում է զարմանք). Б. съ тобóй, что ты дѣлаешь? Дай Бóже, дай Богъ! տայ Աստուած, որ, թէ՛ք. рáди Бóга 'ի սէր Աստծու. сохрани́ Б., оборони́ Б., упаси́ Б. Աստ. մի արասցէ, Աստ. չանէ. чѣмъ Б. послáлъ ներեցէք, Աստուծու տուածով գոհ եղէք (հիւրընկալի սովորական խօսքերը). Б. въ пóмощь, Б. нá помощь, Б. пóмощь, помогáй Б. Աստ. քեզ օգնական լինի. всѣ пóдъ Богомъ хóдимъ կամ живёмъ Աստ. ամենիս Տէրն է. 2, (չ)աստուած, դիք կուռք. земные бóги երկրաւոր իշխանաւորներ. 3,* բանաստեղծական ոգեւորութիւն, շնորհք:

Бо‖дáло չ. վարող, եղներ քշելու ճիպոտ, փայտ. -дáніе չ. խեթկելը, հարու տալը. -дáть, заб—, боднýть չ. և ն. խեթկել, հարու տալ. -ся չ. 1, տ. Бодáть; 2, փոխ. միմեանց հարու տալ. -дéніе սկւ. գործծ. տ. Бодáніе; -децъ, дцá ա. 1, աքաղաղի ոտքի յետևի մասը, մագիլը, չանգը. 2, հնց. խթան. 3, բս. սկւ. գործծ. տ. Шпóрецъ; 4, бодцы́, óвъ յ. հաճարի քիստ. եղինձի, վարդի և նման բոյսերի փուշը. -ди́ло չ. երկաթէ սուր ծայրով խթան, ձող. -длáкъ, á բս. ա, Prunus spinosa, մամխի բ, Rhamnus frangula, բեկտենի. -дли́вость ի. գժութիւն, կատաղութիւն. дли́вый ած. 1, խեթկան. հարու տուող, կռւ. б—ой корóвѣ Богъ рогъ не даётъ (առծ). 2, խայթող, փշոտ, կծող:

Бодме‖рéйникъ, -рéйщикъ ա. նա որ դրամ է փոխ տալիս իբրև գրաւական ընդունելով նաւն և իւր բեռը. -рéйный ած. նաւային փոխարինութեան. б—ыя дéньги; -рéя ի. (հոլ.) նաւային փոխարինութիւն (փոխարինութիւն, որի համար իբրև գրաւական վերցնում են նաւը կամ իւր բեռն և կամ երկուսն էլ միասին):

Бо‖днýть տ. Бодáть; -дóкъ. дкá ա. եղջիւրներով տուած հարուած:

Бóдня ի. փայտէ կոտ խուփով, որ գիւղացիներին ծառայում է իբրև արկղ:

Бодотычи́нникъ ա. բս. Elatostema, թիապատկ (եղինձների սեռից):

Бодрáнъ ա. բս. Heracleum, կոյակ, թեղխոշ:

Бод‖рéніе չ. քաջալերելը, խրախուսելը. -реньќій (-рéнекъ, -рéнька, о) ած. բաւականաչափ աշխոյժ, հսկող, քաջ, կայտառ, ժիր, կենդանի. -ри́лка ի. ռմկ. կոչւ. օղի. -ри́ть (-рю́-ря́тъ) об—, ն. քաջալերել, խրախուսել, ոգի ներշնչել. -ся, об—, ատբ. 1, քաջալերուիլ, խրախուսուիլ, ոգի առնել. քաջանալ, արիանալ. 2, հոգարտութեամբ քայլել, ընթանալ. -ри́ха ի. բս. Anychia, ցայգատ. -рость ի. 1, աշխոյժութիւն, արթնութիւն. 2, քաջութիւն, արիութիւն, ժրութիւն, կորով. 3. թարմութիւն, կենդանութիւն, կայտառութիւն. -рственный ած. աշխոյժ. արթուն, քաջ, արի, խիզախ, ժիր, կենդանի, կայտառ, զուարթ. -рствованіе չ. 1, արթուն կենալը, հսկելը. աշխոյժութիւն. 2, արիանալը, քաջանալը. -рствовать (-ствую -ютъ) չ. 1, չքնել, արթուն կենալ, հսկել. 2, արիանալ, քաջանալ. б. дýхомъ и тѣломъ հոգով և մարմնով արի լինել. -рый (-дръ -дрá, о) ած. 1, աշխոյժ, արթուն, հսկող. անզանգիտող. б—ая стрáжа, б. духъ; Духъ бодръ, плоть же немóщна Հոգին յօժար է, բայց մարմինս տկար (Մատթ. 26 $_{41}$). 2, քաջ, արի, խիզախ. б вóинъ; 3, թարմ, կենդանի, կայտառ, ժիր, աշխոյժ, ամրապինդ. -рянка տ. Бодри́лка.

Бо‖дýнъ, á ա. -дýнья ի. խեթկող, հարու տուող (այծ, էզ) կենդանի. быкъ-бодýнъ; корóва-бодýнья; -ды́нки, нокъ ի. յ.=бодцы́ (տ. Бодéцъ 4); -дя́га ի. 1, կնդ. Spongia, սպունգ. б. рѣчнáя, Sp. fluviatilis, գետային սպ. б. озёрная, Sp. lacustris, լճային սպ. 2, կատակ, հանաք. кóрчить б—и կատակներ, ծաղրածութիւն, 'մասխարայութիւններ' անել. -дя́жникъ ա. ծաղրածու, կատակներ անող, հանաքչի, միմոս. -дя́жничать չ. կատակ, հանաք անել. ծաղրածութիւն, միմոսութիւն, 'մասխարայութիւններ' անել. -дя́жный ած. սպունգի(ց). б. порошóкъ;

-дя́къ, а́ բս. տատասկափուշ (Carduus acanthoides) և նման խայթող բոյսեր:

Бо|евой ած. 1, խփող, զարկող, զարնող (տձ. հ:). չխկչխկող, չխկացող. б—ые часы զանգակաւոր, զարկող ժամացոյց. б—а́я пружи́на զարկող, հարուածող զսպանակ (հրացանի չախմախի մէջ). б—а́я работа լենոց. տ. Бойка 2; б—ые знаки ծեծի, հարուածների նշաններ 2, պատերազմի, —մական, մարտի, ռազմա—. б. генера́лъ քաջ, կռուի փորձառու. б—о́е су́дно ռազմանաւ, մարտանաւ, б. поря́докъ,— строй զօրքի ճակատեցնելը. б. ого́нь պատերազմի կրակ. б—ые патро́ны գնդակաւոր փամփուշտներ. б—ы́я цѣли պատերազմական միտումներ. б—ые припа́сы ռազմամթերքներ. б—ые по́шлины ռազմամաքսեր (որ խաղաղութեան ժամանակ մի աէրութիւն նշանակում է միւս աէրութեան ապրանքների վերայ, նորան անտեսապէս հարուածելու նպատակով):

Боёкъ, бойка́ ա. 1, հացահատիկ ծեծելու գործիքի (цѣпъ) ծայրի կոպալը. 2, փայտէ մեծ սանր խոր սանդրատով. 3, Битка́ 1 և Бито́къ 1; 4, գործիք, որով ձիւթ քաշողները ծառերից կեղև են փչցնում. 5, խէժ, ջարդուած փշրած, մանրացրած բան:

Бое́цъ, бойца́ ա. 1, մարտիկ, կռւիճ, քաջ, պատերազմիկ զինուոր, զօրական. 2, սուր խրի ծայրը. մախաթ, խթան, 'բիզ'. 3, հոր. խիստ ժիր, աշխոյժ, կենդանի մանչ կմ աղջիկ, երբեմն նաև կինարմատ (տ. Бой 9):

Бо|жба́ ի. երդուիլը, երդում. -же տ. Богъ.

Боже|до́мка ի. 1, տ. Божедо́мница; 2, աղքատանոցում, անկելանոցում խնամուող կինարմատ. 3; փողոց Մոսկվայում, ուր գտնւում էր божедо́мница կոչվ. հանգստարանը. -до́мница ի. հնց. հանգստարան, գերեզմանոց, ուր թաղւում էին սպանուածները, յանկարծամահ եղածները, նոյնպէս և աղքատները. -до́мный, -до́мскій ած. սպանուածների, աղքատների գերեզմանոցի. անկելանոցում խնամուող աղքատի. գերեզմանատան ծառայի. -до́мъ ա. 1, աղքատների, սպանուածների, յանկարծամահ եղածների գերեզմանոց. 2, (божедо́мка ի.) աղքատանոցում, անկելանոցում խնամուող մարդ. 3, գերեզմանոցում ապրող և մեռելներ թաղող, գերեզմանոցի ծառայ:

Божедре́вко չ. բս. Artemisia abrotanum կիտրոնային բարձմնենակը:

Бо|же́нье չ. տ. Божба́; -женька ի. նւզ. մանկ. 1, Աստուած. 2, սուրբ պատկեր. -жескій ած. աստուածային. по-бо́жески բոլորովին արդարացի. сдѣлайте бо́жескую ми́лость ռմկ. բարի եղէք, օգնեցէք. -же́ственность ի. աստուածայնութիւն. աստուածային, հրաշալի, սքանչելի լինելը. -же́ственный ած. 1, աստուածային. б—ое естество́ աստուած. բնութիւն. б—ыя кни́жки կրօնական գրքոյկներ. 2, հրաշալի, զարմանալի, սքանչելի, աննման, չնաշխարհիկ. -жество́ չ. 1, աստուածութիւն. б. св. Ду́ха; 2, Աստուած, (չ)աստուած, *երկրպագութեան առարկայ, ըմբռնչացում. -жи́ться (-жу́сь -жатся) поб—, չ. Աստծու անունով երդուել -жій, -жія, -жіе և -жья, -жье (եզ. սեռկ. և տրկ. (ա. և չ.) երկու ձև ունին, այն է бо́жія և бо́жіяго (-жьяго), бо́жію և бо́жіему (-жьему) աստուածային. яви́ться на свѣтъ Б. լոյս աշխարհ գալ, ծնուիլ. Сынъ Б. Աստուածորդի (Քրիստոս). Б. даръ տստ. տուրք, հաց. Божье де́рево տ. Божедре́вко; Бо́жья коро́вка, — козя́вка կնդ. Chrysomela, կարմրաբիծ և անկամրիջա. Бо́жья ми́лость փոթորիկ, մրրիկ, ամպրոպ. Бо́жье зна́мя ծիածան, 'կանաչուկարմիր'. Бо́жье милосе́рдіе ա, տստ. գթութիւն, ողորմութիւն. բ, սուրբ պատկերներ. Бо́жій человѣкъ ա, այր Աստուծոյ, սուրբ մարդ. բ, անհոգս, պարզամիտ, խօլամիտ, խև մարդ. бо́жьи лю́ди անուանում են խեղճ ցոփակեաց մարդիկ. бо́жье -жья չ. և бо́жья, жьей ի. հրեանդուութիւն. -жни́ца ի. 1, դարակ, պահարան սուրբ պատկերների. 2, պօթարան սուրբ պատկերներով, ատուռ. 3, կռատուն, մեհեան. -жо́нъ жка́ ա. նւզ. հեթանոսական (չ)աստուած, պատիկ կուռք:

Бо|зня́къ, а́ ա. թանթրուենի, թանթրուենու թուփ, -зовый ած. թանթրուենու. б—ыя я́годы.

Бозъ ա. տ. Бузина́.

Бо́йстый ած. որս. խիստ զարկող, մեծահաբուսծ. б. со́колъ.

Бой ա. 1, տնյ. խփելը, զարկելը. սպանելը. ջարդելը, մորթելը. ածելը. զարկ, ձայն, չխկոց. б. бараба́нный թմբկահարութիւն. б. въ часа́хъ ժամացոյցի չխկոցը. 2, (սեռըոյկ. въ бою́, յ. бо́й և бо́я, սեռկ. бо́ёвъ) մարտ, ճակատ, ճակատամարտ, պատերազմ, կռիւ. вступи́ть въ б. կռուի բռնուել, ճակատել. брать, взять съ бо́ю զոռով, զէնքով, գրոհ տալով առնել, վերցնել. кула́чный б. բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. 3, ձկնորս. ձկան ձու (ձըկնկիթ) ածելը. 4, ռազմնիւթ, վառօդ և գնդակ, 'զինւոր բարութ'. бо́ю не ста́ло վառօթ ու գնդակը հատել է. 5, կոտրատուած, ջարդուած բաներ. въ посу́дѣ, въ стёклахъ мно́го бо́ю շատ ամաններէն, ապակեղէն է ջարդուել. 6, անտառում հողմից և այլ պատճառներից տապալուած փայտ, ծառեր. 7, ժխորալից, բազմամբոխ տեղ. 8, դերբուկ, խորտուբորտ, դժուարանցանելի ճանապարհ. (կառապանի լեզուով) սառած, սայթաքուն ճանապարհ. 9, ժիր, աշխոյժ, կայտառ, ճարպիկ, արագաշարժ, համարձակ մարդ. бой-ма́льчикъ, бой-ба́ба, бой-дѣвка; 10, հնց. տ. Бойни́ца.

Бо́йка ի. 1, խփելը, վարելը, ցցելը, ներս խցկելը. б. свай ցցերի անկելը. б. щёбня խճի գետնի մէջ թաղելը. 2, թաղքագործների աղեղի թակը, որով բուրդը գզում են. 3, ցըցերի կմ բևերի շարք. ցցապատ.

Бо́й|кій ած. (բաղդտ. бо́йчѣе) 1, համարձակ, խիզախ, ժիր, աշխոյժ, կենդանի, ճարպիկ, արագաշարժ. б. человѣкъ; б. ма́лый; б—ое перо́ ներկուռ, գողտրիկ գրիչ. 2, դերբուկ, խորտուբորտ, կողքեք ջարդող, սայթաքուն. б—ая доро́га; 3, բազմամբոխ, ժխորալից, մարդաշատ. б—ое мѣсто, б—ая у́лица. Бо́йко մ. ա, կենդանի կերպով, արագութեամբ, ճարպկութեամբ. յաջող կերպով. բ, (կառապանի լեզուով) սայթաքուն (բաղդտ. տստ. бо́йчѣе).

Бойко́вый ած. ծեծանի, սանդրատի, թակիչի:

Бо́йкость ի. ժրութիւն, աշխոյժութիւն, ճարպկութիւն, խիզախութիւն, համարձակութիւն, կայտառութիւն:

Бойкоти́|рованіе չ. 1, կալուածատիրոջն իր կալուածքից քշելը, վռնտելը. 2, առհ. մէկին նզովելը, ընկերութիւնից, հասարակութիւնից դուրս վռնտելը. -ровать (-рую -ютъ) ն. (Boycott-ի անու-

ծով) 1, մէկին իր կալուածքից վանել, դուրս քշել, ընդհանուր համաձայնութեամբ երբեք նորա հողի վերայ չրանելով և նորա հետ ամէն կապեր լուծելով. 2, առհ. մէկին նզովել, հասարակութիւնից, ընկերութիւնից վանել:

Бой‖ница ի. 1, քարեայ կմ փայտեայ պատի մէջ ծակ, անցք, որից հրացան, թնդանօթ են արձակում. 2, ճնավ. հանքի մէջ այն տարածով տեղը, ուր բանւորները ակռան գնելիս (լարմա տալիս) ծածկւում են. 3, մեծ փայտեայ թակ, որով անասուններին սպանում են. 4, չար, կատաղի անասունի շղթաների միջից անցկացրած օղակը. 5, տ. Бойня; -ничный ած. բօյնիցայի:

Бойня ի 1, սպանդանոց, զենարան. 2,* ջարդ, կոտորած, ջարդարում (ակոր կողմի):

Бой‖ся, -тесь տ. Бояться.

Бой‖цовый ած. մարտիկի, կռւնի, քաջ կօրականի. -чакъ, á տ. ռմկ. ժիր, կայտառ, խիզախ, համարձակ մարդ. -чивость ի. փխրունութիւն, դիւրաբեկութիւն, -чивый ած. փուխր, փխրուն, դիւրաբեկ. б. кирпичъ; -чье տ. Бойкій; -щикъ տ. ճնավ. հանքահատ, հանքաբեկ:

Бока‖лъ տ. (ֆր.) 1, գաւաթ, սկիհ, սկահակ. 2, շուշայական գերանդինների կիսքը, 'մուհրը'. -льчикъ տ. նւզ. պստիկ գաւաթ, սկահակ:

Боканцы տ. յ. (անգլ.) ծովգ. քառանկիւնի երկաթեայ ձողեր կմ փայտեայ գերաններ, որոնցով բարձրանում և կախւած մնում են թիակոր նաւակները:

Бо‖ковикъ, á տ. կողքից փչող, թեք քամի. -ковица ի. բարկանալի կողքերի շինութեան վերայ գործադրւող կոճղներից իւրաքանչիւրը. -ковня ի. 1, նաւի կողքին քաշած հաստ տախտակը. 2, (Պետերի ափերում) շարադրած և կողք կողքի զարկած ձուկ. -ковой ած. կողքի(ց). вѣтеръ б. կողքից փչող քամի. б—ая качка ծովգ. նաւի ճօճումը աջ և ձախ կողմերի վերայ. отправиться на боковую գնալ քնելու, հանգստանալու. -ковуша, -коушка ի. կողքի, հարևան սենեակ, շինութեան կողքից սենեակ. -ковьё չ. բարկանալի կողքերի վերայ գործադրւող կոճղները:

Бо‖ксёръ տ. (անգլ.) կռփամարտիկ, ըմբիշ. *բռնի միջոցներով կռւող. -ксированіе չ. կռփամարտելը, անգլիական ձևով ըմբշամարտելը. -ксировать (-рую-ютъ) չ. (անգլ.) կռփամարտել, անգլիական ձևով ըմբշամարտել. -ксъ տ. (անգլ.) բոքս, կռփամարտ, -ութիւն, անգլիական ըմբշամարտութիւն:

Бокъ տ. (Ներքոյլ. въ, на боку; յ. бока (սկւ. боки), овъ) 1, կող, կողք. лежать на боку պարապ ժամանակ անցկացնել. бокомъ կողքի վերայ, թեք. судно плывётъ б.; съ боку կողքից. о бокъ կմ бокъ о бокъ կողք կողքի տրւած, կողք կողքի. сидѣть съ кѣмъ-либо бокъ о бокъ; изба на боку խրճիթը հնութիւնից թեքուել, ծռուել է. подъ бокомъ հէնց կողքին, բոլորովին մօտիկ. взять кого-нибудь за бока մէկին խթել, զրգել մի բան անելու. съ боку на б. մի կողքից միւսի վերայ. бараній б. մորթած ոչխարի տան հարևան կողքերի հետ միասին. съ боку припёка չափից, սահմանից դուրս. անպատեհ, անկանոն կերպով. по боку հեռու. 2, արհեստ. նկարի, պատկերի խորաքանչիւր ուղիղ գիծը:

Бол‖ванить (-ню -нятъ), обол—, չ. 1, տաշել, տաշելով կոկել. 2, յիմարացնել, յիմարի տեղ ընդունել, խաբել. -ся 1, կր. տաշուել, տաշուելով կոկուել. 2, անդր. ագէտ, տխմար, յիմար ձևանալ. -ванище տ. յւնլ. մի ահագին կոճղ. -ванка ի. 1, ճնավ. հնոցում սառցուած երկաթից կմ սողպատից քաշած երկար ձող. 2, գործըվնկ. ածած, ձուլած կոշտ կապար իր, որ կարօտ է մշակուելու. 3, վճռկ. ամենահաստ երկաթեայ թերթը. -ванный ած. 1, կոճղի. 2, յիմարի, տխմարի. -ванчикъ տ. նւզ. 1, պստիկ կուռք. 2, (18 դարի պճնամոլների սիրային լեզւով) կուռք, սէրոյ, երկրպագութեան առարկայ. -ванъ տ. 1, (պարսկ.) 1, հնց. կուռք, կռքի պատկեր. 2, կոճղ, քոթուկ. 3, վերին ծայրը գլխի ձևով շինած կոճղ, գլան, որի վերայ գլխարկները ուղղում, չափում են, 'զալիբ'. երկաթեայ լարերից շինած կնոջ պատկեր, տ. նաև Манекенъ; 4, խոտով, դարմանով լցրած կենդանին, կենդանու մաշկը, խրտւիլակ. 5, կաւեայ, մետաղեայ կմ փայտեայ ձև, կաղապար, որոնցով գնդակներ, թնդանօթներ և այլ իրեր են ածում (ձուլում). 6,* յիմար, խելառ, ագէտ, պարզամիտ մարդ, 'հայվան' II, հօտի, նախրի շուն, գամփռ. -ванѣть չ. յիմարանալ, տխմարանալ, խելառ դառնալ. -вашекъ, шка տ. նւզ. կոճղուկ; դերձակների կոճղը, որի վերայ շորի կտրը յարդում և յղկում են:

Болвашка ի. փայտից շինած կոճակ. обтянуть б—у сукномъ.

Болверкъ (գերմ.) պատնէշ, պատուար, պարիսպ, մարտկոց, տ. Бастіонъ.

Болга‖ринъ տ. (յ. болгаре, -ръ; սխալ б—ры, -ръ) -рка ի. բուլղար, -ուհի, բուլղարացի այր, կին. -рскій ած. բուլղարիայի, -ական. б—ское пшено, բս. Holcus sorghum, քաղիմ:

Бол‖дырь տ. ռմկ. խառնածին կենդանի, երկու 'ջուայ' կենդանիներից ծնուածը. -дырьянъ տ. Балдырьянъ.

Бо‖левой ած. ցաւի, ցաւեցնող. б—ое чувство; -лѣнъ տ. Больной; -леутолительный ած. բժ. ցաւը ամոքող, մեղմացնող, կտրող. б -ыя средства.

Боливаръ տ. հնց. բոլիվարեան գլխարկ:

Болиголовъ տ. բս. 1, Conium maculatum, պիսակ խնդակոյծը կմ խնդամոլին. 2, Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլին կմ մոլեխինդը:

Болидъ տ. 1, թռչող, ընկնող օդաքար. 2, առհ. պստիկ, գնդաւոր մարմին:

Болокомъ (փոխնկ. обволокомъ) մ. գւռկ. լիկ վրան առնելով, ուսերին գցելով. одѣваться б.

Болона ի. (հյց. болону, յ. болоны, -лонъ) 1, ծառի վերայ գտնուող խիլ, ուռոյցք. 2, եւլունդ, կոճիծ, պալար, ուռոյցք մարմնի վերայ:

Бо‖лонка ի. (ֆր.) բոլոնեան բրդոտ և երկարականջ շնիկը, քոթոթը. -лонокъ, нка տ. Блонокъ.

Болонь ի. 1, ծառի բունի երեսի փափուկ շերտերը, նոյնպէս և կեղևի տակին փափուկ շերտը. обтесать б.; 2, նոր կտրած ծառի մէջ երևցած փտած տեղը. 3, ծովացի ժանիքի վերին, արտաքին շերտը. 4, հեղեղից ողողուած, տափարակ մարգագետին:

Бо‖лотечко չ. նւզ. պստիկ ճահճուտ. -лотина ի. ճահճուտ տեղ, ճկուտ. -лотистый ած. ճահճային, ճահճուտ. -лотникъ տ. 1, կնդ. երկարակտուց ճահճային կտցարը. 2, բս. ա, Andromeda, անդրոմեդը. բ, Callitriche, ջրատը. գ, Sa-

gittaria sagittaefolia, հասարակ նետախոտը. դ, Geranium silvaticum, անտառային խորդենին. ե, Ledum, լաւդանոնը. 3, ճահճաբնակ ոգին, չար ոգի (ըստ ժողովրդական հաւատալիքի). -лóтница է. 1, բս. Triglochin palustris, սուտ սէզ, կորանակընին. 2, ճահճաբնակ, ջրաբնակ երկկենցաղական էակ. -лóтный ած. ճահճի, ճահճային. б. торфъ, б—ое мѣсто; б. газъ ածխածնի զազակերպ միաւորութիւնը ջրածնի հետ. б—ая рудá երկաթի ջրային օքսիդը. -лотня́къ, á ա. ճահճային, ճահճուտ տեղում բուսած անտառ. -лóто չ. 1, ճահիճ, ճահճուտ, մոր. 2,* լճացած տեղ, հիմնարկութիւն, որի մէջ խառնակութիւն է տիրում, ամէն բան ապականուած է լինում. -лóтовикъ ա. բս. Boletus granulatus, խոզասունկ. -лóтце չ. նւզ. պստիկ ճահճուտ, ճահճային տեղ, մորուտ։

Бол‖тáніе չ. 1, հեղուկի թափահարելը, ժաժ տալը, հարելը (օր. սրտաժանի, ձուի). 2, մի և է բան այս կողմ այն կողմ, դէսուդէն ձգելը. 3, դատարկ, փուչ խօսելը, շաղակրատելը, «դաւրա տալը». -тáть Ա. 1, ն. (взб—) հեղուկը թափահարել, ժաժ տալ. հարել. б. мутóвкою сметáну; 2, չ. чѣмъ մի բանով օդի մէջ դէսուդէն շարժում անել. б. ногáми ոտքերն դէսուդէն շարժել. Б, ն. և չ. (вы́б—, наб—, болтнýть) ռմկ. 1, դատարկ, փուչ, յիմարաբար խօսել, վայրահաչել. շաղակրատել, վատ խօսել. б. всякій вздоръ; 2, ասել, յայտնել (գաղտնի բանը). «онъ болтáетъ всё, что емý въ гóлову вхóдитъ«; -тáться, Ա, անէր. 1, (հեղուկի մասին) հարուել, լկլկալ. водá болтáется въ бóчкѣ; 2, ռմկ. պտրտալ, անգործ քարշ գալ, թրև գալ. գ, ճօճուել, դէսուդէն ընկնել (կախ ընկած իր մասին). Բ. էր. 'դաւրա տրուել', ասուել. мáло ли что болтáется отъ прáздности? -тень, тня ա. 1, գաջուկի խառնիչ. տոհ. խառնիչ. 2, տ. Болтýнъ 2.

Бóлтикъ ա. նւզ. տ. Болтъ.

Бол‖тли́вость է. շատախօսութիւն, շաղակրատանք, անզգամաբանութիւն. -тли́вый ած. շատախօս, դատարկախօս, շաղակրատող, անզգամաբան. -тнýть տ. Болтáть; -товня́ է. դատարկախօսութիւն, փչախօսութիւն, երկար, անհամ շաղակրատանք։

Болтовóй ած. բոլտ մեխի (տ. Болтъ).

Бол‖товствó չ. 1, հակում, միտում դէպի շատախօսութիւն, դատարկախօսութիւն. 2, շաղակրատանք, դատարկ, փուչ, անհամ խօսքեր, խօսակցութիւն. -тóкъ, ткá ա. աւելորդ, անտեղի, անպատեհ խօսք. -тýнъ, á ա. 1, (болтýнья է.) չաչանակ, շատախօս, դատարկախօս, փչախօս այր, կին. 2, լակ ձու. 3*, անյաջողութիւն, ձախողուածք ձեռնարկութեան մէջ. онъ надѣялся мнóго получи́ть, анъ вы́шелъ б.; -тýшка է. 1, հեղուկը հարելու գործիք. 2, հոր. ևանկ. տ. Бол‖тýнъ, -тýнья; 3, ջրով կամ կաթով հարած ալիւր. ջրի հետ խառնած ալիւր, թեփ, անասուններին խմեցնելու համար. 4, կաթնով հարած ձուաձեղ, կաթնաձուաձեղ։

Болтъ, á ա. (անգլ.) բոլտ. 1, երկաթեայ ձողակ, երկար մեխ, որի մի ծայրը գլուխ ունի, իսկ միւս ծայրը պտուտակ ունի և ամրացնել կարելի է. 2, երկաթեայ ձողակ, որ պատուհանի շրջանակից անցնելով պատուհանը փակում է. 3, болты́, овъ յ. ռմկ. հրացանի մասերը, ինչպէս նշանառութեան երկաթը, պատրոնի փակիչն եւն. 4, հնց. ա, շղթայով միացած ջուխտ բոլաներ, որոնցով թնդանօթ էին արձակում. բ, б. самострѣльный գնդածայր կարճլիկ նետ, որ գործ էր ածւում խոշոր գազաններ որսալու ժամանակ։

Бо‖ль է. 1, ցաւ, հիւանդութիւն. головнáя б. գլխացաւ. зубнáя б. ատամնացաւ. 2, վիշտ, թախիծ, կսկիծ. сердéчная б. սրտախորով կըսկիծ։ (Սակաւ боль, я տ. ցաւ. какъ не ощущáть бóли, когдá бьютъ); -льнéнекъ, нька, о ած. բաւական հիւանդ, տկար. удáрить больнéнько բաւականին խիստ զարկել, խփել. -льнёхонекъ, -льнёшенекъ, нька, о ած. խիստ, ծանր հիւանդ. -льни́ца է. հիւանդանոց. б. на стóлько-то кровáтей; -льни́чный ած. հիւանդանոցի. -льновáто Տ. փոքր ինչ ցաւով, ցաւեցնելով. -льнóй ած. (бóленъ, -льна, ó) 1, հիւանդ, տկար, ցաւագար. бóленъ лихорáдкой; дитя́ больнó; *б—óе мѣсто զգայուն, ցաւած տեղ. больнóй, -нáя (իբրև գոյկ. ա. և է.) հիւանդ այր, կին. свáливать съ больнóй головы́ на здорóвую (դարձ.) իր մեղքը, յանցանքը ուրիշի վզին ձգել. 2, վշտացած, վշտացնած, տխուր, տրտում. 3, խիստ, խիստ մեծ, խիստ ծանր, կսկծեցնող։ Бóльно, 1, ած. տրամկ. հով. мнѣ больнó въ э́томъ мѣстѣ այս տեղում ես ցաւ եմ զգում. бóльно мнѣ, что не увижу васъ, ցաւում, վշտանում եմ, որ ձեզ չպէտք է տեսնեմ. 2, Տ. ա, խիստ, սաստկապէս ցաւ պատճառելով. удáрить, укуси́ть, наказáть б.; բ, ռմկ. խիստ, չափազանց. онъ б. серди́тъ.

Боль‖шáкъ, á ա. ռմկ. 1, ընտանիքի գլուխ, աւագ, մեծ. 2, ընտանիքի աւագ որդին, եղբայրը, որի հայրն արդէն մեռած է. 3, աղանդաւորների համայնքի աւագ, վանքի վանահայր. 4, մեծ, ընդարձակ ճանապարհ, ուղի. -шачóкъ, чкá նւզ. տ. Большáкъ; -ше (великъ ած.-ի և много Տ.-ի բաղդտ. աստ.) աւելի մեծ. աւելի. медвѣдь б. вóлка; онъ знáетъ бóльше; я бóльше не хочý ես այլևս չեմ ուզում. -шеголóвый ած. մեծագլուխ, հաստագլուխ. -шемѣрный ած. սովորականից աւելի. լրաչափ. б—ые мáчтовые лѣсá երկար, մեծ, կայմագործութեան յարմար փայտ, ատաղձ. -шинá է. 1, հոր. մեծ, աւագ այր, կին. 2, է. ռմկ. տ. Большинство; -шинствó չ. 1, մեծամասնութիւն. б. голосóвъ; 2, առաւելութիւն, առաջնակարգութիւն, անդրանկութիւն. -шій ած. (большóй и вели́кій ածականների բաղդտ. աստ.) աւելի մեծ. кто хóчетъ мéжду вáми быть бóльшимъ, да бýдетъ вамъ слугá որ կամիցի 'ի ձէնջ մեծ լինել, եղիցի ձեր պաշտօնեայ (Մատթ. 20_{26}). бóльшею чáстью, по бóльшей чáсти մեծ մասամբ, ըստ մեծի մասին, գլխաւորապէս. -шóй ած. 1, մեծ, ընդարձակ, լայնածաւալ. большóму кораблю́ и б—óе плáваніе (առծ.) շատ աշխատողը շատ էլ կուտէ. 2, մեծ, զօրեղ, ուժեղ. կարևոր. б. свѣтъ կրթուած, հարուստ, բարձր դասակարգ. б. боя́ринъ մեծ, նշանաւոր իշխան, նախարար. 3, ինքնագլուխ, ինքնուրոյն. 4, հնց. աւագ, անդրանիկ (հկռկը. տ. Меньшóй); б. сынъ; бóльшіе, и́хъ հոր. մեծ, հասակ առած մարդիկ. -шýха է. ռմկ. 1, ընտանիքի մէջ աւագ կնարմատ. 2, աւագ դուստր. 3, աղանդաւորների կանանց հասարակութեան աւագը կամ կուսա-

նայի մայրաքաղաքը. 4, պարի, խաղի մեծաւոր, ղեկավարող օրիորդը. -шýщій ած. ռմկ. զեղաղր. տառ. խիստ, անչափ մեծ:

Бó‖лѣ, -лѣе տ. Бóльше.

Болѣ‖зненность ի. հիւանդութիւն, հիւանդոտութիւն, վատառողջութիւն, ցաւագարութիւն. -зненный ած. 1, հիւանդոտ, վատառողջ, տենդոտ. 2, հիւանդ, տկար, ցաւագար. 3,* տխուր, ցաւալի, վշտացած. -знетвóрный ած. հիւանդարար, -դարեր, հիւանդութիւն պատճառող. -зновать (-ную-ютъ), соб—, չ. ցաւիլ, տրտմիլ, վշտանալ. խղճալ, արգահատել. -(бóлѣ)зный ած. ռմկ. 1, ուրիշի համար ցաւող, ուրիշին կարեկից, գթած, բարեսիրտ. 2, ցանկալի, սիրելի, պաշտելի. 3, թշուառ, ողորմելի, արգահատելի (պատժուած ոճրագործի, պարտականի մասին). -(ѣ)знь ի. հիւանդութիւն, տկարութիւն, ցաւագարութիւն. англíйская болѣзнь տ. 'Англíйскій; (бóлѣ)сть ի. ռմկ. հիւանդութիւն, տկարութիւն, ցաւագարութիւն. лихáя б. նուաղկոտութիւն, ընկնաւորութիւն:

Болѣть չ. I, (-,-лúтъ) ցաւիլ, *տխրիլ, տրտմիլ, կսկծալ, վշտանալ. սկւ. հիւանդ լինել. головá. рукá, ногá. сéрдце, душá болúтъ; II. (-лѣю-лѣютъ) 1, հիւանդ, ցաւագար, տկար լինել. տառապիլ. онъ давнó ужé болѣетъ; 2, հոգալ, հոգս քաշել, խնամել:

Бóлюсъ ա. հնք. bolus. բոլ (կաւ, կնքահող):

Болá‖ринъ, -рыня տ. Боя́‖ринъ. -рыня.

Болá‖чій (-чъ,-чá, ó) ած. -щій էյ. ած. և ած. հիւանդ, տկար, ցաւագար. -чка ի. վէրքը, պալարը պատող կաշին, կեղևը. վէրք, խոց:

Бомазéя տ. Бумазéя.

Бóм‖ба ի. I, (Фր.) ռզմ. ռումբ; б. съ подсвѣтомъ լուսաւոր ռումբ (որը տրաքելիս պայծառ լոյս է տաճակում). вулканúческая б. հրաբուխից ժայթքած, սառած լաւայի կտոր. II, (Фր.) բոմբա (բոքէ խիտ գործուածք). -базéнъ ա. (Фր.) մի տեսակ մետաքսէ կտոր. դիպակեղէն:

Бом‖бáрда ի. (Фր) հնգ. 1, քարաձիգ մեքենայ, բաբան. 2, ռմբաձիգ թնդանօթակիր նաւ. -бардировáніе չ. -бардирóвка ի. ռմբակոծում, ռմբակոծութիւն -бардировáть (-дúрýю-ютъ) ն. (Фր.) ռմբակոծել. *անհանգստացնել, մէկի խաղաղութիւնը վրդովել. б. когó-либо прóсьбами, пúсьмами: -бардúрскій ած. 1, ռմբաձիգ. б—ая рóта; 2, ռմբակոծութեան, ռմբակոծերու. б—іе орýдія; -бардúръ ա. (Фր.) 1, դաշտային հրետանու և նաւատորմի ւասգ ռմբաձիգր. 2, ռմբաձիգ գործիքների վերայ ծառայող զինուոր:

Бомбардóнъ ա. (իտ.) երժ. մի տեսակ փող:

Бомбáстъ ա. (անգլ.) ճամարտակութիւն, փքուն, փծուն, ամբարտաւան խօսքեր, դարձուածք:

Бомби‖цúна ի., -цúнъ ա. (լտ.) 1, մետաքսեայ կտոր, դիպակեղէն. 2, բամբիցին (մի9ադարեան թուղթ մի). -цúнная бумáга բամբիցինի թուղթ, որ խաւար դեղնադոյն, փայլուն և հաստ է:

Бом‖бúческія орýдія, пýшки ռմբաձիգ գործիքներ, թնդանօթներ. -бовый ած. 1, ռմբի, ռմբերի. б. я́щикъ: II, բամբա բրդեայ կտորի(ց). б. зáнавѣсъ: -бомѣръ ա. հրետն. ռմբաչափ. -бонóсъ ա. հրետն. ռմբատար, ռմբակիր յծակ, որով մեծ ռումբերը հրանօթների մօտ են կրում:

Бомъ-, бомъ-брам.... բոմ, բոմ բրամ (մասնիկներ, որոնք կցւում են կայմի չորրորդ շարունակութեան (չորր. յարկի) առքը ու կալքին, առագաստներին, ցցերին, պարաններին են, օր.) бомъ-брáмсель ի. նաւի չորրորդ յարկի առագաստը. бомъ-брамстéнга ի. կայմի վերնադոյն շարունակութիւնը (չորր. յարկի ցիցը).

Бомъ տ. Бонъ I.

Бонбоньéрка ի. (Фր.) դեղեցիկ, շքեղ տուփ [կոնֆետի համար:

Бонвоя́жъ ա (Фր.) բոնվոյաժ (կառք մի):

Бондá‖рить (-рю-рятъ) չ. տակառագործութիւն անել. -рúха ի. տակառագործի կինը. -рный ած. ...տակառագործի. б—ое ремеслó: -рня ի. տակառագործարան. տակառագործութեան արհեստանոց. -(бóндá)рь ա. (յ. б—ри և б—рá) (դերմ.) տակառագործ:

Бóн‖за ա. -зъ ա. չինական կամ ճապոնական [քուրմ:

Бонúтъ ա. կնդ. Thynnus pelamys, թիւննոս (ծովային յափշտակող ձուկ մի):

Бонки հնգ. բոնկի (թղթախաղ մի)։

Бон‖мó չ. անհ. (Фր.) սուր խօսք, սրախօսութիւն. -мотúстъ ա. սրախօս. онъ б. большóй.

Бóнна ի. (Фր.) բոննա, դայեակ (մնւգ. օտար երկրացի):

Бон‖тóнность ի. նուրբ, քաղաքակիրթ, քաղաքավարի վարմունք, վերաբերմունք. -тóнный ած. բարեկիրթ, քաղաքավարի. -тóнъ ա. (Фր.) բարեկիրթ վերաբերմունք, քաղաքավարութիւն:

Бо‖нъ ա. I. 1, ծովգ. լողուն գերան կամ գերաններ, որոնք նաւահանգստի մուտքը կապում են. заперéть гáвань б—омъ: 2, գետաւում այն քառանկիւնի գերանը. որ ճանապարհը կտրում և հարկաւոր ժամանակը մի ծայրով բարձրանալով, մուտք է տալիս. II. (Фր.) վճռկ. ստորագրած թուղթ, տոմսակ՝ գրամ կամ ապրանք ստանալու համար:

Боóтесъ տ. Волопáсъ 2.

Борá ի. ծայր, ծայրուած տեղ, ճամուկ (զգեստի վերայ):

Бóра ի. I, (լտ.) բորէաս (սասկայի հողմ, փոթորիկ Դալմատիայի և Սև ծովի ափերին):

Бо‖рáнивать տ. Боронúть.

Борáчъ. á ա. բս. Borago, մեղուշ:

Борбовá ի. բս. Bunias orientalis, գայ, վայրի շաղգամ:

Бóргесъ ա. (գերմ.) տպգր. բուրգէս (կորպուսից փոքր, պետիտից մեծ գիր:

Бор‖дáкъ, á ա. I, ռմկ. տ. Бордéль; 2, (թուրք) կովկ. բաժակ. -дáчный ած. պոռնկանոցի, բոզանոցի, հանրատան. -дéль ի. (Фր.) պոռնկանոց, բոզանոց, հանրատուն. -дéльный ած. պոռնկանոցի. բոզանոցի, հանրատան:

Бордó չ. և ա. I, բորդոյեան գինի (կարմիր). 2, մուգ կարմիր գոյն. плáтье б., бáрхатъ б. մուգ կարմիր գոյնի շոր, թաւիշ:

Бор‖дюра ի. дюръ ա. (Фր.) 1, եզր, բոլորակր. բոլորք, շրջեզր, շրջաբոլորք. 2, տպգր. զարդաբուն շրջանակ շարած երեսի շուրջը. -дюрчикъ ա. նւզ. եզրաժապաւէն, նեղ, թղթեայ զանաւոր ժապաւէն, որ թղթած պատերը շրջանակում է:

Борéй ա. (յն.) բորէաս (հիւսիսային քամի):

Бо‖рéніе չ. կռիւ, մաքառում, մրցում. -рéцъ, рцá ա. 1, մաքառող, կռուող, մրցող. 2, մարտիկ, ճարպիկ ըմբիշ. 3, բս. Aconitum, ակոնիտոն կամ ընձախոտ (բէշ):

Бор‖зúтель կոնկ. սկւ գործծ. տ. Борзя́тникъ; -зо ֆ. տ. Бóрзый; -зовщúкъ, á ա. բարակապան (նա որ որսի ժամանակ բարակների փոհմակով որսին հետամուտ է լինում). -зóй кобéль, -зáя

собака մի տեսակ սրտդունչ բարակ, քերծէ.

Бор‖зописа́ніе չ. հապճեպ գրութիւն, անուշան գրչակի հեղինակութիւն, շարադրութիւն. **-зопи́сецъ**, сца, ա, 1. ոչինչ, շաղփաղփ գրչակ, թուղթ խզմզող, թուղթ մրոտող. 2. հնգ. արագագիր:

Бо́рзый ած. արագ, արագընթաց, ճեպընթաց (մնաւ. երիվարի մասին). б. конь: бо́рзо մ. հնգ. և ռմկ. արագապէս, արագութեամբ, հապճեպով. **-зя́тникъ** ա. 1, տ. Борзовщи́къ; 2, բարակներով որսի գնալու սիրահար:

Бори́стый ած. I, (տ. боръ II,4 կմ. бора́) ծալքաւոր. ճամկաւոր. б. кафта́нъ; II, (տ. боръ I.) եղևնիների խիտ մայրի անտառ. б—ыя мѣста́.

Бо‖ри́θова трава́, **-ри́θъ** ա. բս. Gypsophila struthium, օճառարմատ ցմախ:

Борко́мъ մ. տ. Боръ II. 1:

Бо́р‖ла. I. չ. յ. հնգ. նօսր, փրփրան բամբակեայ գործուածք. II. է. Սիբ. վայրի այծ. **-ло́вина** է. վայրի այծի զարնանային մորթը:

Бор‖мота́ հոլ. ռմկ. տ. Бормоту́нъ. -нья; **-мота́нье** չ. 1, փնթփնթալը, փնթփնթոց. մրթմրթալը, -թոց, քրթմնջիւն. 2, մնչիւն (արջանու). **-мота́ть** (-чу́-чуть), проб—, չ. և ն. 1, փնթփնթալ, մրթմրթալ, քրթմնջել. 2. (արջանիների մասին) մնչել. **-мотли́вый** ած. փնթփնթացող, մռմռան, քրթմնջող. **-моту́нъ**, а́ ա. 1, մի տեսակ խաղալիք, բրդոտ ոտներով արջանի. 2, (бормоту́нья է.) փնթփնթացող, քրթմնջող, մռմռան այր, կին. -(бо́р)**мотъ** տ. Бормоту́нъ 2.

Бор‖нокислый ած. բորակաթթուային. б—ыя со́ли; **-ный** ած. քիմ. բորակային б—ая кислота́ բորակաթթու:

Бо‖рове́цъ, вца́ ա. բս. Rhinanthus Crista galli, մանր ալոլբբբուկ (աքաղաղի կատար). **-рови́на** է. բս. Vaccinium myrtillus, մրտենական հապալասի. **-рови́къ**, а́ ա. 1, բս. ա. Boletus edulis, ուտելի թնջուկ. բ, Chimaphila umbellata, ձմեռնադալէր խոտ. 2, կնդ. Tetrao tetrix, մայրահաւ կամ մարեկ. 3, боровики́ յ. վայրի, անտառային մեղուներ:

Боро‖ви́на է. չոր, աւազոտ հող, գետին. **-ви́нка** է. աշնան կամ ձմրան հոտուէտ, թուրշի խնձոր. **-ви́ца** է. բս. Calamagrostis silvatica, անտառային եղեգնախոտ:

Бо‖ро́вій вья, вье; **-ро́вковый** ած. վարազի, խոզի. б—вій клыкъ.

Боро́вникъ ա. բս. ա, Digitaria verticillata, մատնուկ. մատնխոտ. բ. Setaria verticillata, խոզանուկ, խոզանխոտ:

Борово́й ած. I, (տ. боръ I) եղևնիների մայր անտառի. б—о́е мѣсто չորուցամար գետին, որի վերայ եղևնիների կամ գիհիների անտառ է բուսած. II, (տ. боръ IV) կորեկի:

Бо‖рово́къ, вка́ ա. 1, նւզ. փոքրիկ վարազ, կրտած խոզ. 2, յանգ. ա, հալոցի խողովակի մէջ սարքած դռնակը, որ հալած մետաղի հոսանքը կամ կանգնեցնում և կամ որոշ կողմ է ուղղում. բ, աղիւսից շինած չեմքաձև բարձրութիւնը, որի վերայով բոցը վառարանից ծխնելոյզն է անցնում. 3, քանդակած սիւնի, տարիկայի վերայ բարձր, կուրս պրծած տեղ. 4, խարխախի արտաքին կողմից բարձրութիւն:

Бо́‖ровъ ա. 1, վարազ, մալեալ (կրտած) խոզ. 2, խառորնակ խողովակ, որ վառարանը միացնում է ծխնելոյզի հետ. **-ровя́тина** է. վարազի, կրտած խոզի միս:

Боро‖да́ է. 1, կզակ. 2, մօրուք, միրուք. отпусти́ть бо́роду միրուք թողնել. зави́ть бо́роду հիւս. վերջին խուրձը կապել, հունձը, դաշտային աշխատանքները վերջացնել. 3, б. пѣту́шья աքաղաղի մօրուք. Ада́мова б. տ. Ада́мова; Аро́нова б. տ. Аро́нова; Чо́ртова б. բս. Asparagus officinalis, վայրի ծնեբակ. **-да́вистый** ած. կոծիծներով, ելունդներով, խալերով. **-да́вка** է. 1, գորտնուկ, կոծիծ, ելունդ, խալ. 2, բս. Verruca. խիլ. **-да́вникъ** ա. բս. ա, Clematis, պատատիճ (մամրիչ, շիրխաս). բ, Cerinthe, մոմախոտ. գ, Chelidonium, հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ). **-да́вница** է. բս. Lampsana, խոբու. **-да́вочка** է. նւզ. պստիկ կոծիծ, ելունդ, խալ, խիլ. **-да́вочникъ** տ. Борода́вникъ; **-да́вочный** ած. կոծիծներով, ելունդներով, խլխլոտ. б—ые во́лосы բս. Clematis erecta, բուն վայրի պատատիճ, շիրխաս. **-да́вчатый** տ. Борода́вистый; б—ая голова́ տ. Верхогля́дъ 3; **-да́стый** ած. երկարամօրուք, երկար, խիտ մօրուքով. **-да́тка** է. կնդ. Parus biarmicus, մօրուքաւոր երաշտահաւ. **-да́тый** ած. մօրուքաւոր, մօրուեղ. **-да́чъ**, а́ ա. 1, մօրուեղ. մեծամօրուք մարդ. 2, բս. ա, Andropogon, կծմախոտ. բ, Filago, ճոլ. գ, Vincetoxicum, թունաթափ. **-дёнка**, **-ди́шка** է. պստիկ, ցանցառ մօրուք. **-ди́ща** է. յաւել. մի ահագին մօրուք:

Бо‖ро́дка է. 1, նւզ. պստիկ մօրուք. козли́ная б.; 2, տոհ. մօրուքանման բան, օր. բանալու (աչարի) ծայրի բլթակը, բոլորից կախուած փնջիկը. փետուրի երկու կողմերն, ձուլած իրի գեհր եղն. 3, վատորակ կտաւատ. 4, բս. Arnica montana, լեռնային փռնչուկ. **-родобре́й** տ. Брадобре́й; **родобри́тіе** տ. Брадобри́тіе: **-родо́къ**, дка́ ա. դարբնի գործիք երկաթ ծակելու. մեքենգ. չիկացրած պողպատեայ գործիք մետաղներ ծակելու. **-ро́дочка** տ. Боро́дка; **-роду́ля** է. մօրուքաւոր կինարմատ. **-ро́душка** է. փոքր. մօրուք, միրուք. **-ро́дчатый** ած. բս. բաշաւոր, քաշաշատ:

Бо‖розда́ է. 1, ակօս 2, (բանջարանոցներում) ա. ածուների մէջ դանուող անցք, ճանապարհ, ածուամէջ, և բ, ածուամէջի երկու կողմից բռնող բանջարեղէնի շարքերը. б. капу́сты. рѣдьки; 3, լեռնգ. ձուլարանում փորած այն ակօսը, որով հոսում է հալած թուջը. 4, հնգ. տ. Транше́я; 5, Արևել. Սիբ. գետի միջի խորունկ գիծը, որով նաւերը ջրի սակաւութեան ժամանակ բռնում են, **-роди́ло** չ. պայտարի գործիքը, որով նա ձիու սմբակը տաշում է. **-розди́льникъ** ա. թեթև շուշ, տրոր. **-розди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. 1, (взб—) հերկել, վարել. б. па́шню: 2, (изб—) գետնի մէջ թաղուելով, գետինը ճանկռտելով, սայլի, սահնակի կամ դնացքի արգելք հանդիսանալ. *տոհ. արգելք, խոչնդոտ հանդիսանալ. 3, ակօսել, ակօս կտրել. քաշել. мо́лнія борозди́тъ ту́чи; **-ро́здка** նւզ. տ. Борозда́; **-розди́къ**, а́ ա. 1, ակօսարաշ գործիք. 2, բոստանչու քաղհան տալու գործիքը. 3, լեռնգ. ակօսում (տ. борозда́ 3) սառած մնացած թուջը. **-розня́къ**, а́ տ. Борозди́къ 3: **-роздова́тый** ած. ակօսաւոր, ակօսուած, անհարթ. **-ро́здочка** նւզ. տ. Боро́здка; **-ро́здчатый** ած. 1, ակօսաշատ. б—ая па́шня; 2, ակօսաւոր, ակօսներով, ակօսանման շերտերով. б—ое ткацьё.

Борóкъ; ркá ա. Նւզ. 1, (տ. боръ I.) եղևնիների պստիկ անտառ, պուրակ. съ боркá да съ сóсенки (դարձ.) ամէն կողմից. 2, (տ. боръ II.) ա, տ. Борá; բ, կանանց ճամկաւոր օձիք. ուլունքներից և կորալինի հատիկներից շարած մանեակ. գ, боркóмъ брать տ. Боръ II. 1.

Бо||ронá ի. տափան; ցաքան. -ронéніе չ. I, արգելելը, չթոյլատրելը. պահելը. պաշտպանելը. II, տափանելը, ցաքանելը. -рони́льный ած. տափանելու, ցաքանելու. б. катóкъ; -рони́льщикъ ա. -рони́льщица ի. տափանող, տափան. ցաքան քաշող այր, կին. -рони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. I, Ներգ. 1, արգելել, չթոյլատրել. 2, պաշտպանել, պահպանել. -ся անդր. պաշտպանուիլ. II, (взб—) տափանել, ցաքանել. б. пáшню: -ся կր. տափանուիլ, ցաքանուիլ. -рóнка ի. Նւզ. պստիկ տափան, ցաքան. рóнникъ ա. տափանելուց հողի վերայ մնացած վայրի քոլ, խոտ, արմատ, կոշտ. -роновáніе չ. տափանելը, ցաքանելը. -роновáть (-нýю -ютъ). взб—, տ. Борони́ть II; -роноволóкъ ա. 1, տափան, ցաքան քաշող 10—12 տարեկան գեղջուկ երեխայ. 2, բս. Triticum repens, շնայորեան. -ронóвщикъ ա. -ронóвщица ի. տ. Борони́льщикъ, —щица: -ронóвый ած. տափանի, ցաքանի. б. зубъ; -роньбá ի. 1, տ. Боронéніе II; 2, հողերի տափանելու ժամանակը:

Бо||рóться (-рю́сь -рю́тся), поб—, անդր. 1, կռիւ կալնուլ. ըմբշամարտել. 2, առհ. կռուել, մաքառել, ոգորիլ. մրցել, աշխատել մէկին յաղթել. б. съ волнáми, со страстя́ми.

Борóчекъ. чка Նւզ. տ. Борóкъ.

Бóрошень, шня ա. Ներգ. կայք, գայք, բազմ:

Бóрошно չ. հաճարի ալիւր. առհ. ալիւրեղէն:

Бор||тевóй ած. վայրի մեղուների փեթակի. б—ыя пчёлы ծառի փչակում կամ նախօրօք անտառում դրած հատուկ փեթակում բուն դրած մեղուներ. б—óе ухóжье, б. ухожáй անտառում այն տեղը, ուր վայրի մեղուների համար փեթակներ են պատրաստել. -тень. тня ա. դատարկ փեթակ. փուչ կոճղ, որի մէջ մեղր դնելով ծառից կախում են վայրի մեղուներ գրաւելու համար. -тикъ Նւզ. տ. Бортъ 1: -ти́на ի. մի փեթակ (յանձն. ծառի փչակում, կոճղի մէջ) մեղու:

Борти́ще չ. դիւժին (12 հատ). б. пýговицъ.

Бóрт||никъ ա. վայրի մեղուաբոյծ. -ничанье չ. վայրի մեղուաբուծութեամբ պարապուիլը. -ничать չ. վայրի մեղուաբուծութեամբ պարապուիլ. -ничество չ. վայրի մեղուաբուծութիւն. -ный ա. վայրի մեղուների փեթակի:

Бор||тови́на ի. 1, դետային նաւի կողքի տախտակը. 2, կամրջամակոյկի (понтóнъ) փորը կազմող երկու շրջանակներից իւրաքանչիւրը. -товóй, -товый ած. բոլորտիքի, բոլորքի, շրջեզրի. կողքի. -товщи́къ, á տ. Бóртникъ; -тъ ա. (ֆր.) 1, զգեստի բոլորտիքը. 2, բիլիարդի բոլորտիքը, շրջանակը, որը գնդակներին չէ թող տալիս գետին գլորուելու. 3, ծովզ. նաւի կողքը. налить на óба бóрта մարտանաւի երկու կողմից էլ թնդանօթ արձակել. брóсить зá б. նաւից վայր նետել. շպրտել. бортъ ó б. կողք կողքի տուած (նաւեր) б. прóтивъ бóрта միմեանց հանդէպ, զուգահեռաբար կանգնած (նաւեր):

Бор||ть ի. խիտ պարզ, հատուկ փեթակ փուչ ծառի կմ կոճղի մէջ. -тя́къ, á ա. վայրի փեթակապան, մեղուաբոյծ. -тянóй տ. Бортевóй.

Борýшка ի. Նւզ. պստիկ, թեթև ծալք (տ. борá).

Борцóвый ած. մարտիկի, մաքառողի, ըմբիշի:

Борчáтый տ. Бори́стый 1.

Бор||щеви́къ, á ա. -щёвка ի. բս. Heracleum, կոյակ, թերխաշ. -щéвникъ ա. բս. Pastinaca sativa, գազար (վայրի ստեպղին):

Бор||щёвый ած. բորշչի. -щъ, á ա. 1, բորշչ (ապուր մի, որ պատրաստում են ճակնդեղից, տաւարի մսից և խոզի իւղից). 2, տ. Борщеви́къ.

Боръ ա. I, եղևնիների մայրի անտառ բարձր տեղում. сыръ б. загорѣ́лся (դարձ.) շփոթ առաջացաւ. II, (брать բայից) 1, վերցնելը, առնելը. ընդունելը. бóру нѣ́тъ մօտկ. խնդրանք, առատուր չկայ. бóромъ կմ боркóмъ брать ձեռքով փետել (օր. կարճարույս հաճարը). 2, անօրգ. բազար. 3, Ներգ. հարկ, տուրք. 4, бор ы́ յ. ծալքեր. кафтáнъ съ борáми; III, (ֆր.) քիմ. բոր. алмазови́дный б. բիւրեղացեալ բոր. IIII, բս. 1. Panicum miliaceum. բուն կորեակը. 2. Milium effusum. կորեկախոտ, վայրի կորեակ. 3, Setaria italica, իտալական խոզանխոտ. 4, дýвій б., Alopecurus pratensis, մարգայ աղուեսագին:

Борьбá ի. съ кѣмъ. съ чѣмъ կմ прóтивъ когó, прóтивъ чегó 1, ըմբշամարտութիւն. 2, կռիւ, մաքառում, մարտնչում, ոգորում, պայքար. б. за существовáніе գոյութեան կռիւ:

Бо||свá ի. ներբան, մարդու մերկ ոտքի տակի կողմը. -сикóмъ մ. բոկոտն, բոբիկ ոտքերով. -си́ны ի. յ. հրէաների ոտնալուան:

Бос||ні́ецъ. ні́йца ա. -ні́йка ի. բոսնիացի, բոսնիուհի. -ня́къ ա. բոսնիացի սերք:

Бо||сови́къ, á ա. 1, ճիտր կարած ոտնաման, հողաթափ. մաշիկ, որ տանը առանց գուլպաների հագնում են. 2. տ. Босопля́съ; -совь տ. Босвá; -сóй (-съ, -сá, о) ած. բոբիկ, բոկոտն. на босý нóгу առանց գուլպաների, մերկ ոտքերին. въ тýфляхъ. въ калóшахъ на босý нóгу; босáя комáнда կիսամերկ, ցնցոտած շորերով մարդիկ. босáя лóшадь վատ, տափակ սմբակներով ձի (հակր. տ. обуви́стая).

Бо||сомы́га հոր. Նկտ. դատարկապորտ, ապիկար. փուչ. անպիտան մարդ. -сомы́жникъ ա. сомы́жница ի. դատարկապորտ, ապիկար, փուչ, անպիտան այր, կին. -сомы́жничать չ. կարիքից ստիպուած բոկոտն շրջել. *դատարկապորտութիւն, անպիտանութիւն անել. -сонóгій ած. բոկոտն. б—ая лóшадь տ. Босáя лóшадь: сонóжка հոր. ռմկ. բոկոտն մարդ. -сопля́съ ա. կտկ. բոկոտն, բոբիկ մարդ. *աղքատ. մուրացկան. сотá ի. 1, բոկոտնութիւն, բոբիկութիւն. 2,*. աղքատութիւն. չքաւորութիւն, մուրացկանութիւն. -сохлёстъ տ. Босопля́съ.

Бо||сти́ (-дý-дýтъ) Ներգ. տ. Бодáть.

Бос||тóнный ած. բոստոնի. б. столъ; -тóнъ ա. բոստոն (թղթախաղ մի). игрáть въ б.

Бóстрихъ ա. կնդ. Bostrychus. խայծանուր պստիկ բզէզ, որի թրթուր եղևնիների կեղևների մէջ բուն դնելով, մեծ աւերումներ է առնում:

Бострóгъ տ. Бастрóкъ.

Бо||сýля հոր., -сáкъ, á ա. տ. Босопля́съ և Босохлёстъ.

Бóта ի. (գերմ.) բոտա (Կամչատկայում գործածական մակոյկ մի):

Боталёръ ա. (հլ.) մատակարար, պաշարապան նեթաստայ (նաւի վերայ)։

Бó‖тáло չ. 1, ձողի, որով ջրի մէջ խթխթելով, ձկներին կամ խեցգետիններին խրտնեցնում և քշում են ցանցի. կթողի մէջ. 2, երկաթէ զանգակիկ, զանգուլակ, որ կախում են ձիու կամ արածող անասնի վզից գայլերին վախեցնելու համար. 3, կշեզ. երկար ձողի, որով խառնում են կաշի մշակելու համար պատրաստած հեղուկը. **-тáльный** ած. ձուկ քշելու, ձուկ որսալու ձողու. б—ая дѣль ձկնորսութեան կրկնակի ցանց, թոռ, տոհ. ցանց. **-тáльщикъ** ա. բոտով (տ. ботъ I, 1) ձուկ որսացող. **-танецъ, нца** ա. բիթ, լուսաշ մի։

Бота‖низи́ровать (-рую-ютъ) չ. (Фр.) ուսումնասիրութեան նպատակով բոյսեր փնտռել, հաւաքել. **-ника** է. (յն.) բուսաբանութիւն. **-никъ, -ни́стъ** ա. սկւ. գործծ. բուսաբան. **-ни́ческій** ած. բուսաբանական б. садъ, б. музéй.

Бóтáнье չ. խառնիչ ձողով ձկներին խրտնեցնելով ցանցի. կթողի մէջ քշել։

Ботапóртъ ա. ծովգ. փայտէ կամ երկաթէ նաւ, որով ռեկի եմ հելինգի մուտքը փակում են։

Бó‖тáть, бóтнýть չ. ռմկ. 1, դէս ու դէն ձգել, ճօճել, թափահարել. 2, թխկացնել. б. ногáми ոտքերով բարձր քարքարելով, ամմուս հանել. 3, ձկնորսութեան ձողով ջրի մէջ խթխթելով ձկներին խրտնեցնել և ցանցի. կթողի մէջ քշել. **-ся** անցր. 1, ճօճուել. երերալ, տատանուել, դէս ու դէն ընկնել. 2, թրխկալ, զրմփալ. б. объ полъ.

Бот|вá է. 1, բս. Beta vulgaris. վայրի բազուկ. 2, արմատապտուղ բոյսերի, մնգ. ճակնդեղի տերեր. **-ви́нникъ** ա. 1, բազուկ. ճակնդեղ և նման բոյսեր, որոնցից սառն ապուր են շինում. 2, այգեպանի սառն բանջարապուրի սիրահար. 3,* պնակալէզ. պորտաբոյծ. **-ви́нье** չ. **-ви́нья** է. 1, սկւ. գործծ. տ. Ботвá: 2, սառն բանջարապուր. կվասապուր (որ պատրաստում են կվասից. ձկնից և արմատապտուղ բոյսերից, ինչպէս բազուկից. ճակնդեղից, սոխից. վարունգից). **-ви́стый** ած. արմատապտուղ բոյսերով, բանջարեղէնով հարուստ։

Бóтикъ ա. նւզ. I (տ. ботъ II) 1. պստիկ նաւ, նաւակ. 2, կնդ. Argonauta, արգոնաւորդ (գլխոտանի). II. бóтики յ. (տ. ботъ IV) 1, բարձր ճակերով կրկնակօշիկներ. 2, հասարակ երկայնաճիտ կօշիկներ։

Боти́нка է. (Фр.) մուճակ. կարճաճիտ, թեթև, նուրբ կօշիկ։

Ботни́къ, á ա. (դերմ.) մի կտորից շինած թե-[թև ձկնորսական մակոյկ։

Бóтнýть, ся տ. Бóтáть, ся.

Бó‖товь է. տ. Ботвá; **-тýнъ**, á, ա. բս. ա. Allium altaicum. ալտայեան սոխ. բ, Allium cepa, հասարակ (ամարուան) սոխ։

Бот‖фóрта է. **-фóртъ** ա. (Фр.) երկար ճտով կօշիկ հեծեալի. накладныя б—ы վերնակօշիկներ, որ հագնում են սովորական կօշիկների վերայից։

Ботъ ա. I (տ. бóтáть) 1, բոտ (ծայրին կոպալով ձողի, որով ջրի մէջ խթխթելով ձկներին խրտնեցնում և ցանցի մէջ են քշում). 2, մի տեսակ խնոցի (երկար ու նեղ կոտ, որի խփանի մէջ տեղից անցնում է խառնիչը՝ իւղ հարելու համար). II, (դերմ.) միակայմ ընդնակիր նաւ, նաւակ։ III. տ. Ботвá; IIII, бóты յ. (Фр.) ոտնամաններ, տրեխներ (գիւղացու)։

Бо‖тѣлость է. 1, գէրութիւն, չաղութիւն, մարմնեղութիւն, հաստութիւն. 2, հաստատութիւն. **-тѣлый** ած. 1, գէր. չաղ, մարմնեղ, հաստ, 'տռուզ'. 2, հաստ, հաստացած. **-тѣть**, разб—, չ. 1, գէրանալ, չաղանալ, հաստանալ, 'տռզիլ'. 2, հաստանալ. տարանալ, ուռճանալ. **-тя́нъ** ա. I, (յեհ.) տ. Аистъ: II, (**ботя́нка** է.) գէր, հաստ, մարմնեղ 'տռուզ' այր, կին։

Бóутъ ա. (հոլ.) 1, տ. Болтъ; 2, տապատի երեսին քաշած ծածկոցը։

Бóц‖манскій ած. բոցմանի. **-манъ** ա. (անգլ.) ստոր նեթաստայ (մարտանաւի) վերայ։

Бо‖чáга է., **-чáгъ**, á ա. **-чáжина** է. ջրով լիք փոս, 'գեօլ', լճակ. **-чáжный** ած. փոսերով լի. б—ая рѣчка գետակ, որ շատ փոսեր է կազմում։

Бочáнъ ա. փոքր ռուս. տ. Ботя́нъ.

Бо‖чáрить (-рю -рятъ), **-чáрничать** չ. տակառագործութիւն անել. **-чáрный** ած. տակառագործի. **-чáрня** է. տակառագործութեան արհեստանոց. **-чáръ**. á ա. տակառագործ։

Бочéниться (-нюсь -нятся), изб—, подб—, անցր. 1, կողքի վերայ թեքուել. 2, ձեռքերը կողքերին դնել։

Бо‖чёнокъ. нка ա. տակառիկ, տակառակ (տակառի ձևով շինած փայտեայ անօթ) б. сéльдей; наби́лись какъ сéльди въ б—нкѣ (դարձ.) այնքան հաւաքուել են, որ ասեղ գցելու տեղ չկայ. **-чёночекъ**, чка նւզ. տ. Бочёнокъ; **-чёночный** ած. տակառիկի. տակառակաձև անօթի. б—ые огурцы. б. óбручъ; **-ченька**, **-чечка** փոքր. տ. Бóчка; **-чечный** ած. տակառի. б—ое дно. — мáсло.

Бо‖чи́стый ած. դուրս պրծած կողքերով, 'տրռուզ'. б—ая лóшадь; **-чи́ться** (-чýсь -чáтся), изб—. տ. Бочéниться.

Бóчка է. 1. տակառ. б. пи́ва. — мёду մի տակ. գարեջուր, մեղր. сороковáя б. 40 վեդրո բովանդակութեամբ տակառ. б. спасáтельная ծովն ընկածին ազատելու տակառ (պարանով). 2, Պերմ. նահ. մի տեսակ խոյր, գլխի ծածկոց օրիորդների. 3,* խիստ հաստ, գէր մարդ. 4. Պսկ. նահ. պստիկ ուռկան, թոռ ազմաններ որսալու. 5, հնց. ճրտրզ. տակառի ձևով շինած աշխիր, ձեղուն։

Бо‖чóкъ, чкá նւզ. պստիկ կող, կողք. бочки́ յ. հնց. կշտապանակ մի կանանց (վերնազգեստի տակից). **-чкóмъ** մ. մի կողքը դուրս պրծցրած, առաջ նետած։

Бо‖ю́сь տ. Боя́ться; **-язли́вость** է. վախկոտութիւն, երկչոտութիւն, ամօթխածութիւն. **-язли́вый** ած. վախկոտ. երկչոտ, ամօթխած. **-я́зненный** ած. ահի, երկիւղի. б. трéпетъ; **-я́зный** ած. սարսափելի, ահաւոր, երկիւղալի, վտանգաւոր. **-я́знь** է. վախ, ահ, երկիւղ։

Боя́нъ տ. Баянъ.

Боя́‖ринъ ա. (յ. боя́ре, -ръ) 1, հնց. բոյեր, նախարար. մեծ, իշխան. ближній б. (հմմ. ближній 3) արքայի մերձաւոր, մտերիմ, հաւատարիմ նախարարը. б. введённый իշխանական և արքայական պալատական դատաւոր. հազարապետ. б. пу́тный կամ съ путёмъ նախարար, որին քաղաքներից և վոլոստներից առանձին հասոյթներ էին նշանակւում. боя́ре свóйствен-

ные թագուհու ազգականները, որոնք նախարարութեան էին հասել. 2, տ. Ба́ринъ 2; 3, հնց. և ռմկ. հարստների հեր, 'թագաւորի ամիրը'. бойре յ. աու. հարստնիքաւորներ, հայերերեայներ. -риться (-рюсь -рятся) չ. ազնուական, մեծատուն ձեւանալ, հպարտանալ, գոռոզանալ. -ричъ ա. հնց. նախարարի, իշխանի, մեծատան որդի. -рка է. 1, բոյարկա (մուշտակեայ բոլորակերով գլխարկ, որ կրում են մարդիկ և կանայք). 2, ցաղտկու պատալը. -рскій ած. նախարարական, իշխանական, մեծատան. իշխանին, մեծատանը, 'ազալին' վայել. бо́ярскія дѣти հնց. զինուորականներ, որ հարկաւոր դէպքում քաղաքացիական պաշտօն էլ վարում էին. մանր կալուածատէրեր. бо́ярская сныть բս. Bupleurum, նապաստակի ականջը (խոտ). бо́ярская спесь բս. Lychnis chalcedonica, հրատաշար, երուսաղէմի ծաղիկ. -рство չ. բոյերութիւն, նախարարութիւն. բոյերական, նախարարական, իշխանական դասակարգ. б. сказа́ть հնց. թագաւորի հրամանով մէկին յայտնել, որ նա բոյերութեան է հասել. -рчено́къ, нка տ. Ба́рчёнокъ; -рщина է. 1, բոյերական, իշխանական, նախարարական կալուածք, վիճակ. 2, տ. Ба́рщина; 3, հնց. բոյերապետութիւն, բոյերների դերիշխանութիւնը պետութեան գործերում. -рыня է. հնց. բոյերուհի, տիկին, իշխանի, նախարարի կինը:

Боя́рыш||никъ ա. բս. Crataegus Oxyacantha, ցաքախ (ցաղտղի, մամու տանձ), հրշակ. -ница է. թիթեռ, թիթեռնիկ, 'պլպլանք':

Боя́рышня է. հնց. բոյերի, իշխանի, նախարարի օրիորդ դուստրը, տ. Ба́рышня.

Боя́ться (боюсь -ятся, հրամ. бойся, -тесь) չ. кого́, чего́ 1, մէկից, մի բանից վախենալ, վախել, երկիւղ կրել. боюсь, что онъ не придётъ վախենում եմ, որ նա չգայ. 2, խուսափել, խոյս տալ. б. общества. [մաճիւղ աշտանակ մի:

Бра չ. անհ. (Фр.) ճրագակալ, ջահակալ, բազ-

Бра||ва́да է. (Фр.) ամեհի, եպերելի, յանդուգն վարմունք, յոխորտանք, խրոխտանք, խիզախութիւն. -вирова́ніе չ. -виро́вка է. յոխորտալը, խրոխտանք, խիզախութիւն. -вирова́ть (-рую-ютъ) ն. և չ. что, чѣмъ (Фр.) յոխորտալ, խրոխտալ. խիզախել, անվեհերութիւն, սառնասրտութիւն ցոյց տալ. արհամարհել վտանգը, սովորական բանը. б. опа́сность; б. при́нятыми обы́чаями. [կեցցէ:

Бра||ви́ссимо գերաղը. -во մջ. (իտ.) բրավօ,

Бра́||вость է. քաջութիւն, արիութիւն, անվեհերութիւն, կորով. այնուութիւն. -ву́рный ած. (Фр.) երժ. խիզախութիւն, անվեհերութիւն արտայայտող. б. маршъ, б—ая а́рія; -ву́рство չ. անտեղի, անպատեհ սխրագործութիւն, շահատակութիւն, անվեհերութիւն. -вый ած. (Фр.) քաջ, արի, կորովի. ազնիւ, տեղով, պարթև:

Бра́||га է. բռագա. I. 1, արաղի գործարաններում ալիւրից, ջրից և մաստից (со́лодъ, Malz, malt) պատրաստած ու քացախեցրած շաղախը, որից սպիրտ են քաշում. 2, տանը պատրաստած հասարակ կորեկաջուր, գարեջուր. II. ծովգ. պարան, հիւսուածք, որով նաւը գահակելով (չորս կողմից պատելով) ամրացնում են ափ դուրս քաշելու կամ ալէկոծութեան ժամանակ. -гова́ръ ա. 1, արաղի գործարաններում մի տեսակ տաշտ, չան ջուր տաքացնելու համար. 2, բռագա եփող:

Бра||да́ եկ. ու. տ. Борода́; -да́тый ած. եկ. ու. տ. Борода́тый; -добре́й ա. սափրիչ, մօրուք ածիլող. -добри́тіе չ. մօրուքի սափրելը, ածիլելը:

Бра́живать տ. Броди́ть 1.

Бра́||жистый ած. բռագայակերպ (տ. бра́га I, 1), եփ եկող. -жка ռմկ. տ. Бра́га I, 2.

Бра́||жникъ ա. -жница է. քէֆ, խրախութիւն, կերուխում սիրող այր, կին. -жничанье չ. քէֆ, ուրախութիւն անելը. -жничать չ. քէֆ, կերուխում անել, ժամանակը խրախութեամբ անցկացնել. -жничество տ. Бра́жничанье; -жный ած. բռագայի (տ. бра́га I, 1).

Бра||зда́ է. եկ. ու. I. 1, վարելահողում քաշած ակօս. 2,* փայլուն, պարզ, ազդու գիծ, հետք. II. бразды́ բանաստ. է. յ. սանձ, երասանակ, լկամ. *бразды́ правле́нія կառավարութեան ղեկ. -зди́ть (зжу́-здя́тъ), изб—, ն. եկ. ու. տ. Борозди́ть 3. [բռազիլացի, -լուհի

Бра||зи́лецъ, льца, -зилья́нецъ, нца, -зилья́нка է.

Бра́йтовая болѣзнь երիկամունքների յարատև (քրոնիկական) հիւանդութիւն:

Бра||кова́ніе չ. 1, փտնելը, փնովելը, պարսաւելը. վճռկ. ապրանքներն ըստ իրանց որակութեանց ջոկելը, ընտրելը, տեսակների բաժանելը. -ко́ванный բյ. ած. փտնած, փնոված, պարսաւած, անպէտք յայտարարած. б. това́ръ; б—ая ло́шадь; -кова́ть (ку́ю-ютъ), забр—, обр—, ն. (գերմ.) 1, փտնել, փնովել, պարսաւել, անպէտք հրատարակել. 2, վճռկ. ապրանքներն ըստ իրանց որակութեանց ջոկել, ընտրել, տեսակների բաժանել. -ко́вка է. 1, տ. Бракова́ніе; 2, փտնած, փնոված, պարսաւած, անպէտք հրատարակած ապրանք. -ково́й, -ковый ած. ապրանքները փտնելու, ջոկելու. б—ыя де́ньги այն տուրքը, որ վճարում են ապրանքները ջոկողին, քննողին, լաւ կամ վատ դանողին. -ковщи́къ, а́ ա. երդուեալ ապրանքատես (որի պարտականութիւնն է ապրանքների մէջ ընտրութիւն անել, լաւ ապրանքները վատերից ջոկել, առաջինների լաւութիւնը վկայել, իսկ վերջիններս փնովել)

Браковѣнча́ніе չ. պսակադրութիւն:

Бра||конье́рство չ. որսագողութիւն, անիրաւաբար ուրիշի կալուածքում որսորդութիւն անելը. -конье́ръ ա. որսագող, որ անիրաւաբար ուրիշ մարդկանց կալուածքներում որսորդութիւն է անում:

Брако||разво́дный ած. ամուսնալուծական, ապահարզանի,—նային. б—ое дѣло; -сочета́ніе չ. ամուսնութիւն, պսակ, կարգուիլը:

Бракъ ա. 1, ամուսնութիւն, կողակցութիւն. вступи́ть въ б., сочета́ться б—омъ, расто́ргнуть б.; гражда́нскій б. քաղաքական կենակցութիւն, ամուսնութիւն. II, (գերմ.) 1, փտնած, փնոված, պարսաւած, անպէտք հրատարակած ապրանք, խոտան. 2, տ. Брако||ва́ніе, -вка 1 և 2.

Бра́лья է. ձեռագործութեան վարպետուհի:

Бра||мани́змъ, -ми́змъ ա. բռահմայականութիւն. -ма́нъ, -ми́нъ ա. բռահմին, բռահմայական քահանայ, պաշտօնեայ:

Брам||... բռամ (մասնիկ, որ կցւում է կայմի երրորդ շարունակութեան (երր. յարկի) սարք ու կարգին, առագաստներին, ցցերին, պարաններին եւն, օր.) -ре́я է. ծովգ. բռամռատ, կայմի երրորդ շարունակութեան (երր. յարկի) ռատն (կայմի հետ խաչուող առագաստակալ հօրիզոնական երկար ձողը, բարակ գերանը). -сель ա. (հոլ.) ծովգ. բռամառագաստ (որ ձգուած է բռամռատի և մարսռատի մէջ). -сельный ած.

բռամապատանի. -стéньга ի. (հոլ.) ծովգ. բռամայիցը, բռամաձողը (կայմի երրորդ շարունակութիւնը կմ երկարացումը). -такелáжъ ա. ծովգ. բռամացցի ամբողջ սարքաւորումը (տ. Такелáжъ).

Брандахлы́стъ ա. ռմկ. 1, նօսր գարեջուր կմ ջրախառն օղի, առհ. անպիտան խմիչք, «պխաջուր». 2, ծխտ. դատարկապորտ, փուչ, պարապ անձ:

Брандвáх||та ի. (գերմ.) ծովգ. նաւահանգստի կշտին կանգնած հսկող մարտանաւը. -тенный ած. բանդպահատայի:

Брандебýръ ա. (ֆր.) զգեստի վերայ կոճակների համար հատուկ բոլորակով կարած ծակ. եւ նաշխ:

Брáн||дерный ած. հրձիգ նաւի. -деръ ա. (հոլ.) ծովգ. հրձիգ նաւ, հրդեհանաւ (այժմ անգործածական.). запускáть *б. (դարձւ.) մէկին շարունակելու նպատակով մի բան անել. -дмайоръ ա. (գերմ.) հրդեհաշէջների գլխաւոր սպան, հրամանատարը -дмейстеръ ա. (գերմ.) հրդեհաշէջների գլխաւորը, ղեկավարը. -дскýгель ա. (գերմ.) հրատն. հրձիգ, հրդեհ առաջացնող մի տեսակ ռումբ. -дспóйтъ ա. ծովգ. ջրհան գործիք, մղինայ:

Бранецъ, нца ա. տրու մաղաշ կանեփ. орѣхи брáнцы տխլի ծառ առկ հասուած տխիլները:

Брáнивать, ся տ. Бранúть, ся.

Бранúна ի. նօսր, շերտաւոր գործուածք, տ. Брáная ткань.

Бра||нúть (-ню́-нить), побр—, выбр—, разб—, ն. յանդիմանել, կշտամբել, նախատել, անարգել, շշպրել, հայհոյել. -ся 1, անդ. (побр—), միմեանց հետ կռուել, միմեանց նախատել, ուշունց տալ, կծու խօսքեր ասել. 2, չ. հայհոյել, ուշունց տալ: [համար:

Бранúца ի. հնց. ծովախառն պատիկ նաւերի

Бранли́вость ի. կռուասիրութիւն; կռուարարութիւն. -нли́вый ած. կռուասէր, կռուարար, ամբարիշտ. -нный ած. (տ. брань 1, 1) 1, նախատական, հայհոյական, վիրաւորական. 2, ռազմա—, մարտի, պատերազմի. -нчи́вость ի. հակում, սովորութիւն վիրաւորելու, հայհոյելու, նախատելու. -нчи́вый ած. կռուասէր, ամբարիշտ:

Брáный ած 1, վերցրած, առած. II, առանձին ձեւով, շերտերով գործած. б—ая ткань ազնուակ, շերտաւոր գործուածք, պատառ, որից անձեռոցիկներ, սփռոցներ, երեսսրբիչներ են շինում:

Бра||нь ի. I. 1, անարգանք, լուտանք, հայհոյանք, յիշոց, կծու, վիրաւորական խօսքեր. 2, ռազմ, մարտ, պատերազմ. 3, брань-травá կամ брань сúняя, բս. Polemonium coeruleum, կապոյտ փետրածաղիկ կմ աղբադրուկ մի. II, տ. Бранúна.

Браньё չ. ռմկ. վերցնելը, առնելը:

Брас||лéтка ի. -лéтъ ա. (ֆր.) ապարանջան. -лéтчикъ ա. ապարանջանագործ:

Бра||сóпить (-плю-пять) ն. ծովգ. բռասպարաններին օգնութեամբ ռաները (рéи) հօրիզոնական գծերով պտոյտ տալ. -сóпка ի. բռասպարաններով ռաների պտտեցնելը. -съ ա. (յոգն. յ. брáсы) ծովգ. բռաս պարան, որով ռաները (рéя) հօրիզոնական գծերով այս ու այն կողմ պտտեցնում են:

Брáсывать, ся տ, Бросáть, ся.

Бра||тáниха ի. ռմկ. եղբօր, ազգականի կմ հարազատ բարեկամի կինը. -тáнична ի. ռմկ. եղբօր, ազգականի կմ հարազատ բարեկամի դուստրը. -тáничъ ա. ռմկ. եղբօր որդին, ազգական. -(а)тáнщина ի. եղբայրութիւն, ընկերութիւն, հաւասարութիւն. եղբայրական դաշն, ընկերութիւն, զապակցութիւն. -тáнъ ա. 1, ռմկ. եղբայր. 2, եղբօրորդի, ազգական. 3, հօրեղբօրորդի. -(á)таньe չ. եղբայրանալը, ընկերանալը, եղբայրական սիրով կապուելը. -(á)тáться, побр—, անդ. եղբայրանալ, ընկերանալ, միմեանց հետ եղբայրական սէր, դաշն կապել. -тельникъ ա. կրտսեր եղբայր. -тельничать չ. մի ընկերութեան մէջ եղբայրաբար միմեանց հետ ապրել. -тельщина տ. Брáтанщина; -тецъ, тца, -тикъ փոքր ռուս. փղքշ. եղբայր, -իկ, սիրելի եղբայր. -(á)тúна, -(á)тинка ի. 1, հնց. սուծ առման կմ շերեփ, որից բոլոր եղբայրութեամբ խմելիք են տօնում. 2, մի տեսակ պտուտակ ատկով ու խուփով. -тúнный ած. բրատինայի. б—ое пиво; -ти́шка ա. փղքշ. եղբայրիկ, եղբայր ջան:

Брáтія ի. հ-ւ. 1, վանական միաբանութիւն, եղբայրութիւն. монáшествующая б.; 2, մի կուսակի, մի արհեստի մարդիկ. нáша б., вáша б. ռմկ. մեր, ձեր դասակարգի մարդիկ:

Братки ա. յ. բս. ա, Viola tricolor, երեքգոյնեան մանուշակը. բ, Melampyrum nemorosum, քոյրուեղբայր (խոտ մի):

Брá||тнинъ, а, о ած. եղբօր. -тній ած. եղբօր, եղբօրը յատուկ, եղբայրապատական. -(á)товáнье չ. եղբայրանալը, եղբայրական ուխտ անելը, եղբ. դաշն կապելը. -(а)товáться տ. Брáтаться; -товáя ի. ռմկ. եղբայրակին. -товщи́на, տ. Брáтчина.

Брато||гýбецъ, бца ա. եղբայրասպան. -лю́бецъ, бца ա. եղբայրասէր, ընկերասէր. -люби́вый ած. եղբայրասէր, ընկերասէր. -лю́біе չ. եղբայրսիրութիւն, ընկերսիրութիւն. -лю́бный տ. Братолюби́вый; -ненавидѣ́нье չ. եղբայրատեցութիւն, ընկերատեցութիւն. -ненави́стникъ ա. -ненави́стница ի. եղբայրատեաց, ընկերատեաց այր, կին. -ненави́стный ած. եղբայրատեաց, ընկերատեաց. -убі́йственный ած. եղբայրասպան, եղբայրասպանութեան. б—ая войнá; -убі́йство չ. եղբայրասպանութիւն. -убі́йца հ-ր. եղբայրասպան:

Брá||тскій ած. 1, եղբայրական, ընկերական. брáтски, по-брáтски մ. եղբայրաբար, ընկերաբար. 2, ընկերական, վանական միաբանութեան. б—ая трапéза; -тство չ. 1, եղբայրութիւն. 2, ընկերութիւն, սէր, մտերիմ բարեկամութիւն. 3,* միութիւն, միաբանութիւն (մնւգ. վանական). -тствовать (-ствую -ютъ) չ. съ кѣмъ 1, մէկի միաբանակիցը լինել. 2, մէկի հետ եղբայրութիւն, ընկերութիւն անել. -(а)тýшекъ, шка ա. ռւգ. եղբայրակից, արիւնակից եղբայր (յաճխ. հեղնօրէն անուանում են ստարովերների պաշտօնեաներին, որոնք Ռուսիա են դիմում). -тчикъ ա. ռւգ. եղբայրիկ, հոգևոր, վանական միութեան անդամ. -(а)тчи́на ի. հ-ւ. հնց. 1, եղբայրութիւն, ընկերութիւն, միութիւն. 2, (եւ յ. брáтчины) գիւղացիների ընդհանուր հաշւով («փայով») կմ հաւաքած մթերքներով սարքած տօնը, խնջոյքը. -тчица ի. գթութեան քոյր, առհ. որ և է մարդասիրական ընկերութեան [կին անդամ:

Брáтшпиль տ. Брáшпиль.

Братъ ա. (յ. брáтья, тьевъ) 1, հարազատ եղբայր. брáтья крé(ё)стные միենոյն կնքահօր սաները. брáтья крестóвые ռմկ. նրա սրանք իրենց ճակատի խաչերը միմեանց հետ փոխելով եղբայրացել են. брáтья молóчные կաթնակից եղբայրներ (կոչւում են սանտաւ

հարազատ որդիքը և այն օտար երեխայքը, որոնց նա ծիծ տալով սնուցել է). б р а́ т ь я назва́ные ռմկ. նրքա, որոնք կամովին միմեանց եղբայր են անուանել. б р а́ т ь я сведённые կմ сво́дные խորթ եղբայրներ. 2, ընկեր, մերձաւոր. всѣ лю́ди ме́жду собо́ю бра́тья; 3, ընկերակից, միաբան, հարազատ ընկեր. онъ ду́маетъ, что ему́ чортъ не б. (դարձ.) նա աշխրի ընկերի տեղ չի ընդունում, խիստ մեծամիտ է. нашъ б. մեզնից մէկը, ես, դու. вашъ б. ձեզնից մէկը, ձեր նմաններից մէկը. б р а т ъ съ сестро́й տ. Бра́ткій 2.

Бра́тый բյ. ած. ռմկ. տ. Бра́пый 1.

Браты́ня տ. Брати́на.

Бра||ть (беру́, -ру́тъ; անց. бралъ, -а́ла́, -а́ло́), бира́ть, ն. 1, (взять) ա, վերցնել, վեր առնել, բռնել (դր.). բ, ստանալ, ընդունել. б. жа́лованіе,—пода́рки; б. въ долгъ պարտք վերցնել. берётъ съ живо́го и мёртваго կաշառք է առնում. 2, (набр—) հաւաքել, ժողովել. б. я́годы, грибы́; 3, (հրացանի մասին) բռնել, տալ, խփել. ружьё, пу́шка берётъ далеко́. 4, քաղել, փետել. б. лёнъ, по́сконь; 5, մէկի վերայ յարձակուիլ, մէկի հետ կռուի բռնուիլ.—Б. уча́стіе въ комъ մէկին կարեկցել, նրա համար հոգս քաշել. б. уча́стіе въ чёмъ մի բանի, մի գործի մասնակցել, համակրել, օժանդակել, նպաստել, սատարել. б. нача́ло սկիզբ առնել (գետի մասին). б. чью-либо сто́рону մէկի կողմն անցնել. б. на со́вѣсть իր խղճի վերայ առնել. б. на свою́ отвѣ́тственность իր պատասխանատուութեան տակ առնել. меня́ берётъ страхъ, ску́ка, охо́та, зло ես վախենում, ձանձրանում, ցանկանում, չարանում եմ. его́ ничто́ не берётъ նրա վերայ ոչինչ չէ ազդում. б. верхъ надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկին մի բանի յաղթել. մէկի, մի բանի վերայ յաղթանակել. б. своё իւրը վերցնել, իւր ազդեցութիւնը գործել. б р а т ь в е р х ъ ոռ. բարձրանալ, բարձր թռչել. ры́ба берётъ ձուկը խայծում է. **-ться**, взя́ться, 1, կր. վերցնուիլ, առնուիլ. 2, չ. (за что կմ անորոշ եղանակի հետ) յանձն առնել, իր վերայ առնել, խոստանալ. онъ берётся за рѣше́ніе э́той зада́чи (կմ рѣша́ть э́ту зада́чу); б. не за своё дѣ́ло իրեն համար խորթ, օտար, իր ուժից վեր գործի ձեռնարկել. 3, փոխդ. կպչել, կռիւ կպնել. борцы́ беру́тся на́крестъ; 4, չ. և փոխդ. за что մի բանի ձեռք մեկնել, մի բանից կպնել, մի բան ձեռք առնել. б. за верёвку, за перо́; 5, յանկարծակի, անակնկալ կերպով յայտնուիլ, երևալ. не могъ поня́ть, отку́да брала́сь така́я прыть у нея́.

Бра́тья տ. Бра́тія.

Брахи||гра́фія ի. (յն.) յապաւագրութիւն (յապաւումներով, պատիւներով արագ գրելու արուեստը). **-гра́фъ** ա. յապաւագիր. **-кефа́лы** ա. յ. մրդբ. կարճագլուխներ, (հակը տ. Долихокефа́лы); **-ло́гія** ի. (յն.) համառօտաբանութիւն, հակիրճ, սեղմուած ճառ, խօսք:

Бра́||чащіеся բյ. ած. հոգ. պսակուողներ. ամուսնացողներ **-чный** ած. ամուսնութեան,—նական. б—ыя у́зы.

Бра́ш||енный ած. խորտիկի, կերակրի, ուտելիքի. **-но** չ. խորտիկ, կերակուր, ուտելիք:

Бра́шпиль ա. (հոլ.) ծովգ. նաւի քթին շինած հորիզոնական ճախարակը, որի միջոցաւ խարիսխներ, և այլ ծանրութիւններ ջրից դուրս են քարշում:

Бреве́ չ. ան. (լտ.) բրէվէ (պապի սովորական, կարճ կոնդակը):

Бре||ве́нникъ ա. 1, մայրի անտառ, շինութեան փայտ, տաշղձ մատակարարող անտառ. 2, բարակ գերանացու. **-вённый** ած. գերանի. **-венча́къ**, а́ սկւ. գործճ. տ. Бреве́нникъ; **-ве́нчатый** ած. գերաններից շինած, կառուցած. б. мостъ, — сара́й; **-ве́шко** չ. նւզ. պստիկ գերան:

Бревіа́рій ա. (լտ.) հռոմէական կաթոլիկ հոգևորականների աղօթագիրքը կամ ժամագիրքը:

Брев||ни́ще չ. յււլ. մի ահագին գերան. **-но́** չ. (յ. брёвна,-венъ) 1, գերան, գուկան. 2,* Նխտ. սառնասիրտ, անզգայ մարդ:

Бреге́тъ ա. Բրէգէտեան ժամացոյց:

Брегъ ա. (յ. брега́, о́въ) եկ. ււ. տ. Бе́регъ.

Бре́||де́нь, дня և дни́ (յ. бредни́, е́й) մի տեսակ պարկաւոր ուռկան, ցանց. **-ди́на** ի. բս. Salix caprea pendula, որձուռի:

Бре́||дить (жу-дятъ), сбр—, չ. 1, զառանցել, 'դէլ տալ', յերապանալ (դր.) 2, б. кѣмъ, чѣмъ իր մաքի ամբողջ կարողութեամբ մէկի, մի բանի մասին մտածել, երազել, պակատիլ (դր.) **-ся** չ. դէմք. քնի, հիւանդութեան տաղնապի մէջ երևալ, թուալ. **-дни**, ей ի. յ. զառանցանք, ցնորք, ցնդաբանութիւն:

Бре́днинъ տ. Бре́день.

Бредъ ա. 1, զառանցելը, 'դէլ տալը', զառանցանք, ցնորք. больно́й въ бреду́ հիւանդը զառանցում է, 'դէլն է տալիս'. 2, խոր, անտանից բուս (ծառի տերևներից և ստեղից):

Бре́з||ганье չ. չախորժելը, զզուանք, զարշանք (մնւդ. դէպի կերակրեղէնը). **-гать** չ. чѣмъ չխոկալ, զզուանք զգալ, զարշել, խորշել (մնւդ. կերակրեղէնից) **-гливецъ**, вца ա. **-гли́вица** ի. ոչ մի բանի չխոկացող, ամէն բանից անբաւական, խորշող, քմահաճ այր, կին. **-гли́вость** ի. չխոկալը, զզուանք, զարշանք, սժգանք (մնւդ. կերակրեղէնից), քմահաճութիւն. **-гли́вый** ած. չխոկացող, խորշող, զարշող, զզուանք զգացող (մնւդ. կերակրեղէնից). **-говать** (гую-ютъ) տ. Бре́згать; **-гу́нка** հոգ. ռմկ. խիստ դժուարահաճ, ամէն բանից զզուանքով նայող. քմահաճ մարդ. **-гу́нъ**, а́ ա. **-гу́нья** ի. ռմկ. ոչ մի բանի չխոկացող, ամէն կերակրից զարշող, անբաւական, քմահաճ այր, կին. **-гу́ша** հոգ. տ. Брезгу́нъ, -нья.

Брезгъ ա. արշալոյսի, արևածագի սկիզբը:

Бре||зенду́къ ա. բրեզենդուկ (կոշտ պարուսին). **-зе́нтъ** ա. (հոլ.) բրէզէնտ, բրեզենդուկից պատրաստած ծածկոց:

Брез||жа́ніе չ. 1, զրնգալը, զրնգոց, ծլնգալը, ծլնգոց. 2* վայրահաչելը, դատարկ, փուչ բաներ խօսելը. **-жа́ть** (-жу́-жа́ть) չ. 1, զրնգալ, ծլնգալ. 2,* վայրահաչել. դատարկ, փուչ, անհամ բաներ խօսել, շաղակրատել:

Бре́з||жить (-житъ-жатъ), **-ся** չ. սկսել լուսանալ, այգանալ, առաւօտանալ. թոյլ կերպով շողալ, պսպղին տալ. на не́бѣ бре́зжитъ у́тро; чуть бре́зжилось, когда́ насъ разбуди́ли.

Брейдъ-вы́мпелъ ա. (հոլ.) ծովգ. կայսերական կմ արքայական լայն վիմպել (դրօշակ):

Бреква́теръ ա. (անգլ.) ծովգ. պատնէշ, պատնէշանման շէնք, պատուար, որ պաշտպանում է ծովի ափը կմ նաւահանգիստը կոհակների կատաղութիւնից:

Бре||кота́ть (-очу́-о́чутъ) տ. Брякота́ть; **-котъ** ա. ռմկ. տ. Бря́канье.

Бре‖лóкъ ա. -лóка ի. (Ֆր.) ժամացոյցի շղթայից կախուած մանրաղեայ զարդը, զանգուլակը:

Бре‖мени́ть (-ню́-ни́тъ), обр—, ն. բեռնաւորել, ծանրաբեռնել. -ся չզ. ծանրաբեռնուել. -мя, мени, շ. (յ. бремена́, -мёнъ) ծանրութիւն, բեռ, *ճնշում. разрѣши́ться отъ бре́мени (յղի կնոջ մասին) ազատուել, ծնել:

Бре́н‖іе շ. եկ. ու. ցեխ, կաւ, կաւաշաղախ. (Іису́съ) плю́нулъ на зе́млю, сдѣ́лалъ б. изъ плюновéнія и помáзалъ б—емъ глазá слѣпóму (Յիսուս) եթուք 'ի գետին և արար կաւ 'ի թքոյն և ծեփեաց զկաւն 'ի վերայ աչաց կուրին (Յովհ. 9_6):

Бре́н‖ность ի. անկայունութիւն, անհաստատութիւն, եղծականութիւն, անցողականութիւն, ունայնութիւն. б. земны́хъ надéждъ; -ный ած. 1, կաւեայ, հողից, ցեխից. 2,* անկայուն, անհաստատ, անցողական, շաղփաղփուն, ունայն:

Брен‖чáніе չ. 1, զրնգալը, զրնգացնելը, ծլնգալը, ծլնգացնելը. 2, զրնգոց, ծլնգոց. -чáть (-чу́-чáть), забр—, пробр—, չ. և ն. 1, զրնգալ, զրնգացնել, ծլնգալ, ծլնգացնել, բարձր թըխկթըխկացնել, չխկչխկացնել. б. ключáми; бренчáть въ кармáнѣ дéньги; 2.* վատ, աններդաշնակ ածել, նուագել, ճռնճռացնել. б. на гу́сляхъ, на фортепіáно.

Бре‖сти́, -сть (-ду́-ду́тъ), -сти́ся չ. (հմմ. броди́ть) կամաց կամաց, թոյլ, յամր քայլերով գնալ, ընթանալ, քարշ գալ: Ծանօթ. б р е с т и́ և б р о д и́ т ь միևնոյն շարժումն են ցոյց տալիս, բայց այն զանազանութեամբ, որ брести́ ցոյց է տալիս մի անգամ և մի ուղղութեամբ կատարուող շարժում, մինչդեռ броди́ть ցոյց է տալիս զանազան ժամանակ եւ զանազան ուղղութեամբ կատարուող շարժում: Այս տեսակ բայերը կոչւում են глагóлы поступáтельнаго движéнія, որոնց թիւը բաւականին մեծ է, ինչպէս. итти́ և ходи́ть, бѣжáть և бѣ́гать, вести́ և води́ть, везти́ և вози́ть, нести́ և носи́ть, лѣзть և лáзить, плыть և плáвать, летѣ́ть և летáть, ползти́ և ползáть, гнать և гоня́ть.

Бре‖тёрскій ած. մենամարտութեան սիրահարի, կռուարարի, կռուասէրի. -тёръ ած. (Ֆր.) մենամարտութեան սիրահար, կռուարար, կռուասէր. -тёрствовать (-ствую -ютъ) չ. կռուել, կռիւ, մենամարտութիւն սարքել:

Бре‖хáніе չ. 1, հաչոց. 2, լուտանք, հայհոյանք. 3, վայրահաչութիւն, ստախօսութիւն, փչախօսութիւն, շաղակրատանք. -хáть (-шу́ -шутъ). -хну́ть, сбр—, չ. 1, հաչել. собáка брéшетъ; 2* հայհոյել, նախատել, կծու խօսքեր ասել, յանդիմանել. ты пóпусту на меня́ брéшешь; 3,* սուտ խօսել, սուտ ասել, անճահ, անհեթեթ բաներ խօսել. брéшетъ онъ, стáрый пёсъ; -хня́ 1, ի. փչախօսութիւն, վայրահաչութիւն, շաղփաղփանք, ափեղցփեղց խօսքեր. 2, հաք. փչախօս, դատարկախօս, վայրահաչ մարդ. -хунéцъ, нцá տ. Брехýнъ; ռմկ. փաստաբան. -хýнъ, á ա. -хýнья ի. ստախօս, փչախօս, ափեղցփեղց բաներ խօսող այր, կին. -(ё)хъ ա. տ. Брехня́.

Бре‖шировáть (-ру́ю -ютъ) ն. ռմբոց. թնդանօթաձգութեամբ ամրութեան պատը ծակել, ճեղքել, քանդել. -шь ի. (Ֆր.) ռմբոցի պատի կամ հողապատնէշի մէջ թնդանօթաձգութեամբ առաջացրած ճեղքուածք, ծակ, խրամատ. *пробить брешь խոչընդոտութիւնների յաղթելով գործը սկսել. б р е ш ь - б а т а р é я ռմբոց. պատնէշակործան մարտկոց:

Бр‖éю -éютъ տ. Брить; -ивáть տ. Брить.

Бригá‖да ի. (Ֆր.) բրիգադա. 1, զօր. զօրաբաժին, զօրախումբ, վաշտ. б. пѣхóтная,— кавалерíйская են. 2, հրետ. մարտկոցախումբ, մի քանի մարտկոցների միացումը. 3, երկաթ. գնացքի բոլոր ծառայողների խումբը, որ որոշ կայարաններում փոխւում է. -ди́рскій ած. բրիգադիրի. -ди́рша ի. բրիգադիրուհի. -ди́ръ ա. (Ֆր.) բրիգադիր, զօրաբաժնապետ. -дный ած. բրիգադայի. б. генерáлъ.

Бри‖ганти́на ի. (իտ.) ծովգ. փոքր երկկայմ մարտանաւ կամ հէնանաւ. -ганти́нный ած. բրիգանտինայի:

Бригъ ա. (անգլ.) ծովգ. երկկայմ մարտանաւ կամ վաճառականական նաւ, որի երկու կայմերն էլ առաններ (рéи) ունեն:

Бризъ ա. (Ֆր.) թեթև, հանդարտ քամի:

Бри́ка ռմկ. գործ. տ. Бри́чка.

Бри‖кéтный ած. բրիկէտի. -кéтъ ա. բրիկէտ (արհեստական վառելիք). б р и к é т ы յ. քարածուխի փոշուց կաւի, ձիւթի են խառնուրդով պատրաստած աղիւսաձև սալեր, որոնք գործ են ածւում իբրև վառելիք:

Брикъ տ. Бригъ.

Бриллiáнтъ տ. Брилья́нтъ.

Бри́ль‖ный ած. սափրելու, ածիլելու վերաբերեալ, պատկանելի. б. прибóръ; -ня ի. սափրիչի արհեստանոցը:

Брилья́нтинъ ա. նւզ. պատիկ գոհար, շողակն:

Брилья‖нти́новый ած. բրիլեանտինի. -нти́нъ ա. (Ֆր.) բրիլեանտին. 1, խիտ բամբակեայ գործուածք տպած փայլով. 2, հոտաւէտ հեղուկ, որ մազերին փայլ է տալիս:

Брилья́‖нтовый ած. գոհարի, գոհարեայ. б. блескъ, — пéрстень; -нтщикъ ա. գոհարագործ, ակնագործ. -нтъ ա. (Ֆր.) գոհար, շողակն:

Бри́ска ի. (իտ.) փուչ թուղթ յայտնի թղթախաղի մէջ:

Британскій ած. բրիտանական. б. метáллъ մետղ. բրիտանական մետաղ (որ ստացւում է ծարիրի և անագի բաղադրութիւնից):

Бри́т‖ва ի. 1, ածելի. 2 դանակ, որով կոշկակարները մորթու տակի աւելորդ փառերը քերում են. б р и́ т в а - р ы́ б а տ. Желѣзни́ца 1; -венница ի. ածելու բուն, պատեան, պահարան. -венный ած. ածելու. б. ремéнь ածելին սրելու թասմա, փոկ. -овница տ. Бри́твенница; -овный տ. Бри́твенный.

Бритóкъ, ткá, ա. 1, խրձի կոթը, սրբը, տակի ծայրը. 2, փուչ հատիկներ, որոնք թեփը քամելու ժամանակ քամուց տարւում են:

Брито‖ýсецъ, сца, -ýсъ ա. սափրած բեխերով մարդ (պանդուխտները արհամարհանքով անուանում են ուղղափառներին):

Бриттъ ա. բրիտ, (Բրիտանիայի նախկին բուն բնիկ. նաև անգլիացի):

Брú‖тый բյ. ած. սափրած, ածիլած. б—ая бородá; б р и́ т ы й, аго ա. ռմկ. կալանաւոր, բանտարկուած յանցաւոր. -ть (брéю, брéютъ), выбр—, обр—, ն. սափրել, ածիլել. -тьё չ. սափրելը, -ւելը, ածիլելը, ածիլուելը. -ться, выбр—, обр—, անդբ. և չզ. սափրուել, ածիլուել:

Бри́фокъ ա. (հղ.) ծովգ. նաւի նախակայմի լայն առագաստը:

Бри́ца ի. բս. ա, Setaria glauca, ծովաղյն խոզանխոտ. բ, Panicum crus galli, հաւակորեակ:

Бри́|чка ի. (լեհ.) բրիչկա (թեթև, կիսով չափ բաց սայլ). -чный ած. բրիչկայի:

Бріо́нія ի. բս. Bryonia, լօշտակ (բժշկական բոյս մի):

Бро|ви́стый ած. լայն, խիտ յօնքերով. -ви́ща ի. յեն. մեծ, ահագին յօնք (ունք). -вка ի. նւզ. 1, փորած առուի, ջրանցքի բարձր եզրը, ափը, պառնէպը. 'դրպաղը'. 2, ատղձգ. շրջանակի մէջ դրած առարկայի եզրը. -вникъ ա. բս. ա, Herminium, հերմին, կնդմածաղիկ (ձատատկներից). բ, Ophrys, չանձուք:

Бро́|вный ած. ունքի (յօնքի). -вь ի. (յ. бро́ви, -ве́й) յօնք (ունք). не въ б., а пря́мо въ глазъ (առծ.) ուղղակի, շեշտակի, դաւղ, պարզ երեսին:

Бро́|день, дня ա. (Սիբիրում) գեղջուկի սանտամատ. -де́цъ, дна́ տ. Бреде́нь.

Броди́|ло չ. եփ ածող, թթուեցնող նիւթ, խաշ. -льный ած. եփ տալու, եփ բերելու. б. чанъ; -льня ի. գինու, օղու գործարաններում այն տեղը, ուր դրած է եփ տալու չանը (մեծ տաշտը):

Бро|ди́льщикъ ա. 1, տ. Бродовщи́къ; 2, (Կամչատկայում) նա, որ սամոյրի որսորդների համար ճանապարհ է բացում. -ди́стый ած. շատ հուներ, ծանծաղուտներ ունեցող. б—ая рѣка́; -(бро)дить I, броди́ть (-ожу́-о́дятъ) չ. (հմմ. брести́) 1, թափառել. աներան անգործ դէս ու դէն ընկնել, վարանել, քայլամոլոր գնալ. 2, հազիւ հազ գնալ, ման գալ, քարշ գալ. больно́й нача́лъ б.: 3, եփ գալ, եռ գալ, թթուել. II, бро́дить ն. 1, ուռկանով ձուկ որսալ. б. ры́бу въ о́зерѣ, въ рѣкѣ́; 2, ծակել, ծակ բաց անել. б. дыру́; -дники ա. յ. Նւզ. Ռուսիայի այլ և այլ իշխանութիւններից փախստականներ, որոնք նորա հարաւային կողմերում թափառելով, այդ մասում էին բնա-գանդացող կայսեր զօրքի մէջ. -дни́къ, á. дни-чо́къ, чка́ նւզ. տ. Бреде́нь; -дный ած. հունի, ծանծաղուտի. б. путь; -дня́ ի. յետ ու առաջ քայլելը, թափառելը. -довщи́къ, á ա. 1, ջրի հունը նշանից տւող, ուղեցոյց, ջրի հունից անցկացնող. 2, խոտհարքապահ, նա որ պարզ աչքով մարգագետինը, խոտհարքը հաւասար մասերի է բաժանում, -до́къ, дка́ ա. ծակիչ, երկաթեայ կմ պողպատեայ գործիք, որով մետաղեայ գործուածքների մէջ ծակեր են անում. -ду́нъ, á. ա. -ду́нья ի. դատարկապորտ. աներան անգործ թրև եկող այր, կին. -дчи́къ, á 1, ուռկանը քարշող գործաւոր, մշակ. 2, գետի հունից անցկացնող առաջնորդ, ուղեցոյց. 3, (Օնեգա գետի մի քանի տեղերում) ջրի միջի վանդակապատը կարկատող բանուոր -дъ տ. ասորև:

Бродъ ա. հուն, ծանծաղուտ (գետի, նաև լճի և ճահճի մէջ). не спроса́сь бро́ду, не су́йся въ во́ду (առծ.):

Бро|дя́га հոր. 1, շրջմոլիկ, թափառաշրջիկ. 2, Ստազէյեան նաւ. անհող, աղքատ գեղջուկ, չինական. -дя́жество չ. շրջամոլիկութիւն. -дя́жій, жья, жье ած. շրջմոլիկի, շրջմոլիկին յատուկ. -дя́жничанье չ. շրջմոլիկութիւն; թափառելը. -дя́жничать չ. շրջմոլիկութիւն անել. շարունակ թափառել. -дя́жничество տ. Бродя́жество; -дя́чій ած. շրջմոլիկ. թափառաշրջիկ. վաչկատուն. б—ая по́чка տ. Б л у ж д а́ ю щ а я по́чка.

Броже́ніе չ. 1, բնմ. եփ գալը, եռ գալը, թթուելը, կծուելը. ви́нное, спи́ртное б.; 2,* յուզմունք, մարմնի խռովութիւն, խլրտմունք:

Бро́здникъ, á ա. բս. Exacum, բոզեակ:

Бро|ка́тель ի. (ֆր.) 1, մետաքսաթելով բամբակեայ գործուածք խաշխ շերտերով. 2, խայտաճամուկ մարմարին մի -ка́тъ ա. (ֆր.) բրօկատ (ֆրանսիական դիպակեղէն, վարշա):

Бро́|мистый ած. բրօմաւոր, ժահաշատ. б. на́трій; -мовый ած. բրօմի, ժահային. б—ая кислота́; -мъ ա. (յն.) քիմ. բրօմ, ժահ:

Бро|нево́й ած. զրահաւոր, զրահապատ. -неносе́цъ, сца ա. 1, զրահակիր, զրահաւորուած զինուոր. 2, կնդ. Dasypus, զրահաւոր, զօանոյ կաթնատու կենդանին (զօանոյ?); 3, զրահաւոր նաւ. -нено́сный ած. զրահակիր. б—ое су́дно ծովգ. զրահաւոր, զրահակիր մարտանաւ:

Бро́н|за ի. 1, անագապղինձ. 2, անագապղնձեայ շքեղ իր, առարկայ. -зирова́ніе տ. Бронзова́ніе; -зирова́ть (-ру́ю-ютъ), ся տ. Бронзова́ть, ся; -зиро́вка տ. Бронзо́вка; -зова́ніе չ. անագապղնձելը. -зова́ть (-зу́ю-ютъ), набр—, ն. (ֆր.) անագապղնձել. -ся կր. անագապղնձուել. -зо́вка ի. 1. տ. Бронзова́ніе; 2, փոշի, որով անագապղնձում են. -(бро́н)зовка ի. կնդ. Cetonia, ոսկէբզէզ. -зовщи́къ, á ա. -зовщи́ца ի. անագապղնձագործ, -ուհի. -зовщи́чій, чья, чье ած. անագապղնձագործի. -зовый ած. անագապղնձէ, -ձեայ. б—ая фа́брика; *б. ве́ксель փուչ մուրհակ:

Бро́|нникъ ա. հնց. 1, զրահաւորուած, զրահակիր զինուոր, զօրական. 2, զրահագործ. -нный ած. հնց. զրահի. б. прика́зъ զինագործութեան, զրահագործութեան վարչութիւն:

Бро́н|хи տ. Бро́нхіи; -хи́тъ ա. (լտ.) բժ. ըմբղանատ, թոքագնդատատ. -хіа́льный ած. շնչափողի ընդուղների. б. ката́ръ; -хіи, хій ի. յ. (յն.) կզմն. ընդուղներ (պատիկ խողովակներ շնչափողի երկու կողմից, որոնք թոքերին օդ են մատակարարում). -хото́мія ի. (յն.) վիրբ. շնչափողահատութիւն:

Бро́|ня́ (յ. бро́ни, -ней և -не́й) -нь ի. 1, զրահ. 2, ծովգ. մետաղեայ թիթեղներ, որոնցով պատում են մարտանաւերը, նոյն աշտարակներն եւ թշնամու ռմբակոծութիւնից պաշտպանելու համար:

Бро|са́льный ած. զցելու, ձգելու. б—ое копьё; -са́ніе չ. ձգելը, գցելը, նետելը. -са́тельный տ. Броса́льный; -са́ть, -сить (-шу-сятъ), бра́сывать, А, ն. 1, ձգել, գցել, նետել. б. жре́бій վիճակ ձգել. б. пыль въ глаза́ աչքերին թոզ փչել, խաբել, շլացնել. б. кровь արիւն թողնել, արիւն առնել. б. на бума́гу շտապով գրի առնել. 2, որս. քշել, ուղղել. 3, մի բան ձգել, մի բանից ձեռք վերցնել, հրաժարուել. դադարել. онъ бро́силъ пить; б р о с а́ т ь въ потъ քրտնեցնել, խիստ յոգնեցնել, նեղել (յանկ. դէմ. меня́ бро́сило въ потъ); Б, չ. чѣмъ, въ кого́, во что ձգել, նետել, թափել, տալ. б. въ (на) кого́-либо ка́мнями; -ся անդ. ընկնել, նետուել, վրայ ընկնել, վրայ արձնուել, յարձակուել. б. въ во́ду; соба́ки броса́ются на прохо́жихъ; б. въ слёзы արտասուել. б. въ глаза́ աչքի ընկնել:

Броскви́|на ի. բս. Persica vulgaris, դեղձի, դեղձենի և իր պտուղը (դեղձ). -нный ած. դեղձենու, դեղձի:

Бро́|скій (-со́къ -ска и -ска́, о) ած. 1, հեռու նետող, հեռու բռնող. у него́ рука́ бро́ска;

2, աչքի ընկնող, աչք ծակող, խիստ փայլուն. 3, ալ. ագ. ալապալաշ. 4, տ. Брóсовый; -скóмъ ի. տ. Бросóкъ; -сновáльница; -снóвка տ. Бросáльница: -(о)снýть ն. մատներով սեղմելով մաքրել, ջոկել, հեղուկը հանել. քամել. б. коноплéль, лёнъ; -совóй. -совый ած. չնչին, ոչինչ, աննշան, անարժէք, դէն ձգելու; -сóкъ, скá ա. ձգում, նետում, ձգելը, նետելը. онъ на одúнъ б. отъ насъ живётъ նա մեզնից այնպէս մօտ է ապրում, որ քար գցես կը հասնի: Броскóмъ ի. ձգելով, նետելով, շպրտելով. б. брóситься խիստ արագութեամբ վազել, 'պոկ տալ', 'ծըլկը դնել':

Броткáмера ի. (հոլ.) ծովգ. մարտանաւերի վերայ պաքսիմատ (сухáрь) պահելու տեղ:

Брóшенный բյ. ած. դէն ձգած, ձգած, նետած. б—ыя дѣти փողոց ածած, անխնամ երեխաներ. б—ыя дéньги կորած փող:

Бро|шировáніе չ. գրքի շուլալելը, կարելը. -шировáть (-рýю -ютъ), сбр—, ն. (Ֆր.) գրքի թերթերը միմեանց հետ կարել, շուլալել. -широ́вка ի. տ. Брошировáніе: -широ́вочный ած. գրքեր կարելու, շուլալելու:

Брó|шка, -шь ի. (Ֆր.) բրօշկա, բրօշ (կանանց արդուզարդի պատկանելիք, որ շուլալած կրում են ճակին կամ կրծքին):

Бро|шю́ра ի. (Ֆր.) -шю́рка, -шю́рочка նւզ. բրօշիւր. 1, պատիկ, թեթև գրքոյկ, շարադրութիւն, աշխատասիրութիւն. 2, շուլալած, կարած կամ թղթով կազմած պատիկ գրքոյկ.

Брудáстый ած. 1, (կենդանիների մասին) բըրդոտ, մազոտ դնչով կամ դնչի տակից կախ ընկած մօրով. б. пѣтýхъ երկար մօրուքով աքաղաղ. II, брудáстая борзáя բրդոտ դնչով, դարչդոյն բարակ, որ այժմ անճետ լինելու վրայ է:

Брýдершафтъ ի. (գերմ.) եղբայրութիւն, եղբայրական դաշն:

Брýкинсъ տ. Брюкáнецъ.

Бру|льóнъ ա. (Ֆր.) 1, շարադրութեան սևը, սևագրութիւնը. նիւթի ստուերագիծը. սևագրութեան տետրակ. 2* անհասկացող, տխմար համբակ. -льяръ ա. (Ֆր.) վճռկ. եկամուտքի սևագրութիւնը, սևագրութեան մատեանը:

Брумъ ա. (անգլ.) բրումեան երկնիստ ծածկակառք:

Брундýкъ, á. տ. Бурундýкъ.

Брунды́шка ի. բս. Bulbocodium ruthenicum, վայրի քրքումասոս:

Брунéцъ, нцá ա. բս. ա, Poterium, ալիւնաքամ, արեան խոտ, սեպլիկուկ (վարդածաղիկներին – Rosaceae – ընտանիքից). բ, Lycopodium, գետնամամուշկ:

Брункóль ա. (գերմ.) կապոյտ կաղամբ:

Брун|крéссовый ած. հասարակ ջրկոտեմի. -крéссъ ա. բս. Nasturtium officinale. հասարակ ջրկոտեմ:

Брýс|бартъ ա. (գերմ.) խառամօրուք և երկաբեխի դամփո մի

Брус|клéнъ, -клéтъ տ. Бересбрéкъ.

Бру|сковáтый ած. քառանկիւնի տաշած. -скóвый ած. I. 1, քառանկիւնի տաշած ձողի ձևով, քառանկիւնի. б—ое мы́ло, — желѣзо; 2, քառանկիւնի տաշած ձողերը դամելու. б. гвоздь; II, վայրի տորոնի. -скъ ա. հնց. բս. Rubia tinctorum, վայրի տորոն:

Брус|ни́ка ի. բս. Vaccinium Vitisidaea, կարմիր հապալասին և իր պտուղը. -ни́ковка ի. հապալասու պտուղներից պատրաստած ըմպելիք, օշարակ. -ни́ца ի. I, տ. Бруснúка; II. 1, մէշտէ երկար տափ, աման, որ գերանդաւորը ջրով լցնելով և որոցն էլ մէջը դնելով, քամուց կազդո կլում է. 2, թիակի ձևով մի տեսակ սրոց, յեսան. -ни́чка ի. նւզ. տ. Бруснúка; -ни́чникъ ա. հապալասու թուփ, թփուտ, հապալասու թփերով ծածկուած տեղ. -ни́чный ած. հապալասու: [տ. Брусни́ца II.

Бру|сня́къ, á ա. սրոց. յեսան. -совéцъ, вцá ա.

Бру|сóвка ի. մեծ, կոշտ, խոշոր ատամներով խարտոց, որով զարբինները և փականագործները մետաղեայ առարկաներ են խարտոցում. -совóй ած. քառանկիւնի տաշած, շինած. -сóкъ, скá, -сóчекъ, чка ա. նւզ. 1, քառանկիւնի տաշած, նեղ և տափակ ձողիկ. 2, մնւզ. քառանկիւնի սրոց, յեսան. -сóчный ած. քառանկիւնի ձողիկի. քառանկիւնի սրոցի, յեսանի:

Брýстверъ ա. (գերմ.) ամրոցշ. պատնէշ, մնւզ. հողապատնէշ, որի յետևը զինուորները իրենց հրազէններով պաշտպանուում են թշնամու կրակից:

Бру|счáтый ած. քառանկիւնի տաշած գերաններից կամ ձողերից շինած. б. домъ, — мостъ.

Брусъ ա. (յ. брýсья-сьевъ) 1, քառանկիւնի տաշած գերան. вытесать изъ бревнá б.; 2, առհ. քառանկիւնի տաշած, շատ թէ քիչ երկար, նեղ և տափակ (փայտեայ, երկաթեայ, քարեայ) ձող, որ զանազան գործադրութիւն ունի. 3, քառանկիւնի տաշած, շինած սրոց, յեսան. 4, брýсья յ. մի տեսակ մարմնամարզական գործիք, չէնք:

Бру|сь ա. հնց. զօրավարի քառանկիւնի տաշած գաւազանը, գաւազը ծայրին կապով. -сьё չ. հաւք. քառանկիւնի տաշած գերաններ:

Бру|сáкъ, á ա. վերին երկանաքար. -сянóй հնց. տ. Брусчáтый.

Брýтто չ. անփ. (Լտ.) վճռկ. 1, ապրանքի համ քաշը, կշիռը (այսինքն թէ բուն ապրանքի և թէ իր ամանի կամ փաթեթի քաշը). 2, ապրանքի համ արդիւնքը (որից ծախսերը դեռ չեն հանել):

Бру|хáть, пробр—. ն. ռմկ. արտյել, քայլի տալ. խեթկել, հարու տալ. ծակել, խփել, զարկել:

Брухмéль ի. տ. Бересбрéкъ.

Бры|жéйка ի. կզմխ. Mesenterium, աղիքները, ընդերքը շրջապատող և պահպանող թաղանթ. -жéечный, -жéйный, ած. աղեպատ, աղեկալ թաղանթի. б—ая железá.

Бры|жи ի. յ. հնց. -жики ա. յ. նւզ. կտաւից կարած ծալքաւոր նաշխ, յօրինուածք, որ կրում էին վզի շուրջը և կամ կրծկալի վերայ:

Бры|згалка ի. -згáло չ. սրսկիչ, սրսկելու գործիք. -зганье չ. սրսկելը, շաղ տալը, ցայտեցնելը (ջրի). -згáсный, аго ա. -згáсъ ա. ծովգ. ապաձապորդ, հիւսն, որ նաւի բոլորը և մեխերը խփում և ամրացնում է. -згать (-гаю-гаютъ և -зжу-зжутъ), -знуть, брызгивать չ. чѣмъ 1, ցայտեցնել, շաղ տալ (ջուր), սրսկել, ցօղել. 2, յանկարծ երևալ, թափուել, դուրս ցայտել. слёзы брызнули изъ глазъ его; 3,* փախուստ տալ, արագութեամբ 'պոկ տալ' 'ծըլկը դնել'. згаться 1, անդր. ինքն իրան սրսկել. թացել. 2, փոխդ. փոխադարձաբար միմեանց սրսկել, թացել, թրջել. -зги տ. Брызгъ; -згú. óвъ յ ռու. գարնանամուտ, երբ ձիւնը առաջին անգամ հալւում է. -згивать, ся տ. Брызгать, ся; -зговóй ած. ցօղի, շաղի. б. хлѣбъ տ. Брызгъ; -згýнъ, á ա. կնդ. Toxotes iaculator, ժայթքող հնկաձուկ:

Брызгъ 1, (յ. брызги, -зговъ ա. և -згъ ի.)

կաթիլ, ցայտուն, շաղի, անձրևի, ցօղի կաթիլ(ներ), *կաթիլների նման հատիկներ. 2, ճրտրվ. ա, պատի, տատասկի են ջրով սրսկելը գաջուկիրը քսելուց առաջ. класть кирпичъ въ б. աղիւսը գաջուրի, ածած շաղախի վերայ դնել. բ. գեղով, ներկով սրսկում, սրսկելը. накропить б—омъ столбы подъ мраморъ սիւները մարմարիոնի գոյնով գեղել, ներկել. 3, ամենաբոնտիր, տար. 'տաուց' ակրմնացու. 4. տ. Брызгáло; -зжущій էջ. ած. ցայտող. б. фонтáнъ; -знуть տ. Брызгать.

Брыка տ. Брыка.

Бры‖кáніе չ. արացելը, քացի տալը, անկուչելը. -кáть, -кáться, -кнýть, -кнýться չ. արացել. քացի տալ, անկուչել. կիցս հանել (գր.). -кливость ի. քացի տալու սովորութիւն, քացատուութիւն, դժուութիւն. -кливый ած. արացող, քացի տուող. б. жеребёнокъ; -кнýть. ся տ. Брыкáть, ся: -кýнъ, á ա. -кýнья ի. քացի տուող որձ, էգ կենդանի:

Бры‖лй, лéй ի. յ. -лѣ, лéй ... նվզ. 1. մի քանի շների ներքևի շրթունքի կախ ընկած մասերը. 2. շրթան, եզր, բոլորք, բոլորակ. -лястый ած. հաստաշրթն, հաստ, կախ շրթունքներով: [ներքին):

Брысь ձղ. փիսա, կորիր (ասում են կատուի-

Брюз‖гá հոր. փնթփնթող, մռթմռթող, քրթմնջող, տրտնջող ամն. -глйвецъ, вца ա. փնթփնթող, մռթմռթող, քրթմնջող մարդ. -глйвость ի. փնթփնթալու, քրթմնջելու, տրտնջալու սովորութիւն, յատկութիւն. -глйвый ած. 1, փնթփնթացող, մռթմռթացող. քրթմնջող, տրտնջող. 2. տ. Брезглйвый.

Брюз‖глый ած. ուռած, կախ ընկած. -гнуть, обр—. չ. ուռչել, կախ ընկնել. -гýнъ, á ա. -гýнья ի. տ. Брюзгá; -жáніе չ. փնթփնթալը. փնթփնթոց, քրթմնջիւն, մռթմռթալը, մռթմռթոց. -жáть (-жý -жáть) չ. անդադար փնթփնթալ, տրտնջալ, քրթմնջել, մռթմռթալ:

Брюканецъ. нца ա. (հոլ.) ծովգ. կարճ ամառնային ծածկոց:

Брюк‖ва ի. բս. Brassica campestris, napobrassica, դանդեղ, կոլզա. -венкый ած. դանդեղի, կոլզայի:

Брюки, -къ ի. յ. (հոլ.) բրիճ, անդրավարտիք, տաբատ, 'շալվար':

Брюкъ ա. (հոլ.) ծովգ. հաստ, ձիւթած պարան, որով թնդանօթները նաւի վերայ կապում են: [այր, կին:

Брю‖нéтъ ա. -нéтка ի. թխահեր, սև մազերով

Брю‖хáнъ ա. -хáнья ի. հաստափոր այր, կին. -хáстый ած. հաստափոր. -хáтая, ой ի. յղի, 'փորն ուռած' կին. -хáтить (-чу -тить), обр—, ն. յղիացնել. -хáтость ի. յղիութիւն, յղի լինելը. -хáтѣть, обр—, չ. յղիանալ. -хáчъ, á, տ. Брюхáнъ.

Брюхмéля ի. տ. Берсебрéкъ.

Брю‖хо չ. 1, փոր, որովայն. արգանդ. сытое б. къ учéнію глýхо (առծ.). растй въ б. պարարածութիւն առնել, անասնական կեանք վարել. жить въ своё б. անձնական զուարճութեանց յետևից ընկնել. б—омъ хотѣть խիստ, չափազանց ցանկանալ, անձկալ. 2, *յղիութիւն. онá ходить пéрвымъ б—омъ նա առաջին անգամ յղի է. -ховйна ի. կզմխ. որճող կենդանիների մեծ (առաջին) ստամոքսը. -ховйца ի. անասունի փորոտիքը. -хонóгіе слйзни կնղ. Gastropoda, փորոտանիներ. -шáтка ի. բս. Utricularia, ջրատիկ, մօրական ստղատարտախոտ. -шйна ի. կզմխ. 1, Peritonaeum, ստծանի, որովայնամաշկ. կրծքի ամբողջ խաւուշն, ինչպէս և ընդերքները ներքևից շրջապատող մաշկ, թաղանթ. 2, տ. Брюховйна; -(ю)шйще չ. մի ահագին փոր, որովայն. -шкó չ. նվզ. պստիկ փոր. փորիկ, փորուկ. брюшкй, óвъ չ. յ. ազուամաղ կենդանիների փորի մորթը. -шнóй ած. փորի, որովայնի. б—ая пóлость փորի խոռոչ. б. тифъ [հարկեր:

Бря‖зги, -згъ ի. յ. տ. Дрязги.

Брязжáть տ. Брезжáть.

Бря‖канье չ. 1, զօղանջելը, զրնգացնելը, ծլնգացնելը, չխկացնելը. 2, զօղանչիւն, զրնգոց, ծլնգոց. դնգդնգոց, չխկոց. -кать, -кнуть 1, չ. զօղանջել, զրնգալ, ծլնգալ. 2, ն. մէկին խփել, զարկել. մի բան շպրտելով վայր գցել, թրխկացնել. 3, ն. բերնից անխոհեմ, անտեղի, անճահ խօսք թռցնել. -каться, -кнуться անդր. վայր ընկնելով թրխկալ, զրնգալ, ծլնգալ. брякнулся объ полъ; -котáть (-чý -чуть) չ. ռմկ. չխկալ, չրխկալ. *б. языкóмъ անընդհատ խօսել, 'զուրո տալ', շաղակրատել. -кýшка ի. չխկան (մանկական խաղալիք մի). -къ ձայն. թրը՛խկ, չրը՛խկ:

Брянчáть տ. Бренчáть.

Бря‖цáнье չ. 1, շաչելը. զրնգացնելը, զրնգալը, հնչելը. 2, շաչիւն, հնչիւն, զրնգոց. -цáть ն. և չ. ևկ. ա. հնչել, երգել. զրնգալ, զրնգացնել, շաչել *б. сáблею սպառնալ. -чáніе տ. Брякапье 1; -чáть (-чý -чáть) տ. Брякать 1.

Бу‖бéнéцъ, нца և нцá ա. բոժոժ (լծասարքից կախած). -бéнить (-ню -нить) չ. ռմկ. անընդհատ և յիմարաբար խօսել, 'զուրո տալ', 'զզզացնել', շաղակրատել. *տարփողել, տարածել, հրապարակաւ պատմել, յայտել. -бённый ած. 1, դափի, դահիրայի. 2, թղթխ. աղիւսի. -бéнчикъ ա. 1, նվզ. տ. Бубéнéцъ; 2, բս. ա. Iris sibirica, սիբիրական հիրիկ. բ, Trollius europaeus, ձգկի. -бенщикъ ա. նվզ. դափ, դահիրայ ածող. -бенъ, бна ա. (սովոր. յ. бýбны -бенъ) 1, տ. Бубéнéцъ; голъ какъ б. կմ б. бýбномъ (դարձ.) խիստ աղքատ. չունոր, անլոր, մերկ. 2, դափ, դահիրայ, դաւալ. слáвны бýбны за горáми (առծ.) հեռու խաչը զօրաւոր կլինի. 3, կաշեպատ կլոր կմ ձուաձև գործիք. որին սիբիրական ժողովուրդների հմայողները զարկելով դուշակութիւններ են անում. 4, бýбны, -бёнъ ա. յ. թղթխ. աղիւս, 'քարփինջ'. игрáть въ бýбнахъ, вскрыть б. [ծակ հաց:

Бýбликъ ա. փոքր ռուս. զուլաճ, կլոր. մէջը

Бýб‖нйть (-ню -нять և -ню -нять) ռմկ. տ. Бубéнить; -нóвка ի. թղթխ. աղիւսաւոր, աղիւսաթուղթ, 'քարփինջ'. -нóвый ած. թղթխ. աղիւսի. б—ая масть աղիւսի գոյն (կարմիր գոյն խաղաթղթի). *б. тузъ կալանաւոր:

Бубó‖нъ ա. (լտ.) -нчикъ ա. նվզ. բժ. բուրան, խաղաւարտ, ուռեցք, կորիզ ցաւից:

Бу‖брéгъ ա. (թուրք) անասունի երիկամունք, պտճիկ. -брéжникъ ա. անասունների երիկամունքների հիւանդութիւն. -брéжный ած. անասունների երիկամունքի, պտճիկի:

Бу‖гáй ա. (թուրք.) 1, բուղայ, ցուլ. 2, Botaurus stellaris, ջրցուլ (թռչուն արագիլների —Ardeidae—ընտանիքից). 3, մեծ երկաթեայ լոմ, նիգ, 'լինգ'. 4, որմնադրի մեծ դերան, բարան. 5, երկաթեայ լծակ ծանրութիւններ

բարձրացնելու. 6, հնց. մուշտակ. մի տեսակ կոփնջի. -галень т. Бýхалень.

Бý||гель м. (հոլ.) ծովզ. երկաթեայ օղ, շրջանակ, որ որև է առագաստի գլուխն են անցկացնում:

Бý||глазъ м. բս. Anchtisa officinalis, եզնալեզու (կատմխալակ ?). -глина ж. т. Булáнь.

Бу||гóристый т. Бугрúстый: -горóкъ, рка́ м. 1, նւզ. բլրակ, պստիկ բարձրութիւն. 2. բս. Verruca, խլ. ուռեցք. 3, բժ. թոքերի վերայ և այլ անդերում առաջացած խիլ, պնդութիւն. 4, կզմխ. ոսկրաթումբ, ոսկրի վերայ գտնուող ամփոփական թումբը, բարձրութիւնը. затылочный б.; -горóчекъ, чка м. նւզ. т. Бугорóкъ; -горчáтка ж. բժ. խլային թոքախտ, բարակացաւ. -горчáтый թմբերով, խլերով ծածկուած. б—ая чахóтка т. Бугóрчатка; -гóръ, гра́ м. 1, բլուր, բլրակ, թումբ. 2, կոյտ. կոշտ, կիտուածք, շեղջ. б. земли́, — снѣгу, — пескý; 3, լեռնգ. կանոնաւոր ձևի ապի կոյտ.

Бугра́нъ м. բս. Ononis, եզնադեղ (կաղնուտ, եշախոտ):

Буг||рúстый ած. բլրաշատ, թմբերով ծածկուած. б—ое мѣсто: -рúть (-рю́ -ря́тъ) ն. կուտակել, դիզել, բլուրներ, թմբեր, կոհակներ առաջացնել. вѣтеръ бугрúтъ мóре: -ся չ. թմբերով, կոհակներով ծածկուել. Невá бугрúтся отъ бýри; -рúще м. յոխ. մի ահագին բլուր, կոյտ, թումբ. -ровáтый ած. բլրաշատ, թմբաշատ. -рóвина ժ. ուռած, բլրացած տեղ, ուռեցք, եռունդ, եռծիծ. -рóвый ած. բլրի, ապակոյտի (т. бугóръ 3).

Бу||гсúръ т. Буксúръ; -гшпрúтъ т. Бýшпритъ.

Будá ж. հնց. (գերմ.) 1, փայտեայ շէնք, շինութիւն, մնաց. անասունմ, որի մէջ կախւում և և ձիւթ են պատրաստում. 2. շիրիմ, գերեզման:

Будá||ра ж. -рка նւզ. 1. թիակաւոր նաւ, գետանաւ. 2, առհ. անճոհ առագաստ, չափով շինած նաւ:

Буд||дúзмъ м. բուդդայականութիւն. -дúстъ м. բուդդայական. -дíйскій ած. բուդդայական. б— ое учéніе.

Бýде չ. եթէ, եթէ որ. б. окáжется возмóж- [нымъ.

Буделúнъ м. (Фр.) ձկնորս. կարթաթելի ամենապարակ մասը, որից կախուած է կարթը:

Бý||день, дня м. (առօրը չ. бýдни, дней) լի օր; լուր օր, առօրական, աշխատանքի օր:

Бý||детъ ապ. т. Бýду: -ди հնց. т. Будь.

Будú||ла հոգ. քունը խանգարող մարդ. -льникъ м. 1, նա որ պարտական է քնածին իր ժամանակին զարթեցնել. 2, քնածին որոշ ժամին զարթեցնող ժամացոյց. -льный ած. զարթեցնող, —նելու. б. колокóльчикъ; -льщикъ т. Будúльникъ 1.

Будúровать (-рую-ютъ) չ. (Фр.) քիթը կախել, լռելեայն անբաւականութիւն արտայայտել, փքւուել:

Бу||дúть (-жý-дятъ), проб—, разб—, ն. 1, քընից զարթեցնել, արթնացնել. 2, զարթեցնել, յարուցանել, գրգռել:

Бýдка ж. նւզ. 1, ժամապահի (часовóй) համար կառուցած պատիկ շէնք, հսկարան, դիտանոց. суфлёрская б. յուշարարի տեղը բեմի առաջ. 2, սայլի կուռը. 3, պատից դուրս սլծած, տանձին կազմութեամբ պատուհան:

Бý||дкій ած. խիստ զգայուն, արթուն. б. звѣрь որս. ամենաչնչին ձայնից, խշխշոցից խրտնող գազան. -кость ж. զգայունութիւն, արթնութիւն:

Бý||дни, ней т. Бýдень; -ничный, -нишній, ած. լի, լուր օրուայ, առօրական. б. обѣдъ, б—ое плáтье, б—ое дѣло. [առուցանել, կերտել:

Бу||довáть (-дýю-ютъ) ն. (լեհ.) հնց. շինել, կա-

Будорáжина ж. ձողի, բիր, ցից:

Будорáжить (-жу-жатъ), взб—. ն. խառնել, յուզել, անհանգիստ անել, վրդովել. խառնաշփոթել. խառնափթորել:

Бý||дочка ж. նւզ т. Бýдка; -дочникъ м. հնց. ոստիկանական քաղաքային պահապան, հսկող ոստիկանական պաշտօնեայ:

Бýдрá ж. բս. ա, Glechoma hederacea, բաղեղնակերպ ծաղիկ. բ. Arabis, ոսղախոտ. գ, т. Плющъ; դ, Linaria, կտաւախոտ:

Бý||дто 1, չ. իբր թէ, իբրև թէ. կարծես թէ. я слышалъ. б. онъ здѣсь; какъ б. онъ не знáетъ: 2, հարցակ. ձայն. միթէ, միթէ այդպէս է:

Бýду. -дутъ, ապառնի (т. быть), որև 1, ամէկաբար գործ է ածւում իբրև ներկայ, օր. а кто же вы бýдете? ինկ դուք ով էք. 2, իբրև օժանդակ բայ կազմում է несоверш. видъ-ի ապառնին, օր. бýду спать կը քնեմ: бýдетъ ապ. ա, բաւական է, հերիք է, բաւ է. съ меня́ и этого бýдетъ ես գոհ եմ և բաւական եմ. вставáй, бýдетъ спать! վեր կաց, բաւական է որչափ քընեցար. բ, бýдетъ тебѣ. вертýшка տղաներ, անզգամ, այլ դու չես մասնիր:

Бу||дуáрный ած. բուդուարի. -дуáръ м. (Фр.) բուդուար (շքեղ զարդարուած մասնաւոր ընդունարան կանանց, նազանքի սենեակ):

Бý||дучи բյ. մբ. լինելով. գոլով (գր.) -дущій բյ. ած. 1, ապագայ, յառաջոյ. б—ая жизнь, б—ое врéмя; 2, (իբրև գոյ.) ա, бýдущій, аго м. (ազնգըերի մէջ) ազնկկից, հանապարհակից. բ, бýдущая, ей ж. նշանած, ապագայ կին, կողակից. գ, бýдущее. аго չ. (իմն время) ապագայ: -дущность ж. ապագայ, ապագայ վիճակ, գոյութիւն, կեցութիւն, ապագայ հանգամանքներ:

Будь, бýдьте. հրամ. (т. быть) ա, եղիր, լեր. будь что бýдетъ թող ինչ կուզէ լինի. բ, գործ է ածւում պայմանական մտքով բոլոր դէմքերի և թուերի համար, օր будь онú въ нуждѣ. я бы помóгъ имъ եթէ նոքա կարօտութեան մէջ գտնուէին, ես նոցա կ'օգնէի:

Будáкъ, á т. Бодáкъ.

Буевáя, óй т. Буйрéнъ.

Бу||ёкъ, -йкá м. նւզ. (т. буй II) 1, խցաննեըից շինած գօտի, որ լողալ չիմացողները կապում են, որպէս զի չխեղդուին. 2, ձկնորս. կարթի վերևից կապած թեթև լողանը:

Бує||рáковина т. Буерáчина; -рáкъ м. -рáчекъ, чка նւզ. 1, ձոր. 2, առհ. փոս, փորուածք. խոռոչ, ձեղքուած. -рáчина ж. պատիկ ձոր, ձորակ, ... -рáчистый ած. ձորերով, խոռոչներով լիք, խոռոչ -рáчный ած. ձորի, փոսի, խոռոչի, հեղեղատի. б - ая водá.

Бýеръ м. (հոլ.) ծովզ. 1, կէս առագաստաձև միակայմ նաւ մի. 2, մի տեսակ սառցասահնակ:

Буеслóвіе չ. անհամ, անմիտ խօսակցութիւն, վայրահաջութիւն, ցնդաբանութիւն:

Бýесть ж. հնց. 1, անմտութիւն, կրակոտութիւն, յանդգնութիւն. 2, յիմարութիւն, տխմարութիւն, տգիտութիւն:

Бу‖жде́ніе, -же́ніе չ. քնից զարթեցնելը, արթնացնելը:

Буженина ի. թարմ խաշած խոզի միս:

Бужъ ա. (Фր.) վիրաբ. բուժի, լոգիկ, ձողիկ. որով օր. մարդուս անդամի հիւանդ խողովակը հետախուզում և լայնացնում են:

Буза́ ի. (պրսկ.) բուզա. 1, ջրից, եգիպտացորենից և այլ հացահատիկներից պատրաստած ըմպելիք մի. 2, ռօսր, նոր գարեջուր. 3, խնձորի կամ տանձի կվաս. 4, տ. Бузу́нъ.

Буза́нить (-ню -нятъ) տ. Бузова́ть.

Буздыха́нъ ա. հնց. զօրավարի գաւազան, որի գլուխը պատած էր սուր մեխերով:

Бу‖зина́ ի. բս. ա, б. чёрная, Sambucus nigra, հասարակ թանթրուենի, քթթկենի կմ շամբուկ. բ, б. кра́сная, Samb. racemosa, ողկուզաբեր շամբուկ. գ, Samb. ebulus, տկտան կմ կարճաբերձ թանթրուենի. **-зи́нникъ** ա. 1, թանթրուենու հիւթ. թանթրուենու թուրշի. 2, թանթրուենու թփուտ. **-зи́нный, -зи́новый** ած. թանթրուենու(ց). б. сиро́пъ թանթ. շարապ.

Бузлу́къ տ. Базлу́къ.

Бу‖зни́къ, а́ ա. 1, բուզա (буза́) խմիչքը պատրաստող և ծախող. 2, բս. Sambucus ebulus, տկտան կամ կարճաբերձ թանթրուենի (քթթկենի). **-зня́** ի. այն տեղը, ուր վաճառում են բուզա (буза́) ըմպելիքը. **-зова́ръ** տ. Бузни́къ 1.

Бузова́ть (зу́ю -ютъ) ն. ծեծել, թակել:

Бу‖зо́вникъ տ. Бузи́нникъ; **-зо́къ, зка́** ա. բս. Syringa, եղրեւանի կամ չեփորուկ. **-зу́льникъ** տ. Бизу́льникъ.

Бу‖зу́нъ, а́ ա. (թուրք.) լճերում լիքն եղած [նստած աղ:

Бу‖зъ ա. բս. Sambucus racemosa, ողկուզաբեր շամբուկ. **-зыня́** տ. Бузина́.

Бу́ище չ. 1, բարձրավանդակ, բաց տեղ, վայր. 2, այն սովորաբար բարձր տեղը, ուր շինած է եկեղեցին. եկեղեցու բ. կը ներսը, ներսի կողմը:

Буй I, ած. հնց. 1. անվեհեր, խիզախ, համարձակ. 2, վայրենի, կատաղի, յախուռն, յանդուգն, անմիտ. II, ա. (հոլ.) ծովգ. խարսխացույց, խարսխի թաթերից կապած լողակը, որ ցոյց է տալիս խարսխի նստած տեղը:

Бу́йвище տ. Бу́ище.

Буй‖волёнокъ, нка ա. պստիկ գոմէշ, գոմշուկ, 'շակ'. **-воловый** ած. գոմշի. **-волъ** ա. **-волица** ի. կնդ. Bos bubalus, որձ, էգ գոմէշ.

Бу́й‖ность ի. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, ամեհութիւն, սանձարձակութիւն, ըմբոստութիւն. **-ный** (бу́енъ, буйна́, о) ած. 1, ամեհի, յանդուգն, յախուռն, անզուսպ, ըմբոստ, սանձարձակ, կատաղի, մոլեգին. 2, աղմկալի, ժխորալի, կատաղի. 3, խոշոր, ուռճացած, առոք, 'առուգ'. б—ая пшени́ца.

Бу́йрепъ ա. (հոլ.) ծովգ. այն պարանը, որով խարսխացույցը (буй II.) կապում են խարսխի թաթերից:

Бу́й‖ственный ած. 1, կատաղի, մոլեգին, ամեհի, ըմբոստ. 2, եկ. ու. անմիտ, անխոհուն, յիմար. **-ство** չ. 1, կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, վայրենութիւն, ըմբոստութիւն. 2, եկ. ու. անմտութիւն, յիմարութիւն. **-ствовать** (-ствую-ютъ) չ. աղմուկ, շփոթ յարուցանել. մոլեգին, կատաղի, բռնի գործեր բանել, անկարգութիւն անել, ըմբոստութիւն ցոյց տալ.

Бу́ка հոր. 1. յուշկապարիկ, մարդագայլ, երևակայական, մանուկներին հրէշ, որով ռամիկ ժողովուրդը երեխաներին վախեցնում է. 2,* անհեզահամբոյր, խեռ, խուսափող, անտանելի, անբարյացական մարդ, հրէշ. «онъ бу́ка, нигдѣ не ужива́ется».

Бука́ ի. արևմտ. այն երկաթապատ տաշտը, չանը, որի մէջը մոխրաջուր են պատրաստում սպիտակ (օճառ) եփելու համար:

Бука́‖шка, -шечка ի. նւզ. ժժմակ (պստիկ միջատ պատեանաթեւերից—Coleoptera); **-шникъ** ա. բս. Jasione, յասնուկ:

Бу́к‖ва ի. 1, տառ, նշանագիր. б. гла́сная, согла́сная; 2,* մեռած տառ, գործի արտաքին կողմը, ձեւը. ձեւականութիւն. «б. убива́етъ, а духъ животвори́тъ», գիրն սպանանէ, այլ հոգին կեցուցանէ (տռ Կորնթ. Բ, 3_6). **-ва́льность** ի. բառացի, տառացի, ճիշտ լինելը. տառացի նշանակութիւն. **-ва́льный** ած. բառացի, տառացի, ճիշտ. տառացի նշանակութեամբ: Буква́льно մ. բառի բուն նշանակութեամբ, բոլորովին, կատարելապէս, իսպառ, ամենևին. б. ничего́ не понима́етъ.

Бук‖ва́рный ած. այբբենարանի, տետրի. **-ва́рь, я́** ա. այբբենարան, տետրակ:

Бу́к‖венный ած. տառի, գրի. **-вица** ի. 1, տ. Бу́ковица; 2, կիւրեղեան գրի մի տանձրին տեսակը (скоропись), որ Ռուսիայում և Գալիցիայում գործածական էր. 3, հնց. այբբեն, այբբենարան. **-воѣдство** չ. տառամոլութիւն. **-воѣдъ** ա. տառամոլ, տառակեր (հեգնական յորջորջում ա, ուսումնականի, որ առարկայի արտաքինի յետևից է ընկած. բ, խրատականի, որ օրէնքի տառն է պաշտպանում):

Буке́‖тъ ա. (Фր.), **-те́цъ, тца, -тикъ** ա. նւզ. բուկէտ. 1, ծաղկեփունջ. 2, հրավառութեան իրերի կապոց, փունջ, որ միանգամից վառում են. 3, գինու, թէյի և այլ ըմպելիքների քնքոյշ և անուշ համն ու հոտը. **-тный** ած. բուկէտի. б—ыя тра́вы.

Бу́ки տոհ. բուկի. 1, բեն (Б) եկ. սլաւ. այբբենի մէջ. 2, ռմկ. անյայտ, երկբայելի բան, պարագայ. это ещё б. այդ դեռ եւս անյայտ, 'անկտրել ձմերուկ' է. 3, փոքր ռուս. ստախօսութիւն, փչախօսութիւն, անճահ, անհամ խօսակցութիւն, բարբաջանք:

Букини́стъ ա. (Фր.) բուկինիստ (հին, բանեցրած գրքեր ծախող):

Бу́кишъ ա. բս. Polemonium caeruleum, տ. Бобъ гре́цкій.

Бу́кля ի. (Фր.) խոպոպիք, գանգուրք, հիւսած և մատանու ձեւով ոլորած, պարած մազեր. եւ այս ձեւով գլխի զարդ. сырцо́выя бу́кли.

Буко‖ви́нецъ, нца ա. **-ви́нка** ի. բուկովինացի, -նուհի:

Бу́ковица ի. բս. Betonica officinalis, շրթնածաղիկ մի. б. бѣ́лая, Primula officinalis, հասուէտ գարնանածաղիկ կմ կովացնծուկ. б. лѣсна́я, Stachys silvatica, արեւպաշտ (եղնախոտ):

Бу́‖ковникъ ա. այն տեղը, ուր փեկոններ (հաճարիներ) են անկած. փեկոնի (հաճարենու) անտառ. **-ковый** ած. փեկոնի, հաճարենու. б. лѣсъ.

Бу‖ко́лика ի. հովուական բանաստեղծութիւն, հովուերգութիւն. **-ко́ликъ** ա. հովուերգու, հովուական բանաստեղծ. **-коли́ческій** ած. (լտ.) հովուական, հովուերգական. б—ая поэ́зія.

Бу́‖колька ի. նւզ. պստիկ խոպոպիք, գանգուրք,

հիւսած ու ոլորած մազեր. -кольный ած. խոպոպիքի, զանգուրքի։

Бук||си́рный ած. իր յետեից քարշող, տանող, ձգող. б. пароходъ ցռկանաւ, որ իր յետեից պարանով կապած նաւը կամ ուրիշ բան քարշում տանում է. -сировáніе չ. իր յետեից քարշելը, տանելը, վարելը (ցռկանաւի մասին). -сировáть (-си́рую-ютъ) отб—, ն. (հոլ.) քարշել, տանել, վարել (նաւով մի ուրիշ նաւ կամ ծանրութիւն, որ զօրտ յետեից պարանով կապած է). б. корáбль,—бáржу; -ся անդբ. և չբ. ցռկանաւից քարշուել, տանուել, վարուել. -сирóвка է. տ. Буксировáніе; -си́ръ ա. (հոլ.) ծովգ. 1, այն պարանը, ճօպանը, որով մի նաւ կը բռնի կապում են մի ուրիշ նաւից (ցռկանաւից), որը զօրտ իր յետեից քարշում, տանում է. взять на б.; *идти́ за кѣмъ-нибудь на б—ѣ մէկի յետեից գնալ, մէկին հպատակուել, մէկի ազդեցութեան տակ գտնուել. 2,* ցռկանաւ, շոգենաւ, որ իր յետեից քարշում տանում է մի ուրիշ նաւ կամ ծանրութիւն։

Бу́||ксовый ած. հաստափայտ տօսախի. -ксъ ա. բս. Buxus vulgaris, հաստափայտ տօսախ (թուփ մի)։

Букъ ա. 1, բս. Fagus, փիճոն, հաճարի, -ենի. бѣлый б., Carpinus betulus, նշխարի,-ենի. II, (գերմ.) 1, մոխրաջուր լուացքի համար. 2, լուացքի տաշտակ. держáть бѣльё въ бу́кѣ.

Була||вá է. (հյց. булаву́; յ. булáвы, -въ; մահակ, գուրզ, 'գաւազանակ' ծայրին կոլոլով (բուլավան բունչուկով փոքր ռուսական հեթմանների նշանն էր). -вáстикъ ա. բս. Clavaria pistillaris, սնկատունկ. -вáчъ, á ա. բս. Cordylia, մահակատունկ։

Булá||вка է. 1, գնդասեղ, քորոց. дéньги на булáвки տ. Булáвочныя дéньги; у негó б. въ головѣ (զարձ.) փոքր ինչ գլուխը տաքացած, գրգռուած է. 2, մեծ, խոշոր գնդասեղ, իբրև արդ ու զարդի պատկանելիք. -вникъ ա. -вница է. բս. Clavaria, գաւազանունկ, գնդասեղատունկ, եղջերատունկ. -воу́сыя бáбочки. կեն. Lepidoptera rhopalocera, սեպաբեղիկ կամ ցերեկուան թիթեռներ. -вочка նւզ. տ. Булáвка; -вочникъ ա. 1, գնդասեղագործ. 2, գնդասեղների տուփ կամ պարճիկ. -вочница է. 1, գնդասեղավաճառուհի. 2, տ. Булáвочникъ 2; -вочный ած. գնդասեղի, քորոցի. б—ая голóвка; булáвочныя дéньги գրպանի, արդուզարդի փող (կանանց). -вчатый ած. խիտ մանր, գնդասեղի գլխի չափ բըծերով, խայտաճամուկ. б—ая тáфта; -вчикъ տ. Длинноу́сый.

Булá||нка է. 'քուրան' (բաց դեղին գոյնով երիվարի սովորական յորջորջումը). -ный ած. (թուրք.) բաց դեղին գոյնի, գոյնով (կենդանի, մաս. ձի). б. виногрáдъ Դոնի մօտերքում սովորական, մեծատակոյտ ու խաղող։

Бу||лáтить (-чу-тятъ) ն. չերտաւորել (պողպատը) -лáтка է. պողպատիկ, պողպատեայ սուսեր. -лáтный ած. բուլատեայ, պողպատեայ. -лáтъ ա. (պրսկ.) 1, բուլատ (ամենալաւ, չերտաւորեալ, դամասկոսեան պողպատ). 2, պողպատիկ, սուր, սուսեր։

Бул||гá է. ռմկ. յուզմունք, շփոթ, վրդովմունք. -гáтить (-чу-тятъ), -гáчить, взб—, 1, ն. յուզել, շփոթել, անհանգստացնել. վրդովեցնել, 2, չ. տ. [Маклáчить.

Булгáръ տ. Болгáринъ.

Булды́||га 1, է. խլոտ, շատ խլելով մահակ, 'չոմբախ'. 2, ա. տ. Забулды́га; -жка է. նւզ. պատիկ և խլոտ մահակ. нóги стáли какъ булды́жки ոտքերս ուռել, փետացել են։

Булды́рь, я ա. 1, պղպջակ, խոց, ուռեցք, եռանդ մարմնի վերայ. 2, դաշտում խորտուբորտ, գեղբուկ, վատ տեղ. 3 առանձին, ամայի տեղում շինած տնակ. булдыри́, рéй, булды́рья, рьевъ յ. անձրևից կամ զգած քարից ջրի երեսին առաջացած բշտիկներ, փամփշտիկներ. պղպջակ։

Булдырья́нъ տ. Балдырья́нъ.

Булдыхáть տ. Бултыхáть.

Булевáръ տ. Бульвáръ.

Бу́||линь, ա. (հոլ.) ծովգ. բուլին (պարան, որով առագաստը քամու դէմ պարզում են)։

Булióнъ տ. Бульóнъ.

Бу́лка է. (լեհ.) բուլկի. 1, ճերմակ ալիւրից թխած քնքոյշ հաց, առհ. մի ամբողջ հաց. 2, ատաղձգ. երկաթեայ ձողի գլխին ամրացրած փայտի կոճը, որով հալած ապակին խառնում են։

Бу́лла է. (լտ.) բուլլա. 1, Հռոմի պապի գրութիւնը, կոնդակը. 2, золотáя б. պատմ. Կարլոս IV. 1356 թ. հրատարակած յայտնի պետական օրինագիրը։

Бу́||лочка է. նւզ. տ. Бу́лка; -лочникъ ա., -лочница է. բուլկիագործ, -ուհի, բուլկիավաճառ, -ուհի. -лочный ած. բուլկու. б—ое тѣсто, Бу́лочная, ой է. հացագործի խանութ, հացագործարան։

Бул||тыхáть, -тыхну́ть ն. 1, հեղուկը բարձրաձայն թափահարել, հարել, ժամ ռալ. 2, մի բան ջրի մէջ ածել, թափել կամ շպրտել, շմփացնել, գցել. б. кáмень въ рѣку́; -ся անդբ. յանկարծ ջրի մէջ ընկնել, շմփալ, գըմփալ. -тыхъ Եփյ. գըմփ, շըմփ ջրի մէջ։

Булы́||га է. 1, վայրի, կոպիտ քար. 2, քարակոյտ. 3, տ. Булды́га 1; -жникъ տ. 1, ճալաքար, կոպիճ. 2, առհ. միջակ մեծութեան կլոր քար. -жный ած. ճալաքարի(ց), կոպիճի(ց). б—ая мостовáя ճալաքարով խճած փողոց։

Бу||лы́ня ա. 1. Թափառական առևտրական, փերեզակ, շարշի, վաճառատու, խարեբայ, որ գիւղէ գիւղ շրջում, կտաւ և այլ բաներ է գնում. 2. անասնավաճառ, առհ. կեղեքիչ. -лы́чъ, á ա. 1, խաբեբայ, աշխարհ առևտրական գիւղացի, առհ. սրիկայ, խաբեբայ. 2, յիմար, անմար մարդ. 3. դուրս սրծած, նապաստակի աչքերով մարդ. 4, նոր, վատ, նօսր կէտ. 5, տ. Булы́жникъ.

Буль ա. բուլեան կահկարասիք (կրէայի ոսկրից շինած ապուածքներով): [թափուող ջրի]։

Бульбу́ль ձյն. կըկլոց (նեղ պարանոցով ամանից

Буль||вáрный ած բուլվարի, ծառուղու. *փողոցային, յետի, լկիրշ. б—ая прéсса; б—ые ромáны; -вáръ ա. (Фр.) բուլվար (քաղաքի մեծ փողոցով անցնող բարձրաւելի ճանապարհը, ծառուղին, որ իբրև զբօսավայր է ծառայում)։

Бульгу́нъ, á ա. կեն. Strix brachyotus, մօրային բու։

Бульдóгъ ա. (անգլ.) բուլդօգ. 1, շուն մի. 2, մեծ տրամագծով պատիկ ատրճանակ։

Бу́ль||канье չ. կըկլոց, կըկլալը (նեղ պարանոցով ամօթից թափուող հեղուկի). -кать, кнуть չ. կըկլալ (նեղ պարանոցով ամանից թափուելիս). *бу́лькнуть слóво արագ. ասել, արտասանել. -ся անդբ. ջրի մէջ սուզուել, ընկղմուել, թաղուել։

Бу||льóнный ած. բուլյոնի. **-льóнъ** ա. (Ֆր.) բուլյոն, 'մսաջուր', 'խաշու':

Бумá||га ի. 1, թուղթ. б. пи́счая, почтóвая, пропускнáя գրելու, նամակի, ծծողական թուղթ. б. обёрточная փաթաթելու թուղթ. 2, թուղթ, գրութիւն, գործ. 3, առհ. գրած որ և է թղթի կտոր. 4, хлопчáтая б. բամբակ, բամբակէ թել, դերձան. **-гомарáка** հոլ. տ. Бумагомарáтель, -ница; **-гомарáніе** չ. թուղթ խզմզելը, 'ի զուր թուղթ ու թանաք փչացնելը. **-гомарáтель** ա. **-гомарáтельница** ի. թուղթ ու թանաք փչացնող, անշնորհք գրչակ. **-гопряди́льный** ած. բամբակ մանելու. б—ая фáбрика; **-гопряди́льня** ի. բամբակ մանելու արհեստանոց. **-гопряди́льщикъ** ա. բամբակ մանող բանուոր, գործաւոր. **-жка, -жечка** ի. նւզ. 1, թուղթ, գրութիւն. գրած թղթի կտոր. кни́га въ б—жкѣ գիրքը լոկ թղթի մէջ է հագցրած, կարած, շալալած է (և ոչ կազմած). 2, ռմկ. թղթադրամ. **-жникъ** ա. 1, ծծողատետր, ծծում կրելու յիշատակարան. քակ. 2, բամբակեայ ներքնակ, 'դօշակ'. **-жный** ած. 1, թղթի, թղթեայ. б. змѣй; б—ая фáбрика; 2, բամբակեայ. б—ые чулки́; **-жóнка** ի. անպիտան թուղթ, թղթի կտոր, գրութիւն:

Бума||зéйный ած. բոմբազինի. **-зéя** ի. (Ֆր.) բոմբազէն (բամբակեայ խաւոտ գործուածք մը):

Бумбýхать չ. դղրդալ, որոտալ (թնդանօթների մասին):

Бумъ ձյ. դըը՜նգ, շըը՜խկ, թըը՜խկ:

Бун||тáрь, я́ տ. Бунтовщи́къ; **-товáніе** չ. 1, ապստամբուելը, ընդվզելը. 2, ապստամբեցնելը, խռովեցնելը, գրգռելը. **-товáть** (-тýю -ютъ) 1, չ. ապստամբուել, ընդվզել (գր.). 2, չ. կատաղել, մոլեգնել, խիստ յուզուել. 3, (взб—) ն. գրգռել, դրդել, սադրել, ապստամբեցնել. 4, չ. շաքրգ. չմաքրուել, մաքրելը վեր շառնել (սխալ պատրաստած ճակնդեղի հիւթի մասին). **-товáться**, взб—, տ. Бунтовáть 1; **-товóй** товáръ կապոցներով ծախուող ապրանք. **-товскóй** ած. խռովայոյզ, գրգռիչ, ամբոխը պղտորող, б—ія впушéнія; **-товщи́къ**, á, ա. **-товщи́ца** ի. ապստամբ կմ ապստամբեցնող, խռովարար, խազմարար այր, կին. **-товщи́ческій, -товщи́чій**, чья, чье ած. ապստամբի խռովարարի. б—іе постýпки.

Бунтъ ա. 1, խռովութիւն, շփոթ, խլրտում. ապստամբութիւն, ընդվզում. 2, վճռկ. կապոց, հակ (ապրանք). б. бéмскихъ стёколъ; 3 ռզմգ. 25 ատժէն երկարութեամբ պատրոյկի կապոց. 4, լեռնգ. (աղահանքերում) աղի կոյտ, դէզ:

Бун||чáніе չ. բզզալը, բզզոց, տզզալը, տզզոց. **-чáть** (-чý -чáть) բզզալ, տզզալ (մեղուի և իշամեղուի մասին):

Бун||чýжный ած. բունչուկի. **-чукóвый** тóварищъ հնց. փոքր ռուսական զօրքի մէջ աստիճան, որ համապատասխանում էր շտաբ-օֆիցերի աստիճանին. **-чýкъ**, á ա. (Թուրք.) բունչուկ. 1, ձիու ագի, կապուած ոսկէզօծ գլխով ձողից. у тýрокъ б—и́ означáютъ стéпень пашéй; 2, հնց. նոյն ձևով դրօշակ, որ կրում էին լեհական և փոքր ռուսական հետմանների առջևից:

Бурá ի. հնք. Borax, Tincal, բորակաքար, տինկալ:

Бурá||вить (-влю -вятъ), проб—, ն. գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակել, գայլիկոնել. **-влéніе** չ. գայլիկոնելը. **-вный** ած. գայլիկոնի, 'բուրղուի.' **-вóкъ**, вкá ա. նւզ. պստիկ գայլիկոն, 'բուրղու'. **-вочный** ած. գայլիկոնի, բուրղուի. **-вчатый** ած. գայլիկոնի, բուրղուի ձևով, նման. **-вчикъ** ա. նւզ. **-въ**, á ա. գայլիկոն, 'բուրղու', գչիր, շաղափ:

Бу||рáковый ած 1, վայրի բազուկի(ց). б. квасъ; 2, կեչու կեղևից շինած կոտի, ամանի. б—ая икрá; **-рáкъ**, á ա. 1, (յաճխ յ. бураки́, óвъ) հաւ. բս. Beta vulgaris, վայրի բազուկ, ճակնդեղ, տակ. борщъ изъ буракóвъ; 2, երկաթեայ թերթ կլոր վառարանի համար. 3, հրավառութեան նիւթի խողովակ, որ ժայթքում է հրեայ շատրուանը. 4, ողորկնու (կեչու) կեղևից շինած կոտ, աման, որի մէջ դաշտային պտուղներ են հաւաքում. 5, б у р а к и́, óвъ յ. ա, երկար, հաստ, անծակ ճտեր կօշիկների կմ այսպիսի ճտերով կօշիկներ, որ հագնում են ամառը գիւղացիք. բ, ձկնորս. կոնաձև կթոցներ, որ թոկի վերայ շարելով ընկղմում են ջրի մէջ քարադիայ (ձուկ) որսալու:

Бурáнъ ա. բորան, ձիւնախառն փոթորիկ, բուք, թիփի Ռուսիայի հարաւ արևելեան տափաստաններում:

Бура||чи́ще չ. յւնլ. մի ահագին բազուկ, ճակնդեղ. **-(á)чище** չ. այն հողը, տեղը, որից ճակնդեղը հաւաքել են. **-чникъ** ա. 1, բս. Borago, վարնգախոտ (խառատերևներից -Asperifoliae); 2, ողորկնու կեղևից կոտեր շինող. **-чный** ած. ողորկնու կեղևից շինած կոտի. **-чóкъ**, чкá ա. 1, նւզ. տ. Бурáкъ; 2, բս. Alyssum, քարախոտ:

Бургоми́||стерскій ած. բուրգոմիստրի. б—ая дóлжность; **-стерство** չ. բուրգոմիստրութիւն. **-стерша** ի. բուրգոմիստրի կինը. **-стръ** ա. (Հոլ.) բուրգոմիստր, քաղաքային վարչութեան աւագ անդամ, քաղաքապետ:

Бур||дá ի. այլևայլ հեղուկների խառնուրդ. խիստ պղտոր խմելիք, հեղուկ, մրուր, գլխա, 'տիլ', 'լիլ'. **-дáстый** ած. խառնուրդից առաջացած, խառնարիւն. б. кобéль.

Бурдю́||къ, á ա. 1, գինու տիկ, տկճոր. 2, ռզմ. տկալաստ, տկերի վերայ շինած լաստ. **-чный** ած. տիկի, տկճորի. б—ое винó.

Бу||ревáлъ ա. 1, խիստ քամի, հողմ, մրրիկ, փոթորիկ. 2, հողմից, փոթորիկից տապալուած ծառեր, փայտ. **-ревáть** (-рю́ю -ютъ) չ. սկս. զօրեղ աղմուկ հանել, վշշալ, կատաղել, մոլեգնել. **-ревéстникъ** ա. կնդ. Procellaria, մրրկահաւք. **-релóмникъ** տ. Буревáлъ 2; **-релóмъ** տ. Буревáлъ 1 և 2.

Бурё||на, -нка, -нушка ի. կոչում են գորշ կարմիր կովին:

Буре́ніе չ. գայլիկոնով, բուրղուով գետինը ծակելը, նորա այլևայլ խաւերից նմուշներ հանելու համար:

Буржуá||зія ի. (Ֆր.) բուրժուազիա (միջին դասակարգ քաղաքացիների). **-зный** ած. բուրժուազիական. պարզ, հասարակ, փոքր ինչ կոշտ կոպիտ:

Бу||ри́льный ած. ծակիչ, ծակելու, գայլիկոնելու. **-ри́льщикъ** ա. գայլիկոնով ծակող, բուրղու տւող բանւոր. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. գայլիկոնել, 'բուրղուել', գետինը կամ քարը գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակել:

Бýрка ի. 1, երինջ, եափնջի, տատատակ. II, կոչում են մոյգ (սև) կարմիր ձիուն:

Бýрка||ло չ. մանկական պարսատիկ, 'պարսանգ' б ý р к а л а կմ б ý р к а л ы, -лъ չ. յ. ռմկ. խիստ խոշոր, մեծ մեծ աչքեր. **-льце** տ. Бýркало; **-льщикъ** ա. պարսատիկաւոր, պարսատիկով քարեր դցող:

Бурка́нъ ա. վայրի հնդկացորեան:

Бýр||канье չ. 1, փնթփնթալը, —լոց, քթթմնջելը, ջլին. 2, մնդառաճ, մնտեղի խօսք արտասանելը. -кать, -кнуть, ն. ռմկ. 1, փնթփնթալ, մռթմռթալ, քթթմնջել, մռմռալ. 2, տ. Брякать 3.

Бурко ա. մուգ (սև) կարմիր սրա ձի (տե՛ս. Бурка II)։

Бур||кýнчикъ ա. բս. Medicago lupulina, գեղին առվույտ. -кýнъ, á ա. բս. ա, Melilotus, կորնգան (մեղրածու). բ, Medicago falcata, մանգաղաձև առվույտ. գ, տ. Эспарцéтъ.

Бур||лáнъ, á ա. բուռլակ. 1, գետային նավի բանվոր, մանավանդ նա, որ նավը պարանով գետն ՚ի վեր քարշում է. 2, ռմկ. ա, բիրտ, կոպիտ, անտաշ, անքաղաքավարի մարդ. բ, անտուն-անտեղ, թափառական, մի կերպ իր գոյությունը պահպանող աղքատիկ ամն. -лáцкій ած. բուռլակի. б—ія пѣсни: *գռեհիկ, կոպիտ. -лáченье չ. 1, բուռլակություն, մշակություն գետային նավի վրայ. 2,* գռեհկություն, բիրտ, անքաղաքավարի վարմունք. -лáчество տ. Бурлáченье: -лáчить (-чу -чать) չ. 1, գետային նավի վրայ բանել, մշակություն անել. 2,* բիրտ, կոպիտ, անքաղաքավարի կերպով վարվել. -лачóкъ, чкá նվզ. տ. Бурлакъ.

Бур||ли́вость ի. փոթորկալից, մրրկալից, անհանգիստ լինելը. -ли́вый ած. 1. փոթորկալից, մրրկալից, անձրևային. б—ое мóре անդադար ալեկոծվող ծով. б—ая погóда; *б. харáктеръ անհանգիստ բնավորություն. 2, աղմկալից, անդադար, խռովայույզ. -лила ի. հոգ. ռմկ. աղմկարար, խռովայույզ, ամբարիշտ ամն. -лить (-лю -лятъ) չ. 1, կատաղաբար ծփալ, ալեկոծվել, մռնչել, եռալ, խլխլալ, պղպջալ. «волнéнія нѣтъ; водá бурли́тъ какъ кипятóкъ»; 2, աղմուկ հանել, 'գոռգոռալ', կռվել, հաչել։

Бурмéть ի. բուրմեթ (պարսկական բամբակեայ կտավ, քաթան մի)։

Бурми́||стрскій ած. բուրմիստրի. -стръ ա. (լեհ.) բուրմիստր(կալվածքի կառավարիչ նշանակված գյուղացի)։

Бурми́тскія зёрна Որմուզի խոշոր մարգա-[րիտներ։

Бур||нáстый ած. շեկ կարմրին տվող, բոցագույն. б—ая лиси́ца, — кýрица; -ноплáменный ած. բոցավառ, վառ, վառվռուն, կրակոտ. -ность ի. փոթորկություն, խիստ ալեկոծություն, կատաղություն, մոլեգնություն։

Бурнýсъ ա. (ֆր.) բուռնուս. 1, մի տեսակ արաբական պատմուճան թէ կանանց և թէ տղամարդկանց. 2, տաբեր ձևի վերնազգեստ, մանավանդ կանանց։

Бýрный (бýренъ, -рнá о) ած. 1, փոթորկալից, մրրկալից, մրրկածուփ, հողմային. б—ая погóда; վրդովված, ալեկոծված. б—ое мóре; б—ая пти́ца տ. Буревѣ́стникъ; 2, աղմկայույզ, խռովայույզ, անհանգիստ, ամբարիշտ. 3, անզուսպ, ուժգին, բուռն, կատաղի. б—ыя стрáсти, б—ые аплодисмéнты.

Буро||вéцъ, вцá ա. բս. Rhinanthus crista galli, մանր աքլորբուկ (աքաղաղի կատար). -ви́ка տ. Борови́ка.

Бурóвить (-влю -витъ) 1, չ. ա, խշխշալով առաջ հանել, խախաջել. բ, եկ գալ, ետ գալ, թթվել (ամբարների մասին). пи́во бурóвитъ; 2, չ. և ն. (взб—), գլխշել, քշել. գլխշելով, մի բանի քսելով առաջ, խոշորում հանդիպածը, խանգարել. сýдно бурóвитъ նավը մեջքը քսում է ջրի յատակին. веслó бурóвитъ թիակը քորշ գալով առաջ է վարում նավի ընթացքին. колесо бурóвитъ անիվը (շոգենավի) թափում է գետի մեջ, քշում է գետինը. отойди́ прочь. не бурóвь тутъ գնա կորիր, զուրկին ավելորդ մի լինիր։

Буровóй ած. (տ. буръ) ծակելու, ծակիչ, պայթեցնելու, 'բուրղավելու'. б. снаря́дъ; б—ая мукá ա, ծակելու ժամանակ փշրված և դուրս թափված հանածոն. բ, ծառը ծակող միջատի դուրս թափած փոշին, թեփը։

Бурóзый ած. բարակարարի, աղեկայի։

Буропѣ́гій ած. գորշ կարմիր, մուգ (սև) կարմիր բծերով։ [ծաւածք մի։

Бурсá ի. (պրուս.) միաբանական պաշտոնեից գոր-

Бýр||сá ի. (լտ.) 1, հնց. հոգևոր դպրոց կամ դպրոցապատկան հանրակացարան աշակերտների համար. жить въ бýрсѣ հոգևոր դպրոցում ապրել. жить на бýрсѣ հոգևոր դպրոցի հաշվով ապրել. 2, հվք. հոգևոր դպրոցի աշակերտներ, դպրոցականներ. -сáкъ, á ա. 1, հոգևոր դպրոցի պարապ (դպրոցի հանրակացարանում ապրող). 2, դպրոցի աշակերտ, դպրոցական, առհ. ուսանող. 3,* ռմկ. կոշտ կոպիտ վարմունքի տէր, բիրտ, անտաշ մարդ. -сáцкій, -сáчный ած. բուրսակի, հոգևոր դպրոցի աշակերտի. *կոշտ կոպիտ, անտաշ, բիրտ։

Бур||тá ի. -тъ ա. 1, հողակույտ, ածած, դիզած, որ պատրաստել են բույսի աճեցնելու համար. 2, ծղոտով ծածկած ձմեռելիք կարտոֆիլի երկար դէզ. -товóй ած. հողակույտի, ածուի. б—ое произóдство բանջարաբուծություն։

Бурун||дукóвый ած. բուռունդուկի[մկնիկ]ի. мѣхъ; -дýкъ, á ա. (թուրք.) բուռունդուկ. 1, ծովգ. առագաստի քարշելու թոկ. 2, ծովգ. տ. Ахтертóвъ; նա գետային նավի վերայ կործանտկան պարան, թոկ. 3, (կերգիլների ոտ) ոտքի ցցուկից անցկացրած սանձ. 4, կնդ. Tamias striatus, գետնաբնակ սկյուռ. 5, բս. Medicago falcata, մանգաղաձև առվույտ. -дýчій, чья, чье ած. բուռունդուկի[մկնիկ]ի. -дýчный ած. բուռունդուկի պարանի, թոկի։

Бурундýшка տ. Брунди́шка.

Бурýнъ, á ա. ծովգ. 1, ծանծաղուտ և խութաշատ տեղերում առաջացող ծովափնեայ անկանոն և խիստ վտանգավոր ալեկոծություն. 2, ավազաբլուր. Սև. արջառ. ցեղ. 3, *առատ բազմություն, շատություն. б. дéнегъ. [ծությին։

Бýрушка նվզ. տ. Бýрка II.

Бурхáнъ ա. մոնղոլական կուռք և տաճար-

Бур||чáніе ած. խլխլալը, պղպջալը. -чáть (-чý -чáть) չ. խլխլալ, պղպջալ. молодóе пи́во бурчи́тъ въ бóчкѣ; бурчи́тъ въ животѣ́ փորս գռգռում է, կռկռում է։

Бýршъ ա. (գերմ.) բուրշ (գերմանական համալսարաններում ուսանողական կազմակերպության անդամ ուսանող)։

Буръ, á ա. դայլիկոն, շաղափ, 'բուրղու'. земляно́й б. գետին ծակելու դայլիկոն. б. не стóитъ դայլիկոնը չէ դիմանում, շուտով բթանում է։

Бýры ա. յ. (հոլ.) բուրեր, բօէրներ (հոլանդացի գաղթականներ, որոնք հարավային Աֆրիկէ գաղթելով, այնտեղ 1848 թ. հիմնեցին Տրանսվալեան անկախ հասարակապետությունը. սակայն հերոսական պատերազմներից և մեծամեծ սխրագործություններից յետոյ 1900 թ. Անգլիայից նուա-

ճունկյան: Այսօր էս նորա շարունակում էն հերոսական գիմադրութիւնը):

Бу́рый *ած.* 1, կինամոնագոյն, դարչինագոյն, որձագոյն. 2, մուգ (սև) կարմրաւուն, գորշ կարմրաւուն. б—ая ло́шадь,—лиси́ца.

Бу́рьяни́къ *ա.* 1, քոլուտ, դաշտային, անպէտք խառնըվ ծածկուած տեղ, վայր. 2, ծառուտ, պուրակ, մացառուտ ծառ. -рья́нный *ած.* դաշտային խոտի(ց), քոլի(ց). б—ая зола́; -рья́нъ *ա.* դաշտային, քոլոտ տեղերում բուսող խոշոր խոտ, քոլ. տոհ. խոտաբոյսեր անպէտք, վնասակար խոտ, քոլ:

Буре́ть, поб—, *չ.* бу́рый դառնալ:

Бу́ря *է.* հողմ, փոթորիկ. մրրիկ, բուք, խիժի. *б. страсте́й,—гнѣва կրքերի, բարկութեան պայթում, բռնկում:

Бу́са *է.* (յո.) հնզ. բուստ (նաւ միջ)

Бу́сель, сла. *ա.* -сель *է.* փոքր սուս. և սպիտ. սուս. կնդ. Ciconia alba, սպիտակ արագիլ, սասեղ:

Бу́сина *է.* -синка *նւզ.* ուլունքի հատիկ. -си́ть (-шу́-си́тъ) *չ.* 1, *տէմ.* бу́си́тъ շաղ է, գալիս, շաղում, թեթև անձրևում է. 2, դերման փոշի, ա-լիւր շաղ տալ, գերման փոշիով կմ ալյուրով ծածկել. 3, պարծենալ, սուտ. անմիտ, անճահ բաներ խօսել: [կատաու:

Бу́ско *հր.* մուգ դարչնագոյն կենդանի. մնւզ.

Бусла́й *ա.* գւռն. անճանի, գռեհիկ մարդ:

Бу́совый *ած.* ուլունքներից:

Буссвѣ́ть *տ.* Бусѣ́ть.

Бусо́ль *է.* (ֆր.) բուսոլ (գործիք որով չափւում է որև է ուղղութեան և մագնիսական միջօրէի մէջ գտնուող հօրիզոնական անկիւնը): [մակ):

Бусто́рка *է.* կնդ. Sorex. սրնչակ (նորթքիթ

Бусурма́нинъ. -ма́нъ, -ма́нить, ся, -ма́нскій, -ма́нство *տ.* Басурма́нинъ, -ма́нъ, -ма́нить, ся, -ма́нскій, -ма́нство.

Бусъ *ա.* 1, շաղ կմ խիստ մանր ձիւն. 2, *լինոզ.* հանքերից թափւող փոշի, գերման խէճ. 3, ալիւրի փոշի, մնւզ. ջաղացում:

Бу́сы, -съ *է.* *յ.* տարակաց կմ մանից շինած ուլունքներ. жемчу́жныи б. սպիտակ մանով յղված մարգարտանման ուլունքներ:

Бу́сый *ած.* գւռն. գորշ կապոյտ, մուգ գորշ կապոյտ. -сѣ́ть, *չ.* կապտել, մոխրանալ, գորշանալ, [մթնադնել:

Бусяно́й *տ.* Бу́совый.

Бута́рь, я և ю́ կոմն. *տ.* Бу́дочникъ.

Бута́фо́рскій *ած.* բուտաֆորի,—րական, б—ія ве́щи թատրոնական ներկայացման վերաբերեալ կահաւորութիւն, զգեստներ և այլ պիտոյքներ. бута́фо́рская, ой *է.* թատրոնական իրերի սենեակ. -та́фо́ръ *ա.* (իտ.) բուտաֆոր (թատրոնական պաշտօնեայ, որ հոգում է ներկայացման համար կարեւոր կահաւորութիւնը, զգեստները և այլ պիտոյքները):

Бу́тень *ա.* *բս.* Anthriscus cerefolium, կերբելուկ (սպոյ? խնդատերև ?):

Бути́ть (-чу́ -ти́тъ). вы́б—. *ն.* պատի հիմքը պատրաստել, ձգել (նորա համար փորած փոսը քարով, խիճով, աւազով լցնելով և այս բոլորը զաջախելով ողողելով). -ся *էր.* շինուել, կերտուել, պատրաստուել, ձգուել (պատի հիմքի մասին). -тка *է.* *տ.* Бучéніе; -товщи́къ, а́, *ա.* պատի հիմքը պատրաստող որմնադիր. -товый *ած.* բուտի, հիմքատակի. б. ка́мень, б—ая кла́дка.

Буто́нъ *ա.* (ֆր.) 1, բոյսի կոկոն, կոկոմ. 2, *պը-ղ ուկ, բշտիկ, ճպուռ, կածիծ:

Бутоньéрка *է.* (ֆր) 1, կոճակի համար շինած անցք, ծակ. 2, բուկետակալ, զգեստից ամրացրած խողովակուկ, բաժակիկ, որի մէջ դնում են բուկետը (ծաղկեփունջը). 3, վիրաբուժական նայր, նեղ և բարձ ծայրով դանակ:

Бутора́жить *տ.* Будора́жить.

Бу́торъ *ա.* *ռմկ.* տնային կայք, գոյք, իրեղէններ, սպաս, մթերքներ:

Бутýзъ *ա.* կարճլիկ և հաստլիկ, թանձրամարմին մարդ կմ երեխայ:

Бутýнъ *ա.* *բս.* Allium altaicum, Cepa, հաստրակ կմ ամարաւան սոխ:

Бутурлы́къ *ա.* հնզ. սռնապանակ:

Бутъ *ա.* I. *բուտ.* 1, վայրի, դաշտային, կոշտ կոպիտ քար, քարէ կտոր. 2, այդպիսի քարից, աւազից և զաջախից պատրաստած պատի հիմքը. II. 1, *տ.* Бутýнъ; 2. սոխի պատիկ, կանաչ ճիւղ. 3, *կնդ.* Tabanus bovianus, գորեխ (բոռեխ, բոռ):

Буты́лица *է.* *նւզ.* *տ.* Буты́ль; -ты́лища *է.* *յւն.* *տ.* Буты́ль; -ты́лка *է.* շիշ. -ты́лочка *է.* *նւզ.* պստիկ շիշ. -ты́лочникъ *ա.* շշագործ. -ты́лочный *ած.* շշի, շշային. б—ое го́рло; б—ое пи́во; б. цвѣтъ; -ты́ль *է.* (ֆր.) սովորականից շշից մեծ շիշ. -ты́льный *ած.* շշի. б—ое го́рло.

Бу́фа *է.* (ֆր.) կիտուածք, մեծ վոթ կանանց զգեստների վերայ (օր. ուսերին):

Бу́фель *ա.* (գերմ.) *մն.* գործծ. ռազմական պաշտօնեայ, ժամապահ, հսկող:

Бу́ферный *ած.* բուֆերի. -րներին. б—ыя таре́лки; -феръ *ա.* (*յ.* буфера́, о́въ) (*անգլ.*) բուֆեր (պաշտպանող գործիք, որ յարմարեցնում են երկու շարժուն տարկաներին (օր. երկաթուղու հարեւան վագոններին) միջև, նրա ընդհարումը մեղմացնելու նպատակով):

Буфе́тный *ած.* բուֆետի. -фе́тчикъ *ա.* 1, բուֆետում ծառայող. 2, բուֆետապան, բուֆետի կառավարիչ. -фе́тъ *ա.* (ֆր.) բուֆետ. 1, պահարան սեղանատան մէջ կմ առանձին սենեակ, ուր պահում են սեղանին վերաբերեալ իրեղէնները. 2, որ և է հասարակական հիմնարկութեան մէջ (օր. թատրոնում, երկաթուղու կայարաններում) սեղանատուն, ճաշարան:

Буфона́да *է.* խեղկատակային, միմոսական ներկայացում, ծաղրաշարժ տեսարան. -фо́нить (-ню -ни́тъ) *չ.* ախեղծիեղ հանաքներ, խեղկատակութիւններ, միմոսութիւններ, վատութիւններ անել. -фо́нскій *ած.* խեղկատակի. միմոսի, ծաղրածուին յատուկ. б—іе ухва́тки: -фо́нство *չ.* սերք, յակէշ հանաք, ծաղրածութիւն, միմոսութիւն. -фо́нъ *ա.* (իտ. և ֆր.) յակէշ ծաղրածու, խեղկատակ, միմոս. կատակերգական դերասան, կատակերգու:

Буфъ *անհ.* (ֆր.) ծաղրական, միմոսական, կոմիքական, կատակերգութեան. о́пера -б., теа́тръ-б. ծաղրաշարժ օպերա, թատրոն:

Бу́халень, лыня *ա.* *կնդ.* *տ.* Быкъ 5; -хало I, *չ.* *կոմն.* վատ, «դորադա» հրացան. 2, *ա.* *տ.* Бу́халень: -хальце *չ.* *նւզ.* պստիկ, խաղի հրացան:

Буха́ра *է.* 1, բնիկած հող, որ 3—4 տարին մի անգամ հանգիստ են ցանում. 2, վուշ, խծուծ:

Буха́рецъ, рца *ա.* բուխարացի, բուխարական թափառաշրջիկ առևտրական: [րօճօծ:

Бу́харь *ա.* մէջը քար ձգած մեատղեայ մեծ

Бу́хать, -хнуть, паб—, 1, *ն.* ազմկով ձգել,

շրխկել կամ թափել, ածել. թրխկացնել. 2, չ. ու. վայր ընկնել. որոտնթաց նետուել մի բանի մէջ. բ. թրխկալ, գրմփալ, շրխկալ. -хаться, -хнуться անդր. վայր ընկնելով թրխկալ, դրմփալ. бýхнуться со всѣхъ ногъ իր բոլոր ամբողջ երկարութեամբ գետին փռուել, վայր ընկնել:

Бух||галтéрія է. (գերմ.) հաշուապահութիւն, տոմարակալութիւն (տե՛ս հ.). -гáлтерскій ած. հաշուապահի, տոմարակալի. -гáлтерша է. հաշուապահի, տոմարակալի կինը. -гáлтеръ ա. (գերմ.) բուխհալտեր, հաշուապահ, տոմարակալ:

Бýхнуть I, չ. (տ. бýхать) կոպտաբար, դատալով, տանց խորհելու մի բան ասել. онъ бýхнулъ емý всю прáвду նա նորա երեսին, աչկաբաց ասաց բոլոր ճշմարտութիւնը. II, разб—, ուռչել, ընդլայնել. дéрево бýхнетъ отъ сырости; -ся տ. Бýхаться.

Бýхта է. (գերմ.) 1, պտտիկ ծովածոց. ծովախորշ. 2, ծուռ, ծուռտիկ տեղ, աղեղ (օր. կախ ընկած թոկի, երկար ձողու վերայ). անհարթութիւն, խորտուբորտութիւն ողոգած տախտակի վերայ. 3, ծովգ. տախտակամածի վերայ շրջանաձև դարսած պարանը. изъ бýхты вонъ! հեռու պարանից (խարիսխ ձգելու ժամանակ). съ бýхты-барáхты (դարձ.) ոչ տարու ոչ -[illegible] անկարծ, անակնկալ կերպով. 4, միմեանց հետ կպած լաստերի արանքներում գոնուող պատիկ տարածութիւնը:

Бухтармá է. 1, ւշեգ. կաշու ներքին երեսի փառը. աւելորդ մսերը. կաշու ներքին, ներքևի երեսը. сдирáть б—ý подхóдкою քերչով կաշու փառը քերել, մաքրել. 2, ոտնի գլխի ներքևի երեսը:

Бухтúть (—, -тúтъ) չ. ծռուել, ծուռ կորել, ծուռ ողողել. пилá бухтúтъ.

Бухтъ ա. (հոլ.) ծովգ. նաւի երրորդ խարիսխը (պահեստի խարիսխներից առաջինը):

Бухъ ձայն. թրը՛խկ. դրը՛մփ. տ. Бапъ.

Буцефáлъ ա. բուկեֆալ (Ալէքսանդր Մակեդոնացու երիվարի անունը). կատկ. ձի, նժոյգ:

Бýчало չ. 1, ջրապտոյտ, յորձանք, անդունդ. 2, ջրով լցուած խոր փոս:

Бу||чáніе չ. բառաչելը. ճչելը, լալը. բզզալը. -чáть (-чý -чáтъ) չ. 1, երկար բառաչել. корóва бучúтъ; 2, լալ, ոռնալ. ребёнокъ бучúтъ; 2, բզզալ, տզզալ. пчёлы въ ýльѣ бучáтъ.

Бý||ченіе չ. (տ. бýчить) լուացքը մոխրաջրով մաքրելը. -чéніе չ. (տ. бутúть) պատի հիմքը ձգելը, շինելը, պատրաստելը. -ченный բյ. ած. մոխրաջրած. մոխրաջրով լուացած, մաքրած. -чёный (-чёнъ -ченá, ó) բյ. ած. հոծած, լցրած. շինած, պատրաստած (պատի հիմքի մասին). -чень, чня (бучáть բայից) տ. Шмель.

Бучú||ло չ. գարնան ջրով լցուած խոր փոս, հոր, որ նոյն իսկ ամառը չէ ցամաքում:

Бу||чúльня է. կտաւ մոխրաջրելու, մաքրելու տեղը. -чить (-чу -чатъ). вы́б—, ն. լուացքը մոխրաջրել. մաքրել. -ся չը. մոխրաջրուել. մաքրուել. бѣльё бýчится; -чка է. 1, տ. Бýченіе; 2, տ. Букъ II,2; 3, ռմկ. ծեծ, ղան, քօթակ. ծեծելը. գզգզելը, քօթակելը. задáлъ емý б—у; -чнóй ած. մոխրաջրի:

Бу||шевáніе չ. կատաղելը, մոլեգնելը, աղմուկ, շփոթ բարձրացնելը. -шевáть (-шýю -ютъ) չ. 1. կատաղել, մոլեգնել, կատաղութեամբ խուժել, փչել, վզզալ, վշշալ, գոռալ. 2, աղմուկ, խառնաշփոթութիւն առաջացնել, կատաղել, մոլեգնել, անկարգ գործեր անել:

Бýшки (бýшкаться, միմեանց հարու տալ) ձայն. б.-барáшки տես, ինչպէս ոչխարը հարու է տալիս, եղջիւրներով խփում է (ասում են, մանուկներին, մատով ցոյց տալով):

Бушлáтъ ա. նաւաստու պարուսինեայ վերնազգեստ, բաճկոն. մահուդից կարած կաղեկի տոտնին կաֆտանը:

Бýшма է. 1, տ. Брюква; 2, հոբ. հաստ, թանձրամարմին մարդ:

Бушмéтъ ա. ռմկ. տափանդակից ամրացրած կաշեայ օղակը, որի մէջ դնում են դրօշակի կամ տէգի ստորին ծայրը:

Бýшпритъ ա. (հոլ.) ծովգ. քթակայմ, նաւի քթի թեք կայմը:

Буя́||нить (-ню -нятъ) չ. աղմուկ, կռիւ, 'դալմաղալ' բարձրացնել, անկարգ, կատաղի, խելառ բաներ անել. -нка է. տ. Буя́нъ I; -нливый ած. խելառ, գիժ, անզգամ, կատաղի. -нный ած. (տ. буя́нъ II) շտեմարանավայրի. -нскій ած. խելառին, վեռնոտին, գժին, անզգամին յատուկ. б—іе постýпки; -нство չ. խելառութիւն, գժութիւն, կատաղութիւն, անզգամութիւն. -нствовать (-ствую -ютъ) չ. աղմուկ հանել, լիրբ, անզգամ, անամօթ բաներ անել. -нщикъ ա. (տ. буя́нъ II) նաւի բեռներն առնող և շտեմարանող բանուոր, մշակ:

Буя́нъ ա. I, (буя́нка է.) խելառ, վեռնոտ, ժպիրհ, դիժ. անզգամ, լիրբ. կռուարար այր, կին. II, Պետերբուրգում 1, տեղ, կղզի, ուր ամբարներ են շինած. 2, այն տեղը, ուր նաւերից ապրանքները (կտաւ, կանեփ, իւղ, ճրագու, այլն) առնելով. շտեմարանում և ջոկում են. 3, հնց. առասպելական կղզի ովկիանոսում:

Бы, бъ չ. (գործ է ածւում բայի անցեալի և անորոշ եղանակի հետ և արտայայտում է ենթադրութիւն, պայման, ցանկութիւն) եթէ որ, թէ որ, եթէ, թերևս. հարկէ որ, պէտք է որ. լաւ էր, որ, երանի թէ. ты бы съѣздилъ къ немý ны́нче լաւ կանէիր, լաւ կը լինէր, որ հէնց այժմ գնայիր նրա մօտ. вотъ бы какъ я желáлъ жить! ահա թէ ինչպէս կը ցանկանայի ապրել. «Ахъ. зачѣмъ я не умерлá. лýчше бы бы́ло!» ա՜խ, ինչու ես չմեռայ. աւելի լաւ կը լինէր:

Бы||вáлецъ, льца ա. փորձուած, 'յետ եկած', բանիմաց մարդ. -вáло Տ. երբեմն, առաջ, յաճախ, պատահում էր, որ. бывáло, онъ ещё въ постéлѣ, къ немý записочки несýтъ; -вáлость է. փորձառութիւն. -вáлый ած. 1, եղած, պատահած. անցած. б—ое дѣло; 2. փորձառու, բանիմաց. не спрáшивай у стáраго, спрáшивай у бывáлаго (առծ.). бывáлое, аго չ. անցեալ, անցած գնացած բան. -вáльщина տ. Былúна II, 1; -вáніе չ. 1, պատահմունք. դէպք. это у насъ не въ б—ный այդ մեզ անծանօթ է, մեզ մօտ չէ պատահում. 2, փխբ. լինելը, եղանելը. -вáть չ. 1, յաճախ. սովոր լինել, գտնուել, պատահել. «Борúсъ нé былъ, но бывáлъ тирáномъ—բռնակալ չէր, բայց երբեմն, սովոր բռնակալ էր դառնում. какъ ни въ чёмъ не бывáло (դարձ.) իբրև թէ ոչինչ պատահած չլինէր. 2, գալ, այցելել. я чáсто бывáю у негó ես յաճախ նորան այցելում եմ. -вшій 1, բյ. ած. որ էր, լինելով, գոլով. 2, ած. առաջուայ, նախկին. -вывать հնց. տ. Бывáть; -вый ած. հնց եղած, պատահած, անցած գնացած:

Быкгóрдень, дня ա. (հոլ.) *ծովգ.* առագաստի ստորին եզերքը քաշող, հաւաքող պարանը։

Быкóвникъ ա. *բս.* ա, Verbascum nigrum, սեւագոյն փլոմոս. բ, Melampyrum, կովցորեան։

Быкъ, á ա. 1, *կնդ.* Bos taurus, ցուլ, արջառ. եզ. 2, որձ (արու) եղջերու (Արք. նահ.), որձ արջ (Սիբ.). 3, տ. Бычóкъ 3; 4, գետի ապառաժոտ, մի քանի սաժէն բարձրութեամբ պատի նման կանգնած ափը. 5, водянóй б. Botaurus stellaris, ջրցուլ (թռչուն արագիլների—Ardeidae—ընտանիքից)։ Быкú յ. ա, *ծրտրպ.* այն ամուր շէնքերը, որոնց վերայ հանգչում են կամրջի կամարները. բ, ցցերից, գերաններից շինած պատուար կամուրջը կամ գետի ափը կոհակների կամ սառուցի կատաղութիւնից պաշտպանելու։

Бы́левóй ած. եղած, պատահած. իրական, վիպական, պատմական, դիւցազնական. б. эпосъ; б—ыя пѣсни; -лúна ի. I, տ. Былúнка; II, (быть բայից) 1, գործ, փաստ, իրական պատմութիւն. 2, վիպական դիւցազներգութիւն. -лúнка ի. *նւզ.* խոտ, քոլ, խոտաբոյս. -лúнный ած. իրական, պատմական, ստոյգ. -лúночка *նւզ.* տ. Былúнка; -лúнщикъ ա. վիպական դիւցազներգու։

Бы́лie չ. *եվ. ս.* խոտ, խոտեղէն, բանջար, -եղէն, դալարի. -лка ի. *նւզ.* տ. Быль 3.

Бы́ло (быть-ի անցեալը, իրրև) մ. քիչ էր մնում, օր. քիչ էր մնացել, օր. գրեթէ, համարեա թէ. «послы́ б. уѣхали изъ Москвы́: ихъ воротúли» դեսպանները քիչ էր մնացել որ մեկնէին Մոսկվայից, բայց նորա յետ դարձրին. -лóй ած. անցած դնացած, առաջուայ, նախկին. бы́лое, óго չ. անցած ժամանակ. -лость *սկւ. գործծ.* տ. Бывáлость: -лочка *նւզ.* տ. Бы́лка.

Бы́ль ի. 1, եղելութիւն, իրողութիւն, իրականութիւն. 2, իրական դէպքի պատմութիւն. 3, տ. Бы́лie; -льё տ. Бы́лie; -льевáтый ած. կոշտ խոտերի հետ խառնուած, քոլախառն. б—ое сѣно; -льникъ ա. *բս.* Gnaphalium silvaticum, անտառային անմեռուկ -льный ած. խոտի, խոտեղէնի, բանջարեղէնի. -льня́къ, á ա. *բս.* Artemisia vulgaris, հասարակ նզածաղիկ։

Бырсь ի. *կնդ.* Hyaena striata, շերտաւոր բորեան. ‹քաւթառքուռի›:

Быстрéнькій, -рёхонекъ, -рёшенекъ, нька, о ած. արագ, արագուկ, բաւականաչափ արագ, սրընթաց. -ринá ի. 1, ջրի արագ հոսանքը. 2, գետաթափ, այն տեղը, ուր ջուրը սովորականից արագ է հոսում. б. рѣчная.

Быстроглáзый ած. սուր, սրատես աչքերով. -кры́лый ած. արագաթև. -лётный ած. արագաթռիչ, սրընթաց. -нóгій ած. արագոտն, արագընթաց. -óкій տ. Быстроглáзый; -пáрный, -паря́щій ած. արագ ճախրող, օր. սաւառնող. б. орёлъ.

Бы́стрость ի. *սկւ. գործծ.* -ротá ի. 1, արագութիւն. 2,* սրամտութիւն, արագ, շուտ ըմբռնելու, հասկանալու ընդունակութիւն. -ротекýщій, -ротéчный ած. արագահոս, սրընթաց. -ротóкъ ա. տ. Быстринá 2; -роýміе չ. սրամտութիւն, միտքի, հասկացողութեան նրբութիւն, կորով. -роýмный ած. սրամիտ, կորովամիտ, ընդունակ արագ հասկանալու, ըմբռնելու. -рохóдный ած արագընթաց, սրնթաց. -рýха ի. *ռմկ.* թեթևաշարժ, աշխոյժ, ժիր կինարմատ։

Бы́стрый ած. (-стръ -стрá, о) ած. խիստ արագ, սրընթաց. -стрь տ. Быстринá; -стрѣ́ть չ. արագանալ, արագընթաց, արագահոս դառնալ. -стря́къ, á ա. *ռմկ.* 1, արագաշարժ, ժիր մարդ. 2, տ. Быстринá.

Бытéйный ած. իրական, իրական կեանքից առած. -тéйскій ած. 1, Ծննդոց գրքի. б—ое повѣствовáніе о всемíрномъ потóпѣ; 2, առօրեայ, կենսական. -тіé չ. գոյութիւն, էութիւն, լինելութիւն, կեանք. Книга Бытія́ Գիրք Ծննդոց. -тíйскій տ. Бытéйскій 1; -тность ի. լինելը, մի տեղ ապրելը, կենալը. въ мою́ б. за границею երբ ես արտասահմանում էի գտնւում. -товáть (-тýю -ютъ) չ. գոյութիւն ունենալ, ժողովրդի կենցաղի մէջ արմատացած լինել. -товóй ած. իրական կեանքից առած. б—ая пóвѣсть,—дрáма; -тописáніе չ. պատմութիւն. պատմագրութիւն. -тописáтель ա. պատմաբան, պատմագիր. -тописáтельный ած. պատմագրական. б. слогъ; -тъ տ. ստորև։

Бытъ ա. 1, կենցաղ, կենցաղավարութիւն, կեցութիւն, վարքուբարք. 2, տ. Бы́тность; это на нáшемъ бытý случúлось այդ մեր ժամանակ պատահեց։

Быть (*ներկայ.* я есмь, ты есú, онъ есть; мы есмы́, вы естé, онú суть; սակայն գործածական են միայն есть—է, են և суть—են ձևերը. *անցեալ.* былъ -лá, о: бы́ли; *ապառնի.* бýду, бýдутъ: *հրամ.* бýдь, бýдьте; տես Бýду, Бýдетъ, Бýди. Бы́ло) A, էակ. բայ. 1, լինել, գոլ(գր.), պատահիլ. Богъ былъ, есть и вѣчно бýдетъ Աստուած էր, է և յաւիտեան կլինի. быть по семý թող այդպէս լինի (բարձրագոյն հրամանով). быть такъ համաձայն եմ (ենք). такъ и быть հէնց այդպէս էլ թող լինի. какъ быть? ինչպէս վարուել, ինչ անել. какъ бы ни было ինչ էլ լինի, յամենայն դէպս. былá не былá հէնց ինչ էլ լինի, ինչ էլ պատահի. чемý быть, тогó не миновáть (առծ.) ճակատագրից չէ կարելի խուսափել. бýдьте здорóвы, бýдьте добры́ ողջ, բարի եղէք. быть въ (на) слýжбѣ, въ отстáвкѣ ծառայութեան մէջ, ծառայութիւնից դուրս գտնուիլ. мóжетъ-быть. быть-мóжетъ մ. կարելի է, թերևս, կարող է պատահել օր. գուցէ. надо быть պէտք է որ, հաւանական է որ. онъ, нáдо быть, ужé пришёлъ; онъ былъ дóбрый (*ուղղ հոլ.*) человѣкъ նա բարի (միշտ բարի, առարկայի մշտական յատկութիւնը) մարդ էր. чѣмъ (*գործիակ. հոլ.*) ты хóчешь быть?—учёнымъ (*գործիակ հոլ.*, ցոյց է տալիս առարկայի ո՛չ մշտական, այլ ընդունած յատկութիւնը). 2, быть къ комý, кудá. ժամանել, գալ. 3, быть у когó ա, լինել, այցելել. онъ былъ у насъ; բ, ունենալ. у меня́ есть дéньги; Б, օժանդ. բայ, որով կազմւում է 1, *սահմ. ապառնին*, օր. я бýду гуля́ть, вы бýдете рабóтать; 2, *կրւ. եղանակը*. օր. онá былá люби́ма նա սիրուած էր, вы бýдете накáзаны դուք կը պատժուէք։

Бы́ть ի. *սկւ. գործծ.* դէպք, պատահմունք, իրողութիւն, փաստ. -тьё չ. 1, տ. Бытié; 2, տ. Бы́тность; 3, տ. Бытъ 1; житьё-бытьё կենցաղ, կենցաղավարութիւն, վարք ու բարք։

Бычáтина ի. արջառի, ցլի. եզան միս. -чáчій, чья, чье ած. արջառի, ցլի, եզան. -чúться (-чýсь -чáтся) անդր. 1,* դաժան, խիստ դէմք, կերպարանք ընդունել. 2,* յամառել, կամակորութիւն, խեռութիւն, վեճոտութիւն անել. -чúще ա. յւել. մի ահագին ցուլ, եզ. -чій чья, чье տ. Бычáчій; -чóкъ, ́чкá ա. 1,

ձագի, ցլիկ. глядѣть бычкóмъ խոժոռութիւն, խէռութիւն անել. խրտնիլ, ունքերի տակից նայիլ. пить бычкóмъ առանց շունչ քաշելու, անընդհատ (միայն՝ քթով շունչ քաշելով) խմել. 2. ռուս ժողովրդական պար. плясáть бычкá; 3, կնդ. կապոտ, գետային կապոյտ ձուկ. 4. ամբարձականից պատիկ տապաստ. 5, бычкú, óвъ յ. ա, պտոլի, անջատ ամպեր. բ. նաւի, նաւակի տակի փի գերաններ:

Бѣ|ганіе չ. վազելը, վազ տալը, վազվզելը, փախչելը. -гатель ա. մկ. գործծ. վազող. փախչող, անցող գ. -гать չ. (տ. брести́ ձևով.) 1, վազել, վազվզել, դէս ու դէն վազ տալ. люди, кричá, спóря и шумя́, бѣгали по кóмнатамъ и дворý»; б. вза́пуски съ кѣмъ մրցմամբ մէկի հետ վազ տալ, աշխատել նրա առաջը կտրել. 2, ռմ. *վազել, հոսել, թափուել, թափառել. 3.* փախչել, փախուստ տալ. б. изъ полкý; 4,* б чегó մի բանից խուսափել, խոյս տալ. б. óбщества. -ся անդ. 1. մէկի հետ մրցմամբ վազել, չափ գնել. 2. (անասունների մասին) զուգաւորուիլ. вóлки бѣгаются въ февралѣ; -гивать տ. Бѣгать; -глéцъ, á ա. փախստական. -гло ձ. տ. Бѣглый.

Бѣгло|кáторжный, ого ա. տաժանակիր աշխատանքից փախած ոճրագործ. -попóвецъ, вца ա. փախած կամ կարգալոյծ քահանայ ընդունող (աղանդաւոր). -попóвщина ի. հաւ. աղանդաւորներ, որոնք քահանաների եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը մերժում են, սակայն ընդունում են միայն փախստական կամ կարգալոյծ քահանաներին. -попóвщинскій ած. бѣглопопóвщина-ի

Бѣг|лость ի. արագութիւն, վարժութիւն. -глый ած. 1, փախած, փախստական. 2, արագ, թեթև; թռուցիկ, հպանցիկ. б. очеркъ արագ ձեռք, б. óчеркъ. обзóръ թռուցիկ ակնարկ, հայեացք: Бѣгло մ. արագ, արագութեամբ, սահուն, վարժ կերպով. читáть, игрáть б.; -глáнка ի. փախստական կինարմատ; -говóй ած. վազքի, վազելու. արընթաց, ձեռընթաց, թեթև, արշաւ. б—ая лóшадь յարձակելու ձիարշաւի համար բռնած ձի. -гóмъ մ. արագ վազելով, խուճապաւ, ձեռնպարտմոր. -гомѣрный ած. վազաչափի. -гомѣръ ա. վազաչափ (վազելու արագութիւնը չափելու գործիք). -готня́ ի. անկարգ, անկանոն վազ, վազվզոց; -гство չ. փախուստ, փախչելը. обратиться въ б. փախուստ տալ, փախչել. -гствовать (-ствую -ютъ) չ. ռմկ. իբրև փախստական ապրել, մի տեղից միւս տեղ փախչելով ապրել. -гунéцъ, нцá ա. տ. Бѣгýнъ 2; -гýнка ի. ռմ. վազտախ, շարժլախ. -гунóкъ, нкá ա. նւզ. 1, տ. Бѣгунéцъ; 2. бѣгункú յ. ձեռընթաց դրօշկա. -гýнъ, á ա. 1, հնց. փախստական, փախուճ. задáть б—á 'պոկ տալ', 'կծիկը գնել', փախչել. 2, 'ռօրգա', լաւ 'արիշավ' ձի. ռմ. ընտիր նժոյգ. 3, լաւ վազող, թեթև ոտքի տէր մարդ. 4, քարէ առու, ձեռան, 'դռռառ' գերկը շինելու համար. 5, ջրաղացի վերնաքարը. 6, (վառօդ աղացում) մեռուղէ գլանակ, որը վառօդի նիւթը տրորում է. 7. (հրաձգութեան մէջ) մի տեղից հրացայտ անիւ. 8, ջրաղացի նաւի ռնդրր. 9, бѣгуны́, յ. տ, աղանդաւորներ, որոնք Պետրոս Մեծի սահմանած անցագիրը մերժելով, ստիպուած են մի տեղից միւս տեղ թափառել. բ. կնդ. Cursores, վազող[թռչուն]ներ. -гýчесть ի. անհաստատութիւն, անցողականութիւն, գոյնը շուտով փոխելու յատկութիւնը. -гýчій ած. 1, վազող, սահուն. շուտով ցրուող, անցնող. б—ая водá վազող, սահուն, ոչ կանգնած ջուր. 2. անցողական, շուտով գոյնը ձգող, փոխող. թառամող, թօշնող. бѣгýчій такелáжъ. ծովգ. կայմերի և առագաստների բոլոր շարժուն պարանները. -гъ տ. ստորև:

Бѣгъ ա. 1, վազ, վազելը, վազ տալը. на бѣгý վազելու ժամանակ, վազելիս. 2, ձիարշաւի տեղը. 3. бѣгá. óвъ յ. տ, ձիարշաւ, կառարշաւ. ձիու արագութիւնը փորձելը. բ. փախուստ, փախչելը. находи́ться въ бѣгáхъ իբրև փախստական ապրել:

Бѣ|дá ի. (յ. бѣ́ды) դժբախտ դէպք, պատահար, դժբախտութիւն, չարաբախտութիւն, փորձանք, թշուառութիւն, աղէտ, արհաւիրք. помóчь, пособить б—ѣ աղէտը, թշուառութիւնը ամոքել, հեռացնել. что за б.? ինչ վնաս, ինչ վատ բան կայ. не бѣдá վնաս չկայ. на б—ý դժբախտաբար. -дишка նւզ. տ. Бѣдá.

Бѣд|ненькій (-ненекъ -нéнька, о) ած. փոքր. խեղճուկ, թշուառ, ողորմելի, արգահատելի. бѣдненько մ. բաւականին խեղճութեամբ, թշուառութեամբ. -ниться (-нюсь -нятся) անդ. խեղճ, աղքատ ձևանալ. -новáтый ած. աղքատի պէս, փոքր ինչ աղքատ, խեղճուկ. -новáть (-нýю -ютъ) չ. աղքատութեան, կարօտութեան, չքաւորութեան մէջ գտնուիլ. -ность ի. 1, աղքատութիւն, չքաւորութիւն, կարօտութիւն, խեղճութիւն. б. не порóкъ (առծ.). 2, աղքատութիւն, նուազութիւն. б. крáсокъ; -нотá ի. ռմկ. 1, տ. Бѣдность; 2, հաւ. աղքատ, կարօտեալ մարդիկ. -ный (-денъ -днá, о) ած. 1, աղքատ, չքաւոր, կարօտեալ, խեղճ. 2, չարաբախտ, դժբախտ, թշուառ, ողորմելի, եղկելի, հէք, արգահատելի 'նաչար'. 3, նուազ, չնչին, փոքրիկ, աննշան. -нѣть, об—, չ. աղքատանալ, չքաւորիլ. -няга հօր. -ня́жка, -ня́жечка փոքր. աղքատ, կարօտեալ, ողորմելի, արգահատելի անձ. -ня́къ, á ա. 1. աղքատ, չքաւոր, կարօտեալ մարդ. 2, դժբախտ, չարաբախտ, թշուառ, ողորմելի մարդ. -ня́ть, об—, տ. Бѣднѣть.

Бѣ|довáть (-дýю -ютъ) ռմկ. տ. Бѣдствовать; -довикъ, á ա. վշտակիր. բազմաչարչար անձ, մարդ, որին միշտ ձախորդութիւն է վիճակուած. -дóвый ած. 1, վտանգաւոր, աղէտաբեր. б—ое дѣло; 2, անհանգիստ, անառակ, անզուսպ, խիզախ, յանդուգն, ժպիրհ, դիժ. б—ая головá; -докýрить (-рю -рятъ). со—, нао—, չ. ռմկ. անզգուշաբար, յիմարաբար իրեն կամ ուրիշին փորձանքի 'թակարդի' մէջ ձգել. -докýрный ած. երկիւղալի, երկիւղ, փորձանք, վտանգ սպառնացող. աղէտաբեր. -докýръ ա. -докýрка ի. իրեն կամ ուրիշին փորձանք, թշուառութիւն սպառնացող, 'շառի' տէր. կին. -доно́сный ած. աղէտաբեր, կորստաբեր. -дственный ած. 1, աղէտաբեր, կործանարար. 2, աղէտալի, չարաբաստիկ, թշուառ, ողորմելի. б—ая жизнь; -дствіе չ. 1, դժբախտ, դժբախտ դէպք, արկած, չարաբախտութիւն. 2, ընդհանուր աղէտ, արհաւիրք, թշուառութիւն, չարիք. -дство մկ. գործծ. տ. Бѣдствіе; -дствованіе չ. կարօտութիւն քաշելը, խիստ տառապելը. -дствовать (-ствую -ютъ) չ. կարօտութիւն քաշել, չքաւորութեան, թշուառութեան մէջ գտնուել, խիստ տառապել. -дýшка նւզ. տ. Бѣдá.

Бѣжа́ніе չ. վազելը, փախչելը, խուսափելը. -жа́ть (-гу́ -жи́шь; -жи́мъ -жи́те -гу́тъ; Հրամ. -жи́; տ. брести́ ձառոլծ.), уб—, 1, վազել, վազ տալ, փախչել. անցնել, ընթանալ (որոշ աղօթքներում, Նմն. бѣгать); часы́ бѣгу́тъ ա, ժամերը արագութեամբ անցնում են. բ, ժամացոյցը առաջ է գնում, առաջ է ընկնում. 2, б. чего́, отъ чего́ խուսափել, խոյս տալ. 3, փախչել, խոյս տալ. 4, (уб—, сб—) ա, փախչել. о. изъ по́лка; բ, (եռացող հեղուկի մասին) վազը թափուել. молоко́ убѣжа́ло; 5, գոյնը գնալ, կորցնել. փափախուել, խամրանալ. нѣжные цвѣты́ отъ со́лнца бѣгу́тъ; -же́нецъ, нца ա. 1, օտարայ փախստական. 2, Սրբ. առանձնակեաց աշխարհից փախած ճգնաւոր. -жі́й ած. արագընթաց, սահուն. հեշտութեամբ հոսող. -жо́къ, жка́ ա. Նւզ. պատիկ տարածութիւն, որ կարելի է մի շնչում վազել, անցնել:

Бѣле́но չ. 1, սպիտակ բան, իր, սպիտակեղէն, սպիտակեղէն, սպիտակացուող բան, տարազ. 2, սպիտակացնելը. -лево́й ած. 1, կտաւեայ ճանօթից, զերծանից, թելից. б—ые чулки; 2, տ. Бѣльево́й; бѣлева́я, ой ի. լուացքատան կինարմատ. -лезна́ ի. տ. Бѣлесть; -ле́нь, лька́ ա. 1, Կնդ. Phoca leporina, ծովնապաստակ. 2, (ծովափնեայ բնիկների մօտ) փոկի ձագ. -ле́на տ. Бѣле́на; -ле́ніе չ. սպիտակացնելը. բանը. ծեփելը. -ле́нькій (-е́некъ,-е́нька, о) ած. փոքր. սպիտակիկ, -կուկ, չորմող, -իկ. бѣленькій, аго ա. տ. Бѣлёкъ 1; -лёсова́тость ի. սպիտակաւուն. -лесова́тый ած. սպիտակաւուն. -лёсови́на ի. սպիտակաւուն, սպիտակին տուող բիծ. -лесто́вый ած. Aspius rapax ձկան -лесть ա. Aspius rapax սպիտակ ձուկը (Դնեպր գետում.) -ле́сый ած. սպիտակաւուն, պարզ, -лёхоне́къ, нька, о ած. բոլորովին սպիտակ, ձիւնափայլ. -ле́цъ, льца ա. 1, վարդապետացու, որ վանքում աբեղայ պատրաստուում է վարդապետական կոչման համար, մանկ. 2, бѣльцы́ յ. ա, տ. Бѣлки́ տ. (տ. Бѣло́къ 10). բ, բս. Bellis perennis, անթառամ ծաղիկ (զատկածաղիկ). -лё-шене́къ, нька, о տ. Бѣлёхоне́къ, нька; о; -ли, տ. Бѣль 11; -лива́ть տ. Бѣли́ть.

Бѣ‖ли́за ի. արևմտք. Մակեդոնական նաւազրոյների պատիկ տարազը, որով նաւի յառաջի ծայրերը կոչնում (զօդում) են. -ли́зна ի. սպիտակ, պայծառ չերս կամ բիծ. -лизна́ ի. սպիտակութիւն, ճերմակութիւն. -ли́къ, а́ ա. 1, բս. Alisma plantago, զորտի գդալ (ծորակին բույս մը). 2, մի տեսակ սպիտակաւուն սիլիկատի զրանիտ (Հատաքար). -ли́ло չ. Լռնզ. կոյրց. կուլեկից և ածուխի տակառից պատրաստած մի տեսակ խմոր, որով թուղթից ձուլելի տարկանների կաղապարները թրջում են. бѣли́ла, -лъ և ամն. бѣлилы, -лъ յ. շպար, շպարանք. սպիտակ դեղ, փոշի, ներկ. -ли́льница ի. շպարի, շպարանքի տուփ, աման. -ли́льный ած. 1, շպարի(ց), շպարանքի(ց), սպիտակ դեղի(ց). 2, սպիտակացնելու, ճերմակացնելու, սպիտակացնող. -ли́льня ի. կտաւ, բուրդ եւն սպիտակացնելու տեղ, թափշարան. -ли́льщикъ ա. 1, շպարադրող. 2, (бѣли́льщица ի.) կտաւեղէն, մահուդեղէն եւն մաքրող և սպիտակացնող բանուոր, թափիչ. -лина́ տ. Бѣлизна́; -ли́ть (лю́- -ля́тъ և бѣля́тъ); вы́б—, ն. 1, ան. սպիտակացնել, սպիտակ գոյն տալ. 2, սպիտակ դեղ քսել, քսել (գր.), ծեփել. б. потолки́, стѣны; 3, б. бѣльё, холстъ լուացքը, նոր գործած կտաւը (որ գորշ է լինում) ջրով (մեզ ձեռն վերայ) սպիտակացնել. -ся 1, անց. (на б—,) շպարուիլ, երեսին սպիտակ դեղ, ներկ քսել. 2, կր. (вы́б—) սպիտակացնուիլ. холстъ бѣли́тся; -ли́ца ի. 1, նոր վանքը մտած. կուսակրօնութեան համար պատրաստուող օրիորդ. «մանկուհի». 2, տ. Бѣло́шникъ.

Бѣля́чій, чья, чье ած. սկիւռի. б. мѣхъ. ‖чій.

Бѣ‖ли́чка տ. Бѣли́ца 1; -лі́й, лья, лье տ. Бѣли-

Бѣ‖лка ի. 1, Կնդ. Sciurus vulgaris, հասարակ սկիւռ. верте́ться какъ б. въ колесѣ́ անվերջ վազվզել, մտատանջուել. II, տ. Бѣле́ніе; -лки, ов տ. Бѣло́къ; -лкова́нье չ. Սրբ. սկիւռի որս, որսորդութիւն. -лкова́ть (-ку́ю -ю́тъ) չ. Սրբ. սկիւռներ որսալ, սկիւռներ որսալով և շահագործելով զբաղուել:

Бѣл‖кови́на ի. 1, տկլոմին, ձուի սպիտակուցի բաղկացուցիչ մասերից մէկը. 2, տ. Бѣль 4; -кови́нный ած. սպիտակուցային. б—ыя тѣла́; -ко-вщи́къ, а́ տ. Бѣло́чникъ; -ко́вый տ. Бѣлкови́нный.

Бѣлко́вье չ. Սրբ. սկիւռորսութիւն, սկիւռի որս

на-Бѣло́ տ. Набѣло́.

Бѣло‖бо́кій ած. սպիտակակող, սպիտակ կողքերով. б—ая овца́; -боро́дка ի. բս. Geropogon, սպիտակ մօրուսաւոր. -боро́дый ած. սպիտակամօրուք: -бро́викъ ա. Կնդ. Turdus iliacus, կարմիր կեռնեխ (Թռչ.). -бро́вый ած. սպիտակ յօնքերով. -бры́сый ած. խիստ խարտեաշ, պայծառ. շէկ յօնքերով և թարթիչներով. -брю́хій ած. սպիտակափոր, սպիտակ փորիկով. -ва́тый ած. սպիտակաւուն:

Бѣ‖лова́ть (-лу́ю -ю́тъ) 1, չ. Հնց. որսալ, որսի գնալ. 2, ն. б. звѣ́ря Հաւտարկել. Նահ. որսած գազանների մաշկել և միսը պատրաստել. -лови́къ, а́ ա. 1, տ. Бѣлый грибъ; 2, սպիտակ, մաքուր պատրաստած թուղթ, գործ. -лово́й ած. սպիտակ, մաքուր պատրաստած (հակառակ տ. Чернова́й).

Бѣло‖воло́сый ած. սպիտակ մազերով, սպիտակահեր. -га́лстучный ած. սպիտակ փողպատով. -гла́зка ի. 1, Կնդ. Fuligula nyroca, ծովական լոր. 2, սպիտակ, կոյական բծերով կաւ. -гла́зый ած. 1, սպիտակ աչքերով. 2, աչքի վերայ սպիտակ թաղանթ, փուշ ունեցող (կենդանի.) -голо́вецъ, вца ա. 1, բս. ա, Spiraea ulmaria, ծորական տատասկ. բ, Achillea millefolium, հազարատերեւուկ. 2, փրփրաւուն ալիք, կոհակ, զէտ. -голо́вка ի. բս. ա, տ. Бѣлоголо́вецъ տ. և բ. բ, Trifolium montanum, լեռնային առուոյտ (երեքտերեւուկ, երեքնուկ). -голо́вникъ ա. բս. ա, Spiraea filipendula գնդաւոր տատասկ, Sp. ulmaria, ծորական տատասկ. բ, Vaccinium uliginosum, ճահճային հապալասի. գ. Spiraea digitata, մատնաւոր տատասկ (որից թէյ են շինում.) -голо́вый ած. 1, սպիտակագլուխ. 2, սպիտակ մազերով. -гри́вка ի. սպիտակաբաշ ձի. -гри́вый ած. սպիտակաբաշ, սպիտակ բաշով. -гру́дый ած. սպիտակ կրծքով. -гу́зка ի. Կնդ. Cervus pygargus, վայրենի այծ. -дре́вникъ ա. բս. Leucadendron, կաշետերև ծառ. -ду́жка, -ду́шка ի. սպիտակ կրծքով, կրծքին սպիտակ խալով աղուէս կամ կզաքիս. -ду́жчатый, -ду́шчатый ած. սպիտակ կրծքով. б—ая лиси́ца.

Бѣло‖зёрка ի. 1, ընկօզերեան (այժմեան ...) նաւ. 2, ընտիր զինեան աղ մի. -зо́рный ած. մաքրած, պաշտ, պարզ, ջինջ, վճիտ. о ... сало;

-зóръ ա. բս, Parnassia palustris, մօրական լերդուկ. -зýбый ած. սպիտակատամ. -кáменный ած. 1, սպիտակաքար, սպիտակ քարերից շինած. б—ыя палáты; 2, սպիտակափայլ, սպիտակաշէն, սպիտակափառ (ժողովրդական անունը Մոսկվայի). Москвá б—ая; -копы́тникъ ա. բս. ա, Tussilago farfara, հայրի դեղը (խոճիկ, խոճկորիկ, տատրակ). բ, Petasites vulgaris, երկտերև հայրի դեղ. -кóрка ի. բս. Artemisia inodora, անհոտ նշածաղիկ։

Бѣло||кóсовый ած. գոյնզգոյն, նաշխուն կերպասից. -кóсъ ա. հնց. գոյնզգոյն, նաշխուն մետաքսեայ կերպաս։

Бѣло||крóвіе չ. բժ. սպիտակարիւնութիւն, սպիտակախտութիւն (որի ժամանակ արեան սպիտակ գնդակները անբնական կերպով բազմանում են). -крылка ը. Libellulida, ճպուռների էգ միջատ (որին կոչում է чернокрылка); -крылый ած. սպիտակաթև. -крыльникъ ա. բս, Calla palustris, մօրային օձախոտ, կարմիր ջրապղպեղ. -кýдреникъ ա. բս. Ballota nigra, ժահահոտ եղինճ (շրթնածաղիկներից -Labiatae). -кýдрый ած. սպիտակագանգուր. -кýрый ած. բաց խարտեաշ, սպիտակաւուն մազերով և պայծառ մորթով։

Бѣлóкъ, лкá ա. 1, հացահատիկի, սերմի սպիտակուցը. 2, ձուի սպիտակուց. 3, յաճխ. յ. бѣлки́, աչքի սպիտակուց (աչքի եղջերեայ մաշկը շրջապատող սպիտակ, անթափանցիկ թաղանթը). 4, արաղի գլուխը. 5, կաղնի ծառի բնի սպիտակ շերտը, որին անմիջապէս կպած է կեղևը. 6, սպիտակ ծառախտ. 7, բս. ա, Anemone, պուտ. բ, Argemone, փշոտ խաշխաշ. 8, տ. Бѣлёкъ 2; 9, տ. Бѣлковина 1; 10, б ѣ л к и́ յ. ա, բարձրաբերձ, մշտական ձիւնով ծածկուած սպիտակափայլ լեռներ (Սիբիրում.). բ, փրփրադէզ կոհակներ, ալիքներ. գ. ռմկ. աչքեր.

Бѣло||ли́ственникъ, -ли́стникъ ա. բս. Centaurea moschata, մշկահոտ տերեփուկ. -ли́цый ած. սպիտակադէմ, սպիտակատես. -ли́чка հոր. սպիտակ երեսով մարդ. -лóзникъ ա. ա, մի տեսակ ագելօտ և թուփ. բ, Salix depressa, կարճաբերձ ուռի կամ ուռենի. -лóзъ ա. բս. սպիտակ ուռի կամ ուռենի. -мóйка ի. 1, լուացարար կին. 2, գետի վերայ տեղ, շինութիւն, ուր բուրդ են մաքրում. -мóрдый ած. սպիտակերախ, սպիտակադունչ, սպիտակացռուկ. -мýтка ի. ստորին տեսակ ցորենի ալիւր. -мѣ́стецъ ա. հնց. հարկից, տուրքերից ազատ քաղաքացի. -мѣ́стный ած. հարկերից, տուրքերից ազատ. -нóги ի. յ. մի տեսակ մեծ խուփ, խփան, որով կամուրջի մօտ ջուրը կապում են. -нóжка ի. սպիտակ ոտներով կենդանի (օր. ձի). -пáрусники ա. յ. ժողովրդ. բանաս. նաւեր. -пáшцы ա. յ. հարկից ազատ գիւղականներ, շինականներ. -помѣ́стный տ. Бѣломѣ́стный; -ри́зецъ, зца ա. ամուսնացած (ոչ կուսակրօն) հոգևորական. -рýкій ած. սպիտակ ձեռքերով. -румя́ный ած. սպիտակ և կարմրաւուն. -рýсскій ած. սպիտակ ռուսական. б—ое нарѣ́чіе; -рýссъ ա. սպիտակ ռուս, սպիտակ Ռուսիայի բնիկ. -рýчка հոր. փափկասէր, շքեղ կեանքից խուսափող, պճնամոլ մարդ. -рýчное мастерствó ձեռագործութիւն. -ры́бица ի. Salmo nelma, սպիտակ սաղմոն, նելման. -снѣ́жный ած. ձիւնափայլ, ձիւնի պէս սպիտակ. -стóйка ի. բս. Pulmonaria officinalis, հասարակ թոքախոտ. -тáлъ տ. Бѣлолóзъ; -торгóвый ած. հնց. արշինով, գազով առևտուր անող. -тýрка տ. Арнаýтка; -тѣ́лецъ, льца ա. կնդ. սպիտակամարմին, մաքրափայլ (Եւրոպայի). -тѣ́лъ ա. սպիտակ, կլպած շրջանակ տակառի համար. -тѣ́лый ած. սպիտակամարմին, սպիտակամորթ։

Бѣло||ýсъ ա. 1, սպիտակ բեխերով. 2, բս. ա, Nardus stricta, փշախոտ (վատ քոլ, որոմ, որ աճում է ապառաժ տեղերում). բ, Stipa տափաստանային խոտը. -хвóстикъ ա. կնդ. Haliaëtus, սպիտակատուտ ծովարծիւ. -хвóстый ած. սպիտակագի, սպիտակապոչ, սպիտակատուտ. -цвѣ́тка ի. տ. Бѣлóкъ 7, տ. -цвѣ́тъ ա. տ. Бѣлóвникъ, Бѣлоголóвецъ 1, տ. -чáшникъ ա. բս. Tectona, հնդկական կաղնի։

Бѣ||лочникъ ա. (Սիբիրում) սկիւռներ որսող և շահագործող -лóчникъ տ. Бѣлоцвѣ́тъ; -лочный սկիւռի. -лóчный ած. սպիտակուցի, սպիտակուցային. б—ая перепóнка глáза աչքի սպիտակ թաղանթը։

Бѣло||швéйка տ. Бѣлошвéя; -швéйный ած. ճերմակեղէն կարելու, պատրաստելու. б—ая мастерскáя; -швéя ի. ճերմակեղէնի վարպետուհի. -шéйка տ. Бѣлодýжка; -шёрстый ած. սպիտակ բրդով, սպ. մազերով. -я́рая, -я́ровая пшени́ца ժողովրդ. բանաս. ձիու ունդ, կեր։

Бѣлý||га ի. կնդ. Acipenser huso, եւրոպեան թառափ. ճանար. զուլթխի. 2, տ. Бѣлýха; -жина ի. թառափի մսո, միս. -жій, жья, жье ած. թառափի. б—жья икрá; -жникъ տ. Бѣлоцвѣтъ; -ха ի. 1, կնդ. Delphinapterus leucas, մի տեսակ դելփին, ծովախոզ, ծովային խոճկոր. 2, բս. Antennaria dioica, երկտուն անմեռուկ, 'կատուի թաթ'. -шій, шья, шье ած. դելփինի, ծովախոզի։

Бѣ||лый (-лъ -лá, о; -лы և -лы) ած. 1, սպիտակ, ճերմակ, 'բող'. б цвѣтъ; б—ое винó. б—ое лицó; 2, պարզ, պայծառ, մաքուր, յըստակ. б. листъ, — платóкъ; среди́ *бѣ́лаго дня օր ցերեկով. 3, ազատ, անկախ, ինքնուրոյն. бѣлый царь սպիտակ, 'բող' արքայ (անուանում են թիւրքական և մոնղոլական ազգերը Ռուսաց Կայսերը). б—ое мѣсто հնց. քաղաքում տեղ, որ ազատ էր հարկից և տուրքերից. б—ое духовéнство ամուսնացած, աշխարհիկ հոգևորականութիւն. б—ое орýжіе տ. Холодное орýжіе; б—ые стихи́ չափաչափած, առանց չափաբերութեան, ա. ոտի բանաստեղծութիւն. Б—ая Русь Սպիտակ Ռուսիա. б—ое мя́со հորթի կմ հաւի միս. б—ая горя́чка բժ. Delirium frigidum, զառանցանք, -ցութիւն առանց ջերմութեան. б. грибъ բս. Boletus edulis, ուտելի թնջուկ, սունկ. б—ая избá խրճիթ, որի վառարանը ծխնելույզ ունի կմ խրճիթի մաքուր մասը հոլանդական վառարանով. б—ая ры́ба ա, խորաքանչիւր թեփաւոր մանր ձուկ, տ. Бѣль 8; բ, Կամչատկայեան տարմաձուկ. б—ая ры́бка սովորական հարինգ. б—ая кость (մօնղոլների և ղալմուխների մօտ) ազնիւ ծագում, զարմ. б. бракъ եռնգ. փոխած, պարսաւած արծաթեայ դրամ, որ քաշով և որակով անհամապատասխան է իր կոչմանը. б—ое серебрó ամենամաքուր, անխառն արծաթ. б—ая свинцóвая рудá ծծմբաթթուային կապար։

Бѣ||ль ի. 1, սպիտակ իր, առարկայ, սպիտ. դեղ, ներկ. 2, տ. Бѣлизнá; 3, փափուկ և սպիտակ կաւեայ թել, դերձան. вязáть чулки́ изъ бѣ́ли; 4, ծառի երեսի հիւթալից շերտը, որին անմիջապէս կպած է կեղևը. 5, ձկան պարզին

տաւղ թեփը. 6, մի տեսակ խնձոր. 7, ծառի բնի վերևի հիւսնդ. շերտը. 8, կուրծքանշխոր ձուկ բացի թառափազգիներից. 9, հիւսիսափայլի սկիզբը. 10, հնց. զրամ, փող. 11, бѣли, ей յ. բժ. Leucorrhoea, ծաղիկ կմ սպիտակ հոսում կանանց, ուտիչ յատկութեամբ կանանց հովութիւն, սպիտակ ապարան:

Бѣ|льё չ. 1, ճերմակեղէն, սպիտակեղէն, լուացքի շորեր. столо́вое, носи́льное, посте́льное б.; 2, շատ կկկզանք, որով կաշեգործները կաշին զարդարում են. 3, ստուցի երեսի պղտոր շերտը (հիւկը տ. сипе́цъ, որը դէպի ջուրն է դարձած). -льево́й ած. ճերմակեղէնի. б—а́я корзи́на.

Бѣлько́вый ած. մատղաշ փայտի, ծուլանապատակի:

Бѣльмо́ չ. (յ. бѣ́льма, бѣльмъ) 1, աչքի հատ. 2, տ. Бѣло́къ 7, բ. 3, бѣльма կմ ռմկ. бѣльмы յ. աչքեր: Ты у него́ какъ *б. на глазу́ դու նորա աչքի փուշն ես:

Бѣльмо́къ ա. Sarcocolla արևելեան խէժը, որ տացւում է Penaea աֆրիկեան թուփից, անծըւթ:

Бѣль|морѣ́зъ ա. հատահան (գործիք, որով աչ-[քի հատը կարում հանում են):

Бѣль|ни́къ, а́ ա. կտաւեղէն, մամ կին սպիտակացնելու տեղ. -ный ած. սպիտակ (չձխլթած). б—ая пря́жа, -цы́, ա. յ. տ. Бѣле́цъ; -чу́гъ ա. -чу́ть ի. տ. Бѣль 8 կմ Бѣлая ры́ба.

Бѣ|лѣ́ть, поб—, չ. 1, սպիտակել, սպիտականալ. 2, որև -лѣ́ться չ. հեռուից սպիտակին տալ. -люкъ, а́ ա. տ. Бѣлу́ха 1; -ля́къ, а́ ա. 1, մարբասէր, աշխատանքից, գործից խուսափող, պճնամոլ մարդ. 2, (Վոլգայի վերայ) ձկների տարմ, երամ. 3, կնդ. Lepus variabilis, Ալպեան նապաստակ. 4, սպիտակ քուէ. 5, бѣляки́ յ. Бѣлки́ բ. (տ. Бѣло́къ).

Бѣля́на ի. Վոլգայի և Դոնի վերայ տափակ յատակով նաւ, որով փայտ են կրում, իսկ տեղ հասնելուց յետոյ քանդ են ածում երբև վառելիք:

Бѣля́|нка ի. 1, սպիտակադէմ, 'շարմաղ' կինարմատ. 2, սպիտակամազ կենդանի (օր. հորթ, կով եւն). 3, կնդ. Pieris brassicae, կաղամբակեր թիթեռ. 4, բս. ադարիկոնի մի քանի տեսակները. 5, բս. Leucojum, մեծ ձիւնածաղիկ. 6, бѣля́нки յ. խորտակուող, յետ նահանջող, փրփրադէզ ալիքներ, կոհակներ. -ночка ի. փոքր. սպիտակուկ, 'շարմաղիկ' կինարմատ, աղջիկ:

Бѣля́чина ի. Ալպեան նապաստակի միս:

Бѣля́|чка ի. աշխատանքից խուսափող, պճնասէր, պճնամոլ կինարմատ. -шка տ. Бѣлянка 2 և 4.

Бѣ|сёнокъ, нка ա. (յ. бѣсеня́та,-тъ), -сёночекъ, чка, -сёнышъ նւզ. 1, պստիկ դև, դևուկ, չար ոգի. 2,* կտկւ. դևուկ, անզուսպ, անհանդիստ, խիստ չար մանուկ, երեխայ. -сиво չ. գւռկ. ամէն մի շշմեցուցիչ խոտ, բանջարեղէն, զիժ խոտ. եւ գինի. -си́на ի. ռմկ. խենթութիւն, խելառութիւն, վեռնոտութիւն. -си́ть (-шу́ -сятъ), взб—, ն. կատաղացնել, խիստ գրգռել, բարկացնել, զայրացնել. -си́ться 1, (взб—) չ. կատաղել, 'դառչիլ'. соба́ки въ жа́ркое вре́мя бѣ́сятся; 2, (взб—) խիստ բարկանալ, մոլեգնել, կատաղել, բարկութիւնից ուշակորոյս լինել. 3, (наб—) խիստ խնդալ, խաղալ. -сни́къ ա. բս. Cestrum, մրճաթուփ կամ ծառուկ (մորմազգիներից—Solanaceae); -снова́ніе ն. 1, դիւահարութիւն, դիւաբախութիւն, այսահարութիւն. 2, կատաղութիւն, մոլեգնութիւն. -снова́тый ած. 1, դիւահար, դիւաբախ, այսահար. 2, կատաղի, մոլեգին. -снова́ться (-ну́юсь -ются). 1, էր. այսահարուիլ, դիւահարուիլ, դիւաբախուիլ. 2, տ. Бѣситься 2; -со́вка ի. վհուկ, կախարդ, չար կինարմատ, 'ջադուբազ'. -сово молоко́ բս. Euphorbia, կաղանչան (կաղնչնան). -со́вскій ած. դիւային, այսային, սատանայական. б—ое наважде́ніе; -со́вство չ. -со́вщи́на ի. 1, դիւահարութիւն, դիւաբախութիւն, այսահարութիւն. 2, ռմկ. կատաղի, մոլի, մոլեգին գործեր, արարմունք. -со́къ, ска́ ա. կնդ. Parus, մի տեսակ երաշտահաւ. -соуго́дникъ ա. հնց. այսակիր, դևի արբանեակ, մեղաւոր, մեղապարտ. -съ տ. ստորև:

Бѣсъ ա. 1, դև, այս (զր.), չար ոգի. рассыпа́ться ме́лкимъ бѣ́сомъ (դարձւ.) խիստ քաղաքավարութիւն բանեցնել, շողոքորթել, քծնել. лы́сого бѣ́са полу́чишь (դարձւ.) ոչինչ էլ չես ստանալ: 2,* դև, դերմարդկային, արտասովոր (լաւ կմ վատ) էակ. 3,* կիրք, տենչ, փորձութիւն, գայթակղութիւն:

Бѣ|чи́, -чь (-гу́ -гу́тъ; անց. бѣ́гъ) գւռկ. փախել:

Бѣша́ва հոր. չարաճճի, խիստ չար, անզուսպ մարդ:

Бѣша́въ ա. բս. Campanula cervicaria, զանգա-[կածաղիկ:

Бѣ|шени́къ ա. -шени́ца ի. 1, բս. ա, Cicuta, խնդամոլի կմ մոլեխինդ. բ, Atropa belladonna, մոլի կմ մահացու մորմ (շնախաղող). 2, խիստ նստած, թունդ. շշմեցնող ոգելից ըմպելիք. -шенка ի. կնդ. Clupea caspia, կասպեան տառեխ կմ հարինգ. -шенство չ. 1, կատաղութիւն, խելագարութիւն, խելացնորութիւն. 2, կատաղախտ(մեւր շնազգիների), ջրվախութիւն. 3, կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, խիստ բարկութիւն, ցասումը. 4, խիստ մեծ խնդութիւն, խայտանք, հրճուանք, անձարձակութիւն. 5, бѣ́шенство ма́тки բժ. տ. Нимфома́нія; -шенствовать (-ствую -ютъ) չ. կատաղել, մոլեգնել, կատաղի, մոլի բաներ անել. -шеный ած. 1, կատաղած, 'դատած'. б—ая соба́ка; 2, կատաղի, բարկացայտ. б. взгля́дъ; 3, չափազանց սրտոտ, խնդացող, կենդանի, անզուսպ, մոլի. 4,* б—ыя цѣны չափազանց բարձր, չտեսնուած գներ. б—ыя де́ньги պատահաբար, հեշտ կմ անարդար ճանապարհով վաստակած մեծ գումարներ. бѣ́шеная ви́шня տ. Бѣшеница; бѣ́шеная ры́ба տ. Бѣшенка; бѣ́шеная трава́ ա, Gentiana campestris, դաշտային բաղ կմ օձի դեղ. բ, Hyoscyamus, բանգ. գ, Jris pumila, մանր հիրիկ. бѣ́шеная я́года սև շնախաղող, շնակեռաս. бѣ́шеное зе́лье բս. Datura stramonium, արջընկոյզ (ժանտընկոյզ, փշախնձորի):

Бюва́ръ ա. բիւվար (թղթերի, տետրակների պահարան ծծոցական թղթով). укла́дывать бума́ги въ б.

Бюд|же́тный ած. բիւջետի, եկամտացոյցի. -же́тъ ա. (անգլ.) բիւջէտ, եկամտացոյց. госуда́рственный б.

Бюлете́нь, те́ня ա. (Փր.) բիւլէտէն. 1, օրագիր, յիշատակարան. տեղեկութիւններ. 2, պաշտօնական համառօտ տեղեկագիր կարևոր դէպքերի կմ նշանաւոր, բարձրաստիճան անձանց հիւանդութեան, դրութեան, վիճակի մասին:

Бю́ргеръ ա. (գերմ.) քաղաքացի:

Бю|ро́ չ. անհ. (Փր.) բիւրօ. 1, երկայն սարքով թեք գրասեղան. 2, գրասենեակ. б. нота́-

рі́уса, б. объявле́ній; 3, առհ. որև է ընկերութեան կամ հիմնարկութեան կենտրոնական կառավարու-թիւնը, վարչութիւնը. -рокра́тизмъ ա. բիւրօկրա-տականութիւն, գրասենեակայութիւն, գրասենեա-կական սիստեմ. -ократи́ческій ած. բիւրօկրա-տական, գրասենեակայական. -рокра́тія է. (Фр.-յն.) բիւրօկրատիա. 1, գրասենեակայութիւն, գրասենեակ. գրասենեական պաշտօնեաների կամայական կա-ռավարութիւնը. 2, գրասենեակայական գործաւ-ներ. -рокра́тъ ա. 1, (бюрокра́тка է.) բիւրօկրա-տիայի կողմնակից այր, կին. 2, գրասենեակայա-կան, բիւրօկրատական բնակալ:

Бюс|хъ ա. (Фр.) բիւսկ (կիսանդրեայ և կամ պողպատեայ թիթեղից սեղմիրանի (корсетъ) առջևի մասում) -кьерка է. (Фр.) սոյա տեղը սեղմիրանի վերայ.

Бю|стикъ ա. նւզ. պստիկ բիւստ, կիսարձա-նիկ. -стовщи́къ, а ա. բիւստագործ. -стовый ած. բիւստի, կիսարձանի. -стъ ա. (Фр.) բիւստ. 1, մարդուս մարմնի վերին մասը գօտկատեղ, ա-ռանց ձեռքերի. у ней краси́вый б. նա (կինը) վայելչակազմ է, գեղեցիկ կազմուածք ունի. 2, քարից, կաւից, մետաղից կամ դաճից շինած կիսարձան, կիսանդրի մարդկանց:

Бя́|зевый, -зи́нный ած. բեզ բամբակեայ քաթա-նից. -зь է. (Թուրք.) հաստ միտկալի պէս բամ-բակեայ քաթան, կտաւ:

Бя́ка հոր. մանկկ. վատ, անպիտան:

Бя́|кать, -кнуть հ. 1, ձգել, նետել, թխկա-ցնել. 2, կոշտ, կոպիտ կերպով մի բան անել, շինել. бя́кнуть բերնից անտեղի կերպով մի անպէյք, անձոռ խօսք դուրս թռցնել. 3, ռշ-ակ միջև մի բան ծամծմել, խաղի պէս մրմկալ, մայել. * մի բան ծամծմել, ծամել. անհասկանալի կերպով, կակազելով [նուել, աշխարհիկ: կարդալ, սաել:

Бя́шка հոր. 1, մանկկ. տ. Бя́ка; 2, գառ, գառ-

В.

В, в շրթնային, ձայնային (голосово́й) բա-ղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց վ տառը: Բառերի վերջում և ձայնաւորներից առաջ (не-редъ безголосными: п, т, к, с, х, ц, ч, ш) բնքն ևս ձայնատաւելով արտասանւում է ինչ-պէս ֆ, օր. ровъ (-фъ), кровь (-фь), вста́ть (фст—), не́вскій (-фск—), второ́й (фт—), вкупъ (фк—) ևյն:

Ва ձյ. (Фр.) թղթխ. թող գայ, գալիս է. ва ба́нкъ ողջ բանկը գալիս է:

Ва́|бикъ ա. 1, որս. մի տեսակ գործիք թռչ-չուններին և գազաններին գրաւելու. 2, մատղաշ ոտն ձի, յովատակ. -(ва)би́ло չ. որս. թռչունի, որձ ձի, յովատակ. սագի զոյգ թևեր, որոնցով հողմահա-րուքը. սագի զոյգ թևեր, որոնցով հողմահա-րելով և միաժամանակ շառչելով, կանչում են որսի վարժեցրած թռչունին. -(ва)би́льщикъ ա. նա որ ва́било-ով թռչունին կանչում է. -бить (-блю -бить), -бливать, հ. 1, հնց. *հրաւիրել, կանչել. 2, որս. ва́било-ով գրաւել, հրապուրել թռչուններին, նաև որսացող թռչուններին. -бій ա. (տ. ва́бить 1) անփեսայ. -бка է. -бле-ніе չ. որս. որսի և որսացող թռչունների կան-չելը, գրաւելը, հրապուրելը:

Вава́|канье չ. լորի ճռւողին, վոփոց. -кать, -кнуть չ. 1, ճռւողել, վոփոալ (լորի մասին). 2, շաղակրատել, *դուրս տալ*, յիմար, անմիտ բաներ խօսել, վայրահաչել:

Вави|ло́нистый ած. ծուռումուռ, օձապտոյտ, գալարուն, ոլոր-մոլոր. -ло́нскій ած. Բաբելո-նեան, -նական. в—ое столпотворе́ніе, — сме-ше́ніе языко́въ; -ло́ны ա. յ. 1, օձապտոյտներ, օձապտոյտ, ոլոր-մոլոր նկարներ, նաշխեր. пи-са́ть в—ами ծուռ-մուռ ոտքերով գրել. *выво-ди́ть в. գինովութիւնից տատանուել, այս կողմ այն կողմ ընկնել. 2, (հաշտարկանում) ներքնա-տուն, նկուղ, ուր ձուկն աղ են դնում և պահում:

Ва́га է. (գերմ.) 1, կշեռք մի խիստ ծանր բա-ներ կշռելու. 2, երկար ձող, լծակ ծանրութիւն-ներ բարձրացնելու. 3, կառքի լծափայտի (дышло) երկու կողմից փայտ փոկի համար: [կշեռքապետ:

Вагеме́йстеръ ա. (գերմ.) հուգ. կշեռքապան, Ваген|бу́ргъ ա. (գերմ.) ռզմ. մի տեղ՝ համա-խմբուած զօրական սայլերից և բեռներ. -ме́йстеръ ա. (գերմ.) ռզմ. հնց. պաշարապան, սայլերապան, ձիաների, լծասարքի, բեռների եւն վարայ հսկող, վերակացու (այժմ, ինչպէս և ցՊետրոս Մեծ, կոչվ. обо́зный):

Вагина́тъ ա. բժ. հեշտոցի բորբոքումը:

Вагме́йстеръ տ. Вагеме́йстеръ.

Ва|го́нный ած. վագոնի. -го́нъ ա. (անգլ.) -го́н-чикъ նւզ. վագոն, երկաթուղու կամ ձիաքարշի (конка) կառք: [հոլոց (թուջ հալելու):

Вагра́нка է. լռնգ. վագրանեան վառարան,

Вагшта́фъ տ. Вакшта́фъ.

Ва́|дить (-жу -дять) հ. հնց. 1, հրապուրել, կապակել, դրաւել. 2, բամբասել, ամբաստանել, գրպարտել, -ся անդր. հնց. (այժմ միայն пова-ди́ться) на что մի բանի ընտելանալ, վարժուել:

Ва́|жа է. (Фр.) ձանապարհորդական կառքի վերայ դրած կաշեայ կամ փայտեայ առփակ արկղ:

Важде́ніе տ. Наваждéніе.

Ва|жева́тый տ. Вожева́тый.

Ва́женка է. լապլանդեան էգ եղջերու:

Ва́живать, ся տ. Води́ть, ся և Вози́ть, ся.

Ва́|жить (-жу -жать) հ. քաշել, կշռել. -жникъ ա. կշեռքապան, կշռոքի վերակացու:

Ва́|жничанье չ. հպարտանալը, հպարտ, գոռոզ վերաբերմունք. -жничать չ. հպարտանալ, գոռոզա-նալ, փքուիլ, քթթուիլ, *նազ անել*, սիգալ (գր.) ուրիշների հետ գոռոզաբար վարուիլ. -жность է. 1, կարևորութիւն, ծանրակշռութիւն, վսեմու-թիւն. մեծ նշանակութիւն. 2, վեհութիւն, գեղ, փայլ, վայելչութիւն. -жный ած. 1, կարևոր, նը-շանաւոր, ականաւոր, ուշադրաւ, ծանրակշիռ. 2, պատկառելի, վեհ, ազդեցիկ, վսեմ, յարգի. не ва́жный ռմկ. ոչ առանձնապէս նշանա-ւոր, միջակ. онъ худо́жникъ не в. նա առանձ-նապէս նշանաւոր գեղարուեստագէտ չէ. 3, հնց. ծանր. -жне́ть չ. լաւ, բնտիր, վսեմ, յարգի լինել:

Ва́жня է. կշռատուն, կշռանոց:

Важъ ա. (Фр.) տ. Ва́жа.

Ва́|за է. (Фр.), -зочка նւզ. վազա (սկահակ

անօթ, որ ծառայում է իբրև զարդի տարկայ, կամ որի մէջ մրգեղէն, ծաղիկներ են դնում և կամ քաղցրաւենիք են ածում):

Вазе‖ли́новый ած. վազելինի. քարիւղիտի. -ли́нъ ա. դեղգ. և արուեստգ. վազելին, քարիւղիտ. իւղ, որ դանազան գործադրութիւն ունի:

Ва́й‖да ի. բս. Jsatis tinctoria, լրջարոյս, լըրջուն (կոկուկ? տճ. չիվիթ). -довый ած. լրջարոյսի: [բուրմ, դուշակող):

Вайделóтъ ա. վայդելոտ (Նախնի Լիտվայում

Ва́‖йный ած. արմաւենու (ստենու). в—ая вѣтвь: -іенóсный ած. Ծաղկազարդի. -ія ի. (յն.) 1, եկ. ո. արմաւենու ոստ. որի փոխանակ այժմ ուռ են գործածում: Недѣля ва́ій Ծաղկազարդ. 2, բս. ձորխոտի տերևանման ոստր:

Ва‖ка́нсія ի. (ֆր.) որևէ հիմնարկութեան, պաշտօնատան մէջ բաց, բացուած տեղ. -ка́нтный ած. բաց[ուած]. դատարկ, ազատ. в—ое мѣсто: -ка́нція տ. Вака́нсія; -ка́тъ ա. (Վօլգայեան երկիրներում) տ. Вакаціóнное вре́мя; -каціóнный ած. արձակ, ազատ. в—ое вре́мя արձակուրդ. в—ые дни արձակուրդի օրեր. -ка́ція ի. (լտ.) արձակում, արձակուրդի ժամանակ:

Ва́к‖са ի. (գերմ.) վաքս, կօշկաներկ, կօշկաքսուք. -сенный ած. վաքսի. -сить (-шу -сишь), нав—, ն. վաքսել. սևել (կօշիկները). -совый տ. Ва́ксенный.

Ва‖ку́фный ած. վակուֆի. վակուֆա—. в—ыя зе́мли: -ку́фъ ա. վակուֆ (մզկիթին. մահմեդականների հասարակութեանը կամ հիմնարկութեանը բարեգործական նպատակով կտակած շարժական կամ անշարժ կալք. կալուածք):

Вак‖ха́льный ած. Բաքոսի. բաքոսեան. -хана́лія ի. բաքոսեան խնջոյք. խրախճանութիւն. առհ. *աղմկալից, շուայտ խրախճանութիւն, երբեմն կամ մոլեգին պարախաղ. -ха́нка ի. (լտ.). -ха́ночка փղբշ. Բաքոսի քրմուհի. *փաւշոտ, պակշոտ կինարմատ. -хи́ческій ած. բաքոսեան, *աղմկալից, շուայտ. ուրախ:

Вакха́съ ա. մակառ:

Вакци́‖на ի. (լտ.) կովածաղիկ (որ պատուաստելով մարդուն, նորան ազատում են ծաղիկի վտանգումից). առհ. որ և է վարակիչ հիւանդութեան թուլացած թոյնը, որ պատուաստելով ազատում են պատուաստուածին վարակուելուց. в. сиби́рской я́звы, — кури́ной холе́ры; -на́торъ ա. (ֆր.) ծաղիկ պատուաստող. -на́ція ի. (ֆր.) կովից կամ երեխայից առած ծաղկի պատուաստումը: [բու. ծխախոտ:

Вакшта́фъ ա. մի տեսակ թութուն, թամբա-

Вала́н‖да, -дала հոր. յամր, յոյլ. դանդաղկոտ, «ալարկոտ» մարդ. -данье չ. ռմկ. ծուլութիւն, յուլութիւն, դանդաղկոտութիւն, դեգերանք. անբան-անգործ թրև գալը. -даться. пров— անցբ. ռմկ. դեգերել. ծուլութեամբ, դանդաղկոտութեամբ մի բանով զբաղուել. անբան-անգործ, պարապ-սարապ թրև գալ:

Вала́хъ ա. I. Վալախիայի բնակիչ, ռումինացի. II. բս. Caltha palustris, ցինդ կամ ոսկէ ծա-

Ва́лвенка տ. Волва́нка. [ղիկ (վաղինակ):

Валга́лла ի. (գերմ.) վալհալլա. 1, ըստ հիւսիսային միթոսի այն վայրը, ուր կենում էին պատերազմում ընկած հերոսները. 2, Ռեգէնսբուրգից դէպի հարաւ (Դանուբի մօտ) Լուդովիկոս Բաւարիայի թագաւորից կառուցած հռաշալի շէնքը, որ մի տեսակ տաճար է գերմանական հերոսների:

Валга́нгъ ա. (գերմ.) ամբոգի. ամբողի հողապատնէշի վերին, հարթ երեսը, մակերևոյթը:

Вале́ж‖никъ ա. հաւ. անտառում ընկած չոր փայտ, ցախ, խոփ. -ный ած. հողմից կամ այլ պատճառից ընկած, տապալուած (փայտ, ցախ):

Валёкъ, лька́ ա. 1, թափիչ, լուացքը ծեծելու փայտ. 2, հարթիչ, գլանակ (լուացքի). 3, կառքի առջևից փայտ, ձող. 4. ծովգ. թիակի մեռւի հաստ մասը. вёсла на валёкъ! թիակները ուղիղ բռնել (հրաման, որ լսելով առմանաւակի թիավարները, թիակները քաշ են անում և այսպիսով իրենց առաջնորդին կամ մեծաւորին պատիւ են տալիս). 5, լհոնգ. հանք բարձրացնող պարանը պահող գլանակ. 6, հրետն. թրնդանօթի անւանջից անցկացրած երկաթեայ ձողակ, բոյտ. 7, փայտեայ կամ մետաղեայ ցիլինդր, որով շարած տառերի վերայ թանաք կամ ներկ են ածում. 8, вальки́ յ. որս. շան ողնաշարի երկարութեամբ ձգուող միանունքները:

Ва́‖ленецъ, нца ա. 1. տ. Ва́ленокъ 7; 2, մի տեսակ հաց, բլիթ, երեսին ալիւր շաղ տուած. -ленка ի. (սովորբ. յ. ва́ленки, нокъ). -ленокъ. нка ա. (սովորբ. յ. ва́ленки. нковъ) կամ մաղի կամ ոչխարի բրդի թաղիքից շինած ձմեռուայ ոտնաման(ներ). -ленчикъ ա. նւզ. տ. Ва́ленокъ; -лены ա. յ. տ. Ва́ленки.

Валеріа́‖на ի. բս. Valeriana officinalis. բըժշկական կատուախոտ կամ ապրաղրուկ. -новый ած. բժշկական կատուախոտի. в—ыя ка́пли բժ. վալերիանեան (կատուախոտի կամ ապրաղրուկի) կաթիլներ:

Вале́‖тъ ա. (ֆր.) -тикъ նւզ. վալէտ. զինւոր (խաղաթղթի). *черво́нный в. ճարպիկ սրիկայ:

Ва́‖ле́цъ, льца և льца́ տ. Вало́къ 7; -лёчекъ, чка նւզ. տ. Валёкъ; -(ва́)ле́чный ած. թափիչի, լուացք ծեծելու փայտի. в. сборъ հնգ. թափչագին, հարկ. որ առնում էին լուացարարներից:

Ва́ли ա. անհ. վալի. կուսակալ (Թուրքիայում):

Ва́‖ливать, ся տ. Вали́ть. ся և Валя́ть, ся.

Ва́‖ликъ ա. 1, նւզ. պատիկ գլանակ. 2, ասղով լցրած պարկ, տիկ. որ խոնաւութեան դէմ պատուհանների առաջ են դնում. 3. երկարաձև բարձ, մութաքա բազմոցի կամ շրեղ մահճակալի համար. 4. վառարանի նեղ և երկար շրեղ ուղիս. 5, տպագր. տ. Ва́лёкъ: 6, ճրտրգ. սիւնի, վազերի կոն աղեղնաձև քիւր. -ля́льня տ. Валя́льня.

Ва́‖ли́ть (-лю́. ва́лишь) 1, ն. (пов—, св—), տապալել, գետին գլորել. գետնով տալ. 2, ն. (пов —) ծովգ. ա, նաւը թեքել նորա ընդերեայ մասը կարկատելու համար. բ. ՙՙ խիստ ճօճել. թափահարել. 3, ն. (нав—, св—) ածել, կիտել, թեք անել. в. валъ; 4, ն. (св—) *յանցանքը, մեղքը ուրիշի վերայ ձգել. 5, չ. խիստ բազմութեամբ գալ, տեղալ, թափուել, վրայ տալ. խիստ բազմութեամբ բարձրանալ, դուրս գալ. снѣгъ вали́тъ хлопка́ми; дымъ вали́тъ изъ трубы́; наро́дъ ва́ломъ вали́тъ ա. ժողովուրդը խռնում է, մեծ բազմութեամբ դնում է. բ. ժողովուրդը սատկայէս կոտորւում է. 6. չ. (մեծ, յաջող, ստանական իրի մասին) մօտենալ, մերձենալ. ту́ча вали́тъ; -ли́ться անցբ. 1, (пов—) մեծ ուժով կամ բազմութեամբ ընկնել. վայր ընկնել, գլորուել. թափուել. де́рево, домъ, гора́ вали́тся: въ сраже́ніи солда́ты ва́лятся ряда́ми; *կոտորուել, ջնջուել (ցաւից, ժանտախտից).

много людей. много скота валится: у него всё изъ рукъ валится Նրա ձեռքից ոչինչ չէ գալիս, նա անշնորհք է. 2, (вв—) ներս ընկնել, ներս պրծնել, ներս խուժել. къ нему валится всякая сволочь.

Вали́ще ա. յուկ. 1, մի ահագին հողապատնէշ. 2, մի ահագին ալիք, կոհակ:

Ва́||лка ի. I. (տ. валить) 1, կիտելը, կիտուածք, շեղջ, դէզ. в. нечистотъ աղտեղութեանց կիտումը կամ կիտելու տեղը. 2, կտրելը. в. лѣса; 3, կողքի վերայ թեքում. в. корабля; 4, խռնուում. խուժան, ամբոխ. II. (տ. валять) 1, կոտորուածք. սատակում. в. скота во время заразы; 2, գնելը (թաղիքի) в. войлоковъ; 3. ռմկ. ծեծ, դան. ужъ была ему в.; -лкій (локъ, -лка́ և лка. о) ած. 1, գլորթեք, ճօճուող, տատանուող, անհաստատ. в—ое судно, в. шагъ; ни шатко, ни валко, ни па сторону (առծ.) միշտ չափաւոր. 2, անճշող, անճշտ, ցանկացող, խելքից գնացող. -лкость ի. գլորթեք, երերուն, անհաստատ լինելը, տատանմունք:

Валла́хъ տ. Алла́хъ; в.! это правда.

Ва||лово́й ած. ընդհանուր, բովանդակ, խմբովին, բոլորը միասին առած. в—ая продажа խմբովին (ոչ մաս մաս) վաճառում. в—ая работа հանրութեամբ կատարուող աշխատանք. в. доходъ ընդհանուր մուտք (որից ծախսը դեռ չէ հանած). в—ая кузня ընդհանուր դարբնոց:

Вало́къ, лка́ ա. նւզ. 1, որ և է մեքենայի առանցքի շուրջը պտտուող բան, մեքենամաս. 2, լմնդ. թուջեայ մանրիչ կամ կոկիչ գլան. 3, ձեռնաճախարակի ատամնքը:

Ва́ло́мъ [illegible]. ամբողջովին, խմբովին, բազմութեամբ. просителей в. погнали вонъ.

Вало́||шенье չ. մալելը, կրտելը. -шить (-шу -шатъ) ն. (գերմ.) մալել, կրտել, որձատել:

Валто́р||на ի. (գերմ.) վալդհօռն, գալարափող, որսորդական փող. -нистъ ա. վալդհօռն (գալարափող) ածող:

Ва||лу́й, я́ ա. -луёкъ, луйка́ նւզ. 1. բս. Agaricus foetens, գարշահոտ ագարիկոն[սունկ]ը. 2, ծոյլ, յոյլ, անարի, 'թրջուած' մարդ:

Валу́нъ, а́ ա. բնական պատահարներից յղկուած, կլորացած քար, ճալաքար, կոպիճ:

Валу́||хъ, а́ (գերմ.) -шо́къ, шка́ ա. մալած, կրտած կենդանի, մնոյ. ոչխար:

Валъ ա. I, (գերմ.) հողապատնէշ, 'փարփա.' крѣпость обведена в—омъ; II. (յ. валы́, о́въ) մեծ, ահագին ալիք, կոհակ. девятый в. ամենազօրեղ, օրհասական (ըստ ժողովրդական հաւատալեաց) ալիք. III, (տ. валить) մեքենգ. պտտուող փայտեայ կամ մետաղեայ գլանակ:

Вальва́ція ի. (ֆր.) մետաղեայ դրամի արժողութեան որոշումը:

Вальдшне́пъ ա. (գերմ.) կնդ. Scolopax rusticula, վայրի կաքաւ կամ ձիւկան թռչուն:

Валь||ко́вый ած. թմփշանձև. -кѝ, о́въ յ. տ. Валёкъ; -ма́ [illegible]. ռմկ. տ. Ва́ло́мъ.

Ва́ль||нище չ. այն տեղը, որից գերաններ. լաստեր են գետը թողնում. -ный лѣсъ հողմից տապալուած, ընկած փայտ. -ня տ. Валяльня.

Валь||сирова́ть (-сирую -ютъ), пров—, չ. (ֆր.) վալ'սել, վալ'ս պարել. -совый ած. վալ'սի. -съ ա. (ֆր.) 1, վալ'ս (պար մի). 2, այդ պարին համապատասխան նուագը:

Вальтра́пъ ա. (լտ.) ձիու տապճակ:

Валь||цова́ть (-цу́ю -ютъ) ն. գլանել, կամնել, գլաններին մէջ սեղմելով բարակացնել, տափակացնել. -цо́вый ած. գլանող, կամնող. в—ая мельница.

Ва́льщикъ ա. (թղթի գործարաններում) թուղթը թաղիքի վերայ դնող բանուոր:

Валья́||жность ի. 1, հոծութիւն, ստուարութիւն, հաստահեղոյս, ամրակազմ լինելը. 2, նրբութիւն, շքեղութիւն. -жный ած. 1, հոծ, ստուար, հաստահեղոյս, ամրակազմ. ծանրաքաշ. в—ая миска; 2, շքեղ, ճարտարակերտ, նուրբ ճաշակով շինած. в—ыя ложки; в—ая манера, в—ая повадка խիստ բարեկիրթ, քաղաքավարի վերաբերմունք -чный -щатый հնց. տ. Валья́жный 2.

Валю́га [illegible]. ռմկ. ծոյլ, յոյլ, դատարկապորտ, 'տարկատ', 'թամբալ' անհոգ մարդ:

Валю́та ի. (լտ.) 1, արժողութիւն, դասմա (մուրհակի). 2, գին, արժողութիւն, կուրս (մի ստակի թղթադրամների). առհ. որևէ տէրութեան տնտեսական և դրամական վիճակը, շուկայի դրութիւնը:

Ва||лю́ша ի. արհեստ. գործիք, որով թաղիք են շինում. -ля́вка ի. ռմկ. ծոյլ, յոյլ, անհոգ, անշնորհք կինարմատ. -ля́льный ած. գլորելու, տրորելու. в—ыя орудія գործիքներ, որոնց միջոցով մի բան տրորել, գլորել կարելի է. в—ая земля; в—ое ремесло թաղքագործութիւն, թաղիքներ. թաղիքից կօշիկներ. կրկնակօշիկներ եւն շինելու արհեստ. -ля́льня ի. թաղքագործարան, թաղիքներ շինելու տեղ. -ля́льщикъ ա. -ля́льщица ի. թաղքագործ այր, կին. -ля́ніе չ. գնելը (թաղիքի). գլորելը. տրորելը, կոլոլելը. -ляный [illegible] ած. թաղիքի պէս. թաղքանման շինած, գրած, ձգած. в. колпакъ; в—ые чулки.

Валя́ть ն. 1, շուռ տալ, շուռ տալով գլորել, թաւալել. в. что-либо по полу, — въ снѣгу; в. тѣсто խմոր հունցել. в хлѣбы խմորից հացեր գնդել, շինել. в. войлоки, обувь, шляпы թաղիքներ, ոտնամաններ, գլխարկներ շինել. дурака *валять յիմար. խեղկատակ ձևանալ. 2, տապալել, գլորել. 3,* (отв—) ռմկ. խիստ ծեծել, թակել, ջարդել, 'հարել'. в. кого кулаками, палкой; 4, валяй հրամ. արա ինչպէս էլ լինի, էլ մի մտածիր. валяй, не гляди, что будетъ впереди (առծ.): разбирать тутъ некогда! валяй; катай-валяй քշիր, ընթացիր ամենայն արագութեամբ. 5,* в. бычка մալել, կրտել, (հմմ. валошить); -ля́ться [illegible]. 1, շուռ գալ, թաւալել. в. по снѣгу, по травѣ; 2, ձգած, ընկած լինել, անխնամ ընկած մնալ. «на полу валялся всякій хламъ»; 3.* երկար ժամանակ հիւանդ պառկել. онъ давно валяется երկար ժամանակ է, որ նա հիւանդ, ցաւագար է 4,* իր անձը դդուել, գրգել, փայփայել. в. долго въ постели երկար ժամանակ անկողնում շուռ ու մուռ գալ. *в. въ ногахъ ծունկ չոքելով աղաչել, պաղատել:

Вампи́ръ ա. վամպիր. արիւնարբու. 1, ննջեցեալ, որ ըստ ժողովրդական հաւատալեաց գիշերով գերեզմանից ելնելով մարդկանց արիւնը ծծում է. 2,* չար, նենգ, ուրիշի արիւնը ծծող մարդ, կեղեքիչ. 3, կնդ. Vampyrus, վամպիր (թռուցիկ մուկ):

Вана́||дій, -дъ ա. հնք. Vanadium, վանադիոն:

Ва́нда ի. կլթոց, կողով ձուկ որսալու:

Ва́нда́||лъ ա. վանդալ, բիրտ, անտաշ, աշխարհաւեր բարբարոս. -ли́змъ ա. վանդալակա-

նութիւն, բրտութիւն, անպղպրջնութիւն, աւերելու, կործանելու տենչ, խանդ։

Вандовщи́къ, á ա. ва́нда կէծայով ձուկ որսող։

Ванд‖ру́тный ած, վանդրութի. в—ая крѣпь; -ру́тъ ա. (գերմ.) լեռնգ. գերան, որ յենում են բաժերում անկած սիւներին։

Ва́ндышъ ա. 1, կնդ. Osmerus eperlanus, այնիւ ձկնիկ մի լողիներէ—Salmones—ընտանիքից. 2, լուաշ, լոշ մի Ուրալի կողմերում։

Ва‖нили́нъ ա. վանիլին (կոնարեր ծառերի խէժից ստացուող հոտաւէտ նիւթ, որ վանիլ չինելու է գործածւում.) -ни́ль է. բս. Vanilla aromatica, հոտաւէտ վանիլ. -ни́льный ած. վանիլի։

Ва́н‖на է. (գերմ.) վաննա. 1, երկարաձև, երկու կողմից սովորաբար կլոր, խորունկ տաշտ լողանալու համար. 2, առհ. վաննայի ձևով ամանն էր և է բան լուանալու. ва́нны глазны́я, ножны́я; 3, ատաղան, լողարան, լողանալու շարժուն չինութիւն. 4, լողանք. լողանքաբուժութիւն. ему́ прописа́ли ва́нны; брать ва́нны վաննաներ, լողանքներ ընդունել. песо́чныя ва́нны աւազեայ լողանքներ. -ночка տ. Ва́нна; -ный ած. վաննայի. в—ая ко́мната.

Ва́нта է. (յաճխ. յ. ва́нты.) (հոլ.) ծովգ. վանտ. 1, հաստ պարաններ, որոնք կայմը կողքերից և յետևից պիրկ պահպանում են և որոնք միմեանց հետ բարակ թոկերով կապկպուած լինելով, մի տեսակ սանդուխներ են ներկայացնում. 2, Վոլգայեան տաղաստանների վերայ թոկեայ պըրափիկ սանդուխտ կայմի աջ կողմից. 3, пу́тенсъ-ва́нты ներքևից մարսը (կայմի առաջին երկարացումը) կայմի վերայ ամրապնդող պարանները. 4, стень-ва́нты կայմի վերին երկարացումը (сте́ньга) կողքերից պիրկ քաշած պահող պարանները. 5, брамъ-ва́нты կայմի երկրորդ երկարացումը (брамъ-сте́ньга) կողքերից պահպանող պարանները. вантъ-кло́тни. -ей ա. յ. վանտ պարաններից կապած դնդակաձև փայտեայ ճախարակները. вантъ-трапъ վանտ-սանդուխտ (թոկէ, որով նաւի տախտակամածից բարձրանում են վանտերի վերայ). вантъ-тросъ երկաթեայ լարերից պատրաստած, ձիւթած, հաստ պարաններ, որոնցից և կտրում են վանտ պարանները։

Вантрило́къ ա. (ֆր.) որովայնախօս։

Ва́нька ա. վատ ձիով և վատ լծասարքով (ձմեռուայ) կառապան. ва́нька-вста́нька մանկական խաղալիք, պաճուճապայա, որ, ինչպէս էլ ձգես, միշտ կանգնում է. ва́нька-ка́инъ կռուարար, կատակի մարդ։

Ва́‖па է. տ. Вапъ; -пить (-плю -пятъ) пов—, ն. Ծնդ. ներկել. զեղել, զեղերով գրել. բռել (գր.), կրով ծեփել. -пленіе չ. ներկերով նկարելը. նաշխելը. -пленный տ. Пова́пленный; -пно չ. Ծնդ. աւազի հետ ջրի մէջ լուծած կիր. -пный ած. 1, կրի, կրային. в. раство́ръ; 2, տ. Ва́повый; -повый ած. ներկի, զեղի, ծեփի. -пъ ա. (յն.) 1, զեղանիւթ, զեղ, ներկ. զեղ և եփած իւղ, որի մէջ զեղը լուծում են. 2, կարմիր մատիտ։

Вара́‖ка հոբ. սնւ. զործծ. վատ ձեռքի տէր, կեղտոտող, մրոտող ամն. -кать, нав—, ն. և չ. կեղտոտել, մրոտել[ով անել, չինել, մնւզ. գրել]. -кса տ. Вара́ка; -ксанье չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. մրոտելը. -ксать нав—, տ. Вара́кать.

Вара́ку‖ша է. -шка նւզ. 1, կնդ. Cyanecula, կապտափող (երգեցիկ թռչուն զեղձանիկներից). 2,* ստախօս, զատարկախօս ամն։

Вара́хія է. բս. Inula hirta և britannica փշոտ և բրիտանական ալանտը (զամբիւղաւորներից—Compositae).

Вар‖вари́змъ ա. օտարաբանութիւն. -варка է. 1, տ. Ва́рваръ 2; 2, տ. Сурѣпица; -ва́рка տ. Варво́рка; -варскій ած. բարբարոսական, վայրենի, վայրագ. անագորոյն; ва́рварски, по-ва́рварски մ. բարբարոսաբար, վայրենաբար. обраща́ться съ кѣмъ по-ва́рварски; -варство չ. բարբարոսութիւն, վայրենութիւն, վայրագութիւն, անագորոյնութիւն. -варствовать (-ствую -ютъ) չ. բարբարոսաբար, վայրենաբար վարուիլ. -варъ ա. (յն.) 1, եկ. սւ. օտարազգի, այլազգի, օտար, -ական. 2,* (ва́рварка է.) բարբարոս, անկիրթ, ըիրտ, վայրագ. վայրենի այր, կին. -во́рка է. 1, ժապաւէնիկ կամ նարօտ ծայրին փնջով, որ եկեղեցական գրքերի մէջ են դնում, ցանկացած տեղը գտնելու համար. 2, լաթերից, կանթեղից կախ ընկած զանգուլակ։

Вар‖га́нить (-ню -нятъ) չ. և ն. 1, варга́нъ-ի վերայ ածել, խաղալ. 2,* ռմկ. անշնորհք կերպով ածել, նուագել. ճղճղացնել. ազմուկ հանել, թխկթխկացնել. փուչ, անհեթեթ, յիմար բաներ խօսել. 3,* (св—) մի կերպ, ինչ որ լինի, շտապով անել, շինել. -га́нъ ա. (լտ.) հասարակ, ժողովրդական նուագարան մի։

Варгу‖лёкъ, лька́, -но́къ, нка́ ա. մի տեսակ խնձորի ծառ և խնձոր։

Вар‖де́инъ ա. (գերմ.) Ծնդ. մետաղեղէնները, դրամները փորձող, քննող պաշտօնեայ. -дова́ніе չ. մետաղեղէնների, դրամների փորձելը, քննելը, հետազօտելը. -дова́ть (-ду́ю -ютъ) ն. Ծնդ. մետաղները, դրամները քննել, փորձել, նոցա արժէքը որոշել։

Ва́рево չ. ռմկ. 1, տաք ապուր, խորտիկ. արգանակ, ապառ. 2, եփելը, քաշելը (օր. զարեջրի)։

Ва́ре‖га է. -жка նւզ. բրդից գործած ձեռնոց, թաթպան (թաթման). -жный ած. բրդից գործած ձեռնոցի. -гу́й ա. կնդ. Anser leucopsis, սպիտակաթուշ սագ։

Ва‖рене́цъ, нца́ ա. 2, եփած, ապա արաժանով թթուեցրած կաթից չինած կերակուր. 2, Paeonia tenuifolia, նրբատերև քաջվարդ (խաչափայտ, քահանայատակ, ճշնարօտ). -ре́никъ ա. (յաճխ. յ. варе́ники) փոքր. ռուս. վարենիկ. 1, շումիով (тво́рогъ) պտուղներով կամ կաղամբով լցրած և եփած խմորեայ կարկանդակիկներ, որ մատուցանում են իւղով և արաժանով. 2, կտրած կոնուսի ձևով կարկանդակներ. 3, Ծնդ. ստորին կարգի կարմրագոյն աղնիւ քար. -ре́ніе չ. եփելը, խաշելը. հմմ. Варе́нье; -рену́ха է. 1, փոքր. ռուս. խմիչք, որ պատրաստում են օղու կամ պտուղների քամուածքի հետ խառնելով շամիչ, բալ, սալոր, մեղր և զանազան համեմունքներ և մի գիշեր պահելով վառարանի մէջ. 2, քաղցրաւենիք (բանդակ) եփող կինարմատ. -ре́нье չ. 1, տ. Варе́ніе; 2, քաղցրաւենիք, բանդակ, 'մուրաբա'. -ре́ньице չ. նւզ. տ. Варе́нье.

Ва‖ре́я է. զւռկ. կերակուրներ եփող, խոհարարուհի. -ривать, ся տ. Вари́ть, ся; -риво տ. Ва́рево; -ри́тельный ած. եփող, խաշող. -ри́ть (-рю́, ва́рятъ), -ривать. св—, А, ն. 1, եփել, խաշել. в. мя́со, ры́бу; եփել, պատրաստել. в. пи́во, мёдъ; 2, մարսել. желу́докъ вари́тъ; в. желѣ́зо երկաթը շիկցնելով կռել, զօդել. 3, փխբ. вари́тъ կիզում, տաշուում, այրում, խարսխում է. Б, չ. в

ва́ромъ եփ ածել, եռացնել. -ся չք. եփուել, խաշուել։

Ва|ріа́нтъ ա. (լտ.) վարիանտ, տարբեր ընթերցանութիւն, տարբեր պատմութիւն. -ріаціо́нный ած. փոփոխութեան. в—ые прибо́ры գործիքներ, որոնցով երկրի մագնիսականութեան փոփոխութիւնները դիտում են. -ріа́ція ի. (լտ.) փոփոխութիւն. 1, մաթմ. առանձին տեսակ փոփոխութիւն փոփոխական քանակութեան. 2, աստղ. փոփոխութիւն լուսնի շրջանառութեան մէջ. 3. երժ. երաժշտական գրուածքի մէջ արած փոփոխութիւնք. *варіа́ціи, цій յ. ատհ. փոփոխութիւններ (օր. նր և է պատմութեան, լուրի մէջ). -рі́йровать (-рую -ютъ) չ. 1, կերպարանափոխել, փոփոխել, տարբեր ձև տալ. 2. երժ. ա. երաժշտական գրուածքի, երգի մէջ և բ. երաժշտական գործիքի վերայ փոփոխութիւններ առաջացնել. -ся չք. և անդ. փոփոխուել, տարբերուել, տարբեր ձև ստանալ։

Ва|ріоли́ды ի. յ. բժ. ջրածաղիկ, մարդու վերայ երևացող թոյլ ծաղիկ, սուտ ծաղիկ. -ріоме́тръ ա. տ. Варіаціо́нный прибо́ръ.

Ва́рія ի. (յն.) եկեղեցական գրքերում խօսքի վերջին ձայնաւորի վերայ դրած նշանը, շեշտ։

Ва́|рка ի. տ. Варе́ніе: -рки́, о́въ յ. տ. Варо́къ; -ркій (-рокъ. ва́рка́, о) ած. 1, շուտ եփուող. говя́дина не ва́рка́; 2, շուտ եփող, շատ ջերմութիւն տուող, դիւրավառ. в—ая печь; оси́новыя дрова́ не ва́рки—այժ, տաքութիւն չունին։

Вар|на́къ, а́. ա. -на́чка ի. տաժանակիր աշխատանքից փախած սիբիրական -начи́ха ի. վարնակի կինը։

Вар|ни́къ, а́ ա. 1, խաղախորդի (կաշեգործի) մեծ չանը, տաշտը. 2, տ. Варови́къ: -ница ի. աղ եփելու տեղ, գործարան. -ничка ի. նւզ. մի բան եփելու, տաքացնելու գործիք. -(ва́р)ни́чный ած. աղ եփելու. в. годъ լենգ. ժամանակամիջոց, որի ընթացքում աղը եփում են. -ный ած. 1. հնց. տաք, տապ, կիզիչ. 2, եփող, եփելու. в. котёлъ; -ня տ. ստորև։

Ва́рня ի. եփարան, օր. пивов—, медов—.

Ва|ро́ве́нный ած. թոկի, թոկէ, թոկից. -ро́ви́къ а и а́ ա. կօշկգ. փաթաթած կաշի, որի մէջ ածած է թելը ձիւթելու հեղուկը. -ро́ви́на ի. 1, նուրբ, ձիւթած (կպրած) թոկ. 2, ամենատարզ, ամենահասարակ թոկ. 3, Օրէնբ. նահ. տ. Арка́нъ; 4. Վլադիմ. նահ. կօշիկներ կարելու համար սրբած և ձիւթած (կպրած) թել. -рови́нный ած. [ձիւթած, կպրած] թելի, թոկի, պարանի. -ро́вый տ. Варо́ве́нный; -ровьё չ. 1, թոկեղէն, չուանեղէն, պարանեղէն. թելեղէն. торгова́ть в—ьёмъ; 2,=варки́ (տ. Варо́къ 2); -ро́къ, рка́ ա. նւզ. (տ. варъ II) 1, պատիկ արխաջ, ախոռ (բաց տեղ ցանկապատով անասունների համար). 2, варки́, о́въ յ. ա, ասյի ճանդերը, կողքերը. բ. ձիու ոտքի յետևի ճեղքը, անմիջապէս սմբակից վերև։

Вар|ра́нтный ած. վարրանտի. в—ая опера́ція; -ра́нтъ ա. (անգլ.) վարրանտ. 1, կանխավճար, դրամ, որ ընձեռնում են արդէն ճանապարհուած կամ պահեստի մէջ գտնուող ապրանքի գրաւականով. 2, այս դէպքում ապրանքատիրոջ տուած վկայականը։ [լախոտ:

Вару́ха ի. բս. Cochlearia officinalis, դդա-

Ва́|рчій ած. եփած. в—ая соль.

Варъ ա. I. 1, եկ. ու. խարշակ, խիստ շոգ, արև. 2, եփ եկող, եռացող, կէծացած ջուր, հեղուկ. в—омъ бы васъ отсю́да! նկտ. կորէք, հեռացէք. его́ какъ в—омъ обда́ло ինչպէս նորա գլխին տաք ջուր ածէին. ихъ какъ в—омъ взя́ло նոքա բոլորն էլ փախան, «կծիկը դրին». *варъ у́ сердца ռմկ. սիրտը այրող, փոթոթող վիշտ, դարդ. հոգս. своё дѣти́ще— в. у́ сердца (առծ.). 3, թանձր ձիւթ, կուպր. կօշկակարի մոմախառն կպրաձիւթ, որով նա կարի թելը կպրում է. 4, ծովգ. խծուծ, խառնուրդ, որով առագաստակամածի արանքները լցնում են և փտելուց պաշտպանում. 5, լենգ. երկաթի շիկնալու, փափկանալու աստիճանը. нагрѣва́ть до ва́ра. 6, որս. «ва́ромъ вари́ть» խրատած որսի կենդանուն անընդհատ հաջողով հետապնդել (բարակների վոհմակի մասին). II, աղտ. արխաջ (բացօթեայ ցանկապատ տեղ անասունների համար). коро́вы стоя́тъ на в—ѣ.

Варь ի. տ. Ва́ря.

Варьи́ровать, ся տ. Варі́ровать. ся.

Ва́|ря ի. -рька նւզ. միանգամից եփած խմիչքի քանակութիւնը, չափը. в. пи́ва. — мёду: 2, լենգ. գործողութիւն, որ կատարւում է միանգամ աղաջուրը տաշտերի մէջ թողնելուց մինչև միւսը. 3. հնց. իշխանատուհիների խմիչքների պատրաստելու տեղը։

Варя́|гъ ա. 1. վարեագ (վաղեմի ժողովուրդ մի). 2,* հնարան, հնամոլ (հեղնական յորջորջում Զիշկովի և իւր համախոհների). -жскій ած. 1, վարեագի. 2,* հեգն. փտած. հնացած, հին ոճի, [տարազի:

Ва́сенька ա. փղբշ. տ. Ва́ська.

Васи|лёкъ. лька́ ա. -лёчекъ, чка նւզ. բս. Centaurea cyanus. տերեփուկ կմ նաշտ. -ли́са ի. բս. ա, Gentiana cruciata. խաչաձև բողբ. բ. տ. Васили́сникъ: -ли́скъ ա. (յն.). 1, եկ. ու. վիշապ. օձ. * հին ռուսական թնդանօթ մի. 2, կնդ. Basiliscus americanus, ամերիկեան բասիլիսկոս (մողէզ). -ли́сникъ ա. բս. Thalictrum. բնձմնձուկ։

Васи́льевъ ве́черъ տարեմուտի երեկոյ։

Васи|ло́къ, лка́ ա. փունջ, ափի, որով օրհնած ջուր են սրսկում եկեղեցում. -льковый ած. տերեփուկի կմ նաշտի. в. цвѣтъ վառ կապոյտ գոյն. в. чертополо́хъ տ. Васи́лёкъ.

Васисда́съ ա. (Ֆր. գերմ.) տ. Фо́рточка.

Васса́|лъ ա. (լտ.) հնց վասալ (իշխան, որ իւր իշխանութիւնից հող ստանալով, տիրում էր նորան իբրև սեփականութեան, բայց դորա փոխարէն պարտական էր իւր իշխանաւորին այլ և այլ ծառայութիւններ մատուցանել). -льный ած. վասալական. в—ая зави́симость; -льскій ած. վասալի[ն յատուկ, պատկանող]. -льство չ. վասալութիւն. հպատակութիւն. ստորադրելութիւն։

Ва́ська ա. 1, վասկա (ձիաների, կատուների և այծերի ռամկական յորջորջումը). 2.* ծայրը ճեղքած, աչքեր ունեցող տախտակ կօշիկները հանելու համար. կօշիկներ հանող ծառայ, սպասաւոր։

Ва́та ի. (գերմ.) մաքրած և փաթիլ-փաթիլ պատրաստած բամբակ. хала́тъ на ва́тѣ մէջը բամբակ դրած, բամբակէ աստառով խալաթ։

Ва|та́га ի. 1, ոչխարի հօտ. пуска́ть вата́ги на зеленя́; 2, ամբոխ, խուժան, աւազակների, որսկանների խումբ. երամ. 3, ն. և է գործի, ձեռնարկութեան համար հաւաքուած խումբ, ընկերութիւն (մնւդ. Վոլգայի, Օկայի և Կասպից

ծովի ձկնորսների և Դոնի ազատագրածների ընկերութիւնները). 4, կազակների խորունկ, թանձր զօրաշարքը. 5, գետափ, ուր ձկնորսներ են տարւում. послать за рыбой на в—у; -тáжиться (-жусь -жатся) անդր. խումբ-խումբ, երամ-երամ հաւաքուիլ. -тáжникъ ա. ձկնորսների ընկերութեան, կազակցութեան իւրաքանչիւր աշխատաւոր անդամը. -тáжничать չ. ձկնորսական ընկերութիւն պահել. -тáжный ած. [ձկնորսական] ընկերութեան, կազակցութեան. в—ое судно; в—ая склáдчина ընկերական անդամավճար, ‹փայ›. в. атамáнъ; артель ватáжна ընկերութիւնը բազմամարդ է:

Ватáмáнъ ա. հնց. տ. Атамáнъ 2; որ և է առևտրական ընկերութեան աւագը, առաջնորդը, գլխաւորը:

Вáтер||оакштáги ա. յ. (հոլ.) ծովգ. այն պարանները կմ շղթաները, որոնք առագաստակալ бушприть-ը կողքերից ամրացնում, պրկում են. -оáкъ ա. (հոլ.) հնց. ծովգ. նաւի խելի վերայ շինած ջրկալը, որի մէջ տախտակամածի վերայ թափուած ջուրը հոսում է. -(вá-)вéйсъ ա. (անգլ.) ծովգ. ջրուղի, որով տախտակամածից ջուրը հոսում թափւում է:

Ватер||клозéтный, -клозéтовый ած. վատէրկլօզէտի. -клозетъ ա. (անգլ.) վատէրկլօզէտ (ջրով սարքած արտաքնոց, ուր բնական կարիքը կատարելուց յետոյ ջուրը բաց են թողնում, որն և սրբում տանում է անմաքրութիւնները):

Ватер||линéйный ած. ջրային գծի. -лúнія ի. (հոլ.) ծովգ. ջրային գիծ (նաւի շրջապատի այն գիծը, ցոր միայն բարձած նաւը կարող է սուզուել ջրի մէջ). -пáсный ած. կատերպասի, հարթաչափի. -пáсъ ա. (հոլ.) կատէրպաս, հարթաչափ. -прýфъ ա. (անգլ.) անթափանցիկ, անջրանցիկ վերարկու. -тáли, ей ի. յ. (հոլ.) ապարանդակներ, որոնցով ջրով լիք տակառներ և այլ ծանրութիւններ են բարձրացնում նաւի վերայ. -шлáнгъ ա. (հոլ.) ծովգ. ‹ջրի օձ› (կաշուայ կմ պարուսինեայ խողովակ). -штáгъ ա. (հոլ.) առագաստակալ бýшпритъ-ը ներքևից ամրացնող ձիգթած պարանը կմ շղթան:

Вати||канскій ած. Վատիկանի, -նեան. -кáнъ ա. (լտ.) Վատիկան (Հռոմի պապի ապարանքներն և աթոռավայրը). *պապական իշխանութիւն, կառավարութիւն:

Ватлóчекъ, чка տ. Василёкъ.

Вáтманская бумáга վատմանեան թուղթ (անգլիական, որ գործ է ածւում նկարչութեան [մէջ):

Вá||тный, -точный ած. բամբակէ, -կի:

Ватрý||ха, -шка տ. Вотрý||ха, -шка.

Ва||тъ ա. կնդ. Raia batis, լերկ ներկէս կմ կատուաձուկ: [յափուկ (խոտ մի):

Вáу անհ. բս. Reseda luteola, դեղնագոյն

Вá||фельникъ ա. վաֆէլագործ, վաֆէլավաճառ. -фельница ի. 1, վաֆէլագործ, վաֆէլավաճառ կինարմատ. 2. վաֆէլներ թխելու երկաթեայ գործիք -фельный ած. վաֆէլի. в—ое тѣсто; -фля ի. (գերմ.) վաֆէլ (քառանկիւնի, բջիջաւոր քաղցրահամ բլիթ, փափուկ կարկանդակ):

Вах||лáкъ, á ա. ռմկ. 1, պալար, ուռեցք, եւլունդ, խիլ կենդանու մարմնի. 2, խիլ, ուռեցք ողորնու (կեչու). 3, անհոգ կերպով հագնուած կմ սանտրուած մարդ. նոյնպէս յիմար, անշնորհք մարդ. -лáчка ի. 1, ռմկ. յիմար, անշնորհք կինարմատ. 2, բս. Cirsium lanceolatum, ճանապարհի տատասկը. -лачóкъ, чкá ա. Նւզ. տ. Вахлáкъ -ляй, -лáкъ, á ա. -ляла հոր. անշնորհք կերպով գործ անողը, տ. Вахлáкъ 3; -лянiе չ. մի կերպ, անշնորհք կերպով անելը, կատարելը. -лять, св—, ն. մի կերպ, անհոգ, անշնորհք կերպով մի բան անել, կատարել:

Вахми||стéрскій, -(вá-)стрскій ած. վախմէյստէրի. в—ая дóлжность; -стéрша, -(ва-)стрша ի. վախմէյստէրի կինը. -(вá-)стръ ա. (գերմ.) վախմէյստէր (հեծելազօրքի մէջ ամենաբարձր աստիճան ունեցող ենթասպայ, որ համապատասխանում է հետևակ զօրքի фельдфебель-ին).

Вахня́ ի. կնդ. Gadus wachnja, փրփրուկ կամ բրաձուկ մի:

Вáх||та ի. I. (գերմ.) ծովգ. 1, նաւի վերայ հերթով հսկում, հսկողութիւն, նաւապահութիւն, ժամապահութիւն. идти на в—у, стоять на в—ѣ; 2, այդ հսկումը, ժամապահութիւնը կատարող պահակախումբը, ջոկատը, թուով երկու. пéрвая в.-ն պահում է նաւի աջ կողմը, իսկ вторáя в.-ն ձախ կողմը. II, բս. Menyanthes trifoliata, ջրային երեքտերևուկը. -тенный ած. նաւային հսկողութեան, ժամապահութեան. նաւապահ, հսկող ջոկատի. в. начáльникъ; в. журнáлъ ժամացոյցեայ նաւամատեան, որի մէջ արձանագրւում են բոլոր նշանաւոր դէպքերը. вáхтенный, аго ա. հսկող, պահապան, ‹դարաւուլ›. -терскій ած. վախտերի. в—ая должность; -теръ ա. (յ. вахтерá, óвъ) (գերմ.) 1. պահապանների, գլխաւորապահների աւագ. 2, զօրքի նպարեղէնների, մթերքների, պահեստների պահապան. -тóвникъ ա. բս. Nymphaea alba, սպիտակ հարսնմատ (կոկոռ կմ շուշան 'ի գետնկը). -тпарáдъ ա. (գերմ.) ժամապահ զինուորների զօրահանդէս: [պան‹ (թաթման):

Вá||чега ի. բանուորի կաշեպատ ձեռնոց. ‹թաթ-

Вá||чикъ ա. քաթանէ կամ կաշէ մանդիկ, խուրջին սայլորդութեան համար. -чýга տ. Вáчега.

Вá||ша, -шъ տ. Вá||жа, -жъ.

Вáшгердъ ա. (գերմ.) լեռնգ. հանքը, հանուածոն լուանալու դարակ, սալք. շէնք:

Вашъ, а, е ստաց. դեր. (յգ. 2 դէմք). ձեր. вáша вóля ձեր կամքն է. по-вáшему ըստ ձեզ, ըստ ձեր կարծեաց, սովորութեանց. вáши յ. ձերոնք. клáняйтесь вáшимъ; и нáшимъ и вáшимъ երկդիմիութիւն, երկերեսութիւն անել, քսութեամբ աշխատել եւ սորան եւ նորան հաճոյանալ:

Ва||я́ло չ. քանդակիչ, փորագրիչ գործիք, դուր. -я́льный ած. քանդակագործութեան, -գործական, փորագրիչ, -գրութեան. в—ое искýсство,— орýдіе; -я́льня ի. սկւ. գործծ. քանդակագործարան, փորագրատուն. -я́ніе չ. քանդակագործութիւն, փորագրութիւն. -я́тель ա. քանդակագործ, փորագրիչ. -я́тельный ած. քանդակագործութեան, -ծական, փորագրութեան. -я́ть, изв—, ն. 1, քանդակել, քանդակագործել, կոփել. փորագրել. 2. մետաղից պատկերներ ձուլել:

Вби||вáніе չ մի բանի մէջ, ներս խփելը, մխելը, ցցելը. -вáть, вбить ն. մի բանի մէջ խփել, մխել, ցցել, անկել. в. сваю въ зéмлю,— гвоздь въ дóску; *вбить въ гóлову, въ толкъ յաճախ կրկնելով մեկնել, հասկացնել. в. себѣ въ голову հաստատապէս մտադրուիլ. -ся 1, անդր. ներս խցկուիլ. *вбúться къ комý-либо въ мúлость մէկի ‹տամարը մանել›, մէկի վստահութիւնը,

համբուլթիւնը շահել. 2, կր. մի բանի մէջ խփուիլ, մխուիլ, ցցուիլ, տնկուիլ. **-вка** է. տ. Вбиванiе.

Вби||ранiе չ. ներս, իր մէջ ծծելը, քաշելը. **-рать**, вобрать ն. ներս, իր մէջ ծծել, քաշել. грецкая губка вбираетъ въ себя воду; в. въ себя воздухъ; **-ся** անդր. ներս ծծուիլ, ներս քաշուիլ. **-рный** ած. ներս քաշող, ներս ծծող, հաւաքող:

В||битiе չ. մի բանի մէջ խփելը, մխելը, ցցելը, տնկելը. **-бить** (вобью-бьютъ), **ся** տ. Вбивать, ся.

Вблизи մ. մօտ, մօտիկ. онъ живётъ в. отъ насъ; плохо видѣть в.

Вбрасы||ванiе չ. ներս ձգելը, ներս շպրտելը. **-вать, вбросать, вбросить** (-ошу -осятъ) ն. ներս ձգել, ներս գցել, ներս շպրտել. **-ся** 1, անդր. յանկարծ, շեշտակի մի բանի մէջ ընկնել. իրան մի բանի մէջ ձգել, մի բանի մէջ նետուիլ. одинъ вбросился въ толпу непрiятелей; 2, կր. ներս ձգուիլ, ներս գցուիլ, ներս ածուիլ, ներս թափուիլ. соръ вбрасывается въ яму.

Вбрыз||ганiе չ. ներս սրսկելը, ներս ածելը. **-гать** տ. Вбрызгивать; **-гиванiе** չ. բժ. ներարկութիւն, դեղը, դարմանը մարմնի տակ սրսկելը, ածելը, տ. Впрыскиванiе; **-гивать, -нуть** ն. մի բանի մէջ, մի բանի ներս ածել, սրսկել. **-ся** կր. մի բանի մէջ, մի բանի ներս ածուիլ, սրսկուիլ:

Вбу||хать, -хнуть ն. յանկարծ, մեծ քանակութեամբ ներս ածել, ներս թափել. **-ся** անդր. մի բանի մէջ գլմփալ, շլխկալ, ընկնել, գլորուիլ:

Вбѣ||ганiе չ. արագ, շեշտակի ներս վազելը, ներս ընկնելը. **-гать, -жать** (-гу -жишь -гутъ) չ. արագ, շեշտակի ներս վազել, ներս մտնել. в. въ комнату; **-гиваться, -гаться** անդր. վազելու ընտելանալ, վարժուիլ. лошадь ещё вбѣгивается.

Вбѣлѣ մ. սպիտակ, մաքուր տեսքով. изба вчернѣ кончена, в. не отдѣлана еще.

Вва||живать, -дить (-жу -дятъ) ն. աստիճանաբար, հետզհետէ մի բանի ընտելացնել, վարժեցնել. в. въ пьянство; **-ся** անդր. աստիճանաբար, կամաց-կամաց մի բանի ընտելանալ, վարժուիլ:

Вва||ливанiе չ. ներս ածելը, ներս թափելը, ներս ձգելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. 1, ներս ածել, ներս թափել, ներս ձգել, ներս գցել. *ввалить въ спину քամակին մի քանի հարուած հասցնել. 2,* դժբախտութեան, փորձանքի, վնասի մէջ ձգել. в. кого въ бѣду дурными совѣтами; **-ся** անդր. 1, մի բանի մէջ ընկնել, գլորուիլ. в. въ ровъ; ввалились глаза աչքերը փոս են ընկել. 2, ծանր, յաղթ քայլերով, անախորժ կերպով, աղմկով ներս մտնել. 3,* դժբախտութեան, փորձանքի մէջ ընկնել:

Вве||денiе չ. 1, ներմուծելը, ներս տանելը, ներս մտցնելը, ներս դնելը. հաստատելը (կարգի, օրէնքի). 2, ներածութիւն. в. во всеобщую исторiю; 3, В в е д е н i е во храмъ եկղ. Ընծայումն սուրբ Աստուածածնի 'ի տաճարն. **-дённый** ած. в. бояринъ տ. Бояринъ; в. дьякъ տ. Дьякъ; **-денскiй** ած. Ընծայման (տ. Введенiе 3.) 1, в. тропарь Ընծայման տօնին երգուող օրհներգութիւն. 2, в. приходъ Ընծայման տաճարի, Ընծ. եկեղեցու ծուխ:

Вве||зти, -зть (-зу -зутъ), **-зтися** տ. Ввозить, ся.

Ввер||гать, -гнуть ն. ներս ձգել, ներս գցել, ներս նետել. **-ся** (անց. ввергнулся,-лась-лось և ввергся-глась-лось) 1, անդր. մի բանի մէջ ընկնել, նետուիլ. в. въ пропасть,—въ погибель; 2, կր. մի բանի մէջ ձգուիլ, գցուիլ, նետուիլ. **-женiе** չ. մի բանի մէջ ձգելը գցելը, նետելը. **-женный** ած. մի բանի մէջ ձգած, գցած, նետած:

Ввернуть, ся տ. Ввёртывать, ся.

Ввёр||тка է. տ. Вверченiе; **-тный** ած. պտուտակաւոր. в. крюкъ, — блокъ; **-тыванiе** չ. պտուտակելով ներս մտցնելը. **-тывать, -тѣть** (-чу-вертятъ). **-нуть** ն. պտուտակելով, պտոյտ տալով ներս մտցնել, ներս դնել. в. въ косякъ винты, *ввернуть слово,—шутку անցողակի, կողմնակի կերպով խօսք ասել, հանաք անել, «я не послушна!», ввернула (ընդմիջեց, խօսքի մէջ ընկաւ) тутъ дочь»; ввернулъ ему бумажку անզգալի կերպով նորա ձեռքի մէջ փող դրեց, փող կոխեց. *ввернуть крючокъ գործը խճճել, խառնափնթորել. **-ся** կր. պտուտակուելով պտոյտ տրուելով ներս մտցնուիլ, ներս դրուիլ. тупой винтъ трудно ввёртывается; **-тѣнiе** չ. պտոյտ տալով ներս մտցնելը, ներս դնելը.

Ввер||ху մ. վերև[ում], բարձր[ում]. птица летитъ в.; рѣшено *в. բարձրագոյն իշխանութիւնից վճռուած է. онъ живётъ в. նա կենում է վերև, վերին յարկում. **-хъ** մ. դէպի վեր, վեր [և]. վերև, смотрѣть в.; подите в. գնացէք վերև. вверхъ дномъ տակն ու վրայ եղած, խառնաշփոթուած. в. по рѣкѣ գետն 'ի վեր:

Ввер||ченiе տ. Ввертѣнiе; **-чиванiе** տ. Ввёртыванiе; **-чивать, ся** տ. Ввёртывать, ся.

Вве||сти, -сть (-ду -дутъ) **-стися, -стись** տ. Вводить, ся.

Ввечеру մ. երեկոյեան:

Вви||ванiе չ. ներհիւսելը, հիւսելով խառնելը. **-вать**, ввить ն. ներհիւսել, հիւսել, ոլորելով մի բանի հետ խառնել, հիւսել. в. золотую нить въ шёлковый плетешокъ; **-ся** կր. ներհիւսուիլ, հիւսուելով, ոլորուելով մի բանի հետ խառնուիլ. **-вка** է. տ. Ввиванiе, -тiе; **-вной** ած. ներհիւսելու. в. подкосокъ մազերին ներհիւսելու, մազերի մէջ դնելու կերպ հիւս. **-вокъ**, вка տ. ներհիւսած իր, բան. **-вочный** ած. ներհիւսած իրի, բանի:

Ввин||тить (-чу -тятъ), **ся** տ. Ввинчивать, ся; **-чиванiе** չ. պտուտակը ոլորելով ներս մտցնելը. **-чивать**, -тить ն. պտուտակել, պտուտակը ոլորելով մի բանի մէջ մտցնել, դնել. **-ся** կր. պտոյտ տրուելով ներս տարուիլ, ներս մտցնուիլ, պտուտակուիլ:

Вви||тiе չ. ներհիւսելը, մի բանի հետ հիւսելը, խառնելը. **-ть** (вовью, -вьютъ), **ся** տ. Ввивать, ся.

Вво||дить (-жу -дятъ), ввести, ввесть ն. 1, ներմուծել, ներս տանել, ներս մտցնել. в. войска въ городъ, — судно въ гавань; в. кого-либо въ знакомый домъ, — въ свѣтъ; в. во владѣнiе իւր. մէկին նորա ձեռք բերած անշարժ կալուածքի մէջ հաստատել. 2,* վատ բանի, փորձանքի մէջ ձգել. в. въ заблужденiе, въ хлопоты, въ соблазнъ; не вводи насъ во искушенiе (և) մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն. 3, հաստատել, մտցնել, սովորական դարձնել. в. новые обычаи; 4, մի բանի մէջ դնել. в. брёвна въ стѣну; **-диться**, ввестися կր. 1, ներմուծուիլ, ներս տարուիլ. 2,* սովորական, գործածական դարձնուիլ. это вводится въ обычай; 3, մի բանի մէջ դրուիլ. на мѣсто ветхихъ вводятся въ строенiе новыя брёвна; **-дный** ած. 1, ներս դրած, ներս դնելու. в—ое бревно; 2, ներածական, մեկնական. в—ая статья; 3, в—ое пред-

ложéніе քերկ. միջանկեալ նախադասութիւն. 4, в. листъ Լուր. ներմուծման, հաստատման թերթ, վկայական առ այն, որ կալուածք գնողին իւր սեփականութեան մէջ հաստատուել է:

Ввóдъ ա. ներմուծելը, ներս տանելը, ներս մտցնելը. հաստատելը. в. во владѣніе.

Вво‖зи́ть (-жу́ -зятъ), ввезти́, ввезть ն. մի և է տեղ տանել, կրել (սայլով, ձիով) в. товáры въ гóродъ; -зи́ться, вве‖зти́ся, -зти́сь կր. ներմուծուիլ, ներածուիլ, ներս կրուիլ. -зка Ի. ներմուծելը, ներածելը, ներս կրելը. -зный ած. ներս կրելու, ներս բերելու, ներածուող, -ծելի, ներմուծուող, -ծելի. в. товáръ; в—ая пóшлина ներմուծելի ապրանքների համար սահմանուած մաքսը. * в—ая грáмота հնց. թուղթ առ այն, որ մէկն իւր հողի, կալուածքի մէջ հաստատուել է. в в ó з н о е, аго չ. ապրանքի ներածման, մուտքի վճար. -зъ ա. 1, մի և է տեղ կրելը, ներածելը. 2, ներածութիւն. въ этомъ году́ в. превысилъ вывозъ այս տարի ներածութիւնը գերազանցեց արտածութեանը:

Вво‖лáкиваніе չ. ներս քարշելը. -лáкивать -лочи́ть (-лочу́ -лóчатъ) ն. ներս քարշել, քարշելով, թրև տալով ներս մտցնել, ներս տանել. -ся կր. ներս քարշուիլ, թրև տրուելով ներս տարուիլ:

Ввóлю մ. որչափ ցանկալի, հաճելի է:

Вво‖рáчиваніе չ. գլորելով, քարշելով ներս տանելը. -рáчивать, -роти́ть (-рочу́ -рóтятъ) ն. գլորելով, քարշելով ներս տանել (ծանր բանը) -ся կր. գլորուելով, քարշուելով ներս տարուիլ:

Ввóсь‖меро մ. ութ անգամ. -мерóмъ մ. ութ հոգով, ութովին:

Ввѣкъ մ. տ. Вовѣкъ.

Ввѣ‖рéніе չ. հաւատալը, վստահելը, յանձնելը, պահ տալը. -ря́ть, -рить (-рю -рятъ) ն. 1, հաւատալ, վստահելով մի բան յանձնել, պահ տալ. в. комý-либо имѣніе, хождéніе по дѣлáмъ; 2, մտերմաբար հաղորդել, յայտնել. в. тáйну; -ся 1, անզր. մէկին հաւատալ, մէկի վերայ վստահիլ. онъ во всёмъ емý ввѣряется; 2, կր. յանձնուիլ, պահ տրուիլ. дéньги ввѣряются надёжнымъ людямъ.

Ввя‖зáть (-жу́ -жутъ), ся տ. Ввязывать, ся; -зи́ть (-жу́ -зятъ) անզործծ. տ. Увязи́ть; -зка Ի. -зываніе չ. 1, մի բանի մէջ կապելը. 2, մի բանի մէջ հիւսելը, ներհիւսելը, գործելը. 3,* մի (վատ) բանի մէջ ձգելը, խճճելը, կաշկանդելը. -зывать, -зáть ն. 1, մի բանի մէջ կապել. в. бѣльё въ ýзелъ; 2, մի բանի մէջ գործել, գործելով ներհիւսել. в. стрѣлки въ чулки́; 3,* վատ բանի, փորձանքի մէջ ձգել, խճճել, կաշկանդել. в. въ чужíя хлóпоты; -ся 1, անզր. խառնուիլ. в. въ посторóнніе разговóры, въ сплéтни; 2, կր. միասին կապուիլ. մի բանի մէջ գործուիլ. փորձանքի մէջ ձգուիլ, խճճուիլ:

Вгáни‖ваніе չ. ներս քշելը. -вать, вогнáть ն. ներս քշել, քշելով 'տուն անել', ներս մտցնել. в. скотъ во дворъ, —лошадéй въ стóйла; -ся կր. ներս քշուիլ, ներմուծուիլ:

Вги‖бáніе չ. կռացնելը, կորացնելը, ծռելը, թեքելը. -бáть, вогнýть ն. կռացնել, ծռել. թեքել (ճկուն իրը). в. дно у тáза; -ся կր. կռացնուիլ, կորացնուիլ, ծռուիլ, թեքուիլ. -бъ ա. ծռուած, կորացած, փոս ընկած տեղ:

Вгладь մ. հարթ, հաւասար կերպով:

Вглу‖блéніе չ. խորասուզելը, ընկղմելը. -бля́ть, -би́ть (-блю́ -би́тъ) ն. խորասուզել, ընկղմել. -ся անզր. և կր. ընկղմուիլ, խորասուզուիլ. -бь մ. խոր, դէպի խոր, 'ի ներս:

Вгля́‖дчивый ած. շրջահայեաց, դիտել, նայել, զննել սիրող. -дываніе չ. դիտելը, նայելը, զննելը. -дываться, -дѣться (-жýсь -ди́тся) չ. ուշադրութեամբ դիտել, նայել, զննել:

Вгне‖тáть, -сти́, -сть (-тý -тýтъ) ն. ներս սեղմել. սեղմելով, ճնշելով ներս մղել, ներս մտցնել. -тáться, -сти́ся կր. ներս սեղմուիլ, սեղմուելով, ճնշուելով ներս մղուիլ. -тéніе չ. ներս սեղմելը, ճնշելով, սեղմելով ներս մղելը:

Вгнѣз‖ди́ться (-жýсь -ди́тся) տ. Гнѣзди́ться.

Вгó‖нка Ի. -нъ ա. ներս քշելը. ներս մղելը, ներս լցնելը, մի բանի մէջ ցցելը. -ня́ть, вогнáть ն. 1, տ. Вгáнивать; 2, ներս մղել, ներմուծել, մի բանի մէջ մտցնել, խցկել, ցցել. в. клинъ, проклáдку, гвоздь; в. конопáть վուշը, խծուծը, նաւի ծակերն կոխել. *вогнáть когó въ чахóтку, въ гробъ մէկի սիրտը մաշելով թոքախտաւոր հասցնել, մէկին գերեզման իջեցնել. вогнáть расхóдъ въ такýю-то сýмму ծախսը այս ինչ գումարի հասցնել (մեծ կամ փոքր ցոյց տալ). -ся կր. 1, տ. Вгáниваться; 2, ներս մղուիլ, ներմուծուիլ, մի բանի մէջ մտցնուիլ, խցկուիլ, ցցուիլ:

Вго‖рáживаніе չ. իւր ցանկապատն ուրիշի հողի մէջ դնելը, ուրիշի հողն իւր ցանկապատի մէջ առնելը. -рáживать, -роди́ть (-жý -дятъ) ն. իւր ցանկապատն ուրիշի հողի մէջ դնել, ուրիշի հողն իւր ցանկապատի մէջ առնել, յափշտակել. ты вгороди́лъ забóръ свой въ моё мѣсто.

Вгорячáхъ չ. ռմկ. տաքացած, կրակ կտրած, կռքից, բարկութիւնից կուրացած:

Вгре‖бáніе չ. քերելով մի տեղ, մի բանի մէջ ածելը, թափելը. -бáть, -сти́, -сть (-бý -бýтъ) ն. քերելով մի տեղ, մի բանի մէջ ածել, թափել. в. соръ въ навóзъ, -бáться, -сти́ся 1, անզր. թիավարելով մտնել, ներս մտնել. вгребли́сь въ бýхту, 2, կր. քերուելով ներս ածուիլ, ներս թափուիլ:

Вгру‖жáть, -зи́ть (-жý -зи́тъ) ն. բարձել (նաւի վերայ). -ся կր. բարձուիլ (նաւի վերայ). -жéніе չ. -зка Ի. -зъ ա. բարձելը (նաւի վերայ):

Вгры‖зáть, -зть (-зý -зýтъ, անց. вгрызъ-зла, о) ն. կրծելով ծակել. мышь вгры́зла дырý въ хлѣбѣ; -ся չ. ատամները մի բանի մէջ թաղել, խրել. собáка вгры́злась въ вóлка; *сосѣ́дки нáши вгры́злись другъ въ дрýга մեր հարևանուհիները միմեանց հետ կռուեցան, միմեանց ոսկր կրծեցին:

Вгý‖ливаться, -ля́ться չ. զբօսանքի ընտելանալ, սովորել ման գալ. вгуля́ешься, такъ не рабóтается.

Вгустýю մ. պինդ, ամուր. свари́ть в. (ձուն) [պինդ եփել:

Вда‖вáніе չ. տալը, ընձեռնելը, յանձնելը. -вáть (-ю́ -ю́тъ), вдать ն. տալ, ընձեռնել, յանձնել. -ся անզր. 1, ներս պրծնուլ, ներս ընկնիլ, ներս խրուիլ. домъ вдáлся въ садъ; зали́въ вдаётся далекó въ бéрегъ; 2,* մի բանի մէջ ընկնիլ, ընկղմուիլ. в. въ рóскошь, въ игрý, въ обмáнъ; в. въ подрóбности, въ толковáнія.

Вда‖ви́ть (-влю́ -вятъ), ся տ. Вдáвливать, ся; -вка Ի. -влéніе -вливаніе չ. ներս սեղմելը, ներս մղելը, ներս դնելը. -вливать, -ви́ть ն. ներս սեղմել, սեղմելով ներս մղել, ներս խցկել, ներս դնել. в. кирпи́чъ въ раствóръ; в. жи́дкость въ дéрево; -ся 1, կր. սեղմուելով ներս մղուիլ, ներս խցկուիլ, ներս դրուիլ. 2, չ. ծանրու-

թելնից մի բանի մէջ թաղուել. «глядя ͞на
тяжёлый, вдави́вшійся въ дива́нъ кошелёкъ».
Вда́внѣ *մ.* վաղուց, առաջ (յաճխ. не բայի.
մասնիկով, *տ.* Невда́внѣ).

Вда́л‖бливаніе *չ.* դըրով փորած ծակի մէջ
դնելը, մացնելը. **-бливать,** вдолби́ть *ն.* դըրով
դնել, մացնել, ‘ճխտել’.
փորած ծակի մէջ դնել, մացնել, ‘ճխտել’.
*вдолби́ть въ го́лову դժուար ըմբռնողին հակի
հաղ մինել, հասկացնել. **-ся** *չր.* դըրով շինած
ծակի մէջ դըրուել, մացնուել, ‘ճխտուել’։
Вда‖лекѣ́ *մ.* հեռու տեղում. հեռուից (յաճախ
не բայաս. մասնիկով, *տ.* Невдалекѣ́). **-ли́** *մ.*
բատակաների հեռու. **-ль** *մ.* հեռու տեղ, հեռու.
итти́ в.

Вдать (вдамъ, вдашь, вдастъ; вдади́мъ, -ди́те,
-ду́тъ; *անց.* вдалъ -ла́, о́), **ся** *տ.* Вдава́ть, ся.
Вдви‖га́ніе *չ.* ներս խոթելը, ներս դնելը, ներս
տանելը, **-га́ть** -путь *ն.* ներս խոթել, ներս դնել,
ներս տանել. в. я́щикъ въ столъ, — каре́ту въ
сара́й; **-ся** *չր.* ներս խոթուել, ներս դնուել, ներս
տարուել. я́щикъ ху́до вдвига́ется; **-гиваніе** *տ.*
Вдвига́ніе; **-гивать, ся** *տ.* Вдвига́ть, ся; **-жно́й** *ած.*
շարժուն, ներս տարուող. в. я́щикъ; **-нуть, ся**
տ. Вдвига́ть, ся.

Вд‖во́е *մ.* կրկնակի, երկակի, կրկին անգամ.
-воёмъ *մ.* երկուսով, երկու հոգով. мы шли в.;
-войнѣ́ *մ.* կրկին անգամ, երկրորդ անգամ։
Вде́‖вятеро *մ.* ինն անգամ. **-вятеро́мъ** *մ.* ինն
հոգով, ինն հոգի միասին։ [սեղ (ծայրը բուլթ)։
Вдёжка *ի.* մի բանի միջից թել անցկացնելու ա-
Вдёр‖гиваніе *չ.* մի բանի մէջ մացնելը, մի
բանի միջից անցկացնելը. **-гивать, -гать, -нуть** *ն.*
1, մի բանի մէջ դնել, մացնել, մի բանի միջից
անցկացնել. в. ни́тку въ иго́лку; 2, ձգելով,
քաշքշելով, քաշկռտելով ներս տանել. в. са́ни
въ сара́й; **-гиваться, -нуться** *չր.* 1, մի բանի մէջ
մացնուել, մի բանի միջից անցկացնուել. 2, քաշ-
քշուելով ներս տարուել։

Вде́‖сятеро *մ.* տասն անգամ. **-сятеро́мъ** *մ.* տասն
հոգով, տասն հոգի միասին։
Вдира́ться, водра́ться *անդր.* սեղմուելով հա-
վիւ հազ ներս պրծնուել, ներս մտնել։
Вдоба́вокъ *մ.* ’ի լրումն. բացի դորանից, դեռ-
ևս, այլև, աւելացրու դորան և այն, որ։
Вдо‖ва́ *ի.* (*հյ.* вдову́, *յ.* вдо́вы) այրի կին. вдо́-
вы сердобо́льныя սրտացաւ, հիւանդներին խնա-
մող այրիներ. Вдо́винъ, а, о *ած.* այրի կնոջ.
-ве́цъ, вца́, *ա.* այրի մարդ. **-ви́ца** *ի.* *եկ.* *սլ.*
(գործծկ. միայն գրականական լեզուի մէջ) *տ.*
Вдова́; лепта́ вдови́цы այրու լուման (Մարկ.
12_{42}). **-вій,** вья, вье *ած.* այրու, այրիների. в.
домъ, вдо́вья пе́нсія; вдо́вье, вья́го *չ.* այրուն
օրէնքով հասնելի մասը նորա մարդի (էրկան)
կայքից. **-вка** *նվաս.* *տ.* Вдова́.
Вдо́воль *մ.* բաւականաչափ, ըստ, կուշտ։
Вдо́в‖ственный *ած.* այրութեան, որբութեան.
в—ое состоя́ніе; **-ство́** *չ.* 1, այրութիւն (կնոջ
կմ էրկան). жить во в—ѣ; 2, որբութիւն, ան-
տէրութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* 1, այ-
րութեան մէջ գտնուել. вдо́вствующая
ած. (գործածական միայն կայսերական տան ի-
գական անդամների համար) այրի. в—ая импе-
ратри́ца, — цари́ца; 2,* որբ, անտէր, անտիրա-
կան մնալ, որբանալ, որբացած լինել։
Вдо́вушна *փաղ.* *տ.* Вдова́; **-вый** *ած.* այրի, որբ.
человѣ́къ в., же́нщина в—ая; **-вѣть,** овд—, *տ.*
Вдо́вствовать.
Вдо‖га́дъ *մ.* (գրեթէ միշտ не բայի. մասնիկի
հետ, *տ.* Невдога́дъ); **-го́нку, -го́нъ** *մ.* հետապըն-
դելով, հետամուտ լինելով։
Вдодъ *տ.* Удо́дъ.
Вдол‖би́ть (-блю́ -бля́тъ), **ся** *տ.* Вда́лбливать, ся;
-бле́ніе *չ.* դըրով փորած ծակի մէջ դնելը, մըտ-
ցնելը. **-бя́жку** *մ.* ռամկ. բառ առ բառ, թու-
թակաբար. առանց մտքը, իմաստը հասկանա-
լու. вы́учить, зау́чить в.
Вдоль *նխդ.* (սեռկ. հոլ.) և *մ.* մի տեղի, մի
բանի երկարութեամբ. в. стѣны́, в. бе́рега
պատի, ափի երկարութեամբ. вдоль и поперёкъ
ըստ երկարութեան և ըստ լայնութեան, ամէն
ուղղութեամբ։ [հետ, *տ.* Невдомёкъ).
Вдомёкъ *մ.* (գրեթէ միշտ не բայի. մասնիկի
Вдо́мникъ *ա.* ռմկ. անփեսայ։
Вдо́сталь *մ.* բոլորովին, խիստ, կատարելապէս.
онъ разори́лся в. отъ неуда́чи въ подря́дахъ.
Вдохно‖ве́ніе *չ.* 1, առհ. ներշնչում. в. Бо́жье;
2, աւիւն, ոգևորութիւն (ստեղծագործական,
բանաստեղծական). **-ве́нный** (-ве́нъ -ве́нна, о)
էյ. *ած.* ոգևորուած, ներշնչուած. в. взоръ.
Սուրբ Հոգու շնորհքով լցուած (մարգարէ). **-ви́-
тель** *ա.* **-ви́тельница** *ի.* ներշնչող, ոգևորող, խրա-
խուսող այր, կին. **-ви́тельный** *ած.* ներշնչող, ո-
գևորող, խրախուսող, քաջալերիչ. **-влять, -ви́ть**
(влю́ -вя́тъ) *ն.* ոգևորել, ոգի ներշնչել, խրա-
խուսել. քաջալերել. **-ся** 1, *անդր.* և *չր.* ոգևորուել,
խրախուսուել, քաջալերուել։
Вдо‖хну́ть *տ.* Вдыха́ть; **-хъ** *ա.* *տ.* Вдыха́ніе;
вдохъ и вы́дыхъ ներշնչում և արտա-
շնչում (շնչառութիւն). **-шникъ** *ա.* ջրհան մեքե-
նայի խցանը։
Вдре́безги *մ.* ջարդ ու փշուր, ‘ալիւր աղցան’.
разби́ть в. ջարդ ու փշուր անել. разби́ться в.
ջարդ ու փշուր լինել [անգամ, կրկնակի։
Вдруго́рядь *մ.* *հնց.* երկրորդ անգամ, կրկին
Вдру́гъ *մ.* 1, իսկոյն, անմիջապէս, անյապաղ.
2, միանգամից, յանկարծ, անակնկալ կերպով.
միաժամանակ, միահաղոյն, բոլորը միասին. не
говори́те всѣ в., а кто-нибудь оди́нъ.
Вду‖ва́льный, -ва́тельный *ած.* ներս փչող, ներս
փչելու. **-ва́ніе** *չ.* ներս փչելը. **-ва́ть, -ть, -нуть**
ն. ներս փչել, փչելով ներս ածել, ներս թափել.
в. порошо́къ въ больно́й глазъ; **-ся** *չր.* ներս
փչուել, փչուելով ներս ածուել, ներս թափուել։
Вду́‖маться *տ.* Вду́мываться; **-мчивость** *ի.* 1.
մտքով մի բանի մէջ խորասուզուելու հակում,
ընդունակութիւն. 2, տարակուսանք. **-мчивый** *ած.*
1, մտքով մի բանի մէջ խորասուզուելու ընդու-
նակ, հակամէտ. 2, տարակուսած, լուրջ. в—ое
лицо́; **-мываніе** *չ.* մտքով մի բանի մէջ խորա-
սուզուիլը. **-мываться,** -маться *անդր.* во что-ни-
бу́дь մտքով մի բանի մէջ խորասուզուել, ըն-
կղմուել. հիմնաւորապէս, լրջօրէն մի բան մտա-
ծել, չափել, կշռել. «ничего́ не мо́жетъ быть
трудне́е человѣ́ку, какъ отдѣли́ться отъ само́го
себя́ и вду́маться въ явле́нія приро́ды».
Вду‖нове́ніе *չ.* ներս փչելը, փչելով ներս ա-
ծելը. **-нуть** *տ.* Вдува́ть; **-ть** (-ю -ютъ; *անց.*
вдулъ-ла, о), **ся** *տ.* Вдува́ть, ся.
Вды‖ха́льникъ *ա.* **-ха́льница** *ի.* գործիք, որով
թոքերի մէջ օդ են թողնում. **-ха́льный, -ха́тель-
ный** *ած.* 1, ներս շնչելու. 2,* ներշնչելու. -ха́

ніе չ. 1, ներս շնչելը, ներս առնելը. 2,* ներշնչելը, ոգևորելը, խրախուսելը. -хáть, вдохнýть ն. 1, ներս շնչել, ներս առնել. в свѣжій вóздухъ; 2,* ներշնչել, ներս փչել. 3, Նմ. ոգևորել, խրախուսել. -ся չբ. 1, ներս շնչուել, ներս քաշուել. 2, ներշնչուել. 3, ոգևորուել, խրախուսուել։

Вдѣ‖вáльный ած. ներս մտցնող, ներմուծող. в—ая иглá բութ ծայրով ասեղ, որով շորեղէնի անցքից (օր. վարտիքի վերևի. յետ կարած ծայրից) թել են անցկացնում **-вáніе** չ. ներս մտցնելը, ներմուծելը. **-вáть, вдѣть** ն. ներս մտցնել, ներմուծել, թել, անձուկ ծակի մէջ դնել, ծակից անցկացնել. в. нитку въ игóлку,— сéрьги въ прóймы; **-ся** 1, անդբ. թել ծակը մտնել, թել, անձուկ ծակից անցկենալ. нитка хýдо вдѣвáется; 2, չբ. թել ծակը մտցնուել, թել ծակից անցկացնուել. **-жка** տ. Вдёжка.

Вдѣ‖лать, ся տ. Вдѣлывать, ся; **-лка** ի. 1, տ. Вдѣлываніе; 2, ինչ և է բանի մէջ դրած, ամրացրած իրը, տարկան. в. въ мрáморѣ, въ дéревѣ; **-лочный** ած. 1, մի բան միւսի մէջ դնելու, ամրացնելու. 2, մի բանի մէջ դնելի, ամրապնդելի. **-лываніе** չ. մի բան միւսի մէջ դնելը, ամրացնելը, ամրապնդելը. **-лывать, -лать** ն. մի բան միւսի մէջ դնել, ամրացնել, ամրապնդել. в. алмáзъ въ пéрстень; **-ся** չբ. մի բանի մէջ դրուել, ամրացնուել, ամրապնդուել։

Вдѣть (вдѣну -нуть; անց. вдѣлъ -ла, о), **ся** տ. Вдѣвáть, ся.

Вéверица ի. կնդ. Mustela putorius, ժանտաքիս, մուշտակաւոր կենդանի, որով նախնի Ռուսիայում հարկ էին վճարում։

Вегетаріá‖нецъ, нца ա. (անգլ.) **-нка** ի. բուսակեր, խոտակեր, բանջարակեր այր. կին (որոնք սկզբունքով մսեղէնը խոտում և միայն բնդեղէններով և պտուղներով են կերակրուում). **-нúзмъ** ա. **-нство** չ. բուսակերութիւն, բանջարակերութիւն։

Вéда ի. (յոգն. ջ. вéды) վեդա (հնդկացիների դրականութեան ամենահին մասը, որ թէ լեզուով և թէ բովանդակութիւնով յետոայ սանսկրիտ գրականութիւնից տարբերուում է)։

Ве‖дéніе չ. 1, տանելը, վարելը. ведéніе книгъ по торгóвымъ дѣлáмъ առևտրական գործերի համար գրքեր պահելը. в. счётовъ հաշուակալութիւն. в. дѣла. тя́жбы; 2, в. голосóвъ երժ. ձայների ներդաշնակ կարգաւորութիւնը, դասաւորութիւնը։

Ве‖дёрко չ. նւզ. պստիկ վեդրօ, դոյլ. **-дéрникъ** ա. վեդրօագործ, դոյլագործ. **-дёрный. (вё)дерный** ած. 1, վեդրօյի, դոյլի. в. óбручъ; 2, վեդրօյագործի, դոյլագործի. 3, վեդրօանոց. в. бочёнокъ; 4, վեդրօներով, դոյլերով. в—ая продáжа; в е д ё р н а я, ой ի. վեդրօյագործութեան, դոյլագործութեան արհեստանոց. **-дёрочко, -дёрце** նւզ. պստիկ վեդրօ, դոյլիկ։

Ведéтъ ա. (ֆր.) զոր. թշնամու բանակին ամենամօտիկ ժամապահը, պարեկապահը, որն և նորա գործողութեանց հետամուտ է լինում։

Ведóмый էջ. ած. (տ. вести́) տարուող, վարուող։

Вéд‖реность ի. պայծառութիւն, պարզութիւն. պարզ, ջինջ լինելը. **-реный** ած. պարզ, պայծառ, ջինջ (եղանակի մասին). в. день; **-ри́на** ի. լաւ, բարեյաջող եղանակ։

Ве‖дри́ще չ. յւնլ. մի ահագին վեդրօ, դոյլ. **-дрó** չ. (յ. вёдра, -деръ, -драмъ) վեդրօ, դոյլ. 1, ջուր հանելու, ջուր կրելու աման, անօթ. носи́ть в—ами вóду; льётъ какъ изъ ведрá անձրևը շաւում, կում-կում թափւում է. 2, օրինական չափ հեղուկների և խմիչքների (=1/40 տակառի կամ 16 շշի). в. винá, вóдки, пи́ва.

Вё‖дро չ. պարզ, պայծառ, ջինջ եղանակ. լաւ ՙաւինդ՚. **-дрышко** չ. փոքր. 1, պստիկ, լաւ վեդրօ, դոյլիկ. II. ռմկ. պարզ, պայծառ, ջինջ յաջող եղանակ. в. бы далъ Госпóдь! էրնէկ Աստուած լաւ օր, ՙաւինդ՚ անէ. **(вé)дрѣть** (-рю -ря́тъ) պարզուիլ, պայծառանալ, բացուիլ (եղանակի մասին)։

Вéжа տ. Вѣжа.

Вез‖дѣ́ մ. ամէն տեղ, ամէնուրեք. **-дѣсýщіе** չ. 1, ամէն տեղ լինելը. 2, ածբ. ամէնուրեքութիւն Աստուծոյ. **-дѣсýщій** ած. ամէնուրեք, որ ամէն տեղ է. Богъ вездѣсýщъ; **-дѣсýщность** ի. տ. Вездѣсýщіе.

Ве‖зéніе չ. տանելը, կրելը. **-зóмый** էջ. ած. տարուող, կրուող, բերուող **-зти́, -зть** (-зý -зýтъ; անց. -вёзъ, везлá, ó) (հմմ. Брести́ ծանօթ.) 1, (свезти́ -зть), սայլով, նաւով կամ գրաստով տանել, կրել. в. товáры сухи́мъ путёмъ, водóю; 2, փխբ. (пов—,) յաջողուիլ, ՙվրայ գալ՚. емý *везётъ նորա գործը յաջող է գնում. емý *не везётъ նորան ոչինչ չէ յաջողուում. мнѣ повезлó գործս լաւ գնաց. **-зти́ся** չբ. տանուիլ, տարուիլ, կրուիլ։

Вей, -те տ. Вить

Вéй‖мутова соснá տ. Соснá.

Вéйновая, ой ի. (գերմ.) հնց. պատծ հացի արաղ, օղի, գինի։

Вéкош‖ки, шекъ ի. ջ. նւզ. պստիկ երկաթեայ ճախարակներ ծանրութիւններ բարձրացնելու. **-никъ** ա. հնց. մուշտակեղէնների վաճառական։

Век‖селевáться (-лю́юсь -ю́тся) անդբ. վճռկ. միմեանց փոխադարձաբար մուրհակներ տալ. **-селедáвецъ, вца** ա. **-селедáвица** ի. իրւք. մուրհակատու, մուրհակ տուող այր. կին. **-селедáтель, -селедáтельница** տ. Векселедá‖вецъ, -вица; **-селедержáтель** ա. իրւք. մուրհակ ձեռք բերող անձը. **-сель** (ջ. векселя́, лéй) ա. (գերմ.) մուրհակ, պարտամուրհակ, ՙսանաթ՚. простóй в. պարզ, հասարակ մուրհակ. переводный в. ուրիշի անունով տուած մուրհակ. **-сельный** ած. մուրհակի, մուրհակա—. в—ая бумáга, в—ое дѣло.

Вéкша ի. 1, կնդ. Sciurus vulgaris, հասարակ սկիւռ, ՙառնէտ՚. 2. երկաթեայ մեծ ճախարակ, որով շինութեանց ժամանակ մեծ քարեր, տաշտեղէն են բարձրացնում։

Веле‖глáсный ած. եկ. ոճ. բարձր, որոտացող ձայնով, որոտընդոստ. **-гóрка** ի. մի տեսակ ցուբեան. **-дýшный** եկ. ոճ. տ. Великодýшный; **-лѣ́піе** եկ. ոճ. տ. Великолѣ́піе; **-лѣ́пка** ի. բս. Gloriosa superba, շքեղաշուք շուշան. **-лѣ́пный** եկ. ոճ. տ. Великолѣ́пный; **-лѣ́пъ пышный** տ. Велелѣ́пка; **-мýдріе** չ. եկ. ոճ. գերիմաստութիւն (յոգն. հեղն. մտքով). **-мýдрствовать** (-ствую -ютъ) չ. գերիմաստութեամբ դատել, խորհել. **-мýдрый** ած. խիստ իմաստուն, մեծիմաստ, գերիմաստ։

Велéневая бумáга (ֆր.) խիստ ընտիր, ճաշակով պատրաստած, սովորականից հաստ թուղթ։

Веле‖рѣчи́вость ի. պերճախօսութիւն. ճարտարախօսութիւն, շատախօսութիւն. **-рѣчи́вый** ած. եկ. ոճ. պերճախօս, ճոռոմաբան. ճարտարախօս, շատախօս. **-рѣчи́ть** (-чу -чáтъ) չ. պերճախօսել,

ճոռ ճարտասանել, ճամարտակել. -рѣчіе չ. ճարտասան, բարձրաթռիչ ոճ. ճամարտակում, շատախօսութիւն. -умный ած. եկ. ս. մեծիմաստ, խիստ իմաստուն, խելօք:

Вели||ка́нище ա. յհն. մի ահագին հսկայ. -ка́нскій ած. հսկայական, վիթխարի. в. ростъ; -ка́нъ ա. -ка́нша ի. խիստ բարձրահասակ, հսկայ, վիթխարի այր, կին. великáнъ-змѣй տ. Удáвъ.

Вели́||кій (հմմ. Большóй; առկայն великій գործ է ածւում գլխաւորապէս իբրև մակդիր վեհ, ազնիւ առարկաների) ած. А, (լիակատար ձևով) ա, մեծ, ընդարձակ, լայնածաւալ. в—ое прострáнство; բ, մեծ, վեհ, նշանաւոր. իր (աւելի վատ) յատկութիւններով արտասովոր. в. человѣ́къ, — нарóдъ; в—ая душá; в—ая кля́узница; Пётръ В., Екатери́на В—ая; В—ая Россія; В—ое кня́жество; В. океáнъ; В. постъ; В—ая седьми́ца չարչարանաց շաբաթ. В. Госпóдинъ հնց. եպիսկոպոս, մետրոպոլիտ կամ պատրիարք. Б, (կրճատ ձևով. вели́къ, кá, ó; -ки և -кú; գործ է ածւում большóй ածականի փոխանակ, որ կրճատ ձև չունի, օր.) вели́ки дѣлá Твои, Гóсподи; отъ малá до вели́ка փոքրից մինչև մեծ. -ковáтый ած. փոքր ինչ մեծ, փոքր ինչ աւելի:

Велико||возрáстіе չ. դպրոցն. մեծահասակութիւն (աշակերտի). -вóзрастный ած. հասակը մեծ, հասակն առած. -дýшествовать (-ствую -ютъ) չ. մեծահոգութիւն, վեհանձնութիւն. ցոյց տալ. -дýшничанье չ. կեղծ վեհանձնութիւն -дýшничать չ. կեղծ, անտեղի մեծահոգութիւն, վեհանձնութիւն ցոյց տալ. -дýшный ած. մեծահոգի, վեհանձն. в. герóй; в. постýпокъ; -имени́тый ած. մեծանուն, խիստ անուանի, բազմահռչակ, ականաւոր. -кня́жескій ած. մեծ իշխանի. -лѣ́піе չ. շուք, շքեղութիւն, հոյակապութիւն, պերճութիւն. -лѣ́пный ած. 1, շքեղ, մեծաշուք, պերճ, փարթամ. в. пиръ; 2, առհ. հոյակապ, հրաշալի. սքանչելի. в. видъ, в—ая погóда; -мóчный, -мóщный ած. մեծազօր, հզօր. -мýченикъ ա. -мýченица ի. եռիցս երանելի, քաջ, անդանդիտող սուրբ նահատակ, -ուհի (անուանում է օրթոդոքս եկեղեցին իր մեծ սրբերին, օր. Св. в. и побѣдонóсецъ Геóргій). -мýченическій ած. քաջ, անդանդիտող սուրբ նահատակի. в—іе пóдвиги.

Великóнекъ, нька, о ած. բաւականաչափ մեծ:

Велико||помѣ́стный ած. ստացուածատէր, կալուածատէր. -пóстный ած. մեծ պահքի. в—ая слýжба; -рóдный ած. հնց. քաջատոհմիկ, նշանաւոր տոհմից. -рóслый ած. մեծահասակ, բարձրահասակ. в. человѣ́къ; -россíйскій ած. Մեծ Ռուսիայի. -россія́нинъ (յ. в—сія́не. -нъ) -рóссъ ա. Մեծ Ռուսիայի բնակիչ. -рýсскій տ. Великороссíйскій; -рýссъ տ. Великороссія́нинъ; -свѣ́тскій ած. աշխարհիկ, հասարակութեան բարձր, փարթամ և կրթուած դասակարգին պատկանող. в—ая дáма. — бáрышня.

Вели́кость ի. մեծութիւն, վեհութիւն. -кóхонекъ, нька, о ած. որին կարելի է մեծ ասել, մեծ անուանել:

Вели́тель սկս. գործծ. տ. Повели́тель.

Вели||чáвость ի. վեհութիւն, վսեմութիւն, մեծութիւն. -чáвый ած. 1, վեհ, վեհապանծ, վըսեմ. 2, հպարտ, ամբարտաւան, սէթևեթեայ. -чáйшій ած. գերադր. ամենամեծ, ամենավեհ. -чáльный ած. դովասանական. в. обря́дъ դովասանական մաղթանք, որ հոգևոր ընկերութիւնները պատկառելուց առաջ նորա առնը կատարում են. -чáніе չ. 1, յորջորջելը հօր անունով (по óтчеству); 2, (հարսանիքներում) գրուատիչ երգեր, մաղթանք 'ի պատիւ հարսի և փեսայի. 3, աւուր պատշաճի մաղթանք, օրհներգութիւն. -чáтельный ած. գոհաբանական, փառաբանական. в. стихъ տ. Величáніе 3; -чáть չ. 1, փառաբանել, գովաբանել, գովասանել, գրուատել. 2, մէկին պատուել, յորջորջելով նորան հօր անունով (по óтчеству), տիտղոսով. -ся 1, անդրդ. պարծենալ, իր գլուխը գովել. 2; կր. փառաբանուել, գովաբանուել, գրուատուել. -чественность ի. վեհութիւն, վսեմութիւն, մեծավայելչութիւն. -чественный ած. վեհ, վսեմ, մեծավայելուչ. в. видъ, в—ая осáнка; -чество չ. 1, հնց. մեծութիւն, լայնածաւալութիւն. 2, վեհութիւն, վըսեմութիւն, գերազանցութիւն. 3, մեծութիւն, վեհափառութիւն (ած. հ.) (տիտղոս թագաւորների, կայսրների և իրենց կանանց). егó имперáторское, королéвское в.; -чинá ի. 1, մեծութիւն, ծաւալ, բովանդակութիւն. 2, մաթմ. (նաև յ. величины́, -чи́нъ) քանակութիւն. -чіе չ. 1, վեհութիւն, վսեմութիւն, մեծութիւն. 2, փառք, պատիւ, դիրք:

Величýрка ի. մի տեսակ հնդկացորենի ձաւար:

Вéлій եկ. ս. տ. Вели́кій.

Велоси||педи́стъ ա հեծանուավար, հեծանուով գրօսնող, ման եկող. -пéдный ած. հեծանուի. -пéдъ ա. (ֆր.) հեծանիւ:

Вельбóтъ ա. (անգլ.) վելբոտ (թեթև, սրընթաց նաւ, նաւակ, որը կցւում է մարտանաւերին և որը կէտ որսալու համար ևս գործ է ածւում):

Вельверéтъ ա. (անգլ) թաւշակերպ բամբակեայ գործուածք:

Вельвóтъ ա. բս. Elatine hydropiper, ջրապղպեղ:

Вельзевýлъ ա. (յն.-եբր.) բեեղզեբուղ. 1, փիւնիկեան և ասորական (չ)աստուած. 2, չար ոգի, դևերի իշխան (տ. Մատթ. 12_{24}). 3, կենդ. Ateles Beelzebuth, պոչաւոր կապիկ մի:

Вельми́ ն. եկ. ս. յոյժ, խիստ, սաստիկ(ս):

Вельмóга ի. ծովգ. թիակաւոր նաւի վերայ յենարան:

Вельмó||жа ա. (յգ. սեռկ. вельмóжъ և -жей) քաջատոհմիկ, ականաւոր, հարուստ պատուակալ, իշխան, վըրուկ. -жескій ած. իշխանի, վըրուկի. -жество տ. Вельмóжство: -жность ի. իշխանազնութիւն, քաջատոհմիկութիւն. -жный ած. իշխանազուն, քաջատոհմիկ. ազնուազարմ. մեծ, ականաւոր. -жство չ. իշխանութիւն, վըրուկութիւն, իշխանական կոչում, դիրք:

Вельсъ ա. (անգլ.) ծովգ. հաստ գերաններից շինած նաւի դօտին, շրջապատը:

Ве||лѣ́ніе չ հրաման. -лѣть** (-лю́-ля́тъ; թէ несоверш. և թէ соверш. видъ-ի նշանակութիւն ունի. я велю́ թէ ներկայ և թէ ապառնի է. իսկ я велѣ́лъ միշտ անց. կատարեալ է), пов—, չ. комý հրամայել. не вѣ́лено արգելուած է:

Вéна ի. (լտ.) կազմխ. արիւնադարձ երակ:

Вен||гéрецъ, рца ա. 1, մաջառ, ունգարացի. 2, (Ռուսիայի ներքին նահանգներում) թափառաշրջիկ առևտրական. -гéрка ի. 1, մաջառուհի, ունգարուհի. 2. մի տեսակ հուսարական կարճլիկ բաճկոն, բաճկոնակ. 3, մի տեսակ պար, կաքաւ. -гры, овъ յ. հոգ. անեզ. մաջառներ, ունգարացիք:

Ве||не́ра ի. (լտ.) աստղը. Աստղիկ (արեգակին ամենամօտիկ մոլորակներից երկրորդը, որ երկրագնդից քիչ փոքր է և 225 օրուայ ընթացքում արեգակի շուրջը պտտում է. երբ լուսադէմին է երևում, կոչւում է) Արուսեակ, լուսաստղ, այգաստղ, (իսկ երբ արևի մայր մտնելուց յետոյ է երևում, կոչւում է) Գիշերավար. вене́ринъ, а, о ած. Աստղիկի. в—на ра́ковина Աստղիկի խեցին. в—на колесни́ца բս. Aconitum, ընձախոտ (բէշ), Աստղիկի կառքը. в—нъ башмачо́къ բս. Cypripedium calceolus, մուզածաղիկ. в—нъ гре́бень բս. Scandix pecten Veneris, Աստղիկի սանտրը. в—нъ по́ясъ կնդ. Cestum Veneris, Աստղիկի գօտին (ծովային կենդանի մի). **-нери́ческій** ած. (լտ.) վեներական, Աստղկական, սիրային. в—ія болѣ́зни; **-не́рка** ի. տ. Вене́рина ра́ковина.

Вене||це́йскій հնգ. **-ціа́нскій** ած. Վենետիկի, -կեան. в—ое окно́ վենետիկեան պատուհան (մեծ, երեք բաժանմունքով)։

Вен||зелева́тый ած. վենզելակերպ. в—ая по́дпись վենզելակերպ, երկար, կոր գծերով, պաչուռ ստորագրութիւն. **-зелевый -зело́вый** ած. վենզելեան, -լական. в—ое и́мя վենզ. անուն (որի սկզբնատառերը միայն գրած են). в—ая печа́ть, վենզ. կնիք (որի վերայ անուան միայն սկզբնատառերն են փորագրուած.) **-зель** ա. (յ. вензелі́, -ле́й) (լեհ.) վենզել. 1, միմեանց հետ հիւսած, ոլորած յատուկ անունների սկզբնատառերը. пе́рстень, печа́ть съ в—емъ; пи́шетъ *в—и գինովութիւնից երերում, այս կողմ այն կողմ է ընկնում, տատանւում է. 2, վենզելեան պատուառ, որի վերայ նկարած են յատուկ անունների սկզբնատառերը (օր. հրավառութեան ժամանակ)։

Вени||са́ ի. հնք. Silex granatus, նռնաքար. **-са́тикъ** ա. նռնաքարակոյտ, նռնաքարի շեղջ, դէզ. **-со́вый** ած. նռնաքարի։

Ве́н||ка նւզ. տ. Ве́на; **-ный** ած. արիւնադարձ երակի. **-о́зность** ի. 1, արիւնակոխութիւն, արիւնադարձ երակների ու արիւնով լցուիլը. 2, առհ. սևարիւնութիւն. **-о́зный** ած. (լտ.) տ. Ве́нный; в—ая кровь; **-очка** ի. նւզ. տ. Ве́нка.

Ве́нта ի. (իտալ.) պանդոկ, հիւրանոց Իսպանիայում։

Ве́н||тель ա. 1, ձուկ որսալու մի տեսակ կթող, ցանցապարկ. 2, կաքաւներ որսալու ցանց, մի տեսակ թօռ. **-те́рка** ի. տ. Ве́нтель 2; **-терный** ած. կթողով. թօռով. в. зало́въ на́чался; **-теръ** տ. Ве́нтель.

Венти||ля́торъ ա. (լտ.) 1, հողմահարութեան, օդամաքրութեան սարք, գործիք. օդանցք. 2, ծովգ. ձագարաձև լայն բերանով օդատար խողովակ, որ բաց ցանկութեան քամու դէմ են դարձնում կամ հեռացնում. **-ля́ція** ի. (լտ.) հողմահարութիւն, օդամաքրութիւն. в. обще́ственныхъ зда́ній.

Ве́||превый ած. վայրենի վարազի, կինճի. в. клыкъ; **-прёнокъ** ա. (յ. веприя́та, -тъ) վարազակորիւն (խոճկոր). **-прикъ** ա. պստիկ վայրենի վարազ. **-при́на** ի. վայրենի վարազի, կինճի միս. **-при́нецъ**, нца տ. Гори́чникъ; **-при́ный** ած. վայրենի վարազի, կինճի. **-(ве́)при́ца** ի. կինճ, էգ վայրենի խոզ. **-прій** տ. Ве́превый.

Вепрь ա. կնդ. Sus scrofa ferus, վայրենի վարազ։

Вера́нда ի. (անգլ.) վէրանդա, հովանոց (տանը կից սրահ (վերնայարկում) կամ տանձին կանգնած թեթև, չորս կողմից բաց շինութիւն)։

Вератри́нъ ա. (լտ.) շրիտամ (veratrum) բոյսից հանած նիւթ, դեղը։

Ве́р||ба ի. 1, բս. Salix depressa կամ purpurea կարճաբերձ կամ կարմիր ուռի, ուռենի. 2, կարմիր ուռենու ոստերը, որ Ծաղկազարդի շաբաթ օրը ժամերգութեան ժամանակ գործ են ածում. стоя́ть въ це́ркви съ в—ою; в. іерусали́мская տ. 'Агновы вѣ́тви; 3. ве́рбы յ. Ծաղկազարդի շաբաթուայ աճուրդը. **-бе́йникъ** ա. բս. ա, Lusimachia vulgaris, հասարակ ոսկի եղէգ. բ, Plantago maritima, ծովային ջղախոտ. **-бе́на** ի. բս. Verbena, աղաւնիճ կամ վերբենա. **-би́чникъ** ա. բս. Verbascum, արքայական գայլուտ կամ կերոն, եզին ագի։

Вер||блю́дикъ ա. նւզ. պստիկ ուղտ, ուղտիկ, կուղն. **-блю́дица** ի. էգ ուղտ. **-блю́дина, -блю́дка** ի. բս. Corispermum hyssopifolium, բազինջասերմ. **-блю́дникъ** ա. 1, ուղտապան (ըղտապան). 2, բս. Alhagi, ալհագի (թուփ մի). **-блю́дъ** ա. կնդ. Camelus, ուղտ. одного́рбый в., Cam. dromedarius, արաբական կամ միասապատ ուղտ. двуго́рбый в. Cam. bactrianus, բակտրիական կամ երկկուզեան (երկսապատ) ուղտ. **-блю́жина** ի. ուղտի միս. **-блю́жій**, жья, жье ած. ուղտի. в—жье сѣ́но, բս. Salsola kali, աղնիւ օշան. **-блюжо́нокъ**, нка ա. (յ. верблюжа́та, -тъ) կուղն, ուղտի ձագ։

Ве́рб||ный ած. ուռենու. в—ое воскресе́нье Ծաղկազարդ. в—ая недѣ́ля Ծաղկազարդի շաբաթ. **-ня́къ**, а́ ա. հաւ. ուռենիների թփուտ։

Вер||бова́ніе չ. զինուորագրելը, վարձով զինուորներ հաւաքելը. **-бова́ть** (-бу́ю -ютъ) I. (գերմ.) 1, нав—, զինուորագրել, վարձով զինուորներ հաւաքել[ով զօրքի թիւը լրացնել]. 2, зав— առհ. գրաւել, գրաւելով, հրապուրելով մի գործի մէջ գցել. II. (տ. вервь) չ. հնգ. թոկով. թելով, լարով գետինը չափել. **-бо́вка** ի. տ. Вербова́ніе; **-бо́вникъ** ա. բս. Lulthrum, արեան խոտ, կարմիր ոսկեղէգ. **-бовщи́къ**, а́ ա. զինուորագրող, վարձով կամաւորներ հաւաքող։

Ве́р||бовый ած. ուռենու, ուռենուց, ուռի, ուռից. **-боло́за** ի. **-боло́зъ** ա. առհ. ուռի, ուռենի. **-бочка** ի. նւզ. տ. Ве́рба.

Вер||ва́ ի. կօշիկներ կարելու ձիւթած, կպրած թել. **-ви́на** ի. յւնւ. տ. Вервь; **-вица** ի. 1, նւզ. տ. Вервь; 2, փոկից պատրաստած աէրոդրոմեան. **-віе** չ. 1, տ. Вервь; 2, որմնադրի, հիւսան լարը. հնգ. երկրաչափի լարը, թոկը. **-вный** ած. հնգ. թոկից, պարանից շինած։

Вер||вь ի. 1, թոկ, պարան, պարանոցակ, լար. 2, հողաբաժին, հողամաս. հնգ. թոկով. լարով չափած, որոշած հողաբաժին, հող. **-вяно́й** տ. Верёвочный.

Верга́ть (-га́ю- га́ютъ և ве́ржу -жутъ) ն. ևկ. ու. ձգել, գցել, նետել. շպրտել։

Верди́ктъ ա. (անգլ.) իրւբ. վերդիկտ, դատավճիռ, դատակնիք. присяжные вынесли оправда́тельный в.

Верё||вка ի. 1, թոկ, պարան, չուան, տռատան, պարանոցակ. 2,* երկար շարք. 'Ջէրգայ'. շղթայ. **-вочка** ի. նւզ. պստիկ թոկ, պարան. 2, մի տեսակ թոկախաղ, թոկով խաղ. **-вочникъ** ա. 1, թոկագործ, պարանագործ. 2, բս. Restio,

պարանախոտ. -вочный ած. 1, Թոկագործու-Թեան, պարանագործուԹեան. в. завóдъ; 2, Թոկից [շինած, հիւսած]. в. пéводъ; -вчатый ած. 1, Թոկի պէս հիւսած, ոլորած, դալարուն. в. столпъ, в—ое кольцó; 2, տ, Верёвочный.

Верёга ի. (արտս.-ёха) երկար և հաստ ձողի:

Ве‖редúть (-жý -дúтъ), разв—, ն. դիպչելով, չանգռելով կամ քորելով ապաքինուող վէրքը գրգռել, ցաւեցնել, տ. Бередúть; -рéдлúвый ած. խոցոտ, պալարաշատ. դիւրագրգիռ, գրգռուն. в. человѣ́къ փափկակեաց, քմահաճ, դիւրա-գրգիռ մարդ. в—ая рукá հիւանդ ձեռք. -ре-довецъ. вца ա. բս. Thalictrum, բնձմնձուկ. -рéдчатый ած. պալարակերպ, խոցի, եղունգի նման. -редъ ա. պալար, խոց, եղունգ, Թարախակա-լող կարմիր ուռեցք մորԹի տակ. ты мнѣ *в. въ бокý (դարձ.) դու ինձ ձանձրացնում, տաղտ-կացնում ես, գլխիս ցաւ ու կրակ ես դարձել:

Верéечка նւզ. տ. Верéйка.

Верез‖гá հոր. լացկան, ճւացող երեխայ. -глú-вый ած. լացկան, ճւացող. в. ребёнокъ; -жáніе չ. ճւալով, ճչալով, ոռնալով լալը. ոռնալը. -жáть (-жý -жáтъ) չ. ճւալով, ճչալով, ոռնալով լալ, [լաց լինել:

Верезýбъ տ. Вырезýбъ.

Ве‖рéйка ի. I. 1, նւզ. տ. Верей I; 2, ռուսա-կան բարդի կէսը (=26 խրձի). II. նւզ. (տ. верей II) նեղ, ԹեԹև, դիւրաշարժ զբոսանա-ւակ, մակոյկ. -рéйный ած. դռան սիւնի. в. крюкъ; -рéйщикъ ա. դռան սիւներ շինող վարպետ:

Вере‖нúца ի. շարք, շղԹայ, շարան, 'Չէրգայ'. ýтки хóдятъ в—цами բադերը ման են գալիս միմեանց յետևից շարուած, 'Չէրգայով':

Вересклéдъ տ. Бересклéдъ.

Вé‖ресковый ած. հաւամրգու, ցախու. -рескъ ա. բս. Erica, հաւամրգի, ցախի. -ресникъ, -ресня́къ, á ա. հաւամրգու, ցախու մանր Թփուտ. -ресо-вый ած. գիհի կամ գիհիի. в—ыя я́годы; -ресъ ա. ռմկ. բս. ա, տ. Вéрескъ; բ, Juniperus sabina, ցիրգ կամ ցրդի. գ, Junip. Communis, գի կամ

Веретéйка ի. նւզ. տ. Веретей. [գիհի:

Вере‖тенúца ի. 1, խարան, կողովիկ, որի մէջ դրած են իլիկներ. 2, կնդ. ա, Anguis fragilis, սղոսկուկ կամ կոյր օձ. բ. Fusus. իլաձև կակ-ղամորԹը. -тéнникъ ա. կնդ. Limosa mela-nura, Ջրեղբեայ, ճահճային կացար. -тéнница տ. Вертя́чка 2; -тённый ած. իլաձև. իլիկաձև. -тенó չ. (յ. веретёна, -нъ) 1, իլ, իլիկ. 2, հնց. գլխնդրաձև որոցաքարի (յեսանի) առանցքը. 3, կշռափայտի առանցքը. 4, ստորին երկանա-քարի մէջ անցը անկած ցիցը, որի շուրջը պտտում է վերին երկանաքարը. 5, ձեռնա-սայլակի անուի առանցքը. 6, կոնաձև փայտ, որի վերայ ձևում են ձուլելի Թնդանօթի կա-ղապարը. 7, ծովգ. խարիսխի կոԹը. -тéнце տ. Веретенó; -тéнчатый ած. իլաձև, իլիկաձև, -тéнщикъ ա. իլագործ, իլավաճառ, իլիկագործ, իլիկավաճառ:

Вере‖тéнь ի. գուշակ. առատ երկարուԹիւնը, այն տարածուԹիւնը, որի երկու ծայրերից գուԹանը 'հօք է դալիս'. -тéшко տ. Веретенó 5.

Веретея́ ի. 1, հնց. հողաբաժին, հողամաս, հո-ղաշափ. 2, ворóтей, тéй յ. Թումբեր տափաս-տանների մէջ, գրեԹէ միակ տեղերը, որոնք մար-դու և գայլի ոտքի տակ դիմանում են:

Вере́‖тище հնց. -тье չ. 1, մեծ պարկ, փսխա-Թելից շինած 'Չուալ'. 2, մեծ կտաւ, կտաւերդ, որ ոայլի վերայ փռելով, մէջը հացահատիկ կամ ա-լիւր են ածում:

Верёха ի. 1, տ. Верёга; 2, ջրհան խողովակ-ների ծակող գայլիկոնի (բուրգուի) երկար կոԹը:

Вере‖шóкъ, шкá ա. բեկոր, կտոր, փշրանք (խե-ցու եւն.) -щáга ի. Թուայի մէջ պատրաստած ձուազեղ. -щáніе, -щáть (-щý -щáтъ) տ. Верез‖жá-ніе, -жáть.

Ве‖рéюшка չ. տ. Верéйка I, տ. -ре́й ի. I, դռան երկու կողմից կանգնեցրած սիւնակները. որոնցից և կախուած են դռան երկու Թևերը. II. (անգլ.) պստիկ նաւակ, մակոյկ, կուր (գր.):

Вер‖жéніе չ. հնց. ձգելը, գցելը, նետելը, շը-պրտելը, на в. кáмня քար ձգելու հեռաւորու-Թեամբ. -женный էյ. ած. ձգած, գցած, նետած, շպրտած: [նահատակ և անճոռնի մարդ:

Верзú‖ла ա. -лище ա. յուռ. վիԹխարի երկայ-

Верú‖га ի. (յաճխ. յ. вери́ги) 1, նահատակնե-րի, մարտիրոսների շղԹաները, կապանքները. 2,* առհ. լուծ, բեռ, ծանրուԹիւն, խաչ. -жный ած. շղԹայի, կապանքի:

Ве‖ркблéй ա. (գերմ.) կնմգ. (արծաԹ հալելու գործարաններում.) արծաԹախառն կապար. -рки ա. յ. (գերմ.) ամբողջ. ամբուԹիւնների առանձին մասերը:

Вермилióнъ ա. (Фր.) ալ, կարմիր գեղ, ներկ:

Верми‖шéль ի. հ—ւ. (իտ.) վերմիշէլ (խմո-րէ Թելեր, որոնք գործ են ածում սուպի մէջ). -шéльный ած. վերմիշելի. в. супъ.

Вернýть ն. 1, (пов—, перев—) տ. Вертѣ́ть; 2, յետ դարձնել, վերադարձնել. в. когó -нибудь съ дорóги; в. долгъ; в. убы́токъ կրած վնասի փոխարէն ստանալ. в. прóигрышъ տանուլ տուածը յետ առնել. -ся անդր. յետ գալ, վերադառնալ. в. изъ путешéствія; в. на путь и́стины ուղղուել:

Верóника ի. բս. ա, Veronica officinalis, բժշկական բերենիկէ. բ, V. beccalunga, գե-տային բերենիկէ. գ, V. chamaedrys, վայրի բերենիկէ:

Вер‖повáніе չ. նաւի մի տեղից միւս տեղ քար-շելը, փոխադրելը (օժանդակ խարիսխների մի-ջոցաւ). -повáть (-пýю -ютъ) ն. ծովգ. նաւը մի տեղից միւս տեղ փոխադրել (օժանդակ խարիսխ-ների միջոցաւ). -ся 1, անդր. верпъ-ի. միջոցաւ յառաջանալ, շարժուիլ, ընԹանալ 2, կր. верпъ-ի միջոցաւ քարշուիլ, վարուիլ, փոխադրուիլ. -пъ ա. (հոլ.) ծովգ. պստիկ օժանդակ խարիսխ, որի միջոցաւ նաւը մի տեղից միւս տեղ են փոխադրում:

Версификá‖торскій ած. տաղաչափի. -торъ ա. (լտ.) տաղաչափ, ոտանաւորներ գրող. -ція ի. (լտ.) տաղաչափուԹիւն, տաղաչափուԹեան արուեստ:

Вéрсія ի. (Фր.) ձև, եղանակ (նկարագրուԹեան, մեկնուԹեան):

Верстá ի. (հնց. вёрстý; յ. вёрсты, -стъ) ի. վերստ. 1, հնց. առհ. չափ ոչ միայն տարածուԹեան, այլև ժամանակի. въ ту верстý այն չափով. въ верстý հաւասար, յարմար, համապատասխան. 2, վերստ (=500 սաժ.) 3, հնց. հասակ, տարիք. юнъ верстóю հասակով ջահէլ. 4, խճուղու ափին տըն-կած վերստացոյց կարճլիկ սիւնակը. հեգն. *վիԹխարի և անճոռնի մարդ. 5, քարած փայ-ցի միջին շարքը. 6, պատի երեսի քարը. под-ливáть верстóю ալիւրները խաչաձև միմեանց վերայ դնել (պատ քաշելիս):

Верстáкъ, á ա. (գերմ.) 1, 'դազգահ', սեղանա-

գործի երկար սեղանն իւր բոլոր յարմարութիւններով. 2, լեռնգ. տ. Вашгердъ.

Вер||стáльщикъ ա. տպգր. գրաշար, տ. Метранпáжъ; -стáніе չ. 1, համեմատելը, հաւասարացնելը. 2, տպգր. շարած սիւնեակների երեսների բաժանելը. -(вёр)станый ած. հնց. իւր ծառայութեան, պաշտօնավարութեան համար վարձատրուած ամսաթոշակով կամ կալուածքով. в—ые люди; -стáтка ի. -стáточка նւզ. տ. Верстáть I, -стáть I. ջուլհ. ի. տպգր. տառարան. II. (нов—, св—) ն. բյ. 1, համեմատել, հաւասարացնել. нельзя́ в. его́ заслу́гъ съ другúми; в. солдáтъ զինուորներին համեմատ նոցա հասակի կարգով կանգնեցնել. в. помѣ́стьемъ, оклáдомъ կալուածքով, ամսաթոշակով վարձատրել. 2, տպգր. կարգաւորել, երեսների բաժանել (շարած երեսը, սիւնեակները). -стáться, нов,— св—, 1, անդր. իրեն որ և է մէկի հետ համեմատել. 2, չ. ուղիղ գծի և հաւասար տարածութեան վերայ կանգնել. 3, փոխբ. իւր հաշիւները որ և է մէկի հետ վերջացնել:

Верстá||чный ած. սեղանագործի դազգի, 'դազգահի'. -чóкъ, чкá նւզ. տ. Верстáкъ.

Вёрстка ի. տ. Верстáніе.

Вёр||стный ած. վերստաչափ. -стовóй ած. վերստի, վերստա—. в. столбъ; -стомѣ́ръ ա. վերստաչափ (ինքնաշարժ գործիք մի, որով սայլի անցած վերստերի քանակութիւնը ըստ նորա անիւների պտոյտների չափւում է). -сту́шка նւզ. թեթև վերստ:

Вер||тёжъ, тежà ա. 1, պտտուիլը, պտոյտ գալը. կտակ. պար. 2, տ. Вертя́чка 2; -тель ա. 1, միս խորովելու շամփուր. 2, կզմխ. Trochanter, պտոյկ թումբ ազդրոսկրի վերայ, որից կպած են ազդրաշարժ մկանունքները -тельный ած. շամփրի, պտտելու. -тельщикъ ա. շամփուրը պտոյտ տուող, խորոված անող:

Верте́||пецъ, пца ա. նւզ. պտոյկ այր, քարայր. -пистый ած. այրաշատ, շատ քարայրերով, անձաւաշատ, սորաշատ. в—ыя го́ры; -пникъ ա. -пница ի. այրակեաց, այրաբնակ, սորաբնակ այր, կին. -пный ած. այրա—, քարայրա—, անձաւա—. в—ая дрáма Քրիստոսի ծննդեան թատերգութիւնը, որ առաջ եկաւ Լեհաստանում, իսկ XVI. դարի վերջերից սկսած կատարւում է հարաւային և հարաւ արևմտեան Ռուսիայում Ջրօրհնէքի տօներին. -те́пщикъ ա. վերոյիշեալ թատերգութեան մասնակցող:

Верте́пъ ա. 1, այր, քարայր, քարանձաւ.. 2, սրիկաների, աւազակների որջ, բոյն, ապաստարան. 3, մասր. արկղ, ներսից զանազան նկարներով, որոնք ներկայացնում են Քրիստոսի ծննդեան պարագաները, որը Ջրօրհնէքի տօներին Փոքր-Ռուսիայում երեխաները շրջեցնում են տունէ տուն, տ. Раёкъ; 4,=верте́пная дрáма (տ. Верте́пный).

Вертикá||лъ ա. (լտ.) ուղղահայեաց գիծ. -льность ի. ուղղահայեացութիւն, ուղղահայեաց լինելը. -льный ած. ուղղահայեաց. в— ая ли́нія.

Вер||ти́ло չ. -ти́льце նւզ. դայլիկոն, գչիր, 'բուրղու' (հիւսների). -(вёр)ткій ած. 1, հեշտութեամբ պտտուող. *ժիր, ճարպիկ, թեթևաշարժ. 2, գլորաշարժ, գլորաթեք, հեշտութեամբ տատանուող. в—ая ло́дка; -(вёр)ткость ի. 1, գլորապտոյտ լինելը. 2, գլորաթեքութիւն, գլորաթեք, երերուն լինելը. в. су́дна; -тли́вый ած. հնց. փոփոխական, անհաստատ. անվստահելի:

Вертло́ (յ. вёртла, -телъ) ծակիչ. դայլիկոն, գչիր, 'բուրղու':

Вер||тлю́гъ, á ա. 1, կզմխ. անանուն ոսկրի մէջ փոս, որի մէջ դառնում է ազդրոսկրի (գլխի) գլուխը. свихну́ть но́гу въ в—ѣ́; 2, հրետն. թնդանօթի կողքից գլանակ նորան լաֆետի վերայ հաստատ պահելու համար. 3, այն կլոր փայտի, երկաթի կտորը, որ երկու գլանաձև տաշեղները միմեանց հետ միացնում է, մի ծայրով մէկի մէջ ամրացրած լինելով, իսկ միւս ծայրով իբրև առանցք (սռնի) միւսի մէջ մտնելով. 4, ծովգ. խարիսխի պարանի մէջ առանձին կազմութեամբ օղակ, որի շնորհիւ պարանը չէ ոլորւում. -тлю́жный, -тлю́жій, жья, жье ած. 1, կզմխ. в—ая впáдина տ. Вертлю́гъ 1; «Сыны́ Израи́левы не ѣдя́тъ жи́лы в—жьей, кото́рая на сустáвѣ бедрá» ոչ ուտեն որդիքն Իսրայէլի զամոլաջիլն, որ է ի վերայ սոխատակի զրտին (Ծննդոց գիրք 32_{32}). 2, ծովգ. в—ое звено́, в. блокъ ոլորուող օղակ, ճախարակ. -тлюжо́къ, жкá նւզ. տ. Вертлю́гъ.

Вер||тля́вость ի. խիստ արագաշարժ, կենդանի, անհանգիստ լինելը, անհաստատութիւն. -тля́вый ած. 1, խիստ արագաշարժ, կենդանի, անհանգիստ, անհաստատ. 2, (կանանց մասին) 'կոտրատուող', 'քրքրուող', իրեն ցոյց տալ սիրող. -тля́ный ած. անհանգիստ, միշտ այս, այն կողմ ընկնող:

Верто||грáдарь ա. եկ. ոճ. պարտիզպան. -грáдный ած. պարտիզի. -грáдъ ա. -грáдецъ, дца նւզ. պարտէզ. *вертогрáдъ наýкъ գիտութեանց վայր, ուսումնական հիմնարկութիւն, ճեմարան:

Верто́къ, ткá ա. 1, որ և է կլոր իրի պտոյտը, շրջանառութիւնը. 2, պատառատակուոր փակեղ, ծրարակ (անօթի եղն):

Верто||пля́съ ա. պարող, կաքաւող. թեթև մարդ. -пра́хъ ա. -пра́шка ի. թեթևամիտ, թեթևսօլիկ, ցանցառ այր, կին. -пра́шество չ. թեթևամտութիւն, թեթևսօլիկութիւն, ցանցառութիւն. -пра́шить (-шу -шатъ), -пра́шничать չ. թեթևամտութիւն, թեթևսօլիկութիւն, ցանցառութիւն անել. -пра́шный ած. թեթևամիտ, թեթևսօլիկ, ցանցառ:

Вер||ту́нъ, á ա. 1, մի տեսակ աղաւնի, որ թռչելիս շատ պտոյտներ է անում. 2, մի տեսակ կացար, որ ջրի վերայ նստելով ամէն կողմ պտոյտներ է անում. 3,* թեթևամիտ, թեթևսօլիկ, անհաստատ, անհանգիստ մարդ. -ту́нья ի. կոտրատուող, ցուցամոլ կինարմատ. -ту́шка ի. 1, պտտան (օր. օղանցքի մէջ). 2, 'քամու ջաղաց' (մանկական խաղալիք մի). 3,* հոգ. թեթևամիտ այր, կին. -ты ա. յ. ոլոր-մոլոր պտոյտներ (օր. պարտիզի մէջ). *սրիկայական, խաբեբայական հնարքներ, միջոցներ. (вёр)тывать, ся տ. Вертѣ́ть, ся; -ть ձայն. ցոյց է տալիս ընթացքի յանկարծակի թեքումը, շուռ գալը, օր. онá вдругъ верть—да пря́мо ко мнѣ յանկարծ շուռ եկաւ և շեշտակի դէպի ինձ ուղղուեց. -тѣ́льщикъ ա. տպգր. տպագրական մեքենայի բանուոր, աշխատաւոր. -тѣ́ніе չ. պտտելը, պտոյտ տալը. ոլորելը. -тѣ́ть (-чу́, вéртятъ), вёртывать, вéрчивать. вернýть, ն. что և չ. чѣмъ 1, պտտեցնել, պտոյտ տալ. 2, մի բան ձեռքում շուռ տալ դիտելու, զննելու համար կամ մեքենաբար. 3,* մէկին ձեռք առնել, մէկին իւր ձեռքում

խաղացնել, մէկի քթից բռնած ման ածել. -ся տեղք. 1, պտտուել, պտոյտ գալ. колесо́ ве́ртится; верть́ться въ свѣтѣ աշխարհի, մարդկանց հետ շփուել. на языкѣ ве́ртится, да не вспо́мню լեզուիս ծայրին է, բայց միտս չէ գալիս. 2. մէկի աչքից չհեռանալ, աշխատելով նորան հաճոյանալ, նորա 'աչքը մտնել'. 3, *կեղծաւորութիւն անել, աշխատել ճշմարտութիւնը ծածկել. не верти́сь, а говори́ пра́вду; -тя́чій տծ. հեշտութեամբ պտտուող. в—іе пески́ քամուց քշած, օդի մէջ պտոյտ եկող աւազ -тя́чка է. 1, գլխի պտոյտ, թալուկ, մարմրուք. 2, ոչխարի գլխապտոյտ, հիւանդութիւն, որով բռնուած ոչխարը միևնոյն տեղում ցուժապտտութիւն պտոյտ է գալիս. 3,* կապտուող, 'քրքրուող', ցուցամոլ կինարմատ:

Ве́р¦фный, -фяный տծ. վերֆի, նաւարանի. -фь է. (հոլ.) վերֆ, նաւարան, նաւեր շինելու կամ կարկատելու տեղ:

Ве́рх¦никъ տ. 1, շէնքի մէջ դրան շրջանակի վերին հորիզոնական փայտը, դրանդ. 2, ջաղացի վերնաքարը. 3, ա. Вешня́къ ве́рхній; 4, (հայելու գործարանում) հայելու վերևի ապակին, որ յղկւում է. -ница է. 1, հովանոց, տանիքի վերայ շինած պատիկ սենեակ. 2, արու կանեփից պատրաստած հաստ կտաւ, քաթան. -ній տծ. վերին, վերևի. վերև, -ում գտնուող. в. слой земли; в—ее жильё; в—ее пла́тье վերնազգեստ. в. го́лосъ ձայների մէջ ամենաբարձր ձայնը. в—ее чутьё որս. շան օդային հոտառութիւնը (երբ նա օդի մէջ հոտոտելով է որսին որոնում):

Вер¦хова́нье չ. 1, միջօրէից անցնելը, իր բարձրութեան գագաթնակէտին հասնելը. 2, որս. բարձր թռչելը, բարձր սաւառնելը (որսացող թռչունի մասին). -хова́ть (-ху́ю -ютъ) չ. 1, աստղ. միջօրէից անցնել. իր բարձրութեան գագաթնակէտին հասնել (լուսատու մարմինների մասին). 2, որս. բարձր թռչել, բարձր սաւառնել (որսացող թռչունի մասին). -хо́венство չ. առաջնորդութիւն, գլխաւորութիւն. -хови́къ, а́ տ. 1, վերև գտնուող իր, նիւթ. 2, թէյարկղի մէջ դրուած թէյի վերին, յաճախ ընտիր շերտը. 3, գետնի վերին շերտը կազմող ուսերեր աւազը. 4, ա. Ве́ршникъ 1; -хо́вина է. 1, հնց. բարձրութիւն, բլուր. 2, դէպի վերևի մասը, գլուխը. 3, երկար կօշիկի (сапо́гъ) վերևի մասը. 4, կտաւատի առաջին, ամենաընտիր թելերը, որոնցից գերձան են շինում. -хо́вка է. կնդ. Clupea, տառեխ. -хо́вникъ տ. 1, եկ. ու. առաջնորդ, նախաթոռ, նախագահ. в. свяще́ннаго собо́ра. 2, այն իշխանազուն պաշտօնատարները, որոնք 'Анна Іоа́нновна թագուհու ընտրութեան ժամանակ նըկրտում էին բարձրագոյն իշխանութիւնը իրենց սեպհականացնել. -хо́вность է. վեհիշխանութիւն, բարձրագոյն իշխանութիւն. -хо́вный տծ. բարձրագոյն, վեհագոյն, գերագոյն. в—ое бла́го; в—ая власть բարձրագոյն, ծայրագոյն իշխանութիւն:

Верхо¦во́децъ, дца տ. խմբագլուխ կառավարիչ, պարագլուխ, ղեկավար. -во́дить (-во́жу -во́дятъ) չ. чѣмъ կառավարել, ղեկավարել. հրամայել. որև է գործի գլուխը, նախաձեռնող հանդիսանալ. -во́дка է. 1, խմբագլուխ կառավարչուհի, ղեկավարչուհի. 2, կնդ. ա. Уклейка 2; -во́дчикъ, -во́дчица ա. Верхово́¦децъ, -дка; -во́дъ ա. Верхово́децъ; -во́й, -вый տծ. 1, վերին, վերևի, վերևից եկող. 2, ազնուի, ազնուական. в—ые лю́ди հնց. ազնիւ թիկնապահները, ազնուի տան սպասաւորները. в—ая дѣ́вушка տէրուհական տան մէջ առած նաժիշտ, սպասաւորուհի. 3, գետի ակունքներին մօտիկ. в—ые города́; в—ая Во́лга վերին Վոլգա (Օկայից վերև). в—ые охо́тники վերին Վոլգայի մօտերքը գտնուող որսորդներ. 4. վերևից եկող, փչող. в—о́й вѣ́теръ գետի ակունքներից կամ մթնոլորտի վերջին խաւերից փչող քամի. 5, ձիա—, ձիով. դրաստով կատարուող. в—а́я ѣзда́; в—а́я ло́шадь հեծնելու ձի. 6, ա. Взво́дный 3; верхово́й, о́го տ. ձիաւոր, սուրհանդակ. посла́ть письмо́ съ в—ы́мъ; -вье չ. 1, մի բանի երեսը, վերևի մասը. в. мёду, капу́сты, сѣна; 2, գետի ակունքը, վերին աւազանը:

Верхо¦гля́дничаніе չ. մի բանի վերայ առանց ուշադրութեան, ապուշի պէս նայելը. *վայր 'ի վերոյ դատելը. -гля́дничать չ. մի բանի վերայ առանց ուշադրութեան, ապուշի պէս նայել, մտիկ անել. յօրանջել. *առարկայի մասին վայր 'ի վերոյ դատել. -гля́дство չ. ապուշութիւն, *թեթևսոլիկութիւն. -гля́дъ տ. 1, (верхогля́дка է.) ապուշ, ապուշի պէս նայել սիրող, *թեթևսոլիկ այր, կին. 2, կնդ. Uranoscopus, աստղադէտ[ձուկ]ը:

Верхо¦лётъ տ. գատարկագլուխ, ամբարտաւան, մեծ մեծ խօսող մարդ -(ве́рхо́)мъ չ. ա. Верхъ; -пла́вка ա. Верхово́дка 2; -сви́стъ ա. Верхогля́дъ 2; -цвѣ́тникъ տ. բս. Cyma, շրուանդ. -цвѣ́тъ տ. բս. Spilanthes, ծաղկաւոր խոտ մի գամբիւղաւորներից—Compositae—, որոնցից'ի միջի այլոց առամնացաւի դեղ են պատրաստում. -чу́тъ տ. օդային հոտառութեամբ (օդի մէջ հոտոտող) որսի շուն, բարակ.

Вер¦ху́шка է. -ху́шечка նւզ. վերին մաս, գագաթ, կատար. -хъ տ. (յ. верхи́, овъ) 1, ծայր, գագաթ, կատար, գլուխ. в. горы́,— шка́па; в. сча́стія,—соверше́нства, сла́вы,—безу́мія բախտաւորութեան, կատարելութեան, փառքի, անմտութեան գագաթնակէտ, գերագոյն աստիճան. 2, վերնայարկ, դատիկոն, 3, հնց. իշխանական, արքայական ապարանք. արքունի պալատ Մոսկվայում (XVII. դարում). 4, տալի ծածկոց. 5, գգեստի երեսը. 6, զւռկ. գետի ակունքը, վերին աւազանը. 7,* յաղթանակ. взять, одержа́ть в. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ յաղթել, յաղթանակել. 8, ձիավարութիւն. отда́ть ло́шадь подъ в. ձին վարձով հեծնելու տալ. 9, զւռկ. ձոր: Верхи́, о́въ յ. 1, առհ. ամէն բանի երեսը, վերին շերտը, խառը. в. удо́я սերուցք. ча́йные в. ամենաընտիր թէյը. 2, ոսկաններ շահ. верхо́въ по 8-и со́ста; 3, գործի արտաքին, ոչ էական կողմը. глазѣ́ть по́ верха́мъ ապուշի պէս, առանց ուշադրութեան նայել ու յօրանջել. хвата́ть в. թեթև կերպով, ոչ հիմնովին պարապել. чита́ть по верха́мъ արագ, առհասն կերպով կարդալ. 4, արա կանեփ. որ ծաղկելու ժամանակ բարձր է կանգնած. 5, կաշեայ կրկնաձեռնոցներ, թաթպաններ (թաթմաններ): Ве́рхомъ մ. 1, չափից աւելի, չափից դուրս, լիփ-լեցուն. 2, վերևով, վերայից. пройти́ в. Верхо́мъ մ. ձիով, հեծած (ոչ ոտքով). ѣ́хать в. ձիով ճանապարհորդել, ձիավարել(նաև յ. верха́ми, երբ շատերի մասին է խօսքը. «мно́го мужчи́нъ и же́нщинъ, ѣ́хавшихъ верха́ми и въ фу́рахъ»).

Вер¦че́ніе ա. Вертѣ́ніе, -ченый բյ. տծ. (ա. вертѣ́ть) 1, ве́рченая кура́тица շամփրի վերայ խորոված

հաւի մը. 2, փոփոխամիտ, անհաստատ. *խիստ կենդանի, անհանգիստ, անդուստ, կատաղի. в—ая голова́; в—ая овца́ գլխապտոյտով բռնուած ոչխար (տ. вертя́чка 2). 3,* բազմաշարժ, որ շատ տատանումներ է կրել. -чивать տ. Верте́ть.

Ве́рша ի. ձուկ որսալու կթոց, սակառ:

Вер‖ша́ть, ся տ. Верши́ть, ся; -ше́ніе չ. վերջ հասցնելը, կատարելը, պրծնելը. -шённый (-шёнъ -шена́, о) էյ. ած. վերջացրած, կատարած, պրծած. в—ыя дѣла́.

Верши́‖на ի. 1, գագաթ, կատար, ծայր. в. горы́, —де́рева; 2, գետի ակիզբը, ակունքը. 3, գերանի բարակ ծայրը (հակը տ. Ко́мель); 4, ձոր. -нникъ տ. 1, ծառի կտրած (խուզած) գլուխը, գագաթը. 2, Հնք. տաշած, պատրաստած գերաններ. -нный ած. գագաթի, կատարի, ծայրի:

Вер‖ши́тель տ. -ши́тельница ի. գործ կատարող, գործ վճռող այր, կին. в. суде́бъ կռնկ. վճռական ձայն, ազդեցութիւն ունեցող, խիստ ազդեցիկ. -ши́ть (-шу́ -шатъ), зав—, нов—, св—ն. 1, գործելով վերև, գագաթ հասցնել. դէզի գլուխը թեք կորով շինել, պրծնել, տանիքը շինել պրծնել. 2, վերջ հասցնել, պրծնել, վճռել (գր.). վճռել. в. су́дныя дѣла́; 3, հնց. գլխատել, սպանել. -ся, нов—, св—, կր. վճռուիլ, կատարուիլ (գր.), վերջացնուիլ. тяжёбныя дѣла́ не ско́ро верша́тся.

Верш‖кй, о́въ յ. տ. Вершо́къ; -ковый ած. մի վերշականոց:

Верш‖ни́къ, а և а́ 1, հեծեալ. ձիաւոր, սապաշն. 2, հատ կտաւից կարած սարաֆան մի օրուայ համար. -ничо́къ, чка́ տ. նուզ. ակօսաւոր մուրճ մի, որով դարբինը երկաթին ցանկալի ձևը տալիս է. -ня́къ, а́ տ. Вешня́къ II.

Вер‖шо́къ, шка́ տ. 1, վերշոկ (արշինի $1/16$ մասը). 2, ծառի գագաթը, իրի վերին եզրը. в е р ш к й յ. տ. Верхи́ 2, 3, 4; -шо́чекъ, чка տ. նուզ. մի թեթև վերշոկ:

Вершо́нки տ. յ. ոմն. բանուորների օրավարձի մի մասը, որ ստանում է նոյն համար գործ ճարող կապալառուն:

Весе‖ленькій ած. (-лёнекъ -лёнька, о) փոքր. ուրախ, զուարթ. -лёхонекъ, -лёшенекъ, нька, о ած. բոլորովին, կատարելապէս ուրախ, զուարթ. -ли́ть (-лю́ -ля́тъ), разв—ն. ուրախացնել, զուարճացնել. в е с е л я́ щ і й г а з ъ քիմ. մի տեսակ գազ, որ փոխարինում է քլորոֆորմին. -ся չէզ. ժամանակն ուրախ անցկացնել, զուարճանալ, ցնծալ, հրճուիլ. -(ó)лie տ. Весе́лье.

Весёлка ի. I. (տ. весло́) խառնիչ, խառնելու թիակ. II. (տ. весёлый) ժող. ծիածան, 'կանաչ ու կարմիր':

Весело‖нра́вный ած. սկւ. զործծ. ուրախ, զուարթ բնաւորութեան տէր. -рѣзвый ած. սկւ. զործծ. ուրախ, զուարթ, խայտացող, խնդացող:

Весёлость ի. ուրախութիւն, զուարթութիւն, հրճուանք:

Весёлочка նուզ. տ. Весёлка I և II.

Ве‖сёлый (ве́селъ -ла́, о) ած. 1, ուրախ զուարթ. в. человѣкъ; 2, ուրախալի, ուրախացնող, զուարճալի. в—ое зрѣлище; в е с ё л а я р ы б а տ. Желѣзница; весёлые гла́зки, բս. Viola tricolor, երեքգունեան մանուշակ. на́-веселѣ տ. На́веселѣ; в е́ с е л о մ. ուրախութեամբ, հրճուանօք. -се́лье չ. ուրախ, զուարթ տրամադրութիւն, խնդութիւն, ուրախութիւն:

Весе́ль‖никъ տ. Гребе́цъ: -ный ած. թիակի. в—ая ло́пасть; в—ая шлю́пка թիակաւոր նաւ (ոչ շոգենաւ) -це նուզ. պստիկ թիակ:

Весельча́къ, а́, տ. ուրախ, զուարթ բնաւորութեան տէր մարդ:

Ве‖се́нній ած. գարնան, գարնանային. в. во́здухъ.

Вес‖ла́рь, я́ տ. Весля́ръ; -лецо́ տ. Весе́льце; -ли́ще չ. յեռլ. մի ահագին թիակ. -ло́ չ. (յ. вёсла -селъ -сламъ) 1, թիակ. плыть, ѣхать на вёслахъ թիավարելով նաւել, անցնել. 2, խառնիչ, խառնելու թիակ. -лоно́гія пти́цы կնդ. Steganopoda, մաշկոտանիներ. -ля́рня ի. թիակներ շինելու տեղ. -ля́ръ տ. հնց. թիակներ շինող վարպետ, թիակագործ:

Вес‖на́ ի. (հյց. весну́; յ. вёсны, -сенъ) 1, գարուն(ք). весно́ю գարնանը. 2,* երիտասարդութիւն, ջահելութիւն. -ни́на ի. -ни́нка նուզ. 1, տ. Весну́ха 1; 2, գարնանաբուրդ, գարնանը խուզած ոչխարի բուրդ. -нова́льный ած. գարնանային ծովորսութեան (փոկեր և փոփրուկներ որսալու). в—ая арте́ль; -нова́льщикъ տ. գարնանային ծովորսորդ (որ Հիւսիսային ովկիանոսում և Սպիտակ ծովում փոկեր և փոփրուկներ է որսում). -нова́нье չ. 1, գարնանացնելը, գարունը անցկացնելը. 2. փոկի և փոփրուկի գարնան որսը Հիւս. ովկիանոսում և Սպիտակ ծովում. -нова́тый ած. պէպէնոտ. в—ое лицо́; -нова́ть, (-ну́ю -ютъ), зав—, չ. 1, գարնանացնել, գարունը մի և է տեղ անցկացնել. 2, գարնանը Հիւսիս. ովկիանոսում և Սպիտակ ծովում փոկեր և փոփրուկներ որսալ. -нову́дье չ. գարնանային վարարում, գարնան վարար ջուր. -новóй տ. Весе́нній; -ну́ха ի. 1, պէպէն (գեղնագոյն կամ մութ կարմրագոյն բծիկներ մարդու երեսի կմ ձեռքերի վրայ). 2, գարնան տենդ, ջերմախտ. 3, բս. Anemone nemorosa, անտառի պուտ (ծաղկապրուկ, պտուկ կտրուկ ծաղիկ). -ну́шечка նուզ. տ. Весну́шка 1; -ну́шка ի. 1, նուզ. տ. Весну́ха 1; 2, գարնան, գետ եւ ձկնի տակ եղող լօռամրգի. -ну́щатый տ. Весновáтый; -ня́къ, а́ տ. հնց. գեղջուկ, շինական. -ня́нка ի. I. (տ. весь I) հնց. գեղջկուհի, շինականուհի. II. (տ. весна́) 1, բս. Oxycoccos palustris, լօռամրգի, փոխթոթահամ հապալասի. 2, կնդ. Phryganea, գարնան ճանճ. 3, գարնան եղդ (փոքր ձուկ.) 4, գարնան տենդ, ջերմախտ:

Ве́сперъ տ. (լտ.) Գիշերավար (Venus). երեկոյ:

Ве́с‖та ի. աստղը. Վեստա կմ Հրաշէկ գնայուն աստղը, որ իբրև մոլորակ պտտւում է արեգակի շուրջը Արէսի և Արամազդի ուղիների մէջ. -та́лка ի 1, Վեստա (չ)աստուածուհու կուսակրօն քրմուհին. 2,* անմեղ, անարատ կոյս, օրիորդ:

Ве‖сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ; вёлъ, вела́, о́, տես Бресты́ ծանօթ.), пров—, 1, տանել, վարել, ածել (գր.), առաջնորդել. в. больно́го, слѣпо́го; в. apecта́нта; в. во́йско на сраже́ніе զօրքը պատերազմի, մարտի առաջնորդել. в. кора́бль; в. перо́ по бума́гѣ գրիչը թղթի վրայ շարժել, գրել. доро́га ведётъ въ лѣсъ; лѣ́стница ведётъ на черда́къ; э́то ни къ чему́ не ведётъ դրանից բան չի դուրս գայ. 2,* անել, կատարել. в. счёты հաշիւ անել, հաշիւ անանել. в. дѣла́ գործեր վարել. в. войну́ պատերազմ մղել. в. разгово́ръ զրոյց անել. в. перегово́ры բանակցել. в. перепи́ску թղթակցել. գրագրութիւն ունենալ. в. свой родъ отъ тако́го-то այս ինչ մարդից ծագել, սերուած համարել իրան. *в. таку́ю-то

жизнь այս ինչ տեսակ կեանք վարել, *в. домъ տանը կառավարել. *в. себя իրան պահել, վարուել. *в. дѣтей երեխանց զեկավարել, կրթել, դաստիարակել. 3, ցնցել, կծկել, ‘կուչ ածել’, ծռել. судорога сведётъ ногу; жаромъ ведётъ доски, дерево տախտակները, ծառը տաքութիւնից ծռւում են. онъ и ухомъ не *ведётъ (դարձ.) ամենևին ուշադրութիւն չէ դարձնում. -стйся (անց. вёлся -лась -лось) 1, ~~. աճիլ, բազմանալ. 2, էր. անուիլ, կատարուիլ. ведутся переговоры, счёты; торговля, дѣло ведётся честно; 3, էր. պահպանուիլ. у насъ такъ ведётся մեզ մօտ այդպէս է. 4, ~. մեծ քանակութեամբ լինել, գտնուիլ. у него ведутся денежки.

Вѣс‖товый ~. արևմտեան. в. вѣтеръ; -тъ ~. (դերմ.) 1, արևմուտք. 2, ծովգ. արևմտեան քամի։

Весь 1, ~. ի. հնց. գիւղ, շէն. II. весь, вся, всё (յ. всѣ, всѣхъ) ~. 1, ողջ, ամբողջ, բոլոր, համայն ‘սաղ’. вся вселенная, весь міръ, весь день; весь хлѣбъ побило градомъ; всѣ собрались ամէնքը ժողովուել են. со всего плеча բոլոր ույժով. 2, (հայերէն թարգմանւում է իբրև) ~. ամբողջապէս, բոլորովին, ամենևին. она вся трепетала какъ листъ ամբողջ մարմնով դողում էր. она поблѣднѣла вся նա բոլորովին սփրթնեց. нѣтъ, весь я не умру ոչ, բոլորովին, ամբողջ չութեամբս ես չեմ մեռնիլ. и всѣхъ и вся կամ и всё и вся բոլորին առանց բացառութեան. 3, в с ё ա, ~. всё, всего, բոլորը, ամէնը, ամէն բան, ամէն ինչ. скупой теряетъ всё, желая всё достать; при всёмъ томъ չնայելով այդ բոլորին, այնուամենայնիւ. всё равно բոլորը մէկ է, միևնոյն է. всё на все լրիվին, ամբողջովին. всего на все (ոխալ на всего) բոլորը միասին առած, հաշուած. բ, ~. 1, միշտ, անընդհատ, անդադար. онъ всё смѣётся; 2, այժմ էլ, մինչև հիմա. 3, այնուամենայնիւ, չնայելով այդ բոլորին. всё же, всё-таки յամենայն դէպս։

Весьма ~. 1, սաստիկ, խիստ, յոյժ (գր.), կարի (գր.). в. богатъ, в. хорошо; 2. հնց. բոլորովին, ընաւին, խոյառ, կատարելապէս։

Ве‖тёлка նւզ. ա. Ветла; -тельникъ ~. ուռենիների թփուտ. -тельный ~. ուռի, ուռենու։

Ветеранство ~. վէտէրանութիւն. 1, ծերութիւն. բազմամեայութիւն. 2, վէտէրանների ժողով. -ранъ ~. (լտ.) վէտէրան. 1, ծերացած, զառամեալ զինուորական. 2, որ և իցէ ասպարէզում ծերացած, բազմամեայ և բազմափորձ անձ, մի բանի ‘հայր’, ‘պապ’, ‘նահապետ’։

Ветеринарія ~. (լտ.) անասնաբուժութիւն, անասնաբուժական գիտութիւն. -ринарный ~. անասնաբուժական. в. врачъ անասնաբոյժ. в—ое училище; -ринаръ ~. անասնաբոյժ։

Ветишкетъ ա. Витешкетъ.

Вет‖ла ~. (հյց. вётлу; յ. вётлы, телъ) բս. Salix pentandra, դափնական ուռենին. -ловникъ ա. Ветельникъ; -ловый, -ляной, -ляный ~. ուռենուց շինած]. -лянникъ ա. Ветельникъ.

Вето ~. ~. (լտ.) արգելք, արգելում. произнести, наложить своё в.

Ветошеніе ~. մարթի տակից կտուեղէն, փալաս կարկըը. կղցնելը. -шка ~. -шечка նւզ. հնոտի, մաշուած. հին ձեռնակեղէնի կտոր, փալաս, խոտէրա. -шить (-шу-шатъ), подв—, ~. մարթի տակից ընդունթեան համար կտուեղէն, փալաս դցել, կարել, կցցնել. -ся ~. նեքևից, տակից փալասով կարուիլ. тонкіе и сборные мѣха ветошатся; -шникъ ~. -шница ~. հին, մաշուած շորեղէն, հնոտի ծախող այր, կին. -шный ~. հին, մաշուած շորեղէնի, հնոտու. в. рядъ կրպակաշարք, ուր հնոտիներ են ծախում. -(ве-)шь ~. 1, հին, մաշուած շորեղէն, փալասեղէն, ’ի միջի այլոց հին, փափուկ քաթանի կտոր, որով վէրքեր են պատում. 2, ~. հնոտի, հին, հնացած բան, հնութիւն. 3, անցած տարուայ խոտ. -шье ~. ~. ա. Ветошь.

Вет‖тиверъ ~. վետտիվեր հնդկական կըծմախոտի (Andropogon muricatus) արմատը, որ գործ է ածւում թէ բժշկութեան մէջ և թէ շորեղէնը ցեցից պաշտպանելու։

Веттуринъ ~. (իտ.) քառանիւ սայլի սայլապան (Իտալիայում)։

Ветхій (-тхъ -тха, о) ~. 1, եւ. ււ. հին, հինաւուրց. Ветхій деньми ածշ. հինաւուրցն (Աստուած, տ. Դանիէլ, 7_9). в. человѣкъ նախահայրերի մեղքի մէջ ծնուած և ապրող մարդ. 2,* պառաւել. 3, հին, մաշուած. խարխուլ, հնութիւնից աւերուող, քայքայուող. в. домъ; в—ое платье; в—ая книга. В е т х і й з а в ѣ т ъ հին կտակարան։

Ветхо‖завѣтникъ ~. միայն երկրաւոր բարիքների, երկրաւոր վարձատրութեան ակնկալող քրիստոնեայ. -завѣтничество ~. երկրաւոր բարիքների, վարձի ակնկալութիւն (քրիստոնէի). -завѣтный ~. հին կտակարանի. в—ыя книги; -законіе ~. հին, Մովսիսական օրէնք. -законникъ ~. -законница ~. հին, Մովսիսական օրէնքի հետևորդ հրէայ, հրէուհի. -законный ~. հին, հրէական օրէնքի. -струнный ~. ~. զոռծ. հին լարերով, հին սիմերով։

Ветхость ~. հնութիւն, քայքայում (հնութիւնից)։

Ветчи‖на ~. -нка նւզ. վեչինա (աղած կամ ապխտած խոզի միս, մնւզ. անդամ. խոզապուխտ). -нный ~. խոզի ապխտած մսի. -нная ~. խոզի ապխտած միսը պահելու տեղ։

Вет‖шаніе ~. հնանալը. խարխուլ դառնալը. -шаный հնց. ա. Ветхій; -шать, об—, ~. 1, հնանալ, խարխուլ դառնալ, խաթարիլ. это строеніе начинаетъ в.; 2,* զառամիլ, ծերութիւնից յաղթահարուիլ։

Ветютень, ա. Витютень.

Ве‖хотка ~. -хоть ~. հնց. ծղօտի, մաշակալի կապոց, փունջ ամանեղէն կամ յատակ լուանալու. արևմտեան մէջ դրած ծղօտ, խոտ։

Вё‖хъ ~. բս. Cicuta virosa, մեծ ջրային խընդամալին կամ մոլեխինդը։

Вечейка ա. Вечей.

Вече‖ринка ~. երեկոյեան խնջոյք, կերուխում, խրախճանութիւն. -рины ~. յ. հնց ա. Дѣвичникъ; -кромъ ~. ա. Вечерокъ; -рникъ ~. երեկոյեան թիթեռնիկ. -рница ~. 1. հնց. Գիշերավար (աստղ). 2, բս. Hesperis, գիշերային մանուշակ (խոտ). -рница ~. փոքր. ռուս. գեղջուկ երիտասարդների և օրիորդների երեկոյթ, ժողով, որ ամբողջ գիշերներ է տևում։

Ве‖черній ~. 1, երեկոյի. երեկոյեան. в—яя молитва; в—яя звѣзда ա. Венера; 2, արևմտեան. -черня ~. երեկոյեան պաշտօն, երեկ. ժամասացութիւն, ժամերգութիւն. пѣть, слушать в—ю; (գործ է ածւում նաև յ. օր. около вечерень); -черокъ, рка, -черочекъ, чка ~. փոքր. երեկոյ. в е ч е р к о м ъ ~. ա. Вечеромъ; -черушка փոքր. ա. Вечеринка; -черъ ~. (յ. вечера, овъ) 1, երեկոյ. работать съ утра до вечера; подъ в.

երեկոյեան դէմ, իրիկնապահին. 2, արևմուտք. 3, երեկոյթ. 4,* в. жи́зни կամ в. ծերութիւն. в е́ч е р о м ъ ն. երեկոյեան, իրիկնապահին. -черѣ́ть об—, չ. չէզ. մութն ընկնել, երեկոյանալ, տարաժամել. -черя ի. եկ. ու. ընթրիք, երեկոյեան սեղան, իրիկնահաց, Та́йная в. կամ в. Госпо́дня խորհրդաւոր ընթրիք. 2, ռմկ. տանիքն երեկոյթ. երեկոյեան ժողով. -черя́ніе չ. երեկոյացնելը, երեկոն անցկացնելը, ընթրելը. -черя́ть չ. եկ. ու. և փոքր. ռուս. երեկոյացնել, երեկոն անցկացնել, ընթրել, իրիկնահաց ուտել:

Вечея́ տ. Вячей.

Ве|чо́рошній ած. ռմկ. երէկ իրիկուայ, անցած երեկոյի. -чо́ръ ն. երէկ երեկոյ, երէկ իրիկուն:

Ве́ш||ній տ. Весе́нній; -ня́къ, а́ ա. I, (տ. ве́шній) 1, գարնան ճանապարհ, ուղի, որով երթևեկում են, երբ գլխաւոր ճանապարհը հեղեղուած է լինում. 2, միայն գարնանը բանող ջրաղաց. 3, գարնան արևով չորացրած կանեփ. 4, գարնանամտին սրսած գազանի մուշտակ. 5, գարնան գաղաւորութեան անասուն. II. (փոխնկ. вершня́къ) ջրապտոյտի չարժուն դռնակը (երբ այս դռնակը իջեցնում են, ջուրը կապւում, կանգ է առնում. իսկ երբ բարձրացնում են, ուժգին դուրս է հոսում. նման դռնակ ունենում է նաև ջրաղացը, որով և «ջրաղացը ջրատում են»). -ня́чный ած. 1, գարնան ջրաղացի. II. в. прорѣ́зъ տ. Вешня́къ II; в. дворъ ցցապատնէշով պարփակուած տեղ:

Ве|щево́й ած. նիւթական, նիւթային, առարկայական. в—о́е дово́льствіе զոր. զօրքի պարենաւորումը դրամով և իրեղէններով (ճերմակեղէնով, շորեղէնով, ոտնամաններով եւն). -ще́ственность ի. նիւթականութիւն, առարկայականութիւն, իրականութիւն. -ще́ственный ած. նիւթական, նիւթեղէն. առարկայական, իրական, ճշմարիտ, ստոյգ. в—ыя доказа́тельства իրաւ. իրական, առարկայական ապացոյցներ. прилага́тельныя в—ыя նիւթ նշանակող գոյականներից առաջացած ածականներ (օր. ма́сляный, деревя́нный); -щество́ չ. (յ. в—а́, -ще́ствъ, -ства́мъ) նիւթ, նիւթականութիւն. -ществова́ть (-ству́ю -ютъ) չ. լոկ նիւթական, ընական, անասնական կեանք վարել. -ществосло́віе враче́бное բժ. Materia medica, բժշկական նիւթերի և իրենց բուժական ներգործութեանց գիտութիւնը. -щи́ца ի. -щи́чка նւզ. պստիկ իր, բան, առարկայ. -що́й ած. իրական. в—о́е пра́во իրաւ. սեփհականութեան (իրական) իրաւունք. -щность ի. փիլ. էութիւն (նիւթական առարկաների):

Вещь ի. (յ. ве́щи, веще́й, веща́ми և հնց. вещьми́) 1, առհ. ամեն ինչ բան, իր, առարկայ. драгоцѣ́нныя ве́щи; 2, մտաւոր արդասիք, գիտնական, գեղարուեստական գործ. онъ написа́лъ прекра́сную в.; 3, գործ, պարագայ, հանգամանք. 4, ве́щи յ. իրեղէններ, կայք, գոյք, ունեցած չունեցածը, ճանապարհորդի իրեղէնները, բեռը:

В||жа́тіе չ. ներս սեղմելը, ներս ոխմելը. -жа́ть (вожму́ -му́тъ; անց. вжалъ -ла, о), ся տ. Вжима́ть, ся.

Вжи́вѣ ն. կենդանութեան ժամանակ, կենդանի:

Вжи́|кать չ. շաչել, շառաչել, զրնգալ. коса́ вжи́кала; -къ ա. շաչիւն, շառաչիւն, զրնգոց:

Вжи||ма́ніе չ. ներս սեղմելը, ներս ոխմելը. -ма́ть, вжать ն. ներս սեղմել, ներս ոխմել, սեղմելով ներս կոխել, ներս խցկել. -ся 1, անդր. ներս սեղմուիլ, սեղմուելով ներս մըծնուլ. в. въ толпу́; 2, չր. ներս սեղմուիլ, ներս կոխուիլ, ներս խցկուիլ. -мка ի. տ. Вжима́ніе; -мъ ա. բանջարանոցի ածուի մէջ մատով փորուած տեղ սերմի անկելու համար:

Вз... նխդ. տ. Воз...

Вза|ди́ տ. Назади́; -дъ տ. Наза́дъ; возьми́ ло́шадь в. ձիուն յետ կառեցրու. взадъ и впере́дъ յետ ու առաջ. ходи́ть в. и в.; ни взадъ, ни впере́дъ ոչ յետ, ոչ առաջ, անշարժ:

Взаёмъ ն. տ. Взаймы́. Отда́ть де́ньги в.

Взаи́||мность ի. փոխադարձութիւն, փոխադարձ սէր, համակրութիւն. մտերմութիւն. в. утвержда́етъ дру́жбу; в. въ любви́; -мный ած. փոխադարձ. в—ая любо́вь, — по́мощь, — услу́га; о́бщество в—аго креди́та փոխադարձ վարկի ընկերութիւն. в. глаго́лъ քեր. փոխադարձ բայ (օր. дружи́ться, ссо́риться, дра́ться); -модѣ́йствіе չ. փոխադարձ ներգործութիւն, փոխ. ազդեցութիւն. -модѣ́йствовать (-ствую -ютъ) չ. փոխադարձաբար ներգործել, ազդել. -мопо́мощь ի. փոխադարձ օգնութիւն, փոխ. օժանդակութիւն:

Взаймы́ ն. փոխ, պարտքով. дава́ть де́ньги в.

Взалка́ть, ся չ. եկ. ու. քաղցել, քաղց զգալ. [Іису́съ]. пости́вшись со́рокъ дней и со́рокъ ноче́й, напослѣ́докъ взалка́лъ ապա քաղցեաւ (Մատթ. 4_2):

Взамѣ́нъ նխդ. (սեռ. հոլ.) և ն. փոխանակ, փոխարէն, տեղ:

Вза||перти́ ն. 1, փակուած, կողպուած, բանտարկուած. сидѣ́ть в.; 2, առանձնութեան մէջ, հեռու մարդկանցից, աշխարհից:

Взапра́вду ն. իրաւ, իրաւի. ճշմարտապէս:

Вза́пуски ն. մրցելով, աշխատելով միմեանց առաջ կարել. бѣ́гать в.

Взасо́съ ն. մխանգամից. առանց բերանը հեռացնելու, առանց շունչ քաշելու. անմեկին վայ առալ. цѣлова́ться, кури́ть, чита́ть в.

Взаха́ться չ. ախուվախ քաշել, հառաչել, գե-

Вза́ходы ն. ռմկ. զործձ. ցթուլութիւն, ցամաքութիւն. в. смѣ́яться ծիծաղից թուլանալ, ծիծաղից մեռնել:

Вза́|шеи, -шей ն. ծոծրակին, վզակոթին տալով, հարուածելով. прогна́ть кого́-либо в.

Взбаламу́тить (-му́чу -му́тятъ), ся տ. Баламу́тить, ся.

Взба́лмо||шность ի. խելառութիւն, ապաշնորհութիւն, անմտութիւն. -шный ած. խելառ, ապաշնորհ, ժլիհ, անմիտ. -шь ի. 1, խելառութիւն, ապաշնորհութիւն, անմտութիւն, 2, խելառ, ապաշնորհ, անմիտ, ժլիհ մարդ:

Взба́лты|ваніе չ. թափահարելը, թափահարելով, ժաժ տալով խառնելը (հեղուկի). -вать, взболта́ть ն. հեղուկը թափահարել, թափահարելով, ժաժ տալով խառնել. -ся 1, անդր. իւրն իրան թափահարուիլ, «դլդլալ». 2, չր. թափահարուիլ, թափահարուելով, ժաժ տրուելով խառնուիլ:

Взбарабо́шить (-шу -шатъ) տ. Барабо́шить.

Взбара́хтаться անդր. թփրտալով (թփրտալով, թրթփալով) ելնել, բարձրանալ:

Взбелени́ться (-ню́сь -ня́тся) անդր. խիստ գըրգռուիլ, յազուիլ, կատաղիլ, մոլեգնիլ, «գազանիլ»:

Взберу́сь տ. Взобра́ться.

Вз|бива́ніе չ. 1 զարկը, զարկելը, քշելը, խռճելը. 2, հարելը. -бива́ть, взбить ն. 1, զարկել, զզուել, քշել, խռճել. в. хохо́лъ; 2, հարել. в. сли́вки; -ся 1, անդր. մաղլեցելով ելնել, բարձրա-

նալ. в. на крышку; 2, անդր. գլուխ, խճճուիլ. взбились волосы; 3, չէ. հարուիլ. сливки взбиваются; -бивка ի. տ. Взбиваніе; -бираться, взобраться անդր. ելնել, վեր ելնել, բարձրանալ. в. по лѣстницѣ во второй этажъ; -бить (взобью -бьютъ), ся տ. Взбивать, ся.

Вз‖болтать, ся տ. Взбалтывать, ся.

Вз‖боразживать ն. ակօսել, ակօսներ քաշել:

Вз‖боранивать, ся, -боронить (-ню -нятъ), ся տ. Боронить, ся II; -бороздить (-зжу -здятъ) տ. Бороздить; -бороновать տ. Бороновать.

Взбранный ած. եկ. ու. բոլորովին զինավառուած, սպառազինուած, անպարտելի:

Взбрасы‖ваніе չ. վերև ձգելը, վերև նետելը, վերև ածելը, վերև թափելը. դուրս ածելը, դուրս թափելը. -вать, взбросать. взбросить ն. վերև ձգել, վերև նետել, վերև ածել, վերև թափել. դուրս ածել, դուրս թափել -ся 1, անդր. վերև թռչել. 2,* եծու, նախատական խօսքերով մէկի վերայ յարձակուիլ. что ты на меня взбросился! 3, վերև ձգուիլ, վերև նետուիլ, վերև ածուիլ, դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ:

Взбре‖сти, -сть (-бреду -дутъ: անց. взбрёлъ -ла, ó) չ. 1, հազիւ հազ ելնել, բարձրանալ. 2,* ռմկ. պատահարար միտքն ընկնել. что взбредётъ ему въ голову, то онъ и мелетъ.

Вз‖бросать, ся տ. Взбрасывать, ся; -бросить (-шу -сятъ), ся տ. Взбрасывать, ся; -бросливый ած. գլխապտոյտ, տաքարիւն, կռուարար. խելառ, ժպիրհ, ամբարիշտ:

Взбрыз‖гиваніе չ. ցողելը, ցանելը (հեղուկի). -гивать, -гать, -нуть ն. ցողել. ցողելով. Ջուր ցանելով թացել. в. бѣльё: -ся չէ. ցողուիլ, ցողուելով թացուիլ, թրջուիլ:

Взбрыкнуть չ. յանկարծ աքացել, քացի տալ. *յանկարծ ընդդիմանալ, ընդդիմադրութիւն ցոյց տալ, 'պոչին կանգնել':

Взбугрить (-рю -рятъ) ն. փորելով, քանդելով կիտել. сурки взбугрили всю землю; -ся չ. կիտուիլ, դիզուիլ. отъ волнъ Нева взбугрилась.

Вз‖будить (-жу -будятъ) ն. 1. տ. Разбудить; 2. որս. նապաստակին իր տեղից խրտնեցնել. -будный ած. խրտնեցրած, տեղից հանած. в. заяцъ.

Взбудо‖раживать. -ражить (-жу -жатъ) ն. գրգռել, յուզել, վրդովեցնել, անհանգիստ անել, ոտքի կանգնեցնել. -ся անդր. շարժուիլ, գրգռուիլ, վրդովուիլ. յուզուիլ:

Взбулга‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. անհանգիստ անել, վրդովեցնել, խռովեցնել. -ся չ. անհանգիստ սրտով, յուզուած շտապիլ, աճապարել. «тотъ сейчасъ взбулгачился къ намъ».

Взбунтовать, ся տ. Бунтовать, ся.

Взбуровить (-влю -вятъ) ն. խառնել, յուզել. տակնուվրայ անել. -ся անդր. խառնուիլ, խառնաշփոթուիլ, 'շաղուիլ', խելքը. գլուխը կորցնել:

Взбутете‖ниванье չ. ծեծելը, պատժելը. խիստ յանդիմանելը, կշտամբելը, նախատելը, անարգելը. -нивать. нить (-ню -нятъ) ն. հարուածել, պատժել. խիստ յանդիմանել, կշտամբել, նախատել, անարգել, շշպել:

Взбутораживать. ся տ. Взбудораживать, ся.

Взбу‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, փքել, ուռցնել, մնւզ. խոնաւութեամբ. 2, ռմկ. ծեծել կամ հայհոյել, անարգել. -ся չ. ուռչիլ. -чка ի. ռմկ. ծեծ, դան. 'դզզգելը'. 'քըքըելը'. задать кому в—у մէկին ծեծել, թակել, 'դզզել' 'քըքըել':

Взбушевать (-шую -ютъ) չ. սկսել յուզուիլ, ալեկոծուիլ, կատաղիլ, մռնչել:

Взбѣ‖ганіе չ. վերև վազելը. արագ բարձրանալը. -гать, -жать (-гу -жатъ); -гивать չ. վերև վազել. արագութեամբ վերև բարձրանալ. в. на гору, на крыльцо; -жаніе չ. -жка ի. վերև վազելը, արագութեամբ վերև բարձրանալը:

Взбѣ‖сить (-шу -сятъ), ся տ. Бѣсить, ся; -шённый (-шёнъ -шена. ó) էյ. ած. կատաղած, մոլեգնած, կատաղութիւնից ուշակորոյս եղած:

Взважживать, взвожжать ն. սանձաւորել, փակերը (вожжи) լծած ձիու սանձից կապել:

Взваживать տ. Взвозить.

Взва‖ливаніе չ. մի բանի վերայ ձգելը, բարձելը, դնելը. -ливать. -лить (-лю -лятъ) ն. 1, մի ծանր բան միւսի վրայ ձգել. գլորել. դնել. в. на дровни чурбанъ, бревно; 2, վզին դնել, ծանրաբեռնել. в. на кого-либо трудное дѣло; 3, վերագրել. մէկի վերայ ձգել. в. на кого-либо вину մեղքը, յանցանքը ուրիշի վերայ ձգել. в. на другихъ отвѣтственность за свои ошибки; -ся 1, անդր. ռմկ. ծանրանալ, բոլոր թափով մի բանի վերայ ընկնել, գլորուիլ. в. на постель; 2, չէ. գլորուիլ. ձգուիլ մի բանի վերայ:

Вз‖варецъ, рца ա. 1, գարեջրից, օղուց և մեղրից եփած և համեմած խմիչք. 2, չորացրած պտուղներից և մեղրից եփած կոմպոտ, քաղցրաւենիք. -вариваніе չ. եփելը, եռ ածելը. ռմկ. խիստ զարկելը. -варивать ն. 1, (взварить) եփ տալ, եռ ածել. 2, (взварить) *ռմկ. ամուր խփել, զարկել. в. въ колокола, въ барабаны; в. лошадь плетью; -вариваться, -вариться 1, անդր. եփուելով եռ գալ. 2, չէ. խիստ ծեծուիլ, թակուիլ. -варить (-рю -варятъ) տ. Взваривать 1; -варить (-рю -рятъ) տ. Взваривать 2: -риться տ. Взвариваться; -варка ի. 1, եփ բերելը, եռ ածելը. 2, ամուր խփելը, զարկելը. -варъ ա. 1, բժ. եփելուց. եռ ածելուց ստացած թանձր հեղուկը. 2, տ. Взварецъ 2; 3, Փիզ. խիստ շիկացում:

Взве‖деніе չ. վերև տանելը. բարձրացնելը. քաշելը. -зти, -зть (-зу -зутъ; անց. взвёзъ -зла. ó), -зтися տ. Взвозить, ся: -сти. -сть (-ду -дутъ; անց. взвёлъ-ла, ó.) -стися տ. Взводить, ся.

Взви‖ваніе չ. պտտուելով վեր ելնելը. բարձրանալը, ծառանալը. -вать. взвить ն. պտոյտներով վեր բարձրացնել, ծառացնել. -ся անդր. պտուտելով, պտոյտ գալով վերև բարձրանալ, վեր ելնել, սլանալ, ծառանալ. ճախրել. орлы высоко взвиваются արծիւները բարձր ճախրում, պտոյտ են գալիս. пыль взвивается столбомъ փոշին սիւնի ձևով բարձրանում է:

Взвидѣть (գործ. միայն անցեալը не բացասականի հետ, օր. сдѣлалась такая метель, что онъ ничего не взвидѣлъ) տ. Увидѣть.

Взвиз‖гиваніе չ. ծղրտալը, ճղճղալը, ճռճռալը, վնկվնկալը, ծուալը, ոռնալը. -гивать, жать (-жу -жатъ). -гнуть չ. յանկարծ ծղրտալ, ճչել, ճռճռալ, ծուալ, ճղճղալ, ոռնալ, վնկվնկալ. -гъ ա. յանկարծակի ճղճղոց, ճռճռոց, ծուոց. վնկվնկոց. ծղրտոց:

Взвин‖чивать, -тить (-чу -тятъ) ն. պտտելով, պտուտակելով բարձրացնել. *խիստ գրգռել, յուզել, լարել, արկել:

Взвить (взовью, -вьютъ: անց. взвилъ, -ла, о, и). ся (անց. взвился -лась, лось) տ. Взвивать. ся.

Взвихрить (-хрю, -хрятъ) ն. խառնել, խճճել, խառնափնթորել, դզզել, քըքըել, ցրել. въ-

теръ взви́хрилъ стóги сѣна; кто тебѣ вóлосы взви́хрилъ? -ся *անդր. վեր բարձրանալով ոլորուիլ, պտտուիլ, գզգզուիլ, խճճուիլ:*

Вз‖вóдень, дня *ա.* 1, *մեծ, երկարաձիգ ալիք, կոհակ.* 2, *ավիտ. ռուս. և Սիբ. ծովի ծփումը խիստ քամուց յետոյ կամ հոսանքի փոփոխուելու ժամանակ.* -води́ть (-жý -дятъ), взве‖сти́, -сть *ն.* 1, *վերև բարձրացնել, վերև տանել, վերև հանել.* в. на крыльцó, нá гору; в. курóкъ у ружья́ *հրացանի 'վերի առը քաշել'.* 2, *շինելով, կառուցանելով բարձրացնել.* 3, *վերև բարձրացնել. վերամբառնալ.* в. óчи, взóры къ нéбу; 4, *դնել 'ի վեր տանել, վարել, բարձրացնել.* в. судá; 5,* *մեղքը, յանցանքը մէկի վերայ ձգել, բարդել, մէկին վերագրել.* в. на когó обвинéніе, клеветý, небыли́цу; 6, *կերակրել, սնուցանել.* -ся, взвести́ся *չէ. բարձրացնուիլ. վերև հանուիլ. վերև տարուիլ* -вóдка *ի. տ.* Взведéніе, -вóдный *ած.* 1, *զօրախմբակի.* в. офицéръ, 2, *հրացանի շախմախի առի.* в—ая пружи́нка, 3, *դեռն 'ի վեր տարուող, վարուող.* в—ое сýдно: -вóдъ *ա.* 1, *տ.* Взведéніе, 2, *ռզմ. զօրախմբակ* (рóта-*ի կամ էսկադրոնի չորրորդ մասը. իսկ ռմբաձիգներինը՝ 2 հրանօթներ*). итти́, стрѣля́ть в—ами; 3, *շախմախի առը.* подня́ть курóкъ на пéрвый, на вторóй в. *հրացանի շնիկը ներքի, վերի առը* [*քաշել:*

Взвожжáть, ся *տ.* Взвáжживать, ся.

Вз‖вози́ть (-жý -зятъ), взвезти́, -зть *ն. վերև տանել, վերև կրել.* в. пýшки на валъ; -ся, взвезти́ся *չէ. վերև տարուիլ, վերև կրուիլ.* -вóзъ *ա.* 1, *վերև տանելը, վերև կրելը.* в. обóза нá гору былъ трýденъ; 2, *դէպի լեռը, լեռն 'ի վեր տանող ճամբայ:*

Взволá‖киваніе *չ. վերև քարշելը, քարշ տալով վերև տանելը.* -кивать, взволóчь *ն. վերև քարշել, քարշ տալով վերև տանել, վերև բարձրացնել.* в. кáмень нá гору; -ся 1, *անդր. հազիւ հազ, քարշ գալով վերև բարձրանալ.* наси́лу в. по крутóй лѣстницѣ; 2, *չէ. քարշ տրուելով վերև տարուիլ:*

Взволновáть (-нýю -ютъ), ся *տ.* Волновáть, ся.

Вз‖волóкъ *ա.* -волóчекъ, чка *նւզ. պառիմեր.* взбирáться на в.; -волóчь (-локý -кýтъ; *անց.* взволóкъ -клá, ó), ся *տ.* Взволáкивать, ся; -вопи́ть (-плю́ -пя́тъ) *տ.* Вопи́ть; -ворáчивать, -вороти́ть (-рочý -рóтятъ) *ն. տակնուվրայ անել, խառնափնթորել.* -выть (вóю -вóютъ) *տ.* Выть.

Вз‖вѣвáніе *չ. ծածանեցնելը, փողփողելը.* -вѣвáть. -вѣять *ն. ծածանեցնել, փողփողել.* вѣтеръ взвѣвáстъ флагъ; -ся *չէ. ծածանուիլ, փողփողուիլ:*

Вз‖вѣсить (-шу -сятъ), ся *տ.* Вѣсить, ся *և* Взвѣшивать, ся; -вѣсъ *ա. չափելը, կշռելը.* -вѣтрить (-рю -рятъ) *չ. թեթև. անմիտ կերպով, շատալով վարուիլ, գործել.* -вѣшиваніе, -вѣшеніе *չ. չափելը, կշռելը.* -вѣшивать, вѣсить *ն.* 1, *չափել. կշռել.* 2,* *չափել, կշռել, լաւ մտածել.* в. словá, обстоя́тельства; -ся 1, *անդր. կշռուել, կշեռքի միջոցաւ իր քաշը իմանալ.* мы съ ни́мъ взвѣсились; 2, *չէ. չափուիլ, կշռուիլ (նաև փոխբ. մտքով):*

Взвѣяніе *չ. ծածանեցնելը, փողփողելը.* -вѣять (-вѣю -вѣютъ), ся *տ.* Взвѣвáть, ся.

Взгá‖дывать, -дáть *ն. երևակայել, մտքի մէջ պատկերացնել:* [*ճչել, ծուալ, ծղրտալ:*

Взгáр‖киваніе *չ. ճչելը, ծուալը.* -кивать, -кнуть *չ.*

Взгля́‖дъ *ա.* 1, *հայեացք, նայուածք, տեսք.* крóткій, лáсковый, тóмный в.; брóсить в. на что либо *մի բանի վերայ ակնարկ ձգել.* на в. *դէմքին, տեսքին նայելով.* съ пéрваго в—а *առաջին, հարևանցի ակնարկից.* 2,* *հայեացք, հայեցողութիւն, կարծիք.* на мой в. *իմ կարծիքով.* разýмные, оши́бочные в—ы; -дываніе *չ. վրան նայելը, մտիկ անելը, 'աչելը'.* -дывать, -нýть *չ. մէկի վրան նայել, մտիկ անել, 'աչել'.* в. другъ на дрýга *միմեանց վերայ նայել.* -нýться 1, *փոխդ. միմեանց վերայ նայել.* 2, *չ. դուր գալ, աչքը մտնել.* дѣвушка емý взглянýлась.

Взгнѣзди́ться (-гнѣзжýсь -гнѣздя́тся) *անդր.* 1, *բարձր, վերևում իրեն համար բոյն շինել.* 2,* *ռմկ. առհ. վերև բարձրանալ. վեր ելնել:* [*վառել:*

Взгнѣтáть *ն. փչել, բորբոքել, կրակ անել, կրակ*

Взговори́ть (-рю́ -говоря́тъ) *չ. ռմկ.* 1, *սկսել խօսել.* 2, *ցոյց տալ, ցուցմունք անել, յայտարարել (դատարանում):*

Взголóвье *տ.* Возглáвіе.

Вз‖гомози́ть (-жý -зя́тъ) *ն. ռմկ. խռովել, անհանգիստ անել, վրդովեցնել.* -гомони́ть (-ню́ -ня́тъ) *չ. յուզել, շփոթեցնել, աղմուկ հանել, խռովել, շշկըլեցնել, շուարեցնել:*

Взгó‖нка *ի.* 1, *տ.* Взгонъ; 2, *տ.* Возгóнка; -нъ 1. *խրտնեցնելը. խրտնեցնելով վերև թռցնելը.* 2, *քիմ. մարմնի ցնդական նիւթերի թորմամբ վերև բարձրացնելը.* -ня́ть, взогнáть *ն.* 1, *խրտնեցնել, խրտնեցնելով վերև թռցնել (օր. թռչուններին).* 2, *քիմ. մարմնի ցնդական նիւթերը թորմամբ վերև բարձրացնել.* -ня́ться *չէ. վերև թռցնուիլ, վերև հանուիլ:*

Вз‖горáживать, -городи́ть (-рожý -рóдятъ) *ն. լեռան, բլրի ձևով շինել, կիտել, կլտել, դարսել.* -горевáть (-рю́ю -ютъ), ся *չ. սկսել տրտմիլ, տխրիլ, վշտանալ, գլխին վայ տալ, սրտամաշ լինել.* -гóрокъ, рка, -гóрочекъ, чка *ա. նւզ. լեռնակ, բլրակ, թումբ.* -гóрье *չ. տ.* Взгóрокъ; -горѣться (-рю́сь -ря́тся) *չ. բորբոքուիլ, վառուիլ, բոցավառուիլ.* -гремѣть (-млю́ -мя́тъ) *չ. սկսել որոտալ, գոռալ, դղրդալ, թնդալ:*

Взгро‖мáзживаніе *չ. բարձրացնելը, կանգնելը, արտասովոր բարձրութեամբ կիտելը, կառուցանելը.* -мáзживать, -мозди́ть (-зжý -здя́тъ) *ն. բարձրացնել, կանգնել, արտասովոր բարձրութեամբ կիտել, շինել, կառուցանել.* «какóй доми́ще взгромозди́ли! -ся *անդր.* 1, *սանդուխքներով, աստիճաններով վեր ելնել. վերև բարձրանալ.* в. подъ сáмую крóвлю: 2, *ջանքեր անելով խիստ վերև բարձրանալ, մի բանի գագաթը, կատարը ելնել.* -мождáть, ся *տ.* Взгромáзживать, ся; -мождéніе *տ.* Взгромáзживаніе.

Взгру‖сти́ть (-щý -сти́тъ), -стнýть *չ.* о чёмъ. о комъ *մի բանի, մէկի վերայ տխրիլ, տրտմիլ, վշտագնիլ.* -стнýться, -нётся *չ. դէմք.* взгрустнýлось бы́ло мнѣ по ней *քիչ էր մնացել, որ ես նորա վերայ տրտմէի:*

Взгры‖зáться, -зться (-зýсь -зýтся; *անց.* взгры́зся -злась -лось) *չ.* **յարձակուիլ մէկի վերայ, նորան յանդիմանելով, նախատելով, շշպրելով:*

Вздвáи‖ваніе *չ.* 1, *կրկնապատկելը, երկպատկելը.* 2, *ցելը, ցելած հողը կրկին վարելը, հերկելը.* -вать, вздвои́ть (-двою́ -я́тъ) 1, *կրկնապատկել, երկպատկել.* в. паръ *ցելը. ցելած հողը վերստին վարել, հերկել.* в. слѣдъ *որս. իր հետքով յետ դառնալ (ինչպէս նապաստակն է անում).* 2, в.

ряды́ *ռմկ. զօրքի շարքերը խառնել, զօրացնել.* -ся *կր. կրկնապատկուիլ, երկպատկուիլ:*

Вздви́||женскій, -женье *տ.* Воздви́женскій, -женіе.

Вздёр||гиваніе *չ. քաշքշելով. ձգձգելով վերև բարձրացնելը.* **-гивать, -нуть** *ն. քաշքշելով, ձգձ-. ձգելով վերև բարձրացնել.* в. што́ры у о́конъ; в. на ви́сѣлицу *կախաղան բարձրացնել, կախ. հանել.* *в. носъ *քիթը ցից հանել, հպարտանալ, մեծամտել.* **-ся** *կր. քաշքշուելով. ձգձգուելով վերև բարձրացնուիլ. վերև հանուիլ.* **-жка** *ի. 1, ասեղ, որով կոր (օր. վարագոյրի) մէջից անցկացրած թելը քաշում պրկում են.* што́ры, пла́тье на в- ахъ; II. *ռմկ. հաջողութիւն, խնամք, պաշտպանութիւն.* взять на в—у; **-нутый** *էյ. ած. վեր ցցուած.* **-нуть, ся** *տ.* Вздёргивать, ся.

Вз||дешевѣ́ть *տ.* Дешевѣ́ть.

Вздивова́ться (-ву́юсь -ются) *անդբ. ռմկ. զարմանալ, ապշել:*

Вз||дира́ть, -одра́ть 1, *ն. քերելով. շորթելով վեր հանել, վերև բարձրացնել.* в. перело́гъ подъ па́шню *խամ հողը ցել անել.* вѣтеръ вздира́етъ снѣгъ; 2, *դէմք. ուռցնել, ուռչիլ.* вздира́етъ ру́ку отъ ожо́ги; **-ся** 1. *անդբ. հազիւ հազ, զոռով բարձրանալ, վեր ելնել,* 2, *կր. ցելուիլ, քերուելով վերև բարձրանալ.* **-доить** *տ.* Воздоить.

Вздо́||рить (-рю -рятъ), повз—, *չ. կռուիլ (չնչին խօսքերով), միմեանցից խռովիլ.* **-рливость** *ի. կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն.* **-рливый** *ած. կռուասէր, անհաշտ, ամբարիշտ.* **-рничать** *տ.* Вздо́рить; **-рный** *ած. դատարկ, փուչ, անմիտ.* в. человѣ́къ.

Вздоро||жа́ніе *չ. թանկանալը.* **-жа́ть** *տ.* Дорожа́ть; **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) *ն. թանկացնել, գինը բարձրացնել:*

Вздо́ръ *ա. դատարկ, փուչ, անմիտ, անհեթեթ, անճահ բան. ասա.* говори́ть, нести́ в.; что за в.!

Вз||дохну́ть 1, Вздыха́ть; 2, *շունչ քաշել, հանգստանալ.* **-ся** *չ. դէմք. ծանր հառաչել, նեղանալ.* мнѣ что то вздохну́лось *վրաս տխրութիւն եկաւ, սիրտս, հոգիս վշտացաւ.* **-до́хъ** *ա.* 1, *թառանչ, հառաչանք, հոգոց հանելը, ախ ու վախ քաշելը.* испусти́ть послѣ́дній в. *մեռնել.* 2, *հնարաւորութիւն շունչ առնելու, շունչ քաշելու.* 3, вздо́хи *յ. կզմկ. հնց. տ.* Подвздо́шье *և* Подре́берье.

Вздра́ги||ваніе *չ. ցնցուիլը, վեր թռչիլը, վեր ցատկելը, դողալը, սարսելը.* **-вать,** вздрогну́ть *չ. ցնցուիլ, վեր թռչիլ, վեր ցատկել, դողալ, սարսիլ:*

Вздре||ма́ть (-млю́ -млютъ) *հնց.* **-мну́ть** *տ.* Дрема́ть; **-мну́ться,** -нётся *դէմք. քունը գալ, քունը տանել, քունը կոխել.* мнѣ что-то вздремну́лось *ակամայ ննջեցի, վրաս քուն եկաւ, քունս տարաւ:*

Вз||дува́льщикъ *ա. թղթի գործարանի բանուոր, գործաւոր, որ մաղուղի վերայից վերցնում է սխմած թղթի թերթերը.* **-дува́ніе** *չ.* 1, *փչելը, բորբոքելը, արծարծելը (կրակի).* 2, *ուռչիլը.* 3, *մնտղգ. հայած մետաղի վերայ բշտիկների գոյանալը.* **-дува́ть,** -ду́нуть, -дуть *ն.* 1, *փչելով վառել, բորբոքել, արծարծել (կրակ).* в. ого́нь, свѣ́чку; 2, *բարձրացնել, վերև հանել.* вѣтеръ вздува́етъ пыль; 3, (*միայն* вздуть) *տ.* Вздува́ться; **-дува́ться,** -ду́ться, 1, *անդբ. ուռչիլ, փքուիլ.* рука́ взду́лась отъ о́пухоли; рѣка́ взду́лась; 2, *կր. ուռցնուիլ, փքուիլ,*

Вз||ду́мать *ն.* 1, *մտածել, մտմտալ, խորհել.* 2. *յանկարծ մտածել, մտադրուիլ, վճռել, որոշել.* **-ся** *դէմք. հաճոյ թուալ, մի մտքի, որոշումի յանգիլ, խելքին փչել.* ему́ взду́малось повесели́ться; **-ду́нуть** *տ.* Вздува́ть.

Взду||ра́чить (-чу -чатъ) *տ.* Дура́чить; **-ся** *անդբ. սկսել յիմարութիւններ, անմտութիւն անել, յիմարանալ.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) 1, *չ. յիմարանալ, զժուիլ.* 2, *ն.* кого́ *մէկին յիմարացնել. զժուեցնել.* 3, *չ. յիմարութիւն, անմտութիւն, զժութիւն անել.* **-ся** *անդբ.* 1, *յիմարանալ, ապուշ դառնալ.* 2, *խիստ բարկանալ, կատաղիլ. մոլեգնիլ:*

Вз||ду́тіе *չ. ուռեցնելը. ուռած լինելը, ուռչումն.* **-ду́ть** (-ду́ю -ютъ; *անց.* вздулъ -ла, о) *ն.* (*տ.* вздува́ть) 1, *ռմկ. և զարոնգկ. ծեծել, խիստ թակել.* 2, *դէմք. ա, ուռեցնել, ուռչիլ.* но́гу, колѣ́но взду́ло; *բ, ծռել, կորացնել, թեքել, փոս գցել.* взду́ло лёдъ, —до́ску; **-ся** *տ.* Вздува́ться.

Взды́бить (—, -ды́бятъ), **ся** *չ. սկ. գործծ. յետևի ոտքերի վերայ բարձրանալ, ծառանալ. ‘ծառս լինել.’*

Вз||дыма́ніе *չ. բարձրացնելը, վերև հանելը.* **-дыма́ть,** *ն.* 1, *բարձրացնել, վերև հանել.* 2, *տ.* Подыма́ть; **-ся** *անդբ.* 1, *բարձրանալ, ծառանալ, կիտուիլ, կուտակուիլ, դիզուիլ.* 2, *վերև բարձրանալ, վեր ելնել, ելանել.* в. на́ гору; **-ды́мникъ** *ա. ուռած կրկենի, կարկանդակ:*

Взды||ха́ніе *չ. հառաչելը, տ.* Воздыха́ніе; **-ха́тель -ха́тельница** *տ.* Воздыха́тель, -ница; **-ха́ть,** вздохну́ть *չ. հառաչել, թառանչել, հոգոց հանել.* 2, (о чёмъ) *խիստ ափսոսալ, ատղել, ախ ու վախ քաշել.* **-хъ** *ա.* **-шка** *ի. շունչ քաշելը, կարճատև հանգիստ, հանգստութիւն.* дай в. ло́шади *թող ձին մի քիչ շունչ քաշէ, հանգստանայ:*

Вз||дѣва́ніе *չ. հագցնելը (զգեստի, ոտնամանի). թելի ասեղի ծակից անցկացնելը. ասեղի թելը* **-дѣва́ть,** вздѣть *ն. հագցնել (թեքելով զգեստը, ոտնամանը).* в. кафта́нъ, —сапоги́ на́ ноги; *թելը ասեղի ծակից անցկացնել.* в. ни́тку въ иго́лку *ասեղը թելել.* **-ся** *կր. հագցնուիլ (զգեստի, ոտնամանի մասին). ասեղի ծակից անցկացնուիլ.* **-дѣвка** *ի. տ.* Вздѣва́ніе; **-дѣть** (-дѣну -нутъ; *անց.* вздѣлъ -ла. о), **ся** *տ.* Вздѣва́ть, ся.

Взи||ма́ніе *ի. առնելը, վերցնելը, հաւաքելը, ժողովելը, գանձելը.* **-ма́ть** *ն. առնել, վերցնել, հաւաքել. ժողովել, գանձել.* в. по́шлину съ това́ровъ; в. по́дати, — проце́нты; **-ся** *կր. առնուիլ, վերցնուիլ, հաւաքուիլ, ժողովուիլ. գանձուիլ:*

Взи||ра́ніе *չ. նայելը, մտիկ անելը, ‘աչելը’.* **-ра́ть,** воззрѣ́ть *չ. աչքը դարձնել, նայել, մտիկ անել, ‘աչել’.* не взира́я *ի. տ.* Невзира́я; **-ся** *չ. որս. ուշադրութեամբ նայել, դիտել:*

Вз||лага́ть, ся *տ.* Возлага́ть, ся; **-ла́зить** (-жу -зитъ). взлѣзть *չ. մագլցելով վեր ելնել, վերև բարձրանալ:* в. на кро́влю; **-лазъ** *տ.* Входъ.

Взла́ивать, -ла́ять *չ. հաչել, վնգվնգալ, կաղկանձել:*

Взла́мы||ваніе *չ. կոտրելը, կոտրելով բացելը.* **-вать,** взлома́ть, -ми́ть *ն. կոտրել, կոտրելով բացել. քանդել. փլցնել.* в. замо́къ, дверь, сунду́къ; в. полъ; прибыла́я вода́ взломи́ла лёдъ; **-ся** *անդբ. կոտրուիլ, կոտրուելով բացուիլ, փլչիլ.* лёдъ на рѣкѣ́ начина́етъ взла́мываться.

Взла́ять (-ла́ю -ютъ) *տ.* Взла́ивать; **-ся** *չ.* на кого́ *բարկանալով, նախատելով մէկի վերայ յարձակուիլ, վրայ պրծնիլ:*

Взле||лѣ́яніе *տ.* Возлелѣ́яніе; **-лѣ́ять** (-лѣ́ю -ютъ) *ն. գրգել, գգուել, փայփայելով, ողջագուրելով մեծացնել, սնուցանել:*

Вз‖летáніе չ. 1, վեր թռչելը, ճախրելը, սաւառնիլը. 2, օդ ցնդիլը. -летáть, летѣ́ть չ. 1, վերև թռչիլ, վերև ճախրել, սաւառնիլ. 2,* в. на вóздухъ օդը ցնդուիլ, օդը թռչիլ (պայթումից). -лётка ի. թռչելու, ճախրելու ձև, եղանակ. у кáждой птúцы своя́ в.: -лётокъ, тка ա. ընկոյզ նոր թևած թռչնիկ. -лётъ ա. թռչելը, թռչում, թռիչք. тетеревá на в—ѣ մայրահաւերը (ընկոյզ) թռչելու վրայ են. бить птúцу на в—ѣ թռչունին թռչելու ժամանակ սպանել. -летѣ́ть (-чу́ -тúтъ) տ. Взлетáть.

Взли́‖за ի. ճակատի երկու կողմից գտնուող բաց, անհեր տեղը. -зáстый ած. 1, տ. Взли́зистый: 2, (պառնիրների մասին) ճակատի երկու կողմից սպիտակ կմ սև բծեր ունեցող. -зина, -зинка նւզ. տ. Взли́за: -зистый ած. որի ճակատի աջ ու ձախ կողմերը բացուած, անհերացած են:

Взлó‖бина ի. -бокъ, бка ա. -бочекъ, чка նւզ. 1, ըլրակ, թումբ. քարքարոտ պատիկ զառիվեր. 2, լեռան գագաթը, կատարը:

Взложи́ть (-жу́ -жáтъ), ся տ. Взлагáть, ся.

Вз‖ломáніе չ. կոտրելը, քանդելը, փլցնելը. -ломáть, ся, -ломи́ть (-млю́ -ми́тъ), ся տ. Взлáмывать, ся: -лóмка ի. կոտրելը, խորտակելը, քանդելը, փլցնելը. -ломъ ա 1, տ. Взлóмка: 2, իրւ. մէկի բնակարանի մէջ բանի ներս խուժելը կմ փակ պահարանի կոտրելը, խորտակելը. крáжа со в—омъ; -лохмáтить (-чу́ -тятъ) ն. քրքրել, գզել, գզգզել, խճճել. -лызина տ. Взли́зина; -лысина տ. Вы́мочка 2; -лыси́ть (-сю -си́тъ) гóлову ճակատի, քունքերի մազերը յետ սանտրել. в. мѣхъ մորթու մազը դէպի հակառակ կողմը շփել:

Вз‖лѣзáніе չ. վերև բարձրանալը, վեր ելնելը. -лѣзáть, -лѣзть (-зу -зутъ; անց. взлѣзъ -зла, о) չ. վերև բարձրանալ, վեր ելնել. в. на дéрево, на крóвлю; -люби́ть (-блю́ -бятъ) ն. (գրեթէ միշտ не բացս. մասնիկով) խիստ սիրել:

Взля́‖гиваніе չ. յանկարծ և արագ-արագ աքացելը, քացի տալը. -гивать, -гну́ть չ. յանկարծ և արագ-արագ աքացել, քացի տալ, կիցս հանել (գր.):

Взмá‖ниваніе չ. հրապուրելը, գրաւելը, գրգռելը. -нивать, -ни́ть (-ню -ня́тъ) ն. հրապուրել, գրաւել. շահագրգռել, գրգռել. -ся անդր. հրապուրուիլ, գրաւուիլ, շահագրգռուիլ. -нчивость ի. հրապուրանք, գրաւչութիւն. պատրանք. -нчивый ած. հրապուրիչ, գրաւիչ. պատրող, դայթակղեցնող:

Взмá‖хиванье չ. թափահարելը. -хивать, -хáть (-хáю -ютъ և -шу́ -шутъ) -хну́ть ն. թափահարել (դէպի վեր). в. крыльями, — рукáми; -хъ ա. շարժում, թափահարութիւն (ձեռքի, թևի եւն):

Взмáчи‖ванье չ. երկար թացելը, թրջելը, թրմելը, փափկացնելը. -вать, вмочи́ть ն. երկար թացել, թրջել, թրմել, փափկացնել, կակղացնել. в. коноплю́; -ся կր. երկար թացուիլ, թրջուիլ, թրմուիլ. կակղացնուիլ:

Взмáщи‖ваніе չ. վերելակներ (подмóстки) կառուցանելը, կանգնեցնելը. -вать, взмости́ть ն. փայտեայ շէնք, վերելակներ (подмóстки) կառուցանել, կանգնեցնել. -ся անդր. 1, վերելակներով, սանդուղներով բարձրանալ, վեր ելնել. 2, առհ. ջանքով վերև բարձրանալ, վեր ելնել, տ. Взгромáжживаться; в. подъ сáмую крóвлю.

Вз‖метáть I. (взметáю -ютъ և -чу́ -чутъ, տ. метáть) տ. Взмётывать; II. (взметáю -ютъ, տ. мести́) ն. դէպի վեր ածել, ածելով վերևում կիտել, դիզել. -ся տ. Взмётываться; -мётная грáмота Հնց. խաղաղութեան դաշնագիր, որ պատերազմ հրատարակելիս վերադարձնում էին. -метну́ть, ся տ. Взмётывать, ся; -мéтчивость ի. դիւրագրգռութիւն, դիւրաբորբոքութիւն. կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. -мéтчивый ած. դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք, շուտով բարկացող. կռուարար, ամբարիշտ. -мéтчикъ ա. Հնց. որ պատերազմ հրատարակելիս խաղաղութեան դաշնագիրը (взмётная грáмота) վերադարձնում էր. -мётъ ա. 1, վերև ձգելը, վերև շպրտելը, վերև ածելը. 2, в. пáра խամ հողի ցել անելը, ցելելը, առաջին անգամ վարելը, հերկելը. -мётываніе չ. վերև ձգելը, վերև շպրտելը. վերև ածելը. -мётывать, -метáть, -метну́ть ն. վերև ձգել, վերև շպրտել, վերև ածել. -ся 1, անդր. в. на когó-либо բարկացած մէկի վերայ յարձակուիլ, վրայ պրծնել. 2, կր. վերև ձգուիլ, վերև շպրտուիլ, վերև ածուիլ. снопы́ взмётываются на скúрды. [գալ, հաճոյ թուալ:

Взми́литься (-люсь -лятся) չ. ռմկ. գործծ. գուր

Взми́ловать (-лую -ютъ) չ. -ся անդր. խղճալ, խնայել. արգահատել, մեղքը գալ:

Вз‖мокáніе չ. թացուիլը, թրջուիլը. -мокáть, -мóкнуть (անց. взмокъ -кла, о) չ. թացուիլ թըրջուիլ:

Взмóлвить (-влю -вятъ) ն. և չ. Հնց. 1, սկսել խօսիլ. 2, ցուցմունք անել, յայտարարել (դատարանում): [պաղատել, աղերսել:

Взмоли́ться (-лю́сь -лятся) չ. սկսել աղաչել,

Взмó‖рникъ ա. Zostera, ծովախոտ. -рье չ. ծովափ, ծովեզր. лови́ть ры́бу на в—ьѣ.

Вз‖мости́ть (-щу́ -сти́тъ), ся տ. Взмáщивать, ся.

Взмочи́ть (-чу́ чатъ), ся տ. Взмáчивать, ся.

Взмощéніе տ. Взмáщиваніе.

Взму‖ти́ть (-щу́ -тя́тъ), -щáть ն. պղտորել. в. вóду; -ся անդր. պղտորուիլ:

Взмывáть, -мыть չ. որս. թռչելով, ճախրելով վեր բարձրանալ. сóколъ взмылъ подъ облакá.

Взмы́‖ливаніе չ. օճառելը, սապնելը. -ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. օճառել, սապնել. в. бѣльё; в. коня́ ձիուն քափ քրտինք կտրեցնել. *в. комý гóлову մէկին յանդիմանել, շշպրել, նախատել, 'ներկել'. *в. что-нибудь մի բանի միտքը յեղաշրջել, մի բան թիւրել. -ся անդր. քափ քրտինք կտրել, փրփրել, փրփրակալել:

Взмыть (-мóю -ютъ) տ. Взмывáть.

Вз‖нáшиваніе չ. վերև տանելը. -нáшивать ն. վերև տանել. -ся կր. վերև տարուիլ. -несéніе չ. վերև տանելը. -нести́, -несть (-су́ -су́тъ; անց. взнёсъ — слá, ó), -нести́сь, -нести́ся տ. Взно-[си́ть, ся.

Взни́кнуть տ. Возни́кнуть.

Вз‖носи́ть (-шу́ -сятъ), -нести́, -несть ն. 1, վերև տանել. в. кáмень нá гору: 2; վճարել, հատուցանել. в. пóдати; долгъ; 3,* տ. Взводи́ть 5; в. на когó-либо небыли́цы; -носи́ться, -нести́ся 1, անդր. վերև բարձրանալ. 2, կր. վճարուիլ, հատուցանուիլ. -нóска ի. 1, վերև տանելը. 2, հատուցանելը, վճարելը. -нóсный ած. 1, վճարելի, հատուցանելի. 2,* յերկրած, սնաքոփի, հնարովի. в—ыя рѣчи; -носъ ա. 1, տ. Взнóска; 2, վճար, հատուցում, տալացուկ. члéнскій в. անդամավճար:

Взнуз‖дáніе, -дываніе չ. 1, սանձելը. 2,* սան-

ձաճարելը. -дывать, -дáть ն. 1, սանձել, սանձը, երասանակը ձիու բերանը դնել. 2,* ռմկ. սանձահարել, զսպել. -ся էր. 1, սանձուել. 2, սանձահարուել, զսպուել:

Взныть (взнóю -ютъ; անց. взнылъ -ла, о) չ. յանկարծ ցաւել, մղկտալ. տխրել, վշտանալ:

Вз||обрáться (взберýсь -ýтся; անց. взобрáлся -лáсь -лóсь և лось, -лúсь և -лись) տ. Взбирáться; **-обью** տ. Взбúть; **-овью** տ. Взвить.

Взогнáть (взгоню́ -гóнятъ; անց. взогнáлъ -лá, о), **ся** տ. Взгонять, ся.

Взог||рѣвáніе չ. տաքացնելը. **-рѣвáть, -рѣть** (-рѣю -ютъ) ն. տաքացնել. в. щи, похлёбку; **-ся** էր. տաքացնուել:

Взодрáть (вздерý -рýтъ), **ся** տ. Вздирáть, ся.

Взойтú (взойдý -дýтъ; անց. взошёлъ -шлá, ó) 1, տ. Всходúть; 2, յարմար գալ, պահանջած չափին համապատասխան գալ. сапогú взошлú нá ногу.

Взо||прѣлый ած. քրտնած, քրտինքը կոխած, քրտնաթոր. **-прѣть** (-прѣю -ютъ) չ. քրտնել, քրտինքը կոխել:

Взорáть (-орю́ -óрютъ) ն. վարել, հերկել:

Взор||вáніе չ. օդը հանելը, օդը ցնդեցնելը (պայթեցնելով). պատռելը, բանկուելը. **-вáть** (-вý -вýтъ անց. взорвáлъ -лà, взóрвало) 1, ն. տ. Взрывáть II; 2, փխբ. բանկուել, բարկանալ, կատաղել. егó взóрвало, когдà емý стàли противорѣчить; **-ся** (անց. взорвàлся -лàсь -лóсь -лúсь) տ. Взрывáться.

Взоръ ա. հայեացք, *աչք, աչքեր, в. вáжный, весёлый, проницáтельный; обращáть, устремлять свой в—ы на когó, на что-либо.

Взóт||кнутый ըղ. ած. մի բանի ծայրին ցցած, անցկացրած. **-кнýть** ն. на что մի բանի ծայրին դնել, մի բանի ծայրից անցկացնել. в. на копьё.

Взóхаться չ. սկսել անդադար քաշել, աւաղել. անքալ, անքանքալ:

Взра||стáніе տ. Возрастáніе; **-стáть, -стú** (-стý -тýтъ) տ. Возрастáть; **-стúть** (-щý -стятъ), **ся** տ. Взращáть, ся.

Взрáч||ность է. բարետեսութիւն, սիրուն, վայելչութիւն, գուրեկան տեսք. **-ный** ած. բարետես, վայելչատես, սիրուն, գուրեկան в. мужчúна.

Взра||щáть, ся տ. Возращáть, ся; **-щéніе** չ. սնուցանելը, մեծացնելը: [զակել. բղաւել:

Взревѣть (-ревý -вýтъ) յանկարծ գոռալ, աղա-

Взрóйться (-ятся) չ. պարսել, խմբովին տարմավին թռչել (մեղուների մասին):

Взрó||слость է. չափահասութիւն, տղբունք. **-слый** ած. 1, չափահաս, տղբունքի հասած. в. юноша, в—ая дѣвúца; 2, в з р ó с л ы е, ыхъ յ. հոգ. հասակաւոր մարդիկ. чтéніе для в—ыхъ; **-стú,** տ. Взрастú; **-стúть** տ. Взрастúть; **-щáть** տ. Взращáть.

Вз||рубáть, -бúть (-блю́ -рýбятъ) ն. 1, կտրել, կտրատել, կտորել (վերեւից). 2, չէնքի փայտեայ պատերը բարձրացնել (գերանները միմեանց վերայ ամրացնելով). **-ся** էր. վերեւից կտրուել, կտորուել. **-рýбецъ,** бца ռւզ. տ. Взрубъ; **-рýбка** է. վերեւից կտրելը, կտորելը. **-рýбокъ,** бка ա. 1, կտրած, կտրտած բան, իր. 2, խրճիթի վերայ շինած բան, անտ. **-рубъ** ա. գերաններից շինած շրջանակաձեւ պատ:

Взры||вáніе չ. I. փորելը. II. օդը հանելը, օդը ցնդեցնելը. **-вáть** I. взрывáть, взрыть փորել, փափկացնել, պեղել. в. зéмлю, грядú; II. взрывáть, взорвáть, բանկեցնել, օդը հանել, օդը ցնդեցնել (պայթեցնելով). ճայթեցնել, ականք տալ, 'լաղմա տալ'. в. кàмни пóрохомъ; **-ся** էր. I. փորուել. II, օդը հանուել, օդը ցնդեցնուել. ճայթեցնուել. **-внóй, -вочный** ած. պայթեցուցիչ. բանկեցուցիչ. **-вчатый, -вчивый** ած. պայթուցիկ, ճեշտութեամբ բանկուող. **-въ** ա. 1, պայթում, ճայթիւն, տրաքոց. в. котлóвъ (паровы́хъ), в. гàзовъ въ кóпяхъ; 2,* որոտ, գլգլոց. թնդիւն. в. рукоплескàній, в. рàдости.

Взры||дáть տ. Рыдáть; **-дъ** ա. յանկարծակի փղձկոց, ողբ, վայնասուն. в з р ы д ъ, в з р ы д о м ъ մ. ողբալով, հեկեկալով, հծծկլալով:

Взры́льникъ ա. ապտակ, հարուած երեսին:

Вз||ры́тіе չ. փորելը, քանդելը, պեղելը. **-ры́ть** (-рóю -ютъ; անց. взрылъ -ла, о), **ся** տ. Взрывàть, ся, I; **-рыхлéніе** չ. փորելով փափկացնելը. **-ры́хливать, -ры́хлить** (-лю -лятъ), **-рыхлять** ն. փորելով փափկացնել, փխրուն դարձնել 'փոփխլացնել'. в. зéмлю; **-рыхля́ться, -ры́хлиться** 1, ձեւք. փափկանալ, փխրուն դառնալ. 2, էր. փորուելով փափկացնուել, փխրուն դարձնուել. **-рѣзáніе** չ. ճղելը, ճեղքելը, ճղելով բացելը. **-рѣзáть,, -рѣзать** (-рѣжу -жутъ), **ся** տ. Взрѣзывать, ся; **-рѣзка** է. տ. Взрѣзàніе; **-рѣзъ** ա. 1, տ. Взрѣзàніе; 2, կտրած, ճղած տեղը. **-рѣзываніе** տ. Взрѣзàніе; **-рѣзывать, -рѣзать** ն. ճղել, կտրելով, ճղելով բացել, ճեղքել, **-ся** էր. կտրուելով. ճղուելով բացուել, ճեղքուել. **-рѣзь** մ. ռմկ. լիք-լիք, լեփ-լեցուն, պռնկէ պռունկ. палúть стакàнъ в.

Взубрúть (-рю́ -рятъ) ն. 1, սղոցաձեւ փոսեր կտրել, ժանտոտել. 2, ղպրոցն. *в. что մտքենաբար, թութակի պէս սովորել, սերտել. в. урóкъ; **-ся** ձեւք. во что տ. Взубрúть 2.

Взъё||мцы, цевъ ա. յ.= взъёмы (տ. Взъёмъ 3.) **-мъ** ա. 1, դաշտի վեր, զարիվեր. զառիվերով բարձրանալը. 2, ոտքի գուլու պլծած երեսը. сапóгъ жмётъ во взъёмѣ; 3, в з ъ ё м ы յ. հարսելու նրման զործիք այրած ածուխը հանելու:

Взъералáшить (-шу -шатъ) ն. խառնաշփոթել, խառնափթորել, տակն ու վրայ անել, անհանգիստ անել:

Взъерепéнить (-ню́ -нятъ) ռմկ. գզել, գզգզել, քրքրել, խճճել. *խիստ ծեծել, պատժել:

Взъерó||шенный ըղ. ած. գզգզուած, խճճուած. **-шиваніе** չ. գզգզելը, քրքրելը, խճճելը. **-шивать, -шить** (-шу -шатъ) ն. գզել, գզգզել, քրքրել, խճճել. в. вóлосы; **-ся** 1, ձեւք. գզգզուել, խըճճուել. вóлосы взъерóшились; 2, բարկանալ, սրդողել, սրտմտել, գայրանալ. 3, էր. գզգզուել, խճճուել, քրքրուել:

Взъѣ||дáться, -ѣсться չ. на когó-либо, տաքացած, կծու խօսքերով մէկի վերայ յարձակուել. не знáю, за что онъ взъѣлся на меня; **-дливый, -дчивый** ած. կռուարար, ամբարիշտ, տրտնջանէր:

Взъ||ѣздъ ա. 1, բարձրացնելը. ելնելը (ձիով կառքով). в. нà гору былъ óчень трýденъ; 2, վեր բարձրանալու տեղ, ճանապարհ. крутóй, отлóгій в.; 3, հնց. դալուստ, ժամանում (գործը, պաշտօնը ստանձնելու). 4, ավրոցն. հոգաբարձուէչի թեք կողքը, թափը, որով թնդանօթները բարձրացնում են. **-ѣзжáть, -ѣхать** չ. բարձրանալ, վեր ելնել (ձիով, կառքով). в. нá гору; **-ѣзжій** ած. գալու, ժամանելու. в. дворъ կամ взъѣзжая [избà] իջևան, օթևան:

Взъѣсться (-ѣмся -ѣшься -ѣдимся -ѣдитесь -ѣдятся; *անց.* -ѣлся -лась, ось) *տ.* Взъѣдаться.

Взъѣхать (-ѣду -дутъ) *տ.* Взъѣзжать.

Взъяриться (-рюсь -рятся) *չ.* *յանկարծ կատաղիլ, մոլեգնիլ, բարկութիւնից կրակ կտրիլ:*

Взы‖ваніе *չ.* *կոչ, կոչելը, դոչելը, բացականչութիւն.* **-вать**, воззвать *ն.* кого *և չ.* къ кому о чёмъ *կոչել, դոչել, աղաղակել, կարդալ (Հգ.), քարոզել, յայտնել:*

Взыг‖раніе *չ.* *հրճուիլը, խնդալը, ուրախանալը.* **-рать, ся** *չ.* *հրճուիլ, խնդալ, ուրախանալ, ուրախութիւնից թռչկոտել.* взыгралъ младенецъ во чревѣ ея *խաղաց մանուկն յորովայնի նորա* (Ղուկ. 1_{41}):

Взы‖маніе, -мать, ся *տ.* Вэи‖маніе, -мать, ся.

Взы‖сканецъ, ница *ա.* **-сканица** *ի.* *մէկից բարեբարուած, հովանաւորուած այր, կին.* **-сканіе** *չ.* 1, *պահանջելը, առնելը, ստանալը.* в. денегъ въ казну; подать ко в—ію *գանգատ տալ.* 2, *պահանջ, առնելիք, ստանալիք. տուգանք, պատիժ.* **-скательность** *ի.* *պահանջողութիւն, խստապահանջութիւն.* **-скательный** *ած.* *պահանջող, խստապահանջ.* **-скиваніе** *չ.* *պահանջելը, առնելը, ստանալը.* **-скивать, -скать** (-щу -щутъ) *ն.* 1, *պահանջել, առնել, ստանալ, գանձել.* в. недоимку, долгъ; *խստիւ պահանջել, խստապահանջ լինել.* в. съ подчинённыхъ, чтобы ходили въ своё время къ должности; 3, *Հնց.* *աշխատել գտնել, ճարել.* 4, в. кого чѣмъ *մէկին մի բանի արժանացնել.* в. кого милостью; **-ся** 1, *չ.* *պահանջել.* 2, *կր.* *պահանջուիլ, ստացուիլ, գանձուիլ.* недоимки строго взыскиваются съ крестьянъ.

Взы‖скъ *ա.* *պահանջ, առնելիք, ստանալիք.* **-щикъ** *ա.* **-щица** *ի.* *պահանջող, առնող, գանձող այր, կին:*

Взя‖тіе *չ.* *առնելը, վերցնելը, նուաճելը.* **-тка** *ի.* 1, *Թղթխ.* *տարած թուղթը.* 2, *կաշառք, 'քըթամ'.* съ него в—и гладки (*դարձ.*) *նորանից խէր չկայ, նորանից ոչինչ չէ կարելի ստանալ.* **-токъ**, тка *ա.* 1, *Հնց.* *տ.* Взятка; 2, *Հնց.* *օժիտ, տուժինք, բաժինք.* 3, *մեղուի բեռը, այն հիւթերը, որ մեղուն ծաղիկներից հաւաքելով փեթակ է տանում.* **-точка** *Նւզ.* *տ.* Взятка.

Взя‖точникъ *ա.* **-точница** *ի.* *կաշառակեր, դօշաքաղ այր, կին.* **-точничать** *չ.* *կաշառք վերցնել, կաշ. ուտել, դօշաքաղութիւն անել.* **-точническій** *ած.* *կաշառակերի.* **-точничество** *չ.* *կաշառակերութիւն, դօշաքաղութիւն.* **-точный** *ած.* *կաշառաքի, կաշառակերութեան, դօշաքաղութեան:*

Взя‖ть (возьму -мутъ; *անց.* взялъ, -ла, -ло *և* -ло; -ли; *տ.* Брать) *ն.* 1, кого, что *առնել, վերցնել, բռնել (գլ.).* в. кого подъ стражу *մէկին ձերբակալել.* в. городъ *քաղաքը առնել, քաղաքին տիրել.* в. ванну *վաննա ընդունել.* в. верхъ надъ кѣмъ, надъ чѣмъ *յաղթանակել. գերազանցել.* в. своё *իւր ազդեցութիւնը, ներգործութիւնն ունենալ.* в. на себя какое-нибудь дѣло *որ և է գործ յանձն առնել.* в. чью-либо сторону *մէկի կողմը բռնել, մէկի կողմը անցնել.* меня взяла охота *ես ցանկացայ, իմ մէջ ցանկութիւն յայտնուեց.* меня взяло зло *ես կատաղեցայ.* в. волю *սանձարձակ, պղերգ դառնալ.* в. кого въ руки *մէկին ձեռք առնել.* в. терпѣніе, смѣлость *համբերել, համարձակուիլ.* 2, (*երբ սեռի խնդիրը լռկ մակաբերուում է*) *ա, եզրակացնել, իմանալ.* съ чего ты взялъ, что... *ինչից իմացար, որ...* *ը, վերադարձնել, յափշել.* чья взяла? *ով, ո՞ր կողմը յաղթեց.* что взялъ? *Հեգն.* *ինչ շահեցիր* [*բան կէս առնէր*]. *գ, ուղեւորուիլ, գնալ.* в. на право, на лѣво. Почёмъ возьмёшь за десятокъ яицъ? *տասնեակ ձուի համար որքան ես պահանջում.* ни дать ни в. *ոչ աւել, և ոչ պակաս, բոլորովին նման, նոյն.* онъ, ни дать ни взять, въ отца *նա հօր ճիշդն է վայր ընկել.* чортъ возьми! *գրողը տանի* (*անէծք*). в. примѣръ съ кого-либо *մէկից օրինակ առնել.* **-тьё, тья** *չ.* *ռմկ.* *վերցնելը, առնելը, բռնելը.* **-ться** (*անց.* взялся -лась -лось -лись; *տ.* Браться) 1, *կր.* (*գործածական է միայն ապառնին*) *վերցնուիլ, առնուիլ,* всё его имѣніе возьмётся подъ опеку; 2, *ներգ.* (*մի որևէ կարգադրի հետ*) *յանձն առնել, խոստանալ.* в. окончить дѣло; 3, *ներգ.* в. за что *ձեռք առնել.* в. за оружіе; *ձեռնարկել, սկսել.* в. за умъ *կամ* за умъ-разумъ *զգաստանալ, խելքի գալ.* 4, в. откуда, отколѣ *յայտնուել, երևան գալ.* откуда у него взялись деньги? откуда онъ взялся? откуда ни возьмись *յանկարծ, չգիտեմ որտեղից, անակնկալ կերպով.* 5, *փոխ.* *փոխադարձաբար միմեանց բռնել.* они взялись за руки. [*գամ, ձեռնաս:*

Вибраціа *ի.* (*լտ.*) *երերում, դողում, դողդողում:*

Виватъ 1, *Զ.* *կեցցէ.* 2, (*իբրև գոյկ.*) *ա.* *կեցցէ.* ораторъ былъ встрѣченъ в—ами.

Виверра *ի.* *կենդ.* Viverra zibetha, *բեշկ մշկոն կամ զիբէթ:*

Вивисекція *ի.* (*լտ.*) *'կենդանահերձութիւն'* (*օպերացիա, որ գիտական նպատակով կենդանի անասունի վերայ անում են*):

Вивіанитъ *ա.* *Հանք.* *կապոյտ երկաթեայ հանք:*

Вивліоѳика *Հնց.* *տ.* Библіотека.

Ви‖гоневый *ած.* *վիգոնի.* **-гонь** *ի.* 1, *Կնդ.* Auchenia vicunna, *վիգոն կմ ուղտայծ.* 2, *նորա բրդից պատրաստած գործուածք:*

Ви‖дальщина *ի.* *յաճախ տեսնուած, սովորական էր, բան.* это бывальщина и в.; **-данный** *բյ.* *ած.* *տեսնուած.* в—ое ли это дѣло? **-дать** (-даю -ютъ) *երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ տեսնել. յաճախ տեսնել.* этого человѣка видаютъ во многихъ домахъ; видѣли, чего не видали дотолѣ *տեսան, ինչ որ ցայն ժամանակ ոչ մի անգամ չէին տեսել.* в., вы этого не знаете *ինչպէս երևում է, դուք այդ չգիտէք, այդ ձեզ անյայտ է.* **-ся** *փոխ.* *տեսնուիլ, միմեանց պատահել.* и часто съ нимъ видаюсь.

Виделка *ի.* (*լհ.*) *պատառաքաղ:*

Ви‖дикъ *Նւզ.* *տ.* Видъ 3; **-димость** *ի.* *տեսանելի, տեսանելի, պարզ, աչքառու լինելը.* **-димый** *բյ.* *ած.* 1, *տեսանելի.* Богъ Творецъ всего в—аго и невидимаго; народу (*ռմկ. հոլ.*) видимо-невидимо *անթիւ անհամար ժողովուրդ.* 2, *պարզ, ակնյայտնի, աչքառու.* по-видимому *մ. տ.* Повидимому; **-дній** *ած.* *ռմկ.* *գործ. ռմկ.* 1, *աչքի ընկնող, աչք ծակող.* 2. *սիրուն, գեղեցիկ, տեսքով, պարոն, վայելչակազմ.* **-дность** *ի.* *ռմկ.* *գործ.* *սիրուն, վայելուչ տեսք.* **-днёхонекъ**, нька, о *ած.* *կատարելապէս տեսանելի, պարզ.* **-дный** (-денъ -дна, о) *ած.* 1, *պարզ, յայտնի, աչքառու.* в—ое дѣло, что ты виноватъ; 2, *գեղեցիկ, սիրուն, տեսքով. կարևոր, նշանաւոր.* в. собою мужчина; занимать в—ое мѣсто; видно *ա, ած. չ.* отсюда в. *այստեղից, այստեղից երևում է.* *բ, մ.* *երևի, հաւանական է.* онъ, видно, уже

не придетъ; -днѣть, ся չ. հեռուից երեւալ, նշմարուել, յայտնուել։

Видовой ած. տեսակի, տեսակական։

Видоизмѣ||неніе չ. ձեւափոխութիւն, կերպարանափոխութիւն. **-нять, -нить** (-ню -нять) ն. ձեւափոխել, կերպարանափոխել. **-няться** չ. ձեւափոխուել, կերպարանափոխուել։

Видонъ, дока ա. 1, փորձառու մարդ կամ նա, որ ուղարկուած է մի բան դիտելու, քննելու. 2, հնց. վկայ, ականատես։

Ви||дописный ած. տեսադրական, տեսարանագրական. в—ая живопись; **-допись** ի. 1, դաշտանկարչութիւն, տեսարանանկարչութիւն. 2, դաշտային, անտառային եւն տեսարան։

Видъ ա. (Ներքոյն. въ видѣ և въ виду, на виду) 1, տեսք, կերպարանք, նմանութիւն. имѣть, принять гордый, весёлый в.; подавать, показать в. ցոյց տալ, հաւակնել. 2, մաթմ. ձև, պատկեր. 3, տեսարան. комната съ видомъ на море; снимать, рисовать видъ, виды; 4, տեսանելի լինելը, երեւալու հնարաւորութիւն. (въ, на, съ, изъ, подъ, для, при նախդիրների հետ յաճախ մակբայօրէն է թարգմանւում, օր.) непріятельскій корабль былъ у насъ въ виду մեր աչքի առաջ էր թշնամու նաւը. *быть на виду у кого-нибудь մէկի աչքից, ուշադրութիւնից չհեռանալ. выпустить, потерять что-нибудь изъ виду մի բան աչքաթող անել, մոռանալ. имѣть въ виду աչքի առաջ ունենալ. въ виду наступающей зимы запастись шубой աչքի առաջ ունենալով, որ ձմեռը մօտենում է եւն. подъ видомъ чего-либо մի բանի պատրուակով. ни подъ какимъ видомъ ոչ մի կերպ. на видъ, съ виду արտաքին տեսքին նայելով. онъ всё дѣлаетъ для вида նա ամէն բան անում է ցուցամոլութեան համար. поставить кому-либо на видъ մէկին նկատողութիւն անել, զգուշացնել. видомъ не видано (դարձ.) տեսնուած բան չէ. 5. տեսակ (կենդանիների, բոյսերի, գաղափարների). 6, տեսագիր, գլխագիր, անցաթուղթ, վկայական. получить в. на жительство, на проѣздъ; 7, քերկ. ձև (բայերի գործողութեան, որ յատուկ է միայն ռուսաց լեզուին). глаголы несовершеннаго вида անկատար գործողութիւն նշանակող բայեր (օր. бросать, колоть; совершенный видъ-ը -կինի бросить, уколоть); глаголы многократнаго вида գործողութեան կրկնութիւն ցոյց տուող բայեր (օր. (по)кáпывать կաթկթել. однократный видъ-ը կինել. кáпнуть). 8, виды յ. ակնկալութիւն, դիտաւորութիւն, հաշիւ. նշաններ. согласно съ видами правительства; виды на урожай неблагопріятны; видать виды շատ բան տեսնել, շատ բան փորձել։

Ви||дывать տ. Видѣть և Видать; **-дѣніе** չ. 1, տեսողութիւն, տեսնելը. 2, ցնորք երազ, տեսիլք. **-дѣть** (-жу -дять; հրամ. չանի. բայց եկ. ու. виждь տես), ув— 1, տեսնել. 2, զգալ, իմանալ. **-ся** 1, փոխդ. տեսնուել միմեանց հետ. мы часто съ нимъ видимся ես ու նա յաճախ միմեանց հետ տեսնւում ենք. 2, անդր. երեւալ, յայտնուել. ему видится сонъ; мнѣ видѣлось во снѣ; 3, կր. տեսնուել. **-ждь** հրամ. տ. Видѣть.

Виза չ. անհ. (լտ.) դեսպանի կամ հիւպատոսի վաւերացրութիւնը, վկայութիւնը (տ. Визировать).

Визави ա. անհ. (ֆր.) դիմաց, հանդէպ դէմ-[ուող անձը (մնւդ. պարելիս)։

Византійскій ած. բիւզանդական։

Виз||гливость ի. ռռնացկոտութիւն. **-гливый** ած. 1, ռռնացող, ծղրտացող, ճղղան. говорить в—ымъ голосомъ; 2, լացկան, ճչող. в. ребёнокъ; **-гнуть** տ. Визжать; **-готня** ի. երկար, անընդհատ ռռնոց, ճիչ. ծղրտոց. **-гунъ**, à ա. **-гунья** ի. ճչող, ճւճւող, ռռնող այր. կին. чайка визгунья կնդ. Larus canus, Սև ծովի որորը. **-гъ** ա. ռռնոց, ճիչ, ճւճւոց, ծղրտոց. в. ребенка; в. свиньи խոզի ճղճղոց. в. собачій շան ռռնոց. կաղկանձիւն. **-жаніе** չ. ռռնալը, ճչելը, ճւճւալը, ճղճղալը. **-жать** (-жу -жать), **-гнуть** չ. ռռնալ, ծղրտալ, վնգստալ, ճչել, ճւճւալ, ծուալ, ճղճղալ։

Визига ի. կարմրաձկան չորացրած ողնաշիլը։

Визи||рованіе չ. վիզայելը, ստորագրութեամբ վաւերացնելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ** ն. (ֆր.) 1, վիզայել, ստորագրութեամբ, մակագրութեամբ վաւերացնել, վաւերագրել (որ անում է դեսպանը կամ հիւպատոսը). в. паспортъ; 2, ֆիզ. աչքով նշան առնել. աչքը որոշ կէտի վերայ յառել. **-ровка** ի. տ. Визированіе; **-рокъ**, ркà ա. նշանառութեան ձողի։

Визиръ ա. I. (ֆր.) նշան հրացանաձգութեան համար, թիրախ. II. անտառում բացած նեղ ճամբայ։

Визи||рскій ած. վեզիրի. **-рь**, я ա. վէզիր, մեծ [եպարքոս (Թուրքիայում)։

Визи||таторскій ած. այցելուի, քննիչի. **-таторъ** ա. (լտ.) այցելու, քննիչ. **-тація** ի. (լտ.) պտոյտ, շրջագայութիւն քննելու, դիտելու նպատակով. այցելութիւն. բժշկի երեկոյեան այցելութիւնը հիւանդանոցի դիւանդներին։

Визи||тка ի. այցելութեան զգեստ մարդկանց. **-тный** ած. այցելութեան, այցա—. в—ая карточка այցետոմս, այցքարտ։ **-тъ** ա. (ֆր.) այց, այցելութիւն. быть у кого либо съ в—омъ մէկին այցելել։

Ви||зіонеръ ա. (ֆր.) **-зіонèрка** ի. տեսիլ տեսնող, [երազատես այր, կին։

Вика ի. բս. Vicia sativa, վիկ (տճ. պուրշակ)։

Вика||ріатство չ. **-ріатъ** ա. փոխանորդութիւն, տեղապահութիւն, յաջորդութիւն. **-рій** ա. (լտ.) 1, բարձրաստիճան հոգեւորականի օգնականը կամ տեղապահը, յաջորդ. 2, կաթոլիկ քահանայի օգնականը. **-рный** ած. 1, փոխանորդի, տեղապահի, յաջորդի. 2, բժ. փոխ, փոխանակող, փոխարինող. в—ое кровотеченіе изъ носа արիւնհոսութիւն քթից, որ փոխարինում է կտրուած դաշտանը (կնոջ ամսականը)։

Викингъ ա. հէն զօրականներ, որոնք մի ժամանակ աւերում էին արեւմտեան Եւրոպայի ափերը։

Викон||тъ ա. **-тесса** ի. փոխ կոմս, փոխ կոմսուհի (Ֆրանսիայում և Անգլիայում. աստիճանով ցածր կոմսից)։

Викто||ріальный день տօնելի յաղթութեան օր. **-рія** ի. (լտ.) հնց. 1, յաղթութիւն. 2, բս. Victoria regia, հսկայաձև հարսնմատը։

Вила ի. I. (մնւդ. յ. вилы) եղան կամ հորսելի. II. առաս. յաւերժահարս ճակատագրի և մարտի, որ բստ հաւատալին սլաւոնների ապրում է լեռներում, ջրում և օդում։

Вилаетъ ա. վիլայէտ, գաւառ (Թուրքիայի)։

Ви||лашка ի. թել հիւսելու երկձեղ փայտեայ գործիք. **-лица** ի. 1, տ. Плющъ; 2, հնց. տ. Вилка; **-лка** ի. 1, պատառաքաղ, 'չանգալ'. 2, լեռնգ.

եղանի կամ հորնելու ձևով գործիք. 3, в. мѣрная ձիւղա. գործիք, որով անտառը գնահատելիս ծառի հաստութիւնը չափում են։

Вилла ի. (իտ.) ամարանոց, քաղաքից դուրս [ապարանք։

Ви|лкóвая капýста կաղամբ, որի տերևները կոթի շուրջը փաթաթուած են. -ловáтый ած. Տնց. երկճեղ, եղանի ձևով. -лóй ած. ոլորուն, գալարուն. в—áя капýста, в. кóчень; -лóкъ, лкá ա. 1, կաղամբի կոթը, կոճը, որի շուրջը փաթաթուած են տերևները. 2, մի գլուխ կաղամբ. -лообрáзный ած. եղանի կամ հորնելու ձևով. -лóчекъ, чка ա. Նւզ. տ. Вилóкъ; -лочка ի. 1, Նւզ. տ. Вилка; 2, կզմխ. Furcula, եղանի մատների ձև ունեցող թռչունի կրծոսկրը, 'հուքչի'. -лочный ած. դանակագործի. в. чéренъ.

Вильнýть չ. դարձուածեամբ մի կողմ թեք-[ուիլ, ծռուիլ։

Вильчý|ра ի. գայլենոց (գայլի մորթուց) կարած մուշտակ, 'քուրք' (քուրքը գէլի վեր). -рный ած. այդպիսի մուշտակի, քրքի։

Ви|ля հոբ. տ. Виляка; -лявый ած. անհաստատ, փոփոխամիտ, անվստահելի. խորամանկ, պուէջարարոյ. -ляка. -ляла հոբ., -ляльщикъ ա., -ляльщица ի *հնարքներով գիմող, հնարքներ գործադրող, խորամանկ, պուէջարարոյ այր, կին. -ляніе չ. 1, այս կողմ, այն կողմ ընկնելը. 2,* խաբելը, կեղծելը. -лять, -льнýть չ. 1, այս կողմ այն կողմ, դէսուդէն ընկնել. в хвостóмъ ագին պտտել. в. рулёмъ վատ, անկանոն կերպով թիավարել. 2,* պուէջութիւն, խորամանկութիւն անել. հնարքներ գործադրել. 'խուռքը կաուրը դցել'. в. душóю ռմկ. կեղծել, խաբել։

Винá ի. (Տնց. винý) 1, ռմկ. պատճառ, առիթ. 2, (յ. вины, -нъ) մեղք, յանցանք, սխալ, ոճիր. не по егó винѣ это сдѣлалось; простить, отпустить в—ý; 3, Տնգ. դրամական տուգանք մարդասպանութեան համար, արեան գին։

Вин|грáдный ած. ծովային թնդանօթի գլխի. в—ое ýхо ծով. թնդանօթի ականջի ծակը, որից պարանը անց են կացնում. -грáдъ ա. հրանօթի, թնդանօթի գլուխը (գլխայի ձևով)։

Винегрéтъ ա. (Ֆր.) 1, խառնախորտիկ (մսից կամ ձկնից ձուով, քացախով և բանջարեղէններով պատրաստած սառը խորտիկ). 2, Տեղն. այլազան առարկաների խառնուրդ։

Вúни, -нéй չ. յ. տ. Винó 3.

Винúтельный падéжъ քերկ. հայցական հոլով։

Винúть (-нió -нитъ). обв—, ն. когó за что, въ чёмъ մէկին մի բանի համար, մի բանում մեղադրել, յանցաւոր դանել. -ся, пов—, ան. իր մեղքը, յանցանքը խոստովանել։

Винúще չ. Նխտ. անպիտան, գռեհիկ գինի. отъ негó пáхнетъ в—емъ.

Вúнкель ա. (յ. винкеля, -лéй) (գերմ.) հիւսի, ատաղձագործի անկիւնաչափ գործիքը։

Вú|нница ի. 1, եկ. սլ. մառան, նկուղ, ներքնատուն (գինու). 2, Նորք. գինետուն, գինեվաճառանոց. 3, զւռկ. արաղ քաշելու տեղ. -нóвка ի. ռմկ. թղթխ. պղաւ -нóвый ած. ռմկ. թղթխ. պղաւի в. тузъ, корóль. -нокáменный ած. գինեքարի(ց). գինու տակ նստած թթուաշ մրուրի(ց). в—ая кислотá, в—ая соль.

Вú|нный ած. I. 1, գինու, գինե—. 2, օղու. в. зáпахъ, в—ая бóчка; в. кáмень գինեքար. ա, գինու տակառի յատակի վրայ նստած թթուաշ և պինդ մրուր. թթու գինեկալու աղ. բ, տառամների վրայ նստած մանը. в. спиртъ գինու օղի. II. Տնց. մեղաւոր։

Винó չ. (յ. вúна, -нъ) 1, գինի. 2, օղի, ցքի, արաղ (հացից, կարտոֆիլից քաշած). 3, вúны, -нъ Տնց. (տնճառ՝ вúни, -нéй) թղթխ. պղաւ։

Вино|вáтый ած. въ чёмъ, մեղաւոր, յանցաւոր. кругóмъ виновáтъ ամբողջովին մեղաւոր. виновáтъ! (-вáта!) մեղայ, մեղաւոր եմ, ներեցէք. -вникъ ա., -вница ի. պատճառ. սկզբնապատճառ (լաւ կամ վատ բանի) -вность ի. մեղաւորութիւն, յանցաւորութիւն. -вный ած. чѣмъ, въ чёмъ մեղաւոր, յանցաւոր մի բանով, մի բանի մէջ։

Вино|гóнный ած. արաղ, օղի քաշելու. в. кубъ; -грáдарь ա. եկ. սլ. այգեպան. այգետէր. -грáдецъ, дца Նւզ. տ. Виногрáдъ; -грáдина ի. -грáдинка Նւզ. խաղողի ողկոյզի հատիկ, 'գիլայ'. -грáдка ի. մի տեսակ խնձորի(-ընկի). -грáдникъ ա. խաղողի այգի, 'բաղ'. -грáдница ի. խաղողի ջերմոց. -грáдный ած. խաղողի. в—ая кисть, — лозá; в—ое винó ջաջայի օղի. -грáдъ ա. 1, խաղողի որթ, վազ. 2, խաղող. -дѣліе չ. գինեգործութիւն. -дѣлъ ա. գինեգործ. -дѣльный ած. գինեգործութեան. -курéніе չ. ցքահանութիւն, արաղարշութիւն. արաղ, օղի քաշելու արհեստ. -кýренный ած. արաղ, օղի քաշող, քաշելու. в. заводъ; -кýрный ած. արաղ քաշելու. в. казáнъ; -кýрня ի. ցքահանք, արաղ, օղի քաշելու գործարան. -кýръ ա. արաղ, օղի քաշող. -мѣръ ա. գինու կամ արաղի ուժը, թնդութիւնը չափող գործիք (գործարաններում). -пійца հոբ. գինեմոլ, արբեցող այր, կին. -продáвецъ, вца ա. 1, գինեվաճառ. 2, օղեվաճառ, ցքեվաճառ. -производитель տ. Винодѣлъ.

Винослóв|ность ի. պատճառաբանութիւն. -ный ած. պատճառական. в—ое доказáтельство պատճառը բացատրող, ցոյց տուող ապացոյց. в. союзъ պատ. շաղկապ (օր. ибо, потомý что).

Вино|торгóвецъ, вца տ. Винопродáвецъ; -торгóвля ի. գինեվաճառութիւն, գինու առուտուր. -чéрпецъ, пца, -чéрпій, я ա. եկ. սլ. -чéрпица ի. մատռուակ, -ուհի, մատռուակ, -ուհի. -чéрпный ած. գինեհան, գինի հանելու. в—ая чáша.

Вин|тáрня ի. -тéбель ա. (գերմ.) պտուտակահան, պտուտակներ կորելու գործիք։

Вúнтеръ-квартúры ի. յ. (գերմ.) ձմեռանոց (զոր-[քի)։

Вúн|тикъ ա. Նւզ. փոքր պտուտակ, պտուտակիկ. -тúть (-чý -тúтъ). вв—, ն. 1, պտուտակը ներս մտցնել, պտուտակել. 2,* թղթխ. վինտ խաղալ. -тичекъ, чка Նւզ. տ. Вúнтикъ; -товáльный ած. պտուտակներ կտրելու, պտուտակահատ. в—ая доскá; -товáльня ի. տ. Винтéбель; -товáніе չ. 1, պտուտակներ կտրելը. 2, պտուտակով ամրացնելը. 3, շուրջանակի ձիավարելը. -товáть (-тýю -ютъ) ն. 1, հրացանի մէջ պտուտակաձև ակօսներ կտրել. 2, պտուտակներով ամրացնել, ամրապնդել. 3,* շուրջանակի արշաւար ձիավարել. наѣздники дóлго винтовáли въ видý вóйска; -тóвка ի. հրացան, որի խողովակը (լուլան) ներսի կողմից պտուտակաձև ակօսներ ունի. -товóй ած. պտուտակաւոր. պտուտակաձև. в—óе ружьё պտուտակաւոր հրացան. в—áя лѣстница պտուտակաձև սանդուխք. -тóвочка Նւզ. տ. Винтóвка: -тóвочный ած. պտուտակաւոր հրացանի. в. пóрохъ գերմանական վառօդ որսի համար. -тообрáзный ած. պտուտակաձև. в—ая лѣстница; -топлáсъ ա. թռչկոտող, 'ծուլի-ծուլ' լինող մարդ. -торѣзъ տ. Винтéбель.

Винтъ м. 1, պտուտակ, պորտակ. 2,* պտուտաձև, պար, պտուտաձև. 3,* Թղթխ. վինտ. [играть въ в.
Винцо́ չ. փաղաք. գինի:
Винче́ніе չ. պտուտակելը, պտուտակը ներս [տանելը:
Винчу́ра, -рный ш. Вильчу́ра, -рный.
Вины, -нъ չ. յ. հնց. ш. Вино́ 3.
Виньéтка ի. (ֆր.) փոքրիկ պատկեր գրքի մէջ (առյուսպտուտ հատուածների սկզբում կամ վերջում):
Ви́ра ի. հնց. դրամական տուգանք, արեան գին, որ բաւ հին ռուսաց օրէնսդրութեան ոճրագործը վճարում էր մարդասպանութեան և այլ ոճիրների համար. дикая в. արեան գին, տուգանք, որ հատուցանում էր համայնքը այն դէպքում, երբ նրա հողի վերայ սպանուած չարագործի ձեռքով սպանութիւն էր կատարուած:
Ви́рень ծ. ши́рень да з. հնց. անխափան մշտամայ, սրտանց, երդ:
Ви|ре́ллій, -ри́ллъ հնց. ш. Бери́ллій, -ллъ.
Ви́р'никъ м. вира տուգանքը հաւաքող. -ный ած. вира տուգանքի, արեան գնի:
Вир|туо́зность ի. երաժշտական վարպետութիւն, քաջահմտութիւն, կատարելութիւն. 2, առհ. վարպետութիւն, հմտութիւն որ և է գործի մէջ. -туо́зный ած. վարպետ, հմուտ, քաջահմուտ, կատարելութեան հասած (մնաց. երաժշտական գործի մէջ). -туо́зъ м. (լտ.) 1. կատարելութեան հասած, խիստ հմուտ երաժիշտ. 2, առհ. մի գործի մէջ կատարելագործուած, վարպետ, 'ուստա' մարդ. -туо́зка ի. կատարելութեան հասած, խիստ հմուտ երաժիշտ կին:
Ви́р|ша ի. -шъ м. 1, շնորհաւորական ոտանաւոր, որ Փոքր-Ռուսիայում գեղջուկ երեխաները Ծննդեան և Յարութեան տօներին տնէ տուն շրջելով երգում էին. 2, առհ. ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն (մնաց. վատ). -шева́ть չ. (-шу́ю -ютъ) «Այսօր տօն է, Խորհուրդ մեծ» ման գալ (տ. ви́рша); -шеплётъ м. *վայրիվերոյ խօսող. Ճամարտակող մարդ. 'ծակ փիլիսոփայ'. տնազող, վատ ոտանաւորներ գրող:
Виръ м. 1, ջրապտոյտ, յորձանուտ. на э́томъ мѣ́стѣ мно́го ви́ровъ: купа́ться опа́сно; 2, գուբ, խճանձ տեղ ճահճի կամ բրդի մէջ:
Ви́ска ի. հնց. մի տեսակ տանջանք (փայտից կախում), որ առաջ գործադրւում էր ոճրագործի յանցանքը երեւան հանելու համար:
Ви́ски м. անփ. (անգլ.) մի տեսակ հացի արաղ, օղի, որ պատրաստւում են Անգլիայում և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում: [քերով:
Вискова́тый ած. մեծ, տափակ և խառնմազ քուն-
Висло|брю́хій ած. կախ ընկած փորով. արգանդով. 'Թափամանակ'. -за́дина ի. կախ ընկած, մեծ յետոյք. у ло́шади в.; -кры́лка ի. կնդ. Raphidia, ստղակ շիճերը (միջատ). -кры́лый ած. կախ ընկած թևերով. -пло́дъ м. բս. Eectemocarpus, գեղագետով, կախ պտուղ (պատառատեղ, ոսկեգետ գեղցիկ բոյս). -у́хій ած. 1, կախած, կախ ընկած ականջներով. в. осёлъ; 2,* առկ. անհամեստ, մտամոլոր, տխմար, 'էշ':
Ви́слый ած. կախուած, կախ ընկած, կախ տրուած. в. потоло́къ; в—ые каме́нья.
Вис|мутовый ած. բիսմութի. -мутъ м. հնք. bismuthum, բիսմութ:
Вис|мя́ ? կախուած. в. висѣ́ть հացին հաղ կախուած մնալ, ընկնելուն մօտ լինել. дождь в. висѝтъ քիչ է մնում որ անձրևը թափուի. -нуть, пов—, չ. կախուել, կախ ընկնել:
Висо|ко́сный годъ, -ко́съ м. նահանջ տարի:
Ви|со́къ, ска́ м. -со́чекъ, чка նւզ. 1, քունք, ծամ, քնելակ. 2, քունքի վերայ դառնող մազերը. зави́ть, распусти́ть виски́; -со́чный ած. քունքի. в—ая кость, կզմխ. os temporum, քունքոսկր: [եկ. սւ. բեհեզ:
Ви|ссо́нный ած. բեհեզեայ. -ссо́нъ, -ссъ м. (յն.)
Ви|стова́ть (-сту́ю -ютъ) չ. Թղթխ. օգնել խաղացողին. -стовый ած. վիստի. -стъ м. (անգլ.) Թղթխ. 1, վիստ. игра́ть въ в.; 2. օգնութիւն խաղացողներից մէկին. итти́ въ в. ш. Вистова́ть.
Вису́лька ш. Висю́лька.
Висци́нъ м. բս. ձուտակների (խոլորձների) փոշեհատիկները այլների հետ միացնող մածուկային նիւթը:
Ви|сѣлица ի կախաղան. -сѣличный ած. կախաղանի. -сѣ́лка ի. կախարան, թևերից կախած ձողի, որից զգեստներ և ուրիշ իրեր են կախում. -сѣльникъ м. сѣльница ի. 1, կախաղանից կախած ոճրագործ. 2,* կախելու արժանի, վատթար այր, կին. -сѣ́ніе չ. կախելը, կախուած, կախ ընկած լինելը. -сѣть (-шу́ -си́тъ) չ. 1, կախել, կախուել, կախուած, կախ ընկած լինել. плоды́ вися́тъ на де́ревѣ; зе́ркало виси́тъ; де́рево ви́ситъ надъ рѣко́ю ծառը (կարծես) կախուած է գետի վերայ. 2,* մօտ լինել, սպառնալ. смерть, мечъ, бѣда́ вися́тъ надъ голово́ю; 3,* անկայուն, անհաստատ, խախուտ լինել. его́ пла́ны и расчёты вися́тъ въ во́здухѣ; в. на волоскѣ́, на ни́ткѣ մազից կախուած լինել, կորստեան անդունդի շեմքի վերայ գտնուել. -сю́лька ի. 1, կախուած պատիկ իր, զանգուլակ. в. на часово́й цѣпо́чкѣ; 2, կախ ընկած առաւցի մաս, կոտր. -ся́чій ած. կախուած, կախ ընկած. в—іе бакенба́рды; в. замо́къ, в—ая ла́мпа; в. мостъ; в—іе сады́ (Семирами́дины) վերև, տանիքների վերայ գտնուած պարտէզները:
Витали́змъ м. (լտ.) բնախ. 'կենսայնախօսութիւն' (տեսութիւն, որ բոլոր օրգանական գործողութիւնները միևնոյն կենսական սկզբունքին է վերագրում):
Ви|та́лище չ. եկ. սւ. օթևան, փարախ, կայանք. բնակարան, ապաստարան. -та́ніе չ. 1, կենալը, մնալը, բնակուելը. 2,* տարածուելը, պարելը, վխտալը (օդի մէջ). -та́ть չ. եկ. սւ. 1, կենալ, մնալ, մի տեղ բնակուիլ, օթևանել, ապրել. 2,* տարածուիլ, պարել, վխտալ (օդի մէջ):
Вита́ться փխկ. ձեռք տալով փոխադարձաբար ողջունել, բարևել միմեանց:
Ви́|твина ի. դալար ծառամ, ուռ, մորճ, ոստ, որից կարելի է մի բան հիւսել, -те́йка ի. ռմկ. ոսկեայ, արծաթեայ կամ պղնձեայ նուրբ նու-թելով պատած թել, 'պայթան'. -те́ль ի. ոսկե-հիւս թել: ['պամշի':
Ви́тень, тня м. երկայն մտրակ, խարազան,
Витешке́тъ м. ոսկեհիւս կամ արծաթահիւս թել նիզակակիր առալայինի (ула́нъ) գլխարկի վերայ: [չափ գործիքը:
Витилья́къ м. հիւսնի, ատաղձագործի անկիւնա-
Ви́тина ի. հնց. ուռից հիւսած կողով, զամբիւղ, կթոց:
Ви́тіе չ. ոլորելը. հիւսելը. փաթաթելը:
Ви|тіева́тость ի. պերճախօսութիւն, ճարտարախօսութիւն, ոճի հարստութիւն. -тіева́тый ած.

պերճ, հարուստ, ճարտասանական, խճողուած (ոճ). в. слогъ; -тійственный ած. ճարտասանական, պերճախօսական. -тійство չ. ճարտասանութիւն, պերճախօսութիւն, ատենաբանութիւն. -тійствовать (-ствую -ютъ) չ. ճարտար խօսել, պերճախօսել. ատենաբանել. -тія ա. ճարտասան, պերճախօս, հռետոր, քաջ ատենաբան:

Ви||тóй բյ. ած. ոլորած, գալարած, հիւսած, ոլորուն, գալարուն. в—áя лѣстница=винтовáя л. (տ. Винтовóй); -тóкъ, ткá ա. 1, տ. Витéйка; 2, փայտի կտոր, որի վերայ մի բան փաթաթում են:

Витрúна է. ապակէ խփանով արկղ թանգարաններում, դրադարաններում, մագազիններում, որի մէջ այլեայլ իրեր են ցուցադրած: Ցուցահանդէսներում նաև ամբողջ տաղաւարներ (павильоны), որոնց մէջ իրերը ցուցադրած են:

Витрификáція է. (լտ.) ապակեգործութիւն:

Витý||шка է. -шечка նւզ. 1, ոլորած, ոլորածոյ, հիւսած իր. 2, ոլորուն, թելի ձևով հացեղէն, 'չորաթ', բլիթ. 3, բս. Helicia, պտտուտիկ. 4, երկար և բարակ խխունջ, խեցի:

Ви||ть (-вью вьютъ անց. вилъ -лá. о), св—, ն. 1, ոլորել, հիւսել. в. верёвки թոկեր հիւսել, թոկեր գործել. в. гнѣзда բներ շինել. в. вѣнки; 2, փաթաթել. в. шёлкъ, гáрусъ, пряжу; -тьё տ. Вúтіе; -ться (անց. -вился -лáсь -лóсь; -лúсь). св—, անդր. 1, ոլորուել, հիւսուել. верёвка вьётся, нúтки вьются; 2, ոլորուելով, պտտուելով բարձրանալ. лѣстница вьётся винтóмъ; вьющееся растéніе; 3,* կաթողին մէկի 'գլխովը պտոյտ գալ', մէկին ողջագուրել. дѣти вьются óколо мáтери; 4,* սպրդել 5. էր. հիւսուել.

Вúтютень. тня ա. 1, կնդ. Columba palumbus, խիտ մեծ աղաւնի (եւրոպական տեսակներից). 2,* դանդաղկոտ, յոյլ, յամրաշարժ 'թամբալ' մարդ:

Вúтязь, я ա. քաջ, արի զինուոր, դիւցազուն, դիւցազն:

Вих||ляй ա. ռմկ.* անարի, անշնորհք, տխմար մարդ. -лять չ. անարիաբար, տատանուելով քայլել, գնալ. *բան խնդրից, գործից խուսափել, աշխատել, 'խօսքը կտուրը գցել':

Вúхнуть չ. Նոյ. շարժուել. փչել (քամու մասին):

Вúхорный ած. փոթորկելի, հողմի, մրրկի, 'քաջքարամու':

Ви||хóръ, хрá ա. -хорóкъ, ркá -хорóчекъ, чка նւզ. խճուճ մազերի փունջ ճակատի վերայ, գանգուր, գռուզ:

Вúхорь хря ա. տ. Вúхрь; вúхорево гнѣздó 1, հողմից միմեանց փաթաթուած, ուտի և թօշնած կեչու և ուռի ոստեր. 2, բս. Viscum album. սպիտակ ճագամ (ճուշ):

Вих||рецóвый ած. ողնաշարի ամենատակի մասի. -рéцъ, á ա. կզմն. Os coccygis ողնաշարի ամենատակի մասը:

Вú||хрить (-рю -рятъ) ն. պտտեցնել, պտոյտ տալ. ոլորել. -ся անդր. պտոյտ գալ, ոլորուել, գալարուել, պտտուել. онъ вúхрится пó свѣту նա ուրախ կեանք է վարում. -хрýнъ, á ա. մի տեսակ շիկակարմիր աղաւնի վզի երկու կողմից խճուճ փետուրներով. -хрь, я ա. հողմ, մրրիկ, փոթորիկ, 'քաջքարամի,' 'սատանի բըլուր'. *вúхремъ քաջքարամու պէս. սրընթաց, խիստ արագ. онъ всё дѣлаетъ в.

Вихрáстый ած. գանգրահեր, խճուճ, գռուզ մազերով. в—ая головá.

Вúца է. 1, ոլորած ճիպոտներից, ոստերից, մորճերից կապոց. 2, մի քանի կանեփի հիւսեր միասին գրած, թոյլ կերպով ոլորած:

Вúце-, виц- (լտ.) փոխ, դեր (գործ է ածուած պաշտօն ցոյց տուող բառերի հետ, օր.) вице-адмирáлъ փոխ, դեր ծովակալ. виц(е)-губернáторъ փոխ նահանգապետ, նահանգապետի օգնական. вице-дирéкторъ վերատեսչի օգնական. виц(е)-мундúръ փոխ նշանազգեստ. вице-корóль փոխարքայ, вице-президéнтъ փոխ նախագահ ևն..

Вú||шенка նւզ. տ. Вúшня: -(вú)шéнникъ ա. բալենու այգի, պարտէզ. բալենիների խումբ. -шенный ած. բալենու. в. листъ; в—ая сáдка այն տեղը, ուր բուսած են վայրի բալենիներ. -шенье չ. 1, հւք. բալենու թփուտ, թուփեր. 2, բալ. -шнёвка է. шнёвочка նւզ. բալի վերայ նստրած օղի, թունդ օշարակ. -(вú)шнёвый ած. 1, բալենու. в. клей բալենու սոսինձ, խէժ. 2, բալի. в—ое варéнье; բալի գոյնով. в—ое сукнó.

Вú||шня է. 1, բս. Prunus cerasus, բալի, բալենի. дúкая, садóвая в.; 2, բալ, պտուղ. в. бѣлая կարճակոթուն բալ, в. бѣшеная, Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմ (շնախաղող). в. жидóвская, Physalis Alkekengi, լոկորուկ. -шнякъ, á տ. Вúшенникъ.

Вишь ձյ. (փոխնկ. вúдишь) տեսնում ես, տես. в., что придýмалъ! այ թէ ինչ է մտածել:

Віа||дýктъ, -дýкъ ա. (լտ.) ուղէանց կամուրջ (որ ձգած է ձորի, խռուշի վերայ, որոնց վերայով ճանապարհը անցնում է).

Віéніе տ. Вúтіе.

Війце, віе չ. խարազան. դեղ, քեղի:

Віóла է. (իտ.) վիօլա (մի տեսակ ջութակ):

Віолúнъ ա. մանուշակների մէջ գտնուող կալեկերալ մարմինը, նիւթը, որ փսխեցուցիչ յատկութիւն ունի:

Віо||лúстъ ա. віóла ջութակի վերայ ածող. -лончелúстъ ա. віолончéль ջութակի վերայ ածող. -лончéль է. (իտ.) վիոլոնչէլ (քառալի ջութակ մի):

Віоль-дамýръ ա. անհ. (ֆր.) մի տեսակ քնքշաձայն ջութակ:

Віáлица տ. Вьюга.

Вкá||пать, -пнуть տ. Вкáпывать II: -пываніе չ. փորելը, փորելով անկելը, թաղելը. I. вкáпывать, вкопáть ն. թաղել, անկել, ցցել. в. столбы, стóйки; -ся 1, էր. թաղուել, անկուել, ցցուել. 2, անդր. մի բանի մէջ թաղուել. II. вкá||пывать, -пать -пнуть ն. կաթեցնելով ներս ածել, ներս թափել. в. жúдкость въ глазъ; -ся էր. կաթեցնուելով ներս ածուել, ներս թափուել:

Вка||тáніе չ. ներս գլորելը, գլորելով ներս տանելը. -тáть, ся տ. Вкáтывать, ся; -тúть (-чý -тятъ), ся I. տ. Вкáтывать, ся; II. տ. Вкáчивать, ся; -тка է. տ. Вкатáніе; -тнýть տ. Вкáтывать; -тываніе չ. տ. Вкатáніе; -тывать, -тáть, -тúть -тнýть 1, ն. ներս գլորել, գլորելով, հրնդելով ներս տանել. в. бóчки въ пóгребъ; в. карéту въ сарáй; в. ядрó въ дýло; 2, ն. տալ, հասցնել (վնաս, չարիք ևն.) в. ученикý единúцу աշակերտի միաւոր թխել. емý вкатúли стóлько-то ударовъ նորան այսքան հարուած տուին. онъ меня вкатáлъ въ убытокъ նա ինձ վնասի մէջ գցեց. 3, չ. տ. Вкáтываться; пóѣздъ вкатúлъ во дворъ; -тываться, -тáться, -тúться 1, անդր. ներս գլորուել, գլորուելով մի բանի մէջ ընկնել, մի բանի մէջ

մտնել, թափուել. мячикъ вкатился въ канавку; цѣлый валъ вкатился въ шлюпку ամբողջ կոհակ թափուեց նաւակի մէջ. 2, կր. գլորուելով ներս տարուել, ներս գլորուել:

Вка́||чиваніе չ. ներս ածելը, ներս թափելը. **-чивать, -тить** ն. ներս ածել, ներս թափել. в. воду насосомъ въ бочку; **-ся** կր. ներս ածուել, ներս թափուել:

Вка́шиваться չեզ. հնձելով ուրիշի արտի, խոտհարքի մէջ մտնել, ուրիշի արտից, խոտհարքից հնձել. сосѣди что годъ, вка́шиваются въ луга́ наши հարեւանները ամէն տարի մեր մարգագետիններից հնձում են:

Вки||да́ть տ. Вкидывать; **-дка** ի. տ. Вкидываніе; **-дно́й** ած. ներս ընկնող. ներս ձգելու. **-дываніе** չ. ներս ձգելը, ներս շպրտելը. **-дывать, -да́ть -нуть** ն. ներս ձգել, ներս գցել, ներս շպրտել. **-дываться, -нуться** 1, չեզ. ներս ընկնել, ներս խուժել. в. въ толпу́; 2, կր. ներս ձգուել, ներս շպրտուել. **-нуть, ся** տ. Вкидывать, ся.

Вкла́||дка ի. մի բանի մէջ, մի բանի ներս դնելը. **-дно́й** ած. ներս դրուելու, ներս դնելու. в. ящикъ; **-дный** ած. նուիրաբերութեան. в—ыя деньги; вкла́дна́я, ой ի. հնց. եկեղեցական նուիրաբերութեան գիր, թուղթ. **-дочный** տ. Вкла́дный; **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. նուիրաբերող, նուիրատու այր, կին, փող դնող. հանգանակատէր, -տիրուհի. **-дъ** ա. 1, տ. Вкла́дываніе; 2, նուէր, նուիրաբերութիւն, նուիրատուութիւն, նպաստ, օժանդակութիւն. 3, դանձում, խնայողութիւն. **-дываніе** չ. մի բանի մէջ, ներս դնելը. **-дывать, -сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. вклалъ -ла, о), вложи́ть ն. մի բանի մէջ, մի բանի ներս դնել. в. въ стѣну кирпичъ; вложить мечъ въ ножны; **-ся** 1, չեզ. անդամագրուել, զետեղուել, պարփակուել. 2. կր. մի բանի մէջ դրուել. эта книга въ ящикъ не вкла́дывается.

Вкле́||иваніе չ. սոսնձով մի բանի մէջ դնելը, կպցնելը, ներսոսնձելը. **-ивать, -ить** (-ю -клеятъ) ն. սոսնձով մի բանի մէջ դնել, կպցնել. ներսոսնձել. в. выдранные листы въ книгу; *въ разговорѣ вклеить слово գրույցի ժամանակ խօսք մէջ գցել. **-ся** չեզ. և կր. սոսնձով մի բանի մէջ դրուել, կպցնուել, ամրանալ, ներսոսնձուել. **-йка** ի. 1, տ. Вклѐиваніе; 2, սոսնձով մի բանի մէջ դրած, ամրացրած իր:

Вкле||па́ніе չ. **-(ё)пка** ի. մի բանի մէջ դնելը, ամրացնելը (քօռամխի, ‹փարչինի›, քօռամխով, ‹փարչինով›) **-(ё)пывать, -па́ть** (-плю́ -плютъ) ն. մի բանի մէջ դնել, ամրացնել, զարկել (քօռամխեր կամ ‹փարչինը›, քօռամխով կամ ‹փարչինով›) *մէկին բառ խօսքերով, մատնութեամբ փորձանքի մէջ ձգել. **-ся** չեզ. въ кого́, во что մէկ մարդու, մի իր մեւսի հետ շփոթել, մեւսի տեղ ընդունել. օտարի իրը իւր սեպհականի տեղ ընդունել. в. въ чужо́го человѣка, в. въ чужу́ю шляпку.

Вклю||ча́ть, -чи́ть ն. ներմուծել, ներփակել. в. кого́ въ списокъ; в. статью́ въ догово́ръ; **-ся** կր. ներմուծուել, ներփակուել. **-че́ніе** չ. ներմուծում, ներմուծելը, ներփակում, ներփակելը. **-чи́мость** ի. ներմուծելիութիւն, հնարաւորութիւն ներմուծելու, ներփակելու. **-чи́тельно** մ. ներփակաբար, փակուսաբար. отъ како́го-то числа́ до ста в. այս-ինչ թուից ցհարիւր ներփակաբար (հարիւրն էլ հետը հաշուած). **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Включа́ть, ся.

Вко́||вка ի. **-выва́ніе** չ. կռելով մի բանի մէջ ամրացնելը **-вывать, -ва́ть** (-кую́ -ю́тъ) ն. 1, կռելով մի բանի մէջ ամրացնել. 2,* մի բանի մէջ թողել, մի բանի վերայ աչքը յառել, աչք տնկել. **-ся** կր. կռուելով մի բանի մէջ մացնուել:

Вкогти́ться (—, -когтя́тся) չ. ճանկերը, մագիլները մի բանի մէջ թողել, խրել:

Вко||ла́чиваніе չ. ծեծելով, զարկելով մի բանի մէջ վարսելը, տնկելը, խրելը, ցցելը. **-ла́чивать, -лоти́ть** (-лочу́ -ло́тятъ) 1, վարսել, ծեծելով մի բանի մէջ տնկել, խրել, ցցել, մխել. в. клинъ въ бревно́, ко́лья въ зе́млю; 2,* զօռով հասկացնել, ըմբռնել տալ. в. кому́ въ го́лову; вколоти́ть себѣ въ го́лову հաստատապէս մտադրուել. յամառութեամբ իր ասածի մնալ. **-ся** կր. վարսուել, ծեծուելով ներս մացնուել, ներս մխուել, ցցուել. тупо́й гвоздь ху́до вкола̀чивается въ столбъ; **-лотно́й** ած. վարսած, ծեծելով ներս մացրած, ներս ցցած, զամած (և ոչ թէ պտուտակներով ամրացրած). в. болтъ; в—ыя дверны́я пе́тли.

Вко́м||ка ի., **-канье, -киваніе** չ. ճնշելով, ճմռթելով ներս մացնելը, ներս խցկելը. **-кивать, -кать** ն ճնշելով, ճմռթելով ներս մացնել, ներս խցկել, ներս կոխել. **-ся** կր. ճնշուելով, ճմռթուելով ներս դրուել, ներս մացնուել, ներս խցկուել, ներս կոխուել:

Вко||па́ніе չ. մի բանի մէջ թաղելը, ցցելը, տնկելը. **-панный** բյ. ած. մի բանի մէջ թաղած, տնկած, ցցած. *какъ в. քարացած, ապշած, քար կտրած. **-па́ть, ся** տ. Вка́пывать, ся I; **-пка** ի. տ. Вкопа́ніе.

Вкоре||не́ніе չ. արմատացնելը, հաստատելը. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. մի բան արմատացնող, հաստատող այր, կին. **-ня́ть -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, արմատ ձգել տալ. 2,* արմատացնել, ամրացնել. հաստատել, մտքի մէջ տպաւորել. в. отвраще́ніе къ поро́камъ. охо́ту къ уче́нію; **-ся** չեզ. 1, արմատ ձգել. 2,* արմատանալ, հաստատուել, տպաւորուել:

Вкоротѣ́ մ. քիչ, սակաւ, պակաս, նուազ:

Вко||си́ться (-шу́сь -ко́сятся) տ. Вка́шиваться; **-сь** մ. շեղ, թեք կերպով, ծուռ, ծուռումուռ, խոտորնակի. смотрѣ́ть в. խէթ նայել. разрѣ́зать в.; вкось и вкривь ծուռումուռ, դէս ու դէն, անկարգ կերպով:

Вкра́||дчивость ի. ընդունակութիւն մէկի ‹սիրտը մտնելու›, քծնութիւն, կեղծաւորութիւն, մարդահաճութիւն **-дчивый** ած. 1,* ընդունակ մէկի ‹սիրտը մտնելու›, մէկին հաճոյանալու. քծնող. կեղծաւոր, մարդահաճ. 2, շողոքորթական. в—ыя рѣчи: **-дываться, -сться** չեզ. 1, գաղտագողի, աննկատելի կերպով ներս մտնել, ներս սպրդել. в. въ домъ; въ книгу вкра́лись опеча́тки; 2,* մէկի ‹սիրտը մտնել›, խորամանկութեամբ մէկի վստահութիւնը, շնորհքը շահել. в. въ чью довѣ́ренность, ми́лость.

Вкра́и||ваніе չ. կարելով, ձևելով յարմարացնելը (կարկատանի). **-вать,** вкрои́ть ն. կարելով, ձևելով կարկատանը, փէշեր յարմարեցնել շորին, շորի վերայ գցել. **-ся** կր. յարմարեցնուել. ձգուել (շորի վերայ):

Вкра́снѣ մ. գեղեցիկ, սիրուն, վայելուչ միճակի, կերպարանքի մէջ:

Вкрáсться (-крáдýсь -крáдýтся) *տ.* Вкрáдываться. [*կերպով.* в. сказáть, описáть.

Вкрáтцѣ *մ.* *եկ. ու.* *կարճ, համառօտ*

Вкрáшивать, вкрошíть *ն.* *բրդել մի բանի մէջ.* в. хлѣбъ въ вóду; **-ся** *կր.* *բրդուիլ մի բանի մէջ։*

Вкривь *մ.* *ծուռ, խոտորնակի.* в. и вкось *ծուռ ու մուռ, ափեղցփեղ։*

В‖кроить (-ою -йтъ), **ся** *տ.* Вкрáивать, ся; **-кройка** *ի.* *կարկելով, ձևելով յարմարեցնելը, ձևելը (կարկատանի)։*

Вкро‖плéніе *չ.* *ներս սրսկելը.* **-плять, -пить** (-плю -пйтъ) *ն.* *ներս սրսկել, մի բանի մէջ սրսկել։*

Вкрошйть (-шý -шáтъ), **ся** *տ.* Вкрáшивать, ся.

Вкру‖гъ *նխդ.* (*սեռ. հոլ.*) *և* *մ.* *շուրջ, շուրջ բոլորը. շուրջանակի.* *հմմ.* Вокрýгъ.

Вкру‖тйть (-чý -крýтятъ) *տ.* Вкрýчивать; **-тýю** *մ.* *տ.* Вгустýю; **-чéніе, -чиваніе** *չ.* *ներհիւսելը.* **-чивать,** -тйть *ն.* *ներհիւսել, մի բանի մէջ, մի բանի հետ հիւսել, խառնել.* в. въ бѣлый шнýръ крáсную нйтку.

Вкрѣ‖пйть (-плю -пйтъ), **ся** *տ.* Вкрѣплять, ся; **-плéніе** *չ.* *ամրացնելը, ամրապնդելը (ներս դրած իրի).* **-плять,** -пить *ն.* *ամրացնել, ամրապնդել (ներս դրած իրը).* **-ся** *կր.* *ամրացնուիլ, ամրապնդուիլ։*

В‖купáться, -купйться (-куплюсь -кýпятся) *անդր.* *պայմանաւճարը հատուցանելով որոշ ընկերութեան անդամ գրուիլ, 'մասնագնուիլ'.* в. въ артéль, въ óбщину, въ пáйщики; **-купнóй** *ած.* *մասնագնուած.* в—óе мѣсто; **-кýпъ** *ա.* *իրւք.* *'մասնագին', այն վճարը, որ որոշ ընկերութեան անդամ գրուողը հատուցանում է։*

Вкýпѣ *մ.* *եկ. ու.* *՚ի միասին, հաւաքաբար, հանրութեամբ։* [*խոտ ծխելու ընտելանալ։*

Вкý‖риваться, -рйться (-рюсь -кýрится) *չ.* *ծխա-*

Вкý‖сецъ сца *նւզ.* *տ.* Вкусъ; **-сйть** (-шý -сятъ) *տ.* Вкушáть; **-сный** *ած.* *համեղ, անոյշ.* в—ая пйща, в—ые плоды; **-совóй** *ած.* *ընախ.* *համի, ճաշակի.* в—ыя веществá *համարար նիւթեր, որոնք կերակրի լաւ համն են կազմում (և ոչ սննդարարութիւնը).* **-съ** *ա.* 1, *ճաշակ.* имѣть неповреждённый в.; 2, *համ.* рыба навáга в—омъ подхóдитъ на трескý; 3,* *ճաշակ.* тóнкій в.; имѣть в. въ поэзіи; дѣлать со в—омъ; человѣкъ со в—омъ; 4,* *ոճ.* картйна написана во в—ѣ Рафаэля; **-шáть, -сйть** *ն.* 1, *ճաշակել, ուտել, վայելել.* 2,* *զգալ, իմանալ, վայելել* в. рáдость; в. плоды своегó трудá; *вкусйть смерть *եկ. ու.* *մահ ճաշակել, մեռնել.* **-шéніе** *չ.* *ճաշակելը, վայելելը.* **զգալը, իմանալը։*

Влáга *ի.* 1, *ջուր, թացութիւն, տամկութիւն. խոնաւութիւն, նամութիւն.* 2,* *ծով։*

Вла‖гáлище *չ.* 1, *դատարկ տեղ մի բան դնելու համար, բուն, պահարան, պատեան.* 2, *եկ. ու.* *տօպրակ.* 3, *կազմ.* vagina, *հեշտոց, խորոպճի.* **-гáть,** вложйть *ն.* что во что 1, *տ.* Вклáдывать; 2,* *ներշնչել, տալ.* **-ся** *կր.* 1, *ներս, մի բանի մէջ դրուիլ.* 2,* *ներշնչուիլ։*

Влагомѣръ *ա.* *ֆիզ.* *խոնաւաչափ։*

Владймирка *ի.* (Владймиръ *քաղաքի անունով*) *այն ճանապարհը, որով աքսորականներին Սիբիր էին ուղարկում)։*

Влá‖дить (-жу -дйтъ), **ся** *տ.* Влáживать, ся.

Вла‖дыка *ա.* *եկ. ու.* 1, *տէր, պետ, իշխան, պայազատ, վեհապետ.* 2, *պատարագիչ, ժամարար քահանայ.* благословй, владыко! *օրհնեա, տէր.* 3, *վեհ (բարձրաստիճան հոգեորական).* **-дыческій** *ած.* *տիրական, իշխանական, վեհի, պետի.* в. санъ; **-дычество** *չ.* *բարձրագոյն իշխանութիւն, տիրապետութիւն.* **-дычествованіе** *չ.* *տիրապետելը.* **-дычествовать** (-ствую -ютъ) *չ.* чѣмъ *մի բանի տիրել, տիրապետել, գերիշխել.* **-дычица** *ի.* 1, *վեհապետուհի.* 2, *եկղ.* *Տիրամայր.* **-дычній, -дычный** *ած.* *եկ. ու.* 1, *պատարագչի, ժամարարի, վեհի (բարձրաստիճան հոգեորականի).* 2, *տէրունական.* Богоявлéніе есть прáздникъ в—ный.

Вла‖дѣлецъ, льца *ա.* **-дѣлица** *ի.* *տէր, տիրուհի, կալուածատէր, -տիրուհի.* **-дѣльческій** *ած.* *տիրական, կալուածատիրոջ.* в—ія зéмли, угóдья; **-дѣніе** *չ.* чѣмъ 1, *տիրապետութիւն, իշխանութիւն.* в. госудáрствомъ; в. недвйжимымъ имýществомъ; вступйть во владѣніе *իրւք.* *օրինական ճանապարհով իր սեփականութեանը տիրանալ.* 2, *տէրութիւն, պետութիւն, հող, երկիր,* обшйрныя в—ія; пáпскія в—ія; **-дѣнный** *ած.* *տիրապետական, սեփականացնող.* в—ая вы́пись *իրւք.* *հողային, ագարակային տիրապետութեան թուղթ.* в—ая грáмота, *հրովարտակ, պարգևագիր, որի ստացողը մի կտոր հողի, գաւառի են տիրանում էր.* в—ая зáпись *հողաբաշխութեան գիր, թուղթ, որ տալով պետական գիւղական համայնքներին, նոցա հողաբաժինները* (надѣлъ) *վաւերացնում էին.* в л а д ѣ н н а я *կմ* д á н н а я=Владѣнная вы́пись; в л а д ѣ н н о е, аго *չ.* *հողային տուրք, հարկ, վճար, որ հողը մշակողը հողատիրոջը վճարում է.* взыскивать судóмъ в.; **-дѣтель** *ա.* **-дѣтельница** *ի.* 1, *տէր, տիրուհի, հողատէր, -տիրուհի, կալուածատէր, -տիրուհի.* 2, *պայազատ. -ուհի, վեհապետ, -տուհի.* **-дѣтельный** *ած.* *իշխանական, տիրական, պայազատական.* **-дѣтельство** *չ.* *հնց.* *իշխանութիւն, պայազատութիւն, թագաւորութիւն.* **-дѣтельствовать** (-ствую -ютъ) *տ.* Владѣть 1; **-дѣть** *չ.* чѣмъ 1, (овл—,) *իշխել, տիրել, տիրապետել. պայազատել, ունենալ, տէր լինել.* в. госудáрствомъ, имѣніемъ; 2, *կառավարել.* в. собóю *իրեն զսպել, չափ պահել.* в. языкóмъ *լեզուին տիրապետել.* в. перóмъ *գրելու մէջ հմուտ լինել։*

Влá‖живать, -дить *ն.* *ներս դնել, ներս մտցնել, ներմուծել.* **-ся** *կր.* *ներս դրուիլ, ներս մտցնուիլ։*

Влá‖жить (-жу -жатъ), увл—, *ն.* *թացել, թաց անել, թրջել.* росá влáжитъ полá; **-жность** *ի.* *թացութիւն, խոնաւութիւն, նամութիւն, տամկութիւն.* **-жный** (-женъ -жнá, о) *ած.* *խոնաւ, նամ, տամուկ. թաց.* в вóздухъ; в—ые глазá.

Влазнóе, óго *չ.* *բանտային տուրք, գին, որ կալանաւորները ամէն մի նորեկ կալանաւորից առնում են։*

Влá‖иваться, -яться *չ.* (*բարակների մասին*) *որսին հետամուտ լինելուն և համերաշխ կերպով հաչելուն ընտելանալ։*

Влáмываться, вломйться *անդր.* *ներս խուժել, զոռով ներս մտնել.* в. въ претéнзію, въ амбйцію за что нибудь *նեղանալ, առնուիլ մի բանի պատճառով։* [*հնց.* *գիսաւոր աստղ։*

Власáтый *եկ. ու.* *տ.* Волосáтый; в—ая звѣздá.

Влáсно *մ.* *իսկապէս, ուղիղ, ճշտիւ, ճշմարտիւ։*

Власо‖вйдный *ած.* *մազանկերպ, մազաձև.* в—ая -артéрія; **-мóхъ** *ա.* *բս.* Usnea barbata, *մօրուաւոր ծառայօռ։*

Влá‖ствованіе *չ.* *իշխելը.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *իշխել, տիրել.* **-стелйнка, -стелйнша** *ի.* *իշխանուհի, տիրուհի, վեհապետուհի.* **-стелйнъ**

տ. Владыка 1.; -(а́)сте́ль ա. եկ. ու. իշխանաւոր, հմմ. Волосте́ль; -сти́тель ա. -сти́тельница ի. իշխանաւոր, -ուհի, տէր, ՚դլուխ. -сти́тельный ած. զօրեղ, հզօր, իշխանական, հրամայական. -сти́тельскій ած. իշխանաւորական, վեհին, գերագոյն յատուկ. в. санъ, в—ое досто́инство; -сти́тельство չ. իշխանութիւն, տիրապետութիւն, պայազատութիւն. -сти́тельствовать (-ствую -вуютъ) չ. իշխել, տիրել (բանութեամբ), հմմ. Вла́ствовать; -стность ի. իշխանական զօրութիւն, ոյժ, կարողութիւն, հպարտութիւն. -стный ած. 1, կարող, իշխանութիւն ունեցող. 2, զօրեղ, հզօր, ազդեցիկ. հրամայողական. -стоде́ржецъ, жца ա. հնց. -стоде́ржица ի. վեհապետ, -ուհի, թագաւոր, թագուհի. -столю́бецъ, бца ա. -столю́бица ի. իշխանասէր, փառամոլ այր, կին. -столюби́вый ած. իշխանասէր, փառասէր, փառամոլ. -столю́біе չ. իշխանասիրութիւն, փառասիրութիւն, փառամոլութիւն. -стоцвѣтъ ա. բս. Hemerocallis flava, սուկեղենիկ ցերեկուայ շուշանը. -сть տ. ստորև:

Власть ի. 1, իշխանութիւն. կարողութիւն, ոյժ զօրութիւն. э́то не въ мое́й в—и այդ իմ իշխանութիւնից դուրս է, ինձնից չէ կախուած. в. законода́тельная, исполни́тельная, суде́бная, роди́тельская; человѣ́къ во в—и կամ у в—и իշխանաւոր, ազդեցիկ մարդ. в. тьмы; 2, պաշտօն. 3, (մնւզ. յ. вла́сти, -сте́й) վարչութիւն, իշխանաւորներ, պաշտօնեաներ. се́льскія вла́сти.

Вла‖съ ա. (յ. власы́, о́въ) եկ. ու. տ. Во́лосъ; -сяни́ца ի. եկ. ու. քուրձ, խարազն, խորգ. -ся-ни́чный ած. քրձի, խարազնի, խորգի, մազեղէնի. -сяно́й եկ. ու. տ. Волосяно́й.

Влачи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. քարշել. քարշ տալ, թրև տալ, թրև ածել. *в. жизнь տաղտկալի, չարքաշ կեանք վարել, տառապիլ. -ся անդր. քարշ գալ, թրև գալ, թափառիլ:

Вла́яться տ. Вла́иваться.

Вле́га ի. փոս, փոս ընկած, ներս պրծած տեղ:

Влеко́мый բյ. ած. (տ. влечь) քարշուող, քարշ տրուող, թրև ածուող:

Вле‖та́ніе չ. ներս թռչիլը. -та́ть, -тѣть չ. 1, ներս թռչել, թռչելով մի բանի մէջ ընկնել: ла́сточки влета́ютъ въ поко́й; 2,* շտապ-շտապ ներս ընկնել. 3, իր միամտութեան համար պատժուիլ. իր յիմարութիւնը տուժել. онъ влетѣ́лъ նա իրն ստացաւ. ему́ влетѣ́ло (դիմզ.) նա տուժեց, յանդիմանուեցաւ. -(ё)тъ ա. -(ё)тываніе չ. ներս թռչիլը. -(ё)тывать, -тѣть (-чу́ -тя́тъ) տ. Влета́ть.

Вле‖че́ніе չ. 1, քարշել-տանելը, սրբել-տանելը. 2, բերում, ուխն, միտում, ձգտում, հակում, սէր. հրապուրանք. чу́вствовать в. къ чему́ կամ къ кому́ либо; -чь (-ку́ -чёшь .ку́тъ; անց. влёкъ -кла́, о́, -ли́) ն. 1, քարշել, ձգել. քարշել-տանել, սրբել-տանել. вода́ все́ влечётъ за собо́ю; *в. за собо́ю առաջացնել, առաջ բերել, 2,* հրապուրել, գրաւել, դրդել. -ся 1, անդր. քարշ գալ, թրև գալ. 2,* ձգտիլ, նկրտիլ. 3, կր. քարշուիլ, թրև տրուիլ:

Вли‖ва́ніе չ. մի բանի մէջ ածելը, թափելը. -ва́ть, -ть ն. 1, մի բանի մէջ ածել, թափել. в. во́ду въ бо́чку; 2,* ներշնչել, անկել. в. въ се́рдце до́брые по́мыслы; -ся 1, անդր. մի բանի մէջ թափուիլ, հոսել. во́лны влива́лись въ кора́бль; Нева́ влива́ется въ Фи́нскій зали́въ; 2, կր. մի բանի մէջ ածուիլ, թափուիլ. -вка ի. -тіе չ. մի բանի մէջ ածելը, թափելը. -ть (волью́ -ю́тъ), ться (անց. влился́ -ла́сь -ло́сь; -ли́сь) տ. Влива́ть, ся.

Влипа́ть չ. ներս թափուիլ, ներս մտնել, ներս ծծուիլ. пыль влипа́етъ въ глаза́, въ но́здры, въ лёгкія.

Влі‖я́ніе չ. 1, մի բանի մէջ թափուելը, հոսելը. больші́я рѣ́ки, при в—іи своёмъ въ мо́ре, раздѣля́ются на мно́гіе рукава́; 2, ազդեցութիւն. имѣ́ть в. на кого́-либо, что-либо; 3, ներս ածած, ներշնչուած բան. -я́нный բյ. ած. եկ. ու. ներշնչուած. -я́тельный ած. ազդեցիկ, ներգործող. в. человѣ́къ, в—ое сло́во; -я́ть ն. 1, եկ. ու. տ. Влива́ть; 2, չ. ազդել, ներգործել:

Вло‖же́ніе չ. 1, ներս դնելը, ներփակելը. 2, սոսկ. ծրարի մէջ դրած, ծրարած, ներփակած բան. -жи́ть (-жу́ -жатъ), ся տ. Влага́ть, ся.

Вло‖ми́ться (-млю́сь -мятся) տ. Вла́мываться; -мка ի. բռնի ներս խուժելը. -мъ ա. 1, տ. Вло́мка; 2, լեռնգ. տ. Врубъ;

Вло́паться ռմկ. փորձանքի, ՚խաթարալի՚ մէջ ընկնել. մի բանի մէջ բռնուիլ:

Влѣ‖во մ. դէպի ձախ. -вѣ մ. ձախ կողմում:

Влѣ‖за́ніе չ. ներս մտնելը, ներս պրծնելը. -за́ть, -зть (-зу -зутъ) չ. ներս մտնել, ներս պրծնել, ներս սողոսկել. *в. в. кого́-либо ռմկ. մէկի սրտի, հոգու մէջ թափանցել, մէկի մտքերը գուշակել:

Влѣ‖пи́ть (-плю́ -пятъ), ся տ. Влѣпля́ть, ся; -пле́ніе, -плива́ніе չ. մի բանի մէջ դնելը (սոսնձելով). -плива́ть, -пи́ть ն. 1, սոսնձելով մի բանի մէջ դնել. 2, ռմկ. *տալ, հասցնել, կպցնել. в. пощёчину; в. ученику́ едини́цу աշակերտին միաւոր թխել. -ся սոսնձուելով ներս դրուիլ. *հասցնուիլ, կպցնուիլ. покъ, пка ա. սոսնձով մի բանի մէջ դրած, կպցրած իր:

Влю‖би́ть (-блю́ -бятъ), ся տ. Влюбля́ть, ся; -бле́ніе չ. սիրահարութիւն. սիրահարեցնելը, սիրահարուիլը. -бля́ть, -би́ть ն. въ кого́ սիրահարեցնել. она́ влюби́ла его́ въ себя́; -ся անդր. въ кого́ սիրահարուիլ մէկի վերայ. -бчивость ի. սիրահարկոտութիւն. -бчивый ած. սիրահարկոտ, որ շուտ, հեշտութեամբ է սիրահարուում.

Вля́пать ն. что во что մի բան միւսի մէջ դնել, խցկել.*в. пощёчину ապտակ տալ. ապտակ հասցնել. -ся չ. 1, դըմփալ, շըմփալ, դըմփալով շըմփալով ընկնել (օր. ցեխի, ջրի մէջ). 2, խճճուիլ, կաշկանդուիլ գործի մէջ. իր յիմարութեան պատճառով տուժել. *սիրահարուիլ:

Вма́‖заніе չ. -зка ի. -зываніе չ. ներս դրած իրը սուաղելով, ծեփելով ամրացնելը, ամրապնդելը. -зывать, -зать ն. ներս դրած իրը սուաղելով, ծեփելով ամրացնել в. стёкла въ око́нчину; -ся կր. ծեփով, սուաղով մի բանի մէջ ամրացնուիլ:

Вма́лѣ մ. եկ. ու. 1, կարճ ժամանակում, շուտով. 2, կարճ ժամանակով:

Вма́‖ниваніе չ. հրապուրելով, գրաւելով թակարդի մէջ գցելը. -нивать, -ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. հրապուրելով, գրաւելով թակարդի մէջ գցել. в. лиси́цу въ пасть, во́лка въ я́му; -ни́ться անդր. во что հնց. խաբեբայութեամբ, խորամանկութեամբ մի տեղ, մի բանի մէջ սպրդել:

Вма́‖тываніе չ. մի բանի մէջ փաթաթելը. -тывать, вмота́ть ն. մի բանի մէջ (մէջ տեղը, միջից, տակից) փաթաթել, կծկել (օր. թելը կոճի վերայ փաթաթելիս նորա մէջ (տակից) մի

ուրիշ բան փաթաթել). -ся չէ. փաթաթուել, կծկուել (մի բանի մէջ, մի բանի տակ)։

Вме||сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; *անց.* вмёлъ -ла́, о́; -ли́), -сти́ся, -сться (*անց.* вмелся́ -ла́сь -ло́сь; -ли́сь) տ. Вмета́ть, ся I; -та́ніе չ. մի բանի մէջ ձգելը, նետելը, շպրտելը. -(ё)танный ըյ. ած. մի բանի մէջ ձգած, մի բանի մէջ նետած, շպրտած. -тать, I. вме||та́ть, -сти́ ն. что́ куда́ մի բան աւելով, քերելով մի տեղ ածել. в. соръ въ я́му; -ся չէ. աւլուելով, քերուելով մի բանի մէջ ածուել, թափուել, II. вме||та́ть -тну́ть ն. 1, что во что մի բան միւսի մէջ գցել, նետել, շպրտել. в. ка́мень въ во́ду; 2, շուլալել մի բանի մէջ. -ся չէ. մի բանի մէջ գցուել, նետուել, շպրտուել. -те́ніе չ. աւլելով, քերելով մի բանի մէջ ածելը, թափելը. -тённый ըյ. ած. աւլելով, քերելով մի բանի մէջ ածած, թափած. -тчивый ած. ճարպիկ կերպով ներս նետուող. -тчикъ ա. 'վառնչիկ'. հանգանակատէր. -(ё)тывать, -та́ть, -тну́ть ն. մի բանի մէջ ածել, մի բանի մէջ թափել, շպրտել, նետել. -ся 1, անդր. մի բան մէջ նետուել, ընկնել. 2, չէ. մի բանի մէջ ածուել, թափուել, նետուել, գցուել։

Вми́гъ Տ. մի ակնթարթում, մի վայրկեանում, վայրկեանաբար։

Вми||на́ніе չ. տրորելով, ճմռելով ներս խցկելը, ներս կոխելը. -на́ть, вмять ն. տրորելով, ճմռելով ներս կոխել, ներս խցկել. -ся չէ. ներս խցկուել, ներս կոխուել (տրորուելով, ճմռուելով)։

Вмота́ть, ся տ. Вма́тывать, ся.

Вмѣ||не́ніе չ. վերագրելը, հաշուելը, հաշուի առնելը. -ни́ть (-ню́ -ня́тъ), ся տ. Вмѣня́ть, ся. -ня́емость Է. *իրաւ.* պատասխանատուութիւն, պատասխանատու լինելու կարողութիւն, հնարաւորութիւն, խելահասութիւն. -ня́емый ըյ. ած. 1, որ հաշուի է առնւում, դատապարտւում է. в. просту́покъ; 2, խելահաս, կարող, ընդունակ իր արարքների համար պատասխանատու լինելու. онъ не вмѣня́емъ նա խելահաս չէ, ընդունակ չէ իր արարքների համար պատասխանատու համարուելու. -ня́ть, -ни́ть ն. что кому́ во что 1, մէկին մի բան վերագրել. нево́льное отсу́тствіе вмѣни́ли ему́ въ вину́ ակամայ բացակայութիւնը նորան յանցանք համարեցին. в. себѣ́ въ обя́занность իր պարտքը համարել, իր պարտքը ճանաչել. 2, հաշուել, հաշուի առնել. содержа̀ніе подъ стра́жею вмѣнено́ ему́ въ наказа́ніе; -ся չէ. 1, վերագրուել. 2, հաշուել. հաշուի առնուել։

Вмѣси́ть (-шу́ -сятъ), ся տ. Вмѣшивать, ся II.

Вмѣ||сти́лище չ. պահարան, պահեստարան, շտեմարան. в. водъ; -сти́мость Է. բովանդակութիւն, պարունակութիւն. в. корабля́, бо́чки, ведра́; -сти́мый ըյ. ած. բովանդակելի, պարունակելի, պարփակելի. -сти́тель ա. -сти́тельница Է. մի բան տեղաւորող, պարփակող, զետեղող, պարունակող, պատսպարող այր, կին. -сти́тельная, ой Է. *Տնգ. քերկ.* փակագծեր. -сти́тельность Է. 1, տ. Вмѣсти́мость; 2, *ծովգ.* ծաւալ, բովանդակութեան չափ. -сти́тельный ած. մեծածաւալ, շատ 'տանող'. -сти́ть (-щу́ -стя́тъ), ся տ. Вмѣща́ть, ся; -стный ած. *Տնգ.* պատշաճաւոր, վայելուչ. в. разгово́ръ, в—ныя слова́.

Вмѣ||сто նխդ. (*սեռ. հոլ.*) փոխանակ, փոխարէն, տեղ. работать в. друго́го; -стопресто́льникъ տ. Антими́нсъ; -стѣ Տ. (съ кѣмъ, съ чѣмъ) միասին, 'ի միասին. в. жить и в. умере́ть; в. съ тѣмъ միևնոյն ժամանակ, դորա հետ միասին։

Вмѣ||ша́тельство չ. մի բանի մէջ խառնուելը, միջամտութիւն (յանձնի անտեղի). -ша́ть, ся տ. Вмѣшивать, ся: -ше́ніе -шива́ніе չ. I, խառնելը. *խճճելը, կաշկանդելը. II. միասին հունցելը, զանգելը, շաղախելը. -шивать. I. вмѣ||шивать, -ша́ть ն. что во что 1, մի բան միւսի հետ, միւսի մէջ խառնել. в. воду́ въ вино́; 2,* խառնել, խճճել, կաշկանդել. -ся անդր. խառնուել, մէջ ընկնել, միջամտել. в. въ чужо́й разгово́ръ; II. вмѣ||шивать, -си́ть ն. մի բանի հետ, մի բանի մէջ զանգել, շաղախել, հունցել. в. карто́фельной муки въ тѣ́сто; в. песку́ въ жи́дкую гли́ну; -ся չէ. մի բանի հետ զանգուել, շաղախուել, հունցուել։

Вмѣ||ща́ть, -сти́ть ն. 1, что во что մի բան միւսի մէջ զետեղել, տեղաւորել, ամփոփել, ներփակել, պարփակել. в. грузъ въ кора́бль; 2, պարունակել, բովանդակել. -ся 1, անդր. պարունակուել, բովանդակուել. 2, չէ. զետեղուել, տեղաւորուել մի բանի մէջ. -ще́ніе չ. 1, զետեղելը, տեղաւորելը. 2, պարունակելը, բովանդակելը։

Вмять (вомну́ -ну́тъ; *անց.* вмялъ -ла, о), ся տ. Вмина́ть, ся.

В||наёмъ, -на́ймы Տ. վարձու, վարձով, քիրէով. отда́ть в. վարձով տալ. взять в. վարձել. кварти́ра отдаётся в

Внача́лѣ Տ. սկզբում։

Вна́шивать, ся տ. Вноси́ть, ся.

Внеда́внѣ Տ. քիչ առաջ, երկար չէ որ։

Вне||за́пность Է. 1, յանկարծակիութիւն, անակնկալութիւն. 2,* յանկարծակի, անակնկալ դէպք, պատահար. -за́пный ած. 1, յանկարծական, յանկարծակի, վայրկենական. в—ая смерть; 2. անակնկալ, անսպասելի, չնախատեսուած. внеза́пно Տ. յանկարծ, անակնկալ կերպով. -за́пу Տ. *Տնգ.* տ. Внеза́пно.

Вне́млю տ. Внима́ть.

Вне||се́ніе չ. 1, ներմուծելը. в. въ протоко́лъ: 2, վճարելը, հատուցանելը. в. пода́тей; -се́нный (-сёнъ -сена́, о́) ըյ. ած. 1, ներմուծած. 2, հատուցած, վճարած. -сти́, -сть (-су́ -су́тъ: *անց.* внёсъ -сла́, о́, -ли́,) -сти́сь տ. Вноси́ть, ся.

Вни||зу́ 1, Տ. ներքև, -ում, տակը. в. шума́тъ: 2, նխդ. (*սեռ. հոլ.*) տակ, ստորև, 'ի ներքոյ. написа́ть в. страни́цы; -зъ Տ. ներքև, ստորև, վար. смотрѣ́ть в.; спуска́ться в.; итти́, плыть в. по рѣкѣ́ գետն 'ի վայր գնալ, լողալ։

Вни||ка́ніе չ. մինչև խորքը լինելը, խորամուխ լինելը (գործի մէջ.) -ка́ть, -кнуть չ. (*անց.* вни́кнулъ -ла, о և вникъ -кла, о) во что մինչև խորքը լինել, խորամուխ լինել մի բանի մէջ, հասու լինել. в. въ дѣла́.

Вни||ма́ніе չ. ուշադրութիւն. слу́шать со в—іемъ обрати́ть на себя́ чьё-либо в.; обрати́ть в. на кого́ կամ на что-либо; привлека́ть в. ուշադ-գրաւել. приня́ть во в. ուշադրութեան, 'ի նկատ առնել. благодарю́ васъ за ва́ше в. շնորհակալ եմ ձեզնից ձեր ուշադրութեան, սիրալիրութեան համար. -ма́тельность Է. ուշադրութիւն. *սէր, յարգանք. -ма́тельный ած. 1, ուշադիր. в. слу́шатель; 2,* սիրալիր, բարեհամ. -ма́ть (-ма́ю -ютъ և вне́млю -лютъ; *Տրամ.* внима́й և внемли́). внять ն. что և չ. кому́, чему́ *ել. ու.* լսել, ականջ դնել. в. пѣ́нію; в. чьей мольбѣ́.

В||новь Տ. նորից, կրկին, վերստին. բոլորովին նոր, նոր 'ի նորոյ. -но́вѣ Տ. 1, գեղ. նոր. սկզբում.

ойъ здѣсь в., никого ещё не знаетъ; всякое дѣло в. трудно; առաջաւոր. это для него в.

Вно||си́ть (-шу́ -сятъ), внести́, -несть, *ն.* 1, *ներս տանել.* *в. смуту, вражду, раздоръ въ общество *շփոթութիւն, թշնամութիւն, երկպառակութիւն ձգել հասարակութեան մէջ.* *в. разладъ, оживленіе; 2, *ներմուծել.* в. статью въ договоръ; в. приходъ и расходъ въ книгу; 3, *վճարել, հատուցանել.* в. деньги по векселю; в. въ казну недоимку; 4, *առաջարկել, առաջադրել.* в. въ комиссію законопроектъ; **-си́ться**, внести́ся (-сь) *չր.* 1, *ներս տարուիլ.* 2, *ներմուծուիլ.* 3, *վճարուիլ, հատուցուիլ.* 4, *առաջարկուիլ, առաջադրուիլ.* **-ска** *ի.* 1, *ներս տանելը, ներմուծելը. վճարելը.* 2, *ներարկութիւն.* в. въ сочиненіе; **-сный** *ած.* *ներմուծելի. վճարելի, հատուցանելի.* в—ыя слова *քեր.* *ուրիշ հեղինակից առաջ բերած խօսքեր.* **-съ** *ա.* Вноска 1.

Вну́||ка *ի.* 1, *հարազատ թոռ (որդու կամ դստեր աղջիկը).* 2, *հեռու թոռ (ազգականի, ազգականուհու աղջիկը).* **-къ** *ա.* 1, *թոռ (հարազատ կամ հեռու).* 2, внуки *յ.* *յաջորդներ, եկող սերունդ:*

Вну́||тренній *ած.* 1, *ներքին.* в—ія болѣзни; министерство в—ихъ дѣлъ; в. заёмъ; 2,* *գաղտնի, ծածուկ.* в—ія чувствованія. Вну́тренно *մ.* *'ի ներքուստ, սրտում, սրտի մէջ.* **-тренностный** *ած.* *փորոտիքի.* **-тренность** *ի.* 1, *ներսը, ներքին մասը, ներքին կողմը.* в. дома, города; в. души; 2, (*մեծ. յ.* в—сти) *փորոտիք, ընդերք.* **-три́** *մ.* *և նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *ներսում, մէջ, ներսի կողմում.* **-трь** *մ.* *և նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) 1, *ներս, դէպի ներս, ներքին կողմը.* принять лѣкарство в.; вогнать болѣзнь в.; 2, *ա.* Внутри.

Вну́||ча́та, -тъ *յ.* *ժող.* *թոռունք, թոռներ.* **-(у́)ча́тный** *ած.* *եղբօր կամ սեսի որդու ազգական.* в. братъ; **-чекъ**, чка *նւզ.* *ա.* Внукъ; **-чка** *նւզ.* *ա.* Вну́ка.

Вну||ша́емость *ի.* *ներշնչելու կամ ներշնչուելու կարողութիւն հիւպնօզի միջոցաւ.* **-ша́ть**, -ши́ть *ն.* что кому 1, *մէկին մի բան ներշնչել.* 2, *եւ. ալ.* *ակամայ դնել, ունկնդրել, լսել.* **-ся** *չր.* *ներշնչուիլ.* **-ше́ніе** *չ.* 1, *ներշնչելը, ազդելը, ներշնչում, ազդում.* лѣчить в—іями *բժ.* *հիւպնօզով բժշկել.* 2, *խրատ, ազդեցութիւն.* слѣдовать в—іямъ другого; сдѣлать кому-либо в. *մէկին կշտամբել.* **-ши́тель** *ա.* **-ши́тельница** *ի.* *մի բան ներշնչող, ազդող այր, կին.* **-ши́тельность** *ի.* *մի բան ներշնչելու կարողութիւն, ընդունակութիւն.* **-ши́тельный** *ած.* *ներշնչող, ազդող, ազդու, ազդեցիկ.* *նշանաւոր* в. видъ; в—ая рѣчь; **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** *ա.* Внуша́ть, ся.

Внѣ *նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *դուրս, արտաքոյ.* внѣ церкви, внѣ дома. внѣ закона.

Внѣд||ре́ніе, **-риваніе** *չ.* *տնկելը, արմատացնելը, տպաւորելը.* **-ривать, ся** *ա.* Внѣдря́ть, ся; **-рить** (-рю -ря́тъ), **ся** *ա.* Внѣдря́ть, ся; **-ря́ть**, -рить *ն.* *տնկել, արմատացնել, տպաւորել.* в. правила добродѣтели, благочестія; **-ся** *անդր.* *խրուիլ, թաղուիլ, արմատանալ, տպաւորուիլ:*

Внѣ||шко́льный *ած.* *դպրոցից, ուսումնարանից դուրս.* в—ыя занятія; **-шній** *ած.* *արտաքին.* в—ія приличія; в—яя торговля; — политика; **-шность** *ի.* *արտաքին, արտաքին տեսք.* судить по в—и *արտաքին տեսքին նայելով դատել:*

Вня́||тность *ի.* *պարզութիւն, պարզ, լսելի, հասկանալի լինելը.* **-тный** *ած.* *պարզ, լսելի, հասկանալի.* в. голосъ; **-ть** (вонму́ -му́тъ; *հրամ.* вонми́, -те; *անց.* внялъ -ла́, о) *ա.* Внима́ть.

Во *նխդ.* *ա.* Въ (*փոխնակ* въ-*ի գրւում է* во *հետեւեալ դէպքերում. ա, երբ բառը երկու բաղաձայնով է սկսւում, մնաց երբ սրանից առաջինը* в *կամ* ф *է, օր.* во дворъ, во вниманіе, во-время, во снѣ, во фракѣ; *բ,* и, о, у *ձայնաւորներից առաջ, օր.* во имя, во избѣжаніе, во услышаніе). [ло; -ли), **ся** *ա.* Вбира́ть, ся.

Вобра́ть (вберу́ -ру́тъ; *անց.* вобра́лъ -ла́, о *և*

Вовле||ка́ніе *չ.* *մի բանի (թակարդի, փորձանքի, եւն) մէջ գցելը* **-ка́ть**, **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* вовлёкъ -кла́, о, -ли) *ն.* кого во что *մէկին (նենգութեամբ) մի բանի (օր. թակարդի, փորձանքի) մէջ գցել.* **-ся** *չր.* *մի վատ բանի, փորձանքի մէջ գցուիլ.* **-че́ніе** *ա.* Вовлека́ніе.

Во́-время *մ.* *'ի դէպ ժամու, յարմար, պատեհ ժամանակ, յարաժամ.* не во-время *անժամ:*

Во́все *մ.* *բոլորովին, ընաւին, իսպառ. ամենեւին (յաճխ.* не *բայի. մասնիկով.* это в. не трудно).

Во-вторы́хъ *ա.* Второй.

Во||вѣ́ки, **-вѣ́къ** *մ.* *ընդմիշտ, յաւիտեան.* не в. *երբէք.* вовѣки вѣковъ *յաւիտեանս յաւիտենից:*

Во||гна́ть (вгоню́, вго́нятъ; *անց.* вогна́лъ -ла́, о, -ли), **ся** *ա.* Вгоня́ть, ся; **-гнутость** *ի.* *կորութիւն, գոգաւորութիւն.* **-гнутый** *բյ.* *ած.* *կորացած, գոգաւոր. ներս ծռած.* в—ое зеркало (*հակառ. ա.* Вы́гнутый); **гну́ть**, **-ся** *ա.* Вгиба́ть, ся.

Вода́ *ի.* (*հյց.* во́ду; *յ.* во́ды, водъ, вода́мъ *եւն*) 1, *ջուր.* проточная, стоячая в. *գնայուն, կանգնած ջուր.* ключевая, рѣчная, морская в. *աղբիւրի, գետի, ծովի ջուր.* пройти сквозь огонь и воду *շատ փորձանքների հանդիպել, շատ տառապանքներ քաշել.* вывести на свѣжую, на чистую воду *հրապարակ հանել, դիմակը վերցնել, խայտառակել.* много воды съ тѣхъ поръ утекло *դրանից յետոյ շատ ժամանակ է անցել, շատ բան է պատահել.* воду толочь *ջուր, ապարդիւն չարչարուիլ.* посадить на хлѣбъ и на воду *պատժել, լոկ հացի ու ջրի կեցութեան դատապարտել.* концы въ воду *բոլոր հետքերը կորած, անյայտացած են.* живая в. *ա, գնայուն ջուր. բ, ծանծաղուտ, ծանծաղ տեղեր. գ, ջուր կենդանի (Աւետ. ըստ Յովհ.* 4 10. 14; 7 38. 39). святая в. *օրհնած ջուր.* полая, прибылая в. *վարարած, գարնան յորդ ջուր.* убылая в. *նուազ, նուազած ջուր.* в. заживаетъ *ջուրը վարարում է.* вольная в. *նաւերի կանգնելու համար խորունկ տեղ. ազատ ջուր (որի վերայ, նաւ, նաւակ չէ կանգնած).* матерая в. *ա.* Фарватеръ; сухая в. *ծանծաղ, նաւագնացութեան անյարմար ջուր, գետ.* 2* тёмная в. *մի տեսակ կուրութիւն.* 3,* *մաքրութիւն, պարզութիւն, վճիտութիւն (թանկագին քարերի).* алмазъ первой, лучшей воды; 4, *հնց.* *մէզ, շեռ:* Водо́ю *մ.* *ջրով, ջրային ճանապարհով.* во́ды *յ.* *ա, ջրեր (գետ, լիճ, ծով). բ, հանքային ջրեր, ջերմուկներ.* ѣхать на в.

Водво||ре́ніе *չ.* *բնակեցնելը, տեղաւորելը, հաստատելը.* **-ря́ть**, **-ри́ть**, (-рю́ -ря́тъ) *ն.* 1, кого гдѣ *տեղաւորել, բնակեցնել.* 2, что *հաստատել.* **-ся** 1, *անդր.* *բնակուիլ, տեղաւորուիլ, բնակութիւն հաստատել.* 2, *չր.* *տեղաւորուիլ, բնակեցնուիլ, հաստատուիլ:*

Воде||вили́стъ *ա.* *գուեշտագիր, գուեշտներ գրող* **-ви́ль** *ա.* (*ֆր.*) *գուեշտ, երգ-գուեշտ.* **-ви́льный**

ած. պաւեշտի, պաւեշտային. в—ая пѣвица; в—ые куплеты: -вильчикъ Նւզ. տ. Водевиль.

Води́лка է. որս. պատու, շատ անգամ ցրնդ-նած (լակոտներ ձգած) գայլ:

Води́ло չ. 1. գազանի վիզը կապած շղթայ, թոկ. 2, в. привода մեքենայար (մեքենան պը-տոյտ տւող) լծակ. **-ди́льный** ած. քաշելու, տա-նելու. в—ая верёвка որս. բարակների թոկ. **-ди́льщикъ** ա. տանող, վարող, ածող (գր). в. медвѣдей; **-ди́мый** էյ. ած. տարւող, վարւող, ա-ծւող (գր.). **-ди́тель** ա. **-ди́тельница** է. ուրիշին վարող, ղեկավարող, առաջնորդող այր, կին. **-ди́тельство** չ. առաջնորդութիւն, ղեկավարութիւն. **-ди́тельствовать** (-ствую -ютъ) ն. առաջնորդել, ղեկավարել:

Води́ть (-жу́ -дятъ) (Տմմ. Вести́) А, ն. 1, տա-նել, վարել, ածել (գր.), ման ածել. в. дѣтей гулять; в. лошадей [պայտած, քշած] ձիաներին ման ածել в. медвѣдя на цѣпи; *в. взоры աչք ածել, աչքերը դարձնել. 2, մէկին պատիր խոստումներով, ունայն յոյսերով խաբել. онъ его водилъ, водилъ, да потомъ и бросилъ; *в. кого за́ носъ մէկին քթից բռնած ման ածել, մէ-կին յիմարի տեղ դնել. 3, բուծանել. պա-հել в. птицъ; 4, պահել, պահպանել. в. чисто дѣтей; 5, *в. хороводы բայօթեայ պարել, պարահանդէսներ սարքել. *в. съ кѣмъ знакомство, в. хлѣбъ-соль մէկի հետ ծանօթու-թիւն, աղ ու հաց ունենալ. Б. չ. чѣмъ 1, դարձնել, յածել. 2, շարժել. в. перо́мъ, ки́стью; **-ди́ться** 1, փոխդ. съ кѣмъ մէկի հետ շփուել, ծանօթութիւն, բարեկամութիւն անել. в. съ добрыми людьми; 2, անդէմ. լինել, գտնուել, 'ըլլալ'. въ тихомъ омутѣ черти водятся (առծ.). за ва́-ми водится грѣхъ, слабость դուք մեղք, թուլու-թիւն ունիք. 3, անդր. աճել, բազմանալ. 4, դէմ. սովորական, ընդունուած լինել. какъ водится.

Води́ца է. փոքր. **-ди́чка** փոքր. 1, ջուր. выпейте водицы մի կում ջուր խմեցէք: 2, օշարակ:

Во́дка է. 1, օղի, ցքի, արաղ. французская в. Ֆրանսիական օղի (որ ստացւում է մրգերից). дать на в—у սպասաւորներին, կառապան-ներին ևն դրամ բաշխել. крѣпкая в., aqua fortis, բորակաթթու. золоторазводная կամ царская в., aqua regis, ոսկելոյծ կամ արքունի ջուր (աղի ու բորակի թթուների խառնուրդ). 2, բժ. դեղօղի, դարմանօղի:

Во́дкій ած. անող, բազմացող, բազմացեղ (թռչունների մասին). гуси не такъ водки, какъ утки.

Водни́къ, а́ ա. 1, ջրի պահեստարան, ջրհոր. 2, տ. Водоле́й; **-ный** ած. 1, ջրային. в. путь; 2, ջրաշատ, ջրառատ. в—ая рѣка; 3, քիմ. ջրածնային, ջրածին պարունակող. 4, в. трудъ Տնզ. ջրախտութիւն:

Водобоя́знь է. ջրավախութիւն, կատաղախտ, -ութիւն. **-бѣгъ** ա. ակւ. զործծ. ջրի արագ հո-սանքը. **-(во́-)ве́рть** է. տ. Водоворо́тъ; **-взво́дный** ած. ջրարարձ, ջրամբարձ, ջուր բարձրացնելու. в—ая машина; **-ви́къ**, а́ ա. **-вичо́къ**, чка́ Նւզ. 1, թեթև բեռնակիր գետանաւ. 2, ջրակեաց կենդանի. паукъ-в.; 3, տ. Ватерпа́съ; **-вмѣсти́лище** չ. ջրի պահեստարան, ջրամբար. **-во́дный**, **-во́дство**, **-во́дъ** տ. Водопрово́дный, -дство, -дъ; **-во́зна** է. ջրկիր, ջուր կրող ձի. **-во́зничать** չ. ջրկրութիւն անել. **-во́зный** ած. 1, ջուր կրելու. в—ая лошадь, — бочка; **-во́зня** է. 1, ջուր կը-րելու աշխատանք, անյլ. 2, ջրկրութիւն, ջուր կրե-լը. **-во́зъ** ա. ջրկիր. **-воро́тный** ած. ջրապտոյտի, յորձանուտի. **-воро́тъ** ա. ջրապտոյտ, յորձանուտ. **-вра́тный** ած. 1. Водоворо́тный; 2, ջրպտոյտ, իր մէջ ջուրը պտոյտ տւող. **-выпускно́й** ած. ջուր բաց թողնելու. **-гнётъ** ա. ջրային մամուլ. **-гно́й** ա. ջրհոտութիւն. ջրնեխութիւն (ոմանց ժամանակ). **-го́нъ** ա 1, ջրավար քամի, հողմ (ծովի ափին, որը ջուրը ծովն է քշում). 2, ջրարարձ, ջրամբարձ գործիք. **-грѣ́йка** է. ջուր տաքացնելու աման. **-грѣ́йный** ած. ջուր տաքա-ցնելու. в—ые котлы; **-грѣ́йня** է. ջուր տաքա-ցնելու գործարան. **-дѣ́йствіе** չ. ամրոցն. ջրա-մարտութիւն, ջրի օգնութեամբ թշնամու դէմ կռուելը (պաշարման ժամանակ). **-дѣ́йствующій** ած. ջրով բանող. в. воротъ; **-ёмина** է. 1, ջրով լիքը փոս, հոր. 2, տափարակ, հովիտ, ուր շուրջ կողմից առուակներ թափւելով լճանում են. **-ёмистый** տ. Водоёмкій; **-ёмище** չ. ջուր ընդունելու, ջուր հաւաքելու փոս, տեղ. **-ёмкій** ած. շատ ջուր ծծող, իր մէջ քաշող. гипсъ очень водоёмокъ; **-ёмный** ած. ջրամբարի. **-ёмъ** ա. ջրի պահեստարան, ջրամբար. գուր, ուսպան. **-жи́лъ** ա. Կնդ. Hygrobia, ջրաբղէզ. **-запа́съ** ա. ջրահաւաքութիւն (ջուրը կապելով). **-звѣ́здочка** է. բս. Callitriche, ջրաստղիկ. **-измѣще́ніе** չ. ծովգ. այն փոսը, խոռոչը, որ նաւը կտրում է ջրի մէջ, համեմատ իր ծանրութեանը. **-ка-ча́лка**, **-кача́льня**, **-ка́чка** է. 1, ջրհան գործիք, մեքենայ. 2. ջրհան մեքենայի տեղը, շէնութիւ-նը. **-кача́льный** ած. ջուր հանելու. в—ая бу́дка; **-кре́щи**, ей է. յ. Տնզ. Քրօրհնէքի, Աստուած-յայտնութեան տօնը. **-кропле́ніе** չ. օրհնած ջը-րով սրսկում. **-(во́-)кру́ть** է. տ. Водоворо́тъ.

Водо́къ, дка́ ա. առաջնորդ, ուղեցոյց:

Водола́зничать չ. ջրասուզութիւն, լուղորդու-թիւն անել. **-ла́зничество** չ. ջրասուզութիւն, լու-ղորդութիւն. **-ла́зный** ած. ջրասուզի. լողորդի. **-ла́зъ** ա. 1, ջրասոյզ, լողորդ. 2, ջրասոյզ շուն մի. 3, ջրասոյզ թռչուն. **-ле́й** ա. 1, ջուր ածող կամ ջուր թափող մշակ. 2, բս. ա, Asarum europaeum, սթեր կամ ադարխոն (մըտանտակ, կայ-մարէ). բ, Nuphar luteum, դեղին կոկոռ. 3, աստղբ. Ջրհոս[համաստեղութիւն]ը. **-ле́нь** сухо́й տ. Водоле́й 2, տ. **-ли́вный** ած. ջուր հա-նելու. в—ая бадья; **-ли́вня** է. փայտեայ շէնք, որի վերայ կանգնած ջուր են հանում. **-ли́въ** ա. 1, տ. Водоле́й 1; 2, (Վօլգայի վերայ) նաւի բանւորների աւագն և ծախսարարը. **-ли́стъ** ա. բս. Ilex aquifolium, չիչխան. **-лѣче́бница** է. ջրաբուժարան. **-лѣче́бный** ած. ջրաբուժութեան. в—ое заведе́ніе; **-лѣче́ніе** չ. ջրաբուժութիւն. **-лю́бъ** ա. 1, Կնդ. Hydrophilus, ջրաբղէզ. 2, մի տեսակ ջրային խոտ, տունկ. **-мётный** ած. շա-տրուանի. **-мётъ** շատրուան. ցայտող ջրի շիթ. **-мо́ина**, **-мо́йня** է. ջրից ողողուած խոռոչ, ձոր. ջրով լիքը փոս. **-мышь** է. Կնդ. Hydromys, ջրամուկ. **-мѣри́тель** ա. ջրաչափ գործիք, տակառ. **-мѣри́тельный** ած. ջրաչափ գործիքի. **-мѣ́рка** է. Կնդ. Hydrometra, ջրամլուկ. **-мѣ́рный** ած. ջրի քանակութիւնը չափելու. в. шестъ; **-мѣ́ръ** ա. 1, ջրաչափ (գործիք, որով չափւում է ծախ-սած ջրի քանակութիւնը). 2, գետի մէջ, ափին անկած և սաժէններին բաժանած փայտեայ սիւն, որ ջրի մակերևոյթի բարձրութեան կամ

գործածութեան աստիճաններն է ցոյց տալիս. -наливной ած. մեքն.-ճարտ. Ջրային, Ջրի ճնշումով գործող, վարուող. в—óе колесó; -наливный ած. Ջուր ածելու. -непроницáемый ած. միջից ջուր չթողնող. -нóска է. Ջրկիր կինարմատ. -нóсный ած. 1, Ջուր կրելու. в—óе ведрó; 2, երկրբ. Ջրաբեր, Ջրատու, Ջրարաշխ. в. слой земли́; в—ая жи́ла; -нóсъ ա. 1, Թուլուկ, սափոր. 2, Ջուր կրելու լծակ. 3, Ջրկիր, Ջուր կրող մարդ. -оби́льный ած. Ջրառատ, Ջրաշատ. -обрáзный ած. Ջրանման, Ջրի պէս. в—ое веществó; -описáніе չ. Ջրագրութիւն (լճերի, գետերի եւն նկարագրութիւնը). -описáтель ա. Ջրագիր. -описáтельный ած. Ջրագրութեան, Ջրագրական. -опрѣсни́тельный аппарáтъ տ. Опрѣсни́тель; -опрѣсни́тель ա. ծովի ջուրը զտելու, քաղցրացնելու գործիք. -освящéніе տ. Водосвя́тіе; -отвóдный ած. Ջրատար, Ջուրը դուրս հանող. в—ая штóльна; -отли́вный ած. Ջրհան, Ջուր հանելու. в. насóсъ; -отли́въ ա. Ջրհանութիւն, Ջուր հանելը. -пáдъ ա. Ջրվէժ. -(вó-)падь է. վարարած ջրերի նուազում, պակասում. -пи́сецъ, сца տ. Акварели́стъ; -(вó-)пись է. տ. Акварéль: -питáтельный ած. Ջուր մատակարարող. -плáвный ած. Ջրով տարուող, քշուող. в—ыя дровá; -подъёмный ած. Ջուր բարձրացնող, Ջրաբարձ, Ջրամբարձ. в—ая маши́на; -поёмный ած. Ջրուած, հեղեղուած, ողողուած. -пóечка նւզ. տ. Водопóйка; -пóй ա. 1. անասուններին ջուր տալու, ջրելու տեղ. 2, ռմկ. այն տեղը, ուր զօրքը ջրով պարենաւորւում է. 3, Ջուր տալը, ջրելը. -пóйка է. պատիկ ամանը, որով վանդակում պահած թռչուններին ջուր են տալիս. пóйло չ. տ. Водопóй; -пóйный ած. անասուններին ջրելու. в. колóдезь; водопóйное, аго չ. անասուններին ջրելու վճար, տուրք. -пóйня է. տ. Водопóй 1 և 2; -(вó-)поль է. -пóлье չ. գարնան ջրերի վարարելը, յորդանալը. -пóльный ած. գարնան ջրերի վարարման. в—ая порá; -пóръ տ. Ботапóртъ; -привóдецъ, дца ա. Ջուր հանող, ջուր անցկացնող, 'քեանքեանչի'. -привóдный ած. Ջուր տանող, ջուր անցկացնող. привóдъ ա. առու, 'արխ'. -провóдецъ, дца ա. 1, նւզ. տ. Водопровóдъ; 2. տ. Водопривóдецъ; -провóдный ած. Ջրանցքի, Ջրմուղի. -провóдство չ. Ջուր հանելու, Ջրանցքներ, Ջրմուղներ շինելու արհեստը. -провóдникъ ա. արհեստաւոր, որ ընդհանուր Ջրամբարից մասնաւոր տները ընկերների խողովակներով ջուր է անցկացնում. -провóдчица է. այս արհեստաւորի կինը կամ որ և է Ջրմուղի տիրուհին. -провóдъ ա. Ջրանցք. Ջրմուղ. -проницáемый ած. իր միջից ջուր անցկացնող, ջուր թողնող. в. слой; -пропускнóй ած. Ջուրը քամող, զտող, իր միջից թողնող. в. кáмень; -протóчный ած. Ջրհոս, Ջրատար. в—ыя трýбы; -раздѣ́лъ ա. աշխ. Ջրային անջրպետ (բարձրութիւններ, որոնք գետային աւազանները միմեանցից բաժանում են). -раздѣ́льный ած. Ջրային անջրպետի. в—ая ли́нія; -разли́въ ա. -разли́тіе չ. Ջրերի յորդութիւն, վարարում. -рóдистый, -рóдный ած Ջրածնային, Ջրածնի. -рóдъ ա. քիմ. Ջրածին. -рóина է. -рóй ա. Ջրից, հեղեղից փորած, առաջացրած խոռոչ. -(вó-)росль է. 1, բս. Fucus, վամփշաձւ կամ ծովաբոյս. 2. вóдоросли, лей յ. բս. Algae, լոռեր (Ջրիմուռ). -рѣ́зъ ա. Ջրակտրոց, Ջրահերձ (նաւի առջեւի սուր մասը, որ ջուրը հերձում, ցելում է նաւի անցնելու ժամանակ) -сбóръ ա. բս. Aquilegia, արծուատամիկ. -свѣ́тъ հնց. տ. Гидрофáнъ; -свя́тіе չ. Ջրօրհնէք. -свя́тный ած. Ջուր օրհնելու, Ջրօրհնեաց. в—ая чáша; -свящéніе տ. Водосвя́тіе; -скáтный ած. սահանքի. -скáтъ ա. 1, սահանք, զառիվայր, որից ջուրը վայր է թափւում. 2, այսպիսի տեղից թափուող ջուրը. -скóпъ ա. Ջրամբար (այն տեղը, ուր ջուրը հաւաքւում, կիտւում է). -снабжéніе չ. Ջրային պարենաւորում. -содержáщій ած. Ջուր պարունակող. -сóпъ ա. Ջուր դուրս թողնող, ջուր բխող տեղ. -спýскъ ա. կապած, հաւաքած ջուրը բաց թողնելու շինութիւնը. -стóй ա. Ջրի կանգնած, լճացած տեղը. -стóкъ ա. առու, 'արխ', որով ջուրը հոսում է. -стóлбная, столбóвая маши́на Ջրսիւն (Ջրի սիւնի ույժով գործող) մեքենայ. -стóчный ած. Ջրի հոսման, հոսելու. в—ая канáвка, — трубá; -стѣсни́тельный ած. Ջրակապ, ջուրը կապող, արգելող. -сѣ́рный газъ ծծմբային Ջրածին. -твóрный, -твóръ տ. Водорó|дный -дъ; -тёкъ ա. -тéчь է. վարարած Ջրի հունը (рýсло); -тéчный ած. դնայուն Ջրով. -тóкъ ա. Ջրի հոսելու տեղը. -толчéніе չ. հեգն. զուր աշխատանք, ապարդիւն հոգսեր, խօսքեր. -точи́вый ած. Ջրաշատ, Ջրառատ. անձրեւաշատ. -тóчный ած. Ջուր հանող, Ջուր բխող. -удержáтельный ած. Ջրկապ, ջուրը կապելու, կանգնեցնելու. в—ыя плоти́ны; -хóдецъ, дца տ. Водохóдъ; -хóдный ած. 1, Ջրանցնող, գետանցող. в—ое сýдно; 2, նաւագնացութեան. в—ое учи́лище; -хóдство չ. նաւագնացութիւն, նաւարկութիւն, ծովագնացութիւն. -хóдъ ա. նաւագնաց, ծովագնաց. -храни́лище չ. Ջրամբար, Ջրի պահեստարան. -хрýщъ, á ա. մեծ Ջրալողիկ. -черпáтельный ած Ջուր հանելու. в—ая маши́на; -чисти́тельный ած. Ջուր մաքրելու, Ջուր զտելու. в—ая маши́на.

Вóдо|чка նւզ. տ. Вóдка; -чный ած. արաղի, օղու, ցքու. в. зáпахъ; в. завóдъ.

Водо|я́мина, -я́мица է. Ջրով լցուած փոս:

Водрáться (вдерýсь -рýтся; անց. водрáлся -дралáсь -дралóсь -драли́сь) տ. Вдирáться.

Водру|жáльный крестъ եկղ. այն խաչը, որ եկեղեցին հիմնելիս տնկում են այն տեղում, որտեղ որ սեղանը (престóлъ) պէտք է շինուի. -жáть, -зи́ть (-жý -зи́шь -зя́тъ) ն. կանգնեցնել, տնկել, ցցել, դնել. в. знамёна; -ся կր. տընկուել, դնուել, կանգնեցնուել. -жённый (-жёнъ -женá, ó) բյ. ած. տնկուած, ցցուած, կանգնած:

Вó|дчикъ տ. Води́льщикъ; -дъ ա. բուծանելը, պահելը (ընտանեկան կենդանիների):

Воды́рь, я́ ա. կոյրերին առաջնորդող:

Во|дяни́къ, à ա. 1, Ջրով լիքը, մէջը ջուր ունեցող քար. 2, ռմկ. Ջրերում ապրող պիղծ ոգի. 3, տ. Водожи́лъ և Водолю́бъ; -дяни́стый ած. Ջրային, Ջրոտ, Ջրջրոտ, Ջրակալած. в—ая я́года; *անբովանդակ, աժգոյն, անիմաստ, անհամ. в—ая прóза; в—ые стихи́; -дя́ница է. 1, Ջրաբնակ պիղծ ոգի, էակ. 2, Ջրով շինած թանձր ձաւար. -дя́нка է. 1, փոքրացող խմիչք, օշարակ. 2. տ. Водяни́ца; 3, բժ. Ջրգողութիւն. в. мозговáя, груднáя եւն. -дянóй 1, ած. Ջրային, Ջրով (շարժուող, տնկող եւն), Ջրա—. в—áя мéльница Ջրաղաց. в—ы́я крáски; в—ы́я растéнія; в. пéрецъ, բս. Polygonum hydropiper, Ջրապղպեղ. в—ы́е метеóры Ջրային օդերեւոյթներ (ամպ, մէգ, անձրեւ, ցօղ, ձիւն, եղեամ, կարկուտ եւն). в—ы́е знáки

գործարանի կնիքը, ‹մուհրը› թղթի, թղթադրամի վրայ, որ պարզ երեւում է, երբ բռնում ես թուղթը կամ թղթադրամը լոյսի դէմ. в—óе отоплéнiе *ջրատաք.* բնակարանների տաքացնելը ջրային խողովակների միջոցով (փոխնակ փայտի). в—áя болѣзнь *բժ.* Hydrops, ջրգողութիւն. в. змѣй *աստղ.* հարաւային համաստեղութիւն մի. 2, (իբրև) *ած.* *տ.* 1, *տ.* Водяникъ 2; 2. գետեզրեայ գործերի վերակացու, հսկող. -(вó)дяность *ի.* ջրոտութիւն, ջրախառնութիւն. в. крóви; (вó)дяный *տ.* Водянистый; -дянѣть, отв—, *չ.* ջրակալել, плоды водянѣютъ отъ дождя, росы и тумáновъ.

Воé‖вать (воюю -ютъ) 1 *չ.* съ кѣмъ *կմ* прóтивъ когó պատերազմել, կռուել. վիճել, տրմուկ հանել. 2. *ն.* когó նուաճել (պատերազմելով). -вóда *տ.* 1, զօրավար. большóй в. սպարապետ, վերին հրամանատար. в. прáвой, лѣвой рукú զօրքի աջակողմեան, ձախակողմեան գնդի զօրավարը. 2, *Նոր.* քաղաքապետ, քաղաքի իշխան, դատաւոր. -вóдичъ *տ.* *Նոր.* զօրավարի որդին. -вóдскiй *ած.* զօրավարի, -բակած. -вóдство *չ.* 1, զօրավարութիւն, սպարապետութիւն. 2, քաղաքապետութիւն, դատաւորութիւն. воевóда 2-րդ յանձնած քաղաքն իր դատաւոր. -вóдствовать (-ствую -ютъ) *չ.* 1, զօրավարութիւն, սպարապետութիւն անել. 2, քաղաքապետութիւն անել. -вóдчина *ի.* քաղաքապետի, դատաւորի տեղը. -вóдша *ի.* զօրավարի, սպարապետի, քաղաքապետի կինը:

Воединó *մ.* *եկ.* *ու.* միասին, 'ի միասին:

Военa‖чáлiе *չ.* զօրավարութիւն, սպարապետութիւն. -чáльникъ *տ.* զօրավար, սպարապետ, ռազմավար. -чáльническiй, -чáльничiй, чья, чье *ած.* զօրավարի, ռազմավարի. -чáльство *չ* զօրավարութիւն, սպարապետութիւն, ռազմավարութիւն. -чáльствовать (-ствую -ютъ) *չ.* զօրավարութիւն, սպարապետութիւն անել:

Военно‖начáльникъ *տ.* Военачáльникъ; -плѣнный *ած.* պատերազմի ժամանակ գերուած. -похóдный *ած.* պատերազմական արշաւանքի. в—ая канцелярiя; -рабóчiй *ած.* *Նոր.* պատերազմական գործերի մշակ. в—iе баталióны; -сирóтскiй *ած.* զինուորականների որբերի. в. домъ; -служáщiй, аго *տ.* զինուորական պաշտօնեայ. -служитель *տ.* զինուորական, պատերազմական գործերի ստորին ծառայ. -слѣдственный *ած.* զինուորականների զանցառութիւնների, յանցանքների քննութեանը վերաբերող. в—ое дѣло; -сухопýтный *ած.* ցամաքային զօրքի. в—ое вѣдомство; -учéбный *ած.* զինուորական կրթական, զինուորականների կրթութեանը վերաբերող. в—ое заведéнiе.

Воéн‖ный *ած.* 1, պատերազմական, ռազմա—, մարտա—. в. корáбль, флотъ; в—ое врéмя; 2, զինուորական. министéрство в—ое; в. совѣтъ, судъ զին. խորհուրդ, դատարան. в. человѣкъ *կմ* воéнный, аго *տ.* զինուորական, զօրական. -щина *ի.* *հւք.* *ռմկ.* զինուորականներ, սպաներ, զօրականներ. 2, զինուորականների վարք ու բարքը, ոգին, գերակշռութիւնը:

Во‖жáкъ, à *տ.* առաջնորդ, -նորդ զ, ուղեցոյց. -жáный *ած.* ձեռնասուն, վարժեցրած. в. медвѣдь; -жáтай, -жáтый, аго *տ.* ուղեցոյց. առաջնորդ:

Вожде‖лѣнiе *չ.* *եկ.* *ու.* բուռն տենչ, փափագ, ցանկութիւն, եղձ, բաղձանք. -лѣнный *ած.* խիստ ցանկալի, սիրելի, տենչալի. փափագելի, ըղձալի. -лѣть *չ.* *սկւ.* *գործծ.* *չ.* խիստ ցանկանալ, տենչալ, փափագիլ բաղձալ:

Во‖ждéнiе *չ.* տանելը, վարելը, առաջնորդելը, ղեկավարելը. -ждь, я *տ.* *եկ.* *ու.* 1, զօրավար, զօրապետ. 2, գլուխ, պետ, առաջնորդ. держáвный в. ազգապետ, վեհապետ. 3, *տաճ.* առաջնորդ, ուղեցոյց. -жевáтый *ած.* վարեցող, հեզահամբոյր, քաղցրաբարոյ:

Вó‖женый, аго *տ.* *ռմկ.* -женая, ой *ի.* ուրախ, զուարթ, խնդացող, կենդանի այր, կին:

Вож‖жá *ի.* (*Նոր.* вóжжу; *սովոր.* *յ.* вóжжи, жéй) սանձափոկ(եր), լծած ձիու սանձի թոկ(եր)ը, փոկ(եր)ը. дать вóжжи лóшади ձիու սանձը թողնել, թուլացնել. -жáнiе *չ.* թոկերի (փոկերի) սանձից կապելը. -жáть *ն.* թոկերը (փոկերը) լծած ձիու սանձից կապել. в. лóшадь; -ся 1, *ռմկ.* մէկին ընկերակցել, մէկի հետ ընկերութիւն անել, ծանօթութիւն ունենալ. 2, *ռմկ.* մի բանի մէջ խառնուիլ, մի բանի մէջ ընկնիլ. դէս ու դէն ընկնիլ, ջանալ, աշխատել. -жевóй *ած.* սանձափոկերի. вожжевáя, óй *ի.* *Կոլգ.* նաւաքարշ պարան:

Воз, вос (вз, вс) *նխդ.*, որ բառերի հետ միանալով նշանակում է. *ա,* գործողութեան սկիզբը, *օր.* возгремѣть, возжéчь (=загремѣть, зажéчь *տ.* За Д; *բ,* դէպի վեր տանելը, բարձրանալը, *օր.* возносить, восходить; *գ,* գործողութեան անդրադարձութիւնը կմ ստացութիւնը, *օր.* возвращáть, воздавáть; возвеличивать, восхвалять. (Воз դրւում է ձայնաւորներից—передъ голосовыми соглáсными—և ձայնաւորների առաջ, ինչպէս և с-ի առաջ. իսկ вос այն բառերի առաջ, որոնք սկսւում են к, п, т, ф, х, ц, ч, ш, щ տառերով, *օր.* воскипѣть, восхóдъ, воспроизводить *ևն*):

Воз‖благодарить (-рю -рятъ) *ն.* գոհանալ, գոհութիւն, շնորհակալութիւն անել. -блестѣть (-щу -стятъ) *չ.* շողալ, շողշողալ, սկսել փայլել. -блистáнiе *չ.* փայլելը, շողալը, շողշողալը:

Возбра‖нитель *տ.* -нительница *ի.* մի բան արգելող, մի բանի խոչնդոտ եղող այր, կին. -нительный *ած.* արգելող, արգելիչ, արգելք դնող, արգելական. в. закóнъ; -нять, -нить (-ню -нятъ) *ն.* что комý մէկին մի բան արգելել, չթողատրել. -няться *կր.* արգելուիլ, չթողատրուիլ:

Возбу‖дитель *տ.* -дительница *ի.* գրգռող, ‹սրող›, սադրող, խթան տուող այր, կին, գրգիչ. -дительность *ի.* գրգռողութիւն, գրգիռ, գրգռողութիւն. -дительный *ած.* գրգռիչ, սադրիչ. в—ое лѣкáрство գրգռիչ դեղ, դարման. -дить (-жý -дятъ), ся *տ.* Возбуждáть, ся; -ждáемость *ի.* դիւրագրգռութիւն. -ждáть, -дить *ն.* 1, когó մէկին զարթեցնել (քնից). 2, когó մէկին գրգռել, գրգել, ‹սրել›, սադրել. 3, что մի բան առաջացնել, առաջ բերել, յարուցանել, ծագեցնել. в. аппетитъ; в. удивлéнiе, зáвисть, жáлость, негодовáнiе; в. вопрóсъ; в. прóтивъ когó-либо дѣло *իրւբ.* մէկի դէմ դատական գործ սկսել, գանգատ տալ. ся *կր.* 1, զարթեցնուիլ. 2, գրգռուիլ, գրգուիլ. 3, առաջացնուիլ. -ждéнiе *չ.* գրգռում, գրգիռ, գրգռմունք, վրդովմունք, անհանգստութիւն. -ждённый (-дёнъ -денá, ó) *բյ.* *ած.* և *ած.* գրգռուած, յուզուած, խռովուած:

Возве‖дéнецъ, нца *սկւ.* *գործծ.* *տ.* Временщикъ; -дéнiе *չ.* բարձրացնելը, վերև տանելը

վերև հանելը. -дённый (-дёнъ -дена́, о́) ըն. ած. բարձրացրած:

Возвели́‖ченіе, -чива́ніе չ. 1, մեծացնելը. 2, բարձրացնելը, պատիւ, փառքի հասցնելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, մեծացնել, շատացնել. 2, մեծացնել, բարձրացնել, փառքի ու պատուի հասցնել, գովաբանել. **-ся** անդր. 1, մեծանալ, շատանալ, բազմանալ. 2, բարձրանալ, առաջանալ. փառքի ու պատուի հասնել:

Возвер‖га́ть, -гнуть (*անց.* -гъ гла, о) ն. եկ. ու. դնել, ձգել մի բանի վերայ. *в. на кого́-либо упова́ніе, наде́жду յոյսը մէկի վերայ դնել. *в. на Го́спода печа́ль նախախնամութեանը անձնատուր լինել, ամէն բան նախախնամութեանը թողնել. **-ся** կր. դնուիլ, ձգուիլ. **-же́ніе** չ. դնելը, ձգելը (մի բանի վերայ):

Воз‖веселе́ніе չ. բերկրեցնելը, ուրախացնելը, խնդացնելը. **-веселя́ть, -весели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. բերկրեցնել, ուրախացնել, խնդացնել, հրճուեցնել. **-ся** անդր. ուրախանալ, խնդալ, հրճուիլ, բերկրիլ:

Воз‖вести́, -ве́сть (-веду́ -ду́тъ; *անց.* -вёлъ -вела́, о́). **-вести́ся** տ. Возводи́ть, ся; **-води́ть** (-вожу́ -дятъ), -вести́ ն. 1, տ. Взводи́ть 1; 2, բարձրացնել, պատուի աստիճանի հասցնել. в. на престо́лъ գահ բարձրացնել. в. въ санъ архіепи́скопа; в. предположе́ніе на сте́пень непрело́жной исти́ны; 3, տ. Взводи́ть 3; 4, կանգնեցնել, շինել, կառուցանել. в. зда́ніе; 5, տ. Взводи́ть 5; **-ся** կր. բարձրացնուիլ, պատուի, աստիճանի հասցնուիլ. **-во́дка** է. վերև բարձրացնելը, վերև հանելը, վերև տանելը, վարելը в. су́дна вверхъ по рѣкѣ́ նաւի գետն 'ի վեր բարձրացնելը. **-во́дный** ած. վերամբարձ, վերև տանող. в. мостъ *հնց.* կախուն (և ոչ թէ գետի մակերևոյթի վերայ ձգած, ոչ թէ լողուն) կամուրջ. в—ое су́дно գետն 'ի վեր բեռնակիր նաւեր քարշող նաւ:

Воз‖врати́мость է. մի բան յետ դարձնելու կամ յետ ստանալու կարելիութիւնը. в. имѣ́нія, расхо́довъ; **-врати́мый** ած. յետ դարձնելի, յետ տալու, վերադարձնելի. **-врати́ть** (-щу́ -ти́тъ), **ся** տ. Возвраща́ть, ся; **-вра́тный** ած. 1, յետ դարձող, յետ տանող. на в—омъ пути́ домо́й տուն վերադառնալիս. в. тифъ *բժ.* անդրադարձ տիֆ. в. глаго́лъ *քերկ.* անդրադարձ բայ. **-вра́тъ** ա. 1, տ. Возвраще́ніе; 2, *աստղ.* արեգակի դարձը, մուտքը Խեցգետնի կամ Այծեղջիւր մէջ. **-враща́ть, -врати́ть** ն. 1, յետ դարձնել, յետ տալ, վերադարձնել. в. за́нятыя де́ньги; в. визи́тъ փոխադարձ այցելութիւն անել. 2, յետ ստանալ, յետ դարձնել, վերստանալ. тру́дно в. поте́рянное здоро́вье; **-ся** 1, անդր. յետ դառնալ, վերադառնալ. в. въ оте́чество; 2, անդր. կրկնուիլ, կրկին յայտնուիլ, երևալ. վերանորոգուիլ. 3, կր. վերադարձնուիլ. յետ տրուիլ. **-враще́ніе** չ. 1, յետ դարձնելը, վերադարձնելը, յետ տալը. 2, յետ ստանալը. 3, վերադառնալը, յետ դառնալը. վերանորոգուիլը:

Воз‖выша́ть, -вы́сить (-шу -сятъ) ն. 1, բարձրացնել. պայծառացնել, վեհ վսեմ ցոյց տալ. в. зда́ніе շինութիւնը բարձրացնել. э́то зрѣ́лище возвыша́етъ ду́шу; 2,* բարձրացնել, շատացնել. в. цѣ́ну, пла́ту, по́шлину; в. го́лосъ ձայնը բարձրացնել. 3, տ. Возводи́ть 2; в. въ сте́пень *ալգ.* աստիճանի բարձրացնել. 4, *հնց.* մեծացնել, գովասանել, գրուատել. **-ся** 1, անդր. բարձրանալ. вода́ въ рѣкѣ́ возвыша́ется; на горѣ́ возвыша́ется ба́шня; на това́ры возвыша́ются цѣ́ны; 2, կր. բարձրացնուիլ. **-выше́ніе** չ. 1, բարձրացնելը. 2, բարձրանալը. 3, բարձրութիւն, բլուր. **-вы́шенность** է. 1, բարձրութիւն, վեհութիւն, վսեմութիւն в. души́, чувствъ, о́браза мысле́й; 2, տ. Возвыше́ніе 3; **-вы́шенный** 1, ըն. ած. բարձրացրած, բարձր. в—ая мѣ́стность; 2, ած. *բարձր, վեհ, վսեմ. в—ыя мы́сли; в. слогъ; 3, բարձրացրած, շատացրած, չափազանցրած. в—ыя цѣ́ны.

Возвѣва́ть, ся, -вѣ́ять, ся տ. Взвѣва́ть, ся.

Воз‖вѣсти́тель ա. **-вѣсти́тельница** է. ազդարար, մի բան ազդարարող, յայտարարող այր, կին, մունետիկ. **-вѣсти́тельный** ած. ազդարարող, յայտարարող. **-вѣща́ть, -вѣсти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. և չ. что կամ о чёмъ кому́ յայտարարել, ազդարարել, յայտնել. հաղորդել. в. и́стину; в. о побѣ́дѣ, о мі́рѣ; **-ся** կր. յայտարարուիլ, ազդարարուիլ, քարոզուիլ. **-вѣще́ніе** չ. ազդարարելը, յայտարարելը, յայտնելը:

Возвѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ), **ся** տ. Возвѣва́ть, ся.

Возгла́віе տ. Изголо́вье.

Возгла‖си́тель ա. **-си́тельница** է. բարձրաձայն յայտարարող, ազդարարող, ասող, մաղթող այր, կին. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ), **ся** տ. Возглаша́ть, ся; -(во́-)съ ա. 1, բացականչութիւն, կանչ, կոչ, գոչ. 2, *եկղ.* աղօթքի, մաղթանքի վերջին խօսքերը, որ քահանան բարձրաձայն ասում է. **-ша́тель, -ша́тельница** տ. Возгласи́тель, -ница; **-ша́ть,** -си́ть ն. 1, բարձրաձայն ասել, արտասանել, յայտարարել. 2, *եկղ.* բարձրաձայն ասել (թէ ասել), արտասանել (աղօթք, մաղթանք), մաղթել. **-ся** կր. ասուիլ, մաղթուիլ, արտասանուիլ, **-ше́ніе** չ 1, բարձրաձայն ասելը, արտասանելը, մաղթելը. 2, *եկղ.* աղօթքի կամ մաղթանքի վերջին խօսքերը, որ քահանան կամ սարկաւագը բարձրաձայն ասում են. 3, *ճրտ.* ճառի կամ յօդուածի հակիրճ և խտացեալ վերջաբանը:

Воз‖гнуша́ться անդր. кѣмъ կամ чѣмъ մէկից, մի բանից զարշիլ, պժգալ. զէջի մէկը, մի բան զզուանքով վերաբերուիլ. **-говори́ть** (-го́ворю -го́ворятъ) չ. *հնց.* սկսել խօսիլ, ճառել:

Воз‖го́нка է. *քիմ.* մարմնի ցնդական մասերի թորմամբ վերև բարձրացնելը. **-го́ночный** ած. վերբերեալ նպատակին ծառայող. **-го́нъ** ա. թորմամբ վերև բարձրացած ու նստած մարմնի ցնդական նիւթերը. **-гоня́ть,** взогна́ть ն. *քիմ.* մարմնի ցնդական նիւթերը թորմամբ վերև բարձրացնել:

Возго‖ра́емость է. դիւրավառութիւն. **-ра́емый** ած. դիւրավառ. **-ра́ніе** չ. վառուիլը. **-ра́ть, ся.** -горѣ́ть, ся անդր. սկսել վառուիլ, այրուիլ, բռնկուիլ, բորբոքուիլ, բոցավառուիլ. *возгорѣ́лась война́; *возгорѣ́лось жела́ніе.

Воз‖горди́ть (-жу́ -ди́тъ) ն. հպարտացնել, գոռոզացնել. по́чести возгорди́ли его́; **-ся** անդր. **-гордѣ́ть** չ. հպարտանալ, գոռոզանալ. **-горѣ́ніе, -горѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Возгора́ніе, -ра́ть, ся; **-гремѣ́ть** (-млю́ -мя́тъ) չ. սկսել գոռալ, թնդալ, որոտալ, գղրդալ, ղօղանջել:

Воз‖гри́вецъ, вца, **-гри́викъ** ա. *ռմկ.* **-гри́вица** է. փնչքոտ, խնչքոտ այր, կին. **-гри́вить** (-влю -вятъ), зав—, ն. *ռմկ.* փնչքոտել, խնչքոտել. **-гри́вый** ած.

փղձիքոտ, խլնքոտ. -грйвѣть չ. ռմկ. խլնքոտիլ, փղձիքոտիլ. -грй, й ի. (մեւք. յ. вóзгри, éй) խլըլինք, փղլինք. -грякъ, á ա. 1, տ. Возгрйвецъ; 2,* ոգորմելի, անարգ մարդ:

Воз‖гущáть, -густйть (-щý -стятъ) ն. թանձրացնել, խտացնել. -ся 1, անդր. թանձրանալ, խտանալ. 2, կր. թանձրացնուիլ, խտացնուիլ. -гущéніе չ. թանձրացում:

Воз‖даваніе չ. 1, յետ տալը, վերադարձնելը. 2, հատուցանելը, փոխարինելը. 3, ցոյց տալը, մատուցելը. -давáть (дáю -ютъ), -дáть ն. что комý 1, եկղ. ու. յետ տալ, վերադարձնել. 2, հատուցանել, փոխարինել. 3, ցոյց տալ, մատուցել в. заслýгамъ дóлжную справедлйвость; в. комý честь; -ся կր. 1, յետ տրուիլ, վերադարձնուիլ. 2, ցոյց տրուիլ, մատուցուիլ. побѣдйтелю воздаются пóчести; -данный (-данъ -данá, о) ըյ. ած. տրուած, հատուցուած, մատուցուած, յետ դարձրած. -дáтель, -дáтельница տ. Воздайтель, -ница; -дáть (воздáмъ -дáшь -дáсть; -дадймъ -дйте -дýтъ — ապառնի. անց. вóздалъ -лá, о), ся տ. Воздавáть, ся; -даяніе չ. հատուցում, փոխ, փոխարինութիւն. -даятель ա. -даятельница ի. հատուցանող, փոխարինող այր, կին:

Воздви‖гáть, -гнуть ն. 1, շինել, կառուցանել, կանգնեցնել. в. храмъ, памятникъ; 2, յարուցանել, առաջացնել. в. гонéніе հալածանք սկսել. -ся. 1, անդր. բարձրանալ, վեր կենալ. 2, եկղ. ճանապարհ ընկնել, ուղևորիլ. 3, կր. շինուիլ, կառուցանուիլ, կանգնեցնուիլ, յարուցանուիլ. -жéніе չ. 1, շինելը. կառուցանելը, կանգնեցնելը. -(й)женіе չ. В. Крестá եկղ. Խաչվերաց. -женскій ած. 1, յանուն Խաչվերացի շինած. в—ая цéрковь; 2, Խաչվերացի եկեղեցու. в. прихóдъ; -зáльный крестъ Խաչվերացի տօնին զարդարուած խաչը:

Воз‖держáніе, -дéрживаніе չ. 1, մի բանից հեռու, յետ պահելը. 2, ժուժկալութիւն. չափաւորութիւն. -дéрживать, -держáть (-жý -жать) ն. когó отъ чегó մէկին մի բանից յետ պահել, հեռու պահել. в. отъ порóковъ; -ся անդր. ժուժկալել. մի բանից հեռու կենալ, հրաժարուիլ. в. отъ вспы́льчивости, отъ крѣпкихъ напи́тковъ, отъ голосовáнія; -дéржность ի. ժուժկալողութիւն, զգաստութիւն. չափաւորութիւն. -дéржный ած. ժուժկալող, ժուժկալ, զգաստ, չափաւոր. в. человѣ́къ; в—ая жизнь; в. на язы́къ, на словá իր լեզուն պահող, իր խօսքերը կշռող, զգոյշ. онъ воздéржонъ на рýку նա կռուից, ծեծից հեռու է:

Воз‖дойть տ. Вздойть; -дохнýть տ. Воздыхáть.

Воздремáть տ. Вздремáть.

Воздухо‖боязнь ի. օդավախութիւն, եթերավախութիւն (որ նկատուած է մի քանի բոյսերի մէջ). -вйдный ած. օդակերպ. в. газъ; -вйдъ ա. բս. Aërides, օդածաղիկ (ձուատակներից կամ խոլորձներից – Orchidaceae); -гнётный ած. օդ սեղմող, խտացնող. -дýвный ած. օդ մատակարարող. в—ые мѣхá, — я́щики; в—ыя машйны; -ёмкость ի. 1, օդապահութիւն (դեանի, հողի մէջ). 2, տ. Сквáжность; -жóмный տ. Воздухогнётный; -мѣ́ріе չ. 1, օդաչափութիւն. 2, ուսում օդաչափութեան. -мѣ́рный ած. օդաչափ. в—ыя орýдія; -мѣ́ръ ա. օդաչափ, եթերաչափ (օդի խտանալն և նօսրանալը չափելու գործիք). -нагнетáтельный насóсъ օդամուղ, օդը խտացնող, մի տեղում ամբարող, օդ հաւաքող գործիք. -нагрѣвáтельный ած. օդ տաքացնող, օդ տաքացնելու. в—ые снаряды; -нóсный ած. օդատար, օդաբեր, օդ պարունակող. в—ые пáры; -обрáзный տ. Воздуховйдный; -очистйтельный ած. օդ մաքրող. в—ыя машйны; -плáваніе չ. օդագնացութիւն, օդանաւութիւն. -плáватель ա. -плáвательница ի. օդագնաց, օդանաւ, օդաչու այր, կին. -плáвательный ած. օդագնացութեան, օդանաւութեան. -плáвкій ած. զլխահալ, որ բարեխառն օդի մէջ արդէն հալուում և կամ հեղուկ է լինում (ինչպէս ջուրը, սնդիկը). -провóдный ած. օդատար, օդ անցկացնող. в—ая трубá; -провóдъ ա. 1, չնմ. օդամուղ. 2, երժ. երգեհոնի խողովակները. -сгустйтельный ած. օդ խտացնող, թանձրացնող. в. котёлъ; -хранйтель ա. օդի պահեստարան, օդամբար. -чистйтельный տ. Воздухоочистйтельный.

Вóз‖духъ ա. 1, օդ, եթեր. святóй в. (նաւավարների լեզուով) քամի. вы́йти на в. անից դուրս գալ. занимáться, обѣдать на в—ѣ բացօթեայ պարապել, ճաշել. на вóльномъ в—ѣ պարզ երկնքի տակ, դուրսը. благорастворéніе воздýховъ (եկղ. մաղթանքի մէջ) լաւութիւն, առատութիւն երկրի. 2, նկրչ. նկարի, պատկերի օդային մասը ամպերով են. 3, вóздухи, овъ յ. ա, եկղ. սուրբ անօթների քօղեր. բ, (եւ воздухá, óвъ) ծակեր, անցքեր հնոցի պատերի մէջ, որոնցով խանութիւնը քաշւում է. -дýшный ած. 1, օդի, օդային, եթերային. в—ая густотá, тя́жесть, упрýгость; в—ыя явлéнія, перемѣ́ны օդերևոյթներ, օդային, եթերային փոփոխութիւններ. 2,* խիստ թեթև, նուրբ, բարակ. в—ая ткань, — кисея; в—ая болѣ́знь բժ. օդախտ, օդացաւութիւն. в. насóсъ օդահան մեքենայ, գործիք. в—ые кáмни օդաքարեր, տ. Аэролйтъ; в. кирпйчъ չթրծած, լիկ օդում չորացրած աղիւս. в. шаръ տ. Аэростáтъ; в. пирóгъ ուռուցիկ կարկանդակ (պատրաստած ձուից, պտուղներից և շաքարից) в—ые зáмки օդային ամրոցներ, ցնորքներ, երազներ, անիրագործելի մտքեր:

Воз‖дымáніе, -дымáть, ся տ. Взды‖áніе, -мáть, ся; -дымáтельный ած. բարձրացնող, վերացնող:

Воздымйться (-млюсь -мя́тся) անդր. սկսել ծըխալ, ծուխ կամ գոլորշի արձակել:

Воз‖дыхáніе չ. 1, հառաչելը, ախ ու վախ քաշելը. «...самъ Дýхъ ходáтайствуетъ за насъ в—іями неизречéнными» այլ ինքն Հոգին բարեխօս լինի 'ի հեծութիւնս անմռունչս (առ Հռովմ. 8_{26}). 2, տ. Вздохъ; -дыхáтель, ա. -дыхáтельница ի. սիրուց մրմնջող, ախ ու վախ քաշող այր, կին. -дыхáть, -дохнýть չ. հառաչել, ախ ու վախ քաշել, հոգոց հանել. в. съ печáли, съ огорчéнія.

Воз‖дѣвáніе չ. վերև բարձրացնելը, վերամբառնալը. -дѣвáть, -дѣть ն. վերև բարձրացնել, վերամբառնալ, վերատաքել. -дѣйствіе չ. փոխադարձ ազդեցութիւն, ներգործութիւն. ընդդիմադրութիւն. ճնշում, ազդեցութիւն. -дѣйствовать (-ствую -ютъ) չ. (փոխադարձաբար) ազդել, ներգործել:

Воздѣ‖ланіе չ. վարելը, հերկելը, մշակելը. -латель ա. -лательница ի. հողը վարող, մշակող, գործող այր, կին. -лать, ся տ. Воздѣ́лывать, ся; -лка ի. -лываніе չ. վարելը, հերկելը, մշակելը. -лыватель ա. -лывательница ի. 1, հողագործ, հողը վարող, մշակող այր, կին. 2,* առհ. մշակող,

ուսումնասիրող, աշխատասիրող այր, կին. -лывать, -лать ն. 1, հողը վարել, հերկել, մշակել, գործել. в. пашню, поля; 2,* առհ. մշակել, ուսումնասիրել, աշխատասիրել. в. науку; -ся կր. վարուիլ, հերկուիլ, մշակուիլ, *ուսումնասիրուիլ:

Воздѣть (-дѣну -нуть; անց. воздѣлъ, ла, о) [տ. Воздѣвать.

Воз||жа́ տ. Вожжа́,

Возжа́лобиться (-блюсь -бятся) չ. ռմկ. գանգատուիլ, տրտնջալ, սիրտը բացել մէկի առաջ:

Возжа́ться տ. Вожжа́ться.

Возже||ла́ніе չ. ցանկանալը, փափագելը. -ла́ть չ. սկսել ցանկանալ, փափագել, տենչալ, բաղձալ:

Возже́||ніе չ. վառելը, *գրգռելը, բորբոքելը. -нный (-нъ -на́, о́) են. ած. վառուած, *բորբոքուած, գրգռուած:

Воз||же́чь (-жгу́ -жжёшь -жгу́ть; անց. возжёгъ -жгла́, о́, ли́), ся տ. Возжига́ть, ся; -жига́ніе չ. վառելը. *բորբոքելը, գրգռելը. -жига́тель ա. -жига́тельница ի. մի բան վառող, *բորբոքող, յուզող, գրգռող այր, կին. -жига́ть, -же́чь ն. 1, վառել, լուցանել (գր.). в. огонь, свѣчи; 2,* բորբոքել, գրգռել, յուզել. в. стра́сти, войну́, вражду́; -ся անդր. և կր. վառուիլ, *բորբոքուիլ, յուզուիլ. в. стра́стью կրքից կուրանալ, կրքով բորբոքուիլ:

Воз||зва́ніе չ. 1, յետ կանչելը. 2, կոչ, կանչ, հրաւէր. в. къ оборо́нѣ отъ непрія́теля կոչ, կանչ թշնամուց պաշտպանուելու. 3, Աստուծու անունը կոչելը, Աստծուն դառնալը. -званный (во́ззванъ -ана́, о) են. ած. յետ կանչած, կոչուած, հրաւիրուած. -зва́ть (-зову́ -ву́тъ; անց. воззва́лъ -ла́, о) տ. Воззыва́ть; -зва́ться անց. воззва́лся, -звала́сь -звало́сь, -звали́сь) կր. յետ կանչուիլ, յետ կոչուիլ:

Воз||зрѣ́ніе չ. 1, նայելը, աչքը, ուշադրութիւնը մի բանի վերայ դարձնելը. в. на чудеса́ приро́ды; 2, հայեացք, կարծիք, հասկացողութիւն. 3,* բարեհայեցողութիւն, նկատառութիւն. пове́ргнуть дѣло, про́сьбу на высоча́йшее в.; -зрѣ́ть (-зрю́ -зря́тъ) տ. Взира́ть.

Воз||зыва́ніе չ. յետ կանչելը. կանչելը, կոչելը, դոչելը, դառնալը. -зыва́ть, -зва́ть ն. 1, յետ կանչել. դուրս կանչել. 2, կոչով, հրաւէրով, խնդրով դառնալ, դիմել մէկին:

Во́||зикъ ա. նուազ. սայլակ, սայլիկ, թեթև սայլ. -зи́льный ած. կրելու, տանելու. в—ая телѣ́га, в. я́щикъ; -зи́льщикъ ա. կրող. в. брёвенъ, песку́; -зи́ть (-жу́ -зятъ) (հմմ. Везти́) ն. տանել, կրել (սայլով, գրաստով, նաւով կամ շալակով). -ся 1, կր. կրուիլ. 2, անդր. ա, *խիստ խնդալ, հրճուիլ, աղմուկ հանել. дѣти! переста́ньте в.; բ, *մի բանով զբաղուիլ, գեղեցիկ (գր.), պատառվիլ (գր.), մի բանի վերայ չարչարուիլ, 'մէլ անել', մի բանով ըլլիլ. -зи́ще ա. յաւ. մի ահագին սայլ. -зка ի. կրելը. в. снопо́въ.

Воз||лага́ть, -ложи́ть ն. что на что կամ на кого́ 1, մի բան մի բանի կամ մէկի վերայ դնել, ձգել. в. вѣне́цъ на главу́; 2,* յանձնել, հաւատալ. в. на кого́ поруче́ніе, до́лжность; *в. наде́жду, упова́ніе на кого́ յոյսը մէկի վերայ դնել. -ся կր. դրուիլ, ձգուիլ (մի բանի վերայ), *յանձնուիլ. -лега́ть, -ле́чь չ. նստել, բազմել. *հանգստանալ. «и когда́ наста́лъ часъ, Онъ возлёгъ и двѣна́дцать апо́столовъ съ Нимъ—բազմեցաւ և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա (Ղուկ. 22₁₄). -лежа́ніе չ. նստելը, բազմելը, նըս-տած, բազմած լինելը. -лежа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. на чёмъ-либо նստել, բազմել մի բանի վերայ. ճաշի նստել (հների մասին):

Возле||лѣ́яніе չ. փայփայելը, փաղաքշելը. գգուելը, քնքոյշ սիրով սնուցանելը, մեծացնելը. -лѣ́ять (-лѣю -ютъ) кого́ տ. Взлелѣ́ять.

Воз||лета́ніе, -лета́ть, -летѣ́ть (-чу́ -тя́тъ) տ. Взлета́ніе, -та́ть, -тѣ́ть; -лётъ ա. -летѣ́ніе չ. թռիչք:

Возле́чь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гуть; անց. возлёгъ -легла́, о́, -ли́) տ. Возлега́ть.

Воз||лива́льникъ ա. եկղ. անօթ անարին զոհի. -лива́ніе չ. մի բանի վերայ ածելը, թափելը. -лива́ть, -ли́ть ն. մի բանի վերայ ածել, թափել հեղուլ (գր.). -лива́ться կր. մի բանի վերայ ածուիլ, թափուիլ:

Возликова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. խիստ խնդալ, հրճուիլ, ցնծալ, 'փառ փառ անել':

Воз||ли́ть (возолью́ -льютъ; հրամ. возле́й) տ. Возлива́ть; -лія́ніе չ. 1, ածելը, թափելը, հեղուլը. 2, ծէս, որ հները հանդիսաւոր զոհաբերութեան ժամանակ կատարում էին. գինի և ուրիշ հեղուկ զոհ բերելով. вино́мъ сотвори́ть в.; *в о з л і я́ н і я յ. հոգն. արբեցողութիւն. изли́шнія в. сгуби́ли его́ здоро́вье.

Возло||же́ніе չ. մի բանի վերայ դնելը, ձգելը. *յանձնելը. -жи́ть (-жу́ -жатъ), ся տ. Возлага́ть, ся.

Во́злѣ մակ. (սեռ. հոլ.) մօտ, կշտին, քովը (տճ. հ.):

Воз||лѣза́ніе, -лѣза́ть, -лѣ́зть տ. Взлѣ||за́ніе, -за́ть, -зть.

Возлю||би́ть (-блю́ -бятъ) տ. Возлюбля́ть; -бле́ніе չ. սիրելը. -бленникъ ա. -бленница ի. սիրուած, պաշտուած այր, կին. -бленный ած. սիրուած, պաշտուած. в о з л ю б л е н н ы й, аго ա. -н н а я, ой ի. սիրական, սիրուհի. -бля́ть, -би́ть ն. սկսել սիրել, սիրով կապուիլ:

Возме́здіе չ. վարձ, վարձատրութիւն, հատուցում (յաճխ. վատ մտքով). преступле́ніе не остаётся безъ в—ія.

Возмести́ (-мету́ -ту́тъ) ն. աւելով կիտել, վերև ածել:

Возме́стка ի. տ. Возме́здіе.

Воз||мета́ніе չ. վերև ձգելը, ածելը, շպրտելը: -мета́ть, ся տ. Взмета́ть, ся I.

Возмечта́ть չ. о чёмъ 1, սկսել երազել, երևակայել. 2, մեծամտել, հպարտանալ, երազների, ցնորքների անձնատուր լինել:

Возмни́ть (-мню́ -мня́тъ) չ. о себѣ́ մեծամտել, իր մասին մեծ կարծիք կազմել:

Воз||мога́ть, -мо́чь, չ. եկ. ու. կարել (գր.), կարենալ, կարողանալ. -мо́жность ի. կարելիութիւն. հնարաւորութիւն. по в—и, по мѣ́рѣ в—и որքան կարելի, որքան հնարաւոր է. -мо́жный ած. կարելի, հնարաւոր. сдѣ́лать всё в—ое անել ինչ որ հնարաւոր է. -мо́чь (-могу́ -мо́жешь -гутъ); անց. возмо́гъ, -гла́, о́) չ. հնարաւորութիւն ձեռք բերել, տ. Возмога́ть.

Возму||жа́лость ի. արբունք. առնական հասակ. -жа́лый ած. արբունքի, առնական հասակի հասած. առնական, տղամարդու. в. видъ; -жа́ніе չ. արբունքի, առնական հասակի հասնելը. -жа́ть չ. արբունքի, առնական հասակի հասնել. չափահաս դառնալ:

Воз||мути́тель ա. -мути́тельница ի. խռովայոյզ, խռովարար, խառնակիչ այր, կին. -мути́тельный ած. 1, խռովայոյզ, մտքեր պղտորող, գրգռիչ. в—ое сочине́ніе, в—ыя письма; 2, քըս-

ատելի, անգոսնելի, զայրացուցիչ, անհանդուրժելի. в—ая сце́на; в—ая жесто́кость; **-мущáть, -мути́ть** (-мущý -ти́тъ) ն. 1, պղտորել. ճեղուկը ժամ տալ, խառնել. 2,* անհանգիստ անել, անհանգստացնել, խռովեցնել, վրդովեցնել. 3, գրգռել, դրդել. ապստամբեցնել. յուզել. в. наро́дъ; **-ся** 1, անդ. *ապստամբուիլ, ոտքի ելնել. 2,* զայրանալ. 3, էք. վրդովեցնուիլ, անհանգստացնուիլ. **-мущéніе** չ. 1, պղտորելը, անհանգստացնելը, գրգռելը. 2, խռովութիւն, խառնակութիւն, ապստամբութիւն. 3, աստղ. շեղում, խոտորում, վրիպում (մոլորակների կամ գիսաւորների շարժման մէջ). 3, բժշկ. շաղաշարժի (փայլաշարժի) յետ ու առաջ տալը, շարժելը. **-мущённый** (-щёнъ -щенá, ó) բյ. ած. պղտորուած. յուզուած, խռովուած, ալէկոծուած:

Возмѣ|щáть, -сти́ть (-щý -сти́тъ) ն. լրացնել, վարձատրել, փոխարէնը տալ, հատուցանել, փոխարինել. в. убы́тки; в. кому́-либо сдѣ́ланный имъ расхо́дъ; **-ся** էք. լրացնուիլ, փոխարինուիլ, փոխարէնը հատուցուիլ. **-мѣщéніе** չ. լրացում, վարձատրութիւն, փոխարինում, հատուցում. в. убы́тковъ.

Вознагра|ждáть, -ди́ть (-жý -ди́тъ) ն. что կմ кого́ за что чѣмъ 1, վարձատրել, հատուցանել, в. отли́чные по́двиги; 2, վերադարձնել, յետ դարձնել, շահել. փոխարինել. потéрянное врéмя в. прилежáніемъ; **-ся** անդ. և էք. վարձատրուիլ. **-ждéніе** չ. 1, վարձատրելը, հատուցանելը. 2, վարձատրութիւն, հատուցում, արխաւր, վարձ, վճար:

Вознамѣ|ревáться (-вáюсь -ются), **-ривáться, -ри́ться** (-рю́сь -ря́тся) անդ. մտադրուիլ, դիտաւորուիլ, մտքումը դնել:

Воз|негодовáть (-дýю -ютъ) չ. на что, на кого́ մի բանի, մէկի վերայ բարկանալ, զայրանալ. **-ненави́дѣніе** չ. ատելութիւն տածելը, ատելը. **-ненави́дѣть** (-жу -дятъ) ն. սկսել ատել, թշնամանել, ատելութիւն տածել:

Воз|несéніе չ. բարձրացնելը, վերացնելը. В. Госпо́дне Համբարձում Քրիստոսի, Համբարձման տօն. **-несéнскій** ած. Համբարձման եկեղեցու[ն վերաբերող]. в. прихо́дъ; в. свящéнникъ; **-нести́, -нéсть** (-сý -сýтъ; անց. вознёсъ -слá, ó, -сли́), **-нести́ся** տ. Возноси́ть, ся.

Воз|никáніе չ. 1, բարձրանալը, առաջանալը. 2, ծագելը, յայտնուելը, երեւալը. **-никáть -ни́кнуть** (անց. -ни́къ -кла, о) չ. 1, բարձրանալ, առաջանալ. 2, ծագել. ծնուել, յայտնուել, երեւալ. возни́кло сомнѣ́ніе; **-никновéніе** տ. Возникáніе; в. дрýжбы, — вражды́.

Возни́къ, à ա. 1, հնց. առհ. կառքի, լծելու ձի. 2, սայլ, բեռնած սայլ:

Вознимáть (возъéмлю -лю́тъ) ն. վերառնել:

Возни́|ца ա. եկ. ու. կառավար, սայլապան, սայլորդ. **-чі́й,** аго ա. 1, տ. Возни́ца; 2, աստղ. կառապան, կառավար[հիւսիսային համաստեղութիւն]ը:

Воз|носи́ть (-шý -óсятъ), **-нести́, нéсть** ն. 1, եկ. ու. բարձրացնել, կանգնեցնել, կառուցանել. «вонъ, како́й доми́на вознесли́»; 2,* վերառաքել. в. моли́твы; 3,* մեծացուցանել, գովաբանել, գովասանել, փառաբանել. в. Го́спода Бо́га нáшего; **-носи́ться, -нести́сь** 1, անդ. բարձրանալ. 2, *հպարտանալ, մեծամտիլ, փքուիլ. в. въ счáстіи, унывáть въ несчáстіи; 3, էք. բարձրացնուիլ, կանգնեցնուիլ. **-ношéніе** չ. 1, վերև տանելը, բարձրացնելը, վերառաքում. в. дарóвъ եկղ. վերաբերում (սուրբ պատարագի ժամանակ). в. моли́твъ къ престóлу Всевы́шняго; 2,* փառաբանութիւն, գովաբանութիւն. 3, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն:

Вознá ի. 1, աղմուկ, շփոթ, 'գալմագալ'. дѣ́ти завели́ կմ по́дняли в. ю; 2,* գլխացաւանք, չարչարանք, նեղութիւն: [ձեռք բերել:

Возобладáть չ. յաղթանակել, գերակշռութիւն

Возобно|ви́тель ա. **-ви́тельница** ի. վերանորոգող, վերականգնող, վերսկսող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -ви́тъ), **ся** տ. Возобновля́ть, ся; **-влéніе** չ. վերանորոգելը, վերականգնելը, վերսկսելը. в. во́здуха въ жилы́хъ покóяхъ օդի թարմացումը բնակարաններում. **-вля́ть, -ви́ть** ն. 1, վերանորոգել, նորոգել. 2, վերսկսել, կրկնել. в. ми́рные переговóры; 3, վերականգնել, վերականգնեցնել. в. закóны; **-ся** անդ. և էք. վերանորոգուիլ, վերսկսուիլ. возобнови́лась война́.

Во|зови́къ, á ա. լծկան ձի, սայլակիր ձի. **-зовóй** ած. 1, սայլով կրող. в—áя лóшадь; սայլով կրուող. в—óе сѣ́но; 2, սայլական, սայլաթուի համաձայն. в—áя плáта սայլագին. **-зóкъ,** зкá ա. 1, տ. Во́зикъ; 2, ձմրան սահնակ ձիգանով (կառքով). **-зóчекъ,** чка նւզ. տ. Возóкъ.

Возо|пи́ть, -пія́ть (-пію́ -ю́тъ) չ. սկսել բարձրաձայն ողբալ, գոչել, աղաղակել, սուգ ու շիւան անել, վայնասուն բարձրացնել. éсли они́ умóлкнуть, то кáмни возопію́тъ — եթէ դոքա լռեն՝ քարերը աղաղակեսցեն (Ղուկ. 19,$_{40}$):

Возрá|дованіе չ. 1, տ. Обрáдованіе; 2, ուրախանալը, ցնծալը, խնդալը. **-довать** (-дую -ютъ), **ся** տ. Обрáдовать, ся.

Возра|жáтель ա. **-жáтельница** ի. ընդդիմախօս, հակաճառող այր, կին. **-жáть, -зи́ть** չ. комý на что առարկել, հակաճառել, ընդդիմախօսել. վրայ բերել. **-жáться,** էք. առարկուիլ:

Возраждáть տ. Возрождáть.

Возра|жéніе չ. առարկութիւն, հակաճառութիւն, ընդդիմախօսութիւն. **-зи́ть** (-жý -зи́тъ) տ. Возражáть.

Воз|растáніе չ. 1, աճելը, մեծանալը. 2, շատանալը, աւելանալը. **-растáть, -расти́** (-щý -стýтъ; անց. возрóсъ -слá, ó) չ. 1, աճել, մեծանալ, 2, առհ. շատանալ, աւելանալ, ընդարձակուիլ, ծաւալիլ. **-расти́ть** (-щý -стя́тъ), **ся** տ. Возращáть, ся, **-(во́з)растный** ած. հասակի, տարիքի[ն վերաբերող]. в—ыя перемѣ́ны въ тѣлѣ живóтномъ; 2, հասակն առած, արբունքի հասած. в. ю́ноша; **-(во́з)растъ** ա. 1, հասակ, տարիք. в. младéнческій, óтроческій. 2, մնւզ. արբունք, չափահասութիւն. быть на в—ѣ հասակն առած, արբունքի հասած, չափահաս լինել. у ней дóчери на в—ѣ; 3, կարգ, դաս (աշակերտների). пéрвый, вторóй в.; **-ращáть, расти́ть** ն. սնուցանել. մեծացնել, կրթել. բուծանել. в. дерéвья, трáвы; в. дѣтéй; **-ся** էք. սնուցանուիլ, մեծացնուիլ, կրթուիլ, բուծանուիլ. **-ращéніе** չ. սնուցանելը. մեծացնելը, կրթելը, բուծանելը:

Возрев|новáніе չ. խանդ, խանդոտութիւն. **-новáть** (-нýю -ютъ) չ. խանդոտիլ, սկսել խանդոտութիւն անել: [գոռալ, բղաւել, ոռնալ:

Возревѣ́ть (-вý -вýтъ) չ. սկսել բարձրաձայն ու

Во́зриться (во́зрюсь -рятся) անդ. աչքերը մի բանի յառել, սեւեռել, ուշադրութեամբ մի բանի նայել, մի բան դիտել:

Возро‖ждáемость ի. կենսունակութիւն, վերածնուելու ընդունակութիւն. -ждáть, -дúть (-жу́ -дя́тъ) ն. վերածնել, վերարտադրել. վերանորոգել. в. желáніе, охóту նորից ցանկանալ, նորից ախորժել. -ся 1, անդր. վերածնուել, վերակենդանանալ, վերանորոգուել. 2, կր. վերածնուել, վերանորոգուել, վերարտադրուել. -ждéніе չ. 1, վերածնութիւն, վերակենդանութիւն, վերանորոգում. политúческое, духóвное, литерату́рное в.; 2, պատմ. *Վերանորոգութեան դար:

Воз‖роптáть (-пщу́ пщутъ) չ. на когó, на что սկսել տրտնջել, դժգոհ լինել. в. на свою́ судьбу́; -ростú տ. Возрастú.

Воз‖рыдáть չ. սկսել բարձրաձայն լալ, ողբալ, ոռնալ. -свирѣпѣ́ть չ. կատաղել, մոլեգնել, գազանանալ, 'գազազել'. -сіявáть, -сія́ть (-сія́ю -ютъ) չ. սկսել փայլել, շողալ, շողշողալ. -скорбѣ́ть (-блю́ -бя́тъ) 1, սկսել տխրել, տրտմել, վշտագնել. 2, նորից տխրել, տրտմել, վշտագնել:

Воз‖славля́ть, -слáвить (-влю -вятъ) ն. գովաբանել, գովասանել, գրուատել, ներբողել. -слáть (восшлю́ -ю́тъ; անց. возслáлъ, а, о) սկւ. գործծ. տ. Возсылáть.

Возсоеди‖нéніе չ. նորից միացնելը, միանալը. միացում, միութիւն. в. уніáтовъ съ правослáвною Цéрковью; -нúтель ա. -нúтельница ի. նորից միացնող այր, կին. -нúтельный ած. նորից միացնող. -ня́ть, -нúть (-ню́ -ня́тъ) ն. նորից միացնել, միաբանել. -ся անդր. վերստին միանալ, միաբանուել:

Воз‖создавáть (-здаю́ -ю́тъ) ն. նորից ստեղծել. նորից շինել, վերականգնել, վերանորոգել. -создáніе չ. նորից ստեղծելը, շինելը. վերականգնելը, վերանորոգելը. в. человѣ́ка ածբ. մարդկային բնութեան վերածնութիւնը, վերանորոգութիւնը. -создáть (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дадúмъ -дúте -ду́тъ; անց. возсóздалъ -лá -сóздало) տ. Возсо‖здавáть, -зидáть; -созидáть, -создáть ն. 1, վերաշինել, նորից կառուցանել. 2,* վերականգնել, վերանորոգել:

Воз‖ставáніе չ. 1, վեր կենալը. 2, ապստամբուելը, -բութիւն. 3, առարկելը, ընդդիմադրելը, -դրութիւն. 4, զարթնելը, արթնանալը. -ставáть (-стаю́ -ю́тъ), -стáть չ. 1, վեր կենալ, ոտքի ելնել, բարձրանալ. 2, ապստամբուել. 3, *առարկել, ընդդիմախօսել, ընդդիմադրել. 4, առաջանալ, առաջ գալ. возстáла бу́ря, враждá; 5, զարթնել, արթնանալ. կենդանանալ. յարութիւն առնել, յառնել (գր.). в. отъ сна; Христóсъ возстáлъ изъ мёртвыхъ.

Возстá‖вить (-влю -вятъ), ся տ. Возставля́ть, ся; -влéніе չ. վերաշինելը, վերականգնելը. -вля́ть, -вить (-влю -вятъ) ն. 1, տ. Возстановля́ть 1; в. домъ, цéрковь; в. правосу́діе, соглáсіе; 2, եկ. ու. վերստեղծել, վերակենդանացնել. 3, մաթմ. ուղղահայեաց [գիծ] քաշել նշանակուած կէտից. -ся կր. վերանորոգուել. վերստեղծուել:

Возстанáвливать, ся տ. Возстановля́ть ся.

Возстáніе չ. 1, ապստամբութիւն, խռովութիւն. 2, երկրիս մակերևոյթի վերայ մի տեղի բարձրութիւնը միւսի վերայ, որը որոշուում է հարթաչափով:

Возстано‖вúтель ա. -вúтельница ի. վերականգնող, -գնիչ, վերանորոգող, -գիչ այր, կին. -влéніе չ. վերականգնելը, վերանորոգելը. -вля́ть, -вúть (-влю́ -вя́тъ) ն. 1, վերականգնել, վերանորոգել. 2, ապստամբեցնել, գրգռել, գրգել. 3, բժշ. նիւթերից թթուածինը հանել, 'թթուածնատել'. -ся 1, անդր. վերականգնուել, վերանորոգուել. 2, կր. վերականգնեցնուել, վերանորոգուել:

Возстáть (-стáну -нутъ) տ. Возставáть.

Воз‖стенáть չ. սկսել հառաչել, տնքալ, տնքտնքալ, հոգոց հանել, թառանչել. -стонáть (-стонý -нутъ) տ. Возстенáть.

Возсы‖лáніе չ. վերառաքելը. -лáть, возслáть ն. *վերառաքել. в. молúтвы къ Бóгу; в. благодарéніе, хвалу́; -ся կր. վերառաքուել:

Воз‖сѣдáть, гдѣ, на чёмъ, -сѣсть (-сяду -дутъ; անց. возсѣ́лъ, а, о) չ. եկ. ու. кудá, на что բազմել. в. на престóлъ, на тронъ прéдковъ.

Вó‖зчикъ ա. կառապան. առհ. սայլապան, կառավար. -зъ ա. (յ. возы́, óвъ) 1, սայլ, բեռնատ սայլ (եւ սայլի բեռը). в. сѣ́на մի սայլ խոտ. 2,* բազմութիւն, կոյտ, շեղջ. 3, ռմկ. մեծ Արջ [համաստեղութիւնը:

Возъéмлю տ. Возимáть.

Возымѣ́ть ն. ստանալ, ձեռք բերել, ընդունել. յղանալ. в. мысль միտք յղանալ. в. намѣ́реніе դիտաւորուել. в. довѣ́ріе къ комý դէպի մէկը վստահութիւն ձեռք բերել, մէկին 'մասա գնալ'. в. отвращéніе къ комý դէպի մէկը զզուանք [զգալ:

Возь‖му́ мёшь եւն տ. Взять.

Вó‖и, вóевъ ա. յ. եկ. ու. հնց. զօրականներ, առհ. զօրք. небéсные в. եկղ. զուարթունք երկնից, հրեշտակներ:

Вó‖инскій ած. պատերազմական. զինուորական. в—ая повúнность զինուորագրութիւն, զինուորական ծառայութիւն. в—ія здáнія զին. շինութիւններ (զինուորանոցներ, զինուորականների տներ, ռազմամթերանոցներ, զին. հիւանդանոցներ և արհեստանոցներ). -úнственность ի. 1, պատերազմական ոգի, պատերազմասիրութիւն. 2, քաջութիւն, արիութիւն; կորով. -úнственный ած. 1, պատերազմասէր, պատերազմիկ. 2, քաջ, արի, կորովի. в. нарóдъ; -инство չ. զինուորականութիւն, զօրք, զօրականութիւն. небéсное в. եկղ. զօրութիւնք երկնից. -úнствовать (-ствую -ютъ) պատերազմական ոգի, խանդ ցոյց տալ. պատերազմ մղել. -инъ ա. զօրական, զինուոր, -ական. առհ.* բանիմաց ռազմագէտ. одúнъ въ полѣ́ не вóинъ (առծ.) մի ծաղկով գարունը չի լինի:

Воúстину ձ. եկ. ու. ճշմարտիւ, յիրաւի. Христóсъ воскрéсъ.—В. воскрéсъ.

Вoúтель‖ ա. -ница ի. պատերազմիկ, մարտիկ, *քաջ նահատակ այր, կին:

Вой ա. 1, ողբ, լաց, կոծ, կական, սուգ ու շիւան. 2, ոռնոց (գայլի, շան եւն). 3,* առհ. ոռնոց, զռռում-գոչում, վզզոց, վշշոց, ձայն, զօզանջիւն, գոչիւն. (4, հրամ. տ. Быть).

Вóй‖локъ ա. -лочекъ, чка նւզ., -лочúшко ա. նախ. 1, թաղիք, կաճ, 'քէչայ'. у негó вóлосы в. вóйлокомъ նորա մազերը բոլորովին խճճուել, թաղիք են դարձել. 2, թաղիքից շինած օթոց. -лочникъ ա. թաղքագործ. -лочный ած. թաղիքի(ց). в—ая шля́па, — óбувь; в—ое дѣ́ло թաղքագործութիւն, թաղքագործութիւն:

Войнá ի. (հյց. войну́; յ. вóйны, вóйнъ, вóйнамъ եւն) 1, պատերազմ, ռազմ, մարտ. междоусóбная в. ներքին, քաղաքացիական, եղբայրական պատերազմ сухопу́тная, морскáя в. ցամաքային, ծովային պ. мáлая в. կողմնակի պատերազմ, որ մղում են թեթև ջոկատները, աշ-

խառնելով յարմար դէպքերում թշնամուն հարուածել. партизанская в. պարտիզանական կռիւ (որ մղում են թեթև, հեծեալ վաշտերը, յարձակուելով երբեմն յետևից. երբեմն կողքից թշնամու հզօր զօրաբանակի վերայ և աշխատելով նորա պաշարը կտրել. հաղորդակցութիւնը խզել են). объявить в—у; вести в—у; итти в -ою на кого; 2, առհ. կռիւ, պայքար, պատերազմ, թշնամութիւն. литературная в., в. на перьяхъ կմ чернильная в. գրականական, գրչի կռիւ. բանակռիւ:

Войско չ. (յ. войска, -скъ) 1. զօրք. 2, (Ռուսաց դետի մօտ) կազակների ձկնորսական գաւառը. -сковой ած. կազակների զօրքի, գաւառի. в. атаманъ; в—ая канцелярія.

Войти (-войду -дутъ; անց. вошёлъ, -шла, ó, -шли) տ. Входить.

Войтовскій ած. 1, քաղաքապետի. 2, գիւղապետի, տանուտիրոջ. -тъ ա. (գերմ.) հնց. 1, քաղաքապետ, քաղաքի աւագ. 2, գիւղապետ, տանուտէր:

Вокализа է. (ֆր.) երժ. նոտաներ, ձայնանիշներ (առանց խօսքերի) ձայնը վարժեցնելու համար. -лизація է. (լտ.) երժ. ձայնավարժութիւն (ձայնանիշներով, առկայն առանց խօսքերի). -лизировать (-рую -ютъ) չ. երժ. ձայնը վարժեցնել, երգել սովորել (լոկ ձայնանիշներով, առանց խօսքերի). -лизмъ ա. (լտ.) լեզուի ձայնաւորներին իրենց բոլոր առընչութիւններով միասին. -лъ ա. (լտ.) ձայնաւոր հնչիւն, ձայնաւոր տառ. -льность է. լեզուի մէջ ձայնաւորների շատութիւնը, գերակշռութիւնը. -льный ած. երժ. ձայնաւոր, ձայնով երգելի. в—ая музыка. (հկռկը. տ. инструментальный).

Вокзалъ, -салъ ա. (անգլ.) 1. հասարակական զուարճավայր. 2, երկաթուղու կայարան:

Вокругъ նխդ. (մակ. հղ.) և մ. շուրջ, շուրջանակի, չորս բոլորը, չորս կողմ. съ безпокойствомъ озираться в. անհանգստութեամբ չորս կողմը նայել, դիտել. земля вращается в. солнца.

Воланчикъ ած. մի տեսակ կապոյտ կտաւպանի:

Воланъ ա. (ֆր.) 1, խցանած առից շինած գունդը վերան փետուրներով, որ ծառայում է իբրև խաղալիք, ‘փետրագունդ‘. играть въ в—ы; 2, կանանց յուբկայի վերայ փոխնոց, ‘համոյկը‘:

Волапюкъ ա. վօլապիւկ (հնարովի համաշխարհային լեզու, որը սակայն չէ ընդհանրացել):

Волвяница, -нка տ. Волнуха. [նաւապան:

Волгарь. я ա. (Վօլգայի վերայ) նաւի մշակ,

Волглость է. թացութիւն, խոնաւութիւն. -глый ած. թացուած, խոնաւութիւն քաշած. в. товаръ, в—ое бѣльё; -гнуть, отв—, չ. թացուիլ, խոնաւութիւն քաշել. сѣно волгнетъ отъ сырой погоды.

Волдыреватый ած. մարմնի վերայ բշտիկներ ունեցող, խոցոտ. -дырёкъ, рька, -дырёченъ, чка նւզ. -дырище չ. յաւ. տ. Волдырь; -дырникъ ա. բս. ա. Cucubalus bacciferus, կտկկաւոր ագանտրոտը. բ, Silene inflata, ծեծուկ. -дырный ած. բշտիկի, խոցի, ուռեցքի. -дырь, я ա. ռմկ. 1, բշտիկ, ուռեցք (կաշուի տակ), խոց. պղպջակ. «видалъ ты, какъ на водѣ в. вскочитъ տեսել ես, թէ ինչպէս ջրի վերայ պղպջակ է գոյանում. 2, հարուածից առաջացած ուռեցք, բշտած տեղ:

Волжанинъ ա. (յ. волжане, -нъ) վօլգացի, Վօլգայի ափերից. -жанка է. 1, վօլգացի, Վօլգայի ափերից աղջիկ, կինարմատ. 2, բս. սափրատկի այլ և այլ տեսակներ. 3, տ. Волвянка; -жаный ած. սափրատկի[ց շինած]. в—ое кнутовище.

Волжкій. -ный ած. խոնաւ, թաց, նամ, սամուկ:

Волканическій, -нъ տ. Вулканическій. -канъ.

Волкобой ա. բս. Aconitum napellus, կապուտակ ակոնիտոն կմ ընձախոտ (բէշ). -ковня է. գայլ որսալու համար փորած փոս, թակարդ. -кодавъ ա. գայլ կոխող գամփռ. -кодлакъ, -колакъ ա. 1. գայլամարդ, գայլ դարձրած կամ դարձած [կարծեցեալ] մարդ. 2, տ. Вампиръ; -колисъ ա. գայլագուէս, կէս գայլ կէս աղուէս. -коножіе չ. բս. Lycopodium, գետնամուշկ. -копасъ ա. մի տեսակ գամփռ:

Волкъ ա. (յ. волки, овъ -амъ) 1, կնդ. Canis lupus, գայլ. морской в. Laprax lupus, լապրակ[խայծոտ ձուկ]ը (տճ. լէվրէկ). 2, լսնզ. գերաններ շուռ տալու երկաթէ կարթ, կեռ:

Волна է. I. волна (հյց. волну; յ. волны, -нъ -амъ) 1, ալիք, կոհակ. 2, տ. Волненіе; II. волна անյոդ. խուզած բուրդ, դղաթ, գեղմ, ասր. -неніе չ. ալէկոծութիւն, ծփում. *յուզմունք, խռովութիւն, վրդովմունք. ժողովրդական շարժում, խլրտում. -нистый ած. 1. (տ. волна I) ալիքի, կոհակի ձևով. в. пульсъ բժ. քրտնելուց առաջ նկատուող սաստիկ երակազարկ II. (տ. волна II) բրդաշատ, գեղմնաւէտ. в. баранъ.

Волнобой ած. ալէկոծութեան վայր. -нованіе չ. ալէկոծելը. ծփալը. в. фронта զնվզ. զօրաճակատի անկարգ, խառնակ շարժումը. -новать (-нуюю -ютъ), взв— ն. 1, ալէկոծել. 2,* ալէկոծել, յուզել, գրգռել. -ся 1, անդր. ալէկոծուիլ, ծփալ, յուզուիլ. խռովիլ. море начало в.; народъ волнуется на площади; 2, էր. ալէկոծուիլ, գրգռուիլ. -новой ած. ալէկոծիչ, ալէկոծող, ծփացնող. -ногонъ ա. վերևից գարկող, կուտակուած ալիքները յրող հողմ, քամի. -ноломъ տ. Волнорѣзъ; -номѣръ ա. ալէչափ, ալիքների բարձրութիւնն և ուղղութիւնը ցոյց տուող գործիք. -нообразность է. ալէձևութիւն, անհարթութիւն. -нообразный ած. ալէձև, կոհակաձև, անհարթ. -норѣзъ տ. Брекватеръ.

Волнуха է. -нушка նւզ. բս. Agaricus torminosus, փորհար ագարիկոն[սունկ]ը. -нянка է. 1, բս. Dianthus superbus. չքնաղ շահոքրամը. 2, կնդ. Liparis, գիշերային թիթեռնիկ մի:

Воловикъ, а ա. 1, փոքր. ռուս. եզներ լծած սայլ. եւ սայլապան, փայտ կրող. 2, բս. Anchusa officinalis, եզնալեզու (կուածիզակ?) -ловина է. 1, եզան, արջառի կաշի. 2, եզան, արջառի միս. -ловій, вья, вье ած. եզան. воловьи рога; в—ье стойло; в. бичъ եզան կաշուց շինած մտրակ. в. языкъ տ. Воловикъ 2; в—ья трава, Ononis. hircina, հասարակ եզնարգելը -ловня է. եզնաբան, եզնանոց. եզներ պահելու շինութիւն, գոմ:

Вóлóга է. 1, տ. Влага; 2, խորտիկի հետ գործածուող իւղ, ճրագու, ճարպ եւն:

Вологлодка է. տ. Воловикъ 2.

Володка է. բս. Ajuga pyramidalis, լեռնային ճանկլխոտը կամ ծծուկը:

Волошка է. վառակ (Վօլգայի, Կամայի և ուրիշ գետերի). -жный ած. թաց, նամ, խոնաւ. *իւղալի, առատ:

Волокита 1, է. գործի ձգձգումը, յետաձգութիւնը. 2,* ա. կնամոլ, իգամոլ, կանանց յետևից ընկած մարդ. -китный ած. գործի ձգձգման, յե-

տաճկութեան. -кѝтство է կնամոլութիւն, իգամոլութիւն, կանանց յետեւից ընկնելը:

Волоклю́й ա. կեն. Buphaga, եզնակուտուտ (եզան կաշուի միջատները քաղող թռչուն):

Во‖локни́стый ած. 1, երկարաթել. թելաշատ, շատ մազմզուկներով. в. лёнъ; в. асбе́стъ երկար թելերից կազմուած անկէզ քար (լեռնափայտ). -локно́ չ. (յ. во́локна, -конъ) 1, բարակ, նուրբ թել, մազ, մազմզուկ. в. льняно́е, паути́нное, шёлковое; 2, կզմն. մազակերպ, խիտ նուրբ մկան, նեարդ. в. мы́шечное, не́рвное.

Во‖локово́й ած. որը կարելի է քարշելով շարժել, քարշելով տեղափոխել. в. лѣсъ կտրած գերաններ, որ քարշելով, քարշ տալով են կրում անտառից. в. бе́регъ գետի հարթ, հեղեղուած ափը. -локомъ մ. տ. Во́локъ.

Волоко́нце նւզ. տ. Волокно́. [գող:

Волокра́дъ ա. եզան գող, արջառագող, տաւարի

Во‖локу́ша է. 1, գերաններ կրելու քարշակ. 2, մեծ կառափ. 3, մեծ, խիտ ուռկան, 'թօռ', որով Հաշտարխանի մօտ ծանծաղուտներում գերմակ ձուկ են որսում. 4, լեռնգ. հանք, հանածոյ կրելու տաշտ. 5, ցածր փչող փոթորիկ, բուք, հողմ:

Во́локъ ա. 1, գետամէջ, երկու նաւագնաց գետերի միջև ցանուող անջրպետը, որի վերայով թեթև նաւեր, մակոյկներ և այլ բեռներ են փոխադրում. 2, խիտ անտառի միջով մի գիւղից միւս գիւղ տանող սայլի ճամբայ. 3, հնւս. ճահճացած և կարճ եղևիններով ու կեչիներով ծածկուած տարածութիւն. 4, հնց. սայլ, սայլակ (երկանիւ). 5, հրետն. առանձին տեսակ երկանիւ սայլ, մեքենայ, որով ամրոցներում խիտ մեծ ծանրութիւններ են փոխադրում. 6, լեռնգ. տ. Волкъ 2; 7, ձկնկ. մի տեսակ 'թօռ', ուռկան. лови́ть ры́бу в—омъ. Во́локомъ մ. քարշ տալով, թիւ տալով:

Волон‖тёрный ած. կամաւոր[զինուոր]ների. в. отря́дъ; -тёрскій ած. կամաւորների[ն յատուկ]. -тёръ ա. (ֆր.) կամաւոր [զինուոր]:

Воло‖о́кая [Ге́ра] ցլակն, մեծ մեծ աչքերով. -па́съ ա. 1, տաւարարած, եզնարած. 2, աստղ. հիւսիսային կիսագնդում համաստեղութիւն մի. -пёръ ա. յաղթանդամ, բայց ծոյլ, անարի մարդ:

Воло‖са́стый ած. խիտ մազոտ, մազակալած, բրդոտ. -са́тикъ ա. 1, կեն. Gordius aquaticus, ձիարակերպ ճճի. 2, կեն. Filaria medinensis, Մէդինէի թելորդուկը (վիշապօձ). 3, բս. Rumex acetosella, մանր թրթնջուկ. -са́товщина է. արտահանայականների աղանդի մի տեսակը, «ինքնայրեցների» (сожига̀тели) մի ճիւղը. -са́тый ած. մազոտ, բրդոտ, փրչոտ. -са́тѣть չ. մազակալիլ, մազոտուիլ. բրդոտուիլ. -са́чъ, а̀ ա. բս. Agrostis canina, հերուր աղխատակ. -сёнки ա. յ. նվստ. տ. Во́лосъ; -(во́-)се́нь -сни և сни́ է. 1, կզմն. ձիու սմբակին անմիջապէս կից սոկրի նուրբի եզրը, բոլորքը (մազերով ծածկուած). 2, ռմկ. այդ սոկրի վերայ նկատուող վէրքերը, հիւանդութիւնը. 3, ռմկ. ա. չանդրուածք, կորուածք մարդու մատի վերայ, որ իբրև թէ առաջանում է մատի մէջ գտնուող կորածեցեալ ճիճուից. բ, կորուածք, չանդրուածք, որ առաջանում են մատի վերայ ձիու ձարով կամ մազով, որի շնորհիւ երբեմն մատը յօդը լուծում ընկնում է (այս ճանապարհով երբեմն ազատւում էին զինուորագրութիւնից).

-(во́ло́)сецъ, сца տ. Волоса́тикъ 1—3; -сики ա. յ. փղրշ. մազեր, մազուկներ. -синка է. մի հատիկ մազ. -си́стый ած. 1, մազոտ, մազմզոտ, բրդոտ, մազաշատ. 2, հնր. մազակերպ, մազի ձևով. в—ое серебро́; -сне́цъ, а̀ տ. Волосне́цъ; -сни́къ, а̀ ա. մազակալ, հերակալ, 'ադրափ', գլխի փաթաթան (կանանց). -сно́й ած 1, մազերի. 2, մազի նման բարակ, նուրբ. մազակերպ. մազային. в—ые, кровоно́сные сосу́ды կզմն. մազային արիւնատար անօթներ. в. гигроме́тръ ֆիզ. մազային խոնաւաչափ. -сность է. ֆիզ. տ. Капилля́рность; -сня́къ, а̀ ա. բս. Asarum europaeum, սևեր կամ ազարին (մրտանատակ, կազմարէ). -сови́дный ած. մազակերպ, մազաձև. -сово́й տ. Волосно́й 2; волосова́я, ой է. բս. Myosotis palustris, մկնականջ[խոտատերև]ը. -со́къ, ска́ ա. 1, նւզ. պտլիկ, բարակ մազ, մազիկ. 2,* ամենաչնչին, ոչինչ բան. на в., на волоску́, на волоскѣ́ մազաչափ[հեռու վտանգից, մահից եյն], մազից կախուած. жизнь его́ была́ на волоскѣ́; 3, պտլիկ և նուրբ զսպոց, զսպոցուկ. -сообра́зный տ. Волосови́дный; -сопёрый ած. մազակերպ, փետուրներով, փետրաշատ. -сопле́тина, -соплётка է. հիւսի միջի ժապաւէնը. -со́чекъ, чка նւզ. տ. Волосо̀къ.

Во́‖лосте́ль ա. հնց. գաւառակալ (նախկին Ռուսիայում). волостели́, е́й յ. իշխաններ, մեծամեծներ, նախարարներ. -ло́стка հնց. նւզ. տ. Во́лость; -лостно́й ած. գաւառական, գաւառային. в. старшина̀; в—ое правле́ніе; в. сходъ,— судъ; -лость է. վօլօստ, գաւառ, վիճակ:

Во́ло‖съ ա. (յ. во́лосы կամ волоса̀ և կամ воло́сья, սեռ. воло́съ կամ воло́сьевъ. տրկ. волоса̀мъ, воло́сьямъ եյն) 1, մազ, ծամ, հեր (գր.). в. до́логъ, умъ коро́токъ մազն երկար, խելքը կարճ (կին). 2,* ամենաչնչին, ոչինչ, սին բան. на̀ в. մազով չափ. 3, ռմկ. մարդու մատի վերայ կորուածք, չանդրուածք, հմմ. Во́лосе́нь 3; 4, բս. Adianthum, գիւաձար կամ կանանց մազ (ձարխոտերից). -(о́)сыньки, овъ ա. յ. փղրշ. ռմկ. մազեր, ծամեր. -сяники́, о̀въ ա. յ. ձիու ձարից գործած ձմեռուայ առեխներ. -сяни́ца տ. Власяни́ца. -ся́нка է. 1. ռմկ. տ. Власяни́ца; 2, մազէ գործուածք (որից օր. մաղեր են շինում). 3, արիւնատար երակ ձիու և առհ. անասունի կոճի վերայ. 4, մազաքաշութիւն (խաղ մի մանկական). дать до́брую в—у մազերից լաւ քաշել. 5, թռչուններ որսալու ականատ, ականեր, վարմ. 6, բս. Festuca, փետտուկ կամ շիւղախոտ. -сяно́й ած. մազէ, մազից. в. тюфя́къ; -ся́ночка նւզ. տ. Волося́нка 4.

Воло́тка տ. Корока̀тица. [հերոս:

Во́ло́тъ ա. առասպելական հսկայ, դիւցազն,

Во́лоть է. 1, թել, թելուկ, մազ. մազմզուկ. ջիլ. 2, խրձի կամ աւելի գլուխը, ծայրը (որը կոչւում է Ко́мель).

Воло‖ча́га 1, Հոբ. շարունակ թրև եկող, շրջմոլիկ մարդ. 2, ա. տ. Волоки́та 2; -ча́йка է. վաւաշոտ, ըղձախոհ, պակշոտ, ցոփ կնամոլ. -че́бникъ ա. ազ. ռուս. Այսօր տօն է ման եկող, նա որ տօներին (մեծ Զատկին) տնէ տուն ման գալով, շնորհաւորական երգեր է ասում. -че́бный ած. «Այսօր տօն է» ման եկողների,*շնորհաւորական. в—ыя пѣ́сни; волоче́бное, аго չ. ա, դրամ, որ բաշխում են волочебникъ-

ների. բ, Ֆնգ. դանդաղութիւնների, վնասի համար վճարելի տուգանք, տույժ:

Во́лочекъ чка ա. Волочо́къ.

Воло‖че́ніе չ. 1, քարշելը, քարշ տալը, թրև տալը. 2, մետաղից թել քաշելը. **-чёный** էչ. ած. 1. թել քաշած. в—ое серебро́, —зо́лото; 2, Ֆնգ. երեսին քաշած, ծածկուած. **-чи́льный** ած. մետաղից թել քաշելու. в—ыя ору́дія; **-чи́льня** ի. 1, թել քաշելու պղղատեսալ տախտակ (որի ծակոտիկների միջից մետաղեալ թել, նուրբ են քաշում). 2, թել, նուրբ քաշելու գործարան. **-чи́льщикъ** ա. մետաղեալ թել, նուրբ քաշող, պատրաստող. **-чи́ть** (-чу́ óчатъ) ն. 1, քարշել, քարշ տալ, թրև տալ. в. но́ги հազիւ թրև գալ, գնալ. ոտքերը քարշ տալ. в. пла̀тье շորը քարշ տալ[ով մաշել]. 2, տ. Боронова̀ть; 3, մետաղից թել, նուրբ քաշել, պատրաստել. в. зо́лото, серебро́, мѣдь, желѣзо; 4, գործը ձգձգել, ուշացնել. յապաղեցնել. 5, в. лёнъ կտաւատը ծեծել, մշակել. **-ся** 1, ածր. քարշ գալ, թրև գալ. пла̀тье о́чень дли́нно, воло́чится по́ полу; в. за жѐнщинами կանանց յետևից ընկնել, կանանց հետամուտ լինել. 2, թրև գալ, դէս ու դէն ընկնել. в. по суда́мъ դատարանների շեմքերը մաշել. 4, Ֆնգ. շարունակ թափառել. 5, էր. ձգձգուել, ուշացնել. մի տեղից միւս տեղ ուղարկուել. дѣло воло́чится; **-чмя́** մ. ռմկ. քարշ տալով, թրև տալով, թրև ածելով:

Волочо́къ, чкà ա. 1, Նւզ. տ. Во́локъ; 2, սայլի կառքը, ձեղունը (խոփով պատած):

Волочу́га հոր. տ. Волоча́га.

Воло́чь (-ку́ -чёшь -ку́ть; անց. воло́къ, -кла́, о́) տ. Волочи́ть 1; **-чься** ածր. 1, քարշ գալ, թրև գալ. 2,* հազիւ հազ քարշ գալ, գնալ, շարժուել:

Воло́шка ի. բս. Centaurea cyanus, տերեփուկ կմ նաշա:

Воло́шскій ած. վալախիական. в—ая земля́ Վալախիա. Ռումին (Տնց.). в. орѣ́хъ բս. Juglans regia, հասարակ ընկոյզ կմ ադրբեջանական:

Волтеріа́‖нецъ, нца ա. **-нка** ի. վոլտէրեան,

Волу́й ա. Валу́й. [*ազատամիտ այր. կին:

Вол‖хвова́ніе չ. գուշակելը, մոգելը. կախարդութիւն, վհուկութիւն անելը, դիւթելը, հմայելը. **-хвова́тель** ա. **-хвова́тельница** ի. դիւթող, հմայող այր, կին. հմայ. վհուկ. **-хвова́ть** (-хву́ю- ютъ) չ. Ֆնգ. գուշակել, մոգել. հմայել. դիւթել, կախարդութիւն, վհուկութիւն, անել. **-хвъ**, хвà, 1, հմայ, դիւթող. վհուկ, կախարդ. աստղագէտ, գուշակող. 2, Նոր կտ. մոգ:

Вол‖ча́нка ի. բժ. lupus, գայլուկ (հիւանդութիւն). **-ча́нъ** ա. բս. Lupinus, եգիպտալուռն. **-чёнокъ**, нка ա. (յ. волча́та, -тъ և волченя́та, -тъ) գայլի ձագ, գայլի լակոտ, կորիւն:

Вол‖чецо́вый ած. վոլֆրամային. в—ыя руды; **-че́цъ**. чнà ա. 1. բս. Carduus, տատասկափուշ. 2. լեռնգ. վոլֆրամ մետաղ. 3, վատ, վատնգաւոր քուռ, քոր:

Во‖лчи́стый ած. գայլաշատ, գայլերով հարուստ. **-лчи́ха, -лчи́ца** ի. էգ, բած գայլ, գայլամայր. **-лчи́ще** ա. յեճ. մի ահագին, ահռելի գայլ. **-лчій**, чья, чье ած. գայլի, գայլա—. в. слѣдъ; во́лчья шу́ба գայլենի. во́лчья я́ма գայլ որսալու համար փորած փոսը, թակարդ. *в. паспо́ртъ կասկածելի, ոչ գովասանական անցաթուղթ. в. аппети́тъ խիստ, չափազանց մեծ քաղց, ուտելու ցանկութիւն. во́лчьи я́мы ամրոցի. գայլակն խրամատներ, խոր փոսեր (ամրութեանց առաջ). во́лчья печь լեռնգ. ցածր հալոց, հնոց, որով երկաթ են ստանում ուղղակի հանքածոյից և ոչ թէ չուգունից (թուջից). в. ко́рень բս. Aconitum lycoctonum, գայլական ակոնիտոն (բէշ). в. ла́врикъ բս. Daphne laureola, դափնետերև տերևատը. в. пе́рецъ կմ в—чье лы́ко բս. Daphne mezereum, տերևատ (կարճաբերձ դափնեակ, զոճմակ). во́лчья я́года, բս. Paris quadrifolia, չորեքտերևեան ագռաւախաղողը կմ պարիսը (լոգարի?): По-во́лчьи մ. գայլի պէս. съ волка́ми жить—по-во́лчьи выть (առած.):

Волчо́къ, чка́ ա. 1, հոլ (ջրհեղի միջից անցկացրած ցից, որ երեխաները պտտեցնելով խաղում են). ջրհեղախաղ (ջրհեղ միջից ջուխտ ծակերով, որոց միջից թել է անցկացրած. ջրհեղը պտոյտ տալով և տալ թելը երկարացնելով ու կարճացնելով խաղում են). 2, բաղդախաղի ընտրութիւն ունեցող թղթախաղ մի. 3, տ. Ареоме́тръ; 4, տ. Волочо́къ 2; 5, կնդ. Ardea minuta, թզուկ, պստիկ արագիլ:

Вол‖шба́ ի. տ. Волхвова̀ніе; **-ше́бникъ** ա. **-ше́бница** ի. հմայող, դիւթող այր, կին. կախարդ. վհուկ, 'ջադուբազ'. **-ше́бничать** չ. կախարդութեամբ, հմայութիւններով պարապել, վհուկութիւն անել. հմայել, դիւթել. **-ше́бничій**, чья, чье ած. կախարդի, հմայի, վհուկի[ն յատուկ]. **-ше́бный** ած. 1, կախարդական, հմայող, դիւթական. в. жезлъ կախ. գաւազան. в. прутъ երկճեղ գաւազան, որին կախարդական զօրութիւն էին վերագրում և գործ էին ածում հանքեր որոնելու ժամանակ. в—ая крапи́ва բս. ա, Lamium purpureum, ծիրանագոյն եղնճմայր. բ, Lamium maculatum եղնճմայր, բծաւոր եղինճ. գ, Lamiun album, սպիտակ եղնճմայր. в. фона́рь կախարդական լապտեր. 2,* արտաքոյ կարգի գրաւիչ, թովիչ, դիւթիչ, կախարդիչ, հմայիչ, հրաշալի, սքանչելի. **-ше́бство́** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, դիւթութիւն, 'ջադուբազութիւն'. **-ше́бствованіе** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն անելը, կախարդելը. հմայելը, դիւթելը. **-ше́бствовать** (-ствую -ютъ) ն. կախարդել, հմայել, դիւթել, վհուկութիւն 'ջադուբազութիւն' անել:

Волъ, а́ ա. 1, եզ, լծկան եզ. рабо́тать, ѣздить на вола̀хъ; 2, աստղ. Ցուլ[համաստեղութիւն]ը:

Волы́‖нка ի. պարկապզուկ, պարկապուկ, պարկափող (երաժշտական գործիք). **-ночникъ** ա. 1, պարկապզուկ շինող. 2, տ. Волы́нщикъ; **-ночный** ած. պարկապզուկի. **-нчатка** բս. Utricularia ջրապղպջակ (ջրախոտ). **-нщикъ** ա. պարկապզուկ ածող:

Вольго́т‖ничать չ. ուրախութեամբ խրախճանել, ծուլանալ. **-ный** ած. ազատ, հեշտ. в—ое житьё ազատ, խաղաղ, հանգիստ կեանք, ապրուստ:

Во́ль‖ница ի. հւք. 1, կամաւոր[զինուոր]ներ. соста̀вить рать изъ в—ы; 2, փախած բանտարկեալներ. 3,* հոր. և հւք. կամայական, անձնարձակ, յանդուգն, լիրբ մարդիկ. **-ничанье** չ. կամայականութիւն, անձնարձակութիւն անել, յանդգնութիւն, լրբաբար վարուել:

Вольно‖ду́мецъ, мца ա. **-ду́мка** ի. ազատամիտ, ազատախոհ այր, կին. **-ду́міе -ду́мство** չ. ազատամտութիւն, ազատախոհութիւն. **-ду́мничать**, **-ду́мствовать** (-ствую -ютъ) չ, ազատամտութիւն

անել. -ду́мный ած. ազատամտի[ն յատուկ]. -любивый, ած. ազատութիւն սիրող. -мыслie տ. Вольнодумie; -наёмный ած. կամաւոր վարձկան, մշակ. -определяющiйся, агося ա. կամաւոր զինուոր, նա որ իր ազատ կամքով է զինուոր գնում, ուստի և վայելում է արտօնութիւններ. -отпу́щенникъ ա. -отпу́щенница ի. -отпу́щенный, аго ա. -нная, ой ի. ճորտութիւնից արձակած, ազատ թողած այր, կին. -практику́ющiй ած. ազատ գործող, իր արհեստը ազատ բանեցնող. в. врачъ, инженеръ, технологъ; -приходя́щiй ած. ազատ երթևեկող, երթևեկ (աշակերտ). -промышленникъ ա. 1, ազատ ձըկնորս. 2, լենիգ. ազատ հանքահան, հանք որոնող և արդիւնաբերող. -рабо́чiй տ. Вольнонаёмный; -слу́жа́щiй, аго տ. Доброво́лецъ; -слу́шатель ա. ազատ ունկնդիր (ուսանող)։

Во́ль‖но մ. տ. Во́льный; -ность ի. 1, ազատութիւն, անկախութիւն. *ազատամտութիւն. *յաւակնութիւն. в. въ обращенiи համարձակութիւն, անամօթխածութիւն, անպարկեշտութիւն վերաբերմունքի մէջ. позволять себѣ в—и (յ.) յանդգնութիւն անել, յաւակնել. 2, արտօնութիւն, առաւելութիւն. каза̀цкiя в—и; в—и Запоро́жья Զապօրօժցիների ազատ հողը, վիճակը. 3, տաղաչ. արտաւղութիւն, խոտորում, շեղում լեզուի կանոններից. поэти́ческая в.; -ный (во́лёнъ; вольна̀, во́льно́. -ны և -ны́) 1, ազատ, անկախ. «я волёнъ дѣлать, что хочу́!» 2, կամաւոր, իր կամքով արած, կատարած. грѣхи́ в—ые и нево́льные; 3, արձակ, ազատ. в. перево́дъ: в—ые стихи́; 4, անպարկեշտ, անվայել, համարձակ. в—ое обращенiе, в—ыя мысли; 5, ազատ (ոչ օրէնքով արգելուած), մասնաւոր (ոչ արքունական, ոչ թագաւորական). в—ая прода̀жа; в—ая ло́вля; в—ая типогра̀фiя; в—ая по́чта; в—ая одѣжда արձակ զգեստ. в. ду́хъ, жаръ չափաւոր տաքութիւն, ջերմութիւն (վառարանի մէջ, որից առաջն կրակը դուրս են տանել. на в—омъ во́здухѣ բացօթեայ։ Во́льно մ. 1, ազատ կերպով, արձակ համարձակ, անարգել. 2, համարձակաբար, յանդգնաբար, անպարկեշտ կերպով. вести́ себя́, обраща́ться в. — Во́льно դէմ. վատ է, լաւ չէ, զովելի չէ. онъ сно́ва занемо́гъ: вольно́ же ему́ было не берéчься по́слѣ болѣзни; вольно́ ему́ было посовѣтоваться со мно́ю ինչու նա ինձնից խորհուրդ չհարցրեց, նա վատ արաւ, որ ինձնից խորհուրդ չհարցրեց։

Вольтерiа́нецъ տ. Волтерiа́нецъ.

Вольти‖жёръ ա. (ֆր.) -жёрка ի. ճարպիկ, խիստ վարժ ձիախաղաց, լարախաղաց. -жи́рованiе չ. -жиро́вка ի. ճարպկութեամբ խաղալը, ձիու, թոկի, լարի վերայ պարելը. -жи́ровать (-рую -ютъ) չ. ճարպկութեամբ խաղալ, խաղեր, շարժումներ անել, պարել (մնւդ. ձիու վերայ ցիրկում)։

Во́льтовъ столбъ Ֆիզ. Վօլտայեան սիւն (գալւանական մարտկոցի առանձին տեսակը)։

Вольтъ ա. (իտ.) 1, պտոյտ, այն պտոյտը, որ վարժուող ձին անում է հեծելարանում (мане́жъ); сдѣлать оди́нъ в. մի պտոյտ անել. 2, խուսափում, խոտորում թշնամու սուսերի հարուածից (մենամարտութեան ժամանակ). 3, Ֆիզ. միութիւն էլէկտրականութեան ույժը չափելու։

Вольтъ-фасъ ա. անհ. (ֆր.) դիմադարձութիւն, յետ դառնալը. сдѣлать в. յանկարծ հոլածող, հետամուտ եղող թշնամու դէմ դառնալ։

Вольфра́мъ ա. (գերմ.) տ. Волче́цъ 2.

Волю‖мино́зный ած. սկլ. զործձ. մեծածաւալ, բազմահատոր, ‹հաստափոր›. -мъ (ֆր.) սկլ. զործձ. տ. Томъ.

Волю́та ի. (ֆր) ճրտրտ. ոլորտ, ոլորածոյ զարդ, խոյեգլխիս սիւնի խոյակի վերայ։

Во́‖ля ի. -люшка փաղաք. 1, կամք, կամեցողութիւն. человѣкъ одарёнъ свобо́дною во́лей, свободо́ю во́ли; *в. Провидѣнiя; мона́ршая в.; в. твоя́, в. ва́ша քո, ձեր կամքն է. 2, ազատութիւն. на в—ѣ жить; выпустить на в—ю; во́лею մ. կամովին, իր ազատ կամքով. во́лей-нево́лей կամայ ակամայ, անճարացած. въ во́лю առատապէս. 3, ռմկ, ռուս գիւղացիների ազատութիւնը ճորտութիւնից (1861 թ.). вышла отъ Царя́ в.

Вомча́ть (-мчу́ -мча́тъ) ն. արագ, շեշտակի ներս տանել, ներս թռցնել, ներս ածել. -ся անդէր. արագ, շեշտակի ներս պրծնել, ներս մտնել։

Во́на́ ձյ. ահա թէ ինչ, ահա թէ ինչպէս, տես թէ։

Вон‖за́ть, -зи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. 1, խրել, մխել, կոխել, թաղել մի բանի մէջ. в. ножъ кому́-нибудь въ се́рдце; 2.* ներշնչել, ձգել մի բանի մէջ. в. боя́знь въ се́рдце սիրտը ահ գցել. -ся անդէր. և չէզ. խրուել, մխուել. ցցուել, թաղուել։

Вони́ща ի. յռկլ. մեծ, սաստիկ հոտ, գարշահոտութիւն։

Вонъ 1, մ. 1, դուրս, դէպի դուրս. вы́тти в.; пошёлъ в.! հեռացի՛ր, կորի՛ր. изъ рукъ в. շատ վատ, անպիտան, անտանելի է. изъ ря́ду в. արտաքոյ կարգի, ահռելի, էլ մի ասիլ. 2, вонъ! ռմկ. օն անդր, դուրս դալ (ասում են զինուորներին). 11, ձյ. ահա. ահա այնտեղ (հեռու). в оно́ куда́ пошло́! ահա թէ բանն ուր հասաւ։

Во‖нь ի. վատ հոտ, գարշահոտութիւն, գարշահոտութիւն. -нькiй, -ню́чiй ած. գարշահոտութիւն արձակող, նեխած. во́нькiй хорь կնդ. Mephitis Chinga, Ամերիկայի ակուզը կամ ժանտահոտ անասունը. вонючiй ка́мень, հնք. Lapis suillus, ժանտաքար. -ню́чка 1, հոր. հոտած, գարշահոտութիւն արձակող անձ. 2, տ. Во́нькiй хорь; 3, ի. ասանտ, պարսիկ կաէզ (ժանտահոտ նարդէսի — Ferula asa foetida — արմատից եկող գարշահոտ խիժային կաթը՝ չորացրած). 4, բս. Conium maculatum, պխտակ խնդակիթը կամ խնչածոյին և ուրիշ գարշահոտ բոյսեր. -ня́лый տ. Воню́чiй; -ня́ть չ. գարշահոտութիւն թողնել, գարշ. արձակել. հոտիլ, նեխիլ։

Вообра‖жа́емый 1, ըյ. ած. երևակայելի, երևակայուող. 2, ած երևակայական, մտացածին, սուտ, կեղծ, կարծեցեալ. -жа́ть, зи́ть ն. երևակայել, մտքում պատկերացնել. -ся անդէր. թուալ, երևալ, մտքի մէջ նկարուիլ, պատկերանալ. -же́нiе չ. 1, երևակայութիւն. в. живо́е, си́льное, пла́менное; 2, երևակայելը. -зи́мость ի. երևակայելիութիւն, երևակայելի լինելը. -зи́мый ած. երևակայելի. -зи́тельный ած. 1, երևակայելու, -կայութեան. в—ая си́ла; 2, երևակայական, *մտացածին. -зи́ть (-жу́ -зя́тъ), ся տ. Вообража̀ть, ся.

Вообще́ մ. 1, առհասարակ, ընդհանրապէս. 2, միասին, հանրութեամբ, անբաժան կերպով, ընկերովի. по́льзоваться в. уго́дьями.

Воодуше‖ви́тель ա. -ви́тельница ի. խրախուսող, քաջալերող, ոգևորող այր, կին. -вле́нiе չ. 1, ոգևորելը, -րուիլը, խրախուսելը, -ուիլը, քաջալերելը, -լերուիլը. 2, տ. Вдохнове́нiе; -вля́ть,

-вить (-влю́ -вя́тъ) ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով ոգեւորել, խրախուսել, քաջալերել. **-ся** անդր. և չէ. ոգեւորուիլ, խրախուսուիլ, քաջալերուիլ:

Вооружа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. 1, զինել, զինավառել, սպառազինել. в. гражда́нъ про́тивъ непріятеля; 2,* զինել, գրգռել, ապստամբեցնել. 3, ծովգ. в. кора́бль, рей, шпиль, по́мпы—սարքել, կազմել, պատրաստել, յարդարել. **-ся** անդր. և չէ. 1, զինուիլ, զինավառուիլ, սպառազինուիլ. 2,* ապստամբուիլ, ոտքի ելնել, ընդվզիլ (գր.). **-же́ніе** չ. 1, զինելը, զինավառելը, սպառազինելը. 2,* գրգռելը, ապստամբեցնելը. 3, սպառազինութիւն, զինավառութիւն. в. а́рміи.

Воо́чью մ. աչքերի առաջ, բաց, ակնյայտնի կերպով в. ди́во дѣ́ется.

Вопи́ть (-плю́ -пя́тъ), взвоп—, возоп—, չ. 1, բարձրաձայն լալ, ողբալ, աղաղակել, լացուկոծ, սուգ ու շիւան անել. 2, (թռչունի մասին) մնչել. водяно́й быкъ вопи́тъ; **-пію́щій** բյ. ած. և ած. 1, աղաղակող, բարբառող. гласъ вопію́щаго въ пусты́нѣ; 2,* անհանդուրժելի, ծայրայեղ, գայթակղիչ, սրտաճմլիկ. в—ая несправедли́вость; в—ее зло; **-пія́ть** (-пію́ю -пію́ютъ և -пію́ -пію́тъ), возоп—, ա. Вопи́ть; **-пленица** ա. Пла́кальщица կմ Плачея: **-пли́вый** ած. աղաղակող, ճիճւող, ոռնող:

Воплоща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) ն. մարմնացնել, մարմնաւորել. **-ся** 1, անդր. մարմին առնել, մարմնանալ. 2, չէ. մարմնաւորուիլ. **-ще́ніе** չ. 1, մարմնաւորութիւն [Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի]. 2, մարմնաւոր, տեսանելի կերպարանք առնելը. 3,* մարմնաւորում, բարձրագոյն աստիճան, կատարելութիւն. э́тотъ человѣ́къ—в. кро́тости и смире́нія; **-щённый** բյ. ած. մարմնացած, մարմին զգեցած. в—ое Сло́во Бо́жье; *մարմնացած, ակնյայտնի, կատարեալ. в—ая кро́тость.

Во́пль ա. (սովրբ. յ. во́пли) լաց, ողբ, լաց ու կոծ, սուգ ու շիւան, վայնասուն, ձայն, աղաղակ:

Вопреки́ նխդր. (տրակ. հոլովով, իսկ սակաւ սեռկ. հոլ.) հակառակ, ընդդէմ. поступа́ющій в. зако́намъ подверга́ется наказа́нію.

Вопроси́тель ա. **-си́тельница** ի. հարցատու, հարցնող այր, կին. **-си́тельный** ած. հարցական. в. тонъ въ го́лосѣ; в. знакъ քերկ. հարցակ. նշան (?); **-си́ть** (-шу́ -о́ся́тъ) ա. Вопроша́ть; **-си́ться** ա. Впра́шиваться; **-сникъ** ա. հարցարան, որ և է գիտութեան վերաբերող հարցեր պարունակող գիրք. **-сный** ած. հարցական, պատասխանի կարօտ. в—ые пу́нкты; в—ыя ста́тьи; **-счикъ, -счица** ա. Вопроси́тель, -ница.

Вопро́съ ա. հարց, խնդիր. сдѣ́лать в.; отвѣча́ть на в.; э́то ещё в.; рабо́чій, восто́чный, же́нскій в.; **-ша́тель, -ша́тельница** ա. Вопроси́тель, -ница. **-ша́ть, -си́ть** ն. кого́ о чёмъ մէկից մի բան հարցնել, խնդրել. **-ся** չէ. հարցնուիլ, խնդրուիլ. **-ше́ніе** չ. հարց, հարցնելը, հարցում:

Вопру́(сь) ա. Впере́ть, ся.

Во́рванный ած. ծովային կենդանու ճարպի, իւղի. в. за́пахъ; в—ая бо́чка; в. това́ръ այսպիսի իւղով կեղտոտուած ապրանք. **-вань** ի. (գեր.) ծովային կենդանու (կէտի, դելփինի, փոկի) հալած ճարպը, իւղը. ըմ. չմաքրած ձկնիւղ:

Ворва́ться (-рву́сь -рву́тся) ա. Врыва́ться.

Ворво́рка ա. Варво́рка.

Ворголёкъ, лька́, **-гуно́къ**, нка́ ա. Варгулёкъ, [-гуно́къ.

Вори́шка ա. նվաս. 1, պստիկ, չնչին բաների գող. 2, պստլիկ գող, գողուկ:

Ворkли́вость ի. 1, փնթփնթացողութիւն, տրտնջողութիւն, տրտնջտկութիւն. 2, մնչողութիւն (աղաւնու). **-кли́вый** ած. 1, ա. Ворчли́вый; 2, յաճախ մնչող. в. го́лубь; **-кова́ніе** չ. մնչելը (աղաւնու). սիրալիր խօսելը, գուրգուրալը. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) 1, մնչել (աղաւնու մասին). 2, սիրալիր, գուրգուրանքով խօսել, վարուիլ. **-кота́ніе** ա. Воркова́ніе; **-кота́ть** (-чу́ -о́чутъ) 1, ա. Воркова́ть; 2, ա. Ворча́ть; **-котня́** 1, մնչիւն, մնչոց (շատ աղաւնիների). го́луби по́дняли в—ю; 2, փնթփնթոց, տրտունջ, քրթմնջիւն. **-коту́нъ**, а́, **-коту́нья** ա. Ворку́нъ, -нья; **-куно́къ**, нка́, **-куно́чекъ**, чка փաղշ. ա. Ворку́нъ; **-ку́нъ**, а́ ա. 1, (ворку́нья ի.) անընդհատ փնթփնթացող, տրտնջացող, դժգոհող այր, կին. 2, մի տեսակ, յաճախ մնչող աղաւնի. **-ку́ша** ի. սոզ մի:

Воробе́й, бья́ ա. (յ. воробьи́, -бьёвъ) կնդ. Passer domesticus, ծիտ, ճնճղուկ. в. водяно́й, Cinclus aquaticus, ջրային կեռնեխ. *ста́рый в. խիստ փորձուած, 'յետ եկած', 'շուն' մարդ. **-бе́йникъ** ա. բս. Lithospermum, քարասերմիկ (կաքաւ կրկուտ). **-би́нка** ի. բս. Passerina Stelleri, ծաղեղուն, ճնճղկաթռչիք:

Воро́бка ի. մարդ (էգ) ծիտ, ճնճղուկ. **-бушекъ**, шка, **-бышекъ**, шка ա. 1, նւզ. ա. Воробе́й; 2, խմբախաղերին (хорово́дная игра́) մասնակցող երխտասարդ. **-бьёвка** ի. ծտեր բռնելու թակարդ. ակտնատ (ակլուներից շինած). **-бьёнокъ**, нка ա. ծտի, ճնճղուկի ճուտ, ձագ. **-бьёвый, -бьи́ный** ած. ծտի, ճնճղուկի. в—ное гнѣздо́; в—ное сѣ́мя ա. Воробе́йникъ; в—ная ночь խիստ փոթորկալի գիշեր կարկուտով, հեղեղով, գռռոցքով և անընդհատ փայլատակումներով (երբ ծտերը խրտնում, բներից թռչում են). **-бья́тникъ** ա. 1, լորաճուռակ, պստիկ շահէն. 2, ծտերից կոցահարուած բոյլ. 3, բս. Rumex acetosella, մանր թրթնջուկը:

Ворова́тость ի. *սրիկայութիւն, խորամանկութիւն, հնարագիտութիւն. **-рова́тый** ած. *սրիկայ, խորամանկ, հնարագէտ, 'սատանայ', մամըռուկ. онъ ворова́тъ: не ско́ро его́ пойма́ешь; **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), св—, ն. 1, գողանալ, գողութիւն անել. 2, հնց. ոճիր գործել. սրիկայութիւն, խաբեբայութիւն, անպիտանութիւն անել. **-ро́венный, -рови́къ, -рови́на, -рови́нный, -ро́вый, -ровьё** ա. Варо́венный, -ро́викъ... **-ро́вка** ի. 1, գող կինարմատ. 2,* խորամանկ 'սատանայ', օձ կինարմատ. **-ровско́й** ած. 1, գողի[ն յատուկ], գողային. в—іе пріёмы; в—ія ухва́тки; 2, գողացած, գողունի, գողանովի, յափշտակած. в—ія ве́щи; в—ія де́ньги կեղծ դրամ. в—іе лю́ди սրիկայ, աւազակաբարոյ, լիրբ, անպիտան մարդիկ, գողեր, աւազակներ, խռովարարներ. 3, հնց. չարագործ, սրիկայ, լիրբ, անպիտան: Воровско́й մ. սրիկայաբար, աւազակաբար, խորամանկութեամբ, լրբաբար. **-ровство́** չ. 1, գողութիւն, յափշտակութիւն (նորագոյն օրէնսդրութեան մէջ փոխանակ այս բառի գործ է ածւում кра́жа բառը). 2, հնց. ոճրագործութիւն, նենգութիւն, կեղծիք, խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն. в. де́нежное դրամանենգութիւն, կեղծ դրամ կտրելը. **-ро́вый** ած. ռմկ. արագ, շատալ, ժիր:

Ворогу́шка ի. հնց. 1, ա. Ворожея; 2, չարագործ, ոճրագործ կինարմատ. 3, անեղ, ջեր-

մախու։ [քիմ՝, կախարդ, ձեռնածու, գիւթող։

Вóрогъ ա. ռմկ. 1, տ. Врагъ I. 1 և 2; 2, ՝հէ-

Воро‖жбá ի. 1, կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. 2, կախարդութիւն, հմայութիւն, գիւթութիւն. **-жáйка, -жейка** նւզ. տ. Ворожéй; **-жéніе** չ. հնց. տ. Ворожбá; **-жéй** հոր. կախարդ, հմայ, վհուկ, գիւթող, ապագան, անյայտ բաները գուշակող. **-жить** (-жý -жáтъ), пов—, ն. ապագայի, անյայտ բաների մասին գուշակութիւն անել, կախարդութիւն, հմայութիւն անել, գիւթել. в. нá руку, надъ водóю, на бобáхъ, на кáртахъ; **-ся** ածբ. աշխատել, վհուկից ապագան, անյայտը իմանալ։

Ворó‖на ի. 1, կնդ. Corvus cornix, մոխրագոյն ագռաւը. чёрная в. Corvus corone, սեւը կամ արջնագռաւը. 2,* յիմար, յոյլ, անտեղի մարդ. ՝բամի կուլ տուող՝ զատարկապորտ մարդ. 3, Արքմնզ. նահ. նաւի յետեւում ծակ, անցք, որից անցնում է ղեկը. **-неніе** չ. սև, սև կապտագոյն արօնելը, ներկելը (երկաթի, պողպատի կմ թուջի). **-нёнокъ, нка** ա. (յ. воронята, -тъ), **-нёночекъ, чка** նւզ. ա. ագռաւի ճուտ, ագռաւի ձագ։

Воро‖нéцъ, нцá ա. 1, բս. ա, Actaea spicata, մի տեսակ խոտ զորանուկներից. բ, Paris quadrifolia, չորեքտերեւեան ագռաւաչաղաղը (լողաքի?). գ, Polygonatum officinale, ՝սատրակ կցմցակ, ՝կծւոկ՝. Paeonia tenuifolia, նրբատերև քաջվարդը (ճշնարոտ). 2, վառարանի անկիւնից յօրինած փայտ մի. **-нúло** չ. 1, մետաղներ յղկելու գործիք. յղկիչ (փականագործի). 2, թրծած պողպատեայ ձող զանակներ սրելու. **-нильщикъ** ա. երկաթը, պողպատը կմ թուջը սև, սև կապտագոյն արծնող, ներկող. **-нить** (-ню -нятъ) ն. երկաթը, պողպատը կմ թուջը սև կմ սև կապտագոյն արծնել, ներկել, գունաւորել

Ворó‖ній, нья, нье ած. ագռաւի в. крикъ; в. цвѣтъ [ткáни] սև գոյն. в. глазъ տ. Воронéцъ 1, բ. «я взглянýлъ, и вотъ конь в.» տեսի և ահա ձի սեւ (Յայտն. Յովհ. 6_5):

Ворóн‖ка ի. 1, ձագար, ՝դալոխ՝. 2, ամբոցկ. ռումբերի պայթումից առաջացած փոս. 2, տկոտաձև փորուածք ջուրը քաշելու համար. 4, կնդ. Coracias garrula, ճեղաղաւ։

Воронкó ա. ռմկ. յորջորջում սև ձիու։

Воронкообрáзный ած. ձագարաձև։

Вóро‖новъ, а, о ած. ագռաւի. какъ в—о крылó սև ինչպէս անձող. **-ногрáй** ա. 1, կնդ. Corvus frugilegus, սերմնակեր ագռաւը. 2, ագռաւի ձայն, կռկռոց. եւ այս ձայնի վերայ հիմնուած գուշակութիւնը, հմայութիւնը։

Воронóй ած. սև և փայլուն մազերով. в—áя лóшадь; егó прокатили на *в—ы́хъ հազմ. նորան սեւցրին (քուէարկելիս):

Воронóкъ, нкá ա. մեղրից պատրաստած մի տեսակ թունդ ըմպելիք. սև մեղր։

Вороно‖пѣгій ած. սև ըծերով սպիտակ մազի վերայ, խայտաբղէտ, ՝չալ՝. в. жеребéцъ; **-чáлый** ած. սև գորշգոյն. в—ая лóшадь.

Ворó‖ночка նւզ. տ. Ворóнка; **-ночный** ած. ձագարի. **-нушка** ի. տ. Воронéцъ 1, գ։

Вó‖ронъ ա. 1, կնդ. Corvus corax, բուն կմ հաստբակ ագռաւը. 2, ատտղզ. հարաւային համաստեղութիւն մի. **-ронь** ի. երկաթի, պողպատի կմ չուգունի վրայ քաշած սև, սև կապոյտ գոյնը, փայլը. **-ронье, ьй** չ. հւբ. ագռաւներ, ճայեակներ. **-роня́га, -роня́жка** ի. բս. Solanum nigrum, սև մորմը (՝ագռաւու խաղող՝?)։

Ворóтá չ. յ. 1, դարպաս, ՝ալաքափի՝ դուռը, դրունք (գր.). отъ ворóтъ майóръ ամրոցապետի օգնականը, որը հսկում է երթեեկութեան վերայ. 2,* նաւուղի, գետի մէջ այն պատ շերտը, որի վերայով նաւը բանում է և որի երկու կողմերից քարեր և խութեր կան. 3, նեղ և փոթորկալից ծովային նեղուց։

Воро‖ти́ла ա. ինքնակամ, միահեծան կառավարիչ, ղեկավար, տնօրէն. **-ти́ло** չ. լծակ, որով քամու աղօրիքի թևերը պտտեցնելով քամու դէմ են դարձնում, **-ти́ть** ն. I. воротить (-чý -óтитъ) св—, 1, շուռ տալով, գլորելով, թաւալելով հեռացնել. своротить кáмень съ дорóги; съ души́ ворóтитъ սիրտս խառնում է. 2,* կարգադրել, տնօրինել, վարել, կառավարել. онъ всѣмъ ворóтитъ; II. 1, տ. Ворóчать 1 և 3; 2 տ. Возврати́ть; **-ся** 1, տ. Ворóчаться; 2, տ. Возврати́ться.

Ворó‖тища չ. յ. 1, յւն. տ. Ворóта; 2, դարպասի թևերը. **-тки, -окъ** չ. յ. տ. Ворóтца.

Воро‖тникóвый ած. օձիքի, ՝եախի՝. в—ое шитьё; **-тникъ** ա. 1, տ. Врáтникъ; 2, հնց. քաղաքի կմ ամրոցի դռնապան, դռան պահապան. **-тни́къ, á,** ա. օձիք, ՝եախա՝. стоячій, лежáчій в.; **-тничóкъ,** чкá, ա. նւզ. պստիկ օձիք, ՝եախա՝. воротнички, чкóвъ յ. շապկի օձիքը օսլայած (կրախմալած, նշաստած)։

Ворóтный ած. 1, դարպասի. ՝ալաքափի՝ դըռան. в—ые створы; в. крюкъ; в—ая при́толока դռան շրջանակի մէջ վերևի հորիզոնական փայտը, դրանդափայտ. 2, օձիքի, ՝եախի՝. գլանակի։

Воротóкъ, ткá ա. 1, նւզ. տ. Вóротъ 1; 2, եզան ճտի և կրծքի կաշին, որից կօշիկների ներբաններ են հանում։

Ворóтца, цевъ չ. յ. 1, դարպասի դռնակը (калитка); 2, պատուհանի օդանցքը. 3, տաճ. անցք, ճեղք, արանք։

Вóротъ ա. 1, զգեստի ճիտը. 2, այս ճտի վերայ կարած օձիքը (воротникъ); застегни в.; 3, մեքնզ. ճախարակ, ՝չարխ՝ ծանրութիւններ բարձրացնելու. в. ручнóй, кóнный, водоподъёмный. [կողմը։

Вóроть ի. զգեստի երեսի տակի (աստառ)

Во‖рохнýть, ся տ. Вороши́ть, ся; **-рохъ** ա. (յ. вóрохи, овъ և ворохá, óвъ) 1, թեղ (կտրած հացահատիկի). в. раздѣляется при вѣйкѣ на чéло и озáдокъ; 2, խառնիխուռն, թափած, կուտակած իրեր, շեղջ, կուտակութիւն. в. бумáгъ, солóмы, сухи́хъ ли́стьевъ, 3,* տաճ. բազմութիւն, շատութիւն, առատութիւն. в. дѣлъ, сплéтенъ.

Во‖рóчаніе չ. 1, շուռ տալը. շրջելը. շուռ ու մուռ տալը, թաւալելը. 2, պտտեցնելը, պտոյտ տալը. 2, ծռելը, շեղելը, խոտորելը. **-рóчать,** -роти́ть ն. когó, что և չ. чѣмъ 1, շրջել, շուռ տալ, շուռ ու մուռ տալ, թաւալել. в. сѣно; в. (вы́воротить) кафтáнъ կաֆտան շրջել (երեսի կողմը տակը դարձնել և ընդհակառակն). онъ всѣмъ ворóчаетъ նա ինչ որ ուզում է, այն էլ անում է. 2, պտտեցնել, պտոյտ տալ. вѣтеръ ворóчаетъ мéльничныя крылья; 3, չ. շեղուել, ծռուել, խոտորուել. в. съ дорóги; **-ся** 1, անդբ. (поворотиться) շուռ գալ, թաւալուել, մի կողմից միւսի վերայ ընկնել. я дóлго ворóчался на постéли, покá не заснýлъ; 2, (вороти́ться) վերադառնալ. յետ դառնալ. 3,* ՝մըլ անել՝, դանդաղութեամբ, անարիաբար մի գործ անել. дóлго ли тебѣ тамъ в.? 4, չը. յետ դարձնուել, ընկը-

կախիլ. -роченный ընդ. ած. շրջած, շուռ տուած. в—ое сѣно; в—ое платье.

Во́‖рошекъ, шка նուզ. ա. Ворохъ 1 և 2; **-рошеніе** չ. 1, շուռ տալը, խառնելը. 2, կասած հաջահատիկի թեղելը, թեղ անելը. 3,* յուզելը, խռովեցնելը. **-рошить** (-шу́ -ша́тъ), пов—, ворохну́ть ն. 1, շարժել, ժաժ տալ, խառնել. շրջել, շուռ տալ. в. сѣно; 2, կասած հացահատիկը թեղել, թեղ անել. 3, յուզել, խռովեցնել, անհանգիստ անել. **-ся** անդր. շարժուիլ, ժաժ գալ, շուռ գալ. я такъ уста́лъ, что не могу́ поворошиться; че́рвы воро́шатся; **-рошо́къ**, шка́ ա. 1, տ. Во́рошекъ; 2, որս. խոտի, եղեգնի շարժումը, խշխշոցը, սոսափիւնը որսի անցնելու կամ թռչելու ժամանակ. стрѣля́ть на в. լսկ խշխշոցին նայելով, առանց նշան բռնելու հրացան արձակել:

Во́р‖са ի. 1, մետաքսէ կամ բրդէ կերպասի երեսի փայլուն խաւը. 2, կպրած պարանի թելը, լարը. **-сильна** ի. մահուդագործների և գլխարկագործների խաւ տուող գործիքը (թափշատերևի—ворся́нка—գնդաձևադիկներից). **-си́льный** ած. խաւ տուող. в—ыя ши́шки, в—ыя щётки; **-си́льня** տ. Ворсова́льня 1 և 2; **-си́льщикъ** ա. խաւ տուող (մահուդին). **-си́стый** ած. 1, խաւոտ. 2, բս. թաւ, թաւոտ, մազմզուկներով ծածկուած. **-сить** (-шу -сятъ), нав—, ն. խաւ տալ. в. сукно́; **-ся** 1, անդր. և չր. խաւով ծածկուիլ. **-сова́льный** տ. Ворси́льный; в—ая маши́на; **-сова́льня** ի. 1, շէնք, որի մէջ մահուդին խաւ են տալիս. 2, մահուդին խաւ տուող գործիքը. **-сова́ніе** չ. խաւ տալը (մահուդին). **-сова́ть** (-сую -ютъ) տ. Во́рсить; **-со́вка** ի. խաւ տալը (մահուդին). **-сострига́тельный** ած. մահուդի խաւը կտրող, խաւահատ. в—ыя маши́ны; **-сочникъ** տ. Ворси́льщикъ; **-съ** տ. Во́рса; **-сяни́къ**, а́ տ. Ворся́никъ; **-ся́нка** ի. 1, բս. Dipsacus fullonum, թափշաց ակքանը. 2, տ. Ворси́льна 2; **-ся́нникъ** ա. տ. Ворся́нка 2; **-сяно́й** ած. խաւոտ, թաւոտ:

Вор‖ча́ніе չ. 1, գռռոց, մռլտոց. 2,* տրտունջ, քրթմնջիւն, փնթփնթոց. **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. 1, գռռալ, մռլտալ. соба́ка ворчи́тъ; 2,* քրթմնջել, տրտնջալ, մռթմռթալ, փնթփնթալ **-чли́вость** ի. քրթմնջողութիւն, տրտնջողութիւն, դժգոհութիւն, փնթփնթոց. **-чли́вый** ած. տրտնջող, քրթմնջող, փնթփնթացող, դժգոհող. в—ая стару́ха; **-чу́нъ**, а́, **-чу́нья** տ. Ворку́нъ, -ку́нья.

Во́р‖шенный ընդ. ած. խաւ տուած (մահուդ). **-шенье** տ. Ворсова́ніе.

Во‖ръ ա. I. (յ. во́ры, о́въ) 1, գող, յափշտակող. 2, հնց. ոճրագործ, չարագործ, աւազակ, սրիկայ. де́нежный в. հնց. դրամանենգ, կեղծ դրամ կտրող. II. տ. Варъ; **-ря́га** ա. գող, խարեբայ սանտրական, փերեզակ. ‘շարշի‘։ [իր տեղը:

Во-свояси մ. դէպի տուն, դէպի իր տունը,

Во‖семна́дцатый ած. տասնեութերորդ, ութուտասներորդ (գր.) հմմ. Осьмна́дцатый; **-семна́дцать**, и թւ. քնկ. տասն և ութ. ութուտասն (գր.). **-семь** (восьми́, восемью́) թւ. քնկ. ութ. во́семью թւբ. ութ անգամ. в. во́семь—шестьдесят четы́ре 8×8=64; **-семьдесятъ**, восьми́десяти, восьми́десятью թւ. քնկ. ութսուն:

Воски‖пе́ть, **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ) չ. սկսել եռալ, եփ գալ, *բորբոքուիլ. в. гнѣвомъ; **-пѣніе** չ. եռ գալը, եփ տալը, *բորբոքուիլը, տաքանալը:

Воскли‖кнове́ніе չ. եկ. ալ. 1, տ. Восклица́ніе 1; **-кнуть** տ. Восклица́ть; **-ца́ніе** չ. 1, բացականչութիւն. քերկ. ձայնարկութեան, միջարկութեան նշանը (!); 2, ճրտս. բացականչական դարձուածք. **-ца́тельный** բացականչական. в. знакъ քերկ. ձայնարկութեան, միջարկութեան նշան (!): **-ца́ть**, -кнуть չ. բացականչել:

Воско‖би́тіе չ. մոմահանութիւն (մեղրի բջիճներից (շեշից) մոմ կամ մեղր հանելը, քամելը). **-бо́й**, **-бо́йникъ** ա. մոմահան. **-бо́йный** ած. մոմահանութեան. в. заво́дъ, -чанъ; **-бо́йня** ի. 1, մոմահանութեան շէնք, շինութիւն. 2, մոմահանութեան մեքենայ. **-бѣле́ніе** չ. մոմ սպիտակացնել[ու արհեստ]ը. **-бѣли́льный** ած. մոմ սպիտակացնելու. в. заво́дъ; **-бѣли́льня** ի. մոմ սպիտակացնելու տեղ. **-ва́тый** ած. 1, մոմային, սակաւ մոմ պարունակող. մոմանման, մոմակերպ. **-ви́къ**, а́ ա. 1, մոմով լցրած ձու խաղալու համար. 2, ժողովրդական գեղ, դարման, որ պատրաստում են մոմից, բուսական իւղից և փոշուց. 3, մեղւք. անյաջող, հիւանդ թրթուր. **-ви́на**, **-ви́ца** ի. թռչունի կտուցի վերայ գտնուող մոմաթաղանթը. կոշուկը. **-во́й** ած. մոմի. в-а̀я свѣча̀.

Восколеба́ть (-ле́блю -лютъ), **ся** տ. Колеба́ть, ся և Всколеба̀ть, ся.

Воско‖ле́й ա. մոմ ածող. **-ли́тіе** չ. մոմածութիւն. **-ма́стика** ի. եկղ. մոմխեժ, խնկամոմ (որ գործ են ածում տաճարի օրհնութեան ժամանակ). **-ма́стичный** ած. մոմխէժի, խնկամոմի:

Воскор‖ми́тель ա. **-ми́тельница** ի. սնուցիչ, բուծանող այր, կին. **-ми́ть** (-млю́ -мятъ), **ся** տ. Воскормля́ть, ся; **-(ко́р)мле́нецъ**. ница սկւ. զործծ. տ. Вско́рмленникъ; **-мле́ніе** տ. Вскормле́ніе; **-мленникъ**, **-мленница** տ. Вско́рмленникъ, -ница: **-мля́ть**, -ми́ть տ. Вскормля́ть; **-мля́ться** 1, անդր. տ. Вскормля́ться; 2, չր. սնուցանուիլ, բուծանուիլ:

Воскоцвѣ́тъ տ. Воща́нка 5.

Воскре‖са́ть, -снуть չ. 1, եկղ. յառնել (գր.), յարութիւն առնել. Христо́съ воскре́съ; 2,* վերակենդանանալ, վերանորոգուիլ. в. ду́хомъ; **-се́ніе** չ. 1, յառնելը. յարութիւն առնելը. в. Христо́во; 2, տ. Воскресе́нье; **-се́нскій** ած. Յարութեան եկեղեցու. в. прихо́дъ, в. свяще́нникъ; **-сенъ**, сна ա. եկղ. Յարութեան, կիրակնօրեայ երգ, շարական. **-се́нье** չ. կիրակի, միաշաբաթ (գր.). Ве́рбное в. Ծաղկազարդ. Свѣтлое Христо́во в. լոյս Զատիկ. **-си́тель** ա. 1, յարութիւն տուող. 2, (воскреси́тельница ի.) վերակենդանացնող, վերանորոգող այր, կին. զօրավիգն, մխիթարիչ. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ), **ся** տ. Воскреша́ть, ся; **-си́ха** ի. բս. Anastatica hierochuntica, երիքովի վարդը (ճանկ, թաթիկ). **-снуть** (անց. воскре́съ -сла, о) տ. Воскреса́ть; **-сный** ած. կիրակնօրեայ. в—ая слу́жба; в. день կիրակի օր. **-ша́ть**, -си́ть 1, յարուցանել, յարութիւն տալ. 2,* վերակենդանացնել, վերանորոգել. со́лнце весно́ю воскреша́етъ всю приро́ду; **-ся** չր. յարուցանուիլ. վերակենդանացնուիլ. **-ше́ніе** չ. յարուցանելը, յարութիւն տալը. *վերանորոգելը, վերակենդանացնելը:

Вос‖кри́кнуть տ. Вскри́кнуть.

Вос‖крыле́ніе չ. թևաւորելը, թևեր տալը. **-крыля́ть**, **-крыли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. տ. Окрыли́ть; **-ся** անդր. *թևաւորուիլ. վեր պանալ. ճախրել. հոգեպէս վերանալ, բարձրանալ. **-кры́ліе** չ. եկ. ալ. շուրջառի փեշը կամ ծայրը. **-куре́ніе** չ. խունկ ծխելը, *խնկարկելը. **-куря́ть**, **-кури́ть** (-рю́ -ку́рятъ) ն. հնց. խունկ ծխել, խնկել, խնկարկել.

*в. кому́ оиміа́мъ մէկի առաջ խունկ ծխել, մէկին գովասանել, շողոքորթել, ներբող առնել. -ся չզ. սկսել ծխալ, ծուխ արձակել:

Воскъ ա. մոմ, մեղրամոմ. в. яровой, ярый գարնանը առաջին անգամ պարսից մեղուներից արտադրած սպիտակ, ամենաընտիր մոմը. го́рный в. Տնք. Ozocérite, գետնամոմ:

Вослѣдъ մկբ. (տրկ. հոլովի հետ. հոլ.) և ն. բանաստ. տ. Вслѣдъ.

Во́спа ռմկ. տ. 'Оспа.

Воспа||ле́ніе չ. 1, վառելը, բորբոքելը. 2, բժ. բորբոքում, տապախտ. в. лёгкихъ; -ли́тельный ած. 1, որ ընդունակ է բորբոքուելու, ուռչելու. 2. բորբոքում, վարակում առաջացնող. 3, բորբոքման, տապախտի. в—ая болѣзнь, в. проце́ссъ; -ля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, վառել, բորբոքել. 2,* բորբոքել, գրգռել. в. стра́сти; 3, բժ. բորբոքում, տապախտ առաջացնել. -ся 1, չզ. բորբոքուիլ, վառուիլ. 2, բժ. բորբոքումով, տապախտով վարակուիլ, հիւանդանալ. рука́ воспали́лась; 3,* բորբոքուիլ, գրգռուիլ, մոլեգնուիլ. в. гнѣ́вомъ; 4, կր. վառուիլ, բորբոքուիլ:

Воспа||ря́ть, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. վերև թռչել, վեր սլանալ, վերանալ, ճախրել, սաւառնել. орёлъ воспари́лъ подъ облака́.

Во́спи||на, -нка, -нный տ. 'Оспина, -нка, -нный.

Воспи||та́ніе չ. 1, կրթութիւն, դաստիարակութիւն. дома́шнее в.; 2, բուծում, բուծանելը, պահելը, խնամք տանելը (կենդանիներին, բոյսերին). -танникъ ա. -танница է. սան, սանուհի, աշակերտ, -ուհի. -та́нный 1, էյ. ած. սնուցած. 2, ած. կրթուած, դաստիարակուած, քաղաքավարի. в. человѣ́къ; -та́тель ա. 1, կրթող, դաստիարակող, հրահանգող. 2, (воспита́тельница է.) դաստիարակ, -կ(չ)ուհի. -та́тельный ած. կրթական, դաստիարակչական, հրահանգիչ. в—ое значе́ніе тако́й-то мѣ́ры; в. домъ հիմնարկութիւն աղօրինի զաւակների կրթութեան համար (Պետերբուրգում և Մոսկվայում) -тыва́ніе չ. 1, կրթելը, դաստիարակելը, հրահանգելը. 2, սընուցանելը, բուծանելը, պահելը. в. расте́ній въ ко́мнатѣ, въ тепли́цѣ; -тывать, -та́ть 1, կրթել, դաստիարակել, հրահանգել. в. дѣте́й въ пра́вилахъ вѣ́ры и благоче́стія; 2, սնուցանել. կերակրել, բուծանել, պահել (կենդանիներ, բոյսեր). -ся կր. կրթուիլ, դաստիարակուիլ, հրահանգուիլ. սնուցանուիլ, պահուիլ:

Воспламе||не́ніе չ. 1, վառելը. *բորբոքելը, գրգիռ. 2, վառուիլը, տաքելը, պայթելը. в. заря́довъ; в. у́гольной пе́чи; -ня́емость է. դիւրավառութիւն, պայթուցիկութիւն. *զգայունութիւն. -ня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, վառել. 2,* բորբոքել, գրգռել. -ся 1, չզ. վառուիլ, պայթիլ, տաքնիլ. по́рохъ бы́стро воспламеня́ется отъ и́скры; 2,* բորբոքուիլ, խիստ գրգռուիլ. 3, կր. վառուիլ:

Вос||плеска́ть (-щу́ -е́щутъ) չ. հն. ռմ. սկսել ծափահարել, թեւահարել:

Вос||по́итель ա. -по́ительница է. *սնուցանող, դիեցնող, կրթող. հրահանգող այր, կին. -по́ить (-пою́ -я́тъ) ն. սնուցանել, մեծացնել. *կրթել, դաստիարակել, հրահանգել:

Вос||полне́ніе չ. լրացնելը -полня́ть, -по́лнить (-ню -нятъ) ն. լրացնել, լցնել. в. недоста́токъ чего́-либо; в. пробѣ́лъ; -ся կր. լրացնուիլ:

Вос||по́льзоваться (-зуюсь -зуются) չզ. чѣмъ 1, օգուտ քաղել. в. удо́бнымъ слу́чаемъ къ исполне́нію свои́хъ намѣ́реній; 2, օգտուիլ, շահուիլ. онъ воспо́льзовался нахо́дкою.

Вос||помина́ніе չ. 1, (чего́ կամ о чёмъ) յիշողութիւն, յիշատակութիւն. в. дѣ́тскихъ лѣтъ; 2, յիշատակ, նուէր. 3, воспомина́нія յ. յիշողութիւններ, ‹յուշիկներ›. -помина́ть, -по́мнить (-ню -нятъ) -помяну́ть что և չ. о чёмъ յիշել, միտքը բերել. -ся կր. յիշուիլ, մտաբերուիլ. -помянове́ніе չ. յիշելը, մտաբերելը:

Воспослѣ́||дованіе չ. պատահելը, առաջ գալը, ծագելը, հետևելը. -довать (-дую -ютъ) չ. պատահիլ, առաջ գալ, ծագիլ, հետևիլ. воспослѣ́довало несча́стіе.

Воспосо||бле́ніе չ. օգնելը, նպաստելը, օժանդակելը. -бля́ть, -би́ть (-блю́ -би́тъ) չ. кому́, чему́ օգնել, նպաստել, օժանդակել, աջակցել:

Воспре||пя́тствованіе չ. արգելելը, արգելք, խոչնդոտ հանդիսանալը. -пя́тствовать (-ствую -ютъ) չ. чему́ մի բան արգելել, խափանել, խանգարել, մի մի բանի արգելք, խոչնդոտ հանդիսանալ:

Воспре||ти́тель ա. -ти́тельница է. մի բան արգելող, խափանող, խանգարող այր, կին. -ти́тельный ած. արգելիչ, արգելող, -ղական. в—ое повелѣ́ніе; в. зако́нъ; -ща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) ն. что кому́ մէկին մի բան արգելել, չթոյլատրել. в. вы́ѣздъ изъ го́рода; -ся կր. արգելուիլ, չթոյլատրուիլ. кури́ть воспреща́ется; -ще́ніе չ. 1, արգելելը, չթոյլատրելը. 2, արգելք, խոչնդոտ:

Вос||принима́ть, -приня́ть (-приму́ -и́мутъ), -пріи́ять ն. ընդունել, առնել. в. отъ купе́ли մկրտութեան աւազանից ընդունել, կնքահայր լինել. в. креще́ніе, пома́заніе; -принима́ться, -приня́ться կր. ընդունուիլ, ստացուիլ. -приня́тіе չ. ընդունելը, ստանալը. -пріе́мникъ ա. 1, կնքահայր, սանահայր, ‹քաւոր›. 2, Տնք. յաջորդ, ժառանգ. -пріе́мница է. 1, կնքամայր, սանամայր. 2, Տնք. յաջորդ, ժառանգ. -пріе́мный ած. 1, սուրբ աւազանից ընդունող, в. оте́цъ կնքահայր, սանահայր. 2, սուրբ աւազանից ընդունուած. в. сынъ սան:

Воспрі́им||чивость է. къ чему́-либо ընդունակութիւն մի բան շուտով իւրացնելու. զգայնութիւն. -чивый ած. къ чему́-либо ընդունակ մի բան շուտով իւրացնելու, զգայուն. в. человѣ́къ, нравъ; воспрі́имчивъ къ болѣ́зни, къ зара́зѣ.

Вос||пріи́ятіе չ. 1, ընդունելը. в. отъ купе́ли; 2, տ. Аперце́пція; -пріи́ятый էյ. ած. ընդունուած. -пріи́ять (-пріиму́ -и́мутъ) տ. Воспринима́ть.

Воспроиз||веде́ніе չ. 1, վերարտադրելը, վերանորոգելը. 2, վերարտադրութիւն, վերանորոգութիւն. -вести́ (-веду́ -ду́тъ), ся տ. Воспроизводи́ть, ся; -води́тель ա. -води́тельница է. վերարտադրիչ, վերանորոգիչ այր, կին. -води́тельный ած. վերարտադրող, վերանորոգող. -води́ть (-вожу́ -дятъ), -вести́ ն. 1, վերարտադրել, վերանորոգել. 2, վերստեղծել, վերածնել. в. типъ, сце́ну; 3, բնախ. փոխարինել (սպառուած օրգանական մասը, հիւսուածքը մի ուրիշով). -ся կր. վերարտադրուել, վերածնուիլ, վերանորոգուիլ. -во́дство չ. վերարտադրութիւն, վերածնութիւն, վերանորոգութիւն:

Воспро||тивле́ніе չ. հակառակելը, ընդդիմանալը. -тивля́ться, -ти́виться (-влюсь -вятся) չ. кому́ կամ чему́ մէկին կամ մի բանի ընդդիմանալ, հակառակիլ, դիմադրել, հակաճառել:

Воспря́нуть չ. յանկարծ սասնել, վեր թռչիլ, վեր ցատկել. в. ду́хомъ ոգի առնել:

Воспылáть չ. 1, սկսել բոցավառուել, հրավառուել, բորբոքուել. 2,* բորբոքուել, առչորուել. կրակ կտրուել, զրգռուել. մոլեգնուել. в. негодовáніемъ, гнѣ́вомъ, любóвью.

Вос‖пѣвáніе չ. 1, երգելը. 2, գրուատելը, գովասանելը. **-пѣвáтель** ա. **-пѣвáтельница** ի. երգիչ, երգչուհի. գրուատող այր, կին. **-пѣвáть, -пѣть** (-пою́ -ю́тъ) 1, ն. և չ. տ. Пѣть; 2, ն. գովասանել, գրուատել, ներբող կարդալ. **-ся** կր. գովասանուիլ, գրուատուիլ. **-пѣ́тый** բ. ած. երգուած, գովասանուած, գովաբանուած, ներբողուած, գրուատուած:

Воспящáть ն. և չ. եկ. ու. 1. յետ դարձնել, յետ կասեցնել. ընկրկեցնել. 2,* արգելել, խոչընդոտ հանդիսանալ, չթողլ տալ. **-ся** 1, անդր. յետ դառնալ, յետ նահանջել, ընկրկել. 2, կր. յետ դարձնուիլ, յետ կասեցնուիլ, ընկրկեցնուիլ:

Вос‖токовѣ́дѣніе չ. արևելագիտութիւն. **-тóкъ** ա. 1, արևելք. на в. (կամ къ в—у) отъ Фрáнціи лежи́тъ Гермáнія; 2 արևելք, արևելեան կողմ, երկրներ. жить на В—ѣ; путешéствіе на В.; дáльній В. ծայրագոյն արևելք. собы́тія на д—емъ в—ѣ; *В. свы́ше, В. прàведный Աստուած լուսոյ, Արեգակն արդար (Յիսուս Քրիստոս):

Вос‖торгáться անդր. чѣмъ մի բանով զմայլուիլ, հիանալ, սքանչանալ, զարմանալ, բերկրել. **-тóргъ** ա. զմայլմունք, հիացում, սքանչացում, -չանք, բերկրութիւն, ցնծութիւն. притти́ въ в զարմանալ, սքանչանալ, հիանալ:

Восто‖ржéніе չ. զմայլիլը, -լում, սքանչանալը, -չացում. **-рженность** ի. զմայլմունք, սքանչելիութիւն, խանդավառութիւն. **-рженный** ած. զմայլուած, սքանչացած, խանդավառ, ցնծալի, սքանչելի, զարմանալի, հրաշալի. в. человѣ́къ խիստ ուրախ, յուսաւետ, հեշտութեամբ հրապուրուող մարդ. **-ржествовáть** (-ствýю -ютъ) չ. надъ кѣмъ կամ надъ чѣмъ յաղթանակել, մէկի, մի բանի վերայ յաղթութիւն կանգնել:

Востó‖ченъ, чна ա. եկղ. երեկոյեան և վաղորդեան շարական, օրհներգութիւն (գիշերային հսկման ժամանակ). **-чникъ** ա. արևելեան լեզուների բաժանմունքի (ֆակուլտետի) ուսանող. **-чный** ած. արևելքի, արևելեան. в—ыя стрàны; в. вѣ́теръ; в. вопрóсъ; в. путь; в. человѣ́къ մարդ Ռուսիայի հարաւ-արևելեան սահմաններից, խորամանկ, ճարպիկ բնաւորութեամբ (ռուսները անուանումեն 'ի մէջի այլոց հայերին ևս):

Вос‖трéбованіе չ. պահանջելը. до в—ія ցպահանջում (գրում են նամակի ծրարի վերայ). **-трéбовать** (-бую -ютъ) տ. Потрéбовать.

Вост‖реё, ея́, **-ріё**, ія́, տ. Остріё; **-ренькій** (-рéнекъ -éнька, о) ած. փաղաք. սուր. в. нóжичекъ; этотъ мáльчикъ óчень вострéнекъ.

Вострепетáть (-щý -éщутъ) չ. սկսել դողալ, դողդողալ, դոփալ (դղ.):

Вост‖рéцъ, á ա. բս. Calamagrostis silvatica, անտառային եղեգնախոտը. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Остри́ть; **-рó** մ. տ. Вóстрый; **-роглáзый** ած. սուր աչք ունեցող, սրատես, քաջատես. **-рогýбцы**, цовъ տ. Острогýбцы; **-ронóгій** ած. արագոտն, արագաշարժ, ժիր. **-ронóсый** ած. սրաքիթ, սրացուկ. в—ая пти́ца; в—ое сýдно; **-рохвóстъ** ա. կնդ. Dafila acuta, սրապոչ բադը. [փող ածել:

Вострубúть (-лю́ -ýбятъ) ն. սկսել փող փչել,

Вост‖рýха ի. **-рýшка** փաղաք. *խիստ ժիր, կենդանի, լեզուանի կենարմատ. անհանգիստ, անհամբեր կենարմատ. **-рый** (востёръ, -стрá, ó) տ. Острый; в о с т р ó մ. սուր, արագ կերպով. держи́ ýхо в.! զգոյշ եղիր, հսկիր ուշադրութեամբ. **-ря́къ**, à, **-рячóкъ**, чкá նւզ. տ. Остря́къ -рячóкъ.

Восхва‖лéніе չ. 1, գովաբանելը, գրուատելը. 2, գովեստ, գովաբանութիւն, գրուատիք, ներբող. **-ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -áлятъ) ն. գովաբանել, գովերգել. գրուատել. **-ся** կր. գովաբանուիլ, գրուատուիլ:

Восхи‖ти́тельность ի. հրապոյր, հրապուրանք. զմայլմունք, սքանչելի, հրաշալի լինելը. **-ти́тельный** ած. հիանալի, զմայլեցուցիչ, չքնաղ, զարմանալի, սքանչելի, թովիչ. в—ое пѣ́ніе; **-щáть, -(и́)ти́ть** (-щý -хи́тятъ) ն. 1, եկ. ու. յափշտակել, վերացնել, վեր առնել. 2,* զմայլեցնել, հիացնել, սքանչացնել, զարմացնել. թովել. **-ся** անդր. *հիանալ. զմայլիլ, սքանչանալ, զարմանալ. в. красóтами прирóды; **-щéніе** չ. 1, հիացնելը, զմայլեցնելը, սքանչացնելը. 2, հիացմունք, զմայլմունք, սքանչանք:

Вос‖ходи́ть (-жý -хóдятъ), взойти́ չ. 1, բարձրանալ. ելնել. в. нá гору; 2, (արեգակի լուսնի և այլ լուսատուների մասին) ծագել. сóлнце, лунá восхóдитъ; восходя́щее свѣти́ло ծագող, երևացող լուսատու, *նշանաւոր բան. 3, վեր ելանել. моли́твы прáведныхъ и вопль неви́нныхъ восхóдятъ къ небесàмъ; 4, բուսնել, ծլել. яровóй посѣ́въ взошёлъ; восходя́щая чертá կամ ли́нія ծննդբ. և իրաւ. որդիներանց զէպի հայրերը, նախահայրերը բարձրացող ծննդաբանութիւն. **-хóдъ** ա. 1, ելնելը, բարձրանալը. ծագելը. в. сóлнца կամ сóлнечный в.; 2, ռմկ. արևելք, արևելակողմ. **-хождéніе** չ. 1, բարձրանալը, ելնելը. в. нá гору; 2, ծագելը, երևալը. они́ рабóтаютъ съ в—ія сóлнца до захождéнія. [կամենալ:

Восхотѣ́ть (-хочý -óчешь -тя́тъ) չ. ցանկանալ,

Восцá ի. բժ. քոր, քոս (մարդու մատների արանքներում, ձիու ոտքի վերայ կամ շան թաթի տակին):

Вос‖цáрствовать (-ствую -ютъ) ն. սկսել թագաւորել. **-чýвствовать** (-ствую -ютъ) ն. սկսել զգալ, իմանալ. в. рàдость, удовóльствіе; **-ся** կր. զգացուիլ, իմացուիլ. **-шéствіе** չ. բարձրանալը, ելնելը. в. на 'престóлъ գահ բարձրանալը, գահակալութիւն. **-шумѣ́ть** (-млю́ -мя́тъ) չ. սկսել աղմուկ հանել:

Вось‖мери́къ, á ա. 1, ութանոց, ութ միութիւն պարունակող բան. в. свѣ́чъ ութ հատ մոմ, որոնք միասին մի գրուանքայ են կշռում. куль муки́ в. ութ պուդ կշռող ալիւրի պարկ. 2. ութ պուդ կամ ութ գրուանքայ կշռող երկաթ, ծանրութիւն. 3, ութ վերշոկ կտրուածքով (տրամագծով) գերան. **-мери́чный** ած. ութական. в—ое «и» քերկ. ութական «и», որը բաղաձայնների առաջ է գրւում, իսկ եկ. ու. լեզուի մէջ իբրև թիւ 8 է նշանակում. **-мёрка** ի. 1, Թղթխ. ութ աչքանոց խաղաթուղթ. 2, չորս զոյգ. в. лошадéй; 3, մակոյկ, նաւակ 8 թիակներով. **-мернóй** ած. ութանոց, ութ պարունակող. **-меро**, ы́хъ բ—ն. հ—ք. ['ի միասին, բոլորը միասին առած, ընդամէնը] ութ (յգ. սեռկ. հոլ.). в. дѣтéй; насъ бы́ло в.; **-меры**, ы́хъ բ—ն. հ—ք. (միայն անեզական անունների հետ) ութ. в. сáни; **-мидеся́тый**, ая, ое բ—ն. դ—ն. ութսուներորդ. **-миднéвный** ած. ութօրեայ. в. каранти́нъ; **-милѣ́тній** ած. ութա-

մեայ. ուժ աշխատան. в. трудъ; в. мáльчикъ; -минóгъ ա. կնդ. Octopus, ութոտանի[կակղամորթ]ն. -мóй, áя, óe ածկ. թւկ. ութերորդ։

Вотировать (-рую -ютъ) չ. և ն. (դերմ.) Թեր կամ դէմ ձայն տալ. քուէ տալ։

Во‖ткáть (-ткý -тчёшь -ткýтъ) ն. մի բանի հետ խառը. մի բանի հետ միասին գործել. -ся էր. մի բանի հետ խառը, միասին գործուիլ. -ткнýть, ся տ. Втыкáть, ся.

Вóт‖ра, -ря է. 1, կտրած, փուշ հատի, յարդ, գորման. մանր կտրած խոտ եւ բուրդ խառը, բաւ տնտառնների. 2, երկաթը խարտոցելիս կամ հրագէնը դալփկնելիս թափուած փոշին։

Вотрý տ. Втерéть.

Вотрý‖ха է. -шка. -шечка նւզ. ձուով, խըզով շինած, իսկ մէջը շուռով (твóрогъ) կամ ուրիշ բանով լցրած կարկանդակ. -шечный ած. այսպիսի կարկանդակի. в—ое тѣсто.

Вóтумъ ա. (լա.) Թեր կամ դէմ տուած ձայն, քուէ։

Вóт‖чимъ, -чина, -чинка, -чинникъ, -чинница, -чинный տ. 'Отчимъ. -чина...

Вотщé մ. զուր տեղը, իզուր, ապարդիւն։

Вотъ ցուցչ. մղ. և մ. ահա, 'հըէա'. нá, в. тебѣ!

Вóх‖ра է. հնք. Ocre, դեղնդեղ. -ристый ած. դեղնդեղաշատ. -рить (-рю -рятъ) ն. դեղնդեղ քսել. в. зàмшу; -рядникъ ա. դեղնդեղի աման, պնակ. -ряный ած. դեղնդեղի. в—ая крáска.

Во‖царéніе չ. Թագաւորելը, -րեցնելը. -царять, -царúть (-рю́ -рятъ) ն. 1, Թագաւորեցնել. 2,* հաստատել, սահմանել. -ся ածր. 1, Թագաւորել. 2,* առհ. տիրել, հաստատուիլ։

Воцерковлéніе չ. եկղ. եկեղեցացրելը, եկեղեցու մէջ ընդունելը (տ. նաև Сороковàя молúтва).

Вочеловѣ́‖ченіе չ. մարդացում, մարդեղութիւն (Յիսուսի). -читься (-чусь -чатся) ածր. եկղ. մարդանալ (Յիսուս Քրիստոսի մասին)։

Вó‖чію, -чью տ. Воóчію.

Во‖швá է. հնգ. շորի մէջ կարած ազնիւ կապերտ, լաթ։

Вошёлъ -шлá, ó տ. Войтú.

Вó‖шка նւզ. տ. Вошь; вóшки ,. բս. Spergula arvensis գաշտայ ապուխեր. -шкарица տ. Гнúда; -шь, вши է. (ամփր. ,. вши, ей) կնդ. Pediculus, ոջիլ. в. травянáя կնդ. Aphis rosae, վարդալուիճ։

Вошью́ տ. Вшить.

Вощáга է. հնգ. Թմբուկի զարկիչը, 'դհոլի չոմեկը'։

Во‖щá է. հնգ. մեղրի զտարկ, հին հայ, որ Թողել են փեթակում մեղուները դրամելու համար. -щанúца է. հնգ. պտոյկ ամանի ձևով շինած մոմի կտոր. щáнка է. 1, մոմ ծըծած մահուցի կտոր կահկարասիքը շփելու համար. առհ. մոմլաթ. 2, մի կտոր մոմ, որով դերձակները դերձանը մոմում են. 3, մեղրահացերի արկղ. 4, մեղրահացից մոմ հանելու մեքենայ անօթը. 5, բս. Cerinthe minor, մոմածաղիկ. -щанóй ած. 1, մոմաշէն, մոմից շինած. 2, մոմած, մոմ քսած. -щéніе չ. մոմելը, մոմ քսելը. -щечóкъ, чкá նւզ. տ. Воскъ; -щúна է. -щúнка նւզ. դատարկ մեղրահաց, չեչ. -щúнный ած. դատարկ մեղրահացի. -щúть (-щý -щàтъ), нав— ն. 1, մոմել, մոմ քսել. 2, դատարկ մեղրահացը Թաղելով հալած մոմի մէջ, կպցնել փեթակի յատակին. որպէս զի նորա վերայ մեղուն մեղր ածէ։

Вó‖ю տ. Выть; -ю́ю տ. Воевáть.

Воя‖жёръ ա. -жёрка է. (Фр.) կանկ. կմ հեգն. ճանապարհորդ, -ող այր, կին. -жúровать (-рую -ютъ) չ. (Фр.) կանկ. կմ հեգն. ճանապարհորդել, պանդխտել. -жъ ա. (Фр.) ճանապարհորդութիւն։

Во‖я́ка, -я́къ ա. հնգ. (ռամկր. հեգն.) տ. Вóинъ.

Впа‖дáть, -сть չ. во что մի բանի մէջ ընկնել, գլորուիլ. в. въ я́му, въ ровъ; впáли глазá աչքերը փոս են ընկել. 2, (գետի մասին) Թափուիլ, հոսել. Невá впадáстъ въ Фúнскій залúвъ; 3, ներս խուժել. 4,* դժբախտութեան, փորձանքի մէջ ընկնել, դժբախտութեան, փորձանքի պատահել. в. въ несчáстіе, въ бѣдý, въ отчàяніе. во искушéніе; в. въ крáйность ծայրայեղութեան մէջ ընկնել. -дéніе չ. 1. Թափուիլը, հոսիլը (գետի). ներս խուժելը (Թշնամու). в. въ чужія зéмли; 2, գետաբերան. при впадéніи Окú въ Вóлгу; -дина է. -динка նւզ. փոս ընկած, կորացած տեղ. в. на щекѣ́; -дистый ած. շատ փոս ընկած տեղեր ունեցող։

Впá‖иваніе չ. կպցնելով ներս դնելը. -ивать -я́ть ն. զոդածով մետաղով կպցնել, մի բանի մէջ դնել. ներս դնել. -ся էր. կպցնուելով ներս դրուիլ. -йка է. 1, տ. Впáиваніе; 2, մի բանի մէջ դրած, կպցրած, ամրացրած իրը։

Впáлзы‖ваніе, -вать, вползтú տ. Вползáніе, -зàть.

В‖пáлость է. փոս ընկած, ներս պրծած լինելը. -пáлый ած. փոս ընկած, ներս պրծած. в—ые глазà, в—ыя щéки; -пасть (-падý -дýтъ; անց. впалъ, -ла о) տ. Впадáть.

Впахáться (-шýсь -шутся) ածր. վարելով, հերկելով ուրիշի հողի մէջ ընկնել, ուրիշի հողը յափշտակել. в. въ чью-лúбо зèмлю.

В‖паяніе, -паять (-я́ю -я́ютъ), ся տ. Впáиваніе. -вать. ся.

Впе‖рвóй մ. ռմկ. -рвые մ. առաջին անգամ. мнѣ не впервóй այդ ինձ համար նոր չէ, առաջին անգամը չէ։

Впере‖вáлку մ. տ. Вперевáлъ 2; -вáлъ մ. 1, ուղղակի, շեշտակի, ամէն բանի վերայով. ամբողջովին. горя́чка пошлá *в. ջերմախտը սաստիկ խարութեան, հերթով ամէնքին էլ հարուածում է. 2, տատանուելով. գէսուգէն ընկնելով, շարժելով։

Впере‖вёртку, -вертóкъ, -вёртъ մ. ծալելով ծայրը ծայրին կապած։

Впе‖реди́ նխդ. (սեռկ. հոլ.) և մ. 1, առջեւից, առաջից. ѣхать в.; в. вóйска; 2, առաջ եղող, առաջ գտնուող, ապագայ, ապագայում եկող, հետեւող. дни ещё в. դեռ շատ օրեր կան. вáша рѣчь в. ձեր խօսելու հերթը դեռ կգայ. рѣдъ մ. 1, առաջ. войскá двúнулись в.; ни взадъ, ни в. ոչ յետ և ոչ առաջ. 2. առաջուց, կանխօրօք, վաղօրօք. послáть людéй в., чтóбы всё приготóвили. 3, այսուհետև, այնուհետև, ապայ, յետոյ. в. бýдешь осторóжнѣе.

Впере‖мéжку մ. փոփոխակի կերպով, մերթ այս, մերթ այն, մինը միւսի յետեւից. -мѣшку մ. խառըն, խառնած, խառնիխուռն։

Вперéніе չ. 1, մի բանի վերայ յառելը, սեւեռելը (օր. ուշադրութեան). 2, ներշնչելը. տպաւորելը։

Вперерывъ մ. 1, տ. Наперерывъ; 2, մինը միւսի յետեւից, հերթով. կարգով։

Вперéть (вопрý -рýтъ; անց. впёръ -пёрлá, о). ся տ. Впирáть, ся.

Вперехвáтъ մ. առաջ ընկնելով, մրցմամբ։

Впе‖ря́ть. -рúть (-рю́ -ря́тъ) ն. что въ когó. во что և на когó. на что 1, յառել, սեւեռել մէկի, մի մի բանի վրայ. в. въ когó взоръ; 2,* ներշնչել, տպաւորել. в., въ юношескія сердцá любóвь къ

добру́; -ся չզ. յառեցնուիլ, սեեռուիլ, *ներշնչուիլ։

Впечат‖ли́мость, -ли́тельность ի. զգայնութիւն, դիւրազգածութիւն. **-ли́тельный** ած. զգայուն, դիւրազգաց. мо́лодость впечатли́тельна; **-лѣва́ть, -лѣ́ть** ն. что во что կամ въ чёмъ 1, տպաւորել, խորապէս տպել. в. у́жасъ въ кого́ մէկի վերայ ահ ու սարսափ գցել. **-ся.** во что և въ чёмъ անդր. և չզ. տպաւորուիլ, արմատանալ, հաստատուիլ. **-лѣ́ніе** չ. 1, տպաւորելը, խորապէս տպելը. 2, տպաւորութիւն, путевы́я в—ія; произвести́ на кого́, оста́вить въ комъ хоро́шее կամ дурно́е в.; **-лѣ́нный** (արտս. -лёнъ—) ըդ. ած. տպաւորուած, հաստատուած. **-лѣ́ть, ся** տ. Впечатлѣва́ть, ся.

Впива́ть, впить ն. что въ себя́ մի բան իր մէջ ծծել, իր մէջ քաշել. гре́цкая гу́бка удо́бно впива́етъ въ себя́ вла́жность; **-ся** անդր. 1, յաճախակի գործածութիւնից ընտելանալ ոգելից ըմպելիքներին. 2,* խայթողը, ճիրանները, ատամները եղն խրել, թաղել, մխել մի բանի մէջ. волкъ впи́лся въ бара́на; пія́вки хорошо́ впи́лись; *в. взо́ромъ, глаза́ми въ кого́, во что աչքերը մէկի, մի բանի վերայ սեեռել, յառել։

Впина́ть, вопну́ть, впнуть ն. սև. գործ. հարուածելով, աքացելով, ներս մղել, ներս խոթել, ներս խցկել։

Впи‖ра́ніе չ. զոռով ներս մղելը, ներս կոխելը, ներս խցկելը. **-ра́ть,** впере́ть ն. զոռով ներս մղել, ներս կոխել, ներս խցկել. **-ся** չզ. զոռով ներս խցկուիլ, ներս մղուիլ. ներս կոխուիլ։

Впи‖са́ніе, -сываніе չ. մի բանի մէջ գրելը, մացնելը, ներմուծելը. **-сывать, -са́ть** (-шу́ -пи́шутъ) ն. մի բանի մէջ գրել. մացնել. ցուցակագրել, արձանագրել, ներմուծել. в. въ сосло́віе купцо́въ; в. счётъ въ кни́гу; **-ся 1,** անդր. մի և է դասակարգի, ընկերութեան անդամ գրուիլ. в. въ купцы́, въ мѣща́не, въ арте́ль; 2, չզ. ցուցակագրուիլ, ներմուծուիլ։

Впи́‖тывать, -та́ть ն. ներս ծծել, ներս քաշել. **-ся** անդր. ներս ծծուիլ, ներս քաշուիլ. вода́ впи́тывается въ зе́млю.

Впи́ться (вопью́сь -пью́тся; անց. впился́ -ла́сь -ло́сь) տ. Впива́ться.

Впи́‖хиваніе չ. ներս կոխելը, ներս խցկելը, ներս մղելը. **-хивать, -ха́ть, -хну́ть** ն. ներս կոխել, ներս խցկել, ներս մղել. меня́ нево́льно впихну́ли въ толпу́; **-ся 1,** անդր. ներս խցկուիլ, զոռով ներս սպրդնել. 2, չզ. ներս խցկուիլ, ներս կոխուիլ, զոռով ներս մացնուիլ։

В‖плавля́ть, -пла́вить (-влю -вятъ) ն. հալելով ներս ածել, միացնել. **-плавь** մ. լողալով. перепра́виться черезъ рѣку́ в.

Впле́‖скиваніе չ. մի բանի մէջ, ներս սրսկելը. **-скивать, -сну́ть** ն. մի բանի մէջ, ներս սրսկել **-ся** չզ. մի բանի մէջ սրսկուիլ, ածուիլ։

Впле‖сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; անց. вплёлъ -ла́, ло́), **-сти́сь** (անց. вплелся́ -ла́сь -ло́сь) տ. Вплета́ть, ся; **-та́ть -сти́, -сть** ն. во что 1, ներհիւսել. в. ле́нту въ ко́су. 2,* խառնել, խճճել մի գործի մէջ. в. кого́-либо въ ссо́ру. въ хло́поты; **-ся 1,** անդր. *խառնուիլ, միջամտել. в. не въ своё дѣ́ло; 2, չզ. ներհիւսուիլ. **-те́ніе** չ. ներհիւսելը, *խառնելը, խճճելը մի գործի մէջ։

Вплотну́ю մ. 1, խիտ առ խիտ, հոծ բազմութեամբ, ընդհուպ. у́лица в. заста́влена подво́дами; рѣ́зать корму́ в. ծովգ. ուրիշ նաւի յետևից ընդհուպ առաջ անցնել. подойти́ в. къ бе́регу, къ при́стани; 2, կուշտ, լիապէս. закуси́ть в.

Вплоть մ. 1, ամրապէս, առանց անցք, ծերպ թողնելու. заколоти́ть окно́ в.; 2, ցարմատ, մինչև արքը, քիփ. остри́чь виски́ в.; в. до са́мого утра́ լոյս մինչև առաւօտ։

Вплы‖ва́ніе չ. լողալով ներս մտնելը. **-ва́ть -ть** (вплыву́ -ву́тъ; անց. вплылъ-ла́, ло; -ли) չ. լողալով ներս մտնել. корабли́ вплы́ли въ зали́въ; **-тіе** տ. Вплыва́ніе.

Вподъёмъ մ. ույժին, զօրութեանը, չափին համապատասխան. это то́лько ло́шади в., а не человѣ́ку այդ միայն ձին տանել կարող է և ոչ թէ մարդը։

Впол‖гла́за մ. կիսաբաց աչքով. **-го́лоса** մ. կիսաձայն, ցածր ձայնով։

Впол‖за́ніе չ. սողալով ներս մտնելը. **-за́ть, -зти́** (-зу́ -зу́тъ; անց. вползъ -лзла́, о́) չ. во что, куда́ սողալով ներս մտնել։

Вполнѣ́ մ. 1, կատարելապէս. в. дово́ленъ; 2, լիովին, ամբողջովին. вы́дать назна́ченную су́мму в.

Вполоборо́та մ. կիսով չափ, կողքով դարձած. онъ оберну́лся ко мнѣ в.

Вполови́ну մ. կիսով չափ։

Вполоткры́тый ած. կիսով չափ բաց. вполоткры́та մ. կիսով չափ բաց, կիսով չափ բացուած, յայտնուած. и́стина сноснѣ́е в.։

Впол‖прямá մ. ռամկ. ոչ բոլորովին ուղիղ, թեք. **-пути́** մ. կէս ճանապարհին. встрѣ́тить в.: **-(по́л)пьяна́** մ. կիսով չափ խմած, հարբած. **-спѣла́** մ. կիսով չափ հասած, պատրաստ. свари́ть в. **-(по́л)сыта́** մ. կէս կուշտ կէս սոված, կիսափոր։

Впо́лы մ. հնց. և ռմկ. կիսով չափ։

Впопа́дъ մ. (մեծ մասամբ не բայց. մասնիկի հետ) իր տեղը, բառ պատշաճի. 'ի դէպ ժամու, յարմար, պատեհ ժամանակ։

Впопыха́хъ մ. շտապով, խուճապով, փութկոտութեամբ, վազելով, 'խառատելով'։

Впорожнѣ́ մ. դատարկ, առանց բեռան. ѣ́хать в.

Впо́ру մ. 1, 'ի դէպ ժամու, պատեհ, պահանջեալ ժամին. притти́ в.: 2,* չափով համապատասխան, համեմատ. пла́тье в.

Впослѣ́д‖нее, -ніе մ. վերջին անգամ։

Впослѣ́дствіи մ. ապա. յետոյ, հուսկ ուրեմն, հուսկ յետոյ։

Впотьма́хъ մ. մթութեան, խաւարի մէջ։

Впра́вду մ. ճշմարտիւ, յիրաւի։

Впра́‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Впра́вливать, ся: **-вка** ի. **-вленіе, -вливаніе** չ. ուղղելը, ուղղելով իր տեղը դնելը. **-вливать, -вить** տ. Вправля́ть; **-ся 1,** անդր. տ. Вправля́ть, ся; 2, չզ. ուղղուիլ, ուղղուելով իր տեղը դրուիլ. вы́вихнутые чле́ны вправля́ются костопра́вами; **-вля́ть, -вить** ն. ուղղել, ուղղելով ներս գցել, իր տեղը դնել. в. вы́вихнутый членъ; **-ся 1,** անդր. ներս ընկնիլ, իր տեղը ընկնիլ. 2, չզ. ուղղուելով ներս գցուիլ, իր տեղը դրուիլ։

В‖пра́во չ. դէպի աջ. они́ поѣ́хали в., а мы влѣ́во; **-пра́вѣ** մ. աջ կողմում. в. отъ доро́ги стои́тъ дере́вня.

Впрахъ մ. բոլորովին, վերջնականապէս, հիմնովին, գլխովին. уничто́жить, разби́ть в.

Впра́шиваться, -проси́ться անդր. երեսը սրնդացնելով, խնդրելով աշխատել մի տեղ ստանալ, ձեռք բերել։

В‖предь մ. այսուհետև, յետոյ, ապագայում. в. бу́ду осторо́жнѣе; в. до но́ваго распоряже́нія ցնոր տնօրինութիւն. **-пречь** տ. Впрячь.

Впро́‖бось մ. գրեթէ բոպան, բոբիկ. **-бѣль** մ.

սպիտակախառն, սպիտակաւուն. **-горячъ** մ. ոչ բոլորովին տաք. **-глядь** մ. զուգ, ուղիղ կերպով. **-голодь** մ. կէս կուշտ կէս սոված. **-желть** մ. դեղնախառն, դեղնաւուն. **-зелень** մ. կանաչախառն, կանաչին տւող. убира́ть хлѣбъ в. դեռ եւ չհասած, դեռ եւ խակ արտը հնձել:

Впрокъ մ. 1 հնց. այսուհետեւ, առա, յետոյ, ապագայի համար. ընդմիշտ. 2, պաշարի համար. посоли́ть огурцы́ в.; 3, յօգուտ, ի շահ. ему́ ничто́ нейдётъ в.

Впро́рѣзь մ. միջից կտրած. серébряная рабо́та в.

Впроса́къ մ. попа̀сть в. իւր անհոգութեան պատճառաւ անախորժութեան, անպատեհութեան հանդիպիլ, խայտառակուիլ:

Впро́синь մ. կապտախառն, կապտաւուն:

Впроси́ться (-шу́сь, -сятся) տ. Впра́шиваться.

Впро||со́нкахъ, -со́ньи մ. քնաթաթախ. онъ говори́лъ что-то в. **-хмель** մ. կէս հարբած, կէս ըզգաստ. **-холодь** մ. թեթեւ ցուրտ զգալով. թեթեւ մրսած. **-холость** մ. երբեմն կնոջից մեկնած, իբրեւ ամուրի. жить в.

Впро́чемъ մ. բայց, սակայն, այնուամենայնիւ:

Впро́чернь մ. սեւախառն, սեւին տւող. серéбряныя издѣ́лія. в.

Впры́||гиваніе չ. մի բանի մէջ թռչիլը, ցատկելը, ոստնուլը. **-гивать, -(ы́)гну́ть** չ. թռչել, ցատկել, ոստնուլ մի բանի մէջ. в. въ ло́дку.

В||пры́сканіе, -пры́скиваніе չ. ներս սրսկելը, ներարկում. подко́жное в. мо́рфія; **-пры́скивать, -пры́скать, -пры́снуть** ն. ներարկել, մի բանի մէջ սրսկել, ածել, թափել. в. въ больно́й глазъ лѣка́рственную жи́дкость; **-ся** չր. ներարկուիլ, մի բանի մէջ սրսկուիլ. **-пры́скъ** ա. տ. Впры́сканіе

Впрыть մ. խիստ արագ, չափ դնելով, սրընթաց. гони́ за во́ромъ в. (աւելի յաճխ. во всю прыть խիստ արագ փախելով, չափ դնելով):

В||пряга́ніе չ. լծելը, *մի բանի մէջ խճճելը, կաշկանդելը. **-пряга́ть, -прячь** (առա. впречь) ն. во что լծել. в. лошаде́й въ са̀ни; *որ և է դժուար գործի մէջ խառնել, խճճել, կաշկանդել. **-ся** 1, անդր. լծուիլ. *իւր վզին դժուար գործ առնել. впря́гся въ э́ту рабо́ту; 2, չր. լծուիլ:

Впря||дéніе, -дываніе չ. ներմանելը, մանելով մի բանի հետ խառնելը. **-дывать** ն. I. впря́дывать. -сть ն. ներմանել, մանելով մի բանի հետ խառնել. в. шёлкъ въ га́русъ; **-ся** չր. մանուելով մի բանի հետ խառնուիլ. II. впря́дывать, -нуть չ. հնց. տ. Впры́гивать; **-жéніе** չ. **-жка** ի. լծելը:

В||прями́ть (-млю́ -мя́тъ) տ. Впря́мливать, ся; **-пря́мливаніе** չ. ուղղելը, դզելը, դրատելը. **-пря́мливать, -прями́ть** ն. ուղղել, դզել, դրատել. **-ся** չր. ուղղուիլ, դզուիլ, դրատուիլ. **-прямь** մ. 1, ուղղակի, ուղիղ, դէպուղիղ, շիտակի. итти́ в.; 2,* յիրաւի, ճշմարտապէս, ուղիղ որ, արդար եւ:

В||пря́нуть տ. Впря́дывать; **-прясть** (впряду́ -ду́тъ; անց. впрялъ -ла, և -ла́ -ло, ли), **ся** տ. Впря́дывать, ся I.

В||пря́тываніе չ. թագցնելը, ծածկելը, պահելը. **-пря́тывать, -пря́тать** (-я́чу -чутъ) ն. թագցնել, ծածկել, պահել. **-ся** 1, անդր. թագնուիլ, պահուիլ. 2, չր. թագցնուիլ, պահուիլ, ծածկուիլ:

Впрячь (-ягу́ -яжёшь -ягу́тъ; անց. впря́гъ -гла́, ò), **ся** տ. Впряга́ть, ся.

Впу́||гиваніе չ. վախեցնելով ներս մտցնելը. **-гивать, -гну́ть** ն. վախեցնելով ներս մտցնել. в. пти́чку въ клѣ́тку.

Впу́||клость ի. կորութիւն, գոգաւորութիւն. **-клый** ած. սխլ. գործծ. կորացած, գոգաւոր, ներս պրծած, ներս ընկած:

В||пуска́ніе չ. 1, ներս թողնելը. 2, խրելը. **-пуска́ть, -пусти́ть** ն. 1, ներս թողնել. в. въ домъ; в. ры́бу въ прудъ; 2, խրել, ցցել, տնկել, թաղել. пчела́ впусти́ла своё жа́ло въ ру́ку; **-ся** չր. 1, ներս թողնուիլ. 2, խրուիլ, տնկուիլ, թաղուիլ. **-пускно́й** ած. ներս թողնող, ներմուծող. в. жо́лобъ հեղուկը ներս թողնող կիսախողովակ. в. биле́тъ մուտքի տոմսակ. **-пускъ** ա. ներս թողնելը. մուտք. в. по биле́тамъ; **-пусти́ть** (-щу́ -стятъ), **ся** տ. Впуска́ть, ся.

Впу́стѣ մ. դատարկ, պարապ, անբնակ. անխնամ, երեսի վերայ ընկած, լաթթարուած. домъ стои́тъ в.; э́то мѣ́сто оста̀влено в.

Впу́||таніе, -тываніе չ. 1, մի բանի մէջ գործելը, -ծուիլը, ներհիւսելը, -ուիլը. 2,* փորձանքի, խաթարալի մէջ գցելը. **-тывать, -тать,** ն. 1, մի բանի մէջ գործել, ներհիւսել. 2,* փորձանքի, խաթարալի մէջ գցել, խճճել, կաշկանդել դժուար գործի մէջ. онъ впу́талъ меня́ въ э́то непрія́тное дѣ́ло; **-ся** 1, անդր. մի բանի մէջ խրուիլ, թաղուիլ. *մի բանի մէջ խառնուիլ, մի բանի մէջ ընկնել. не впу́тывайся не въ своё дѣ́ло; 2, չր. ներհիւսուիլ:

Впухъ մ. 1, կատարելապէս, գլխովին. разби́ть непрія́теля в.; разби́ть в. и впрахъ; 2, չքեղութեամբ, փառաւորութեամբ. разряди́ться в.

Впы||ря́ть, -рну́ть ն. ներս մխել, ներս կոխել, ներս խրել. в. ножъ.

Впя́||ливаніе չ. շրջանակելը (գործուածքի). **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. 1, գործուածքը, անկուածը շրջանակել, շրջանակի մէջ ձգել, պրկել ասեղնագործելու կամ մկրտելու համար. в. кисею́ для выши́ванія; 2, զոռով ներս կոխել, ներս դնել. наси́лу впя́лилъ ру́ки въ перча́тки; **-ся** անդր. 1, աչքերը յառել, սեւեռել մի բանի. что ты въ меня́ впя́лился? 2, անպատեհ կերպով զարդարուիլ, զուգուիլ, պճնուիլ. 3, չր. շրջանակուիլ, շրջանակի մէջ ձգուիլ, պրկուիլ:

Впя́||теро մ. հինգ անգամ. в. бо́лѣе; **-теро́мъ** մ. հինգ հոգով, հնգովին. мы обѣ́дали в.

Впя́||чиваніе չ. 1, յետ-յետ տանելով ներս մտցնելը. 2,* զոռով մի բանի մէջ գցելը. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. 1, յետ-յետ տանելով ներս մտցնել. в. каре́ту въ сара́й; 2, ռմկ. *զոռով մի բանի մէջ գցել. впя́тилъ меня́ въ хло́поты; **-ся** չր. 1, յետ-յետ տարուելով ներս մտցնուիլ. 2,* զոռով մի բանի մէջ գցուիլ:

Вра||го́вка ի. թշնամուհի, թշնամի կինարմատ. **-гоуго́дникъ** ա. թշնամու, դեւի արբանեակ, կամարար. **-гу́ша** ի. հնց. ջերմախտ, տենդ:

Врагъ ա. I, врагъ, а́ 1, թշնամի, հակառակորդ, ‘դուշման‘, ոսոխ, չարակամ. չար ոգի. II. врагъ, а հնց. և ռմկ. տ. Овра́гъ.

Вра||жда́ ի. անյոգ. (հնց. в—у́) թշնամութիւն, ատելութիւն, չարակամութիւն. **-жде́бникъ** ա. **-жде́бница** ի. սխլ. գործծ. ոսոխ, թշնամանող այր, կին. **-жде́бность** ի. թշնամութիւն, թշնամանք. **-жде́бный** ած. թշնամական. в. посту́покъ; **-ждова́ніе** չ. թշնամանելը. **-ждова́ть** (-ду́ю -ютъ) չ. кому́, съ кѣмъ, про́тивъ кого́ չ. թշնամանել, ոխ պահել, թշնամութիւն անել. **-жекъ,** жка ա. նւզ. փոքրիկ ձոր, ձորիկ. **-жёнокъ,** нка նւզ. 1, դեւուկ. 2,* խիստ կենդանի, անզուսպ

երեւայ. -жескій ած. թշնամական. в—ія ухищрéнія; -жій, жья, жье ած. թշնամու, թշնամական. զինային. в—ья рукá; в—ья сúла.

Враз|бúвку մ. խառնիխուռն, առանձին առանձին, մաս մաս. **-брóдъ** մ. ցիրուցան, դէս ու դէն ընկած. **-брóсъ** մ. առանձին առանձին, զատ զատ. **-дрóбь** մ. կտոր կտոր, մաս մաս. мы в. не продаёмъ (հկռկ. տ. 'Оптомъ) **-мáхъ** մ. ձեռքը բարձրացնելով. ձեռքով շարժում անելով. удáрить в.; **-мётъ** մ. ցիրուցան, դէս ու դէն ընկած. **-сыпнýю** մ. ցիր ու ցան ընկած, շաղ տուած:

Вразу|мúтель ա. **-мúтельница** ի. մեկնող, բացատրող, խրատող այր, կին. **-мúтельность** ի. պարզութիւն, դիւրահասկանալութիւն. **-мúтельный** ած. դիւրահասկանալի, պարզ. **млéніе** չ. մեկնելը, բացատրելը. խրատելը. **-млять, -мúть** (-млю -мять) ն. во что մի բան մեկնել, բացատրել, հասկացնել. խրատել, զգաստացնել, խելքի բերել. **-ся** 1, անդր. во что մի բան հասկանալ, ըմբռնել. 2, չ. во что հասկացողութեան բերուիլ. խրատուիլ, զգաստացնուիլ, խելքի բերուիլ:

Вразъ մ. միանգամից, միաժամանակ, 'մէկաշ':

Врá|ки, -къ ի. յ. փչախօսութիւն, բարբաջանք, վայրահաչութիւն. **-кýнъ, á** ա. **-кýнья** ի. **-ль, я** ա. **-ляха, -лья** ի. ստախօս, փչախօս, վայրահաչ այր, կին. **-льня** ի. ռմկ. ստախօս, փուչ մարդկանց [ժողովարան:

Вранъ եկ. ու. տ. Вóронъ.

Враньё, ья չ. 1, սուտ, զուր խօսելը. 2, ստախօսութիւն, զրախօսութիւն, բարբաջանք, վայրահաչութիւն:

Врасплóхъ մ. յանկարծ, անսպասելի, անակընկալ կերպով. застáть, застúгнуть когó в.

Вра|стáніе չ. ներաճելը, աճելով, մեծանալով ներս մտնելը. **-стáть, -стú** (-стý -стýтъ; անց. врóсъ -слá, ó) չ. 1, ներաճել, աճելով, մեծանալով ներս մտնել. кóрень врастáетъ въ зéмлю; нóготь искривúлся и врастáетъ въ тѣло; 2,* ծանրութիւնից թաղուիլ, ներս խրուիլ. домúшко врóсъ въ зéмлю; 3, врастú въ своё плáтье, въ óбувь մեծանալ ըստ իր (յայն) շորի, ոտնամանի. онъ ещё врастётъ въ свой сапогú.

Врас|трýску մ. ոչ խիտ, նօսր, ցանցառ. сѣять зернó в.; **-тяжку** մ. 1, պարզելով, ձգելով, բացելով. 2, պարզուած, ձգուած, բացուած:

Вратá չ. յ. եկ. ու. տ. Ворóта 1; Цáрскія в. (կմ двéри) եկեղեցու բեմի դուռը սեղանի (զոհարանի) դիմաց. святыя в. մուտք դուռ (վանքերում). тріумфáльныя в. առանձին հանդիսի համար կառուցած դարպաս:

Вратúгъ տ. Девясúльникъ.

Вра|тúло չ. ոստայնանկի (ջուլհակի) դազգահի մէջ գլանակ, որի վերայ առէջքն է փաթաթւում. **-тúть** (-щý -тятъ), **ся** հնց. տ. Вращáть, ся; **-тникъ** ա. **-тница** ի. դռնապան, դռնապահ, բարապան այր, կին:

Врать (врý -рýтъ; անց. вралъ -лá -лó և -ло, -ли) совр—, навр— ն. սուտ ասել, սուտ խօսել, պարպատել, փուչ բաներ դուրս տալ. **ся** անդր. դէմք. սուտ ասել, սուտ խօսել. тебѣ сегóдня что-то врётся դու այսօր տրամադրուած ես սուտ խօսելու:

Вра|чбá ի. եկ. ու. բուժում, բժշկութիւն, դարմանում. **-чéбникъ** ա. 1, բժշկարան (գիրք). 2, ռմկ. տ. Врачъ; **-чéбница** ի. հնց. հիւանդանոց, բուժարան. **-чéбный** ած. բժշկական. в—ая наýка, — прáктика; **-чевáніе** չ. բուժելը, բժշկելը, դարմանելը. **-чевáтель** տ. Врачъ; **-чевáть** (-чýю -ютъ), увр—, ն. բուժել, բժշկել, ապաքինել, դարմանել. **-ся** եկ. ու. անդր. և չ. բուժուիլ, բժշկուիլ, ապաքինուիլ, դարմանուիլ. **-чéй** ի. հնց. բժշկուհի, կին բժիշկ:

Врачъ, á ա. բժիշկ. зубнóй в. ատամնաբոյժ:

Вра|щáтельный ած. 1, պտոյտ եկող, պտտուող. в—ое движéніе; 2, պտոյտ ածող, պտտեցնող. в—ая паровáя машúна; **-щáть** ն. что և չ. чѣмъ պտոյտ ածել, պտտեցնել, *խաղացնել. **-ся** անդր. 1, պտոյտ գալ, պտտուիլ. землá вращáется óколо сóлнца; 2,* լինել, դառնալ, ապրել, շփուիլ. в. въ óбществѣ; **-щéніе** չ. պտոյտ ածելը, պտտեցնելը:

Вре|дúтель ա. **-дúтельница** ի. վնասող, վնասակար այր, կին. **-дúтельность** ի. վնասակարութիւն. **-дúтельный** ած. վնասակար, վնասող. **-дúть** (-жý -дятъ), повр—, 1, չ. комý, чемý վնասել, վնաս, զեն տալ. 2, (միայն повредúть) ն. վնասել, խեղել. онъ повредúлъ себѣ нóгу; **-днóсть** ի. վնասակարութիւն. **-дный** ած. վնասակար, վնաս տուող. в—ое лѣкáрство; в. совѣтъ, в—ое учéніе, в—ое направлéніе; **-донóсный** ած. վնասաբեր. в. вóздухъ; в—ая сúла.

Вредъ, á ա. անդր. վնաս, զեն. понестú, потерпѣть в.; причинúть, нанестú комý-либо в.; ко вредý կմ во в. 'ի վնաս:

Вре|меннúкъ, á ա. հնց. ժամանակագիրք, ժամանակագրութիւն. **-меннóй, -менный** ած. ժամանակաւոր: Врéменно մ. ժամանակաւորապէս. **-менность** ի. ժամանակաւոր, անցողական լինելը. **-менщúкъ, á** ա. բախտի, պատահմունքի բերմամբ բարձրացած, իշխանութեան հասած մարդ. **-мечко** չ. նւզ. կարճ, քիչ ժամանակ. **-мя** չ. -мени (յ. временá -мéнъ և -мёнъ -áмъ եւն) 1, ժամանակ. во в. войнý պատերազմի ժամանակ. вó-в. ժամանակին, 'ի դէպ ժամու, յարմար, պատեհ ժամանակ. отъ врéмени до врéмени, в. отъ врéмени, по временáмъ, временáми ժամանակ առ ժամանակ, երբեմն, մերթ. на в. ժամանակաւորապէս. до порý, до врéмени ցպատեհագոյն ժամանակ. временá гóда տարւոյ եղանակները. сухóе, дождлúвое, ненáстное в. չորային, անձրեւային, եկային եղանակ. 2, բախտ. когдá бýдешь во временú, и насъ помянú (առծ.). в. красúтъ, безврéменье стáритъ (առծ.). 3, քերկ. врéмя настоящее, прошéдшее, бýдущее; **-мяпрепровождéніе, -мяпровождéніе** չ. ժամանակ անցկացնել[ու եղանակ]ը. **-мясчислéніе** չ. ժամանակի հաշուելը:

Вретенó եկ. ու. տ. Веретенó.

Врéтище եկ. ու. 1, խորգ, քուրձ. во в—ѣ и пéплѣ покáяться խորգով և մոխրով ապաշխարել. 2, կոշտ մազէ գործուածքից կարած պարկ, 'ջուալ':

Врúнуть ն. ներս գցել, ներս նետել. **-ся** անդր. ներս ընկնիլ, ներս նետուիլ. տ. Рúнуть, ся.

Врóвень մ. հաւասար կերպով. налúть стакáнъ в. съ краями.

Врож|дáться անդր. 'ի բնէ, սկզբից հետ ծնուիլ. **-дённость** ի. բնածին լինելը. **-дённый** ըյ. ած. բնածին, բնատուր. в—ое добродýшіе; в—ая добродѣтель.

В|рóзницу մ. տ. Враздрóбь; **-рознь, -розь** մ. առանձին առանձին, զատ զատ, բաժան բաժան:

Врóзсыпь մ. տ. Врассыпнýю.

В‖растáть, -рости́ տ. Врастáть. -сти́; -ростóкъ, сткá ա. մի բանի մէջ աճած, մխուած ուռեցք՝ բան, օր. ուռեցք մսի:

Врóсхмель մ. ոչ բոլորովին հարբած, բաւականաչափ 'քէփոնցած':

В‖рубáть, -руби́ть (-блю́ -у́бятъ) ն. կտրելով ներս մացնել. в. бревнó въ стѣну, в. топóръ въ бревнó; -ся 1, անդր. զոռով թշնամու զօրքի մէջ մխուիլ, խրուիլ, խուժել. кóнница нѣсколько разъ врубáлась въ непріятельскую пѣхоту; 2, չբ. կտրուելով ներս զլուել. -ру́бка ի. -рублéніе չ. կտրելով ներս դնելը. в. бáлокъ; -ру́бъ ա. լեռնգ. այն փոսը, խոռոչը, որ կտրում են բոլորում՝ հանածոն հեշտութեամբ հանելու համար:

Вру́‖нъ, á ա. -нья ի. ստախօս այր, կին:

Врухъ ա. կնդ. Bruchus pisi, ոլոռու ճճին:

Вру‖чáть, -чи́ть ն. ընձեռնել, տալ, յանձնել, հաւատալ. -ся չբ. ընձեռնուիլ, տրուիլ, յանձնուիլ. -чéніе չ. ընձեռնելը, տալը, յանձնելը. -чи́тель ա. -чи́тельница ի. ընձեռնող, յանձնող այր, կին. -чи́ть (-чу́ -чáтъ), ся տ. Вручáть, ся.

В‖рывáніе չ. փորելով թաղելը. -рывáть, -рыть (-рóю -ютъ) ն. փորելով թաղել, խրել (գր.). -рывáться I. вры‖вáться. -ться 1, անդր. փորելով գետնի մէջ թաղուիլ. 2. չբ. ցցուիլ, տնկուիլ. столбы́ у забóра врывáются въ зéмлю; II. врывáться. ворвáться անդր. ներս խուժել, զոռով ներս մտնել. непріятель ворвáлся въ крѣпость; огóнь и дымъ ворвáлись въ óкна; -ры́тіе չ. փորելով թաղելը:

В‖рѣзаніе չ. կտրելով, փորելով մէջը դնելը. -рѣзáть, ся, -рѣзать (-рѣжу -жутъ), ся տ. Врѣзывать, ся; -рѣзка ի. 1, տ. Врѣзаніе; 2, փորած տեղում ամրացրած իրը. տարրկան. -рѣзнóй ած. փորուածքի, փորած տեղում ամրացրած, գրած. в. замóкъ, в—ыя украшéнія; -рѣзываніе տ. Врѣзаніе; -рѣзывать, -рѣзать ն. 1, փորելով (մի բան կտրելով, մի բանի մէջ փոս կտրելով) մէջը դնել. в. замóкъ, задви́жку, пéтли въ дверь դռան վերայ փոս կտրելով, այդ փոսի մէջ դնել, ամրացնել փականքը, փակիչը, ծխնին. 2,* տպաւորել. -ся 1, անդր. խրուիլ, մըխուիլ. пóѣздъ сошёлъ съ рéльсовъ. и вагóны врѣзались въ нáсыпь; 2,* ներս խուժել. զոռով ներս պրծնել. в. въ непріятельскіе ряды́; 3,* տպաւորուիլ. это си́льно врѣзалось въ мою пáмять; 4, ռմկ. *սիրահարուիլ. я пó уши въ неё врѣзался; 5, չբ. փորած բանի մէջ գրուիլ, ամրացնուիլ:

Врю́‖тить (-чу -тятъ), ся տ. Врю́чивать, ся; -хать տ. Врю́тить; -хаться անդր. խիստ սիրահարուիլ. սիրահարութիւնից խելքը կորցնել. -чивать, -тить ն. մի բանի մէջ կոխել, հրնգելով մի բանի մէջ գցել, խրել. в. въ болóто; -ся 1, անդր. խրուիլ, թաղուիլ ցեխի, ճահճի մէջ. лóшадь врю́тилась въ топь; 2,* փորձանքի մէջ ընկնիլ, պարտքի մէջ խրուիլ. 3,* սիրահարուիլ. онъ въ неё врю́тился; 4, չբ. խրուիլ, գցուիլ, կոխուիլ մի բանի մէջ:

Врядъ; врядъ ли մ. հազիւ, հազիւ թէ:

Вса‖ди́ть (-жу́ -дятъ), ся տ. Всáживать, ся; -дка ի. մի բանի մէջ դնելը, տնկելը, ցցելը, մխելը:

Всáд‖никъ ա. 1, (всáдница ի.) ձիաւոր, հեծեալ այր, կին. 2, սպարազէն, հեծեալ զօրական. 3, всáдники յ. ասպետներ, ասպետական դասակարգ (հին Հռոմում). -ническій, -ничій, чья, чье ած. ձիաւորի, հեծեալի, սպարազինի, ասպետի, ասպետական.

Всá‖живаніе չ. տ. Всáдка; -живать, -ди́ть ն. մի բանի մէջ դնել, տնկել, խրել, ցցել, մխել. в. ножъ въ ру́ку; в. колъ въ зéмлю; -ся չբ. դնուիլ, տնկուիլ, խրուիլ, ցցուիլ, մխուիլ մի բանի մէջ:

Всáсы‖ваніе չ. ներս ծծելը, իր մէջ քաշելը. -вательный ած. ծծող, ներս քաշող. водоподъёмные насóсы бываютъ в.—ые и дáвящіе; -вать, всосáть ն. ծծել, ներս քաշել. грéцкая гу́бка всáсываетъ влáжность; всáсывающіе сосу́ды կզմխ. Vasa absorbentia, ծծուկներ. -ся 1, անդր. во что ծծելով խրուիլ, մխուիլ, թաղուիլ մի բանի մէջ. піявица всáсывается въ тѣло; 2, ծըծելուն վարժուիլ, ընտելանալ. младéнецъ спервá не бралъ гру́ди, а тепéрь всáсывается; 3, չբ. ներս ծծուիլ, ներս քաշուիլ. водá всáсывается землёй, растéніями.

Всáчи‖ваніе չ. կայլակելով ներս թափուիլը, *տարածուիլը, սփռուիլը. -ваться, всочи́ться անդր. во что, кудá կաթելով, կայլակելով ներս թափուիլ, *տարածուիլ, սփռուիլ:

Всвóяси մ. ակն. գործծ. տ. Восвóяси.

Всё տ. Весь II.

Все‖августѣйшій ած. ամենաօգոստափառ (տիտղոս կայսեր և կայսրուհու). -благóй ած. ամենաբարի (մեայն Աստծու մասին). -блажéнный ած. եկղ. ամենաերանելի. чи́стая, в—ая Богорóдица Дѣва; -ви́децъ, дца ա. ամենատես. в. Богъ; -ви́дящій ած. ամէն բան տեսնող, ամենատես. -влáстіе չ. անսահման իշխանութիւն. -влáстный ած. անսահման իշխանութեան տէր, ամենակարող. -возмóжный ած. ամէն տեսակ, բազմազանի. -высочáйшій ած. ամենաբարձրեալ, ամենակարող. в. Промыслъ; -вы́шній ած. ամենաբարձրեալ. անհասանելի. в. Прóмыслъ. Всевы́шній, няго ա. Ամենաբարձրեալն [Աստուած]. -вѣдецъ, дца ա. ամենագէտ. в. Богъ; -вѣдущій ած. ամենագէտ, ամենիմաց. оди́нъ Богъ всевѣдущъ; -вѣдѣніе չ. ամենագիտութիւն, ամենիմացութիւն:

Все‖гдá մ. միշտ, ամէն ժամանակ. -гдáшній ած. մշտական. в—іи забóты; -гóдно մ. ամէն տարի, իւրաքանչիւր տարի:

Все‖держи́тель ա. ամենակալ (Աստուած). -днéвный ած. 1, ամենօրեայ, առօրեայ. в—ая слу́жба; в—ое плáтье; 2, ամբողջ օրը շարունակուող. -душéвный, -ду́шный մ. հոգով-սրտով պատրաստ. в—вно радъ вамъ служи́ть հոգով, սրտով ուրախ եմ ձեզ ծառայելու. люби́ть когó в—шно; -еди́нство չ. միակութիւն, եզակիութիւն. -зижди́тель ա. ամենաստեղծ, ամէն բան ստեղծող. -зижди́тельный ած. ամենաստեղծի. -знáйка հսր. խմատակ. իրան ամենագէտ համարող մին. -знáніе տ. Всевѣдѣніе; -зри́мый ած. ամէնքի համար տեսանելի. -зрáщій տ. Всеви́дящій; -исцѣля́ющій ած. ամենաբոյժ, ամէն ցաւ բուժող, դարմանող. -конéчный ած. ծայրայեղ, կատարեալ. в—ое разорéніе; всеконéчно մ. անշուշտ, անկասկած, անպայման:

Все‖лéніе չ. ակն. գործծ. բնակեցնելը, տեղաւորելը. лéнная, ой ի. տիեզերք, աշխարհ. -лéнскій ած. տիեզերական, համաշխարհային. в. собóръ; в. патріáрхъ; в—ая суббóта շաբաթ, երբ ըստ կարգադրութեան տիեզերական ժողովների

յիշատակում են բոլոր ննջեցեալներին. -лить (-лю́ -ли́тъ), ся ա. Вселя́ть, ся; -льникъ ա. սկւ. գործծ. -льница ի. գաղթական, -ուհի, պանդուխտ, -դխտուհի, նորեկ այր, կին:

Все‖любе́зный ած. ամենասիրալիր, խիստ սիրալիր. -лю́бящій ած. ամենագթառատ, սիրով առլցուած. в. Богъ.

Вселя́ть, -ли́ть ն. куда 1, բնակեցնել, տեղաւորել. 2, въ кого́, во что ներշնչել, տպաւորել, ազդել. вселя́ть страхъ въ кого́-либо; -ся 1, անդր. куда̀ բնակուիլ, տեղաւորուիլ. 2, въ кого, во что *ներշնչուիլ, տպաւորուիլ, հաստատուիլ. 3, կր. բնակեցնուիլ, տեղաւորուիլ:

Все́‖меро մ. եօթն անգամ. в. бо́льше, в. ме́ньше; -меро́мъ մ. եօթն հոգով:

Все‖милосе́рдый ած. ամենագթած, ամենաողորմած. в. Спасъ; -ми́лостивѣйшій ած. ամենաողորմած (տիտղոս կայսեր, կայսրուհու կամ իրենց տրած շնորհքների մակդիր); всеми́лостивѣйше մ. ամենաողորմածաբար. -мину́тный ա. Ежемину́тный; -мі́рный ած. համաշխարհային, -հռչակ, տիեզերական. в—ая исто́рія; в. пото́пъ; в—ая вы́ставка; -могу́щественный ած. ամենակարող, ամենազօր. -могу́щество չ. ամենակարողութիւն. всё въ мі́рѣ дока́зываетъ в. Бо́жіе; -могу́щій, -мо́щный ած. ամենակարող, ամենազօր. -му́дрый ած. ամենիմաստուն. -мѣ́рный ած. ամէն տեսակ, ամենաբազմազանի. ամէն տեսակ միջոցներով. -мѣ́стность ի. սկւ. գործծ. 1, ամենուրեքութիւն. 2, ամէն տեղեր, անհուն տարածութիւն. -мѣ́стный ած. ամենուրեք, համատիեղ. -наро́дный ած. 1, համայն ազգի, համայն ժողովրդի, հասարակաց. сла́ва вели́каго писа́теля составля́етъ в—ое достоя́ніе; объяви́ть во в—ое извѣ́стіе; -непремѣ́нно մ. անպայման կերպով, անշուշտ. -нижа́йшій ած. ամենախոնարհ, ամենանուաստ. в—ая про́сьба; в. слуга̀; всенижа̀йше մ. ամենանուաստաբար, ամենախոնարհաբար. -ночная, ой ի. [իմա слу́жба] ա. Всено́щный; -нощно́й, -нощный ած. եկղ. ողջ գիշերը տեւող. в—ое славосло́віе, бдѣ́ніе; в—ая слу́жба երեկոյեան պաշտօն, ժամերգութիւն. -о́бщій ած. ընդհանուր. в—ая ра́дость; в—ая по́льза; в—ая исто́рія; -о́бщность ի. հանրութիւն, ընդհանուր լինելը. -объе́млемость ի. հանրիմացութիւն, անծայր, անեզր զիտութիւն. -объе́млемый սկւ. գործծ. -объе́млющій ած. ամենահաս, հանրիմաց, հանրաբովանդակ, ամենիմաց. *անծայր, անեզր, անհուն. в. умъ; в—ая учёность; -ору́жіе չ. կատարեալ սպառազինութիւն. во *в—іи зна́нія; -по́дданнѣйшій ած. զեր. ամենահպատակ. в. докла́дъ, в—ое донесе́ніе, в—ая про́сьба; всепо́дданнѣйше մ. զեր. ամենահպատակօրէն. представля́ть, докла́дывать, доноси́ть, проси́ть в.; -поко́рный, -поко́рнѣйшій ած. զեր. ամենախոնարհ, ամենանուաստ. в. слуга́; в—ое проше́ніе; -пре́даннѣйшій ած. ամենաանձնուէր. -пресвѣтлѣйшій ած. ամենապայծառափայլ (տիտղոս ռուս վեհապետների). -проща́ющій ած. ամէն բան ներող, մոռացող. -проще́ніе չ. ընդհանուր ներում, թողութիւն. -ра́достный ած. ընդհանուր ուրախութիւն պատճառող. в—ое торжество́.

Всердца́хъ մ. բարկացած, սրդողած, զայրացած:

Все‖россі́йскій ած. ամենայն ռուսաց. Самоде́ржецъ В.; -свѣ́тлый ած. ամենափայլ, ամէնքին լուսաւորող. -свѣ́тность ի. տիեզերականութիւն, համաշխարհայինութիւն. -свѣ́тный ած. համաշխարհային, տիեզերական. -свято́й ած. սրբազնասուրբ. -святѣ́йшество չ. ամենասրբազնութիւն, ծայրագոյն (տիտղոս պատրիարքների). -си́льный ած. ամենազօր, ամենակարող. Всеси́льный, аго ա. Ամենակարող Աստուած. -сла́вный ած. ամենափառաւոր, շնաշխարհիկ, չքնաղ. -соверше́нный ած. ամենակատարեալ. -сожже́ніе չ. ողջակէզ. -сожига́ющій ած. ամենակէզ, ամէն բան այրող, կլող, տաչրող. -сокруша́ющій ած. ամէն բան կործանող, խորտակող. -сторо́нній ած. բազմակողմանի. в—ее обсужде́ніе, разсмотрѣ́ніе; всесторо́нне մ. բազմակողմանի կերպով:

Всесы́й, всесу́щаго ա. եկ. ու. ամենագոյ, անեղ, անսկիզբն և անվախճան:

Всё-таки յամենայն դէպս, ինչ էլ լինի. տ. Весь II.

Все‖униже́нно մ. ամենանուաստաբար. в. васъ прошу́; -усе́рдіе չ. ամենաբուռն եռանդ, ջերմեռանդութիւն. -усе́рдный ած. ամենաեռանդուն, ամենաջերմեռանդ. -услы́шаніе չ. ընդհանուր լսողութիւն, ունկնդրութիւն, ամէնքի լսելը. во в. 'ի լուր ամենեցուն. -хва́льный ած. ամենափառաբանեալ, վեհապանծ. -цѣле́бный ած. ամենաբոյժ, ամէն հիւանդութիւն, ամէն ցաւ բժշկող. -цѣ́лость ի. ամբողջութիւն. -цѣ́лый ած. ողջ, ամբողջ. всецѣ́ло մ. ամբողջապէս, ամբողջովին. дѣ́ятельность, в. посвящённая литерату́рѣ; -ча́сный ած. իւրաքանչիւր ժամ, խիստ յաճախ եղող, պատահող. -честно́й, -честнѣ́йшій ած. եկղ. սուրբ, սրբազան (տիտղոս վանահայրերի, վարդապետների, կոյսերի). в—о́й оте́цъ հայր սուրբ. в—шій оте́цъ архимандри́тъ; -чти́мый ած. ամենայարգ, ամէնքից յարգուած, խիստ յարգելի. -ще́дрый ած. ամենատուր, ամենագթառատ. в. Богъ; -ѣ́дный, -я́дный ած. ամենակեր, անխտիր ամէն տեսակ կերակուրներ ուտող. человѣ́къ есть живо́тное всеѣ́дное; всеѣ́дная կամ в—ая недѣ́ля, седьми́ца, բունեց պասի, ուտիսուայ շաբաթ (երբ չորեքշաբթի և ուրբաթ ուտում են, չեն պահում). -я́децъ, дца ա. ամենակեր, անխտիր ամէն տեսակ կերակուր ուտող:

Вс‖ка́киваніе չ. թռչկոտելով բարձրանալը. -ка́кивать, кочи́ть, -кокну́ть չ. 1, թռչելով, թռչկոտելով ելնել, բարձրանալ. вскочи́лъ на скаме́йку; 2,* այտք յայտնուիլ, գոյանալ. на лбу вскочи́ла ши́шка [отъ уда́ра]; вскочи́лъ чи́рей.

Вска́пы‖ваніе չ. փորելով շուռ տալը, փխրեցնելը. -вать, вскопа̀ть ն. փորելով շուռումուռ տալ, փխրեցնել, բրել. в. гря́ды; -ся կր. փորուիլ, բրուիլ, փխրեցնուիլ:

Вскара́б‖киваться, -каться անդր. մագլցելով ելնել, բարձրանալ. в. на де́рево.

Вска́рмли‖ваніе չ. սնուցանելը, բուծանելը, կերակրելը. -вать, вскорми́ть ն. սնուցանել, գիրցնել, բուծանել, կերակրել, բանել. -ся կր. սնուցանուիլ. բուծանուիլ, բուուիլ, կերակրուիլ:

Вс‖ката́ть, -кати́ть (-чу́ -тятъ) ա. Вска̀тывать; -ка́тка ի. վերև գլորելը. -катъ ա. 1, ա. Вска̀тка; 2, թեք տեղ. շեղանիստ, որի վրայով կարելի է գերան, քար եւն գլորելով բարձրացնել. -ка́тываніе ի. ա. Вска́тка; -ка́тывать, -ката́ть, -кати́ть ն. վերև գլորել. всѣ брёвна вската̀ли на бе́регъ въ сто́пы; -ка́тываться 1, անդր. ры́ба вска́тывается ձուկը խաղում է (առում են Ուրալի կազակները). 2, կր. վերև գլորուիլ:

Вс‖ка́чиваніе ա. Вска̀тываніе; -ка́чивать ա. Вска́-

тывать; **-качь** *н.* չափ գնելով, վազելով. «схва-
тилъ вожжи и, ударивъ изо всей силы по ло-
шади, пустился в. къ господскому двору».

Вскаяться *անդր.* զղջալ, սարսել, փոշմանել:

Вски‖даніе *տ.* Вскидываніе; **-дать** *ն.* վերև ա-
ծել, վերև ձգել, վերև նետել, վերև շպրտել.
-ся *անդր.* և *չէ.* վերև ածուիլ, վերև ձգուիլ, վե-
րև նետուիլ. **-дка** *ի.* *տ.* Вскиданіе; **-дчивый** *ած.*
կռուարար, ամբարիշտ. **-дываніе** *չ.* վերև ածելը,
վերև ձգելը, վերև նետելը, վերև շպրտելը. **-ды-
вать, -дать, -нуть** *ն.* 1, վերև ածել, վերև ձգել,
վերև նետել, վերև շպրտել. в. сѣно на стогъ;
вскинуть грамоту *հնց.* խաղաղութեան մուր-
հակը ձգել և պատերազմ հրատարակել. 2, ա-
րագօրէն վեր բարձրացնել. վեր ուղղել.
-ся 1, *անդր.* վերև վազել, վերև նետուիլ. вскину-
лись на кровлю и тотчасъ потушили пожаръ;
2, *անդր.* մէկի վերայ յարձակուիլ, ընկնիլ (հայ-
հոյելով, նախատելով). 3, *չէ.* վերև ածուիլ, վե-
րև ձգուիլ, վերև նետուիլ. վերև ուղղուիլ:

Вс‖кипаніе *չ.* եռալը, եռ գալը, եփ գալը. в.
металла, молока, воды; **-кипать, -кипѣть** *չ.* եռ
գալ, եռալ, եփ գալ. въ самоварѣ вода уже
вскипѣла; в. негодованіемъ կատաղութիւնից
կրակ կտրել. **-кипка** *ի.* **-кипъ** *ա.* *տ.* Вскипаніе,
-пѣніе; **-кипѣніе** *չ.* եռ գալ, եփ գալ պրծնելը.
-кипѣть (-плю -пятъ) *տ.* Вскипать.

Вски‖пятить (-чу -тятъ) *ն.* եռ ածել, եփ ածել.
-пяченіе *չ.* եփ ածելը, եռ ածելը:

Вс‖кисаніе *չ.* թթուիլը, քացախիլը. **-кисать,
-киснуть** *չ.* խմորուիլ, թթուիլ, քացախիլ. тѣсто
вскисло.

Вс‖кладка *ի.* մի բանի վերայ դնելը. **-кладная
грамота** *տ.* Взмётная *կմ* Размётная грамота;
-кладываніе *չ.* մի բանի վերայ դնելը, դարսելը.
-кладывать, -класть (-аду -дутъ) *ն.* մի բանի վե-
րայ դնել, դարսել. **-ся** *չէ.* մի բանի վերայ դը-
րուիլ, դարսուիլ:

Вклевать (-клюю -ютъ) *տ.* Всклёвывать.

Всклеветать (-щу -вещутъ), **ся** *չ.* մեղադրել,
ամբաստանել, զրպարտել. за свой грѣхъ на ме-
ня всклеветался.

Всклё‖вка *ի.* **-въ** *ա.* կտցահարելով ծակելը,
բացելը. яйца на всклёвѣ թուխսը ճուտ հանե-
լու վրայ է. **-выванie** *չ.* կտցահարելով բացելը,
ծակելը. **-вывать,** всклевать *ն.* կտցահարելով
բացել, ծակել:

Вс‖клепаніе *չ.* մէկի վերայ յանցանք, մեղք
ձգելը, բարդելը. **-клепать** (-плю -плютъ), **ся** *տ.*
Всклёпывать, ся; **-клёпный** *ած.* հնարովի, յերփ-
րած, շինծու, նանիր, զուր, անարդար. в. ого-
воръ; **-клёпъ** *ա.* **-клёпываніе** *չ.* *տ.* Всклепаніе;
-клёпывать, -клепать *ն.* մէկի վերայ յանցանք,
մեղք ձգել, բարդել. մէկին զրպարտել. всклепалъ
на меня небылицу; **-ся** *անդր.* մէկի վերայ յարձա-
կուիլ. մէկին մեղադրել. «что ты всклепался
на меня?» ինչ ես ինձ մեղադրում:

Вскли‖киваніе *չ.* ճչելը, ձայնելը, ճչալը. **-кивать,
-кнуть** *չ.* յանկարծ ճչել, ձայնել, ճչալ:

Всклокотаться (-очусь -очутся) *անդր.* մռնչել,
խիստ յուզուիլ, ալէկոծուիլ. море всклокочется.

Вс‖клокочить (-чу -чатъ) *տ.* Всклочить; **-кло-
ченіе, -клочиваніе** *չ.* գզգզելը, քրքրելը, խճըղ-
ճելը. **-клочивать, -клочить** (-чу -чатъ) *ն.* գզել,
գզգզել, խճճել, քրքրել. в. шерсть; в. кого *ռմկ.*
մէկի մազերից քաշել. **-ся** 1, *անդր.* և *չէ.* գը-
զուիլ, գզգզուիլ, քրքրուիլ, խճճուիլ. волосы
всклочились; **-клочка** *ի.* քաշքշելը, գզգզելը,
քրքրելը, խճճելը. задать в—у *ռմկ.* մազերից
քաշել, մազերը փետել:

Вско‖выриваніе *չ.* փորփրելը, ճանկռտելը. **-вы-
ривать, -вырять, -вырнуть** *ն.* փորփրել, ճանկռտել.
в. землю վատ վարել, հերկել:

Вс‖кокнуть *տ.* Вскакивать; **-кокъ** I. *ռմկ.* *ա.*
տ. Вскакиваніе; II. *н.* *տ.* Вскачь.

Вско‖лебаніе *չ.* յուզելը, ալէկոծելը. **-лебать** (-ле-
блю -ютъ) *ն.* 1, շարժել, ժամ տալ, թափահա-
րել. 2, յուզել, ալէկոծել. **-ся** *անդր.* 1, շար-
ժուիլ, ժամ գալ. 2, խռովիլ, յուզուիլ, ալէկո-
ծուիլ:

Вско‖лу‖пываніе *չ.* քերելով, ճանկռտելով բա-
ցելը. **-пывать, -пать, -пнуть** *ն.* ճանկռտելով, քե-
րելով բացել, փրցնել, շրթել:

Всколы‖хать (-хаю -ютъ և -лышу -шутъ),
-хнуть *ն.* յանկարծ թափահարել, շարժել, ժամ
տալ, ճօճել. **-ся** *անդր.* 1, շարժուիլ, ժամ գալ,
ճօճուիլ. 2,* ցնցուիլ, վեր ցատկել, վրդովո-
ւիլ, պատրաստուիլ:

Вс‖кользнуть *չ.* արագ ներս սահել, ներս մըտ-
նել. **-кользь** *н.* թեթև, կողմնակի, հարևանցի կեր-
պով. объ этомъ сказано было в.

Вско‖паніе, -пать, ся *տ.* Вскапываніе, -вать, ся.

Вскор‖митель, -мительница *տ.* Воскормитель,
-ница; **-мить** (-млю -мятъ) *տ.* Вскармливать;
-мленецъ, нца *տ.* Вскормленникъ; **-мленіе** *չ.*
սնուցանելը, կերակրելը, դիեցնելը. искусствен-
ное в. младенца; **-мленникъ** *ա.* **-мленница** *ի.*
1, սան, սանուհի. 2, *հնց.* սիրանակից, մտերիմ
ճաշող այր, կին. **-мленничекъ,** чка *նվզ.* *տ.*
Вскормленникъ; -(ор)**млённый** *ըչ.* *ած.* սնուցած,
մեծացրած. բուծած, բոյծ. **-млять, -мить** *տ.*
Вскармливать; **-мъ** *ա.* սնուցանելը. բուծանելը,
բտելը (որոշ ժամանակ). отдать телёнка на в.

Вскоро‖бить (-блю -бятъ), **ся** *տ.* Вскороблн-
вать, ся; **-бливать, -бить** *ն.* ուռցնել. прибылая
вода вскоробила лёдъ на рѣкѣ; **-ся** 1, *անդր.*
ուռչիլ, բարձրանալ. доска вскоробилась; 2, *չէ.*
ուռցնուիլ, բարձրացնուիլ:

Вскородить (-жу -дятъ) *ն.* թեթև կերպով
տափանել, ցաքանել (ծառի ճիւղերից շինած
տափանով):

Вскорѣ *н.* շուտով, շատ չ'անցած:

Вскоситься (-шусь -осятся) *չ.* на кого մէկի
վերայ ծուռ աչքով, խէթ, թշնամաբար նայել:

Вскосматить (-чу -тятъ) *ն.* մազերը գզգզել,
քրքրել, բրդաշատ դարձնել:

Вскочить (-чу -кочатъ) *տ.* Вскакивать.

Вс‖краина *ի.* մի բանի եզրը, ափը, կողքը; 'եզ-
րադը' (բառ լայնութեան). **-край** I. *ռմկ.* *տ.*
Край; II. *նխդ.* (սեռ. հոլ.) և *н.* 1, մօտիկ, մի
բանի ափին կամ ափով. иди в. берега; городъ
лежитъ в. моря; 2, մինչև ափը, մինչև ծայրը,
բերանը. насыпать мѣру пшеницы в.

Вс‖крёбываться, -кребаться *անդր.* եռկար քերե-
լով ներս պրծնել:

Вс‖крикиваніе *չ.* յանկարծ ճչելը, ձայնելը, ճչա-
լը. **-крикивать, -кричать** (-чу -чатъ), **-крикнуть** *չ.*
յանկարծ ճչել, ձայնել, ճչալ, աղաղակել. **-крикъ**
ա. ճչելը, ձայնելը, աղաղակելը. յանկարծակի ճիչ:

Вскрой *ա.* *հնց.* *տ.* Вскрытіе.

Вс‖круженіе *չ.* պտոյտ տալը, պտտեցնելը. **-кру-
жить** (-жу -ружатъ) *ն.* պտտեցնել, պտոյտ տալ.

в. кому́ го́лову մէկին գլխահան անել, մէկի խելքը տանել, մէկին սպառել, նանիր յոյսեր ներշնչել. -ся անդր. պտոյտ գալ. *շփոթուիլ, ‘շացուիլ‘. у меня́ голова́ вскружи́лась отъ мно́жества заня́тій, отъ шу́му.

Вскручи́ниться (-нюсь -нятся) չ. անձկանալ, կարօտել, անձկութիւնից հալ ու մաշ ըլլել. онъ по ро́динѣ вскручи́нился.

Вс||крыва́льный ած. բացելու, բաց անելու, ճեղքելու. -крыва́ніе չ. բացելը, բաց անելը, ճեղքելը. -крыва́ть, вскрыть ն. 1, բացել, բաց անել. в. гробни́цу; в. посы́лку, письмо́; 2, կզմխ. ճեղքել[ով բաց անել]. в. тру́пъ; 3, Թղթխ. [Թուղթը բացել, շրջել. в. ко́зыря; -ся անդր. և չէ. բացուիլ. рѣ́ки вскры́лись; нары́въ самъ собо́ю вскры́лся; вскры́лся пи́ковый тузъ; -крывно́й տ. Вскрыва́льный; -кры́вочный տ. Вскрыва́льный, -вно́й; -кры́тіе չ. 1, բացելը, ճեղքելը. в. тру́па; 2, բացուիլը. в. рѣки́; -кры́ть (-кро́ю -ю́тъ), ся տ. Вскрыва́ть, ся; -кры́ша ի. 1, տ. Вскры́тіе; рѣка́ на в—ѣ գետը շուտով բացուելու է (սառույցից). 2, Թղթխ. կօզրըներ ցոյց տալով բացած Թուղթ. -кры́шка ի. 1, բացելը, բաց անելը, ճեղքելը. 2, տ. Вскры́ша; -кры́шный տ. Вскры́вочный.

Вскрю||чиваніе չ. կարթով, կեռով ճանկելը, կախելը. -чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. կարթով, կեռով ճանկել, կախել, բռնել. *в. кого́ մէկին ծաղրի ու ծանակի առարկայ շինել. -ся չէ. ճանկուիլ, բռնուիլ (կարթով):

Вскури́ть (-рю́ -ку́ря́тъ), ся տ. Воскури́ть, ся.

Вс||ку́чивать, -ку́чить (-чу -чатъ) ն. քերելով կիտել, Թեզ անել:

Веласть մ. հաճութեամբ, հաճութիւն, բաւա-[կանութ]ին զգալով:

Вслу||хъ մ. բարձր, լսելի ձայնով, բարձրաձայն. чита́ть в.; -шиваніе չ. ուշադրութեամբ լսելը, իմանալը. -шиваться, -шаться անդր. во что ջանալ, կարողանալ ուշադրութեամբ լսել, պարզ կերպով իմանալ, հասկանալ. извини́те, я не вслу́шался въ ва́ши рѣ́чи.

Вс||лѣ́дствіе նխդ. (սեռկ. հոլ.) շնորհիւ, պատճառով, առթիւ. в. неосторо́жности онъ занемо́гъ: -лѣ́дъ (հմմ. вослѣ́дъ) նխդ. (տրակ. հոլ.) յետեից, զկնի, զհետ (գր.) և вслѣ́дъ за кѣмъ, за чѣмъ մ. յետեից, զկնի, զհետ (գր.) в. за нимъ при́были и его́ това́рищи; отпра́вить телегра́мму в. հեռագիրը [արդէն իւր տեղից մեկնած] ադրեսատի յետեից ուղարկել:

Всма́три||ваніе չ. ուշադրութեամբ նայելը, դիտելը, զննելը. -ваться, всмотрѣ́ться (-рю́сь -рятся) անդր. 1, въ кого́, во что ուշադրութեամբ նայել, դիտել, զննել. в. въ черты́ лица́; 2, աչքը, տեսողութիւնը վարժեցնել մի բանի. я всмотрѣ́лся уже́ въ очки́.

Всма́тку մ. Թերախորով, Թերխաշ. яйцо́ в.

В||сова́ть (-су́ю -су́ютъ), ся տ. Всо́вывать, ся; -со́вка ի. -со́вываніе չ. մի բանի մէջ դնելը, ճխտելը, խցկելը, կոխելը. -со́вывать, -сова́ть, -су́нуть ն. մի բանի մէջ դնել, ճխտել, խցկել, կոխել. в. плато́къ въ карма́нъ; -ся 1, անդր. մի բանի մէջ խցկուիլ, ներս պրծցնուիլ. в. въ толпу́; 2. չէ. մի բանի մէջ ճխտուիլ, կոխուիլ, դրուիլ:

Всо||са́ніе չ. ծծելը, ներս քաշելը. -са́ть (-су́ -су́тъ), ся տ. Вса́сывать, ся; -ска ի. տ. Всоса́ніе.

Вспада́ть, да́сть, -пасть չ. ռմկ. на умъ, на мысль, на па́мять, на язы́къ միտքն ընկնել, յիշել, մտածել, խորհել:

Вспа́и||ваніе չ. 1, գինեցնելը. ջրելը (ջուր տալը). 2, սնուցանելը. -вать, вспои́ть ն. 1, գինեցնել, կաթ ջամբել. ջրել (ջուր խմցնել.) вспои́лъ телёнка; 2, (միայն вспои́ть յաճխ. вскорми́ть բայի հետ միասին) սնուցանել. մեծացնել. дѣ́ти оста́лись сиро́тами; онъ вспои́лъ и вскорми́лъ ихъ.

Вспа́лзы||ваніе չ. սողալով վեր ելնելը, բարձրանալը. -па́лзывать, -ползти́ տ. Вспо́лза́ть; змѣя́ вспа́лзываетъ на дѐрево.

Вспа́мя||тованіе չ. յիշելը, մտաբերելը, -товать (-тую -ютъ) չ. յիշել, մտաբերել:

Вс||па́риваніе չ. եփելով փափկացնելը, կակղացնելը. -па́ривать, -па́рить (-рю -рятъ) ն. 1. եփելով փափկացնել, կակղացնել. в. кропи́ву, о́труби; в. дѣ́рево ծառը ջրի մէջ եփ տալով կակղացնել հեց կամ կուզա քաշելու համար. 2, քրտնեցնել. в. кого́ въ ба́нѣ տփելով խփելով լաւ քրտնեցնել, լողացնել. в. ло́шадь ձիուն խիստ քշելով քրտնեցնել, փրփրեցնել. 3, вспа́рить зе́млю հողը ցելել, ցել անել. 4,* խիստ ծեծել, Թակել, ջարդել, քօԹակել. онъ вспа́рилъ ему́ спи́ну; -ся 1, անդր. խիստ քրտնիլ, քափ քրտինք կտրել. 2, չէ. եփուելով փափկացնուիլ. կակղացնուիլ. -па́рка ի. տ. Вспа́риваніе.

Вс||па́рхиваніе չ. վեր ցատկելը (Թռչելու) -вать. вспорхну́ть չ. վեր ցատկել (Թռչելու, ճախրելու համար). пти́чка вспорхну́ла; -пархъ ա. որս. 1, վեր ցատկելը (Թռչելու համար). держа́ть чижо́вку на в—ѣ; 2,* Թռչուն, որ իբրև խայծ վեր-վեր են Թողնում:

Вспа́ры||ваніе չ. ճղելը, ճղելով, քանդելով (լուծելով) բացելը, -ва́ть. вспоро́ть ն. ճղել, ճղելով, քանդելով (լուծելով) բացել. *вспоро́ть кого́ մէկին ծեծել, Թակել. -ся չէ. ճղուիլ, ճղուելով, քանդուելով բացուիլ:

Вспа́сть (-аду́ -ду́тъ) տ. Вспада́ть.

Вспа||ха́ніе, хиваніе չ. վարելը, հերկելը, ցել անելը. -хивать, -ха́ть (-шу́ -а́шутъ) ն. վարել, հերկել, ցել անել в. по́ле; -ся չէ. վարուիլ. հերկուիլ, ցել անուիլ. -шка ի. վարելը, հերկելը, ցել անելը:

Вспе́рхнуть տ. Пе́рхнуть.

Вспла́каться (-чусь -чутся) անդր. դառն կերպով լալ, լաց լինել. -плакну́ть չ. մի քիչ լաց լինել:

Вс||плёскиваніе չ. ճղփիւն. ցայտեցնելը. -плёскивать, -плёскать, -плёснуть ն. ջրին խփելով վերև ցայտեցնել, ճղփել. *всплесну́ть рука́ми զարմանքից, արմանքից ծափ տալ, ձեռքերը միմեանց զարկել. -ся անդր. 1, զարկից ցայտել, ճղփիլ, շիթ արձակել (ջրի մասին). 2. չէ. շըրփացնուելով, զարկուելով վերև ցայտեցնուիլ. -плескъ ա. 1, տ. Всплёскиваніе; 2, կոհակի ճղփիւնը, ցայտումը, ցայտը, շիթը. 3, շիթի Թողած հետքը:

Вс||плошну́ю, -плошь մ. խիտ ու խիտ. всё всплошь шитьёмъ покры́то.

Вс||плыва́ніе չ. -плывъ ա. -плы́тіе չ. լողալով ջրի երես դուրս գալը. առհ. *երևան գալը, յայտնուելը. -плыва́ть, -плы́ть (-лыву́ -ву́тъ) չ. լողալով ջրի երես ելնել. առհ. *երևան գալ, յայտնուել. уто́пшее тѣ́ло всплы́ло наве́рхъ; ти́хо *всплыва́етъ багро́вое со́лнце.

Вспо́дыма́ մ. ռմկ. դէպի վեր [բարձրացնելով]:

Вс||поённый բյ. ած. կաթ ջամբած. ջրած. սնուցած. -пои́тель ա. -пои́тельница ի. կաթ ջամբող,

ջրով, սնուցիչ տր. կին. -пойть (-пою́ -я́тъ) տ. Вспа́ивать; -пока́яться տ. Пока́яться.

Вспо‖ла́скиваніе չ. ողողելը. -ла́скивать, -лоска́ть, -лосну́ть ն. ողողել:

Вспо‖ла́шивать, -лоши́ть, -лохну́ть ն. յանկարծ շփոթեցնել, խռովեցնել, իրարանցում առաջացնել. -ся անդր. յանկարծ շփոթուել, շաղուել, յուզուել, դէս ու դէն վազել, իրար անցնել:

Вспо‖лза́ніе չ. սողալով վեր ելնելը, բարձրանալը. -лза́ть, -лзти́ (-лзу́ -зу́ть; անց. вспо́лзъ -зла́, о) չ. սողալով վեր ելնել, բարձրանալ. в. на де́рево; -лоска́ть (-лощу́ -ло́щутъ), -лосну́ть տ. Вспола́скивать; -лохну́ть, ся տ. Вспола́шивать, ся; -ло́хъ ա. 1, խառնաշփոթութիւն, իրարանցում, շփոթ, յուզմունք. 2, հնց. տ. Наба́тъ; 3, всполо́хи յ. ռմկ. հիւսիսափայլի լուսաւոր ճաճանչը, ճառագայթերը. -лоши́ть (-лошу́ -ло́ша́тъ), ся տ. Вспола́шивать, ся.

Вспо́лье չ. դաշտի, մարգի ափը, 'դրագը':

Вспо‖мина́ніе չ. յիշելը, մտաբերելը. -мина́ть, -мни́ть (-мню́ -ня́тъ), -мяну́ть ն. յիշել, մտաբերել. в. пре́жнее вре́мя; в. о ста́ромъ дѣлѣ; -ся 1, անդր. ուշքի գալ, զգաստանալ, սթափուել. 2, միտքը գալ, միտքն ընկնել. 3, չր. յիշուել մտաբերուել. -ми́нъ ա. յիշելը, մտաբերելը:

Вспо‖мо́га ի. -мога́ніе չ. օգնելը, օժանդակելը, սատարելը. -мога́тель ա. -мога́тельница ի. օգնող, օժանդակող այր, կին. -мога́тельный ած. օգնական, օժանդակ. в—ое во́йско; в—ыя нау́ки; в. глаго́лъ քեր. էական, օգնական բայ. «быть» и «стать» суть глаго́лы в—ые; -мога́ть, -мо́чь (-могу́ -мо́жешь -мо́гутъ) ն. кому́ чѣмъ հնց. օգնել, օժանդակել, սատարել. -може́ніе չ. 1, օգնելը, օժանդակելը, սատարելը. 2, օգնութիւն, օժանդակութիւն, նպաստ. -моществова́ніе տ. Вспоможе́ніе; -моществова́тель, -моществова́тельница տ. Вспомога́тель, -ница; -моществова́тельный ած. օգնական, օժանդակիչ. -моществова́ть (-ству́ю -ютъ) չ. кому́ տ. Вспомога́ть.

Вспомя‖нове́ніе տ. Воспомянове́ніе; -ну́ть (-ну́ -мя́нутъ) տ. Вспомина́ть.

Вспо́‖рка ի. խարազանելը, խարազանով ծեծելը. -ро́ть (-рю́ -о́рютъ), ся տ. Вспа́рывать, ся.

Вспо́‖рскивать տ. Вспы́рскивать; -рхну́ть տ. Вспа́рхивать.

Вспо‖тѣ́лый ած. քրտնած. в—ыя ру́ки; -тѣ́ть չ. քրտնել:

Вспры‖гиваніе չ. մի բանի վերայ թռչելը, թռչելով բարձրանալը. -гивать, -(ы́)гну́ть չ. 1, թռչելով ելնել, բարձրանալ. в. съ по́лу на сту́лъ; 2, թռչկոտել, թռչկոտելով բարձրանալ, бѣжи́тъ и вспры́гиваетъ; -жка ի. տ. Вспры́гиваніе.

Вс‖пры́скиваніе չ. սրսկելը, թացելը. -пры́скивать, -пры́снуть ն. 1, սրսկել, թացել (երեսանց), վրան ջուր շաղ տալ. в. сукно́; в. бѣльё ճերմակեղէնը արդուկելուց առաջ սրսկել, թացել. 2,* որ և է ուրախութեան առթիւ խնջոյք տալ, խնջոյք սարքել, 'մաղարիչ' առնել. ты получи́лъ чинъ: на́добно его́ вспры́снуть; в. обно́ву; 3,* խարազանել, խարազանով ծեծել. -ся 1, անդր. իրեն իրան սրսկել, թացել. в. духа́ми; 2, չր. սրսկուել, թացուել. -пры́скъ ա. սրսկելը, թացելը. вспры́ски յ. խնջոյք, կերախութիւն, 'մաղարիչ' որ և է ուրախութեան առթիւ:

Вспря́‖дывать, -нуть չ. վեր թռչել, վեր ցատկել:

Вспу́‖гиваніе չ. վախեցնելով հալածելը, փախցնելը. -гивать, -га́ть, -гну́ть ն. վախեցնելով փախցնել, 'հետ ածել', հալածել, քշել, խրտնեցնել:

Вспу́ды ի. յ. հնց. այն տեղը, որից գիշերով թռչունները էին խրտնեցնում, որոնք թռչելով ցանցերի մէջ էին ընկնում:

Вспу́‖тываніе չ. 1, խճճելը. 2,* մէկի վերայ մեղք, յանցանք բարդելը. -тывать, -тать ն. 1, խճճել. 2,* մէկին զրպարտել, մէկի վերայ սուտ յանցանք, մեղք բարդել. что ты на меня́ вспу́талъ? -ся անդր. և չր. խճճուել, կաշկանդուել, խառնափնթորուել:

Вс‖пуха́ніе չ. ուռչելը. -пуха́ть, -пу́хнуть (անց. вспу́хнулъ -ла, о և вспу́хъ -хла, о) չ. սկսել ուռչել. -пу́хлина ի. ուռեցք, ուռած տեղ մարմնի վերայ. -пу́хлый ած. ուռած. в—ое лицо́.

Вспу́‖ченіе, -чиваніе չ. ուռցնելը. -чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. փքել, ուռցնել. прибыла́я вода́ вспу́чила лёдъ; вспу́чило живо́тъ; -ся 1, անդր. փքուել, ուռչել. 2, չր. ուռցնուել:

Вспыла́ть տ. Воспыла́ть.

Вспыли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. *բարկութիւնից բորբոքուել, կատաղել, կրակ կտրուել:

Вспы́ль‖чивость ի. դիւրագրգռութիւն, դիւրաբորբոքութիւն. -чивый ած. դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք, տաքարիւն, տաք բնաւորութեան տէր:

Вспы́рскивать տ. Вспа́рхивать.

Вспы‖хиваніе չ. յանկարծակի բորբոքում, բռնկում, պայթում. բոցի ժամանակ առ ժամանակ երևալը. -хивать, -хнуть չ. 1, յանկարծ բորբոքուել, բռնկուել, վառուել, պայթել. երբեմն նորից վառուել, բորբոքուել. по́рохъ вспы́хнулъ; 2,* բորբոքուել, բռնկուել, ծագել. война́ вспы́хнула, мятёжъ вспы́хнулъ; 3,* բորբոքուել, կրակ կտրել, կատաղել. отъ гнѣ́ва в.; 4,* կարմրել, կարմրատակել (յուզմունքից). в. отъ стыда́; -хнуть չ. 1, տ. Вспы́хивать; 2, շունչ քաշել, հանգստանալ. дай ло́шади в.; -шка ի. 1, յանկարծակի բռնկում, պայթում. в. по́роха; ружьё не вы́стрѣлило, а то́лько да́ло в—у հրացանը չորոտեց, այլ միայն վառօդանցքի ('պոգօթու') վառօդը բռնկուեց. 2, вспы́шки, шекъ յ. փայլուն նշաններ, որ տամճքին կազմութիւն ունեցող լապտերներով տալիս են գիշեր ժամանակ մարտանաւերը. 3,* յանկարծակի բորբոքում, բռնկում. в. гнѣ́ва.

Вс‖пѣ́ниваніе չ. փրփրեցնելը. -пѣ́нивать, -пѣ́нить (-ню -нятъ) ն. փրփրեցնել. -ся 1, անդր. փրփրել. молодо́е пи́во ско́ро вспѣ́нивается; 2, չր. փրփրեցնուել:

Вспѣтуши́ться (-шу́сь -ша́тся) չ. յանկարծ բորբոքուել, տաքանալ:

Вспѣ́ть (вспою́ -ю́тъ) չ. յանկարծ ձայնել, կանչել:

Вс‖пя́ливаніе չ. մի բանի վերայ անցկացնելը, հագցնելը. -пя́ливать, -пя́лить (-лю -лятъ) ն. մի բանի վերայ անցկացնել, հագցնել. -ся չր. մի բանի վերայ անցկացնուել, հագցնուել:

Вс‖пя́тить (-чу ятятъ) չ. 1, հնց. ընկրկել, յետ-յետ գնալ. յետ դառնալ. 2, մի բանից յետ կենալ, յետ կանգնել, հրաժարուել. 3, ն. в. ло́шадь съ во́зомъ սայլին լծած ձիուն յետ կասեցնել, յետ-յետ տանել. -пя́тный ած. յետ դարձող, *անցեալին դարձող. -пять մ. ռմկ. ու. յետ-յետ, դէպի յետ, ընդ կրունկն:

Всрѣзь մ. (հեղուկների մասին) լիք լիք, ցեղը, լեցուն, լիք լեցուն. нали́ть стака́нъ в.

Вста‖ва́ніе չ. ոտքի ելնելը, վեր կենալը. собра́ніе почти́ло па́мять поко́йнаго в—іемъ;

-вать (встаю -ютъ), встать չ. 1, վեր կենալ, ոտքի ելնել. в. изъ-за стола, съ постели; 2, առհ. բարձրանալ. ծագել (արեգակի, լուսնի և այլ լուսատուների մասին). 3, զարթնել. կենդանանալ. յարութիւն առնել. в. рано; в. изъ мёртвыхъ; якорь всталъ ծովգ. խարիսխը բարձրացաւ (ծովի յատակից). -ся չ. դէմք. վեր կենալ. безногому не встаётся անոտը չէ կարող վեր կենալ, չէ կարող կանգնել:

Вста||вить (-влю -вятъ), ся ա. Вставлять, ся; -вка ի. 1, մի բանի մէջ, ներս դնելը. в. рамъ, стёколъ, оконницъ; 2, մի բանի մէջ դրած բանը, իրը (կարկատան, ընդմիջարկութիւն ձեռագրի, կոճ ելն). в. въ перстнѣ; в. въ платьѣ; влять, -вить ն. ներս, մէջ դնել, մացնել. в. рамы въ окна; в. бревно въ стѣну; в. камень въ перстень; в. особую статью въ договоръ; -ся 1, անդր. ներս, մէջ մտնել. 2, կր. ներս, մէջ դրուիլ, մացնուիլ. -вной ած. ներս դրած, դնովի. в -ыя окончины: в—ые зубы; -вочка նւզ. ա. Вставка: -вочный ած. միջանկեալ, ներարկած, միջար-

Встанька ա. Ванька. [կած. в—ыя слова.

Вста||рину ժ. (աւելի ուղիղ. въ старину). -рь ժ. հին ժամանակ, վաղուայ ժամանակները:

Вста||скиваніе չ. վերև քարշելը, քարշելով վերև հանելը. -скивать, -щить ն. վերև քարշել, քարշելով վերև հանել. -ся 1. անդր. *հազիւ հազ, քարշ գալով ելնել, բարձրանալ. насилу встащился вверхъ по крутой лѣстницѣ; 2, կր. հազիւ հազ, զոռով վերև քարշուիլ, վերև տանուիլ:

Встать (встану -нутъ), ся ա. Вставать, ся.

Встащить (-щу -щатъ), ся ա. Встаскивать, ся.

Встаю. ютъ ա. Вставать.

Встокъ ա. Նւզ. արևելք, արևելեան քամի, հայմ. ա. Востокъ.

Вс||толочить (-чу -лочатъ) ն. քրքրել, գզգզել, գզել. -топорщить (-щу -щатъ) ն. գզել, գզգզել, խճճել. -ся անդր. քստմնել, բիզ բիզ կանգնել. -тормошить (-шу -шатъ) թափահարելով, խփելով, ձգձգելով դուրս քարշել, բարձրացնել:

Вstоробаниться (-нюсь -нятся) անդր. վեր ելնել, վերև բարձրանալ:

Встос||коваться (-куюсь -ютсся), -кнуться անդր. по комъ կարօտիլ, կարօտութիւն, անձկութիւն քաշել. по получая долго твоихъ писемъ, я встосковался по тебѣ.

Встошнить, нитъ ն. սիրտը խառնել. его встошнило նորա սիրտը խառնեց. -ся, нится անդր. դէմք. սիրտը խառնել. ему встошнилось նորա սիրտը խառնեց:

Встревожить (-жу жатъ) ն. յուզել, անհանգստացնել. վրդովել. -ся 1, անդր. յուզուիլ, վրդովուիլ, անհանգստանալ, խռովիլ. 2, կր. յուզուիլ, վրդովուիլ, անհանգիստ անուիլ:

Встре|пать (-плю -плютъ). ся ա. Встрёпывать.ся.

Встрепенуться (-нусь -нутся) անդր. սաստիկ ցնցուիլ, դոփալ (կր.), դողալ. в. отъ испуга; сердце встрепенулось отъ радости ուրախութիւնից սիրտս թռաւ:

Встрепетать (-пещу -пещутъ) ա. Вострепетать.

Встрё||пка ի. -пываніе չ. գզգզելը, քրքրելը. *задать встрёпку ծեծել, քրքրել; մազերից քաշել, խիստ նախատել, յանդիմանել, շշպրել. -пывать, -пать ն. գզգզել, քրքրել, խճճել. в. волосы; -ся անդր և կր. գզգզուիլ, խճճուիլ:

Вс||трепыхаться չ. խառնուիլ, շփոթուիլ, շադուիլ, իրան կորցնել. -труситься (-шусь -сятся) չ. վախենալ. -трѣвать չ. մէջ ընկնել, միջամտել. «не съ тобою говорятъ, что ты встрѣваешь?»

Встрѣ||тить (-чу -тятъ), ся ա. Встрѣчать, ся; -ча ի. 1, съ кѣмъ, съ чѣмъ հանդիպում, պատահում. неожиданная в.; итти кому-нибудь на в—у; 2. кого դիմաւորելը, ընդունելը. -նելութիւն. в. посла; встрѣчу ժ. ա. Навстрѣчу; -чальный ած. դիմաւորելու, ընդունելութեան. -чаніе չ. պատահելը. հանդիպելը. ընդունելը. -чать, -тить ն. պատահել, հանդիպել, դիմաւորել, ընդունել. по платью встрѣчаютъ, а по уму провожаютъ (առծ.). книга *встрѣтила неожиданный успѣхъ գիրքը անակնկալ յաջողութիւն գտաւ. в. гостей; в. непріятеля; -ся փոխդ. պատահել, հանդիպել. ‘ռաստ գալ‘. в. въ мысляхъ գաղափարներով կցադիպել. встрѣчаются препятствія; -чникъ ա. 1, ճանապարհին պատահող, հանդիպող. 2, ընդդիմախօս, հակառակորդ, ախոյեան. 3, Նւզ. արքունի պաշտօնեայ, որ ընդունում էր դեսպաններին և պատուաւոր հիւրերին. -чный ած. հանդիպակաց. *հակառակ, փոխադարձ. в. вѣтеръ, — дождикъ հակառակ քամի, անձրև. в. поѣздъ հակառակ կողմից եկող երկաթուղու գնացքը. в. и поперечный հէնց ով որ պատահի, ամէն ոք. в. искъ, в—ая жалоба հակառակ կողմից, փոխադարձ պահանջ, գանգատ:

Встрянуться չ. ռմկ. чего յիշել, մտաբերել:

Встря||ска ի. -хиваніе չ. թափ տալը, թափահարելը. задать кому встряску ռմկ. մէկի մազերից քաշքշել, քաշքշելով ծեծել. -хивать. -хнуть 1. ն. և չ. թափ տալ, թափահարել, թօթափել. в. платье отъ пыли; его судьба *встряхнула ճակատագիրը, բախտը նորան հարուած տուեց. 2, չ. ռմկ. անձայարել, խուճապով գնալ. -ся 1, անդր. իւր վերայից թափ տալ, թօթափել, թափահարուիլ. птицы встряхиваются отъ дождя; 2, *քաջանալ, զօրանալ, հոգեպէս կազդուրուիլ, թարմ տպաւորութիւններ ստանալ. 3, կր. թափ տրուիլ, թօթափուիլ. թափահարուիլ. -хнутіе չ. թափ տալը, թափահարելը, -հարումն

Всту||пательство չ. միջամտութիւն, միջնորդութիւն. մի գործի մէջ խառնուիլը. մէկի կողմը բռնելը. -пать, -пить (-плю -упятъ) չ. 1, մտնել, մի բանի մէջ, ներսը մտնել. войска вступили въ непріятельскія земли; в. въ службу, въ должность ծառայութեան, պաշտօնի մէջ մտնել. в. въ переговоры բանակցութեանց մէջ մտնել. в. на царство. на престолъ թագաւորել, գահակալել. в. въ бракъ ամուսնանալ. в. въ союзъ դաշն կռել. в. въ бой պատերազմի, մարտի բռնուիլ. в. въ наслѣдство ժառանգութեանը տիրանալ. в. въ права իւր իրաւունքները ստանձնել. в. во владѣніе տիրանալ, տիրել. в. въ кильватеръ корабля ծովգ. նաւին հետևել, նաւի հետքով գնալ. в. подъ паруса ծովգ. առագաստաւորուիլ, առագաստներով նաւել. скрипка вступила երժ. ջութակը սկսեց ածել, սկըսեց իւր երգը. 2, ստացուիլ. въ казну вступило много денегъ; -паться. -питься չ. 1, во что խառնուիլ, միջամտել. 2, во что պահանջել. տիրանալ, գրաւել. в. въ чьё-либо имѣніе; 3. в. за кого, за что մէկին, մի բանի պաշտպան հանդիսանալ, պաշտպանել. մէկի կողմը բռնել. в. за обиженнаго; -пительный ած. ներս մտնելու,

ներածական. в. экзаменъ ընդունելութեան հարցաքննութիւն. в—ая рѣчь, лекція ներածական, -ծութեան ճառ, դասախօսութիւն. -пленіе չ. 1, ներս մտնելը, մի բանի մէջ խառնուելը. в. въ совершеннолѣтіе չափահաս դառնալը. в. въ бракъ ամուսնանալը. в. на престолъ գահակալութիւն, գահ բարձրանալը. в. приговора въ законную силу; 2, տ. Введеніе 2; -пчивый ած. պատրաստ միշտ ուրիշին պաշտպանելու, պաշտպան հանդիսանալու. -пщикъ ա. իրաւ. ծախած կալուածքին տիրապետողը:

Встя‖гиваніе չ. վերև քաշելը. -гивать, -нуть ն. վերև քաշել, քաշելով վերև հանել, բարձրացնել. в. балку на строеніе; -ся էր. վերև քաշուել, քաշուելով վերև տարուել. рѣчныя суда встягиваются вверхъ противъ теченія воды бечевою или лошадьми.

Всуе Տ. եկ. ու. զուր, ունայն կերպով. զուր, ապարդիւն տեղը, վարկպարազի:

Всунуть, ся տ. Всовывать, ся.

Всухомятку Տ. չորաբեկ հաց կրծելով. առանց հետը բան խմելու:

Всу‖чать, чить ն. 1, ներհիւսել, ոլորելով հետը խառնել. в. шёлкъ въ бумагу; 2, զոռով կամ ծածուկ մէկի ձեռքը կոխել, ընձեռնել. ստիպել վերցնելու. онъ не хотѣлъ принять отъ меня денегъ, однако я ему всучилъ; -ся էր. 1, ներհիւսուել, ոլորուելով խառնուել մի բանի հետ. 2, զոռով ձեռքի մէջ կոխուել, դրուել, ընձեռնուել. -ченіе -чиваніе չ. 1, ներհիւսելը, ոլորելով մի բանի հետ խառնելը. 2, զոռով ձեռքի մէջ կոխելը, տալը, ընձեռնելը. -чивать, ся, -чить (-чу -сучатъ), ся տ. Всучать, ся; -чка է. տ. Всученіе.

Вс‖хаживать տ. Всходить.

Вс‖хлипъ ա. -хлипываніе չ. հեկեկալը, հեծկլտալը. -хлипывать, -хлипнуть չ. հեկեկալ, հեծկլտալ:

Вс‖ходить (-хожу -ходятъ), взойти (տ. восходить) չ. 1, վեր ելնել, բարձրանալ. в. на лѣстницу, на колокольню; 2, (լուսատուների մասին) ծագել, դուրս գալ. солнце взошло, луна взошла; 3, ուռչել. հասունանալ. тѣсто взошло; 4, ծլել, աճել, բուսնել. рожь уже взошла; 5, ծովգ. լողալով կոհակի վերայ ելնել. -ходный ած. բեղուն, ուռճացած, առոյգ, առուգ. в—ыя сѣмена; -ходня է. բարձրութեան վերայ ելնելը. 2, երկար տախտակ վերան փայտի կտորներ մեխած, որ ծառայում է իբրև սանդուխտ. -ходъ ա. 1, տ. Восходъ 1; 2, всходы յ. ծիլ, բողբոջ, ծլած հացահատիկ. в. хлѣба хорошій; -хожденіе չ. տ. Восходъ 1; -хожесть է. բեղունութիւն, առոգութիւն, 'ուռուցութիւն'. отличная в. сѣмянъ; -хожій տ. Всходный.

Всхолмить (-млю -мятъ) ն. կիտել, դիզել (ջուրը կամ աւազը.) -ся անդ. կիտուել, դիզուել (ալէկոծութիւնից):

Всхо‖хлачивать, -хлатить (-чу -тятъ) ն. գզգզել, ցրցրել, խճճել (մազերը):

Всхра‖пнуть (տ. всхрапывать) չ. մի քիչ խռմփալ, խորը քնել. -пываніе չ. խռմփալը, խռմփոց. -пывать, -пнуть, пѣть (-плю -пятъ) չ. խռմփալ, խռմփացնել, խռռացնել. онъ часто всхрапываетъ во снѣ.

Всцара‖пываться, -паться անդ. զոռով, հազիւ հազ բարձրանալ. онъ всцарапался на гору.

Всчи‖наніе չ. սկսելը. -нать ն. իրաւ. սկսել. в. дѣло, тяжбу; -ся էր. սկսուել:

Всы‖паніе չ. մի բանի մէջ ածելը, թափելը. -пать (-паю -ютъ), -(ы)пать (-плю -плютъ) ն. ածել, թափել մի բանի մէջ. всыпать муку въ куль; *всыпать столько-то ударовъ այսքան հարուածներ տալ, հասցնել. -паться (-паюсь -ются); -(ы)паться (-плюсь -плются) 1, անդ. մի բանի մէջ թափուել. 2, էր. մի բանի մէջ ածուել, թափուել. -пка է. 1, մի բանի մէջ ածելը, թափելը. 2, այն ինչ որ ածում, թափում են մի բանի մէջ:

Всѣ, всѣмъ, всѣми տ. Весь II.

Всѣ‖ваніе չ. 1, անկելը, ցանելը, սերմանելը. 2,* ներշնչելը. -вать, ять, ն. 1, սկզ. գործծ. անկել, ցանել, սերմանել. 2,* անկել, ներշնչել, արմատացնել, հաստատել. в. правила добродѣтели въ души юношей; -ся 1, էր. անկուել, ցանուել, սերմանուել. 2, անդ. ցանքսի ժամանակ ուրիշի հողը ցանել[և այսպիսով յափշտակել]. -иваніе, -ивать, ся տ. Всѣваніе, -вать, ся.

Всѣ‖яніе տ. Всѣваніе; -ятель ա. -ятельница է. անկող, սերմանող այր, կին. -ять (всѣю -ютъ), ся տ. Всѣвать, ся.

Всюду Տ. ամէն տեղ, ամէնուրեք:

Вся‖кій դեր. 1, ամէն որ. ամէն մէկը. в. къ нему прибѣгаетъ; 2, իւրաքանչիւր. онъ бываетъ у нихъ в. день; всяко. Տ. ռմկ. ամէն կերպ, ինչ ասես, որ. в. случается ինչ ասես, որ չէ պատահում. -къ դեր. ա. ամէն որ, իւրաքանչիւր մարդ. не в. пашню пашетъ, а в. хлѣбъ ѣстъ (առծ.) -ческій ած. ամէն տեսակ, ամէն տեսակի ու գոյնի. в. товаръ; всячески Տ. ամէն կերպ, ամէն միջոցներով. -чина է. -чинка նւզ. ամէն տեսակ բան[երի խառնուրդ]. торговать в—ною; всякая в. հէնց ինչ որ լինի, ինչ որ պատահի, ամէն տեսակ բաներ:

Втай‖, սկզ. գործծ. -нѣ Տ. ծածուկ, թաքուն:

Втálки‖ваніе չ. հրելով, 'բոթելով' ներս մացնելը. -вать, втолкать, -кнуть ն. հրելով, բոթելով ներս մացնել. насилу втолкнули его въ комнату; -ся 1, անդ. *ուրիշներին հրելով ներս խցկուել, ներս սպրդնել. 2, էր. հրելով ներս մացուել:

Втапоры Տ. ռմկ. այն ժամանակ:

Втапты‖ваніе չ. 1, տրորելով, կոխկռտելով ներս կոխելը. 2, զոռով ներս մղելը, ներս կոխելը. -вать, втоптать ն. 1, տրորելով, կոխկռտելով ներս կոխել. я уронилъ перчатку; проходящіе втоптали её въ снѣгъ; *в. въ грязь ցեխը կոխել, խայտառակել. 2, զոռով ներս մղել, ներս կոխել. -ся էր. 1, տրորուելով, կոխկռտուելով մի բանի մէջ կոխուել. 2, զոռով մի բանի մէջ մղուել:

Вта‖скиваніе չ. ներս քաշելը, քաշելով ներս տանելը. -скивать, -скать (-каю -ютъ), -щить ն. ներս քաշել, քարշ տալով, թրև տալով ներս տանել. его полумёртваго втащили въ избу; -ся 1, անդ. հազիւ հազ, քարշ գալով, թրև գալով ներս մտնել. больной едва втащился въ комнату; 2, էր. քարշուելով, թրև ածուելով ներս տարուել:

Вта‖сованіе չ. Թղթխ. թուղթը խառնելը. -совывать, -совать (-сую -ютъ) ն. Թղթխ. թուղթը խառնել. -ся էր. խառնուել (թղթի մասին):

Вта‖чиваніе չ. ներկարելը, կարելով ներս գցելը. -чивать, -чать ն. ներկարել, կարելով ներս, մէջը գցել. в. вставку; -ся էր. ներկարուել, կարուելով ներս գցուել. -чка է. տ. Втачиваніе.

Втащить (-щу -щатъ), ся տ. Втаскивать, ся.

Втверди́ть (-ржу́ -ди́тъ) ն. *ռմկ. ներշնչել, արմատացնել, հաստատել.* **-ся** *անդր. արմատանալ, հաստատուիլ:*

В‖текáніе չ. *ակւ. գործ. մի բանի մէջ հոսիլը, թափուիլը.* **-текáть, -течь** չ. *հոսիլ, թափուիլ մի տեղ, մի բանի մէջ, ներհոսիլ.* Невá вте-кáстъ въ Фи́нскій зали́въ.

Втемя́шить (-шу -шатъ) ն. *ռմկ. ներմուծել գլուխը մացնել, մեկնել, բացատրել, հասկացնել.* насилу я могъ ему́ в., что онъ до́лженъ дѣ-лать; **-ся** *անդր. մտնել, մխուիլ (գլխի մէջ):*

В‖терéть (вотру́ -ру́тъ), **ся** *տ.* Втирáть, ся.

Втерпёжъ Ն. (*գրէթէ միշտ* не *բայի. մասնիկի հետ, տ.* Невтерпёжъ) *տանելի, հանդուրժելի:*

Втесáться (-шу́сь-шутся) չ. *ռմկ. զոռով կամ ըլթալով մի տեղ մտնել, ներս սրծնուլ, ներս սպրդիլ, ներս խցկուիլ:*

В‖течéніе *տ.* Втекáніе; **-тéчка** *ի. որս. մուտք, մտնելը այն տեղը, ուր մտել է որսը, որը գտնում են որսի հետքով.* **-течь** (-теку́ -чёшь -ку́тъ) *տ.* Втекáть.

В‖тирáніе չ. 1, *ներսրկութիւն (շփելով).* 2, (*ա-ւելի ուղիղ* втирáнье) *ներսրկած նիւթը.* **-тирáть, -терéть** ն. *շփելով, սրսրելով ներս ածել, ներս թափել.* в. мазь, спиртъ въ тѣло; *втерéть въ ру́ки *զոռով կամ աննկատելի կերպով ձեռքի մէջ կոխել, խցկել. զոռով վզին փաթաթել.* онъ втёръ мнѣ въ ру́ки свою́ про́сьбу; втерéть ко-му́ очки́ *մէկին իրեն կամակատար դարձնել, ոտխաբել, որ երեւի վերայ իրեն պէս նայէ.* **-ся** 1, *անդր. ներս սրծնուլ, ներս մխուիլ, ներս խցկուիլ.* в. въ толпу́ нарóда; *втерéться къ ко-му́-либо *քսուելով, շողոքորթելով մէկի մօտ մուտք գտնել, մէկի հովանաւորութիւնը շահել.* в. къ кому́-либо въ довѣ́ріе *մէկի վստահութիւ-նը շահել.* 2, *չէ. ներս ածուիլ, ներս թափուիլ (սրսրուելով, շփուելով):*

Вти́с‖киваніе չ. *սեղմելով ներս մղելը, ներս մացնելը, ներս կոխելը.* **-кивать, -кать, -нуть** ն. *սեղմելով ներս մղել, ներս մացնել, ներս կոխել.* меня́ невóльно вти́снули въ толпу́; **-ся** 1, *անդր. զոռով ներս սրծնուլ. ներս մխուիլ, ներս խցկուիլ.* 2, *չէ. սեղմուելով ներս մղուիլ, ներս մացնուիլ, ներս կոխուիլ, ներս խցկուիլ:*

В‖тихомóлку Ն. *լռելեայն, ծածուկ, թաքուն.* **-тишú** Ն. *հանդիստ, խաղաղութեամբ:*

В‖толкáть, ся *տ.* Втáлкивать, ся; **-толкну́ть, ся** *տ.* Втáлкивать, ся.

В‖толкóвывать, -толковáть (-ку́ю -ютъ) ն. кому́ что *մէկին մի բան մեկնել, բացատրել, հասկաց-նել.* **-ся** *չէ. մեկնուիլ, բացատրուիլ, հասկացնուիլ:*

Втолóчь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ) ն. *ծեծելով մացնել, խցկել, ամրացնել, նստացնել մի բանի մէջ.* в. щéбень въ мостову́ю; *умá не втолчёшь *խելքը, շնորհքը տանողի բան չէ:*

В‖толпи́ться (-плю́сь -пя́тся) *անդր. ամբոխի մէջ խցկուիլ, մխուիլ.* **-топтáть** (-пчу́ -тóпчутъ), **ся** *տ.* Втáптывать, ся.

Втóра *ի.* I. *երժ. երկրորդ ձայն, երկրորդ ջու-թակ.* II. (*յն.*) *ռմկ. յիմար, անճահ բան, ան-հեղեղութիւն. վնաս, ձախորդութիւն, զեան.* óка в.! óку в—у занёсъ!

Вто‖рáчиваніе չ. *փոկերը կամ փոկերով (թաս-մաներով, գալիշով) թամքից կապելը.* **-рáчивать, -рочи́ть** ն. *փոկերը, (‘թասմաները‘) թամքից կա-պել. մի բան փոկերով (‘թասմաներով‘) թամ-քից կապել, ամրացնել.* **-ся** *չէ. թամքից կա-պուիլ, ամրացնուիլ:*

Втор‖гáться, -гнуться (*անց.* вто́ргнулся -лась -лось *և* втóргся -глась -глось) *անդր.* кудá *ներս խուժել, ներս մտնել.* непріятель вто́ргнулся въ гóродъ; *в. въ чьи-либо семéйныя дѣлá *մէկի ընտանեկան գործերի մէջ խառնուիլ.* **-жéніе** չ. *ներս խուժելը.* в. непріятелей.

Втó‖рить (-рю -рятъ) 1, չ. кому́, чему́ *կեղ-ծաւորութեամբ, ստրկաբար մէկի ասածը կրկ-նել, մէկի ասածների հետ համաձայնուիլ.* силь-ному да богáтому вся́кій *втóритъ *հզօրի ու հարուստի խօսքին ամէն որ հա՛ է ասում, հզօրի ու հարուստի առաջ ամէն որ ճիտը ծռում է.* 2, չ. *երժ. երկրորդ ձայն երգել կամ երկրորդ ջու-թակ ածել.* 3, ն. *ձայնը, հնչիւնը անդրադարձ-նել, արձագանք տալ.* **-ся** *չէ. կրկնուիլ, անդրա-դարձնուիլ.* **-ри́цею** Ն. *եկ. ու. կրկին, երկրորդ անգամ.* **-ри́чный** *ած.* 1, *կրկնակի, կրկին անգամ եղող, պատահող.* 2, *բժ. երկրորդական, առաջ-նականից հետեւող.* в—ая болѣ́знь. [*չարթեայ:*

Втó‖рникъ *ա. երեքշաբթի.* **-ри́чный** *ած. երեք-*

Вто‖робрáчіе չ. **-робрáчность** *ի. երկրորդ ամուս-նութիւն (կնոջ կամ մարդու մահից յետոյ):* **-ро-брáчный** *ած.* 1, *երկրորդ անգամ ամուսնացած, կարգուած.* в—ые супру́ги; 2, *երկրորդ ամուս-նութիւնից ծնուած.* в. сынъ. [*գիրքը):*

Второзакóніе չ. *Երկրորդ Օրէնք (Մովսէսի Ե.*

Вторóй *թ—կ. դս—կ.* 1, *երկրորդ. միւս, հետեւեալ.* 2, *երկրորդական.* в.-на́-десять *հնց. թ—կ. դս—կ. երկոտասաներորդ.* во-вторы́хъ Ն. *երկրորդ:*

Второ‖клáссникъ *ա.* **-клáссница** *ի. երկրորդ դա-սատան աշակերտ, -ուհի.* **-клáссный** *ած. երկ-րորդ կլասի (դասարանի, կարգի, աստիճանի). երկրորդական (ոչ առաջնակարգ).* в. монасты́рь; в. учени́къ; в. пассажи́ръ; в. писáтель.

Второпя́хъ Ն. *շտապով, խուճապով, վազ-վազ:*

Второстепéнный *ած. երկրորդական. երկրորդ կարգի, աստիճանի.* в. писáтель, — предмéтъ.

Второчи́ть (-чу́ -рóча́тъ), **ся** *տ.* Вторáчивать, ся.

Втра‖ви́ть (-влю́ -вятъ), **ся** Втрáвливать, ся *և* Втравля́ть, ся; **-влéніе, -вливаніе** չ. 1, *ընտելա-ցնելը, վարժեցնելը (որսալու).* 2, *փորձանքի մէջ գցելը. հրապուրելը.* **-вливать, -ви́ть** ն. 1, *որսացող կենդանիներին որսալու ընտելացնել, վարժեց-նել, սովորեցնել.* 2,* *փորձանքի, ‘խաթաբալի‘ մէջ գցել, հրապուրել, վատ բանի ընտելացնել.* в. въ игру́, въ мотовствó; **-ся** 1, *անդր. գրաւ-ուիլ, հրապուրուիլ, գայթակղուիլ.* 2, *չէ. գրաւուիլ, հրապուրուիլ, գայթակղեցնուիլ.* **-вля́ть, ся** *տ.* Втрáвливать, ся.

Втрам‖бовáніе չ. *տոփելով նստացնելը.* **-бóвывать, -бовáть** (-бу́ю -ютъ) ն. *տոփելով նստացնել.* в. щéбень, плиту́ на ребрó, готóвый бетóнъ.

В‖три́дорога Ն. *երեք անգամ աւելի, թանկ. ե-ռապատիկ գնով.* продавáть товáры в.; **-трóе** Ն. *երեք անգամ աւելի, եռապատիկ.* **-троёмъ** Ն. *ե-րեք հոգով.* обѣ́дать в.; **-тройнѣ́** *տ.* Втрóе; за-плати́ть в.

Втру́‖шиваніе չ. *թափահարելով ներս ածելը.* **-шивать, -си́ть** (шу́ -тру́ся́тъ). ն. *թափահարելով ներս ածել.* **-ся** *չէ. թափահարուելով ներս ա-ծուիլ, ներս թափուիլ:*

Втý‖лка *ի.* 1, *տակառի կոնաձեւ փայտէ խցանը.* 2, *հրացանի (հրացանի, թնդանօթի) խողովակի փայտէ խցանը. պնդանը.* 3, *անուօղակ, այն*

երկաթէ օղը, լայն շրջանը, որ ամրացնում են անիւի կնդի (՚թօփի՚) մէջ և որի մէջ պտտւում է առանցքը (առնին). 4, հրետան. պղնձէ տախտակ մէջը ծակով, որի մէջ գրուած է բարձրացնող պտուտակը. пушечная в.; -лочный, -льный ած. խցանի, втулка-ի:

Втуне չ. զուր, ապարդիւն կերպով:

Втупикъ մ. поставить в. ապշեցնել, շուարեցնել, արմացնել. стать в. ապշիլ, շուարիլ:

Вты‖канiе չ. խրելը, ցցելը, մխելը մի բանի մէջ. **-кать**, воткнуть ն. խրել, ցցել, մխել մի բանի մէջ. в. колъ въ землю; **-ся** 1, անդր. խրուիլ, ցցուիլ, տնկուիլ. въ ногу воткнулся гвоздь; 2, կր. խրուիլ, ցցուիլ, տնկուիլ:

Втыльный ած. քամակի, յետևի. в. вѣтеръ յետևից փչող քամի:

Втычка ի. 1, տ. Втыканiе; 2, տ. Затычка.

Втѣпоры ռմկ. տ. Втапоры.

Втѣ‖сненiе չ. զոռով ներս մղելը, ներս մացնելը, ներս կոխելը. **-снять**, **-снить** (-ню -нять) ն. զոռով ներմուծել, ներս մղել. ներս կոխել. **-ся** անդր. զոռով, հազիւ հազ ներս խցկուիլ, ներս սպրդնել. насилу втѣснился въ церковь.

Втю‖ривать, **-рить** (-рю -рять) ն. ռմկ. 1, մի բան ածել, թափել մեծ քանակութեամբ, աւելի քան հարկաւոր կամ կարելի է. 2,* փորձանքի, խաթարակի, մէջ գցել. втюрилъ его въ бѣду, въ хлопоты; **-ся** անդր. ռմկ. 1, ընկնել, գլորուիլ մի բանի մէջ. 2,* փորձանքի, խաթի մէջ ընկնել. втюрился съ нимъ въ подрядъ, отъ котораго намъ только убытокъ; 3,* հեգն. սիրահարուիլ. онъ втюрился въ неё по уши.

Втя‖гиванiе չ. 1, ներս քաշելը, ներս առնելը, ներս ծծելը. в. воздуха раздувальными мѣхами; 2,* գրաւելով, հրապուրելով մի բանի մէջ գցելը. **-гивать**, **-нуть** ն. 1, ներս քարշել, ներս առնել. в. судно въ гавань; 2, ներս քաշել, ներս ծծել. «стала... в. въ себя и выпускать табачный дымъ»; 3,* հրապուրելով մի բանի մէջ գցել. его втянули въ игру, въ свой кругъ; **-ся** անդր. 1, ներս գալ, լողալով, հանդարտութեամբ ներս մտնել. судно втянулось въ гавань; 2,* գործին, աշխատանքին կամաց կամաց ընտելանալ, վարժուիլ. онъ мало по малу втянулся въ дѣло; 3, փորձանքի, վատ բանի մէջ ընկնել. втянулся въ бѣду; 4, կր. ներս քարշուիլ, ներս տարուիլ, ներս վարուիլ, ներս քաշուիլ, ներս ծծուիլ, մի բանի մէջ գցուիլ. **-жка** ի. տ. Втягиванiе; **-жной** ած. ներս քաշելու, ներս ծծող, ներս առնող. в. рукавъ насоса; **-нуть, ся** տ. Втягивать, ся.

Вуаль ի. (Ֆր.) 1, երեսի քօղ, շղարշ, շղարշատես. 2, լսնկ. թերութիւն նէգատիվի վրայ. որից արտատպուած պատկերները մէգով ծածկուած են երեւում:

Вуй ա. հնց. քեռի. տ. Уй.

Вул‖канизмъ ա. երկրբ. հրաբխականութիւն, հրաբխային տեսութիւն, որը երկրիս լեռնային կազմութիւնն ու այլևայլ երկրաբանական երեւոյթները վերագրում է երկրագնդի դեռևս հալուած դրութեան մէջ գտնուող միջուկին (հակառ. տ. Нептунизмъ); **-канизованный** ած. հրաբխացրած, կրակի ներգործութեամբ և ծծումբի խառնուրդով կարծրացրած. в. каучукъ; **-каническiй** ած. հրաբխային. **-канъ** ա. (Ֆր.) հրաբուխ:

Вульга‖рность ի. գռեհկութիւն, գռեհկականութիւն, ցածրութիւն. **-рный** ած. (Ֆր.) գռեհիկ, գռեհկական, ցածր. в—ое выраженiе; в—ая физiономiя. **-ризироваться** (-руюсь -ются) չ. ռամկանալ, գռեհկանալ (ոճի մասին):

Вульгата ի. Վուլգատա (Աստուածաշնչի լատիներէն թարգմանութիւնը Հերոնիմոսի ձեռքով Դ դարում):

Вурдалакъ տ. Волкодлакъ.

Вурстъ ա. (գերմ.) 1, աւստրիական հրետանու առաջուայ վառօդարկղը. 2, ռզմգ. մի տեսակ պատգարակ, որի վերայ զինուորական վիրաբոյժները տեղափոխում են հիւանդներին և դեղորայքը:

Вхо‖дить (-жу -дять), войти չ. 1, ներս մտնել. *в. съ кѣмъ-либо въ сношенiя, въ переговоры, въ соглашенiе, въ споръ մէկի հետ յարաբերութեանց, բանակցութեան մէջ մտնել, մէկի հետ համաձայնութիւն կայացնել, վէճ սկսել. в. въ долги պարտքի տակ ընկնել. в. въ голову, въ умъ, въ мысль գլխի, մտքի մէջ նստել. հաստատուիլ. в. къ кому нибудь въ милость մէկի շնորհքը շահել. в. въ славу, въ честь փառքի, պատուի հասնել, արժանանալ. в. въ употребленiе, въ обычай, въ моду գործածական, սովորական, մօդա դառնալ. в. въ пословицу առած դառնալ. в. въ азартъ բռնկուիլ, խիստ տաքանալ. в. въ мысль автора հեղինակի միտքը թափանցել. в. въ лѣта հասակն առնել. 2, մտնել, պարունակուիլ, զետեղուիլ. մխուիլ. въ эту бочку входитъ десять вёдеръ; гвоздь вошёлъ въ стѣну; 3, եկ. ու. къ кому մերձենալ, մերձաւորուիլ. 4,* մտնել, խորասուզուիլ, հասկանալ. в. въ сущность дѣла; в. въ чьё-либо положенiе; в. въ свою роль գիտակցաբար իր գործը սկսել, իր գործին կպչիլ. в. въ себя իրան գալ, ուշքի գալ, սթափուիլ, զգաստանալ: **Входящiй** ած. 1, եկող, ստացուող. в—iя бумаги պաշտօնատանը ստացուող և входящiй журналъ-ը ներմուծող թղթերը, գործերը (հակառ. տ. Исходящiй). 2, մաթմ և ամրոցկ. ներս սրծած, ներս ընկած. в. уголъ многоугольника, укрѣпленiя; **-дной**, **-дный** ած. մուտքի, մտից. в—ая дверь; **входная, ой** ի. եկ. ու. 1, բարձրաստիճան հոգևորականի եկեղեցի մտնելու ժամանակ երգելի երգը, տաղը. 2, պատարագը սկսող մաղթանքը, որ կարդում է քահանան. **входное, аго** չ. տ. Входная 1.

Вхо‖дъ ա. 1, մտնելը, մուտք. в. запрещёнъ; 2, եկղ. տ. Выходъ 7; 3, մուտքի դուռ. в. въ домъ съ улицы, со двора; **-дящiй** տ. Входить; **-жденiе** տ. Входъ 1; **-жiй** ած. ազատ մուտք, գնալ-գալ ունեցող. сталъ вхожъ въ лучшiе дома.

Вцара‖пывать, **-пать** ն. չանգռելով խրել, մխել, թաղել մի բանի մէջ. **-ся** անդր. չանգռելով խրուիլ, մխուիլ, թաղուիլ մի բանի մէջ. в. кому-либо въ лицо.

Вцѣ‖дить (-жу -цѣдятъ), **ся** տ. Вцѣживать, ся; **-живанiе** չ. հեղուկի մի ամանից միւսը ածելը. **-живать**, -цѣдить ն. հեղուկը մի ամանից միւսը ածել (երբեմն մաղի, կտաւի միջոցով քամելով). в. пиво изъ бочки въ ендову; **-ся** կր. մի ամանից միւսը ածուիլ:

Вцѣ‖пленiе չ. 1, խրուիլը, թաղուիլը մի բանի մէջ. 2,* տաք տաք մի բանի կպչիլը. **-пляться**, **-питься** (-плюсь -цѣпятся) ն. 1, բռնել, խրուիլ, թաղուիլ, մխուիլ մի բանի մէջ, կպչիլ մէկից, մի բանից, ճանկել. 2,* տաք տաք կպչիլ մի բանից, խճճուիլ մի բանի մէջ. в. въ ссору, въ искъ.

Вчáливать ն. ծովգ. (Վօլգայի և Կամայի վերայ) խարիսխը պարանից կախել, հանգոյց չինել:

Вче‖рá, -рáсь ռմկ. մ. երէկ. **-рáшній** ած. երէկուայ. в. день, в. разговóръ.

Вчернѣ́ մ. կլատ, կլատ-պատ, թերակատար, միմիայն սեւ պատրաստած. домъ отстрóенъ в.

Вчéр‖чиваніе չ. մի բանի մէջ նկարելը. **-чивать, -чертить** (-чý -чéртятъ) ն. մի բանի մէջ նկարել. в. шестиугóльникъ въ кругъ.

Вчéт‖веро մ. չորս անգամ, քառապատիկ. **-верóмъ** մ. չորս հոգով, չորսով:

Вчи‖нáніе չ. սկսելը (գործի, դանդատի). **-нáтель** ա. **-нáтельница** ի. (գործ, դանգատ, դատական պահանջ) սկսող այր, կին. **-нáть** ն. իւր. սկսել (գործ, դանգատ, դատական պահանջ):

Вчи‖слéніе չ. հաշուի, համարի մէջ առնելը. **-слять, -слить** (-слю -слятъ) ն. թուի, հաշուի, համարի, գումարի մէջ առնել. **-ся** էր. հաշուի, թուի մէջ առնուիլ:

Вчи́‖тываться, -тáться չ. կարդալով միտքն, իմաստը հասկանալ, ըմբռնել, շարունակ կարդալով ընտելանալ գրքին կամ հեղինակին, սկսել հասկանալ. чтобъ вѣрно судить объ áвторѣ, нáдобно в. въ егó книгу.

Вчýжѣ մ. 1, օտար, անծանօթ լինելով հանդերձ. мнѣ егò в. жаль ես խղճում եմ նորան, թէպէտ նորան ծանօթ, ազգական չեմ. 2, օտա-
Вша ի. Հ--. ոջիլներ: [րի, անծանօթի կողմից:

Вшéствіе չ. եկ. ակ. տ. Входъ 1.

Вшéсте‖ро մ. վեց անգամ, վեցապատիկ. **-рóмъ** մ. վեց հոգով, վեցովին. мы рабóтали в.

Вши‖бáніе չ. մի բանի մէջ զարկելը, մխելը, խրելը. **-бáть, -бить** (-бý -бýтъ; անց. вшибъ -бла, о) ն. մի բանի մէջ զարկել, մխել, խրել, ցցել:

В‖шивáніе չ. մի բանի մէջ կարելը, ներկարելը. **-шивáть**, -шить ն. մի բանի մէջ կարել, կարելով մի բանի մէջ դնել, ներկարել. в. рукавà въ рубáху; в. бумáгу въ дѣло; **-ся** էր. ներկարուիլ:

Вши́‖вецъ, вца, **-викъ** ա. 1, ոջլոտ մարդ. óкій негóдный в.! ռմկ. ա՜յ դու ոջլոտ, անպիտան լակոտ (ասում են երեխային). 2, բս. Cneorum tricoccum, պտուկ ձիթենի. 3, տեղկ., սկւ. զործծ. տ. Чи́бисъ; **-вить** (-влю -вятъ), зав—, ն. ոջլոտել. онъ всѣхъ завши́вилъ; **-вица** ի. 1, ոջլոտ կին, աղջիկ. 2, տ. Вши́вая травá.

Вши́‖вка ի. 1, ներկարելը, մի բանի մէջ կարելը, կարելով դնելը. 2, մի բանի մէջ կարած, դրած բան. **-внóй** ած. ներկարած կամ ներկարելի. в—ые рукавà զգեստի վերայ կարելի թեւքերը. **-вогóнъ** ա. տ. Вши́вая травá; **-вокъ**, вка տ. Вши́вка 2.

Вши́‖вость ի. 1, ոջլոտութիւն. 2, բժ. Phthiriasis Pediculatio, ոջլախտ. **-вый** ած. ոջլոտ. в. ребёнокъ; в ш и́ в а я травá, բս. Pedicularis palustris, ոջլախոտ. **-вѣть**, обовш—, չ. ոջլոտիլ, ոջլակալիլ. онъ весь обовшивѣлъ; **-вянка** ի. տ. Вши́вая травá. [տ. Вшивàть, ся.

В‖ши́тіе տ. Вшивàніе; **-ши́ть** (вошью́ -ю́тъ), **ся**

Въ, во նխդ. 'ի (գր.), դէպի, մէջ. 1, (հայցկ. հոլ.) (դէպի ո՞ւր, ո՞րտեղ) ցոյց է տալիս. ա, շարժողութիւն, վիճակի, դրութեան փոփոխութիւն. идти́ въ цéрковь եկեղեցի գնալ, ѣхать въ гóродъ քաղաք ճանապարհուել. перейти́ въ правослàвіе ուղղափառութիւն ընդունել. обрати́ть въ христіáнство քրիստոնէութեան դարձնել. возвести́ въ санъ, въ достóинство աստիճանի, պատուի բարձրացնել կամ հասցնել. ввести́ въ заблуждéніе մոլորութեան, գայթակղութեան մէջ գցել. вступи́ть въ бракъ ամուսնանալ. բ, գործողութեան նպատակը. приня́ть во внимàніе ուշադրութեան առնել. подари́ть въ знакъ дрýжбы ընծայել 'ի նշան բարեկամութեան. привести́ въ доказàтельство իբրև ապացոյց առաջ բերել. գ, ուղղութիւն, չափ, գին, կշիռ (որ հայերէն թարգմանւում է գործիական հոլովով). портрéтъ во весь ростъ ամբողջ հասակը ներկայացնող պատկեր. рóстомъ въ два арши́на երկու արշին հասակով, երկարութեամբ. длинóю въ верстý մի վերստ երկարութեամբ. арши́нъ сукнá въ пять рублéй մի արշին մահուդ 5 ռուբլի արժողութեամբ. кладъ въ дéсять пудóвъ 10 փութանոց բեռ, ծանրութիւն. դ, ժամանակամիջոց (ե՞րբ, մինչ ժամանակ). въ э́тотъ день այդ օրը, въ цѣ́лую ночь ամբողջ գիշերը. въ срéду, въ суббóту չորեքշաբթի, շաբաթ. въ послѣ́днюю войнý; въ мою́ бы́тность заграни́цею երբ ես արտասահմանում էի. въ чéтверть пя́таго, въ пóлдень, въ пóлночь եւն. окóнчить рабóту въ двѣ недѣ́ли, въ годъ գործը վերջացնել երկու շաբաթում, մի տարւայ ընթացքում. ե, նմանութիւն, նոյնութիւն. онъ весь въ отцà նա հօր 'պնչից է թռել կամ կաթել', նա հայրն ինքն է. 2, (ներգոյկ. հոլ.) ցոյց է տալիս. ա. տեղը, վիճակը, դրութիւնը (ո՞ւր, մինչ տեղում, մինչ դրութեան, մինչ վիճակի մէջ). быть въ цéркви, жить въ гóродѣ; э́то случи́лось въ моёмъ прису́тствіи — իմ ներկայութեամբ. оставáться въ долгý պարտք մնալ. находи́ться въ такóмъ-то положéніи; обвиня́ть, упрекàть когó въ недоброжелáтельствѣ մէկին մեղադրել, կշտամբել չարակամութեան համար, մէջ. բ, ժամանակը (մի քանի բառերի հետ, որոնք ժամանակամիջոց են ցոյց տալիս, օր.) въ двадцàтомъ вѣ́кѣ (և въ нашъ вѣкъ), въ февралѣ́ мѣ́сяцѣ փետրուար ամսին, въ пя́томъ часý (և въ пять часóвъ, въ часъ нóчи).

Въѣ‖дáться, -сться անդ. 1, կրծելով, ուտելով խրուել մի բանի մէջ. мышь въѣлась въ сыръ; 2, կերի, խարի ընտելանալ. лóшадь, корóва въѣлась; 3, կշտանալ, յագենալ. 4, ուտել, այրել, մաշել. крáска, черни́ла въѣлись; **-дчивость** ի. կերողութիւն, ուտելու, այրելու, ոչնչացնելու յատկութիւն. **-дчивый** ած. ուտիչ, կերիչ, լափող, ոչնչացնող, թունդ, բարկ:

Въѣ‖зднóй ած. մուտքի, մուտք գործելու. **-здъ** ա. 1, տ. Въѣзжáніе; в. въ гóродъ; 2, մուտք, մտնելու տեղ. тѣсный, неудóбный в.; **-зжáніе** չ. մուտք, մտնելը, մուտք գործելը (ձիով, կառքով). **-зжáть**, -хать չ. кудá, во что մուտք գործել, մտնել (ձիով, կառքով). в. на дворъ, во дворъ; **-зжій** ած. 1, մէկի մօտ մուտք ունեցող. 2, в—іе лѣсá արքունի կամ մասնաւոր անտառներ, որոնք բաց են շատերի կամ ամբողջ համայնքի համար. в ъ ѣ з ж а я, жей ի. ժողովարան:

Въѣ́сться (въѣ́мся -ѣшься -ѣ́стся, -ѣди́мся. ѣди́тесь, ѣдя́тся) տ. Въѣдáться.

Въѣ́хать (въѣ́ду -дутъ) տ. Въѣзжàть. [կարայ:
Въя́‖вь, -вѣ մ. պարզ, բաց, յայտնի կերպով, աչ-

Вы I. вы, васъ, вамъ. вáми դէրն. անձն. (յոգն. 2 դէմք) դուք. II. նխդ., որ բայերի հետ միանալով նշանակում է. ա, մի տեղից, մի բանի ներսից դէպի դուրս շարժուիլ, օր. вы́йти, вы-

ступить; ը, գործողութեան լրացումը, վերջացումը, օր. красить,—выкрасить ներկել պրծնել, гладить,—выгладить արդուկել պրծնել. выспаться քնել պրծնել. գ, գործողութեան կրկնումը. выбаллотировать քուէարկելիս անցկացնել. выпросить խնդրելով, հայցելով ստանալ (բայց գործողութեան կատարեալ ձևը կազմող вы-ն միշտ շեշտ ունի):

Вы||багрить (-грю -рятъ) ն. բագրով բռնել, որսալ, դուրս հանել հմմ. Бáгрить.

Вы||бáживать, -божить ն. ժտելով, երդուելով (հաւատացնելով, որ կը վերադարձնէ) ստանալ. онъ выбожилъ у меня сто рублей; **-ся** 1, անդր. երդուելով, հաւատացնելով ազատուել. 2, էր. ժտելով ստացուել:

Выбаллотировать (-рую -ютъ) ն. քուէարկելով ընտրել, անցկացնել. в. въ члéны такóго-то общества.

Выбáлты||ваніе չ. 1, թափահարելով, ժաժ տալով խառնելը, հարելը. 2, ‘դուրս տալը‘, անզգուշաբար գաղտնիքը յայտնելը. **-вать** ն. 1, թափահարելով, ժաժ տալով խառնել, հարել. 2,* (выболтать, -тнуть) ‘դուրս տալ‘, անզգուշութեամբ գաղտնիքը յայտնել, ասել. онъ выболталъ и то, что емý скáзано было за тáйну; **-ся** 1, անդր. (выболтаться) շատ հարուելուց դուրս թափուել, դուրս ցայտել. 2,* (выболтаться, -тнуться), ‘դուրս տալ‘, անզգուշաբար յայտնել, ասել:

Выбанить (-ню -нятъ), **ся** ա. Бáнить, ся.

Выбарышничать ն. շահել, վաստակել, աշխատել, դադել. выбарышничалъ на кáждый аршинъ по полтинѣ.

Вы||бивáльникъ ա. գործիք մի աղամանդահատի. **-бивáніе** չ. 1, թափ տալը, հանելը (թոզը). դուրս հանելը, դուրս պրծցնելը. դուրս գցելը. 2, փոսեր անելը, մաշելը, փչացնելը (ճանապարհ). 3, կոխելը, կոփելը (օր. դրամը). 4, կոխկռտելը, արօրելը. 5,* զոռով ստանալը, ‘ջանից հանելը‘. 6, դուրս հանելը, դուրս վռնդելը. **-бивáть**, выбить ն. 1, ծեծելով հանել, շորթել, դուրս գցել. в. пыль изъ плáтья; в. клинъ клиномъ; в. двéри, — стёкла въ окóнчинѣ; 2, դուրս շպրտել, դուրս նետել, դուրս գցել, դուրս ածել, դուրս թափել. волнéніемъ выбиваéтъ на бéрегъ мнóго вещéй; 3, ոտքով անցուդարձով փոսեր առաջացնել, մաշել, փչացնել. обóзы совсѣмъ выбили дорóгу; 4, ‘կոխել‘, տպել, կոփել. в. медáль, клеймó; в. листъ желѣза երկաթի թերթ քաշել. 5, տրորել, կլճորել, ոտնատակ անել. скотъ выбилъ весь лугъ; 6,* հազիւ հազ, զոռով ստանալ, ‘ջանից հանել‘. в. пóдати; 7, նկարել, նաշխել. в. выбойку; 8,* դուրս քշել, դուրս վռնդել, հալածել. насилу выбили его изъ дому; *в. изъ головы мысль; 9, պարել, կաքաւել (ոտքերով զարկելով). **-бивáться**, выбиться 1, անդր. 1, հազիւ հաս դուրս գալ, ազատուել. насилу выбились изъ грязи; в. изъ долгóвъ; 2, զոռով, դժուարութեամբ մի բանի հասնել. в. въ люди մարդ դառնալ, մարդ դուրս գալ. 3,* թուլանալ, նուաղել. в. изъ мóчи, изъ силъ ոյժից, հալից ընկնել. 4, դուրս ընկնել. գլորուել, շպրտուել (ցնցումից). изъ новóзки выбился ýзелъ съ бѣльёмъ; 2, էր. դուրս գցուել, դուրս հանուել. մաշուել, կոխուել, տպուել. դուրս քշուել, վռնդուել. **-бивка** է. ա. Выбивáніе; **-бивнóй** ած. դուրս հանելու, դուրս քշելու:

Выби||рáніе չ. ընտրելը, ջոկելը. **-рать**, выбрать ն. 1, ընտրել, ջոկել. в. сукнó на плáтье; 2, հանել, քաղել, վերցնել. в. соръ изъ ягодъ; в. лучшія мѣстá изъ сочинéнія; 3, ստանալ, տանել (մնացորդը). в. недоимки; 4, դերձկ. հանել, շինել. изъ стáраго плáтья в. дѣтское плáтьице; 5, ծովգ. քաշել, հաւաքել. в. слабинý; 6, ատաղձ. տաշել, կերտել, ծակել, ակօսել. **-ся** անդր. 1, դուրս գալ, դուրս փախչել, տեղափոխուել. в. изъ квартиры; 2, նեղ դրութիւնից դուրս գալ, ազատուել, փրկուել, թափուել. 3, էր. ընտրուել, ջոկուել:

Вы||бить (-бью -бьютъ), **ся** ա. Выбивáть, ся; **-блевать** (-блюю -ютъ), **ся** ա. Выблёвывать, ся; **-блёвываніе** չ. փսխելը. **-блёвывать, -блевать** ն. փսխել. **-ся** էր. դուրս ժայթքուել, դուրս թափուել **-блекнуть** չ. գոյնը կորցնել, խունանալ (մնւդ. գիպակեղէնների մասին):

Выбле||нка է. (գերմ.) ծովգ. վանտի (ա. вантъ) վերայի բարակ, ձիւթած թոկը, որ ծառայում է երբև սանդուխքի աստիճան բարձրանալու համար. **-ночный** ած. այս թոկի. в. линь ճկոյթի հաստութեամբ թոկ:

Выбля||докъ, дка, **-дышъ** հսր. ռմկ. ապօրինի զաւակ (ուստր կամ դուստր), բիճ:

Вы||божить (-жу -жатъ), **ся** ա. Выбáживать, ся.

Вы||боина է. փոս, փոս ընկած տեղ. **-боистый** ած. շատ փոսերով, խորտուբորտ. **-бой** ա. 1, դուրս գցելը, հանելը в. вóска изъ вощинъ; в. клина; 2, ցցելը, խրելը, տնկելը. в. ряда свай; 2, ա. Выбоина; **-бойка** է. 1, միատեսակ գոյնի շերտերով չիթ կամ քաթան. 2, ընտիր ցորենի ալիւր. **-бойковый** ած. շերտաւոր չթից, քաթանից. в—ое плáтье; **-бойный** ա. Выбивнóй; **-бойчатый** ա. Выбойковый; **-бойщикъ** ա. քաթանեղէնը, կտաւեղէնը նաշխող, ճամկաւորող:

Выболвá||нивать, -нить ա. Оболвáнивать, -нить;

Выбол||тать, ся ա. Выбáлтывать, ся; **-тнуть, ся** ա. Выбáлтывать, ся 2; **-токъ**, тка ա. Болтýнъ 2.

Выболѣть (—, -лятъ) չ. հիւանդութիւնից, ցաւագարութիւնից հալումաշ լինել. всё моё сéрдце по нёмъ *выболѣло նրա համար իմ սիրտս ու հոգին մաշուեց:

Выборзокъ, зка ա. կիսաբարակ, բարակից և սովորական շնից ընկած լակոտ:

Выбор||ка է. ընտրելը, ջոկելը. в. изъ дѣлъ քաղուածք գործերից. **-ный** ած. 1, ընտրած. в. человѣкъ պատգամաւոր, պատուիրակ. в—ые дворяне ազնուականներ, որոնք բոլոր քաղաքներից մայրաքաղաք էին հրաւիրուած խորհրդածութեան համար. выборный, аго ա. ընտրեալ. ներկայացուցիչ, երեսփոխան. в. отъ купéчества, отъ прихóда եւն. 2, ընտրովի որ տրւում է ընտրութեամբ. в—ая дóлжность.

Выбороздить (-зжу -здятъ) ն. արհեստգ. ակօսել, ակօս քաշել, ակօս հանել (տաշելով, օր. տանիքի տախտակների վերայ, որպէս զի այդ ակօսներով ջուրը հոսի):

Выборонить (-ню -нятъ) ն. 1, ա. Боронить II; 2, տափան քաշելով աշխատել, գտնել, վաստակել. в. въ день полтину; 3, տափանելիս հանել գետնից. выборонилъ гвоздь, кáмни.

Вы||борщикъ ա. ընտրող. ямскóй в. հնց. պօստային ճանապարհների վերայ կառապանութիւն

անոյ գլխաւորների վերակացուն. -боръ ա. ընտրութիւն. в. по жеребьямъ ընտրութիւն վիճակահանութեամբ. в. въ су́дьи դատաւորի ընտրութիւն. купи́ть, прода̀ть на в. գնել, ծախել ընտրելով, ջոկելով (լաւ ապրանքները, ըստ իւր ցանկութեան). вы́боры յ. ընտրութիւններ, ընտրողական ժողովներ. дворя́нскіе в.

Вы|бра́живать, -бродить 1, ն. ման գալ, շրջել. выбродилъ всѣ мѣста́ въ го́родѣ; 2, չ. եփը կտրել, եփ գալ պրծնել. вино́ мо́лодо, ещё не вы́бродило; -ся անդր. եփ գալ վերջանալ, եփը կտրել. пи́во вы́бродилось.

Вы|брако́вывать, -браковать (-кую -ютъ) ն. 1, ընտրութեամբ անպէտքերի բաժանել. 2, ընտրել, ջոկել (ապրանքի միջից լաւերը). 3, փտնել, փընովել, պարսաւել. -ся կր. 1, ընտրութեամբ անպէտքերի բաժանուիլ. 2, ընտրուիլ, ջոկուիլ. 3, փտնուիլ, փնովուիլ, պարսաւուիլ:

Вы́бранить (-ню -нятъ) ն. հայհոյել, անպատուել, անարգել, նախատել:

Вы|бра́сываніе չ. դուրս գցելը, դուրս ածելը, դուրս հանելը, ժայթքելը. -бра́сывать 1, ն. (вы́бросать, -бросить) դուրս ածել. դուրս թափել. в. соръ изъ ко́мнатъ. балла́стъ изъ возду́шнаго ша́ра; в. бичъ մտրակը շնել. *в. флагъ դրօշակը պարզել, բարձրացնել. 2, ն. (вы́бросить) դուրս գցել, հանել. в. изъ сочине́нія са́мое лу́чшее мѣсто; 3, չ. դմ. ժայթքել, դուրս շպրտել. выбра́сываетъ, вы́бросило изъ трубы́ пла́мя; -ся, (вы́броситься) 1, անդր. դուրս թռչել, դուրս նետուել. в. изъ окна́; 2, բմ. *«դուրս տալ», յայտնուիլ, երևալ. сыпь вы́бросилась на губа́хъ въ лихора̀дкѣ; 3, կր. դուրս նետուիլ, դուրս շպրտուիլ:

Вы́брать (-беру -рутъ), ся տ. Выбира́ть, ся.

Вы́бресть (-бреду -дутъ) հազիւ հազ, տատանուելով դուրս գալ. по́слѣ болѣ́зни я въ пе́рвый разъ вы́брелъ и́зъ дому; *в. на доро́гу ճանապարհ դուրս գալ, ուղիղ ճանապարհը գտնել:

Вы́|бривать, -брить (-брѣю -ютъ) ն. 1, սափրել, ածիլել. в. го́лову, бо́роду; *вы́брилъ ему́ всю пра́вду-ма́тку въ глаза́ բոլոր ճշմարտութիւնը նորա երեսին տաւ. 2, սափրելով դագել, աշխատել, վաստկել. вы́брилъ сего́дня о̀коло пяти́ рубле́й; -ся անդր. կր. տ. Бри́ться.

Вы́|бродить (-брожу -дятъ) ն. I, տ. Выбра̀живать; II, տ. Бро́дить II. 1; -ся տ. Выбра́живаться; -бродки, ковъ ա. յ. տակուճը, մնացորդ, շանչ. տ. Ба́рда́.

Вы́бронзовать (-зую -ютъ) ն. անագապղնձել:

Вы́|бросать տ. Выбра́сывать 1; -бросить (-шу -сятъ) տ. Выбра́сывать 1 և 2; -ся տ. Выбра́сываться; -броска ի. դուրս ածելը, դուրս գցելը, դուրս շպրտելը. -бросокъ, ска ա. (մնւզ. յ. вы́броски) դուրս ածած անպէտք բաներ. փոռը, աղբ:

Вы́|брызгать, ся տ. Выбры́згивать, ся; -бры́згиваніе չ. 1, թափթփելով դուրս ածելը. 2, ըրծաւրելը. կեղտոտելը, աղտոտելը. 3, դուրս թռչելը. դուրս պրծնելը. -бры́згивать 1, (вы́брызгать, -нуть) ն. թափթփելով դուրս ածել. пти́чка вы́брызгала всю во́ду изъ водопо́йки; 2, (միայն вы́брызгать, -нуть) ն դմ. բծաւորել, աղտոտել, կեղտոտել. всё пла́тье вы́брызгало гря́зью; 3, вы́брызнуть չ. դուրս թռչել, դուրս նետուիլ, դուրս պրծնել. -бры́згиваться, -брызгаться 1, անդր. աղտոտուիլ, ապականուիլ. весь вы́брызгался гря́зью բոլորովին ցեխոտուեցաւ (-ցայ). 2, չ. դուրս ցայտել. 3, կր. դուրս ածուիլ. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ:

Вы́|буксировать (-рую -ютъ) տ. Букси́ровать; в. купе́ческія суда́ изъ га́вани; -буксиро́вываться, -буксироваться կր. քարշուիլ, հանուիլ (ցամաքուի միջոցաւ):

Вы́|буравить (-влю -вятъ) ն. 1, տ. Выбура́вливать; 2, գայլիկոնել, բուրղուել պրծնել. -бура́вливать ն. գայլիկոնով, բուրղուով ծակել:

Вы́|бурить (-рю -рятъ) ն. ծակել. պրծնել (գայլիկոնով). -бутить տ. Бути́ть; -бутка ի. տ. Вы́бученье.

Вы́|бухать, -бухнуть ն. յանկարծ, միանգամից բոլորը դուրս ածել, դուրս թափել. что было на душѣ, всё *вы́бухалъ ինչ որ սրտումը կար, միանգամից յայտնեց:

Вы́бу|ченіе չ. I. հիմքը պատրաստելը (տ. Вы́бутить); II. լուացքը մոխրաջրելը, մաքրելը. -чить (-чу -чатъ), ся տ. Бу́чить, ся.

Вы|быва́ніе չ. դուրս գալը, պաշտօնը թողնելը. -быва́ть. -быть չ. դուրս գալ, հեռանալ (պաշտօնից), թողնել (պաշտօնը, ծառայութիւնը). онъ давно́ уже́ вы́былъ изъ департа́мента; в. изъ стро́я զօրքի շարքից դուրս գալ, պակասիլ վէրքի կամ մահուան պատճառով. -былой ած. որևէ տեղից դուրս եկած, հեռացած. (զինուորի մասին) վիրաւորուած, հիւանդացած կամ ընկած. -бытіе տ. Выбыва́ніе; -быть (-буду -дутъ) տ. Выбыва̀ть; -бью տ. Вы́бить.

Вы|бѣга́ніе չ. 1, դուրս վազելը. 2. քշելը (բոյսերի մասին). 3, մէկի առաջը կտրելը. -бѣга́ть, -бѣжать 1, չ. դուրս վազել, դուրս փախչել. в. изъ ко́мнаты, со двора́; щи вы́бѣжали շշին դուրս թափուեց (եփ գալուց). вино́ вы́бѣжало գինին դուրս թափուեց (եռալուց). 2, չ. (բոյսերի մասին) քշել, աճել, բարձրանալ. э́то де́рево мно́го вы́бѣжало въ одно́ лѣ́то; 3, ն. վազելու ժամանակ մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել. хоро́шій рыса́къ выбѣга́етъ и бѣгуна́; -бѣгивать, -бѣгать ն. 1, վազելով ձեռք բերել, վաստակել. 2, վազելով շատ տեղեր շրջել. -ся 1, անդր. վազելու ընդունակ դառնալ, «վազտել». ло́шадь совсѣ́мъ вы́бѣгалась; 2, (որս կենդանու մասին) վազվզելու ընդունակութիւնից զրկուիլ, (էգի մասին) ամլանալ, «չորանալ». соба́ка вы́бѣгалась; -бѣгъ ա. 1, տ. Выбѣга́ніе; 2, մրցումով վազ (վազելը կամ շափ գնելը). 3, ուռկանը քաշելու թոկը, պարանը. 4, (բոյսերի) քշելը, աճելը, բարձրանալը. ско́рый в. древе́сныхъ вѣтве́й; -бѣжать (-бѣгу -бѣжишь -бѣгутъ) տ. Выбѣга̀ть; -бѣжка ի. տ. Вы́бѣгъ 2 և 3.

Вы|бѣ́ливаніе չ. սպիտակացնելը. -бѣ́ливать, -бѣлить (-лю -лятъ) ն. 1, սպիտակացնել, սպիտակ շաղախով ծեփել, սուաղել. в. стѣ́ны и́звестью; 2, в. холстъ, воскъ քաթանը, մոմը սպիտակացնել (արևի և ջրի միջոցաւ). -ся 1, անդր. սպիտականալ. 2, կր. սպիտակացնուիլ. -бѣлка ի. տ. Выбѣ́ливаніе. -бѣситься (-шусь -сятся) չ. *չարութիւններից, գժութիւններից զզուրիլ, հանդարտիլ. молодо́й человѣ́къ вы́бѣсился и сдѣ́лался до́брымъ семьяни́номъ.

Выва́|жживаніе չ. 1, փոկերը սանձից լուծելը, յետ անելը. 2, ձիուն հեծնելով սանձին ընտելացնելը. -жживать, -вожжить ն. 1, փոկերը

(во́жжи) սանձից լուծել, յետ տանել. 2, խամ ձիուն հեծնելով վարժեցնել, ընտելացնել սանձին։

Выва́||живаніе չ. 1, ման ածելը, շրջեցնելը. 2, որս. բարակին ընտելացնել խմբովին վազելուն. **-живать** I. выва́живать, -водить, -весть ն. 1, ման ածել, շրջեցնել. онъ выводилъ меня́ по всѣмъ своимъ ко́мнатамъ; 2, որս. բարակներին ընտելացնել, վարժեցնել փոհմակովին վազելուն. 3, տ. Води́ть 3; в. куръ, у́токъ; 4, դալկրած, քրտնած ձիուն ման ածել (ցմրելը). **-живаться** չզ. ման ածուիլ. վարժուիլ. ընտելացնուիլ (բարակների մասին). II. выва́живать, -везти, -возить ն. 1, երբեմն դուրս բերել, դուրս տանել. в. больно́го для прогу́лки; 2. մեծ քանակութեամբ դուրս ածել, դուրս կրել. в. снѣгъ со двора́; **-ся**, вы́возиться չզ. 1, դուրս տարուիլ. 2, դուրս կրուիլ, դուրս ածուիլ. III. выва́живать ն. չափը, կշիռը, քաշը ստուգել. прихо́дится в. весь това́ръ.

Вы||ва́ливаніе չ. դուրս ածելը, դուրս թափելը, դուրս ձգելը. **-ва́ливать, -валить** (-лю -лятъ) 1, ն. դուրս ածել, դուրս թափել. в. наво́зъ; в. зе́млю изъ та́чекъ; 2, շուռ տալով դուրս ածել, դուրս թափել. в. изъ сане́й; 3, չ. դուրս թափուիլ, մեծ քանակութեամբ երեւալ, յայտնուիլ. **-ся** 1, անդր. դուրս գալ, դուրս թափուիլ. վայր ընկնիլ. кирпичи́ выва́ливаются изъ стѣны́; зу́бы выва́ливаются; в. изъ киби́тки; 2, չզ. դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. **-валка** ի. 1, դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, դուրս թափուիլը, վայր ընկնիլը. **-валокъ**, лка ա. բնից դուրս գլորուած լակ ձու. **-валъ** ա. որս. կացարանների գիշերային տարմը, երամը. **-валять** ն. 1, в. во́йлокъ թաղիք զցել, թաղիք շինել. 2, գլորելով, շուռ ու մուռ տալով կեղտոտել, աղտոտել. онъ вы́валялъ его́ въ пуху́; **-ся** անդր. թաւալ գլորգալով աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. вы́валялся весь въ грязи́.

Вы||ва́риваніе չ. 1, եփելը. 2, եփելով հանելը. **-ва́ривать, -варить** (-рю -рятъ) ն. 1, եփել, եփելով պատրաստել. в. соль; в. конопля́ное ма́сло, разсо́лъ; 2, եփելով հանել, դուրս բերել. в. пя́тна изъ бѣлья́, жиръ изъ косте́й; **-ся** չզ. եփուիլ. եփուելով հանուիլ, դուրս բերուիլ. **-варка** ի. տ. Выва́риваніе; вы́варки յ. եփած բանի տակուճքը, տկնուցքը. **-варной** ած. եփելով ստացուած. **-варный** ած. եփող, եփելու. в—ые котлы́; **-варокъ**, рка ա. եփած բան. **-варочный** տ. Выварно́й և Вы́варный; **-варъ** ա. 1, եփել պատրաստելը. 2. եփած պատրաստած բանը։

Выва́стри||ваніе չ. սրելը, յեսանելը. **-вать**, вы́вострить ն. սրել, յեսանել (գլ.) в. топо́ръ, но́жикъ; **-ся** 1, անդր. *ժրանալ, ճարպկանալ, մամուկ դառնալ. онъ вы́вострился, про́живъ ме́жду людьми́; 2, չզ. սրուիլ։

Выва́щи||ваніе չ. մոմելը, մոմ քսելը. **-вать**, вы́вощить ն. մոմել, մոմ քսել. в. ни́тку; **-ся** չզ. մոմուիլ։

Вы́ваять ն. քանդակել, փորագրել։

Вы́||веденецъ, нца ա. մի տեղից միւս տեղ գաղթեցրած գիւղացի, շինական. **-веденный** բյ. ած. դուրս բերած (քանդակած, կերտած, յօրինած). **-веденышъ** ա. ձուից դուրս եկած ճուտիկ։

Вы||ве́дриваніе չ. պարզուիլը (եղանակի). **-ве́дриваться, -ведриться** անդր. պարզուիլ. по́слѣ дождя́ день сталъ в.; выве́дривается դմն. եղանակը պարզւում է։

Вы́||везти, -везть (-везу -зутъ) տ. Вывози́ть; **-везтися, -везтись** տ. Вывози́ться.

Вы́вернуть, ся տ. Вывёртывать, ся.

Вы́||верстать, ся տ. Вывёрстывать, ся; **-верстка** ի. **-вёрстываніе** չ. 1, հարթելը, հաւասարելը, գզելը. 2, փոխարէնը ստանալը. **-вёрстывать**, -верстать ն. 1, հարթել, հաւասարել, գզել. в. полъ; в. мостову́ю; 2,* հանել վերջին (պարտքը), փոխարէնը ստանալ. վարձատրել. я всё своё на нёмъ вы́верстаю; **-ся** չզ. 1, հարթուիլ, գզուիլ. 2, փոխարինուիլ, վարձատրուիլ։

Вы́||вертка ի. 1, տ. Выве́рчиваніе; 2,* տ. Увёртка 2; **-вертъ** ա. 1, տ. Вывёртываніе; 2, ձեւանձնութիւն, աչքակապութիւն, խորամանկութիւն. **-вёртываніе** չ. 1, յետ պտտեցնելով դուրս հանելը. 2, դուրս գցելը (ոտքի, ձեռքի). **-вёртывать**, -вернуть ն. 1, գլխի հակառակ կողմը պտտեցնելով հանել. в. пробо́й, винтъ; 2, (միայն вы́вернуть) տ. Вы́вихнуть; 3,* յեղաշրջել, աղաւաղել, աղճատել. не вывёртывай моихъ рѣче́й; 4, ծովգ. в. я́корь խարիսխը բարձրացնել, վեր քաշել, վեր հանել. **-ся** անդր. 1, յանկարծ դուրս թռչել, լոյս ընկնել, յայտնուիլ. вы́вернулся изъ-за угла́; 2,* դժուար, վտանգաւոր դրութիւնից ճարպկութեամբ, խորամանկութեամբ դուրս գալ, ազատուիլ. в. изъ рукъ ձեռքից վայր ընկնիլ. **-вертѣть** (-рчу -ртятъ), **ся** տ. Выве́рчивать, ся; **-ве́рчиваніе** չ. ծակիչով, գայլիկոնով (բուրգով) կլոր ծակ կտրելը, ծակ հանելը. **-ве́рчивать**, -вертѣть ն. ծակիչով, գայլիկոնով կլոր ծակ կտրել, ծակ հանել. **-ся** չզ. ծակուիլ.

Вы́вершить (-шу -шатъ) ն. բոլորել, մի բանի (օր. կամարի, գմբէթի, գլխի) ծայրը, գլուխը շինել աւարտել։

Вы́||вести, -весть (-веду -дутъ). **-вестись, -вестися** տ. Выводи́ть, ся.

Вы||вива́ніе չ. 1, հիւսելը (թոկի). 2, լուծելը, յետ անելը. **-вива́ть**, -вить ն. 1, հիւսել. в. верёвку; 2, լուծել, յետ անել. в. ле́нту изъ косы́; **-ся** 1, անդր. յետ ելիլ. լուծուիլ. ле́нта вывива́ется; 2, չզ. հիւսուիլ. **-вивка** ի. 1, հիւսուիլը. 2, լուծելը, -ծուիլը. **-вивно́й** ած. պտոյտ, պտտաձեւ, պտոյտներով. в. сто́лбъ, — подсвѣ́чникъ.

Вы||ви́нчиваніе չ. յետ պտոյտ տալով հանելը. **-ви́нчивать, -винтить** (-нчу -нтятъ) ն. յետ պտոյտ տալով հանել. в. винтъ, шуру́пъ; **-ся** 1, անդր. դուրս գալ (պտուտակների մասին). 2, չզ. պտուտակուելով հանուիլ։

Вы||виса́ть, -виснуть չ. դէպի դուրս կախուիլ, կախ ընկնիլ. не вывиса́й изъ окна́: легко упа́сть; **-висѣть, ся** (-шусь -сятся) չ. կախուած մնալով ծալքերը կորցնել, հարթուիլ, կոկուիլ. измя́тое пла́тье вы́висится.

Вы́вить (-вью -вьютъ), **ся** տ. Вывива́ть, ся.

Вы́вихнуть ն. խախտել, դուրս գցել. в. ру́ку, но́гу; **-ся** անդր. դուրս ընկնիլ, խախտուիլ. при паде́нiи рука́ у него́ вы́вихнулась; **-вихъ** ա. 1, դուրս ընկած անդամի խեղութիւնը. 2, դուրս ընկած տեղը. сдѣ́лалась о́пухоль на само́мъ в—ѣ.

Вы́вишникъ ա. բս. ա, Illecebrum, կոճխոտ. բ, Geum urbanum, շահոքրամի մայր։

Вы||влека́ть, -влечь (-ку -чешь -кутъ) ն. զործծ. դուրս քաշել, դուրս հանել. **-влека́ться**

ակ. գործ. 1, անց. հանուիլ, դուրս գալ. 2, չէզ. դուրս քաշուիլ, դուրս հանուիլ։

Вы́||водить (-жу -дятъ) տ. Выва́живать I; **-води́ть** (-жу́ -во́дятъ), вы́вести -сть ն. 1, դուրս հանել, դուրս տանել, դուրս վարել, դուրս բերել. в. заблуди́вшагося и́зъ лѣ́су; в. полкъ на смотръ; в. ло́шадь на пока́зъ; в. су́дно изъ до́ка; в. крестья́нъ изъ одно́й дере́вни въ другу́ю—փոխադրել. в. въ лю́ди մարդ դարձնել. в. нару́жу երեւան հանել, բաց անել. в. на чи́стую во́ду երեւան բերել, պարզել. в. изъ терпѣ́нія համբերութիւնից հանել. в. свой родъ отъ како́го-то колѣ́на — սաւաջացնել. в. го́лосомъ գեղգեղել, ձայնով ելեէջներ անել. 2, հանել, փրկել, ազատել, թափել. в. изъ заблужде́нія, изъ бѣды́, изъ напа̀сти; 3,* հեռացնել, եղծանել, մաքրել. 4,* ‘դուրս բերել‘, հանել, ջնջել, ոչնչացնել, արմատախիլ անել. в. пя́тна, моль; в. злоупотребле́нія; в. оста̀тки язы́ческихъ обы́чаевъ; 5, в. птенцо́въ ճուտեր հանել. 6, գործել, յօրինել. в. узо́ры; 7, շինել, կերտել, կանգնեցնել. в. фунда́ментъ; в. стѣ́ну подъ кры́шу; **-води́ться**, вы́вестися, -стись А, չէզ. որն է տեղից դուրս հանուիլ, դուրս բերուիլ. Б, անց. 1, գործածութիւնից դուրս գալ, ընկնել. стари́нные обы́чаи ма́ло-по-ма́лу выво́дятся; 2,* չքանալ, ոչնչանալ, ջնջուիլ. о́коло окре́стныхъ селе́ній хи́щные звѣ́ры ста̀ли в.; 3, (կենդանիների մասին) ծնուիլ, դուրս գալ (ձուից). въ нынѣ́шнемъ году́ ма́ло вы́велось птицъ.

Вы́||водка ի. 1, դուրս բերելը, դուրս հանելը. в лошади изъ коню́шни; 2, ճուտ հանելը. 3, տ. Вы́водокъ; **-водковый** ած. դեռ եւ բնի մէջ գտնուող (ճուտ, ձագ). **-водно́й**, **-водный** ած. 1, իւր. փոխադրած, տեղափոխած. в—ые крестья́не; 2, 'ի ցոյց դրուող, հանուող. в—а́я ло́шадь արտասահմանից բերած ձի. 3, իբրեւ տուժինք, արձակման գին հատուցուող. в—ыя де́ньги տ. Выводно́е; 4, արձակուած, ազատ թողած. в—а́я дѣ́вка ճորտ աղջիկ, որի համար հողատէրը որոշ տուժինք առնելով, արձակում էր, որպէս զի կարողանար պսակուել օտար մարդու հետ. 5, в—о́й спо́собъ мышле́нія մտածողութեան եղանակ, որ տուածից հետեւցնում է. տ. Дедукти́вный; 6, հնց. դուրս պրծած, դուրս ցցուած։ Выводна́я, о́й ի. կամ в—а́я па́мять իւր. փիկաղիր, որ ատս հողատէրը ճորտութեան ժամանակները ճորտուհուց որոշ գումար (տուժինք) ստանալով, տալիս էր նորան, որի զօրութեամբ կարող էր օտար մարդու հետ ամուսնանալ։ Выводно́е, о́го չ. տուժինք, փիկաղին, որ ճորտուհին հատուցանելով հողատէրոջը, իրաւունք էր ստանում ամուսնանալու օտարի հետ. **-водокъ**, дка ա. կենդանիների (մնւդ թռչունների) բուն լիքը ձագերով. **-водъ** ա. 1, դուրս հանելը, դուրս տանելը, դուրս բերելը. 2, տեղափոխելը, փոխադրելը, գաղթեցնելը. в. крестья́нъ; 3, նորապսակների եկեղեցի գնալը պսակի առաջին կիրակէին. в. молоды́хъ; 4, հնց. ճորտուհու ազատ թողնելը, մարդու տալը. 5, հնց. տուժինք, այն դրամը, որ փեսան վճարում էր հարսի ծնողներին. 6, եզրակացութիւն, մակաբերութիւն. непра́вильный в.; 7, հնց. вы́воды յ. կլաշրջանաձեւ հողապատնէշներ։

Вы́вожжить (-жу -жатъ) տ. Выва̀жживать.

Вы́||возить (-вожу -зятъ), **ся** տ. Выва́живать, ся II եւ Вывози́ть, ся. **-вози́ть** (-жу́ -во́зятъ). -везти -везть ն. 1, դուրս կրել (սայլով). в. снѣ́гъ со двора́; 2, ուրիշ տեղից իր հետ բերել. онъ вы́возъ изъ чужи́хъ кра́евъ мно́го дороги́хъ веще́й; 3, մէկին տնից դուրս բերել (կառքով), աշխարհ ցոյց տալ. в. дочере́й въ свѣтъ, на балъ; **-вози́ться**, вы́везтися 1, անց. կանհկարաւոր տանելով բնակարանից դուրս գալ. 2, թաւալուիլ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. онъ весь вы́возился въ снѣгу́; 3, չէզ. արտահանուիլ. лу́чшіе со́боли выво́зятся изъ Сиби́ри; **-возка** ի. դուրս կրելը, դուրս հանելը, դուրս ածելը (սայլով, գրաստով). տ. Вы́возъ; **-возно́й**, **-возный** ած. 1, արտածելի, արտահանելի. в—а́я по́шлина արտահանելի ապրանքների վերայ դրած մաքսը. 2, ներածելի. ներածած, դրսից, արտասահմանից բերած. в—ые това̀ры; **-возъ** ա. արտահանութիւն, արտածութիւն (հակը տ. Ввозъ).

Вы||вола́киваніе չ. դուրս քաշելը, դուրս հանելը. **-вола́кивать**, -волочить, -волочь ն. դուրս քաշել, դուրս հանել. в. соль լեռնզ. աղ հանելը, արտադրելը (լճերից). **-ся**, вы́волочься չէզ. տ. Вывлека̀ться. **-волокна́я** соль ինքնաշեղջ աղ, որ հանում են աղի լճերից. **-волочить** (-чу -чатъ) տ. Выволá́кивать, -лочить; **-волочка** ի. 1, դուրս քաշելը, դուրս հանելը. в. со́ли աղահանութիւն (աղի լճերից). 2,* ռմկ. ծեծ, քոթակ. зада́ть в—у ‘դնկել‘, քոթակել. **-волочная** соль տ. Выволакна́я соль; **-волочь** (-локу -чешь -кутъ), **ся** տ. Вывола́кивать, ся.

Вывора́жи||ваніе չ. 1, կախարդութեամբ, հմայութեամբ, իմանալը. 2, կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն անելով աշխատելը, վաստակելը. **-вать**, вы́ворожить ն. 1, կախարդութեամբ, հմայութեամբ իմանալը. 2, կախարդութիւններ, հմայութիւններ, վհուկութիւն անելով փող դադել, աշխատել, վաստակել։

Вывора́чи||ваніе չ. 1, շուռ տալով հանելը, դուրս քաշելը. 2, շրջելը, շուռ տալը (զգեստի). 3, հանելը, ստանալը (դրամի). **-вать**, вы́воротить ն. 1, շուռ տալով հանել, դուրս քաշել. наси́лу вы́воротили э́тотъ ка́мень изъ земли́; 2, զգեստը շրջել, շուռ տալ. в. кафта́нъ, шу́бу; 3, ռմկ. հանել, զեղչել, ստանալ. онъ всё изъ него́ вы́воротитъ նա բոլորը նորա ջանից կը հանէ. **-ся** 1, անց. դուրս գալ (տակի երեսով). вы́воротился рука́въ; 2,* դժուար, նեղ դրութիւնից դուրս գալ, դուրս պրծնել. 3, չէզ. դուրս քաշուիլ, հանուիլ. շրջուիլ. զեղչուիլ, ստացուիլ։

Вы́ворожить (-жу -жатъ) տ. Вывора́живать.

Вы́||воротить (-чу -тятъ), **ся** տ. Вывора́чивать, ся; **-воротный** ած. ներքսի երեսից կարած, այս շրջած. в—ые сапоги́, башмаки́ (հակը, տ. Рантовы́е); **-воротъ** 1, ա. շրջելը, շուռ տալը, հակառակ կողմը դարձնելը. 2, մ. տ. Навы́воротъ.

Вы́вострить (-рю -рятъ), **ся** տ. Выва́стривать, ся.

Вы́вощить (-щу -щатъ), **ся** տ. Выва́щивать, ся,

Вы||вѣва́ніе չ. քամելը, էրնելը. **-вѣва́ть**, -вѣять ն. կասած հացահատիկը քամել, քամուն տալ, էրնել. **-ся** չէզ. քամուիլ, էրնուիլ (կասած հացահատիկի մասին). **-вѣвки**, вокъ ի. յ. հացահատի-

կի քամելու ժամանակ ջոկուած մղեղը, խղուսը, աղբը:

Вы́‖вѣдать, ся տ. Вывѣ́дывать, ся; **-вѣдывальщикъ, -вѣдывальщица** տ. Вывѣ́дыватель, -ница; **-вѣдываніе** չ. իմանալը, տեղեկանալը (գաղտնիքի). **-вѣдыватель** ա., **-вѣдывательница** ի. ճարպկութեամբ գաղտնիքը իմացող, տեղեկացող այր, կին. **-вѣдывать**, -вѣдать ն. ճարպկութեամբ, մի հնարով գաղտնիքը իմանալ, տեղեկանալ. я вы́вѣдалъ отъ него́ ва́жную та́йну; **-ся** չզ. իմացուիլ, տեղեկացուիլ:

Вы́вѣйка ի. քամելը, էրնելը. в. хлѣ́бныхъ зёренъ.

Вы‖вѣриваніе չ. ճշտութեամբ ստուգելը. в. маши́нъ, термоме́тровъ; **-вѣривать, -вѣрить** (-рю -рятъ) տ. Вывѣря́ть; **-вѣрка** ի. տ. Вывѣ́риваніе; **-вѣря́ть,** вѣрить ն. խնամքով ստուգել, ճշտել (համեմատելով). э́ти вѣсы́ нехорошо́ вы́вѣрены; в. термоме́тръ; **-ся** չզ. ստուգուիլ, ճշտուիլ:

Вы́‖вѣсить (-шу -сятъ), **ся** տ. Вывѣ́шивать, ся; **-вѣска** ի. 1, կախելը, կախ տալը. в. пла́тья; 2, ցուցադրած յայտարարութիւն, ազդարարութիւն, ցուցանակ. 3, լրացուցիչ ծանրութիւն, քաշ, որ կշեռքը հաւասարութեան բերելու համար նորա նժարներից մէկի մէջ են դնում. 4, ապրանքի պատեանի, փաթաթանի կամ քաշը, կշիռը. фунтъ ча̀ю съ в—ою մի ֆունտ թէյ, որի մէջ չէ մտնում այն թղթի քաշը, որի մէջ թէյը փաթաթած է. 5,* հոլ. ռմկ. 'վիզի պիզի' շորերով, խայտաբղէտ և անճաշակ հագնուած ոմն. **-вѣсокъ**, ска ա. տ. Вы́вѣска 3; **-вѣсочный** ած. 1, ցուցադրելի յայտարարութեան, ազդարարութեան (տ. Вы́вѣска 2). в. живопи́сецъ ցուցանակների նկարիչ. 2, լրացուցիչ ծանրութեան, քաշի (տ. Вы́вѣсокъ); **-вѣсъ** ա. քաշած, կշռած քանակութիւն, ապրանք:

Вы‖вѣтриваніе չ. 1, քամհարելը, հողմահարելը, դուրս կախելով մաքրելը. 2, քամհարելով չքնելը, գործելը. **-вѣтривать, -вѣтрить** (-рю -рятъ) ն. 1, քամհարել, հողմահարել, դուրս փռելով, կախելով մաքրել. в. пла́тья, мѣха́; 2, արուեստ. քամհարելով, քամու, օդի ազդեցութեան ենթարկելով չքնել, գործել, պատառոտել. **-ся** 1, անդր. քամուց, անձրևից, արևից փչանալ, կործանուիլ, քայքայուիլ. полево́й шпа̀тъ вывѣ́тривается о́чень ско́ро; 2, չզ. քամհարուիլ, հողմահարուիլ. мѣха̀ и пла̀тье вывѣ́триваются для просу́шки; **-вѣтрѣлость** ի. 1, քամհարուած, հողմահարուած լինելը. 2, քամհարութեան ժամանակ իրի վերայ գոյացած նիւթը, խուր. **-вѣтрѣлый** ած. 1, քամհարուած, հողմահարուած, չորացած. 2, քամհարութիւնից կերպարանափոխուած. в. полево́й шпа̀тъ; **-вѣтрѣть** տ. Вы́вѣтриться.

Вы‖вѣ́шиваніе չ. 1, դուրսը կախելը. ցուցադրելը. 2, քաշելը, կշռելը, քաշը, կշիռն իմանալը. 3, կշեռքի նժարների հաւասարակշռելը. 4, հարթելը, դզելը. **-вѣ́шивать**, -вѣсить ն. 1, դուրսը կախել, ցուցադրել. в. бѣльё для просу́шки; 2, քաշել, կշռել. в. куль; 3, կշեռքի նժարները հաւասարակշռութեան բերել. 4, հարթել, հաւասարել, դզել (հարթաչափի — ватерпа̀съ — միջոցով.) в. полъ, мостову́ю; 5, в. домъ տան շինութիւնը մի ուրիշ տեղ փոխադրել կամ նորա փտած գերանների տեղ նորերը դնել. **-ся** 1, անդր. դէպի դուրս կախուիլ, կախ ընկնել. в. изъ окна́; 2, չզ. կախուիլ, ցուցադրուիլ. կշռուիլ. հարթուիլ, դզուիլ. **-вѣять** (-вѣю -ютъ), **ся** տ. Вывѣва́ть, ся.

Вы́‖вязать (-вяжу -жутъ), **ся** տ. Вывя́зывать, ся; **-вязка** ի. **-вя́зываніе** չ. 1, յետ անելով, կապը լուծելով հանելը. 2, գործելը (գուլպայի, անկուածի). 3, գործելով աշխատելը, դատելը. **-вя́зывать**, -вязать ն. 1, կապը յետ անելով, լուծելով մի բանի միջից դուրս հանել. в. пла́тье изъ узла̀ կապոցի (բողչի) միջից զգեստը հանել. 2, գործել. в. чулки́, рукави́цы; в. стрѣ́лки на чулка́хъ; 3, գուլպայ և նման բաներ գործելով դատել, աշխատել, վաստակել. она́ вы́вязала въ недѣ́лю де́сять рубле́й; **-ся** չզ. 1, դուրս հանուիլ (կապոցից, բողչայից). 2, գործուիլ. **-вязь** ի. ակ. գործծ. գործած իր:

Вы‖вя́ливаніе չ. աղելը և չորացնելը (ձկան). **-вя́ливать**, **-вялить** (-лю -лятъ) ն. [աղել և]չորացնել. в. ры́бу; **-ся** 1, անդր. աղուելով և չորանալով ուտելի դառնալ. ры́ба ещё не вы́вялилась; 2, չզ. աղուիլ և չորացնուիլ. աղխտուիլ:

Вы́гадать, ся տ. Выга̀дывать, ся.

Вы́гадить (-жу -дятъ), **ся** տ. Выга́живать, ся.

Вы́‖гадка ի. տ. Выга́дываніе; **-гадчикъ** ա. ռմկ. **-гадчица** ի. հնարագէտ, 'ուստա', հնարք. ճար գտնող, ճարտար, հնարող, տարքող այր, կին. **-га́дываніе** չ. 1, հնարելը, ճար գտնելը. 2, յերիւրելը, յօրինելը. 3, շահելը. 4, գուշակութեամբ իմանալը. 5, գուշակութեամբ վհուկութիւնով գտնելը, աշխատելը. **-га́дывать**, -гадать ն. 1, հնարել, ճարտարել. в. что-либо къ лу́чшему մի բանի հնարք, ճար գտնել. 2, շինել, յօրինել (մնացած կտորներից). в. ша́пку изъ обрѣ́зковъ; 3, շահել. в. вре́мя; 4, գուշակութեամբ իմանալ. 5, գուշակութեամբ, վհուկութիւններ անելով գտնել, աշխատել, վաստակել. ворожея́ сего́дня вы́гадала мно́го де́негъ; **-ся** չզ. 1, հնարուիլ. 2, յերիւրուիլ, յօրինուիլ. 3, շահուիլ. 4, գուշակութեամբ իմացուիլ. 5. վհուկութեամբ գտնուիլ, աշխատուիլ, վաստակուիլ:

Вы‖га́живаніе չ. աղտոտելը, աղտեղելը, կեղտոտելը. **-га́живать**, -гадить ն. աղտոտել, աղտեղել, կեղտոտել. все пла́тье вы́гадилъ; **-ся** 1, անդր. ինքն իրան աղտոտել, կեղտոտել, ցեխոտել. ше́дши по гря́зной у́лицѣ, я весь вы́гадился; 2, չզ. աղտոտուիլ, աղտեղուիլ, կեղտոտուիլ, ցեխոտուիլ:

Вы́‖гарка ի. այրուիլը, այրուելով ծախուիլը, ոչնչանալը. **-гарно́й, -гарочный** ած. այրուած, խանձուած, տաշորուած. **-гаро́къ**, рка ա. 1, աշտանակի մէջ մնացած այրուող մոմի կտորը. 2, вы́гарки յ. տակ, տակինք, տիղնուցք. в. хлѣ́бнаго вина́, в. ро́му; **-гарчивый** ած. 1, այրող, թունդ, բարկ. в—ое вино́ թունդ օղի. 2, այրուող, ծախուող, սպառուող. в—ое желѣ́зо երկաթ, որ կուելիս իր զգալի մասը կորցնում է, որ շատ կշիռանք է տալիս. **-гаръ** ա. 1, տ. Вы́гарка; 2, տ. Вы́гарки; 3, ույժ, զօրութիւն, թնդութիւն, բարկութիւն (հացի օղու). вино́ съ большимъ, съ ма́лымъ в—омъ; 4, հալած մետաղի երեսին կանգնող կեղտոտութիւնը, 'քաֆը'. **-гарь** ի. վարելահող, որի վերայ գանուող տնտառը այրել, ոչնչացրել են:

Вы́‖гатить (-чу -тятъ) տ. Выга́чивать; **-га́чиваніе** չ. ցախով, փայտերով ծածկելը. **-га́чивать**, -гатить ն. ճանապարհը ցախով, փայտերով ծածկել, լցնել:

Вы||гащиваніе չ. *երկու հիւր մնալը.* **-гащивать, -гостить** չ. *երկու հիւր մնալ, տարնջականութիւն զտնել.* онъ у насъ выгостилъ три дня.

Вы||гибаніе չ. *կամացնելը, կորացնելը.* **-гибать I, выгибать, -гнуть** ն. *կամացնել (աղեղնաձև, կիսաշրջանաձև կամ ծայրը ծայրին հասցնելով).* в. ободъ; в. металлическіе листы для кровли; **-ся I,** անդր. *կամանալ, կորանալ, ծռուիլ.* вязовые обручи удобно выгибаются; 2, կր. *կամացնուիլ, կորացնուիլ.* II. выгибать, -гибнуть չ. *ամբողջովին, խմբովին ջնջուիլ, կործանուիլ, անհետ լինիլ.* весь родъ выгибъ; **-гибистый** ած. *ճկուն, դիւրակոր.* **-гибка** ի. *կամացնելը, կորացնելը.* **-гибной** ած. *կորացրած, գոգաւոր.* в—ая доска; **-гибнуть** (*անց.* выгибъ, бла, о) տ. Выгибать; **-гибъ** ա. *գոգաւորութիւն, կորութիւն։*

Вы||гладить (-жу -дятъ), **ся** տ. Гладить և Выглаживать, ся; **-гладываніе** չ. *կրծելով ուտելը.* **-гладывать, -глодать** ն. *կրծելով ուտել, ծակել.* в. корку; мыши выглодали внутри сыръ; **ся** կր. *կրծուելով ուտուիլ.* **-глаживаніе** չ. 1, *հարթելը, դզելը, կոկելը.* 2, *արդուկելը.* 3, *հնց. գրածը քերելը.* **-глаживать, -гладить** ն. 1, *հարթել, յղկել, կոկել, դզել.* в. доску; 2, *արդուկել.* в. бѣлье; 3, *հնց. գրածը քերել, ջնջել.* **-ся** կր. 1, *հարթուիլ, յղկուիլ, կոկուիլ, դզուիլ.* 2, *արդուկուիլ.* 3, *հնց. քերուիլ.* **-глодать, ся** տ. Выгладывать, ся; **-глодки** ա. յ. *կրծոտանքներ, կրծոտած բանի մնացորդներ։*

Вы||глядываніе չ. *դուրս նայելը.* **-глядывать, I,** (выглянуть) չ. *դուրս նայել, դուրս մտիկ անել.* в. изъ окна; 2,* չ. *երևալ, յայտնուիլ. նկատուիլ, նշմարուիլ.* 3, (выглядѣть) ն. *ա, գիտելով պտռել, որոնել, ակնկալութեամբ լինել, ՙբուռը պահել՚.* ты тутъ кого выглядываешь? *բ, շատ նայելուց աչքերը յոգնեցնել.* **-глядѣть** (-жу -дятъ) 1, տ. Выглядывать 3; 2, (*սխալ, բայց խիստ յաճախ երկու չ.*) *տեսք ունենալ.* онъ выглядитъ очень хорошо *նա շատ լաւ տեսք, գոյն ունի.* **-глянуть** տ. Выглядывать 1.

Вы||гнаиваніе չ. *վիրք. փտեցնել, թարախակալեցնել, ժահրակալեցնել.* опухоль, нарывъ излѣчивается черезъ в.; **-гнаивать, -гноить** ն. *թարախակալեցնելով փտեցնել, ոչնչացնել.* **-ся** I, անդր. *փտելով ոչնչանալ.* дерево выгнаивается; 2, կր. *փտեցնուիլ, ոչնչացնուիլ։*

Выгнать (-гоню -нятъ) տ. Выгонять և Гнать.

Вы||гнести, -гнесть (-гнету -тутъ; *անց. անգործ.*), **-гнестись, -гнестися** տ. Выгнетать, ся; **-гнетаніе** չ. *սեղմելով դուրս հանելը. *վռնտելը.* **-гнетать,** выгнести, -сть ն. 1, *սեղմելով, մզելով դուրս հանել.* 2,* *արտաքսել, վռնտել, խրկել, մէկի ՙգլուխն ուտել՚.* его выгнетаютъ изъ службы; **-ся** կր. 1, *սեղմուելով, դուրս հանուիլ.* 2,* *արտաքսուիլ, վռնտուիլ։*

Вы||гниваніе չ. *փտելը, նեխիլը, լուծուիլը, քայքայուիլը.* **-гнивать, -гнить** (-гнію -ютъ) չ. *փտիլ, նեխիլ, լուծուիլ, քայքայուիլ.* **-гноить** (-гною -ютъ), **ся** տ. Выгнаивать, ся.

Вы||гнутый բյ. ած. *դուրս ոլորած* (*հակառ. տ.* Вогнутый); **-гнуть** (-гну -утъ), **ся** տ. Выгибать, ся I.

Вы||говариваніе չ. *արտասանելը, առոգանելը.* **-говаривать, -говорить** (-рю -рятъ) 1, ն. *արտասանել, առոգանել.* ясно в. слова; 2, ն. *պայմանով իրան վերապահել (ծախելիս).* при продажѣ деревни выговорилъ себѣ пустоши; 3, չ. *յանդիմանել, կշտամբել.* ему часто выговариваютъ; **-ся** I, անդր *ինչ որ սրտումը կայ բոլորըն ասել, յայտնել.* 2, կր. *արտասանուիլ, արտաբերուիլ.* 3, *պայմանով ստացուիլ, պայմանադրուիլ.* при наймѣ домовъ чистка печей выговаривается на счётъ хозяевъ—*որոշուած է, որ վարձատուները տան մաքրոց հաշուով պէտք է մաքրուին.* **-говоръ** ա. 1, *արտասանութիւն, առոգանութիւն.* трудный, иностранный в.; 2, *յանդիմանութիւն (մեղ. վարչութեան կողմից), կշտամբանք.* строгій в.; сдѣлать в. за проступокъ.

Выго||да ի. *շահ, օգուտ, ՙխէր՚.* онъ изъ всего извлекаетъ себѣ в—у; **-дишка** *նկատ. սրարմիկ, չնչին շահ, օգուտ.* **-дность** ի. *շահաւէտութիւն.* **-дный** ած. *շահաւէտ, օգտաւէտ, արդիւնաւէտ.* в—ое мѣсто.

Вы||голить (-лю -лятъ) ն. I, *մերկացնել, ՙտրկլորել՚.* 2, *ռմկ. միրուքը, գլուխը ածիլել, սափրել.* **-ся** անդր. *ռմկ. միրուքը, գլուխը սափրել տալ։*

Выголодить (-жу -дятъ) ն. *ռմկ. քաղցեցնել, [սովեցնել։*

Вы||гонка ի. I, *քաշելը.* в. водки, в. дёгтя; 2, *թորելը, զտելը.* 3, в. плода [изъ утробы матери] *արհեստական վիժեցում.* **-гонный** ած. *արօտի, արօտավայրի.* в—ая земля; в—ое право *արօտատեղից օգտուելու իրաւունք.* **-гонщикъ** ա. I, *որսահալած, որ որսն անտառից դուրս է քշում.* 2, *լաստերով փայտ քշող.* **-гонъ** ա. I, *դուրս, դաշտ քշելը.* в. стада; 2, տ. Выгонка 1—2; 3, *արօտատեղի, արօտավայր.* 4, *ջրով փայտ քշելը.* **-гонять, -гнать** ն. I, *դուրս քշել, դուրս վռնտել, արտաքսել, խրկել.* в. стадо въ поле; его выгнали изъ собранія; 2, *քաշել. թորել.* в. вино изъ ржи *հաճարից օղի քաշելը.* 3, *ջնջել, ոչնչացնել.* в. таракановъ изъ дома стужею; **-ся** կր. I, *դուրս քշուիլ, արտաքսուիլ.* 2, *քաշուիլ, զտուիլ.* 3, *ջնջուիլ։*

Вы||гораживаніе չ. I, *ցանկով պատելը, պարփակելը.* 2, *արդարացնելը, անմեղ դուրս բերելը.* **-гораживать, -городить** ն. I, *ցանկով պատել, պարփակել, առանձնացնել.* в. себѣ мѣсто; 2,* *աշխատել արդարացնել. պատասխանատուութիւնից ազատել.* говори о всѣхъ прямо, никого не выгораживай; **-ся** I, անդր. *պատասխանատուութիւնից, նեղ դրութիւնից դուրս գալ, ազատուիլ.* онъ выгородился изъ этой бѣды; 2, կր. *ցանկով պատուիլ, պարփակուիլ։*

Вы||гораніе չ. *այրուիլը, ծախսուիլը.* **-горать, -горѣть** չ. I, *այրուիլ, հրդեհուիլ, ծախսուիլ.* вся деревня выгорѣла; много масла выгорѣло въ лампѣ; 2, *խունանալ, խանձուիլ, գոյնը կորցնել, թխանալ.* 3, *կրակով զտուիլ, մաքրուիլ.* азбестъ выгорѣлъ; 4, *յաջողուիլ, ՙվրայ գալ՚.* наше дѣло выгорѣло; не выгораетъ *գէհգ. գործը չէ յաջողուում, ՙվրայ չէ գալիս՚։* [ся.

Выгородить (-жу -дятъ), **ся** տ. Выгораживать,

Вы||горѣлый ած. I, *կրակից լափուած, այրուած.* 2, *խունիացած, խանձուած (արևից).* 3, *զտուած, մաքրուած (կրակով).* **-горѣть** (-рю -рятъ) տ. Выгорать.

Выгостить (-щу -стятъ) տ. Выгащивать.

Выграбазднться անդր. *ռմկ.* մի կերպ դուրս սողոսկել, նեղ դրութիւնից ազատուիլ, թափուիլ։* [հաւաքել. в. сѣно.

Выграбить (-блю -бятъ) ն. *փոցխել, փոցխով*

Вы‖гравированіе չ. *փորագրելը, քանդակելը.* **-гравировать, ся** տ. Гравировать, ся.

Вы‖гра́ниваніе չ. *թլաշելը, թրաշելը.* **-гра́нивать, -гранить** (-ню -нятъ) ն. 1, *թլաշել, թրաշել.* в. брильянты; 2, *բժ. հանել (քարը).* **-ся** կր. *թլաշուել, թրաշուել:*

Вы‖греба́ніе չ. 1, *դուրս ածելը.* 2, *դուրս գալը (թիավարելով).* **-греба́ть, -гресть** ն. 1, *դուրս ածել, դուրս թափել.* в. золу́ изъ пе́чи; 2, *փորելով հանել.* ку́рица выгреба́етъ изъ земли́ зёрна; 3, չ. *(նաւի մասին) թիավարելով դուրս գալ.* 4, *ծովգ. զօռով, հազիւ հազ առաջ ընթանալ.* **-ся** կր. 1, *դուրս ածուել, դուրս թափուել.* 2, *փորուելով հանուել.* **-гребка** ի. *դուրս ածելը, դուրս թափելը.* в. ржи изъ сусѣка; в. мусо́ра изъ помо́йныхъ ямъ; **-гребки** ա. յ. *դուրս ածած բաների մնացորդ.* **-гребно́й** ած. *դուրս ածելու, դուրս հանելու.* в—ыя я́мы *աղբաղաց հորեր, որ փորւում են բնակարանների բակերում, կամաց կամաց լցւում, ապա դատարկւում են.* **-гребу́шка** ի. *արւեստգ. հատուկ եղն դուրս ածելու թի, գործիք.* **-гребщикъ** ա. *որն է բան դուրս ածող. աղբահան.* **-гребъ** ա. 1, տ. Выгреба́ніе; 2, *դուրս ածուող, դուրս հանուող բանը.* у ло́шади овса́ безъ в—у *ձիու առաջ խիստ շատ կերուկ կայ ածած.* 3, *դուրս ածելու ծակը, անցքը, բերանը.* в. у помо́йныхъ ямъ; **-гресть** (-бу -бутъ), **ся** տ. Выгреба́ть, ся.

Вы‖гружа́ть, -грузить ն. *դատարկել, պարպել (նաւը, վագօնը), դուրս ածել, վերցնել (բեռը).* в. су́дно; в. това́ры; **-ся** 1, անդր. *իր բեռը, իր ապրանքը վայր բերել, հանել (նաւից, վագօնից եւն).* съ разсвѣтомъ мы на́чали в.; 2,* *«թեթեւանալ», սրտումն ամբարուած բոլոր բաներն ասել, յայտնել.* 3, կր. *վայր բերուել, վայր ածուել. դատարկուել, պարպուել.* **-гру́живаніе** չ. *դատարկելը, պարպելը (նաւի, վագօնի եւն). վերցնելը, վայր ածելը (բեռան).* **-гру́живать, ся, -грузить** (-жу -зятъ), **ся** տ. Выгружа́ть, ся; **-грузка** ի. տ. Выгру́живаніе; в. земли́, ка́мня; **-грузно́й** ած. *վերցնելի, վայր ածելի.* в—ые това́ры; **-грузчикъ** ա. *բեռ վայր ածող, նաւ, վագօն, այլ եւն պարպող, դատարկող:*

Вы‖грыза́ть, -грызть (-зу -зутъ) ն. *կրծելով ծակել, բացել.* мы́ши вы́грызли дыру́ въ ла́рѣ; **-грызенный** բյ. ած. *կրծուած:*

Вы́грязнить, ся տ. Грязни́ть, ся.

Вы‖гу́ливаться, -гуляться անդր. 1, *կազդուրուել, հանգստանալ.* вы́гулялся въ дере́внѣ; 2, *(անասունի մասին) լաւանալ, գիրանալ, չաղանալ (արածելով).* коро́ва вы́гулялась.

Вы‖дава́ніе չ. *սկզ. գործ. տալը. ընձեռնելը.* **-дава́ть,** -дать ն. 1, *տալ, ընձեռնել, վճարել, հատուցանել.* в. кому́ прови́зію, хлѣбъ, жа́лованье; в. па́спортъ; в. подря́дчику де́ньги; 2, *լոյս ընծայել, հրատարակել.* в. кни́гу; 3, *մէկի ձեռքը տալ, յանձնել, մատնել.* в. престу́пника, бѣглеца́; в. кому́ голово́ю — *գլխովին յանձնել.* в. та́йну *գաղտնիքը յայտնել, բացել.* в. своего́ това́рища *իր ընկերին մատնել.* 4, *երես դարձնել, անօգնական թողնել, բարձիթող անել.* 5, *մէկի, մի բանի տեղ համարել, ընդունել.* онъ выдаётъ себя́ за учёнаго; 6, в. за́мужъ *կամ* в. за кого́-либо [*աղջկանը*] *մարդի տալ, պսակել, ամուսնացնել (հմմ.* Жени́ть), **-ся** 1, անդր. *դուրս պրծնել, դուրս ցցուել.* домъ вы́дался на у́лицу; 2, *հաջակուել, աչքի ընկնել.* 3, *պատահել.* иногда́ выдаётся тако́е вре́мя, что ни въ чёмъ не успѣва́ешь; такъ вы́далось *դէպք. այսպէս պատահեց.* 4, կր. *տրուել, ընձեռնուել, վճարուել.* жа́лованье выдаётся по третя́мъ. Выдающійся բյ. ած. և ած. *աչքի ընկնող, նշանաւոր, ականաւոր, հաջակաւոր.* в. тала́нтъ, худо́жникъ; **-давецъ,** вца ա. *ռմկ. տուող, ընձեռնող. աղջիկ մարդու տուող ծնող:*

Вы‖давить (-влю -витъ), **ся** տ. Выда́вливать, ся; **-давка** ի. **-да́вливаніе** չ. *սխմելով, ճնշելով դուրս հանելը.* **-да́вливать,** -давить ն. *սխմելով, ճնշելով քամել, դուրս մղել, մզել.* в. сокъ изъ лимо́на; **-ся** 1, անդր. *ճնշումից, սեղմումից դուրս գալ, դուրս հոսել, քամուել.* 2, կր. *դուրս հանուել, դուրս մղուել (ճնշումով).* **-даденъ,** а, о բյ. ած. (*ռմկ. փոխանակ* вы́данъ, а, о) *տրուած, ընձեռնուած, յանձնուած, բաց թողած:*

Вы‖да́иваніе չ. *կթելը.* **-да́ивать,** -доить ն. *կթել.* в. коро́ву, козу́; **-ся** կր. *կթուել:*

Выда́лбли‖ваніе չ. *փորելը, ծակելը.* **-вать,** вы́долбить ն. 1, *փորել, ծակել (դրով, կացնով եւն).* в. коры́то *տաշտ կարել, տաշտ շինել.* 2,* (*միայն* вы́долбить) *ռմկ. յաճախ կրկնելով խրացնել, յիշողութեան մէջ ապաւորել, սերտել.* в. уро́къ; **-ся** կր. *փորուել, ծակուել:*

Вы́‖данье չ. 1, *տալը, ընձեռնելը.* 2, *օրիորդի մարդու տալու ժամանակը.* дѣви́ца на в—ьѣ *հասած, մարդու տալու օրիորդ.* **-дать** (-дамъ -дашь -дастъ; -дадимъ -дите -дутъ), **ся** տ. Выдава́ть, ся; **-дача** ի. (*յգ. սեռկ.* вы́дачъ *և* вы́дачей) *տալը, ընձեռնելը. վճարելը, հատուցանելը, բաժանելը.* **-дачка** ի. *առաջ նետուելը, ցուցամոլութեամբ մէջ ընկնելը.* **-дающійся** տ. Выдава́ться (*վերջը*):

Вы‖два́ивать, -двоить ն. *արւեստգ. կրկին անգամ քաշելով մաքրել, զտել, պարզել (օղին).* **-ся** կր. *արւեստգ. կրկին անգամ քաշուելով մաքրուել, զտուել, պարզուել:*

Вы‖двига́ніе չ. *դուրս քաշելը, դուրս հանելը.* **-двига́ть,** -двинуть ն. 1, *դուրս քաշել, դուրս հանել, դուրս բերել.* в. каре́ту изъ сара́я; в. я́щикъ изъ стола́. **առաջ քաշել.* в. э́ту сто́рону дѣ́ла; 2, *դուրս բերել, տեղափոխել.* в. полкъ, батаре́ю; **-ся** 1, անդր. *իր տեղից դուրս գալ.* я́щикъ вы́двинулся; 2,* անդր. *առաջանալ, անուն հանել, աչքի ընկնել.* 3, կր. *դուրս քաշուել, դուրս հանուել, դուրս բերուել. տեղափոխուել.* **-движка** ի. 1, տ. Выдвига́ніе; 2, *դուրս քաշելու բան.* **-движно́й** ած. *դուրս եկող, դուրս հանուող.* в—ые я́щики *արկղներ, որոնք դուրս են քաշւում և ներս են դրւում.* **-двинуть, ся** տ. Выдвига́ть, ся.

Вы́‖двоить (-двою -ятъ), **ся** տ. Выдва́ивать, ся; **-двойка** ի. *երկրորդ անգամ քաշելով մաքրելը, զտելը (օղու):*

Вы‖дворе́ніе չ. *արտաքսելը, դուրս ածելը.* **-дворя́ть, -дворить** (-рю -рятъ) ն. *դատաստանական կամ վարչական իշխանութեամբ արտաքսել, վռնդել, դուրս անել, դուրս քշել (անճշտակատար կապալառուներին, բնակարան բռնողներին):*

Вы́‖дерга ի. *ռմկ. մեխահան, բեւեռահան գործիք.* **-дёргиваніе** չ. *քաշելով, ձգելով դուրս հանելը.* **-дёргивать, -дергать, -дернуть** ն. *քաշելով, ձիգ տալով դուրս հանել, քանդել.* в. зубъ;

в. гвозди изъ досокъ клещами; в. морковь изъ грядъ; -ся 1, չէզք. դուրս գալ, դուրս պրծնել. нитка выдернулась изъ игольнаго ушка; изъ блока выдернулась снасть; 2, խ. քաշչելով դուրս հանուել, քաշուել:

Выдержанность է. 1, տոկունութիւն, դիմացկունութիւն, -կունութիւն. 2, անփոփոխութեամբ 'ի կատար ածելը, իրագործելը, կատարելը. -держиваніе շ. 1, որոշ ժամանակ պահելը, տանելը, տոկալը, դիմանալը, համբերելը. 2, ծախսելը, սպառելը. -держивать, -держать (-жу -жать) ն. 1, որոշ ժամանակ պահել. протянувъ руку, недолго выдержишь и фунтовую гирю; в. кого подъ стражей; 2, տանել, դիմանալ, համբերել, տոկալ. в. осаду, нападеніе; раненый выдержалъ операцію съ удивительною твёрдостію; в. пытку; мы выдержали сильный штормъ; в. характеръ ա, իր բնաւորութեան հաստատ, հաստատակամ մնալ. բ, (ներկայացուցչութեան, վէպի մէջ) իր գաղափարին հաւատարիմ մնալ. 3, սրճ. չափ պահել. 4, ծախսել, մսխել, սպառել, 'հատացնել'. в. цѣлую бочку воды. -Выдержать испытаніе քննութիւն բռնել. в. ловчую птицу որս. ընտելացնել, վարժեցնել. в. леговую собаку —ընտելացնել, վարժեցնել. в. лошадь քշած, տաքացած ձիուն խմելու ջուր, խոտ չտալ. -ся խ. 1, պահուիլ. 2, տարուիլ, կրուիլ. 3, ծախսուիլ, սպառուիլ. -дёржка է. 1, տ. Вздёржка II; 2, դուրս պրծած թելերով մի անտակ կտաւ. -держка է. I. (տ. дёргать) 1, քաղուածք (գրքից, շարադրութիւնից). *на в—у պատահ ջամբ. 2, արհեստ. ձուլերով փետած, քաշած խոզանակ, խոզի բուշ, մազ. II. (տ. держать) 1, վարժում, վարժեցնելը, սովորեցնելը (շան եւն). 2, տոկունութիւն, դիմացկունութիւն, -կունութիւն. увлекающемуся человѣку недостаётъ в—и.

Выдерка տ. Дёрка; -дернуть, ся տ. Выдёргивать, ся.

Выдешевить (-влю -вить) ն. արժան գնով գնել, արժանացնել, 'էժանացնել':

Выдираніе շ. պոկելը, քանդելը, հանելը. -дирать, -драть ն. 1, պոկել, քանդել, պլոկել, հանել. в. изъ книги листъ; в. крупу կորեկը, հաճիկը թեփահան անել, թեփից, կճեպներից մաքրել. 2, (միայն выдрать) ռմկ. խիստ ծեծել, թակել, 'քոթակել', 'ղնդել'. -ся 1, չէզք. դուրս գալ, դուրս թափուիլ. клей выдирается изъ пузыря; 2,* ջոկով դուրս գալ, դուրս պրծնել. насилу выдрался изъ тѣсноты; 3, ջոկով դուրս գալ, ազատուիլ (դժուարութիւններից). в. изъ хлопотъ; 4,* խ. պոկուիլ, քանդուիլ, պլոկուիլ. -дерка է. տ. Выдираніе; 2, պոկած, պլոկած, հանած բան. в—и изъ газетъ, изъ книгъ.

Выдоить (-дою -ять), ся տ. Выдаивать, ся; -дойка է. կթել պրծնելը:

Выдолбить (-блю -бить), ся տ. Выдолблять, ся и Выдалбливать, ся; -долбка է. 1, ծակել պրծնելը. 2, դրով արած ծակ, անցք. -долблять, ся տ. Выдалбливать, ся.

Выдольникъ ա. բս. Linaria vulgaris, կատուախոտ, վայրի կտաւատ:

Выдохлый ած. փչացած, համը, հոտը կամ զօրութիւնը կորցրած. в—ое вино, пиво; -дохновеніе 1, արտաշնչում, արտաթորում (կենդանիների մաշկից, բոյսերի տերեւներից). 2, գոլորշիացում. -дохнуть, ся (անց. выдохся -хлась -хлось) տ. Выдыхать, ся; -дохъ տ. Выдыхъ; -дошникъ ա. լիզուակ, փամփուշտ ջրհան մեքենայի մէջ:

Выдра է. I. 1, կնդ. Lutra vulgaris, հասարակ ջրասամոյր, ջրասամոյր. 2,* անճոռնի, նիհար, քամահած կնիկարմատ. II. (տ. выдираться) ռմկ. ծխնելոյզի ամենից վերայ գտնուող մասի դուրս պրծած ծխերը, 'ուրթ':

Выдраивать, -драить ն. ծովգ. պինդ քաշել, պրկել. в. снасть; -ся 1, չէզք. պինդ քաշուիլ, ձգուիլ, պրկուիլ. паруса выдраились отъ вѣтра; 2, խ. պինդ քաշուիլ, լարուիլ, պրկուիլ. -драть (-деру -руть), ся տ. Выдирать, ся.

Выдрёнокъ, нка ա. (յ. выдрята, -тъ) ջրադուշկի ձագ. -дровый ած. 1, ադուէսի, ջրասամոյրի. 2, ջրադուշենու, ջրասամոյրենու. в. мѣхъ.

Выдрочить (-чу -чать) ն. ռմկ. դդուել, դդրել, փայփայելով մեծացնել. -ся խ. ռմկ. դդուիլ, դդրուիլ, փայփայանքով մեծանալ:

Выдрыхаться, -дрыхнуться չէզք. ռմկ. խամխալով լաւ քնել, քունը կտրել, 'շնթել'. спавши цѣлый день, неужели ты не могъ выдрыхнуться?

Выдряный տ. Выдровый; -дрята տ. Выдрёнокъ.

Выдти տ. Выйти; -дубить (-блю -бить), ся տ. Выдублять, ся; -дубка է. դաբաղելը (կաշու). -дублять, -дубить ն. դաբաղել. в. кожу; -ся չէզք. և խ. դաբաղուիլ:

Выдувальщикъ ա. փչող, փչելով շինող. -дуваніе շ. փչելով դուրս ածելը, դուրս թափելը. -дувать, -дуть ն. 1, փչելով դուրս ածել, դուրս թափել, դուրս հանել. вѣтеръ выдуваетъ тепло изъ комнатъ; в. пыль изъ банки; в. зеркальныя стёкла փչելով հայելու ապակիներ պատրաստել. рожь выдуваетъ колосъ հաճարը հասկ է քշում. онъ всё *выдулъ նա բոլորը *դդեց* (խմեց). посѣвы всѣ выдуло քամին ցանքերը հատատացրել է. 2, հալած ապակուց փուչ (մէջը դատարկ) իրեր շինել. в. бутыль; -ся 1, խ. փչելով դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. 2, շ. ռմկ. ծանր հիւանդութեան, տառապանքի, ցնցերի դիմանալ. -дувка է. փչելը, փչելով շինելը. в. металлургической печи մետաղագործական վառարանի (հալոցի) խափանումը. -дувной ած. փչելով շինած:

Выдудить (— , -дять) ն. ագահօրէն խմել:

Выдумать, ся տ. Выдумывать, ся; -думка է. 1, մտացածին բան, կեղծիք. 2, հնարք, միջոց. голь на выдумки хитра (առծ.). -(вы)думчивый ած. հնարագէտ, հնարիմաց, ճարպիկ, հնարող. -(вы)думщикъ ա. -(вы)думщица է. ճարտար, գիւտող, հնարող, հնարագէտ այր, կին. -думываніе շ. գտնելը, հնարելը. -думывать, -думать ն. գտնել, հնարել. в. что-либо новое; -ся խ. սկւ. գործծ. հնարուիլ, գտնուիլ:

Выдуплять, -дуплить (-лю -лить) ն. փորելով խոռոչ, փչակ գոյացնել. -ся 1, չէզք. ծակուիլ, խոռոչաւորուիլ, փչակաւորուիլ, փչուիլ. дерево выдупляется; 2, խ. փորուիլ, ծակուիլ:

Выдуть (-дую -ютъ), ся տ. Выдувать, ся.

Выдыханіе շ. արտաշնչելը. -дыхать, -дохнуть ն. արտաշնչել (օդը). -ся 1, խ. արտաշնչուիլ. 2, չէզք. չորանալ, ցամաքել, անպիտանանալ, համն ու հոտը կորցնել. чай выдохся; его талантъ *выдохся նորա քանքարը մեռել է. (մարդու մասին) *թուլանալ, ընկնել, մարել. -дыхъ ա. արտաշնչելը (օդի):

Выдь, вы́дьте տ. Вы́йти.

Вы||дѣлать, ся տ. Выдѣлывать, ся; **-дѣле́ніе** չ. 1, *բաժանելը, մաս, բաժին հանելը.* 2, *հանած մասը, բաժինը.* **-дѣлить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Выдѣля́ть, ся; **-дѣлка** ի. I. (տ. дѣлать) *մշակելը, գործելը, շինելը.* в. кожъ, в. желѣза изъ чугуна́; в. ре́льсовъ; II. (տ. дѣлить) տ. Выдѣле́ніе; **-дѣлъ** ա. 1, *սեպհական կայքի, գույքի բաժանումը որդիներանց մէջ.* 2, *մաս, բաժին.* **-дѣлыва́ніе** չ. *մշակելը, շինելը.* **-дѣлывать, -дѣлать** ն. *շինել, գործել, մշակել.* в. ко́жи *կաշի դաբաղել.* *в. шту́ки, па, гимнастическія движе́нія *անել, կատարել.* **-дѣльно́й** ած. I. (տ. вы́дѣлать) *գործած, շինած, մշակած (և ոչ թէ հում, անմշակ).* в. това́ръ. II. (տ. выдѣля́ть) *մաս, բաժին ընկած.* в—ое имѣніе; **-дѣльщикъ** ա. **-дѣльщица** ի. *ռմկ. բաժանող այր, կին.* крестья́не выбира́ютъ, для раздѣла межъ себя́ земли́, мѣрщиковъ и́ли в—овъ; **-дѣля́ть, -дѣлить** ն. 1, что *հանել, տալ (մասը, բաժինը).* в. часть изъ наслѣдства, изъ при́были; 2, кого́ *մէկին տալ նորան հասանելի մասը, բաժինը.* 3, кого́, что *ջոկել. ջոկ, առանձին դնել, կարգել.* 4, *արտադրել.* пе́чень выдѣля́етъ желчь; ко́жа выдѣля́етъ потъ; по́чки выдѣля́ютъ ури́ну; **-ся** 1, անդր. *բաժանուիլ, իւր բաժինը, մասը ստանալով զուրս գնալ.* 2, *աչքի ընկնիլ, ջոկուիլ.* онъ свои́ми тала́нтами рѣзко выдѣля́ется изъ толпы́; 3, չէզ. *բաժանուիլ, մաս մաս անուիլ:*

Вы́||емка ի. 1, *դուրս հանելը, դուրս բերելը, վերցնելը.* в. земли́ *հողի քանդելն և դուրս ածելը.* 2, *ձևած շորի, ատամանի մէջ կտրած տեղ.* в. для рукаво́въ; 3,* *իրւբ. բռնելը, ձերբակալելը, գրաւելը.* в. скрыва́вшагося престу́пника; в. контрабандныхъ това́ровъ; 4, *ճարտ. ակօս, կարուածք.* коло́нны съ в—ами; 5, *փոս, փորած տեղ.* в. съ высо́кими отко́сами; **-емно́й** ած. *հանելի, որ կարելի է վերցնել, դուրս հանել.* **-емочка** նւզ. տ. Вы́емка 2 և 4; **-емочный** ած. 1, *փորելով, քանդելով հանած, վերցրած.* в—ая земля́; 2, *բռնած, գրաւած.* в—ые това́ры; в—ая маши́на *մեքենայ, որով քարերը փորում, ակօսում են.* **-емчатый** ած. *ակօսաւոր, ակօսներով.* **-емщикъ** ա. *խուզարկող, փախստականներին որոնող ոստիկան.* **-емъ** ա. տ. Вы́емка 1 և 2; в. де́негъ изъ кладово́й.

Вы||жа́ривать, -жарить (-рю -рятъ) ն. 1, *թրծել.* в. горшо́къ, кувши́нъ; 2, *շորեղէնը տաքացնել, կրակի առաջ պահել որդունքն ոչնչացնելու համար.* в. шу́бу передъ огнёмъ; 3,* *խստիւ պատժել.* его́ такъ вы́жали, что впере́дъ зака́ется онъ шали́ть; **-ся** 1, անդր. *բաղնիքում տաք ջրով, գոլորշիով (բուղով) լուացուիլ, տաքուիլ.* вы́жарился въ ба́нѣ; 2, չէզ. *թրծուիլ:*

Вы́||жатый բյ. ած. I. (տ. выжима́ть, -жать) *մզած, ճզմած.* в. лимо́нъ; II. (տ. выжина́ть, -жать) *հնձած.* **-жать** I. (вы́жму -мутъ), **ся** տ. Выжима́ть, ся; II. (вы́жну -нутъ) տ. Выжина́ть, ся.

Вы́||ждать (-жду -ждутъ) տ. Выжида́ть; **-жегъ** ա. *բոլորովին այրելը, հրդեհելը, կրակ տալը:*

Вы́желобить (-блю -бятъ) ն. *ակօսաձև փորել (գրով).* **-ся** չէզ. *ակօսաձև փորուիլ.*

Вы́желтить (-лчу -лтятъ) ն. *դեղնացնել, դեղին ներկել, ծեփել.* **-ся** 1, անդր. *դեղին դեղով աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ,* маля́ръ вы́желтился; 2, չէզ. *դեղին ներկուիլ, ծեփուիլ:*

Вы́жечь (-жгу -жжешь -жгутъ; *անց.* вы́жегъ -жгла, о), **ся** տ. Выжига́ть, ся.

Вы||жива́ніе չ. 1, *ապրելը, կենալը, մնալը.* 2, *մնալով, աշխատելը, դատելը.* 3, *վռնտելը, խրկելը.* **-жива́ть, -жить** А, ն. 1, *որոշ ժամանակ մի տեղ ապրել, կենալ, մնալ, անցկացնել.* вы́жилъ пять лѣтъ въ рабо́тникахъ; в. цѣлый мѣсяцъ въ каранти́нѣ; 2, *մէկի մօտ ապրելով, ծառայելով աշխատել. դատել, վաստակել.* у скупо́го ничего́ не вы́живешь; хоро́шій рабо́тникъ выжива́етъ дово́льно де́негъ—*լաւ է դիզում, խնայում է.* 3, *վռնտել. խրկել, դուրս անել, արտաքսել (պաշտօնից, տանից).* недоброхо́ты вы́жили че́стнаго человѣ́ка *չարակամ մարդիկ ազնիւ մարդու գլուխը կերան.* в. кого́ изъ ко́мнаты; Б, չ. в. изъ лѣтъ *զառամիլ.* в. изъ ума́ *ցնդուիլ, խելքը, միտքը կորցնել.* **-жива́ться** չէզ. 1, *անցկացնուիլ (ժամանակի մասին).* 2, *աշխատուիլ, վաստակուիլ.* 3, *վռնտուիլ, խրկուիլ, արտաքսուիլ.* **-живка** ի. *ապրելը, կենալը, որոշ ժամանակ անցկացնելը.* за в—у уро́чныхъ лѣтъ ему́ хорошо́ запла́чено.

Вы́жига ի. 1, *արծաթ, ոսկի, որ հնացած զառ ճոթից, պսպղէնտից են կրակի միջոցաւ ստանում են.* 2, *խամ վարելահող, որ բացել են նորա վերայ գտնուող անտառն այրելով.* 3,* *խիստ փորձուած, 'յետ եկած', ճարպիկ սրիկայ, խաբեբայ:*

Вы||жига́ніе չ. *այրելը, տոչորելը, խանձելը.* **-жига́тельный** ած. *այրելու, տոչորելու.* **-жига́ть, -жечь** ն. 1, *այրել, տոչորել, խանձել, կրակ տալ, հրդեհել.* в. городъ; со́лнце вы́жгло поля́ и хлѣба́; грозо́ю вы́жгло нѣсколько дворо́въ; 2, *այրելով նշան դնել. խարել, 'դամղել'.* в. по де́реву *փայտեղէնն արծնել.* 3, *այրելով մաքրել, զտել.* в. печны́я тру́бы, в. ляди́ну; в. ра́ну *կատաղած շան խածած տեղը (վէրքը) դաղել.* **-ся** չէզ. 1, *այրուիլ, խորովուիլ, տոչորուիլ, խանձուիլ.* 2, *խարուիլ, դաղուիլ.* 3, *այրուելով մաքրուիլ.* **-жигъ** տ. Вы́жегъ.

Вы||жида́ніе չ. *սպասելը (յարմար ժամանակի, գործի վերջին).* **-жида́тельный** ած. *սպասողական.* в. спо́собъ лѣче́нія; **-жида́ть, -ждать** չ. և ն. чего́ և что *սպասել (յարմար ժամանակի, գործի վախճանին).* в. слу́чая объясни́ться съ кѣмъ-ли́бо; в. оконча́ніе прису́тствія.

Вы́||жижникъ ա. 1, *շարշի, փերեզակ, որ հին զառ ճոթ, պսպղէնտեղէններ առնելով և նոցա ոսկին, արծաթը հալելով առևտուր է անում.* 2,* (вы́жижница ի.) *ապրանքի գինը բարձրացնող, փչացնող սակարական, -ուհի, մուշտարի:*

Вы||жи́ливать, -жилить (-лю -лятъ) ն. *անխղճաբար ուրիշի սեպհականութիւնը, հասանելիքը յափշտակել, խլացնել.* онъ вы́жилилъ у меня́ послѣднія де́ньги.

Вы||жима́ніе չ. *մզելը, քամելը.* **-жима́ть, -жать** ն. *մզել, քամել.* в. мо́крое бѣльё; в. сокъ изъ виногра́да; на нёмъ пла́тье хоть вы́жми *նորա շորը 'շլփշլփում է', այնպէս թաց է, որ մզել կարելի է.* *в. изъ кого́-ли́бо сокъ *մէկի արիւնը քամել, մէկի արիւնը ծծել, մէկին սնանկացնել.* в. изъ кого́-ли́бо всю подного́тную *զօռով կամ խորամանկութեամբ մէկի բոլոր գաղտնիքները դուրս քաշել, իմանալ.* **-ся** չէզ. *մզուիլ, քա-*

մուխ. -жимка ի. 1, մզելը, քամելը. 2, կեղծ, անթենթեալ շարժում, վերաբերմունք. говорить съ в—ою; 3, вы́жимки յ. քամած, մզած բանի մնացորդը, ճանճ (ջանջ). քուսպ (կուսպ), ՚կապտան՚. -жимникъ ա. մզիչ, քամիչ, ճզմիչ գործիք. -жимъ ա. մզուածք, քամուածք:

Вы||жина́ть, -жать ն. հնձել. -ся 1, կր. հնձուիլ. 2, չ. ռմկ. հունձը վերջացնել, պրծնել. ба̀бы на̀ши ва́жались; -жинъ ա. հնձելը, հունձ:

Выжира́ть, -жрать ն. 1, մի բանի մէջը, միջուկը լափել, ուտել. 2, բոլորովին ուտել, սպառել. сви́ньи вы́жрали всю капу́сту въ огоро́дѣ.

Вы́жить (-живу -вутъ) տ. Выжива́ть.

Вы||жлецъ ա. քերծէ, որսի շուն, բարակ. -жликъ ա. 1, տ. Вы́жлецъ; 2, բս. Linaria vulgaris, կտաւախոտ, վայրի կտաւախոտ. -жлица, -жловка ի. բարակ, որսի շուն, քած. -жлокъ տ. Вы́жлецъ և Вы́жликъ; -(вы́)жля́та, -тъ ա. յ. բարակի լակոտները. -жля́тникъ ա. շնապան, բարակապան (որսորդ):

Вы||жму տ. Вы́жать I; -жну տ. Вы́жать II.

Вы́жрать (-жру -рутъ) տ. Выжира́ть.

Вы||зва́нивать, -звонить ն. զանգակի վերայ ածել:

Вы́звать (-зову -вутъ), ся տ. Вызыва́ть, ся.

Вы́зволить (-лю -лятъ) ն. ռմկ. ազատել, փրկել, թափել:

Вы́звонить (-ню -нятъ) տ. Вызва́нивать.

Вы||звѣздить (-зжу -здятъ) ն. ռմկ. 1, սրբել, մաքրել, փայլեցնել, պլպլացնել. какъ онъ себѣ̀ сапоги́ вы́звѣздилъ; 2,* տանց քշուելու, տանց թափցնելու տալ, յայտնել. я ему́ всё вы́звѣздилъ; -звѣздѣть չ. (երկնքի մասին) աստղերով ծածկուիլ. по́слѣ дождя́ вдругъ вы́звѣздѣло.

Выздо||ра́вливаніе չ. առողջանալը, ապաքինուիլը. -ра́вливать, -ровѣть (-влю -вятъ) չ. առողջանալ, ապաքինուիլ. -ровле́ніе չ. առողջութիւն, ապաքինում:

Вы́зеленить (-ню -нятъ) ն. կանաչացնել, կանաչ ներկով ծածկել. -ся անդր. կանաչանալ, կանաչ գոյնով ծածկուիլ:

Вы́зернить (-ню -нятъ) ն. հրետն. հատիկաւորել, վառօդի շաղախը հատիկներ դարձնել. -ся կր. և չ. հատիկաւորուիլ. по́рохъ не ро́вно вы́зернился.

Вы||знава́ть, -знать ն. 1, աշխատել իմանալ, տեղեկանալ. 2, լաւ, ի մօտուստ ճանաչել, ծանօթանալ:

Вы́значиться (-чусь -чатся) անդր. ռմկ. կատարելապէս յայտնուիլ, երեւալ, երեւան գալ:

Вы́знобить (-блю -бятъ) ն. ռմկ. սառեցնել, ցրտահար, ցրտատար անել. в. тарака́новъ; -ся կր. սառցնուիլ, ցրտահար անուիլ, ջնջուիլ:

Вы́||зовъ ա. 1, դուրս կանչելը. 2, կանչելը, հրաւիրելը, հրաւէր. в. на дуэ́ль մենամարտութեան հրաւիրելը. в. актёра դերասանին բեմ դուրս կանչելը, պատուելը:

Вы||зола́чиваніе չ. ոսկեզօծելը. ոսկեջրելը. -зола́чивать, -золотить ն. ոսկեզօծել, ոսկեջրել. -ся կր. ոսկեզօծուիլ, ոսկեջրուիլ. -золить (-лю -лятъ) ն. լուացքը մոխրաջրել, մաքրել. -ся կր. մոխրաջրուիլ, մաքրուիլ. -золотить (-чу -тятъ), ся տ. Вызола́чивать, ся; -золъ ա. մոխրի ակնուցքը, մնացորդը:

Вы́зольникъ ա. բս. Delphinium consolida, դաշտայ դել՚ֆինիոնը (անձան՝ զկինածաղիկ):

Вы||зрѣва́ніе չ. հասունանալը. -зрѣва́ть, -зрѣть չ. հասունանալ, հասնիլ. я́годы ещё не вы́зрѣли; -зрѣлый ած. հասունացած, հասած:

Вы́||зубренный ըյ. ած. 1, սղոցած, սղոցաձև կտրած (սրի բերանի մասին). 2,* մեքենայաբար սերտած. в. уро́къ; -зу́бривать, -зубрить (-рю -рятъ) ն. 1, սղոցաձև կտրել, բրդել. я топо́ръ вы́зубрилъ; 2,* մեքենայաբար սերտել, թութակի պէս անգիր անել. твёрдо в. уро́къ; в. вокабу́лы.

Вы́зудить (-жу -дятъ) ն. Արբանգ. նհ. կտկւ. 1, խմել, պարպել, ցամքեցնել. *ծծել, քամել. 2, ղպրոցկ. տ. Вы́зубрить.

Вы||зыва́льщикъ ա. -зыва́льщица ի. մէկին դուրս կանչող (մաս. դերասանին բեմ դուրս կանչող) այր, կին. -зыва́ніе չ. դուրս կանչելը, հրաւիրելը. -зыва́тель ա. -зыва́тельница տ. Вызыва́льщикъ, -щица; -зыва́тельный ած. դուրս կանչող, դուրս հրաւիրող, *պայթացուցիչ, գրգռիչ. -зыва́ть, -звать ն. 1, դուրս կանչել. в. изъ го́рницы; в. въ кла́ссѣ ученика́ աշակերտին դաս հարցնելու համար դուրս կանչել. в. актёра, арти́ста—բեմ հրաւիրել, դուրս կանչել. 2, հրաւիրել, պահանջել. в. худо́жниковъ изъ чужи́хъ кра́евъ; в. насле́дниковъ, кредиторо́въ по́слѣ чьей-ли́бо сме́рти; в. къ торга́мъ; в. на дуэ́ль մենամարտութեան հրաւիրել. 3, в. на что-нибудь գրգռել, դրդել մի բան անելու. онъ вы́звалъ меня́ на э́тотъ посту́покъ; *вызыва́ющій о́бразъ дѣ́йствій, *вызыва̀ющій видъ գրգռող, յուզող, վրդովեցնող, պայթացուցիչ արարմունք, կերպարանք. 4,* առաջացնել, յարուցանել, զարթեցնել. онъ свои́мъ о́бразомъ дѣ́йствій вы́звалъ всео́бщее неудово́льствіе; в. у больно́го рво́ту, испа́рину, реа́кцію; -ся 1, անդր. ցանկութիւն, պատրաստակամութիւն յայտնել մի բան անելու. 2, կր. դուրս կանչուիլ. կանչուիլ, հրաւիրուիլ. подря́дчики, откупщики́ вызыва́ются къ торга́мъ; -зывно́й ած. դուրս կանչող, հրաւիրող:

Вы||зяба́ніе չ. սառչիլը, ցրտիլը, ցրտահար լինելը. -зяба́ть, -зябнуть չ. սառչիլ, ցրտահար լինիլ. хлѣбъ вы́зябъ; въ суро̀вую зи́му вы́зябло мно́го дере́вьевъ; -зяблый ած. սառած, ցրտահար, չորացած, փայտացած. в—ые кусты́: -зябнуть (-зябъ -бла, о) տ. Вызяба́ть.

Вы||и́грываніе չ. տանելը. -и́грывать, -играть А, ն. 1, տանել (թղթախաղում). в. въ ка̀рты мно́го де́негъ; 2, ածել, նուագել, խաղալ. онъ о̀чень иску́сно выи́грываетъ а́рію на скри́пкѣ; 3, տանել, շահել, ստանալ. в. дѣ́ло, тя́жбу; в. закла́дъ; в. отъ подря́довъ; в. сраже́ніе, би́тву յաղթել, յաղթութիւն կանգնել. в. вре́мя տրուած ժամանակամիջոցից օգտուիլ. Б, չ. 1, գերազանց հանդիսանալ, առաւելութիւն ցոյց տալ. при сравне́ніи съ това́рищемъ онъ мно́го вы́игрываетъ; 2, (մեղուների մասին) դուրս գալ, թռչիլ, պարսել. -ся 1, անդր. (երաժշտական գործիքների մասին) ազնուանալ, մշակուիլ (շարունակ ածելուց). скри́пка, фле́йта выи́грывается; 2, молодо́е вино́ выи́грывается քաղցուն (շիրան) եփ է գալիս, եռ է գալիս. 3, կր. տարուիլ, շահուիլ:

Вы́||игрышный ած. խաղի, վիճի կամ ժամանակ տարած, շահած. в—ыя де́ньги; в. биле́тъ խաղարկութեան տոմս (որ կարող է տանել, շահել). -игрышъ ա. 1, թղթախաղի ժամա-

նակ տանելը կամ տարածը, շահը օգուտ. это — моё собственное, а это — выигрышъ; 2, առհ. շահ, օգուտ. տանուլութիւն. отъ перевода денегъ векселями бываетъ и в. и проигрышъ; онъ въ в—ѣ.

Вы||исканный բյ. ած. տ. Изысканный; **-искиваніе** շ. հետախուզելը, հետամուտ լինելը. **-искивать, -искать** (-ищу -щутъ) ն. հետախուզել, հետամուտ լինել, փնտռել, աշխատել գտնել. в. воровъ по дорогамъ; в. удобный случай; **-ся** 1, անդր. յայտնուիլ, երեւալ, ցանկութիւն յայտնել. много охотниковъ выискалось на приступъ къ крѣпости; 2, կր. հետախուզուիլ. որոնուիլ, փնտռուիլ. **-искъ** ա. հետախուզել[ով գտնել]ը. в. бѣглыхъ.

Выйти (выйду -дутъ; հրամ. выйди և ռմկ. выдь) տ. Выходить.

Выка տ. Вика.

Вы||кабалить (-лю -лятъ) ն. ազատել, փրկել, թափել (ճորտութիւնից, ծառայութիւնից, պարտքերից). **-ся** անդր. ազատուիլ, փրկուիլ (ճորտութիւնից, ՙծառայութիւնից՚):

Вы||кадить (-жу -дятъ) ն. 1, տ. Кадить; 2,* կոշտ. քաղաքավարութեամբ մէկին ՙճանապարհ դնել՚, տնից դուրս վռնդել (ճրագով տաշը լոյս անելով). насилу выкадили неугомоннаго гостя.

Выкажу տ. Выкадить և Выказать.

Вы||казать (-жу -жутъ), **ся** տ. Выказывать, ся; **-казной** ած. ցուցադրուող, ցուցադրուած, **-казъ** ա. **-казываніе** շ. ցոյց տալը, յայտնելը, արտայայտելը. **-казывать, -казать** ն. 1, ցոյց տալ. յայտնել, արտայայտել. в. храбрость, хладнокровіе; 2, ցուցադրել, ՚ի ցոյց դնել. в. всё своё богатство; **-ся** 1, անդր. իրեն ցոյց տալ, ցուցամոլութիւն անել. 2, կր. ցոյց տրուիլ, յայտնուիլ. ցուցադրուիլ:

Вы||каймить (-млю -мятъ) ն. շրջանակել, շուրջը, բոլորը կարել, մգդակել, շինել:

Вы||каливаніе շ. շիկացնելը, կարմրեցնելը. **-каливать, -калить** (-лю -лятъ) ն. շիկացնել, կարմրացնել (երկաթը). **-ся** կր. շիկանուիլ. կարմրացնուիլ. **-калка** է. շիկացնել, կարմրեցնել[ալը ծնել]ը:

Вы||калываніе շ. փորելով, ծակելով հանելը, դուրս հանելը. **-калывать, -колоть** ն. փորելով, ծակելով հանել, դուրս հանել, բրել (աչքը). в. лёдъ սառոյց կտրել, սառոյց հանել. в. узоръ մգդակել, նաշխել, գծագրութիւնների վերայ նաշխ, մգդակ յօրինել. **-ся** կր. փորուելով, ծակուելով կտրուիլ, դուրս հանուիլ:

Вы||канючиваніе շ. ժանելով, ՙերես վայր ընկնելով՚ ստանալը, մուրալը. **-канючивать, -канючить** (-чу -чатъ) ն. ժանելով, ՙերես վայր ընկնելով՚ ստանալ, մուրալ. выканючилъ себѣ мѣсто; **-ся** կր. ստացուիլ (աղաչանքով, աղաղականքով), մուրացուիլ:

Вы||капливать շ. կաթեցնել, կայլակեցնել[ով թափել]:

Вы||капываніе շ. 1, փորելը, քանդելը. 2, փորելով, քանդելով հանելը. **-капывать, -копать** ն. 1, փորել, քանդել, կտրել. в. колодезь, яму; 2, փորելով, քանդելով հանել. в. картофель; 3,* գտնել, լոյս աշխարհ դուրս բերել. откуда ты это выкопалъ? **-ся** 1, անդր. դուրս գալ, ազատուել մի բանի միջից. и насилу выкопался изъ снѣга; 2, կր. փորուիլ, կտրուիլ, փորուելով, քանդելով հանուիլ, լոյս աշխարհ բերուիլ:

Выкарабкаться անդր. 1, դուրս գալ, հազիւ հազ դուրս գալ, *ազատուել դժուար պարագաներից. попали въ болото, и насилу выкарабкались.

Вы||кармливаніе, շ. 1, տ. Вскармливаніе; 2, տ. Откармливаніе: **-кармливать, ся,** 1, տ. Вскармливать. ся; 2, տ. Откармливать, ся.

Вы||катать, ся տ. Выкатывать, ся I և II; **-катить** (-чу -тятъ), **ся** տ. Выкатывать, ся II; **-катка** է. 1, հարթելը, յղկելը. 2, դուրս գլորելը, թաւալելով դուրս բերելը, դուրս հանելը, 2, հող. հանածոների դուրս քաշելը, դուրս հանելը. **-катный** ած. դուրս բերելու, դուրս հանելու, դուրս գլորելու. **-катъ** ա. տ. Выкатка; класть брёвна на в. գերանները դարսել առա գլորելու, քշելու նպատակով. глаза на в. կամ на в—ѣ աչքերը դուրս պրծած. **-катываніе** շ. 1, հարթելը, յղկելը (սաւանքի). II. գլորելով դուրս բերելը, դուրս հանելը. **-катывать,** I. выкатывать. -катать ն. 1, հարթել, յղկել, կոկել. в. бѣльё; 2, առհ. նակ, փայտ քշելով դադել, աշխատել, վաստակել. извозчикъ выкаталъ въ зиму сто рублей; 3,* ռմկ. ծեծել, թակել, ՙքօթակել՚. его выкатали порядочно за шалости; **-ся** 1, անդր. թաւալուիլ, թաւալ-գլոր գալ, շաղախուել գալ. в въ снѣгу: 2, կր. հարթուել, յղկուիլ, կոկուիլ. всё бѣльё выкаталось; II. выкатывать, -катать, -катить ն. գլորելով դուրս հանել, դուրս բերել. в. бочки изъ погреба; в. глаза աչքերը դուրս ցցել, դուրս պրծցնել. **-ся** անդր. դուրս գլորուիլ, գլորուելով դուրս ընկնել. яблоки выкатились изъ кармана.

Выкать ն. մէկի հետ «դուք»-ով խօսել:

Вы||качать, ся տ. Выкачивать, ся; **-качиваніе** շ. 1. դուրս ածելը, հանելը (ջրի). **-качивать** ն. I. выкачивать, -качать ն. 1, ջրհան մեքենայով դուրս ածել, դուրս թափել, հանել. в. воду изъ корабля, изъ колодца; 2, (միայն выкачать) ճոճելով դադել, վաստակել. **-ся** կր. դուրս ածուիլ, հանուիլ (ջրի մասին). II. выкачивать, ся տ. Выкатывать, ся II: **-качка** է. տ. Выкачиваніе.

Вы||кашиваніе շ. 1, հնձելը, հարելը, վայր տալը (գերանդիով). 2, գերանդի քաշելով դադելը, աշխատելը. **-кашивать, -косить** ն. 1, հնձել, հարել, վայր տալ (գերանդիով). в. лугъ; 2, գերանդի քաշելով դադել, աշխատել, վաստակել. выкосилъ въ день два рубля; **-ся** 1, անդր. բթանալ, ՙմինջուիլ՚. коса выкосилась; 2, կր. հնձուիլ, հարուիլ, վայր տրուիլ. 3, շ. խոտը, հունձը աւարտել. мужики выкосились.

Вы||кашливаніе շ. հազալով դուրս թքելը, ժայթքելը. **-кашливать, -кашлять, -кашлянуть** ն. հազալով դուրս թքել, ժայթքել. **-кашливаться, -кашляться** 1, անդր. հազալով դուրս թքել, դուրս գցել. 2, կր. հազալով դուրս թքուիլ. ժայթքուիլ. мокрота выкашливается.

Вы||квасить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выквашивать, ся: **-кваска** է. **-квашиваніе** շ. խմորեցնելը, թթուեցնելը, քացախեցնելը. **-квашивать -квасить** ն. խմորեցնել. թթուեցնել, քացախեցնել. в. тѣсто; **-ся** 1, անդր. խմորիլ, քացախիլ, թթուիլ. 2. կր. խմորուիլ, թթուեցնուիլ, քացախեցնուիլ:

Вы||кидать տ. Выкидывать; **-кидка** է. 1, տ. Выкидываніе; 2, համար, հաշիւ. հաշուելը, ՙզցելը՚. в— и на счётахъ; **-кидникъ** ա. ջրի տակ հանած, փայտեր, ծառեր. **-кидной** ած. դուրս ձգելի, դուրս ձգած, ընկած. **-кидокъ, дка** ա. տ. Выкидышъ; выкидки յ. 1, ջրեր դուրս ձգած, տակ նետած կեր. между выкидками

изъ мо́ря нашло́сь мно́го ре́дкихъ ра́ковинъ; 2, *նշան, ձողի (ջրի մէջ ընկղմուած առարկայի վերայ դրած).* -кидъ *ա.* 1, *տ.* Выки́дываніе. 2, *ջրից դուրս նետուած փայտ կին.* -ки́дываніе *չ.* 1, *դուրս ձգելը, դուրս նետելը, դուրս շպրտելը.* 2, *բժ. վիժելը, վիժում.* -ки́дывать *ն.* 1, (вы́кидать, -нуть) *դուրս գցել, դուրս շպրտել. դուրս տձել, դուրս թափել.* в. бума́ги за окно́; в. соръ изъ ко́мнаты.—Вы́кинуть флагъ *դրօշակը պարզել, կանգնեցնել.* вы́кинуть вёсла *թիակները իրենց տեղը դնել, սպքել (թիավարութեան սկզբում).* *выки́дывать шту́ки *զարմանալի, աչքառու բաներ անել.* вы́кинуть шту́ку *օտարոտի, տարօրինակ բան անել, միմոսութիւն, «օյիններգութիւն» անել.* выки́дывать на счётахъ *համրիչի վերայ հաշուել, «գցել».* бу́рею вы́кинуло мно́го корабе́льныхъ обло́мковъ *փոթորիկը շատ նաւերի բեկորներ է ափ նետել.* выки́дываетъ, вы́кинуло изъ трубы́ *ծխնելոյզի մէջ հաւաքուած մուրը փառուեց, բռնկուեց.* 2, (*միայն* вы́кинуть) *հանել, դուրս գցել, ջնջել, բաց թողնել.* в. це́лую статью́ изъ догово́ра; 3,* (*միայն* вы́кинуть) *դուրս գցել, վանտել, արտաքսել, խրրհել.* за неспра́вность вы́кинули его́ изъ слу́жбы; вы́кинь э́то изъ па́мяти, изъ головы́ *այդ մտքիցդ, գլխիցդ հանիր.* 4,* (*միայն* вы́кинуть) *վիժել.* она̀ вы́кинула; -ки́дываться 1, *անդր.* (вы́кинуться) *դուրս ընկնել, դուրս թռչել.* больной, въ припа́дкѣ горя́чки, вы́кинулся изъ окна̀; 2, *կր.* *դուրս գցուել, դուրս նետուել, դուրս շպրտուել, դուրս տձուել, դուրս թափուել.* -кидышъ *ա.* *վիժած մանուկ կամ ձագ, որ անկատար է ապրել (համ.* Недоно́сокъ); -кинуть, ся *տ.* Выки́дывать, ся.

Вы‖кипа́ніе *չ.* *եռալով զոլորշիանալը.* -кипа́ть, -кипѣть *չ.* 1, *եռալով գոլորշիանալ, չքանալ.* вода̀ вы́кипѣла изъ горшка́; 2, *ջերմութիւնից արտաթորուել. «դուրս տալ».* смола́ выкипа́етъ на доскѣ́; 3, *նկր. խեկակոն գոյնը կորցնել.* кра̀ска вы́кипѣла; -кипки, -покъ *է. յ. եփած բանի տակը, տկնուցքը.* -кипъ *ա. տ.* Выкипа́ніе; -кипѣлый *ած.* *եփ գալուց քչացած, նուազած, պակասած.* -кипѣть (-плю -пятъ) *տ.* Выкипа́ть.

Вы‖киса́ніе *չ.* *խմորում, թթուելը, քացախելը.* -киса́ть, -киснуть (*անց.* вы́кисъ, -сла, о) *չ.* *խմորուել. թթուել, քացախել.* тѣ́сто хорошо́ вы́кисло; -кислый *ած.* *լաւ հասկին խմորուած, թթուած, քացախած.* в—ое тѣ́сто.

Вы́‖кладка *է.* 1, *ցուցադրելը, դուրս դնելը ծախելու, տեսնելու համար (դարսած առարկաներ կին).* в. това́ровъ; 2, *անկուած, ժանեակ, հաշիւ կին (կանանց փեշերի վերայ կարած).* нашива́ть в—у; 3, *դրուագ, զարդարանք (սեղանի, պահարանի վերայ).* 4, *հաշիւ, հաշուարարութիւն.* ариѳмети́ческая, алгебраи́ческая в; -кладно́й *ած.* *կարած, դրած (վրան).* -кла́дываніе *չ.* *տ.* Вы́кладка 1: -кла́дывать *ն.* 1, (вы́класть, вы́ложить) 1, *դուրս հանել, ցուցադրել (դարսած, պահած առարկաներն կին).* в. това̀ръ; **մերկանալ, բացել, յայտնել, տալ.* в. всѣ свои́ мы́сли передъ кѣмъ-либо; вы́ложилъ передо мно́й всю свою́ ду́шу *սիրտս ու հոգիս բացեց իմ առաջ.* 2, *ծածկել (դրսից).* в. моги́лу кирпичо́мъ; в. стѣ́ну, фунда́ментъ; 3, (вы́ложить) *կարել. դնել, գցել, յօրինել (երեսի կողմից, վերեից).* в. пла́тье кру́жевомъ; 4, *մաթմ.* *հաշուել, հաշիւ գցել.* в. на счётахъ; 5, (*միայն* вы́ложить) *մալել, կըրտել, ործատել.* в. жеребца́; -кла́дываться, -класться 1. *անդր.* *վայր գալ, իջնել, իր բեռը, երկրորդները վայր բերել, վայր տձել.* пріѣ́зжіе на̀чали в. изъ пово́зокъ; 2. *կր.* *դուրս հանուել, ցուցադրուել.* 3, *կր.* *ծածկուել (վերեից), կարուել, դցուել, յօրինուել (վերեից):*

Вы‖кла́ниваніе *չ.* *ստորաքարշութեամբ, ծնրադրութեամբ ստանալը, ձեռք բերելը.* -кла́нивать, -кланять *ն.* *ստորաքարշութեամբ, ծնրադրութեամբ ստանալ, շահել, ձեռք բերել.* онъ вы́кланялъ себѣ́ вы́годное мѣ́сто; -ся *անդր.* *խոնարհութեամբ, խնդրելով ազատուել, մի բանից ձեռք քաշել, հրաժարուել.* выкланялся отъ тяжёлой слу́жбы. [ся.

Вы́класть (-кладу -дутъ), ся *տ.* Выкла̀дывать,

Вы́‖клевать (-клюю -ютъ), ся *տ.* Выклёвывать, ся; -клёвываніе *չ.* 1, *կտուցով փորելը, հանելը.* 2, *կտուցով ուտելը, ոչտելը.* -клёвывать *ն.* 1, (вы́клевать, -клюнуть) *կտցահարելով փորել, հանել.* во́ронъ во́рону глаза́ не вы́клюетъ (*առծ*). 2, вы́клевать *կտուցով քաղել, ուտել, ոչտել.* пти́цы вы́клевали весь посѣ́въ на гря́дахъ; -клёвываться, -клеваться, -клюнуться 1, *անդր.* *ձուից դուրս գալ.* цыпля́та выклёвываются; 2, *կր.* *կտցահարուել, փորուել. քաղուել, ուտուել, ոչտուել:*

Вы‖кле́иваніе *չ.* *սոսնձելը (արտաքուստ և ներքուստ).* -кле́ивать, -клеить (-клею -ятъ) *ն.* 1, *դրսից և ներսից սոսնձել.* в. столъ, сту́лья; 2, *արդէն սոսնձած, կպցրած բանը դուրս հանել.* -ся 1, *անդր.* *պոկ գալ, լուծուելով վայր ընկնել.* 2, *կր.* *սոսնձուել.* -клейка *է.* *տ.* Выкле́иваніе.

Вы́‖клеймить (-млю -мятъ) *ն.* *կնքել, «մհրել», կնիք, «մուհր» դնել. խարել, «դամղել».* -ся *կր.* *կնքուել, «մհրուել», խարուել, «դամղուել»:*

Вы́‖клепать, ся *տ.* Выклёпывать, ся; -клепка *է.* -клёпываніе *չ.* *զօդը լուծելով հանելը.* -клёпывать, -клепать *ն.* 1, *զօդը, կպցրած տեղը լուծելով հանել.* в. звено́ изъ цѣ́пи; 2, *կոել, շինել (սառը մետաղեղէնը).* в. кастрю́лю; 3, *ծեծելով սրել.* в. косу; -ся *կր.* *հանուել. կոուել. սրուել:*

Вы‖клика́ніе *չ.* *դուրս կանչելը.* -(вы́)кликать, -кликнуть *ն.* 1, *դուրս կանչել.* в. человѣ́ка на у́лицу; 2, *ն.* *անունը, ազգանունը տալով կանչել, դուրս կանչել.* выклика́ть солда́тъ по спи́ску; 3, *չ.* *ոռնալ, լալ.* клику́ши выклика́ютъ въ це́ркви; -кли́киваніе *չ.* *դուրս կանչելը.* -кли́кивать, -кликнуть *տ.* Выклика́ть; -кликъ *ա.* *կանչ, կոչ, ձայնելը.* онъ не вы́шелъ по в—у.

Вы‖кли́ниваніе *չ.* 1, *սեպը հանելը, դուրս ձգելը, փրցնելը.* 2, *լեռնգ.* *հանածոների երակների աստիճանաբար անյայտանալը, կորչելը.* -кли́нивать, -клинить (-ню -нятъ) *ն.* *հանել, դուրս դըցել, փրցնել (սեպը).* -ся 1, *անդր.* (*հանածոների երակների մասին*) *աստիճանաբար նուազել, կորչել, անյայտանալ (սեպի ձև ստանալով, այսինքն նուազելով).* 2, *կր.* *հանուել, դուրս դըցուել, փրցնուել (սեպի մասին).* [*տ.* Окли́чка.

Вы́кличка *է.* 1, *կանչելը, դուրս կանչելը.* 2, *եկղ.*

Вы́клюнуть, ся *տ.* Выклёвывать, ся.

Вы‖ключа́ть, -ключить (-чу -чатъ) *ն.* 1, *հանել, դուրս գցել.* в. статью́ изъ догово́ра; в. у́мершаго изъ спи́сковъ; 2, *արձակել, արտաքսել.* онъ вы́ключенъ изъ шко́лы за дурно́е пове-

дéніе. Выключáя եյ. ն. Ի բաց առեալ, բայց. -ся չէ. 1, դուրս հանուել, դուրս գցուել. 2, արտաքսուել, արձակուել. -ключка ի. 1, բացառութիւն. 2, արձակում, արտաքսում։

Вы‖кля́нчиваніе շ. աղերսելը, թախանձելով, երես պնդացնելով ուզելը, խնդրելը, ժռելը. **-кля́нчивать, -клянчить** (-чу -чать) ն. ռմկ. աղերսել, թախանձելով, երես պնդացնելով ուզել, խնդրել, ժռել, երես վայր բերել։ [վարժուել։

Вы́кнуть շ. ռմկ. գործ. սովորել, ընտելանալ։

Вы́‖ковать (-кую -ютъ), **ся** տ. Выко́вывать. ся; **-ковка** ի. **-ко́вываніе** շ. կռելը, զարկնելը. **-ко́вывать, -**ковать ն. կռել, զարկնել, շինել. в. полосу́ желѣ́за; **-ся** չէ. կռուել, զարկնուել։

Вы‖ковы́риваніе շ. փորելով. քչփորելով, քերելով դուրս հանելը. **-ковы́ривать,** -ковырять, -ковырнуть ն. փորելով, քչփորելով, քերելով դուրս հանել. в. мёдъ изъ ка́дки; **-ся** չէ. փորուելով, քերուելով հանուել. **-ковы́рка** ի. քչփորիչ (օրչիրուկի). **-ковырнуть, ся** տ. Выковы́ривать, ся; **-ковырять, ся** տ. Выковы́ривать, ся.

Вы‖кола́чиваніе շ. 1, դուրս հանելը, դուրս գցելը, դուրս փրցնելը. 2, թափ տալը, թօթափելը. **-кола́чивать,** -колотить ն. 1, արդէն փարուած բանը թակելով դուրս հանել, դուրս գցել, շորթել, փրցնել. в. клинъ; 2, ծեծելով փոշին թափ տալ, թօթափել. в. ковры́, шу́бы; я изъ тебя́ вы́колочу дурь ես քեզ խելքի կը բերեմ. в. поду́шное բանի կերպով գլխահարկը հաւաքել. **-ся** չէ. 1, դուրս գցուել, շորթուել, փրցնուել. 2. թափ տրուել, թօթափուել։

Выкола́ши‖ваніе շ. հասկ տալը, հասկ քշելը. **-ваться,** вы́колоситься ա.չէ. հասկ տալ, հասկ քշել։

Вы́‖колдовать (-дую -ютъ), **ся** տ. Выколдо́вывать, ся; **-колдо́выванье** շ. 1, կախարդութիւն, հմայութիւն անելով գաղելը, աշխատելը. 2, հմայութեամբ իմանալը, գուշակելը. **-колдо́вывать,** -колдовать ն. կախարդութիւն, հմայութիւն անելով գաղել, աշխատել, վաստակել. 2, հմայութեամբ իմանալ, գուշակել. **-ся** չէ. 1, հմայութեամբ գաղուել. 2, հմայութեամբ իմացուել, գուշակուել։

Вы́‖колка ի. փորելով կտրելը, հանելը. в. льда; **-колоситься** (-шусь -сятся) տ. Выкола́шиваться.

Вы́‖колотить (-чу -тятъ), **ся** տ. Выкола́чивать, ся; **-колотка** ի. 1, թակելով դուրս հանելը, փրցնելը. 2, թափ տալը, թօթափելը. 3, կօշկ. ներբանափայտ, որի վերայ ներբանները (подо́шва) ծեծում են. 4, տպգր. քառանկիւնի տաշած փայտ, որ դնելով շարած գրի վերայ և վերևից զարկելով տառերին պատշաճաւոր գիրք են տալիս. 5, մի տեսակ արդուն, որով մեխեր են հանում. **-колоть** (-лю -лютъ), **ся** տ. Выка̀лывать, ся.

Вы́‖колупать, ся տ. Выколу́пывать, ся; **-колу́пливать, ся, -колупить** (-плю -пятъ), **ся** տ. Выколу́пывать, ся; **-колупля́ть, ся** տ. Выколу́пывать, ся; **-колупнуть, ся** տ. Выколу́пывать, ся; **-колу́пывать,** -колупать, -колупнуть ն. չանգռոտել, պոկոտել. քերելով, փորելով հանել. в. мёдъ изъ кри́нки; в. вста́вку изъ пе́рстня; **-ся** չէ. չանգռոտուել, պոկոտուել, քերուելով հանուել։

Вы́колядовать (-дую -ютъ) ն. 1, բոլոր երգերը (տ. коля́дка) երգել պրծնել. 1, ծննդեան երգեր երգելով գաղել, աշխատել, վաստակել։

Вы́‖конопатить (-чу -титъ), **ся** տ. Выконопа́чивать, ся; **-конопатка** ի. **-конопа́чиваніе** շ. խծուծելը, խծուծով, մամռով կէն որ և է բանի արանքները լցնելը, գոցելը. **-конопа́чивать, -конопатить** ն. խծուծել, խծուծով, մամռով կէն որ և է բանի արանքները, ճեղքերը խցել, լցնել, գոցել, կալնել. в. о́кна, стѣ́ны, су́дно; **-ся** չէ. խծուծուել, խծուծով, մամռով կէն լցուել, գոցուել, կալնուել։

Вы́копать, ся տ. Выка́пывать, ся.

Вы‖копиро́вывать, -копировать (-рую -ютъ) ն. նկրչ. մեծ կամ ընդհանուր պլանի որ և է մասն ընդօրինակել. առհ. ընդօրինակել. **-ся** չէ. ընդօրինակուել։

Вы́копка ի. փորելը. փորելով հանելը։

Вы́‖коптить (-пчу -птятъ) ն. ծխատել, մխատել. ծուխ, մուխ տալով չորացնել. в. о́корокъ, колбасу́; **-ся 1,** ա.չէ. ծխատուել, ծխից թխանալ, սևանալ. խանձուել. рабо́чій на пожа́рѣ весь вы́коптился; **2,** չէ. ծխատուել, մխատուել, ծխի միջոցաւ չորանալ. ры́ба вы́коптилась.

Вы́‖кормить (-млю -мятъ), **ся** տ. Выка́рмливать, ся; **-кормка** ի. 1, կերակրելը, սնուցանելը. 2, բտելը. **-кормокъ,** мка ա. 1, բտած ընտանի անասուն. 2, չաղացած բտած ձի ծախելու համար. **3,** ուսու խարից չուտով մեծցած գեռահաս ձի. **-кормъ** ա. տ. Вы́кормка; в. быко́въ.

Вы́корпѣть (-плю -пятъ) ն. տքուն, քրտնաջան աշխատանքով ստանալ, ձեռք բերել։

Вы́‖корча ի. արմատաքի հանած, ՙտակտահան արած՚ ծառ, **-корчевать** (-чую -ютъ), **ся** տ. Выкорчёвывать, ся; **-корчевка** ի. կտրած ծառերի կոճղները արմատաքի հանելը. **-корчёвывать,** -корчевать ն. կտրած ծառերի կոճղները արմատախիլ անել, արմատաքի հանել, ՙտակտահան անել՚. **-ся** չէ. արմատախիլ անուել, արմատաքի հանուել։

Вы́‖косить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выка́шивать, ся; **-коска** ի. հնձելը, հարելը, ՙվայր տալը՚։

Вы́‖крадка ի. **-кра́дываніе** շ. գողանալը, ծածուկ փոխ առնելը, ընդօրինակելը. **-кра́дывать,** -красть ն. 1, գողանալ, յափշտակել. *գողունի ընդօրինակել. в. мы́сли изъ друго́го писа́теля; **-ся 1,** ա.չէ. ծածկաբար դուրս գնալ. в. изъ-за огра́ды, и́зъ лѣ́су; **2,** չէ գողացուել. յափշտակուել։

Вы‖кра́иваніе շ. ձևելը, ըստ չափի. ըստ ձևի, կտրելը, հանելը. **-кра́ивать,** -кроить ն. 1, ձևել, ըստ չափի, ըստ ձևի կտրել, հանել. в. кафта́нъ изъ сукна̀, сапоги́ изъ ко́жи; *հացը բաժանել. **2,** հմտութեամբ, վարպետաբար կտրելով դուրս բերել, հանել. изъ э́того куска́ мо́жно вы́кроить не то́лько сюрту́къ, но и жиле́тъ; **3,** (հացահատիկների մասին) խախալել, խախալելով աղբից մաքրել. **-ся** չէ. 1, ձևուել, ըստ չափի, ըստ ձևի կտրուել, հանուել. վարպետութեամբ դուրս բերուել. 2, մաքրուել (խախալով)։

Вы́‖красить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выкра́шивать, ся; **-краска** ի. դեղելը, ներկելը, ծեփելը, բռելը։

Вы́красть (-ду -дутъ), **ся** տ. Выкра́дывать, ся.

Вы‖кра́шиваніе շ. I. դեղելը, ներկելը, ծեփելը, բռելը. II. կամաց կամաց բրդելը. **-кра́шивать** ն. I. выкра́шивать, -красить ն. դեղել, ներկել, ծեփել, բռել (գր.). **-ся 1,** ա.չէ. կեղտոտուել, աղտոտուել (դեղով, ներկով). ве́сь вы́красился во́хрою; **2,** չէ. դեղուել, ներկուել,

ծեփուել, բռուել. II. выкра̀шивать, ся, տ. Выкро́шивать, ся.

Вы́кресить (-шу -сятъ) տ. Выкреша́ть.

Вы́‖крестить (-щу -стятъ) ն. 1, տ. Окрести́ть; 2, մկրտել (հրէային, մահմեդականին կամ հեթանոսին). **-крестъ** ա. **-крестка** ի. քրիստոնեայ մկրտուած հրէայ, հրէուհի, մահմեդական, -ուհի, հեթանոս, -ուհի:

Выкреша́ть, -кресить ն. հուրհանով (ուրհանգ) գայլախազին զարկելով կայծեր հանել:

Вы́‖кривля́ть, ся, -кривить (-влю -вятъ), **ся** տ. Искривлять, ся.

Вы́‖кри́киваніе չ. կանչելը, ձայնելը. **-крикивать, -крикнуть** ն. և չ. կանչել, ձայն տալ. առհ. բարձր ձայնով հաղորդել. ազդակել. 2, հնց. ձայն տալով, բարձրաձայն ընտրել. **-крикъ** ա. կանչ, կոչ, գոչ, ձայն:

Вы́‖кроечка նւզ. տ. Вы́кройка 2; **-кроечный** ած. իրի թղթէ կաղապարի. **-кроить** (-крою -ятъ), **ся** տ. Выкра́ивать, ся; **-кройка** ի. 1, ձեւելը, ըստ չափու, ըստ ձեւի կարելը. 2, որ և է իրի թղթէ ձեւը, կաղապարը. сшить пла̀тье по в—ѣ; сдѣлать в—у.

Вы́кромсать ռմկ. տ. Кромса́ть.

Вы́‖кро́шивать, -крошить (-шу -шатъ) ն. 1, կամաց կամաց բրդել. 2, թափել, թափթփել (կաւը կարի յանքից կամ հատիկը հասկի յանքից). в. крупу́, овёсъ, пшени́цу; **-ся** ներգ. 1, կամաց կամաց բրդուիլ. 2, կարկառուելով թափուիլ, բրդուիլ. кирпичъ выкрошивается изъ швовъ; зубъ вы́крошился; **-крошка** ի. 1, կամաց կամաց բրդելը. 2, կամաց թափելը, շաղ տալը:

Вы́крою(сь) տ. Вы́кроить, ся և Вы́крыть, ся.

Вы́‖кру́гливать, -круглить (-глю -глятъ), **-кругля́ть** ն. կլորացնել, կլորացնելով շինել. **-ся** 1, ներգ. ռմկ. լցուիլ, ‘առողջ’, գէրանալ. 2, չզ. կլորացուիլ, կլոր ձեւով շինուիլ. **-кружа́льникъ** ա. մի տեսակ գայլիկոն (բուրղու), որով տախտակից կլոր շրջանակներ են կտրում (տակերը նրանով կողքերից են կտրում). **-кружа́ть, -кружить** (-жу -жатъ) ն. 1, կլորացնել, կլոր ձև տալ. в. дно въ бо́чку տակառի համար [կլոր] յատակ շինել. в. крышку на ка́дку կոտի համար [կլոր] խուփ շինել. *выкружилъ всю за́лу танцуя պարելիս դահլիճում էլ տեղ չմնաց, որ չը շրջէր. 2,* պտտուելով, պտոյտ գալով ձեռք բերել, շահել. кружи́лся по бала́мъ, да и выкружилъ себѣ жену́; 3, չ. ուղիղ ճանապարհից շեղուելով աւելորդ տարածութիւն անցնել. онъ выкружилъ цѣлыхъ де́сять вёрстъ; **-ся** 1, ներգ. այս կամ այն կողմ շրջելուց, դէս ու դէն ընկնելուց պաղարել, ըշխալ, զզուանալ. 2, կլորացնուիլ. **-кру́живаніе** չ. կլորացնելը. **-кру́живать, ся, -кружить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Выкружа́ть, ся; **-кружка** ի. 1, կլորացնելը, կլոր շինելը. 2, կլորացրած, կլոր շինած իր. **-кружни, ей** ա. յ. ճնոտա. կլորացրած տեղ, կամար:

Вы́‖крута́сы ա. յ. ռմկ. 1, անթեւեթեւալ նաշխ, զարդուածք ճոխերէնի վերայ. 2, զժուար և անպիտ շարժումներ պարի ժամանակ. выдѣ́лывать в.; 3,* հնարքներ, հնարիմացութիւն, խորամանկութիւն. անթեւեթանք. говори́ть съ выкрута́сами; **-крутить** (-чу -тятъ), **ся** տ. Выкру́чивать, ся; **-крутка** ի. **-кру́чиваніе** չ. 1, ոլորելով հիւսելը, ոլորելով շորթելը, խլելը. 2,* թափելը, ազատելը. **-кру́чивать, -крутить** ն. 1, ոլորելով պինդ հիւսել. в. кана́тъ, верёвку; вы́крутилъ си́лою изъ рукъ его́ винто́вку— ոլորելով խլեց, շորթեց. 2,* ջանք անելով ազատացնել, ազատել, թափել դժուարութիւնից. сколько ни стара́лись, но не могли́ его в.; **-ся** 1, չզ. հիւսուիլ. 2, ներգ. աշխատել ազատուիլ, թափուիլ, դուրս գալ նեղ դրութիւնից:

Вы́‖крыва́ніе չ. բոլորովին, խալա ծածկելը. **-крыва́ть -крыть** (-крою -ютъ) ն. բոլորովին, խալա ծածկել. в. домъ листовы́мъ желѣзомъ; в. холстъ сплошны́мъ сло́емъ кра́ски; **-ся** չզ. բոլորովին ծածկուիլ, զօցուիլ. **-крышка** ի. տ. Выкрыва́ніе.

Вы́‖крю́чивать, -крючить (-чу -чатъ) ն. կարթով հանել, դուրս բերել, որսալ: [валить, ся.

Вы́кувыркнуть, ся տ. Вы́прокинуть, ся և Вы-

Вы́куковать (-кую -ютъ) ն. «կկու» կանչելով գուշակել. куку́шка вы́куковала мнѣ сто лѣтъ жить.

Вы́куксить (-кшу -ксятъ) ն. глаза́ աչքերը տրորել, ‘ապակել’:

Вы́кунѣть չ. մուշտակուորուիլ. մազը փոխել (կզան և նման մուշտակաւորների մասին):

Вы́‖купатель ա. **-купательница** ի. փրկիչ. ազատող, թափող այր, կին. **-купа́ть, -купить** ն. 1, ազատել, թափել (գրաւից). в. дере́вню, ве́щи; 2, հայրական, պապենական կալուածքը յետ գնել, նորից ձեռք բերել. 3, գերութիւնից, բանտարկութիւնից փրկել, ազատել, թափել. в. плѣнныхъ; 4, բոլորը, ամբողջը գնել, առնել. на ры́нкѣ весь хлѣбъ вы́купили; **-купать, ся** տ. Купа́ть, ся; **-купа́ться, -купиться** 1, ներգ. փրկանքով ազատուիլ. вы́купился изъ плѣ́на; 2, չզ. գնուիլ, առնուիլ (ամբողջովին). всѣ това̀ры вы́купились; **-купить** (-плю -пятъ), **ся** տ. Выкупа̀ть, ся; **-купка** ի. տ. Вы́купъ; **-купно́й** ած. 1, որ կարելի է ազատել, թափել (գրաւից). 2, թափուած, ազատուած, յետ գնուած. в—ое имѣніе; 3, յետ գնելու, փրկելու, ազատելու [համար նշանակուած]. в—ыя де́ньги; в—ое пра̀во ժառանգների իրաւունքը, առաջ ծախուած կամ գրաւ դրած հայրական կալուածքը յետ գնելու. в—а́я за́пись հնց. թուղթ ծախուած կամ գրաւ դրած կալուածքը յետ գնելու. в—о́е положе́ніе օրէնքներ, որոնք որոշում են, թէ ինչ եղանակով ճորտութիւնից ազատագրուած ռուս գիւղացիք կառավարութեան աջակցութեամբ պէտք է իրենց համար հողաբաժիններ ձեռք բերեն (իրեն սեփականութիւն). в—ыя свидѣ́тельства պետական տոկոսաբեր թղթեր, որոնք տրուեցան գիւղացիների ճորտութիւնից դուրս գալու ժամանակ, որոնց միջոցաւ գիւղացին հնարաւորութիւն է ստացել իրեն յանձնուած (բայց ոչ սեփական) հողաբաժինները իբրև սեփականութիւն գնելու. **-купщикъ, -купщица** տ. Выкупа̀тель, -ница; **-купъ** ա. 1, յետ գնելը, ազատելը. թափել. внести́ де́ньги на в. зало́женныхъ деревéнь; в. плѣ́нныхъ. 2, եկեղ. հայրական, պապենական կալուածքի յետ գնելու իրաւունքը. 3, փրկանք, գլխագին:

Вы́‖ку́риваніе չ. 1, ծուխ, մուխ անելով դուրս քշելը, վռնդելը, խլելը. 2, քաշելը, թորելը (օղու). 2, քաշելով, ծխելով սպառելը. **-ку́ривать, -курить** (-рю -рятъ) ն. 1, ծուխ, մուխ անելով դուրս քշել, վռնդել, հալածել, խլել. в. пчёлъ изъ у́лья, лису́ изъ норы́; в. го́стя քաղաքավարի կերպով հիւրին ‘ճանապարհ’ դնել, տնից արտաքսել. 2, քաշել, թորել. в. вино́, дёготь, смо-

лу́; изъ че́тверти хлѣ́ба вы́курилъ пять вёдеръ вина́ մի չետվերտ հացից 5 վեդրօ արաղ քաշեց. 3, քաշելով, ծխելով սպառել. в. тру́бку; в. всѣ папиросы; -ся կր. 1, դուրս քշուել, վանտուել (ծխով, մխով). 2, քաշուել, թորուել. 3, ծխուել, սպառուել. -курка ի. 1, տ. Выку́риваніе; 2, քաշած, թորած օղու եւն քանակութիւնը. велика́ ли у васъ в. вина́?

Выкурнуть չ. ծովգ. երեւան գալ, լողալով հորիզոնի վերայ երեւալ, դուրս գալ։

Вы‖ку́сывать, -кусить (-шу -сятъ) ն. կրծել, կծոտելով ուտել. **-ся** կր. կրծուել, կծոտուելով ուտուել. **-кушать** ն. վայելել, անուշ անել, ըմպել (ըմպելիք կամ խմելիք). выкушайте рю́мку вина́.

Вы‖лавиро́вывать, -лавировать չ. ծովգ. հակառակ քամու ժամանակ աջ ու ձախ նաւելով դուրս գալ. *ճարպկութեամբ նեղ դրութիւնից դուրս գալ, ազատուել, թափուել։

Вы‖лавливаніе չ. որսալը. **-ла́вливать, -ловить** ն. 1, որսալ, որսալով սպառել. в. ры́бу изъ пру́да; в. звѣ́рей въ лѣсу́; 2, ծովգ. ծածուկ սարքած ականները (լաղմանները) որսնելով գտնել. **-ся** կր. որսացուել. սպառուել։

Вы‖лазить (-жу -зятъ) ն. խուզարկել, որոնել. всѣ углы́ вы́лазилъ; **-ла́зить** (-жу -зятъ) չ. ռմկ. տ. Вылѣза́ть; **-лазка** ի. 1, գէշի դուրս յարձակում, գրոհ, գրոյթ տալը (պաշարեալների). сдѣ́лать си́льную в—у; 2,* յարձակում, կծու խօսք, վիրաւորանք. **-(вы́)ла́зный** ած. դուրս գալու, ելնելու. вы́лазная кали́тка; ռզմ. ամրոցի պատնէշի մէջ դռնակ, որից յարձակում են գործում. вы́лазная ша́хта լեռնգ. այն անցքը, որով բանուորները հանքի բովից դուրս են գալիս. **-лазъ** ա. 1, պատի մէջ (ցածր կամ ծածուկ) ծակ, անց, որով դուրս են գալիս. 2, հնց. ապատանք, ճանապարհ։

Вы‖лакиро́вывать, -лакировать (-рую -ютъ) ն. լաքայ քսել, լաքայով ծածկել։

Вы‖ла́мываніе չ. 1, կտրելով հանելը. 2, կոտրելով առնելը, շահելը. 3, խախտելը, դուրս գցելը (անդամի). **-ла́мывать, -ломать, -ломить** 1, կոտրելով, խորտակելով հանել, շորթել. в. плиту́; в. ворота́; 2, կտրելով շահել, ստանալ. в. себѣ трость изъ бамбу́ковъ; 3, խախտել դուրս գցել (անդամի խաղը). в. ру́ку, но́гу; **-ся** 1, կր. կոտրուելով հանուել, շորթուել. ка́мни выла́мываются ра́зными ору́діями; 2, անդր. կոտրուել, կոտրտուել, ընդուել. зу́бья у гре́бня вы́ломились.

Вы‖ла́щиваніе չ. փայլ տալը, պսպղացնելը. **-ла́щивать, -лощить** ն. փայլ տալ, փայլեցնել, պսպղացնել. в. полотно́ стекло́мъ; в. рогъ хвощо́мъ; **-ся** կր. պսպղացնուել, փայլ ստանալ. крашени́на хорошо́ вы́лощилась.

Вы́‖лганный բյ. ած. կեղծուպատիր ճանապարհներով ստացած, շահած. в—ая во́тчина անց. քսութեամբ ստացած հողաբաժին. **-лгать** (-лгу -гутъ) տ. Вылыгать.

Вы‖лега́ть, -лечь չ. շուռ գալ, պառկել (արտի մասին). **-лега́ться** տ. Выле́живаться 4; **-леглый** ած. շուռ եկած, պառկած (արտ, խոտհարք)։

Вы‖легчить (-чу -чатъ) տ. Легчи́ть 3; **-лежалый** ած. նստած, երկար ժամանակ մնացած [ուտելի և լուացած կամ վառացած]. вы́лежалыя сига́ры вкуснѣ́е и арома́тнѣе свѣ́жихъ; **-лежать** (-жу -жатъ) 1, չ. երկար ժամանակ պառկել, պառկած անցկացնել. вы́лежалъ шесть недѣ́ль въ горя́чкѣ; 2, ն. երան համար նստած, ձեռքերը ծալած շահել, վաստակել. онъ вы́лежалъ на боку́ награ́ду; **-ся** տ. Вылёживаться; **-лёживать** ն. սկլ. գործծ. տ. Вы́лежать 2; **-лёживаться, -лежаться** անդր. 1, երկար մնալուց համը, հոտը կամ գոյնը կորցնել, փչանալ. 2, երկար մնալով հասունանալ, շորանալ, համ հոտ ձեռք բերել. я́блоки, сига́ры должны́ в.; 3, (շարադրութեանց մասին) գրած, պատրաստ մի առ ժամանակ մնալ, որից աչքի անցկացնելու համար. 4, պառկած մնալով բոլորովին հանգստանալ, յոգնածութիւնը մոռանալ. 5, վերստանալ իր նախկին գոյնը, երանգը. голубо́е пла́тье вы́блекшее вы́лежалось.

Вы́‖лелѣять 1, տ. Лелѣ́ять; 2, գրգելով, գըգուելով սնուցանել, մեծացնել. **-лестить** (-щу -стятъ), **ся** տ. Вылеща́ть, ся և Вылёщивать, ся.

Вы‖лета́ніе չ. դուրս թռչելը, դուրս փախչելը. **-лета́ть, -летѣть** չ. դուրս թռչել, դուրս փախչել. пти́ца вы́летѣла изъ клѣ́тки, изъ-за куста́; *в. въ трубу́ սնանկանալ, անանկանալ. в. изъ головы́ մտքից ընկնել. вы́летѣло ядро́ изъ пу́шки; **-летъ** ա. 1, դուրս թռչելը. в. молоды́хъ птицъ изъ гнѣ́зда; 2, թռիչք, թռչողութիւն. ядро́ на в—ѣ գնդակը վայր ընկնելու վրայ է. на в. տալով միջից անցած. пу́ля прошла́ на в.; **-летѣть** (-лечу -тятъ) տ. Вылета́ть.

Вы́лечь (անց. вы́легъ; -гла, о) տ. Вылега́ть.

Вы‖леща́ть, -лестить ն. շողոքորթելով կորզել, ստանալ. онъ вы́лестилъ у меня рѣ́дкую моне́ту; **-ся** կր. շողոքորթութեամբ կորզուել, ստացուել. **-лёщиваніе** չ. շողոքորթելով ստանալը, կորզելը. **-лёщивать, ся** տ. Вылеща́ть, ся.

Вы‖лива́ніе չ. 1, դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, արուեստ. ձուլելը, ածելը. в. распла́вленнаго мета́лла въ фо́рмы; **-лива́ть, -лить** ն. 1, դուրս ածել, դուրս թափել. в. во́ду изъ бо́чки; *в. своё весе́лье въ зву́ки իր ուրախութիւնը երգով, հնչիւններով արտայայտել. 2, ձուլել, ածել. в. ко́локолъ; пу́шку; 3,* су́сликовъ, хомяко́въ — բունը ջուր ածելով դուրս հանել, խրկել. **-ся** 1, անդր. դուրս թափուել, արտահոսել. вино вы́лилось изъ буты́лки; рѣки вылива́ются изъ берего́въ; э́ти строки́ *вы́лились изъ души́ այս տողերը հոգուց են բղխել. 2, կր. ձուլուել, ածուել. ко́локолъ хорошо́ вы́лился; **-ливка** ի. ածելը, ձուլելը. в. ста́ли въ фо́рмы.

Вы́‖лизанный բյ. ած. լիզած, լիզելով հանած, մաքրած. в. рису́нокъ սրբուած, խնամք, անկենդան նկար. **-ли́зываніе** չ. լիզելը, լիզելով հանելը, մաքրելը. **-ли́зывать, -лизать** ն. լիզելով մաքրել, հանել. в. таре́лку; в. соръ изъ гла́за; **-ся** կր. լիզելով մաքրուել, հանուել.

Вы‖ли́ниваніе չ. 1, կաշին կամ փետուրը փոխելը, ձգելը. 2, խունանալը, գոյնը ձգելը. **-ли́нивать, -линять** չ. 1, կաշին կամ փետուրը փոխել, ձգել. թափել (մազը, բուրդը, փետուրը). 2, խունանալ, գոյնը ձգել, կորցնել. ткань вы́линяла; **-линялый** ած. ընկած, թափուած. в—ые пе́рья; 2, խունացած, գոյնը ձգած. в. воротни́къ.

Вы́‖литчикъ ա. բանուոր մի թղթի գործարան-

ներում. -литый էջ. ած. 1, ածած, ձուլած. 2.* խիստ նման. онъ—вы́литый оте́цъ նա հայրն ինքն է, հօր քթիցն է թռել. -лить (-лью -ютъ), ся ա. Выливáть, ся.

Вы́||лицевать (-цую -ютъ) ն. 1, երեսը շինել, յօրինել. в. стѣну; 2, յղկել, կոկել, մաքրել. 3, շուռ տալ. в. пла́тье.

Вы́ловить (-влю -вятъ), ся ա. Выла́вливать, ся.

Вы́ложить (-жу -жатъ) ա. Выкла́дывать.

Вы́локать ա. Лока́ть.

Вы́||ломать, ся, -ломить (-млю -мятъ), ся ա. Выла́мывать, ся; -ломка ի. -ломъ ա. 1, դուրս հանելը, քանդելը. 2, կոտրելով, խորտակելով հանելը, շորթելը. 3, խախտելը, դուրս գցելը (անդամը):

Вы́лощить (-щу -щатъ), ся ա. Лощи́ть, ся և Выла́щивать, ся.

Вы́||лудить (-жу -дятъ), ся ա. Луди́ть, ся և Вылу́живать, ся; -лудка ի. -лу́живаніе չ. կլայեկելը. -лу́живать, -лудить ն. անագել, կլայեկել 'կլեկել'. в. мѣдную посу́ду; -ся էր. կլայեկուիլ:

Вы́лукавить (-влю -витъ) ն. խորամանկութեամբ ձեռք բերել, ստանալ, կորզել:

Вы||лупа́ніе չ. կեղեւից, ընից հանելը, կճեպելը, կլպելը, մաքրելը. -лупа́ть, -лупить ն. կեղեւից, ընից հանել, կճեպել, փոճոկել, կլպել, մաքրել. *вы́лупить глаза́ ռմկ. աչքերը չռել, դուրս ցցել. -ся անդր. 1, կեղեւը, կճեպը գցել, վայր գցել, կեղեւից, ընից, պատեանից դուրս գալ. 2, ձուից դուրս գալ. цыпля́та вылупа́ются; 3, էր. կեղեւից, պատեանից հանուիլ, փոճոկուիլ, կճեպուիլ, կլպուիլ. -лупить (-плю -пятъ), ся ա. Вылупа́ть, ся և Вылупля́ть, ся; -лупка ի. 1, կեղեւը, պատեանը ձգելը, կեղեւից, պատեանից դուրս գալը. в. орѣховъ; в. цыпля́тъ ճուտերի ձուից դուրս գալը. -лу́пливаніе, -лупливать, ся, -лупля́ть, ся ա. Вылупа́ніе, -па́ть, ся; -лупокъ, пка ա. հէնց նոր ձուից դուրս եկած ճուտիկ. ռմկ. մանկիկ:

Вы||луща́ть, -лущить ն. 1, կճպել, կճեպը հանել, փոճոկել. в. горо́хъ; 2, վիրբ. առանձին եղանակով խաղից ոսկրը հանել. -ся 1, անդր. կճեպը, կեղեւը ձգել, դուրս գալ, спѣ́лые орѣ́хи иногда́ са́ми собо́ю вылуща́ются; 2, էր. կըճպուիլ, փոճոկուիլ, կլպուիլ. -(вы́)лущéніе չ. 1, կճեպը. կեղեւը, պատիճը հանելը. 2, վիրբ. Luxatio, ոսկրահանութիւն (աչքից). -лу́щиваніе ա. Вылуще́ніе; -лу́щивать, ся, -лущить (-щу -щатъ), ся ա. Вылуща́ть, ся.

Вы||лыга́ніе չ. կեղծ ու պատիր ճանապարհով, քսութեամբ շահելը, ստանալը. -лыга́ть, -лгать ն. ռմկ. կեղծ ու պատիր ճանապարհով, քսութեամբ ստանալ, շահել, ձեռք բերել. -лыжный ած. ռմկ. կեղծ ու պատիր միջոցներով, խաբեբայութեամբ ստացած, շահած:

Вы́||лысить (-шу -сятъ) ն. ճաղատ դարձնել. в. кому́ го́лову մէկի գլուխն ածիլել, սափրել. -ся անդր. 1, իր գլուխն ածիլել, սափրել. 2, իր գլխի մազերն յետ սանտրելով, գլխի ճաղատութիւնը ծածկել. -лисѣть չ. ճաղատ դառնալ, գլխի, գագաթի մազերից զրկուիլ, հերատուիլ:

Вы́льце չ. բս. Ipomaea purpurea. ձագարախոտ (պատատուկներից):

Вы||лѣза́ніе չ. 1, դուրս գալը. 2, թափուիլը (մազերի). -лѣза́ть, -лѣзть չ. 1, դուրս գալ, դուրս ելնել. в. изъ я́мы; *вы́лѣзть въ лю́ди ռմկ. մարդ դառնալ. 2, ընկնիլ, թափուիլ, 'վայր գալ'. во́лосы вылѣза́ютъ по́слѣ горя́чки; весь мѣхъ вы́лѣзъ; -лѣзлый ած. թափուած (մազի, բրդի մասին). -лѣзть (-лѣзу -зутъ; անց. вы́лѣзъ, -зла, о) ա. Вылѣза́ть.

Вы́||лѣпить (-плю -пятъ), ся ա. Вылѣпля́ть. ся և Вылѣпливать, ся; -лѣпка ի. -лѣ́пливаніе չ. կաղապարելը, շինելը, յօրինելը (մոմից, կաւից, դաճից եւն). -лѣ́пливать, -лѣпить ն. կաղապարել, ծեփելով շինել, յօրինել. в. изображе́ніе изъ гли́ны, изъ во́ску; -ся 1, էր. կաղապարուիլ, շինուիլ, յօրինուիլ (մոմից, կաւից, դաճից եւն). 2,* անդր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ապականուիլ. вы́лѣпился въ грязь, въ кра́ску; -лѣпля́ть, ся ա. Вылѣпливать, ся; -лѣпокъ, пка ա. մոմից, կաւից, դաճից եւն կաղապարած իր, առարկայ:

Вы||лѣ́чиваніе չ. բուժելը, բժշկելը. -лѣ́чивать, -лѣчить ն. բուժել, բժշկել, առողջացնել. в. больно́го отъ лихора́дки; -ся 1, անդր. բժշկուիլ, ապաքինուիլ, առողջանալ. онъ соверше́нно вы́лѣчился; *թողնել մոլորութիւնը, մոլութիւնը, զառամիլ, հեռանալ մոլորութիւնից, վատ սովորութիւնից. в. отъ любви́ ազատուիլ սիրատոչորութիւնից. 2, էր. բժշկուիլ, ապաքինուիլ. -лѣчить (-чу -чатъ), ся ա, Лѣчи́ть, ся և Вылѣ́чивать, ся; -лѣчка ի. բուժելը, բժշկելը. за в—у до́ктору запла́чено.

Вы́||ляпать ն. 1, վատ, անճոռնի կերպով կաղապարել, յօրինել, շինել. 2,* առանց ծածկելու, առանց քաշուելու երեսին տալ, յայտնել:

Вы||ма́жживать, -ма́зживать, -мозжить ն. աշխատել ձեռք բերել, ժառել, աղաչել. պաղատել, աղերսել:

Вы́||мазать (-жу -жутъ), ся ա. Вымáзывать. ся; -мазка ի. -ма́зываніе չ. 1, գեղելը, ներկելը, ծեփելը. 2, եղելը, իւղ, ճարպ քսելը. -ма́зывать. -мазать ն. 1, գեղել, ներկել, ծեփել, բսել (գր.). в. кро́влю кра́скою; 2, իւղ, ճարպ քսել, եղել, նաւթել. в. грудь ко́зьимъ са́ломъ; 3, բոլոր գեղը, ներկը, իւղը սպառել. онъ вы́мазалъ цѣ́лую баклагу́ дёгтя; 4,* մէկին սեւացնել, մէկի բարի անունը բծաւորել, աղտոտել, մէկի վարկը ձգել. в. гря́зью; -ся 1, անդր. գեղուիլ, ներկուիլ, շպարուիլ. 2, էր. գեղուիլ, ներկուիլ, ծեփուիլ. 3, էր. եղուիլ, նաւթուիլ:

Вы||ма́кивать, -макать ն. 1, թաթախելով շինել, յօրինել, պատրաստել. ско́лько сего́дня вы́макалъ свѣче́й? 2, թաթախելով սպառել. в. всѣ черни́ла; -макла́чивать, -маклачить (-чу -чатъ) ն. խաբեբայութեամբ, աչքակապութեամբ ստանալ, շահել:

Вы||малёвываніе չ. անճոռնի, անճաշակ կերպով նկարելը. -малёвывать, -малевать (-люю -ютъ) ն. անճոռնի, անճաշակ կերպով նկարել. я́рко вы́малевалъ свой забо́ръ; -ся էր. անճոռնի, անճաշակ կերպով նկարուիլ:

Вы||ма́ливаніе չ. աղաչելով, պաղատելով ստանալը. -ма́ливать, -молить ն. աղաչելով, պաղատելով ստանալ. наси́лу вы́молилъ себѣ́ уголо́къ: -ся էր. աղաչանքով, պաղատանքով ստացուիլ, ժառուիլ. ми́лостыня и слеза́ми не всегда́ вымáливается.

Вы||ма́лываніе չ. 1, աղալը (որոշ չափով). 2, աղալով գաղելը, վատնելը. -ма́лывать, -молоть ն. 1, աղալով որոշ չափ ալիւր ստանալ].

изъ осьми́ны ржи вы́мололъ полторы́ осьми́ны муки́; 2, *աղալով գալել, վաստակել, աշխատել.* вы́мололъ въ су́тки полти́ну. 3, *ռմկ. ‘դուրս տալ‘, անդդուշութեամբ յայտնել.* вы́мололъ всю подного́тную; -ся 1, *անդր. շատ աղալուց ըխտնալ, փչանալ, մաշուիլ.* жерново́й ка́мень вы́мололся; 2, *կր. աղացուիլ.* на ме́льницѣ вы́малывается ежедне́вно 20 четверте́й ржи; изъ четверика́ ржи вы́малывается пудъ муки́ *մի չետվերիկ հաճարից մի պուդ ալիւր է դուրս գալիս։*

Вы||ма́нивание *չ. խայծով և այլ խաբուսիկ միջոցներով հրապուրելով դուրս բերելը, գրաւելը.* 2, *շահելը, ստանալը (խորամանկութեամբ, շողոքորթելով).* **-ма́нивать, -манить** (-ню -нятъ) *ն.* 1, *խայծով և այլ խաբուսիկ միջոցներով հրապուրելով դուրս բերել, գրաւել.* в. медвѣ́дя изъ берло́ги; 2, *խորամանկութեամբ, խաբեբայութեամբ կամ շողոքորթելով կորզել, ստանալ, շահել.* вы́манилъ у него́ всѣ де́ньги; **-ся** *կր.* 1, *խորամանկութեամբ, հրապուրանքով դուրս բերուիլ.* 2, *խորամանկութեամբ, խաբեբայութեամբ կորզուիլ, ստացուիլ.* **-манка** *ի. տ.* Выма́нивание.

Вы́марать, ся *տ.* Выма̀рывать, ся.

Вы||ма́ривание *չ. սպանելը, կոտորելը, ջնջելը.* **սովալլուկ անելը.* **-ма́ривать, -морить** *ն.* 1, *ոչնչացնել, ջնջել, բնաջինջ անել, կոտորել, սպանել (սովով, ցրտով ևն).* осаждённыхъ вы́морили го́лодомъ *պաշարուածներին սովալլուկ, սովամահ արին.* в. тарака́новъ; 2,* *քաղցեցնել, վատ կերակրել, քաղցած թողնել.* **-ся** *կր. ջնջուիլ, բնաջինջ անուիլ, կոտորուիլ, սովալլուկ, սովամահ արուիլ։*

Вы||марка *ի.* **-ма́рывание** *չ.* 1, *կեղտոտելը.* 2, *ջնջելը (գրածի).* **-ма́рывать, -марать** *ն.* 1, *կեղտոտել, աղտոտել.* в. пла́тье черни́лами; 2, *ջնջել, ոչնչացնել (գրածը).* в. статью́ изъ сочине́нія; **-ся** *անդր. և կր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ապականուիլ.* в. дёгтемъ.

Вы||ма́сливание *չ. իւղոտելը, կեղտոտելը.* **-ма́сливать, -маслить** (-лю -лятъ) *ն. իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել.* в. пла̀тье; **-ся** *անդր. և կր. իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, կեղտոտուիլ.* онъ весь вы́маслился.

Вы||матерѣть, -маторѣть *չ. կատարելապէս հասնել, արբունքի հասնել։* [bracketed turnover: *սունանալ, արբունքի հասնել։*]

Вы||ма́тывание *չ.* 1, *յետ կծկելը, կծկելով յետ անելը.* 2, *այսպիսով գալելը, աշխատելը.* 3,* *իմանալը, տեղեկանալը.* 4, *վաստակեցնելը, սպանելը.* 5, *վատնելը.* **-ма́тывать, вы́мотать** *ն.* 1, *յետ կծկել, կծկելով յետ անել, վերցնել.* 2, *յետ կծկելով գալել, աշխատել.* 3,* *իմանալ, տեղեկանալ.* я изъ него́ всё вы́мотаю; 4,* *քշելով տանջել, վաստակեցնել, սպանել.* ло́шадь вы́мотана; онъ мнѣ всю ду́шу вы́моталъ *հոգիս հանեց նա.* 5, *վատնել.* онъ вы́моталъ всё своё имѣ́ніе; **-ся** *կր. յետ կծկուիլ, կծկուելով աշխատուիլ. իմացուիլ. տանջուիլ, չարչարուիլ, վատնուիլ։*

Вы||ма́хивать, -махать, -махнуть *ն.* 1, *թափ տալ, թափ տալով, թօթափելով դուրս ածել.* в. пыль изъ пла́тья; 2, *շատ շարժելուց թուլացնել, տկարացնել.* броса́я ка̀мни, вы́махалъ ру́ку; го́лубь вы́махалъ кры́лья отъ до́лгаго лета́нія; **-ся** 1, *շատ շարժուելուց թուլանալ.* я до того́ маха́лъ, что у меня́ вы́махалась рука́; *ռմկ. դադրիլ, վաստակիլ, ‘բէզարիլ‘.* ло́шадь совсѣ́мъ вымахалась; 2, *կր. թափ տրուիլ, թօթափուիլ. թուլացնուիլ։*

Вы||ма́чивание *չ.* 1, *թացելը, թրջելը.* 2, *թրմելը, թացելով փափկացնելը, պատրաստելը, շինելը.* **-ма́чивать, -мочить** *ն.* 1, *թացել, թրջել.* дождь всего́ меня́ вы́мочилъ; 2, *թրմել, թացելով շինել, պատրաստել (օր. աղայլին, վերնատակար բաղադրութիւնները հեռացնելով). թացելով փափկացնել, կակղացնել.* в. ко́жи; в. коренну́ю ры́бу *սառեցրած ձուկը փոքր ինչ աղահանել, աղից մաքրել.* **-ся** 1, *անդր. թրջուիլ, թացուիլ.* весь вы́мочился на дождѣ́; 2, *մխել, շուել.* 3, *կր. պատրաստուիլ (թրջուելով), փափկանալ, կակղիլ.* солони́на хорошо́ вы́мочилась.

Выма́щи||вание *չ. սալայատակելը, քարելը, խճելը, տախտակելը.* **-вать, вы́мостить** *ն. սալայատակել, քարել, խճել, տախտակել.* в. у́лицу торца́ми; в. доро́гу ка́мнемъ; **-ся** *կր. սալայատակուիլ, քարուիլ, խճուիլ, տախտակուիլ։*

Вымбо́вка *ի.* (*հոլ.*) *ծովգ. լծակ, որով խարիսխահան ճախարակը* (шпиль) *պտտեցնում են։*

Вы||межевать (-жую -ютъ), **ся** *տ.* Вымежёвывать, ся; **-межевка** *ի.* **-межёвывание** *չ. հողաբաժինը մի կալուածքից կտրելը և միւսին կցելը.* **-межёвывать, -межевать** *ն. հողաբաժինը մի կալուածքից կտրելով միւսին տալ, միւսի հետ կցել.* в. зе́мли въ казённое вѣ́домство; **-ся** *կր. մի կալուածքից կտրուելով միւսի հետ կցուիլ։*

Вы́мелькнуть *չ. յանկարծ երևան գալ, երևալ, յայտնուիլ։*

Вы́мелѣть *չ. բոլորովին բարակել, նուազել, ծանծաղանալ (գետի, լճի մասին)։*

Вымену́ха *ի. բս.* Viola hirta, *կոշտատերև մանուշակը։*

Вы́мереть (-мру -мрутъ; *անց.* вы́меръ -рла, о) *տ.* Вымира́ть.

Вы||мерза́ние *չ.* 1, *սառչելը, սառուց կտրուիլը.* 2, *ցրտատար լինելը.* **-мерза́ть, -мерзнуть** *չ.* 1, *սառչիլ, պաղիլ, սառուց կտրուիլ.* вода́ въ пру́дѣ вы́мерзла до дна; пи́во вы́мерзло; 2, *ցրտատար լինել.* въ жесто́кую зи́му вымерза́етъ мно́го дере́вьевъ; **-мерзлый** *ած.* 1, *սառած, սառուց կտրուած.* в—ое пи́во; 2, *ցրտատար, ցրտահար.* в. кустъ; **-мерзнуть** (-мерзъ, -зла, о) *տ.* Вымерза́ть.

Вы||мерлый *ած.* **-мершій** *էյ. ած. հանգած, մարած, անճետ եղած.* в. родъ.

Вы||мести (-мету -тутъ; *անց.* вы́мелъ, -ла, о), **-местись** *տ.* Вымета́ть, ся.

Вы́местить (-щу -стятъ), **ся** *տ.* Вымеща́ть, ся.

Вы||мета́ние *չ. աւլելը, աւել քաշելով սրբելը, մաքրելը.* **-мета́ть, -мести** *ն. աւլել, աւել քաշելով սրբել, մաքրել.* в. соръ изъ поко́я; в. ко́мнату; **-метать** *տ.* Вымётывать; **-мета́ться, -местись** *կր. աւլուիլ, աւլով սրբուիլ, մաքրուիլ, դուրս ածուիլ.* соръ вымета̀ется вонъ; **-метаться** *տ.* Вымётываться; **-метка** *ի.* 1, *տ.* Вымётывание; 2, *շորի վերայ նաշխի, նկարի տեղը նըշանակելը.* 3, *կոճակների ծակերի կամ շորի եզերքը կարելը.* 4, *հաշուելը, համարելը, ‘գցելը‘.* в. на счётахъ; 5, *տ.* Вы́мѣтка; **-метки** *տ. յ.* 1, *աւլուածք, աւլած, աւլով հաւաքած աղբ.* 2, *բշտիկներ, խոցեր, դուրս տուած տեղեր կաշուի տակ.* **-метно́й** кряжъ *ուղիղ քշած, գլխացկուն և ընտիր գերան.* **-метнуть, ся** *տ.* Вымёты-

вать, ся 1; **-метчикъ** ա. բանուոր մի թղթի գործարանում. **-метъ** ա. ալած դէն ձգած բան. **-мётываніе** չ. 1, դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, կարելը. 3, հաշուելը. 4, դուրս տալը, յայտնուելը. **-мётывать** ն. 1, (вы́метать, -тнуть) դուրս ածել, դուրս թափել, դուրս շպրտել. в. каме́нья изъ ба́рки; *в. ружьёмъ հրացանով այլ և այլ շարժումներ, այլ և այլ վարժութիւններ անել. 2, (вы́метать) կարել (կոճակների, թելերի համար կտրած տեղերը, զգեստի եզերքը եւն). в. пе́тли у пла́тья; 3, հաշուել, համարել, 'գցել'. в. на счётахъ; 4, չ. դէմչ. 'դուրս տալ', երևալ, յայտնուել. у него́ вы́метало на лицѣ́ и на рука̀хъ նորա երեսն և ձեռքերը դուրս են տուել. **-мётываться** 1, տ. Вы-бра́сываться 2; 2. (вы́метаться, -тнуться) 'վայր ալ', լակոտներ ձգել. су́ка вы́металась քածը 'վայր է տուել', լակոտներ է ձգել. 3. բացուել, դուրս գալ, ծաղկել. листо̀чки уже́ вы-мётываются; 4, չզ. դուրս ածուել, դուրս թափուել. 5,* չզ. (вы́метаться) կարուել. пе́тли вы-мётываются.

Вы́мечко չ. 1, նւզ. տ. Вы́мя; 2, բս. Orchis maculata, բծաւոր խոլորձ։

Вымеща́ть, -мéстить ն. что на (въ) комъ-ли́-бо վրէժխնդիր լինել, բարկութիւնը մէկի վերայ թափել. **-ся** չզ. լուծուել (վրէժի մասին), թափուել մէկի վերայ (բարկութեան մասին)։

Вы‖мина́ніе չ. 1, կակղացնելը, փափկացնելը. 2, կխճորելը, ոտնատակ անելը. **-мина́ть, -мять** ն. 1, կակղացնել, փափկացնել (ճմլելով, տրորելով). в. гли́ну, пеньку́, шку́ру; 2, տրորել, կխճորել, ոտնատակ անել. ло́шади вы́мяли весь лугъ; **-ся** չզ. տրորուել, շաղախուել. гли́на не ско́ро выминáется; **-минка** ի. տ. Выминáніе; вы́минки յ. տրորած, 'աղաղած' բանի մնացորդը։

Вы‖мира́ніе չ. անհետ լինելը, հանգչելը, մարելը. **-мира́ть, -мереть** չ. անհետ լինել, ապրուստն մեռնել, վերջանալ, մարել, հանգչել. въ э́томъ дому́ всѣ лю́ди вы́мерли; э́тотъ знамени́тый родъ совсѣ́мъ вы́меръ.

Вы́‖мистая ած. մեծ կրծով, կաթնաշատ. в. коро́ва; **-мище** յեճլ. տ. Вы́мя.

Вы́мкнуть տ. Вымыка́ть II.

Вы́‖мну տ. Вы́мнуть և Вы́мять; **-мнуть, -мнѣть,** зав—, չ. ռմկ. կրծակալել, կուրծը կաթնով լցնել. коро́ва завы́мнѣла.

Вы‖мога́ніе չ. ղօռով կամ ժանրով կորզելը, առանալը, կեղեքելը. **-мога́тель** ա. **-мога́тельница** ի. ղօռով կամ ժանրով առացող, կորզող այր, կին. կեղեքիչ. **-мога́тельство** չ. հարստահարութիւն, կեղեքում. **-мога́ть, -мочь** ն. что у кого́ ղօռով կամ ժանրով, 'երես վայր բերելով' ստանալ, կորզել, շորթել. в. согла́сіе, призна̀ніе; в. у кого́ де́ньги.

Вы́мозжить (-жу -жатъ) տ. Вымаѐзживать.

Вы́моина ի. ջրի փոս։

Вы‖мока́ніе չ. 1, թացուելը, թրջուելը, ջուր կարելը. 2, թրմելը, թրջուելով ապառութիւնը, թթուութիւնը, կծուութիւնն եւն կորցնելը. **-мо-ка́ть, -мокнуть** չ. 1, թացուել, թրջուել, ջուր կարել. весь вы́мокъ отъ дождя́; 2, թրմել, թրջուած մնալով կորցնել ապառութիւնը, թթուութիւնը, կծուութիւնն եւն. солони́на вы́мокла; я́блоки вы́мокли; 3, թրջուելով կակղել, փափկանալ. лёнъ, пенька́ вы́мокли; 4, ջրից, թացութիւնից փտել, հատել, փչանալ, ոչնչանալ. о́зими э́тотъ годъ кой-гдѣ́ вы́мокли; **-мок-лый** ած. 1, թացուած, թրջուած, թրմած. 2, թրմելուց ապառուած, թթուութիւնը, կծուութիւնը կորցրած, կակղած, փափկացած. **-мо-кнуть** (անց. вы́мокъ, -кла, о) տ. Вымока́ть.

Вы‖мола́чиваніе չ. կա(լ)սելը. **-мола́чивать, -мо-лотить** ն. 1, կա(լ)սել. 2, կա(լ)սելով դադել, աշխատել, վաստակել. **-ся** չզ. կա(լ)սուել։

Вы́‖молвить (-влю -вятъ) ն. ռմկ. 1, ասել, արտասանել. 2, պայմանաւորուելիս պահանջել. вы́молвилъ онъ пла́ту за трои́хъ երեք մարդու վարձ, 'հախ', պահանջեց. **-моленецъ, нца** ա. **-моленка** ի. Աստծուց խնդրած, աղերսած պատակ, ուստր, դուստր. **-молить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Вымоля́ть, ся և Выма̀ливать, ся.

Вы́‖молотить (-чу -тятъ), **ся** տ. Вымола̀чивать, ся; **-молотка** ի. կա(լ)սել պրծնելը. вы́молотки յ. 1, կալից մնացած աղբը, 'բոզատը', մըղեղը, խղուսը. 2, կա(լ)սած հացահատիկի մի մասը, որ իբրև վարձատրութիւն տալիս են կա(լ)սողին. **-молотъ** ա. 1, տ. Вы́молотка; 2, տ. Умоло́тъ; **-молоть** (-мелю -лютъ), **ся** տ. Выма́лывать, ся; **-молъ** ա. որոշ ժամանակամիջոցում կամ որոշ քանակութեամբ հացահատիկից աղացած ալիւրը. ско́лько у васъ в—а въ су́тки?

Вымоля́ть, ся տ. Выма́ливать, ся.

Вы‖мора́живаніе չ. սառցնելը, սառցնելով մաքրելը. սառցնելով կոտորելը, ջնջելը. **-мора́жи-вать, -морозить** ն. 1, սառցնել. в. вино́, пи́во; в. бѣльё ճերմակեղէնը ցուրտ ժամանակ դուրսը փռելով չորացնել. 2, ցրտի միջոցաւ մաքրել, ախտահանել. в. поко́и; 3, ցրտի միջոցաւ ջնջել, ոչնչացնել, կոտորել. в. тарака̀новъ въ поко́яхъ; **-ся** չզ. 1, սառցնուել. 2, սառցնուելով մաքրուել, ախտահանուել. 3, կոտորուել, ջնջուել (ցրտի միջոցաւ)։

Вы́морить (-рю -рятъ), **ся** տ. Выма́риватъ, ся.

Вы́‖морозить (-жу -зятъ), **ся** տ. Вымора́жи-вать, ся; **-морозокъ зка** ա. ցրտատար, ցրտահար բոյս. вы́морозки յ. ոգելից ըմպելիքներ, որոնց ջրային մասերը սառել են, ուստի որանք աւելի են թնդացել են. ви́нные, пив-ные в.

Вы́‖мороченный ած. անժառանգ մնացած. в—ое имѣ́ніе; **-моръ** ա. մահացնելը, սպանելը, կոտորելը։

Вы́‖мостить (-щу -стятъ), **ся** տ. Выма̀щивать, ся: **-мостка** ի. քարելը, խճելը, տախտակելը. **-мо-тать, ся** տ. Выма́тывать, ся; **-мочить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Выма́чивать, ся, **-мочка** ի. 1, տ. Выма̀-чиваніе; 2, արտերի մէջ խոնաւութիւնից փչացած, փտած տեղ. на поля́хъ мно́го вы́мочекъ.

Вы́мочь (-могу -гутъ; անց. вы́могъ -гла, о) տ. Вымога́ть.

Вы́мою տ. Вы́мыть.

Вы́м‖пелфалъ ա. (հոլ.) ծովզ. վիմպելը բարձրացնելու, քաշելու պարան. **-пелъ** ա. (հոլ.) ծովզ. վիմպել (ժապաւէնաձև դրօշակ, որ ծովաշուի օգնում բարձրացնում, իսկ վերջում իջեցնում են). **-пельный** ած. վիմպելի, -յային։

Вы‖му́дривать, -мудрить (-рю -рятъ), **-мудря́ть** ն. ռմկ. հնարիմացութեամբ կամ խորամանկու-թեամբ շահել, ստանալ, ձեռք բերել. յօդուա-ծել հնարել, հնարք գտնել։

Вы‖мура́вливать, -**муравить** (-влю -вятъ) *ն. նաշխել, փայլանկել, պարգարել (կաւեղէնը)։*

Вы‖му́сливаніе *չ. թքոտելը. թացելով, թրջելով կեղտոտելը.* -**му́сливать**, -**муслить** (-лю -лятъ) *ն. ռմկ.* 1, *թքոտել, փչնքոտել.* 2, *թացելով, թրջելով աղտոտել, կեղտոտել.* смотри́, какъ ты вы́муслилъ свой сюрту́къ; -**ся** 1, *անդր. թքոտուիլ, փչնքոտուիլ.* оботри́ ребёнка; онъ весь вы́муслился; 2, *թաց բանով աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ.* 3, *չէզ. թքոտուիլ, փչնքոտուիլ, թացուելով աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ։*

Вы‖му́чиваніе *չ. զոռով, տանջելով շորթելը, կորզելը.* -**му́чивать**, -**мучить** (-чу -чатъ) *ն.* 1, что изъ (у) кого́ *զոռով, բռնանալով, տանջելով կամ աղերսելով ստանալ, շորթել, կորզել, դուրս քաշել.* вы́мучилъ у нея́ согла̀сіе на бракъ; 2, в. изъ себя́ сочине́ніе, мысль *մեծ ջանքով շարադրութիւն արտադրել, մի միտք ծնել.* 3, кого́ *մէկին տանջել, մէկի հոգին հանել չարաչար խնդրելով, աղերսելով.* -**ся** *չէզ. ստացուիլ, շորթուիլ, կորզուիլ (զոռով)։*

Вы́муштровать (-рую -руютъ) *ն. ռմկ. խստութեամբ կրթել, վարժել, հրահանգել։*

Вы́мчать (-мчу -мчатъ) *ն. արագապէս դուրս բերել, դուրս հանել, շորթել.* конь вы́мчалъ его́ изъ рѣки́; -**ся** *անդր. սլանալով դուրս գալ, դուրս թռչել։*

Вы́мшить (-мшу -мшатъ), **ся** *տ.* Мши́ть, ся.

Вы‖мыва́ніе *չ.* 1, *լուանալը.* 2, *հեղեղելը, ողողելը, փորելը, քանդելը.* -**мыва́ть**, -мыть *ն.* 1, *լուանալ.* в. бѣльё; в. го́лову, ру́ки; *вы́мыть кому́ го́лову *մէկին խստիւ յանդիմանել, «ներկել», շշպրել.* 2, *հեղեղել, ողողել, փորել, քանդել.* наводне́ніемъ вы́мыло бе́регъ; -**ся** 1, *անդր. լուացուիլ.* в. холо̀дною водо́ю; 2, *չէզ. ջրից դուրս ցցուիլ, դուրս թափուիլ. դուրս ածուիլ.* по берегу вымыва̀ются стари́нныя ве́щи; -**мывно́й** *ած. ջրից ողողուած, հեղեղուած, սրբուած.* в. овра̀гъ; в. песо́къ.

Вы‖мыка́ніе *չ. կտաւատի թելերի անօսրացումը.* -**мыкать** *ն.* I. 1, вы́мыка́ть *ն. կտաւատի թելերը անօսրացնել.* 2. вы́мыкать го́ре *ցաւը, վիշտը, կսկիծը տանել, կրել.* 3, *չ.* вы́мыкать по всѣму́ свѣ́ту *թափառել, ամբողջ աշխարհը շրջել.* II. вымыка́ть, -мкнуть *ն. ականջից հանել (գինդերի մասին).* в. се́рьгу изъ у́ха; -**ся** *չէզ. անօսրացնուիլ (կտաւատի թելերի մասին).*

Вы‖мы́ливаніе *չ.* 1, *սապնելը, օճառելը.* 2, *քափ-քրտինք կտրեցնելը.* -**мы́ливать**, -**мылить** (-лю -лятъ) *ն.* 1, *սապնել, օճառել.* в. бѣльё; 2, *(ձիու մասին) քափ-քրտինք կտրեցնել, փրփրեցնել.* уси́льною ѣздо́ю вы́мылилъ лошаде́й; *в. кому го́лову *մէկին յանդիմանել, շշպրել, «ներկել».* -**ся** *չէզ. սապնուիլ, օճառուիլ.* -**мылки**, ковъ *ա. յ.* և -локъ *ի. յ. սապնաջուր, սապնաջրի տիղմուցք։*

Вы‖мыселъ сла *տ.* Вы́мыслъ; -**мыслить** (-шлю -слятъ), **ся** *տ.* Вымышля́ть, ся; -**мыслъ** *ա. մտացածին, հնարովի բան, բարբաջանք, կեղծիք։*

Вы́мыть (-мою -ютъ), **ся** *տ.* Вымыва́ть, ся.

Вы‖мышле́ніе *չ.* 1, *հնարելը, գտնելը, ճարտարելը.* 2, *յերիւրելը.* -**мышленникъ** *ա.* 1, (вы́мышленница *ի.*) *հնարող, ճարտարող այր, կին.* 2, *հնց. ճարտարագէտ.* -**мышля́ть**, -мыслить *ն.* 1, *հնարել, ճարտարել, գտնել.* 2, *յերիւրել. ստել, կեղծել.* -**ся** *չէզ. հնարուիլ, յերիւրուիլ։*

Вы́мѣлить (-лю -лятъ) *ն. կաւճել, կաւճով սպիտակացնել։*

Вы‖мѣ́ниваніе *չ. փոխելը.* -**мѣ́нивать**, -**мѣнить** (-ню -нятъ), -мѣнять *ն. փոխել.* в. о́бразъ, свѣчу́ *եկղ. սուրբ պատկեր, մոմ գնել.* -**ся** *չէզ. փոխուիլ.* -**мѣнъ** *ա. փոխելը.* -**мѣня́ть**, **ся** *տ.* Вымѣнивать, ся.

Вы‖мѣ́риваніе *չ. չափելը.* -**мѣ́ривать**, -мѣрить *ն. չափել.* в. рожь, пшени́цу; в. по́ле; в. термо́метромъ температу́ру больно́го; -**ся** 1. *չէզ. չափուիլ.* глубина́ въ рѣка́хъ и моря́хъ вымѣ́ривается ло́томъ; 2, *անդր. չափուիլ.* в. съ кѣмъ-нибу́дь ро́стомъ; -**мѣрить** (-рю -рятъ) *ն. տ.* Вымѣря́ть, ся և Вымѣ́ривать, ся; -**мѣрокъ**, рка *ա. մնացորդ, չափելուց աւելորդ մնացածը.* в. поля, луга; -**мѣря́ть**, **ся** *տ.* Вымѣ́ривать, ся.

Вы́‖мѣсить (-шу -сятъ), **ся** *տ.* Вымѣ́шивать, ся I; -**мѣска** *ի.* -**мѣсъ** *ա. հունցել արծնելը։*

Вы́‖мѣтить (-чу -тятъ) *տ.* Вымѣча́ть; -**мѣтка** *ի. քաղուածք գրքից, ձեռագրից. ամփոփ. համառօտ հաշիւ.* -**мѣча́ть**, -мѣтить *ն.* 1, *նշանագրել, վրան նշան դնել.* в. платки́; 2, *քաղել, հանել (գրքից, ձեռագրից). թերթի ափին գրել, նկատել։*

Вы́‖мѣшать, **ся** *տ.* Вымѣ́шивать, ся II; -**мѣшиваніе** *չ. հունցելը.* -**мѣшивать** *ն.* I вымѣ́шивать, -мѣсить *ն. հունցել.* -**ся** *չէզ. հունցուիլ.* II. вымѣ́шивать, -мѣшать *խառնել, զանգել, շաղախել, թրել.* в. пивно́й зато́ръ; -**ся** *չէզ. խառնուիլ, զանգուիլ, շաղախուիլ, թրուիլ.* и́звесть вымѣ́шивается съ песко́мъ.

Вы́мя, мени *չ. կուրծ.* соба́чье, су́чье в. *բռ. կենդանիների մի տեսակ եղունգներ. խոտբ.* вымена́, вы́менъ *յ. բս.* Potentilla intermedia *միջնային մատնունին (հզօրի, աղպատ)։*

Вы‖мягчить (-чу -чатъ), **ся** *տ.* Мягчи́ть, ся; -**мяклый** *ած. թրմած, թացելով կակղացրած, փափկացրած։*

Вы́мять (-мну -мнутъ; *անց.* вы́мялъ -ла, о), **ся** *տ.* Выминать, ся.

Вы‖на́шивальщикъ *ա. որս. բազէակիր, բազէներին և նման որսորդներին վարժեցնող.* -**на́шиваніе** *չ.* 1, *դուրս տանելը, դուրս բերելը.* 2, *մաշելը (շորի, ոտնամանի).* -**на́шивать** *ն.* 1, *դուրս տանել, դուրս բերել (երեխան երբեմն).* вспотѣвшаго ребёнка нерѣдко вына́шивали на хо́лодъ, и оттого́ простуди́ли; 2, (выносить) *մաշել.* в. кафта́нъ, сапоги́; 3, *քարշելով դուրս հանել, դուրս բերել.* ло́шади мои́ вына́шивали экипа́жъ и не изъ тако́й гря́зи.—и не на таку́ю го́ру; 4, *որս. բազէներին և նման որսորդներին վարժեցնել, ընտելացնել որսի.* в. кре́чета, со́кола, я́стреба; 5, *դիեցնել, խնամել, մեծացնել (մանկանց).* я у нихъ вына́шиваю пя́таго; 6, в. въ утро́бѣ *արգանդում կրել.* -**на́шиваться**, -носиться 1, *անդր. մաշուիլ, հնանալ.* сукно̀ вына̀шивается; 2, *որս. վարժուիլ, ընտելանալ որսալու.* ло́вчія пти́цы вына́шиваются по заря́мъ; 3, *չէզ. դուրս տարուիլ, դուրս հանուիլ.* мѣха́ вына́шиваются лѣ́томъ на во́здухъ.

Вы́‖нести, -**несть** (-су -сутъ; *անց.* вы́несъ -сла, -сло), -**нестись** *տ.* Выноси́ть, ся.

Вы‖низать (-жу -жутъ), **ся** *տ.* Выни́зывать, ся; -**низка** *ի.* -**ни́зываніе** *չ. յեսուլը, շարելը.* -**ни́зывать**, -низать *ն. յեսուլ, շարել. ուլունքներ, մարգարիտներ շարելով զարդարել, մարգարտեցնել.*

в. жемчугомъ ризу на óбразъ; -ся չէ. զարդարուիլ, մարգարտազարդուիլ։

Вы‖никáніе չ. երեւալը, յայտնուիլը. -никáть, -никнуть (անց. вы́никъ -кла, о) չ. երեւալ, յայտնուիլ։

Вынимáніе չ. դուրս հանելը, դուրս քաշելը. -нимáть, -нять, -нуть ն. 1, դուրս քաշել, դուրս հանել, վերցնել. в. плáтье изъ сундукá; в. занóзу изъ ноги́; 2, բաց չափի կտրել (ձեւելիս). в. вóротъ въ рубáхѣ շապկի ճիտը կտրել, հանել. 3,* բռնել, ձերբակալել. в. бѣ́глаго; գրաւել, բռնել. в. изъ лáвки контрабáндные товáры; вы́нуть изъ обращéнія монéту стáраго чекáна, креди́тные билéты—շրջանառութիւնից հանել, ձգել. 4. եկղ. հացի միջից օրհնած մասը (նշխարը) հանել, վերցնել յարութեան կամ ՚ի յիշատակ մէկի. 5, в. жрéбій վիճակ հանել. -ся չէ. դուրս քաշուիլ, դուրս հանուիլ։

Выноси́ть (-шý -сятъ), -нести, -несть ն. 1, դուրս տանել, դուրս բերել. в. пожи́тки и́зъ дому; *не в. изъ избы́ сóру տանը կատարուած չարիքը, վէճը եւն տնից դուրս չտանել, դուրսը չպատմել. онъ вы́несъ всё, что мы говори́ли նա հրապարակ հանեց ամէնը, ինչ որ մենք խօսում էինք. в. верди́ктъ, пригóворъ իրաւ. դատավճիռ, դատակնիք հանել, կայացնել. раскричáлся, хоть святы́хъ вонъ выноси! սաստիկ կատաղաբար էր աղաղակում, գոռում. 2,* կրել, տանել, համբերել, հանդուրժել, դիմանալ. տոկալ. в. болѣ́знь, оперáцію; в. жаръ, хóлодъ; 3. ծովգ. քամու առաջ քաշել, պարզել (առագաստ). 4, դուրս բերել, դուրս հանել (նեղ դրութիւնից). лóшади завя́зли бы́ло съ повóзкою, но кореннáя вы́несла քիչ էր մնում, որ ձիաները սայլի հետ ցեխի մէջ թաղուէին, բայց միջնակ ձին դուրս հանեց. деся́тка вы́несла Թղթխ. տասնոցը տարաւ. 5, ֆիզ. ափ հանել, դուրս ձգել, դուրս նետել. брёвна вы́несло водóю на бéрегъ; 6,* выноси́ть гóлосомъ ձայն քաշել, ձայն պահել. 7, выноси́ть на поля́ рýкописи и́ли кни́ги примѣчáнія и́ли ссы́лки ձեռագրի կամ գրքի ափերին նկատողութիւններ, տաշքերութիւններ անել։

Вы́носить (-шу -сятъ), ся տ. Вынáшивать, ся 2.

Вы‖носи́ться (-ношýсь -нóсятся), -нестися 1, անդր. դուրս գալ, դուրս ելնել. в. отъ пожáру и́зъ дому; 2, չէ. դուրս տարուիլ, դուրս բերուիլ, դուրս կրուիլ. -носка ի. 1, դուրս տանելը, դուրս հանելը. 2, նկատողութիւն, ծանօթութիւն, դիտողութիւն (ձեռագրի տակ աստղանիշով կամ լուսանցքում). -нóсли́вый ած. տոկուն, դիմացկուն. в—ая лóшадь; -носнóй, -(вы́)нóсный ած. 1, դուրս բերելու ժամանակ գործածական. в. подсвѣ́чникъ въ цéркви; вы́носныя рѣ́чи բամբասանքներ, զրախօսութիւններ. выносный мѣхъ ամուր, դիմացկուն մորթի. выноснóй годъ առատ տարի выноснóй мáльчикъ կամ в ы н о с н ó й, óго ա. կառքի առջեւ ձիու վերայ նստած երեխան. в—áя лóшадь միմեանց յետեւից լծած ձիաներից առաջընթացը. 2, առաջ գցած, առաջ քաշած. в—ы́я лóшади թնդանօթին լծած ձիաների առաջին զոյգը. 3, պարզաբանող, մեկնական, բացատրական. вы́носная статья́; 4, в—áя бизáнь ծովգ. փոքրիկ նաւերի յետեւի մասում ժամանակաւոր կայմի վերայ առագաստ. -носóкъ, ска ա. 1, մաշած, հին շոր. 2, որս. վարժեցրած բազէ կամ այլ որսացող թռչուն. 3, պլանդակ, պըռ-տիկ հաւի ձու (որ հաւը դնում է ձուից կտրուելու ժամանակ). -носъ ա. 1, տ. Вы́носка 1; продáжа питéй на в. խմիչքների արտավաճառում. бери́ въ гóру на в. աշխատիր մի շնչում սար բարձրանալ. 2, ննջեցեալի յուղարկաւորութիւնը տնից եկեղեցի. быть на в—ѣ յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուիլ. 3, միմեանց յետեւից լծած ձիաների առաջին զոյգը. запря́чь на в. вороны́хъ սեւ ձիաներն առջեւից լծել. 4, առհանք (մնւղ. ջրաղացի նաւի). -ношéніе չ. դուրս տանելը, դուրս հանելը, դուրս բերելը. -ношенный ած. 1, մաշուած. в. плащъ; 2, վարժեցրած. в. сóколъ.

Вынтараты́ ժ. հակառակ, ներհակ, 'Թարս'. «да и всё въ дóмѣ в. пошлó».

Вы́нтрепъ տ. Стень-вы́нтрепъ.

Вы‖нуждáть, -нудить (-жу -дятъ) ն. 1, когó ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. 2, что у когó կամ отъ когó-либо զոռով, ստիպմամբ մէկից մի բան, մի խօսք դուրս քաշել, մէկին մի բան անել տալ. в. у когó-либо обѣщáніе, соглáсіе; -нуждéніе չ. ստիպելը, հարկադրելը, բռնադատելը. ստիպմամբ ստանալը, դուրս քաշելը։

Вы́нутіе չ. դուրս քաշելը, դուրս հանելը. -нуть, ся տ. Вынимáть, ся.

Вы‖ны́ривать -нырнуть չ. 1, ջրից դուրս գալ, դուրս լողալ. ýтка вы́нырнула изъ воды́; 2,* յանկարծ երեւալ. յայտնուիլ, երեւան գալ. 3,* ռմկ. նորից հրապարակ դուրս գալ, նորից ասպարէզում յայտնուիլ. этотъ писáка опя́ть вы́нырнулъ: -ныря́ніе չ. 1, ջրից դուրս գալը, դուրս լողալը. 2,* յանկարծ յայտնուիլը, երեւալը. երեւան գալը. -ныря́ть տ. Выны́ривать.

Вы‖нѣ́живаніе չ. զրգելը, գգուելը, զրգելով, գգուելով մեծացնելը. -нѣ́живать, -нѣ́жить (-жу -жатъ) ն. զրգել, գգուել, զրգելով, գգուելով մեծացնել. в. дитя́; -ся չէ. զրգուիլ, գգուիլ, գգուելով, զրգուելով մեծացնուիլ։

Вы‖ню́хиваніе չ. քաշելով սպառելը (քթախոտը). -ню́хивать, -ню́хать ն. 1, քաշելով սպառել, վերջացնել. вы́нюхалъ цѣ́лую табакéрку табакý; 2.* հոտոտութեամբ իմանալ, տեղեկանալ, հասկանալ, գլխի ընկնել. онъ вы́нюхалъ всё, что бы́ло говоренó у сосѣ́дей; вы́нюхалъ тáйну по намёку: -ся չէ. քաշուիլ, սպառուիլ (քթախոտի մասին)։

Вы‖ня́ньчить, ся տ. Ня́ньчить, ся.

Вы‖ня́тіе տ. Вы́нутіе; -нять, ся տ. Вы́нуть, ся.

Вы́орать (-рю -рютъ) ն. սկւ. գործ. 1, վարել, հերկել պրծնել. в. пóле; 2, վարելիս գտնել, հանել. в. дрéвнюю монéту; 3, վար անելով գտնել, աշխատել. вы́оралъ полти́ну; -ся 1, չէ. սկւ. գործծ. վարուիլ, հերկուիլ վերջանալ. 2, անդր. վարը պրծնել. мужики́ нáши вы́орались.

Вы́острить (-рю -ритъ), ся տ. Выва́стривать, ся.

Вы‖падáніе չ. վայր ընկնելը, վայր թափուելը, դուրս ընկնելը, դուրս թափուելը. -падáть, -пасть չ. 1, վայր ընկնել, վայր թափուել. դուրս ընկնել, դուրս թափուել. зýбы, вóлосы выпадáютъ; вы́пали гвóзди изъ ши́ны; 2, գալ, տեղալ (անձրեւի, ձիւնի մասին). вы́пало мнóго снѣ́гу; 3, (անասունների մասին) կոտորուիլ, սատկել. սատկոտիլ. весь скотъ вы́палъ; 4,* պատահել. у этого писáтеля выпадáютъ иногдá счастли́выя выражéнія; на дóлю егó вы́пало նորան վիճակուեց. -(вы́)падéніе չ. -падка ի. տ. Вы́падъ; -падокъ, дка ա. 1, անմնբժ. հիւանդութիւն մի

ձիու սմբակի. ես պայար ձիու չէրում. 2, բժ. Sequester, ոսկրակերի ժամանակ ընկած ոսկրուկը. 3, հիւանդութիւն մի հնդկահաւի դաստակում (на кострецѣ); 4, բս. Achilllea millefolium, հազարատերեւուկը. -падочная трава̀ բս. Aster amellus, ծիրանեգոյն աստղածաղիկը և ուրիշ բոյսեր. -падъ ա. 1. արտաթափում, արտահոսում. 2. տ. Выпада̀ніе; -па́дываніе, -па́дывать տ. Выпада̀ніе -дать.

Вы||па́живать, -пазить (-жу -зятъ) ն. փորել, ակօսել. в. столбъ, ба́лку սիւնի, գերանի վերայ ակօս փորել. -ся կր. փորուել. ակօսուել. -пазка ի. փորելը, ակօսելը:

Вы||па́иваніе չ. I. ջրելը, ջրելով սպառելը. II. զօդած տեղը (կապը) լուծելով հանելը. -па́ивать I. выпа́ивать, -поить ն. 1, ջրելով սպառել. в. всё по́йло; 2, ջրել, ջուր տալ, ջուր խմցնել. կաթ տալ, գիրցնել. в. телёнка; -ся կր. 1, սպառուել (ջրելիս). 2, ջրուել. գիրցնուել. II. выпа́ивать, -паять ն. զօդը (կապը) լուծելով հանել. -ся կր. լուծուելով հանուել (զօդած բանի մասին):

Вы||па́лзываніе չ. սողալով, սողոսկելով դուրս գալը. -па́лзывать, -ползти, -ползть չ. 1, սողալով, սողոսկելով դուրս գալ. 2. հազիւ հալ, զօռով, քարշ գալով դուրս գալ. больно́й е́ле вы́ползъ изъ ко́мнаты: *онъ вы́ползъ въ лю́ди նա կամաց կամաց մարդ դարձաւ. 3. անկատակի կերպով ընկնել. թափուել. вы́ползли во́лосы, бро́ви, рѣсни́цы.

Вы||па́ливаніе չ. 1, այրելը, խանձելը. 2. ձգելը, արձակելը, արտաքսելը (հրացանի, հրանօթի). -па́ливать, -палить (-лю -лятъ) ն. 1, այրել, խանձել. в. ни́ву: 2, ձգել, արձակել, արտաքսել (հրացանը, հրանօթը). в. изъ пу́шки թնդանօթ ձգել. 3. ռմկ. յանկարծ, միանգամից ասել. вы́палилъ всё, что на душѣ было: -палка ի. 1, տ. Выпа́ливаніе; 2, հրացանի, հրազէնի արտաքսը, բամբիւնը. 3, ռմկ.* խիստ յանդիմանութիւն, նախատինք. задать кому́ в—у մէկին խստիւ յանդիմանել. նախատել. -палъ ա. հրացանի, հրազէնի արձակումը, արտաքսը:

Вы||па́лываніе չ. քաղհանելը, քաղհան տալը. -па́лывать, -полоть ն. քաղհանել, քաղհան տալ. в. гряду; -ся 1, ներգ. քաղհանել պրծնելը. мы вы́пололись: 2, կր. քաղհանուել:

Вы||па́риваніе չ. 1. գոլորշու միջոցաւ մաքրելը. в. лѣса փայտը ջրի մէջ եփելով կակղացնելը. в. жи́дкости: 2. եփելը, գոլորշիացնելով խտացնելը. 3. գոլորշիով, բաղով լողացնելը. -па́ривательный ած. եփելու, գոլորշիով մաքրելու, պատրաստելու. в—ая ча́ша; -па́ривать, -парить (-рю -рятъ) ն. 1, եփելով, գոլորշու միջոցաւ վատ հոտը, բծերը հանել, մաքրել, զտել. в. бо́чку բաղի միջոցաւ տակառի վատ հոտը հեռացնել. в. бѣльё; 2, քիմ. եփելով, գոլորշիացնելով թանձրացնել, խտացնել. в. раство́ръ до густоты́ сиро́па; 3. գոլորշիով, բաղով լողացնել (ստակն բաղնիքում). онъ всѣхъ вы́парилъ въ ба̀нѣ; -ся 1. ներգ. լողանալ (գոլորշիով, բաղնիքում). 2, կր. մաքրուել. զտուել (գոլորշու միջոցաւ). եփուել, խտացնուել (գոլորշիացնուելով). -парка ի. տ. Выпа̀риваніе; -парный ած. գոլորշիացնելու. в. котёлъ.

Вы||па́рхиваніе չ. դուրս թռչելը, դուրս գալով սուրալը, ճախրելը. -па́рхивать, -порхнуть ն. դուրս թռչել, դուրս գալով սուրալ, ճախրել:

Вы||па́рываніе չ. կարը քանդելով հանելը. -па́рывать, -пороть ն. 1, կարը քանդելով հանել. в. кли́нья, подкла́дку изъ пла́тья; 2, в. черéва փորոտիքը դուրս ածել. 3,* вы́пороть кого́ ռմկ. մէկին խիստ ծեծել, թակել, քօթակել. -ся 1, ներգ. վայր ընկնել (կարի քանդուելուց). вы́поролся карма́нъ; 2, կր. հանուել (կարը քանդելով), դուրս ածուել (փորոտիքի մասին):

Вы||паса́ть, ся տ. Выпа́сывать, ся; -паска ի. տ. Выпа́сываніе: отда́ть степь подъ в—у ամփոփատնը արածացնելու տալ. -пасти (-пасу -сутъ; անց. вы́пасъ -сла, о) տ. Выпа̀сывать.

Вы́пасть (-паду -дутъ; անց. вы́палъ -ла, о) տ. Выпада́ть.

Вы||пасъ ա. արածացնելը. отда́ть луга́ подъ в.; -па́сываніе չ. արածացնելը. -па́сывать, -пасти ն. 1, տաւարարածութեամբ դադել, վաստակել, աշխատել. городско́й пасту́хъ выпа́сываетъ въ лѣто до ста рублéй; 2, արածացնել. в. скотъ; в. луга̀; -па́сываться կր. արածացնուել:

Вы́||пахать (-пашу -шутъ), ся տ. Выпа́хивать, ся; -па́хиваніе չ. վարելը, հերկելը. -па́хивать, -пахать ն. 1, վարել, հերկել, գործել, մշակել (հողը). 2, վարելով դադել, աշխատել. 3, հողը շարունակ վարելով ուժասպառ դարձնել, հալից գցել. 4. վարելիս մի բան հանել, դուրս գցել. вы́пахалъ кладъ, ка́мни; 5, հիւս. այել, սրբել, մաքրել. вы́пашп избу́; -ся 1, ներգ. (հողի մասին) ուժասպառուել. հալից ընկնել. по́ле вы́пахалось: 2, կր. վարուել, հերկուել, մշակուել:

Вы́пачкать, ся տ. Па́чкать. ся.

Вы́||пашка ի. վարելը, հերկելը. -пашъ ա. հողի ուժասպառութիւնը (շարունակ վարելուց). -пашь ի. ուժասպառուած վարելահող. խամացած, սրընդացած վարելահող:

Вы́паять, ся տ. Выпа́ивать. ся II.

Вы||пека́ніе չ. 1, թխելը, եփելը (հացի). 2, որոշ քանակութեամբ թխելը. -пека́ть, -печь ն. 1, թխել, եփել (հաց). 2, որոշ քանակութեամբ թխել. -ся ներգ. թխուել. хлѣбы вы́пеклись: -пекъ ա. 1, տ. Выпека̀ніе; 2, թխած հացի քանակութիւնը. в. хлѣба; спо́рая мука́ даётъ бо́лѣе в—а.

Вы||перéживаніе չ. վազելիս, գնալիս մէկի առաջը կտրելը, մէկին յաղթելը. -перéживать, -передить (-жу -дятъ) ն. վազելիս, գնալիս մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել. онъ вы́передилъ его на бѣгу́.

Вы́переть (-пру -прутъ), ся տ. Выпира́ть, ся.

Вы́пестрить (-рю -рятъ) տ. Пестри́ть.

Вы́||печатать. ся տ. Выпеча́тывать, ся; -печатка ի. -печа́тываніе չ. տպելը, դրոշմելը. -печа́тывать, -печатать ն. տպել. տպագրել. դրոշմել. в. карти́ну; -ся 1, ներգ. մաշուել. սրբուել (մամուլի տակ յաճախ գործածուելուց). бу́квы вы́печатались: доска́ вы́печаталась; 2, կր. տպուել. դրոշմուել. бу́квы чи́сто вы́печатались.

Вы́||печка ի. թխելը, որոշ քանակութեամբ թխել պրծնելը. -печь (-пеку -печешь -пекутъ; անց. вы́пекъ -кла. о). ся տ. Выпека̀ть. ся.

Вы||пива́ла ա. ռմկ. խմող. հարբող, ‹կոնծող›. -пива́ніе չ. 1, խմել պրծնելը. 2. խմելը, հարբելը, ‹կոնծելը›. -пива́ть, -пить ն. 1, խմել, քամել, պարպել. в. стака̀нъ пи́ва;

2, խմել, հարբել, «կոնծել». онъ выпиваетъ; -ся կր. խմուիլ. в. изъ ума շատ խմելուց, հարբեցողութիւնից խելքը կորցնել. -пивка ի. 1, խմել սիրելը. հարբելը, «կոնծելը». 2, շատ, քանակութիւն մի տեղամից խմելու (ըմպանակ, բաժակ, դոյլ եւն). заработалъ только на одну в—у; 3, կերուխում, քէֆ. устроить в—у; пойти на в—у.

Вы́пиливаніе չ. 1, սղոցելով շինելը, յօրինելը. 2, սղոցելու գործածելը. 3, սղոցելով գտնելը, աշխատելը. -пиливать, -пилить (-лю -лятъ) ն. 1, սղոցելով շինել, յօրինել. в. доски, узоры; 2, սղոցելու, գործ ածել, գործադրել. 3, սղոցելով, սղոց քաշելով աշխատել, գտնել. онъ выпилилъ въ лѣто довольно много денегъ; -ся 1, անդր. մաշուիլ, փչանալ, բթանալ (շատ գործածութիւնից). пила выпилилась; 2, կր. սղոցուիլ, սղոցուելով շինուիլ, յօրինուիլ. -пилка ի. 1, սղոցելը, սղոցելով շինելը, յօրինելը. 2, սղոցած տեղ, ծակ. 3, սղոցուածք։

Вы́пираніе չ. դուրս հանելը, շուրթելը, դուրս գցելը. -пирать, -переть ն. դուրս հանել, դուրս գցել. դուրս շպրտել, շուրթել. льдомъ выперло сваю; выперло дно у бочки տակառի յատակը դուրս է պրծել. *выперли изъ службы ռմկ. պաշտօնից վռնդել, արտաքսել են. -ся 1, անդր. իր տեղից դուրս գալ, դուրս պրծնել. доска выперлась; 2, կր. հանուիլ, դուրս գցուիլ, դուրս շպրտուիլ։

Вы́писать (-шу -шутъ), ся տ. Выписывать, ся; -писка ի. 1, պատուիրելը, ապսպրելը. в. товаровъ; 2, քաղուածք, բանաքաղութիւն, արտագրութիւն. дѣлать в—и изъ лѣтописей; составить в—у изъ судебнаго дѣла; 3, ապաքինուած հիւանդների արձակումը հիւանդանոցից. в. больныхъ изъ лазарета; эти больные уже на в—ѣ այս հիւանդները արդէն արձակուելու վրայ են. -писной ած. 1, ապսպրելով ստացուած, ապսպրած. в—ые товары; 2, *փոխառած, քաղած. -писочка ի. նւզ. թեթեւ քաղուածք, բանաքաղութիւն. -писчикъ ա. բանաքաղ, քաղուածքներ անող. -писываніе չ. 1, արտագրելը, դուրս գրելը, քաղելը. 2, ապսպրելը, պատուիրելը. -писывать, -писать ն. 1, արտագրել, դուրս գրել. քաղել, քաղուածք, բանաքաղութիւն անել. քաղուածօրէն արտագրել, ամփոփել. в. лучшія мѣста изъ Гомера; в. содержаніе книги, дѣла; 2, պատուիրել, ապսպրել. в. иностранныя книги; 3,* արձակել, արտաքսել, վռնդել. в. ученика за неуспѣшностію изъ училища; в. больныхъ изъ госпиталя արդէն ապաքինուած հիւանդներին հիւանդանոցից արձակել. 4, լիովին, մանրամասնաբար արտագրել, դուրս գրել. в. полный титулъ, в. всѣ званія какого-нибудь лица; -ся 1, անդր. դուրս գալ, արձակուիլ. в. изъ крестьянства, изъ купечества; выписался изъ больницы; 2,* ընկնիլ, գրելու տաղանդից, ընդունակութիւնից զրկուիլ. этотъ драматическій писатель на старости лѣтъ выписался; 3,* ձեռքը փչացնել, սկսել վատ գրել. 4,* ձեռքը լաւացնել, սկսել գեղեցիկ գրել. 5, կր. արտագրուիլ, քաղուիլ. պատուիրուիլ, ապսպրուիլ. -пись ի. 1, ընդօրինակութիւն, պատճէն գործի. 2, առհ. քաղուածք, բանաքաղութիւն։

Вы́пить (-пью -пьютъ), ся տ. Выпивать, ся.

Вы́пихать, ся տ. Выпихивать, ся; -пихиваніе չ. դուրս գցելը, արտաքսելը, վռնդելը. -пихивать, -пихать, -пихнуть ն. 1, դուրս գցել, արտաքսել, վռնդել, խրխել. в. изъ комнаты; 2, պաշտօնից արտաքսել, դուրս գցել. -ся կր. դուրս գցուիլ, արտաքսուիլ, վռնդուիլ։

Вы́плавикъ ա. բս. Polyporus, սրնկաթենի, լուցկի։

Вы́плавить (-влю -вятъ), ся տ. Выплавливать, ся, -плавка ի. 1, հալելը. в. металловъ հանքերից հալոցի միջոցով մետաղներ ստանալը. 2, ձուլոցից ստացած մետաղը, ձուլած առարկան. -плавливаніе չ. հալելը. -плавливать, -плавить, -плавлять ն. ձուլել, հալելով մաքրել, զատել (մետաղը հանքածոյից). -ся կր. հալուիլ, ձուլելով մաքրուիլ. -плавной ած. հալած, ձուլածոյ. -плавокъ, вка ա. 1, հալոցից ստացած մետաղը. 2, պղնձատու ծառի բնի ստորին մասից (պատրաստուած տեղից ներքեւ) քաշած ճիւղը. 3, անկճեռ ձու. -плавъ ա. հալելը, հալելով մաքրելը, զատելը. в. металла.

Вы́плакать (-чу -чутъ) ն. 1, լալով, աղաչելով ստանալ, ժառել, ազորել. в. пособіе; 2, լալով փչացնել. в. глаза; в. своё горе լալով իր վիշտը մոռանալ կամ ամոքել. -ся անդր. 1, լալուց փչանալ, բթանալ, խաւարիլ. выплакались зеленыя очи; 2, դադարիլ լալուց։

Вы́пластывать, -пластать ն. շերտ շերտ բաժանել, կտրատել. в. рыбу ձուկը միջից (ըստ երկարութեան) կտրել, երկու մասի բաժանել. в. желѣзо երկաթից թերթեր քաշել։

Вы́плата տ. Уплата; заказывать платье на в—у շոր պատուիրել դինը մաս մաս վճարելու պայմանով. -платить (-чу -тятъ), ся տ. Выплачивать, ся: -плачиваніе չ. I. վճարելը, հատուցանելը. II, կարկատելը, կարկատան դնելը. -плачивать, -платить ն. I. վճարել, հատուցանել (պարտքը, մաս մաս կամ միանուագ). II. կարկատել, կարկատան դնել շորի վերայ. в. сюртукъ; -плачиваться, -платиться 1, անդր. պարտքը վճարել, հատուցանել պրծնել, պարտքից ազատուիլ. отъ большого долга не скоро можно в.; 2, կր. վճարուիլ, հատուցանուիլ. -плачу տ. Выплакать և Выплатить.

Вы́плащиваніе չ. տափակացնելը, տափակ քաշելը (մետաղը). -плащивать, -плющить ն. տափակացնել, տափակ քաշել (մետաղը). -ся կր. տափակացուիլ, տափակ քաշուիլ (մետաղի մասին)։

Вы́плевать (-плюю -ютъ), ся տ. Выплёвывать, ся; -плевокъ, вка ա. մրգապտղից թքած կորիզ. -плёвываніе չ. թքելը, դուրս թքելը. -плёвывать, -плевать, -плюнуть ն. թքել, դուրս թքել, ժայթքել բերանից. в. косточку; -ся կր. թքուիլ, դուրս թքուիլ, ժայթքուիլ. густая мокрота нелегко выплёвывается.

Вы́плескать (-щу -щутъ), ся տ. Выплёскивать, ся; -плески ա. յ. դուրս ցայտած, դուրս թափած, դուրս ածած բան. -плёскиваніе չ. դուրս ցայտեցնելը, դուրս թափելը, դուրս ածելը. -плескивать, -плескать. -плеснуть ն. դուրս ցայտեցնել, դուրս թափել, դուրս ածել. -ся անդր. և կր. դուրս թափուիլ, դուրս ցայտիլ, դուրս ածուիլ (ծովանքից). изъ ведра выплескалось много воды.

Вы́плести, -плесть (-ту -тутъ: անց. выплелъ, а, о), ся տ. Выплетать, ся; -плетаніе չ. I. հանելը, լուծելը (հիւսածք քանդելով). 2, հիւսելը, հիւսելով շինելը, յօրինելը. -плетать, -плести,

-плесть ն. 1, հանել, վերցնել (հիւսածը քանդելով, լուծելով). в. ле́нту изъ косы́; 2, հիւսել. հիւսելով շինել, յօրինել, կազմել. в. узорчатую рѣшётку; 3, հիւսելով գազել, աշխատել, վաստակել. вы́плели въ день пять рублéй; -ся 1, անդր. հազիւ հազ, զօռով դուրս գալ. пó-слѣ болѣзни впервы́е вы́плелся и́зъ дому; наси́лу вы́плелись и́зъ лѣсу; 2,* զօռով ազատուիլ, օձիքը թափել. я едвá вы́плелся изъ долгу; 3, կր. հանուիլ, վերցնուիլ. հիւսուիլ, յօրինուիլ:

Вы́площить (-щу -щать), ся տ. Выплáщивать, ся.

Вы́плутаться չ. դուրս գալ, դուրս ելնել, ազատուիլ:

Вы‖плывáніе չ. 1, լողալով դուրս գալը. 2, լողալով ափ դուրս գալը, հանելը. 3, լողալով մեկնիլը, հեռանալը. -плывáть, -плыть (-плыву -вуть) չ. 1, լողալով ջրի տակից դուրս գալ. 2, լողալով ափ դուրս գալ, ափ հանել. 3. լողալով մեկնիլ, հեռանալ. 4,* (выплывáть) կամաց կամաց երևալ, երևան գալ, յայտնուիլ. (вы́плыть) յանկարծ յայտնուիլ. դուրս գալ, երևալ. мѣсяцъ вы́плылъ изъ-за тучъ; онъ совсе́мъ разори́лся, но опя́ть*вы́плылъ—բայց էլի գլխատուեց. -плывокъ, вка ա. 1, ծառի խիլ, կոշտ. 2, տ. Вы́плавокъ.

Вы́плюнуть, ся տ. Выплёвывать, ся.

Вы‖плю́щивать, -плющить (-щу -щать) չ. տափակացնել, տափակացնելով քաշել (օր. մետաղից թելեր), յօրինել, շինել:

Вы́‖плясать (-шу -шуть), ся տ. Выпля́сывать, ся; -пляска է. տ. Выпля́сываніе; задáли же оні́ в—у! մի տեսնէիր, թէ ինչ պար էր, ինչպէս պարեցին. -пля́сываніе չ. 1, պարելը, կաքաւելը. 2, պարելով գազելը, վաստակելը, աշխատելը. -пля́сывать, -плясать ն. 1, պարել, կաքաւել. 2, պարելով գազել. աշխատել, վաստակել. цыгàны вы́плясали мнóго дéнегъ; -ся 1, կր. պարուիլ, կաքաւուիլ. 2, անդր. երկար-շատ պարել:

Вы́поить (-пою ять), ся տ. Выпáивать, ся; -пойка է. 1, ջրելը. 2, զինցնելը, սնուցանելը:

Вы‖полáскиваніе չ. ողողելը, ողողելով մաքրելը. полáскивать, полоскать ն. ողողել, ողողելով մաքրել. в. мы́тое бѣльё; въ ротъ; в. желýдокъ բժ. ստամոքսը լուանալ, ողողելով մաքրել. -ся կր. ողողուիլ, ողողուելով մաքրուիլ:

Вы‖ползáніе, -ползáть տ. Выпáлзываніе, -вать; -ползень, зня ա. ռմկ. 1, բնից դուրս եկած թըրթուր, որջառ. 2,* առժամանակ կորած, թագնուած, պա յանկարծ երևցած մարդ. բազդի բերմամբ բարձրացած, իշխանութեան, պաշտօնի, աղքատութեան հասած ոմն. -ползина է. -ползокъ, зка ա. խորխ (օձի), պատեան, կեղևանք, որ մըջատը ձգել է. -ползти, -ползть (-ползу -зуть; անց. вы́ползъ -зла, о) տ. Выползàть.

Вы́полировать (-рую -ютъ) ն. յղկել, կոկել. в. стекло́; -ся կր. յղկուիլ, կոկուիլ. *տաշուիլ, վարելագութեան ընտելանալ:

Вы‖полнéніе չ. 1, լցնելը. 2, կատարելը. -полня́ть, -полнить (-ню -нять) ն. 1, լցնել. в. ровъ щéбнемъ; 2, կատարել. իրագործել, 'ի կատար ածել. я всё вы́полнилъ, что́ мнѣ бы́ло предпи́сано; в. планъ, задáчу; в. обѣщáніе; -ся կր. 1, լցուիլ. 2, կատարուիլ, 'ի կատար ածուիլ:

Вы́полоный ռմկ. տ. Вы́полотый.

Вы́‖полоскать (-щу -щуть), ся տ. Выполáскивать, ся.

Вы́‖полотки ա. յ. քաղհանած խոտեր, քոլ. -полотый բյ. ած. քաղհանած, քաղհան տուած. полоть (-лю -лють). ся տ. Выпáлывать, ся.

Вы́пользовать (-зую -ютъ) ն. ռմկ. բժշկել, բուժել, դարմանել, առողջացնել. -ся անդր. ռմկ. բժշկուիլ, բուժուիլ, դարմանուիլ, ապաքինուիլ:

Вы‖порáжниваніе չ. պարպելը, դատարկելը. -порáжнивать, -порожнить (-жню -жнять), -порознить (-ню -нять) ն. պարպել, դատարկել. -ся 1, անդր. բնական կարիքը կատարել, 'դուրս գնալ'. 2. կր. պարպուիլ. դատարկուիլ:

Вы́‖порокъ, рка ա. կարը քանդելով հանած շորի կտոր, փալաս. -поротковый ած. 1, վաղաժամ մօր փորից հանած ձագի. 2, սորա մորթից կարած, պատրաստած. -поротокъ, тка ա. վաղաժամ մօր փորից հանած ձագ (մեռած հիւսիսային եղջերուի). -пороть (-рю -рють), ся տ. Выпáрывать, ся.

Вы́порхнуть տ. Выпáрхивать.

Вы́поръ ա. կորութիւն, ծռուածք:

Вы́потрошить, ся տ. Потроши́ть, ся.

Вы́‖потъ ա. 1, տ. Выпотѣніе; 2, բժ. արտաթորութիւն. մարմնին անօթներից արտահոսած նիւթը. -потѣвáть, -потѣть չ. 1, քրտնիլ. вы́потѣлъ въ банѣ; 2. արտաթորուիլ, արտահոսելով քրտինքի պէս կաթիլներով մարմնից դուրս ելնել. «воскъ не собирáется пчёлами въ пóлѣ, а выпотѣвáетъ изъ сóбственнаго ихъ тѣла», -потѣлый ած. քրտնած. -(вы́)потѣнье չ. 1. քրտնիլը. 2, արտաթորութիւն, արտահոսում (արիւնատար անօթներով). -потѣть տ. Выпотѣвáть.

Вы́‖править (-влю -вять), ся տ. Выправля́ть, ся և Выпрáвливать, ся; -правка է. 1, յղկելը, կոկելը. ուղղելը, դզմելը, դզելը. 2, ճարպկութիւն. сдѣлать в—у ճարպկանալ, ճարպկութիւն ձեռքբերել. 3, ռզմ. վարժութիւն, կրթութիւն, հրահանգ. -(вы́)правлéніе, -прáвливаніе չ. յղկելը, կոկելը. ուղղելը, դզելը, դզմելը. -прáвливать. -править, -правля́ть ն. 1, յղկել, կոկել. ուղղել, դզել, դզմել. в. морщи́ны на плáтьѣ; в. погнýвшуюся часовýю стрѣлку; в. горбъ; в. перелóмленныя кóсти; 2, ռզմ. կրթել, վարժել, հրահանգել, մարզել. в. рéкрута: 3, արդարացնել, ազատել, թափել. онъ бы поги́бъ, éслибъ свидѣтели его не вы́правили; 4, ստանալ, ձեռք բերել. в. мéтрику. пàспортъ; в. долгъ, пóдати, недои́мки; 6, գրուոր կամ տպագրական սխալը, վրիպակը ուղղել, սրբագրել. в. погрѣшности въ переводѣ, въ набóрѣ; 7, ծովգ. տ. Прàвить; -правля́ться, -правиться 1, անդր. ուղղուիլ, լաւանալ, կազդուրուիլ, զօրանալ. 2, ժխտել (մեղքը, յանցանքը), արդարանալ. онъ хóчетъ всячески в.; 3, չ. ճարպկանալ. в. о дѣлѣ; 4, կր. ուղղուիլ, դզմուիլ, կրթուիլ, հրահանգուիլ. -правочный ած. ուղղելի, սրբագրելի. в. листъ.

Вы‖прáстываніе չ. 1. պարպելը, դատարկելը. 2, հանելը, ազատելը. -прáстывать, -простать ն. 1, պարպել, դատարկել. в. шкапъ; 2, հանել, դուրս հանել, ազատել. -ся տ. Выпорáжниваться.

Вы́прать (-пру -прутъ) ն. հնց. в. бѣльё ճերմակեղէնը լուանալ և մաքուր ջրով ողողել:

Вы‖прáшиваніе չ. աղերսելը, աղերսելով, թախանձանքով ստանալը. -прáшивать, -просить ն. աղերսել, խնդրելով, թախանձելով ստանալ. в. прощéніе; -ся 1. անդր. խնդրելով ազատուիլ, արձակուիլ, պատ ճողնուիլ. наси́лу вы́просился изъ-подъ караýла; в. въ óтпускъ; вы́-

просился въ отста́вку; 2, չր. աղերսուիլ, ժը-տուիլ, թախանձանքով ստացուիլ։

Вы||прова́живаніе չ. ոչ և է տեղից դուրս հա-նելը, հսկողութեան ներքոյ ուղարկելը, արտաք-սելը. -прова́живать, -проводить (-жу -дятъ) ն. ոչ և է տեղից հսկողութեան ներքոյ դուրս հա-նել, աքսորել, ճամբել, արտաքսել. -ся չր. դուրս հանուիլ, ճամբուիլ, արտաքսուիլ. -проводка ի. -проводъ ա. դուրս հանելը. արտաքսելը։

Вы́продать (-дамъ -дашь -дастъ, -дадимъ -да-дите -дадутъ) ն. ռմկ. խալառ ծախել պրծնել։

Вы́||прокидка ի. տ. Выпроки́дываніе; -прокид-ный, -прокидно́й ած. շուռ եկած, դուրս թա-փուած (ուտելի և վնասուած). вы́прокидные то-ва́ры продаю́тся деше́вле; -проки́дываніе չ. շուռ տալով դուրս ածելը, դուրս թափելը. -проки́ды-вать, -прокинуть ն. շուռ տալով դուրս ածել, դուրս թափել. в. изъ сане́й; в. тво́рогъ изъ кри́нки; -ся 1, անդր. դուրս ընկնիլ, դուրս թա-փուիլ, վայր ընկնիլ (շուռ եկած բանից). 2, չր. շուռ տալով դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ։

Вы́просить (-шу -сятъ), ся տ. Выпра̀шивать, ся.

Вы́простать, ся տ. Выпра́стывать, ся.

Вы́||прыгать տ. Выпры́гивать 2 և 3; -пры́гива-ніе չ. դուրս թռչելը, դուրս ցատկելը, դուրս նետուելը. -пры́гивать 1, չ. (вы́прыгнуть) դուրս կամ առաջ թռչիլ, դուրս կամ առաջ նետուիլ. 2, ն. (вы́прыгать) թռչելով, թռչկոտելով գա-ղել, աշխատել, վաստակել. 3, ն. թռչելով, թըռչ-կոտելով անցնել. в. по́ле.

Вы||пры́скиваніе չ. 1, ցայտեցնելը, ցանելը, շաղ տալը. 2, ցայտեցնելով սպառելը. -пры́скивать, -прыскать, -прыснуть 1, ն. ցայտեցնել, ցանել, շաղ տալ (հեղուկը). 2, ն. ցայտեցնելով, շաղ տա-լով սպառել. в. на себя́ всю во́ду; 3, չ. *вы́-прыснуть изъ ко́мнаты սենեակից դուրս թռչիլ, դուրս փախչիլ. -ся 1, անդր. իր վերայ ցանել, օծուիլ. в. духа́ми; 2, չր. ցայտեցնուիլ, ցա-նուիլ, շաղ տրուիլ, օծուիլ։

Вы||прѣва́ніе չ. 1, եփուիլը, լաւ խաշուիլը. 2, խիստ քրտնիլը. -прѣва́ть, -прѣть չ. 1, եփուիլ, խաշուիլ. мя́со хорошо́ вы́прѣло; 2, եփուելուց պակասիլ. щи вы́прѣли; 3, սաստիկ քրտնիլ. отъ жа́ру весь вы́прѣлъ; 4, (ցանքսի մասին) փտիլ. о́зими вы́прѣли; -прѣлый ած. 1, եփուած, խա-շուած. 2, քրտնած. -прѣть տ. Выпрѣва̀ть.

Вы||пряга́ніе չ. լծից արձակելը. -пряга́ть, -прячь ն. լծից արձակել. в. ло́шадь изъ сане́й; -ся անդր. և չր. լծից ազատուիլ, լծից արձակուիլ։

Вы||пряда́ніе չ. I, դուրս թռչիլը, դուրս ցատ-կելը. II. մանելը. -пряда́ть, I. выпряда̀ть, -пря-нуть չ. դուրս թռչիլ, դուրս ցատկել, դուրս նետուիլ. II. выпряда́ть, ся տ. Выпря́дывать, ся; -пря́дываніе տ. Выпряда́ніе; -пря́дывать I. вы-пря́дывать, -прянуть տ. Выпряда́ть I; II. выпря́-дывать, -прясть ն. 1, մանել, նիւթիլ (գր.). 2, [ջահրայ] մանելով աշխատել, վաստակել, գաղել. вы́пряла въ цѣлый мѣсяцъ то̀лько цѣлко́вый; -ся չր. մանուիլ։

Вы||пряже́ніе չ. -пряжка ի. լծից արձակելը։

Вы́||прямить (-млю -мятъ), ся տ. Выпрямля́ть, ся և Выпря́мливать, ся; -прямка ի. -прямле́ніе, -пря́мливаніе չ. ուղղելը, դգելը, դլտելը. -пря́-мливать, -прямить, -прямля́ть ն. ուղղել, դգել, դլտել. в. гвоздь, де́рево, доро́гу; -прямля́ть-ся, -прямиться անդր. և չր. ուղղուիլ, դգուիլ. դլտուիլ։

Вы́||прянуть տ. Выпря́дывать I; -прясть (-ду -дутъ; անց. вы́прялъ, ла, о), ся տ. Выпря́ды-вать, ся II.

Вы́прячь (-прягу -жешь -гутъ; անց. вы́прягъ, -гла, о), ся տ. Выпряга̀ть, ся.

Вы||пу́гиваніе չ. վախեցնելով, խրտնեցնելով դուրս քշելը, փախցնելը. -пу́гивать, -пугнуть ն. վախեցնելով, խրտնեցնելով դուրս քշել, փախ-ցնել, վռնդել. в. медвѣ́дя изъ ло́говища; -ся չր. վախեցնուելով դուրս քշուիլ, վռնդուիլ, խրկուիլ։

Вы́||пука ի. ռմկ. 1, տ. Вы́пуклость; глаза́ съ в—ою; 2, տ. Вы́ступъ; -пуклина ի. ուռած, դուրս պրծած տեղ. в. на стеклѣ́; -пуклистый ած. սկ. գործ. ուռած, դուրս ցցուած. -пукло-во́гнутый, -пукловпа́лый ած. մի կողմը դուրս պրծած, իսկ միւս կողմը ներս պրծած. в—ое стекло́; -пуклость ի. 1, ուռած, դուրս պրծած տեղ. ուռուցիկութիւն. -пуклый ած. դուրս ցը-ցուած, դուրս պրծած, ուռած, ուռուցիկ, բարձր (հկռկը տ. Во́гнутый).

Вы||пуска́ніе չ. 1, դուրս թողնելը, բաց թող-նելը. 2, արձակելը, ազատելը. -пуска́ть, -пустить ն. 1, դուրս թողնել, բաց թողնել. в. изъ рукъ վայր դցել, *ձեռքից բաց թողնել. в. заря́дъ արձակել (հրազէնը). в. слухъ, молву́ լուր տա-րածել. *выпуска̀ть и́зъ виду աչքաթող անել. 2, բաց թողնել, արձակել, հը՛ս անել. в. со-ба́къ на во́лка; 3, արձակել, ազատել. в. за-ключённаго изъ тюрьмы́; в. пти́чку изъ клѣ́т-ки; 4, հանել, բաց թողնել, արձակել. в. ко́гти ճիրանները շանել. в. жа̀ло; в. брю́ки сверхъ сапого́въ; 5, բաց թողնել, դուրս գցել. в. статью́ изъ сочине́нія; 6, բաց թողնել (շըր-ջանաւարտներին). 7, դուրս ածել, դուրս թա-փել. в. чугу́нъ изъ пла̀вильной пе́чи; в. пары; 8, в. скла́дку շորի ծալած մասը արձակել լայ-նացնելու կամ երկարացնելու նպատակաւ. 9, հրատարակել, 'ի լոյս ընծայել. в. кни́гу; -ся չր. դուրս թողնուիլ, բաց թողնուիլ, արձակուիլ, դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. հրատարակուիլ.

Вы||пускно́й ած. 1, արձակման, աւարտման, վերջնական. в. экза́менъ; в—ые ученики́ շըր-ջանաւարտներ, ընթացաւարտներ. 2, դուրս թողած, դուրս ցցած. в—ые ко́гти շանած ճի-րաններ. 3, կտրած և դուրս թափած (և ոչ թէ հարած) ձուաներից. в—а́я я́ичница. —В—о́е отве́рстіе լեռնգ. հալոցի ծորակը. в—о́е гнѣздо́ լեռնգ. փոս հալոցի մէջ. в—а́я ку́кла ա, զսպանակաւոր, ինքնաշարժ պաճուճապա-տանք. բ,* զուգուած, զարդարուած, պճնուած և կոտրտուող, քըքըւող կինարմատ.

Вы́||пускъ ա. 1, դուրս թողնելը, բաց թողնելը, արձակելը. носи́ть штаны́ на в. անդրավարտիքի մասները կօշիկների ճտերի վերայից բաց թողած ման գալ. 2, աւարտում ուսումնական շրջանի. շրջանաւարտներ. нашъ в. не вели́къ; 3, քիւ (շէնքի), դիզի, բարձի դուրս պրծած մասը. 4, զգեստի կարած նեղ եզրը, բոլորքը. 5, դը-րուագ, ժապաւէնաձև զարդ կոփած քարի շուրջը (Եբրայեցիների մօտ). 6, լեռնգ. ա,=выпуск-но́е отве́рстіе և выпускно́е гнѣздо́ (տ. Вы-пускно́й); բ, հալոցից միանուագ բաց թողած մետաղի քանակութիւնը. գ, հալած մետաղի բաց թողնելը հալոցից. в. чугуна́ изъ до́мны

производится иногда трижды въ сутки; 7, արօտատեղի, արօտավայր. коровы ходятъ на в—ѣ; 8, պրակ, տետրակ. словарь выходитъ в—ами; 9, выпуски յ. ծայրեր (զգեստի, դերասնների եւն). -пустить (-щу -стятъ), ся տ. Выпускать, ся.

Вы‖путываніе չ. հանելը, դուրս հանելը (խրճճուած բանի). *դժուար դրութիւնից թափելը, ազատելը. -путывать, -путать ն. 1, քանդելով, լուծելով հանել (խճճուած բանը). 2,* դժուար, նեղ դրութիւնից թափել, ազատել. онъ выпуталъ меня изъ непріятнаго дѣла; -ся անդր. 1, դուրս գալ (ցանցից, կաշկանդանքից). 2,* ազատուել, 'ճանկէն թափել'. я едва могъ в. изъ долгу.

Выпухнуть (անց. выпухъ -хла, о) չ. ուռչել, փքուել. скотъ выпухъ տաւարը կոտորուեց (ագարից, պաճարախտից, ուռչելով):

Вы‖пучиваніе չ. ուռցնելը. չռելը (աչքերի). -пучивать, -пучить (-чу -чатъ) ն. 1, չէզ. ուռցնել. у бочки выпучило дно տակառի յատակը դուրս է պրծել. 2, ռմկ. դուրս պրծցնել, դուրս ցցել. в. брюхо, грудь; в. глаза աչքերը չռել. -ся 1, անդր. ուռչել. 2, ուռցնուել, դուրս պրծցնուել:

Вы‖пушить (-шу -шатъ) ն. հագնելիքի բոլորքը կարել, վրան մուշտակ կամ ժապաւէն գցելով. *в. кого մէկին յանդիմանել, նախատել. -пушка ի. հագնելիքի բոլորքի, եզրի վրայ գցած մուշտակի շերտը կամ ժապաւէնը. панталоны съ красною в—ою.

Вы‖пыриваніе չ. զարկելով, խեթկելով դուրս գցելը. -пыривать, -пырнуть, -пырять ն. ռմկ. զարկելով, խեթկելով դուրս գցել, խրկել. -ся կր. խեթկուելով դուրս գցուել, խրկուել:

Вы‖пытать տ. Выпытывать; -пытка ի. -пытываніе չ. փորձելը. աշխատելը իմանալու, տեղեկանալու. զոռով իմանալը. -пытывать, -пытать ն. փորձել, աշխատել իմանալ, տեղեկանալ. զոռով, ստիպմամբ իմանալ, տեղեկանալ, խօսք դուրս քաշել. насилу выпытали изъ него правду; -ся կր. փորձուել, փորձելով իմացուել:

Выпь ի.=Водяной быкъ (տ. Быкъ 5).

Вы‖пѣваніе չ. 1, երգելը, աւարտելը (երգի, նուագի). 2, երգելով աշխատելը, դադելը. -пѣвать, -пѣть ն. 1, երգել, երգը, նուագը աւարտել. эту пѣсню тяжело выпѣть одному; 2, երգելով աշխատել, դադել, վաստակել. пѣсенники выпѣли много денегъ; 3, ռմկ.* տանից քաշուելու ամէն բան երեսին ասել. я выпѣлъ ему всю правду; -ся 1, կր. երգուել, երգուելով աւարտուել. 2, անդր. ձայնը կորցնել. 3, անդր. լիք երգով, ձայնով յայտնուել, ճանաչուել:

Выпѣстовать (-тую -ютъ) ն. кого գրգելով, գգուելով մեծացնել, սնուցանել:

Выпѣть (-пою -поютъ), ся տ. Выпѣвать, ся.

Вы‖пяливаніе չ. 1, կարի, գործի շրջանակի վերայ պրկելը, ձգելը. կարի, գործի շրջանակից հանելը. 2, ռմկ. չռելը (աչքերի). -пяливать, -пялить (-лю -лятъ) ն. 1, կարի, գործի շրջանակի վերայ պրկել, քաշել, ձգել. կարի, գործի շրջանակից հանել, վերցնել. в. вышитую кисею; 2, в. глаза ռմկ. աչքերը չռել, աչքերը չռած նայել. -ся 1, անդր. դուրս գալ, դուրս ընկնել, դուրս ցցուել. выпялился изъ окна; 2, ռմկ. առանց կարեւորութեան, անպատեհ կերպով պաճուճուել, զուքուել, զարդարուել (տ. Впяливаться 2); 3, կր. կարի, գործի շրջանակի վերայ պրկուել, ձգուել, քաշուել:

Вы‖пятить (-чу -тятъ), ся տ. Выпячивать, ся; -пятка ի. ծուռ, անկանոն քիւ, դուրս պրծած մաս (շինութեան). -пячивать, -пятить ն. 1, դուրս ցցել, դուրս պրծցնել. в. брюхо; 2, ընկրկել, ընկրկելով, յառ-յառ մղելով դուրս հանել (օր. չորքոտանուն, սայլը). -ся 1, անդր. դուրս գալ, դուրս պրծնել, դուրս ցցուել. выпятилась стѣна; *երեւան գալ, յայտնուել, արտայայտուել. «и здѣсь и тамъ выпячивалась та же склонность къ грубой потѣхѣ»; кишка выпятилась բժ. աղիքը դուրս է եկել, դուրս է թափուել. 2, կր. դուրս ցցուել, դուրս պրծցնուել:

Вы‖рабатываніе չ. 1, շինելը, գործելը, պատրաստելը, մշակելը. 2, լեռնգ. հանելը. 3, աշխատելը, դադելը, վաստակելը. -рабатывать, -работать ն. 1, շինել, գործել, պատրաստել, մշակել. на заводѣ хорошо вырабатываютъ зеркала; *в. особую систему въ наукѣ; в. проектъ, программу նախագիծ, ծրագիր մշակել. 2, լեռնգ. հանել, սպառել (հանածոն). 3, աշխատել, վաստակել, դադել. выработалъ довольно денегъ; -ся 1, անդր. դառնալ, դուրս գալ (աշխատանքով). изъ него ещё можетъ в. дѣльный человѣкъ; 2, կր. շինուել, գործուել, պատրաստուել, մշակուել. հանուել. աշխատուել, դադուել. -работать, ся տ. Вырабатывать, ся; -работка ի. 1, մշակելը, մշակում. в. музыкальной техники; 2, լեռնգ. փոս, խոռոչ. -работчикъ տ. Վոստրոմ. Նաւ. փայտ կտրելու համար վարձուած գիւղացի. -работывать տ. Вырабатывать.

Вы‖равниваніе չ. ուղղելը, հարթելը, դզելը. կոկելը. -равнивать, -ровнять ն. ուղղել, հարթել, ողորկել, դզել. կոկել. в. дорогу; в. шеренгу, роту; в. холстъ քաթանի ծալքերը դզել, կոկել. в. слогъ; -ся 1, անդր. ուղղուել, հարթուել, դզուել. выровнялась дорога; 2,* լցուել, 'առնել', մեծանալ, զէրանալ, գեղեցկանալ. смолоду онъ былъ невзраченъ, а теперь выровнялся; 3, ուղիղ, հաւասար գծով կանգնել, շարուել. весь полкъ выровнялся. 4, կր. ուղղուել, հարթուել, դզուել, կոկուել:

Вы‖ражать, -разить ն. յայտնել, արտայայտել. в. свои мысли; нѣмой выражаетъ свои мысли знаками; -ся 1, անդր. իւր մտքերը յայտնել, արտայայտել. արտայայտուել. 2, կր. յայտնուել, արտայայտուել:

Вы‖раждаться տ. Вырождаться;

Вы‖раженіе չ. արտայայտութիւն, դարձուածք, խօսք, ասացուածք. -разитель ա. -разительница ի. արտայայտիչ, թարգման այր, կին. -разительность ի. ույժ, թափ, զօրութիւն. ազդու, խիստ լինելը. -разительный ած. ազդու, զօրաւոր. в—ое чтеніе; -разить (-жу -зятъ), ся տ. Выражать, ся.

Вы‖разумѣніе չ. հասու լինելը, հասկանալը, իմանալը, ըմբռնելը. -разумѣть ն. ակւ. գործ. հասու լինել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. в. слова писателя.

Вы‖ранжировывать, -ранжировать (-рую -ютъ) ն. զին. 1, զօրաշարքից, զօրացուցակից հանել, դուրս գցել. 2, ըստ հասակի դասաւորել, կանգնեցնել:

Вы‖раниваніе չ. կորցնելը, վայր գցելը. -ранивать, -ронить ն. վայր գցել, գետին նետել, կորցնել. в. табакерку изъ кармана; павлинъ выронилъ перо; онъ ни слова не *выронилъ նա

ոչ մի խօսք չ'արտասանեց. -ся 1, *անդր. վայր ընկնել, կորչել.* у меня́ вы́ронилась записна́я кни́жка; 2, *կր. վայր գցուել, կորցնուել։*

Вы||раста́ніе *չ. աճելը, մեծանալը, բարձրանալը.* **-раста́ть, расти** (-расту -ту́тъ; *անց.* вы́росъ, -сла, о) *չ.* 1, *աճել, մեծանալ, զարգանալ, բարձրանալ, երկարել.* во́лосы вы́росли; онъ *вы́росъ въ мои́хъ глаза́хъ *նորա վարկը, արժանիքը իմ աչքում բարձրացաւ.* 2, *յանկարծ, անակնկալ կերպով երեւալ, յայտնուել։*

Вы||раща́ть, -растить (-щу -стятъ) *ն. մեծացնել. սնուցանել. բուծանել.* в. дѣте́й; в. дере́вья; **-ся** *կր. մեծացնուել. սնուցանուել, բուծանուել.* дере́вья ю́жныхъ странъ съ трудо́мъ выраща́ются на сѣ́верѣ; **-раще́ніе, -ра́щиваніе** *չ. մեծացնելը. սնուցանելը. բուծանելը.* **-ра́щивать, ся** *տ.* Выраща́ть, ся.

Вы́рвать (-рву -рвутъ), **ся** *տ.* Вырыва́ть, ся I; вы́рвать *փխբ. փսխել.* его́ вы́рвало *նա փսխեց.* его́ вы́рвало пи́щею *նա կերածը փսխեց.* его́ вы́рвало жёлчью *նա մաղձ թքեց։*

Вы́||рдѣлый *ած. բժ. հասունացած (ուռեցքի, պալարի մասին).* **-рдѣть** *չ. հասունանալ, թարախակալել.* нары́въ ещё не вы́рдѣлъ.

Вы́резу́бъ *ա. կնդ.* Leuciscus Friesii, *ծածանազգի ձուկ մի, որ գտնուում է Հարաւային Ռուսիայի գետերում և ծովերում։*

Вы́рей *ա. ժղվր. ռուս. առասպելական երկիր, «տաք աշխարհ, որ գտնուում է հեռու արեւելքում, կամ ծովի ափին, ուր ձմեռը պատսպարուում են թռչունները, միջատները և օձերը, որտեղից նոքա գարնան սկզբին յայտնուում են»։*

Вы́рикъ *ա. Նւզ. պստիկ ջրպտոյտ, յորձանք։*

Вы́||рисовать (-сую -ютъ), **ся** *տ.* Вырисо́вывать, ся: **-рисовка** *ի.* **-рисо́вываніе** *չ. նկարելը (տառաձին խնամքով).* **-рисо́вывать, -рисовать** *ն. տառաձին խնամքով, հոգացողութեամբ նկարել, գծել.* **-ся** 1, *անդր. պարզ պատկերանալ.* силуэ́тъ це́ркви вырисо́вывается на вече́рнемъ не́бѣ; 2, *կր. նկարուել, գծուել (տառաձին խնամքով)։*

Вы́ровнять, ся *տ.* Выра́внивать, ся.

Вы́||родиться (-рожусь -дятся) *տ.* Вырожда́ться; **-родокъ, дка** *ա. այլածին, տրատով, այլանդակութեամբ ծնուած, հրէշ.* онъ *в. въ на́шей семье́; в—и быва́ютъ почти́ у всѣхъ живо́тныхъ; **-родочный** *ած. այլածնի, այլանդակութեամբ, տրատով ծնուածի։*

Вы||рожда́емость *ի. այլասերում, վատասերում.* **-рожда́ться, -родиться** *անդր. այլասերուել, վատասերուել.* дере́вья ю́жныхъ странъ ско́ро вырожда́ются въ холо́дномъ кли́матѣ; пото́мки психи́чески больны́хъ вырожда́ются у́мственно и душе́вно; семе́йства не́гровъ въ Евро́пѣ вырожда́ются; о́вцы вы́родились; **-рожде́ніе** *չ. այլասերում, -ումը, վատասերում, -ումը։*

Вы́роиться (-роюсь -ятся) *անդր. պարսել պրծնել (մեղուների մասին)։*

Вы́||ронить (-ню -нятъ), **ся** *տ.* Выроня́ть, ся *և* Выра́нивать, ся; **-роня́ть, ся** *տ.* Выра́нивать, ся.

Вы́||рослый *ած. չափահաս, հասակն առած.* **-роста́ніе, -роста́ть, -рости, -ростить** *տ.* Выроста́ніе, -ста́ть, -сти, -стить; **-ростка** *ի. տ.* Вы́ростъ; **-ростковый** *ած. հորթի մորթուց կարած, պատրաստած.* в—ые сапоги́, башмаки́; **-ростня́къ, а́** *ա. հասու, խոշոր ցախ.* **-ростокъ, тка** *ա.* 1, *տանը մեծացրած, ձեռնասուն կենդանի,* 2, *մի տարեկան հորթ կամ էլ մորթը.* сшить сапоги́ изъ вы́ростка; 3, *դեռահաս (17—19 տարեկան) կազակ, որ դեռ ծառայութեան երդում չէ տուել.* **-ростъ** *ա.* 1, *տ.* Выроста́ніе; 2, *աճում, յաւելում, այն, ինչ որ աճում, մեծանում, բարձրանում է։*

Вы||рубá́ніе *չ.* 1, *կտրելով դուրս հանելը.* 2, *խիտ կտրելը.* 2, *շինելը, կերտելը (կտրտելով).* 4. *կայծ, կրակ հանելը.* **-руба́ть, -рубить** (-блю -бятъ) *ն.* 1, *կտրելով հանել, դուրս հանել.* в. сукъ изъ бревна́; в. пень изъ земли́; 2, *խիտ, բոլորովին կտրել, կոտորել.* в. лѣсъ; 3, *կտրելով շինել, կերտել.* в. себѣ избу́; 4, *կոփել, քանդակել, շինել, կերտել, յօրինել.* в. изъ мра́мора гру́ппу цвѣто́въ; 5, в. ого́нь *հուրհանով (ուրհանդ) կայծեր, կրակ հանել.* **-ся** *կր. կտրուել, կոտորուել. կտրուելով հանուել, շինուել, յօրինուել.* **-рубка** *ի.* 1, *կտրելը, կոտորելը.* 2, *կտրուածք, կտրած տեղ.* сдѣ́лать в—у на бревнѣ́; **-ру́бливать** *ն.* I. *տ.* Выруба́ть; II. *հարթել, յղկել, կոկել, ողորկել.* в. бѣльё; **-рубокъ, бка** *ա. կտրած, բայց դեռ չմաքրած անտառ.* **-рубчатый** *ած. կտրտած.* **-рубщикъ** *ա. կոտորող, կտրտող (մեծ անտառի).* **-рубъ** *ա.* 1, *տ.* Вы́рубка 2; 2, *կտրած փայտ, տաշեղ. այն տեղը, որից անտառը կտրում են։*

Вы́ругать *տ.* Руга́ть.

Вы́||румянить (-ню -нятъ) *ն. կարմիր շպարել, կարմիր դեղով ներկել (օր. երեսը).* **-ся** *անդր.* 1. *կարմիր շպարուել, երեսին կարմիր դեղ քսել.* 2, *կարմրել.* пиро́жное вы́румянилось.

Вы||руча́ть, -ручить (-чу -чатъ) *ն.* 1, *փրկել, թափել, ազատել.* я дру́га вы́ручилъ, а онъ меня́ вы́училъ (*առծ.*) *ձեռքը ձեռք է լուանում, իսկ ձեռքը՝ երես.* *в. изъ бѣды́; 2, *ստանալ, շահել. ապրանքի գինը, ծախսը հանել.* я не вы́ручилъ и свои́хъ де́негъ за свой това́ръ; **-ся** 1, *անդր. ազատուել, դժուար դրութիւնից դուրս գալ.* 2, *փրկուել, ազատուել, թափուել. յետ ստացուել.* **-ручка** *ի.* 1, *փրկելը, թափելը, ազատելը.* итти́ на в—у кого́-либо; 2, *ծախելուց ստացած շահը, արդիւնքը, դրամը.* в. была́ плоха́; 3, *կրպակներում սեղան դրամարկղով, ‹դախլ›։*

Вы||рыва́ніе *չ.* I. *հանելը. դուրս քաշելը, քանդելը, պոկելը, դզելը.* II. *փորելը, քանդելը, պեղելը. փորելով հանելը.* **-рыва́ть** I. вырыва́ть, -рвать *ն. հանել, դուրս քաշել, պոկել, քանդել, դզել, շորթել, կորզել, խլել.* в. расте́ніе съ ко́рнемъ *բոյսը արմատախիլ անել. արմատաքի հանել.* онъ вы́рвалъ у меня́ изъ рукъ письмо́; в. зубъ; *в. призна́ніе *մէկից խօսք դուրս քաշել, մէկին ստիպել արտծր խոստովանուել.* **-ся** 1, *անդր. դուրս պրծնել. ճողոպրել, խալսել (տճ. հ.).* наси́лу я вы́рвался отъ него́; в. изъ чьи́хъ-либо объя́тій; 2, *առհ. սաստկութեամբ դուրս գալ, դուրս նետուել.* *вы́рвалось сло́во *բերնից (անզգոյշ) խօսք դուրս թռաւ.* 3, *կր. հանուել, դուրս քաշուել, պոկուել, քանդուել.* II. вырыва́ть, -рыть *ն.* 1, *փորելով հանել, դուրս քաշել.* 2, *փորել, փորելով շինել.* в. я́му, кана́ву; 3,* *հետախուզելով գտնել, լոյս աշխարհ բերել.* онъ вы́рылъ ва́жныя бума́ги; **-ся** *կր. փորուելով հանուել, դուրս քաշուել.* пни вырыва́ются съ трудо́мъ; *փորու[ելով շինու]ել.* **-рыть** (-рою -роютъ), **ся** *տ.* Вырыва́ть, ся II.

Вырь *ա. տ.* Виръ.

Вы||рѣза́ніе *տ.* Вырѣзываніе; **-(вы́)рѣзаніе** *չ.* *կտրելով դուրս հանելը.* **-(вы́)рѣзать** (-жу -жутъ), **ся** *տ.* Вырѣзывать, ся; **-рѣза́ть** *տ.* Вырѣзывать; **-рѣзка** *ի.* 1, *տ.* Вырѣзываніе; 2, *կտրելը, վերցնելը.* в. зе́мли изъ казённаго владѣнія въ ча́стное; 3, *կտրած, բացած տեղ.* на в—у вста̀вить вста́вку; 4, *կտրած, հանած բան.* 5, *սուկի, տաւարի մէջքի ընտիր միսը, որից բիւստէքսն են պատրաստում.* 6, вы́рѣзки, зокъ *ի. յ. ռմկ. թղթխ. առանձին ձևով կտրած, կեղծած թղթեր.* **-рѣзковое** мя́со *տ.* Вы́рѣзка 5; **-рѣзно́й** *ած.* 1, *կտրելով հանած.* 2, *փորած, փորագրած, փորելով շինած, յօրինած, քանդակած:*

Вы́рѣзубъ *տ.* Вырезу́бъ.

Вы||рѣзчикъ *ա.* **-рѣзчица** *ի.* *մի բան կտրող, կտրելով հանող այր, կին. փորագրող, նաշխող այր, կին.* **-рѣзъ** *ա.* 1, *տ.* Вы́рѣзка; купи́ть арбу́зъ на в. *ձմերուկը կտրել և այնպէս առնել.* 2, вы́рѣзы *յ. հրետն. թնդանօթակալի վերայ* (на лафе́тѣ) *փոսիկներ, որոնց մէջ ամրացած է թնդանօթը.* **-рѣзываніе** *չ.* 1, *կտրելով դուրս հանելը, վերցնելը.* 2, *փորելը, փորագրելը, քանդակելը.* **-рѣзывать, -рѣзать** *ն.* 1, *կտրելով հանել, վերցնել.* в. гниль изъ я́блока; в. ди́кое мя́со изъ ра̀ны; в. со́ты изъ у́льевъ; во́ры вырѣ́зываютъ карма́ны; 2, *փորել, փորագրել.* в. на мѣ́ди видъ дере́вни; 3, *կտրելով շինել, յօրինել.* в. узо́ръ изъ бума́ги; 4, *տ.* Вымежёвывать; у него́ вы́рѣзано сто десяти́нъ лу́чшей земли́; 5, *կոտորել, սրի մատնել, մորթոտել.* непріятель вы́рѣзалъ всѣхъ защи́тниковъ крѣ́пости; 6, в. су́дно *ծովգ. ամրոցի մօտ կանգնած նաւի վերայ յանկարծ յարձակուելով տիրել, գրաւել.* **-ся** 1, *չր. կտրուելով հանուիլ, վերցնուիլ. փորուիլ, փորագրուիլ. կտրուելով շինուիլ, յօրինուիլ.* 2, *անդր. *պարզ երևալ, արտայայտուիլ.* «надъ бро́вями вдру́гъ вы́рѣзались три морщи́ны».

Вы||ряжа́ть, -рядить (-жу -дятъ) *ն. զուգել, զարդարել, պճնել.* в. дѣте́й; **-ся** *անդր. և չր. զուգուիլ, զարդարուիլ, պճնուիլ.* вы́рядилась и пошла̀ въ го́сти; **-ря́живаніе** *չ. զուգել զարդարելը, պճնուելը.* **-ря́живать, ся** *տ.* Выряжа́ть, ся.

Вы́||садить (-жу -дятъ), **ся** *տ.* Выса̀живать, ся; **-садка** *ի.* 1, *մի տեղից հանելով միւս տեղ տնկելը, փոխադրելը. դուրս բերելը, իջեցնելը (օր. մէկին կառքից).* 2, в. во́йска *ռզմ. զօրքի նաւից ցամաք տեղափոխելը.* сдѣ́лать в—у *զօրքը ափ հանել, ափ, ցամաք դուրս գալ.* в. деса́нта *ծովգ. ծովային զօրախմբի ափ դուրս գալը որոշ գործողութեանց համար.* 3, вы́садки *յ. ցգարուն պահած ապա տնկած արմատիքներ սերմ ստանալու նպատակով.* **-садный** *ած.* 1, *ռզմ. ափ, ցամաք հանելու, ափ, ցամաք դուրս եկող.* в—ое во́йско; 2, *մի տեղից հանած և միւս տեղում տնկած, տեղափոխած.* в—ыя деревца́ хорошо́ приняли́сь—*լաւ առան, լաւ արմատ բռնեցին.* **-садокъ**, дка *ա. թաղարից, ջերմանոցից վերցրած և ածուի մէջ տնկած մատղաշ ծառ.* э́та я́блонь и гру́ша—вы́садки; **-са́живаніе** *չ.* 1, *մի տեղից հանելով միւս տեղ տնկելը (տունկերը), փոխադրելը.* 2, *դուրս բերելը, դուրս հանելը.* **-са́живать**, -садить *ն.* 1, *մի տեղից հանելով միւս տեղ տնկել, փոխադրել.* в. цвѣты́ изъ горшко́въ въ гря́ды, въ грунтъ; 2, *դուրս բերել, իջեցնել, օգնել դուրս գալու.* в. изъ каре́ты; в. изъ ка́тера; в. на бе́регъ; 3, в. во́йско *ռզմ. ծովային զօրքը ցամաք հանել.* 4,* *դուրս դցել, դուրս թափել, զարկելով կամ ճնշելով տեղահան անել.* онъ вы́садилъ ему́ зубъ; в. дверь; 5, *ռմկ. արձակել, ազատել (պաշտօնից, ծառայութիւնից).* **-ся** 1, *անդր. դուրս գալ.* в. изъ ваго́на; 2, *ռզմ. նաւերից ափ, ցամաք դուրս գալ.* отря́дъ уда́чно вы́садился; 3, *չր. մի տեղից հանուելով միւս տեղ տնկուիլ.* мно́гія расте́нія выса̀живаются лѣ́томъ въ гря́ды.

Вы||са́ливаніе *չ.* I. 1, *իւղելը, 'եղելը'.* 2, *իւղոտելը, ճարպոտելը. աղտոտելը, կեղտոտելը.* II. *աղելը, աղ դնելը.* **-са́ливать.** I. выса̀ливать, -салить *ն.* 1, *իւղել, 'եղել'.* в. колёса; 2, *իւղոտել, ճարպոտել. աղտոտել, կեղտոտել.* экъ ты вы́салилъ свой кафта́нъ! **-ся** *անդր. և չր. իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ.* II. выса́ливать, -солить *ն. աղել, աղ դնել.* в. ры́бу; **-ся** 1, *անդր. աղուիլ, աղ ուտել.* огурцы́ вы́солились; 2, *չր. աղուիլ, աղ դնուիլ.* **-салить** (-лю -лятъ). **ся** *տ.* Выса́ливать, ся I.

Вы||са́сываніе *չ. ծծելը.* **-са́сывать**, -сосать *ն.* 1, *ծծել.* младе́нецъ выса̀сываетъ молоко́ изъ ма́терней гру́ди; в. сокъ изъ апельси́на; 2,* *ռմկ. մէկի արիւնը քամել, ծծել, մէկին կողոպտել, թալանել.* онъ вы́сосалъ изъ него́ всё, что́ то́лько могъ; **-ся** *չր. ծծուիլ, քամուիլ:*

Вы||са́чиваніе *չ. քամելը (ծառի հիւթը).* **-са́чивать**, -сочить *ն.* I. *ծառի հիւթը քամել, հանել.* в. берёзу; II. **դուրս քաշել, իմանալ, տեղեկանալ.* я вы́сочилъ изъ него́ всю подного́тную; **-ся** 1, *անդր. իրենից հիւթ թողնել, հիւթ արձակել.* берёза выса́чивается: 2, *չ. դուրս գալ, արտահոսիլ, ծորալ.* на пове́рхности вѣтве́й хво́йныхъ дере́вьевъ иногда̀ выса́чивается смола́; 3, *չր. քամուիլ (ծառի, բոյսի հիւթի մասին):*

Вы||сва́тываніе *չ. խօսելը (գր.), նշանելը.* **-сва́тывать**, -сватать *ն. նշանել, խօսել (գր.), հարսնախօսել, նշան դնել (միջնորդներով — 'մօցիքուներով').* **-ся** *չր. նշանուիլ, խօսիլ (գր.):*

Вы||све́рливаніе *չ. ծակելը, գայլիկոնելը.* **-све́рливать, -сверлить** (-лю -лятъ) *ն. ծակել, գայլիկոնել.* в. руже́йный стволъ; **-ся** *չր. ծակուիլ, գայլիկոնուիլ:*

Вы́||свистъ *ա. շուող, սուլոց.* **-сви́стывать, -свистать** *ն.* 1, *շուացնել, շուացնելով երգել.* в. пѣ́сню; 2, *տ.* Освистывать; 3. *շուացնելով դադել, աշխատել.* **-ся** *չր. շուացնուիլ, շուացով երգուիլ, աշխատուիլ. սուլուիլ:*

Вы́||свобождать, -свободить (-жу -дятъ) *ն. ազատել. թափել.* в. должника́ изъ подъ стра́жи; **-ся** 1, *անդր. և չր. ազատուիլ, թափուիլ.* **-свобожде́ніе** *չ. ազատելը, ազատուիլը, թափելը, թափուիլը.* *в. завя́зшаго ору́дія, лафе́та *ցեխի մէջ խրուած հրանօթը, հրանօթակալը հանելը, դուրս քաշելը:*

Вы||сво́риваніе *չ. վարժելը, ընտելացնելը (բարակներին).* **-сво́ривать, -сворить** (-рю -рятъ) *ն. որս. բարակներին ընտելացնել, վարժել թոկը ճտերին վազելու.* **-ся** 1, *անդր. ընտելանալ, վարժուիլ (կապած վազելու).* 2, *ընտելացնուիլ, վարժուիլ.* **-сворка** *ի. տ.* Высво́риваніе.

Вы||свѣжа́ть, -свѣжить *ն. թարմ օդ թողնել. թարմացնել.* **-свѣжевать** (-жую -ютъ) *ն. մաշկե-*

լով փորոտիքը հանել (մորթած, սպանած կենդանու). փորոտիքը դուրս ածելով մաքրել. **-свѣживать** *տ.* Высвѣжа́ть; **-свѣжить** (-жу -жатъ) *տ.* Высвѣжа́ть *և* Высвѣживать.

Вы́||свѣтиться (—, -тятся) *անդր.* *փայլել, պարզ շողալ, շողշողալ.* **-свѣтливать, -свѣтлить** (-лю -лятъ) *ն.* *փայլեցնել, պսպղացնել (մաքրելով).* в. посу́ду; в. рису́нокъ *նկրչ.* *նկարին փայլ, պայծառութիւն տալ.* **-ся 1,** *անդր.* *փայլել, պարզ շողալ.* **2,** *կր.* *փայլեցնուիլ, պսպղացնուիլ։*

Вы||селенецъ, нца *գաղթական* **-(вы́)селе́ніе** *չ.* *գաղթեցնելը, -թելը, տեղափոխելը. -խուելը.* **-селить** (-лю -лятъ), **ся** *տ.* Выселя́ть, ся; **-селокъ,** лка *ա.* (*յաճխ. յ.* вы́селки) *իրենց բնակավայրերից տեղափոխուած գիւղացիների գիւղ, չէն.* **-селя́ть, -селить** *ն.* **1,** *գաղթեցնել, տեղափոխել.* нѣсколько семе́йствъ вы́селено изъ одно́й дере́вни въ другу́ю; **2,** *իրաւ.* *ստրկանութեան միջոցաւ բնակարանից խրկել, արտաքսել, վռնտել.* **-ся 1,** *անդր.* *գաղթել, տեղափոխուիլ.* **2.** *կր.* *գաղթեցնուիլ. տեղափոխուիլ։*

Вы́серебрить (-рю -рятъ). **ся** *տ.* Серебри́ть. ся.

Вы||сидка *է.* **1,** *նստելը, նստած անցկացնելը (որոշ ժամանակ).* **2.** *ռմկ.* *բանտարկութիւն. բանտարկութեան միջոց.* на в—ѣ; пригово́рили къ в—ѣ; **3,** *քաշած օղու քանակութիւնը.* **-сидѣть** (-жу -дятъ) *տ.* Выси́живать; **-ся 1,** *տ.* Выси́живаться: **2,** *անդր.* *մի տեղ երկար ժամանակ նստած մնալ, 'փտիլ'.* вы́сидѣлся до́ма; **-си́живаніе** *չ.* **1.** *որոշ ժամանակ մի տեղ նստիլը, նստած անցկացնելը.* **2,** *քաշելը, թորելը (օղի, ձիւթ).* **3,** *ճուտեր հանելը.* **-си́живать, -сидѣть** *ն.* **1,** *որոշ ժամանակ մի տեղ մնալ, նստած անցկացնել.* онъ вы́сидѣлъ нѣсколько мѣсяцевъ подъ аре́стомъ; **2,** *քաշել, թորել (օղի, ձիւթ).* вы́сидѣлъ шесть вёдеръ вина́ изъ че́тверти ржи; **3,** *ճուտեր հանել.* ку́рица выси́живаетъ цыпля́тъ въ три недѣли: **4,*** *մի տեղ նստած արտադրել, մշակել.* онъ вы́сидѣлъ прекра́сное сочине́ніе, замѣча́тельную статью́; **5,** *նստած անցկացնել, մաշել (օր. ախրութիւնը, ձանձրութիւնը).* **-ся 1,** *անդր.* *երկար ձուաների վերայ նստելուց նիհարանալ, լղարիլ (թուխսի մասին).* смотри́, какъ на́ша ку́рица вы́сидѣлась; **2,** *կր.* *նստած անցկացնուիլ. քաշուիլ, թորուիլ։*

Вы||си́нивать, -синить (-ню -нятъ) *ն.* *կապոյտ, 'մաւի' ներկել.* в. бѣльё *լուացքը լեղակաջրով ողողել.* **-ся 1,** *անդր.* *կապոյտ ներկով աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ.* я весь вы́синился; **2.** *կր.* *կապոյտ ներկուիլ. լեղակաջրուիլ (լուացքի մասին)։*

Вы́сить (-шу -сятъ) *ն.* *սկւ. գործծ.* *բարձրացնել, ամբառնալ.* **-ся** *անդր.* **1,** *բարձրանալ, վերանալ.* храмъ вы́сится верши́ной къ облока́мъ; **2,** *բարձրում գտնուիլ.* **3,*** *յաղթանակել։*

Вы||ска́бливаніе *չ.* **1,** *տաշելը, կոկելը.* **2.** *ջնջելը (քերելով).* **-ска́бливать, -скоблить** *ն.* **1,** *տաշել, կոկել.* в. до́ску; **2,** *քերել. ջնջել (գրածը).* в. цѣлую строку́; **-ся** *կր.* *տաշուիլ. քերուիլ, ջնջուիլ.*

Вы́||сказать (-жу -жутъ), **ся** *տ.* Выска́зывать, ся; **-сказъ** *ա.* *ասած, արտայայտած խօսք, կարծիք.* **-ска́зываніе** *չ.* *ասելը, արտասանելը, արտայայտելը.* **-ска́зывать, -сказать** *ն.* *ասել, արտասանել, արտայայտել.* я вы́сказалъ ему́ всё, что у меня́ было на душѣ; **-ся 1,** *անդր.* *իր միտքը, կարծիքը յայտնել, անկեղծօրէն արտայայտել.* онъ вы́сказался о́чень сочу́вственно объ э́томъ прое́ктѣ; да́йте мнѣ в.; **2,** *կր.* *ասուիլ, յայտնուիլ, արտայայտուիլ։*

Вы́||скакать (-чу -чутъ) *ն.* (*տ* выска́кивать) **1,** в. на ска́чкѣ *ձիարշաւի ժամանակ յաղթել, առաջը կտրել, առաջ անց կենալ.* **2.** *ձիարշաւի ժամանակ մրցանակը տանել.* **-ска́киваніе** *չ.* *դուրս թռչիլը, դուրս ցատկիլը. յանկարծ երեւալը, յայտնուիլը.* **-ска́кивать,** -скочить, -скакать, **-скакнуть** *չ.* **1,** *դուրս թռչիլ, դուրս ցատկիլ. յանկարծ երեւալ, յայտնուիլ.* в. изъ окна́; в. изъ-за угла́; *изъ па́мяти вы́скочило *մտքից ընկել է.* кора́бль вы́скочилъ на рифъ, на ка́мень, на бе́регъ *ծովգ.* *նաւը թառ խութի, քարի վերայ, ափ ելաւ.* **2,** *վայր ընկնիլ, դուրս պրծնուլ.* вы́скочилъ гвоздь: вы́скочилъ ка́мень изъ пе́рстня; **3,*** *առաջ ընկնիլ, 'կոտրած գդալի պէս մէջ ընկնիլ'.* не выска́кивай напере́дъ: есть старѣе и умнѣе тебя́; **4,*** *արագ և ճարպիկ կերպով առաջանալ (ծառայութեան, պաշտօնի մէջ).* онъ вы́скочилъ ско́ро въ чины́; **5,** *առանձին ձեւով ընթանալ, վազել.* ло́шадь какъ-то выска́киваетъ; **6,** *ն.* *թռչկոտելով, վազելով, չափ դնելով գալ, աշխատել, վաստակել։*

Вы||ска́ливать, -скалить (-лю -лятъ) *ն.* *խիստ կրճտել, կափկափել (ատամները)։*

Вы||ска́льзывать, -скользнуть *չ.* *սկսելով, սողալով դուրս պրծնուլ, վայր ընկնիլ.* у́горь вы́скользнулъ у меня́ изъ рукъ; **դուրս գալ։*

Вы́скать (-ску -скутъ) *ն.* *սկւ. գործծ.* *ոլորելով հիւսել, գործել, շինել։*

Вы́||скобелить (-лю -лятъ) *ն.* *ատղձգ.* *տաշել, քերել, կոկել.* **-скоблить** (-блю -блятъ), **ся** *տ.* Выска́бливать, ся.

Вы||скользать. -скользнуть *տ.* Выска́льзывать.

Вы́||скочить (-чу -чатъ) *տ.* Выска́кивать; **-скочка** *հոլ.* *ռմկ.* **1.** **լպստած, ամէն բանի մէջ խառնուող, պառկերես մին.* ты что за в.? *քեզ ինչ, դու ով ես.* **2,*** *ճարպիկ միջոցներով, բաղդի բերմամբ առաջացած, բարձրացած մին.* **3,** *դուրս թռչիլը. դուրս ցատկիլը.* на в—у *ցուցամոլութեամբ. առաջ ընկնելով։*

Вы||скрёбываніе, -скреба́ніе *չ.* *մաքրելը (քերելով, քորելով).* **-скрёбывать, -скреба́ть,** -скресть *ն.* **1,** *մաքրել (քերելով, քորելով).* в. ло́шадь скребни́цею; **2,*** *չանգռտելով գրել, խզմզել.* «выскрёбывая то́лько что ку́пленнымъ каранда́шикомъ на глянцови́той бума́гѣ свое́й визи́тной ка́рточки слова́: «Hôtel des Trois...»; **ся 1,** *անդր.* *քերելով, չանգռտելով դուրս գալ.* мышь выскреба́ется; **2,** *կր.* *մաքրուիլ (քերուելով).* **-скребки** *տ.* Оскрёбки; **-скресть** (-скребу -бутъ), **ся** *տ.* Выскреба́ть, ся.

Вы́||славить (-влю -вятъ), **ся** *տ.* Высла́вливать, ся; **-сла́вливаніе** *չ.* *Ծննդեան տօներին «Խորհուրդ մեծ» ման գալով դրամ հաւաքելը.* **-сла́вливать,** -славить *ն.* *Ծննդեան տօներին «Խորհուրդ մեծ» ման գալով դրամ հաւաքել.* пѣвчіе дово́льно вы́славили сего́дня; **-ся** *կր.* *հաւաքուիլ, ժողովուիլ («Խորհուրդ մեծ» ման գալիս).* **-славля́ть** *ն* **1,** *տ.* Высла́вливать; **2,** *ներբողել, գովասանել, դրուատել.* **-ся** *տ.* Высла́вливаться.

Вы́сластить (-щу -стятъ), **ся** *տ.* Высла́щивать, ся.

Вы́слать (-шлю -шлютъ), **ся** *տ.* Высыла́ть, ся.

Вы||слащáтель ա. *արևստգ.* ճակնդեղային շաքարի գործարանում երեք տաշտերից (чанъ) միջինը. -слащáть, ся տ. Выслàщивать, ся; -слáщиваніе չ. *թրջելով, թրմելով մաքրելը, խաշկելը.* -слáщивать, -сластить ն. *թրջելով, թրմելով մաքրել, խաշկել.* в. свекловúцу, селёдку; -ся չէզ. *թրջուելով, թրմուելով մաքրուել, խաշկուել։*

Вы́||слуга ի. 1, *որոշ ժամանակ ծառայելը, ծառայութեան ժամանակը լրացնելը.* онъ получúлъ чинъ за в—у лѣтъ; разжáловать впредь до в—и; 2, տ. Заслýга; -служеніе չ. տ. Вы́слуга 1; -слýживаніе չ. 1, *որոշ ժամանակ ծառայելը, ծառայութեան ժամանակը լրացնելը.* 2, *ծառայելով ստանալը, վաստակելը.* -слýживать, -служить (-жу -жать) ն. 1, *որոշ ժամանակ ծառայել, ծառայութեան, պաշտօնավարութեան ժամանակը լրացնել.* вы́служилъ 25 лѣтъ; 2, *ծառայելով ստանալ, վաստակել. արժանանալ մի բանի.* в. пéнсію, чинъ; -ся 1, անդր. до чегó *ծառայելով հասնել, արժանանալ մի բանի.* онъ вы́служился въ корóткое врéмя до большúхъ чинóвъ; 2, *ծառայելով վարկ, հեղինակութիւն, վստահութիւն ձեռք բերել.* 3, в. у когó *կամ* передъ кѣмъ *մէկի տրամադրութիւնը, շնորհքը շահել նորա առաջ քծնելով, ստորանալով, սողալով.* 4, չէզ. *ստացուել, վաստակուել (ծառայութեամբ)։*

Вы||слýшиваніе չ. 1, *ուշադրութեամբ կամ ցվերջ լսելը.* 2, տ. Аускультáція; -слýшивать, -слушать ն. 1, *ուշադրութեամբ կամ ցվերջ լսել, ականջ դնել, ունկնդրել.* в. жáлобы; в. курсъ наýкъ въ университéтѣ; в. урóки ученикóвъ; 2, բժ. տ. Аускультúровать; в. сéрдце. грудь; -ся չէզ. *լսուել (ուշադրութեամբ կամ ցվերջ)։*

Вы́||слѣдить (-жу -дять) տ. Выслѣ́живать; -слѣдокъ, дка ա. *որս. հետքով գտած կենդանի, գազան.* -слѣ́живанье չ. *հետքով փնտռելը, որոնելը, հետախուզելը.* -слѣ́живать, -слѣдить ն. *հետքով որոնել. փնտռել, հետախուզել (գազանին, փախստականին, գողին).* -ся չէզ. *որոնուել, հետախուզուել։*

Вы||слю́ниваніе չ. *թքոտելը, թքոտելով կեղտոտելը.* -слю́нивать, -слюнить (-ню -нять) ն. *թքոտել, թքոտելով աղտոտել, կեղտոտել. փրցնքոտել.* вы́слюнилъ всю салфéтку; -ся անդր. և չէզ. *թքոտուել, փրցնքոտուել.* оботрúсь, ты весь вы́слюнился.

Вы́смаковать (-кую -ють) չ. *հաճութեամբ ճաշակել, համը տեսնել (ուտելիքի)։*

Вы||смáктываніе չ. *ծծելը, ծծելով, իրան քաշելով հանելը.* -смáктывать, -смактать ն. *ծծել, ծծելով, իրան քաշելով հանել (շրթունքներով և լեզուով).* в. кóсточку; в. мозгъ изъ барáньей кóсти.

Вы||смáливаніе չ. *ձիւթելը, կպրելը.* -смáливать, -смолить ն. *ձիւթել, կպրել, կպրաձիւթել.* в. корáбль; -ся անդր. և չէզ. *աղտոտուել, կեղտոտուել (կպրով).* смотрú, какъ ты вы́смолился.

Вы||смáркиваніе չ. *խնչելը.* -смáркивать, -сморкать, -сморкнуть ն. *խնչել, սրբել.* в. носъ; -ся 1, անդր. *իր քիթը սրբել, խնչել.* 2, չէզ. *խնչուել.* сóпли высмáркиваются.

Вы||смáтриваніе չ. *նայելը. դիտելը, զննելը.* -смáтривать, смотрѣть ն. 1, *նայել, դուրս նայել, մտիկ տալ, մտիկ անել.* 2, *դիտել, զննել, աշխատել հետազօտել.* в. положéніе непрія́теля; 3, տ. Осмáтривать; 4, *աչքերը փչացնել (կարուած նայելուց).* 5, *տեսք, կերպարանք ունենալ.* высмáтриваетъ орлóмъ *արծուի տեսք ունի.* -ся չէզ. *դիտուել, զննուել, հետազօտուել. հետախուզուել։*

Вы́смолить (-лю -лятъ), ся տ. Высмáливать, ся.

Вы́||сморкать, ся, -сморкнуть, ся տ. Высмáркивать, ся; -смотрѣть (-рю -рять) տ. Высмáтривать; -смѣять (-смѣю -ють) տ. Осмѣя́ть.

Вы́||совъ ա. *առաջ ցցուած, դուրս արծած լինելը. ցցուածք.* в. скалы́ въ мóре; -сóвываніе չ. *դուրս հանելը, դուրս ցցելը.* -сóвывать, -сунуть ն. *դուրս հանել, դուրս ցցել.* в. гóлову изъ окнá; вы́сунуть носъ *կտկւ. տանից դուրս գալ, դուրս ելնել.* нельзя́ в. нóса на ýлицу *չէ կարելի փողոց դուրս գալ (ցրտի, վատ եղանակի պատճառով).* -ся անդր. *դուրս ցցուել, քաշ ընկնել, կախ ընկնել.* в. въ окнó.

Вы||сокáрникъ, -сокáрь, я́ հոգ. *բարձր քշած, մատղաշ և խիտ տնկովի անտառ։*

Высóкій (-сóкъ -кá -óкó; -óкú) ած. 1, *բարձր.* в. домъ, человѣ́къ в—аго рóста; в—ія облакá; ны́нѣшнею веснóю вóды бы́ли высóкú *այս գարնան ջրերը առատ, վարար էին.* в—ія нóты, в. гóлосъ; 2,* *բարձր, վեհ. վսեմ, ընտիր, ազնիւ, անուանի, ականաւոր.* в—ое звàніе, в—ія мы́сли; в—ая душá; в. слогъ; быть в—аго мнѣнія о комъ,—о себѣ; в. гость,—посѣтúтель; 3, *բարձր, մեծ, շատ.* цѣ́ны на товáры высóкú; в—ія пóшлины; в—ая температýра.—Высóкó մ. 1, *բարձր.* дýбы растýтъ в.; поётъ в. *բարձր ձայնով է երգում.* 2, *չափազանց շատ, չափազանց բարձր.* в. о себѣ дýмаетъ; в. летáешь, гдѣ-то ся́дешь (առծ.). 3, *վեհ, փառաւոր, հանդիսաւոր կերպով։*

Высоко||благорóдіе չ. *բարձր բարեծննդութիւն (տիտղոս, որ կրում են զինուորականները և քաղաքացիական աստիճանաւորները).* -благорóдный ած. *նա որ վերոյիշեալ տիտղոսը կրում է.* -благословéніе չ. *գերարժանապատուութիւն (տիտղոս աւագ և վաստակաւոր քահանաների)։*

Высокобóртный ած. *բարձր ափերով, եզրներով, ՙդրադներով՚.* в—ое сýдно.

Высоковáтый ած. *փոքր ինչ բարձր, բարձրաւունի։*

Высоко||вéрхій ած. *բարձրակատար, բարձրագագաթ.* в—ія гóры; -держáвный ած. *վեհ, բարձրագոյն իշխանութեան տէր.* -дóблестный ած. *վեհապանծ, փառապանծ.* -именúтый ած. *խիստ անուանի, ականաւոր, բազմահռչակ.* -лóбый ած. *բարձրաճակատ, բարձր ճակատով.* -мóчіе չ. *հնց. բարձրիշխանութիւն (տիտղոս նախկին հոլանդական նահանգների).* -мóщный ած. *եկ. ս. սկւ. զօրծծ. հզօր.* -мýдріе, -мы́сліе չ. *մեծամտութիւն, ինքնավստահութիւն, յաւակնոտութիւն, անձնապաստանութիւն.* -мѣ́ріе չ. *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն.* -мѣ́рничать չ. *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն անել, ցոյց տալ.* -мѣ́рный ած. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ.* -наречéнный, -нная ած. *նշանուած, խօսուած արքայորդի, արքայադուստր։*

Высокóнекъ, нька, о ած. *բաւականաչափ բարձր.* высокóнько, -нечко մ. *բաւականին բարձր կերպով։*

Высоко||пáрность ի. *ճոռոմաբանութիւն, սնթեւեթանք, ամբարտաւանութիւն (ոճի մասին).* -пáрный ած. 1, *բարձրաթռիչ, բարձր թռչող,*

ճախրող, սաւառնող. в. орёлъ; 2,* ճոխ, սեթևեթեալ, փքուն, փչուն, ամբարտաւան (ոճի մասին). в—ое разсужденіе; в—ая рѣчь; **-поставленный** ած. բարձրադիր, բարձրաստիճան. в—ые государственные сановники; **-почитаніе, -почтеніе** չ. խորին յարգանք. **-почтенный** ած. խիստ յարգելի, մեծարգոյ, գերարգոյ. **-превосходительный** ած. նա որ կրում է высокопревосходительство տիտղոսը. **-превосходительство** չ. բարձր գերազանցութիւն (տիտղոս, որ կրում են բարձրագոյն և բարձրաստիճան զինուորականներն և առաջին ու երկրորդ կարգի քաղաքացիական աստիճանաւորները). **-преосвященный, -преосвященнѣйшій**, аго ար. բարձր սրբազան, գերապատիւ, ամենապատիւ (արքեպիսկոպոս և կամ մետրոպոլիտ). в. владыко! Ձերդ բարձր սրբազնութիւն. **-преосвященство** չ. բարձր սրբազնութիւն, գերապատուութիւն, ամենապատուութիւն (տիտղոս արքեպիսկոպոսի կամ մետրոպոլիտի). **-преподобіе** ած. արժանապատուութիւն, գերարժանապատուութիւն, բարեկրօնութիւն (տիտղոս վանահօր և աւագ քահանայի). **-преподобный** ած. արժանապատիւ, բարեկրօն, գերարժանապատիւ (նա որ высокопреподобіе տիտղոսը կրում է). **-пробный** ած. 72 և աւելի տոկոս կազմող (ոսկի, արծաթ). *խիստ պատուական, վեհ, վսեմ։

Высоко‖родіе չ. բարձր ծնունդ, գերազնուութիւն (տիտղոս հինգերորդ կարգի աստիճանաւորների). **-родный** ած. գերազնիւ (նա, որ կրում է высокородіе տիտղոսը). **-рослый** տ. Великорослый.

Высокосный годъ տ. Високосный годъ.

Высоко‖ствольный ած. հաստաբուն, ատաղձի համար յարմար. в. лѣсъ; в—ое хозяйство ատաղձագործութիւն. **-степенный** ած. բարձրաստիճան. **-степенство** չ. բարձրաստիճանութիւն, վսեմութիւն (տիտղոս իշխան խաների, մուֆտիների. ևս պատուաւոր վաճառականների)։

Высокость ի. սկզ. գործ. բարձրութիւն, վեհութիւն, վսեմութիւն։

Высоко‖торжественный ած. մեծահանդէս (մակդիր նշանաւոր թագաւորական տօների). в. день рожденія, восшествія на престолъ, коронаціи, тезоименитства Государя Императора и Государыни Императрицы; **-уважаемый** ած. մեծարգոյ, գերարգոյ (գործածական նամակներում)։

Высоко‖уміе չ. մեծամտութիւն, յաւակնոտութիւն, ամբարտաւանութիւն. **-умникъ** ար. ռմկ. տ. Высокоумный 2; **-умный** ած. 1, խիստ խելացի, մտահարուստ, մեծիմաստ. 2, մեծամիտ, ամբարտաւան, ինքնավստահ, անձնապաստան. в. не видитъ достоинства другихъ.

Высокохонько մ. բոլորովին բարձր։

Высокочтимый տ. Высокоуважаемый.

Высолащи‖ваніе, -вать, ся տ. Выслащиваніе, -щивать, ся.

Вы‖соленіе չ. աղելը, աղ տալը. в. мыла օճառը աղելը (եփելիս). **-соливать, ся** տ. Высаливать, ся II; **-солить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Высоливать, ся; **-солка** ի. տ. Высоленіе; **-солъ** ար. տ. Высолка.

Высосать (-су -сутъ), **ся** տ. Высасывать, ся.

Высота ի. 1, բարձրութիւն. в. горы; упасть съ в—ы; в. треугольника եռանկիւնու բարձրութիւնը. 2, высоты (-сотъ -сотамъ) յ. բարձրութիւններ, բարձրաւանդակներ, բլուրներ. непріятель занялъ в.; 3,* վեհութիւն, վըսեմութիւն, գերազանցութիւն, արժանիք. в. мысли; онъ не на в—ѣ своего положенія; 4, աստղ. բարձրութիւն (այն աղեղը, որով չափւում է լուսաւորների հեռաւորութիւնը հորիզոնից). брать в—у солнца.

Высотомѣръ ար. բարձրաչափ (գործիք)։

Высо‖хлый ած. չորացած, ցամաքած, քամուած. **-хнуть** (-сохъ -хла, о) տ. Сохнуть և Высыхать.

Высо‖чайшій ած. գերդրկ. (տ. высокій) 1, ամենաբարձր, բարձրագոյն. в—ая въ свѣтѣ гора; 2, բարձրագոյն (մակդիր կայսրապատական իրերի, օր. в. дворъ, указъ; в—ая воля; в—ое повелѣніе ևլն)։ **Высочайше** մ. բարձրագոյն. Государь Императоръ в. повелѣть соизволилъ, Г—рыня И—трица в. повелѣть соизволила.

Высочество չ. բարձրութիւն (տիտղոս). его императорское, королевское, великогерцогское в.

Вы‖сочиваніе, -сочивать, ся տ. Высачиваніе, -чивать, ся; **-сочить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Высачивать, ся.

Выспать (-сплю -спятъ), **ся** տ. Высыпать, ся II.

Высподи մ. ռմկ. ներքև յատակի վերայ։

Выспорить (-рю -рятъ) ն. ռմկ. տանել, տանուլ (գրաւը, գրազը). выспорилъ закладъ.

Вы‖спрашиваніе չ. հարց ու փորձելը, հարց ու փորձ անելով իմանալը, տեղեկանալը. **-спрашивать**, -спросить ն. հարց ու փորձելով, հարց ու փորձ անելով իմանալ, տեղեկանալ. я всё выспросилъ объ нёмъ стороною; **ся** էր. իմացուիլ (հարց ու փորձով)։

Выспре‖нній ած. 1, բարձր, վերև գտնուող, վերին. 2,* բարձր, վեհ, վսեմ, երկնային. **-нность** ի. բարձրութիւն, *վեհութիւն, վսեմութիւն։

Выспросить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выспрашивать, ся.

Выспрь մ. եկ. սլ. դէպի վեր, վեր, վերև, բարձր. (հերձուածողների լեզուով իբրև գոյական նշանակում է թամբաքու, թութուն) (ըստ Երկ. Թղթի, 12_{15}).

Вы‖спѣваніе չ. հասնելը, հասունանալը. **-спѣвать, -спѣть** չ. հասնել. հասունանալ. плоды выспѣли; **-спѣлый** ած. հասած, հասունացած։

Вы‖ставить (-влю -вятъ), **ся** տ. Выставлять, ся; **-ставка** ի. 1, մատակարարում. за в—у кирпича подрядчику заплачено; 2, ցուցադրութիւն. ցուցամոլութիւն. на в—у տեսքի, ցոյցի համար. онъ всё дѣлаетъ на в—у նա ամէն բան ցուցամոլութեան համար է անում. 3, ցուցահանդէս. всемірная в.; 4, ժամանակաւոր պանդոկ, գինետուն, գքետուն. 5, հնց. մասնաւոր եկեղեցի, որ գլխաւոր եկեղեցու նեղութեան կամ ծխականների մի մասի հեռաւորութեան պատճառով կառուցանում են. **-ставленіе** չ. 1, ցուցադրելը. 2, առնելը, վերցնելը, հանելը. **-ставлять, -ставить** ն. 1, վերցնել, առնել, հանել. в. окончины изъ оконъ; 2, ցուցադրել, դուրս դնել. в. товары на продажу; в. цвѣты на воздухъ; в. свои ноги, руки; 3, նկարագրել, ներկայացնել, դուրս բերել իբրև. в. кого-нибудь въ дурномъ свѣтѣ; в. себя աշխատել իբրև ցոյց տալ, ցուցամոլութիւն անել. 4, դնել, գրել, նշանակել. в. буквы, цифры; в. годъ, мѣсяцъ и число; учителя уже выставляютъ баллы, отмѣтки; 5, առաջ բերել. доводы, которые

онъ выставляетъ, не убѣдительны; 6, *մատակարարել, հայթայթել.* в. дрова; в. лошадей *ուղևորներին, ճանապարհորդների համար ձիաներ պատրաստել, տալ.* -ся 1, *անդր. դուրս գալ, կախուել, կախ ընկնել, քաշ ընկնել.* 2, *իրան ցոյց տալ.* онъ передъ всѣми выставляется; 3, *կր. ցուցադրուել, դուրս դնուել. ներկայացուել. դրուել, նշանակուել. առաջ բերուել. մատակարարուել.* -ставной *ած.* 1, *վերցնելի, հանելի.* в—ыя окóнницы; 2, *ցուցադրած.* в—ыя картины; -ставочка *նւզ. տ.* Выставка; -ставочный *ած. ցուցահանդէսի, -սային.* в. комитéтъ.

Вы‖стáиванiе *չ. կանգնած անցկացնելը (որոշ ժամանակամիջոց).* -стáивать, -стоять 1, *ն. որոշ ժամանակ նշանակած տեղում կանգնած անցկացնել.* в. свой часы на караулѣ; 2, *ն. երկար կանգնելով աշխատել, գտնել.* нищiй выстоялъ у церкви полтину; 3, *ն.* в. лошадь *քրտնած, տաքացած ձիուն հանգստութիւն, դադար տալ.* 4, *չ. դիմանալ, տանել, դիմադրել.* полкъ выстоялъ противъ непрiятеля два часа; -ся *անդր.* 1, *երկար ժամանակ մնալուց ա, փչանալ, ոյժը, զօրութիւնը, համը, հոտը կորցնել. և բ, լաւանալ, զօրանալ, թնդանալ, համ, հոտ ձեռք բերել.* винó выстоялось; 2, *խունանալ, վառ գոյնը, փայլը կորցնել.* краска выстоялась; картина выстоялась.—Выстоялся домъ [*նոր շինած*] *տունը չորացել, բնակուելի է դարձել*:—Выстоялась лошадь *քրտնած և տաքացած ձին հանգստացել է*:—Масло, когда зорять его, выстаивается въ недѣлю—*զտւում, մաքրւում է*:—Хлѣбъ въ снопахъ выстаивается — *առդում, հասունանում է*:

Выста‖нáвливанiе *տ.* Выставленiе 1; -нáвливать, ся, -становить (-влю -вятъ), ся *տ.* Выставлять, ся 2; -новлять, ся *տ.* Выстанавливать, ся.

Вы‖стегать, ся *տ.* Выстёгивать, ся; -стёгиванiе *չ. կարելը, աստղնազարդելը, մկղակելը (մէջը բամբակ դրած շորեղէնը).* -стёгивать *ն.* 1, (выстегать) *կարել, աստղնազարդել, մկղակել (մէջը բամբակ դրած շորեղէնը).* в. одѣяло; 2, (выстегнуть) *զարկելով հանել, վնասել.* выстегнулъ ему плетью глазъ; 3, (выстегнуть) *լուծել, արձակել.* в. лошадь *կառքի կողքից լծած ձին արձակել.* в. запонку *կոճակը արձակել.* 4, (*միայն* выстегать) *ռմկ. ծեծել, թակել, քօթակել.* его больно выстегали; -стёгиваться 1, *անդր.* (выстегнуться) *արձակուել, իր տեղից դուրս գալ.* запонка выстегнулась; 2, *կր. կարուել, աստղնազարդուել, մկղակուել.* -стежка *ի. արձակելը, արձակում (լծած ձիու).*

Вы‖стигáть, -стичь *ն. վազելիս յաղթել, առաջը կարել, առաջ անցկենալ.* эта лошадь всѣхъ выстигаетъ.

Вы‖стилáнiе *չ.* 1, *սալայատակելը, սալելը, քարելը, խճելը, տախտակելը.* 2, *վրայից կարելը.* -стилáть, -стлать *ն.* 1, *սալայատակել, սալել, քարել, խճել, տախտակել.* в. дворъ кáмнемъ; — полъ доскáми; 2, *վերայից կարել, երեսին քաշել, ընդելուզել.* в. платье золотомъ; -ся *կր.* 1, *քարուել, խճուել, տախտակուել.* 2, *ընդելուզուել.* -стилка *ի.* 1, *տ.* Выстилáнiе; в. половъ кончена; 2, *կալ, կալի մէջ շաղ տուած օրանը.* 3, *թղթխ. միևնոյն տեսակի բոլոր թղթերը.* -стилочный *ած. քարելու, խճելու, տախտակելու*:

Вы‖стирать, ся *տ.* Выстирывать, ся *և* Стирать, ся; -стирка *ի.* -стирыванiе *չ. լուանալ պրծնելը.* -стирывать, -стирать *ն. լուանալ պրծնել.* выстирали всё бѣльё; -ся *կր. լուացուել.* бѣльё хорошо выстиралось.

Вы‖стичь (-стигну -стигнутъ) *տ.* Выстигать.

Выстлать (-стелю -лютъ), ся *տ.* Выстилать, ся.

Вы‖стой *տ.* -стойка *ի.* 1, *դէմ կենալը, դիմանալը, տոկալը, ընդդիմանալը.* мы рѣшились на выстойку; 2, *երկար նստած խմիչքի տուեղ, անախորժ համը.* винó отзывается выстоемъ.

Высторонить (-ню -нятъ) *ն. ռմկ. հեռացնել.* онъ былъ замѣшанъ въ это дѣло, но его выстoронили; -ся *անդր. հեռանալ, մեկնել (մի գործից)*:

Вы‖стоялый *ած. երկար մնալուց համը, հոտը կորցրած, տապած և կամ ընդհակառակն՝ լաւացած, պատուականացած, զօրացած.* в—ое пиво, вино; -стоять (-стою -стоятъ), ся *տ.* Выстаивать, ся.

Вы‖стрáгиванiе *չ. խարարուզելը.* -стрáгивать, -строгать *ն. խարարուզել, խարարուզով (ռանդա) կոկել.* в. доску; -ся *կր. խարարուզուել.* сучковатыя доски не легко выстрагиваются.

Выстрадать *ն.* 1, *չարչարուել, տանջուել, տառապել, վիշտ, տառապանքներ կրել.* сколько онъ выстрадалъ на своёмъ вѣку! сколько горя онъ выстрадалъ! 2, *չարչարանքով, տառապանքով ձեռք բերել, ստանալ կամ առաջացնել, արտադրել.* онъ выстрадалъ своё счастье.

Вы‖стрáиванiе *չ.* 1, *շինելը, կառուցանելը.* 2, *կարգով կանգնեցնելը, դասաւորելը (զինուորների).* -стрáивать, -строить *ն.* 1, *շինել, կառուցանել.* в. домъ; 2, *կարգով կանգնեցնել, դասաւորել.* в. полкъ, взводъ; -ся 1, *անդր. իրան համար տուն, բնակարան շինել.* в. на погорѣломъ мѣстѣ; 2, *կարգով կանգնել, դասաւորուել.* в. фронтомъ, колонною; в. въ боевой порядокъ —*ճակատել.* 3, *կր. շինուել, կառուցուել.* домъ выстраивается.

Вы‖стрáчиванiе *չ. մկղակելը, -կում.* -стрáчивать, -строчить *ն. մկղակել,* -ся *կր. մկղակուել*:

Выстрекать *ն. ռմկ. խայթել, մղկտացնել, ծեծել.* в. крапивою *եղինջով ծեծել.* -ся *անդր. խայթուել, այրուել*:

Вы‖стригáнiе *չ. խուզելը.* -стригáть, -стричь (-стригу -жешь -гутъ; *անց.* выстригъ -гла, о) *ն. խուզել.* в. ребёнка; в. бороду; -ся 1, *անդր. իր մազերը կամ մօրուքը խուզել տալ.* я сегодня выстригся; 2, *կր. խուզուել.* овцы выстригаются два раза въ годъ; -стрижка *ի. խուզելը*:

Выстрогать, ся *տ.* Строгать, ся *և* Выстрагивать, ся.

Вы‖строить (-рою -ятъ), ся *տ.* Выстраивать, ся; -стройка *ի. շինելը, կառուցանելը.* дать мѣсто на в—у *կամ* изъ в—и *շինութեան տեղ տալ (այն պայմանով, որ շէնք կառուցանողը միայն որոշ ժամանակ օգտուի տեղից)*:

Вы‖строчить (-чу -чатъ), ся *տ.* Выстрачивать, ся; -строчка *ի. տ.* Выстрачиванiе.

Вы‖стругать, ся *տ.* Выстругивать, ся; -стругиванiе, -стругивать, ся *տ.* Выстрагиванiе, -гивать, ся; -струживанiе, -стружививать, ся *տ.* Выстругиванiе, -гивать, ся; -стружить (-жу -жатъ), ся *տ.* Выстружививать, ся.

Вы́стручиться (-чусь -чатся) անդ. պատիճատուրուիլ. горо́хъ вы́стручился.

Вы|стрѣ́ливаніе չ. զգելը, արձակելը, տրաքացնելը (հրացանը). **-стрѣ́ливать** ն. և չ. 1, (вы́стрѣлить) զգել, արձակել, տրաքացնել. в. изъ ружья́, изъ пу́шки; 2, (вы́стрѣлять) սպառել (վառօդ ու գնդակը, 'գիւլլաբարութը'). весь по́рохъ вы́стрѣляли; 3, (вы́стрѣлять) շարունակ որսալով, սպաննելով ջնջել, սպառել. въ э́томъ лѣсу́ вы́стрѣляли дичь; 4,* (вы́стрѣлить) առհ. գոռալ, գլգլալ, սարսեցնել. **-стрѣ́ливаться, -стрѣля́ться** կր. սպառուիլ, 'հատնուլ'. всѣ я́дра вы́стрѣлялись; **-стрѣлъ** ա. 1, զգելը, արձակելը, տրաքացնելը. տրաքոց. непрія́тели сда́лись, не сдѣ́лавъ ни одного в—а; итти́ подъ в—ами գնդակների միջից անցնել. в. холосто́й առանց գնդակի, լոկ վառօդով տրաքոց. в. слѣпо́й հրետ. թնդանոթի տրաքոց, որի ժամանակ ռումբը չէ պայթում. 2, գնդակի անցած տարածութիւնը. на руже́йный, на пу́шечный в.; 4, ծովգ. նաւի կողքից ուղղահայեաց կերպով ամրացրած գերանը, ձողը, որից կապում են կուրերը (թիակավոր նաւակները). **-стрѣля́ть, ся** տ. Выстрѣливать, ся 2, 3.

Вы|стря́пываніе չ. 1, խոհարարութեամբ ղաղելը, աշխատելը. 2, յօղուտ մէկի տանելը, շահելը (օր. դատական գործը). **-стря́пывать, -стря́пать** ն. ռմկ. խոհարարութեամբ ղաղել, վաստակել, աշխատել. 2, տանել, շահել (օր. դատական գործը յօղուտ մէկի). **-ся** կր. 1, ղաղուիլ, վաստակուիլ. 2, տանուիլ, շահուիլ:

Вы|стужа́ть, -студи́ть (-стужу -дятъ) ն. 1, սառեցնել, պաղեցնել. в. ко́мнату; в. тарака́новъ խաւարասէր միջատներին ցրտով կոտորել, ջնջել. **-ся** 1, անդ. սառչիլ, պաղիլ. ко́мната вы́студилась; 2, կր. սառեցնուիլ, պաղեցնուիլ. կոտորուիլ, ջնջուիլ (խաւարասէր միջատների մասին). **-сту́живаніе** չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, ցրտատար անելը. **-сту́живать, ся** տ. Выстужа́ть, ся.

Вы|сту́киваніе չ. չխչխկացնելը, թխթխկացնելը. բժ. մրճիկով թխթխկացնելը (կուրծքը քննելու համար). **-сту́кивать** 1, ն. կուրծքը քննել (մրճիկով զարկելով, թխթխկացնելով). 2, ն. թխթխկացնելով ածել, նուագել. в. маршъ; 3, չ. չխչխկացնել, թխթխկացնել. **-ся** կր. 1, քննուիլ, զննուիլ (մրճիկով). 2, ածուիլ, նուագուիլ (թխթխկացնելով):

Вы|ступа́ть, -сту́пить (-плю -пятъ) չ. 1, դուրս գալ, դուրս ելնել. в. впередъ; в. изъ предѣ́ловъ умѣ́ренности, присто́йности չափաւորութեան, պատշաճաւորութեան (պարկեշտութեան) սահմանից դուրս գալ. во́йско вы́ступило изъ го́рода въ ла́герь; в. на литерату́рное по́прище; в. на сце́ну, на подмо́стки; в. защи́тникомъ, обвини́телемъ իբրև պաշտպան, իբրև մեղադրող դուրս գալ. в. ора́торомъ, чтецо́мъ; рѣка́ вы́ступила изъ берего́въ գետը [վարարելով] ափերից դուրս է ելել. 2, հպարտութեամբ գնալ, ման գալ, ճեմել, 'ժուռ գալ'. 3, ճրտրպ. դուրս ցցուիլ. 4,* դուրս տալ, յայտնուիլ. сыпь выступа́етъ по тѣ́лу; ка́пли по́та вы́ступили у него́ на лицѣ́; кра́ска вы́ступила на суро́вомъ лицѣ́; **-сту́пка** ի. քայլուածք, գնացք, 'երիշ'. **-ступле́ніе** չ. դուրս գալը, արշաւելը (զօրքի). **-сту́пчикъ** նւզ. **-сту́пъ** ա. որ և է իրի (ժայռի, շինութեան ելն) դուրս ցցուած, դուրս ցցուած մասը. **-сту́пь** ի. ռմկ. գործձ. տ. Высту́пка.

Вы|стыва́ніе չ. հովանալը, սառչիլը, պաղիլը. **-стыва́ть, -сты́ть, -сты́нуть** (-сты́ну -нутъ; անց. вы́стылъ -ла, о) չ. հովանալ, պաղիլ, սառչիլ. отъ вѣ́тра вы́стыли поко́и; **-сты́лый** ած. հովացած, սառած, պաղած. в—ая ба́ня.

Вы́сунуть, ся տ. Высо́вывать, ся.

Вы́сурмить (-млю -мятъ), **ся** տ. Сурми́ть, ся.

Вы|су́сливать, -су́слить (-слю -слятъ) ն. ռմկ. կամաց կամաց, ծծելով խմել, 'հուռ անել'. вы́суслилъ цѣ́лую кру́жку пи́ва; **-ся** 1, կր. խմուիլ, 'հուռ անուիլ'. 2, անդ. մածուցիկ բանի մէջ թաղուիլ, կեղտոտուիլ:

Вы|су́чиваніе չ. 1, հիւսելը, -ուիլը, մանելը, -նուիլը. 2, հիւսելով, մանելով դադելը, -դուիլը, վաստակելը, -կուիլը. 3, ձգելը, ձգուիլը. **-су́чивать, -су́чить** (-чу -чатъ) ն. 1, հիւսել, մանել. 2, հիւսելով, մանելով դադել, վաստակել. 3, ձըգել, նետել (օր. պարանը). **-ся** 1, կր. հիւսուիլ, մանուիլ, ոլորուիլ. 2, անդ. (կծկած թոկի, պարանի մասին) 'յետ ըլել', արձակուիլ կամ փրրցնուել, դուրս պրծնուլ. капа́тъ вы́сучился պարանը իր տեղից (изъ клю́за) դուրս պրծաւ. **-су́чка** ի. տ. Высу́чиваніе.

Вы|су́шиваніе չ. 1, չորացնելը, ցամաքեցնելը. 2, պարպելը. **-су́шивать, -су́шить** (-шу -шатъ) ն. 1, չորացնել, ցամաքեցնել. в. бѣльё; в. примо́къ մնղւք. թոյլ տալ մեղուներին փեթակի վերայ ծորած մեղրը հաւաքելու. в. боло́то; лихора́дка *вы́сушила его́ ջերմախտը նորան քամել է, ուժասպառ է արել. 2, պարպել, խմել, 'կոնծել', 'զգել'. **-ся** 1, անդ. չորանալ, ցամաքել. вы́мытые платки́ вы́сушились; 2, կր. ցամաքեցնուիլ, չորացնուիլ, քամուիլ, պարպուիլ. **-су́шка** ի. չորացնելը, ցամաքեցնելը:

Вы́сшій ած. բաղդտ. և գերդրկ. (տ. высо́кій) բարձրագոյն, գերագոյն, վեհագոյն, վսեմագոյն. в—ее бла́го; в. чинъ; в—ее сосло́віе; в—ее нача́льство; в. сортъ (това́ра); в—ая шко́ла.

Вы|сыла́ніе չ. ուղարկելը, ճամբելը, յղելը. **-сыла́ть, -сла́ть** ն. 1, кого́ ա, արտաքսել, տարագրել, աքսորել. վտարել, 'քշել'. в. съ эта́помъ, по эта́пу; в. за грани́цу; բ, որոշ նպատակով, պատուէրով ուղարկել. 3, что ուղարկել, ճամբել, առաքել (գր.). в. де́ньги; **-ся** կր. 1, արտաքսուիլ, աքսորուիլ. 2, ուղարկուիլ, ճամբուիլ. **-сы́лка** ի. 1, տ. Высыла́ніе; 2, արտաքսելը, աքսորելը, վտարելը, 'քշելը'. в. за грани́цу.

Вы|сыпа́ніе չ. I. 1, ածելը, թափելը (մի տեղից միւս տեղ). 2, դուրս տալը, 'ըլթիլը'. II. քընով կշտանալը, քունը կոտրելը. **-сыпа́ть** I. **вы́сыпать, вы́сыпать** 1, ն. ածել, թափել (մի տեղից միւս տեղ). *յանկարծ յայտնել, վըրայ տալ, գլխին թափել. онъ мнѣ вы́сыпалъ таку́ю ку́чу новосте́й; 2,* չ. դուրս թափուիլ, խմբովին դուրս գալ, դուրս խուժել. наро́ду вы́сыпало ви́димо-неви́димо անթիւ անհամար բազմութիւն դուրս թափուեց. 3, չ. դուրս տալ, 'ըլթիլ'. корь вы́сыпала; у него́ вы́сыпало на лицѣ́ նրա երեսը դուրս է տուել. **-ся** 1, անդ. դուրս թափուիլ. вы́сыпалась рожь изъ мѣшка́; хлѣба́ на корнѣ́ вы́сыпались արտերը ոտքի վերայ կծղեցան. 2, կր. դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. II. **высыпа́ть, ся, -спать, ся** չ. քնով կշտանալ, երկար քնելով քունը

կարել. ни одно́й но́чи не высыпа́ю; спалъ да не вы́спалъ (առծ.) ուզածը չստացաւ, նպատակին չհասաւ. **-сыпка** ի. I. 1, տ. Высыпа́ніе; 2, դուրս ածած, դուրս թափած բանը. де́нежная в. դրամական պահուստ (դրամարկղիկի, դրամատուփի մէջ կամաց կամաց գանձած դրամը, որ դրամարկղիկը բացելիս գտնում են). 3, այսպիսի արկղիկի, տուփի բացելը, դրամը հանելը, և հաշուելը. онъ отпра́вился на в—у; 4, որս. вы́сыпки յ. յանկարծակի թափուիլը, վրայ տալը (թռչունների տարմի). в. дичи; II. ռմկ. երկար և խոր քուն. онъ задалъ до́брую в—у նա երկար խաղաղով քունը կառեց. **-сыпно́й** ած. 1, յարմար, հեշտ դուրս ածելու, դուրս թափելու. 2, դուրս ածելու սովորած, գոյացած. в—ыя де́ньги դրամատուփից դուրս ածած դրամը. 3, դուրս տալու, ՙըլթելու՚. в. періодъ болѣ́зни.

Вы|сыха́ніе չ. չորանալը, ցամաքելը. *քամուիլը, հալուիլը, մաշուիլը. **-сыха́ть, -сохнуть** չ. 1, չորանալ. ցամաքիլ. отъ жаро́въ боло́то вы́сохло; сѣно начинаетъ в.; 2,* քամուիլ, հալուիլ, մաշուիլ, հալումաշ լինիլ. вы́сохъ какъ спичка քամուել, ՙչոփ՚, կմախք է դարձել:

Высь ի. 1, բարձրութիւն, բարձր տեղ. 2,* վերին, անտեսանելի, անըմբռնելի, անյայտ աշխարհ:

Вы|сѣва́ніе չ. 1, ցանելը. 2, մաղելը, խալխալելը, խարբալելը. **-сѣва́ть, -сѣять** ն. 1, ցանել, սերմանել, ցանքսի վրայ գործածել. 2, մաղել, խալխալել, խարբալել. в. муку́, в. извёстку; **-ся** էզ. 1, ցանուիլ. 2, մաղուիլ, խալխալուիլ, խարբալուիլ. **-сѣвка** ի. 1, տ. Высѣва́ніе; 2, սերմնացու. ցանած հացահատիկը. вы́сѣвки յ. թեփ. խզուռ. мучныя в.; **-сѣвно́й** ած. սերմնացու (ցանելի կամ արդէն ցանած). **-сѣвокъ, вка** ա. ցանած հող, մրջնակ. **-сѣвъ** ա. տ. Вы́сѣвка.

Вы|сѣда́ть չ. դուրս գալ. сѣра высѣда́етъ; **-сѣдка** ի. դուրս գալը:

Вы|сѣивать, ся տ. Высѣва́ть, ся.

Вы|сѣка́ніе չ. 1, կտրելը, կտորելը. 2, կրակ հանելը (հուրհանով). **-сѣка́ть, -сѣчь** ն. 1, կտրել, կտրատել. в. дере́вья въ лѣсу́; высѣка́ть ого́нь կրակ հանել (հուրհանով զարկելով գայլախազին). 2, կտորել, ջարդել, բազմութեամբ սրի քաշել. 3, փորագրել, քանդակել, նաշխել. в. надпись на ка́мнѣ; 4, կոփել, կոփելով կերտել, շինել, յօրինել. в. стату́ю изъ мра́мора; 5, (միայն вы́сѣчь) ռմկ. ծեծել, թակել, քօթակել, մտրակել. **-ся** 1, անէզ. (շորի մասին) քրքրուիլ, ծուատուիլ, մաշուիլ, փչանալ. пла́тье все вы́сѣклось; (մազերի մասին) թափուիլ. ընկնիլ. во́лосы вы́сѣклись. 2, էզ. կտրուիլ, կտրատուիլ. կտորուիլ. քանդակուիլ, փորագրուիլ:

Вы́сѣмениться (-нюсь -нятся) անէզ. սերմը թափել (կծղելուց):

Вы́сѣрить (-рю -рятъ) ն. I. ծծմբել, ծծմբով ծածկել. в. спи́чку; II. գորշ գեղով ծածկել, գորշգոյն ներկել:

Вы|сѣчка ի. 1, տ. Высѣка́ніе; 2, փորագրութիւն, քանդակ. в. на́дписи не о́чень уда́чна; 3, մեքենայով յօրինած տառամնաձև նաշխ զգեստի վրայ. 4, պողպատէ քանդականիք մի, որով այս և այլ արհեստական ծաղիկներ են զարկում թղթի վրայ. у цвѣто́чницъ мно́го разнови́дныхъ вы́сѣчекъ; **-сѣчь** (-сѣку -чешь -кутъ; անց. вы́сѣкъ -кла, о), **ся** տ. Высѣка́ть, ся.

Вы́сѣять (-сѣю -ютъ), **ся** տ. Высѣва́ть, ся և Высѣивать, ся.

Вы|та́иваніе չ. 1, հալուիլը, հալչելը. 2, տաքացնելով հանելը. **-та́ивать, -таять** 1, չ. հալուիլ, հալչիլ. въ ле́дникѣ весь лёдъ вы́таялъ; 2, ն. տաքացնելով հանել, դուրս բերել. в. са́ло изъ подсвѣ́чника.

Вы|та́лкиваніе չ. հրմշտելով, ՙբոթելով՚ դուրս գցելը, խրկելը. **-та́лкивать, -толкать, -толкнуть** ն. հրմշտելով, ՙբոթելով՚ դուրս գցել, խրկել, վռնտել. его́ вы́толкали изъ ко́мнаты; **-та́лкиваться,** -толкнуться էզ. հրմշտուելով, ՙբոթուելով՚ դուրս գցուիլ, խրկուիլ:

Вытанцо́вывать տ. Выпля́сывать; **-ся** 1, տ. Выпля́сываться; 2,* յաջողուիլ, ՙվրայ գալ՚. дѣ́ло вытанцо́вывается; мой рома́нъ что-то не вытанцо́вывается.

Вы|та́пливаніе չ. 1, տաքացնելը. 2, հալելը, հալելով ջոկելը. **-та́пливать,** -топить ն. 1, տաքացնել, վառել. в. ба́ню; 2, հալել, հալելով զատել, ջոկել. в. са́ло изъ жи́ру; **-ся** էզ. հալուիլ, հալուելով ջոկուիլ. զատուիլ. изъ сотовъ выта́пливается мёдъ и воскъ.

Вы|та́птываніе չ. 1, տրորելը, կխճորելը, ոտնատակ տալը. 2, տրորելով կեղտոտելը, աղտոտելը. **-та́птывать,** -топтать ն. 1, տրորել, կխճորել, ոտնատակ տալ. ло́шади вы́топтали всю траву́; 2, տրորելով ցեխոտել, աղտոտել, կեղտոտել. вы́топталъ весь полъ; 3,* որս. в. дичь ընկած որսը հազիւ հազ, զոռով բարձրացնել. **-ся** էզ. 1, տրորուիլ, կխճորուիլ, ոտնատակ տրուիլ. 2, տրորուելով ցեխոտուիլ:

Вы́|таращить (-щу -щатъ) տ. Тараща́ть; **-ся** անէզ. աչքերը մի բանի վրայ չռել:

Выта́ривать, -торить ն. գնալ-գալով կածան, ճանապարհ ծեծել, բացել. **-ся** էզ. 1, բացուիլ (ծեծուելուց), արահետուիլ:

Вы́|таскать, ся տ. Выта́скивать, ся; **-та́скиваніе** չ. դուրս քաշելը, դուրս հանելը. **-та́скивать,** -таскать, -тащить ն. 1, դուրս քաշել, դուրս հանել, դուրս բերել. в. я́корь изъ воды́; вы́таскали всѣ до́ски изъ су́дна; рыбаки́ вы́тащили изъ воды́ огро́мную ры́бу; *у него́ вы́тащили портмонэ́, де́ньги изъ карма́на; *в. кого́-нибудь изъ грязи մէկին խայտառակ, անօթալի դրութիւնից ազատել. наси́лу *вы́тащилъ его́ прогуля́ться; 2, ռմկ. քաշել, ձգել (մազերից). в. за во́лосы; в. оде́жду շորը մաշել. **-та́скиваться** 1, անէզ. (միայն вы́тащиться) հազիւ հազ, թրև գալով դուրս գալ. по́слѣ болѣ́зни едва́ вы́тащился на у́лицу; 2, էզ. (вы́таскаться) դուրս քաշուիլ, հանուիլ. մաշուիլ. оде́жда вы́таскалась.

Вы́|тачать ն. կարել (երկու կողմից եռ):

Вы|та́чиваніе չ. I, 1, շինելը. 2, սրելը. 3, ուտելը, կրծելը. II. դուրս թափելը, ցօղելը. **-та́чивать, -точить** ն. I. 1, շինել, գործել, յօրինել (ճախարակագործի դազգահի վրայ). в. ша́шки изъ слоно́вой ко́сти; 2, սրել, յեսանել (գր.). в. топо́ръ на точи́лѣ, но́жикъ на бруске́; 3, ուտել, կրծել. че́рви вы́точили де́рево; II. դուրս ածել, դուրս թափել, դուրս թողնել. ցօղել. ծորեցնել. в. во́ду изъ бо́чки; **-ся** էզ. I. շինուիլ, յօրինուիլ. սրուիլ. ուտուիլ, կրծուիլ. II. դուրս ածուիլ. ծորեցուիլ:

Вы́тачка ի. շորի տատաւի կողմից արած կարը:

Вы́тащить (-щу -щатъ), **ся** տ. Выта́скивать, ся.

Вы́таять (-таю -ютъ) *սկւ. գործծ. տ.* Вытáивать.

Вы‖твéрживаніе *չ. սերտելը.* -твéрживать, -твердить (-жу -дятъ) *ն. սերտել.* всѣ ученики́ вытвердили свои уро́ки; -ся *կր. սերտուիլ։*

Вы́теблить (-лю -лятъ) *ն. դուրս քաշել, հանել, ստանալ։*

Вы‖текáніе *չ. դուրս հոսիլը, դուրս թափուիլը.* -текáть, -течь *չ.* 1, *թափուիլ, արտահոսիլ, ծորալ.* вся водà вы́текла изъ бо́чки; глазъ *вытекáетъ *աչքը ուռչում է.* 2, *սկիզբն առնել, բղխել.* Невà вытекáетъ изъ Лàдожскаго о́зера; 3, *(արտի մասին) կծղիլ, հասունութիւնից թափուիլ.* 4, *հետևիլ, յայտնուիլ. առաջանալ.* изъ обстоя́тельствъ дѣ́ла вытекáетъ, что...; э́та мысль естéственно вытекáетъ изъ предыду́щей; -теклый *ած. կամաց կամաց դուրս թափուած, արտահոսած, ծորած։*

Вы‖теребить (-блю -бятъ). ся *տ.* Теребить. ся *և* Вытерéбливать. ся; -терéбливаніе *չ. քանդելը, դուրս հանելը, փետելը.* -терéбливать, -теребить *ն. քանդել, դուրս հանել, շորթել, փետել. քաղել.* в. по́сконь; -ся *կր. քանդուիլ, շորթուիլ, հանուիլ. փետուիլ. քաղուիլ։*

Вы‖тереть (-тру -рутъ; *անց.* вы́теръ -рла, о) *տ.* Терéть, ся *և* Вытирáть, ся.

Вы‖тéрпливаніе *չ. տանելը, տոկալը. դիմանալը, համբերելը.* -тéрпливать, -терпѣть *ն. տանել, կրել, տոկալ. դիմանալ, համբերել, ժուժել, հանդուրժել.* го́родъ вы́терпѣлъ продолжи́тельную осáду; рáненый вы́терпѣлъ оперáцію съ удиви́тельною твёрдостію: дрéвніе христіáне вытéрпливали ужàсныя мучéнія за вѣ́ру Христо́ву; -ся *կր. տանուիլ, կրուիլ.* -терпѣть (-плю -пятъ), ся *տ.* Терпѣ́ть, ся *և* Вытéрпливать, ся.

Вы́тертый *էյ. ած. մաշուած, սրբուած.* в—ая монéта *երկար գործածութիւնից սրբուած, մաշուած դրամ.* в—ое плàтье *մաշուած, քրքրուած շոր.* в. *կամ* живо́й ого́нь *մի փայտի կտոր միւսի հետ շփելուց առաջացած կրակ, որ անում են կիսավայրենիները։*

Вы‖теска *է.* -тёсываніе *չ. տաշելը, կոկելը, կոփելը.* -тёсывать, -тесать (-тешу -шутъ) *ն. տաշել, կոկել, կոփել.* в. до́ску; в. кàмень; -ся 1, *անդր. *զոռով, դժուարութեամբ դուրս գալ, դուրս պրծնել.* наси́лу вы́тесался изъ толпы́; 2, *կր. տաշուիլ, կոկուիլ, կոփուիլ։*

Вы‖течка *է.* 1, *արտահոսում, արտաբխում.* 2, *որս. գազանի դուրս գալը անտառից, որջից և դուրս գալու ժամանակ թողած հետքը.* 3, *արտահոսում (անօթից), անօթից արտահոսած, վայր թափուած հեղուկը.* усы́шка и вы́течка винá *գինու ցամաքելուց և դուրս թափուելուց առաջացած պակասորդը.* -течь (-теку -течешь -текутъ; *անց.* вы́текъ, -кла, о) *տ.* Вытекáть.

Вы‖тирáніе *չ.* 1, *շփելով ա, յղկելը, ողորկելը. բ, մաքրելը, սրբելը.* 2, *մաշելը.* -тирáть, -тереть *ն.* 1, *շփելով ա, յղկել, ողորկել, կոկել.* в. плиту́; *բ, մաքրել. սրբել.* в. полъ; в. гря́зные сапоги́; в. пыль; 2, *մաշել, սրբել (յաճախ գործածութիւնից).* в. серéбряную посу́ду; в. во́рсу на сукнѣ́; 3, *ռմկ. *ճնշելով դուրս գցել, խրկել, վռնտել.* его́ вы́терли изъ канцеля́ріи; -ся 1, *անդր. սրբուիլ, իւրքն իրան սրբել.* вы́трись поло́тéнцемъ; *в. холо́дной водо́й *սառը ջրով իր մարմինը շփել.* 2, *զոռով, հազիւ հազ մարդաշուք ընկնիլ, փոքր ինչ կրթուիլ, տաշուիլ.* онъ ко́е-какъ вы́терся въ лю́ди; 3, *մաշուիլ, սրբուիլ. փայլը, խաւը կորցնել, (մազերի մասին) թափուիլ.* зу́бья у пилы́ совсѣ́мъ вы́терлись; вы́терлось сукно́; 4, *կր. յղկուիլ, կոկուիլ. մաքրուիլ, սրբուիլ, մաշուիլ.* -тирка *է. տ.* Вытирáніе; вы́тирки *յ. տրորելուց, 'ազատելուց' գոյացած մնացորդ. կարտոֆիլի ալիւրը, մնացորդը նշաստ* (крахмáлъ) *հանելուց յետոյ։*

Вы‖ти́скиваніе *չ. քամելը, ճզմելով հանելը.* -ти́скивать, -тискать *ն. քամել, մզել, ճզմել[ով հանել].* в. мáсло изъ орѣ́ховъ; -ся *կր. քամուիլ. մզուիլ.* -тискъ *ար.* 1, *մզուածք, քամուածք.* 2, *արտատպութիւն.* -тисня́ть, -тиснить (-ню -нятъ), -тиснуть *ն. տպել, դրոշմել, արտատպել (փորագրութիւնը, նաշխը եւն).* в. печáтный листъ *շարած տպագրական թերթը տպել.* в. монéту, медáль *դրամ, մեդալ տպել (կտրել).* -ся *կր. տըպուիլ, արտատպուիլ. կտրուիլ։*

Вы‖ткать (-тку -ткешь -ткутъ). ся *տ.* Вытыкáть, ся II; -ткнуть, ся *տ.* Вытыкáть, ся I.

Вы́тный *ած.* 1, *հողաբաժնի, հողամասի.* 2, *վիճակով ընկած, հասած։*

Вытолáчивать, -толочить *ն.* 1, *տրորել, կխճորել, տրածացնել (արտը, խոտհարքը).* 2, *տափտափել, տրորելով նստացնել, պնդացնել։*

Вы‖толкать *տ.* Вытáлкивать; -толкнуть, ся *տ.* Вытàлкивать, ся; -толочить (-чу -чишь -чатъ) *տ.* Вытолàчивать; -толочь (-лку -лчешь -лкутъ; *անց.* вы́толокъ -кла, о) *ն. տրորելով, կխճորելով հանել, դուրս բերել։*

Вы‖топить (-плю -пятъ), ся *տ.* Топи́ть, ся *և* Вытáпливать, ся; -топка *է.* 1, *վառելը, տաքացնելը.* 2, *հալելը։* Вы́топки *յ. հալած նիւթի տակը, տկնուրքը, դիրտը, քաքը.* мáсляныя, сàльныя в.; -топля́ть, ся *տ.* Вытàпливать, ся.

Вы́топтать (-пчу -пчутъ), ся *տ.* Вытáптывать, ся.

Вы́топщикъ *ար. հալող.* в. сáла, вòрвани.

Вы‖торáчиваніе *չ.* 1, *երիզաւորելը.* 2, *թամբի[փոկերի]ց հանելը.* -торáчивать, -торочить *ն.* 1, *երիզաւորել, շուրջը. բոլորքը կարել, յօրինել.* в. пальто́ ко́тикомъ; 2, *թամբի[փոկերի]ց* (изъ торокóвъ) *հանել, վերցնել.* вы́торочи зàйца.

Вы‖торговать (-гую -ютъ), ся *տ.* Выторгóвывать, ся; -торгóвываніе *չ. շահելը, օգուտ ստանալը (ծախելուց և կամ արժան գնելուց).* -торгóвывать, -торговать *ն.* 1, *շահել. օգուտ ստանալ (ապրանքը ծախելուց).* за всѣ́ми расхóдами вы́торговалъ въ годъ двѣ ты́сячи рублéй — *բոլոր ծախսերը դուրս եկած են.* 2, *սակարկութիւն անելով շահել, արժան գնել.* вы́торговалъ рубль отъ продàжной цѣны́; 3, *ռմկ. ձեռք բերել, յօգուտ իր ստանալ.* -ся *կր. շահուիլ, ստացուիլ, ձեռք բերուիլ.* -торжка *է. սկւ. գործծ. շահելը, ստանալը (սակարկութեամբ, զոռով).* в. бойцáмъ всегдà малà *զոռով բան չի ըլլի։*

Вы́торить (-рю -рятъ), ся *տ.* Вытáривать, ся.

Вы́тормошить (-шу -шатъ) *ն. ռմկ.* что у когó *մէկին ձանձրացնելով, մէկի 'գանգլան տանելով' մի բան ստանալ, կորզել, խլել.* онъ у меня́ вы́тормошилъ послѣ́днія дéньги.

Вы́торочить (-чу -чатъ) *տ.* Выторáчивать.

Вы‖точить (-чу -чатъ), ся *տ.* Вытáчивать, ся; -точка *է.* 1, *տ.* Вытáчиваніе; 2, *փորուածք, ծառի մէջ ճիճուի փորած տեղը։* [*տաւատ։*

Вы́точникъ *ար. բս.* Linum flavum, *դեղին կը-*

Вы‖травить (-влю -вятъ), ся *տ.* Вытрáвливать,

ся; -травка ի. -травле́ніе չ. տ. Вытра́вливаніе; -травленка ի. ուտիչ նիւթերով արծնած, նաշխած տախտակ. -тра́вливаніе չ. 1, արածացնելը (արտը, խոտհարքը). 2, ուտիչ նիւթով ջնջելը, ոչնչացնելը, հանելը. вытравле́ніе плода́ բժ. դաստ. մայրական արգանդի պտուղը ոչնչացնելը, սպանելը. 3, արծնելը, ուտիչ նիւթերով նաշխելը. -травля́ть, -тра́вливать, -травить (-влю -вятъ) ն. 1, արածացնել (արտը. մարգագետինը, խոտհարքը). 2, ուտիչ նիւթով (ѣдкимъ веществóмъ) ջնջել, ոչնչացնել. հանել. в. мышéй, насѣкóмыхъ; в. ди́кое мя́со; в. ребёнка. плодъ բժ. դաստ. մայրական արգանդում մանկանը, պտուղը ոչնչացնել. սպանել. 3, ուտիչ նիւթով արծնել, նաշխել, նաշխ, նկար անել. в. на мѣди́, на ста́ли; 4, պղնձէ տախտակի վերայ փորագրածը բորակաթթուով (крѣ́пкая вóдка) խորացնել կամ մաքրել. 5, որս. դուրս քշել, հրապուրելով դուրս բերել, դուրս քաշել. в. звѣ́ря изъ лѣ́су; 6, ծովգ. կծկած պարանը կամաց կամաց բաց թողնել, 'յետ անել'. в. 20 саже́нъ кана́ту; -ся չր. 1, արածացնուել. 2, ջնջուել, ոչնչացնուել. 3, արծնուել, նաշխուել, նկարուել. 4, խորացնուել, մաքրուել. 5, դուրս քշուել, դուրս բերուել. -травно́й ած. ուտիչ, այրիչ. в—óе вещество́; в—óе вино́ խիստ բարկ, այրիչ օղի։

Вы||тра́иваніе չ. 1, երրորդ անգամ հերկելը, վարելը. 2, երրորդ անգամ թորելը, քաշելը. -тра́ивать. -троить ն. 1, երրորդ անգամ հերկել, վարել. 2, երրորդ անգամ թորել, քաշել. -ся չր. 1, երրորդ անգամ հերկուել, վարուել. 2, երրորդ անգամ թորուել, քաշուել։

Вы́||трамбовка ի. տափտափելը, նստեցնելը (ծեծելով). -трамбо́вывать, -трамбовать ն. (-бую -ютъ) ծեծելով նստեցնել, տափտափել. в. зéмлю, дорóгу.

Вы́||требованіе չ. պահանջելը. -требовать (-бую -ютъ) ն. պահանջել, պահանջելով ստանալ։

Вы́||трезви́тельный ած. զգաստացուցիչ, լրջացուցիչ, ուշքի, խելքի բերող. в—ыя срéдства; -трезвить (-влю -вятъ), ся տ. Вытрезвля́ть. ся; -(вы́)трезвлéніе չ. 1, լրջացնելը, սթափեցնելը, զգաստացնելը. ուշքի, խելքի բերելը. 2, լրջութիւն, լրջամտութիւն, սթափում, զգաստութիւն. -трéзвливать, -трезвля́ть, -трезвить (-влю -вятъ) ն. 1, հարբեցողութիւնից հեռու պահել. 2, զգաստացնել. լրջացնել, ուշքի, խելքի բերել. սթափեցնել. наси́лу могли́ егó в. -ся 1, անդր. զգաստանալ, լրջանալ, ուշքի, խելքի գալ (դադարելով խմելուց), սթափուել. мой слуга́ пилъ цѣ́лыя двѣ недѣ́ли, и тепéрь едва́ вы́трезвился; 2, չր. զգաստացնուել, լրջացնուել. ուշքի, խելքի բերուել, սթափեցնուել։

Вы́||трепать (-плю -плютъ), ся տ. Вытрéпливать, ся և Вытрёпывать, ся; -трепка ի. ռմկ. ծեծ, դաղ, 'քօթակ', 'դլխկոց'. задáть в—у ծեծել, 'քօթակել', 'դլխկել':

Вы́||трéпливаніе չ. քրքրելը, քրքրելով ջոկելը, մաքրելը. -трéпливать, -трепать ն. 1, քրքրել, քրքրելով, գզգզելով մաքրել, ջոկել, հանել. в. костри́ку изо льна; 2,* քրքրել, ծեծել. -ся չր. քրքրուել, քրքրուելով հանուել, մաքրուել, ջոկուել, զատուել. -трёпываніе, -трёпывать, ся տ. Вытрéпливаніе, -вать, ся.

Вы́||троить (-рою -роятъ), ся տ. Вытра̀ивать, ся; -тройка ի. տ. Вытра́иваніе.

Вы́||трусить (-шу -сятъ), ся տ. Труси́ть, ся և Вытру́шивать. ся; -труска ի. 1, թափ տալը, թօթափելը. 2, թափուածք, թափ տալիս, թօթափելիս, ընկածը. -тру́шивать, -трусить ն. 1, թափ տալ, թօթափել. թափահարելով դուրս ածել, դուրս թափել. 2, փոքր. ռուս. *что у когó դօուղ, հագին հաց մէկից մի բան ստանալ, կորզել. -ся անդր. և չր. թափահարուել, թօթափուել, թափ տրուել, ցնցուել։

Вы||трясáніе չ. թափ տալը, թափ տալով դուրս ածելը, դուրս թափելը. ցնցելը. -трясáть, -трясти ն. 1, թափ տալով դուրս ածել, դուրս թափել. в. муку́ изъ мѣшка́; *вы́трясти кармáнъ գրպանը պարպել, դատարկել, շատ փող ծախսել, 'մսխել'. 2, հարուածել, ցնցել, հալից գցել, ուժասպառ անել. меня́ всегó вы́трясла лихора̀дка; -ся. -трястись 1, անդր. դուրս թափուել, վայր թափուել (ցնցումից). весь овёсъ вы́трясся изъ ку́ля; 2, թափահարուելով դուրս ածուել, դուրս թափուել, վայր ածուել. -тряска ի. 1, թափահարելով դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, ցնցելը, հարուածելը, հալից գցելը. -трясти (-су -сутъ; անց. вы́трясъ -сла, о), ся տ. Вытрясáть, ся և Вытря́сывать, ся; -тря́сываніе չ. տ. Вы́тряска; -тря́сывать, ся տ. Вытрясáть, ся.

Вы||тряхáть, ся տ. Вытря́хивать, ся; -тря́хиваніе չ. դուրս գցելը. վայր գցելը. -тря́хивать, -тряхнуть ն. դուրս գցել, դուրս ածել, դուրս թափել, վայր գցել, վայր թափել, շաղ տալ. вы́тряхнулъ изъ кармáна мéлкія дéньги; -ся 1, անդր. վայր ընկնել, դուրս թափուել. 2, չր. վայր գցուել, վայր նետուել։

Вы́тти (-вы́ду -дутъ) տ. Вы́йти.

Вы||ту́ливаніе չ. դուրս ցցելը (թիկունքի). -ту́ливать, -тулить (-лю -лятъ) ն. դուրս ցցել (թիկունքը, մէջքը). вы́тулилъ спи́ну.

Вы||туплéніе չ. բթացնելը, 'փնջացնելը'. -тупля́ть, -тупить (-плю -пятъ) ն. բթացնել, 'փնջացնել'. вы́тупили всѣ ножи: ся 1, անդր. բթանալ, 'փնջուել'. 2, չր. բթացնուել, 'փնջացնուել':

Вы||ту́риваніе չ. դուրս քշելը, վռնդելը, խրկելը. -ту́ривать. -турить (-рю -рятъ). -турнуть ն. ռմկ. դուրս քշել, դուրս գցել, վռնդել, խրկել. незва̀ныхъ гостéй едва̀ могли́ вы́турить; -ту́риваться, -туриться չր. դուրս քշուել, վռնդուել, խրկուել։

Вы||тушёвываніе չ. տուշելը, տուշով (тушь) նկարելը, *առհ. ստուեր գցելը, ստուեր տալը. -тушёвывать, -тушевать (-шую -ютъ) ն. տուշել, տուշով (тушь) նկարել, *առհ. ստուեր տալ, ստուերաւորել. -ся չր. տուշուել, ստուերաւորուել. э́ти рису́нки вы́тушевались óчень хорошó.

Вы́тчикъ ա. Տնտ. հողատէր, հողաբաժնատէր:

Вы||тыкáніе չ. 1, դուրս ցցելը. 2, հանելը, վնասելը (սուր բանով). -тыкáть, I. вытыкáть, -ткнуть ն. 1, դուրս ցցել. 2, սուր բանով ծակել, հանել, վնասել. ребёнокъ отъ недосмóтра вы́ткнулъ себѣ лучи́ной глазъ; -ся 1, անդր. դուրս ցցուել, դուրս պրծնել. ши́ла въ мѣшкѣ не утаи́шь; онó гдѣ-нибудь да вы́ткнется непремѣ́нно; 2, չր. ծակուել, հանուել, վնասուել. II. вытыкáть, -ткать ն. 1, գործել, ստայնանկել. въ оди́нъ присѣ́стъ вы́ткалъ арши́нъ пéстряди; 2, նաշխել, նաշխ, նկար յօրինել (գործելով). в. узóры, клѣ́тки; 3, գործելով դատել, աշխատել, վաստակել. въ цѣ́лый день вы́ткалъ у хозя́ина полти́ну; -ты́каться չր. դուր-

ծուիլ, ստայնանկուիլ. նաշխուիլ, յօրինուիլ։

Вы́ть ի. I. Նոր. և ռմկ. հողաբաժին, հողամաս. II. Արքանգ. նահ. ա, ժամ, ժամանակ ճաշելու. ѣшь не ѣшь, а за в. почту́тъ (առծ). ք, ուտելուց ց'ուտել առող ժամանակամիջոցը, ճաշամէջ. по зима́мъ вы́ти коротки́; III. выть (во́ю -ютъ; հրամ. вой), взвыть չ. 1, ոռնալ, կաղկանձել. во́лки, соба́ки во́ютъ; в. во́лкомъ (դարձւ.) խիստ բարձր ձայնով լալ. ճչել, գըլխին վայ տալ. съ волка́ми жить. по во́лчьи в. (առծ.). 2,* ոռնալ, բարձր ձայնով լալ. ողբալ, կոծկոծել. -тьё, я́ չ. ոռնոց, կաղկանձիւն։

Вы́тѣсне́ніе չ. դուրս դցելը, վռնտելը, խրկելը. **-тѣсня́ть, -тѣснить** (-ню -нятъ) ն. 1, ճնշելով դուրս դցել. վռնտել, խրկել. его́ вы́тѣснили изъ толпы́; 2,* ճնշում գործ դնելով արտաքսել, վռնտել, 'գլուխն ուտել'. его́ вы́тѣснили изъ канцеля́ріи; **-ся** 1, չեզք. զոռով, հազիւ հազ դուրս գալ, դուրս պրծնել, շորթուիլ. наси́лу вы́тѣснился изъ толпы́; 2, կր. ճնշուելով դուրս դցուիլ, վռնտուիլ, խրկուիլ, արտաքսուիլ։

Вы́тютень տ. Ве́тютень.

Вы́тяблить (-лю -лятъ) տ. Вы́теблить.

Вы́тягать ն. ռմկ. դատ, դանդաղ բացելով ստանալ, շահել, խլել. онъ вы́тягалъ у сосѣ́да зе́млю: **-тяга́ть, ся** տ. Вытя́гивать, ся.

Вы́тя́гиваніе չ. 1, դուրս քաշելը. դուրս բերելը. 2, երկարացնելը, քաշելը (ծեծելով, տափականցնելով). в. про́волоки նաֆթուլ քաշելը. **-тя́гивать, -тянуть** ն. 1, դուրս քաշել. քաշելով դուրս բերել, դուրս հանել. 2, ծծել, դուրս քաշել. пла̀стырь вытя́гиваетъ гной изъ ра́ны; наложи́ть компре́ссъ, чтобъ вы́тянуло жаръ; 3, ձգել, տարածել. երկարացնել, լայնացնել. в. холстъ; вы́тянуть жи́лу — վնասել. 4, պրրկել, պարզել. դիլ քաշել, բացել. на кораблѣ́ вы́тянуть уже́ весь такела́жъ. — Вы́тянуть фронтъ զօրաշարքը կարգաւորել, դասաւորել. в. карни́зъ ճրտուղ.—քաշել, շինել. *вы́тяни его́ хворости́ной ռմկ. մի լաւ ճիպոտով թակիր նորան. **-ся** 1, չեզք. ձգուելով երկարիլ. լայնանալ. сукно́ вытя́гивается: холстъ вы́тянулся; ма́льчикъ вы́тянулся երեխան մեծացել է, 'բոյ է քշել'. *лицо́ вы́тянулось դէմքն այլայլուեց. վրդովուեց. 2, ուղիղ, ձիգ կանգնիլ. в. въ стру́нку լարի պէս ձգուիլ. 3, ծովգ. նաւահանգստից դուրս գալ, դուրս քաշուիլ. 4, կր. դուրս քարշուիլ. քաշուիլ, ծծուիլ. ձգուիլ, պրկուիլ. **-тяжка** ի. 1, տ. Вытя́гиваніе; 2, ռզմ. ուղիղ, ձիգ կանգնելը. стоя́ть въ в—у; стать на в—у: 3, քիմ. Extractum, բուսական, կենդանական, հողային մասերից քիմիական միջոցներով ստացուած նիւթ. 4, կօշկ. և դերձկ. կոկիչ փայտ. 'գալիբ'.

Вы́тяжно́й ած. 1, քաշող, ձգող, ծծող. в. пла̀стырь թարախահան սպեղանի, 'մհլամ'. в. изво̀зчикъ բեռնակիր սայլապան. в—ыя тру́бы; 2, քաշուող, պարզուող, երկարացուող. в—ые сапоги́ ճտի վերայ ծալքեր ունեցող կօշիկներ, որոնք կարող են հարկաւոր դէպքում քաշուիլ, երկարացուիլ. 3, քիմ. հանած, քաշելով ստացած. в—ыя вещества̀: **-тянуть, ся** տ. Вытя́гивать, ся; вы́тянуть жре́бій ռմկ. վիճակ քաշել, վիճակ հանել։

Вы́удить (-жу -дятъ) ն. 1, կարթով բռնել, որսալ, ապտել. что ты сего́дня вы́удилъ? Онъ вы́удилъ всю ры́бу изъ пру́да; 2,* ռմկ. քաղել, վերցնել, գտնել, առնել, տեղեկանալ. կորզել. отку́да ты э́то вы́удилъ? այդ դու որտեղից գտար, որտեղից իմացար. в. у кого́-нибудь де́ньги որ և է մէկից դրամ կորզել. **-ýживаніе** չ. 1, կարթով ձուկ բռնելը, որսալը. 2,* քաղելը, իմանալը, տեղեկանալը. հաւաքելը. **-ýживать, -удить** ն. կարթով ձուկ բռնել, ձուկ որսալ. *տանձին ճարպկութեամբ քաղել, իմանալ, տեղեկանալ, ձեռք բերել։

Вы́утю́живаніе չ. արդուկելը. **-утю́живать, -утюжить** (-жу -жатъ) ն. արդուկել. я вы́утюжила ва́шу косы́нку: вы́утюжили всё бѣльё; *в. спи́ну, бока́ մէջքը, կողքերը ջարդել, խիստ ծեծել. **-ся** կր. արդուկուիլ։

Вы́учекъ, чка ռմկ. **-учень**, чня տ. շրջանաւարտ աշակերտ (անուանում է այսպէս ուսուցիչը իր աւարտած աշակերտին). **-ученикъ** տ. իր դասընկերներին մէջ մէկին քայլ առ քայլ հետևող ոմն, 'ոչխար'. **-ýчиваніе** չ. 1, ուսուցանելը, հրահանգելը. 2, ուսանիլը, սովորիլը. **-ýчивать, -учить** (-чу -чатъ) ն. 1, кого́ ուսուցանել, սովորեցնել, կրթել, հրահանգել, վարժեցնել. в. игра̀ть на скри́пкѣ; я тебя́ *вы́учу ես քեզ ցոյց կտամ, ես քեզ խելքի կբերեմ. 2, что սովորել, ուսանել. сего́дня всѣ ученики́ вы́учили хорошо́ свои́ уро́ки; **-ся** չեզք. чему́ (կամ անորոշ դերբայով) սովորել, ուսանել. онъ ско́ро вы́учился гра́мотѣ: вы́учился чита́ть и писа̀ть; в. у кого́ чему́ մէկից մի բան սովորել, օրինակ առնել. онъ вы́учился у своего́ отца̀ смотрѣ́ть на всѣхъ исподло́бья; 3, կր. սովորուիլ, ուսանուիլ. ուսուցանուիլ, սովորեցնուիլ. **-учка** ի. 1, սովորեցնելը, ուսուցանելը, հրահանգելը. 2, սովորիլը. ուսանիլը. на в—у սովորելու, աշակերտելու պայմանով. э́тотъ ма̀льчикъ о́тданъ портно́му на в—у: **-учъ** տ. Вы́учекъ և Вы́учень.

Вы́франтиться (-чусь -тятся) չեզք. պճնուիլ, պճնամոլութեամբ զուգուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ։

Вы́ха́живаніе չ. 1, դուրս ելնելը, դուրս գալը, դուրս դնալը. 2. շատ դնալ-գալով շահելը, ստանալը. **-ха́живать** 1, չ. դուրս գալ, դուրս ելնել (ժամանակ առ ժամանակ). 2,* ն. (вы́ходить) աշխատել ստանալ, շահել, ձեռք բերել (իր կամ ուրիշի համար). в. себѣ́ чинъ; в. мѣ́сто прія́телю; не выха́живай ничего́ несправедли́ваго; 3, (сов. видъ-ը вы́ходить) դայեկել. սնուցանել, մեծացնել, զգուել. խնամելով հիւանդութիւնից ազատել. ня́нька всѣхъ дѣте́й вы́ходила; в. больно́го, ра́ненаго; онъ былъ бо́ленъ, но его́ вы́ходили—խնամքով, հոգացողութեամբ ազատեցին. в. жеребёнка, телёнка բուծանել, մեծացնել. 4, ծովգ. դուրս քաշել, դուրս հանել, վեր քաշել, բարձրացնել. в. я́корь на шпи́лѣ; в. кана̀тъ; 5, շրջել, ման գալ. պտտել. я вы́ходилъ съ охо́тникомъ всѣ боло́та; **-ха́живаться, -ходиться** չ. 1, (անասունների մասին) դէքանալ, 'չաղանալ', 'տոփիլ', յղուիլ (լաւ արածելուց). 2, (հիւանդի մասին) կամաց կամաց առողջանալ, կազդուրուիլ, լաւանալ—Пи́во вы́ходилось գարեջուրը եփուել նստել է։

Вы́ханжить (-жу -жатъ) ն. կեղծ բարեպաշտութիւն, քսուութիւն անելով, քծնելով շահել, ստանալ։

Вы́ха́пывать, -хапать, -хапнуть ն. խլել, շորթել,

կորզել. -ся կր. խլուել, շորթուել, կորզուել:

Вы‖ха́ркиваніе չ. *դուրս թքելը.* **-ха́ркивать, -харкать, -харкнуть** ն. *դուրս թքել, դուրս ժայթքել.* вы́харкнулъ изъ го́рла кость; **-ся** 1, չ. *խուխը, մաղասը եւն դուրս թքելով ազատուել, հանգստանալ.* насилу я вы́харкался; 2 կր. *դուրս թքուել, դուրս ժայթքուել:*

Вы‖хва́ливаніе չ. *գովելը, գովասանելը, ներբողելը.* **-хва́ливать, -хвалить** (-лю -лятъ); **-хваля́ть** ն. *գովել, գովասանել, ներբողել, դրուատել.* **-ся** 1, անդր. *իրեն իր գլուխը գովել, գովասանել.* 2, կր. *գովասանուել, դրուատուել:*

Вы‖хва́стываніе չ. *պարծենալով շահելը, ստանալը, ձեռք բերելը.* **-хва́стывать, -хвастать** ն. *պարծենալով շահել, ստանալ, ձեռք բերել.* в. по́мощь, одобре́ніе, награ̀ду; **-ся** կր. *պարծենալով շահուել, ստացուել, ձեռք բերուել:*

Вы́‖хватать ն. *խլել, շորթել, կորզել (մի քանի անգամ ջանքեր անելով, քաշկռտելով).* **-хватить** (-чу -тятъ) ն. *խլել, շորթել, կորզել (միանգամից).* **-хватка** ի. **-хва́тываніе** չ. *դուրս քաշելը, խլելը, շորթելը, կորզելը.* **-хва́тывать, -хватать, -хватить** ն. 1, *ճարպիկ կերպով դուրս քաշել, դուրս հանել, խլել, շորթել, կորզել.* в. кого́ изъ воды́; в. шпа̀гу; 2,* *ճարպկութեամբ, ույժով թափել, ազատել.* в. изъ бѣды́; **-ся** կր. *դուրս քաշուել, դուրս հանուել. խլուել, շորթուել, կորզուել.* **-хваченный** բյ. ած. *[արտագամէս] դուրս քաշած, դուրս հանած. խլած, շորթած.* *э́та сце́на то́чно вы́хвачена изъ жи́зни —*իսկութեամբ առնուած է կեանքից:*

Вы‖хва́щивать, -хвостить (-щу -стятъ) ն. кого́ ռմկ. *գործ. այն էլ միայն* сов. видъ-ը) *մտրակել. խարազանել. բաղնիքում աւելով ծեծել:*

Выхе́ривать տ. Вы́хѣривать.

Вы‖хи́триваніе չ. *խորամանկութեամբ ստանալը.* **-хи́тривать, -хитрить** (-рю -рятъ) ն. *խորամանկութեամբ ստանալ, ձեռք բերել, կորզել.* ты у меня́ ничего́ не вы́хитришь.

Вы‖хлёбываніе չ. *‘հուռ անելը‘, խմելը, ուտելը.* **-хлёбывать, -хлебать, -хлебнуть** ն. *‘հուռ անել‘, հուռ անելով ուտել, խմել.* вы́хлебалъ таре́лку щей; в. яйцо́ всмя́тку; **-ся** կր. *‘հուռ անուել‘, հուռ անուելով խմուել, ուտուել:*

Вы‖хлёстываніе չ. 1, *ծեծելը, ծեծելով, մտրակելով հանելը.* 2, *դուրս թափելը (յանկարծ).* **-хлёстывать, -хлестать, -хлеснуть** ն. 1, *ծեծել. ծեծելով, մտրակելով հանել, թափ տալ.* в. пыль изъ чего́; 2, *խփելով, մտրակելով հանել, վնասել.* вы́хлеснулъ ма́льчику глазъ жгуто́мъ; 3, *յանկարծ թափել, դուրս ածել, ցայտեցնել (հեղուկը).* вы́хлесни во́ду изъ стака̀на; **-ся** կր. *ծեծուելով հանուել, թափ տրուել. յանկարծ դուրս ածուել, ցայտեցնուել:*

Вы‖хлопа́тываніе չ. *ջանալով շահելը, ստանալը.* **-хлопа́тывать, -хлопотать** (-почу -чутъ) ն. *ջանալով, ճիգ թափելով շահել, ստանալ.* в. рѣше́ніе дѣ́ла въ свою́ по́льзу; онъ вы́хлопоталъ награ́ды свои́мъ чино́вникамъ; **-ся** կր. *շահուել, ստացուել (ջանքով, աշխատանքով):*

Вы́хлыснуть տ. Вы́хлеснуть.

Вы́хлюстать ն. ռմկ. *ցեխոտել, կեղտոտել (շորը).* **-ся** կր. *ցեխոտուել:*

Вы́хныкать (-чу -чутъ) ն. *լալով, աղաղալով [շահել, ստանալ:*

Вы‖ходецъ, дца ա. 1, *եկուոր, պանդուխտ, նժդեհ, գաղթական.* в. изъ-за грани́цы; ‖, Նւզ. *պատիկ անցք, դռնակ, ելք:*

Выходи́ть (-жу́ -хо́дятъ) вы́йти և ռմկ. вы́йтти չ. 1, *դուրս գալ, դուրս գնալ, դուրս ելնել. ելնել, արտահոսել. յայտնուել.* во́йско вы́шло изъ ла́геря; Нева̀ выхо́дитъ изъ Ла́дожскаго о́зера; и́зъ носу вы́шло мно́го кро́ви; кни́га вы́шла изъ печа́ти կամ вы́шла և կամ вы́шла въ свѣтъ *գիրքը մամուլի տակից լոյս տեսաւ.* о́кна выхо́дятъ на дворъ *պատուհանները բակն են դուրս գալիս.* *вы́йти нару́жу *յայտնուել, երեւան գալ.* в. изъ слу́жбы *պաշտօնը թողնել.* в. въ отста́вку *հրաժարական տալ.* в. изъ употребле́нія, изъ обы́чая *գործածութիւնից, սովորութիւնից ընկնել, դուրս գալ.* вы́шло изъ ума́, изъ па́мяти, изъ головы́ *մտքից ընկաւ, մոռացայ.* рѣка́ вы́шла изъ берего́въ *գետը [վարարելով] ափերից դուրս է եկել.* вы́йти изъ предѣ́ловъ умѣ́ренности, благопристо́йности: в. изъ повинове́нія *ըմբոստանալ, անհնազանդ գտնուել.* в. изъ пелёнъ, изъ малолѣ́тства *տղայութեան հասակը անցկացնել.* в. изъ терпѣ́нія; в. въ лю́ди *մարդ դառնալ.* выходи́ть изъ себя́ *կատաղել, ‘գազազել‘.* 2. *դուրս գալ, գոյանալ.* изъ куска̀ мате́ріи вы́шли двѣ па́ры пла̀тья; изъ э́того ничего́ не вы́йдетъ; 3, в. чѣмъ *յաջողուել, լաւ, յաջող դուրս գալ.* лицо́мъ не вы́шелъ *դէմքը տգեղ է.* ро́стомъ не вы́шелъ *հասակ չունի, կարճահասակ է.* чи́номъ не вы́шелъ *չկարողացաւ առաջանալ, չին ստանալ:* Выхо́дитъ գէմ. *դուրս է գալիս, բանից դուրս է գալիս, (որ).* выхо́дитъ, что онъ совсѣ́мъ не такъ бѣ́денъ, какъ я ду́малъ; 4, *սպառուել, ‘հատնել‘, վերջանալ, ծախսուել.* вы́шелъ весь хлѣ́бъ; запа́сы выхо́дятъ; мно́го де́негъ выхо́дитъ на удово́льствія—*գնում, ծախսւում է.* 5, *(ժամանակի մասին) անցնել, վերջանալ.* выхо́дитъ срокъ; срокъ вы́шелъ.— Вы́шла печь լեռնգ. *հալոցը հանգաւ.* 6, вы́йти за́мужъ. կամ вы́йти за кого́-либо *ամուսնանալ, պսակուել, կարգուել. մարդու գնալ (միայն կանանց մասին, հմմ.* Жени́ться); 7. вы́йти въ кого́ *մէկի ‘կուռը գցել‘, մէկին նման ծնուել, դուրս գալ.* «дочь ихъ вы́шла не въ свои́хъ роди́телей».

Вы́ходить (-жу -ходятъ), **ся** տ. Выха̀живать, ся.

Вы́‖ходка ի. 1, *դուրս գալը, դուրս գնալը, դուրս ելնելը.* 2, *յարձակում, կծու խօսքեր.* 3, հնց. *ձայնի ելեւէջը, դեղգեղանք.* 4, արւեստգ. *բամբակէ գործուածքի* (си́тецъ) *մշակումը, գործումը.* **-ходно́й, -ходный** ած. 1, *ելքի, ելնելու, դուրս գալու.* в—а́я дверь; 2, *յաջող, առատ, շահաւէտ, արդիւնաւէտ.* 3, անտռձգ. *որից ամբողջ իր դուրս կգայ.* в—о́е де́рево *ծառ, որից դանկացած իրը ամբողջովին (առանց կտորների) շինել կարելի է.* 4, տպգր. в. листъ *գրքի առաջին (վերտառութեան) երեսը:* — Выходно́й па́спортъ, видъ *անցագիր մի տէրութիւնից միւսը գաղթելու, տեղափոխուելու.* в—ы́е про́мыслы= Отхо́жіе про́мыслы (տ. Отхо́жій); в. актёръ *անդեր դերասան (որ ներկայացման ժամանակ մի քանի անգամ բեմ է դուրս գալիս շատ կարճ խաղով կամ առանց խաղի).* в—а́я роль *դատարկ, չնչին դեր, խաղ:* Выходны́я де́ньги *հրաժարադրամ (որ մի առեւտրական տալիս է միւսին այն պայմանով, որ վերջինս իր խանութի մօտ կամ մօտերքը նման խանութ չբանայ.* в—ы́хъ (կամ

Отступныхъ) за лавку дано столько-то рублей; в—ыя книги *նկ. մատեանները, որոնց մէջ ցուցերի բացակայութիւնները նշանակում էին։*

Выходъ *ա.* 1, *դուրս գալը, դուրս գնալը. դուրս ելնելը, ելք.* в. замужъ *մարդու գնալը, պսակուիլը.* в. книги *գրքի հրատարակութիւնը, լոյս տեսնելը.* 2, *հանդիսաւոր ընդունելութիւն (արքունիքներում, իշխանական ապարանքներում).* 3, *ելք, դուռ, ծակ (դուրս գալու).* въ домахъ бываетъ нѣсколько в—овъ; знать всѣ входы и *в—ы *ռմկ. ամէն ծակուծուկ իմանալ, իր գործերը լաւ սարքել, դասել.* 4,* *ելք, ճար, միջոց, հնարք [դժուար դրութիւնից, վտանգից ազատուելու].* ему другого в—а не было; 5, *նկ. նեկուղ, ներքնատուն.* винный, рыбный в. Выходы, овъ *և* выхода, овъ *յ. Վոլգայի մօտերքում ընդարձակ սառցատներ, սառերկրեայ մեծ արկղներով, որոնց մէջ հարինգը (տառեխ) աղ են դնում.* 6, *հում բանեքից (օր. ռացահատիկներից) ստացուած զուտ արդիւնքը.* выходы вина были довольно выгодны *այգեկոյթը բաւականին արդիւնաւէտ էր.* в. масла изъ сѣмянъ былъ скуденъ; рожь нынче хороша, но в. плохъ *այս տարի հաճարի արտերը լաւ են, բայց հատիկը վատ, նուազ է.* 7, *եկղ.* великій в. *վերաբերում (սուրբ սեղանի).* малый в. *վերաբերում (աւետարանի).* 8, *ծովզ. ա, (Վոլգայի ատամնաւորի վերայ) նաւի յետևի կողմից դուրս արծած չենք, բարձրութիւն. բ,* крюйть-камерный в. *նաւթանոնեակ.* 9, *թատր. տեսարան.* 10, *նկ. ոտա ճորտերի մի կալուածատիրոջից միւսին անցնելը (օրինական ճանապարհով).* 11, *նկ. հարկ, տուրք, որ ոտա իշխանները (նախարարները) վճարում էին թաթարական խաներին.* 12, *տ.* Отступное.

Выхожденіе *չ. դուրս գալը, ելնելը, ելանալը։*

Вы||хоженный *էյ. ած.* 1, *ջանքով ստացուած, ձեռք բերուած.* 2, *գզուած, զրգած. խնամքով, հոգատարութեամբ բժշկած, ապաքինած.* в—ая лошадь; 3, *շրջած, ման եկած, ամէն կողմից այցելած.* эти мѣста много выхожены вдоль и поперёкъ.

Вы||холаживаніе *չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, ցրտեցնելը.* -**холаживать,** холодить *ն. սառեցնել, պաղեցնել, ցրտեցնել.* отворяя безпрестанно двери на дворъ, выхолодилъ всѣ покои; -**ся** *կր. սառեցնուիլ, պաղեցնուիլ, ցրտեցնուիլ։*

Вы||холащиваніе *չ. մալելը. կրտելը.* -**холащивать,** -холостить *ն. մալել, կրտել, որձատել.* в. лошадь; -**ся** *կր. կրտուիլ, մալուիլ, որձատուիլ։*

Вы||холивать, -**холить** (-лю -лятъ) *ն. գրգել, գգուել, փայփայելով պահել, մեծացնել.* в. дитя.

Вы||холодить (-жу -дятъ), **ся** *տ.* Выхолаживать, ся.

Вы||холостить (-лощу -стятъ), **ся** *տ.* Выхолащивать, ся.

Вы||хорашивать, -**хорошить** (-шу -шатъ) *ն.* кого *զուքել, զարդարել, պաճուճել, պճնել.* -**ся** *անդր. զուքուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ, գեղեցկանալ։*

Вы||хохатывать, -**хохотать** (-чу -чутъ) *ն.* 1, *ծիծաղել մի բանի վրայ, հռհռալով ծաղրել մի բան.* 2, *հռհռոցով խրկել, վռնտել, դուրս քշել։*

Вы||храпка *ի. ռմկ. խռմփոց, խռռ քուն.* задать в—у *խռմփալ. խռռ քնել.* -**храпѣться** (-плюсь -пятся) *չ. խռմփալ, երկար քնելով քունը կտրել։*

Вы||хуливать, -**хулить** (-лю -лятъ) *ն. հայհոյել, անարգել, անգոսնել, ցեխը կոխել.* -**ся** *կր. անարգուիլ, անպատուիլ։*

Вы||хухолевый *տ.* Выхухолій 2; -**хухолій,** лья, лье *ած.* 1, *մուշտակարեր օրնչակի.* в. запахъ; 2, *որթ մուշտակից շինած, պատրաստած.* в—ья опушка; -**хухоль** *ի.* 1, *կնդ.* Myogale moschata, *մուշտակարեր օրնչակ.* 2, *վճռկ. մշկամկան* (Fiber zibethicus) *«մուշկը» (մուշտակը).* -**хухольный** *սկլ. գոծծ. տ.* Выхухолій.

Вы||хѣриваніе *չ. գծերի խաչ քաշելը. առհ. ջնջելը.* -**хѣривать,** -**хѣрить** (-рю -рятъ) *ն. գրածի, պայծի գծերի խաչ քաշել* (хѣръ *տառի ձևով*). *առհ. ջնջել.* -**ся** *կր. ջնջուիլ։*

Вы||царапать, ся *տ.* Выцарапывать, ся; -**царапнуть** *տ.* Выцарапывать; -**царапываніе** *չ. ցխտելը, ճանկռելը, ճանկռտելը, պոճոկելը.* -**царапывать,** -царапать, -царапнуть *ն. ցխտել, ճանկռել, ճանկռտել. պոճոկել.* кошка выцарапала собачёнкѣ глаза; -**царапываться,** -царапаться 1, *անդր. ճանկերով բռնելով, ճանկռտելով դուրս գալ.* насилу *выцарапался (изъ такой-то бѣды) *զոռով դուրս եկայ, ազատուեցայ (այս ինչ դժբախտութիւնից).* 2, *կր. ճանկռտուիլ, ցխտուիլ, պոճոկուիլ։*

Вы||цвѣлый *ած.* 1, *ծաղկած, բացուած, փթթուած.* в—ая яблонь; 2, *գոյնը կորցրած, գոյնը գցած, խունացած.* в. соболь; -**цвѣсть** (-ѣту тутъ; *անց.* выцвѣлъ -ла, о) *տ.* Выцвѣтать; -**цвѣтаніе** *չ.* 1, *ծաղկելը, փթթելը, բացուելը.* 2, *գունաթափուելը, գոյնը կորցնելը, խունանալը.* -**цвѣтать,** -цвѣсть *չ.* 1, *ծաղկել, փթթել, բացուել.* рожь выцвѣла; 2, *գունաթափուել, գոյնը գցել, գոյնը կորցնել, խունանալ.* куница выцвѣла *կզաքիսը մուշտակը փոխել է.* платье выцвѣло *շորը խունացել է.* -**цвѣтеніе** *տ.* Выцвѣтаніе.

Вы||цѣживаніе *չ. ծորեցնելը, ածելը, թափելը (գինու, օղու).* -**цѣживать.** -**цѣдить** (-жу -дятъ) *ն.* 1, *ծորեցնել, ածել, թափել.* в. пиво изъ бочки; *в. сквозь зубы нѣсколько словъ *տհաճութեամբ մի քանի խօսք ասել.* 2, *ռմկ.** *խմել, 'զցել', պարպել.* онъ выцѣдилъ цѣлую бутылку вина; -**ся** *կր. ածուիլ, թափուիլ, դուրս թողնուիլ.* квасъ выцѣживается.

Выцѣловать (-лую -ютъ) *ն.* 1, *խանդով շատ անգամ համբուրել, պաչել, պաչպչռել.* мать выцѣловала лицо, руки и ноги своего дитяти; 2, *համբուրելով շահել. ստանալ.* дитя выцѣловало позволеніе на прогулку; 3. *նկ. երդուելով և խաչը համբուրելով դատաստանի առաջ իր պահանջը ստանալ։*

Вы||цѣпить (-плю -пятъ), **ся** *տ.* Выцѣплять, ся; -**цѣпка** *ի.* -**цѣпленіе** *չ. հանելը (շղթայից, օղակի, կարթի միջից).* -**цѣплять,** -**цѣпить** *ն. հանել (շղթայից, օղակից, կարթից).* -**ся** 1, *անդր. դուրս գալ, դուրս պրծնել.* цвѣтокъ выцѣпился изъ волосъ; голубь выцѣпился изъ силка; 2, *կր. հանուիլ, լուծուիլ, ազատուիլ։*

Вы||чаливаніе *չ. ջրից հանելով կապելը.* -**чаливать,** -**чалить** (лю -лятъ) *ն. ջրից հանելով կապել.* в. судно на берегъ; -**ся** *կր. ափ հանուելով կապուիլ։*

Вы||чеканиваніе *չ. տպելը, 'կոխելը', կտրելը (դրամ).* -**чеканивать,** -**чеканить** (-ню -нятъ) *ն. տպել, 'կոխել', կտրել.* в. медаль, монету; *в. слова—*պարզ կերպով արտասանել.* -**ся** *կր. տպուիլ, 'կոխուիլ', կտրուիլ (դրամի մասին).* -**чеканка** *ի. տ.* Вычеканиваніе.

Вычелъ -чла, о *տ.* Вычесть.

Вы||чёркиваніе *չ. ջնջելը, հանելը (ցուցակից).*

-чёркивать, -черкнуть ն. ջնջել, հանել, դուրս գցել (ցուցակից). вычеркнулъ цѣлую страницу изъ моей бумаги; в. изъ списковъ убитаго въ сраженіи; -ся չր. ջնջուիլ, հանուիլ (ցուցակից)։

Вы||черненіе, -черниваніе չ. 1, սեւացնելը. սեւ գեղով ներկելը. 2, աղտոտելը, կեղտոտելը. 3, ջնջելը. -чернивать, -чернить (-ню -нятъ) ն. 1, սեւացնել, սեւ գեղով ներկել. в. сапоги ваксою; 2, կեղտոտել, աղտոտել, մրոտել. онъ вычернилъ всё своё бѣльё; 3, ջնջել (թանաքով). в. строку; в. статью; -ся 1, անդր. սեւանալ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, մրոտուիլ. весь вычернился сажею; 2, չր. սեւցնուիլ. կեղտոտուիլ. ջնջուիլ (թանաքով)։

Вы||черпать, ся տ. Вычерпывать, ся; -черпка ի. -черпываніе չ. հանելը. հանելով պարպելը, դատարկելը. -черпывать, -черпать, -черпнуть ն. 1, հանել, դուրս ածել, պարպել, դատարկել, սպառել. вычерпали всю воду изъ ушата; 2,* հիմնովին, խորապէս ուսումնասիրել, սպառել. -ся չր. հանուիլ, սպառուիլ։

Вы||черчиваніе չ. նկարելը. -черчивать, -чертить (-чу -ртятъ) ն. 1, գծել, նկարել. в. завитокъ капители; 2, նկարելով, գծելով դաշել, աշխատել, վաստակել. -ся չր. գծուիլ, նկարուիլ։

Вы||чесать (-шу -шутъ), ся տ. Вычёсывать, ся; -ческа ի. 1, սանտրելը. 2, գզելը, ծեծելը, քերքելը (կտաւի). вычески յ. սանտրած կամ գզած, ծեծած բանի մնացորդը. льняныя в. ծեծած կտաւատի մնացորդը։

Вычесть (-чту -чтутъ; անց. вычелъ, -чла, о), ся տ. Вычитать, ся.

Вы||чёсываніе չ. 1, սանտրելը. 2, ծեծելը, գզելը քերքելը (կտաւը). -чёсывать, -чесать ն. 1, սանտրել, սանտրելով մաքրել, գլոտել. в. себѣ голову, волосы, косу; в. лёнъ կտաւը սնօւբացնել. в. хлопчатую бумагу բամբակը սանտրելով մաքրել. 2, գզել, քերքել, ծեծել, քերքելով, ծեծելով հանել. в. кострику изо льна; 3, սանտրելով, սանտրը տալով, աշխատել, վաստակել. -ся 1, անդր. սանտրուիլ, իր գլուխը, մազերը սանտրել. 2, չր. սանտրուիլ, ծեծուիլ, քերքուիլ։

Вы||четный ած. զեղչած, հանած. в—ыя деньги; -четъ ար. 1, զեղչ, հանում, զեղչում, բարձում. в. изъ жалованья; за в—омъ осталось двѣсти рублей պարտքը զեղչելով մնաց 200 ռ. 2, տ. Исчисленіе.

Вы||чиниваніе չ. կարկատելը, ուղղելը. -чинивать, -чинить (-ню -нятъ) ն. կարկատել. ուղղել. в. домъ; в. обувь, бѣльё; -ся չր. կարկատուիլ, ուղղուիլ. -чинка ի. կարկատելը, ուղղելը. заняться в—ой бѣлья.

Вы||численіе չ. 1, հաշուելը, հաշուելով իմանալը. 2, հաշիւ. -числитель ար., -числительница ի. հաշուող, հաշուարար, -ուհի. -числять, -числить (-лю- лятъ) ն. հաշուել, 'հէսաբ անել', հաշուելով, թուելով դուրս բերել, իմանալ. вычислить, сколько употреблено денегъ на постройку; в. солнечное, лунное затменіе; -ся չր. հաշուիլ, 'հէսաբ անուիլ', հաշուելով իմացուիլ։

Вы||чистить (-чищу -стятъ), ся տ. Вычищать, ся; -чистка ի. մաքրելը, սրբելը։

Вы||читаніе չ. 1, հանելը, զեղչելը. 2, թուբ. հանում. в. цѣлыхъ чиселъ, дробей; -читать, -честь ն. 1, թուբ. հանել. 2, հանել, զեղչել. в. деньги изъ жалованья; в. изъ заработка за прогульные дни; (вы)читать տ. Вычитывать; -читаться, -честься չր. 1, թուբ. հանուիլ. 2, հանուիլ, զեղչուիլ. -читываніе չ. 1, կարդալը, կարդալով իմանալը. 2, կարդալով դաշելը, աշխատելը. 3, յանդիմանելը. -читывать, -читать ն. 1, կարդալ, կարդալով իմանալ, տեղեկանալ. я вычиталъ это въ газетахъ (կամ изъ газетъ); 2, կարդալով դաշել, վաստակել, աշխատել. я вычиталъ десять рублей на псалтыри; 3, բոլոր զանցառութիւնները թուելով յանդիմանել, նախատել. я ему всё вычиталъ.

Вы||чихиваніе չ. փռնգտալով քթից դուրս գցելը. -чихивать, -чихать, -чихнуть ն. փռնգտալով (փռշտալով) քթից դուրս գցել, դուրս հանել. -ся 1, անդր. մի քանի անգամ փռնգտալ, (փռշտալ), փռնգտալ պրծնել. насилу я вычихался; 2, չր. փռնգտալով դուրս գցուիլ։

Вы||чищалка ի. թիակ՝ արօրը, խոփը քերելու, մաքրելու. -чищать, чистить ն. մաքրել, սրբել. в. платье; в. посуду; -ся 1, անդր. մաքրուիլ, սրբուիլ, իրեն իրաւ մաքրել, սրբել. вычистился отъ грязи; 2, չր. մաքրուիլ, սրբուիլ. -(вы)чищеніе չ. մաքրելը, սրբելը։

Вычка տ. Вячка.

Вычура հոր. պճնամոլ ոճ. вычуры յ. 1, սեթեւեթանք, արհեստական և անճաշակ նաշխեր, նկարներ այլեայլ գործուածքների և իրերի վրայ. одѣяло, рукавицы съ в—ами; 2* քմահաճութիւն, եղջերուաքաղ, 'յաղաղներ'։

Вычурить (-рю -рятъ) ն. 1, (բառ սնոտիապաշտների) չար աչքից, քամահանութիւնից ապահովել (чуръ խօսքով). 2, (խաղի մէջ) հանել, ի բաց տանել։

Вычурный ած. 1, նաշխաւոր, նաշխերով, նկարներով. 2, սեթեւեթեալ, չինծու, արհեստական, անճաշակ. в—ыя слова.

Вычухаться անդր. ռմկ. 1, լէջանալ, զգաստանալ, սթափուիլ քնից. 2, կազդուրուիլ։

Вы||шариваніе չ. տակն ու վրայ անելը, քուրջ ու պաճարը որոնելով գտնելը. -шаривать, -шарить (-рю -рятъ) ն. խառնշտել, տակն ու վրայ անել, քուրջ ու պաճարը ընկնելով խուզարկել, որոնել, գտնել. мошенники вышарили всѣ карманы; *вышарить дѣло մոռացութեան, արհամարհանքի մատնուած գործը հրապարակ հանել, վերանորոգել. -ся չր. խառնշտուիլ, տակն ու վրայ արուիլ, որոնուիլ, գտնուիլ։

Вы||шаркиваніе չ. կոխկռտելը, մաշելը, *քծնելով, ստորաքարշութեամբ ստանալը, շահելը. -шаркивать, -шаркать ն. 1, կոխկռտել, մաշել. весь полъ вышаркалъ; 2,* մէկի չէմքը մաշելով, ստորաքարշութեամբ ստանալ, շահել. онъ вышаркалъ себѣ хорошее мѣсто; -ся չր. կոխկռտուիլ, մաշուիլ. *ստորաքարշութեամբ ստացուիլ, շահուիլ։

Вы||шатываніе չ. ժաժ տալով, թափահարելով խախտելը, տեղահան անելը. -шатывать, -шатать ն. ժաժ տալով, թափահարելով աշխատել խախտել, տեղահան անել. в. столбы у забора; -ся 1, անդր. вышататься по всѣму свѣту ամբողջ աշխարհը շրջել, ամէն տեղ թրև գալ. 2, չր. թափահարուելով խախտուիլ։

Вы||швыривать, -швырять, -швырнуть ն. դուրս շպրտել (մեծ. ծանր իրերը)։

Вышгородъ տ. Вышеградъ; համ. Акрополь.

Вы́ше ած. և Տ. բաղդատ. 1, աւելի բարձր, աւելի վեր, բարձր քան. онъ в. меня́ це́лою голово́ю; орёлъ лета́етъ в. я́стреба; объ э́томъ ска́зано было в. դորա մասին վերև ասուեցաւ. в. силъ ոյժերից վեր. 2,* աւելի բարձր, վեհ, պատուական. աւելի թանկ. че́тверть муки́ в. ны́нѣшней цѣны́ не продава́лась. Подыма́й вы́ше ռմկ. դեռ մոտեղ ես, դեռ հեռու ես։

Вышегра́дъ ա. Հնց. միջնաբերդ, քաղաքաբերդ, բերդաքաղաք։

Выше‖изло́женный ած. վերև նկարագրած, վերև բացատրած. **-именова́нный** ած. վերև յիշած, վերև անուանած։

Вы‖шелу́шивать, -шелушить (-шу -шатъ) ն. կեղևել, կեղևը, կճեպը հանել, մաքրել. **-ся** 1, անդր. կեղևից, պատենից, կճեպից դուրս գալ, վայր ընկնել. спѣ́лые орѣ́хи вышелу́шиваются са́ми собо́ю; 2, կր. կլպուիլ, կճեպուիլ։

Вы́шелъ, шла о տ. вы́йти

Выше‖на́званный ած. վերև յիշած, անուանած. **-объя́вленный** ած. վերև յայտնած. **-озна́ченный** ած. վերև նշանակած. **-пи́санный** ած. վերոգրեալ. **-поимено́ванный** տ. Вышеименова́нный; **-пока́занный** ած. վերև ցոյց տուած. **-помя́нутый** ած. վերոյիշեալ, վերև յիշած. **-приведённый** ած. վերև առաջ բերած, մէջ բերած. **-речённый -ска́занный** ած. վերև ասած, յիշած. **-упомя́нутый** տ. Вышепомя́нутый.

Вы‖шиба́ніе չ. զարկելով դուրս գցելը, դուրս փրցնելը, դուրս պրծցնելը. **-шиба́ть, -шибить** (-бу -бутъ; անց. вы́шибъ -бла, о) ն. զարկելով դուրս գցել, դուրս փրցնել, դուրս պրծցնել. в. око́нницу; онъ вы́шибъ у меня́ изъ рукъ кни́гу; в. ба́бки, ке́гли въ игрѣ́—տալով վայր գցել, տապալել. *вышиба́ть изъ кого́ духъ մէկին սպանել, մէկի հոգին հանել. **-ся** կր. դուրս գցուիլ, վայր գցուիլ, տապալուիլ (հարուածից). **-шибка** ի. տ. Вышиба́ніе; **-шибъ** ա. 1, տ. Вы́шибка; 2, տեղ, որից մի բան խփած, դուրս գցած է։

Вы‖шива́льный ած. մկգակելու, ասեղնագործելու. **-(вы́)шива́льщица** ի. մկգակող, կար անող կին. **-шива́ніе** չ. մկգակելը, ասեղնագործելը. **-шива́нье** չ. մկգակ, մկգակուող, ասեղնագործուող էր. **-шива́ть, -шить** ն 1, մկգակել, ասեղնագործել. в. пла́тье, поду́шку шёлкомъ; 2, կարելով, կար անելով դազել, աշխատել, վաստակել. швея́ вы́шила въ недѣ́лю пятьдеся́тъ рубле́й; 3, в. бума́гу изъ дѣ́ла [կարը քանդելով] թուղթը գործից հանել. **-ся** կր. մկգակուիլ, կարուիլ. **-шивка** ի. 1, տ. Вышива́ніе; 2, մկգակ, ասեղնագործութիւն. пла́тье съ в—ою; **-шивно́й** ած. մկգակած, ասեղնագործած. в. воротни́къ.

Вышина́ ի. (յ. вышины́ -ши́нъ -на́мъ) բարձրութիւն. տ. Высота́.

Вы́‖шитый էր. ած. մկգակած, ասեղնագործած. в—ая руба́ха, в. плато́къ; **-шить** (-шью -ютъ), **ся** տ. Вышива́ть, ся.

Вы́шка ի. 1, վիշկա (նաւթահորի վերայ կառուցած շէնքը). 2, վերնատուն, վերին սենեակ անմիջապէս յարկի տակ. 3, բարձր շինութիւն. сторожева́я в. դիտանոց (չորս սիւների վերայ կառուցած բարձր շէնք, որի վերայից չորս կողմը դիտում են). у него́ на *в—ѣ обстои́тъ неблагополу́чно նորա խելքը տեղը չէ, նորա խելքը գլխիցը թռել է, նա խեւացել է։

Вы́шкварокъ, рка ա. պճպճան տհալի պատառ. вы́шкварки յ. տհալ, խիստ չորացրած տըհալի պատառներ։

Вы́школить տ. Шко́лить.

Вы‖шлифо́вывать, -шлифовать (-фую -ютъ) ն. յղկել, ողորկել (մետղ. մետաղեղէնը). в. серебряную посу́ду; **-ся** կր. յղկուիլ, ողորկուիլ. *կրթուիլ, տաշուիլ (մարդուս մասին). **-шлю** տ. Вы́слать.

Вы́‖шмахтовать (-тую -ютъ) ն. փայտէ փորագրութիւնը յղկել, ողորկել, կոկել (ապա ոսկէզօծելու նպատակաւ). **-шмыгнуть** չ. դուրս թռչել, դուրս փախչել, դուրս պրծնուլ (արագ և աննկատելի կերպով). в. въ за́днія две́ри.

Вы́шній ած. (գործածական է միայն Աստծու մասին. այլապէս փոխանակ այս բառի գործ է ածւում вы́сшій բառը) 1, բարձր, բարձրի, վերին. 2,* բարձրագոյն, գլխաւոր. в—ее прави́тельство; в—ая власть, в. зако́нъ; 3, աստուածային, երկնային։

Вы‖шны́ривать, -шнырять չ. քունջ ու պուճախ ընկնելով հարց ու փորձ անել, որոնել, իմանալ։

Вы‖шпа́риваніе չ. վրան բոց (գոլորշի) բաց թողնելը, վրան եռացող ջուր թափելը. **-шпа́ривать, -шпарить** (-рю -рятъ) ն. վրան բոց (գոլորշի) բաց թողնել, եռացող ջուր ածել, թափել, սպանել. в. клопо́въ; **-ся** կր. կոտորուիլ։

Вы‖штукату́риваніе չ. ծեփելը, սուաղելը. **-штукату́ривать, -штукатурить** (-рю -рятъ) ն. ծեփել, սուաղել. в. стѣ́ны; **-ся** 1, կր. ծեփուիլ, սուաղուիլ. 2, անդր. *կարմիր դեղով խիստ շպարուիլ, քսուիլ (կնոջ մասին). вы́штукатурилась.

Вы‖шу́стывать, -шустать ն. Հրեան. կանոնաւորել (հրացանի խողովակը, 'լուլան')։

Вы‖шу́чиваніе չ. 1, ծաղրելը. 2, ծաղրալի դարձնելը. **-шу́чивать, -шутить** (-чу -тятъ) ն. 1, հանաքներ անելով ծաղրել, ծաղրելով նեղացնել, հալածել. 2, ծաղր, 'մասխարայ' դարձնել. 3, ծաղրով, կատակներ, 'մասխարայութիւններ' անելով շահել, ստանալ, վաստակել. онъ вы́шутилъ себѣ́ мѣ́сто; **-ся** կր. ծաղրուիլ, հալածուիլ (ծաղրով, հանաքներով). **-шью** տ. Вы́шить.

Вы‖щела́чиваніе չ. հանելը, քաշելը (նիւթերի լուծուող մասերը). **-щела́чивать, -щелочить** ն. 1, նիւթերի լուծական (լուծուող) մասերը քայքայելով հանել, դուրս քաշել. дождева́я вода́ выщела́чиваетъ изъ по́чвы раствори́мыя со́ли, унося́ ихъ въ глубину́; 2, մոխրաջրի մէջ դընել, ողողել, լուանալ, մաքրել. в. салфе́тки; **-ся** 1, անդր. մոխրաջրով կչտանալ. холсты́ выщелочились; 2, կր. լուծուիլ, քայքայուել, լուծուելով, քայքայուելով ստացուիլ, հանուիլ։

Вы‖щёлкивать I. выщёлкивать, **-щелкнуть, -щелкать** ն. զարկելով, հարուածելով դուրս գցել, դուրս պրծցնել, վայր գցել. вы́щелкнулъ у меня́ изъ рукъ орѣ́хи; II. ածել, նուագել (համեմատ երգողի ձայնին մատով կամ գործիքով խփելով). **-щёлкиваться, -щелкнуться** 1, անդր. պատեանից դուրս գալ, վայր ընկնել, վայր թափուիլ (ընկոյզի, կաղինի մասին). орѣ́хи перезрѣ́ли: на́чали выщёлкиваться; 2, կր. 1, դուրս գցուիլ (զարկով). 2, ածուիլ, նուագուիլ (համեմատ երգողի ձայնին մատով, գործիքով զարկելով, խփելով)։

Вы́‖щелочить (-чу -чатъ), **ся** տ. Выщела́чивать, ся.

Вы‖щербля́ть, -щербить (-блю -бятъ) ն. կոտրտել, կտրուածքներ առաջացնել. в. зубъ ատամը հանել. *в. что у кого́ մէկից մի բան շա-

հել, ատամը. -ся անդր. և կր. կոտրուիլ, կտրտուիլ, փշրտուիլ, թափուիլ. топóръ, зубъ вы́щербился.

Вы‖щéривать, -щерить (-рю -рятъ) зу́бы ատամները բացել, ցոյց տալ, ‘դնչքտուիլ‘:

Вы́щечить (-чу -чатъ) ն. ռմկ. խաբեբայութեամբ, սրիկայաբար կորզել, ստանալ, դուրս քաշել. -ся անդր. և կր. կորզուիլ, դուրս քաշուիլ:

Вы‖щипáть, ся, -щипать (-плю -плютъ), ся տ. Выщи́пывать, ся; -щипка ի. փետելը. -щипъ ա. փետած մազը, բրդի տեղը. -щи́пываніе չ. փետելը. -щи́пывать, -щипать, -щипнуть ն. փետել. в. пéрья у пти́цы; в. кому́-либо вóлосы, бóроду; -ся կր. փետուիլ:

Вы́щупать, ся տ. Выщу́пывать, ся; -щупка ի. -щупъ ա. -щу́пываніе չ. շօշափելը, շօշափելով որոնելը, խմանալը, գտնելը. -щу́пывать, -щупать ն. 1, շօշափել, շօշափելով որոնել, գտնել, իմանալ. 2, երկաթի սրածայր ձողով (щупъ) խրխրթելով աշխատել իմանալ, արդեօք ներսը ոՙր և է բան չէ՞ ծածկուած. -ся կր. շօշափուիլ, շօշափուելով իմացուիլ, գտնուիլ:

Вы‖ѣдáть, -ѣсть ն. 1, ներսի կողմից, միջից ուտել. в. мя́кишъ изъ хлѣ́ба; в. всю начи́нку изъ пирогá; 2, ուտել, ուտելով ծակել, քայքայել. крѣ́пкая вóдка вы́ѣла я́мину на мѣди́; дымъ *вы́ѣлъ глазá ծուխն աչքերս քօռացրեց. -ся կր. միջից ուտուիլ, ծակուիլ, քայքայուիլ. -ѣденный քյ. ած. միջից կերած, քայքայուած. дѣ́ло не стóитъ в—аго яйцá (առծ.) գործը ոՙչ մի արժէք, ‘մալեաթ‘ չունի. -ѣдки, докъ ի. յ. միջից կերած բանի մնացորդները:

Вы́‖ѣду տ. Вы́ѣхать; -ѣздить (-зжу -здятъ), ся տ. Выѣзжáть, ся և Выѣзживать, ся; -ѣздка ի. 1, խամ ձիուն ընտելացնելը, վարժեցնելը (գնացքին կամ կառքի լծին). 2, ձիավարելուց ստացած, դադած դրամը. на нàши в—и и лóшади не прокóрмишь; ѣздной ած. որ պէտք է դուրս գնայ, արտագնայ. в—áя коля́ска, трóйка.

Вы́ѣздъ ա. 1, ճանապարհորդութիւն, մեկնում (կառքով կամ ձիով). *բարեպատեհ, աջող դէպք, դիպուածք. 2, դուրս գալու, ճանապարհուելու տեղ. престу́пники хотѣ́ли скры́ться; но ихъ останови́ли на сáмомъ в—ѣ изъ гóрода; 3, ճանապարհորդական պիտոյքներ (կառք, լծասարք, շորեր). 4, աշխարհ, մարդամէջ դուրս գալը. пéрвый в. молодóй дѣ́вушки.

Выѣзжáть I, չ. (вы́ѣхать) դուրս գնալ, հեռանալ, մեկնել, ուղեւորուիլ (կառքով կամ ձիով). со дворá вы́ѣхала карéта; онъ вы́ѣхалъ изъ э́того дóма, изъ кварти́ры; судъ вы́ѣхалъ на слѣ́дствіе; 2, այցելել, այցելութիւններ անել. в. и принимáть; 3, *в. на комъ-либо մէկի գլխին նստիլ, մէկին իր համար աշխատեցնել. в. на чёмъ-либо աշխատել ոՙր և է (սովորական) բանով աչքի ընկնել. онъ выѣзжáетъ на своёмъ конькѣ́; 4, ն. (вы́ѣздить) խամ ձիուն սովորեցնել, վարժեցնել (արշաւին կամ լծին). скóро вы́ѣздилъ лóшадь; 5, կառքով կամ դրատով կրելով դադել, աշխատել. извóзчикъ вы́ѣздилъ въ э́тотъ день дéсять рублéй; 6, անցնել (ձիով, կառքով). -ѣзжáться, -ѣздиться 1, անդր. (խամ ձիու մասին) սովորիլ, ընտելանալ, վարժուիլ (արշաւին, լծին). лóшадь ещё не вы́ѣздилась; 2, անդր. անցուդարձից ծեծուիլ. նստիլ, հարթուիլ. дорóга вы́ѣздилась; 3, կր. սովորեցնուիլ, վարժեցնուիլ (խամ ձիու մասին). անցնուիլ: -ѣзженный քյ. ած. սովորեցրած, ոՙչ խամ. в—ая лóшадь; -ѣзживаніе չ. խամ ձիուն սովորեցնելը, վարժեցնելը. -ѣзживать, ся տ. Выѣзжàть, ся; -(вы́)ѣзжій ած. եկուոր, ուրիշ տեղից եկած:

Вы́‖ѣсть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ; -ѣдимъ -ѣдите -ѣдятъ), ся տ. Выѣдáть, ся.

Вы́‖ѣхать (-ѣду -ѣдутъ) տ. Выѣзжáть.

Вы́я ի. եկ. ու. պարանոց, վիզ. ожесточи́ть вы́ю խստապարանոց դառնալ, խիստ ըմբոստանալ, ստունգանել:

Вы‖явля́ть, -явить (-влю -вятъ) ն. սկւ. զործծայանել, բաց անել. лю́дямъ не скáжешь, а Бóгу вы́явишь (առծ.):

Вы́‖ядренѣть չ. -ядриться (-рюсь -рятся) անդր. 1, կլորուիլ, լցուիլ, ‘տռզիլ‘. 2, (եփ եկած խըմիչքի մասին) կշտանալ ածխաթթուային գազով, նստիլ, պարզուիլ:

Вы́‖яловѣть չ. (կովի, ոչխարի մասին) չորանալ, ամլանալ, դադարել ծնելուց:

Вы́яровать (-рую -ютъ) չ. ցուլ գալ, ցուլ գալու ժամանակը անցնել:

Вы́яровѣть չ. 1, (ցորենի մասին) առոքանալ, ‘տռզիլ‘. 2, (մոմի մասին) կատարելապէս հալուիլ, մաքրուիլ:

Вы‖яснéніе չ. 1, բացատրելը, -տրութիւն, մեկնելը, -կնութիւն, պարզաբանելը, -նութիւն. 2, (որ և вы́ясненіе) պարզուիլը, պայծառանալը. -я́сниваться անդր. տ. Выясня́ться; -яснить (-ню -нятъ), ся տ. Выясня́ть, ся; -яснѣвáть, ся -яснѣть, ся չ. (երկնքի դէմք.) պարզուիլ, պայծառանալ. пóслѣ дождя́ нéбо вы́яснѣло; начинáетъ выяснѣвáть; -яснять, -яснить ն. մեկնել, պարզել, բացատրել, լուսաբանել. в. всѣ обстоя́тельства дѣ́ла; -ся 1, անդր. պարզուիլ, բացատրուիլ. дѣ́ло выясня́ется; 2, կր. պարզուիլ, բացատրուիլ, մեկնուիլ, լուսաբանուիլ:

Вью, -ютъ տ. Вить.

Вью́‖гá ի. բուք, ‘թիփի‘, ձիւնախառն մրրիկ. -жистый ած. բքալից, փոթորկալից. -жить, -житъ չ. դէմք. բուք, ‘թիփի‘ բարձրացնել. сегóдня вью́житъ այսօր բուք, ‘թիփի‘ է. -(ю)жли́вый ած. ռմկ. բքալից, փոթորկալից. в—ая погóда.

Вьюкъ ա. (յ. вью́ки́, -юкóвъ) հակ, բեռ:

Вью‖нéцъ, нцà ա. I. 1, (вьюни́ца ի.) նորապսակ փեսայ, հարս. 2, հնց. ուրախ թափոր երգերով ’ի պատիւ նորապսակների. II. բս. Atragene Alpina, Ալպեան կրկնածաղիկը (գորտնուկներից). -ни́чникъ տ. Вьюнéцъ 1, 2; -нóкъ, нкá ա. 1, ռմկ. տ. Вьюнъ; 2, բս. Convolvulus arvensis, բուն պատատուկը, բաղեղը կամ դաշտայ դեղձը. 3, բս. Convolvulus sepium, ցանկապատի դեղձը. -нóчекъ, чка ա. ռմկ. Cobitis ձկնիկը. -нчикъ ա. 1, մի տեսակ ճիճու. 2, տ. Вьюнóкъ 2 և 3.

Вьюнъ, á ա. I. տ. Вьюнéцъ I; II. 1, Cobitis ձկնիկը. 2, քարադիացի (Petromyzon) ձագը, շերեփուկը. 3, ոլորած, փաթաթած քաթան, թուղթ, կեչու կեղև. 4, խճճուած տեղ մազերի, կենդանիների բրդի մէջ. 5, տ. Вьюнóкъ 2 և 3; 6, խիստ ճարպիկ, ժիր մարդ. սիրալիր, շողոքորթող, ընդունող մին. вьюнóмъ вьётся քծնում, քրքրում է. 7, ժողովրդ. բանհ. պսակ:

Вью‖рóкъ, рка́ ա. 1, պստիկ գործիք թելը կո-

ձի վերայ փաթաթելու. 2, *կնդ.* Fringilla montifringilla, *ծիտ մի:* Вьюркй *յ. առհ. սերինոսներ.* 3, *խիստ ժիր, ճարպիկ, թեթեւաշարժ ոտն.* -рóчекъ, чка *նւզ. տ.* Вьюрóкъ.

Вьютóкъ, ткà *ա. կնդ.* Serpula, *փողորդուկը:*

Вьюха *ի.* 1, *լեռնգ. տակառաձև գործիք մի.* 2, *վճռկ. կանեփի թելի հակ 10—12 պուդ ծանրութեամբ:*

Вью||ченіе *տ.* Навьючиваніе; **-чить** (-чу чатъ), нав— *բ.* 1, *հակ, բեռ կապել.* 2, *բեռնել, բարձել.* в. верблюда; **-ся** *ևր. կապուել (բեռան մասին). բարձուել.* **-чный** *ած.* 1, *բեռան, բարձելու.* в—ое сѣдлó; в—ая подýшка; в—ые ремни́; 2, *բեռնակիր.* в. верблюдъ; в—ая лóшадь.

Вью||шечка *նւզ. տ.* Вьюшка; **-шечный** *ած. վիուշկայի.* в—ое отвéрстіе; **-шка** *ի. վիուշկա.* 1, *կափարիչ, կաւէ կամ թուջէ տափակ ափսէ, որով վառարանի խողովակը կալնում են.* 2, *ատղձգ. մի տեսակ կոճ, որի վերայ փաթաթում են կաւճած թելը.* 3, *թելի կոճ, գլանակ.* 4, *առհ. պտուտակաւոր օղ, խողովակ.* 5, *կնդ.* Rhombus, *վահանաձուկ (տճ. քալքան բալըղը).* **-щійся** *էյ. ած. պատատուող, փաթաթուող, ոլորուող.* вьющееся растéніе *պատատուկ, պատատուող բոյս (օր. խաղողի որթ, բաղեղ եւն).* вьющіеся вóлосы *խուճուճ մազեր:*

Вья́лица *տ.* Віялица *և* Вѣялица.

Вѣ||датель *ա. գէտ, գիտցող, իմացող, բանիմաց, տեղեակ.* **-дать** *բ.* 1, что *մի բան իմանալ, գիտենալ, հասկանալ.* онъ не вѣдаетъ, чтó творúтъ; не в. стрáха *ահ, երկիւղ չիմանալ.* знать не не знáю, в. не вѣдаю *ռմկ. ոչնչէն ոչինչ չգիտեմ, բանից 'բէխաբար եմ'.* 2, *բ.* что, когó *և չ.* чѣмъ *վարել, կառավարել, հսկել, իշխել մէկի, մի բանի վերայ.* в. гóродъ, óбласть; в. казначéйствомъ; в. дѣлá, шкóлы. Вѣмъ(ь) (*եկ. ալ.* вѣдать *բայի ներկայ ժամ. եզ.* 1. *դէմքը) գիտեմ, ճանաչում եմ.* чей хлѣбъ ѣмъ, тогó и вѣмъ (*առծ.*)։ Вѣсть (*եկ. ալ.* вѣдать *բայի ներկայ ժամ. եզ.* 3. *դէմքը) գիտէ, տեղեակ է, իմանում է.* что впередú, Богъ в.; **-ся** *փոխդ.* съ кѣмъ *մէկի հետ խորհրդակցել.* пусть онъ вѣдается съ нимъ, какъ хóчетъ; в. судóмъ, распрáвою *գործը դատաստանով, օրինական ճանապարհով վերջացնել:*

Вѣди *ի. յ. առհ.* 1, *վեդ (եկ. ալ. այբբենի մէջ).* 2, *բոկեղ մի, որ ծախում են Մոսկվայում:*

Вѣдовствó *չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն, 'ջադուբազութիւն':*

Вѣ||домо *չ. և ն. տ.* Вѣдомый; **-домостнóй, -домостный** *ած. հնց. լրագրի, լրագրութեան.* в—ая экспедúція *հնց. լրագրային բաժանմունք պոստատան մէջ.* **-домостцá** *նւզ.* **-домость** *ի.* 1, *տեղեկագիր.* вѣдомость о родúвшихся; мѣсячная вѣдомость о прихóдѣ, расхóдѣ и налúчности дéнегъ; 2, вѣдомости *յ. լրագիր, օրագիր, օրաթերթ.* С.-Петербýргскія в.; губéрнскія, епархіáльныя в.; **-домство** *չ.* 1, *վարչութիւն, վարչական հիմնարկութիւն, մարմին.* воéнное, морскóе, тюрéмное, судéбное в.; 2, *իրազեկութիւն.* **-домый** *ած.* 1, *յայտնի, գիտելի.* извѣстно и вѣдомо да бýдетъ всѣмъ и кáждому; 2, *ստորադրեալ, մէկի իրազեկութեանն ենթակայ:* Вѣдомо 1, *գոյկ. չ. գիտութիւն, տեղեկութիւն.* съ вѣдома, безъ вѣдома чьегó-либо *մէկի գիտութեամբ, առանց մէկի գիտութեան (միայն այս դարձուածքներում գործածական).* 2, *ն. ա, յայտնի, յայտնապէս, յայտնի բան է, ի հարկէ. բ, ճշմարիտ, իսկապէս.* и в. такъ. ['ջադուբազ':

Вѣдýнъ, á *ա.* **-дýнья** *ի. վհուկ, կախարդ, հմայ,*

Вѣдь *շ. չէ՞ որ, ո՞չ ապաքէն (գր.), 'խօ', 'խօմ', 'խու', 'ախր'.* в. я ужé сказáлъ вамъ, что ѐтогo не мóжетъ быть; но вѣдь, да вѣдь, однáкожъ вѣдь *'բայց չէ՞ որ', 'ախր չէ՞ որ':*

Вѣ||дьма *ի.* 1, *կախարդ կին, վհուկ, 'ջադուբազ'.* 2, *ռմկ.* *չար, չարամիտ, չարասիրտ, չարախորհուրդ կնիկարմատ.* ѐкая в.! Вѣдьмино зéлье *բս.* Circaea lutetiana, *վհուկի խոտը:*

Вѣдѣніе 1, *տ.* Вѣдомо 1; 2, *հնց. գիր, գրութիւն, թուղթ (որ համապատիւ պետական հիմնարկութիւնները գրկում են միմեանց).* въ синóдъ пóслано изъ сенáта в.; 3, *հսկողութիւն, իշխանութիւն, տնչութիւն, կառավարչութիւն.* ѐто состúтъ въ егo в—іи.

Вѣеръ *ա. (գերմ.) հովհար, հողմահար:*

Вѣжа I. *ի. հնց.* 1, *աշտարակ.* 2, *վրան, տաղաւար. ծածկոց.* II. *ա. հնց. գիտուն, գէտ, բանիմաց. ուսեալ (հկռկը. տ.* Невѣжа).

Вѣжда *ի. (սովոր. յ.* вѣжди -ждъ; *հնց.* вѣжди -ждей) *կոպ, կոպեր, արտեւանունք:*

Вѣ||жество *չ. ռմկ. քաղաքավարութիւն, հասկացողութիւն, պարկեշտութիւն.* **-жливость** *ի. քաղաքավարութիւն, պարկեշտութիւն, կրթութիւն.* **-жливый** *ած.* 1, *քաղաքավարի, բարեկիրթ, պարկեշտ.* 2, *խաղաղ, հանդարտ, հնազանդ:*

Вѣйка *ի. քամելը, քամուն տալը, էրնելը.* в. вóроха.

Вѣйникъ *ա. բս.* Calamagrostis, *եղեգնախոտ:*

Вѣ||ка *ի. (սովոր. յ.* вѣки -къ) *սկւ. գործծ. և ռմկ.* **-ко** *չ.* 1, *տ.* Вѣжда; 2, *պտտիկ կլոր անօթ, 'կոտ', կողով.* вѣко яйцъ *մի կոտ ձու.* 3, *մանրավաճառի, 'չարչու' թեք արկղը.* 4, *հրետն. արկղ, որի մէջ փամփուշտներ են պահում:*

Вѣ||ковáніе *չ. յարակեցութիւն, մի տեղ երկար ժամանակ մնալը.* **-ковáть** (-кýю -ютъ), св—, *բ. (մեւղ.* вѣкъ *բառի հետ) երկար ժամանակ մի տեղ մնալ, ապրել.* здѣсь мнѣ не вѣкъ в.; **-ковóй** *ած.* 1, *դարեւոր, *բազմամեայ.* в—óе дѣло; в—áя борьбá славя́нъ съ нѣмцами; в—ые обычаи; 2, *բոլոր դարերի համար նշանաւոր, մշտնջենաւոր, յաւէրժական.* в. гéній; в—óе творéніе; в—óе событіе.

Вѣко||вýха, -вýша, -вýшка *ի. ռմկ. աշխարհական կոյս, պառաւած օրիորդ, որ դրեթէ վանական կեանք է վարում, միայն թէ կուսանոցում չէ ապրում:*

Вѣко||вѣчность *ի. մշտականութիւն, մշտնջենաւորութիւն, յաւիտենականութիւն. հաստատութիւն* **-вѣчный** *ած. մշտական, յաւիտենական, մշտնջենաւոր, յաւէրժական. *ամուր, հաստատուն.* ѐто бýдетъ в. дóмъ; **-жизненный** *ած. հնց. ամբողջ կեանքը տեւող, շարունակուող:*

Вѣкъ *ա. (յ.* вѣки, овъ *և* вѣкá, óвъ) 1, *դար.* золотóй в.; в. Екатерúны Велúкой; во вѣки вѣкóвъ, отъ вѣка до вѣка *յաւիտեանս յաւիտենից.* въ кóи вѣки *շատ հազիւ, շատ սակաւ: *Երկար ժամանակ.* ты цѣлый в. пропадáлъ; мы цѣлый в. не вúдѣлись съ нимъ; 2, *կեանք (մարդու), գոյութիւն (իրի).* крàтокъ былъ в. егó; онъ мнóго написàлъ на своёмъ вѣкý;

онъ óтжи́лъ свой в.; дай Богъ емý вѣ́ку ռմկ. Աստուած նորան կեանք տայ. 'Аредовы вѣки տ. 'Аредъ; 3, եկղ. աշխարհ. до скончáнія вѣка; 4, աշխարհ, մարդկութիւն, ազգ, սերունդ: Ввѣкъ, вовѣкъ ն. միշտ, յաւիտեան:

Вѣмъ տ. Вѣдать.

Вѣ||нéцъ, нцá ա. 1, թագ, պսակ. цáрскій, лáвровый в.; неувядáемый, мýченическій в.; в. безсмéртія; 2, պսակ (սուրբ պատկերի վերայ սրբի գլխի վերևից նկարած փայլուն կիսաշրջանը). 3,* պսակ, պսակադրութիւն. готòвиться къ вѣнцý; вести́ невѣ́сту подъ в.; стоя́ть подъ вѣнцóмъ; 4, կատար, գագաթ (լեռան, շինութեան). 5, հնց. անօթի պատկերաւոր խուփը. 6, շինութեան փայտէ պատի մէջ իւրաքանչիւր գերանաշարքը. подня́ть домъ на три вѣнцá տան (փայտաշէն խրճիթի) պատերն երեք գերանաշարքով բարձրացնել. 7, ձիու ոտի վերայ այն գիծը, ուր սմբակն ու կաշին միանում են. 8, вѣнéцъ цàрскій բս. Fritillaria imperialis, բուն արքայածաղիկ. вѣнéцъ Христóвъ բս. Passiflora, անուածաղիկ:

Вѣ||нéчникъ ա. բս. Anthericum, ցանկաշուշան. Вѣнéчникъ мýчениковъ եկղ. Նախավկայ[ն Ստեփանոս]. **-нéчный** ած. 1, պսակի. в—ые лучи́ оклáда икóнъ սրբի գլխի բոլորքը յօրինած պսակի ճառագայթները. 2, պսակի, պսակադրութեան. в—ая пàмять հնց. պսակադրութեան հրաման բարեկարգչից ծխական քահանային:

Вѣ||никъ ա. **-ничекъ**, чка նւզ. աւլի. **-ничный** ած. [աւլի. в. окомéлокъ.

Вѣнкоцвѣ́тныя растéнія բս. Corolliflorae, պսակածաղիկ բոյսեր, պսակածաղիկ տունկեր:

Вѣ́но չ. հնց. 1, տուժինք, գլխագին, 'խալաթ', որ փեսան հատուցանում է հարսի համար. 2, հարսի բերած բաժինքը, օժիտը:

Вѣ||нóкъ, нкá ա. 1, պսակ (ծառի ճիւղերից կամ ծաղիկներից). надѣ́ть нá голову в. изъ розъ; укрáсить в—áми. Заплетàть вѣнки́ պըսակներ հիւսել (որ անում են գեղջուկ աղջիկները Հոգեգալստեան տօնին, խմբովին գնալով գետի ափը, ձգելով պսակները գետի մէջ և դորան կցելով այլևայլ խոհեր). 2, ժողովրդ. բանհ. կուսութիւն, անմեղութիւն, ողջախոհութիւն. **-нóчекъ**, чка նւզ. 1, պտիկ պսակ, պսակիկ. 2, խմբական պար, խաղ. **-нóчница** ի. պսակներ հիւսող և վաճառող կինարմատ. **-нóчный** ած. պսակի:

Вѣ́нуть չ. հնց. և ռմկ. (տ. вѣ́ять) թեթև, մեղ[մօրէն փչել:

Вѣнце||ви́дный ած. թագակերպ, պսակակերպ, թագաձև, պսակաձև. **-дáвецъ**, вца, **-дáтель** ա. թագատու, պսակատու, պարգևատու. **-нóсецъ**, сца ա. 1, թագակիր [արքայ]. 2, եկղ. (вѣнценóсица ի.) մարտիրոսական պսակով պսակուած, նահատակուած սուրբ, սրբուհի. **-нóсный** ած. թագակիր. **-обрáзный** տ. Вѣнцеви́дный; **-цвѣ́тныя** растéнія տ. Вѣнкоцвѣ́тныя.

Вѣ||нцóвый ած. լեռնգ. թագով, թագաձև. в. буръ գայլիկոն, ծակիչ, որի վերևի ծայրը թագեր ունի:

Вѣ||нчáльный պսակի, պսակադրութեան. в—ое плáтье, кольцó; **-нчáніе** չ. 1, թագադրութիւն. в. на цáрство; 2, պսակ, պսակադրութիւն, կարգում. ихъ в. происходи́ло въ приходскóй цéркви; 3, ամրոցկ. в. глàсиса պաշարուած բերդի շրջապատնէշի առնումն և յաղթարումն թշնամու դէմ. **-(вѣ)нчанный** (բանաստ. և փոխբ. вѣнчáнный) ած. 1, պսակուած, զարդարուած, պաճուճուած գըլխով, կատարով. 2, արքայական թագով պսակուած. 3, պսակուած, կարգուած. в—ая четá; **-нчáтельный** ած. սկւ. գործծ. պսակելու, պսակման, հարսանեաց. в. пиръ; **-нчáть** ն. 1, (ув—) թագով պսակել, թագադրել. 2,* պսակել (փառքով, պատուով). конéцъ дѣ́ло вѣнчáетъ; 3,* պըսակել, ծածկել (իրի կատարը, ճակատը). вѣ́чные льды вѣнчàютъ чéло Альпі́йскихъ горъ; 4, (обв—, пов—) պսակել, կարգել (հարսին ու փեսային). **-ся** 1, անդր. թագով պսակուիլ. в. на цáрство; 2, (обв—, пов—) պսակուիլ, կարգուիլ եկեղեցական ծէսով. 3.* էր. եկղ. անմահութեան պսակով պսակուիլ:

Вѣнчикоцвѣ́тныя տ. Вѣнкоцвѣ́тныя.

Вѣ́нчикъ ա. 1, նւզ. պտիկ պսակ, շրջանակ (սուրբ պատկերի վերայ սրբի գլխին յօրինած). серéбряный, золотóй в; 2, եկղ. վարշամակ Փրկչի, Աստուածամօր և Յովհ. աւետարանչի պատկերներով, որ հանգուցեալի ճակատին են դնում թաղելիս. 3, պսակաձև շրջանակ անօթի. գործիքի բոլորքին витóй у кубкá в.; 4, բս. Corolla, ծաղկապսակ. 5, լեռնգ. կաշէ կամ կեղևէ շրջանակ, որ հագցնում են գայլիկոնի (буръ) գլխին գործածելու ժամանակ առաջացող թոզից պաշտպանելու համար. 6, մեքենգ. պտուտակաւոր շրջանակ. 7, в. зýба ատամի վերին, լընդերքի տակի մասը:

Вѣнъ ա. գւռկ. ժողովրդ. բանհ. տ. Вѣнóкъ.

Вѣ||ра ի. 1, հաւատ(ք). «А тепéрь пребывáютъ сіи три: вѣ́ра, надéжда, любòвь; но любóвь изъ нихъ бóльше» բայց արդ մնան հաւատք, յոյս, սէր, սոքա երեքեան. և մեծ քան զսոսա՝ սէր է (Ա. Թուղթ առ Կորընթ. 13_{13})». 2, վստահութիւն, հաւատալիք. отдáть, приня́ть на в—у վստահանալով տալ, ընդունել. товáрищество на в—ѣ փոխադարձ վստահութեան վերայ հիմնուած ընկերութիւն. дать комý, чемý в—у մէկին, մի բանի հաւատալ, մէկի, մի բանի վերայ վստահանալ. 3, հաւատ(ք), դաւանութիւն. приня́ть правослàвную вѣ́ру; подвизáться, умерéть за свою́ в-у; **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. իւր գործն ուրիշին յանձնող, հաւատացող այր, կին. մէկին հաւատարմաթուղթ տուող այր, կին. **-ри́тельный** ած. իրւբ. հաւատարմացուցիչ, հաւաստիացուցիչ. վաւերացուցիչ յանձնարարական. в—ыя пи́сьма; в—ая грáмота լիազօրութեան գիր:

Вѣ́рить (-рю -ря́тъ), пов—, չ. 1, въ когó, во что հաւատալ, դաւանել, խոստովանիլ. в. въ и́стиннаго Бòга; 2, чемý մի բանի հաւատալ, մի բան իսկ, ճշմարիտ համարել. не вся́кому слýху вѣрь; не в. своймъ глазáмъ, своймъ ушáмъ; 3, кóму въ чёмъ մի բանում, մի կէտում մէկին հաւատալ, 'մսխայ գրնալ'. **-ся**, рится չ. դէմք. հաւատալ. ընդունելի երևալ, թուալ. мнѣ не вѣ́рится ես չեմ հաւատում, դժուարանում եմ հաւատալ:

Вѣр||нёхонекъ, нька, о ած. բոլորովին ուղիղ, ճիշտ, ճշմարիտ, հաւատի:

Вѣрно||пóдданническій ած. հաւատարիմ հպատակի. в. долгъ; **-пóдданность** ի. հաւատարիմ, անխախտելի հպատակութիւն, *անդրդուելի անձ-

նութիւն. -подданный, аго ա. -нная, ой ի. հաւատարիմ հպատակ, -ուհի. -подданство չ. հաւատարիմ հպատակութիւն։

Вѣр‖ность ի 1, հաւատարմութիւն, անձնուիրութիւն ‹էհտիբար‹. в. друзей; в. супруговъ другъ другу; в. долгу պարտաճանաչութիւն. приносить присягу в—и, на в. кому մէկին հաւատարմութեան երդում տալ. 2, ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, ստուգութիւն, իսկութիւն, հարազատութիւն. в. перевода подлиннику կամ съ подлинникомъ; в. счётовъ; в. рѣшенія задачи; в. рисунка.

Вѣрный (-ренъ -рна, о) ած. 1, кому, чему հաւատարիմ, անձնուէր, ‹էհտիբարով‹. быть, оставаться в—ымъ кому; в. другъ; в. супругъ; собака вѣрна своему хозяину; в. слуга. Вѣрный своему слову; обѣщанію, своимъ правиламъ; 2, ճիշտ, ուղիղ, ճշգրիտ, ստոյգ. հարազատ, ճշմարիտ, շիտակ. в. переводъ, списокъ; в—ая мысль; в—ая догадка; в—ое заключеніе; в—ые часы; в. слухъ երժշ. ուղիղ լսողութիւն. 3, եկղ. հարազատ, ճշմարտահաւատ. в. сынъ Церкви; 4, յուսալի, վստահելի. -Вѣрно Տ. 1, ճիշտ, ճշգրիտ, ուղիղ կերպով, եղանակով, ստուգապէս. мыслить, переводить в.; в. переписать бумагу. в. рисовать; 2, հաւանաբար, կարծեօք, հարկաւ. в., онъ забылъ своё обѣщаніе; в., онъ ужъ не придётъ.

Вѣр‖някъ, а ա. (միայն на նախդրի հետ իբրև Տ.) на вѣрнякъ կամ на вѣрняка անշուշտ, անկասկած, առանց երկմտութեան. առանց վրիպելու (ասել ուղիղ տ. Навѣрнякъ, -някá).

Вѣ‖рованіе չ. հաւատալիք. древнія в—ія славянъ; -ровать (-рую -ютъ) չ. въ кого, во что [ճշմարտապէս, անկեղծ] հաւատալ, հաւատալ և խոստովանիլ. вѣрую во единаго Бога... Հաւատամ(ք) 'ի մի Աստուած...

Вѣро‖исповѣданіе չ. 1, աստուածդաշտութիւն. 2, դաւանութիւն, կրօն(ք), հաւատ(ք). -исповѣдникъ, -исповѣдница ի. հաւատադաւան այր, կին. -исповѣдный ած. դաւանութեան, հաւատքի։

Вѣро‖ломецъ, мца ա. ուխտադրուժ, հաւատադրուժ, ուխտազանց, երդմնազանց. -ломность ի. ուխտադրժութիւն, հաւատադրժութիւն, ուխտազանցութիւն, երդմնազանցութիւն, նենգութիւն. -ломный ած. 1, ուխտազանց, -դրուժ, հաւատադրուժ, երդմնազանց, նենգ. бойтесь в—аго человѣка; 2, նենգին, ուխտազանցին, երդմնազանցին յատուկ. -ломственный տ. Вѣроломный 2; -ломство չ. ուխտադրժութիւն, ուխտազանցութիւն, հաւատադրժութիւն. երդմնազանցութիւն. -ломствовать (-ствую -ютъ) չ. ուխտազանցութիւն, երդմնազանցութիւն անել, նենգել, նենգութիւն, ‹մուխաննաթութիւն‹ անել։

Вѣро‖отступникъ ա. -отступница ի. հաւատադրուժ, ուխտադրուժ, ուխտազանց, հաւատուրաց այր, կին. -отступническій ած. ուխտադրուժի, հաւատադրուժի, հաւատուրացի[ն յատուկ]. -отступничество չ. ուխտադրժութիւն, ուխտազանցութիւն, հաւատուրացութիւն. -отступный ած. հաւատուրաց, ուխտադրուժ, ուխտազանց։

Вѣро‖подобіе չ. հաւանականութիւն, ճշմարիտ, հաւատալի լինելը. -подобный ած. հաւանական, ճշմարիտ, հաւատալի։

Вѣро‖терпимость ի. 1. կրօնական ազատութիւն, ազատ դաւանութեան իրաւունք, որ պետութիւնը տալիս է այլադաւաններին. 2, կրօնական համբերողութիւն, համբերատարութիւն. -терпимый ած. համբերող, համբերատար. в—ое государство.

Вѣро‖ученіе չ. դաւանաբանութիւն, քրիստոնէական վարդապետութիւն, հրահանք հաւատոյ. -учитель ա. կրօնուսոյց, դաւանաբան։

Вѣ‖роятіе չ. հաւատալիք, հաւանականութիւն. этотъ слухъ не заслуживаетъ в—ія; сверхъ всякаго в—ія հակառակ ամենայն հաւանականութեան, ակնկալութեան. по всему в—ію ըստ ամենայն հաւանականութեան. -роятность ի. հաւանականութիւն, վստահելի, հաւատալի լինելը. в. событія; теорія в—тей մաթեմ. հաւանականութեանց տեսութիւն. -роятный ած. 1, հաւանական, վստահելի, հաւատալի. в—ыя извѣстія; в—ое преданіе; 2, հնց. միամիտ. «какъ вы такъ вѣроятны и не видите притворства».

Вѣ‖рующій էյ. ած. հաւատացող, խոստովանող. в. въ Бога; -рющій իրեք. տ. Вѣрительный; в—ее письмо հաւատարմաթուղթ, -տարմագիր։

Вѣ‖систость ի. ծանրութիւն, ծանրակշռութիւն, -систый ած. ծանր, ծանրաքաշ, ծանրակշիռ. сырое сѣно вѣсисто; -сить (-шу -сятъ) 1, (св—) կշռել, քաշել (կշեռքով). свѣсить купленный товаръ; 2, (взв—, աւելի յաճախ взвѣшивать) *կշռել, խորհել, մտածել. չափել. онъ вѣситъ всякое слово; 3, չ. կշռել, քաշել. քաշ, կշիռ ունենալ. эта гиря вѣситъ пять пудовъ; -ситься, св—, անդր. և չք. չափուիլ, կշռուիլ, քաշուիլ. мы съ нимъ вѣсились, и онъ меня перетянулъ.

Вѣски, овъ ա. յ. պտիկ, թեթև կշեռք։

Вѣ‖скій (-сокъ -ска, о) ած. 1, ծանր, ծանրակշիռ, ծանրաքաշ. յաղթ. золото и свинецъ вещества вѣскія; 2,* ծանրակշիռ, կարևոր, մեծ. կտրուկ. в—ое доказательство, — слово; -скость ի. ծանրակշռութիւն, *կարևորութիւն։

Вѣ‖ской ած. քաշով, կշեռքով ծախուող. в. товаръ; -совой ած. 1, կշեռքի. в—ая стрѣлка; в—ое коромысло; 2, քաշով, կշեռքով ծախուող. жемчугъ—товаръ в.—Вѣсовое, ого չ. կշռահարկ, կշեռքագրամ. заплатить в—ое. Вѣсовыя, ыхъ պաշտ. քաշագին, ապրանքի քաշից առած դրամը. -совщикъ, а ա. կշեռքապան. -сокъ, ска ա. 1, ծրտրպ. ուղղաչափ գործիք մի. 2, անօսրաչափ (եփուող ապի խըտութիւնը որոշելու). -сомость ի. 1, կշռելի, քաշելի լինելը. 2, քաշ, կշիռ, ծանրութեան չափ. -сомый էյ. ած. 1, կշռելի, քաշելի. 2, Ֆիզ. ծանր, կշիռ, քաշ ունեցող. воздухъ есть жидкость вѣсомая; міровой эфиръ тѣло не [в—ое.

Вѣсочки ա. յ. նւզ. տ. Вѣски.

Вѣ‖стимый ած. ռմկ. յայտնի. աշկարայ. в—ое дѣло; вѣстимо Տ. ի հարկէ, հարկաւ, անշուշտ, յայտնի բան է։

Вѣ‖стникъ ա. 1, (вѣстница ի.) համբաւաբեր, պատգամաբեր այր, կին. в. побѣды; 2, (իբրև վերտառութիւն պարբերական հրատարակութեանց) տեղեկատու, յայտարար. В. Европы; Правительственный В.; -стовой ած. նշան, հրաման տուող, տեղեկացնող. в—ая пушка. Вѣстовой, ого ա. ռզմ. տեղեկատու սուրհանդակ, բանբեր. յառաջընթաց հրդեհաշէջ. -стовщикъ, а ա. 1, հնց. համբաւաբեր, բանբեր. 2, (вѣстовщица ի.) նորութիւններ պատ-

մող, խարտոքեր այլ, կլն. -стонóсецъ, сца *ակւ. գործծ.* տ. Вѣстникъ; -стоплётъ ա. *ռմկ.* -стоплётка ի. համբաւաբեր, բամբասասէր, «խաբարբզան» այլ, կլն. -сточка ի. *փոքր.* բարի, ցանկալի լուր, համբաւ, «խաբար». пріятная в.

Вѣсть I. գոյ. ի. (յ. вѣсти, -стéй) լուր, համբաւ, «խաբար», տեղեկութիւն. рáдостная, печáльная в.; лóжныя, неосновàтельныя вѣсти սուտ, անհիմն ասէկօսէներ. бéзъ вѣсти пропáлъ անհետացաւ, անհետ կորաւ: Вѣсти յ. նորութիւններ, նոր նոր լուրեր. II. բայ, տ. Вѣдать.

Вѣсъ ա. I, քաշ, կշիռ. съѣстные припáсы по бóльшей чáсти продаются вѣсомъ կամ нá в.—քաշով, կշեռքով են ծախւում. продавàть на в. зóлота ոսկու քաշով ծախել. удѣльный в. տեսակարար կշիռ. 2, կշռաքար. в. торгóвый; в. карáтный; в. медицúнскій, аптéкарскій. жемчýжный; 3,* ազդեցութիւն, նշանակութիւն, հեղինակութիւն. онъ пóльзуется большúмъ вѣсомъ въ обществѣ; человѣкъ съ вѣсомъ ազդեցիկ, ազդեցութեան, հեղինակութեան տէր մարդ:

Вѣсы́, óвъ ա. յ. 1, կշեռք. 2, աստղ. Կշիռ (համաստեղութիւն մի):

Вѣтвá ի. բս. Coix lacryma, հատարակ արտատաւախոտ:

Вѣ||твúна ի. 1, ծառի ոստ, ճիւղ, շիւղ, մորճ, ճիպոտ, ընձիւղ, շառաւիղ. 2, բս. Atragene alpina, տ. Вьюнецъ II, 1; -твúстый ած. ճիւղապատ, ոստալից, թաւ. в. дубъ.

Вѣ||твіе չ. եկղ. տ. Вѣтвь; -твь ի. (յ. вѣтви, -вéй -вя́мъ և լն) 1, ճիւղ, շիւղ, ոստ. 'Агновы вѣтви տ. 'Агновы; 2,* սերունդ. ցեղ, շառաւիղ, ազգագրական ճիւղ. боковáя в.; 3,* առհ. ճիւղ, ճիւղաւորութիւն, բաժանմունք. в. кривóй линіи երկրչփ. ծուռ գծի մասը. вѣтви гóрнаго кря́жа լեռնաշղթայի ճիւղաւորութիւնը. вѣтви славя́нскаго плéмени; вѣтви желѣзной дорóги; -твяный ած. ճիւղաւոր, ոստաւոր:

Вѣ||терóкъ, ркà, -терóченъ, чка նւզ. թեթև քամի, հողմիկ, սիւք. -теръ, тра (ներքոյկ. на вѣтрý; յ. вѣтры, овъ և вѣтрá, овъ) 1, քամի, հողմ. востóчный, зáпадный в.; в. хóдитъ քամի է փչում. сквознóй в. միջանցիկ քամի. говорúть нà в. դատարկ խօսել. это не съ вѣтру говорúтся այդ առանց հիմքի, զուր չեն ասում. всё пошлó нà в. ամէն ինչ վատնուած է. я пришёлъ съ вѣтра ես դրսից, փողոցից եմ գալիս. болѣзнь напáла на негó съ вѣтру չգիտես որտեղից բռնեց նորան հիւանդութիւնը. человѣкъ съ вѣтру անծանօթ, անյայտ ոմն. шинéль вѣтромъ подбúта—կարծես աստառ չունի. кудá вѣтеръ подýетъ, тудá и онъ նա անհաստատ, ստատանուող մարդ է. вѣтромъ дѣлать ռմկ. մի կերպ, անկարգ կերպով անել. пойтú до вѣтру ռմկ. արտաքնոց գնալ. 2,* թեթեւամտութիւն, անհաստատութիւն. ես թեթեւամիտ, փոփոխամիտ, անհաստատ ոմն. у негó въ головѣ в. хóдитъ նորա գլուխը դատարկ է, նա իր խելքը հացի հետ կերել է. 3, вѣтры յ. փորի, աղիքների քամի. шпàнскій в., испáнскіе вѣтры ձուի սպիտակուցից պատրաստած թեթև կարկանդակներ:

Вѣ||тка ի. 1, նւզ. ոստիկ, պստիկ ճիւղ, շիւղ, մորճ. 2, ճիւղ պտուղներով, ողկոյզ, ճիթ. сорвàть в—у сморóдины; в. барбарúса.

Вѣтковщина ի. հւտ. վետկայեան հերձուածքը (տէրտէրական հերձուածքի — попóвщина — մի ճիւղը, որ մկրտուածներին կրկին մկրտում և սեպհական իւղով օծում է):

Вѣточка նւզ. տ. Вѣтка.

Вѣт||рельникъ ա. հողմացոյց նշան. -ренéнекъ, нéнька, о ած. *փոքր ինչ թեթեւամիտ, փոփոխամիտ, թեթեւսօլիկ. этотъ молодóй человѣкъ не глупъ, да тóлько в.: -реникъ ա. *թեթեւամիտ, անհաստատ, ցանցառ թեթեւսօլիկ, «տուտուց» ոմն. -реница ի. 1, *թեթեւամիտ, թեթեւսօլիկ, անհաստատ, ցանցառ, «տուտուց» կինարմատ. 2, հողմի ցնցումներից հատ ծառերի մէջ բատ երկարութեան առաջացած ճեղքուածք. 3, բս. Anemone, պուտ (ծաղկտորուկ, պտուկ կտրուկ ծաղիկ). в. лѣснáя, дубрáвная, A. nemorosa, անտառի պուտ. в. жёлтая, A. ranunculoides, գորտնուկազգի պուտ. 4, բժ. Emphysema, հողմուռեցք, քամու պալար (մսոտ. թոքերի մէջ և ցանցաձև թաղանթի վրայ՝ կաշու տակ). 5, թեւաւոր լծակ, որով առանցքի պտտուելու արագութիւնը չափում են և կամ ժամացոյցի զարկումը կանոնաւորում են). 6, տ. Вѣтрельникъ; -реничать չ. *թեթեւամտութիւն, ցանցառութիւն անել, թեթեւաբարոյ լինել, ցոփութիւն, վաւաշոտութիւն անել. -реновáтый ած. ակւ. գործծ. փոքր ինչ քամոտ, հողմային. -реность ի. *թեթեւամտութիւն, թեթեւսօլիկութիւն, ցանցառութիւն «տուտուցութիւն». -реный ած. 1, քամոտ, հողմային. в—ое лѣто, в. день. в—ая погóда; *в—ое мя́со, в—ая рыба կախ տուած, քամու ազդեցութեամբ չորացրած միս, ձուկ. 2, *թեթեւամիտ, թեթեւսօլիկ, անհաստատ, ցանցառ «տուտուց». թեթեւաբարոյ, ցոփ. в. человѣкъ, в—ая головá; -ренѣть, нѣетъ չ. 1, դէմք. քամոտ, հողմային դառնալ. по утрý бы́ло тúхо, а тепéрь ветренѣетъ—իսկ այժմ քամի է բարձրանում. 2, ազատ շունչ քաշել, հանգստանալ:

Вѣтрúло չ. -рúльце նւզ. բանստ. առագաստ:

Вѣт||робóй, -ролóмъ ա. հւտ. հողմահար, հողմից տապալուած փայտ, ցախ:

Вѣт||ровúца ի. ճեղքուածք ծառի մէջ (հողմից առաջացած). -(вѣт)рóвый ած. քամու, հողմի. *в. пáрень տ. Вѣтрогóнъ.

Вѣтро||гáрный ած. խորշակահար. -гáръ ա. խորշակահարութիւն. -гóнный ած. 1, թեթեւամտութեան, ցանցառի, թեթեւսօլիկին յատուկ. 2, բժ. փքահան, քամի քշող, քամի հանող (ստամոքսից). в—ое лѣкáрство; -гóнъ ա. 1, (вѣтрогóнка ի.) ռմկ. թեթեւամիտ, թեթեւսօլիկ, ցանցառ «տուտուց» այլ, կլն. 2, հողմահար անիւ, գործիք, հողմամղիչ. -грáфъ տ. Анемогрáфъ.

Вѣтро||дýй տ. Вѣтрогóнъ 2; -испускáтель ա. Ֆիզ. քամաթող (փակ անօթ նուրբ խողովակով և հեղուկով, երբ անօթը տաքացնում են, գոյացած գոլորշին խողովակից դուրս է թռչում):

Вѣтро||лётъ ա. 1, տ. Бýеръ 2; 2, տ. Вѣтреникъ; -лóмный ած. քամուց, հողմից տապալուած, հողմաբեկ. в. лѣсъ; -лóмъ ա. հւտ. քամուց, հողմից տապալուած փայտ, ցախ. -мѣръ տ. Анемомéтръ; -ронóсный ած. 1, հողմատար, քամատար. в—ые пескú; 2, *անհիմն, անհաստատ:

Вѣт||рýшка ի. 1, քամու չարխ (մանկական խաղալիք). 2. բս. Hepatica triloba, եռեքըլթեան լերդատունկ (քարհինայ):

Вѣтръ եկ. սլ. տ. Вѣтеръ.

Вѣт|рѣть, вы́в—, չ. քամահարուիլ, հողմահարուիլ, չորանալ, ցամաքիլ. -ряница ի. 1, լուացք չորացնելու, ձուկ կախ տալու եւն տեղ. 2, բժ. =вѣтряная о́спа (տ. Вѣтряный); -ря́нка ի. քամու ջաղաց, աղօրիք. -ряный ած. քամու, հողմի. в—ая ме́льница քամու ջաղաց. в. мѣхъ փուքս. в—ая пла́вильная печь քամու խառնարանով հալոց: Вѣтряная о́спа տ. Варіоли́ды.

Вѣ́ха ի. (Տնզ. вѣ́ху; յ. вѣ́хи) 1, նշանաձողի, դրօշակաձողի, տեղացոյց, ուղեցոյց ձողի. 2,* ռմկ. երկար բոյ քշած, բայց նիհար և անվայելչակազմ ամն, 'լողլող'. э́кая в.! [նուոր:

Вѣ́харь ա. նշանացոյց ձողիներ տնկող բա-

Вѣ|хова́ніе չ. ձողիադրելը, ձողիներով նշանադրելը, ուղիղ գիծը վերցնելը. -хова́ть (-ху́ю -ютъ), разв—, ձողիադրել. գետնի վերայ ուղիղ գծով ձողիներ տնկել:

Вѣ́|че չ. Տնզ. 1, վէչէ (նախկին ռուս քաղաքացիների համայնական խորհուրդը կարևոր գործերի համար). 2, այդ խորհրդի տեղը. -че-во́й ած. վէչէի. в. ко́локолъ զանգակ, որով вѣ́че-ն հաւաքուում էր:

Вѣч|нопа́мятный ած. յաւէրժայիշատակ, ընդմիշտ անմոռանալի. -ность ի. 1, յաւիտենականութիւն. отойти́ въ в. մեռնել. 2, Տնզ. ժառանգական ճորտատիրական իրաւունք. -ною́ный ած. ընդմիշտ դեռահաս, ջահէլ, անծերանալի:

Вѣ́чный ած. I. (տ. вѣкъ) 1, յաւիտենական, յաւէրժական, մշտնջենաւոր. христіа́не вѣ́руютъ въ вѣ́чнаго Бо́га; в—ая жизнь; 2, խիստ երկարատև, մշտական, անվերջ, անանցանելի. в. миръ; в—ая ка̀торга տաժանակիր աշխատանք անորոշ ժամանակով. отда́ть имѣ́ніе въ в—ое владѣ́ніе — անորոշ ժամանակով: Вѣ́чно մ. միշտ, ընդմիշտ, յաւիտեան, անվերջ, անդադար. II. (տ. вѣ́че) Տնզ. վէչէի. в. дьякъ, в—ая гра́мота; вѣ́чный, аго ա. վէչէի քարտուղար, ատենադպիր:

Вѣ́|шалка ի. 1, կախարան, շորերէն կախելու փայտ, թոկ եւն. 2, տպգր. կախիչ. -шало չ. (սովր. յ. вѣ́шала -лъ) ուռկաններ փռելու և չորացնելու տեղ, չէնք. -шалочный ած. կախարանի. -шаніе չ. կախելը. -шатель ա. մարդկանց կախող, կախաղան հանող. -шать, повѣ́сить ն. 1, կախել, կախ տալ մի բան. 2, կախել, կախաղան հանել. в. престу́пника; 3, տ. Вѣ́сить 1; -ся անդր. 1, կախուիլ, կախ ընկնիլ. 2, կախու[ելով խեղդու]իլ. въ припа́дкѣ меланхо́ліи повѣ́сился; 3, ռմկ. на кого́ մէկի վզովն ընկնիլ. (աղջիկերանց, կանանց մասին) ամէնքի ետևից կպչել, աշխատել իր համար փեսայ որսալ. она̀ вѣ́шается на ка̀ждаго мужчи́ну; -(вѣ́)шеніе չ. չափելը, կշռելը, քաշելը. -ше́ніе տ. ստորև:

Вѣ|ше́ніе չ. ձողիներ տնկելով նշանադրելը. -(вѣ́)ши́ть (вѣшу́, вѣшу́тъ) ն. նշանադրել (ուղիղ գծի վերայ ձողիներ—вѣ́хи—տնկելով). в. доро́гу; -шка (յաճխ արտս. вёшка) նւզ. տ. Вѣха́.

Вѣ́шу տ. Вѣ́сить.

Вѣ|ща́ніе չ. ասելը, քարոզելը. գուշակելը, հմայելը. -ща́тель ա. -ща́тельница ի. ասող, քարոզող, մարգարէացող այր, կին. -ща́ть ն. եկղ. ասել, քարոզել, ճառել, պատմել, գուշակել, մարգարէանալ. -щба́ ի. Տնզ. և ռմկ. 1, մարգարէանալը, -րէութիւն, գուշակելը, -կութիւն. 2, կախարդական խօսք և ծէս. онъ вся́кую вѣщбу́ зна́етъ.

Вѣ́|щій ած. Տնզ. 1, մարգարէացող, գուշակող. в. орёлъ; в—ая пти́ца; вѣщее, аго չ. սիրտ. 2, իմաստուն, 'ի վերուստ ներշնչուած, հոգեշունչ, քաղցրախօս, պերճախօս. в. поэ́тъ; в. Бая́нъ; -щу́нъ, а́ ա. -щу́нья ի. 1, մարգարէացող, ըղձացող, գուշակող այր, կին. 2,* եւ պառաւ, չարագուշակ թռչուն: Вѣщу́ньинъ, а, о ած. պառաւի. вѣщу́ньина голова́.

Вѣ|ялица ի. բուք, 'թիփի'. -ялка ի. թեղը քամելու, էրնելու մեքենայ, քամու մաղ. -яло չ. -яльница ի. ակւ. գործ. 1, տ. Вѣ́ялка; 2, հովհար, հողմահար. -яльный ած. թեղը քամելու, էրնելու. в—ая маши́на; -яльщикъ ա. -яльщица ի. թեղ քամող, էրնող այր, կին:

Вѣ́|яніе չ. 1, քամելը, քամուն տալը, էրնելը. в. ржи, пшени́цы. ячменя́; 2, փչելը. в. вѣ́тра; 3,* շունչ, հասարակութեան մէջ տիրող հայեացք, հոսանք, 'հովեր'. совреме́нныя в—ія; -яный բյ. ած. քամած, էրնած. в. овёсъ; в—ая гре́ча; -ятель ա. -ятельница ի. թեղ քամող, էրնող այր, կին. -ятельный տ. Вѣ́яльный; -ять (вѣю -ютъ) I, չ. և ն. (обв—) հողմահարել, փողփողել. 2, ն. (вы́в—) քամել, քամուն տալ, էրնել. в. овёсъ, рожь, пшени́цу; 3, չ. (пов—) փչել, շնչել. вѣ́теръ вѣ́етъ; 4, չ. ծածանուիլ, փողփողուիլ, փոփոալ, ֆոֆոալ. -ся կր. քամուիլ, էրնուիլ, մաքրուիլ, խառնուիլ:

Вядчина́ տ. Ветчина́.

Вя́|жистый ած. մածանող, կարծրացող, մածուցիկ, կպչուն. смола́ сѣ́рянка вя́жистѣе и гу́ще жи́дкой; -жу տ. Вяза́ть; -жущій բյ. ած. և ած. 1, (խմիչքների մասին) տտիպ. 2, կարծրացնող, մածանող, կուչ ածող. в—ія лѣка̀рства, сре́дства բժ. դեղօրայք, միջոցներ, որոնք գործ են ածում օր. արիւնակապութեան ժամանակ:

Вя|за́льный ած. գործելու. в—ыя и́глы, спи́цы; -за́льщикъ ա. կապող. в. снопо́въ խուրձ կապող. -за́льщица ի. գործող. в. косы́нокъ, чулко́въ գլխաշոր, գուլպաներ գործող կինարմատ. -зани́ца տ. Вя́занка; -за́ніе չ. 1, կապելը. в. снопо́въ; 2, գործելը. в. чулко́въ; -за́нка ի. -за́ночка նւզ. կապոց, շալակ. տրցակ. в. дровъ; -(вя́)занка ի. գործած ձեռնոց, թաթպան. -заный բյ. ած. գործած. -(вя́)за́нь ի. 1, տ. Вяза́нка; 2, գործուածք, գործած իր, կտոր. -за́нье չ. գործուածք, գործած իր. -за́ть (-жу́ -жутъ) ն. 1, (св—, зав—) կապել. в. снопы́; в. кому́ ру́ки за спино́й; связа́ть во́ра; завяза́ть у́зелъ բողչէն կապել. 2, հիւսել. 3, մածանել, կպցնել, փակցնել. э́та и́звесть пло́хо вя́жетъ — լաւ չէ բռնում. клей связа́лъ до́ски; 4,* կապել, կաշկանդել. долги́ связа́ли его́ по рука̀мъ и по нога́мъ; 5,* եկղ. կապել. Спаси́тель мі́ра далъ власть свои́мъ апо́столамъ в. и рѣши́ть — կապել և արձակել. 6, գործել. в. чулки́; -за́ться, св—, 1, անդր. *կպչել. խառնուիլ (գործի մէջ). онъ ко всему́ вя́жется; в. за кѣмъ մէկի յետևից ընկնիլ. в. съ кѣмъ մէկի հետ կապուիլ, կապ, յարաբերութիւն հաստատել. 2,* կապուիլ, սազել, համաձայնուիլ. одно́ съ други́мъ не вя́жется; у него́ сло́во Бо́жіе не вя́жется во рту նա անկարող է խօսել, դժուարութեամբ է խօսում. у него́ всё кле́ится и вя́жется ամէն

բան նորա ձեռքից գալիս է, նորա բանը լաւ է գնում. 3, չբ. ա, կապուիլ, կաշկանդուիլ. բ, գործուիլ. чулки́ вя́жутся.

Вя́||зелецъ, льца ա. **-зель**, **-зеля** ա. և **-зели** ի. բս. в. пёстрая ա, Coronilla varia, երփնագոյն քարառուոյտ. բ, Médicago sativa, կապոյտ առուոյտ. գ, Lathyrus pratensis, դաշտայ քիսամ. դ, Potentilla tormentilla, արիւնտակ:

Вя||зёный (-зёнъ -зена́, о́) սկլ. գործծ. տ. Вя́заный; **-зея́** ի. գուլպաներ, ձեռնոցներ ևլն գործող կինարմատ. **-зка** ի. 1, կապելը. в. узло́въ, снопо́въ, рамъ, фаши́нъ; 2, տ. Вяза́нка; в. пру́тьевъ; 3, համախմբութիւն (կապալառուների, խանութպանների ևլն՝ աճուրդների ժամանակ). вяза̀ть вя́зку համախմբուիլ, խօսք մին անել. закупщики́ вя́жутъ вя́зку; 4, во́лчья в. գայլերի վոհմակ (երբ գայլերը միմեանց յետևից շարուած արշաւելով աշխատում են իրանց հետքը կորցնել և թիւը ծածկել):

Вя́||зкій (-зокъ -зка́, о) ած. 1, մածանող, մածուցիկ, փակչող. կարծրացող, պնդացող. гли́на вязка̀; 2, թանձր, ճապաղ, որի մէջ խըրուել, թաղուել կարելի է. в—ое боло́то; здѣсь вя́зко ходи́ть; 3, ամուր, պինդ, կարծր, ՙսարթ՚ (և ոչ փխրուն). в. ка́мень; в—ое желѣ́зо; **-зкова́тый** ած. փոքր ինչ մածուցիկ, կարծրացող. փոքր ինչ թանձր, ճապաղ. փոքր ինչ պինդ, ամուր. **-зкость** ի. 1, մածանողութիւն, մածուցիկութիւն, կպչունութիւն. 2, պնդութիւն, կարծրութիւն, ՙսարթութիւն՚. в. гру́нта; 3, ճահճայինութիւն:

Вя́зло չ. 1, հնց. խնկի պարկիկ, թալիսման, որ ռամիկները խաչի թելից կախած ճտներին կրում էին. 2, տ. Вя́сло.

Вязни́къ, а́ ա. 1, հաւ. կնձնենիների, ծփիների անտառ. 2, բս. Cytisus biflorus, երկաբերեան թիթեռնածաղիկ:

Вя́знуть (անց. вя́знулъ -ла, о և вязъ -зла, о), ув—, зав—, չ. 1, խրուիլ, թաղուիլ (ցեխի, ձիւնի ևլն մէջ). здѣсь но́ги вя́знутъ. Вя́знетъ, навя́зло въ зуба̀хъ փխբ. ատամների արանքներում մնում է, մնաց (կերակուրը). *մէկի ետևից կպչիլ, մէկին ձանձրացնել, մէկի ՙգահլան տանել՚. 2, *թաղուիլ, կաշկանդուիլ, խճճուիլ, թալակի, ծուղակի մէջ ընկնել:

Вязня́ ի. հնց. ստրէլէցների (стрѣльцы́) հագուստի և զէնքերի փոկերը, թոկերը, կապիչները:

Вязо||ви́на ի. **-вни́къ**, а́ ա. բս. Sambucus edulus, ակտոն կամ կարճաբերձ թանթրուենի (քրթթկենի):

Вя́зо́вый ած. 1, կնձնենու, ծփու. в—ая кора́; 2, կնձնենուց, ծփուց. в—ыя огло́бли.

Вязо́вьё, я́ և я չ. հաւ. դալար ոստեր, ճիւղեր, որ ոլորելով կապում են սայլի մասերը:

Вязоже́лдь ի. բս. Ilex aquifolium, չիչխան:

Вя||зо́къ, зка́ ա. I. Նւզ. տ. Вязъ; II. դալար ոստ, ճիւղ, որ ոլորելով սայլի, սահնակի մի քանի մասերը կապում են. **-зочникъ** ա. Նա որ вя́зье է պատրաստում և ծախում:

Вя||зти́ սկլ. գործծ. տ. Вяза́ть.

Вя́зчикъ ա. կապաւոր կապող:

Вязъ ա. բս. Ulmus effusa, ծփի. в. бѣлый U. americana, ամերիկական ծփի:

Вя́||зывать տ. Вяза̀ть; **-зь** ի. 1, կապելը, կապ. снопы́ кру́пной вя́зи խոշոր կապած խրձեր. в. крѣ́пкая, сла́бая, хоро́шая; 2, ռմկ. ճահճուտ, ճախնուտ. 3, հնց. մի տեսակ իրար հետ խաչխչուած, խճճուած գրեր. 4, ծաղկաշղթայ, տ. Гирля́нда; 6, կենդանի անասունի իւղը, ճարպը, միսը. **-зьба́** ի. հնց. կապելը, կաշկանդելը, շղթայելը. **-зье** չ. հաւ. 1, դալար, կակուղ փայտեր, որոնցով սահնակների փորերը կապում են. 2,==вязки́ (տ. Вязо́къ II.).

Вя́||канье չ. ռմկ. 1, շատախօսութիւն, շաղակրատանք, վայրահաջութիւն, փչախօսութիւն. 2, դանդաղ, անվարժ ընթերցանութիւն, կմկըմալը. **-кать**, **-кнуть**, **завя́кать** չ. ռմկ. 1, տրնքալ, ախ քաշել. 2, շատախօսել, շաղակրատել, վայրահաջել, ՙդուրս տալ՚. անվարժ, դանդաղ կերպով կարդալ, կմկմալ:

Вя́||леніе չ. քամհարելը, չորացնելը օդում (մըթերքները). **-леный** բյ. ած. քամհարած, չորացրած, օդի մէջ ՙդախ տուած՚. в—ая ры́ба; **-лить** (-лю -лятъ), вы́в—, зав—, ն. քամհարել, չորացնել (քամով կամ արևով), ՙդախ տալ՚. в. ры́бу; **-ся** 1, անդր. չորանալ, ցամաքել, ՙդախ ըլել՚. 2, չբ. չորացնուիլ (քամով կամ արևով):

Вя́||лость ի. 1, թառամութիւն, թօշնութիւն. 2, դանդաղութիւն, յուլութիւն, ՙթամբալութիւն՚, ալարկոտութիւն. **-лый** ած. 1, (բոյսերի, մնւղ. արմատապտուղների մասին) թառամած, թարշամած, թօշնած, ՙճլորած՚, անկենդան. 2, *յոյլ, դանդաղաշարժ, ՙալարկոտ՚, ՙթամբալ՚:

Вя́нуть, зав—, ув—, չ. 1, թառամիլ, թարշամիլ, թօշնիլ, խամրիլ, ՙճլորիլ՚. цвѣты́ вя́нутъ отъ за̀су́хи; 2, *մաշուիլ, հալ ու մաշ լինիլ. у́ши вя́нутъ տաղտկալի է լսել. *во́лосы вя́нутъ մարդու մազեր փչաքաղում, քստմնում, ՙբիզբիզ՚ են կանգնում:

Вя́сло չ. կեռ (կապ, որով խուրձ են կապում):

Вя́||тель, **-теръ**, **-терь** ա. մի տեսակ գործիք ձուկ որսալու:

Вя́тичи ա. յ. վետիչներ (հին սլաւոնական ցեղ [մի):

Вя́тка ի. տոհմիկ ձի մի ցածրալաշ և լայն [կրծքով:

Вятю́тень տ. Ветю́тень.

Вя́ха ի. 1, ռմկ. հարուած. далъ ему́ до́брую вя́ху; 2, զարմանալի, չեղած, արտասովոր դէպք. 3, բս. տ. Головоло́мъ 3 և 4.

Вя́хирь ա. 1, տ. Ветю́тень; 2, կողով, քթոց, որի մէջ կառապանները խոտ են դնում:

Вя||ча́ть (-чу́ -ча́тъ), **-чить** (-чу -чатъ) չ. ոռնալ, լալ, մլաւել, մայել, մկկալ. **-чка** ի. ոչխար. **-чвя́чъ** ձք. ոչխարիկ, գառնուկ:

Вячея́ ի. ջաղացքարի ծակը, անցքը:

Вя́щій ած. 1, եկ-սլ. բարձրագոյն, մեծ, գըլխաւոր. 2, աւելի շատ, առաւելագոյն, կրկնակի. приложи́ть в—ее стара́ніе. В я́ щ ш е е մ. առաւել ևս, աւելի շատ, աւելի լաւ:

Г.

Г. г կոկորդային ձայնային (голосовóй) բաղաձայն է և (սովորաբար) հնչւում է ինչպէս հայոց գ տառը, օր. гóродъ, ногá և այլն: Այս արտասանութեամբ г-ն բառերի վերջում (ինչպէս և բառերի միջում с ձայնատից առաջ) ինքն էլ ձայնատւելով հնչւում է ինչպէս к, օր. другъ (-къ), кругъ (-къ), бѣ́гство (бѣ́к—). Իսկ փոքր ռուսական բարբառում, ինչպէս և մեծ ռուսական մի քանի բառերում (որոնք են блàго, Господь, Бога, Бóгу և այլն, когдá, тогдà, всегдà, иногдà) г-ն հնչւում է զրեթէ ինչպէս հայոց հ տառը (արտս. блàho, hосп—, Бóhа և այլն): Այս արտասանութեամբ էլ г-ն բառերի վերջում (ինչպէս և բառերի միջում к և т ձայնատներից առաջ) ինքն էլ ձայնատւելով հնչւում է զրեթէ ինչպէս х, օր. благъ (-ахъ), Богъ (-охъ), лёгкій (лёхк—), кóгти (кóхт—): Բացի սորանից г-ն դերանունների և ածականների սեռական հոլովում հնչւում է ինչպէս в, օր. никогó (-ковó), хорóшаго (-аво).

Га! և га га га! ձչ. 1, հա՜, հա՜ հա՜ (զարմանք). 2, որս. հը՛ս, քըս քը՛ս. 3, կը՛ռ, կռնչիւն (սագերի):

Габáра ի. (Фр.) գաբար (տափակ յատակով, թեթև ծովափնայ նաւ, այժմ անգործածական):

Габари́тъ ա. (Фр.) երկթղ. գաբարիտ (երկաթուղային գծի համար անհրաժեշտ տարածութեան սահմանների որոշումը):

Габерсýпъ ա. (գերմ.) վարսակասուպ, վարսակապուր (վարսակի ձաւարից ապուր, որ առաջ հիւանդի համար պատրաստում էին):

Га‖біóнный ած. գաբիոնի, հողաքթոցի. -біóнъ ա. (իտ.) ամրոցկ. գաբիոն, հողաքթոց, պատնիշաքթոց (հողով լցրած քթոց, զամբիղ, որ ամրոցի պաշարման ժամանակ գործ են ածում թնդանոթներին թշնամու կրակից պաշտպանելու համար):

Гáванскій ած. նաւահանգստի. Г—іе жи́тели Գաւանի արուարձանի բնակիչները (Պետերբուրգում):

Гавáнскій ած. Հաւանայի. г—ія сигáры.

Гá‖ванщикъ ա. նաւահանգստապետ, նաւահանգստի վերակացու. -вань ի. նաւահանգիստ, նաւակայան. воéнная, купéческая, галéрная г.

Гá‖ведъ ա. -ведь ի. ռմկ. տգէտ, ապուշ, անմիտ այր, կին:

[տուր բաղ:

Гáвка ի. մարի այգերուկ կամ փափկափետ-

Гáв‖канье չ. հաչելը, հաչոց. -кать, -кнуть չ. հաչել. собáка гáвкаетъ; -кýнъ, á ա. արու այգերուկ կամ փափկափետուր բադ:

Гáвливать ա. Говѣ́ть.

[քու մի:

Гавóтъ ա. գաւօտ (հին Ֆրանսիական պար, կա-

Гавъ ա. հաչոց, հաչիւն:

Гá‖га ի. կնդ. Somateria mollissima, այգերուկ կամ փափկափետուր բադ:

Га‖гáкать, -гáкнуть չ. կռնչել, սագի պէս ճռուողել. гýси гагàкаютъ.

[ձըր ծիծաղել:

Гагáнить (-ню -нятъ) չ. ‘հռհռալ‘, խիստ բար-

Гá‖ганъ ա. -гáра ի. 1, կնդ. Colymbus, ջրասույզ, ջրսուզակ. г. краснозóбая, С. septentrionalis, հողամաղ[ջրսուզակ]ը. 2, *թուխ, թըխադէմ մարդ. э́кая г.!

Гагáрить (-рю -рятъ) ա. Гагáнить.

Га‖гáрій, рья, рье ած. 1, ջրսույզի, ջրսուզակի. г-рьи я́йца; 2, ջրսույզի, ջրսուզակի մորթուց. г—рья мýфта, шýба; -гáрка ի. կնդ. Alca torda, հիւսիսային թանձրահաւ. -гáровыя пти́цы կնդ. Colymbidae, խորասոյզներ, ջրսոյզներ:

Га‖гáтовый ած. գագատէ, ձիւթածուխի(ց). г—ыя бýсы; -гáтъ ա. հնք. gagate, գագատ (ձիւթածուխ):

Га‖гаýчъ, á ա. կնդ. Mergus albellus, ջրսույզ բադ. -гáчій, чья, чье ած. այգերուկի, փափկափետ-

Гагіолóгія ա. Агіолóгія.

[տուր բադի. г. пухъ.

Гá‖гка (արտս. гáхка) ա. Гáвка; -гкýнъ, á (արտս. гахкýнъ), -гýнъ, á ա. Гавкýнъ; -гушка ի. փոքր. ռմկ. սագիկ, սագուկ ջան:

Га‖дáла հոր. ռմկ. ա. Гадáльщикъ, -щица; -дáлка ա. Гадàльщица; -дáльный ած. գուշակելու, կախարդութիւն անելու. г—ыя кáрты, кóсти; -дáльщикъ ա. -дáльщица ի. գուշակող, գուշակիչ, կախարդ այր, կին. -дáніе չ. գուշակելը, կախարդութիւններ անելը. -дáтель ա. -дáтельница ի. գուշակող, գուշակութիւն անող այր, կին. -дáтельный ած. 1, գուշակելու, գուշակութեան. г—ая кни́жка; 2, ենթադրական. г—ое заключéніе; г а д à т е л ь н о մ. ենթադրութեամբ, ենթադրաբար. -дáть 1, (уг—) չ. աշխատել գուշակել, իմանալ. 2, չ. գուշակել, կախարդութիւն անել. ворожея́ гадáетъ на кофеѣ, на кáртахъ; 3, չ. և ն. ենթադրել. երևակայել, մտքովն անցկացնել. чегó не дýмалъ, не гадáлъ, то со мнóю случи́лось; не дýмано (կամ не ждáно), не гáдано (դարձ.) յանկարծ, անակնկալ կերպով:

Гá‖денькій (-дéнекъ -дéнька, о) ա. Гадковáтый; -дина ի. 1, ա. Гадъ; 2, *անպիտան, զարշելի, նողկալի արարած. э́такая г.! сюдá вàли́тся вся́кая г.; -дить (-жу -дятъ) ռմկ. 1, ն. (заг—) աղտոտել, կեղտոտել, ապականել, загáдилъ мáсломъ скàтерть; 2, (изг—) փչացնել, ‘խարաբ անել‘. портнóй изгàдилъ плáтье; онъ оди́нъ изгáдилъ всё дѣ́ло; *խանգարել, խոչընդոտ հանդիսանալ. 3. (сг—) դէմք. սիրտը խառնել, փսխել. егó сгáдило на փսխեց. 4, (наг—) ապականել, ‘մուռտառել‘, ‘կճրել‘ (ընտանի կենդանիների մասին). котёнокъ гáдитъ въ кóмнатахъ; -ся ռմկ. անդր. 1, (заг—) կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, փչանալ. отъ пы́ли гáдится плáтье; 2, դէմք. (сг—) սիրտը խառնել, փսխել. 3, կր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ապականուիլ, փչացնուիլ:

Гá‖дкій (-докъ -дкá, о; բաղդտ. гàже) վատ, վատթար, գէշ, զարշելի, զզուելի, նողկալի. г—ое бѣльё, — строéніе; г—ая мýзыка; гáдко игрáетъ на скри́пкѣ; г. человѣ́къ; г—ое дѣ́ло; съ нимъ гàдко поступи́ли; -дковáтый ած. բաւականին վատ, վատթար, անպիտան, զարշելի. -дкость ի. վատութիւն, վատթարութիւն, զարշելիութիւն:

Га‖дли́вость *ի.* զզուանք, գարշանք, պժգանք, նողկանք. -дли́вый *ած.* գարշող, չխորշող, պըժգացող, գիւրազիղղ:

Гадовьё, вья́ *շ. հաւ. ռմկ.* զեռուններ, սողուն[ներ:

Га́дость *ի.* գարշելի, զզուելի, նողկալի բան:

Гадъ *ա.* (*յգ. սեռկ.* га́довъ *և եկ. սլ.* гадъ) զեռուն, սողուն. га́ды, овъ *յ. կնդ. ա,* чешу́йчатые г., Reptilia, սողուններ կամ զեռուններ. *բ,* го́лые г., Amphibia, երկակենցաղներ:

Га‖дю́ка *ի. կնդ.* Vipera berus, հասարակ իժ, օձ. -дю́чій *ած.* I. (гадю́чій, чая, чее) զզուելի, գարշելի, պժգալի (*տ.* га̀дить 3); II. (гадю́чій, чья, чье) *ած.* օձի, իժի. гадю́чьи я́годы, *բս.* Solanum dulcamara, կոզուկ կամ հասարակ մորմ. г. лукъ, *բս.* Muscari racemosum, ողկուզաւոր յակինթ (պալլոր):

Га‖евщи́къ, а̀ *ա.* պուրակապահ, անտառապահ. -ёвый *ած.* պուրակի, փոքրիկ անտառի:

Гаёкъ, гайка́ *նւզ.* I, պուրակ, պստլիկ անտառ. 2, անտառակզզի (անտառի մէջ ուրիշ ծառերից բաղկացած անտառամաս):

Га́‖ерка *ի.* միմոս, ծաղրածու, խեղկատակ կին. -ерничать *չ.* միմոսութիւն, խեղկատակութիւն, ծաղրածութիւն, ‘մասխարայութիւններ’ անել. -ерскій *ած.* միմոսական, խեղկատակային, ծաղրածուին յատուկ. г—ое пла́тье; г—ія ухва́тки; -ерство *չ.* ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն, միմոսութիւն, ‘մասխարայութիւն’ -ерствовать (-ствую -ютъ) *տ.* Га́ерничать.

Га́еръ *ա.* միմոս, ծաղրածու, խեղկատակ:

Га́еч‖ка *նւզ. տ.* Га́йка; -ный *ած.* պտուտակի, պտուտակակալի. г. ключъ.

Га́‖же *ած. և Տ.* աւելի վատ, վատթար, վատթարագոյն. -женіе *չ.* I, աղտոտելը, կեղտոտելը, ապականելը. 2, փչացնելը. -жу *տ.* Гадить; -жья трава́ *բս.* Orchis maculata, բծաւոր խոլորձի:

Га‖за́ль *ի.* վիթային բանաստեղծութիւն (աշխարական սիրային բանաստեղծութիւն, երգ):

Газе́ль *ի. կնդ.* Gazella dorcas, վիթ:

Га‖зе́та *ի.* (*իտ.*) -зе́тка *նւզ.* լրագիր, օրագիր, օրաթերթ. *ходя́чая г. *հեգն.* կենդանի թերթ, կենդանի լրագիր, լրատու. -зе́тный *ած.* լրագրի, լրագրային, օրաթերթի. г—ое объявле́ніе; г—ая статья́; г—ая экспеди́ція լրագրաբաժին, լրագրային բաժանմունք (պոստատանը): Газе́тная, ой *ի.* (*գործծկ.* Պետերբուրգում) լրագրատուն, ընթերցարան. -зе́тчикъ *ա.* I, լրագրապետ, լրագրի հրատարակիչ. 2, ցրիչ, լրագիրներ ծախող. 3, (երբեմն) լրագրագիր:

Га́‖зовщикъ *ա.* գազային գործարանի բանուոր, գործաւոր. -зовый *ած.* I. գազ[մետաքսէ գործուածք]ից. г. плато́къ; II. գազի, գազային. г—ое освѣще́ніе; г—ая труба́; -зоёмъ *ա.* գազապահ, գազակալ գործիք կամ անօթ:

Газоли́нъ *ա.* գազոլին[նաւթային եթեր]ը:

Га‖зо́ме́тръ *ա.* I, գազաչափ (գործիք, որ թէ սպառուած գազի քանակութիւնն է ցոյց տալիս և թէ գազի արտահոսումը կանոնաւորում). 2, լուսաւորութեան գազի պահեստարան. 3, *քիմ.* ա՛ր և է գազ հաւաքելու և պահելու անօթ, որը միևնոյն ժամանակ յարմարութիւն ունի նորա պարունակութիւնը չափելու:

Га‖зомѣри́тель, -зомѣ́ръ *տ.* Газо́ме́тръ 1.

Газо́нъ *ա.* (*ֆր.*) սիգամարգ, արհեստական մարմանդ պարտէզներում:

Газо‖обра́зный *ած.* գազակերպ, գազային. г—ая жи́дкость; в—ыя тѣла́ գազային մարմիններ, գազեր. -освѣще́ніе *չ.* գազային լուսաւորութիւն. -прово́дный *ած.* գազանցիկ, գազ անցկացնելու. г—ыя тру́бы; -прово́дъ *ա.* գազանցիկ խողովակ. -разво́зный, -разно́сный *ած.* գազատար, գազաբաժան:

Газъ *ա.* I. (*ֆր.*) գազ (զուտ մետաքսէ կամ մետաքսախառն նուրբ և թեթև գործուածք մի). II. (*հոլ.*) գազ (օդակերպ հեղուկ). горю́чій г. Га̀зы *յ. բժ.* փորաքամի, աղեքամի. живо́тъ вздутъ г—ами.

Гай *ա.* I. (*ներքոյկ.* въ га́ѣ *և* въ гаю́) 1, պուրակ, պստիկ անտառ, ‘մէյդան’. անտառ թփուտի մէջև. 2, խզուռ, հացահատիկի աղբը, ‘զիբիլը’. II. 1, ճանյակների ձայն, ճռուողիւն. առհ. ձայն, աղմուկ, աղաղակ, ‘ղալմաղալ’. 2, ագռաւների, ճայեակների խումբ, երամ, տարմ:

Га́йворонъ *ա. փոքր. ռուս. կնդ.* Corvns frugilegus, սերմնաքաղ ագռաւ:

Гайда́ *ձղ. տ.* Айда́.

Гайда‖ма́ки *ա. յ.* հայդամակներ (1769 *թ.* կազմուած կազակների հրոսակախմբերը, որոնց նպատակն էր ուղղափառներին պաշտպանել լեհական հարստահարութիւններից). -ма́ковщина *ի. փոքր. ռուս.* 1, հայդամակների ապստամբութիւնը լեհացիների դէմ. 2, այդ ապստամբութեան ժամանակաշրջանը. -ма́цкій, -ма́чій, чья, чье *ած.* հայդամակի[ն յատուկ], հայդամակային. -ма́чина *տ.* Гайдама̀ковщина.

Гайдро́пъ *ա.* (*անգլ.*) օդապարիկից նորա բարձրանալու ժամանակ կախած երկար թոկը, պարանը:

Гай‖ду́къ, а́ *ա.* (*լեհ.*) հայդուկ. 1, մաջառական թեթև զինուած հետևակ. 2, (Պետրոս Մեծից 'ի վեր) բարձրահասակ, մաջառական, հիւսարական կամ կազակական զգեստով սպասաւոր, ծառայ. -ду́чество *չ.* աւազակութիւն, ‘ղաչաղութիւն’. -ду́чествовать (-ствую -ютъ) *չ.* աւազակութիւն, ‘իգիթութիւն’ անել -ду́цкій *ած.* աւազակային, ‘իգիթային’. -дучи́ха, -ду́чка *ի.* հայդուկ, -ուհի. -ду́чій, чья, чье *ած.* հայդուկի. г—ье пла́тье, — пле́мя.

Га́йка *ի.* I, պտուտակի գլուխ (քառանկիւնի կամ վեցանկիւնի տափակ երկաթ մէջը ծակով պտուտակի համար). 2, *լեռնգ.* երկաթէ շրջան, ‘կլկալ’, որ ամրութեան համար փայտէ գլանակների և այլ մեքենամասերի գլուխն են հագցնում. 3, *կնդ.* Parus sibiricus, սիբիրական երաշտահաւը:

Гай‖ка́нскій наро́дъ հայկազեան ժողովուրդ, հայկայ. ազգ. -ка́ны *ա. յ.* հայկազունք, հայեր:

Га́йло́ *չ. ռմկ.* լայն կոկորդ, բողազ, բերան, երախ: [որ նա շինում է ծղոտից և աղբից:

Гайно́ *չ.* գազանի որջը, բունը, մկուկ խոզինը,

Га́йный *ած.* չքամած, քամուն չտուած, չ'էրնած, անմաքուր. г. хлѣбъ.

Гай‖та́нный, -та́новый *ած.* ղայթանի. թոկի, կապիչի. -та́нъ *ա.* (*թուրք.*) -та́нчикъ *նւզ.* -та́шекъ, шка *նւզ.* 1, ղայթան, առհ. թել (մնւկ. վզի խաչի նարոտը). 2, թոկ, ճոպան, փոկ, կապիչ:

Гакабо́ртъ *ա.* (*հոլ.*) նաւի խելի պսակը, սըռունգը, վերևի մասը:

Га́кать *չ.* կացնին տալիս, կացնով խփելիս հազալ, ձայն հանել. ты руби́, а я бу́ду *г.

կոնկ. գու աշխատիր, ես 'թամաշայ անեմ', ես քեզ լավ խօսքերով օգնեմ: [խարակ:

Га||кблóкъ м. (հոլ.) ծովգ. կարթով, կեռով ճա-

Гакъ I. հազ, ձայն (կացնին տալիս, տ. Гáкать); առհ. ձայն, աղմուկ, աղաղակ. сдѣлать что съ гáку մի բան միանգամից, 'մէկաշ' անել. II. (հոլ.) ծովգ. կարթ, կեռ, չանգալ. III. (գերմ.) հողային չափ մի տարբեր մեծութեամբ Օստզէյեան նահանգներում:

Гáла ի. տ. Гáло. [խոտ:

Галагáнъ м. բս. Pedicularis comosa, ոջլա-

Галактологíя ի. (յն.) կաթնախօսութիւն, կաթնաբանութիւն:

Га|лáндра (ֆր.) ողորկիչ (գործիք երկու գլաններից կազմուած, որոնց արանքից գործուածքը կամ թուղթը անցկացնելով, ողորկում են, փայլ են տալիս). -лáндрить (-рю -рятъ) ն. ողորկել, փայլ տալ, կոկել (կտաւը):

Галá|нивать, -нить (-ню -нятъ). прог— չ. կերուխում, շուայտութիւն անել, քէֆի, զբօսանքի ճամբել:

Галáнить (-ню -нятъ) չ. ծովգ. նաւի խելից մի թիակով թիավարել (ինչպէս անում են Չինաստանում և Ճապոնիայում):

Галан|терéйность ի. նրբակրթութիւն, ծայրայեղ քաղաքավարութիւն. -терéйный ած. I, զարդի ու զուքի, արդուզարդի, պաճուճանքի, պճնութեան. г—ые товáры. г—ыя вéщи; 2,* հեգն. նրբակիրթ, խիստ աշխարհիկ, քաղաքավարի. г—ое обращéнie; -терéя ի. արդուզարդային իրերի տուտուր. -тéрный տ. Галантерéйный 2.

Галан|тúнъ, -тúръ м. (ֆր.). գալանտին (կերակուր):

Галáнтный ած. քաղաքավարի, վայելուչ. Галáнтно Տ. քաղաքավարութեամբ, վայելուչ կերպով, պարտ ու պատշաճ կերպով:

Гал|бáнный кóрень տ. 'Аса фéтида. -бáнъ м. (լտ.) քալբան (բժշկական խէժ մի):

Галза|нúзмъ, -низúрованie... տ. Гальванúзмъ, —низúрованie...

Гал|дá ի. ռմկ. I, ճիչ, ճչոց, ճաճւոց, աղմուկ, 'դալմաղալ', հայհոյանք. поднять г —ý; 2, ճըճւան կինարմատ. -дúть (-жý -дáтъ) տ. Галдѣть; -дýнъ, á м. I, ճաճւան ոմն 2, ամբարիշտ, չարաճճի, նենգամիտ ոմն. -дѣть (-жý -дáтъ) չ. ռմկ. ճաճւալ, ճչել, 'դալմաղալ' բարձրացնել:

Галеáсъ м. (իտ.) ծովգ. հնց. գալէաս (Վենետիկեան եռակայմ թիակուոր մեծ նաւ):

Галéбщикъ м. տաղձավաճառ, արտասահման փոխ. տաղձ քշող: [նախագահող:

Галéга ի. բս. Galega officinalis. այծախոտ,

Галенекъ. нка м. I, (անգլ. гáлёнекъ) ռմկ. անգլիական չափ հեղուկի (=½ շտոֆի). галёнокъ чáю մի բաժին թէյ (ժողովրդական ճաշարաններում). II, (галёнокъ) տ. Галчёнокъ.

Галé|ра ի. (ֆր.) գալերա. I, հնց. առագաստաւոր և թիակաւոր մարտանաւ. 2, (Գենուայի և Գենետի գետերի վրայ) տափակ յատակով մեծ բեռնակիր նաւ, լաստանաւ. 3, հնց. галéры յ. գալերական տաժանակրութիւն; տաժանակիր աշխատանք (որին դատապարտուած ոճրագործները գալերաներից կապած պէտք է թիավարէին). сослáть на г.; -рный ած. գալերայի. գալերանաւի. г—ыя вёсла; г —ая гáвань. Галéрная печь լռնգ. և քիմ. վառարան միջից հրէ խողովակով և երկու կողմից թորաքաններով:

Гале||рéйный, -рéя տ. Галлерéйный, -рéя.

Га||лéта ի. (ֆր.) I, կլոր, տափակ և չոր լաւաշ, լօշ, չօթ, գրտակ. 2, ծովային կակուղ հաց, պաքսիմատ (морскóй сухáрь); -лéтка ի. (ֆր.) գալետկա (քազըր, չօկօլադախառն կարկանդակուկ, պտիկ բլիթ):

Гáле||чка նւզ. տ. Гáлька; -чникъ м. հ—ք. I, քար ու գիլ, քար ու գլի կոյտ, կուտ. 2, տ. Конгломерáтъ.

Га||ливóнскiй языкъ գալիվոնեան արհեստական լեզուն (գործմկ. Գալիչ քաղաքում և իր շրջակայքում). -ливóны м. յ. Գալիվոնցիք (Գալիչ քաղաքի և իր շրջակայ տեղերի բնակիչները, հմմ. Галичáнинъ 2 և Гàлка 4):

Галиматьá ի. բանդագուշանք, խառնիխուռն, յախուռն, յիմար, անճահ բան, խօսք:

Галипóтъ м. (ֆր.) բևեկնուց և ուրիշ ծառերից դուրս հոսած և պնդացած խէժը:

Гáлиться (-люсь -лятся) չ. ռմկ. աչքերը չըռած, ապշած նայել, զարմանալ, արմանալ:

Гáлица ի. I, հնց. տ. Гáлка; II, կնդ. Cynips calycis, գխտորաբեր պիծակը:

Галичáнинъ м. (галичáне, -нъ) գալիչան. I, Գալիցիայի բնակիչ, մնւղ. ծագումով ռուս. 2, Գալիչ քաղաքի (Կօստրոմսկ. նահ.) բնակիչ:

Гáличiй, чья, чье ած. հնց. ճայեկի, ճայեկա—:

Галióнъ м. (իսպ.) գալիոն (մեծ վաճառականական-պատերազմական նաւ, որով ի միջի այլոց ազնիւ մետաղներ էին փոխադրում Ամերիկայից Իսպանիա):

Га|лióтный ած. գալիոտի. -лióтчикъ м. I, գալիոտատէր. 2, գալիոտավար. -лióтъ м. (իտ.) գալիոտ. I, ծովգ. հնց. պտիկ և թեթև գալերանաւ, որ բանում էր Միջերկրական ծովի վերայ. միատախտակամած վաճառանաւ. 2, առանձին կազմութեամբ հոլանդական վաճառանաւ, որ յարմարութիւն ունի ծանծաղուտներից անցնելու. 3, գետային կամ լճային փոխադրանաւ մի:

Гáлка ի. I. կնդ. Corvus monedula, ճայեակ. II. այրակէ փամփուշտ կամ գնդակիկ (մանկական խաղալիք). III. հրդեհի ժամանակ քամուց շպրտած խանձողը. тушúть гáлки; IIII. հ—ք. զւռկ. Գալիչեան և հարևան գաւառների (Կօստրոմ. նահ.) գիւղացիք:

Галле|рéйный ած. գալերիայի, -րիական, -րիային. -рéя ի. (իտ.) գալերիա. I, ճարտք. երկար և նեղ միջանցք (коридóръ) շինութեան դրսեի կողմից. 2, սենեակ կամ սենեակներ, որոնց մէջ զետեղուած են գեղարուեստական նպատակով նկարների և արձանների ժողովածուներ. картúнная г., антúчная г.; 3, պալկոն, պատշգամբ նաւի խելի վերայ. 4, ամլոցկ. քարէ կամ փայտէ ստորերկրեայ շինութիւն, որ ծառայում է հաղորդակցութեան, պաշտպանութեան են:

Гал|ликáнскiй ած. գալլիկանեան. г—ая цéрковь; -лицúзмъ м. (ֆր.) գալլիաբանութիւն, ֆրանսիաբանութիւն:

Гáллiй м. հնք. gallium, գալիոն (մետաղ մի):

Гал|ломáнiя ի. (ֆր.-յն.) գալլիամոլութիւն. -ломáнъ м. գալլիամոլ:

Галлóнъ м. (անգլ.) գալլոն. I, Մեծ Բրիտանիայում չափ մի հեղուկների և հաղուհատիկների. 2, դրամ, դահեկան Արևելեան Հնդկաստանում:

Гáллъ м. (սովոր. յ. гáллы) գալլ, գալլեր

1, նախկին Ֆրանսիայի (Գալլիայի) բնիկ կելտական ցեղից. 2, կտկւ. ֆրանսիացի։ Եկղ. избавле́ніе це́ркви и держа̀вы Россі́йской отъ наше́ствія га́лловъ и съ ни́ми двадесяти язы́къ.

Га́лльскій ած. գալլի։

Галлюцина́ція ի. (լտ.) բժ. զառանցանք, 'դել', 'դել տալը' (շշփոթել Иллю́зія բառի հետ)։

Гал‖ме́й ա. Հնք. Galmei, c.lamine. ցինկասպաթ կամ արուրաքար. -ме́йный ած. արուրաքարի, ցինկասպաթի։

Га́ло չ. (յանխ. յ. га́лы, -лъ) գործիք մի, կոճղ, որով 'ի մէջի այլոց աղեղներ, հեցեր (անուի շրջանակներ) և քրշակների փորեր են կռում։

Га‖ло́йдное вещество́, -ло́йдъ ա. (յն.) քիմ. աղածնային նիւթ, տալը. -ломе́тръ ա. (յն.) աղաչափ (գործիք)։

Гало‖па́дъ տ. Гало́пъ 2; -пецъ, пца նւզ. թեթև գալոպ. -пи́рованіе չ. գալոպելը. -пи́ровать (-рую -ютъ) չ. գալոպել. 1, միջակ չափով ընթանալ, միջակ արագութամբ 'չափ դնել' (ձիով). 2, гало́пъ 2-ը պարել, կաքաւել. 3, ձիու պէս գալոպել, 'չափ դնել'. -ло́пъ ա. (ֆր.) գալոպ. 1, միջակ չափ, քայլուածք ձիու. 2, գալոպապար, գալոպակաքաւ։

Га́‖лочій, чья, чье ած. ճայեակի. -лочка ի. նւզ. ճայեկուկ, պստիկ ճայեկ. -лочье չ. հ-ք. ճայեկներ, ճայեկների երամ, տարմ, բազմութիւն։

Гало́ша տ. Кало́ша.

Га́лсовый ած. հալս (галсъ) առագաստապարանի։

Га́лсту‖къ ա. -чекъ, чка նւզ. -(га́—)чи́шко ա. նխտ. փողպատ. -чникъ ա. 1, փողպատագործ. 2, կնդ. Aegialites, թռչուն մի եգերաբնակներից—Charadriidae; -чный ած. փողպատի։

Галсъ ա. (հոլ.) 1, ծովգ. հալս առագաստապարանը. 2, կողմ (ընթացող նաւի). повороти́ть на пра́вый г.; ложи́ться на пра̀вый, на лѣ́вый г.; 3, նաւի ընթացքը (աջ ու ձախ թեքելով). 4, галсъ-кла́мпы ա. յ. ծովգ. հալս (галсъ) պարանների ծակեր նաւի կողքից։ Галсъ-та́ли, ей ի. յ. ծովգ. թոկեր, որոնցով վիլ քաշում են հալս պարանը։

Галте́ль տ. Голте́ль և Голке́ль.

Галу́‖нить (-ню -нятъ) ն. պաղլեղաջրով թացել, թրջել. -ни́шко ա. նխտ. տ. Галу́нъ; -нный ած. պուզմէնտի, -տից. -нчикъ նւզ. տ. Галу́нъ; -нщикъ ա. -нщица ի. պուզմէնտագործ, -ուհի, պուզմէնտավաճառ, -ուհի։

Галу́нъ, à ա. I. (ֆր.) պուզմէնտ, 'տրէզ', 'կլապիտոն'. II. (գերմ.) տ. Квасцы́.

Галу́ргія ի. (յն.) աղագործութիւն, աղագործութեան ուսումը։

Галу́‖ша ի. -шка նւզ. կլոր երկարաւուն խմորագունդ. եփած ջրի, ապուրի կամ կաթի մէջ։

Га́лфвиндъ ա. (հոլ.) ծովգ. նաւի կողքից փչող քամի. заду́лъ г.

Га‖лчёнокъ, нка ա. (յ. галча́та, -тъ) ճայեկի ձագ, ճուտ. -лчій, чья, чье տ. Га́лочій.

Галь ի. հ-ք. ռմկ. ճայեկների, ագռաւների և նման թռչունների տարմ, երամ, խումբ։

Гальба́нъ տ. Галба́нъ.

Га́льбикъ ա. (գերմ.) հայրիկ (թղթախաղ մի)։

Гальби́на ի. դրամ, դահեկան։

Гальва́ տ. Халва̀.

Гальва‖низи́рованіе չ. գալվանացնելը. -низи́рованный ել. ած. գալվանացրած. г—ое желѣ́зо գալվանացրած (ցինկով ծածկած) երկաթ. -низи́ровать (-рую -ютъ) ն. գալվանացնել, գալվանական հոսանքով էլէկտրացնել. -ни́змъ ա. գալվանականութիւն, գալվանական էլէկտրականութիւն. -ни́ческій ած. գալվանական. г. токъ; г—ія батаре́я; -нометри́ческій ած. գալվանաչափական. -номе́тръ ա. գալվանաչափ, գալվանական հոսանքի ոյժը չափելու գործիք։

Гальва‖нопла́стика ի. գալվանօպլաստիկա, գալվանական մետաղահանութիւն, գալվ. մետաղաջնկութիւն (արուեստ գալվանական հոսանքի միջոցաւ մետաղների լուծոյթներից մետաղներ ջնկելու և նոցանով այլևայլ իրեր պատելու կամ այլևայլ իրերի կաղապարները վերցնելու). -нопласти́ческій ած. գալվանօպլաստիկական։

Гальё, ья́ չ. հ-ք. ռմկ. տ. Галь և Га́лочье.

Га́лька ի. (նաև հ-ք.) ջրից կոկուած ու կլորացած քար, ճալաքար։

Гальціо́на տ. Альціо́на.

Га‖льо́нщикъ ա. նաւակտուցի վերայ հսկող նաւաստի, նաւազ. -льо́нъ ա. (հոլ.) ծովգ. 1, հնգ. փայտէ նաւի կտուցը, ցռուկը. 2, մարտանաւի ցռուկում շինած արտաքնոցը։

Галья́нъ տ. Голья́нъ.

Гама́къ, а́ ա. (ֆր.) համակ. 1, ճօճուն անկողին նաւերի վերայ. 2, ճօճ, լանտիկ, 'ծանտրմակ' (ցանցակերպ մահիճ ծայրին թոկերով, որոնցով ծառերից կապելով, մէջը պառկում են)։

Га‖мано́къ, нка́ նւզ. -ма́нъ, а́ ա. ռմկ. [սովորաբար կաշէ] քսակ, դրամապանակ, 'քիսայ'։

Гама́ши, ей ի. յ. (ֆր.) մի տեսակ տաք պաճիճներ, որ հագնում են կօշիկների ճտերի վերից։

Гамби́тъ ա. (ֆր.) գամբիտ. 1, շախմատախաղ, երբ խաղացողը խաղին իր ցանկացած ընթացքը տալու համար զոհում է մի զինուոր կամ աւելի կարևոր պատկեր. 2, ձիարշաւ մի, որի ժամանակ ձիաներն իրենց ոյժերի համեմատ բարձուած են։ [խուռնջ մի։

Гами́тъ ա. հնէաբ. բրածոյ միապատեան խը-

Га‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ) չ. ռմկ. բարձր խօսել, աղաղակել, աղմուկ, 'ղալմաղալ' բարձրացնել։

Га́‖мкать, -мкнуть չ. խուլ կերպով, ընդհատումներով հաչել։

Га́мма ի. (յն.) երժ. գամմա. 1, վաղեմի 7 գրերով ձայնանիշները կարգով դրած. 2, ձայների աստիճաններ. 3, ձայնանիշների աղիւսակ. 4, га́ммы յ. դաշնամուրի կամ այլ նուագարանների վերայ ածելու առաջին վարժութիւնները. 5,* г. цвѣто́въ ծիածանի գոյների շարքը։

Гамъ ա. 1, հաջոց. 2, աղմուկ, 'ղողղոց', 'ղալմաղալ', խառնափնթոր ձայներ։

Ганаши́, е́й ի. յ. (ֆր.) ձիու ստորին ծնօտը։

Га́нглій ա. (սովոր. յ. га́нгліи, іевъ) նեարդային հանգոյց։

Гангре́‖на ի. (յն.) բժ. փտախտ, խլրդենի. -но́зный ած. փտախտային, փտախտով վարակուած։

Гандла́нгеръ ա. (գերմ.) հրետն. կրտսեր զինուոր նախկին բերդապահ հրետանու։

Га́ндшпугъ ա. (անգլ.) ծովգ. ցից կամ լծակ այլևայլ ծանրութիւններ բարձրացնելու համար։

Га́н‖за́ ի. (գերմ.) Հանզա (հիւսիսային գերմանական վաճառաշահ քաղաքների քաղաքա-

կան-վաճառականական դաշը միջին դարերում). -зеатическій ած. հանզայեան. -зеаты ա. յ. Հանզայ[դաշինք]ի անդամները. -зейскій տ. Ганзеатическій; г. союзъ.

Ганивать տ. Гонять.

Ганитъ տ. Автомолитъ.

Ганшпугъ տ. Гандшпугъ.

Гарантировать (-тирую -ютъ) ն. երաշխաւորել, երաշխաւորութեամբ ապահովել. -рантія ի. (ֆր.) երաշխաւորութիւն, ապահովութիւն։

Гарбузъ ա. փոքր. ռուս. դդում. поднести г. հարսնախօսին մերժել, բացասել։

Гар|дель ի. (հոլ.) 1, տ. Вица; 2. гардели, лей ի. յ. ծովգ. մի տեսակ պարաններ, ապարանչակներ. -дельный ած. гардель-ի։

Гардемаринскій ած. գարդէմարինի. -маринъ ա. (ֆր.) գարդէմարին (ծովային ենթասպայից բարձր և սպայից ստոր աստիճան)։

Гар||деробмейстерскій ած. գարդէռօմէյստէրի. -деробмейстеръ ա. գարդէռօմէյստէր, արքունի հանդերձապան, -ձապետ. -деробный ած. հանդերձների. г. шкапъ. Гардеробная, ой ի. տ. Гардеробъ 1; -деробщикъ ա. -деробщица ի. հանդերձապահ, -ուհի, հանդերձապան, -ուհի։

Гардеробъ ա. (ֆր.) 1, հանդերձարան (սենեակ կամ պահարան). 2. հաւ. որ և է մարդու ճերմակեղէնը. 3, հնց. արտաքնոց։

Гарди||на ի. (գերմ.) պատուհանի վարագոյր, «փարդա». -нный ած. պատուհանի վարագոյրի։

Гардкотъ տ. Гарткоутъ.

Гар||довина ի. -довое дерево բս. Viburnum lantana, գերիմաստի։

Га||ремный ած. հարեմի, կանանոցի. -ремъ ա. (արբ.) 1, հարեմ, կանանոց. 2, հաւ.* հարեմի կանայք։

Гар||канье չ. աղաղակելը, ծղրտալը, ճչելը. -кать, -кнуть չ. ռմկ. 1, աղաղակել, ծղրտալ, ճչել, «գոռալ». 2, որս. բադակներին բաց թողնելով հր՛ս անել. га га га! աղաղակել. -котня ի. սաստիկ, խիստ աղաղակ, ծղրտոց, ճիչ։

Гаркрецъ ա. (գերմ.) մետաղի կղկղանքը, քաքորը։

Гарку||нъ, а ա. -нья ի. ռմկ. աղաղակող, ճըռչող, ծղրտան այր, կին։

Гарманъ ա. գւռկ. կամ (կալ կա(լ)սելու)։

Гармондъ տպգր. տ. Корпусъ 5.

Гармоника ի. (գերմ.) հարմոնիկա (նուագարան, երաժշտական գործիք այսպէս կոչմամբ)։

Гармо||нировать (-рую -ютъ) չ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ համաձայնուիլ, համապատասխան գալ, համապատասխան լինել, ներդաշնակել. -нистъ ա. երժ. հարմոնիստ, դաշնակող, ներդաշնակող. -ническій, -ничный ած. ներդաշնակ, *անթերի, կատարեալ։

Гармо||нія ի. (յն.) 1, երժ. ներդաշնակութիւն, քաղցրահնչիւնութիւն. 2,* առհ. ներդաշնակութիւն, համերաշխութիւն, համաձայնութիւն, համապատասխանութիւն. г. красокъ, формъ; г. чувствъ и мыслей; -нный ած. ռմկ. հարմոնիկայի. г—ая мастерская.

Гарнель ի. կնդ. Crangon vulgaris, գարնէլ (փափկամորթ և համեղ մսով խեցգետին)։

Гарнецъ, нца ա. գարնեց. 1, հացահատիկների չափ (=1/8 չէտվէրիկի). 2, սորտ ամանը, անօթը։

Гарни||за ի. հաւ. հեգն. տ. Гарнизонщина; -зонный ած. բերդապահ, քաղաքապահ զօրքի. г—ая служба; -зонщина ի. հաւ. նխտ. ռմկ. բերդապահ. քաղաքապահ զօրք, զինուորականներ։

Гарникъ, -нышъ տ. Горшечекъ.

Гарни||рованіе չ. պատրաստելը, յարդարելը (մնւգ. կերակրեղէնը այլևայլ համեմներով). -нировать (-рую -ютъ) ն. 1, պատրաստել, յարդարել, զարդարել (մնւգ. կերակրեղէնը այլևայլ համեմներով, կանաչեղէնով ևլն). г. зеленью рыбу, мясо; 2, ատղձգ. դրուագել, զարդարել (կահ կարասիքը բարակ և ազնիւ թիթեղով—фанерка); -ровка ի. 1, տ. Гарнированіе; 2, կանանց շորերը զարդարելը, պաճուճելը (հաշիայով, թաւիշով ևլն). 3, (ջութակի մասին) վերջնական յօրինուածք, կազմ. սարքում։

Гарниръ ա. (ֆր.) կանաչեղէն, բանջարեղէն, որով շուրջանակի համեմում կամ զարդարում են ձկնեղէն կամ մսեղէն կերակուրները։

Гарни||туровый ած. գրօդէտուր մետաքսէ կտորից. -тура ի. I. (гарнитура ի. -туръ ա.) շարք, յօրինուածք, քանակութիւն (զարդի, պաճուճանքի իրերի). гарнитуръ пуговицъ; г—ръ запонокъ къ дневной сорочкѣ. Гарнитуръ мебели խումբ, սարք, կազմ կահ կարասիքի (բազմոց, որոշ թւով բազկաթոռներ, աթոռներ, երբեմն նաև սեղան). II. (ֆր.) գրօդէտուր (gros de Tour) մետաքսէ կերպաս. занавѣсы изъ гарнитура.

Гарновка (աղճատուած) տ. Арнаутка.

Гарнцевый ած. գարնէց (гарнецъ)-ի.

Гарный տ. Горный II.

Гарпагонъ ա. (ֆր.) *ժլատ, գծուծ, կծծի անձ։

Гарпины ա. յ. (անգլ.) ծովգ. բարկհօուտի (баргоутъ) առջևի (նաւաքթի) և յետևի (խելի) մասը։

Гарпіи, ій ի. յ. (յն.) 1, առսպ. թևաւոր, սուր ճիրաններով և կանանցադէմ ճիւաղներ. (ուշ ժամանակներում) գրփիչներ, կեղեքիչներ. 2,* гарпія չար, չարասիրտ կինարմատ։

Гар||піусный, -піусовый ած. հարպիուսէ. -піусъ ա. (գերմ.) հարպիուս. 1, սկիպիդար քաշած ձիւթի տկնուցքը. 2, շաղախ մի քարագործների։

Гар||пунщикъ ա. հարպունաւոր, հարպունաձիգ. -пунъ, а ա. (հոլ.) հարպուն (մի տեսակ խոցոտիչ, որով կէտեր և փոկեր են որսում)։

Гарт||коутный ած. ափապահ նաւակի. г. экипажъ; -коутъ ա. (ֆր.) գարդկօուտ, ափապահ նաւ (փոքրիկ թիակաւոր նաւ քթին պտտիկ թնդանօթով Վօլգայի վրայ՝ քարվաններին պահպանելու համար)։

Га||ртовый ած. հարտէ. -ртъ ա. I. (գերմ.) հարտ (կապարի և ծարիրաքարի խառնուրդ, երբեմն անագախառն, որից տպագրական տառեր են ձուլում). II. (գերմ.) гарты յ. խամուտի (хомутъ) փոկեր։

Га||русина ի. -русинка նւզ. մանած, բրդէ թել. -русникъ ա. 1, հարուսավաճառ. 2, ղամբիւղիկ, տուփ բրդի համար. -русный ած. հարուսից, -սէ. г—ыя пуговицы; -русъ ա. (լեհ.) հարուս (բրդէ երկտակ թել մանած և ներկած). вышивать по канвѣ г—омъ.

Гар||цованіе չ. քաջարար աշտանակելը, ձիավարելը. -цовать (-цую -ютъ) չ. քաջարար աշտանակել. ձի հեծնելով քաջարար թշնամու դէմ գնալ։

Гаршнепъ ա. կնդ. Scolopax gallinago, ջրակոցար։

Гарь ի. 1, այրուած բանի հոտ. пахнетъ га-

рью; 2, այրուած, հրդեհուած անտառ, թփուտ, մացառ. անտառը կրակ տալով բացած խոտհարքատեղ, արտատեղ. 3, այրուած քարածուխի և կօքսի մնացորդ:

Га||сúлка *է*. -сúло *չ*. մարիչ, հրադամարիչ. -сúльный *ած*. մարելու, հանգցնելու. -сúльщикъ *ա*. -сúльщица *է*. հրադնեսը, լամպերը մարող սպասաւոր. սպասաւորուհի. -сúтель *ա*. -сúтельница *է*. *մի բան մարող. հանգցնող, ոչնչացնող այր, կին. г. просвѣщéнія լուսաւորութեան թշնամի, խաւարամիտ:

Гасúть (-шу́ -сятъ), пог—, заг—, *ն*. 1, մարել, հանգցնել, շիջուցանել (գր.). г. огóнь; г. свѣ́чи; г. úзвесть կիրը հանգցնել, մարել. 2,* հանգցնել, մարել, ոչնչացնել, խեղդել (ազատ շարժում, մաքի ազատութիւն եւն). -ся *չր*. մարուիլ, հանգցնուիլ. пожàръ успѣ́шно гáсится.

Гá||сло *չ*. 1. կրակը հանգցնելու նշան. II. (լեհ.) հնց. նշանաբան. -сникъ *ա*. *բս*. Betonica vulgaris, սղոցատամ շրթնախոտ (Շրթնածաղիկներից—Labiatae). -снуть (*անց*. гáснулъ, ла, о և гасъ -сла, о) пог—, заг—, уг— *չ*. 1, հանգչիլ, մարիլ. свѣ́ча погáсла; пожàръ начинáетъ г.; 2,* (տեսողութեան մասին) ըրթանալ, տկարանալ, վատիլ (գր.). глазá гáснутъ; 3,* հանգչիլ, մարիլ, նուազիլ, տկարանալ, թուլանալ. մեռնիլ. стрáсти гáснутъ; жизнь гáснетъ; *угáсъ, погáсъ մեռաւ:

Гáсовый *ած*. գազէ, գազից (*տ*. Гасъ I).

Гáс||пель *ա*. (գերմ.) *լեռնգ*. հասպէլ (առձեռն ճախարակ հօրիզոնական գլանակով). -пельный *ած*. հասպելի, -յային. г. канàтъ.

Гастрúческій *ած*. *բժ*. ստամոքսի, ստամոքսային, փորա—. г—ая лихорáдка.

Гаст||ролёръ *ա*. -ролёрша *է*. հիւր արտիստ, արտիստուհի, դերասան, -ուհի. -ролúровать (-рую -ютъ) *չ*. իբրև հիւր օտար քաղաքի թատրոնում խաղալ. -роль *է*. (գերմ.) հիւրադեր, հիւրախաղ, հիւր արտիստի խաղը, դերը. -рóльный *ած*. հիւրախաղի. г. спектáкль հիւր արտիստի տուած ներկայացումը:

Гастро||номúческій *ած*. խոհանոցագիտական. -нóмія *է*. (յն.) խոհանոցագիտութիւն, խորտկագիտութիւն. -нóмъ *ա*. խոհանոցագէտ, խորտկագէտ, խորտկասէր, նրբաճաշակ, համադամ կերակուրների սիրահար ոմն. -тóмія *է*. (յն.) ստամոքսային կողմնակօսութիւն:

Гасъ I. *ա*. (Փր.) գազ (չերտաւոր, նաշխաւոր ոսկէ կամ արծաթէ ժապաւէն). II. *Բայ տ*. Гáснуть.

Гá||тúть (гàчу́, гáтя́тъ), заг—, *ն*. ցախով, հողով եւն ճահճուտի, գետակի վերայով ճանապարհ անցկացնել, ճանապարհ հարթել. -ся *չր*. անցկացնուիլ, շինուիլ, յօրինուիլ, հարթուիլ, բարձրանալ. здѣ́сь гáтится дорóга.

Гать *է*. գերաններից, ցախից ճահճուտի վերայով անցկացրած ճանապարհ, կամուրջ:

Гáу||бúца *է*. (գերմ.) հաուբից (նռնաձիգ թընդանօթ մի). -бúчный *ած*. հաուբիցի:

Гауптвá||хта *է*. (գերմ.) հաուպտվախտ, գլխաւոր պահականոց, գլխաւոր պահնորդանոց (ամրոցներում, քաղաքներում և այլն. այն տեղերում, ուր զօրք կայ, կենտրոնական պահնորդատանը վարչութեամբ հանդերձ. *տ*. Комендáнтское управлéніе); посадúть когó на г—у մէկին գլխաւոր պահականոցում բանտարկել. -хтенный *ած*. հաուպտվախտի, -տային:

Гáфель|| *ա*. (հոլ.) 1, *ծովգ*. գաֆէլ, պատառաքաղաձեւ առագաստակալ գերան (որ նաւի խելի կողմից կախած է կայմից և որից կապած է առագաստի վերևի ծայրը). -ный *ած*. գաֆէլի:

Гáчéніе *չ*. ցախով, հողով եւն ճահճուտի վերայով ճանապարհ անցկացնելը, մի տեսակ կամուրջ կապելը:

Гá||чи, ей *է*. *յ*. 1, *ռմկ*. փոխանի մասները. г. вы́бились изъ сапогóвъ; 2, գիշատիչ թռչունների անդամների վերայ երկար փետուրներ. 3,=ля́жки (*տ*. Ляжка); бить по гáчамъ. -чникъ *ա*. (*արտս*. гàшн—) *ռմկ*. խոնջան. продѣ́ть г.

Га||шéная úзвесть մարած կիր. -шéніе *չ*. մարելը, հանգցնելը, շիջուցանելը:

Гашéтка *է*. հրացանի ատը. жать, прижимáть [гашéтку.

Гашúшъ *ա*. (արբ.) հաշիշ (չոր տերևներ և խոտեր. հնդկականեփի չորացրած տերևները, որ ծամում կամ ծխում են. նոյանից նաև ըմպելիք են պատրաստում):

Гáщивать *տ*. Гостúть.

Гвáз||да *է*. *ռմկ*. 1, ցեխ, լել, տիղմ. 2,* աղտեղասէր, «մուռտառ» մարդ. -данье *չ*. աղտոտելը, կեղտոտելը. -дать *ն*. *ռմկ*. ապտոտել, կեղտոտել, «մուռտառել». -ся *անդր*. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. -ду́нъ, á *ա*. *ռմկ*. *տ*. Гвáзда 2.

Гвалтъ *ա*. (լեհ.) 1, բռնութիւն, բռնի ոյժ. 2, աղմուկ, «ղալմաղալ», աղաղակ:

Гвар||дéецъ, дéйца *ա*. գվարդիայի զօրական, թիկնապահ զօրական. -дéйскій *ած*. գվարդիական, թիկնապահ. г—іе полкú; г. офицéръ; -дéйщина *հաւ*. *ռմկ*. գվարդիականներ, թիկնապահ զօրականներ. діóнецъ, нца *կտկև*. *տ*. Гвардéецъ; -діóнъ *ա*. 1, նաւի վերայ կարգած պահակախումբ, որին յանձնուած է քարանտինի (карантúнъ) հսկողութիւնը. 2, *կտկև*. *տ*. Гвардéецъ; -дія *է*. (իտ.) գվարդիա. 1. *ա*, առաջ թիկնապահ, անձնապահ զօրք. *բ*, այժմ՝ ընտիր, արտօնեալ զօրք (հմմտ *տ*. Армія 2); 2, *զւռկ*. Սև ծովի ափերին ձկնորսական գիւղակ:

Гвашъ *տ*. Гуáшъ.

Гверильяс́ы *ա*. *յ*. (իսպ.) գվերիլիաներ (իսպանական մեկնադէններ — партизáны).

Гвоз||дáрный *ած*. բևեռագործական. -дáрня *է*. բևեռագործարան, բևեռագործական արհեստանոց. -дáрь, я́ *ա*. 1, բևեռագործ, մեխագործ. 2, *հնց*. տակառապան, տակառների վերայ հրսկող. -девúдный, -деобрáзный *ած*. բևեռաձև, բևեռակերպ, մեխաձև, մեխակերպ:

Гвоздúка *է*. 1. մեխակ. 2, մեխակածառ. 3, *բս*. Dianthus. շահոքրամ. г. пóльская, D. deltoides, բրգաձև շահոքրամ. г. великолѣ́пная, D. superbus. շքաւոր շահոքրամ:

Гвóз||дикъ *ա*. 1, *նւզ*. *տ*. Гвоздь; 2, *կնդ*. Regulus. արքայուկ (երգեցիկ թռչնիկ մի). -дúльня *է*. մեխերի գլուխը կռելու, յօրինելու գործիք. 2, *ա րոճգ*. մեխահան, բևեռահան գործիք (ծայրին ճակով). -дúльщикъ *տ*. Гвоздàрь; -дúть (-жу́, -дя́тъ) *ն*. *ռմկ*. 1, մեխել, բևեռել, գամել. խըփել, զարկել, ծեծել. 2,* յաճախ կրկնելով աշխատել հասկացնել. скóлько емý въ гóлову ни гвоздú, всё напрáсно; 3,* *առհ*. կշտամբել, նախատել:

Гвóздичекъ *տ*. Гвоздóчекъ.

Гвоз||дúчка *նւզ*. *տ*. Гвоздúка; -дúчникъ *ա*. մե-

խակավայր, տեղ, ուր մեխակներներ են տնկած. -дичница ի. բս. Myrtus, մրտենի, մրտի. -дичный ած. մեխակի, շահոքրամի. г. запахъ; г—ыя головки; г—ое масло մեխակիւղ: Гвоздичное дерево, բս. Caryophyllus aromaticus, մեխակածառ:

Гвоз||дище ա. յեղ. տ. Гвоздь; -здокъ, дка, -здочекъ, чка նւզ. տ. Гвоздикъ; -здочникъ տ. Гвоздарь; -здочный ած. մեխերի, բևեռների. г. заводъ.

Гвоздь, я ա. (յ. гвозди, ей) 1, մեխ, բևեռ գամ (փայտէ, երկաթէ). вбить г. въ стѣну; 2, խցան. заверни покрѣпче г. у бочки; -здье, ья շ. հաւ. մեխեր, բևեռներ. -здюха ի. կոշտ խոզեր, զուրս տուած տեղեր մարմնի վերայ. -здяникъ, а ա. բևեռարկղ (բաժանմունքներով), մեխարան. -здяной ած. մեխի, բևեռի. г—ая шляпка մեխի գլուխը:

Гдѣ (արտս. Гдѣ) Տ. 1, (հարցմն.) ուր, որտեղ. гдѣ онъ живётъ? гдѣ ему это сдѣлать? ինչպէս նա կարող է այդ անել. 2, (յարաբերկ.) ուր, որտեղ. гдѣ любовь, тамъ и совѣтъ; гдѣ бы փոխանակ. гдѣ бы скорѣй бѣжать, онъ сталъ раздумывать; гдѣ-гдѣ ուրեք ուրեք, մի քանի տեղ (միայն). гдѣ-либо, гдѣ-нибудь, гдѣ ни есть Տ. ուր և է տեղ, ուր էլ լինի. гдѣ-либо найдёмъ его; гдѣ нибудь спрятался; гдѣ ни есть затерялся; гдѣ-то մի ինչ որ տեղ. гдѣ-то я читалъ объ этомъ.

Ге Տ. (արտս. Ге) հա, գիտեմ:

Гебраистъ ա. (ֆր.) եբրայագէտ, եբրայերան:

Гебры ա. յ. գեբրեր (կրակապաշտներ, նախկին Զօրոաստրի կրօնի հետևորդներ):

Гевальдигеръ ա. (գերմ.) հնց. զօրքի մէջ ոստիկանական պաշտօն վարող սպայ (Պետրոս Մեծից ց'1864 թ.):

Геванъ ա. բս. Buxus sempervirens, մշտադալար տոսախ, շիմշիր (շիմշատին?):

Геври||стика ի. (յն.) հեւրիստիկա. 1, փիլ. գտական գիտութիւն. 2, հարցափորձական ուսուցում. -стическій ած. հարցափորձական ուսուցման. г. методъ կամ способъ преподаванія հարցափորձական եղանակ ուսուցման (որով ուսուցանում էր Սոկրատէսը):

Гегемонія ի. (յն.) հեգեմոնիա (քաղաքական գերիշխանութիւն, գլխաւորութիւն):

Геджра տ. Гиджра.

Гее||на ի. (եբր.) գեհեն, *դժոխք, սանդարամետք. -нскій ած. գեհենի, դժոխային: [գործի:

Гезель ա. (գերմ.), օգնական, աշակերտ գեղա-

Гезенкъ ա. (գերմ.) լեռնգ. ներքին անցք, փո-

Гей Տ. էյ, էյ: [րուածք հանքի մէջ:

Гейзеръ ա. ցայտող ջերմուկ (մնւդ. Իսլանդիա կղզու պարբերաբար ցայտող հսկայ ջերմուկը):

Гейслеры ա. յ. (գերմ.) խարազանածեծներ (XII–XIV դարերի աղանդաւորներ, որոնք իրենք իրենց հրապարակաւ խարազանում էին):

Гекатомба ի. (յն.) հեկատոմբա, հարիւրարջառեան, հարիւրցուլեան հանդիսաւոր զոհաբե-

Гекзаметръ տ. Экзаметръ. [րութիւն (հներին):

Гексаэдръ ա. (յն.) վեցանիստ, վեցանիստ մարմին:

Гектаръ ա. (ֆր.) հեկտար (հողային չափ= 10,000 քառակ. մետրի կամ 2197 քառակ. սաժէնի):

Гекто||граммъ ա. (ֆր.) հեկտոգրամ (հարիւր գրամ). -графическій ած. հեկտոգրաֆիական. г—ія чернила; -(о)графъ ա. (ֆր.) հեկտոգրաֆ (ընդօրինակիչ մեքենայ). -литръ ա. (ֆր.) հեկտոլիտր (հարիւր լիտր.) -метръ ա. (ֆր.) հեկտոմետր (հարիւր մետր): [սումնական:

Гелертеръ ա. (գերմ.) հեգն. գիտնական, ու-

Геліо||графія ի. (յն.) արևագրութիւն. -графъ ա. արևագիր. 1, աստղբ. արևագիր, արեգակագիր (գործիք արեգակի նկարը ստանալու). 2, օդք. գործիք, որ ցոյց է տալիս արեգակի փայլման տևողութիւնը. 3, ռզմ. գործիք արեգակի ճառագայթների միջոցաւ այլևայլ տեղեկութիւններ հաղորդելու. сообщеніе по г—у, извѣстія, переданныя по г—у; -метръ ա. (յն.) աստղբ. արևաչափ (գործիք արեգակի, լուսնի և մոլորակների տրամագծերը չափելու):

Геліо||скопъ ա. (յն.) արևադիտակ, արեգակադիտակ. -статъ ա. ֆիզ. արևացոյց (գործիք, որ արևի ճառագայթները որոշ ուղղութեամբ արտացոլացնում է). -тропъ ա. 1, բս. Heliotropium peruvianum, գեղեցիկ և անուշահոտ ծաղիկներով բոյս մի. 2, հնք. héliotrope, արևի յասպիսը:

Геллинистъ տ. Эллинистъ. [գոլեան քուրմ:

Ге||лонгъ, -люнгъ, -люнъ ա. դալմուխեան և մոն-

Гельгофитъ ա. նոր պայթուցիկ նիւթ մի:

Гельминто||литъ ա. (յն.) քարացած ծովային ճճի. -логія ի. (յն.) որդնախօսութիւն (գիտութիւն փորի որդերի, ճճիների մասին):

Гельмпортъ ա. ծովգ. ծակ, անցք, որի մէջ դրած է նաւի ղեկը:

Гема||тинъ ա. (յն.) հեմատին (արեան ներկ). -титъ ա. հնք. Hématite, կարմրաքար, արիւնաքար. -тологія ի. (յն.) արիւնախօսութիւն, արիւնաբանութիւն: [կնքի:

Гемисфера ի. (յն.) կիսագունդ (երկրի կամ եր-

Гемма ի. (լտ.) գեմաքար (ազնիւ քար վրան խորունկ փորագրած պատկերով):

Гемо||рагія ի. (յն.) արիւնհոսութիւն, արեան արտահոսութիւն անօթներից:

Гемо||роидалистъ ա. հեմորոյով տառապող, մասայիլով բռնուած. -роидальникъ ա. բս. Polygonum hydropiper, ջրապղպեղ. -роидальный ած. հեմորոյական, մասայիլի. г—ая трава женская տ. Гемороидальникъ; г—ая трава мужская, Polygonum lapathifolium, թթուաշ մատիտեղ (պղպեղախոտ) և P. persicaria, դեղձատերև մատիտեղ -ройды, -дъ ի. յ. սկւ. գործծ. -рой ա. (յն.) բժ. հեմորոյ, մասայիլ. -ройный տ. Гемороидальный; геморойная трава, բս. Galium aparine, մազլող մածնին կամ կպչուկը:

Ген||варскій, -варь հնց. տ. Ян||варскій, -варь.

Генеа||логическій ած. ծննդաբանական, -դախօսական. ազգաբանական, -խօսական. г—ія таблицы; -логія ի. (յն.) 1, ծննդաբանութիւն, -խօսութիւն, ազգաբանութիւն, -խօսութիւն. 2, ազգագրութիւն, ազգագրական ցուցակ, գաւազանագիրք. 3,* առհ. ծնունդ, ծագում, սկզբնաւորութիւն. -логъ ա. (յն.) ծննդաբան, -խօս, ազգաբան, -խօս, տոհմագիր: [որութիւն:

Генезисъ ա. (յն.) ծնունդ, ծագում, սկզբնա-

Генералиссимусъ ա. (նոր լտ.) հնց. սպարապետ, հրամանատար միքանի զօրաբանակների:

Генералитетъ ա. հւք. (գերմ.) գեներալականութիւն, գեներալների կաճառ:

Генера́лъ ա. (լտ. generalis ընդհանուր, այսինքն generalis dux, praefectus) գեներալ, զօրապետ (I, II, III և IV կլասի զինուորական). шта́тскій г. ռմկ. քաղաքացիական գեներալ (I, II կամ III կլասի պաշտօնեայ). г—лъ отъ артиллéріи, отъ инфантéріи, отъ кавалéріи հրետանու, հետևակ զօրքի, հեծելազօրքի գեներալ. զօրապետ (II կլասի զինուորական). г—лъ адмира́лъ բարձրագոյն ծովակալ (նաւատորմի հրամանատարը). г—лъ адъюта́нтъ գեներալ-թիկնապահ (կայսեր). г—лъ-а́ншефъ (առաջ) երկրորդ կլասի կատարեալ գեներալ. (այժմ) տ. г—лъ отъ артиллéріи, отъ инфантéріи, отъ кавалéріи; г—лъ-аудиторіа́тъ առաջ բարձրագոյն, իսկ հիմա գլխաւոր զինուորական ատեան. г—лъ-аудито́ръ նախկին բարձրագոյն զինուորական ատեանի գլխաւորը. г—лъ-баси́стъ երժ. 1, գեներալ-բասագէտ. 2, տեսական երաժշտագէտ. г—лъ басъ 1, երժ. գեներալ-բաս (թուագրած բամբ, արական ցածր, թաւ ձայն). 2. ակորդագիտութիւն. 3, երաժշտագրութեան տարրական կանոնները. г—лъ-вагенмéйстеръ հնց. զօրքի սայլապետը, պաշարապետը. г—лъ-гева̀льдигеръ զօրաբանակում գնդապետ կամ փոխգնդապետ ոստիկանապետի պաշտօնով (ց1862—64 թ.) г—лъ-губерна́торъ գլխաւոր, բարձրագոյն նահանգապետ, -դապետ. г—лъ-инспéкторъ զօրային վերատեսուչ. г—лъ-интенда́нтъ ա. ցամաքային կամ ծովային զօրքի տնտեսական մասի գլխաւոր կառավարիչ. г—лъ-контролёръ ա. գլխաւոր վերստուգող. վերստուգիչ վարչութեան պետը. г—лъ лейтена̀нтъ գեներալ-լէյտէնանտ (III կլասի զինուորական). г—лъ-майо́ръ գեներալ-մայօր (IV. կլասի զինուորական). г—лъ-маршъ ա. գլխաւոր, արշաւային թմբկահարութիւն. г—лъ-провіантмéйстеръ զօրքի գլխաւոր պարենապետը (ց1868 թ.) г—лъ-прокуро́ръ բարձրագոյն պրօկուրօր (այժմ տիտղոս արդարադատութեան մինիստրի). г—лъ-су́перъ-интендéнтъ գեներալ սուպէրինտէնդէնտ (լութերական կոնսիստորիաների հոգևոր առաջնորդ և փոխատենապետ. г—лъ-фельдма́ршалъ ցամաքային զօրքի ընդհանուր սպարապետը, վերին հրամանատարը. г—лъ-фельдцейхмéстеръ հրետանու վերին հրամանատարը .г—лъ штабъ-до́кторъ հնց. ծովային մինիստրութեան մէջ բժշկական վարչութեան պետը։

Гене||ра́льный ած. ընդհանուր, գլխաւոր. г. смо́тръ, г—ая ка́рта; г—ое сраже́ніе; г—ая репети́ція թատր. վերջնական կրկնողութիւն. г. ко́нсулъ, г—ое ко̀нсульство; -ра́льскій ած. գեներալի, գեներալական. г. чинъ, — мунди́ръ; -ра́льство չ. ռմկ. գեներալութիւն. զօրապետութիւն. дослужи́лся до г—а; -ра́льша ի. ռմկ. գեներալուհի, գեներալի կինը կամ այրին։

Генера́ція ի. (լտ.) 1, ծնունդ, ծագում. 2, սերունդ։ [վայելուչ տոնով։

Генеро́зо մ. (գերմ.) երժ. ազնուապէս, ազնիւ,

Гене||ти́стъ ա. հոգեբ. գենետիստ (ըստ որոյ տարածութիւնն և ժամանակը բարդ հոգեբանական պրոցեսի ծնունդ են). -ти́ческій ած. 1, ցեղական, տոհմային. 2, ծագման, սկզբնաւորութեան, զարգացման. г—ое изложéніе истори́ческихъ событій.

Ге||ніа́льность ի. հանճարեղութիւն, քանքարաւորութիւն. -ніа́льный ած. հանճարեղ, հանճարաւոր, քանքարաւոր. г. писа́тель, полково́децъ, худо́жникъ; г—ое сочинéніе, г—ая мысль.

Гéній ա. (լտ.) 1, առաս. գենիոս, ոգի, պահապան ոգի, չար կամ բարի ոգի. 2, ոգի, միտք. 3, հանճար, քանքար. 4, հանճարեղ, քանքարա-

Генціа́на ի. բս. Gentiana, բող։ [ւոր մարդ։

Гео||гéнія ի. (յն.) երկրածնութիւն, աշխարհածնութիւն (գիտութիւն երկրագնդի ծագման մասին). -гно́зія, -гно́стика ի. (յն.) հնց. 1, տ. Геоло́гія; 2, երկրագիտութիւն («կը խօսի այլ և այլ պարզ հանքերու իրարու հետ միաւորութեան վրայ, ժայռերու խաւերու վրայ»)։

Гео||гности́ческій ած. երկրագիտական. -гно́стъ ա. (լտ.) երկրագէտ. -го́нія ի. երկրածնութիւն, երկրագոյութիւն (գիտութիւն երկրի, իբրև տիեզերական մարմնի, ծագման մասին)։

Гео||графи́ческій ած. աշխարհագրական. г—ая ка́рта; -гра́фія ի. (յն.) աշխարհագրութիւն. -(о́)гра́фъ ա. (յն.) աշխարհագրագէտ, -հագիր։

Гео||дези́стъ ա. գէոդէզիստ. 1, հողաչափ, դաշտաչափ, երկրաբաշխ. 2 քարտէզագիր, տեղագիր սպայ. -дези́ческій ած. գէոդէզիական, երկրաբաշխական, քարտէզագրական. -дéзія ի. (յն.) գէոդէզիա, երկրաբաշխութիւն, քարտէզագրութիւն (երկիրը չափելու և նորա մակերևոյթը քարտէզագրելու գիտութիւնը). -дéтъ տ. Геодези́стъ.

Гео||логи́ческій ած. երկրաբանական, -խօսական. -ло́гія ի. (յն.) երկրաբանութիւն, -խօսութիւն. -логъ ա. երկրաբան, երկրախօս։

Гео||метра́льный ա. ճրտրզ. երկրաչափական ճշգրտութեամբ վերցրած (նկարների մասին). -метри́ческій ած. երկրաչափական. г—ая зада́ча, г—ое построéніе; -мéтрія ի. (յն.) երկրաչափութիւն. -(о́)мéтръ ա. երկրաչափ. մաթեմատիկոս։ [նաստեղծութիւն. г. Вирги́лія.

Гео́ргики, -къ ի. յ. (լտ.) հողագործական բա-

Георги́на ի. բս. Dahlia, Գէորգին կամ Գէորգենին (Դալիա)։ [նը ունեցող զինուորական։

Гео́ргіевскій кавалéръ սուրբ Գէորգի շքանշա-

Геоцентри́ческій ած. աստղ. երկրակենտրոնական. г—ая систéма міра երկրակենտրոնական տիեզերային սիստեմ (որ իբրև կենտրոն ընդունում է երկիրը)։

Гепа́рдъ ա. կնդ. Cynailurus, շնակատու։

Гепа́рхія ի. (յն.) պատմ. եօթնապետութիւն (միջնադարեան անգլօ-սաքսոնական եօթը թագաւորութիւնները, որոնք Եգբերտ թագաւորի օրով 'ի մի ձուլուեցան)։ [նակողմ մարմին։

Гепта́эдръ ա. (յն.) երկրչփ. եօթնանիստ, եօթ-

Гера́ль||дика ի. (նոր. լտ.) զինանշանագիտութիւն, կնքագիտութիւն. -дикъ ա. զինանշանագէտ, կնքագէտ. -ди́ческій ած. զինանշանագիտական, կնքագիտական։

Ге||ра́ній ա. -ра́нь ի. 1, բս. Geranium, խորդենի. лугово́й гера́ній, G. pratense, մարգագ խորդենին (մլմլուկը). 2, ռմկ. տ. Ера́нь 2.

Герба́рій ա. (լտ.) չորացրած տունկերի ժողովածու, հաւաքածու։

Гéр||бикъ ա. նւզ. պստիկ զինանշան. -бо́вка ի. տախտակիկ գլխին կլոր ծակով և մէջը փորած, որով նշանագծերի կոճակները սրբում են. -бо́вникъ ա. ազնուականների զինանշանների մատեան. -бово́й, -(гéр)бо́вый ած. 1, զինանշանի,

զինանշանային. г—ая печа̀ть; гербово́й щито́къ զինանշանը նկարելու տեղը. 2, պետական զինանշանը կրող, զինանշանակիր. г—ая бума́га. — марка; г—ая за́ла զինանշանային, զինանշաններով զարդարուած դահլիճ. 3, զինանըշանի համար ստացուող. г—ая по́шлина, г. сборъ; -бовѣ́дѣніе չ. տ. Гера́льдика.

Герборі‖за́ція ի. (ֆր.) անկաժողով, խոտեր, տունկեր ժողովելը (հաւաքածու կազմելու համար) -зи́ровать (-рую -ютъ), -зова́ть (-зу́ю -ютъ) չ. (ֆր.) անկաժողով, խոտաժողով լինել, տունկեր, խոտեր ժողովել հաւաքածու (гербàрій) կազմելու։ [суда́рственный г.

Гербъ, а́. ա. (լեհ.) զինանիշ, ‘տոհմանշան’. го-

Гер‖куле́совый ած. Հերակլեան, հսկայական. г. трудъ; -кулесовы столпы́ կամ столбы́ Հերակլեան սիւները, *ծայրագոյն, վերջին սահման, գագաթնակէտ. -куле́съ ա. (յն.) 1,* հսկայ, խիստ զօրեղ, ‘փահլէվան’ մին. 2, կնդ. Dynastes Hercules, Հերակլի բզէզը։

Ге́рма ի. (յն.) Հերմեսի նախնական պատկերը, բաղկացած սիւնեակից և մարդու գլխից։

Герма́‖нецъ, нца ա. -нка ի. գերմանացի, -նուհի, գերմանական ցեղաքացի այր, կին. -низа́ція ի. գերմանացնում. г. прибалті́йскихъ славя́нъ; -ни́змъ ա. 1, գերմանաբանութիւն. 2, գերմանականութիւն, գերմանական ցեղի էութիւնը, բնոյթը. 3, գերմանական ծագում։

Герма‖ни́стика ի. գերմանագիտութիւն, գերմանական գրքութիւն. -ни́стъ ա. գերմանաբան, -նագէտ. -нофи́лъ ա. գերմանասէր. -нскій ած. գերմանական, գերմանացու։

Гермафро‖дити́змъ ա. երկսեռութիւն, որձէգութիւն. -ди́тный ած. կենսխ. երկսեռ, որձէգ բջիջներ արտադրող. г—ая железа́; -ди́тъ հոր. երկսեռ, որձէգ (մարդ կամ կենդանի)։

Герменéв‖тика ի. (յն.) մեկնաբանութիւն, -խօսութիւն (բնաբանների). -ти́ческій ած. մեկնաբանական, -խօսական։

Гермé‖тика տ. Алхи́мія; -ти́ческій ած. հերմետիկական, օդախիտ, (ամբողջէս խցած, կպած կամ որ կարելի է այնպէս խցել, որ օդը մէջը չմտնի). г—ія печны́я двéрцы; г е р м е т и́ ч е с к и մ. հերմետիկաբար, ամրախից. сосу́дъ заку́- [поренъ г.

Гермъ ա. տ. Ге́рма.

Ге‖ро́йда ի. (յն.) հերոսաձօն, դիւցազնաձօն (բանաստեղծական ձօն, որի մէջ հերոսը կամ հերոսուհին արտայայտում է իր սէրը). г—ы Ови́дія; -рои́змъ ա. (ֆր.) հերոսութիւն, դիւցազնութիւն. -роикоми́ческій ած. հնց. կէս դիւցազնական, կէս ծաղրալի. г—ая поэ́ма; -ро́иня ի. (յն.) հերոսուհի, դիւցազնուհի. -рои́ческій ած. 1, տ. Геро́йскій; 2, դիւցազնական, -վսեմական. Иліа́да есть г—ая поэ́ма; 3, բժ. կտրական, վճռական. г—ое сре́дство.

Ге‖ро́й ա. (յն.) հերոս, դիւցազն, դիւցազուն. г. рома́на վէպի հերոսը, գլխաւոր անձը. г. дня օրուայ հերոսը, օրուայ մարդը (որով հասարակութիւնն առ ժամանակ զբաղուում է). -ро́йскій ած. հերոսական, դիւցազնական, պանծալի. г. духъ, г. по́двигъ; г е р о́ й с к и մ. հերոսաբար. войска́ г. выде́рживали ого́нь; -ро́йство չ. տ. Герои́змъ; -ро́йствованіе չ. հերոսութիւն, սխրագործութիւն անելը. -ро́йствовать (-ствую -ютъ) չ. հերոսութիւն, սխրագործութիւն անել։

Геро́ль‖дія ի. (նախապէս Департа́ментъ г—іи) հերոլդիա, հերոլդային դէպարտամէնտ (հիմնարկութիւն կառավարիչ սենատի, որին յանձնուած են ազնուական տոհմերի բարձ ու պատուին, քաղաքացիական ստորճանաւորների ծառայութեանց և պատուաւոր քաղաքացիներին վերաբերեալ խնդիրները). -дме́йстерскій ած. հերոլդմէյստէրի, -տէրական. г—ое зва́ніе; -дме́йстеръ ա. հերոլդմէյստէր, հերոլդային դէպարտամէնտի վարչապետ։

Ге‖ро́льдскій ած. մունետիկի. г. жезлъ; -ро́льдъ ա. (նոր լտ.) 1, մունետիկ. 2, զինանշանների պաշտօնեայ մի։ [նաչափ գործիք։

Геруно́къ, нка́ ա. (գերմ.) ատղձգ. չեզանկիւ-

Гер‖цоги́ня ի. դքսուհի, դքսի կինը, այրին կամ դուստրը. -цогскій ած. դքսի. г—ая коро́на; -цогство չ. դքսութիւն. -цогъ ա. (գերմ.) դուքս։

Ге́ссенская му́ха կնդ. Cecidomyia destructor, Հեսսենեան ճանճ, գղթորաճանճ։

Гете́ра ի. (յն.) հէտէրա, թեթեւաբարոյ կին (Նախնի Յունաստանում)։

Гете́рія ի. (յն.) քաղաքական միութիւն, ընկերութիւն, կապակցութիւն (թէ նախնի և թէ արդի յոյների)։

Гетероно́мія ի. (յն.) փիլ. այլօրինութիւն, տարօրինութիւն (իրի ստորադրութիւնը մի օրէնքի, որ օտար է նորա էութիւնից)։

Ге́т‖манскій ած. հետմանի, -նական. г—ая булава́; г—ая власть; -манство չ. հետմանութիւն. -манша ի. հետմանուհի, հետմանի կինը. -(ге́т)ма́нщина ի. հետմանների ժամանակաշրջանը Փոքր Ռուսիայում (1506—1764). -(ге́т)манъ ա. (լեհ.) հնց. հետման (փոքր ռուսական կազակների զօրքի հրամանատարը, սպարապետը։ Լեհաստանում ևս հետմաններ կային)։

Гешe‖фтма́херство չ. չարչիութիւն, չարչիական շահադիտութիւն. -фтма́херскій ած. չարչիական, ստոր շահադիտական. -фтма́херъ ա. (գերմ.) չարչի, ստորին շահադէտ։

Гeшéфтъ ա. (գերմ.) հեգն. շահադիտական ստոր գործ, ձեռնարկութիւն, ստոր, խաբեբայական շահադիտութիւն, չարչիութիւն։

Гжи́голка ի. կնդ. Motacilla, խաղտտնիկ, ջրաճմտիկ (թռչնիկ մի)։

Гзымзъ ա. (գերմ.) ճրտրվ. տ. Карни́зъ.

Ги ձլ. դէհ, ճն անցր (աղաղակում են կառապանները գրոհ տալիս)։

Ги‖ба́ло չ. զագգահ, որի վերայ հիւսները թիակաւոր նաւերի կողքերի համար տախտակներ են կռում (հմմ. га́ло); -ба́ть (միայն նախդիրների հետ. выг—, заг—, изг—, ог—, отг—, перег—, приг—, разг—, сг—) տ. Гнуть.

Гиббо́нъ ա. կնդ. Hylobates, գիբբոն կամ երկայնաբազուկ կապիկը։

Ги́‖бель ի. կորուստ, կործանում. *у него де́легъ г. նա անթիւ անհամար փող ունի. -бельный ած. կորստաբեր, աղէտաբեր, կործանիչ։

Ги́‖бкій (-бокъ -бка́, о) ած. 1, ճկուն, դիւրաթեք, կակուղ. г—ая трость; г—іе чле́ны դիւրաշարժ անդամներ. 2,* ճկուն, յարմարուող բնաւորութեան տէր. онъ человѣ́къ г.; у э́того пѣ́вчаго го́лосъ о́чень ги́бокъ; -бкость ի. ճկունութիւն, դիւրաթեքութիւն, կակղութիւն։

Ги́бнуть (անց. ги́бнулъ -ла, о և ги́бла, о; ги́бнули և ги́бли), пог—, сг—, չ. կործանուել, ոչնչանալ, կորչել, փչանալ։

Гибь ի. կեռ, իրի կոացրած, կորացրած տեղը։

Ги‖гáнтскій ած. հսկայական. г—ія уси́лія; г—іе труды́; г—іе шаги́ հսկայական քայլեր (մարմնամարզական խաղ մի). -гáнтъ ա. (յն.) հսկայ. վիթխարի մարդ։

Гигіé‖на ի. (յն.) 1, բժ. առողջապահութիւն, առողջարանութիւն. 2, առողջապահութիւն, առողջապահական կեանք, կենցաղ. общéственная г.; г. морскáя; -ни́стъ ա. առողջապահագէտ, առողջարան. -ни́ческій, -ни́чный ած. առողջապահական. гигіени́ческія услóвія.

Гигро‖метри́ческій ած. խոնաւաչափական. -мéтрія ի. (յն.) խոնաւաչափութիւն. -мéтръ տ. Влагомѣ́ръ; -скопи́ческій, -скопи́чный ած. խոնաւաքաշ, խոնաւածծիծ. г—ая вáта; г—ая водá որ և է մարմնից ծծուած բուրը, գոլորշին. -скопи́чность ի. խոնաւութիւն, ընդունակութիւն խոնաւութեան աստիճանը ցոյց տալու։

Гигроскóпъ ա. (յն.) խոնաւացոյց գործիք։

Гигъ ա. (անգլ.) գիգ. 1, երկանիւ թեթև կառք. 2, նեղ, երկայն և թեթև նաւակ մի։

Гидáльго ա. անհ. (իսպ.) հիդալգօ (ազնուական, տոհմիկ ոմն Իսպանիայում և Պորտուգալիայում)։

Ги́джра (արբ.) Հէջրա (Մահմետի փախուստը Մեկկայից Մեդինէ 622 թուին)։

Ги́дра ի. (յն.) 1, առսպ. հիւդրա բազմագլխեան օձը. *ճիւաղ. *г. револю́ціи, анáрхіи; 2, կնդ. Hydrophis, ջրօձ. 3, կնդ. Hydra, հիւդրա (պօլիպ մի)։

Гидрá‖влика ի. (յն.) հիւդրավլիկա, ջրաբաշխութիւն (գիտութիւն ջրամբարների, ջրային մեքենաների և այլն մասին). -вли́ческій ած. հիւդրավլիկական, ջրաբաշխական, ջրային. г—ія сооруже́нія; г. цемéнтъ ջրից կարծրացող ցեմենտ. г. прессъ ջրաճնշական մամուլ։

Гидрáтъ ա. (յն.) քիմ. ջրատ։

Гидро‖графи́ческій ած. ջրագրական. -грáфія ի. (յն.) ջրագրութիւն. -грáфъ ա. ջրագիր։

Гидро‖динáмика ի. (յն.) հիւդրոդինամիական, ջրազօրական գիտութիւն (գիտութիւն հեղուկների շարժման օրէնքների). -динами́ческій ած. հիւդրոդինամիական, ջրազօրական. -кефáлъ ա. (յն.) բժ. ջրագլխութիւն. -лóгія ի. (յն.) ջրախօսութիւն, ջրաբանութիւն. -метеóръ ա. ջրային օդերևոյթ, ջրային մէտէօր (ցօղ, անձրև, ձիւն այլն)։

Гидро‖мéтрія ի. (յն.) ջրաչափութիւն (հոսած ջրի քանակութիւնը որոշելու գիտութիւնը). -мéтръ ա. (յն.) ջրաչափ. 1, հեղուկի խտութիւնը չափելու գործիք. 2, հեղուկի հոսման արագութիւնը չափելու գործիք. -пати́ческій ած. ջրաբուժական, ջրաբուժային. -пáтія ի. (յն.) ջրաբուժութիւն. -пáтъ ա. ջրաբոյժ. -скóпъ տ. Гидромéтръ; -стáтика ի. (յն.) ջրակշռութիւն (հեղուկների հաւասարակշռութեան օրէնքների գիտութիւնը). -стати́ческій ած. ջրակշռական. г. прессъ; г—іе вѣсы́ մարմինների տեսակարար կշիռը որոշելու կշեռք. -терáпія ի. (յն.) տ. Гидропáтія.

Гидро‖фáнъ ա. հնք. Hydrophane, ջրակն, ջրերակ. -фóбія ի. (յն.) տ. Водобоя́знь; -фóнъ ա. ջրախօս (ջրի միջոցաւ խօսելու գործիք)։

Гидъ (ֆր.) ուղեցոյց (թէ մարդ և թէ գիրք)։

Ги́‖канье չ. ги աղաղակել[ով գրոհ տալ]ը. -кать, -кнуть (կազակների մասին) ги աղաղակել[ով գրոհ տալ]։

Гикъ ա. I. աղաղակ, գոչ թեթև հեծելազօրքի գրոհ տալու ժամանակ. II. (հոլ.) ծովգ. գիկ (հօրիզոնական գերան յետակայմից դէպի նաւի խելը). III. (ֆր.) ծովգ. նօսր ձիւթ՝ թանձրի հետ խառնած. ги́комъ смоля́тъ судá.

Гиль ի. I. անհեթեթութիւն, անմիտ, անճահ բան, բանդագուշանք. 'ծոտի-պոտի' բան. нести́ г. անհամ, 'ծոտի պոտի' բաներ դուրս տալ. II. կնդ. Ruticilla tithys, սեակուրծք կեռնեխ. III. հզ. քիշ, քիշ քիշ (ասում են սագերին)։

Гиль‖дéйскій ած. գիլդիական. г—ія пови́нности; -дія ի. (գերմ.) գիլդիա (վաճառականական կարգ, դաս)։

Ги́ль‖за ի. (գերմ.) 1, հրախողովակ. 2, патрóнная г. պատրոնի փամփուշտ. 3, ծխախոտակալ խողովակ. -зовый ած. խողովակի, փամփշտի։

Гильо‖ти́на ի. գիլիոտին (գլխատման մեքենայ). -ти́нка ի. նւզ. *սիգարատ, պատիկ մեքենայ սիգարի ծայրը կտրելու համար։

Гименéй ա. (լտ.) (յաճխ հեգն.) ամուսնութիւն, կենակցութիւն, կողակցութիւն. у́зы г—я.

Гимна‖зи́стскій ած. վարժարանականի. -зи́стъ ա. -зи́стка ի. վարժարանական, -ուհի, վարժարանի աշակերտ, -ուհի. -зи́ческій ած. վարժարանի, -նական. г—ое учéніе, г—ое начáльство; -зіáрхъ ա. (յն.) 1, վարժարանապետ (նախնի յոյների). 2, (այժմ) մարմնամարզութեան գլխաւոր ուսուցիչ կամ վերահսկող։

Гимнáзія ի. (յն.) վարժարան. мужскáя, жéнская г. արական, իգական վարժարան. воéнная г. տ. Кадéтскій кóрпусъ.

Гимнá‖стика ի. (յն.) մարմնամարզութիւն. швéдская, пасси́вная г.; -сти́ческій ած. մարմնամարզական. г—ія упражнéнія; г—ое заведéніе.

Гимнáстъ ա. (յն.) մարմնամարզութեան ուսուցիչ. տհ. քաջ, հմուտ մարմնամարզ։

Гимнософи́сты ա. յ. (յն.) մերկ, տկլոր փիլիսոփաներ (հները անուանում էին հնդկական փիլիսոփաներին)։

Гимнъ ա. (յն.) 1, (հների մօտ) գովաբանական երգ, օրհներգութիւն մեծ 'ի պատիւ աստուածների և դիւցազունների. 2, եկեղեցական երգ, շարական, զանձ. 3, երժ. ձայնագրած երգ, մեծ մասամբ նուագարանների ուղեկցութեամբ երգելի. нарóдный г. ազգային օրհներգ։

Гине‖кéй ա. (յն.) կանանց օթեան (նախնի յոյների տան այն մասը, որ նշանակուած էր յատկապէս կանանց համար). -логи́ческій ած. կնախօսական. կանանց հիւանդութեանց վերաբերող. г—ая кли́ника; -лóгія ի. (յն.) բժ. կնախօսութիւն. կնաբուժութիւն, կանանց հիւանդութիւնների գիտութիւնը. -кóлогъ ա. (յն.) կնախօս, կնաբոյժ, կանանց հիւանդութեանց մասնագէտ։

Гинецéй ա. (յն.) բս. իգանոց, ծաղկի իգական գործարանները։

Гинéя ի. անգլիական ոսկի=фунтъ стéрлинговъ; տ. Стéрлингъ.

Ги́ни, ей ի. յ. (հոլ.) ծովգ. մեծ պարաններ ծանր բեռներ բարձրացնելու և իջեցնելու։

Ги́нуть, сг— (փոխնկ ги́бнуть) չ. փչանալ, անյայտանալ, չքանալ. богáтство ги́нетъ, а нищетá живётъ (առծ)։

Гипéр‖бола ի. (յն.) 1, ճրտմն. չափազանցութիւն, 2, մաթմ. անդրաձիգ. -боли́ческій ած. 1, չափազանցնող, աւելորդախօսական, չափազանցական. 2, մաթմ. անդրաձգական. -болóидъ ա. երկրչփ. անդրաձգական մարմին։

Гипер‖борéйскій *ած.* *ամենահիւսիսային, ծայրացեղ հիւսիսի (ըստ հների).* -борéйцы *ա. յ.* (*յն.*) *ծայրայեղ հիւսիսականներ (ըստ հների)։*

Гипер‖емія *է.* (*յն.*) *բժ. արեան ուժգին կիտում, հաւաքում.* -трофировать (-рую -ютъ) *չ. սաստիկ բանել, մեծացնել, աճեցնել.* -трофія *է.* (*յն.*) *բժ. գերաճում։*

Гипно́‖зъ *է.* (*յն.*) *քնէածութիւն (արհեստական քուն).* -тизёръ *ա.* (*ֆր.*) *հիպնոսող, քնէացնող.* -тизи́рованіе *չ.* *հիպնոսելը.* 1, *արհեստական կերպով քնացնելը, քնէացնելը.* 2, *վրան արհեստական քուն բերելով բժշկելը.* -тизи́ровать (-рую -ютъ), заг —, (*ֆր.-գերմ.*) *հիպնոսել.* 1, *արհեստական կերպով քնեցնել, քնէացնել, աղդմամբ, ներշնչմամբ վրան քուն, մրափ բերել.* 2, *այսպէս վարուելով բժշկել (նեարդային հիւանդութիւններից).* -ти́змъ *ա.* *հիպնոտիզմ, քնէածախօսութիւն.* -ти́ческій *ած.* *հիպնոտիզմի, քնէախօսութեան։* [*ծական*

Гипотéза *է.* (*յն.*) *ենթադրութիւն։*

Гипо‖тéка *տ.* Ипотéка; -тену́за *է.* (*յն.*) *երկրչփ. հիպոտէնուզա (ուղղանկիւն եռանկեան այն կողմը, որ ուղիղ անկիւնի դիմացն է).* -тети́ческій, -тети́чный *տ.* Ипотети́ческій, -ти́чный; -тéчный *տ.* Ипотéчный.

Гипо‖хо́ндрикъ, -хондри́ческій, -хо́ндрія *տ.* Ипохо́ндрикъ, -дри́ческій, -дрія.

Гип‖пи́ческій *ած.* *ձիարշաւային.* г—ія и́гры въ дрéвней Грéціи *Հին Յունաստանում ձիարշաւներ, ձիախաղեր.* -подро́мъ *ած.* (*յն.*) *ձիարշաւարան, ձիարձակարան, ձիընթացարան։*

Гип‖пологи́ческій *ած.* *ձիախօսական, ձիագիտական.* -поло́гія *է.* (*յն*) *ձիախօսութիւն, ձիագիտութիւն.* -попота́мъ *ա.* 1, *տ.* Бегемо́тъ 1; 2,* *հաստափոր, մարմնեղ ոմն։*

Ги́псовый *ած.* *գաճէ.* г—ыя фигу́ры; г. слѣ́покъ.

Гипсо‖метри́ческій *ած.* *բարձրաչափական.* -мéтрія *է.* (*յն.*) *բարձրաչափութիւն.* (о́)мéтръ *ա.* *բարձրաչափ, մնւդ. ծառերի բարձրութիւնը չափելու գործիք։*

Гипсъ *ա.* 1, *հնք.* gypse, *գաճ.* кристалли́ческій *կամ* шпа̀товый г. *տ.* Селени́тъ; 2, *գեղարւ. գաճից քաշած պատկեր, կաղապար.* рисова́ть съ ги́пса.

Ги‖пю́ра *է.* -пю́ръ *ա.* (*ֆր.*) *մի տեսակ ժանեակ, հաշիւ.* -пю́рный *ած.* *այսպիսի ժանեկից, հաշիւից.* г. воротничо́къ.

Ги́рка *է.* 1, *անքիստ, ‹տուկլուզ› ցորեն.* 2, ги́рки, окъ *է. յ. բս.* Cucumis sativus, *վարնգենի։*

Ги́рло *չ.* (*փոխնկ.* го́рло) 1, *ծովի նեղուց.* 2, *գետաբերան. գետի առաջքը.* Дуна̀йское г. *Դանուբեան առաջք։* [*ծաղկաշղթայ*

Гирля́н‖да *է.* -дна, -дочка *նւզ.* *ծաղկէ շղթայ,*

Ги́рный *ած.* *կշռաքարի.* г—ое ткаьё *կշռաքարերի (ги́рри) օգնութեամբ գործած կտոր։*

Гиро́къ *տ.* Ги́рка 2.

Ги́‖рча *է. բս.* Peucedanum, *մարդացնծու։*

Гирча́вка *է.* *դառն, վատորակ աղ։*

Ги́‖ря *է.* -рька *նւզ.* (*պրսկ.*) 1, *կշռաքար (մնւդ. թուջէ).* пудо́вая, фунто́вая г.; 2, *մերենգ. շարժաքար.* 3, *կախաքար, հակաքար (կախած քարի հակակշռութեան համար).* 4, ги́ри *յ.* *մարգերկաթներ, մարգաքարեր։*

Гисто‖логи́ческій *ած.* *հիստոլոգիական, հիւսուածաբանական.* -ло́гія *է.* (*յն.*) *հիւսուածաբանութիւն (գիտութիւն կենդանիների և բոյսերի հիւսուածքների մանրադիտական կազմութեան մասին).* -(о́)ло́гъ *ա.* (*յն.*) *հիւսուածաբան։*

Ги‖та́на *ա.* 1, *գնչուհի, բոշայ կին.* 2, *գնչուական, բոշայական պար, կաքաւ.* -та́нъ *ա.* *գնչու, բոշայ։*

Ги‖та́ра *է.* (*յն.*) *կիթառ (վեցաղի կամ եօթնաղի նուագարան).* -тари́стъ *ա.* -тари́стка *է.* *կիթառահար, -ուհի.* -та́рный *ած.* *կիթառի.* г—ыя струны; -та́рщикъ *ա.* *կիթառագործ։*

Ги́терсъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ.* *մեծ շերեփ, թի, որով նաւի կողքերը ջրում են։* [Гитъ).

Ги́товый призъ *հիտեան ձիամրցանակը* (*տ.*

Ги́товъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ.* *առագաստաձիգ պարան, թոկ մի.* взять па́русъ на ги́товы *առագաստները քաշել, հաւաքել։* Ги́товъ-блокъ *գիտով (ги́товъ) պարանի ճախարակը։*

Гиттен‖мéйстерскій *ած.* *հիւտէնմէյստէրի, հալոցապետի.* -мéйстеръ *ա.* (*գերմ.*) *հիւտէնմէյստէր, հալոցապետ.* -ферва́льтерскій *ած.* *հիւտէնֆէրվալտէրի.* -ферва́льтеръ *ա.* (*գերմ.*) *հիւտէնֆէրվալտէր (գործարանապետ, մի կամ մի քանի գործարանների տեսուչ, վերահսկող)։*

Гитъ *ա.* (*անգլ.*) *հիտ, ձիամրցում (որի ժամանակ ձիաները նշանակած տարածութիւնը (անգլ. մղոն =$1^1/_2$ վերստի) որոշած ժամանակամիջոցում առանձին առանձին անցնում են).* мёртвый г. (*ձիարշաւարաններում*) *ձիաների տեղ հասնելը։*

Ги́цель *ա.* (*լեհ.*) *ոստիկանական պաշտօնեայ քաղաքներում, որ թափառող շներին կալնում է կոտորելու համար։*

Ги́‖чечный *ած.* *գիչկա նաւակի.* -чка *է.* (*անգլ.*) *գիչկա (նեղ, երկայն և թեթև նաւակ մի)։*

Гіа́ды *է. յ.* (*յն.*) *աստղբ.* *եօթն աստղեր Եզ կամ Ցուլ աստեղատան ճակատին. ‹անձրևաբերներ›։*

Гіа‖ли́новый *ած.* (*յն.*) *ապակէ, ապակենման, ապակեկազմ.* -ли́товый *ած.* *շողակնային, պայծառապալի, -լային.* г—ая поро́да; -ли́тъ *ա.* *հնք.* Hyalite, *շողակն (պայծառապալ)։*

Гіа‖лографія *է.* (*յն.*) 1, *ճիշտ, ճշգրիտ արտանկարում պատկերների (մնւդ. մատիտով գծած պատկերների, լուսանկարչութեան միջոցաւ).* 2, *ճիշտ, ճշգրիտ արտանկար (լուսանկարչութեամբ).* -лоти́пія *տ.* Гіалогра̀фія.

Гіалу́ргія *է.* (*յն.*) *ապակէգործութիւն։*

Гіа́тусъ *ա.* (*լտ.*) *քերկ.* *հիատուս (երկու կամ աւելի ձայնաւորների դժուարալուր հանդիպումը, օր.* изъ исто́ріи Ита́ліи).

Гіа‖ци́нтовый *ած.* *յակինթի, -թէ.* г. цвѣ́тъ; г—ая пома́да; Г. пéрстень, г—ое ожерéлье; -ци́нтъ *ա.* *յակինթ.* 1, *բս.* Hyacinthus orientalis, *արևելեան յակինթ.* 2. *հնք.* Hyacinthe, *յակինթ։*

Гіерогли‖фи́ческій, -фъ *տ.* Іероглифи́ческій, -фъ.

Гіэ́на *է.* *կնդ.* Hyaena, *բորեան, բորենի, ‹քաւթառքուռի›։*

Гла‖ва́ *է.* (*յ.* гла́вы) *եկ. ս.* 1. *տ.* Голова́; 2,* *գմբէթ, գագաթ (եկեղեցու, դանգակատան).* цéрковь о пяти́ гла́вахъ; 3, *տոհ գագաթ, կատար.* 4,* *գլուխ, գլխաւոր, մեծաւոր.* г. семéйства, госуда̀рства, цéркви; стоя́ть, находи́ться во г—ѣ предпрія́тія; городско́й г. *տ.* Голова́; 5, (*շարադրութեանց մէջ*) *գլուխ.* г. пéрвая, втора́я.

Глава́рь, я́ *ա.* *գլխաւոր, ղեկավար, պարագլուխ.* г—и́ возста́нія *ապստամբութեան պա-*

բազլուխներ (մետ. սերբերի և բուլղարների). -вéнство չ. գլխաւորութիւն, առաջնութիւն, գերիշխանութիւն. г. пáпы; -вéнствовать (-ствую -ютъ) չ. գլխաւորութիւն, առաջնութիւն անել, գերիշխել. главéнствующая цéрковь.

Главно‖комáндующій, аго ա. սպարապետ, գըլխաւոր, վերին հրամանատար զօրքի. -нача́льствующій, аго ա. կառավարչապետ, կուսակալ. г. граждáнскою чàстью на Кавкáзѣ; г. надъ почтóвымъ департáментомъ; -управля́ющій ած. գլխաւոր, վերին կառավարիչ. г. госудáрственнымъ коннозавóдствомъ.

Глáвный ած. գլխաւոր. г. начáльникъ, г—ая причи́на, г—ое значéніе слóва; глáвное [т. е. дѣло] — оставáйся вѣренъ своемý дóлгу գլխաւորն այն է, որ հաւատարիմ մնաս քո պարտականութեանը. г—ая квартúра ռզմզ. զօրաբանակում այն տեղը, ուր գտնւում է սպարապետն իւր հետևորդներով և վարչատներով։

Глагó‖ланіе չ. բարբառել. -лать (-лю -лютъ) ն. եկ. ու. խօսել, բարբառել. отъ избы́тка сéрдца устá глагóлютъ 'ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան (Մատթ. 12_{34}). -ли́тскій տ. Глагóлическій; -лица է. գլագօլիցա (առանձին տիպ սլաւոնական այբբենի). -ли́ческій ած. գլագօլիցայի, -ցային. г—ая áзбука; г—ія рýкописи.

Глагóлъ ա. 1, խօսք, բան (գր.). 2, քերկ. բայ. г. дѣйстви́тельный, страдáтельный, срéдній, безли́чный.

Глагóль ա. 1, եկ. սլաւ. այբբենի մէջ գիմ (Г) տառը. 2, Г տառի ձևով պատում խփած փայտ, երբեմն ճախարակով, ծանրութիւններ բարձրացնելու. 3, Г տառի ձևով կանգնացրած կախաղան. вздёрнуть на г.; смотрѣ́ть г—емъ կռուաբարի, ամբարշտի, խայմարարի տեսք ունենալ. 4, глагóли յ. (լեռնագործների լեզուով) Г տառի ձևով փայտեր, գերաններ։

Гла‖гóльный ած. բայի, բայա—, բայ—. г—ые кóрни; -гóльскій տ. Глаголи́ческій.

Глá‖день, дня ա. ռմկ. հարթ հաւասար տարածութիւն, դուզ տեղ, տափարակ. -денькій ած. փոքր. կոկիկ, հարթիկ, ողորկիկ։ Гладéнько Տ. կոկիկ, ողորկիկ կերպով. -дёхоненъ, нька, о ած. բոլորովին հարթ, ողորկ, կոկ։

Глади́лка է. 1, ողորկիչ, կոկիչ. г. слесàрная; 2, քերիչ (բահանման գործիք գետնի անհարթութիւնները վերացնելու). -ди́ло չ. յղկիչ, կոկիչ, փայլեցուցիչ գործիք (ապակէ, ոսկրէ, քարէ կամ պողպատէ). -(á)ди́льный ած. հարթելու, յղկելու, ողորկելու. г—ая доскà լուացքը հարթելու տախտակ. -ди́льня է. այնպիսի տեղ հարթելու, կոկելու ողորկելու, պլպլացնելու տեղ. -(á)ди́льщикъ ա. -(á)ди́льщица է. որ և է բան հարթող, ողորկող կամ պլպլացնող այր, կին. արդուկիչ։

Глá‖дить (-жу -дятъ) ն. 1, (сгл—) հարթել, յղկել, կոկել, ողորկել. կոփել. г. кàмень; *г. слогъ; 2, (вы́гл—) արդուկել, 'ութօ քաշել'. г. бѣльё; 3, (погл—) շոյել, փայփայել. г. дитя́, г. кóшку, собáку; *г. по головкѣ երես տալ. *г. прóтивъ шéрсти մէկի քէֆին, խաթրին դիպչել. -ся 1, անդր. կոկուել. 2, կր. կոկուել, ողորկուել, արդուկուել. бѣльё глáдится.

Гла‖діáторскій ած. սուսերամարտիկի, սուսերամբիչի. -діáторъ ա. (լտ.) պատմ. սուսերամարտիկ, սուսերամբիչ։

Глáдкій (-докъ -дкá, о; բաղդատ глáже) ած. 1, հարթ, հաւասար, տափարակ, 'դուզ', ողորկ. г—ая доскá, г—ая дорóга; г—іе волосы կոկած մազեր. 2,* սահուն, սլկուն. *г. дѣти́на քու, կեղծ ու պատիր, սրիկայ մի, 'յածիրակ'. *г—ая рѣчь սահուն ճառ, ոճ. эти стихи́ довóльно глáдки—սահուն, կոկիկ են. глáдко говори́ть; 3,* տեսքով, շնորհքով, լիք, տռուզ 4,* (խօսքերի մասին) փաղաքշական, հաճոյական. г—ія рѣчи; съ негó взя́тки глáдки (առծ.) նրա ջանից ոչինչ չես կարող պոկել. глàдкій стругъ մեծ, վերջնականապէս կոկող, ողորկող խարարուքը։ Глàдко Տ. 1, հարթութեամբ, դուզ կերպով, կոկիկ. дорóга г. вы́мощена; салфéтки вы́глажены г.; г. причёсанные вóлосы; 2, կոկիկ, սահուն կերպով. г писáть; 3, սահուն կերպով. անարգել, անսայթաք. дѣло пошлó г.; 4, փաղաքշելով, շոյելով, քաղաքավարութեամբ. глáдко-нáгладко Տ. խիստ կոկիկ, ողորկիկ կերպով. вы́стругать дóску г.

Гла‖дковáтый ած. փոքր ինչ հարթ, հաւասար, դուզ, ողորկ, սահուն, կոկիկ. -дкость է. կոկութիւն. *նրբութիւն, սահունութիւն։

Глáдный եկ. ու. տ Голóдный. [մատ։

Гладýха է. տռուզ, խիստ առողջապէս կինար-

Гладцá է. ռմկ. 1, սառուցի շերտ. 2, Արքանգ. նահ. սառած գետի կամ ծովի վրայ պայծառ, ողորկ տեղ. Гладцóю Տ. սիրտը շահելով, քաղցրութեամբ. взять г.

Гладъ եկ. ու. տ. Гóлодъ.

Глáдышъ ա. 1, բս. Laserpitium, սիլփիոն (Զամբիւղաւորներից — Compositae). 2, կնդ. Notonecta glauca, հասարակ թիկնալող[միջատ]ը. 3, տ. Голы́шъ 3; 4,* պարթևահասակ, 'տռուզ', առոյգ տղամարդ. э́такій г.!

Гла‖дь է. 1, տ. Глàдкость; 2, հարթ. հաւասար, դուզ, տափարակ տեղ, տարածութիւն. 3,* երջանիկ. անխռով կեցութիւն, անդորրութիւն. тишь да г., да Бóжья благодáть (առծ.) 3. հարթ կար, մկդակ, ասեղնագործութիւն. глàдью шить, рабóтать глáдью (հկռկը տ. Крéстикомъ).

Глá‖же բաղդատ. տ. Глáдкій, -дко; женіе չ. հարթելը, ողորկելը, կոկելը, արդուկելը. г. бѣлья́; -женный, -женый ըյ. ած. և ած. հարթած, յղկած, ողորկած, կոկած, արդուկած. жу տ. Глàдить.

Гла‖зáстый ած. աչեղ, մեծ մեծ կամ դուրս պրծած աչքերով. սրատես, շրջահայեաց. -зёнки, ковъ և нокъ ա. յ. ռմկ. փոքր. աչուկներ։

Гла‖зéтовый ած. գլազէտի, -տային, գլազէտից. г. покрóвъ; г—ая подýшка: -зéтъ ա (ֆր.) գլազէտ (դիպակեղէն, փարչա մի մետաքսէ առէջքով, ոսկեթել կամ արծաթաթել):

Глази‖ровáніе չ. 1, ողորկելը (տպագրական թղթի). 2, շաքարելը, շաքարաջրելը (մրգեղէնը, կարկանդակը ևլն). -ровáть (рýю -ютъ) ն. 1, ողորկել (տպագրական թուղթը) 2. շաքարել, շաքարաջրել (մրգեղէնները, կարկանդակներն ևլն)։ Глазирóванный ըյ. ած. 1, ողորկած. г—ая бумáга; 2. շաքարած, շաքարաջրած, г—ые въ сáхарѣ фрýкты; -рóвка է. տ. Глазировáніе; рóвщикъ ա. տպագր ողորկող։

Гла‖зи́ще ա յեղ. (սովոր. յ. глази́ща, -щъ) ահագին, մեծ աչք, աչքեր։

Глазни́ца է. 1, բս. Euphrasia officinalis,

բժշկական նեփրաքիան. 2, աչքացու, աչքաճարակ (մեռ. գիւղացիների մէջ). 3, աչքի խոռոչ, աչքի խնձորի տեղը, բունը։

Глазно́й ած. աչքի, աչքերի, ակնա—. г—а́я перепо́нка; г—а́я болѣ́знь; г—а́я лѣчéбница; г. врачъ. Г л а з н а́ я трава́ տ. Глазни́ца 1.

Глазо́къ, зка́ ա. նւզ. А, (յ. гла́зки, зко́въ և -зокъ) աչքուկ. дѣ́лать кому́—либо г. մէկին աչքով անել, աչքով ունքով անել։ А н ю́ т и н ы г. տ. Аню́тины; Б, (յ. глазки́, зко́въ) 1, տունկի աչքը. на дере́вьяхъ принима́ются г.; вса́живать г. պատուաստել տունկը. 2,* առ. աչքաձև կոճակ, աչքաձև ծակ, բիծ ևլն։

Глазо||мѣ́рный ած. պարզ աչքով չափած, վերցրած. г—ая съёмка; **-мѣ́ръ** ա. պարզ աչքով չափելը, վերցնելը, գնահատելը. на г. не всегда́ мо́жно безоши́бочно опредѣли́ть разстоя́ніе.

Глазопя́лъ ա. ռմկ. ապուշ, ապուշի պէս նայող։

Гла||зо́чекъ, чка նւզ. տ. Глазо́къ; **-зу́нъ** а́ ա. 1, խոշոր աչքերով մարդ, մեծաչքանի, աչեղ. 2, որ անցուդարձ անողներին սիրում է աչք տնկել, մտիկ տալ. 3, ռմկ. արագ հայեացք, ակնարկ. запуска́ть г—а́; **-зу́нья** ի. 1, խոշոր աչքերով, մեծաչքանի, աչեղ կինարմատ. 2, կինարմատ, որ սիրում է անցուդարձ անողներին աչք տնկել. 3, աչքերով, սաղ սաղ դեղնուցներով պատրաստած ձուաձեղ. «а вотъ и г., са́мая моя люби́мая яи́чница».

Гла||зу́ра ի. **-зу́ръ** ա. (գերմ.) 1, ապակեներկ, փայլաներկ, որով նաշխում են կաւեղէն, յախճապակէ ամանեղէնները և լիրքը. 2, տորտերի վերին մասը պատող պինդ նիւթը, էմալը. **-зу́рить** (-рю -рятъ), огл—, ն. ապակեներկել, փայլաներկել (կաւեղէնը, յախճապակեղէն ամանները ու լիրքը):

Глазча́тый ած. բիծ, խալ ունեցող։

Глазъ ա. (Ներքոյկ. въ глазу́ և гла́зѣ; յ. глаза́. -зъ, -за́мъ ևլն) 1, աչք, ակն (գր.). зо́ркіе, о́стрые, тупы́е глаза́; дѣ́лать ма́сляные глаза́ քծնուիլ, աշխատել հաճոյանալ, մէկի ‘տամարը մտնել‘. поту́пить глаза́ աչքերը գետնին յառել, հողին մխել. *пя́лить, вытара́щить, выпу́чить глаза́ աչքերը չռել. не спуска́ть, не своди́ть съ кого́. съ чего́-либо глаза́ մէկից, մի բանից աչք չհեռացնել. глаза́ ши́ре брю́ха (առծ.) աչքածակ, ‘թամահքար‘. распусти́ть глаза́ միաժամանակ շատ առարկաների վրայ անուշադիր կերպով նայել, յօրանջել. *откры́ть кому-либо глаза́ մէկի աչքերը բացել, մէկին ճըշմարտութիւնը, իրականութիւնը հասկացնել. *пали́ть глаза́ ռմկ. խիստ հարբել. *потеря́ть глаза́ աչքերը բթացնել, փչացնել. протере́ть глаза́ чему́-либо մի բան վատնել, մսխել, մի բանի ‘գլխին քար գցել‘. онъ протёръ глаза́ де́нежкамъ, — всему́ своему́ имѣ́нію; *глаза́ разбѣга́ются աչքերը կրակ են կտրել, չգիտէ որը թողնէ և որը ընտրէ. сидѣ́ть, разгова́ривать съ гла́зу на́ глазъ դէմ առ դէմ, երկուսով նստել, խօսել. ни въ одно́мъ гла́зѣ երբէք, ամենևին ոչ. «Н. и М. едва́ держа́лись на нога́хъ отъ уста́лости, а С. хоть бы въ одно́мъ гла́зѣ» — իսկ Ս-ն յոգնածութեան նշոյլ անգամ չէր ցոյց տալիս. г. съ гла́зомъ не сошёлся աչքը աչքին չը կպաւ, չկարողացաւ քնել. *не пока́зывать глазъ չյայտնուիլ, չերևալ. оки́нуть гла́зомъ շրջահայել արագապէս. хло́пать г—а́ми մտատանջուիլ, առանց ուշադրութեան լսել, խելքը, գլուխը կորցնել, շշկլուիլ. *не вѣ́рить свои́мъ г—а́мъ աչքով տեսածին չհաւատալ. говори́ть въ глаза́ համարձակ երեսին ասել, երեսովը, ճակատովը տալ. *лгать въ глаза́ մէկի առաջ անամօթաբար սուտ խօսել. не знать и въ глаза́ ամենևին չճանաչել, տեսնել էլ չկարողանալ ճանաչել. коло́ть въ глаза́, утыка́ть глаза́ յանդիմանել, նախատել. забѣга́ть въ глаза́ մէկի առաջ քծնուիլ, աշխատել մէկին հաճոյանալ, մէկի շնորհքը շահել. *лѣзть въ глаза́ մէկին ձանձրացնել, մէկի ‘գահլան տանել‘. смотрѣ́ть во всѣ глаза́ մեծ ուշադրութեամբ նայել. отвести́ глаза́ աչքերը հեռացնել. пуска́ть пыль въ глаза́ աչքերին թոզ փչել. въ глаза́хъ ա, մէկի աչքերի առաջ, մէկի ներկայութեամբ. часы́ въ глаза́хъ пропа́ли; բ, մէկի աչքում, մէկի հասկացողութեամբ. за глаза́ աւելի քան հարկաւոր է. э́того за глаза́ намъ ста́нетъ այդ մեզ բաւական է. за глаза́ говори́ть յետևից խօսել. за глаза́ говори́ть одно́, а въ глаза́ друго́е; за глаза́ми մէկի յետևից, մէկի բացակայութեամբ, մէկից թաքուն. на глаза́ մէկի առաջ, մօտ. не пуска́йте его́ мнѣ на глаза́; не смѣ́й на глаза́ мнѣ показа́ться չհամարձակուես աչքիս առաջ երևալ. онъ всегда́ у меня́ на глаза́хъ նա միշտ աչքիս առաջ է. при мои́хъ глаза́хъ աչքերիս առաջ. изъ глазъ пропа́сть կորչիլ, չքանալ, թաքնուիլ. пропуска́ть ми́мо глазъ չտեսնող ձևանալ, չտեսնելը դնել. съ глазъ доло́й! հեռացիր, կորիր աչքիցս. сбыть съ глазъ արտաքսել, վռնտել. не спуска́ть съ глазъ кого́ մէկից աչք չհեռացնել. не спуска́ть г. съ чего́ մի բանից աչք չհեռացնել. 2,* ռմկ. չար աչք, աչքով տալը. у него́ г. не хоро́шъ; просто́й наро́дъ вѣ́ритъ въ гла́зъ и по́рчу ռամիկ ժողովուրդը հաւատում է չար աչքին. 3,* առ. անցք, ծակ, աչք. 4, բս. г. воло́вій, Buphtalmum, ցըլակն. г. воро́ній, Paris qnadrifolia, չորեքտերևեան ագռաւախաղող. г. чижо́въ կամ ершо́въ, Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծտապաշար). 5, г л а з а́ յ. ռմկ. տեղկ. անցագիր, անցաթուղթ։

Гла́||зыньки, овъ ա. յ. նւզ. ռմկ. աչքուկներ, աչուկներ. **-зѣ́ніе** չ. ապուշի պէս դէս ու դէն նայելը. յօրանջելը, -ջում. **-зѣть** չ. на что ռմկ. ապուշի պէս, բերանը բաց մի բանի վրայ նայել. յօրանջել։

Гла́нда ի. (սովրբ. յ. гла́нды) գեղձ, գեղձեր, խուլեր։

Гла||сé չ. անհ. (ֆր.) գլասէ (մետաքսէ կտոր). **-сирова́ть** (-ру́ю -ютъ) տ. Глазирова́ть.

Гла́сисъ ա. (ֆր.) 1, ամրոցն. թեք շրջապատնէշ. 2, ծովգ. ջրապատնէշ։

Гла||си́ть (-шу́ -ся́тъ), возг—, ն. ասել, բարբառել, յայտարարել. зако́нъ гласи́тъ; посло́вица гласи́тъ; **-ся** ?. սկւ. գործծ. ասուիլ. гласи́тся, ему́ не сдоброва́ть ինչպէս լսում է, նորա բանը բուրդ է. **-(а́)сни́къ**, а և а́ ա. եկղ. եկեղեցական եղանակների տետրակ, գրքոյկ.

Гла́с||ность ի. հրապարակական լինելը. г. суда́; преда́ть что-либо г—и մի բան հրապարակ հանել. благодѣ́тельная г տեղն. փրկարար հրապարակայնութիւն. **-сный** ած. 1, հանրածանօթ, հրապարակական. г—ое дѣ́ло; г. судъ; 2, քերկ. ձայնաւոր. г. звукъ; г—ая бу́ква. Г л а́ с н ы й, аго ա. ձայնաւոր, քաղաքային խորհրդի (ду́ма)

Ձայն զեմստվօյի ժողովի անդամ։ Гла́сно Ն. հրապարակաւ, յայտնի կերպով։

Гласъ ա. հն. սլ. 1, (յ. гла́сы, սկւ. գործ.) ձայն. гласъ наро́да—гласъ Бо́жій (առծ.) ձայն բազմաց, ձայն Աստուծոյ. 2, (յ. гласы́, о́въ) եկեղեցական եղանակ (թուով ութ). *запѣ́ть на девя́тый г. 'դռռալ', աններդաշնակ կերպով երգել։

Гла́уберова соль դեղգ. sel mirabile Glauberi, Գլաուբերայ (զարմանալի աղ)։

Глауко́ма ի. (յն.) բժ. գլաուկոմա, սև ջուր (աչքի ապակեկերպ մարմնի մէջ)։

Гла||шата́й ա. մունետիկ, կոչնական. -ше́ніе տ. Возглаше́ніе.

Гла́шникъ ա. բս. Alopecurus pratensis, աղուէսագի. 2, Batis, պստիկ ծառ Անտիլեան կղզիների վերայ։ [կող մածուցիկ հիւթը։

Глева́ ի., глёвъ ա. ձկան լորձունք, ձկանը ծածկող մածուցիկ հիւթը։

Глёдъ ա. բս. Crataegus oxyacantha, ցաքրտենի (ցաքռդի, մամու տանձ)։

Глёзкій (-зокъ -зка́, о) ած. սայթաքուն, սըլ- [կուն, լպրծուն։

Глёзна ի. կոճ, սրունք, ոլոք։

Глентве́йнъ տ. Глинтве́йнъ.

Гле́товый ած. քարմարցանկի, -կային։

Гле́тчеръ ա. (գերմ.) գլէտչէր, ձիւնից գոյացած սառցակոյտ (բարձրակատար լեռների վերայ և բևեռային երկիրներում)։

Глетъ 1, հնք. litharge, glette, քարմարցանկ. 2, քարմարցանկադեղ, քարմարցանկաներկ։

Гли́ва ի. գնդատանձենի։

Гли́||дина ի. -дъ ա. տ. Глёдъ.

Гли́ммеръ ա. (գերմ.) տ. Слю́да.

Гли́||на ի. կաւ. г. лѣпна́я կամ пласти́ческая; г. горше́чная, фарфо́ровая; -нистый ած. 1, կաւային, կաւոտ, կաւախառն. г—ая по́чва; г. грунтъ; 2, կաւագոյն. г. го́лубь; г. цвѣтъ лица́.

Гли́нище չ. տ. Гли́нница.

Гли́||ній ա. քիմ. Aluminium, ալումինիոն, պաղլեղածին. -нка ի. 1, նւզ. տ. Гли́на; 2, վայրի աղաւնի մի։

Гли́||нникъ ա. 1, տ. Глинча́къ 1 և 2; 2, հնք. բրուտ. -нница ի. կաւահոր, կաւափոս. -нобитный ած. կաւաշէն, կաւից, ծղոտից ևն շինած. г—ыя постро́йки; г. забо́ръ; -нова́лъ ա. կաւաշաղախ, կաւակոխ. -нова́льня ի. կաւ տրորելու, կաւ շաղախելու տեղ. -но́вка ի. կաւէ, կաւից ծեփած վառարան. -нозёмный, -нозёмовый ած. արգնահողային. г—ыя со́ли; -нозёмъ ա. քիմ. արգնահող. -ноко́пъ ա. կաւահան, կաւահատ. -номѣ́съ, -номя́лъ ա. կաւակոխ, կաւաշաղախ. -номя́тный ած. կաւաշէն, կաւածեփ, կաւէ. г—ыя стѣ́ны, г. кирпи́чъ; -носоло́менныя кры́ши կաւով և ծղոտով շինած տանիքներ։

Глинтве́йнъ ա. (գերմ.) շաքարով և համեմունքով եռացրած գինի, տաք գինի։

Гли||нча́къ, а́ ա. 1, կաւոտ հող, գետին. 2, բս. Lygeum spartum, կաւաբոյս. -нщикъ ա. կաւաբար, կաւ պատրաստող՝ աղիւսներ շինելու համար. -няный ած. 1, կաւէ, կաւաշէն. г. горшо́къ; г—ая посу́да; *г—ая со́вѣсть մեղմութիւն, անվճռականութիւն. 2, տ. Гли́нистый.

Гли́||птика, -птогра́фія ի. (յն.) քարափորագրութիւն (ազնիւ քարերի վերայ փորագրելու արուեստը կամ գիտութիւնը). -птоте́ка ի. (յն.) փորագրած, քանդակած քարերի ժողովածու կամ թանգարան։

Глиптъ ա. (յն.) փորագրած, քանդակած ազնիւ քար։

Глисса́дъ ա. (ֆր.) զայթում, սլկում, սլկաքայլ (պարի). глисса́домъ Ն. սլկուելով, սլկաքայլով, «[танцу́ющій] пусти́лся съ ней снача́ла г. по краю́ кру́га...».

Гли||ста́ ի. 1, кру́глая г. կնդ. Ascaris lumbricoides, փորի որդ. 2, пло́ская г. Taenia, նուրբ երիզ, երիզորդ. 3, կարթի ճճի. уди́ть на ку́чу глистъ կարթով ձուկ որսալ, միանգամից կարթի ծայրին մի քանի ճճուներ դնելով. 4,* ռմկ. խիստ բարձր և նիհար, 'լողլող' ոմն. -стникъ ա. 1, բս. Solanum dulcamara, քաղցրադառն մորմ. 2, բս. Artemisia absinthium, բարձմնեակ, եղեւին խոտ. 3, բս. Tanacetum vulgare, ազարիոն կամ մեղուամուշկ։ Гли́стникъ морско́й, Corallina officinalis, ծովամամուռ. -стница ի. 1, բս. Tanacetum vulgare, ազարիոն կամ մեղուամուշկ. 2, բս. Chenopodium anthelminthicum, որդահան սագախոտ. -стный ած. փորի որդի[ց առաջացող, -ցած]. г—ая болѣ́знь; -сто́вка ի. տ. Гли́стница 2; -сто́вникъ տ. Гли́стникъ; -стого́нный ած. որդահան, փորի որդը քշող, հանող. г—ое лѣка́рство; -стого́нъ ա. բս. Santolina, սրբախոտ։ [никъ 1.

Гли||стъ, а́ ա. տ. Глиста́; -стя́къ, а́, տ. Гли́ст-

Гли||цери́новый ած. քաղցրինէ. г—ое мы́ло քաղցրինէ օճառ, օճառ. -цери́нъ ա. (յն.) 1, քաղցրին (եղոտ բաղադրութիւններից գոյացած քաղցրահամ հեղանիւթ մի, որ ընդարձակ գործադրութիւն ունի). 2, տ. Глицери́новое мы́ло; -ци́на ի. (յն.) 1, քիմ. glycine, 1, բիւրեղահող. 2, թիթեռնածաղիկ մի. -ци́нный, -ци́новый ած. բիւրեղահողային. г—ыя со́ли.

Гли́цій տ. Бери́ллій.

Гло||ба́ ի. որև բանի վերայ ձգած գերան, 'գոխազ', ձողի. -бка ի. 1, ձողիներից անտառային գետակի վերայ քաշած կամուրջը. 2, անտառային շաւիղ, 'կածան':

Гло́||бусный ած. երկնագնդի. երկրագնդի -бусъ ա. (լտ.) 1, աստղբշ. երկնագունդ (արհեստական գունդ երկնքի). 2, աշխ. երկրագունդ (արհեստական գունդ երկրի, երկիրը ներկայացնող)։

Глогъ ա. բս. Cornus sanguinea, խոտափայտ դավարա (գավարս?)։

Гло||да́ніе չ. կրծելը, կրծոտելը. ուտելը. -да́ть (-жу́ -о́жутъ), сгл—, ն. 1, կրծել, կրծոտել. ко́зы лю́бятъ г. древе́сную кору; соба́ки сглода́ли всѣ ко́сти; 2, ուտել, լափել, *մաշել. тоска́ меня́ гло́жетъ; -ся չք. կրծուիլ, կրծոտուիլ, *մաշուիլ։

Гло||ду́нъ, а́ ա. ռմկ. կրծող, կրծոտող (մնւդ. զարին կծող, փայտ կամ այլ բան կրծոտող ձի)։

Глодъ տ. Глёдъ

Глону́ть (փոխնկ глотну́ть) տ. Глота́ть.

Гло́с||са ի. (յն.) բացատրութիւն, մեկնական ընդմիջարկութիւն (մնւդ. ձեռագիրների, դասական հեղինակութեանց մէջ). -са́рій ա. (լտ.) մեկնական բառարան (որ մեկնում է որ և է շարագրութեան, մնւդ. յոյն և հռովմէացի հեղինակների երկերի հնացած կամ սակաւածանօթ բառերը). -са́торъ ա. բառամեկնիչ։

Гло||та́ніе չ. կլլելը, կուլ տալը. -та́ть, проглоти́ть, глотну́ть, глону́ть ն. 1, կլլել, կլանել,

կուլ տալ. г. пилю́ли; по ка́плѣ г. կաթիլ կաթիլ կում անել. *г. слова́ բառերը կլլել, կուլ տալ. г. слёзы աշխատել լացը պահել. 2,* կլանել, լափել, ոչնչացնել. -та́ться չէ. կլլուիլ, կուլ տրուիլ. пилю́ли тру́дно глота́ются; -(о́)таться, -(о́)тнуться ներգ. ռմկ. մայր վէգերը վեր ձգել որոշելու համար, թէ ում պէտք է խաղը սկսէ.

Гло́||тка ի. կզմխ. Larynx, ստուգն, շնչափողի բերանը, ծայրը (ռմկ. եւ կոկորդ, որկոր, 'բողազ'). заткну́ть* г—у մէկի 'բերանը ցխել', մէկին կաշառել. заткну́ть себѣ г—у լռել, 'տաք անել'. нали́ть г—у ռմկ. հարբել, լաւ 'գցել'. распусти́ть г—у, драть г—у խիստ բարձր աղաղակել, բողազը պատռել. во всю г—у крича́ть խիստ բարձր, 'քանի ջանումը ջան կայ', աղաղակել. широ́кая г. բարձր խօսող, վիճաբանող անձ:

Гло||тну́ть ա. Глону́ть; -(о́)тнуться ա. Гло́таться; -то́къ, тка́ ա. -то́чекъ, чка նւզ. 1, կում անելը. съѣсть, вы́пить за оди́нъ г., одни́мъ глотко́мъ; 2, ումպ, կում, միանգամից կում առածը. пить по глото́чку, глото́чками կում առնելով խմել: [նի, շնչափողի բերանի:

Гло́||точка նւզ. ա. Гло́тка; -точный ած. ստուգ-

Гло||тъ ա. 1, ա. Гло́тка; 2, ա. Глото́къ; 3, ռմկ. կեղեքիչ, գրփիչ, անյագ անձ. э́такій г.! ви́нный г. գինեմոլ, արբեցող. -ть ի. Հն. կուլ. что въ ротъ, то и глоть: тѣмъ и живёмъ (առծ.) ինչ բերաններս է ընկնում, կուլ ենք տալիս ու այնպէս ապրում:

Гло́х||лый ա. Глухо́й; -нуть (անց. гло́хнулъ, -ла, о և глохъ -хла, о) չ. 1, (огл—) խլանալ, ծանրանալ (ականջների մասին). онъ огло́хъ по́слѣ горя́чки ջերմախտից յետոյ նորա ականջները ծանրացել են. 2, (загл—) խաթարուիլ, աւերուիլ, վայրենանալ, 'վէրանա դառնալ'. հանգչիլ, մարիլ, խեղդուիլ, թօշնիլ, թառամիլ, խամրիլ. помѣ́стье безъ хозя́евъ всё бо́лѣе гло́хнетъ; садъ гло́хнетъ; въ э́томъ саду́ цвѣты́ совсѣ́мъ загло́хли.

Гло||хта́ть (-хчу́ -о́хчутъ) Ն. ռմկ. 1, ագահաբար կլանել, խմել. հարբեցողութեամբ պարապել, հարբել. 2, մի տեսակ կուլ տալու ձայն հանել, զկռտալ. что вслухъ гло́хчешь? -хту́нъ, а́ ա. ռմկ. -хту́ша հոր. ռմկ. 1, շատակեր, որկրամոլ, հարբեցող. 2, զկռտան, բարձր զկռտացող. -хтъ ա. ռմկ. կում, կում անելը. вы́пить одни́мъ гло́хтомъ.

Глу́||бже ած. և Տ. բաղդտ. աւելի խոր, աւելի խորունկ. -бина́ ի. 1, խորութիւն. г. мо́ря, рѣки́; ры́ться въ глубину́; 2, ծով, յորձանք, յորձանուտ. խորունկ գետ. 3, խորք. *անհունութիւն. г. пусты́ни, лѣ́са; *г. прему́дрости Бо́жіей Աստուածային ամէնիմաստութեան անհունութիւնը, անհասանելիութիւնը. *г. души́, се́рдца հոգու, սրտի խորքը. г. мы́сли մտքի խորութիւն. быть тро́нутымъ до г—ы́ души́.

Глубо́кій (-бо́къ -бока́ -о́ко́; բաղդտ. глу́бже գերադր. глубоча́йшій) խոր, խորունկ. *խորին. г—ая рѣка; коло́децъ глубо́къ; г. чанъ; г—ая ра́на; г—іе снѣга́; г—ая таре́лка; г. сонъ; г—ая ночь; г—ое молча́ніе; г—ая тишина́; г—ая печа́ль; г. вздохъ; г—ое почте́ніе; г. тра́уръ; дожи́ть до г—ой ста́рости; г—ая мысль խորունկ, ներհուն, հիմնաւոր միտք. г—ое зна́ніе; г. мысли́тель ներհուն մտածող. г—ая та́йна; г. смыслъ խորունկ, դժուար հասկանալի միտք, իմաստ: Глубо́ко́ Տ. խոր, խորունկ, խորապէս. коло́децъ вы́рыли г.; быть г. тро́нутымъ խորապէս զգածուիլ. г. уважа́ть; г. мы́слить, разсужда́ть բանիբուն կերպով խորհիլ, դատել. г. вѣ́рующій христіа́нинъ.

Глубоко||во́дный ած. խոր, խորունկ ջրերի[ն վերաբերեալ]. г—ыя изслѣ́дованія; г—ая фа́уна; -до́нный ած. խորայատակ, խորունկ յատակով. -мы́сленность ի. մտքի, իմաստի խորութիւն, ներհունութիւն. -мы́сленный ած. խորիմաստ, խորագէտ, ներհուն, բանիբուն. г. человѣ́къ; г—ое сочине́ніе; -мы́сліе չ. խորամտութիւն, ներհունութիւն, մտաւոր կարող:

Глу||боко́некъ, -о́нька, о ած. խորաւուն, բաւականաչափ խորունկ. -бо́кость ի. սկւ. գործծ. խորութիւն, կորով. *г. иде́и; -бота́ հնց. ա. Глубина́; -боча́йшій ած. գերադր. ամենախոր, ամենախորին:

Глубь ի. ա. Глубина́.

Глу́||да ի. կոյտ, կոշտ, կտոր. -дкій ած. ողորկ, սլկուն, սայթաքուն. -дь ի. հարթ հաւասարկոկ, սայթաքուն տարածութիւն, տեղ:

Глузгъ ա. 1, կար, կարի տեղը. 2, աչքի կոպերի անկիւնը:

Глузёкъ, зька́ ա. կնդ. Emberiza cia, երգեցիկ թռչնիկ մի (Սերինոսներից—Fringillidae).

Глу||ми́тельный ած. ծաղրական, հեգնական, քամահական. -ми́ться (-млю́сь -мя́тся), погл—, չ. надъ кѣмъ մէկի վերայ ծիծաղել, խնդալ, մէկին ծաղրել, ծաղրի ու ծանակի առարկայ դարձնել. -мле́ніе չ. 1, ծաղրելը. 2, ծաղր, ծիծաղ, հեգնութիւն, քամահանք:

Глумъ ա. սկւ. գործծ. կատակ, հանաք. ска́зано на г., а ты бери́ себѣ на умъ (առծ.):

Глу||пендя́й ա. ռմկ. յիմար, տխմար անձ. -пенькій (-пе́некъ -е́нька, о) ած. թեթեւամիտ, պարզամիտ, միամիտ: Глупе́нько Տ. թեթեւամտութեամբ, յիմարաբար. -пёхонекъ, нька, о ած. բոլորովին յիմար, անմիտ, տխմար:

Глу||пе́цъ, пца́ ա. յիմար, տխմար, ախմախ, անմիտ անձ. -пи́ть (—, -пи́шь -пя́тъ), сгл—, չ. յիմարութիւն, չարութիւն անել. -пова́тый ած. փոքր ինչ յիմար, տխմար. -пость ի. յիմարութիւն, տխմարութիւն, յիմար, տխմար վարմունք, գործ, արարմունք. онъ сдѣ́лалъ большу́ю глу́пость, нача́въ э́то дѣ́ло.

Глу́||пый (-пъ -па́, о) ած. յիմար, տխմար, ախմախ, անմիտ, պարզամիտ. г. человѣ́къ, г—ая же́нщина; глупъ какъ про́бка յիմարների թագաւոր է. г—ыя слова́; г—ое предпрія́тіе, г—ая шу́тка; -пы́шъ, а́ ա. 1, յիմար, պարզամիտ, միամիտ անձ. 2, կնդ. Procellaria glacialis, հիւսիսային մրրկահաւը. -пѣ́ть, огл—, погл—, չ. յիմարանալ, խելքը կորցնել, ապուշ դառնալ. отъ го́ря совсѣ́мъ поглупѣ́лъ.

Глути́нъ ա. Глюти́нъ.

Глу||ха́рка ի. 1, խուլ, 'քառ' կինարմատ. 2, մարի փայտմորեկ, ցախահաւ. 3, ձայնամարիչ (այն ինչ որ դնում են ջութակի լարերի տակ դրած թամբուկի (кобы́лка) վերայ, ջութակի ձայնը մեղմելու համար). -ха́рь, я́ ա. 1, կտկւ. խուլ, 'քառ' մարդ. 2, (երկաթի գործարաններում) բանուոր, որ կաթսայի մէջ մտած դրսից զարկուող բօլտերի գլուխները յետ է ծեծում

(կաթսայից ջուրը գալով նա առ ժամանակ ոչինչ չէ լսում). 3, կնդ. Tetrao urogallus, մեծ փայտաքաղ կամ ցախաքլոր. 4, մեծ բոժոժ մի. 5, բս. Boletus edulis, ուտելի թնջուկը. 6, նաւի կողքը զարկած բոլտ կամ երկաթէ ձողիկ մի։

Глу||хóватый ած. ականջները ծանր, դժուար լսող. съ нимъ нáдобно говорúть грóмче: онъ глуховáтъ; *г—ая ýлица խուլ, յետ ընկած փողոց. -хóй (-хъ -xá, o; բաղդատ. глýше) 1, խուլ. для г—óго двухъ обѣденъ не поютъ (առծ.). 2, խուլ, անտարբեր, որ չէ ուզում լսել. оставáться г—úмъ къ чьéй-либо прóсьбѣ; 3, խուլ, անորոշ, թոյլ. г—áя рѣчь; г—óе извѣстіе; г. гулъ; г—іе звýки քերկ. տ. Безголóсные звýки; 4,* առանց անցքի, լոկ տեսքի համար շինած. г—óе окнó; г—áя дверь; 5, խիտ, թանձր, անանցանելի, խեղդուած. г. садъ; г. лѣсъ; 6, խուլ, յետ ընկած, անժխոր. г—áя ýлица; г—áя дерéвня.—Глухáя стѣнá առանց պատուհանների և առանց դռների պատ. г. переýлокъ անելք փողոց. *г—ая ночь, пóлночь անժխոր, կատարեալ անդորր գիշեր, կէս գիշեր. г—áя порá ա, գիշեր ժամանակ. բ, աշնան թունդ ժամանակը. գ, առուտուրի կանգ առած, 'քաստուլթեան' ժամանակը. лѣтные мѣсяцы г—àя порá для кнúжной торгóвли; г—áя недѣля մեծ պասի երկրորդ շաբաթը. г—áя кропúва, Lamium album, սպիտակ եղնճմայրը. г—áя мя́та, բս. Mentha silvestris, անտառային ժահահոտ անանուխը. *г—áя йсповѣдь նրշանցի խոստովանութիւն (լեզուից զրկուած հիւանդի)։ Глухóй тéтеревъ 1, տ. Глухáрь 3; 2, հեգն. տ. Глухáрь 1.—Глýхо մ. խլաբար, խուլ, մութ, անորոշ կերպով. я глýхо слышу. чтó онъ читáетъ; объ этомъ пишутъ г.; нá-глухо տ. Нáглухо.

Глу||хóнекъ, нька, o ած. բաւականաչափ խուլ, ծանրացած ականջներով. -хонѣмóй ած. խուլուհամր. -xoтá է. խլութիւն. -хóхонекъ, нька, o ած. բոլորովին խուլ, խլացած:

Глý||ше ած. և մ. բաղդատ. աւելի խուլ. -шéніе չ. խլացնելը, շշմեցնելը (ձկան). -шúна տ. Глушь; -шúть (-шý -шáтъ) ն. 1, (огл—) խլացնել, *շըշմեցնել. грóмомъ оглушúло нѣсколько человѣкъ; 2, (загл—) խեղդել, ընկճել. онъ заглушúлъ всѣхъ своúмъ гóлосомъ; травá въ огорóдѣ заглушúтъ óвщи, éсли её не вы́полоть; 3, г. ры́бу ձուկ որսալ (խլացնելով)։

Глу||шúца է. 1, բս. Lamium, եղնճմայր. 2, տ. Глухáрка; 3, կանգնած, լճացած ջուր, գետի լճացած առաջքը. шнúкъ, á, -шня́къ, á տ. 1, խիտ, բարձր, անանցանելի անտառ. 2, ոզորենի (կեչի) մի. 3, տ. Глухáрка 3; 4, տ. Глухáрь 1 և 3։

Глушь, ú է. խուլ, յետ ընկած, անմարդաբնակ տեղ. провинціáльная г. գաւառական խուլ անկիւն (քաղաք, գիւղ, կողմ):

Глы́||ба է. գունդ, կոշտ, կտոր (քարի, հողի, ձիւնի և այլն). -бистый ած. գունդերով ծածկուած, կոշտաշատ. г—ая пáшня; -бища յոգն. -бка նուազ. տ. Глы́ба.

Глы́||бкій (-бокъ -бкá, o) ռմկ. տ. Глубóкій; -бникъ տ. բս. Dodecatheon, դից ծաղիկը. -бня́къ, á տ. գունդերով ծածկուած, կոշտաշատ նիւթ, կամ տեղ. -бовáтый ած. գունդաշատ, կոշտաշատ, գունդային. -бовúдный, -бообрáзный ած. գունդի ձևով, կոշտի ձևով, նմանութեամբ. -бодрóбъ տ. գունդակոտոր, կոշտակոտոր (գլանաձև, ատամնաւոր գործիք, որով վարած հողի կոշտերը փշրելով մանրում են). -бочка նուազ. տ. Глы́бка.

Глы́||зать չ. սկւ. գործծ. սայթքիլ, սոլթ տալ։

Глы́зкій ած. սկւ. գործծ. սայթքուն, սկուն։

Глѣ́||нистый ած. քամած, մզած հիւթի, հեղուկի։

Глѣнь է. որևէ նիւթից քամած, մզած հիւթը, հեղուկը. вúнная г.

Глю́||канье չ. կռկռոց, կչկչոց, ճռուողիւն (հնդկահաւի). -кать չ. (հնդկահաւի մասին) կռկռալ, կչկչալ, ճռուողել։

Глю||кóза է. -кóзъ տ. (յն.) շաքարանիւթ, խաղողաշաքար, մրգաշաքար։

Глютúнъ (լտ.) տ. Желатúнъ.

Гля||дú, -дь տ. Глядѣ́ть; -дѣ́лки, локъ է. յ. ռմկ. աչքեր, աչուկներ. -дѣ́ніе չ. նայելը, մտիկ անելը, մտիկ տալը. г—ьемъ гóрода не возьмёшь (առծ.). съ г—ья сытъ не бýдешь (առծ.) -дѣнцы́, цóвъ տ. յ. ռմկ. աչքերի բբերը։

Гля||дѣ́ть (-жý -дя́тъ; հրամ. глядú, ռմկ. глянь), погл—, гля́нýть, взглянýть A, չ. на когó, на что (կամ առանց լրացուցչի). 1, նայել, մտիկ անել, մտիկ տալ. не глядѣ́лъ бы на негó նորա երեսին չեմ ուզում նայել. не г. бы на свѣтъ ոչ մի բանի չուզենալ նայել, ամէն բանից զզուած լինել. г. на когó кóсо մէկին խէթ, ծուռ աչքով նայել. г. во всѣ глазá, г. въ óба ուշադրութեամբ նայել, աչքերը յառել, սևեռել. г. въ полглàза, г. сквозь пáльцы մի բանի վերայ աչքերը խուփ անել, մատների արանքից նայել. г. вонъ, г. въ лѣсъ աչքը դուրսը պահել, ուրիշ տեղի, պաշտոնի աչք տնկել. г. въ гробъ, въ зéмлю մի ոտքով գերեզմանում լինել. 2, տ. Выгля́дывать 2; 3, г. чѣмъ երևալ իբրև, մի բանի տեսք, կերպարանք ցոյց տալ. г. смирéнникомъ.—Тогó и глядú· չլինի թէ, վախենում եմ, որ. երկիւղալի է. тогó и глядú, дождь пойдётъ; тогó и глядú, что онъ насъ здѣсь застáнетъ; Б, г. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել, հոգս քաշել. г. за ребёнкомъ, за поря́дкомъ; В, ն. աչքով որոնել, փնտռել. скóлько я ни глядѣ́лъ тебя́ въ нарóдѣ, но не могъ увúдѣть. Гля́дючú ռմկ., гля́дя մչ. մ. նայելով, մտիկ տալով. гля́дь մչ. ձայն. ռմկ. տես, ահա, յանկարծ. гля́дь-погля́дь որչափ էլ նայեցինք, նայեցիք ևլն. мы глядь-погля́дь, не тутъ-то бы́ло; -дѣ́ться, погл—, անդր. նայել (հայելու, ջրի մէջ). -женый մչ. ած. սկւ. գործծ. նայած, տեսած, որոնած. -жý տ. Глядѣ́ть.

Гля́нецъ, нца տ. (գերմ.) փայլ. փայլունու- [թիւն, չոք. наводúть г.

Гля́нуть տ. Глядѣ́ть.

Глян||цовáніе չ. փայլեցնելը, պսպղացնելը, շողշողացնելը, յղկելը, ողորկելը. -цовáть (-цýю -ютъ), нагл—, ն. փայլեցնել, պսպղացնել, պլպլացնել, շողշողացնել, փայլ, փայլունութիւն տալ, յղկել, ողորկել. -цовúтый ած. փայլ ունեցող, փայլ տըւող, փայլուն, պսպղուն, շողշողուն, պլպլան. г—ые сапогú. -цовый ած. փայլուն, պսպղուն, շողշողուն, ողորկ. -нчúть (-нчу -чáтъ) տ. Глянцовáть.

Глянь հրամ. ռմկ. տ. Глядѣ́ть.

Гмú||на է. (լեհ.) գմինա (Վիսլայեան նահանգներում՝ գիւղական հասարակութիւն, համայնք). -нный ած. գմինայի, հասարակութեան. г. судъ.

Гмъ ձյ. հ՜ը, հ՜ըմ, հմ, այմ. гмъ, понимáю.

Гна||ть (гоню́, гóнятъ; հմմ. Брести́ ծանօթ.) А, ն. (погн—) 1, քշել, քաշել, վարել. г. скоти́ну на водопóй ապրանքը ջրելու տանել. г. борозды ակօսներ քաշել. г. плоты́ լաստեր քշել. 2, հետապնդել, հետամուտ լինել. հալածել, նեղացնել. гнáли звѣ́ря съ версту́ и́зъ лѣ́су; *г. ерéтиковъ հերետիկոսներին հալածել. 3, շտապեցնել. 4, (вы́гн—) արտաքսել, դուրս անել, վռնտել, խըկել. г. безпокóйнаго жильцá и́зъ дому; 5, (угн—) քշել տանել, հեռացնել. 6, քիմ. քաշել, թորել, զտել. г. винó, вóдку արաղ, օղի քաշել. Б, չ. (погн—) սլանալ, աճապարել. г. на почтóвыхъ; г. во весь опóръ; извóзчикъ гóнитъ сломя́ гóлову; **-ться**; погн—, 1, չ. за кѣмъ մէկի յետեւից ընկնել, մէկին հետապնդել, հալածել. г. за непрiя́телемъ; 2,* за чѣмъ մի բանի յետեւից ընկնել, մի բանի հետամուտ լինել. охóта тебѣ́ г. за такóю бездѣ́лицею; 3, կր. ա, քշուել. стáдо гóнится на пáству; բ, քշուել, տարուել, վարուել. по рѣкѣ́ гóнятся бáрки; գ, քաշուել, թորուել, զտուել. гóнится вóдка, спиртъ.

Гнéйсовый ած. գնէյսի, գղձաքարի:

Гнейсъ ա. Հնք. Gneiss, գնէյս (գղձաքար):

Гне||сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; անց. гнёлъ -лá, о սկս. գործ.) ն. (нагн—) սեղմել, սխմել, հուպ տալ. *ճնշել, *նեղացնել. сапóгъ гнетётъ нóгу; забóта *гнетётъ егó; **-сти́ся** կր. սեղմուել, սըխմուել, ճնշուել. **-тéнiе** չ. սեղմելը, սխմելը. *ճընշելը, *նեղացնելը. **-тóмый** ընդ. ած. ճնշուած, ընկճուած, ջախջախուած. **-ту́ха** ի. բս. Melampyrum silvaticum, վայրի կովցորեանը:

Гне||ту́чка ի. ռմկ. դող, տենդ, ջերմախտ. **-ту́щiй** ընդ. ած. ճնշող, նեղացնող, հոգեմաշ, սրտամաշ:

Гнётъ ա. սեխմիչ իր, մամուլ, տաարկայ. положи́ть сукнó подъ г.; 2, սխմիչ ձողի (սայլի). 3,* տառապանք, ճնշում, նեղութիւն, հարստահարութիւն. страдáть подъ гнётомъ нужды́, наси́лiя.

Гни հրմ. տ. Гнуть.

Гни́||да ի. **-дка** նւզ. անիծ (ոջլի հուետ) **-дный** ած. անիծի, անիծոտ:

Гни||лéцъ, льцá, **-лобóй** ա. 1, մեղւբ. փտախտ. 2, բորբոսանք. **-ловáтость** ի. թեթեւ փտում, նեխում, հոտածութիւն. **-ловáтый** ած. փոքր ինչ փտած, հոտած, նեխած. **-лови́ще** չ. այն տեղը, ուր հոտած, նեխտած բաներ են թափուած:

Гни||лóй (гнилъ -лá, о) ած. 1, հոտած, փտած, նեխած, քայքայուած. г—áя ры́ба; г—ы́я я́блоки; г. холстъ; г—ы́я ни́тки; 2, գարշահոտ. г. зáпахъ գարշահոտութիւն. г. у́голъ հարաւ արեւմուտք. **-лостный** ած. նեխման:

Гни́||лость ի. նեխում, հոտածութիւն. **-лу́ха** ի. փտած փայտի կտոր. **-лу́ша** ի. 1, հոտած, փըտած, նեխած բան. 2, հոր. *թոյլ, թուլակազմ, վատառողջ մարդ. **-лу́шка** ի. 1, տ. Гнилу́ха; 2, բս. Agaricus sulphuratus, մի տեսակ դեղին ագարիկոն, թնջուկ. 3, տ. Гнилу́ша և Гниля́къ; **-лу́шница** ի. (Պետերբուրգում) փողոցներում արժանադին, փտած բաներ ծախող կինարմատ:

Гниль ի. 1, փուտ, հոտած, փտած, նեխած բան. բորբոսանք. г. въ дéревѣ ծառի փտած մասը. какiя это я́блоки? однá г.; въ покóяхъ пáхнетъ гни́лью սենեակներում նեխած բանի հոտ է գալիս. 2, տ. Гнилéцъ.

Гни||льё, я́ չ. հւք. հոտած, փտած, նեխած իրեր, տաարկաներ. **-льцó** չ. նվաս. ռմկ. հոտած, փտած, քայքայուած իր. **-льцóвый** ած. փտախտային, փտախտով (տ. гнилéцъ 1) վարակուած. г. у́лей; **-ля́къ**, á ա. 1, անմաքրամարմին, խոցերով ծածկուած մարմնով մարդ. 2, տ. Гнилу́ша 2.

Гнить (гнiю́ -ю́тъ), сгн—, չ. 1, հոտիլ, փըտիլ, նեխիլ, քայքայուիլ. 2,* բարոյապէս ընկնիլ, ապականուիլ. гнiётъ ли Зáпадъ?

Гн||iéнiе չ. հոտիլը, փտիլը, նեխիլը, քայքայուիլը, ապականուիլը. **-iю́честь** ի. փտողութիւն, ապականացութիւն, դիւրանեխութիւն. **-iю́чiй** ած. փտող, ապականացու, հեշտութեամբ փտող, նեխող, դիւրանեխ:

Гно||ёва ի. ռմկ. 1, որ և է փտած, հոտած, նեխած բան. 2, փտած տախտակ. **-евáтый** ած. փոքր ինչ թարախոտ, թարախակալած. **-éвица** ի. ռմկ. 1, թարախախտ. թարախային վարակում. փըտախտութիւն. 2, ժահահեղ. **-еви́ще** չ. դէն ածած հոտած բաների կոյտ. **-éнiе** չ. հոտիլը, փըտիլը, շարաւոտիլը. հոտեցնելը, փտեցնելը. г. гли́ны յախճապակէգործութեան կաւը երկար ժամանակ նկուղներում պահելը. **-ёный** ընդ. ած. հոտած, փտած, նեխած. г. сыръ; **-ерóдный** ած. թարախածին, ժահածին (թէ թարախով գոյացող, և թէ թարախ գոյացնող). **-етечéнiе** չ. թարախահոսութիւն. շարաւահոսութիւն (վէրքից կամ ականջից). **-етéчный** ած. թարախ հոսող. г—ые глазá; **-еточи́вый** տ. Гноетéчный.

Гноéцъ, йцá ա. թարախային պալար, խոց:

Гнó||истый ած. թարախաշատ. г—ыя рáны.

Гно||и́ть (-ю́ -оя́тъ), загн—, сгн—, ն. փտեցնել, հոտեցնել, նեխեցնել. г. рáну վէրքը փտեցնել, թարախակալեցնել (վրան փտեցնող սպեղանի դնելով). г. навóзъ թրիքը փտեցնել. г. пáшню, огорóдъ վարելու հողը, բոստանը պարարտել, 'փէինել'. г. мя́со, капу́сту; **-и́ться**, загн—, погн—, անդր. փտիլ, հոտիլ, թարախակալիլ, շարաւոտել. рáна начинáетъ г.; глазá гноя́тся, загнои́лись; **-(ó)и́ще** չ. եկ. սւ. թըքակոյտ:

Гной ա. 1, շարաւ, թարախ, 'ժահր'. 2, եկ. սւ. թարախոտկալած, թարախոտից վէրք, պալար, ելունդ. խոց. 3, թրիք, անասունների քակոր. 4, гной чёртовъ տ. 'Аса фéтида.

Гной||ли́вость ի. թարախոտութիւն, շարաւոտութիւն, թարախաշատութիւն. г. вéредовъ; **-ли́вый** ած. շարաւոտ, թարախոտ, թարախաշատ, ժահրալից. **-(óй)ни́къ**, а և á ա. 1, թարախալից պալար, ելունդ, խոց, կոծիծ. 2, այսպիսի պալարներով ծածկուած մարդ. **-ничóкъ**, чкá ա. նւզ. թարախալից պստիկ պալար, ելունդ, խոց. **-ный** 1, տ. Гнойли́вый; г—ая рáна; 2, պալարապատ, խոցերով, ելունդներով ծածկուած:

Гнó||ма ի. (յանձն յ. гнóмы) հակիրճ և իմաստալից խօսք, ասացուածք, դարձուածք (մեւդ. յոյն եօթն իմաստունների). **-ми́ческiй** ած. իմաստական, իմաստութեան, իմաստուն. г—ое изречéнiе (օր. познáй самогó себя́).

Гно||мóника ի. արեւային ժամացոյցի ուղիղ սարքելու արուեստ. **-(ó)мóнъ** ա. (յն.) 1, ուղղահայեաց կանգնեցրած ձողի, սիւն, որի ձգած ստուերով հները որոշում էին արեգակի բարձրութիւնը հօրիզոնից. 2, արեւային ժամացոյց:

Гномъ ա. (յաճխ յ. гно́мы) (փր.) երևակայական ստորերկրեայ ոգիներ, որոնք պահպանում են ստորերկրեայ գանձերը, լեռնային հարստութիւնները։

Гно́‖стики ա. յ. (յն.) գնոստիկներ (առաջին երեք դարերում հերետիկոսներ, որոնք պարծենում էին իրենց կարծեցեալ գաղտնագիտութեամբ). **-стици́змъ** ա. գնոստիկականութիւն. **-сти́ческій** ած. գնոստիկական, գնոստիկների։

Гно‖ю́честь ի. փտեցնող, թարախակալեցնող, նեխիչ յատկութիւն, զօրութիւն. г. пла́стыря; **-ю́чій** ած. 1, փտող, հոտող, քայքայուող. г—ія ра́ны; 2, փտեցնող, թարախակալեցնող, նեխիչ. г. пла́стырь; г—ая мазь; **-ю́чка** ի. խլրդենով (анто́новъ ого́нь) վարակուած թարախային վէրք, խոց. 2, հոր. այսպիսի վէրքով հիւանդ։

Гну չ. անհ. կնդ. Catoblepas gnu, Հարաւափրիկեան վիթը։

Гну‖са́ հոր. քթի մէջ խօսող, ռնգախօս, 'ղընդղնդան' ոմն. **-са́вить** (-влю -вятъ) տ. Гнуси́ть; **-са́вый** ած. ռմկ. 1, քթում խօսող, 'ղնդղնդան'. 2, քթի մէջ ասուող, արտասանուող, երգուող. у раско́льниковъ пѣніе (церко́вное) г—ое; **-са́рь**, я́ ա. **-са́рья** ի. տ. Гнуса́; **-се́ніе** չ. քթի մէջ խօսելը, 'ղնդղնդալը'. **-си́на** ի. հաւ. ռմկ. մանր, պիղծ կենդանիներ, որդունք, զեռուններ, սողուններ կամ միջատներ (օր. մուկ, պօսպօլի, խլուրդ, ճանճ, մոծակ ելն). **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) չ. քթի մէջ խօսել, 'ղնդղնդալ'. **-сли́вость** ի. քթի մէջ խօսելու յատկութիւն, 'ղնդղնդանութիւն'. **-сли́вый** ած. քթի մէջ խօսող, 'ղնդղնդան'։

Гну́сность ի. 1, պղծութիւն, զարշելիութիւն, զզուելիութիւն, նողկալիութիւն. г. посту́пка; 2, պիղծ, զարշելի, զզուելի, նողկալի գործ.

Гну́сный (-сенъ -сна́, о) ած. 1, պիղծ, 'հարամ'. 2, զզուելի, զարշելի, զզուելի, նողկալի. անբարոյական, ստոր, ամօթալի, խայտառակ. г. посту́покъ; г—ыя ко́зны.

Гнусъ ա. 1, հաւ. տ. Гнуси́на; 2, տ. Гнуса́рь; 3, սպի մի (Գլխոտանիներից—Cephalopoda).

Гнуса́щій ած. քթի մէջ խօսող, 'ղնդղնդան'։

Гну́тіе չ. կռացնելը, կորացնելը, ծալելը։

Гну‖ткій ած. դիւրակոր, ճկուն, հեշտութեամբ ծալուող, կռացող. **-тый** ձյ. ած. կորացրած, կըռացրած, ծալած. г—ая бу́ковая ме́бель.

Гну‖ть (гну -утъ; հրամ. гни́), загн—, согн—, ն. կորացնել, կռացնել, ճկել, ծալել. вѣтеръ гнётъ дере́вья; гнуть ду́гу, по́лозья, о́бодья; *г. непарёныя ду́ги խենթ բան բռնել. г. спи́ну, горбъ խիստ աշխատել, չարչարուել. *г. спи́ну, ше́ю передъ кѣмъ մէկի առաջ ստորաքարշութիւն անել, վիզը ծռել. г. въ ду́гу, въ крю́къ նեղել, ճնշել. его́ гнётъ въ ду́гу, въ крю́къ նորա աղիքները գալարուում են. *г. на свою́ сто́рону իր կողմը քաշել, իր կողմը գրաւել. *г. ко́лышки 'դուրս տալ', շաղակրատել, հանաքներ, կատակներ անել. **-ться** անդր. կորանալ, կռանալ, ծալուել, ծռուել. па́лка гнётся; дере́вья гну́тся отъ бу́ри; г. передъ кѣмъ-либо մէկի առաջ սողալ, ստորաքարշութիւն անել։

Гну‖ша́ться, погн—, возгн—, չ. кѣмъ, чѣмъ կամ чего́ զզուել, զարշել, նողկալ, պժգալ մէկից, մի բանից. մէկին, մի բան արհամարհել. **-ше́ніе** չ. զզուելը, զարշելը, պժգալը. զզուանք, զարշանք, պժգանք. **-шу́** տ. Гнуси́ть.

Гнѣ‖ваться, погн—, прогн—, չ. на кого́-либо բարկանալ, սրդողել, զայրանալ, ցասնուլ (գր.) մէկի վերայ. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), прогн—, բարկացնել, զայրացնել, սրդողեցնել, ցասուցանել (գր.). **-ви́ться**, на кого́ տ. Гнѣ́ваться; **-вли́вость** ի. բարկացկոտութիւն, ցասկոտութիւն. դիւրագրգռութիւն. **-вли́вый** ած. ցասկոտ, բարկացկոտ, դիւրագրգիռ. **-вный** ած. 1, բարկացած, կատաղի, սոսկալի, սարսափելի. г. человѣ́къ; г—ая судьба́; 2, ցասկոտ, սպառնալից. г. взоръ; г—ое повелѣ́ніе.

Гнѣвъ ա. բարկութիւն, զայրոյթ, սրտմտութիւն, սրդողութիւն, ցասմունք. возбуди́ть, укроти́ть, смягчи́ть г.; насъ посѣти́лъ г. Бо́жій.

Гнѣ‖дко́ ա. աշխէտ ձի. **-до́й** (-дъ -да́, о) ած. (ձիու մասին) մոյգ դարչնագոյն, աշխէտ. г. жеребе́цъ; **-допѣ́гій** ած. մոյգ դարչնագոյն և բծերով, բծաւոր աշխէտ. г—ая ло́шадь; **-досѣ́рый**, **-доча́лый** ած. մոխրագոյն, աշխէտ, գորշ աշխէտ։

Гнѣ‖зда́рь, я́ ա. բնից հանած և որսի վարժեցրած թռչուն. **-здень**, дня 1, տ. Гнѣзда́рь; 2, շարունակ տանը նստող, տնից, բնից դուրս չ'եկող. **-зди́лище** չ. բուն, որջ։

Гнѣ‖зди́ться (-зжу́сь -ѣздя́тся) անդր. 1, բուն շինել, բուն դնել. ла́сточки гнѣздя́тся по бо́льшей ча́сти у око́шекъ; 2,* (угн—) բուն դնել, բնակուիլ, բնակութիւն հաստատել. 3, թագնուիլ, թաք կենալ. **-здникъ** ա. 1, տ. Гнѣзда́рь; 2, բս. Lathraea squamaria, թեփարմատ ճաղպատիչը։

Гнѣздо́ չ. (յ. гнѣ́зда, արտս. гнёзда) 1, թռչունի բուն. пти́ца вьётъ себѣ́ г.; 2, բուն, որջ (կենդանիների, սողունների). во́лчье г.; змѣи́ное г.; ку́нье, бѣ́личье г.; пчели́ное г. բջիջներ, որոնց մէջ փակուած են նորածին մեղուները. 3,* բուն, որջ, տեղ, վայր. воровско́е г.; свить себѣ́ г.; г. зара́зы; 4, փոս, խոռոչ, ծակ, որի մէջ մի բան դնում, մտցնում են. вы́долбить въ стѣнѣ́ г. для вста́вки ба́лки; 5, զոյգ, ջուխտակ (որ և է բանի). г. голубе́й; г. избъ երկու խրճիթներ պատը պատին կպած. 6, բազմութիւն, կոյտ, խումբ շեղջ. г. пы́ли փոշու կոյտ. цѣ́лое г. ры́жиковъ и́ли други́хъ грибо́въ; 7, գործուածքի վերայ ծակ, որ առաջացել է կտրուած թելերի շնորհիւ. 8, երկրբ. լեռներում մէջէմէջ նկատուող հանքեր, մետաղներ, հանածոներ. 9, բս. բնիկ, խոռոչ. 10, բս. Viscum album, սպիտակ ճագոմ (ճուշ)։

Гнѣ‖здова́ніе չ. բուն շինելն և թուխս գալը. о́бласть, періо́дъ г—ія; **-здови́на** ի. լեռնգ. հալոցի տակը. օջախը. **-здови́тіе**, **-здовіе́ніе** չ. բուն շինելը. **-здово́й** ած. բնի, բուն շինելու յարմար. г—ыя мѣста́; г—о́е мѣсторожде́ніе լեռնգ. հանք, բով, որի մէջ հանածոները մէջէմէջ են դուրս գալիս. г—а́я жи́ла լեռնգ. երակ, որի մէջ հանածոները մէջէմէջ են նստած. г—а́я сѣ́ялка գիւղտ. հատ-հատ ցանող սերմնացան. г. посѣ́въ խումբ խումբ տնկելը (բոյսերը). г. наря́дъ թռչունի առաջին, բնի մէջ բուսած փետուրը։—**Гнѣздово́й**, о́я ա. թիթեռ մի (Գալարողներից—Tortrix); **-здо́вьё**, я և я́ չ. բնատեղի, բնավայր, ուր թռչունը գարնանը բուն է շինում և թուխս է գալիս. съ зимо́вья пти́ца отлета́етъ на г.; **-здодёръ**, **-здоди́ръ** ա. թռչուն-

նեըի ընեը քանդող, աւերող ամն. -(ѣз)дышко չ. (յ. гнѣздышки, -шекъ; արտս. гнёзд—) Նւզ. փոքր. բնիկ. онъ устрóилъ себѣ тамъ тёплое *г. —փափկիկ, տաք տեղ է գտել. Утáчьи гнѣздышки բս. Anchusa officinalis, եզնալեզու (կաւամիպակ?). -зжýсь տ. Гнѣздиться.

Гнѣтья́ ի. տաշեղ (վառարաններ վառելու)։

Гнюсъ ա. 1, տ. Гнусъ 3; 2, կնդ. Raja torpedo, թմրեցուցիչ ներկէս կամ թմրաձուկ։

Го տ. Го го.

Гобе||лéновскіе, -лéновые обóи, ковры́ տ. Гобелéны; -лéны ա. յ. (ֆր.) Գոբելէնեան պատկերաւոր գորգեր։

Го||бóйстъ ա. գոբոյիստ, բարձրաւրնգահար. -бóй ա. (ֆր.) գոբոյ, բարձրաւրինգ (երաժշտական գործիք մի օրկէստրում). игрáть на г—ѣ; -бóйный ած. բարձրաւրնգի. г клáпанъ.

Говáривать տ. Говори́ть.

Говённый ած. գռեհկ. 1, կղկղանքի, քակորի. г—ая кýча; 2,* վատ, անպիտան, աղտեղալի։

Го||вéнце տ. Говнецó; -вéшка ի. կղկղանքի կըտոր, գռեհկ. քաքի կտոր. -внецó Նւզ. տ. Говнó.

Го||внó չ. կղկղանք, գռեհկ. քաք. -вночи́стъ ա. արտաքնոցներ մաքրող, գռեհկ. քաքահան. -вня́къ, á ա. -внюха ի. գռեհկ. ‛քաքլան‘, նողկալի, գարշելի այր, կին. -вня́ть, наг—, сг—, ն. ռմկ. և գռեհկ. ‛քաքոտել‘, փչացնել գործը, աղտոտել, ապականել։

Гово||рéніе չ. ասելը, խօսելը. -рённый, -рёный (-рёнъ -ренá, ó) էյ. ած. ասած, խօսած. про это ужé не разъ емý бы́ло говоренó; -ри́льня ի. Տեղն. զրուցարան, հեգն.‛ազգային ժողով‘։

Гово||ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. և չ. ասել, խօսել, ճառել, արտասանել. младéнецъ начинáетъ г.; г. я́сно, убѣди́тельно; г. дѣ́ло, прáвду բան, ճշմարտութիւն ասել. онъ говори́лъ мнѣ о свои́хъ дѣлáхъ; г. рѣчь, прóповѣдь ճառ, քարոզ ասել, արտասանել. не говоря́ худóго слóва յանկարծ, ոչ տարաւ ոչ բերեց. нéчего г. Էլ խօսել հարկաւոր չէ. говоря́тъ ասում են, լսում է. глазá *говоря́тъ совсѣ́мъ другóе; -ся էր. ասուիլ, խօսուիլ, արտասանուիլ։

Говó||рка ի. ռմկ. 1, տ. Гóворъ; 2, հանգուցեալի վերայ սաղմոս կարդող կինարմատ. -ркóмъ Տ. տ. Говорóкъ; -рли́вость ի. ասելու, խօսելու սէր, ‛հաւէս‘. կենդանի խօսակցութիւն, զրոյց. -рли́вый ած. ասող, խօսող, սիրտը բաց. շատախօս, շաղակրատող. *г. ручéй ըանստ. խշխշան վտակ։

Го||ворнóй ած. խօսքը լաւ տեղ հասցնող, քաջահնչիւն. г—àя трубá; -ворня́ ի. անվերջ խօսակցութիւններ, զրոյցներ. շաղակրատանք. -ворóнъ, ркá ա. գեղեցկախօս, զրաւիչ կերպով խօսող, ճառող։ Говоркóмъ Տ. խօսակցութեան ձեւով, եղանակով. что нáдобно бы́ло пѣть, то онъ г. проговори́лъ; -ворýнъ, á ա. -ворýнья ի. շատախօս, ասող խօսող, խօսելու սիրահար այր, կին. -ворýшка հոր. 1, տ. Говорýнъ, -рýнья; 2, բս. ուտելի սունկ մի։

Гóворъ ա. 1, խօսակցութիւն, զրոյց, խօսք, ճառ. письмó не всегдà соглàсно съ живы́мъ г—омъ; 2, աղմուկ, գռուխն-գոչիւն, ‛ղալմաղալ‘. թնդիւն, գզրգոց. 3,* լուր, համբաւ, ‛խաբար‘, առէկօսէներ. объ этомъ происшéствіи идётъ г. по всей губéрніи: 4, гóворы յ. բարբառի տեղական ձեւափոխութիւնը. въ великорýсскомъ нарѣ́чіи различáютъ нѣ́сколько г—овъ.

Го||вѣ́льщикъ ա. -вѣ́льщица ի. ապաշխարող, պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով սուրբ հաղորդութեան նախապատրաստուող այր, կին։

Говѣ́ніе չ. 1, եկ. սլ. ջերմեռանդութիւն, բարեպաշտութիւն. 2, ապաշխարութիւն (պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով). вели́кое г. Ֆնց. մեծ պաս։

Говѣ́ть չ. 1, եկ. սլ. передъ кѣмъ-ли́бо մէկին խիստ յարգել, վերապատուել, երկրպագել. 2, (отг—) ապաշխարել (պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով, սովորաբար մեծ պասին). 3, (прог—)* ծոմ պահել, անօթի մնալ. я проговѣ́лъ цѣ́лый день.

Го||вя́дина ի. տաւարի միս, պաճարենի. варёная, жáреная г.; -вя́до հոր. հւք. Ֆնց. սկւ. գործծ. մեծատաւար (եզ, արջառ, կով). -вя́жій, жья, жье ած. տաւարի, տաւարի մսի(ց). г—ья бáбка; [г—ья котлéтка.

Го го Տղ. հó հó։

Гóгель-мóгель ա. (գերմ. հրէար.) գօգէլմօգէլ (ռոմով և շաքարով հարած ձուի դեղնուց, որ գործ են ածում խռպոտութեան դէմ)։

Го||голёкъ, лькà Նւզ. տ. Гóголь; -голи́ный, -(гó)гóлій, лья, лье ած. ջրսույզ բադի։

Гóголь ա. 1, կնդ. Clangula, ջրսույզ բադ մի. 2,* պճնամոլ, կնամոլ ամն. ходи́ть г—емъ սոնքալ, սոնքալով, հպարտութեամբ քայլել, ման գալ, ժուռ գալ. 3, տ. Балбéрка.

Го||готáнье չ. կռնչիւն. խրխնջոց, վրնջիւն (մտրուկի). հռհռոց. -готáть (-гочý -гóчутъ) չ. 1, հռհռալ. 2, աղաղակել, բղաւել. 3, կռնչել (սագերի մասին). гýси гогóчутъ; -готýнъ, á ա. 1, յաճախ կռնչող, կռնչան սագ. 2, ռմկ. (гоготýнья ի.) հռհռացող, աղաղակող այր, կին։

Гóготъ ա. տ. Гоготáнье.

Го-гý անհ. (ֆր.) սկւ. գործծ. թեթև համ, հոտ մի քանի ժամանակ մնացած ստրէններին, որսած թռչուններին։

Годегé||тика ի. (յն.) բարձրագոյն հրահանգ ուսուցման. ти́ческій ած. ուսուցման բարձրագոյն հրահանգի։

Гó||дикъ ա. փոքր. թեթև տարի. ребёнку пошёлъ второй г.; -ди́на ի. դժուար, ծանր, դժպհի, ձախորդ ժամանակ. тя́жкая, злосчáстная г. Годи́ны յ. ռմկ. տարեդարձ։

Го||ди́ть (-жý -гóдя́тъ), пог—, չ. յապաղել, յամել (գր.). սպասել, մնալ (գործծկ. գրեթէ միայն погоди́ սպասիր ձեր). կտկւ. погоди́!—Я ужъ и такъ мнóго годи́лъ.

Годи́ться (-жýсь -дя́тся), приг—, չ. 1, къ чемý կամ на что մի բանի պէտք գալ, պիտանաւորուիլ, հարկաւորուիլ. это ко всемý годи́тся; никудá не годи́тся ոչ մի բանի պէտք չէ։ Годи́тся փխբ. ա, ձեռք կտայ, լաւ է. վատ չէ. каковó сдѣ́ланъ этотъ шкапъ?—Годи́тся; ք, վայել լինել. годи́тся ли чéстному человѣ́ку такъ поступáть? 2, въ когó (յփն.) համարուիլ, մէկի տեղ գալ. я гожýсь емý въ тётки ես նորան մօրաքրոջ տեղ եմ գալիս. онъ вамъ годи́тся въ отцы́ նա ձեզ հօր տեղ է գալիս, ձեզ հայր կարող է համարուիլ. 4, Ֆնց. պատահիլ, պատահիլ, որ. дéнегъ со мнóю не годи́лося.

Годи́чный ած. տարեկան, մի տարուայ, միամեայ. г—ое пребывáніе за грани́цею; г—ое содержáніе; г. срокъ; г. отчётъ; г—ое торжествó.

Годи́шко ա. Նխտ. մօտ մի տարի ժամանակ. онъ проживётъ ещё годи́шко.

Го́д‖ность ի. *պիտանիութիւն, պիտանաւորութիւն*. -ный (-денъ -дна́, о) ած. къ чему́, для чего́, на что *մի բանի պիտանի, յարմար, պատեհ*. вещь г—ая къ употребле́нію; лѣсъ г. на строе́ніе.

Го‖дова́лый ած. 1, *մի տարեկան, միամեայ*. 2, *մի տարի արգելուած, բանտարկուած*. -дова́льщикъ ա. *մի տարի տնից բացակայող գինուոր, արհեստաւոր*. -дова́ть (-ду́ю -ютъ) I. չ. և ն. *մի և է տեղ մի տարի մնալ, անցկացնել*. тебѣ́ тамъ не годъ годова́ть; II. ն. *փոքր ռուս. և սլիտ. ռուս. սնուցանել, կերակրել, մեծացնել. մեծաբել, հարկել, յարգել, պատուել*. -дови́къ, а́ ա. *մի տարեկան, միամեայ կենդանի*. -дови́ны *սկւ.գործծ.* = годи́ны (տ. Годи́на); -дово́й ած. *միամեայ, մի տարեկան, տարեկան*. г. ребёнокъ; г. курсъ уче́нія; г. срокъ; г—о́е жа́лованье, г. дохо́дъ; г. рабо́тникъ *մի տարով վարձած բանուոր*:

Го‖довщи́на ի. *տարեդարձ*. пра̀вить г—у по усо́пшемъ *ննջեցեալի մահուան տարեդարձը կատարել*. столѣ́тняя г. дня рожде́нія, сме́рти тако́го-то; -до́къ, дка́, -до́чекъ, чка ա.*նւզ.* տ. Го́дикъ.

Годъ ա. (*ներքոյկ.* въ году́; յ. го́ды, овъ և года́, о́въ; *փոխանակ* го́ды *յաճախ գործ է ածում* лѣта̀; տ. Лѣ́то). 1, *տարի, ամ* (*գր.*). гражда́нскій, со́лнечный, но́вый г.; високо́сный г.; кру́глый г. *ողջ, ամբողջ տարի*. чёрный г. *քամբախտ տարի*. изъ го́да въ годъ, годъ о́тъ-году *տարէցտարի*. годъ на́ г. не прихо́дитъ *տարին տարուն նման չէ լինում*. бе́зъ году недѣ́ля *կտկւ. շատ ժամանակ չէ*. кото́рый ему́ г.? *նա քանի տարեկան է*. годъ истека́етъ *տարին անցնում է*. въ теку́щемъ, мину́вшемъ. истёкшемъ году́ *այս, անցեալ տարի, այժմ, հերու*. въ мой го́ды *իմ հասակում*. 2, *Թուական*. э́то случи́лось въ тако́мъ-то году́. [տ. Годи́ться.

Го́‖жій ած. *ռմկ. պիտանի, լաւ, վայելուչ*. -жу́сь

Го́ить (го́ю -ятъ) ն. *հնց. և ռմկ.* 1, *կենդանացնել, զօրացնել, հանգստացնել*. 2, *մաքրել, «վեր քաղել»* (*խրճիթը*). 3, *քամել, էրնել և ձիւնի մէջ լուանալ* (*ցորենը*):

Гой ձչ. *հնց. ó, դէ*:

Го́йный ած. 1, *հնց. գգուած, զրգած, տեսքով*. г. молоде́цъ; 2, г—ая пшени́ца *քամած* (*էրնած*) *և ձիւնի մէջ լուացած ցորեն*:

Гола́‖влевый ած. гола́вль-ի. հմմ. Головлёвый; -вликъ ա. 1, *նւզ.* տ. Гола́вль; հմմ. Голо́вликъ; 2, *ռմկ. խիստ կենդանի, կայտառ ոմն*. э́кій г., на рука́хъ не уде́ржишь! *չար ու կրակ երեխայ, որին չես կարող պահել*:

Гола́вль, я́ ա. (հմմ. голо́вль) 1, *կնդ.* Squalius cephalus, *ձուկ մի ծածաններից* (Cyprinoidei). 2, տ. Кефа́ль.

Гола́нить (*աղճատուած*) տ. Горла̀нить.

Гола́нка տ. Голла́ндка 2.

Го́лбе́цъ, бца և бца́ ա. 1, *գիւղական խրճիթում վառարանի մօտ տախտակած քունջը, որից գէտնի ներքև մուտք է բացւում*). 2, տ. Голубе́цъ III.

Гол‖до́вникъ ա. *արեւմտ. նահ.* 1, *վատալ, հողատիրոջից կախումն ունեցող*. 2, *ստրաղրեալ, հովանաւորեալ*. -до́вническій, -до́вный ած. *վասալութեան, հողային ստորադրելութեան*:

Голдъ ա. (*լեհ.*) *արեւմտ. նահ. վասալութիւն, հողային ստորադրելութիւն*:

Го́левый ած. голь II.-ից:

Голена́стый ած. 1, *բարձրասրուն*. г—ыя пти́цы *կնդ.* Grallatores, *բարձրասրուններ*. 2, г—ое де́рево *երկար և լերկ բնով ծառ*:

Го‖лени́ще չ. (յ. голени́ща, -и́щъ և -и́щей) *կօշիկի ճիտը*. -лень ի. 1, *սրունք*. 2, *ծառի բունի լերկ մասը, արմատներից* (*ոստերից*) *ցճիւղեր*. 3, *կնդ. միապաղաղ եղջերաթաղանթ մի քանի Թռչուններ Թաթերի*:

Го́ленькій ած. *փղքշ. մերկ, տկլոր, աղքատ, չքաւոր, ողորմելի*. го́лѐнькій: охъ! а за го́ленькимъ Богъ (*առծ.*):

Голе́тъ ա. (*հոլ.*) *գոլէտ* (*պատիկ երկկայմ նաւ*):

Го‖лёхонекъ, нька, о ած. *բոլորովին մերկ, լերկ, տկլոր*. -ле́цъ, льца̀ ա. 1, *կնդ.* Cobitis barbatula, *լերկամորթ ձկնիկը*. 2, *կնդ.* Salmo alpinus *Ալպեան սալմոնը կամ լոսդը*. 3, *սիբ. լերկ ժայռ, ապառաժ, բարձր, լերկ կատարով լեառ*:

Голизна́ ի. *մերկութիւն, տկլորութիւն, լերկութիւն, հոլանիութիւն*. г. тѣ́ла, руки́.

Го‖ли́къ, а́ ա. 1, *Թերմաշ կամ տերեաթափ աւել*. 2, *ծովգ. ծովի վերայ դրուող նշանը, որ բաղկացած է ձողուց, գլխին կապած երկաթէ ճիպոտներ*. -лина́ ի. *բաց, լերկ տեղ. տարածութիւն, մեռդ. հող*. -ли́нка ի. տ. Луто́ха; *առհ. չորացած ծառ*:

Го‖ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, (огол—) *մերկացնել, տկլորել*. 2, (вы́г—) *ածիլել, սափրել*. 3, *կանաչ խոտը խուզել, կարճ կտրել*. -ся 1, ամբր. (огол—) *մերկանալ, տկլորուիլ*. 2, (вы́г—) *ածիլուիլ, սափրուիլ*. 3, *կր. մերկացնուիլ, տկլորուիլ*. -ли́ца ի. -ли́чка *նւզ.* 1, *կաշէ Թաթպան* (*Թաթման*). 2, г о л и́ ц ы յ. *մի տեսակ ձեռն չմուշկներ, որ գործ են ածում գազանորսները*. -личо́къ, чка̀ ա. 1, *նւզ.* տ. Голи́къ; 2, *բս.* Thlaspi arvense, *շնկոտիմը*:

Голіа́ѳъ ա. 1,* *խիստ բարձրահասակ ոմն*. 2, *կնդ.* Goliathus, *Աֆրիկեան հսկայ բզեզ մի* (*բզէզ*):

Гол‖котня́ ի. *ռմկ. խուլ Թնդիւն, գոռոց, Թըխկթխկոց*. -къ ա. *ռմկ. աղմուկ, Թխկոց, զրնգոց, խուլ Թնդոց, տրաքոց, ճայթիւն*. съ г—омъ палъ *հրացանի, ատրճանակի տրաքոցի հետ գետին գլորուեցաւ*:

Голла́н‖децъ, дца ա. 1, *հոլանդացի*. 2, голла́ндцы յ. *քիփ նստող, ձիգ անդրավարտիք*:

Гол‖ла́ндка ի. 1, *հոլանդուհի, հոլանդացի կին, աղջիկ*. 2, *բս.* Napo brassica, *գոնգեղ*. 3, *ռմկ. ուսեալ մանկաբարձուհի*. ба̀бка-г.; 4, *նաւաստու բանուորական պարուսինէ վերնաշապիկը*. 5, *հոլանդեան վառարան*. 6, *ծովային տառեխի* (*հարինգ*) *ընտիր տեսակը*. 7, *հոլանդական հաւ*. 8, *զւռկ. կանանց շքեղ մուշտակ, քաթիպայ. տղամարդու կուռտիկ*. -ла́ндскій ած. *հոլանդական*. г. язы́къ; г. сыръ.

Го́‖ло́ ձ. տ. Го́лый; -лоборо́дый ած. *անմօրուք, ածիլուած, սափրուած*. -лобрю́хій ած. *տկլոր, մերկ, լերկ փորով*:

Голова́ ի. (*հյց.* го́лову; յ. го́ловы, -о́въ -а́мъ) *գլուխ, գագաթ, կատար*. **մարդ*, **հատ*. **խելք*, **միտք* (հմմ. глава̀). ходи́ть съ откры́той г—о́й *բաց գլխով ման գալ*. вы́стричь г—у, причеса́ть г—у; онъ г—о́ю выше меня́ *նա ինձնից գլխաչափ բարձր է*. покача́ть г—о́ю *գլուխը պտոյտ տալ*. кивну́ть г—о́ю *գլխով անել, համաձայնուիլ, համակրել*. повѣ́сить г—у *գլուխը*

քաշ անել, վհատուիլ. ручáться г—óй, стоя́ть г—óй за что-либо պատրաստ լինել մի բանի համար կեանքը զոհելու. поплати́ться г—óй կեանքը տուժել, կեանքը տալ. я дамъ г—у на отсѣче́ніе, е́сли это непра́вда գլուխս կտրել կը տամ, եթէ այդ սուտ լինի. вы́мыть կամ намы́лить кому́ г—у մէկին յանդիմանել, շշպրել, «նեղել». осмотрѣ́ть когó нибудь съ г—ы́ до ногъ մէկին ոտքից գլուխ զննել, զննել. вскружи́ть кому́-либо г—у մէկի խելքն առնել, մէկին գլխահան անել. жить, поступáть очертя́ г—у կորզգլխաբար, անխորհուրդ կերպով վարուիլ. бѣжáть сломя́ г—у խիստ արագ, խուճապաւ փախչել. г. трещи́тъ, кругóмъ идётъ գլուխս պտտւում է. сложи́ть г—у կեանքը զոհել. срѣзáть *г—у խիստ ամաչեցնել, ցեխը կոխել. как снѣгъ нá г—у յանկարծ, անակնկալ կերպով. разби́ть нá г—у զըլխովին ջարդել. свáливать съ больнóй г—ы́ на здорóвую մեղքը ուրիշի վրայ ձգել. глу́пая, тупáя, пустáя г; съ г—ы́ нá г—у մարդագլուխ. жить однóю г—óю մենակ, առանց ընտանիքի ապրել, մի չոր գլուխ ունենալ. э́то г.! այ ինչ գլուխ է, ինչ խելացի մարդ է. мнѣ пришлó въ г—у մտադրուեցայ. ничтó нейдётъ въ г—у ոչինչ չէ հասկանում, ոչինչ գլուխը չէ մտնում. взять, забрáть себѣ́ что́ въ г—у մի բան մըտադրուել, գլխաւորուել, խելք ու միտքը մի բանի տալ. вы́кинуть изъ г—ы́ մոռանալ, գլխից հանել. человѣ́къ съ г—óй խելացի մարդ. взять на свою́ г—у իր պատասխանատուութեան ներքոյ առնել. г—óю не знать, не видáть, не слыхáть ոչինչէն ոչինչ չգիտենալ, տեսած չլինել, լըսած չլինել. потеря́ть г—у գլուխը, խելքը կորցնել, շփոթուիլ. ломáть себѣ́ г—у надъ чѣмъ-либо մի բանի վրայ գլուխ տրաքցնել, խիստ աշխատել. г. колóнны ռզմ. զորասիւնակի առաջին շարքերը. г. капу́сты, г. сáхару մի գլուխ կաղամբ, մի գլուխ շաքար. городскóй г. քաղաքագլուխ. г. сóтенный հարիւրապետ. г. тамóженный մաքսատան գլխաւորը. стрѣлéцкій г. աղեղնաւորների գնդապետ. г. въ дóмѣ ընտանիքի գլուխ, մեծաւոր.—Гóловы ց. 1,=голóвки 2 (տ. Голóвка); 2, սնար, գլխատակ. въ г., въ г—áхъ, подъ г—áми գլխատակը, գլխատակին. положи́ть въ г—ы սնարի տակ դնել:

Голо‖вáнить (-ню -нятъ) չ. մոլորել (թռչունին), թռչունի գլուխը կոտրել, թռցնել. -вáнъ ա. -вáнья է. մեծ գլխանի մարդ կամ անասուն:

Голо‖вáстикъ ա. 1, տ. Головáнъ; 2, բս. Corydalis solida, սնամէջ անծխատր (ռմկ. մամու ոլիկ). 3, զորտի շերեփուկ. -вáстый ած. մեծագլուխ, մեծ, լայն գագաթով. -вáчъ, а ա. 1, տ. Головáнъ; 2, կնդ. Cottus gobio, կապուտր, գետային կապտու ձուկը. 3, կնդ. Lethrus cephalotes բզէզ. 4, բս. Centaurea scabiosa, վայրի տերեփուկը. вѣ́нка է. փոքր. պսակի գլուխ, գլխիկ:

Гó‖ловень, вня ա. կնդ. Cyprinus dobula, մեծագլուխ ծածան մի. -ловéнька, -ловéшка նուզ. տ. Головня́; -лови́зна է. մեծ կամ կարմիր ձկան գլուխ. -лови́ха է. ռմկ. քաղաքագլխի, արհեստաւորների աւագի կին կինը. -лóвица է. մեկոնիոնի (խաշխաշի) և ուրիշ մի քանի բոյսերի գլուխ: Голови́цы ց. կառուասի պատիճները. -лови́ща է. յնկ. մի մեծ, ահագին գլուխ. -лови́ще չ. գլուխ, գագաթ, կատար, ակիզբ. г. рѣки́; г. оврáга.

Голóвка է. 1, նուզ. տ. Головá; *поглáдить по г—ѣ շոյել, փայփայել, փաղաքշել. 2, մանկամարդի (առնակնոջ) ապարօշը, գլխի կապոցը. 3, բս. Capitulum, գնդածաղիկ, գլուխ. крýглая голóвка; եւ գնդաձև պտուղ, արմատապտուղ. г. льна; лу́ковыя, мáковыя голóвки; 4, կզմխ. մարդուս և ողնաւորների երկար ոսկորների հաստացած ծայրը. г. бéдренной, плечевóй кóсти; 5, գնդասեղի (քորոցի) գլուխը. 6, ապրանքի երեսը, ընտիր մասը. 7, արաղի գլուխը, թունդ արաղ. 8, ջուլհակի և նման նուագարանների գըլուխը: Голóвки ց. 1, նկարչ. նկարելու գըլուխ. рисовáть г.; ռմկ. խզանկարչ պատկերները սիրուն կանանց գլուխներով. 2, կօշիկների առաջին մասերը, որոնց մէջ են ոտքերի մատները. заказáть сапóжнику новыя г. [къ стáрымъ голени́щамъ]. Пѣту́шьи г. բս. Lamium purpureum, ծիրանեգոյն եղնձմայր:

Го‖ловлёвый ած. голóвль-ից, -ի. г—ая ухá, у́шица; -лóвликъ, -лóвль. вля́ ա. Голáвликъ, -вль.

Го‖ловни́къ, á ա. 1, կանանց ապարօշ, գլխի կապոց, խոյր, փաթթոց. 2, դաշտով, խամ տեղով անցնող ճամբայ. 3, հնգ. ջրէական յանցաւոր:

Го‖ловни́стый ած. սրմնաշատ. г—ая пшени́ца; -ловни́ца է. 1, տ. Головни́къ 1; 2, հնգ. ջրէական յանցաւորուհի. -ловнóй ած. 1, գլխի, գըլխա—. г—ые вóлосы; г. платóкъ; г—áя боль; г. убóръ ապարօշ, գլխի կապոց, փաթթոց. ռզմ. գլխանոց, առաջաւոր. 2, հնգ. ջրէական. г. тать; 3, ռզմ. г—óе укрѣплéніе առաջաւոր ամրութիւն, որ պաշտպանում է կամուրջը, կիրճը:

Голо‖вня́ է. 1, խանձող (աւելի գործածւն է голо-вéшка); 2, բս. Lolium temulentum, թմրեցուցիչ կամ թունաւոր որոմ (գխմ հաց). 3, բս. Ustilago carbo կամ Uredo segetum, արմտեաց փոշեսունկը, «թողը», որ հացահատիկներին մեծ վնասներ է հասցնում. 4, ռմկ. օձ, իժ. 5, քամու հարուած (ջաղացի թևին). -вня́къ, á ա. բս. Trifolium medium, միջակ առույտ:

Голово‖гру́дь է. գլխակուրծք (խեցգետինների և սարդերի իրանների առաջին մասը, որի մէջ նոցա գլուխներն և կրծքերը միացած են իրար հետ). -гры́зна հոր. -гры́зъ ա. ամբարիշտ, կռուարար մարդ. -круже́ніе չ. գլխապտոյտ, գլխի պըտոյտ գալը:

Голово‖лóмка է. 1, տ. Головолóмъ 1; 2, տ. Кастéтъ; -лóмный ած. 1, գլուխ տրաքեցնող, գըժուար. ծանր. 2, գլուխ պատեցնող, շշմեցուցիչ. г. табáкъ; -лóмщина է. գլուխ տրաքեցնող, գըլուխ ճաքեցնող, խիստ դժուար բան

Головолóмъ ա. 1, դժուար, հոգեմաշ մտաւոր աշխատանք, զբաղմունք. э́та нау́ка—су́щій г.; 2, գլուխ ցաւեցնող, գլխացաւ առաջացնող խմիչք. пи́во г.; 3, բս. Conium maculatum, պիսակ խնդակոթ կամ խնդամոլին. 4, բս. Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլին կամ մոլեխինդը:

Голово‖мóйка է. յանդիմանութիւն. задáть г—у տ. *Вы́мыть кому́ гóлову; -нóгіе, гихъ չ. ց. կնդ. Cephalopoda, Գլխոտանիներ. -рѣ́зъ ա. գլխից ձեռք վերցրած մարդ, «դանակ», «չարթարեան», թխկից փախած. -тя́пъ ա. ռմկ. խիստ սահմանափակ, յիմար և միևնոյն ժամանակ կամակոր մարդ:

Голó‖вочка նուզ. տ. Голóвка; -вствó չ. ակլ.

գործել. քաղաքագլխի, առհ. նախագահի, աւագի պաշտօնակատարութիւն. -вушка իգ. փոքր. գլուխ, *մարդ, անձ. удалая, бу́йная г.; -вчатка իգ. 1, Phryma բոյսը. 2, Голо́вчатки, токъ իգ. յ. կնդ. Hesperidae, մի տեսակ ցերեկային թիթեռնիկներ, հաստագլուխներ. -вчатый ած. 1, բազմագլուխ, մի քանի գլուխներով. 2, գլխաձև, գլխի ձև ունեցող. перева́рка са́харнаго сырца́ въ г. са́харъ.

Голо||вщи́къ, а́ ար. 1, վանքերում խմբապետ վարդապետ, որն և սկսում է երգը. 2, նպարավաճառ, մթերավաճառ. -вщи́ца իգ. կուսանոցներում խմբապետ կոյսը, որն և սկսում է երգը:

Голо||вѣ́ріе չ. ռմկ. լոկ հաւատք առանց գործերի. -вѣ́ръ ար. -вѣ́рка իգ. ռմկ. լոկ հաւատացող և առանց բարի գործերի այր, կին:

Головя́жки, жекъ իգ. յ. 1, սահնակի առջևի մասը, գլուխը. 2, = го́ловы 2 (տ. Голова̀); положи́ оде́жду у меня́ въ головя́жкахъ; 3, տ. Головня́къ.

Голо||голо́вый ած. մերկագլուխ, ածիլուած, ճաղատ կամ կունդ գլխով. -гру́дый ած. մերկակուրծք, մերկ կրծքով, 'դօշով'. -гу́зый ած. մերկ յետոյքով, մերկ նստելատեղով. г—ая обезья́на.

Голо||да́ніе չ. քաղցելը, սովելը, քաղցած, սոված լինելը. -да́ть, ог—, չ. քաղցել, սովել, սոված, քաղցած լինել, անօթևալ: Голода́ющій ён. ած. քաղցած, սոված, անսուաղ, կարօտեալ, նեղեալ:

Голодёръ ար. ռմկ. անգութ հողատէր, կեղեքիչ, որ գիւղացիների արիւնը քամում է:

Голо||ди́ть (-жу́ -дя́тъ), ог—, ն. քաղցեցնել, սովեցնել, վրան սով գցել. осажда́ющіе оголоди́ли го́родъ пресѣче́ніемъ подво́за съѣстны́хъ припа́совъ; -дненькій ած. լաւ քաղցած, անօթացած: Голодне́нько Մ. լաւ, բաւականին քաղցած, անօթացած. -днова́тый ած. փոքր ինչ քաղցած, սոված, կէս կուշտ, կէս քաղցած:

Голо́||дный ած. (го́лоденъ -дна́, го́лодно) ած. 1, սոված, քաղցած. сы́тый г—аго не разумѣ́етъ (առծ.) կուշտը սովածին մանր մանր կբրդէ. 2, անհացապակաս, սովի. г. годъ; 3, աղքատիկ, անննդարար. г. обѣ́дъ; сажа̀ть за г. столъ (փակ ուսումն. հիմնարկութեանց մէջ) ճաշից զրկել, լոկ չորաբէկ հաց տալ: Го́лодно Մ. սոված, քաղցած. -до́вка իգ. սովի, կարօտութեան ժամանակ, երկար սով, քաղցածութիւն, սովածութիւն: [րով, մերկ, տկլոր ոտն:

Голодра́нецъ, нца ար. խիստ գզլտուած շորե-

Голоду́ха իգ. 1, տ. Голодо́вка; съ *голоду́хи սովածութիւնից, երկար կարօտութիւնից յետոյ. 2, կարիք, չքաւորութիւն, աղքատութիւն.

Го́||лодъ ար. սով, քաղց. սովածութիւն, քաղցածութիւն. утоли́ть г. քաղցը յագեցնել. умере́ть съ г—у սովից մեռնել: Во́лчій, соба́чій г. արտասովոր քաղց, սովածութիւն, (որ առաջանում է օր. ստամոքսի երկզորդից). терпѣ́ть г. и хо́лодъ ծայրայեղ կարօտութեան մէջ գտնուել. -лодьба́ տ. Голодо́вка և Голоду́ха.

Голодѣ́ть, ог—, չ. սովել, քաղցել, աղքատանալ, չքաւորել, կարօտութիւն քաշել:

Голо||ле́дица իգ. բարակ սառցային շերտ (աշնան կամ ձմրան այեացներից յետոյ). посѣ́вы пропа́ли отъ зи́мней г—ы; -ле́дичный ած. այսպիսի սառցային շերտի. -(го́ло)ле́дь տ. Гололе́дица.

Го́ло||мень իգ. տ. Го́ломя́ 2; -мена́ми Մ. հերթով, պարբերաբար, ժամանակ առ ժամանակ:

Голо||мы́зый ած. անմօրուք. г—ое де́рево տերևազուրկ, տերևաթափ ծառ:

Го́ломя́, голомя́ни կամ го́ло́мени չ. հիւս. 1, բաց, լայնատարած ծով. 2, սրի, սուսերի տափակ երեսը. 3, ծառի լերկ, ճիւղերից ազատ բունը, որից գերան են շինում:

Голо||мя́ Մ. ռմկ. մի քանի ժամ առաջ, արդէն վաղուց. онъ уже́ г. проѣ́халъ; -мяна́ми տ. Голомена̀ми; -мя́нный ած. 1, ափից հեռու. համատարած ծովում գտնուող. 2, ծովի կողմից փչող. г. вѣ́теръ.

Голо||но́гій ած. մերկ ոտքերով, բոկոտն. -пёрый ած. փետրազուրկ, փետրաթափ. -пу́зикъ ար. կտկլ. և ռմկ. կիսամերկ, փորը բաց երեխայ. -пу́зка իգ. իգ. տ. Голья́нъ; -пу́зый ռմկ. 1, տ. Голобрю́хій; 2, ևս գզլտուած շորերով, փորը բաց (մանուկ, մարդ). -пя́тый ած. ռմկ. պատռտուած տոնամաններով. -ру́кій ած. 1, մերկ ձեռքերով. 2, ձեռնունայն, դատարկ ձեռքերով:

Голо||си́на ար. յաւել. մեծ, բարձր, հզօր, հուժկու ձայն. «хорошо́ поётъ. Экой г. си́льный». -си́стость իգ. ձայնեղութիւն, զօրեղութիւն, հուժկուութիւն ձայնի. -си́стый ած. ձայնեղ, զօրեղ, հնչիւն ձայնով. г. дья́конъ.

Голо||си́ть (-шу́ -лося́тъ) չ. 1, բարձրաձայն ասել, բարբառել, երգել. 2, ձայնել, լալ, ողբալ, մեռելի վերայ կոծ անել. -си́шко ար. նվաստ. -си́ще ար. յաւել. տ. Го́лосъ. [голосло́вное обвине́ніе.

Голосло́вный ած. վարկպարագի, անհիմն, զուր.

Го||лосни́къ, а́ ար. 1, տ. Гласни́къ; 2, Голосники́ յ. հնատարազ տաճարների պատերի մէջ դրած անօթները, ձայնի արձագանգը զօրացնելու համար. -лосни́ца իգ. լալկան, ձայնարկու, մեռելի վերայ սուգ, կոծ անող կինարմատ. лосно́й, -лосный ած. 1, բարձրաձայն, քաջահնչիւն. 2, ձայնաւոր, երգելի, երգեցիկ:

Го||лосова́ніе չ. քուէարկութիւն. при г—іи оказа́лось разногла́сіе; -лосови́къ, а́ ար. ռմկ. ձայնեղ երգիչ կամ թռչուն. -лосово́й ած. 1, ձայնաւոր, ձայնային. г—ые зву́ки քեր. ձայնային հնչիւններ (օր. б, в, г են. հկռկը տ. Безголо́сные зв.,) 2, կզմխ. ձայնի. г—ыя свя́зки; 3, ձայնաւոր, ձայնով, երգեցիկ. г—а́я му́зыка = Вока́льная му́з.; г—ая труба́ ձայնափող: Голосовы́я сре́дства երգչի կամ երգչուհու ձայնի ույժը, կարողութիւնը, զօրութիւնը:

Го||лосо́къ, ска́, -лосо́чекъ. чка նւզ. տ. Го́лосъ.

Го́||лосъ ար. (յ. голоса́, о́въ) 1, ձայն. человѣ́ческій г., голоса́ пти́цъ; г. гро́ма որոտ. г. коло́кола զանգակի ձայն, զօղանջիւն. издава́ть г. ձայն հանել, ձայն արձակել. не свои́мъ г—омъ закрича̀ть սոսկալի, զարհուրելի կերպով աղաղակել (վախից, ցաւից են). крича̀ть во весь г. խիստ բարձր, 'քանի ջանումը ջան կայ' աղաղակել. пода́ть г. ա, ձայն տալ, պատասխան տալ. բ, քուէ տալ (տ. Го́лосъ 2); быть не въ г—ѣ երժ. ձայնը տեղը չլինել. спасть съ г—а ձայնը կորցնել. *г. со́вѣсти, пра́вды; вну́тренній, та́йный г.; 2, ձայն, քուէ. пусти́ть на г—а́ քուէարկութեան ենթարկել. подава́ть г. քուէ տալ. собира́ть, счита́ть г—а̀; большинство́ г—о́въ; 3, առհ. կարծիք, համարմունք. о нёмъ то́лько оди́нъ г. նորա մասին բոլորն է մի կարծիքի են, համակարծիք են:

Го||лосьба́ ի. անընդհատ լաց, կոծ, սուգ շիւան։

Голосѣмя́нный ած. բս. մերկասերմն. г—ыя растéнія.

Го́лоть ի. տ. Гололéдица.

Голо||у́сый տ. Безу́сый; -у́хій ած. մերկականջ, մերկ, լերկ ականջներով. -хвáстъ ա. աղքատ ու հպարտ, հարուստ ձևացող մմն. -шéйка տ. Голошéя; -шéйный ած. մերկապարանոց։

Голошéніе չ. լաց, կոծ, ողբ, կական (մեռելի վրայ)։

Голо||шéя հոբ. մերկապարանոց, պարանոցը բաց մարդ. -шмы́га հոբ. ռմկ. և նխտ. անտուն անտէր շրջմոլիկ. -шта́нникъ ա. ռմկ. և նխտ. անփոխան, գզլտուած շորերով մմն. -шта́нный ած. ռմկ. և նխտ. անփոխան, կիսամերկ, ցնցոտիներով։

Голо||щáный обѣдъ լոկ շշի ապուրից բաղկացած ճաշ. -щáпъ ռմկ. և նխտ. տ. Голоштáнникъ և Голохвáстъ.

Голощёкъ ա. 1, մերկ թշերով, առանց ծնօտամօրուքների (безъ бакенбáрдъ) մմն. 2, բարակ, մաքուր, անձիւն սառոյց։

Го́лтéль, я և я́ ա. ճրտրպ. տ. Го́лькéль.

Го́л||ти́на ի. 1, լեռնգ. գերաններ, որոնցով Ուրալում հալոցները վառում են. 2, այն գերանի միջուկը, որից տաշեղ են հանել. -ти́нка ի. բարակ տաշեղներ, որոնցից կողովներ են հիւսում։

Гол||ты́ль, я́ -ты́рь, я́ տ. Го́лькéль 2.

Голтьё, я́ չ. հաւ. ամբողջ, ոչ կտորած գերաններ, 'քօթուկներ'։

Голубевóдство չ. աղաւնեբուծութիւն։

Голубéль ի. 1, տ. Голуби́ка; 2, հիւս. տ. Качéль.

Голубёнокъ, нка ա. (յ. голубя́та, -тъ) աղաւնու ճուտ, ձագ։

Голу́бенькій ած. փղքշ. կապուտակ, կապտաւուն։

Голубéцъ, бцá ա. I. (տ. голубóй) 1, կապտագոյն պղնձէ դեղ, ներկ. 2, բս. Agaricus violaceus, կապոյտ ագարիկոն. 3, բս. Delphinium consolida, դաշտայ դելփինիոնը. II. (տ. го́лубь) 1, աղաւնորս[գիշատիչ թռչուն]ը. 2, ժողովրդական պար, կաքաւ մի, 'աղաւնեպար'. ходи́ть, плясáть голубцá; III. 1, տ. Голбéцъ; ևս տ. Лежáнка; 2, յուշարձան մի. IIII. голубцы́, óвъ յ. 1. կաղամբապատ թէ պասուայ (ձաւարով) և թէ ուտիսուայ (մսով) կերակուր. 2, մորդվինների և կարէլների ականջների օղերը, գինտերը։

Го||лубизнá ի. կապոյտ գոյն, կապտութիւն. -луби́ка ի. կապոյտ հապալասին (Vaccinium uliginosum) և իր պտուղը։ -луби́льщикъ ա. կապոյտ ներկարար, որ պարզ չինական գործուածներ է ներկում. -лубинá ի. ռմկ. (գրեթէ միայն ժողովրդական երգերում) մարի աղաւնի. -луби́ный ած. աղաւնու, աղաւնե—. г. пухъ աղաւնու աղուամազ. г—ое яйцó; г—ая пóчта աղաւնեպօստ. *г—ая крóтость. Голуби́ная кни́га (կամ Голуби́нная) ժողովրդական խրատական բանաստեղծութիւն տիեզերական մարմինների ծագման և առաջնութեան մասին։

Го||лу́бить (-блю -бятъ) ն. когó շոյել, փայփայել, փաղաքշել, գրգել, գգուել. -луби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. կապոյտ ներկել. г. холсты́; -лу́биться չ. къ комý մէկի վերայ գուրգուրալ։

Го||луби́ца ի. I. եկ. սլ. մարի աղաւնի. II. տ. Голуби́ка; III. տ. Го́лбéцъ և Голубéцъ III; голуби́цы ծովգ. յ. նաւի կողքից ծակեր, որոնցով տախտակամածի վերայ հաւաքուած ջուրը վայր է թափուում։

Голуби́чникъ ա. հապալասենու թուփ, թփուկ. հաւ. հապալասենու թփուտ։

Голу́бка ի. 1, մարի աղաւնի. 2, *աղաւնեակ, հոգեակ (անուանում են կանանց). 3, տ. Голу́бчикъ 3.

Голу||бовáтость ի. կապտաւունութիւն. -бовáтый ած. կապտաւուն, փոքր ինչ կապոյտ. -боглáзый ած. կապոյտ աչքերով, խաժակն։

Голубóй ած. կապոյտ, երկնագոյն, խաժգոյն, 'մաւի'. г—áя лóшадь մոխրագոյն (երբեմն նաև դեղնաւուն) ձի։

Голубóкъ, бкá 1, նւզ. աղաւնեակ. *голубки́ ես սիրախանդ ամոլ. 2, голубóкъ և голубки́ յ. բս. Aquilegia vulgaris, հասարակ արծուամագիլը։

Голубо||óкій տ. Голубоглáзый; г—ая красáвица; -сѣ́рый ած. կապոյտ գորշգոյն. г—ая кóшка.

Го||лубóчекъ, чка նւզ. տ. Голубóкъ; -лу́бушка ի. փղքշ. աղաւնեակ (թէ աղաւնի. г. сизокры́лая և թէ սիրելի, պաշտելի կին. г. моя́!) -лу́бчикъ ա. 1, նւզ. տ. Го́лубь; 2, *սիրելիս, հոգիս, ջանիդ ղուրբան (ասում են տղամարդիկ միմեանց). г., покажи́ мнѣ дорóгу; 3, *ղուրբան քեզ, ձիս, եզս ելն։

Го́лубь ա. (յ. го́луби, бéй) ա. 1, կնդ. Columba, աղաւնի. г. ди́кій, кáменный, си́зый, C. livia, վայրասուն հաւփալ. г. еги́петскій, C. risoria, ծիծաղասէր աղաւնին. почтóвый г. պօստային աղաւնի. гóнный г. տ. Гóнный; 2, ընկերական, խըմբական խաղ մի. 3, աստղ. հարաւային համաստեղութիւն մի. 4, ռմկ. սիրելիս, հոգիս (յորջորջում տղամարդի). 5, бѣ́лые гóлуби կոչուում են ներքինիական աղանդի հետևողները։

Голубѣ́ть, пог—, չ. կապտիլ, կապտանալ, կապուտակիլ։

Голу||бя́тина ի. աղաւնու միս. -бя́тникъ ա. 1, աղաւնեսէր, աղաւնիներ պահող, աղաւնիների սիրահար. 2, աղաւնիների որսորդ. 3, աղաւնորս; աղաւնիներին վրայ տուող գիշատիչ թռչուն, ինչպէս բազէ, ճուռակ եւն. 4, տ. Голубя́тня.

Голу||бя́тница ի. 1, աղաւնեպահ կինարմատ. 2, նովգ.նահ. նաւակ, կուր մի. -бя́тничать չ. 1, աղաւնիներ պահել, աղաւնիներ բուծանել. 2, *հեգն. պարապ-սարապ ման գալ, 'քամի կուլ տալ', ճանճեր քշել. -бя́тня ի. աղաւնիների տեղ, աղաւնատնոց. -бя́чій, чья, чье տ. Голуби́ный.

Голутвá ի. կտրած անտառամաս։

Голу́ха ի. 1, մերկ, տկլոր, հոլանի կինարմատ. 2, (Սիբիրի գործարաններում) առանձին եղանակ պղինձը հալելու։

Голъ ա. (հոլ.) հնց. նաւի փորը։

Гó||лый (-лъ лá, ó և о) ած. 1. մերկ, տկլոր, հոլանի, լերկ. г—ое тѣ́ло, г—ая сáбля, спать на г—ом полу́; у негó головá голá; г—ая зимá անձիւն ձմեռ. 2,* մերկ, *տկլոր, *աղքատ, ձեռնունայն. г. дворяни́нъ; голъ какъ бу́бенъ կամ голъ какъ сокóлъ բոլորովին մերկ է, ոչնչէն ոչինչ չունի. 3, զուտ, խտակ, մաքուր. э́то не нали́вка, а гóлое винó այդ ոչ թէ օշարակ, այլ զուտ օղի է. г—ая соль խիտ աղի է, բոլորովին աղ է (կերակրի մասին); *гóлая и́стина զուտ ճշմարտութիւն. *г—ыя словá դատարկ, վարկպարագի խօսքեր. г—ые фáкты պարզ փաստեր։ Съ гóлыми рукáми ա, ձեռնունայն, դատարկ ձեռքերով. съ гóлыми рукáми къ имени́нникамъ не хóдятъ; ը, անդէն, առանց զէնքի։ Гóлó չ. 1, մերկ, հոլանի կերպով. собáка вы-

стрижена на́-голо́; 2, *աղքատութեամբ: На́-голо́ տ. Наголо́; держа́ть са́блю н.

Голы́нь ի. Կապոյց ծովում աւազոտ ծանծաղուտ, որ սակաւաջրութեան ժամանակ բացւում է:

Го||лытьба́ ի. հ—ժ. *մերկ, *տկլոր, աղքատ, մարդիկ. -лышёвый ած. ճաղաքարի, ողորկուած քարի. -лы́шка 1, հոր. մերկ, հոլանի, տկլոր մարդ. 2,* հոր. մերկ, տկլոր, աղքատ մարդ, մուրացկան. 3, ի. ձաւար, բրինձ (թեփից մաքրած), փարտակապուր. 4, ի. տ. Голя́шка 3; лы́шъ, а́ ա. 1, մերկ, տկլոր մարդ. 2,* տկլոր, մերկ, աղքատ մարդ, մուրացկան. 3, ճաղաքար, ջրից ծեծուած, կլորուած և ողորկուած քար. 4, անկըճեպ, լոկ թաղանթով պատուած ձու. 5, բս. Salvia nutans, եղեսպակ: Голышо́мъ մ. մերկ մարմնով, տկլոր:

Го||ль ի. I. 1, մերկութիւն, հոլանիութիւն. 2, մերկ բան, մերկ մարմին. բաց, անանտառ կամ բուսազուրկ տեղ, տարածութիւն. 3,* աղքատութիւն, չքաւորութիւն. և հ—ժ. աղքատ, չքաւոր մարդիկ. голь на вы́думки хитра́ (առծ.). голь каба́цкая գինեմոլ մուրացկաններ. голь перека́тная նվատ. աղքատ թափառաշրջիկներ. въ голя́хъ, на голя́хъ շատը կորցրած, քիչը պահած, նեղութեան, կարօտութեան մէջ. ему́ въ голя́хъ (на голя́хъ) и э́то годи́тся. Го̀ли, голе́й յ. (зернь խաղի մէջ) խիստ աննշան աչքեր քարերի. бросилъ г. Го́лью մ. 1, լոկ, անխառն, զուտ. онъ ѣстъ говя́дину го́лью նա միսը առանց հացի է ուտում. ѣхать го́лью անձիւն ժամանակ սահնակով ճանապարհորդել. 2, կանխիկ, ՝նաղդ՝. II, հասարակ չինական կերպաս մի:

Голье̂, я́ չ. հ—ժ. 1, անխառն, զուտ, մաքուր բան. онъ пьётъ ромъ гольёмъ; 2, նորանշան ուական մի, դեռ ևս չգործածուած (Վոլգայի վերայ). 3, հ—ժ. ցախ, աւել:

Го́лькѐль, я и я́ ա. (գերմ.) 1, ծրտրպ. ակօս, փորուածք. 2, խարարուց (ռանդա) մի՝ փորած լեզուակով:

Гольтепа́ ի. ռմկ. տ. Голы́тьба́.

Го||льцы́, о̀въ ա. յ. տ. Голе́цъ 3; -льчикъ նւզ. տ. Голе́цъ 1; -лья́нъ ա. խիստ մանրաթեփ ազնիւ ձկնիկ մի:

Го||лѣ́ть, ог—, չ. 1, մերկանալ. տկլորուիլ. 2,* տկլորուիլ, աղքատանալ, տնանկանալ. онъ совсѣ́мъ оголѣ́лъ; -ля́къ, а̀ ա. -ля́нка ի. *մերկ, *տկլոր, աղքատ, տնանկ այր, կին:

Голя́нщина տ. Горя́нщина.

Голя́нъ տ. Голья́нъ.

Го||ля́шка ի. 1, տ. Го́лень; 2, տ. Голени́ще; 3, ոչ պատուական տաւարի միս (սրունքներից և չնքի մօտերքից). -ля́шъ, а́ տ. Голя́къ.

Гома́ръ տ. Ома́ръ.

Гомео||пати́ческій ած. 1, հոմէոպատիական, նըմանաբուժական. г—ое лѣче́ніе; 2,* հեգն. խիստ աղքատ, նուազ. г. за́втракъ; -па́тія ի. (յն.) հոմէոպատիա, նմանաբուժութիւն (հկռկը տ. Аллопа́тія); -па́тъ ա. -па́тка ի. նմանաբուժութեան հետևորդ. նմանաբոյժ այր, կին:

Гоме||ри́ды ա. յ. պատմ. հոմերականներ, աշուղներ, որոնք երգում էին Հոմերոսի վիպական բանաստեղծութիւնները. -ри́ческій ած. հոմերոսական. *г. смѣхъ անզուսպ, խիստ բարձր ծիծաղ:

Гом||за́ ի. ռմկ. 1, դրամապանակ, քսակ, ՝քիսա՝. 2, փող, դրամ, ստակ (տճ. հյ.). у него́ поря́дочная г.; -зе́ля գւռկ. տ. Гомзу́ля; -зи́ла հոր. ռմկ. փողամոլ, ագահ, ժլատ, գծուծ ամն:

Гом||зи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. ռմկ. ագահաբար դրամ դիզել. -зи́ха ի. ռմկ. տ. Гомзи́ла; -зу́ля ի. ռմկ. 1, հացի մեծ պատառ, ՝թիքա՝. 2, տ. Гомза́ 2; онъ не такъ бѣ́денъ: у него́ есть до́брая г.; -зу́ха ի. ռմկ. տ. Гомза́.

Гомиле́тика ի. (յն.) քեմբասացութիւն:

Гомо||за́ հոր. ռմկ. -зе́йка հոր. փղքշ. անհանգիստ, դադար չունեցող ամն:

Гомо||зи́ть (-жу́ -зя́тъ) չ. հանգստութիւն, դադար չունենալ, շարունակ դէս ու դէն ընկնել. -ся անդր. 1, տ. Гомози́ть; 2, (որդունքի մասին) վխտալ, զեռալ. че́рви гомозя́тся въ сыру́; 3, առհ. բազմութեամբ շարժուիլ, վխտալ, հաւաքուիլ. -зня́ ի. անդադար շարժողութիւն, իրարանցում:

Гомо́лька ի. ռմկ. ծծան, պտուկ մանկանը կաթ տալու համար:

Го||мони́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. բարձր-բարձր խօսել. աղաղակել, ՝ղալմաղալ՝ բարձրացնել. на схо́дкѣ гомоня́ть; -ся փխդր. միմեանց հետ խօսել, խորհրդակցել. -монъ ա. աղմկալի խօսակցութիւն, ՝ղալմաղալ՝:

Го||мою́нка ի. տ. Гомою́нъ 2; -мою́нъ ա. ռմկ. 1, հոգացող, եռանդոտ, խաղաղ մշակ. 2, (гомою́нка ի.) դադար, հանգստութիւն չունեցող, շարունակ դէս ու դէն ընկնող այր, կին:

Гомру́ль ա. (անգլ.) հոմրուլ. 1, սեպհական կառավարութիւն, ազգային ժողով, որ իռլանդացիք ձգտում են ձեռք բերել. 2, դորա օրէնսգիծը կամ հայցը:

Гомѣ́ть չ. ռմկ. տ. Гами́ть.

Го́нве́ды ա. յ. (մջռ.) հոնվէդներ (մաջառական զունազը, հայրենապաշտպան գնդերը):

Гонгъ ա. (մալայերն.) գոնգ (Հնդկաստանում, Չինաստանում և ուրիշ տեղեր մետաղէ գործիք, որին զարկելով մի բան յայտարարում են):

Го́н||до́ла ի. (իտ.) գոնդոլ. 1, վենետկեան մակոյկ. 2, օդապարիկից կախած մակոյկ, զամբիւղ. -дольѐръ ա. (իտ.) գոնդոլավար, գոնդոլ մակոյկը թիավարող. -до́льный ած. գոնդոլի, գոնդոլային:

Го||не́ніе չ. հալածում, հալածանք. импера́торы ри́мскіе неоднокра́тно воздвига̀ли г. на христіа́нъ; -не́цъ, нца́ ա. 1, սուրհանդակ. պընդաքեսպան. 2, որս. խիստ արագաշարժ բարակ. 3,=го́нный го́лубь (տ. Го́нный); 4, բս. Sedum acre, դառն գառնադմակիկը (վայրի ադոխ). -ни́мый ԷՅ. ած. հալածուած, հալածուող:

Го||ни́тель ա. -ни́тельница ի. հալածիչ, *մորակիչ:

Гоніоме́тръ ա. (յն.) անկիւնաչափ (բիւրեղների):

Го́||нка ի. 1, քշելը, հալածելը, խրկելը, վռընտելը. 2, լաստերով փայտ քշելը. 3, մեղուամով նաւավարութիւն, թիավարութիւն. гребна́я, па́русная г.; 4, լաստ (գերաններից կամ փառելափայտի). 5, ձիւթ քաշելը. 6, արաղ, օղի քաշելը, թորելը. на го́нку вина́ ухо́дитъ мно́го хлѣ́ба; 7, յանդիմանութիւն, չշպրում. ему́ да́ли до́брую го́нку за ша́лости.

Го́||нкій ած. խիստ կրակոտ (բարակների, որսի բաղէների մասին): *Го́нкій лѣсъ բարձրուղէշ անտառ. -ный ած. հնց. հետապնդելու. г—ая слобода́.=Ямска́я сл. (տ. Ямско́й); г.

аха́нъ (Կասպից ծովի վերայ) ուռկան, որով հեռուից պարփակելով փոկերի տարմը, այսպ կոտորում են։ Го́нный го́лубь սպիտակ, բայց եւ թեերով, խաղացող աղաւնի մի։

Гоно‖бо́бель, -бо́й, -бо́ль ж. Голуби́ка; -бо́льникъ м. թուփ, եւ հաւ. թփուտ կապոյտ հապալասու։

Гоно‖ра́рій, -ра́ръ м. (լտ.) վարձ, վարձատրութիւն (մնւռ. գրական, գիտական և գեղարուեստական աշխատանքի համար)։

Го́норъ м. (լեհ.) 1, պատուասիրութիւն, բարի, անբիծ անուն, հռչակ. 2, հեգն. աւելորդ պատուախնդրութիւն, մեծամտութիւն. հպարտութիւն. ба́рыня съ г—омъ.

Го‖ноша́ հոր. ռմկ. խնայող, կոպէկի յետեւից ընկած մմն. -ноши́ть (-шу́ -ша́ть), сг—, չ. ռմկ. 1, խնայել, կոպէկների յետեւից ընկնել, աշխատել հարստութիւն, դրամ դիզել. сгоноши́лъ себѣ́ копее́чку; 2, շտապով անել, գործել։

Го‖нта́ть չ. տաշեղ կտրել. -нти́на ի. տաշեղ, փայտի բարակ թերթ. -нтово́й ած. 1, տաշեղի, -ղների. г—ые гвѐзди; 2, տաշեղներից բաղկացած, տաշեղով ծածկուած. г—а́я кро́вля; -нтовщи́къ, а́ м. տաշեղ կտրող։

Гонтъ м. հաւ. տաշեղներ, փայտի բարակ թերթեր, որով տանիքներ են ծածկում. домъ покры́тъ го́нтомъ.

Гон‖ча́рничать չ. բրուտութիւն, կաւագործութիւն անել. -ча́рный ած. բրուտութեան, կաւագործական, -ծութեան. г—ыя издѣ́лія; -ча́рня ի. բրուտանոց, կաւագործանոց. -ча́рство չ. բրուտութիւն, կաւագործութիւն. -ча́ръ, а́ м. բրուտ, կաւագործ։

Го́нчая (соба́ка) ի. մեծ գլխով և կախ ընկած ականջներով բարակ, զամփռ, քերծէ, որ վոհմակովին և բարձր հաչոցով որսին հետապնդում է։

Гонъ м. 1, հալածելը, հետապնդելը. 2, տ. Разго́нъ 2; 3, կտոր հող, միջնակ. խոտհարքում այն կտորը, որ խոտհարները մի շընչում հարում են. այն տեղը, ուր շրջապատել են որսի կենդանիներին։ Бобро́вый г. վայր, ուր հին ժամանակ շնձրիներ (կղբեր) էին բազմանում. 4, հնց. պօստային ձիաների կայարան. 5, հնց. օտար կամ համայնական անտառից օգտուելու, նորա մէջ որսալու իրաւունք, արտօնութիւն. 6, որս. բարակի անդամը։ Го́ны յ. հնց. այն տարածութիւնը, որ կարելի է անցնել առանց ձիաները փոխելու. до дере́вни то́лько дво́и го́ны; бѣжа́ть съ кѣмъ въ го́ны մէկի հետ մրցումով վազել (въ го́ны=Вза́пуски).

Го‖ньба́ ի. 1, հետամուտ լինելը, հետապնդում. г. за чина́ми, за ордена́ми; 2, կառքով տանելը, տեղափոխելը. ямщи́къ отпра́вился въ г—у́; вчера́ была́ больша̀я г. երէկ մեծ անցուդարձ կար. շատ կառքեր, ուղեւորներ անցան. 3, որսորդութիւն, բարակներով, զամփռներով գազաններ որսալը. եւ սոցա հաչոցն ու հետապնդումը. 4, Արեւել. Սիբիր. վայրի կենդանիների, մնւռ. գիշատիչների ցուլ գալու ժամանակը. -ню́ տ. Гнать.

Гоня́ть չ. (հմմ. Брести́ ծանօթ.) 1, քշել, հալածել, վռնդել, խրկել. г. голубе́й աղաւնիներին քշելով; քիշ անելով թռցնել. г. собакъ կամ голубе́й կռկւ. ճանճեր քշել, փչութիւններ անել. 2, որս. հետապնդել, հալածել. до́лго съ соба́ками гоня́ли по медвѣ́дю; г. за́йцевъ; 3, (пог—) *յանդիմանել, կշտամբել, շշպրել, ՙներկել՚. г. слугу́ за пья́нство; погоня́лъ, погоня́лъ его́, да и прости́лъ; -ня́ться, пог—, 1, չ. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի յետեւից ընկնել, մէկին, մի բանի հետամուտ լինել. охо́тники гоня́ются за лиси́цею; г. за бога́тствомъ, за при́былью; 2, փոխբ. մրցել (վազելիս, արշաւելիս). они́ гоня́лись на бѣгу́.

Гопа́нъ, а́ м. (գերմ.) հոպակ (փոքր-ռուսական պար, կաքաւ). выбива́ть г—а́.

Гора́ ի. 1, լեառ, սար. поднима́ться на́ гору, спусти́ться съ горы́; итти́ въ го́ру լեառն 'ի վեր բարձրանալ. *պաշտօնի մէջ առաջանալ, առհ. առաջ գնալ, անուն հանել. итти́ по́дъ гору լեառից իջնել. лѣзть въ го́ру յամառութիւն ցոյց տալ, կոպ ցոյց տալ, վիճելիս տաքանալ. сла́вны бу́бны за гора́ми (առծ.) հեռու խաչը գօրաւոր կլինի. *не за гора́ми հեռու չէ, մօտալուտ է. какъ гора́ съ плечъ կարծես շալակից բեռ ընկաւ. онъ сталъ г. горо́й նա խիստ տըրտմել, գժւացել է. гора́ роди́ла мышь (առծ.) այնքան հարայ-հուրայից աչինչ չդուրս եկաւ. 2, Վօլգայի աջ, լեռնոտ ափը, բարձր գետափ (Սպիտակ ծովի մօտ), հանք (Սիբիրում). 3, (յոքն. յ. го́ры) անագին բազմութիւն. շատութիւն, կոյտ, շեղջ, ահագին իր, առարկայ. сули́ть кому́ золоты́я го́ры մէկին ամէն տեսակ բարիքներ խոստանալ։ -Горо́ю, горо́й մ. 1, լեառն պէս հաստատ, անդրդուելի կերպով. стоя́ть за кого́-нибудь горо́ю; 2, ափով. առհ. ցամաքով, բարձր տեղով, լեռնոտ ճանապարհով. онъ поѣ́халъ не горо́ю, а ни́зомъ.

Гора́здъ, а, о ած. հմուտ, տեղեակ, գիտակ, վարպետ, ձեռնհաս, ընդունակ. гра́мотѣ не гора́здъ ռմկ. կարդալ գրել չգիտէ. кто во что гора́здъ նայելով թէ մարդ ինչ բանի մէջ հմուտ է։ Гора́зже, -здѣ́е, -зднѣе բաղդտ. ռմկ. աւելի հմուտ, աւելի տեղեակ, աւելի վարպետ։ Гора́здо մ. (գործածական միայն ածականների բաղդտ. աստիճանի հետ) 1, աւելի. гора́здо лу́чше; г. вѣроя́тнѣе աւելի լաւ է, աւելի հաւանական է. 2, ռմկ. խիստ, սաստիկ. онъ г. поотста́лъ.

Гор‖ба́тенькій ած. փղքշ. փոքր ինչ սապատող, ՙկուզ՚, ՙկուզիկան՚. ма́ленькій, г. всё по́ле проска-ка́лъ (հանելուկ.—մանգաղ). -ба́тить (-чу -тятъ) չ. սապատող դարձնել, *ճնշել, ընկճել. серпъ не бога́титъ, а *горба́титъ (առծ.). -ба́тость սապատողութիւն, ՙկուզութիւն՚, ՙկուզիկանութիւն՚. -ба́тый ած. սապատող, ՙկուզ՚, ՙկուզիկան՚. г. человѣ́къ; г—ая спина́; г—аго моги́ла испра́витъ (առծ.) սեւին սապոն, խենթին խրատ. -ба́тѣть, пог—, չ. սապատող ՙկուզ՚, ՙկուզիկան՚ դառնալ։

Горбачо́къ, чка́ м. բս. Boletus globosus, սապատաւոր թնջուկը, սունկը։

Горба́чъ, а́ м. 1, տ. Горбу́нъ; 2, փոկերից կամ թելերից ալիքի հիւսած մտրակ. 3, սապատաւոր խարաբուզ (ռանդա) մի. 4, բեռնակիր (ցորենի, ալիւրի ջուալներ կրող). եւ Սիբիրի ոսկէ հանքերում բանուոր։

Го́р‖бикъ նւզ. տ. Горбъ; -би́на ի. -би́нка նւզ. թեթև խիլ, դուրս պրծած, ուռուցիկ տեղ. стеса́ть г—у на де́ревѣ, на ка́мнѣ; дли́нный носъ съ горби́ной; -би́стый ած. խլոտ, խլխլոտ, խոր-

տուբորտ (օր. տախտակ, գետին). -бить (-блю -бятъ), сг—, ն. կորացնել, կռացնել, ծռել. г. спи́ну; -биться, сг—, անդր. մէջքը կորացնել, կըռանալ. -би́ще չ. յոգն. մի ահագին սապատ:

Гор||бова́тый ած. փոքր ինչ սապատող, ‘կուզ‘, ‘կուզիկան‘. -бови́дный ած. սապատակերպ. -бови́на ի. խիստ շեղ զառիվայրով բլուր:

Горбо́къ, бка́ նւզ. տ. Горбъ.

Горбо||но́ска հոր. -но́съ ա. սապատաքիթ, քթի ծայրին սապատ, խիլ ունեցող, ռնգասապատ մարդ կամ անասուն. -но́сный ած. սապատաքիթ, ռնգասապատ. -обра́зный տ. Горбови́дный.

Гор||бо́чекъ, чка նւզ. տ. Горбо́къ; -бу́ля տ. Горбу́ша 1; -буно́къ, нка́ ա. 1, նւզ. տ. Горбу́нъ; 2, ծովաձի մի (Hippocampus); -бу́нчикъ նւզ. տ. Горбу́нъ. -бу́нъ, а́ ա. -бу́нья ի. սապատող, ‘կուզ‘. ‘կուզիկան‘ այր, կին. -бу́ха ի. ռմկ. որ և է բանի, մնւդ. մեծ հացի, կրկնու կոր ափը:

Гор||бу́ша ի. 1, Տիւս. մի տեսակ մանգաղ կեռ կոթով. 2, ձկն. Salmo Proteus, սալ'մոն մի. -бу́шечка նւզ. -бу́шка ի. նւզ. կլոր հացի կտրած ափը. -бу́шникъ ա սղոցած տախտակի հաստ ծայրը:

Горбъ, а́ 1, խիլ, դուրս պրծած, ուռուցիկ տեղ. г. на доскѣ́; 2, սապատ, կուտկէն. верблю́дъ о двухъ горба́хъ երկկուտկէն, երկսապատանի ուղտ. 3, սապատ, ‘կուզութիւն‘, ‘կուզիկանութիւն‘ (մարդու). у него́ г. сза́ди и спе́реди; 4,* ռմկ. քամակ, մէջք. отъ рабо́ты г. боли́тъ; наколоти́ть кому́-либо г. մէկի մէջքը ջարդել. накла́сть кому́ въ г. մէկի մէջքին մի քանի անգամ բռունցքով խփել. гнуть, погну́ть г. ջանասիրութեամբ աշխատել. 5, քթի ծայրի դուրս պրծած ոսկորը. носъ съ горбо́мъ (հմմ. Горби́на). Г о р б о́ м ъ Տ. սապատի պէս, ուռուցիկ կերպով:

Гор||бы́ль, я́ ա. գերանի երեսից քաշած (ուսափ և մի կողմից սապատով) տախտակ. -бы́лька ի. նւզ. պատուհանի շրջանակի մէջ փայտ մի:

Гор||дели́вецъ, вца տ. Горде́цъ; -дели́вица ի. հըպարտ, գոռոզ կին, կինարմատ, աղջիկ. -дели́вость ի. հպարտութիւն, գոռոզութիւն. -дели́вый ած. հպարտ, գոռոզ. բարձր, վեհ, սէգ. г. видъ; г—ая по́ступь սիգաճեմ քայլուածք. -де́некъ, нька, о ած. բաւականաչափ հպարտ, գոռոզ, սէգ:

Горде́нь ա. (հոլ.) ծովգ. առագաստակալ պարան մի:

Гор||де́цъ, еца́ ա. հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ մարդ. -ди́ться (-жу́сь -дя́тся), заг—, возг—, անդր. հպարտանալ, ամբարտաւանանալ, գոռոզանալ, մեծամտել. г. передъ кѣмъ-либо; г. чѣмъ մի բանով պարծենալ, հպարտանալ:

Го́рдіевъ у́зелъ 1, պատմ. Գորդեան հանգոյց. 2,* խճճուած, դժուարին, անմեկնելի գործ, խնդիր. разсѣ́чь, разруби́ть го́рдіевъ у́зелъ Գորդեան հանգոյցը կտրել. *դժուարութիւնից ազատուել:

Гор||до́вина ի. տ. Гордъ; -до́вый ած. գերիմաստու, -տուց. г. чубу́къ; г—ое де́рево տ. Гордъ.

Гор||до́й տ. Го́рдый 3; -дорѣчи́вый ած. հպարտ հպարտ խօսող, ճամարտակող, պոռոտախօս:

Го́рдость ի. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն, մեծամտութիւն:

Гордъ ա. բս. Viburnum lantana, գերիմաստի:

Гор||дыба́ка հոր. խիստ գոռոզ, խրոխտ, յանդուգն մարդ. -дыба́чить (-чу -чатъ) չ. հոր. յանդգնաբար գոռոզանալ, հպարտանալ, լրբութիւն, անձարձակութիւն անել. -дыба́чъ, а́ ա. տ. Гордыба́ка.

Го́рдый (-рдъ -рда́. о) ած. 1, հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, մեծամիտ. Госпо́дь го́рдымъ проти́вится, а смире́ннымъ даётъ благода́ть» Տէր ամբարտաւաններից հակառակ կայ, այլ շնորհս խոնարհաց (Թուղթ Յակոբու, 4_6). г. взглядъ, г—ая усмѣ́шка; 2,* վեհ, վէս, սէգ, փառահեղ. 3, Г о́ р д ы й և г о р д о́ й (հարսանիքի երգերում) հանդիսաւոր, ճոխ, փարթամ. պատուաւոր. гордо́й столъ, обѣ́дъ, у́жинъ; горды́е го́сти.

Гор||ды́ня ի. սաստիկ հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, ամբարհաւաճութիւն. -дѣ́ть, возг—, չ. հպարտանալ, գոռոզանալ, ամբարհաւաճիլ:

Гор||дя́нка, -дя́чка ի. ռմկ. հպարտ, ամբարտաւան, մեծամիտ կին, կինարմատ, աղջիկ:

Го́ре չ. 1, վիշտ, թախիծ, տրտմութիւն, տըխրութիւն, կսկիծ, ցաւ. քամբախտութիւն, դըժբախտութիւն, աղէտ, ձախորդութիւն. мы́кать г. վշտանալ, այրուիլ խորովուիլ. къ моему́ го́рю իմ քօռ բախտից. помо́чь го́рю, пособи́ть го́рю թշուառութիւնը ամոքել. ему́ го́ря ма̀ло до чего́-нибудь այդ նորա հոգսը չէ, ‘վէջը չէ‘, նա անտարբեր է. 2, (իբրև մակդիր) ողորմելի. արգահատելի. 3, (իբրև) Տչ. վայ, վաշ, աւաղ. го́ре мнѣ! го́ре клятвопресту́пнику!

Го||рева́ніе չ. տրտմութիւն, վշտացնութիւն, մորմոք. -рева́ньице ռմկ. փոքր. տ. Го́ре; -рева́ть (-рю́ю -ю́тъ) չ. о комъ, о чёмъ մէկի, մի բանի վերայ (համար) վշտանալ, տխրել, տրտմել, ցաւել, մորմոքուել. г. о потéрѣ дру́га.

Го||рево́й, -рего́рькій ած. ռմկ. ողորմելի, աղիողորմ, արգահատելի, վատթար:

Горелье́фъ ա. (Ֆր.) բարձրաքանդակ (հմմ. Барелье́фъ).

Горе||мы́ка հոր. ռմկ. թշուառական, բազմավիշտ, բազմաչարչար ոմն. -мы́кать (-каю -ютъ և -мы́чу -чуть) չ. չարչարուիլ, տառապիլ, աղէտ, թըշուառութիւն կրել. -мы́чка ի. ռմկ. լղարած, վըտիտ, ‘գարնած‘ կով. -мы́чный ած. աղէտալի, թշուառ, վշտալից, տխրալի, արգահատելի. г—ая жизнь; сирота́ г—ая.

Го́ренка ի. նւզ. պատիկ սենեակ գիւղական խրճիթի յարկի տակ:

Го́||рестный ած. ցաւալի, արգահատելի, կսկծալի, դառն, տխուր. г—ое воспомина̀ніе; г—ая жизнь; -ресть ի. 1, տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, աղէտ, թախիծ. жизнь человѣ́ческая испо́лнена го́рестей; 2, եկ. սւ. դառնութիւն, դառն համ:

Горецъ ա. I, (го́рецъ, рца) լեռնական, լեռնաբնակ (մնւդ. Կովկասեան). II, (горе́цъ, рца́) ա. բս. Polygonum, մատնեղ. P. bistorta, մանդիկ (մանդակ). г. пти́чій, P. aviculare, արինճ (հաւու կեր):

Гореча́||вка ի. բս. Gentiana, բոզ, ‘ճէնթիան‘. -вочный ած. բոզի, բոզից:

Го́речь ի. 1, դառնութիւն, դառն համ. դառն դեղ, դարման. пить, принима́ть г.; 2,* անձկութիւն, դառնութիւն, կսկիծ, վիշտ, աղէտ. г. разлу́ки; г. нищеты́; г. упрёковъ.

Горже́ніе չ. հպարտանալը, պարծենալը, հըպարտութիւն, պարծանք:

Гори||зонта́льность ի. հորիզոնականութիւն. -зонта́льный ած. հորիզոնական. г—ая ли́нія, г—ое положе́ніе; -зо́нтъ ա. (յն.) հորիզոն. на г—ѣ появи́лись ту́чи; полити́ческій *г. քաղաքական

Ֆօրիզոն, տապարէզ. его́ у́мственный *г. тѣсенъ նա սահմանափակ մտքի տէր է. *г. поня́тій.

Гори́лла ի. կնդ. Troglodytes Gorilla, գորիլա[ամէնամեծ, մարդակերպ կապիկ]ն։

Гори́стый ած. լեռնոտ, լեռնային, լեռնաւէտ, բլրաշատ. г—ая страна́, г—ая мѣ́стность.

Гори́‖хво́стка ի. կնդ. Ruticilla phoenicura, սապատոնուկը, կարմրատուտն (թռչնիկ մի Կեռնեխազգիներից — Turdidae). -цвѣ́тъ ա. բս. Lychnis, բաց շողավարդը։

Гори́чникъ ա. բս. Peucedanum, մարգացնծու։

Гори́ща ի. յւեչ. մի ահագին, մեծ լեռ, սար։

Го́рка ի. 1, նւզ. լեռնակ, պստիկ սար. 2, գարակ. 3, տ. Дру́за; 4, ռմկ. թղթախաղ մի։ Кра̀сная го́рка հեթանոսութիւնից մնացած զարնան տօն, որ այժմ էլ ռուս ժողովուրդը տեղ տեղ տօնում է բարձրութիւնների վերայ Կանաչ կիւրակի (Նոր կիւրակի) օրը։

Гор‖ла́нить (-ню -нятъ) չ. և չ. ռմկ. խիստ բարձր աղաղակել, բղաւել, երգել, ‚գոռալ‘. -ла́нъ ա. 1, (горла́нья ի.) խիստ բարձր աղաղակող, երգող, ճւճւան այր, կին. 2, տ. Горла́чъ 2 և 3; -ла́стый ած. ռմկ. 1, խիստ բարձր ձայնով. 2,* ճւճւան, աղմկալից. 3, լայն ճռով, լայն բողազով. г—ая ба́нка; -ла́тка ի. հաստունցած մուշտակաւոր գազան, որի ճիտը տարբեր գոյնի բուրդ ունի. 2, այսպիսի մուշտակից կարած գլխարկ. -ла́тный ած. ճտի, վզի, ճտաւոր. -ла́чъ. а́ ա. 1, տ. Горла̀нъ 1; 2, կնդ. Mycetes seniculus, կարմիր կռնչակապիկը. 3, փոքր և սպիտ. ռուս. նեղ ճռով կաթնաման մի։

Го́р‖ленка նւզ. տ. Го́рлица 1; -лёнокъ, нка ա. տատրակի ճուտ, ձագ. [դիկ (մանգակ)։

Горле́цъ, а́ ա. բս. Polygonum bistorta, ման-

Го́р‖ликъ ա. արու տատրակ, վարուժան. -линка տ. Го́рленка; -лица ի. 1, կնդ. Columba turtur, տատրակ. 2, փոքր ռուսական պար, կաքաւ մի. 3, (փաղաքշաբար անուանում են օրիորդին, մնւզ. Փոքր-Ռուսիայում) աղաւնեակ, հոգեակ. -личій, чья, чье ած. տատրակի։

Го́рло չ. 1, որկոր, կոկորդ, խռչափող. 2, բուկ, ‚բողազ‘. г. боли́тъ բուկս ցաւում է. схвати́ть кого́ за г. մէկի բկից, բողազից կալնել. взять г—омъ գոռալով իր ասածն անել. дра́ть г., распусти́ть г. գոռալ, բարձր բղաւել. дерётъ г. բողազը խանձում է (գառն և թունդ խմիչքի մասին). *заткну́ть кому́-либо г. ա. մէկի բերանը կալնել, մէկին լռեցնել. բ, մէկի բերանը ցխել, մէկին կաշառել. *нали́ть г. լաւ գըցել, հարբել. сытъ по г. ա, կերել կշտացել է. *բ, եղ ու մեղրի մէջ լողում է. онъ и такъ сытъ по г., а всё берётъ взя́тки; приступи́ть съ ножо́мъ къ го́рлу խեղդել, ստիպել. 3, ճիտ (անօթի). отшиби́ть г. у кувшина; 4, ճիւղ, առաջք (գետաբերանի), հմմ. Ги́рло 2.

Гор‖лови́на ի. 1, անդունդի, վիհի անցքը, բերանը. г. огнеды́шащей горы́; 2, շոգեսանի կլոր կամ ձուաձև անցքը. -лово́й ած. որկորի, կոկորդի, -դային. բգի, ‚բողազի‘. г—ыя болѣ́зни; г—а̀я чахо́тка; г. го́лосъ, г—ы́я но́ты; -лодёръ ա. ռմկ. 1. գոռացող, ճւճւան, ճղճղան ոմն. 2, խիստ թունդ թութուն, խիստ կծու, տափիլ, բողազ խանձող գինի. -лозу́бка ի. կլորաբերան ձուկ մի Քարադիւացներից (Քարալէզներից). -лопа́й, -лопа́нъ ռմկ. տ. Горлодёръ 1; -лопа́нить (-ню -нятъ) ռմկ. տ. Горла̀нить; -лопа́стый ած. ռմկ. խիստ բարձր խօսող, ծղրտան. -лопёрый տ. Глоткопёрый; -лопя́тина ի. ռմկ. խիստ թթու, կծու կամ չափազանց աղի կերակուր, որ դժուար է կուլ տալ. -лохва́тъ ռմկ. տ. Горла́нъ, -лодёръ, -лопа́й.

Гор‖лупа́ ի. -лу́пникъ ա. բս. Bunias orientalis, խոտ մի Խաչաբերներից—Cruciferae.

Го́рлышко չ. նւզ. բողազ, ճիտ (օր. շշի)։

Горлюпа́ տ. Горлупа́.

Гор‖ля́нка ի. 1, կօշ, կօկօշ, շշուկ (իբրև ջրաման). 2, բոյսեր, որոնք ծառայում են իբրև գըլխացաւի դեղ, օր. երկտուն անմեռուկը (Gnaphalium dioicum). 3, բղացու, բողազացու. 4, քիմ. թորանօթ, ապակէ գնդաձև անօթ մի եր- [կար ճռով։

Горляно́й տ. Горлово́й.

Го́рмя ^. ռմկ. (գործծկ. горѣ́ть բայի հետ) վառ, բոցավառ կերպով. гори́тъ-го́рмя.

Гор‖ни́ло չ. հնց. տ. Горнъ I; *г. страсте́й, *г. о́пыта կրքերի, փորձառութեան հնոց. -ни́льный ած. հնոցի, հալոցի։ [փողհար։

Горни́стъ ա. (զերմ.) հօրնհար (տ. го́рнъ II):

Го́р‖ница ի. 1, հնց. տանիք, ձեղուն. 2, (առաջ) վերնատուն. (այժմ) առհ. սենեակ. գիւղական տան մաքուր օթախը. -ничный ած. վերնատան. սենեկի, օթախի. г—ая дверь, г—ое окно́. Го́рничная, ой ի. սենեկապանուհի, նաժիշտ։

Го́рній ած. եկ. ալ. 1, վերին, բարձրի. 2,* վեհ, վերին, երկնային. «о го́рнемъ помышля́йте, а не о земно́мъ զվերինն խորհեցարուք, մի զայս որ յերկրի աստ է (Թուղթ առ Կողոս. 3_2). «бро́симъ э́ти дря́зги и воспори́мте-ка въ го́рнія». г. Іерусали́мъ. Го́рнее мѣ́сто տաճարին բարձր տեղ բեմի յետևում։

Гор‖нови́ще չ. հնոցի, հալոցի բեկորներ. -ново́й ած. հնոցի, հնոցային, հալոցի, -ցային։

Горногоро́шекъ, шка ա. Orobus vernus, գարնանական քիստմը (քուշնայ)։

Горно‖заво́дскій ած. լեռնագործութեան, հանքագործութեան. г. чино́вникъ, г—ая промы́шленность; -заво́дчикъ ա. -заво́дчица ի. լեռնային, հանքային գործարանի տէր, տիրուհի. -ка́менный ած. հնց. քարէ, քարային. -промы́шленникъ ա. լեռնագործ, հանքագործ, հանքեր շահագործող. -рабо́чій, аго ա. լեռնային, հանքային մըշակ. -служа́щій, аго ա. լեռնային, հանքային պաշտօնեայ։

Горно‖ста́евый, -ста́ечій, чья, чье ած. կնգումի, սպիտակ կզաքիսի. г—вый мѣхъ; г—вая шу́ба; г—чья опу́шка; -ста́й ա. 1, կնդ. Mustela erminea, կնգում, սպիտակ կզաքիս. 2, սորա մորթին, մուշտակը. -ста́йка ի. տ. Горноста́йчикъ; -ста́йчикъ նւզ. տ. Горноста́й; -ста́ль հնց. և հիւս. տ. Горноста́й. [բուեստագիտութեան։

Горнотехни́ческій ած. լեռնային, հանքային ա-

Горну́шка ի. կրակավայր, կրակարան (օջախի կամ ռուսական վառարանի ձախ կողմում փոս, ուր կրակն ‚անթեղ‘ են անում, այսինքն կիտում են պահելու համար)։

Горнъ ա. I. (նեղքոյկ. въ горну́) 1, հնոց, հալոց, բով, ‚քուրայ‘ (փուքսով). г. кузне́чный; г. кри́чный հնոց, որով թուջից երկաթ են պատրաստում. г. ми́нный ականի, ‚լաղմա‘. 2, հալոցի (ша́хтная печь) ստորին մասը. II. (գերմ.) նուագարան, երաժշտական գործիք մի. մի տե-

սակ փող, սրինգ (զինուորական երաժշտութեան մէջ)։

Го́рный ած. I. 1, լեռների, լեռնային. г. хребе́тъ, г. во́здухъ; г—ая страна́; г—ое хозя́йство; г—ые жи́тели լեռնաբնակներ։ Го́рная ро́за = Альпі́йская ро́за (տ. Альпі́йскій); 2, ցամաքային (և ոչ ծովային). ցամաքային ճանապարհով բերած, կրած. г—ое сѣ́но; г—ыя дрова́ лу́чше сплавны́хъ; 3, լեռնագործութեան, հանքագործութեան. г. институ́тъ, г—ое правле́ніе, г. инжене́ръ; 4, հնք. և երկրբ. տ. Минера́льный; г. хруста́ль (Փր. cristal de roche) վանակն կամ լեռնաբիւրեղ. г—ая ко́рка (Փր. asbeste ligniforme) հաստաբակ անկէզ քար. г. лёнъ (Փր. amiante) կտաւաքար, լեռնակտաւ. г—ая смола́ (Փր. bitume) սև ձիւթ. г. дёготь (Փր. pissasphalte) կպրաձիւթ (ցուպան). г—ое са̀ло (Talc) տալկ. г—ое ма́сло (petroleum) քարիւղ, նաւթ. г—ое мы́ло տ. Сапони́тъ; II. պատուաւոր, վեհաշուք, հանդիսաւոր. г. столъ, г. пиръ հանդիսաւոր ճաշկերոյթ, որ նորապսակները կամ նոցա ծնողները սարքում են պսակադրութեան երկրորդ և երրորդ օրը. г—ые го́сти այս ճաշկերոյթին մասնակցող հիւրերը։

Го||роде́цъ, дца́ ա. հնց. պստիկ ամրացրած քաղաք, ամրութիւն. **-роди́ть** (-жу́ -о́дятъ) ն. I, (загор—) ցանկապատել, ցանկ, պատ, պատնէշ կանգնեցնել. зачѣмъ было *огоро́дъ г.? ինչու համար խաթարալի մէջ ընկար. 2, (наг—, сг—) դատարկ խօսել, 'դուրս տալ', փուչ, սուտ բաներ խօսել. э̀такую дичь горо́дить! «на ста́рости лѣтъ дичь горожу́»; **-ся** ռմկ. I, անդր. (загр—) ցանկապատուել, վանդակապատուել. 2,* (вз—) բարձրանալ, վեր ելնել. куда́ ты взгороди́лся? 3, կր. (сг—) ցանկապատուել, վանդակապատուել։

Го||роди́шко ա. նկտ. ողորմելի, վատ քաղաք. э̀то дрянно́й г.; **-роди́ще** ա. I, յաւ. մի մեծ, ահագին քաղաք. э̀кій г.! 2, քաղաքատեղ, ամրոցատեղ. ևս քաղաք, աւան, գիւղ. չէն. былъ го́родъ, оста́лось г. (առծ.) 3, խութերով հարուստ ծանծաղուտ. **-родки́** յ. տ. Городо́къ; **-родни́къ**, а́ ա. հնց. պատուարակալ, պատուարներ, պատնէշներ շինող, կանգնեցնող։

Го||родни́ческій ած. գորոդնիչու. **-родни́чество** չ. գորոդնիչութիւն. **-родни́чиха** ի. ռմկ. գորոդնիչու կինը. **-родни́чій**, аго ա. գորոդնիչի, քաղաքապետ։

Городня́ ի. հնց. պատուար (գերաններից կամ ցցերից կանգնեցրած և հողով ու քարով լցրած)։

Городово́й ած. քաղաքի, քաղաքային. г—а́я пло́щадь; г—ое положе́ніе. Городово́й, о́го ա. 1, գորոդովոյ, քաղաքապան (ստորին ոստիկանական պաշտօնեայ քաղաքներում). 2, հնց. քաղաքային ամրութեանց վերակացու, վերահսկող։

Го||родо́къ, дка́ ա. I, նւզ. տ. Го́родъ; 2, ցցապատ ամուր գիւղ, հարուստ քաղաքագիւղ, աւան մի քանի եկեղեցիներով. 3, խաղալիք մի (փայտէ ամրոց). երեխայական շինութիւններ աւազից, ձիւնից ևլն. 4, городки́ յ. ա, գորոդկի (ժողովրդական խաղ մի). игра̀ть въ г.; բ, գերաններից շինած բաներ, որ կարկառելու համար ափ հանած նաւերի տակ են դնում. գ, պատի ձևով զարդած խուրձ. **-родо́чекъ**, чка նւզ. տ. Городо́къ; **-родско́й** ած. քաղաքի, -քային, քաղաք—. г—ія ворота̀; г. жи́тель; г—ія вла́сти; г. голова́ քաղաքագլուխ г—іе слу́хи.

Го́||родъ ա. (города́, о́въ յ.) I, քաղաք. примо́рскій, губе́рнскій, уѣ́здный г.; *քաղաքացիք, քաղաքի բնակիչներ. 2, հնց. ցանկապատ. 3, հնց. ամրացրած վայր, ամրութիւն. 4, քաղաքաբերդ, միջնաբերդ։ Кита́й-г. Մոսկուայի մի մասի անունն է. **-родьба́** ի. I, ցանկով պատելը, պարփակելը. 2, ցանկ, -ապատ, վանդակ, -ապատ, 'չափար'. գետի միջից քաշած ցանկ ձկներ որսալու համար. **-рожа́нинъ** ա. (горожа́не, -а̀нъ յ.), **-рожа́нка** ի. քաղաքացի այր, կին. **-рожа́ночка** ի. փոքր. գեղահաս, պատուական քաղաքացի օրիորդ, կին. **-роже́ніе** չ. ցանկով պատելը, պարփակելը, 'չափարելը'. -жу́ տ. Городи́ть.

Горо||ко́пный ած. հնց. լեռնագործական, հանքագործական. г—ыя ору́дія; **-ко́пъ** ա. հնց. լեռնագործ, հանքագործ, հանքահան։

Горо́нить (-ню -нятъ) չ. ռմկ. դառն համ տալ. ма́сло горо́нитъ.

Горорытство չ. հանքագործութիւն, հանքագործութեան, լեռնագործութեան գիտութիւնը (Դերժավինից հնարած խօսք)։

Горо||ско́пія ի. (յն.) հօրօսկոպիա (գուշակութիւն մարդուս մասին, որ անում էին նայելով աստղերի դրութեանը նորա ծննդեան ժամանակ). **-ско́пъ** ա. ճակատագրային գուշակութիւն։

Го||ро́ховикъ ա. I, ոլոռից, սիսեռից թխած սիւնաձև կարկանդակ. 2, ոլոռով, սիսեռով լցրած կարկանդակ. 3, = горо́ховое де́рево (տ. Горо́ховый); **-ро́ховина** ի. I, ոլոռի, սիսեռի ցօղունը տերևներով. 2, տ. Горо́шина; **-ро́ховица** ի. ոլոռի, սիսեռի ապուր, 'աշաւ'. **-ро́ховичекъ**, чка նւզ. տ. Горо́ховикъ; **-ро́ховище** չ. ոլոռի, սիսեռի արտատեղ. **-ро́ховка** ի. կտկւ. հացի հաստաբակ օղի, ցքի. **-ро́ховникъ** ա. ոլոռաբոյս, սիսեռաբոյս։ Горо́ховникъ бара́ній, Cicer arietinum, բուն սիսեռը (տճ. նուխուտ)։

Горо́ховый ած. I, ոլոռի, ոլոռից, սիսեռի, -ից. г—ые стру́чья; г—ая мука́; 2, ոլոռի, սիսեռի գոյնով. г—ая шине́ль; 3, г—ое чу́чело, г—ое пуга̀ло խրտուիլակ, որ կանգնեցնում են ոլոռի և ուրիշ բոյսերի արտերում թռչուններին խրտնեցնելու համար. (ուստի և) шутъ *горо́ховый խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս, 'մասխարայ' ոմն։ Горо́ховое де́рево, բս. Caragana arborescens, մեծ ոլոռաթուփ, Սիբիրական ակացիա։ Горо́ховый ка́мень, հնք. pisolithe, ոլոռաքար։

Горо́хъ ա. բս. Pisum sativum, հասարակ ոլոռ (մաշ), սիսեռ. какъ въ стѣ́ну г. (դարձւ.) ինչպէս էն պատին ասես, ոչինչ չէ ազդում. ему́ говори́ть, что въ стѣ́ну горо́хъ лѣпи́ть դուր, ապարդիւն է նորա հետ խօսելը, նորան ասելը. съ нимъ на́до говори́ть, наѣ́вшись г—у նորա հետ խօսելիս քամակդ պէտք է բօշ պահես (գռեհկ. դարձուածք). э̀то случи́лось ещё при царѣ́ Горо́хѣ կտկւ. այդ հօ պապիս պապի ժամանակն էր։ Горо́хъ журавли́ный, воробьи́ный, мыши́ный, кормово́й, Vicia sativa, ընտանի վիկ. г. гуси́ный, Viccia cracca, արտիճ կամ թռչնոց վիկ. г. жёлтый, Lathyrus pratensis, դաշտայ քիսամ. г. лугово́й, Vicia sepium, ցանկայ վիկ. г. полево́й, Pisum arvense, Coronilla varia, երփնագոյն քարատուոյտ. г. за́ячій, Onobrychis sativa, հասարակ խլխլար (իշառուոյտ)։ Горо́хи յ. ոլոռի, խարխոտերի ցանքսեր, արտեր կամ հունձ։

Го́рочка նւզ. տ. Го́рка.

Го||рóшекъ, шка ա. 1, *նւզ. տ.* Горóхъ; стрѣльбá *горóшкомъ *թեթև հրացանաձգութիւն.* подскочи́ть *горóшками *թեթև քայլերով մօտենալ.* 2, *ա,* Vicia sativa *ընտանիքի վիկ. բ,* V. cracca, *արտի կամ թռչնոց վիկ.* души́стый г., Lathyrus odoratus, *հոտաւէտ ոլոռ.* **-рóшина** *ի. ոլոռի, սիսեռի հատիկ.* **-рóшинка** *ի.* 1, *նւզ. տ.* Горóшина; 2, *կնդ. կակղամորթ մի.* **-рóшчатый** *ած. ոլոռակերպ, սիսեռի նման.* г. пéрецъ.

Гóрскій *ած. լեռնաբնակ, լեռնական (մնւռ. Կովկասեան).* г—іе нарóды.

Гóр||стать, сг—, *ն. ռմկ. բռով, կուց-կուց հաւաքել, վերցնել.* **-сти́ща** *յւճլ.* **-стка, -сточка** *նւզ. տ.* Горсть; **-сточный** *ած. բռան, կուցի. մի բուռըն, մի կուց:*

Гóрсть *ի. (ներքոյկ.* въ гóрсти́; *յ.* гóрсти, стéй) 1, *բուռ, ափ, կուց.* подстáвить г. *բուռը դէմ անել.* г. муки́,—орѣ́ховъ. Кто исчéрпалъ вóды гóрстью своéю? *Ո՞ չափեաց ափով իւրով զջուրս (Եսայի,* 40_{12}). г. вóйска *մի բուռն զօրք.* 2, *ռմկ.* хлѣ́бъ лежи́тъ въ *горстя́хъ *հացահատիկը բուռ-զուռ ընկած է (հնձած է, բայց դեռ խուրձ չէ կապած):*

Гор||тáнный *ած. կոկորդի, -դային, շնչափողի, -դային, խռչափողի, -դային.* г—ая мы́шца; г—ая чахóтка; г. гóлосъ *խուլ, անորոշ ձայն.* г—ые звýки *քեռկ. կոկորդային հնչիւններ (որոնք են.* г, к, х); **-тáнь** *ի. կզմխ.* Larynx, *կոկորդ, շնչափող[ի վերին մասը], խռչափող[ի վերին մասը].* прильнé (*եկ. ււ.*) язы́къ къ г—и *կտկւ. լեզուս պապանձուել է, չգիտեմ ինչ խօսիմ:*

Гортéнзія *ի.* 1, *բս.* Hydrangea hortensis, *հորտենզիա[ճապոնական կիսաթուփ]ն.* 2, *դորա ծաղիկը:*

Горýшка *ի. նւզ. և փղքշ. լեռնակ, լեռնիկ:*

Гор||чáвка *ի.* 1, *բս.* Picris, *դառնախոտ.* 2, *եփովի դառնահամ, վատորակ աղ.* **-чáй** *ա. տ.* Горечáвка; **-чáйшій** *ած. գերդրկ. ամէնադառն.* *г. пья́ница *խիստ մոլի հարբեցող.* *г—ая потéря *խիստ դառն, անփոխարինելի կորուստ:*

Гор||чáкъ, á *ա.* 1, *բս.* Polygonum persicaria, *դեղձատերև մատիտեղ.* 2, *կնդ.* Rhodeus amarus, *դառնաձուկ (ծածանազգի է).* **-чáнка** *տ.* Горечáвка; **-чáночный** *ած. բոգի:*

Гор||чáть *չ. դառնանալ.* **-че, -чѣе** *ած. և Տ. բաղդտ. աւելի դառն, դառնագոյն.* **-чи́ть** (-чý -чáтъ), наг—, 1, *ն. դառնացնել, դառն դարձնել.* 2, *չ. դառն համ տալ:*

Гор||чи́ца *ի* 1, *բս.* Sinapis, *մանանեխ[ի բոյս]ը.* бѣ́лая, обыкновéнная г., Sin. alba, *սպիտակ մանանեխը.* 2, *մանանեխ.* пóслѣ ýжина г. (*առծ.*) *ուշ է, այլ ևս հարկաւոր չէ, արդէն բանը բանից անցել է.* **-чи́чка** *փղքշ. տ.* Горчи́ца; **-чи́чникъ** *ա. (արտս.* -чи́шн—) 1, *մանանեխի սպեղանի, 'մհլամ'.* 2, *տ.* Горчи́чница; **-чи́чница** *ի. (արտս.* -чи́шн —) *մանանեխի աման, մանանեխաման.* **-чи́чный** *ած. (արտս.* -чи́шн—) *մանանեխի, մանանեխային.* г—ое зерно́; г—ая бáночка; г—ое мáсло.

Гор||шéнить (-ню -нятъ), **-шéничать** *տ.* Горшéчничать; **-шéня** *ա. ռմկ. տ.* Горшéчникъ.

Гор||шéчекъ, чка *նւզ. տ.* Горшóкъ; **-шéчникъ** *ա. (արտ.* -шéшн—) 1, *բրուտ, կաւագործ.* 2, (горшéчница *ի.*) *խեցեղէն ծախող, պտուկավաճառ, թաղարավաճառ այր, կին.* **-шéчничать** *չ.* (-шéшн—) *բրուտութիւն, կաւագործութիւն անել.* **-шéчничій**, чья, чье *ած.* (-шéшн—) *բրուտի, կաւագործի.* **-шéчный** *ած.* 1, *կաւագործութեան.* г—ая гли́на; 2, *թաղարի, պտուկի.* г—ая кры́шка; г—ыя растéнія. Горшéчное дéрево *բս.* Lecythis ollaria, *թաղարածառ.* **-ши́ще** *ա. յւճլ. տ.* Горшóкъ.

Гóршій *ած. աւելի վատ, վատթար, -ագոյն:* Гóрше *Տ. աւելի վատ, վատթարագոյն:*

Горшóкъ, шкá *ա. պտուկ, թաղար, խեցի.* цвѣтóчный г. *ծաղկաման, թաղար.* не бóги горшки́ обжигáютъ (*առծ.*) *մեծ բան չէ, հեշտ է.* хоть щей г., да самъ большóй (*առծ.*) *թէպէտ հարուստ չէ, բայց ազատ է.* наки́дывать г. *թաղար դնել (հիւանդի փորի վերայ՝ բուժելու համար, որ անում է ռամիկ ժողովուրդը):*

Гóрщикъ *ա. ռմկ. սահարանապետ (որ թումբեր, բլուրներ է շինում, որոնց վերայ ժողովուրդը սահում է):*

Го||ры́ничъ *ա. օձ, վիշապ (ռուս ժողովրդ. բանահիւսութեան մէջ).* **-ры́нчище** *ա. յւճլ. տ.* Горы́ничъ; **-ры́нянка** *ի.* бáба - г. *դիւցազնուհի մի ռուս ժողովրդական բանահիւսութեան մէջ:*

Гó||рькій (-рекъ -рькá, о; *բաղդտ.* гóрче *և* горчѣ́е) *ած.* 1, *դառն, դառնահամ.* г—ія трáвы; настóйка горькá; *г—ія слёзы *դառն, աղեկէզ արցունքներ.* гóрько плáкать *դառնապէս լալ,* гóрько жáловаться *կսկծալով գանգատուիլ.* 2,* *դառն, անտանելի. խիստ, անգութ.* г—ая судьбá, г—ая судьби́на; г—ая и́стина; гóрько слы́шать, ви́дѣть *ցաւալի, կսկծալի է լսել, տեսնել:* Пить гóрькую *արբեցողութեան միանգամայն անձնատուր լինել.* г. пья́ница *անուղղայ, սոսկալի արբեցող.* 3, *խեղճ, ողորմելի, արգահատելի, չուառական.* э́хъ! вы, гóрькія *ա՜յ դուք խեղճ ձիաներ (ասում է կառապանը):* —гóрькая земля́ (magnésite) *մագնիսաքար.* гóрькій шпатъ *տ.* Доломи́тъ; гóрькая соль *բժ. դառնաղ.* **-рьклый** *ած. դառնացած, դառն համ ստացած* г—ое мáсло; **-рькнуть**, ог—, прог— *չ. դառնանալ:*

Горько||вáтость *ի. թեթև դառնութիւն.* **-вáтый** *ած. դառնաւուն, փոքր ինչ դառն.* г—ое пи́во; **-вóдный** *ած. սկւ. գործծ. դառնաջուր.* **-зёмистый** *ած. մագնեսիոն կամ մագնիսաքար պարունակող.* **-зёмный** *ած. մագնիսաքարից, -քարէ.*

Горько||зёмъ *ա. Տնք.* magnésie, *մագնէսիա. մագնիսաքար.* **-минда́льный** *ած. դառն նշից [ստացած, քամած, պատրաստած].* г—ое мáсло.

Гóрь||конькій (-óнекъ -óнька, о) *ած. դառնաւուն, բաւական դառն.* **-кослáдъ** *ա. բս.* Solanum dulcamara, *կոզուկ կամ քաղցրադառն մորմ:*

Гóрь||кость, -котá *ի. դառնութիւն.* **-кóхонекъ**, пька, о *ած. բոլորովին դառն.* **-кýха** *ի. դառնօղի, դառն ցքի, արաղ.* **-кýша** *ի. բս.* Agaricus amarus. *դառն ագարիկոն[սունկ]ը:*

Горѣ́ *Տ. եկ. ււ.* 1, *դէպի վեր, 'ի վեր, յերկինս.* 2, *բարձրում, վերևում:*

Горѣ́лка *ի.* 1, *ռմկ. հացի օղի, արաղ (տաքտաք).* 2. *պատրոյկակալ, պատրոյկապահ.* г. керосиновой лáмпы.

Горѣ́лки, локъ *ի. յ. դորելկի (ժողովրդական խաղ մի. Խաղացողները զոյգ-զոյգ միմեանց յետևից կանգնում են, առջևից ունենալով 'խա-*

գահայր' կամ 'խաղամայր'. այս յետևի զոյգը սկսում է փախչել, իսկ 'խաղահայրը' կամ 'խաղամայրը' աշխատում է սորանցից մէկին բռնել):

Го||рѣлый ած. այրուած, խանձուած. г—ое мѣсто հրդեհավայր, հրդեհի տեղը: Горѣлое, аго չ. տ. Гарь 1; пáхнетъ горѣлымъ; **-рѣль** է. (Վոլգայի ձախ ափերում) տ. Гарь 2; **-рѣльникъ** ա. արտագի պղնձի ներքին մասը:

Го||рѣніе չ. այրուիլը, վառուիլը, այրում, վառում. **-рѣть** (-рю́ -ря́тъ) չ. 1, (сг—) վառուիլ. այրուիլ, առչորուիլ. կրակից լափուիլ. гори́тъ свѣчá; домъ гори́тъ, гóродъ гори́тъ; э́ти дровá не горя́тъ վառելափայտը [խոնաւութիւնից] չէ այրուում. на вóрѣ шáпка гори́тъ (առծ.) գող, սիրտը դող, փայտը ոչ վերցնես, գող շունը կը փախչի. 2, (пог—) հրդեհուիլ, հրդեհից վնասուիլ. на однóмъ годý два рáза горѣли; 3.*վառուիլ, փայլել. պսպղալ, պլպլալ, շողալ. у кóшки глазá горя́тъ въ темнотѣ; 4,* այրուիլ, բորբոքուիլ. головà гори́тъ; гори́тъ лицó; гори́тъ во рту; 5,* վառուիլ, այրուիլ-խորովուիլ, եփ գալ, եռ գալ, եռալ, մորմոքուիլ. г. стрáстью, любóвію, усéрдіемъ, нетерпѣніемъ; 6, дѣло гори́тъ գործը խիստ արագ կերպով առաջ է գնում. *у негó вся́кое дѣло гори́тъ նորա ձեռքից ամէն բան գալիս է. ամէն գործ նա լաւ է տանում. плáтье какъ на огнѣ гори́тъ շորը խիստ շուտ է մաշուում. 7, (горѣлки խաղում) 'խաղահայր' կամ 'խաղամայր' լինել:

Го||рю́нъ, à ա. **-рю́нья** է. վշտակիր, թշուառ, ողորմելի այր, կին. **-рю́ха** տ. Горю́нья.

Го||рю́честь է. վառուողութիւն, դիւրավառութիւն. **-рю́чій** ած. 1, վառուող, վառելի, վառելու, կիզանուտ. г. газъ; *г. матеріáлъ; 2, դիւրավառ. пóрохъ, сѣра, ýголь, мáсло—веществá г—ія; 3, տ. Горя́чій.

Горю́||ша, **-шица** ռմկ. տ. Горю́нья.

Гó||рюшко չ. նւզ. ռմկ. ցաւ, դարդ, հոգս. емý о дѣтяхъ и г—ка нѣтъ թէ ինչ կը լինի երեխաների հետ, այդ նորան փոյթ չէ, նորա 'վէջը չէ'. **-рю́ю** տ. Горевáть.

Го||ря́ни́нъ ա. (յ. горя́не, -я́нъ) լեռնաբնակ. առհ. ցամաքի (և ոչ կղզու) բնակիչ. **-ря́нка** է. 1, լեռնաբնակ կին. առհ. ցամաքի (և ոչ կղզու) բնակչուհի. 2, բս. Epimedium, եպիսկոպոսական ծոբենի. 3, տ. Горькýша.

Го||ря́нскій ած. փայտեղէն, փայտեղէնների. г. товáръ փայտեղէն ապրանք. г. рядъ փայտեղէն ապրանքների խանութներ (Հաշտարխանում). **-ря́нщикъ** ա. փայտեղէն իրեր շինող (Վոլգայի ձախ ափերում). **-ря́нщина** է. հ—ւ. փայտեղէն իրեր, ապրանք (օր. շրջանակներ, դուգաներ, թիաներ, հորսելիներ ևլն):

Го||ря́ченькій (-чéнекъ -чéнька, о) ած. փոքր ինչ տաք. **-ря́честь** է. 1, տաքութիւն, կէծութիւն, պճպճանութիւն. г. кипя́щей воды́; 2, սկւ. գործծ. ջերմ սէր, գութ, գթոտութիւն, գթասրտութիւն. роди́тельская г.; **-ря́чечный** ած. (արտ. -чешн—) ջերմախտի, տենդի, 'տաքութեան'. г. бредъ; г—ая рубáха կատաղի հիւանդների, խելագարների շապիկ. **-рячи́тельность** է. տաքութիւն, ջերմութիւն առաջացնելու ոյժ, զօրութիւն. г лѣкáрства; **-рячи́тельный** ած. տաքացնող. г—ое срéдство; г. напи́токъ.

Горячи́ть (-чý -чáтъ), разг—, ն. 1, տաքացնել. э́то лѣкáрство си́льно горячи́тъ; 2,* բարկացնել, գրգռել. **-ся** անդր. 1, տաքանալ. пли́тка разгорячи́лась; 2,* գրգռուիլ, տաքանալ, բարկանալ. отвѣчáй, не горячи́сь.

Горя́чій (-чъ -чá -чó և -че; բաղդտ. горячѣе) ած. 1, եռացող, եփ եկող, կէծ, կէծացած. г—ая водá; г—ія рýки; куй желѣжо, покá горячó (առծ.). г. ключъ ջերմուկ. 2, տաք, ջերմ, կաթոգին. դիւրաբորբոք. կրակոտ. г—ее сéрдце; г. нравъ; г. споръ; г—ая любóвь; г. человѣкъ; г—ая головá; 3, խիստ, վառ, կենդանի:—Горя́чіе напи́тки թունդ, ոգելից ըմպելիքներ. г—ее винó հասարակ հացի արաղ, օղի. *г. слѣдъ թարմ, նոր, թազայ հետք. производи́ть слѣдствіе по горя́чимъ слѣдàмъ; г. обѣдъ ռմկ. տաք կերակուր. 4, горя́чій столъ, горя́чій обѣдъ (տ. гóре) ոգի սեղան, հոգեհաց, 'ջէլէլի':—Горя́чее, аго չ. տաք կերակուր. ըմպասաւորին հասնելի թէյը:—Горячó մ. 1, խիստ տաք, կէծացրած, առրաշէկ. утю́гъ г. раскалёнъ; 2, ջերմ կերպով, ջերմաջերմ, սրտանց, մեծ խանդով. г. желáть; г. люби́мый; въ горячáхъ տ. Вгорячáхъ; съ горячá տ. Сгорячá.

Го||ря́чка է. 1, 'տաքութիւն', ջերմութիւն, ջերմախտ. лежáть въ г—ѣ; нéрвная, гнилáя, бѣлая, роди́льная г.; 2, ռմկ. ա, բարկացկոտութիւն, ցասկոտութիւն, խանդ, բոց, տենչ, գրգիռ. умѣрь свою́ г—у; всѣми́ овладѣла г. лёгкой нажи́вы; բ,* տաք բնաւորութեան տէր, տաքարիւն, դիւրագրգիռ ամն. «г. онъ былъ стрáшная»; **-ря́чность** է. 1,* բոց, մեծ խանդ. люби́ть съ г—ью կաթոգին սիրել. 2,* դիւրաբորբոքութիւն, տաքարիւնութիւն. **-рячó** մ. տ. Горя́чій; **-ря́щій** էյ. ած. հրավառ, հրաբորբոք, հրատոչոր, բոցավառ:

Госотéрнъ ա. (Ֆր.) բարձրագոյն, ընտրելագոյն սոտէրն (գինի):

Госпи||тáль, ля́ ա. ли է. (լտ.) հիւանդանոց (մնւդ. զինուորական մեծ հիւանդանոց). **-тáльный** ած. հիւանդանոցի, -ցային: Г—ая горя́чка [հարինք:

Господá, -пóдъ տ. Господи́нъ.

Госпо||дáрскій ած. հօսպոդարի, -րական. **-дáрство** չ. 1, հօսպոդարութիւն. 2. հնց. տէրութիւն, պետութիւն. **-дáрь**, я́ ա. 1, հնց. տէր, իշխան, պետ, վեհ. 2, (հարաւային Ռուսիայում) տանտէր. 3, հօսպոդար (Մոլդավիայի և Վալախիայի նախկին իշխանների տիտղոսը):

Гос||пóдень, дня, дне ած. տէրունական, աստուածային. моли́тва Госпóдня տէրունակ. աղօթք. **-поди́нъ** ա. (յ. господá, -пóдъ) 1, հնց. տ. Госудáрь; 2, տէր, իշխան, պարոն, 'աղայ'. дóбрый г. щади́тъ свои́хъ слугъ; *г. своегó слóва իւր խօսքին տէր, հաւատարիմ ամն. онъ г. своемý слóву հեգն. նա ազատ է, ուզենայ, կանէ, չուզենայ, չի անիլ. э́то отли́чный г. նա պատուական պարոն է: Палáта госпóдъ Գերմանիայում և Աւստրիայում ռէյխստագի և ռէյխսրատի վերին խորհրդարանը. **-пóдній** սկւ. գործծ. տ. Госпóдень: **-пóдскій** ած. 1, եկղ. տէրունական. Г—іе прáздники տէրուն. տօներ. II. տիրական, պարոնական, 'աղայական', կալուածատիրոջ. г. домъ; обѣдъ съ г—аго столá; г—ая власть, — вóля; по-госпóдски մ. տիրաբար, 'աղայաբար'. **-пóдственность** է. պարոնութիւն, 'աղայութիւն', ազնուականութիւն:

Гос‖по́дство չ. 1, տիրապետութիւն, իշխանութիւն, գերիշխանութիւն. 2, ՖՆg. իշխանութիւն, վիճակ, դաստակերտ. **-по́дствованіе** չ. 1, իշխելը, տիրելը. 2, գերիշխելը. **-по́дствовать** (-ствую -ютъ) չ. 1, իշխել, տիրել, տիրապետել. 2, գերիշխել, թագաւորել, առաջնակարգ լինել. въ Россіи госпо́дствуетъ правосла́вная вѣра; въ наро́дѣ госпо́дствуютъ предразсу́дки; э́та гора́ госпо́дствуетъ надъ селе́ніемъ; госпо́дствующій էյ. ած. տիրող, տիրապետող, գերիշխող. г—ая релı́гія въ госуда́рствѣ; г—ая на́ція; г. язы́къ; г—ее мнѣніе; **-по́дчикъ** ա. Նւզ. կտկւ. կմ Ֆեզն. պարոնիկ. **-поды́ня** ի. սպիտ. ռուս. 1, տանտիկին, տանտիրուհի. 2, տնտեսուհի. տիրական տան մէջ խոհարարուհի աղաատորների համար:

Гос‖по́дь (սեռկ. Го́спода; կոչկ. Го́споди) Տէր. Г. Богъ; Го́споди поми́луй Տէր ողորմեա. сла́ва Тебѣ, Го́споди փառք քեզ, Տէր. не дай, Го́споди Աստուած մի արասցէ. прости́ Го́споди! մեղայ քեզ, Տէր [այդ ինչ ես ասում, այդ ինչ բան է]. что вы дѣлаете, Г. съ ва́ми! 'ի սէր Աստուծոյ, այդ ինչ էք անում:

Гос‖пожа́ ի. (յ. госпожи́, -по́жъ -жа́мъ) տիրուհի, պարոնուհի (տիկին, օրիորդ). Пречи́стая Г. влады́чица Տիրամայր, Աստուածածին. **-пожи́нки** ի. յ. ռմկ. 1, Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի. 2, Վերափոխման պաս. говѣ́ть въ г.

Го́‖стейка փղքշ. տ. Го́стья; **-стёкъ, стька́** փղքշ. տ. Гость; **-стелю́бецъ, бца** բանաս. տ. Гостепріи́мецъ; **-стелю́біе** բանաս. տ. Гостепріи́мство; **-стелю́бный** բանաս. տ. Гостепріи́мный; **-стенёкъ, нька́** տ. Гостёкъ; **-степріи́мецъ, мца** ա. բանաս. հիւրընկալ, ասպնջական. **-степріи́мный** ած. 1, հիւրընկալ, հիւրասէր, աղուհացով. г. хозя́инъ; армя́нскій наро́дъ гостепріи́менъ; 2, հիւրասիրութեան, յօժար. **-степріи́мство** չ. հիւրընկալութիւն, հիւրասիրութիւն, ասպնջականութիւն, աղուհացով լինելը:

Го‖сти́нецъ, нца ա. 1, ընծայ, 'փէշքաշ'. благодарю́ васъ за г.; гости́нцы յ. ա, ընծաներ, 'փէշքաշներ', մնւզ. քաղցրեղէններ երեխաներ համար. բ, փեսայի ընծաները հարսին. 2, ՖՆg. ճանապարհ, ուղի, որով առևտրականներն երթևեկում էին. **-сти́никъ** ա. հիւրընկալ (վանքերում). **-сти́ница** ի. հիւրանոց, հիւրատուն. իջևան. останови́ться, жить въ г—ѣ; **-сти́ничный** ած. հիւրանոցի, հիւրատան. **-стинодво́рецъ, рца** ա. առևտրական (Պետերբուրգի гости́ный дворъ-ի). **-стинодво́рскій** ած. 1, այսպիսի առևտրականին յատուկ. г—іе нра́вы, пріёмы; 2, гости́ный дворъ-ի. г. това́ръ, г. прика́зчикъ; **-стинодво́ры** ա. յ. ռմկ. Պետերբուրգում гости́ный дворъ-ի առևտրականներ. **-сти́нчикъ** Նւզ. տ. Гости́нецъ.

Го‖сти́нщица ի. ռմկ. փեսի կողմից ընծաներով հարսի մօտ ուղարկուած օրիորդ. **-сти́ный** ած. ՖՆg. առևտրականի, -կանների. г. сынъ; г—ая со́тня; г. дворъ ա, ՖՆg. իջևան, քարվանսարայ առևտրականների համար. բ, խանութների, կրպակների շարքեր. շուկայ: Гости́ная, ой ի. հիւրասենեակ, ընդունարան:

Го‖сти́стый ած. հիւրաշատ, հիւրառատ. г—ое вре́мя; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), прог—, չ. հիւր լինել, իբրև հիւր մնալ. мы гости́ли у нихъ цѣ́лую недѣ́лю; **-сти́ться, уг—,** ածդ. ռմկ. 1, տ. Гости́ть; 2, իրեն ինչպէս հիւր պահել, 'քաշուել', ամաչկոտութիւն անել. прошу́ не г.

Го́стія ի. (լտ.) սուրբ հաղորդութեան նշխար (կաթոլիկների և լուտերականների):

Го‖сть ա. (յ. го́сти, сте́й; գործիակ. гостя́ми և гостьми́) 1. հիւր, 'ղօնախ'. незва́ный г. ху́же тата́рина (առծ.). итти́, ѣ́хать въ го́сти հիւր գնալ. быть въ гостя́хъ у кого́-либо մէկի մօտ հիւր լինել. вороти́ться изъ госте́й հիւրասիրութեան անից, տեղից վերադառնալ. 2, Ֆեզն. գող, անդուրեկան այցելու. 3, ՖՆg. օտար առևտրական. առաջին կարգի առևտրական, վաճառական. **-стьба́** ի. 1, ռմկ. տ. Гоще́ніе; 2, ՖՆg. ա, առուտուր, վաճառականութիւն այլեայլ քաղաքներում. բ, խնջոյք, կերուխում, հարկիք, հիւրասիրութիւն. գ, отдава́ть де́ньги въ г—у́ առևտրական գործերի մէջ փող դնել:

Го́‖стьюшка փղքշ. **-стья** ի. (յ. го́стьи, стей, стьямъ) 1, կին-հիւր. Ֆեզն. անդուրեկան կին-այցելու. холе́ра—азіа́тская г.

Го‖суда́рить (-рю -ря́тъ) չ. սկւ. գործծ. թագաւորել, իշխել. **-суда́рскій** ած. ՖՆg. թագաւորի, -րական, պետի, վեհապետի, -տական. г—ая власть, — ми́лость; **-суда́рственный** ած. պետական, տէրութեան, տէրունական. г. гербъ պետական զինանշան. находи́ться на г—ой слу́жбѣ; г—ыя дѣла́; г. человѣ́къ պետական անձ, պաշտօնատար. քաջ, հմուտ դիւանագէտ, քաղաքագէտ. г—ое пра́во տ. Пра́во; **-суда́рство** չ. տէրութիւն, պետութիւն. **-суда́рствованіе** չ. սկւ. գործծ. թագաւորութիւն, կառավարութիւն. **-суда́рствовать** (-ствую -ютъ) չ. սկւ. գործծ. թագաւորել, իշխել, վեհապետել:

Го‖суда́рыня ի. 1, թագուհի, կայսրուհի, վեհապետուհի. Г. Императри́ца թագուհի կայսրուհի. Всеми́лостивѣйшая Г.! 2, (կցուում է կայսրական տան իգական անդամների տիտղոսներին, բայց հայերէն չէ թարգմանւում, օր.) Г. вели́кая княги́ня մեծ իշխանուհի. Г. вели́кая княжна́ մեծ իշխանի դուստր. 3, ми́лостивая Г.! ողորմած տիկին կամ օրիորդ. 4, ռմկ. տ. Суда́рыня. Госуда́рынинъ, а, о ած. ռմկ. թագուհու, կայսրուհու. г. рескри́птъ; **-суда́рь** ա. 1, թագաւոր, կայսր, պետ, վեհ, վեհապետ. Г. Импера́торъ թագաւոր կայսր. Г. Пётръ Вели́кій Պետրոս Մեծ կայսրը. Всеми́лостивѣйшій Г.! 2, (կցուում է կայսրական տան արական անդամների տիտղոսներին, բայց հայերէն չէ թարգմանւում, օր.) Г. Наслѣ́дникъ Цесаре́вичъ Թագաժառանգ կեսարեւիչ. Г. вели́кій князь մեծ իշխան. 3, Ми́лостивый Г.! ողորմած տէր, պարոն. 4, ռմկ. տ. Су́дарь.— Госуда́ревъ, а, о ած. թագաւորի, -րական, կայսեր, -սրական, վեհի, վեհապետի. г—ва казна́; г—ва слу́жба; г—ва во́ля.

Готи́ческій ած. 1, գոթական. г. стиль, — вкусъ; г—ая архитекту́ра; г. шрифтъ գերմանական բան գիրը. 2, առհ. հին, հնացած, հնութեան. г—ая пыль.

Гото‖ва́льникъ ա. **-ва́льня** ի. արկղիկ, գծերց նը[կարչական գործիքների:

Го‖то́вить (-влю -вятъ) ն. 1, (заг—, изг—, приг—) պատրաստել, յարդարել, 'հազրել' г. лѣсъ на строе́ніе; 2, (приг—, сг—) պատրաստել, եփել. г. обѣ́дъ, ку́шанье, у́жинъ, за́втракъ; **-то́виться, приг—,** ածդ. և չք. պատրաստուել, յարդարուել, 'հազրուել'. онъ гото́вится говори́ть рѣчь; г. къ отъѣ́зду, къ экза́мену, къ прича-

щéнію; готóвится пиръ; -тóвность *Ի. պատրաստութիւն.* быть въ г—и *պատրաստ լինել.* имѣть всё въ г—и *ամէն բան պատրաստ ունենալ.* 2, *պատրաստակամութիւն, յօժարութիւն.* изъявилъ г. помóщь несчáстному; вы́разилъ готóвность заня́ться извѣ́стнымъ дѣ́ломъ; -тóвый *ած. պատրաստ, պատրաստական, ‹հազիր›, պատրաստի.* готóвъ на всё *ամէն բանի պատրաստ եմ.* жить на всёмъ готóвомъ *ապրել ամէն բան պատրաստի ունենալով.* онъ торгу́етъ г—ыми плáтьями; онъ готóвъ *կտկւ. նա հարբած է:*

Гóтскій *ած. գոթական.* г. язы́къ, г—ія письменà.

Готтен‖тóтскій *ած. Հոտտէնտոտների, հոտէնտոտական, -տոյին, *բիրտ, բարբարոսական.* -тóты *ա. յ. Հոտէնտոտներ:* [ղովուրդ մը):

Гóты *ա. յ. պատմ. գոթեր (գերմանական ժո-*

Гоф‖мáклерскій *ած. արքունի մակլէրի, միջնորդի.* -мáклеръ *ա. (գերմ.) արքունի մակլէր, արքունի միջնորդ:*

Гóфманскія кáпли *բժ. Հօֆմանեան կաթիլներ:*

Гоф‖мáршалъ *ա. հօֆմարշալ (արքունի տնտեսապետ).* -мáршальскій *ած. հօֆմարշալի, -լական.* г. столъ *հօֆմ., արքունի սեղան հրաւիրեալների համար.* мéдикъ *ա. (գերմ. լտ.) արքունի բժիշկ.* -мейстерúна *Ի. (գերմ.) նաժշտապետուհի (կին, որ կայսրուհու կամ մեծ իշխանուհու տան մէջ հսկում է կանանց բոլոր շտատի վերայ).* -мéйстерскій *ած. հօֆմէյստէրի, -րական.* -мéйстеръ *ա. (գերմ.) հօֆմէյստէր.* 1, *արքունապետ, անձ, որ հսկում է արքունի շտատի վերայ (բացառութեամբ պաշտօնեաների).* Կ'ս լոկ պատուաւոր յորջորջում. 2, *հնց. դաստիարակ:*

Гоф‖реá *Ի. (ֆր.) հնց. ծալքաւոր նաշխ, յօրինուածք կրծկալի վերայ.* -рúровать (-рую -ютъ) *ն. ծալքաւորել, կտաւի, դիպակեղէնի վերայ նուրբ ծալքեր յօրինել:*

Гоф‖фурьéрскій *ած. հօֆֆուրիէրի, -րական.* -фурьéръ *ա. (գերմ.) հօֆֆուրիէր, արքունի ծառայապետ, սպասապետ.* -хиру́ргъ *ա. (գերմ.) արքունի վիրաբոյժ.* -ъ-интендáнтскій *ած. հօֆինտէնդանտի, -նտային.* г—ая контóра (*առաջ*) *հիմնարկութիւն, որ հսկում էր արքունի տնտեսութեան մի մասի (կահաւորութեան, վերանորոգութեան ևն) վերայ.* -ъ-интендáнтъ *ա. (գերմ.) հօֆ-ինտէնդանտ, արքունի տնտես:*

Гошпитá‖ль, -льный *տ.* Госпитáль, -ный. [նալը:

Гощéніе *չ. հիւր լինելը, մի տեղ իբրև հիւր մը-*

Гра‖бáзда *հոպ. ռմկ. գրփիչ.* -бáзданье *չ. գըրփելը, յափշտակելը.* -бáздать, загр—, сгр—, *ն. ռմկ. գրփել, յափշտակել.* -бáздаться *անպր. ռմկ. ով և է բանից բռնել, կպչել՝ դժուարութիւնից դուրս գալու համար.* -бáстать *տ.* Грабáздать.

Гра‖бёжный *ած. աւարառութեան, յափշտակած, կողոպտած.* г—ое добрó; -бёжъ, á *ա. աւարառութիւն, կողոպտում, յափշտակութիւն:*

Грá‖белина *Ի. փոցխի կոթ.* -бельки, белекъ *Ի. յ. նւզ. պստիկ փոցխ.* -бельный *ած. փոցխի, փոցխա—.* -бельщикъ *ա.* -бельщица *Ի. փոցխաւոր, փոցխ քաշող այր կին:*

Гра‖би́льникъ *տ.* Граби́нникъ; -би́на *Ի. տ.* Грабъ; -би́нникъ *ա. նշդարիների անտառ կամ թփուտ, մացառ.* -би́нный *տ.* Грáбовый.

Гра‖би́тель *ա.* 1, (грабительница *Ի.*) *աւազակ, -ուհի, կողոպտիչ, թալանիչ, ալեկոծ այր, կին.* 2,* *գրփիչ, կեղեքիչ, կաշառակեր.* -би́тельскій *ած. աւազակային, կողոպտչին, թալանչուն, գրփիչին յատուկ.* г—ія дѣлá. Грабúтельски *մ. աւազակաբար, գրփելով, կողոպտելով, կեղեքելով.* г. нажи́лъ имѣ́ніе; -би́тельственный *ած. աւազակութեան, գրփողական.* -би́тельство *չ. աւազակութիւն, գրփում, թալանում, կեղեքում.* -би́тельствовать (-ствую -ютъ) *չ. աւազակութիւն անել, յափշտակել, կողոպտել, կեղեքել:*

Грá‖бить (-блю -бятъ) *ն.* I. (сгрáб—), *փոցխել, փոցխով հաւաքել, տրմղել.* г. сѣ́но, солóму; II. (огрáб—; *հրամ.* грабь, грáбьте) 1, *կողոպտել, թալանել.* бѣ́глые грáбятъ прохóжихъ по дорóгамъ; вóйску запрещáется г. жи́телей; 2,* *կեղեքել, գրփել, պլոկել, կաշառք վերցնել.* -блéніе *չ. ակւ. գործծ. կողոպտում, թալանում, յափշտակութիւն, աւարառութիւն:*

Грáбли, -бель *և* -блей *Ի. յ.* 1, *փոցխ, տրմուղ.* 2, *երկպատրոյկակալ հանդերձանք մի դազային լուսաւորութեան համար.* 3.* *հեգն. և կտկւ. գըրփող, յափշտակող ձեռքեր.* онъ всё заграбáздалъ свои́ми грáблями. [*թագոյն մատնուկ:*

Грáбликъ *ա. բս.* Potentilla argentea, *արծա-*

Грабловúще *չ. տ.* Грàбелина.

Грá‖бникъ *ա. բս.* Carpinus orientalis, *բոխի.* -бовый *ած. նշդարու, նշդարենու.* г—ые ли́стья, г—ая ось; г—ая рóща.

Гра‖бóкъ, бкá *ա. և* грабкú, бкóвъ *յ. երկաթատամ փոցխ մի, գերանդու վերայ ամրացրած:*

Грáбштихъ *ա. փորագրիչ, փորագրութեան գործիք:* [*գարենի, ‹ղաժի›:*

Грабъ *ա. բս.* Carbinus betulus, *նշդարի, նըշ-*

Гра‖вёрный, -вёрскій *ած. փորագրողի, -գրութեան.* г—ая мастерскáя; -вёръ *ա. (ֆր.)* 1, *փորագրող, -գրիչ.* 2, *կնդ.* Bostrychus (Tomicus) chalcographus, *փորագրող բզեզ:*

Гра‖вилáтный, -вилáтовый *ած. մոշայի.* -вилáтъ *ա. բս.* Geum urbanum, *մոշայ:*

Гра‖вировáльный *ած. փորագրութեան.* г—ое орýдіе; -вировáльщикъ *ա.* -вировáльщица *Ի. փորագրող, փորագրիչ այր, կին.* -вировáніе *չ.* 1, *փորագրելը.* 2, *փորագրութիւն, փորագրութեան արուեստ.* учи́ться г—ію; -вировáть (-рýю -ютъ), вы́гр—, нагр—, *ն. փորագրել.* -ся *կր. փորագրուիլ.* -вирóвка *Ի. տ.* Гравиро-[вáніе.

Грáвій *ա. (ֆր.) խոշոր աւազ, կոպիճ:*

Гра‖вю́ра *Ի. (ֆր.)* -вю́рка, -вю́рочка *նւզ. փորագրութիւն, քանդակ:*

Градáція *Ի. (լտ.) աստիճանաւորութիւն:*

Грá‖дина *Ի.* -динка *նւզ. կարկտի հատ:*

Гра‖ди́рный *ած. աղաջուրը* (разсóлъ) *խտացնելու.* г—ое заведéніе *կմ* -ди́рня *Ի. աղաջուրը խտացնելու գործարան.* -дировáльный *ած. հնց.* I. *տ.* Гравировáльный; II. *աղաջուրը* (разсóлъ) *խտացնելու.* -дировáніе *չ.* I. *տ.* Гравировáніе; II. *աղաջուրը* (разсóлъ) *խտացնելը.* -дировáть (-рýю -ютъ) *ն.* I. *տ.* Гравировáть; II. *աղաջուրը* (разсóлъ) *խտացնել.* -ся *կր. խտացնուիլ.* въ Стáрой Русѣ́ разсóлъ, передъ вы́варкою, градирýется. -дирóвка *Ի. տ.* Градировáніе.

Гради́ръ *ա. տանձին ձևով սարքած, յարդարած տեղ աղաջուրը* (разсóлъ) *խտացնելու համար:*

Грá‖дный, -довóй *ած. կարկտի, կարկտային.* грáдовая тýча; -добúтіе *չ. կարկտահարութիւն.* -добúтный *ած. հնց. քաղաքների պարիսպները կործանելու. տ.* Стѣнобúтный; -добóй *ա. տ.*

Градобитіе; -добо́йный ած. I. 1, կարկտահար, կարկտատար (արտ, ՚մասին՚). 2, կարկտային. г—ое вре́мя; II. հնց. տ. Градоби́тный.

Градо‖и́мецъ, мца ա. ըմնստ. նուաճող, աշխարհակալ. -нача́льникъ ա. 1, քաղաքապետ, քաղաքակալ. 2, (Եւրոպական Ռուսիայի մի քանի քաղաքներում) բարձրագոյն ոստիկանական վարչապետ. -нача́льническій ած. քաղաքապետի, քաղաքակալի. -нача́льство չ. քաղաքապետութիւն, քաղաքակալութիւն:

Градо‖но́сная ту́ча կարկտաբեր ամպ, թուխպ. -отво́дный ած. կարկտարգելի, կարկտարգել:

Градоотво́дъ ա. կարկտարգել:

Градо‖прави́тель ա. սկւ. գործծ. քաղաքապետ. -прави́тельскій ած. քաղաքապետի, -տական. -прави́тельство չ սկւ. գործծ. քաղաքապետութիւն:

Гра́‖дскій, -дско́й տ. Городско́й; градско́й голова́; г р а д с к а́ я коро́на հռովմայեցիների թագը, որի ատամները նման էին քաղաքային աշտարակների ատամներին. քաղաքացիական թագ:

Гра‖дуа́льный ած. հնց. աստիճանական, -նային. г—ое испыта́ніе ուսումնական աստիճան տալու քննութիւն. -дусникъ ռմկ. տ. Термо́метръ; -дусный ած. աստիճանի, -ճանական. г—ое измѣре́ніе հողչփ. երկրիս մակերևոյթի աստիճանական չափումը նորա ձևը և չափը որոշելու համար:

Гра́дусъ ա. (լտ.) աստիճան. 1, մաթմ. շրջանի 360-երորդական մասը. прямо́й у́голъ соде́ржитъ въ себѣ 90 г—овъ; 2, աշխ. г—ы широ́ты, — долготы́ լայնութեան, երկարութեան աստիճաններ. 3, առհ. աստիճան (ջերմաչափի, խոնաւաչափի ևլն). термоме́тръ опусти́лся до 27 гра́дуса; спиртъ въ 90 г—овъ; 4 հնց. զինուորական, ուսումնական աստիճան. 5,* աստիճան, չափ, սահման, կոպար. чахо́тка въ послѣднемъ г—ѣ; быть въ *г—ѣ ուրախ, զուարթ լինել:

Гра́дштокъ ա. (գերմ.) արեգակի բարձրութիւնը չափելու գործիք, արեգակնաչափ:

Градъ ա. I. եկ. սլ. քաղաք. II. հ-ք. կարկուտ. г. идётъ, гра́домъ поби́ло хлѣбъ կարկուտը արտերը տարաւ. г. въ голуби́ное яйцо́; *տարափ, հեղեղ. потъ ка́тится *гра́домъ քրտինքը թափւում է մեծ-մեծ կաթիլներով. III. սկւ. գործծ. (սովոր. յ. гра́ды) քառանկիւններ, որոնց բաժանում են պատկերները կամ նկարները:

Гра́‖ждани́нъ ա. (յ. гра́ждане, -нъ) 1, քաղաքացի, քաղաքի բնակիչ, տ. Горожа́нинъ; 2, քաղաքացի, հայրենիքի, պետութեան անդամ. имени́тый, почётный, степе́нный г. անուանաւոր, պատուաւոր, աստիճանաւոր քաղաքացի. -(а́)жда́нка ի. քաղաքացի կին, քաղաքացուհի. -жда́нскій ած. քաղաքացիական. քաղաքացուն յատուկ. г—іе зако́ны; г—ое пра́во (հկռկը տ. Уголо́вное пр.); г. бракъ; г—ая смерть բոլոր քաղաքացիական իրաւունքների, արտօնութիւնների կորուստը. г—ая слу́жба քաղաքացիական (և ոչ թէ զինուորական) ծառայութիւն. г—ая а́збука քաղաք. այբբեն. онъ не чита́етъ ни по-гра́жда́нски, ни по-церко́вному նա չգիտէ ոչ ռուսերէն և ոչ էլ եկեղ. սլաւոներէն. г. по́двигъ; г—ая до́блесть; г—ое му́жество; -жда́нственность ի. քաղաքացիութիւն, քաղաքակրթութիւն. -жда́нственный ած. քաղաքացիութեան. -(а́)жда́нство չ. 1, քաղաքացիութիւն. почётное г.; получи́ть пра́во г—а քաղաքացիութեան իրաւունք ստանալ, *գործածական դառնալ, հաստատուիլ. э́то сло̀во получи́ло пра́во г—а; 2, հ-ք. քաղաքացիներ, -քացիք. 3, տ. Гражда́нственность.

Грай ա. հնց. կռռոց, կռկռոց (օր. ագռաւի):

Гра́‖канье չ. կռռալը, կռկռալը. հմմ. Га́рканье; -кать չ. կռռալ, կռկռալ. во́роны гра́каютъ; հմմ. Га́ркать.

Грам‖ма́тика ի. (յն.) քերականութիւն. -матика́льность ի. սկւ. գործծ. քերականական ճշտութիւն. -матика́льный ած. սկւ. գործծ. քերականական, քերականօրէն ճիշտ, ստոյգ. -ма́тикъ ա. (յն.) 1, հնց. առհ. քերական, քերթող, գիտուն. 2, քերականագէտ. -мати́стъ ա. (յն.) 1, տ. Грамма́тикъ 2; 2, (նախնի յոյների մօտ) տարրական ուսումնարանի ուսուցիչ, վարժապետ. -мати́ческій ած. քերականական. г—ія пра́вила; г. разбо́ръ. Г р а м м а т и́ ч е с к и մ. քերականօրէն, համաձայն քերականական կանոնների. разбира́ть писа́теля г.; г. пра́вильное употребле́ніе сло́ва, оборо́та рѣчи.

Граммъ ա. (ֆր.) գրամ (կշիռ, քաշ մի):

Гра́‖мота ի. 1, հնց. թուղթ, գրութիւն, հրովարտակ. 2, արքունի պարգևագիր, արտօնագիր. жа́лованная г. ա, նախնի Ռուսիայում մի և է վանքի, եկեղեցու, հիմնարկութեան կամ մասնաւոր մարդու անունով տուած արքունի պարգևագիր, արտօնագիր, հրովարտակ. բ, մնւղ. այն հրովարտակը, որ Եկատերինէ Բ. կայսրուհին 1785 թ. տուեց ռուս ազնուականութեանը. 3, գրագիտութիւն, գրել-կարդալ. вы́учиться г—ѣ; онъ не знаетъ г—ѣ նա կարդալ գրել չգիտէ, նա գրագէտ չէ. умѣ́ешь г—ѣ? կարդալ-գրել գիտե՞ս:

Гра‖моте́й ա. (յն.) 1, (грамоте́я, -моте́йка ի.) գրագէտ, կարդալ-գրել իմացող այր, կին. 2, գրիչ. -моте́йный ած. սկւ. գործծ. բանաւոր, կանոնաւոր, ճիշտ (խօսք, գիր): Грамоте́йно մ. կանոնաւոր, ուղիղ, բանաւոր կերպով:

Гра́‖мотка ի. ռմկ. նւզ. 1, նամակիկ. я получи́лъ отъ него́ г—у; 2, առհ. թուղթ (գրած կամ չգրած), գիր, վաւերագիր, գործ. -мотникъ ա. 1, հնց. արտօնագրատէր, նա որ ստացել է արքունի արտօնագիր, պարգևագիր. 2, (гра́мотница ի.) ռմկ. գրագէտ, կարդալ-գրել իմացող այր, կին. -мотность ի. գրագիտութիւն. կարդալ-գրել իմանալը. шко́ла г—и տարրական (կարդալ-գրելու) ուսումնարան. мотный ած. գրագէտ. ուսումով. онъ человѣ́къ г.

Грана‖де́рскій, -де́ръ տ. Гренаде́рскій, -де́ръ.

Гра‖на́та ի. (գերմ.) հրետն. նռռ, նռնաձև ռումբ. -на́тка I. (նւզ. տ. грана́та) նռնաձև ռմբի նկար, պատկեր զօրականի կոճակների և սաղաւարտի վերայ. II. (նւզ. տ. грана́тъ 2), (յաճխ. յ. грана́тки), ռմկ. նռնաքարիկ (մանեակ մի). -на́тный ած. I. (տ. грана́та) նռան, նռնառմբի. г—ая тру́бка; II. (տ. грана́тъ 1 և 2) ա, նռնենու. г. листъ; բ, նռնաքարի, կարկեհանի. г. цвѣтъ; -на́товый տ. Грана́тный II; г—ое де́рево; г—ое ожѣ́релье; -на́тъ ա. (լտ.) 1, բս. Punica granatum, ա, նռենի. բ, նուռ. 2, հնք. Silex granatus, կարկեհան, նռնաքար: [գիկ տունկ:

Грандифло́ръ ա. (լտ.) սկւ. գործծ. մեծածա-

Грандіо́зный ած. (խտ.) վեհաշքանչ, հրաշագեղ, զարմանալի. г—ое зрѣ́лище.

Грандъ *ա.* (*իսպ.*) *գրանդ* (*իսպանական բարձրագոյն ազնուական*)։ [*շակուԹիւն, զուարճալիք*։
Грандъ-пасіансъ *ա.* (*ֆր.*) *ԹղԹախաղային խա-*
Гра||нéніе *չ.* *Թր(լ)աշում, Թր(լ)աշելը.* **-нёный** (-нёнъ -пёна, о) *ած.* *Թր(լ)աշած.* г. хрустáль.
Гранжáнръ *ա.* (*ֆր.*) *գրանժանր* (*բարձրագոյն դասակարգի սովորուԹիւն, տոն, ձև*)։

Гра||нѝло *չ.* *Թր(լ)աշիչ գործի.* **-нѝльный** *ած.* *Թր(լ)աշելու, Թր(լ)աշիչ.* г. станóкъ; **-нѝльня** *է.* *Թր(լ)աշարան, Թր(լ)աշիչ գործարան.* алмàзная г.; **-нѝльщикъ** *ա.* *քարեր Թր(լ)աշող.* **-нѝльщичій**, чья, чье *քարեր Թր(լ)աշողի.* **-нистый** *ած.* *Թր(լ)աշած, շատ (Թր(լ)աշներով*։

Гра||нѝтный *ած.* *գրանիտէ, հատաքարէ.* г. столбъ; г—ая скалà; **-нѝтчикъ** *ա.* *գրանիտագործ, հատաքարատաշ.* **-нѝтъ** *ա.* 1, *Տնք.* granit, *գրանիտ, հատաքար.* 2, *գրանիտի (հատաքարի) մասունս, լեառ, դաղաԹ են*։

Гранѝть (-нѝо -нѝтъ), огр—, выгр—, *ն.* *Թր(լ)աշել.* г. алмáзъ; г. мостовýю *Տեղն. փողոցները չափչփել, մաշել, փողոցներում Թրև գալ.* **-ся** *կր.* (*Թր(լ)աշուիլ.* èтотъ кáмень хорошó гранѝтся; здѣсь гранятся алмáзы.

Гра||нѝца *է.* 1, *սահման, սահմանագլուխ.* провестѝ, опредѣлѝть г—у; расшѝрить, раздвѝнуть, распространѝть г—ы; 2, (*առեյի անձուկ մտքով*) *Ռուսիայի արևմտեան (եւրոպական) սահմանը. արտասահման.* ѣхать за г—у; жить за г—ею; возвратѝться изъ-за г—ы; 3, границы *յ.* *չափ, սահման, կոպար, չափ ու սահման.* вы́йти изъ границъ прилѝчія; не знать границъ своемý честолю́бію; **-ничáръ** *ա.* *սահմանապահ զինուոր, զորական.* **-нѝчить** (-чу -чатъ) *չ.* съ чѣмъ 1, *սահմանափակուիլ, սահմանակից լինել.* Россія гранѝчитъ на зàпадѣ съ Швéціею, Прýссіею, 'Австріею и Румы́ніей; 2,* *հասնել, մօտենալ.* егó бережлѝвость гранѝчитъ со скýпостью; **-нѝчный** *ած.* 1, *սահմանի, -նային, սահմանագլխի, -գլխային.* г—ые знàки, г—ая межá.
Грá||нка *է.* 1, *տ.* Гранéніе; 2, *միասին, խմբովին աճած ընկոյզներ.* г. орѣховъ; 3, *տպգր.* *շարած, բայց դեռ ևս երեսների չբաժանած (չըկապած) սիւնեակ.* 4, *տպգր.* *շարուածքակալ.* **-новѝтый** *ած.* *Տնց. տաշած, կոփած, Թր(լ)աշած.* г—ая палáта *Մոսկվայի յայտնի, կոփածոյ քարերից շինած պալատը.* **-нóвка** *տ.* Гарнóвка.
Грантъ *ա.* (*գերմ.*) *խոշոր և մաքուր աւազ, տ.* Грáвій.
Гранъ *ա.* (*յ.* грáны, овъ, *յաճխ.* гранъ) (*գերմ.*) *գրան* (*դեղագործական կշիռ, քաշ մի*). дать дéсять гранъ óпіума.
Гранъ-пасья́нсъ *տ.* Грандъ-пасіáнсъ.
Грань *է.* 1, *բանաստ. սահմանագիծ, տ.* Гранѝца; 2, *Տնց. սահմանի վերայ տնկած սիւնի կամ ծառի վերայ կտրած նշանը.* 3, (*Թր(լ)աշ, Թր(լ)աշած կողմ.* 4, *գեհ* (*այն գիծը, որ երկու հարեան Թր(լ)աշած կողմեր միմեանցից բաժանում է*). 5, *քարեր Թր(լ)աշելու կերպ, եղանակ.* мéлкая, крýпная, прàвильная г.; брильянтовая г.; 6, *Թւբ. Թուային բաժանմունք* (*օր.* 76,940,781):
Гра||сѝрованіе *չ.* *ըէեղծուԹիւն.* **-сѝровать** (-рую -ютъ) *չ.* *ըէեղծել* (р *տառը սխալ, ֆրանսերէնին-յատուկ շեշտով արտասանել*). «errare humanum est», отвѣчáлъ дóкторъ, грасѝруя и произнося́ латѝнскія словá францýзскимъ вы́говоромъ». [*կան ձեան հաւ կամ գշխոյահաւ*։
Грáусъ *ա.* *Կնդ.* Lagopus scoticus, *Սկովտա-*
Гра||фá *է.* (*յն.*) *աղիւսակի սիւնեակ, տողամէջ.* кáждая статья́ вносѝтся въ осóбую г—ý; **-фéйка** *է.* *նւզ.* 1, *պստիկ սիւնեակ, տողամէջ աղիւսակի.* 2, *տպգր.* *տախտակ երկու սրածայր ըեեռիկներով կամ ասեղներով, որի վերայ դնում են տպելու համար պատրաստ ԹերԹը.* **-фéйный** *ած.* *այս տախտակի.* **-фика** *է.* (*յն.*) *գծելը, նկարելը. գծագրուԹիւն, գծանկարչուԹիւն.* **-фикъ** *ա.* *գրաֆիկ* (*երկաԹուղու երԹեեկուԹեանց նկարագրուԹիւնը գծագրուԹեամբ*). **-фѝльный** *ած.* *գծելու, գծագրելու*։

Гра||фѝнный *ած.* *գրաֆինի.* г—ая прóбка; **-фѝнъ** *ա.* (*իտ.*) **-фѝнчикъ** *նւզ.* *գրաֆին* (*լայնափոր և նեղ ճտով ապակէ աման, որի մէջ ջուր, գինի և այլ հեղուկներ են ածում*)։

Гра||фѝнюшка *փղբշ.* *տ.* Графѝня; **-фѝня** *է.* *կոմսուհի.* 1, *կոմսի կինը կամ դուստրը.* 2, *կոմսուԹեան պատուին արժանացած կին կամ օրիորդ.* Графѝнинъ, á, о *ած.* *կոմսուհու*։
Гра||фѝтить (-ѝчу -ѝтятъ), нагр—, *ն.* *գրաֆիտել*) *Թուղթ քաշելը և ուրիշ իրեր գրաֆիտի փոշով յղկել, ողորկել, նոցա Թէ փայլ տալու և Թէ ժանգից պաշտպանելու համար*). **-фѝтный**, **-фѝтовый** *ած.* *գրաֆիտի, գրաքարի.* **-фѝтъ** *ա.* *Տնք.* graphite, *գրաֆիտ, գրաքար, ուրուաքար*։

Гра||фѝть (-флю́ -фя́тъ), нагр—, разгр—, *ն.* *գըծել, աղիւսակագծել.* г. бумáгу для нотъ; **-фѝческій** *ած.* *գծագրական, գծանկարչական.* г—іе знáки *տառեր, նշանագրեր.* г. спóсобъ рѣшéнія задáчи *երկրչփ. խնդրի լուծումը նկարելով կամ գծագրելով.* графѝческія искýсства *նկարչական, գծագրական արուեստներ* (*օր. նկարչուԹիւն, գծագրուԹիւն, փորագրուԹիւն են*)։ Графѝчески *մ.* *պարզ, նկարներով, գծագրելով, Թանձրացեալ օրինակներով.* изобразѝть г. чѝсленность населéнія европéйскихъ государствъ.

Грá||фка *ռմկ.* *տ.* Графóвка; **-флéніе** *չ.* *գծելը, աղիւսագծելը.* **-флёный** (-флёнъ -енá, ó) *բյ.* *ած.* *գծած, աղիւսագծած.* г—ая бумáга, доскà; **-фнóй** *ած.* *գծած, աղիւսագծած, սիւնեակների բաժանած.* **-фовáть** (-фýю -ютъ), нагр—, разгр—, *ռմկ.* *տ.* Графѝть; **-фóвка** *է.* *տողացոյց.* *տ.* Транспарáнтъ.
Грá||фскій *ած.* *կոմսի, կոմսական.* г—ая корóна, г—ое достóинство; **-фство** *չ.* *կոմսուԹիւն.* (*Անգլիայում*) *վիճակ, Թագաւորութեան մաս*։
Грá||фчикъ *ա.* *ռմկ. կամ կտկւ. կոմսիկ, կոմսուկ, կոմսի անչափահաս որդին.* **-фъ** *ա.* (*գերմ.*) *կոմս.* Грáфовъ, á, о *ած.* *կոմսի.* грáфовъ духовнѝкъ.
Графья́ *տպգր.* *տ.* Графéйка 2.
Гра||ціóзность *է.* *նազելիուԹիւն, գրաւչուԹիւն.* **-ціóзный** *ած.* *նազելի, գրաւիչ, վայելուչ.* г—ая пóза. г—ыя движéнія; **-ціóзные дни** *արտօնուԹեան օրեր* (*օրէնքով պայմանաժամից դուրս սահմանած տասն օր առևտրական մուրհակի վըճարման համար*)։
Грáція *է.* (*լտ.*) 1, *նազելիուԹիւն, գրաւչուԹիւն, հրապոյր* (*մնւդ. մարմնական դիրքի, շարժումների*). 2, грáціи *յ.* (*լտ.*) *գեղեցկուհիներ.* 3, *տ.* Граціóзные дни.
Гра||чéвій, вья, вье *ած.* *սերմանաքաղ ագռաւի.* **-чéвникъ** *ա.* 1, *սերմանաքաղ ագռաւների բներով*

ցեք տեսաւ. 2, ռմկ. Гера́симъ - г. մարտի 4-ը (երբ ըստ ժողովրդի. հաւատալիքի ագռաւները գալիս են). -чёвый տ. Граче́вій; -чёнокъ, нка ա. (յ. грача́та, -тъ և граченя́та, -тъ) սերմնաքաղ ագռաւի ճուտ, ձագ:

Гра́||чикъ նւզ. տ. Грачъ; -чи́ный, -чій, чья, чье տ. Граче́вій.

Гра́чъ, а́ ա. (յ. грачи́, че́й) 1, կնդ. Corvus frugilegus, սերմնաքաղ ագռաւ. грачи́ прилетѣли գարունը եկաւ. 2,* ղումբարայից (морти́ра) ձգած ռումբը:

Гра́ять (гра́ю -ютъ) տ. Гра́кать.

Гре||бени́на ի. ռմկ. խծուծ, վուշ.-бени́нный ած. ռմկ. ստորին տեսակ կանեփից գործած. г. холстъ խիստ հասարակ քաթան:

Гребёнка ի. 1, սանր, սանտր (միարերան, նօսրատամ, թէ մազերը սանրելու և թէ մազերի մէջ թաղելու համար. հմմ. гре́бень 1); стричь подъ г—у մազերը խիստ կարճ, քիփ խուզել. *стричь всѣхъ подъ одну́ г—у բոլորի հետ էլ միակերպ, միօրինակ վարուել. 2, սանտրաձև գործիք մի, սանտերք մի կտաւատը և կանեփը սանտրելու. 3, գործիք մի փականագործի և ճախարակագործի պտուտակներ կտրելու. 4, սեղանագործի դազգահի (верста́къ) մէջ քառանկիւնի երկաթէ կտոր, որին դէմ են տալիս խարարուելի իրը. 5, ատամնաւոր գործիք մի, որով ձուկ, մնւլ. սալ'մոն են որսում. 6, կնդ. Pecten, կտրն (խեցի մի):

Гре||бе́нникъ ա. 1, տ. Гребёнка 6; 2, տ. Гравила́тъ; 3,=гребенна́я трава́ (տ. Гребенно́й); -бенно́й ած. սանտրի, սանտրա—. г—ые зу́бья; г—а́я шерсть կոկլիկ սանտրած բուրդ: Гребенна́я трава́ բս. ա, Cynosurus cristatus, սանտրախոտ. բ, Celosia cristata, աքաղաղի կատարը կամ բրուկը. -бёночка նւզ. տ. Гребёнка, -бёночный ած. սանտրի, սանտրաձև գործիքի. г—ое вѣ́ко սանտրի տուփ, բուն, սանտրակալ. гребёночная, ой ի. սանտրագործարան. -бенско́й каза́къ, г—іе каза́ки́ լեռնաբնակ կազակներ (որոնք Դոնից Կովկաս գաղթելով, քչուեցան լեռները). -бену́ха, -бену́шка ի. կնդ. Somateria spectabilis, այգերուկի (փափկափետուր բադի) մի տեսակը. -бе́нчатый ած. սանտրաձև, սանտրաւոր. г—ая саранча́ սանտրաւոր մարախ, մորեխ. -бенщи́къ, а́ ա. 1, սանտրագործ, սանտրավաճառ. սանտրաձև գործիքներ պատրաստող կամ ծախող. 2, բս. Tamarix, մաշայ, մաշի, մաշենի. -бенщи́чій, чья, чье ած. սանտրագործի, սանտրավաճառի:

Гре́бень, бня ա. 1, սանր, սանտր (երկբերան, խտատամ, մազերը սան(տ)րելու համար. հմմ. гребёнка); ча́стый г., тупе́йный г. նօսրատամ, բութատամներով սանր. 2, տ. Гребёнка 2; 3,* թռչունների (նաև մի քանի սողունների) կատար, բրուկ. пѣту́шій г.; 4, կատար, գագաթ, ծայր, գլուխ, սրածայր լեռնակատարների շարք. г. горъ; гре́бни волнъ ալիքների մկանունքը. 5, ատղձգ. տանիքի, ձեղունի կատարը. 6, ճրտրպ. ձեղունը ծածկող թիթեղի ուղղանկիւն ծալած կողքը. 7, առհ. մկան, մէջք, քամակ: Гре́бень Вене́ринъ բս. Scandix pecten, սատղիկի սանրը:

Гре́||бево չ. խոտ հաւաքելը, տրմղելը. -бе́цкій ած. 1, խոտ փոցխողի, տրմղողի. г—ое пла́тье; 2, թիավարողի. г—ія пѣ́сни; -бе́цъ, бца̀ ա. 1, թիավարող, նաւավար. 2, փոցխ քաշող, տրմուղ քաշող:

Гребешо́къ, шка́ ա. 1, նւզ. տ. Гре́бень; 2, թռչունի կրծոսկրի թումբը. 3, пѣту́шій г. աքաղաղի կատարը, բրուկը, գլխի փետուրը. 4, բս. ա, տ. Гребенна́я трава́ բ. բ, Rhinanthus crista galli, մանր աքլորբրուկ, աքաղաղի կատար. 5, տ. Гребёнка 6. [ով, ձեռքով ևլն):

Грё||бка ի. հաւաքելը, ժողովելը (փոցխով, թի-

Гре||бло́ չ. (յ. грёбла, -блъ) 1, հարթիչ, հաւասարիչ փայտ (որով հացահատիկի չափի գլուխը 'սրբում' են). принима́ть рожь подъ г.; подъ г. смѣ́ренный; 2, ապագործի թիակը (երկաթէ թերթից, երկար կոթով, որով նա նստած ապը քերում հանում է). 3, տ. Весло́ 1; -блово́й ած. гребло́-ի:

Гре́||бля ի. 1, փոցխելը, տրմղելը. наня́ть рабо́тниковъ для гре́бли сѣ́на; 2, թիավարելը, թիավարութիւն. итти́ гре́блею, на гре́блѣ; 3, ճլկուտ (ճահճուտ) տեղում կանգնեցրած ամբարտակ, հողաթումբ. -бля́къ, а́ տ. Гла́дышъ 2.

Гребне||ви́дный ած. սան(տ)րաձև, սան(տ)րակերպ. -ви́къ, а́. ա. տ. Гребе́нникъ 1—3; -обра́зный տ. Гребневи́дный.

Гре́бнецъ ա. խեցի մի:

Греб||нечеса́льный ած. սանտերքով գզած, մաքրած. г—ыя издѣ́лія; -никъ ա. 1, կնդ. Pectunculus խեցին. 2, բս. տ. Гребенна́я трава̀ ա:

Греб||ни́шко ա. նխտ. վատ, անպէտք սանտր, սանր. -ни́ще ա. յւն. և նխտ. մի ահագին, անճոռնի սանտր, սանր:

Гре||бно́й ած. թիակաւոր, թիակավար. г—бое су́дно; г. флотъ; -бну́ть տ. Грести́ 1 և 3; հմմ. Грену́ть.

Гребо́къ, бка́ ա. 1, տ. Гребло́ 1; 2, խառնիչ, որով որմնադիրը կիրն ու ղումը խառնում է. 3, լեռնգ. գործիք մի, որով հանածոն հանում և լուանում են. 4, թիակ, ձեռնաթիակ. առհ. թիակ. уда́рили въ гребки́; 5, թիակի հարուած. дошли́ въ три гребка́; 6 ջաղացի կամ շոգենաւի չարխի թևը. 7, մի թի բան (ցորեն, գարի ևլն). г. муки́.

Гребсти́ ռմկ. տ. Грести́.

Греб||та́ ի. ռմկ. հոգս, տարակուսանք, մտատանջութիւն. -тѣть (-чу́ -тя́тъ) չ. ռմկ. տխրել, տրտմել, անձկալ. се́рдце гребти́тъ; -тѣться չ. ռմկ. տխրել, տրտմել, անհանգստանալ. мнѣ что-то гребти́тся մի ինչ-որ բան ինձ անհանգիստ է անում, մտատանջութիւն է պատճառում:

Гре||бу́нечки, чекъ, -бу́ньки, некъ ի. յ. կտկւ. մանուկի, երեխայի թաթիկներ. -бчи́ха ի. փոցխ, տրմուղ քաշող կինարմատ. -бщи́къ, а́ ա. փոցխ, տրմուղ քաշող մշակ:

Грёбъ, бла́, о́ տ. Грести́.

Гребь ի. 1, տ. Гре́бля; 2, թիակ:

Грега́рина ի. (լտ.) մակաբոյծ մի (парази́тъ) սերմնաճճիներից—Sporozoa.

Грегоріа́нскій տ. Григоріа́нскій.

Грёза ի. (յաճխ. յ. грёзы) երազ, ցնորք, զառանցանք, մտապատրանք. сня́тся необу́зданныя поэти́ческія грёзы; погрузи́ться въ грёзы о чёмъ-нибудь. [կոյզներ, նշեր կամ կորիզներ:

Гре́здень, дня ա. ջուխտակ, միասին աճած ըն-

Гре||зе́товый ած. գրէզէտէ. г. камзо́лъ; -зе́тъ ա. (ֆր.) բրդէ, ծաղկաւոր գործուածք մի:

Гре́‖зить (-жу -зятъ), сгр—, չ. 1, զառանցել, քնի մէջ խօսել, 'գել տալ'. онъ гре́зитъ ча́сто во снѣ; 2,* ռմկ. ցնորքների անձնատուր լինել, անտեղի յոյսեր տածել, օդային ամրոցներ շինել. по́лно тебѣ г.; -зиться, погр—, пригр—, չ. քնի մէջ երեւալ. мнѣ вся́кую ночь гре́зится поко́йный сосѣ́дъ мой; ему́ пригре́зился хоро́шій сонъ.

Гре́ко-восто́чный կամ гре́ко-россі́йскій ած. յոյն-արեւելեան, յոյն-ռուսական (մակդիր ռուս պետական եկեղեցու և դաւանութեան). Правосла́вная Греко-Восто́чная (առաջ նաև Греко-Россі́йская Це́рковь, Вѣ́ра.

Грекъ ա. յոյն։

Грё‖мкать չ. սկւ. գործծ. բարձր բաղխել, ծեծել, թխկթխկացնել. -мли́вый ած. բարձր, աղմկալի, թրխկթխկան. мникъ ա. բս. Glaux maritima, կաթնախոտ։

Гре‖мо́къ, мка́ ա. 1, զիլ զրնգոց, չըրխկոց, թըրըխկոց, դղրմփոց. 2, բօժօժ. 3, բս. Rhinanthus crista galli, մանր աքլորբբուկ (աքաղաղի կատար). -му́чій ած. բարձրաձայն, բարձրահնչիւն, բարձր ձայն կամ աղմուկ հանող. г—іе бу́бны; г. ключъ վշշան աղբիւր. г. го́воръ աղմկալից խօսակցութիւն։ Грему́чій ка́мень արծուաքար։ Грему́чая змѣя́ կամ -му́чка ի. Կնդ. Crotalus, խարամանի կամ բօժօժաւոր օձ. -му́чникъ ա. 1, Codon բոյսը. 2, տ. Гремýчка; -му́шечка նւզ. տ. Гремýшка; -му́шечный ած. չխկանի. -му́шка ի. 1, չխկան (մանկական խաղալիք մի). 2, բօժօժ (մետաղէ). 3, մի 'Ջուսայ' խնձոր, որի կորիզները չրխկխկում են. 4, տ. Гремо́къ 3; -мышо́къ, шка̀ նւզ. տ. Гремо́къ.

Гре‖мѣ́ть (-млю́ -мя́тъ), прогр—, гря́нуть չ. 1, (ամպի մասին) գոռալ, որոտալ. громъ греми́тъ; греми́тъ դէմք. ամպը գոռում է. 2, զրնգալ, ծլընգալ, չըրխկալ, թըրխկալ, վշշալ, թնդալ, որոտալ. колоко́льчикъ греми́тъ; въ карма́нѣ гремя́тъ де́ньги; грѣмѣ́ть посу́дой, побрякýшками; греми́тъ руче́й; онъ *греми́тъ свои́ми по́двигами նա իւր սխրագործութիւններով ամէն տեղ պատմում է. сла́ва его́ гремѣ́ла по всему́ свѣ́ту; грѣмѣ́ть (ն.) пѣ́сню երգ ասել. 3, Հնց. քնարով, երգով գովաբանել, դրուատել. г. на ли́рѣ, на а́рфѣ; -мя́чій տ. Гремýчій; г. ключъ; -мя́чъ, а́ ա. ռմկ. աղբիւր։

Гре́на ի. Հւք. (Фр.) շերամի ձու, սերմ, հունտ, «շերամի ծու կամ ինչպէս հասարակօրէն ասում են բարամի սերմ»։

Гре‖наде́рка ի. ռզմ. գրէնադէրկա (մի տեսակ խոյր գրէնադէրների). -наде́рскій ած. գրէնադէրների, -րական. г—ая ша̀пка; г—іе полки́, батальо́ны յաղթանդամ, հուժկու զինուորների գընդեր, գումարտակներ. -наде́ръ ա. (յգ. սեռկ. грена́деръ) (գերմ.) գրէնադէր. 1, (առաջ) նռնաձիգ զինուոր յատուկ նշանազգեստով. 2, (այժմ) որոշ գնդի (грена́дерскій полкъ) յաղթանդամ, հուժկու զինուոր. 3,* բարձրահասակ, հսկայ մարդ. г-да́ма հսկայ կինարմատ։

Грено́къ, нка́ ա. (յաճխ. յ. гренки́) կտորած և ապա խարոված հացի կտորներ, որ ապուրի հետ ուտում են։

Грену́ть չ. թիակով կամ թիակներով ամբապէս խփել, զարկել. грени́(грень), бра̀тцы, ра̀зомъ.

Грепъ ա. (անգլ.) ծովգ. ջրահերձի (водорѣ́зъ) ըստորին մասը։

Гре‖сти́, -сть (-бу́ -бу́тъ; անց. грёбъ -бла́, о́) 1, ն. (сгр—, гребну́ть) հաւաքել (ձեռքերով, փոցխով եւն), փոցխել, տրմզել. г. сѣ́но, г. въ гру́ду ще́пы; грести́ золу́ изъ пе́чи; 2, ռմկ. *գըրփել, ագահաբար յափշտակել, իւրացնել. э́то ненасы́тный человѣ́къ: всё гребётъ въ свою́ по́льзу; 3, չ. (гребну́ть) թիավարել. -сти́ся, -сти́сь անդր. 1, թիավարել. Бо́гу моли́сь, а къ бе́регу греби́сь (առծ.). 2,* г. за что աշխատել մի բան ձեռք բերել, մի բանի ձեռք մեկնել. ты гребёшься за хоро́шее, а дурно́го обѣга́ешь.

Греци́змъ ա. յունաբանութիւն, հելլէնաբանութիւն։

Гре́цики ա. յ. բս. Bunias orientalis, խաչաբոյս մի խաչաբերներից (Cruciferac).

Гре́цкій (հին բառ է) տ. Гре́ческій; Гре́цкій орѣ́хъ, բս. Juglans regia, հասարակ ընկուզենի կամ Արքայական և իւր պտուղը։ Гре́цкая гу́бка, Spongia officinalis, հասարակ սպունգը։

Гре́‖ча ի. բս. Polygonum fagopyrum, հընդկացորեան. -ча́нище չ. հնդկացորենի արտատեղ։

Гре‖ча́нка ի. յոյն կին, հելլէնուհի. -ческій ած. յոյն, յունական, յունաց. г. ого́нь պատմ. յունական հուր (դիւրավառ ու պայթուցիկ խառնուրդ, որն իբր թէ ջրի տակ էլ կարողանում էր այրուել). г—ая це́рковь; гре́ческое сѣ́но, բս. Trigonella foenum graecum, յունական խոտ, խոտառուոյտ։

Гре‖чи́на ի. բս. Achillea millefolium, հազարատերեւուկ. -чи́ха տ. Гре́ча; гречи́ха спо́рышъ կամ пти́чья г. բս. Polygonum aviculare, արինճ (հաւի կեր). -чи́шка փոքր. տ. Гречи́ха; -чи́шный տ. Гре́чневый; г. цвѣтъ, բս. Gnaphalium dioicum, երկտուն անմեռուկ։

Гре‖чи́шникъ տ. Гре́чневикъ 1; чи́ще տ. Греча̀нище; -чка փոքր ռուս. տ. Гре́ча; -чневикъ ա. (արտս. гре́шн—), -чневичекъ, чка նւզ. 1, հընդկացորենի հաց կարած կոնուսի ձևով. 2, սորտ ձևի գլխարկ. -чневый ած. (արտս. гре́шн—) հնդկացորենի. г—ая крупа́,—ка́ша; -чникъ ա. 1, տ. Гре́чневикъ 2; 2, (հին ժամանակ) ճանապարհ Կիևից դէպի Յունաստան. -чу́ха տ. Гре́ча և Гречи́ха; -чу́шникъ տ. Гре́чневикъ 1; -чу́шница տ. Гречи́шница; -чу́шный տ. Гречи́шный.

Гриба́стый ած. 1, քթի վերայ կատար, բըուկ ունեցող (մի տեսակ աղաւնի). г. го́лубь; 2, ռմկ. մեծ, կախ ընկած շրթունքներով։

Гри‖би́ще ա. յեղ. մի ահագին սունկ. -бко́вый ած. սնկի, սնկային. -бни́къ, а́ ա. սնկի կարկանդակ. -бни́ца ն. 1, սնկի ապուր, սպաս. 2, սնկատեղ, սնկեր բուսանելու տեղ. 3, բս. mycelium, սնկի ընդերկրեայ (հողի մէջ գըտնուող) մասը. 4, սնկեր հաւաքող և ծախող կինարմատ. -бно́й ած. սնկի, սնկային, սնկից. г. корешо́къ; г—а́я шля́пка; г. за́пахъ, г—о́е ку́шанье; г. дождь ուժգին և տաք շաղ. -бова́тый տ. Грибови́дный; -бо́венка նւզ. տ. Грибо́вня.

Гри‖бови́дный ած. սնկակերպ, սնկատես. -бови́стый տ. Грибно́й և Грибо́вный; -бо́вникъ ա. չորացրած սունկ գնող, սնկավաճառ. -бо́вница ի. 1, տ. Грибни́ца 1; 2, Nymphaea nuphar, դեղին կոկոռ. -бо́вный ած. սնկաշատ, սնկառատ. г—ое лѣ́то; г—ое мѣ́сто; -бо́вня ի. սնկի ժամ, կոտ. -божи́лъ, -божи́тель ա. սնկի որդ, միջատ։

Гри‖бо́къ, бка́ ա. 1, նւզ. տ. Гри́бъ 1; 2,* տ.

Грибъ 4; 3, грибкй յ. *ա, մանր, մանրադի-տակով տեսանելի սունկիկներ.* виногра́дные, карто́фельные г.; *բ. սատած ցեխի կոշտեր ճանա-պարհի վերայ.* -бо́чекъ, чка *նւզ. տ.* Грибо́къ.

Грибу́ша *Ի. հեգն. պառաւեալ, կուցած մէջ-քով պառաւ:*

Гри‖бъ, а́ *ա.* (*երբեմն Հ—է.*) 1, *բս.* Tungus, *սունկ, ‛սոկոն‘.* бѣлый г. Boletus edulis, *ու-տելի սունկը, Թնջուկը, ‛աշխարասոկոն‘.* ходи́ть по грибы́ *սունկեր քաղելու գնալ,* *г. съѣлъ (առծ.) անյաջողութիւն ունեցաւ. что взялъ?— г. съѣлъ *ինչ շահեց.—ոչինչ, ձեռնունայն մնաց.* ста́рый *г., г. грибо́мъ *հեգն. պառաւ, գծուծ մարդ.* ѣшь пиро́гъ съ грибами, а язы́къ держи́ за зуба́ми (*առծ.*). 2, *տ.* Губа́ I. 3 *և* 4. 3, *սունկախտ* (*հիւանդութիւն մարդկանց և կեն-դանիների*). 4, *պարտէզներում սունկի ձևով դրու-ցարան* (бесѣ́дка). [*ներ:*

Грибьё *ւ. Հ—է. սունկեր, սոկոններ. սպունգ-*

Гри́‖ва *Ի.* 1, *բաշ.* ко́нская, льви́ная г.; *կտկւ. երկար և խիտ մազեր մարդու.* у него́ на головѣ́ цѣ́лая г.; 2, *բանստ. սաղաւարտի, կորդակի* (*մազէ*) *զարդարանք.* 3, *լեռնաբաշ.* 4, *բարձ-րութիւն, բլուր, անտառով կամ աւազով ծած-կուած տարածութիւն.* 5, *խուլթ. ծանծաղուտ.* 6, *հնց. վերմակի, սաւանակի ծածկոցի շուրջը յօրինուածք.* 7, гри́ва ко́пская, *բս.* Eupatorium cannabinum, *ապուպանուկ* (*պատե-րխոն, երեսնակ?*). -ва́стый *ած. խտաբաշ, երկայ-նաբաշ.* -ва́чъ, а́ *ա. ռմկ. խտաբաշ, երկայնաբաշ երիվար:*

Гри́‖венка *Ի.* 1, *նւզ. տ.* Гри́вна; 2,* *սուրբ պատկերից կախուած արծաթէ կամ ոսկէ իր, զանգուլակ.* 3, *զգեստի ուսը, որ Թիկքը միաց-նում է օձիքի հետ.* 4, *եզան վզից և կրծքից կախ ընկած կաշին, ‛Թափանը‘.* -венникъ *ա.* -венничекъ, чка *նւզ.* 10 *կոպէկանոց արծաթէ դա-հեկան.* -венный *ած. տասն կոպէկանոց, տասն կոպէկ արժողութեամբ.* г. хлѣ́бъ, г—ая свѣ́чка 10 (*բստ ժողովրդի* 3) *կոպէկանոց հաց մոմ:*

Гри́‖вистый *ած.* 1, *երկայնաբաշ, խտաբաշ.* г.—ая ло́шадь; 2, *ձիու բաշով պատած, շրջապատած.* -вища *Ի. յւմլ. մի ահագին, մեծ, խիտ բաշ:*

Гри́вка *Ի.* 1, *նւզ. պստիկ բաշ, պստիկ բարձրու-Թիւն, բլրակ.* 2, *ակօսի մէջքը, քամակը.* 3, *շապ-կի ուսի կտորը, հմմ.* Гри́венка; 4, *հեգն. կանանց ‛բաշ‘* (*ճակատի կողմի կարճ կտրած մազերը*). она́ завела́ себѣ́ гри́вку.

Гри́‖вна *Ի.* 1, *եկ. սլ. վզի մանեակ, շղԹայ, ‛ե-խանոց‘.* 2, *հնց. որոշ կշռով* (72—96 *մսխալ*) *դահեկան մի.* 3, (*այժմ*) *տասն կոպէկանոց* (*ժո-ղովրդի հաշուով ոչ Թէ* 10, *այլ* 3 *կոպ.*) -вный *ած. բաշի.* -вня́га, -вня́жка *նխտ. տ.* Гри́вна; -вня́къ, а́ *ա. Թանձր, խիտ անտառ* гри́ва 4-*ի վերայ.* -вопёрый *ած. փետրաբաշ, փետրաւոր բա-շով* (*Թռչուն, սաղաւարտ*): [*բաճճի:*

Гривуа́зный *ած.* (*ֆր.*) *կայտառ, աշխոյժ, շա-*

Гри‖ву́нъ, а́ *ա. ճտի վերայ սև բծով աղաւնի մի.* -вчатый *տ.* Гри́вистый.

Григорiа́нскiй *ած. Գրիգորեան.* г—ое лѣточислéнiе,—календа́рь (*Գրիգոր* XIII. *պապի անու-նով*). Армя́но-Григорiа́нская Це́рковь *Հայ-Լու-սաւորչական եկեղեցի:*

Гри́‖день, дня, -динъ *ա. հնց. նախնի ռուս իշ-խանների Թիկնապահ գնդի զինուոր, զօրական.* -дница, -дня *Ի հնց.* 1, *սենեակ, շինուԹիւն նախ-նի ռուս իշխանների ապարանքներում, ուր բը-նակւում էին նոցա Թիկնապահները.* 2, *ընդու-նարան նոյն ապարանքներում.* 3, (*հարաւնիքի երգերում*) *առագաստ, հարսնետուն:*

Гризе́тка *Ի.* (*ֆր.*) *գրիզէտ* (*Պարիզում ջահել աղջիկ, որ ծառայում է արհեստանոցում, խա-նուԹում կամ կար ու ձևով է զբաղւում և սո-վորաբար ուսանողի կամ ուրիշ երիտասարդի սիրուհի է*):

Гри‖ма́са *Ի.* (*ֆր.*) -ма́ска *նւզ. դէմքի ծամա-ծռուԹիւն.* дѣ́лать г—ы; -ма́сливый *ած. դէմքը ծամածռող.* -ма́сникъ *ա.* -ма́сница *Ի. դէմքը ծա-մածռող այր, կին.* -ма́сничать *չ. դէմքը, երեսը ծամածռել.* **կոտրտուիլ, քրքջուել, ՝նազ անել՝:*

Гри‖миро́ванiе *ւ. գրիմելը, դիմանկարելը:* -мирова́ть (-ми́ру́ю -ютъ), загр —, *ն.* (*ֆր.*) *Թատր. գրիմել, դիմանկարել* (*համեմատ դերի՝ դէմքը նը-կարել, դեղերով ծածկել*). -ся *անդր. գրիմուիլ, դիմանկարուիլ.* миро́вка *Ի.* 1, *տ.* Гримиро́ванiе; 2, *դիմանկար, նկարած, դեղած դէմքի տեսքը:*

Гримъ *ա. գրիմ* (*յայտնի տիպ դիմանկարի*). у него́ хорошо́ обду́манный г.

Гри́‖пный, -повый, -по́зный *ած. ինֆլուէնցիայի, -ցիական, խարբխատենդի.* гри́пное воспалéнiе.

Грипъ *ա.* (*ֆր.*) *տ.* Инфлуе́нца.

Грифе́йный *ած. սակոստրէի.*

Гри‖фелёкъ, лька́, -фелёчекъ, чка *նւզ.* -фель *ա.* (*գերմ.*) *քարեգրիչ.* -фельный *ած.* 1, *քարեգրչի.* 2, *տ.* 'Аспидный. [*ոստրէի խեցի:*

Грифе́я *Ի. կնդ.* Gryphaea, *սակոստրէ. սակ-*

Гри‖фи́тный, -фи́товый *ած. գրիֆիտի.* -фи́тъ *Ի. գրիֆիտ* (*քարացած սակոստրէ*):

Грифо́вщикъ *ա. կնքագրող:*

Грифо́нъ *ա.* 1, *ճրտրպ. գրիֆօն* (*արծուի գըլ-խով, առիւծի իրանով և Թռչունի Թևերով պատկեր*). 2, *գրիֆօն* (*շների տոհմ մի*). 3, *ցայ-տող ջերմուկի շիԹը:*

Грифъ *ա.* I. (*լտ.*) 1, *առսպ. առիւծ արծուի գլխով և Թևերով.* 2. *ճրտրպ. Թերթի ձևով զար-դարանք, դրուագ մի.* 3, Sarcoramphus Gryphus, *պասկուճ, կորճ.* II. (*գերմ.*) 1, *երժ. ե-րաժշտական գործիքի ճիտը, կոթը.* г. у скри́пки; 2, *Թրի, սուսերի կոթը.* 3, *գրիֆ* (*մետաղէ տախտակ, վրան փորագրած տառեր կամ խօս-քեր, որ խփում են այլևայլ Թղթերի վերայ:*

Гро́‖бикъ *նւզ. տ.* Гробъ; -бни́ца *Ի.* 1, *գերեզ-ման, շիրիմ.* 2, *տ.* Ра́ка; 3, *տապանաքար, մա-հարձան, յուշարձան.* -бни́чный *ած. գերեզմանի, շիրիմի, տապանաքարի, յուշարձանի.* г—ыя украшéнiя; -бный *տ.* Гробово́й; -бови́ще *ա. հնց. գերեզմանատուն, հանգստարան.* -бово́й *ած.* 1, *դագաղի.* до г—о́й доски́ *ցմահ.* 2, *գերեզմա-նի, շիրիմի.* 3, *մահուան, մեռելային.* г—óе молча̀нiе; г—а́я тишина́; г. го́лосъ *խուլ, Թոյլ, մեռելային ձայն:*

Гробо‖вскрыва́тель *տ.* Гробокра́децъ; -вщи́къ, а́ *ա. դագաղագործ.* -жи́тель *ա. դագաղարնակ, դագաղակեաց. դիակեր ճճի.* -копа́тель *ա.* 1, *գե-րեզմաններ փորող. կտկւ.* **հնախոյզ. հնախու-զական նպատակով պեղումներ անող. եռանդուտ բանասէր.* 2, *կնդ.* Necrophorus, *մեռելաԹաղ [բզէզ]ը.* -кра́децъ. дца, -кра́дъ *ա. գերեզմաններ կողոպտող, Թալանող:*

Гробо́къ, бка́ *նւզ. տ.* Гробъ. [*այր, կին:*

Гробо‖но́сецъ, сца *ա.* -но́сица *Ի. դագաղակիր*

Гробо́чекъ, чка նւզ. տ. Гробо́къ.

Гробъ ա. (ներգոյ. въ гробу́ և въ гро́бѣ; յ. гро́бы, овъ և гробы́, гроба́, о́въ) 1, դագաղ, նաշ. 2,* մահ, վախճան. до гро́ба, по гробъ ցմահ, ցգերեզման. онъ въ г. глядитъ, одно́й ного́й въ гробу́ նորա մի ոտը գերեզմանումն է. вогна́ть, свести́ кого́ въ г. մէկին գերեզման իջեցնել, խիստ նեղացնել. за г—омъ, за предѣлами г—а, за две́рью г—а մահից յետոյ. 3, եկ. ա. գերեզմանատեղի, գերեզմանի փոս, տապանաքար: Гроба́, о́въ յ. գերեզմաններ, գերեզմանատուն, հանգստարան. сего́дня весь наро́дъ на гроба́хъ.

Гробъ-трава́, բս. Vinca minor, կուսածաղիկ, յարականաչ ծաղիկ, գերեզմանադափն:

Грогъ ա. (անգլ.) գրոգ (խմիչք ռոմից կմ արաղից և եռացրած ջրից), փունջ:

Гроде‖на́плевый ած. գռօդէնապլի. -на́пль ա. (ֆր.) գռօդէնապլ (մետաքսէ կերպաս մի). -ту́ровый ած. գռօդէտուրի. -ту́ръ ա. (ֆր.) գռօդէտուր (մետաքսէ կերպաս մի):

Гро‖жу́ տ. Грози́ть.

Гроза́ է. (հյց. гро́зу́) 1, ամպրոպ, ամպրոպային փոթորիկ, մրրիկ. лѣто оби́льное гро́зами փոթորկալից, մրրկալից ամառ. 2, արհաւիրք, դժբախտութիւն, թշուառութիւն, աղէտ. 3,* զարհուրելի, սոսկալի բան. զարհուրանք. պատիժ, պատուհաս, փորձանք. բարկութիւն, բարկանալիք. խստութիւն. бо́йся не бога́таго грозы́, а убо́гаго слезы́ (առ.):

Гро́‖здистый ած. մեծ փունջերով (տ. гроздъ 2).

Гро́‖здіе հ. հ—ք. եկ. ա. ողկոյզներ. -здка է. տ. Гроздо́къ; -здко́вый ած. փնջի (տ. гроздо́къ); -здный ած. ողկոյզի. -здова́тый ած. փնջերով աճող, բունող (օր. տխիլ). -здови́дный ած. ողկոյզանման. -здовый տ. Гро́здный; -здо́къ, дка̀ նւզ. տ. Гроздъ 2 և 3; -здообра́зный տ. Гроздови́дный; -здо́чекъ, чка նւզ. տ. Гроздо́къ.

Гро‖здъ ա. -здь ա. (յ. гро́зды, -здъ և гро́здья, гро́зде́й) 1, խաղողի ողկոյզ, 'ճիռ', 'ճիթ', 'ճութ'. 2, ընտանի կաղնու (տխլու) փունջ. орѣ́хи родя́тся гро́здами; 3, միասին բուսած սոխի գլուխներ. 4, ողկոյզաձև զարդ, զարդարանք, փունջ. «бѣлоку́рые во́лосы висѣ́ли лёгки́ми гро́здьями съ обѣ́ихъ сторо́нъ небольшо́й головы́; 5, եղջերուի, խշայծեամի նոր բլթած եղջիւրները: Гроздъ-пе́сій բս. ա, Lonicera xylosteum, այծեանիկը. բ, Solanum dulcamara, կոզուկ կամ քաղցրադառն մորմ:

Гро́здье տ. Гро́здіе.

Гро‖зи́ть (-жу́ -зя́тъ), погр—, пригр—, չ. սպառնալ՝ վտանգ սպառնալ. г. кому́ слова̀ми, руко́ю, па́льцемъ, па̀лкою; наше́ствіе непрія́теля грози́ло госуда́рству; -зи́ться, погр—, տ. Грози́ть; онъ грози́лся его́ поби́ть.

Гро́зный (-зенъ -зна́, о) ած. սոսկալի, սարսափելի, զարհուրելի, գոռ, ահարկու, խրոխտ, դաժան. ահեղ, ահաւոր, զարգանք ազդող. гро́зенъ сонъ, да ми́лостивъ Богъ (առ.). Ива́нъ Гро́зный Յովհաննէս Սոսկալի, Ահարկու: Гро́зно մ. 1, սոսկալի, զարհուրելի կերպով, սպառնալով. 2, հնց. յարգանքով, պատկառանքով. держа́ть ста́ршаго бра́та че́стно и г.

Гро‖зобо́ище, -зови́ще չ. անձրեւից ու փոթորկից վնասուած, աւերուած տեղ. по грозови́щу весь хлѣ́бъ изби́тъ; -зово́й ած. ամպրոպային, փոթորկային, մրրկային, մրրկաբեր. г—а́я ту́ча.

Гро‖ма́да է. 1, կոյտ, կուտակութիւն, կարկառ, շեղջ. ահագին շինութիւն, կերտուածք. г—ы горъ, скалъ լեռնակոյտեր, ժայռակոյտեր. 2,* մասսա, բազմութիւն, շատութիւն. 3, փոքր. ռուս. ժողով կազակների կամ գիւղական հասարակութեան, համայնական ժողովը:

Грома‖ди́лка է. ձիա[քարշ]փոցխ խոտ հաւաքելու. -ди́льникъ ա. -ди́льница է. -ди́льщикъ ա. -ди́льщица է. փոցխ քաշող, փոցխով խոտ հաւաքող այր, կին:

Грома́дина է. ռմկ. ահագին, հսկայական (կըղզիացած) շինութիւն, կերտուածք:

Грома́дить (-жу -дятъ) ն. ձեռնափոցխով կամ ձիափոցխով խոտ հաւաքել:

Гро‖ма́дность է. ահագին, խիստ մեծ, անչափ լինելը. *խիստ մեծ կարևորութիւն. -ма́дный ած. ահագին, խիստ մեծ. *խիստ կարևոր:

Громдола́ է. բս. Valeriana officinalis, բըժշկական կատուախոտ կամ ապրադրուկ:

Гро‖ми́ла ա. հոր. տ. Громи́тель; -ми́тель ա. -ми́тельница է. կործանիչ, աւերիչ այր, կին:

Громи́ть (-млю́ -мя́тъ), погр—, разгр—, ն. ջարդել (թշնամուն). կործանել, աւերել. г. вражде́бный станъ; погроми́ть непрія́тельскій го́родъ; *громи́ть слова̀ми, рѣ́чью անխնայ մտրակել. пропове́дникъ громи́тъ поро́ки о́бщества; г. свои́хъ проти́вниковъ իր հակառակորդներին ջարդ ու փշուր անել, ջախջախել. г. ры́бу ձկներ խրտնեցնելով որսալ, բռնել:

Гро́мка է. աշնանային և ձմռային ձկնորսութիւն (խրտնեցնելով. տ. громи́ть ры́бу).

Гро́мкій (-мокъ -мка́, о; բաղդ. гро́мче և громчѣ́е) 1, ձայնեղ, բարձրաձայն, քաջահրնչիւն. г. ко́локолъ; г—ое пѣ́ніе; 2,* զօրեղ, ազդու. г. стихъ; 3, փառապանծ, հռչակաւոր, բազմահռչակ, հանրածանօթ, պանծալի. г—ія дѣла́, г—ое и́мя; г—ія побѣ́ды; г. проце́ссъ: г. сканда́лъ. Гро́мко մ. բարձրաձայն, խիստ բարձր. г. говори́ть, г. застуча́ть.

Гро‖многоло́сый բանաս. տ. Громогла́сный; -мность է. 1, բարձրութիւն, քաջահնչիւնութիւն. 2, հռչակ. -мникъ տ. Громо́вникъ 1.

Гро‖мобо́йный ած. շանթահար, կայծակնահար. г—ое де́рево; -мове́ржецъ, жца ա. բանաս. ամպրոպային, շանթընկեց. Зевсъ г. ամպրոպային Արամազդ. -мове́ржущій, аго ա. բանաս. ամպրոպաձիգ:

Гро‖мо́вникъ ա. 1, կայծակնագիրք (որով գուշակութիւններ էին անում, նայելով կայծակի հարուածներին). կեղծ, անվաւեր գիրք. 2, ամպրոպի աստուած (Արամազդ, Պէրուն եւն). -мово́й ած. ամպրոպային. կայծակի, շանթի. г—ы́е уда̀ры; г—а́я ту́ча; *г. го́лосъ, *г—а́я рѣ́чь որոտընդոստ ձայն, ճառ. г. отво́дъ շանթարգել. -мо́вый տ. Громово́й.

Гро‖могла́сность է. խիստ բարձր, որոտընդոստ լինելը. որոտմունք. -могла́сный ած. խիստ բարձրաձայն, որոտընդոստ. г—ое пѣ́ніе; -мозву́чный ած. որոտաձայն, օդը դղրդացնող. г—ая пальба́; տ. Громогла́сный.

Гро‖мозда́, -мозди́ла հոր. ռմկ. բարձրացնող, կիտող, կուտակող այր, կին. -мозди́ть (-зжу́ -здя́тъ) ն. 1. (нагр—) միմեանց վերայ կիտել, կուտակել, դիզել. 2, (взгр—) վերելակներ դընել բարձրանալու համար. -мозди́ться, взгр—,

անդր. բարձրանալ, վեր ելնել. куда́ ты громозди́шься?

Гро́||моздкій ած. մեծածաւալ և անճոռնի (բայց ոչ ծանր, ոչ յաղթ). -моздный ած. խառնիխուռն միմեանց վերայ ածած, կիտած, թափթփած. г—ые това́ры; -моздъ ա. խառնիխուռն միմեանց վերայ ածած, կիտած մեծ և անճոռնի իրեր. -мозже́ніе չ. միմեանց վերայ կիտելը, կուտակելը. -можу́ տ. Громозди́ть.

Громо||кипя́щій ած. բանաստ. ամպրոպային, փոթորկաբեր, մրրկալից. -мета́тель բանաստ. տ. Громове́ржецъ; -ме́чущій, аго, -ме́щущій, аго բանաստ. տ. Громове́ржущій; -но́сецъ, сца ա. շանթաձիգ, կայծակնաձիգ. -но́сный ած. ամպրոպային, փոթորկաբեր, մրրկային. г—ыя ту́чи; -отво́дъ=громово́й отво́дъ (տ. Громово́й).

Гро||мотня́ ի. մեծ աղմուկ և թխկթխկոց, ժխոր. -мче, -мчѣ́й բաղդատ. ած. և մ. աւելի բարձր։

Громъ ա. (յ. гро́мы, о́въ) 1, ամպի գոռոց, դղրդոց, որոտ, որոտմունք, ճայթիւն. громъ греми́тъ ամպը գոռում է. гря́нулъ громъ, разда́лся г. ամպը գոռաց, որոտմունք, ճայթիւն լսուեց. 2, տ. Мо́лнія; уда́ръ гро́ма կայծակի հարուած. 3,* առհ. դղրդոց, որոտ, թնդիւն, ճայթիւն. 4, հնց. *զէնք։

Гро||мыха́ніе չ. թրխկթխկոց, թրխկոց, դրդռոց. աղմուկ. -мыха́ть, -мыхну́ть չ. թրխկթխկալ, թրխկալ, գոռալ, աղմուկ հանել. телѣ́га громыха́етъ по мостово́й; -мыхну́ться անդր. ռմկ. թրխկալով, դրմփալով փուլ գալ. -мышо́къ, шка́ տ. Гремышо́къ.

Гросс||ме́йстерскій ած. գրոսմէյստէրի. -ме́йстерство չ. գրոսմէյստէրութիւն. -ме́йстеръ ա. (գերմ.) գրոսմէյստէր (որ և է միաբանութեան, ուխտի մագիստրոսապետը, բարձրագոյն առաջնորդը)։

Гроссуля́ръ ա. հնք. grossulaire, կանաչ կարկեհան (հաղարջակն, հաղարջաքար)։

Гросфа́теръ ա. (գերմ.) գրոսֆատէր (վաղեմի գերմանական պար, կաքաւ մի)։

Гросъ ա. (Фр.) վճռկ. գրոս (12 դիւժին միատեսակ մանր իրեր). г. пу́говицъ, карандаше́й, стальны́хъ пе́рьевъ.

Гроте́скъ ա. անհ. (իտ.) 1, (առաջ) պեղումների ժամանակ հին շինութեանց պատերի վերայ երեւացող նկարներ. 2, (այժմ) գեղարուեստի մէջ այն ամէնը, ինչ որ տարօրինակ, ցնորական, չափազանցութեան հասցրած, կոշտ կոպիտ ու անճոռնի է։

Гро́тикъ ա. նւզ. պստիկ այր, քարայր։

Гро||тъ ա. I. (լեհ.) հնց. կարճլիկ աէգ, նիզակ. II. (իտ.) այր, քարայր, քարանձաւ. մեւղ. պարտէզներում արհեստական կերպով շինած. III. (հոլ.) ծովգ. թիականաւի և առագաստանաւի միջակայմի (гротъ-ма̀чта) մեծ առագաստը. -тъ-ма́чта ի. միջակայմ։

Гро́||хать չ. ռմկ. բախել, թրխկթխկացնել. -хнуть ն. շպրտել, թրրխկոցով գցել, նետել. гро́хнулъ дрова̀ на́ полъ; -ся անդր. թրրխկալ, դրմփալ[ով վայր ընկնել, փուլ գալ]։

Грохо́вница ի. հնց. երկար թնդանօթ մի։

Гро||хота́ніе չ. գոռալը, թնդալը, դղրդալը, որոտալը. -хота́ть (-хочу́ -хо́чутъ), прогр—, չ. 1, գոռալ, թնդալ, որոտալ, դղրդալ. 2, ռմկ. հռհռալ. -хоти́ть (-хочу́ -хотя́тъ), прогр—, ն. խաքքալել, խախալել. -хо́тка ի. -хото́къ, тка̀ ա. նւզ. պստիկ խախալ, խաքքալ. ես ցանցառ մաղիկ. ես կողովիկ, զամբիւղիկ. -хотня́ ի. ռմկ. երկար գոռգոռոց, որոտմունք, թնդիւն, ճայթմունք. -хоту́нъ, а́ ա. -хоту́нья ի. ռմկ. բարձր ծիծաղող, հռհռան այր, կին. -хотъ ա. գոռոց, գոռգոռոց, գռռոց, սաստիկ դղրդոց, որոտ, որոտմունք, թրխկոց, ճայթիւն. 2,* ռմկ. հռհռոց. 3, մեծ խախալ, խաքքալ. 4, հրետն. մի տեսակ կաչէ մաղ. -хочу́ տ. Грохота́ть, -хоти́ть.

Грохоя́дъ ա. բս. Orobanche, կաղընձնի (ճրագախոտ)։

Грохъ ձայն. դը՛ռռ, թըը՛խկ, դըը՛մփ։

Гро||шеви́къ, а́ ա. 1, հնց. երկու կոպէկանոց պղնձէ դրամ. 2,* կոպէկի համար մեռնող, խիստ ժլատ, գծուծ ոմն. -шево́й, -шо́вый ած. 1, գրօշանոց. грошо́вая свѣча́; 2,* արժան, անարժէք, վատ, վատորակ. չնչին, ոչինչ. грошо̀вая ме́бель; грошо́выя удово́льствія.

Гро́||шикъ նւզ. -шъ, а և а́ (յ. гроши́, ше́й) (գերմ.) գրօշ. 1, հնց. երկու կոպէկ (1838-ից 'ի վեր ½ կոպ. արժած). 2, հնց. երկու կոպէկանոց պղնձէ դրամ. 3,* արժան, չնչին, ոչինչ գին. 4,* г р о ш и́ յ. ‹փարա›, առհ. քիչ, չնչին դրամ, փող. живу́ свои́ми гроша́ми; учи́лся на мѣ́дные гроши́; пѣтъ ни гроша́; быть безъ гроша́; не сто́итъ вы́тертаго, лома́наго гроша́ ոչնչէն ոչինչ չարժէ։

Гру́ба ի. (գերմ.) փոքր ռուս. պստիկ վառարան մի. վառարանի խողովակ, ծխնելոյզ։

Гру||бе́ненъ, нька, о ած. փոքր ինչ կոշտ, կոպիտ, բիրտ. -би́ть (-блю́ -бя́тъ), нагр—, сгр—, согр—, չ. кому́ 1, մէկին կոպիտ, անքաղաքավարի բաներ ասել, կողք ցոյց տալ. 2, ռմկ. մեղանչել, վշտացնել։

Гру||бія́нить (-ню -нятъ), нагр—, կոշտ-կոպիտ կերպով, զռեհկաբար խօսել. -бія́нскій ած. անքաղաքավարի, զռեհիկ մարդուն յատուկ. -бія́нство չ. անքաղաքավարութիւն, զռեհկութիւն. -бія́нствовать (-ствую -ютъ) տ. Грубія́нить; -бія́нъ ա. (գերմ.) -бія́нка ի. անքաղաքավարի, կոշտ կոպիտ, զռեհիկ, անտաշ այր, կին։

Гру́бникъ ա. վառարանագործ (տ. Гру́ба).

Гру́||бнуть (-ну -нутъ; անց. гру́бнулъ -бло, о) չ. 1, տ. Грубѣ́ть; 2, ուռչիլ, պնդանալ, կարծրանալ. -бова́тость ի. փոքր, թեթև կոպտութիւն. -бова́тый ած. փոքր ինչ կոպիտ, կոշտ-կոպիտ, անտաշ. -бость ի. 1, կոպտութիւն, անտաշութիւն, բրտութիւն, կարծրութիւն. 2, մեւղ. յ. гру́бости կոշտ-կոպիտ, անքաղաքավարի, զռեհիկ խօսք, վարմունք. онъ наговори́лъ, надѣла́лъ мнѣ гру́бостей.

Грубъ ա. բս. Stellaria holostea, մեծածաղիկ աստղիկ։

Гру́||бый (-бъ -ба́, о) ած. 1, կոպիտ, բիրտ, կոշտ. խորտուբորտ. г—ая холсти́на, г—ое тѣ́ло, г—ое пла́тье; г—ая пи́ща վատորակ, դժուարամարս կերակուր. 2, կոպիտ, զռեհկական, անդուրեկան. г—ая жи́вопись; г. го́лосъ, г—ое произноше́ніе; 3, կոպիտ, բիրտ, անտաշ, անքաղաքավարական, զռեհիկ, զռեհկական. г—ое воспита́ніе; г—ые нра̀вы, г. вкусъ, г. человѣ́къ, г. отвѣ́тъ, г—ые посту́пки, г—ое обраще́ніе; г—ая оши́бка կոպիտ. մեծ սխալ, վրիպակ. 4, անմըշակ, հում, խակ. предста̀вить прое́ктъ въ гру́бомъ ви́дѣ.—Г р у́ б ы й известня́къ երկրբ. ա, խեցամկիլ. բ, խառնամաղ կրաքար։

Грубѣ́ть, загр—, огр—, погр—, չ. կոշտանալ, կոպտանալ, պնդանալ. բրտանալ, գռեհկանալ. ко́жа на рука́хъ грубѣ́етъ отъ тяжёлой рабо́ты; съ лѣта́ми лицо́ грубѣ́етъ; живя́ въ удале́ніи отъ о́бщества, человѣ́къ начина́етъ г.

Гру́да ի. 1, կոյտ, շեղջ, դէզ. 2, տ. Глы́ба և Ма́сса; 3, անուր քաշած, սառած ակօսը. ճմըռտուած և սառած ցեխակոյտ, ցեխով ծածկուած տեղ. 4, հնց. բլուր, թումբ, հինաւուրց գերեզման. 5, գւռկ. տասնեակ (10 խրձից բաղկացած բարդ):

Гру||да́стый ած. ռմկ. լայն կամ բարձր կրծքով, լայնալանջ. մեծատիկըս, մեծ, բարձր ծծերով (կին). -да́шка ի. հոր. ռմկ. լայն կրծքով կենդանի. -да́шникъ ա. բս. խոպոպաւոր մոլոշ (աղջկատակ, փիփերթ):

Гру́день, дня ա. Նոյեմբեր ամսի հին ալատնական անունը:

Гру||ди́на ի. -ди́нка նւզ. 1, երբուծ, կրծքի, 'դօշի' միս. г. теля́чья; 2, կրծոսկր. -ди́нковый, -ди́ночный ած. կրծքի մսի. -ди́ночка նւզ. տ. Груди́нка; -ди́стый ած. մեծ, զօրեղ կրծքով, մեծ, բարձր ծծերով (կին). հմմ. Груда́стый. ['դօշ':

Груди́ща ի. յւեղ. մեծ, ահագին, հաստ կուրծք,

Гру́||дка ի. I. նւզ. (տ. гру́да 2) պստիկ գունդ, կոշտ, կտոր (հողի). II. նւզ. (տ. грудь) պստիկ կուրծք, 'դօշ'. -дкій ած. ճմռտած ու սառած ցեխի կտորներով լիք, խորտուբորտ, գերբուկ. г—ая доро́га.

Гру||дни́къ, а́ ա. փայտ, ուրից մսագործը կախում է մորթած կենդանու միսը, մւդ. կրծքի միսը. -дни́ца ի. 1, ստինքախտ, ստինքացաւ կանանց, որ առաջանում է կաթի խողովակների անմաքրութիւնից. 2, բս. Malva, մոլոշ (աղջկատակ, փիփերթ). -дни́чникъ տ. Груда̀шникъ.

Гру||дно́й ած. 1, կրծքի, կրծքա—. г—а́я по́лость կրծքի խոռոչ. г—ая чахо́тка թոքախտ. г. го́лосъ կրծքից եկող, մաքուր ձայն. г—ы́я тра́вы, г. чай կրծքին օգտակար խոտեր, թէյ. 2, ծծկեր, կաթնակեր. г. ребёнокъ; 3, ցկուրծք ներփակարար ներկայացնող. г. портре́тъ; -дный հնց. և ռմկ. տ. Гру́дкій; -дны́шъ, а́ ա. ռմկ. ծըծկեր, կաթնակեր մանուկ. -дня́къ, а̀ ռմկ. կըծկալ. կրծապանակ, լանջապանակ. -добрю́шная прегра́да, կզմխ. Diaphragma, ստոծանի:

Гру||дова́тый ած. ճմռտուած ու սառած ցեխի կոշտերով (կտորներով) ծածկուած, խորտուբորտ, գերբուկ. здѣ́сь доро́га грудова́та.

Грудо́къ, дка́ ա. ռմկ. տ. Ко́чка.

Гру||допёрый ած. լանջաթև (ձուկ). -дочка ի. 1, նւզ. տ. Грудь; 2, նւզ. տ. Гру́да.

Грудь ի. (ներքոյկ. въ груди́; յ. гру́ди, де́й) 1, կուրծք, լանջ, 'դօշ'. *стоя́ть гру́дью за что-либо քաջութեամբ պաշտպանել. брать гру́дью միասին, քաջարար գրոհ տալով վերցնել, առնել. на́ши войска́ взя́ли крѣ́пость гру́дью; пѣть гру́дью պարզ, մաքրահնչիւն ձայնով երգել. 2, (յաճխ. յ. г р у́ д и) ծծեր, ստինքներ (կանանց). корми́ть гру́дью ծիծ տալ. отня́ть младе́нца отъ гру́ди մանկանը ծծից կտրել. 3, *կուրծք, սիրտ, հոգի. 4, *մակերևոյթ, երես. сыра́я г. земли́; 4, շապկի, վերնաշապկի առջևի, կուրծքը ծածկող մասը. вставна́я г.

Гру||же́ніе չ. բեռնելը, բարձելը. -жённый, -жёный էյ. ած. բեռնած, բարձած. -жу́ տ. Гру́зить.

Груздеви́дъ ա. սնկակերպ կորադիոն մի:

Гру́||здёвый ած. պղպեղային ագարիկոնի. -здикъ նւզ. -зди́ще ա. յւեղ. տ. Груздь; -здо́викъ ա. պղպեղային ագարիկոնով հարուստ անտառ. -здо́къ, дка́, -здо́чекъ, чка նւզ. տ. Груздь.

Груздь, я́ և я ա. (յ. гру́зди, де́й) բս. Agaricus piperatus, պղպեղային ագարիկոնը. на̀звался гру́здемъ,—полѣза́й въ ку́зовъ (առծ.) ինչ որ յանձն ես առել, պիտի կատարես:

Гру||зи́во տ. Грузи́ло; -зи́лка ի. կոփիչ փայտ մի, գործածական է սառցի տակ ձուկ որսալիս. -(у́)зи́ло չ. 1, հնց. ընդջրեայ գերան, որից կապում էին ձկնորսական ցանցերը. 2, կարթի թելից, ուռկանից կապած կապարի կտորը. 3, պարանի ծայրից կապած գնդիկ, կապարի կտոր, որ ընկղմելով ջրի մէջ, նորա խորութիւնը չափում են. -зи́льце նւզ. տ. Гру́зи́ло 2. [փում են:

Грузи́льщикъ ա. բեռնող, բարձող (նաւ էլն):

Гру||зи́нецъ, нца տ. Грузи́нъ; -зи́нка ի. վրացի կին, վիրուհի. -зи́нскій ած. վրաց, վրացիներին, վիր. г. язы́къ; г—ая царе́вна; -зи́нъ ա. (յգ. սեռկ. грузи́новъ և -зи́нъ) վրացի, վիր:

Гру||зи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. 1, (погр—), ընկղմել, խորասուզել. 2. (нагр—,) բեռնել, բարձել. г. ба́рку хлѣ́бомъ; -зи́ться (-жу́сь -у́зя́тся), нагр—, 1, ներգ. բեռնել, բարձել[ով զբաղուել]. цѣ́лыя су́тки мы грузи́лись съ свои́мъ су́дномъ; *нагрузи́ться շատ ուտել ու խմել, 'տրաքուել', 'չափանց ըլել'. 2, կր. բարձուել. суда́ гру́зятся разными това́рами; -зка ի. տ. Груже́ніе.

Гру́||зкій (-зокъ -зка́, о) ած. ծանրակշիռ, ծանրաքաշ, ծանր, յաղթ. свине́цъ гру́зокъ; -зкость ի. ծանրութիւն, ծանրաքաշութիւն, ծանրակշռութիւն:

Гру||зне́некъ, нька, о ած. բաւականաչափ բարձած, բեռնաւորած, ծանր. -знова́тый ած. փոքր ինչ բարձած, ծանր. -зность ի. ծանրութիւն, մեծաբեռնութիւն, բեռնաշատութիւն:

Гру́||знуть (-ну -нуть), загр —, погр —, չ. 1. ծանրութիւնից ընկղմուել, խորասուզուել. ба́рка погру́зла; 2, (կանանց ստինքներն և կենդանիների կրծի մասին) կաթնով լցուել. -зный ած. բարձած, բեռնած, խիստ ծանր, ծանրաբեռն. кора́бль гру́зенъ; г—ая пово́зка; г. человѣ́къ թանձրամարմին, ծանրալաշ մարդ. г р у́ з н а я, ой ի. ռմկ. յղի կին. г. путь դժուարանցանելի ճանապարհ. 3, ռմկ. *խիստ խմած, հարբած, 'տկռած'. онъ пришёлъ домо́й о́чень гру́зенъ.

Грузнѣ́ть չ. ծանրանալ, ծանր, ծանրամարմին, թանձրամարմին դառնալ:

Гру||зовладѣ́лецъ, льца ա. բեռնատէր. -зово́й ած. 1, բեռան, բեռնա—. г—ы́я де́ньги; 2, բեռնակիր, բեռնատար. г—ы́я суда́. Грузова́я ватерли́нія այն գիծը, ցոր բարձած նաւը ընկղմուում է ջրի մէջ: Г р у з о в о́ е, о́го չ. 1, ապրանքատար նաւից ստացուող մաքս, բեռնագին. 2, բեռնավարձ, նաւ բեռնող մշակի վարձը. -зовщи́къ, а́ ա. 1, բեռնարարձ, նաւը բարձող. 2, տ. Грузовладѣ́лецъ.

Гру||зо́къ, зка̀ ա. կարթաթելից կապած գընդակ. -зоотправи́тель ա. բեռնառաք, բեռներ ճամբող. -зохозя́инъ ա. (յ. грузохозя́ева, -евъ) բեռնատէր. -зчикъ ա. ապրանքատար նաւի, փոխադրանաւի վերակացու:

Грузъ ա. 1, բեռ, ապրանք. э́тотъ кора́бль по

дымáетъ мнóго грýзу; ось у телѣ́ги переломи́лась отъ ли́шняго грýзу; 2, տ. Баллáстъ 1.

Грумъ ա. (անգլ.) ձիաւորի կամ կառաւորի ծառան, սպասաւոր։

Грунá ի. հնց. տ. Грунь.

Грýндерство տ. Грю́ндерство.

Грун‖товáніе չ. նկրչ. առաջին ներկը, դեղը տալը. -товáть (-тýю -ютъ), загр— нагр—, ն. նկրչ. առաջին ներկը, դեղը տալ, հիմնանկարել. нагрунтовáть холстъ для карти́ны; -ся կր. նախօրօք ներկուել, նկարուել. -тóвка ի. տ. Грунтовáніе; -товóй ած. 1, վերին շերտի, երեսի. г—ы́я зéмли դարատաններ. г—ы́я растéнія նախօրօք պատրաստած հողում տնկած բոյսեր, որոնք այդպէս էլ ձմերում են. г. сарáй ձեռատունկ բոյսերի վերայ շինած ծածկ, շէնք. 2, հիմնադեղի, հիմնաներկի. г—áя крáска դեղ, ներկ, որ նկարիչները առաջին անգամ նկարելի տախտակի վերայ քաշում են։

Грунтóвъ ա. նաւաքարձ պարան (որ նաւի տակից անց են կացնում նորան բարձրացնելու համար)։

Грунтъ ա. (ներքոյհ. въ грýнтѣ և въ грунтý) (գերմ.) 1, հող, գետին, հողի, գետնի վերին, երեսի խաւը. песчáный, иловáтый г.; пересади́ть растéнія изъ парникóвъ въ г.; 2, կարծրահող, խտահող (հաստատուն խաւ, որին հասնում են գետինը որոշ խորութեամբ փորելով). ծովի, լճի, գետի յատակը. 3, գործուածքի առէջքը (оснóва); бáрхатъ на золотóмъ грýнтѣ; 4, նկրչ. հիմնադեղ, հիմնաներկ, նկարելի իրի վերայ քաշած առաջին դեղը, ներկը. 5, նկարած կամ կարանի պատկերի բոլորքը (որ բուն նկարից տարբեր գոյն ունի)։

Грунцá նւզ., грунь ի. (յգ. սեռ. грýнéй) ռմկ. թեթև չափ (ձիու ընթացքի). ѣ́хать грýнью, ѣ́хать на груня́хъ.

Грýпа ի. Symphytum officinale, զօտուկ կամ քարխոտ։

Грýп‖па ի. (գերմ.) խումբ. -пировáніе չ. համախմբելը, դասաւորելը. -пировáть (-пи́рýю -ютъ), сгр—, ն. համախմբել, դասաւորել. -ся անդր. և կր. խմբուել, համախմբուել, դասաւորուել. -пирóвка ի. 1, տ. Группи́ровáніе; 2, համախմբութիւն, -բում, դասաւորութիւն, -րում. г. облакóвъ; г. доказáтельствъ ապացոյցների դասաւորում (օր. մեղադրական ճառի մէջ)։

Гру‖сти́ть (щý -стя́тъ), взгрустнýть չ. о чёмъ, по комъ տխրել, տրտմել, թախծել, վշտանալ, ցաւել, մորմոքուել. онъ грусти́тъ о потéрѣ дрýга; -ся դէմք. ռմկ. տխրել, տրտմել, վրան տխրութիւն, տրտմութիւն գալ. -стли́вый ած. մէտ, հակուած տխրելու, տրտմելու. -стнéнько մ. փոքր ինչ տխուր, տրտում, վշտագին կերպով. -стновáтый ած. բաւականաչափ թախծալի, տխրալի. -стный (-стенъ -стнá. о) ած. տխուր, տրտում, թախծալի, տխրալի, ցաւալի. г. видъ; г—ое воспоминáніе; г—ая жизнь.

Грусть ի. անդէմ. տխրութիւն, տրտմութիւն, թախիծ, վիշտ, վշտագնութիւն. съ грýстью вспоминáть о чёмъ.

Грý‖ша ի. 1, տանձ. 2, տանձի կամ տանձենի (Pyrus communis); земляная г. բս. Helianthus tuberosus, գետնատանձ։ Ալմաստի և ուրիշ ազնիւ քարերի տանձաձև թրաշը. г. алмáзная, изумрýдная, жемчýжная; -шáнка ի. մշտականաչ, ձմրականաչ թուփ մի. -шеви́дка տ. Огнетѣ́лка; -шеви́дный ած. տանձակերպ, տանձաձև. -шеви́на ի. տանձի ծառ, տանձենի։

Гру‖шевни́къ, á տ. Грушóвникъ; -шевый ած. 1, տանձի ծառի(ց), տանձենու(ց). г—ые ли́стья, линéйка изъ г—аго дéрева; 2, տանձի, տանձից. г. квасъ; -шеобрáзный տ. Грушеви́дный.

Гру‖ши́на տ. Грушеви́на; -шица փոքր. (ժողովրդական երգերում) տ. Грушеви́на; -шка նւզ. տ. Грýша; -шня́къ, á տ. Грушóвникъ; -шóвка ի. 1, տ. Грушáнка; 2, խնձորատանձ (մի տեսակ քաղցր խնձոր). 3, տանձից պատրաստած օշարակ. -шóвникъ ա. 1, տանձի պարտէզ, ‘բաղ‘. 2, տանձից պատրաստած խմելիք մի. -шóвый տ. Грýшевый; г. квасъ; г—ая нали́вка.

Грущý տ. Грусти́ть.

Грыдо‖ровáніе, -доровáть հնց. տ. Градировáніе, -ровáть 1.

Гры́‖жа ի. 1, բժ. աղեթափութիւն, ընդերքաթափութիւն. 2, ռմկ. առհ. ուռեցք. հին սատամքացաւ. 3,* ռմկ. մրթմրթան, ամէն բանի համար քրթմնջող, տրտնջող մէկը. -жевни́къ ա. =гры́жная травá (տ. Гры́жный); -жевóй ած. աղեթափութեան, ընդերքաթափութեան. г. бандáжъ; -жесѣчéніе չ. վիրբ. աղեթափութեան անցքի (грыжевóе кольцó) կտրումը. -жни́къ ա. 1, աղեթափ, աղեթափութեամբ տառապող. 2, բս. ա, Dianthus deltoides, բրգաձև շահոքրամ. բ, Herniaria glabra, կանաչ փախածաղիկ. -жница ի. 1, աղեթափ, աղեթափութեամբ տառապող կինարմատ. 2, բս. Ajuga reptans, ճանկխոտ կամ ծծուկ. -жный տ. Грыжевóй; гры́жная травá ա, Gnaphalium dioicum, երկտուն անմեռուկ. բ, Sedum acre, դառն պառնաղմակիկ (վայրի պղպեղ). գ, Achillea millefolium, հազարատերևուկ. -жóвникъ տ. Гры́жникъ 2; -жýчка ի. բս. Lychnis flos cuculi, կկուի շողավարդ (աղաւնու ծիրտ)։

Гры‖зéніе չ. կրծում, կրծելը. г. сóвѣсти խղճի խայթոց. -зли́вая собáка ամբարիշտ, կծան շուն. -зня́ ի. 1, շների կռիւ. 2, ռմկ. կռիւ, ղալմաղալ, իրար ռեխ կրծելը. у нихъ вѣ́чная г.!

Гры‖зовóй ած. վճռկ. խոշոր, տռուզ, լիք-լիք, ուտելի (արևածաղիկի սերմի մասին, հնոկը. տ. Мáсляный); -зóмый էյ. ած. կրծուող, կծուող, խայթուող. г. сóвѣстью; -зотня́ ռմկ. տ. Грызня́.

Гры‖зть (-зý -зýтъ; անց. грызъ, -зла, о) ն. 1, (разг—) կրծել, կրծոտել. г. орѣ́хи ընկոյզներ ջարդել, ուտել. собáка грызётъ кость; 2, (загр—) կծել, կծոտել, խայթել, խածնել. собáки чáсто грызýтъ другъ дрýга; 3,* խայթել, տանջել, չարչարել, մաշել. егó грызётъ зáвисть, тóска; сóвѣсть грызётъ престýпника; скýка егó гры́зла; грызётъ гры́жа ռմկ. աղեթափութիւնը տանջում, նեղացնում է. -зться 1, փոխդ. միմեանց կծել, կծոտել, խածնել, խայթել. 2,* կռուել, ամբարշտութիւն անել, ռեխ կրծել. онъ со всѣ́ми грызётся; -зýнчикъ նւզ. տ. Грызýнъ 1.

Гры‖зýнъ, á ա. 1, (грызýнья ի.) ա, կրծող. բ, կռուարար, ամբարիշտ այր, կին. 2, грызуны́ յ. կնդ. Glires, կրծող[կենդանի]ներ. -зýчій ած. ծակող, խայթող, սուր, սաստիկ, թունդ. г—ая боль; -зýчка ի. ռմկ. 1, պարբերական, օր մէջ տուող տենդ ծակունով. 2.* ամբարիշտ, կռուարար կինարմատ։

Гр‖ызъ, -зла, о տ. Грызть; -ызъ ա. -ызь ի. ռմկ.

1, տ. Грызе́ніе; 2, ծակոց, սաստիկ ցաւ. у ребёнка грызь въ живо́тикѣ; -ызь ճոյձ. յամփ:

Гры́мза հոր. Նխտ. գարշելի, զազրալի, նողկալի ծերուկ, պառաւ:

Грѣва́ է. грѣво չ. 1, արևի տաքութիւն, ջերմութիւն. ներքին, կենդանական տաքութիւն, ջերմութիւն. 2, փառաբանային ջերմութիւն, տաքութիւն:

Грѣлка կէծացրած ջրով կամ գործելիով և կամ տաք մոխրով լցրած անօթ հիւանդի ոտները, անկողինը են տաքացնելու:

Грѣ́ніе չ. տաքացնելը:

Грѣно́къ տ. Грено́къ.

Грѣ́‖тый ըչ. ած. տաքացրած. г—ое ку́шанье.

Грѣ‖ть, согр—, нагр—, ն. տաքացնել, տաքութիւն, ջերմութիւն տալ, հաղորդել. ջեռուցանել (գր.). землю́ грѣ́етъ со́лнце; *грѣть, нагрѣ́ть ру́ки (о́коло, у чего́) շահուիլ, օգտուիլ, 'խէրուիլ' մի բանից (ապօրինի ճանապարհով). г. во́ду, ку́шанье ջուր, կերակուր տաքացնել. -ться 1, անդր. (согр—) տաքանալ. г. бѣ́ганіемъ, борьбо́ю; г. на со́лнцѣ, по́длѣ огня́, у печи, у ками́на; *Կտկւ. տաքանալ ոգելից ըմպելիք խմելով. *г. о́коло кого́-либо, чего́-либо կամ отъ чего́-либо մէկից, մի բանից օգտուիլ, շահուիլ, 'խէր տեսնել'. 2, կր. տաքացնուիլ. вода́ грѣ́ется въ котлѣ́.

Грѣхо́‖вность է. մեղանչականութիւն. -вный ած. մեղանչական, մեղսական, պիղծ. г—ые по́мыслы; -во́дникъ ա. -во́дница է. մեղսաւոր, մեղսածու, պիղծ, խառնակեաց այր, կին. Կտկւ. անիրաւ, սատանայ. ахъ, вы г.! -во́дничанье չ. պիղծ, խառնակ կեանք վարելը. -во́дничать չ. պիղծ, խառնակ կեանք վարել. -во́дническій ած. պիղծ, խառնակեաց մարդու յատուկ:

Грѣхопаде́ніе չ. մեղանչում, պատուիրանազանցութիւն:

Грѣ‖хъ, а́ ա. 1, մեղք, յանցանք (թէ կրօնական և թէ բարոյական). впасть въ г.; закоснѣ́ть въ грѣха́хъ; первоdóдный г. սկզբնական (նախահայրերի) մեղքը. семь смѣ́ртныхъ грѣхо́въ; отпуще́ніе, разрѣше́ніе грѣхо́въ; ввести, вводи́ть кого́ въ г.; 2, առհ. մեղք, յանցանք, սխալ, սխալմունք, թերութիւն, պակասութիւն. за нимъ во́дится тако́й-то г. նա այս ինչ թերութեան տէր է. на г. ма́стера нѣтъ (առծ.). ոչ ոք անսխալական չէ. съ грѣхо́мъ попола́мъ մի կերպ, կէս սխալ, կէս ուղիղ. 3, քամբախտութիւն, դժբախտութիւն, ձախորդութիւն, ցաւ. како́й г. со мно́ю случи́лся! на г. դժբախտաբար. по грѣха́мъ իւր յանցանքին, մեղքին համեմատ. 4, (իբրև Տ.) մեղք է. г. сказа́ть; не г. и посмѣя́ться մեղք չի լինիլ և ծիծաղել:

Грѣ‖ши́ть (-шу́ -ша́тъ), согр—, չ. մեղանչել. мы́слію г.; не греши́ на него́ մի զրպարտիր նորան. его́ рѣчь грѣши́тъ про́тивъ здра́ваго смы́сла; -шни́къ ա. -шни́ца է. մեղաւոր, յանցաւոր այր, կին. -шный (-шенъ -шна́, о́) ած. մեղաւոր, յանցաւոր, г. человѣ́къ; г. посту́покъ; г—ыя мы́сли; кто Бо́гу не грѣ́шенъ, царю́ не вино́венъ? (առծ.): Г р ѣ ш н о́ մկմչ. մեղք է, յանցանք է, անիրաւացի է. г. ропта́ть на Бо́га; г. такъ говори́ть. [սխալմունք:

Грѣшо́къ, шка́ ա. Նւզ. թեթև մեղք, յանցանք,

Грю́ндерство չ. (գերմ.) հիմնարկողութիւն, հիմնում, հիմնարկութիւն որ և է տնտեսական, նամանաւանդ բաժնետիրական ընկերութեան:

Гряда́ է. (յ. гря́ды) 1, շարք, պար, շղթայ. г. острово́въ, подво́дныхъ ка́мней; 2, պատիկ լեռնամէջք, լեզուակ (ջրի մէջ). песча́ная, камени́стая г.; 3, ածու. г. капу́сты, морко́ви; 4, անտառով ծածկուած բարձրութիւն:

Гряди́ль, я́ ա. դեկ, գութանի էշ:

Гря́‖дка է. 1, Նւզ. պատիկ ածու. 2, հօրիզոնական ձևով ձգած ձողի, որից շարեր են կախում կամ որի վերայ փայտ և այլ բաներ են դարսում. 3, կարճլիկ տախտակ. 4, (սովոր. յ. гря́дки) աւարքներ (սայլի երկու կողմի հաստ փայտերը, որոնց մէջ հաստատուած են ճաղերը). «подошёлъ къ телѣ́гѣ, и держа́сь за г—у, пошёлъ ря́домъ»; -дно́й ած. ածուարոյս. г. сала́тъ; г—ые огурцы́ (հմմտ. տ. Парнико́вый).

Гря́дочка Նւզ. տ. Гря́дка.

Гряду́щій 1, ըչ. ած. եկող, որ գայ. 2 ած. ապագայ: Г р я д у́ щ е е, аго չ. ապագայ:

Гря‖зево́й ած. ցեխային. г—ые вулка́ны ցեխածայթքող հրաբուխներ. -зелѣче́бный ած. ցեխաբուժական, ցեխաբուժութեան. г—ое заведе́ніе.

Гря‖зи́ща է. յււլ. և Նխտ. սաստիկ, անտանելի ցեխ. э́кая г. на у́лицѣ! -зненькій (-е́некъ -е́нька, о) ած. բաւականին ցեխոտ, կեղտոտ. -знёхонекъ, -знёшенекъ, нька, о ած. բոլորովին ցեխոտ, կեղտոտ. -зни́къ, а́ ա. 1, ռմկ. հոկտեմբեր. 2, ճակնդեղային շաքարագործարաններում. ա, տաշտակ շաքարացեխի համար. բ, բանուոր մի. 3, ցեխի մէջ ընկած ձողի:

Гря‖зни́ть (-ню́ -ня́тъ), загр—, вы́гр—, ն. 1, ցեխոտել, կեղտոտել, աղտոտել. переходя́ у́лицу, загрязни́лъ всё пла́тье; 2,* մէկին ցեխը կոխել, նորա անունը կոտրել, բծաւորել, խայտառակել. -зни́ться, вы́гр—, անդր. ցեխոտուիլ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. -знова́тый ած. փոքր ինչ ցեխոտ, կեղտոտ:

Гря‖зно́й ած. ցեխային. г—ыя ва́нны; г—ые вулка́ны=грязевы́е вулка́ны (տ. Грязево́й); -знота́ է. ցեխոտութիւն, կեղտոտութիւն, աղտոտութիւն. -зну́ля հոր. ռմկ. անմաքրակեաց, անմաքրասէր ոմն, մնւղ. աղջիկ:

Гря́‖знуть (-ну -нутъ), погр—, չ. 1, ընկղմուիլ-խրուիլ. 2,* ընկղմուիլ, խրուիլ. լճանալ, փտիլ. погря́знуть въ невѣ́жествѣ, въ поро́кѣ, въ чу́вственности տգիտութեան, ախտի, զգայնականութեան անդունդը գլորուիլ. -зну́ха, -зну́ша, -эну́шка է. անմաքրասէր, անմաքրակեաց կնարմատ. -зный (-зенъ -зна́, о) ած. 1, ցեխոտ, աղտոտ, աղտեղալի, կեղտոտ. г—ая у́лица. г—ыя ру́ки, г—ое бѣльё; 2,* կեղտոտ, փչացած, ապականուած, ախտացած. г—ое воображе́ніе, г. рома́нъ, г. человѣ́къ; -знѣ́ть, загр—, погр—, չ. ցեխոտուիլ, աղտոտուիլ, կեղտակալիլ. доро́га грязнѣ́етъ отъ ча́стыхъ дожде́й; -зови́къ, а́ ա. առհ. մորական (ճահճային) թռչուն:

Грязь է. (Ներքոյկ. въ грязи́) 1, ցեխ, տիղմ. свинья́ валя́ется въ грязи́; мѣси́ть г.; *уда́рить лицо́мъ въ г. խայտառակուիլ. броса́ть въ кого́-либо гря́зью կամ топта́ть въ грязь մէկին ցեխը կոխել, խայտառակել. вы́тащить кого́ изъ *гря́зи մէկին անպատուաբեր դրութիւնից ազատել. 2, ցեխանման շաղախ, զանգուած. 3, г р я́ з и, зе́й յ. ա, ցեխուտ, ճահճուտ, մորուտ, բ, բժ. բուժական ցեխ:

Гря́нуть (-ну -нутъ; *հրամ.* грянь, -те; *հմմ.* греме́ть) 1, *չ. գոռալ, թնդալ, որոտալ.* громъ гря́нулъ; 2, *ն. որոտընդոստ ասել, հնչեցնել.* г. пѣснь; 3, г. въ кого́, во что, на кого́, на что *խիստ հարուածել, զարկել, վրայ ընկնել, յարձակուել.* г. въ вёсла *ուժգին թիակները շարժել, սկսել թիավարել.* 4, **անակնկալ կերպով երեւալ, յայտնուել;* -ся *չ. թրխկալ, դըմփալ, վայր գլորուել.* г. объ полъ, о́земь, о́ землю.

Грясти́ (гряду́ -ду́тъ) *չ. եկ. սլ. գալ, գնալ:* Гряду́щій *էյ. ած. տ. վերև:*

Гуана́ко *է. անհ. (իսպ.) տ.* Ла̀ма 1.

Гуа́но́ *չ. անհ. (իսպ.) գուանօ (ծովային թռչունների ծիրտ, որ թանձր խաւով ծածկում է ովկիանոսի պստիկ կղզիները). 2, ձկների մընացորդներից պատրաստած աղբ, պարարտացման միջոց:*

Гуа́шь *է. (Фр.) գուաշ (չպարային, խիժային ջրանկարչութիւն, ջրային ներկերով նկարչութիւն):*

Гу‖ба́ *է. (հյց.* гу́бу́) 1, *շուրթն, շրթունք, պռօշ.* ве́рхняя, ни́жняя г.; наду́ть гу́бы *փքուել, բարկանալ.* развѣ́сить, распусти́ть гу́бы *յիմարանալ, ապուշ կտրուել.* что да́ромъ гу́бы шлёпать *ինչու զուր դողդալ.* прикуси́ть, закуси́ть себѣ́ гу́бу *լռել, շփոթուել, շշկլուել.* у него́ молоко́ на губа́хъ ещё не обсо́хло *նա դեռ տղայ, մանուկ է.* то́лько по губа́мъ пома́залъ *միայն լոկ խոստումներ արաւ:* За́ячья губа́ *բժ. շրթնահերձութիւն (վերին շրթունքի հերձումն). 2, խեցու շուրթն.* 3, *տ.* Срубъ; 4, *մի քանի գետանաւերի դեկը:* Гу́бы *յ. ա, մկրատի մասները. բ, ունելիքի շրթունքները.* II. *պստիկ ծովածոց, ծովախորշ.* III. *հնց. գաւառ, գաւառակ. գաւառամասն.* IIII. 1, *սունկ, մնւր. ուտելի.* 2, *արեւթենի, ծառասունկ:*

Гу‖ба́нъ, а́ *ա.* -ба́нья *է. ռմկ. հաստ, կախ ընկած շրթունքներով, շրթնեղ այր, կին.* -ба́рь, я́ *տ.* Губа́нъ; -ба́стикъ *ա. հաստ, կախ ընկած շրթունքներով, շրթնեղ երեխայ.* -ба́стый *ած. շրթնեղ, մեծ, կախ ընկած շրթունքներով:*

Гу‖ба́чъ, а́. *ա.* 1, *տ.* Губа́нъ; 2, *ծածանազգի ձուկ մի.* -ба́шка *տ.* Губа́нья; -бёнка *է. նւզ.* -бёночка *փոքր. շրթնիկ, պստիկ շուրթն, պռօշ.* дитя́ протяну́ло губёнки къ сосца́мъ.

Губер‖на́торскій *ած. նահանգապետի, -գակալի.* положе́ніе ху́же г—аго *կտկւ. խիստ դժուար, ծանր դրութիւն է.* -на́торство *չ. նահանգապետութիւն, -գակալութիւն.* -на́торствованіе *չ. նահանգապետելը, -գակալելը.* -на́торствовать (-ствую -ютъ) *չ. նահանգապետել, նահանգակալել:*

Губерна́‖торъ *ա. (լտ.) նահանգապետ, -գակալ.* -торша *է. նահանգապետի, -գակալի կինը:*

Губе́рнія *է. (լտ.)* 1, *նահանգ.* 2, *ռմկ. նահանգական քաղաք, *նահ. քաղաքի բնակիչներ:*

Губе́рнскій *ած. նահանգական, նահանգային.* г. го́родъ, г—ое правле́ніе; г. стря́пчій *նախկին նահանգական դատախազի օգնականը.* г. секре-та́рь *ատենադպիր 12-րդ դասի:*

Гу‖бина́ *է. ռմկ.* 1, *տ.* Губа́ IV. 1; 2, *հւք. տ.* Грибьё; 3, *առհ. կանաչեղէն, բանջարեղէն. եւ դաշտային պտուղներ.* -би́стый *ած. սնկանման, սնկակերպ:*

Губи́‖тель *ա.* -тельница *է. կործանիչ, մէկին կամ մի բան փչացնող այր կին (ժողովրդ. երգերում.* губи́тель—*փեսայ, նշանած. իսկ* г—ница—*խնամխօս).* -тельный *ած. կործանիչ, կորստաբեր.* -тельство *չ. կործանչութիւն, կործանելը, փչացնելը:*

Гу‖би́ть (-блю́, гу́бятъ), пог—, сг—, *ն.* 1, *կործանել, ջնջել, սպանել, ոչնչացնել, փչացնել.* 2, *քամբախտացնել, թշուառացնել.* 3, *վատնել (ժամանակը, աշխատանքը).* -би́ться, сг—, *եր. փչացնուել, ոչնչացնուել, վատնուել:*

Гу́бища *է. յւել. ահագին, հաստ շրթունք, պռօշ:*

Гу́‖бка *է.* I. *նւզ.* (*յաճխ. յ.* гу́бки) *պստիկ շրթունք, շրթունքներ.* II. 1, *կնդ.* Spongia, *սպունգազգի[կենդանի]ներ.* 2, Spongia officinalis, *սպունգ.* -бкова́тый *ած. սպնգանման. ծակոտիկներով, ծակոտկէն.* -бко́вый *ած. սպնգէ, սպնգից:* [*լը, ոչնչացնելը.*] -блю́ *տ.* Губи́ть.

Гу‖бле́ніе *չ. սկւ. գործծ. կործանելը, փչացնե-*

Гу‖бно́й *ած.* I, *շրթունքի, շրթնային.* г—а̀я пома́да, мы́шца; г—ы́я бу́квы *քերկ. շրթնային տառեր.* II. 1, *գաւառի, գաւառամասի* (губа́ III); 2, *քրէական.* г—а́я гра́мота *հրահանգ քրէական դատավարութեան.* г. дьякъ *քրէական գործերի դպրապետ.* г—а̀я изба́ *քրէական դատարան.* г. станъ *գիւղ, ուր գտնուում էր քրէական դատարանը.* г. ста́роста *քրէական դատաւոր (գաւառներում).* г. цѣлова́льникъ *քրէական գործերի երդուեալ հաւատարմատար:*

Губо‖ви́дный *ած. շրթնաձեւ, շրթնակերպ.* -но́гія, ихъ *չ. յ. կնդ.* Chilopoda, *հազարոտուկներ:*

Губо́‖ня *հօր. ռմկ. շրթունքները ուռցնող, բարկացկոտ ոմն.* -обра́зный *տ.* Губови́дный; -цвѣ́тныя, ыхъ *չ. յ. բս.* Labiatae, *Շրթնածաղիկներ.* -че́люстныя, ыхъ *յ. կնդ.* Chilognatha, *Օձասանդրներ:*

Гу́бо‖чка *նւզ. տ.* Гу́бка; -шлёпъ *ա. ռմկ. պռօշը քաշ արած, ապուշ, յօրանջող ոմն. փչախօս, դատարկախօս ոմն:*

Гу́бчатый *տ.* Гу́бистый *և* Губкова́тый. [*ներ:*]

Губьё *չ. հւք. ռմկ. ուտելի սունկեր, 'սոկոն-*

Гувер‖на́нтка *է. (Фр.) դաստիարակչուհի.* -нёрскій *ած. դաստիարակչի, -կչական.* -нёръ *ա. (Фр.) դաստիարակիչ:* [*կան բողոքականներ):*]

Гугено́ты *ա. յ. պտմ. հուգէնոտներ (Ֆրանսիա-*

Гу́гля *է. փոքր. ռուս. ուռեցք, ուռած տեղ, բշտիկ:*

Гуг‖ни́вость *է. դնգդնգանութիւն, յաւակութիւն քթում, անորոշ խօսելու.* -ни́вый *ած. ռմկ. դընգդնգան, քթում, խիստ անորոշ, անհասկանալի կերպով խօսող.* -ни́вѣть *չ. հնց ռմկ. դնգդընգալ, քթում, խիստ անորոշ կերպով խօսել:*

Гуг‖ня́ *հօր. ռմկ. դնգդնգան ոմն.* -ня́вить (-влю -вятъ) *չ. ռմկ. դնգդնգալ, անհասկանալի կերպով խօսել.* -ня́вый *տ.* Гугни́вый; -ня́вѣть *տ.* Гугни́вѣть.

ни Гугу! *ոչ մի խօսք չասելով, չարտասանելով:*

Гу‖де́ніе *չ. *աններդաշնակ խաղ, ճնգճնգոց լարաւոր նուագարանի վերայ.* ты дерёшь у́ши своймъ г—іемъ; -де́цъ, дца̀ *ա. հնց. ածող (լարաւոր նուագարանի վերայ):*

Гу‖джи́рный *ած. աւշնանի (սոդայի).* -джи́ръ *ա. Սիբ. աւշնան (սոդա). հմմ.* Глаубе́рова соль.

Гу‖ди́ла *ա.* -ди́льщикъ *ա. *աններդաշնակ կերպով ածող, 'ճնգճնգացնող' (լարաւոր նուագարանի վերայ).* -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) *չ. լարաւոր նուագարանի վերայ ածել. առհ. աններդաշնակ կերպով ածել, նուագել, 'ճնգճնգացնել'.* -дове́нь, ве́ни *է. ռմկ. ստասիկ, անընդհատ զօղանջին,*

դողանջող, խառն, խաժամուժ աղմուկ, ժխոր։

Гу||дóкъ, дкá ա. -дóчекъ, чка Նվզ. 1, գուդօկ (եռաղի նուագարան մի). игрáть на гудкѣ; 2, մեծ շչակ (свистóкъ) գործարաններում, որ գիլ ձայնով բանուորներին գործի սկիզբն և վերջը յայտնում է. -дóчникъ ա. гудóкъ-ի վերայ ածող, նըւագող. -дóчный ած. գուդօկի. г. смычóкъ, звукъ.

Гуду́ տ. Густи́.

Гу||дъ ա. տ. Гудѣ́ніе; подъ оди́нъ г. միակերպ, ներդաշնակ կերպով. -дьбá ի. гудóкъ խաղալը, ածելը. Հնց. առհ. խաղ լարաւոր (աղեոր) նուագարանի վերայ. -дѣ́ніе չ. 1, դողանջիւն, դողանջում. г. кóлокола; г. насѣкóмыхъ միջատների բզզոց, ձայն. 2, Հնց. երաժշտութիւն. -дѣть (-жу́ -дя́тъ) չ. դողանջել. колоколà гудя́тъ; пчёлы гудя́тъ մեղուները բզզում են։

Гужевóй ած. 1, օղակի, շրջանակի. г. ремéнь, г—áя верёвка շրջան, օղակ շինած փոկ, թոկ. г. путь պողոտայ. 2, սայլով բերած. г. товáръ.

Гу||жеѣдъ ա. Նխտ. ապիկար կառապան կամ ձիապան։ -жикъ Նվզ. տ. Гужъ; -жище ա. յւել. խիստ հաստ, մեծ պարան, ճոպան. -жóвка ի. -жóвникъ ա. կաշու մէջքի մասը, որից հաստ օղակներ (гужъ 2) են հիւսում. -жóкъ, жкá տ. Гу́жикъ.

Гужъ, á ա. 1, հաստ թոկ, պարան և կամ հաստ փոկ. 2, հաստ փոկից, կամ թոկից և կամ ծառի կեղևից հիւսած օղակ, որ զանազան գործածութիւն ունի։ Гужóмъ Մ. 1, սայլով, ցամաքով. 2, շարքով, սայլը սայլի յետևից։

Гу́||за 1, ի. Հնց. կնճիռ, խորշոմ, ծալք. 2. հոգ. ռմկ. դանդաղկոտ, ծոյլ. յոյլ, 'բօշ', անյուսալի ոմն. -занье չ. ռմկ. յապաղում, ուշանալը. -зать չ. ռմկ. դանդաղ շարժուիլ, 'թամբալութիւն' անել, յապաղել. пóлно г., дѣ́лай проворнѣе; -ся չ. съ чѣмъ ռմկ. երկար, ապարդիւն կերպով մի բանով ըլլել, պատաղել, մի բանի վերայ ժամանակ կորցնել, 'մլոլ անել'։

Гу́||зённый ած. յետոյքի. г—ая кишкá; -зица տ. Трясогу́зка; -зка ի. 1, մի բանի յատակը, տակը, յետևի կողմը. 2, իւկի յետևի օղակը. 3, թռչունի յետոյքը, 'տուտը', որի մէջ թաղուած են տուտն փետուրները. 4, ձուի հաստ ծայրը. 5, տպգր. տառաձողիկի ստորին ծայրը, որի վերայ ձուլած է տառը։

Гузлó չ. խրձի ներքևի ծայրը, կոթը, 'որքը'։

Гу́зно չ. ռմկ. 1, յետոյք (մարդու և կենդանիների). 2, տ. Гузлó, Гузó.

Гу||зó տ. Гузлó; -зовка ի. ճիլոպէ ջուալի ներքևի հաստ բոլորքը. -зовъ ա. зовьё չ. տ. Гузлó.

Гу||зу́нъ, á ա. -зу́нья ի. ռմկ. տ. Гу́за 2.

Гузъ ա. ռմկ. տ. Гузлó. [բաուղակը (թռչ.)։

Гу́йка ի. Կնդ. Colymbus, բաշաւոր մեծ խո-

Гу́канье չ. խռպոտ ձայն հանելը։

Гу́каръ ա. (հոլ.) երկկայմ բեռնակիր նաւ մի։

Гу́||кать, -кнуть չ. ռմկ. խռպոտ ձայն հանել. совá гу́каетъ; сиди́, не гу́кни! (не гу́кай!) սսսդ կացիր, ոչ մի ձայն չհանես։

Гукъ ա. ռմկ. 1, խուլ, խռպոտ ձայն. г. совы́; 2, տ. Волы́нка և Кóбза.

Гу||лéбщикъ ա. 1, նախրապան, տաւարարած. 2, տ. Лóвчій; 3, (Ուրալում) քարայծի որսորդ։

Гулевóй ած. աշխատանքից ազատ, արձակ. г. день; г—áя кóмната սենեակ, ուր երեխաները խաղում են. г. скотъ նախիր, (ոչ լծկան) ապրանք, տաւար. г—áя корóва ոչ ծանրած կով. г. ребёнокъ ապօրինի կենակցութիւնից ծնուած երեխայ։

Гу||лёжъ, à ա. ռմկ. քէֆ, կերուխում, խրախճութիւն. -лемы́га հոգ. ռմկ. պարապ-սարապ ման եկող, դատարկապորտ ոմն։ -лёна հոգ. ռմկ. 1, պարապ-սարապ շրջող, քամի կուլ տուող, դատարկապորտ ոմն. զբօսասիրութեան սիրահար, կին, աղջիկ. 2, նախիր, (ոչ լծկան) ապրանք. 3, բս. Solanum tuberosum, ազնիւ գետնախնձոր (պատատէս, գնդարմատ մորմ). -лёнышъ ա. ռմկ. = гулевóй ребёнокъ (տ. Гулевóй).

Гу́ленька ա. փղք. աղաւնեակս, աղաւնի ջան։

Гу́||ли, | гу́ли, ей ի. յ. ռմկ. 1, զբօսանք, պարապութիւն. гу́ли, гу́ли, чтобъ въ лáпти не обу́ли (առծ.) քամի կուլ տուող, զգուշացիր, որ տրեխներ չհագնես. ||. гу́ли! Ձչ. աղու, մանկիկս։

Гу́||ливать տ. Гуля́ть; -лить (-лю -ля́тъ) 1, չ. (մանկան մասին) ժպտալ, ուրախանալ, խայտալ. дитя́ начинáетъ г.; 2, Ն. մանկանը զգուել, փայփայել, փաղաքշել, ծիծաղացնել, հրճուեցնել, զուարճացնել։

Гу||ли́нный ած. վարդագոյն, հմմ. Гуля́фный.

Гу́лкій ած. 1, ձայնը, հնչիւնը բարձր անդրադարձնող, հեշտութեամբ արձագանք տուող. г—ое мѣ́сто; 2, մեծաձայն, վշշան, դղրդին արձակող։

Гул||ли́вость ի. զբօսասիրութիւն. -ли́вый ած. 1, զբօսասէր, զբօսանք, պարապութիւն սիրող. 2, զբօսասիրութեան, -սիրական։

Гулъ ա. հեռուից եկող խուլ ձայն. բոմբիւն, դղրդիւն, թնդիւն, որոտ. г. подзéмныхъ удáровъ ստորերկրեայ հարուածների ձայն. г. ору́дій; «ругáтельства, кри́ки, стóны сливáлись въ оди́нъ óбщій г.». [րին)։

Гуль гуль Ձչ. ջու ջու (ասում են աղաւնինե-

Гуль||бá ի. երկար զբօսանք, պարապութիւն. խրախճութիւն, քէֆ. -(гу́ль)бище չ. զբօսավայր։

Гу́льденъ ա. գուլդէն (աւստրիական և հոլանդական արծաթէ դահեկան, մօտ 80 կոպ. արժ.)։

Гу́лька ի. ռմկ. Նվզ. պտտիկ ուռեցք, ելունդ, կոծիծ, բշտիկ։ [կայմ նաւ մի)։

Гулькъ ա. (հոլ.) Ծովգ. հուլ'կ (պտտիկ միա-

Гульли́||вость, -вый տ. Гулли́вость, -ли́вый.

Гу́льникъ ա. բս. Trapa natans, ջրընկոյզ, ճիզուիտական շագանակ։

Гуль||нóй, -ный ած. ազատ, արձակ, պարապ, տօն. г—áя недѣ́ля; -ну́ть չ. ռմկ. լաւ 'զգել', սաստիկ խմել, հարբել. -ня́ ի. սանձարձակ խըրախութիւն, քէֆ, կերուխում։

Гу́льфикъ ա. (հոլ.) Հնց. բացուածք, դուռ անդրավարտիքի առջևի կողմից։

Гу||лю́ Ձչ. դէ՛հ, բռնէ՛ր, ձեռ եմ (ասում են աչքակապուկ խաղալիս). -лю́канье չ. աչքակապուկ խաղալը. -лю́кать չ. ռմկ. աչքակապուկ խաղալ. -(гу́)лю́чки, чекъ ի. յ. աչքակապուկ, տ. Жму́рки.

Гу́||люшки յ. առհ. փղք. աղաւնեակ, աղաւնեակս։ -ля ի. 1, ուռեցք, ելունդ, բշտիկ, խիլ. 2, աղաւնի (гуль гуль ձայնելուց)։

Гуля́||вица ի. բս. Achillea millefolium, հազարտերևուկ. -вникъ ա. 1, բս. Nasturtium officinale, հասարակ ջրկոտիմ։

Гу||ля́вый ած. զբօսասէր, զուարճասէր։

Гуля́й ա. Հնց. փայտեայ շարժուն (անիւներով

կամ քըշակների վերայ յօրինած) ամբոխ, ամբութիւն։

Гу||ля́ка նոր. 1, զբօսասէր, զբօսամոլ, քէֆ, խրախուսութիւն սիրող ոմն. 2,* դեղխ, շուայտ, ցոփակեաց ոմն. -ля́льщикъ ա. -ля́льщица ի. կտկւ. ա, զբօսնող, բ, զբօսասէր այր, կին։

Гу||ля́ніе չ. 1, զբօսնելը, 'բօլթա տալը'. -ля́нка ի. (մեւք յ. гуля́нки) 1, պարապ, ազատ, արձակ ժամեր, ժամանակ. испо́лнить, дѣ́лать что на гуля́нкахъ; 2, զբօսանք, քէֆ, խնջոյք, խրախուսութիւն. 3, պարտիզի զբօսարան (бесѣ́дка); -ля́нье չ. 1, տ. Гуля́ніе; 2. զբօսահանդէս. пе́рваго ма́я быва́етъ г. въ Екатеринго́фѣ; я его́ ви́дѣлъ на гуля́ньѣ.

Гу||ля́ть, отг—, չ. 1, զբօսնել, ճեմել, ժուռ գալ, 'բօլթա տալ', ման գալ. г. въ саду́,— по у́лицамъ; 2,* պարապ-սարապ, անբան անգործ ժամանակ անցկացնել. до́лго ли тебѣ́ г.? пора́ приня́тся за дѣ́ло; 3, (гульну́ть, отгуля́ть) *ժամանակը զբօսանքով, խրախուսութեամբ անցկացնել. ցոփ, շուայտ, դեղխ կեանք վարել. онъ не пья́ница, не во́ръ, то́лько гуля́етъ; я ужъ своё отгуля́лъ; 4, չբանիլ, հանգիստ մնալ. ме́льница гуля́етъ ջաղացը չէ բանում. полоса́ земли́ гуля́етъ միջնակը չէ ցանած. мы тепе́рь гуля́емъ մենք այժմ զբաղմունքից ազատ ենք. 5, առհ. շրջել, ման գալ, թափառել. -ля́ться 1, անդր. (обг—) ցուլ գալ, զուգաւորուիլ (կենդանիների մասին). коро́ва обгуля́лась; 2, դէմք., ձգտել, ցանկանալ զբօսնել, տրամադրուած լինել զբօսնելու. сего́дня мнѣ что-то не гуля́ется.

Гу||ля́фный ած. վարդով զտած, քաշած. г—ая вода́ վարդաջուր. -ля́фъ ա. բս. Rosa canina, մասուր, մասրենի (շնավարդ).

Гуля́||чій, -щій ած. 1, պարապ, պարապ-սարապ, անբան-անգործ. г. рабо́тникъ; г—ая же́нщина անբարոյական, ցոփ կին. 2, տօն, ազատ, զբօսանքի. г. день; 3, гуля́щіе лю́ди հնց. 'մատաղ ուտողներ' (որոնք հողից և ագարակից զուրկ լինելով, միևնոյն ժամանակ և հարկերից ու տուրքերից ազատ էին)։

Гума||низа́ція ի. մարդասիրական, մեղմ ձև տալը. г. войны́; -ни́змъ ա. հումանիզմ. -нисти́ческій ած. հումանիստական. -ни́стъ ա. (լտ.) (յաճխ. յ. г—ты) հումանիստներ (վերածնութեան դարում գործիչներ, գրականներ, որոնք մարդուս կրթութիւնն և դաստիարակութիւնը հիմնելով դասական հեղինակների արդասիքների վերայ, նոցա առանձին ուսումնասիրութեան առարկայ էին դարձրել)։

Гума||нита́рный ած. (ֆր.) մարդասիրական, մարդօգուտ, մարդաշահ. г—ыя учрежде́нія; -нность ի. մարդասիրութիւն, գթասրտութիւն. -нный ած. (լտ.) մարդասէր, գթոտ. г—ое обраще́ніе съ кѣмъ; гума́нныя дисципли́ны դասական հեղինակների արդասիքների վերայ հիմնուած ուսումնասիրութիւններ, հրահանգներ։

Гу||ме́нникъ ա. 1, կնդ. Anser segetum. վայրենի սագ. 2, դիզաների տեղ կալի ափին. 3, կալուոր. -ме́нный ած. կալի. կալի շուրջը պտտուող. г—ыя пти́цы; -ме́нце, -менцо́ չ. 1, հնց. նւզ. պստլիկ կալ, կալուկ. 2, կաթոլիկ հոգեւորականի գագաթի վերայ խուզած տեղ. առհ. գագաթ, կատար. гуме́нце попо́во բս. Leontodon taraxacum, կռաբանջար (խտուտ. խըտուտիկ, կաթնուկ ?). -ме́нщикъ ա. կալուոր։

Гу́мкать տ. Гы́мкать.

Гу́м||ми ի. անհ. խէժ, ռետին. гу́мми-ара́бикъ արաբական խէժ. -мигу́товый ած. դեղին ռետինի. г. цвѣтъ վառ դեղին գոյն. г—ая кра́ска դեղին ռետինից շինած ջրային ներկ. -мигу́тъ ա. 1, բս. Garcinia Morella, հնդիկ ռետնածառ. 2, դեղին ռետին, բալասան, որ գործ է ածւում թէ՛ լեղի մաքրողական (լուծողական) և թէ՛ նըրկարչութեան մէջ. -мила́къ ա. խիժային լաքա, որից զմուռս (կնքամոմ) և այլ բաներ են պատրաստում. -мила́стикъ ա. (լտ.) ռետին, ռեզին (առաձգական)։

Гуммо́зный пла́стырь դեղգ. խիժային բաղադրութիւններ պարունակող կպչուն սպեղանի, 'մհլամ'։

Гумно́ չ. (յ. гу́мна -менъ; ներքոյկ. на гумна́хъ) կալ. գւռկ. հնձած հացահատիկների պահեստարան։

Гу́нны ա. յ. պատմ. հոներ։

Гуньба́ ի. բս. ա. Melilotus coerulea, կոտըրնգան (մեղրածուծ). բ, Pulmonaria officinalis, հասարակ թոքախոտ. 2, բժ. մի տեսակ բերանացաւ կաթնակեր մանուկների, բորբոսնախտ։

Гу́||нька ի. փոքր. ռմկ. մի տեսակ պատմուճան։

Гу́ня ի. հնց. պատմուճան, վերնազգեստ, շուխայ. Հեատուկ. նաև շապիկ. ռմկ. հնոտի, ցնցոտի, հնացած, մաշուած շոր. надѣ́ть гу́ню, ходи́ть въ гу́нѣ.

Гу||ня́венькій ած. մասամբ ճաղատ, հերաթափ. -ня́вый ած. հիւանդութիւնից ճաղատ դարձած, հերաթափ, կնտակ. г—ая шерсть у ко́шки, соба́ки քոսոտ կատուի, շան մազ (որ տեղ-տեղ թափուած, տեղ-տեղ էլ խճճուած է)։

Гуня́вѣть, ог—, пог—, չ. կնտանալ, ճաղատ դառնալ, 'քաչալանալ', գլխի մազերից զրկուիլ (հիւանդութիւնից)։

Гурда́ ի. կովկ. խիստ յարգի, հին սուսեր մի։

Гу́рія ի. (պրսկ.) 1, հուրի (մահմետի խոստացած դրախտի սևաչեայ աղջիկները, որոնք պարտական են մուսուլմաններին ծառայել). 2. կտկւ. և հեգն. գեղանի աղջիկ։

Гур||ми́тскій, -мы́жскій же́мчугъ տ. Бурми́тскія зёрна.

Гу́р||тикъ նւզ. Гуртъ II; -ти́льный ած. 1, դրամի բոլորքը, կողքը կտրելու. г. стано́къ; 2, դրամի բոլորքը կտրող, յօրինող. г. ма́стеръ; -ти́льщикъ ա. դրամի բոլորքը, կողքը կտրող, յօրինող արհեստաւոր. -ти́ть (-чу́ -ти́тъ), ог—, ն. դրամի, դահեկանի կողքը կտրել, յօրինել։

Гур||тово́й ած. 1, [չուկայ քշուող] հօտի, նախրի, խմբի. г. пого́нщикъ, г—а́я соба́ка; 2, խմբովին, միանգամից առնուող, ծախուող. г—ые това́ры; гуртовы́мъ дѣ́ломъ միասին, միաբանութեամբ. -товщи́къ, а́ ա. 1, մեծաքանակ ապրանքների առևտրական. 2, նախրապան, տաւարարած, ոչխարարած, 'չոփչար'. -(гу́р)то́мъ մ. տ. Гуртъ 1; -топра́въ ա. ռմկ. աւագ նախրապան, տաւարարած, ոչխարարած, 'չոփչար'։

Гуртъ ա. I, гуртъ, а́ (անգլօսաքս.) չուկայ քըշուող, վաճառելի հօտ, նախիր, ոչխար, տաւարներ. гурты́ воло́въ; гу́ртомъ մ. 1, մեծ քանակութեամբ, միասին, միանգամից (ոչ մաս-մաս). купе́цъ про́далъ това́ръ г.; гурто́мъ деше́вле; 2, խմբովին, բոլորն էլ միասին. мы пошли́ г.; II. гуртъ, а (գերմ.) 1, դրամի, դահեկանի կողքը, եզրը. բոլորքը. г. гла́дкій հարթ, առանց փո, բազրութեան կողք, եզր, բոլորք. 2, դռների

պատուհանների բոլորքը քաշած շրջապատ (փայտի շերտ), շրջանակ։

Гур‖че́ніе չ. դրամի կողքը, բոլորքը կտրելը, շինելը, յօրինելը. -чёный ած. կողքը, բոլորքը կտրած, շինած, յօրինած. г—ая моне́та.

Гурьба́ ի. ռմկ. 1, ամբոխ, բազմութիւն, շարք. прошла́ цѣ́лая г. наро́ду; они́ всегда́ хо́дятъ г—о́ю; 2, որս. բարակների, գամփռների վոհմակ։

Гу‖сако́вый ած. արու սագի. г—ая перепо́нка տ. Гусачи́ха; -са́къ, а́ ա. 1, արու (որձ) սագ. ռմկ. *փնթփնթան. շարունակ տրտնջող մին. 2, կտրած կողքով ալիւս. 3, մորթած անասունի 'չիգարը' (որ բաղկացած է խոշափողից, թոքերից, սրտից և լերդից). теля́чій г.; 4, հնց. երփովի աղ շաքարի գլխի ձևով։

Гу‖са́ринъ նւզ. և փղքշ. տ. Гуса́ръ; -са́рить (-рю -рятъ) չ. ռմկ. 1, իբր արիութեամբ, կռւով պարծենալ, խիզախել, ճամարտակել. 2, ջղջի. ուրիշի թղթերին նայել։

Гуса́рня ի. սագանոց, սագերի բուն, գոմ։

Гу‖са́рскій ած. հուսարի, -րական. г. мунди́ръ, г. полкъ; -са́рчикъ նւզ. և փղքշ. -са́ръ ա. (յգ. սեռկ. гуса́ръ և -ровъ) (մաջռ.) հուսար. 1, թեթևաշարժ հեծեալ, ձիաւոր զօրական մաջառական հեծելազնդի տարազով. служи́ть въ г—ахъ; 2, հուսարական տարազով հագնուած ծառայ, սպասաւոր. 3, ղալոցկ. հնց. *քթախոտով լցրած թղթի կտոր։

Гуса́рь, я́ ա. ռմկ. հաւաղող, սագաղող. гуса-ри́, -ре́й յ. տ. Гуся́тникъ 3. [ծանի։

Гуса‖чи́на, -чи́ха ի. կզմխ. Diaphragma, ստո-

Гу‖са́чникъ ա. 1, սագակուտի սիրահար մին. 2, չիգարներ. լերդ ու թոքեր (տ. гуса́къ 3) ծախող. -са́чный ած. սագի, սագա—. -сево́й ած. սագի, սագա—. г. путь նեղ. անձուկ ճանապարհ, կածան, որով միմեանց յետևից շարուած են անցնում. г—а́я ло́шадь սայլաշարքի առջևից լծած ձի։

Гусёкъ, ська́ ա. 1, նւզ. սագիկ, սագուկ. 2, տ. Гуса́къ 3; 3, սագախաղ. 4, ճրտրգ. դրուագ, յօրինուածք մի սագի ճտին նման։ Гусько́мъ մ. տ. Гу́семъ.

Гу‖сёлышки, шекъ, -сельки, лекъ նւզ. և փղքշ. տ. Гу́сли; -сельникъ ա. քնարագործ. -сельный ա. քնարի. г—ыя стру́ны; -сельщикъ տ. Гу́сель-

Гу́семъ մ. տ. Гусь. [никъ.

Гу́се‖ница ի. 1, թրթուր. 2, բս. Potentilla anserina, սագ. մատնուկի. -ничка ի. նւզ. պըստիկ թրթուր. -ничный ած. թրթուրի, -րային։

Гу‖сёнокъ, нка (յ. гуся́та, ся́тъ), -сёнышъ ա. սագի ձագ, սագի ճուտ. -сепролётъ տ. Гуся́тникъ 3; -сечная игра̀ տ. Гусёкъ 3; -сине́цъ, нца́ ա. բս. Vicia cracca, արտիճ, թռչնոց վիկ։

Гу‖си́ница ի. բս. ա, Orobus vernus, գարնանական քիւամ. բ, տ. Гу́сеница 2; -си́нникъ ա. բս. Achillea millefolium, հազարտերևուկ։

Гуси́ный ած. սագի, սագա—, սագային. г—ое перо́; г. крикъ; г—ая па́мять վատ, թոյլ յիշողութիւն. г. путь ռմկ. յարդգող. г—ыя ла́пки կնճիռներ, խորշոմներ քունքերի վերայ (մեւզ. պատու կանանց). г—ая ко́жа ցրտից, նեարդային գրգռումներից կարմրած և դուրս տուած մարդուս մորթը. г—ая ла́па ռզմ. ականի պատիկ ճիւղաւորութիւն. г—ая ла́пка, — нога́ բս. ա, Chenopodium, սագա-խոտ, սիբեխ. բ, Alchemilla vulgaris, հասարակ գայլաթաթ. г—ая па́жить տ. Гу́сеница 2.

Гу‖си́тскій ած. հուսիտեան. г—ія во́йны; -си́ты ա. յ. պատմ. հուսիտներ։

Гу́с‖ли ի. յ. (յգ. սեռկ. гу́слей և -сель) քնար (ժողովրդական նուագարան մի). игра́ть на гу́сляхъ; -ли́стъ ա. քնարածու. -ля́рить (-рю -рятъ) չ. քնարի վերայ ածել, խաղալ. առհ. ածել, նուագել, երգել, ուրախանալ. -ля́рный ած. քնարածուի. -ля́ръ, а և а́ ա. 1, քնարին նուագակցող, ձայնակցող. 2, Гусли́стъ.

Гу́‖снуть չ. ռմկ. տ. Густѣ́ть; молоко́ ква́сится, такъ гу́снетъ; -сте́ль ի. թանձր, խիտ հեղուկ. -сте́некъ, нька, о ած. փոքր ինչ խիտ, թանձր. -стера́ ի. I. (գերմ.) կարճատուտ ծածանը. II. խիտ թանձր, խիտ, 'ղալին' անտառ, 'մէշայ' -стёхонекъ, -стёшенекъ, нька, о ած. բոլորովին խիտ, թանձր։

Гу‖сти́ (-ду́ -ду́тъ) չ. 1, հնց. քնարի (гу́сли) կամ ուրիշ նուագարանի վերայ ածել, խաղալ. 2, տ. Гудѣ́ть; дождь гудётъ; ру́ки *гуду́тъ ձեռքերս մղմղում են։

Гу‖сти́льный ած. թանձրացնող, -ցնելու, խտացնող, -ցնելու. -сти́льня ի. արւեստգ. խաշարան (շաքարի գործարաններում տեղ, ուր ճակնդեղի հիւթը եփում և խտացնում է։

Густи́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. 1, թանձրացնել, խտացնել. э́та пи́ща густи́тъ кро́вь; 2, արւեստգ. շաքարի շարապները խտացնել, թանձրացնել (գոլորշիացնելով). -ся ածբր. խտանալ, թանձրանալ. отъ э́того кровь густи́тся.

Гу‖стяко́выя за́росли թանձր, խիտ, 'ղալին', թփուտ, մացառ. -стя́къ, а́ ա. խիտ, թանձր, 'ղալին', անանցանելի անտառամաս, անտառի խորք. -сто մ. տ. Густо́й.

Густо‖бро́вый ած. խիտ, թանձր յօնքերով. -ва́тый ած. փոքր ինչ խիտ, թանձր. -верши́нный ած. բանաստ. խտակատար, թանձրագագաթ, սաղարթալից (ծառ). -вла́сый, -воло́сый ած. բանաստ. խտահեր, թանձրահեր, խիտ, 'ղալին' մազերով. -гла́вый ած. բանաստ. խտասաղարթ, տերևաշատ. г. дубъ; -голо́сый ած. հաստ. բամբ ձայնով. -гри́вый ած. բանաստ. խտաբաշ. г. конь.

Густо́й (-стъ -ста́, о; բաղդտ. гу́ще և սկւ. густѣ́е) 1, թաւ, խիտ, թանձր, 'ղալին'. г. лѣсъ; г—а́я трава́; г—ы́е во́лосы; г—а̀я мокро́та թանձր խուխ. г. дымъ, паръ; г—о́е молоко́; г—ы́я сли́вки թանձր կաթ, սրաժան. густа́я простоква́ша կոշտ մածուն. г—ы́я облака́ թուխպ ամպեր. 2, (ձայնի մասին) հաստ, բամբ. հուժկու, քաջահնչիւն (հկռկը տ. То́нкій, Жи́дкій); 3, զօրեղ, հզօր, ծանրակշիռ։ —Въ густу́ю տ. Вгусту́ю. Гу́сто մ. խիտ, խտապէս. թանձր. трава́ растётъ здѣ́сь гу́сто; ка́ша зава́рена г.; то гу́сто, то пу́сто (առծ.) երբեմն շատ է լինում, երբեմն քիչ։

Густо‖кудря́вый ած. բանաստ. քաջագանգուր, թանձրագանգուր. -ли́ственный ած. խտատերև, խտասաղարթ. -псо́вая соба́ка խտամազ ռուսական գամփռը. -расту́щій ած. խտութեամբ աճող, խիտ, թանձր, 'ղալին'. г. лѣсъ.

Гу́‖стость, -стота́ ի. խտութիւն, թանձրութիւն. гу́стость ше́рсти; густота́ сли́вокъ, — во́здуха; -сты́ня ի. հնց. և ռմկ. խիտ, թանձր, 'ղալին' անտառ. -сты́шъ, а̀ ա. ռմկ. թանձր բան, ապուրի տակը. -стѣ́е բաղդտ. տ. Густо́й.

Густѣть, заг—, ог—, *չ. խտանալ, թանձրանալ.* кровь густѣетъ; облака́ густѣютъ.

Гу́‖сыня *ի. մարի սագ.* -сь *ա.* (*յ.* гу́си -се́й) 1, *կնդ.* Anser, *սագ.* г. сѣрый, Ans. cinereus, *վայրենի սագ.* г. кра́сный, Phoenicopterus, *կարմրաթև սագ.* какъ съ гу́ся вода́ (*առծ.*) *երեսը պինդ էր, չ'ազդեց (հետը պատահած անախորժ բանը).* хоро́шъ *гусь, како́въ *гусь! *հեգն. ինչ պարզամիտն է եղել.* *г. ла́пчатый *հեգն. մի ուրիշ տեսակ մարդ, ‹խաւն›, խմատակ, պղերգ ոմն, օրէկալ.* 2, *տ.* Гуса́къ 3; 3, *Սիբ. ինքնակերական զգեստ մի* (самоѣдская оде́жда) *եղջերուի մորթուց.* 4, *աստղբ. հիւսիսային համաստեղութիւն մի:* Гу́си *յ.* 1, *բորէկ ման զալուց, ցեխից եւ ոտքերի վերայ առաջացած պատռուածքներ, վէրքեր.* 2, *ցրտից և այլ պատահարներից կարմրած և զուրս տուած տեղեր մորթի վերայ (հմմ.* Гуси́ная ко́жа); 3, *մանկական խաղալիք մի:* Гу́семъ *մ. միմեանց յետևից, շարանով, ‹ջէրգայով›, ‹ջէրգայ-ջէրգայ›.* -сько́мъ *մ. տ.* Гусёкъ.

Гу‖ся́, ся́ти *չ. հնց. տ.* Гусёнокъ.

Гуся́н‖ка *ի. երկար, ծածկոյթով բարկանաւ մի* (ба́рка) *Օկա և Ցնա գետերի վերայ.* -щикъ *ա. զուսեանկագործ կամ զուսեանկատէր. զուսեանկայի մշակ, բանուոր:*

Гу‖ся́тина *ի.* -ся́тинка *փղքշ. սագի միս.* -ся́тникъ *ա.* 1, *սագարած. սագավաճառ.* 2, *կնդ.* Astur palumbarius, *ակն.* 3, *ժողովրդ.* 15-*ն սեպտեմբերի (երբ սագեր են մորթում, իսկ վայրի սագերը թռչում գնում են).* -ся́тница *ի. սագարած, սագեր պահող կինարմատ.* -ся́тничать *չ. սագարուծութեամբ զբաղուիլ.* -ся́тничій, чья, чье *ած. սագարածի, սագավաճառի.* -ся́тня *ի. սագարան, սագանոց.* -ся́чій, чья, чье *տ.* Гуси́ный.

Гу‖то́ра *հոր. ռմկ. սուտ, խօսող, պատմող, կըրոյց անող այր, կին.* -(гу́)то́рить (-рю -ря́тъ) *ն. և չ. ռմկ. սսել, խօսել, պատմել, զրոյց անել (բարեկամաբար).* -торъ *ա. ռմկ. բարեկամական խօսակցութիւն, զրոյց:*

Гуттапе́р‖ча *ի. զուտտապերչա.* -чевый *ած. զուտտապերչայի(ց).* г. мя́чикъ; г—ая тру́бочка.

Гутъ *ա.* (*անգլ.*) *զուտ (նիւթ, որ ստանում են մեստաքսի որդից, ճեղքելով նորան երկու մասի այն ժամանակ, երբ նա պատրաստում է մետաքս քաշել. այս նիւթից է ստացւում ամէնարնտիր կարթաթելը* (леса̀).

Гу́‖ща *ի.* 1, *մր և է թանձր, խիտ բան. մր և է բանի (հեղուկեղէնի) տակը, դիրտը, մրուրը.* корми́ть дома́шнихъ птицъ гу́щею; 2, *ռմկ. թանձր սպաս, ձաւար, ապուր մի, որ ուտում են նովգորոդցիք.* 3, *խնջոյք, որ սարքում են նովգորոդցիք, երբ նոր բնակարան են տեղափոխուում.* 4, *անտառի, խոտհարքի այն թանձր, խիտ, ‹ղալին› մասը, թանձր թփուտ, մացառ.* 5, *ամբոխ, խուժան.* -ща́къ, а́ *ա. տ.* Гу́ща 4; -щани́къ, а́ *ա. զիրտարան, աման, տաշտ, չան, որի մէջ թանձր հեղուկ են ածում.* -щано́й *ած. թանձր հեղուկեղէն պահելու.* г. чанъ, я́щикъ; г—а́я ка́дка; -ще *բաղդտ. տ.* Густо́й.

Гущеѣды *ա. յ. հեգն. նովգորոդցիք (հմմ.* Гу́ща 2); -щина́ *ի.* 1, *տ.* Густота́; 2, *տ.* Гу́ща 4.

Гуя́ва *ի. բս.* Psidium, *զոյաւենի կամ հնդկատանձ և իր պտուղը:*

Гы́мкать *չ, յըմ, յըմ* (гмъ, гмъ) *անել, յըմյըմալով խօսել.* «да ты не гы́мкай, а говори, су́дарь, дѣло».

Гюсъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ. գիւս (դրօշակ մի):* Гюсъ-штокъ *գիւսի ձողը:*

Гяу́ръ *ա.* (*թուրք.*) *նխտ. գաւուր, անհաւատ, այլակրօն, այլազգի:*

Д.

Д, д *ռուսաց այբբենի հինգերորդ տառը: Ձայնայինն* (голосово́й) *բաղաձայն է և հնչուում է ինչպէս հայոց դ տառը: Սակայն բառերի վերջում և ձայնատներից առաջ* (передъ безголо́сными: п, т, к, с, ф, х, ц, ч, ш) *իւքն եւ ձայնատուելով արտասանուում է ինչպէս* т, *օր.* годъ (-тъ), радъ (-тъ), надъ тобо́й (натъ тобо́й, бу́дка (бут—), предста́вить (претст—) *եւն:*

Да I. *մոն.* (*երբեմն կրկնուում է.* да, да *կամ* да, да, да, *երբեմն էլ* да-съ) *այո, հա.* зналъ ли ты объ э́томъ? Да, зналъ; вино́венъ ли подсуди́мый? Да, вино́венъ; II. *շ.* 1, *եկ. սկ. թող.* да бу́детъ свѣтъ; да бу́детъ во́ля Госпо́дня; 2, *բայց, սակայն, այլ.* я пришёлъ бы, да меня́ задержа́ли; 3, *դէհ, բաւ է, բաւական է.* да переста́ньте! да замолчи́те! 4, *և.* два да два четыре. — Да и то́лько *միայն, ուրիշ ոչինչ.* смѣётся да и то́лько; пла́четъ, болта́етъ, кричи́тъ да и то́лько.

Да‖ба́ *ի. դարա (բամբակէ գործուածք մի սովորաբար կապոյտ գոյնով).* -бо́вый *ած. դարայի(ց).* д—ая руба́шка.

Да́бы *շ. որպէս զի, նորա համար, որ:*

Дава́‖лецъ, льца *ա.* -лица *ի. մշտական պատուիրատու, մշտական գնորդ, մշտական ‹մուշտարի› այր, կին.* -льщикъ *ա.* 1, (дава́льщица *ի.*) *սակարկող, սակարկութիւն անող այր, կին.* д—ковъ было мно́го, а де́негъ никто изъ рукъ не вы́пустилъ; 2, *բանուոր (փոխաթագործութեան).* -(да́-)нный * էյ. ած. նախօրօք տուած, առաջարկած.* прода́ть това́ръ за д—ую цѣ́ну.

Давану́ть *սկւ. գործծ. տ.* Давну́ть.

Да‖ва́ть (даю́ -ю́тъ; *հրամ.* дава́й, -те) *ն.* 1, *տալ, շնորհել.* д. де́ньги взаймы́, въ долгъ, въ ссу́ду; д. уро́ки *դասեր տալ, ասանդել.* дать ходъ проше́нію, бума́гѣ, дѣ́лу *խնդիրքին, թղթին, գործին ընթացք տալ.* д. ходъ кому́ *մէկին պաշտօնի մէջ առաջացնել.* д. себя́ въ оби́ду *չկարենալ իր իրաւունքները պաշտպանել, վիրաւորանք կրել.* да́йте доро́гу *ճանապարհ տուէք.* дать во́лю *ա, ազատութիւն տալ. բ, թոյլ տալ.* дать во́лю рука́мъ *բռնցքի ույժին դիմել.* языко́мъ болта́й, а рука́мъ во́ли не дава́й (*առծ.*). дать сраже́ніе *ճակատամարտ տալ.*

дать представлéніе *ներկայացում տալ.* что́ даю́тъ сего́дня въ теа́трѣ *ինչ են ներկայացնում այսօր թատրոնում.* 2, *թողնել, թոյլ տալ, թոյլատրել.* да́йте мнѣ договори́ть; я не дамъ смѣя́ться надъ собо́ю; дать знать *տեղեկացնել, հաղորդել.* дава́й, дава́йте (*անորոշ եղանակի հետ*) *եկ, եկէք, դէհ.* дава́й бѣ́гать; дава́йте игра́ть въ ка́рты; ему́ веля́тъ заня́ться, а онъ дава́й игра́ть — *իսկ նա սկսեց խաղալ.* дава́й Богъ но́ги *'պոկ տուեց', 'կծիկը դրեց'.* ни дать ни взять *ոչ աւել, ոչ պակաս, ճիշտ.* -ва́ться, да́ться А, *անդր.* 1, *հպատակուել, հնազանդուել, թոյլ տալ.* д. въ обма́нъ *խաբուել.* д. ди́ву *ռմկ. զարմանալ, ապշել.* 2, *յաջողուել, վրայ գալ.* гра́мота ему́ не даётся *գրել կարդալը նորան վրայ չի գալիս.* 3, *խիստ դուր գալ, հաճոյանալ.* Б, *չէ. տրուել, շնորհուել:*

Да́||ве *ռմկ.* -веча *մ. այսօր իսկ, քիչ առաջ.* -вешній *ած. այսօր իսկ կամ քիչ առաջ պատահած, եղած, արած.* д. разгово́ръ; д—ее замѣча́ніе.

Да||ви́лка *ի. ընկոյզաբեկ գործիք.* -ви́ло *չ. մամուլ, մզիչ, սեխմիչ.* -ви́льный *ած. մզելու [ժամանակ գործածական].* д. чанъ; -ви́льня *ի. հնձան, խաղող մզելու տեղ:*

Да||ви́ть (-влю́ -вятъ), да́вливать *ն.* 1, (зад—, разд—) *սեղմել, սխմել, ճնշել, կոտրել, կոտրատել,* снѣгъ да́витъ кро́влю; *կոխել, կոխկռտել, տրորել, ոտնատակ տալ,* скака́ть безъ огля́дки и д. люде́й; изво́зчикъ задави́лъ переходи́вшаго черезъ у́лицу ма́льчика; 2, (прид—, зад—, давну́ть) *սեղմել, սխմել.* его́ крѣ́пко въ тѣснотѣ́ давну́ли; 3, (выд—) *մզել, քամել, ճմլել.* д. виногра́дъ, я́годы; *д. сокъ изъ наро́да *ժողովրդի արիւնը ծծել, քամել.* 4, (уд—) *խեղդել.* д. во́лка петлёю; д. насѣко́мыхъ *միջատները ջարդել.* 5,* *ճնշել, նեղացնել, խեղդել.* меня́ во снѣ кошма́ръ дави́лъ; у меня́ да́витъ грудь *կուրծքս ճնշւում, նեղանում է.* -ви́ться 1, *անդր.* (уд—, зад—) *կախուել, խեղդուել (թոկով).* скупо́й да́вится за полу́шку; 2, *անդր.* (под—) чѣмъ *խեղդուել (բողազում մնացած բանից).* ребёнокъ да́вится: у него́ останови́лся въ го́рлѣ кусо́къ; подави́ться ко́стью; онъ да́вится, да ѣстъ *տես, ինչպէս ագահաբար է լափում.* 3, *անդր. խռնուել:* наро́дъ да́вится въ ворота́хъ; 4, *չէ.* (разд—) *ճմլուել, մզուել, ջարդուել.* спѣ́лыя я́годы удо́бно да́вятся.

Да́||вка *ի.* 1, *տ.* Давлéніе; 2, *նեղութիւն, ճնշում (ժողովրդի խռնուելուց).* на ры́нкѣ была́ больша́я д.; 3, *սեղանագործական մամուլ, սխմիչ մի.* -вко́мъ *մ. սեղմելով, սխմելով, ճնշելով.* не колоти́, нажима́й д.; -вленина *ի. խեղդած կամ զազանաբեկ կենդանու միս.* -влéніе *չ. սեղմում, սխմում, ճնշում.* д. во́здуха; оказа́ть *д. на това́рищей *ընկերների վերայ ճնշում գործել.* подъ *д—іемъ обстоя́тельствъ *հանգամանքներից ստիպուած, հարկադրուած.* -вливать *տ.* Дави́ть.

Дав||нéнько *մ. բաւական երկար ժամանակ է, որ. վաղուց է, որ.* -нёхонько, -нёшенько *մ. շատ առաջ, շատ ժամանակ է, որ: [ծակ եմ):*

Давни́къ, а́ *ա. սկւ. գործծ. սխմիչ (փայտ, լը-*

Да||вни́шній *ած. վաղուցուայ, վաղեմի, հին.* д—ее дѣ́ло; д. прія́тель; -вній *ած. հին, վաղեմի, առաջուայ, նախկին. առաջ եղած, պատահած, անցած-գնացած.* э́то у насъ въ обыкновéніи съ д—ихъ времёнъ *երկար ժամանակ է, որ այդ մեզ մօտ սովորական է.* д—ее дѣ́ло.

Давно́ *մ. տ.* Да́вный.

Дав||нопрошéдшій *ած. վաղուց եղած, անցած.* д—ее врéмя *քերկ. գերակատար.* -ность *ի.* 1, *երկարութիւն, երկարատեւութիւն.* д. знако́мства; д. происшéствія; 2, *իրւք. վաղեմականութիւն.* д. владѣ́нія, д. искова́я, д. уголо́вная.

Давну́ть *տ.* Дави́ть 2.

Да́вный *հնց. տ.* Да́вній. Давно́ *մ. վաղուց, առաջուց, երկար ժամանակ է, որ.* давны́мъ-давно́ *արդէն շատ վաղուց, շատ առաջ(ուց):*

Да́вывать *ռմկ. սկւ. գործծ. տ.* Дава́ть.

Дава́жка *ի. խեղդիչ տախտակ (պղուէսի թակարդի մէջ):*

Дагерро||ти́пія *ի. Դագերեան պատկերահանութիւն.* -ти́пный *ած. դագերատիպ, -տպութեան.* д. портрéтъ; -ти́пъ *ա.* 1, *դագերատիպ պատկեր, լուսանկար.* 2, *տ.* Дагерроти́пія.

Да́||денъ, на, о *ռմկ.* (*փոխնկ.* данъ -на́, о) *տուած, շնորհած.* -ди́мъ, -ди́те, -ду́тъ *տ.* Дать.

Да́же *մ. անգամ, մինչև անգամ:*

Дазиме́тръ *ա.* (*յն.*) *օդաչափ, օդի խտութիւ-*

Да́ивать *տ.* Доить. [*նը չափելու գործիք:*

Да́||нальщикъ *ա.* -кальщица *ի. ստորասող, միշտ այօ ասող, շարունակ ուրիշի խօսքերը հաստատող այր, կին.* -канье *չ. ստորասութիւն, այօ ասելը, ուրիշի խօսքերը հաստատելը:*

Да́||кать, -кнуть *չ. ստորասել, այօ ասելով ուրիշի բոլոր խօսքերը հաստատել:*

Даксъ *ա.* (*գերմ.*) *գորշկորս կամ կարճաբուն շուն: Հմմ.* Барсу́чка.

Дак||тили́ческій *ած. ստեղնական.* д. стихъ, д. размѣ́ръ; -тилiогра́фика *ի.* (*յն.*) *մատնադրութիւն.* -тилiогра́фія *ի.* (*յն.*) *մատնախօսութիւն.* -тилiо́тека *ի.* (*յն.*) *փորագրած ազնիւ քարերի հաւաքում.* -тилоло́гія *ի.* (*յն.*) *մատնախօսութիւն, նշանացի խօսելու արուեստը (խուլուհամրերի).* -тилоно́мія *ի. մատներով հաշուելու արուեստը:*

Да́к||тиль *ա. տաղչփ. ստեղն (եռվանկանի ոտն, որի առաջին վանկը երկար — շեշտուած — է.— ‿ ‿, օր.* Лѣ́съ былъ дре||му́чій и || былъ уже по||лу́ночный || часъ.

Дала́й-ла́ма́ *ա.* (*մոնղ.*) *դալայ լամա (բուդդայական քահանայապետ, որ նստում է Տիբէտի մայրաքաղաքում և որն երկրաւոր իշխանութիւն ևս ունի):*

Да||лёкій (-лёкъ -лека́ -лёко́; *բաղդ.* да́лѣе, да́лѣ; *ևս* да́льше) *ած.* 1, *հեռու, հեռաւոր.* д—ія мѣста́; д. путь; д. полётъ; д—ое путешéствіе; онъ весьма́ далёкъ отъ намѣ́ренія вреди́ть вамъ; 2,* *հեռատես, խելօք* (*յաճախ* не *բացս. մասնիկով*). онъ о́чень не *далёкъ *նա սահմանափակ խելքի, կարճ մտքի տէր է.* онъ не *далёкъ въ тако́й-то нау́кѣ *նա հմուտ չէ այս ինչ գիտութեան մէջ.* 3, *հեռաւոր, թոյլ.* э́тотъ портрéтъ имѣ́етъ д—ое схо́дство съ по́длинникомъ. Далёко́ *մ.* 1, *հեռու.* до Бо́га высо́ко, до царя́ далёко (*առծ.*). они́ живу́тъ д. отъ на́съ; ружьё берётъ далеко́ *հրացանը հեռու է խփում.* далеко́ ви́дѣть *հեռատես լինել.* 2, *շատ,*

խիստ, սաստիկ. ամենևին. она́ далёко не красáвица.

Да||лёкобо́йный ած. սկւ. գործծ. հեռու խըփող, հեռու բռնող. д—ое ружьё; -лёкозво́нкій ած. սկւ. գործծ. քաղցրհնչիւն, հեռահնչիւն. -леко́некъ, нька, о ած. բաւականին հեռու. -лёкость ի. հեռաւորութիւն. -леко́хонекъ, -леко́шенекъ, нька, о ած. խիստ, չափազանց հեռու:

Далéче Տ. տ. Далёко́ 1.

Далина́ ի. ռմկ. տ. Даль.

Да́лія տ. Георги́на.

Дал||ма́тикъ ա. 1, դալ՚մատեան արքայական զգեստ (բիւզանդական). 2, ժամաշապիկ մի կաթոլիկ հոգևորականի. -мати́нецъ, нца ա. -мати́нка ի. դալ՚մատացի այր, կին. -мати́нскій, -ма́тскій ած. դալ՚մատական. далма́тскіе до́ги մեծ, սպիտակ բըդով և սև բծերով շներ. -ма́тъ տ. Далмати́нецъ.

Да||ль ի. 1, հեռաւորութիւն. 2, խիստ հեռու, հազիւ նշմարելի տեղեր. -льни́къ, а́ ա. հեռաւոր անապատ, խորք, վարելահող. -льній (բաղդատ. և գերդր. дальнѣ́йшій) ած. 1, տ. Далёкій; д. Восто́къ ծայրագոյն արևելք. 2, հեռաւոր. д. ро́дственникъ; д—яя родня́; 3, մանրամասն, աւելորդ. разска́зывай безъ да́льнихъ околи́чностей; 4, տ. Дальнѣ́йшій. — Человѣ́къ не д—яго ума̀ սահմանափակ խելքի տէր մարդ:

Дально||бо́йность ի. հեռու խփելը, հեռու բըռնելը (հրացանի, թնդանօթի): -бо́йный տ. Далёкобо́йный.

Дально||ви́децъ, дца ա. հեռատես. -ви́дность ի. *հեռատեսութիւն. -ви́дный ած. *հեռատես, աչալուրջ. д. человѣ́къ; д. планъ; -земе́льный ած. բամատ. հեռաերկրեայ, տարերկրեայ:

Дально||зо́ркій ած. հեռատես, հեռու առարկաները լաւ տեսնող (հկռկը տ. Близору́кій); -зо́ркость ի. հեռատեսութիւն. -зо́ркый ած. -зри́тельный սկւ. գործծ. հեռու առարկաները պարզ և մօտիկ ցոյց տուող:

Дально||мѣ́рный ած. լայնածաւալ. -мѣ́ръ ա. ՙհեռաւարկայաչափ՚ (գործիք, որով իմանում ենք տեսանելի, բայց ոչ մատչելի առարկայի հեռաւորութիւնը մեզանից):

Да́ль||ность ի. հեռաւորութիւն, հեռու լինելը. д. пути́; д. како́го-нибу́дь предме́та; -ный տ. Да́льній; -нѣ́йшій (տ. да́льній) ած. 1, աւելի հեռու, աւելի հեռաւոր. խիստ հեռու, խիստ հեռաւոր. 2, ապագայ, յետոյ եկող, հետևող. 3, տ. Да́льній 3.

Да́||льше բաղդտ. (տ. далёко́); -лѣе Տ. աւելի հեռու. чѣмъ да́льше въ лѣсъ, тѣмъ бо́льше дровъ (առծ.). ти́ше ѣдешь, да́льше бу́дешь (առծ.). и такъ да́лѣе (и т. д.) և այլն:

Да́ма ի. (Ֆր.) 1, տիկին. зна́тная, почётная д.; кла́ссная д. դասարանական դաստիարակչուհի (իգական ուսումնարաններում). музыка́льная д. երաժշտութեան ուսուցչուհի (իգական վարժարանում). полкова́я д. գնդապետի կին (որ գնդի մէջ է գտնւում). 2, առհ. կին, աղջիկ, օրիորդ. 3, Թղթխ. դամա. 4, (յաճխ. да̀мка) դամա, դամկա (ստւերախաղում—ша́шечная игра́); 5, Թագուհի (շախմատախաղում):

Да||ма́ չ. անհ. (Ֆր.) տ. Дама́скъ 2; -масе́ չ. անհ. (Ֆր.) տ. Дама́скъ 2; -маскирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. չերտաւորել (պողպատը). -ся անդր. և կր. չերտաւորուել (պողպատի մասին). -маскиро́вка ի. չերտաւորելը, -րում. -ма́скъ ա. 1, տ. Дама́сская сталь; 2, դամասկեան կերպաս (մնւզ. մետաքսէ, որի վերայ գործած են ծաղիկներ, նաշխեր). -ма́сская сталь դամասկեան պողպատ (չերտաւոր, որ պատրաստւում էին արևելեան ազգերը). -ма́шка տ. Адама̀шка.

Да́м||ба ի. (գերմ.) պատնէշ, ամբարտակ (ջրի ափին). -бовый ած. պատնէշի, ամբարտակի, ամբարտակային:

Дамбра́ տ. Домра́.

Да́мка նւզ. տ. Да́ма 4.

Дамо́кловъ мечъ դամոկլեան սուր, *իւրաքանչիւր րոպէ սպառնացող վտանգ, մեծ վտանգ:

Да||моподо́бный ած. կանանցակերպ, կանանցաբարոյ. -мочка ի. փոքր. և կռկւ. պատիկ տիկին, տիկնուկ. -мскій ած. կնոջ, կանանց. д—ое пла́тье; д. портно́й; д. кавале́ръ; д. уго́дникъ.

Да||мъ, -шь եմ տ. Да́ть; -нникъ ա. 1, (да́нница ի.) հարկատու այր, կին. 2, *երկրպագու, պաշտող. -нническій ած. հարկատուին յատուկ, հարկատուական. д—ія отноше́нія.

Да́||нный (-нъ -на́, о́; -ны́) բյ. ած. տուած, շնորհած, բաշխած. въ д—омъ слу́чаѣ այս, ներկայ դէպքում. въ д—ую мину́ту այս րոպէիս. да́нная [за́пись] իրւբ. հողային, հոգատիրական մուրհակ. да́нная [величина́] մաթեմ. արմատական քանակութիւն. да́нное, аго չ. և մնւզ. յ. да́нныя, ыхъ կռուան, կռուաններ, հիմք. нѣтъ никаки́хъ д—ыхъ для э́того ша́га; -нство չ. ռմկ. կռկւ. տալը, շնորհելը:

Дан||ти́стъ ա. (Ֆր.) 1, (данти́стка ի.) ատամնաբոյժ այր, կին. 2, կռկւ. քիթուպռունգ, ռեխ, ատամներ ջարդող ոմն, ՙշափալախի՚ սիրահար:

Да́н||щикъ ա. հնց. հարկահան, հարկահաւաք:

Дань ի. 1, հարկ, ՙխար(ա)ջ՚ (նուաճողից նըւաճուածների վրայ դրած). наложи́ть д. հարկ դնել, նշանակել. плати́ть, дава́ть д.; 2,* պարտք, հատուցք (յարգանքի, բարեկամութեան և այլն). принести́ д. уваже́нія юбиля́ру; плати́ть д. приро́дѣ ա, մեռնել. բ, բնութեան պահանջը, պայմանները կատարել. плати́ть д. кли́мату.

Дарви||ни́змъ ա. դարվինականութիւն. -ни́стъ ա. դարվինիստ, Դարվինի ուսման հետևող:

Да||ре́ніе չ. շնորհելը, ընծայելը, պարգևելը. -рёный բյ. ած. ընծայած, շնորհած, պարգևած, բաշխած, նուիրած. д—ому коню́ въ зу́бы не смо́трятъ (առծ.) -ривать, ся տ. Дари́ть, ся.

Да́||рикъ ա. 1. (յն.) դահեկան. II. նւզ. տ. Жето́нъ; -ри́ны ի. յ. ռմկ. փեսայի և հարսի փոխադարձ ընծաները. -ри́тель ա. 1, ընծաներ տըւող. 2, (дари́тельница ի.) իրւբ. նուիրատու:

Дари́ть (-рю́ -ря́тъ), под—, ն. 1, ընծայել, պարգևել, շնորհել, բաշխել. д. се́рдце, жизнь ոճ. բագորդի մահուան պատիժը փոխել. 2,* արժանացնել. подари́ть кого́ взгля́домъ, улы́бкою; -ся 1, փոխդ. ռմկ. ընծաներ տալ. 2, կր. ընծայուել, պարգևուել, բաշխուել:

Да́р||ма́ Տ. ռմկ. 1, զուր, ապարդիւն. 2, ձրի, ձրիաբար. -мово́й ռմկ. տ. Дарово́й.

Дар||моѣ́дка ի. ձրիակեր կին. -моѣ́дничать չ. ռմկ. ձրիակերութիւն անել. -моѣ́дство չ. ռմկ. ձրիակերութիւն. -моѣ́дствовать (-ствую -ютъ) չ. ռմկ. ձրիակերութիւն անել, ձրիակերութեամբ պարապել. -моѣ́дъ ա. ռմկ. նխտ. ձրիակեր:

Да́рница ի. *ռմկ.* *հարսի ընկերուհիներից մէ-կը, որ օգնում է նորա բաժինքը պատրաստելուն:*

Да||рова́ніе չ. 1, *ընծայելը, պարգևելը, շնոր-հելը, բաշխելը.* приноси́ть благодаре́ніе Бо́гу за д. побѣ́ды; 2, *ձիրք, շնորհք, ընդունակութիւն, քանքար.* приро́дныя д—ія; -рова́тель *ա.* -рова́тель-ница ի. *շնորհատու, պարգևատու այր, կին, բաշ-խիչ.* -рова́ть (-ру́ю -ютъ)** *ն.* что кому́ (*սկւ.* кого́ чѣмъ) *տալ, շնորհել, բաշխել, պարգևել.* -ся *կր.* *տրուել, շնորհուել, բաշխուել, պարգևուել:*

Даро||ви́тость ի. *ձիրք, շնորհք, քանքար, ըն-դունակութիւն.* -ви́тый *ած.* 1, *հնց.* *առատաձեռն.* 2, *ձիրքով, շնորհքով, ընդունակ, քանքարաւոր, տաղանդաւոր:*

Даро||во́й *ած.* *ձրի.* *անվարձ, անվճար.* д. би-ле́тъ на конце́ртъ; д—а́я (*կմ* Θео́дорова) суб-бо́та *մեծ պասի առաջին շաբաթ[օր]ը.* -вщи́на ի. -вщи́нка *փոքր.* *ձրի, անվարձ բան.* па̀докъ на д—ну *ձրիակերութեան ընտելացած է.* лю́битъ попирова̀ть на д—нку; -и́мецъ, мца *ա.* *հնց.* *կա-[շառակեր:*

Да́ромъ *մ.* *տ.* Даръ.

Даро||но́сецъ, сца *ա.* *սուրբ մասունքները (մա-նատուփի մէջ) իր հետ կրող քահանայ.* -но́си-ца ի. *եկղ.* *մասնատուփ.* -но́сный *ած.* *նուիրաբե-րութեան.* -храни́тельница ի. *եկղ.* *սուրբ մասուն-քների պահարան, տուփ:*

Да́р||ственная за́пись *իրւբ.* *պարգևագիր, նուի-րատուութեան մուրհակ.* -ственность ի. *սկւ.* *գործծ.* *միջանջնական կալուածային նուիրա-բերութիւն, բաշխում:*

Даръ *ա.* (յ. дары́, о́въ) 1, *շնորհք, պարգև, ընծայ, նուէր, տուրք.* принести́ въ д. *ընծայել, շնորհել, նուիրաբերել.* сва́дебные дары́; д а р ы́ յ. *եկղ.* *Քրիստոսի անմահ մարմինն և արիւնը, որ մենք սուրբ հաղորդութեան ժամանակ ըն-դունում ենք.* дары́ Ду́ха Свята́го *սուրբ Հոգու շնորհքներ.* д. Бо́жій *ռմկ.* *հաց.* 2, д а р ъ - т р а-в а́, Sedum telephium, *թանթռնիկ կմ գնդա-կաւոր տելեփիոն (սագալեզու).* 3, *գւռկ.* *ճարպ, ճարպակալութիւն.* пророста́ть даро́мъ *ճարպա-կալիլ.* 4, *ձիրք, շնորհք, քանքար, «հանար».* д. сло́ва, — проро́чества, — ясновидѣ́нія. — Д а́-р о м ъ *մ.* 1, *ձրի, ձրիաբար, «մուհտա».* э́ти ве́-щи доста́лись ему́ д.; 2, *զուր, ապարդիւն, «նահախ».* 3, да́ромъ что *չնայելով որ, թէպէտ և.* да́ромъ что лѣ́то, а тепла̀ ещё нѣ́тъ.

Да́та ի. (*ֆր.*) *նորք.* *թուական, «թարիխ»:*

Да́||тель *ա.* -тельница ի. *տուող, շնորհող այր, կին, շնորհատու, բաշխիչ.* -тельный паде́жъ *քերկ.* *տրական հոլով.* -тельство *սկւ.* *գործծ.* *տ.* Дая́ніе.

Да||тиро́ва́ніе չ. *թուական գրելը.* -тирова́ть (-ти́ру́ю -ютъ) *ն.* (*գերմ.*) *թուական գրել, թը-ւական նշանակել:*

Да́точный, аго *ա.* (*ցընդհանուր զինուորագրու-թիւն*) *զինուորագրած գիւղացի կմ քաղաքա-ցի, տ.* Сдаточный; да́точные лю́ди *հնց.* *ժա-մանակաւորապէս զինուորական ծառայութեան կոչուածներ քաղաքային կամ գիւղային հա-մայնքներից:*

Да́тскій *ած.* *Դանիայի, դանիական.* ка́пли да́тскаго короля́ *դեղգ.* *մատուտակի արմատից պատրաստած հազի դեղ:*

Дату́ра ի. Datura stramonium, *արջընկոյզ (ժանտընկոյզ, փշախնձոր):*

Да́тча́нинъ *ա.* (յ. да́тча́не, -нъ) *դանիացի:*

Дать (*այլատնի*՝ дамъ, дашь, дастъ; дади́мъ, -ди́те -ду́тъ; *անց.* далъ -ла̀, о́), ся *տ.* Дава́ть, ся.

Дауда́къ, а́ *տ.* Дуда́къ.

Да́фна ի. *բս.* Daphne, *դափնեակ, տերևատ:*

Даха́ ի. (*մոնղ.*) *Սիբ.* *վայրի արջի կամ եղ-ջերուի մորթից կարած մուշտակ, «քուրք»:*

Даца́нъ *ա.* (*մոնղ.*) *բուդդայական տաճար:*

Да́ча ի. 1, *տալը, շնորհելը.* онъ при́званъ въ су́дъ для да́чи показа́нія *նա դատարան է կո-չուած ցուցմունք անելու.* 2, *վարձ, վճար, գին.* труди́сь за цѣ́лый день, а велика́ ли за то д.? 3, *բաժին, անասուններին միանգամից տուած խոտը, խոտ, գարին ու դարմանը.* изъ ка́ждой да́чи лошадя́мъ овса́ ку́черъ крадётъ полови́ну; 4, *կալուածք, հող, ագարակներ.* лѣ̀сна́я д. *ան-տառներով ծածկուած հող, կալուածք.* 5, *ամա-րանոց.* вы́ѣхать на да́чу; жить на да́чѣ.

Да||чевладѣ́лецъ, льца *ա.* -чевладѣ́лица ի. *ա-մարանոցատէր, -տիրուհի.* -чёнка ի. *նկտ.* *ո-ղորմելի, անպիտան ամարանոց.* -чка ի. *նւզ.* *պստիկ ամարանոց.* -чникъ *ա.* 1, (да́чница ի.) *ա-մարանոցաբնակ, -ուհի, ամարանոցում ապրող այր, կին.* съ полови́ны ма́я д—ки начина́ютъ перебира́ться за́ городъ; 2, *կալուածատէր, հո-ղատէր, ընդհանուր կալուածքից* (*տ.* да́ча 4) *մաս ունեցող.* мелкопомѣ́стные д—и; -чный *ամարանոցի, -ցային.* д. жи́тель; д—ая жизнь; *д—ая ме́бель *արժանագին կահկարասիք.* *д—ое знако́мство *պատահական, ժամանակա-ւոր ծանօթութիւն:*

Да||я́ніе չ. *տուրք, շնորհք, նուիրաբերութիւն.* «Вся́кое д. до́брое и вся́кій даръ соверше́нный нисхо́дитъ свы́ше отъ отца́ свѣ́товъ» «*ամենայն տուրք բարիք և ամենայն պարգևք կին» (Թուղթ Յակ. 1_{17})* -я́тель *եկ.* *սլ.* *տ.* Да́тель.

Два *ա.* և չ. двѣ ի. (двухъ, двумъ, двумя́, о двухъ) *թ—կ.* *+ն.* *երկու (գոյականը ընդունում է եզկ. սեռկ. հոլովով, իսկ ածականը՝ կամ յոգն. սեռկ. և կամ յոգն. ուղղկ. հոլովով, օր.)* два человѣ́ка *երկու մարդ.* два сло́ва *երկու խօսք* двѣ бу́квы *երկու տառ.* два родны́е (*կամ* родны́хъ) бра́та.

Два||девяно́ста *թ—կ.* *+ն.* *ռմկ.* *հարիւրութսուն.* -десятый *թ—կ.* *+ն.* *եկ.* *սլ.* *տ.* Двадца́тый; -де-сять, и *թ—կ.* *+ն.* *եկ.* *սլ.* *երկու տասնեակ, քսան:*

Двадцати||гра́нникъ *տ.* Икосаэ́дръ; -копе́ечный *ած.* *քսան կոպէկանոց.* д—ая моне́та; д—ая игру́шка; -лѣ́тіе չ, *քսանամեակ.* -лѣ́тній *ած.* *քսանամեայ.* д—яя слу́жба; д. ю́ноша; -пятико-пе́ечный *ած.* *քսանուհինգ կոպէկանոց.* д—ая моне́та; д—ая свѣ́чка; -пятилѣ́тіе չ. *քսանու-հինգամեակ.* -пятилѣ́тній *ած.* *քսանուհինգ ա-մեայ, քսանուհինգամեակի.* д. юбиле́й; -пяти-рублёвый *ած.* *քսանուհինգ ռուբլիանոց,* д. кре-ди́тный биле́тъ; д. това́ръ; -сторо́нникъ, -уго́ль-никъ *ա.* *երկրչփ.* *քսանակողմ, քսանանկիւն պատկեր:*

Двад||ца́тый *թ—կ.* *+ն.* *քսաներորդ.* -цать, ти́, тью́ *թ—կ.* *+ն.* *քսան:*

Два́жды *մ.* *երկու անգամ.* д. три—шесть 2× 3=6; я былъ у него́ д., и не застава́лъ его́ до́ма; какъ д. два четы́ре *պարզ, անկասկա-ծելի է:*

Два||кадеся́тый *թ—կ.* *+ն.* *եկ.* *սլ.* *տ.* Двѣна́дца-

тый; д. прáздникъ տէրունական տօն: -нáдесять եկ. սլ. տ. Двѣнáдцать.

Две‖(ё)рна է. Նւզ. պստիկ դուռ, դռնակ. -рникъ ա. Հնց. դռնապան, բարապան. -рнóй ած. դռան. д. порóгъ; д—ыя пéтли; -рочка Նւզ. տ. Двéрка; -рцá է. (յաճխ յ. двéрцы, -рецъ) Նւզ. դռնակ. двéрцы карéты; печныя двéрцы.

Дверь է. (յ. двéри, -рéй, -ря́мъ, -ря́ми, յաճխ дверьми́, о дверя́хъ) 1, դուռ. прорубить въ стѣнѣ́ д.; отвори́ть, отперéть д.; затвори́ть, заперéть д. Цáрскія двéри եկղ.=Цáрскія вратá (տ. Вратá); засѣдáніе происхóдитъ при открытыхъ, при закры́тыхъ дверя́хъ իրւք. նիստը կայանում է բաց, փակ դռներով. дверя́мъ поклони́ться տանը խնդրած անձին չգտնել. 2,* մուտք. показáть комý д. մէկին դուրս քշել, վռնտել, խրկել:

Дви́‖ганіе շ. շարժելը. առաջ տանելը, առաջ մղելը. -гатель ա. 1, (дви́гательница է.) շարժող, առաջ տանող, առաջ մղող այր, կին. 2, մեքենաշարժ ույժ, զօրութիւն, ույժկալ. паровóй, водянóй д.; *д. предпріятія գլխաւոր ձեռնարկու. 3, մկան. -гательный ած. շարժող, շարժիչ. д—ая сила.

Дви́‖гать (-гаю -ютъ և -жу -жутъ), -нуть ն. что և չ. чѣмъ 1, շարժել, առաջ տանել, առաջ մղել. д. столъ, кáмень; д. мы́шцами; д. вперёдъ какýю-либо наýку, рабóту; 2, ռմկ. (միայն дви́нуть) բոթել, հրնդել, զարկել. такъ егó дви́нулъ, что онъ съ ногъ свали́лся; 3,* (միայն дви́нуть) շարժել, մորմոքել. егó рѣчь дви́нула сердцá; -ся 1, ան‌չր. շարժուիլ, գնալ, ընթանալ. колесá въ часáхъ дви́жутся; 2, (միայն дви́нуться) տեղից շարժուիլ. пóѣздъ дви́нулся; вóйско дви́нулось; 3, չր. շարժուիլ, առաջ տարուիլ, առաջ մղուիլ. сýдно дви́жется пáромъ; -гнуть եկ. սլ. տ. Дви́гать, -нуть; -гнуться եկ. սլ. տ. Дви́нуться.

Двигъ բյ. ձայ. ռմկ. հծփ. бѣгалъ, бѣгалъ куманёкъ, да двигъ въ уголóкъ (հանելուկ. նշանակում է ասեղ.):

Движéніе շ 1, շարժում, շարժողութիւն, ընթացք. д. крóви, д. земли́; приходи́ть въ д. սկսել շարժուիլ. приводи́ть въ д. շարժել. наблюдáть за д—іями непріятелей; *д. по слýжбѣ առաջադիմութիւն ծառայութեան մէջ. *д. вперёдъ въ ýмственномъ отношéніи մտաւոր առաջադիմութիւն. 2, փոփոխութիւն. д. народонаселéнія; 3, շարժում, խլրտում, յուզմունք. нарóдныя д—ія; 4,* զգացմունք, բերում. благорóдное д. души́

Дви́‖жимость է. 1, անյգն. շարժականութիւն, շարժուելու կարողութիւն, ընդունակութիւն. д. ртýти; 2, եւ յ. д—сти շարժական կայք, գոյք. -жимый բյ. ած. 1, շարժական, շարժելի. д—ое имѣ́ніе, — имýщество; 2,* դրդուած, գրգռուած, մղուած. -житель, -жительница սկւ. գործած. տ. Дви́гатель, -ница; -нуть, ся տ. Дви́гать, ся.

Двóе (двои́хъ -и́мъ -и́ми, о двои́хъ) բւէ. հաւ. երկու (յոգն. սեռկ. հոլ., օր.) д. дѣтéй, д. часóвъ, д. сýтокъ; насъ бы́ло д. մենք երկու հոգի էինք. солдáты шли пó-двое въ рядъ զինուորները գնում էին երկու երկու շարուած. старýха нá-двое сказáла (առծ.) պառաւ տատը երկդիմի է խօսել. я пріѣхалъ къ вамъ на своихъ на двои́хъ! կտկւ. ես ոտքով եմ եկել. рабóтать за двои́хъ երկու մարդու չափ աշխատել:

Двое‖брáчіе շ. կրկնամուսնութիւն (կրկին ամուսնութիւն կնոջ կամ էրկան կենդանութեան ժամանակ). -брáчный ած. կրկնապսակ, կրկնամուսին. -влáстіе չ. 1. երկիշխանութիւն. 2, կրկնակի իշխանութիւն. -вѣрецъ, рца ա. երկհաւատ, կրկնահաւատ, թերահաւատ. -вѣріе չ. երկհաւատութիւն, կրկնահաւատութիւն, թերահաւատութիւն. -вѣрный ած. երկհաւատ, կրկնահաւատ, թերահաւատ:

Двое‖глáвый սկւ. գործծ. տ. Двуглáвый; -глáзка է. սև շուն, աչքերի վերայ երկու դեղին բծերով. -глáсіе շ. եկղ. խառն, անկարգ ժամերգութիւն, ժամասացութիւն. -глáсный տ. Двуглáсный; -грáнный սկւ. գործծ. տ. Двугрáнный; -дáнецъ, нца ա. -дáнка է. կրկնակի (երկու տէրութեանց) հարկ վճարող այր, կին. -дýвный мѣхъ երկաչքանի փուքս. -дýшіе շ. երկդիմութիւն, երկմտութիւն, կեղծաւորութիւն, քսութիւն. -дýшничать շ. կեղծաւորութիւն, քսութիւն անել, երկդիմի վարուել. -дýшный ած. երկմիտ, երկդիմի, կեղծաւոր, քսու:

Двое‖жéнецъ, нца ա. 1, կրկնամուսին, երկու անգամ ամուսնացած. 2, երկկին, երկամուսին, կրկնամուսին (կնոջ կենդանութեան ժամանակ երկրորդ անգամ ամուսնացած). -жéнство չ. երկկնութիւն, կրկնամուսնութիւն, երկամուսնութիւն. -жéнствовать (-ствую -ютъ) շ. Հնց. երկկին, կրկնամուսին լինել:

Двое‖зýбецъ, бца տ. Двузýбецъ; -зýбъ ա. կըրկնատամ, կրկնակի ատամով կամ նա, որի արմատական ատամները դուրս են եկել, բայց կաթնատամներն էլ չեն թափուել. человѣ́къ д. կըրկնատամ մարդ, *չար, կախարդ, վտանգաւոր, մարդ. -крáтный Հնց. տ. Двукрáтный; -лóмная, ой է. երժ. ձայնանիշի $^{1}/_{16}$ մասը (եկեղեցական երգեցողութեան մէջ). -мýжіе տ. Двумýжіе; -мýжка ռմկ. տ. Двумýжница.

Дво‖éніе շ. 1, կրկին, երկու ցոյց տալը. 2, կըրկնապատկելը, երկապատկելը. 3, կրկին քաշելը, զտելը (օղին). 4, կրկին վարելը, հերկելը. -ёный բյ. ած. 1, կրկին քաշած. д. спиртъ; 2, կրկին հերկած, կրկին վարած. д—ое пóле.

Двоепéрстый տ. Двупéрстый.

Двоерýбъ ա. երկու հոգով փայտ կտրելը:

Двое‖рýчный ած. 1, երկու հոգով կատարուող. 2, երկու ձեռքով բարձրացուող. -ря́дникъ ա. երկու շարք գերաններից բաղկացած լաստ. -слóвъ ա. երկբան (տիտղոս Գրիգոր I. պապի). -стѣ́нный տ. Двустѣ́нный.

Двое‖тёсный гвоздь, -тёсъ ա. ստղձգ. երկար մեխ, բևեռ, որով երկու միմեանց վերայ դրած տախտակներ կարելի է գամել.

Двое‖тóчіе շ. քերկ. երկու կէտ(:) (որին յաճախ համապատասխանում է հայոց միջակէտը). -хвóстка տ. Двухвóстка; -цáрствіе շ. կրկնաթագաւորութիւն, երկիշխանութիւն:

Двóе‖чка փղըշ. տ. Двóйка 2, 3 և 4. -чникъ ա. (արտս. двóешн—) 1, երկձի կառապան. 2, ղպրոցկ. երկուներ ստացող աշակերտ. -чный ած. (արտս. двóешн—) տ. Двóйковый.

Двóи, двои́хъ, բւէ. հաւ. երկու, զոյգ, ջուխտ (գործծ. միայն անեզական գոյականների հետ, օր.) д. часы́, д. сáни; д. сýтки шёлъ дождь (սակայն այժմ փոխանակ двóи գործ են ածում

двóе, ուրեմն двóе часóвъ, двóе санéй, двóе сýтокъ шёлъ дождь).

Дво||ильный ած. կրկին քաշելու, կրկին զտելու, կրկին թորելու. д. кубъ; двойльный шпатъ տ. Удвояющій шпатъ; -ильщикъ, -итель ա. կրկին անգամ քաշող, զտող, թորող (օղին և այլ բաներ)։

Дво||ить (-ю -ятъ) ն. 1, երկու, կրկնակի ցոյց տալ. исландскій шпатъ двоитъ предмéты; двоить въ глазáхъ առարկաները աչքիս կրկնակի են երևում. 2, (сдв—) կրկնապատկել, երկպատկել, երկուտակել. д. нитки; сдвоить верёвочки; 3, (перед—), կրկին, երկրորդ անգամ քաշել, թորել, զտել. передвоить винó արաղը, օղին կրկին քաշել. д. духи; 4, ցելը վարել, հերկել. կրկին վարել, կրկին հերկել. д. пóле для лýчшаго урожáя; -иться 1, անդր. դէմք. երկուանալ, երկու երևալ, երկու թուալ. у пьянаго двоится въ глазáхъ; 2, (сдв—) չբ. երկուտակուիլ, կրկնապատկուիլ. нитки двоятся, чтобъ были крѣпче; 3, չբ. (перед—) կրկին քաշուիլ, կրկին թորուել, զտուիլ. 4, չբ. (перед—) կրկին հերկուիլ, կրկին վարուիլ. пашня двоится.

Двó||ица է. եկ. սլ. զոյգ, ջուխտ, ջուխտակ. -ичный ած. (արտս. двóишн—) զոյգի, ջուխտի, ջուխտակի. -ище չ. վարած ցել։

Двóй||ка է. 1, տ. Двоéніе; 2, տ. Двóица; 3, Թղթխ. երկաչքանի թուղթ, երկուանոց. червóнная д.; 4, ռպորցկ. երկու (անբաւարար թուանշան). получить, поставить д—у; 5, Տնց. սայլից լծած զոյգ ձի. ծովգ. երկթիանի նաւ. -ковый ած. 1, զոյգի, ջուխտակի. 2, երկուանոց խաղաթղթի. 3, երկու թուանշանի։

Двóй||ни, ней յ. 1, հոլ. երկուորեակներ, ջուխտակներ. 2, է. եղան (երկմատնանի). -никóвый ած. կրկնաթելանի, երկուտակ թելից. д—ая холстина; д. утóкъ; д. кристáллъ տ. Двойникъ 5.

Двойникъ, á ա. 1, կրկնատես կամ կրկնաթիւ առարկայ. երկուտակ առարկայ. երկտես, կըրկնատես ամն, կրկնամարդ. ուրիշին խիստ նման ամն. я встрѣтилъ твоегó д—á; 2, երկուտակ (կրկին երկարութեամբ) փառելափայտ. երկու սաժէնանոց տախտակուներ տանից ծածկելու. 3, երկուտակ թել, մանած. 4, տ. Двойще; 5, Տնք. ջուխտակ բիւրեղներ. 6, երկուորեակներից իւրաքանչիւրը. 7, երկու պուդանոց կշռաքար. 8, կրկին քաշած (զտած) ոգի (սպիրտ). 9, երկու պուդ հացահատիկ պարունակող կոտ. 10, (ցընդհանուր գինուորագրութիւն) միևնոյն ընտանիքից զինուորագրութեան համար յարմար ճանաչուած երկու անդամներից իւրաքանչիւրը. 11, Տեզն. որ և է հեղինակի ստեղծագործութեան հետևող, ընդօրինակող։

Двой||ница է. 1, երկտես, կրկնատես կինարմատ, մի ուրիշ կնոջ խիստ նման կինարմատ. 2, տ. Двойникъ 4; -ничникъ ա. (արտս. -нишн—) երկուորեակ[ներից իւրաքանչիւրը]. -ничный ած. (արտս. -нишн—) 1, երկուորեակ, ջուխտ ծնուած, կրկնածին. д. сынъ, д—ая дочь.

Двой||ничóкъ, чкá տ. Двойничникъ; двойничкй յ. տ. Двóйни 1 և Близнецы; -нишки, шекъ յ. հոլ. ռմկ. =двойничкй (տ. Двойничóкъ).

Двойнóй ած. 1, կրկնակի, երկակի, երկպատիկ, կրկնապատիկ. д—ая плáта; д. трудъ; д—óе жáлованье; д—áя ткань երկուտակ գործուածք. д—óе днó կրկնակի, երկուտակ յատակ. д—ыя двéри կրկնակի դռներ. д. полъ երկուտակ յատակ. 2, երկկողմ, երկերես. 3, կրկնաթոր, կրկին անգամ քաշած, թորած, զտած. *թունդ. д. ромъ; д. одеколóнъ.

Двойнышъ, á տ. Двойничникъ.

Двóй||ня է. հաւ. տ. Двóйни 1; у нея родилась д.

Двойня է. որս. նապաստակի կրկնակի հետքը (երբ նա նոյն ճանապարհով վերադառնալով իր առաջին հետքը տրորում կոխում է)։

Двойняжка է. 1, երկբուն, երկու բունով ծառ. 2, տ. Двойчáтка 1.

Двóй||ственность է. 1, երկակիութիւն, կրկնակիութիւն, երկուութիւն. 2, երկդիմութիւն, կեղծաւորութիւն. -ственный ած. 1, երկակի, կրկնակի, երկու տեսակ երևացող, յայտնուող. д. союзъ երկպետեան (կամ Ֆրանս-ռուսական) դաշնադրութիւն. 2, երկմիտ, երկդիմի, կեղծաւոր, խորամանկ. 3, д—ое числó քերկ. երկակի թիւ։

Двой||чáта, -тъ յ. հոլ. տ. Двóйни; -чáтка է. 1, ջուխտակ (միասին աճած, բսած) բանջարեղէն, միրգ ևլն. мéжду огурцáми, орѣхами и яблоками попадáются д—и; 2, առհ. երկու նման մասերից բաղկացած առարկայ (օր. ջուխտ զանգուլակներով գինդեր, երկծայր մորակ ևլն.). вилы-двойчáтки եղաններ (երկմատանի). двойчáтки յ. թղուկ թութակներ, որոնք բռնուելով միայն միասին կարող են ապրել. -чáтникъ տ. Двойникъ; -чáтный տ. Двóичный; -чáтый ած. ջուխտակ. д орѣхъ ջուխտակ ընկոյզներ. д. стéбель երկու ճիւղ քշող ցօղուն.

Дворéцкій, аго ա. ծառայապետ, սպասաւորապետ (աէրունական, իշխանական տան).

Дво||рéцъ, рцá ա. 1, արքունիք, արքունի տուն, պալատ. большóй д. Մոսկվայեան Ռուսիայի արքունիքը. зáгородные дворцы մայրաքաղաքներին մօտիկ ապարանքներ, ուր ժամանակաւորապէս կենում են կայսրն և կայսրական ընտանիքը. 2, առհ. խիստ հոյակապ ապարանք, արքունիքին նման տուն. 3, Չրագցի նաւը. -(двó)рецъ, рца ն. 1, Տնց. տնակ. 2, գւռկ. զոմ. ագարակ. վանական տուն երկրագործութեան և անասնապահութեան. -рéчиха է. ծառայապետի (дворéцкій) կինը կամ այրին։

Двó||рикъ նւզ. պստիկ բակ, 'հայեաթ'. двóрики յ. պստիկ գիւղ, շէն. -рина է. անտառում տեղ, ուր շինութեան հետքեր են երևում. -ришко չ. նխտ. տ. Дворъ; -рище չ. 1, յւեր. մի ահագին բակ, 'հայեաթ'. 2, տնատեղ, 'հայեաթի' տեղ։

Двó||рникъ ա. 1, բակապան, տնապան. 2, պանդոկապետ, պանդոկապան, իջևանապետ. -рница է. սկւ. գործձ. 1, բակապանուհի, տնապանուհի. 2, պանդոկապետուհի. -рницкій ած. բակապանի, տնապանի. двóрницкая, ой է. բակապանի բնակարանը. -рническій տ. Двóрничій; -рничиха է. 1, բակապանի կամ պանդոկապետի կինը. 2, տ. Двóрница 1; -рничій, чья, чье ած. բակապանի, տնապանի. д—чья рабóта.

Дво||рнóй ած. ռմկ. բակապահ, տանը, բակը պահող (շուն.). -рня է. հաւ. աէրունական տան ծառաները ու աղախինները, սպասաւորներն ու սպասաւորուհիները, հմմ. дворóвые люди.

Дво||рняга, -рняжка է. բակապահ, բակը, տանը,

«հայեաթը» պահող շուն. -ровóе, óго չ. պանդոկավարձ, պանդոկավճար. -рóвый ած. 1, տան, բակի, «հայեաթի». д—ые лю́ди տնհող գիւղացի ծառաներ, որոնք տէրունական տան սպասաւորներն էին. (նախնի Ռուսիայում) արքունականներ. 2, տան, տանու, ընտանի. д—ая птúца.

Двóрскій ած. հնց. արքունի, արքունական:

Дво‖рцóвый ած. արքունի, արքունական. д. прикáзъ հնց.=придвóрная контóра (տ. Придвóрный); д—ыя имѣнія կայսրական տան անձնական կալուածքները. -рщина ի. հվք. սկլ. գործծ. առհ. ստորին պաշտօնեաներ. արքունի սպասաւորներ:

Дворъ, á ա. 1, տան բակ, «հայեաթ», գաւիթ. на дворѣ տանից դուրս, դուրսը. на дворѣ хóлодно; иттú со двора տնից հեռանալ. проси́ться со двора́ դուրս գալ, հեռանալ (ծառաների մասին). не ко дворý յարմար չգալ, սրտովը չլինել. пойтú на д. «դուրս գնալ», արտաքնոց գնալ. зáдній дворъ բակի յետևի մասը, ուր գտնւում են գոմը (скóтный д.), հաւանոցը (курятный д.), շնանոցը (псóвый д.); лѣснóй д. անտառում փայտատեղ, փայտի պահեստարան. постоя́лый д. պանդոկ, իջևան. гости́ный д. տ. Гости́ный; 2, տուն, գերդաստան, ծուխ, օջախ (մնւզ. գիւղական). взять, приня́ть зя́тя во д. տնփեսայ ընդունել. скóлько дворóвъ вы́горѣло? дерéвня въ двáдцать дворóвъ; 3, հվք. արքունիք. արքունականներ. Россíйскій Императòрскій Д.; имѣ́ть прiѣздъ ко Дворý; служи́ть при Дворѣ́; 4, պետական տուն, հիմնարկութիւն. монéтный д. դրամ կտրելու տուն. мы́тный д. մաքսատուն. жи́тный д. հնց. արքունի հացի պահեստարան, արքունի ամբարներ. пýшечный д. թնդանօթարան. 5, ձկնորսարաններում ցցապատ կամ ցանցապատ տեղ. 6, (բույսերում) փորուածք, փորած տեղ, փոս:

Дво‖рянúнъ ա. (յ. дворя́не, -нъ) 1, ազնուական, քաջատոհմիկ(գր.). столбовóй д. հին, տոհմային ազնուական. 2, հնց. թիկնապահ արքայի. 3, տ. Боя́ринъ 3; -ря́ниться (-нюсь -нятся) անդր. սկլ. գործծ. ազնուական, ազայ ձևանալ, ազայութիւն անել. -ря́нка ի. -ря́ночка փոքր. ազնուականուհի, ազնուականի կին. -ря́нскій ած. ազնուական, ազնուականի, -ների. д—ое достóинство; д. сынъ, д—ое собрáніе; д. банкъ; д. полкъ զինուորական վարժարան մի, որ գոյութիւն ունէր Պետերբուրգում. д—ое гнѣздó ազնուական տուն. -ря́нство չ. ազնուականութիւն. 1, հվք. ազնուական դասակարգ, ազնուականներ. 2, ազնուական աստիճան. пожáловать д—омъ ազնուականութիւն շնորհել. ли́чное, потóмственное д.; -ря́нчикъ ա. հեգն. ջահէլ, գեռահաս ազնուական:

Двою́родный ած. ազգականութեան չորրորդ պորտի. д—ые брáтья, д—ыя сёстры հօրեղբօր որդիք, մօրեղբօր որդիք (հարազատ եղբայրների, հարազատ քոյրերի կամ հարազատ քրոջ և եղբօր որդիքը):

Дво‖я́кій ած. կրկնակի, երկակի, երկապատիկ. д—ая пóльза, д. вредъ; д—ое значéніе; двоя́ко մ. երկու կերպ, երկու եղանակով. д. дýмать, д. понимáть; -якоды́шащія, ихъ ի. յ. կնդ. Dipnoi, Կրկնաշունչ[ձկն]եր. -я́кость ի. կրկնակիութիւն, կրկնակի կերպ, եղանակ:

Двоячóкъ, чкá ա. երկտեղ, միայն երկու հոգի տանող նաւակ, մակոյկ:

Дву‖бóртный ած. երկու շարք կոճակներով (շոր.). д—ая кýртка, д. жилéтъ, д. сюртýкъ; -вéрхій ած. երկկատար, երկծայր, երկգագաթ. -верши́нный ած. երկգագաթ, երկկատար. -весéльный ած. երկթի. д—ая лóдка.

Двуглáвый ած. 1, երկգլխանի, երկագլուխ. д. орёлъ въ госудáрственномъ гéрбѣ.

Дву‖глáзый ած. երկաչքանի. -глáсный ած. 1, քերկ. երկձայն, երկբարբառ. д. звукъ երկձայն հնչիւն (օր. ай, ой); 2, Двуголóсный.

Двугнѣ́здый ած. բս. երկբնիկ, հմմ. Двусѣмя́нный.

Дву‖годи́чный ած. երկամեայ, երկու տարուայ. д. курсъ. -годовáлый ած. երկամեայ, երկու տարեկան. д. жерéбчикъ; -годовóй ած. երկամեայ, երկու տարեկան. д—óе дитя́; -гóдокъ, дка տ. Двулѣ́токъ.

Двуголóвчатый ած. երկգլխանի. д. цвѣтóкъ.

Двуголóсный ած. երժ. երկձայն. д—ое пѣ́ніе.

Двугóрбый ած. երկսապատանի. д. верблю́дъ երկկուզէն, երկսապատանի ուղտ:

Дву‖грáнка ի. երկոլորտ հրացան. -грáнный ած. երկթրաչ, երկկող. -гри́венникъ ա. -гри́венничекъ, чка փոքր. սկլ. գործծ. տ. Двугри́венный, аго; -гри́венный ած. քսան կոպէկանոց. двугри́венный, аго ա. քսան կոպէկանոց արծաթէ դրամ, մի արասանոց:

Дву‖гýбчатый սկլ. գործծ. տ. Двугýбый 2; -гýбый ած. 1, երկշուրթն, երկճեղ շրթունքով. 2, բս. երկպսակ:

Дву‖дённый ռմկ. տ. Двуднéвный; -дéчный տ. Двупáлубный; -днéвный ած. երկօրեայ, երկու օր տևող. д. прáздникъ; -дóльныя растéнія, Dicotyledones, երկշիթակ տունկեր. -дóмный ած. երկտուն, երկբնակարան. -дóмокъ, мка ա. բաժանուած գիւղական գերդաստան. -дóнный ած. երկյատականի. д—ая бóчка; -ды́мный ած. 1, д—ая трубà կրկնածուխ խողովակ, ծխնելոյզ (որ երկու վառարանի ծուխ է քաշում). 2, д—ая избá երկծխնելոյզ, երկվառարան խրճիթ. 3, հնց. д—ая семья́ կրկնածուխ, երկու ծխի հարկ, տուրք վճարող գերդաստան:

Дву‖жáрное свѣчнóе сáло զուտ կամ ոչխարի ճարպի հետ խառն տաւարի ճարպ, «ճրագու». -жи́листый, -жи́льный ած. 1, երկմկան, կրկնամկան, երկջիղ, կրկնաջիղ. 2.* պնդակազմ, ամրակազմ, քաջառողջ. -зýбецъ, бца ա. երկատամանի եղան և նման գործիքներ. -зýбъ ա. կնդ. Diodon, երկատամ կամ ոզնեձուկ. -зýбый ած. երկատամանի, երկժանի. д—ыя ви́лы; -колёсный ած. երկանիւ, երկականի. -колѣ́нная трубá երկու մասից բաղկացած խողովակ. -конéчный ած. երկծայր. -кóнка ի. երկձի թեթև կառք. -кóнный ած. երկձի. д—ая подвóда; д. плугъ; -кóнь մ. երկու ձիով. ѣ́хать д. կամ о д. երկձի (մինի վերայ նստած, իսկ միւսը հետը տանելով՝ փոփոխութեան համար) ճանապարհորդել, գնալ:

Дву‖копы́тный ած. երկսմբակ, թաթահերձ. д—ыя живóтныя երկսմբակ կենդանիներ. -крáтный ած. կրկնակի, երկակի. -кры́лыя, ыхъ չ. յ. կնդ. Diptera. երկթեւեան[միջատ]ներ. -лáпочный, -лáпчатый. -лáпый ած. երկթաթանի. двулáпый я́корь; -лéзвейный, -лéзый ած. 1, երկսայր, երկսայրի. двулéзый кинжáлъ; 2, երկբերանանի. двулéзый нóжичекъ; -лепесткóвый, -лéпéстный ած. երկծաղկատերև, երկծաղկաթերթ. -ли́кій տ.

Двули́цый; -ли́стникъ ա. բս. Ophrys, շանձուք և այլ բույսեր. -ли́стный ած. բս. երկտերև. -листово́й ած. երկթերթ, կրկնաթերթ. д. карто́нъ.

Дву||ли́цый ած. երկերես, երկդէմք. -ли́чіе չ. *երկդիմութիւն, կեղծաւորութիւն, քսութիւն. -ли́чневый տ. Двули́чный 1; -ли́чность է. տ. Двули́чіе; ли́чный ած. 1, միատեսակ երեսով և աստառով, որի երեսն ու աստառը միակերպ են. д—ая ткань; 2,* կեղծաւոր, քսու, երկդիմի. д. человѣкъ; -ло́жный пистоле́тъ երկխողովականի (երկլուլանի) ատրճանակ (պիստոլէտ). -ло́пастный ած. երկփեղկ. -лѣ́тній ած. երկամեայ. երկու տարեկան. -лѣ́токъ, тка ա. երկամեայ, երկու տարեկան (մնւղ. կենդանի). -мачто́вый ած. երկկայմ. д—ое су́дно.

Дву||му́жіе ած. կրկնամարդութիւն, երկու մարդ (էրիկ) ունենալը. -му́жница է. կրկնամարդ, երկու մարդ (էրիկ) ունեցող կին. -му́жняя же́нщина կրկնամարդ, երկու մարդ (էրիկ) ունեցող կնարմատ. -мѣ́рный ած. կրկնաչափ. -мѣ́стный ած. երկտեղանի, երկնիստ. д—ая каре́та; -мѣ́сячный տ. Двухмѣ́сячный; -надрѣ́зный ած. բս. Bifidus, երկճեղ. -ни́тка է. կտաւէ չեղ խաչանիստ գործուածք, որից անձեռոցիկներ և երեսսրբիչներ են պատրաստում. -ни́тный տ. Бифиля́рный; -но́гій ած. երկոտանի. *д—ое живо́тное Նխտ. մարդ, ‘խան‘. -но́жка է. կնդ. Bipes, երկոտանի մողէզ. -но́жный տ. Двуно́гій.

Дву||ко́сый ած. երկճեղ քթով (հասարակ շան մասին). -о́сный ած. երկառանցք. -о́стрый ած. սկւ. գործծ. երկսայրի, տ. Обоюдуо́стрый; -па́лубный ած. երկտախտակամած. д—ое су́дно.

Дву||па́лый ած. երկմատանի. -пе́рстіе չ. երկու մատով խաչակնքում, խաչակնքելը. -пе́рстникъ ա. ուռկան, ‘թօռ‘, որի ծակերը երկու մատ երկարութիւն ունին. -пе́рстный, -пе́рстый 1, տ. Двупа́лый; 2, д—ое сложе́ніе երկու մատով խաչակնքում (հնածէսերի—старообря́дцы).

Дву||пло́дный ած. երկծին, կրկնածին, երկու երեխայ ծնած կին կամ երկու ձագ ծնած կենդանի. -по́лый ած. 1, բս. երկսեռ. д—ые цвѣты́ երկսեռ ծաղիկներ (որոնք թէ կնիք և թէ փոշանօթներ ունեն). 2, двупо́лый, аго ա. երկսեռ, կրկնասեռ, արու և էգ, տ. Гермафроди́тъ; -по́льное хозя́йство կրկնահերկ տնտեսութիւն, թէ գարնանավար և թէ աշնանավար անող տնտեսութիւն:

Дву||полѣ́нникъ ա. հ—ւ. կրկնակի երկարութեամբ վառելափայտ. -полѣ́нный ած. կրկնակի երկարութեամբ. д—ыя дрова̀; -пря́дный ած. երկճիւղ, երկու թելերից հիւսած. -пудови́къ, а́ ա. երկու պութանոց երկաթ. -пудо́вка է. երկու չետվերիկ հացահատիկ պարունակող տաշտ. -пудо́вый, -пудово́й ած. երկու պութանոց. д—ая ги́ря.

Дву||раздѣ́льный ած. բս. երկճեղ. -ро́гій ած. 1, երկեղջիւր, երկպոզ. д—ія живо́тныя; д—ая луна́ առաջին կամ վերջին քառորդ լուսնի. 2, երկատանի. д—ыя ви́лы; -рубе́жка է. երկրորդ տեսակի ձիւթ, որ ստացւում է փշածառերից:

Дву||ру́кія, ихъ չ. յ. կնդ. Bimana, երկձեռանիներ (մարդիկ). -ру́чничать չ. երկու ձեռքով ողորմութիւն խնդրել. -ру́чный ած. երկունկանի, երկկոթանի, երկու ձեռքով գործածական. д. стругъ; д—ая пила́; -саже́нникъ ա. հ—ւ. երկու սաժէնանոց (գերաններ, ձողիներ, տախտակներ ևլն). -саже́нный ած. երկու սաժէնանոց:

Дву||свѣ́щникъ ա. եկղ. երկմոմ աշտանակ (որով եպիսկոպոսներն և վանահայրերը ժամերգութեան ժամանակ ժողովրդին օրհնում են). -свя́зное строе́ніе երկշէն խրճիթ. -си́ліе տ. Двоеси́ліе; -си́льный տ. Двоеси́льный; -ска́тный ած. երկթափ, երկթափանի, երկփեշ, երկփեշանի. д—ая кры́ша.

Дву||сло́жный ած. քեր. երկվանկ, երկվանկանի. д—ое сло́во; -смы́сленность է. 1, երկմըտութիւն, երկդիմութիւն. въ его́ слова́хъ ча́сто замѣча́ется д.; 2, երկմիտ, երկդիմի խօսքեր. говори́ть д—и; -смы́сленный ած. երկմիտ, երկիմաստ, երկդիմի. д—ыя рѣ́чи; д—ое поведе́ніе երկմիտ, կասկածելի վարմունք:

Дву||смѣ́нный ած. երկու անգամ փոխուող. д—ая рабо́та 12 ժամ տևող աշխատանք (գործարաններում, երբ մշակները օրուգիշերուայ ընթացքում միայն երկու անգամ են փոխւում).

Дву||сна́стный, аго տ. Двупо́лый 2; -со́тенный, -со́тный ած. երկու հարիւրեակ պարունակող. -со́тый տ. Двухсо́тый.

Дву||спа́льный ած. երկտեղանի, երկու հոգու համար. д—ая крова́ть; -ство́лка է. երկխողովականի, ‘երկլուլանի‘ հրացան: -ство́льный ած. երկխողովականի, ‘երկլուլանի‘. д—ое ружьё; -ство́рный, -ство́рчатый ած. երկփեղկ, երկփեղկեան. д—ая дверь; д—ая ра́ковина երկդնդերք խեցի. д. плодъ երկփեղկ պատիճաւոր պտուղ (որի պատիճը տրաքուելով երկու մասի է բաժանւում):

Дву||сте́льная коро́ва երկու անգամ ծնած կով. -сти́шіе չ. երկտողանի ոտանաւոր. -сто́лпіе չ. եկղ. պատ, որ առաջ բեմը բաժանում էր տաճարից. -сто́пный ած. երկչափ, երկոտանի. д. стихъ, օր. Всё мино||ва̀лось! Ми́мо про||мча́лось Вре́мя лю||бви; -сторо́нній ած. երկկողմանի, երկերեսանի. д—ая ткань գործուածք, որի երեսն ու աստառը մէկ են. -стри́жная шерсть տարուայ ընթացքում երկու անգամ խուզւող ոչխարի բուրդ. -стѣ́нный ած. ըստ երկարութեան և ըստ լայնութեան երկու երկու պատ ունեցող (խրճիթի մասին). д—ая снасть=балбе́рочная снасть (տ. Балбе́рочный).

Дву||сѣменодо́льныя расте́нія տ. Двудо́льныя раст.; -сѣмя́нный ած. բս. երկսերմ. д. бобъ.

Дву||та́ктная па́уза երժ. երկտակտ (երկու տակտ տևող) ընդմիջում. -углеки́слая соль տ. Со́да.

Дву||у́стъ ա. կնդ. Distomum, երկբերան որդ. -у́стый ած. երկբերան. -утро́бка է. կնդ. Didelphys, պարկաւոր կենդանի. -ушко́вый ած. երկծականի. -фунтови́къ, а́ ա. երկու ֆունտանոց (գրուանքանոց) կշռաքար. -фунтово́й, -фунто́вый ած. երկու ֆունտանոց (գրուանքանոց):

Двух||арши́нный ած. երկու արշինանոց. -бунчу́жный паша́ երկբունչուկ (երկձիագի) փաշա. -вё́рстный ած. երկու վերստանոց. д—ое разстоя́ніе; д—ая ка́рта երկու վերստանոց մասշտաբով (գիւիմը = 2 վերստի) աշխարհագրական քարտէզ:

Дву||хво́стка է. երկծայր մորակ. -хво́стый ած. երկծայր, երկճեղ, երկպոչանի:

Двух||вью́нный винтъ երկոլորտ պտուտակ:

Двух||годи́чный տ. Двугоди́чный; -голо́сный տ. Двуголо́сный; -десяти́нный ած. երկու դէսեատին

տարածութեամբ. д. надѣлъ; -до́льный տ. Двудо́льный; -дюймо́вка ի. երկու դիւյմ հաստութեամբ տախտակ. յատակատախտակ. -колѣ́нчатый ած. երկկապանի. -компле́ктный ած. երկապատիկ, կրկնապատիկ, երկքանակ. -копе́ечный ած. երկու կոպէկանոց. д—ая моне́та; д—ая почто́вая ма́рка; -ко́рпусный, -леме́шный плу́гъ երկխոփանի գութան. -лѣ́тній տ. Двулѣ́тній; -мѣ́стный տ. Двумѣ́стный; -мѣ́сячный ած. երկամսեայ, երկու ամսական. д. ребёнокъ; -недѣ́льный ած. երկու շաբաթ տևող. д—ое отсу́тствіе.

Двухо́хлый ած. երկագանգուր, երկխոպոպի. д. го́лубь.

Двух‖по́льное хозя́йство տ. Двупо́льное хозя́йство; -пудово́й, -пудо́вый տ. Двупудо́вый; -рубе́жка տ. Двурубе́жка; -со́тый թւ. դաս. երկուհարիւրերորդ. -ство́льный տ. Двуство́льный; -то́чечный ած. երկկէտ, երկկէտանի. д—ая бо́жья коро́вка, կնդ. Coccinella bipunctata, երկկիտեան կարմրիկ[բզէզ]ը ('Զատկի ճճի', 'կովագիգիկ'). -третно́й ած. երկու երրորդական. д—о́е жа́лованье ութամսեայ ռոճիկ. д—ые сѣноко́сы խոտհարքներ, որոնք երկու տարի հնձուում, իսկ երրորդ տարին արածեցնուում են. -ты́сячный թւ. դաս. երկու հազարերորդ. -у́тренній ած. բանստ. երկօրեայ:

Двухъэта́жный ած. երկյարկանի. д. домъ.

Дву‖цвѣ́тность ի. երկգոյնութիւն, երկերանգութիւն. -цвѣ́тный ած. 1, երկգոյն, երկերանգ. д—ая матерія; 2, տ. Двули́чный 1; -че́ре́пный ած. սկւ. գործծ. երկգնդերք. д—ое живо́тное.

Дву‖чле́нный ած. երկանդամ. д—ое коли́чество; д. періо́дъ; -чле́нъ ա. մաթմ. տ. Бино́мъ; -шёрстный, -шёрстый ած. երկգոյն, երկերանգ բրդով. д—ая соба́ка; -язы́чіе չ. երկլեզուութիւն (միևնոյն երկրում երկու լեզուի տիրապետութիւն). -язы́чный ած. 1, երկլեզու, երկդիմի, քսու, կեղծաւոր. 2, երկլեզու. д—ая страна́ երկիր, որ երկու պետական լեզու ունի. д—ая на́дпись; д. слова̀рь; -яса́чный ած. կրկնակի հարկ, կրկնակի տուրք վճարող. д—ые иноро́дцы.

Двѣ, двухъ թւ. քնկ. ի. տ. Два.

Двѣнадцати‖гра́нникъ ա. երկրչփ. երկոտասանանիստ մարմին. -лѣ́тній ած. տասներկուամեայ, տասներկու տարուայ. -пе́рстная кишка́ կզմխ. Duodenum, տասներկու մատնեայ աղիք, 'նախաղիք'. -сторо́нникъ, -уго́льникъ ա. երկրչփ. տասներկու անկիւնանի [բազմանկիւն]:

Двѣ‖на́дцатый թւ. դաս. տասներկուերորդ, երկոտասաներորդ. -на́дцать, и թւ. քնկ. տասներկու, երկոտասան (գր.). д. апо́столовъ.

Двѣ́сти (двухсо́тъ, двумста́мъ) թւ. քնկ. երկուհարիւր. д. рубле́й 200 ռուբլի. бума́жникъ съ двумя́ ста́мм рубля́ми քսակ 200 ռուբլով:

Де մսն. իբր, իբրև թէ:

Де‖баркаде́ръ ա. (Ֆր.) 1, նաւամատոյց, ուր նաւերը կանգնում և բեռը տալիս են. 2, իջևան. երկաթուղու կայարան. -барка́ція ի. (Ֆր.) 1, նաւի բեռն ափ հանելը. նաւից ափ իջնելը, ափ դուրս գալը. 2, զմվ. զօրքի ցամաք իջնելը:

Деба́ты ա. յ. (Ֆր.) վիճաբանութիւններ, ընդդիմախօսութիւն (մնւդ. ազգային ժողովներում):

Де‖бе́лость ի. հաստութիւն, 'տռզութիւն', հոծութիւն. -бе́лый ած. հաստ, 'տռուզ', գէր, լիքը, հոծ, յաղթ, ամրակազմ, պնդակազմ. -бе́лѣть չ. սկւ. գործծ. հաստանալ, 'տռզիլ', լցուիլ, ամրապնդուիլ:

Де‖бети́ровать (-рую -ютъ) տ. Дебетова́ть; -бетова́ніе չ. հշւպ. ուրիշի վերայ պարտք գրելը, պարտք նշանակելը. -бетова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. հշւպ. ուրիշի վերայ պարտք գրել, պարտք նշանակել, ուրիշի հաշուին գրել. -ся ձ. ուրիշի վերայ պարտք գրուիլ. -бетъ ա. (լտ.) վճռկ. և հաշւպ. դէբէտ, պարտացուցակ (հաշուամատեանում երես, որի վերայ նշանակուած են պարտապանների անունները, առհ. ստանալիքները, եկամուտները. հկռկ. տ. Кре́дитъ).

Де‖би́торъ ա. (լտ.) պարտապան. -би́тъ ա. (Ֆր.) վճռկ. ապրանքի քշումը, ծախումը, վաճառումը, 'արվաճ'. д. рѣки́ գետից հոսած, գնացած ջրի քանակութիւնը. որոշ ժամանակամիջոցում հոսող ջրի քանակութիւնը:

Де‖боши́рить (-рю -ря́тъ) չ. (Ֆր.-գերմ.). -боши́рничать ռմկ. շուայտութիւն անել, ցոփութիւն, մոլի խրախութիւն անել. -боши́рство չ. շուայտութիւն, մոլի քէֆ, խրախութիւն. -боши́ръ ա. (Ֆր.) շուայտ, մոլի քէֆասէր, խրախասէր, ցոփ. -бо́шничать տ. Дебоши́рить; -бо́шъ ա. (Ֆր.) 1, շուայտութիւն, շուայտ, մոլի քէֆ, խրախութիւն, ցոփութիւն. 2, աւելորդ, անկարևոր բան. я позво́лилъ себѣ́ э́тотъ д. ես այս աւելորդ ծախսն արի:

Де́‖бри́стый ած. 1, խորաշատ, խռոշաշատ, ձորաշատ, դարուփոս. 2, անտառաշատ:

Де‖брь ի. 1, թանձր, 'դալին' անտառ, 'մէշայ' (մնւդ. ցած տեղում). 2, ձոր, խռոշ, հեղեղատ. -бряный ած. ձորի, խռոշի:

Де‖бюта́нтъ ա. (Ֆր.) -бюта́нтка ի. առաջին անգամ հանդէս եկող, բեմ դուրս եկող դերասան, -նուհի. -бюти́ровать (-рую -ютъ) ն. թատր. (Ֆր.) առաջին անգամ հանդէս գալ, բեմ դուրս գալ. առհ. առաջին անգամ հասարակութեան առաջ երևալ. -бю́тъ ա. (Ֆր.) 1, թատր. առաջին անգամ հանդէս գալը, բեմ դուրս գալը. առաջնախաղ. առհ. առաջին անգամ հասարակութեան առաջ դուրս գալը. 2, շախմատախաղի սկիզբը:

Девальва́ція ի. (նոր լտ.) փոխարինութիւն բանկային թղթադրամների նոր (տարբեր) տեսակ թղթադրամներով:

Де́ве‖рь ա. (յ. деве́рья, -ьевъ և деверья́, -рьёвъ և -ре́й) -рёкъ, рька́ փղքշ. տագր: Де́веревъ, -рнинъ, а, о ած. տագեր, տագրի:

Де‖ви́зный ած. նշանաբանի. -ви́зъ ա. (Ֆր.) նշանաբան:

Девіа́ція ի. շեղում, խոտորում, թեքում (օր. կողմնացոյցի սլաքի՝ մագնիսական միջօրէից, գնդակի՝ նշանից, նաւի՝ իր ընթացքից). աստղաբ. անշարժ աստղերի կարծեցեալ շարժումը:

Де‖вяно́сто թւ. քնկ. իննսուն. -вяно́стый ած. իննսուներորդ:

Девя‖си́лъ ա. -си́льникъ ա. բս. 1, Inula helenium, Հեղինէի խոտը. 2, Petasites officinalis, մեծ հաղի դեղ. կղմուխ և ուրիշ բոյսեր. -си́льный ած. Հեղինէի խոտի. մեծ հաղի դեղի. д. ко́рень տ. Девяси́лъ.

Девя‖тери́къ, а́ ա. ինն չետվերիկանոց կամ ինն պուդանոց. куль муки́ д.; -терно́й ած. իննապատիկ, ըննապատիկ:

Девяти‖гла́зъ տ. Мино́га; -деся́тый տ. Девяно́стый.

Девя‖ти́нничать չ. ննջեցեալի իննօրէքը (հայոց մէջ եօթնօրէք) կատարել. -ти́нный ած. 1, իններորդական, իններորդ մասը կազմող. 2, իննօրէքի. д—ыя поми́нки; -ти́ны, -нъ ի. յ. ննջեցեալի իննօրէքը (հայոց մէջ եօթնօրէք):

Девяти‖си́лъ տ. Девяси́лъ; -со́тый թւ. դաս. իննհարիւրերորդ:

Девя́тка ի. 1, թղթխ. իննանոց, իննաչքանի թուղթ. ходи́ть съ д—и; крыть д—ою; 2, երկրորդ տեսակ կառք. 3, ինն արշին երկարութեամբ և ինն գիւիմ լայնութեամբ տախտակ. 4, ինն գիւիմ լայնութեամբ և ինն գիւիմ բարձրութեամբ քառանկիւնի ձող. 5, ինն թիանի նաւ, նաւակ:

Девят‖на́дцатый թւ. դաս. տասնիններորդ. -на́дцать, и թւ. քան. տասնեւինն, տասնուինն:

Де‖вя́точка փոքր. տ. Девя́тка 1; -вя́тый թւ. դաս. իններորդ. д. день տ. Девяти́ны; *д. валъ տ. Валъ II; самъ-девя́тъ իրանով ինն. онъ пришёлъ самъ-девя́тъ; -вять, ти́, тью թւ. քան. ինն. де́вятью ?. թւբ. ինն անգամ. д. де́вять—во́семьдесятъ оди́нъ 9×9=81; -вятьсо́тъ девятисо́тъ, девятиста́мъ թւ. քան. ինն հարիւր:

Дегенера́ція ի. (ֆր.) այլասերումն, այլասերութիւն, վատասերումն, վատասերութիւն:

Де‖готёкъ, тька́ սեռմ. տ. Дёготь; -готни́ца ի. ձիւթաման, (հայ շինականների մէջ) սաղնաման:

Дёг‖оть, гтя (արտս. дёхтя; ներքոյկ. въ деттю́) ա. ձիւթ. гнать, кури́ть д. ձիւթ քաշել. ма́зать колеса́ дёгтемъ; -тево́й ած. (дехт—) ձիւթի, ձիւթային. -ти́шко ա. (дехт—) նխտ. տ. Дёготь; -тя́рить (-рю -ря́тъ) (дехт—) չ. ձիւթ քաշել և վաճառել. -тя́рка ի. (дехт—) 1, ձիւթավաճառուհի. 2, ձիւթի տակառ. 3, միջին մեծութեան դետանաւ. -тя́рникъ ա. (дехт—) ձիւթ քաշող կամ վաճառող. -тя́рница (дехт—) տ. Деготни́ца; -тя́рный ած. (дехт—) ձիւթի, ձիւթային. -тя́рня ի. (дехт—) 1, ձիւթահանք, ձիւթ քաշելու տեղ. 2, ձիւթարան, ձիւթ քսելու տեղ. -тя́рь, ря́ ա. (дехт—) ձիւթ ծախող, ձիւթի շարշի, փերեզակ:

Де‖дукти́вный ած. ‘արտածական’. д. ме́тодъ; -ду́кція ի. (լտ.) դէդուկցիա, ‘արտածութիւն’ (մտածողութեան եղանակ, որով հասնում են պատճառից գործողութեանը, ընդհանուրից հետեւանքներին, ընդհանուրից մասնաւորին. հկռկը տ. Инду́кція).

Дежа́ տ. Квашня́.

Де‖жу́рить (-рю -ря́тъ) չ. օրապահութիւն, վերակացութիւն անել. -жу́рный ած. օրապահ. д. офице́ръ; д. врачъ въ больни́цѣ; д—ая кни́га օրապահութեան մատեան, որի մէջ օրապահ վերակացուն նշանակում է պաշտօնատան մէջ ստացուած թղթերը: Дежу́рный, аго ա. օրապահ վերակացու: Дежу́рная, ой ի. օրապահ վերակացուի սենեակ. -жу́рство չ. օրապահութիւն, օրապահ վերակացութիւն. назна́чить кого́ на безсмѣ́нное д.; они́ череду́ются по д—у.

Дезер‖ти́рованіе չ. զօրքից փախչելը. -ти́ровать (-рую -ютъ) չ. զօրքից փախչել. -ти́ръ ա. (ֆր.) զօրքից փախած, փախստական զինուոր, զօրական:

Дезинтегра́ція ի. (ֆր.) փիլ. տրոհումն, ամբողջի տրոհումն, բաժանումն մասերի (հկռկը տ. Интегра́ція).

Дезин‖фе́кторъ ա. ախտահան, ‘հականեխող’. -фекціо́нный ած. ախտահանութեան, ‘հականեխական’. д—ая ка́мера; -фе́кція ի. (ֆր.) ախտահանութիւն, ‘հականեխում’. -фици́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ախտահանել, հականեխել:

Де‖и́змъ (ֆր.) փիլ. աստուածականութիւն (վարդապետութիւն, որ Աստծու գոյութիւնն ընդունում է, ուրանալով սակայն աստուածային յայտնութիւնն ու նախախնամութիւնը). -и́стъ ա. աստուածական, աստուածեան (հկռկը. տ. Атеи́стъ).

Де‖ису́съ, -ису́съ ա. (յն.) եկղ. Փրկչի, Տիրամօր և Յովհաննէս Կարապետի պատկերները միասին դրած:

Дей ա. հնդ. դէյ (Ալժիրի վաղեմի կուսակալը, դատաւորը, կառավարիչը):

Де́ка ի. (գերմ.) սիմատախտակ, սիմաւոր նուագարանի սորին տախտակը:

Де‖кабри́стъ ա. դէկաբրիստ (1825 թ. դեկտ. 14-ին սարքած դաւադրութեան խռովարարներից անդամը). -ка́брь, я́ ա. դեկտեմբեր, հին հայոց քաղոց ամիսը. -ка́брьскій ած. դեկտեմբերի, դեկտեմբերեան:

Декагра́ммъ ա. (յն.) տասնագրամ (տասնորդական կշռքի չափ=$2^1/_2$ մսխալի):

Дека‖де́нтство չ. նորբ. դէկադէնտութիւն. -де́нтъ ա. (նոր լտ.) նորբ. դէկադէնտ (ֆրանսիական նորագոյն և նորամոլագոյն գրականական շկօլայի հեղինակ և կամ իր ռուս հետեւորդը):

Декали́тръ ա. (ֆր.) տասնալիտր, 10 լիտր:

Декаль‖ки́рованіе չ. արտատութիւն, արտանկարելը. արտատպելը. -ки́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) արտատնել, արտանկարել, արտատպել (նկարը, նկարած բանը և կամ փորագրութիւնը, փորագրած բանը):

Декаме́тръ ա. (ֆր.) տասնամէտր, 10 մէտր:

Де‖ка́нство չ. դէկանութիւն. -ка́нъ ա. դէկան. 1, պրօֆէսօր, որին յանձնուած է ֆակուլտետի նախագահութիւնն և ուսումնական մասի հսկողութիւնը. 2, միջնադարեան կաթոլիկ միաբանութեան կանոնիկոսը, նախագահը. եւ ծայրագոյն վարդապետ. Իտալիայում իշխանական և կարդինալական տան աւագ պաշտօնեան. 3, տ. Суперинтенде́нтъ.

Декасте́ръ ա. (ֆր.) տասնաստեր (չափ մի):

Дека́эдръ ա. երկրչփ. տասնանիստ, տասնակողեան մարմին:

Декла‖ма́торскій ած. դէկլամատորական. д—ое иску́сство; -ма́торъ ա. (լտ.) դէկլամատոր (խիստ ազդու կերպով ճառող՝ ճառածին համապատասխան ձեւերով ու շարժումներով). -ма́ція ի. (լտ.) դէկլամացիա (խիստ ազդու ճառասացութիւն համապատասխան ձեւերով ու շարժումներով). -ми́рованіе չ. խիստ ազդու կերպով ճառախօսելը համապատասխան ձեւերով ու շարժումներով. -ми́ровать (-рую -ютъ), прод—, (ֆր.) ն. խիստ ազդու կերպով ճառել, կարդալ, ճառածին կամ կարդացածին համապատասխան ձեւեր ու շարժումներ անելով:

Декла‖раціо́нный ած. հրապարակական յայտարարութեան. -ра́ція ի. (լտ.) 1, յայտարարութիւն (հրապարակական, հանդիսաւոր). д. правъ человѣ́ка 1789 г. во Фра́нціи; 2, դիպլ. կարեւոր ազդ, յայտարարութիւն, ծանուցում. 3, վճռկ. ապրանքագիր, ապրանքացուցակ (накладна́я); 4,* կտիւ. բանաւոր ազդ, յայտարարութիւն (մնւդ. սիրային, սիրոյ մասին):

Декли‖на́торъ ա. (լտ.) ֆիզ. ‘խոտորացոյց’ (գոր-

ծիք, որով դիտում են մագնիսական սլաքի խոտորումը միջօրէից). -на́ція ի. (լտ.) աստղ. լուսատու մարմնի խոտորումը, շեղումը:

Де́ковый ած. դէկի (декъ), տախտակամածամիջի. д—ая пу́шка.

Деко́ктъ ա. (լտ.) դէկօկտ, ‘եփուկ,’ ‘մրտպուխ‘ (բուժական խոտերից ստացուած եփուածք). д. про́тивъ полнокро́вія.

Декольте́ չ. անհ. (ֆր.) դէկօլ’տէ (կանանց շոր, որը հագնողի վիզը, կրծքի վերին մասը և կռնակը ցարմանկ չէ ծածկում, այլ հոլանի է թողնում). же́нщины д.

Деко||рати́вный ած. զուքսի, զարդի, զարդարանքի, պաճուճանքի. д—ое иску́сство, устро́йство, убра́нство; -ра́торскій ած. բեմանկարչի. -ра́торъ ա. թատր. բեմանկարիչ, բեմային նկարիչ, թատրոնանկարիչ. -раціо́нный ած. բեմանկարչական, -չութեան. д—ая живопись բեմանկարչութիւն. -ра́ція ի. 1, թատր. բեմանկար (այն տեղի, սենեակի և այլն նկարը, տեսարանը, որ կատարում է դրամատիկական գործողութիւնը), ‘վիժակ‘. 2, արտաքին տեսք, փայլ. *կտկւ. պատուանշան, շքանշան. -ри́ровать (-рую -ютъ)** ն. (ֆր.) հարկաւոր նկարներով, պատկերներով, տեսարաններով յօրինել, պատրաստել, զարդարել:

Де||крета́ліи, ій ի. յ. (լտ.) պատմ. պապական թղթեր, գրութիւններ, որոնք կանոնական նշանակութիւն ստացան. -крети́ровать (рую -ютъ) ** ն. (ֆր.) վճռել, որոշել, սահմանել, տնօրինել, հրամայել. -кре́тъ ա. (լտ.) վճիռ, որոշում, սահմանում, տնօրինութիւն, հրաման, հրովարտակ:

Декстри́нъ ա. (լտ.) քիմ. դէքստրին (նշաստային [խէժ, նիւթ մի):

Декъ ա. (անգլ.) ծովգ. դէկ, թնդանօթարան (նաւի տախտակամածների մէջ գտնուող տարածութիւնը, որի վերայ դրուած են թնդանօթները):

Деле||га́тъ ա. (լտ.) պատուիրակ, ներկայացուցիչ. լիազօր. -гаціо́нный ած. պատուիրակութեան. -га́ція ի. 1, պատուիրակութիւն. 2, Աւստրո-ունգարական պառլամէնտների համախմբուած ներկայացուցիչները:

Делиба́шъ ա. (թուրք.) դէլիբաշ, թեթևաշարժ սպայդէն (թրքական զօրաբանակի):

Дели||кате́съ ա. (ֆր.) դէլիկատէս (խիստ համեղ, քմապարար, ազնիւ ուտելիք). -ка́тничать չ. աշխատել քաղցրաբարոյ, մեղմ, քաղաքավարի դառնալ (գործծ. յաճխ հեգն. մտքով). -ка́тность ի. քաղցրաբարոյութիւն, նուրբ քաղաքավարութիւն. д. ре́чи ոճի գեղ. -ка́тный ած. (ֆր.) 1, քաղցրաբարոյ, քնքշաբարոյ, խիստ քաղաքավարի, բարեկիրթ. նրբակիրթ, քնքոյշ. 2, թոյլ, տկար. д—ое сложе́ніе.

Де́ль||та ի. (յն.) աշխ. դէլ’տա (եռանկիւնաձև տղմալից գետաբերան, ուր գետը ճիւղաւորւում է). -тови́дный, -тообра́зный ած. դէլ’տայակերպ, եռանկիւնաձև:

Дельфи́нъ ա. 1, կնդ. Delphinus, դէլ’ֆին. 2, աստղ. հիւսիսային համաստեղութիւն մի. 3, дельфи́ны ա. յ. հրետն. դլ’ֆինաձև կռուաններ թնդանօթների վերայ:

Де||магоги́ческій ած. ռամկավարական, ռամկապետութեան. -маго́гія ի. 1, (հին հելլենական հասարակապետութիւնների մէջ) ռամկավարութիւն, ռամկապետութիւն. 2, (այժմ) ռամկապետական վարդապետութիւն կամ քարոզ. -маго́гъ ա. (յն.) 1, պատմ. ռամկապետ, ռամկավար, *խռովարար. 2, (այժմ) ռամկապետութեան կուսակից:

Демар||націо́нный ած. սահմանաբաժան. д—ая черта́ կմ ли́нія ռզմ. սահմանաբաժան գիծ (որից զինադադարի ժամանակ անցնելը թշնամի զօրաբանակներին խստիւ արգելուած է). սահմ. սահմանաբաժան գիծ (մնւզ. վէճի ենթարկուած հողերի). -ка́ція ի. (ֆր.) 1, սահմանաբաժանում, սահմանի որոշումը, նշանակումը. 2, օտար ապրանքի գործարանական կնիքը, ‘մուհրը‘ լուծելը (որ օրէնքով արգելուած է):

Демаски́ровать (-рую -ютъ) батаре́ю ռզմ. մարտկոցը յանկարծ բացել, դարանից դուրս հանել:

Деме́ст||венникъ ա. (յն.) եկղ. հնգ. երգիչ. -венное пѣніе հնգ. արքունի, արքունական պալատի երգեցողութիւն. -никъ տ. Деме́ственникъ.

Демико||то́нный, -то́новый ած. դէմիկոտոնի, -տոնեայ. д. сюрту́къ; -то́нъ ա. (ֆր.) դէմիկոտօն (խիտ բամբակէ գործուածք, սովորաբար սպիտակ կամ գորշ գոյնի):

Деміу́ргъ ա. (յն.) դէմիուրգ. 1, փիլ. (ըստ Պլատոնի և ուրիշների) բարձրագոյն էակ, աշխարհիս ստեղծիչը. 2, գնոստիկների քարոզած ստորին, հրէական աստուածը, նիւթական պիղծ աշխարհի և ախտակիր մարդուս ստեղծիչը:

Демобили||за́ція ի. -зи́рованіе չ. ռզմ. ապախաղացութիւն (պատերազմի համար սպառազինուած զօրքը խաղաղ ոտքի վերայ դնելը). -зи́ровать (-рую -ютъ), -зова́ть (-зу́ю -ютъ) ն. ապախաղացնել (պատերազմի համար սպառազինուած զօրքը վերստին խաղաղ ոտքի վերայ դնել):

Демо||крати́ческій ած. դէմոկրատիկական, ժողովրդապետական. д. о́бразъ правле́нія; -кра́тія ի. (յն.) դէմոկրատիա, ժողովրդապետութիւն:

Демо||кра́тъ ա. 1, դէմոկրատ, ժողովրդապետական. 2, (демокра́тка ի.) դէմոկրատ, -ուհի, ռամկասէր, պարզ այր, կին:

Демо||ни́змъ ա. 1. դիւապաշտութիւն. 2, դիւայինութիւն, դիւային յատկութիւն. -ни́ческій ած. դիւային. -ноло́гія ի. (յն.) դիւաբանութիւն, դիւախօսութիւն. -нома́нія ի. (յն.) դիւամոլութիւն, դիւոտութիւն. -(де́-)нскій ած. 1, դիւային. д—ое искуше́ніе, — наважде́ніе; 2,* դիւային, դժոխային, սոսկալի:

Демон||страти́вный ած. 1, բացատրական, մեկնական. д—ые прибо́ры; 2, ցոյցի, ցուցարարական. э́ти посту́пки имѣли д. хара̀ктеръ; -стра́ція ի. (լտ.) 1, բացատրութիւն, մեկնութիւն (տարրկայի յատկութիւնների). хими́ческія д іи; 2, ցոյց, ցուցարարութիւն. никто къ нему́ не пріѣхалъ на зва́ный обѣдъ: э́то была́ своего́ ро́да д.; 3, ռզմ. դէմոնստրացիա (կեղծ յարձակում, շարժումներ են թշնամու ուշադրութիւնը գրաւելու). 4, տրմբ. ‘արտածական‘ (дедукти́вный) ապացոյց. -стри́рованіе չ. տ. Демонстра́ція 1; д. хими́ческихъ явле́ній; -стри́ровать (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) բացատրել, մեկնել տեսանելի կերպով (տարրկան ցոյց տալով, ցուցադրելով):

Демон||ти́ровакіе չ. անպիտանացնելը, լռութեան դատապարտելը (թշնամու հրանօթները). -ти́ровать (-рую -ютъ)** ն. (ֆր.) ռզմ. թշնամու մարտկոցի հրանօթները անպիտանացնել, լռութեան դատապարտել:

Де́монъ ա. (յն.) 1, պաշտպան, պահապան ոգի (հելլենական դիցաբանութեան մէջ). 2, եկղ. դև, չար ոգի. 3,* դև, չար, չարախիտ, չարահոգի մարդ:

Демо‖рализа́ція ի. 1, բարոյական անկում, ապականութիւն. 2, քայքայում, վհատութիւն. д. а̀рміи զօրաբանակի քայքայումը. -рализи́рованіе չ. 1, անբարոյականացնելը. 2, վհատեցնելը. -рализи́ровать (-рую -ютъ), -рализова́ть (-зу́ю -ютъ) ն. (ֆր.) 1, անբարոյականացնել, վարք ու բարքը ապականել, զեղծել. 2, վհատեցնել. քայքայել (գր.). неуда́чи деморализу́ютъ а́рмію; всё э́то дѣ́йствовало на о̀бщество деморализу́ющимъ о́бразомъ.

Демоти́ческій ած. (յն.) ժողովրդական. д—ое письмо́ ժողովրդական, աշխարհիկ գիր (Նախկին Եգիպտոսում. հակը տ. іерати́ческій).

Демья́нка ի. սմբուկ, պատնջան (փաթլիջան):

Де‖на́рій, -на́рь ա. (լտ.) դահեկան (Հին հռոմէական դրամ մօտ 20 կոպէկ արժողութեամբ. հմմ. Дина́рій).

Денатури́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) փչացնել (գինու ոգին, սպիրտը):

Де́н‖ди ա. անհ. (անգլ.) դէնդի, պճնամոլ, զուքսամոլ, մօդայի հետևող մարդ. -ди́змъ ա. սկւ. գործ. պճնամոլութիւն, զուքսամոլութիւն:

Ден‖дри́тный ած. հանքածառի, -առային. -дри́тъ ա. (յն.) 1, Հնք. հանքածառ (հանածոների մէջ պատահող ծառաձև հանք). ага́тъ съ д—ами; 2, ծառակեաց (ճգնաւոր). -дроли́тъ ա. (յն.) ծառաքար (քարացած ծառ). -дрологи́ческій ած. ծառաբանութեան, ծառախօսութեան. -дроло́гія ի. (յն.) ծառաբանութիւն, ծառախօսութիւն. -дроме́тръ ա. (յն.) ծառաչափ (գործիք):

Де́не‖жка ի. նւզ. և փոքր. պստիկ պղնձէ դահեկան, փող (կէս կոպէկանոց). д. рубль бережётъ (առծ.). береги́ д—у на чёрный день (առծ.). де́нежки յ. դրամ, փող, 'սատկ' (տճ. հյ.). д. счётъ лю́бятъ (առծ.). -жникъ 1, ռմկ. քսակ, դրամապանակ, 'քիսայ'. 2, դրամագործ, դրամ, փող կտրող. 3, ռմկ. բս. ա, Rhinanthus crista galli, մանր աքլորբբուկ (աքաղաղի կատար). բ, Thlaspi arvense, շինկոտեմ և ուրիշ բոյսեր:

Де́не‖жный ած. 1, փողի, դրամի, դրամական, 'սատկի'. д—ая пла́та; д—ое вознагражде́ніе; д. паке́тъ; д—ое письмо́; 2, ռմկ. փողաւոր, փողատէր, փող, դրամ ունեցող, ունևոր. д. человѣ́къ.

Де‖нёкъ, нька́, -нёчекъ, чка փոքր. օր, հաճելի օր. сѣ́ренькій денёкъ մառախլապատ, ամպամած օր. հեգն. ծանր, դժուար օր:

Дени́сникъ ա. բս. Ononis hircina, եզնարգել:

Денни́къ, а́ ա. 1, ախոռ, արխաջ, ցերեկուայ փարախ. 2, գոմում առանձին առք բաժանմունք նորածին կովի ու հորթի կամ հիւանդ և կամ ախիզ անասունների համար. 3, ձիանոցում ընդարձակ բաժանմունք. 4, ցերեկուայ թիթեռնիկ մի:

Денни́ца ի. 1, արշալոյս, արևածագ, 'ծէգ'. 2, Լուսաստղ, Այգաստղ. 3, ածբ. արուսեակ (անկեալ հրեշտակ). «Какъ нис̀палъ ты, д., сынъ у́тренней зари́» Զի՛արդ անկաւ յերկնից արուսեակն՝ որ ընդ առաւօտն ծագէր (Եսայի, 14_{12}):

Денно́вка ի. ակտառի յատակացու տախտակ:

Денно́й ած. օրուայ, ցերեկուայ, օր ցերեկով եղող, կատարուող. д. разбо́й; д. мотылёкъ. Де́нно и но́щно օր ու գիշեր:

Ден‖ноно́чный ած. -ноно́щный եկ. ռւ. օր ու գիշեր շարունակուող, կրկնուող:

Ден‖ско́й, день денско́й ամբողջ օրը, ամբողջ օրուայ ընթացքում. я день денско́й рабо́талъ и чрезвыча́йно уста́лъ.

Ден‖щи́къ а́ ա. դէնշչիկ. 1, իւր մեծաւորին ծառայող զինուոր. служи́ть въ д—а́хъ; 2, денщики́ յ. Պետրոս Մեծի ազնուական թիկնապահները. -щи́ца ի. ռմկ. հերթակալ տնտեսուհի, տնարարուհի (ընտանիքներում). -щи́цкій տ. Денщи́чій -щи́чишка ա. նվաստ. տ. Денщи́къ; -щи́чій, чья, чье ած. դէնշչիկի, -կական. д. паёкъ.

День, дня ա. 1, օր. տիւ(գր.). бѣ́лый день լոյս ցերեկ. проспа̀ть до бѣла́ дня ցլոյս առաւօտ քնել. ка́ждый Бо́жій день ռմկ. ամէն օր, անընդհատ. день денско́й տ. Денско́й; день ото дня, изо дня въ день, со дня на́ день օրէցօր. дни мо́лодости. —ста́рости; воскре́сные, пра́здничные, бу́днишніе дни կիրակի, տօն, լի օրեր. ца́рскій день կայսրական տօնի օր. чёрный день սև օր. объяви́ть о чёмъ за́ день до сро́ка; береги́ де́нежку на чёрный день; кра́сные дни կարմիր օրեր, լիութեան, բաղդաւորութեան օրեր. 2,* լոյս (արեգակի): Ве́тхій де́ньми Հինաւուրցն (Աստուած, տ. Դանիէլ 7_9): Днёмъ մ. ցերեկը, ցերեկով. на-дня́хъ, на э́тихъ дняхъ օրերս, այս օրերը:

Де́нь‖га́ ի. 1, կէս կոպէկանոց պղնձէ դրամ, դահեկան. въ копе́йкѣ двѣ д—и; деньгу́ копи́ть փող դիզել. деньгу́ зашиби́ть փող աշխատել, դրամ վաստակել. 2, Հնց. տոկոս, 'շահ'. собира̀ть деся́тую, двадца́тую деньгу́ 10, 20. տոկոս վերցնել. 3, де́ньги, негъ յ. փող, դրամ, ըստակ (տճ. հյ.). ме́лкія д.; чи́стыя д. կանխիկ, դրամ, 'նաղդ', 'չոր' փող. бума́жныя д. թղթադրամ. быть при де́ньгахъ ձեռքին, գրպանում փող ունենալ:

День‖жо́нки, нокъ, -жо́ночки, чекъ յ. փոքր. փող, դրամ, սատկ (քիչ քանակութեամբ). у него́ появи́лись д.; -жу́ра ի. հ—ւ. կոպւ. տ. Деньжо́нки.

Депа́нсъ ա. (ֆր.) ծախս, մխիս:

Депар‖та́ментскій ած. դէպարտամէնտի, -տային. -та́ментъ ա. (ֆր.) դէպարտամէնտ. 1, ճիւղ, բաժանմունք նախարարութեան (մինիստրութեան) կամ որ և է կառավարչական հիմնարկութեան. 2, Ֆրանսիական նահանգ (1790 թ. 'ի վեր). д—ы замѣни́ли пре́жнія прови́нціи.

Депе́ша ի. (ֆր.) դէպէշ. 1, դիւնգ. գիր, թուղթ, զեկուցում, տեղեկագրութիւն. курье́ръ отпра̀вленъ съ д—ами; 2, տ. Телегра́мма; дать д—у հեռագրել:

Депло‖и́ровать во́йско ռզմ. Հնց. զօրաշարքերը բացելով ճակատեցնել. -я́да ի. ռզմ. Հնց. զօրաշարքը, զօրասիւնակը բացելը և ճակատեցնելը:

Депо́ չ. անհ. (ֆր.) պահեստարան, մթերանոց:

Депо‖зи́тка ի. ռմկ. -зи́тный биле́тъ նախկին ռուսական թղթադրամ. -зи́торъ ա. (լտ.) մի բան որ և է հասարակական հիմնարկութեան պահ տուող, աւանդադիր. -зи́ты ա. յ. դրամական աւանդ, գումար, որ իբրև աւանդ պահուում է:

Депу‖та́тскій ած. պատգամաւորի, -րական. -та́тъ ա. (լտ.) պատգամաւոր, ներկայացուցիչ. -та́ція ի. (ֆր.) պատգամաւորութիւն:

Дёра ի. ռմկ. ծեծ, դան, քօթակ, գնկոց. задáть дёру мошéннику; задáть дёру գւռկ. կծիկը գնել, 'պոկ տալ':

Дербá ի. խամ կամ խամացած հող, գետին:

Дер||бéйникъ, -бéнникъ ա. բս. Lythrum, արեան

Дербинá տ. Дербá; сѣять лёнъ на д—ѣ. [խոտ:

Дерб||никъ, á, **-ничóкъ,** чкá ա. կնդ. Falco Aesalon, պստիկ ցին կամ ուրուր:

Дер||бовáніе չ. խամը կամ խամացած հողը հերկելը, վարելը կամ փափկացնելը. **-бовáть** (-бýю -ютъ) ն. խամը կամ խամացած հողը վարել, հերկել կամ փափկացնել, փորել:

Дербýжина ի. կտաւէ հաստ գործուածք:

Дéрвишъ, а և á ա. (պրսկ.) դարվիշ:

Дергáлка ի. փայտէ կամ երկաթէ կեռ, եղան, որով դիզից խոտ են քաշում:

Дёр||ганецъ, нца ա. հ—ժ. **-ганцы,** нцевъ ա. յ. խիտ բարձր, անպտուղ արու կանեփի ցօղուններ. **-ганіе** չ. ձգելը, քաշելը, ձիգ տալը, փետելը, հանելը. **-гань** ի. տ. Дёрганецъ և Дёрганцы.

Дёр||гать ն. 1, (дёрнуть) ձգել, քաշել. д. за плáтье շորից ձիգ տալ. д. за шнурóкъ съ колокóльчикомъ; 2, (вы́дергать, -рнуть) փետել, քաշել, քաշելով, ձիգ տալով հանել, պոկոտել. д. травý изъ землѝ; д. лёнъ; в. зубъ; 3, ցնցել. егó дёргаютъ сýдороги; егó безпрестáнно дёргаетъ նա անընդհատ ցնցւում է. 4, (дёрнуть, сд—) յանկարծ քաշել, վերցնել, տեղահան անել, տեղից շարժել. лóшади дёрнули; скáтерть сдёрнули со столá; 5.* (дёрнуть) խթել, դրդել, դրդել մի բան անելու. лукáвый дёрнулъ егó сказáть э́ту грýбость; **-гаться** 1, անդր. ցնցուել. д. бровя́ми и губáми; 2, (вы́дернуться) կր. քաշուել, հանուել. зýбы не легкó дёргаются.

Дер||гáчъ, á ա. 1, ցնցւող, ցնցմունքներից նեղացող մէկը (?) 2, խաղ մի. 3, բեռնաքաշ, մեխաքաշ ձող մի. 4, կնդ. տ. Коростéль; **-(ёр)гивать,** ся տ. Дёргать, ся; **-гля́къ,** à ա. կեռով (дергáлка) դիզի միջից քաշած մաքուր խոտ. **-говище** չ. արոտատեղ, որից արտը ոչ թէ հնձել, այլ ձեռքով փետել են. **-говóе** сѣно տ. Дергля́къ.

Дер||гóта, -готня́ ի. ցնցում. ցնցախտ, շարժախտ. **-гунóкъ,** нкà, **-гýнчикъ** տ. Дергýнъ 2; **-гýнъ,** á ա. 1, տ. Дергáчъ 4; 2, խաղալիք, պաճուճապատանք մի, որի անդամները խաղում են, երբ նոցա խաղացնող թելից ձգում են. **-гýша** հոր. ցնցախտով, շարժախտով բռնուած մարդ:

Дёргъ բայց. մէկ էլ տեսնես քաշեց, ձգեց. онъ дёргъ егó за чубъ. [տերեւուկ:

Деревéй ա. բս. Achillea millefolium, հազար-

Дере||вéнскій ած. գիւղի, գիւղական. д. жи́тель, д. вóздухъ; д—іе обы́чаи; д—ія скóбки անկիւնաւոր փակագծեր ([ ]). **-вéнщина** հոր. ռամիկ, գեղջուկ, 'կոպիտ հաստ' մարդ. **-вéнька** ի. նւզ. պստիկ գիւղ, շէն:

Деревѝ||на ի. **-ночка** փղքշ. կտրած փայտ, գերան, կոճղ, 'քօթուկ':

Дерéвій ա. տ. Деревéй.

Де||ревни́шка ի. նխտ. ողորմելի, անպիտան գիւղ. **-ревню́шка** տ. Деревýшка; **-рéвня** ի. (յ. дерéвни, -вéнь, -внямъ и -вня́мъ) 1, գիւղ, շէն (տանից եկեղեցու). 2, սորա բնակիչները, շինականներ. 3, գիւղ, ամարանոց. ѣхать въ д—ю; жить въ д—ѣ; 4,* ռմկ. տ. Деревéнщина.

Дéрево չ. (յ. деревà, -рéвъ և -рёвъ և дерéвья -вьевъ) 1, ծառ. գերան. плодóвое д. պտղատու ծառ. родослóвное д. ծննդաբանական ծառ, դաւազանագիրք. д. жи́зни, дéрево познáнія добрà и зла ծառ կենաց, ծառ գիտութեան բարւոյ և չարի (Ծննդոց գիրք $2_{9.17}$). д. жи́зни կզմխ. պստիկ ուղեղում ծառի ձեւով դասաւորուած սպիտակ նիւթ. 2, (միայն եզակի) ատաղձագործութեան, շինութեան փայտ. торговáть крàснымъ д—омъ; сдѣлать что-либо изъ дéрева; 3,* նխտ. սառ, անզգայ մարդ, յիմար, անհասկացող մարդ, տխմար. онъ всегдá былъ *д. д—омъ; онъ какъ дéрево; 4, հնց. կոթ. 4, Վօլգ. կայմ:

Деревýшка ի. նւզ. և փղքշ. գիւղիկ, պստլիկ և աղքատիկ գիւղ, շէն (տանից եկեղեցու):

Деревцá ի. կոճղ, կոճղուկ, որի վերայ տրեխներ են շինում:

Дере||вцó չ. (յ. деревцы́, вéцъ) նւզ. և փղքշ. մատղաշ ծառ, ծառուկ. **-вщи́къ,** á ա. փայտագործ, փայտէ բաներ շինող:

Дере||вя́га ի. փայտէ ոտնդուլակ, չխկան, որ կապում են արածող կովերի պարանոցներից. **-вя́жка** ի. **-вя́жечка** նւզ. 1, փայտի կտոր. *յիմար, տխմար, տխմախ այր, կին. 2, փայտէ կոճակ. 3, փայտից շինած արհեստական ոտ. ходи́ть на д—ѣ; **-вяни́къ,** á ա. ծառակեր ճճի:

Дере||вяни́стый ած. ծառային. **-вя́ность** ի. *անկենդանութիւն, անզգայութիւն. **-вя́ный** ած. 1, փայտէ, փայտից. д. домъ; д—ая посýда; д—ое мáсло ռմկ. և վճռկ. ձիթենու ձէթ, ձիթապտուղի ձէթ. 2,* անկենդան, անզգայ, տխմար. д—ая головá,— башкá տխմար մարդ:

Дере||вянѣлость ի. փայտացածութիւն. ամրութիւն, կարծրութիւն. **-вянѣлый** ած. փայտացած. ամուր, կարծր. **-вянѣніе** չ. փայտանալը, փայտացում. թմրութիւն. **-вянѣть,** од—, չ. 1, փայտանալ, փայտի նման ընդանալ, կարծրանալ. растéнія начинáютъ д.; 2,* փայտանալ, թմրել, անզգայանալ, անկենդանանալ. рукá деревянѣетъ. [կամ կպչուկ և ուրիշ բոյսեր:

Дерезá ի. բս. Galium aparine, մազկող մածնի

Дё||реновый ած. հոնի, հոնից. **-ренъ** ա. բս. Cornus mascula, հոնի, 'զօղալենի':

Деренáкъ, á ա. 1, հ—ժ. հոնիների անտառակ, պուրակ. 2, հոնով պատրաստած ըմպելիք մի:

Держáва ի. 1, եկ. ււ. իշխանութիւն, զօրութիւն, ույժ. 2, (ց'ագատագրութիւն ճորտերի) կալուածատիրական իշխանութիւն. 3. ոսկէ-գունդ խաչով (թագաւորների պատուանշաններից մինը). 4, պետութիւն. տէրութիւն. вели́кія держàвы; 5, ռմկ. հոգատարութիւն, խնամք. спаси́бо за хорóшую д—у въ дóмѣ; 6, ռմկ. պնդութիւն, ամրութիւն, հաստատութիւն. 7, ռմկ. բռնելու տեղ, իր, կոթ, ունկ, նեցուկ եւն. 8, ծախս, միսխ. 9, (Դոնի մօտ) փայտ, որ նորահարսի կրտսեր եղբայրը կամ ազգականը ձեռքին բռնած եկեղեցի է առաջնորդում նորան. 10, լռնգ. կոթ (ձոյլ մետաղի):

Дер||жáвецъ, вца ա. հնց. քաղաքապետ, դատաւոր, իշխանաւոր, տէր, պետ. **-жáвный** ած. 1, վեհապետական, իշխանական, արքայական. д. вождь կայսրը. 2, հզօր, քաջազօր, մեծափառ. **-жáвство** չ. պետութիւն, իշխանութիւն, թագաւորութիւն. **-жáвствовать** (-ствую -ютъ) չ. եկ. ււ. իշխել, տիրել, թագաւորել:

Дер||жáлина ի. **-жáло** չ. հայհոյելկի ծեծա-

նի (цѣпъ) կոթը. -жáлка ի. կոթ. -жáльникъ ա. 1, մեծ մուրճ, որ կաթսայ շինելիս հակառակ կողմից բռնում են. 2, դազգահ մի, որի մէջ դնում են խիկը, երբ ուզում են սուրս վերայից թելը յետ անել. 3, պստիկ տաշտակ, տաշտակուկ. -жáльцы, лецъ ի. յ. ասլգր. ձեռագրակալ, թերթակալ:

Дер‖жáніе չ. պահելը. -жанный, -жаный ըյ. ած. և ած. պահած. 2, բանեցրած, գործ ածած. д—ая посýда; д—ое плáтье; д—ыя книги.

Дер‖жáть (-жý -жатъ), -живать ն. 1, բռնել, [բռնած]պահել. *д. кого-либо въ рукáхъ, — въ ежóвыхъ рукави́цахъ, д. стрóго մէկին ձեռքի մէջ հուպ տուած, ճանկերի մէջ պահել, մէկի վերայ խիստ հսկողութիւն ունենալ. *д. языкъ за зубáми լեզուն իրան քաշել. ձայնը կտրել, սուս կենալ. д. на умѣ, на мысли, въ головѣ իր միտքը, կարծիքը ծածկել, ծածուկ պահել, չյայտնել. д. когó зá руку մէկի ձեռքից բռնել. держи́ кармáнъ! ռմկ. փեշդ լայն բաց արա (առանց ջրի մի բռնկանար). 2, պահել. д. многочи́сленную прислýгу; д. жильцóвъ; д. лошадéй; д. гости́ницу, шкóлу; д. столъ սեղանատուն, ճաշարան պահել. д. откры́тый столъ իր սեղանը, դուռը ամէնքի համար էլ բաց պահել. 3, պահել, յետ պահել. держáлъ насъ у себя́ цѣлый день; 4, բռնել, կալնուլ. держи́ лóшадь! держи́ вóра! 5,* առհ. պահել. д. нарóдъ въ повиновéніи; д. подъ замкóмъ փակած պահել. *д. дѣло подъ сукнóмъ գործը քնացնել. д. въ тáйнѣ ծածուկ պահել. д. постъ պաս պահել. д. слóво, обѣщáніе խօսքը, խոստումը պահել, д. впрáво, влѣво դէպի աջ, դէպի ձախ բռնել. ընթանալ, գնալ. д. рѣчь ճառ արտասանել. д. совѣтъ խորհուրդ անել. д. чью-либо стóрону մի և է մէկի կողմը պահել. д. заклáдъ, пари́ գրազ (գրաւ) գալ, ‘մառջ գալ‘. д. себя́ хорошó, дýрно իրան լաւ, վատ պահել. д. счётъ հաշիւ պահել. д. корректýру սրբագրել. д. судъ դատաստան անել, դատաստան կտրել. 6, ծախսել, մսխել. -жáться, -живаться անդր. 1, за когó, за что մէկից, մի բանից բռնել, կպչել [չընկնելու համար]. держи́сь за меня́ крѣпче; д. за пери́ла; 2,* чегó մի բանի հետևել, մի բան պահել, պահպանել. «Держи́сь же прáвды, вѣры, любви́, ми́ра» Երթ զհետ արդարութեան, զհաւատոյ, զսիրոյ, զխաղաղութեան (Բ. Թ. Տիմոթ. 2_{22}). д. чьегó-либо мнѣнія մէկի կարծիքին լինել, հետևել. д. бéрега ափով ընթանալ, ափից չհեռանալ. 3, իրան պահել. д. прямо; онъ такъ пьянъ, что едвá дѐржится на ногáхъ; 4, մնալ, տեղի չտալ, դիմանալ. непріятель дéржится ещё въ окóпахъ; 5, պահուիլ, պահպանուիլ. цвѣты́ дéржатся зимóю въ тепли́цахъ.

Держи-дéрево չ. բս. Paliurus aculeatus, դժնիկ (թուփ):

Держи-ладья́ ի. կնդ. Echineis remora, երինէիս կամ նաւակալ[ձուկ]ը:

Дéржка ի. 1, աղաւնանոց, սպիտակ աղաւնիներ պահելու տեղ. 2, աղաւնիների տարմ, խումբ:

Дéржкое солéнье երկար դիմացող աղած ուտեստեղէններ, մթերքներ:

Дерзáніе չ. համարձակուիլը, յաւակնիլը:

Дер‖зáть, -знýть ն. և չ. 1, համարձակուիլ, յաւակնիլ. ժպիհր գտնուիլ. 2, քաջալերուիլ:

Дéрзкій (-зокъ -зка և -зкá, о) ած. 1, անվեհեր. խիստ համարձակ. онъ сражáлся съ д—ою хрáбростью; 2, յանդուգն, անզգամ, ժպիրհ. д. отвѣтъ; д—іе постýпки; 3, անամօթ, լիրբ, լըպիրշ, լկտի, անզգամ. 4, ինքնավստահ, անձնապաստան, ամբարտաւան. дéрзокъ нá руку կռուարար, տուրուդմփոց սիրող. дéрзокъ на язы́къ չար լեզուի տէր, անզգոյշ խօսելու մէջ: Дéрзко մ. յանդգնաբար, յանդուգն կերպով, լրբաբար:

Дер‖зновéніе չ. 1, յանդգնութիւն, յաւակնութիւն. 2, ինքնավստահութիւն, համարձակութիւն. «...чтобъ намъ имѣть д. въ день судá» ... զի համարձակութիւն ունիցիմք յաւուր դատաստանի (Ա. Թ. Յովհ. 4_{17}). -зновéнный (-вéненъ և -вéнъ -вéнна, о) ած. յանդուգն, խիզախ, համարձակ. անվեհեր. -зномы́сленный ած. բմնստ. ինքնավստահ, անձնապաստան, ամբարտաւան:

Дер‖знýть տ. Дерзáть; -зостность ի. յանդգնութիւն, յաւակնութիւն, խիզախութիւն, համարձակութիւն. -зостный ած. բմնստ. յանդուգն, խիզախ, համարձակ. -зость ի. յանդգնութիւն, ապերասանութիւն, խիզախութիւն, լրբութիւն, անզգամութիւն. д. погуби́ла егó; 2, կորով, քաջութիւն, անվեհերութիւն. 3, дéрзости յ. յանդուգն, լիրբ, վիրաւորական խօսքեր, վարմունք. онъ наговори́лъ отцý кýчу д—ей.

Дёрка ի. 1, քաշելը, ձգելը, փետելը, ճանկռտելը. 2, ռմկ. ծեծ, քօթակ, ‘գլխկոց‘. задáть д—у ծեծել, քօթակել, ‘գլխկել‘:

Деркáчъ, à տ. Дергáчъ.

Дéрма մ. ռմկ. (միայն драть բայի հետ) такъ дéрма и дерётъ քաշել է որ քաշում է, քաշելով, քաշկռտելով հոգին հանում է:

Дермато‖грáфія ի. (յն.) բժ. մորթագրութիւն, կաշու, մորթի նկարագրութիւնը. -лóгія ի. (յն.) բժ. մորթախօսութիւն, մորթաբանութիւն:

Дермó չ. 1, կղկղանք, քակոր, թրիք, աղբ. 2, հնոտի, փալաս, ցնցոտի. առհ. անպէտք, անպիտան բան:

Дер‖неви́на ի. փտած, փափկացրած ճիմեր, առեր (дёрнъ); -нéніе չ. առով, ճիմերով ծածկելը. -ни́на ի. առ, ճիմ (խամ հողի երեսի շերտ). -ни́стый ած. ճիմաշատ, առաշատ:

Дерни́ть (-нió -нятъ) ն. ճիմերով, առերով (հողային շերտերով) ծածկել. д. ýгольную кýчу; д. дорóжки въ садý.

Дерни́чье չ. հաւ. տաշեղներ, որոնցից կողով են հիւսում:

Дер‖ни́ще տ. Дернови́ще; -новáніе տ. Дернéніе; -новáтый ած. 1, ճիմաւոր, առաւոր. д—ая земля́; 2, հնք. հողային ճորտ. -новáть (-нýю -ютъ) տ. Дерни́ть; -нови́на տ. Дерни́па; -нови́ще չ. հող, որի առերը (երեսի շերտերը) հանած են. ցելած, ցել արած խամ հող. -новщи́къ, á տ. Дернокла̀дчикъ; -нóвый ած. առով, առերով (խամ հողի երեսի շերտերով) ծածկած. д—ыя скáмьи; д—ая земля́ այգգ. առահող. -ноклáдчикъ ա. առահողող. -норѣзъ ա. առահատ (գործիք):

Дёр‖нуть տ. Дёргать; -нýха ի. փայտէ ջաղացքար ձաւար աղալու համար:

Дернýшка ի. հողի առերով ծածկած հիւղ, խըրճիթ:

Дёрнъ ա. հաւ. 1, խամ հող, խամ հողի երեսը, վերին շերտը. 2, խամ հողի առ, ճիմ. обложи́ть бéрегъ прудá, моги́лу д—омъ.

Дернѣть չ. խամանալ, սասկալել (հողի մասին)։
Де||рть ի. 1, խոշոր աղացած հացահատիկ. лошадей хорошо кормить дертью; 2, խզում, թեփ (գարու, խըրտիկի ևլն). -рý տ. Драть.

Дерýнъ, á ա. 1. ռմկ. դառն, տտիպ, թունդ, կծու բան. табáкъ д.; пéрецъ д.; հմմ. Горлодёръ 2; 2, սղոցի կամ խարտոցի խոշոր թեփ։
Дерю||га ի. հաստ և կոշտ գործուածք. это сукнó д. д—ой; -жина ի. հաստ և կոշտ կտոր, մի կտոր գործուածք. -жка նւզ. տ. Дерюга; зашить почтóвую посылку въ д—у; -жность ի. *կոպտութիւն, բրտութիւն. -жный ած. հաստ և կոշտ կտորից. дерюжныя онýчи.
Дерюзá տ. Дерезá. [կեր կեռնեխը։
Деря||ба ի. կնդ. Turdus viscivorus, սոսնձա-
Деря||бить (-блю -бятъ), -бнуть ն. 1, ճանկռել, կմշտել, 'ճմթել'. խփել, զարկել. отъ дыму глазá дерябитъ ծխից մարդու աչքեր քոռանում են. 2, (միայն дерябнуть) միանգամից շատ խմել (օղի). ռմկ. հարբել, 'շառլամբշ ըլել'։
Деря||бка ի. բս. Galium, մածնի (կարմիր խոտ). -бникъ ա. փուշ, ցաքի, փշի թուփ։

Де||сáнтный ած. դէսանտի, -տային. д—ыя войскá; -сáнтъ ա. 1, ռզմ. տ. Высадка 2; 2, ծովգ. դէսանտ (զօրամաս, որ պատերազմական գործողութիւնների համար ափ է հանուում)։
Дёсенный ած. լնդի, լնդերքի, լնդային։
Де||сéртный ած. դէսէրտի, -տային. д—ыя вина քաղցր գինիներ, որոնք մատուցանուում են դէսէրտի ժամանակ. -сéртъ ա. (ֆր.) դէսէրտ (մըրգեղէն, քաղցր և թեթև կերակուրներ, որոնք մատուցուում են ճաշի վերջը)։

Дескать ձայն. իբր, իբր թէ. տես, տեսէք, ահա։
Десмологíя ի. (յն.) բժ. յօդապատութիւն։
Десна ի. (յ. дёсны, -сенъ) լինդ (յ. լնդերք)։
Десница ի. եկ. ոճ. աջ, աջ ձեռք, ձեռք, մեծ. նախախնամութեան. д. Провидѣнія.
Десновица ի. սկ. գործծ. տ. Цынгá.
Десной ած. եկ. ոճ. աջ. о деснýю когó մէկի աջ կողմից, աջ կողմը. д е с н á я, óй ի. աջ, աջ ձեռք։

Дес||потизмъ ա. բռնապետութիւն. բռնութիւն, բռնակալութիւն. -потическій ած. բռնապետական, բռնակալական, բռնի. въ Тýрціи правлéніе д—ое; д е с п о т и ч е с к и մ. բռնի կերպով, բռնութեամբ. -потія ի. բռնապետութիւն. -потство չ. բռնակալութիւն, բռնութիւն. -потствовать (-ствую -ютъ) չ. բռնակալել, բռնութեամբ իշխել, կառավարել, բռնութիւն գործ դնել. -(дéс)потъ ա. (յն.) -потка ի. բռնապետ, բռնապետուհի, բռնակալ, բռնակալուհի։
Дестевой ած. դաստայի։
Дестиллир... տ. Дистиллир...
Де||сть ի. (յ. дéсти, стéй), -стка, -сточка նւզ. 1, դաստա (24 թերթ գրելաթուղթ). тетрáдь во стóлько-то дестéй; 2, տպ. թերթի ձև, ֆօրմատ։

Деся||териковый ած. տասնանոց, տասնանոցի. -терикъ, á ա. 1, տասն գրւանքանոց ծանրութիւն. 2, տասն չէտվէրտ հացահատիկ պարունակող պարկ, ջուալ. 3, տասնանոց, տասն միութիւն պարունակող բան. свѣчи д. մոմեր, որոնցից 10 հատը 1 գրւանքայ են քաշում։
Деся||терить (-рю -рятъ) ն. տասնապատկել. -ся անդր. տասնապատկուել. -теричный Բ—է. տասնորդական, տասնանոց. д—ое і տասնական і (որովհետև եկ. ոճ. այբբենի մէջ այս ձայնաւորը 10 է նշանակում). -терной ած. տասնապատիկ, տասն անգամ աւելի։ -(дé-)теро, ыхъ Բ—է. Հ—ժ. տասն, միասին տասն. дурáкъ въ вóду кáмень закинетъ, д. ýмныхъ не вытащатъ (առծ.)։

Десяти||днéвный ած. տասնօրեայ. д—ое пребывáніе въ плѣнý; -копéечный ած. տասն կոպէկանոց. д—ыя бáни բաղանիքներ, որոնց մուտքի գինն է տասն կոպէկ. -льникъ տ. Десятинникъ; -лѣтіе չ. տասնամեակ. -лѣтній ած. տասնամեայ. д—яя слýжба; д. сынъ; -мѣсячный ած. 1, տասն ամսուայ. д. трудъ; 2, տասն ամսական д. ребёнокъ.

Деся||тина ի. 1, տասանորդ (եկեղեցական հարկ, տուրք). 2, դէսեատինա (հողային չափ. մի օրավարը մօտաւորապէս 3/4 դեսեատինա է). казённая д. արքունական դէսեատինա (= 2400 քառակուսի սաժէնի). 3, հնց. տասանորդ (մետաղային տուրք). 4, հնց. եկեղեցական վիճակ։ -тинка ի. նւզ. թեթև դէսեատինա. -тинникъ ա. հնց. բարեկարգիչ, եկեղեցական վիճակի տասանորդ ժողովող. -тинный ած. տասանորդի, -դական. д. дохóдъ; д—ая цéрковь Աստուածածնի տաճար Կիևում, որ Ս. Վլադիմիր իշխանը շինելով, իւր եկամուտների տասանորդը յատկացրեց նորան. -тиночка նւզ. տ. Десятинка.

Десяти||рублёвка ի. ռմկ. տասն ռուբլիանոց [թղթադրամ]. -рублёвый ած. տասն ռուբլիանոց. տասն ռուբլի արժողութեամբ. д—ая бумáжка; д. чай; -сажéнный ած. տասն սաժէնանոց. -сторóнникъ տ. Десятиугóльникъ; -стрýнный ած. եկղ. տասնաղեայ, տասնաղի. «Бóже! нóвую пѣснь... на д—ой псалтири воспою Тебѣ»—տասնաղեաւ սաղմոսարանաւ սաղմոս ասացից քեզ (Սաղմ. 143_9). -угóльникъ ա. երկրչփ. տասնանկիւն, տասնանկիւնանի. -угóльный ած. տասնանկիւնանի։
Де||сятичный ած. մաթմ. տասնորդական. д—ыя дрóби տասնորդական կոտորակներ. д—ые вѣсы տասնորդական կշեռք. -сятка ի. 1, թղթխ. տասնանոց, տասնաչքանի թուղթ. 2. ծովգ. տասնաթի նաւ, նաւակ. д. ушлá нá берегъ; 3, տասն գիւղիմ յայնութեամբ տախտակ. 4, տ. Десятирублёвка; 5, ւշեգ. Հ—ժ. տասն հատ, տասնեակ կաշու. -сятковый ած. տասնեակի։

Де||сятникъ ա. 1, տասնապետ. 2, կապալառուից բանուորների վերայ նշանակուած վերակացու. -сятница ի. 1, տասնապետուհի. տասնապետի կինը. 2, բանուոր կանանց վերակացու. -сятный ած. տասնից, տասնեակից բաղկացած. д—ое пàсмо; -сятня ի. 1, հնց. տասնապետին յանձնուած տասն ծուխ կամ տասն բանուոր, տասնեակ. 2, նեղ սանտր ոստայնանկի (ջուլհակի) դազգահի մէջ. 3, շաքարի շարապը խառնելու կաթսայ։

Де||сятокъ, тка ա. 1, Հ—ժ. տասնեակ, տասն հատ, д. яблокъ, яицъ; 2, հնց. տասնապետի հրամանատարութեան տակ գտնուող տասն մարդ կամ ծուխ, հմմ. десятня 1; 3, տեսակ. человѣкъ трусливаго десятка վախկոտ, թուլամորթ մարդ. -сятословіе չ. եկղ. հնց. տասն պատուիրաններ։
Де||сяточекъ, чка ա. փոքր. տասնեակ. -сяточный ած. տասնաթի նաւակի. д е с я т о ч н ы й, аго ա. տասնաթի նաւակի թիավար, թիավարող. послáть д—ыхъ на десятку; -сятскій, аго ա. 1, տ. Десятникъ; 2, հնց. քաղաքային պահա-

պան, որին տասն անից մինը կանգնեցնում էր. 3, գլուխերում տարին ուսանողական պաշտոնեայ, գզիր. -сятый ած. ըստ. դաս. տասներորդ. д—ая вина виновáта տասն յանցանքներից մինը կամ տասնից մէկին պատժել. *это дѣло д—ое այդ բոլորովին ուրիշ գործ է. разскáзывать черезъ пятое въ д—ое կցկտուր պատմել. с а м ъ - д е с я́ т ъ խրանով տասն. овёсъ родился самъ-десятъ վարսակը մէկին 10 տուեց:

Дéсять, и́ ըստ. թւ. տասն. д. зáповѣдей; д е́ с я т ь ю մ. թւր. տասն անգամ. д. дéсять—сто 10×10=100.

Де|тáль ի. (յաճխ յ. детáли) մանրամասնութիւն(ներ). -тáльный ած. մանրամասն. д. планъ, д—ое описáніе. [պատասխանը ժխտում է:

Детерминизмъ ա. փիլ. ուղղութիւն, որ կամքի

Дето‖нáція ի. (Փր.) տանաշեղում, տանաշեղութիւն. -нировать** չ. տոնը աղաղտել, փչացնել (խիստ բարձր կամ խիստ ցածր տոն վերցնել), սխալ երգել:

Дефе‖каціóнный ած. մաքրելու, զտելու. -кáція ի. (լտ.) 1, արւեստգ. մաքրումն, զտումը (ճակնդեղի հիւթի՝ շաքար եփելիս). 2, բժ. մաքրում (լուծողականով). դուրս գնալը:

Де‖фéктный ած. թերի, պակասաւոր. д. экземпля́ръ кни́ги; д—ая рýкопись; -фéктъ ա. (լտ.) 1, թերի, պակասաւոր գիրք (որից թերթեր կամ հատոր է պակասում). 2, д е ф é к т ы յ. տպգր. պակասող, աղա լրացնող տառեր, գրեր. 3, առհ. թերութիւն, պակասորդ, պակասութիւն. 4, հաշւ. թերութիւնների կամ կրած վնասների ցուցակագրութիւնը:

Дефи‖лéя ի. -лéй ա. (Փր.) կիրճ, կապան. -ли́рованіе չ. անցնելը (կրճից և կամ զօրահանդէսների ժամանակ). -ли́ровать (-рую -ютъ) ն. ռզմ. 1, անցնել (կիրճերի, կապանների միջից). 2, (прод—) հանդիսաւոր թափորով անցնել, քայլել. 3, ամրոցկ. ամրոցային մասերը կարգաւորել, դասաւորել թշնամու կրակից ամրոցը պաշտպանելու դիտաւորութեամբ: [փակում:

Дефини́ція ի. (լտ.) տրմբ. որոշում, սահմանադ

Дефици́тъ ա. (լտ.) 1, դէֆիցիտ, պակաս, պակասորդ. бюджéтъ составленъ безъ д—а; 2, վճռկ. հաշուեպակաս, հաշուի մէջ նկատուած պակասորդը:

Деформáція ի. (Փր.) ձևափոխութիւն:

Децемви́ры ա. յ. պատմ. տասնորեար:

Децентрали‖зáція ի. (Փր.) ապակենտրոնացում, տարակենտրոնացում. -зи́ровать** (-рую -ютъ), ն. ապակենտրոնացնել, տարակենտրոնացնել:

Деци‖грáммъ ա. (Փր.) գրամի տասներորդ մասը, տասնորդագրամ. -ли́тръ ա. (Փր.) լիտրի տասներորդ մասը, տասնորդալիտր: [ти́чный.

Децимáльный ած. տասնորդական. հմմ. Деся-

Деци‖мéтръ ա. (Փր.) մէտրի տասներորդ մասը. տասնորդամէտր. -стéръ ա. (Փր.) ստէրի տասներորդ մասը, տասնորդաստէր: [տասնորդաար:

Деціáръ ա. (Փր.) արի (аръ) տասներորդ մասը,

Дéчный ած. դէկի, թնդանօթարանի:

Де‖шёвенькій ած. փղքշ. արժան, լաւ արժան. д е ш е в é н ь к о մ. արժան, լաւ արժան գնով. дерéвня досталась емý д.; -шевёхонекъ, нька, о ած. խիստ արժան. -шеви́зна ի. արժանութիւն. д. хлѣба, съѣстныхъ припàсовъ; -шеви́нка ի. ռմկ. արժան գին. արժան իր, առարկայ. -шеви́ть (-влю́ -вя́тъ), прод—, ն. 1, արժանացնել, գինը ցածրացնել, պակասացնել. 2, արժան, պակաս գնահատել. պակաս գնով ծախել. д. товàры; д. чужóй трудъ; -шёвка ի. 1, արժան, հասարակ օղի, ցքի. 2, վաճառահանդէս (երբ մնացած ապրանքներն արժան գնով ծախում են). онá купи́ла на д—ѣ мнóжество ненýжныхъ вещéй; -шёвый (дёшевъ -шевá, дёшево; բաղդտ. дешéвле) ած. արժան, արժանագին. *ցածր, ոչինչ, չնչին. товáры продавáлись по дешёвой цѣнѣ. Д ё ш е в о մ. արժան, արժան գնով. дóрого да ми́ло, д. да гни́ло (առծ.). Дешéвле բաղդտ. ած. և մ. աւելի արժան. д. пáреной рѣпы (գարձւ.) խիստ արժան, ոչինչ գնով:

Дешевѣ́ть, под—, взд—, չ. արժանանալ, ընկնել, ցածրանալ (գնի մասին). по слýчаю урожáя хлѣбъ дешевѣ́етъ.

Деши‖фри́рованіе չ. կարդալը, վերծանելը (գաղտնագրութիւնը). -фри́ровать** (-рую -ютъ) ն. (Փր.) կարդալ, վերծանել (գաղտնագրութիւնը). д. дрéвнія нáдписи; д. депéши դիպլ. ծածուկ, պայմանական նշաններով ուղարկած տեղեկագրութիւնը թարգմանել. -фрóвка ի. տ. Дешифри́рованіе.

Джен‖тльмéнскій ած. ջէնտլմէնի. -тльмéнъ ա. (անգլ.) ջէնտլմէն. 1, բարեկիրթ, բարեբարոյ, հասկացող մարդ. 2, ազնուական, նրբակիրթ մարդ: [սաէշ:

Джигетáй ա. կնդ. Equus hemionus, վայրի կի-

Джи‖гитовáніе չ. քաջարար ձիավարելը, աշտանակելը. -гитовáть (-тýю -ютъ) չ. քաջաբար աշտանակել, ձիավարել, ձիավարժել. -гитóвка ի. աշտանակում, ձիավարժութիւն. -ги́тъ (թուրք.) իգիթ, քաջ ասպազէն:

Джинго (անգլ.) հոգ. ջինգօ, պատերազմականներ, նուաճողականներ (Անգլիայում քաղաքական կուսակցութիւն, որ անպայման կողմնակից է պատերազմին և նուաճողական քաղաքականութեան):

Джинъ ա. (անգլ.) ջին (զտած սպիրտ):

Джóнка ի. ջօնկա (թեթև և խախուտ նաւ մի, որ գործածական է Հնդկաստանում, Չինաստանում և Ճապոնիայում): [գլխացի:

Джонъ-буль ա. (անգլ.) կտկւ. խեկ, բուն ան-

Джý‖товый ած. ջուտէ, ջուտի[ց պատրաստած]. д. мѣшóкъ; -тъ ա. (անգլ.) ջուտ (բոյս մի թրմբիներից—Tiliaceae,—որի թելերից պարկեր և ուրիշ բաներ են շինում): [кать.

Дзвя́‖кать, -кнуть չ. 1, տ. Звя́кать; 2, տ. Дзё-

Дзё‖канье չ. д-ն дз արտասանելը. -кать, -кнуть չ. д-ն дз արտասանել (ինչպէս անում են սպիտակ ռուսները, արտասանելով дзень, дзѣдъ, будзь փոխնկ. день, дѣдъ, будь): [չըր՛խկ:

Дзень, дзинь ձյն. չաչխուն, զրնգոց, չըր՛խկ,

Ди́ва ի. (լտ.) զարմանաչնորհ, ուրանչելի (դերասանուհի, երգչուհի): [րածադիկ:

Дивáла ի. բս. Scleranthus, կնճռուկ. կարծ-

Ди‖вáнный ած. դիւանի, բազմոցի. д и в á н н а я, ой ի. բազմոցարան, բազմոցի կամ բազմոցների սենեակ. -вáнчикъ նւզ. -вáнъ ա. (պրսկ.) 1, դիւան, բազմոց. 2, դիւան, խորհրդարան, խորհուրդ (թուրքաց սուլթանի). 3, քնարական բանաստեղծութիւնների ժողովածու (մահմետականների գրականութիւնների մէջ):

Диверсія ի. ռզմ. կողմնակի գործողութիւն,

յարձակում (որի նպատակն է թշնամուն խաբել, նորա ուժերը բաժան բաժան անել)։

Дивертисме́нтъ ա. (Фր.) Թատր. 1, յետախաղ (արագ բնաւորութեամբ). 2, պարի բալէտ մի։

Диви́ бы չ. ռմկ. զոնեայ եթէ։

Диви‖де́ндный ած. դիվիդէնդի. -де́ндъ ա. դիվիդէնդ. 1, շահամաս, շահաբաժին. 2, ստանալիք, մաս (որ սնանկացածի կայքից ստանում են նորա պարտատէրերը)։

Ди‖визіо́нный ած. դիվիզիայի. -ви́зія ի. (Фր.) դիվիզիա. զօրամաս, զօրագունդ (թէ ցամաքային և թէ ծովային)։

Диви́ть (-влю́ -вя́тъ) 1, (уд—) ն. զարմացնել, ապշեցնել. 2, (под—) չ. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ զարմանալ, ապշել. -ся, уд—, над—, չ. 1, чему́ մի բանի վերայ զարմանալ, արմանալ. не́чему д. ոչինչ զարմանալու բան չկայ. 2, на что զարմացմամբ, ապշած, ապուշի պէս մի բանի վերայ նայել։

Ди́вій ած. եկ. սլ. վայրի, վայրենի. д. мёдъ; д. хлѣ́бъ բս. ա, Ceratonia siliqua, եղջերենի. բ, Cassia fistula, կասիա (կակժիրակենի). д. боръ բս. Alopecurus, աղուէսագի։

Ди́‖вность ի. զարմանալի, սքանչելի, հրաշալի լինելը. -вный ած. զարմանալի, սքանչելի, հրաշալի. д—ая красота́; д—ые звуки. Ди́вно մ. 1, զարմանալի, սքանչելի կերպով. 2, ռմկ. բաւական, բաւականաչափ, շատ. ужъ д. вре́мени прошло́ съ тѣхъ поръ.

Ди́‖во չ. զարմանալի բան, իր. զարմանալիք, սքանչելիք. да́лся я ди́ву ես զարմացայ. что за д.! экое д.! ինչ զարմանալու բան կայ. въ ди́во, на ди́во ՚ի զարմանս։

Ди‖вова́ніе չ. ռմկ. զարմանալը, արմանալը, ապշելը, զարմանքից քար կտրելը. -вова́ть (-ву́ю -ютъ) ռմկ. տ. Дивиться; не диву́й на него́; и д. на него́ не́чего; -ся, под—, չ. кому́, чему́ ռմկ. տ. Диви́ться; -вови́ще չ. յեղ. հնց. զարմանալի, ապշեցուցիչ իր կամ մարդ։

Дивоси́лъ տ. Девяси́лъ.

Дивъ ա. (պրսկ.) 1, դև. 2, բու, բուէճ, չար ագռաւ, չարագուշակ թռչուն։

Дивья́ մ. ռմկ. միթէ զարմանալի է, ինչ զարմանալու բան կայ, զարմանալու ոչինչ չկայ։

Дигитали́нъ ա. բնամատնի (թունաւոր նիւթ)։

Дигитали́съ ա. բս. Digitalis purpurea, ծիրանագոյն մատնեռունկ (մատմոցակ)։

Дида́ктика ի. (յն.) 1, հրահանգախօսութիւն (մանկավարժութեան այն մասը, որ սովորեցնում է ուսուցման եղանակը). 2, հրահանգախօսական շարադրութիւն։

Дида́‖ктикъ ա. հրահանգախօս. -кти́ческій ած. հրահանգախօսական. հրահանգիչ, կրթական։

Диза́жіо չ. առև. պակաս, պակասորդ (այն գումարը, որ ստանում են տարբեր դրամները, արժէթղթերը միմեանց հետ փոխելիս. հկռկր [տ. 'Ажіо.

Дизенте́рія տ. Дисенте́рія

Ди‖карёнокъ, пка ա. դեռահաս, պստիկ վայրենի. -ка́рка ի. 1, վայրենի կին, աղջիկ. 2,* խորթաբարոյ, խիստ ամօթխած կինարմատ։

Дика́рный ած. գրանիտի (հատաքարի) կամ նըման քարերի. д. ка́мень տ. Дика́рь 3.

Ди‖ка́рскій ած. վայրենու, վայրենական. -ка́рство չ. վայրենութիւն, մարդախոյսութիւն. -ка́рщикъ ա. գրանիտ (հատաքար) և նման քարեր գործող, կոփող, քարտաշ. -ка́рь, я́ ա. 1, վայրենի. 2,* մարդախոյս, խորթաբարոյ մմն. խիստ ամօթխած մմն. անկիրթ, անտաշ, կոշտ կոպիտ անհեղահամբոյր մմն. онъ настоя́щій д.; 3, տ. Ди́кій ка́мень; 4, անտառից հանած մատղաշ տունկ ուրիշ տեղ տնկելու համար։

Дикасте́рія ի. (յն.) 1, հնց. թեմական հոգևոր ատեան, դատարան. կոնսիստորիա. 2, դատական հոգևոր կառավարութիւն։

Дика́рій (յն.) տ. Двусвѣщникъ.

Ди́кій (дикъ -ка́, о; дичѣ́е բաղդ., բայց սկ. գործձկ.) ած. 1, վայրի, վայրենի. д—іе звѣ́ри, д—ія у́тки, пти́цы; д—ія я́блони и гру́ши; д—ая страна́; д. садъ վայրենացած, բարձիթող արած պարտէզ. д—іе люди. Ди́кіе, ихъ յ. վայրենիներ. 2,* վայրենի, վայրենաբարոյ, ամեհի, սոսկ, անտաշ, կոշտ-կոպիտ, բիրտ, գաղանաբարոյ, վայրագ. եւ խորթաբարոյ, խիստ ամօթխած, 'խամ'. д. человѣ́къ; д. нравъ; д—ія стра́сти; 3,* տարօրինակ, օտարոտի, անսովոր. онъ отъ у́жаса закрича́лъ д—имъ го́лосомъ; д—ія привы́чки, д—ія зама́шки; 4, թեթև գորշգոյն, մոխրագոյն. домъ ди́каго цвѣ́та.—Ди́кое мя́со աւել, աւելորդ միս. ди́кій ка́мень գրանիտ (հատաքար) և նման կարծր քարեր. ди́кій пе́рецъ բս. Daphne mezereum, տերևատ (կարճաբերձ դափնեակ, դաճմակ). ди́кая ряби́нка, բս. Tanacetum vulgare, ազարիոն, մեղուամուշկ. ди́кая коро́ва (Վօլգայի միւս կողմում) տ. Лось; ди́кая коза́ տ. Козу́ля; ди́кій цико́рій բս. Cichorium Intybus, եղերդ (վայրի եղերդակ, վայրի հազար).—Ди́ко մ. 1, վայրենու պէս. ամօթխածութեամբ. 2, կոշտ, կոպիտ կերպով, կոպտաբար. տարօրինակ կերպով։

Дико‖бра́зовый ած. խոզուկի. д—ая щети́на; -бра́зъ ա. 1, կնդ. Hystrix, խոզուկ. 2, կտկւ. տարօրինակ, զարմանք շարժող, կասկածոտ, գլխի մէջ յոպոպներ ունեցող մարդ։

Дико‖ва́тость ի. թեթև ամօթխածութիւն, ամաչկոտութիւն. -ва́тый ած. փոքր ինչ ամօթխած, ամաչկոտ, մարդկանցից քաշուող, խորթաբարոյ. э́тотъ ма̀льчикъ дикова́тъ.

Дико́‖вина ի. -винка նւզ. հազուագիւտ, նորանշան, տարօրինակ, զարմանալի բան, իր, գործ. -винный ած. զարմանալի, տարօրինակ, արտաքոյ կարգի, արտասովոր, նորանշան. д—ая вещь.

Ди‖комы́ть ի. ուշ բռնած որսացող թռչուն. -ко́некъ, о́нька, о մեղմ. տ. Дикова́тый.

Дико‖обра́зный ած. վայրենի, տարօրինակ տեսքով, դէմքով. -расту́щій ած. վայրենի տեղում, ինքն իրան բռնող, աճող. д—іе цвѣты́, кустà рники.

Ди́кость ի. 1, վայրենութիւն, վայրագութիւն, բրտութիւն. 2,* խորթութիւն, խորթաբարոյութիւն, տարօրինակութիւն։

Дикта́нтъ ա. տ. Дикто́вка.

Ди‖кта́торскій ած. դիկտատորի, -րական. д—ая власть; -кта́торство չ. դիկտատորութիւն. -кта́торъ ա. (լտ.) դիկտատոր. 1, ծայրագոյն իշխանաւոր, որ հին հռոմէական հասարակապետութեան ժամանակ կարևոր դէպքերում կարճ ժամանակով ընտրւում էր և համարեա անսահման իշխանութիւն ունէր. 2,* առհ. անսահման իշխանաւոր, խիստ ազդեցիկ, մեծ իրաւունքներ բանեցնող մմն. -ктату́ра ի. դիկտատորութիւն։

Дик‖тованíе *չ.* *թելադրելը.* -товáть (·тýю -ютъ), прод—, *ն.* (*ֆր.*) что комý *մի բան մէկին թելադրել.* -тóвка *ի.* 1, *տ.* Диктовáніе; писáть по д—кѣ; писáть подъ д—ку когó; 2, *թելադրութիւն.* попрáвить ошибки въ чьей-либо д—кѣ; писáть плóхо д—ки.

Дикýша 1, *հոր.* *սկւ.* *գործծ.* *տկարամիտ, խօլ, խօթամիտ, ապուշ ամն.* *յիմար, անմիտ մարդ.* 2, *կնդ.* Pelecanus, *հաւալուսն, թռնձ.* 3, *կնդ.* Tetrao faleipennis, *սիբիրական մայրահաւ:*

Дúкція *ի.* (*լտ.*) *արտաբերութիւն, արտասանութեան ձև, եղանակ (ճառի մէջ).* вырази́тельная, оживлённая д.

Дилéмма *ի.* (*յն.*) *դիլէմա, ‘երկաառած’, ծանր, դժուար *հանելուկ, *առեղծուած:*

Диле‖тантúзмъ *տ.* -тáнтство *չ.* *դիլէտանտութիւն, ո́ր և է առարկայով զբաղուելը և իբրև սիրող զբաղուելը.* -тáнтъ *տ.* (*իտ.*) -тáнтка *ի.* *դիլէտանտ, -ուհի (նա որ զբաղուած է որև է բանով, օր.* *գիտութիւնով, գեղարուեստով, բայց զբաղուում է սիրած առարկայով իբրև սիրող, ո́չ իբրև մասնագէտ).* *սիրող:*

Дили‖жáнсовый *ած.* *դիլիժանսի.* -жáнсъ *տ.* (*ֆր.*) *դիլիժանս (հանրակառք մի):*

Дилювiáльный *ած.* (*լտ.*) *երկրբ.* *հեղեղային.* д. періóдъ; д—ая флóра, фáуна.

Диминуэ́ндо *չ.* *անհ.* *և* *ճ.* (*իտ.*) *երժ.* *մեղմացնելով, նուազեցնելով.* *մեղմանալով, նուազելով:*

Динáмика *ի.* (*յն.*) *ուժախօսութիւն, գիտութիւն մարմինների շարժման օրէնքների մասին:*

Динá‖микъ, -мúстъ *տ.* *ուժախօս, ուժախօսութեան հետևորդ:*

Дина‖мúтный *ած.* *դինամիտի, ուժանակի.* -мúтчикъ *տ.* *նորբ.* *ուժանակաւոր, ուժանակով ոճիրներ գործող.* -мúтъ *տ.* (*ֆր.*) *դինամիտ, ուժանակ (պայթուցիկ նիւթ մի):*

Дина‖мúческій *ած.* *դինամիկական, ուժականական.* д—ая систéма *փիզ.* *դինամիկական սիստեմ (որ նիւթի, նիւթական աշխարհի գոյութիւնը համարում է կենդանի ուժերի փոխադարձ ներգործութեան և հակակշռութեան հետևանք.* *հկռկր.* *տ.* Атомúческая теóрія); -мометрúческій *ած.* *ուժաչափական.* -мóмéтръ *տ.* (*յն.*) *ուժաչափ (գործիք):*

Ди‖нáрій, -нáръ *տ.* (*յն.*) *դահեկան, դենար.* 1, *պատմ.* *հռոմէական արծաթէ դրամ, որ Քրիստոսից քիչ առաջ գործածական դարձաւ յոյների մէջ.* *հմմ.* Денàрій; 2, *այժմ* динáръ *կոչւում է արաբական ոսկէ դահեկանը:*

Ди‖настúческій *ած.* *դինաստիական.* д—іе интерéсы; -нáстія *ի.* (*յն.*) *դինաստիա, արքայական, իշխանական տուն, հարստութիւն:*

Динь-динь-динь *ձյ.* *զրը՜նգ-զրը՜նգ-զրը՜նգ:*

Дипло‖мáтика *ի.* *հրովարտակագիտութիւն (հին թղթեր, հրովարտակներ մեկնելու գիտութիւնը).* -мáтикъ *տ.* *հրովարտակագէտ:*

Дипло‖матúческій *ած.* *դիպլոմատիական, դիւանագիտական.* д—ія сношéнія; д. кóрпусъ; д—ая нóта; *д. отвѣ́тъ *դիպլոմատիական,* **խիստ քաղաքավարի և ճարպիկ, գործից խուսափող պատասխան:* Д и п л о м а т ú ч е с к и *ճ.* *դիպլոմատիաբար.* *խիստ քաղաքավարի կերպով, գործից խուսափելով.* -мáтія *ի.* *դիպլոմատիա, դիւանագիտութիւն.* -мáтъ *տ.* (*ֆր.*) 1, *դիպլոմատ, դիւանագէտ.* 2,* *ծածկամիտ և ճարպիկ, հնարագէտ, ճարտար ոմն.* 3, *դիպլոմատ (երկար վերարկու մի):*

Дип‖ломúрóванный *ած.* *դիպլոմաւորուած, դիպլոմ ստացած.* -лóмъ *տ.* (*ֆր.*) *դիպլոմ* 1, *վկայական, վկայագիր (մնւգ.* *համալսարանական, ակադէմիական կամ ո́ր և է ընկերութիւնից տուած).* 2, *ո́ր և է հին գրութիւն, թուղթ, հրովարտակ պետական կնիքով:*

Дúптихъ *տ.* (*յն.*) *դիպտիքիոն.* 1, *մոմով ծածկած և միմեանց հետ միացած ջուխտ տախտակներ, որոնց վերայ հները գրում էին.* 2, *եկղ.* *միմեանց հետ միացած, ծալովի ջուխտ պատկերներ.* 3, *նախնի քրիստոնեաների մէջ մեռելական մատեան, ուր ներմուծւում էին մկրտուածների, վախճանուածների եւ անուանները.* *յիշատակամատեան, ցուցակ, որ պարունակում էր պատարագի ժամանակ յիշելի ննջեցեալների անունները:*

Дипъ - лóтъ *տ.* (*հոլ.*) *խորագունդ (որով ծովի խորութիւնները չափում են):*

Ди‖рá, -рáвый *տ.* Дырá, -рáвый.

Дирáть, ся *տ.* Драть, ся.

Директóрія *ի.* (*լտ.*) *պատմ.* *դիրէկտօրիում (Ֆրանսիայում հինգանդամ կառավարչական մարմին 1795 թ.):*

Дирé‖кторскій *ած.* *դիրէկտօրի, -տօրական.* д—ая дóлжность; -кторство *չ.* *դիրէկտօրութիւն, վերատեսչութիւն.* -кторствовать (-ствую -ютъ) *չ.* *դիրէկտօրութիւն, վերատեսչութիւն անել.* -кторша *ի.* *դիրէկտօրի, վերատեսչի կինը:*

Дирé‖кторъ *տ.* (*յ.* дирéкторы, овъ *և* директорá, óвъ) *դիրէկտօր, վերատեսուչ.* -ктрúса *ի.* (*ֆր.*) 1, *վերատեսչուհի (ո́ր և է իգական ուսումնական կամ դաստիարակչական հիմնարկութեան).* 2, *հրետն.* *դինափործի դաշտում ուղիղ գիծ, որով հեռաւորութիւնները չափում են.* 3, *երկրչփ.* *ուղիղ գիծ (ծուռ գծի համեմատութեամբ):*

Дире‖кціóнный *ած.* *դիրէկցիայի.* д—ая лúнія *ուղղութիւն ցոյց տուող գիծ:*

Дирé‖кція *ի.* (*լտ.*) *դիրէկցիա, վարչութիւն (պետական կամ հասարակական հիմնարկութեան).* театрáльная д.; д. нарóдныхъ учúлищъ.

Дири‖жёръ *տ.* (*ֆր.*) *դեկավար, դեկավարիչ (օրկէստրի կամ պարահանդիսի).* -жúрованіе *չ.* *դեկավարելը.* -жúровать (-рую -ютъ) *ն.* что *և* *չ.* чѣмъ *դեկավարել (օրկէստրը, խումբը կամ պարահանդէսը).* д. óперу; д. тáнцами; -жирóвка *ի.* *տ.* Дирижúрованіе.

Дисгармóнія *ի.* (*լտ.*) *աններդաշնակութիւն:*

Дисентéрія *ի.* (*յն.*) *բժ.* *թանչք, արիւնային փորհարութիւն:*

Дис‖кáнтный, -кáнтóвый *ած.* *դիսկանտի, դիսկանտային.* -кáнтъ *տ.* (*նոր լտ.*) *դիսկանտ.* 1, *երգիչների մէջ անէնաբարձր ձայնը.* 2, (дискантьí, óвъ *յ.*) *դիսկանտաձայն ոմն:*

Дискобóлъ *տ.* (*յն.*) *դիսկաձիգ (տ.* Дискъ).

Дис‖контёръ *տ.* (*անգլ.*) *մուրհակը զեղչող.* -контúровáніе *չ.* *մուրհակազեղչութիւն, մուրհակի զեղչումը.* -контúровáть (-тúрýю -ютъ) *ն.* (*անգլ.*) *մուրհակը զեղչել կամ զեղչելու տալ (այսինքն դեռ ես ժամանակը չլրացած մուրհակը որոշ զեղչով գնել կամ ծախել).* д. вéксель.

Дис‖нóнтный *ած.* *մուրհակազեղչի.* д. процéнтъ; -кóнтъ *տ.* (*անգլ.*) *դիսկոնտ, մուրհակազեղչ (այն զեղչը, տոկոսը, որ վերցնում են դեռ ես ժամանակը չլրացած մուրհակից):*

Ди||скопокро́вецъ, вца ա. եկղ. մաղզմայի քօղը. -скосъ ա. (յն.) եկղ. մաղզմայ։

Дискредити́ровать (-рую -ютъ) ն. (Ֆր.) վարկը ձգել, անունը կոտրել, անուանարկել։

Дискъ ա. (յն.) 1, պատմ. դիսկ, կլոր շրջան, 'գնդիկ', որ հելլէնները խաղերի ժամանակ ձըգում էին. 2, աստղ. ծիր, բոլորակ (երկնային մարմնի տեսանելի մակերևոյթը)։

Дискреціо́нная власть անձնական, մէկի (դատաւորի, նախագահի են) բարեհայեցողութեանը վերապահած իշխանութիւն։

Дислокаціо́нный ած. զօրազետեղութեան։

Дислока́ція ի. (լտ.) զօրազետեղութիւն, հրահանգ զօրազետեղութեան, զօրքը տեղաւորելու։

Диспа||ра́тность ի. փիլ. տարապայմանութիւն, խորթութիւն (գաղափարների, հասկացողութիւնների). -ра́тный ած. տարապայման, խորթ, այլատարազ։

Диспенса́ція ի. (լտ.) 1, մեղքերի ներում, թողութիւն (որ շնորհում է կաթոլիկ եկեղեցին). 2, օրինական բացառութիւն (որ որոշ դէպքերում թոյլ է տալիս կաթոլիկ եկեղեցին). 3, դեղօրայքի, դարմանի բաշխում, մատակարարում։

Диспе́псія ի. (Ֆր.) բժ. ծանր, դժուար մարսողութիւն։

Диспози́ція ի. (լտ.) 1, ռզմ. պատերազմի, ճակատամարտի հրաման. 2, ռզմ. գրաւոր հրահանգ զօրաշարժութեան կամ ճակատելու, պատերազմելու. 3, ծովգ. հրահանգ նաւակայութեան կամ նաւախաղութեան։

Диспута́нтъ ա. (լտ.) դիսպուտանտ (նա որ գիտնական աստիճան ստանալու համար իւր դիսէրտացիան պաշտպանում է)։

Ди́спутъ ա. գիտական վէճ. գիտական շարադրութեան հրապարակական պաշտպանութիւնը։

Диссенте́ры ա. յ. (անգլ.) 1, ոչ անգլիկանական եկեղեցուն պատկանողներ (որոնցից են նաև կաթոլիկները). 2, հերձուածողներ, անգլիկանական եկեղեցուց հեռացած բողոքական աղանդաւորներ։

Диссерта́ція ի. (լտ.) դիսէրտացիա (գիտական շարադրութիւն ուսումնական աստիճան ստանալու համար). магистерская, до́кторская д.

Дисси||де́нтскій ած. այլադաւաններին. -де́нтъ ա. (Ֆր.) այլադաւան, ոչ պետական կրօնը դաւանող։ [ների)։

Диссона́нсъ ա. (Ֆր.) աններդաշնակութիւն (ձայ-

Дис||танціо́нный ած. դիստանցիայի, -ցիական. -та́нція ի. (լտ.) 1, հեռաւորութիւն (ճանապարհի վերայ գտնուող տեղերի), իջևանամէջ. 2, դիստանցիա (քաղաքամաս, ուղեմաս, դետամաս, որ չինութեան մէջ է գտնւում). 3, դիստանցիա (Անդրկովկասում գաւառակ կամ մի քանի գիւղեր, որ կառավարում է պրիստաւը)։

Дистил||ли́рный ած. թորելու, զտելու, քաշելու. -лирова́ніе չ. թորելը, քաշելը, զտելը. -ли́рованный էյ. ած. թորած, քաշած, զտած. д—ая вода́; -лирова́ть (-ли́ру́ю -ютъ) ն. թորել, քաշել, զտել (օր. գինու ոգին). -лиро́вка ի. թորում, քաշում, զտում. -ля́торъ ա. (Ֆր.) 1, թորող, զտող, քաշող (օր. օղի, գինու ոգի, ջուր). 2, հոտաւէտ ջրեր և իւղեր պատրաստող. -ля́ція տ. Дистиллиро́вка. [տանաւոր։

Ди́стихъ ա. (յն.) երկտող բանաստեղծութիւն, ո-

Дистри́ктъ ա. (նոր լտ.) շրջան, վիճակ։

Дисци||пли́на ի. (լտ.) 1, կարգապահութիւն. 2, առանձին գիտութիւն, ուսում, գիտութեան ճիւղ. -плина́рный ած. կարգապահական. д—ое взыска́ніе պատիժ, տուգանք, որ մեծաւորն իւր իշխանութեամբ նշանակում է կարգապահութեան խանգարման դէպքում. д—ые батальо́ны կարգապահական բատալիօններ. -ни́ровать (-ни́ру́ю -ютъ) ն. հրահանգել, կրթել (կարգուկանոնի, պարտաճանաչութեան, հնազանդութեան ընտելացնել). онъ суме́етъ д. свои́хъ учениковъ.

Дитя́ (дитя́ти, -тя́тею և ռմկ. -тёю; յ. дѣ́ти, -те́й -тямъ -тя́ми և -тьми́, о дѣ́тяхъ) չ. որդի, զաւակ, լաճ (տճ. հ.). երեխայ, մանուկ (թէ մանչ և թէ աղջիկ). д. приро́ды բնութեան զաւակ. *онъ д. своего́ вре́мени, своего́ вѣ́ка; дѣ́ти боя́рскіе տ. Боя́рскій. Дитя́тинъ, а, о ած. որդու, երեխայի, մանկան. д—а посте́лька. [գիւ. спи, моё д.!

Ди́||тятко չ. ռմկ. փաղաք. մանկիկ, մանկիկս, որ-

Дифама́ція ի. (Ֆր.) իրւբ. անուանարկութիւն, վատաբանութիւն (հրապարակական). преда́ть кого́ суду́ за д—ію.

Дифе||ре́нтъ ա. (լտ.) ծովգ. տարբերութիւն նաւի քթի և խելի ընկղման մէջ. -ренци́ровать (-рую -ютъ) ն. 1, տարբերութիւն ցոյց տալ, երևան հանել. 2. մաթմ. թուի, քանակութեան տարբերական յաւելումը գտնել. -ся չ. կենսև. բարդուել. -ренціа́лъ ա. մաթմ. տարբերական յաւելում. -ренціа́льный ած. մաթմ. տարբերական յաւելման. д—ое исчисле́ніе անվերջ փոքր քանակութիւնների միջոցաւ հաշուելը. д. термо́метръ տարբերական ջերմացոյց (որ մեծ ճշտութեամբ ցոյց է տալիս ջերմութեան աստիճանների տարբերութիւնը)։ [-ра́мбъ.

Дифи||рамби́ческій, -ра́мбъ տ. Диѳирамби́ческій,

Дифтери́тъ ա. (յն.) բժ. դիֆտէրիտ, կեղծմաշկ,

Дифто́нгъ ա. (Ֆր.) տ. Двугла́сный 1. [բղացաւ։

Дича́къ, а́ ա. հնք. Felsite, խիտ ֆէլզպաթ։

Ди||ча́ть, од—, չ. վայրենանալ, խորթանալ, 'խամանալ', հասարակութիւնից, մարդկանցից օտարանալ. -чи́на ի. -чи́нка ռւզ. 1, տ. Дичь 2; 2, որսի միս. здѣсь продаётся свѣжая д.

Дичи́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. *խորթ, սխալ եղանակով երգել, ածել, խաղալ. -ся չ. кого́ խուսափել, խրտնել, քաշուել (մարդկանցից, հասարակութիւնից). онъ ни съ кѣмъ не разгова́риваетъ, дичи́тся.

Ди||чко́вый ած. վայրի ծառի, տունկի. -чли́вый ած. ամաչկոտ, 'խամ', մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող, խրտնող, փախչող. д. ма́льчикъ; -чо́къ, чка́ ա. 1, վայրի պտղատու ծառ, տունկ. гру́ша д. վայրի, 'մէրու' տանձի. 2,* խամ, խրտնուկ, գլխումը յաղալներ ունեցող ոմն. 3, բնից թռած վայրի մեղուների պարս։

Дичь ի. 1, վայրի, անբնակ, խուլ տեղ, խորք, 'չօլ'. 2. վայրի որս, վայրի կենդանիներ և թռչուններ. 3, որսի միս, որսած կենդանիներ և թռչուններ. 4, որս. ազատութիւն. 5,* փչախօսութիւն, վայրահաչութիւն, անճահ, անհեթեթ, անհամ խօսք, բան. ему́ дичь идётъ въ го́лову; онъ несётъ, по́ретъ д.

Диш||ка́нтовый, -ка́нтъ տ. Диска́нтовый. -ка́нтъ.

Диѳи||рамби́ческій ած. դիթիրամբական. խիստ գովասանական, դրուատիչ. д—іе стихи́; *д. тонъ; -ра́мбъ ա. (յն.) դիթիրամբ. 1, գովասա-

նական երգ, բանաստեղծութիւն ՚ի պատիւ Բաքոսի, նրա ուրիշ աստուածների ու դիւցազուններին. առհ. գովասանական քնարերգական բանաստեղծութիւն. 2,* անչափ գովասանութիւններ, ներբող: [ցուրկէ՝:

Діабе́тъ ա. (յն.) բժ. քաղցրամիզութիւն, ՝ան-

Діа́||волъ ա. (յն.) եկղ. 1, դև, չար, պիղծ ոգի. 2, դիւային, սատանայական ակզբունք, գործ. -вольскій ած. դիւային, պիղծ, չար:

Діа́||гно́зъ ա. բժ. հիւանդութեան որոշումը (քննութեամբ). -гно́стика ի. բժ. 1, հիւանդութեան ճանաչումը, որոշումը. 2, հիւանդութիւնը ճանաչելու, իմանալու արուեստը. -гно́стикъ ա. (յն.) ծր և է բան ըստ նորա յատկանիշների ճանաչելու մէջ վարպետ, հմուտ մարդ. մնւր. հիւանդութիւնները ճշտութեամբ իմացող բժիշկ. -гностическій ած. հիւանդութիւն ճանաչելու, իմանալու. д—ія примѣты; -гно́стъ տ. Діагностикъ.

Діаго||на́ль ի. (Փր.) 1, մաթմ. անկիւնագիծ. 2, շեղագիծ բրդէ կտոր, գործուածք մի. -на́льный ած. անկիւնագծային, շեղ, խոտորնակի. д—ыя брю́ки շեղագիծ անդրավարտիք: Діагона́льно մ. անկիւնագծօրէն, շեղ, թեք կերպով:

Діагра́мма ի. (յն.) 1, կողմնակի, բացատրական, օգնական նկար, պատկեր. 2, բս. ծաղկի դասաւորութեան եղանակը, ձևը:

Діа||де́ма, -ди́ма ի. (յն.) 1, ապարօշ, խոյր. թագ (նախնի թագաւորների). 2, Ֆնց. ուսապանակ, ուսամանեակ. 3, կանանց խոյր, ապարօշ:

Діадо́хи ա. յ. (յն.) դիադոխներ (Աղեքսանդր Մակեդոնացու յաջորդները):

Діа́||кониконъ, -коникъ ա. եկղ. զգեստարան (բեմի հարաւային կողմում գտնուող խորանը):

Діа||кони́сса ի. տ. Діа́конъ 1; -коница ի. սարկաւագի կինը կամ այրին. -конъ ա. (յն.) 1, (діакони́сса ի.) սարկաւագուհի, սպասաւոր, -րուհի (նախնի քրիստոնէական եկեղեցում). 2, (այժմ օրթոդոքս և հայոց եկեղեցիներում) սարկաւագ (ուրարակիր, ամուսնացած). посвяти́ть, рукоположи́ть въ д—ы.

Діа́къ տ. Дьякъ.

Діа||ле́ктика ի. (յն.) 1, Ֆնց. տ. Ло́гика; 2, բանակռւի, ընդդիմախօսութեան արուեստը:

Діа||ле́ктикъ ա. հմուտ, ճարտար ընդդիմախօս. -лекти́ческій ած. 1, տրամաբանական, տրամախօսական. 2, բարբառի, բարբառային. -лектологи́ческій ած. բարբառախօսական. -лектоло́гія ի. (յն.) բարբառախօսութիւն. -лекто́ло́гъ ա. բարբառախօս. -(а́)ле́ктъ ա. (յն.) 1, տ. Нарѣ́чіе 2; 2, գւռկ. և կտռկւ. լեզու. разгова́ривать на францу́зскомъ д—ѣ.

Діа||логи́ческій ած. երկախօսական, փոխասացութեան. -(а́)ло́гъ ա. (Փր.) թատր. երկախօսութիւն, փոխասացութիւն (հկռկր. տ. Моно́ло́гъ).

Діама́нтъ ա. (Փր.) տ. Алмазъ և Брилья́нтъ.

Діа||метра́льный ած. տրամագծական, -գծային: Діаметра́льно մ. տրամագծօրէն,* բոլորովին, միանգամայն, իսպառ. д.-противополо́жный.

Діа́метръ ա. տրամագիծ, երկակտուր (շրջանի կամ գնդի կենտրոնից անցնող և նոյն երկու հաւասար մասերի բաժանող ուղիղ գիծը). отве́рстіе ду́ла ору́дія имѣ́етъ сто́лько-то дю́ймовъ въ д—ѣ. [նարստ կոյս, օրիորդ:

Діа́на ի. (լտ.) 1,* լուսին. 2,* խիստ ողջախոհ, ա-

Діапазо́нъ ա. (Փր.) երժ. 1, ծաւալ, բովանդակութիւն (մարդու կամ նուագարանի ձայնի). онъ тепе́рь говори́тъ совсѣ́мъ въ друго́мъ *д—ѣ նա այժմ բոլորովին ուրիշ եղանակով է խօսում. 2, տ. Камерто́нъ.

Діатри́ба ի. (Փր.) խիստ, չար, մաղձալից, վիրաւորական խօսք, քննադատութիւն:

Діафа́нъ ա. կիսաթափանցիկ, պատր ճենապակի, յախճապակի:

Діе́та տ. Діэ́та.

Діо́||птра ի. (յն.) դիտական, զննական գործիք մի. հայելի, տեսութիւն. -птрика ի. գիտութիւն ճառագայթաբեկութեան, ՝ընդհայեցողութիւն՝. -птри́ческій ած. ՝ընդհայեցողութեան՝, -դական՝:

Діо́птръ ա. (յն.) 1, ուղղահայեաց պատիկ պղնձէ տախտակ հողաչափական գործիքի մէջ. 2, հրետան. նշան դնելու, նշանառութեան գործիք. 3, բժ. մանկահան գործիք (որով մեռած մանկանը մօր արգանդից հանում են):

Діора́||ма ի. (յն.) դիօրամա (նկար, պատկեր ուղղահայեաց կերպով սրկած մեծ պաստառի վերայ, որը վերևից լուսաւորւում է). -мный ած. դիօրամական, -մային:

Діоце́зъ ա. (լտ.) թեմ (կաթոլիկ եպիսկոպոսի). տ. Епа́рхія.

Діэ́||та ի. (Փր.) բժ. պահեցողութիւն, ՝փահրեզ՝. առհ. կերակուրների և խմիչքների չափաւոր գործածութիւն, ժուժկալութիւն. -те́тика ի. (Փր.) պահեցողական ուսում, գիտութիւն, ՝փահրեզագիտութիւն՝. -тети́ческій ած. պահեցողական, ՝փահրեզային՝, ժուժկալութեան. -тный ած. պահեցողութեան, ՝փահրեզի՝:

Длань ի. եկ. սլ. 1, դրինդ (տ. Ладо́нь); բանաստ.* ձեռք, ափ. 2, ածշ. թիզ (տ. Եզեկիէլ, 43_{13}):

Длина́ ի. (Ֆնց. длину́) երկարութիւն, երկայնութիւն. бревно́ имѣ́етъ въ д—у́ четы́ре арши́на կամ бревно́ длино́ю въ четы́ре арши́на գերանը չորս արշին երկար է, չորս արշին երկարութիւն ունի:

Дли́н||енькій (-не́некъ -е́нька, о) ած. երկարաւուն, բաւականաչափ երկար:

Дли́н||никъ ա. 1, երկայնութիւն. дворъ имѣ́етъ д—ку со́рокъ са́женъ; 2, Ֆնց. շինութեան երկարութեամբ դրած գերանը. 3, Ֆնց. գաւազան, մորճ, ճիպոտ, խարազան (որով պատժում էին). 4, (Հաշտարխանում) կարթապարան (երկար պարան, որից պատիկ կարթաւոր թոկեր են կախած): [մօրուս. հմմ. Долгоборо́дый.

Длинноборо́дый ած. երկարամօրուք, երկարա-

Длинно||ва́тость ի. երկարաւունութիւն. -ва́тый ած. երկարաւուն:

Длинно||воло́сый ած. երկարամազ, երկար մազերով, երկար ծամերով. -голо́вые, ыхъ տ. Долихокефа́лы; -кры́лый ած. երկարաթև, երկար թևերով. -но́гій ած. երկարոտն, երկար ոտներով. -по́лый ած. երկարափեշ, երկար փեշերով. д. кафта́нъ; հմմ. Долгопо́лый.

Длинно́та ի. (յ. длинно́ты) երկարութիւն. въ э́томъ рома́нѣ есть длинно́ты այդ վէպի մէջ երկար, աւելորդ տեղեր կան:

Длинно||у́сы ա. յ. կնդ. Longicornia, Երկայնաբողկուկ[միջատ]ներ. -у́сый ած. երկայնաբեխ (մարդ), երկայնաբողկուկ (միջատ). -хво́стый ած. երկայնագի, երկայնապոչ: Длиннохво́стыя, ыхъ ւ. յ. կնդ. Macroura, Երկայնագիներ. -шёрстный, -шёрстый ած. երկայնաբուրդ, երկար բրդով. д—тныя о́вцы.

Дли́нный (дли́ненъ, ովկ. длинёнъ, -нна́, о;

համեմ. длиннѣе, գեր. длиннѣйшій) ած. երկար, երկայն. д—ое платье; д—ая палка; д—ая улица; *у него языкъ длиненъ Նա խիստ շատախօս, խիստ բամբասասէր է. у него д—ыя руки Նա մաքուր, խաւոկ մարդ չէ, գողացող է. д. день երկար, երկարատև օր։

Длиннѣть չ. երկարանալ, երկայնանալ. -инякъ, а̀ ա. հ-ր. երկար, երկայն ձողիներ։

Длительность ի. երկարութիւն, երկարատևութիւն, դանդաղութիւն, յապաղում. -тельный ած. երկար, երկարատև, յարատև, դանդաղ, յամր. д—ая работа; д. ходъ болѣзни; д—ые глаголы =глаголы несовершеннаго вида (տ. Видъ 7).

Длить (длю, длятъ), продл—, ն. что և չ. чѣмъ երկարացնել, ուշացնել. ձգձգել. д. дѣломъ, работою; -ться չ. երկարել, ուշանալ. въ скукѣ часы длятся—երկար են թւում։

Для նխդ. (սեռ. հոլ.) համար, (գր.) վասն, յաղագս. книга для дѣтскаго чтенія; онъ необыкновенно развитъ для своего возраста Նորա հասակը խիստ անհամապատասխան է նորա զարգացմանը. для чего, ռմկ. для чего ինչու համար. не для чего կարիք չկայ, հարկ չկայ, հարկաւոր չէ։

Дмитріева, -ріевская, -ровская суббота Դեմետրեան շաբաթ (18—26 հոկտ.), մեռելոցը, երբ որդիք իրանց հանգուցեալ ծնողների յիշատակը կատարում են։

Дмить (—, дмятъ) ն. սկւ. գործ. 1, փչել, փըքել, ուռցնել. 2,* հպարտացնել, գոռոզացնել. бѣдность гнётъ, а счастье дмётъ (առծ.). -ся անդր. փքուել, ուռչել.* հպարտանալ, գոռոզանալ։

Дневальный ած. օրապահ, օրապահութիւն անող. д. писарь; дневальный, аго ա. ռզմ. օրապահ վերակացուին օգնական նշանակուած զինուորը. -вальня ի. օրապահի սենեակը. -вальщикъ ա. տ. Дневальный, аго; -вальщица ի. օրապահուհի։

Дневанье չ. օր և է տեղ օրը անցկացնելը, կայ առնելը, իջևանելը. -вать (днюю -юютъ) չ. օր և է տեղ կայ առնել, իջևանել, օրը անցկացնել. днюетъ и ночуетъ ամէն օր, օր ու գիշեր միևնոյն տեղն ընկած է. -(днё)вка ի. ռզմ. կայ առնելը, իջևանելը, մի օր հանգստանալը (արշաւանքի ժամանակ). տ. Дневанье.

Дневникъ, а̀ ա. 1, օրամատեան, օրացուցակ. 2, յիշատակարան, յուշատետր, ծոցատետր. вести д.; 3, դպրոցկ. դասատետր։

Дневницы = дневныя бабочки (տ. Дневной).

Дневной, дневный ած. 1, օրուայ. օրական. ցերեկուայ. д. свѣтъ; д—ые труды; трудомъ снискивать себѣ дневное пропитаніе օրապահիկը, իւր օրական պարէնը աշխատանքով ճարել, հայթայթել. д—ая поверхность երկրիս մակերևոյթը, հողի վերևի, երեսի շերտը։ Дневныя бабочки, Lepidoptera diurna կամ Rhopalocera, Սեպարողկուկ կամ Ցերեկուան թիթեռներ. 2, եկղ. օրական. սովորական, առօրեայ. 3, ամէնօրեայ։

Днёвочный ած. կայ առնելու, հանգստութեան [օրուայ:

Днёмъ ն. տ. День.

Днесь ն. եկ. սլ. այսօր. այժմ, հիմա։

Днище չ. յոգն. I. 1, տակ, յատակ. д. бочки; затонувшее д. барки; 2, առուցի ատորին շերտը. II. հնց. միօրուայ ճանապարհ. днищами измѣряли разстояніе.

Дно չ. (յ. донья) յատակ, տակ. дно морское, дно рѣчное; у кадки течётъ дно տաշտակը տակից կաթում է, տակից տանում է. чтобъ тебѣ ни дна, ни покрышки! Նխտ. Յուդայի բաժինն ունենաս. перевернуть, поставить всё вверхъ дномъ ամէն բան տակն ու վրայ անել. пойти ко дну կմ ко дну խորասուզուել, ջրի [մէջ ընկղմուել։

Днюю տ. Дневать.

До I. նխդ. (սեռ. հոլ.) 1, մինչև, ց'. до неба высоко, до царя далеко (առծ.). до свиданія ցտեսութիւն. до сихъ поръ ա, մինչև այժմ. բ. մինչև այստեղ. съ утра до вечера առաւօտից մինչև երեկոյ. съ головы до ногъ կմ съ ногъ до головы ոտից մինչև գլուխ. любить кого-нибудь до безумія խելագարի պէս մէկին սիրել. кровельщикъ упалъ съ крыши и до смерти убился; до того, что... այն աստիճանի, որ... у меня до васъ просьба, дѣло ես ձեզ յայտնելու խնդիր ունիմ, ձեզ հետ գործ ունիմ. мнѣ не до того ես դորա համար ժամանակ չունիմ, այդ ինձ համար երկրորդական բան է. что мнѣ до него? до нихъ? ես ինչ գործ ունիմ նորա, նորանց հետ. 2, մինչև, առաջ, նախքան. Сократъ жилъ до Рождества Христова; 3, до բայի հետ միաւորուած նշանակում է. ա, սկսած գործը վերջացնելը, օր. додѣлать արդէն սկսած գործը անել վերջանել, պրծնել. բ, յաւելում. օր. добавить, долить; II. չ. անհ. (խտ.) երժ. դօ։

Добава ի. տ. Добавокъ; -бавить (-влю -вятъ), ся տ. Добавливать, ся և Добавлять, ся; -бавка ի. 1, աւելացնելը, լրացնելը. 2, աւելացում, յաւելուած, աւելացրած բան, դրամ. -бавленіе, -бавливаніе չ. աւելացնելը, լրացնելը. -бавливать, -бавить, что къ чему, կմ чего, -бавлять, -бавить ն. լրացնել, աւելացնել. д. воды въ графинъ; письмо почти кончено; остаётся добавить въ нёмъ (կամ къ нему) нѣсколько словъ; -ся ւր. աւելացնուել, լրացնուել, լրացուել. недостатокъ понятливости въ ученіи добавляется прилежаніемъ; -бавокъ, вка ա. -бавочекъ, чка նւզ. -бавочка ի. նւզ. յաւելում, յաւելուած, լրացում. въ добавокъ տ. Вдобавокъ; -бавочный ած. լրացուցիչ. д—ое жалованье.

Добалтываться, -болтаться չ. 1, աւելորդ, անտեղի խօսակցութիւնը վերջացնել, պրծնել. 2, այնքան շաղակրատել, վայրահաչել, դուրս տալ, որ. -беру(сь) տ. Добрать, ся.

Добиваніе չ. 1, ցցել պրծնելը, տնկել պրծնելը, լցնել պրծնելը. 2, ջախջախել պրծնելը. 3,* ռմկ. հատացնելը, ծախսել պրծնելը. -бивать, -бить ն. 1, ցցել, տնկել պրծնել. д. сваю; д. ледникъ սառցատունը սառուցով բոլորովին լցնել, լցնել պրծնել. 2, ջարդել, ջախջախել պրծնել. до того его добили, что онъ упалъ замертво; добей зайца прикладомъ ружья, чтобы не бился! 3,* ռմկ. ‘մսխել‘ պրծնել, ծախսել պրծնել, ‘հատացնել‘. деньги прожиты: послѣднюю копейку добиваемъ; «я послѣдній грошъ свой добилъ»; -ся I, չ. чего, до чего ա, աշխատել, ձգտել, ճգնել մի բանի հասնելու, մի բան ձեռք բերելու, թեկնածել. д. мѣста; д. почестей; բ, (միայն добиться) մնծա-

մեծ ջանքերով մի բան ստանալ, շահել, ձեռք բերել. какъ съ быкóмъ ни бúться, а всё молокá отъ негó не д. (առծ.). д. тóлку բան հասկանալ, *բան շահել. отъ негó не д. слóва նորանից չես կարող խօսք դուրս քաշել, պատասխան ստանալ. 2, չը. ցցուիլ, տնկուիլ վերջանալ. свáи добивáются; -бúвна ի. ցցել, տնկել պրծնելը. -бúвчивый ած. ոմկ. ճարպիկ, կպչող ու պոկ չեկող, իւր ասածն անող:

До||бирáніе ը. ճաւքաղ. -бирáть, -брáть ն. 1, հաւաքող անել, մնացածը քաղել, հաւաքել. 2, հաւաքել պրծնել. д. остальныя долгú; 3, տըպագր. շարել պրծնել. д. листъ къ печатáнію; -ся 1, ը. до чегó զօռով, կամաց կամաց և կամ զրօսնելով հասնել. 2, աշխատել, ջանալ խորամանկութեամբ մի բան ձեռք բերել, խլացնել. онъ ужъ мнóго вымáнилъ, а тепéрь добирáется до остальнóго; 3, до когó աշխատել մէկից վրէժ առնել, մէկին պատժել. я ужъ доберýсь до тебя; 4, չը. ճաւքաղ անուիլ, հաւաքուիլ. ягоды въ лѣсý добирáются.

Добúть (-бью -ютъ), ся տ. Добивáть, ся.

Дóб||лественный են. ած. -лестный ած. սխրագործ, արի, կորովի, առաքինի, վեհապանծ, փառապանծ. д. вождь; д. вóинъ; -лесть ի. սխրագործութիւն, կորով, բարձր առաքինութիւն:

Дóблій են. ած. տ. Дóблестный.

Добóй ա. հ-ժ. Կօշկ. պատիկ, առանց գլուխ.

Доболтáться տ. Добáлтываться. [ների մեներ:

До||борáнивать, -боронúть ն. տափանել պրծնել, ցաքանել վերջացնել. -ся չը. տափանուիլ, ցաքանուիլ վերջանալ. послѣдняя пáшня доборáнивается.

Добóрка ի. ճաւքաղ, հաւաքել պրծնելը:

Добо||ронúть (-ню -нятъ), ся, -ронять, ся տ. Доборáнивать, ся.

Добóръ ա. 1, հաւաքել պրծնելը, ժողովել վերջացնելը. д. пóшлины, — обрóка; д. кóнченъ; 2, հաւաքելի կամ հաւաքած բան. ճաւքաղ. 3, որս. արդէն փախած, հեռացած կենդանին հետապնդելը: [փր կարել (հեղուկների մասին):

Добрáживать, -бродúть ը. եփ գալ վերջանալ, ե-

До||брáсываніе ը. 1. ցորող տեղ գցելը, նետելը. 2, գցել պրծնելը, նետել վերջացնելը. -брáсывать, -бросáть, -брóсить ն. 1, ցորող տեղ գցել, նետել, շպրտել. д. кáмень до стѣны; 2, գցել պրծնել, նետել վերջացնել. добросáть стогъ сѣна խոտի դէզը բարձել պրծնել (սայլի վերայ ածելով). -ся չը. 1, ցորող տեղ գցուիլ, նետուիլ. 2, գցուիլ, նետուիլ վերջանալ:

Добрáть (-берý -берýтъ), ся տ. Добирáть, ся.

Дóб||ре ն. ոմկ. 1, լաւ, բարի. 2, խիստ, սաստիկ:

Добредý տ. Добрестú. [տիկ, յոյժ. д. старъ.

Дóбренькій (-ренекъ -нька, о) ած. փոքր. լաւ, բարի, ախորժելի, սիրուն:

Добрестú (-бредý -дýтъ; անց. добрёлъ, հրամ. добредú) ը. до чегó 1, կամաց կամաց գնալով հասնել, ժամանել. 2, զօռով քարշ գալով, հազիւ հազ հասնել, ժամանել: [բարեք:

Добрецó ը. նւզ. և փոքր. ոմկ. կայք, գոյք,

Добрúть (-брéю -ютъ) սափրել պրծնել, ածիլել վերջացնել. д. бóроду; -ся անդր. իւր մազերը սափրել պրծնել, ածիլել վերջացնել:

Добрó ը. 1, բարի բան, բարիք (հմմ. Блáго); поминáть когó д—óмъ մէկի անունը գոհութեամբ, գովասանք յիշել. это не къ добрý դորանից լաւ բան չի դուրս գալ. 2, բարութիւն, բարեգործութիւն. д. творúте ненавидящимъ васъ; 3, շարժական կայք, գոյք. сундýкъ съ б—óмъ երեղէններով լիք արկղ. 4, գորոս (են. սլաւ. այբբենի մէջ Д տառի անունը): Добрóмъ ն. կամովին, իւր յօժար կամքով, ցանկութեամբ. д. не раздѣлаться съ кѣмъ-либо չկարողանալ մէկի հետ գործը խաղաղութեամբ վերջացնել. 5, ն. տ. Дóбрый.

Добро||вóлецъ, льца ա. 1, ոմկ. (ընդհանուր զինուորագրութիւն) վարձկան. 2, կամաւոր, իւր յօժար կամքով զինուորագրուած (հմմ. Волонтёръ և Вольноопредѣляющійся); -вóльный ած. պատահկամ, յօժարակամ, կամաւոր. д. платёжъ; д—ое соглашéніе; -вóльческій ած. կամաւոր[զինւոր]ին յատուկ:

Доброглáсіе սկ. զործ. տ. Благоглáсіе.

Добро||дúть (-жý -брóдятъ) տ. Добрáживать.

Добро||дýшіе ը. բարեսրտութիւն, բարեսիրութիւն, բարեմտութիւն. -дýшный ած. 1, բարեհոգի, բարեսիրտ, բարեսէր, բարի, մեղմ. 2, բարեմիտ, միամիտ, պարզամիտ, անմեղ:

Добродѣй ա. ոմկ. բարեգործ, բարեսէր մարդ:

Добро||дѣтель ի. 1, առաքինութիւն, բարոյական կորով. нрáвственная, христіáнская д.; три христіáнскія добродѣтели: вѣра, надéжда, любóвь; 2, ոմկ. բարեգործութիւն, բարերարութիւն. онъ не пóмнитъ моéй д—и; -дѣтельный ած. առաքինի. д. человѣкъ; д—ая жизнь; д. постýпокъ.

Доброжелá||тель ա. -тельница ի. բարեկամ, բարեացակամ այր, կին. -тельный ած. 1, բարեկամ, բարեացակամ. 2, բարեկամական, մտերիմ, մտերմական. д—ое отношéніе; д. постýпокъ; -тельство ը. բարեկամութիւն, բարեացակամութիւն, բարեսիրութիւն. благодарю за вáше ко мнѣ д.; -тельствовать (-ствую -ютъ) ը. комý մէկին բարիք կամենալ, բարիք ցանկանալ:

Доброкáчест||венность ի. լաւորակութիւն, լաւութիւն, պատուականութիւն. д. съѣстныхъ припáсовъ; -венный ած. լաւորակ, լաւ, պատուական (մթերքների, ապրանքների մասին). д—ые товáры. [նեցող. д—ыя лёгкія войскá.

Доброкóнный ած. լաւ. ընտիր երիվարներ ու-

Добрóмъ ն. տ. Добрó.

Добро||нрáвіе ը. բարեբարոյութիւն, հեզաբարոյութիւն. -нрáвный ած. բարեբարոյ, հեզաբարոյ, հեզահամբոյր. д. юноша.

Добропорá||дочность ի. օրինաւորութիւն, գովելի, համակրելի լինելը. -дочный ած. օրինաւոր, գովելի, համակրելի:

Добросáть, ся տ. Добрáсывать, ся.

Добро||сердéчіе, -сердéчность ի. բարեսրտութիւն. -сердéчный ած. բարեսիրտ, գթոտ. փափուկ. д. человѣкъ.

Добрóсить (-шу -сятъ), ся տ. Добрáсывать, ся.

Добросó||вѣстность ի. բարեխղճութիւն. -вѣстный ած. բարեխիղճ, արդար, ազնիւ. д. судья; д. преподавáтель; добросóвѣстный. аго ա. հնգ. գիւղական կամ քաղաքական համայնքներից ընտրած խրատատու, հաշտարար, միջնորդ:

Добротá ի. բարութիւն (հմմ. առոգն дóброта).

Добрó||та ի. լաւութիւն, լաւորակութիւն. д. суконъ; эта ткань не уступáетъ другúмъ д—ою; -тность ի. լաւութիւն, լաւորակութիւն. -тный ած.

լաւ, լաւորակ. ընտիր, պատուական, պինդ, ամուր, դիմացկուն. д—ое сукно́; д—ая матéрія.

Доброу́мный ած. բանաւ. մեծիմաստ, խոհուն, ողջամիտ։

Добро‖хо́тный 1, տ. Доброжела́тельный; д. чита́тель հնց. բարեմիտ ընթերցող (որին գրքի հեղինակը դառնում էր). 2, բարեսէր, յօժարակամ. д. да̀тель; доброхо́тно даю́щаго лю́битъ Богъ զտուրս զուարթատրս սիրէ Աստուած (առ Կորընթ. Բ. 9₇). д—ая копе́йка յօժար կամքով տուած, նուիրաբերած կոպէկ, լումայ. -хо́тство տ. Доброжела́тельство; -хо́тствовать (-ствую -ютъ) кому́ տ. Доброжела́тельствовать кому́; -хо́тъ, -хо́тка տ. Доброжела̀тель, -ница; доброхо́ты յ. հնց. կուսակիցներ, կողմնակիցներ, համախոհներ։ [կուն, քաջավարժ (ձի)։

Доброѣ́зжій ած. ամրապինդ մէջքով, դիմաց-

Добру́ха տ. Добря́чка.

До́брый (-бръ -бра́, о́) ած. 1, բարի, բարեբարոյ, բարեխիղճ, բարեսէր. свѣтъ не безъ д—ыхъ людéй (դարձ.) онъ ко мнѣ կմ до меня́ о́чень добръ; бу́дьте добры́ բարի եղէք. 2, լաւ, լաւորակ. ընտիր, պիտանի. օգտակար, շահաւէտ (հակ. дурно́й, худо́й); д—ое вино́; д. конь; мой д. прія́тель իմ ազնիւ բարեկամ. д. день! բարի օր, բարի աջողում. до́браго утра́! բարի լոյս. до́брая ночь! կմ до́брой но̀чи! բարի գիշեր. 3, բարի, անբիծ, անարատ, անաղարտ. д—ое и́мя; д—ая па́мять; д—ая сла́ва; 4, ‘լաւ‘, աւելի, աւելի քան. երկար, ձիգ. до дере́вни бу́детъ до́брыхъ три версты́; я прожда́лъ д—ые два часа́; 5, օգտակար, շահաւէտ. д. часъ բարեյաջող ժամ, ժամանակ։—Онъ д. ма̀лый նա հաշտ, խաղաղ, դուրեկան բնաւորութեան տէր մարդ է. ոչինչ, նա չիմար մարդ չէ. д—ая во́ля բարի, յօժար կամք. на э̀то была̀ ва́ша д—ая во́ля; до́брое, аго չ. տ. Добро́ 1; желáть кому́ всего́ д—аго; чего́ д—аго? չլինի թէ, մի գուցէ. по добру́, по здоро́ву ա, ողջ առողջ, ‘սաղ-սալամաթ‘. онъ убра́лся по добру́, по здоро́ву; բ, կորիր, հեռացիր, քանի դիւխդ սաղ է, քանի հալդ տեղն է։—Добро́ մ. լաւ, բարի. ոչինչ. աւելի այդ ոչինչ բան է. д. пожа́ловать բարով եկել, բարով էք եկել, բարի գալուստ. добро́ бы էլի լաւ էր, որ, լաւ կլինէր, որ. ոչինչ, եթէ գոնեայ։

До‖брѣ́ть, под—, разд—, չ. 1, գէրանալ, չաղանալ, հաստանալ. 2, բարի, ողորմած դառնալ, մեղմանալ. -бря́къ, а́ ա. -бря́чка է. բարի, բարեխիղճ, ողորմած այր, կին. փափուկ, թոյլ բնաւորութեան տէր այր, կին. -брячо́къ, чка́ ա. փոքր. խիստ բարի, սիրալիր ոմն։

До‖буди́ться (-жу́сь -дятся) չ. кого́ հազիւ հազ, զօռով զարթեցնել, արթնացնել. его́ и пушка́ми не добу́дишься.

Добукси́ровáть (-сиру́ю -ютъ) 1, չ. նաւարարշութիւնը վերջացնել. 2, ն. իր յետևից քարշելով տանել, տեղ հասցնել (ցռկանաւի մասին). -ся անց. և կր. ցռկանաւից քարշուելով տեղ հասնել, տեղ հասցնուիլ։

Добунтовáть (-ту́ю -ютъ) չ. до чего́ ապստամբութեամբ, բանի միջոցով մի բան ստանալ, ձեռք բերել, շահել. -ся չ. до чего́ ապստամբութեամբ, խռովարարութեամբ իր դիմին սատիճ, պատուհաս բերել։

Добу‖рáвливать, -рáвить (-влю -вятъ) ն. գայլիկոնել, գայլիկոնով, բուրղուով ծակել վերջնել։

До‖буре́ніе չ. գայլիկոնելով խորացնելը. ցորոշ սահման ծակելը, գայլիկոնելը. -бури́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. գայլիկոնելով խորացնել. ցորոշ սահման գայլիկոնել, ծակել, կտրել. -ся չ. գայլիկոնելով, ծակելով որոշ սահմանի, խորութեան հասնել. добури́лись до мѣ́ла, до воды́, до плáста кáменнаго у́гля. [նել։

Добути́ть (-чу́ -тя́тъ) պատի հիմքը ձգել վերջ-

До‖бывáніе չ. 1, ձեռք բերելը, ճարելը, հայթայթելը. 2, ձեռք ձգելը, բռնելը, կալնուլը. 3, հանելը, արդիւնագործելը (հանքերը). 4, որսալը. -бывáтель ա. -бывáтельница է. ճարող, ստացող, որսացող, արդիւնաբերող այր, կին։

До‖бывáть, -бы́ть 1, ն. что ձեռք բերել, ճարել, հայթայթել, վաստակել, ստանալ. д. себѣ́ пропитáніе; д. зо́лото, руду́ ոսկի, հանք հանել (բովերից). добывáющая промы́шленность հանքային արդիւնաբերութիւն, հանքարդիւնագործութիւն. 2, ն. кого́ ա, գտնել, ճարել. я тебѣ́ жену́ добу́ду; բ, հնց. փախածին, թագնուածին բռնել, կալնուլ, ձեռք ձգել. 3, չ. чего́ ջանալ, աշխատել ձեռք բերել, զօռով ձեռք բերել. 4, որսալ. д. звѣ́ря на охо́тѣ; -ся կր. հանուիլ, ստացուիլ, արդիւնաբերուիլ. въ Сиби́ри добывáется мно́го зо́лота и серебрá.

До‖бы́вка է. տ. Добывáніе; -бывно́й ած. ճարելու, գտնելու, շահելու. արդիւնաբերող, արդիւնագործող. д—áя спосо́бность; -бы́вчивый ած. հնարամիտ, ճարպար, ճարելու, գտնելու, վաստակելու, արդիւնաբերելու մէջ ճարպիկ, ընդունակ. онъ человѣ́къ д.; -бы́токъ, тка ա. 1, քրտնաջան վաստակ, աշխատանք. получи́ть д. че́стными трудáми; 2, հնց. կայք, գոյք, ստացուածք. -бы́точный տ. Добы́чный; -бы́тчикъ ա. աշխատաւոր, աշխատող, վաստակող, դադրող ձեռք. -(до́)бытый բյ. ած. ձեռք բերած, աշխատած, վաստակած, դագած։

До‖бы́ть (-бу́ду -бу́дутъ; անց. до́бы́лъ, добылá, до́бы́ло), ся տ. Добывáть, ся.

До‖бы́ча է. 1, որս, աւար, կողոպուտ (մնաց. ձյս իմաստով յաճախ до́быча); ходи́ть на д—у կմ за д—ею աւարի, կողոպուտի գնալ. во́ры вы́шли на д—у; сдѣ́латься д—ею чего́ կմ кого́-ли́бо մէկին, մի բանի աւար դառնալ. войскáмъ доста̀лось въ д—у мно́го съѣстны́хъ припáсовъ; 2, լեռնգ. շահագործութիւն, արդիւնաբերութիւն. д. рудъ հանքարդիւնաբերութիւն, -նագործութիւն. -бы́чка է. Նւզ. պտուկ, թեթև աւար, որս, կողոպուտ. -бы́чливый ած. 1, ընդունակ, յաջողակ աշխատելու, ճարելու, վաստակելու կամ որսալու, աւար առնելու, շահելու մէջ. 2, արդիւնաւէտ, շահաւէտ. -бы́чникъ ա. շահագործող, արդիւնաբերող. առհ. վաստակաւոր, աշխատող, դադրող ձեռք. -бы́чный ած. 1, շահագործութեան. արդիւնաբերութեան. 2, արդիւնաւէտ, արդիւնաբեր, շահաւէտ. д. про́мыселъ; -бычь է. գւռվ. ձկան որսը, ձկան որ-

Добью́ տ. Доби́ть. [սի ժամանակը։

Добѣгать չ. I. добѣгáть, -бѣжáть (-гу́ -жи́шь -гу́тъ) до чего́ վազելով որոշած տեղը հասնել. II, добѣ́гать, ся շատ վազելուց ուժից ընկնիլ, դլորուիլ, այնքան վազել, որ. онъ до того́ добѣ́галъ, что свали́лся съ ногъ отъ устáлости.

Дóбѣлá ն. 1, ցշիկցում, ցատրաշիկցում. расжали́ть желѣ́зо д.; 2, ցսպիտակցում, ցմաքրութիւն. чёрнаго кобеля́ не вы́моешь д. (առծ.). սևին խրատ, սևին սապոն։

До||бѣ́ливаніе չ. սպիտակացնել պրծնելը. ծեփել պրծնելը. -бѣ́ливать, -бѣли́ть (-бѣлю́ -бѣ́лятъ) ն. սպիտակացնել պրծնել, ծեփել պրծնել. д. стѣ́ны, поло́тна; -ся չէզ. սպիտակացնուիլ վերջանալ. холстъ добѣли́лся; -бѣ́лка ի. տ. Добѣ́ливаніе.

Добѣси́ться (-бѣшу́сь -бѣ́сятся) չ. այնքան չարութիւն, չարաճճի բաներ անել, գժութիւններ անել, որ. дѣ́ти добѣси́лись до ушибу.

До||ва́ливаніе չ. 1, կիտել պրծնելը, թեղ անել պրծնելը. 2, ցորոշ կէտ գլորելը. -ва́ливать ն. I. дова́ливать, -вали́ть (-лю́ -лятъ) 1, կիտել վերջացնել, թեղ անել պրծնել. д. ку́чу песку́; 2, до чего́ գլորելով տեղ հասցնել, ցորոշ տեղ գլորել. д. бревно́ до стѣны́; -ся անդր. 1, ցորոշ կէտ գլորուել, գլորուելով հասնել. ка́мень довали́лся до стѣны́; 2, ռմկ. ցորոշ տեղ հազիւ հազ քարշ գալ, քարշ գալով հասնել. наси́лу довали́лся до́ дому; д. до пи́щи, до питья́ սկսել ագահաբար ուտել, խմել. II. дова́ливать, -валя́ть во́йлокъ թաղիք գցել պրծնել. д. хлѣ́бы հացը հունցել պրծնել. -ся չէզ. գցուիլ վերջանալ (թաղիքի մասին), հունցուիլ վերջանալ. -валя́ть տ. Дова́ливать II; -валя́ться չէզ. I. տ. Дова̀ливаться II; II. անդր. այքան գէտուղէն ընկնել, այնքան քարշ գալ, որ. лѣнтя́й до того́ довалялся, что не поспѣ́лъ къ уро́ку.

До||ва́рённый ած. լաւ եփուած, լաւ խաշուած. -ва́риваніе չ. եփել պրծնելը, կատարելապէս եփելը. -ва́ривать, -вари́ть (-рю́ -рятъ) ն. եփել պրծնել, խաշել պրծնել. լաւ եփել. խաշել. -ся անդր. և չէզ. եփուիլ պրծնուլ. ку́шанье довари́лось; -ва́рка ի. եփել պրծնելը, խաշել պրծնելը, լաւ եփելը, խաշելը։

Дова́щивать, -вощи́ть ն. մոմել պրծնել, մոմով սրբել պրծնել. полы́ уже́ дова́щиваютъ; -ся չէզ. մոմուիլ, մոմով սրբուիլ պրծնուլ։

До||веде́ніе չ. ցվերջ տանելը, հասցնելը, վերջացնելը. д. на́чатаго дѣ́ла до конца́; -ведь ի. =да́мка (տ. Да́ма 4); пройти́ въ до́веди հնց. պաշտօնի մէջ բարձրանալ, իշխանաւոր դառնալ։

До||везти́, -ве́зть (-везу́ -везу́тъ; անց. довёзъ, -зла́, о́) -везти́ся -везти́сь տ. Довози́ть, ся.

Доверну́ть, ся տ. Довёртывать, ся.

До||вёрстывать, -верста́ть ն. 1, համեմատել, հաւասարեցնել պրծնել. 2, տպգր. շարած սիւնակները երեսների բաժանել պրծնել։

До||вёртывать, -вертѣ́ть (-чу́ -тятъ), -верну́ть ն. պտտել պրծնել, դարձնել, գլորել վերջացնել. -ся I, չ. պտտուելով, պտոյտ գալով, գլորուելով հասնել ցորոշ կէտ, ցորոշ սահման. не доверне́шься—бью́тъ и переверне́шься—бью́тъ (առած) քիչ ես անում, ծեծում են, շատ ես անում, ծեծում են. «հաստ ու բարակ մի գին է». 2, չէզ. պտտուելով, գլորուելով ցորոշ տեղ հասցնուիլ։

До||верша́ть, -верши́ть ն. 1, անել պրծնել, վերջացնել. д. на́чатое дѣ́ло; д. строе́ніе це́ркви; 2, վերև, ծայր, գագաթ հասցնել. դիզի գլուխը շինել վերջացնել. д. стогъ сѣ́на; -ся չէզ. անուիլ, կատարուիլ պրծնուլ. -верше́ніе չ. անել պրծնելը, կատարել պրծնելը, լրացնելը. въ д. всего́ 'ի լրումն ամէն բանի. -верши́тель ա. -верши́тельница ի. մի բան պրծնող, վերջացնող այր, կին. -верши́ть (-шу́ -ша́тъ), ся տ. Доверша̀ть, ся.

До||вести́, -ве́сть (-веду́ -ду́тъ; անց. довёлъ -ла́, о́) -вести́сь (անց. довёлся́ -вела́сь, о́сь) տ. Доводи́ть, ся.

До||вива́ніе չ. հիւսել վերջացնելը. -вива́ть, -ви́ть ն. հիւսել, վերջացնել, հիւսել պրծնել. д. верёвку; -ся չէզ. հիւսուիլ վերջանալ. -ви́вка ի. հիւսել վերջացնելը։

До||ви́нчивать, -винти́ть (-винчу́ -винтя́тъ) ն. 1, պտուտակել, պտուտակը ներս դնել պրծնել. 2, թղթխ. վինտը (տ. винтъ 3) վերջացնել, վինտել պրծնել. -ся չէզ. պտուտակուիլ վերջանալ։

До||ви́тый, -вито́й ած. հիւսած վերջացրած, [հիւսած պրծած։

Дови́ть (-вью́ -вью́тъ), ся տ. Довива́ть, ся.

До||влека́ть, -вле́чь (-ку́ -чёшь, -ку́тъ) ն. մէկին դրդելով, հրապուրելով մի բանի հասցնել։

Довлѣ́ть չ. кому́, чему́ եկ. սլ. 1, բաւել, բաւական լինել, գոհացնել. довлѣ́етъ дне́ви зло́ба его́ շատ է աւուրն չար իւր (Մատթ. 6_{34}). 2, (սխալ) վայել լինել, վայելել։

До||води́ть (-жу́ -дятъ), -вести́, -ве́сть ն. до чего́ կմ. къ чему́ ցորոշ տեղ տանել, հասցնել. д. ребёнка до́ дому; д. пріѣ́зжаго до гости́ницы; 2, ցվերջ տանել, հասցնել. довести́ дѣ́ло до конца́; довести́ что до соверше́нства մի բան կատարելութեան հասցնել, կատարելագործել. 3, պատճառել, առիթ լինել, քամբախտութեան, թշուառութեան եւն հասցնել. довести́ до разоре́нія, до поги́бели; д. кого́ до послѣ́дней кра́йности, до отча́янія մէկին վերջին ծայրայեղութեան, յուսահատութեան հասցնել. 4, հասցնել, հաղորդել, տեղեկացնել, զեկուցանել. довести́ что до чьего́ свѣ́дѣнія; -води́ться, -вести́ся 1, չ. պատահիլ, յաջողուիլ. мнѣ никогда́ э́того не доводи́лось ви́дѣть; 2, անդր. բարեկամ, ազգական գալ, համարուիլ. онъ мнѣ дово́дится родны́мъ племя́нникомъ; 3, ընկնել, հասնիլ. ему́ дово́дится бога́тое наслѣ́дство по́слѣ дя́ди; 4, չէզ. до чего́ ցվերջ տարուիլ, հասցնուիլ. дѣ́ло дово́дится до конца́.

До||во́дчикъ ա. -во́дчица ի. գանգատաւոր, մատնիչ, ամբաստանիչ. մեղադրող. վկայ, -ուհի։

До́водъ ա. 1, պատճառ, փաստ, ապացոյց. въ дѣ́лѣ предста́влены я́сные и неоспори́мые до́воды; 2, дово́дъ հնց 1, մատնութիւն, բողոք, գանգատ, ամբաստանութիւն, մեղադրանք. 2, տ. Стря́пчество.

До||вози́ть ն. I. довози́ть (ներկայ՝ довожу́ -зятъ), -везти́, -ве́зть, до чего́, докуда́, տանել, տեղ հասցնել (ձիով, սայլով, նաւով). д. до го́рода въ коля́скѣ; д. до бе́рега на ка́терѣ; II. довози́ть (ապառնի՝ довожу́ -зятъ) կրել վերջացնել. д. послѣ́дній стогъ сѣ́на; -ся չ. խիստ պղերգութիւն, սանձարձակութիւն, տաղտկութիւն անել. -во́зка ի. տանելը, տեղ հասցնելը. կրելը։

До||вола́киваніе չ. ցորոշ տեղ քարշելը. քարշ տալով տեղ հասցնելը։ -вола́кивать, -волочи́ть, -воло́чь ն. քարշել պրծնել. քարշելով տանել, տեղ հասցնել. онъ доволочи́лъ свою́ но́шу; доволо́чь но́ги դոռով, քարշ գալով տեղ հասնել.

-ся 1, ռմկ. քարշ գալով, թրև գալով, հազիւ հազ տեղ հասնել. кой-какъ домóй доволóкся; 2, կր. քարշուելով տեղ հասցնուիլ, կրուիլ, տարուիլ:

До||вóлить (-лю -лятъ), уд—, ն. հնց. և ռմկ. բաւականաչափ ուճիկ տալ. գոհացնել, բաւականացնել:

До||волочи́ть (-чý -лóчатъ; անց. доволóчилъ, -ла, о) 1, տ. Доволáкивать; 2, ն. տափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել. -ся տ. Доволàкиваться, ся; -волóчь (-кý -кýтъ; անց. -лóкъ -клá, ó), ся տ. Доволочи́ть, ся.

До||вóльно մ. բաւական, բաւականին, հերիք. д. ли тебѣ́ э́тихъ дéнегъ? тамъ д. мнóго людéй; д.! բաւական է, հերիք է. -вóльный ած. 1, кѣмъ, чѣмъ (կամ տուանց լրացուցչի) բաւական, գոհ. д. мáлымъ; д. своéю судьбóю.

До||вóльствіе չ. 1, տ. Довóльство 2; 2, ուտելիք, պարէն, կենսական պիտոյք, ապրուստ. 3, ռզմ. զինուորական պիտոյքներ, մթերքներ. амуни́чное д.; -вóльство չ. 1, բաւականութիւն, գոհութիւն. 2, լիութիւն, առատութիւն, ունեւորութիւն, ընչեղութիւն. -вóльствованіе չ. պարենաւորում, հայթայթում, մատակարարում. -вóльствовать (-ствую -ютъ), уд—, ն. 1, պարենաւորել, հայթայթել, մատակարարել, տալ. д. вóйско припàсами; 2, գոհացնել, բաւականացնել. неумѣ́реннаго ничѣ́мъ не удовóльствуешь; -ся 1, ռմկ. և չ. բաւականանալ, գոհանալ. д. небольши́мъ дохóдомъ; 2, կր. պարենաւորուիլ. во врéмя похóда вóйско довóльствовалось всѣмъ нýжнымъ.

Доворовáться չ. до чегó այնքան գողութիւն անել, որ [փորձանքի մէջ ընկնել, պատժուիլ կըն]. доворовáлся до ссы́лки այնքան գողութիւն արաւ, որ աքսորեցին:

Довóщи́ть (-вóщý -вощáтъ), ся տ. Довàщивать, ся.

Доврáться (-врýсь -врýтся; անց. доврáлся, -лáсь, лóсь) չ. до чегó ստախօսութիւնը ծայրայեղութեան հասցնել, այնքան սուտ խօսել, որ. онъ доврáлся до совершéнной безсмы́слицы.

Доврéмéнный ած. 1, աշխարհիս ստեղծագործութիւնից առաջ եղող, նախաստեղծական. 2, վաղաժամ, վաղահաս:

До||вѣвáніе չ. 1, քամել պրծնելը, էրնել պրծնելը. 2, փչելով տանելը, տեղ հասցնելը. -вѣвáть, -вѣ́ять ն. 1, քամել պրծնել, էրնել պրծնել. 2, փչելով տանել, տեղ հասցնել. довѣ́йте, вѣтерки́, печáль мою къ дрýгу; -ся կր. 1, քամուիլ, էրնուիլ վերջանալ. 2, քամուց տարուիլ, տեղ հասցնուիլ:

До||вѣ́дывать, -вѣ́дать ն. իմանալ, տեղեկանալ, հասու լինել. -ся չ. մանրամասնաբար աշխատել իմանալ, տեղեկանալ, հասու լինել. чегó не скáзываютъ, тогó и не довѣ́дывайся.

До||вѣ́иваніе տ. Довѣвáніе (սակայն довѣ́иваніе աւելի գործածական է). -вѣ́ивать տ. Довѣвáть 1.

Дóвѣку մ. յաւէտ, միշտ, յաւիտեան:

До||вѣ́нчивать, -вѣнчáть ն. և չ. պսակել պրծնել, պսակադրութեան հանդէսը վերջացնել:

Довѣ́||ренность ի. 1, къ комý վստահութիւն, հաւատք. употреби́ть во зло д.; удостóить д—и; 2, հաւատարմագիր, -մաթուղթ. дать комý д. на что; дѣ́йствовать по чьей-ли́бо д—и; -ренный 1, բյ. ած. վստահացած, հաւատացած, ‘մատ զնացած‘. 2, ած. վստահելի, հաւատալի. հաւատարմաթուղթ ստացած. д—ое лицó; довѣ́ренный, аго ա. առևտրական գործերի հաւատարմատար, լիազօր գործակալ:

Довѣ||ри́тель ա. 1, մէկին մի բան հաւատացող, վստահացող, յանձնարարող. 2, իրւ. (довѣри́тельница ի.) հաւատարմատու, յանձնարարու (փաստաբանի), գործատէր, -տիրուհի. 3, նա որ հաւատարմաթուղթ է տուել. -ри́тельный ած. 1, հաւատարմական. д. актъ; 2, մտերմական, մտերմաւոր:

Довѣ́рить (-рю -рятъ), ся տ. Довѣря́ть, ся.

До||вѣ́ріе չ. къ комý տ. Довѣ́ренность 1; имѣ́ть, питáть пóлное д. къ комý; вкрáсться въ чьё-ли́бо д.; употреби́ть во зло д.; -вѣ́рчивость ի. դիւրահաւատութիւն, միամտութիւն. -вѣ́рчивый ած. դիւրահաւատ, միամիտ, անմեղ, ոչ կասկածոտ. -вѣря́ть, -рить ն. что комý և չ. 1, հաւատալ, վստահիլ, վստահանալ, ‘մատ զնալ‘, ‘մատ լինիլ‘. 2, հաւատալ, վստահանալով տալ, յանձնել, յայտնել. -ся 1, ռմկ. հաւատալ, վըստահիլ, վստահանալ, ‘մատ զնալ‘, ‘մատ լինիլ‘. 2, կր. հաւատացուիլ, վստահութեամբ յանձնուիլ, տրուիլ, յայտնուիլ:

До||вѣ́сить (-шу -сятъ), ся տ. Довѣ́шивать, ся; -вѣ́сное, аго և -вѣснóе, óго չ. = довѣ́сочныя дéньги (տ. Довѣ́сочный); -вѣ́сокъ, ска ա. աւելաքաշ, լրացուցիչ քաշ, ծանրութիւն. въ головѣ́ сáхару нѣтъ пяти́ фунтóвъ; нáдобенъ къ ней д.; купи́ть мя́со безъ довѣ́ска առանց լրացուցիչ քաշի միս գնել (իբրև լրացուցիչ քաշ մսավաճառները տալիս են ոչ պատուական միս). -вѣ́сочный ած. աւելաքաշի, լրացուցիչ քաշի. д—ыя дéньги դրամ, որ վճարում են ապրանքի քաշի մէջ երևցած պակասորդի համար:

Довѣ́съ տ. Довѣ́сокъ.

Довѣ́||шать տ. Довѣ́шивать 1; -шиваніе չ. 1, կախել պրծնելը. 2, քաշել պրծնելը, կշռել վերջացնելը. 3, քաշի, կշռի պակասորդը լրացնելը. -шивать ն 1, (довѣ́шать) կախել, կախ տալ պրծնել. д. мы́тое бѣльё для просýшки; 2, (довѣ́сить) քաշել պրծնել, կշռել վերջացնել. остáлось д. нѣ́сколько товáровъ; 3, կշռած, քաշած իրի պակասորդը լրացնել. -шиваться, -ситься 1, ռմկ. քաշուիլ, իւրն իրան քաշել, կշռել պրծնել. 2, կր. քաշուիլ, կշռուիլ վերջանալ:

Довѣ́ять (-вѣ́ю -вѣ́ютъ), ся տ. Довѣ́ивать և Довѣвáть, ся.

До||вязáть (-жý -жутъ), ся տ. Довя́зывать, ся; -вя́зываніе չ. 1, կապել պրծնելը. 2, գործել պրծնելը. -вя́зывать -вязáть ն. 1, կապել պրծնել. д. послѣ́дній снопъ; 2, գործել պրծնել, գործել վերջացնել. д. чулóкъ; -ся կր. 1, կապուիլ վերջանալ. товàры довя́зываются; 2, գործուիլ վերջանալ чулóкъ довязáлся.

До||гáвливать, -говѣ́ть 1, ն. պահել, պաշխարանքը լրացնել, վերջացնել, остаётся договѣ́ть ещё оди́нъ день; 2, ցորոշ ժամանակ պահել, ապաշխարել:

До||гадáть ն. когó մէկին մի միտք ներշնչել, մի բան գլխի գցել. -ся տ. Догáдываться.

До||гáдить (-жу -дятъ) ն. անհամ, անախորժ բան բանել. փչացնել (մեծ քանակութեամբ):

До||гáдка ի. 1, կարծիք, ենթադրութիւն, մակաբերութիւն. онъ говори́тъ э́то по однóй д—ѣ; теря́ться въ д—ахъ о чёмъ-либо մր և է

բանի մասին մտածելով, վարանել, ինչ անելը չիմանալ. 2, ռմկ. սրամտութիւն, հասկացողութիւն, իմացականութիւն, շրջահայեցողութիւն. -гáдливость ի. սրամտութիւն, նրբամտութիւն, շրջահայեցութիւն. -гáдливый ած. սրամիտ, նրբամիտ, մտմտուկ, շուտով հասկացող, գլխի ընկնող:

Дó‖гадъ ա. -гадь ի. ռմկ. տ. Догáдка; не въ дóгадъ առանց մտածելու, առանց հասկանալու: -гáдываться, -гадáться չ. о чёмъ հասկանալ, իմանալ, գուշակել, գլխի ընկնել. по прошéдшему д. мóжно и о бýдущемъ; д. по намёку.

До‖гарéсса ի. (իտ.) դոժուհի, дожъ-ի կինը:

До‖гáръ ա. տ. Догорáніе.

До‖гáщивать, -гостúть չ. ռմկ. հիւրութեան ժամանակը անցկացնել պրծնել, վերջացնել. -ся չ. до чегó ռմկ. այնքան հիւր մնալ, որ. догостúлись до тогó, что надоѣ́ли; догостúлись до ссóры.

До‖гибáть, -гнýть ն. բոլորովին կամ ցպահանջ, բոլոր հարկին կռացնել, կորացնել. догнýлъ до излóма; -ся չ. բոլորովին կամ ցպահանջ, բոլոր հարկին կորացնուիլ. կռացնուիլ:

Доглáдить (-жу -дятъ), ся տ. Доглàживать, ся.

До‖глáдывать, -глодàть ն. կրծելով ուտել, կրծել պրծնել. собáка доглодáла всѣ кóсти.

До‖глáживать, -глáдить ն. յղկել, հարթել պրծնել. д. бѣльё; -ся չ. յղկուիլ, հարթուիլ վերջանալ:

До‖глáтывать, ся, -глотáть, ся ն. և չ. բոլորովին կուլ տալ, կլանել. այնքան կուլ տալ, որ. доглотáлся снѣ́га до тогó, что схватúлъ кáшель.

Доглодáть (-жý -жутъ) տ. Доглáдывать.

Доглотáть, ся տ. Доглáтывать, ся.

До‖глядѣ́ть (-жý -дя́тъ) չ. և ն. նայելով, դիտելով տեսնել, նկատել, ՙբարատուրք անել՚. ցվերջ նայել, դիտել, տեսնել. ня́ня не доглядѣ́ла за ребёнкомъ: онъ упáлъ въ прудъ; д. пьéсу.

Дóг‖ма ի. (յն.) հիմք, հիմնաքար (գիտութեան). д. Рúмскаго прáва; -матизúровать (ֆր.) պատայայտել, ապացուցանել յայտնի հիմունքներով, դաւանաբանական ձևով. -матúзмъ ա. փիլ. դաւանականութիւն (ուղղութիւն, որ մարդկային մտքի իմացական կարողութեան չափը չօշափելու հարցից զգուշանում է. հկռկը. տ. критицúзмъ); առհ. դաւանական դոյն կրող գիտական մեթոդ. -мáтика ի. եկեղ. դաւանաբանութիւն, քրիստոնէական վարդապետութիւն. -мáтикъ ա. դոգմատիկոս. 1, դաւանական (ոչ քննադատական) հեղինակ (որ որոշ սկզբունքներ անքննադատելի, անժխտելի է համարում). 2, եկղ. դաւանաբան. 3, տ. Богорóдиченъ; -матúстъ տ. Догмáтикъ 1; -матúческій ած. դոգմատիկական. 1, դաւանական (ոչ քննադատական). 2, դաւանաբանական. д—ое богословіе.

Дóгматъ ա. (յն.) 1, փիլիսոփայական յայտնի հիմունք, սկզբունք, դաւանութիւն:

До‖гнáть (-гоню́ -гóнятъ; անց. догнàлъ -лá, о), ся տ. Догоня́ть, ся I.

До‖гнивáть, -гнúть (-гнію́ -іютъ) չ. բոլորովին փտիլ, նեխիլ, հոտիլ. -гнýть, ся տ. Догибáть, ся.

Дого‖вáривать, -ворúть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, ասել պրծնել, խօսքը, ասելիքը վերջացնել. пóдняли такóй шумъ, что емý не дáли д.; 2, ռմկ. договорúть когó մէկի հետ պայմանաւորուիլ, մէկին վարձել. -ся 1, չ. խօսակցութիւնը կողմնակի մարդու, իրի վերայ դարձնել. այնքան խօսել, որ. договорúлись и до негó նորա մասին էլ խօսեցան. д. до я́вныхъ прúзнаковъ умопомѣшáтельства при разспрóсахъ экспéрта; тебѣ д. до бѣды́ դու անպատճառ այնքան պիտի խօսես, որ փորձանքի, խաթարալի մէջ ընկնես. 3, առևտ. պայման կապել, պայմանաւորուիլ. д. о мúрѣ; д. о цѣнѣ́; 4, չ. պայմանաւորուիլ, պայմանով կապուիլ. договáривающійся, -щаяся, -щееся էյ. ած պայմանաւորուող, պայման կապող, բանակցող. óбѣ д—щіяся стóроны пóслѣ дóлгихъ спóровъ пришлú наконéцъ къ соглашéнію.

До‖говóрный ած. 1, պայմանական, պայմանով որոշած, ՙբարշած՚. рабóтать по д—ой цѣнѣ́; 2, պայմանադրական, պայմանագրին վերաբերող. д—ыя стáтьи; -говóръ ա. պայմանաթուղթ, պայմանագիր, դաշնագիր, դաշնաթուղթ. постановúть, заключúть д. պայման, դաշն կապել. сдáться на д. ռզմգ. որոշ պայմաններով անձնատուր լինել:

До‖говѣ́ть տ. Догáвливать; -годúть (-жý -дя́тъ) տ. Догожáть; -годя́ Տ. ռմկ. առաջուց, կանխօրօք, նախօրօք, վաղօրօք, օր առաջ:

До‖гожáть, -годúть ն. когó ռմկ. սպասել, ճամբայ պահել:

Дó‖голá Տ. ցմերկութիւն, ցհոլանիութիւն. раздѣ́ть когó д.; вы́стричь когó д.

До‖гóнка ի. 1, հետապնդում, հետամուտ լինելը. побѣжáть, брóситься за кѣмъ -либо въ д—у; 2, գտելը, քաշել պրծնելը (օդի կամ այլ բան). -гóнный ած. հետապնդելու, հետամուտ լինելու. догóнная, ой ի. հետապնդող, հետամուտ եղող մարդիկ, խմբակ. -гóнщикъ ա. հետապնդող, հետամուտ լինող:

До‖гóнъ ա. -гóня ի տ. Догóнка 1; со всѣхъ ногъ брóсился за нимъ въ д—ю; -гоня́ть ն. I. догоня́ть (-гоня́ю -ютъ — ներկայ է) -гнáть 1, մէկի յետևից հասնել (նաև փոխբ. մտքով). бѣжáлъ изо всѣхъ силъ, но не могъ егó догнáть; онъ сперва́ лѣнúлся, а потóмъ догнàлъ своúхъ свéрстниковъ; 2, քաշել պրծնել, գտել, թորել պրծնել. -ся չ. բանուիլ (հետապնդողից). II. догоня́ть (гоня́ю -гоня́ютъ—ապառնի) այնքան քշել, որ հոգին դուրս գայ, հալից ընկնի. онъ догоня́лъ своіо лóшадь до тогó, что онà пáла.

До‖горáніе չ. 1, ցվերջ, բոլորովին այրուիլ վերջանալը. 2, հանգչիլ, մարիլը. -горáть, -горѣ́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. 1, ցվերջ, իսպառ այրուիլ, այրուիլ վերջանալ. свѣчà догорáетъ; дровá въ печú догорѣ́ли; 2, հանգչիլ, մարիլ:

Догостúть (-щý -стя́тъ), ся տ. Догáщивать, ся.

До‖гребáть, -грестú, -грéсть (-гребý -бýтъ; անց. догрёбъ -блà, ó) ն. 1, փոցխել, փոցխով հաւաքել, տրմզել, տրմզով հաւաքել. остаётся немнóго догрестú сѣ́на; 2, թիավարելով, նաւելով հասնել, ժամանել. съ трудóмъ догреблú до бéрега; -гребáться, -грестúся, -грестúсь 1, չ. փոցխով, փոցխ քաշելով հասնել. 2, չ. փոցխուիլ, փոցխով հաւաքուիլ, տրմզուիլ:

До‖гружáть, -грузúть ն. 1, բարձել պրծնել, վերջացնել. 2, բեռը լրացնել, բեռան պատը, պակասորդը լրացնել. -ся չ. բարձուիլ վերջանալ, կատարելապէս բարձուիլ. корáбль догру-

жа́ется; -гру́жённый բյ. ած. բարձած, բեռնած. -гру́живаніе չ. 1, բարձել, բեռնել պրծնելը. 2, բեռը լրացնելը. -гру́живать, ся, -грузи́ть, ся տ. Догружа́ть, ся; -грузи́ть (-гружу́ -гру́зятъ), ся տ. Догружа́ть, ся և Догру́живать, ся

До‖гру́зка ի. բարձել, բեռնել պրծնելը. -грузно́е су́дно, -гру́зокъ, зка ա. մի տեսակ նաւակ, մակոյկ, որոնք մեծ նաւերի բեռը լրացնում են (որովհետև սրա խիստ լայնածաւալ լինելով, չեն կարող ծովի ծանծաղուտ ափերի մօտ կատարելապէս բարձուել, այլ թեթեւ բարձուած ափից հեռանում և ծովի մէջ կանգնում են):

Догрун‖то́вывать, -това́ть (-ту́ю -ютъ) ն. Նկրչ. առաջին ներկը, գետը տալ պրծնել:

До‖грыза́ть, -гры́зть (-зу́ -зу́тъ; անց. догры́зъ, -зла, о) ն. 1, կրծել պրծնել, կրծոտել, ուտել պրծնել. догры́зъ всѣ орѣ́хи; 2*, ռմկ. մէկի միւսն ուտել, մէկին թշնամաբար հալածել, սպանել. онъ таки догры́зъ его նա նրա հոգին հանեց.

До‖грѣва́ть, -грѣ́ть ն. ցպահանջ տաքացնել, տաքացնել պրծնել. -ся էր. տաքացնուիլ, վերջանալ. ку́шанье догрѣва́ется.

До‖гу́ливать, -гуля́ть ն. և չ. 1, զբօսանքը, զբօսանքի օրերը անցկացնել, վերջացնել. д. послѣ́дніе дни пра́здниковъ; 2, до чего́ այնքան զբօսանքի, քէֆի, շուայտութեան յետեւից ընկնել, որ. догуля́ть тебѣ́ до бѣ́ды այնքան թրև պիտի գաս, որ դժբախտութեան հանդիպիս. -ся տ. Догу́ливать 2.

Догъ ա. (անգլ.) դոգ (մի տեսակ գամփռ, մեծ. արջ և կինճ որսացող). а́нглійскій д.

До‖дава́ть (-даю́ -даёшь -даю́тъ), -да́ть ն. լրիվին տալ, վճարել, հատուցանել. онъ мнѣ мно́го ещё не до́далъ; -ся էր. լրիվին տրուիլ, հատուցանուիլ, վճարուիլ. чего́ недоста́нетъ, то по́слѣ дода́стся; -да́токъ, тка, -да́точекъ, чка ա. Ուզ. յաւելում, լրացուցիչ վճար. -да́точный ած. յաւելավճարի. դեռ հասանելիք. д—ыя де́ньги; -да́ть (-да́мъ -да́шь -да́стъ -дади́мъ -дади́те -даду́тъ; անց. до́далъ -ла́, о), -да́ться (անց. додался́ -ла́сь -ло́сь) տ. Додава́ть, ся; -да́ча, -да́чка ի. Ուզ. 1, լրիվին հատուցանել, վճարել պրծնելը. 2, տ. Дода́токъ.

До‖двига́ть, -дви́нуть ն. առաջ մղել, բոթելով, հրնդելով առաջ տանել, տեղ հասցնել. -ся էր. առաջ մղուիլ, բոթուելով, հրնդուելով առաջ տարուիլ, տեղ հասցնուիլ:

Додека́эдръ (յն.) տ. Двѣнадцатигра́нникъ.

До‖дёргивать ն. 1, (додёргать) փետել պրծնել. 2, (додёрнуть) քաշելով, ձիգ տալով տանել, տեղ հասցնել. додёрни ло́дку до бе́рега; -ся էր. 1, փետուիլ վերջանալ. 2, տարուիլ, տեղ հասցնուիլ:

До‖держа́ніе չ. 1, ցորոշ ժամանակ պահելը. 2, մի քանի ժամանակ պահելով մշակելը, շինելը. 3, ծախսել, մսխել պրծնելը. -держа́ть (-держу́ -де́ржатъ), ся տ. Доде́рживать, ся; -де́рживаніе տ. Додержа́ніе; -де́рживать, -держа́ть ն. 1, ցորոշ ժամանակ պահել, 'տուն անել'. д. рабо́тника до сро́ка; 2, որոշ պայմանների մէջ պահելով մշակել, շինել. կատարել, վերջացնել (գործը). д. въ мо́чкѣ лёнъ; д. корректу́ру; д. пре́рванный экза́менъ արդէն սկսած, բայց ընդհատած քննութիւնը տալ վերջացնել. 3, ծախսել, մսխել պրծնել. д. послѣ́днія де́ньги; -ся էր. 1, ցորոշ ժամանակ պահուիլ. 2, պահուելով մշակուիլ, շինուիլ. 3, ծախսուիլ, մսխուիլ:

Додёрнуть, ся տ. Додёргивать, ся 2.

До‖дира́ніе չ. 1, պատառ պատառ, կտոր կտոր անելը, ծուատելը. 2, մաշելը. -дира́ть, -дра́ть ն. 1, պատառոտել, կտոր կտոր անել, ծուէն ծուէն անել, ծուատել. 2, մաշել (զգեստը, ոտնամանը). -ся 1, անդէմ. ամբոխի միջից տալ անցնել, անց կենալ. здѣ́сь тако́е мно́жество наро́да, что ни до чего́ нельзя́ додра́ться; 2, կռուել պրծնել, կռիւը վերջացնել. 3. էր. պատառոտուիլ, կտոր կտոր անուիլ, ծուատուիլ:

Доднéсь Տ. եկ. ս. ցայսօր, ցայժմ:

Додо́ ա. տհհ. տ. Дронтъ.

До‖до́ру нѣтъ ռմկ. անցք, ճանապարհ չկայ, անկարելի է անցնել. на ры́нкѣ додо́ру нѣтъ.

Додра́ть (-деру́ -ру́тъ), ся տ. Додира́ть, ся.

До‖ду́мываться, -ду́маться չ. մտածելով, խորհելով մի բանի հասնել, մի եզրակացութեան յանգել:

До‖дѣ́лать, ся տ. Додѣ́лывать, ся; -дѣ́лка ի. -дѣ́лъ ա. մշակում, շինելը, գործելը, մշակել պրծնելը. ко̀жи въ д—кѣ; въ д—лѣ оста̀лось немно́го кожъ քիչ կաշին է մնացել, որ դեռ պիտի դաբաղուի. -дѣ́лываніе չ. անել, շինել պրծնելը. -дѣ́лывать, -дѣ́лать ն. անել, շինել վերջացնել, մի գործ կատարել պրծնել. д. строе́ніе; -ся էր. անուիլ, կատարուիլ, շինուիլ վերջանալ. э́то строе́ніе нескоро додѣ́лается.

До‖е́ніе չ. կթելը. -ёный (-до́енъ -на, о) բյ. ած. կթած. д—ая коро́ва.

До‖жа́риваніе չ. տապակել պրծնելը. -жа́ривать, -жа́рить (-рю -рятъ) ն. տապակել պրծնել. д. говя́дину; -ся 1, չ. և էր. տապակուիլ վերջանալ. жарко́е дожа̀ривается.

До‖жа́тіе չ. I. քամել, մզել պրծնելը. II. հնձել պրծնելը. -жа́тый բյ. ած. I. (-жа́тъ -та, о) մզած, քամած. д—ое бѣльё; II. (до́жа́тъ -та, о) հնձած պրծած. д—ая рожь; -жа́ть, ся I. (дожму́ -у́тъ; անց. дожа́лъ, а, о) տ. Дожима́ть, ся; II. (дожну́ -у́тъ; անց. до́жа́лъ. а, о) տ. Дожина́ть, ся.

Дожда́ть (-жду́ -ждёшь -жду́тъ; անց. -дожда́лъ -ла́, о́), ся (անց. дожда̀лся -жда́ла́сь -жда́ло́сь) տ. Дожида́ть, ся.

Дож‖девико́вые [грибы́], ыхъ ա. յ. բս. Lycoperdaceae, Գայլասունկեր. տոհ. մուտ սունկեր (Gastromycetes); -деви́къ, а́ ա. 1, տ. Дождевико́вый грибъ; д.-велика̀нъ, Lycoperdon giganteum, Հսկայ գայլասունկը. 2, աշնանը պատրաստած և անձրևի տակն ընկնելուց յետոյ թրջած ադիս. 3,=дождево́й червь (տ. Дождево́й); 4, մի տեսակ անթափանցիկ վերարկու:

Дож‖деви́на ի. անձրևաջրից առաջացած խոնաւութիւն, նամութիւն, փտողութիւն. -дёвка ի. կնդ. Haematopota pluvialis, անձրևաճանճ. -ждево́й ած. անձրևի, անձրևա—, -անձրևային. д—а́я вода́; д. пузы́рь; д. зо́нтикъ; д о ж д е в о́ й червь, Lumbricus terrestris, բոստ կամ երկրամայր[որդ]ը, 'խմորարուկ'. д о ж д е в ы я облака́ ցածր, խիտ, թուխպ, անձրևաբեր ամպեր. -де́йка ի. անձրևատաշտակ, որ խողովակի տակ դնելով անձրևաջուր են կալնում. -демѣ́ръ ա. անձրևաչափ (գործիք, որով որոշ ժամանակամիջոցում եկած անձրևի քանակութիւնը չափում են). -дено́сный ած. սկլ. գործ. անձրևաբեր. д—ыя облака́.

Дóж||дикъ ա. նւզ. անձրեւիկ, թեթեւ անձրեւ. -дúнка ի. անձրեւի կաթիլ, մի կաթիլ անձրեւ. наступúла зáсуха. Ни д—и; -дúстый ած. սկւ. գործծ. անձրեւաշատ, անձրեւառատ. д. край.

Дож||дúть (-ждю́ -дя́тъ) չ. սկւ. գործծ. 1, անձրեւել, անձրեւ թափել. дождúтъ (դէմ.) անձրեւում, անձրեւ է գալիս. 2, ռմկ. սրսկել. попъ дождúтъ кропúломъ; -дичекъ, чка ա. նւզ. թեթեւ անձրեւ, անձրեւիկ, շաղ. пóслѣ *дóждичка въ четвéргъ 'վաղը', 'միւս անգամ' (այսինքն երբէք). приходúте за полýчкой пóслѣ *д—чка въ четвéргъ; -дúще ա. յւկ. մեծ, սաստիկ անձրեւ, տարափ. э̀кой д. пошёлъ!

Дождлúвый ած. անձրեւային, անձրեւաշատ. д. день; д—ая погóда; д—ое лѣто.

Дож||дь, я́ (յ. дождú, -дéй) անձրեւ. д. идётъ անձրեւ է գալիս. укры́ться отъ дождя́; попáсть подъ д. անձրեւի տակ ընկնել. метеóрный д. օդերեւութային անձրեւ. -данúкъ, à տ. Дождевúкъ.

До||жёвывать, -жевáть (-жую́ -ю́тъ) ն. և չ. ծամել պրծնել, բոլորովին ծամել, ծամքել վերջացնել:

Дожéчь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. дожёгъ, -жглá, ó), ся տ. Дожигáть, ся.

До||живáніе չ. 1, ապրելը, ապրելով հասնելը (օր. խորին ծերութեան). 2, վերջին օրապահիկը ծախսելը. -живáть, -жúть 1, չ. до чегó որոշ ժամանակ ապրել, ապրելով հասնել. жильцу́ нáдобно доживáть до срóка ещё два мѣ́сяца; 2, ապրել, անցկացնել. «онъ доживáлъ свой вѣкъ одинóко»; 3, վերջին օրապահիկը, կարողութիւնը ծախսել, մսխել, 'ուտել':

До||жигáніе չ. ցվերջ այրելը, այրել պրծնելը. -жигáть, -жéчь ն. 1, ցվերջ այրել, այրել պրծնել. д. свѣ́чку; 2, այրելով սպառել. д. послѣ́дки дровъ; 3, այրել, շինել, պատրաստել պրծնել. дожигáютъ послѣ́днюю кýчу лѣ́са на ýголь վերջին փայտակոյտը գործելի ('անձող') են դարձնում. -ся էր. այրուել վերջանալ:

До||жидáніе չ. սպասելը, սպասելով ժամանակը անցկացնելը. -жидáть, ся, -ждáть, ся ն. և չ. սպասել, ճամբայ պահել, սպասելով ժամանակն անցկացնել. я дожидáлъ тебя́ цѣ́лый часъ; онъ дожидáется, чтобъ за нимъ прислáли; не дожидáйтесь меня́: мнѣ нельзя́ быть у васъ.

Дожúзненныя зáписи իրւբ. ժառանգական պայմանագրեր ամուսինների մէջ, որոնցով մէկի մահից յետոյ ժառանգական իրաւունքը անցնում է միւսին:

До||жимáть, -жáть ն. քամել, մզել պրծնել. д. лимóны, мы́тое бѣльё; 2,* նեղել, նեղ տեղը դցել, տհաճութիւն պատճառել. -ся էր. քամուել, մզուել վերջանալ. -жúмка ի. քամել, մզել պրծնելը:

До||жинáть, -жáть ն. հնձել պրծնել, հունձը վերջացնել. я дожинáю свою́ полосу́; -ся էր. հնձուել վերջանալ. -жúнка ի. տ. Дожúнъ; дожúнки, нокъ յ. հնձի վերջին օրը, որը շինականի համար նաև տօն է. -жúночный ած. հնձի վերջի. д. снопъ հնձի վերջին խուրձը, որ հնձուորները հնձատիրոջը մատուցանելով հիւրասիրութեան արժանանում են:

Дожúнъ ա. հնձել վերջացնելը, հունձը պրծնելը:

Дó||жúтый (дóжúта, -тá, о) էյ. ած. ապրած, անցկացրած. ծախսած. -жúть (-живу́ -вёшь -вýтъ; անց. дóжилъ -лá, о) տ. Доживáть.

Дóжни, ней ի. յ. = Дожúнки (տ. Дожúнка).

Дожъ ա. (իտ.) պտմ. դոժ (նախկին Վենետիկի և Գենովայի հասարակապետութիւնների պետը, գլուխը). дворéцъ дóжей.

Дóза ի. (ֆր.) մաս, պտղունց, միանգամից ընդունելի դեղի, դարմանի քանակութիւնը. увелúчить дóзу; принять дóзу я́да; лошадúная д. ռմկ. խիստ մեծ, շատ դեղաման:

До||замýжній ած. ցամուսնական, ցամուսնութիւն, մինչև ամուսնութիւնն եղած, պատահած, անցկացրած. д—яя жизнь.

Дозвáть (-зовý -вýтъ), ся տ. Дозывáть, ся.

Доз||волéніе չ. թոյլատրութիւն, 'դաստուր'. мнѣ данó д. ѣ́хать въ óтпускъ; -вóленный էյ. ած. թոյլատրած. -волúтельность ի. թոյլատրելի լինելը, թոյլատրելիութիւն. -волúтельный ած. 1, թոյլատրող. -տրութեան, -տրական. д—ое свидѣ́тельство; 2, թոյլատրելի, անարգել. -волять, -вóлить (-лю -лятъ) ն. թոյլատրել, թոյլ տալ, իրաւունք տալ. д. отлучúться на врéмя отъ дóлжности; -ся էր. թոյլատրուիլ:

Дозвонúться (-ню́сь -ня́тся) ն. և չ. когó կամ до чегó այնքան զանգահարել, որ լսեն. онъ вернýлся пóздно домóй и не могъ д.

Дозде́ մ. եկ. ռւ. մինչև այսօր, մինչև հիմա, մինչև այստեղ:

Дозимовáть (-мýю -ю́тъ) չ. до чегó ձմեռը կամ ձմեռուայ մնացած մասը անցկացնել, ձմեռելով հասնել. дозимовáли до Велúкаго постá.

До||знавáть (-знаю́ -ю́тъ), -знáть ն. ճշտութեամբ իմանալ, տեղեկանալ, հաւաստիանալ. -ся չ. աշխատել իմանալ, հասկանալ, տեղեկանալ: -знáніе չ. 1, ճիշտ տեղեկանալը, իմանալը. 2, իրւբ. նախորոք կատարուող քննութիւն, հարցուփորձ. произвестú д. на мѣ́стѣ преступлéнія; -знáть (-áю -áютъ; անց. дóзнàлъ -знáлà дóзнáло; дóзналú), ся տ. Дознавáть, ся.

Дозóрный ած. հսկող, հսկողական. д. обхóдъ; д—ое сýдно; д—ыя кнúги հնց. լրացուցիչ հաշուեմատեաններ, որոնց մէջ մտցնում էին մի ընդհանուր աշխարհագրից մինչև միւս նկատուող ապրանքական և հողային յաւելումները. дозóрный, аго ա. շրջագնաց հսկող, դէտ:

Дозóрщикъ ա. հնց. 1, տ. Досмóтрщикъ; 2, ընդհանուր ժողովրդահամարի հաշուեմատեանները ստուգող պաշտօնեայ, վերստուգիչ:

Дозóръ ա. 1, գիշերային շրջագայութիւն, հրսկում. 2, ռզմգ. տ. Пáтруль; 3, հնց. համեմատութիւն, վերստուգում:

До||зрѣвáніе չ. հասունանալը, հասնելը. д. хлѣ́ба; -зрѣвáть, -зрѣ́ть չ. հասունանալ, հասնել. я́блоки ещё не дозрѣ́ли; нары́въ ещё не дозрѣ́лъ; -зрѣ́лый ած. (յաճախ не բայց. մասնիկով) հասունացած, հասած. д—ые плоды́.

Дозрѣ́ть (-зрѣ́ю -ю́тъ) տ. Дозрѣвáть.

До||зывáть, -звáть ն. когó կանչել, մօտ կանչել, հրաւիրել (մնացածներին ևս). -ся ն. և չ. այնքան ձայն տալ, այնքան կանչել, որ գայ:

До||игрáть, ся տ. Доúгрывать, ся; -úгрываніе չ. խաղալ պրծնելը, խաղը վերջացնելը. -úгрывать, -игрáть ն. խաղալ պրծնել, խաղալ, ածել, վերջացնել. д. пáртію; д. пьéсу на рóялѣ; -ся 1, չ. այնքան խաղալ, այնքան ածել, որ [փորձանքի մէջ ընկնել, անհամութեան հանդիպել եւն]. 2, էր. խաղացուիլ, ածուիլ վերջանալ:

Дóйлица ի. ընտանիքը կերակրող կով, կթան:

Дой‖льникъ ա. -льница ի. փայտէ աման, կոտ, որի մէջ կաթ են կթում. -льня ի. սկ. գործ. կովեր կթելու տեղ, կթարան. -льщица ի. կովեր կթող կինմարդ:

Дой‖мка ի. հնց. 1, պարտքը ստանալը. 2, պարտք. -мочка ի. փոքր. տ. Недоимка; за ва́ми есть ещё д.! -мочный ած. պարտքի, պարտքային. д—ыя де́ньги; д о и м о ч н ы й п р и к а́ з ъ պարտքերը հաւաքող պաշտօնատուն (17—18 դարերում). -мщикъ ա. պարտքերի հաւաքող:

До‖иска́ть (-ищу́ -и́щутъ), ся տ. Дойскивать, ся; -и́скиваніе չ. փնտռելով գտնելը (մնացածը). -и́скивать, -иска́ть ն. փնտռելով, որոնելով գտնել (մնացածը). я уже́ отыска̀лъ мно́гія ве́щи; тепе́рь дойскиваю оста́льныя; -ся չ. чего́ աշխատելով որոնելով գտնել. աշխատել, ջանալ մի բան տեղեկանալ, իմանալ, հաստ լինել. не доищу́сь своей ша́пки; наконе́цъ я доиска́лся, въ како́й кни́гѣ э́то напи́сано.

Доистори́ческій ած. նախապատմական. д—ое вре́мя.

Дойть (дою, до́ятъ) 1, ն. կթել. д. коро́ву; 2, մէկին կողոպտել, մէկի արիւնը ծծել. 3, չ. կաթ տալ. коро́ва переста́ла дойть(ся); -ся 1, կր. կթուիլ. 2, չ. տ. Дойть 3.

Дой‖ка ի. կթելը. -ло չ. 1, անասունի տուած կաթը մի օրուայ ընթացքում. въ до́йлѣ два-три удо́я մի օրում կովին երկու-երեք անգամ են կթում. 2. վատ, անպիտան կաթ. տ. Моло́зево; пе́рвое д. по́слѣ отёлки не молоко́, а моло́зево; -никъ ա. բս. Melilotus, կորնգան (մեղրածուծ):

Дой‖ни́къ, а́ ա. տ. Дойльникъ, -ница; -ни́ца ի. 1, տ. Дойникъ; 2, գործիք. մեծ պտուկ ապակի հալելու համար. -ница ի. կթան, կթելու, կաթնատու կով. -ничо́къ, чка̀ նւզ. տ. Дойникъ; -ный ած. կթան, կաթ տուող. д—ая коро́ва հորթամէր, կաթնատու կով. *շահի, օգուտի աղբիւր. онъ смо́тритъ на него́ какъ на д—ую коро́ву.

До́йня տ. Дойльня.

Дой‖ти́ (-ду́ -дёшь -ду́тъ; անց. дошёлъ -шла́, о́) տ. Доходи́ть.

До́йчивая коро́ва խելօք, կթելիս հանգիստ կեցող կով:

До́ка ա. ռմկ. մի բանի մէջ խիստ հմուտ, ճարտար, տեղեակ, բազմափորձ մարդ. 'յետ եկած' ոմն. онъ вели́кій д.

Дока‖за́тель, -за́тельница ի. սկ. գործ. ցոյց տուող, տեղեկատու. ամբաստանիչ. -за́тельный ած. ապացուցանող, ապացուցիչ. д—ыя слова́; -за́тельство չ. 1, ապացոյց, փաստ. убѣди́тельное, сла́бое д.; 2, տրմբ. հաւաքրանական եզրափակում, ապացուցում. с у д е́ б н ы я д—а դատական փաստեր, ապացոյցներ:

Дока‖за́ть (-жу́ -жутъ), ся տ. Дока́зывать, ся; -зчикъ ա. -зчица ի. տ. Доказа́тель, -ница; -зываніе չ. ապացուցանելը, հաստատելը. -зывать, -за́ть 1, ն. ապացուցանել. д. въ судѣ́ справедли́вость своего́ обвине́нія; д. кому́-либо свою́ любо́вь и дру́жбу на дѣ́лѣ; 2, չ. на кого́ մէկին ամբաստանել, մեղադրել. մէկի վերայ գանգատուել. на него́ дока́зываютъ въ кра́жѣ; -ся կր. ապացուցուիլ. бытіе́ Творца́ дока́зывается бытіе́мъ тва́рей.

До‖ка́ливаніе չ. տ. Дока́лка; -ка́ливать, -кали́ть (-лю́ -ка́лятъ) ն. 1, տաքացնել, շիկցնել պրծնել. 2, որոշ աստիճանի շիկցնել, կարմրեցնել. -ся կր. շիկցնուիլ. -ка́лка ի. -ка́лъ ա. 1, շիկցնել պրծնելը. 2, որոշ աստիճանի շիկցնելը:

До‖ка́лываніе չ. 1, կոտորել պրծնելը. ծակոտել պրծնելը. 2, կարեվերը խոցելը, սպանելը. -ка́лывать, -коло́ть ն. 1, կոտորել պրծնել, ճեղքել պրծնել. д. дрова́; 2, ծակոտել պրծնել. д. на̀чатый узо́ръ; 3, կարեվեր խոցել, վերջին հարուածը տալ, սպանել. доколо́ть штыко́мъ; -ся կր. կոտորուիլ, ճղքուիլ վերջանալ. послѣ́дняя оха̀пка дровъ дока́лывается.

До‖ка́нчиваніе չ. վերջացնելը, պրծնելը. -ка́нчивать, -ко́нчить ն. 1, վերջացնել, պրծնել. д. строе́ніе; 2. հնց. վերջնականապէս հաստատել, վաւերացնել (վճիռը, անօրինութիւնը, պայմանը). -ся 1, անդր. վերջանալ. строе́ніе дока́нчивается; 2, կր. վերջացնուիլ, կատարուիլ, անուիլ վերջանալ:

До‖ка́пываніе չ. փորել պրծնելը, պեղել պրծնելը. -ка́пывать, -копа́ть ն. փորել պրծնել, պեղել պրծնել. д. прудъ, ровъ; -ся չ. до чего́ փորելով, պեղելով գտնել, հասնել մի բանի. д. до воды́; д. до кла́да; *հետազօտելով միջամուխ լինել, խելամուտ լինել. д. до су́щности дѣ́ла.

До‖ка́рмливаніе 1, կերակրել, բուել պրծնելը. 2, կշտացնելը. -ка́рмливать, -корми́ть ն. 1, կերակրել պրծնել, բուել պրծնել. 2, կշտացնել. -ся կր. կերակրուիլ, լիովին կերակրուիլ, բուուիլ:

Доката́ть, ся տ. Дока́тывать, ся.

До‖кати́ть (-чу́ -тятъ) 1, ն. տ. Дока́чивать I; 2, չ. անդուլ, անդադար, անընդհատ գնալով, ընթանալով հասնել, ժամանել. мы докати́ли до Москвы́ въ три дня; -ся տ. Дока́чиваться I; -ка́тываніе չ. 1, գլորել պրծնելը. 2, յղկել պրծնելը. -ка́тывать, -ката́ть ն. 1, գլորել պրծնել. д. бо́чки; 2, հարթել պրծնել, յղկել պրծնել. д. бѣльё; -ся 1, անդր. до чего́ գլորուելով մի բանի հասնել (հմմ. дока̀чиваться I); шаръ дока́тывается на билья́рдѣ до лу́зы; 2, կառքով այնքան զբօսնել, որ. доката́лся на лихача̀хъ до того́, что оста́лся безъ гроша́; 3, կր. հարթուիլ, յղկուիլ. бѣльё дока́тывается.

До‖кача́ть, ся տ. Дока́чивать, ся II; -ка́чиваніе չ. ցորոշ տեղ գլորելը, գլորելով հասցնելը. -ка́чивать I. (дока́чивать, -кати́ть) ն. ցորոշ տեղ գլորել, գլորելով հասցնել. рабо́тники докати́ли бревно́ до стѣны́; -ся անդր. ցորոշ տեղ գլորուիլ, գլորուելով հասնել. шаръ докати́лся до забо́ра; II. (дока́чивать, -кача́ть) ն. 1, այնքան ճօճել, որ. д. на каче́ляхъ до головокруже́нія; 2, ջուր քաշել, ջուր հանել պրծնել, վերջացնել. -ся անդր. այնքան ճօճուիլ, որ. докача́лся до тошноты́.

До‖ка́шиваніе չ. հնձել, հարել պրծնելը. -ка́шивать, -коси́ть ն. հնձել պրծնել, հարել պրծնել. д. своё по́ле; -ся 1, անդր. արտը հնձել պրծնել. խոտհարքը հարել պրծնել. 2, կր. հնձուիլ վերջանալ. հարուիլ պրծնել:

Дока́‖щикъ ա. -щица ի. տ. Дока́зчикъ, -чица.

До‖ква́сить (-шу -сятъ), ся տ. Докваши́вать, ся; -ква́ска ի. -ква́шиваніе չ. թթուեցնել պրծնելը, խմորեցնել վերջացնելը. -ква́шивать, -ква́сить ն. թթուեցնել պրծնել. խմորեցնել վերջացնել. -ся կր. թթուեցնուիլ, խմորեցնուիլ վերջանալ:

До‖кети́змъ ա. (յն.) երեւութականութիւն. -ке́ты ա. յ. երեւութականներ:

До‖кида́ть, ся տ. Доки́дывать, ся; -ки́дка ի.

գցել, նետել պրծնիլը. -кидываніе չ. 1, ցորոշ տեղ գցելը, նետելը. 2, գցել, նետել պրծնիլը. -кидывать ն. 1, (докинуть) ցորոշ տեղ գցել, նետել. докинуть камень до стѣны; 2, (докидать) գցել, նետել պրծնել. докидать стогъ сѣна խոտի դէզը սայլի վերայ ածել, բարձել. -ся կր. գցուիլ վերջանալ, նետուիլ վերջանալ, բարձուիլ վերջանալ. сѣно докидывается въ сѣновалы.

Доки‖паніе չ. եփ գալը, եռ գալը. -пать, -пѣть (-плю -пятъ) չ. եփ գալ, եռ գալ. -пѣлый ած. եփ եկած, եռ եկած, կէծացած:

До‖кисаніе չ. ինչպէս հարկն է թթուիլը, խմորուիլը. -кисать, -киснуть (անց. докисъ -кисла, о) չ. թթուիլ, խմորուիլ ինչպէս հարկն է. квашня не докисла; -кислый ած. ըստ հարկին թթուած, խմորուած. -кись է. թթուած, խմո-

Докладка է. դարսել պրծնիլը: [րուած բան:

Докла‖дной ած. 1, զեկոյցի, զեկուցման. д—ая записка իրւք. համառօտ զեկուցագիր. д. день զեկոյցի, զեկուցման օր. д. списокъ հնց. դատավճռագիր, որ յանձնուում էր արդարացած կողմին. д. холопъ հնց. դատաստանական ճանապարհով ձեռք բերած կամ գնած ծառա. գնած, առնովի ծառա. 2, աւելացրած, լրացուցիչ. д—ая полѣнница дровъ; -дчикъ ա. -дчица է. զեկուցող, -ցանող այր, կին:

Докла‖дъ ա. զեկուցում. զեկոյց. զեկուցագիր, տեղեկութիւն, ծանուցում. приготовить дѣло къ д—у գործը պատրաստել զեկուցման համար. сдѣлать д. въ учёномъ обществѣ; къ нему можно ходить безъ д—а նորա մօտ կարելի է գնալ առանց՝ նախօրօք յայտնելու, թոյլտուութիւն հայցելու. -дываніе չ. 1, տ. Докладка; 2, աւելացնելը. 3, զեկուցանելը, տեղեկացնելը, ծանուցանելը. -дывать ն. 1. (докласть) դարսել պրծնել. д. сажень дровъ; заложили строеніе, но не успѣли его докласть շինութեան հիմքը ձգեցին, բայց չկարողացան շինել (պատել) վերջացնել. 2, (доложить) աւելացնել. къ этой суммѣ надобно доложить ещё нѣсколько тысячъ; 3, (доложить) զեկուցանել. հաղորդել, յայտնել, ծանուցանել. сегодня будутъ докладывать моё дѣло; доложить о приходѣ чиновника съ бумагами; 4, (доложить) տալ. հասկացնել. -дываться 1, կր. (докласться և доложиться) ա. դարսուիլ պատուիլ, շինուիլ վերջանալ. наконецъ строеніе докладывается; բ. զեկուցուիլ, ծանուցուիլ. дѣла докладываются по очереди; 2. անդր. իր մտքին յայտնել, մտնելու, տեսակցութեան թոյլտուութիւն խնդրել. прямо итти нельзя, надо сперва черезъ лакея доложиться; 3. անդր. (доложиться) հնց. кого (սեռկ. հոլ.) մէկից թոյլտուութիւն խնդրել:

Докласть (-ду -дутъ), ся տ. Докладывать, ся 1.

До‖клёвывать, -клевать (-клюю -ютъ) ն. կտուցով, կտցահարելով ուտել պրծնել. воробьи доклевали зёрна и улетѣли.

До‖клеивать, -клеить (-клею -еютъ) ն. կպցնել պրծնել (սոսնձով, շրէշով ևլն):

Доклинаться (-каюсь -каются և -кличусь -кличутся) տ. Дозваться.

До‖ковывать, -ковать (-кую -куютъ) ն. կռել պրծնել, դարբնել պրծնել:

Доковый ած. դոկի, դոկային:

Доковылять չ. ռմկ. յանախ կանգ առնելով, հանգստանալով քարշ գալ (մնւգ. կաղերի և հաշմանդամների մասին):

Доко‖вырявать, -вырять ն. փորել, քչփորել [պրծնել:

Доко‖лачиваніе չ. 1. ցցել պրծնելը. 2, խփում ծեծելը, ջարդելը, ջախջախելը. -лачивать, лотить (-очу -отятъ) 1, ցցել, խրել, տնկել պրծնել, մխել պրծնել. д. гвоздь до шляпки; 2, խփում ծեծել, գանակոծել, ջարդել, ջախջախել. доколотили его до смерти; 3. բոլորովին ջարդուփշուր անել. доколотить посуду; -ся 1, չ. ռմկ. մի բանի հասնել, մի բան ձեռք բերել. 2, կր. ա, ցցուիլ, խրուիլ. բ, խփում ծեծուիլ, ջախջախուիլ. գ, բոլորովին ջարդուփշուր անուիլ:

До‖колотый բյ. ած. ճեղքած, ճղած, ջարդած. -колоть (-колю -колютъ), ся տ. Докалывать, ся.

До‖коль, -колѣ մ. 1, քանի որ. 2, մինչև երբ. 3, ռմկ. մինչև այսօր, մինչև այժմ ժամանակ:

Доконать ն. 1, վերջացնել, ցվերջ, ցվախճան հասցնել. 2, ծայրայեղ տառապանքի հասցնել. բոլորովին հալից գցել, հոգին հանել, սպանել, կորստեան անդունդը գլորել. կործանել, փչացնել, մէկի տունը քանդել:

До‖кончальная грамота վերջնականապէս հաստատած, որդէն ստորագրած խաղաղութեան դաշնագիր. -кончаніе չ. 1, վերջացնելը, աւարտելը. 2, հնց. վերջնականապէս հաստատելը, վաւերացնելը (խաղաղութեան դաշնագրերը). -кончательная грамота տ. Докончальная гр., -кончить (-чу -чатъ), ся տ. Доканчивать, ся.

Докопать, ся տ. Докапывать, ся. [ся.

Докормить (-млю -мятъ), ся տ. Докармливать,

До‖косить (кошу -косятъ), ся տ. Докашивать, ся.

До‖косъ ա. հնձել, հարել պրծնելը. -кошенный բյ. ած. հնձած պրծած, հարած պրծած:

До‖краиваніе չ. ձևել պրծնելը. -краивать -кроить ն. ձևել պրծնել. д. рубахи; ся կր. ձևուիլ վերջանալ. платье докраивается.

Докрасить (-шу -сятъ), ся տ. Докрашивать, ся.

Докраска է. ներկել պրծնելը, դեղել պրծնելը, ծեփել պրծնելը:

Докрасна մ. ցկարմրութիւն, ցկարմրումն, ցշիկնութիւն. накалить желѣзо д.; натереть глазъ кулакомъ д.

До‖крашиваніе չ. ներկել պրծնելը, դեղել պրծնելը. ծեփել պրծնելը. -крашивать, -красить ն. ներկել պրծնել, դեղել պրծնել, ծեփել պրծնել. д. стѣну; -ся կր. ներկուիլ, դեղուիլ, ծեփուիլ վերջանալ. кровля докрашивается.

Докричаться (-чусь -чатся) 1, ն. այնքան կանչել, այնքան ձայն տալ, որ լսեն. онъ насилу насъ докричался; 2, չ. до чего այնքան աղաղակել, որ փորձանքի, անախորժութեան հանդիպել:

До‖кроенный բյ. ած. ձևած պրծած. -кроить (-крою -кроятъ), ся տ. Докраивать, ся.

Докропать ն. ռմկ. հազիւ հազ, մեծ ջանքով վերջացնել մի բան. մի կերպ կարել պրծնել:

Докрошить (-шу -шатъ) ն. բոլորովին բրդել պրծնել:

До‖крутить (-чу -тятъ), ся տ. Докручивать, ся; -кручиваніе չ. մանել պրծնելը, ոլորել պրծնելը. -кручивать, -крутить ն. մանել պրծնել, ոլորել պրծնել. д. нитки; ся կր. մանուիլ, ոլորուիլ վերջանալ:

До‖крываніе չ. ծածկել պրծնելը. -крывать,

-крыть (-крóю -крóютъ) ն. ծածկել պրծնել. д. крóвлю; -ся եր. ծածկուիլ վերջանալ:

Доксо‖лóгія ի. (յն.) եկղ. փառաբանութիւն, գոհաբանութիւն. -мáнія ի. (յն.) փառամոլութիւն:

Док‖торáльный ած. (ֆր.) ինքնավստահ, անձնապարծ, ուսուցչին, դատախազական վայել. это было скàзано д—ымъ тóномъ: -торáнтскій ած. դոկտորանտի. -торáнтъ ա. (լտ.) դոկտորանտ, դոկտորացու, դոկտորութեան աստիճանի թեկնածու. -торскій ած. դոկտորի, -րական. д—ая степень; д—ая диссертáція. Дóкторски, по-дóкторски ի. դոկտորաբար, ինչպէս դոկտորին վայել է. -торство չ. ռմկ. դոկտորութիւն. -торша ի. ռմկ. 1, կին-բժիշկ, բժշկապետուհի. 2, բժշկի, բժշկապետի կինը:

Дóкторъ ա. (յ. доктора́, óвъ) (լտ.) 1, դոկտոր (նա որ համալսարանից կամ ակադէմիայից բարձրագոյն ուսումնական աստիճան է ստացել). д. медицѝны բժշկապետ. д. философіи, д. богословія; почётный д. պատուաւոր դոկտոր. 2, ասհ. բժիշկ. домàшній д.

Док‖три́на ի. (լտ.) ուսում, վարդապետութիւն, տեսութիւն. -тринéрскій ած. տեսական ուսումնական. -тринéрство չ. տեսականութիւն, տեսական ուսումնականութիւն. -тринéръ ա. (ֆր.) տեսական ուսումնական, տեսականութեան թունդ հետեւող, կողմնակից: [нáдобно намъ итти?

Докýда ի. ռմկ. մինչեւ ուր, մինչեւ որտեղ. д.

Докýка ի. խնդիր, միջնորդութիւն, թախանձանք, ուրիշին պատճառած ձանձրութիւն, անհանգստութիւն, գլխացաւանք:

Доку‖ментáльный ած. գրաւոր փաստերի վերայ հիմնուած, վաւերագրական, փաստային, հաստատ. -мéнтикъ ա. նուզ. տ. Докумéнтъ; -мéнтный, -мéнтовый ած. դոկումէնտի, վաւերագրի, -գրական. -мéнтъ ա. (լտ.) դոկումէնտ, վաւերագիր, վաւերաթուղթ, պաշտօնական գիր, թուղթ. докумéнты յ. վկայականներ (մետրիկական, արտօնագիր, անցաթուղթ եւն). выправить свой докумéнты; долговыя д—ы պարտամուրհակներ. д—ы на прàво торгóвли առեւտրական արտօնագրեր, իրաւագրեր:

До‖кунѣлый ած. հասած, մեծացած (մուշտակաւորների մասին). д—ая лисица; -кунѣть չ. կատարեալպէս մազակալել, մուշտակաւորուիլ (կզաքիսների մասին). մեծանալ, հասունանալ:

До‖купать I. (докупáть, -купи́ть) ն. պակասը, պակասորդը գնել, գնելով պակասը լրացնել. д. полъ-аршина сукнà; -купáться եր. գնուիլ, գնուելով լրացնուիլ. II. (докупáть) ն. լողացնել պրծնել. д. ребёнка; -ся անդր. այնքան լողանալ, որ փորձանքի, անախորժութեան հանդիպել. онъ до тогó докупáлся, что схватилъ простýду; -купи́ть (-плю́ -кýпятъ) տ. Докупáть I; -кýпка ի. -кýпъ ա. պակասը գնելով լրացնելը:

До‖курéніе, -кýриваніе չ. 1, ծխել պրծնելը. 2, դտել, քաշել պրծնելը (օր. օղին). -кýривать -кури́ть (-рю́ -рятъ) ն. 1, ծխել պրծնել, ծխելով սպառել. д. трýбку табакý; 2, քաշել պրծնել, դտել պրծնել, թորել պրծնել (օղին). -ся 1, անդր. դադարիլ ծխելուց, ծուխ արձակելուց. մարիլ, հանգչիլ. головня́ докури́лась; 2, այնքան ծխել, որ[անախորժութեան, ցաւի հանդիպել]. докури́лся табакý до дурноты́; 3, եր. ծխուիլ վերջանալ. դտուիլ, քաշուիլ վերջանալ. -кýрка ի. դտել, քաշել պրծնելը (օղին):

Докути́ть (-кучý -кýтятъ) տ. Докýчивать I; -ся չ. այնքան շուայտութիւն, զեղխութիւն անել, որ [փորձանքի, քամբախտութեան հանդիպել]. докути́лся до бѣды́.

До‖кучáть չ. комý чѣмъ մէկին մի բանով (խնդիրքներով, թախանձանքով) ձանձրացնել, նեղացնել, անհանգստացնել, մէկի ‘գահլան տանել’:

До‖кучивать I. (докýчивать, -кути́ть) 1. չ. այնքան շուայտութիւն, զեղխութիւն անել, որ. 2, ն. շռայլել, վատնել պրծնել. кýпчики докýчивают послѣ́днія свой дéнежки; II. (докýчивать. -кýчить). ն. կիտել պրծնել, հաւաքել, թեղ անել, դիզել պրծնել. рабóтницы докýчиваютъ сѣ́но; -кýчить (кýчу -кýчатъ) 1, տ. Докýчивать II; 2, սկւ. գործծ. ձանձրացնել, զզուեցնել. -кýчливость ի. թախանձողութիւն, ձանձրացում. -кýчливый ած. թախանձող, ձանձրացնող, նեղացնող, ‘գահլա տանող’ (խնդիրքներով, գիմումներով). -кýчный ած. 1, տ. Докýчливый; 2, ձանձրալի, տխուր. մարդու վերայ տխրութիւն, ձանձրութիւն բերող. д. гость.

До‖кýшивать, -кýшать ն. ուտել կամ խմել պրծնել, ‘անուշ անել’ պրծնել, վայելել պրծնել. -ся եր. ուտուիլ կամ խմուիլ վերջանալ, ‘անուշ անուիլ’, վայելուիլ վերջանալ:

Докъ ա. (հոլ.) դոկ. 1, ծովգ. նաւահանգստի մէջ այն տեղը, ուր մացնում են նաւերը կարկատելու կամ նոցա ընդջրեայ մասերը գիտելու նպատակով (նախորոք դոկից ջուրը դուրս տալով). 2, նաւերը բարձելու կամ նաւերի բեռները վայր առնելու տեղը իւր համբարանոցներով: Дóки յ. մեծ նաւերի շինութեան համար կառուցած շէնքեր, շինութիւններ:

До‖лáвливать, -лови́ть ն. որսալ պրծնել:

Долáгать ն. աւելացնել, պակասը լրացնել:

Долáзить (-лáжу -лáзятъ) չ. եւ ն. до чегó այնքան մագլցել, մինչեւ որ փորձանքի, անախորժութեան հանդիպել. долáзишь ты до бѣды́; 2, ն. մեղրը հաւաքել պրծնել, մեղրը կտրել պրծնել. д. ýлья; -ся չ. տ. Долáзить 1.

До‖лáмливаніе չ. կոտրել պրծնելը. -лáмливать, -ломи́ть ն. կոտրել պրծնել. д. шестъ. -ся եր. կոտրուիլ վերջանալ

До‖лáмываніе չ. քանդել պրծնելը. -лáмывать, -ломáть ն. քանդել պրծնել, փլցնել պրծնել. д. бáрку; -ся եր. քանդուիլ վերջանալ, փլցնուիլ վերջանալ:

Долбанéцъ, нцá ա. մի կտորից, մի ծառից փորած, շինած մակոյկը:

Долбанýть ն. ռմկ. 1, խիստ հարուածել, խիստ հարուածով տեղահան անել. 2,* միանգամից, մի շնչում խմել, ‘գցել’. д. стакáнчикъ вóдки; 3, տ. Долби́ть 1.

Дол‖бёжа ի. տ. Долбёжъ 1; -бёжка ի. տ. Долбёжъ 2 եւ 3; -бёжный ած. փորելու, կտրելու. -бёжъ, à ա. 1, ծակելը, փորելը. 2, զերանի, տախտակի մէջ փորած ծակ. д. на бревнѣ́; 3, ղպրոցկ. տ. Долбня́ 5.

Дóл‖бежь, -бёжь ի. տ. Долбёжъ 1 եւ 3.

Дóл‖бень, бня ա. ռմկ. տ. Долби́ла 2; -би́ла հոր. 1, ռմկ. կոցահարող. յաճախ կրկնող, ասող կամ մեքենաբար սերտող մարդ. 2,* բութ, բթամիտ, յիմար մարդ. -би́лка ի. կարճլիկ եւ

հատակին գուր, որով անուր կողի ծակերն են փորում. -би́ло ա. Долото́.

Дол||би́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. 1, (долбну́ть, -бану́ть, выдол—) ծակել, փորել. ка̀пли ча́стымъ паде́ніемъ долбя́тъ ка́мень; 2, (Թռչունների մասին) կտցահարել. 3, (առանց совершен. видъ-ի) *յամառ յիշեցնել, կրկնել. онъ ка́ждый день долби́тъ мнѣ свои́ поуче́нія; 4, (выд—) դպրոցկ. մեքենայաբար անգիր անել, առանց հասկանալու սերտել. я наси́лу вы́долбилъ свой уро́къ; -бле́ніе չ. 1, ծակելը, փորելը. 2, կտցահարելը. 3, յամառ կրկնելը, յիշեցնելը. 4, դպրոցկ. անգիր, մեքենայաբար սերտելը. поме́ньше д—ія грамма́тики и бо́льше пра̀ктики; 5, վիրաբ. ոսկորի մնած մասը հանելը, հեռացնելը, -блёнка ի. [լոբի] ծառից փորած, չինած տաշտակ, կոտ գնովի յատակով:

Долбну́ть ա. Долби́ть.

Долбня́ ի. 1, Թակ, սեպը մխելու Թակիչ. 2, կոճղ, որով հողը, խճճը, խճուղին ծեծում նստեցնում են, ցցեր անկելու ձեռնաԹակ. 3, հնց. կոճղաձև փայտ, որով նախկին նովգորոդում ոճրագործների գլուխները ջախջախում էին. 4, աշակ. ամենայուն գուրը. 5*, դպրոցկ. առանց խմաստը հասկանալու բերանացի, անգիր սերտելը. долбнёй не возьмёшь.

Дол||бу́ха ա. Долбня́ 1; -бу́шка նւզ. ա. Долбу́ха; -бя́жна ա. Долбёжка; въ долбя́жку մ. ա. Вдолбя́жку; -бя́жъ, а́ ա. գլանաձև ճախարակ բարկանաւերի վերայ:

Долга́рь, я́ ա. 1, Հ—ռ. երկար, դեռ և չողոցած, չկտորած ձողեր, վառելափայտ. 2, երկար, չկտորած փայտի կտոր:

До́лгій (-логъ -лга́, о; բաղդտ. և գերադր. долж̀айшій) երկար, երկայն. д. шестъ; д—ая ни́тка; д. день; д—ая жизнь; д. слогъ; у него́ язы́къ до́логъ ա. Дли́нный; у него́ до́лги ру́ки ա, նա խեղկատակ, չարաճճի, կռուարար է. բ, նա գող է, մաքուր մարդ չէ. откла̀дывать что-нибу́дь въ д. я́щикъ մի բան յետաձգել, ուշացնել, մի գործ քնացնել. вотъ тебѣ и вся (ի՞նչ рѣчь էր) не долга́ (դարձ.) կարճ ասած, կարճ կտրենք. э́то — до́лгая пѣ́сня! այդ երկար պատմուԹիւն է. ѣхать на до́лгихъ միևնոյն ձիաներով ճանապարհորդել: До́лго մ. (բաղդտ. до́лѣе, -лѣ, -льше) երկար, երկարօրէն, երկար ժամանակ. д. пусти́лъ верёвку; *приказа́лъ д. жить (դարձ.) մեռաւ, վախճանուեցաւ, 'չարդ տարաւ'. д. ли до бѣды́? մի՞Թէ հեռու է դժբախտուԹիւնը, քամբախտուԹիւնը. за до́лго ա. Задо́лго; на до́лго ա. Надо́лго.

Дол||гоборо́дый ա. Длинноборо́дый; -гова́тый ած. երկարաւուն, փոքր ինչ երկար:

Долгово́й ած. պարտքի, պարտ—. д—ы́я де́ньги; д—о́е обяза́тельство պարտագիր, պարտամուրհակ. д—а́я кни́га պարտամատեան (առևտրականների). д—о́е отдѣле́ніе կմ долгово́е բանտ անճշտապահ, անկարող պարտապանների համար. посади́ть въ долгово́е за неплатёжъ.

Долго||воло́сый ա. Длинноволо́сый; -вре́менность ի. երկար ժամանակամիջոց. -вре́менный ած. երկարատև. д. трудъ; д—ая война́; д. путь երկարատև նաւագնացուԹիւն. д—ы́я укрѣпле́нія երկարաձիգ տարիների համար կանգնեցրած ամրուԹիւններ. д—ая фортифика́ція ռզմգ. ա. Фортифика́ція.

Долго||вѣ́чность ի. երկարատևուԹիւն, յարատևուԹիւն. д. человѣ́ческая մարդկային կեանքի յարատևուԹիւնը. -вѣ́чный ած. երկարամեայ, երկարատև, յարատև:

Долго||вя́зый ած. ռմկ. 1, երկարահասակ, բայց վտիտ և անճոռնի, 'լող լող'. 2, երկար, երկարաձիգ. -гри́вый ած. 1, բսմստ. երկայնաբաշ, երկարաբաշ. 2, ռմկ. նխտ. д—ая ду́ра մազն երկար, խելքը կարճ, յիմար կին:

Долго||де́нственный ած. եկ. ս. երկարամեայ, երկարատև. -де́нствіе չ. 1, երկար կեանք, արեշատուԹիւն. тостъ за здра́віе и д.; 2, ամէնաերկար օրերը երկրի հիւսիսային կիսագնդի վերայ. երբ արեգակը Խեցգետի մէջ է մտնում. -де́нствовать (-ствую -ютъ) չ. երկար ապրել. -днёвный ած. երկար, մի քանի օրեր տևող:

Долго||лѣ́тіе չ. երկար, երկարամեայ կեանք, երկարակեցուԹիւն. -лѣ́тній ած. երկարամեայ. д—яя слу́жба; д, учёный трудъ; -мѣ́рный ած. 1, երկար, երկայն, երկար չափով. дрова́ д—ы́я.

Долго́некъ, нька, о ած. բաւականաչափ երկար, բաւականաչափ երկայն, երկարաւուն:

Долго||но́гій ա. Длинноно́гій; -но́жка ի. կնդ. Tipula, երկայնասրունք մժղուկ մի:

Долго||но́сики ա. յ. կնդ. Curculionidae, կնճԹաւոր[բզէզ]ներ. д—къ амба́рный, Calandra granaria, երևելը կամ արմաւոց կնճԹաւորը, ուտիճ կամ մնինայ. долгоно́сики որս. կարմրափետուր կտցարներ. -но́сый ած. երկարաքիԹ:

Долго́нько մ. երկար, բաւականին երկար. д. [мы засидѣ́лись.

Долго||пёръ ա. կնդ. Exocoetus volans, Թռչող ձուկը. -пёрый ած. երկարափետուր, երկայն փետուրներով. -по́лый ա. Длиннопо́лый.

Долго||пя́тъ ա. կնդ. Tarsius, կիսակապիկ մի. -пя́тый ած. երկայնադարշապար:

Долгору́кій ած. 1, երկարաձեռն, երկայնաբազուկ. 2,* ագահ, ընչաքաղց, փառասէր:

Долго|сро́чный ած. երկար ժամանակով, երկարատև. д. о́тпускъ; д—ы́я ссу́ды; -ство́льный ած. երկայնաբուն. д—ое де́рево; երկայնախողովակ, երկար խողովակով, 'լուլայով'. д—ое ружьё.

Долгостебе́лка ի. Հ—ռ. ոսպնակ, փափուկ և հիւԹալից խնձոր մի երկայն կօԹով:

Долгота́ ի. 1, հնց. երկարուԹիւն, երկայնուԹիւն (իրի). 2, աշխ. երկայնուԹեան աստիճան. 3, երկարուԹիւն, երկարատևուԹիւն. д. дня; д. сочине́нія.

Долготер||пѣли́вость ի. երկայնամտուԹիւն, երկար համբերուԹիւն. -пѣли́вый ած. երկայնամիտ, երկար համբերող, հանդուրժող. Го́сподь д—и́въ.

Долготерпѣ́ніе չ. երկայնամտուԹիւն (Աստուծոյ), երկար համբերուԹիւն, -բողուԹիւն. д. Бо́жье.

Долго́тный ած. փոքր ինչ երկար, երկարատև:

Долго||у́хій ած. երկար, երկայն ականջներով. д. кро́ликъ; -у́шка ի. երկայն ծակով ասեղ:

Долго||хво́стикъ ա. կնդ. Parus caudatus, երկայնագի, երկարատուտ երաշտահաւը. -хво́стый ա. Длиннохво́стый; -ше́йка ա. Горля́нка 1; -шёрстный, -шёрстый ա. Длинношёрстный, -стый.

Долго||ше́я հոգ.. երկայնապարանոց մարդ, երկար ճիտ ունեցող ոմն. -язы́чіе չ. սկւ. գործ. *լեզուանիուԹիւն, բամբասանքուԹիւն, շատախօսուԹիւն. -язы́чничать չ. սկւ. գործ. *լեզուանի լինել, իր լեզուն չզսպել. շատախօսել, բամ-

բանել. -язычный ած. ռմկ. *լեզուանի, շատախօս. բամբասասէր: [հար մարդ, ՛լող լող՛ ասն:

Долгу́ля հօր. ռմկ. երկար հասակով և նի-

Долгуне́цъ, нца́ ա. բս. Linum sativum, երկար, երկարամազ կտաւատ: [խաղող մի):

Долгу́нъ, а́ ա. Դոնեան բծապտուկ (սպիտակ

Дол‖гу́ша ի. 1, կառք, որի փորը շինած է երկար ձողիների վերայ. 2, երկար կառք, որի երկու-կողմից մարդիկ (6—8 հոգի) նստում են՝ թիկունքները միմեանց դարձրած. 3, լեռնգ. մի տեսակ սայլ. -гу́шка տ. Долгу́ша 1.

Долгъ ա. (ներքոյկ. о до́лгѣ, въ долгу́; յ. долги́, о́въ) I. (միայն եզակի) պարտք, պարտականութիւն, պարտաւորութիւն, պարտիք. исполня́ть свой д.; счита́ть свои́мъ д—омъ իւր պարտականութիւնը համարել. поставля́ть себѣ за д. կամ. д—омъ ինքն իրան պարտաւորացնել. по д—у слу́жбы,—зва́нія; чу́вство д.; отда́ть кому́-либо послѣ́дній д. մէկի յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուել. христіа́нскій, гражда́нскій д. քրիստոնէի, քաղաքացու պարտքը, պարտականութիւնը. 2, պարտք, փոխառնութիւն. дава́ть въ д. պարտք տալ. уплати́ть д.; взыска́ть съ кого́ д. մէկից պարտքը պահանջել, ստանալ. сложи́ть съ кого́ д. մէկին պարտքից ազատել. входи́ть въ д—и́ պարտքերի մէջ ընկնել, խրուել. онъ въ д—у́, какъ въ шелку́ նա պարտքերով խեղդուած է. повѣ́рить въ д. հաւատալով պարտք տալ, ՛նիսիա՛ տալ. влѣзъ въ д—и́ ռմկ. պարտքերի մէջ խրուեցաւ, թաղուեցաւ. быть по́ уши, по го́рло въ д—а́хъ մինչև ականջները, մինչև վիզը պարտքերի մէջ թաղուած լինել:

Долево́й ած I (տ. доль) երկար, ըստ երկարութեան ձգուող. II. (տ. до́ля) մաս մաս, մի մասը կազմող; д—а́я пла́та.

Доле‖жа́лый ած. երկար պառկած, մնացած, հասունացած. -жа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. 1, до чего́ այնքան պառկել, պառկած մնալ, որ անհամբերութեան հանդիպել. 2, այնքան ածած, թափուած մնալ, որ հասունանալ (խակ քաղած պտուղների մասին). -ся տ. Долежа́ть 1.

Доле‖ри́товый ած. հատիկաւոր բազալտի, սեւակուճի. -ри́тъ ա. Հնք. հատիկաւոր բազալտ, սեւակուճ; [չել, թռչելով մի և է տեղ հասնել:

Доле‖та́ть, -тѣ́ть (-чу́ -тя́тъ) չ. ցորուշ տեղ թռ-

Дол‖жа́йшій ած. բաղդատ. և գերադրկ. տ. До̀лгій.

Дол‖жа́къ, а̀ ա. -жа́нка ի. կեռ, ծուռտիկ կացին որով փեթակ են փորում:

Дол‖жа́ть, ся, зад—, չ. պարտքերի մէջ ընկնել, փոխ առնել, պարտք վերցնել. д. по мело́ча́мъ մանր պարտքեր անել. торго́вля у насъ чи́стая: въ долгъ не отпуска́емъ и са́ми не дол-[жа́емся.

Должёнъ տ. Должо́къ.

Долженствова́ть (-ству́ю -ютъ) չ. պարտաւոր, պարտական լինել:

До́лжея ի. 1, երկար անցք, որով փեթակի միջի ակօսը, անցքը (должъ) կալնում են:

До́л‖жикъ ա. 1, ատղձգ. որ և է երկար ծառ, փայտ. 2. սայլի լծափայտ (оглóбля); 3, որս. որսացող թռչունի ոտքը կապած փոկը:

Должина́ ի. տ. Долга́рь.

Дол‖жи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. кого́ чѣмъ Հնց. մէկին մի բանով պարտաւորեցնել. -жи́шки ա. յ. Նւզ. նկտ. տ. Долгъ 2; -жни́къ, а́ ա. 1, (должни́ца ի.) ա, պարտապան, նա որ պարտք է վերցրել (հկռկը տ. Заимода́вецъ); собира̀ть долги́ съ д—ко́въ; բ. (սխալ) տ. Заимода́вецъ; 2, մի տեսակ թելաշատ կտաւ. 3, երկարաձև ծածկ. մօտ 1 1/2 արշին երկարութեամբ բարակ թել, փոկ. 4, ձողի:

До́лжно́ ստրհղ. (տ. До́лжный) հարկ է, հարկաւոր է, պէտք է, պարտ է. д. убѣга́ть соо́бщества поро́чныхъ людéй; д. быть պէտք է որ, հաւանական է որ, հաւանաբար:

Дол‖жностно́й ած. 1, պաշտօնական, պաշտօնի, ծառայութեանը վերաբերող. д—óе лицó; онъ у́меръ при отправлéніи свои́хъ д—ыхъ обя́занностей; -жность ի. (յ. до́лжности, -стéй) 1, պաշտօն, ծառայութիւն. состоя́ть въ д—и պաշտօնի, ծառայութեան մէջ գտնուել. вступи́ть въ д.; ходи́ть въ* д. պաշտօնի, ծառայութեան գնալ. исправля́ющій д. պաշտօնակատար. 2, Հնց. պարտաւորութիւն, պարտականութիւն:

До́лжный ած. (-женъ և ռմկ. -жёнъ -жна́, о́ և о; յ. до́лжны) 1, հարկաւոր, վայել. воздава́ть ста́ршимъ д—ое почтéніе; 2, պարտական, պարտաւոր, պարտք ունեցող. онъ мнѣ до́лженъ пя́ть рублéй; вы должны́ быть учти́вы къ да́мамъ (կմ съ да́мами); до́лжное, аго չ. այն ինչ որ պէտք է, հարկաւոր է, վայել է. онъ трéбуетъ отъ насъ лишь д—аго.

Дол‖жо́къ, жка́, -жо́чекъ, чка ա. Նւզ. և փղքշ. պտոյտ, չնչին, աննշան պարտք:

Должь ի. փեթակի մէջ անցք, ակօս:

До‖ливáніе չ. աւելացնելը, վրան ածելը. -лива́ть, -ли́ть ն. աւելացնել, վրան ածել. -ся կր. ածուել, աւելացնուել. -ли́вка ի. -ли́въ ա. տ. Доливáніе.

До‖лиза́ть (-жу́ -жутъ), ся տ. Доли́зывать, ся; -лизну́ть տ. Доли́зывать; -ли́зываніе չ. բոլորովին, ցվերջ լիզելը, ՛լպստել՛ սրբնելը. -ли́зывать, -лиза́ть, -лизну́ть ն. բոլորովին, ցվերջ լիզել, ՛լըպստել՛ սրբնել. -ся 1, չ. ռմկ. այնքան լիզել, որ անհամութեան հանդիպել. 2, կր. բոլորովին լիզուել վերջանալ:

Долима́нъ ա. (թուրք.) դոլիման. 1, Հնց, թուրքական երկար կապայ, պարեգօտ. 2, տ. Долома́нъ 1 և 2.

До‖лина ի. I. (доли́на) հովիտ. рѣчна́я, го́рная д. գետահովիտ, լեռնահովիտ. II. (долина́) տ. Длина́; -ли́нистый ած. շատ հովիտներ ունեցող, հովտաշատ. д—ое мѣ́сто; -ли́нка ի. Նւզ. պստիկ հովիտ. -ли́нный ած. հովտի, հովտային. цвѣтъ д.; -ли́нушка ի. փղքշ. պստիկ, գեղեցիկ հովիտ:

До́‖литый, -лито́й կ. ած. աւելացրած, վրան ածած, լցրած. -ли́ть (-лью́ -лью́тъ; անց. до́лилъ -ла́, о́), ся տ. Долива́ть, ся; -ли́ть (лю́ -ля́тъ) ն. յաղթահարել. дрема́ доли́тъ նինջը, քունը յաղթահարում է. -лить (лю -лятъ) ն. մաս մաս անել, մասերի բաժանել. -(цó)ли́ться (до́лю́сь, до́лятся) կր. մաս մաս անուել, մասերի բաժանուել:

Долихо‖кефа́лы, -цефа́лы ա. յ. (յն.) մարդկ. երկայնագլուխներ (երկար գանգեր ունեցող մարդկային ցեղ. հկռկը. տ. Брахикефа́лы); -кефа́льный ած. երկայնագլուխի, -խների: [գերձանքը:

Доли́чное, аго չ. սուրբ պատկերի զգեստը, հան-

До́‖лларъ ա. (անգլ.) դոլլար (արծաթէ և ոսկէ դրամ, գործածական Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում և Հարաւային Ամերիկայի հասարակապետութիւնների մէջ):

Долма́нъ տ. Долома̀нъ.

Долови́ть (-влю́ -ло́вятъ) տ. Дола́вливать.

Доло́вый у́лей պառկած, ընկած փեթակ։ [ся.

Доложи́ть (-ложу́ -ло́жатъ), ся տ. Докла́дывать,

Доло́й Տ. հեռու, ի բաց, բացի, անկեց։ съ глазъ д.! կորի՛ր, հեռացի՛ր աչքիցս. д. дикта́тора! д. де́спота! ша́пку д.! գլխարկը վերցնել. д. со стола́ э́ти бума́ги! [վերա։

Доло́къ, лка́ ա. Նւզ. Տնց. և ռմկ. պստիկ հո-

Долома́нъ ա. դոլոման. 1, հիւսարական նշանազգեստ. 2, երկար, շքեղ վերարկու կանանց։

Долома́ть, ся տ. Дола́мывать, ся.

Доло‖ми́товый ած. դոլոմիտի. д. пластъ; -ми́тъ ա. Տնք. dolomite, դոլոմիտ։

Доломи́ть (-млю́ -мятъ), ся տ. Дола́мливать, ся.

Доло́нь 1, տ. Ладо́нь; 2, կալ։

До‖лоти́ть (-лочу́ -ло́тятъ) ն. ակւ. զործել. դրով փորել, ծակել. -ло́тный ած. դրի. д—ая рукоя́тка; -лото́ չ. (յ. доло́та) դուր. -лотови́дный ած. դրակերպ, դրաձև. -лотцо́ չ. Նւզ. պստիկ դուր. -ло́тчатый ած. դրակերպ. -ло́ченый Բյ. ած. դրով ծակած։

До́лу Տ. եկ. սլ. ներքև, ներքեւում, դէպի վայր։

Долъ ա. 1, ստորին մաս, եզր, կողք, ափ. 2, Տնց. սուսերի տափակ երեսի վրայ քաշած ակօսը. 3, до́лы, о́въ յ. տ. Доли́на; по гора́мъ, д. по дола̀мъ լեռներով, հովիտներով։

Доль ի. Հին. երկարութիւն, երկայնութիւն։

До́льна ի. Նւզ. տ. До́ля

Дольникъ I. (дольни́къ, а́) 1, երկար չերտ, ծուէն. 2, ձիու մէջքից անցնող փոկը, «պայտչը». II. (до́льникъ) ա. փայատէր, բաժնատէր, մաս, փայ ունեցող։

До́‖льній, -льный ած. ստորին, ներքև գտնուող. երկրաւոր. հկռկը. տ. Го́рній. [ժանուած։

До́льчатый ած. բս. կտրտուած, մասերի բա-

До́‖льше, -лѣ, -лѣе տ. До́лго. [նեցող այր, կին։

До́ль‖щикъ ա. -щица ի. մասն, բաժին, փայ ու-

До‖лѣза́ть, -лѣ́зть (-лѣ́зу -лѣ́зутъ; անց. долѣ́зъ -зла, о) մագլցելով բարձրանալ, ելնել, հասնել. долѣ́зъ до кре́ста на колоко́льнѣ.

До‖лѣ́чиваніе չ. 1, բոլորովին բուժելը, բժշկել պրծնելը. 2, անյաջող կերպով բժշկելը. -лѣчивать, -лѣчи́ть (-лѣчу́ -лѣ́чатъ) ն. 1, բոլորովին բժշկել, բուժել պրծնել. 2, անյաջող կերպով բժշկել, հիւանդի գլխին հէքիմութիւններ անելով վնասել, նորա գլխին փորձանք բերել. -ся 1, անդր. բուժուել, բժշկուել, ապաքինուել պրծնուլ. 2, կր. բուժուել, բժշկուել վերջանալ։

неДолю́бливать ն. առանձնապէս չսիրել, չհաճիլ, չհաւանիլ, չխոկալ։

До́люшка ի. փոքր. տ. До́ля 3.

До́ля ի. 1, մաս, բաժին. я получи́лъ на свою́ до́лю сто́лько-то ты́сячъ рубле́й; итти́ въ до́лю մէկի հետ ընկերանալ (որ և է առևտրական գործում). пусти́ть, приня́ть кого́ въ до́лю մէկին ընկերանալ, ընկերացնել. рабо́тать изъ до́ли աշխատել, աշխատեցնել, աշխատանքից որոշ մասն ունենալով. льви́ная д. առիւծու, անարդար բաժին. 2, Թւբ. կտորակ, որի համարիչը հաւասար է 1-ին. 3, до́ли, до́лей յ. $^1/_{96}$ մսխալ. 4,* բաղդ, ճակատագիր. ви́дно така́я моя́ д.; 5, սերմի մէջ առաջին սաղմաթերթը. сѣ́мянная [до́ля.

До́ма Տ. տ. Домъ.

До‖ма́зка ի. -ма́зываніе չ. քսել պրծնելը. -ма́зывать, -ма́зать ն. քսել պրծնել. -ся 1, անդր. քսուել պրծնուլ, շպարուել պրծնուլ. 2, կր. քսուել վերջանալ։

До‖ма́лываніе չ. աղալ պրծնելը. -ма́лывать, -моло́ть ն. աղալ պրծնել. -ся կր. աղացուել վերջանալ։

До‖ма́тываніе չ. 1, փաթաթել պրծնելը. 2, վատնել, փչացնել պրծնելը. -ма́тывать, -мота̀ть ն. 1, փաթաթել պրծնել, կծկել պրծնել. домота́й клубо́къ ни́токъ; 2, վատնել պրծնել, ծախսել, փչացնել պրծնել. онъ дома́тываетъ послѣ́днее имѣ́ніе; -ся 1, անդր. իր ունեցածը վատնելով տնանկանալ. 2, կր. փաթաթուել, կծկուել։

Дома́‖хивать, -хну́ть ռմկ. 1, ն. ցորոշ տեղ ձգել, գցել, շպրտել. 2, չ. արագապէս, շուտով անցնել, գնալ, սլանալ։

До‖ма́чиваніе չ. թացել, թրջել պրծնելը, թրմել պրծնելը. -ма́чивать, -мочи́ть ն. թացել պրծնել, թրջել պրծնել, թրմել պրծնել. -ся անդր. և կր. բոլորովին թացուել, թրջուել, թրմուել վերջանալ։

Дома́шній ած. 1, տնային, ընտանեկան. д—ія дѣла́, — обстоя́тельства; д—ее воспита́ніе; д. воръ տանու գող. д. кру́гъ; д—ія живо́тныя; д—ія пти́цы; распра́виться по д—ему ընտանեբար վերջացնել. э́то дѣ́ло д—ее; 2, տանու, տանը պատրաստած. д. хлѣ́бъ; д. обѣ́дъ, гру́бое сукно́ д—яго приготовле́нія; д—ія сре́дства; дома́шній, яго ա. ընտանիքի անդամ, տանեցի։

Дома́шность ի. ռմկ. ընտանեկան տնտեսութիւն, տնային, ընտանեկան գործեր, պատկանելիքներ։

До‖ма́щиваніе չ. քարել պրծնելը, խճել պրծնելը. -ма́щивать, -мости́ть ն. քարել պրծնել, խճել պրծնել. д. мостову́ю; -ся կր. խճուել վերջանալ, քարուել վերջանալ։

Домбра́ տ. Домра́.

До‖межёвывать, -межева́ть (-жу́ю -ютъ) ն. սահման կարել պրծնել. սահմանը չափել վերջացնել. -ся կր. չափուել վերջանալ։

Домеже́нный ած. վարարած ջրի (տ. меже́нь).

До‖мека́ть, ся, -мекну́ть, ся չ. ռմկ. գլխի ընկնել, հասու լինել, իմանալ, հասկանալ։

Домёкъ ա. հասկանալու, գլխի ընկնելու կարողութիւն (միայն не բացս. մասնիկի և въ նախդրի հետ) не въ домёкъ мнѣ э́то այդ ես չկարողացայ հասկանալ. գլխի ընկնել. տ. Вдомёкъ.

Домелю́ տ. Домоло́ть. [լոցի, հալոցային։

До́‖менка ի. Նւզ. տ. До́мница; -менный ած. հա-

Доме́ны ա. յ. (Ֆր.) աէրունական կամ արքունական կալուածքներ (Արևմտեան Եւրոպայում)։

До́‖мерный ած. դոմրայի, ասիական բալալայկայի. д—ыя стру́ны. [Домета́ть I.

Доме́сти (-мету́ -ту́тъ; անց. домёлъ -ла́, о́) տ.

Доме́стикъ ա. I. (լտ.) 1, (առաջ) եկեղեցում աջակողմեան կամ ձախակողմեան դասի խմբապետը. 2, (այժմ) երգիչ վանքերում. доме́стики ա. յ. բիւզանդական կայսեր թիկնապահները. вели́кій д. դոմեստիկոսապետ (Բիւզանդիայում ցամաքային զորքերի սպարապետը). II. (անգլ.) Վճռկ. բամբակէ խիտ և հարթ կտաւ, որից մեծ. շապիկներ են կարում։

До‖мести́ся (-мету́сь, -ту́тся) տ. Домета́ться; -мета́ть I. (домета́ть, -мести́) ավլել, սրբել պրծնել. д. полъ, дворъ; -ся կր. ավլուել, սրբուել վերջանալ. II. տ. Домётывать 2 և 3; -метну́ть տ. Домётывать; -мётываніе չ. 1, ցորոշ տեղ գցելը, ձգելը, նետելը. 2, զիկել պրծնելը, բարձել պրծնելը. 3, կարել պրծնելը. -мётывать ն. 1, (дометну́ть) ձգել, գցել, նետել ց', մինչև. д. ка̀мень до стѣны́; 2, (домета́ть) զիկել պրծնել.

д. стогъ сѣна; 3, (дометáть) կարել պրծնել (կօճակի ծակերը, զգեստի եզրերը). д. пéтли; -мётываться էր. 1, ձգուիլ, գցուիլ, նետուիլ ց', մինչև. 2, դիպուիլ, բարձուիլ վերջանալ. 3, կարուիլ վերջանալ։

Дó||микъ ա. նւզ. 1, պստիկ տուն, տնակ. *кáрточные дóмики ա, վառ, խաղաթղ չինուածքին. ը, օխալ, անհիմն ենթադրութիւններ, հաշիւներ. -мúна ա. յեմլ. մի ահագին, վիթխարի տուն. «вонъ, какóй домúна вознеслú».

Доминáнта ի. (խտ.) երժ. հինգերորդ տոն, ձայնի աստիճան։

До||минáть, -мя́ть ն. տրորել, կլոճորել, ճմռել պրծնել, աղալել, ճխլել պրծնել. д. глúну; -ся էր. տրորուիլ, կլոճորուիլ, ճմռուիլ վերջանալ. աղալուիլ, ճխլուիլ վերջանալ։

Домини||кáнецъ, нца ա. 1, Դոմինիկեան միաբանութեան անդամ. 2, Թռչնբ. պստիկ թռչնիկ ծառազգիներից Հիւսիսային Բռազիլիայում. -кáнскій ած. Դոմինիկեան։

Доминúровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) իշխել, գերիշխել. доминúрующее положéніе ռզմ. գերիշխող դրութիւն (թշնամու վերայ)։

Дóминó ա. անհ. (իտ.) դոմինօ. 1, դիմակահանդիսային երկար զգեստ, վերարկու. 2, նա, որ այս զգեստը հագել է. 3, (доминó կմ доминó-лотó) դոմինօ (խաղ մի)։

Домирáть չ. մեղւբ. հանգչիլ, մեռնիլ. «домирáющій, обезмáточившійся ýлей».

До||мúшечко չ. փոքր. ռմկ. տնակ. -мúшко ա. նվստկ. ողորմելի տուն. -мúще ա. յեմլ. մի ահագին, վիթխարի տուն։

Доминýть տ. Домыкáть.

Домирáтъ ա. (հոլ.) հանդերձանք (снаря́дъ), որով ծանրութիւններ են բարձրացնում, մեւր որով սայլերը բարձրացնելով խզում (սարքում) են։

Дó||мна ի. մեծ հնոց, հալոց, որով երկաթի հանածոյից թուջ են ստանում. -мница ի. նւզ. պստիկ հալոց, հնոց, որով հանածոյից երկաթ [են ստանում։

Домнý, -мнýть տ. Домáть.

Домо||блюстúтель ա. եկղ. տնապահ, տնտես։

Домовúкъ, á ա. ռմկ. տ. Домовóй.

Домовúна ի. ռմկ. կոճղից շինած (փորած) դագաղ, նաւ։

Домо||вúтость ի. տնասիրութիւն, տնտեսասիրութիւն. ունեւորութիւն. -вúтый ած. տնասէր, տնտեսասէր, տնտես. ունեւոր. домовúтыс, ыхъ յ. հոգ. փետայի ծնողները. -вúще չ. 1, հնց. իջեւան, բնակարան. 2, ռմկ. դագաղ, նաւ.

Домо||владыка ա. տուն, գերդաստանի գլուխը, մեծաւորը. -владѣлецъ, льца ա. տան տէր. -владѣлица ի. տան տիրուհի. -владѣльческій ած. տան տիրոջ։

Домо||вúкъ, á ա. -вúца ի. սկւ. գործձկ. ուրիշների բացակայութեան ժամանակ տանը կեցող, տնպահ, տանը նստելու սիրահար այր, կին. -(ó)вница ի. 1, տանտիկին. 2, ռմկ. որ և է տաթիւ կերակուր պատրաստելու համար հարևանի տուն կանչուած կինարմատ. 3, տ. Домовóдка.

Домо||вúчанье չ. տնպահութիւն անելը. -вúчать չ. միշտ տանը նստել, տնպահութիւն անել, տունը պահել. -вóдство չ. տնպահութիւն, տնտեսութիւն. տան կառավարութիւնը. -вóдъ ա. տան տէր, տնտես, տան կառավարիչ. -вóдка ի. տնտեսուհի, տանտիկին, տան տիրուհի։

До||мовóй ած. տ. Домóвый; д. рукáвъ փողոցի մեծ խողովակից տանը ջուր մատակարարող խողովակը. домовóй, óго ա. տնային, տնաբնակ ոգի, 'փէրի' (ըստ ժողովրդ. հաւատալիքի). домовáя, óй ի. կերակուր եփող կինարմատ (գիւղական անունով). -мóвый ած. տնային, ընտանեկան, տնեւ. տանը, տան մէջ գտնուող. д—ая цéрковь, д. свящéнникъ.

Домо||гáтельство չ. 1, թեկնածութիւն. միտում, ձգտում, նկրտում. 2, Թախանձագին խնդիր. -гáться չ. 1, (чегó) թեկնածել. ձգտել, նկրտել ձեռք բերելու. д. мѣста; 2, Թախանձել։

Домо||дѣланный, -дѣльный ած. տանը շինած, տանը պատրաստած. д—ая коля́ска, — одéжда; -дѣльщина ի. տանը շինած, պատրաստած, կտաւ, [կտորէ, անճոռնի իրեր։

Домóй Տ. տ. Домъ.

До||мокáніе չ. բոլորովին թրջուիլը, թրմուիլը. -мокáть, -мóкнуть (անց. домóкъ -кла, о) չ. բոլորովին թրջուիլ, թրմուիլ. я́блоки домокáютъ.

Домóкъ, мкá նւզ. տ. Дóмикъ; жить своúмъ домкóмъ տնուորել։

Домо||лáчиваніе չ. կալ(ս)ել պրծնելը. -лáчивать, -лотúть ն. կալ(ս)ել պրծնել. -ся էր. կալ(ս)ուիլ վերջանալ։

Домóлвить (-влю -вятъ) ն. ասել պրծնել։

До||молотúть (-лочý -лóтятъ), ся տ. Домолáчивать, ся; -молóтка ի. կալը վերջացնելը, կալ(ս)ել պրծնելը. -молóтный ած. կալավերջի տօնի, ուրախութեան. -молóтъ ա. կալավերջին սարքած տօնը, ուրախութիւնը. -молóть (-мелю́ -мéлютъ), ся տ. Домáлывать, ся.

Домолчáться (-лчýсь -лчáтся) չ. до чегó այնքան լռել, լռութիւն պահպանել, որ անհամութեան, անախորժութեան հանդիպել։

Домóлъ ա. աղացած ալրան։

Домопра||вúтель ա. -вúтельница ի. տան կառավարիչ, -վարչուհի, տանտէր, տանտիկին, տնային գործերի յանձնակիչ. -вúтельство, -влéніе չ. տնավարութիւն, տան կառավարութիւն, տնտեսութիւն, տանտիկնութիւն։

Доморúть (-рю́ -мóря́тъ) ն. սովամահ անել. խիստ երկար քաղցած պահել. շատ երկար սպասել տալ։

Домо||рóстокъ, стка ա. տանը մեծացած, ընդոծին. ձեռնասուն. -рóщенна հոգ. տանը մեծացած, ձեռնասուն կենդանի. -рóщенный ած. 1, տնարոյծ, տանը ծնած, սնած (կենդանի). д—ыя ýтки: 2,* հասարակ, ոչ պատուական, ոչ ընտիր, արժան. д—ая мýзыка.

Домо||сúдчивый ած. տնանիստ, որ հակուած է տանը նստելու կամ որը նախասիրում է տանը նստելը. д—ое занятіе.

Домо||стúть (-щý -стя́тъ), ся տ. Домáщивать, ся. -стка ի. խճել պրծնելը, քարել պրծնելը։

Домо||строúтель ա. -строúтельница ի. Տնգ. տնտես, -ուհի, տանտէր, տան տիկին. -строúтельный ած. տնտեսութեան. -строúтельство չ. 1, տնտեսութիւն. 2, աստուածային տնտեսութիւն, նախախնամութիւն. -стрóй ա. տնտեսութիւն. տնօրինութիւն (XVI. դարու յայտնի շարադրութեան վերնագիրը)։

Домо||сѣдка ի. միշտ տանը նստող, նստակեաց կինարմատ. -сѣдничать չ. միշտ տանը նստել, տանից դուրս չգնալ. -сѣдный ած. միշտ տանը նստող, նստակեաց. նստակեցութեան. -сѣдство չ. միշտ տանը նստելը, մնալու սէր, սովորութիւն,

հակում. նստակեցութիւն. -сѣдъ ա. միշտ տանը նստող, նստակեաց մարդ. онъ большóй д.

Домотáть, ся տ. Домáтывать, ся.

Домо‖ткáнина ի. տանը գործած կտոր, հասարակ քաթան. -ткáнный ած. տանը գործած, պատրաստած. -устрóйство չ. օրինաւոր, պատշաճաւոր տնտեսութիւն. -хозя́инъ ա. (յ. домохозя́ева, -зя́евъ) 1, (домохозя́йка ի.) տ. Домовладѣлецъ, -дѣлица; 2, տան տէրը, կառավարիչը:

Домочáдецъ, дца ա. տանը մեծացած և դաստիարակուած, ծառայ, ընդոծին. եւ տանու [ծառայ:

Домóчекъ, чка նւզ. տ. Домóкъ.

До‖мочи́ть (-мочý -мóчатъ), ся տ. Домáчивать, ся.

До‖мошéнничать չ. այնքան սրիկայութիւն, խաբեբայութիւն անել, որ. -мóю տ. Домы́ть.

Дом‖рá ի. (Թուրք.) հնց. դոմռա, ամրակային բալալայկա. -рачéй ա. հմուտ ածողն դոմռահար (XVI. դարում):

Домýдрствовать (-ствую -ютъ) չ. այնքան իմաստակութիւն անել, խելքին զօռ տալ, որ:

До‖мýчивать, -мýчить (-чу -чатъ) այնքան չարչարել, տանջել, որ. հոգին հանել. -ся անդր. և չր. խիստ չարչարուիլ, տանջուիլ, նահատակուիլ:

Домчáть (-мчý -мчáтъ) ն. արագ տանել, հասցնել. -ся անդր. արագ գնալ, սլանալ, տեղ հասնել, արտորալ: [միւ

Домшкóутъ ա. (Փր.-հոլ.) առաջապատաւոր նաւ

Домъ ա. I. (նախդրվ. въ дóмѣ, на домý; յ. дóмы, овъ և домá, óвъ) 1, տուն, բնակարան. звать когó къ себѣ нá д. մէկին իր տունը հրաւիրել. принимàть у себя́ на домý իր տանը, բնակարանում ընդունել. цáрскій д. արքունիք. воспитáтельный д. աղօրինի զաւակների ընդունելութեան տուն. жёлтый д. գժատուն, գժանոց, յիմարանոց. въѣзжій д. (գիւղերում) պաշտօնական անձերի իջևան. Бóжій д. Աստուծոյ տուն, եկեղեցի. питéйный д. խմիչքների կրպակ. д. терпи́мости տ. Бордàкъ; торгóвый д. վաճառատուն. 2, տուն, ընտանիք, գերդաստան. собрáться всѣмъ д—омъ; вы́дали дочь въ богáтый д.; приня́ть зя́тя къ себѣ въ д.; обзавести́сь своúмъ д—омъ տնուորուիլ. 3, տուն, ընտանիք, հարստութիւն, ազգ. Императóрскій, Королéвскій Д.; Д. Ромáновыхъ. Дóма մ. տանը. онъ всё сиди́тъ д.; егó нѣтъ д.; въ гостя́хъ—хорошó, а дóма—лýчше (առ.). *у негó не всѣ дóма նորա խելքը տեղը չէ, նորա խելքը պակաս է: Домóй մ. (դէպի) տուն, հայրենիք, մայրենիք, пойдёмъ д.; солдáтъ по вы́слугѣ лѣтъ отпрáвился домóй. II. (պորտուգ.) դոմ (պատուանուն, տիտղոս, որ Պորտուգալիայում նշանաւոր մարդկանց տրւում է):

До‖мывáніе չ. լուանալ պրծնելը. -мывáть, -мы́ть ն. լուանալ պրծնել. -ся 1, անդր. լուացուիլ պրծնել. 2, չր. լուացուիլ վերջանալ:

До‖мыкать I. (домы́кать) տ. Домы́кивать; II. (домыкáть, -мкнýть) 1, չ. մօտենալ, կպչիլ, հըպուիլ. лѣвое крылó рóты домкнýло дó лѣсу ռոտայի ձախ թևը մինչև անտառ ձգուեցաւ. 2, փակել, կողպել. домкни́ замóкъ; -мы́каться չ. իր տառապանքը, թշուառ կեանքը վերջացնել, անցկացնել պրծնել. -мы́кивать, -мыкать ն. 1, կտաւատի թելերը (թեզանը) անօրացնել, գերձան չինել, կանեփի մազմզուկները հանել, պատրաստել. 2, մի կերպ ապրել, անցկացնել, վերջացնել. домы́кать вѣкъ.

До‖мы́сливать, ся, -мы́слить (-шлю -слятъ), ся տ. Домышля́ть, ся; -мыслъ ա. եզրակացութիւն, խելամուտ լինելը, հասկանալը. мы́слей мнóго, а дóмысла нѣтъ.

Домытáрить (-рю -рятъ), ся չ. до чегó ռմկ. այնքան տառապել, տանջուիլ, որ. իր ամբողջ կեանքը տառապանքներով, զրկանքներով, չարքաշութեամբ անցկացնել:

Домыти́ться չ. կաշին (կաշուի գոյնը, մազը) փոխել. ձգել, փետրաթափուիլ պրծնել:

Домы́ть (-мóю -мóютъ), ся տ. Домывáть, ся.

До‖мышлéніе չ. մտածելը, խորհելը. -мышля́ть, мы́слить ն. սկւ. զործձ. մտածել, խորհել. -ся չ. մտածելով, խորհելով հասու լինել, գլխի ընկնել, հասկանալ:

До‖мѣриваніе չ. չափել պրծնելը. -мѣривать, -мѣрить (-рю -рятъ) ն. 1, չափել պրծնել. д. овёсъ; д. холстъ; 2, չափելով պակասը, պակասորդը լրացնել. досы́пь ржи, домѣ́рь до чéтверти; -ся չր. չափուիլ վերջանալ. -мѣрка ի. -мѣръ ա. լրացում (չափի), չափը լրացնելը. -мѣря́ть, ся տ. Домѣривать, ся.

До‖мѣси́ть (-шý -мѣсятъ), ся տ. Домѣшивать, ся.

До‖мѣчáть, -мѣтить (-чу -мѣтятъ) ն. նշանադրել պրծնել. д. бѣльё; -мѣчиваніе չ. նշանադրել պրծնելը (ճերմակեղէնը). -мѣчивать տ. Домѣчáть.

Домѣ‖шáть, ся տ. Домѣшивать, ся; -шиваніе չ. 1, հունցել պրծնելը. 2, շաղախել պրծնելը. -мѣшивать, -мѣси́ть, -мѣшáть ն. 1, հունցել պրծնել. домѣси́ть хлѣ́бы; 2, շաղախել պրծնել. домѣшáть твори́ло извёстки; -ся չր. հունցուիլ պրծնել, շաղախուիլ վերջանալ:

Домя́ть (-мнý -мнýтъ; անց. домя́лъ, -ла, о), ся տ. Доминáть, ся.

Доначáльный ած. եկղ. յառաջ քան զյաւիտեանս:

До‖нáшиваніе չ. մաշելը. -нáшивать, -носи́ть ն. 1, կրել պրծնել. д. кýчу щéбня; 2, որոշ ժամանակ կրել. д. младéнца въ утрóбѣ; 3, մաշել պրծնել. д. плàтье, óбувь; -ся չր. 1, կրուիլ վերջանալ. 2, մաշուիլ պրծնել (հագնելիքի մասին):

Дó‖нéльзя մ. ց'անկարելիութիւն, ցվերջին, ծայրայեղ սահման. онъ глупъ д.; заколáчивай гвоздь вплотнýю, дóнéльзя.

До‖несéніе չ. 1, տանելը, կրել[ով հասցնել]ը. 2, զեկուցում, զեկուցագիր (ստորադրեալից բարձրագունին). послáть д.; -нести́, -нéсть (-несý -сýтъ; անց. донёсъ, -слá, ó), -нести́сь տ. Доноси́ть, ся. [ный бассéйнъ.

До‖нéцкій ած. Դոնեց գետի. д. каменноугóль-

Донéцъ, нцà ա. I. (սովորբ. յ. донцы́, óвъ) 1, Դոնի ափերի բնակիչ, Դոնեան զօրանահանգի բնակիչ. 2, տ. Донскóй казáкъ; 3, մի տեսակ Դոնեան ձի. II. ատղձգ. գործիք մի, որով 45° անկիւններ են կտրում:

Дон‖жуáнство չ. դոնժուանութիւն, ցոփակեցութիւն, իգամոլութիւն. -жуáнствовать (-ствую -ютъ) չ. դոնժուանութիւն անել, ցոփակեցութիւն անել. -жуáнъ=Донъ-Жуáнъ (տ. Донъ).

До‖ни́зываніе չ. շարել պրծնելը (օր. ուլունքները). -ни́зывать, -низáть (-нижý -ни́жутъ) ն. շարել պրծնել (օր. ուլունքները). -ся չր. շարուիլ վերջանալ:

До‖нимáніе չ. հաւաքելը, ժողովելը (ապառիկները). -нимáть, -ня́ть ն. 1, հաւաքել, ժողովել պրծնել (ապառիկ մնացած պարտքը, հար-

կը, մաքրը). д. недоимку; 2, յարձակումնե-րով, ամէն տեսակ միջոցներով հալածել, նե-ղացնել. *խնամ անհանգիստ անել, հանգստու-թիւն չտալ. -ся էր. հաւաքուել, ժողովուել, ըն-տաշուել (պաշտօնեաների մասին):

Донка է. 1, մեքենգ. գործիք, որով շողեա-ները ջրով լցնում են. 2, Դոնեան ցորեան մի:

Донки|хотскій Դոնքիշոտի, -տական. -хотство չ. Դոնքիշոտութիւն. -хотствовать (-ствую -ютъ) չ. Դոնքիշոտութիւն անել. -шотскій տ. Донкихот-скій; -шотствовать Նոց. տ. Донкихотствовать.

Донна է. (իտ.) դօննա, տիկին, տիրուհի (տիտ-ղոս իտալական բարձրագոյն դասակարգի տի-կիններին):

Дон|никовый ած. կորնգանի (մեղրածուծի). д. корень; д. пластырь կորնգանի արմատից պատ-րաստած սպեղանի, 'մհլամ'. -никъ ա. 1. բս. Melilotus, կորնգան (մեղրածուծ), մեւղ հա-սարակ, սպիտակ կորնգան (Mel. albus offici-nalis) (սխալմամբ այս անունը կրում են ուրիշ բոյսեր եւ). II. 1, յատակաշերտ (անմիջապէս վարելահողի տակ գտնուող շերտը, խաւը). тутъ д. — глина, песокъ, хрящъ; 2, գետի յատակին եղած սաւցաշերտ. 3, յատակակարծ (տանձին եղած ձուկ որսալու կարթ, որի կեռը գետի յատակին է իջնում). 4, յատակատախտակ (որից տակառ, տաշտակի եւն յատակներ են շինում):

Донный ած. I. (տ. дно) 1, յատակի, -կային. յատակի վերայ գտնուող. д—ыя рыбы; д—ая удочка; донная мина գետի, յատակի վե-րայ, հողի տակ սարքած ականը. II. տ. Доннико-вый; донная трава տ. Донникъ I.

Доно|ситель ա. -сительница է. տ. Доносчикъ, -счица; -сительный սկւ. գործ. տ. Доносный.

Доно|сить I. доносить (-шу -носятъ—ապառ-նի), ся տ. Донашивать, ся; II. доносить (-шу -носятъ—ներկայ), донести 1, ն. [մնացածը] կը-րել պրծնել, տեղ հասցնել. д. кирпичей къ строенію; 2, ն. եւ չ. о чёмъ մի բանի մասին *զեկուցանել, հաղորդել, հազորդագրել, տեղե-կացնել, տեղեկագրել. д. о случившихся проис-шествіяхъ; 3, д. на кого-либо въ чёмъ-либо մէկին ծր եւ է բանում ամբաստանել, մեղադրել. մէկի մասին չարախօսել, ամբաստանութիւն, մատնութիւն գրել. д. на кого-либо въ злоу-мышленіи; -ся, донестись 1, անդր. գալ, հաս-նել. до меня доносилось эхо нѣсколькихъ го-лосовъ; 2, էր. կրուել. զեկուցանուել. -сный ած. ամբաստանութեան, -նական. д—ыя статьи.

Доно|сокъ, ска ա. ռմկ. 1, տ. Донашиваніе; отдать старую одежду въ д. слугѣ; 2, մա-շուած, կիսամաշ, թերմաշ իր. это не новое платье, а д.; 3, ցվերջ յղութեան արգանդում կրած եւ իւր ժամանակին ծնած մանուկ (յաճխ не բացս. մանիկի հետ, տ. Недоносокъ).

Доно|сочекъ, чка Նւզ. տ. Доносокъ 2; -счикъ ա. -счица է. ամբաստանիչ, մատնիչ, չարախօս այր, կին. доносчику первый кнутъ (առծ.)

Доносъ ա. 1, ամբաստանութիւն, մեղադրու-թիւն, մատնութիւն. сдѣлать на кого-либо д.; 2, գաղտնի ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն, մատնութիւն (բանաւոր կամ գրաւոր):

До|ношеніе սկւ. գործ. տ. Донесеніе 2; по-слать д. въ Сенатъ; -ношенный էյ. ած. 1, մա-շած, մաշուած. 2, կրած (արգանդում). ребё-нокъ не доношенъ матерью.

Донской ած. Դոնի, Դոնեան. область войска д—ого; д—іе казаки; д—ое казачье войско; донское (են-' вино), ого չ. Դոնի զօրանո-հանգում պատրաստուող փրփրուան գինի:

Дон|це չ. Նւզ. 1, պստիկ անօթի (օր. ըմպա-նակի) յատակը, տակը. у рюмки отбилось д.; 2, մանուածքատախտակ. 3, ատղձգ. զրուագա-տախտակ. -чатый ած. յատակաւոր, յատակով, յատակ ունեցող: [шкоутъ).

Доншкотъ ա. պստիկ գետանաւ մի (հմմ. Дом-

Донъ ա. անհ. (իսպ. իտ. don) տէր (պատուա-նուր տիտղոս Իսպանիայում՝ թագաւորներին. Իս-պանիայում եւ Իտալիայում՝ հոգեորականներին). Донъ-Жуанъ, донъ-Жуанъ Դոն-Ժուան. *կնամոլ, իգամոլ սմն. Донъ-Кихотъ Դոն-Քիշոտ. *երազներով, ցնորքներով տարող գա-ղափարական:

Донынѣ մ. ցայժմ, մինչեւ այժմ, մինչեւ հիմա:

До|нырнуть, -нырять չ. խորասուզուել, որոշ խորութեամբ ընկղմուել ջրի մէջ. д. до дна рѣ-ки, до утопшаго; -ныряться չ. до чего-либо այնչափ խորասուզուել, ջրի մէջ ընկղմուել, որ փորձանքի հանդիպել:

До|нышко չ. Նւզ. պստիկ յատակ, յատակուկ, տակ. -ньё, ья չ. հ—ք. փայտէ անօթների յա-տակացու տախտակներ:

Донья է. (իսպ.) տիրուհի, ազնուական տիկին:

До|нюхивать, -нюхать ն. քաշել, գործ ածել պրծնել (որոշ քանակութեամբ եւ կամ ամբողջ քթախոտը). -ся չ. այնքան [քթախոտ] քաշել, քիթն առնել, որ. до того донюхался, что на-чалъ чихать; *հոտառութեամբ իմանալ, գտնել:

Донянчить (-чу -чатъ) ն. սնուցանել պրծնել, մեծացնել պրծնել (մանկանը). -ся չ. съ кѣмъ, до чего մէկին դգուել, մէկի վերայ այնքան գուր-գուրալ, որ. մէկին խիստ փչուելով, մէկի վերայ խիստ գուրգուրալով, երես տալ, փչացնել:

Донять (дойму -мутъ), ся տ. Донимать, ся.

Дооблачный ած. բանաստ. բարձր, բարձրուղէշ, ամպերին հասնող. д—ая сосна.

До|обѣдать տ. Дообѣдывать; -обѣдываніе չ. ճա-շել պրծնելը, [ընդմիջուած] ճաշը վերջացնելը. -обѣдывать, -обѣдать ն. ճաշել պրծնել, [ընդմի-ջուած] ճաշը վերջացնել:

До|ораніе չ. հերկել վերջացնելը, վարել պրծ-նելը. -оранный էյ. ած. հերկուած, վարուած վերջացած. -орать (-рю -орютъ) տ. Доорывать; -ораться (-рюсь -рутся) չ. до чего այնքան ա-ղաղակել, բղաւել, որ. -орывать, -орать ն. վարել, հերկել պրծնել. վարել հերկել ց', մինչեւ д. до самой межи.

Доострить (рю -рятъ) ն. սրել պրծնել. այն-քան սրել, որ. խիստ սրել. до того доострилъ ножъ, что съ бритвою поспоритъ!

До|паиваніе չ. I. ջրել, ջուր տալ պրծնելը. հարբեցնելը. II. զօդել պրծնելը, կպցնել պրծ-նելը. -паивать I. (допаивать, -поить) ն. 1, ջը-րել, ջուր տալ պրծնել. д. телятъ; 2, այնքան խմեցնել որ, հարբեցնել. д. допьяна; II. (до-паивать, -паять) ն. զօդել պրծնել, կպցնել պրծնել (մետաղեղէնները մի ուրիշ դիւրահալ մետաղով). -ся էր. զօդուել վերջանալ, կպցնուել պրծնել. -пайка է. տ. Допаиваніе II.

До|палзываніе չ. 1, սողալով որոշ կէտի, ա-սարկայի հասնելը. 2, սողալով, սողոսկաբարշու-թեամբ ցանկացածը ստանալը, շահելը. -палзы-

вать, -ползти́ չ. 1, սողալով մինչև կէտի, տարկայի հասնել. 2,* սողալով, ստորաքարշութեամբ ցանկացածը ստանալ, շահել, ձեռք բերել:

До||па́ливаніе չ. 1, խանձել պրծնելը (խոզը). 2, վերջացնելը (հրացանաձգութիւնը, թնդանօթաձգութիւնը). -па́ливать, -пали́ть (-лю́ -ля́тъ) 1, ն. խանձել պրծնել. д. свинью́; 2, չ. հրացանաձգութիւնը, թնդանօթաձգութիւնը վերջացնել. -ся 1, չ. ռմկ. այնքան շարունակել հրացանաձգութիւնը, թնդանօթաձգութիւնը, որ. допали́лись до того́, что по́роху не ста́ло; 2, կր. խանձուել վերջանալ (մորթած խոզի մասին):

До||па́лываніе չ. քաղհանել պրծնելը. -па́лывать, -поло́ть ն. քաղհանքը պրծնել, քաղհան տալ պրծնել. -ся կր. քաղհանուել, քաղհան տրուել վերջանալ. всѣ гряды́ дополо́лись.

Допа́||риваніе չ. խաշելը. խաշել պրծնելը. -па́ривать, -па́рить (-рю -рятъ) ն. խաշել, խաշել պրծնել. д. рѣ́пу; -ся 1, մտր. այնքան երկար մնալ գոլորշիների, բաղնիքի մէջ, այնքան քրտնել, տաքանալ, որ. до того́ допа́рился, что едва́ могъ вы́йти изъ ба́ни. 2, կր. խաշուել:

До||па́рываніе չ. քանդել պրծնելը (կարը). -па́рывать, -поро́ть ն. քանդել պրծնել (կարը):

До||паха́ть (-пашу́ -па́шутъ), ся տ. Допа́хивать, ся; -па́хиваніе չ. հերկելը, վարել պրծնելը. -па́хивать, -паха́ть ն. հերկել, վարել պրծնել. -ся կր. հերկուել, վարուել վերջանալ:

Допа́ч||кивать, -кать ն. բոլորովին աղտոտել, կեղտոտել. -ся կր. բոլորովին աղտոտուել, կեղտոտուել:

Допа́шка ի. հերկելը, վարել պրծնելը:

Допая́ть, ся տ. Допа́ивать, ся II.

До||пека́ніе չ. 1, թխելը, թխել պրծնելը. 2, յանդիմանելը, անարգելը, նախատելը. -пека́ть, -пе́чь 1, ն. թխել, թխել պրծնել. куха́рка допекла́ всѣ пироги́; 2, թխելով սպառել, հատցնել. изъ ку́ля допека́ю послѣ́дніе хлѣ́бы; 3, ն. և չ. յաճախ յանդիմանել, անարգել, նախատել. նեղացնել, նեղ անել ձգել, 'հոգին հանել'. -ся կր. թխուել պրծնել. хлѣ́бы уже́ допекли́сь.

До́пель||кюммель տ. (գերմ.) մի տեսակ քաղցր անիսոնի օղի համեմունքներով:

До́пельшнепъ տ. (գերմ.) թռչնբ. մի տեսակ կտցար:

До||пере́ть (-пру́ -пру́тъ; անց. до́перъ, -перла́, о), ся տ. Допира́ть, ся; -пертый (до́пертъ, -та́, о) ըյ. ած. լաւ, բոլորովին փակած:

Допетро́вскій ած. ցՊետրոսեան, Պետրոս Մեծից առաջ. д—ія времена́; д—ая Русь.

До||печа́таніе չ. -печа́тка ի. -печа́тываніе չ. տպելը, տպագրել պրծնելը. -печа́тывать, -печа́тать ն. տպել պրծնել, տպագրել պրծնել. -ся կր. տպուել, տպագրուել վերջանալ. моя́ кни́га допеча́тывается.

До||печённый (-ёнъ -ена̀, о́) ըյ. ած. բոլորովին թխուած վերջացած. 2, հալից ընկած, հոգին բերանը եկած. -пе́чь (-пеку́ -печёшь -пеку́тъ; անց. допёкъ -кла́, о́) տ. Допека́ть, ся.

До||пива́ніе չ. խմելը, խմել պրծնելը. -пива́ть, -пи́ть ն. խմել, խմել վերջացնել (մնացածը), պարպել. д. буты́лку пи́ва; -ся 1, չ. անչափ ոգելից ըմպելիքներ գործածելով փչանալ, այնքան խմել, որ. онъ допи́лся до бѣ́лой горя́чки այնքան խմել է, որ խելքը կորցրել է. ռմկ. допи́лся до чо́ртиковъ կմ до зелёнаго змія այնքան խմել է, որ գինու տիկ է դարձել. 2, կր. խմուել վերջանալ, սպառուել. ма́ртовское пи́во о́сенью допива̀ется.

До||пи́ливаніе չ. -пи́лка ի. սղոցելը, 'խէրխելը', սղոցել պրծնելը. -пи́ливать, -пили́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. սղոցել, 'խէրխել', սղոցել, 'խէրխել' պրծնել:

Допина́ть ն. кого́ до чего́ մէկին այնքան հարուածներ տալ, աքացել, որ:

До||пира́ть, -пере́ть ն. բոլորովին, լաւ փակել, գոցել (օր. դուռը). допри́ дверь; -ся մտր. և կր. բոլորովին փակուել, գոցուել. дверь разбу́хла, и отъ того́ не допира́ется.

Допирова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. խնջոյքը, խրախճանքը, կերուխումը վերջացնել, պրծնել. -ся չ. այնքան խնջոյքներ սարքել, կերուխում անել, որ. կերուխումի, խնջոյքների վրայ ծախսեր անելով քայքայուել, սնանկանալ. пирова̀лъ о́чень ча́сто и допирова̀лся до разоре́нія.

До||писа́ть (-шу́ -пи́шутъ), ся տ. Допи́сывать, ся; -пи́ска ի. -пи́сываніе չ. 1, գրելը, գրել պրծնելը. 2, նկարելը, նկարել վերջացնելը. -пи́сывать, -писа́ть ն. 1, գրել վերջացնել. спѣшу́ д. письмо́; 2, նկարել, նկարել պրծնել. живопи́сецъ допи́сываетъ карти́ну; -ся 1, մտր. այնքան գրել, որ մի և է փորձանքի, անհամութեան հանդիպել, այնքան գրել մինչև որ. онъ допи́са́лся до потѣ́ри зрѣ́нія; 2, կր. ա, գրուել վերջանալ. բ, նկարուել վերջանալ:

До||пи́тіе չ. խմելը, պարպել պրծնելը. -пито́й, -пи́тый ըյ. ած. խմած պրծած, քամած, պարպած. -пи́ть (-пью́ -пью́тъ; անց. допи́лъ, а́, о), ся տ. Допива́ть, ся.

Допи́||хивать, -ха́ть, -хну́ть ն. հրելով ներս մացնել, ներս կոխել, ներս խցկել, ներս տանել. -ся կր. հրուելով ներս մացնուել, ներս կոխուել, ներս խցկուել, ներս տարուել.

До||пла́вить (-влю -вятъ), ся տ. Допла́вливать, ся; -пла́вливаніе չ. հալելը, հալել պրծնելը. -пла́вливать, -пла́вить (-влю -вятъ) ն. հալել, հալել պրծնել. д. мѣдь; -ся կր. հալուել վերջանալ:

Допла́||кать (-пла́чу -пла́чутъ), -кивать ն. և չ. լալ, լաց լինելով սպառել (արտասուքը), լացը վերջացնել. այնքան լաց լինել, որ. допла́киваю свои́ послѣ́днія слёзы и бо́льше объ э́томъ не бу́ду пла́кать; -ся չ. 1, տ. Допла́кать; бѣ́дная вдова́ допла́калась до чахо́тки; 2, այնքան լաց լինել, որ ցանկացածը ստանալ. наконе́цъ онъ допла̀кался до того́, что ему́ да́ли мѣ́сто.

До||пла́та ի. 1, վճարում, հատուցում. д. до́лга; 2. յաւելում. յաւելավճար, լրացուցիչ վճար. -плати́ть (-чу́ -пла́тятъ), ся տ. Допла́чивать, ся; -пла́тный, -пла́точный ած. դեռ ևս վճարելի, հատուցանելի, հատանելի. д—ыя де́ньги; -пла́чиваніе չ. 1, վճարելը, հատուցանելը (մնացորդը). -пла́чивать, -плати́ть ն. 1, վճարել, հատուցանել պրծնել (մնացորդը). 2, կարկատել պրծնել (զգեստը). -ся կր. 1, վճարուել, հատուցանուել վերջանալ. 2, կարկատուել վերջանալ. -плачу́ տ. Доплати́ть; -пла́чу տ. Допла́кать.

До||плёвывать, -плева́ть (-плюю́, -плюю́тъ), -плю́нуть չ. 1, թքել պրծնել. 2, ցորուշ տեղ թքել, թուքը գցել, հասցնել:

До||плёскивать, -плеска́ть (-щу́ -пле́щутъ), -плесну́ть 1, չ. դադարել ցայտեցնելուց, շաղ տալուց, ճղփելուց. 2, ն. ճղփել, շաղ տալ պրծնել (հեղուկը). 3, ն. до чего́ ցորուշ տեղ հեղուկը ճղփել, ցայտեցնելով, շաղ տալով հասցնել:

Дó|плескъ ա. ճողփյուն, ալիքի, կոհակի ցայտումը, զարկը. д—и достигáютъ до устýпа скалы́; -плеснýть տ. Доплёскивать.

До|плéсть, -плести́ (-плетý -етýтъ; անց. доплёлъ -лà, ó) -плéсться, -плести́сь տ. Доплетáть, ся.

До|плетáніе չ. հիւսել պրծնելը. -плетáть, -плéсть, -плести́ ն. հիւսել պրծնել. д. крýжево; д. косу; -плетáться, -плéсться, -плести́сь 1, չ. *հազիւ հազ, զօրով քարշ գալ, քարշ գալով տեղ հասնել. 2, կր. հիւսուիլ։

Доплутовáться (-тýюсь -ются) չ. այնքան սրիկայութիւն, խարդախութիւններ անել, որ կորստի մատնուիլ։

До|плывáть, -плы́ть չ. լողալ ց', մինչև. լողալով հասնել. д. до противополóжнаго бéрега; -плы́тіе չ. լողալով հասնելը. -плы́ть (-плывý -вýтъ; անց. доплы́лъ -лà, ó) տ. Доплывáть.

Доплю́нуть տ. Доплёвывать.

До|плясáть (-пляшý -пля́шутъ), ся տ. Доплясывать, ся; -пля́сываніе չ. պարելը, կաքաւելը, պարել, կաքաւել պրծնելը. -пля́сывать, -плясáть ն. պարել, կաքաւել պրծնել, պարը, կաքաւը վերջացնել. -ся չ. այնքան պարել, այնքան կաքաւել, որ. до тогó доплясáлись, что нóги заболѣ́ли.

Допóдлинный ած. ճշմարիտ, ճշգրիտ, իրական, ոչ մտացածին. д. слýчай; допóдлинно մ. ճիշտ, ստոյգ կերպով, հաստատապէս. я объ этомъ д. знáю.

Допои́ть (-пою́ -пóятъ) տ. Допáивать I.

Допо|лáскивать, -лоскáть ն. ողողել պրծնել. д. бѣльё; -ся կր. ողողուիլ վերջանալ։

Допо|лзать 1, (доползáть), -лзти́ (-лзý -лзýтъ; անց. допóлзъ -злá, ó) տ. Допáлзывать; 2, (допóлзать), ся չ. այնքան սողալ որ։

Дó|полна մ. 1, մինչև լցնելը, լիովին. 2, ռմկ. ամբողջապէս, ամենայնսպառ. -полнéніе չ. 1, լրացնելը, լրում. въ дополнéніе 'ի լրումն. 2, լրացում, յաւելուած. д. къ книгѣ; քեր. լրացուցիչ. д. прямóе, кóсвенное; -пóлненный ած. լրացրած. издáніе испрáвленное и д—ое; -полни́тель ա. -полни́тельница ի. մի բան լրացնող այր, կին. -полни́тельный ած. լրացուցիչ. д—ая статья́; д. платёжъ; дополни́тельно մ. 'ի լրումն։

До|пóлнить (-ню -нятъ), ся տ. Дополня́ть, ся; -пóлнка ի. 1, տ. Дополнéніе 1; 2, յաւելում, լրացում (մաք. պակասած, գարու հասած գինու)։

Допо|лнóчный, -лýночный ած. մինչև կէս գիշեր պատահող, կատարուող, եղող։

До|полня́ть, -пóлнить լրացնել, աւելացնել. -ся կր. լրացնուիլ, աւելացնուիլ։ [скивать, ся.

Допо|лоскáть (-лощý -лóщутъ), ся տ. Дополá-

Допо|лóть (-лю́ -пóлютъ; անց. дополóлъ -ла, о), ся տ. Допáлывать, ся; -лощý տ. Дополоскáть.

Дополýденный ած. ցկէսօր պատահող, եղող, տևող. д —ое врéмя.

Дополусмéрти մ. կիսամահ, մինչև կիսամահ լինելը. поймáвъ вóра, избили егó д.

До|получáть, -лучи́ть ն. ստանալ (մնացորդը. պակասորդը). -получéніе չ. տ. Дополýчка; -получи́ть (-чý -лýчатъ) տ. Дополучáть; -полýчка ի. ստանալ պրծնելը (պակասը, մնացորդը)։

Допорóть (-рю́ -пóрютъ) տ. Допáрывать.

Допости́ться (-щýсь -сти́тся) անդ. 1, պասը, պասը վերջացնել. 2, խիստ պահեցողութեամբ իր առողջութեանը վնասել, ուժասպառիլ, հալից ընկնիլ։

Допотóпный ած. 1, ջրհեղեղեան, մինչև ջրհեղեղից եղած, պատահած. д—ая религія եկղ. նահապետների կրօնը Ադամից ցնոյ. д—ыя живóтныя անհետ եղած կենդանիներ, որոնց կմախքները գետնի տակ են գտնուում. 2, խիստ հին. 3,* հնատարազ, հասարակ, փտած, հնացած։

Допóтчивать (-чую -чуютъ) ն. 1, հիւրասիրել, մեծարել պրծնել. 2, մէկին անչափ հիւրասիրել, ուտեցնել և խմեցնել. -ся անդ. աւելորդ հիւրասիրութիւն վայելել։

До|потѣ́ть չ. քրտնել պրծնել, քրտինքը հանել, այնքան քրտնել, որ. -пою́ տ. Допѣ́ть.

Доппельню́ммель տ. Дóпелькюмель.

До|прáва ի. ռմկ. 1, ուղղելը, սրբագրել պրծնելը. *պահանջելը, ստանալը, գանձելը (պարտքը, տուգանքը և լն.) 2, պահանջ, պահանջած, ստացած, գանձած բան. -прáвить (-влю -вятъ) ся տ. Доправля́ть, ся; -прáвка ի. -прáвливаніе չ. ուղղելը, սրբագրել պրծնելը. *պահանջելը, ստանալը, գանձել պրծնելը (պարտքը, տուգանքը). -прáвливать, ся տ. Доправля́ть, ся; -правля́ть, -прáвить ն. 1, ուղղել, սրբագրել պրծնել. д. опечáтки въ корректýрномъ листѣ; 2,* պահանջել, ստանալ, գանձել (տուգանքը, պարտքը և այլն.). д. долгъ; д. съ когó всё, беззакóнно имъ взя́тое; -ся կր. 1, ուղղուիլ, սրբագրուիլ. 2, պահանջուիլ, ստացուիլ, գանձուիլ. -прáвочный ած. պահանջելի, ստանալի, գանձելի. -прáвщикъ ա. -прáвщица ի. պահանջող, ստացող, գանձող այր, կին։

Допрá|здничный ած. տօնից առաջ եղող, պատահող. д. гуля́ка; -здновать (-ную -ютъ) ն. և չ. տօնել, ուրախութեամբ տօնել պրծնել. -ся չ. այնքան տօն, ուրախութիւն անել, որ փորձանքի, անհաճութեան հանդիպել. допрáздновался до тогó, что ничегó въ кармáнѣ не остáлось.

До|прáшиваніе չ. հարցափորձ անելը. -прáшиватель ա. -прáшивательница ի. հարցափորձ անող, հարցափորձող այր, կին. -прáшивать, -проси́ть ն. հարցափորձ անել, հարցափորձել. д. престýпниковъ; д. свидѣ́телей; -ся 1, չ. հարցափորձ անելով աշխատել մի բան իմանալ, տեղեկանալ. «они допрáшивались, не недовóльны ли мы чѣмъ -либо»; 2, ն. և չ. ժամելով, շատ խնդրելով, թախանձելով ստանալ. наси́лу допроси́лись на ночлéгъ; егó не допрóсишься снести́ на пóчту пи́сьма նորան որքան էլ խնդրես, աղաչես, չի համաձայնուիլ նա. 2, կր. հարցափորձուիլ, հարցափորձի ենթարկուիլ։

До|прéже, -прéжь մ. ռմկ. 1, առաջուց, առաջ, նախօրօք, նախ. 2, առաջ, մինչև հիմա, մինչև այժմ։

Допро|вáживать, -вáдить (-вáжу -вáдятъ) ն. ռմկ. ճանապարհ դնել, ուղեկցել մինչև նշանակեալ տեղը։

Допродáть (-дáмъ -дáшь -дáстъ, -дади́мъ -дадýтъ) ն. բոլորովին ծախել, վաճառել պրծնել. онъ остаётся здѣсь ещё на день, чтóбы д. товáръ.

Допрокá|зничать, -зить (-жу -зятъ) չ. այնչափ չարութիւն, չարաճճիութիւն, խեռութիւն, 'մանկամտութիւններ' անել, որ փորձանքի անհաճութեան հանդիպել։

До|прóсецъ, сца ա. փոքր. թեթև հարցափորձ.

-просить (-шу́ -о́сятъ), ся տ. Допра́шивать, ся; -про́сный ած. հարցափորձի, հարցափորձական. д—ыя статьи կամ д—ые пу́нкты քննիչի կամ դատաւորի առաջարկած հարցերը. -про́счикъ ա. 1, (допро́счица ի.) տ. Допра́шиватель, -тельница; 2, հարցնող, հարց տուող. -про́съ ա. հարց ու փորձ (մեւղ. դատաստանական ճանապարհով). сдѣлать д. уличённому въ кра́жѣ; снять съ престу́пника д. [նէշը)։

Допру́живать չ. կապել պրծնել (օր. պատ-

До‖пры́гать չ. դադարել թռչկոտելուց. ցորոշ տեղ թռչել, ցատկել. -ся չ. այնքան թռչկոտել, որ փորձանքի, անախորժութեան հանդիպել. *д. до бѣды́ արագ, անխոհեմ քայլերով (գործերով) դժբաղդութեան մէջ ընկնել. -пры́гивать, -прыгну́ть չ. թռչելով, ցատկելով հասնել, թռչել ց', մինչև. съ разбѣ́га допры́гну́лъ до стѣ́ны́.

До‖пры́скать, ся տ. Допры́скивать, ся; -пры́скиваніе չ. ցայտեցնելով հասցնելը, ցայտեցնելը, սրսկելը ց', մինչև. -пры́скивать 1, չ. (допры́снуть) ցայտելով հասնել մինչև. 2, ն. (допры́скать) սրսկել պրծնել. д. бѣльё; -ся չր. սրսկուիլ վերջանալ։

До́‖прыски ա. յ. ևր և է կողմից ցայտող կաթիլներ. -пры́снуть, ся տ. Допры́скивать, ся.

До‖прѣва́ть, -прѣ́ть չ. 1, եփուելով, խաշուելով փափկանալ. рѣ́па допрѣва́етъ въ печи́; 2, *քրտնքից խաշուիլ, տաքանալ, թուլանալ, ուժասպառիլ. въ жа̀ркой ко́мнатѣ допрѣ́лъ до того́, что весь измо́къ; -прѣ́лый ած. լաւ խաշուած, փափկացած։

До‖пряда́ть, ся տ. Допря́дывать, ся; -пря́дка ի. մանել պրծնելը. -пря́дывать I. (допря́дывать, -пряда́ть, -пря́сть ն. մանել պրծնել, նիւթել (գր.) պրծնել. -ся չր. մանուիլ վերջանալ. II. (допря́дывать, -пря́нуть) չ. թռչել, թռչելով հասնել (ցոռով, ջանքով)։

До́прама Տ. 1, մինչև բոլորովին ուղղելը, դզելը, դրատելը. д. вы́править что-либо; 2, հնց. ճշմարտիւ, ճշտիւ, ուղղութեամբ, առանց այլայլութեան։

До‖пря́нуть տ. Допря́дывать II; -пря́сть (-яду́ -ду́тъ; անց. допря́лъ -ла, о) տ. Допря́дывать I.

До‖пуска́емость ի. թոյլատրելի լինելը, թոյլատրելիութիւն. -пуска́ніе չ. 1, թոյլ տալը, թոյլատրելը. 2, ենթադրելը. -пуска́ть, -пусти́ть ն. 1, թոյլատրել, թոյլ տալ. д. къ экза́мену թոյլ տալ քննուելու. д. къ исправле́нію до́лжности; онъ допусти́лъ обману́ть себя́ նա թոյլ տուեց, որ իրան խաբեն. д. безпоря́дки թոյլ տալ, որ խառնակութիւններ առաջանան. 2, թոյլ տալ ներս մանելու. 3, ենթադրել. допу́стимъ, что э́то такъ; но что же изъ э́того слѣ́дуетъ? ենթադրենք, գիցուք թէ այդ այդպէս է եղն. -ся չր. թոյլ տրուիլ, թոյլատրուիլ. -пускно́й ած. թոյլատրելի, -տրած. д—ые това̀ры.

До́‖пускъ ա. 1, տ. Допуска́ніе; 2, հրետն. թոյլատրելի տարբերութիւն սովորական չափից. -пусти́тельный ած. թոյլատրելի. -пусти́ть (-щу́ -пу́стятъ), ся տ. Допуска́ть, ся և Допуща́ть, ся; -пуща́ть, ся ռմկ. տ. Допуска́ть, ся; -пуще́ніе չ. թոյլ տալը, թոյլատրելը. -пу́щенникъ ա. եկւոր, օտար հողի վերայ հողատիրոջ թոյլտուութեամբ բնակուած։

До‖пыта́ть, ся տ. Допы́тывать, ся; -пы́тливость ի. հետախուզել, քննելու, իմանալու տենչ, ցանկութիւն. -пы́тливый ած. որ սիրում է քննել, իմանալ, տեղեկանալ. հարցասէր. -пы́тываніе չ. հարց ու փորձ անելը, աշխատելը իմանալ. ему́, ви́димо, о́чень не нра́вилось э́то д.; -пы́тывать, -пыта́ть 1, չ. отъ кого́ о чёмъ հարց ու փորձ անելով կամ սպառնալով աշխատել տեղեկանալ, իմանալ, խօսք դուրս քաշել. 2, տանջել պրծնել. 3, հարցափորձ անելով, տանջելով, խոշտանգելով քացել, տեղեկանալ, իմանալ. -ся տ. Допы́тывать; съ трудо́мъ допыта́лся, гдѣ онъ укрыва́ется; о чёмъ не ска̀зываютъ, о томъ не допы́тывайся (առծ.)։

До‖пью́ տ. Допи́ть; -(о́)пьяна Տ. մինչև հարբելը, գինովանալը. вчера́ напои́ли меня́ д.

До‖пѣва́ніе չ. երգել պրծնելը. -пѣва́ть, -пѣть (-пою́ -ю́тъ) ն. երգել պրծնել. д. пѣ́сню; -ся 1, չր. երգուիլ վերջանալ. не вся́кая пѣ́сня до конца́ допѣва́ется; 2, до чего́ այնքան երգել, որ. երգել ց', մինչև. д. до хрипоты́, до поте́ри го́лоса.

Дора‖бо́тать, ся տ. Дорабо́тывать, ся; -бо́тка ի. աշխատանքը վերջացնելը. -бо́тный ած. սկւ. գործած. ց'աշխատանք, աշխատանքից առաջ եղող. -бо́тываніе չ. աշխատանքը վերջացնելը. -бо́тывать, бо́тать ն. աշխատանքը վերջացնել, պրծնել. -ся 1, չ. այնքան աշխատել, այնքան բանել, որ. онъ дорабо́тался до того́, что слёгъ въ посте́ль; 2, չր. արուիլ, կատարուիլ (աշխատանքի մասին)։

До‖ра́внивать, -ровня́ть ն. հարթել, դզել. -ся չր. հարթուիլ, դզուիլ։

Дора́да ի. կնդ. ոսկէ ծածանը։

Дорадо́ровый ած. սկւ. գործծ. ոսկէ, ոսկէհուռ։

До‖разви́тый էյ. ած. զարգացրած. -разви́ть (-зовью́ -зовью́тъ) ն. բոլորովին, կատարելապէս զարգացնել։

До‖раста́ніе չ. աճելը, մեծանալը. -раста́ть, -расти́ (-сту́ -стёшь -сту́тъ; անց. доро́съ -росла́, о́) չ. 1, հասակն առնել, աճել, մեծանալ պրծնել. де́рево начина́етъ д.; 2, հասակով, 'բոյով' մէկին հաւասարուիլ. онъ ещё не доро́съ до своего́ бра́та նա դեռ իր եղբօր պէս 'բոյ' չէ քաշել. -расти́ть (-ращу́ -ра́стятъ), ся տ. Дора́щивать, ся. [խել' պրծնել։

Дорасхо́довать (-дую -ютъ) ն. ծախսել, 'մըս-

До‖ращáть, ся տ. Дора́щивать, ся; -ра́щиваніе չ. մեծացնելը, չափահաս դարձնելը. -ра́щивать, -ращáть, -расти́ть ն. մեծացնել, չափահաս դարձնել. бра̀жку слива́й, не доква́шивай, а дѣ́вушку отдава́й, не дора́щивай (առծ.) -ся չր. մեծացնուիլ, չափահաս դարձնուիլ.

Дорва́ть (-рву́ -рву́тъ), ся տ. Дорыва́ть, ся II.

Дордѣ́ть տ. Вы́рдѣть.

Доревѣ́ть (-ву́ -ву́тъ) չ. ռմկ. աղաղակել, ճչալ, լալ, բղաւել պրծնել. այնքան աղաղակել, ճչալ, բղաւել, լալ, ոռնալ, որ։

Дорефо́рменный ած. ևր և եղէ վերանորոգութիւնից առաջ եղած, եղող, ոուս գիւղացիների ճորտութիւնից ազատուելուց և դատաստանական վերանորոգութիւնից առաջ. д. бытъ ру́сскаго простонаро́дья. [ճնօյականութիւնը։

Дори́змъ ա. (յն.) դորական բարբառի առան-

Дори‖сова́ть (-су́ю -ютъ), ся տ. Дорисо́вывать, ся; -со́вка ի. -со́вываніе չ. նկարել պրծնելը. -со́вывать, -сова́ть (-су́ю -ютъ) ն. նկարել պրծնել, նաշխել պրծնել, նկարագրել պրծնել. -ся 1, չր. նկարուիլ վերջանալ. 2, *дорисова́ться ռուր.

ցուցամոլութիւն անելով ծաղրի առարկայ դառնալ։

Дори́ческій ած. դորական. д. діалéктъ.

Дормёзъ ա. (ֆր.) Հնց. քնակառք (ճանապարհորդական կառք, որ քնելու յարմարութիւն ունի)։

До́рникъ ա. (յն.) եկղ. 1, նշխարատուփ. 2. նըշխարահան նստակէկ։

Доровня́ть, ся տ. Дорáвнивать, ся.

Доро́га ի. 1, ճանապարհ, ճամբայ, ուղի. желѣ́зная д. երկաթուղի. конно-желѣ́зная д. ձիուղի. проложи́ть, провести́ д—у ճանապարհ, ուղի անցկացնել. сби́ться съ д—и ճանապարհից շեղուել, մոլորուել. свороти́ть съ д—и ճանապարհից յետ դարձնել. попáсть, вы́браться на д—у ճանապարհը գտնել, ճանապարհ դուրս գալ. столбовáя д. ճանապարհ, որի ափին վերստացոյց սիւնեակներ են շարած. шоссéйная д. խճուղի. воéнная д. պատերազմական ճանապարհ, ռազմուղի. тудá ему́ и д. նորա ՙհախն է՚, հարկաւոր չէ ափսոսալ, որ նա գնաց, հեռացաւ. зайти́ къ кому́-ли́бо по д—ѣ ճանապարհին, գնալիս մէկին հանդիպել, այցելել. не доро́га հարկ չէ, հարկաւոր չէ. ему́ запáла къ намъ д. նա մեր տան ճանապարհը մոռացել է, դադարել է մեզ այցելելուց. *итти́ прямо́ю доро́гою ուղիղ, ճշմարիտ ճանապարհով ընթանալ, առանց խարամանկութեան, նենգութեան վարուել. *пресѣ́чь кому́ д—у մէկի ճանապարհը կտրել, մէկին խոչընդոտ հանդիսանալ. не знай къ намъ д—и այլ ևս մեզ մօտ ոտք չը դնես, չգաս. скáтертью д! ճանապարհը բաց է, ուր կուզես, գնա (ես բարի ճանապարհ). отрѣ́зать непріятелю д—у թշնամու ճանապարհը կտրել, փակել, կապել։ Д о р о́ г о ю Տ. կմ на доро́гѣ ճանապարհին, ճանապարհորդելիս. գնալիս. 2, վառարանի յատակի միջին մասը, դռան առաջից սկսած. 3,* ճանապարհորդութիւն, ուղեգնացութիւն. собирáться въ д—у; отдохну́ть съ д—и; быть въ д—ѣ ճանապարհորդութեան մէջ գտնուել 4,* ճանապարհ, միջոց նպատակին հասնելու. вы́брать надёжную доро́гу къ исполнéнію своего́ намѣ́ренія; 5, ձկնորսական մեծ թոկը, մեւզ. որը ծայրին блесна́ 1 ունի, կանկաձկներ որսալու համար։ Д о р о́ г и, о́гъ յ. ռմկ. Ցարգգող։

До́ро||ги, огъ ի. յ. ռմկ. Հնց. 1, սալական, շերտաւոր մետաքսէ կերպաս մի. 2, շերտեր, նախշեր դիպակեղէնների վերայ -ги́льный ած. այս կերպասի.

До́||рого Տ. տ. Дорого́й; **-роговáтый** ած. փոքր ինչ թանկ. **-догови́зна** ի. թանկութիւն. недоро́дъ хлѣ́ба производи́тъ во всёмъ д—у; д. книгъ не позволя́етъ мнѣ и ду́мать о поку́пкѣ; **-роговщи́на** տ. Дорогови́зна.

До||рого́й (до́рогъ -гá, о; բաղդատ. доро́же, գերադրկ. дражáйшій) 1, թանկ, թանկագին, մեծագին. д—ія вéщи; врéмя до́рого; не нáдобно его́ терять; 2,* թանկագին, ՙազիզ՚, սիրելի, հաճելի. д. гость, д. другъ; мнѣ до́рогъ твой совѣ́тъ. Д о́ р о г о Տ. թանկ, թանկ գնով. д. да ми́ло, дёшево да гни́ло (առծ.). онъ *д. плáтитъ за невоздéржность своего́ языкá; **-рого́нькій** (-о́некъ -о́нька, о) ած. փոքր ինչ թանկ. э́тотъ товáръ дорого́некъ. Д о р о г о́ н ь к о, -г о́ х о н ь к о Տ. փոքր ինչ թանկ, թանկ գնով։

Доро́гою Տ. ճանապարհին, տ. Доро́га.

Доро||ди́ться (-жу́сь -дя́тся) չ. 1, Հնց. իւր ծննդով կամ բնածին ձիրքերով գերազանցել, գերազանց հանդիսանալ, առատութիւն ունենալ. 2, առատութեամբ բուսնել. առատ պտուղ տալ. хлѣбъ не доро́дился и потому́ вздорожáлъ հացը լաւ չեկաւ, ուստի և թանկացաւ։

Доро́||дность ի. մարմնեղութիւն, ՙտուլպուլութիւն՚, գէրութիւն. **-дный** ած. մարմնեղ, գէր, ՙտոպուզ՚, լիքը. **-дство** չ. 1, տ. Доро́дность; 2, Հնց. քաջութիւն, արիութիւն, կորով։

Дорожáть, взд—, под—, չ. թանկանալ։

Доро́же բաղդ. ած. և Տ. աւելի թանկ, թանկագին. врéмя всего́ д.

До||ро́женый էյ. ած. տկոսած, վրան տկոսներ քաշած. д. тесъ; **-рожéнье** չ. թանկ, բարձր գնահատութիւն (իւր ունեցածի). ժլատութիւն, խնայողութիւն. **-ро́женье** չ. ճանապարհներ, ուղիներ անցկացնելը. **-ро́женька** ի. Նւզ. պստիկ ճանապարհ, ուղի. **-ро́жить** (-жу -жатъ), прод— ն. տկոսներ քաշել, տկոսել (օր. տախտակը). **-ся** էւ. տկոսուել, փորուել. до́ски, употребля́емыя для кро́вель, доро́жатся во всю длину́.

Дорожи́ть (-жу́ -жáтъ), взд—, չ. кѣмъ կմ чѣмъ -либо 1, թանկ, բարձր գնահատել. онъ о́чень дорожи́тъ своéю рабо́тою, свои́мъ мѣ́стомъ; 2, թանկ գնահատել, չվատնել. вся́кій до́лженъ д. врéменемъ; **-ся** չ. 1, թանկ, բարձր գին պահանջել. 2, чѣмъ թանկ, բարձր գնահատել։

Доро́||жка ի. Նւզ. 1, պստիկ ճանապարհ, շաւիղ, ՙկածան՚. 2,* ճանապարհորդութիւն, ուղեգնացութիւն. вы́пить на д—у; 3, շերտ (գուլպաների վերայ). 4, գործուածքի վերայ տարբեր գոյնով շերտ. голубы́я д—и по бѣ́лому по́лю; 5, տանիքի տախտակների վերայ քաշած տկոսը (անձրևաջրի համար). 6, տ. Доро́га 5.

Доро́||жникъ ա. 1, ատաղձագործի, հիւսի խարտոցը (ռանդան)՝ տախտակների վերայ տկոսներ քաշելու համար. նման գործիք պատ կոստողների. 2, մի տեսակ գուլ, որ գործ է ածում նաւ ևլն խծուծողը. 3, ուղեցոյց (գիրք). почто́вый д.; 4, ճանապարհի համար թխած նպարեղէն։

Доро́||жничекъ, чка Նւզ. տ. Доро́жникъ 3—4; **-жный** ած. ճանապարհի, ճանապարհա—, ճանապարհորդական. д—ая пыль; д—ыя запи́ски; д. человѣ́къ ճանապարհորդ, ուղեւոր. д—ая коля́ска ուղեկառք. д—ое плáтье ճանապարհորդական զգեստ։ д о р о́ ж н ы е, ыхъ յ. ճանապարհորդներ, ուղեգնացներ. **-жчатый** ած. շերտաւոր. д—ые чулки́.

До||ро́слый ած. սկւ. գործծ. մեծացած, չափահաս. **-ростáть** տ. Дорастáть.

Доро́ю տ. Доры́ть.

Дортуáръ ա. (ֆր.) ննջարան (կրթական հիմնարկութիւնների մէջ)։

До||рубáть, -руби́ть (-блю́ -бятъ) ն. կտրել պրծնել, բեկանել պրծնել. **-ся** 1, չ. կտրելով հասնել. 2, էւ. կտրուել վերջանալ. **-ру́бка** ի. կտրել պրծնելը. **-ру́бливать, ся** տ. Дорубáть, ся; **-ругáться** չ. ռմկ. դադարել հայհոյելուց, հայհոյել պրծնել։

До||ру́шать ն. ռմկ. կտրել, կտրատել, կտորել. доруша́й э́тотъ хлѣ́бъ; **-ся** էւ. կտրուել, կտրատուել, կոտրուել վերջանալ. **-ру́шивать, -ру́шить** (-шу -шатъ) **-ру́шать** ն. կոտորել, կործել, կոտրել, բեկանել պրծնել. բոլորովին քայքայել, կործանել։

Доръ ա. 1, Հնց. նոր բացած վարելահող, խամ հող. ագարակատեղ. 2, փափուկ փայտից կտրած

(ճղած) բարակ տախտակ, որ գործածւում է տանիքների վերայ, տ. Драни́ца; 3, գւռկ. պատի ծեփի տակից կպցրած պառիկ տախտակւակներ, տաշեղներ։

До||рывать I. (дорыва́ть, -ры́ть) ն. փորել պրծնել, պեղել պրծնել. д. коло́дезь; -ся 1, չ. փորելով, պեղելով հասնել. дöры́лись до рудно́й жи́лы; д. до кла́да; 2, էր. փորուիլ վերջանալ. я́ма дорыва́ется; II. (дорыва̀ть, -рва́ть) ն. քաղել, փետել, պոկոտել. д. траву́; -ся 1, անէր. ռմկ. *до кого́ աշխատել, ձգտել մէկին պատժել, մէկից վրէժ առնել, տասմնները մէկի վերայ կրճտեցնել. онъ давно́ до него́ дорыва́ется; д. до чего́ մի բանի վրայ ընկնել. дорва́лся до но́выхъ плодо́въ; 2, էր. քաղուիլ, փետուիլ, պոկոտուիլ վերջանալ последнія я́годы дорыва́ются.

Доры́скать (-ры́щу -ры́щутъ և -ры́скаю -аютъ), ся չ. այնքան վազել, վազվզել, մինչև որ յոգնիլ կամ անհամբերութեան հանդիպել։

До||ры́тіе չ. փորել պրծնելը. -ры́ть (-ро́ю -ютъ), ся տ. Дорыва́ть, ся.

До||рѣзать (-рѣжу -жутъ), ся, -рѣза́ть (-за́ю -ютъ), ся տ. Дорѣзывать, ся.

Дорѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся) չ. այնքան խայտալ, այնքան խնդալ, որ սրբէ անհամբերութեան հանդիպիլ։

До||рѣзка է. -рѣзъ ա. -рѣзываніе չ. 1, կտրել պրծնելը, մորթել պրծնելը. -рѣзывать, -рѣза́ть, ն. 1, կտրել, կտրտել, կոտորել պրծնել. д. хлѣбъ; 2, փորագրել պրծնել. д. ландка́рту; 3, մորթել պրծնել (կիսատանակ, կիսամորթ կենդանուն). д. бара́на.

Доса́||да է. նեղութիւն, սրտնեղութիւն, տրտմութիւն, անախորժութիւն, անբաւականութիւն, ձանձրոյթ. сноси́ть терпѣли́во д—ы; причиня́ть кому-либо д—ы; -ди́тель ա. -ди́тельница է. նեղութիւն, տրտմութիւն, տհաճութիւն, անախորժութիւն, ձանձրոյթ պատճառող այր, կին. -ди́тельность է. տխրալիութիւն, անախորժելիութիւն. -ди́тельный ած. տխրութիւն, անբաւականութիւն պատճառող, անախորժելի, ձանձրալի. д—ые посту́пки; -ди́тельство չ. սկւ. գործծ. անբաւականութիւն, տհաճութիւն, անախորժ բան։

До||сади́ть I. (-сажу́ -садя́тъ) տ. Досажда́ть; II. (-сажу́ -са́дятъ), ся տ. Доса́живать, ся; -са́дка է. 1, տնկել պրծնելը. 2, տնկելով լրացնելը. -са́дливый ած. 1, տ. Досади́тельный; 2, տհաճ, անբաւական, դրդռուած. -садно́й ած. տնկելու, տնկելի. д—ыя дере́вья; -са́дный ած. տրտմեցուցիչ, ձանձրալի, անախորժ. д—ыя рѣчи; доса́дно 1, ած. չ. мнѣ д. ես տխուր, տրտում, անբաւական եմ, ես ձանձրութիւն եմ զգում. 2, մ. տրտմութեամբ, տխրութեամբ, տհաճութեամբ. са́дованіе չ. նեղանալը, վշտանալը, բարկանալը. -са́довать չ. на кого́-либо, на что մէկի, մի բանի վերայ նեղանալ, տրտմիլ, վշտանալ, բարկանալ. д. на подчинённыхъ за ихъ неиспра́вность; -са́дчикъ, -са́дчица տ. Досади́тель, -ница; -сажа́ть տ. Досажда́ть և Доса́живать; -сажда́ть, -сади́ть չ. кому́-ли́бо մէկին ձանձրացնել, տաղտկացնել, նեղացնել, տհաճութիւն, անբաւականութիւն պատճառել, մէկի 'դահլան տանել', բարկացնել. онъ безпреста́нно досажда́етъ мнѣ свои́ми про́сьбами; -сажде́ніе չ. ձանձրացնելը, տաղտկացնելը, նեղացնելը, տհաճութիւն, անախորժութիւն պատճառելը. -саже́ніе չ. սկւ. գործծ. տ. Доса̀дка; -са́живаніе չ. 1, տնկել պրծնելը. 2, տնկելով լրացնելը. -са́живать, -сажа́ть, -сади́ть ն. 1, տնկել պրծնել. д. дере́вья; 2, տնկելով լրացնել. д. гряду.

До||са́ливаніе չ. աղել պրծնելը, աղ տնել պրծնելը. -са́ливать, -соли́ть ն. աղել պրծնել, աղ անել պրծնել. д. мя́со; -ся 1, անէր. 'աղ ուտել', աղուիլ պրծնել. мя́со досоли́лось; 2, էր. աղուիլ. աղ դրուիլ վերջանալ. остальна́я ры́ба доса́ливается.

До||са́сываніе չ. ծծելը, ծծել պրծնելը. -са́сывать, -соса́ть ն. ծծել, ծծել պրծնել. *д. тру́бку չիբուխ քաշել. -ся էր. ծծուիլ վերջանալ։

Досбира́ть ն. հաւաքել, ժողովել պրծնել։

Досве́р||ливаніе չ. գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակել պրծնելը. -ливать, -ли́ть (-лю́ -све́рля́тъ) ն. գայլիկոնել պրծնել, գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակել պրծնել, բոլորովին ծակել. -ся էր. գայլիկոնով, 'բուրղուով' բոլորովին ծակուիլ։

До||сви́стывать, -свиста́ть (-свищу́ -сви́щешь, սկւ. сви́стишь, -сви́щутъ, սկւ. свистя́тъ) սուլել պրծնել, շուեցնել պրծնել, աւարտել սուլելուց, շուացնելուց. -ся էր. այնքան սուլել, այնքան շուեցնել, որ։

До||се́ль ռմկ. -се́лѣ, -се́лева ռմկ. մ. 1, մինչև այժմ, մինչև հիմա, մինչև այսօր կամ ցայժմ, ցայսօր. досе́лѣ объ э́томъ ничего́ не́ было слы́шно; 2, ռմկ. ցայս վայր, մինչև այստեղ. прочтено́ досе́лѣ.

Досерди́ть (-ржу́ -се́рдятъ) 1, ն. кого́ до чего́ մէկին այնքան բարկացնել, գրգռել, որ. 2, չ. (որ և досерди́ться) այնքան բարկանալ, որ։

До||си́дки ա. յ. օդու, կալի տակը, տկնուցքը. -си́докъ, дка ա. ձուից ուշ դուրս եկած ճուտ. -сидѣ́ть (-сижу́ -дя́тъ), ся տ. Доси́живать, ся; -си́женный բյ. ած. ձուից հանած. д. цыплёнокъ; -си́живаніе չ. 1, նստած անցկացնելը (որոշեալ ժամանակը). 2, քաշել, պտել պրծնելը. 3, թուխս գալ պրծնելը. -си́живать, -сидѣ́ть (-жу́ -дя́тъ) 1, նստած անցկացնել (որոշ ժամանակամիջոց). 2, պտել, քաշել պրծնել (օղի). 3, թուխս գալ պրծնել, թուխս գալով ճուտեր հանել. ку́рица досидѣ́ла цыплёнка; -ся 1, չ. սկւ. գործծ. այնքան նստել, որ. онъ до того́ досидѣ́лся въ гостя́хъ, что не зна́ли, какъ его́ вы́проводить; 2, էր. ա, պտուիլ, քաշուիլ. вино́ доси́живается; բ, ձուից հանուիլ, դուրս բերուիլ. цыпля́та доси́живаются; -сижу́ տ. Досидѣ́ть.

Доска́ է. (յ. до́ски -со́къ) տախտակ (փայտեայ, քարեայ, մետաղեայ). распили́ть бревно́ на д—и; *ста́вить кого̀-либо съ кѣмъ на одну́ д—у մի մարդու միւսին հաւասար, համապատիւ համարել. какъ *д. худо́й, высо́хшій խիստ նիհար, վտիտ. до *гробово́й д—й ցմահ. прочита́ть кни́гу отъ д—й до д—й գիրքը ծայրէ ծայր, սկզբից մինչև վերջ կարդալ. вырѣзна́я д. կաղապարային տախտակ. винтова̀льная, винторѣ́зная д. պտուտակներ կտրելու տախտակ. про́волочная д. լարաքաշ, նաւթուլ քաշելու տախտակ. кла́ссная д. դասարանական գրատախտակ։

До||ска́бливаніе չ. քերել պրծնելը. -ска́бливать, -скобли́ть ն. քերել պրծնել. տաշել պրծնել.

-ся 1, չ. այնքան քերել, տաշել որ. 2, կր. քերուիլ, տաշուիլ վերջանալ։

До‖скажу́ տ. Досказа́ть; -сказа́ть (-скажу́ -жутъ), ся տ. Доска́зывать, ся; -ска́зываніе չ. պատմել վերջացնելը. ասել վերջացնելը. -ска́зывать, -сказа́ть ն. պատմել վերջացնել, ասել վերջացնել. д. ска́зку; -ся կր. պատմուիլ, ասուիլ վերջանալ։

До‖скака́ть (-чу́ -ска́чутъ) տ. Доска́кивать; -ся չ. ռմկ. до чего́ այնքան վազվզել, թռչկոտել, որ փորձանքի, դժպհի պատահարի հանդիպիլ. ма́льчикъ доскака́лся до того́, что вы́вихнулъ себѣ́ но́гу; -ска́киваніе չ. թռչկոտելով վազելով հասնելը. -ска́кивать, -скакну́ть, -скочи́ть չ. վազելով, թռչկոտելով, ցատկոտելով հասնել. доскочи́ть до назна́ченной черты́. [տուփ։

До́ска‖нъ ա. հոգ. -нецъ, нца հւզ. պստիկ արկղ,

Доска́ть տ. Досучи́ть. [вать, ся.

Доскобли́ть (-блю́ -о́блятъ), ся տ. Доска́бли-

Доскона́ль‖ный ած. խեկ, խեկական, վաւերական, ճշմարիտ, հարազատ. ճիշտ, ճշգրիտ։ Доскона́льно մ. ճշտիւ, ճիշտ, ճշմարիտ կերպով, հիմնաւորապէս. մանրամասնօրէն, պարագայօրէն. д. о чёмъ-либо разспроси́ть.

До‖скочи́ть (-чу́ -о́чатъ) տ. Доска́кивать.

До‖скреба́ть, -скре́сть ն. քերելով մաքրել. -ся 1, չ. այնքան քերել, որ. քերելով հասնել. 2, կր. քերուիլ, քերուելով մաքրուիլ. -скрёбки ա. յ. քերանք. -скребсти́сь տ. Доскре́сться; -скрёбывать, -скре́сть (-ебу́ -бу́тъ; անց. доскрёбъ -бла̀, о́) ն. քերել, *սպառել. -ся 1, չ. քերելով հասնել. 2, կր. քերուիլ վերջանալ։

Доскуча́ть չ. ցվերջ ձանձրութեամբ անցկացնել։

Досла́ть (-шлю́ -шлю́тъ), ся տ. Досыла́ть, ся.

Досла́щивать ն. բաւ հարկին քաղցրացնել, քաղցր դարձնել։

Досло́вный ած. բառացի, բառ առ բառ. д. перево́дъ. Досло́вно մ. բառացի կերպով, բառ առ բառ. это мѣ́сто досло́вно заи́мствовано у тако́го-то а́втора.

До‖слу́живаніе չ. 1, որոշ ժամանակ ծառայել րդնելը. 2, եկղ. պաշտօնը, պատարագը վերջացնելը. -слу́живать, -служи́ть (-жу́ -у́жатъ) ն. 1, որոշ ժամանակ ծառայել րդնել, ծառայել մինչև. д. до пенсіо́на; д. уро́чныя лѣта́; 2, եկղ. պաշտօնը, պատարագը վերջացնել, մատուցանել րդնել. д. заутреню; -ся 1, չ. до чего́ կամ чего́ ծառայելով հասնել, ստանալ, ձեռք բերել. д. до больши́хъ чино́въ, д. генера́льскаго чи́на; 2, այնքան ծառայել, որ. 3, կր. մատուցուիլ. обѣ́дня дослу́живается.

До‖слу́шать, ся տ. Дослу́шивать, ся; -слу́шиваніе չ. ցվերջ լսելը, լսել րդնելը. -слу́шивать, -слу́шать ն. ցվերջ լսել, լսել րդնել. д. про́повѣдь; д. дѣла́; д. конце́ртъ; -ся կր. լսուիլ, մինչև վերջը լսուիլ. уро́ки дослу́шиваются со внима́ніемъ; -слы́шать (-шу -шатъ) ն. պարզ կերպով, ճիշտ կերպով լսել, իմանալ (գրեթէ միշտ не բայս. մասնիկով, օր.) я не дослы́шалъ, что вы мнѣ приказа́ли сдѣ́лать; -слы́шливый ած. սկւ. գործծ. սուր ականջ, անվրէպ լսելիք ունեցող, լաւ լսող։

До‖слѣди́ть (-жу́ -дя́тъ) տ. Дослѣ́живать; -слѣди́ться չ. до чего́ քննելով, խորհելով հասու լինել, միջամուխ լինել մի բանի. -слѣ́дованіе տ. Дослѣ́дываніе; -слѣ́довать (-дую -ютъ), ся տ. Дослѣ́дывать, ся; -слѣ́дываніе չ. լրացուցիչ քննութիւն, հետախուզութիւն. -слѣ́дывать, -довать 1, ն. լրացուցիչ քննութիւն կատարել, նորանոր տեղեկութիւններով քննութիւնը լրացնել. 2, հետևել, գնալ, հասնել ց', մինչև. -ся կր. բոլորովին քննուիլ, հետախուզուիլ, լրացուիլ. -слѣ́живать, -слѣди́ть չ. հետքով գնալով հասնել, տեղ հասնել։

До‖сма́ливать, -смоли́ть ն. ձիւթել, կպրել րդնել. -ся կր. ձիւթուիլ, կպրուիլ վերջանալ։

До‖сма́триваніе չ. 1, ցվերջ նայելը, տեսնելը. 2, հսկում, հսկողութիւն. 3, նկատելը. -сма́тривать, -смотрѣ́ть ն. և չ. 1, ցվերջ նայել, տեսնել. онъ вы́шелъ изъ теа̀тра, не досмотрѣ́въ пье́сы; 2, д. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել. за молоды́мъ человѣ́комъ на́добно ещё д.; 3, նկատել, տեսնել, ‘բարաւորդ անել’. въ э́томъ мѣ́стѣ я не досмотрѣ́лъ опеча̀токъ; 4, ստուգել, վաւերացնել. д. това́ры; -ся կր. խուզարկուիլ, քննուիլ, ստուգուիլ. весь бага́жъ у новоприбы́вшихъ досма́триваются при переѣ́здѣ за грани́цу.

До‖смоле́ніе չ. ձիւթել, կպրել րդնելը. -смоли́ть (-лю́ -ля́тъ), ся տ. Досма́ливать, ся.

До‖смо́трщикъ ա. վերակացու, վերահսկող, մնւդ. մաքսատան. -смо́трщица ի. 1, վերակացուհի, վերահսկողի կինը. 2, վերահսկողուհի, որ և է բանի վերայ հսկող կինարմատ։

До́‖смо́тръ ա. հսկողութիւն, վերահսկողութիւն. на э́той тамо́жнѣ д. о́чень стро́гій; -смотрѣ́ть (-трю́ -трятъ), ся տ. Досма́тривать, ся.

Досмѣ́яться (-смѣю́сь -ю́тся) 1, до чего́ այնքան ծիծաղել, խնդալ, որ. д. до слёзъ; 2, դադարիլ ծիծաղելուց, խնդալուց։

Досна‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ), -щивать ն. սարքել րդնել, պատրաստել, կազմել րդնել։

Дос‖нова́ть (-ную́ -ю́тъ). -но́вывать ն. գործուածքի առէջքը (осно́ва) պատրաստել։

До‖сова́ть (-сую́ -ю́тъ), -со́вывать, -су́нуть ն. խոթել, խցկել, մի բանի մէջ կոխել րդնել. բոլորովին, ամբողջապէս խցել, խցկել, կոխել. -ся կր. խցուիլ, խցկուիլ. բոլորովին կոխուիլ վերջանալ։

До‖создава́ть, -созда́ть ն. ստեղծել, բոլորովին շինել, կերտել, յօրինել րդնել։

До‖со́лённый էյ. ած. աղած, աղ դրած, աղ արած. -со́ливаніе տ. Доса́ливаніе; -со́ливать, ся, -соли́ть (-лю́ -со́лятъ), ся տ. Доса́ливать, ся; -со́лъ ա. սկւ. գործծ. աղել րդնելը, աղ անել րդնելը։

Дососа́ть (-сосу́ -су́тъ), ся տ. Доса̀сывать, ся.

Досо́хнуть տ. Досыха́ть.

До‖сочини́ть (-ню́ -ня́тъ), -сочиня́ть ն. հնարելով, յօրինելով աւելացնել, լրացնել։

Доспа́ть (-сплю́ -спя́тъ), ся տ. Досыпа́ть, ся I.

Досплётничаться չ. այնքան բամբասել, չարախօսել, որ։

Доспо́риться (-рю́сь -ря́тся) 1, փոխբ. до чего́ այնքան վիճել, վիճաբանել, որ անհամութեան հանդիպել. 2, չ. վէճը, վիճաբանութիւնը վերջացնել, րդնել։

До‖спра́шивать, -спроси́ть (-шу́ -о́сятъ) ն. հարցնել րդնել. -ся չ. чего́ у кого́ հարցնելով, հարցափորձ անելով մէկից մի բան իմանալ, տեղեկանալ։

До‖спѣва́ніе չ. հասնիլը, հասունանալը. -спѣва́ть, -спѣ́ть 1, չ. հասնիլ, հասունանալ. доспѣва̀ютъ хлѣба́ արտերը հասնում են. плоды́ доспѣ́ли;

2, հասնել, վրայ հասնել. 3, ն. ռմկ. ճարել, գտնել, պատրաստել. 4, որս. доспѣть звѣря գազանի յետեից հասնել, գազանին կոխել. 5. չ. հնց. խուճապու, շատպ ժողովուել, հաւաքուել. -спѣлость ի. հասունութիւն. -спѣлый ած. հասած, հասունցած. -спѣть տ. Доспѣвать; -спѣться չ. հնց. պատահել, առաջ գալ:

До||спѣхъ ա. (յաճխ. յ. доспѣхи) զինավառութիւն, սպառազինութիւն. -спѣшникъ ա. 1. սկւ. գործծ. զինավառուած մարտիկ, զօրական. 2, ռմկ. գործաւոր, արհեստաւոր, վարպետ. -спѣшный ած. 1, հնց. զինավառուած, սպառազինուած. 2, զինավառութեան, սպառազինութեան. 3, ռմկ. կազմ, պատրաստ, պատրաստական. փութաջան:

До||срóчный ած. ցսյմանաժամ, պայմանաժամից առաջ [հատուցաւոր, տրուող են]. д. взносъ податéй.

Доссóриться (-рюсь -рятся) փոխդ. до чегó այնքան վիճել. վիճաբանել, կռուել (խօսքով), որ:

До||ставáніе չ. ձեռք բերելը, ստանալը, գտնելը, ճարելը. -ставáть (-стаю́ -ю́тъ), -стàть 1, չ. հասնել. д. рукóю до потолкá ձեռքը առաստաղին հասցնել. ружьё достаётъ далекó հրացանը հեռու է խփում, հեռու է բռնում. 2, ն. հանել, առնել, վերցնել. д. кни́гу съ пóлки; 3,* ն. ձեռք բերել, ստանալ, գտնել, ճարել, որսալ. э́той вéщи ни за какíя дéньги не достáнешь; мы достáли дéнегъ на дострóйку дóма: 4,* չ. բաւականանալ, բաւել, հերիք լինել (ենթական սռռկ. հոլովով օր.) э́того запáса достàнетъ намъ на цѣ́лый годъ; не доставáло ещё тогó, чтóбы այդ էր պակաս, որ. -ся չ. 1, ընկնել, հասնել, բաժին ընկնել, բաժին հասնել. мнѣ достаётся наслѣ́дство пóслѣ дя́ди; емý всё достаётся ни по чёмъ: 2, դէմք. առւժել. емý чáсто достаётся за нерадѣ́ніе; *достáлось емý на орѣ́хи կտռկւ. նա իւրն ստացաւ, նա իւր պատիժը ստացաւ:

До||стáвить (-влю -вятъ), ся տ. Доставля́ть, ся; -стáвка ի. 1, ղրկելը, ուղարկելը. ежеднéвная д. газéтъ нá домъ; 2, մատակարարելը, ճարելը, հայթայթելը. д. съѣ́стныхъ припáсовъ, подвóдъ вóйску: -ставлéніе չ. մատակարարելը, հայթայթելը, ճարելը. -ставля́ть, -стáвить ն. 1, ղրկել, ուղարկել, ճանապարհել, ճամբել. д. товáры въ назнáченное мѣ́сто; 2, մատակարարել, հայթայթել. 3, գտնել, ճարել, տալ. д. комý мѣ́сто; д. себѣ́ слýчай къ обогащéнію: 4, պատճառել, առթել. д. комý удовóльствіе, огорчéніе; я достàвилъ емý возмóжность вы́сказать своё гóре; -ся կր. ուղարկուել, ճամբուել, ճանապարհուել. -ставщи́къ, á ա. -ставщи́ца ի. բերող, մատակարարող, հայթայթող այր, կին:

Достáивать, -стоя́ть ն. և չ. կանգնած մնալ, անցկացնել (որոշ ժամանակ). д. на часáхъ ժամապահութիւնը վերջացնել. д. до концá церкóвную слýжбу ժամերգութիւնը, պատարագը կանգնած. յառնկայս ցվերջ լսել:

Достакáнъ տ. Достокáнъ II.

Дó||сталь ի. ռմկ. 1, մնացորդ, մնացած բաներ, իրեր, ‘ճղղպուր‘. д. дешéвле продаётся: 2. մ. д. կամ въ д. տ. Вдóсталь; -стальнóй ած. վերջին, մնացած. я издержáлъ д—ыя дéньги.

Достархáнъ ա. (պրսկ.) մեծարանք, հարկիք, հիւրասիրութիւն այնպիսի քաղցրեղէններով (բանջարեղէններով, կոնֆէտներով, օշարակներով են):

Достá||токъ, тка ա. -точекъ, чка նւզ. կարողութիւն, ունեւորութիւն, լիութիւն. առատութիւն. «тогдá ученикú положúли, кáждый по достáтку своемý, послáть пособіе брàтіямъ, живýщимъ въ Іудéѣ» բայց յաշակերտաց անտի՝ որպէս զիարդ կարող ոք էր են (Գործք Առաք. 11_{29}). имѣ́ть посрéдственный д. միջակ կարողութեան տէր լինել. жить въ д—ткѣ կամ д—кахъ բարեկեցիկ լինել. человѣ́къ съ д—ткомъ բարեկեցիկ, ունեւոր մարդ. -точество չ. սկւ. գործծ. առատութիւն, բազմութիւն, լիութիւն:

Достá||точествовать (-ствую -ютъ) չ. բարեկեցիկ, ունեւոր լինել. ամէն բան առատութեամբ ունենալ. -точно մ. տ. Достáточный; -точный ած. 1, բարեկեցիկ, ունեւոր, հարուստ. д. человѣ́къ; 2, բաւական, բաւարար, գոհացուցիչ. дóводы егó при́знаны д—ыми къ оправдáнію. Достá точно մ. 1, բաւականաչափ, -կանին. онъ наградúлъ егó д.; 2, լիովին, լիուլի, առատապէս, փարթամութեամբ. жить д. լիութեան, առատութեան մէջ ապրել, յղփալ:

До||стáть (-стáну -нутъ), ся տ. Доставáть, ся; -стáча ի. տ. Достáтокъ.

До||стегáть, ся տ. Достёгивать, ся; -стёгиваніе չ. 1, կարել պրծնելը. 2, մայր գցել պրծնելը (կոճակները). -стёгивать, -стегáть ն. 1, կարել պրծնել (երկու կտորներ, որոնց մէջ բամբակ կայ դրած). д. одѣ́яло; 2, մայր գցել պրծնել. д. пýговицы; 3, ծեծել, քըքրել, գանակոծել, մտրակել պրծնել. онъ достегáлъ прутóмъ; -ся կր. 1, կարուել վերջանալ. 2. մայր գցուել վերջանալ. -стёжка ի. կարել պրծնելը:

До||стигáніе չ. 1, հասնելը, կանխելը. 2, հետապնդելով յետեից հասնելը, բռնելը. 3, հասնելը (նպատակին), ստանալը, ձեռք բերելը. 4, հասնելը (օր. խորին ծերութեան). -стигáть, -сти́гнуть (անց. дости́гъ -гла, о), -сти́чь 1, չ. чегó կամ до чегó մի բանի հասնել, մի տեղ կանխել, ժամանել. 2, ն. հետապնդելով, յետեւից ընկնելով հասնել, բռնել, կալնուլ. д. бѣгýщаго; 3,* չ. чегó հասնել (օր. նպատակին). ձեռք բերել, շահել, ստանալ. д. исполнéнія своегó намѣ́ренія; д. высóкихъ чинóвъ, извѣ́стности, слáвы; 4.* [տարիքով] հասնել. д. совершéнныхъ лѣ́тъ չափահաս դառնալ. д. глубóкой стáрости խորին ծերութեան հասնել. -стигáться կր. ձեռք բերուել, ստացուել, շահուել. отли́чія достигáются заслýгами.

До||стижéніе չ. հասնելը. за д—іемъ преклóнного вóзраста онъ отказàлся отъ слýжбы; -стижи́мость ի. կարելիութիւն, հնարաւորութիւն մի բանի հասնելու, մի բան ձեռք բերելու. -стижи́мый բյ. ած. կարելի, հնարաւոր, որին հասնել կարելի է. цѣ́ль нáша достижи́ма.

До||стилáніе չ. տ. Дости́лка; -стилáть, -стлàть ն. ծածկել պրծնել. д. полъ дóсками: -ся կր. ծածկուել վերջանալ. -сти́лка ի. 1, ծածկելը. 2, ծածկած բան. մի բանի վերայ ձգած, փռած բան, ծածկոց:

До||стирáть, ся տ. Дости́рывать, ся; -сти́рка ի. -сти́рываніе չ. լուանալ պրծնելը. -сти́рывать, -стирáть ն. լուանալ պրծնել. -ся 1, չ. լուանալ պրծնուլ, լուանալով մաքրել. бѣльё такóе гря́зное, что не скóро достирáешся; 2, կր. լուացուել վերջանալ:

Дости́чь տ. Достигáть.

До́‖стланный էջ. ած. ծածկած. -стла́ть (-стелю́ -сте́лютъ), ся տ. Достила́ть, ся.

Досто‖вѣ́рность ի. վաւերականութիւն, հաւաստիութիւն. -вѣ́рный ած. վստահելի, հաւաստի, վաւերական. д. свидѣ́тель; д—ыя извѣ́стія. Достовѣ́рно մ. ճիշտ, ճշմարիտ կերպով, հաւաստապէս, հաւաստեօր:

Достодо́лжный ած. արժանաւոր, վայելուչ, պատշաճաւոր, պարտուպատշաճ. д—ая по́честь.

До‖сто́инство չ. 1, արժանաւորութիւն, արժանիք, բարեմասնութիւն. человѣ́къ не безъ досто́инствъ; 2, պատիւ. աստիճան, գիրք. возвести́ въ кня́жеское д.; 3, վաստակ, ծառայութիւն. онъ отличёнъ по д—у; 4, արժանապատուութիւն. человѣ́къ никогда́ не до́лженъ забыва́ть своё д.; 5, արժէք, արժողութիւն. գին. креди́тный биле́тъ рублёваго, сторублёваго д—а. -сто́инъ, йна, о տ. Досто́йный.

Досто́итъ չէզ. սկւ. գործծ. հարկ է, պէտք է, արժան է, վայել է, պատշաճ է:

До‖сто́йный ած. (-сто́инъ -сто́йна, о; բաղդտ. досто́йнѣе, -нѣй; գերդր. досто́йнѣйшій) 1, արժան, արժանի. посту́покъ д. похвалы́; 2, արժանաւոր. д. чино́вникъ; 3, արժանաւոր, վայելուչ, պարտուպատշաճ. Досто́йно (բաղդտ. досто́йнѣе, -нѣй) մ. արժանաւոր կերպով, արժանավայել կերպով. ըստ արժանւոյն. э́тотъ чино́вникъ д. награждёнъ за усе́рдную слу́жбу; -сто́йнѣе, -сто́йнѣй տ. Досто́йный, -но; -сто́йнѣйшій գերդր. տ. Досто́йный.

Достока́нъ տ. I. Տնգ. կանաչագոյն անգին քար, ակնէքար. II. Տնգ. բաժակ, գաւաթ:

Досто‖па́мятность ի. 1, յաւերժականութիւն, անմոռանալիութիւն. 2, յաւերժայիշատակ, անմոռանալի առարկայ, իր. նշանաւոր առարկայ, իր. д—и моско́вскаго Кремля́; -па́мятный ած. արժանի յիշուելու, յիշատակուելու, անմոռանալի. достопа́мятно-живо́й բանստ. յաւիտեան յիշելի, յիշատակելի, անմոռանալի. -почте́нный ած. (երբեմն նաև գերդրկ. достопочте́ннѣйшій) գերարգոյ, մեծարգոյ:

Достопримѣча́‖тельность ի. 1, յիշելու, յիշատակելու, ուշադրութեան առնելու արժանիք, արժանաւորութիւն. 2, առանձին ուշադրութեան արժանի իր, առարկայ. նշանաւոր իր, առարկայ. я посмотрѣ́лъ д—и европе́йскихъ столи́цъ; -тельный ած. առանձին ուշադրութեան արժանի. առանձնապէս յիշուելու, յիշատակուելու արժանի:

Досто‖сла́вность ի. 1, արժանափառութիւն, փառաւորութիւն. 2, սկւ. գործծ. տ. Достопа́мятность; -сла́вный ած. արժանափառ, վեհապանծ, փառապանծ. д—ое ца̀рствованіе; д—ые по́двиги; -уважа́емый ած. յարգոյապատիւ, գերարգոյ. -хва́льный ած. գովելի, դրուատելի, պանծալի. д—ыя дѣла́. [կուկ:

До́сто́чка ի. Նւզ. պստիկ տախտակ, տախտա-

Досточти́мый ած. արժանայարգ, արժանապատիւ:

До‖стоя́ніе չ. 1, կայք, գոյք, սեփականութիւն. 2, ժառանգութիւն, ‘փայ’, բաժին. -стоя́ть (-стою́ -я́тъ) տ. Доста́ивать.

До‖стра́гиваніе չ. խարարուգել (‘ռանդել’) պրծնելը, տաշել, կոկել պրծնելը. -стра́гивать, -строга́ть ն. խարարուգել, ‘ռանդել’ պրծնել, տաշել, կոկել պրծնել. -ся 1, չ. այնքան խարարուգել, ‘ռանդել’, տաշել, որ. 2, կր. խարարուգուիլ, ‘ռանդուիլ’, տաշուիլ, կոկուիլ:

Дострада́ть չ. 1, այնքան տանջուիլ, չարչարուիլ, տառապիլ, որ. 2, իր տանջանքը, տառապանքը ցվերջ կրել, տանել:

До‖стра́иваніе չ. շինել, կերտել, կառուցանել պրծնելը. -стра́ивать, -стро́ить ն. 1, շինել, կերտել, կառուցանել պրծնել. 2, սարքել պրծնել (երաժշտական գործիքը). -ся կր. շինուիլ, կերտուիլ, կառուցանուիլ վերջանալ. սարքուիլ պրծնել. -стра́чивать, -строчи́ть ն. 1, մկդակել պրծնել, կարել պրծնել. 2, կսկւ. արագութեամբ [նամակը] գրել պրծնել, վերջացնել. լցնել. дострочи́лъ страни́цу; -ся 1, չ. այնքան մկդակել, կարել, որ. 2, կր. մկդակուիլ, կարուիլ վերջանալ. գրուիլ վերջանալ:

До‖стрига́ть, -стри́чь (-игу́ -ижёшь -игу́тъ; անց. достри́гъ -и́гла, о) ն. խուզել պրծնել. -ся կր. խուզուիլ վերջանալ:

Дострога́ть, ся տ. Достра́гивать, ся.

До‖стро́ивать, ся, -стро́ить (-о́ю -о́ятъ), ся տ. Достра́ивать, ся.

Дострочи́ть (-чу́ -ча́тъ), ся տ. Достра́чивать, ся.

Достру́‖гивать, ся, -га́ть, ся, -живать, ся, -жи́ть (-жу́ -у́жатъ), ся տ. Достра́гивать, ся.

До‖стрѣ́ливать, -стрѣли́ть (-лю́ -ѣ́лятъ) 1, զգել, հասցնել մինչև (նետը, գնդակը). 2, սպանել պրծնել (արդէն վիրաւորուած կենդանուն). д. подстрѣ́леннаго звѣ́ря; -стрѣля́ть ն. 1, սպառել, հատացնել (վառօդ ու գնդակը, ‘փիլլարարութը’). д. патро́ны; 2, կոտորել պրծնել, սպանոտել պրծնել (նետով, հրացանով). д. за́йцевъ.

До‖стря́пать, ся տ. Достря́пывать, ся; -стря́пываніе չ. պատրաստել պրծնելը (կերակուրը, ճաշը). -стря́пывать, -стря́пать ն. եփել, պատրաստել պրծնել (ճաշ, կերակուր). я едва́ успѣ́ла достря́пать обѣ́дъ, какъ меня́ позва́ли на рабо́ту; -ся կր. եփուիլ, պատրաստուիլ վերջանալ:

До‖ступа́ть, -ступи́ть (-плю́ -у́пятъ) 1, սկւ. գործծ. գնալ, քայլել ց’, մինչև. 2, ձեռք բերել, շահել, ստանալ. -ступи́ться չ. հասնել, մօտենալ, մերձենալ. здѣ́сь ни къ чему́ нельзя́ д.; -ступле́ніе չ. մօտենալը, մերձենալը, հասնելը. -сту́пность ի. մատչելիութիւն, հանրամատչելիութիւն. -сту́пный ած. 1, մատչելի. 2, հանրամատչելի, չափաւոր, արժան. э́то продаётся по д—ой цѣнѣ́. [къ мини́стру.

До́ступъ տ. մուտք. онъ имѣ́етъ свобо́дный д.

Достуча́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. այնքան բաղխել, այնքան թխկթխկացնել, որ լսեն:

До‖стыва́ть, -сты́ть, -сты́нуть չ. բոլորովին սառչիլ, պաղիլ, հովանալ պրծնուիլ:

Досу́гъ տ. ազատ, պարապ, արձակ ժամանակ. на д—ѣ կամ на д—ахъ արձակ, ազատ ժամանակ:

До‖суди́ть (-жу́ -су́дятъ) տ. Досу́живать; -суди́ться չ. և փոխ. այնքան դատուիլ, միմեանց հետ այնքան դատ մղել, որ. до того́ досуди́лись, что всё потеря́ли.

До‖су́жество չ. -су́жесть ի. ժրութիւն, ճարպկութիւն. -су́живать, -суди́ть ն. Տնգ. 1, դատական, դատաստանական գործը ցվերջ տանել, հասցնել. 2, թերի թողած դատը լրացնել, վերջացնել. -су́житься, удосу́житься չ. ազատ, արձակ, պարապ ժամանակ գտնել, հանգստանալ. -су́жій ած. 1, պարապ, ազատ, արձակ. Д.

часъ; д—іе разговóры դատարկ զրոյցներ. 2, ժիր, կորովի, ճարպիկ, վարպետ. д—ая хозя́йка; -сýжливость ի. թեթեւութիւն (աշխատանքից), ազատութիւն. -сýжливый ած. ոչ միշտ, ոչ սաստիկ զբաղուած, ազատ ժամեր ունեցող. -сýжный ած. ազատ, արձակ, պարապ. д—ая порá; д. часъ.

Досýнуть, ся տ. Досóвывать, ся.

Дóсуха մ. մինչեւ բոլորովին չորանալը, ցամաքելը. вы́тереть мóкрый полъ д.

До‖сýчиваніе չ. մանել պրծնելը, ոլորել պրծնելը. -сýчивать, -сучи́ть (-чý -сýчатъ) ն. մանել պրծնել, ոլորել պրծնել. д. ни́тки; -ся կր. մանուիլ, ոլորուիլ վերջանալ։

Досý‖шиваніе չ. չորացնելը, ցամաքեցնել պրծնելը. -шивать, -ши́ть (-шý -сýшатъ) ն. չորացնել, ցամաքեցնել պրծնել. -ся կր. չորացնուիլ, ցամաքեցնուիլ վերջանալ։

Доо‖чани́къ, -(дóс)чáтый, -чéчка տ. Дощани́къ, -(дóщ)áтый, -щéчка.

До‖считáть, ся տ. Досчи́тывать, ся; -счи́тываніе չ. համարելը, հաշուելը, թուել պրծնելը. -счи́тывать, -считáть ն. համարել, հաշուել, թուել վերջացնել. -ся 1, չ. ճշտիւ համարել, հաշուել, ճիշտ թիւը, համարը գտնել. не д. когó, чегó պակաս գտնել, չգտնել (հաշուելիս). я не досчи́тываюсь десяти́ рублéй ես տասն ռուբլի (հաշուից) պակաս եմ գտնում. 2, կր. համարուիլ, հաշուիլ վերջանալ. дéньги досчи́тываются.

До‖сылáть, -слáть ն. 1, ղրկել պրծնել (մնացածը, պակասը). д. остальны́я дéньги; д. подпи́счикамъ запоздáвшія кни́жки журнáла; 2, д. заря́дъ հրացանի լիցքը տեղ հասցնել. -ся կր. 1, ղրկուիլ վերջանալ. 2, տեղ հասցնուիլ (հրացանի լիցքի մասին). -сы́лка ի. 1, ղրկել պրծնելը (մնացորդը). 2, տեղ հասցնելը (հրացանի լիցքը)։

До‖сыпáніе չ. I. քնել պրծնելը, քունը կտրելը. II. ածել պրծնելը, վրան ածելը, աւելացնելը. -сы́панный էյ. ած. ածած պրծած. -сыпать I. (досыпáть, -спáть) չ. 1, լաւ քնել, քունը կտրել, քնից կշտանալ. 2, որոշ ժամ քնել, քնել մինչեւ. д. до полдня; -ся չ. խիստ երկար քնել, մրափուիլ. II. досыпáть (-пáю -ютъ), -сы́пать (-сы́плю -плютъ) ն. 1, ածել պրծնել, թափել պրծնել. 2, վրան ածել, վրան թափել. ածելով լրացնել. -ся կր. ածուիլ, թափուիլ, վրան ածուիլ, աւելացնուիլ. -сы́пка ի. վրան ածելը, ածելով, թափելով լրացնելը. д. землянóго полотнá на желѣ́зной дорóгѣ երկաթուղու հողային շերտի լրացումը։

Дó‖сыта մ. ցյագ, մինչեւ յագենալը, կշտանալը. наѣ́сться и напи́ться д.; -сы́тить տ. Досыщáть.

До‖сыхáніе չ. բոլորովին չորանալը, ցամաքելը. -сыхáть, -сóхнуть չ. բոլորովին չորանալ, ցամաքիլ։

До‖сыщáть, -сы́тить ն. յագեցնել, կշտացնել. д. алебáстръ водóю.

До‖сѣвáніе չ. 1, սերմանել, ցանել պրծնելը. 2, մաղել պրծնելը. -сѣвáть, -сѣ́ять ն. 1, ցանել պրծնել, սերմանել պրծնել. д. рожь; 2, մաղել պրծնել. д. мукý; -ся կր. 1, սերմանուիլ, ցանուիլ վերջանալ. 2, մաղուիլ վերջանալ։

Досѣ́въ ար. տ. Досѣвáніе.

До‖сѣкáть, -сѣ́чь (-сѣкý -сѣчёшь -сѣкýтъ; անց. досѣ́къ -кла, о) ն. 1, կտրել պրծնել. կոտրել պրծնել. д. дровá; 2, փորել, փորագրել պրծնել. д. нáдпись на плитѣ́; 3, ծեծել, խարազանել, գանակոծել. д. дó смерти; -ся կր. 1, կտրուիլ, կոտրուիլ վերջանալ. 2, փորագրուիլ վերջանալ. 3, խարազանուիլ։

Досѣ́ять (-сѣ́ю -сѣ́ютъ), ся տ. Досѣвáть, ся.

Досю́‖да, -дова մ. ռմկ. ցայսվայր կամ ցայժմ, մինչեւ այստեղ, մինչեւ հիմա, ցայսօր։

Досю́льный ած. ռմկ. առաջուայ, նախկին։

Дося‖гáемость ի. հասանելիութիւն, մատչելիութիւն, դիւրահասութիւն. -гáемый տ. Достýпный; -гáть, -гнýть 1, չ. հասնել. 2, ն. հասնել, ձեռք բերել, ստանալ։

Дотáивать 1, ն. (дотáить) բոլորովին հալել, հալել պրծնել. весь воскъ дотáили; 2, չ. (дотáять) բոլորովին հալուիլ, հալչիլ. лёдъ дотáялъ; -тáиваться, -тáиться կր. հալուիլ վերջանալ. -тáить (-тáю -ютъ), ся տ. Дотáивать, ся 1.

До‖тáлкивать, -толкáть ն. հրել, հրնդել, բոթել պրծնել. հրելով, հրնդելով, բոթելով հասցնել. -ся չ. ամբոխի, խուժանի միջից զոռով, հազիւ հազ անցնել (սորան նորան հրնդելով). наси́лу дотолкáлся до дверéй.

Дотан‖цóвывать, -цовáть (-цýю -ютъ) ն. եւ չ. պարը, կաքաւը վերջացնել, պարել, կաքաւել պրծնել։

До‖тáпливаніе չ. 1, հալել պրծնելը. 2, վառել պրծնելը (վառարանը). -тáпливать, -топи́ть ն. 1, հալել պրծնել. д. сáло; 2, վառել պրծնել. д. печь; -ся կր. 1, հալուիլ վերջանալ. 2, վառուիլ վերջանալ (վառարանի մասին)։

До‖тáптывать, -топтáть ն. տրորել, կոխոտել, ոտնատակ անել պրծնել. -ся 1, չ. այնքան տրորել, կոխոտել, որ. 2, կր. տրորուիլ, կոխոտուիլ, ոտնատակ տրուիլ վերջանալ։

До‖таскáть, ся տ. Дотáскивать, ся; -тáскиваніе չ. 1, ցորոշ տեղ, ցորոշ սահման քարշելը, քարշ տալով տանելը, հասցնելը. 2, մաշելը (շորերը). -тáскивать ն. 1, (дотаскáть եւ дотащи́ть) քարշել, քարշելով հանել կամ տանել, հասցնել ց՝, մինչեւ. д. изъ воды́ брёвна գերանները քարշելով ջրից դուրս հանել. 2, (дотащи́ть) քարշելով, քարշ տալով տանել, հասցնել, տեղ հասցնել. наси́лу дотащи́ли егó до дворá; лóшадь наси́лу дотащи́ла возъ; д. нóги հազիւ հազ քարշ գալով տեղ հասնել. 3, (дотаскáть) մաշել (շորը). дотаскáлъ свóй кафтáнъ; -тáскиваться 1, անկր. (дотаскáться) այնքան թրեւ գալ, քամի կուլ տալ, պարապ-սարապ ման գալ, որ. 2, անկր. (дотащи́ться) քարշ գալով հազիւ հազ հասնել. такъ устáлъ, что наси́лу дотащи́лся дó дому; 3, կր. մաշուիլ վերջանալ։

Дотáція ի. (լտ.) 1, պարգեւաբաշխութիւն, շնորհաբաշխութիւն (դրամական կամ հասոյթաբեր հողով, կալուածքով)։

До‖тачáть, ся տ. Дотáчивать, ся I; -тáчиваніе չ. I. կարել պրծնելը. II. սրել պրծնելը. -тáчивать I. (дотáчивать, -чáть) ն. կարել պրծնել. д. пéреды къ сапогáмъ; -ся կր. կարուիլ վերջանալ. II. (дотáчивать, -точи́ть) ն. սրել, յեսանել (գր.) պրծնել. д. пожи́; -ся կր. սրուիլ վերջանալ։

Дотащи́ть (-щý -щатъ) տ. Дотáскивать 1 եւ 2; -ся տ. Дотáскиваться 2.

Дотáять (-тáю -ютъ) տ. Дотáивать 2.

До‖твéрживать, -тверди́ть (-ржý -рди́шь -рдя́тъ) ն. կրկնել, կրկնելով սովորել, իւրացնել. д. урóкъ; -ся կր. սովորուիլ, իւրացնուիլ (կրկնուելով)։

До‖творя́ть, -твори́ть (-рю́ -твóрятъ) ն. 1, բոլորովին, պինդ, ամբողջ փակել, գոցել. д. дверь;

2, շաղախել պրծնել. д. тѣсто; -ся կր. 1, բոլորովին, ամբողջապէս փակուիլ, գոցուիլ վերջանալ. 2, շաղախուիլ վերջանալ։

До||текáть, -тéчь չ. հոսելով հասնել, հոսել ց' մինչեւ։

До||терéбливать, -теребить (-блю́ -éбятъ) ն. փետել պրծնել. -ся կր. փետուիլ վերջանալ։

Дотерéть (-трý -трёшь -трýтъ; անց. дотёръ -тёрла, о), ся տ. Дотирáть, ся.

До||тéрпливать, -терпѣть (-плю́ -пятъ) ն. և չ. ակւ. գործծ. համբերել, տանել որքան մինչև կարելի է, որքան հնարաւոր է։ -терпѣться չ. համբերելով, տանելով, տոկալով մի բանի հասնել, մի բան ձեռք բերել. авóсь до чегó-нибудь дотéрпимся!

До||тёсывать, -тесáть (-шý -тéшутъ) ն. տաշել պրծնել. д. дóску; -ся կր. տաշուիլ վերջանալ։

Дотéчь (-текý -течёшь -текýтъ; անց. дотёкъ -теклá, ó) տ. Дотекáть.

До||тирáть, -терéть ն. տրորել պրծնել. մանրել պրծնել. дотирáть крáску; -ся կր. տրորուիլ վերջանալ։

Дотировáть (-рýю -ютъ) տ. Тировáть.

До||тиснать, ся տ. Дотискивать, ся; -тискиваніе չ. սխմել պրծնելը. տպել պրծնելը. -тискивать, -тискать ն. սխմել պրծնել. տպագրել, տպել պրծնել. -ся 1, չ. դժուարութեամբ, զոռով անցնել, հասնել. я въ цéркви насилу дотискался, чтóбы приложиться ко крéсту; 2, կր. սխմուիլ վերջանալ. տպուիլ վերջանալ. -тискъ ա. տպել պրծնելը. -тиснуть ն. տպել պրծնել. нáдобно д. послѣ́днія экземпляры; -ся կր. տպուիլ, վերջանալ։

До||ткáть (-ткý -тчёшь -ткýтъ), ся տ. Дотыкáть, ся I; -ткнýться տ. Дотыкáться II. 1.

Дотлá (առել է ուղիղ՝ до тла) մ. բոլորովին, խսպառ, ամբողջապէս, մինչև վերջը։

Дотóкъ ա. գործել պրծնելը։

До||толáчивать, -толочить (-лочý -óчатъ) ն. տրորել, կոճորել, ոտնատակ անել, մանրել պրծնել։

До||толкáть, ся տ. Дотáлкивать, ся.

До||толóчённый ընդ. ած. տրորած, կոճորած, ոտնատակ արած պրծած. -толочить (-чý -лóчатъ) տ. Дотолáчивать; -толóчь (-толкý -лчёшь -лкýтъ; անց. дотолóкъ -лклá, ó) բոլորովին մանրել, ջարդել պրծնել. -ся կր. բոլորովին մանրուիլ, ջարդուիլ վերջանալ։

До||тóль, -тóлѣ մ. մինչև հիմա, մինչև այժմ. մինչև այն ժամանակ. քանի որ, մինչև որ։

Дотóнкá մ. բոլորովին ճիշտ կերպով, ամէն նրբութիւնները հասկանալով. узнáть, изучить что д.

Дотопить (-плю́ -óпятъ), ся տ. Дотáпливать, ся.

Дотоптáть (-пчý -пчутъ), ся տ. Дотáптывать, ся.

До||торгóвывать, -торговáть (-гýю -ютъ) ն. առուտուրը վերջացնել. -ся չ. այնքան առուտուր անել, առուտուրը շարունակել, որ դժբախտութեան հանդիպել. д. до банкрýтства.

Дотóркаться չ. ռմկ. այնքան բախել, թխկթխկացնել, որ լսեն. насилу дотóркался.

До||точить (-чý -óчатъ), ся տ. Дотáчивать, ся II; -тóчка ի. սրել պրծնելը. -тóчникъ ա. -тóчница ի. ռմկ. բանիմաց, բանիբուն, իր գործին հմուտ, վարպետ այր, կին. -тóчный ած. -тóшный ռմկ. խիստ հմուտ, բանիմաց, վարպետ։

До||трáвливать, -трáвить (-áвлю -áвятъ), ն. 1, արածեցնել պրծնել (մարգագետինը, արօտատեղին). 2, որսալ պրծնել. дотрáвили послѣ́дняго зáйца; 3, նաշխել պրծնել, նկարել պրծնել (բռնակաթթուով մետաղեղէնի վերայ)։

Дотрáгиваться տ. Дотрóгиваться.

До||трáтить (-чу -тятъ), ся տ. Дотрáчивать, ся; -трáчиваніе չ. ծախսել պրծնելը, սպառելը. -трáчивать, -трáтить ն. ծախսել, 'մսխել' պրծնել, սպառել (մնացած մասը). д. дéньги; д. харчъ; -ся կր. ծախսուիլ վերջանալ, սպառուիլ։

Дотрéбовать (-бую -ютъ) ն. պահանջել (մնացածը, առնելիքը)։

Дотревóжить (-жу -жатъ) ն. до чегó այնքան յուզել, վրդովեցնել, որ. -ся անդր. այնքան յուզուիլ, վրդովուիլ, որ անախորժութեան հանդիպիլ. онъ до тогó дотревóжился, что слёгъ въ постéль.

До||трепáть (-плю́ -трéплютъ), ся տ. Дотрéпливать, ся; -трéпливаніе չ. ծեծել պրծնելը, քրքրել պրծնելը (կտաւը, կանեփը). -трéпливать, -трепáть ն. ծեծել պրծնել, քրքրել պրծնել (կտաւը, կանեփը). -ся կր. ծեծուիլ, քրքրուիլ վերջանալ։

Дотрéскать չ. ռմկ. և նխտ. բոլորը ուտել, լափել կամ լակել. -ся չ. ռմկ. և նխտ. տրաքուիլ, 'չաղլամիշ ըլել' (շատ ուտելով կամ խմելով, լափելով կամ լակելով)։

Дотрéснуть չ. բոլորովին պատռուիլ, ճեղքուիլ, ճաքիլ։

До||трóгиваніе չ. շօշափելը, դիպչելը (մի բանի). -трóгиваться, -тронýться չ. до чегó դիպչել մի բանի, շօշափել մի բան. д. рукóй до щеки ребёнка.

Дотру||бить (-блю́ -трýбятъ) չ. 1, դադարել ածելուց. 2, (որ և дотрубиться) այնքան ածել, որ. пастýхъ не могъ д., чтóбы весь скотъ собрáлся հովիւը որքան սրինգ փչեց, նախիրը չհաւաքուեցաւ։

Дотрудиться (-жýсь -дятся) չ. մինչև վերջ, ցուժասպառութիւն աշխատել, բանիլ։

Дотрунить տ. Трунить.

Дотрусить (-шý -ýсятъ) ն. թափել, թափթփել պրծնել, շաղ տալ պրծնել։

До||тýда, -тýдова մ. ռմկ. մինչև այնտեղ. մինչև այն ժամանակ. д. бýдетъ вёрсты три.

До||тушáть տ. Дотýшивать.

До||тушевáніе չ. տուշել պրծնելը. -тушевáть (-шýю -ютъ), ся տ. Дотушёвывать, ся; -тушёвка ի. տ. Дотушевáніе; -тушёвывать, -тушевáть ն. 1, տուշել պրծնել, ստուեր տալ պրծնել. 2, որոշ աստիճանի տուշել, ստուեր տալ. -ся կր. տուշուիլ վերջանալ. որոշ աստիճանի տուշուիլ։

До||тýшиваніе չ. հանգցնելը, մարել պրծնելը. -тýшивать, -тушить (-шý -ýшатъ) ն. հանգցնել, մարել պրծնել. д. пожáръ; -ся կր. հանգցնուիլ, մարուիլ վերջանալ։

До||тыкáніе չ. I. գործել պրծնելը. II. ցցել, խրել պրծնելը. -тыкать I. (дотыкáть, -ткáть) ն. գործել պրծնել. -ся կր. գործուիլ վերջանալ. II. (дотыкáть, -тыкать) ն. ցցել պրծնել, խրել պրծնել. д. кóлья; -тыкáться 1, անդր. (доткнýться) до когó, до чегó մէկին, մի բանի դիպչել, մէկին, մի բան շօշափել. 2, կր. (дотыкаться) ցցուիլ, խրուիլ։

Дотѣснить (-ню́ -нятъ) ն. այնքան նեղել, չարչարել, որ. -ся չ. [ամբոխի միջից, անձուկ տեղից] հազիւ հազ, զոռով անցնել. насилу дотѣснился до кáссы, чтóбы получить билéтъ на представлéніе.

До||тягáться չ. այնքան դատուիլ, դատը, վէճը շարունակել, որ. дотягáлся до тогó, что наконéцъ пошёлъ съ сумóю այնքան դատը շարունակեց, որ հանկացաւ, մուրացկանութեան հա-

տու. -тя́гивать, -тяну́ть ն. 1, ցորոշ տեղ տանել, քարշ տալով հասցնել. д. су́дно до бе́рега, 2,*հասցնել (օր. մթերքներն ծախսումը, սպառումը). д. запа́съ до но́ваго приво́за; 3. (միայն дотяну́ть) չ. ապրել, հասնել. онъ о́чень плохъ; хорошо́ е́сли дотя́нетъ до за́втра; 4, ձգձգել, յետաձգելով սպասել. -ся 1, անդր. դանդաղ կերպով, հազիւ հազ հասնել. мы дотяну́лись до при́стани; 2, բաւել, բաւականանալ, հերիք անել. сѣ́но дотяну́лось до приво́за но́ваго.

Дотя́пать ն. մի կերպ, ինչպէս էլ լինի կացնով տաշել, շինել: [րիկնահացը վերջացնել:

До‖у́жинывать, -у́жинать չ. ընթրել պրծնել, ի-

Доу́мничать, ся չ. այնքան իմաստակութիւն անել, որ. այնքան խելքին զօռ տալ, որ:

До‖уча́ть -учи́ть ն. 1, սովորել, ուսանել, ուսումնասիրել պրծնել. 2, սովորեցնել, ուսուցանել պրծնել (ուրիշին). -ся անդր. տ. Доуча́ть 1; -у́чённый էյ ած. ուսած, ուսեալ, կրթուած. -у́чиваніе չ. սովորելը, ուսանելը. -у́чивать, ся, -учи́ть (-чу́ -у́чатъ), ся տ. Доуча́ть, ся.

Дофилосо́фствовать (-вую -ютъ) չ. հեգն. այնքան փիլիսոփայութիւններ անել, խելքին զօռ տալ, որ: [ֆրանսիական գահաժառանգի):

Дофи́нъ ա. (ֆր.) դօֆէն (վաղեմի տիտղոս

Доха́ ի. եղջերուներից կամ այլ մորթուց կարած մուշտակ, ‹քուրք‹ (Սիբիրում եւ Ուրալի կողմերում):

До‖ха́живаніе չ. 1, հասնելը (ոտով գնալով, ման գալով). 2, անցկացնելը (գնալ-գալով). 3, կոկելը, շինելը. -ха́живать, -ходи́ть չ. և ն. 1, ցորոշ տեղ ոտով գնալ, հասնել, ժամանել. мнѣ случа́лось не разъ д. до уѣ́зднаго го́рода; 2, մինչև պայմանաժամի լրանալը գնալ, մանգալ, շրջել. անցկացնել. ему́ остаётся д. на рабо́ту до го́ду ещё два мѣ́сяца մինչև տարին լրանալը նա երկու ամիս էլ պէտք է բանի. она́ доха́живаетъ послѣ́днее вре́мя նա շուտով պէտք է ազատուի, ծնի. 3, այնքան մանգալ, շրջել, որ փորձանքի հանդիպել. доходи́лъ до того́, что но́ги отказа́лись дви́гаться; доходи́лъ въ сапога́хъ до того́, что съ ногъ свали́лись այնքան հագաւ կօշիկները, որ [մաշուելով] ոտքերից վայր թափուեցան. 4, կոկել (խարարուզով—‹ռանդայով‹—տաշելով), շինել. д. карни́зы, нали́чники.

Дохвали́ться (-лю́сь -хва́лятся) до чего́ անդր. իրան այնքան գովել, գովաբանել, որ: [որ:

Дохва́статься չ. до чего́ այնքան պարծենալ,

До‖хвата́ть տ. Дохва́тывать 1; -хвати́ть (-чу́ -хва́тятъ) տ. Дохва́тывать 2; -хва́тывать 1, ն. (дохвата́ть) ճանկել, մնացածը հանել, դուրս բերել. д. изъ воды́ послѣ́днія дрова́; 2, (дохвати́ть) չ. հասնել. сва́я не дохва́тываетъ до мате́рика; чего́ не дохва́титъ, по́слѣ прику́пимъ ինչ որ կպակասի, յետոյ կգնենք:

До‖хлёбывать, -хлеба́ть ն. ուտել պրծնել (‹հուպ անելով‹): [րակը չափել, որ:

Дохлеста́ть (-хлещу́ -хлёщутъ) չ. այնքան մտ-

Дохлёцъ, а́ ա. 1, հոտած, լակ ձու. 2, մաշուած, հալումաշ եղած, կիսակենդան, հազիւ հազ շունչ քաշող մին. 3, սատկած անասուն:

Дохлопота́ться (-почу́сь -по́чутся) չ. այնքան աշխատել, չարչարուել, տանջուել, որ. до того́ дохлопота́лась, что слегла́ въ посте́ль.

До́х‖лый ած. 1, սատկած. 2, թոյլ, խոթացած. -ля́тина ի. 1, սատկած կենդանի, լէշ. 2, խօթացած, հալից ընկած անասուն. -нуть չ. 1. (до́хнуть, под—, изд—) սատկել, կոտորուել (կենդանիների մասին). въ э́томъ дворѣ́ скотъ всё до́хнетъ; 2, дохну́ть (-ну́ -нёшь -ну́тъ) տ. Дыха́ть.

Дохо́децъ, дца ա. նւզ. և փղձ. տ. Дохо́дъ.

Доходи́ть I. доходи́ть (-хожу́ -хо́дятъ), дойти́ 1, չ. հասնել, ժամանել, տեղ հասնել. по́ѣздъ не дошёлъ до ста́нціи; пи́сьма дохо́дятъ до насъ испра́вно; до меня́ дохо́дятъ слу́хи; не *дохо́дятъ ру́ки ժամանակ չկայ, ոյժը չէ պատում. дѣ́ло нерѣ́дко доходи́ло до дра́ки բանը յաճախ կռուի, տուրուդմփոցի էր հասնում. *дойти́ до отча́янія, изнеможе́нія, изступле́нія յուսահատութեան, ուժասպառութեան, մոլեգնութեան հասնել, յանգել. 2, ‹հատնուլ‹, սպառուել, վերջանալ. дохо́дитъ запа́съ; овёсъ весь дошёлъ; 3, *հասկանալ, խելամուտ լինել, սովորել. онъ до всего́ дохо́дитъ самъ собо́ю նա ամէն բան սովորում է ինքնաբերաբար, ինքն իրան. 4, հասնուլ, հասունանալ. овсы́ дохо́дятъ —տորքանում են. тѣ́сто дошло́ խմորը հասել է. 5, ն. кого́-либо чѣмъ-либо մէկին ձանձրացնել, նեղացնել, մէկի հոգին հանել. дошли́ меня́ э́тими про́сьбами; II. տ. Доха́живать.

До‖хо́дишко ա. նւաս. (յ. дохо́дишки, ковъ) ողորմելի եկամուտ, հասոյթ. -хо́дливый սխլ. գործած. տ. Дохо́дный 1; -хо́дность ի. արդիւնաւէտութիւն, արդիւնաշատութիւն, շահաւէտութիւն. -хо́дный ած. 1, արդիւնաբեր, արդիւնաւէտ, արդիւնաշատ, շահաւէտ. д—ое имѣ́ніе, мѣ́сто; 2, ռմկ. հասնող, որ հասնում է (խնդիրքի, աղօթքի մասին). знать, моли́твы на́ши къ Бо́гу не дохо́дны! ինչպէս երեւում է, մեր աղօթքներն Աստծուն չեն հասնում:

Дохо́дъ ա. 1, արդիւնք, եկամուտ, հասոյթ. получа́ть д. съ до́ма; годово́й, чи́стый д.; валово́й д. հում (ոչ զուտ) արդիւնք, որից ծախսերը դեռ չեն հանած. д. ли́чный անձնական աշխատանքի, մշակութեան վարձ. промыслово́й д. գործից, արհեստագործութիւնից գոյացած շահ. госуда́рственные д—ы արքունական հասոյթներ, հարկ, մաքս, բաժ. 2, վերջ, վախճան. пе́рвый часъ въ д—ѣ առաջին ժամը վերջանալու վրայ է. запа́съ уже́ въ д—ѣ պաշարն արդէն հատնելու վրայ է:

Дохорохо́риться (-рю́сь -ря́тся) չ. այնքան պարծենալ, ‹մեծ մեծ բրդել‹, որ:

Дохохота́ться (-чу́сь -хо́чутся) չ. այնքան ծիծաղել, ‹հռհռալ‹, որ:

Дохрабри́ться (-брю́сь -бря́тся) չ. այնքան խիզախել, ճամարտակել, որ:

Дохра́‖пывать, -пѣть (-плю́ -пя́тъ) չ. լաւ քնել, քունը կտրել, ‹խռմփալ‹:

Дохристіа́нскій ած. ցքրիստոնէական, նախաքրիստոնէական. д—ая эпо́ха; д—ія дре́вности.

Дохъ ա. գւռկ. հանգստանալը, հանգստութիւն:

До‖цвѣ́лый ած. ծաղկած, փթթած, ծաղկափթիթ. -цвѣсти́, -цвѣ́сть (-ту́ -ту́тъ; անց. доцвѣ́лъ (արտս. доцвёлъ), -ла́, о́) տ. Доцвѣта́ть; -цвѣта́ніе, -цвѣте́ніе չ. ծաղկելը, փթթելը. -цвѣта́ть, -цвѣсти́, -цвѣ́сть չ. ծաղկել, փթթել, ծաղկել պրծնել:

До‖це́нтскій ած. դօցէնտի. -це́нтъ ա. (լտ.) դոցէնտ (ուսուցիչ բարձրագոյն ուսումնարանում, որ գիտնական աստիճան ունի, բայց ոչ պրօֆէսօրի կոչում. հմմ. Приватъ-доце́нтъ).

Доцимáзія ի. քիմ. հանքափորձութիւն, մետաղափորձութիւն։

До‖цѣживать, -цѣдить (-цѣжý -цѣдятъ) 1, լրցնել (ուրիշ ամանից ածելով). 2, ածել պրծնել (ուրիշ ամանից). քամել, յետ ածել պրծնել (օր. մաղի, հօսք կտաւի միջից անցկացնելով). -ся կր. քամուիլ վերջանալ, յետ ածուիլ վերջանալ։

До‖чáливать, -чáлить (-лю -лятъ) չ. ափ հասնել, ափին հպուիլ, ափից կապուիլ։

До‖чекáнивать, -чекáнить (-ню -нятъ) ն. և չ. կոփել պրծնել (դրամ, մեդալիոն)։

До‖чёнка, -ченька ի. փոքր. աղջիկ։

До‖чёркáть, ся, -чернáть, ся տ. Дочёркивать, ся; -чёркиваніе չ. 1, խզմզել մինչև. 2, ջնջել մինչև. -чёркивать, -чёркáть ն. 1, խզմզել պրծնել. 2, ցորոշ տեղ ջնջել, ջնջել պրծնել. -ся կր. 1, խզմըզուիլ վերջանալ։

До‖чернéніе չ. սևացնել, մրոտել պրծնել. -чéрнивать, -чернить ն. սևացնել, մրոտել պրծնել։

Дочéрнинъ, а, о ած. դստեր, աղջկայ։

Дочернить (-ню -нятъ) տ. Дочéрнивать.

Дочéрній տ. Дочéрнинъ.

До‖чéрпать տ. Дочéрпывать; -чéрпываніе չ. 1, հանել պրծնելը (հեղուկեղէնը). 2, ցորոշ սահման հանել. -чéрпывать, -чéрпать ն. 1, հանել պրծնել (հեղուկեղէնը). 2, որոշ քանակութեամբ, ցորոշ սահման հանել, սպառել (հեղուկեղէնը)։

До‖чертить (-рчý -чéртятъ), ся տ. Дочéрчивать, ся; -чéрчиваніе չ. գծել պրծնելը, նկարել պրծնելը. -чéрчивать, -чертить ն. գծել պրծնել, նկարել պրծնել. նկարը վերջացնել. -ся կր. գծուիլ, նկարուիլ վերջանալ։

Дóчерь, и սկւ. գործծ. տ. Дочь.

До‖чесáть (-чешý -чéшутъ), ся տ. Дочёсывать, ся; -чёска ի. սանտրել պրծնելը։

Дочéсть (-чтý -чтýтъ; անց. дочёлъ -члá, ó), ся տ. Дочитывать, ся. [սանտրուիլ պրծնալ։

До‖чёсывать, -чесáть ն. սանտրել պրծնել. -ся կր.

Дóчечка ի. փոքր. տ. Дочь.

До‖чинивать, -чинить (-ню -чинятъ) ն. կարկատել պրծնել. д. кафтáнъ; -ся կր. կարկատուիլ վերջանալ։

Дóчистá մ. 1, խիստ, կատարելապէս, մաքուր կերպով. вымети полъ д.; 2, բոլորովին, ընաւին, խսպառ, ոչինչ չթողնելով. его обокрáли д.; не могли распродáть всѣ товáры д.; -чистить (-щу -стятъ), ся տ. Дочищáть. ся.

До‖читывать, -читáть, -чéсть ն. 1, կարդալ, ընթեռնուլ պրծնել. 2, ցորոշ տեղ, ցորոշ սահման կարդալ, ընթեռնուլ. я дочитáлъ эту книгу тóлько до второй главы; -читываться 1, (дочитáться) չ. այնքան կարդալ, ընթեռնուլ, որ. я до тогó дочитáлся, что въ глазáхъ зарябило ես այնքան կարդացի, որ աչքերս սկսեցին շաղուել. 2, (дочитáться, -чéсться) կր. կարդացուիլ վերջանալ։

До‖чищивать սկւ. գործծ. -чищáть, -чистить ն. մաքրել, սրբել պրծնել. -ся կր. մաքրուիլ, սրբուիլ պրծնալ։

До‖чка ի. (երբեմն նւզ.) տ. Дочь; -чкинъ, а, о ած. դստեր, աղջկայ. -чýрка, -чýрочка, -чýшка փոքր. աղջկուկ, դստրիկ։

Дочь ի. (սեռկ. дóчери, յ. дóчери, -рéй) դուստր, աղջիկ. роднáя д. հարազատ դուստր, աղջիկ. д. крёстная սանուհի. д. посажёная հարսանեդուստր, հանաղջիկ (պսակի, հարսանիքի ժամանակ դուստր անուանած, դստեր տեղ ընդունած աղջիկ. հկռկը. տ. посажёная мать); приёмная, назвáная д. որդեգրած, դստեր տեղ ընդունած աղջիկ. д. привычанная ամուսնութիւնից, պսակից առաջ ծնուած (ոչ օրինի) դուստր. д. духóвная հոգևոր դուստր, ծողովրդական (քահանայի)։

До‖шáгивать, -шагнýть չ. քայլել ց', մինչև, քայլելով հասնել. д. до стѣны.

Дошалиться (-люсь -лятся) չ. այնքան չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, որ. дошалился до бѣды.

До‖шáривать, -шáрить (-рю -рятъ) 1, ն. այնքան որոնել, փնտռել, որ ուզածը գտնել. 2, չ. դադարել որոնելուց, փնտռելուց. 3, ն. հետախուզել, քննել պրծնել։

Дошáркаться չ. ոտքերով քսքսացնելով հասնել. *հասնել, ձեռք բերել։

Дошатáть ն. այնքան թափահարել, շարժել, ‘ժաժ տալ’, որ. -ся անդր. այնքան թրև գալ, դէսուդէն ընկնել, որ։

До‖швыривать, -швырять, -швырнýть ն. ձգել, գըցել, շպրտել ց', մինչև. д. кáмень до бéрега.

Дошептáть (-пчý -чутъ) չ. քչփչալ պրծնել, քչփչալով, փսփսալով ասել, թելադրել պրծնել. д. наговóръ; -ся չ. և փոխդ. այնքան քչփչալ, այնքան փսփսալ, որ։

До‖шивáть, -шить (-шью -шьютъ) ն. կարել պրծնել. -ся կր. կարուիլ պրծնուլ։

Дóшлый ած. 1, ռմկ. բանիմաց, կորովամիտ, փորձուած, ‘յետ եկած’. 2, հասած, հասակն առած. д. звѣрь հասած, աշնանը մազը փոխած գազան. д—ая бѣлка երկար, ընտիր մուշտակով սկիւռ. д—ая лисица պառաւ, խորամանկ աղուէս, որի պոչի ծայրը սպիտակացել է. д. хлѣбъ ա, լաւ հասած, տազած հացահատիկ. բ, լաւ խմորուած և լաւ թխուած հաց։

Дошникъ, á տ. Дóщникъ.

До‖шнурóвывать, -шнуровáть (-рýю -ютъ) ն. կապել պրծնել. պրկել պրծնել (օր. սեղմիրանը—корсéтъ).

Дошумѣть (-млю -мишь -мятъ) չ. այնքան աղմուկ հանել, ժխոր, ‘ղալմաղալ’ բարձրացնել, որ. пьяный дошумѣлъ до тогó, что егó принуждены были выгнать.

До‖шýчивать, ся, -шутить (-чý -тятъ), ся չ. այնքան կատակներ, հանաքներ անել, որ անհամութեան հանդիպել կամ մի բանի հասնել։

До‖щáникъ ա. 1, տափակ յատակով, կէս կամ ամբողջ տախտակամածով գետանաւ. 2, տողծգ. երկկոթանի խարարուգ, ‘ռանդա’. -щанóй ած. տախտակեղէն. д. сарáй; -щанóкъ, нкá ա. նւզ. բարակ տախտակուկներից, տաշիղներից շինած զամբիւղ. -щáнъ ա. սնտիկ տախտակներից, տաշեղներից շինած կլոր անօթ տափակ յատակով. -щáтый տ. Дощанóй; д. сарáй; д. гóродъ հնց. տախտակաշէն շարժուն ամրութիւն. д. шпатъ հնք. շերտասպատ. -щéчка նւզ. տ. Доскá.

До‖щипывать, -щипáть (-плю -плютъ) ն. փետել պրծնել. д. стрýчья, — пéрья; -ся կր. փետուիլ վերջանալ։

Дó‖щникъ ա. տաշտ, շան, որի մէջ կաշին դաբաղում են. -щóнка ի. նխտ. վատ, անպէտք տախտակ։

До‖щýпывать, -щýпать ն. 1, շօշափել պրծնել.

2, շօշափելով գտնել. -ся 1, չ. чего́ շօշափելով գտնել. 2, շօշափելով մի բանի հասնել, մի բան զգալ, իմանալ, գտնել. скоти́на такъ откóрмлена, что до рёберъ не дощу́паешься; 3, ։ր. շօշափուել վերջանալ. շօշափմամբ գըտնուել։

До‖ѣда́ть, -ѣсть ն. 1, ուտել պրծնել. 2,* д. кого́ մէկի միսն ուտել, մէկի հոգին հանել, մէկին խիստ նեղացնել, խօշտանգել։

Доѣздить (-зжу -здятъ), ся տ. Доѣзживать, ся.

До‖ѣзжа́ть, -ѣхать 1, չ. [ձիով, կառքով] գնալ մինչև, հասնել, ժամանել. 2,* кого́ մէկին նեղացնել, մէկի հոգին հանել, մէկին տանջել, չարչարել. -ѣзжа́чій, аго ա. որս. բարակապետ, զամփռապետ, գլխաւոր շնպահ. -ѣзживать, -ѣздить 1, ն. և չ. որոշ ժամանակ կառապանութիւն կամ սայլապանութիւն անել[ով անցկացնել]. извóзчику остаётся д. мѣсяцъ; 2, լծել, բանեցնել որքան հնարաւոր է. այնքան հեծնել, բանեցնել, որ հոգին հանել, հալից գցել, փչացնել. -ся ։ր. փչացնուել, հալից գցուել (շատ հեծնելուց, բանեցնելուց). 2, չ. այնքան ձի հեծնել, կառք նստել, ձիով, կառքով ման գալ, զբօսնել, որ. жена́ доѣздилась до просту́ды.

Доѣсть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ -ѣди́мъ -ѣди́те -ѣдя́тъ; անց. доѣлъ -ла, о) տ. Доѣда́ть.

Доѣхать (-ѣду -ѣдешь -ѣдутъ) տ. Доѣзжа̀ть.

Дра‖ба́нтскій ած. դրաբանտի, թիկնապահի. -ба́нтъ ա. (գերմ.) 1, դրաբանտ, թիկնապահ բարձրաստիճան անձերի, մնւդ. թագաւորների, կայսրների (այժմ միայն Աւստրո-Ունգարիայում) 2, յաղթանդամ, վիթխարի և քաջառողջ մարդ։

Дра́‖га ի. (ֆր.) դրագ, յատակախոյզ գործիք (որով ծովի յատակից կենդանիներ, բոյսեր և կամ յատակային նմուշներ են հանում). -ги́рованіе չ. -гиро́вка ի. դրագելը. -ги́ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) դրագել, դրագով (տ. дра́га) ծովի յատակից կենդանիներ, բոյսեր և յատակային շերտեր [հանել։

Дра́гиль տ. Дря́гиль 1.

Драго́й ած. (գերադր. дража́йшій) եկ. ս. տ. Дорого́й.

Драго‖ма́нскій ած. դրագոմանի, թարգմանի. -ма́нъ ա. (ֆր.) դրագոման, թարգման արևելքում (մնւդ. Պարսկաստանում և Թիւրքիայում) գործող եւրոպական միսիոնի կամ հիւպատոսարանի։

Драго‖цѣ́нность ի. 1, թանկագնութիւն, մեծագնութիւն, պատուականութիւն. 2, թանկագին, մեծագին, խիստ պատուական իր, առարկայ. -цѣ́нный ած. 1, թանկագին, մեծագին. д—ыя вéщи, д—ые ка́мни; 2,* թանկագին, խիստ պատուական, ընտիր. օգտակար, կարևոր. э́то человѣ́къ д.

Дра‖гу́нскій ած. դրագունի, -նական, վիշապազօրքի. д—ая лóшадь, д—іе полки́; -гу́нъ ա. (ֆր.) դրագուն, վիշապազօրքի զօրական (հեծեալ, որ թէ ձիով և թէ հետիոտն կռուել կարող է). драгу́нъ-трава̀ բս. Artemisia dracunculus, թարխուն։

Дра‖деда́мовый ած. դրադէդամի, -մից. -деда́мъ ա. (ֆր.) մի տեսակ ասուեակ, մահուդ։

Дража́йшій ած. գերադր. ամէնաթանկագին, խիստ սիրելի, յարգելի, պաշտելի. д—ая полови́на կտկն. կողակից, կին, ամուսին։

Драже́ չ. անհ. (ֆր.) դրաժէ (շաքարած պըտուղներ, նուշ եւն. եւ անուշ հեղուկով լցրած մանր կոնֆէտներ)։

Дразне́ніе չ. ծաղրելը, ‘տնազ անելը‘, գրգռելը։

Дразни́лка ի. ղալար ձողի, որով հալած մետաղը խառն[ելով զտ]ում են։

Драз‖ни́ла, -ни́ло հոր. ուրիշին ծաղրելու, ‘տնազ անելու‘ սիրահար այր, կին. -ни́ть (-ню́ -нятъ), разд— ն. ծաղրել, ‘տնազ անել‘, գրգռել. -ся փոխ. միմեանց ծաղրել, ‘տնազ անել‘, գրգռել։

Дра́ка ի. կռիւ, բռնցքակռիւ, ծեծ, տուրուդմփոց։

Драко́ни́тъ ա. հնք. կարմիր կօրալ’ին (մար-[ջան)։

Дра‖ко́нникъ ա. բս. Dracaena, վիշապաբոյս. -ко́новскій տ. Драко́новъ II; -ко́новъ, а, о 1, վիշապենու, վիշապա—. драко́нова кровь դեղգ. Sanguis draconis, շաւաշարին, եղբարց արիւն (վիշապենու բնից վազող կարմիր խէժը, որից տառամնափոշի կմ ջնարակ են շինում). д—во де́рево, Dracaena Draco, վիշապենի. II, Դրակոնի, -նեան, *ամենախիստ, զարհուրելի, անագորոյն. *д—вы зако́ны; д—вы тре́бованія.

Дра́ко́нъ ա. (յն.) 1, վիշապ. 2, ճաւական մողէս (խլէզ). 3, հիւսիսային համաստեղութիւն մի։

Дра́‖кса հոր. -ку́нъ, а́ ա -ку́нья ի. տ. Драчу́нъ, -чу́нья.

Дра́ло I. չ. ռմկ. փախուստ. дать, зада́ть дра́ла փախչել, ‘պոկ տալ‘, ‘կծիկը դնել‘, ճողոպրել. II. հոր. ռմկ. խիստ ճչող, ճճւացող, բողազը պատռող ամն (մնւդ. յացկան երեխայ)։

Дра́‖ма ի. (յն.) 1, դրամա (թատերգութիւն, որի մէջ իրական գործողութիւնը գլխաւոր դեր է խաղում). 2, *դրամա (վերոյիշեալ թատերգութեան նման իրական դէպք, պատահար, եղեռնագործութիւն). семе́йная д. ընտանեկան դրամա. -матизи́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) դրամատիկական ձև տալ. -мати́змъ ա. դրամատիկականութիւն, լուրջ, ծանր դրութիւն, վիճակ. -ма́тикъ տ. Драмату́ргъ; -мати́ческій ած. 1, դրամատիկական. д—ое сочине́ніе; д—ая актри́са; д писа́тель; 2, թատրոնական. *д—ая пóза; 3,* լուրջ, սրտառուչ, սրտաճմլիկ, եղեռնական. д—ая исто́рія. Драмати́чески մ. դրամատիկաբար, դրամային յատուկ ձևով. -мати́чность ի. դրամատիկականութիւն. -мати́чный ած. դրամատիկական, սրտառուչ, լուրջ. եղեռնական (հմմ. драмати́ческій 3); д. разска́зъ; -мату́ргія ի. (յն.) դրամատուրգիա, դրամայագրութիւն (դրամայի դրութեան և ներկայացման արուեստը. դրամատիկական արուեստի տեսութիւնը). -мату́ргъ ա. (յն.) դրամատուրգ, դրամայագիր, դրամատիկական թատերագիր, -գրող։

Дра́‖нецъ, нца ա. 1, խոշոր ոլոռ (տ. со́лодъ); 2, որս. արջից զգզուած, քրքրուած մարդ. -ни́на ի. ծուատէն, ամբողջից պոկած, շրթած մաս, կտոր. -ни́ца ի. -ни́чка նւզ. ի. ծառից պոկած, շրթած, փրցնած տաշեղ, որ պատից կպցնում են ծեփելուց առաջ կմ որով տանիքներ են ծածկում. -ни́чный ած. այսպիսի տաշեղներով ծածկուած. д—ая кро́вля.

Дра́‖ніе չ. դջլելը, շորթելը, պոկելը, փրցնելը. -нина ի. տ. Драни́ца.

Дра‖нь ի. հաւք. 1, ծառից շորթած, պոկած տաշեղներ. домъ покры́тъ дра́нью; 2, պատռտած, ծուատած, փչացրած թուղթ կմ գործուածք. въ стопѣ́ мнóго дра́ни; -ньё, ья́ չ. 1, հաւք. տ. Дрань 1; 2, զեռևս չմաշած ալիւր, թեփաւոր ալիւր. 3, ռմկ. ծեծելը, քրքրելը, քօթակելը. д. ро́згами.

Дра‖пированіе գ. դրապելը. **-пировать** (-рую -ютъ) ն. (Ֆր.) դրապել. պատտառով, մահուդով պատել, ծածկել, զարդարել (օր. պատերը). վարագուրել, վարագուրաւորել. 2, գեղարւ. նկարել (զգեստը). **-ся** 1, գ. դրապուիլ, զարդարուիլ (չորեղէն, լաթեղէն հագնելով այնպէս, որ ծալքեր գոյանան). 2, չ. կեղծ, շինծու, թատրոնական ձև, տեսք ընդունել. 3, կր. դրապուիլ. **-пировка** ի. 1, տ. Драпированіе; 2, գեղարւ. զգեստ, լաթեղէն (մեւզ նկարած կմ քանդակած պատկերների վերայ). 3, վարագոյր. պատերի պատուածը, կտաւումը (փոխանակ թղթելու). **-пировочный** ած. դրապելու. **-пировщикъ** ա. **-пировщица** ի. դրապող այր, կին։

Дра‖повый ած. դրապի(ց), մահուդի, -դէ. толстое д—ое зимнее пальто; **-при** չ. անհ. (Ֆր.) վարագոյր։

Драпъ ա. (Ֆր.) դրապ (զանազան տեսքի և արժանաւորութեան հաստ, խիտ մահուդ)։

Дра́т‖ва ի. ւօշկկ. ձիւթած, կպրած թել, որով ոտնամաններ և այլ կաշեղէններ են կարում. **-венный, -вяной** ած. այս թելի։

Дра‖ть (деру -рёшь -рутъ) ն. 1, (разодр—) պատռել, պատառոտել, պատատել, ծուատել. д. сукно; разодрать бумагу; 2, (содр—) շորթել, գզլել, պոկել, փրցնել. д. лыки; д. дёрнъ; содрать кожу съ убитаго медведя—մաշկել. 3, (выдр—, подр—) кого за волосы, за уши մէկի մազերից, ականջներից քաշել. 4,* (изодр—) պատառոտել, մաշել (զգեստը, ոտնամանը). давно ли тебѣ сдѣланъ сюртукъ, а ты уже его изодралъ; 5,* (содр—) կորզել, շորթել, առնել (դրամ, կաշառք), թալանել, ‘պլոկել’, կողոպտել. *драть съ живого и мёртваго (առծ.). съ одного вола двухъ шкуръ не дерутъ (առծ.). 6, (взодр—) ուռչիլ և ցաւել. сильно дерётъ руку; 7, (разодр—) ռմկ. ճաքիլ, ճաքոտիլ, տրաքտրաքուիլ. отъ солнца разодрало всѣ доски; 8, ճանկռտել. скобель не скоблитъ, а только дерётъ; 9,* (выдр—, отодр—) ծեծել, գանակոծել, խարազանել, քքքել. его отодрали порядочно за шалости; 10, (задр—) պատառոտել, յօշոտել. медвѣдь задралъ корову; 11, փորել, քանդել. քսել, ճանկռտել. 12, (надр—) փրցնել, ճանկռոտել. 13, (удр—) փախչել, ‘պոկ տալ’, ‘կծիկը դնել’. дерётъ во всѣ лопатки; д. крупу երկանքով ձաւար անել. перецъ дерётъ ротъ, горло պղպեղը բերանը, բողազը խանձում է. сухая ложка ротъ дерётъ (առծ.) անեղ թիքէն մարդու բողազումն է մնում (առում են, երբ կաշառք չեն տալիս). дерётъ по кожѣ մարմնի վերայ սառսուռ է գալիս. ребёнокъ дерётъ горло, уйми его երեխան ձայնը գլուխն է գցել. հանգստացրու նորան. д. во всё горло խիստ բարձր, ուժգին. կատաղօրար աղաղակել, երգել կամ ոռնալ. дерётъ уши ականջ է ծակում, ականջներ է խլացնում (իր աններդաշնակ երգով կամ խաղով). **-ться** 1, (подр—) փոխ. կռուել (միմեանց ծեծել). 2, չ. կռուել, մենամարտել. д. на дуэли մենամարտել. д. на сабляхъ, на пистолетахъ սուսերներով, պիստոլէտներով (‘փիշտովներով’) մենամարտել. 3, կռուել, պատերազմել. 4, (продр—) չ. ռմկ. աշխատել ներ, անձուկ տեղից անցնել. куда ты дерёшься? не пролѣзешь; 5, (разодр—) անդր. և կր. պատռիլ, պատառոտիլ, ծուատուիլ. մաշուիլ, գզլտուիլ. прѣлый холстъ скоро дерётся փտած քաթանը շուտով է պատռուում. 6, գզջլուիլ, քաշուիլ, պոկուիլ, փրցնուիլ. մաշկուիլ. весной лыки легко дерутся.

Дра‖фа, -хва ի. կնդ. Otis tarda, մեծ արոս (թռչուն). **-хвина** ի. արոսի միս. **-хвичъ, а** ա. որձակ արոս։ [դարանական ֆունտի 1/96 մասը։

Драхма ի. (յն.) 1, դահեկան. 2, դեղգ. դե-

Драцена ի. բս. Dracaena, վիշապարոյս.

Дра‖чёвка ի. տ. Драчъ 1; **-чіе** չ. չհերկած, ընկած հող. **-чка** ի. 1, կռուասանտր, կռուասանտերք. 2, ռմկ. կռուարար, տուրուդմփոց սիրող կինարմատ. 3, տ. Драчъ 3; **-чливость** ի. 1, կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. 2, ուէր, հակում ծեծելու. **-чливый** ած. 1, կռուարար, ամբարիշտ. 2, ծեծասէր, ծեծելու, տուրուդմփոցի սիրահար (մեծաւոր). управитель очень драчливъ; **-чунъ, а** ա. **-чунья** ի. կռուարար, տուրուդմփոց սիրող այր, կին։

Драчъ ա. 1, երկկոթանի խարարուղ, ‘ռանդա’։ 2, մեխահան, բեռահան գործիք մի։

Дребедень ի. 1, անճահութիւն, անհեթեթութիւն, յիմարութիւն, բանդագուշանք. 2, յիմար, անմիտ, անհեթեթ, անպէտք բան, իր. «онѣ покупаютъ, съ позволенія сказать, всякую д.».

Дре‖безга ի. սկւ. գործծ. տ. Дребезгъ; **-(дре)безгъ** ա. 1, դղրդոց, թխկոց, ճռռոց, ճռնչիւն, զրնգոց. телѣга гремитъ съ д—омъ; 2, (մեւգ. յ. дребезги) կտորտանքներ, կտորներ (կտրած ամանի). въ дребезги տ. Вдребезги; **-безжалка** ի. սկւ. գործծ. սայլ մի (տանց ռէսորների—рессора,—որ գնալիս թխկթխկում է). **-безжалый** ած. դողդողուն, դողդոջուն, բեկբեկուող. д. голосъ դողդոջուն ձայն. д. звукъ; **-безжаніе** չ. դղրդիւն, շաչիւն. **-безжать** (-жу -жатъ) չ. թխկթխկալ, զռռալ, դողալ, դողդողալ, խուլ կերպով զօղանջել. колоколъ треснулъ и сталъ д.; струна дребезжитъ սիմը թրթռում է. отъ залпа пушекъ дребезжатъ оконныя стекла; дребезжащій голосъ տ. Дребезжалый голосъ.

Дре‖весина ի. ընափայտ (ծառերի, թուփերի եւ բուսը կազմող ամուր փայտը). **-весинка** ի. փայտի տաշեղ, կտոր, շիւղ, ծեղ. **-весинный** ած. ընափայտի, -տային. **-весница** ի. 1, ընափայտաթրթուր. д. ивовая ուռենու ընափայտաթրթուր. 2, կնդ. Hyla arborea, ծառագորտ, ծառասէր գորտ, ‘օղապուշակ’. **-весность** ի. ծառայինութիւն, ծառային յատկութիւն, նիւթ. **-весный** ած. 1, ծառի, ծառերի, ծառա—, ծառային. д—ыя породы բս. ծառաբոյսեր (ծառեր և թուփեր). д—ая тѣнь; д—ые плоды; д. сокъ; д. уголь փայտածուխ. д. пепель; д—ая блоха ծառալու. д—ая лягушка տ. Древесница 2; **-веснѣть** չ. ընափայտանալ, ընափայտ դառնալ, պնդանալ, կարծրանալ (ծառաբոյսերի մասին)։

Древко, а և **а** գ. 1, կոթ (երկար ձողից շինած). насадить копьё на д.; полковое знамя прибивается къ древку; 2, վրանաձողի, -նացից, տաղաւարաձողի, -բացից (վրանի, տաղաւարի մէջ կանգնած ձողին, ցիցը)։

Дре‖вле Տ. եկ. սլ. 1, առաջ, հին ժամանակ. 2, վաղուց, հնուց. **-влехранилище** գ. սկւ. գործծ. հնադարան, հնութիւններ պահելու տեղ։ [честія.

Древлій հնց. տ. Древній; люди д—яго благо-

Древне‖класси́ческій ած. հին դասական. -христіа́нскій ած. հին, նախնի քրիստոնէական. д—ое иску́сство.

Дре́вникъ ա. կնդ. Hylobius abietis, փղճեկեր կմ շոճւոյ միջատը:

Дре́‖вній (բաղդտ. древнѣ́е, գերդր. древнѣ́йшій) ած. 1, հին, վաղեմի, նախկին. д. міръ; д—яя ру́копись; о́бщество люби́телей д—ей пи́сьменности; д—іе языки́ հին լեզուները (յունարէն և լատիներէն). д—яя исто́рія հին պատմութիւն, հին դար. կտկ.՝ հին բան, անցած, գնացած դէպք. дре́вніе, нихъ յ. հ—ք. հներ (հին ազգերը, մասն. յոյները և հռոմայեցիք). 2, խորին ծերութեան հասած:

Дре́вность ի. 1, հնութիւն, վաղեմութիւն. храмъ, знамени́тый д—ью; 2, հին ժամանակ, հին, վաղեմի ժամանակներ. въ глубо́кой д—и շատ հին ժամանակ. 3,* ծերութիւն, զառամեալութիւն, զառամութիւն. дожи́ть до глубо́кой д—и; 4, (дре́вности յ.) հնութիւններ. въ Ри́мѣ мно́го дре́вностей; д—сти доистори́ческія.

Дре́во չ. (յ. древа́, древъ և древеса́, -ве́съ) եկ. սլ. տ. Де́рево 1 և 2 (ուր օրինակներ են առաջ են բերած). д. діа́нино և д. Сату́рново արծաթի և անագի ծառակերպ բիւրեղացումը (հին քիմիկոսների). д. жи́зни 1, բս. Thuya, ծառ կենաց կմ սոսկահոտ նոճի (չինարակ կմ սանդարակ). 2, կզմխ. տ. Де́рево жи́зни; кре́стное д., д. честно́го креста́ խաչափայտ:

Древо‖ви́дный ած. ծառակերպ, ծառաձև, ծառանման. -гры́зъ ա. կնդ. Hylotoma, ծառակեր միջատ մի. -дѣ́лъ ա. հիւսն, տատաղձագործ. -измѣри́тель, -мѣ́ръ տ. Дендроме́тръ; -насажде́ніе չ. ծառատնկութիւն, անտառաձգութիւն. -ру́бный ած. բանաստ. փայտակոտոր, փայտ կտրող. д. топо́ръ; -рѣ́зный ած. սկլ. գործծ. փայտ կոտորող, փայտ կտրող կմ սղոցող. д—ая пила́.

Древо‖сло́віе չ. սկլ. գործծ. տ. Дендроло́гія; -сѣ́яніе չ. սկլ. գործծ. ծառասերմութիւն (ծառերի սերմերը ցանելը տունկեր բուսցնելու համար). -то́чецъ, чца ա. կնդ. ա, Teredo navalis, շաղափուկը. բ, Hylesinus, ծառակեր ճճի. գ, Cossus ligniperda, ուռենւոյ փայտափորը. -ѣ́дъ ա. կնդ. Xylophagus, ծառակեր[բզէզ]ը:

Дрегъ տ. Дрекъ.

Дрези́на ի. Դրէյզինեան կառքը (քառանիւ, հեշտաշարժ, որ բանում է երկաթուղու գծերի վերայ):

Дре́й‖фова́ть (дре́йфу́ю -ютъ) չ. (հոլ.) ծովգ. 1, շեղուիլ, խոտորուիլ (բռնած ուղղութիւնից՝ շնորհիւ քամու ազդեցութեան կամ ջրի հոսանքի). 2, (подр—) տարուբերուիլ, տատանուիլ (անհաստատ խարիսխ ձգած նաւի մասին):

Дрейфъ ա. (հոլ.) ծովգ. դրէյֆ, տարբերական անկիւն (նաւի բռնած ուղղութեան և նաւի ընթացքի միջի անկիւնը). лечь въ д. միենոյն տեղում, կրեթէ անշարժ մնալ:

Дреко́ліе չ. հ—ք. եկ. սլ. բրեր, ՝դագանակներ՝:

Дрекъ ա. (հոլ.) ծովգ. դրէկ, նաւակախարիսխ (1—4 պուդ ծանրութեամբ): Дре́къ-товъ դրէկապարան:

Дре́‖лить (-лю -лятъ), -лова́ть (-лу́ю -ютъ) ն. մաթխարել, մաթխարով ծակել. -ль ա. (հոլ.) մաթխար (մետաղեղէն ծակող պտուկ գայլիկոն, ՝բուրղու՝):

Дрё‖ма́ ի. 1, նիրհում, նինջ. 2, խմբակային խաղ մի. 3, մարակահանգոյց (որ դատարկն են գըցում, որպէս զի նիրհելիս մարակը ձեռքից վայր չ'ընկնի). 4, խորք, անմերձենալի, խուլ տեղ, խիտ անտառ. д. лѣсна́я, боло́тная; 5, բս. Lychnis flos cuculi, կկուի շողավարդ (աղաւնու ծիրտ). коша́чья дрема̀ բս. Trollius europaeus, ձգկի կմ ձգկին:

Дремы́ ի. յ. քուն, երազներ, անուրջներ, ցնորքներ:

Дрё‖ма հոր. նիրհամոլ, քնելու, նիրհելու սիրահար ոմն. -ма́ніе չ. նիրհելը, ննջելը. -ма́ть (-млю́ -млешь -млютъ), вздрема́ть, дремну́ть չ. 1, նիրհել, ննջել, թեթև կերպով քնել. 2,* քընել, անհոգ, անզգոյշ լինել, անհոգութեամբ վերաբերուիլ գործին. -ма́ться, вздр— չ. դէմք. քունը գալ, քունը տանել. мнѣ что-то дре́млется; пойду́ спа́ть կարծես քունս տանում է. կ'երթամ կը քնեմ. -ми́ть չ. սկլ. գործծ. նիրհելով, ննջելով գլուխը կախ անել, քաշ գցել, ՝ծունր դնել՝. -мли́вость ի. նիրհոտութիւն. նիրհելու, ննջելու հակում, միտում. -мли́вый ած. նիրհոտ, հակուած նիրհելու, ննջելու. -млико́выя, ыхъ չ. յ. բս. Orchidaceae. Ձուտտակներ կմ Խոլորձներ. -мликъ ա. բս. Orchis morio, հասարակ ձուտակ կմ Որքիս:

Дре‖мо́та ի. նիրհում, նիրհանք, նինջ, թեթև քուն. -мо́тникъ ա. տ. Дрема́ 5; -мо́тный ած. քընած, նիրհած, *մեռած, անկենդան. -му́ха ի. 1, բս. Epilobium, ապուզան. 2, նիրհախտ, քընափութիւն. հմմ. Дрему́чка.

Дре‖му́честь ի. խտութիւն, թանձրութիւն, թաւութիւն, ՝դալլնութիւն՝ (անտառի). -му́чій ած. թաւ, թանձր, խիտ, ՝դալլին՝, դժուար անցանելի. д. лѣсъ թաւ անտառ. -му́чка ի. նիրհախտ, սաստիկ քնափութիւն:

Дремъ ա. խիտ, թանձր, թաւ, ՝դալլին՝, դըժուար անցանելի անտառ, հին մայրի անտառ:

Дре́‖на ի. (անգլ.) ծակոտկէն կաւէ խողովակ, որ գետնի տակ թաղում են ջուրը քաշելու համար. -на́жный ած. անջրդիացման, ջրաքարշ. д—ыя тру́бы; д—ыя тру́бки վիրբ. թարախաքաշ խողովակներ. -на́жъ ա. (ֆր.) անջրդիացում (հողի, գետնի, որ առաջացնում են որոշ տարածութեան մէջ անցկացնելով ստորերկրեայ կոլիներ կամ ջրաքաշ խողովակներ և կամ մինչև աւազոտ խաւը հորեր փորելով). 2, այս անջրդիացման սիստեմը. 3, վիրբ. թարախահանութիւն (խողովակներով). -ниро́ваніе չ. անջրդիացում, ցամաքացնելը (գետինը). -ниро́вать (-ниру́ю -ютъ), прод— ն. անջրդիացնել, ցամաքացնել (հողը, գետինը, ստորերկրեայ կոլիներով, ջրաքաշ խողովակներով կամ մինչև աւազոտ խաւը փորած հորերով):

Дре‖сва́ ի. 1, սղոցի թեփ. 2, մանր խիճ (հանածոների). խոշոր աւազ, կոպիճ. -свя́къ, а́ -свяни́къ, а́ ա. փուխր, փխրուն, դիւրափշուր քար. -свя́ность ի. փխրութիւն, փխրունութիւն, դիւրաբեկութիւն. -свя́ный ած. փուխր, փխրուն, դիւրաբեկ. д. ка́мень տ. Дресвяни́къ; -свянѣ́ть չ. փշրուիլ, քայքայուիլ:

Дресси‖рова́ніе չ. վարժեցնելը, վարժելը. -рова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. (ֆր.) սովորեցնել, վարժել, վարժեցնել (կենդանիներին, թռչուններին). -ро́вка ի. տ. Дрессирова́ніе; -ро́вщикъ ա. սովորեցնող, վարժող, վարժեցնող (կենդանիներին):

Дриль է. տ. Дрель.

Дри||сли́вецъ, вца տ. Дристу́нъ 1, 2; -сли́вый ած. 1, լուծողական, լուծում, փորհարութիւն առաջացնող. д. бобъ տ. Бобъ; 2, ռմկ. յաճախ լուծող, գռեհկ. ցրան։

Дри||сня́ է. ռմկ. լուծում, փորհարութիւն. -ста́ть (-щу́ -и́щутъ) չ. ռմկ. փորհարութեամբ տառապել, յաճախ լուծել. -сту́нъ, а́ 1, ռմկ. (дристу́нья է.) փորհարութեամբ տառապող, յաճախ լուծող այր, կին. 2,* նկատ. թոյլ մարդ, 'լորի'։

Дріа́да է. (յն.) անտառային յաւերժահարսն։

Дрія́ква է. բս. Cyclamen, ալոճակ (թալթ, [լօշ])։

Дробе́зга է. մանր մունր բաներ։

Дро||би́лка է. ջարդիչ, փշրիչ, մանրիչ գործիք. -би́ло չ. թակ, որով վարած հողի կոշտերը (գունդերը) փշրում, մանրացնում են. -би́льный ած. ջարդող, -դելու, փշրող, -րելու, մանրող, -րելու. -би́льщикъ ա. լեռն. հանքահան, հանքաբեկ մշակ։

Дро||би́на է. 1, (սովոր. յ. д—ны) մանրադընդակի, 'սաչմայի' հատիկ. 2, Հ—ր. գարեջրի դիրտը, տկնուցքը. корми́ть скотъ д—ою.

Дробине́цъ, нца́ ա. բս. Oxalis Acetosella, հասարակ թթուառույտ (գառնակաղջիկ)։

Дро||би́нка նւզ. տ. Дроби́на 1; -би́нный ած. գարեջրի դիրտի, տկնուցքի. д—ыя зёрна.

Дро||би́тель ա. կտորող, կտոր կտոր, մաս մաս անող. -би́ть (-блю́ -бя́тъ), разд— 1, ն. կտորել, կտոր կտոր անել, մաս մաս անել, փշրել, մանրել, բրդել, ջարդել, ջարդուփշուր անել. д. това́ръ ապրանքը մաս մաս ծախել. 2, չ. թափուել, շղալ. до́ждикъ дроби́тъ; -ся 1, չ. ջարդուել, փշրուել, բրդուել, մաս մաս լինել. нѣ́которые ка́мни легко́ дробя́тся; 2, էր. փշրուել, ջարդուել, ջարդուփշուր արուել. -бле́ніе չ. 1, փշրելը, ջարդելը, կտորելը, մանրելը, ջարդ ու փշուր անելը. 2, մաս մաս անելը, մասերի բաժանելը. -бни́ца է. 1, մանրադընդակի ('սաչմայի') պարկ կամ անօթ. 2, բս. Veronica langifolia, երկայնատերև բերենիկէ. 3, մահիկ, շրջանակ (ոսկէհուռ դիպակի)։

Дро́||бность է. բաժանելի, մաս մաս անելի լինելը. -бный (-бенъ -бна́, о) ած. 1, կտորած, մանրած, մաս մաս արած. 2, մանր, հատուածական. д—ые това́ры մանրուններ. д—ое число́ մաթմ. կոտորակ թիւ. д. дождь շաղ. -бня́къ, а́ տ. Дробя́зникъ; -бови́къ, а́ ա. մանրադընդակի ('սաչմայի') հրացան. -бо́вница տ. Дробни́ца 1; -бово́й ած. մանրադընդակի ('սաչմայի'). д. заря́дъ; -бовщи́къ, а́ տ. Дроболи́тчикъ; -боли́тный ա. մանրադընդակ ('սաչմա') ածելու, ձուլելու. -боли́тня է. մանրադընդակի գործարան, արհեստանոց. -боли́тчикъ ա. մանրադընդակ ('սաչմա') ածող, պատրաստող։

Дро||бь է. 1, Հ—ր. կտրտանք, փշրանք, բեկորներ. въ я́щикѣ со стёклами о́чень мно́го дро́би; 2, մանրադընդակ ('սաչմա'). заряди́ть ружьё дро́бью; 3, մաթմ. կոտորակ. пра́вильная д.; сложе́ніе, дѣле́ніе дробе́й; просты́я, десяти́чныя, непреры́вныя дро́би պարզ, տասնորդական, անվերջ կոտորակներ. бараба́нная д. ռզմ. դաւոլի թմբկահարութիւն. соловьи́ная д. սոխակի դեղգեղանքը. -бя́зникъ ա. մաս մաս ծախուող ապրանք, մանրուն. торгова́ть д—омъ.

Дро||ва́, дровъ չ. յ. վառելափայտ. *кто въ лѣсъ, кто по д. (առծ.) ամէն մինը իւր էշն է քշում. մինն ասում է դանձ, իսկ միւսն լսում է տանձ. на печи́ по д. поѣ́халъ; -венщи́къ, а́ ա. 1, լեռնագ., սևւ գործծ. տ. Дровосѣ́къ 1; 2, տ. Дровяни́къ 1; -ве́цъ յ. սեռկ. մի քիչ փայտ. подки́дывать д. въ ками́нъ; -ве́шки, шекъ 1, յ. է. գեղջուկի պարզ, հասարակ քըշակը. 2, չ. յ. նւզ. (եզակի՝ дрове́шко) վառելափայտ (կարճ, կարճ կտորած, կտրտած). -ви́шки, шекъ չ. յ. տ. Дрове́шки 2; -ви́ща, ви́щъ չ. յ. յււլ. խոշոր վառելափայտ։

Дро́||вни, ей է. յ. գիւղական պարզ, բեռնակիր քըշակ. -вни́шки, шекъ է. յ. վատ, անպիտան քըշակ։

Дровока́тъ ռմկ. և կտկւ. տ. Адвока́тъ.

Дрово||ко́лка է. փայտ կոտրելու փայտէ թակ։

Дрово||ко́лъ ա. 1, փայտակոտր, փայտ կոտրող բանուոր. 2, փայտ ճղելու կացին. -ло́мъ ա. նկատ. անկոշտ կոպիտ, բիրտ, կողքը հաստ մարդ, անճոռնի մարդ. -мётка է. հնց. փայտաձգութիւն (դարսելու կամ քշելու համար)։

Дрово||но́сецъ, сца, -но́съ ա. փայտակիր. -ру́бка է. 1, փայտահատութիւն, փայտ կտրելը. 2, փայտատեղ (փայտ կտրելու և դարսելու տեղ անտառում). -ру́бный ած. փայտահատ, փայտ կտրելու. д. топо́ръ; -ру́бъ ա. 1, հնց. տ. Дровосѣ́ка 2; 2, լեռնգ. տ. Дровосѣ́къ 1; 3, տ. Дровору́бка.

Дрово||су́шный ած. փայտ չորացնող, փայտ չորացնելու. д—ая печь; -су́шня է. փայտ չորացնող վառարան կամ շէնք։

Дрово||сѣ́ка է. 1, կտրելի անտառամաս (վառելափայտի համար). раздѣли́ть лѣсъ на д—и; 2, փայտ կտրելու, փայտ կոտրելու տեղ. -сѣ́къ ա. 1, փայտահատ, անտառում փայտ, վառելափայտ կտրող. 2, կնդ. Cerambyx heros, կաղնէքաղ[բզէզ]ը. -сѣ́чный ած. փայտ կտրելու, փայտահատութեան։

Дро||вяни́къ, а́ ա. 1, փայտավաճառ. 2, վառելափայտատուն, վառելափայտի անտառամաս. 3, փայտատուն, փայտանոց, ցախարան. -вяни́ца է. 1, փայտակոյտ, կիտած, դարսած, համբարած փայտ։

Дро||вя́нка է. 1, փայտ կտրելու կացին (խիստ նեղ բերանով). 2, փայտատար, վառելափայտ փոխադրելու նաւակ, նաւ. -вяно́й ած. 1, վառելափայտի. д. сара́й, — дворъ; 2, վառելափայտի համար պիտանի, վառելափայտացու. д. лѣсъ.

Дрога́ է. միջափայտ, մէջքի փայտ (որ սայլի կամ կառքի առջևի և յետևի առանցքները միմեանց հետ միացնում է). у каре́ты д. ло́пнула.

Дро́ги, -гъ է. յ. դրոգ. 1, քառանիւ, երկար և ցածր սայլ. 2, դիակիր, մեռելակիր կառք. погреба́льныя д. [ճառ, դեղօրայքի նիւթեր ծախող։

Дроги́стъ ա. (Ֆր.) դեղատնային ապրանքավա-

Дро||гли́вый ած. դողդոջուն. վախկոտ, երկչոտ. -гнуть, продр— չ. դողալ, դողցնել, մրսիլ, սառչիլ. -(о́)гну́ть տ. Дрожа́ть; -жа́лка է. 1, Briza media, բրիզ, զամբիւղխոտ. 2, մի տեսակ հեղական (Ջրածին, Ջրաճճի). 3, զսպանակաւոր կարգ գլխարկի կամ գդակի վերայ (որը շարժուելու ժամանակ դողդողում է). -жа́ніе չ. դող, դողալը, դողդողալը. -жа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. 1, դողալ, դողդողալ, ցնցուիլ (ցրտից, բարկութիւնից). դողացնել (տենդելիս). 2, (дро́гну́ть) դողալ, ցնցուիլ, երերալ, տատանուիլ. молоко́ дро́гну́ло կաթը մերւում, մակարդւում է. *պակասիլ, ընկնիլ.

вода́ дро́гну́ла (*վարարած*) *ջուրը պակասեց.* цѣны на хлѣбъ дро́гну́ли; 3,* *դողալ, սարսիլ, վախենալ, զարհուրիլ, սոսկալ, դոփալ* (*գր.*). 4, д. за кого́, за что *մէկի, մի բանի համար երկիւղ կրել.* *д. надъ ка́ждой копе́йкой *իւրաքանչիւր կոպէկի վերայ դողալ, խիստ գծուծ կամ խնայող լինել:*

Дро||ждево́й *տ.* Дрождяно́й; д. заво́дъ; -жди, е́й *չ. յ. դրոժ, բուսախաշ, խոտախաշ.* про одни́ д. не говоря́тъ тро́жды (*առծ.*) *մի բան հազար անգամ չեն կրկնիլ.* -ждяни́къ, а́ *ա.* 1, *դրոժի, բուսախաշի աման.* 2, *դրոժագործ կամ դրոժավաճառ, բուսախաշագործ, -շավաճառ.* -ждяно́й *ած. դրոժի, դրոժային. բուսախաշի, խոտախաշի.* д. за́пахъ; д. бочёнокъ; д—а́я заква́ска.

Дро́||жечникъ *ա.* 1, *դրոշկագործ.* 2, *դրոշկապան, դրոշկավար.* 3, *դրոշկատուն, դրոշկաների իջևան պահոց.* -жечный *ած. դրոշկայի.* д—ыя колёса.

Дро||жа́ный, -жево́й *տ.* Дрождяно́й; -жжи *տ.* Дро́жди.

Дрожжо́викъ *ա.* **բաքի, անյիշաչար, բարեմիտ* [*ոմն:*

Дрожи́на *տ.* Дрога̀.

Дро́жка *ի. ռմկ. տ.* Дрожь.

Дро́жки, жекъ *ի. յ. նւզ. դրոշկա* (*թեթև քառանիւ կառք մի*). бѣговыя д. *արագընթաց, ճեպընթաց դրոշկա:*

Дро́||жма, -жмя *մ. խիստ դողալով, սոսկալով, սարսելով.* «всѣ боятся его́, на кого́ гнѣвнымъ о́комъ не взгля́нетъ, всякъ дро́жма дрожи́тъ».

Дрожь *ի.* 1, *դող, սարսուռ. ցնցում, սոսկում, սարսափ, զարզանդ.* меня́ д. берётъ (пронима́етъ) *վրաս սարսուռ, զարզանդ է գալիս, սոսկում, սարսափում եմ.* лихора́дочная д. *դող, տենդ.* 2, *դեղգեղանք* (*ձայնի կամ նուագարանի*). соловей дро́жью разсыпа́ется.

Дро||здёнокъ, нка *ա. պստիկ, մատղաշ կեռնեխ, ճարեկ.* -здо́вый *ած. կեռնեխի, ճարեկի.* д—ое гнѣздо́.

Дро||здъ, а́ *ա. կնդ.* Turdus, *կեռնեխ, առհ. կեռնեխազգի թռչուն.* большо́й сѣрый д., Turdus viscivorus, *սոսնձակեր կեռնեխ.* большо́й д.-ряби́нникъ, Turdus pilaris, *գիու կիքղէ.* чёрный д. Turdus merula, *կեռնեխ կմ ճարեկ.* ка́менный д. Turdus saxatilis, *ալպեան ճարեկ.* пѣвчій д. Turdus musicus, *տորդիկ կմ երգեցիկ կիքղէ.* водяно́й д. Cinclus aquaticus *գետաճարեկ կմ ջրային կեռնեխ.* -здя́чій, чья, чье *տ.* Дроздо́вый.

Дро||къ *ա.* I. *բս.* Genista, *որոճ* (*օրոճ, տճկ.* [illegible]). II. *ծովգ. դրոկ* (*առագաստաքարշ պարան մի*). -ковый *ած.* I. *որոճի* (*օրոճի*). II. *դրոկի:*

Дромаде́ръ — Одного́рбый верблю́дъ (*տ.* Верблю́дъ.

Дромъ *ա. ցախուտ, ջախուտ* (*թանձր անտառուտ, կոտրտուած ծառերով, ցախով ծածկուած*). *անտառախուռ:*

Дронтъ *ա. կնդ.* Didus ineptus, *կարապանըման թռչուն մի* (*այժմ անճետ եղած*):

Дро́та́рь, я & я́ *ա.* (*գերմ.*) *երկաթէ լարեր ծախող, նուաթալավաճառ:*

Дро́||тъ *ա. հնց.* -тикъ *նւզ. սունակ, կարճլիկ կոթով տէգ* (*ձգելու*):

Дрохва́ *տ.* Драхва́.

Дра||чёна *ի.* -чёнка *նւզ.* 1, *խմորիկ, որ պատրաստում են ձուաներից, կաթից և ալիւրից կամ կարտոֆիլից՝* 2, *ռամկական խորտիկ սորինի ձկնկիթից:*

Дро||чёный *բյ. ած. գրգռած, գգուած.* -(о́)чень, чня *ա. ռմկ. գրգռած, գգուած, ալիք պահած, փափլիկ երեխայ.* -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) *ն.* 1, что *բարձրացնել, փքել, ուռցնել.* 2, кого́ *ռմկ. գրգռել, գգուել.* д. ребёнка; -ся 1, *անդր. ռմկ. փափկակեցութեան ընտելանալ, յղփանալ.* 2, *ն. գըրգուիլ, գգուիլ:*

Дро́чникъ *տ.* Дрокъ I.

Дру||га́къ, а́ *ա.* 1, *երկրորդ ածում* (*գարեջուր պատրաստելիս*). 2, *երկրորդ պարուռ* (*մեղուների*). 3, *թեռը քամելիս ստացած երկրորդ կարգի հացահատիկ* (*հկռկը. տ.* Перва́къ).

Друга́чъ, а́ *ա.* 1, *երկրորդ տեսակի իր, ապրանք* (*հկռկը. տ.* Перва́чъ); 2, *ծառի վերին ծայրից* (*վերին կէսից*) *հանած գերանը:*

Друго́й *դէրն.* 1, *միւս, երկրորդ.* д. день, какъ стои́тъ дурна́я пого́да; говори́ли о томъ, о друго́мъ *դէսից դէնից խօսում էին.* 2, *այլ, ուրիշ, տարբեր.* други́ми слова́ми *ուրիշ խօսքերով.* это д—ое дѣло *այդ ուրիշ բան է.* это д. ты *այդ քո երկրորդ եսն է, քո երկրորդ անձնաւորութիւնն է* (*քեզ սաստիկ նման է*):

Другъ *ա.* I. (*յ.* друзья́, зе́й, *ակւ.* дру́ги, о́въ) 1, *եկղ. մերձաւոր.* 2, *բարեկամ, բարեացակամ.* вѣрный д. *հաւատարիմ բարեկամ.* задуше́вный, закады́чный д. *կտկւ. սրտակից, մտերիմ բարեկամ.* II. *դէրն. հօր. անջ.* (*յապաւուած* друго́й *բառից*) *միւս.* д. дру́га *մէկը միւսին, միմեանց.* они́ сто́ятъ д. дру́га *նոքա միմեանց, իրար արժեն, արժանի են.* д. дру́гу *մէկը միւսին.* угожда́ютъ д. дру́гу *միմեանց հաճոյանում են, կամակատար են լինում.* д. за дру́гомъ *մէկը միւսի յետեւից.* вышли д. за д—омъ; самъ-другъ *հօր. անհ. իրանով երկու.* урожа́й самъ-другъ *հունձը մէկին* (*միայն*) *երկու տուեց* (*մի թաղարից երկու թաղար ստացուեցաւ*):

Дру́жба *ի. բարեկամութիւն.* тѣсная д.; сдѣлать кому́-либо что-нибудь по д—ѣ *մէկի բարեկամութեան, խաթեր համար մի բան անել.* соба́чья д. *խախուտ, նենգ բարեկամութիւն.* води́ть съ кѣмъ д—у *մէկի հետ բարեկամութիւն անել:*

Друже||люби́вый *ած. բարեկամասէր.* -лю́біе *չ. բարեկամական սէր, մտերմութիւն.* -лю́бничать *չ. բարեկամական սէր, մտերմութիւն ցոյց տալ.* -лю́бность *ի. բարեկամութիւն, բարեկամական սէր, մտերմութիւն.* -лю́бный *ած.* 1, *բարեկամական կապերով կապուած, մտերիմ.* д—ое семе́йство; 2, *բարեկամական, մտերմական.* д—ое письмо́. Дружелю́бно *մ. բարեկամաբար, մտերմաբար:*

Дру́женцы *ա. յ. գործքի առէջքի վերայ այն տեղը, ուր թելը պակաս է եկել:*

Дру||же́нье *չ.* 1, *բարեկամանալը. բարեկամացնելը, հաշտեցնելը.* 2, *հիւրասիրելը, մեծարելը* (*հարսանիքում*). -женька *հօր. փղքշ. տ.* Дру́жка; -жескій *ած. բարեկամական, մտերմական.* Дру́жески *մ. բարեկամաբար, մտերմաբար.* д. пожа́ть кому́ ру́ку; д. разста́ться; -жественный *ած. բարեկամ, -մական, բարեացակամ, մտերիմ, -մական, ճշմարիտ, անկեղծ.* д. догово́ръ; д—ыя съ на́ми держа́вы; состоя́ть съ кѣмъ въ д—ыхъ отноше́ніяхъ; -жество *չ. տ.* Дру́жба. -же́чекъ, чка, *փղքշ. տ.* Дружо́чекъ.

Дру||жи́на *ի. դրուժինա.* 1, *ընկերութիւն, մի-*

ութիւն, միաբանութիւն. ловéцкая д. ձկնորսական միութիւն, ընկերութիւն. 2, հնց. նախկին ռուս իշխանի մշտական, թիկնապահ զօրքը, որ բաղկացած էր նորա մտերիմներից). 2, զօրամաս (հեծեալ կամ հետեակ). 4, ջոկատ, դումարտակ (տեղական զօրքերի կամ դուզաքի). -жи́нникъ ա. դրուժինայի զինուոր (տ. дружи́на 2); -жи́нническій ած. այս զինուորի. -жи́нный ած. դրուժինայի:

Дру||жи́ть (-жу́ -жа́тъ) 1, չ. բարեկամ լինել, բարեկամութիւն անել. 2, (подр—, сдр—) ն. բարեկամացնել, հաշտեցնել, 'բարեկեցնել'. они́ до́лго ссо́рились, а мы ихъ подружи́ли; 3, (удр—) кому́ մէկի կամքը, հաճոյքը կատարել, սիրտը շահել. -жи́ться, подр—, сдр— փոխ. բարեկամանալ, մտերմանալ:

Дружи́ще ա. յուել. և փոքր. սիրելի, թանկագին բարեկամ, մեծ բարեկամ:

Дру́жка 1, հոր. ընկեր. 'թայ'. ջուխտակ, զոյգ, ամոլ. къ э́той пря́жкѣ не ско́ро приберёшь д—у; другъ д—у մէկը միւսին (հյց.). другъ къ д—ѣ մէկը միւսին (տրկ.). 2, ա. հարսնեկալ (փեսայի սեղանի):

Дружнёхонько ѕ. բարեկամաբար, մտերմաբար, համերաշխութեամբ, սիրով:

Дру́жни, ей է. յ. ամոլ, զոյգ, ջուխտ, միմեանց ընտելացած ջուխտակ կենդանիներ, 'թայեր'.

Дру́жничать չ. սկւ. գործծ. հարսնեկալել (փեսայի սեղանի վերայ, տ. дру́жка 2).

Дру́||жній ած. բարեկամի. д. го́лосъ; -жный (-женъ -жна́, о) 1, տ. Дру́жественный և Дру́жній; д—ая жи́знь; 2, բարեկամ, մտերիմ, մօտիկ. я о́ченъ дружна́ съ его́ жено́й; 3, միաբան, միաձայն, համերաշխ. ներդաշնակ. они о́чень дру́жны въ рабо́тѣ; д—ыя пѣсни. Дру́жно ѕ. 1, միաձայն, համերաշխութեամբ, ներդաշնակ կերպով. 2, յանկարծ, միահաղոյն:

Дру||жо́къ, жка́, -жо́чекъ, чка ա. նւզ. փոքր. բարեկամիկ, սիրելի բարեկամ:

Дру́||за է. -зъ ա. հնք. բիւրեղախումբ:

Друзгъ ա. չորացած ծառեր, փայտ, ցախ, [ջախ:

Друзья́ տ. Другъ I.

Дру||иде́сса է. դրուիդուհի, կելտական քրմուհի. եւ վհուկ. -иди́змъ ա. (Փր.) դրուիդականութիւն. դրուիդների օրէնքը, կրօնը. -иди́ческій ած. դրուիդական д—ое уче́ніе.

Друи́дъ ա. դրուիդ, կելտական քուրմ (նախկին Գալլիայում և Բրիտանիայում), եւ վհուկ:

Дру||ка́рня է. հնց. տպարան. -ка́рь, я́ ա. հնց. տպարանատէր, տպարանպետ:

Дру||чи́на է. հաստ փայտ, 'դագանակ'. -чо́къ, чка́ ա. 1, երկու լծակ գործածուող հաստ փայտ, ձողի. 2, ազորենու (կեչու) բարակ ձողի, որից այլեայլ առարկաներ են շինում:

Дрыга́лка է. հաստ գլխով փայտ, 'դագանակ', որով փոկեր են որսում:

Дры́||га́ть, -(ы́)гну́ть, задры́гать չ. ռմկ. արագ թափահարել, շարժել, թուլալ, թուլացնել, ցնցել:

Дры́||згать չ. մի բան աղտոտել, կեղտոտել, մրոտել, ապականել, 'մուռտառել'. -ся չ. въ чёмъ թաւալուիլ մի բանի (օր. աղտի, կեղտի) մէջ, կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, ցեխոտուիլ. -зготня́ է. վատ, անմաքուր կերպով պատրաստած կերակուր, խորտիկ. -згу́нъ, а́ ա. աղտեղասէր, աղտի, կեղտի մէջ թաւալուող անձ:

Дрыль է. տ. Дрель.

Дры́||хать, -хнуть չ. ռմկ. խամփալ, խոր քնել. -хня́ է. ռմկ. քնափութիւն. խոմփոց, երկար, խոր քուն:

Дря́||бленькій (-е́некъ -е́нька, о) ած. փոքր ինչ թառամած, թարշամած, անկենդան, մեռած. -блова́тость է. թեթև թօշնութիւն, թարշամութիւն, անկենդանութիւն. -блова́тый ած. փոքր ինչ թառամած, թարշամած, թօշնած, թոյլ, անկենդան. -блость է. 1, թօշնութիւն, թարշամութիւն, անկենդանութիւն, թուլութիւն. 2, փխրութիւն. -блый (-блъ -бла̀, о) ած. 1, թառամած, թարշամած, թօշնած, 'ճլորած', անկենդան, թոյլ. д—ое тѣ́ло; д—ая рѣ́дька; 2, փուխր, փխրուն, դիւրաբեկ. д. ка́мень, д—ая земля́; -бнуть չ. թառամիլ, թարշամիլ, թօշնիլ, 'ճլորիլ'. рѣ́па начина́етъ д.

Дря||га́ է. ռմկ. ցնցում, ջղաձգութիւն. -га́лка է. թակ, թակիչ. բիր, մահակ. -га́ніе չ. ցնցում, ջղաձգութիւն. -га́ть, -гну́ть չ. ցնցել, ջղաձգել (ոտք). -ся չ. աքացել. քացի տալ. не подходи́ къ ло́шади, она́ дря́гается.

Дря́||гиль ա. (յ. дря́гили, ей և дрягиля́, е́й) բեռնակիր, մշակ, համալ, համբալ. մնւզ. պետական գանձարանից վարձուած բեռ բարձող մշակ. -гильскій ած. բեռնակիր մշակների, համալների, համբալների. -гильша է. համալի, բեռնակիր մշակի կինը կամ այրին:

Дря||гну́ть, ся տ. Дряга̀ть, ся; -гота́ է. ռմկ. ցնցում, ջղաձգութիւն:

Дрязгъ ա. 1, հւք. աղ, աղբ, 'դիրիկ' աղտոտութիւններ, կեղտոտութիւններ. բ, մանր մուտքեր, չնչին, աննշան առարկաներ, բաներ. 2,* (յաճխ յ. дря́зги) շաղակրատանք, վայրահաջութիւն, բարբաջանք, բամբասանքներ, չընչին, աննշան հոգսեր: [տակ (թաղթ, լօշ):

Дря́ква է. բս. Cyclamen europaeum, արջ-

Дря́||нненькій ած. մեղմ. վատ, ստորին, 'գէշ'. -ннова́тый ած. բաւականին վատ, անպէտք, 'գէշ'. -нно́й, -нный ած. վատ, անպիտան, զզուելի, 'գէշ'. д—о́й това́ръ; д—а́я рабо́та; д—а́я ло́шадь. Дря́нно́ ѕ. վատ, անպիտան, 'գէշ' կերպով. д. срабо́тано; -нность է. վատութիւն, անպիտանութիւն, 'գէշութիւն'. -нну́ха է. -нну́шка հոր. փոքր. տ. Дрянь; -нца́ է. նխտ. -нцо́ չ. նխտ. տ. Дрянь.

Дрянь է. 1, հւք. աղբ, աղտոտութիւններ, կեղտոտութիւններ. вы́киньте всю д. изъ ко́мнатъ; 2,* վատ, անպիտան, աննշան, 'գէշ' բան, իր, ծուռ-պուռ բան. накупи́ть вся́кой д—и; 3, դատարկ, փուչ, յիմար մտքեր, խօսքեր, յիմար յիմար բաներ. 4, անպէտք, անպիտան, 'գէշ' մարդ. онъ оказа́лся соверше́нная *д.

Дряпня́ է. անճոխախառն ձիւն:

Дря́||хленькій (-е́некъ -е́нька, о) ած. բաւականաչափ պառաւած, ծերացած, հնացած. -хле́цъ, а́ ա. ժամանակից առաջ ծերացած, պառաւած, քայքայուած մարդ. -хлость է. ծերութիւն, պառաւութիւն. -хлый (-хлъ -хла́, о) ած. ծերացած, պառաւած, հնացած, մաշուած. д. стари́къ; д. домъ; -хлѣть, одр—, -хнуть. одр— չ. ծերանալ, պառաւիլ, ծերութիւնից թուլանալ, յաղթահարուիլ, մաշուիլ. онъ начина́етъ д.

Дска է. (արտս. дцка) եկ. սլ. տախտակ (մնւզ. փայտէ տախտակ, որի վերայ սուրբ պատկերներ են նկարում):

Дуа‖ли́змъ ա. 1, *փիլ.* երկուութիւն, երկուութեան (չարի և բարու սկզբունքների) վարդապետութիւն. 2, տ. Двойственность.

Дуа‖листи́ческій ած. երկուութեան. -ли́стъ ա. երկուութեան հետևող, կողմնակից։

Дуба́сить (-шу -сятъ), отд— ն. *ռմկ.* ծեծել, ջարդել, ‘քոթակել‘ (փայտով կմ բռունցքով)։

Дуба́съ ա. 1, *գւռկ.* մի տեսակ տափափանակերպ շոր, կաղնետերևաջրով ներկած. 2, կաղնենու տաշտ. 3, տ. Долбане́цъ; 4, հայակիր նաւ մի արևմտեան Բուգ և Վիսլա գետերի վե-[րայ։]

Ду́бень, бня ա. կաշի դաբաղելու նիւթ։

Ду‖бе́цъ, бца́ ա. 1, *ռմկ.* ճիպոտ, մորճ, բարակ փայտ, գաւազան. 2, *Տնգ.* տ. Шо́мполъ; 3, *տեղկ., սկւ. գործծ.* տ. Соло́дковый ко́рень.

Ду́бинъ ա. *Նւզ.* պստիկ, մատղաշ կաղնի, կաղնենի։

Ду‖би́ло չ. տ. Ду́бень; -би́льный ած. կաշի դաբաղելու. д—ое веще́ство; д. чанъ; б—ая кислота́; -би́льня ի. կաշու գործարան. կաշի դաբաղելու գործարան. -би́льщикъ ա. կաշեգործ, դաբաղ։

Ду‖би́на ի. 1, բիր, մահակ, ‘դագանակ‘, ‘կոպալ‘. 2,* դդում, ապուշ, բթամիտ, տխմար մարդ. э́такая д.; -би́нища ի. *յւհլ.* մի ահագին բիր, մահակ, ‘դագանակ‘. -би́нка ի. *Նւզ.* պստիկ բիր, մահակ, ‘դագանակ‘։

Ду‖би́нникъ ա. 1, գլխոր. 2, *հ-ւ.* բրեր, ձողիներ, մահակներ, ‘դագանակներ‘. -би́нный ած. բրի, մահակի, ‘դագանակի‘. д—ая голо́вка; д у б и́ н н о - г о л о́ в ы й *բմնստ.* հաստագլուխ, դդում, տխմար. -бинова́тый ած. *յիմարամիտ, տխմար, ‘տարտար‘, անտրի. -би́ночка ի. *Նւզ.* պստիկ բիր, մահակ, ‘դագանակ‘. -би́нушка ի. լաւ մահակ, ‘դագանակ‘։

Ду‖би́ть (-блю́ -би́тъ), вы́д—, прод— ն. դաբաղել (կաշին). -ся չր. դաբաղուիլ. -бка ի. 1, տ. Дубле́ніе; 2, կաղնենու մաշկոյկ. -блени́цы ի. յ. դաբաղած կաշուց կարած թաթմաններ. -бле́ніе չ. դաբաղելը (կաշին). -блёнка ի. -блёнокъ, нка ա. դաբաղած կաշեղէն, մնւղ. կարճլիկ մուշտակ. -блёный ած. դաբաղած. д—ыя ко́жи.

Дуб‖ле́тный ած. դուբլէտի, -տային. -ле́тъ ա. (*Փր.*) 1, դուբլէտ, կրկին օրինակ, երկօրինակ իրերից իւրաքանչիւրը. д—ы книгъ ջուխտակ գրքեր. д—ы моне́тъ, меда́лей ջուխտակ դահեկաններ, մեդալներ. 2, երկհատ զոհար, ակն, որի մի հատը երբեմն կեղծ է լինում. 3, երկհարուած, կրկնահարուած (հարուած, որ բիլիարդ խաղացողը տալիս է իւր հակառակորդի գնդակին, նախ և առաջ իւր գնդակը դիպցնելով բիլիարդի կողքին). 4, *որս.* կրկնակի որսաքոց (հրացանի աջ և ձախ խողովակներից—‘լուլաներից‘—միմեանց յետևից)։

Дублика́тъ տ. Дуплика́тъ.

Дубло́ չ. 1, կաշի դաբաղելու նիւթ. и́вовое, дубо́вое д.; 2, կաշի դաբաղելու հեղուկ.

Дуб‖ло́нъ ա. 1, հին ոսկի (սռմանական ազգերի), կրկնակի լուիդօր (օր. Ֆրանսիայում). 2, *տպագր.* կրկնաշար (երկու անգամ շարած) բառ։

Дублю́ръ ա. (*Փր.*) 1, *սկւ. գործծ.* կրկնակի գործուածքի ներքին երեսը, աստառը. 2, առաջնակարգ դերասանին վերապահած դեր կատարող երկրորդական դերասան։ [բղէզ։

Дубля́къ, а́ ա. *կնդ.* Oryctes nasicornis եղջերա-

Ду́‖бная трава́ տ. Дубня́къ 2; -бни́къ, а́ տ. Дубня́къ 1; -бня́къ, а́ ա. 1, պստիկ, կարճաբերձ կաղնու անտառ. 2, *բս.* Lythrum salicaria virgatum, արեան խոտ (գործածական կաշի դաբաղելիս։

Дубо‖ва́тость ի. անճռնիութիւն, կոպտութիւն. -ва́тый ած. 1, *կոշտ, կոպիտ, անճոռնի կերպով շինած, կերտած. 2, *կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճոռնի. д—ые пріёмы.

Ду‖бо́вка ի. 1, տ. Дубро́вка; 2, հաստ և կանաչ կեղևով ու սպիտակ մսով մի տեսակ սնկ, ‘եմիշ‘. -бо́вый ած. 1, կաղնու(ց), կաղնենու(ց). д. лѣсъ կաղնու անտառ. д. полъ, д—ая ме́бель; 2, *կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճաշակ, անճոռնի. д—ы е л а́ п т и *բս.* Lichen islandicus, իսլանդեան քարաքոսը կմ մամռալօռը։

Ду‖бо́къ, бка́ *Նւզ.* պստիկ, մատղաշ կաղնի, կաղնենի. -боло́лкъ ա. *ռմկ.* յիմար, տխմար, բթամիտ մարդ, ‘դդում‘. -бо́чекъ, чка *Նւզ.* տ. Дубо́къ.

Ду‖бра́ва ի. 1, կաղնուտ, կաղնիներին պուրակ. *առհ.* լայնատերև ծառերի անտառ. д. Мамре́ *աձշ.* կաղնի Մամբրէի. 2, մայրի անտառ, թանձրը, խիտ, դժուարանցանելի, թաւ անտառ. -бра́вный ած. անտառի, անտառային. անտառաբընակ. -бра́вушка ի. *փղքշ.* տ. Дубра́ва; -бро́ва *սկւ. գործծ.* տ. Дубра́ва.

Ду‖бро́вка ի. (ռամկօրէն կոչուում են սաղարթաւոր անտառներում բուսնող շատ խոտեր. օր.) д. ползу́чая, Aiuga reptans, ճանկխոտ կմ ծըծուկ. д. паху́чая, Anthoxanthum odoratum, ժահախոտ. -бро́вникъ ա. 1, *բս.* տ. Дубро́вка; 2, *կնդ.* Emberiza aureola, ոսկեգոյն դրախտապան (թռչուն Սերինոսներից). -бро́вушка *փղքշ.* տ. Дубро́ва.

Ду́бчикъ *փղքշ.* տ. Дубо́чекъ.

Дубъ ա. (*ներքոյկ.* на ду́бѣ և на дубу́, յ. дубы́, бо́въ) 1, *բս.* Quercus, կաղնի, կաղնենի. вѣчно-зелёный կմ ка́менный д. Quercus ilex, մշտականաչ կամ քարակաղնի. про́бковый д., Quercus suber, սնկենի կամ փշակաղնի. 2, կաղնու տախտակ, մնւղ. տախտակներ. ме́бель изъ ду́ба; раскра́сить, раздѣлать подъ д. стѣны, две́ри պատերը, դռները կաղնու տախտակի գոյնով ներկել, յօրինել. 3, ուռենու[ց քանդած, գջլած] կեղև կաշի դաբաղելու. 4, ծառի բնից փորած մակոյկ։

Дубьё չ. *հ-ք.* 1, բրեր, մահակներ, ‘դագանակներ‘. 2, *նխտ.* *յիմար, տխմար, ‘դդում‘, ‘տարտար‘ մարդիկ. э́кое д.!

Дува́лка ի. փչիչ, փքիչ (մորճէ խողովակ, որով ապակեգործներում արջառների և հորթերի փամփուշտները փքում են)։

Ду‖ва́ненье չ. բաժանում (շահի, արդիւնքի, աւարի. -ва́нить (-ню -нятъ), разд—, ն. և չ. *ռմկ.* բաժանել (շահը, արդիւնքը, աւարը) дува́нъ д.; -ва́нный ած. дуванъ-ի. -ва́нщикъ ա. սորին ռուսիկանական պաշտօնեայ, գզիր (Տավրիկեան նահանգի թուրքերի մէջ). -ва́нъ ա. I. (*Թուրք.*) 1, բաց, բարձր տեղ. 2, *Տնգ.* ժողով, համախմբում կազակների աւարը բաժանելու համար. 3, *ռմկ.* բաժանում (շահի, արդիւնքի, աւարի), և աւար, շահ, արդիւնք. 4, մաս, որ հանում են կանխի ջոկողներին. 5, տ. Дува́нщикъ; II. (дуть բայից), անցք, խողովակ (հալոցի տակին)։

Ду||гá ի. (հյց. дугу́) 1, երկրչփ. աղեղ. 2, ճարտր. կամար, 'թաղ'. д. въ сво́дѣ; 3, դուգա, լծաղեղ. вы́гнуть дугу́ դուգա քաշել. согну́ть кого́-либо въ дугу́ մէկին նեղ տեղը դցել. 4, եկղ. ծիածան. дугу́ мою́ полага́ю во облацѣ Զաղեղն իմ եդից յամպս (Ծննդոց գ. 9_{13}). дуго́ю աղեղնաձև, ծուռ, ծռած, կորացած. 5,* սայլ. подря́дчикъ взялъ по рублю́ съ дуги́; -гова́тый ած. աղեղնաձև, կորացած, ծուռ, կզաւոր:

Ду||гове́рхій ած. բանաստ. աղեղնաձև, կամարաձև կատարով. -гови́дный տ. Дугообра́зный; -гово́й ած. 1, աղեղի, կամարի, դուգայի. 2, աղեղնայու, աղեղներ, դուգաներ քաշելու. д—ые кряжи; д у г о в о́ е, о́го չ. սայլագին (մաքս, տուրք, որ տանում են խրաքանչիւր սայլից). -гообра́зный ած. աղեղնաձև, աղեղնակերպ:

Ду||дá ի. 1, խողովակ. 2, հասարակ շուի, սրինգ, պկու. 3, երգեհոնի խողովակներից իւրաքանչիւրը. 4, ուրախ պար, կաքաւ (Սիբիրում):

Ду||да́къ, а́ ա. տ. Драхва́.

Ду||ди́ло հոբ. ռմկ. շատ խմող, երկար և կամաց կամաց ծծող, խմող. -ди́ть (-дю́ -дя́тъ) 1, չ. սրինգ ածել. 2,* ն. вы́д—, ռմկ. մի շնչում խմել, 'դցել'. պարպել, կամաց կամաց ծծել, խմել:

Ду́дка ի. 1, նւզ. պստիկ շուի, սրինգ, պկու. пляса́ть по чужо́й д—ѣ ուրիշի ցանկութեան համաձայն վարուել, ուրիշի ասածն անել. 2, ատրճան մի սոխակի գեղգեղանքի. 3, լեռնգ. ուղղահայեաց անցք, փորուածք: Ду́дки I. Ջը. ճնց չէ 'դը՜րթ'. II. յ. ա. դրամ, դահեկան:

Ду́дникъ ա. ռմկ. սրնգեղէգ, պկուախոտ:

Ду́||дочка ի. նւզ. պստիկ սրինգ, շուի, փող, պկու. пла́тье на ней сиди́тъ *д—ой զգեստը նորա վըրայ խիստ նեղ է գալիս. -(ду́)до́чникъ ա. (արտս. ду́до́шн—) 1, տ. Ду́дникъ; 2, բոյսերի փուչ ցօղունը, որից փող, պկու են շինում. 3, սրինգ, շուի, պկու ածող. -(ду́)до́чный ած. (արտս. ду́до́шн—) սրնգի, շուու, պկուի. -дчатый ած. սրնգի, շուու, փողի, պկուի. մէջը ծակ, փուչ:

Дуда́шникъ ա. մորդվինուհու վերնազգեստը, մի տեսակ մկղակած շապիկ:

Ду́||жка ի. 1, նւզ. պստիկ աղեղ, կամար. 2, աղեղ, աղեղնաձև կեռ, կոթ, ունկ. д. у шпа́ги; д. у ведра́; д. у замка́; 3. կզմխ. furcula անրակ, կրծոսկր (թռչունի), 'հաւքշի' (հմմ. ду́шка 2); -жникъ ա. աղեղնագործ, դուգագործ. -жный ած. 1, աղեղի, դուգայի. д. лѣсъ փայտ, որից աղեղներ, դուգաներ են կռում. 2, ոլորաներ անող, ծուռ ու մուռ գծերով ընթացող:

Ду||ка́тъ ա. 1, դուկատ (ոսկէ դահեկան մի). 2, դքսութիւն, դքսութեան հող, երկիր:

Дукъ ա. I. (լտ.) հնց. դուքս. II. (անգլ.) դուկ (մի տեսակ կոշտ, կոպիտ կտաւ, պարուսին):

Ду||лёвка ի. տանձի օշարակ (օղուց և տանձից պատրաստած խմիչք մի). -лево́й ած. տանձի. д—а́я нали́вка տանձի օշարակ:

Ду́||ло չ. հրազէնի [խողովակի, 'լուլայի'] բերանը. пу́шечное, ружéйное д. -льный ած. հրազէնի բերանի. д—ая часть հրետն. թնդանօթի խողովակի առջևի մասը (բերանից մինչև կէսը). д—ая покры́шка ռմզ. հրազէնի (հրացանի, թընդանօթի) բերանի կաշէ ծածկոցը. д—ое ружьё բերանից լցնուող հրացան. д—ые инструме́нты = духовы́е инструме́нты (տ. Духово́й).

Ду́льце չ. նւզ. 1, պատրոնի փամփուշտի նեղ բերանը. 2, փողի, սրնգի եւն բերանը, բերան առնելու ծայրը:

Дульцине́я ի. Դուլցինէա, կտկւ. *սիրուհի, սիրած, պաշտած կին, աղջիկ (Դոն-Քիշոտի երևակայական սիրուհու անունով):

Дульцифика́ція ի. (լտ.) քաղցրացում, քաղցրացնելը (թունդ, կծու նիւթերը):

Ду́льчатый ած. տանձի նման, տանձակերպ:

Ду́льщикъ ա. 1, փուքս փչող. 2, թնդանօթներ, խողովակներ եւն ծակող, գայլիկոնող:

Ду́ля ի. 1, բս. Pyrus communis, տանձի, տանձենի. 2, տանձ. 3,* поднести́ кому́ ду́лю въ носъ մէկին ծաղրել, մէկի խօսքը, առաջարկութիւնը ծաղրով, արհամարհանքով մերժել:

Ду́||ма ի. 1, միտք, մտածմունք, խորհուրդ. 2. քնարական տաղ, բանաստեղծութիւն. ду́мы յ. փոքր ռուսական տաղեր և խաղեր, որոնք երգւում են փանդռի նուագակցութեամբ. 3, դումա, խորհուրդ. городска́я д. քաղաքային խորհուրդ, դումա. д. боя́рская հնց. բոյերներից բաղկացած պետական խորհուրդը ցարի նախագահութեամբ. -ма́льщикъ ա. կտկւ. խորը մտածող, խելքին զոռ տուող ամն:

Ду́||маніе չ. մտածելը, խորհելը. -мать ն. 1, մըտածել, խորհել. 2, մտադիր լինել, ուզել. онъ ду́маетъ отсю́да удали́ться; 3, կարծել, ենթադրել. я ду́маю, что э́тому не быва́ть ես կարծում եմ, որ այդ անկարելի է. 4, о чёмъ մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել. онъ ни о чёмъ не ду́маетъ; д. ду́му տարակուսիլ, մտածմունքների մէջ ընկնիլ. д. съ кѣмъ-либо о чёмъ-либо մէկի հետ խելք խելքի տալով մի բանի մասին խորհել, մի բան կշռել. мно́го д. о себѣ իր մասին մեծ համարում ունենալ, մեծամիտ լինել. -маться, под—, չ. դէմ. թուալ, երևալ. կարծել. ему́ такъ ду́мается նորան այդպէս է թւում -мецъ, мца ա. 1, հնց. խորհրդատու. 2, ду́мцы, цевъ յ. քաղաքային խորհրդի (դումայի անդամներ, պաշտօնեաներ):

Ду́мка ի. պստիկ բարձ, բարձիկ, որ քնելիս թշի տակ են դնում. 2, նւզ. տ. Ду́ма 2.

Думкра́тъ սկւ. գործծ. տ. Домкра́тъ.

Ду́||мный ած. 1, մտախոհ, տարակուսած, մտամոլոր. 2, դումայի, խորհրդի. д. человѣкъ հնց. բոյերական դումայի անդամ. д. дьякъ հնց. պետական խորհրդի քարտուղար, ատենադպիր.

Ду́||мскій ած. դումայի, քաղաքային խորհրդի д—іе поря́дки; д. врачъ; -мушка ի. սեռմ. միտք, մտածմունք, խորհուրդ. -мчивость ի. մտախոհութիւն, մտամոլորութիւն, տարակուսանք, երերում, տատանում. -мчивый ած. մտախոհ, մտամոլոր, տարակուսած, երերուն, տատանուող. -мывать տ. Ду́мать.

Дуне́цъ, нца́ տ. Дунстъ.

Дунове́ніе չ. 1, փչելը, շնչելը, սօսափիւն. 2, եկ. ու. տ. Дыха́ніе.

Дунстъ ա. հոլ. (գերմ.) վճռկ. խիստ մանր 'սաչմա', մանրագնդակ:

Ду́нуть տ. Дуть.

Ду||пели́ный ած. մեծ կտցարի. -пель ա. (յ. дупеля́, лéй) կնդ. Scolopax major, մեծ, ճահճային կտցար:

Дупле́тъ տ. Дубле́тъ.

Дуплецо́ չ. պստիկ խոռոչ, փչակ (ծառի):

Ду́||плика ի. (լտ.) 1, երկրորդ ընդդիմախօսութիւն, տարկութիւն (գիտական յարձակման

դէմ). 2, *իրւք.* ընդդիմախօսութիւն, առարկութիւն ամբաստանուողի կողմից։

Ду||пликáтный ած. դուպլիկատի. -пликáторъ ա. բազմապատկիչ գործիք (էլեկտրականութեան). -пликáтъ ա. (գերմ.) դուպլիկատ, կրկին օրինակ, պատճէն թղթի, գրութեան։

Ду||пли́на ի. պտրիկ խոռոչ, փչակ (ծառի). -пли́стый ած 1, մեծախոռոչ, մեծ փչակ ունեցող. д. дубъ; 2, փչակաւոր, փչակներով։

Ду||пли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. փորել (ծառի մէջը), խոռոչ, փչակ առաջացնել։

Ду||пло́ չ. (յ. ду́пла) 1, խոռոչ, փչակ (ծառի). 2, փչակ, ծակ, խոռոչ (ատամի մէջ). -плова́тость ի. 1, փչակաւորութիւն, խոռոչաւորութիւն. 2, խոռոչանման պտրիկ ծակ, անցք. -плова́тый ած. փչակաւոր, խոռոչաւոր։

Дуплѣ́ть չ. ծակուիլ, փչակ տալ. ста́рыя дере́вья сперва́ выгнива́ютъ, а потóмъ дуплѣ́ютъ.

Ду||пля́ ի. տ. Дупли́на; -пля́вый տ. Дупли́стый; -пля́къ, à ա. բզէզ. -пля́нка ի. 1, սունկ, թնջուկ (մի քանի տեսակ). 2, լորի ծառից շինած տակառ կամ կոտ դնովի յատակով. 3, կոճղից շինած փեթակ. 4, ду пля́нки, окъ յ. գւռկ. մի տեսակ բաշմակներ, մաշիկներ. -пля́стый տ. Дупли́стый.

Ду́||ра ի. 1, յիմար, անմիտ կինարմատ. д. бесчётная, наби́тая, непроходи́мая; оста́вить когó въ д—ахъ ա, *մի կնոջ խաբել, մոլորեցնել, գլխին ‘օյին խաղալ‘. բ, «дураки» թղթախաղում տուժել, որ տարուի. оста́ться въ д—ахъ ձեռնունայն մնալ, ոչինչ չշահել. 2, խենթ, ապուշ, ‘գիժ‘ կինարմատ. 3, հանաքչի, ծաղրածու կինարմատ. съ ду́ру տ. Сду́ру.

Ду||ракова́тый ած. փոքր ինչ յիմար, յիմարամիտ, ապուշ. -ракóвъ, а, о ած. յիմարի, տխմարի, ախմախի։

Дура́къ, á ա. 1, յիմար, տխմար, ապուշ մարդ. д. бесчётный, наби́тый, непроходи́мый; д. д—óмъ խիստ յիմար, յիմարների թագաւոր։ Дураки́, óвъ յ. դուռակի (թղթախաղ մի). оста́вить когó въ д—ахъ ա, *մէկին խաբել, մէկի գլխին ‘օյին գալ‘. բ, դուռակի թղթախաղում մէկին տանել, որ տարուի. онъ оста́лся въ д—àхъ նա խաբուեց, ձեռնունայն մնաց, ոչինչ չշահեց. 2, խեղկատակ, հանաքչի, ծաղրածու, միմոս. 3, բս. Cucurbita maxima, շաքարդդում. 4, անմիջուկ կաղամբատունկ. 5, վարունգի և այլ բոյսերի փուչ ծաղիկը. -ралéй տ. Дурàкъ 1. [քաշել) ք(կ)ուռը,‘ կոպտոն‘։

Ду||ра́нда ի. ձիթի (ընդեղէնի, որից ձէթ են

Ду||рандáсъ ա. ռմկ. կոպկ. տ. Дуралéй.

Ду||ра́цкій ած. յիմարին վայել, արժանի, յիմար, յիմարական, անմիտ։ Дура́цки մ. յիմարաբար, խմաստակաբար. онъ всё сдѣ́лаетъ всегдá какъ-то по-д.; -ра́ченіе չ. յիմարացնելը, յիմարի տեղ դնելը, ծաղրելը. -ра́чество չ. յիմարութիւն, անմտութիւն. խեղկատակութիւն, չարութիւն, անզգուշութիւն. -рачи́на ա. տ. Дурачи́ще.

Ду||ра́чить (-чу -чатъ) ն. յիմարացնել, ապուշացնել, յիմարի տեղ դնել, ծաղրել, նշաւակել, ‘մասխարա դարձնել‘. -ся անդր. 1, յիմար, անմիտ, անխելք բաներ բանել, յիմարութիւն անել. 2, խեղկատակութիւն, ծաղրածութիւն, միմոսութիւն անել. -рачи́ще ա. նխտ. սաստիկ յիմար, ապուշ ոմն, յիմարների թագաւոր։

Дура́чливый ած. չարաճճի, խեղկատակ, ծաղրածու, ‘մասխարայ‘։

Дурачóкъ, чкá 1, նւզ. և մեղմ. տ. Дура́къ 1; охъ ты, мой д.; 2, տ. Глузёкъ; 3, ռմկ. խելագար, գիժ, խելացնոր, ցնորուած. дурачки́, óвъ յ. փղքր. դուրաչկի (թղթախաղ մի). игра́ть въ д.

Ду||рачьё, ья́ չ. հւք. յիմարների, ապուշների կաճառ, յիմար, ապուշ մարդիկ. -ра́шка հոր. փղքր. յիմար, տխմար, ապուշ, խմաստակ. -ра́шливый ռմկ. տ. Дура́чливый; -ра́шный ռմկ. տ. Дуракова́тый; -ре́ніе, -ре́нье չ. չարութիւն, չարաճճիութիւն, յիմար բաներ անելը, խելառութիւն, խելառ բաներ անելը. -рень, рня ա. յիմար, տխմար, անխելք մարդ. -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. 1. չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, անհանգիստ լինել. э́тотъ ма́льчикъ не у́чится, а всё дури́тъ; 2, խելառութիւն, խելառ, ապուշ բաներ անել. 3, ծովգ. (Կառավից ծովի վրայ) անկանոն, երբեմն այս, երբեմն այն կողմից փչել. вѣ́теръ дури́тъ; -ри́ща ի. յիմարների թագուհի, խիստ յիմար, ապուշ կինարմատ. д. наби́тая; -рій, рья, рье նխտ. տ. Ду́ровъ, а, о; д—ья головá.

Дур||мáнъ տ. Дурни́чникъ; -кова́тый ռմկ. տ. Дуракова́тый; -ма́нить (-ню -нятъ), од—, ն. և չ. 1, արջընկոյզով (ժանտընկոյզով) մէկին թունաւորել. 2,* յանկարծ, անակընկալ կերպով ապշեցնել, քար կտրեցնել. -ма́нный ած. արջընկոյզի. -ма́нъ ա. 1, (ռամկաբար կոչուում են շատ թունաւոր բոյսեր, օր.) Datura Stramonium, արջընկոյզ (ժանտընկոյզ, փշախնձորի). Hyoscyamus niger, սև կմ ապուշ բանգ. Atropa Belladonna մոլի կմ մահացու մորմ (շնախաղող). 2, գլխացաւ. 3,* շշմիլը, շշմում. 4, մեծ, բայց ոչ քաղցր խնձոր մի։

Дур||не́нькій ած. մի քիչ վատ, անճոռնի, այլատարազ. -нёхонекъ, -нёшенекъ, нька, о ած. խիստ վատ, անպիտան, անճոռնի. -ни́на, -ни́ца ի., -ни́къ, á, -ни́чникъ ա. (արտս.—ни́шн—) ռամկօրէն կոչուում են շատ խոտեր։

Дур||но 1, (ду́рнó) չ. սկւ. գործծ. վնաս, գեն. 2, (ду́рно) մ. տ. Дурнóй; -нова́тый ած. փոքր ինչ վատ, վատոբակ, անպիտան. -нogла́зый ած. չար աչք ունեցող, ‘աչքով տուող‘։

Дур||нóй (-ренъ -рнá, о) ած. վատ, յոռի, անպիտան, այլանդակ, տգեղ, ‘դէշ‘. д—áя привы́чка; д—óе лицó; д. глазъ չար աչք. д—áя болѣ́знь տ. Си́филисъ; получи́ть д—óе воспитáніе. Ду́рно մ. վատ, անվայել, անպատշաճ կերպով. одѣ̀ваться д.; вести́ себя́ д.; не д. վատ չէ. мнѣ̀ вдру́гъ сдѣ́лалось д. յանկարծ սկսեց գլուխս պտոյտ գալ, սիրտս խառնել. -нопья́нъ ա. ռմկ. տ. Белена̀ և Дурма̀нъ 1; -нотá ի. 1, վատութիւն, այլանդակութիւն, տգեղութիւն, ‘դէշութիւն‘. д. лицá; 2, գլխապտոյտ, սրտի խառնում. чу́вствовать д—у́; -ну́шка ի. տգեղ. ‘դէշ‘ դէմքով կին կմ աղջիկ։

Дур||ны́шка տ. Дурну́шка; -ны́шъ, à հոր. տգեղ, ‘դէշ‘ [դէմքով] մարդ. -нѣ́ть, под—, չ. տգեղանալ, ‘դէշանալ‘, онá примѣ́тно дурнѣ́етъ.

Ду́||ровъ, а, о տ. Дуракóвъ, а, о; эхъ ты, д—а головá! -рость ի. յիմարութիւն, անմտութիւն, տխմարութիւն. -рочка մեղմ. տ. Ду́рка.

Ду||ры́нда ի. հոր. ռմկ. տ. Дуралéй և Ду́рища.

Ду||рь ի. խելառութիւն, տռհասկութիւն, չա-

բութիւն, գժութիւն, կամակորութիւն. вы́бить д. изъ кого́ մէկին խելքի բերել (պատժելով, խիստ միջոցներով). -рѣть, од— չ. 1, յիմարանալ, ապուշանալ. 2,* շշմիլ, ապուշ կտրիլ, խելքը կորցնել. онъ одурѣ́лъ отъ ра́дости.

Ду́тикъ ա. 1, մէջը փուչ մետաղէ կամ ապակէ իր. пу́говицы не ли́тыя, а ду́тики ոչ թէ ածած, այլ մէջները փուչ կոճակներ. 2,* լեցուն, ախլիկ, տաուզ դէմքով ոմն. 3, ուրիշի վերայ փքուած, բարկացած մարդ. 4, փքուած, հպարտացած, ամբարտաւան մարդ. 5, պզտիկ մի մեծախածի (մեծ կտնաքով, ‘փուչիկով‘). 6, ուռուցիկ կարկանդակ. -тый 1, ընդ. ած. փչած, փքած, օդով լցրած. 2, մէջը փուչ, դատարկ. д—ыя бу́сы; д. золото́й брасле́тъ; 3,* կեղծ, փուչ, դատարկ. д—ые векселя́; 4, չափազանցրած, փքուն, փծուն (հմմ. Разду́тый); д—ая репута́ція; -тышъ տ. Ду́тикъ 2, 3, 4 և 5.

Дуть (ду́ю -ютъ; հրամ. дуй), ду́нуть 1, չ. փչել. вѣтеръ ду́етъ; д. на горя́чее ку́шанье; д. мѣха́ми փուքս փչել. ему́ *ду́ютъ въ у́ши вся́кую вся́чину էլ ինչ ասես, որ նրան չեն ասում, մէկ գիտենաս, թէ նորան ծնց են ‘սրում‘, ծնց են սաղրում. не д. въ усъ ուշադրութիւն չդարձնել. 2, չ. ուտնալ, ‘սլլալ‘. дуй во всю мочь; 3, ն. խիստ արագ քշել. д. въ хвостъ и въ гри́ву; 4, ն. отд—, под—, взд— ծեծել, թակել, ‘քօթակել‘. дуй его́ хороше́нько! 5, (вы́д—) ն. խիստ շատ խմել. ‘գցել‘. вотъ, ду́етъ во́дку!

Дутьё, ья́ չ. փչելը. печь съ дутьёмъ լեռնգ. փուքսաւոր հալոց. печь безъ дутья́ լեռնգ. ինքն իրան փչող, ինքնափուքս հալոց։

Ду́ться (ду́юсь -ются) անդր. 1. (разд—), փքուիլ, ուռչիլ (օդը ներս ծծելով). 2,* (над—), փքուիլ, քիթը քաշ անել. тебѣ не́ за что на меня́ д.; 3, փքուիլ, հպարտանալ, գոռոզանալ. 4,* թուղթ խաղալ. «они́ тепе́рь ду́ются въ ка́рты». 5,* (прод—) տանուլ տալ, տարուիլ (թղթախաղի մէջ)։

Дуум‖вира́тъ ա. (լտ.) երկուրեար յանձնաժողով (Նախնի Հռոմում, որին ո՛ր և է գործ էր յանձնուում). -ви́ры ա. յ. (լտ.) երկուրեարք (Նախնի Հռոմում երկու պաշտօնեաներ, որոնք կազմում էին дуумвира̀тъ-ը)։

Ду‖ха́нщикъ ա. -ха́нщица ի. կովկ. դուքանչի, խանութպան, -ուհի. -ха́нъ ա. կովկ. 1. դուքան, խանութ, կրպակ. 2, կապալով վերցրած ձկնորսական գործ։

Духи́, о́въ ա. յ. անուշահոտ օծանելիք. опры́скаться д—а́ми, души́ться д—а́ми (տ. Духъ 5—7).

Духо‖бо́рецъ, рца ա. (յոգն. յ. д—рцы) դուխոբոր, -բորներ, «Հոգու մարտիկներ» (ռուս հերձուածողներ, որոնք ժխտում են գոյութիւն ունեցող եկեղեցին իւր արտաքին ձեւերով, արարողութիւններով և քահանաներով։ Ժխտում են նաև երդումն, զինուորական ծառայութիւնը եւն։ Ընդունում են միայն ներքին եկեղեցի, ներքին հաւատ։ Խաղաղասէր, ժրաջան և մարդասէր են)։

Духо‖бо́рникъ տ. Духобо́рецъ; -бо́рническій ած. դուխոբորական. д—ая е́ресь; -бо́рный ած. դուխոբորութեան. -бо́рство չ. դուխոբորութիւն, դուխոբորական հերետիկոսութիւն. -бо́рствовать (-ствую -ютъ) չ. դուխոբորութիւն անել, դուխոբոր լինել. -бо́рческій տ. Духобо́рническій; бо́рчество տ. Духобо́рство.

Духове́нство չ. հոգևորականութիւն, հոգևորական դասակարգ. հոգևորականներ. въ собра́ніи бы́ло мно́го д—а; б ѣ л о е д. ամուսնացած, աշխարհիկ հոգևորականութիւն. чёрное д. վանական, կուսակրօն, ապաշխարհիկ հոգևորականութիւն։

Духо‖ви́децъ, дца ա. -ви́дица ի. ոգետես, երազատես, տեսիլքներ տեսնող այր, կին. -ви́дѣніе չ. ոգետեսութիւն, երազատեսութիւն, ընդունակութիւն տեսիլքներ տեսնելու. даръ д—ія.

Духови́тый ած. ռմկ. խիստ հոտաւէտ, բուրիչ, սաստիկ հոտ արձակող։

Духо‖вни́къ, а́ ա. խոստովանահայր. -внонра́вственный ած. կրօնական-բարոյական, հոգեշահ. д—ое чте́ніе; -вность ի. 1. հնց. հոգևոր, կրօնական հարցեր, խնդիրներ. 2, հոգևոր լինելը, հոգևորութիւն (հկռկը տ. Тѣле́сность); -вноуче́бный ած. հոգևոր դպրոցական. д—ыя заведе́нія հոգևոր ուսումնական հիմնարկութիւններ։

Духо́вный ած. 1, հոգևոր, անմարմին. а́нгелы—существа̀ д—ыя; 2, հոգևոր (մտաւոր, հոգու, կրօնական). д—ая жа́жда մտաւոր, հոգևոր ծարաւ. д. оте́цъ տ. Духовни́къ; сынъ д., дочь д—ая հոգևոր զաւակ, խոստովանորդի, խոստովանդուստր. д—ое родство́ հոգևոր խնամութիւն. д—ое завѣща́ніе տ. духо́вная (տես). д—ая гра́мота հնց. տ. Душе́вная гра́мота; д—ыя кни́ги հոգևոր, կրօնական գրքեր. д—ое чте́ніе կրօնական ընթերցանութիւն. жить д—ою жи́знью հոգևոր, մտաւոր կեանք վարել. д—ое пѣ́ніе, д—ая му́зыка; д у х о́ в н а я, ой ի. կտակ, կտակագիր. оста́вить, отказа́ть кому́ что-либо по д—ой կտակով մէկին մի բան թողնել. 3, հոգևորական (հկռկը տ. свѣ́тскій) д. санъ, д—ое зва́ніе, д—ое лицо́; д—ые вы́ходцы Թիւրքիայից եկած օրթոդոքս հոգևորականներ. 4, հոգևոր (կրօնական, եկեղեցական). д—ое прави́тельство; д—ая консисто́рія; д. судъ; служи́ть по д—ому вѣ́домству; д у х о́ в н ы е, ыхъ ա. յ. ռմկ. հոգևորականներ. онъ изъ д—ыхъ նա հոգևորական է, հոգևոր դասից է. д у х о́ в н о մ. 1. հոգևոր, ո՛չ մարմնաւոր կերպով. 2,* հոգևոր, մտաւոր, խորհրդաւոր կերպով։

Духово́й ած. 1. շնչառութեան, շնչական. д. кана́лъ; 2, փչելու, փչմամբ երգող, ածող. д—а́я му́зыка զինուորական օրկէստր՝ բաղկացած փչելու կամ զարկելու նուագարաններից. д. инструме́нтъ փչելու նուագարան. тру́бы, гобо́и и фле́йты—духовы́е инструме́нты; 3, որս. լաւ հոտառութիւն ունեցող. д—а́я соба́ка; д. в и н о г р а́ д ъ մի տեսակ քիշմիշ, հոտաւէտ խաղող, որ հէնց տեղնուտեղն էլ սպառուում է. д—а́я печь, д. шкапъ փառարան, որի մէջ կերակուրներն եփում են ջերմութեան (ո՛չ կրակի, ո՛չ բոցի) ներգործութեամբ։

Духовско́й ած. Հոգեգալստեան. Պենտեկոստէի. д—а́я недѣ́ля; д—а́я трава́ Հոգեգալստեան խոտ (որ Հոգեգալստեան օրը եկեղեցի են տանում)։

Духовщи́на ի. հ—ր. անքահանայականների աղանդի մի տեսակը։

Ду́ховъ день Հոգեգալստեան (Պենտեկոստէի) երկրորդ օրը (այլապէս «понедѣ́льникъ св. Ду́ха).

Духовѣ́децъ, дца ա. եկղ. հոգեգէտ, հոգեծանօթ։

Духомѣ́ръ տ. Маноме́тръ.

Духота́ ի. 1. ապականուած, ծանր, խեղդուկ

օգ. տօթ. 2, խիստ անախորժ հոտ, գարշահոտութիւն։

Ду‖хотвори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. սկւ. գործձ. (հմմ. Одухотворя́ть) ոգեւորել, ոգի, կենդանութիւն տալ, ներշնչել։

Духъ ա. 1. հոգի. д. есть Богъ Հոգի է Աստուած (Յովհ. 4_{24}). Д. Свято́й Սուրբ Հոգի. небе́сные ду́хи եկղ. հրեշտակներ, երկնային զօրութիւնք. д. бодръ, плоть же не́мощна հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար (Մատթ. 26_{41}). проро́ки испо́лнены бы́ли ду́ха Бо́жія; нечи́стый, зло́й д. պիղծ, չար (հ)ոգի. преда́ть д. եկղ. հոգին փչել, վախճանել, մեռնել. испусти́ть д. հոգին աւանդել. 2, ոգի. д. во́йска, д. зако́новъ; въ ду́хѣ того́ вре́мени, вѣка; д. противорѣчія; быть въ дурно́мъ расположе́ніи ду́ха վատ տրամադրուած լինել. быть въ ду́хѣ, въ весёломъ, хоро́шемъ ду́хѣ լաւ, ուրախ տրամադրուած լինել. онъ не въ д—ѣ նա տխուր է տրամադրուած. 3, հոգեկան կորով, անվեհերութիւն, արիութիւն. не хвата́етъ, не достаётъ ду́ха չեմ համարձակւում, սիրտ չեմ անում. собра́ться съ д—омъ քաջանալ, արիանալ, սիրտ անել. собери́сь съ ду́хомъ и иди́ защища́ть пра́вое дѣло; прида́ть кому́ ду́ху մէկին սիրտ տալ, ոգի ներշնչել. упа̀докъ д—а վհատութիւն, լքում. подъёмъ д—а արիութիւն, քաջալերում. упа́сть д—омъ վհատուել, լքանալ. 4, (д у́ х и, ду́ховъ և духо́въ յ.) ոգիներ, ուրուականն. вызыва́ть духо́въ; 5, շունչ, շնչառութիւն. д. коро́токъ; перевести́ д. շունչ քաշել, հանգստանալ. пошёлъ вонъ! чтобъ твоего́ и *д—у тутъ не было գնա կորիր, որ հոտդ կարուի այստեղից. 6, արտաշնչութիւն, գոլորշի, 'բուղ'. ծուխ. въ ко́мнатахъ такъ хо́лодно, что д. ви́денъ; 7, հոտ, գարշահոտութիւն. тяжёлый д., ви́нный д.; д. цвѣто́въ; д у х и́ որս. գազաններէ կղկղանքը, քակորը. о нёмъ ни слу́ху, ни *ду́ху նորա մասին ոչ մի տեղեկութիւն չկայ. *горѣть ду́хомъ եկղ. ջերմ հաւատ ունենալ. быть на духу́ խոստովանութեան քահանայի առաջ. итти́ на́ д. խոստովանութեան գնալ։ Д у́ х о м ъ մ. մի շնչում, միանգամից, մի ակնթարթում. скака́ть, гнать во весь духъ սաստիկ, անձապարանօք քշել։

Душа́ ի. (հյց. ду́шу, գործիակ. душо́ю) 1, հոգի. человѣкъ одарёнъ безсме́ртною душо́ю; положи́ть за кого́-либо д—у մէկի համար իւր անձը, կեանքը զոհել. отда́ть Бо́гу д—у հոգին աւանդել. моли́ться за упоко́й д—й հոգու հանգստութեան համար աղօթել. д. боли́тъ, изныва́етъ, не на мѣстѣ հոգիս տառապում, վշտանում է, հոգիս դուրս է գալիս. д. ушла́ въ пятки́ սիրտս պատռեց (վախից). отъ всей д—й հոգով սրտով. забо́титься о спасе́ніи д—й; благоро́дство д—й սրտի ազնուութիւն. отвести́ д—у ազատ շունչ քաշել. 2,* խիղճ, խղճմտանք. я полага́юсь на твою д—у; 3, ոգի, եռանդ, զգացմունք, սիրտ. онъ былъ всегда́ душо́ю на̀шихъ бесѣ́дъ; д. о́бщества; правосу́діе есть д. зако́новъ; пѣть съ д—о́й եռանդով երգել. человѣкъ безъ д—и́ անսիրտ, անգութ մարդ. д. на распа́шку սիրտը բաց (մարդ). 4, հոգի, մարդ, անձ, հյց. ճորտ. корыстолюби́вая д. շահախնդիր, շահամոլ, ագահ մարդ. не случи́лось ни одно́й д—й въ домѣ տանը ոչ մի մարդ չպատահեցաւ. на у́лицѣ ни д—и́; р о д о в ы́ я д у́ ш и հնց. ժառանգական կալուածք իւր բնակիչներով. р е в и́ з с к а я д. հնց. գլխահամարի մէջ գրած, հարկատու մարդ. д у́ ш и п р о п и с н ы́ я ընդհանուր աշխահամարի ժամանակ բաց թողած մարդիկ. д у́ ш и м ё р т в ы я հնց. մի ժողովրդահամարից մինչև միւսը մեռած մարդիկ, որոնք սակայն հարկատուութեան համար կենդանի էին համարւում. *отпусти́ть д—у на покая́ніе մէկին ազատել, ազատութիւն շնորհել. д. моя́! հոգիս, սիրելիս. жить д. въ д—у մի սիրտ, մի հոգի ապրել. съ д—и́ тя́нетъ սիրտս խառնում է. мути́тъ д—у յուզում, վրդովեցնում է. лежи́тъ на д—ѣ ա, խիղճ(ս) տանջում է. բ, հոգսը սրտի(ս) վերայ ծանրանում, սիրտ(ս) մաշում է. հոգուս վերայ պարտք է մնացել. вы́ложить передъ кѣмъ всю д—у; откры́ть кому́ свою́ д—у մէկի առաջ իւր սիրտը, սիրտն ու հոգին բանալ. д замира́етъ սիրտ(ս) գնում է. д. замерла́ սիրտը գնաց, ուշաթափուեցաւ, ուշագնաց եղաւ. покриви́ть д—о́ю անարդարութեամբ վարուել, խղճի դէմ գնալ. отда́ть на д—у մէկի խղճին յանձնել. бра́ть на́ д—у իւր հոգու, սրտի վերայ առնել, իւր պատասխանատուութեան ներքոյ առնել. д. гори́тъ սիրտը խիստ փափագում է, տենչում է, անձկում է. въ нёмъ чуть де́ржится д. նա հազիւ շունչ է քաշում, մեռնելու վրայ է. безъ *д—и́ ուրախութիւնից, սիրուց գժուած, խելքը կորցրած. онъ отъ жены́ своей безъ д—и; бѣжа́ть безъ д—и́ առանց շունչ քաշելու, հեւալով վազել. преда́ться чему́ д—о́й и тѣломъ հոգով սրտով մի բանի նուիրուել. ни д—о́й, ни тѣломъ не винова́тъ ամենևին մեղք չունիմ. у нея́ за д—о́й ни копе́йки ոչ մի կոպէկ հոգեպահուստ չունի. не ча́ять, не слы́шать д—и́ въ комъ մէկին խիստ, անսահման սիրով սիրել. душа́ не принима́етъ սիրտը չէ տալիս, չէ խնդում. по д—ѣ խիստ հաճելի, դուրեկան. это мнѣ по д—ѣ այդ սրտովս է. онъ мнѣ не по д—ѣ նա ինձ դուր չէ գալիս։

Ду‖ша́тка, -ша́точка ի. և հոր. ում. սիրելիս, պաշտելիս, հոգեակս։

Душе‖власти́тельный ած. բռնաւոր. հոգու վերայ իշխող, հոգին գրաւող, հոգեգրաւ. -внобольно́й ած. հոգեկան հիւանդ։

Душе́‖вность ի. հոգեկան առաքինութիւն. վեհութիւն. -вный ած. 1, հոգու, հոգեկան, հոգեւոր. д—ое спасе́ніе; д—ыя ка́чества; д—ыя болѣ́зни հոգեկան հիւանդութիւններ. 2, սրտանց, սրտակից, անկեղծ, մտերիմ. д. другъ; д—ое жела́ніе; съ д—ымъ приско́рбіемъ ցաւօք սրտի. д—ая гра̀мота հնց. կտակ. д у ш е́ в н о մ. հոգով, հոգով սրտով. уважа́ть кого́ д.

Душево́й ած. գլխա—, մարդագլուխ հաշուած. д. надѣ́лъ մարդագլուխ հաշուած հողաբաժին. д. обро́къ գլխահարկ։

Душевре́дный ած. հոգուն վնասակար։

Ду́шевый ած. դուշի, անձրեւանման լոգանքի. д—ая ва́нна.

Душегрѣ́ечный ած. душегрѣ́йка-ի։

Душе‖грѣ́я ի., -грѣ́йка, -грѣ́ечка նւզ. մի տեսակ կարճիկ վերնազգեստ կանանց առանց թեւերի, մի տեսակ քաթիպայ։

Душе‖гу́бецъ, бца ա. մարդասպան. -губи́тель ա. -губи́тельница ի. հոգեսպան, հոգեկորոյս այր,

կին, մարդասպան այր, կին. -губи́тельный ած. եկղ. հոգեսպան, հոգեկորոյս. -гу́бица Է. մարդասպան կին. -гу́бка Է. 1, տ. Душегу́бъ; 2, թեթև, անկայուն և տրապաշարժ մակոյկ, կուր:

Душе‖гу́бникъ սկւ. գործծ. -гу́бница տ. Душегу́бецъ, -гу́бица; -гу́бный ած. 1, տ. Душегуби́тельный; 2, բանստ. սպանող, կործանիչ, կեանքը առնող. -гу́бство չ. սպանութիւն, մահ. -гу́бствовать (-ствую -ютъ) չ. կոտորել, փչացնել (անմեղ մարդկանց). ոճրագործաբար սպանել:

Душегу́бъ ա. (душегу́бка Է.) տ. Душегу́бецъ, [-шегу́бица.

Душёный տ. Душо́ный.

Ду́шенька Է. Նւզ. և փոքր. 1, հոգի, բարի հոգի. помоли́ться о чьей д—ѣ; 2, հոր. հոգիս, հոգեակ, ջանիկ, դուլբան. 3, հոր. ռմկ. սիրական, սիրուհի:

Душе‖па́губный եկղ. տ. Душегуби́тельный; -поле́зный ած. հոգեշահ. д—ая бесѣ́да; д—ое наставле́ніе, чте́ніе; -прика́зчикъ ա. -прика́зчица Է. կտակակատար, -տարուհի. -сла́дный ած. բանստ. հոգեպարար. -сло́віе չ. սկւ. գործծ. տ. Психоло́гія; -спаси́тельный ած. հոգեշահ, հոգու փրկութեանը ծառայող, խրատական. д—ыя кни́ги; д—ая бесѣ́да; д—ое сло́во; -убі́йственный ած. հոգեսպան, հոգեկործան. -убі́йство չ. հոգեսպանութիւն. -убі́йца հոր. հոգեսպան, հոգեկորոյս այր, կին. -цѣли́тельный ած. հոգեբոյժ, հոգին բուժող, բժշկող, ապաքինող:

Ду́‖шечка Է. և հոր. տ. Ду́шенька 2.

Душина́ ռմկ. վատ հոտ, գարշահոտութիւն:

Ду‖ши́стый ած. հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր. д. г о р о́ ш е к ъ տ. Горо́шекъ; д—ыя т р а́ в ы հոտաւէտ խոտեր:

Ду‖ши́ть I. души́ть (-шу́ -шишь -шатъ). зад—, уд—, ն. 1, խեղդել. охо́тники удуши́ли во́лка; 2, խեղդել. շունչը կտրել. ду́шитъ ка́шель; задуши́ть кого́ въ свои́хъ объя́тіяхъ; 3,* խեղդել, տանջել, մաշել. его́ ду́шитъ зло́ба, тоска́; д. кого́ рабо́той; 4, տապակել, խաշել (տապ օդով). д. мя́со въ духово́й пе́чкѣ; 5,* ռմկ. չափազանց շատ խմել, ‘գդել’, ‘տրաքուիլ’. д. во́дку, пи́во; -ся անդր. և չր. խեղդուիլ. II. души́ть (-шу́ -ши́шь -ша́тъ), над— ն. օծել, սրսկել (հոտաւէտ ջրերով). -ся անդր. օծուիլ, սրսկուիլ (հոտաւէտ ջրերով). -ши́ца Է. բս. 1, Origanum vulgare, հասարակ խնկածաղիկ, սուսամբար:

Ду́шка Է. 1, Նւզ. փոքր. հոգեակ, սիրելի, պաշտելի էակ. 2, տ. Ду́жка 3; 3, մարդուս վզի առաջին, իսկ կենդանու վզի յետին մասը. 4, տ. Ду́жка 2; 5, տ. Души́ца; д у́ ш к и, шекъ յ. ագուէսի կմ սամոյրի ճտից մաշկած մուշտակը:

Душки́, о́въ ա. յ. բս. Ocimnm basilicum, շահասպրամ (տճ. ֆէսլէն):

Душни́къ, а́ ա. օդանցք (պատիկ ծակ, անցք պատի մէջ, որով թարմ օդ են թողնում սենեակի մէջ), ջերմանցք (ծակ, անցք վառարանի մէջ, որով ջերմութիւն են բաց թողնում):

Душ‖ни́ца Է. Տնզ. անուշահոտ օծանելիքի աման, անօթ. -ничо́къ, чка́ ա. 1, Նւզ. պատիկ օդանցք, ջերմանցք (տ. душни́къ); 2, տ. Душни́ца.

Ду‖шнова́тый ած. փոքր ինչ տօթային, խեղդուկ, ծանր, ճնշող. въ э́тихъ ко́мнатахъ душнова́то այս սենեակներումը օդը բաւականաչափ փչացած է, ծանր է. -шнота́ տ. Духота̀.

Ду́шный (-шенъ -шна́, о) ած. տօթային, ծանր (շնչառութեան համար), խեղդուկ, հեղձուցիչ:

Ду‖шо́къ, шка́ ա. գարշահոտութիւն, փտող, նեխող բանի հոտ. дичь, ры́ба съ душко́мъ; *съ душко́мъ հոտած, ժանգոտ, արատաւոր, քմահաճ (մարդ):

Душо́нка Է. Նխտ. ստոր, անպիտան հոգի. ме́лкая д. ստոր, ողորմելի, անպիտան մարդ:

Душо́ный (-шо́нъ -шена́, о́) Էյ. ած. 1, համեմած. д—ая ры́ба; 2, հոտաւէտ ջրերով օծած. д. плато́къ; 3, տապակած, եփած (փակ անօթի մէջ). д—ая говя́дина; հմմ. Тушо́ный; 4, խեղդած. ականատով բռնած. д—ая пти́ца.

Душча́тый ած. ագուէսի կմ սամոյրի կրծքից, ‘դօշից’ մաշկած (մորթի):

Ду́‖шъ ա. -шь Է. (յ. ду́ши, шей) (Ֆր.) 1, անձրեւաբեր, ջրցնի գործիք, երբեմն պահարանի ձեւով, որի տակ կամ որի մէջ կանգնելով լոգանում են. 2, լոգանք վերոյիշեալ գործիքի միջոցով. приня́ть холо́дную душъ.

Ду‖эли́стъ ա. (Ֆր.) մենամարտութեան սիրահար. -э́ль Է. (Ֆր.) տ. Поеди́нокъ; дра́ться на д—и մենամարտել. вы́звать кого́ на д. մէկին մենամարտութեան հրաւիրել. -э́льный ած. մենամարտութեան:

Дуэ́нья Է. (իսպ.) Իսպանիայում՝ 1, տան աղջկերանց կամ երիտասարդ կնոջ բարոյականութեան վերայ հսկող կին. 2, պառաւաւոր կին, նաժիշտ թագուհու:

Ду‖э́тный ած. երկձայն, երկեղանակ երաժշտութեան. -э́тъ ա. (Ֆր.), -эттино չ. անհ. Նւզ. երկձայն, երկեղանակ երաժշտութիւն, երգ:

Дх‖ну́ть (-ну́ -нёшь -ну́тъ; անց. дхнулъ, а, о) սկւ. գործծ. տ. Дыха́ть.

Дщанъ տ. Чанъ և Доща́нъ.

Дщерь, дще́ри Է. Տնց և Տեզն. տ. Дочь.

Ды́‖ба Է. 1, մի տեսակ կունդ, գլան ծանրութիւններ բարձրացնելու. 2, մի տեսակ գործիք տանջանքների. встать на д ы б ы́ (յ.) ա, (կենդանիների մասին) ծառանալ, ծառս լինել, յետևի ոտների վերայ կանգնել. բ, (մարդու մասին) *խիտ կամակորել, յամառութիւն անել:

Ды́‖бить (-блю -бятъ) ն. բարձրացնել, կանգնեցնել, ծառացնել. -би́ться (-блю́сь -бя́тся) 1, անդր. ցցուիլ, բարձրանալ, վերանալ. 2, չ. ծառանալ, ծառս ըլլել, բարձրանալ (յետևի ոտքերի վերայ):

Дыбки́, о́въ ա. յ. Նւզ. մանկան առաջին անգամ ոտքի կանգնելը. ребёнокъ сталъ на д.

Ды́бомъ Մ. բարձրացած, ցցուած, ուռած. քրտնած, ‘բիզ բիզ կանգնած’ (մազերի մասին):

Ды‖бо́чки Նւզ. տ. Дыбки́; -бу́нъ, а́ ա. անանցանելի ճահճուտ տեղ անտառում, մօրասա, ‘ճըլկուտ’:

Ды́‖лда 1, հոր. ռմկ. երկարահասակ, անճոռնի, անհեդեդ, ‘լողլող’ ոմն. 2, ձողի:

Дыль ա. քառանկիւնի տաշած գերան, որի լայնութիւնը հաստութիւնից երկու անգամ աւելի է:

Ды́‖мистый ած. ծխաշատ, շատ ծուխ տուող, արձակող. -ми́ть (-млю́ -мя́тъ), над—, 1, ն. ծխով լցնել, մուխ անել. д. пчёлъ մեղւբ. մեղուներին ծուխ անել, ծուխ տալով գայել. 2, չ. ծուխ անել, ծուխ, մուխ տալ. печь дыми́тъ; -ся անդր. 1, ծխալ, ծուխ, մուխ արձակել. 2, գոլորշի, բուղ արձակել. մէգով, մշուշով, շա-

մանրաղով ծածկուել, պատուել. на столѣ дымятся щи.

Ды́||мка ի. 1, խիտ ցանցառ, փափուկ մետաքսէ դիպակ. սնդուս, շղարշ. 2, ապարօշ, խոյր (կանանց). 3, զոլորշիախառն, թանձր մէգ, մշուշ, շամանդաղ. -мковый ած. շղարշէ, փափուկ. д—ое пла́тье.

Ды||млёнка ի. ծխած մորթուց կարած վերնազգեստ. -мникъ ա. 1, տ. Дымоволо́къ; 2, ծուխ, մուխ (որ առաջացնում են գազանի բնի առաջ ադր և փտած բաներ վառելով). 3, կիբիտկայի ծածկոց:

Ды́||мница ի. 1, հնց. փայտէ խողովակ, ծխնելոյզ (խրճիթի կտուրի վերայ). 2, բս. տ. Дымя́нка; -мнова́тый ած. փոքր ինչ ծխոտ, ծխացող, ծխախառն:

Ды́||мный (-менъ -мна́, о) ած. 1, ծխալից, ծխով լցուած, ծխացող, ծուխ արձակող. 2, մառախլապատ, մառախուղով ծածկուած, մէգով, մշուշով, շամանդաղով ծածկուած. 3, գորշ կապոյտ գոյնով, ծխագոյն. д—ая ша́пка ռմկ. տանտէր, ծխի տէր. -мовни́къ, а̀ ա. ծխնելոյզ, խողովակ (վառարանի). -мово́й ած. ծխի. д—а́я ко́поть ծխից նստած մուր. д—о́е окно́, д—а́я труба́ ծխատար, ծխաքաշ պատուհան, խողովակ: Дымово́е, о́го չ. 1, հնց. ծխահարկ. 2, իջևանավճար, օթևանավճար (իջևանելու համար վճարած դրամը). -моволо́къ ա. ծխանցք (ծակ խրճիթի կտուրի և կամ պատի մէջ, որով ծուխը դուրս է գալիս):

Ды||мо́вьё, ья և ья́ չ. խրճիթ (լոկ կտուրով, առանց ծխնելոյզի). -мога́рная труба́ ծխատար խողովակ. ծխնելոյզ. -мону́ръ ա. ծխացող, փտած ծառ. -мо́къ, мка́ ա. նւզ. պստիկ, թեթև, բարակ ծուխ, ծխիկ. -мопрово́дъ տ. Дымоволо́къ; -мохо́дъ ա. խողովակ. -мо́чекъ, чка նւզ. տ. Дымо́къ.

Ды́мсель ա. ծովգ. ծխակալ առագաստ:

Ды́мчатый ած. ծխագոյն, ծխակերպ. ды́мчатый топа́зъ հնք. topaze enfumée, մրեալ կամ սև տպազիոն:

Дымъ ա. (ներքոյկ. въ ды́мѣ և въ дыму́) 1, ծուխ, մուխ. д. выхо́дитъ столбо́мъ ծուխը ծառանում, ուղիղ վերև է բարձրանում. д. выхо́дитъ во́локомъ ծուխը գետնի երեսին փռւում, տարածւում է. д. выхо́дитъ коромы́сломъ ծուխը վերև բարձրանալով կիտւում և ապա քամուց աղեղնաձև քշւում է. нѣтъ *ды́ма безъ огня́ (առծ.). у нихъ идётъ *д. коромы́сломъ (դարձ.) ա, նոքա միմեանց գլուխ են պատռում (կռւում են). բ, նոքա խիստ խնդում են, խնդութիւնից գժւել են. 2, ծխելիք, ծխելու, վառելու նիւթ. разложи́ть д.; 3, ծուխ, տուն, խրճիթ, 'մահալ'. 4, հնց. *հարկատու ծուխ, գիւղական գերդաստան. поду́шныя де́ньги поло́жено было сбира̀ть съ ка́ждаго ды́ма; д. земляно́й և կամ -мя́нка ի. բս. Fumaria officinalis, հասարակ ծխաբոյս. -мя́чій ած. սկւ. գործծ. ծուխ տուող, ծուխ արձակող, առաջացնող:

Ды́||нникъ ա. 1, սեխերի ածու, 'թաղ'. 2, ռմկ. սեխի սիրահար. -нничекъ, чка ա. դդումի սոյա:

Ды́нный ած. սեխի, սեխակերպ, սեխանման. д—ое де́рево բս. Carica Papaya, հնդիկ սեխենի. д. ка́ктусъ Melocactus, փշասեխ:

Ды́||ня ի. -нька նւզ. բս. Cucumis melo, սեխենի և սեխ, 'եմիշ':

Дыра́ ի. (յ. ды́рья և дырья́, սեռ. дыръ) ծակ, ծակ տեղ, անցք. заткну́ть д—у́ ա, կալնուլ, խցել, փակել (օր. տակառի ծորակը). բ, *պարտքի մի մասը վճարել, մի քիչ պարտքից թեթևանալ. գ, *տնտեսական պիտոյքների մի մասը լրացնել. така́я д., что и соба́ка проско́читъ ահագին ծակ, անցք է:

Ды||ри́стый ած. շատ ծակեր ունեցող, ծակծըկուած, ծակոտկէն. -ри́ть (-рю́ -ря́тъ), прод— ն. ծակել, ծակոտել, ծակծկել. -ся անդր. ծակոտուել, ծակծկուել, մաշուել. чулки́ продыри́лись.

Ды||ри́ща ի. յւել. ահագին ծակ, անցք. -рка ի. նւզ. պստիկ ծակ, անցք, ծակուկ. -робо́йный ած. ծակող, ծակիչ, ծակելու: -робо́йня ի. ծակիչ, ծակելու հանդերձանք (снаря́дъ); -рова́тый ած. փոքր ինչ ծակծկուած, ծակոտկէն. -ромоля́и, евъ ա. յ. ծակապաշտներ (աղանդաւորներ, որոնք աղօթում են խրճիթի պատի մէջ արած ծակից). -рочка ի. նւզ. տ. Ды́рка; -рчатый ած. ծակաւոր, ծակոտկէն. д. узо́ръ, д—ое шитьё.

Ды||ря́вить (-влю -вятъ), прод— ն. ծակել. -ря́вый ած. ծակուած, ծակոտուած, մաշուած. д—ые сапоги́; *д—ая па́мять թոյլ, տկար յիշողութիւն. *д—ая голова́ մոռացկոտ մարդ:

Ды́||хало չ. 1, կզմխ. շնչափող. 2, օդաքաշ անցք, ծակ (օր. կէտ ձկան գլխին). -хальцо չ. 1, նւզ. տ. Ды́хало; 2, միջատի փորի կողքերից շնչառութեան ծակեր, անցքեր:

Дыха́ніе չ. 1, շունչ առնելը, շունչ քաշելը, շնչառութիւն. коро́ткое, тяжёлое д.; съ трудо́мъ переводи́ть д.; д. иску́сственное բժ. արհեստական շնչառութիւն. 2, շունչ, կեանք, կենդանութիւն. послѣ́днее д. վերջին շունչը. 3, եկղ. կենդանի էակ, արարած, շունչ կենդանի. вся́кое д. да хвали́тъ Го́спода! 4, շնչելը, փչելը. քամի:

Ды||ха́тельный ած. շնչառութեան. д—ое го́рло շնչափող. -ха́ть (-ха́ю -ютъ և дышу́ -шутъ), -хну́ть, дхну́ть, дохну́ть չ. 1, շունչ առնել, շունչ քաշել, շնչել. 2, փչել, շնչել:

Дыхле́цъ, а̀ ա. ռմկ. 1, շնչարգելութեամբ տանջուող, տառապող. 2, ձուի մէջ սատկած ճուտ:

Ды||хну́ть տ. Дыха́ть և Дыша́ть; однова́ д. մեռնեմ, թէ սուտ եմ ասում. -хове́цъ, вца́ ա. շնչահեղձութիւն (ձիու):

Ды||ша́ть (-шу́ -шишь -шатъ), -хну́ть չ. 1, տ. Дыха́ть; 2,* շնչել, բուրել, արտայայտել. д. мще́ніемъ, зло́бою; д. любо́вью; на ла́данъ *д. մեռնելու վրայ լինել, մերձ 'ի մահ լինել. -ся, ды́шится դմզ. շունչ քաշել. легко́ ды́шится.

Ды́шельный ած. քեղու, լծափայտի, դեկի:

Ды́||шло չ. (լեհ.) քեղի, լծափայտ. դեկ. -шлово́й, -шловый տ. Ды́шельный.

Дья||волёнокъ, нка ա. և հոգ. նւզ. (յ. дьяволя́та) դևուկ. -волъ ա. (յ. дья́волы և սկւ. дьявола́) 1, տ. Діа́волъ; 2, *դև, ճարպիկ, հնարիմաց, սատանայ մարդ. за каки́мъ *д—омъ мнѣ итти́ къ нему? ինչու պէտք է ես գնամ նորա մօտ, ինչ գործ ունիմ նորա հետ. -вольскій տ. Діа̀вольскій; д—ое наважде́ніе դիւային փորձութիւն. *д—ая слу́жба դիւային, դժոխային, ծանր ծառայութիւն: Дья́вольски մ. դևի պէս, սատանայաբար, զարհուրելի կերպով. -вольщина ի. 1, հւք. դևեր, չար, պիղծ ոգիներ. 2, դիւային, յիմար, գիժ գործեր, մտքեր. э́кая д.; что за д.!

Дья́‖конить (-ню -нятъ) *տ.* Дья́конствовать; **-коница** *է. ռմկ. տ.* Діа́коница; **-коновка** *է. գեղացիա գերմակ և քաղցր խնձոր մը.* **-коновщина** *տ.* Діа́коновщина; **-конскій** *ած. սարկաւագի.* **-конство** *չ.* 1, *սարկաւագութիւն.* 2, *հւք. սարկաւագներ.* **-констовать** (-ствую -ютъ) *չ. սարկաւագութիւն անել։*

Дья́конъ *ա.* (*յ.* дья́коны, овъ *և* дьяко́на, о́въ) *ռմկ. տ.* Діа́конъ.

Дья́къ, а́ *ա.* (*յ.* дьяки́, ко́въ) *հնց. ատենադպիր. քարտուղար.* д. дворцо́вый *կմ* введённый *արքունի* (*մեծ իշխանական կամ արքայական*) *ատենադպիր, քարտուղար.* д. вѣ́чный *համայնական ժողովի* (вѣ́че) *քարտուղար, ատենադպիր։*

Дья‖чёкъ *տ.* Дьячо́къ; **-ческій** *ած. ատենադպրի, քարտուղարի։*

Дья́‖чить (-чу -чатъ) *չ.* 1, *հնց. քարտուղարութիւն; ատենադպրութիւն անել.* 2. *տիրացութիւն անել.* **-чи́ха** *է. տիրացուի կին կմ այրի.* **-чій**, чья, чьё *ած. քարտուղարի, ատենադպրի.* **-чко́вскій**, **-чко́въ**, а, о *ած. տիրացուի.* **-чо́къ**, чка́ *ա. տիրացու, եկեղեցու սպասաւոր։*

Дѣ́ва *է.* 1, *կոյս, օրիորդ, աղջիկ* (*չափահաս, հասակն առած*). ста́рая д. *պառաւած, տանը մնացած օրիորդ.* Пресвята́я Дѣ́ва *Ամենասուրբ կոյս Մարիամ.* 2, *աստղ. Կոյս* (*համաստեղութիւն*)։

Дѣва́ть, дѣть *ն.* 1, *պահել, խցկել, կոխել մի տեղ, ծածկել, թագցնել.* куда́ ты дѣва̀лъ мою́ кни́гу? 2, *ծախսել, մսխել.* куда́ онъ дѣва́етъ тако́е мно́жество де́негъ? *այդքան փողը նա ինչ է անում, ինչի՞ վերայ է ծախսում.* 3, *պարտկել, իրանից հեռացնել, ազատուել* (*մի բանից*). вдова́ не зна́етъ, куда́ д. свои́хъ дѣте́й; **-ся** *ներգ.* 1, *հեռանալ, թագնուիլ, ‘կորչիլ’.* не зна́ю, куда́ онъ дѣва́лся? 2, *կորչիլ, անյայտանալ, չքանալ.* гдѣ дѣва́лись мои́ счёты? 3, *պատսպարուիլ, ապաստանուիլ.* я не зналъ, куда̀ дѣться отъ жары́.

Дѣ‖ви́ца *է.* 1, *տ.* Дѣ́ва 1; оста́ться въ д—ахъ *կոյս մնալ, ազապ մնալ, մարդու չգնալ.* 2, *հնց.* (*ց՝ Պետրոս Մեծ*) *թագուհու նաժիշտը, սպասաւորուհին.* д—ы верховыя; **-ви́ческій** *ած. կոյսի, կուսական, օրիորդի, -դական.* бере́чь свою́ д—ую честь; **-ви́чество** *չ. կուսութիւն, օրիորդութիւն, աղջկութիւն, ազապութիւն* (*աղջկայ*)։

Дѣ‖ви́чій, чья, чье *ած. կոյսի, կուսական, օրիորդի, -դական* (*տ.* Дѣви́ческій); дѣви́чья не́мочь *բժ. տ.* Блѣ́дность 1, *բ.* дѣви́чьи зо́ри *Յարդգողեց ծչ հեռու դասաւորուած եւրեք աստղեր.* дѣ́вичья краса́ 1, *ռամկօրէն կոչւում են մի քանի բոյսեր.* 2, *ռմկ. հարսնածաղիկ* (*որ զարդարած դնում են սեղանի վերայ հարսին հիւրասիրելու ժամանակ*). дѣви́чьи красота́ *օրիորդի հիւսերի ժապաւէնը.* **-ви́чникъ** *ա.* (*արտս.* -ви́шн—) *հարսնահանդէս* (*որ պսակի երեկոյին կատարում են հարսի ընկերուհիները, հարսանիքի երգեր երգելով և հարսից հրաժեշտ առնելով*). **-вичья**, чьей *է. աղախնանոց, աղախինների, նաժիշտների սենեակ։*

Дѣ́вка *է.* 1, *ռմկ. տ.* Дѣви́ца; она́ засидѣ́лась въ д—ахъ *նա պառաւեց, տանը մնաց.* 2, *աղախին, նաժիշտ.* го́рничная, дворова́я д.; 3, *բոզ, պոռնիկ կին կամ օրիորդ.* во́льная д.

Дѣво‖ма́терь *է. եկղ. Կուսամայր* (*Աստուածածին*). **-му́ченица** *է. եկղ. նահատակ կոյս։*

Дѣ‖вонька *է. ռմկ. աղջիկ, խեղճ, թշուառ աղջիկ.* **-вочка** *է. պստիկ, դեռահաս աղջիկ, օրիորդ.* **-вочникъ** *ա. ռմկ. օրիորդների բարեկամ, օրիորդներից չհեռացող մարդ, օրիորդասէր ոմն։*

Дѣв‖ственникъ *ա. անարատ, ողջախոհ մարդ.* **-ственница** *է. անարատ կոյս, աղջիկ.* **-ственность** *է.* 1, *կուսութիւն, անարատութիւն, անբըծութիւն.* 2,* *կուսութիւն, թարմութիւն, ոչ ոքից չշօշափուած լինելը.* **-ственный** *ած.* 1, *կուսական, անարատ. կոյսի, օրիորդի.* 2,* *թարմ, մաքուր, անբիծ.* д. лѣсъ *կուսական անտառ* (*որին դեռ կացինը չէ դիպել*). д—ая по́чва *խամ, երբէք չհերկած հող.* д—ая плева́ *կզմն. կուսական թաղանթ, *կուսութեան կնիք։*

Дѣ́вство *չ.* 1, *տ.* Дѣви́чество; 2,* *կուսութիւն, անարատութիւն.* 3, *ամուրիութիւն.* сохрани́ть д.

Дѣв‖ствованіе *չ. կոյս, ազապ մնալը.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *չ. կոյս, ազապ մնալ, չկարգուիլ, մարդու չգնալ։*

Дѣ‖вушка *է.* 1, *կոյս, օրիորդ, աղջիկ.* 2, *աղախին, նաժիշտ. վարպետուհի.* **-(ѣ)ву́шникъ** *ա. ռմկ. աղջկամոլ, կնամոլ, իգամոլ, վաւաշոտ ոմն։*

Дѣвча́та, а́тъ *է. հւք. աղջկունք, օրիորդներ։*

Дѣ‖вчи́на *ռմկ. տ.* Дѣ́вка 1; **-вчо́нка** *է. նխտ. անզգամ աղջիկ.* **-вчо́ночка** *է. աղջկուկ, չար աղջիկ.* **-вчу́рка** *է. փոքր. աղջկուկ, պստիկ աղջիկ։*

Дѣвьё, ья́ *չ. հւք. ռմկ. աղջկունք, օրիորդներ։*

Дѣ‖дина *է. հնց.* 1, *ժառանգական իշխանութիւն.* 2, *պապենական ժառանգութիւն, ժառանգական կալուածք.* **-динъ** *տ.* Дѣ́довъ.

Дѣ‖динька *ա. փոքր. պապիկ, սիրելի պապ.* **-дичный** *ած. հնց. պապից մնացած, պապենական.* д—ыя зе́мли; **-дичъ** *ա. հնց. պապենական ժառանգ, պապենական ժառանգութեան տէր։*

Дѣ‖дко *ա. ռմկ.* 1, *փոքր. պապիկ, սիրելի պապ.* 2, *տ.* Домово́й, о́го; дѣдки́ *ա. յ. սկւ. գործծ. բս.* Lappa tomentosa, *փնջոտ կռատուկը.* **-до́вникъ** *ա. բս. դաշտային տատասկափուշ, կռատուկ.* **-довскій** *ած. պապի, պապերի, պապական, նախնական.* д—іе обы́чаи; д—ія помѣ́стья; д—ія времена́; **-довщина** *է. պապական կալուածք, ժառանգութիւն.* онъ живётъ д—ою; **-довъ**, а, о *ած. պապի։*

Дѣ́душка *ա. փոքր. պապիկ. սիրելի պապ.* *д. домово́й *տնային ոգի, ‘փերի’* (*ըստ ժողովրդական հաւատալեաց*)։

Дѣдъ *ա.* 1, *պապ, հաւ* (*գր.*). 2, дѣ́ды *յ. պապեր, նախահայրեր, նախնիներ.* д. на́ши жи́ли по́просту; двою́родный д. *պապի կամ տատի հարազատ եղբայրը.* балага̀нный д. *բալագանային խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս ծերունու հագուստով։*

Дѣдю́шникъ *տ.* Дѣдо́вникъ.

Дѣе‖писа́ніе *չ. սկւ. գործծ. պատմագրութիւն.* **-писа́тель** *ա.* **-писа́тельница** *է. պատմագիր, պատմագրուհի, պատմագրական հեղինակ։*

Дѣе‖прича́стіе *չ. քեր. բայ-մակբայ* (*բայից կազմուած մակբայ օր.*) лёжа *պառկած,* си́дя *նըստած,* получи́въ *ստանալով.* **-прича́стный** *ած. բայ մակբայական.* д—ое предложе́ніе.

Дѣеспо‖со́бность *է. իրւբ. գործելու իրաւունք.* **-со́бный** *ած. գործելու իրաւունք ունեցող։*

Дѣжа́ *է. հնց. տաշտ, տաշտակ, տակառ. տ.* Дежа́.

Дѣйственный ած. *սկւ. գործծ.* ներգործող, ազդու, ազդեցիկ, զօրեղ։

Дѣйствительность ի. 1, իրականութիւն, իրողութիւն. это не воображéніе, а д.; 2, իսկութիւն, ճշտութիւն, հարազատութիւն, վաւերականութիւն. д. докумéнта, сдѣлки; 3, ներգործութիւն, ոյժ, զօրութիւն, ազդեցութիւն։

Дѣйствительный ած. 1, ազդող, ներգործող, -ծական. ոյժ, զօրութիւն ունեցող. д—ое лѣкáрство; д. выстрѣлъ *հրձգ.* ներգործական թնդանօթաձգութիւն (երբ լիցն իր ազդեցութիւնը գործում է). 2, ճիշտ, ճշմարիտ, իսկական, վաւերական, հարազատ, սեպուհ. это егó д—ыя словá; д—ая слýжба իրական պաշտօնավարութիւն. д. членъ ներգործական, գործօն անդամ (որ և է ընկերութեան. հմմտ. *տ.* Почётный членъ); д. глагóлъ *քերկ.* ներգործական բայ. д—ое обязáтельство իրական. սեպուհ պարտաւորութիւն. д—ое собы́тіе իրական դէպք, պատահար։ Дѣйствѝтельно *մ.* յիրաւի, ճշտիւ, իրաւ, որ։

Дѣйствіе չ. 1, ազդեցութիւն, ներգործութիւն. д. страстéй; д. сóлнца на растéніе; лѣкáрство не оказàло надлежáщаго д—ія դեղը հարկաւոր ազդեցութիւնը չներգործեց. привестѝ что въ д. մի բան 'ի կատար ածել, իրականացնել. 2, գործողութիւն, դէպք, պատահմունք. *ռզմգ.* պատերազմ, կռիւ. воéнныя д—ія պատերազմական գործողութիւններ, շարժումներ. нѣкоторые кораблѝ не моглѝ быть въ д—іи մի քանի նաւեր չկարողացան ծովամարտին մասնակցել. 3, պարապմունք. զբաղմունք, գործ, աշխատանք, գործունէութիւն. տնօրինութիւն, կարգադրութիւն. д—ія и распоряжéнія правѝтельства; 4, *թատր.* գործողութիւն, արարուած. трагéдія въ пятѝ д—іяхъ; д—ія раздѣля́ются на явлéнія.

Дѣйство չ. 1, *տ.* Дѣйствіе; 2, *հնց. եկղ.* հանդիսաւոր պաշտօն, պաշտամունք (Մոսկվայում). 3, դրամատիկական հին պիէսա։

Дѣй‖ствованіе չ. ներգործութիւն. во Іисýсѣ Христѣ—двѣ вóли и два д—ія Յիսուս Քրիստոսի մէջ կար երկու կամք և երկու ներգործութիւն (ըստ քաղքեդոնիկների). **-ствователь** տ. **-ствовательница** ի. *սկւ. գործծ.* գործակից, գործիչ այր, կին. **-ствовать** (-ствую -ютъ), под—, չ. 1, ազդել, ներգործել. на негó ничегó не дѣйствуетъ; краснорѣчіе сѝльно дѣйствуетъ на сердцà слýшателей; 2, վարուիլ, գործել, ընթանալ. д. на обýмъ, наудáчу տանից երկար մտածելու, անխմտաբար վարուիլ, գործել. во всёмъ дóлжно д. съ разсуждéніемъ; войскá дѣйствовали съ отлѝчною хрáбростью—պատերազմեցին. 3, անել, կատարել, գործել. порá д.! 4, *թատր.* խաղալ, կատարել (որ և է դեր) дѣйствующій բյ. ած. գործող. д—ая àрмія պատերազմի մէջ գտնուող զօրաբանակ. д—ія лѝца въ театрáльной пьéсѣ.

Дѣ‖лальщикъ *ռմկ.* *տ.* Дѣлатель; **-ланіе** չ. անելը, գործելը, պատրաստելը, շինելը. **-ланность** ի. արուեստականութիւն, սեթևեթանք. **-ланный** 1, բյ. ած. արած, կատարած, պրծած. 2, ած.* արհեստական, անբնական, սեթևեթեալ, կեղծ. **-латель** տ. **-лательница** ի. անող. գործող, կատարող, շինող, պատրաստող այր, կին։

Дѣ‖лать, сд—, ն. 1, անել, գործել, պատրաստել, շինել. онъ весь день ничегó не дѣлалъ; д. посýду; д. дополнéнія къ чемý; 2,* անել, հասցնել, պատճառել. сдѣлать одолжéніе հաճոյք պատճառել. онъ сдѣлалъ намъ мнóго зла; д. комý упрёки, вы́говоръ, предостережéніе մէկին յանդիմանել, նախազգուշացնել. д. насѝліе բռնութիւն գործ դնել. всё это дѣлаетъ емý честь այդ բոլորը նորան պատիւ է բերում. 3, անել, վարուիլ. что мнѣ съ нимъ д.? сдѣлать большóй конéцъ շատ հեռանալ. д. когó-лѝбо дуракóмъ մէկին ծաղրի ու ծանակի առարկայ շինել, մէկին յիմարի տեղ դնել. нéчего д. ինչ անեմ, թող ինչ կուզէ լինի. д. подъ себя́ (երեխաների և հիւանդների մասին) 'դուրս գնալ', տպականել.—Д. задáчи խնդիրներ վճռել. д. ошѝбку; д. глýпости, пóдлости; д. покýпки իրեր գնել. отъ нéчего д. պարապութիւնից, ձանձրութիւնից ստիպուած. д., сдѣлать поджóгъ հրդեհել, կրակ տալ. **-латься** 1, *ներգ.* դառնալ. д. скупы́мъ, богáтымъ, стáрымъ, слáбымъ ժլատանալ, հարստանալ, ծերանալ, թուլանալ. сдѣлаться сердѝтымъ բարկանալ. 2, *փոխդ.* վարուիլ, մէկի հետ իր գործը տեսնել, վերջացնել. дѣлайся съ нимъ, какъ хóчешь; 3, *կր.* անուիլ, գործուիլ, պատրաստուիլ, շինուիլ. изъ дéрева дѣлаются рáзныя вéщи; 4, չ. պատահիլ, լինիլ. առաջանալ, առաջ գալ, գոյանալ. что у васъ дѣлается дóма? не знáю, что съ нимъ сдѣлалось? съ нéю чàсто дѣлаются óбмороки; въ стѣнѣ́ дѣлаются трéщины; у меня́ дѣлается нары́въ на щекѣ́.

Дѣ‖лёжка ի. *տ.* Дѣлёжъ; **-лёжникъ** տ. **-лёжница** ի. մասն, բաժին, փայ ունեցող այր, կին. **-лёжный** ած. բաժանման։

Дѣлёжъ, á տ. բաժանում, բաժանելը. д. сдѣланъ непрáвилно; по д—ý достáлось емý изъ заработанныхъ дéнегъ сто рублéй.

Дѣ‖лéніе չ. 1, բաժանում, բաժանելը. д. добы́чи. — наслѣ́дства; 2, *մաթմ.* բաժանում. д. дробéй **-лёный, -лённый** բյ. ած. բաժանած, մաս մաս արած, փայ արած։

Дѣлéцъ, льцá տ. 1, բանիմաց, գործին հմուտ մարդ, մնւդ. հմուտ օրէնսգէտ. 2,* գործիչ, գործնական, նպատակին հասնելու համար միջոցների մէջ առանձին խտրութիւն չանող մարդ։

Дѣ‖лѝмость ի. 1, բաժանելի լինելը 2, д. числá *մաթմ.* թուի անմնացորդ բաժանումը. **-лѝмый** ած. բաժանելի, որը կարելի է բաժանել. дѣлѝмое *մաթմ.* բաժանելի։

Дѣ‖лѝтель տ. 1, (дѣлѝтельница ի.) *սկւ. գործծ.* մի բան բաժանող, փայ անող այր, կին. 2, *մաթմ.* բաժանարար. óбщій, наибóльшій д.; **-лѝтельный** ած. բաժանող, բաժանարար, մաս մաս անող։

Дѣ‖лѝть (-лю́ -лишь, дѣля́тъ). разд—, ն. 1, բաժանել, մաս մաս անել, փայ անել. мы всё дѣлѝли пополáмъ; *թւբ.* բաժանել. 2,* հաղորդել. մասնակից լինել. д. съ кѣмъ-либо рáдость, несчáстіе, печáль մէկի ուրախութեանը, դժբախտութեանը, տխրութեանը մասնակից լինել. д. съ кѣмъ-либо врéмя մէկի հետ ժամանակ անցկացնել. д. съ кѣмъ-либо кровъ մէկին իր յարկի տակ ընդունել, հիւրընկալել. д. судьбý съ кѣмъ-лѝбо մէկին բաղդակից դառնալ. что вы мéжду

собо́ю дѣ́лите? ինչու էք կռւում, ինչ ունէք բաժանելու. -ли́ться 1, փոխդ. (разд—) բաժանել միմեանց մէջ. д. чу́вствами զգացումները, խոկումները միմեանց հաղորդել. 2, չ. (под—) ուրիշին մաս, բաժին հանել. я гото́въ всѣмъ подѣли́ться съ ва́ми պատրաստ եմ ամէն ինչ ձեզ հետ բաժանել. 3, չր. (разд—) բաժանուիլ. два́дцать на пять дѣ́лится безъ оста́тка.

Дѣ||ли́ца ի. բանիմաց, հմուտ օրէնսգէտ, դատագէտ կին. -ли́шко չ. (յ. дѣли́шки, -шекъ) նւզ. և նխտ. ոչինչ, չնչին գործ. ло́вко обдѣ́лывать свой д—и; тёмныя дѣли́шки.

Дѣ́ло չ. 1, գործ, աշխատանք, պարապմունք, զբաղմունք, պաշտօն. э́то д. тру́дное; сидѣ́ть за д—омъ զբաղուած լինել. д. дѣ́лать գործ տեսնել. вое́нное д. ռազմագիտութիւն. золоты́хъ дѣлъ ма̀стеръ ոսկերիչ. 2,* գործ, վարմունք, արարմունք. до́брыя дѣла́; вѣ́ра безъ дѣлъ мертва́; 3, գործ, գրաւոր գործառութիւն, դատական գործ. пода́ть д. на спра̀вку; ходи́ть за дѣла́ми, по дѣла́мъ; тя́жебное д. դատական գործ. уголо́вное д. քրէական գործ. 4, ռզմզ. կռիւ, պատերազմ. быть въ д—ѣ; полки́ пошли́ въ д. զօրագնդերը պատերազմի բռնուեցան, ճակատեցան. 5, առհ. գործ. э́то къ дѣ́лу не отно́сится; онъ д. говори́тъ, его́ слѣ́дуетъ слу́шать; онъ ведётъ съ нимъ дѣла́; 6, դրութիւն, վիճակ. ихъ д. бога́тое, а наше д. бѣ́дное նոքա հարուստ են, իսկ մենք աղքատ ենք. ея́ д. же́нское նա կնիկարմատ է. то и д. անդադար, անընդհատ, միշտ, շարունակ. онъ то и д. бѣ́гаетъ; за д. կմ по дѣло́мъ ‘հալին է‘, գորան էլ հէնց արժան էր. въ са́момъ д—ѣ յիրաւի, ճշմարտի. ты и въ са́момъ дѣ́лѣ разсерди́лся զրուստ որ դու բարկացար. д. въ шля́пѣ բանը լաւ գնաց, վերջացած է. 7, дѣ́ла́ յ. (նատահանգիստներում) ապրանքը նաւից առնելու գործիքներ, չէնքեր:

Дѣ||ловитость ի. հմտութիւն, կորով գործելու մէջ. -лови́тый ած. գործունեայ, կորովի, ժրաջան և բանիմաց. д. человѣ́къ.

Дѣлово́й ած. 1, գործունեայ, ճարպիկ, հմուտ գործի մէջ. д. человѣ́къ հմուտ, ճարպիկ առևտրական. д. разгово́ръ գործին վերաբերեալ խօսակցութիւն. 2, պիտանի (գործին). д. лѣсъ, д—ыя дере́вья շինութեան փայտ, ատաղձ. 3, պաշտօնական, գործառնական. д—а́я бума́га; д—а̀я гра́мота հնց. կալքի, սեպհականութեան բաժանման գիր, թուղթ:

Дѣлопроиз||води́тель ա. ատենադպիր, քարտուղար. -во́дственный ած. գործավարութեան, գործառնական. -во́дство չ. 1, գործավարութիւն, գործառնութիւն, ատենակալութիւն. 2, ատենական բաժանմունք:

Дѣ́лывать, ся տ. Дѣ́лать, ся.

Дѣль ի. 1, կանեփի հաստ թել, որից ուռկան են գործում. 2, ուռական, թօռ. 3, փեթակի մէջ ճեղք, ծերպ, որ նեղ տախտակով խցում են:

Дѣ́льница ի. գիւղին մօտիկ խոտհարք.

Дѣ́||льность ի. կորով, խելացիութիւն. հաստատութիւն. -льный ած. I. (дѣ́ленъ -льна́, о) 1, բանի, աշխատանքի. д. день բանի, աշխատանքի, լի օր. 2, հիմնաւոր, լուրջ, կորովի, խելացի. բանաւոր. онъ говори́тъ д—ое; д—ая мысль; 3, գործունեայ, տոկուն, բանիմաց, գործին հըմուտ, կորովամիտ. человѣ́къ зна́ющій и д.; 4, պիտանի, հարկաւոր. д. лѣсъ; 5, (ազնիւ մետաղների մասին) ուրիշ մետաղների խառնուրդով գործածելի. д—ое зо́лото, серебро́; д—ая кни́га, ծռմզ. նաւի սպառազինութեան ցուցակագրութիւնը. дѣ́льно Տ. լրջօրէն, կորովամտութեամբ, խելացի կերպով. онъ тебѣ́ д. говори́тъ նա քեզ խելացի բան է ասում. II. հնց. բաժանման. дѣ́льная կմ дѣлова́я հնց. տ. Раздѣ́льная за́пись.

Дѣ||льце չ. նւզ. պստիկ, չնչին գործ, բան, զբաղմունք. -льщикъ ա. կանեփի թելերից ուռկան, թօռ գործող:

Дѣля́га հոր. փղըշ. խիստ բանիմաց, տոկուն, ժրաջան, կորովի մարդ:

Дѣля́нка ի. 1, մաս, բաժին. բաժանում. 2, հողամաս, հողաբաժին, անտառամաս, խոտհարքամաս. 2, տանը, մահալին մօտիկ գտնուող ագարակ, որի վերայ կտաւատ, կանեփ են ցանում:

Дѣтва́ ի. հաւք. մեղուք. ձագուկներ (դեռ եւս բջիջների մէջ). զեռահաս մեղուիկներ:

Дѣ||твора́ ի. հաւք. երեխաներ, երեխէք, տարբեր հասակի պտիկներ. -тёнокъ, нка ա. ռմկ. -тёночекъ, чка փղըշ. մանուկ, մանկիկ. -тёнышъ ա. -тёнышекъ, шка փղըշ. 1, նորածին ձագուկ, ճուտիկ. гнѣздо́ пти́чье съ д—ами: 2, աւազով լըցրած արկղ ջրհորի յատակի վերայ՝ ջուրը մաքրելու համար:

Дѣ́ти, те́й տ. Дитя́.

Дѣ||ти́на ա. տղայ, երիտասարդ. д. собо́ю ви́дный, -(ѣ)ти́нецъ, нца ա. 1, հնց. քաղաքի ներքին ամրոցը, միջնաբերդը. 2, տաշտ, որի մէջ կուպրը քաշելու ժամանակ հոսում է. 3, ձուկ որսալու կթոցի ներքին ձագարը:

Дѣ||ти́нка ա. նւզ. -ти́нушка ա. փղըշ. պստիկ, զեռահաս տղայ, պատանի. -ти́шки, шекъ յ. հոր. փղըշ. տ. Дѣ́ти; -тище չ. որդի, զաւակ (ուստր կմ դուստր). развѣ́ я своему́ д—у врагъ?

Дѣ́||тка ի. հաւք. տ. Дѣтва́; -тки, токъ չ. յ. նւզ. որդիք, զաւակներ. -тный ած. որդիներ, զաւակներ ունեցող:

Дѣто||люби́вый ած. սկւ. գործծ. որդեսէր, գըթոտ (ծնող). -лю́біе չ. սկւ. գործծ. որդեսիրութիւն, ծնողական սէր, գութ, գորով:

Дѣто||ро́дный ած. ծննդական, ծննդաբեր. д—ыя ча́сти, д—ые о́рганы; -рожде́ніе չ. որդեծնութիւն. -убі́йство չ. որդեսպանութիւն. -убі́йца հոր. որդեսպան հայր կամ մայր:

Дѣ́точки, чекъ չ. յ. նւզ. և փղըշ. տ. Дѣ́тки.

Дѣ́тскій ած. մանկական, երեխայական, տղայական. д—ія игру́шки; д. ве́черъ մանկական երեկոյ. д. садъ մանկական պարտէզ. д. наста́вникъ; д—ая болѣ́знь տ. Роди́мчикъ. Дѣ́тская, ой ի. մանկանոց, մանկանց սենեակ: Дѣ́тски Տ. մանկաբար, երեխայաբար. разсужда́ть по-дѣ́тски երեխայի պէս, երեխայաբար դատել:

Дѣ́т||скость ի. 1, մանկութիւն, երեխայութիւն. 2,* երեխայութիւն, անզգուշութիւն, թեթևամըտութիւն. -ство չ. մանկութիւն, երեխայութիւն. մանկական հասակ. вы́тти изъ д—а; впасть въ д.

Дѣ́тушки, шекъ չ. յ. փղըշ. մանկիկներ, երեխաներ, ճուտիկներ, ճռեր, լաճեր (տճ. հ.):

Дѣть (дѣ́ну -нутъ; անց. дѣлъ, а, о) ся տ. Дѣва̀ть, ся.

Дѣта́та, -тъ յ. սկւ. գործծ. երեխաներ:

Дѣя́ніе չ. 1, գործ, գործողութիւն, արարմունք, վարմունք. 2, նահատակի հրաշագործութիւնը նորա պատկերի շուրջը նկարած. о́бразъ съ

д—емъ կամ д—іями. Дѣя́нія апо́столовъ Գործք Առաքելոց։

Дѣ||ятель ա. -ятельница ի. գործող, գործիչ այր, կին. 2, գործօն, ույժ, զօրութիւն. -ятельно մ. միբաջանութեամբ, տոկունութեամբ․ -(ѣ)ятельность ի. 1, գործունէութիւն. 2, գործելու ասպարէզ. -(ѣ)я́тельный ած. 1, գործունեայ, տոկուն, փոյթեռանդն, ժիր, ժրաջան. д. человѣкъ; 2, սկլ. գործծ. փորձնական. գործնական. д—ая хи́мія.

Дѣ||ять (дѣю -ютъ) ն. եկ. սւ. 1, անել, գործել. 2,* ցոյց տալ, յայտնել. -яться եկ. սւ. 1, չ. անուիլ, գործուիլ, գոյացնուիլ. 2, չ. պատահիլ, լինիլ, յառաջ գալ։

Дю||же մ. տ. Дю́жій; -жено́гій ած. ռամիկ. մկանոտ ոտքերով. -жесть ի. մարմնաւոր ույժ, զօրութիւն, կորով։

Дю||жина ի. -жинка նւզ. (Ֆր.) դիւժին, երկոտասանեակ (12 հատ միասին, միակերպ առարկաներ). д. таре́локъ, ноже́й; чёртова д. 13 հատ։

Дю́жинный ած. 1, դիւժինով (ծախուող կամ առնուող). 2,* սովորական, հասարակ, աննշան. онъ не изъ д—ыхъ; не д. тала́нтъ, — писа́тель.

Дю́жій ած. պինդ, ամուր, 'դայիմ', զօրեղ, ուժեղ, պնդակազմ, ամրակազմ. дю́же, дюжо́ մ. ռմկ. ույժերը լարելով. սաստիկ. խիստ, յոյժ։

Дюжѣть, под—, չ. ռմկ. ամրանալ, ուժովանալ, զօրեղանալ։

Дюй||мо́викъ ա. քառանկիւնի տաշած և դիւյմների բաժանած բարակ փայտ՝ գերաններ, տախտակներ կոն չափելու. -мо́вка ի. 1, մի դիւյմ հաստութեամբ տախտակ. 2, մի դիւյմ երկարութեամբ մեխ, բևեռ. -мо́вочный ած. դիւյմանոց (մի դիւյմ հաստութեամբ կմ մի դիւյմ երկարութեամբ). д—ыя до́ски.

Дю́ймъ ա. (Հոլ.) 1, դիւյմ (չափ = $^1/_{12}$ ֆուտի կամ $^1/_{28}$ արշինի). 2, աստղ. արեգակի կմ լուսնի տեսանելի տրամագծի $^1/_{12}$ մասը։

Дюнъ ա. (Ֆր.) սկլ. գործծ. դուքս։

Дюмо́къ, мка́ ա. քամիչ մեքենայ ոսկրափոշով լցրած, որի միջից շաքարահիւթը անց են կացնում։

Дю||на ի. (գերմ.) գետափեայ կամ ծովափեայ աւազէ թումբ, աւազակոյտ. -нный ած. այս թմբերի, աւազակոյտի։

Дюше́ссъ ա. (Ֆր.) դիւշէս (Ֆրանսիայում մշակուող ամէնաընտիր, խոշոր և հիւթալից տանձ)։

Дя́||гиль ա. -гильникъ ա. -глица ի. ռմկ. պամբիւղաւոր բոյս, մեղ խմի (բոխնի?) (Archangelica officinalis).

Дя́||денька ա. փաղք. տ. Дя́дя; -динъ, а, о ած. տ. Дя́дя; -до́вникъ տ. Дѣдо́вникъ.

Дя́дька ա. 1, նկտ. տ. Дя́дя; 2, մանկանց վերայ հսկող, վերահասու ծառայ. դպրոցական ծառայ. 3, աւագ զինուոր, ենթասպայ, որ նորակոչներին վարժեցնում և նոցա վերայ հրամայում է. 4, ռմկ. փեսայի ծառան, նրա շորերը հագցնողը. 5, (Վոլգայի վերայ) նաւը պարանով քարշող առաջին մշակը, բուռլակը։

Дя́динъ, а, о ած. հօրեղբօրի, մօրեղբօրի, քեռու. վերահսկողի, աւագ զինուորի, ենթասպայի։

Дя́||дюшка ա. 1, փաղք. տ. Дя́дя; 2, տ. Дя́дя 2 և 3; -дюшкинъ, а, о ած. հօրեղբօրի, մօրեղբօրի, քեռու։

Дя́дя ա. 1, հօրեղբայր (д. по отцу́), մօրեղբայր, քեռի (д. по ма́тери). մօրաքրոջ մարդ (փեսայ). 2, ռմկ. 'քեռի' (պատիկները անուանում են մտերմաբար օտարի, հասակաւոր մարդուն). 3, ռմկ. կտկւ. 'քեռի', 'բիձա' (անուանում են մեծ, բարձրահասակ պատանուն)։

Дя́||телъ, тла ա. կնդ. Picus. փայտփոր, 'ծառակտուտ'. д. зелёный, Picus viridis, կանաչ փայտփոր, 'ծառակտուտ'. д. чёрный, Picus martius, սև փայտփոր, ծառակտուտ։

Дя́||тельникъ ա. բս. բոյս, տունկ. ռմկ. առհ. առուոյտ. -тельный ած. փայտփորի, 'ծառակտուտի'. -тлина ի. տ. Дя́тельникъ; -тлиный ած. բոյսի. առուոյտի(ց). -тловина տ. Дя́тлина; -тлови́на ի. փայտփորի փորած փոսը, փչակուկը ծառի բնի մէջ. -тло́вникъ տ. Дя́тельникъ; -тловый տ. Дя́тельный.

Е.

Е, е, ռուսաց այբբենի վեցերորդ տառը։ Ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց է-ն, օր. бре́дить, смерть, шесть. Իսկ երբեմն ենթարկուելով իրանից յետոյ եկող կոշտ հնչիւնի ազդեցութեանը (լեզուի ընդհանուր կանոնին համաձայն) հնչւում է գրեթէ ինչպէս հայոց ե-ն, օր. бродъ, сме́ртный, шестъ; երբեմն էլ նոյն իսկ այս պատճառով բոլորովին բարդուելով հնչւում է йо (ё), շշականներից յետոյ (գրւում կամ հնչւում է) о, օր. ёлка (բայց ель), плётка (բայց плеть), твёрдый (բայց твердь); шовъ, кружо́къ, трущо́ба, жёлудь (արտս. жо́лудь), жёлчный (жо́лчн—), жёны և жо́ны.

'Ева, ёва մ. ահա։

'Еванна մ. ահա այնտեղ։

Еван||гелизова́ть (-зу́ю -ютъ) սկլ. գործծ. աւետարանել. -ге́ликъ ա. (լտ.) աւետարանական, բողոքական. տ. Протеста́нтъ; -гелиста́рій ա. (լտ.) աւետարան (պատարագի ժամանակ կարդացուող).

Еван||гели́стъ ա. (յն.) աւետարանիչ. -гели́ческій ած. աւետարանական. е—ое вѣроисповѣда́ніе աւետարանական (բողոքական) դաւանութիւն. -геліа́рій տ. Евангелиста́рій.

Ева́н||геліе չ. (յն.) աւետարան. -гельскій ած. աւետարանի. е—ое чте́ніе, е—ое уче́ніе, е—ое сло́во; е. зако́нъ; по-ева́нгельски մ. ըստ աւետարանի վարդապետութեան։

'Евася մ. տես ահա, տես թէ ուր։

Евкла́зъ տ. Эвкла́зъ.

'Евно մջ. ահա։

'Ев||ну́хъ ա. (յն.) ներքինի։ 'Евну́ховъ, а, о ած. ներքինու. -ну́шескій, -ну́шій, шья, шье ած. ներքինու. -ну́шество չ. ներքինութիւն. -нушо́къ, шка́ ա. նւզ. պատիկ, դեռահաս ներքինի։

'Ево, ёвона Շ. ռմկ. ահա՛ թէ ինչ, ահա թէ ինչ։

Евó||ный, -нный դերն. ռմկ. նորա, իւր։

Евра||зiáтецъ, тца, -зiáтъ տ. եւրոպ-ասիացի (Հնդկաստանում եւրոպացու և տեղացու ամուսնութիւնից ծնուած մարդ)։

Еврáзiя Ի. աշխ. Եւրոպ-Ասիա (Եւրոպան և Ասիան միասին առած)։

Ев||рéечка նւզ. տ. Еврéйка; -рéй տ. հրեայ, եբրայեցի. -рéйка Ի. հրէուհի, եբրայեցի կին. -рéйскiй ած. հրեական, եբրայական. -рéйство Չ. հրեականութիւն. 1, հրեական առանձնայատկութիւններ. 2, հաւ. հրեաներ, եբրայեցիներ. -рéйствовать (-ствую -ютъ) Չ. հրեայէր հանդիսանալ, հրէութեան շահերը պաշտպանել. еврéйствующiя газéты; -рéйчикъ տ. նւզ. և նխտ. փոքրիկ, պստիկ հրեայ, եբրայեցի. -рéйшка տ. նխտ. վատթար հրեայ. հրէուկ. -реофи́лъ հրեասէր. -реофóбъ տ. հրեատեաց. -рéянка տ. Еврéйка.

Евро||пéецъ, пéйца տ. եւրոպացի. *եւրոպական կրթութիւն ստացած, քաղաքակիրթ մարդ. -пеизáторъ տ. եւրոպացնող. -пеизáцiя Ի. -пеизи́рованiе Չ. եւրոպացում, եւրոպացնելը. -пеизи́ровать (-рую -ютъ), -пеизовáть (-зу́ю -ютъ) Ն. եւրոպացնել. -пеи́змъ տ. եւրոպականութիւն, եւրոպական կրթութիւն, եւրոպական քաղաքակրթութիւն, դաստիարակութիւն։

Евро||пéйка Ի. եւրոպուհի, եւրոպացի կին. *եւրոպական կրթութիւն ստացած, քաղաքակիրթ կինարմատ. -пéйничанiе Չ. եւրոպական քաղաքակրթութեանը, կենցաղին, կարգուկանոններին հետեւելը. -пéйничать Չ. եւրոպական քաղաքակրթութեան հետեւել, եւրոպացի ձեւանալ։

Евро||пéйскiй ած. եւրոպական. е. концéртъ եւրոպական *համերգ, եւրոպական մեծ պետութիւնների համերաշխ գործողութիւնը մի և է միջազգային խնդրում. е—ая извѣ́стность, — знамени́тость ա, եւրոպական համբաւ, հռչակ. բ, եւրոպական համբաւ, հռչակ ունեցող մարդ. Եւրոպայում անուն ունեցող մարդ. е. чай բս. Veronica officinalis, բժշկական բերենիկէ. -пéйствовать (-ствую -ютъ) Չ. եւրոպական քաղաքական և ընկերական կենցաղին հետեւել. -пéянка տ. Европéйка.

Евстáхiева трубá կզմխ. Tuba Eustachii, Եւստախեան խողովակ։

Евхари́||стика Ի. հաղորդութիւն, սուրբ հաղորդութեան [խորհրդի] վարդապետութիւնը. -сти́льный, -сти́ческiй, -сти́йный ած. սուրբ հաղորդութեան [խորհրդի]. -стiя Ի. (յն.) սուրբ հաղորդութիւն, սուրբ հաղորդութեան խորհուրդը։

Евхолó||гiй, -гiонъ տ. (յն.) եկղ. աղօթագիրք. խորհրդատետր։

Евъ Ձյ. թմուհ, ֆմուհ։

Егдá Շ. եկ. ս. երբ։

Егé Ձյ. էհէ՜։

Егер||мéйстерскiй ած. եգերմէյստէրի, -րական. -мéйстеръ տ. (գերմ.) եգերմէյստէր. 1, արքունի որսորդապետ. 2, արքունի պաշտօնեայ երրորդ կարգի։

'Е||герскiй ած. եգերի, եգերական. é—ое ружьё; é. полкъ; -герь (յ. éгери, ей և егеря́, éй) տ. (գերմ.) եգեր. 1, որսորդ (բարակներով). 2, հնց. առանձին կարգի ծառայ նախնի կալուածատէրերի. 3, առանձին կարգի հետեւակ, թեթեւաշարժ, պատրաստական զինուոր (стрѣлóкъ); 4, սպասաւոր, բանբեր դեսպանի (éгерь 1-ի հագուստով)։

Еги́||петскiй ած. 1, եգիպտական, եգիպտացոց, Եգիպտոսի. е—ое плéмя հնց. գնչուներ, բօշաներ. е—iя я́звы կմ кáзни եգիպտական պատիժներ, պատուհասներ. 2,* մթոած, անկենդան. е—iе бóги, е—ая стату́я; 3,* տաժանելի, դժուար, քրտնաթոր. е—ая рабóта.

Еги||птолóгiя Ի. եգիպտախօսութիւն, -տաբանութիւն, -տագիտութիւն. -птолóгъ տ. եգիպտախօս, -տաբան, -տագէտ. -(и)птя́нинъ տ. (յ. еги́птяне, -пъ) տ. եգիպտացի. -птя́нка Ի. եգիպտուհի, եգիպտացի կին. *գնչու, բօշա կին։

Еги́ра տ. Гиджра.

Еговá տ. Iеговá.

Его||зá հոր. չարաճճի, հանգիստ, անհանգիստ, անխաղաղ տղն, մեղ. կինարմատ. -зёнокъ, нка տ. չար, չարաճճի, անհանգիստ երեխայ. -зи́ный ած. անհանգիստ, դէս ու դէն ընկնող. -зи́стый ած. անհանգիստ, դադար չունեցող. *կծու, կարուկ։

Его||зи́ть (—, -зи́шь -я́ть), ся 1, խնդալ, չարաճճի բաներ անել, չարունակ դէս ու դէն ընկնել. 2, աշխատել հաճոյանալ, քծնել, շողոքորթել. -зли́вый ած. չարաճճի, անհանգիստ, դադար չունեցող, չարունակ դէս ու դէն ընկնող։

Егóрьевъ день սուրբ Գէորգի տօնը (23-ն ապրիլի և 26-ն նոյեմբերի)։

Едá Շ. եկ. ս. միթէ։

Едвá Շ. հազիւ, հէնց որ. հազիւ հազ, դժուար, դժուարութեամբ. едвà не քիչ էր մնացել որ, համարեա թէ. едвá ли հազիւ թէ, դժուար թէ։

Едéмскiй ած. Եդեմի, եդեմական. садъ Е.

Едéмъ տ. Եդեմ։

Едикулъ(ь) տ. Եդիկուլ (եօթնաշտարակեան բերդ Կ. Պօլսում). *բանտ, արգել, տառապանքների տեղ։

Еди||нéнiе Չ. միութիւն, միաբանութիւն, միաւորութիւն, կապակցութիւն. -ни́тель տ. միացնող, միաւորող. -ни́тельный ած. միաւորիչ, 'ի մի ձուլող. -ни́тный знакъ հնց. կմ -ни́тная, ой Ի. քերկ. տողադարձութեան նշան, գծիկ. -ни́ть (-ню́ -ни́ть) Ն. միացնել, միաւորել, կապակցել. -ся անդր. առանձնանալ, կղզիանալ. единя́щiйся բյ. ած. միացող, միանող, միաբանուող. старообря́дцы, е—iеся съ Православною Греко-Россiйскою Цéрковью, именую́тся единовѣ́рцами.

Еди||ни́ца Ի. 1, միութիւն. մէկ հատ, անհատ. е. мѣ́ры չափի միութիւն. въ Россiи за е—у вѣ́са принимáется фунтъ; 2, թւբ. և դպրոցկ. միաւոր. постáвить ученику́ е—у; получи́ть е—у изъ фи́зики; -ни́чка նւզ. դպրոցկ. տ. Едини́ца 2; -ни́чникъ տ. միշտ միաւորներ ստացող աշակերտ. -ни́чность Ի. մէկ, մի հատ լինելը, եզակիութիւն. միութիւն. -ни́чный ած. մի, անհատական, մասնաւոր. սակաւ, հազուագիւտ. առանձին, եզակի. общéственная и е—ая жизнь; е—ое явлéнiе, собы́тiе.

Едино||бóжiе Չ. միաստուածութիւն. -бóжный ած. միաստուածեան. -бóрецъ, рца տ. մենամարտիկ, մենամարտող. -бóрство Չ. մենամարտութիւն, մենակռիւ. -бóрствовать (-ствую -ютъ) Չ. մենամարտել. -брáчiе Չ. 1, եկղ. միամուսնութիւն. մի անգամ ամուսնացած լինելը (հակը տ. Многобрáчiе); 2, միակնութիւն, միամարդութիւն. -брáчный ած. 1, մի անգամ ամուսնացած. 2, միակին. -ви́дность Ի. միակերպութիւն. -ви́дный ած. միակերպ, մի կերպարանք, տեսք ունեցող։

Едино||влáствовать (-ствую -ютъ) միապետել. -влáстецъ, тца, -власти́тель տ. -власти́тельница Ի.

ինքնակալ, -ուհի, միապետ, -ուհի, միահեծան տէր, տիրուհի. -вла́стіе չ. միապետութիւն. միահեծան իշխանութիւն. -вла́стный ած. 1, միապետական, միահեծան. 2,* բացարձակ. -во́ліе չ. եկղ. միակամութիւն. -во́льникъ ա. եկղ. Քրիստոսի մէջ մի կամք և մի ներգործութիւն դաւանող:

Едино‖вре́ме́нность ի. միաժամանակութիւն. -вре́ме́нный ած. 1, միանուագ. е—ая награ́да, пла́та; е—ое посо́біе; 2, միաժամանակ, միևնոյն ժամին եղող, պատահող, կատարուող. е. разгово́ръ.

Едино‖вѣ́рецъ, рца ա. 1, հաւատակից, դաւանակից. 2, единовѣ́рцы յ. հնածէս հերձուածողներ, որոնք միանալով օրթոդոքս եկեղեցու հետ, շարունակում են պահպանել իրենց հնաւանդ ծէսերը և ժամասացութիւնը կատարում են հին (չսրբագրած) գրքերով (օրինակը տ. единиться բայի տակ). -вѣ́ріе չ. 1, հաւատակցութիւն, դաւանակցութիւն. 2, հնածէս հերձուածողների միութիւնը օրթոդոքս եկեղեցու հետ (տ. վերև единовѣ́рцы); -вѣ́рка ի. 1, հաւատակից, դաւանակից կին. 2, օրթոդոքս եկեղեցու հետ միացած հնածէս կին, աղջիկ. -вѣ́рный ած. հաւատակից, դաւանակից. -вѣ́рство, -вѣ́рчество չ. օրթոդոքս եկեղեցու հետ միացած հնածէսների եկեղեցի (տ. единовѣ́рцы); -вѣ́рческій ած. օրթոդոքս եկեղեցու հետ միացած հնածէսների. е—ая [це́рковь] հնածէսների միացեալ եկեղեցին. -вѣ́ръ տ. Единовѣ́рецъ.

Едино‖гла́вый ած. 1, միագլխանի. гербъ съ изображе́ніемъ е—аго орла́; 2, е—ая це́рковь միագմբէթ եկեղեցի. -глаго́льный ած. միալեզու, մի լեզուով խօսող. -гла́сіе չ. -гла́сность ի. 1, միաձայնութիւն, միաբանութիւն. 2, երժշ. ներդաշնակութիւն. е—сіе въ пѣ́ніи; -гла́сный ած. 1, միաձայն, միաբերան, միաբան. е—ое рѣше́ніе; е—ое избра́ніе; 2, երժշ. ներդաշնակ: Единогла́сно մ. միաձայն, միաբերան:

Едино‖держа́віе չ. միահեծան իշխանութիւն, միապետութիւն. -держа́вный ած. միահեծան, ինքնակալական. -держа́вствовать (-вую -ютъ) տ. Единовла́ствовать; -де́ржецъ, жца ա. -де́ржица ի. ինքնակալ, -ուհի, միապետ, -ուհի:

Едино‖ду́шіе չ. միաբանութիւն, համերաշխութիւն. -ду́шный ած. մի սիրտ մի հոգի, միահամուռ, միաբան, համերաշխ: Единоду́шно մ. համերաշխութեամբ, միաբանութեամբ:

Едино‖дѣ́йствіе չ. միաբան, համերաշխ գործողութիւն, ներգործութիւն. -дѣ́йственникъ ա. Յիսուս Քրիստոսի մէջ մի ներգործութիւն ընդունող:

Едино́жды մ. եկ. սլ. միանգամ:

Едино‖же́нецъ, нца ա. միակին, մի կին ունեցող. -же́нство չ. միակնութիւն -жёнъ ա. միակին, մի անգամ ամուսնացած մարդ:

Едино‖зву́чіе չ. -зву́чность ի. միահնչիւնութիւն, համահնչիւնութիւն. -зву́чный ած. միահնչիւն, համահնչիւն. -зе́мецъ, мца ա. -зе́мка ի. համերկրացի, -ցիուհի. 'համշիրակ', -ուհի. -зе́мный ած. հայրենակից, երկրակից, մի երկրացի, համշիրակ. -зе́мство չ. համշիրակութիւն, երկրակցութիւն:

Едино‖имѣ́нность ի. համանունութիւն. -имённый ած. համանուն. -кали́берный ած. միաչափ, միակերպ, միատարազ. -кра́тный տ. Однокра́тный; -кро́віе չ. -кро́вность ի. արիւնակցութիւն, ցեղակցութիւն. -кро́вный ած. արիւնակից, ցեղակից, հարազատ:

Едино‖ли́чность ի. 1, պատկանելութիւն. 2, անձնական, անհատական իշխանութիւն. -ли́чный ած. անձնական, անձամբ յանձին, անհատական. е—чно մ. անձամբ, անհատական իշխանութեամբ:

Едино‖лѣ́тній ած. միամեայ, մի տարեկան. -му́дріе չ. եկ. սլ. տ. Единомы́сліе; -му́дрствовать (-ствую -ютъ) չ. համախոհ, համամիտ լինել. -мы́сленникъ ա. -мы́сленница ի. համախոհ, համամիտ այր, կին. -мы́сленный ած. համախոհ, համամիտ. -мы́слить (-лю -лятъ) չ. համախոհ, համամիտ լինել. -мы́сліе չ. 1, համախոհութիւն, համամտութիւն. 2, միաբանութիւն, միաձայնութիւն. -мы́шленникъ ա. -мы́шленница ի. համախոհ, համամիտ, կողմնակից այր, կին. -мы́шленный ած. համախոհ, համամիտ, միաբան:

Едино‖наслѣ́діе չ. միաժառանգութիւն (ըստ 1714—31 գոյութիւն ունեցող օրէնքի անշարժ կայքը ծնողներից յետոյ անցնում էր մենակ մէկ որդուն). -нача́ліе, -нача́льный տ. Единовла́стіе, -стный; -нача́льникъ ա. -нача́льница ի. տ. Единоде́ржецъ, -де́ржица; -нача́льство տ. Единовла́стіе; -нача́льствовать (-ствую -ютъ) տ. Единовла́ствовать; -обра́зить (— -зишь -зятъ) ն. միակերպել. -обра́зіе չ. -обра́зность ի. միակերպութիւն, միաձևութիւն. -обра́зный ած. միակերպ, միաձև:

Единопле‖ме́нникъ ա. -ме́нница ի. ազգակից, -կցուհի, ցեղակից, -կցուհի. -ме́нничество չ. -ме́нность ի. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն. -ме́нный ած. ցեղակից, ազգակից. հարևան. ме́нство չ. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն:

Единоро́гій ած. միեղջիւրանի, միապոզանի:

Единоро́гъ ա. 1, աճշ. միեղջերու սոսկալի կենդանին (տ. Սաղմ. 91_{11}, Յովբ. 39_{9-12}). 2, միեղջիւրանի, միապոզանի տապակլական կենդանի. е. морско́й կնդ. Monodon monoceros, նր. միաժանի գելփին, նարվալ. 3, ռզմգ. այս գելփինի պատկերով երկար հրանօթ, թնդանօթ. 4, աստղ. համաստեղութիւն մի:

Едино‖ро́децъ, дца ա. ազգակից, ցեղակից. -ро́дность ի. միածնութիւն [ու 'ի Հօրէ]. е. Сы́на Бо́жія отъ Отца̀; -ро́дный ած. 1, միածին [ու 'ի Հօրէ]. е. Сынъ Бо́жій; 2, միակ (որդի, ուստր, դուստր). -ро́дство չ. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն, միևնոյն ծագումը:

Едино‖серде́чный ած. մի սիրտ մի հոգի, սրտակից. -си́ліе չ. միազօրութիւն, միութիւն ույժի, զօրութեան. -сло́вный ած. միաբան, միաձայն:

Еди́ность ի. միաբանութիւն, համաձայնութիւն:

Едино‖су́щіе չ. համագոյութիւն (սուրբ Երրորդութեան). -су́щность ի. համագոյութիւն, միագոյութիւն. -су́щный ած. համագոյ, միասնական. е. Отцу́ եկղ. համագոյ Հօր (Քրիստոս):

Едино‖то́ржіе չ. տ. Монопо́лія; -у́стно մ. միաբերան, միահամուռ կերպով. -утро́біе չ. համամայրութիւն, միևնոյն արգանդից (մօրից) ծընուած լինելը. -утро́бный ած. 1, համամայր, միևնոյն արգանդից (մօրից), բայց զանազան հայրերից ծնուած. е—ые бра́тья; е—ыя сёстры; 2, հարազատ (քոյր, եղբայր). -хара́ктерный ած. միատեսակ բնաւորութեան տէր. -цвѣ́тный ած. միագոյն. -ча́сный ած. միաժամ, մի ժամ

տեսող. -чéстный ած. համապատիւ, համայարգ. -язы́чный ած. միալեզու, միենոյն լեզուով խօսող։

Еди́н‖ственный ած. միակ. е—ое числó քեր. եզակի թիւ. еди́нственно Տ. միայն, միմիայն. -ство Հ. 1, միութիւն, ամբողջութիւն. 2, միաբանութիւն։

Еди́ный ած. մի, միայն, մենակ, միակ. եկ. ալ. մի, մէկ. е. Богъ; еди́нъ Богъ безъ грѣха (առծ.). е—ая святáя, собóрная и апóстольская цéрковь միմիայն ընդհանրական և առաքելական սուրբ եկեղեցի։

'Еже եկ. ալ. 1, շ. զի, որպէս զի. 2, ⁊էրն. որ. с. есть այսինքն, այսինքն է. é. Бóжій день իւրաքանչիւր օր, ամէն օր։

Еже‖вáтый ած. 1, ոզնու նման. 2, կամակոր, յամառ. -ви́дный ած. ոզնեկերպ, ոզնատես։

Еже‖ви́ка Ի. բս. ա, Rubus caesius, լուրջ մորմենի (մոշի և իւր պտուղը՝ մոշ). բ, Rubus fruticosus, հասարակ մորմենի կմ մորենի (մոշի և իւր պտուղը՝ մոշ). -ви́ковка Ի. մորենու պտղից (մոշից) պատրաստած բանդակ կմ օշարակ. -викъ ա. Ежóвикъ; -ви́чникъ ա. մորմենու (մոշու) թուփ, թփուտ. -ви́чный ած. մորմի (մոշի). е. сокъ; е—ое варéнье.

Ежé‖вникъ ա. Ежóвникъ; -вый ա. Ежóвый.

Еже‖гóдка, -гóдница Ի. իւրաքանչիւր տարի պըտուղ բերող բոյս, իւրաքանչիւր տարի ծնող կենդանի. -гóдникъ ա. միամեայ հանդէս, տարեկան հանդէս. -гóдный, -гóдній ած. իւրաքանչիւր տարի եղող, պատահող եղ, տարեկան։ Ежегóдно Տ. իւրաքանչիւր տարի։

Еже‖голóвка Ի. -голóвникъ ա. բս. Sparganium, ոզնեգլուխ։

Еже‖днéвникъ ա. օրագիր, օրաթերթ, ամէնօրեայ հրատարակութիւն. -днéвность Ի. 1, առօրեայ, սովորական լինելը. 2. ежеднéвности յ. առօրեայ, սովորական գործեր, բաներ. -днéвный ած. 1, ամէնօրեայ. е—ая газéта, е—ыя запи́ски; 2, առօրեայ, սովորական, հասարակ. е—ая жизнь, е—ое плáтье; ежеднéвно Տ. ամէն օր, իւրաքանչիւր օր։

'Ежели Հ. եթէ, եթէ որ, թէ որ։

Еже‖лѣ́тній ած. ամէն ամառ եղող, պատահող. ամէնամեայ. ежелѣ́тне, -но Տ. ամէն ամառ, ամէն տարի. -лѣ́тье Հ. տարեկից, տարեգլուխ, տարեկան տօն. -мину́тный ած. ամէն րոպէ եղող, պատահող, անընդհատ, մշտական։ [ճեր։

Ежему́хи Ի. յ. կնդ. Tachinae, թրթռաճան-

Еже‖мѣ́сячникъ ա. ամսօրեայ հանդէս, ամսագիր. -мѣ́сячный ած. ամսօրեայ, միամսեայ. е—ое издáніе; ежемѣ́сячно Տ. ամէն ամիս։

Еже‖недѣ́льникъ ա. շաբաթագիր. -թաթերթ. -недѣ́льный ած. շաբաթական. еженедѣ́льно Տ. ամէն շաբաթ. -недѣ́льщина Ի. շաբաթական (մշտական) աշխատանք։

Еже‖нóчный, -нóщный ած. ամէն գիշեր պատահող, կրկնուող. еженóчно, еженóщно Տ. ամէն գիշեր։ [նեձուկ։

Ежеры́бъ ա. կնդ. Diodon, գիոդոն կամ ոզ-

Еже‖секу́ндный ած. ամէն վայրկեան եղող, պատահող. ежесеку́ндно Տ. իւրաքանչիւր, ամէն վայրկեան. -чáсный ած. ամէն ժամ կատարուող, եղող. ежечáсно Տ. ամէն ժամ, անընդհատ, անդադար։

"Е‖жикъ ա. 1, Նւզ. պստիկ ոզնի. 2, մի տեսակ գնդակներ ռազարի մէջ. -жи́стый ած. ոզնու պէս, ոզնու նման. *շղինջանող, անողոքելի, կոշտ կոպիտ. -(ё)жи́стый ած. ոզնու նման, *կուչ եկած, կծկուած. -(ё)жить (-жу -жатъ) Ն. կկոցել, կուչ ածել, հաւաքել (աչքերը), կծկել. -ся Հ. կուչ գալ, կծկուիլ. отъ стýжи собáка ёжится; отъ смѣ́ху глазá ёжатся; *վախենալ, ընկճուիլ, շփոթուիլ. քաշուիլ. *իր ծախսերը կրճատել, 'գայլաթ անել'. -жóви́на Ի. 1, ոզնու բուն. 2, ոզնու միս, ոզնենի. 3, ոզնու մորթ. -жóвый ած. 1, ոզնու. е—ыя и́глы; 2, խիստ, անագորոյն. держáть когó-ли́бо въ е—ыхъ рукави́цахъ մէկին ճանկերի մէջ հաւաքուած պահել, մէկի հետ խստութեամբ վարուել։

"Ежъ, à (յ. ежи́, éй) 1, կնդ. Erinaceus europaeus, ոզնի, 'կուզնի'. 2, морскóй ёжъ, Echinus, ծովոզնի. 3,* գծուծ, կծծի մարդ. смотрѣ́ть ежóмъ խիստ բարկացած, խոժոռուած նայել։

"Езъ ա. գետի մէջ սարքած ցանկապատ, վանդակապատ ձկնորսական նպատակով։

Езуи́тъ ա. Іезуи́тъ.

Ей І. Տ. այո՛, հա՛, ճիշտ որ. ей Бóгу Աստուած վկայ. ей же ей իրաւ, ճշմարիտ որ. II. Տջ. Էյ. III. ա. Онá.

"Е‖канье Հ. 1, նուագ ճիչ, ճչոց. 2, թխկալը, դոռալը. դողալը, սարսիլը. -кать, -(ё)кну́ть Հ. 1, թխկալ, թրխկալ, գրմփալ, զարկուիլ. գոռալ. 2, դողալ, տրոփել, սարսել, սարսափիլ. сéрдце ёкаетъ, ёкнуло; 3, ա. Икáть.

Екза‖рхáтъ, -рхъ, -рше́скій, -ршій ա. Экзархáтъ, -рхъ, -ршескій, -ршій. [клéзія.

Ек‖клезіáстъ ա. Екклесіáстъ; -клéзія ա. Эк-

Ек‖клесіáрхъ, -клисіáрхъ ա. Экклесіáрхъ; -клесіáстъ, клисіáстъ ա. (յն.) Եկկլեսիաստէս, Ժողովող (Հին Կտակարանի խրատական գրքերից մէկը. և նորա հեղինակը). я, Е., былъ царёмъ надъ Израилемъ въ Іерусали́мѣ Ես, Եկլէսիաստէս եղէ թագաւոր 'ի վերայ Իսրայէլի յԵրուսաղէմ (Ժողովող 1_{12})։

"Екну́ть, ся ա. Ёкать, ся.

Ек‖тéнія, -тенья́ Ի. (յն.) մաղթանք, որ բարձրաձայն կարդում է քահանան կամ սարկաւագը և որը յաճախ ընդմիջւում է դպիրների կողմից «տէր ողորմեա»-ով (Гóсподи поми́луй) և «տուր մեզ տէր»-ով (подáй Гóсподи).

Елá‖нка Ի. Նւզ. 'թալա', բաց տեղ անտառում. հրապարակ. -нный ած. թալայի. е—ое сѣ́но; -нокъ, нка ա. բաց տեղ, 'թալա' լեռան վերայ. -нщикъ ա. անտառի մէջ (թալայում) արտ ունեցող գիւղացի. -нь Ի. 1, բաց, հարթած տեղ (անտառում, լեռան վերայ), արօտավայր. стогъ стои́тъ на елáни; 2,* 'թալա' (հերաթափ տեղ գլխի վերայ)։

Елбá‖нъ, á ա. հրուանդան գետի կամ լճի ափին. բլուր. дерéвня стои́тъ на е—ѣ; -нчикъ ա. թումբ տափաստանում։

Елбó‖тъ ա. -тинъ Նւզ. երկաթիակ կամ քառաթիակ առագաստաւոր նաւակ։

'Еле Տ. հազիւ, 'անջախ', յօռով. éле-éле հա-

'Елевый ա. Елóвый. [զիւ հազ, 'անջախ'։

Е‖лéй ա. 1, ձիթենու իւղ. առհ. բուսական իւղ, ձէթ. разрѣшéніе винá и елéя եկղ. թոյլտուութիւն, որոշ (պահոց) օրեր գինի և իւղ ճաշակելու. *խնջոյք. е. благодáтный և цѣли́тельный հիւանդների օծման իւղ. е. помáзанія օծութեան իւղ. 2,* շնորհք, հոգեկան կերով,

զօրութիւն. -ле́йность ի. 1, քաղցրութիւն, կեն-դանութիւն, ույժ, թափ (քարոզի). 2,* կեղծ գը-թասրութիւն, գորով. 3,* մեղմութիւն, հեզու-թիւն, խոնարհութիւն. -ле́йный ած. 1, իւղի, ձի-թի, օծման իւղի. 2,* մեղմ, փափուկ, հեզ, խո-նարհ. 3,* քէփը տեղը, քէփավցած, գինովցած:

Еле́нецъ, нца ա. I. կնդ. Lucanus cervus, եղ-նաձի. II. բս. Juniperus communis, գի, գիհի:

Еле́||ница ի. էգ եղջերու. -ній, ья, ье ած. եղ-ջերուի. еле́нья трава́ բս. Pastinaca sativa, գազար (վայրի տեսակին):

'Еленка նւզ. տ. Ель.

Еле́нь եկ. սլ. տ. Оле́нь.

Елео||ли́тъ ա. հնք. Olivine, ձիթաքար. -пома́-заніе չ. 1, օծում հանդիսաւոր գիշերային հրա-կման ժամանակ. 2, Օծումն հիւանդաց. -свяще́-ніе չ. վերջին կմ հիւանդների օծման խոր-հուրդը:

Еле́цъ, льца́ ա. 1, կնդ. Cyprinus buciscus, բը-

'Ели չ. գւռկ. տ. 'Если.   [պիտակ ծածանը:

Ели́ко եկ. սլ. 1, Տ. որքան. որչափ. ели́ко возмо́жно որքան կարելի է, հնարաւոր է. 2, ԺԷր. յարէ. ինչ, ինչ որ:

Елисе́йскія поля́ 1, (յն.) Ելիսիոն (այն երա-նութեան վայրը, ուր ըստ հների հաւատալիքաց արդարների հոգիները կենում էին). *отпра́-виться въ е—ія [поля́] մեռնել, այն աշխարհը գնալ. 2, Պարիզի Champs Elysées չքեղ, պար-տիզազարդ փողոցը:

''Елка ի. 1, տ. Ель; 2, Рожде́ственская ё. տօ-նածառ. заже́чь ёлку տօնածառը վառել. սար-քել. 3,* գինետուն. 4,* угоди́ть подъ ёлку մեռնել (որովհետև գերեզմանների վրայ եղև-նի են տնկում):

''Ел||кій ած. դառն, դառնահամ. -кость ի. դառ-նութիւն, դառնահամութիւն:

Ело́венькій փղքշ. տ. Ело́вый.

Елове́цъ, вца́ ա. հնց. նշան, որ ամրացնում էին սաղաւարտի գլխին: [ва́.

Ело́вый ած. եղևնու. е—ое де́рево; е—ыя дро-

Ело||за́ հոր. սողացող, քսու, քծնող անձ. -(о́)зи́ть (-жу -зятъ) 1, սողալ, 'չօչ անել' (և-րեխայի մասին). քարշ գալ. 2, դադար չգտնել, միշտ դէս ու դէն ընկնել:

Еломо́къ, мка́ ա. 1, մի տեսակ թաղիքէ գըլ-խարկ, թասակ (գիւղացու). 2, տ. Ермо́лка.

Ело́||ха ի. բս. Alnus, լաստենի. -хъ ա. լաստե-նու անտառ:

''Елоч||ка ի. 1, նւզ. պստիկ եղևնի. 2, Agrimonia Eupatoria, հասարակ երեսնակ. -никъ ա. տօնածառեր ծախող. տօնածառավաճառ. -ный

Ело́шникъ տ. Ело́хъ.   [ած. տօնածառի:

''Елты́шъ, а և а́ ա. փայտի կտոր:

''Елу́шка ի. պստիկ, մատղաշ եղևին:

Елча́ть չ. սկսել դառնանալ:

Елчи́ть (-чу́ -ча́тъ), ся չ. դառն համ տալ:

Ел||ша́никъ ա. լաստենու անտառ. -ша́ный ած. լաստենու(ց):

''Елъ ա. նաւակ, կուր. հմմ. Ялъ.

Ель|| ի. բս. Pinus Picea, եղևին. -нико́вый ած. եղևնի ճիւղից. -никъ ա. 1, եղևնի անտառ. 2, եղևնիներ, եղևնիների ճիւղեր. -ница ի. տ. 'Ельникъ 1; -ниченъ, чка ա. նւզ. 1, պստիկ եղևնի անտառ, պուրակ. 2, պստիկ եղևին. -ный տ. Ело́вый; -ня́гъ, а́, -ня́къ, а́ ա. մեծածառ, խաշոր և թանձր եղևնու անտառ:

Ема́||нина ի. այծենի, այծի միս կամ մորթ -ниха, -ну́ха ի. -нъ ա. կնդ. Capra hircus ըն-տանի այծ:

Емелу́шка ի. կնդ. Bombycilla garula, ամ-պեղ կամ մետաքսաղի (թռչուն):

Емела́ ի. բս. Viscum album, սպիտակ ճագոմ (ճուչ):   [տող. 2, ժիր, ճարպիկ մարդ:

Еме́цъ. мца́ ա. 1, կաշառակեր, 'քաթամ' ու-

'Емка ի. բուռ, ափ:

''Ем||кій ած. (ёмокъ -мка́, о) 1, (անօթի, գրպա-նի մասին) շատ տանող, շատ պարունակող, վեր-ցնող. 2, կծու, թունդ, խիստ, սաստիկ. ё—ая горчи́ца; 3, ժիր, ճարպիկ, ճարտար. 4, թե-թև, հեշտ վերցնելու յարմար. ёмко Տ. 1, լայն կերպով. 2, խիստ, սաստիկ, թունդ կերպով. -кость ի. 1, լայնածաւալութիւն, շատ տանելու, շատ պարունակելու յատկութիւն ё. сосу́да; 2, տոկունութիւն:

'Ем||лю, -лешь -лютъ վերցնում եմ (ես, են), տանում եմ (ես, են). -люсь -лешься -лются 1, ժող. за что վերցնում եմ, բռնում եմ. за кого́ երաշխաւորում եմ, երաշխաւոր եմ հան-դիսանում. я за него́ не е́млюсь. 2, կր. վեր-ցնուիլ: [տակ:

'Емля ի. վաշխառութիւն, ապօրինի շահ, վաշ-

Емо́къ, мка̀ ա. բուռ. բուռնցք: [կող մուկ:

Ему||ра́нка ի. -ра́нчикъ ա. կնդ. Dipus, ցատ-

'Емцы ա. յ. ունելիք, աքցան, 'մաշէ':

Емша́нъ ա. հնց. մի տեսակ հոտաւէտ խոտ, որ բռնում էր Ռուսիայի տափաստաններում:

''Ем||щикъ ա. -щица ի. վերցնող, առնող, յան-ձնառու այր, կին: [խմի (բոխնի?):

Енге́ликъ ա. բս. (Arch)angelica officinalis,

Ен||дова́ ի. 1, պղնձէ կամ ժեշտէ մեծ աման գարեջրի, կվասի, մեղրի և ուրիշ հեղուկների հա-մար. 2, պստիկ կլոր լճակ, որ մի այլ լճակի հետ նեղուցով միանումէ. պստիկ գետախորշ. 3, տա-նիքի շուրջը ակօսներ ջրի հոսման համար. -дови́на տ. Ендова̀ 1; -до́вка, -до́вочка նւզ. տ. Ендова́.

Ено́||тка ի. ջրարջի մորթից պատրաստած մուշ-տակ. -товый ած. ջրարջի [մորթուց]. е—ая шу́-ба; -тъ ա. կնդ. Procyon lotor, ջրարջ, լուա-ցող արջ:

Епа́кта ի. (յն.) վերադիր օրեր, լուսնացոյց օրեր (Զատկական տոմարագրութեան մէջ):

Епа||не́чка ի. նւզ. 1, կանանց մուշտակ, մի տե-սակ քաթիբայ. 2, վերարկու մարդկանց, մի տե-սակ պատմուճան:

Епа́||нча́ ի. 1, երկար և լայն վերարկու, քը-ղամիդ, 'եափնջի', տարատոկ. же́нская е. տ. Епа̀нечка 1; 2, չորս կողմանի (չորս թափով) տանիք (փայտաշէն). 3. բս. Asarum europaeum, ոթեր, ապարեան (մրուանտակ, կազմ-րէ). -нчеобра́зный, -нчо́вый ած. քղամիդի, եափն-ջու ձևով. -нчишка նխտ. տ. Епа́нча.

Епар||хіа́лка ի. թեմական դպրոցի աշակեր-տուհի, մեւլ. շրջանաւարտ. -хіа́льный ած. թե-մական. е. архіере́й, нача́льникъ թեմական ե-պիսկոպոս, առաջնորդ, е—ое учи́лище թեմա-կան ուսումնարան, դպրոց:

Е||па́рхія ի. (յն.) 1, եկղ. թեմ. 2, (հռոմէական կայսրութեան մէջ) նահանգ, վիճակ, գաւառ. -па́рхъ ա. (յն.) նահանգապետ, գաւառապետ (епа́рхія 2-ի). -па́ршескій ած. թեմական. հոգե-ւոր. е—ое вѣ́домство թեմական, հոգևոր վար-

չութիւն. е—ая лавка թեմի մոմավաճառու-
Епиграфъ տ. Эпиграфъ. [թեան խանութը:
Эпилогъ տ. Эпилогъ.

Епи‖скопализмъ = Епископальная система (տ. սառքն). -скопальный ած. եպիսկոպոսական. е—ая система եպիսկ. սիստեմ (որի մէջ բարձրագոյն վարչական իշխանութիւնը պատկանում է եպիսկոպոսներին. հկռէր տ. Куріальная система); е—ая англійская церковь.

Епи‖скопатъ ա. եպիսկոպոսութիւն, -սարան, եպիսկոպոսական իշխանութիւն. -скопія ի. 1, եպիսկոպոսական թեմ. եպիսկ. տաճարն. 2, թեմական, եպիսկոպոսանիստ քաղաք կամ իր եկեղեցին. -скопскій ած. եպիսկոպոսական. е. санъ, э—ая власть; -скопство չ. եպիսկոպոսութիւն, եպիսկոպոսական աստիճան կամ թեմ. -скопствовать (-ствую -ютъ) չ. եպիսկոպոսութիւն անել, եպիսկոպոսել. -скопъ ա. (յն.) եպիսկոպոս. с. викарный օգնական եպիսկոպոս:

Епитим... տ. Эпитим... [փորուրարի:
Епитра‖хиль ի. (յն.) փորուրար. -хильный ած.
Епи‖тропъ ա. (յն.) յոյն օրթոդոքս եկեղեցու երեցփոխը. -тропствовать (-ствую -ютъ) երեցփոխութիւն անել:

''Ера I, ա. ա, խիզախ, արի, անվեհեր մարդ, 'ջիգիթ'. բ, անբարոյական, անառակ, ցոփակեաց մարդ. 2, ի. անառակ, ցոփ, պոռնիկ կին. 3, բս. Betula nana, թզուկ կամ կարճաբերձ ողորենի:

Ера‖лашить (-шу -шатъ) չ. 1, յիմար յիմար դուրս տալ. 2, խառնաշփոթել, խառնափթորել. -лашникъ ա. յիմար, փուչ, դատարկ մարդ. -лашничать չ. Թղթխ. երալաշ խաղալ. -лашъ ա. I. 1, խառնաշփոթութիւն, խառնափթորութիւն. 2, անմիտ, անհեթեթ, անճոռն բան. 3* շաքարեղէնների, քաղցրեղէնների խառնուրդ. фунтъ е—у; II. Թղթխ. երալաշ (մի տեսակ վիստ):

Еранъ ի. բս. ա, Geranium, խորդենի. բ, Pelargonium, պելարգին (տմկ. Կ. Պոլսում սարդէլաշիշէկի):

Ерга‖къ, а, -хъ, а ա. երգակ (ձիու մորթից կարած վերարկու, կարճ խալաթ. քուրք). -чій, -чный ած. երգակի:

Ергачъ ա. (Թուրք.) 1, այծենուց (այծի մորթից) կարած մուշտակ. 2, տ. Щавель.

Еремiада տ. Іеремiада.

Ерепенить (-ню -нятъ) ն. ծեծել, թակել, խարազանել. -ся չ. բարկանալ, դժկամակել, կամակորել. կռտրատուել, քըքըռուել:

Ересе‖вводитель ա. հերետիկոսութիւն հաստատող կամ տարածող. -наставникъ ա. հերետիկոսների ուսուցիչ. -начальникъ տ. Ересiархъ; -поборникъ ա. պաշտպան, ջատագով հերետիկոսութեան. -ученіе չ. հերետիկոսութիւն, հերետիկոսական ուսում, վարդապետութիւն. -учитель ա. հերետիկոսութեան վարդապետ:

Ересiархъ ա. (յն.) հերձուածապետ:

Ересіо‖логическій ած. հերետիկոսաբանութեան, հերետիկոսախօսութեան. -логія ի. (յն.) հերետիկոսախօսութիւն, հերետիկոսաբանութիւն. (о)логъ ա. հերետիկոսախօս, հերետիկոսաբան:

'Ере‖сь ի. (յն.) I, հերետիկոսութիւն. հերձուած. 2, տ. Расколъ, Секта և Толкъ 5; 3,* չար մոլորութիւն. կոպկ. *ապստամբութիւն, ընդվզում (տիրող կարծիքի, հայեացքների դէմ):

Ере‖тикъ, а և а ա. 1, հերետիկոս. 2, կախարդ, վհուկ. -тица ի. 1, հերետիկոսուհի. 2, կախարդ, վհուկ, 'ջադուբազ' կին. -тическій ած. հերետիկոսական. е—ая вѣра; е—ія мысли: -тичество չ. հերետիկոսութիւն, հերձուածողութիւն. հւք. հերետիկոսներ, հերձուածողներ. -тичествовать (-ствую -ютъ) չ. հերետիկոսութիւն անել. -тичка ի. հերետիկոսուհի, հերետիկոս կին. -тичный տ. Еретическій. -тникъ, а տ. Еретикъ; -(е)тница տ. Еретица.

''Ер‖за, -зала ի. հանգստութիւն, դադար չունեցող մէն, որ հանգիստ նստել, հանգիստ մնալ չէ կարող. -занье չ. դէս ու դէն ընկնելը, այս կողմ այն կողմ ընկնելը. (ёр)зать չ. դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել, միենոյն տեղում չկարողանալ հանգիստ նստել. -ся չ. 1, տ. ''Ерзать; 2, (շորեղէնի մասին) մաշուիլ:

''Ер‖зкій на руку յանդուգն, ժպիրհ, պատրաստ ուրիշի վերայ ձեռք բարձրացնելու. -(ёр)знуть չ. սղալ, արագ ընթանալ, գնալ, սահել. -зокъ, зка ա. քայլ, թռչում. -зунъ, а ա. -зунокъ. нка, -зунчикъ նւզ. մանուկ, որ սկսել է 'չօչ անել', սողալ. -зунья ի. ա, անհանգիստ, չար կին. բ, անբարոյական կինարմատ: [լով:
''Ерзъ ՚բայ. դէս ու դէն ընկնելով, քաքսուե-
''Ерикъ ա. I. 1, պստիկ ներուց. վտակ. 2, պըստիկ լիճ. լճակ, 'գեօլ'. 3, հին, անջրդի գետաբերան. II. եկ. սլ. պստիկ ерь (այսինքն ь):

Ериновникъ ա. բս. Altaea officinalis, տուղտ:
''Ерить (—, -ришь -рятъ) չ. հօգալ, մտատանջուել. -ся (-рюсь -рятся) չ. բարկանալ, կամակորել, տաքանալ:

Ерихониться (-нюсь -нятся) անդր. կոտրատուել, քըքըռուել, 'նազ անել', կամակորութիւն անել:
Ерихо‖нка ի. մի տեսակ ասիական ձեւ սաղաւարտ. -нскій տ. Іерихонскій.
Ерихориться (-рюсь -рятся) չ. խիզախել, ճամարտակել. յամառութիւն անել:
Ерлыкъ տ. Ярлыкъ.
Ермолафія ի. շաղակրատանք, վայրահաջութիւն:
Ермо‖лка ի. -лочка նւզ. 1, պստիկ, թեթև, գլխին կպած գլխարկ, արախչին. 2, տոհ. վատ, հասարակ գլխարկ, թասակ:

''Ер‖никъ (կամ ерникъ, а և а) ա. I. բս. ա, կարճաբերձ թփուտ. բ, ольховый ерникъ, Alnus incana. սպիտակ լաստենի. գ. Betula nana, թզուկ կամ կարճաբերձ ողորենի. II. 1, փուչ, անպիտան, լիրբ, ցոփ, բող մարդ. 2, դող, ապաղակ, ոըխկալ, խորբերալ. 3, կուռարար, ամբարիշտ, փուչ մարդ. -ничать չ. 1, լրբութիւն, խեղկատակութիւն, խենթութիւն անել. 2, անբարոյականութիւն, ցոփութիւն անել. 3, ոըխկայութիւն, խարբերայութիւն անել. բամբասել. -ническій ած. 1, լիրբ, լկտի, լպիրշ. 2, ոըխկայական, խարբերայական. 3, պակշոտ, ցոփ, վաւաշոտ, ё—ія глаза; -ничество չ. 1, անառակութիւն, ցոփութիւն. 2, վիշութիւն, պատարկապորտութիւն, արբշռութիւն. 3, խիզախութիւն. -ничный ած. թփի, թփուտի:

Еродій ա. հնց. արագիլ. թռչունի անուն:
Ерокъ, рка ա. աչքի բիբը:
Еромыжничать չ. թեթեւամտութիւն, ցանցառութիւն անել. ցոփութիւն անել:

Еро‖фей ա. 1, բս. Verbascum nigrum, սեւագոյն փդամոս. 2, հոտաւէտ խոտերով համեմած

և նստցրած օղի. -фе́йничать չ. խմել, հարբեցողութեամբ պարապիլ. -фе́ичъ տ. Ерофе́й 2.

Еро́||ха 1, ի. Ерофе́ичъ; 2, ա. չսանտրուած, խճըճուած մազերով մարդ. 3, ա. կռուարար, ամբարիշտ մարդ. -хо́риться (-рюсь -рятся) չ. կատըղիլ, քըքըռուիլ, 'նազ անել'. կամակորութիւն անել. հպարտանալ, փքուիլ:

Еро́||шекъ, шка ա. մազերի գզգզոց. -шенье չ. գզելը, գզգզելը, խճճելը. -шить (-шу -шатъ), взъер—, ն. գզել. գզգզել, խճճել, քըքըրել. е. бо́роду, голо́ву; -(о́)ши́ться չ. 1, (մազերի մասին) խըճճուիլ, քստմնիլ, փշաքաղուիլ. 'բիզ բիզ կանգնիլ'. 2, (կենդանիների մասին) խրտնիլ, խեռութիւն անել. 3, բարկանալ, դժկամակիլ, կամակորիլ. -шка ի. 1, երկար, խճճուած մազեր. 2, կարճ կտրած (խուզած) մազերով մարդ. խճճուած, գզգզուած մազերով մարդ. 3, տ. Ерофе́ичъ;

Еро́шки ի. յ. մի տեսակ պարզ ժողովրդական թղթախաղ:

Еро́||шливый ած. կռուարար, ամբարիշտ, անկարգ. -шничать տ. Ерофе́йничать.

Ерошъ տ. "Ершъ.

Ерпеси́ть (—, -си́шь -ся́тъ) չ. արագ-արագ խօսել, վրայ տալ. դէս ու դէն ընկնիլ, շտապել. իրան անհանգիստ պահել:

Еру́н||да́ ի. 1, անմիտ, անճահ, անհամ, յիմար անհեդեթ բան, բանդագուշանք. անճոռնի իր, տարտկայ. 2, նօսր, անհամ խմելիք. 3, հոր. թեթեւօլիկ, անխելք, դատարկ մարդ:

Еру́н||ди́стъ ա. յիմար, անճահ բաներ դուրս տուող մարդ. -ди́стый ած. յիմար, անճահ, դատարկ, փուչ. -ди́ть (—, -ди́шь -дя́тъ) չ. յիմար, անճահ, անհամ, փուչ բաներ խօսել, վայրահաչել, դուրս տալ. -ди́ща ի. յեղ. մեծ, ահագին, ահռելի անհեթեթութիւն, անճահութիւն, ահռելի բան:

"Ерша ի. ծայամից հիւսած կթոց ձուկ որսալու համար:

Ершечёнъ, чка́ ա. Նւզ. տ. "Ершъ.

Ерунóкъ, нка́ ա. (գերմ.) սաղձզ. անկինաչափ գործիք (ցոյց է տալիս ուղիղ անկեան կէռը):

Ерусали́мскій տ. Іерусали́мскій.

Ершева́тый ած. 1, կոշտ, կոպիտ. գզգզուած. 2, յամառ, կամակոր, եր սածի:

Ершече́нъ, чка́ (արտս. ершечо́къ) Նւզ. տ. Ёршъ.

"Ершикъ ա. Նւզ. տ. "Ершъ 1, 4, 5.

Ер||ши́стый ած. յամառ, կամակոր. -ши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. 1, գզգզել, խճճել. е. во́лосы; 2, մի բանի վերայ սղոցաձև կտրուածքներ քաշել. -ши́ться չ. 1, կամակորել, յամառութիւն անել. 'հուշաթ անել'. 2, բարկանալ, զայրանալ, խռոժուիլ. -ши́шка(о) ա. Նւստ. տ. "Ершъ; -ши́ще ա. յեղ. տ. "Ершъ; -шо́вый ած. պերկէսի. е—ая икра́; ершо́въ глазъ բս. Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծտապաշար). уто́лъ въ е—ую слободу́ կտնկ. նա խեղդուեց. -шо́къ, шка́ Նւզ. տ. Ершъ.

"Ершъ, а́ ա. 1, կնդ. Acerina cernua, հասարակ պերկէս. 2, բծախնդիր, ոչինչ մարդ, ճամարտակող, փուչ մարդ. стать е—о́мъ տ. Ерши́ться; 3, կտրտուած կողքերով մեխ, բեկտ. 4, գարեջրի և օղու խառնուրդ, որով անփորձներին հարբեցնում են. 5, լամպը մաքրելու խոզանակ. ерши́ по тѣ́лу вста́ли մարմնիս վերայ տարուսս եկաւ, փշաքաղուեցայ:

'Еръ ա. I. «ъ» տառի անունը. II. ёръ բս. Iris pseudacorus, ճախնային հիրիկ կամ բաղշտակ (բաշխտակ):

Еры́ չ. անհ. «ы» տառի անունը:

Еры́||га, -жни... տ. Яры́га, -жни...

Ерь, я ա. «ь» տառի անունը:

Еса||у́лецъ, льца ա. ստանիցայի (стани́ца) ատամանի յանձնարարութիւնները կատարող պաշտօնեայ. -у́лушка ա. փղքշ. -у́лъ ա. 1, հնց. փոխատամանի, կազակների զօրքի ատամանի օգնականը. 2, պաշտօնական անձ (նախկին կազակների զօրքի մէջ). 3, ատոր սպայ, զօրագլուխ (արդի կազակների զօրքի մէջ). -у́льскій ած. եսաուլի. -у́льство չ. եսաուլութիւն. -у́льша ի. եսաուլի կինը:

'Если շ. եթէ. е́сли бы եթէ որ, եթէ միայն, թէ որ:

Есте́||ственникъ ա. բնագէտ. -ственность ի. բնականութիւն, բնական անհրաժեշտութիւն. պարզութիւն. -ственный (-венъ. կամ -вененъ, -венна, о) ած. բնական. *անհրաժեշտ, անխուսափելի. е—ая нау́ка, исто́рія բնական գիտութիւն, պատմութիւն. е—ая смерть; е. поря́докъ կամ ходъ веще́й; е. зако́нъ; е. сынъ (ֆր. fils naturel) ամուսնութիւնից դուրս ծնուած զաւակ: Есте́ственно մ. բնականաբար, բնական է. բնական կերպով, եղանակով. весьма́, о́чень е. խիստ, շատ բնական է:

Естество́ չ. բնութիւն. во Іису́сѣ Христѣ́ е. Бо́жеское и человѣ́ческое соединены́ нераздѣ́льно и неслія́нно — անբաժան և անշփոթ կերպով:

Естество||вѣ́дъ տ. Естествоиспыта́тель; -вѣ́дѣніе, -зна́ніе, -изуче́ніе չ. բնախօսութիւն, բնական գիտութիւն. -испыта́ніе չ. բնութեան ուսումնասիրութիւնը, հետազօտութիւնը. -испыта́тель ա. испыта́тельница ի. բնութիւնը ուսումնասիրող, բնախոյզ, բնագէտ այր, կին. -испыта́тельскій ած. բնախուզական. -лю́біе չ. սէր դէպի բնութիւն. -наблюда́тель տ. Естествоиспыта́тель; -описа́ніе չ. բնութեան նկարագրութիւնը:

Естество||сло́вецъ, вца տ. Естествосло́въ; -сло́віе եկ. սլ. տ. Естествозна́ніе; -сло́вный ած. բնախօսական. -сло́въ տ. Естествовѣ́дъ.

Есть I. տ. Быть; у меня́ е., у тебя́ е., у него́ е. ես ունիմ, դու ունիս, նա ունի կամ. II. ժողկ. ի. և. ա. կայք, գոյք изъ пѣта не вы́кроишь е́стя; III. եկ. սլ. «е» տառի անունը:

'Ефа ի. եբրայական չափ հացահատիկների և հեղուկների (= մօտ 2 վեդրօյի):

Ефе́дра տ. Эфе́дра.

Е||фе́сный ած. ոսկի, ոսկեղէն կոթի. е—ое украше́ніе; -фе́съ ա. (գերմ.) ոսկի, ոսկերի կոթը, որի վերայ թասաձև շրջան է ամրացրած մատների պաշտպանութեան համար:

Ефи́||мковый ած. հնց. թալերի. հոլանդական դահեկանի. -мокъ, мка ա. հնց. տ. Та́леръ; եւ հոլանդական արծաթէ դահեկան (XVIII. դարում). -мочный տ. Ефи́мковый.

Ефо́дъ ա. (յն.) աճշ. 1, վակաս. 2, պատմուճան:

Ефре́й||терскій -торскій ած. եֆրէյտէրի, -տորի. е—ое зва́ніе; -теръ, -торъ ա. (գերմ.) եֆրէյտէր, եֆրէյտօր (քաջ, հմուտ, բանիմաց զինուոր, որ կարող է ենթասպայի փոխարինել):

Ехи́||дна ի. չար, նենգամիտ, օձ մարդ -дна ի. կնդ. Vipera իժ. *չար, նենգ, *օձ, *իժ մարդ. -дненный, -дненскій ած. չար, նենգ, նենգամիտ, իժի պէս. -дненькій Նւզ. տ. Ехи́дный; такая

е—ая старушóнка; -дничанье ն. չարութիւն, նենգութիւնը անելը. -дничать չ. 1, նենգել, օձութիւն անել, կեղծաւորութեամբ գովել, երկդիմի խօսքերով խայթել. 2,* ատել, խաբել։

Ехи́‖дность ի. չարութիւն, չարամտութիւն, չարաբարոյութիւն, նենգութիւն. -дный ած. 1, չար, չարամիտ, չարաբարոյ, նենգ, նենգամիտ. 2. կեղծաւոր, քսու. -дство ն. ծածուկ, քողարկեալ նենգութիւն, մաղձ. -дствовать (-ствую -ютъ) ն. նենգել, նենգութիւն անել, չարամտութեամբ խայթել, ծաղրել։

Ещё ՙ. 1, կրկին, էլի, դարձեալ. 2, դեռ ևս, դեռ, տակաւին. это е. вопрóсъ; а ещё դեռ ևս, դեռ այն էլ. ещё бы 'ի հարկէ, հարկաւ, անշուշտ. «вы вѣдь знакóмы? — Ещё бы! — сказалъ Врóнскій». Всё ещё դեռ ևս, այնուամենայնիւ, տակաւին։

Еѳи‖мóнъ ա. -мóны ա. յ. աղօթք, ժամատացութիւն մեծ պասի առաջին չորս օրերը։

Еѳі‖óпка ի. եթովպացի կին, մավրուհի. -óплянинъ ա. (յ. еѳіóпляне, -нъ), -óплянка ի. եթովպացի այր, կին. -óпскій ած. եթովպական. -óпъ ա. 1, եթովպացի, մավր, սևամորթ մարդ. 2,* դև, չար ոգի։

Ж.

Ж, ж ռուսաց այբբենի եօթներորդ տառն է, բշային ձայնային (голосовóй) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է ж ձայնատը։ Ж-ն հնչւում է ինչպէս հայոց ժ տառը։

Жá‖ба ի. 1, жáбы կնդ. Bufonidae, դոդոշներ. жáба, Bufo vulgaris, հասարակ գետնագորտ կամ Պլուտոնեան դոդոշ. 2, բժ. angina, փողացաւ, փողացաւութիւն. груднáя ж., ang. pectoralis, սրտախտ, սրտախտութիւն. 3, Նխտ. ժանդոտ, անտանելի մարդ. ագահ, մեծատեխ կին. -бёнка ի. Նխտ. -бёнокъ, нка ա. Նւզ. Նխտ. տ. Жáба; -бенька փոքր, տ. Жáба.

Жá‖берникъ ա. 1, խռիկներով (жàбры) շնչող քաշող կենդանի. 2, բս. Linaria vulgaris, կրտաւախոտ կմ վայրի կտաւատ. -берный ած. խռիկների։ [Նուկներից (Ranunculaceae).

Жа‖бúкъ, á -бинéцъ, нцá ա. բոյս մի գորտ-

Жáбица ի. երկանաքարի բաղկացուցիչ մասերից մինը։

Жá‖бичка Նւզ. տ. Жáба; -бище ն. յեղ. մեծ, դժուարին փողացաւութիւն -бій, бья, бье ած. գորտի, գետնագորտի, դոդոշի. -бна ի. 1, Նւզ. ժանդոտ մարդուկ. 2, жáбки յ. ոսկրոտ ուռեցքներ, խլեր ձիաների ոտների վերայ. -бликъ ա. բս. Potentilla anserina, սագ մատնունի. -бникъ ա. բս. 1, Ranunculus Ficaria, թզաբամատ հրանունկ. 2, Potentilla reptans, վերելուկ մատնունի. 3, Stachys silvatica, արեղախոտ (եղնախոտ) և ուրիշ բոյսեր։

Жá‖бница ի. բս. Orobus vernus, գարնանական քիստ (քուշնայ). -бный ած. փողացաւի, փողացաւային, փողացաւութեան. -бнякú ա. յ. կնդ. Amphibia, երկակենցաղներ։

Жабó ն. անհ. (ֆր.) հնց. ժաբօ 1, խաղողակաձև յօրինուածք, պարդ ողամարդկանց շապկի կրծքի վերայ. 2, առանձին ձևի օձիք (воротничкú) փողպատով։

Жабо‖вúдный ած. դոդոշանման, գորտանման. -вникъ ա. բս. Potentilla reptans, վերելուկ մատնունի. -образный ած. դոդոշի, գորտի կերպարանքով, նմանութեամբ։

Жабóтъ ա. (ֆր.) տ. Жабó.

Жá‖бра ի. 1, բս. ա, Antirrhinum majus, մեծ առիւծաբերան (եղնայռուկ). բ, Linaria vulgaris, կտաւախոտ կամ վայրի կտաւատ գ, Onopordon acanthium, կառն կամ տափափուշ. 2, жáбры, беръ յ. խռիկներ (ջրի մէջ շնչող անող կենդանիների, օր. ձկների, խեցգետիններ, շնչառութեան գործարանները). взять подъ ж. ոսկ. թևից բռնել. взять за ж. վզակոթից, բողակից կամ օձիքից բռնել։

Жабрéй ա. բս. ա, Galeopsis, փշատամ, շան եղինճ. բ, Anthirrhinum majus, մեծ առիւծաբերան (եղնայռուկ). գ, Linaria vulgaris, կտաւախոտ կամ վայրի կտաւատ. chrysanthemum leucanthemum, անթեմ (ճերմակ մարգարտածաղիկ) ևլն։

Жаб‖рúкъ, á տ. Жабрéй 1—2; -ристый ած. խռիկաւոր, խռիկներով. ж—ая рыба թարմ ձուկ. -ровúдный ած. խռիկաձև, խռիկների նմման. -родышащій ած. խռիկներով շնչող առնող. ж—ее живóтное խռիկներով շնչող քաշող կենդանի (օր. ձուկ). -роносный ած. խռիկաւոր, խռիկներով։

Жá‖буръ ա. բս. Conferva rivularis, առուակի ջրի մուռ. -бячій, чья, чье ած. դոդոշի, գորտի. жáбячьи коноплéльки, բս. Spiraea ulmaria, մորական աապիրակ։

Жáв‖кать, -кнуть չ. 1, ծամել, ծամքել. 2, կամաց կամաց, հանգիստ ուտել։

Жáво‖ронкина нóжка, բս. Delphinium consolida, դաշտամ դելփինիոն. -ронникъ ա. կնդ. Falco nisus, ճուռակ (շահէն). -ронокъ, нка ա. 1, կնդ. Alauda, արտոյտ, արտուտ, մնդ. մարգաց արտոյտ (Alauda arvensis). 2, արտոյտի, թռչունի ձևով թխած բուլկի. 3, մեծ կտոր հաց կամ միս. 4, կտկւ. զինուորի հին գլխարկ. -рóночекъ, чка Նւզ. տ. Жáворонокъ; -роночій, чья, чье, -роночный ած. արտոյտի. ж. кормъ; -рончикъ տ. Дербнúкъ.

Жáгра ի. 1, ծառի սունկ, աբեթենի 2, հնց. հրացանի աղզօթու ծակի (затрáвка) պատրոյկը պահելու գործիք։

Жа‖дáй ա. ագահ, աչկածակ 'թամահքար' մարդ. -дáніе ն. բուռն, տենչ, ցանկութիւն, փափագ. -дáтель, -дáтельница տ. Жаждáтель, -ница.

Жадáть չ. ցանկանալ, ուզենալ, տենչալ, փափագել. ագահել, աչքածակութիւն անել. -ся ն. անհամբերութեամբ սպասել։

Жá‖дненькій (-днéнекъ -нька, о) ած. մի քիչ ագահ. -днёхонекъ, -днёшенекъ, нька, о ած. խիստ ագահ, աչքածակ, 'թամահքար'. -дникъ ա. ագահ,

աչքածակ մարդ, որկրամոլ. -дничанье չ. ագա-
հելը, -հութիւն, աչքածակութիւն, ‘թամահքա-
րութիւն‘. -дничать չ. 1, ագահել, շահախնդրու-
թիւն անել, ‘թամահքարութիւն‘ անել. 2, խը-
նայել, գծուծութիւն անել. -дноватый տ. Жад-
ненькій.

Жа||дность է. 1, ագահութիւն, աչքածակութիւն,
‘թամահքարութիւն‘. 2, խիստ քաղց, ծարաւ.
3, խիստ մեծ, բուռն ցանկութիւն, ձգտում, տենչ,
փափագ. -дный (денъ -дна, о) ած. 1, ագահ, աչ-
քածակ, ‘թամահքար‘, անկուշտ, անկշտում. 2,
քաղցած, ծարաւ. 3, խիստ ցանկացող, փափա-
գող. բուռն, ուժգին. до ж—ой души, ж—ою ду-
шóю ագահաբար։ Жáдно մ. 1, ագահաբար. 2,
բուռն ցանկութեամբ, տենչով, խիստ փափագե-
լով. -днѣть չ. ագահանալ, աչքածակ, ‘թամահ-
քար‘ դառնալ. -днюга հոր. խիստ ագահ, ‘թա-
մահքար‘, գծուծ մարդ։

Жадóбникъ ա. բս. Thymus serpyllum, թիմ,
դաշտաց ուրց (կամբուռ?)։

Жáж||да է. 1, ծարաւ, ծարաւութիւն. утолить
ж—у ծարաւը կոտրել. томиться ж—ой ծարա-
ւութիւնից տառապիլ. скиóская ж. անչափ, ան-
յագ ծարաւ. 2,* ծարաւ, բուռն տենչ, ցանկու-
թիւն, փափագ, ձգտում, խանդ. ж. прáвды, дѣ-
ятельности, отмщéнія, чтéнія (կամ къ прáвдѣ,
къ отмщéнію եւն.) -даніе տ. Жáжда 2; -дáтель
ա. -дáтельница է. մի բանի ծարաւը քաշող, մի
բանի խիստ ձգտող, փափագող այր, կին. -дать
(-ду -дутъ) չ. 1, ծարաւիլ, ծարաւ լինել. 2,* че-
гó խիստ ցանկանալ, փափագիլ, ‘հասրաթ ըլել‘.
-дущій 1, ած. ծարաւ, մի բանի փափագող, կա-
րօտ. 2, (իբրև գոյ.) ծարաւ մարդ. -дный -ный
ած. ծարաւ. խիստ փափագող. -довать (-дую -ютъ)
տ. Жàждать.

Жáка I. հոր. կեղեքիչ, ճնշող, հարստահարող
այր, կին. II. բս. Artocarpus, հացապտղի։

Жа||кéтка է. 1, տ. Жакéтъ 1; 2, մի տեսակ
կանանց վերնազգեստ, շրջազգեստ (кóфта);
-кéтъ ա. (ֆր.) ժաքէտ. 1, տղամարդի կարճլիկ
սովորական զգեստը. 2, մի տեսակ բամբակէ
կործուածք։

Жакó ա. անհ. կնդ. Psittacus erithacus գորշ
[պապկայ կամ թութակ։

Жакóбъ ա. անհ. կահկարասիքի յայտնի ոճ պը-
ղնձէ զրուագներով։

Жаконéтъ ա. (ֆր.) նուրբ բամբակէ գործը-
[ւածք մի։

Жакъ ա. I. ձուկ որսալու կթոց. II. տ. Жáка II.

Жалевóй ած. սգի, սգաւորութեան, տրտմութեան.
ж. плачъ; ж—óе плáтье.

Жа||лéйка է. -лéечка նւզ. եղեգնէ փող, սրինգ,
պկու. -лéйщикъ ա. եղեգնէ փող, պկու ածող։

Жáленіе չ. խայթ, խայթում, կծելը, խայթելը։

Жалея́ է. եղեգնէ մեծ փող, սրինգ, պկու։

Жа||ливá է. բս. Urtica dioica, մեծ եղինճ.
-листый ած. խայթոցով, խայթոցաւոր. -лить
(-лю -лятъ) ն. 1, խայթել, կծել. 2,* խայթել,
խոցել, վիրաւորել, խիստ դաղել. -ся չ.
1, տ. Жáлить; 2, ж. па когó-нибýдь գանգա-
տուիլ մէկի վերայ. ж. комý-нибудь գանգա-
տուիլ մէկին. -лище չ. յւել. մեծ, ահագին խայ-
թոց։

Жáлкій (-локъ -лкá, о) ած. ողորմելի, ար-
գահատելի, խղճալի, հէգ, գաճաճ (տճ. հյ.)։

Жáл||ко ա, ցաւալի է, արգահատելի է. ж.
смотрѣть на негó; мнѣ егó ж. ես խղճում եմ
նորան, ցաւում եմ նորա վերայ. вамъ дéнегъ
ж.? խնայում էք փողը. ը, մ. ռմկ. ողորմելի,
արգահատելի կերպով. -ковáкье չ. կարեկցու-
թիւն, վիշտ, թախիծ. -ковáтый ած. բաւականին
ողորմելի, արգահատելի. -ковáть -(ýю -ютъ) չ.
կարեկցել, ցաւել, վշտանալ. -ся անդր. 1, на
когó գանգատուիլ մէկի վերայ. 2, ցաւիլ, կա-
րեկցել. -конькій տ. Жалковáтый; -кость է. ո-
ղորմելի, արգահատելի դրութիւն, վիճակ. -кó-
хонькій ած. խիստ ողորմելի. жалкóхонь-
ко մ. խիստ ցաւալի (է)։

Жáло չ. 1, խայթոց. пчелúное ж..; *ж. смéр-
ти, нéдуга; ж. сóвѣсти; ж. насмѣшки, клеветы;
2, ծայր, սայր, բերան (սուրի, դանակի, նի-
զակի. կացնի եւն). 3, սրութիւն (մտքի, գաղա-
փարի)։

Жа||лоба է. I. (жáлоба) գանգատ, բողոք, դժգո-
հութիւն. нести, принести ж—у на когó-нибудь
մէկի վերայ կամ մէկի դէմ գանգատուիլ. II. (жа-
лóба) 1, է. սուգ. սգի, սգաւորութեան զգեստ.
онà въ ж—ѣ; 2, հոր. սրտով սիրած, պաշտած
անձ. -лобúтчикъ ա. խնդրատու, գանգատաւոր.
-(жá)лóбить (—, -бúшь -бúтъ) ն. յուզել, ալէկոծել,
մորմոքել, գութը շարժել. -лобúтье չ. բողոք, գան-
գատ, դժգոհութիւն. -(жá)лобúться (-блюсь -бят-
ся և -блюсь -бятся) անդր. գանգատուիլ, դըժ-
գոհել. -(жá)лоблúвый ած. կարեկից, գթած, ո-
ղորմած. -лобнéнько մ. տ. Жáлобно; -лобникъ ա.
լացկան, միշտ գլխին վայ տուող մարդ. -лоб-
ница է. I. լացկան, միշտ գլխին վայ տուող կին.
II. -(жá)лобнúца է. հնց. բողոքագիր, գանգատ.
-лобный ած. 1, ողբագին, աղէխառնով, աղէկտուր,
աղէխարշ, սրտաճմլիկ. ж. вóпль, напѣвъ; 2, գան-
գատի, բողոքա—. ж—ая кнúга բողոքամատեան
(ուր մէջ բողոքները, անբաւականութիւնները
գրուում են)։ Жáлобно մ. ողբագին, աղէ-
խառնով կերպով, կողկողագին, լալագին. -лобчи-
вый ած. միշտ գանգատուող, անբաւական, լաց-
կան. -(жá)лобщúкъ ա. -(жá)лобщúца է. բողոքա-
տու, գանգատաւոր այր, կին։

Жá||ловальная грáмота տ. Жáлованная гр.;
-лованіе չ. բաշխում, պարգևաբաշխութիւն. ж.
чинáми, орденáми; -лованный ած. 1, շնորհած,
ընծայած, բաշխած. 2, պարգևատրած, շնոր-
հաբաշխած (չինով, շքանշանով). 3, պարգևա-
տրութեան, շնորհաբաշխութեան. ж—ая грá-
мота շնորհագիր (նախկին Ռուսիայում)։

Жá||лованье չ. 1, ռոճիկ, թոշակ. двойнóе ж.;
ж. производúтся ռոճիկը տրուում, բաշխուում
է. быть на ж—ньѣ ռոճիկ ստանալ. 2, պարգև,
ընծայ, շնորհք, պարգևաբաշխութիւն. -лованьи-
це նւզ. -лованьишко նխտ. -лованьище յւել. տ.
Жáлованье; -лователь ա. -лователница է. մէկին
շնորհք անող կամ այցելող այր, կին. շնորհատու,
այցելու. -ловать (-лую -ютъ) ն. 1, когó, что
սիրել, հաւանել, գէթ մէկը, մի բան լաւ տրա-
մադրուած, հաճ լինել. 2, когó чѣмъ, комý что-
нибýдь մէկին մի բան բաշխել, տալ, պարգևել,
շնորհել, մէկին մի բանով վարձատրել. 3, къ
комý մէկին այցելել, մէկի մօտ շնորհք բերել.
-ся չ. գանգատուիլ, բողոքել, դժգոհութիւն
յայտնել։

Жаловúдный ած. խայթոցի ձև ունեցող։

Жало||нёрный ած. ժալօնեօրների. ж офицéръ
ժալօնեօրների կարգով կանգնեցնող սպայ.
-нёрскій ած. ժալօնեօրի. -нёръ ա. (ֆր.) կայա-
ցոյց զինուոր (որ և է տեղում կանգնեցրած

գինուոր, որ ցոյց է տալիս այն գիծը, որի վերայ զօրքը պէտք է դասաւորուի):

Жалоно́сный ած. խայթոցաւոր, խայթոց ունեցող. ж—ыя пчёлы. [ձողի, բիլ:

Жало́нъ ա. (Ֆր.) գետնի մէջ ցցած գծացոյց

Жало||обра́зный, -подо́бный տ. Жалови́дный.

Жа́ло||стливость ի. բարեսրտութիւն, գթոտութիւն, ողորմածութիւն. -(жа́-)стли́вый ած. բարեսիրտ, գթոտ, ողորմած, կարեկից, խղճացող. ж. на де́ньги ժլատ, գծուծ, կծծի. жа́лостливо մ. խղճալով, գթալով, կարեկցութեամբ. -стный ած. 1, ցաւալի, տխրալի, վշտալի. ողորմելի, արգահատելի. 2, կարեկցական, ցաւակցական. жа́лостно մ. 1, ցաւելով, վշտանալով, վշտագին. 2, ողորմելի կերպով:

Жа́лость ի. կարեկցութիւն, ցաւակցութիւն, խղճահարութիւն. վիշտ, թախիծ, մորմոք. съ ж—ью կարեկցաբար. отъ, съ ж—и ցաւելով, կարեկցելով, 'մեղքը գալուց':

Жалузи́ տ. Жалюзи́.

Жаль I. ի. 1, տ. Жа̀лость; 2, սգի շոր. быть, ходи́ть въ ж—и; II. անդ. ստոր. (դերբ. նախադասութեան մէջ) 1, ափսոս, ցաւալի է. ж. мнѣ его́ ցաւում, ափսոսում եմ նորան. мнѣ де́негъ не ж. ես փող չեմ խնայում:

Жальби́ще չ. աւերած, ապականած, քանդած, քարուքանդ արած տեղ:

Жаль||нико́вый ած. գերեզմանատան, հանգըստարանի. -(жа́ль)ни́къ ա. I. գերեզման, շիրիմ (մեծ թմբով). գերեզմանատուն, հանգստարան. II. (жа́льникъ ա. -ница ի.) հնձուոր, -ուհի, հունձ անող այր, կին:

Жа́льный ած. I. (տ. жа́ло) խայթոցի. II. (տ. жаль) սգի, ոխոտ, տրտում, ցաւալի, արգահատելի:

Жа́льце չ. նւզ. սուրիկ խայթոց: [մատ:

Жа́льщица ի. հնձուորուհի, հնձւոր կին:

Жа||лѣ́льщикъ ա. կարեկից, կարեկցող, ցաւակցող, ցաւակից, սրտացաւ մարդ. -лѣ́ніе, -лѣ́нье չ. 1, խղճալը, կարեկցելը, -կցութիւն, ցաւելը, ցաւակցութիւն. 2, ж. чего́-либо մի բան խնայելը:

Жа||лѣ́ть, пож— 1, չ. ցաւել, խղճալ, կարեկցել. տաղել, ափսոսալ. жалѣ́ю о твое́й судьбѣ́, о твоёмъ го́рѣ; ж. о пре́жнемъ, о было́мъ անցած գնացածի մասին տաղել, գլխին վայ տալ. 2, ն. խնայել. не ж. свое́й шку́ры իր կեանքը չխնայել. не ж. дру́га; не ж. де́негъ для воспита́нія дѣте́й.

Жалюзи́ չ. անդ. (Ֆր.) ժալուզի. 1, պատուհանի փեղկեր պատից և շարժուն տախտակիկներից, որոնց շարժուելով սենեակը արևից լուսաւորուում կամ մթնում է. 2, նման տախտակիկներից շինած վարագոյր:

Жа́м||канье չ. 1, սեղմելը, ճմլելը. 2, լուանալը, մզելը (լուացքը). -кать, -кнуть ն. 1, ճըմլել, սեղմել. 2, խփել, զարկել. լուանալ, մզել (լուացքը). 4, ծամելով, ծամծմելով, կամաց-կամաց ուտել:

Жан||дарме́рія ի. (Ֆր.) հւք. ժանդարմներ, գաղտնի ոստիկաններ. -да́рмикъ նւզ. տ. Жанда́рмъ; -да́рмиха ի. ռմկ. ժանդարմուհի, ժանդարմի (հասարակ զինուորի կամ ենթասպայի) կինը. -да́рмскій ած. ժանդարմի, -մների, գաղտնի ոստիկանների. ж. генера́лъ, — офице́ръ; ж—ое вѣ́домство; ж. ко́рпусъ ա, ժանդարմների, գաղտնի ոստիկանների մարմինը (հաստատուած 1826 թ.). բ, պետական ոստիկանութեան վարչութիւնը. ж—ія войска́ ոստիկանական հեծելազօրք (կազմակերպուած 1817 թ.). -да́рмствовать (-ствую -ютъ) չ. ոստիկանութիւն անել. *լրտեսել, մատնել:

Жан||да́рмчикъ նւզ. -да́рмъ ա. (Ֆր.) ժանդարմ, գաղտնի, ծածուկ ոստիկան. шефъ ж—овъ գաղտնի ոստիկանապետ, *լրտես:

Жа́н||рикъ նւզ. տ. Жанръ 2; -ри́стъ ա. սեռանկարիչ, արդանկարիչ. -ровый ած. սեռանկարի:

Жа́нръ ա. (Ֆր.) 1, սեռանկարչութիւն, արդանկարչութիւն (որ նկարում է արդի կեանքը, արդի մարդկանց և ոչ թէ պատմական անցքերը. բայց դորանից արդի կեանքից մի առարկայ նկարելով, տալիս է մեզ նոյն առարկայի սեռի պատկերը, մինչդեռ պատմական յայտնի անձերի և դէպքերի նկարները բոլորովին անհատական բնաւորութիւն ունին). 2, սեռանկար, արդանկար. 3, ձև, եղանակ (գեղարուեստական, օր. երգելու, գրելու):

Жан||ти́льничать չ. կոտրատուել, քքքրուել, 'նազ անել'. -ти́льный ած. (Ֆր.) կոտրատուող, քքքրուող, 'նազ անող':

Жара́ ի. (յ. жары́, о́въ; տ. жаръ) 1, տաքութիւն, բոց, ալաւ. շոգ. տապ, տաք եղանակ. ж. сто́итъ, спа́ла, свали́ла; ж. пали́тъ.

Жараве́цъ, вца́ ա. ջրհորալծակ (ջրհորի մօտ կանգնեցրած լծակ, որով ջրհորից ջուր են հանում):

Жара||влёнокъ, нка նւզ. -влёночекъ, чка նւզ. տ. Жа́воронокъ, -ро́ночекъ.

Жа́ра́вль, я և я́ տ. Жура́вль.

Жар||го́нный ած. ժարգոնի, տեղական, առանձնայատուկ բարբառի. -го́нъ ա. (Ֆր.) I. ժարգոն, բարբառ (տեղական, առանձնայատուկ). евре́йскій ж. աղճատուած գերմաներէն, որով խօսում են հրեաները. нау́чный ж. մասնագիտական բառերով և դարձուածքներով խըճողուած ոճ, բարբառ. моше́нническій ж. սրիկայական, պայմանական բարբառ. II. հնք. Jargon de Ceylon, ցիրկոն: [արկղ, զարդ:

Жардинье́рка ի. (Ֆր.) ծաղիկների զամբիւղ,

Жа́||рево չ. տապակացու, խորովածացու, տապակելու, խորովելու, միս, ձուկ, սունկ ևլն. -рени́на ի. միս, ձկան տապակայ, տապակած կարտոֆիլ. -реніе տ. Жа́ренье; -реный էյ. ած. տապակած, խորոված. жа̀реное, аго չ. տապակայ. понима́етъ, отку́да ж—ымъ па́хнетъ իր շահը, օգուտը լաւ է հասկանում. -ренье չ. տապակելը, -կում. -ривать տ. Жа́рить; -рильщикъ ա. -рильщица ի. տապակող այր, կին:

Жа́рить (-рю -рятъ) ն. 1, տապակել, խորովել. ж. мя́со, карто́фель, грибы́; 2, բովել, 'խարկել'. 3, այրել, խորովել, տոչորել (արևի մասին). 4, խիստ վառել, տաքացնել. ж. ба́ню; 5,* ա, մտրակել, ծեծել, քքքրել, խարազանել. ж. лозо́ю, плётью; բ, խոշտանգել, տանջել, հոգին հանել. գ, ж. пу́шками արագ-արագ թընդանօթ ձգել. ж. картéчью կարտէչ տեղալ, թափել. դ, ж. въ ша́шки—խաղալ. -ся անդ. 1, այրուել, խորովուել, խաշուել. տապակուել. տաքանալ. ж. на со́лнцѣ, подъ луча́ми со́лнца; ж., стоя́ у плиты́ и гото́вя ку́шанье; 2, տ. Жа́рить 5 դ:

Жа‖ри́ха ի. տաքութիւն, տապ. տաք եղանակ, երաշտութիւն. -ри́ща ի. խիստ մեծ, բարձր տաքութիւն. տապ, ‘այսւ’. -рка ի. տ. Жа̀ренье.

Жа́р‖кій (-рокъ -рка́, о) 1, այրող, տապող, տոչորող, կիզիչ. տաք, տաքացած. ж—ое со́лнце; ж—іе лучи́ со́лнца; ж. день; ж. кли́матъ; ж. по́ясъ աշխ. այրեցեալ գօտի. 2,* կրակոտ, տաք, վառ, բուռն. ж—ая любо́вь, ж—іе глаза́, ж. поцѣлу́й; ж. споръ, разгово́ръ; ж—ое сраже́ніе մեծ, թունդ ճակատամարտ. жа́рко մ. 1, տաք կերպով, տապով. 2, մեծ կրակով, բոցով. մեծ փափագով, խանդով:

Жа‖рковáтый ած. փոքր ինչ տաք, տապ. -ркóе, óго չ. տապակայ. -рконькое, ато չ. փոքր. տապակայ, տապակուկ. -ркость ի. տաքութիւն, տապ. -рница ի. վառարան շոգեստնի, շոգեկաթսայի. -рня́ ի. 1, տապակելը, եփելը (կերակուրները). 2, ծեծելը, թակելը, գանակոծելը, խարազանելը. 3, տաք, թունդ հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն, ռմբակոծութիւն:

Жаро́‖венный ած. ածխարանի, կրակարանի. -венька նւզ. տ. Жаро́вня; -вина ի. -винка նւզ. թրծելու ժամանակ կաւէ պտուղի (թաղարի) մէջ առաջացած ճեղքուածք. -вникъ ա. 1, կրակարան (քիմիական վառարանի մէջ). 2, տ. Жаро́вня; -вня ի. ածխարան, կրակարան:

Жаровóй ած. 1, տաք, տապ, ջերմ, վառ, տոչորող. ж—ые часы́ միջօրէի տապ, կիզիչ ժամերը. ж—ыя дрова́ չոր, մեծ տաքութիւն տըւող վառելափայտ. 2, տ. Жаро́вый.

Жа‖ро́вчатый ած. հաստաբուն. -ро́вый ած. հաստաբուն, հաստ բուն ունեցող, բարձրուղէշ. ж. лѣсъ. [մութիւն:

Жаро́къ, рка́ ա. նւզ. թեթև տաքութիւն, ջերմութիւն.

Жаро‖понижа́ющій ած. տաքութիւնը, ջերմութիւնը ցածրացնող, թեթևացնող, ամոքող. ж. спо́собъ лѣче́нія; -пти́цевъ, а, о ած. հրաթռչունի:

Жаро́чекъ, чка նւզ. տ. Жаро́къ.

Жар‖това́ніе չ. հանաք անելը, կատակ անելը. խնդալը. հանաք, կատակ. -това́ть (-ту́ю -ютъ) չ. հանաք անել, կատակ անել, զուարճախօսել, զուարճանալ, խնդալ: [թիւն:

Жартъ ա. (լեհ.) կատակ, հանաք. ծաղրածութիւն:

Жару́ха ի. տաքութիւն, տապ. երաշտութիւն:

Жаръ, жа́ра և жа́ру (յ. жары́, о́въ) 1, տաքութիւն, շոգ, տապ, ‘այսւ’ (տ. жара́); не́куда дѣва́ться отъ жа́ру! рабо́тать на жа́ру շոգ ժամանակ աշխատել, բանել. въ ко́мнатѣ нестерпи́мый ж. Жары́, о́въ յ. շոգեր. въ нача́лѣ а́вгуста жары́ ча́сто стоя́тъ нестерпи́мые; *зада́ть жа̀ру ծեծել, նախատել. нагна́ть кому́ жа̀ру մէկին վախեցնել, մէկի սիրտը ահ, երկիւղ գցել. 2, տաքութիւն, ջերմութիւն. лихора́дочный ж.; горѣ́ть жа́ромъ ա, այրուիլ, տառապիլ ջերմութիւնից. բ, բոցավառուիլ, տոչորիլ. 3, թէժ կրակ. чужи́ми рука́ми ж. загреба́ть ինքը մի կողմը կանգնելով ուրիշին մէջ գցել. 4,* բոց, հուր, կրակ, եռանդ. յուզմունք. вои́нственный, патріоти́ческій ж.; съ жа́ромъ եռանդով, տաքացած, խանդով, կաթողին:

Жаръ-пти́‖ца ի. հրաթռչուն (առասպելական թռչուն բոցավառ փետուրներով). -цынъ, а, о, -чій, чья, чье ած. հրաթռչունի:

Жары́нь ի. տ. Жара̀.

Жас‖ми́нникъ ա. բս. Asperula odorata, մարգամարտ, տապրեկ (գետնաստղ). -ми́нный, -ми́новый ած. յասմիկի. ж—новое ма́сло; -ми́нъ ա. բս. ա, Jasminum, յասմիկ. բ, Philadelphus coronarius, սրնգենի, փուլեան (տճ. ֆուլ-լ...):

Жа́‖тва ի. 1, հունձ (նաև փոխբ. մտքով). 2, հընձի ժամանակ. 3, հասած, հնձելու արտ, ‘մասիլ’. 4,* կորուստ, մահ, կոտորած (օր. ժանտախտից, պատերազմից). 5,*շահ, օգուտ. 6,* հաւաքած պաշար. -твенница ի. հնձի մեքենայ. -твенный ած. հնձի. ж—ая пора́; ж—ая маши́на; -твина ի. արտ, ‘մասիլ’. -тель ա -тельница ի. հնձուոր, -ուհի. -тельный տ. Жа́твенный.

Жа́тіе չ. I. սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. II. հընձելը, հարելը: [հնձելու:

Жа́‖тка ի. հնձի մեքենայ. -тно́й ած. հասած,

Жа‖ть ն. I. жать (жму, жмутъ; հրամ. жми́, -те) 1, սեղմել, սխմել, ճնշել, հուպ տալ. մզել, քամել. *ж. изъ кого́-нибудь сокъ կամ со́ки մէկի արիւնը քամել, ծծել. ж. кому́ ру́ку մէկի ձեռքը սեղմել. 2, նեղել, յետ մղել. 3,*ճնշել, հարստահարել. -ться (жмусь, -у́тся) անդր. 1, կուչ գալ, կծկուել, սեղմուել. հպուել. 2,* պատպանձուել. 3,* խնայողութիւն, ժլատութիւն անել. ж. надъ де́ньгами; II. жать (жну, жну́тъ; հրամ. жни, -те) հնձել (նաև փոխբ. մտքով), հարել. ж. рожь, овёсъ, пшени́цу, ячме́нь; -ся (жнётся, -у́тся) չէ. հնձուել, հարուել. пшени́ца жнётся по́слѣ ржи.

Жатьё չ. 1, հնձելը, 2, հունձ, հնձած բան:

Жба́‖нецъ, нца ա. -нка ի. նւզ. -нище ա. յեղ. տ. Жбанъ. [գլին կոկոռ:

Жбанки́, о́въ ա. յ. բս. Nuphar luteum, գե-

Жба́‖но́къ, нка́ և нка -(а́)но́чекъ, а́но́чка, -нчикъ նւզ. -нъ ա. 1, փայտէ աման խուփով կկալի, գարեջրի կամ մեղրի համար:

Жва́‖ка ի. 1. ծամած, ծամքած կերակուր. 2, տ. Жва́чка 1; потéря ж—и որոճալու կորուստը (կենդանու հիւանդութիւն). 2, հոլ. թոյլ, զառամեալ, հազիւ հազ խօսող մարդ. -канье չ. 1, ծամելը, ծամքելը, որոճալը. 2, ծեծելը, ջարդելը. 3, ծամծամելը (խօսքը). -кать, -кнуть ն. և չ. 1, ծամել, ծամծմել. որոճալ, որոճ անել. 2, ծեծել, թակել, ջարդել. 3, ծամծմել (խօսքը), անորոշ, անհասկանալի կերպով խօսել. -ся 1, անդր. ինքն իրան խփել, կերպով խօսել. 2, փոխբ. միմեանց խըշմփացնել, շրխկացնել. 2, փոխբ. միմեանց խփել, ծեծել. 3, թրխկալ, դըմփալ, վայր ընկնել:

Жва‖ку́нъ, а́ ա. -ку́нья ի. թոյլ, երերուող, տատանուող, դանդաղկոտ այր, կին:

Жвакъ ա. 1, ծամից առաջացած խէժ, մաստակ. 2, տ. Жва́ка.

Жва́‖ло չ. վերին ծնօտ, ծամելիք (միջատների). -льный ած. ծնօտի, ծամելիքի:

Жва́‖ніе եկղ. -ченье չ. որոճալը, որոճ անելը, ծամելը, ծամքելը:

Жва́чить (—, -итъ -атъ) տ. Жва́кать.

Жва́‖чка ի. 1, ծամուածք, ծամքուածք (որոճող կենդանու երկրորդ ստամոքսի մէջ գտնուող կիկներ փոխուած կերակուրը, որ որոճողը բերանը բերելով նորից ծամում և ապա կլլում է). 2, որոճալը, ծամելը, ծամքելը. 3, տ. Жва́ка 2; -чный ած. -чники ա. յ. որոճող կենդանիներ. 1, որոճող, որոճացող. ж—ыя [живо́тныя] կնդ. Ruminantia, որոճող[կենդանի]ներ. ж—ыя мы́шцы որոճալու մկանունքներ. 2,* ծամծմած, հնացած, փտած. կոշտ, կոպիտ. անճաշակական. ж—ые взгля́ды.

Живиръ м. (լեհ.) խոշոր աւազ:

Жва́||калка ի. -кало շ. ծամող, ծամքող (մի տեսակ չմշմացնելով). -кать չ. չմշմացնելով ծամել, ծամքել. կամաց կամաց ծամել, ծամքել:

Жга́лить (-лю -лятъ) ն. խայթել. զարկել, խըփել:

Жга́ло տ. Жа̀ло.

Жгарь I. գուշ. ի. լեռնգ. երկաթի թակոյը, եռացնելու ժամանակ բաժանուած անպէտք մասը. II. գուշ. ա. չար, չարաճճի տմն:

Жгать (жгу -гу́тъ). -гнуть ն. այրել, վառել:

Жгунъ, а́ բս. Capsicum annuum, պարապըղպեղ, սպանիական տաքդեղ (պղպեղ, ծիծակ):

Жгу́||тиковый ած. թելի, թելիկի. -тикъ նւզ. տ. Жгутъ. -(у́)ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. ժգուտով զարկել. խփել (աշակերտական խաղալիս). -това́нье շ. ժգուտով զարկելը, խփելը. -това́ть (-ту́ю -ютъ) տ. Жгути́ть; -товый ած. ոլորան. ж. орнаме́нтъ въ ру́кописяхъ; -тообра́зный ած. ժգուտի ձևով, ոլորան, զալարուն:

Жгутъ, а́ м. ժգուտ. 1, պինդ ոլորած, հիւսած բան (օր. թաշկինակ, թոկ, փոկ ևլն). ж. соло́мы, травы́ միասին ոլորած ծղօտ, խոտ, որ կամաց կամաց այրուելով լոյս է տալիս. ‹կեռմլապտեր›. 2, жгуты́ յ. յայտնի ձևով ոլորած, հիւսած թելեր նշանազգեստի համար:

Жгу́честь ի. 1, հուր, բոց, կրակ, տապ. ‹տօթ›. со́лнце палитъ съ ж—ью зе́млю; 2,* հրավառութիւն, սաստկութիւն, թափ:

Жгу́чій ած. 1, այրող, տաչորող, կիզող. ж—іе лучи́ со́лнца; ж—ія слёзы աղէկէզ արտասուքներ. ж—ая вла́га օղի. ж—іе глаза́ վառվռուն աչքեր. 2,* խիստ, սաստիկ, թունդ, սասկալի. խանդավառ, հրաբորբոք, հրատոչոր. ж. хо́лодъ, моро́зъ; ж—ая боль; ж. поцѣлу́й; ж. вопро́съ խիստ կարևոր. կենսական խնդիր. 3, բս. ж—ая кропи́ва. ա, Urtica urens, փոքր կամ խայթող եղինճ. բ, Urtica dioica, մեծ եղինճ:

Жгу́чка ի.=Жгу́чая кропи́ва (տ. վերև):

Жда́||ники, овъ м. յ. սպասող հիւրերի համար պատրաստած կարկանդակներ. -ніе շ. ակւ. գործած. սպասում, ճամբայ պահելը. -ники, овъ м. յ. 1, երկար սպասելը, երկարատև անհամբերութիւն. համբերութիւն. 2, տ. Жда́ники; -ный ած. սպասող. ցանկալի, հաճելի, գուրեկան. -ньё, нья́ շ. տ. Жда́ніе; -тель м. -тельница ի. սպասող, ճամբայ պահող այր, կին:

Жда́||ть (жду -дутъ) 1, չ. (առանց լրացուցչի) մնալ, սպասել, ճամբայ պահել. 2, ն. кого́ (հյց. և սռռկ.), что (чего́) մէկին, մի բան սպասել, ճամբայ պահել. ակնկալել. յուսալ. того́ и жди վախենալու է, որ. չլինի թէ. того́ и жду, того́ и ждёмъ անհամբեր, մտատանջութեամբ սպասում եմ, սպասում ենք. վախենում եմ, վախենում ենք, որ. -ться, ждётся էր. սպասուել. онъ ждётся сюда́ къ пра̀здникамъ; тебѣ́ не ждётся դու համբերութիւնդ կորցնում ես:

Же 1, շաղկ. որ խօսքից յետոյ դրուելով, նորան սաստկութիւն է տալիս. когда́ же нако-не́цъ онъ придётъ? վերջապէս նա երբ պիտի գայ. отвѣча́йте же! դէհ, պատասխանեցէք. тотъ же նոյն ինքն. тамъ же նոյն իսկ տեղում. за́втра же վաղն և եթ, հէնց վաղը. 2, չ. իսկ, բայց, այլ. ես, չէ որ. духъ добръ, плоть же не́мощна — բայց մարմինս տկար (Մատթ. 26_{41}). есть же злые люди на свѣтѣ! չէ որ չար մարդիկ էլ կան աշխարհիս երեսին:

Жебра́къ, а́ м. (լեհ.) աղքատ, մուրացկան:

Же||ва́ка հոր. միշտ մի բան ծամող, ծամքող տմն. -ва́льщикъ м. ծամող, ծամքող. -вани́на ի. ծամուածք, որ մայրը կամ դայեակն իր բերնից առնելով երեխայի բերանն է դնում. -ва́ніе, -ва́нье շ. 1, ծամելը, ծամքելը. 2,* ծամելը, մանրամասնօրէն մեկնելը, բացատրելը. -ва́тель м. -ва́тельница ի. ծամող, ծամքող այր, կին. -ва́тельный ած. ծամելու, ծամքելու. ж—ыя мы́шцы; -ва́ть (жую́ -ю́тъ) 1, ծամել, ծամքել. ж. усы́, бо́роду; ж. удила́ սանձը, լկամը կըրծել (ձիու մասին). 2,* ծամել, հիմնովին ուսումնասիրել. մանրամասնօրէն մեկնել, բացատրել. -ся էր. ծամուիլ, ծամքուիլ:

Жё||вна ի. 1, տ. Жва́чка; 2, ծամուածք, ծամած, ծամքած բան. корми́ть ребёнка ж—ой; -вну́ть տ. Жева́ть 1; -во́къ, вка́ м. -во́чекъ, чка նւզ. ծամած պատառ, ‹թիքա›:

Жёвъ м. տ. Жева́ніе; -вывать տ. Жева́ть 1.

Же||га́вица ի. տաքութիւն, ջերմութիւն, տենդ. -га́вый ած. թեթև կերպով այրող. -га́ла ի. բս. Urtica dioica, մեծ եղինճ. -га́лка ի. բս. Urtica urens և Ur. dioica, փոքր կամ խայթող և մեծ եղինճ. -га́ло շ. շիկցրած մախաթ, երկաթի ձող մի բան ծակելու:

Же||гло́ տ. Жега́ло; -(ё)глый ած. այրուած, խանձուած. -гуно́къ, нка́ м. подпусти́ть жегунка́ կրակ տալ, հրդեհել:

Же́зле||никъ м. գաւազանակիր (բարձրաստիճան հոգևորականի). -ный ած. գաւազանի:

Же||зло́, а́ շ. տ. Жезлъ; -зловой ած. գաւազանի, -նային. -злогада́ніе շ. գաւազանագուշակութիւն. -злоно́сецъ, сца м. -злоно́сица ի. գաւազանակիր այր, կին:

Жезлъ, а́ м. գաւազան. нелюби́маго сы́на лозо́ю, а люби́маго жезло́мъ (առծ.). 2,* իշխանական գաւազան, գայիսոն. *իշխանութիւն. ма́ршальскій ж. մարշալական գաւազան. *փաստաբանական ձգտումներն դադարեցնել. полково́дческій ж.; патріа̀ршій ж.

Же||ла́ніе շ. ցանկութիւն, տենչ, փափագ. при всёмъ моёмъ ж—іи չնայելով, որ ես 'ի սրտէ ցանկանում եմ. -ла́нный ած. -ла́нненькій, փղքշ. ցանկալի, բաղձալի, հաճելի, դուրեկան, պաշտելի, թանկագին, ‹ազիզ›. ж. гость; ж. по комъ-нибу́дь, до кого́-нибудь մէկի համար խելակորոյս, խելքից գնացող տմն. -ла́ньице շ. 1, նւզ. պստիկ ցանկութիւն, փափագ. 2, սէր, հաճութիւն, կարեկցութիւն. -ла́тель м. -ла́тельница ի. 1, ցակացող այր, կին. 2, խնամատար, -ուհի, հովանաւորող այր, կին. -ла́тельность ի. ցանկալի լինելը. նպատակայարմարութիւն. -ла́тельный ած. ցանկալի, փափագելի. мнѣ жела́тельно знать э́то ինձ ցանկալի է այդ իմանալ:

Жела||ти́на ի. (Фр.) 1, քիմ. կենդանային սոսնձանիւթ (որ ստացւում է կենդանիների մորթուց, ջլերից, մկաններից, ոսկորներից, ձկան մորթուց ևլն). 2, սովորական սոսինձ (սովորաբար թերթերով ծախուող). -ти́нный, -ти́новый ած. կենդանական սոսնձի(ց), սովորական սոսնձի(ց):

Желати́нъ м. տ. Желати́на.

Жела́ть ն. что և чего́ ցանկանալ, փափագել. ж. кому́ добра́, сча́стія. Жела́емый, ая, ое տ. Жела́нный; -ся չ. դէմք. ցանկանալ. мнѣ же-

ла́ется ви́дѣть его́ ես ցանկանում եմ նորան տեսնել:

Жел‖вако́вый, -вакова́тый ած. խլոտ, խլխլոտ, ելնդաշատ, ելունդներով. -вакообра́зный ած. խըլաձև, ելնդաձև. -ва́къ, а́ ա. 1, խիլ, խոց, ելունդ, կոծիծ, ուռեցք. 2, գւռկ. ձու. 3, բս. Tuber, գետնադարմատ, կոճղէզ (բոյսի ցողունի ստորերկրեայ հաստացած, խլացած մասը). -ва́стый ած. խլոտ, խլխլոտ, խլերով, ելունդներով ծածկուած. -ва́тый ած. խլերով, գորտնուկներով ծածկուած. -вачёкъ, чка́ նւզ. տ. Желва́къ; -вачи́стый տ. Желва́стый; -вачи́ще ա. յւել. տ. Желва́къ; -ва́чный ած. խլի, խոցի, ելնդի, ուռեցքի:

Жел‖ве́цъ, а́ ա. կնդ. Testudo graeca, յունական կամ ցամաքի կրիայ. -ви́на 1, է. վահան (կրիայի մէջքի). 2, ա. յւել. տ. Жёлвь; -ви́ща է. յւել. տ. Желва́къ և Жёлвь.

Жёл‖вь է. 1, կրիայ. 2, տ. Желва́къ; 3,* քնար. -вяно́й տ. Желвако́вый.

Желе́ չ. անհ. (Фр.) ժէլէ. 1, (հորթի ոտնուդըլխից պատրաստած) սոնձանիւթ. 2, պտուղների շարապից շինած (սառեցրած) թեթև կերակուր, 'դոնդող':

Желе‖за́ է. (յ. же́лезы, -лёзъ -леза́мъ եւն) 1, գեղձ, խուլ. ж. зи́мняго сна ձմրան քնի գեղձ, որպիսին ունին ձմեռը քնող կենդանիները, այն խլուրդը, մուկը եւն. 2, խիլ, խոց, ելունդ. 3, անյայտ, զարմանալըրծ խոտի անուն. -зи́стый ած. գեղձի, գեղձային, խլի. ж—ая клѣ́тка, ткань.

Желё‖зна նւզ. տ. Железа́; моло́чная ж.; -(е́)зница է. 1, գեղձային ուռեցք. 2, տնային անասունների հիւանդութիւն (քոր), շան քոս. -зно́й ած. գեղձի, խլի. ж—а́я трава́ բս. Orobus niger, Կովկասի սև քիսամը. -(е́)зчатый ած. գեղձերի նման, գեղձային. -зя́нка է. խլացու, գեղձախոտ. տ. Золоту́ха.

Желе́йный ած. ժէլէի:

Жёлкнуть չ. դեղնել. թառամել, թօշնել:

Желна́ է. 1, կնդ. Picus martius, սև փայտփոր, ծառակտիկ. 2, գծուծ, ժլատ մարդ. 3,* շատակեր, որկրամոլ մարդ. 4, չար լեզուի տէր մարդ. 5, ժառդ, անհրես, պնդերես մարդ, որից ազատուել չէ լինում:

Желно́вка է. բս. Verbascum Thapsus, բուն փղամոր:

Жело‖ба́стый ած. տկօսներով, տկօսանման փորուածքներով. -би́на է. -би́нка նւզ. 1, 'նաւդան', տկօս, տկօսաձև փորուածք. 2, գետի հուներ. рѣ́ки выступа́ютъ весно́ю изъ свои́хъ желоби́нъ; -би́стый ած. տկօսներով, տկօսաձև փորուածքներով. ж. сте́бель, стволъ; -би́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. տկօսել, տկօսաձև փորել (փայտը). -ся չ. տկօսաձև կուչ գալ, ծռուել, գոգաւորուել (չորանալուց). -бкова́тый, -бко́вый տ. Жело́бочный.

Жело‖бно́й ած. տկօսաձև. -бня́къ, а́ ա. դերան, որ պէտք է բստ երկարութեան փորուի, տկօսուի. -бова́тый ած. տկօսաձև փորուածքով կմ փորուածքներով. ж—ая черепи́ца; ж—ое зерно́ վոխտ, նուազ հացահատիկ. -бови́дный ած. տկօսաձև. -бови́на է. -бови́нка նւզ. տ. Желоби́на, -нка; -бо́къ, бка́ ա. նւզ. պստիկ տկօս, տկօսաձև նեղ փորուածք. -бообра́зный ած. տկօսաձև. -бо́чекъ, чка նւզ. տ. Желобо́къ; -бочный ած. տկօսաձև, տկօսաձև փորուածք ունեցող (բոյս). -бча́тый տ. Желоби́стый.

Жёлобъ ա. (յ. жёлобы կամ желоба́ և կամ жело́бья) տկօս, փորուածք (փայտի կամ երկաթի վերայ քաշած, որի միջով օր. ջուր է հոսում). 'նաւդան', կիսախողովակ (երկաթից, թուջից, ժեշտից, որով օր. տանիքի ջուրը հոսում թափւում է):

Жело́‖нка է. լեռնգ. գլանաձև փուշ գործիք, որով հանածոյի անցքը պարզում են. -но́къ, нка́ ա. լեռնգ. պստիկ մուրճ, 'չաքուճ':

Жёл‖тая, ой է. ռմկ. տենդ, ջերմախտ. -тенькій (-те́некъ -е́нька, о) ած. փոքր ինչ դեղին. դեղնաւուն, դեղնագոյն. *աննախանձելի, անմխիթարական. ж—ое житьё; -тёхонекъ, -тёшенекъ, нька, о ած. խիստ, բոլորովին դեղին. -тизна́ է. 1, դեղնութիւն. 2, դեղին ներկած տեղ:

Жел‖ти́къ, а́ 1, բս. ա, Boletus luteus, ոսկեգոյն սունկ, թնջուկ. բ, Medicago falcata, մանգաղաձև առվոյտ; 2, դեղին աւազ. -тина́ 1, տ. Желтизна́; 2, բս. Helichrysum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկ. -ти́ница է. բս. Anemone ranunculoides, գորտնուկաձև հողմ. -ти́нка նւզ. տ. Желтина́; -ти́нникъ ա. բս. Rhus, դեղնածառ:

Жел‖ти́ть (—, -ти́шь -тя́тъ) ն. դեղին գոյնով ներկել, դեղնացնել. -ся չբ. դեղին գոյնով ներկուել, դեղնացնուել. -ти́ца է. ռմկ. տենդ. ջերմախտ:

Жел‖тко́вый ած. ձուի դեղնուցի(ց). -тница է. 1, բս. Rhus cotinus, դրախտածառ. 2, տ. Желти́ница.

Желто- (միանում է գոյն նշանակող ածականների հետ, օր.) желто-багро́вый դեղին բոսորագոյն. желто-блѣ́дный սփրթնած և դեղնագոյն եւն (տ. Жёлтый).

Желто‖бо́кій ած. դեղին կողքերով. -брю́хій ած. դեղնափոր, դեղնագոյն փորով:

Жел‖това́тость է. դեղնաւունութիւն, թեթև դեղնութիւն. -това́ться (-ту́ется) չ. դեղնին տալ. -това́тый ած. դեղնաւուն, դեղնին տուող:

Желто́вка է. այլևայլ խոտերով, սերմերով և պըտուղներով համեմած օղի, դեղնօղի:

Желто‖во́дный ած. դեղնաջուր. -воло́сый ած. դեղնահեր. դեղին, դեղձան մազերով. -гла́въ ա. բս. ա, Caltha, ցինգ, սպէծաղիկ (վաղինուկ) բ, Trollius europaeus, ձղկի կամ ձղկին. -гла́зка է. դեղնաչքուկ (թռչ.) -гла́зый ած. դեղին աչքերով. -голо́вникъ ա. բս. ա, տ. Желтогла́въ; բ, Melampyrum arvense, լորցորեան; -голо́въ տ. Желтогла́въ բ. -голо́вый ած. դեղնագլուխ. -гри́вый ած. դեղնաբաշ, դեղին բաշով. -гру́дый ած. դեղին կրծքով. -ду́шка է. կնդ. Mustela martes, ազնիւ կուզ կմ բուն կզաքիս:

Желто‖зёмъ ա. երկրբ. հողի, գետնի դեղին խաւ. -зо́бикъ ա. կնդ. Serinus hortulanus, դեղնախածի[թռչուն]ն. -коло́ска է. դեղնահասկ ցորեան. -кры́лый ած. դեղնաթև. -ку́дристый ած. դեղնախոպոպ, դեղնագանգուր:

Желто́къ, тка́ ա. ձուի դեղնուց:

Желто‖лёнъ ա. բս. Peucedanum officinale, հասարակ մարգացնծու. -ли́ній, -ли́цый ած. դեղնադէմ. ж—ли́цая ра́са; -ло́бый ած. դեղնաճակատ. -ло́зникъ ա. բս. Salix purpurea, կարմիր, կաս. վարդագոյն ուռի կմ ուռենի. -моло́чникъ ա. բս. Chelidonium majus. մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ). -но́гій ած. դեղնոտն. -но́сый ած. դեղնաքիթ. դեղնացուկ. -перча́точный ած. դեղին ձեռնոցներով. -песча́ный ած. դեղին

տաշտից, դեղին պտղի գոյնով. -плóдный ած. դեղնապտուղ. -пýзикъ ա. 1, կնդ. ա, Pseudopus apus, դեղին, օձակերպ մողէզ (խլէզ). բ, Emberiza citrinella, ոսկէգոյն դրախտապան (թռչ.). 2, կռկւ. ոսկի, ոսկէ դրամ. -пýзъ ա. կնդ. Coluber trabalis, դեղին օձ (հարաւ. Ռուսիայում, Դնեպրից մինչև Վոլգայ). -пýзый ած. դեղնափոր, դեղին փորով. -рóтый ած. դեղնաբերան. դեղնակտուց. *տղայ, խակ:

Желто‖слúвникъ ա. բս. Armeniaca vulgaris, ծիրանի, ծիրանենի. -слúвъ ա. ծիրան. -солóменный ած. դեղին ծղոտով, դեղին յօղունով. -стебéльникъ ա. բս. Anthoxanthum odoratum, [ժահախոտ:

Жёлтость ի. դեղնութիւն:

Желто‖ýхій ած. դեղնականջ. ж. ужъ կնդ. Tròpidonotus natrix բուն լորձակ, լորտու(կ). -фіóль ի. բս. Cheiranthus Cheiri, դեղին շահպրակ կամ մեմիածաղիկ. -хвóстый ած. դեղնապոչ, դեղին պոչով. -хвóстъ տ. Желтостебéльникъ.

Желто‖цвѣ́тка ի. բս. Anemone ranunculoides, գորտնուկազգի պուտ. -цвѣ́тникъ տ. Желтохвóстъ; -цвѣ́тный ած. դեղին գոյնով, ոսկեգոյն. -цвѣ́тъ ա. բս. 1, Adonis vernalis, Ադոնիսեան վարդը. 2, Trollius europaeus, ձղկի կամ ձղկին. 3. Anthoxanthum odoratum. ժահախոտ. 4, Reseda luteola, հաստաբակ յափուկ (կանչխոտ):

Желтó‖чекъ, чка նւզ. տ. Желтóкъ; -чный ած. ձուի դեղնուցի(ց). դեղին, ոսկեգոյն:

Жел‖тýха ի. 1, բժ. Icterus, դալուկն, դեղնացաւ, -ութիւն, դեղնախտ. 2, բս. Leontodon autumnalis, աշնան կաթնուկ և ուրիշ բոյսեր:

Жел‖тýшка ի. 1, կնդ. անտառային դեղձանիկ. 2, բս. Linaria vulgaris, կտաւախոտ, վայրի կտաւատ և ուրիշ բոյսեր. -тýшникъ ա. 1, բս. Chelidonium majus, մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ) և ուրիշ բոյսեր. 2, կնդ. Oriolus galbula, դեղին սկիւռն և ուրիշ թռչուններ. -тýшный ած. դեղնացաւի, դեղնախտի:

Жёл‖тый (жёлтъ, -тá, о) ած. դեղին, դեղնագոյն. ж. цвѣтъ; ж—ое лицó; жёлтый домъ յիմարանոց, գժանոց, ապուշանոց, խելագարներիապաստարան. жёлтый билéтъ դեղին կացագիր (видъ на жительство), որ տալիս են անբարոյականութեամբ պարապող կանանց և աղջիկներին. ж—ая кувшúнка, բս. Nuphar luteum, դեղին կոկոռ. ж—ая горя́чка կամ лихорáдка բժ. դեղին տենդ. -тышекъ, шка նւզ. տ. Жёлтышъ; -тышкóвый տ. Жёлточный: -тышъ տ. գւռկ. ձուի դեղնուց:

Жел‖ть ի. դեղին դեղ. -тѣ́ніе չ. դեղնիլը, դեղնանալը. -тѣ́ть, ся չ. 1, դեղնիլ. դեղնանալ. 2, դեղնին տալ, դեղին երևալ. -тя́къ, á ա. կնդ. պտտու գլփինիան. եւ դեղին բոյս և քար. -тяни́ца ի. բս. Reseda luteola, հաստաբակ յափուկ (կանչխոտ) և ուրիշ բոյսեր. 2, տ. Желтýха 1; -тя́нка ի. 1, տ. Желтяни́ца 1; 2, Желтя́нки յ. դեղին, ցերեկուայ թիթեռներ:

Желу‖девáтый ած. կաղինի նման, կաղինի ձեւով. -девóй, -дёвый, -ди́ный ած. կաղինի, կաղինից. -ди́стый ած. կաղինով հարուստ, կաղնաշատ. -дка ի. նւզ. պստիկ կաղին. -дкови́дный ած. կաղինի ձևով. -(ý)дковый ած. ստամոքսի, ստամոքսային. -дкóвый ած. կաղինի(ց):

Желу‖дникóвый ած. վայրի շագանակենու. ж—ая рóща; -дни́къ, á ա. բս. Aesculus hippocastanum, վայրի շագանակենի (ձիակաղ). -дни́чный ած. 1, վայրի շագանակենու. 2, ж—ая травá բս. Geranium pratense, մարգաց խորդենի (մլմլուկ):

Желу‖днóй ած. կաղինի. -дня́къ, à ա. վայրի շագանակենու պուրակ, անտառ. -дóвый տ. Желудёвый.

Желу‖докъ ա. I. (желýдокъ, дка) ստամոքս. ж. вари́тъ; разстрóйство ж—дка; имѣ́ть ж. փորս գնալ, բնական կարիքը կատարել. больнóй ужé два дня не имѣ́лъ ж—дка; II. (желýдóкъ, дка և дкá) նւզ. պստիկ կաղին. -дочекъ, чка նւզ. պստիկ ստամոքս. желýдочки сéрдца սրտի խորշերը. желýдочки мóзга ուղեղի (չորս) խորշերը. -дочный ած. (արտս. -дошн—) ստամոքսի, ստամոքսային. ж—ыя болѣ́зни; ж—ая боль; ж—ыя жéлезы; *ж—ые интерéсы հացի խնդիր, ստամոքսային շահեր:

Жёлудь ա. (յ. жёлуди, -дéй) կաղին. ж.-колокóльчикъ կնդ. Balanus tintinnabulum, ծովակակաչ: [ւախոտ, վայրի կտաւատ:

Желунéцъ, нцá ա. բս. Linaria vulgaris, կտա-

Жел‖чеви́къ, á ա. մաղձոտ մարդ. -чевóй ած. 1, լեղու. 2,* մաղձոտ, մելամաղձոտ, բարկացկոտ, չար. -чéніе չ. դեղին գոյնով ներկելը, դեղնացնելը. -чеотдѣлéніе չ. լեղու արտադրութիւն. -чеотдѣли́тельный ած. լեղի արտադրող. ж—ая дѣ́ятельность пéчени; -чепровóдъ ա. կզմխ. լեղատար խողովակ. -четвóрный ած. լեղի շինող, արտադրող. -чни́къ, á ա. լեղու անօթուկ:

Жёл‖чность ի. մաղձ, մելամաղձոտութիւն, դառնութիւն (սրտի). -чно ն. տ. Жёлчный (տարբ). -чный ած. 1, լեղու, լեղային. ж—ая железà; 2,* մաղձոտ, մելամաղձոտ, չար, չարասիրտ, ‘հատած’. խայթող. ж. темперáментъ; ж—ая усмѣ́шка; жёлчно ն. մելամաղձոտութեամբ, չարաբարտութեամբ:

Жёлчь ի. (արտս. жолчь) 1, կզմխ. bilis, լեղի. дáли Емý пить ýксуса, смѣ́шаннаго съ жёлчью —բնդ. լեղի խառնեալ (Մատթ. 27_{34}). 2,* մաղձ,*թխամաղձ, մելամաղձոտութիւն, դառնութիւն, չարութիւն, բարկութիւն, բարկացկոտութիւն. «и́бо ви́жу тебя́ испóлненнаго гóрькой жёлчи и въ узахъ непрáвды—’ի դառնութիւն մաղձի և ’ի կնճիռն անիրաւութեան (Գործք, 8_{23}); въ нёмъ мнóго жёлчи; 3, բս. Erythraea Centaurium, դեղնալեղի:

Же‖лѣ́за I. (желѣ́за, -зъ) չ. յ. 1, կապանքներ, շղթաներ. посади́ть когó-нибудь въ ж.; 2, թակարդ (գազաններ բռնելու). II. (желѣзá) տ. Железá; -лѣ́зистый ած. 1, երկաթային, երկաթաշատ, երկաթի. 2,*երկաթի պէս, ծանր. -лѣ́зка ի. 1, երկաթէ օղակներից շղթայ (շան ճտի համար). 2, երկաթի կտոր, թիթեղ. 3, տ. Желѣ́зко 2; 4, ռմկ. երկաթուղի:

Желѣ́зко չ. 1, ծայր. սայր, սլաք (նիզակի և ուրիշ երկաթէ իրերի). 2, խարարուղի լեզուակը (խարարուղի մէջը ամրացրած սուր երկաթը, որը տախտակը տաշում է):

Же‖лѣ́зникъ ա. 1, բս. ա, Verbena, վերբենա կամ ադամնիճ. բ, Cytisus biflorus, երկծաղիկ ոլոռը. գ, Verbascum nigrum, սևագոյն փլամոռ. դ, Equisetum pratense, դաշտաց ձիաձետ (ձիագի). ե, Euphorbia virgata, ոստի կաթնաշոր. զ, Potentilla argentea, արծաթա-

գոյն մատնունի. 2, տ. Желѣзня́къ 3; -лѣзни́стый տ. Желѣ́зистый; -(ѣ́)зни́ца ի. 1, կնդ. Clupea alosa, խայտացող, խենթ տառեխ. 2, բս. Verbena officinalis, անուշահոտ աղաւնիճ կամ բուն վերբենան. 3, կնդ. Cerambyx sutor, քաղիկ[բզէզ]ը։

Желѣ́зно‖доро́жникъ ա. 1, երկաթուղու ընկերութեան անդամ. երկաթուղի անցկացնող. երկաթուղու դժի վերայ ծառայող, պաշտօնեայ. -доро́жный ած. երկաթուղու, -ղիական. ж—ыя дѣла́; ж—ое сообще́нiе; ж. мостъ; ж—ая ста́нцiя.

Желѣ́зный ած. 1, երկաթի, երկաթէ. ж—ая крова́ть; ж—ая доро́га երկաթուղի. երկաթուղու կայարան, գնացք. ж—ая руда́; ж. блескъ հնք. երկաթի փայլուկ. ж. заво́дъ; ж—ыя во́ды երկաթ պարունակող հանքային ջրեր. ж—ыя гу́бы палача́ խարան, որով դահիճը ոճրագործի երեսը խարում էր. *ж. грошъ, *ж—ая копе́йка ծակ գրօշ, յետին աշխատութիւն, չքաւորութիւն. 2,* երկաթէ, խիստ ամուր, ամրապինդ. հաստատակամ, անողոքելի. զօրեղ, անպարտելի. ж—ое здоро́вье; ж—ая во́ля աննըկուն կամք. ж—ая си́ла; ж. челове́къ; ж—ое де́рево բս. Celtis australis, լոտենի (փրուշնի. տճ. ջիլիջենբէւ աղաջը). желѣ́зное, аго չ. կապանագին, տուգանք, տուրք, որ մէկի վերայ դանգատուողը վճարում էր նորա վերայ դրւող շղթաների համար։

Желѣ‖зня́къ, а̀ ա. 1, հնք. առհ. երկաթահանք. кра̀сный, бу́рый, хроми́стый ж. և այլն. 2, երկաթավաճառ. 3, կրկնակի թրծած, խիստ ամուր, կարմրագոյն աղիւս. 4, երկաթատար, մեծ տաղներ կրելու նաւ. 5, կնդ. Clupea caspia, դեղայլին տառեխ. 6, այլևայլ բոյսերի անուն. -зня́нка ի. 1, երկաթատար, երկաթակիր նաւ, բարկանաւ. 2, բս. Verbena officinalis, անուշահոտ աղաւնիճը կամ բուն վերբենան։

Желѣ́зо չ. երկաթ. куй ж., пока́ горячо́! була̀тное, -нее ж. փափուկ, չերտաւոր երկաթ. 2, երկաթէ զէնքեր, զինավառութեան իրեր. 3, երկաթ պարունակող դեղ, դարման։

Желѣ́зо‖вый ած. երկաթագոյն, երկաթակերպ. -дѣ́лательный, -дѣ́льный ած. երկաթագործութեան, երկաթ շինելու. -ковáтельный, -ко́вный ած. երկաթ կռելու, գործելու. -плави́ленный, -плави́льный ած. երկաթահալ, երկաթ հալելու. -плави́льщикъ ա. երկաթ հալող, երկաթ հալելու գործարանի բանուոր. -раско́вочный ած. երկաթ կռելու, գործելու. -рѣ́зный ած. երկաթ կտրող, երկաթ կտրելու. -содержа́щiй ած. երկաթ պարունակող ж—iя сре́дства; -цвѣ́тный ած. երկաթագոյն, երկաթի երանգով։

Же‖лѣ́зце չ. նւզ. 1, պստիկ երկաթի կտոր. 2, երկաթէ ձողակ, փակիչ (դռան). 3, տ. Желѣ́зко 1; -лѣзѣ́ть, зѣетъ չ. երկաթանալ, երկաթի պէս ժանգոտուել։

Жема́‖ненье չ. ‘կոտրուիլը‘, ‘քըքըրուիլը‘. քաշուիլը. -ниться (-нюсь -нятся) չ. ‘կոտրտուիլ‘, ‘քրքրուիլ‘. քաշուիլ, ամօթխածութիւն անել, ամաչիլ. -(а́)ни́ха, -нка. -ница ի. ‘կոտրտուող‘, ‘քըքըրուող‘, շինծու ձևերով կինարմատ. քաշուող, ամաչկոտ աղջիկ, կինարմատ. -нничанье չ. կոտրտուիլը, քըքըրուիլը, քաշուիլը. -нничать տ. Жема́ниться.

Же‖ма́нность ի. անբնականութիւն, սեթևեթանք, արհեստականութիւն. -ма́нный ած. 1, կոտրտուող, քըքըրտող. ամօթխած. 2, շինծու, անբնական, սեթևեթեալ, արհեստական. жема́нно մ. կոտրտուելով, քըքըրուելով. -ма́нство չ. կոտրտուիլը. քըքըրուիլը. քաշուիլը. անբնական, շինծու ձև, մեծարերմունք. *անբնականութիւն, արհեստականութիւն. -ма́нъ ա. կոտրտուող, քըքըրտող, շինծու ձևերով մարդ։

Жем‖жура́ ի. ժիր, կայտառ կինարմատ. -жу́рить (-рю -рятъ) չ. դադուացնել, դուրս տալ, բամբասել։

Же‖мо́къ, мка́ ա. -мо́чекъ, чка նւզ. պստիկ գունդ. գնդած բան. ընդաձև կարկանդակ։

Жемчугоно́сный ած. մարգարտաբեր. ж—ая пе́рловица կամ перло́вка կնդ. Margaritana margaritifera, ստու մարգարտաբեր։

Жé‖мчу́гъ, а և а́ ա. (յ. ж—ги և ж—га́) մարգարիտ. по́ясъ, уни́занный ж—омъ մարգարտայեռ գօտի. бурми́цкiй ж. Որմզդեան մարգարիտ (Որմիզդ կղզու և քաղաքի անունով Պարսից ծոցի մօտերքում). -чу́жина ի. -чу́жинка նւզ. 1, խոշորան մարգարիտ, մարգարտի հատ. 2,* խիստ թանկագին, յարգի բան. գեղեցկուհի. -чу́житься (-жится -жатся) չ. մարգարտանման կաթիլներ արձակել. -чу́жненькiй ած. մարգարտէ. -чу́жникъ 1, մարգարտավաճառ. 2, կանանց մարգարտազարդ ապարօշ. 3, բս. Melica մարգարտախոտ. -чу́жница ի. 1, կնդ. Meleagrina margaritifera, մարգարտաբեր կամ բուն զաղտակուր. 2, անմնբ. մարգարտախտ, մարգարտացաւ. -чу́жный ած. մարգարտի, մարգարտէ, մարգարտազարդ, -տակերպ. ж—ая ло́вля; ж—ое ожере́лье; ж—ая пѣ́на, волна́; ж—ая болѣ́знь տ. Жемчу́жница 2; ж—ая трава́ բս. Lithoapermum officinale, քարասերմիկ (կարաւ կըրկուտ). жемчу́жное, аго չ. մարգարտէ զինտ, մանեակ, ապարօշ ևլն. -чужо́къ, жка́ և жку́ 1, նւզ. տ. Же́мчу́гъ; 2, տ. Жемчу́жинка.

Жёмъ ա. 1, մամուլ, մղիչ. սեխմիչ գործիք. 2, քուսպ, կուսպ, կոպտոն. 3, գծուծ, կծծի մարդ։

Жена́ ի. (հյց. жену́; յ. жёны կամ жо́ны, -нъ) 1, կին, ամուսին, կողակից. дать кого́ въ ж—у́ կամ въ жо́ны մէկին կնութեան տալ. взять кого́ въ ж—у́ կամ въ жо́ны կամ ж—о́й մէկին կնութեան առնել. 2, հնց. առհ. կինարմատ։ Же́нинъ, а, о ած. կնոջ, ամուսնու. ж—а сестра́; ж—ы де́ньги.

Же‖на́тый ած. ամուսնացած (էրկան մասին), կանամբի. онъ жена́тъ на бѣ́дной дѣ́вушкѣ; они́ (էրիկ և կին) уже́ три го́да жена́ты; -нёнка նխտ. -ненька փոքր. տ. Жена́ 1; -нивать, ся տ. Жени́ть, ся; -нинъ, а, о ած. տ. Жена̀.

Же‖ниро́ва́ть (-ниру́ю -ютъ) ն. (Ֆր.) նեղացնել, նեղութիւն տալ, ճնշել, ամաչացնել. ж. себя́ քաշուիլ, ամաչիլ. -ся անդր. քաշուիլ, ամաչիլ։

Же‖ни́тель ա. -ни́тельница ի. հեգն. ամուսնութեան միջնորդ, ‘մօցիկալ‘. միջի մարդ։

Же‖ни́ть (-ню́ -нятъ и -пять). ожен—, ն. кого́ на комъ-нибудь ամուսնացնել (մարդուն մի աղջկայ, կնոջ հետ. հմմ. выдава́ть за́мужъ за кого́-либо): -ся, пож— անդր. на комъ-нибу́дь ամուսնանալ (մի կնոջ հետ. հմմ. выходи́ть за́мужъ за кого́); онъ жени́лся на ней не по любви́, а по расчёту; ж. на де́ньгахъ փողի համար ամուսնանալ. -ни́тьба ի. ամուսնութիւն (մարդու՝ կնոջ հետ. հմմ. Заму́жество); -ни́тьбенный ած. ամուսնութեան։

Же‖нихо́вскій ած. փեսայի, փեսայական. -нихо́вство ած. փեսայութիւն, նշանուած լինելը. -нихо́вый ած. փեսայի, փեսայական:

Же‖ни́хъ, а́ ա. փեսայ, փեսայացու. նշանած. смотрѣ́ть *ж—о́мъ ուրախ, զուարթ տեսք ունենալ. -нишёнько, а, -нишёнокъ, нка, -ниши́шко, а ա. նւզ. և նխտ. փեսայուկ, աննշան, ողորմելի փեսայացու. -ниши́ще, а ա. յւն. ահագին, 'եքա' փեսայացու, նշան զնելու երիտասարդ:

Же‖ни́шка նւզ. տ. Жена́; -нишо́къ, шка́, -нишо́чекъ, чка նւզ. տ. Жени́хъ; -(е́)ни́ще չ. հարճ, սիրուհի. -нка փղքշ. սիրելի, պաշտելի կնիկ, ամուսին. -ннинъ, а, о; -нній, яя, ее տ. Же́нинъ.

Жено‖вла́стіе չ. կանացի իշխանութիւն, գլխաւորութիւն. -лю́бецъ, бца ա. -люби́вый ած. կնասէր, իգասէր. -лю́біе չ. կնասիրութիւն, իգասիրութիւն. -лю́бъ ա. կնասէր, իգասէր. -нейсто́вство չ. կնամոլութիւն, իգամոլութիւն. -ненави́стникъ ա. կնատեաց. -ненави́стническій ած. կնատեացութեան. -ненави́стничество չ. կնատեացութիւն. -нра́вный ած. կանանցաբարոյ. -обра́зный ած. կանանցակերպ. -подо́біе չ. բժ. Feminismus, կնանմանում, կնանմանութիւն. -подо́бный տ. Женообра́зный; -поко́рливость, -поко́рность ի. կնոջը, կանանց հպատակելը, հնազանդելը. -поко́рливый, -поко́рный ած. կնահնազանդ, կնահպատակ, կնոջը, կանանց հնազանդւող. -убі́йца ի. կնասպան, իր կնոջը սպանող. -убі́йство չ. կնասպանութիւն. -уго́дливый ած. կնահաճոյ. -уго́дникъ ա. կնահաճոյ մարդ. -упра́вство չ. կանանց իշխանութիւն, կառավարութիւն, կանացի սանձարձա-

Жё‖ночка ի. նւզ. տ. Жена́. [կութիւն:

Же́н‖скій ած. կնոջ, կանանց, կանացի, իգական. ж. крикъ; ж—ое пла́тье; ж—ая гимна́зія իգական վարժարան. ж. полъ կանայք, կնանիք. ж—ая прислу́га աղախիններ, սպասաւորուհիներ. ж. вопро́съ կանանց հարցը. ж. родъ քեր. իգական սեռ. ж—ія болѣ́зни կանանց հիւանդութիւններ. же́нское, аго չ. կնոջ ամօթականը, դաշտանը: Же́нски, по-ж. կանանցաբար, կանանցիօրէն. -ственность ի. կանացիութիւն. կանացի բնաւորութիւն, համեստափայլութիւն, գրաւչութիւն. -ственный (-вененъ -венна, о) ած. կանացի. *նուրբ, քնքոյշ, մեղմ. -ство չ. 1, կանայք, կնանիք (գիւղական գերդաստանի). 2, տ. Же́нствен-

Женти́льничать տ. Жанти́льничать. [ность.

Жёнушка ի. փղքշ. կնիկ, սիրելի, պաշտելի կնիկ, ամուսին:

Же́нщина ի. կինարմատ, կին. свѣ́тская ж. աշխարհիկ կին, կինարմատ ж. полу-свѣ́та անառակ, պոռնիկ կին, աղջիկ. ж.-врачъ կին բժիշկ. ж.-писа́тельница կին-հեղինակ:

Женьба́ տ. Жени́тьба.

Жео́да ի. (յն.) պարապութիւն, խոռոչ հանքի, հանածոյի մէջ: [տատասկ:

Же́рбій ա. բս. Cirsium arvense, վարսակաձև

Жер‖дево́й ած. ձողացու. ձողիներից(ց). ж. лѣсъ; ж. забо́ръ; -ди́ло ա. երկար և նիհար, 'լող-լող' մարդ. -ди́на ի., -ди́нка, -ди́ночка -ди́нушка նւզ. երկար ու բարակ ձող. -ди́стый ած. ձողացու, ձող շինելու յարմար. -ди́ща ի. յւն. մի ահագին ձող. -ди́ще չ. կարթաւոր ձող, ծայրին կեռ ունեցող ձող. -дка ի. նւզ. տ. Жердь; -днево́й տ. Жерди́стый; -дня́къ, а́ ա. մատղաշ, ձողացու ծառ. -дови́ще չ. կտրած մատղաշ անտառի տեղը. -до́вникъ ա. 1, մատղաշ, ձողացու ծառ. ձողիներ. 2, բս. Spiraea ulmaria, մորական տապիրակ. -(ёр)дочка ի. փղքշ. բարակուկ ձող, ձողակ. մորճ, ճիպոտ. ходи́ть по *ж—ѣ խիստ զգուշութեամբ վարուել, լեզուն իրան պահել, յետ քաշել. повѣ́сьте пла́тье на ж—у կախեցէք զգեստը ձողից, կախարանից. -(ёр)дочный ած. ձողակի, մորճի, ճիպոտի. -дча́тый ած. ձողիներից(ց). ж—ая и́згородь.

Жер‖дь ի. ձող, բարակ գերան. -да́й տ. Жерди́ло; -дяно́й, -дя́ный ած. ձողիներից(ց):

Жеребеёкъ, ейка̀ նւզ. 1, տ. Же́ребей 1 և 5.

Же́‖ребей, бья ա. (յ. жеребья́, -бьёвъ և же́ребьи) 1, վիճակ, 'շօփ'. броса́ть, мета́ть, кида́ть ж.; 2, վիճակահանութիւն. поступи́ть на слу́жбу по ж—бью վիճակահանութեամբ զինուորագրուիլ. 3, մասն, բաժին, 'փայ' (վիճակահանութեամբ, շօփ գցելիս ընկած). 4, բախտ, ճակատագիր. 5, όր և է բանի (օր. նաւթալի) մաս, կտոր, փշրանք. կապարի կտորտանք (որսի համար). -ребе́йка ի. տ. Жеребеёкъ.

Же‖ребёнокъ, нка ա. (յ. жеребя́та, -тъ); -ребёночекъ, чка նւզ. (յ. жеребя́тки, -точки) ձիու քուռակ, մտրուկ. *նխտկ. ծոյլ, դատարկապորտ տղայ. -ребе́цкій ած. որձ ձիու, մատակախառ ձիու. -ребе́цъ, бца́ ա. 1, որձ ձի, երիվար, մատակախառ ձի, յովատակ, 'այղր', 'էպիր'. 2,* առոյգ, բարձրահասակ մարդ. 3, կնդ. Falco lanarius, բրդոտ բազէ. -реби́ться (—, би́тся, -бя́тся) չ. ծնիլ, ցնդնիլ (մատակ ձիու մասին):

Же́‖ребій տ. Же́ребей; -ребо́къ, бка́ ա. I. նւզ. տ. Же́ребей 5; II. 1, տ. Жере́бчикъ; 2, ձիու քուռակի, մտրուկի կաշի. -ребцо́вый, -ребцо́въ, а, о ած. որձ ձիու, մատակախառ ձիու, յովատակի, այղրի, 'էպիրի'. -ре́бчикъ ա. նւզ. պատիկ, մատղաշ որձ ձի, մատակախառ ձի. *мыши́ный ж. իգամոլ, վաւաշոտ ծեր, ծերուկ. -бчи́ще ա. յւն. տ. Жеребе́цъ; -рёбый ած. ծանրած (մատակ ձի, էշ կամ ուղտ):

Жере‖бьева́ть (-бью́ю -ютъ) ն. վիճակ գցել, 'շօփ' գցել. -ся փոխդ. միմեանց մէջ վիճակ, 'շօփ' գցել. -бьёвка ի. վիճակ հանելը, վիճակ, 'շօփ' գցելը, վիճակահանութիւն. -бьевщи́къ, а́ ա. վիճակահանութեանը, 'շօփ' գցելուն մասնակցող. փայատէր. -бьёвщина ի. վիճակահանութիւն, վիճակաձգութիւն (գիւղացիներին զինուորագրելիս). -бьёвый ած. վիճակահանութեան, 'շօփ գցելու', վիճակի, 'շօփի'. ж. спи́сокъ; -бьемета́ніе չ. հին. վիճակաձգութիւն (զինուորագրելիս):

Жере‖бя́ չ. տնհ. տ. Жеребёнокъ; -бя́тина ի. մտրուկի, ձիու քուռակի միս. -бя́тникъ ա. մրտուր, գոմ, 'թավլայ' մատղաշ ձիաների, մտրուկների. -бя́тница ի. շատ անգամ ցնգնած (ծնած) մատակ ձի. -бя́тня ի. տ. Жеребя́тникъ; -бя́чій, чья, чье ած. մատղաշ ձիու, մտրուկի. որձ ձիու, յովատակի. *իգամոլ, վաւաշոտ. ж—чья поро́да կովկ. հովհորականներ:

Же́регъ ա. կնդ. Hippocampus brevirostris, ձիաձուկ կամ ծովաձի: [կաձև:

Же‖рёлко նւզ. տ. Жерло́; -релко́вый ած. մանե-

Же́‖рело չ. բերան, կոկորդ, երախ. -рело́ չ. գաւաթերան, գաւի բերանը, բողազը. -ре́льце նւզ. Жерло́; -ре́льчатый ած. 1, ձագարաձև բերանով. 2, մանեկաձև: [սարակ դժնիկ:

Же́рестъ ա. բս. Rhamnus catharica, հա-

Же‖рёха ի. տ. Жéрёхъ; -рёховый ած. ձիաձըկան, ծովաձիու. -(é)рёхъ ա. կնդ. Hippocampus brevirostris, ձիաձուկ, ծովաձի:

Жер‖лúна ի. յւն. տ. Жерлó; лúстый ած. մեծ երախով, լայներախ, մեծ ձագարով, բողազով.

Жер‖лúца ի. մեծ կարթ ձուկ որսալու. -лúчко, -лúшко նւզ. -лúще յւն. տ. Жерлó.

Жер‖лó չ. 1, երախ, ձագարաձև բերան, բողազ. հրացանի խողովակի բերան. հրաբուխի բերան. 2, յորձանուտ. -ловúна ի. մեծ երախ, 'բողազ', ձագար. -ловúнка նւզ. տ. Жерловúна; -лóвый ած. երախի, բերանի, ձագարի, բողազի. -(ёр)лышко նւզ. տ. Жерлó; -ля́нка ի. կնդ. Bombinator igneus, արջագորտ, հրագորտ:

Жёр‖новúкъ, á ա. առվաքար, որից ջաղացքար կամ երկանք են շինում. -нóвка ի. 1, նոր երկանքով կամ ջաղացով առաջին անգամ աղացած ձաւար. 2, жернóвки ի. յ. աչքեր (խեցգետնի). -нóвникъ տ. Жерновúкъ; -нóвный, -новóй ած. երկանքի, երկանա—, ջաղացքարի. ж. кáмень; -новóнъ, вкá ա. 1, նւզ. պստիկ երկան(ք), ջաղացքար. 2, жерновкú, óвъ յ.=жернóвки (տ. Жернóвка 2); 3, խխունջ, որից զարդեր են շինում. -(ёр)новцы, цевъ ա. յ. երկանք, ջաղացի քարեր. -новщúкъ, á ա. երկանագործ, երկանք, ջաղացի քարեր կտրող արհեստաւոր:

Жёр‖новъ ա. (յ. жерновá, óвъ) ջաղացքար. երկանաքար. жерновà мéльницы ջաղացի քարեր. ручные жерновá երկան(ք) (յաճախ փայտէ). мой ж. измолóлся ուժասպառ եմ եղել, հալից ընկել եմ. ж. точúльный երկանաքարի ձևով սրոցաքար, յեսան. -ноклю́й, -нокóвъ ա. ջաղացքարեր, երկանքներ կոփող, 'սրող' արհեստաւոր. -нолóмка, -нолóмня ի. ջաղացքարերի քարհանք. -носѣ́къ տ. Жернокóвъ.

Жёрнъ տ. Жёрновъ. [կանք:

Жёрны (жёрновъ կամ жерёнъ, жернáмъ) եր-

Жерня́ չ. (յ. жерня́та) 1,=жернóвки (տ. Жернóвка 2); 2, խածի, կտնարք, 'փուշիկ' (թռչու-

Жерóнки, óнокъ ի. յ. նւզ. տ. Жёрны. [նի):

Жéртва ի. 1, զոհ, զոհաբերութիւն. Божéственная ж. Աստուածային զոհ, պատարագ (Յիսուս Քրիստոս). Божéственная կամ Безкрóвная ж. Յիսուս Քրիստոսի անմահ արիւնն և մարմինը. ж. всесожжéнія ողջակէզ. ж. спасéнія, очищéнія փրկութեան, քաւութեան զոհ. 2,*զոհ, զոհողութիւն. приносúть что-либо въ ж—у մի բան զոհել. пасть, погúбнуть ж—ой զոհ գնալ. невúнная ж.; ж. враждú; 3, գւռկ. մատաղ:

Жéрт‖венникъ ա. 1, առհ. զոհաբերութեան սեղան, զոհարան. բագին (կուռքի). 2, եկղ. պատարագի սեղանը, զոհարանը. -венный ած. զոհի, զոհաբերութեան. ж. сосýдъ պատարագի սկիհը. ж—ая травá բս. Phyteuma, ծիթրայ. -вица նւզ. տ. Жéртва; -вованi(ь)е չ. զոհելը. զոհաբերութիւն. զոհողութիւն; ж. собóй կամ самогó себя́ անձնազոհութիւն, ինքնազոհութիւն. -вователь ա. -вовательница ի. զոհող, զոհաբերող, նուիրատու. այր, կին. -вовать (-вую -ютъ), пож— ն. что և чѣмъ 1, մի բան զոհել, զոհ բերել. 2,* զոհաբերել, նուիրաբերել, նուիրել, տալ. 3,* [մի բանից յօգուտ մէկի] հրաժարուել, ձեռք քաշել. ж. своúми лúчными вы́годами; ж. собóю կամ своéю жúзнью իրան, իր անձը զոհել, զոհ բերել. -ся ½ր. զոհուիլ:

Жертво‖гадáтель ա. զոհագուշակ (զոհի կենդանու փորոտիքից գուշակութիւն անող քուրմ). -приносúтель ա. զոհող, զոհ անող, զոհ բերող. -приносúтельный ած. զոհաբերութեան. -приношéнi(ь)е չ. զոհաբերութիւն:

Жéр‖твочка նւզ. տ. Жéртва; -товка նւզ. պլստիկ, թեթև տուրք, նուէր, ողորմութիւն, շնորհք:

Жерýха ի. բս. Nasturtium officinale, հասարակ ջրկոտեմ և ուրիշ Խաչաբերներ (Cruciferae).

Жеръ ա. I. տ. Жоръ; II. բս. Papaver Rhoeas, դաշտայ մեկոնիկոն կամ վայրի կակաչ:

Жеспé չ. (Фр.) ժէսպէ (բամբակէ գործուածք, որից շորեր են կարում):

Жествá ի. 1, գետին, որի տակի խաւը կաւից է. 2, կտաքար, խոշոր աւազ:

Жéс‖терный ած. ցանկլու, դժնիկի. -теръ ա. բս. Rhamnus cathartica, ցանկլի, հասարակ դժնիկ:

Жести‖кулúровать (-рую -ютъ) (Фр.) չ. ժեստիկուլել, 'շարժաըկել' (միտքը արտայայտելու համար այլևայլ շարժումներ անել, մեղ. ձեռքերով). -куля́цiя ի. (Фр.) շարժումներ, ձևեր, 'շարժաըկանք' (միտքը արտայայտելու համար):

Же‖стúна ի. -стúнка նւզ. ժեստի կտոր:

Жестúть (-щý -стя́тъ) ն. սնդացնել:

Жё‖сткiй (жёстокъ -сткá, о) ած. 1, կարծր, պինդ, ամուր. ж—ая доскá; ж—ое мя́со; 2, կոշտ, կոշտացած, բիրտ, կոպիտ, խիստ. ж—iя рýки; ж—iя вóлосы, ж—iе усы́; ж—ое слóво; ж. человѣ́къ; ж—ая водá կոշտ (կրային աղեր պարունակող) ջուր. ж—ое винó տտիպ, կծող գինի. ж—ая травá բս. Agrimonia Eupatorium, հասարակ երեւանակ: Жёстко Տ. պինդ, ամուր. կոշտ, կոպիտ, բիրտ կերպով. -стнуть չ. պնդանալ, կոշտանալ, կոպտանալ:

Жестко‖вáтость ի. թեթև կարծրութիւն, կոշտութիւն, կոպտութիւն, խստութիւն. -вáтый ած. փոքր ինչ կարծր, պինդ, ամուր, փոքր ինչ կոշտ, բիրտ, խիստ. -волóсый ած. կոշտ, կոշտացած մազերով. -кóжiй ած. կոշտ, կոպիտ կաշով:

Жестко‖крылый ած. կարծրաթև. жестко-крылыя жýки կնդ. Coleoptera, Պատեանաթևներ կամ Բզզեաններ. -лúственный, -лúстный, -лúстый ած. կարծրատերև. -прáвiе չ. խստաբարոյութիւն, խստասրտութիւն. -прáвный ած. խստաբարոյ, խստասիրտ, անագորոյն, չարաբարոյ:

Жёстконькiй ած. բաւականաչափ, կամ քիչ կարծր. պինդ, կոշտ, կոպիտ, բիրտ:

Жесткопёрыя, ыхъ չ. յ. կնդ. Acanthopterygii, Փշաթևներ (ձկներ): [տութիւն, խստութիւն:

Жёсткость ի. կարծրութիւն, կոշտութիւն. կոպ-

Жестко‖тѣ́лый, -тѣ́льный տ. Жесткокóжiй; -харáктерный տ. Жестконрáвный.

Жестóкiй (-къ, -кá, о) ած. 1, անգութ, անողորմ, անագորոյն, խստասիրտ, վայրագ. ж. человѣ́къ; ж—iе нрáвы; 2, խիստ, սաստիկ, սոսկալի, զարհուրելի. ж—ое зрѣ́лище; ж—ое сражéнiе; ж. морóзъ; ж. удáръ. Жестóко Տ. անգթաբար, անողորմաբար, վայրագաբար, խստասրտութեամբ. սաստկութեամբ:

Жестоко‖вы́йный եկ. սլ. 1, խստապարանոց. «Я ви́жу нарóдъ сей, и вотъ, нарóдъ онъ—ж. Տեսի զժողովուրդն զայն, և ահա ժողովուրդ

խստապարանոց է (Ելք 32_3). 2, զարմանալի, ապշեցնող. -нрáвіе չ. խստաբարոյութիւն, անագորոյնութիւն. -нрáвный ած. խստաբարոյ, անագորոյն, չարաբարոյ, վայրագ։

Жестоко‖сердéчіе ած. խստասրտութիւն. -сердéчный տ. Жестокосéрдый; -сéрдіе չ. խստասրտութիւն, անգթութիւն. -сéрдный, -сéрдый ած. խստասիրտ, անգութ, անողորմ։

Жестóкость ի. 1, անգթութիւն, անողորմութիւն, անագորոյնութիւն, վայրագութիւն. ж. нрáвовъ; ж. убійства անագորոյն, զարհուրելի սպանութիւն. 2, խստութիւն, սաստկութիւն. ж. клúмата, болѣ́зни.

Жесто‖сéрдіе, -сéрдый տ. Жестокосéрдіе, -сéрдый; -чúть (-чý -чáтъ), ожест— ն. խստասիրտ, անգութ, անողորմ դարձնել։

Жéсточь ի. տ. Жестóкость.

Жестъ ա. I. (Фր.) շարժում, շարժմունք, շարժուածք (մնւղ. ձեռքով) որ և է միտք արտայայտելու. дѣ́лать ж. рукóю, головóй, плечáми; II. տ. Жéстеръ.

Жес‖ть ի. I. ժեստ (մաքրած և անագով կլեկած երկաթի թերթ). II. տ. Жéстеръ; -тѣть չ. կարծրանալ, պնդանալ. -тянúкъ, á ա. ժեշտագործ, ժեշտից իրեր շինող արհեստաւոր. -тянúца տ. Жестя́нка; -тя́ничій, чья, чье, -тянúчный ած. ժեշտագործի, ժեշտագործութեան։

Жес‖тя́нка ի. ժեշտից շինած արկղիկ, տուփ, աման, անօթ. ж. для керосúна ժեշտէ նաւթաման. -тя́ный, -тянóй ած. ժեշտէ. -тя́ночка նւզ. տ. Жестя́нка; -тя́ночный ած. ժեշտէ արկղիկի, տուփի, անօթի [մէջ պահուող]. ж—ые консéрвы.

Же‖тóнный ած. ժէտոնի. -тóнъ ա. (Фր.) -тóнчикъ նւզ. ժէտօն. 1, փոխդրամ (կլոր մետաղէ նշան, որ խաղի մէջ փոխարինում է դրամը. հմմ. Контрамáрка); 2, 'ի յիշատակ որ և է դէպքի կտրած նշանակ, մէդալ։

Жечь (жгу, жжёшь, жгýтъ; հրմ. жги, անց. жогъ, жгла, о) ն. 1, այրել, կրակ տալ, տոչորել. խարել. сóлнце жжётъ արևը այրում, տոչորում է. ж. горшкú պտուկներ, թաղարներ թրծել. *ծախսել, մսխել. ж. дéньги; 2, վառել. ж. свѣ́чý, лáмпу, костёръ; *жечь передъ кѣмъ-нибýдь, кому-нибýдь лáдонъ, ѳиміáмъ մէկի առաջ խունկ ծխել, մէկին շողոքորթել. 3, դաղել, խայթել, կծել, խանձել. кропúва жжётъ; пéрецъ жжётъ въ гóрлѣ; *այրել, խորովել, տանջել. егó жгутъ забóты, сомнѣ́нія; 4, *կրակ կտրած, մեծ եռանդով անել, գործել. -ся 1, չ. այրուել, վառուել. кропúва жжётся եղինճը այրում է, խայթում է. *это жжётся այդ խիստ ՚թանկ, անմատչելի է. 2, էջ. այրուել, դաղուել։

Жжéніе չ. այրելը. այրում, այրոց, ցաւ։

Жжё‖нка ի. -ночка նւզ. 1, ռոմից կամ կոնեակից պատրաստած խմիչք, ըմպելիք. 2, այրած բան (օր. ռսկոր, կաւ). -ный ըյ. ած. 1, այրած, խանձած. ж—ое дéрево; բոված, խարկած. ж. кóфе; թրծած. ж. кирпúчъ.

Жи‖вáлый ած. շատ ապրած, շատ բան տեսած, փորձուած. -вáть տ. Жить; -венькій ած. փոքր. կենդանի, վառ. живéнько Տ. փոքր. արագաբար, շտապ, շուտով. -вёхонькій ած. խիստ կենդանի, աշխոյժ, ժիր, կայտառ։ Живёхонько Տ. խիստ արագ, շտապ։

Жи‖вéцкое дѣ́ло աղամորդու գործ, մարդկային որ և է գործ. -вéцъ, вцá ա. 1, կենդանի (ապրող) մարդ. 3, բուն, իսկական, կենդանի գործ. 3, լորև խայծ գործածուող կենդանի ձուկ. 4, մոտ միամեայ մատղաշ ճիւղ, ոստ, շիւ. -вёшенькій, -вёшенько տ. Живёхонькій. [խոտ)։

Живúка ի. բս. Stachys, արեգախոտ (եղնա-

Жи‖вúтель ա. -вúтельница ի. կենդանարար, կենդանութիւն տուող այր, կին. -вúтельный ած. 1, կենդանարար, կենդանութիւն, ոյժ տուող. փրկարար, կազդուրիչ, բուժիչ. 2, կենսունակ. ж—ая травà բս. Senecio vulgaris, դարնան հայեւորիկ և ուրիշ բոյսեր։

Живúть (-влю́ -вя́тъ) ն. 1, կենդանացնել. կենդանութիւն, ոյժ, զօրութիւն տալ. 2, առողջացնել, բուժել, դարմանել, փրկել. ж. ýдочку կարթը խայծաւորել, խայծը կարթի ծայրին դնել. 3, ռմկ. սնուցանել, սնունդ տալ. -ся ձեռք. 1, կենդանանալ, կեանք, ոյժ, զօրութիւն ստանալ. 2, ապրել, սնուել. богàтый дивúтся, чѣмъ гóлый живúтся (առծ.)։

Жи‖вúца ի. ծառի ճեղքայ կեղևից հոսած և պնդացած խէժ. -вка ի. տ. Живéцъ 3.

Жú‖вмя́ Տ. жúвмя́ жить մշտապէս, անմեկին [մի տեղ] ապրել, կենալ. жúвмя́ съѣ́сть когó մէկին կենդանի-կենդանի ուտել, կուլ տալ, ոչնչացնել. -внúна ի. թարմ միս. -вникъ ա. вница ի. ձկնարան, աւազան, ջրկալ (կենդանի ձկներ համար). -вность ի. 1, գւռկ. կեանք, կենդանութիւն. 2, ընտանի (պստիկ) կենդանիներ, մեղ հաւեր, հաւ ու ճիւ. 3, թարմ, կենդանի ձուկ. 4, առհ. պաշար. 5, ж. въ головѣ́ ոջիլներ։

Жúво Տ. 1, կենդանի, վառ կերպով. խստապէս. 2, արագ-արագ, շտապ-շտապ, շտապով, շու-[տով։

Живоблóтъ ա. բս. Lycium, հաղպ։

Живо‖вúдецъ, дца ա. -вúдица ի. ականատես, կենդանի վկայ այր, կին. -глáзый ած. կենդանի, կրակոտ, վառվռուն աչքերով. -глáсная трубá բարձրաձայն, քաջահնչիւն փող. -глóтство չ. խիստ ագահութիւն, աչքածակութիւն, ուրիշին կեղեքելու, պլոկելու, ուրիշի հաշուով հարստանալու ձգտում, տենչ. -глóтъ ա. կենդանի-կենդանի (ձուկ) կլանող. *խիստ ագահ, աչքածակ մարդ, կեղեքիչ, զրկիչ, հարստահարիչ. -дáвомъ Տ. բանի կերպով, ուժգնաբար, խեղդելով։

Живо‖дёрина ա. անգութ, անագորոյն, վայրագ մարդ. -дёрничать չ. 1, անասուններ մաշկելով զբաղուել. 2,* կեղեքել, հարստահարել, մէկի արիւնը ծծել (խիստ մեծ տոկոսներ առնելով). -дёрность ի. անգթութիւն, անագորոյնութիւն, վայրագութիւն. -дёрный ած. 1, անասուններ մաշկելու ('քերթելու'). ж. дворъ. 2, որ արժանի է մաշկուելու, 'քերթուելու', ж. конь; 3, մաշկած, 'քերթած'. ж—ая шкýра; 4,* կեղեքող, հարստահարող, պլոկող. -дёрня ի. անասուններ մաշկելու, 'քերթելու' տեղ. -дёрскій ած. անասուններ մաշկողի, 'քերթողի', *կեղեքչի, հարստահարիչի[ն յատուկ]. -дёрство չ. անասուններ մաշկելու, 'քերթելու' արհեստ. *կեղեքում, հարստահարութիւն։

Живодёръ ա. 1, սատկած կմ մորթած անասուններ մաշկող, 'քերթող'. 2,* կենդանիների *'քերթող', *մաշկող, անգթաբար ծեծող, սպանող. 3,* կեղեքիչ, հարստահարիչ. մարդկանց պլոկող, մարդկանց արիւնը ծծող չարչի, վաշխառու։

Жи́||водка ի. Նւզ. տ. Жи́водь; -водно́й ած. ձըկ-նախայծով ձկնորսութեան. ж. ловъ ձկնորսութիւն, որի ժամանակ իբրև խայծ մանր ձկներ են դնում կարթի վերայ. -водре́въ ա. բս. Thuja occidentalis et orientalis, ծառ կենաց կամ սոսափահոտ նոճի (ջնարակ կամ սանդարակ)։

Жи́водь ի. իբրև խայծ կարթի ծայրին դրուող մանր, կենդանի ձուկ. лови́ть ры́бу на́ ж.

Живо||дѣ́йственный, -дѣ́тельный ած. կենդանարար, կենդանացուցիչ։

Живо́й (-въ -ва́, о) ած. 1, կենդանի, շնչաւոր. находи́ться կամ оста́ться въ живы́хъ կենդանի մնալ. быть въ живы́хъ կենդանի լինել. заста́ть кого́ въ живы́хъ մէկին կենդանի գտնել. ж. това́ръ կենդանի ապրանք (սորկուհիներ, հարճեր, որոնք իրենց ծախում կամ ծախուում են). живы́е цвѣты́ բնական, կենդանի ծաղիկներ. ж. клю́чъ, родни́къ մշտահոս աղբիւր. жива́я и́згородь, ж. забо́ръ կենդանի, բնական տունկերից շինած ցանկապատ, վանդակապատ. жива̀я душа́ ա, ընդայուն սիրտ. բ, կենդանի մարդ. ни живъ, ни мёртвъ ո՛չ կենդանի և ոչ մեռած է. 2,* կենդանի, վառ. ժիր, աշխոյժ. ж. человѣ́къ; живы́е глаза́; ж. разгово́ръ; ж—о́е воображе́нiе; ж. умъ; живо́е преда́нiе; жива́я рѣ́чь; жива̀я вода́ ա, խորունկ ջուր, որի վերայ նաւը կանգնած է. բ, սառոյցների միջև բացուած ջուր. գ, ծանծաղուտ, որ երբէք չէ ցամաքում. դ, հրաշալի, փրկարար, բուժիչ ջուր. живы́я карти́ны կենդանի պատկերներ. живо́е серебро́ կամ жива́я ртуть խիստ մաքուր, զուտ սնդիկ. живо́е уро́чище, ж. ру́бе́жъ կենդանի, բնական սահման. онъ ж. скеле́тъ, трупъ նա կատարեալ կմախք, դիակ է. ж. оте́цъ! հայրն ինքն է, հօր քթիցն է վայր ընկել (հօրը խիստ նման է). ж. инвента́рь (անտեսութեան մէջ) կենդանի ապրանք (եզ, գոմէշ եւն). живо́е мѣ́сто բռնած տեղ, պաշտօն։ За живо́е մ. խիստ, խորը խոցելով, վիրաւորելով. задѣ́ть, задира́ть, тро́гать кого́-либо за живо́е մէկին խորը խոցել, խիստ վիրաւորել, դաղել. 3,* առողջ, անվնաս, ‘սաղ’. живо́е мѣ́сто; 4,* խիստ, սաստիկ. մեծ, կարևոր, նշանաւոր. жива́я грусть, оби́да, боль; ж. интере́съ; на живу́ю ру́ку արագ, շտապով, խուճապով. մի կերպ, անհաստատ. живо́ю руко́й խիստ արագ, իսկոյն. жива́я трава́ բս. Sedum Telephium, թանթռնիկ, գնդակաւոր տելեփոն (սադալեզու)։

Живоко́сть ի. բս. ա, Delphinium consolida, դաշտայ դելփինիոն (անճահ՝ դլփնածաղիկ, տճ. «Էրրոյ չէչէի»). 2, Symphytum officinale, զօտուկ կամ քարխոտ և ուրիշ բոյսեր։

Живо||нача́льный ած. կենսաբուղխ, կենսատու. կենսապաշխ. Ж—ая Тро́ица; -но́сный ած. կենսաբեր, կենարար, կենսատու, փրկարար. ж. исто́чникъ փրկարար աղբիւր Կ. Պոլսի մօտ մատուռով. Ж—ая Тро́ица տ. Живонача́льная Т.

Живо||обра́зно մ. կենդանի, վառ գոյներով. -писа́нiе չ. կենդանագրութիւն, կենդանի, գեղարուեստական նկարագրութիւն. -писа́тель ա. կենդանագիր, գեղարուեստագիր. -писа́ть (-пису́ю -ю́тъ) ն. 1, նկարել, կենդանագրել. 2, կենդանի, վառ գոյներով նկարագրել. -ся (-су́юсь -ю́тся) անցբ. և չբ. նկարուել, կենդանագրուել. նկարագրուել։

Живо||пи́сецъ, сца ա. -пи́сица ի. 1, նկարիչ, -րչուհի, գեղարուեստագէտ, -գիտուհի. 2,* կենդանի նկարիչ, ճարտար նկարագրող, պատմող այր, կին. -пи́сная, ой ի. նկարչարան. -пи́сность ի. գեղ, գեղեցկութիւն, գեղարուեստականութիւն. -пи́сный ած. 1, կենդանագրական, իւղանկար. ж. о́бразъ, ж—ая карти́на; 2, գեղարուեստագիտական, գեղարուեստի. 3, գեղեցիկ, դրաւիչ, ակնախտիղ, գեղարուեստական. ж—ые ви́ды; ж—ое мѣстоположе́нiе; ж—ая по́за; ж. язы́къ, слогъ; ж—ое изображе́нiе. Живопи́сно մ. գեղեցիկ, գրաւիչ, գեղարուեստական կերպով, ճաշակով։

Живо́пись ի. 1, կենդանագիր, իւղանկար պատկեր. 2, գեղարուեստ, գեղարուեստական ոճ. 3, գեղանկարչութիւն, նկարչութիւն, գեղարուեստագիտութիւն. 4, գեղարուեստական նկարագրութիւն. ж. сло́ва.

Живопи||та́нiе չ. կերակրում. սննդատուութիւն. -та́тельный ած. սննդարար։

Живо||разнима́нiе, -разсѣче́нiе չ. տ. Вивисе́кцiя.

Живоро́||дность ի. կենդանածնութիւն (երբ կենդանին ուղղակի ձագ կամ շերեփուկ է ծնում. հկուկը տ. Яйцеро́дность); -дный ած. 1, բս. տերև (և ո՛չ թէ ծաղիկ) արձակող. 2, ж—ая му́ха կնդ. Sarcophaga carnaria, բուն մսաճանճ. -дя́щiй տ. Живоро́дный 1; -жде́нiе չ. 1, կնդ. տ. Живоро́дность; 2, դաստ.-բժ. կենդանի ծննդաբերութիւն. -ждённый ած. դաստ.-բժ. կենդանի ծնուած, կենդանածին. ж. младе́нецъ.

Жи́воросль ի. կենդանաբոյս, կորալ՛իոն, պոլ՛իպ։

Живо||ры́бный ած. կենդանի ձկների. ж. садо́къ; ж. торго́вецъ; -ры́бня ի. ձկնորսարան, ձկների տեղ (մակոյկի մէջ). ло́дка съ ж—ей.

Живорѣ́зъ ա. սրիկայ, աւազակ։

Жи́вость ի. 1, արագութիւն, հապճեպութիւն. съ жи́востью արագ, շտապով. մեծ եռանդով, ոգևորութեամբ. 2, կենդանութիւն, աշխոյժ, կորով. 3, գեղ, փայլ, հրապոյր։

Живо||сѣче́нiе չ. տ. Вивисе́кцiя; -творе́нiе չ. կենդանացնելը, կենդանութիւն տալը. -тво́рецъ, рца ա. կենդանարար. -твори́мость ի. կենսունակութիւն. -твори́тель ա. -твори́тельница ի. կենդանարար, կեանք, կենդանութիւն, աշխոյժ տուող այր, կին. -твори́тельный ած. կենդանարար, կեանք, կենդանութիւն տուող. -твори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. կենսագործել, կենդանացնել, կենդանութիւն տալ. ոգի, կենդանութիւն. աշխոյժ ներշնչել. животворя́щее дре́во креста́ կենարար Խաչափայտը. -ся անցբ. հնց. կենդանանալ, շունչ, կենդանութիւն ստանալ. -тво́рность ի. կենսատու ոյժ, զօրութիւն, կենսունակութիւն. -тво́рный ած. կենդանարար, կենսատու, կենսունակ։

Живо́тикъ ա. Նւզ. 1, պտիկ փոր, որովայն. ж. боли́тъ; по ж—у поползли́ мура́шки և по ж—у пробѣжи́тъ ջանս դող ընկաւ, դող է ընկնում, վրաս սարսուռ եկաւ, սարսուռ է գալիս. надорва́ть (со смѣ́ху), надсади́ть ж—и ծիծաղից մեռնել, թուլանալ. поджима́ть ж—и ծիծաղից թուլանալ, շատ ծիծաղել, խնդալ. 2, կայք, գոյք. 3, ընտանի կենդանի, չորքոտանի։

Живо||ти́на ի. յնէ. -ти́нка ի. Նւզ. կենդանի, անասուն. -ти́нный ած. կենդանիների, անասունների. ж. вы́гонъ; -ти́ночка, -ти́нушка Նւզ. տ.

Животи́на; -ти́шко չ. նւզ. նխտ. 1, տ. Живо́тикъ 1—3; 2, կեանք. -ти́ще չ. յւել. 1, ահագին, խիստ մեծ փոր. 2, մեծ կայք, գոյք, ստացուածք:

Живо́т‖ненность ի. կենդանականութիւն, կենդանութիւն. *անասնականութիւն, անասնաբարոյութիւն. -ненный ած. 1, կենդանու, -նական. *անասնական, -նաբարոյ. -ново́дство չ. անասնապահութիւն, անասնաբուծութիւն:

Живо́тное, аго 1, կենդանի, անասուն. 2,* անասուն, 'հայվան', կոշտ-կոպիտ, տխմար մարդ. зачѣмъ ты пуска́ешь къ себѣ это ж.?

Живот‖колю́бецъ, бца ար. կենդանասէր, անասնասէր. -нопочита́ніе չ. կենդանապաշտութիւն:

Живо́тность ի. կեանք, կենդանականութիւն. *անասնականութիւն, անասնաբարոյութիւն. ж. звѣря въ человѣкѣ отврати́тельна.

Живо́тный ած. 1, կենդանիների, անասունների, կենդանական, անասնական. ж—ое ца́рство; ж. міръ; 2, կենդանի, շնչաւոր. 3,* անասնական, -նային, ստորին, շաղփաղփ. ж. ко́рень բս. Polygonum bistorta, մանդիկ (մանդակ). ж—ыя ско́рбы, բս. Cicuta virosa, մեծ ջրագին խնդամոլի կամ մոլեխինդ: Живо́тно մ. կենդանաբար, կենդանու պէս. անասնաբար:

Живо‖то́къ, тка́ ար. նւզ. 1, պստիկ փոր, որովայն. 2, պստիկ կենդանի, անասուն. 3, կեանք. 4, պստիկ, չնչին կայք, գոյք, ստացուածք. -толю́бецъ, бца ար. -толю́бица ի. կեանք, ապրել սիրող այր, կին, վայելչասէր այր, կին. -толюби́вый ած. կենսասէր, կեանքի, ապրելու սիրահար. վայելչասէր, աշխարհասէր. -толю́біе չ. կենսասիրութիւն. ապրելու սէր, ցանկութիւն, վայելչասիրութիւն. -то́чекъ, чка նւզ. տ. Живото́къ; -то́чный ած. կենսաբուղխ, կենսաբաշխ:

Животре‖пета́ть (-щу́ -е́щутъ) չ. կենսալից լինել, կեանք, կենդանութիւն փչել. -петный, -пе́щущій ած. 1, դողդղացող, թրթռացող, յուզող. 2, եռեռուն, անկայուն. ж. у́зелъ դիւրայոյզ, 'բոշ'. հանգոյց. 3, կենսատրոփ, խիստ կենսական. ж. вопро́съ.

Живо́тъ, а́ ար. 1, փոր, որովայն. у меня́ ж. боли́тъ; стоя́ть, ходи́ть ж—о́мъ փորը դուրս ցցած կանգնել, ման գալ (ասւում են զինուորականները). ж. подводи́тъ ա. փորը կծկւում, կուչ է գալիս. բ, փորը 'փիցվից է անում' (քաղցից). надсади́ть, надорва́ть ж. со смѣ́ху ծիծաղից մեռնել. онъ ж. сорва́лъ կամ надорва́лъ նորա պորտն ընկել է. ста́ть безъ ж—а́ ուժասպառ լինել, հալից ընկնել, թուլանալ. отрасти́ть, нагуля́ть себѣ ж. փորը հաստացնել, պորտաբուծութիւն անել. пасть на ж. ռմկ. հիւանդանալ, ցաւագարել. понести́ ж—о́мъ (չորքոտանու մասին) թքել, փքել. 2,*փորացաւ, փորացաւութիւն, փորի, ստամոքսի ցաւ. жа́ловаться на ж—ы; хо́чется ж—о́мъ հոգով սրտով ցանկանում (եմ). 3, եկ. ռւ. կեանք. въ сме́рти да въ ж—ѣ Богъ во́ленъ մահն ու կեանքը կախուած է Աստծու ազատ կամքից. положи́ть ж. կեանքը, անձը զոհել. не щади́ть ж—а́ կեանքը չխնայել. бить, пробира́ть, пуши́ть не на ж., а на́ смерть սոսկալի, անխնայ կերպով ծեծել, *դատափետել, *շշպրել. 3, զւռկ. (մւզ. յ. животы́) կայք, գոյք, ստացուածք. ընտանի կենդանի, չորքոտանի:

Живо‖ѣ́дство չ. կենդանի ձկնակերութիւն. -ѣ́дъ ար. կենդանի-կենդանի ձուկ ուտող:

Жи‖ву́честь ի. կենսունակութիւն. յարատեւութիւն. -ву́чій ած. 1, կենսունակ, կենսական. յարատեւական, մշտական. 2, բս. բազմամեայ. ж—ія расте́нія; 3, կենդանի. -ву́чка ի. բս. Ajuga reptans, ճանկխոտ կամ ծծուկ և ուրիշ բոյսեր:

Живу́щій ած. 1, տ. Живу́чій; 2, ռմկ. տ. Жило́й.

Жи́в‖чиковый ած. բուսական կամ կենդանական արական սերմի. -чикъ ար. 1, տ. Жи́водь; 2, երակի արագ բաբախում. 3, խիստ, սաստիկ ջղագրգռութիւն. աչքի խաղալը. 4, խիստ կենդանի, աշխոյժ, թեթեւաշարժ մարդ. 5, բս. և կնդ. տ. Сперматозо́йдъ.

Живьё, ья́ չ. հւք. 1, կենդանիներ, կենդանի էակներ. 2, ընտանի հաւեր, ճուտեր. живьёмъ մ. 1, կենդանի-կենդանի, կենդանւոյն. ж. взять въ плѣнъ, пойма́ть; *ж. съѣсть кого́-нибу́дь մէկին կենդանի-կենդանի ուտել, ոչնչացնել. 2, կենդանի, վառ կերպով. ճշմարիտ, իրականապէս. 3, արագութեամբ, խուճապաւ, շտապով:

Жи́га ի. I. յիշոց, սպառնալիք. գան, ծեծ. II. (Ֆր.) մի տեսակ հին պար, կաքաւ:

Жи‖га́ло տ. Жега́ло; -гало́къ, лка́ ար. բս. Evonymus europaeus, եւրոպական խուրենի:

Жи‖га́нъ, а́ ար. 1, ճարպիկ, 'յետ եկած' սրիկայ, խարեբայ. 2, աղքատ, կիսամերկ մուրացկան. 3, կալանաւոր. տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած ոճրագործ. -га́нье չ. արագ շարժումներ մարմնի:

Жигунёкъ, нька́ ար. բս. Clematis vitalba, վայրի պատատուկ (մամխիչ, շիրխասա):

Жи‖дёнокъ, нка ար. (յ. жидя́та և жидени́та), -дёночекъ, чка նւզ. նխտ. հրեայ, հրեուկ, հրեի ձագ, 'լակոտ':

Жи́денькій (-де́некъ -е́нька, о) ած. նօսրաւուն, բաւականին նօսր, ցանցառ, նուազ:

Жиди́ть (—, -ди́шь -дя́тъ) ն. նօսրացնել:

Жиди́шка ար. նխտ. վատթար, անարգ հրեայ:

Жи́дкій (-докъ -дка́, о) ած. 1, նօսր, ջրալի. ж. супъ, чай, ко́фе; 2, ցանցառ. ж—іе во́лосы; ж—ая трава́; ж—ая ткань; 3,* նուազ, թոյլ, աննշան, վատ. ж. го́лосъ նուազ, թոյլ ձայն (հակը տ. густо́й г.); ж—ая рѣчь թոյլ, աննշան ոճ. ж. прутъ ճկուն ճիպոտ: Жи́дко մ. նօսր, ջրալի. ցանցառ. *նուազ, թոյլ, աննշան, վատ:

Жидко‖ва́тость ի. բաւականաչափ նօսրութիւն, ցանցառութիւն. *թուլութիւն, նուազութիւն, վատութիւն. -ва́тый ած. բաւականաչափ նօսր, ջրալի, ցանցառ. *թոյլ, նուազ, նիհար, վատ. -воло́сый ած. ցանցառ մազերով. -ко́стный, -ко́стый ած. վատ, թոյլ, նուազ կազմուածքով, նիհար, վտիտ. -мѣ́ръ տ. Арео́мѣтръ; -но́гій ած. բարակ, թոյլ, նիհար, վտիտ ոտքերով:

Жи́дкостный ած. 1, հեղուկային, նօսրացած, ջրալի. 2, վատ, թոյլ, անհաստատ:

Жи́д‖кость ի. 1, հեղուկ, եղուկային մարմին. 2, նօսրութիւն, ցանցառութիւն. *թուլութիւն, նուազութիւն (ձայնի). -ня́къ, а́ ար. ցանցառ անտառ:

Жи‖дова́ ի. հւք. նխտ. հրեաներ, 'ջհուդներ'. -дова́тый ած. հրեային, հրեական, հրեի նման. -дови́на հոր. նխտ. տ. Жидови́нъ 1; -дови́нъ ար.

1, հրեայ. 2, նխտ. *զզուելի, գձուծ, կծծի, ագահ մարդ. -до́вка ի. 1, նխտ. հրեուհի. *գձուծ, կծծի, ագահ կինարմատ. 2, жидо́вки յ. բս. Taraxacum officinale, խլածաղիկ, բուղածաղիկ. -до́вникъ ա. բս. Tamarix gallica, գալլիական մօշայ. -до́вочка նւզ. և փղքշ. տ. Жидо́вка; -до́вскій ած. 1, նխտ. հրեական, հրեայի յատուկ. *զզուելի, զարշելի, նողկալի. ж—ая шко́ла հրեաների ժողովարան, աղօթարան. ж. шаба́шъ հրեաների շաբաթ[օր]ը. 2,* շահախնդրական, շարչխական, վաշխառուական. ж—ie проце́нты; ж—ая ви́шня, բս. Physalis Alkekengi, յակորուկ. ж—ая смола́ տ. Асфа́льтъ 1; -до́вство́ հրեականութիւն. 1, հրեական օրէնքի, աղանդի, սովորութիւնների հետեւողութիւն. 2, հաւ. նխտ. հրեաներ, 'չհուդներ'. -до́вствовать (-ствую -ютъ) չ. հրեութիւն անել, հրեօրէն լինել, հրեաբար կենալ, վարուիլ. е́ресь жидо́вствующихъ եկղ. հրեօրէնների աղանդը. -до́вщина ի. 1, հրեութիւն, հրեականութիւն, հրեական օրէնք, սովորութիւններ, կենցաղ. *վատութիւն, վատթարութիւն. 2, հաւ. հրեաներ, 'չհուդներ'. -довщи́на հոր. զզուելի, գձուծ, կծծի մարդ:

Жидо́къ, дка́ նւզ. տ. Жидъ.

Жидо||лю́біе չ. հրեասիրութիւն. -мо́рка ի. ժլատ, գձուծ, կծծի կինարմատ. -мо́рничать չ. ժլատութիւն, գձուծութիւն անել. -мо́ръ ա. ժլատ, գձուծ, կծծի մարդ. -фо́бъ ա. հրեատեաց:

Жи||до́ченъ, чка նւզ. տ. Жидо́къ; -доѣдство չ. -доѣдъ ա. տ. Антисимити́змъ, -сими́тъ.

Жидъ, а́ ա. 1, հրեայ, եբրայեցի (մեծ մասամբ նխտկ. մտքով). 2,* խիստ գձուծ, կծծի, ժլատ մարդ:

Жи||дѣ́ть չ. նօսրանալ, ցանցառանալ:

Жи́жа ի. նօսր, ջրալի հեղանիւթ, խառնուրդ:

Жи́желикъ ա. կնդ. Triton palustris, ճահճային տրիտոն կմ սալամանդր:

Жи́жица նւզ. տ. Жи́жа.

Жизди́тель տ. Зижди́тель.

Жизне||вражде́бный ած. կեանքի թշնամի, կենսատեաց. -вѣдѣ́ніе չ. կենսագիտութիւն, կենցաղագիտութիւն. -да́вецъ, вца, -да́тель ա. կենսատու, կեանք տուող. -да́тельный ած. կենսատու, կեանք տուող. -дѣ́ятельность ի. կենսխ. կենսական գործունէութիւն. -лю́бецъ, бца ա. կենսասէր, կեանքը սիրող մարդ. -люби́вый ած. կեանքը սիրող, թանկ գնահատող. վայելչասէր. -лю́біе չ. կենսասիրութիւն. սէր երկար ապրելու:

Жи́зне||нность ի. կեանք, կենսունակութիւն, կենսատեւողութիւն. կենսական ոյժ, զօրութիւն, կորով, կենդանութիւն. -нный ած. 1, կեանքի, կենսական. ж. проце́ссъ; ж—ая си́ла; ж—ые со́ки; ж—ая эне́ргія; ж—ые припа́сы կենսական պիտոյքներ, ապրուստ. ж. вопро́съ; ж—ая бу́ря; ж—ое мо́ре; ж. водоворо́тъ փոթորկալից, ալեկոծ կեանք. *իրական, ճշմարիտ. պարզ, առօրեայ, սովորական. ж—ая пра́вда իրականութիւն. 2, կենսատու, կենարար, կենդանարար. ж—ое де́рево բս. Thuja occidentalis, ծառ կենաց կմ սառտկահոտ նոճի (ջնարակ, ամնդարակ): [զեակ, սիրելի անձ, էակ:

Жизнё||нокъ, нка ա. փղքշ. -ночекъ, чка նւզ. հո-

Жизне||но́сный ած. կենսաբեր, կեանք, կենդանութիւն կրող, ունեցող. -оби́льный ած. կենսաառատ, կենսաշատ. -описа́ніе չ. կենսագրութիւն, վարք. -описа́тель ա. -описа́тельница ի. կենսագիր, -գրուհի. -описа́тельный ած. կենսագրական. -писа́тель տ. Жизнеописа́тель; -пло́тскій ած. նիւթական, մարմնաւոր. -пода́тель ա. եկղ. կենսատու, կեանք բաշխող. -пода́тельный ած. կենսատու, կենդանարար. -понима́ніе չ. հասկացողութիւն կեանքի մասին, կենսական գիտութիւն, փիլիսոփայութիւն. -ра́достность ի. կենսուրախութիւն, ուրախութիւն, հրճուանք ապրելու, կեանքը վայելելու. -ра́достный ած. կենսուրախ, կեանքը սիրող, վայելող. -разумѣ́ніе տ. Жизнепонима́ніе; -спосо́бность տ. Жи́зненность; ж. новорождённаго բժ. կենսունակութիւն նորածին (վաղածին) մանկան. -спосо́бный ած. կենսունակ, ընդունակ ապրելու, իր գոյութիւնը շարունակելու. -строи́тельство չ. շինարարութիւն, տնարարութիւն, տնտեսութիւն. -тво́рный տ. Животво́рный; -точа́щій, -точи́вый, -то́чный ած. կենսաբուղխ. -хуле́ніе չ. կեանքը հայհոյելը, անարգելը. յոռետեսութիւն:

Жизно||да́вецъ, вца ա. -да́вица ի. կենսատու, կեանք պարգեւող այր, կին. -да́рный ած. կենսատու. -да́тельный տ. Жизне... -лю́бецъ տ. Жизне...

Жизнь ի. 1, կեանք. у́мственная, духо́вная ж. մտաւոր, հոգեւոր կեանք. ж. виси́тъ на волоскѣ́ կմ на ни́ткѣ կեանքը մազից է կախուած. посяга́ть на ж. սպանութեան փորձ անել. поко́нчить съ ж—ью անձնասպանութիւն գործել. лиши́ться կմ ում. рѣши́ться ж—и կենազրաւ լինել. положи́ть за кого́-нибудь ж. մէկի համար իր կեանքը զոհել. же́ртвовать ж., поже́ртвовать ж—ью կեանքը զոհել. при ж—и կենդանութեան ժամանակ. бой, борьба́ на ж. и смерть կեանքի և մահի պատերազմ, կռիւ. всю ж. կմ во всю ж. կմ за всю ж. ամբողջ կեանքի ընթացքում. кля́сться ж—ью արեւովն երդուիլ. заплати́ть ж—ью, отда́ть кому-нибудь ж. կեանքը զոհ բերել. *գոյութիւն, էակ. молода́я ж.; ж—и люде́й, дѣте́й մարդիկ, երեխաներ. 2, կայութիւն, ապրուստ. կենցաղ. 3,* կեանք, կենդանութիւն, կենսական ոյժ, զօրութիւն:

Жи́ла I. ի. (յ. жи́лы և жи́лья) 1, երակ. 'տամար'. боева́я ж. տ. Арте́рія 1; вскрыва́ть, открыва́ть, бить ж—у արիւն առնել. въ его́ жи́лахъ течётъ ру́сская кровь; вытя́гивать жи́лы, тяну́ться изъ жилъ ջանքին խիստ զօռ տալ, իր ոյժերը խիստ լարել. тяну́ть, вы́тянуть изъ кого́ жи́лы մէկին տանջել, հալից գցել. 2, ջիղ, ջիլ, «որով մկանները կպչում են ոսկրին». чувстви́тельныя կմ чу́вственныя жи́лы կզմխ. զգայողութեան ջղեր. сухі́я ж—ы մկանների ջղոտ ծայրերը. 3, երկրբ. *երակ, 'տամար'. среброно́сныя ж—ы; II. հոր. ժլատ, գձուծ, կծծի մարդ. խիստ ագահ մարդ, կեղեքիչ, հարստահարիչ, զրկիչ:

Жи́ленье չ. ջանք, ջանքին զօռ տալը. ж. при испражне́ніи դուրս գնալու ժամանակ փորին զօռ տալը:

Жи||ле́тецъ, тца նւզ. -ле́тикъ նւզ. -ле́тка ի. տ. Жиле́тъ; -ле́тникъ ա. 1, պճնամոլ, ժիլետամոլ ամն. 2, (жиле́тница ի.) ժիլետագործ, -ուհի, ժիլէտի դերձակ, -ուհի. -ле́тный ած. ժիլետի. ж. карма́нъ; -ле́точка նւզ. տ. Жиле́тка; -ле́точный ած. ժիլետի. -ле́тъ ա. (Ֆր.) ժիլետ (տղամարդու

երանը մինչև գօտկատեղ պատող պատիկ շորը)։

Жилéцкій ած. վարձարնակի։

Жилéцъ, льцà ա. 1, բնակիչ. 2, վարձարնակ (որ և է բնտանիքում վարձով բնակւող). 3, կենսունակ, կարող ապրելու. не ж. онъ на свѣтѣ նորա կեանքի ժամերը հաշւած են։

Жи́||листый ած. 1, բազմերակ, բազմատամար. 2, ջլոտ, ջլուտ, մկանաչատ. 3,* ամուր, պինդ, գիմացկուն. -лить (-лю -лятъ) ն. 1, գրփել, պլոկել, ագահաբար խլացնել, զողանալ, յափշտակել. 2, ժլատութիւն, գծուծութիւն անել. -ся անդր. ջանքին զօռ տալ, ջանք անել, ույժերը լարել։

Жи||ли́ца ի. 1, բնակչուհի. 2, վարձարնակուհի (որ և է բնտանիքում վարձով բնակւող կին, աղջիկ). 3, կենսունակ, կարող ապրելու կին, աղջիկ. не ж. онá на свѣтѣ նորա կեանքի ժամերը հաշւած են. -ли́чка տ. Жили́ца 2. [ла.

Жи́||лишка նւստ. տ. Жи́ла; -лища յւնլ. տ. Жи́-

Жи||ли́ще չ. բնակարան, օթևան. բնակավայր. բնակութիւն. *вѣчное ж. հանդերձեալ օթևան. *ж. дýха մարմին. -ли́щный ած. բնակարանի, բնակութեան։

Жи́л||ка ի. նւզ. (տ. Жи́ла) 1, երակ, ‘տամար‘. въ тебѣ нѣтъ рýсской ж—и քո երակներում ռուսի արիւն չէ հոսում. 2, զգայողութեան ջիղ, նեարդ. вздрáгивать всѣми ж—ами ամբողջ մարմնով դողալ, ցնցւել. попáсть въ ж—у ամէնազգայուն նեարդը շօշափել. задѣть больнýю ж—у խոցը խոցել, ամէնազգայուն նեարդին դիպչել. -ковáтость ի. խլոտութիւն (ծառի). -ковáтый ած. 1, երակաշատ, շատ ‘տամարներով‘. 2, թելաշատ։

Жи́ло́ չ. 1, տ. Жили́ще; 2, շէն, գիւղ. 3, պահեստարան, շտեմարան։

Жило||вáтость ի. երակներ, երակային սիստեմ. -вáтый ած. փոքր ինչ ջղոտ. ջլոտ, ջլուտն. *յամառ, կամակոր, իր ասածի։

Жиловóй ած. I. (տ. Жи́ло) բնակավայր ունեցող. բնակիչներ ունեցող. բնտանի. II. (տ. Жи́ла) երակի, ջղի, ջլի։

Жилóй ած. 1, բնակւոր, բնակութիւն ունեցող. пáхнетъ ж—ы́мъ երևում է, որ բնակութիւն կայ. ж—ы́е покóи; 2, մշտարնակ, ոչ թափառող (թռչուն, կենդանի)։

Жилокры́лыя, ыхъ կնդ. Hymenoptera, Թաղանթաթևեր։

Жи́ломость տ. Жи́молость.

Жи||лообрáзный ած. երակի, ջլի նման. -лочка նւզ. տ. Жи́лка; -лочный ած. երակի, տամարի. -лчатый ած. երակներով, տամարներով խճողուած։

Жильё, ья́ (յ. жи́лья́) չ. 1, բնակարան, տուն, սենեակ. 2, հ—ժ. բնակարաններ, տներ, կայարաններ. 3, բնակութիւն. 4, շէն, գիւղ. 5, յարկ, դստիկոն. домъ въ два жилья́ երկյարկանի տուն։

Жи́ль||ничать տ. Жи́лить; -ничество չ. ագահութիւն, գրփողութիւն. գծուծութիւն, ժլատութիւն։

Жиль||нокры́лыя насѣкóмыя կնդ. Hymenoptera, Թաղանթաթևեր. -ный ած. 1, երակի, երակային. ‘տամարի‘. ж—ая кровь; ж—ое мѣсторождéніе; 2, ջլի. նեարդի։

Жильцóвый ած. վարձարնակի։

Жи́||лявый տ. Жи́листый; -ляный ած. մազմզուկներով, թելերով. երակներով, ‘տամարներով‘։

Жи||ля́ть, -льнýть չ. խայթել, կծել (միջատներ[ի մասին])։

Жимáть տ. Жать I (жму, жмутъ)։ [ըի մասին)։

Жи́мо||лостка ի. բս. Lonicera tatarica, թաթարական ցախակեռաս. -лостевыя, ыхъ չ. յ. բս. Lonicereae s. Caprifoliaceae, Ցախակեռասազգիներ կմ Այծատերևազգիներ. -лостный ած. 1, այծատերևի, ցախակեռասի. Жи́молостныя, ыхъ բս. Caprifoliaceae, Այծատերևազգիներ. 2,* ճկուն. նիհար, վտիտ, լղար. -лость ի. 1, жи́молости յ. բս. Lonicera, Ցախակեռաս. жи́молость ա, Lonicera xylosteum, հասարակ ցախակեռաս. բ, Lonicera tatarica, թաթարական ցախակեռաս. գ, ж. каприфóль, Lonicera caprifolium, բուն այծատերևը (քոշագեղձ, ճանճիկ). 2, առհ. ճկուն, մատղաշ ծառ, եղէգ, ղաւազան. 3,* նիհար, վտիտ, լղար մարդ. -лостяный տ. Жи́молостный.

Жинáть տ. Жать II (жну, жнутъ) (գործածական է միայն անցեալը և անորոշ եղանակը)։

Жинзи́веръ ա. բս. Malva silvestris, վայրի մոլոշ (աղջկտակ, փիփերթ)։

Жи́нка ի. փոքր. ռուս. տ. Жóнка.

Жирандóль ի. (Фр.) 1, մեծ, բազմաճիւղ, պատկերազարդ աշտանակ, ճրագակալ. 2, գոհա[ր]

Жирáть տ. Жрать. [րի զարդ, ‘գոհշապահանք‘։

Жи||рáфа ի. -рáфъ ա. կնդ. Camelopardalis giraffa, անալութ կմ ընձուղտ։

Жи́||рéцъ, рца և рцá նւզ. տ. Жиръ; -ренькій ած. փոքր ինչ գէր, ‘չաղ‘, մարմնեղ, պարարտ. -(жи́)рни́къ, а և á ա. -рничёкъ, чкá նւզ. իւղի ճրագ. -рновáтость ի. թեթև գէրութիւն, պարարտութիւն, չաղութիւն. -рновáтый ած. փոքր ինչ գէր, ‘չաղ‘, մարմնեղ, պարարտ. -рнозёмъ ա. խիտ պարարտ հող, գետին. -рноли́стка ի. բս. Pinguicula vulgaris, իւղախոտ (Միջատակերներից). -рноли́стный, -рноли́стый ած. պարարտ տերևներով։ [պարարտութիւն. մարմնեղութիւն։

Жи́р||ность, -нотá ի. գէրութիւն, ‘չաղութիւն‘,

Жи́рный ած. 1, գէր, ‘չաղ‘, պարարտ. մարմնեղ. ճարպոտ. ж. человѣкъ, ж—ое лицó, ж—ое мя́со; ж. обѣдъ; ж—ая земля́ պարարտ հող. 2,* առատ, շատ, հարուստ, շահաւէտ. ж—ое мѣсто արդիւնաբեր պաշտօն, ‘տաք տեղ‘. 3, խիտ, թանձր, խիտ։ Жи́рно մ. չաղ, պարարտ կերպով. *փառահեղ կերպով, շքեղութեամբ. ж. бýдетъ շատ կլինի. не ж. ли бýдетъ? արդեօք շատ չի՞ լինիլ։

Жирнѣть չ. գէրանալ, չաղանալ, պարարտանալ։

Жи||ровáнье չ. կեանք, կենցաղ, ապրուստ. -(жи́)ровáть (-жи́рýю -ютъ) 1, ապրել. հանգիստ կեանք վարել կմ վայելել. 2, (կենդանիների և թռչունների մասին) խաղալ, խայտալ, խնդալ. կերակուր, որս որոնել. բազմանալ, աճել. կերակրուիլ։

Жи||рови́дный տ. Жирообрáзный; -ровóй ած. I. բնակւոր, բնակիչներ, բնակութիւն ունեցող. II. (տ. жиръ) 1, իւղալի, ճարպալի. 2, ամուլ, անպտուղ. ж—ы́я я́йца չբեղմնաւորուած ձուաներ. ж—àя мáтка [у пчёлъ] ամուլ պարամայր. -розёмный, розёмъ տ. Тáльковый, -лькъ.

Жирóнъ, рка́ ա. նւզ. իւղ, ճարպ։

Жиро||обрáзный ած. իւղակերպ, ճարպակերպ, ճարպի նման. -образовáніе չ. իւղի, ճարպի դոյանալը, ճարպակալութիւն. -подóбный ած. իւղանման, ճարպանման. -тóпенный ած. իւղահալ, ճարպահալ. -топлéніе չ. իւղ, ճարպ հալելը. -тóпленный, -тóпный ած. իւղահալ, ճարպահալ։

Жиро||тóпня *ի. իւղ, ճարպ հալելու գործարան.* -тóпъ *ա. իւղ, ճարպ հալող:*

Жирочекъ, чка *նւզ. տ.* Жирóкъ.

Жиръ *ա.* 1, *իւղ, ճարպ, ՙճրագու՚.* облúтый ж—омъ *ճարպակալած, խիտ դէր, պարարտ.* заплы́ть ж—омъ *գէրանալ, ՙչաղանալ՚, ճարպակալիլ.* 2, *կայք, գոյք, հարստութիւն. շահ, օգուտ, տուկոս.* бѣсúться отъ *կմ* съ жúру *հարստութիւնից կատաղիլ, հպարտանալ.* 3, *կերակուր.* 4, ж и р ы́, óвъ *յ. ա, վարարած գետի ափին ծանծաղ տեղեր, ուր ձկները հաւաքւում են և, գաղաններից կերակրուելու տեղը, կուրանոց:*

Жирѣ́ть *չ. գէրանալ, չաղանալ, ճարպակալիլ:*

Жисть *ի. ռմկ. և գւռկ. կեանք, կենցաղ, տարուստ.* ни въ ж., въ ж. не *երբէք:*

Жúтвенникъ *ա. բս.* Tamarix gallica, *գալլիական մոշայ:*

Жи||тéйникъ *ա. հնց. վարք սրբոց.* -тéйскій *ած. առօրեայ կեանքի, կենցաղի[ն վերաբերող].* **սովորական, հասարակ, սորբին.* ж—ія забóты; ж. быть, обихóдъ; ж—ая мýдрость; -тéйскость *ի. առօրեայ, սովորական, երկրաւոր կեանք[ի խնամքը, բովանդակութիւն]ը.* -тéйство *չ. կեանք, կենցաղ.* -тéйщина *տ.* Житéйскость.

Жи́||тель *ա. բնակիչ.* деревéнскій *կմ* сéльскій, городскóй ж.; -тельница *ի. բնակչուհի.* -тельный, -тельственный *ած. բնակութեան, կացութեան.* -тельскій *ած. բնակչի, -չային.* -тельство *չ.* 1, *եկղ. վարք. կեանք.* 2, *բնակութիւն, բնակութիւնը.* поселúться гдѣ-нибýдь на ж. *մի տեղ մըշտական բնակութիւն հաստատել.* видъ на ж. *կացագիր.* 3, *կեանք, կացութիւն, ապրուստ.* 4, *բնակարան, տուն. բնակավայր (շէն, գիւղ, քաղաք).* -тельствовать (-ствую -ютъ) 1, *եկղ. ապրել, կեանք վարել.* 2, *բնակուիլ, ապրել, կենալ (ór և է տեղ):*

Житéцъ, тцá *ա. բս.* Bromus, *բրոմ կմ խըրտացակ:*

Жи́течко *նւզ. տ.* Жи́то.

Жи||тіé, ія́ *չ. եկղ. վարք, կեանք, կենցաղ. սրբերի վարքագրութիւնք, կենսագրութիւնք.* -тíйный *ած. վարքին, կեանքին, կենցաղին վերաբերող:*

Жи́||тница *ի. շտեմարան (հացահատիկների).* -тничный *ած. շտեմարանի.* ж—ое строéніе.

Жи́||тный *ած.* 1, *հացի, հացահատիկի.* ж. дворъ; 2, *հաճարի կմ գարու.* ж. хлѣбъ; ж—ая кáша; -тня *տ.* Жи́тница.

Жи́||то *չ.* 1, *արտ, ՙմասիլ՚.* 2, *չկա(յ)ած հացահատիկ, որայ, ՙհաշան՚.* 3, *տոհ. հացահատիկ, ընդեղէն, հաճար, ցորեն.* -товникъ *ա. բս.* Phalaris arundinacea *փալ'արիս (Խոտազգիներից):*

Житожéлдь *ի. բս.* Convolvulus arvensis, *բան պատատուկ կմ դաշտաց զեղձ (բաղեղնատերև փաղածաղիկ):*

Жи||тохранилúще *չ. տ.* Жи́тница; -точный *ած.* 1, *տ.* Жи́тничный; 2. *տ.* Жи́тый.

Жи́||тце, -тцó *նւզ. տ.* Жи́то.

Жи́тый *ած. հարուստ, ունևոր.* ж—ые лю́ди *հնց. հարուստ, ունևոր քաղաքացիներ, միջին դասակարգ [նօվգօրօդում.]:*

Жить (живý -вýтъ; *անց.* жилъ -лá, о; *հրմ.* живú, -те) *չ.* 1, *ապրել, կենալ, դալ (գր.), կեալ (գր.)* тóлько онъ и жилъ *նա յանկարծ մեռաւ.* жилъ-былъ *եղել է չէ եղել.* ж. поживáть *կմ* ж. да поживáть *բարգաւոր, երջանիկ կեանք վարել.* приказáлъ дóлго ж. *մեռաւ, չարք տարաւ.* ж. въ когó-нибудь *կմ* во что-нибудь *մէկի կմ մի բանի համար ապրել.* ж. па жáлованье *ռոճկով ապրել.* ж. на чужóй счётъ *ուրիշի հաշուով ապրել.* ж. на большýю нóгу *փարթամ կեանք վարել.* ж. спустя́ рукавá *ձեռքերը ծալած նստել, անհոգ, անփոյթ պլտանալ.* ж. бáриномъ, монáхомъ, скря́гой *ապայի, վարդապետի, ժլատի պէս ապրել.* ж. съ кѣмъ-нибудь душа̀ въ дýшу *կմ* душóю въ душý *մտերմաբար, բարեկամական սիրտ կապով ապրել.* онъ живётъ въ пáмяти нарóда *նա կենդանի, անմոռաց է.* здорóво *կմ* за здорóво живёшь *առանց óր և է պատճառի, չփսեւ, ինչու համար.* 2, *ապրել, բնակուիլ, մնալ.* 3, *պիտանի լինել, ձեռք տալ:*

Житьё, ья́ *չ.* 1, *կեանք, կենցաղ, կացութիւն, ապրուստ.* ж—ья́ нѣтъ *կմ* не стáло отъ негó *նորա ձեռքից հանգստութիւն, դադար չկայ.* 2, *տ.* Житіé; ж и т ь ё - б ы т ь ё 1, *կեանք, կացութիւն, ապրուստ.* 2, *գոյք, ունեցած-չունեցած, հարստութիւն, ստացուածք:*

Жи||тьецó *նւզ.* -тьúшко *նխտ. տ.* Житьё.

Жи́ться, живётся, жилóсь *ղէմ.* [комý] *ապրել, կենալ.* здѣсь всѣмъ хорошó живётся *այստեղ բոլորի համար էլ ուրախ է անցնում, բոլորն էլ լաւ են ապրում:*

Житянóй *ած. հաճարի(ց), ցորենի(ց):*

Жмúнда *ի. բս.* Blitum, *մի տեսակ առողախոտ:*

Жму *տ.* Жать I.

Жмý||ренье *չ. կկոցելը, կուչ ածելը (աչքերը).* -рить (-рю -рятъ) *ն. կկոցել, կուչ ածել, խփել (աչքերը).* -ся *անդր.* 1, *իր աչքերը կկոցել, կուչ ածել.* 2,* *(կրակի մասին) թուլանալ, պլպլալ, սկսել մարել:*

Жмýрка *ի.* 1, *տ.* Жмýренье; 2, Ж м ý р к и, рокъ *յ. աչքակապուկ.* игрáть въ ж. *աչքակապուկ խաղալ.* **միմեանց խաբել, խաբեբայել:*

Жмыха *ի. (սովրբ. յ.* жмыхи) *քուսպ, կուսպ, ՙկալպան՚.* -ховый *ած. ք(կ)ուսպի, -պայքն. ք(կ)ուսպ պարապաքրոյ:*

Жмыхъ *ա. (սովորբ. յ.* жмыхи́, óвъ) *տ.* Жмы́ха.

Ж||невни́къ, á *ա. տ.* Жни́ва 1; -нéвье *տ.* Жнивьё; -нéйка *ի. նւզ. հնձի պատիկ մեքենայ:*

Ж||нéцкій *ած. հնձւորի.* -нéцъ, á *ա. հնձւոր, հունձ անող.* -нéя́ *ի.* 1, *տ.* Жни́ца; 2, (жней) *հնձի մեքենայ:*

Жни́||ва *ի.* 1, *հնձած արտի ծղօտ կմ ծղոտատեղ, հնձած արտատեղ.* 2, *հունձ, հնձի ընթք:*

Жни́||вникъ *տ.* Жневни́къ; -вный *ած. հնձի, հնձած արտի.* -вянóй *ած. հնձի ժամանակի:*

Ж||нивó *չ.* 1; *տ.* Жни́ва 1; 2, *հունձ, հնձի ժամանակ.* -нивóкъ, вкá *նւզ. տ.* Жни́во; -ни́вьё *չ.* 1, *տ.* Жни́ва 1; 2, *հունձ (հնձելը և կմ հնձի ժամանակը):*

Жни́||твенный *ած. հնձի.* -(и́)твó *չ.* 1, *հնձելու արտ, ՙմասիլ՚.* 2, *հնձած արտի ծղօտը.* 3, *հունձ, հնձելը.* -тьё, тья́ *չ. հունձ:*

Жни́||ца *ի. հնձւոր կինարմատ.* -ще *չ. հնձած արտ:*

Жовіáльный *ած. ուրախ, խնդական, ստնձարձակ:*

Жо||кéй *ա. (անգլ.)* 1, *ձիաւոր, հեծեալ.* 2, *ձիապան.* ж.-клубъ *ձիարշաւին մասնակցողների ժողովարանը.* -кéйскій *ած.* 1, *ձիաւորի, հեծեալի.* 2, *ձիապանի.* ж. костю́мъ; -кéтъ *հնց. տ.* Жокéй.

Жокрисъ *ա.* (*Ֆր.*) *պարզամիտ, տխմար, ապուշ մարդ:*

Жолдь *ի.* *բս.* Galium verum, *բուն մածնի կամ կաթնախոտ (մակարդախոտ):*

Жол‖нéрскій *ած.* *ժօլնէրնէրի.* -нéрство *չ.* *հ—ք.* *ժօլնէրութիւն (ժօլնէր լեհական զինուորներ).*

Жолнéръ *ա.* 1, (*լեհ.*) *ժօլնէր (լեհական զինուոր, զօրական).* 2, ж о л н é р ы *յ.* *բս.* Oenothera biennis, *երկամեայ ցախոտ:*

Жóлудь *տ.* Жёлудь.

Жомъ *տ.* Жёмъ.

Жон‖глёрство *չ.* *աճպարարութիւն (այնպէս երկար[ձգել]ով ճարպիկ կերպով խաղալը).* **ճարպիկ քաղաքականութիւն, քաղաքագիտական աչքակապութիւն.* -глёръ *ա.* (*Ֆր.*) 1, (*միջին դարերում*) *աշուղ.* 2, *աճպարար (այնպէս երկար[ձգել]ով ճարպիկ խաղացող), աչքակապ.* -глировать (-рую -ютъ) (*Ֆր.*) *աճպարարութիւն անել, *աչքակապութիւն անել:*

Жондъ *ա.* (*լեհ.*) *ժօնդ.* 1, *Լեհաստանում* 1863 *թ. յեղափոխական կառավարութիւն.* 2,* *առհ.* *ծածուկ, գաղտնի կառավարութիւն:*

Жóнка *ի.* I. *տ.* Жéнка; II. *տ.* Джóнка.

Жон‖киль *ի.* *բս.* Narcissus Jonquilia, *ճղանարկէս (նարնջագոյն դեղին նարկէս).* -кильный *ած.* *ճղնարկիսի:*

Жó‖па *ի.* *գռեհկ.* *յետոյք.* **անարի, բթամիտ, ապուշ մարդ.* -пникъ *տ.* Мужелóжникъ.

Жоръ *ա.* *խիստ կեր, ուտելու ժամանակ (ձկան):*

Жéсте‖ръ, -рный *տ.* Жéстеръ, -рный.

Жраньё, ья *չ.* 1, *ուտելը, խժռելը, լափելը.* *շատակերութիւն, որկրամոլութիւն.* 2, *տ.* Жратвá; -ратвá *ի.* *կեր, կերակուր, ուտելիք (նկատ. մարդ).* -рать (-ру -рёшь -рутъ) *ն.* 1, *ագահաբար ուտել, լափել, խժռել.* ж. нéчего *ուտելու հաց չունիմ (չունիս են).* 2,* *այրել, առչարել, լափել (կրակի մասին).* *մաշել:*

Жрéбій, ія *տ.* Жéребей 1—4; бросáть, класть, кидáть, метáть ж. *վիճակ, 'չօփ' գցել.* ж. тянýть *վիճակ, 'չօփ' հանել.* нѣтъ тебѣ въ сёмъ чáсти и жрéбія *ոչ գոյ քեզ մասն և վիճակ 'ի բանիս յայդմիկ* (*Գործք*, 8_{21}). быть довóльнымъ своимъ жрéбіемъ *իր վիճակից գոհ լինել:*

Жребя́ *չ.* (*յ.* жребя́та) *եկ. ս.* *տ.* Жеребя́.

Жрецъ, á *ա.* 1, *քուրմ.* великій ж. *քրմապետ.* 2,* *որ և է վեհ գաղափարի, կոչման նուիրուած, ծառայող, սպասաւոր.* ж. наýки, искýсства.

Жрé‖ческій *ած.* 1, *քրմի, քրմերի, քրմական.* ж. классъ, ж—ое. сословіе; 2,* *վեհ, նուիրական.* -чество *չ.* *քրմութիւն.* -чествовать (-ствую -ютъ) *չ.* *քրմութիւն անել:*

Жри́‖ца *ի.* 1, *քրմուհի.* 2,* *որ և է գաղափարի, կոչման նուիրուած կինարմատ.* -ческій *ած.* [*քրմուհու:*

Жри́ще *չ.* *մեհեան, կառատեան:*

Жрýщій 1, *ած.* *եկ. ս.* *զոհող, զոհ մատուցանող.* 2, *էյ.* *ած.* *ուտող, խժռող:*

Жуж‖жáлка 1, *հոր.* *տ.* Жужжáло 1; 2, *ի.* *մեծ, ատամի բզզացող ճանճ.* -жáло 1, *հոր.* *միշտ բզզող, բզզացող, աղաղացող մարդ.* 2, *կնդ.* Bombylius, *մի տեսակ ճանճանման միջատ.* -жáніе, -жáнье *չ.* 1, *բզզոց, աղաղոց (միջատների).* 2, *խուլ ձայն, աղմուկ, շշուկ.* *վշշոց, վզզոց.* *զռռոց.* ж. вертýшки, веретёнъ, стрѣлы, пýли.

Жужжáть (-жý -жáтъ) 1, *բզզալ, աղաղալ (միջատների մասին).* пчелá, мýха жужжи́тъ; 2, *խուլ ձայն, աղմուկ հանել.* *վզզալ, զռռալ.* *զօղանջել.* ж. комý-нибудь въ ýхо, въ ýши, въ ушáхъ *մէկի ականջին փսփսալ.* **մէկին ձանձրացնել, մէկի գլուխը տանել:*

Жужý *ի.* *անհ.* (*Ֆր.*) *շուն, շնիկ, 'քուչի':*

Жуй‖ровáніе *չ.* *ուրախութիւն, քէֆ, խրախութիւն անելը.* -ровать (-рую -ютъ) *չ.* (*Ֆր.*) *ուրախանալ, խրախութիւն, քէֆ անել.* ж. жи́знью *կեանքը վայելել.* -рóвка *ի.* -рство *չ.* *սկս.* *գործծ.* *ուրախութիւն, խրախութիւն, քէֆ:*

Жуи́ръ *ա.* *կեանքը վայելող, խրախասէր, քէֆ սիրող մարդ:* [*ծպտուն հանել:*

Жý‖кáть, -кнуть *չ.* *աղաղակել, 'բղաւել'.* *ձայն,*

Жу‖ковáтый *ած.* *բզէզից վնասուած, կրծուած.* ж—ая доскá -ковина *ի.* I. *խէլ կամ բզէզներից վնասուած, կրծուած տեղ ծառի վերայ.* II. (жукóвина; *յ.* жукóвинья) *թանկագին քարով մատանի.* III. *ստկւ.* *տ.* Жýковъ табáкъ; -ковъ [табáкъ] *ծուխովի [գործարանի] թամբաքու:*

Жý‖ковыя, ыхъ *չ.* *յ.* *կնդ.* Lamellicornia, *բաղմաթերթ բողկուկաւոր[միջատ]ներ.* -(ý)кóла *ի.* *սև կով.* -колица *ի.* *տ.* Жýкóлка 2; -(ý)кóлка *ի.* 1, *սև կով.* 2, *բզէզակերպ պատի միջատ:*

Жукъ, а և á *ա.* 1, жуки́ *կնդ.* Coleoptera, *Պատենաթևեր կամ բնդեռներ (բզէզներ).* ж. косорóгъ, Oryctes nasicornis, *եղջերբզէզ.* ж.-геркулéсъ, Dinastes Hercules, *Հերակլի բզէզ.* ж. олéнь, Lucanus cervus, *եղնաճճի.* золотóй ж. Cetonia aurata, *ոսկի եղնակը.* мáйскій ж. Melolantha vulgaris, *ջուրեակ, մարերի բզէզ.* водяны́е жуки́, Hydrophilida *կամ* Palpicornia, *ջրբզէզներ.* водянóй ж., Dytiscus marginalis, *Ծրարբզէզ կամ ծրով ջրբզէզ.* 2, *սրտի ձև ունեցող մետաղէ դարդ հին ձիասարքների կազմի վերայ.* 3, *բզէզի հասցրած վնասը, զենը, կրծած տեղը ծառի, տախտակի վերայ.* *խէլ.* 4,* *սև, թուխ երեխայ:*

Жулáнъ *ա.* I. 1, *կնդ.* Lanius collurio, *կարմիր շամփրուկ[թռչուն]ը.* 2, *բս.* Thea chinensis, *չինական թէյ.* II. (жулáнъ, á) *տ.* Жýликъ 1.

Жулико‖вáтость *ի.* *հակում, միտում սրիկայութեան, խաբեբայութեան.* -вáтый *ած.* *խաբեբայ, սրիկայ, սրիկայաբարոյ:*

Жý‖ликъ *ա.* 1, *քաղահատ, գրպանի գող, 'ջիբգիր', խաբեբայ, սրիկայ.* 2, *գւռկ.* *դանակ.* 3, *վեդրօյի* $^{1}/_{100}$ *մասը (խմելիք).* ну-ка, подáй мнѣ ж—а! -личекъ, чка *նւզ.* *տ.* Жýликъ.

Жуль‖ё, я́ *չ.* *հ—ք.* *խաբեբաներ, սրիկաներ, գրպանի գողեր, 'ջիբգիրներ'.* -ничать *չ.* *խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն անել.* -ническій *ած.* *խաբեբայական, սրիկայական.* -ничество *չ.* *խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն:*

Жý‖па *ի.* *Ֆնց.* *գիւղ, շէն.* *գաւառ, շրջան, վիճակ.* -пáнство *չ.* *Ֆնց.* *գաւառ, վիճակ (կառավարչական).* -пáнчикъ *ա.* *նւզ.* *տղամարդու բաճկոնակ.* -пáнъ, а և á *ա.* I. *գաւառակալ, դատաւոր, իշխան.* II. *տղամարդու բաճկոն:*

Жýпелъ, а և -пла *ա.* *եկ. ս.* *այրուող, վառուող ծծումբ կամ ձիւթ.* *վառօղի ծուխ.* **ժողովրդին շարշարանք, տանջանք.* **անհասկանալի իր, բան:*

Жура‖вéль *տ.* Журáвль; -вéлько *ա.* *նւզ.* *տ.* Журáвль; -вéльниковыя, ыхъ *չ.* *յ.* *բս.* Géra-

niaceae, Խորդենիներ. -вéльникъ տ. Журá-влúнникъ; -вéльчикъ, -вéцъ, вцá Նւզ. տ. Журáвль; -влёвый ած. կռունկի. -вленникъ ա. բս. Geranium L'Herit, խորդենի և նման բոյսեր. -влёнокъ, нка ա. (յ. журавля́та, я́тъ) կռունկի ճուտ, ձագ. -вликъ ա. փոքր. տ. Журáвль; -влúнка ի. բս. Vicia cracca, արտի կամ ժաշնոց վիկ. -влинникъ ա. բս. Geranium pratense, մարգաց խորդենի (մլմլուկ). -влúный ած. կանչի, խորդի. ж. крикъ; *ж—ыя нóги երկար ոտքեր. *ж—ая шéя երկար վիզ, ճիտ. ж. горóхъ ա, տ. Астрагáлъ 1; բ, տ. Журавлúнка; գ, Orobus vernus, գարնանական քիսամը (քուշնայ) և ուրիշ բոյսեր. ж. горóшекъ, բս. Lathyrus pratensis, դաշտաց քիսամ:

Журавлúха ի. մայր կռունկ:

Журá||вль, я́ ա. 1, կնդ. Grus cinerea, կռունկ, հասարակ խորդ. *երկար ոտքերով կմ երկար վզով անճոռնի մարդ. 2, բարակ ձողի, լծակ ջրհորից կմ գետից ջուր հանելու. 3, աստղ. հարաւային համաստեղութիւն մի. -влюшка ա. Նւզ. տ. Журáвль; -въ տ. Журáвль.

Журáнъ ա. բս. Spiraea ulmarea, կնձնատերեւ տապլերակ:

Жу||рéнье շ. յանդիմանելը, շշպրելը. նկատողութիւն անելը. յորդորելը, խրատելը:

Жу||рúть (-рю́ -ря́тъ) ն. յանդիմանել, շշպրել, ներկել. նկատողութիւն անել. յորդորել, խրատել. -ся էր. յանդիմանուիլ, խրատուիլ. -рлúвый ած. չար, ամբարիշտ, ուրիշին յանդիմանել, նկատողութիւններ անել սիրող:

Жýрка ի. 1, (կռնկի յորջորջումը) կռնկուկ. 2, մայր կռունկ, խորդ:

Жур||нáлецъ, льца ա. 1, պստիկ նկատողութիւն յիշատակարանում. 2, թերթիկ, պստիկ լրագիր. -налúзмъ ա. (Фр.) օրագրութիւն, լրագրութիւն. -налúстика ի. օրագրութիւն, լրագրութիւն, պարբերական հրատարակութիւններ. -налúстъ ա. (Фр.) 1, լրագրագիր, լրագրիներում, պարբերական թերթերում գրող. 2, մատենակալ (պաշտօնատան մատեանը պահող). -нáлишка ա. Նխտ. թերթուկ, ողորմելի, չնչին թերթ, լրագիր:

Жур||нáлъ ա. (Фр.) 1, յիշատակարան, յիշատակագրութիւն, օրագրութիւն, նկատողութիւն յիշատակարանի մէջ. 2, ժապաւինեալ մատեան (պաշտօնատան). 3, դասացուցակ, անուանացուցակ (աշակերտների). клáссный ж.; штрафнóй ж. մատեան, որի մէջ գրում են չար, դանդաղ աշակերտների անունները. 4, թերթ, պարբերական հրատարակութիւն. լրագիր, օրագիր. -нáльный ած. 1, յիշատակարանի, -րանական. ж—ыя запúски յիշատակամատեանի[ն վերաբերող]. ж—ая часть; ж—ое постановлéніе արձանագրուած վճիռ (պաշտօնատան). 2, պարբերական թերթի, հրատարակութեան, լրագրական. ж—ая статья́, полéмика, рецéнзія; -нáльчикъ ա. Նւզ. պստիկ, թեթև թերթ, լրագիր. -нáльщикъ ա. Նխտ. ողորմելի լրագրատէր, գծուծ հրատարակիչ:

Жур||фúксный ած. ժուռֆիքսի, -քսային, ընդունելութեան օրուայ, երեկոյթի. ж—ое óбщество; -фúксъ ա. (Фр.) ժուռֆիքս, ընդունելութեան օր, երեկոյթ:

Жур||чáніе, -чáнье շ. խոխոջ, խշխշոց (ջրի). *հնչիւն, ձայն, մրմունջ. բզզոց. ж. пчёлъ; ж. летя́щей птúцы թռչունի թռիչքի ձայնը. ж. словъ, стихóвъ; -чáстый ած. խոխոջացող, խշխշան. -чáть (—, -чúшь -чáтъ) չ. խոխոջել, խշխշալ. ручеёкъ журчúтъ; *հնչել, սուլել, մըրմնջալ, բզզալ:

Журьбá ի. 1, թեթև, մեղմ յանդիմանութիւն, մեղադրութիւն. 2, տխրութիւն, թախիծ:

Жýра ա. փոքր. տ. Журáвль.

Жýстарить (-рю -рятъ) ն. ուտել, ծամել, ծամա-[քել:

Жý||ткій ած. ահ, երկիւղ ազդող. ծանր, հոգեմաշ, սրտամաշ, չարչարող: Жýтко մ. ահալի, երկիւղալի, տխրալի, տաղտուկ ազդող. -ткость ի. ահ, երկիւղ, ահի, երկիւղի զգացում, լքում. -тость տ. Жýткость.

Жуть ի. տխրութիւն, տրտմութիւն, վշտագնութիւն, թախիծ. ահ, երկիւղ, անհանգստութիւն:

Жу||чёкъ, чкá 1, Նւզ. տ. Жукъ; 2, ж у ч к ú յ. ռօժօժ (լծասարքի). -чикъ տ. Жучёкъ; -(жý)-чúна ի. 1, փորած տեղ գերանի, տախտակի մէջ և կմ խիլ. 2, մի ահագին բզէզ:

Жýчить (-чу -чатъ) ն. նախատել, յանդիմանել, շշպրել, ներկել. ծեծել, թակել:

Жу||чúха ի. էգ բզէզ. -чúще ա. յւն. մի ահագին բզէզ. -чій, ья, ье ած. բզէզի. -чка ի. 1, սև շուն. 2, թանաքաթաթախ սև տառ (գրած կմ տպած). 3, ա. բանուոր, մշակ:

Жý||чкó ա. տ. Жýчка 1 և 3. -члúвый ած. կըռուասէր, չար, ամբարիշտ:

Жю||рú շ. անհ. (Фр.) 1, երդուեալների (մեւղ. ֆրանսիական երդուեալների) դատարան. 2, կաճառ, ժողով (էքսպէրտների):

Жюрискóнсультъ հնց. տ. Юрискóнсультъ.

З.

З, з, ռուսաց այբբենի ութերորդ տառն է: Ատամնային ձայնային (голосовóй) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է с ձայնատը: З-ն հնչւում է ինչպէս հայոց զ-ն:

За նխդ. պահանջում А, հայցական և Б, գործիական հոլով:—А, за հայցկ. հոլովով նշանակում է. 1, (շարժողութիւն ցոյց տուող բայերից յետոյ) ա, առարկայի միւս կողմը, յետևը. поѣхать зá море ծովի միւս կողմն անցնել. поѣхать за границу արտասահման գնալ (իսկապէս սահմանի միւս կողմն անցնել). брось э́ту бумàгу за пéчку գցիր այդ թուղթը վառարանի յետևը. сѣсть за столъ սեղան(ի) նստել. բ, մի գործով զբաղուել, մի բանի ձեռք տալ,

մի բան վերցնել. бра́ться, взя́ться, принима́ться, -ня́ться за дѣ́ло, за рабо́ту, за ремесло́ սկսել գործով, արհեստով զբաղուիլ. выходи́ть, вы́йти за́ мужъ за кого́ մարդու գնալ, մէկի հետ պսակուիլ. драть кого́ за́ уши, за́ волосы մէկի ականջներից, մազերից քաշել. взя́ться за ша́пку գլխարկը վերցնել. води́ть кого́-нибудь за́ руку մէկի ձեռքից բռնած ման ածել. 2, աւելի, աւելի քան. ему́ лѣтъ за́ сорокъ նա աւելի քան 40 տարեկան է. прошло́ за́ три часа́ աւելի քան 3 ժամ անցաւ. 3, համար, յօգուտ, 'ի պաշտպանութիւն մէկի. жизнь за царя́; заступа́тьсл, стоя́ть, страда́ть, ра́доваться, руча́ться, моли́ться за кого́-нибудь; пить за чьё здоро́вье մէկի կենացը խմել. взять за себя́ жену́ իրեն [համար] կին առնել. фа́кты говоря́тъ за себя́; за и про́тивъ թեր և դէմ. 4, համար, պատճառով. онъ поплати́лся за свою́ неосторо́жность; ни за что́, ни про что́ առանց մի և է պատճառի, չգիտես, ինչու համար. 5, փոխարէն, համար, գնով. за что́ купи́лъ, за то и продаю ինչ գնով առել եմ, այն գնով էլ ծախում եմ. о́ко за о́ко и зубъ за зубъ; онъ ѣстъ, рабо́таетъ за двои́хъ նա երկու մարդու չափ ուտում, աշխատում է. 6, մէկի, մի բանի տեղ, փոխանակ, իբրև. за кого́ вы меня́ принима́ете? онъ принима́етъ его́ слова́ за чи́стую моне́ту նա նորա խօսքերը հալած իւղի տեղ է ընդունում. сдѣ́лай э́то за меня́ արա այդ իմ տեղ, իմ փոխանակ. за мини́стра подписа́лъ това́рищъ мини́стра; приня́ть за гла́вное основа́ніе իբրև գլխաւոր հիմք ընդունել. 7, ժամանակի, պարագայի ընթացքում. ժամանակից, պարագայից առաջ կամ յետոյ. за ту же ночь онъ пріѣ́халъ домо́й նոյն գիշերը նա վերադարձաւ տուն։ обзо́ръ журна́ловъ за янва́рь мѣ́сяцъ 1902 г.; за всё лѣ́то не́ былъ у него́ ни ра́зу; э́того не сдѣ́лаешь за́ день այդ մի օր[ուայ ընթացք]ում չես կարող անել. за недѣ́лю до моего́ отъѣ́зда իմ գնալուց մի շաբաթ առաջ. уже́ было за по́лдень, когда́ меня́ разбуди́ли արդէն կէսօրից անց էր եւն. за мину́ту онъ былъ добръ, а тепе́рь золъ մի ըոպէ[ից] առաջ բարի էր եւն. Б, за գործիակ. հոլովով նշանակում է 1, [մէկի, մի բանի] յետեւում, յետևը (տեղ, ինչ տեղում). жить за грани́цею արտասահմանում ապրել. за̀ го́родомъ քաղաքից դուրս. 2, [մէկի, մի բանի] յետևից, (գր.) զհետ, զկնի, վերայ. слѣ́дуй за мно́ю հետևիր ինձ, եկ իմ յետևից. затворя́й за собо́ю дверь փակիր յետևիցդ դուռը. слѣди́ть за кѣмъ-нибу́дь մի և է մէկի վերայ հսկել. уха́живать за кѣмъ-ли́бо ա, մէկի վերայ հոգս, խնամք քաշել. բ, մէկի (մի օրիորդի, կնոջ) յետևից ընկնել. 3, [մի բան ձեռք բերելու, ստանալու, շահելու] համար, նպատակաւ, դիտաւորութեամբ. որպէս զի. итти́ на́ рѣку за водо́ю գետի ափ գնալ ջուր բերելու համար. онъ пришёлъ за де́ньгами նա փողի, փող ստանալու համար եկաւ. ходи́ть за *нуждо́й բնական կարիքը կատարել[ու գնալ]. 4, [մի բան անելիս, մի բանի] ժամանակ, միջոցին, երբ որ. за обѣ́домъ, за за́втракомъ, за у́жиномъ, за обѣ́дней ճաշի, նախաճաշի, ընթրիքի, պատարագի ժամանակ (ճաշելիս, նախաճաշելիս եւն). заста́ть кого́ за рабо́той; 5, [մի բանի. արգելքի, խոչընդոտութեան եւն] պատճառով. որովհետև. за неимѣ́ніемъ де́негъ онъ заложи́лъ свои́ ве́щи — փող չունենալու պատճառով. онъ вы́шелъ въ отста́вку за болѣ́знію; за его́ отсу́тствіемъ засѣда́ніе не состоя́лось — նորա բացակայութեան պատճառով. за тѣмъ, что նորա համար, որ. 6, պատկանելութիւն. она́ живётъ за купцо́мъ նա վաճառականի ձեռքում է, վաճառականի կին է. за ва́ми остаётся ещё де́сять рубле́й դուք դեռ 10 ռուբլի պարտ էք։ За по́дписью ստորագրութեամբ. за руко́ю ձեռքով, միջոցով. за печа́тью կնիքով. за но́меромъ համարով եւն. взять за жено́й при́даное օժիտով կին առնել. признава́ть за кѣмъ-нибу́дь что-нибу́дь ընդունել, որ այս ինչ մարդն այս ինչ բանն ունի, այս ինչ բանի տէրն է. за Бо́гомъ моли́тва, за царёмъ слу́жба не пропада́етъ (առծ.) Աստծու մօտ աղօթքը, թագաւորի մօտ ծառայութիւնը ապարդիւն չէ անցնում. за число́мъ աւելորդ, պահանջից աւելի. 7, [պարտքը, ծախսը, միսը] զեղչած, հանած, դուրս եկած. за вы́четомъ всѣхъ расхо́довъ вамъ слѣ́дуетъ 100 рубле́й; В, խիստ սակաւ սեռկ. հոլովով. за добра́ ума́ վաղօրօք, նախօրօք, իր ժամանակին. за утра (սեռկ.!) առաւօտեան. Г, что за (ուղղկ. հոլովով) ինչպիսի, որպիսի. что за лю́ди ինչպիսի մարդիկ են. что за бѣда́ վնաս չէ, ինչ անենք, որ, ինչ վնաս. что э́то за кни́жка? այդ ինչ գրքոյկ է.—N B. За բայերի հետ միանալով 'ի միջի այլոց նշանակում է գործողութեան ըսկիզբը, օր. загремѣ́ть, заже́чь (տ. Воз, вз 1).

Заалѣ́ть, ся չ. սկսել կարմրիլ. կարմրատակել։

Заарен||дова́ніе, -до́вываніе չ. կապալով տալը կամ վերցնելը. -до́вывать, -дова́ть (-ду́ю -ютъ) ն. կապալով տալ կամ վերցնել։

Зааре||стова́ніе, -сто́вываніе չ. կալանաւորելը, ձերբակալելը. -сто́вывать, -стова́ть (-сту́ю -ютъ) ն. 1, կալանաւորել, ձերբակալել. 2, իրւ. գըրաւել, 'վեր գրել', կնքել (կալքը)։

Заар||ка́нивать, -ка́нить (-ню -нятъ) ն. 1, պարանով բռնել, 'քեամանդ գցելով բռնել'. 2, *գրաւել, հրապուրել[ով բռնել, իր կողմը գրաւել]։

Заарта́читься տ. Арта́читься.

Заатла́||шивать, -сить (-шу -сятъ) ն. 1, ատլասի փայլ տալ, յղկել. 2, մաշել, կեղտոտել (մետաքսէ շորը)։

Заату́кать չ. «ату его́» գոռալով շները նապաստակի վերայ հը՛ս անել, նապաստակին հետամուտ լինել։

Заа́хать չ. ախ քաշել, ախ ու վախ անել. -ся չ. շատ յաճախ ախ քաշել, ախուվախ անել։

Заба́||ва ի. 1, զուարճութիւն. խաղ, զուարճալիք. -вить (-влю -вятъ) տ. Забавля́ть; -вле́нье չ. 1, զուարճացնելը, -ճանալը. 2, զուարճութիւն. -вля́ть, -вить ն. զուարճացնել, խնդացնել. -вля́ться չզ. 1, զուարճանալ, խնդալ. 2, գւռկ. մի բանով զբաղուիլ. -вни́къ ա. -вни́ца ի. զուարճացնող, զուարճալի, սրախօս բաներ խօսող այր, կին. հանաքչի, 'մասխարայ ադի'։

Заба́||вно մ. զուարճալի, ծիծաղաշարժ եղանակով. -вность ի. զուարճալիութիւն, խընդալիութիւն. -вный ած. զուարճալի. խնդալի, սրախալի. հետաքրքիր. ուշագրաւ. ծաղրալի, ծիծաղելի, ծիծաղաշարժ, տարօրինակ։

Заба́||гриваньe չ. багръ-ով բռնելը, որսալը.

-гривать, -грить (-рю -рятъ) ն. 1, багръ-ով բռնել, որսալ. 2,*առհ. որսալ, գրփել, յափշտակել:

Забагровѣть, ся չ. բոսորագոյն դառնալ, կարմրել: [լանալ, փորը հաստացնել:

Забайбачиться (-чусь -чатся) չ. ծուլանալ, յու-

Забалагурить (-рю -рятъ) չ. 1, սկսել զուարճախօսել, հանաքներ, կատակներ անել. 2, զուարճախօսութիւնով մէկին ձանձրացնել. -ся չ. երկար զուարճախօսել, հանաքներ, կատակներ անել:

За‖баливанье չ. ցաւելը, հիւանդանալը. -баливать, -болѣть չ. սկսել ցաւել, հիւանդանալ:

Забалканскій ած. անդրբալկանեան. з—ая Болгарія.

Забаллоти‖рованіе չ. սևացնել (քուէարկութեան ժամանակ). -ровывать, -(и)ровать (-рую -ютъ և -рую -ютъ) ն. սևացնել (քուէարկութեան ժամանակ). -ровываться կր. սևացնուիլ (քուէարկութեան ժամանակ):

За‖балованный ըդ. ած. խիստ երես առած, սանձարձակ, փչացած. -баловывать, -баловать (-балую -ютъ) ն. 1, խիստ փայփայել, երես տալ, փչացնել. -баловаться չ. անհրեսութիւն, սանձարձակութիւն անել. -балтываніе չ. 1, դէս ու դէն ձգելը, շարժելը. 2, գլուխ տանելը, վայրահաչելը. -балтывать, -болтать ն. 1, чѣмъ սկսել այս կողմ այն կողմ ձգել, դէս ու դէն ձգել, շարժել, թրփտացնել. з. ногами; 2, что խառնել. з. мѣсиво; 3, кого մէկի 'գլուխը տանել', 'գահլան տանել', մէկին ձանձրացնել (վայրահաչութեամբ). 'դուրս տալ', 'դաղդալ', շաղակրատել. -ся 1, անդր. ճօճուիլ, տարուբերուիլ. 2, պըղտորուիլ (ջրի մասին). 3, դէսուդէն ընկնել. շփոթուիլ, շշկլուիլ. 4, 'դուրս տալ', վայրահաչել, շաղակրատել, երկար ու բարակ խօսիլ:

Забарабанить (-ню -нятъ) չ. 1, սկսել թմբկահարել, թմբուկ ածել. 2, կղկղալ, կոկոալ (սպիտակ կաքաւի մասին). 3,* 'դաղդալ', յանդգնաբար վայրահաչել, խօսել. 4,* հռհռալ:

Забарабошить (-шу -атъ) ն. սկսել խառնաշփոթել, խառնափթորել, ամէն բան տակն ու վրայ անել, աղմուկ, շփոթ բարձրացնել:

Забарахтаться չ. 1, սկսել թլփտալ (թփրտալ, թրթփալ, թրփրտալ), այս ու այն կողմ ընկնիլ. з. руками и ногами; 2,* յամառիլ, կամակորութիւն անել, ընդդիմանալ, 'հուջաթ անել':

Забарствовать (-ствую -ютъ) չ. փարթամ, մեծատան կեանք վարել, աղայութիւն անել:

Забасить (-шу -сятъ) չ. սկսել ցածր ձայնով խօսել կամ երգել, մրմնջալ, 'մռմռալ':

Заба‖стовка ի. գործադուլ, գործը, աշխատանքը դադարեցնելը. -стовщикъ ա. -стовщица ի. գործադուլ անող, 'բանթող' այր, կին. -стовывать, -стовать (-стую -ютъ) չ. գործադուլ, 'բանթող' անել, գործը, աշխատանքը դադարեցնել, կանգնեցնել. *խաղը դադարեցնել, առհ. մի բան դադարեցնել, խափանել:

Заба‖юкиванье չ. 1, օրօր ասելով քնացնելը (երեխային). 2,* մէկի 'գլուխը եղելը'. -юкивать, -юкать ն. 1, օրօրելով քնեցնել (երեխային). *քնացնել, հանգստացնել. з. себя мечтами ցնորքների, յուսախաբութեան անձնատուր լինել. з. совѣсть; 2,* մէկի 'գլուխն եղել', կակուղ խօսքերով մէկին հանգստացնել, քնացնել. -юкиваться անդր. чѣмъ *մի բանով ինքն իրան հանգստացնել, յուսադրել:

Заб‖вені(ь)е չ. 1, մոռանալը, մտահան անելը, մտից ընկնելը. մոռացնում. предавать, обрекать [вѣчному] забвенію [յաւիտենական] մոռացութեան տալ, մոռացութեան մատնել. приходить въ з. մոռացուիլ. 2, բժ. Amnesia, մոռացկոտութիւն, յիշողութեան թուլութիւն, խանգարում. 3, ուշագնացութիւն, ուշաթափութիւն. -венный ած. 1, մոռացուած. 2,*ողորմելի, աննշան, մոռացութեան արժանի. 3, ուշագնաց, ուշաթափուած, նուաղած:

Забедры ի. յ. տ. Крупъ II.

Забезпокоиться (-коюсь -ятся) չ. սկսել անհանգիստ լինել, վրդովուիլ:

Забезпремѣнно մ. ռմկ. անպատճառ, անշուշտ:

Забель‖ботать, -котать (-чу -очутъ) չ. անկապ, անճահ, անհասկանալի խօսքեր արտասանել:

За‖берега ի. -берегъ ա. եզրամաս, եզրակողմ (գետի կամ լճի). забереги, овъ յ. սառոյց և հալուող եզրակողմ, ափ (գետի կամ լճի):

За‖бережный ած. գետեզրի, գետափի յետևում գտնուող. -бережье չ. ծովեզրեայ ծանծաղուտը, որ պարբերաբար ջրով ծածկւում, ապա նորից ցամաքում է:

Забере‖менить (-ню -нятъ). -менѣть չ. յղ(ի)անալ, բեղմնաւորիլ. -менѣваніе, -менѣніе չ. յղ(ի)անալը, բեղմնաւորիլը: [զրոյց անել:

Забесѣдовать (-дую -ютъ) չ. սկսել խօսիլ,

За‖биваніе չ. 1, խցելը, խցկելը, փակելը, կալնուլը. 2, մի բան միւսի մէջ խփելը, զարկելը, ցցելը. з. гвоздя, клина, кола; 3, մահարբեր հարուածներ, ծեծ. -бивать, -бить (-бью -ютъ) ն. 1, մի բան միւսի մէջ խփել, զարկել, ցցել, խցկել. կոխել. з. гвоздь въ стѣну; з. преступника въ кандалы ոճրագործին շղթայել. з. въ голову что-нибудь ոչ և է մտքի մի միտք յղանալ. 2, խիստ անխնայ ծեծել, թակել. *з. ножъ, топоръ, косу դանակը, կացինը, գերանդին բթացնել, 'փնջացնել'. 3, ճնշել, ընկճել, շարշրկել, տառապեցնել, մէկի սիրտը, հոգին մաշել, մէկի սիրտը ահ գցել. 4, փակել, ծածկել, գոցել. կալնուլ, խցկել. з. окна досками; з. щели въ деревянной крѣпи; 5, սկսել զարկել, խփել. пульсъ его забилъ сто разъ въ минуту; дрожь забила меня դողը ջանս ընկաւ, ինձ ցնցեց. з. въ набатъ աղմուկ, 'հարայ-հարայ' բարձրացնել. з. въ ладоши ծափ տալ. часы забили; 6, չ. ցայտել, դուրս ցայտել. ժայթքել. забилъ фонтанъ, ключъ, родникъ; забила кровь изъ раны; -ся 1, անդր. ներս պրծնել, մի բանի մէջ մտնել, խրուիլ, ծածկուիլ, թագնուիլ, թաղուիլ. 2, յանկարծ սկսել խփել, զարկել, տրոփել. сердце, грудь, забились; з. ногами ոտները գցել, թլփտալ (թրփտալ). 3, կր. ցցուիլ, զարկուիլ, մխուիլ. բթացնուիլ, 'փնջուիլ':

За‖бивка ի. 1, ցցելը, խրելը, մխելը. 2, խցելը, ծածկելը, գոցելը, կալնուլը. լցնելը (մի բանի բերան, ծակ, անցք). 3, գունդ, վուշ, խծուծ, փայտս, փայտի կտոր են, որով մի բանի բերան, մի ծակ կալնում են. -бивной, -бивочный ած. ցցելու, մխելու. з—ые колья; -бивочка նւզ. տ. Забивка 3.

За‖бижать, -бидѣть (-жу -дятъ) տ. Обижать, -дѣть. [փաթաթել (վէրքը):

Забин‖товывать, -товать (-тую -ютъ) ն. կապել,

Забираніе չ. 1, վերցնելը, գրաւելը, 'դաւթելը',

խլացնելը. з. впередъ жалованья ռոճիկը նախօրօք վերցնելը. 2, բռնելը, կալանաւորելը։

Заби||рать, забрать ն. 1, վերցնել, գրաւել, ՙզաւթել՚, սեփհականացնել, խլացնել. з. себѣ чужія земли, сокровища; 2, հետն առնել, տանել, վերցնել. 3, գնել, վերցնել (ապրանք, մթերքներ). з. припасы, провизію въ долгъ, на книжку մթերքներ, պաշարեղէն ապառիկ վերցնել. 4, հաւաքել, ձեռք բերել. з. свѣдѣнія, справку; з. въ себя կամ къ себѣ духъ շունչ առնել, շունչ քաշել. з. силу կազդուրուել, ուժեղանալ. 5, գրաւել, բռնել, առնել. з. [въ участокъ] կալանաւորել. ձերբակալել. з. въ плѣнъ, въ кабалу, въ неволю գերել, ճորտացնել, ստրկացնել. з. кого-нибудь, что-нибудь въ руки, въ лапы մէկին, մի բան ձեռք առնել, նուաճել. з. себѣ что-нибудь въ голову, въ башку մի բան մտադրուել, з. себѣ много въ голову փքուել, հպարտանալ, մեծամտել. з. волю, власть սանձարձակ դառնալ, անիշխանութիւն անել. вино, водка забираетъ его գինին, օղին նորա գլուխն է ընկնում. з. за душу, за сердце. за виски, за живое հոգին, սիրտը, զգացմունքը գրաւել, մորմոքել. меня забираетъ дрожь, страхъ, охота ջանս դող է ընկնում, սոսկում եմ, ախորժում եմ. 6, з. что чѣмъ-нибудь մի բան մի բանով փակել, կալնուլ, գոցել. з. окно досками; 7, չ. з. куда-нибудь գնալ, ընթանալ, քայլել, թեքուել դէպի. 8, բռնել. желѣзко рубанка тупо, не забираетъ խարտոցի լեզուակը բութ է, չէ բռնում (չէ տաշում). -раться, забраться անդր. чѣмъ-нибудь պարենաւորուել մի բանով, մի բան հետը վերցնել. з. всѣмъ нужнымъ, деньгами, припасами; з. дѣлами գործերով ծանրաբեռնուել. 2, з. куда-нибудь գնալ, մտնել, թափանցել մի տեղ. з. въ глубь, въ даль, въ самую глушь лѣса; дурь забралась къ тебѣ въ голову յիմարացել, խենթացել ես. з. въ засаду դարան գործել. з. въ гости հիւր գնալ. 3, ծածուկ մտնել, սպրդել. къ намъ забрались воры; 4, з. на что-нибудь բարձրանալ, ելնել մի բանի վերայ։

За||битіе չ. 1, խփելը, զարկելը, զարնելը. 2, փակելը, գոցելը, կալնուլը. з. оконъ досками; -битость ի. ընկճութիւն, լքում. -битый Էյ. ած. ընկճուած, լքած, վախուորած. -бить (-бью -ютъ), ся տ. Забивать, ся.

Забія||ка հօր. կռուարար, ամբարիշտ, անզգամ. չարաճճի (երեխայ, շուն եւն). -чество չ. կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. -чить (-чу -чатъ) չ. կռիւ սարքել, անզգամութիւն անել. -чливый ած. կռուարար, ամբարիշտ, անզգամ։

Заблаговре||менно մ. նախօրօք, վաղօրօք, օր առաջ. -менный ած. նախօրօք եղած, արած, պատրաստած, եկած եւն։

Заблаговѣстить (-щу -стятъ) չ. սկսել զանգահարել, զանգակները տալ. з. къ обѣднѣ.

Заблагораз||судить (-жу -дятъ) չ. յարմար, պատեհ համարել կամ դատել, գտնել. հաճիլ. -суждаться, дается; -судиться, ится, ятся кому դէմք. յարմար, պատեհ, հաճոյ թուալ, երեւալ։ [ձակել։

Заблагоухать չ. սկսել բուրել, անոյշ հոտ ար-

Заблажить (-жу -жатъ) 1, սկսել խենթութիւն, հեստութիւն անել. կամակորել, ՙթարսուել՚. սկսել խեղկատակութիւն անել. 2, բարձր աղաղակել, ՙբղաւել՚։

За||блеваніе չ. փսխելը, փսխում. -блевывать, -блевать (-блюю -ютъ) ն. սկսել փսխել. կեղտոտել, աղտոտել (փսխումով). -ся էք. փսխումով կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ։

За||блёклый ած. թառամած, թօշնած. -блёкнуть չ. սկսել թառամիլ, թօշնիլ, խամրիլ.

За||блескать (-блещу -щутъ) տ. Заблестѣть; -блеснить (-ню -нятъ) ն. փայլուն լուսով, փայլով կուրացնել. -блестѣть (-щу -стятъ) չ. սկըսել փայլել, փայլատակել, պլպլալ։

Заблеять (-блеетъ -блеютъ) սկսել մկկալ, մայել. մկմկալ (ոչխարի, այծի մասին)։

Заблистать տ. Заблестѣть.

Заблу||дить (-жу -дятъ), ся տ. Заблуждать, ся; -дущій, -дшій, -дшійся, -дящій ած. կորած, մոլորուած. -ждать, -дить չ. 1, վարանիլ, մոլորուիլ, սխալուիլ. з. отъ истины вѣры ճշմարիտ հաւատից հեռանալ. 2,* գայթակղուիլ, ընկնիլ (բարոյապէս). -ся չ. 1, մոլորուիլ, ճանապարհը կորցնել. 2,* մոլորուիլ, սխալուիլ, վրիպիլ. з. въ чёмъ-нибудь մի բանի մէջ խաբուիլ. -жденіе չ. մոլորութիւն, սխալ, սխալանք, վրիպում. գայթակղութիւն. вводить кого-нибудь въ з. մէկին մոլորութեան, սխալանքի մէջ գցել. выводить изъ з—ія մէկի մոլորութիւնը փարատել. впадать въ з. մոլորուիլ, գայթակղիլ. -ждённый ած. գայթակղուած, մեղաւոր։

Забобоны, -нъ ի. յ. և -овъ ա. յ. բանդագուշանք, յիմար, անմիտ, անճահ բաներ. նախապաշարմունք, սնոտիապաշտութիւն։

За||боданіе չ. խիստ խեթկելը, հարու տալը. -бодать ն. խեթկել, հարու տալ[ով սպանել կամ խիստ վնասել]. սկսել խեթկել, հարու տալ։

Забожить (-жу -жатъ) ն. սուտ երդումով մի բան ստանալ, խլացնել. -ся չ. սկսել սաստիկ երդուել, երդում ուտել։

За||бой ա. -бойка ի. 1, լից, խից (բան, իր, որ լցնում են կամ խցկում են մի ծակի մէջ, որով կալնում են մի ծակ, անցք). 2, ցցապատ (գետի մէջ շինած, ձուկ որսալու համար). -бойна ի. 1, տ. Забойка 1; 2, խորտ ու բորտ տեղ։

За||бойникъ տ. Шомполъ; -бойный ած. խիստ, սաստիկ, մեծ[ապէս հարուածող]. з. дождь; з—ая зима; -бойчивый ած. ընդունակ թաղնուելու, ծածկուելու. -бойщикъ ա. 1, զարկող, սպանող. 2, հանքահան, հանածոն կտրող և հանող մշակ։ [ніе, -вать, ся.

Забо||лачиваніе, -лачивать, ся տ. Заболочива-

За||болонники ա. յ. ծառակեր բզէզներ. -болонь ի. բս. Alburnum, վերնաշերտ (ծառի բնի երեւի շերտը, անմիջապէս նորա կեղեւի տակ)։

Заболотить (-итъ -ятъ) տ. Заболочивать.

За||болотный ած. ճահճի միւս կողմում գտնուող. -болоть ի. -болотье չ. ճահճի միւս կողմում գտնուող տեղ, վայր. -болочиваніе չ. ճահճանալը, ճահիճ դառնալը. -болочивать, -болотить ն. ճահիճ դարձնել։

За||болтать, ся տ. Забалтывать, ся; -болтка ի. 1, խառնելը, հարելը. 2, խառնած, հարած դեղ, դարման, հեղուկ. -болтущій ած. փախած, իր տիրոջը կորցրած, մոլորուած. з—ая собака.

Забо||лѣваемость ի. հիւանդոտութիւն, հիւանդանալու սխտ. -лѣваніе չ. հիւանդանալը. հիւանդութիւն, ցաւ. -лѣвать, -лѣть (-лѣю -ютъ) չ. 1, հիւանդանալ, տկարանալ. 2, տ. Забаливать; -лѣть (-литъ -лятъ) տ. Забаливать.

Забомбардирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. սկսել ռմբակոծել. *з. кого́-либо вопро́сами, пи́сьмами.

Забо||ра́ниваніе չ. տափանելը, ցաքանելը. հողը փափկացնելը. **-ра́нивать, -рони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, տափանել, ցաքանել. 2, առհ. հողը փորել, փափկացնել, փխրուն դարձնել. **-ра́ниваться** կր. տափանուել, ցաքանուել։

Забо́||рецъ, рца, **-ринъ** նւզ. տ. Забо́ръ.

Забо́||ристость ի. թնդութիւն, կծուութիւն, սաստկութիւն. з. вина́; **-ристый** ած. թունդ, կծու, սաստիկ. ազդու. з. таба́къ; з—ая во́дка; з—ое сло́во, з—ая пѣ́сня ազդու, սրտայոյզ խօսք, երգ։

Забо́ришко ա. նւաս. **-рище** ա. յլ. տ. Забо́ръ.

Забо́||рка ի. միջնապատ, միջնորմ, խրճիթը, տունը երկու մասի բաժանող պատ. **-рный** ած. 1, ցանկապատի, վանդակապատի. з—ая литерату́ра վանդակապատից կպցրած գրութիւններ, *որորմնի, կեղտոտ գրութիւններ. з—ая ви́ка կամ з. горо́шекъ բս. Vicia sepium, ցանգայ վիկ. 2, բռնելու, ճանկելու, յափշտակելու. з. ко́готь; 3, պարտքով. ապառիկով, ‘նիսիա‘ վերցնելու. з—ая кни́жка ապառիկների գրքոյկ։

За||борода́тить ն. մօրուքաւորել. *մօրուքը փոշով. ձիւնով ծածկել, փոշոտել, կեղտոտել։

Зоборо́ло չ. հնց. հողապատնէշ, պատնէշ (նախկին Ռուսիայի ամուր քաղաքներում)։

Заборо||ни́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Забора́нивать; **-нова́ніе** չ. տափանել, ցաքանել պրծնելը. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. տափանել, պրծնել, ցաքանել [պրծնել։

Забо́рчикъ նւզ. տ. Забо́ръ 1.

Забо́рщикъ ա. 1, գնող, գնորդ, ‘մուշտարի‘. 2, ցանկ, վանդակապատներ շինող։

Забо́ръ ա. 1, ցանկ, ցանկապատ, ‘չափար‘. վանդակ, վանդակապատ, *որգեւք. 2, ապառիկ ‘նիսիայ‘ վերցնելը (մթերքները), պարտք վերցնելը. з. съѣ́стныхъ припа́совъ, де́негъ.

Забо́||та ի. հոգս, հոգացողութիւն, ցաւ, դարդ, ջանք. **-тить** (-чу -тятъ) ն. հոգս, մտատանջութիւն պատճառել, աշխատեցնել. **-ся** անդր. հոգալ, հոգս քաշել. անհանգիստ լինել, մտատանջուել. **-тливость** ի. հոգացողութիւն, խնամք, հոգատարութիւն, մտախոհութիւն. **-тливо** մ. խնամքով, հոգացողութեամբ, մտախոհութեամբ. **-тливый** ած. 1, հոգացող, հոգս քաշող, մտախոհ. 2, հոգս, մտախոհութիւն պատճառող։

Забо́||тность ի. հոգս, հոգալու բաներ, մտատանջութիւն. **-тный** տ. Забо́тливый; **-тушка** ի. նւզ. հոգս, հոգացողութիւն. ցաւ ու կրակ, դարդ. մտատանջութիւն։

За||бочи́ть (-чу́ -ча́тъ) 1, չ. դէպի աջ կամ ձախ թեքուել, շեղուել, ծռուել. 2, կողքից ճանկել, կալնել. **-ся** տ. Забочи́ть 1.

Забоя́ться (-бою́сь -я́тся) չ. սկսել վախենալ, ահ, երկիւղ զգալ։

Забра́живать, -броди́ть չ. 1, սկսել, խմորուել, թթուել, քացախել, եփ գալ. 2, սկսել թափառել, երերալ, տատանուել, վարանել. 3,* ծագել, ծընուել, առաջանալ, առաջ գալ, վերակենդանանալ. у него́ вдругъ заброди́ло про́шлое; 4, ն. ցեխոտել, կեղտոտել։ [խըմորութիւն անել։

Забра́жничать, ся չ. սկսել, քէֆ, կերուխում,

За||бракова́ніе, -брако́вываніе չ. **-брако́вка** ի. խոտելը, փտելը, փնովելը, պարսաւելը. **-брако́вщикъ** ա. խոտող, փտնող, փնովող, պարսաւող (ապրանքները). **-брако́вывать, -бракова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. кого́, что մի բան, մէկին խոտել, փնովել, փտել, պարսաւել։ [դաւարտի)։

Забра́ло չ. հնց. երեսակալ, երեսապանակ (սա-

За||бра́нивать, -брани́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. սկսել յանդիմանել, կշտամբել, նախատել, շշպրել. **-брани́ться** չ. հայհոյել, ուշունց տալ, սաստիկ նախատել, անարգել։

За||бра́ніе տ. Забира́ніе.

Забра́нка ի. յիշոց, հայհոյանք, ուշունց, նախատական խօսքեր. пригиба́ть կամ пригина́ть з—у кому́ մէկի գլխին հայհոյանքներ թափել։

За́бра́нный բյ. ած. առած, վերցրած, գնած, նուաճած, հաւաքած, ստացած. з—ыя де́ньги; з—ыя спра́вки; կալած, փակած. з. у́голъ.

Забра́нчивый ած. կռուարար. ամբարիշտ։

За||бра́сываніе չ. ձգելը, գցելը, գցելով, տեղալով ծածկելը. з. грязью чьего́ до́браго и́мени մէկի բարի անունը ըծաւորելը, աղարտելը. **-бра́сывать** I. (забра́сывать, -бро́сить) 1, յետ գցել, գցել, ձգել նետել. судьба́ забро́сила его́ на чужби́ну; з. сѣть, у́дочку թոռ գցել, կարթ գցել. з. что чѣмъ-нибу́дь ծածկել, սքօղել. 2, բարձի թող անել, աչքից գցել, մոռացութեան տալ. забро́шенный садъ, домъ, человѣ́къ; մի բանից ձեռք քաշել, ձեռք վերցնել. з. му́зыку, пѣ́ніе, жи́вопись: -ся 1, կր. ձգուել, շպրտուել. 2, անդր. ընկնել, յետ ընկնել. II. (забра́сывать, -броса́ть) ն. 1, кого́, что чѣмъ-нибудь մէկի, մի բանի վերայ մի բան տեղալ, թափել. з. кого́-нибудь цвѣта́ми, вѣнка́ми մէկի վերայ ծաղիկներ, պսակներ տեղալ, թափել. з. кого́-нибудь слова́ми, вопро́сами մէկի գլխին (շատ) խօսքեր, հարցեր թափել. 2, что во что, за что ածել, թափել, շպրտել. з. руду́ въ до́мну. з. кни́ги за шкафъ; -ся 1, կր. [վերան թափուած բանով] ծածկուել։

Забра́ть (-беру́ -ру́тъ), ся տ. Забира́ть, ся.

За||бреда́ть, -брести́, -бре́сть չ. 1, մտնել, թաղուել (գետի հունի մէջ). онъ забрёлъ по колѣ́но, по го́рло; 2, գնալ, մտնել մի տեղ։ **Забре́дшій**, ая, шее բյ. ած. եկած, եկուոր. з. гость.

Забре́дить (-жу -е́дятъ) չ. սկսել զառանցել, ‘դել տալ‘, *բանդագուշել, յիմար-յիմար դուրս տալ։ [խոկալ, չ'ախորժել, գարշել, խորշել։

Забре́з||гать, -говать (-гую -ютъ) չ. սկսել շը-

Забре́з||живаться, -жить(ся), (-ится) չ. դէմք. ըսկսել լուսանալ, առաւօտանալ, բացուել, ծագել, երևալ, շողալ. у́тро, заря́, свѣтъ забре́зжились.

Забренча́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. սկսել հնչել, զըրնգալ, ծնգալ, շաչել, թխկթխկացնել։

За||брести́, -бре́сть (-бреду́ -ду́тъ) տ. Забреда́ть.

За||брёха ի. ստախօս, սնապարծ, պոռոտախօս կինարմատ. **-бреха́ть** (-е́шетъ -шутъ) չ. սկսել հաջել, վայրահաջել, սուտ խօսել, յիմար, փուչ բաներ դուրս տալ. սկսել հայհոյել։

За||брива́ніе չ. սափրելը, ածելելը (գլխի մի մասը) *զինուորագրելը. **-брива́ть, -бри́ть** (-бре́ю -ютъ) ն. 1, սափրել, ածելել (գլխի մի մասը). *з. лобъ, го́лову կամ լոկ *забри́ть զինուորագրել, զինուոր տանել. з. заты́локъ զինուորութեան համար անյարմար, անպէտք գտնել. *փտնել, փնովել, պարսաւել։ [փտնել։

Заброди́ть (-жу́ дя́тъ) չ. սկսել ման գալ, թա-

За||броса́ніе չ. ածելը, թափելը, ձգելը. **-броса́ть**,

ся տ. Забрáсывать, ся II; -брóсить (-шу -сятъ), ся տ. Забрáсывать, ся I.

За||брóсъ ա. 1, ձգելը, նետել պրծնելը. 2, անխնամ դրութիւն, աչքից ձգած, անխնամ լինելը. дѣти егó въ з—ѣ; -брóшенность տ. Забрóсъ 2.

Забры́з||ганіе -гиваніе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. թափթփելը, թափթփուիլը. -гивать, -гать 1, ն. թափել, թափթփել, ցանել[ով կեղտոտել, աղտոտել]. з. грязью ցեխոտել. з. крóвью արիւնոտել. 2, չ. (միայն забры́згать) [սկսել] դուրս ցայտել, դուրս ժայթքել, թափթփուիլ. -ся անդր. և էր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ծածկուիլ. з. грязью ցեխոտուիլ. з. крóвью արիւնոտուիլ. -бры́знуть, ся տ. Забры́згать, ся.

Забры́||киваніе չ. 1, աքացել սկսելը. 2, աքացելով վնասելը կմ սպանելը. -кивать, кáть 1, չ. սկսել աքացել, քացի տալ, կիցս հանել (գր.), տալ գցել. 2, ն. աքացելով, քացի տալով վնասել, վիրաւորել կմ սպանել:

Забрюзжáть (-зжу́ -зжáтъ) չ. սկսել տրտնջալ, քրթմնջել, փնթփնթալ, դժգոհել, հայհոյել:

Забря́кать չ. սկսել զրնգզրնգալ, չխկչխկալ, ղօղանջել:

За||брянчáть տ. Забренчàть; -бряцáть չ. սկսել հնչել, հնչեցնել, ծլնգալ, ծլնգացնել, զրնգալ, զրնգացնել:

Забу||бéнить (-ню -нятъ) ն. 1, սկսել բաղխել. թխկթխկացնել. 2, սկսել յայտարարել, տարածել. -бё(é)нный ած. 1, շուայտ, մոլի, անհոգ, անզարդ, սանձարձակ. զուարճամոլ. խրոխտ, կատաղի, աղմկալից. з—ая головá; з—ая жизнь, мóлодость; 2, ազդու, սրտայոյզ, թունդ. з—ая рѣчь, з—ая пѣсня; -бéнщина ի. 1, շուայտութիւն, մոլութիւն, զուարճամոլութիւն, սանձարձակ քէֆ, խրախուսութիւն. 2, հաւ. շուայտ, մոլի, սանձարձակ. ցոփ մարդիկ: [բակ նզածաղիկ:

Забу́дка ի. բս. Artemisia vulgaris. հասա-

Забулды́||га ա. շուայտ, փուչ, անբարոյական, ցոփ մարդ. -жный ած. անպիտան, ցոփ, անառակ, անբարոյական: [ընկնել]:

Забултыхáть չ. դրմփալ, շրմփալ[ով ջրի մէջ

Забу́лькать 1, չ. և ն. կլկլալ, կլկլացնել. *з. на àрфѣ пѣсню. [խռովուիլ, յուզուիլ:

Забунтовáть (-ту́ю -ютъ), ся չ. ապստամբուիլ,

Забунчáть (-чу́ -чáтъ) չ. սկսել բզզալ, տզզալ, *մոմռալ, մրմնջալ з. пѣсню.

Забурли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. սկսել վշշալ, գոռալ, ալէկոծուիլ, մռնչել. *խռովուիլ, յուզուիլ, եռ գալ. въ нёмъ забурли́ла кровь.

Забурчáть (-чи́тъ -чáтъ) չ. սկսել խլխլալ, *մրթմրթալ. забурчи́тъ въ животѣ փորը սկսում է գոռալ, ղռղռալ, կռկռալ:

Забути́ть (-чу́ -чáтъ) տ. Забу́чивать.

Забу́хать չ. 1. սկսել գոռալ, սկսել հրացան որոտացնել. 2, (забухáть, -бу́хнуть) սկսել ուռչիլ (խոնաւութիւնից): [կրով ամրել:

Забу́чивать ն. քարով, խիճով լցնել և զաջու-

Забушевáть (-шу́ю -ютъ) չ. կատաղութեամբ, մոլեգնաբար փչել, վշշալ, գոռալ. ալէկոծուիլ:

Забуя́нить (-ню -нятъ) չ. սկսել աղմուկ, 'դալմաղալ' բարձրացնել, սկսել կռուել:

За||бывáла հսր. մոռացկոտ այր, կին. -бывáніе չ. մոռանալը. -бывáть, -бы́ть ն. 1, մոռանալ, մտահան անել, մտքից գցել, մոռացութեան տալ. *աչքից գցել. не з. себя́ իր շահը, օգուտը աչքաթող չանել, չմոռանալ. 2, դադարիլ. з. лежáть, шумѣ́ть, ду́мать դադարիլ պառկել[ուց], աղմկել[ուց] ևլն. -ся անդր. 1, յիշողութիւնից զրկուիլ, մոռացկոտ դառնալ. ուշքը կորցնել, ուշագնաց լինել, ուշաթափուիլ. 2, նիրհել, նիրհանքից. քնից յաղթահարուիլ. з. дремóтой, сномъ: 3, առօրեայ հոգսերը, ցաւերը մոռանալ[ով հանգստանալ]. 4, իրեն մոռանալ, իր չափը, պարտաւորութիւնը մոռանալ, պարզ ու պատշաճի սահմանից դուրս գալ. не изво́льте з.! 5, տ. Забывáть; 6, էր. մոռացուիլ:

Забы́в||чивость ի. մոռացկոտութիւն, յիշողութեան թուլութիւն. з. чегó-нибудь մի բան արհամարհելը, առանց ուշադրութեան թողնելը, անտարբերութիւն դէպի մի բան. -чивый ած. 1, մոռացկոտ. з. человѣ́къ; 2, մոռացուող. 3, մոռացնող, մոռացութիւն առաջ բերող. з—ая лѣнь, истóма, нѣ́га.

Забыду́щій ած. շշմեցնող. з—ее зéлье.

За||бы́тіе չ. մոռացութիւն, մոռացում. -бытли́вый տ. Забы́вчивый.

Забыть I. (зáбыть, и ի.) ուշագնացութիւն, ուշաթափութիւն. больнóй лежи́тъ въ забыті́; II. забы́ть (забу́ду -дутъ) ն. տ. Забывáть.

Забытьё, ья́ չ. 1, ուշագնացութիւն, ուշաթափութիւն, անզգայութիւն. մոռացութիւն, ինքնամոռացութիւն. 2, նիրհում, նիրհանք, նինջ. 3, տ. Забы́тіе.

За||бѣгáніе չ. з. впередъ 1, առաջ վազելը, առաջ ընկնիլը, առաջ նետուիլը. 2, մէկի տուն վազելը, մէկի դուռը բաղխելը, աշխատելը մէկին հաճոյանալ, իր կողմը գրաւել. -бѣгáтельство, з. впередъ տ. Забѣгáніе 2.

За||бѣ́гать չ. յետ ու առաջ վազել, վազվզել. *դէս ու դէն ընկնիլ, արագ շարժուիլ, հօգալ. глазá, взглядъ. зрачки́ забѣ́гали—սկսեցին արագ-արագ յածել. *мурáшки забѣ́гали по егó тѣ́лу նորա ջանի վերայ զարզանք, սարսուռ եկաւ. смѣхъ забѣ́галъ по лицу́ երեսին յանկարծ ծիծաղ յայտնուեց ու չքացաւ. -ся չ. վազելուց դադարիլ, յոգնիլ, վաստակիլ:

За||бѣгáть, -бѣжáть չ. 1, վազել, առաջ վազել, շտապով մի տեղ պատսպարուիլ. 2, գնալ, հեռանալ, մեկնիլ, փախչիլ. 3, վազելով մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել, մէկից առաջ ընկնիլ. 4,* з. къ кому́-либо մէկի դուռը բաղխել, աշխատել մէկին հաճոյանալ, նորան իր կողմը գրաւել, դէպի ինքը լաւ տրամադրել. з. впередъ ա, առաջ կմ առջևից վազել. բ, մէկի առաջ վազել, մէկին ընդառաջել. գ.*շտապել, աճապարել, առաջ ընկնիլ, առաջ նետուիլ. часы́ забѣгáютъ впередъ; -бѣ́глый ած. փախած, փախստական, օտար, պանդուխտ. з—ая собáка; з. человѣ́къ.

Зáбѣгъ ա. 1, փախչելը, մի տեղից միւս տեղ անցնելը. 2, պտոյտ: [նալ:

Забѣд||нѣ́ть, -ня́ть չ. աղքատանալ, չքաւոր դառ-

Забѣ́дствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել թշուառութիւն, կարօտութիւն քաշել:

Забѣ||жáніе չ. վազելով գնալը, մտնելը մի տեղ. -жáть (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ) տ. Забѣгáть; -жный ած. 1, փախած, կորած, մոլորուած. 2, з—ая ступéнь на лѣ́стницѣ սանդուխքի առաջին աստիճանը:

Забѣ‖ливаніе չ. սպիտակացնելը, սպիտակ երանգ տալը. -ливать, -лять, -лить (-лю -лятъ և -лятъ) ն. սպիտակացնել, սպիտակ գոյն, երանգ տալ з. окно мѣломъ; з. щи мукой, сметаной; -ливаться, -литься չր. սպիտակացնուիլ:

Забѣ‖лка է. 1, սպիտակացնելը. сметана, мука, молоко для з—и щей; 2,* զարդ, *ծաղիկ. з. общества, семьи; -лѣть չ. սկսել սպիտակին տալ, սպիտակիլ, իր սպիտակ գոյնով ուրիշ առարկաներից ջոկուիլ, որոշուիլ. -ся չ. 1, սկսել սպիտակին տալ, սպիտակ երեւալ (հեռուում). 2, սպիտակիլ. твоя голова уже забѣлѣлась.

Забѣситься (-шусь -сятся) չ. կատաղիլ, սկսել կատաղի, մոլեգին բաներ բանել:

Заваживать ն. I. (заваживать, -вадить, -важу -дятъ) հրապուրել, գրաւել. II. (заваживать, -возить) սկսել կրել. կրելով աշխատել, վաստակել. з. ногами подъ столомъ ոտքերը սեղանի տակ դէսուդէն զցել:

За‖важничать չ. սկսել 'քթքթուիլ', 'կոտրտուիլ', հպարտանալ, գոռոզանալ. -вазживать, -возжать ն. սանձափոկերը (возжи) սանձից կապել:

За‖вала է. Թումբ, հողի բլրակ. -валенка է. Նւզ. հողաթումբ (փայտաշէն շինութիւնների շուրջը կիտած). -валиваніе չ. ձգելը, ածելը, թափելը. լցնելը, կալնուլը, կապելը, գոցելը. -валивать. -валить ն. 1, յետ զցել. յետ ձգել. з. шапку на затылокъ; 2, լցնել, մի բան ածելով, թափելով լցնել, ծածկել, փակել, կապել. з. яму, канаву; больницы завалены больными; дорогу завалило (դէմք.) снѣгомъ ճանապարհը ձիւնից կապուել է. 3, з. кого чѣмъ մէկին մի բանով ծանրաբեռնել. онъ заваленъ работой, дѣлами; 4, ձգել, զցել, նետել. գլորել, տապալել. 5, արագ գնալ, ընթանալ, ճեպել. 6, кому-нибудь կամ у кого-нибудь завалило грудь, горло, глотку, уши մէկի կուրծքը, բողազը, կոկորդը, ականջները բռնուել, կապուել է(են). -ся 1, անդր. յետ ընկնիլ. 2, շուռ գալ. կործանուիլ, տապալուիլ, գլորուիլ, վայր ընկնիլ. телѣга завалилась; стѣна завалилась; исхудалая корова завалилась на ходу; онъ воротился пьянъ, завалился на постелю и спитъ; 3, չր. ածուիլ, թափուիլ, լցուիլ, ծածկուիլ, փակուիլ, կապուիլ, գոցուիլ. 4, չ. ընկնիլ, ծածկուիլ, թաքչիլ մի տեղում. կորչիլ, չքանալ. гребень завалился за комодъ; стая куропатокъ завалилась за горку.

За‖валина է. -валинка, -валиночка Նւզ. խրճիթի պատերի շուրջը կիտած հողաթումբը. -валить (-лю -лятъ), ся տ. Заваливать, ся; -валка է. 1, ածելը, ծածկելը, լցնելը, փակելը, կապելը. 2, ծածկուած, փակուած, լցուած լինելը. -валокъ, лка ա. Նստարան:

Завалъ ա. 1, ծանրաբեռնութիւն. з. въ дѣлахъ; 2, Թումբ, արգելք, որ պատահական առարկաներից (փայտից, քարից եւն) կանգնեցնելով կապում են թշնամու ճանապարհն, որի յետեւում և պատսպարւում են. каменные з—ы; 3, թափուած ձիւնակոյտ, հիւս, ուսին. 4, բժ. Հնց. բռնուիլը, կապուիլը. страдать з—ами желудка; з. носа.

За‖валь է. զւռկ. հնացած, մնացած, փտած ապրանք. -вальня տ. Завалина; -валящій, -валящійся ած. վատ, անպէտք, անպիտան, դէն շըպրտած:

За‖вариваніе չ. եփելը. եռ ածելը, զօդելը (երկաթը). -варивать, -варить (-рю -варятъ) ն. 1, ըսկսել եփել з. чай; з. бѣлье լուացքը եռ եկած ջրի մէջ ընկղմել. 2,* з. кашу փորձանքի, խաթարալի մէջ ընկնիլ կամ ուրիշին փորձանքի մէջ գցել. *з. дѣло, сумятицу դաւել, վատ, նենգ գործ բանել, 'օյին խաղալ'. *з. свадьбу հարսանիք սարքել. 3, եռացնել, եռ ածելով զօդել, կպցնել. մխել. з. желѣзо, з. дамасковые стволы; 4, (բարակների մասին) բարձր հաջելով որսին հետ ածել, հետամուտ լինել. -ся չր. 1, եփուիլ, եռ ածուիլ. 2,* каша заваривается կամ заварится փորձանքը, 'խաթարալան' սկսուում է. бой, дѣло, кутерьма заварились մարտը, շփոթը սկսուեցան. 3, пятно заварилось բիծը [եռացած ջրի մէջ եփուելով] անջնջելի է դարձել:

За‖варка է. 1, եփելը. եփելով պատրաստելը. 2, մի անգամ գցելու թէյ. осталось чаю только на з—у միայն մի անգամ գցելու թէյ է մնացել. 3, երկաթի եռացումը, զօդումը, կռումը. 4, եփած կամ եփելու բան, սարկոյ. -варной ած. 1, եփող, եփ տուող. з. чанъ; 2, եփելու, եփ տալու. з—ое хлѣбное тѣсто; -варочка Նւզ. տ. Заварка 2.

За‖вастриваніе չ. սրելը. *սադրելը, դրդելը. -вастривать ն. 1, սրել. з. колъ; 2,* սրել, սադրել, դրդել. -ся չր. սրուիլ, *գրգռուիլ, սադրուիլ:

Завгодно մ. փոքր ռուս. տ. Угодно.

За‖веденіе չ. 1, շինելը, սարքելը, հիմնելը. շէնք, շինուածք, սարք. з. школъ; 2, տուն, հիմնարկութիւն, գործարան, ուսումնարան. учебное, торговое, промышленное, богоугодное з—ія; 3, ռմկ. կայք, գոյք, ստացուածք. 4, հեգն. տ. Бордель; 5. սովորութիւն. такого з—ія у насъ нѣту; -веденка է. Թիֆլիսի «Заведеніе Св. Нины» ուսումնարանի աշակերտուհի. -веденскій ած. [ուսումնական] հիմնարկութեան, ուսումնարանի, -րանական. з—ое воспитаніе; -веденьице չ. Նւզ. պստիկ տուն, հիմնարկութիւն, գործարան:

За‖везти (-езу -зутъ). -везтись տ. Завозить, ся.

Завер‖бованіе, -бовываніе չ. զինուորագրելը. *գըրաւելը. -бовывать, -бовать (-бую -ютъ) ն. 1, զինուորագրել, վարձով բռնել. 2,* գրաւել, հրապուրել, իր կողմը քաշել, հրաւիրել. -ся անդր. զինուորագրուիլ, վարձով բռնուիլ:

Заверещать (-щу -щатъ) չ. խիստ բարձր ձայնով ոռնալ, ճչալ, ճղճղալ:

Завернуть տ. Завёртывать.

Завёр‖стываніе չ. 1, փոխարինելը (մի բան, մի գործողութիւն միւսով). 2, տպգր. սիւնեակի ընրացում. -стывать, -стать ն. 1, что-нибудь за что մի բան միւսի տեղ, միւսի փոխարէն հաշուել, հաշուի առնել. 2, վճարել:

За‖вёртка է. -вёрточка Նւզ. 1, փաթաթելը. փաթաթելու բան, փաթաթան. бумага на з—у; 2. պտուտակներն ամրացնելու կամ հանելու գործիք. 3, ծռուածք, ծռութիւն. 4, носовая կամ нососная з. քթի խոխոռոց, խռմփոց. храпѣть во всю насосную з—у; -вёртокъ, тка ա. փաթեթ, ծալած, փաթաթած բան:

Завёр‖тъ ա. 1, ծալելը. փաթաթելը. 2, з а в ё р т ы յ. յորձանք, յորձանուտ. -вёртываніе չ. 1, փաթաթելը, պատելը, պարուրելը. ծալելը. 2, ոլորելը, գալարելը. з. усиковъ; -вёртывать -вернуть ն. 1, փաթաթել, պատել, պարուրել. ծա-

լել. з. покупку обёрточной бумагой; гусь завёртываетъ голову подъ крыло *սագը գլուխը ծալում, դնում, պահում է թևի տակ*. завернуть слово, словечко *խեր տեղում մի սուր, կտրուկ խօսք ասել*. 2, *ոլորել, պտոյտ տալ. լամպի պատրուճակը իջեցնել (մինչև մարիլը)*. завернулъ онъ лампу и лёгъ спать; животъ завёртываетъ *փորը գալարւում, կտրատում է*. 3, *թեքուել, ծռուել. շեղուելով մի տեղ ծածկուել կամ մէկին այցելել*. з. въ переулокъ; заверните къ намъ при свободномъ времени; 4, *շուռ փեշը, եզրը վեր քաշել հաւաքել*. завернуть полу, рубашёнку, штаны; 5, *սկսուել, վրայ հասնել (եղանակի մասին)*. завернулъ морозъ, холодъ; на дворѣ зевернуло *եղանակը խստացաւ, ցրտեց*. -ся *անդր*. 1, *փաթաթուել, պատուել, պարուրուել*. з. въ пледъ; онъ весь въ себя *завернулся *նա բոլորովին քաշուել, իրան համար կացել է*. 2, *ոլորուել, կըծկուել. պտոյտ գալ*. 3, *յետ դառնալ, վերադառնալ*. 4, *էր. փաթաթուել, պատուել, պարուրուել*:

За‖верть *ի*. 1, *հողմ, բուք, բորան, ‘քաջքարամի’*. 2, *յորձանուտ, ջրապտոյտ*. -вертѣть (-верчу́ -ертя́тъ), ся *տ*. Заве́рчивать, ся; -ве́рчиваніе *չ*. 1, *պտտեցնելը, պտոյտ տալը*. 2, *ամրացնելը (պըտուտակը)*. -ве́рчивать, -вертѣть *ն*. что *և* чѣмъ 1, *պտտեցնել, պտոյտ ածել, պտոյտ տալ*. з. нагайкой; вихрь завертѣлъ сѣно; **գժուեցնել, խելքն առնել, գլխահան անել*. 2, *ամրացնել, սնդել (պտուտակը)*. 3, *գւռկ. տ*. Завёртывать 1; -ся *չ*. 1, *սկսել արագութեամբ պտտուել, պըտոյտ գալ. *եռալ*. «вотъ тепе́рь завертѣлась жизнь! Да такъ завертѣлась, что голова́ круго́мъ пошла́»; 2, *ոլորուել*. въ головѣ завертѣлось *գլուխը պտոյտ եկաւ, ուշքը կորաւ*. въ мозгу́, въ глаза́хъ завертѣлся вихрь *կամ* зелёныя круги́ *ուշակորոյս եղաւ, աչքերը մթնեցին*:

За‖верша́ть, -верши́ть (-шу́ -ша́тъ) *ն*. 1, *սրել, (մի բանի ծայրը)*. з. стогъ *դէզի ծայրը սուր վերջացնել (անձրևից պաշտպանելու համար)*. 2,* *պրծնել, վերջացնել, բոլորել, վերջաւորել*. з. дѣло, разсказъ; -ся 1, *էր. ծածկուել, ձեղունաւորուել*. 2,* *չ. վերջանալ, վախճանի յանգել, բոլորուել*. -верше́ніе **վերջացնելը, բոլորելը*. -верши́тель *ա. մի գործ վերջացնող, բոլորող*. -верши́тельный *ած. վերջում դրնուող, վերջաւորող*:

За‖весели́ться (-лю́сь -ля́тся) *չ. սկսել ուրախանալ, խիստ խնդալ*. -веселѣть *չ. ուրախանալ, խնդալ, ուրախ տեսք, կերպարանք ընդունել*:

Завесно́ва́ть (-ну́ю -ютъ) *չ. գարնանացնել, գարունը անցկացնել*:

Заве‖сти́ (-веду́- -ду́тъ), сти́сь *տ*. Заводи́ть, ся.

Заветша́ть *չ. հնանալ, մաշուել*:

За‖вечерѣть, ѣетъ, *չ. դէմք. երեկոյանալ, մըթնել, տարաժամել, մութը կոխել*. -вечеря́ть *չ. երեկոն անցկացնել*:

Завздо́рить (-рю -рятъ) *չ. սկսել կռուել, վիճել*:

Завздыха́ть *չ. սկսել հառաչել, հոգոց հանել*:

Завзя́тый *ած*. 1, *քաջ, անվեհեր, աներկիւղ, խրոխտ, անընկճելի*. 2, *իսկ, իսկական, բուն*. 3, *մոլի, մոլեռանդ, թունդ*:

За‖вива́ніе *չ. ոլորելը, հիւսելը, խուճուճ դարձնելը*. -вива́ть, -ви́ть *ն*. 1, *ոլորել. հիւսել, խուճուճել*. з. во́лосы, ку́дри, усы́; *з. бо́роду *հունձը, դաշտային աշխատանքը պրծնել*. з. го́ре верёвочкой *կամ* ремешко́мъ *դարդերի վշտանալուց, տխրելուց, ձախորդութիւնը մոռացութեան տալ*. з. гнѣздо́ *բոյն շինել, բոյն դնել*. з. ко́конъ *շերամ. բոժոժ շինել*. -ся 1, *անդր. ա, ոլորուել, գալարուել, մի բանի շուրջը փաթաթուել հիւսուել, խուճուճ դառնալ*. во́лосы у него́ надо лбомъ зави́лись ку́дрями; хмель завива́ется вокру́гъ тычи́ны; *բ, բոյն դնել*. 2, *էր. ոլորուել, գալարուել, հիւսուել*. -ви́вистый *ած. ոլորուող, գալարուող. արագ պտտուող*. -ви́вка *ի*. 1, *ոլորելը, խուճուճելը*. з. ко́кона *շերամ. բոժոժ դնելը կամ շինելը*. 2, *ոլորուելը, մի բանի շուրջը փաթաթուելը*. 3, *դանգուր, խուճուճ մազեր*. -вивно́й *ած*. 1, *ոլորուող, գալարուող*. 2, *ոլորելու, հիւսելու համար*. з—ы́я бума́жки *տ*. Папильо́тки; -ви́въ *ա. կախարդութիւն, հմայութիւն, որ անում են կտրտելով և կապկպելով հասկի (հասկահմայութիւն) կամ խոտի (խոտահմայութիւն) ծղօտը, ցօղունը*:

Зави́‖дки, докъ *ի. յ. նախանձ*. его́ беру́тъ, возьму́тъ з. *նա նախանձից բռնւում է, կը բռնուի*. -дливость *ի. նախանձոտութիւն, յաչաղանք, չարակամութիւն*. -дливый *ած. նախանձոտ, յաչաղկոտ, չարակամ*:

Зави́‖дный *ած. նախանձելի, *ընտիր, հրաշալի, սքանչելի*: З а в и́ д н о *մ. նախանձելի, *փառաւոր կերպով*: [ուից):

Завиднѣться *չ. սկսել երևալ, նշմարուել (հե-*

Зави́‖дованіе *չ. նախանձելը, յաչաղելը*. -довать (-дую -ютъ) *չ*. кому́, чему́ *մէկին, մի բանի նախանձել, յաչաղել*. въ э́томъ я ему́ не зави́дую—*այդ բանում, դորա համար*. з а в и́ д у ю щ і й *բյ. ած*. 1, *նախանձոտ, չարակամ, յաչաղկոտ*. 2, *կախողին, կարօտ, խանդակաթ*. -ду́щій=Зави́дующій.

Зави́‖дывать, -дѣть (-жу -дятъ) *ն. հեռուից տեսնել, նշմարել, նկատել*. -дѣться *չ. հեռուից նըշմարուել, երևալ, տեսնուել, նկատուել*:

За‖визжа́ть (-жу́ -жа́тъ) *չ. ռռնալ, բարձր աղաղակել, ճռնչել. բարձր բղաւել, ճռռալ, ճչալ, ճըթճըթալ*:

Завиле́цъ, льца́ *բս*. Chelidonium majus, *մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ)*:

Завиля́ть *չ. սկսել ագին պտոյտ տալ, պտըտեցնել (շան մասին)*. соба́ка завиля́етъ хвосто́мъ; *з. *կամ* з. хвосто́мъ *խորամանկութիւն բանեցնել, հնարքներ, խորամանկութեան դիմել*:

За‖винéніе *տ*. Обвинéніе; -вини́ть (-ню́ -ня́тъ) *տ*. Завиня́ть; -винти́ть (-чу́ -тя́тъ), ся *տ*. Зави́нчивать, ся; -винту́шка *ի. մեխ, ցցելու ‘շօփ’, փայտի կտոր*. -винче́ніе, -ви́нчиваніе *չ. պտուտակելը. պտտեցնելով ամրացնելը*. -ви́нченность *ի. պարկեշտութիւն, ամաչկոտութիւն, չխօսկանութիւն*. -ви́нчивать, -винти́ть *ն*. I. *պտուտակել, պտոյտ տալով ամրացնել. լարել, պրկել. *մէկի ուշադրութիւնը լարել, հետաքրքրութիւնը շարժել, գրգռել*. -ся *էր. պտուտակուել, պտոյտ տալով ամրացնուել. լարուել*. II. *սկսել վինտ խաղալ*:

За‖виня́ть, -вини́ть *տ*. Обвиня́ть, -вини́ть.

За‖вира́льный *ած. սուտ, կեղծ, անմիտ, անհեթեթ*. *з—ыя идéи *ազատ, յեղափոխական մտքեր, ‘յղացումներ’*. -вира́ть, завра̀ть *չ. սկսել սուտ, անհեթեթ, անհամ բաներ դուրս տալ, շաղակրատել*. -ся *անդր. սուտ մէջ բռնուել. շատ սուտ, անհեթեթ, անհեթեթ բաներ խօսել*. -виро́ха *հոր. ստախօս*.

փուչ, անհամ բաներ դուրս տուող այր, կին. -вирýха ի. 1, գւռկ. բուք, փոթորիկ. 2, խառնակութիւն, շփոթ, անկարգութիւն, աղմուկ:

Зави́‖симость ի. կախում, ստորադրելութիւն. быть у когó въ з--и; -симый ած. կախուած (մէկից կամ մի բանից), ստորադրուած (մէկին կամ մի բանի):

Зави́‖стецъ, стца տ. Зави́стникъ; -стливость ի. նախանձոտութիւն, յաչաղկոտութիւն. -стливый ած. 1, նախանձող, նախանձոտ, յաչաղկոտ. 2, եռանդոտ, եռանդուն, գլխաբորբոք. з. на что-нибудь մի բանի սիրահար, ձգտող, նկրտող մի բան ձեռք բերելու. 3, նախանձելի. նախանձ գրգռող:

Зави́‖стникъ ա. -стница ի. չարակամ, նախանձոտ, յաչաղկոտ այր, կին, ոսոխ. -стничество չ. նախանձոտութիւն, յաչաղկոտութիւն, չարակամութիւն. -стность ի. փութաջանութիւն, եռանդոտութիւն. -(зáви́)стный, -стнóй ած. 1, նախանձոտ, յաչաղկոտ, չարակամ. 2, նախանձելի. 3, գւռկ. փութաջան, եռանդոտ, հոգս տանող, ջանասէր, աշխատասէր:

Зáвисть ի. նախանձ, յաչաղանք, չարակամութիւն. лопнýть отъ з—и նախանձից տրաքուել, բրդուել. з. къ комý, къ чемý նախանձ մէկի, մի բանի վերայ:

Зави́сѣть (-ви́шу -сятъ) չ. 1, отъ когò կամ отъ чегó-нибудь մէկից կամ մի բանից կախուած լինել, կախում ունենալ. счáстье зави́ситъ не отъ насъ, а отъ Бóга; 2, գւռկ. вотъ въ чёмъ дѣло зави́ситъ ահա թէ բանը ինչումն է:

За‖витóй, -ви́тый ած. ոլորած, հիւսած. գանգ, խուճուճ. -витóкъ, ткá ա. 1, խուճուճ, գանգ մազեր, գանգուր, խոպոպիք. з а в и т к и́ յ. ա, արուեստական կերպով ոլորած, խուճուճած մազեր, խոպոպիք. բ, տ. Папильóтки; 2, ճարտարապ. ոլորուածք, գալարուածք. з. капитéли; ոլորտ (ստորադրութեան, գեղազարդութեան). 3, առհ. ոլորաւոր, պատատուող կամ ոլորուած, պատատուած բան. բս. Hepatica tribola, երեքբլթեան լերդատունկ (քարհիճայ):

Завитóчекъ, чка ա. նւզ. տ. Завитóкъ.

За‖витýха ի. բուք. -витýшка ի. 1, տ. Завитóкъ, -тóчекъ; 2, փորագրած կամ քանդակած և կամ գըրչով գրած ոլորտ:

Зави́ть (-вью́ -ю́тъ), ся տ. Завивáть, ся.

Зави́хриться (-рюсь -рятся) չ. 1, փոթորկի պէս պտտուել, մրրկի պէս, խիստ արագ ընթանալ, սլանալ. 2,* շռայլութեան, զեղխութեան անձնատուր լինել. 3, կորչել, չքանալ, անյայտանալ:

За‖владѣвáть, -владѣ́ть չ. чѣмъ մի բան յափշտակել, գրաւել, 'կուլթել', զօռով առնել. -владѣ́ніе չ. յափշտակելը, 'կուլթելը', զօռով գրաւելը. յափշտակութիւն, գրաւում:

Завле‖кáніе չ. հրապուրելը, գրաւելը. գայթակղեցնելը. -кáтельность ի. հրապոյր, հրապուրանք, գրաւչութիւն. -кáтельный ած. հրապուրիչ, գրաւիչ, գայթակղեցնող:

За‖влекáть, -влéчь (-екý -чёшь -кýтъ) ն. հրապուրել, գրաւել, հրապուրելով մի բանի մէջ գըցել, գայթակղեցնել. з. когó въ заговóръ, въ сообщество, въ шáйку; -ся անդր. հրապուրուել, գրաւուել, գայթակղուել. -влечéніе տ. Завлекáніе.

За‖вóдецъ, дца -вóдинъ ա. նւզ. պստիկ գաւօդ, գործարան. -(зà)вóди́на տ. Зáводь; -вóдина ի. յւհլ. տ. Завóдъ.

Заводи́тель ա. 1, ձեռնարկու, -կող, հիմնող, հիմնարկող. 2, հիմնարկութեան տէր, պահող:

Заво‖ди́ть (-жý -óдятъ), завести́ ն. 1, տանել, վարել, հեռացնել[ով մի տեղ, փորձանքի մէջ գցել]. э́то завелó бы меня́ далекó այդ ինձ շատ հեռու կը տանէր. з. когó въ долги́; 2, յետ տանել, յետ գցել. емý завели́ рýки назáдъ и связáли крестъ-на-крестъ; з. глазá աչքերը պըտտուտ ածել, աչքերը խփել, փակել. 3, սարքել (з. маши́ну), լարել, բան գցել (з. часы́), լծել (з. сохý), ձգել, գցել (з. ýдочку, нéводъ), *з. пружи́ну երկար խօսակցութիւն, զրոյց, կռիւ առաջացնել. з. рѣчь о чёмъ մի բանի վերայ խօսք վայր գցել. з. когó-нибудь ա՛յ և է մէկին գրգռել, բարկացնել, կատաղեցնել, չարչարել. 4, հիմնել, առաջացնել, հաստատել. з. селéнія, сады́; з. у себя́ собáкъ, котóвъ շներ, կատուներ պահել. з. обыкновéніе, привы́чку, поря́докъ, -дки; з. сношéнія, отношéнія съ кѣмъ-либо մէկի հետ յարաբերութեան մէջ մտնել, յարաբերութիւն սկսել. з. дрýжбу, знакóмство, перепи́ску съ кѣмъ-либо մէկի հետ բարեկամանալ, ծանօթանալ, թղթակցել, բարեկամութիւն, ծանօթութիւն, թղթակցութիւն սկսել. з. гóлосомъ սկսել երգել. 5, գւռկ. սկսել. з. пѣсню, игрý, пиръ, ссóру, дрáку եւն. -ди́ться, завести́сь 1, էր. շինուել, սարքուել, լարուել. բան գցուել. часы́ завóдятся посýточно; 2, անդր. յայտնուել, երևալ. առաջանալ, սկսուել. насѣкóмые завели́сь; отъ пы́ли завóдится моль; мéжду ни́ми завелáсь связь, дрýжба, перепи́ска; 3, անդր. чѣмъ-нибýдь մի բան ձեռք բերել, ստանալ. з. хозя́йствомъ տնտեսուել, տնային պիտոյքները գնել, ձեռք բերել:

Завó‖дишко ա. նխտ. աղորմելի, անպիտան գաւօդ, գործարան. -дище ա. յւհլ. մի ահագին գաւօդ, գործարան:

Завó‖дка ի. I. 1, լարելը. з. часóвъ; մի բանի մէջ դնելը, անցկացնելը. кольцó для з—и въ негó ключéй; II. նեղ և ծանծաղ գետախորշ, գետածոց. -дный, -днóй ած. 1, ունևոր, հարուստ. з. садàми и огорóдами; 2, տ. Завóдскій; з—ая лóшадь, з. конь պահեստի ձի, երիվար. 3, սարքելու, լարելու. з—ая пружи́на часóвъ; з—ыя игрýшки սարքաւոր խաղալիքներ (որոնք բանում են, երբ որ լարում են). з—óй чижъ վարժեցած սարեակ, որն ուրիշ սարեակներին գրաւում վարմի մէջ է գցում:

Заводо‖владѣ́лецъ, льца ա. գաւօդատէր, գործարանատէր. -держáтель, -содержáтель ա. -содержáтельница ի. գաւօդ, գործարան պահող այր, կին:

Завó‖дскій ած. գաւօդի, գործարանի, -նական. з—ая лóшадь գործարանում բուծած, տոհմիկ ձի. -дчикъ ա. 1, գործարանատէր (մեւզ. ձիու), գաւօդի տէր. կրթուած ձիապան. 2, պատճառ, հեղինակ. з. безпоря́дковъ; з. всемý злу; 2, (ձիարոյծ գործարաններում) մատակախառ ձի, յամատակ, 'այղր', 'էղիր'. -дчица ի. պատճառ, հեղինակ. з. всѣхъ прокáзъ; з. всемý злу.

Завóдъ ա. 1, սկիզբ (գործի), գործ. կարգ, սովորութիւն. заводи́ть з—ы գործ սկսել. э́того въ з—ѣ нѣтъ, нé было այդ սովորութիւն չէ, այդ երբէք սովորութիւն չէ եղել. 2, գա-

վօղ, գործարան, ՙքարխանայ՚. 3, բուծում. кóнскій, кóнный կմ лошади́ный з. ձիարուծութիւն: 4, քանակութիւն, թիւ. տպգր. դավօղ (1200 օրինակ միանգամից տպագրած գրքի):

За́водь ի. 1. կարգ, սովորութիւն, գործածութիւն. этого и въ за́водяхъ нé было; II. 1, խաղաղ տեղ, խորշ (գետի կմ լճի ափին). 2, ջրով լցուած փոս դաշտերում, որ ամառը ցամաքում է:

За́во́дье չ. ծանծաղ գետախորշ:

За‖воевáніе չ. 1, նուաճելը. նուաճում, գրաւում. 2, նուաճած, գրաւած երկիր, հող. -воевáтель ա. -воевáтельница ի. նուաճող, աշխարհակալ այր, կին. -воевáтельный ած. նուաճողական, աշխարհակալական. -воёвываніе չ. նուաճելը, գրաւելը. -воёвывать, -воевáть (-вою́ю -ютъ) ն. նուաճել. з. странý, óбласть, гóродъ; з. сéрдце, счáстье, симпáтіи; -ся էր. նուաճուիլ, գրաւուիլ:

Завожделѣ́ть չ. ցանկանալ, փափագիլ, տենչալ:

За‖вози́ть (-жý -вóзятъ), -везти́, -вáживать ն. 1, [ճանապարհորդելիս, գնալիս] իւր հետ բերել, տանել (կառքով, սայլով), վարել, ածել. отправля́ясь къ своéй дóлжности, онъ завози́лъ женý къ ея́ отцý; 2, բազմութեամբ բերել, կրել. 3, з. я́корь խարիսխը որոշ տարածութիւն գետն 'ի վեր քարշել, տանել (նաւակով). -вози́ться, -везти́сь էր. 1, բերուիլ. пи́сьма завóзятся сюдá по пути́ проѣ́зжими; գետն 'ի վեր քարշուիլ (խարիսխ, նաւի մասին). 2, տեղափոխուիլ. 3, անդր. սկսել դէս ու դէն ընկնիլ, շարժուիլ, ժաժ գալ. յուզուիլ. «рáзныя сомнѣ́нія *завози́лись въ его́ душѣ́». 4, անդր. յապաղիլ, ՙմլոլ անել՚. -вóзный ած. 1, ուրիշ տեղից, երկրից բերած, բերովի. 2, з. я́корь նաւաքարշ խարիսխ (որի օգնութեամբ նաւը գետն 'ի վեր են քարշում). з—ая лóдка նաւակ, որ завóзный я́корь-ը գետն 'ի վեր տանելով, ջուրն է գցում. 3, з. базáръ ուրիշ տեղերից բերած ապրանքներով, մթերքներով լիք, խիտ հարուստ շուկայ. з—ое дѣ́ло ապրանքներ կրելու թունդ ժամանակ, գործ:

За́‖вóзня ի. ապրանքատար կմ խարսխատար գետանաւ (տ. Завóзная лóдка) -вóзчикъ ա. գիւղական, որ ջաղացն աղուն է տարել աղալու:

Завóзъ ա. 1, առատութեամբ կրելը, բերելը. մատակարարում. 2, գետն 'ի վեր տանելը, վարելը, քարշելը (նաւը):

За‖вóй ա. 1, ոլորելը, հիւսելը. 2, ոլորած, հիւսած բան. ոլորտ, գալարուածք:

Заво‖лáкиваніе չ. 1, քարշելը, քարշ տալով տանելը. 2, ծածկելը, պատելը. -лáкивать, I. заволáкивать, -лóковать -локáть -лóчь (-локý -чёшь -кýтъ), -локнýть ն. 1, քարշել, քարշ տալով տանել. 2, ծածկել, պատել, պօղել. рѣкá нанóсомъ заволáкиваетъ берегá; óблако, тýча, тумáнъ заволáкиваетъ нéбо, сóлнце, мѣ́сяцъ; сонли́вость заволáкиваетъ его́ глазà քնափութիւնը խփում է նորա աչքերը. *շլացնել. -лáкиваться, -лóчься, -локнýться ծածկուիլ, պատուիլ, պօղուիլ. нéбо заволàкивается тýчами; II. (заволáкивать, -лочи́ть) ն. 1, մաշել, կեղտոտել (զգեստը). 2, քաշքշել, ձգձգել (գործը):

Завóлжье չ. անդրվօլգայեան երկիր (Վօլգա գետի միջին և ստորին, ձախակողմեան աւազանը):

Заволновáть (-нýю -ютъ) ն. սկսել յուզել, խառնել, *գրգռել, ալէկոծել. -ся անդր. սկսել ալէկոծուիլ, յուզուիլ. заволновàлось мóре, óзеро; *գրգռուիլ, խռովիլ, վրդովուիլ:

За‖волокнýть տ. Заволáкивать I; -волочи́ть (-чý -óчатъ) տ. Заволáкивать II; -волочи́ться անդր. 1, մաշուիլ. 2, սկսել թրև գալ, քարշ գալ, ցոփութիւն, անառակութիւն անել. -волóчь (-окý -очёшь -кýтъ), ся տ. Заволáкивать, ся I.

За‖воня́лый ած. հոտած, նեխած. -воня́ть չ. ըսկսել գարշահոտութիւն արձակել, հոտիլ, նեխիլ:

Завóпи́ть (-вóплю -вóпятъ) չ. սկսել լալ, ողբալ, սուգուշիւան բարձրացնել. գոռալ, աղաղակել, ոռնալ:

За‖ворáживаніе չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը. -ворáживать, -ворожи́ть ն. 1, կախարդել, հմայել, դիւթել. 2, զարդարել, պաճուճել:

Заво‖рáчиваніе չ. 1, դարձնելը, յետ դարձնելը, հաւաքելը (օր. թևքերը). 2, փաթաթելը. 3, շեղուիլը, ծռուիլը, խոտորուիլը. -рáчивать, -роти́ть ն. 1, յետ դարձնել, ընկրկեցնել, յետ մղել. դէպի աջ կմ ձախ թեքել, շեղել, դարձնել. 2, փաթաթել, պատել (մի բանի մէջ). 3, յետ գցել. յետ տանել, յետ քաշել, վեր քաշել, հաւաքել. з. рýки назáдъ ձեռքերը մէջքին դնել. з. подóлъ, пóлы, рукавà; 4, դարձնել. 5, չ. դառնալ, շեղուիլ, խոտորուիլ. (ճանապարհից շեղուելով) գընալ, մտնել մի տեղ, այցելութիւն անել. 6, չ. ոլոր-մոլոր պտոյտներ անել. -ся անդր. 1, թեքուիլ, ծռուիլ, խոտորուիլ, դառնալ դէպի աջ կմ ձախ. յետ դառնալ, ընկրկել. 2, պտտուիլ, ոլորուիլ, գալարուիլ, կծկուիլ:

За‖ворáшивать, -вороши́ть ն. սկսել շարժել, շուռ տալ (խոտը), կիտել, թեզ անել (կտտած հացահատիկը). -ся անդր. սկսել շարժուիլ, պտոյտ գալ, շուռ ու մուռ գալ, դէս ու դէն ընկնիլ:

Заворковáть (-кýю -ютъ) չ. սկսել մնչել (աղաւնիների մասին):

Заво‖рóвывать, -ровáть (-рýю -ютъ) չ. 1, սկսել գողութիւն անել, գողանալ:

За́воротень, тня ա. 1, ոլորտ, գալարուածք. 2, լծակ մի բան պտտեցնելու համար. 3, կոշտ, կոպիտ, անխօս, ծածկամիտ մարդ:

Заво‖роти́ть (-очý -óтятъ), ся տ. Заворáчивать, ся; -рóтный ած. անտեսութիւն հասկացող. ունևոր, հարուստ:

За́ворóтъ ա. 1, տ. Заворáчиваніе; 2, ծռած, ոլորած, կեռացրած տեղ. ոլորտ, պտոյտ. з. вѣ́къ բժ. Entropium, աչքի կոպի գալարումը դէպի ներս. 2, յետ դառնալու տեղը. 3, ծալուածք, ծալք (զգեստի, գլխարկ ևն):

За́ворóха ի. շփոթ, խառնաշփոթութիւն, յուզմունք, խռովութիւն:

Заворóчать ն. սկսել պտոյտ տալ, պտտեցնել. -ся անդր. սկսել շուռումուռ գալ, պտտուիլ, այս կողմ այն կողմ ընկնիլ, շարժուիլ:

Заворо‖ши́ть (-шý -шáтъ), ся տ. Заворáшивать, ся; -шка ի. 1, շարժելը, շուռ տալը, կիտելը. 2, ռմկ. վէճի, կռուի սկիզբը. շփոթ, յուզմունք, խռովութիւն:

Заворчáть (-чý -чáтъ) չ. սկսել փնթփնթալ, [մրթմրթալ, տրտնջալ:

Завостри́ть (-рю́ -ря́тъ), ся տ. Заостри́ть, ся.

Заврáть (-врý -ýтъ) տ. Завирàть.

Заврéменно Տ. տ. Заблаговрéменно.

Завсег‖дá Տ. միշտ, ամէն ժամանակ, ամէն անգամ. -дáтай, -дáтель ա. մշտական յաճախորդ, մշտական հիւր, այցելու. -дáшній ած. մշտական:

Завтóрить (-рю -рятъ) ն. комý, чемý մէկի ասածը, երգածը կրկնել կամ մէկին, մի բանի ձայն պահել. երկրորդ ձայն երգել:

Зáвтра մ. վաղը, էգուց:

Зáв||траканіе չ. նախաճաշելը. -тракать, поз—, չ. նախաճաշել. -тракъ ա. 1, նախաճաշ. 2, зáвтраки յ. կռկւ. պատիր, սնոտի յոյսեր, խոստումներ. кормúть когó з—ами մէկին սնոտի յոյսերով խաբել:

Зáвтрашній ած. վաղուայ, էգուցուայ:

Завшúвить տ. Вшúвить.

За||вывáніе չ. ոռնալը, ոռնոց, վշշալը, վշշոց. -вывáть, -вы́ть (-вóю -ютъ) չ. սկսել ոռնալ, վշշալ, մռնչել:

Завы́мнѣть տ. Вы́мнѣть.

Завѣ||вáніе չ. 1, ծածկելը (օր. ձիւնով). 2, քշելը, տանելը. -вáть, -ять ն. 1, ծածկել, կորցնել (ձիւնի տակ). дорóгу завѣ́яло снѣ́гомъ ձիւնը ճանապարհը ծածկել, կորցրել է. 2, քշել տանել, հեռացնել, կորցնել. бýря завѣ́яла корàбль.

Завѣ||домость ի. նախայայտութիւն, առաջայայտութիւն. -домый ած. նախայայտ, առաջայայտ, որն արդէն առաջուց, ամէնքին յայտնի է: Завѣ́домо մ. առաջուց յայտնի. առաջուց գիտենալով:

Завѣ||дываніе չ. կառավարութիւն, հսկում. -дывать (-дываю և -дую) ն. чѣмъ վարել, կառավարել, խնամել, հոգալ, հսկել. з. дóмомъ, хозя́йствомъ, дѣлáми; завѣ́дующій чѣмъ մի բանի կառավարիչ, վարիչ, խնամող, հսկող. -ся կր. վարուիլ, հոգացուիլ, խնամուիլ:

За||вѣ́ковать (-кую -ютъ), -вѣкáть ն. ուխտել, որոշ ժամանակով ուխտադրութիւն անել. -вѣковáть (-кýю -ютъ) չ. մշտապէս, մշտնջենաւորապէս մնալ, յառել միևնոյն դրութեան, վիճակի մէջ, փտիլ, ծերանալ, պառաւիլ:

Завѣнчáть ն. բոլորել, աւարտել, վերջացնել (յաջողութեամբ). з. здáніе, дѣ́ятельность.

За||вѣрéніе չ. հաւատացնելը, վկայելը, հաւաստիացնելը. -вѣрúтель ա. -вѣрúтельница ի. վկայող, հաւատացնող, հաւաստիացնող այր, կին. -вѣ́рный ած. ճիշտ, ճշմարիտ, ստոյգ, հաւաստի, հաստատուն: Завѣ́рно, -ное մ. ճշմարտիւ, հաւաստի կերպով. -вѣря́ть, -рить (-рю -рятъ) ն. когó въ чёмъ կամ что ն. վկայել, հաւատացնել, հաւաստիացնել. պնդել. 2, պաշտօնապէս (ստորագրութեամբ, կնիքով) վաւերացնել, հաստատել:

Зá||вѣса ի. վարագոյր, 'փարդա'. ծածկոց, քօղ. *з. тáйны, молчáнія, приличія; -вѣ́сить (-вѣ́шу -сятъ), ся տ. Завѣ́шивать, ся; -вѣ́сочка նւզ. տ. Завѣ́са; -(зá)вѣ́съ ա. վարագոյր (օր. մահճակալի):

Завѣ́тный ած. 1, պատուիրան[ներ]ի. з—ыя скрижáли (տասն) պատուիրանների տախտակները. 2, ուխտի, ուխտադրութեան, կտակի. 3, նուիրական, սուրբ, սրբազան. 4, ծածուկ, խորհրդաւոր:

Завѣ́товать (-тую -ютъ) տ. Завѣщáть.

За||вѣ́треничать չ. սկսել դժութիւն, թեթևսոլիկութիւն, ցնդաբանութիւն անել, սկսել տուտուց բաներ բանել. սկսել ցոփութիւն անել. -вѣ́треный ած. քամուց ազատ, ապահով:

Завѣ́тъ ա. 1, կտակ. պատուէր, պատուիրան, հրահանգ. умерéть безъ з—а; прáвственные з—ы; 2, ուխտ, դաշն, պայման. ուխտադրութիւն, խոստում. Вéтхій и Нóвый завѣ́тъ ածր. Հին և Նոր Ուխտ (Կտակարան). человѣ́къ стáраго з—а հին, վաղեմի հասկացողութեան տէր մարդ. въ з—ѣ կամ въ з—ахъ нé было, не вáживалось չէ եղել, գոյութիւն չէ ունեցել. հմմ. въ завóдѣ нѣтъ, нé было.

Завѣ||шиваніе չ. ծածկելը (վարագոյրով). քօղարկելը. -шивать, -сить ն. ծածկել (վարագոյրով), վարագուրել. քօղել. з. óкна; завѣ́сь плáтье, чтóбы не пылúлось; -ся անդր. և կր. ծածկուիլ (վարագոյրով), քօղուիլ. «уйтú въ пусты́ню, з. отъ жúзни» անապատ գնալ (և) կեանքից հեռանալ, մեկուսանալ:

Завѣ||щавáть տ. Завѣщевáть; -щáніе չ. կտակ, կտակագիր, հրիտակ. -щáтель ա. -щáтельница ի. կտակարար, -ուհի. -щáтельный ած. կտակի, կտակարարութեան. -щевáть (-щевáю -ютъ), -щáть ն. 1, կտակել, հրիտակել. 2, պատուիրել. -ся կր. կտակուիլ. պատուիրուիլ:

Завѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) տ. Завѣвáть.

За||вядáть, -вя́нуть չ. սկսել թառամիլ, թօշնիլ, խամրիլ, 'ճլորիլ'. безъ воды́ цвѣтóкъ мóжетъ з.; мóлодость, красотá *завядàли; отъ такóй безсмы́слицы у меня́ ýши завя́ли այդպիսի անհեթեթութիւնից ականջներս խլացան, տաղտկացան:

Завязáть I. (завязáть, -вя́знуть) չ. въ чёмъ, гдѣ խրուիլ, թաղուիլ, խրուած, թաղուած մնալ. з. въ тúнѣ, въ болóтѣ, въ грязú, въ грѣхѣ́; кóсточка въ гóрлѣ завя́зла; II. завязàть (-вяжý -вя́жутъ) տ. Завя́зывать.

Завязúть (-яжý -язя́тъ) ն. что кудá կամ гдѣ մի բանի մէջ խրել, թաղել. -ся անդր. մի բանի մէջ խրուիլ, թաղուիլ, խրուած, թաղուած մնալ:

За||вя́зка ի. 1, կապելը. *սկսելը, հաստատելը, հիմնելը. пéрвая з. дрýжбы; з. дрáмы, ромàна դրամայի, վէպի շարժառիթ. 2, կապիչ (թել, փոկ, ժապաւէն, որով մի բան կապում են). կապ, հանգոյց. хлѣ́бная з. ռմկ. արտի, ցանքի հմայումը (որ անում են հացահատիկների ցողունը արմատի մօտ ծալելով և կապ գցելով). 3, դժուարութիւն, խոչընդոտութիւն. ձգձգում. -вя́знуть տ. Завязáть I; -вя́зочка ի. նւզ. պստիկ կապիչ, բարակ թել, փոկ, ժապաւէն. -вя́зчикъ ա. -вя́зчица ի. մի բան կապող, *սկսող, սադրող այր, կին. з. ссóры.

Завя́||зываніе չ. 1, կապելը. 2, սկսելը, սադրելը. -зывать, -зáть ն. 1, կապել. з. ýзелъ, узлóмъ կամ въ ýзелъ կապ գցել, հանգոյց շինել. միմեանց կապել. *կնճիռ, կնճռոտ գործ գոյացնել, սարքել. з. бѣльё въ ýзелъ լուածքը հաւաքելով բողչի մէջ կապել. з. комý глазá; з. судьбý կամ гóлову բախտը, կեանքը թունաւորել, փչացնել. з. комý какóе-нибудь слóво մէկին մի անարգական, նախատական խօսք ասել. 2, (բոյսերի մասին) պտուղ տալ. 3, սկսել. սադրել, հաստատել. з. связи, сношéнія, тя́жбу, разговóръ, перестрѣ́лку, бой; -ся 1 կր. կապուիլ, *սկսուիլ, սադրուիլ. 2, անդր. սկսել պտուղ տալ. 3, անդր. խառնուիլ, խրուիլ մի բանի մէջ. з. въ раздóръ, въ борьбý; 4, անդր. սկսուիլ, առաջանալ. дрàки завязáлись; перестрѣ́лка завязáлась.

Зáвязь ի. 1, ծաղկի, ծառի բողբոջը, կոկոնը. 2, կապ, կապոց. խրձի կեռը:

За||вя́ливаніе չ. չորացնելը (միրգ, ծառը, կըլ-

պելով). -вáливать, -вáлить (-лю -лятъ) ն. չորացնել. з. дéрево ծառը չորացնել (կլպելով, կեղևը շուրջանակի փրցնելով). -вáлый ած. թառամած, թոշնած, խամրած, չորացած։

Завя́нуть տ. Завядáть.

Загáвливаться տ. Заговля́ться.

За||гадáть, ся տ. Загáдывать, ся.

Загáдить (-жу -дятъ), ся տ. Загáживать, ся.

За||гáдка ի. հանելուկ, առեղծուած։ говори́ть, болтáть з—ами; -гáдливый ած. մտմտուկ, հասկացող, սրամիտ. -гáдочка Նւզ. տ. Загáдка.

За||гáдочность ի. առեղծուածական լինելը, մըթութիւն. առեղծուածական, անհասկանալի, մութ պարագայ, հանգամանք, երևոյթ. -гáдочный ած. առեղծուածական, մութ, անհասկանալի, անմեկնելի. з—ая ли́чность; з. человѣ́къ. Загáдочно մ. առեղծուածօրէն, մթին, անհասկանալի կերպով. -гáдчикъ ա. -гáдчица ի. հանելուկներ, առեղծուածներ առաջարկող այր, կին։

За||гáдъ ա. խորհմացութիւն, շրջահայեցութիւն, մտքի կորով, ճարպկութիւն. -гáдываніе չ. 1, վճռելը. 2, գուշակութիւն. -гáдывать, -гадáть ն. 1, մտածել, խորհել. 2, հանելուկ, առեղծուածներ առաջարկել. 3, գուշակել, նախօրօք ասել, իմանալ. з. о комъ, о чёмъ մէկի, մի բանի մասին գուշակութիւն անել. з. по чему́ կամ по чёмъ մի բանի նայելով գուշակութիւն անել. з. на чёмъ կամ на что մի բանի վերայ գուշակութիւն անել. з. на бобáхъ на кáртахъ (կամ на бобы́, на кáрты); -ся 1, կր. գուշակուիլ. վճռուիլ. 2, անդր. տարակուսիլ, մտամոլորիլ։

Загá||живаніе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. *ապականելը. -живать, -гáдить ն. կեղտոտել, աղտոտել, 'մուռտառել'. *ապականել, պղծել. -ся կր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, *ապականուիլ, պըղծուիլ. 2, անդր. իւրն իրան աղտոտել, կեղտոտել։

Загáйкать չ. սկսել հարայ-հուրայ կանչել։

За||галди́ть (-гáлжу́ -гáлдя́тъ), -галдѣ́ть (-лжу́ -лдя́тъ) չ. սկսել աղմուկ, 'ղալմաղալ' բարձրացնել, աղաղակել։

Загáми́ть (-гáмлю -гáмя́тъ) չ. աղմուկ, 'ղալմաղալ' բարձրացնել։

За||гáниваніе չ. 1, զոռով, ստիպմամբ ներս քըշելը, ներս մտցնելը. 2, քշելով, հալածելով հալից գցելը, ուժասպառ անելը. -гáнивать, I. տ. Загоня́ть; II. (загáнивать, гоня́ть) ն. 1, հալից գցել, ուժասպառ անել (հալածելով, հետամուտ լինելով, քշելով). 2,* շշկլեցնել, շփոթեցնել, շուարեցնել (հարցերով, խօսակցութեամբ ևլն). -ся անդր. երկար գնալուց յոգնիլ, հալից ընկնիլ։

Загану́ть ն. առեղծուած, հանելուկ առաջարկել։

Загарантировáть (-ру́ю -ютъ) ն. երաշխաւորել, երաշխաւորութեամբ ապահովել։

За||гарáть տ. Загорáть; -гáрецъ, рца Նւզ. տ. Загáръ; -гáръ ա. 1, այրուիլը, խանձուիլը, թըխանալը, սևանալը (արեգակի ճառագայթներից). 2, սկիզբ, բունկում, պայթում. при з—ѣ войны́.

За||гасáніе չ. հանգչիլը, մարիլը. *մեռնելը. -гасáть, -гàснуть չ. հանգչիլ, մարիլ. *մեռնել, ոչնչանալ. -гаси́ть (-шу́ -гáся́тъ) տ. Загашáть; -гáслый ած. հանգած, մարած. -гáснуть տ. Загасáть; -гáшивать, -гашáть, -гаси́ть ն. հանգցնել, մարել. *ոչնչացնել, կործանել. -ся 1, կր. մարուիլ, հանգցնուիլ. 2, չ. մարիլ, հանգչիլ. -гашéніе, -гáшиваніе չ. հանգցնելը, մարելը։

За||гáщиваніе չ. հիւր գնալը. հիւր մնալը. -гáщивать, -гости́ть 1, ն. փոխադարձաբար հիւրասիրել, մեծարել. 2, չ. հիւր գնալ. -ся չ. երկար ժամանակ հիւր մնալ, ասպնջականութիւն վայելել։

Загвáздать ն. կեղտոտել, աղտոտել, ցեխոտել. -ся անդր. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, ցեխոտուիլ։

За||гвáзживаніе չ. մեխելը, գամելը. -гвáзживать, -гвозди́ть (-зжу́ -здя́тъ) ն. 1, մեխել, գամել. մեխ խփելով կալնուլ, փակել, գոցել. 2, ըթացնել, փնջացնել. 3, կծու, վիրաւորական խօսք ասել. նախատել, անարգել, խայտառակել. -ся 1, կր. մեխուիլ, գամուիլ. 2,* մեխի պէս ցցուիլ, հաստատուիլ, նստիլ. загвозди́лась въ головѣ́ мысль; -гвóздка ի. 1, մեխելը, գամելը. 2, պըտրիկ սեպ, ձողիկ, որ իբրև մեխ խփում կամ անց են կացնում մի բանի միջից. 3, բունցքի խիստ հարուած. 4,* արգելք, խոչընդոտութիւն. անախորժ, դժպհի. խանգարիչ բան, պարագայ. դժուար հարց, խնդիր. 5, ակնարկ, կծու, դաղող խօսք. -гвóздочка Նւզ. տ. Загвóздка.

За||гибáніе չ. 1, ծալելը. յետ ծալելը, յետ գըցելը. վեր քաշելը (թևքերը). з. пирогá կարկանդակ շինելը. -гибáть, -гну́ть ն. 1, ծալել, կռացնել (յետ կամ առաջ, աջ կամ ձախ ևլն). з. у́голъ кáрты; з. страни́цу кни́ги; з. пáлецъ մատը [դէպի դրինդը] ծալել. з. на пàльцахъ մատներով (մատները ծալելով) համարել, հաշուել, թուել. з. шéю, гóлову внизъ վիզը, գլուխը կռացնել. з. шéю, гóлову назáдъ վիզը, գլուխը բարձրացնել (յետ տանել). г. рукавá թևքերը վեր քաշել. з. пирóгъ կարկանդակ շինել, պատրաստել. 2, չ. ծռուիլ, թեքուիլ, շեղուիլ, խոտորուիլ. 3, ասել, պատասխանել (կըտրուկ, խիստ խօսք). з. брáнныя словá նախատական խօսքեր արտասանել. з. цѣ́ну խիստ մեծ գին պահանջել. -ся անդր. 1, թեքուիլ, ծռուիլ, ծալուիլ. 2, ծռուիլ, շեղուիլ, խոտորուիլ։

За||гибéня 1, ի. [ափերը ծալած] կարկանդակ. 2, հոր. ըմբոստ, անհնազանդ, խելառ մարդ. -ги́бнуть չ. կորչիլ, փչանալ, ոչնչանալ, մեռնել։

Заги́бъ ա. 1, ծալք, ծալած տեղ. գրքի թերթի ծալած անկիւնը. 2, պտոյտ, կլորուած, կորացած տեղ. 3,* արատ, թերութիւն, պակասութիւն (մտաւոր)։

Заги́нуть տ. Заги́бнуть.

Загипсовáть (-су́ю -ютъ) ն. միրք. գաճել, կտրած կամ կոտրած անդամի վերայ գաճեայ անշարժ փաթաթան դնել։

За||глáвіе չ. վերնագիր, վերտառութիւն. з. кни́ги, ромáна, статьи́; -глáвный ած. վերնագրի, վերտառութեան. з. листъ երեսի, վերտառութեան թերթ (գրքի, ամսաթերթի ևլն). з—ая бу́ква տողն սկսող գլխատառ։

Заглáдить (-жу -дятъ), ся տ. Заглàживать, ся.

За||глáдывать, -глодáть (-ожу́ -óжутъ) ն. կրծել, *հոգին, սիրտը մաշել, տանջել, ճմլել. -ся անդր. երկար կրծելով ծակել. -глаждáть, ся տ. Заглáживать, ся; -глáживаніе չ. 1, հարթելը, կոկելը. *քսուելը, ոչնչացնելը. -глáживать, -глàдить ն. 1, հարթել, յղկել, կոկել, ողորկել. з. утюгóмъ смя́тое бѣльё — արդուկել. з. вóлосы, гóлову մազերը, գլուխը հարթ, հաւասար սանտրել. з. морщи́ны խորշոմները ոչնչացնել з. когó աշխատել մէկին արդարացնել, անմեղ դուրս բերել. 2,* ոչնչացնել. քսուել. з. слѣ́дъ; з. грѣ́хъ,

вину́, ошибку; -ся էր. հարթուիլ, յղկուիլ, կոկուիլ. *քաւուիլ, ոչնչացնուիլ։

Заглаза́ մ. 1, մէկի յետեւից, մէկի բացակայութեամբ. въ глаза́хъ милъ, з. посты́лъ (առծ.). 2, առանց տեսնելու, առանց տեսած լինելու. հեռուից. 3, զւռկ. լիապէս, խիստ շատ։

Загла́зный ած. 1, մէկի յետեւից, մէկի բացակայութեամբ առած, արած. з—ыя злорѣ́чія; з—ое имѣ́ніе, хозя́йство անտէր, օտարի թողած կալուածք, տնտեսութիւն. 2, աչքից հեռու, խուլ. з—ыя мѣста́.

За‖гла́тываніе չ. կլանելը, կլլելը. կուլ տալը. -гла́тывать, -глону́ть, -глота́ть ն. կլանել, կուլ տալ, կլլել. -ся էր. կլանուիլ, կուլ տրուիլ, կլլուիլ։

За‖гло́хлость ի. աւերում, խաթարում. -гло́хлый ած. բարձր թող արած, երեսի վրայ ընկած. խաթարուած. վայրենացած, խոտով, բոլորով ծածկուած. -гло́хнуть (անց. загло́хнулъ, -ла, о և загло́хъ -хла, о) չ. 1, խոտակալիլ, քօլաքալիլ, մամռակալիլ, վայրենանալ. загло́хшій лѣсъ խեղդուած, արեւազուրկ անտառ. 2, լճանալ, կանգ առնել, անչնչանալ, անկենդանանալ, հանգչիլ, մարիլ, խեղդուիլ. 3, աւերուիլ, ամայանալ, ամայի, անբնակ դառնալ։

Заглу́‖мистый ած. 1, զուարճալի, սրախ. 2, հընարագէտ, հնարիմաց. -мный ած. 1, հետաքրքրքիր, զուարճալի. հնարագէտ, հնարիմաց. -мость ի. հնարագիտութիւն, հնարիմացութիւն։

За‖глуша́ть, -глуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. խեղդել, ընկճել, *ոչնչացնել. онъ такъ вскри́кнулъ, что заглуши́лъ голоса́ всѣхъ; з. въ себѣ́ го́лосъ со́вѣсти; з. боль, трево́жныя предчу́вствія; «ино́е упа́ло въ те́рніе. и вы́росло те́рніе и заглуши́ло его́ — և ելին փուշքն և հեղձուցին զնա (Մատթ. 13_7). «громъ пу́шекъ, стрѣльба́ ружей и вое́нные кри́ки заглуша́ли у́ши»—ականջները էին խլացնում. з. ого́нь, самова́ръ, печь — հանգցնել, մարել։

За‖глуше́ніе չ. խեղդելը, ընկճելը. *ոչնչացնելը, խլացնելը. -глу́шина ի. որոմից, քօլից, փշատակար խոտերից խեղդուած տեղ (արտի մէջ). -глу́шье չ. յետ ընկած, խուլ տեղ, խորք։

За‖гля́дываніе չ. նայելը, մտիկ տալը (երբեմն, ծածուկ կմ հարեւանցի կերպով). այցելելը. գուշակելը (ապագան). -гля́дывать, -гляну́ть ն. 1, նայել, մտիկ անել (երբեմն կմ ծածուկ և կմ հարեւանցի կերպով). з. въ глаза́, въ лицо́ աչքերին, երեսին անընդհատ նայել. з. въ кни́гу, въ газе́ты, и журна́лы գիրքը, լրագիրները, օրագիրները մերթ ընդ մերթ, ընդմիջումներով կարդալ. *з. въ ду́шу, въ се́рдце, въ самого́ себя́ աշխատել թափանցել հոգու, սրտի, իւր ներքին կեանքի մէջ. *з. въ даль հեռու ապագայի մասին մտածել, խորհել. 2, з. къ кому́, во что, на что պատահաբար, անցնելիս գնալ, այցելել, նայել, տեսնել. 3,*з. кому́ въ карма́нъ մէկի գրպանը կարել. з. кому́ въ зу́бы մէկի դունչը ջարդել. -гля́дываться, -глядѣ́ться անէր. на кого́, на что նայել, մտիկ անել. հետաքրքրութեամբ, բաւականութեամբ, հրճուանքով երկար նայել, մտիկ անել, դիտել։

За‖глядѣ́ніе չ. 1, նայելը, մտիկ տալը (երկար, ուշադրութեամբ, հրճուանքով). 2, ուշադրաւ, գողտրիկ, ակնախտիղ բան. -глядѣ́ться (-яжу́сь -дя́тся) տ. Загля́дываться.

За‖гна́иваніе չ. 1, թարախակալեցնելը, հոտեցնելը, փտեցնելը. 2, բորբոսեցնելը. -гна́ивать, -гнои́ть ն. 1, թարախակալեցնել. հոտեցնել, նեխեցնել, փտեցնել. 2, բորբոսեցնել. -ся անէր. սկսել փտիլ, հոտիլ, նեխիլ, թարախակալիլ։

За‖гна́ніе չ. 1, ներս քշելը, զոռով ներս մտցնելը, ներս կոխելը, 2, հալից գցելը, ուժասպառ անելը (սաստիկ քշելով). 3, жить въ з—іи =жить въ заго́нѣ (տ. Заго́нъ 2); -гнанность ի. տառապանք, վհատութիւն, լքում. -гнанный էյ. ած. 1, տառապած, հալումաշ եղած, ընկճուած, վհատուած, լքած. 2, շատ քշելուց հալից ընկած, ուժասպառ եղած. з—ая ло́шадь ‘կրտրուած’ ձի. 3, խուլ յետ ընկած, վայրենի. -гна́ть (-гоню́ -го́нятъ) տ. Зага́нивать, -гоня́ть; -ся տ. Загоня́ться.

Загнётка ի. անթեղանոց (քառանկիւնի փոսուս վառարանում, ուր կիտում են—‘անթեղ են անում’—կրակը և այսպիսով պահում են հետեւեալ օրուայ համար)։

За‖гнива́ніе չ. փտիլը, հոտիլը. *բարոյապէս փչանալը, ապականուիլը. -гнива́ть, -гни́ть (-гнію́ -ю́тъ) չ. սկսել փտիլ, հոտիլ, նեխիլ, *բարոյապէս ապականուիլ, փչանալ, կործանուիլ. -гни́тіе չ. փտում, հոտում, նեխում. քայքայում։

Загнои́ть (-ою́ -оя́тъ), ся տ. Загна́ивать, ся.

Загнуси́ть (-шу́ -ся́тъ) չ. սկսել ղնգնգալ, խնթխնթալ, քթում խօսել։

За‖гну́тіе չ. 1, ծալելը, կռացնելը. 2. з. пирога́ կարկանդակ շինելը, պատրաստելը. -гну́ть, ся տ. Загиба́ть, ся. [ուանք զգալ։

Загнуша́ться չ. սկսել գարշիլ, պժգալ, զզ-

Заго‖ва́риваніе չ. 1, ասելը, խօսելը, խօսակցութիւն, զրոյց սկսելը. 2, կախարդելը, հմայելը, դիւթելը, թովելը. -ва́ривать, -вори́ть 1, չ. սկսել ասել, խօսել, զրուցել. *հնչել, կենդանանալ, զարթնիլ, իւր ձայնը լսել տալ. мо́лодость, со́вѣсть въ нёмъ заговори́ли; 2, չ. խօսել սովորիլ, սկսել խօսել. ребёнокъ на́чалъ ходи́ть на тре́тьемъ го́ду и ещё позднѣ́е того́ заговори́лъ; 3, չ. խօսք վայր գցել, զրոյց, խօսակցութիւն սկսել. 4, ն. շատ խօսելով գլուխ տանել, ‘գահլա տանել’, ձանձրացնել, տաղտկացնել. онъ утоми́лъ и заговори́лъ всѣхъ; 5, ն. խօսքով անել, խօսքով անելով մի բան մոռացնել տալ. 6, ն. կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել, ամոքել. з. кому́ зу́бы խօսքը կտուրը գցել, աշխատել մէկի գլուխը եղել, մէկին սուտ խօսքերով խաբել. -ся անէր. 1, երկար ու բարակ խօսել. խօսքով ընկնիլ. 2, ցնդուածի, ցնորուածի պէս խօսել, ‘դուրս տալ’, զառանցել։

Заговля́ться, -говѣ́ться չ. 1, բարեկենդան անել, ուտիսուայ վերջին օրերը (‘յետի օրերը’) անցկացնել[ով պատրաստուիլ պաս պահելու]. պասից առաջ ուտել խմել. 2,* ժուժկալել. դադարիլ։

Загово‖ри́тель ա. -ри́тельница ի. կախարդ, հըմայող. դիւթող այր, կին, վհուկ, ‘Ջադուբազ’.

Заго‖вори́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Загова́ривать; -во́ришко ա. նկտ. տ. Загово́ръ; -(за́-)во́рный ած. 1, կախարդական, հմայիչ, դիւթիչ. з—ыя слова́; 2, կախարդած, հմայած, դիւթած, թոված։

За́го‖во́рщикъ ա. -(за́-)во́рщица ի. 1, դաւադիր այր, կին. 2, կախարդ. հմայ, թովիչ, դիւթիչ այր, կին, վհուկ. ‘Ջադուբազ’. սուտ բժիշկ, ‘հա-

ջիմ՝, 'Չատաւմ՝. -вóрщическій ած. դաւաճրի. կախարդի, հմայի, վհուկի[ն յատուկ]:

Заговóръ ա. 1, դաւադրութիւն (քաղաքական). 2, հնց. գաղտնի համախմբութիւն, ընկերութիւն. 3, կախարդութիւն, հմայութիւն, դիւթիչ խօսքեր:

За́||говѣны, -нъ ի. յ. -говѣнье չ. պասի երեկոյ. երեկոյ, որից յետոյ պաս է սկսւում. -говѣться տ. Заговляться.

Загоготáть (-очý -óчутъ) չ. 1, սկսել կանչել (սագի մասին). 2, հայ-հոյ, հարայ-հուրայ աղաղակել. 3, հռհռալ, բարձրաձայն ծիծաղել:

За||гогýлина ի. կեռ, ծուռ, ծուռտիկ տեղ. կորութիւն. ոլորտ. -гогýля ի. ոլոր-մոլոր, ծուռ ու մուռ պտոյտներ:

За́годá Ն. առաջուց, նախօրօք, վաղօրօք:

Заго||лóвный ած. վերնագրի. վերտառութեան:

Заголóвокъ, вка ա. 1, տ. Заглáвіе; 2, ազգանուն, կոչում. 3, գլուխ, գլխատախտակ, սնար:

Заголодáть չ. սկսել քաղցել, սովել, քաղցից տառապել:

Заголоси́ть (-ошý -óся́тъ) 1, սկսել բարձր ձայնով աղաղակել, գոռալ. 2, սկսել բարձրաձայն ողբալ, սուգ անել, ոռնալ:

Заго||лýбить (-блю -бятъ) ն. խիստ շատ փայփայել, սաստիկ փայփայելով տանջել, հոգին հանել. -лубѣть չ. սկսել կապտել, երկնագոյն դառնալ:

Загомози́ться (-жýсь -зя́тся) չ. սկսել շարժուել, [յուզուել, վխտալ:

Заго||мони́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. աղմուկ հանել, 'դալմաղալ' բարձրացնել, աղաղակել. -монѣть (-ню́ -ня́тъ) չ. միանգամից, միաբերան ասել, աղաղակել:

За||гóнка ի. 1, մի տեղ քշելը, մտցնելը. 2, խիստ քշելով ուժասպառ անելը. -гóнный ած. ներս քշելու, 'տուն անելու'. з. дворъ 'ագալ', բացօթեայ փարախ. -гóнщикъ ա. -гóнщица ի. 1, անասուններին, հաւերին 'տուն անող', ներս քշող այր, կին. 2, որս. որսին դուրս քշող, հալածող, 'հետ ածող' այր, կին:

За||гóнъ ա. 1, ներս քշելը. 'տուն անելը' (անասուններին). 2, որս. որսին դուրս քշելը, 'հետ ածելը'. 2, ահ ու դող, վիշտ, նեղութիւն, տառապանք, զրկանք. жить, расти́, быть въ з-ѣ ահ ու դողի, նեղութեան մէջ ապրել, մեծանալ, գտնուել. держáть въ з—ѣ ճանկերի մէջ հուպ տուած պահել. 3, տ. Варъ II; загнáть корóвъ, лошадéй, овéцъ въ з.; 4, հնց. հրոսակախումբ:

За||гоня́ть, -гáнивать, -гнáть ն. 1, когó во, на что մէկին մի տեղ քշել, մի տեղ մտցնել. з. лошадéй, корóвъ въ загóнъ; дожди́, хóлодъ загнáли всѣхъ въ кóмнаты; з. чужýю скоти́ну [իր արտի, խոտհարքի մէջ ընկած] օտար անասունը քշել, 'տուն անել'. 2, խիստ քշելով ուժասպառ անել, հալից գցել. з. лóшадь подъ собóю; з. звѣ́ря որսին 'հետ ածելով', հետապնդելով հալից գցել. з. сквозь строй զինուորաշարքից [յանցաւորին] անցկացնել (որի ժամանակ աջ և ձախ կանգնած զինուորները յանցաւորին ծեծում էին, այնպէս որ վերջինս կարող էր նոյն իսկ տեղ չհասնել). з. со свѣ́та խիստ հալածել, խոշտանգել. 3, ընկճել, հարստահարել, խիստ ճնշել, նեղել, ճանկերի մէջ հուպ տուած պահել. 4, з. эконóмію, տնտեսել, խնայել. з. копéйку փող հաւաքել, խնայել. -гоня́ться, -гнáться 1, էր. ներս քշուել, 'տուն պրուել'. ներս խրուել. 2, անդր. շատ հեռու գնալ, մէկին, մի բանի հետամուտ լինելով շատ հեռանալ, կորչել:

Заго||рáживаніе չ. 1, ցանկով, վանդակով պատելը, պարփակելը, 'չափարելը'. 2, փակելը, կապելը (օր. ճանապարհը). -рáживать, -роди́ть ն. 1, ցանկով, վանդակով պատել, պարփակել, 'չափարել'. з. дворъ, хлѣвъ; з. óкна рѣшёткою պատուհանները վանդակով ծածկել, փակել. 2, լցնել, փակել, կապել, խափանել. з. комý путь. дорóгу մէկի ճանապարհը կտրել, փակել, *խանգարել, խոչընդոտ հանդիսանալ. 3, (միայն загороди́ть) սկսել յիմար, անհեդեդ, անճահ բաներ խօսել, 'դուրս տալ', վայրահաչել. з. околéсину вздóръ, чепухý; -ся 1, էր. ցանկապատուել, վանդակապատուել, 'չափարուել', պարփակուել. 2, անդր. պատ, ցանկ քաշելով իր ագարակը, պարտէզը, իր անձն ապահովել. պարփակուել:

Загорáніе չ. 1, թխանալ, խանձուել սկսելը (արևից). 2, կպչելը (կրակից), վառուելը:

За||горáть, -горѣ́ть չ. այրուել, խանձուել, թխանալ (արևից). -ся չ. 1, կպչել. սկսել վառուել, այրուել, բոցբոցուել (նաև փոխբ. մտքով). огóнь загорáется, загорѣ́лся կրակը կպչում է, կպաւ, վառւում է, վառուեց. отъ и́скры сыръ-боръ загорѣ́лся չնչին բանից ահագին հրդեհ, յուզմունք առաջացաւ. сѣ́но, хлѣбъ загорáются отъ сы́рости խոտ, խուրձը խոնաւութիւնից այրւում, փչանում են. з. отъ гнѣ́ва բարկութիւնից կրակ կտրել. з. стыдóмъ ամօթից կարմրատակել. з. любóвью սիրավառուել, սէրից տոչորուել. да что тебѣ́ загорѣ́лось? (ժող.) ինչ ես տաքացել, ինչ ես համբերութիւնդ կորցրել. дѣ́ло загори́тся գործը լաւ, յաջող կերթայ, առաջ կերթայ. зарá. зарни́ца, звѣздá, свѣтъ загорáются — փայլում, շողշողում, սպրդում են. 2, տոչորուել, մորմոքուել, 'ողին մողին գալ', մղկտալ:

Загóрбокъ, бка ա. թիկնամէջ, շալակ:

За||горди́ться (-ржýсь -дя́тся) -гордѣ́ть չ. խիստ հպարտանալ, ամբարտաւանանալ:

Загоревáть (-рю́ю -ю́тъ) չ. սկսել տխրել, տրտմել, վշտանալ, վշտոգնել:

Загорлáнить (-ню -нятъ) չ. սկսել խիստ բարձր [աղաղակել, բղաւել:

За́горóда ի. 1, ցանկ, ցանկապատ, վանդակ, վանդակապատ. 2, ցանկով պատած տեղ:

За||городи́ть (-жý -óдятъ), ся տ. Загорáживать, ся; -горóдка նւզ. 1, տ. За́горóда; 2, միջնորմ:

За́||городный ած. քաղաքից դուրս, քաղաքին մօտիկ գտնուող. з. домъ; з—ая прогýлка զբօսանք քաղաքի շրջակայքում. з—ая ýлица քաղաքի ծայրին գտնուող փողոց, ծայրափողոց. -горóдокъ, дка ա. ցանկապատ, վանդակապատ, չափարած տեղ. -горóдочка նւզ. տ. Загорóдка; -городъ ա. 1, ցանկով, վանդակով պատելը, չափարելը. 2, ցանկ, ցանկապատ, վանդակ, վանդակապատ, 'չափար':

За́||горóдь ի. 1, ցանկ, ցանկապատ, վանդակ, վանդակապատ, 'չափար'. 2, ցանկապատ, վանդակապատ, 'չափարած' տեղ. 'ագալ'. -(зá)горóдье չ. 1, արուարձան, քաղաքամերձ շէն, գիւղ. 2, շրջակայք (քաղաքի). -горóжа ի. ցանկ, 'չափար', վանդակ. -горожáть, -горожéнье տ. Загорáживать, -ваніе.

За||гóрокъ, рка ա. լեռան յետևի կողմ, բամակ. -гóрскій ած. լեռների յետևում գտնուող:

Загорье չ. տ. Загорокъ.

За||горѣлый ած. 1, արևառ, արևակէզ, այրուած, խանձուած, թխացած (արևից). з—ое лицо, з—ыя руки; 2, մրոտած, ծխոտած. -горѣніе, -горѣть (-рю -рятъ), ся տ. Загораніе, -рать, ся.

Загорюниться (-нюсь -нятся) չ. տարտամուիլ, տխրիլ, տրտմիլ:

Загостить (-гощу -стятъ). ся տ. Загащивать, ся.

Заго||тавливаніе չ. նախօրօք պատրաստելը, յարդարելը, հոգալը. -тавливать, -товлять, -товить (-товлю -вятъ) ն. նախօրօք, վաղաժամ պատրաստել, յարդարել, հայթայթել, հոգալ. -ся 1, էր. նախօրօք պատրաստուիլ, յարդարուիլ, հայթայթուիլ, հոգացուիլ. -товка ի. 1, նախօրօք պատրաստելը, յարդարելը, հոգալը. 2, պատրաստութիւն, պաշար. з. лѣса փայտի պատրաստութիւն (անտառում փայտ կտրելը և դարսելը). -товленіе չ. տ. Заготовка 1; з. въ прокъ պատրաստութիւն, մթերում (նպարեղէնների՝ այնպէս որ երկար ժամանակ դիմանան, չփչանան). -товщикъ ա. -товщица ի. նախօրօք պատրաստող, հոգացող պարենաւորող այր, կին:

Заграба||здывать, -з(с)дать ն. գրփել, յափշտակել, խլել:

Заграбить (-блю -бятъ) ն. զոռով առնել, յափշտակել, կողոպտել, թալանել:

Заграда ի. եկ. ու. 1, պատելը, փակելը, կապելը, խափանելը. *արգելք, խոչընդոտութիւն. 2, ցանկով պատած, ‘շափարած‘ տեղ. ‘աղալ‘:

За||граждать, -градить (-жу -дятъ) ն. եկ. ու. տ. Загораживать; з. дорогу, путь. переходъ; -ся ածչր. կապուիլ, փակուիլ, խափանուիլ, կտրիլ. -гражденіе չ. 1, փակելը, կապելը. 2, ցանկով, վանդակով պատած, կտրած տեղ. 3, արգելք, խոչընդոտ, խութ. подводныя з—ія.

Загра||ничность ի. արտասահմանից լինելը, արտասահմանային յատկութիւն, կրթութիւն. -ничный ած. արտասահմանի, -նեան. з. товаръ, з—ое воспитаніе, з—ая поѣздка.

Заграчить (-чу -чатъ) ն. 1, ուտել, կրծել, լափել, կլանել. 2, (заграчить) գրփել, խլել, յափշտակել:

За||гребаніе չ. 1, հաւաքելը, կիտելը. *գրփելը, յափշտակելը. 2, թիավարելը. -гребать, -грести, -гресть 1, ն. հաւաքել, ժողովել, կիտել (ձեռքով, փոցխով ևլն). *з. деньги лопатой խիստ մեծ շահ, արդիւնք ստանալ. з. жаръ կրակը կիտել (վառարանում). чужими руками жаръ з. ուրիշի աշխատանքից օգտուիլ, ինքը մի կողմ կանգնելով, ուրիշին մէջ գցել. 2,* ն. գրփել, յափշտակել. 3, չ. թիավարել (նաւը), լողալ (ձկան մասին) з. ногами ոտները քարշ տալ, թրև ածել. -гребаться, -грестися 1, էր. հաւաքուիլ, կիտուիլ. 2, ածչր. մի բանի մէջ թաղուիլ, խրուիլ, ծածկուիլ. -гребеніе չ. հաւաքելը, կիտելը, թեղ անելը. *գրփում, յափշտակութիւն. -гре(ё)бистый ած. գրփող, ագահաբար հաւաքող, առնող. з—ая рука, лапа; -гребтить, ся չ. ռմկ. տխրել, տրտմիլ, վշտանալ. какъ вспомнишь, такъ на душѣ загребтитъ.

Загребущій տ. Загребистый. -грёбъ ա. 1, տ. Загребаніе 1; з—омъ брать յափշտակել. пить въ з. կոնկ. գցովի թէյ խմել:

Загреготать (-очу -очутъ) չ. փրթկալ, սկսել հռհռալ:

Загремѣть (-млю -мятъ) ն. 1, սկսել զրնգալ, զրնգացնել, թրխկալ, թրխկացնել. 2, դռալ, որոտալ, թնդալ, դղրդալ. 3,* հռչակուիլ, անուն հանել. 4, ն. որոտաձայն, որոտընդոստ ասել, արտասանել:

За||грести, -гресть (-гребу -бутъ; անց. загрёбъ -бла, о), -грестись տ. Загребать, ся.

За||гривокъ, вка ա. 1, յետարաշ, ուս (ձիու բաշի յետևի, մէջքին կից մասը). 2, վզակոթ (մարդու, կենդանիների). 3, չոր լեզուակ ճահճի մէջ. -гривочекъ, чка նւզ. տ. Загривокъ.

Загримировать (-рую -ютъ), ся տ. Гримировать, ся.

Загробный ած. հանդերձեալ, մահից յետոյ եկող. з—ая жизнь; з. судъ.

Загро||мазживаніе չ. լցնելը, բռնելը, փակելը, կապելը. -мазживать, -мождать, -моздить (-зжу -здятъ) ն. լցնել, բռնել, փակել, կապել (ամէն տեսակ բաներ կիտելով, ածելով, թափելով). -ся էր. լցուիլ, բռնուիլ, կապուիլ, փակուիլ. -можденіе տ. Загромазживаніе.

Загрохотать (-очу -очутъ) չ. 1, սկսել թնդալ, որոտալ, դռալ. 2, փրթկալ, սկսել բարձրաձայն ծիծաղել, հռհռալ:

Загру||бать, -бѣть, -бнуть չ. 1, պնդանալ, կարծրանալ, կոշտանալ. 2, բրտանալ, բթանալ, անզգայ դառնալ. -блый տ. Загрубѣлый.

Загру||бѣвать չ. բթանալ, բրտանալ, բարոյապէս ընկնել. -бѣлость ի. կոպտութիւն, բթութիւն, բրտութիւն, անզգայութիւն. -бѣлый ած. 1, պնդացած, կոշտացած, կարծրացած. 2,* բրտացած, բթացած, անզգայ դարձած. -бѣніе չ. բրտութիւն, խստութիւն, կոշտութիւն, կոպտութիւն. -бѣть տ. Загрубать.

Загру||жать, -зить ն. 1, խիստ շատ, չափից աւելի բեռնել, բարձել. з. лошадь, судно; 2, ընկղմել, սուզել, թաղել (ջրի մէջ). з. капиталъ դրամագլուխը թաղել (գործի վերայ դնելով). -ся 1, էր. խիստ, չափից դուրս բեռնուիլ, բարձուիլ. 2, ածչր. բեռնով լցուիլ. -женіе չ. խիստ, չափից աւելի բեռնելը, բարձելը, լցնելը:

Загру||зить (-жу -зятъ) տ. Загружать; -зка ի. տ. Загруженіе; -знуть չ. ընկղմուիլ, սուզուիլ, թաղուիլ, խրուիլ. -зокъ, зка ա. ջրի մէջ ընկղմուած իր, տարեկայ կմ նաւ. -зѣть տ. Загрузнуть.

Загрун||тованіе, -товка ի. -товываніе տ. Грунтованіе; -товывать, ся, -товать, ся տ. Грунтовать, ся.

За||грустить (-щу -стятъ) չ. սկսել տխրիլ, տրտմիլ, կսկծալ. տնձկալ. -ся չ. տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել:

За||грыза(е)ніе չ. 1, կրծելը, խիստ խածնելը. 2,* մաշելը, տանջելը, տառապեցնելը. -грызать, -грызть (-зу -зутъ; անց. загрызъ -зла, о) ն. 1, կրծել, խիստ կծել, խածնել. 2,* սիրտը մաշել, տանջել, տառապեցնել. -ся էր. կրծուիլ, խածնուիլ. մաշուիլ, հալ ու մաշ լինել, տանջուիլ:

За||грязать, -грязнуть չ. խրուիլ, թաղուիլ. -грязиться տ. Загрязниться; -грязненіе չ. ցեխոտելը, -տուիլը, կեղտոտելը, -տուիլը; փտտութիւնը. з. почвы; з. рѣки. пруда; -грязнять, -грязнить (-ню -нятъ) ն. 1, ցեխոտել, աղտոտել, աղտոտել, կեղտոտել, պղտորել з. человѣка մարդու պատիւը, անունը արատաւորել, մարդու բարի անունը արատաւորել. 2,* վարկաբեկել, տապալել. -ся էր. և ածչր. ցեխոտուիլ, կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, փտտացեխոտուիլ:

За||губить (-блю -губятъ), -гублять ն. փչացնել, կորուսանել (գր.), ոչնչացնել, կործանել. з

жизнь, ду́шу, человѣ́ка; -ся կր. փչացնուել, կործանուել։

За‖гуди́ть (-жу́ -дя́тъ), -гу́дывать չ. սկսել եռալար ջութակի (гудо́къ) վերայ ածել. -гуде́ть (-жу́ -дя́тъ) չ. սկսել ղօղանջել, հնչել, գուալ, թնդալ, դղրդալ։ [պտտ ձայնով):

Загу́кать չ. սկսել կանչել, աղաղակել (լոր-

За‖гу́ливаніе չ. 1, զբօսնելը, քէֆ, կերուխում, դատարկապորտութիւն անելը. զբօսանքի, կերուխումի, քէֆի, հարբեցողութեան սկիզբը. 2, բարեկենդանային խրախութիւն, քէֆ (հինգշաբթի օրից սկսած). -гу́ливать, -гуля́ть 1, չ. սկսել զբօսնել, դատարկապորտութիւն անել. զբօսանքի, հարբեցողութեան, կերուխումի, զուարճութեան անձնատուր լինել. 2, ն. з. свою́ боле́знь, своё го́ре քէֆի, զբօսանքի շնորհիւ իր հիւանդութիւնը, վիշտը մոռացութեան տալ, մոռանալ. -ся չ. 1, խիստ երկար զբօսնել, թրև գալ. 2, զբօսանքի, քէֆի անձնատուր լինելով ինքն իրան մոռանալ։

За‖гу́лъ ա. խիստ երկար զբօսնելը, թրև գալը. զբօսանք, դատարկապորտութիւն. 2, կերուխում, խրախութիւն, քէֆ, շուայտութիւն, զուարճութիւն. -гу́льный ած. զբօսանքի, դատարկապորտութեան. քէֆի, խրախութեան, հարբեցողութեան, զուարճութեան. -гуля́ть, ся տ. Загу́ливать, ся.

Загу‖ме́нникъ ա. կալայետև (տեղ, վայր կալի յետևում). -ме́нница ի. կալի յետևում ապրող, *աղքատ, չքաւոր, խեղճուկ կինարմատ. -ме́нный ած. կալի յետևում գտնուող, կալայետևի. -(гу́)ме́нье չ. կալայետև, կալի յետևի կողմը, տարածութիւնը։

За‖гурти́ть (-чу́ -тя́тъ), -гу́рчивать ն. գործել, փորագրել (դրամի կողքը, բոլորքը). з. моне́ты.

Загусти́ (-гуду́ -ду́тъ; անց. загу́лъ -гула́, о) չ. սկսել ղօղանջել, հնչել, թրնգալ, դմփալ։

Загусте́ніе չ. թանձրանալը, խտանալը։

Загусте́ть չ. թանձրանալ, խտանալ։

За‖гута́рить, -гу́торить (-рю -рятъ) չ. սկսել խօսել, ճառել, 'դուրս տալ'. -гуто́рка ի. խօսքի, զրոյցի սկիզբը. խօսելու, ճառելու ձևը, եղանակը։

За‖да́бриваніе չ. խաթրն առնելը, իւր կողմը գրաւելը, շահելը (շողոքորթելով, ընծաներով և յլն). -да́бривать, -до́бривать, -добря́ть, -до́брить (-до́брю -до́брятъ) ն. մէկի խաթրն առնել, մէկի սիրտը շահել, մէկին իւր կողմը գրաւել (շողոքորթութեամբ, ընծաներով, կաշառքով)։

Задава́ніе չ. 1, տալը, առաջարկելը, առաջադրելը. з. те́мы, уро́ковъ; з. ко́рма лошадя́мъ ձիաներին գարի, գարման, խոտ տալը. з. дрожде́й դրօժ խառնելը, ածելը։

За‖дава́ть, -да́ть ն. 1, տալ, պատուիրել, առաջարկել, առաջադրել. з. кому́-нибудь вопро́съ, запро́съ, уро́къ, рабо́ту, те́му; 2, տալ, հասցնել, պատճառել. з. кому́-нибу́дь ба́ню, трёпку, встрёпку, та́ску մէկին ծեծել, ջարդել, 'քրքրել', 'քօթակել'. з. кому́-нибудь го́нку մէկին յանդիմանել, նախատել, շշպրել. смотри́, я тебѣ́ зада́мъ! տես, ես քեզ ցոյց կտամ. з. кому́ страхъ, стра́ху մէկին ահ, երկիւղ ազդել, մէկի սիրտն ահ, երկիւղ գցել. з. кому́ остра́стку մէկին ահաբեկել, մէկին սիրտ ահ, երկիւղ գցել. նաև մէկին անարգել, անպատուել, շշպրել. 3, տալ, սարքել, կազմել. з. пиръ, обѣ́дъ, балъ, попо́йку сва́дьбу; з. тонъ կմ го̀лосъ ա, երգելու տոնը, եղանակը ցոյց տալ. բ,* ղեկավարել, առաջնորդել, գլխաւոր դեր խաղալ. з. ба́са բաս ձայնով երգել. з. приме́ръ օրինակ տալ. з. тя́гу 'պոկ տալ', կծիկը դնել. з. большо́й коне́цъ մեծ տարածութիւն անցնել. з. козла́ աքացել, քացի տալ. 4, տալ, գցել, ածել, հետը խառնել. з. кормъ дома́шнимъ живо́тнымъ ընտանի անասուններին գարման, խոր տալ. з. снопы́ въ молоти́лку խրձերը կա(լ)սիչի բերանը տալ. -дава́ться, -да́ться անդր. 1, յետ, մի կողմ թեքուել, յետ կասել, դէպի յետ գնալ, յետ ընկնել. средина стѣны́ задала́сь պատի մէջ տեղը ծռուել, յետ է գնացել. 2, з. (къ) кому́ на рабо́ту, слу́жбу կմ въ рабо́ту, въ рабо́тники մէկի մօտ գործի, ծառայութեան մտնել, կանգնել. 3, з. чѣмъ մի բանով զբաղուել, մի բանի նուիրուել, անձնատուր լինել. з. цѣ́лью նպատակ դնել. з. мы́слью մտքում դնել, մտադրուել. з. вопро́сомъ հարցի, խնդրի նուիրուել. 4, պատահել, լինել. ужъ ви́дно, тако́й зада́лся несча́стный день! 5, յաջողուել, լաւ, յաջողակ դուրս գալ. блины́ не задали́сь; гра̀мота не всѣ́мъ задаётся գրագիտութիւնը [մածուն չէ, թան չէ] ամէն մարդու բան չէ. 6, կր. տրուել, սարքուել. պատուիրուել. задаётся обѣ́дъ, уро́къ.

За‖дави́ть (-влю́ -вятъ), ся տ. Зада́вливать, ся; -давле́ніе չ. 1, սեղմելը, սխմելը, ճզմելը, ճըմլելը. 2, խեղդելը. -да́вленность ի. լքում, վհատութիւն, սրտաբեկութիւն, յուսահատութիւն, ընկճում. -да́вливать, -дави́ть ն. 1, սեղմել, սխմել. տրորել, ճզմել, ճմլել. сосна́ въ бу́рю повали́лась и задави́ла дѣ́вочку; з. капу́сту, огурцы́ կաղամբը, վարունկները սխմել (աղ դնելիս վերան քար դնելով). 2, խեղդել. з. кого́ верёвкою; соба̀ка задави́ла лиси́цу; *з. му́ху գինի խմել, 'կոնծել'. 3,*խեղդել, ճնշել, ընկճել, ոչնչացնել. зло, го́ре, нищета́. рабо́та задави́ли его́; -ся անդր. խեղդուել։

За‖да́лбливать, -долби́ть ն. 1, սկսել ծակել, կացահարել[ով սպանել]. 2, սկսել մեքենաբար անգիր, բերանացի սովորել, թութակի նման սերտել։

За‖да́ніе չ. տալը. տուած, պատուիրած բանը. պատուէր, յանձնարարութիւն, խնդիր, դաս. -да́нность ի. чѣмъ մի բանի անձնատուր լինելը, նուիրուելը, մի բանով զբաղուելը. з. мы́слью.

За‖даре́ніе, -да́риваніе չ. 1, բաշխում, շնորհում (առատապէս). 2, կաշառում, կաշառք, 'քըթամ' տալը. -да́ривать, -дари́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, առատապէս բաշխել, շնորհել, լցնել. 2, առատ ընծաներով կաշառել, իւր կողմը գրաւել, 'բերանը ցխել', բերանը բան գցել։ [ի։

Задарма́ մ. գւռկ. զուր, 'ի զուր, ապարդիւն. ձր-

Зада́ромъ մ. 1, ձրիաբար, ձրիապէս, առանց վարձի. 2, համարեա ձրի, չնչին գնով. 3, զուր 'ի զուր, անմեղ տեղ. ապարդիւն կերպով։

Зада́‖токъ, тка ա. -то́ченъ, чка նւզ. գրաւ, գրաւական, առհաւատչեայ (դրամական), 'բէհ'. -да́точный ած. գրաւի, 'բէհի'. з—ыя де́ньги իբրև գրաւական տուած դրամ, 'բէհ'. з а д а́ т о ч н ы е ա. յ. գրաւական վերցրած մարդիկ. -да́тчивать, -да́тчить (-чу -чатъ) ն. հնց. գրաւական տալով բռնել, վարձել, պարտաւորեցնել։

За‖да́ча ի. 1, պատուէր. գրծ. խնդիր. առեղծուած, հանելուկ. рѣши́ть з—у; 2, նպատակ, ձգտում, խնդիր. жи́зненная з.; ста́вить, зада́ть себѣ́ з—у իրեն նպատակ դնել. призна́ть своéю з—ею; имѣ́ть з—ею նպատակ ունենալ. 3, դժուար, դժպհի գործ, ձախորդութիւն. 4, յաջողութիւն, յառաջադիմութիւն, բախտ. 5, տ. Да́ча 3; -да́чить (-чу -чать), озад—, ն. հոգս, տարակուսանք պատճառել, շուարեցնել, մտատանջել, շշկլեցնել, շփոթեցնել. -да́чка նւզ. տ. Зада́ча; -да́чный ած. յաջողուած, յաջող, լաւ դուրս եկած:

За‖дви́гать ն. чѣмъ և что սկսել շարժել, յետ ու առաջ տանել. -ся չ. սկսել (յետ ու առաջ) շարժուել. въ лицѣ́ его́ задви́гались всѣ му́скулы; -двига́ть, -дви́нуть ն. 1, խրել, կոխել, մխել, դնել մի տեղ, մի բանի մէջ. з. пистолéтъ за по́ясъ, кинжа́лъ въ ножны́; 2, պարփակել, շրջապատել. կապել, գոցել, փակել, կողպել. э́ту доли́ну задвига́ютъ го́ры; з. засо́вами дверь; з. замо́къ, задви́жку; -ся 1, չէ. փակուել, գոցուել, կողպուել (ներս դրուելով). 2, չ. ներս խրթուել, ներս պրծնել, կողպուել, փակուել:

За‖дви́жечный ած. փակիչի. -дви́жка ի. -дви́жечка նւզ. փակիչ. запира́ть две́ри з—ой; з. при леткѣ́ у́лья; -движно́й ած. յետ ու առաջ տարուող, փակուող, գոցուող. з. я́щикъ; з—ы́я о́кна, ра́мы; -дви́нуть, ся տ. Задвига́ть, ся.

Задвои́ться (-вою́сь -я́тся) չ. սկսել երկու, կրկնակի երեւալ:

За‖дво́рище չ. տ. Задво́рокъ; -дво́рный ած. իշխանական տանը ծառայող և իշխ. տան յետեւում, գոմին կից բնակուող. з—ые лю́ди; з—ые ко́нюхи; -(за́)дво́рокъ, рка ա. -(за́)дво́рье չ. 1, գաւիթ, բակի յետեւի մասը, ուր գտնւում են գոմը կմ ախոռը. յետագաւիթ. 2, за́дво́рки յ. շինականի խրճիթի յետեւը, յետեւի կողմը:

Задёвъ ա. գետի մէջ տղմից մասամբ ծածկուած ծառ, ցախ, որ ուռկանը (թոռը) ճանկում է:

Задекламирова́ть (-рую -ютъ) ն. սկսել ճառել (ազդու կերպով և ճառածին համապատասխան ձեւերով),

За‖дёргиваніе չ. 1, ձգձգելը, քաշկռտելը, ցնցելը. ձգձգելով, քաշկռտելով տանջելը, չարչարելը, խոշտանգելը. 2, քաշելը, ծածկելը, սքօղելը. -дёргивать, -дёргать, -дёрнуть ն. 1, սկսել ձըգել, ձգձգել, ցնցել, քաշկռտել. ձգձգելով քաշկռտելով չարչարել, տանջել. з. ло́шадь ձիուն տանջակոծել. *խստիւ, անողորմաբար մարզել, վարժեցնել. 2, (задёргивать, -нуть) քաշել, ծածկել, սքօղել. з. за́навѣсъ վարագոյրը քաշել. з. окно́ պատուհանը ծածկել. з. крова́ть за́навѣсомъ; сѣ́рая мгла задёрнула не́бо чёрнымъ кре́помъ; -ся 1, անդր. ցնցուել, կծկուել, կուչ գալ. ծածկուել, պատուել. з. за́навѣсомъ վարագոյրով ծածկուել, սքօղուել. не́бо задёрнулось ту́чами; 2, չէ. ծածկուել, սքօղուել. քաշկռտուել:

Задере‖ванѣ́лость ի. փայտացում. *պնդացած, չորացած լինելը, քարացածութիւն. -ванѣ́лый ած. փայտացած, փայտ կտրած. *պնդացած, չորացած, քարացած. -ванѣ́ть չ. փայտանալ, փայտ կտրել. *պնդանալ, կոշտանալ, քարանալ. [թմրել:

За‖держа́ніе չ. 1, բռնելը, պահելը, յետ պահելը, արգելելը. 2, կալանաւորելը, -րում, ձերբակալելը, -լում. գրաւելը, -ւում. 3, յապաղում:

За‖держа́ть (-жу́ -жатъ) տ. Заде́рживать; -де́рживаніе տ. Задержа́ніе; -де́рживательный ած. բռնող, արգելող, յետ պահող, խափանող. -де́рживать, -держа́ть ն. 1, բռնել, կալնել. պահել. արգելել, բանտ անել, յետ պահել, ուշացնել, յետաձգել. խափանել. з. дыха́ніе, слёзы, шаги́; дождь задержа́лъ ихъ рабо́ту; з. жа́лованье, пла́ту ռոճիկը, վարձը յետ պահել, չվճարել. 2, բռնել, կալանաւորել, ձերբակալել. գրաւել. -ся չէ. 1, բռնուել, պահուել. յետ պահուել, ուշացնուել, բանտ անուել, խափանուել. 2, անդր. ուշանալ, յապաղել, կանգ առնել, խափանուել. не задержи́сь съ отвѣ́томъ պատասխանը չուշացնես. -де́ржка ի. 1, ուշանալը, ուշացում; յապաղելը, յապաղում, արգելք, խոչընդոտութիւն. 2, արգելելը, -լում, յետ պահելը, խափանելը:

Задёрнуть տ. Задёргивать. [սէզով ծածկուել:

Задернѣ́ть չ. սիզակալել, խոտակալել, խոտով,

За́дешёво մ. արժան, մատչելի գնով:

За‖ди́ра հոր. -дира́ла ա. կռուարար, ամբարիշտ մարդ: [կին:

Задира́йка հոր. հպարտացող, գոռոզացող այր,

За‖дира́ніе չ. 1, վերև բարձրացնելը, ցցելը, տնկելը. 2, գրգռելը, վիրաւորելը, թշնամանելը, ծաղրելը. կծու խօսք. -дира́тельный ած. գրգռիչ, վիրաւորական, թշնամական:

За‖дира́ть, -дра́ть ն. 1, վերև բարձրացնել, վերև ցցել, վերև տնկել. з. мо́рду, хвостъ, но́гу; *з. го́лову կմ носъ գոռոզանալ, հպարտանալ. 2, ճանկռել, ճանկռտել, ցետել. *գրգռել, թշնամանել, դիպչել, վիրաւորել, վէճ, կռիւ սկսել. з. за́живо կմ за-живо́е խորը խոցել, խիստ վիրաւորել, զայրել. 3, բարձր ձայնով երգել, ‘գռռալ‘. -ся անդր. 1, ծռուել, ցցուել (դէպի վեր). 2, կռուել, վէճի, կռուի բռնուել. 3, փոխ. միմեանց ծեծել, տուր ու դմփոց սարքել. 4, չ. *հպարտանալ, գոռոզանալ. 5, չէ. ճանկռտուել, ցետուել, քերծուել. վարուել, հերկուել. -ди́рка ի. -ди́рочка նւզ. տ. Задира́ніе 2.

За‖ди́рничать չ. վիճել, կռուել, ամբարշտութիւն անել. -ди́рчивость ի. տաքարիւնութիւն, կռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն. -ди́рчивый ած. տաքարիւն, ցասկոտ, անհաշտ, ամբարիշտ. կռուասէր. -ди́рщикъ ա. -ди́рщица ի. գրգռիչ, կռուարար, խաղմարար այր, կին:

Зади́стый ած. յետեւի կողմը լայն. з—ая пово́зка; լայն, մեծ յետոյքով, հաստաքամակ. з. ку́черъ; з—ая ба́ба.

За‖дича́лый ած. վայրենացած. -дича́ть չ. վայրենանալ. ամայանալ, խաթարուել:

Задичи́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. սկսել խամութիւն անել, խրտնել, փախչել մարդկանցից, հասարակութիւնից: [տեւի մասի:

За‖дни́ տ. Задо́къ 2; -дко́вый ած. յետեւի, յե-

Задли́ть (-длю́ -ля́тъ) чѣмъ չ. ուշանալ, ուշացնել, յապաղել, յամել (դր.). -ся չ. երկարել, երկար տեւել, ուշանալ. консульта́ція задли́лась дово́льно до́лго.

За‖днепрохо́дный ած. յետանցքի. з—ая (կմ пря-ма́я) кишка́ կզմն. intestinum rectum, ուղիղ աղիք, նախաղիք. -(за́)дни́къ, а և а́ ա. 1, որ և է բանի յետեւը, յետեւի մասը, յետակողմը, թիկունքը. 2, կրունկ (կօշկի). -дница ի. 1, յետոյք (մարդու կամ կենդանու). 2, սայլի յետեւը, յետեւի մասը, քամակը:

За́дній ած. 1, յետևի, յետին. з—яя часть тѣ́ла; з—ія но́ги; з—ія воро́та; ходи́ть կամ служи́ть на з—ихъ ла́пкахъ սողալ, ստորաքարշութիւն անել, քծնել. быть безъ з—ихъ ногъ *ոտանից ոտքերի լինել, յոգնածութիւնից (կամ գինովութիւնից) պարտասուել. з. планъ նկրչ. երկրորդական, կողմնակի բան, գիծ նկարի մէջ. *երկրորդական տեղ. отступи́ть на з. планъ; *заходи́ть, забѣга́ть куда́-нибудь съ з—яго хо́да կամ крыльца́ գաղտնի կերպով, մութ, սուտ ճանապարհներով գործել. з—яя мысль յետին (ծածուկ, գաղտնի) միտք. з. умъ յետին, վերջի խելք, խոհականութիւն. ру́сскій за́днимъ умо́мъ крѣ́покъ (առծ.) էրնէկ հայի յետին խելքն իմը լինի. 2, դէպի յետ, յետ-յետ գնացող, կասող. з. ходъ парохо́да, ло́дки, по́ѣзда ևլն. 3, յետին (յետոյ, ոչ իւր ժամանակին գրած, նշանակած ևլն). дѣ́лать что-нибу́дь з—имъ число́мъ մի որ և է բան յետին թուով կատարել. помѣ́тить, надписа́ть бума́гу з—имъ число́мъ թղթի վերայ յետին, աւելի կանուխ թիւ նշանակել, քան իսկապէս է. съ чо́ртомъ говори́, да з—ее сло́во по́мни (առծ.) շան հետ բարեկամացիր, բայց փայտը ձեռքիցդ վայր չգցես։ [да́бриваніе, -ривать.

За‖до́бреніе, -до́бривать, -до́брить, -добря́ть տ. За-

Задобросо́вѣститься (-щусь -стятся) չ. խղճահարուել, քաշուել, ամաչել, զժուարանալ։

Задожди́ть 1, չ. դէմք. սկսել անձրևել, շըլալ. 2, ն. *տեղալ, անձրևի, տարափի պէս թափել. 3, ն. դէմք. հեղեղել, ողողել. поля́ задожди́ло

Задои́ть (-дою́ -я́тъ) տ. Зада́ивать. [во́все.

Задо́нъ, дка́ ու. նւզ. 1, որ և է բանի յետևը, քամակը, յետևի կողմը, յետևի մասը. з. кре́сла, дива̀на, сане́й, телѣ́ги; կզակ. Pelvis, տաշտ. 2, з а д к и́, о́въ յ. ա, կօշիկների յետևի մասը, կրունկները. բ, սայլի յետևի մասը (յետևի անիւները սռնու հետ միասին)։

Задолби́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Зада́лбливать.

За́до́лго մ. 1, քիչ առաջ, քիչ վաղ, քիչ կանուխ. не з. до чего́ կամ передъ чѣ́мъ մի բանից քիչ առաջ. 2, քիչ հեռու, դեռ ես չհասած. ещё з. до водопа́да դեռ ես ջրվէժին չհասած. 3, երկար ժամանակ, երկար առաջ։

За‖должа́лый ած. պարտքի տակ ընկած, պարտքի մէջ խրուած. **-должа́ніе** չ. տ. Задо́лженность; **-должа́ть, ся** չ. 1, պարտքի տակ ընկնել, պարտքերի մէջ խրուել. онъ поря́дочно задолжа́лъ купца́мъ; 2, փոխ, պարտք տալ. **-до́лженность** ի. պարտքերի տակ ընկած, պարտքերով ծանրաբեռնուած լինելը։

Задо́л‖жить (-жу -жатъ) ն. արգելել, բանտ անել պահել, ուշացնել. **-жи́ться** (-жу́сь -жа́тся) չ. чѣ́мъ մի բան ուշացնել, յապաղեցնել։

Задолѣ́ть ն. յաղթել, յաղթահարել. պարտաւ[ել։

За́домъ մ. տ. Задъ.

Задо́‖рина ի. **-ринка** նւզ. ճեղքուածք, պատռուածք (տախտակի). *արգելք, խոչընդոտութիւն։

Задо́‖рить (-рю -рятъ), раззад—, ն. գրգռել. **-ся** անդր. գրգռուել, բորբոքուել. **-рливость** ի. 1, խիզախութիւն, յանդգնութիւն, կռւկոտութիւն. 2, կռւարարութիւն, ամբարշտութիւն, հակառակասիրութիւն. **-рливый** ած. 1, խիզախ, յանդուգն, ժպիրհ, անզուսպ, խիստ եռանդոտ, կռւկոտ. 2, հակառակասէր, կռւարար, ամբարիշտ. з. человѣ́къ; з—ое живо́тное.

Задо́‖реньній փղբչ. տ. Задо́рный.

Задо́‖рность տ. Задо́рливость; **-рный** ած. 1, խիստ կռւկոտ, եռանդոտ, տաքարիւն, խիզախ, յանդուգն, ժպիրհ. 2, հակառակասէր, կռւարար, ամբարիշտ. 3, գրգռիչ, յուզիչ, հրապուրիչ, շըլացնող, սրտիչի մէջ խանդ, ջերմ հետաքրքրութիւն, բոց առաջացնող. յամառ, անընկճելի, անուղղայ. 4, ընտիր, անզուգական։ З а д о́ р н о մ. 1, եռանդագին, խանդով, կռւկոտ կերպով. խիզախաբար, յանդգնաբար, տաքացած, ժպիրհաբար. 2, գրաւիչ եղանակով, ‘թաշախուստի’։

Задо́ръ ու. 1, մախացողութիւն, հակառակասիրութիւն, կռւարարութիւն, ամբարշտութիւն. 2, կռւկոտութիւն, տաքարիւնութիւն, ցասկոտութիւն, բարկութիւն, բոց, եռանդ, խանդ. вводи́ть въ з. բռնկեցնել, բորբոքել, կատաղեցնել. войти́ въ з. կամ итти́ և կամ зайти́ въ з., на կամ подъ з. բռնկուել, տաքանալ, կրակ կտրել, կատաղել. 3, յախուռն խիզախութիւն, յանդգնութիւն, ժպիրհութիւն, անձնապաստանութիւն. 4, արիութիւն, կորով. 5, գրգռմունք, յուզմունք, վէճ, կռիւ։ [ха́ться.

Задохну́ться (-до̀хся -хлась -хлось) տ. Задыха́ться.

Задо́хъ ու. 1, հեղձուցիչ օդ, գարշահոտութիւն. 2, անտանելի շոգ, տօթ։

Задо́чекъ, чка նւզ. որ և է բանի յետևի մասը, յետևի կողմը, քամակը։

За‖дра́зниваніе չ. ծաղրելը, ‘տնազ անելը’, սաստիկ գրգռելը. **-дра́знивать, -дразни́ть** (-ню -ня́тъ և -нятъ) ն. խիստ ծաղրել, ‘տնազ անել’, չափազանց գրգռել, բարկացնել։

За‖дра́ивать, -дра́ить ն. ծովգ. 1, խիստ պրկել, ամրացնել, կապել. з. пу́шку вдоль су́дна; 2, ամբարպէս փակել, ծածկել, կալնուլ (օր. նաւի կլոր լուսամուտը)։

Задрапи‖рова́ніе չ. դրապելը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. դրապել, ծածկել, պատել (մահուդով, պաստառով, կտաւով ևլն). **-ся** անդր. դրապուել, զուքուել, ճամկաւոր, սիրուն զգեստ հագնել։

Задра́ть (-деру́ -ру́тъ), **ся** տ. Задира́ть, ся.

Задребезжа́ть (-зжу́ -зжа́тъ) չ. 1, դողալ, դողդողալ, կերկերալ. его́ го́лосъ задребезжа́лъ; 2, զռռալ, դղդալ. 3, ն. ածել, նուագել, խաղալ. з. что-нибу́дь на балала́йкѣ.

За‖дрема́ть (-млю́ -лютъ) չ. 1, սկսել նիրհել, ննջել. 2, տ. Задрёмывать; **-ся** չ. նիրհել, ննջել, քիչ աչքը խուփ անել, քնել. **-дрёмывать, -дрема́ть** չ. նիրհել, ննջել։

Задрена́жить (-жу -жатъ) ն. ստորերկրեայ կորիներ կամ խողովակներ անցկացնել (գետինը անջրդիացնելու համար)։

Задро́гнуть չ. ցնցուել, դողալ, սարսել։

Задрожа́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. սկսել դողալ. դողալ, դողդողալ, սարսել, ցնցուել։

За́друга ի. նահապետական, մեծ, բազմանդամ և բազմաճիւղ ընտանիք։

За‖дружи́ть (-жу́ -жа́тъ) 1, ն. մէկի սիրտը շահել, խաթրն առնել, մէկին իւր բարեկամը դարձնել. 2, չ. з. кому́ մէկին բարեկամութիւն, մտերմութիւն ցոյց տալ. **-дру́жный** ած. գերդաստանական։

Задры́гать չ. սկսել ոտք գցել, ցնցել։

Задрюжжа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. հնչել։

За‖дря́бнуть, -дряблѣ́ть չ. սկսել քամուել, թառամել, թօշնել, ‘ճլռել’։

Задуваніе չ. 1, փչելը. 2. մարելը, հանգցնելը. -дувать, -дуть 1, փչել, սկսել փչել. *սլանալ, ընթանալ. *բարձր երգել. *թունդ խաղալ. 2, ն. հանգցնել. մարել. з. свѣчу; -ся էր. հանգցնուիլ, մարուիլ. -дувна է. домны հալոցի վառումը. -дувной ած. 1, փչելու, վառելու. 2, հանգցնելու, մարելու։ [(սրևնդ. փող)։

Задудить (-дю -дять) չ. սկսել փչել, ածել

Задуманіе չ. մտածելը. մեծամտելը. -думать չ. սկսել մտածել, մտմտալ. սկսել մեծամտել, գոռոզանալ. -ся տ. Задумываться; -думка տ. Задумчивость 1; -думчивость է. 1, մտահոգութիւն, մտատանջութիւն, մտամոլորութիւն, տարակուսանք. сидѣть въ з—и; 2, մելամաղձոտութիւն. -думчивый ած. մտամոլոր, մտահոգ, տարակուսած։ Задумчиво Տ. տարակուսանօք, մտատանջութեամբ. -думываніе չ. մտածելը, խորհելը. միտք յղանալը, մտադրուիլը, հնարելը. -думывать, -думать ն. մտածել, խորհել, միտք յղանալ, մտադրուիլ, հնարել. 2, մտքումը դնել. отгадай, что я задумалъ? -ся 1, անդր. խորասուզուիլ, ընկղմուիլ մտածմունքների մէջ, տարակուսիլ, խորհիլ. задумавшійся вечеръ խաղաղ, անմխոր երեկոյ. 2, էր. մտածուիլ, խորհուիլ։

Задурачиться (-чусь -чатся) անդր. յիմարութիւն, անմտութիւն, խենթութիւն անել։

Задурить (-рю -рятъ) չ. սկսել յիմարութիւն, անմտութիւն, ցանցառութիւն, չարութիւն, խենթութիւն անել. -ся չ. խիստ շատ չարութիւն, անկարգութիւն, անմտութիւն անել։

Задурманить (-ню -нятъ) ն. շշմեցնել, թմրեցնել. -ся անդր. 1, շշմիլ, թմրիլ. 2, խիստ տարակուսիլ, մտամոլորուիլ։

Задуровать (-рую -ютъ) տ. Задурить.

Задуть (-дую -ютъ) տ. Задувать.

Задушать, -душить (-шу -шатъ) ն. 1, խեղդել, հեղձուցանել(գր). задушенный голосъ խեղդուած (խեղդուող մարդու) ձայն. 2,* խեղդել, ճնշել, ընկճել. з. свой голосъ, вздохъ. свои чувства; -ся անդր. և էր. խեղդուիլ. -душбина է. հոգու հանգստութիւն (հանգուցեալի). -душбинный ած. հոգու հանգստութեան. з—ая служба.

Задушевность է. սրտակցութիւն, խիստ մտերմութիւն. -шевный ած. 1, սրտակից, խիստ մտերիմ. з. другъ, пріятель; задушевный, аго տ. բարեկամ, մտերիմ. 2, զեղուն, սրտից բղխող, խիստ մտերմական, ազդու. з—ая мысль, жизнь; з—ое слово. Задушевно Տ. մտերմաբար, սրտանց, սրտից բղխելով։

Задушеніе չ. խեղդելը, -դուիլը, հեղձում. -душить (-шу -шатъ), ся տ. Задушать, ся; -душливость է. հեղձում, խեղդելը, -դուիլը. շնչասպառութիւն. -душливый ած. 1, խեղդող, հեղձուցիչ 2, կարճաշունչ (որի շունչը հեշտութեամբ կտրւում է). -душникъ, а տ. խուփ բոցը հանգցնելու, մարիչ խուփ, կափարիչ։

Задхлость է. ապականութիւն, նեխում. -дхлый ած. ապականուած, հոտած, նեխած, փչացած։

Задъ տ. 1, ծր և է բանի յետևը, յետևի կողմը, մասը, քամակը, գաւակը. з. воза, экипажа; зады арміи, войска զօրաբանակի, զօրքի յետին շարքերը։ Задомъ Տ. քամակը դարձրած. стоять, сидѣть, становиться з—омъ къ чему քամակը դէպի մի բան դարձրած կանգնել, նստել. 2, յետոյք, սրբան (մարդու կամ կենդանիների). 3, зады յ. ա, գիւղի, շէնի կամ բնակութեան (մահալի) յետևի մասը. բ, անցած, առվորած, իւրացրած բան. повторять з. անցած, հին դասը կրկնել։

Задымить (-млю -мятъ) չ. 1, սկսել ծուխ արձակել, ծխալ. 2,* սկսել գեղխ, շռայլ կեանք վարել. 3, տ. Задымлять; -ся անդր. 1, սկսել ծխալ, ծուխ արձակել. 2, տ. Задымляться.

Задымленіе չ. ծխալը, ծուխ արձակելը. ծխով սևացնելը. -дымлять, -дымить ն. ծխով սևացնել, ծխակալեցնել. ծխի հոտ, ծխի համ տալ. -ся 1, անդր. ծուխ, գոլորշի արձակել. գոլորշիանալ. 2, էր. ծխակալեցնուիլ։

Задымь է. ծուխ։

Задыханіе չ. բժ. շնչհեղձութիւն, շնչարգելութիւն, շնչասպառութիւն. -дыхательный ած. շնչհեղձութեան, -ձական. з—ыя движенія.

Задыхать չ. սկսել շունչ քաշել, շնչել. -дыхаться, -дохнуться չ. 1, շնչասպառուիլ, շնչակտուր լինել, հազիւ հազ շունչ քաշել, շունչը կորցնել, հևալ. прибѣжать задыхаясь; з. отъ волненія, отъ дыма, отъ жара; 2, հոտիլ, նեխիլ, փչանալ. вода въ прудѣ задохлась; молоко задохлось; хлѣбъ въ зернѣ задохся.

Задыхъ տ. տ. Задыханіе.

Задышаніе չ. շունչ քաշել սկսելը. արտաշնչելը. -дышать (-шу -дышатъ) չ. սկսել շունչ քաշել, շնչել, արտաշնչել. з. пламенемъ, огнёмъ բոց, հուր ժայթքել. -ся (-шусь -шатся) չ. 1, տ. Задохнуться; 2, ծածկուիլ, պատուիլ (արտաշնչած գոլորշուց). -дышка է. բժ. սաստիկ շնչհեղձութիւն. տ. Задыханіе.

Задѣваніе չ. դիպչելը, վնասելը, վիրաւորելը. -дѣвать, -дѣть ն. 1, что, за что, обо что, по комъ դիպչել, դիպչելով վնասել, դարկել. кусты, сучья задѣваютъ за платье и царапаютъ руки; Пушкинъ былъ раненъ въ животъ: пуля задѣла желудокъ; з. арапникомъ по лошади հարապնիկ[մտրակ]ով ձիուն խփել, զարկել. з. объ порогъ ногою ոտը շէմքին խփել, զարկել. 2,* դիպչել, վիրաւորել, 'կոթել'. з. кого-нибудь; з. чью-либо честь, чьё-либо самолюбіе; з. кого за живое կամ заживо ա, մէկին խորը խոցել, խիստ վիրաւորել. բ, մէկի հպարտութիւնը գրգռել. -ся էր. վիրաւորուիլ, վընասուիլ։

Задѣвъ տ. 1, ճանկելը, կպչելը, կոփելը (կարթի). 2, ճանկելիք, կոփելիք (քար, փայտ, որ կարթը ճանկում, կոփում է)։

Задѣланіе, -дѣлать տ. Задѣлываніе, -вать.

Задѣлить (-лю -дѣлятъ) տ. Задѣлять; -дѣлка է. տ. Задѣланіе.

Задѣлъ տ. վարձ (համեմատ աշխատանքի)։

Задѣлываніе չ. փակելը, գոցելը, կապելը. задѣлываніе կամ задѣлка почти, бандероли պօստը, բանդերօլը փակելը, կապելը ճանապարհելու համար. -дѣлывать, -дѣлать ն. 1, փակել, ծածկել, գոցել, կալնուլ, կապել, խցել. з. ворота досками; з. почту, бандероль, посылку պօստը, բանդերօլը, ծանրոցը գոցել, կապել, պատրաստել ճանապարհելու համար. 2, ծածկել, թաղել, թաքցնել, խորել (գր.). 3, սկսել, ձեռնարկել (մի գործ). 4, բանել, աշխատել. բանեցնել, աշխատելով վճարել. -дѣлье չ. 1, վարձ,

հատուցում (համեմատ աշխատանքի և ոչ թէ ժամանակի). աշխատութիւն. հնց. տ. Ба́ршина; 2, գործ, պարապմունք. զբաղմունք. 3, առիթ, շարժառիթ, պատճառանք. заки́нуть з. պատճառ, առիթ բռնել, 'մահանայ անել':

За‖дѣ́льничать չ. հնց. ճորտական աշխատանք կատարել, կոռուորութիւն անել. -дѣ́льный ած. 1, համեմատ աշխատանքի (և ոչ թէ ժամանակի) տրուող, ստացուող. з—ая пла́та; 2, հնց. կալուածատիրոջ համար ճորտական աշխատանք կատարող. з—ые мужики́, з—ая дере́вня; -дѣля́ть, -дѣли́ть ն. սակաւ մաս, բաժին տալ. չափելիս, բաժանելիս զրկել. з. всѣхъ дѣте́й для одного́.

За‖дѣ́ну տ. Задѣ́ть; -дѣ́ть (-дѣ́ну -нуть) տ. Задѣва́ть.

Заегози́ть (-жу́ -зя́тъ), ся չ. սկսել չարաճճի բաներ անել, չարութիւն անել, դէս ու դէն ընկնիլ, խնդալ: [ствовать з.

Заеди́но Տ. միակամ, միաբանութեամբ. дѣй-

Заёнать չ. 1, դողալ, տրոփել (սրտի մասին). 2, յետևից խռխռալ, խռխռացնել (ձիու մասին):

Заё‖мный ած. փոխառութեան, պարտքի. з—ое письмо́ պարտաթուղթ, մուրհակ. 'սանաթ'. з—ое письмо́ крѣпостно́е ճորտական պարտաթուղթ. з—ое учрежде́ніе, з. банкъ փոխառութեան, վարկի հիմնարկութիւն, բանկ. 2, փոխ առած, փոխ վերցրած, պարտքով վերցրած. з—ыя де́ньги; 3, ուրիշից վերցրած, ընդօրինակած. -мщикъ ա. -мщица ի. փոխ առնող, պարտք վերցնող այր, կին. պարտական, -ուհի:

Заёмъ, займа́ ա. 1, փոխառութիւն, փոխ առնելը, պարտք վերցնելը. въ заёмъ, въ займы́ տ. Взаёмъ, взаймы́; 2, պարտք, փոխառութիւն:

За́енька նւզ. 1, ա. նապաստակուկ, պստիկ 'նապաստակ'. 2, (за́енька և за̀инька) ի. էգ նապաստակուկ:

За‖ёрзать 1, ն. տրորել, քըրքրել, մաշել (շորը). 2, չ. սկսել դէս ու դէն ընկնիլ, չկարողանալ հանգիստ նստել. -ся էր. տրորուիլ, մաշուիլ:

За‖е́ршивать, -ерши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. մեխի վերայ ատամներ կտրել, որոնք դարձած են դէպի նորա գլխի կողմը. -ся 1, էր. կտրուիլ, հանուիլ (մեխի վերայ ատամներ). 2, անէր. վեր ցցուիլ, բարձրանալ, քստմնիլ. փշաքաղիլ. 3, անէր. յամառիլ, կամակորութիւն անել:

Зажа́дничать չ. սկսել ագահել, ագահութիւն, աչքածակութիւն, 'թամահքարութիւն' անել:

Зажа́ждать (-ду -дутъ) չ. 1, սկսել ծարաւիլ, պապակիլ. 2,* խիստ, կարօտով ցանկանալ, տենչալ, փափագիլ:

Зажа́лить (-лю -лятъ) ն. շատ, սաստիկ խայթել, վիրաւորել, հալից գցել (խայթելով). з. до́ смерти; пчёлы зажа́лили тру́тней.

Зажа́‖реніе, -риваніе չ. 1, սաստիկ տապակելը, խորովելը. 2, այրելը, տոչորելը. -ривать, -рить (-рю -рятъ) 1, ն. խիստ, սաստիկ տապակել, խորովել. 2, ն. այրել, տոչորել. 3, չ. սկսել մի բան մեծ եռանդով, խանդով անել, գործել. -ся էր. խիստ տապակուիլ, խորովուիլ. այրուիլ, տոչորուիլ:

За‖жа́тіе չ. I. հնձելը. II. սեղմելը, սխմելը. -жа́ть I. зажа́ть (-жму́ -у́ть), ся տ. Зажима́ть, ся; II. зажа́ть (-жну́ -у́ть) ն. սկսել հնձել:

Зажда́ться (-ждусь -ду́тся; անց. зажда́лся́, -ла́сь, -ждали́сь) չ. кого́, чего́ երկար, անհամբեր (երբեմն նաև ապարդիւն) սպասել, ճամբայ պահել. երկար սպասելուց յոգնիլ, վաստակիլ: [ծամբել, ործալ:

Зажева́ть (-жую́ -ю́тъ) ն. և չ. սկսել ծամել,

За желти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. դեղին ներկով ծածկել, ծեփել, դեղին ներկել. -ся 1, անէր. դեղնանալ, դեղին գունաւորուիլ 2, էր. դեղին գոյնով ներկուիլ. -желтоголо́виться (-влюсь -вятся) չ. դեղին գլուխ ստանալ, արձակել. -желтѣ́лый ած. դեղնած, թօշնած. -желтѣ́ть չ. սկսել դեղնիլ -ся չ. սկսել դեղնին տալ, դեղին երևալ:

Зажема́ниться (-нюсь -нятся) չ. սկսել 'կոտրըտուիլ', 'քրքրուիլ', ամօթխածութիւն անել:

Зажестикули́ровать (-рую -ютъ) չ. սկսել այլ և այլ շարժումներ անել (մնւղ. ձեռներով՝ միտքը արտայայտելու համար):

За‖же́чь (-жгу́ -гу́тъ) տ. Зажига́ть; -жже́ніе չ. վառելը, կպցնելը, լուցանելը (գր.). այրելը:

За‖жива́ніе չ. 1. (բանելով, աշխատելով) վճարելը, հատուցանելը. з. до́лга; 2, բուժուիլը, ապաքինուիլը. առողջանալը. 'սաղանալը'. -жива́ть, -жи́ть 1, չ. առողջանալ, ապաքինուիլ, բուժուիլ, 'սաղանալ'. *անցնիլ, մոռացուիլ. ра́на уже́ зажи́ла; до сва́дьбы заживётъ ծշինչ, կմեծանաս, կմոռանաս 2, ն. з. чужо́й вѣкъ չափից դուրս, խիստ երկար ապրել. 3, ն. з. чего́ մի բանի հասնել, մի բան ձեռք բերել, վաստակել. з. сла́вы; 4, ն. վճարել, հատուցանել պարտքը (բանելով, աշխատանքով). 5, ն. աշխատել, վաստակել, դադել. -ся 1, անէր. սպասածից երկար, աւել ապրել, երկար մնալ. կենալ. 2, էր. վճարուիլ (պարտքի մասին). -живле́ніе չ. 1, բուժելը, բժշկելը. առողջացնելը, 'սաղացնելը'. 3, (սխալ) տ. Зажива́ніе 2; -живля́ть, -живи́ть (влю́ -вя́тъ) ն. ապաքինել, բժշկել, առողջացնել, 'սաղացնել'. -ся էր. և անէր. ապաքինուիլ, բժշկուիլ, առողջանալ, 'սաղանալ'. -жи́вный ած. 1, բանելով, մշակութեամբ հատուցանելի, վճարելի. з. долгъ; 2, ամրակայմ, պնդակազմ, առողջ, ամուր, հաստատ: Зажи́вные, ыхъ ա. յ. գործաւորներ, բանուորներ. з. пла́стырь ապաքինարար, վիրաբոյժ սպեղանի, 'մհլամ':

За́‖живо Տ. 1, կենդանութեան ժամանակ. 2, կենդանի, կենդանւոյն, կենդանի-կենդանի. з. засы́панный человѣ́къ կենդանի թաղած մարդ. 3,=за живо́е (տ. Живо́й 2); -живъ ա. 1, պաշար, խար ճարելը, հաւաքելը. աւարառութիւն. казаки́ на з—ѣ; 2, տ. Зажива́ніе 1.

Зажи́‖га հոր. առհ. ծր և է վառ բանի սկրզբնապատճառ, գրգիչ, խազմարար. 2. տ Зажига̀ніе; -га́льщикъ, -га́льщица տ. Зажига́тель, -ница; -га́ніе չ. վառելը, կպցնելը (օր. մոմը). -га́тель ա. (зажига́тельница ի.) հրդեհարար, հրդեհարկու հրձիգ, ուրիշի տունը, կալը եւն կրակ տուող այր, կին. *գրգռիչ, սադրիչ. -га́тельница ի. 1, տ. Зажига́тель: 2, լուցկիներ վառելու իր, տարրկալ. -га́тельство չ. հրդեհարարութիւն:

Зажи‖га́ть, заже́чь ն. 1, վառել, կպցնել, լուցանել (գր.). з. свѣ́чи, папиро́сы, спи́чки, костры́; 2, դէմք. այրել, տոչորել. отъ во́дки въ желу́дкѣ зажгло́; 3,* գրգռել. վառել. բորբոքել, մորմոքել. -ся 1, չ. սկսել վառուիլ, փայլել, շողշողալ. *վառուիլ, բորբոքուիլ. 2, անէր.

ինքն իրան այրել. (չան մասին) ածխն այրել (տաք կերակրից). 3, կր. վառուիլ, կպցնուիլ, լուցանուիլ (գր.). но́чью зажига́лись костры́.

За‖жи́ливаніе չ. սեպհականացնելը, իւրացնելը, ‘տակովն անելը‘ (ուրիշի իրը). -жи́ливать, -жи́лить (-лю -лятъ) ն. սեպհականացնել, իւրացնել, տակովն անել, ‘զաւթել‘ (ուրիշի իրը, դրամը, օգուտ քաղելով նորա մոռացկոտութիւնից). -ся կր. սեպհականացնուիլ, իւրացնուիլ, կապտուիլ. -жило́й ած. 1, հնց. մի տեղ երկար ապրող, կեցող. 2, աշխատած, վաստակած, զաղած:

За‖жима́ніе չ. սեղմելը, սխմելը. ճնշելը, փակելը. -жима́ть, -жа́ть ն. ճնշել, սեղմել, սխմել. ամրապէս ծածկել, փակել, կալնուլ, գոցել, խցել. з. кому́ ротъ մէկի բերանը փակել, մէկին լռութեան դատապարտել, մէկին ըմբերանել, կարկամեցնել. -ся 1, կր. ճնշուիլ, սեղմուիլ, սխմուիլ. փակուիլ. 2, աներ. խնայողութիւն անել, ‘զայրաթ անել‘. ժլատութիւն անել:

За‖жи́мистый ած. 1, խիստ սեխմող, ճնշող, հուպ տուող. 2, խնայող, ժլատ: Зажи́мисто մ. ահաճութեամբ, դժուարութեամբ. -жи́мка ի. 1, սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. 2, խփան, լեզուակ. 3, *խնայողութիւն, ժլատութիւն. жить съ з—ой; -жимно́й ած. ճնշող. սեղմող, սխմող, փակող. ճնշելի, սեղմելի, փակելի:

За‖жина́ніе չ. հունձը սկսելը. -жина́ть, -жа́ть ն. սկսել հնձել, հունձը սկսել. -жина́ться 1, կր. հընձուիլ. 2, աներ. հնձելիս ուրիշի արտը, խոտհարքը ընկնել. не зажина̀йся въ чужу́ю полосу́, къ сосѣ́ду; -жи́нка ի. 1, տ. Зажина́ніе; 2, зажи́нки յ. հնձի սկիզբը, հնձի սկզբի տօնը, ուրախութիւնը:

Зажира́ть, -жра́ть ն. թաղուիլ, խրուիլ (խիստ խորը կտրելով). соха́ зажира́етъ, колёса зажира́ютъ.

За‖жирѣ́лость ի. գէրութիւն, ‘չաղութիւն‘, պարարտութիւն. -жирѣ́лый ած. գէրացած, ‘չաղացած‘, պարարտացած. -жирѣ́ніе չ. գէրանալը, ‘չաղանալը‘, պարարտանալը. -жирѣ́ть չ. 1, գէրանալ, ‘չաղանալ‘, պարարտանալ. 2,* հարստանալ, ‘տաղիլ‘:

За‖жи́тіе չ. 1, տ. Зажива́ніе; 2, տ. Зажи́точность; 3, հնց. տ. Зажи́въ 1; -жи́тникъ ա. գործի համար պաշար, խար ճարող, հաւաքող:

За‖жи́тный տ. Зажи́точный; -жито́й ած. աշխատած, վաստակած, ստացած: Зажито́е, о́го չ. և -жи́токъ, тка ա. 1, աշխատանք, կայք, գոյք, ունեւորութիւն. 2, գւռկ. վարձ, ‘հակ‘. -жи́точность ի. ունեւորութիւն, հարստութիւն, ընչաւէտութիւն. -жи́точный ած. ունեւոր, հարուստ, ընչաւէտ. -жи́тый տ. Зажито́й.

За‖жи́ть (-живу́ -ву́тъ) 1, չ. սկսել ապրել, կեանք վարել. 2, (зажи́ть, ся) տ. Зажива́ть, ся; -жи́тье տ. Зажи́тіе.

Зажму́‖риваніе չ. կկոցելը, փակելը (աչքերը). -ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. կկոցել, փակել, խփել (աչքերը). -ся աներ. իր աչքերը փակել, կկոցել, խփել. не *зажму́риться չամաչել, չբաշուիլ. зажму́рясь բյ. մ. *աչքերը խփելով, վստահութեամբ. -рной մ. աչքերը խփած, գոցած:

Зажни́вный ած. հնձի. з—ыя пѣсни.

За‖жо́ра, -жо́рина ի. -жо́ръ ա. 1, սառցակապութիւն, կուտակում (սառուցի գետի վերայ). 2, ջրով լցուած և ձիւնով ծածկուած փոս:

За‖жра́ть (-жру́ -у́тъ) տ. Зажира́ть; -жужжа́ть (-жжу́ -а́тъ) չ. սկսել բզզալ, տզտզալ. սկսել շառաչել, վզզալ, վշշալ, աղմուկ հանել, ‘դօզզալ‘:

За‖жури́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. խիստ յանդիմանել, նախատել, շշպրել. -журча́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. 1, սկսել խշխշալ, խոխոջել, կարկաչել. 2,* քաղցր, դուրեկան ձայնով ասել, խօսել, հնչել:

Заза́‖стовать, -сти́ть (-щу -стя́тъ) ն. աչքից մի բան ծածկել, մէկի առաջը կտրել. лѣсъ заза́стилъ мо́ре.

За‖зва́ниваніе չ. 1, զանգահարելը. 2, զանգահարելով կանչելը, ժողովելը. -зва́нивать, -звони́ть 1, չ. սկսել զանգահարել, զանգակը տալ. з. въ ко́локолъ; 2, կանչել, ժողովել, հաւաքել (զանգահարելով):

Зазва́ть (-зову́ -ву́тъ), ся տ. Зазыва̀ть, ся.

Зазвенѣ́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. 1, հնչել, սկսել ղօղանջել, զրնգալ, ճռնչել, ճռռալ, զռռալ, թընդալ. 2, թրխկալ, դրմփալ, թրխկալով, դրմփալով վայր ընկնել (հնչող առարկայի մասին:

За‖зво́нистый ած. քաջահնչիւն, թնդացող, որոտացող. *խիստ աղօտ, հանդիսաւոր. -звони́ть (-ню́ -ня́тъ), ся տ. Зазва́нивать, ся; -зво́нный ած. 1, զանգահարելու, -հարութեան. 2, ամուր, պինդ, քաջահնչիւն. зазво́нная, ой ի. խիստ, մեծահարուած ապտակ, ‘չափալախ‘. -зво́нщикъ տ Звона̀рь; -зво́нъ ա. զանգահարութեան սկիզբը:

Зазвуча́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. 1, սկսել զրնգալ, հընչել. շառաչել գոռալ. 2, լսուիլ, լսելի լինիլ. 3, թնդալ:

Зазвѣзди́ть (—, -ди́тъ) չ. դէմք. երևալ, փայլել (աստղերի մասին):

Зазвѣрѣ́ть չ. գազանանալ, վայրենանալ:

За‖зда́ніе, -зда́ть տ. Зазида́ніе, -да́ть.

Заздо́рить (-рю -ря́тъ) չ. վիճել, կռուիլ:

Заздра́віе չ. 1, բարեմաղթութիւն կենաց բաժակով. կենաց. 2, եկղ. բարեմաղթութեան թերթիկ (որի վերայ նշանակելով կենդանի մարդկանց անունները, նշխարահացի հետ միասին տալիս են պատարագչին. սա պատարագելիս հանելով նշխարահացի օրհնած մասը, վերոյիշեալ մարդկանց արևշատութիւն է մաղթում):

Заздра́вный ած. գոհարանական, արևշատութիւն մաղթող. արևշատութեան. з. листъ եկղ. (ռուսաց մէջ) բարեմաղթութեան թերթ (որի վերայ գրուած մարդկանց համար պատարագիչը բարեմաղթութիւն է անում). з—ая пѣ́сня գոհարանական երգ. з. тостъ, крикъ, ку́бокъ; з—ая просфора́ բարեմաղթութեան թերթիկի հետ մատուցած նշխարահացը (տ. Заздра́віе 2). заздра́вное, аго չ. նշխարի այն մասը, որը պատարագիչը հանում է յարևշատութիւն մի կամ մի քանի մարդկանց:

За‖зелени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, կանաչ ներկել, գեղել. 2, կանաչ խոտի վերայ թաւալուելով կեղտոտել. з. руба́шку; -зе́лень ի. 1, մամռակալած, ջրի երեսին կանաչին տուող լօռ, ջրի մուռ, խոտ. 2, կանաչ չիրտ (ծառի կեղևի մէջ):

За‖зеленѣ́ніе չ. կանաչելը, *բողբոջելը, առաջանալը. -зеленѣ́ть չ. սկսել կանաչել, սկսել կանաչ խոտով, տերևով ծածկուիլ. *բողբոջել, բանել, առաջ գալ. -ся չ. կանաչել, կանաչով ծածկուիլ. *հեռուից կանաչին տալ:

За‖зида́ніе չ. շինելը, կառուցանելը, հիմնելը. -зида́ть, -зда̀ть ն. 1, սկսել շինել, կառուցանել. հիմնել. 2, եկղ. քարով, աղիւսով եւն փակել,

թաղել, փակել, պարփակել (օր. սուրբ մասունքները). -ся չէզ. շինուիլ, հիմնուիլ։

За||зимова́ніе չ. ձմեռելը, ձմեռը մի տեղ մնալը, անցկացնելը. -зимова́ть (-му́ю -ютъ) չ. ձմեռել, ձմեռը մի տեղ մնալ, անցկացնել. -зимо́къ, мка ա. և յ. за́зимки առաջին ձիւն, ցուրտ. ձմռան առաջին ցրտերը, 'այծապները'։

Зази́мье չ. առաջին անգամ եկած ձիւնը, ձմրան առաջին ցրտերը, ձմրան սկիզբը. пе́рвое з. հոկտեմբերի 1-ը (որ տօն է լինում)։

За||зира́ніе չ. 1, նայելը, դիտելը, տեսնելը (ծածուկ). 2, կշտամբանք, ստգտանք, յանդիմանութիւն. -зира́ть, за̀зрѣ́ть չ. 1, նայել, մտիկ անել. դիտել, գննել, տեսնել. 2, անգոսնել, կշտամբել, պարսաւել, քամահել. 3, արթնիլ, զարթնիլ, արգելել, չթոյլատրել (խղճի մասին). -ся անդէմ. 1, ուշադրութեամբ նայել, դիտել, խորասուզուիլ մի բանի մէջ. 2, խղճահարուիլ։

Засія́ть չ. բացուել։

Зазмѣи́ться (-ю́сь -я́тся) չ. 1, օձի պէս գալարուիլ, պտոյտներ անել. 2, բարկանալ, չարանալ։

За||знава́ть (-знаю́ -ю́тъ), -зна́ть չ. 1, սկսել ճանաչել, ծանօթանալ. я его́ зазна́лъ уже́ старико́мъ ես նորա հետ ծանօթութիւն սկսեցի, երբ արդէն ծեր էր. -ся անդէմ. 1, հպարտանալ, գոռոզանալ, փքուիլ (իր անցեալը, գիրքը մոռանալով). 2, (միայն зазна̀ться) ծանօթանալ, բարեկամանալ։

Зазна́емо ն. նախօրօք, վաղօրօք գիտենալով։

За||зна́йка հոր. հպարտացած, գոռոզացած, ամբարտաւան մարդ. -зна́мый ած. հանրածանօթ, յայտնի. -зна́ть, ся տ. Зазнава́ть, ся.

Зазно́ба ի. 1, սարսուռ, դող. մրսած, ցրտահար տեղ, եղունգ. 2, բուռն տենչ, խանդ, սէր. 3, սիրոյ, տոփանքի առարկայ, սիրեցեալ. ժղով. սիրուհի. 4, անախորժութիւն, հոգս, դարդ, ցաւ։

Зазно||би́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Зазнобля́ть; -би́ться անդէմ. սիրահարուիլ. -бле́ніе չ. սառեցնելը, մրսեցնելը. -бля́ть, -би́ть ն. 1, դէմք. դողացնել, սարսուռ զգալ. больно́го зазноби́ло; 2, մրսեցնել, սառեցնել, ցրտահար անել. про́тивъ зазно́бленныхъ па́льцевъ на рука́хъ и нога́хъ лукъ превосхо́дное сре́дство; 3, սիրահարեցնել, սիրով բորբոքել, վառել. -бный ած. մրսելուց, ցրտից առաջացած. -бушка ի. նւզ. 1, բուռն տենչ, խանդ, սէր. 2, սիրոյ առարկայ, սիրեցեալ, անձկալի, սիրուհի. -бчивость ի. փափկութիւն, քնքշութիւն. -бчивый ած. 1, մրսան, հեշտութեամբ մրսող. քնքոյշ. 2, սիրահարկոտ, հեշտութեամբ սիրահարուող. 3, սիրային. з—ые разгово́ры.

Зазно́бъ ա. տ. Зазно́ба 1.

Зазолоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. սկսել ոսկէզօծել, *վառ կարմրով լուսաւորել. со́лнце зазолоти́ло верху́шки горъ; -ся անդէմ. և չէզ. վառ կարմրով լուսաւորուիլ, փայլել։

За||зо́рникъ ա. -зо́рница ի. եպերելի, անգոսնելի. խայտառակ այր, կին. -зо́рность ի. պախարակելի, եպերելի վարք ու բարք, կենցաղ. խայտառակութիւն. -зо́рный ած. 1, պախարակելի, եպերելի, նշաւակելի, անգոսնելի, կշտամբելի, ստգտանելի. з. всё же не есть позо́рный; 2, տ. Позо́рный; з—ые дѣ́ти խառնակեցութիւնից ծնուած, ապօրինի զաւակներ։

Зазо́ръ ա. 1, ստգտանք, եպերելի, անգոսնելի, պախարակելի բան. 2, խայտառակութիւն, նախատինք, ամօթալի բան. 3, դատարկութիւն, 'բոշութիւն' (հրացանի խողովակի—'լուլայի'—մէջ՝ շնորհիւ գնդակի փոքրութեան)։

За́зрить (-рю -рятъ), ся տ. За́зрѣть, ся.

За||зрѣва́ніе տ. Зазира́ніе; -зрѣва́ть սկզ. գործ. տ. Зазира́ть 3; -зрѣ́ніе չ. 1, տ. Зазира́ніе 2, безъ з—ія և безъ з—ія со́вѣсти առանց քաշուելու, առանց խղճահարուելու, առանց ամաչելու. 2, տ. Делика́тность; -зрѣ́ть, ся տ. Зазира̀ть, ся.

Зазубоска́лить (-лю -лятъ) 1, չ. սկսել ծաղրել, ծիծաղել 'դնջրտուիլ' մի բանի վերայ. 2, ն. սկսել հայհոյել, նախատել։

За||зу́бренность ի. 1, ատամնաշատութիւն, շատ ատամներ, կտրտուած տեղեր ունենալը. 2, ֆիզ. աշխ. խորշաշատութիւն, խորտուբորտութիւն (ցամաքի ափերի) -зу́бренный ած. 1, բերանի (սայրի) վերայ ատամներ, կտրած տեղեր ունեցող (սուր). 2, մակերևոյթի վերայ կեռ ատամներ ունեցող. ատամնաւորուած. стально́е, з—ое стре́мя; 3,*բթացած, փնջռուած, կտրտուած. -зу́бриваніе չ. 1, կտրտելը, ջարդելը. 2, անգիր, թութակարար. մեքենաբար սերտելը. -зу́бривать, -зубря́ть, зу́бри́ть ն. 1, կտրտել. փշրել (օր. դանակի, սրի բերանը). 2,* թեթև կերպով ալէկոծել, շարժել (ջրի մակերևոյթը). 3, մեքենաբար, թութակարար սերտել, անգիր անել. з. уро́къ, статью́; -зу́бриваться, зу́бриться 1, անդէմ. և չէզ. կտրտուիլ, ջարդուիլ, բրդուիլ, փշրուիլ (դանակի, սրի բերանի մասին). когда́ ножъ съ твёрдымъ лезвеёмъ зазу́бривается, то тру́дно быва́етъ его́ вновь отточи́ть; 3, մեքենաբար սերտելուց բթանալ, շշմիլ. онъ до того́ зазубри́лся, что не понима́етъ са́мыхъ просты́хъ веще́й.

За||зу́брина ի. 1, կտրած տեղ, սղոց (սրի, դանակի բերանի վերայ). 2, ատամ, պտոյտ, ատամնաձև կեռ, ճանկ (որ և է մետաղէ առարկայի վերայ). 3, կեռ, կեռատամ. 4,* ճանկռուածք, սպի, վէրք. -зу́бринка նւզ. տ. Зазу́брина; -зу́бристый ած. կտրտուած. -зу́бри́ть (-зу́брю́ -зу́бря́тъ), ся տ Зазу́бривать. ся; -зу́бря տ. Зазу́брина 2; -зубря́ть տ. Зазу́бривать.

Зазы||ва́ла հոր. հրաւիրող, հրաւէր կարդացող, հրապուրող այր, կին. -ва́лка տ. Зазыва́льщица: -ва́льщикъ ա. -ва́льщица ի., -ва́тель ա. -ва́тельница ի. Зазыва́ла; -ва́ніе չ. հրաւիրելը, կանչելը, հրաւիրելով գրաւելը, հրապուրելը. з. покупа́телей; база̀рныя з—ія; -ва́тельный ած. կանչելու, հրաւիրելու, գրաւելու, հրապուրելու. -ва́тка տ. Зазыва́льщица.

Зазы||ва́ть, зазва́ть ն. կանչել, կոչել, հրաւիրել. կանչելով. զոռով իր մօտ քարշել, գրաւել, հրապուրել. з. покупа́телей; з. обѣ́дать; -ся չէզ. կոչուիլ, կանչուիլ, հրաւիրուի[լով հրապուրու]իլ, գրաւուիլ. -вный -вно́й ած. կանչող, հրաւիրող, հրաւէր կարդացող, հրաւիրման. з. крикъ; з. биле́тъ, спи́сокъ; з—ая пѣ́сня գիւղական երեկոյթներին առաջին անգամ երգուող երգ, հրաւէրերգ։

Зазы́въ ա. հրաւէր, կոչ, կանչ։

За||зѣва́ть չ. 1, աղաղակել, բղաւել. 2, սկսել յօրանջել. -ся տ. Зазѣ́вываться; -зѣ́вываться (արտս. -зёвы—), -зѣва́ться չ. 1, երկար և հաճութեամբ նայել, մտիկ անել. зазѣва́ться на кого́, на что ուշադրութիւնը դարձնել, յառել մէկի, մի (ոչ կարևոր) բանի վերայ, բերանը բաց նայել մէկի, մի բանի վերայ. 2, անուշա-

դիր, անհոգ գտնուիլ. 3, *պարապ-սարապ, քամի կուլ տալով ման գալ, շրջել:*

За||зябáть, -зя́бнуть *չ.* 1, *ցրտահար լինել (բոյսերի մասին).* 2, *մրսիլ, սառչիլ, սառիլ սքառիլ, գուցուիլ.* -зя́блый *ած. մրսած, ցրտահար, գուցուած. *վշտահար:*

За||игрáніе *չ.* 1, *խաղ սկսելը, խաղալը, խաղ անելը.* 2, *խաղալը, ածելը.* 3,* *փայլելը, շողշողալը, պլպլալը.* -и́гранность *ի. հնութիւն, փտածութիւն (շատ գործածուելուց, խաղալուց, ածելուց).* з. пьéсы.

За||игрáть, ся *տ.* Зайгрывать, ся; -и́грываніе *չ. մէկի հետ խաղալը, հանաք անելը, մէկին գրգռելը, ծաղրելը. խաղ, հանաք, ծաղր.* -и́грывать, -игрáть *ն. և չ.* 1, *չ.* зайгрывать съ кѣмъ нибудь *ա, մէկի հետ խաղալ, մէկի գլխին խաղեր խաղալ, մէկի հետ հանաքներ անել. մէկին ծաղրել, գրգռել. բ, մէկի առաջ քծնիլ, աշխատել մէկին հաճոյանալ.* 2, (*միայն* заигрáть) *ն. և չ. սկսել խաղալ. սկսել ածել, նուագել* з. на музыкáльномъ инструмéнтѣ; з. пьéсу, увертю́ру, вальсъ; з. въ мячъ, въ кáрты, въ горѣлки *գնդակախաղով, թղթախաղով, զօրեկի խաղալով զբաղուիլ.* з. пáльцами *մատներին հետ խաղալ.* 3, (*միայն* заигрáть) *չ. ծառանալ, ծաբրա ըլիլ, յետևի ոտների վերայ բարձրանալ (ձիու մասին).* 4, (*միայն* заигрáть) *չ. *փայլել, շողալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ.* з. огнёмъ, лучáми, серебрóмъ; 5, (*միայն* заигрáть) *չ. բուրքն կերպով յայտնուիլ, երևալ, արտայայտուիլ, դալրթնիլ. ալէկոծուիլ, յուզուիլ, թնդալ.* молодóе винó заигрáло *մաճառը սկսեց եփ գալ.* 6, *ն.* з. когó нибудь въ игрѣ *մէկին խաղի մէջ տանել.* 7, *ն. շատ խաղալով մաշել, հնացնել, փչացնել, *համը հանել.* зайгранныя кáрты *մաշուած, քրքրուած խաղաթղթեր.* зайгранная пьéса *հնացած, համը գնացած պիէսա.* 8, *չ. (կոկոնի, տերևի մասին) փթթիլ, բացուիլ, բողբոջիլ.* -ся *չ. խիստ երկար խաղալ (ամէն բան մոռանալով). խիստ երկար խաղալուց յոգնիլ, շշմիլ.* онъ *заигрáлся до тогó, что… *նա իր խաղը (խեղկատակութիւնը, յանդգնութիւնը) այն աստիճանի հասցրեց, որ…* -игры́шъ *ա.* 1, *տ.* Зайгрываніе; 2, *բարեկենդանի երեքշաբթին:*

Зайзбье *չ. խրճիթի յետևի կողմը, խրճիթի յետևում գտնուող շինութիւնները:*

Зай||ка *ա. կակազ. թլուատ. թոթով.* -кáніе *չ.* 1, *կակազութիւն. թլուատութիւն, թոթովախօսութիւն.* 2, *տ.* Икáніе; -кáться, -кну́ться *չ.* 1, *կակազել թոթովել, կմկմալ.* 2, *կապուիլ (լեզուի մասին), խօսելիս կանգ առնել, կարկամիլ, պապանձուիլ.* рѣчь заикну́лась *խօսքը կանգ առաւ.* 3,* з. о чёмъ *մի բանի մասին խօսք վայր գցել, սկսել խօսել, ակնարկել, մի բանի մասին ակնարկութիւն անել.* 4,* слѣдъ сталъ заикáться *հետքը սկսեց կորչել.* -кливость *ի. տ.* Заикáніе; -кливый *ած. կակազ, թլուած, թոթովախօս, կմկմացող:*

Зай||ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) *ն. տղմով ծածկել, պատել, տղմոտել.* -ся *չր. տղմով ծածկուիլ, տղմոտուիլ:*

Заи||мáніе *չ.* 1, *փոխ առնելը.* 2, *օրինակ առնելը.* 3, *բռնելը, գրաւելը.* -мáтель *ա.* -мáтельница *ի. պարտք վերցնող, փոխառու այր, կին:*

Заимáть (заéмлю -лютъ *և* заимáю -ютъ) *ն. հնց. և գւռկ.* 1, *փոխ առնել, փոխ վերցնել.* 2, *վերցնել, օրինակել, ընդօրինակել, սովորել.* 3, *բռնել (տարածութիւն, տեղ), գրաւել.* -ся 1, *անդր. հնց. և գւռկ.* чѣмъ *մի բանով պարապիլ, զբաղուիլ.* 2, *չր. առնուիլ, առաջացնուիլ:*

Зáимка *ի.* 1, *գրաւելը, սեպհականացնելը, զաւթելը (օտար, անտէր բան, մնւդ. հող).* з. лáгеря *բանակի համար տեղ գրաւելը, բռնելը.* 2, *գիւղական հողերից դուրս գրաւած, բացած հող, ագարակ, հողատեղ.* 3, *իջևան, կայարան.* 4, *գետի այն տեղը, ուր ջուրը կապել, կանգնեցրել են.* занимáть з—у *գետը կապել, կանգնեցնել.* 5, *բռնելը, գրաւելը.* з. чужóго скотá.

Зай||мность *ի. փոխադարձութիւն, փոխադարձ պայմանադրութիւն.* -мный *ած.* 1, *փոխ առած, պարտք վերցրած.* 2, *ուրիշից վերցրած, ընդօրինակած.* сóбственныя и з—ыя мы́сли; 3, *փոխարինութեան պարտքի.* 4, *փոխադարձ:*

Займо||брáзъ *ա. ռմկ. պարտք, փոխարինութիւն.* -взя́тель *ա. պարտապան, պարտք վերցնող.* -дáвецъ, вца *ա.* -дáвица *ի. պարտատէր, պարտատիրուհի, պարտք տուող այր, կին.* -дáвный *ած. պարտքի, փոխարինութեան.* -дáтель, -дáтельница *տ.* Заимодáвецъ, -дáвица; -дáтельство *չ. փոխատուութիւն.* -дáтельный *ած. փոխ տալու, պարտք տալու.* -дáтельство *չ. փոխ տալը, պարտք տալը, փոխարինութիւն.* -дáніе *չ. եկ. ու. փոխ, պարտք տալը.* -обрáзно *մ. փոխարինաբար.* -обрáзный *ած. փոխարինութեան, փոխ առած կմ վերցրած.* -обрáзъ, въ заимообрáзъ *տ.* Заимообрàзно; -слóвіе *չ. այլաբանութիւն, փոխաբերութիւն:*

Займо||чникъ *ա: հող գրաւող, հող 'զաւթող' (տ.* Зáимка 2); -чный *ած. (ինքնաբերաբար) գրաւած, 'զաւթած':*

Заи́мственный *ած. հնց. փոխ առած, ուրիշից վերցրած, ոչ սեպհական, ոչ ինքնուրոյն:*

Заи́м||ство *հնց.* -ствованіе *չ. փոխառութիւն, ուրիշից փոխ առնելը, վերցնելը, ընդօրինակելը.* -ствованный *էյ. ած. փոխ առած.* з—ое слóво; з. оборóтъ; -ствовать (-ствую -ютъ) *ն.* 1, *փոխ առնել, պարտք վերցնել.* 2, *ուրիշից սովորել, վերցնել, փոխ առնել, ընդօրինակել, քաղել.* з. отъ когó нрáвы, обы́чаи, манéры; з. изъ газéтъ такія-то подрóбности, свѣдѣнія; -ся *անդր.* 1, чѣмъ отъ когó, изъ чегó *մի բան մէկից, մի բանից վերցնել, փոխ առնել, սովորել.* 2, *ուրիշից օգտուիլ, ընդօրինակել, փոխ առնել, քաղել.* 3, *ռմկ. որ և է (փուչ, վնասակար) բանով զբաղուիլ, որ և է բանի կպչել.* з. винóмъ, кàртами; 4, *չր. ուրիշից վերցնուիլ, ընդօրինակուիլ, քաղուիլ:*

Заи́м||щикъ *ա. հնց.* 1, (заи́мщица *ի.*) *տ.* Заёмщикъ, -щица; 2, *գրաւող, 'զաւթող' (օտար հող):*

Заи́нде||вѣлый *ած. եղեմնակալած, եղեմով ծածկուած, պատուած.* -вѣть, ся *չ.* 1, *եղեմնակալել, եղեմով ծածկուիլ, պատուիլ.* 2, *դառամիլ:*

Заинтере||сóвывать, -совáть (-су́ю -ютъ) *ն. հետաքրքրել, շահագրգռել.* з. пáртію на билліáрдѣ *սկսել շահով, փողով բիլիարդ խաղալ.* -ся *անդր. հետաքրքրուիլ, շահագրգռուիլ:*

Заинтри||гóвывать, -говáть (-гу́ю -ютъ) *ն.* 1, *սաստիկ հետաքրքրել, շահագրգռել (մի բան գիտենալու, իմանալու).* 2, *զօռով փորձանքի, խառ-*

Зáинька *տ.* Зáенька. [*թակարդի մէջ գցել:*

Заи́||скиваніе *չ. քծնողութիւն, սողոքաբարշու-*

թիւն. **-скивать, -скáть** (-ищý -ищутъ) ն. 1, ճիգ թափել գտնելու, աշխատել գտնել, երեւան հանել. 2, з. въ комъ, передъ кѣмъ, у когó մէկի առաջ քծնել, ստորաքարշութիւն անել, աշխատել մէկին հաճոյանալ, դուր գալ. **заискивающій** էյ. ած. քծնողական, ստորաքարշ. 3, з. что и чегó խնդրել, ժտել. աշխատել մի բան շահել, ստանալ, վաստակել։

За||искри́ться (-рюсь -рятся) **-искрѣ́ть** չ. սկսել կայծեր արձակել, *փայլել, փառուել, շողշողալ։

За́искъ ա. տ. Зайскиваніе.

За́й||ка ա. 1, փղքշ. նապաստակիկ, -կուկ. 2, **За́йно** ա. տ. За́йка 1. [տ. Зайчи́ха.

Займа́ться չ. պարապել, զբաղուել։

За́й||мище չ. 1, Նվզ. բռնած, նշան դրած, գրաւած հողատեղ. 2, ընդարձակ ճահճուտ տեղ, եղեգնուտ. **-мищный** ած. հող բռնելու, գրաւելու։

Зайти (зайдý -дýтъ) տ. Заходи́ть.

Зай||ча́тина ի. նապաստակի միս. **-ча́тникъ** ա. նապաստակների բուն. **-чёнко** ա. **-чёнокъ, нка** ա. (յ. зайча́та, -тъ) նապաստակի ձագ, ճուտ։

За́йчикъ ա. 1, Նւզ. տ. За̀яцъ; ходи́ть з—омъ արագ գնալ, ման գալ. 2, ռմկ. արտացոլած ճառագայթ արեգակի. 3, վէտ ալիքների փրփուրը։

За́й||чи́на, -чи́нка Նւզ. 1, նապաստակի միս. 2, նապաստակի մորթ, մուշտակ. **-чи́ха** ի. էգ նապաստակ. **-чи́шка** ա. **-чи́шко** ա. Նխտ. ողորմելի, անպիտան նապաստակ. *վախլուկ, թուլամորթ մարդ. **-чи́ще** ա. յւնլ. մի ահագին նապաստակ։

За́й||чій տ. За́ячій; **-чýкъ, á** ա. 1, բս. Delphinium consolida, դաշտաց դելֆինիոնը (տճ. օհբոյ չէչէյի). 2, բս. Centaurea cyanus, տերեփուկ, նաշտ. **-чýха** ի. **-чýшки, шекъ** ի. յ. տ. Зайчýкъ 1.

Зака||балéніе, -бáливаніе չ. ճորտացնելը. պարտաւորեցնելը, ձեռք ու ոտք կապելը. **-бáливать, -балáть, -бали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. ծառայագրել, ճորտացնել, ճորտ, ծառայ դարձնել, մէկի ձեռք ու ոտքը կապել (վարձելով կամ գրաւ, պարտք տալով), մէկին պարտաւորեցնել. з. себя́ պարտաւորուել, կապուել, ճորտանալ. з. свою́ жизнь իր կեանքը ստրկական դարձնել, իր ազատութիւնը, անկախութիւնը ծախել. з. что чемý մի բան միւսին ստորադրել. **-ся** 1, անդբ. ծառայագրուել, ինքն իր ձեռք ու ոտքը կապել, ինքն իրան ազատութիւնից, անկախութիւնից զրկել. з. гдѣ-нибýдь մի տեղ նստել և էլ չշարժուել, մի տեղ մեխուել. 2, կր. ծառայագրուել, ճորտ, ծառայ, ստրուկ դարձնուել, ազատութիւնից, անկախութիւնից զրկուել։

Заваблýчье չ. դարշապարակաշի, կրնկակաշի (կօշկի)։ [աշխ. Անդրկովկաս։

Закав||кáзскій ած. անդրկովկասեան. **-кáзье** չ.

Зака||дыка ա. սրտակից, հարազատ բարեկամ, մտերիմ. **-дычный** ած. սրտակից, մտերիմ, հարազատ. з. другъ, пріятель.

За||казáніе, -казáть (-жý -жутъ), **ся** տ. Закáзываніе, -зывать, ся; **-кáзецъ зца** Նւզ. տ. Закáзъ; **-кáзка** ի. տ. Закáзъ; **-кáзникъ** ա. **-казничёкъ, чкá** Նւզ. պահոցի անտառ, անտառամաս (որի մէջ արգելուած է փայտ կտրելը, որսը և անասուն արածեցնելը). **-кáзный, -казнóй** ած. 1, արգելուած. з—ая рóща անտառ, պուրակ, որի մէջ փայտ կտրելը արգելուած է. արգելանոցեան, պահոցի, ընտիր պուրակ. з. лѣсъ, з—ое мѣсто տ. Закáзникъ; з. лугъ մարգագետին, որը արգելուած է արածացնել, 'ղօրօխ', 'ղօրուխ'. 2, պատուիրած, պատուէրով շինած, պատրաստած, գրած, գործած են. з—ыя сочинéнія; з—óе письмó, з—àя корреспондéнція պատհովագրած նամակ, թղթակցութիւն. з-ая обѣдня, з. молéбенъ, з—ая понихи́да պատուէրով կատարուած պատարագ, մաղթանք, հոգեհանգիստ։

Закáз||чикъ ա. 1, (закáзчица ի.) պատուիրատու, յանձնարարող. 2, արգելող. 3, Նվզ. գւռկ. գործակալ քահանայ. 4, օտարագիրների աւագի փոխանորդը։

Закáзъ ա. 1, պատուիրելը, պատուէր, պատուիրագիր. յանձնարարելը, յանձնարարութիւն. 2, տուած, պատուիրած գաս, շարադրութիւն. 3, արգելում, արգելք. 4, պահոցի անտառ, անտառամաս (որ փայտ կտրելը արգելուած է). 5, Նվզ. եկղ. գործակալութիւն։

Закá||зываніе չ. պատուիրելը, յանձնարարելը. **-зыватель** տ. Закáзчикъ; **-зывать, -зáть** ն. 1, արգելել, սաստել, չթոյլատրել. 2, հրամայել. 3, պատուիրել, յանձնարարել, պատուէր, յանձնարարութիւն անել. 4, արգելել (ուրիշի ձեռընմխութիւնից), պահել, 'ղօրօխ', 'ղօրուխ' անել (տ. Закáзникъ և Закáзъ 4).

За||кáиваться, -кàяться չ. ուխտել, ուխտ դնել մի բան չանելու. его́ такъ вы́жарили, что вперёдъ закáется онъ шали́ть — կը մեռնի ու այլ ևս չարութիւն չի անել. **-кáй** ա. **-кáйна** ի. ուխտ, երդում (մի բան չանելու)։

За||калáть, -клáть ն. եկ. սլ. Նվզ. զենուլ (զր.) մորթել, կտրել, զոհել (տ. Закáлывать, -колóть).

Зака||лéніе տ. Закáливаніе; **-лённость** ի. մխուած, *պողպատուած, ամրապնդուած լինելը. կարծրութիւն, *դիմացկունութիւն. **-лённый** էյ. ած. 1, մխուած. з—ая сталь; 2,* ամրապնդուած, փորձուած, դիմացկուն. з. въ боя́хъ.

Закá||ливаніе չ. 1, մխելը, մխելով կարծրացնելը, ջրդեղելը (օր. պողպատը). 2,* պողպատելը, ամրապնդելը, զրկանքների, չարքաշ կեանքի ընտելացնելը. постепéнное з. тѣла прóтивъ хóлода и простýды; **-ливать, -лять, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, ջրդեղել, մխել (շիկցրած երկաթը, պողպատը յանկարծ ջրի կամ այլ հեղուկի մէջ կոխելով կարծրացնել). з. хлѣбъ հացը այրել, փշացնել. з. кóжу կաշին այրել, փչացնել. з. стекля́нныя издѣ́лія ապակէ արտադրութիւնները աստիճանաբար սառեցնել, նոցա դիմացկունութիւն տալու համար. 2,* պողպատել, ամրապնդել, զրկանքների, չարքաշ կեանքի ընտելացնել, վարժեցնել. з. своё тѣло прóтивъ хóлода и простýды; **-ся** 1, կր. ջրդեղուել, մխուել, մխուելով պնդանալ, կարծրանալ. 2, անդբ. զրկանքների, չարքաշ կեանքի վարժուել, ընտելանալ, պողպատուել։

Закáлка ի. 1, մխում, մխելը (երկաթը, պողպատը). 2,* դիմացկունութիւն, -կունութիւն։

Закáлочный ած. մխելու. з—ая жи́дкость հեղուկ (ջուր, անդիկ, իւղ են), որի մէջ շիկցած մետաղը մխում են։

Закáлъ ա. 1, ջրդեղելը, -ղուելը, մխելը, մխուելը. պնդութիւն, ամրութիւն, կարծրութիւն. 2,* դիմացկունութիւն, տոկունութիւն,

հասարակամութիւն, կորով. человѣкъ стараго з—а վաղեմի բնաւորութեան, աշխարհայեցողութեան տէր մարդ. 3, հում մաս, տեղ (կծըխած հացի մէջ). 4, փչացած տեղ (վատ դաբաղած կաշու մէջ)։

За‖ка́лываніе շ. 1, սպանելը (խոցելով), մորթելը. 2, ամրացնելը մի բան (մէջը քորոց, ասեղ խրելով). -ка́лывать, -коло́ть ն. 1, սպանել (խոցելով), մորթել, զենուլ (գր.). 2, քորոցով, ասեղով ամրացնել. -ся 1, անդր. ինքն իրան խոցել, մորթել. 2, կր. խոցուիլ, մորթուիլ։

Зака́льный ած. մխելու, կարծրացնելու։

Зака‖менѣ́ніе շ. քարացնելը, կարծրացնելը. *ջլատելը. ընկճելը. -мени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. քարացնել, պնդացնել. *ջլատել, չթոյլ տալ աճել, զարգանալ, ընկճել. -менѣ́лость ի. քարացած լինելը. *անզգայութիւն, անապաշխարութիւն, անգթութիւն, խստասրտութիւն. -менѣ́лый ած. 1, քարացած, քար դարձած. 2,* անզգայ, անգութ, անապաշխար, անողորմ, խստասիրտ։

Закаменѣ́ть չ. 1, քարանալ, քար դառնալ, կարծրանալ, պնդանալ. 2,* անզգայ, անողորմ դառնալ, խստանալ։

За‖ка́нчиваніе շ. աւարտելը, վերջացնելը, բոլորելը, պրծնելը. -ка́нчивать, -ко́нчить ն. աւարտել, վերջացնել, անել պրծնել, բոլորել. э́тотъ годъ мы зако́нчили о́чень ве́село այս տարին մենք խիստ ուրախ բոլորեցինք. -ся 1, չ. աւարտուիլ, վերջանալ պրծնել. հատնել. 2, կր. աւարտուիլ. վերջացնուիլ, բոլորուիլ։

За‖ка́паніе չ. 1, կայլակել, կաթկթել սկսելը. 2, աղտոտելը, կեղտոտելը (թափթփելով). -ка́пать (-паю -ютъ և -плю -лютъ) 1, չ. սկսել կայլակել, կաթկթել, թափուել. 2, ն. կեղտոտել, աղտոտել (մի բան միւսի վերայ թափթփելով). -ся 1, կր. կայլակեցնուիլ, կաթեցնուիլ. 2, անդր. իւր վերայ մի բան կաթեցնելով կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ։

Закапри́зничать շ. սկսել յամառութիւն, կամակորութիւն, խեռութիւն անել. ըմբոստանալ։

За‖ка́пчиваніе շ. չորացնելը (ծխով). ծխոտելը, մխոտելը. -ка́пчивать, -копти́ть ն. 1, չորացնել (ծխոտելով, մուխ անելով). з. окорока̀; 2, ծըխով, մխով ծածկել, պատել, ծխոտել, մխոտել. մրոտել. 3, չ. սկսել ծխալ, ծուխ, մուխ, մուր արձակել. ла́мпа закопти́ла; -ся 1, կր. ծխով, մխով, մրով պատուիլ, մրոտուիլ. 2, անդր. ծխոտուիլ, մրոտուիլ։

За‖ка́пываніе շ. խորելը (գր.), թաղելը, թաղցնելը. -ка́пывать, -копа́ть ն. թաղել, խորել (գր.), ծածկել, թաղցնել. -ся 1, կր. թաղուիլ, խորուիլ. 2, անդր. ինքն իրան թաղել, խրուիլ. *ընկղմուիլ, խորասուզուիլ. կորչիլ, ծածկուիլ, թաղնուիլ. *з. въ дѣла́хъ գործերի մէջ ընկղմուիլ, թաղուիլ։

Зака́ркать շ. սկսել կանչել. կռռալ (ագռաւի մասին). *վատ բան, դժբախտութիւն գուշակել։

За‖ка́рмливаніе շ. խիստ շատ, չափազանց կերակրելը, բտելը. չափազանց մեծ, անտանելի հիւրընկալութիւն. -ка́рмливать, -корми́ть ն. 1, բտել, լաւ կերակրելով չաղացնել, գէրացնել, պարարտացնել. 2, խիստ շատ ուտեցնել, խիստ շատ ուտեցնելով վնասել. з. му́ху մեղրաճանճերին կերակրել բեղմնաւորութեան համար. -ка́рмливаться կր. բտուիլ, գէրացնուիլ, չաղացնուիլ, պարարտացնուիլ։

Зака́сывать հնց. տ. Зака́шивать.

Зака‖та́ніе շ. տ. Зака́тка; -та́ть ն. 1. սկսել գլորել, գլորելով զբաղուիլ. отъ не́чего дѣ́лать онъ заката́лъ шары́; 2, տ. Зака̀тывать II; -ся անդր. 1, սկսել գլորուիլ. ло́шадь заката́лась по песку́; 2, տ. Зака́тываться II; -ся չ. գւռկ. մայր մտնել, ծածկուիլ, թաքնուիլ. со́лнце заката́лось.

Зака́‖тисто մ. գիլ ձայնով, թունդ, կրակոտ եղանակով. -тистый ած. 1, ճոխ, փարթամ. ժիր, ուրախ, խրախաւէր, կայտառ. 2, խիստ, թունդ, գիլ։

Закати́ть (-чу́ -ка́тятъ), ся տ. Зака́тывать, ся I.

Зака́‖тка ի. հարթելը, դզելը, նստեցնելը (տրորելով). -тникъ ա. տանը գործած, կոշտ փարչամակ. -ну́ть տ. Зака́тывать I; -тный ած. 1, մայր մտնող, նուազող. թոյլ. з—ые лучи́ со́лнца; 2, քէփաւէր, խրախաւէր, շուայտ։

Зака́тчивый ած. հեշտութեամբ գլորուող. հեշտութեամբ մայր մտնող։

Зака́тъ ա. 1, գլորելը, -ուիլը. з. со́лнца, мѣ́сяца արեգակի, լուսնի մայր մտնելը. онъ прі-ѣ́халъ на з—ѣ со́лнца նա եկաւ, ժամանեց արեգակի մայր մտնելու ժամանակ. 2, արեւմուտք, *վերջ, վախճան. з. дней կեանքի վերջին օրերը, վախճանը. з. жи́зни մահ. жизнь его́ бли́зится къ з—у; 3, խաղալիծ, սահման (որտեղից գնդակախաղի ժամանակ գնդակը (բուլթին) գլըցում են)։

Зака́тываніе շ. I. գլորելը, -ուիլը. з. глазъ подъ лобъ բժ. աչքաթեքութիւն. II. տ. Зака́тка.

Зака́‖тывать I. (зака́тывать, -ти́ть, -тну́ть) 1, ն. գլորելով ներս տանել, ներս քաշել. з. коля́ску подъ сара́й; дѣ́ти куда́-то закати́ли о́бручъ — գլորելով տարան կորցրին. з. глаза́ աչքերը ծռել, թեքել (բբերը վերին կոպերի տակ զցելով). *ուշաթափուիլ. 2, չ. գնալ, անցնել, ճանապարհից շեղուելով մտնել մի տեղ, այցելել. 3, տալ, հասցնել, կպցնել, թխել. з. ро́зогъ խարազանել, գանակոծել. учи́тель закати́лъ ему́ едини́цу ուսուցիչը նորան միաւոր թըխեց. закати́лъ ему́ хоро́шаго леща́ նորան մի լաւ 'չափալախ' (ապտակ) տուեց. 4, չ. խմել, 'զցել'. з. за га́лстукъ խիստ խմել, հարբել. 5, ն. և չ. սկսել մեծ եռանդով անել, գործել, նուագել քշել. ну, зака́тывай! դէ՜հ, զցի՛ր, խըմի՛ր (կամ՝ երգի՛ր, եւրանդ բաց արա և կամ քշի՛ր, արագ ընթացի՛ր). 6, ն. մեծ հանդէսով սարքել. з. пиръ, обѣ́дъ; 7, ն. մշակել, գործել. II. (зака́тывать, -ката́ть) ն. 1, տրորել, դզել, նստեցնել (տրորելով). 2, խառնել, շաղախել. հունցել 3, փաթաթել (մի բանի մէջ). 4, з. вверхъ пантало́ны, портки́ տաբատը, փոխանը վեր քաշել. 5, քշել, աքսորել, դատապարտել. з. кого́ на (կամ въ) ка̀торгу: -тываться, -ти́ться չ. 1, գլորուելով մի տեղ ընկնիլ. мячъ закати́лся за шкафъ; (աչքերի բբերի մասին) յեղաշրջուիլ, թեքուիլ, ծռուիլ, վերին կոպերի տակ ընկնիլ. у него́ глаза́ закати́лись такъ, что ви́дны то́лько бѣлки́; 2, (լուսատուների մասին) մայր մտնել. закати́лось со́лнце, закати́лась луна́; день закати́лся օրը տարաժամեց. *հանգչիլ, մարիլ, խաւարիլ, չքանալ. дни, вѣкъ, жизнь, сча́стіе закати́лись; 3, ուղեւորիլ, գնալ, փախչիլ, 'կծիկը դնել'. 'պոկ տալ' з. спать պառկել քնելու. з. отъ смѣ́ха կամ смѣ́хомъ ծիծաղից

թուլանալ. 4, զբօսանքի, հորբեցողութեան, քէֆի յետևից ընկնել. 5, թուլանալ, նուազիլ, ուշաթափուիլ. -тываться, -тàться 1, չէ. տրորուիլ, հարթուիլ. գլուիլ. 2, չ. կծկուիլ. 3, չ. շատ երկար ձիավարել, զբօսնիլ. երկար գետնի վերայ թաւալուելուց ուժասպառ լինիլ։

Закачáніе չ. շարժելը, ժաժ տալը, ճօճելը։

Закачáть 1, չ. чѣмъ և ն. что շարժել, ժաժ տալ, թափ տալ. з. головóю, ногáми; 2, ա. Закáчивать: -ся չ. 1, սկսել շարժուիլ, ժաժ գալ, ճօճուիլ, տարուբերուիլ, տատանուիլ, ցնցուիլ, դողալ. 2, ա. Закàчиваться.

За‖кáчиваніе չ. ճօճելով, օրօրելով քնացնելը. -кáчивать, -качáть, -качнýть ն. 1, ճօճելով, օրօրելով քնացնել. егó коля́ска закачáла; з. ребёнка на свои́хъ рукáхъ կամ въ люлькѣ; 2, սիրտը խառնել. գլուխը պտոյտ ածել (շատ ճօճելուց, տարուբերելուց). меня́ въ мóрѣ не закàчиваетъ. а закачáли меня́ на качéляхъ; 3, վեր քաշել, սօթտել. з. себѣ рукавá; 4, խմել, հարբել -ся 1, անդէ. այնքան ճօճուիլ, որ սիրտը խառնէ. я закачàлся на качéляхъ: 2, կորչիլ, չքանալ. (արեգակի մասին) մայր մտնել. 3, չէ. ճօճուիլ. օրօրուիլ։

За‖кáшиваніе չ. հնձելը, հարելը. -кáшивать, -косить ն. I. 1, հնձել, հարել. з. лугá: (սարդի մասին) ցնցուելով. գողգողալով գնալ. 2. հնձելով, հնձուորութիւն անելով պարաքը վճարել. 3. իր արտը. խոտհարքը հնձելիս ուրիշի արտը, խոտհարքը ընկնել և հնձել. -ся 1, չէ. հնձուիլ. հարուիլ. 2. անդէ. ա. Вкáшивать. ся; з. въ чужі́я лугá: II. ծուռ. թեք դնել. ծռել, թեքել. -ся անդէ. ծուռ, խէթ նայել. з. глазáми; онъ на меня́ закоси́лся.

Закá‖шливаться, -шля́ться չ. խիստ երկար, մինչև շնչհեղձութիւն, շնչասպառութիւն հազալ. -шлять չ. սկսել հազալ։

Закá‖яваться -я́ться ա. Закáиваться.

Заквáкать չ. սկսել կռկռալ (գորտի մասին). *կչկչալ. վատ խօսել։

Заквáсить (-шу -сятъ), ся ա. Заквáшивать, ся.

Заквáска ի. 1, թթուեցնելը, քացախեցնելը, խմորելը. մակարդելը, 'մէրելը'. 2, խմոր (գր.), խաշ. թթխմոր. մակարդ, 'մէրան'. «Цáрство Небéсное подóбно з—ѣ, котóрую жéнщина взя́вши положи́ла въ три мѣры муки́, докóлѣ не вскисло всё—նման է արքայութիւն երկնից խմորոյ էին (Մատթ. 13_{13}). 3,* սաղմ, արմատ. պատճառ. հիմք, աղբիւր. բնոյթ, սովորութիւն. въ э́томъ учи́лищѣ дурнáя з. այս դպրոցում վատ սովորութիւն է տիրում (որը մէկից միւսին է անցնում)։

Заквáхтать չ. սկսել կռկռալ (ձու ածելուց յետոյ). կչկչալ. *սկսել մրթմրթալ, փնթփնթալ, բրթմնջել, տրտնջալ։

Заквá‖шеніе, -шиваніе չ. խմորելը, թթուեցնելը, քացախեցնելը. մակարդելը, 'մէրելը'. -шивать, -сить ն. խմորել, թթուեցնել. քացախեցնել. մակարդել, 'մէրել'. з. тѣсто; з. молокó. -ся չէ. խմորուիլ. թթուեցնուիլ, քացախեցնուիլ. մակարդուիլ, 'մէրուիլ'։

Закивáть չ. սկսել շարժուիլ. з. головóй գլուխը շարժել, թափ տալ, գլխով անել. *սկսել ննջել, նիրհել. з. на когó, на что գլխով անելով մէկին, մի բան ցոյց տալ։

Заки‖дáть ն. 1, սկսել գցել, նետել. 2, ա. Заки́дывать; -ся անդէ. 1, նետուիլ, վրայ պրծնուլ, ընկնիլ. 2, ա. Заки́дываться.

Заки́‖дка ի. 1, գցելը, ձգելը (օր. ուռկանը, կարթը). 2,* з а к и́ д к и յ. ակնարկութիւններ, ծածուկ խօսքեր. 3, лóшадь съ з—ой գիժ, խենթ, հերձոտ, խրտնուկ ձի. -днóй, -дный ած. 1, ձգած, նետած. 2, ձգելի, նետելի. 3, բռնող, կալնող, արգելող. -дочный ած. ձգելու, գցելու. дóнная з—ая ýдочка.

За‖ки́дъ ա. -ки́дываніе չ. 1, ձգելը. գցելը. նետելը. з. ýдочки; з. кáмнями, гря́зью; 2, արգելելը, կապելը. 3, լցնելը։

Заки́‖дывать ն. I. (заки́дывать, -дáть) 1, լցնել, կալնուլ, փակել, կապել. ծածկել. з. я́му, оврáгъ; з. дорóгу; 2, з. когó чѣмъ մէկի վերայ մի բան գցել, նետել, տեղալ. з. когó кáмнями; з. когó словáми, вопрóсами շատ խօսքերով, շատ հարցերով մէկին խեղդել. *з. когó гря́зью մէկի բարի համբաւն արատաւորել, մէկի վարկը վայր ձգել, անունը կոտրել. -ся չէ. լցուիլ. я́ма заки́дывается землёю; II. (заки́дывать, -нуть) 1, դէն գցել, դէն շպրտել. 2, հեռացնել, տարագրել, տարամերժել. судьбá егó заки́нула на чужби́ну: 3, ձգել, գցել, նետել. з. ýдочку, нéводъ, сѣти կարթը, ուռկանը, 'թօռը' (գետ, ծով) գցել, նետել. «Онъ же сказáлъ имъ: заки́ньте сѣть по прáвую стóрону лóдки и поймáете» — արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ և գտանիցէք (Յովհ. 21_6). з. комý пéтлю, верёвкý на шéю; з. слóво, рѣчь, разговóръ խօսք վայր գցել, խօսակցութիւն սկսել. *з. крючёкъ գործը խանգարել, խափանել. *з. ýдочку կողմնակի կերպով, նուրբ ակնարկներով հասկացնել. 4, (անցողակի կերպով, բայց որոշ ակնկալութեամբ) տալ, տանել, գցել. з. комý визи́тную кáрточку մէկի մօտ այցետոմսը գցել, թողնել, մէկին այցելել. з. вѣсть լուր. նորութիւն հաղորդել. 5, (գործ ածուելով մարմնի, ընդեսոտի մասերի մասին էլն. թանգմանուում է) անկել, գցել, բարձրացնել. յետ գցել. վրան գցել էլն. з. гóрдо шéю գոռոզաբար վիզը դէպի վեր անկել. з. гóлову назáдъ գլուխը յետ գցել. з. нóгу на нóгу մի ոտքը միւսի վերայ գցել. դնել. з. рýки подъ гóлову ձեռքերը գլխի տակ դնել. з. рукóю, ногóю ձեռքը. ոտքը գցել (ցնցել). заки́дывать глазá кудá-нибудь ո՞ր և է կողմ նայել. з. рукавá назàдъ թևերը 'սօթտել'. յետ քաշել, վեր քաշել. з. ружьё за плечó հրացանն ուսին դնել. з. крючёкъ կմ на крючёкъ դրան կեռը մայր գցել[ով կողպել]. лóшадь заки́нула ձին ծառացաւ. ծառս եղաւ (յետևի ոտքերի վերայ բարձրացաւ). 6, բարձի թող անել, աչքից գցել, անխնամ թողնել. з. пóле; -дываться, -нуться 1, չ. յետ ընկնիլ, յետ գլորուիլ, վայր ընկնիլ. головá заки́нулась назáдъ; однá рукá заки́нулась на гóлову, другáя упáла на грудь; лóшадь заки́дывается на бѣгý ձին շափ դնելիս խաղս է տալիս. 2, չէ. գցուիլ, նետուիլ. 3, անդէ. թողնուիլ։

Заки́‖дышъ ա. դէն ձգած լակոտ (շան, կատուի էլն.). -нутіе չ. ձգելը, գցելը, նետելը։

Закипáніе չ. 1, եռալը, եփ գալը. 2, յուզուիլը, ալէկոծուիլը. 3,* կատաղիլը. մոլեգնիլը, յուզուիլը. 4,* եռալը, սաստկանալը, կենդանանալը։

За||кипа́ть, -кипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ.* 1, *սկսել եփ գալ, եռ գալ.* самова́ръ закипѣ́лъ; 2, *յուզուել. կատաղել. ալէկոծուել, փրփրել.* мо́ре закипѣ́ло; 3,* *կատաղել, մոլեգնել, եռալ, յուզուել, վառուել. մորմոքուել,* з. отъ я́рости; з. жа́ждой. благоро́днымъ стремле́ніемъ; закипѣ́ло у него́ на се́рдцѣ, на душѣ́ *նորա սիրտը, հոգին մորմոքուեց.* 4,* *եռալ, եռ գալ, տաքանալ, սաստկանալ.* рабо́та, жа́тва закипѣ́ла; бой закипѣ́лъ; закипѣ́ла стра́шная поле́мика; 5,* *կենդանանալ, կեանք, կենդանութիւն ստանալ.* -кипѣ́ніе *տ.* Закипа́ніе.

За||киса́ніе *չ.* 1, *խմորուելը, թթուելը, քացախելը, մակարդելը, 'մէրուելը'.* 2, *թառամելը, խամրելը.* 3,* *ծուլանալը, բթանալը, անտարբեր դառնալը.* -киса́ть, -ки́снуть (*անց.* заки́съ. -сла, о) *չ.* *սկսել խմորուել, թթուել, քացախել, փչանալ.* 2, *թառամել, թօշնել, խամրել.* *ռմկ.* *ըսկսել մակարդուել, 'մէրուել'.* 3,* *ծուլանալ, յուլանալ, բթանալ, անտարբեր դառնալ, դէպի ամէն բան հաւէսը կորցնել.* заки́снуть со́ смѣ́ху *ծիծաղից թուլանալ.* -ки́сна *ի.* *տ.* Закиса̀ніе.

За||ки́съ *ա.* *խմորում, թթուում, քացախում. մակարդում.* -кись *ի.* 1, *տ.* Заки́съ; 2, *քիմ.* *թեթեւ թթուում (այլեւայլ տարրերի):*

Закичи́ться (-чу́сь -ча́тся) *չ.* *սկսել հպարտանալ, գոռոզանալ, մեծամտել. փքուել:*

За||киши́ться (-шу́сь -ша́тся), -кишѣ́ть (-ши́тъ -ша́тъ) *չ.* *սկսել գեռալ, վխտալ, շարժուել:*

За́кладень, дня *ա.* *հնց.* *վարձով բռնած բանուոր, մշակ, 'նօքար':*

Закла́дка *ի.* 1, *հիմնադրութիւն, -ձգութիւն, հիմնարկէք.* з. зда́нія, су́дна, хра́ма; *հիմք.* домъ на ка́менной з—ѣ; 2, *դրաւ դնելը.* 3, *լըծելը, լծում.* 4, *դնելը.* з. яи́цъ *ձու ածելը. ձու ածելու սկիզբը.* 5, *լցնելը, կալնուլը.* 6, *կառք (ձիաներով և լծասարքով).* 7, *որ և է տարրկայի մէջ դրած բան, նշան (օր. գրքի մէջ դրած ժապաւէն. թղթի կտոր, երեսը չկորցնելու համար).* 8, *փակիչ (դռան), խցան (օր. տակառի).* 9, з. ча́ю *տ.* Зава́рка 2.

Закладна́я, о́й *ի.* *գրաւ դրած կալուածքի պայմանագիր, պայմանաթուղթ, գրաւագիր, մուրհակ.* имѣ́ніе зало́жено чу́ть-ли не по десяти́ закладны́мъ *կալուածքը գրեթէ տասն անգամ գրաւ է դրած:*

За||кла́дникъ *ա.* *հնց.* *ճորտացած պարտապան, 'նօքար' (նա որ անկարող լինելով իր պարտքը վճարել, պարտատիրոջ տանը նօքարութիւն է անում).* -кла́дничество *չ.* *ճորտութիւն, 'նօքարութիւն' (պարտապանի, որը չէ կարողացել իր պարտքը վճարել):*

Закладно́й *ած.* 1, *հիմքի, հիմնարկութեան.* з—о́й ка́мень, з—а́я доска́ *հիմնարկէքի ժամանակ հիմքի մէջ դրած քարը, տախտակը* з—а́я ра́ма (око́нная. дверна̀я) *դռան, պատուհանի շրջանակ, որ աղիւսներով պատում, ամրացնում են և որից կախում են դռան և պատուհանի փեղկերը.* 2, *գրաւի, գրաւական, գրաւ դրած, գրաւ դնելու.* з—а́я шу́ба *գրաւ դրած մուշտակ.* з—ы́я кни́ги *գրաւամատեաններ, գրաւ դրած կալքերի մատեաններ.* з—а́я крѣ́пость *շարժական, բայց մնաց. անշարժ կալքի գրաւ դնելու պայմանադրութիւն, պայմանագիր.* з—ы́е листы́ *տոկոսաբեր գրաւաթղթեր (որ հողային, գիւղական բանկերն և այլն վարկային ընկերութիւններն բաց թողնելով, ծախում են և դորանից գոյացած գումարը երկար ժամանակով փոխ են տալիս հասարակութիւններին, մարդկանց՝ նոցա կալքերի գրաւականով: Այսպիսի թղթերը տարին երկու անգամ որոշ քանակութեամբ վիճակահանութեամբ մարուում են).* з—о́е пра́во *գրաւադրութեան իրաւունք.* 3, *գրաւ գալու, 'մառջ գալու'.* з. споръ; з. вы́игрышъ *գրաւով տարած գումար, շահ.* 4, *մի բանի մէջ դնելու* [*կալք գրաւ վերցնող:*

Закладо||держа́тель, -содержа́тель *ա.* *կալուածք,*

За||кла́дчикъ *ա.* -кла́дчица *ի.* 1, *կալք, կալուածք գրաւ դնող այր, կին.* 2, *գրաւ առնող, գրաւով փող տուող.* 3, *լծող (ձի, եզներ ևլն).* 4, *գրազ եկող.* 5, *հնց.* *պատանդ.* 6, *հնց.* *տ.* Закла́дникъ; -кла́дъ *ա.* 1, *գրաւ դնելը (շարժական կալքը).* 2, *գրաւ դրած լինելը. պատանդութիւն.* его́ оста́вили въ з—ѣ *նորան պատանդ թողին.* мои́ ве́щи у него́ въ з—ѣ *իմ իրեղէնները նորա մօտ գրաւ են դրած.* 3, *գրաւական.* дава́ть в. з., подъ з. *իբրև գրաւական թողնել, գրաւ դնել.* взять, приня́ть въ з. *իբրև գրաւական ընդունել.* дава́ть де́ньги подъ з. чего́ *մի բանի գրաւականով (մի բան գրաւ վերցնելով) փող տալ.* ручно́й з. *ձեռնագրաւական (որի վերցնողն տարեկանի անմիջական սեփականատէրն է դառնում).* **գրաւական, առհաւատչեայ.* 4, *գրազ, 'մառջ'.* би́ться объ з. *գրազ գալ, 'մառջ գալ'.* 5, *դնելը (մի տեղ):*

Закла́дывані(ь)е *չ.* 1, *հիմնելը, հիմնարկելը, հիմք գցելը.* 2, *փակելը, գոցելը, կալնելը.* 3, *լըծելը.* 4, *գրաւ դնելը:*

Закла́дывать I. (закла́дывать, -кла́сть) *ն.* *փակել, գոցել, կալնել. խցել, կապել.* э́ту дверь на́до з., а здѣ́сь проби́ть другу́ю; з. доро́гу; -ся 1, *կր.* *փակուել, գոցուել, կալնուել, խցուել, կապուել.* 2, *գւռմկ.* *չ.* *սկսել ձու ածել.* ско́ро ку́ры закладу́тся; 3, *անդր.* *ինքն իրան մի բանով ծածկել, պատել.* II. (закла́дывать. -ложи́ть, *սկ.* закла̀сть) *ն.* 1, *հիմնել.* з. го́родъ, крѣ́пость, садъ; з. фунда́ментъ *հիմք գցել.* з. садъ *պարտէզ գցել.* з. лѣсосѣ́ку (*կտրելու անտառամասը*) *նշանել.* 2, *դնել, ածել, տալ.* з. яйцо́ *ձու ածել.* з. ло́шади ко́рму, сѣ́на *ձիուն խոտ, խոտ տալ.* зало́жить банкъ, фарао́нъ *բանկ, փարաւոնեան բանկ դնել, խաղալ.* зало́жить что-ли́бо въ ду́шу человѣ́ка *մարդու հոգու մէջ որ և է բան անկել.* 3, *խոթել, 'դցել'.* з. за га́лстукъ, за у́хо, въ го́лову *հարբել, 'տրաքուել'.* 4, *դնել. խրել, կոխել (մի բանի յետև),* з. ру́ки за спи́ну *ձեռքերը քամակին, մէջքին դնել.* з. перо́ за́ ухо; з. но́гу на ногу *մի ոտքը միւսի վերայ դնել.* 5, *դնել, կոխել, խցկել. ներմուծել (մի բանի մէջ).* въ пасть во́лку заложи́ли па̀лку; з. ру́ку въ карма́нъ; з. въ кни́гѣ бума́жкою. ле́нточкою *գրքի մէջ թղթի կտոր, ժապաւէնիկ դնել[ով նշան անել].* 6. *փակել, կողպել (փակիչով).* з. дверь; 7, *լցնել, խնուլ (գր.). խըցել, գոցել.* з. у́ши *լսելիքը տկարացնել, փչացնել. ականջները փակել. խցել.* **չուզենալ ոչինչ լսել.* 8, *գրաւ դնել.* з. имѣ́ніе, ве́щи; з. де́ньги *փող երրորդ անձնաւորութեան տալ, որի հետ պարտատէրը հաշիւներ ունի.* з. въ рабо́тники *'նօքար' տալ (արած պարտքի փոխարէն).* з. сло́во *խօսք տալ.* 9, *լծել.* з. тро́йку, дро́жки,

коля́ску; 10, դէմ. քանալ. мнѣ заложи́ло у́ши. го́лову, грудь ականջներս, գլուխս, կուրծքս բռնուել է. -ся А, չր. 1, գրաւ դնուիլ. 2, հիմնուիլ. 3, լծուիլ. 4, մի բանի մէջ կոխուիլ, խըրուիլ, Թաղուիլ, խցկուիլ. Б, ներգ. 1, з. у кого́-нибудь Ժող. մէկի ծառայութեան մէջ և հովանաւորութեան տակ մտնել. առհ. մէկի հետ կապուիլ, մէկի մօտ 'նօքար' մտնել, 'նօքարութիւն' անել, փարձուիլ. за му́жа заложу́сь, — никого́ не бою́сь (առծ.) մարդու կերթամ, գըլուխս տէր կունենամ. 2, զւռկ. երաշխաւոր, 'զամին' կանգնիլ. я за него́ закла́дываюсь; 3, իր կալքը գրաւ դնել. 4, գոյանալ, առաջ գալ. 5, ն. յետևից ընկնել, վազել (շորքոտանիների մասին). соба́ки заложи́лись за за́йцемъ.

За́кладь т. Закла́дка.

За||кла́ніе ն. եկ. ու. 1, զենումը, մորթելը. զոհելը, կոտրելը (մատաղը). սպանդ. вести́, влечь на з. մորթելու, սպանդանոց տանել. «Какъ овца́, ведёнъ былъ Онъ на з.» Իբրև ոչխար 'ի սպանդ վարեցաւ (Եսայի 53_7). 2, սպանելը, սպանութիւն:

Закла́сть (-ду́ -ду́тъ), ся т. Закла́дывать, ся.

Закла́ть (-колю́ -ко́лютъ) եկ. ու. т. Заколо́ть; «и́бо Ты былъ закла̀нъ» զի զենար (Յայտն. Յովհ. 5_9): [զարկել, չխկչխկացնել:

Закла́цать ն. կափկափել, ատամները միմեանց

За||клёвывать, -клева́ть (-клюю́ -ю́тъ) ն. 1, (թռչնոց մասին) կլլել, կլանել, կուլ տալ. 2, կտցահարելով սպանել, մեռցնել, գլուխը ուտել. 3,* վիրաւորել, անպատուել, անարգել, տանջել. -ся (-клюю́сь -ю́тся) 1, փոխդ. միմեանց կտցահարել. 2, ներգ. կտցահարելով մի բանի մէջ խրուիլ, Թաղուիլ:

Закле́||е́ніе, -кле́иваніе ն. կպցնելը, կալնուլը, գոցելը, փակելը (մածուցիկ նիւթով, սոսնձով), սոսնձելը:

За||кле́ивать, -кле́ить (-кле́ю -кле́ютъ) ն. 1, կպցնել, կալնուլ, լցել, փակել, գոցել (մածուցիկ նիւթով, սոսնձով), սոսնձել, սուաղել. з. о́кна бумаго́й; з. пи́сьма; 2,* կպցնել, մխել, տալ, հասցնել; з. кому́ оплеу́ху; з. ученику единицу; -ся 1, չր. կալնուիլ, փակուիլ, գոցուիլ, խցուիլ, կպչուիլ (մածուցիկ բանով, սոսնձով), սոսնձուիլ. -кле́йка ի. 1, т. Закле́иваніе; 2, փակած, կպած, գոցած, լցած առարկայ:

За||клейме́ніе ն. կնքելը, 'մհրելը'. *խայտառակելը, նշաւակելը. -клейми́ть (-млю́ -мя́тъ և -мя́тъ) ն. 1, կնքել, 'մհրել'. 2,* з. [позо́ромъ] խայտառակել, նշաւակել. з. себя́ խայտառակուիլ. з. кого́ про́звищемъ մէկին (վատ) մականուն տալ. заклеймёнъ, -на́, о́ և заклеймлёнъ -млена́, о́ բյ. ած. խայտառակուած, նշաւակուած. -ся 1, չր. կնքուիլ, 'մհրուիլ'. 2, ներգ. խայտառակուիլ. -клеймле́ніе т. Заклейме́ніе.

Заклёкнуть ն. 1, Թառամիլ, Թօշնիլ, Թորշոմիլ, խամրիլ. 2, չորանալ, պնդանալ. 3,* մոռացուիլ. աչքից ընկնել:

За||клёпа ի. т. Заклёпъ; -клепа́ніе, -клепа́ть (-плю́ -плю́тъ) т. Заклёпываніе, -пывать.

Заклёпка ի. 1, ծեծելով յետ ծալելը (խփած մեխի գլուխը). 2, կալնուլը, գոցելը. խցելը, մեխելը, գամելը. з. ору́дій; 3, քռասմեխ (բութ ծայրով մեխ), բոլտ, որոնցով երկու տախտակներ (օր. երկու երկաթէ Թերթեր) միմեանց հետ կարում, միացնում են). առհ. կապ:

Заклёпный ած. յետ ծալելու, գլուխը յետ ծալող. з. мо́лотъ մուրճ, որով մեխի ծայրը ծեծելով յետ են ծալում. з. болтъ, гвоздь բոլտ, մեխ, որ տախտակի միջից անցկացնելով կամ խփելով հակառակ կողմից ծայրը ծեծում, բԹացնում կամ ծալում են:

За||клёпщикъ ա. քռասմեխերով երկաթէ Թիթեղներ կարող. -клёпъ ա. 1, т. Заклёпываніе; 2, քռասմեխ, բոլտ, երկու բան (օր. երկաթէ Թերթեր) միմեանց հետ կարելու համար. 3, փական, փակիչ, կողպէք. ոճրագործի կապանքները, շղԹաները. *բանտ, բերդ. 4, մի բան կալնող, ծածկող ամրութիւն, պատ, ծածկ, ծածկոյթ. 5, խիստ առողջ, սնդակազմ մարդ:

Заклёпываніе ն. 1, ծեծելով տափակացնելը, յետ ծալելը (քռասմեխի, բոլտի ծայրը). 2, խըփելը, զարկելը. կալնուլը, գոցելը, խցելը, գամելը, մեխելը:

Заклёпывать, -клепа́ть ն. 1, ծեծելով յետ ծալել (մի բանի մէջ զարկած մեխի կամ մի բանի միջից անցկացրած բոլտի գլուխը). 2, խփել, զարկել ստատկապէս (մեխ, բոլտ). з. въ кандалы́ շղԹայել. з. желѣ́зомъ երկաթով կապել, պատել. 3, կալնուլ, գոցել, խցկել, մեխել, գամել. з. ору́діе, пу́шку հրանօԹի, Թնդանօթի վառօդանցքը ('պղպօԹու ծակը') ամրապէս մեխել և այսպիսով Թշնամու համար անգործածական դարձնել. -ся 1, չր. յետ ծալուիլ. զարկուիլ, մեխուիլ, գամուիլ. կալնուիլ, խցուիլ. 2,* ամբողջապէս պարփակուիլ, միանալ, ձուլուիլ:

За||клика́ла, -клика́лка Ժող. ա. կանչող, հրաւիրող, հրաւէր կարդացող. մունետիկ. -кли́каніе ն. ոռնալ, պոռալ սկսելը. -клика́ніе ն. 1, կանչելը, հրաւիրելը. з. весны́ գարնանամուտին կոչ (ժողովրդական տօն). 2, յայտարարելը (հրապարակաւ). -кли́кать (-ка́ю -ю́тъ и -кли́чу -чутъ) ն. սկսել աղաղակել, ոռնալ, պոռալ. (նուագկալի մասին) ցնցուելով խիստ ճչել. -клика́ть, -кли́кать, -кли́кнуть ն. 1, (заклика́ть) т. Зазыва́ть; 2, յայտարարել տարփողել (հրապարակաւ, մունետիկի միջոցաւ). 3, закли́кать արգելել (հրապարակաւ). 4, Ժող. նզովել, ոճրագործ հրատարակել (вѣче ժողովում). 5, (заклика́ть, -кли́кнуть) զւռկ. լռեցնել. ребёнокъ запла́калъ, но мать его́ стро́го закли́кнула.

За||клина́ніе ն. 1, աղաչանք, պաղատանք, Թախանձանք, ամբռում. 2, Թովչութիւն, Թովիչ, հմայական, ամոքիչ խօսք, արտայայտութիւն. երգում. з. духо́въ ոգիներին հմայական խօսքերով լոյս աշխարհ հանելը. -клина́тель ա. -клина́тельница ի. 1, աղաչող, պաղատող, Թախանձող այր. կին. երդմնեցուցիչ, Թովիչ. 2, ոգետես, ոգեհան, կախարդ, վհուկ (որ ոգիներին լոյս աշխարհ կանչելով, նոցա հրամաններ է տալիս). -клина́тельный ած. 1, Թովիչ, հմայող, հմայական, կախարդական. з. гласъ; з—ое сре́дство; з—ое моле́ніе; 2, Թախանձագին, աղաչող, պաղատող:

Заклина́ть, -кля́сть ն. 1, արգելել (սպառնալով հակառակ դէպքում նզովել, անիծել). 2, (միայն заклина́ть) աղաչել, պաղատել, սաստկապէս, յանուն Աստծու կամ որ և է սրբութեան խնդրել, Թախանձել, երդմնեցնել. «за-

клина́ю Тебя́ Бо́гомъ живы́мъ, скажи́ намъ, Ты ли Христо́съ, сынъ Бо́жій» երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱստուած կենդանի եւն (Մատթ. 26₆₃). заклина́ю тебя́ всѣмъ, что́ есть свято́го на свѣтѣ—скажи́ мнѣ пра́вду աղաչում, պաղատում եմ քեզ յանուն այն բոլորի, ինչ որ սուրբ է աշխարհիս վերայ, ասա ինձ ճշմարտութիւնը. 3, թովել, կախարդել, հմայել. з. кладъ գանձը կախարդել, հմայել, անէծք դնել նորա վերայ, ով կգանկանար վերցնել. -ся չ. երդուել, ուխտել. երդմամբ ուխտել մի բան չանել կամ անել. երդմամբ հաստատել, հաւատիացնել, հաւատացնել:

За||клокота́ть (-очу́ -о́чутъ) չ. 1, սկսել խլխըլալ, կլկլալ. 2,* տաքացած, բարկացած խօսել. բորբոքուիլ, բարկանալ. -клохота́ть (-хочу́ -хо́чутъ) չ. տ. Заклокота́ть; 2,* սկսել արագ, ըշտապ խօսել, ‘կւկւալ‘, ‘կչկչալ‘:

Заклуби́ть (—,-би́тъ -бя́тъ) ն. սկսել բարձրացնել, ծառացնել. вѣтеръ заклуби́лъ пыль по доро́гѣ; -ся չ. 1, բարձրանալ, ծառանալ, կլոռուիլ. կուտակուիլ. дымъ заклуби́лся изъ трубы́: 2, կծկուիլ. 3,* խառնուիլ, շփոթուիլ, շաղուիլ. чёрныя мысли заклуби́лись въ головѣ моей.

Заклы́кать չ. գեղգեղել, կլկլացնել (սոխակի [մասին]):

Заклю́нуть տ. Заклёвывать.

Заклю||ча́ть, -чи́ть ն. 1, ներփակել, մի բանի մէջ դնել, ամփոփել. 2, բռնել, բանտարկել, մի բանի մէջ փակել, դնել, գոցել. з. две́ри դուռը փակել. з. кого́ въ тюрьму́ մէկին բանտարկել. з. въ цѣпи, въ око́вы շղթայել. з. кого́-нибудь въ объя́тія մէկին գրկել, իր գրկի մէջ սեղմել. з. не́бо и зе́млю (Աստծու մասին) երկինքն ու երկիրը փակել, անձրեւ չտալ. заключено́ было не́бо три го́да и шесть мѣсяцевъ, такъ что сдѣлался большо́й го́лодъ по всей землѣ փակեցան երկինք եւն (Ղուկ. 4_{25}). з. полосу́, набо́ръ տըպագր. սիւնակը, շարուածքը կապել. 3, վերջացնել, աւարտել, պրծնել. з. письмо́, разгово́ръ; 4, կապել, կռել. з. догово́ръ, миръ, контра́ктъ. усло́віе, пари́; з. бракъ, па́ртію ամուսնանալ. з. за́ймы փոխառնութիւն, պարտք անել. з. тра́ты ծախսեր անել (գալլիտաբանութիւն). 5, եզրակացնել, հետեւեցնել, դուրս բերել. изъ чего́ (կամ по чёмъ) вы заключа́ете, что я шучу́? 6, պարունակել, բովանդակել, ամփոփել, զետեղել. -чаться 1, անցր. փակուիլ, առանձնանալ, կղզիանալ, մեկուսանալ. պարփակուիլ. з. въ монасты́рь վանք մտնել. исто́чникъ заключи́лся աղբիւրը կալնուեց, փակուեց. 2, կր. ներփակուիլ. з. въ тюрьму́ բանտարկուիլ, բանտ դրուիլ. з. въ монасты́рь վանք, կուսանոց մտցնուիլ. 3, կր. կռուիլ, կապուիլ. заключи́лось переми́ріе; 4, չ. աւարտուիլ, վերջանալ, պրծնիլ. обѣдъ заключи́лся ко́льцами съ варе́ньемъ; 5, չ. պարունակուիլ, բովանդակուիլ, զետեղուիլ. 6, չ. բաղկանալ, կայանալ. всё его́ состоя́ніе заключа́ется въ двухъ деревýшкахъ; въ э́томъ и заключа́ется вся суть дѣла; 7, կր. դէմք. եզրակացնուիլ, հետեւցնուիլ, դուրս բերուիլ:

Заключе́нецъ, нца ա. բանտարկեալ:

За||ключе́ніе չ. 1, ներփակելը, մի բանի մէջ դնելը, գոցելը. 2, կռելը, կապելը, հաստատելը. з. догово́ра, ми́ра; з. знако́мства; 3, կալանաւորութիւն, բանտարկութիւն, բանտարգելութիւն, դերութիւն. тюре́мное з.; з. подъ стра́жу ձերբակալութիւն, կալանաւորում. 4, եզրակացութիւն, եզրափակութիւն. вы́вести з.; прійти́ къ з—ію; 5, վերջաբան (ճառի, շարադրութեան), վերջ, վախճան сказа́ть, сдѣлать что-нибу́дь въ з. վերջը մը և է բան ասել, անել. 6, նկատողութիւն, կարծիք. բարեհայեցողութիւն (պաշտօնական անձի):

За||ключе́нникъ ա. -ключе́нница ի. բանտարկուած, շղթայուած այր, կին. իրեն համար փակուած, մեկուսացած այր, կին. -ключённый ած. փակ, փակուած, բանտարկուած. կողպուած:

За||ключи́тельный ած. 1, վերջնական, վախճանական, վճռական, վերջին. з. экза́менъ; 2, եզրակացութիւն անող, արտայայտող, վախճանի յանգող. з—ыя пре́нія; ключи́ть (-чу́ -ча́тъ), ся տ. Заключа́ть, ся; -клю́чка ի. ռամկ. չարուածքի վերջնական ամփոփումն և կապումը:

Закля́сть (-яну́ -утъ), ся տ. Заклина́ть, ся.

За||кля́тіе չ. 1, երդում, ուխտ, խոստում. я далъ себѣ з. не пить; 2, կատկ. արգելք, նզովք. 3, տ. Заклина́ніе 2; -кля́тый ած. 1, գռոկ. նզովուած, անիծուած. 2, թունդ, կատաղի, մոլեռանդ. իսկական, հարազատ. з. армяни́нъ, ру́сскій; з. врагъ անհաշտ, ոխերիմ թշնամի. 3, дать закля́тую երդուիլ, ուխտել:

Закля́у||зить (-жу -зятъ), -зничать 1, չ. սկսել բամբասել, վատաբանել. 2, ն. з. кого́ до́ смерти բամբասանքներով, ամբաստանութեամբ, սպանեց մէկի խօսքերով մէկի հոգին հանել:

За||кова́ніе չ. տ. Зако́въ 1 և 2; -кова́ть (-кую́ -ю́тъ) ն. 1, սկսել կռել, գամել. *յիմար, անճահ, անմիտ բաներ դուրս տալ. 2, (закова́ть, ся) տ. Зако́вывать, ся; -ко́вка ի. տ. Зако́въ, -кова́ніе; -ко́вочный ած. պայտի, պայտելու, նալի. з. гвоздь; -ко́вщикъ ա. պայտող, ‘նալբանդ‘:

За||ко́въ ա. 1, կռելը, գամելը. 2, մեխով անելը (ձիուն, պայտելիս). ло́шадь хрома́етъ отъ з—а; 3, գամելը, երկաթով պատելը. -ко́выванiе չ. 1, կռելը, գամելը. 2, մեխով անելը (ձիուն). -ко́вывать, -кова́ть ն. 1, կռել, ծեծել[ով յետ ծռել], գամել. 2, կապել, շղթայել. з. кого́ въ канда́лы, въ цѣпь, въ желѣзо; 3, (գետի, սառնամանիքի մասին) սառցնել, չորացնել, փէտացնել. 4, մեխով անել (ձիուն). ло́шадь закова́ли — и она́ охромѣла; 5, [պայտառութիւն անելով] գամել, աշխատել, վաստակել. з. мно́го де́негъ; 6,* կապել, կապկպել, կաշկանդել, ջլատել, ճնշել. з. чьё-нибу́дь внима́ніе մէկի ուշադրութիւնը բոլորովին գրաւել, լարել. зако́ванная тишина́ կատարեալ, անվրդով խաղաղութիւն, անդորրութիւն. заковáло па́мять մաքից(ս) ընկել է. -ся А, կր. 1, կռուիլ, ծեծուիլ. 2, կապուիլ շղթայուիլ. Б, անցր. 1, պայտելիս բանով ըլլել. 2,* ամբարշէս փաթաթուիլ, կոլոլուիլ մի բանի մէջ. 3,* մեխուիլ, գամուիլ, փակուիլ, պարփակուիլ:

Заковы́ка տ. Заковы́чка. [գալ, թրև գալ:

Заковыля́ть չ. սկսել կաղալ, կաղալով քայլել

Зако||вы́рный -вы́ристый ած. 1, խորիմաց, բանիմաց. 2, դժուարիմաց, դժուարին. 3, ազգու, զմայլեցուցիչ. -выря́ть ն. սկսել քչփորել, չանգռոտել. з. въ носу́ քիթը քչփորել:

Заковы́чка ի. 1, քերկ. ստորակէտ. з а к о в ы́ ч к и յ. չակերտներ 2,* խանգարում, արգելք, խոչընդոտութիւն. ձգձգում. 3,* խորամանկու-

թիւն, կեղծաւորութիւն. 4.* կծու, յանդիմանական ակնարկ։

За‖ко́жный ած. մորթու, կաշուի տակը, յետեւս գտնուող. -ко́жье չ. կաշուի տակի շերտը։

За‖коке́тничать չ. սկսել կօքէտութիւն անել, ‘կատրտուել‘, աշխատել դուր գալ. з. съ кѣмъ մէկի հետ խաղեր խաղալ, սիրաքասիկ անել։

Закота́ть (-чу́ -чуть) չ. սկսել կչկչալ, կըռկռալ (հաւերի մասին)։

За‖кола́чиваніе չ. 1, մեխելը, գամելը, գոցելը. 2, ցցելը, տնկելը. 3, ծեծելով սպանելը, բէթացնելը. -кола́чивать, I. (закола́чивать, -колоти́ть) ն. 1, մեխել, գամել, գոցել, փակել. домъ съ на́глухо заколо́ченными о́кнами; з. пу́шку թըն դանօթի վառօդանցքը (‘պղօթու ծակը‘) ամրապէս գամել, մեխել. 2, խփել, զարկել[ով ներս մացնել], ցցել, տնկել. з. колъ; 3, ծեծելով սպանել, ջարդ ու փշուր անել. յաճախ ծեծելով բէթացնել. з. кого́ въ тартарары́ մէկին խիստ տանջել, սպանել, մէկի հոգին հանել. -ся էզ. 1, մեխուել, գամուել, գոցուել, փակուել. 2, ցըցուել, տնկուել. II. закола̀чивать, -кола́чить (-чу -чатъ) ն. կծկել, կլորել, կլորեցնել, կոլոլել, կոլոլացնել (շրջանի ձեւով)։

Зако‖ла́шиваніе չ. հասկ տալը, հասկ գցելը. -ла́шиваться, -лоси́ться չ. հասկ գցել, հասկ տալ. հասկ արձակել։

Заколдо́бить դէմ. տ. Заколо́дить 3.

Закол‖дова́ніе չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն, ‘ջադուբազութիւն‘. -до́ванность է. կախարդուած, հմայուած, դիւթուած լինելը. -дова́ть (-ду́ю -ютъ) ն. 1, սկսել կախարդութիւն, հմայութիւն, ‘ջադուբազութիւն‘ անել. սկսել դուշակել. 2, (заколдова́ть, ся) տ. Заколдо́вывать, ся; -до́вываніе չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը. -до́вывать, -дова́ть ն. կախարդել, հըմայել, դիւթել. -ся 1, անդր. Ինքն իրան կախարդել, հմայել, դիւթել. 2, էզ. կախարդուել, հմայուել, դիւթուել։

Зако‖лебáніе չ. փողփողելը, ծածանելը, շարժելը, ժաժ տալը. -лебáть (-лéблю -ютъ) ն. փողփողել, ծածան(եց)նել, շարժել, ժաժ տալ. -ся անդր. 1, սկսել շարժուել, ժաժ գալ, փողփողուել. ծածանուել. Թնդալ. 2, խախտուել, խախուտ դառնալ. 3,* սկսել կասկածել, վարանել, տատանուել։

Заколéніе հնց. տ. Заклáніе.

Заколóдить (-жу -дятъ) ն. 1, գնել, մի տեղ կոխել, խցկել, խաղցնել. 2, դէմ. չյաջողուել, վատ չգալ, վատ գնալ, խանգարուել, ‘նասազուել‘. заколóдило счáстье բախտը կապուեց. 3, սառցնել, ցուրտ անել։

Заколоси́ться (-шу́сь -ло́ся́тся) տ. Закола́шиваться.

Заколоти́ть (-чу́ -ótятъ) ն. 1, թխկթխկացնել, բախել, զարկել. з. въ до́ску, о за́пертыя ста́вни; з. лбомъ о подоко́нникъ; 2, (ոտխակի մասին) սկսել գեղգեղել, կլկլացնել. 3, տ. Закола̀чивать; -ся 1, անդր. սկսել բախել, զարկել, բախուել, զարկուել, թփփալ (թրթփալ). се́рдце заколоти́лось въ груди́; з. рука́ми и нога́ми; 2, տ. Закола́чиваться.

Зако‖ло́ть (-колю́ -ко́лютъ) ն. և չ. դէմ. սկսել ծակել. у меня́ бокъ (կմ въ боку́) заколо́ло կողքս ծակեց. -ло́ться տ. Зака́лываться.

Заколтыха́ть չ. այս կողմ այն կողմ ընկնելով, տատանելով գնալ, քարշ գալ։

За‖ко́лъ ա. 1, ցցապատ (գետի մէջ՝ ձկան անցքը խափանելու համար). ցանկ, ‘չափար‘ (շինական արտի, խոտհարքի շուրջը քաշած). 2, մորթելը. -ко́лывать ն. ցանկապատ շինել, ցանկապատել, ցցապատել, ‘չափարել‘։

За‖колыха́ть (-ха́ю -ютъ և -шу́ -шутъ) ն. 1, ըսկսել շարժել, ժաժ տալ, ճօճել, փողփողել. 2, տ. Заколы́хивать; -ся անդր. 1, սկսել շարժուել, ժաժ գալ, ճօճուել, տատանուել, դողալ. փողփողուել. 2, տատանուելով, տատամսելով գնալ, քարշ գալ. -колы́хивать, -колыха́ть, -колыхну́ть ն. շարժել, ժաժ տալ, ճօճել, փողփողել։

Заколя́ниться (-нюсь -нятся) չ. 1, սառչել (ցըրտից), չորանալ (տաքութիւնից). *խրտուել, թմրուել, խրուած, Թաղուած մնալ։

Закомéльный տ. Закóмлистый.

Закóмкать ն. 1, սկսել տրորել, ‘աղաղել‘, ճնդել. 2, տրորելով, ‘աղաղելով‘, սխմելով ներս խցկել, ներս կոխել. -ся անդր. ճնդուելով ներս խցկուել։

Закóмлистый ած. խիտ հաստ ծայրով, ‘ոչքով‘. з. лѣсъ; з—ое дéрево.

Закомплéктный ած. արտարոյ կոմպլէկտի, սովորական կազմից, թուից, հաշուից դուրս. աւելորդ. комплéктные и з—ые рéкруты.

За‖конвертóвывать, -конвертовáть (-тýю -ютъ) ն. ծրարել, ծրարի մէջ ներփակել։

Закó‖нецъ, нца նւզ. տ. Закóнъ; -нникъ ա. օրինական (աճշ.), օրէնսգէտ. «И вотъ, оди́нъ з. всталъ и, искушáя Его́, сказáлъ» Եւ ահա յարեաւ ոմն օրինական ևն (Ղուկ. 10_{25}). -нница է. 1, օրէնսգէտ կին. 2, կտկւ. օրինաւոր կին, ամուսին. -нническій ած. կուսակրօնին, մենաւորին, պարկեշտաւորին վերաբերող։

Законно‖пріобрѣ́тенный ած. օրինաւոր, օրինական ճանապարհով ձեռք բերած, վաստակած. -рóждённость է. օրինաւոր, օրինական ծնունդ. -рóждённый ած. օրինաւոր. օրինական ամուսնութիւնից ծնուած։

Закóнность է. օրինականութիւն; օրինաւորութիւն. *կանոնաւորութիւն, արդարութիւն։

Закóнный ած. 1, օրինական, օրինաւոր. з. мужъ, з—ая женá, з—ые дѣ́ти օրինաւոր մարդ (էրիկ), կին, որդիք. сдѣ́лать что з—ымъ путёмъ; вступи́ть въ з. бракъ съ кѣмъ; з—ая часть, дóля օրէնքի սահմանած բաժինը, մասը. 2,* կանոնաւոր, արդար, իրաւացի, բնական, թոյլատրելի։

Законоблюсти́‖тель ա. -тельница է. օրէնքի պահապան, օրէնքի վերայ հսկող այր, կին. -тельный ած. օրինապահութեան. -тельство չ. օրինապահութիւն, հսկողութիւն օրէնքի կիրարկութեան վերայ։

Законо‖бóрецъ, рца ա. օրէնքին հակառակուող, ընդդէմ գնացող. -вóдить (-вóжу -дятъ) չ. դեկավարել, դեկը, դեկավարութիւնըստանձնել։

Законо‖вѣ́децъ, дца, -вѣ́дникъ, -вѣ́дъ ա. օրէնսգէտ, իրաւագէտ. -вѣ́дственный ած. օրէնսգիտական, իրաւագիտական. -вѣ́дство, -вѣ́дѣніе չ. օրէնսգիտութիւն, իրաւագիտութիւն։

Законо‖дáвецъ, вца ա. -дáвица է. հնց. -дáтель ա. -дáтельница է. օրէնսդիր, օրէնսդիր այր, կին. -дáнный ած. օրինական ճանապարհով տրուած, բաշխուած. -дáтельный ած. օրէնսդիր, օրէնսդրական, -դրութեան. -дáтельскій ած. օրէնսդրի, օրէնսդրի. -дáтельство չ. օրէնսդրութիւն. օրէնսդրութիւն. -дáтельствовать (-ствую

-ютъ) չ. օրէնքներ տալ, սահմանել, օրէնսատուութիւն անել։

Законо‖дéржецъ, жца տ. Законоблюститель; -знáніе տ. Законовѣдѣніе; -знáхарь ա. հեգն. օրէնքի ‘հաքիմ’, ‘չառաուշ’ (օրէնքի հետ կամայական խաղեր անող). -изъясненіе չ. օրինաբացութիւն, օրէնքների մեկնութիւն. -изъяснитель ա. օրինաբաց, օրէնքները մեկնող, բացատրող. -изъяснительный ած. օրէնքը մեկնելու, բացատրելու։

Законо‖искýсникъ ա. հմուտ օրէնսգէտ. -искýсство չ. գործնական հմտութիւն օրէնքների մէջ. -мѣрность ի. օրինականութիւն, օրէնքի համապատասխանութիւն. -мѣрный ած. օրինական, օրէնքին համապատասխան. -ненавистникъ ա. օրինատեաց. -обрáзность ի. օրինականութիւն, օրինաւորութիւն։

Законо‖пáтить (-чу -тятъ), ся տ. Законопàчивать, ся; -пáтка ի. -пáченіе չ. -пáчиваніе չ. խծուծելը, կալնելը, խցելը, դոցելը, փակելը. з. мышиныхъ норъ глиною; -пáчивать, -пáтить ն. 1, խծուծով կամ ուրիշ բաներով խցել, դոցել, կալնել մի բանի արանքը, մի ծակ, ճեղք, ծերպ ևլն. у негó ýши *законопáчены նորա ականջները բռնուել են. 2,* մէկին մի նեղ, անյարմար տեղ խցկել, թաքցնել, պահել, փակել. з. когó въ Сибирь մէկին Սիբիր քշել, աքսորել, կորցնել. -ся 1, կր. խծուծուել, խցուել, կալնուել, փակուել, դոցուել. въ егó дóмѣ óкна законопáчены; 2, ներբ. փակուել, առանձնանալ, մեկուսանալ. онъ законопàтился նա տան մէջ փակուել, մեխուել է (կը թէ՝ նա ցրտից վախենալով պատուհանները սուաղել է)։

Законо‖писáтель, -пи́сецъ, сца ա. օրէնսդիր. -полагáть, -положи́ть ն. օրէնք դնել, օրէնք սահմանել, հաստատել, օրինադրել. -положéніе չ. օրինադրութիւն, օրէնք կարգելը. սահմանելը. օրէնք, օրէնսդրութիւն. -положи́тель, -положи́тельница, -положи́тельный տ. Законодáтель, -ница. -ный; -положи́ть (-жý -жáтъ) տ. Законополагàть; -полóжникъ, -полóжница, -полóжничество տ. Законодáтель, -ница, -ство; -полóжный ած. օրինական, օրէնքից սահմանուած. -прáвильникъ ա. եկղ. օրէնսգիրք, կանոնագիրք (առաքեալների և սուրբ հայրերի սահմանադրութիւնների)։

Законопре‖ступлéніе չ. օրինազանցութիւն, օրէնքի խախտումը -стýпникъ ա. -стýпница ի. օրինազանց այր, կին. -стýпническій ած. օրինազանցութեան, օրինազանցական. -стýпность ի. տ. Законопреступлéніе; -стýпный ած. օրինազանցութեան, ապօրինի, անկանոն. з—ое дѣло; з. сынъ; -стýпство տ. Законопреступлéніе.

Законо‖продáвецъ, вца ա. օրինավաճառ, կաշառակեր, նա որ կաշառքի համար օրէնքը խախտում է. -проéктъ ա. օրինագիծ. -проповѣдникъ ա. օրէնքի, բարոյականութեան քարոզիչ. -проти́вность ի. -проти́вный տ. Законопреступлéніе, -стýпный; -служи́тель ա. 1, օրէնքի ծառայ, պաշտօնեայ. 2, քահանայ. -совѣщáтельный ած. օրինապատ, օրինագծեր մշակող. -сообрáзность ի. որոշ չափի, օրէնքի, տիպի համապատասխանութիւն. -сообрáзный ած. որոշ չափի, օրէնքի, տիպի համապատասխան. -состави́тель ա. -состави́тельница ի. օրէնքներ կազմող այր, կին. -толковáтель, -толкóвникъ ա. օրէնքների մեկնող, մեկնաբան այր, կին. -устáвникъ ա. եկղ. 1, տ. Законодáтель; 2, տ. Законоправильникъ.

Законо‖учéніе չ. 1, կրօնագիտութիւն. 2, օրէնսդրութիւն. -учи́тель ա. կրօն(ա)ուսոյց, կրօնագէտ, կրօնի ուսուցիչ. з. армяно-григоріанскаго, правослáвнаго исповѣдáнія; -учи́тельный ած. կրօնագիտութեան. -учи́тельскій ած. կրօն(ա)ուսոյցի. -учи́тельство չ. կրօնագիտութիւն, կրօնագիտութեան ուսանդումը, ուսուցումը։

Законо‖храни́тель ա. -храни́тельница ի. օրէնսպահ, օրէնքի վերայ հսկող այր, կին. -храни́тельный ած. օրէնսպահական։

Закóнскій ած. ռմկ. ամուսնու, -նական։

Законтра‖ктовáніе չ. պայմանաւորում. -ктовáть (-ктýю -ютъ) տ. Законтрактóвывать; -ктóвка ի. -ктóвываніе չ. տ. Законтрактовáніе; -ктóвывать, -ктовáть ն. պայմանադրել. պայմանադրութեամբ վարձել, պարտաւորեցնել. պայման կապել. -ся ներբ. և կր. պայմանաւորուել, պայմանով, պայմանագրութեամբ կապուել, պարտաւորուել։

Законý‖риваться, -риться (-рюсь -рятся) ներբ. խցի. հիւղի մէջ, յետ ընկած տեղում փակուել, առանձնանալ, մեկուսանալ մարդկանցից։

Законýрки, рокъ ի. յ. պստիկ խուց, խրճիթ, հիւղ, ողորմելի անկ։

Закон‖чáніе չ. հնց. և ռմկ. վերջացնելը, աւարտելը, բոլորելը. -ченность ի. աւարտում. *կատարելութիւն։

Закóнчить (-чу -чатъ), ся տ. Закáнчивать, ся.

Закóнъ ա. 1, օրէնք. государственные, граждáнскіе, воéнные з—ы; бóжескіе, человѣческіе з—ы; сообрáзно, соглáсно съ з—омъ համաձայն, համապատասխան օրէնքի. по з—у օրէնքով. въ обхóдъ з—у օրէնքի վերայ ուշադրութիւն չդարձնելով. быть внѣ з—а օրէնքի հովանաւորութիւնից, պաշտպանութիւնից դուրս դանուել. для негó (կամ емý) сегóдня з. не пи́санъ նորա համար այսօր օրէնք չկայ (կարող է անել, ինչ որ կամենայ.) 2, կանոն. з—ы прили́чія, гостепріи́мства, мóды; з—ы игры́, охóты; 3, օրէնք, հաւատ, կրօն. христіáнскій, іудéйскій, магометáнскій з.; воспитáть своихъ дѣтéй въ христіáнскомъ з—ѣ; 4, ռւռկ. ամուսնութիւն, պսակ, առհ. կրօնական ծէս, արարողութիւն. исполня́ть з. կնոջ հետ մերձաւորութիւն ունենալ. приня́ть з., вступи́ть въ з., поступи́ться въ з., з. испóлнить ամուսնանալ։

Зако‖пáніе չ. թաղելը խորելը (դր.), թաքցնելը. -пáть, ся տ. Закáпывать. ся.

Закопёрщикъ ա. 1, վերակացու (բանուորների). 2,* գեկավար, պարագլուխ։

Закóпка ի. տ. Закопáніе.

Закопоши́ться (-шýсь -шáтся) չ. սկսել շարժուել, ժաժ գալ, գնալ. *զարթնել, արթնանալ։

Закоп‖ти́ть (-чý -тя́тъ), ся տ. Закáнчивать, ся; -тѣлость ի. ծխոտուած, մրոտուած լինելը. -тѣлый ած. ծխոտուած, մխոտուած, մրոտուած. -тѣніе չ. ծխոտուելը, մխոտուելը, մրոտուելը. -тѣть չ. ծխոտուել, ծխակալել, մրոտուել։

За‖копчéніе տ. Закáнчиваніе; -кóпчивый ած. հեշտութեամբ ծխոտուող, մխոտուող, մրոտուող. ‖ հեշտութեամբ թաղուող. -кóпщикъ ա. թաղող։

Закóпъ ա. ռզմգ. խրամ հողապատնէշով։

Закопы́шиться (-шусь -шатся) տ. Закопоши́ться.

Закора́чивать, -короти́ть ն. կարճել. կրճատել, յապաղել։

Закорене́ніе չ. արմատացնելը, հաստատելը։

Закоре‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. արմատացնել, ունակացնել, հաստատել. -ся անդր. արմատ ձգել, խորը արմատներ արձակել. *արմատանալ, ունականալ, հաստատուել. -нчивый ած. պնդարմատ, խորը արմատներ արձակած. -нѣлость ի. ունակութիւն, մոլութիւն, հնութիւն (սովորութեան, յատկութեան եւն). -нѣлый ած. 1, արմատացած, խոր արմատները ձգած, ունակացած, հաստատուած, հնացած. з. предразсу́докъ; з—ые грѣхи́; з. не́дугъ, з—ая болѣ́знь; 2,* ծայրայեղ, թունդ, սաստիկ, մոլի. з. злодѣ́й, разбо́йникъ; з—ое упо́рство.

Закоре‖нѣ́ніе չ. արմատ ձգելը, արմատ հաստատելը. -нѣть տ. Закорени́ться.

За‖кори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. I. սկսել յանդիմանել. խիստ, անխնայ կերպով նախատել, շշպրել. II. կլպել, կեղևը քաշել, փրցնել. -кори́ться (-рю́сь -ря́тся) չ. 1, սկսել երդուել, երդում ուտել. 2, ուխտել. 3, չհնազանդուել, չլսել, չ'անսալ։

Зако́рки, рокъ ի. յ. թիկնամէջ (ուսերն և մէջքի վերին մասը). сядь ко мнѣ на з., я тебя́ по́ двору покатàю նստիր ուսերիս եւն։

За‖корми́ть (-млю́ -мятъ) տ. Зака́рмливать; -ко́рмка ի. -кормле́ніе չ. չափազանց բանելը, խիստ շատ կերակրել[ով գէրացնել]ը. ку́ры отъ з—ія переста́ли кла́сться; -ко́рмленникъ ա. -ко́рмленница ի. խիստ շատ կերակրելուց վնասուած այր, կին և կմ արու և էգ կենդանի։

За́кормъ տ. За́кромъ.

Закоро́батиться (-чусь -тятся) չ. 1, սկսել ծռուել, թեքուել, կորանալ. доска́ закоро́батилась; 2,* սկսել 'կատատուել', 'քրքրուել', հպարտանալ։

Закоро́биться (-блюсь -бятся) անդր. 1, սկսել ծռուել, թեքուել, կորանալ. 2, վատ զգածուել, անախորժութիւն զգալ, դժուարը գալ։

Закорова́вленный ած. կապտացած, կաշտացած, բրտացած։

Закорово́дить (-о́жу -дятъ) ն. պարոյտ ածել, ման ածել. խելքից հանել, գլխահան անել. -ся անդր. կապուել, ընկերանալ (վատ մարդկանց հետ)։

Закороти́ть (-чу́ -тя́тъ) տ. Закора́чивать.

Закоро́чки նւզ. -ко́ртки, -ко́рточки նւզ. տ. Зако́рки; -ко́рточный ած. թիկնամէջի, ուսերի։

Закор‖та́мливать, -томля́ть, -томи́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. կապալով վերցնել, վարձել։

Зако‖ру́злый ած. 1, կոշտացած, կոպտացած, բրտացած. 'փշտած', 'փշտոտած'. з—ыя отъ рабо́ты ладо́ни, з—ое отъ рабо́ты лицо́; 2,* փըտած, հոտած, լճացած. -ру́знуть չ. 1, պնդանալ, չորանալ, ցամաքել, կուշ գալ. 2, խրուել, խըրուած, թաղուած մնալ, հոտել. з. въ грѣха́хъ.

Зако́рчить (-чу -чатъ) ն. 1, սկսել կուշ ածել, կծկել. з. ро́жи սկսել երեսը ծամածռել, ծռմըռել. 2, ճանկել, բռնել. -ся անդր. սկսել կըծկուել, կուշ գալ (ցնցումից)։

Закорю́ка ի. 1, կեռ, ճանկ. 2,* արգելք, խաչընդոտութիւն, խանգարմունք. 3,* խորամանկութիւն, ճարպկութիւն, խարդախութիւն։

Зако‖рю́ченіе, -рю́чиваніе չ. կորացնելը, կռացնելը, ծալելը (մնւզ. դէպի վեր). -рю́чивать, -рю́чить (-чу -чатъ) ն. 1, կռացնել, կորացնել, ծալել (մնւզ. դէպի վեր). 2, դէմ. արգելել, խոչընդոտ հանդիսանալ, խանգարել. -ся 1, անդր. դէպի վեր կռանալ, ծալուել, կորանալ. 2, կր. կռացնուել, կորացնուել, ծալուել (դէպի վեր). -рю́чина տ. Закорю́ка; -рю́чистый ած. 1, շատ կեռեր ունեցող. 2,* խիստ խորամանկ, գծուծ, կծծի, 'յետ ?կած'. з. дѣле́цъ; -рю́чка ի. 1, տ. Закорю́ка; 2, պոչ (գրի, ձեռքի), անհասկանալի գիր, գիծ։

Закоси́ть (-шу́ -сятъ), ся տ. Зака́шивать, ся.

Зако́ска ի. հնձելը, հարելը (գերանդով)։

Закос‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. ուշանալ, յապաղել, յամել (գր.) -нѣва́ніе տ. Закоснѣ́ніе; -нѣва́ть, -нѣть չ. 1, ուշանալ, յապաղել, յամել (գր.). 2, з. въ чёмъ ունականալ մի բանի մէջ, յամառութեամբ մնալ, յարատևել որ և է ախտի, մոլութեան մէջ, կանգ առած մնալ, լճանալ, փտել, հոտել. з. въ невѣ́жествѣ, въ грѣха́хъ, поро́кахъ; закоснѣ́вшая со́вѣсть, жизнь թմրած, մեռած խիղճ, կեանք. -нѣлость ի. անկենդանութիւն, մեռելային դրութիւն. վատ ունակութիւն. բթութիւն, կոպտութիւն (վարքուբարքի). з. въ злоупотребле́ніяхъ զեղծումներ գործելու վատթար, անուղղայ ունակութիւն. -нѣлый ած. անուղղայ, ախտերի, մոլութիւնների մէջ ունակացած. հնացած, փտած, ապականուած. ծայրայեղ, թունդ, մոլի. з. пья́ница; з—ая ди́кость, з—ое невѣ́жество; з—ое въ преступле́ніяхъ се́рдце.

Закос‖нѣ́ніе չ. 1, ուշանալը, յապաղելը, յամելը. 2, ունականալը, յամառութեամբ մնալը, յարատևելը (ախտերի, մոլութիւնների մէջ). վատթար ունակութիւն. -нѣть տ. Закоснѣва́ть.

Зако‖стенѣ́лость ի. 1, ոսկրացած, ոսկրի պէս չորացած, կարծրացած լինելը. 2, տ. Закоснѣ́лость; -стенѣ́лый ած. 1, ոսկրացած, ոսկրի պէս չորացած, պնդացած, կարծրացած. з—ые па́льцы; 2, տ. Закоснѣ́лый. -стенѣ́ніе չ. տ. Закостенѣ́лость; -стенѣ́ть չ. 1, ոսկրանալ, ոսկրի պէս կարծրանալ, չորանալ. ру́ки, но́ги *закостенѣ́ли отъ сту́жи ձեռքերը, ոտքերը ցրտից չորացան, փէտացան. 2,*չորանալ, փէտանալ, անզգայ դառնալ. 3, տ. Закоснѣ́ть; 4, յամառել, կամակորել, 'քարատուել', 'պպզին կանգնել'։

Зако́‖счивый ած. ուրիշի խոտհարքը հնձելու սիրահար. -счикъ ա. նախահնձուոր, առաջին հնձուոր, առաջին խոտհար։

Зако́съ, -са և -су ա. 1, հնձելը, հարելը. ուրիշի արտից, խոտհարքից հնձելը, յափշտակելը. 2, վնաս, գին (այսպիսով հասցրած)։

Зако‖у́листый ած. 1, ծուռումուռ, նեղ, խաւարչտին փողոցներով, ծակուծուկերով. 2, խորտուբորտ, ոլոր մոլոր. -у́локъ, лка ա. -у́лочекъ, чка նւզ. 1, յետ ընկած, մութ, նեղ (կամ ծուռ ու մուռ, երբեմն նաև փակ) փողոց. 2, ծածուկ, մութ տեղ, անկիւն, ծակուծուկ. 3,* ծուռումուռ գիծ, ոլոր-մոլոր պտոյտ. говори́ть з—лками այլևայլ ակնարկներով խօսել, երկդիմի բաներ ասել. -у́лочный ած. *փողոցային, մութ, կասկածելի, անպարկեշտ. з—ыя знако́мства.

За‖кочева́ніе չ. թափառելը. -кочева́ть (-чу́ю -ю́тъ) չ. 1, սկսել թափառել. 2, տ. Закочёвывать; -кочёвка ի. -кочёвываніе չ. 1, թափառելով հեռանալը. 2, ժամանակաւորապէս կանգ առնելը. 3, գիշերելը, օթագայելը. -кочёвывать, -кочева́ть չ. 1, թափառելով մեկնել, հեռանալ. 2,

կանգ առնել, ժամանակաւոր բնակութիւն հաստատել (վաչկատուններին մասին). 3, օթևանել, գիշերել։

Зако‖ченѣлый ած. սառած, ցրտից չորացած, փէտացած. -ченѣть չ. 1, սառչիլ, ցուցտիլ, չորանալ, փէտանալ. (ցրտից). 2,* քարանալ, անզգալ, զառնալ, մեռնիլ։

Закошéніе տ. Закáшиваніе.

За‖крадной ած. սպրդած, օտար. -крáдчивый ած. սպրդող, աննկատ կերպով ներս մտնող, ներս պրծնող. -крáдываться, -крáсться անդր. 1, աննկատելի կերպով ներս մտնել, ներս պրծնել, սպրդիլ. 2,* կամաց կամաց, աննկատելի կերպով գոյանալ, առաջանալ. 3, սաստիկ, շատ զգուշութիւն անել. զող դառնալ. онъ совсѣмъ закрáлся. [ռիլ։

Закрáекъ, айка ա. եզր, ափ, բոլորք (անտառ-

За‖крáиваніе չ. ձևելը. -крáивать, -кроить ն. ձևել։

За‖крáина ի. 1, ափ, եզր. з. лѣса, дорóги; 2, գարնանը հալուած ձիւնից, սառույցից գոյացած ջրային շերտ (գետի, լճի ափին). 3, գետի. լճա կի ափին գոյացած բարակ սառույցը. -крáинка ի. 1, նւզ. տ. Закрàина 1; 2, մարդկանցից, հասարակութիւնից պատուած, անջատուած խմբակ։

За‖крáй ա. դուրս պրծած, դուրս դըսուած ծայր, եզր. բոլորք (օր. երկաթուղու անիւի, որի շնորհիւ անիւը միշտ ըելսի վերայով է գլորւում). -крáйка տ. Закрáина 3

За‖крáса ի. զարդ. զարդարանք, իբրև զարդ ծառայող, ուրիշ բանի գեղեցկութիւն, փայլ տուող իր. -крáсить (-шу -сятъ) ն. 1, սկսել ներկել, զեղել. ծեփել. 2, (закрáсить. ся) տ. Закрáшивать. ся: -крáска ի. ներկելը, գեղելը, ծեփելը։

Закраснѣлый ած. կարմրած, շառագունած։

Закраснѣть չ. 1, սկսել կարմրել, շառագունել. нéбо закраснѣло: 2, սկսել կարմրին տալ, կարմիր երևալ. -ся չ. 1, սկսել կարմրել, շառագունել. зарá на нéбѣ закраснѣлась; 2, հեռուից կարմրին տալ. 3, կարմրել, կարմրատակել (ամօթից, յուզմունքից)։

Закрасовáться (-сýюсь -ются) չ. սկսել փայլել, գեղանի, վսեմ երևալ. յանկարծ երևալով իր գեղեցկութեամբ շլացնել։

Закрá‖сть (-краду́ -крадýтъ) ն. կողոպտել, յափշտակել. -сться տ. Закрàдываться.

За‖крáсчивый ած. գեղանի, գեղ, գեղեցկութիւն, փայլ տուող. з—ая причёска որ և է արտա ծածկող, սրօղող սանտրուածք. -крáсчикъ ա. -крáсчица ի. գեղեցկացնող, արատ, թերութիւնը ծածկող. ոչողող այր, կին. -крáсъ ա. 1, ներկեր, ծեփեր, գեղեր. 2, տ. Закрàса.

Закрá‖шеніе, -шиваніе չ. տ. Закáрска.

Закрáшивать I. (закрáшивать. -сить) ն. 1, ներկել, գեղել, ծեփել. з. пя́тна, полиня́лыя мѣстá; 2, գեղեցկութիւն, փայլ տալ. գեղեցկութեամբ, փայլով աարկայի արատը, պակասորդութիւնը ծածկել, սրօղել. свѣтскимъ прилúчіемъ з. душéвные недостáтки; з. товáръ վատ ապրանքին գեղ, փայլ տալ (վրան, երեսին լաւ ապրանք դնելով). -ся 1. անդր. յաւանալ, գեղեցկանալ. 2. կր. գեղուիլ, ներկուիլ. II. (закрáшивать. -крошúть) ն. բրդել. -ся կր. բրդուիլ, մանրացնուիլ։

Закре‖стúть (-щý -éстя́тъ) 1, սկսել խաչ քաշել, խաչակնքել. 2, (закрестúть. ся) տ. Закрéщивать, ся; -стовáть (-стýю -ютъ) ն. մի բանի վերայ խաչ քաշել, մի բան խաչաձև գծել. прошéніе было прочúтано и закрестóвано; -щéніе, -щиваніе չ. 1, մի բանի վերայ խաչ քաշելը, մի բան խաչաձև գծելը. 2, խաչակնքելը, տեառնագրելը. -щивать, -стúть ն. 1, տ. Закрестовáть: 2, խաչակնքել, տեառնագրել. 2, մէկին մի անուն, յորջորջում տալ. 3,* закрестúть սկսել խիստ շատ օղի կոնծել. -ся անդր. սկսել իւրն իրան խաչակնքել, տեառնագրել, երեսին խաչ քաշել։

Закри‖вúть (-влю́ -вя́тъ) 1, չ. սկսել թիւրել, ծուռ գնալ. *կեղծ, անազնիւ կերպով վարուիլ. з. душóю կեղծել, քսութիւն անել. 2, ն. տ. Закривля́ть: -ся չ. սկսել ծռուիլ, ծուռ գնալ. *կեղծել, ծուռ մտքով, հեգնօրէն առել, խօսել։

Закри‖вля́ть, -вúть ն. ծռել, կորացնել, կացնել, կեռացնել. з. прóволоку въ крючóкъ; -вля́ться I. (закривля́ться, -вúться) 1, անդր. ծռուիլ, կառնալ, կորանալ. 2, կր. կացնուիլ, կեռացնուիլ, ծռուիլ. II. (закривля́ться) չ. սկսել ծամածռութիւններ, խեղկատակութիւններ անել. կոտրըտուիլ, քըքրուիլ։ [բաներ խօսել։

Закривобáять չ. սկսել սուտ, յիմար, անճահ,

Закритиковáть (-кýю -ютъ) ն. խստիւ, անխնայ կերպով քննադատել, բանադատել, դատափետել. -ся չ. քննադատելիս խելքին խիստ զօռ տալ. անհեթեթութեան յանգիլ։

Закричáть (-чý -чáтъ) չ. 1, սկսել աղաղակել, 'բղաւել', բարձր-բարձր խօսել, ասել, կանչել. з. караýлъ զարաուլ կանչել, օգնութեան կանչել. з. на когó մէկի վերայ գոռալ, բղաւել. 2, ճչել, ճիչ արձակել, ծուալ, գոռալ. з. во всё гóрло, во всю глóтку սաստիկ գոռալ. з. не своúмъ гóлосомъ մոլեգնաբար գոռալ, ծըլուալ. -ся չ. շատ գոռալուց հալից ընկնել, ուժասպառ լինել։

За‖кроéніе չ. ձևելը. -крóецъ, óйца նւզ. տ. Закрóй I. II; -кроúть (-ою́ -оя́тъ) ն. 1, սկսել ձևել. 2, տ. Закрáивать.

За‖крóй ա. I. 1. ձևելը. 2, ձև. II. 1. ատաղձ. տախտակի կողքին կամ ափին հանած ակօսը, փորուածքը. дѣлать полъ съ з—емъ տախտակամած շինել, որի խորաքանչիւր տախտակի կողքը հանած է (ակօսուած է). крыть доскáми въ з. հոծ, խառալէս տախտակամածել (այնպէս որ ստորին տախտակը, որ դրւում է երկու հարևան տախտակների ափերի տակ, չը տեսնուի). 2, պատուհանի փեղկ. 3, ծովզ. այն տեղը, ուրկից ծովի ափը նաւի համար անհետանում, աներևանելի է դառնում. з. нéба երկնքի տեսանելի հորիզոնը. -крóйка ի. տ. Закроéніе; -крóйный ած. ձևելու, ձևի. з—ыя нóжницы; з—ая мастерскáя կամ закрóйная, ой ի. ձևարան, հագնելիք ձևելու արհեստանոց. -крóйщикъ ա. -крóйщица ի. ձևող, ձևի վարպետ, -ուհի. -крóйщицкая, ой=Закрóйная (տ. Закрóйный); -крóйщичій, чья, чье ած. ձևողի, ձևի վարպետի։

За‖крóмина ի. եզր, ափ, ծայր. -кромúть (-млю́ -мя́тъ) ն. եզրափակել, շրջապատել (տախտակներով). з. грядý; -кромный ած. հացարկղի. -крóмщикъ ա. շտեմարանապետ, շտեմարանի վերակացու. -кромъ ա. (յ. зáкромы և закромá) 1, հացարկղ, շտեմարանում բաժանմունք, արկղ

հացահատիկի համար. хлѣбъ изъ з—а насыпа́ть въ мѣшки́; 2, ջաղացի տաշտ (որի մէջ ածում են ալիւրը)։

За‖кроши́ть (-шу́ -ша́ть) ն. 1, սկսել բրդել, փշրել. 2, տ. Закра́шивать; -ся 1, սկսել բրդուել, փշրուել, կոտրտուել. 2, տ. Закра́шиваться; -кро́шка ի. 1, բրդելը, փշրելը. 2, բրդոշ։

Закру́га ի. 1, կլոր դարձնելը, բոլորելը. 2, գլխի պտոյտ, սրտի խառնում. головна́я з.

Закругле́ніе չ. 1, կլորելը. 2, ոլորտ։

Закру‖гля́ть, -гли́ть (-лю́ -ля́ть) ն. 1, կլոր դարձնել. закруглённое лицо́; 2,* բոլորել, աւարտել, կատարելութիւն, վսեմութիւն տալ. закруглённый періо́дъ կատարեալ, լրիւ, վսեմ դարձուածք. -ся 1, անդր. կլորանալ, կլոր դառնալ. 2, կլորացնուել, բոլորուել. голы́шъ закругля́ется водо́ю.

Закру‖жа́ть, -жи́ть (-жу́ -кру́жа̀ть) ն. 1, կլոր, շրջանաձև դարձնել (օր. տախտակի ծայրը). 2, շրջանափակել, շրջանի մէջ առնել. -ся չզ. կլորացնուել, շրջանաձև դարձնուել. доска̀ э́та закружи́тся съ обо́ихъ концо́въ; -же́ніе չ. 1, պտտեցնելը, պտոյտ ածելը. 2, պտոյտ գալը, պտտուելը. -живать ն. պտտեցնել, ճանապարհից շեղել. -жи́ть (-жу́ -жа́ть) 1, ն. սկսել պըտտեցնել, պտոյտ տալ. երկար պտտեցնելով շըշմեցնել. меня́ закружи́ло դէմ̃ջ. սիրտս խառնում է, գլուխս պտոյտ է գալիս. *з. кому́ го́лову մէկին գլխահան անել, մէկի խելքը առնել. 2, չ. պտտուել, պտոյտ գալ. закружи́ло въ головѣ́ գլուխը պտոյտ եկաւ. 3, չ. սկսել թրև գալ, քէֆի, կերուխումի անձնատուր լինել. 4, տ. Закружа́ть; -жи́ться (-жу́сь -у́жа́тся) չ. սկսել պտոյտ գալ, պտտուել. *շաղուել, շշմել, ուշքը կորցնել. мы́сли закружи́лись въ головѣ́ մտքերս շաղուեցան, շփոթուեցան, խառնուեցան. всё закружи́лось у меня́ въ глаза́хъ, въ головѣ́ աչքերս շաղուեցան, գլուխս պտոյտ եկաւ. у него́ закружи́лась и заболѣ́ла голова́.

Закру́та ի. ոլորած ցախ, հաստ ճիպոտներ, որոնցով այլեայլ բաներ են կապում։

Закрута́сы ա. յ. ծուռումուռ պտոյտներ, ոլորաններ. դարձուածքներ. խզմզուածքներ. *բարդ, անհասկանալի բաներ։

За́крутень, тня ա. 1, տ. Закру́та; 2, ջրապըտոյտ, յորձանք. 3, բուք, բորան, հողմ, փոթորիկ։

Закру́тина ի. վատ ոլորած, կապ ընկած տեղ (թելի, թոկի մէջ). ни́тка съ з—ами.

Закрути́ть (-чу́ -кру́тя́ть) 1, ն. что и чѣмъ պտտեցնել, պտոյտ ածել. з. дѣ́ломъ խիստ ըզբաղել, տճապարել. 2, սկսել պտտուել, պտոյտ գալ, փչել. вью́га закрути́ла; 3, տ. Закру́чивать; -ся անդր. 1, սկսել պտոյտ գալ, պտըտուել, դառնագին փչել (հողմի, բքի մասին). 2, շշմել, շշմածի պէս դէս ու դէն ընկնել, գանդաշել. 3, տ. Закру́чиваться.

За́кру́‖тка ի. բեռ կապելու թոկ, պարան։

За‖крутну́ть տ. Закру́чивать; -кру́тъ ա. 1, պըտոյտ. ոլորելը, պտտեցնելը. 2, ծակուն (ատամնաքարում). 3, ոլորած տեղ։

Закру́‖ча ի. գետի մէջ պրծած ապառաժի յետևի առափնյա տեղը. -ча́ть, ся տ. Закру́чивать, ся.

Закру‖че́ніе, -чиваніе չ. 1, ոլորելը, հիւսելը. 2, փաթաթելը. 3, պրկելը, պինդ կապելը. յետ ծալելը. -чивать, -ти́ть (-чу́ -кру́тя́ть), -тну́ть ն. 1, ոլորել, հիւսել. з. усы́, виски́; з. прядь верёвки; 2, փաթաթել. з. концы́ возже́й на кула̀къ; 3, պրկել, պինդ կապել, հաստ տալ. з. тюкъ кля́помъ; з. дрова́ на дро́вняхъ, возъ сѣ́на на телѣ́гѣ; з. кому́ кушако́мъ ру́ки на спи́ну; 4, դէպի յետ տանել, ծալել, կծկել. з. ру́ку за спи́ну ձեռքերը քամակին դնել. 5,* ըսկսել հարբել, հարբեցողութեամբ պարապել. 6, սեթևեթել, հնարել, 'մոգոնել', խորամանկութեամբ շինել, կազմել. -ся А, անդր. 1, ոլորուել, պտտուել, կծկուել. 2, փաթաթուել, փաթուել. 3, ոլորուելով դէպի վեր բարձրանալ, թեքուել, ծռուել. Б, չզ. ոլորուել, հիւսուել, պտտուել. -чина տ. Закру́ча.

Закру‖чи́нить (-ню -нять) ն. տխրեցնել, տըրտմեցնել, վշտացնել. -ся չ. սկսել տխրել, տըրտմել, վշտանալ, վշտացնել. -чи́ныый ած. խեղճ, թշուառ, ողորմելի, արգահատելի. з—ая голо́вушка.

Закры‖ва́ніе չ. 1, փակելը, ծածկելը. խփելը. 2, ծածկելը, սքօղելը, թաքցնելը. -ва́тель ա. -ва́тельница ի. ծածկող, թաքցնող այր, կին. -ва́тельство չ. ծածկելը, թաքցնելը. ծածուկ, գաղտնի պահելը։

За‖крыва́ть, -кры́ть ն. 1, փակել, ծածկել. խըփել, խուփ անել. з. о́кна, дверь; з. чемода́нъ; з. кры́шку роя́ля; з. трубу́ пе́чки; засѣда́ніе происхо́дитъ при закры́тыхъ дверя́хъ; она́ посто́янно раскрыва̀етъ и закрыва́етъ вѣ́еръ, зо́нтикъ; з. глаза́ աչքերը խփել, քնել, *մեռնել. з. глаза́ у́мершему; з. глаза́ на что չուզենալ մի բան տեսնել, ներել. закры́тое учёбное заведе́ніе; з. ла́вку, мага́зинъ խանութը, մագազինը փակել, ծածկել. з. засѣда́ніе նիստը փակել, աւարտել. з. шко́лу, университе́тъ ուսումնարանը, համալսարանը փակել (ժամանակաւորապէս կամ խսպառ խափանել). 2, ծածկել. սքօղել. з. столъ ска́тертью; з. лицо́ рука́ми; з. себя́ одѣя́ломъ; за́навѣсъ закрыва́етъ ихъ отъ на́шихъ глазъ; -ся А, անդր. 1, ծածկուել. з. одѣя́ломъ; 2, փակուել, ծածկուել. խըփուել. глаза́ закры́лись навѣ́ки, вѣ́чнымъ сномъ — մեռաւ. 3, կորչել, չքանալ, անյայտանալ. Б, չզ. փակուել, ծածկուել, ծածկուել, խփուել։

За‖кры́тель հնց. տ. Укрыва́тель; -кры́тіе չ. 1, փակելը, ծածկելը, խփելը. 2, չքանալը, անյայտանալը. 3, թաքստարան, ծածուկ, թաքնուելու տեղ. въ з—тіи ծածուկ, գաղտնի. 4, ծածկելը, թաքցնելը. 5, հրետն. պատնէշ, առհ. պաշտպանող, պատսպարող բան. -кры́тность ի. տ. Закры́тіе 3; -кры́тный ած. ծածկուող, թաքնուող. -кры́тость ի. ծածկութիւն, ծածուկ, թագուն լինելը։

Закры́ть (-кро́ю -ютъ), ся տ. Закрыва́ть, ся.

За‖кры́шка ի. -кры́шечка նւզ. խուփ, խփան, կափարիչ։

За‖крѣ́па ի. 1, ամրացնելը, ամրապնդելը. 2, կապ, ամրացնող, ամրապնդող բան. 3, վաւերացում. 4, ճորտութիւն. -крѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ), ся տ. Закрѣпля́ть, ся; -крѣ́пка նւզ. տ. Закрѣ́па; -крѣпле́ніе չ. ամրացնելը, ամրապնդելը. հաստատելը. -крѣплённость ի. կապուած լինելը, կապանք. -крѣпля́ть, -крѣпи́ть ն. 1, միացնել, ամրացնել, ամրապնդել, 'դայիմացնել'. закрѣпи́ ни́тку, что́бы шовъ не поро́лся թելը կապ գը-

ցիր, որպէս զի կարը չքանդուի. 2, *հաստատել, վաւերացնել. -крѣпочка նւզ. տ. Закрѣпа.

Закрю||чиваніе, -чивать, ся, -чить, ся տ. Закорючиваніе, чивать, ся; -чина տ. Закорючина.

Закрякать չ. [սկսել] կռնչել (բադի մասին)։

Закрахтѣть (-хчу́ -хтя́тъ) չ. սկսել տնքալ, տնքտնքալ, խռռալ։

Закуда́хтать (-хчу -чутъ) չ. սկսել կռկռալ, կչկչալ։

Закукова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. սկսել կկուի պէս կանչել, կկու կանչել։

Заку́ксить (-кшу -ксятъ) ն. глаза́ սկսել աչքերը տրորել, 'աղաղել'։

Закули́сный ած. կուլիսների (տ. кули́са) յետև պատահող, գաղտնի. *գաղտնի, ծածուկ, թաքուն. знать з—ую сто́рону дѣла.

За||купа́ніе չ. գնելը, առնելը (մեծ քանակութեամբ). -купа́ть, -купи́ть (-плю́ -ку́пятъ) ն. գնել, առնել (մեծ քանակութեամբ, բոլորը). -ку́пка ի. գնում, առնում (մեծ քանակութեամբ)։

Заку́||пориваніе չ. խցելը, խցանով փակելը. -порива́ть, -по́рить (-рю -рятъ) ն. խցել, խցանով փակել, կալնել. -по́рка ի. խցելը, խցանով փակելը, կալնելը։

За||купщи́къ, а́ ա. -купщи́ца ի. գնող, առնող (որ և է ապրանք մեծ քանակութեամբ)։

За́купъ ա. տ. Заку́пка.

За||ку́риваніе չ. ծխել սկսելը. -ку́ривать, -кури́ть (-рю́ -рятъ) ն. 1, [սկսել] ծխել. 2, ծխատել, ծուխ, մուխ տալ, ծխով լցնել։

Закуроле́сить (-шу -сятъ) չ. սկսել յիմար, անմիտ, չարաճճի բաներ անել, սկսել անզգամ, խելառ բաներ բռնել։

За||куса́ть ն. խածոտել, կծոտել (ցմահ, ցըսպանում). -куси́ть (-шу́ -ку́сятъ) տ. Заку́сывать.

За||ку́ска ի. -ку́сочка նւզ. 1, նախաճաշիկ. 2, հացի, պանրի կտոր, թթու եւն, որ ուտում են մի բանի վրայից (օր. օղի խմելուց յետոյ). -ку́сываніе չ. 1, նախաճաշելը. 2, օղու վրայ մի բան ուտելը. 3, խածնել, կծել սկսելը. -ку́сывать, -куси́ть ն. 1, նախաճաշել. 2, օղու, գինու եւն վրայ մի բան (հացի, պանրի կտոր, թթու եւն) ուտել. 3, սկսել խածնել, կծել։

Заку́та ի. բուն, որջ. մեւք. չնաքուն։

Заку́тать, ся տ. Заку́тывать, ся.

Закути́ть (-чу́ -ку́тятъ) չ. սկսել քէֆ անել, զբօսանքի ու կերուխումի անձնատուր լինել։

За||ку́тка ի. -ку́тъ ա. 1, տ. Заку́та; 2, տաք զոմ, փարախ. -ку́тываніе չ. փաթաթելը. -ку́тывать, -ку́тать ն. փաթաթել (ցրտից պաշտպանելու համար). -ся անց. փաթաթուել (ցրտից պաշտպանուելու համար)։

Заку́||шиваніе չ. կերածի կամ խմածի վրայ մի բան ուտելը. -шивать, -шать ն. կերածի կամ խմածի վրայ մի բան ուտել։

За́ла ի. (ֆր.) դահլիճ։

Залавирова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. սկսել աջ ու ձախ նաւել (հակառակ քամու ժամանակ)։

За||ла́вливаніе չ. բռնել, որսալ սկսելը. -ла́вливать, -лови́ть ն. [սկսել] բռնել, որսալ։

Зала́вокъ, вка ա. 1, արկղ շարժուն խփանով (որ միևնոյն ժամանակ իբրև նստարան է ծառայում). 2, տ. Прила́вокъ.

Зала́||дить (-жу -дятъ) տ. Зала́живать; -живаніе չ. 1, կալնելը, խցելը, կարկատելը. 2, երկար, շարունակ կրկնելը (միևնոյն բանը). -живать, -ла́дить ն. 1, փակել, գոցել, կալնել, կարկատել. 2, երկար, շարունակ միևնոյն բանը կրկնել։

Зала́зить (-жу -зятъ) չ. [սկսել] սողալ, մագլցել։

Зала́ивать տ. Зала́ять.

Залаки||ро́вываніе, -рова́ніе չ. լաքել, վեռնիճ քսելը, լաքայելը. -ро́вывать, -рова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. լաքալ, վեռնիճ քսել, լաքայել, վեռնիճել։

За||ла́мываніе չ. 1, կոտրելը, ջարդելը. 2, կոտրել, կոտրտել սկսելը. 3, փակելը, կալնելը. 4,* [խիստ բարձր գին] պահանջելը. -ла́мывать, -лома́ть ն. 1, սկսել կոտրել, կոտրտել, ջարդել. 2, կոտրել, կոտրտել, ջարդել. медвѣдь залома́лъ коро́ву արջը կովին գետին տապալեց. з. ша́пку գլխարկը ծռվակ քաշել, ծռվակին դնել. ходи́ть, заломя́ го́лову հպարտ-հպարտ ման գալ. 3, փակել, կալնել, կարել. з. доро́гу, воро́та; 4,* [խիստ բարձր, մեծ գին] պահանջել. з. большу́ю цѣну; меня́ заломи́ло դէմ. ջանս ջարդւում է։

За||ла́щиваніе չ. յղկելը, ողորկելը, կոկելը. -ла́щивать, -лощи́ть ն. յղկել, ողորկել, կոկել։

Зала́ять (-ла́ю -ютъ) չ. սկսել հաչել. -ся չ. խիստ երկար, անընդհատ հաչել։

Залга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ) չ. սկսել ստել, սուտ ասել, սուտ խօսել. -ся չ. խիստ շատ սուտ խօսել։

Залега́ть, -ле́чь չ. 1, մի բանի յետև պառկել, թագնուել. 2, ընկնել, առնուել, խաթարուել. доро́га залегла́; земля́ залегла́; 3, բռնուել, կապուել, կալնուել. у меня́ носъ залёгъ; грудь залегла́; у́ши залегли́.

Заледенѣть տ. Леденѣть.

За||лежа́лость ի. երկար պառկած, ընկած լինելը. -лежа́лый ած. երկար պառկած, մնացած. հին, փչացած, անպիտանացած (երկար մնալուց). з. това́ръ; -ле́живаться, -лежа́ться հոր. 1, երկար [ընկած, դարսած] մնալ, փչանալ (ապրանքի մասին). хоро́шій това́ръ не залежи́тся; 2, երկար պառկել, անկողնում մնալ. з. въ лихора́дкѣ.

За́лежь ի. 1, երկար ընկած, պառկած, մնացած բան. 2, առանց վարելու թողած, վայր գցած հող. 3, լեռնգ. շերտ, խաւ (հանածոների)։

Залепета́ть (-печу́ -пе́чутъ) չ. սկսել թոթովել։

За||лета́ніе չ. 1, թռչել սկսելը. 2, ներս թռչելը. 3, թռչելով գալը. -лета́ть, -летѣ́ть չ. 1, սկսել թռչել. 2, ներս թռչել. 3, թռչելով գալ. 4, քշուել, տարուել (հողմից). -лётный ած. եկուոր, ուրիշ տեղից [թռչելով] եկած. з—ыя пти́цы; *з. па́рень, *з—ая голова́ յանդուգն, գլխից ձեռք վերցրած ոմն։

За||лётъ ա. 1, թռչել սկսելը. 2, թռչելով գալը. -летѣ́ть (-лечу́ -тя́тъ) տ. Залета́ть.

Зале́||чиваніе, -чивать, -чи́ть տ. Залѣ́чиваніе, -чивать, -чи́ть.

Зале́чь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ; անց. залёгъ, -гла́, о́, -ли́) տ. Залега́ть.

За||лива́льный տ. Заливно́й; -лива́ніе չ. 1, հանգցնելը, մարելը (ջրով). 2, ածելը, թափելը. 3, ողողելը, հեղեղելը. -лива́ть, -ли́ть ն. 1, հանգցնել, մարել (ջրով). 2, [մի բանի վրայ ջուր, հեղուկներ] ածել, թափել. з. швы, пазы́ раство̀ромъ; 3, ողողել, հեղեղել. э́ти луга́ залива́етъ դէմ. այս մարգագետինները [յորդ, վարար ջրերից] ողողւում են. -ся անց. թափուել. з. слеза̀ми դառն արտասուքներ թափել. з. смѣхомъ բարձր ծիծաղել, 'հռհռալ'։

Залúвецъ, вца *Նւզ.* *տ.* Залúвъ.

За‖лúвка *ի.* *ածելը, թափելը, ողողելը. լցնելը.* з. úзвестью *վրան կիր ածելը, կրով ողողելը.* **-внóе**, óго *չ.* *'ողողակ' (թեթեւ կերակուր մի).* **-ливнóй** *ած.* 1, *ածելու, թափելու. հանգցնելու, մարելու.* з—áя трубá *կրակ հանգցնելու խողովակ.* 2, [*վարար, յորդ ջրերից*] *ողողուող, հեղեղուող.* з—ые лугá; 3, *ողողած, վերեւից հեղանիւթ ածած, թափած.* з—áя рыба; 4, *բարձր, պարզ հնչող.* з—àя пѣсня.

Залúвъ *ա.* *ծոց, խորշ, ծովածոց, ծովախորշ:*

Залú‖зываніе *չ.* 1, *լիզելը.* 2, *լիզելով բուժելը.* **-зывать**, **-зáть** (-жý -лúжутъ) *ն.* 1, *լիզել, լիզելով բուժել, բժշկել (վէրքը):*

Заликовáть (-кýю -ютъ) *չ.* *սկսել հրճուիլ:*

Залúть (-лью -льютъ), **ся** *տ.* Заливáть, ся; з. за гáлстукъ *քէֆովանալ, լաւ խմել, կոնծել:*

Зали‖хвáтски *մ.* *ճարպկութեամբ, 'չախով', քաջութեամբ, համարձակ կերպով.* **-хвáтскій** *ած.* *քաջ, արի, ճարպիկ, 'չախով', համարձակ.* **-хвáчество** *չ.* *քաջութիւն, արիութիւն, համարձակութիւն, ճարպկութիւն, 'չախ'.* **-хвáтъ** *ա.* *քաջ, արի, ճարպիկ, 'չախով', ժիր, համարձակ մարդ:*

Заловúть (-влю -лóвятъ) *տ.* Залáвливать.

Залóвъ *ա.* *ձուկ բռնելը, ձկան որս:*

Залого‖дáтель *ա.* **-дáтельница** *ի.* *գրաւատու, անտնդատու այր, կին:*

За‖лóгъ *ա.* 1, *գրաւ, գրաւական, աւանդ, *ապահովութեան.* брать подъ з. *իբրեւ գրաւական ընդունել.* давáть дéньги подъ з. *գրաւականով փող փոխ տալ.* давáть дéньги подъ з. недвúжимаго имѣнія *անշարժ կալքի գրաւականով փող փոխ տալ.* 2, *քեր. եղանակ, սեռ:*

За‖ложúть (-жý -óжатъ), **ся** *տ.* Заклáдывать, ся; з. фундáментъ *հիմք դնել.* з. садъ *պարտէզ գցել.* я заложýсь головóю за негó *ես նորա համար գլխովս կ'երաշխաւորեմ.* **-лóженный** *ած.* *գրաւ դրած.* **-лóжникъ** *ա.* **-лóжница** *ի.* *պատանդ, -ուհի:*

Залóй *ա.* *հեղեղուած, ողողուած տեղ, կողմ:*

За‖ломáть *տ.* Залáмывать; **-ломúть** (-млю -лóмятъ), **ся** *տ.* Заломлять, ся; **-ломлять**, **ся** *տ.* Залáмывать, ся; **-лóмный** *ած.* *թունդ, խիտ շշմեցնող.* з—ое пúво; **-лóмъ** *ա.* 1, *տ.* Залáмываніе; 2, *կոտրած, ծալած տեղ. ոլորտ, պտոյտ [(գետի):*

Залопотáть *տ.* Забельботàть.

Залоснúться (-нюсь -нятся) *հոր.* *սկսել փայլել, պլպլալ, պսպղալ:*

Залотошúть (-шý -шáтъ) *չ.* 1, *ճղփալ, ճղփիւն արձակել, վշշալ.* 2, *ծղրտալ, ճչել, ծուալ.* «ну, однáко, за столъ, господá, за столъ, залотошúлъ Голýшкинъ»; 3, *վայրահաջել, 'դուրս տալ':*

Залощúть (-щý -щáтъ) *տ.* Залáщивать.

Залпъ *ա.* (*գերմ.*) *փայլ (շատ հրացանների կամ հրանօթների միահաղոյն տրաքոցը).* дать з.; выстрѣлить з—омъ; пальбá з—ами; стрѣлять з—ами; *вы́пить з—омъ *մի շնչում պարպել, ցամքեցնել:*

За‖лудúть (-жý -лýдятъ), **ся** *տ.* Залýживать, ся; **-лýживаніе** *չ.* *կլայեկելը, 'կլեկելը'.* **-лýживать**, **-лудúть** *ն.* *կլայեկել, 'կլեկել':*

Залу‖па *ի.* *կզմխ. թլփատ.* **-пáть**, **-пúть** (-плю -лýпятъ) *տ.* Залýпливать; **-плúваніе** *չ.* *քաշելը, գծելը (կեղեր). յետ քաշելը, յետ ծալելը.* **-плúвать**, **-пúть** *ն.* *քաշել, գծել (կեղեր). յետ քաշել, յետ ծալել (օր անդամի թլփատը):*

Залу‖чáть, **-чúть** (-чý -чатъ) *ն.* 1, *գրաւել, հրապուրել, իւր մօտ քաշել, տանել.* «я желáла залучúть его къ себѣ: онъ, говорятъ, умёнъ»; 2, *որսալ.* «когдá случáлось емý залучáть зáйца или ýтку, клалъ свою добы́чу въ ягдтáшъ, приговàрывая: «ну, тепéрь не уйдёшь».

Залъ *ա.* *տ.* Зáла. [*բաներ դուրս տալ:*

Залыгáться *չ.* *սաստիկ սուտ խօսել, շատ սուտ*

За‖лѣзáніе *չ.* *մտնելը, զոռով ներս մտնելը.* **лѣзáть**, **-лѣзть** (-лѣзу -зутъ; *անց.* залѣзъ -зла, о) *չ.* *մտնել, զոռով, դժուարութեամբ ներս մտնել (սողալով):*

Залѣнúться (-нюсь -лѣнятся) *հոր.* *ծուլանալ, ծոյլ, յոյլ, 'տլարկոտ' դառնալ, 'թամբալանալ':*

Залѣпúть (-плю -лѣпятъ) *տ.* Залѣплять.

Залѣ‖пка *ի.* 1, *կպնելը, գոցելը.* 2, *ծեփելը.* 3, *կպցնելու նիւթ, շաղախ, ծեփ.* **-плúваніе** *չ.* *տ.* Залѣпка 1 *և* 2; **-плúвать**, **-плять**, **-пúть** *ն.* 1, *կպնել, գոցել, սոսնձել.* 2, *ծեփել, շինել:*

Залѣ‖чúваніе *չ.* *բուժելը, բժշկելը.* **-чúвать**, **-чúть** (-чý -лѣчатъ) *ն.* 1, *բուժել, բժշկել, դարմանել.* 2, *վատ բուժելով, 'հէքիմութիւններով' սպանել, մեռցնել:*

За‖любéзничать *չ.* съ кѣмъ *մէկի հետ սիրալիր կերպով վարուիլ.* **-любúть** (-блю -люблятъ) *ն.* [*սկսել*] *սիրել, սիրով կապուիլ.* **-любовáться** (-бýюсь -ются) *չ.* чѣмъ *հիանալ, զմայլուիլ, զրանչանալ մի բանի վերայ.* **-любопы́тствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* [*սկսել*] *հետաքրքրուել:*

Залягáть *չ.* 1, *սկսել աքացել, քացի տալ.* 2, *աքացով, քացով սպանել:*

Замáзать (-жу -жутъ), **ся** *տ.* Замáзывать, ся.

Замá‖зка *ի.* *շաղախ (քսելու, կպցնելու).* **-зываніе** *չ.* 1, *քսելը (դեղ, շաղախ).* 2, *ծեփելը, կպնելը, գոցելը (շաղախով).* 3, *աղտոտելը, կեղտոտելը.* **-зывать**, **-зать** *ն.* 1, *քսել (դեղ, շաղախ).* 2, *ծեփել, կպնել, գոցել (շաղախով), կպցնել.* 3, *աղտոտել, կեղտոտել. ապականել.* **-ся** *անդր.* *աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ապականուիլ:* [*ներկել:*

Зама‖лёвывать, **-левáть** (-люю -ютъ) *ն.* *դեղել,*

Замалодýшничать *չ.* *սկսել վհատուիլ, լքանիլ:*

Замá‖ниваніе *չ.* *գրաւելը, հրապուրելը (խորամանկութեամբ).* **-нивать**, **-нúть** (-ню -нятъ) *ն.* *հրապուրել, գրաւել (խորամանկութեամբ), պատրել, որսալ.* **-нка** *ի.* 1, *գրաւելը, հրապուրելը.* 2, *խայծ, գրաւելու, հրապուրելու միջոց.* **-нчивость** *ի.* *հրապոյր, գրաւչութիւն.* **-нчивый** *ած.* *հրապուրիչ, գրաւիչ, պատրիչ, գայթակղեցնող:*

Зама‖рáть *տ.* Марáть *և* Замàрывать; **-рáха**, **-рáшка** *հոր.* *Նւզ.* *կեղտոտ, աղտեղասէր, անմաքրակենաց ոմն, *'խոզ':*

За‖мáриваніе *չ.* *սպանելը, կոտորելը, հալից գցելը.* **-мáривать**, **-морúть** *ն.* *սպանել, կոտորել, հալից գցել, ուժասպառ անել:*

Замáрка *ի.* 1, *աղտոտելը, կեղտոտելը.* 2, *աղտոտած, կեղտոտած, ապականած տեղ:* [*նալ:*

Замаршировáть (-рýю -ютъ) *չ.* *սկսել քայլել, գը-*

Замá‖рываніе *չ.* *կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը.* **-рывать**, **-рáть** *ն.* *կեղտոտել, աղտոտել, ապականել, *անարգել, զրպարտել, անունը կոտրել.* **-ся** *անդր.* *աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ:*

Замаски‖рóвываніе *չ.* *դիմակաւորելը.* **-рóвывать**, **-ровáть** (-рýю -ютъ) *ն.* *դիմակաւորել, դիմակով ծածկել.* **կեղծել, սքօղել, 'ծուռ խօսել'.* **-ся** *անդր.* *դիմակաւորուիլ, երեսին դիմակ անել:*

За||мáсливаніе չ. 1, իւղելը, ‘եղելը‘. 2,* կաշառելը. 3, խնայելը. -мáсливать, -мáслить (-лю -лятъ) ն. 1, իւղել, ‘եղել‘, ճարպոտել. 2,* ‘խաթրին տանել‘, կաշառել. 3, խնայել, պահել. -ся անդր. իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ:

За||мате(о)рѣлость ի. հին, արմատացած սովորութիւն, ունակութիւն. -мате(о)рѣлый ած. հնացած. արմատացած, արիւն ու մարմին դարձած, ունակացած. -мате(о)рѣть չ. հնանալ. պնդանալ, կարծրանալ. ունականալ. з. въ нечéстіи անօրինանալ, պղծապաշտ դառնալ:

За||мáтываніе չ. փաթթաթելը, պատատելը. -мáтывать, -мотáть I, ն. փաթթաթել, պատատել. 2, չ. սկսել շարժել. з. головóю սկսել գլուխը շարժել. 3, չ. շռայլանալ. -мáтываться անդր. 1, սկսել դէս ու դէն ընկնել, դանդաչել. 2, շռայլութենից պարտքի մէջ խրուիլ, թաղուիլ:

Замá||хиваніе չ. բարձրացնելը (ձեռքը՝ խփելու). -хивать, -махать չ. чѣмъ սկսել մի բան շարժել, մի բանով շարժում անել. -хиваться, -хнуть, ся չ. բարձրացնել (ձեռքը, գաւազանը՝ խփելու). -хъ ա. տ. Замáхиваніе.

За||мáчиваніе չ. թացելը, թրջելը. -мáчивать, -мочить ն. թացել, թրջել. *з. усы, губы աւելորդ խմել. -ся անդր. թրջուիլ:

За||мáшистый ած. մեծ, լայն շարժում անող (ձեռքով), *խրոխտ, ամբարտաւան, ‘մեծ մեծ բրդող‘. -мáшка ի. 1, սովորութիւն, վարեցողութիւն (յաճախ վատ). у всякой птáшки свой з—и (առ.) 2, շարժում. 3, արու, անպտուղ կանեփի թուփ:

За||мáщиваніе չ. սալայատակելը, քարելը, տախտակելը. -мáщивать, -мостить ն. սալայատակել, քարել, տախտակել:

Замáяться (-мáюсь -ются) հոր. դադարել, յոգնել, վաստակել, հալից ընկնել:

Замед||лéніе, -ливаніе չ. 1, ն. ուշացում, յապաղում. -ливать, -лять, -лить (-лю -лятъ) 1, ն. ուշացնել, բանտ անել, յետաձգել, ձգձգել. 2, չ. ուշանալ, յապաղել, ‘յետանալ‘. -ляться անդր. մնալ, ուշանալ, ‘յետանալ‘ (ժր և է տեղ):

Замелькáть չ. սկսել շողալ, շողշողալ, պլպղալ:

Замерéть (-мру -рутъ, անց. зáмеръ -мерлá, о) տ. Замирàть.

Замерéщиться (-щусь -щатся) չ. երևալ, թըւալ:

За||мерзáніе չ. 1, սառչելը, սառոյց կտրելը. 2, ցրտատար, ցրտահար լինելը. -мерзáть, -мёрзнуть չ. 1, սառչել, սառոյց կտրել. 2, ցրտատար, ցրտահար լինել. мой руки замёрзли ձեռքերս փէտացան, զուցումել են. -мёрзлый ած. 1, սառած, սառոյց կտրած. 2, ցրտատար, ցրտահար, ‘սքառած‘, փէտացած, զուցումած:

Зá||мертво չ. անզգայ, անշունչ, մեռածի պէս. -мертвéніе չ. դիակ դառնալը, անզգայանալը. -мертвѣть չ. դիակ դառնալ, անզգայանալ:

За||мести, -мéсть (-мету -тутъ) տ. Заметáть I; -метáніе չ. 1, աւլելը, աւլելով հաւաքելը. 2, բերելը. з. слѣдóвъ հետքերը կորցնելը. 3, տ. Замётываніе; -метáть ն. I. (заметáть, -мести -мéсть) 1, աւլել, աւլելով կիտել, հաւաքել. 2, [փչելով] բերել, ծածկել, կալնուլ, կապել. снѣгъ заметáетъ дорóгу; з. слѣды հետքերը կորցնել. II. տ. Замётывать; -метнуть տ. Замётывать; -мётный ած. ձգելու, գցելու. з. нéводъ; -мётъ ա. 1, ձըգելը, գցելը (ուռկանը). 2, տրկանելիք, ծածկոց (պատուհանի փեղկերի, դռան). 3, կառքի կաշէ ծածկոցը. 4, նիգ, փակիչ (պատուհանի փեղկերի). 5, ցանց, ուռկան (խտորնակի ձըգած). 6, замёты յ. ձիւնակոյտ, ձիւնի դէզ. -мётываніе չ. 1, ձգելը (ուռկանը). 2, լցնելը (օր. փոսը) 3, կարելը. -мётывать ն. 1, (замётывать, -метáть) լցնել, կալնուլ (օր. փոսը). з. когó словáми մէկին խօսքերով ռմբակոծել, շշկլացնել, տպշեցնել. 2, (замётывать, -метáть, -метнуть) 1, ձգել, գցել (ուռկանը). 2, կարել:

Замечтáть չ. սկսել երազել, երևակայական, ցնորական, անիրագործելի մտքերի անձնատուր լինել. -ся չ. երազների, ցնորքների մէջ ընկըղմուիլ:

Замигáть չ. սկսել աչքերը ճպել, քթթել, կըկոցել:

За||минáніе չ. 1, տրորել, կլնճորել սկսելը. 2, ընդհատելը, ընդմիջելը. -минáть, -мять ն. 1, ըսկսել տրորել (կաւը), կլնճորել, տոնատակ տալ. 2, ընդհատել, ընդմիջել, խափանել. з. разговóръ, дѣло; 3, կօծկել, ծածկել, պարտկել. замяли дѣло; -ся չ. կանգ առնել (խօսելիս), պապանձուիլ, սկսել կակազել. -минка ի. 1, տ. Заминáніе; 2, արգելք, խոչընդոտ, խանգարում:

За||мирáніе չ. անզգայանալը, անշնչանալը, ուշաթափուելը, թալկանալը. նուաղում. з. сéрдца սրտադողութիւն. -мирáть, -мерéть չ. 1, անշնչանալ. անզգայանալ, ուշաթափուիլ, թալկանալ, նուաղել. у меня сéрдце замирàетъ սիրտս պատառում է կամ սիրտս գնում է. 2, շընչատուիլ, վախճանուիլ:

Зами||рáть, -рить (-рю -рятъ) ն. հաշտեցնել. -ся անդր. հաշտուիլ:

Зам||кнýтіе չ. փակելը, կողպելը, գոցելը. -кнутость ի. *կղզիացում, առանձնացում, առանձնութիւն, անհաղորդութիւն. -кнутый ած. *փակուած, կղզիացած, առանձնացած, մեկուսացած:

Замкнýть, ся տ. Замыкàть, ся.

Зам||ковый ած. 1, (зáмковый) ամրոցի, դղեակի. 2, (замкóвый) կողպէքի:

За||млѣть տ. Млѣть; -мну տ. Замять.

Замогильный ած. 1, մահից յետոյ թողած. з—ая пáмять; з—ыя записки; 2, հանդերձեալ:

Замóдничать չ. սկսել մօդայիկ, նորաձևութեան հետևել:

За||мокáніе չ. թրջուիլը, թացուիլը. -мокáть, -мóкнуть չ. 1, թացուիլ, թրջուիլ. 2, խոնաւութիւնից ուռչիլ. -мóклый բյ. ած. թացուած, թրջուած. ուռած (խոնաւութիւնից):

Замокъ ա. I. (зàмокъ, мка) 1, ամրոց, բերդ. воздýшные *зáмки օդային ամրոցներ, ցնորքներ, ցնորական, անիրագործելի մտքեր. 2, դղեակ, տուն, ապարանք. II. (замóкъ, мкá) կողպէք. держáть подъ з—óмъ փակած, բանտարկած պահել. запирáть з—óмъ կողպէքով կողպել. сложить рýки въ з. ձեռքերը ծալել. держи языкъ за замкóмъ (կամ. за зубáми) լեզուդ քեզ քաշիր:

Замо||лáчиваніе չ. կա(լ)սել սկսելը. -лáчивать, -лотить ն. սկսել կա(լ)սել:

Замóл||вить (-влю -вятъ) ն. տալ (յօգուտ, 'ի պաշտպանութիւն). з. словéчко, словцó за когó յօգուտ, 'ի պաշտպանութիւն մէկի բարի խօսք տալ, մէկին պաշտպանել, մէկի համար բարեխօսել. -вный ած. յօգուտ, 'ի պաշտպանութիւն մէկի ասած. з—ое слóво.

Замол||кáть, -мóлкнуть չ. լռել, ձայնը կտրել:

За||молотить (-лочу -óтятъ) տ. Замолáчивать;

-(зá)молотъ տ. Зáмолоть; -молóтъ ա. կալադին, կա(լ)սելու գին, վարձ:

Зáмолоть է. կալի, հացահատիկ կա(լ)սելու, ծեծելու սկիզբը: [ձայնը, ծպտունը կտրել:

Замол‖чáніе չ. լռելը. -чáть (-чý -чáтъ) չ. լռել,

Замо‖рáживаніе չ. սառցնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը. -рáживать, -рóзить ն. սառցնել, սառեցնել, պաղեցնել. մրսեցնել:

Заморгáть չ. [սկսել] աչքերը ճպել, ճպճպացնել, թարթափել անել:

Замо‖рéніе չ. հալելը, մաշելը, սովամահ անելը. -рёнышъ ա. 1, վտիտ, նիհար, քամուած մարդ կամ անասուն. 2, ապազուն, թօշնած բոյս, տունկ. -рить (-рю -мóрятъ) տ. Морить և Замáривать.

За‖мороженіе չ. սառցնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը. -морóзить (-óжу -рóзятъ) տ. Заморáживать; -морозки կամ -морозы ա. յ. աշնան առաջին ցրտերը, 'այծաղները': [շաղ է գալիս:

Заморосить չ. գէմղ. սկսել շղալ. заморосило

Заморóчить (-чу -чатъ) տ. Морóчить.

Замóрскій ած. 1, ծովի միւս կողմում գտնուող, *արտասահմանեան. 2, ծովի միւս կողմից բերած, *արտասահմանից բերած, արտասահմանեան. з. товáръ; з. гость օտարերկրացի, նժդեհ, պանդուխտ:

Замóрщиться (-щусь -щатся) անդր. սկսել ճակատը կնճռել, կնճռոտել, խորշոմիլ, խոժոռուիլ:

Замóрышъ տ. Заморёнышъ.

Замóрье չ. ծովի միւս կողմում գտնուող երկիր. ռմկ. արտասահման:

За‖мостить (-ощý -стятъ) տ. Замáщивать.

Замóстье չ. կամուրջի յետևում, միւս կողմում գտնուող տեղ, վայր:

Замо‖тáть, ся տ. Замàтывать, ся; онъ замотáлъ նա շռայլող, վատնիչ է դարձել. -тыга ա. վատնող, շռայլ, ցնդիչ ում:

Замóчекъ, чка ա. նւզ. պստիկ կողպէք:

Замочить (-чý -мóчатъ), ся տ. Замáчивать, ся.

За‖мóчникъ ա. փականագործ, կողպէքագործ. -мóчный ած. կողպէքի, -քային:

Замошéнничать չ. սկսել խաբեբայութիւններ, սրիկայութիւններ անել:

За‖мощéніе չ. քարելը, սալայատակելը (փողոցները). -мощý տ. Замостить.

За‖мóю տ. Замыть; -мрý տ. Замерéть.

Замуд‖рить (-рю -рятъ), -рствовать (-вую -ютъ) չ. սկսել խելքին զոռ տալ, իմաստուն, հասկացող ձևանալ:

Зá‖мужемъ մ. մարդու գնացած, պսակուած. онá з. за учителемъ նա ուսուցչի կին է, ամուսնացած է ուսուցչի հետ. -мýжество չ. ամուսնութիւն (կնոջ). онá въ з—ѣ նա ամուսնացած, կարգուած է. -мýжняя, ней է. արամբի (գր.), ամուսնացած, կարգուած, մարդու գնացած կին. -мýжство տ. Замýжество; -мужъ մ. выходить կամ итти за кого з. մարդու գնալ, պսակուիլ, կարգուիլ (մի մարդու հետ). онá скóро выйдетъ з. за дóктора.

Замурá‖вить (-влю -вятъ) տ. Мурáвить և Замурáвливать; -вливаніе չ. փայլաներկելը, ապակեներկելը (կաւեղէնը). -вливать, -вить ն. փայլաներկել, ապակեներկել (կաւեղէնը):

Заму‖рóвывать, -ровáть (-рýю -ютъ) ն. պատել, ծածկել, թաղել:

Замурлыкать չ. սկսել մլաւել, մլուալ:

Замý‖сливаніе չ. թքոտելը, փցլնքոտելը, կեղտոտելը. -сливать, -слить (-слю -лятъ) ն. թքոտել, փցլնքոտել, կեղտոտել. -ся անդր. թքոտուիլ, փցլնքոտուիլ, կեղտոտուիլ:

Замý‖сореніе չ. աղբոտելը. -сорить (-рю -рятъ) ն. աղբոտել:

За‖мутить (-мучý -тятъ) ն. պղտորել. *онъ и водóй не замутитъ նա խաղաղ, հանդարտ բնաւորութեան տէր մարդ է. -ся անդր. պղտորուիլ. -мутнѣть չ. պղտորուիլ: [տոտ մարդ:

Замухрышка հոր. կարճլիկ, անբարետես և աղ-

Замý‖чиваніе չ. տանջելը, չարչարելը, խոշտանգելը. -чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, չարչարել, տանջել, խոշտանգել, լլկել, հոգին հանել, 'սպանել'. з. лóшадь ѣздóю; 2, սպանել, նահատակել. -ся անդր. չարչարուիլ, տանջուիլ (աշխատելիս). նահատակուիլ: [վանել, 'կորցնել':

Замчище յոգն. միակազին կողպէկ:

Замчáть (-чý -чáтъ) ն. հեռու քշել, հալածել,

Зáм‖ша է. (գերմ.) եղջերուենի, քարայծենի (եղջերուի կամ քարայծի մշակած մորթի). -шевый ած. եղջերուենու, քարայծենու[ց կարած, պատրաստած]. з—ыя перчáтки; -шенникъ ա. եղջերուենի, քարայծենի պատրաստող, մշակող:

Замшить (-шý -шáтъ) ն. 1, խաւ տալ. 2, մամռապատել:

За‖мывáніе չ. լուանալ[ով մաքրել]ը. -мывáть, -мыть ն. լուանալ, լուանալով մաքրել, հանել (կեղտը, բիծը). -ся անդր. լուացուիլ:

За‖мыкáніе չ. կողպելը. փակելը, կապելը. -мыкáть, -мкнуть ն. կողպել. փակել, շրջափակել, պարփակել (թշնամուն). կապել (շղթը, թաղը). -ся անդր. փակուիլ. ցամաքիլ (աղբիւրի մասին):

Замы‖ливаніе չ. օճառելը, սապնելը. -ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. օճառել, սապնել, օշանակել. -ся անդր. օճառուել, սապնուել:

Зá‖мыселъ, сла ա. դիտաւորութիւն, մտադրութիւն, միտում. -мыслить (-слю -слятъ) տ. Замышлять; -мысловáтость է. սրամտութիւն, խորամտութիւն. -мысловáтый ած. սրամիտ, խորամիտ, ճարտարամիտ, իմաստուն, կերպամիտ. -мыслъ տ. Зáмыселъ.

Замыть (-мóю -ютъ) տ. Замывáть.

За‖мычáть (-чý -чáтъ) չ. սկսել բառանչել, մռնչել. -мычка է. տռհ. խցելու, փակելու, կողպելու բան (բանալի, 'աչար', կողպէք, խրփան, կափարիչ ևլն):

Замы‖шлéніе չ. դիտաւորուիլը; մտադրուիլը. խոկալը, նիւթելը. -шлять, слить ն. դիտաւորուիլ, մտադրուիլ. խոկալ, նիւթել. з. на կամ прóтивъ когó մէկի դէմ չարիք նիւթել:

Замѣ‖ливаніе չ. կաւճելը. -ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. կաւճել, կաւճով սպիտակցնել:

За‖мѣна է. 1, տ. Замѣнéніе; 2, վարձատրութիւն, տրիտուր. -мѣнéніе չ. 1, փոխարինում, -րինելը. 2, հատուցում, վարձատրում. -мѣнить (-ню -мѣнятъ) տ. Замѣнять; -мѣнъ ա. տ. Замѣна; -мѣнять, -мѣнить ն. 1, փոխարինել, փոխանակել, փոխել. з. однý повинность другóю; егó никтó не мóжетъ з.; 2, վարձատրել, հատուցանել:

За‖мѣсить (-шý -сятъ) ն. շաղախել, հունցել. -мѣска է. շաղախելը, շաղախում, հունցելը, հունցում (խմորի):

Замѣ‖ститель ա. փոխանորդ, տեղապահ. -стить (-мѣщý -стятъ) տ. Замѣщáть: -сто ռմկ. տ. Вмѣсто.

За||мѣ́та ի. նշան. **-мѣ́тить** (-мѣ́чу -тятъ) տ. Замѣчать; **-мѣ́тка** ի. Նւզ. 1, տ. Замѣ́та; 2, պըր-տիկ նկատողութիւն, դիտողութիւն. **-мѣ́тливый** ած. ուշադիր, ուշեղ, աչքաբաց. **-мѣ́тный** ած. նըր-կատելի, զգալի, պարզ. աչքի ընկնող. **-мѣ́точка** Նւզ. տ. Замѣ́тка.

Замѣча́ніе չ. 1, նկատելը. 2, նկատողութիւն. сдѣлать кому́-либо з.

За||мѣча́тельный ած. նշանաւոր, ականաւոր. ուշագրաւ. **-мѣча́ть, -мѣ́тить** ն. 1, նշանել, նշան դնել, նշան անել (օր. ճերմակեղէնի վերայ). 2, նկատել, նշանակել, ուշադրութեան առնել. ‛բարաւուրդ անել‘. 3, նկատել, նկատողութիւն անել։

Замѣ||ша́тельство չ. 1, անկարգութիւն, խառ-նաշփոթութիւն. 2, յուզմունք, շփոթ, խռովու-թիւն. привести́ въ з. շփոթեցնել, շուարեցնել. приттѝ въ з. շփոթուիլ, շուարիլ, շշկլուիլ. произвести́ з. շփոթ, խռովութիւն առաջացնել։

Замѣ||ша́ть, ся տ. Замѣ́шивать, ся և Мѣша́ть, ся; **-шенный** ընդ. ած. (տ. замѣси́ть) շաղախած, հունցած. **-шиваніе** չ. խառնելը. **-шивать, -ша́ть** ն. 1, խառնել. խառնաշփոթել, խառնափնթորել. **-ся** անդր. խառնուիլ, խճճուիլ մի գործի մէջ. онъ замѣ́шанъ въ э́томъ дѣлѣ; *շփոթուիլ, շը-ւարիլ, շշկլուիլ։

Замѣш||кать տ. Мѣ́шкать և Замѣ́шкивать; **-ся** տ. Замѣ́шкиваться; **-киваніе** չ. ուշանալը, յա-պաղիլը. **-кивать, ся, -кать, ся** չ. ուշանալ, յա-պաղիլ, յամել (գր.)։

Замѣ||ща́ть, -сти́ть ն. 1, փոխարինել, փոխա-նակել. з. кого́ въ до́лжности; 2, բռնել, նշա-նակել (տեղի, պաշտօնի համար). э́та до́лжность ещё не замѣщена́ այս պաշտօնը դեռ եւ բըռ-նուած չէ. **-ще́ніе** չ. 1, փոխարինելը, փոխանա-կելը. 2, նշանակելը (տեղի, պաշտօնի համար)։

Замя́ть (-мну́ -ну́тъ), **ся** տ. Замина́ть, ся.

Замяу́кать չ. սկսել մլաւել, մեւաւալ։

За||навѣ́сить (-вѣ́шу -ѣ́сятъ), **ся** տ. Занавѣ́шивать, ся; **-навѣ́ска** ի. տ. За́навѣсъ; **-навѣ́сный** ած. վարագոյրի. **-навѣ́сочка** Նւզ. տ. Занавѣ́ска; **-(за́)навѣсъ** ա. **-навѣсь** ի. վարագոյր, ‛փարդա‘. **-навѣ́шиваніе** չ. ծածկելը (վարագոյրով), վարա-գուրելը, վարագոյրը մի բանի առաջ քաշելը. **-навѣ́шивать, -навѣ́сить** ն. что ծածկել (վարա-գոյրով), վարագուրել, վարագոյրը մի բանի ա-ռաջ քաշել. з. мысъ, о́островъ ծովգ. հրուանդա-նը, կղզին անցնել. **-ся** անդր. վարագոյրով, վա-րագոյրի յետև ծածկուիլ։

Занапра́сно տ. Напра́сно. [մաշել։

За||на́шиваніе չ. մաշելը. **-на́шивать, -носи́ть** ն.

Зане́ շ. եկ. սլ. որովհետ զի, նորա համար որ։

Занегодова́ть (-ду́ю -ютъ) չ. на кого́, на что [սկսել] մէկի, մի բանի վերայ նեղանալ, պայ-թանալ։

За||немога́ть, -немо́чь (-могу́ -мо́жешь -мо́гутъ; անց. занемо́гъ -гла́, о́) չ. տկարանալ, հիւան-դանալ. **-немо́чься** դէմ. տկարանալ. ему́ занемо-гло́сь նա տկարացաւ, հիւանդացաւ։

За||несе́ніе չ. 1, հեռացնելը, տանելը, քշելը. з. снѣ́гомъ ձիւնով կալնուլը, կապելը, փակելը (ճանապարհը). 2, մտցնելը, ներմուծելը. **-нести́, -не́сть** (-су́ -су́тъ; անց. занёсъ -сла̀, о́) տ. Зано-си́ть II.

За||нима́ніе չ. 1, բռնելը (տեղ, տարածութիւն). 2, փոխ առնելը, փոխ, պարտք վերցնելը. 3, զբաղեցնելը (օր. օրիորդին, հիւրերին). **-нима́-тельность** ի. հետաքրքրութիւն, զբաւչութիւն, հրապոյր. **-нима́тельный** ած. հետաքրքիր, հետա-քրքրաշարժ, ուշագրաւ. **-нима́ть, -ня́ть** ն. 1, բըռ-նել (տեղ, տարածութիւն, բնակարան). գրա-ւել. онъ занима́етъ цѣ́лую кварти́ру; во́йско за́няло го́родъ; вода́ заняла́ луга́; з. пе́рвое мѣ́сто; з. до́лжность պաշտօն վարել. 2, у кого́ что փոխ առնել, փոխ, պարտք վերցնել. я за̀-нялъ у него́ де́ньги на проце́нты; 3, քաղել, վերցնել, առնել. 4, հետաքրքրել, զբաղեցնել. э́то занима́етъ его́; з. свои́хъ госте́й, свою да́-му; з. ученико́въ աշակերտներին զբաղեցնել, աշակերտների հետ պարապել. **-ся** չ. պարապել, զբաղուիլ. з. торго́влею, дѣла́ми; заря́ зани-ма́ется այգանում է, լուսանում է. пожа́ръ за-нялся́ съ ку́хни հրդեհը խոհանոցից սկսուեց։

За́ново մ. ինչպէս նոր. отдѣ́лать з. նորոգել։

Зано́гтица ի. եղնգային պալար, ուռոյցք։

За||но́за ի. 1, մարմնի մէջ խրուած փուշ, չիւղ, ծեղ. 2, սամի. 3, *վիշտ, թախիծ, կսկիծ. 4, Հոգ. կռուարար, ամբարիշտ, չարագործ ոմն. **-но́зи-стый** ած. 1, փշաշատ, ծեղաշատ. 2, կռուարար, ամբարիշտ. **-нози́ть** (-жу́ -но́зятъ) ն. վիրաւորել (ծեղի միջոցաւ). з. но́гу; **-ся** անդր. վիրաւորուիլ (ծեղով, որ խրուում է ոտքի, ձեռքի եւն մէջ). **-но́зка** ի. բս. Festuca, փեստուկ, չիւղ(ա)խոտ։

За||носи́ть (-шу́ -но́сятъ) I. տ. Зана́шивать; II. (заноси́ть, -не́сть) 1. բերել (անցնելիս, ճանա-պարհից թերուելով). 2, տանել, հեռացնել, քը-շել. кора́бль занесло́ бу́рею на́ мель նաւը [հողմից քշուելով] ծանծաղուտ ընկաւ. каки́-ми э́то судьба̀ми занесло́ васъ къ намъ? այդ ո՞ր խաչն է ձեզ մեզ մօտ բերել. 3, з. что чѣмъ մի բան մի բանով ծածկել, փակել, կալնուլ. з. снѣ́гомъ ձիւնով ծածկել, կալնուլ. з. и́ломъ տըղ-մով ծածկել. з. песко́мъ աւազով ծածկել, լըց-նել. дере́вья занесло́ пы́лью թողը, փոշին ծա-ռերը ծածկեց. 4, բարձրացնել. з. ру́ку на ко-го́-либо մէկի վերայ ձեռք բարձրացնել [խփելու նպատակով]. 5, ներս դնել. з. но́гу въ стре́мя; 6, ներմուծել, մտցնել. з. тако́е-то сло́во въ сло-ва́рь; 7, սկսել. **-ся** անդր. հպարտանալ, փքուիլ։

Зано́сный ած. բերովի, ուրիշ տեղից բերած։

Зано́с||чивость ի. հպարտութիւն, ամբարտաւա-նութիւն, ամբարհաւաճութիւն. **-чивый** ած. 1, հը-պարտ, ամբարտաւան, ամբարհաւաճ. գոռոզ. 2, տաք, տաքարիւն, բարկացկոտ, ցասկոտ։

Зано́съ ա. 1, անկերպարան, այլանդակ սաղմ-նաւորութիւն. 2, թիփի, բուք, թիփուց բերած, կիտած ձիւն։ [բուն. **-но́ю** տ. Заны́ть.

За||ночева́ть տ. Ночева́ть; **-ночь** մ. գիշերն ՚ի

Зану́мерить տ. Ну́мерить.

Занумерова́ть տ. Нумерова́ть.

За||нывать, -ны́ть չ. սկսել կսկծալ, մղկտալ, ցաւիլ. се́рдце занывае́тъ; **-ныря́ть** չ. սկսել սու-զուիլ, խորասուզուիլ. **-ны́ть** (-но́ю -ютъ) տ. За-нывать.

Занѣ́житься (-жусь -жатся) անդր. սկսել լիր ան-[ձը գրգել, գգուել։

Занѣмѣ́ть տ. Нѣмѣ́ть.

За||ня́тіе չ. 1, բռնելը (որ և է տեղ, պաշտօն). 2, պարապմունք, զբաղմունք, գործ, ‛փէշակ‘. учёныя з—ія; у него́ мно́го з—ій.

Заня́ть (займу́ -му́тъ), **ся** տ. Занима́ть, ся.

Заóблачный ած. յետամպեայ, ամպերից վերև գտնուող. *մութ, դժուար հասկանալի, խրթին:
Заобѣ́денный ած. ճաշի ժամանակ, սեղանի վերայ եղող, պատահող, ճաշուայ:
Заоднó մ. միասին, միահամուռ կերպով, միաբանութեամբ. з. съ весной գարնան հետ միասին, միաժամանակ:
Зао‖зéрный ած. անդրլճեան, լճի միւս կողմում գտնուող. -**зéрье** չ. անդրլճեան, լճի միւս կողմում գտնուող երկիր, կողմ:
Заозорничать չ. սկսել սանձարձակութիւն, ապերասանութիւն, անզգամութիւն անել:
Заорáть ն. I. (заорю́ -óрютъ) 1, սկսել վարել, հերկել. 2, տափանել, ցաքանել, տափան քաշելով սերմանած հացահատիկը ծածկել. емý пáмять заорáло նորա խելքը թռել է. II. (заорý -рýтъ) չ. սկսել աղաղակել, բղաւել:
Заос‖трéніе -триваніе չ. I, սրելը, յեսանելը (գր.). 2, սուր կտրելը, սրելը (օր. փայտի ծայրը). -**тривать, -трить** (-рю́ -ря́тъ), -**тря́ть** ն. I, սրել, յեսանել (գր.). 2, սրել, սուր կտրել (օր. փայտի ծայրը): [չել:
Заóхать չ. սկսել ախ քաշել, ախ ու վախ քա-
Зао‖хóтить (-хóчу -тятъ), ся տ. Заохóчивать, ся; -**хóчиваніе** չ. դրդելը, խթան տալը. -**хóчивать, -хóтить** ն. когó къ чемý մէկին դրդել, խթան տալ, մի բանի համար տրամադրել. -**ся** անդր. къ чемý ցանկանալ մի բանի, ախորժել, խոկալ:
За‖óчно մ. մէկի բացակայութեան ժամանակ, մէկի բացակայութեամբ. -**óчный** ած. մէկի բացակայութեամբ եղող, պատահող, եղած, պատահած. з. приговóръ.
Западать չ. I, (западáть) [սկսել] վայր ընկնել. 2, (западáть, -пáсть) ա, մի բանի յետև, յետին կողմը ընկնել. բ, (լուսատուների մասին) մայր մտնել. գ, (զորքերի մասին) դարան մտնել. դ, կապուել, փակուել. дорóга запáла снѣ́гомъ; ե, անյայտանալ, չքանալ. дѣ́ло э́то запáло այդ գործը մոռացուեցաւ. զ, ընկնել, հալից ընկնել, ուժասպառուել, խաթարուել. емý запáла къ намъ дорóга նա մեր տան ճամբան մոռացել է:
Западéніе չ. մի բանի յետև, յետևի կողմը ընկնելը:
Западнóй ած. I, դարանի, դարանում գտնուող, պահեստի. з—àя сúла; 2, ընկնող, որ կարելի է իջեցնել, ներքև թողնել. з. мостъ շարժուն կամուրջ: [странá; З—ая 'Индія.
Зáпадный ած. արևմտեան. з. вѣ́теръ; з—ая
Западня́ ի. թակարդ, թալակ, ծուղակ, ականատ, վարմ. з. на мышéй; з. на крысъ.
Зáпадъ ա. I, արևմուտք. на з. (կամ къ з—у) отъ Гермáніи лежи́тъ Фрàнція; 2, արևմուտք, արևմտեան կողմ, երկիրներ. жить на З—ѣ, путешéствіе на З.
За‖пáздываніе չ. ուշանալը, յապաղելը, յամենալը (գր.). -**пáздывать, -поздáть** չ. ուշանալ, յապաղել, յամել (գր.): [տերիմ բարեկամ:
Запáзушный ած. ծոցի. з. кармáнъ; з. другъ մտ-
За‖пáиваніе չ. I. կպնուլը, զոդելը, միացնելը, կպցնելը (հալած մետաղով). II. խմեցնելը, հարբեցնելը. -**пáивать** ն. I. (запáивать, -пая́ть) ն. կպնել, զոդել, կպցնել (հալած մետաղով), զոդել. II. (запáивать, -пои́ть) ն. խմեցնել, հարբեցնել. -**пáйка** ի. I, տ. Запáиваніе; II. հալած մետաղ, որով ուրիշ մետաղներ միմեանց հետ կպցնում, զօդում են:
Запá‖костить (-кощу -стятъ), -**кощивать** ն. ապականել, կեղտոտել, 'մուռտոտել':
За‖пáлзываніе չ. սողալով մտնելը (մի բանի յետև, տակ, ներքև, մէջ). -**пáлзывать, -ползáть, -ползти́, -пóлзть** չ. սողալով մտնել (մի բանի յետև, տակ, ներքև, մէջ):
За‖пáливаніе չ. վառելը. -**пáливать** I. (запáливать, -ля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. վառել. II. (запáливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, սկսել դցել, արձակել, տրաքացնել (հրացան, հրանօթ). 2, въ когó чѣмъ մէկի վերայ մի բան դցել, մէկին մի բանով խփել, զարկել. -**пáлъ** ա. 1, վառօդանցք, 'աղզօթու ծակ' (հրանօթի). 2, վառիչ թել. 3, սրտախտաւորութիւն (ձիու). лóшадь съ з—омъ.
Запáлый ած. ընկած (մի բանի յետև, տակ):
Запáль‖чивость ի. բարկացկոտութիւն, ցասկոտութիւն. -**чивый** ած. բարկացկոտ, ցասկոտ,
Запаля́ть, -ли́ть տ. Запáливать I. [տաքարիւն:
Запá‖мятованіе, -мятовать (-тую -ютъ) տ. Запáмятываніе, -тывать; -**мятываніе** չ. մոռանալը, մտից գցելը. -**мятывать, -мятовать** ն. մոռանալ, մտից գցել, մտահան անել:
За‖пáриваніе չ. բուղ տալը, բղով, գոլորշով եփելը, խաշելը. -**пáривать, -пáрить** (-рю -рятъ) ն. 1, բուղ տալ, բղով, գոլորշով տաքացնել, եփել, խաշել. 2, երկար եղի, գոլորշու տակ պահելով մնասել. -**ся** չ. թուլանալ, հալից ընկնել (բաղանիքի բղից, գոլորշուց). -**пáрка** ի. տ. Запáриваніе.
За‖пáрываніе չ. I, քանդել, լուծել սկսելը. 2, ցմահացում մտրակելը, խարազանելը, ծեծելը. -**пáрывать, -порóть** ն. 1, սկսել քանդել, լուծել. 2, ցմահացում մտրակել, խարազանել, ծեծել. 3, խոցել. 4, з. чепухý յիմար-յիմար բաներ դուրս տալ:
За‖пасáніе չ. պարէնաւորում, -րելը. -**пасáть, -пасти́** ն. պարէնաւորել, պաշար հաւաքել, պաշար պատրաստել. -**пáсецъ, сца** ա. Նւզ. քիչ, պստիկ պաշար. -**пáсишко** ա. Նխտ. ողորմելի, վատ, վատթար պաշար. -**пáсливо** մ. պաշարով. -**пáсливый** ած. պաշարատես, իր ժամանակին պաշար հաւաքող, հոգացող. -**паснáя, óй** ի. պաշարանոց, պաշարի շտեմարան. -**паснóй, -пáсный** ած. I, պահեստի. з—ыя дéньги; з—ое вóйско; з—ыя лóшади; 2, պաշարապահ, պաշար պահելու. -**пасти́** (-сý -сýтъ; անց. запáсъ -слá, ó), **пасти́сь** տ. Запасáть, ся. [Западáть.
Запáсть (-падý -дýтъ; անց. запàлъ -ла, о) տ.
Запáсъ ա. I, պաշար, պաշարեղէն. купи́ть что про з. կամ въ з. մի բան իբրև պաշար, պաշարի համար գնել. отложи́ть дéньги въ з. սև օրուայ համար փող յետ գցել. 2, զոր. պահեստի զօրք. 3, մթերք, պարէն:
За‖пахáть (-пашý -шутъ) տ. Запáхивать; -**пáхиваніе** չ. I, ծածկելը (ցանքը), սերմնածածկութիւն. 2, զգեստի մի կողմը միւսի վերայ քաշելը (օր. ցրտի ժամանակ). -**пáхивать** ն. I. (запáхивать, -пахáть) 1, սկսել վարել, հերկել. 2, ծածկել (ցանքը), տափանել (վարը, ցանքը). II. (запáхивать, -пахнýть) զգեստի մի կողմը միւսի վերայ քաշել. կուրծքը, փորը ծածկել (օր. ցրտի ժամանակ, չմրսելու համար). з. тулýпъ, кафтáнъ; III. (запáхивать, -пáхнуть) չ. ըսկսել բուրել, հոտ արձակել:

За́пахъ ա. հոտ, բուրմունք։

Запа́ч‖кать, ся տ. Запа́чкивать, ся; -кива́нie չ. կեղտոտելը, աղտոտելը, ‘մուռտոտելը‘. -кивать, -кать ն. կեղտոտել, աղտոտել, ‘մուռտոտել‘. -ся անդր. կեղտոտուիլ, ‘մուռտոտուիլ‘։

Запа́‖шка ի. վարելու, վարի սկիզբը. ծածկելը, տափանելը (ցանքը). 2, վարելու հող, հողաբաժին. -шникъ ա. գիւղտ. սերմնածածկիչ, քախանարի։

Запашно́й ած. միւս փեշի վերայ եկող, զգուող [(բաճկոն)։

Запая́ть տ. Запа́ивать I.

За‖пека́льный ած. թխող, թխելու. з—ая печь; -пека́нie չ. թխելը (նախ խմորով պատելով)։

Запека́нка ի. համեմօղի, համեմած օղի։

За‖пека́ть, -пе́чь ն. թխել (նախօրօք խմորի մէջ փաթաթելով, խմորով պատելով). -пёклый էյ. ած. սառած, թանձրացած, մակարդած (արիւն)։ [պատել, ‘բարուրել‘, ‘քոլուլել‘։

Запелена́ть ա. խանձարուրել, խանձարուրով

Запере́ть (-прý -рýтъ; անց. за́перъ -перла, о; հրմ. запри́), ся տ. Запира́ть, ся.

Заперха́ть չ. ռմկ. սկսել ճանկռել, ճանկռոտել (բողազը)։

Запе‖стри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. սկսել խայտաբղէտել, խայտաբղէտ դարձնել. -стрѣ́ть չ. սկսել խայտաբղէտ, ‘ճապուրիկ‘ երևալ. -ся չ. հեռուից խայտաբղէտ, ‘ճապուրիկ‘ երևալ։

Запеча́литься (-люсь -лятся) անդր. տխրիլ. սկսել տխրիլ, տրտմիլ, վշտանալ։

Запе‖ча́танie չ. 1, կնքելը, ‘մհրելը‘. 2, փակելը, գոցելը. -ча́тать, ся տ. Запеча́тывать, ся; -чатлѣва́ть, -чатлѣ́ть ն. 1, կնքել, ‘մհրել‘. 2, տպաւորել, հաստատել. з. въ се́рдцѣ страхъ Бо́жiй; з. что въ па́мяти; -чатлѣва́ться անդր. տպաւորուիլ, հաստատուիլ. -ча́тыванie չ. 1, կնքելը, ‘մհրելը‘. 2, փակելը, գոցելը. -ча́тывать, -ча́тать ն. 1, կնքել, ‘մհրել‘. 2, փակել, գոցել։

За‖пе́чекъ, чка ա. վառարանի յետևում և պատի մէջ գտնուող նեղ տարածութիւնը. -пе́чный ած. վառարանի յետևում գտնուող։

Запе́чь (-пекý -кýтъ) տ. Запека́ть.

За‖пива́нie չ. վրայից խմելը. -пива́ть, -пи́ть ն. 1, վրայից խմել. з. лѣка́рство водо́ю դեղի, դարմանի վերայից ջուր խմել. 2, սկսել խմել. 3, խիստ, սաստիկ խմել, հարբեցողութիւն անել. 4, խմելով վաւերացնել, հաստատել. з. дѣ́вку աղջկայ նշանդրէքը խմել, աղջկանը նշան դնել. за́питая дѣ́вка նշան դրած, ‘կարմիրը կապած‘ աղջիկ. з. го́ре խմելով վիշտը մոռանալ. -ся անդր. հարբել, հարբեցողութեան ընտելանալ։

За‖пи́ливанie չ. սղոցել[սկսել]ը. -пи́ливать, -пили́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. 1. սկսել սղոցել. 2, սղոցով նշանել, նշան դնել. -пи́лка ի. սղոցում, սղոցելը։

За‖пина́нie չ. կանգնելը, կանգ առնելը. կարկամելը. -пина́ть, -пя́ть, -пнýть ն. 1, արգելել, խոչընդոտ հանդիսանալ, քանտ անել, յետ պահել. 2, кого́ մէկի առաջ ոտք դնել. 3, կանգնեցնել. -ся անդր. կանգ առնել, կմկմալ, կարկամիլ (խօսելիս). з. за что գայթուիլ, դիպչիլ մի բանի. з. за чужо́е կտկւ. գողանալ. -пи́нка ի. 1, տ. Запина́нie; 2, կարկամում, կմկմոց. говори́ть безъ з—и առանց կանգնելու, սահուն կերպով խօսել։

За‖пира́нie չ. փակելը, կողպելը. -пира́тельство չ. ուրանալը, ուրացում, ժխտելը, ժխտում. -пира́ть, -пере́ть ն. 1, փակել, կողպել. з. замко́мъ կամ на замо́къ բանալիքով փակել, կողպել. з. задви́жкою փակիչով կողպել. 2, շրջապատել, պարփակել. непрiя́тель за́пертъ; -ся անդր. ա, փակուիլ, կողպուիլ. замо́къ не запира́ется; բ, з. въ чёмъ մի բան ուրանալ, ժխտել։

Запи́рка տ. Задви́жка.

Запирова́ть (-рýю -ютъ) չ. սկսել քէֆ անել, կերուխում, խրախճութիւն անել։ [ся.

Записа́ть (-пишý -пи́шутъ), ся տ. Запи́сывать,

Запи́ска ի. 1, նամակիկ, թղթիկ. 2, գրութիւն. նկատողութիւն, դիտողութիւն. 3, з а п и с к и, сокъ յ. յիշողութիւններ, ‘յուշիկներ‘։

За‖писно́й ած. 1, գրելու, նկատելու, դիտողութեան. з—а́я кни́жка յուշատետր. з. каранда́шъ յուշամատիտ. 2, յայտնի, քաջայայտ. з. картёжникъ; з. учёный; -пи́сочка նւզ. տ. Запи́ска; -пи́счикъ ա. -пи́счица ի. մի բան գրող, նկատող, նշանակող այր, կին. -пи́сыванie չ. 1, գրելը, նշանակելը, նկատելը, դիտելը. 2, գրելը, ներմուծելը. з. въ спи́сокъ студе́нтовъ; з. въ протоко́лъ արձանագրութեան մէջ մտցնելը. з. на слýшанie ле́кцiй դասախօսութիւնների ունկնդիր գրուելը. -пи́сывать, -писа́ть ն. 1, գրել, նշանակել, նկատել, դիտել. з. на чей счётъ մէկի հաշուին գրել. 2, ներմուծել, մի բանի մէջ մտցնել. з. въ число́ студе́нтовъ ուսանողների թւի մէջ մտցնել. з. на слýжбу.

За́‖пись ի. 1, տ. Запи́сыванie; 2, գիր, գրութիւն, պայման, պայմանագրութիւն։

Запи́ть (-пью́ -ю́тъ), ся տ. Запива́ть, ся.

За‖пиха́ть տ. Запи́хивать; -пи́хиванie չ. ներս կոխելը, ներս խցկելը. -пи́хивать, -пиха́ть, -пихнýть ն. ներս կոխել, ներս խցկել. մի բանի յետև կոխել, խցկել. его́ запихнýли за пе́чку նորան վառարանի յետև կոխեցին։

Запища́ть (-щý -ща́тъ) չ. [սկսել] ճղճղալ, ճըւ-

Запла́вать չ. [սկսել] լողալ։ [ճւալ, ոռնալ։

За‖плавля́ть, -пла́вить (-влю -вятъ) ն. հալած բանով լցնել, գոցել. հալելով շինել։

За‖пла́канный էյ. ած. արտասուալից, արտասուքներից այրուած, խռովուած, կարմրած, ուռած. з—ые глаза́; -пла́кать (-чу -чутъ) 1, չ. սկսել լալ, լաց լինել. 2, ն. լալով փչացնել, այրել, խռովել, ուռցնել. з. глаза́.

За‖пла́та ի. 1, վճարում, հատուցում, վարձ, վճար. 2, կապերտ, կարկատան. -пла́танный էյ. ած. կարկատած. -плати́ть (-чý -пла́тятъ) 1, տ. Плати́ть; 2, տ. Запла́чивать; -пла́тка ի. -пла́точка նւզ. պստիկ կապերտ, կարկատան. -пла́чиванie չ. կարկատելը, կարկատան դնելը. -пла́чивать, -плати́ть ն. կարկատել, կարկատան դնել։

За‖плева́нie չ. թքոտելը. -плева́ть (-плюю́ -ю́тъ) տ. Заплёвывать; -плёвыванie չ. թքոտելը. -плёвывать, -плева́ть ն. թքոտել. разгова́ривая со мно́ю, онъ мнѣ заплева́лъ всё лицо́.

За‖плеска́ть չ. 1, սկսել ճզփել, ցայքուն արձակել. 2, տ. Запле́скивать; -плески ա. յ. ծփանք, ճզփանք, կոհակակոծութիւն, ափերին զարկուող կոհակներ. -пле́скивать, -плеска́ть, -плеснýть ն. 1, թացել, թրջել. 2, զարկել, խփել, ալէկոծել. ծփալ. ло́дку запле́скиваетъ волна́ми մակոյկը ալէկոծւում է. ло́дку заплеснýло волно́ю ալիքը մակոյկի մէջ թափուեց։ [вѣть.

Запле́с‖невѣлый, -невѣть տ. Заплѣсневѣлый, -не-

За‖пле́сть (-плету́ -ту́тъ), ся տ. Заплета́ть, ся; -плета́ніе չ. հիւսելը, ներհիւսելը. -плета́ть, -пле́сть ն. 1, սկսել հիւսել. 2, հիւսել (գլխի մազերը). 3, з. во что մի բանի մէջ ներհիւսել. з. ногами ոտք ոտքին տալ, երերալով, տատանուելով գնալ, մոն գալ. 4, փաթաթել, պատատել:

Заплётка ի. հիւսի [մէջ դրած] ժապաւէն:

За‖пле́чный ած. ուսի, ուսերի յետևում գտնուող. -пле́чье չ. ուսերի յետևի մասը, կողմը, թիկունքի վերևի մասը:

Запломбирова́ть տ. Пломбирова́ть.

Запло́та ի. պատնէշ, պատուար (ջրի դէմ):

Заплоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. պատուար քաշել.

Заплута́ться տ. Заблуди́ться. [ցանկով պատել:

Заплутова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. սկսել սրիկայութիւններ անել, չարաճճի, անզգամ բաներ բանել:

За‖плыва́ніе չ. լողալով կամ նաւելով գնալը, անցնելը. з. и́ломъ տղմակալելը. з. жи́ромъ ճարպակալելը. -плыва́ть, -плы́ть չ. 1, լողալով կամ նաւելով գնալ, անցնել. 2, լցուիլ, ուռչել. з. и́ломъ տղմակալել. з. жи́ромъ ճարպակալել. у него́ лицо́ заплы́ло отёкомъ նորա երեսն ուռել է. ра́на заплыла́ кро́вью վէրքը արիւնակալել է: [տ. Заплыва́ть.

За‖плы́тіе տ. Заплыва́ніе; -плы́ть (-плыву́ -ву́тъ)

Заплѣ́‖сневѣлый ած. բորբոսնած. -сневѣ́ть չ. բորբոսնիլ. -снѣ́лый, -снѣ́ть տ. Заплѣ́сневѣлый, -вѣть.

Заплѣши́вѣть չ. ճաղատանալ, ճաղատ, կնտակ դառնալ, ‘քաչալանալ‘:

Заплю́сье չ. ոտնարմատ, կրունկ, գարշապար:

За‖плеса́ть (-пляшу́ -я́шутъ) տ. Запля́сывать; -пля́сываніе չ. պարը, կաքաւը սկսելը. -пля́сывать, -плясать չ. պարը, կաքաւը սկսել:

Запну́ть, ся տ. Запина́ть, ся. [զարգրելը:

Запове́даніе չ. հրամայելը, պատուիրելը, կար-

За‖повѣ́дать տ. Заповѣ́дывать; -повѣдно́й տ. Заповѣ́дный; -повѣ́дность ի. արգելուած լինելը, անձեռնմխելիութիւն. -повѣ́дный ած. արգելուած. -повѣ́дованіе, -повѣ́дываніе տ. Заповѣ́даніе; -повѣ́довать (-дую -ютъ), -повѣ́дывать ն. 1, արգելել. 2, հրամայել, պատուիրել, կարգադրել:

За́повѣдь ի. պատուէր, պատուիրան, պատգամ, հրաման. де́сять з—ей տասն պատուիրաններ:

Запо́длинно մ. ճշմարիտ, -րտիւ, իրաւ, յիրաւի:

Заподлицо́ մ. հաւասար, հարթ հաւասար (մի ուրիշ առարկայի մակերևոյթի հետ):

Заподо́з‖рѣть, -рить ն. 1, кого́ въ чёмъ մի բանում մէկի վերայ կասկածել. онъ заподо́зрѣнъ въ кра́жѣ նա գողութեան մէջ կասկածուած է. 2, գլխի ընկնել, հասկանալ, իմանալ:

Запод‖ряди́ть (-ряжу́ -ря́дятъ), -ряжа́ть ն. 1, что մի բանի համար պայման կապել, մի բան կապալով վերցնել. 2, кого́ մէկին վարձել, ‘բռնել‘:

Запо́дчивать (-чую -ютъ) ն. հիւրասիրել (ստիպելով, բռնադատելով):

За‖позда́лый ած. ուշացած, յապաղած. з. гость ուշացած, ուշ եկած հիւր, երկար մնացած, նըստած հիւր. з—ое раска̀яніе ուշ, ուշ կատարուած զղջում, ապաշխարանք. -позда́ніе, -позда́ть տ. Запа́здываніе, -дывать.

За‖по́й ա. արբշռութիւն, խիստ հարբեցողութիւն (ժամանակաւոր). пить з—емъ խիստ, անչափ խմել, հարբեցողութիւն անել: [նել:

Запои́ть (-пою́ -по́ятъ) ն. անժամանակ խմեց-

Запо‖ла́скиваніе չ. լուանալ սկսելը. լուանալը. -ла́скивать, -полоска̀ть ն. 1, սկսել ողողել, լուանալ. 2, լուանալ[ով մաքրել, սրբել, օր. ճերմակեղէնի կեղտոտ տեղը]:

Запо‖лева́ніе չ. բռնելը, որսալը. -лева́ть (-лю́ю -ютъ) ն. բռնել, որսալ. «вотъ, молъ, мы каку́ю пта́шку заполева́ли!»

За‖полза́ніе, -полза́ть տ. Запа́лзываніе, -зывать; -по́лзать, -ползти́ չ. սկսել սողալ, ‘չոչ անել‘. սողալով մտնել, բարձրանալ, ցածրանալ. -ползти́ (-зу́ -зу́тъ; անց. запо́лзъ -зла́, о́) տ. Запа̀лзывать. [ցնել, գերի տանել:

Заполони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. գերել, գերի վեր-

Заполо‖ска́ть, -сну́ть տ. Запола́скивать.

Заполу‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. նախօրոք ստանալ, ձեռք բերել. -че́ніе չ. ստանալը, ձեռք բերելը (նախօրոք):

За‖по́лье չ. դաշտի յետևում, դաշտի միւս կողմում գտնուող տարածութիւն. -по́льный ած. դաշտի յետևում, դաշտի միւս կողմում գտնուող:

Запо‖мина́ть, -мнить (-ню -нятъ) ն. 1, մտքում պահել. յիշել, մտաբերել. 2, (միայն запо́мнить) մոռանալ, մտից գցել, մոռացման անել:

За́по‖нка ի. -ночка նւզ. կոճակ (շապիկի ճտի, կրծքի և թևքերի):

За́‖понецъ, нца ա. նւզ. պստիկ գոգնոց, վարագոյր. -(за́)по́нъ ա. [առհ. վարագոյր, ծածկոց, օր.] գոգնոց (կանանց), արհեստաւորի կաշէ գոգնոցը, գեան վարագոյր ևն:

За́понь ի. գետակապ գերան, գետի վերայ գըցած գերան:

Запо‖ра́шиваніе չ. փոշոտելը, թզոտելը, փոշով, ձիւնով, աւազով ծածկելը. -ра́шивать, -роши́ть ն. փոշոտել, թզոտել, փոշով, ձիւնով, աւազով ծածկել. -ся անդր. փոշոտուիլ, թզոտուիլ, փոշով, ձիւնով, աւազով ծածկուիլ:

Запо́рка ի. 1, տ. Запо́ръ 2; 2, անխնայ, ծեծ, գան, կոշկոճանք:

Запо‖ро́жецъ, жца ա. զապօրօժցի (Դնեպր գետի ջրվէժների միւս կողմում — за поро́гами — ապրող կազակ) -ро́жный ած. 1, շեմքի (поро́гъ) յետևում գտնուող. 2, ջրվէժների (поро́ги) յետևում գտնուող. -ро́жскій ած. զապօրօժցիների. з—ая сѣчь զապօրօժցիների սեչը (կենտրոնավայրը, վարչավայրը). -ро́жье չ. Դնեպր գետի ջրվէժների (поро́ги) միւս կողմում գտնուող երկիրը, զապօրօժցիների երկիրը:

Запоро́ть (-рю́ -по́рютъ) տ. Запа́рывать.

Запороши́ть (-шу́ -ро́шатъ), ся տ. Запора́шивать, ся.

Запору‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. 1, յանձնել, տալ, հաւատալ. պատուիրել. 2, մարդու տալ, նշանել, նշան դնել. -че́ніе չ. գւռկ. տ. Заруче́ніе 2; -чи́ться անդր. 1, վստահել մէկի վերայ, մէկին անձնատուր լինել. 2, մէկին երաշխաւոր կանգնել, մէկի համար երաշխաւորել: [չել:

Запорха́ть չ. սկսել ճախրել, դէս ու դէն թըռ-

Запо́ръ 1, փակելը, գոցելը, կողպելը. 2, փակիչ, նիգ. две́ри на з—ѣ դուռը փակիչով է փակած. 3, բժ. փորկապութիւն. страда́ть з—омъ; з. въ мочево́мъ пузырѣ́ միզկապութիւն:

Запости́ть (-пощу́ -стя́тъ) չ. սկսել պահել, պաս պահել. -ся չ. երկար պահել, երկար պաս պահել:

Запо́стничать չ. սկսել պահել, պաս պահել:

Запо́‖тчевать, -тчивать (-чую -ютъ) տ. Запо́дчивать.

За‖потѣлый ած. քրտնած, քրտնակալած, քրտինքը կոխած. -потѣть չ. քրտնել, քրտնակալել, քրտինքը կոխել։

Запо‖чивáльный ած. քնելու, ննջելու. -чивáльня ի. 1, ննջարան. 2, շիրիմ. 3, գլխակոնոց, մեռելատուն. -чивáть, -чи́ть (-чíю -чíютъ) չ. նիրհել, քնել, ննջել. մեռնել. -ся չ. երկար քնել, քնով ըլլել։

Запо‖шивáнie չ. վրայից կարելը (կարը). -шивáть, -ши́ть ն. ռմկ. վրայից կարել (կարը). -ши́вка ի. 1, վրակար, կրկնակի կար. 2, տ. Запошивáнie; -ши́ть (-шью́ -ю́тъ) տ. Запошивáть.

Запо‖я́санie չ. տ. Запоя́ска; -я́сать (-шу -шутъ) տ. Запоя́сывать; -я́ска ի. գոտևորելը, գոտևորում. -я́сникъ ա. գոտի. -я́сыванie տ. Запоя́санie; -я́сывáть, -я́сать ն. գոտևորել, գոտի կապել։

Запрáва ի. 1, պատրաստելը. 2, ուղղելը, դարսելը, տեղը դնելը (դուրս ընկած, տեղահան եղած անդամը)։

Заправи́ла ա. ղեկավար, գլխաւոր։

За‖прáвить (-влю -вятъ), ся տ. Запрáвливать, ся և Заправля́ть, ся; -прáвливанie չ. -прáвка ի. տ. Запрáва; -прáвливать, -правля́ть ն. 1, պատրաստել, համեմել (կերակուրները). 2, ուղղել, դարսել (օր. դուրս ընկած, տեղահան եղած անդամն իր տեղը դնելով). 3, чѣмъ մի բանի, մի գործի գլխաւոր, ղեկավար լինել, մի բան մի գործ վարել, կառավարել. -ся անդր. 1, ռմկ. պարենաւորուիլ. 2, կուշտ ուտել, կշտանալ. գէրանալ, 'չաղանալ'։

Запрáвскій ած. իսկ, ճիշտ, իսկական։

Запрáздновать (-ную -ютъ) ն. սկսել տօնել։

За‖прáшиванie չ. խիստ մեծ, բարձր գին դնելը, պահանջելը. -прáшивать, -проси́ть ն. 1, [ապրանքին] խիստ մեծ, բարձր գին դնել, խիստ մեծ, բարձր գին պահանջել. 2, къ себѣ իր մօտ հրաւիրել. 3, когó о чёмъ մէկին մի բանով դիմել, մէկին մի բանի մասին հարցում անել։

Запрестóльный ած. [եկեղեցու] սեղանի, բեմի յետևում գտնուող։

За‖прéта ի. տ. Запрещéнie; -прети́тельный ած. արգելող, արգելական. з—ое приказáнie; -прети́ть (-прещу́ -тя́тъ) տ. Запрещáть; -прéтный ած. անթոյլատրելի, արգելած. з. товáръ; з. входъ; Запрéтно մ. առանց թոյլատրութեան. -прéтъ ա. տ. Запрещéнie.

Запрéчь (-прягу́ -ряжёшь -рягу́тъ; անց. запря́гъ -глá, ó) տ. Запрягáть.

За‖прещáть, -прети́ть ն. արգելել. խափանել. з. подъ стрáхомъ наказáнiя արգելել, արգելքը խախտողին պատիժ սպառնալով. -прещéнie չ. 1, արգելում, արգելք. з. ввóза и вы́воза; 2, իրք գրաւում. наложи́ть з. на имѣ́нie կալուածքը գրաւել, 'վեր գրել'. снять з. съ имѣ́нiя գրաւած, 'վեր գրած' կալուածքը ազատ կացուցանել։

Запри‖мѣ́тить (-чу -тятъ), -мѣчáть ն. նկատել, տեսնել, իմանալ։

Заприхóдывать ն. ելքի մուտք գրել, ցուցակագրել։

Запро‖давáть (-даю́ -ю́тъ), -дáть ն. պայմանաւորուելով ծախել, վաճառել. -дáжа ի. ծախում, վաճառում (պայմանաւորուելով). -дáть (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дади́мъ -ди́те, -даду́тъ) տ. Запродавáть.

Запро‖ки́дыванie չ. յետ գցելը, յետ ծալելը. -ки́дывать, -ки́нуть ն. յետ գցել, յետ ծալել. -ся անդր. դէպի յետ ընկնել, դէպի յետ, թիկունքի վերայ գլորուիլ, ընկնել. «éю овладѣ́лъ непреодоли́мый припáдокъ смѣшли́вости. Онá запроки́нулась на дивáнѣ и расхохотáлась».

Запромéтчи‖вость, -вый տ. Опромéтчивость, -чивый.

Запропасти́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. 1, կորցնել. 2, բոլորովին փչացնել, անպիտանացնել. -ся անդր. կորչիլ, անյայտանալ, չքանալ։

За‖прóсецъ, сца ռմկ. տ. Запрóсъ; -проси́ть (-шу́ -прóсятъ) տ. Запрáшивать; -прóсный ած. հարցանելի. պահանջելի։

Зáпросто մ. առանց այլևայլութեան, առանց երկար բաների։

Запрóсъ ա. 1, աւել պահանջելը, աւել գին դնելը. безъ з—а առանց սակարկութեան. 2, հարցում. послáть з. հարցում անել։

Запроти́виться (-влюсь -вятся) չ. чемý կամ въ чёмъ [սկսել] ընդդիմանալ, հակառակուիլ, 'հուջաթ անել'։

Запрóшлый ած. անց անցեալ, երկու տարի առաջ, հերու չէ մէկէլ տարի։

За‖пру́, -прёшь... -при́ տ. Заперéть.

Запру́да ի. 1, կապելը (ջուրը). 2, պատուար, ամբարտակ (ջրի դէմ). 3, աւազան, լճակ։

За‖пруди́ть (-жу́ -дя́тъ) տ. Запру́живать; -пру́дный ած. 1, կապած, պատուարած. 2, աւազանի, լճակի յետևում գտնուող. -пружáть, -пру́живать ն. կապել (ջուրը, պատուարներ կանգնեցնելով)։

Запры́‖гать տ. Запры́гивать 1; -гиванie չ. թռչել, թռչկոտել[սկսել]ը. -гивать չ. 1, (запры́гивать, -гать) [սկսել] թռչել, թռչկոտել, 'ծուլծուլ ըլլել'. 2, (запры́гивать, -гнуть) չ. кудá, за что մի տեղ, մի բանի յետև, յետևի կողմը թռչել, թռչելով ընկնել։

Запры́‖сканie, -скиванie չ. սրսկելը. -скивать ն. 1, (запры́скивать, -скать) [սկսել] սրսկել, ցանել, շաղ տալ. 2, (запры́скивать, -скать, -снуть) սրսկել, վրան շաղ տալ, ցանել, թրջել. -ся անդր. սրսկուիլ, ինքն իր վերայ ցանել, շաղ տալ։

За‖прѣвáнie չ. 1, քրտնելը. 2, ուռչելը (քրտնելուց). -прѣвáть, -прѣть չ. 1, [սկսել] քրտնել. 2, ուռչել (քրտնելուց). 3, սկսել նեխել, հոտել. -прѣлый ել. ած. քրտնած, քրտնակալած. ուռած (քրտնելուց). з—ое сѣно թացութիւնից հոտած, բորբոսնած խոտ։

За‖прягáнie չ. լծելը. -прягáть, -прéчь, -пря́чь ն. լծել. з. лошадéй въ карéту; -прягу́ տ. Запря́чь.

За‖пря́дыванie չ. 1, մանել, ոլորել [սկսել]ը. 2, մանելով, ոլորելով խառնելը (մի բանի մէջ, հետ). -пря́дывать, -пря́сть ն. 1, [սկսել] մանել, ոլորել. 2, մանելով, ոլորելով խառնել (մի բանի մէջ, հետ)։

Запряжéнie չ. լծելը, լծում։

Запря́жка ի. 1, լծելը, լծելու եղանակը. 2, լծած, գնայուն սայլ. 3, լծասարք (у́пряжь).

Запря́сть (-яду́ -ду́тъ; անց. запря́лъ -ла, о) տ. Запря́дывать.

Запря́‖тать (-чу -чутъ; հրամ. запря́чь) տ. Запря́тывать; -тыванie չ. թաքցնելը, ծածկելը. -тывать, -тать ն. թաքցնել, ծածկել, խոթել (գր.) *з. когó ռմկ. մէկին բանտ դնել. -ся անդր. թաքնուիլ, թաք կենալ. кýда онъ запря́тался ուր գնաց նա, ուր կորաւ. -чу տ. Запря́тать.

Запря́чь (-прягу́ -жёшь -гу́тъ; անց. запря́гъ -глá, ó) տ. Запрягáть.

Запу‖гáть տ. Запу́гивать; -гиванie չ. վախեց-

նել, վրան ահ գցելը. -гивать, -гать, -гнуть, -живать, -жать ն. վախեցնել, սարսեցնել, վրան ահ գցել:

За‖пусканіе չ. 1, ներս կոխելը. ներս մղելը, ներս մխելը (օր. սեպը). 2, բարձի թող անելը, աչքից գցելը, անխնամ թողնելը (օր. պարտէզը, տունը):

За‖пускать, -пущать, -пустить ն. 1, բարձի թող անել, աչքից գցել, անտէր, անտիրական, անխնամ թողնել (օր. պարտէզը, տունը). 2, ներս մղել, ներս մխել (օր. սեպը). ներս կոխել, ներս խցկել. з. руку въ карманъ ձեռքը գրպանի մէջ կոխել. *з. руку, лапу во что ձեռքը մի բանի վերայ դնել, մի բան 'գողթել'. онъ запускаетъ лапы նա գողանում, յափշտակում է, 'ուտում է'. онъ глазъ всюду *запускаетъ նա ամէն տեղ աչք է ածում. 3, з. бороду, ногти մօրուքը, եղունգները երկարացնել, թողնել որ երկարին, աճին. -пускной ած. ներս մխելու, ներս կոխելու, ներս թողնելու. з. бѣгъ մրցումով վազ:

За́‖пускъ ա. 1, տ. Запусканіе; 2, за́пуски յ. մրցավազ, մրցարշաւ. въ з. կամ вза́пуски մրցմամբ, մրցումով վազելով. -пустить (-пущу -стятъ) տ. Запускать.

За́пусто մ. զուր, ապարդիւն, զուր տեղը:

Запу‖стѣвать, -стѣть չ. խամթարիլ, ամայանալ, վայրենանալ. -стѣлый ած. ամայացած, խամթարուած. -стѣніе չ. խամթարիլը, ամայանալը. -стѣть տ. Запустѣвать.

Запу́‖тать, ся տ. Запу́тывать, ся; -тчикъ ա. -тчица ի. խառնող, խճճող, խառնափնթորող այր, կին. -тываніе չ. խառնելը, խճճելը. -тывать, -тать ն. 1, խառնել, խճճել, խառնաշփոթել, խառնափնթորել. з. кого во что մէկին մի բանի մէջ խառնել, կաշկանդել. 2, կապել, կապկպել. -ся անդր. խճճուիլ. *շփոթուիլ, շուարիլ, շշկլուիլ:

Запу‖шать, -шить (-шу -пушатъ) ն. խաւ տալ, խաւով պատել, ծածկել. з. инеемъ եղեամով ծածկել. з. гряды ածուները փորել, փափկացնել, 'փուխփուխցնել':

Запу‖щеніе, -щать տ. Запусканіе, -скать; -щенность ի. անտէրութիւն. -щенный ած. անտէր-անտիրական, անհոգ, անխնամ թողած, բարձի թող արած, երեսի վերայ ձգուած:

Запылать չ. [սկսել] վառուիլ, բոցավառուիլ:

За‖пыленіе, -пыливаніе չ. փոշոտելը, թոզոտելը. -пыливать -пылить ն. թոզոտել, փոշոտել. -пыливаться անդր. փոշոտուիլ, թոզոտուիլ. -пылить (-лю -лятъ) 1, ն. տ. Запыливать; 2, չ. ըսկսել թոզ արձակել, թոզ տալ:

Запы‖рнуть, -рять ն. խիստ խեթկել, 'հարու տալ'. -рять և -ряться չ. սկսել խեթկել, եղջիւրներով զարկել, 'հարու տալ':

Запы‖таніе տ. Запытываніе; -тать տ. Запытывать; -тываніе չ. 1, տանջելը, սպանելը. 2, հարցուփորձով ձանձրացնելը. -тывать, -тать ն. 1, տանջելով սպանել, նահատակել. 2, հարցու փորձով տանջել, ձանձրացնել:

Запы‖ханіе չ. խիստ հեւալը, հազիւ շունչ քաշելը. -хаться հոր. խիստ հեւալ, հազիւ հազ շունչ քաշել (շատ վազելուց, բարկութիւնից):

Запыхтѣть (-хчу -хтятъ) չ. [սկսել] խորդալ, ծանր շունչ քաշել. [սկսել] խխխալ:

За‖пѣвала, -пѣвало ա. երգը, նուագը սկսող. -пѣваніе չ. երգել[սկսել]ը. -пѣвать, -пѣть ն. [ըսկսել] երգել, երգը սկսել. *з. на девятый гласъ վատ երգել, ճղճղալ. -пѣвъ ա. երգի սկիզբը:

Запѣ‖ниваніе չ. 1, փրփրեցնելը. 2, փրփրակալեցնելը. -нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. 1, փրփրեցնել (հարելով). 2, փրփրակալեցնել, քափ քրտինք կտրեցնել (քշելով, օր. ձիուն). -ся չ. փրփրել, փրփրակալել, քափ քրտինք կտրել:

Запѣть (-пою -ютъ) տ. Запѣвать.

Запястье չ. 1, դաստակ. 2, ապարանջան:

Запятая, ой ի. քեր. ստորակէտ:

Запятить (-чу -тятъ) տ. Запячивать.

Запятки, -токъ ի. յ. 1, կառքի յետևը, յետևի կողմը, որ նստում կամ կանգնում է ծառան (սկւ. եղ. օր. «говорили люди, прилаживая сундукъ къ узкой запяткѣ кареты»); 2, *անպատուաբեր, յետին, վերջին տեղ. этотъ человѣкъ стоитъ на *запяткахъ у вліятельныхъ лицъ այս մարդը ազդեցիկ անձերի պոչից բռնած ման է գալիս:

Запят‖наніе չ. բծաւորելը, *արատաւորելը. -нанный ձյ. ած. բծաւորած, *արատաւորած. з—ая честь; з—ая трава բս. Arum maculatum, բծաւոր նուիկ (նուիճ, կոնք). -нываніе տ. Запятнаніе; -нывать, -нать ն. բծաւորել. *արատաւորել. -ся անդր. ինքն իրան բծաւորել, արատաւորել:

Запятокъ, тка ա. կօշկի կրունկը, յետևի մասը:

Зара‖батываніе չ. աշխատելը, վաստակելը. -батывать, -ботать ն. աշխատել, վաստակել, դադել. -ся չ. խիստ շատ աշխատել, աշխատելով հալից ընկնիլ. -ботка ի. տ. Заработокъ; -ботный ած. աշխատանքի, վաստակի. з—ая плата.

За́ра‖ботокъ, тка ա. (յ. за́работки) աշխատանք, վաստակ, դաշում. -ботываніе, -ботывать, ся տ. Зарабатываніе, -тывать, ся.

Зарав‖ниваніе չ. հարթելը, դզելը. -нивать, -нять ն. հարթել, դզել:

Зарадоваться (-дуюсь -ются) չ. кому, чему [սկսել] ուրախանալ, խնդալ (մէկի, մի բանի վերայ):

Зара‖жать -зить ն. վարակել. -ся անդր. վարակուիլ:

Зараждать տ. Зарождать.

Зараженіе չ. վարակելը, -կում:

За‖раза ի. 1, վարակիչ թոյն, նիւթ. 2, վարակիչ, տարափոխիկ հիւանդութիւն, ախտ. чумная з. ժանտախտ. -разительность ի. վարակիչ ոյժ, զօրութիւն, յատկութիւն. -разительный ած. վարակիչ. -разить (-ражу -зятъ), ся տ. Заражать, ся; -разиха ի. 1, վարակիչ հիւանդութիւն. 2, բս. Orobranche, կաղընձնի, ճրագախոտ:

Заразъ մ. 1, (заразъ) միանգամից. 2, (за́разъ) յանկարծ, իսկոյն:

За‖раниваніе չ. վայր գցելը, կորցնելը:

За‖ранивать, -ронить ն. 1, что куда կամ за что մի բան մի տեղ կամ մի բանի յետև վայր գցել, կորցնել. з. въ сердце грусть սրտի վերայ տխրութիւն, տրտմութիւն բերել:

За‖ранъ, -ранѣе մ. վաղօրօք, նախօրօք, կանխօրօք, 'այն գլխից':

Зарапортовать (-тую -ютъ) չ. кому о чёмъ մէկին մի բանի մասին զեկուցանել, ծանուցանել. -ся չ. վրիպել, իրան մոռանալով աւելորդ բաներ դուրս տալ:

Зарастáніе չ. խոտակալելը, մամռակալելը։

За‖растáть -рости́ չ. 1, ծածկուել (խոտով, մամռով եւն). з. мóхомъ մամռակալել. з. травóю խոտակալել. 2, (վէրքի մասին) 'սպղանալ', ծածկուել, ապաքինուել։

За‖ращéніе, -рáщиваніе չ. 1, աճեցնելը. 2, ապաքինում, սպղանալը (վէրքի). -рáщивать, -рости́ть ն. 1, աճեցնել. թողնել, որ աճի. 2, թողնել, որ պատուի, ապաքինուի, 'սպղանայ' (վէրքը)։

За‖рдѣ́ть չ. [սկսել] կարմրել (թշերի, պտուղների եւն մասին). -рдѣ́лый էյ. ած. կարմրած. -рдѣ́ться չ. կարմրել. կարմրատակել։

Заребя́читься (-чусь -чатся) չ. սկսել երեխայական, տղայական բաներ անել, երեխայ, տղայ դառնալ։

Зáрево չ. կարմրութիւն, շող(ք), ցոլք (հրդեհից, հիւսիսափայլից եւն երկնքում առաջացած)։

Заревѣ́ть (-реву́ -ву́тъ) չ. [սկսել] բառաչել. 2, [սկսել] աղաղակել, բղաւել, ճչել, բարձրաձայն լալ, ողբալ, ոռնալ։

За‖рекáніе չ. ուխտ, երդում, խոստում։

За‖рекáться, -рéчься (-рекýсь -чёшься -кýтся) չ. ուխտել, երդուել մի բան չանելու։

Заржá‖вина ի. ժանգահար, ժանգոտած տեղ. -вѣ́лый ած. ժանգոտած. -вѣ́ть չ. ժանգոտել։

Заржáть (-жý -жáтъ) չ. սկսել խրխնջալ, վրնջել։

Зá‖рить (-рю -рятъ) ն. 1, кого чѣмъ կմ-къ чему́ մէկին դրդել մի բան անելու. 2, բարկացնել, կատաղեցնել. -риться (-рюсь -рятся) անդր. на что մի բանի աչք դնել, աչք տնկել, մի բանի խիստ ցանկանալ, տենչալ, փափագել. 2, տ. Задóриться.

Зарни́ца ի. փայլակ. փայլատակում։

Заровня́ть տ. Зарáвнивать, -вня́ть.

За‖роди́ть (-рож(д)ý -дя́тъ), ся տ. Зарождáть, ся.

За‖рóдокъ, дка տ. Зарóдышъ; -рóдъ ա. 1, տ. Зарóдышъ; 2, բարդ (մնւզ. երկար ձեւով դարսած). -рóдышъ ա. -рóдышекъ, шка նւզ. 1, սաղմնաւորութիւն, բեղմնաւորութիւն. 2, սաղմ. -рождáть, -роди́ть ն. բեղմնաւորել, գոյացնել. -ся անդր. ծնուել, գոյանալ. -рождéніе չ. գոյանալը, առաջ գալը. սկզբնաւորութիւն։

Зарóкъ ա. ուխտ, երդում մի բան չանելու. «онъ з. себѣ́ далъ: не серди́ться».

Зарони́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Зарáнивать.

Заропта́ть (-пщý -пщутъ) չ. [սկսել] տրտնջալ, քրթմնջել, դժգոհել։ [բով ծածկուած տեղ։

Зá‖росль ի. թփուտ, մացառ թփուտ, թփե-

За‖ростáніе, -ростáть տ. Зарастáніе, -стáть; -рости́ (-ростý -стýтъ; անց. зарóсъ -рослà, ó) տ. Зарастáть.

Зартá‖чиваніе չ. հերսոտութիւն. -чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. հերսոտեցնել (վատ, սխալ վարմունքով). -ся չ. հերձոտել։

За‖рубáніе չ. 1, կտրելը, կտրտելը, կոտորելը. 2, սպանելը. -рубáть, -руби́ть ն. 1, [սկսել] կտրել, կտրտել, կոտորել (անտառ, փայտ). 2, կտրել, նշան դնել. 3, з. когó մէկին սպանել (կացնով, սուսերով), կտոր կտոր անել։

Зару‖бéжный ած. սահմանի, կապարի միւս կողմում գտնուող, սահմանից, կապարից դուրս. -бéжье չ. սահմանի, կապարի միւս կողմում գտնուող, սահմանից, կապարից դուրս տեղ, երկիր։

За‖рýбина ի. կտրած տեղ, նշան, քարթ. -рýбистый տ. Вы́рубчатый; -руби́ть (-блю́ -рýбятъ) տ. Зарубáть և Зарýбливать; *заруби́ себѣ́ э́то нá носъ (կմ у себя́ на носý) թող այդ քեզ խրատ լինի. -рýбка ի. 1, տ. Зарубáніе; 2, կտրած տեղ, նշան, քարթ. -рýбливаніе, -рýбливать տ. Зарубáніе, -бáть.

За‖ругáніе չ. հայհոյելը, անարգելը. -ругáть ն. 1, [սկսել] հայհոյել. 2, հայհոյանքներ թափել, խիստ հայհոյել. -ся 1, չ. սկսել հայհոյել. 2, փոխ. միմեանց հայհոյել, նախատել, անարգել։

Зарукáвье չ. ապարանջան։

Зарумя́‖ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) 1, անդր. կարմիր ներկուել, զուգուել. 2, չ. կարմրել, կարմրատակել (թշերի մասին), կարմրել (տապակայի, թխած հացի մասին)։

За‖ручáться, -ручи́ться անդր. 1, երաշխաւորել, երաշխաւոր հանդիսանալ, 'դամուն կանգնել'. 2, чѣмъ մի բան ստանալ, ձեռք ձգել. 3, съ кѣмъ մէկի հետ համաձայնութիւն կայացնել. -ручéніе չ. 1, վաւերացում, հաստատում (ստորագրութեամբ). 2, կմ -рýчины ի. յ. նշանադրութիւն, նշանտուէք. -ручи́тель ա. -ручи́тельница ի. երաշխաւոր, -ուհի. -ручи́ться (-чýсь -чатся) տ. Заручáться.

За‖ryвáніе չ. 1, փորելը, պեղել[սկսել]ը. 2, թաղելը, հողի տակ ծածկելը. -рывáть, -ры́ть ն. 1, [սկսել] փորել, պեղել, քանդել. 2, փորելով թաղել, հողի տակ ծածկել, թաքցնել. -ся անդր. թաղուել. з. въ бумáгахъ; з. въ дéньгахъ մեծ հարստութիւն դիզել, փողի մէջ կորչել։

Зары‖дáніе չ. բարձրաձայն լալ, ողբալ[սկսել]ը. -дáть չ. [սկսել] բարձրաձայն լալ, ողբալ։

За‖ры́сканіе չ. դէս ու դէն վազելը, վազվզելը. -ры́скать չ. սկսել դէս ու դէն վազել, վազվզել, չափ դնել. -ся չ. խիստ երկար վազել, վազվզել, չափ դնել։

За‖ры́тіе չ. թաղելը, հողի տակ ծածկելը. -ры́ть (-рóю -ютъ), ся տ. Зарывáть, ся.

Зарычáть (-чý -чáтъ) չ. սկսել մռնչել, գոռալ (գազանների մասին)։

За‖рѣ́заніе չ. մորթելը, խողխողելը. -рѣ́зать (-рѣ́жу -жутъ), ся տ. Зарѣ́зывать, ся.

Зарѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся) չ. 1, սկսել խրախճանալ. 2, խիստ խնդալ, չարաճճի, սանձարձակ բաներ բանել, խեռութիւն, վեհնոտութիւն անել, հերսոտել։

За‖рѣ́зка ի. կտրուածք, դանակով կտրած տեղ, նշան. -рѣ́зъ ա. կտրած տեղ (մորթած կենդանու պարանոցի վերայ). *емý дéньги до зарѣ́зу нýжны նորան փողը անհրաժեշտ է, նորա տեղը խիստ նեղ է. -рѣ́зываніе չ. մորթելը, խողխողելը. -рѣ́зывать, -рѣ́зать ն. մորթել. զենուլ (գր.), խողխողել. -ся անդր. ինքն իրան մորթել, իր ճիտը կտրել։

Зарѣ́чный ած. գետի միւս կողմում, գետի յետեւ գտնուող. -рѣ́чье չ. գետի միւս կողմում, գետի յետեւ գտնուող տեղ, կողմ։

Зарю́мить (-млю -мятъ) չ. սկսել լալ, լաց լինել, պատրաստուել լալու, լաց լինելու։

Заря́ ի. 1, արշալոյս (ýтренняя з.); 2, վերջալոյս, աղջամուղջ (вечéрняя з.).

Зарябить (-блю́ -бя́тъ) չ. սկսել մթնել, մթնադնել, պղտորել. у меня́ зарябило въ глазáхъ աչքերս մթնում են, շաղւում են։

За‖ря́децъ, дца ա. նւզ. պատիկ, թեթեւ լից

(հրացանի, հրանօթի). -рядить (-ряжу́ -ря́ди́шь -дя́тъ) տ. Заряжа̀ть; -ря́дный ած. լցի, լցնելու (հրանօթը). з. картузъ; -ря́дчикъ ա. թնդանօթը լցնող։

За‖ря́дъ ա. 1, լցնելը (հրացանը, թնդանօթը). 2, լից (հրացանի, թնդանօթի). боево́й, холосто́й з.; разстрѣля́ть всѣ з—ы բոլոր դնդակուվառօդը (՛ֆիշեքները՛) սպառել. -ряжа́ніе չ. լցնելը (հրանօթը). з. съ ду́ла, з. съ казённой ча̀сти հրացանը առջևից, յետևից լցնելը. -ряжа́ть, -ряди́ть 1, ն. լցնել (հրացանը, թնդանօթը). з. съ ду́ла, съ казённой ча́сти առջևից, յետևից լցնել. 2, շարունակ, անդադար կրկնել, միևնոյն բանն անել (ասել, գրել են). онъ заряди́лъ писа́ть նա շարունակ գրում է. -ряжу́ տ. Заряди́ть.

Заса́да ի. 1, դարան. сдѣ́лать з—у դարան գործել. засѣ́сть въ з—у դարան մտնել. 2, դարան գործած, դարանում պահած զօրամաս։

За‖сади́ть (-жу́ -са́дятъ) տ. Заса̀живать; -са́дка ի. 1, տնկելը. 2, դարան (որսորդի). -са́дный ած. դարան մտած, դարան գործած. з—ое во́йско; -са́дъ ա. խիլ, ուռեցք (մարմնի). -сажде́ніе չ. 1, տնկելը. 2, տնկած պարտէզ են. -са́живаніе չ. 1, ներս մտցնելը, ներս մխելը. 2, տ. Засажде́ніе 1; -са́живать, -сади́ть ն. 1, кого́ մէկին նըստեցնել. з. за дѣ́ло, за рабо́ту գործի, աշխատանքի վերայ դնել, գործ, աշխատանք յանձնել. 2, кого́, куда́ մէկին մի տեղ դցել, արգելել. з. кого́ въ тюрьму́ մէկին բանտ դնել. 3, ներս մտցնել, ներս մխել, ցցել (օր. բիր հողի մէջ). з. себѣ́ пу́лю въ лобъ իր ճակատը գնդակ քշել. 4, տնկել։

За‖са́ливаніе չ. I. իւղոտելը, ճարպոտելը, ապականելը. II. աղելը, աղ դնելը. -са́ливать ն. I, (заса́ливать -са́лить) իւղոտել, ճարպոտել, ապականել. -ся անդր. իւղոտուել, ճարպոտուել, ապականուել. II. (заса́ливать -соли́ть) սկսել, աղել. աղել, աղ դնել (ձմեռւայ համար)։

Засалютова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. սկսել ողջունել, մեծարել (թնդանօթաձգութեամբ են)։

Засамово́льничать չ. սկսել կամայականութիւն անել, կամայական բաներ բռնել։

Засапо́жный ած. կօշիկի յետևում կրուող։

За‖са́риваніе չ. աղբոտելը. կեղտոտելը, աղտոտելը. -са́ривать, -сори́ть ն. աղբոտել. կեղտոտել, աղտոտել. -ся անդր. աղբոտուիլ, աղբակալել. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ։

За‖са́сываніе չ. 1, ծծելը, իրան քաշելը. 2, ծըծելով ուժասպառ անելը. -са́сывать, -соса́ть ն. 1, ծծել, իրան քաշել (օր. մօր ծծից կաթը). 2, ծծելով սպառել, ուժասպառ անել, վնասել։

Заса́‖хариваніе չ. շաքարելը, շաքարակալեցնելը, -կալելը. շաքարով ծածկելը, -կուելը. -харивать, -харить (-рю -рятъ) ն. շաքարել, շաքարակալեցնել, շաքարով ծածկել. -ся անդր. շաքարուիլ, շաքարակալել, շաքարով ծածկուիլ։

За‖сва́таніе չ. նշան դնելը, ՛ուզելը՛. -сва́тывать, -сва́тать ն. кого́ за кого́ նշան դնել, ՛ուզել՛, խօսել (գր.). -ся անդր. նշանուիլ։

Засвербѣ́ть չ. սկսել մարմաջել, քոր գալ։

Засверка́ть չ. սկսել շողշողալ, պսպղալ, փայլատակել։

Засвѐр‖ливаніе չ. ծակել, գայլիկոնել[սկսել]ը. -ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. [սկսել] ծակել, գայլիկոնել։

Засвидѣ́‖тельствованіе չ. վկայելը, վկայութեամբ հաստատելը, վաւերացնելը. ցոյց տալը. -тельствовать (-ствую -ютъ) ն. վկայել, վկայութեամբ հաստատել, վաւերացնել. прошу́ з. моё нижа́йшее почте́ніе ва̀шей ма́тушкѣ խնդրեմ ձեր մայրիկին առաջ վկայել իմ ամենախոնարհ յարգանաց հաւաստիքը։

Засви‖рѣ́пствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել կատաղիլ, վայրագանալ, կատաղի, վայրագ բաներ բռնել. -рѣпѣ́ть չ. վայրագանալ, ՛գազազիլ՛։

За‖свиста́ніе չ. սուլելը. -свиста́ть (-свищу́ -сви́щутъ), -сви́стывать 1, չ. սկսել շուացնել. 2, ն. սուլել (գերասանին)։

Засвоево́льничать չ. սկսել կամայականութիւն անել, կամայական, քմահաճ բաներ բռնել։

За‖свѣти́ть (-чу́ -тятъ) տ. Засвѣча́ть; -свѣти́ться տ. Засвѣ́чиваться; -свѣтло մ. քանի դեռ լոյս է, լուսով. -свѣтлѣ́ть չ. սկսել պարզուիլ, լուսանալ. -ся չ. փայլել. -свѣча́ть, -свѣти́ть ն. վառել, լուցանել (ճրագը). -свѣ́чиваніе չ. վառելը (ճրագը, մոմը). -свѣ́чивать, -свѣти́ть տ. Засвѣча̀ть; -свѣ́чиваться, -свѣти́ться չ. սկսել փայլել, պսպղալ։

За‖сдава́ться (-сдаюсь -ю́тся), -сда́ться (-сда́мся -сда́шься -сда̀стся -сдади́мся -сдади́тесь -сдаду́тся) անդր. թուղթ կամ փող բաժանելիս սխալուիլ, վրիպիլ. -сда́ча ի. սխալ բաժանում, բաշխում (խաղաթղթի, դրամի)։

За‖селе́ніе չ. բնակեցնելը, բռնելը (հողը, երկիրը). -сели́ть (-лю́ -ля́тъ), ся տ. Засѣля́ть, ся; -сёлокъ, лка ա. 1, պստիկ գիւղ, շէն. 2, դաստակ, ամայի տեղ գիւղի յետևում. -селя́ть, -сели́ть ն. բնակեցնել (մի երկիր, մի կտոր հող)։

За‖сидѣ́лый ած. նստած մնացած. -сидѣ́ть (-сижу́ -дя́тъ), -си́живать ն. 1, երկար նստելով ձանձրացնել, տաղտկացնել. 2, նստած անցկացնել, վճարել. з. долгъ въ тюрьмѣ́ բանտումը, բանտարկութեան մէջ մնալով պարտքը ջնջել. -ся չ. խիստ երկար նստել, նստած մնալ. з. за рабо́тою; з. въ гостя́хъ; з. въ дѣ́вкахъ տանը նստած մնալով պառաւիլ (օրիորդի մասին)։

За‖си́ниваніе չ. կապոյտ, ՛մաւի՛ ներկելը. -си́нивать, -сини́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. կապոյտ, ՛մաւի՛ ներկել. -синѣ́ться չ. կապոյտ, ՛մաւի՛ երևալ, հեռուից կապտին տալ։ [գալ, պսպղալ, պլպլալ։

Засія́ть (-сія́ю -ютъ) չ. սկսել փայլել, շողշո-

За‖ска́бливаніе չ. քերել, տաշել[սկսել]ը. -ска́бливать, -скобли́ть ն. սկսել քերել, տաշել, քերելով ջնջել։

За‖скака́ніе տ. Заска́киваніе; -скака́ть (-скачу́ -ска́чутъ) չ. 1, սկսել թռչել, թռչկոտել. 2, դալարել, ՛չափ դնել՛. 3, տ. Заска́кивать; -ска́киваніе չ. թռչելով մի բանի մէջ, մի բանի յետև ընկնելը. -ска́кивать, -скокну́ть, -скочи́ть չ. թռչելով, թռչկոտելով մի բանի մէջ կամ յետև ընկնել։

За‖скверне́ніе չ. 1, պղծելը. 2, ապականելը, կեղտոտելը. -скверни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, պղծել. 2, ապականել, աղտոտել, կեղտոտել, ՛մրոտել՛. -сквернослo̍вить (-влю -вятъ) չ. սկսել պիղծ, գզուելի, գարշելի խօսքեր ասել, արտասանել. -скверня́ть տ. Засквернить.

Засквози́ть (-вожу́ -зя́тъ) չ. 1, սկսել փչել (միջից, քամու մասին). 2, սկսել պարզուիլ, թափանցիկ դառնալ։

Заскоби́ть (-блю́ -бя́тъ) *տ.* Заскобля́ть.

Заскобли́ть (-блю́ -бля́тъ) *տ.* Заска́бливать.

Заско||бля́ть, -би́ть *ն.* 1, *կապերով, կապաններով ամրացնել, կապերի, կապանների մէջ դնել.* 2, *փակագծերի մէջ դնել (խօսքերը)։*

Заскользи́ть (-скольжу́ -зя́тъ) *չ. սկսել սլկուել, սայթքիլ, 'սոթ տալ':*

Заско́рбнуть *չ. չորանալ, կուչ գալ (կաշու մասին), չորանալ, պնդանալ (հողի մասին)։*

Заскорбѣ́ть (-блю́ -бя́тъ) *չ. սկսել տխրել, տըրտմիլ, վշտանալ:*

Заскороди́ть (-жу́ -ро́дятъ) *ն. սկսել տափանել, ցաքանել. տափանով, ցաքանով ծածկել։*

Заско||ру́злый *ած. կոշտացած, կոպտացած, 'փշտոտած'.* з—ыя ру́ки; **-ру́знуть** (*անց.* заскору́зъ -зла, о) *չ. կոշտանալ, կոպտանալ, կուչ գալ, 'փշտոտիլ'.* «во́зится, мину́ты не посиди́тъ..., ра́дуется, что ру́ки покраснѣ́ли да заскору́зли».

Заскочи́ть (-скочу́ -ско́чатъ) *տ.* Заска́кивать.

За||скреба́ть *տ.* Заскрёбывать; **-скрёбываніе** *չ. քերել, քորել, ճանկռտել[սկսել]ը.* **-скрёбывать, -скреба̀ть, -скре́сть** *ն. սկսել քերել, քորել, ճանկռտել:* *ճտել:*

Заскрежета́ть (-жещу́ -же́щутъ) *չ. սկսել կըր-*

Заскре́сть (-скребу́ -бу́тъ) *տ.* Заскрёбывать.

Заскрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ. սկսել ճռալ, ճռճռալ, ճռնչալ (դռան, անիւների մասին):*

Заскро́мничать *չ. [սկսել] համեստութիւն բանեցնել:* *[թիւն, գծուծութիւն անել:*

Заскупи́ться (-плю́сь -пя́тся) *չ. սկսել ժլատու-*

Заскуча́ть *չ. [սկսել] տխրել, ձանձրութիւն զգալ:*

Засла́||ниваніе *չ. առաջը դնելը, ծածկելը.* **-нивать, ся** *տ.* Заслоня́ть, ся. *[հով ուղարկելը:*

Засла́ніе *չ.* 1, *ուղարկելը.* 2, *սխալ ճանապար-*

Засласти́ть (-слащу́ -стя́тъ) *տ.* Засла̀щивать.

Засла́ть (зашлю́ -шлю́тъ) *տ.* Засыла́ть.

Засла́||щиваніе *չ. քաղցրացնելը.* **-щивать, -сти́ть** *ն. քաղցրացնել:*

За||слоне́ніе *տ.* Засла́ниваніе; **-слони́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** *տ.* Заслоня́ть, ся; **-сло́нка** *է.* **-сло́ночка** *Նւզ. վառարանի, բուխարու խուփ.* **-сло́ночный** *ած. այս խփի:*

За||сло́нъ *ա. տ.* Засло́нка; **-слоня́ть, -слони́ть, -сла́нивать** *ն. ծածկել. *հովանաւորել, պաշտպանել.* з. печь щито́мъ *վառարանի առաջ վահանակ դնել.* з. свѣтъ *լոյսը կտրել, լոյսի առաջ կանգնել.* онъ заслони́лъ меня́ *նա իմ առաջը կտրեց, իմ ճանապարհը փակեց, ինձ արգելք հանդիսացաւ.* **-слоня́ться** *անդր.* 1, чѣмъ отъ чего́ *մի բանով մի բանից ծածկուիլ, պաշտպանուիլ.* 2, *սկսել թափառել, դէս ու դէն ընկնել:*

За||слу́га *է. երախտագիտութեան արժանի գործ, ծառայութիւն, երախտիք.* у него́ есть з—и передъ оте́чествомъ *նա հայրենիքի վերայ երախտիք ունի.* **-служе́ніе** *չ. ծառայելով ձեռք բերելը, մի բանի արժանանալը.* **-служённый** *ած. երախտաւոր, վաստակաւոր, բազմաշխատ.* з. учи́тель; з. профе́ссоръ; **-слу́живаніе** *տ.* Заслуже́ніе; **-слу́живать, -служи́ть** (-жу́ -жатъ) *ն. վաստակով, ծառայութեամբ մի բան ձեռք բերել, մի բան վաստակել, մի բանի արժանանալ. մի բանի արժանի լինել.* это не заслу́живаетъ никако́го внима́нія.

Заслу́||шаніе, -шиваніе *չ. լսելը, ականջ դնելը.* **-шивать, -шать** *ն. լսել, ականջ դնել, ունկնդրել.* **-ся** *չ.* чего́ *մի բան ուշադրութեամբ լսել, լարած ուշադրութեամբ, մեծ հաճոյանքով լսել (օր. երգ, նուագ), խելքից գնալ (երգ, նուագ լսելով)։*

Заслы́шать (-слышу -шатъ) *ն.* 1, *հեռուից լըսել.* 2, *տեղեկանալ.* 3, *իմանալ, գլխի ընկնել:*

Заслѣ́||пи́ть (-плю́ -пя́тъ) *տ.* Заслѣпля́ть; **-пле́ніе** *չ. կուրացնելը. *շլացնելը.* **-пля́ть, -пи́ть** *ն. կուրացնել, 'քոռացնել' (ժամանակաւորապէս). *շլացնել.* з. о́кна *պատուհանները ծեփել, բռել:*

Заслю́||ниваніе *չ. թքոտելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) *ն. թքոտել, կեղտոտել:*

За||сма́ливаніе *չ. ձիւթելը, կպրելը.* **-сма́ливать, -смоли́ть** *ն. ձիւթել, կպրել.* **-ся** *անդր. ձիւթոտուիլ, կպրոտուիլ:*

За||сма́ркиваніе *չ. խնչելիս կեղտոտելը, խլընքոտելը.* **-сма́ркивать, -сморка́ть** *ն. խնչելիս կեղտոտել, խլնքոտել.* **-сма́ркиваться** *անդր. խնչելիս կեղտոտուիլ, խլնքոտուիլ, փցլնքոտուիլ:*

За||сма́триваніе *չ. ներս նայելը, ներս մտիկ տալը, դիտելը.* **-сма́тривать, -смотрѣ́ть** *ն. ներս նայել, ներս մտիկ անել, դիտել, զննել.* **-ся** *չ.* на что *երկար, հաճութեամբ նայել, մտիկ անել, մի բան դիտել, զննել:*

За||смоле́ніе. -смоли́ть (-лю́ -лятъ), **ся** *տ.* Засма́ливаніе, -сма́ливать, ся. [-сма́ркивать, ся.

За||сморка́ніе, -сморка́ть, ся *տ.* Засма́ркиваніе,

За||смо́тръ *ա. նայելու, դիտելու, զննելու սկիզբը.* **-смотрѣ́ть** (-рю́ -рятъ), **ся** *տ.* Засма́тривать, ся.

За||смѣ́ивать, -смѣя́ть (-ѣю́ -ю́тъ) *ն. ծաղրել, վրան ծիծաղել.* **-смѣя́ться** *չ. [սկսել] ծիծաղել:*

Засова́ть (-сную́ -ю́тъ), **-сно́вывать** *ն. [գործուածքի առէջքը] գործել, գցել:*

Засну||рова́ніе *չ. կապելը (թելով).* **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), **ся** *տ.* Заснуро́вывать, ся; **-ро́вка** *է.* **-ро́вываніе** *տ.* Заснурова̀ніе; **-ро́вывать, -рова̀ть** *ն. կապել (թելով) (օր. սեղմիրանը* — корсе́тъ).

Засну́ть *տ.* Засыпа̀ть II.

За||сова́ть (-сую́ -ю́тъ), **ся** *տ.* Засо́вывать, ся; **-со́вецъ, вца** *ա. Նւզ.* **-со́вка** *է.* **-со́въ** *ա. փակիչ.* **-со́вываніе** *չ. ներս կոխելը, ներս խցկելը, պահելը.* **-со́вывать, -сова́ть, -су́нуть** *ն.* 1, *մի բանի յետև կամ մի բանի մէջ գցել, կոխել, խցկել, դնել.* з. ру́ку въ карма́нъ *ձեռքը գրպանի մէջ կոխել.* 2, *կորցնել.* **-со́вываться** *անդր. թաղնըւիլ, մի տեղ մտնել:*

За||со́ливаніе *տ.* Заса́ливаніе II; **-со́ливать, -соли́ть** *ն. [սկսել] աղել, աղ դնել.* **-соли́ть** (-солю́ -со́лятъ) 1, *տ.* Засо́ливать; 2, *տ.* Заса́ливать II.

Засолодѣ́ть *տ.* Солодѣ́ть.

Засолонѣ́ть *տ.* Солонѣ́ть.

За||со́лъ *ա.* 1, *աղելը, աղ դնելը, աղելու, աղ դնելու եղանակը.* 2, *աղած, աղ դրած պաշար, մթերք.* 3, *աղաջուր.* **-со́льный** *ած. աղելու, աղ դնելու. աղած, աղ դրած:*

Засопѣ́ть (-соплю́ -пя́тъ) *չ. սկսել խռխռալ, թոթուալ (քթի միջով), փնչել:*

За||соре́ніе *չ. աղբոտելը, աղբոտելով փակելը, կալնուլը.* з. песко́мъ *աւազոտելը, աւազով լըցնելը.* з. желу́дка *ստամոքսի աղբոտումը, կեղտոտուումը, կալնումը.* **-со́риваніе, -со́ривать, ся** *տ.* Заса́риваніе, -ривать, ся; **-сори́ть** (-рю́ -со́рятъ), **ся** *տ.* Заса́ривать, ся *և* Засоря́ть, ся; **-соря́ть, ся** *տ.* Заса́ривать, ся.

За||соса́ніе, -соса́ть (-сосу́ -су́тъ *և* -са́ю -ютъ)

տ. Засáсываніе, -сывать; -сóсъ ա. 1, տ. Засáсываніе; 2, ճահճուտ տեղ, մորուտ. 3, սերտ համբոյր, պաչ. цѣловáться въ з. սերտ կերպով, լսելի եղանակով համբուրուել:

Засó‖хлость ի. չորացած, ցամաքած լինելը. -хлый ած. չորացած, ցամաքած. -хнуть տ. Засыхáть; -сóхшій ած. չորացած, ցամաքած. з. листъ.

Засочи́ть (-чý -чáтъ) ն. դուրս քաշել, հաւաքել (հիւթ, խէժ). -ся անդր. սկսել կաթել, կաթկթել, ծորալ:

Зá‖спанный ած. քնաթաթախ, երկար քնելուց յոգնած. з—ые глазá; -спáть (-сплю́ -спя́тъ) ն. 1, քնելով մոռանալ (օր. վիշտը). з. пáмять շատ քնելուց յիմարանալ, ապուշ կտրել. з. сонъ տեսած երազը քնի մէջ մոռանալ. 2, քնած ժամանակ 'տակովն անել' ճմլել, սպանել. з. младéнца; -ся չ. խիստ երկար քնել:

Заспáривать տ. Заспóривать.

Заспеси́‖виться (-влюсь -вятся) -вѣть ն. հպարտանալ, գոռոզանալ:

Заспóривать, -рить (-рю -рятъ) չ. съ кѣмъ о чёмъ [սկսել] մէկի հետ մի բանի մասին վիճել, վիճաբանել, կռուել (գր.):

Заспѣши́ть (-шý -шáтъ) չ. սկսել աճապարել, 'խառատել', շտապել: [կռուել, իրար կպչել:

Зассóриться (-рюсь -рятся) չ. սկսել վիճել,

Застáва ի. զատաւ. ուղեկալութիւն (ճանապարհի վերայ տեղ, ուր անցորդների առաջը կտրելով, հարց ու փորձ են ենթարկում նոցա, նոցա ապրանքներից որոշ մաքս են վերցնում և այլն):

Заставáть, -стáть ն. когó гдѣ մէկին մի տեղ պատահել, հանդիպել, գտնել. я егó застáлъ дóма. з. когó при чёмъ մէկին մի բանի վերայ բռնել, մի բանի վերայ պատահել:

За‖стáвить (-влю -вятъ) տ. Заставля́ть; -стáвица ի. զարդ, զարդապատկեր գրքի մէջ. -стáвка ի. մի բանի առաջը կալնելու, մի բանի առաջը կապելու, կտրելու բան, վահանակ. -ставлéніе, -стáвливаніе չ. մի բանի առաջը կալնելը, կապելը, կտրելը, փակելը. -стáвливать տ. Заставля́ть 2; -ставля́ть ն. 1, (заставля́ть. -стáвить) когó մէկին ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. з. когó читàть, признáться, молчáть, рабóтать ել ն. 2, (заставля́ть, -стáвливать, -стáвить) ա, մի բանի առաջ մի բանով կալնել, կապել, կտրել, փակել. բ, բռնել, գրաւել. з. пóлку бутылками; -стáвникъ տ. Залóжникъ; -стáвный ած. զատաւի, -ւայի. з. караýлъ; -стáвщикъ ա. զատաւապան, զատաւապետ:

Застáвъ ա. առաջ դնելու բան, վահանակ:

За‖стáиваніе չ. 1, երկար կանգնիլը, մնալը. 2, ուշանալը, յապաղիլը, 'յետանալը'. -стáиваться, -стоя́ться չ. 1, երկար կանգնել, մնալ. 2, ուշանալ, յապաղիլ, 'յետանալ':

Заста‖нáвливаніе, -нáвливать, -становля́ть տ. Застáвливаніе, -вливать.

За‖старѣ́лость ի. հնացած, արմատացած լինելը. (օր. հիւանդութեան, ախտի, նախապաշարումների). -старѣ́лый ած. հնացած, արմատացած, հին, վաղեմի, վաղուցուայ. з. перелóй; з—ая привы́чка; -старѣ́ть, ся չ. հնանալ. արմատանալ:

Застáть (-стáну -нутъ) տ. Заставáть.

За‖стегáть ն. 1, սկսել կարել, մկրակել (մէջ բան, օր. բամբակ, դրած շորեղէնը). 2, կոշկոճել, խիստ ծեծել, խարազանել:

За‖стёгиваніе չ. մայր գցելը, մայր անելը (կոճակները). -стёгивать, -стегнýть ն. մայր գցել, մայր անել (կոճակները). տեղը դնել, տեղը գցել (օր. կարթը, կեռը, ծղխնին). -ся անդր. մայր ընկնիլ. -стёжка ի. -стёжечка նւզ. 1, կոճակ, փական, կապ. 2, կոճակները մայր գցելու բան:

Застелю́ տ. Застлáть. [չել:

Застенáть չ. սկսել տնքալ, տնքտնքալ, հառաչել:

За‖стигáть, -сти́гнуть, -сти́чь ն. յանկարծ վրայ հասնել, բռնել, յանկարծ վրայ տալ:

За‖стилáніе չ. վրան փռելը, վրան քաշելը. ծածկելը. -стилáть, -стлáть ն. վրան փռել, վրան քաշել, ծածկել (օր. յատակը գորգով). мнѣ застилàетъ глазá աչքերս շաղւում, մթնում են. -ся անդր. ծածկուել, պօղուել. -сти́лка ի. տ. Застилáніе.

Зáстить (зáщу -стятъ; հրմ. засть) չ. комý մէկի առաջ կանգնել, մէկի լոյսը կտրել. ты мнѣ зáстишь: отойди́ отъ окнá.

Засти́чь (-сти́гну -гнутъ; անց. засти́гъ -гла, о) տ. Застигáть.

Застлáть (-стелю́ -ютъ), ся տ. Застилáть, ся.

За‖стóй ա. 1, կանգ առնելը, անշարժութիւն. з. въ крови́ արիւնի կանգ առնելը. з. въ торгóвлѣ կամ торгóвли առևտրի կանգ առնելը. 2, կայարան (ձկների). 3, հ—ն. չծախուած, մնացած մթերքներ. -стóйный ած. կանգ առած, լճացած, 'գոլ կտրած'. з—ая водá.

За‖стóлица ի. հ—ն. սեղանի նստած բոլոր մարդիկ, սեղանակիցներ. -стóльникъ ա. սեղանակից, ընդհանուր սեղանին մասնակից. -стóльное, аго չ. սեղանագին, ճաշագին. -стóльный ած. սեղանի վերայ եղող, պատահող, ճաշի, ընթրիքի ժամանակ տեղի ունեցող. з—ыя пѣсни; з—ая бесѣ́да.

Застонáть չ. սկսել տնքալ, տնքտնքալ, հառաչել:

Застóпорить (-рю -рятъ) ն. (անգլ.) ծովգ. շոգենաւը կանգնեցնել, խափանել:

Застоя́ться տ. Застáиваться.

Застрáнствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել պանդխտել, թափառել:

За‖страховáніе չ. ապահովելը (վտանգից), ապահովագրելը. з. жи́зни, пожи́зненныхъ дохóдовъ; з. корабля́; з. отъ огня́; з. отъ несчáстныхъ слýчаевъ ապահովագրում պատահարներից, դժբախտ դէպքերից. -страховáтель ա. -страховáтельница ի. 1, ապահովագրող, մի բան վտանգից ապահովող այր, կին. 2, տ. Застрахóвщикъ, вщица; -страховáть(-страхýю -ютъ) տ. Страховàть և Застрахóвывать; -страхóвка ի. ապահովում, ապահովագրում (վտանգից). -страхóвщикъ ա. -страхóвщица ի. (վտանգից) ապահովուած, ապահովագրուած այր, կին. -страхóвываніе տ. Застраховáніе; -страхóвывать, -страховáть ն. ապահովել (վտանգից), ապահովագրել. з. отъ огня́; з. подвижнóй составъ отъ слýчаевъ пожáра; -ся անդր. ինքն իրան ապահովել (վտանգից), ապահովագրել:

За‖страчиваніе չ. դերձկ. կարելը. -стрáчивать, -строчи́ть ն. 1, դերձկ. սկսել կարել, մկրակարել. 2, [սկսել] գրել. [ամբողջ [թերթը] լցնել:

За‖стращáніе չ. վախեցնելը, սիրտը ահ, երկիւղ գցելը. -стращáть տ. Стращáть և Застрáщивать; -стрáщиваніе չ. վախեցնելը, սիրտը ահ, երկիւղ գցելը. -стрáщивать, -стращáть ն. վախեցնել, սիրտը ահ, երկիւղ գցել.

За‖стрева́ніе չ. մի տեղ կանգ առնելը, մնալը. -стрева́ть (-ва́ю -ютъ), -стя́нуть, -стря́ть չ. մի տեղ կանգ առնել, մնալ. կորչել, անյայտանալ:

Застрекота́ть (-кочу́ -ко́чутъ) չ. սկսել կչկչալ, ճռճռալ: [կանել խուզել:

За‖стрига́ть, -стри́чь (-ригу́ жёшь -гу́тъ) ն. բա-

За‖строга́ніе չ. խարարուզել, ռանդա քաշել[ըսկսել]ը. -строга́ть ն. 1, [սկսել] խարարուզել, ռանդա քաշել, կոկել. 2, սրել:

За‖строе́ніе, -стро́иваніе չ. 1, շինել, կերտել սկսելը. 2, շինութիւններով բռնելը, ծածկելը, լցնելը. 3, շինութեամբ մի բանի առաջ կտրելը. -стро́ивать, -стро́ить (-ро́ю -ютъ) ն. 1, [սկսել] շինել, կերտել, կառուցանել. 2, շինութիւններով լցնել, բռնել, ծածկել (օր. ամբողջ բակը, ‘հայեաթը’). 3, շինութեամբ մի բանի առաջ կտրելը, կալնուլը, կապելը. -ся անդր. իր տունը, շինութիւնը սկսել շինել. з. отъ сосѣда իր տունը պատով բաժանել, անջատել հարևանից. -стро́йка ի. 1, տ. Застрое́ніе 2 և 3; 2, մի ուրիշ շինութեան առաջ կանգնեցրած շինութիւն:

Застро‖че́ніе, -чи́ть (-чу́ -ча́ть) տ. Застра́чиваніе, -чивать.

Застру́гъ ա. տ. Застрога́ніе. [հոսել:

Застру́иться (-ру́юсь -я́тся) չ. սկսել ծորալ,

За‖стрѣва́ніе, -стрѣва́ть, -стрѣ́ть, -стря́нуть տ. Застрева́ніе, -стрева́ть, -стря́ть, -стря́нуть.

За‖стрѣ́ливаніе չ. սպանելը (հրացանով, նետով). -стрѣ́ливать, -стрѣли́ть(-лю́ -ля́ть) ն. սպանել (հրացանով, նետով). -ся անդր. անձնասպանութիւն գործել(ատրճանակով, հրացանով). -стрѣ́льщикъ ա. հրացանաձգութիւնը սկսող զինուոր. -стрѣля́ть չ. սկսել արձակել (հրացան, ատրճանակ ելն):

За‖стрѣ́ніе, -стрѣ́ть տ. Застрѣва́ніе, -ва́ть.

За‖стрѣ́ха ի. -стрѣ́хъ ա. ճրտրը. քիւ. -стрѣ́шна ի. նւզ. պստիկ քիւ:

Застря́‖нутіе, -нуть տ. Застрѣва́ніе, -ва́ть.

Застря́‖паніе չ. տ. Застря́пка; -пывать, -пать ն. 1, [սկսել] եփել, պատրաստել (կերակրեղէն). 2, ամանեղէնով կեղտոտել, աղտոտել. -пка ի. -пываніе չ. եփելու սկիզբը: [տ. Застрѣва́ть.

Застря́ть (-ря́ну -нутъ; անց. застря́лъ -ла, о)

За‖сту́да ի. մրսում, սառչում. *սառչիլը, ուծանալը. -студи́ть (-тужу́ -сту́дятъ), ся տ. Засту́живать, ся; և Застужа́ть, ся; стужа́ть, -студи́ть ն. 1, մրսեցնել. 2, պաղեցնել, հովացնել, սառեցնել. -ся անդր. մրսել. -стуже́ніе, -сту́живаніе չ. 1, մրսեցնելը. 2, պաղեցնելը, սառեցնելը. -сту́живать, ся տ. Застужа́ть, ся. [ծեծել:

Засту́кать չ. սկսել բախել, թխկթխկացնել,

За‖ступа́ніе չ. 1, փոխարինելը. 2, պաշտպանելը. -ступа́ть, -ступи́ть (-ступлю́ -пя́тъ) ն. 1, что մի բան կոխել, մի բանի վերայ ոտք դնել. 2, մի բանի առաջ կանգնել, մի բանի առաջ կտրել. з. доро́гу ճանապարհը կտրել. 3, кого́, чьё-либо мѣсто մէկին փոխարինել, մէկի տեղը կանգնել, բռնել. 4, պաշտպանել, պաշտպան հանդիսանալ. -ся չ. за кого́, за что մէկին, մի բան պաշտպանել, մէկին մի բանի պաշտպան, հովանաւոր հանդիսանալ. -ступле́ніе չ. 1, պաշտպանելը, -նութիւն. з. чужи́хъ правъ; 2, փակելը, կտրելը (ճանապարհը). -сту́пникъ ա. 1, (засту́пница ի.) պաշտպան, -ուհի, հովանաւոր, -ուհի. 2, փոխանորդ, ներկայացուցիչ. должностно́й з.; -сту́пническій ած. պաշտպանին, հովանաւորին յատուկ. -сту́пничество չ. 1, պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն. 2, մէկին փոխարինելը, մէկի տեղ կանգնելը:

За́ступный ած. բահի. -ступъ ա. բահ:

Застуча́ть, ся չ. սկսել բախել, թխկթխկացնել, ծեծել, թակել:

За‖стыва́ніе չ. սառչիլը, պաղիլը, հովանալը. անզգայանալը. -стыва́ть, -сты́ть, -сты́нуть չ. 1, սառչել, պաղել, հովանալ. 2, կանգ առնել, մակարդել. кровь во мнѣ засты́ла արիւնս սառաւ:

Застыди́ться (-жу́сь -дя́тся) չ. [սկսել] ամաչել, ‘քաշուել’:

За‖сты́лость ի. սառածութիւն, սառած, մակարդած լինելը. -сты́лый Եյ. ած. սառած, մակարդած. -сты́нуть, -сты́ть (-сты́ну -нутъ; անց. засты́лъ -ла, о) տ. Застыва́ть.

Застѣ́‖нивать, -ни́ть (-ню́ ня́тъ), -ня́ть ն. 1, մէկի առաջ կանգնել, լոյսը կտրել, խոչընդոտ հանդիսանալ. 2, ռմկ. պաշտպանել, հովանաւորել:

За‖стѣ́нокъ, нка ա. տանջարան (ուր մարդկանց տանջելով, խոշտանգելով հարցուփորձի էին ենթարկում). -стѣ́ночный ած. տանջարանի:

Застѣ́н‖чивость ի. ամաչկոտութիւն, ամօթխածութիւն. -чивый ած. ամաչկոտ, ամօթխած.
З а с т ѣ́ н ч и в о մ. ամաչելով, քաշուելով:

Засуди́ть (-сужу́ -су́дятъ) ն. 1, [սկսել] դատել, դատաստան կտրել. 2, բոլորովին, վերջնականապէս դատապարտել. 3, խստիւ դատապարտել, խիստ դատաստան կտրել. -ся չ. դատ, դանդատ սկսել:

Засуему́дрствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել իմաստակութիւն անել, խելքին զօռ տալ:

Засуети́ться (-чу́сь -тя́тся) չ. [սկսել] ‘շաղուիլ’, գէս ու գէն ընկնել, վազել, վազվզել:

Засу́нуть, ся տ. Засо́вывать, ся.

За‖су́сленіе, -су́сливаніе չ. թքոտելը, փսլինքոտելը, կեղտոտելը. -су́сливать, -су́слить (-слю -слятъ) ն. թքոտել, փսլինքոտել, կեղտոտել:

За́су́ха ի. երաշտութիւն, երաշտ, չորայինութիւն:

Засу‖ча́ть, -чивать, -чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. 1, վեր քաշել, քշտել (օր. թևքերը). 2, սկսել մանել, ոլորել (թելը). -ся անդր. իր թևքերը, փեշերը ելն վեր քաշել, քշտել. -че́ніе, -чиваніе չ. 1, վերքաշելը, քշտելը (օր. թևքերը). 2, մանելը, ոլորելը:

За‖суше́ніе, -су́шиваніе չ. չորացնելը, ցամաքեցնելը. -су́шивать, -суши́ть 1, սկսել չորացնել, ցամաքեցնել. 2, բոլորովին, հիմնաւորապէս չորացնել, ցամաքեցնել. -су́шина, -су́шинка ի. 1, չորացած բանի (պանրի, հացի ելն) կտոր. 2, ընկած, փչացած տոլրանք. -суши́ть (-шу́ -шатъ) տ. Засу́шивать; -су́шка ի. չորացնելը, ցամաքեցնելը: [հաշուի, համարի առնել:

За‖счи́тывать, -счита́ть ն. что մի բան հաշուել,

За‖сыла́ніе չ. ղրկելը, ուղարկելը (հեռաւոր տեղ). -сыла́ть, -сла́ть ն. 1, հեռաւոր տեղ ղրկել, ուղարկել, առաքել (գր.). 2, առաջուց ղրկել, մէկի առաջ ղրկել. 3, հրամայել, պատուիրել՝ ճանապարհին մի տեղ մնալու, հանգըստելու. -сы́лка ի. տ. Засыла́ніе; -сы́лочный ած. ուղարկելի, առաքելի, աքսորելի. -сы́льный ած. ուղարկելի. առաքելի. ուղարկած, առաքած:

За‖сыпаніе չ. 1, (засы́паніе) լցնելը, ածելը. 2, (засыпа́ніе) ա, լցնելը, կալնուլը. բ, ննջելը,

նիրհում. -(за)сыпать I. засыпáть, -сы́пать (-сы́-плю -плютъ) -сы́ппуть ն. 1, սկսել ածել, թափել. 2, ածել, թափել, լցնել, կալնուլ. з. ровъ землёю; II. засыпáть, -снýть չ. սկսել նիրհել, ննջել, քնից յաղթահարուիլ. -сы́пка ի. լցնելը, ածելը, թափելը. -сы́плю տ. Засыпáть; -сыпнóй ած. կալնելու, լցնելու.

Зáсыпь ի. լցրած տեղ (օր. փոս):

За‖сыхáніе չ. չորանալը, ցամաքելը. -сыхáть, -сóхнуть չ. չորանալ, ցամաքել:

За‖сѣвáніе չ. ցանելը, սերմանելը. -сѣвáть, -сѣ́ять ն. 1, սկսել ցանել, սերմանել. 2, ցանել, սերմանել (որոշ տարածութիւն). 3, з. мукý ալիւրն [սկսել] մաղել. -сѣ́въ տ. ցանելը, սերմանելը. ցանքս, ցանքսի ժամանակ:

За‖сѣдáніе չ. նիստ. з. судá դատական նիստ. открытое, публи́чное з.; з. при закрытыхъ дверя́хъ փակ դռներով նիստ. -сѣдáтель ա. -сѣдáтельница ի. ժողովական. -сѣдáтельскій ած. ժողովականի. -сѣдáть I. (засѣдáть) չ. ժողովական լինել, որ և է ժողովի նիստերին մասնակցել. з. въ судѣ́; II. (засѣдáть, -сѣ́сть) չ. 1, դարան մտնել. 2, խրուիլ մնալ, թաղուիլ. *հաստատուիլ. «какъ гвоздь, засѣ́ла мнѣ́ въ гóлову однá мысль».

Зá‖сѣка ի. 1, կտրած ծառերով ծածկուած (փակուած) տեղ, անտառամաս (որ երբեմն ծառայում է երկու ամրութիւն միջնամաս դէմ). 2, պահովի, ‘զօրօխ արած‘ անտառ. -сѣкáніе չ. 1, կտրելը, կտրելով նշան անելը. 2, ցմահ խարազանելը, կոչկոճելը. -сѣкáть, -сѣ́чь ն. 1, կտրել. կտրելով նշան անել, քերթել. 2, սկսել մտրակել, խարազանել. 3, з. когó մէկին ցմահ մտրակել, խարազանել, կոչկոճել (մտրակով). 4, (ձիու մասին) պայտով վիրաւորել, ջարդել (ոտքը). -ся անդր. (ձիու մասին) պայտով իր ոտքը վիրաւորել, ջարդել. -сѣ́къ ա. շտեմարանարկղ, հացարկղ, առանձին բաժանմունք շտեմարանի մէջ:

Засѣ́сть (-ся́ду -дутъ) տ. Засѣдáть; з. дóма չարունակ տանը նստել, նստած անցկացնել. з за рабóту աշխատանքի, բանի նստել, խիստ թունդ աշխատել. з. въ дѣ́вкахъ պառաւիլ, ‘տանը մնալ‘. з. чьё мѣ́сто մէկի տեղը բռնել (գրաւել). з. зéмли հողեր բռնել. з. комý свѣтъ մէկի լոյսը կտրել:

За‖сѣ́чка ի. 1, տ. Засѣкáніе 1; 2, պայտահարութիւն, ձիու ոտի վերայ պայտից առաջացած վէրք. -сѣ́чный ած. 1, պայտահարութեան. 2, (зá сѣчный) շտեմարանարկղի, հացարկղի:

Засѣ́чь (-сѣкý -чёшь -кýтъ; անց. засѣ́къ -кла ло) տ. Засѣкáть, ся.

За‖сѣ́яніе չ. ցանելը, սերմանելը (հողը). -сѣ́ять (-сѣ́ю -ютъ) տ. Засѣвáть.

За‖ся́ду տ. Засѣ́сть; -ся́дчивый ած. հեշտու թեամբ մնացող, թաղուող, խրուող:

Затаври́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. (лóшадь) խարել, ‘դամղել‘ (ձիուն):

За‖таéніе, -тáиваніе չ. թագցնելը, ծածկելը. -тáивать, -таи́ть (-таю́ -тая́тъ) ն. թագցնել, ծածկել, զսպել. з. гнѣвъ բարկութիւնը զսպել. з. дыхáніе շունչը պահել, յետ պահել, իրան քաշել. -ся անդր. թաքնուիլ, թաքս կենալ:

За‖тáлкиваніе չ. ներս մղելը, հրմշտելով ներս խցկելը. -тáлкивать, -толкáть, -толкнýть ն. 1, զարկելով ներս մղել, ներս կոխել, ներս մխել. 2, հրմշտելով, բոթելով ներս խցկել, մացնել (օր. ամբոխի մէջ). -ся անդր. ներս խցկուիլ:

Затанцовáть (-цýю -ютъ) չ. սկսել պարել, կաքաւել. -ся չ. տարանձնալով երկար պարել, պարով ընկել:

За‖тáпливаніе չ. 1, վառելը. հալելը. 2, ընկղմելը, խորտակելը. 3, հեղեղելը, ողողելը. -тáпливать, -топля́ть, -топи́ть ն. 1, վառել (վառարանը). 2, ընկղմել, խորտակել. 3, ողողել, հեղեղել:

За‖тáптываніе չ. 1, տրորելը, կխճրելը, ոտնատակ անելը. 2, կեղտոտելը, աղտոտելը. -тáптывать, -топтáть ն. 1, տրորել, կխճրել, ոտնատակ տալ. з. въ грязь ցեխի մէջ թաղել. *з. когó въ грязь մէկին ցեխը կոխել, անարգել. 2, աղտոտել, կեղտոտել (օր. յատակը՝ տրորելով):

За‖таскáніе տ. Затáскиваніе; -таскáть ն. 1, սկսել քաշել, քարշ տալ, թրև տալ. 2, տ. Затáскивать I; -ся չ. 1, [սկսել] քարշ գալ, թրև գալ. 2, ցոփութիւն, զեխութիւն անել. -тáскиваніе չ. 1, մաշելը, կեղտոտելը (շորեղէնը). 2 քարշելով, քարշ տալով տանելը, հռացնելը. -тáскивать ն. I. (затáскивать, -таскáть) ն. 1, մաշել, կեղտոտել. 2, դէս ու դէն քարշ տալով, թրև ածելով հալից գցել. з. когó по судáмъ մէկին դատարաններէ չեզքերը մաշել տալ, այնքան տանել բերել, որ հոգին դուրս գայ. II. (затáскивать, -тащи́ть) ն. քարշել տանել, քարշ տալով, թրև տալով տանել, հեռացնել. з. когó къ себѣ́ մէկին իր մօտ տանել, իր տունը քաշել:

За‖тачáніе չ. ամրապէս կարելը. -тачáть ն. 1, ամրապէս կարել սկսել. 2, տ. Затáчивать I; -тáчивать ն. I. (затáчивать, -тачáть) ամրապինդ կարել. II. (затáчивать, -точи́ть) 1, սկսել գործել, շինել (ճախարակագործի մասին). 2, սրել, սրելով հանել (օր. դանակի բերանի կտրածը). 3, սկսել կրծոտել, ուտել. -тáчка ի. տ. Затачáніе.

За‖тащéніе չ. քարշել տանելը, քարշ տալով, թրև տալով տանելը. -тащи́ть (-щý -щатъ) տ. Затáскивать II.

За‖тáяніе չ. հալուիլ, հալչիլ[սկսել]ը. -тáять (-тáю -ятъ) չ. [սկսել] հալուիլ, հալչիլ:

За‖тверди́ть (-ржý -рдя́тъ) տ. Затвéрживать; -твердѣвáть, -твердѣ́ть չ. պնդանալ, կարծրանալ, կոշտանալ. -твердѣ́лость ի. պնդութիւն, կարծրութիւն, պնդացած կարծրացած տեղ. -твердѣ́лый ած. պնդացած, կարծրացած, կոշտացած, -твердѣ́ніе չ. պնդանալը, կարծրանալը. պնդացած, կարծրացած լինելը. -твердѣ́ть տ. Затвердѣвáть; -тверждéніе, -твéрживаніе չ. անգում սովորելը, բերանացի սովորելը, անգիր անելը. -твéрживать, -тверди́ть ն. 1, ամրացնել, ամրապնդել. 2, մտքի մէջ տպաւորել, անգիր անել, բերանացի սովորել. з. однó и тóже միշտ միևնոյն բանը կրկնել:

За‖творéніе չ. փակելը. -твори́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Затворя́ть; -твóрка ի. փակիչ, սողնակ:

Затвóр‖никъ ա. ճգնաւոր, միայնակեաց. -ница ի. առանձնակեաց, աշխարհից, մարդկանցից հեռացած աղջիկ, կինարմատ. -ническій ած. ճգնաւորական, միայնակեցութեան. з—ая жизнь ճգնաւորական, փակ կեանք. вести́ з—ую жи́знь; затвóрнически մ. ինչպէս վայել է ճգնաւորին, միայնակեացին. -ничество չ. ճգնաւորութիւն, փակ կեանք, կենցաղ. з. жёнъ առանձնակեցութիւն, փակ կեանք կանանց:

За‖твóрочка ի. Նւզ. պստիկ փակիչ. -твóръ ու. 1, փակիչ, կալնիչ. կալնող (օր. ջուրը), փակող տախտակ. փեղկ. 2, խուց, խցիկ. բանտ. быть въ з—ѣ փակուած, բանտարկուած լինել. иттú въ з. աշխարհից, մարդկանցից հեռանալ, քաշուիլ, մեկուսանալ, առանձնանալ. -творя́ть, -творúть ն. փակել (օր. դուռը, պատուհանը). -ся անցք. փակուիլ. дверь не затворяется.

За‖текáніе չ. տաշիլը (արիւնով, ջրով եւն լը-ցուելով). -текáть, -тéчь չ. ուռչիլ (արիւնով, ջրով եւն լցուելով). з. крóвью արիւնակալել (աչքերի մասին). -тёклость ի. ուռեցք, ուռածութիւն. -тёклый ած. ուռած (արիւնով, ջրով եւն լցուած). -тёкъ ու. արիւնակալութիւն (մորթի տակ)։

За‖темнéніе չ. մթնեցնելը, պղտորելը. -темнúть (-ню́ -ня́тъ) տ. Затемня́ть; -темнѣ́ніе չ. մթնիլը, պղտորուելը. -темнѣ́ть չ. սկսել մթնիլ, մըթագնիլ. -темня́ть, -темнúть ն. մթնեցնել, *պըղտորել, խճճել. егó двусмы́сленные отвѣ́ты затемнúли дѣ́ло.

За‖тéпливаніе չ. վառելը, լուցանելը. -тéпливать, -тéплить (-плю -плятъ) ն. վառել, լուցանել (մոմ կամ կանթեղ սուրբ պատկերի առաջ):

Зате‖ребúть (-блю́ -рéбятъ) տ. Затерéбливать; -рёбка ի. -реблéніе, -рéбливаніе չ. գզելը, փետելը. քքրելը. -рéбливать, -ребúть ն. սկսել փետել, գզել, գզգզել, քքրել:

Затерéть (-тру́ -тру́тъ; անց. затёръ -тёрла, о) տ. Затирáть.

Затер‖зáть, -зывать ն. 1, պատառոտել, յօշոտել (գազանների մասին). 2, չարչարել, տանջել. -ся անցք. չարչարուիլ, տանջուիլ:

За‖тéривать, -теря́ть ն. կորցնել. -ся չ. կորչիլ (վայր ընկնելով կամ ուրիշ պատճառով). -теря́ніе չ. կորցնելը. -теря́ть, ся տ. Затéривать, ся.

За‖тесáніе չ. կարելով, տաշելով նշան անելը. -тесáть, ся տ. Затёсывать, ся; -тёсываніе չ. կըտրելով, տաշելով նշան անելը. -тёсывать, -тесáть ն. 1, սկսել տաշել. 2, տաշելով, կտրելով նշան անել. -ся 1, չ. ծուռ տաշել. 2, անցք. ներս սըպրդիլ, ներս խցկուիլ. «однá мысль въ гóлову затесáлась» գլխիս մի միտք ծագեց։

Затéчь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. затёкъ -клá, ó) տ. Затекáть. [ծեծել:

Затúкать չ. սկսել բախել. [Թքլթքլեցնել,

За‖тирáніе չ. 1, վրայից քսելը. ջնջելը, քերելը. -тирáть, -терéть ն. 1, վրայից քսել. 2, սրբել, մաքրել, կոկել. քերել (ծեփը). 3, կեղտոտել, աղտոտել (օր. ապլոկը՝ որ և է բան սրբելիս). 4, նեղել, ճնշել (ամբոխի մէջ). 5, *արգելել, արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ, բանել. лёдъ затирáетъ корàбль սառոյցից նաւը չըջապատուել, կապուել է. -тúрка ի. տ. Затирáніе.

За‖тúскать, ся տ. Затúскивать, ся; -тúскиваніе չ. ներս մղելը, ներս կոխելը. -тúскивать, -тúскать, -тúснуть ն. 1, ներս մղել, ներս կոխել. ներս խցկել. 2, խիստ ճնշել. նեղել (խռնուած ամբոխի մէջ). -ся անցք. ներս խցկուիլ, զոռով ներս սըպրդիլ:

За‖тихáніе չ. հանդարտուիլը, դադարելը. -тихáть, -тúхнуть չ. հանդարտուիլ, դադարիլ:

Зá‖тишь ի. 1, անդորրութիւն, խաղաղութիւն. 2, որև -тúшье չ. հողմից, քամուց ազատ, ապահով տեղ, անքոյթ տեղ, վայր:

Заткáть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ) չ. սկսել գործել, ոստայնանկել:

Заткну́ть, ся տ. Затыкáть, ся; з. когó зá поясъ մէկին տան անգամ ջերը գնել ու հանել, ճարպարութեամբ մէկին յաղթել, գերազանցել:

Затлúться (-лю́сь -ля́тся) չ. [սկսել ծածուկ, անթեղի մէջ] վառուիլ:

Затлѣ́ть չ. [սկսել] հոտիլ, փտիլ. -ся չ. [սկսել] ծխալ:

За‖тмевáть, -тмúть ն. մթնեցնել, խաւարեցնել. -ся մթնիլ, խաւարիլ. -тмéніе չ. 1, խաւարումը (լուսատուների). сóлнечное з. կամ з. сóлнца; лу́нное з. կամ з. луны́; 2, з. умá ցնորում (ժամանակաւոր). -тмúть տ. Затмевáть; -тмѣвáть, ся տ. Затмевáть, ся; -тмѣ́ніе տ. Затмéніе.

За‖токовáніе չ. կանչելը, ձայնելը. -токовáть (-ку́ю -ю́тъ) [սկսել] կանչել, ձայնել (փայտամորեկի մասին): [լորտ, պտոյտ (գետի):

Затóкъ ու. 1, գործուածքի վերին ծայրը. 2, ո-

За‖толкáніе չ. հրմշտելը, նեղելը, նեղացնելը (խռնուած ամբոխի մէջ). -толкáть, ся, -толкну́ть, ся տ. Затáлкивать, ся.

Затолковáть (-ку́ю -ю́тъ) չ. սկսել մեկնել, բացատրել. -ся չ. իրեն կորցնել, մոռանալ (խօսելիս, ճառելիս):

Затолóчь (-толку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. затолóкъ, -лклá, ó) ն. 1, ծեծել, լեռսլ (գր.). 2, սկսել տրորել, կոխոտել, ճզմել:

За‖томúть (-млю́ -мя́тъ), -томля́ть ն. ուժասպառել, յոգնեցնել, հալից գցել. з. сталь պողպատը մխել, ջրդեղել, կարծրացնել. -ся անցք. յոգնիլ, ուժասպառուիլ, թուլանալ, հալից ընկնել:

Затону́ть տ. Тону́ть.

Затóнъ ու. գետածոց, գետախորշ:

За‖топáніе չ. ընկղմուիլը, խորասուզուիլը. -топать, I. (затопáть, -тóпнуть) չ. 1, ընկղմուիլ, խորասուզուիլ ջրի մէջ. 2, ողողուիլ, հեղեղուիլ. II. (затóпать) չ. սկսել ոտքերով գետնին խփել, գետինը տրորել:

За‖топúть (-топлю́ -тóпятъ) տ. Затáпливать; -тóпка ի. վառելը (վառարանը). -топлéніе չ. 1, տ. Затóпка; 2, ընկղմելը, խորասուզելը. 3, հեղեղում, ողողում. -топля́ть տ. Затáпливать.

За‖топтáніе տ. Затáптываніе; -топтáть (-пчу́ -тóпчутъ) տ. Затáптывать. [2, ծոց, խորշ:

Затóпъ ու. 1, ողողուած, հեղեղուած տեղ, կողմ.

Затопы́‖риваться, -риться (-рю́сь -ря́тся) անցք. [սկսել] ընդդիմանալ, հակառակուիլ, առանձգանել:

Заторговáть (-гу́ю -ю́тъ) չ. սկսել առևտրել, առևտրականութիւն անել. -ся անցք. խիստ երկար առևտրել, առևտրականութիւն անել: [ընծալ:

Заторжествовáть (-ву́ю -ю́тъ) չ. սկսել հրճուիլ,

Затормозúть (-можу́ -зя́тъ) տ. Тормозúть.

Затормошúть (-шу́ -шáтъ), ся տ. Тормошúть, ся.

За‖тóрникъ ու. շաղախի, զանգուածքի տաշտ. -тóрный ած. 1, խիտ առ խիտ սխմուած, լիք, խռնուած. 2, շաղախի, զանգուածքի:

Заторопúть (-плю́ -рóпятъ) ն. 1, սկսել շտապեցնել. 2, շտապեցնելով շփոթեցնել.

Затóръ ու. 1, խռնուում (ամբոխի). 2, կիտում, կուտակութիւն (օր. սառցակտորների, լաստերի, նաւերի եւն). 3, խմոր, շաղախ. 4, շաղախ, զանգուածք (որից ալիւր, կամ գարեջուր են քաշում). пивнóй з.

Затосковáть (-ку́ю -ю́тъ) չ. սկսել տխրել, տրտմիլ, վշտանալ. -ся չ. խիստ տխրիլ. հալումաշ լինել:

За‖точа́ть, -точи́ть ն. 1, *սրել, տաշտել, հետոր տեղ քշել (անրագործին).* 2, *բանտարկել, բանտում, աքսորի մէջ պահել.* з. въ монастырь *վանք, կուսանոց մտցնել.* **-точе́ніе** չ. 1, *սրելը, տաշտելը. բանտարկութիւն, աքսոր.* 2, *սրոցատեղի, սրոցավայր.* **-точи́тель** ա. **-точи́тельница** ի. *սրող, տաշտող այր, կին.* **-точи́ть** (-чу́ -чатъ) I. տ. Заточа́ть; II. *սկսել ուտել, յեստնել (գր.):*

Затошни́ть (—, -и́тъ) ն. **-ся** չ. *դէմ. սկսել խառնել (սրտի մասին).* меня́ затошни́ло *կամ* мнѣ затошни́лось *սիրտս խառնում է:*

За‖тра́ва ի. *որսալը, կալնելը (բարակներին վրան հը՛ս անելով).* **-трави́ть** (-влю́ -вятъ) տ. Трави́ть 2 և Затра́вливать; **-тра́вка** ի. *հրացանի, հրանօթի վառօդանցքը ('ազգօթու ծակը').* **-травле́ніе, -тра́вливаніе** չ. *որս. բարակներով հետամուտ լինելը. որսալը.* **-тра́вливать, -трави́ть** ն. *որս.* 1, *բարակներին բաց թողնել հը՛ս անել.* 2, *բարակներով հետամուտ լինելով որսալ, կալնել:*

Затра́‖вникъ ա. *հրետն. թնդանօթի վառօդանցքը ('ազգօթու ծակը') մաքրելու ձողիկ.* **-вный, -вочный** ած. 1, *վառօդանցքի ('ազգօթու ծակի').* з. по́рохъ.

За‖трапе́зникъ ա. 1, տ. Затрапе́зъ; 2, (затрапе́зница ի.) *սեղանակից այր, կին.* **-трапе́зничать** չ. *սկսել ճաշել, ընթրել.* **-трапе́зный** ած. *կոշտակտաւի, չերտակտաւի.* **-трапе́зъ** ա. *կոշտ, չերտաւոր կտաւ, գործուածք:*

За‖тра́та ի. *ծախս, մսխ.* на э́тотъ домъ онъ сдѣлалъ большія з—ы; **-тра́тить** (-а́чу -тятъ) տ. Затра́чивать; **-тра́чиваніе** չ. *ծախսելը, ծախս, մսխ անելը.* **-тра́чивать, -тра́тить** ն. на кого́, на что *մէկի, մի բանի վրայ ծախսել, մսխել, ծախսեր անել:*

Затрепета́ть (-пещу́ -пе́щутъ) չ. *սկսել դողալ, դողդողալ.* **-ся** չ. *սկսել թափահարուել, շարժուել, տատանուել, դողալ:*

Затрепыха́ться չ. *թրփալ (թըփալ, թրփրտալ, թրթփալ), ձեռքն ու ոտքը, թեւերը ձգել.* «она́ (*կի՛ն՝ մէջքը կոտրած ձին*) затрепыха́лась на землѣ у его́ ногъ, какъ подстрѣленная пти́ца».

За‖треща́ть (-щу́ -ща́тъ) չ. *սկսել ճաքել, ճարճել, պատռել (ձայնով, ադմուկ հանելով).* **-тре́щина** ի. *խիստ ապտակ, 'սիլլայ', 'շափալախ'. բռնցքի ստորեկ հարուած.* дать з—у *մի լաւ հասցնել:*

За‖тро́гиваніе չ. 1, *շօշափելը, շարժելը, դիպչելը.* 2, *ծաղրելը, վիրաւորելը.* **-тро́гивать, -тро́нуть** ն. 1, *սկսել շարժել, շօշափել, դիպչել.* 2, *ծաղրել, գրգռել, վիրաւորել:*

Затруби́ть (-блю́ -бя́тъ) չ. *սկսել փողհարել, ածել.* *з. о чёмъ *մի բան տարփողել, սկսել մի բան տարածել, ամէնքին պատմել, յայտնել:*

Затру‖дне́ніе չ. *դժուարութիւն, արգելք, խոչընդոտ.* встрѣча́ть з—ія *դժուարութիւնների, խոչընդոտութիւնների հանդիպել.* находи́ться въ з—іи տ. Затрудня́ться; **-дни́тельность** ի. *դժուարութիւն, ծանրութիւն.* **-дни́тельный** ած. *դըժուար, դժուարին, ծանր. անյարմար.* з—ое положе́ніе; **-дня́ть, -дни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. что *մի բան դժուարացնել. մի բանի արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ.* **-ся** ան-ը. *դժուարանալ, տարակուսել:*

Затру́‖сить (-шу -сятъ) չ. *սկսել վախել, վախուտել, երկչոտել.* **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ), **-шивать** ն. *վրան ածել, թափել, շաղ տալ (օր. ալիւր), ծածկել:*

Затря‖сти́, -сть (-трясу́ -су́тъ; *անց.* затря́съ, сла́, о́) ն. 1, *սկսել թափահարել. ժամ տալ.* 2, *թափահարելով ուժից գցել, հարուածել.* 3,* *վատնել, ծախսել.* мно́го онъ де́негъ затря́съ на э́то; **-сти́сь** չ. *դողալ, ցնցուիլ:*

Затужи́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. *սկսել թախծիլ, տխրիլ, տրտմիլ:*

За‖тума́ниваніе չ. *մշուշապատելը.* **-тума́нивать, -тума́нить** (-ню -нятъ) ն. 1, *մշուշապատել, մէգով, մշուշով պատել.* 2,* *մթնեցնել, պղտորել, խճճել.* **-ся** չ. *մշուշապատուիլ, մառախլապատ դառնալ:*

За‖тупи́ть (-плю́ -пятъ), **ся** տ. Затупля́ть, ся; **-тупле́ніе** չ. *բթացնելը.* **-тупля́ть, -тупи́ть** ն. *բըթացնել.* **-тупѣ́ть** տ. Тупѣ́ть.

За‖туха́ніе չ. *հանգչելը, մարելը.* **-туха́ть, -ту́хнуть** չ. 1, *հանգչիլ, մարիլ.* 2, *սկսել փչանալ (ձկան, ձուաների մասին).* **-ту́хлый** ած. 1, *հանգած, մարած.* 2, *փչացած, ապականուած:*

Зату‖ша́ть, -ши́ть ն. *հանգցնել, մարել.* **-ся** չ. *հանգչիլ, մարիլ.* **-шева́ть** (-шу́ю -ютъ) տ. Затушёвывать; **-шева́ніе, -шёвываніе** չ. *մերատուշելը. վրայից տուշելը.* **-шёвывать, -шова́ть** ն. *մերատուշել, վրայից տուշել, վերատուշել (նկարը):*

За‖туше́ніе չ. *հանգցնելը, մարելը.* **-туши́ть, ся** տ. Туши́ть, ся.

За́‖тхлость ի. *հոտածութիւն, նեխածութիւն, փչացում.* **-тхлый** ած. *հոտած, նեխած, փչացած (խոնաւ և խեղդուած օդից):*

За‖тыка́ніе չ. *կալնելը, խցելը, գոցելը.* з. про́бкою *խցանելը.* **-тыка́ть, -ткну́ть** ն. *կալնել, խցել, գոցել, փակել.* з. про́бкою *խցանել, խցանով գոցել.* *з. кому́ гло́тку *մէկի բերանը կապել, մէկին լռեցնել, սաստել.* з. за́ поясъ *'ծակին տանել', տասն անգամ ջէբը դնել-հանել, յաղթել:*

Заты́‖локъ, лка ա. **-лочекъ, чка** *նւզ. ծոծրակ, 'ծըծորանք'.* почёсывать з. *ականջը քորել, դժուարանալ, անախորժութեան դէպք.* **-лочный** ած. *ծոծրակի, 'ծըծորանքի'.* **-льникъ** ա. *ծոծրակակալ, ծոծրակապան (սաղաւարտի).* **-льный** ած. 1, տ. Заты́лочный; 2, *յետեւի, քամակի, յետեւում, քամակում գտնուող.* з—ое во́йско *յետապահ զօրք:*

Заты́нье չ. *ցանկի, շարփարի յետեւում գըտնուող տեղ, վայր:*

Заты́чка ի. *խցան, փակիչ, կալնիչ:*

За‖тѣва́ніе չ. 1, *սկսելը, ձեռնարկելը.* 2,* *որոճալը, հնարելը.* **-тѣва́ть, -тѣ́ять** ն. 1, *սկսել, ձեռնարկել.* 2, *որոճալ, հնարել, նիւթել.* **-ся** դէմ. *յղանալ, նիւթուիլ, պատրաստուիլ, անուիլ.* что тамъ затѣва́ется *այնտեղ ինչ էք անում, ինչ բաներ էք անում:*

За‖тѣ́я, ѣй ի. յ. *յերիւրանք. նիւթում, հնարք.* э́то ли́шнія з—и *զուր աւելորդ բաներ են.* **-тѣ́йливость** ի. *հնարիմացութիւն.* **-тѣ́йливый** ած. 1, *հնարիմաց, ճարտարամիտ.* 2, *ծիծաղաշարժ, հնարավարժ.* з—ое дитя́; **-тѣ́йникъ** ա. **-тѣ́йница** ի. *հնարիմաց, նորանոր բաներ գտնելու ընդունակ, ծիծաղաշարժ, 'մասխարայ' այր. կին.* **-тѣ́йничать** չ. *որոճալ, այլ և այլ մտքեր ածել, այլ և այլ բաներ նիւթել.* **-тѣ́йный** ած. 1, *պա-*

հանջկոտ, շատ պահանջներ անող. 2, դիտումով, նպատակով արած, սուտ կեղծ. з—ое сло́во խորհմաց, խորունկ խօսք. -тѣ́йщикъ ա. -тѣ́йщица ի. հնարագէտ, խորհմաստ այր, կին:

Затѣ́мъ մ. ապա, գորանից յետոյ; հուսկ ուրեմն, հուսկ յետոյ:

За‖тѣне́ніе, -тѣ́ниваніе չ. 1, ստուերաւորելը, մըթացնելը. -тѣ́нивать, -тѣня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, ստուերաւորել, ստուերապատել, մըթացնել. 2, ստուեր տալ:

Затѣ‖сне́ніе չ. սեղմելը, հուպ տալը, ճմլելը. -сня́ть, -сни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. սեղմել, սխմել, հուպ տալ, ճմլել. խիստ ճնշել, նեղացնել:

За‖тѣ́я ի. (սովոր. յ.) տ. Затѣи; -тѣ́ять, ся տ. Затѣва́ть, ся. [վնկալ:

Затя́вкать ն. սկսել հաչել, կաղկանձել, վընկ-

За‖тя́гиваніе չ. 1, պրկելը, պինդ կապելը. 2, ներս քաշելը, ներս ծծելը (ծխախոտի ծուխը). 3, սկսելը (երգը). 4, ձգձգելը, ուշացնելը (գործը) -тя́гивать, -тяну́ть ն. 1, սկսել քա(ր)շել, ձգել. 2, պրկել, պինդ կապել. 3, ներս քաշել, ներս առնուլ, ներս ծծել (օր. ծխախոտի ծուխը). насо́съ хорошо́ затя́гиваетъ; 3, սկսել (երգը). 5, ձգձգել, ուշացնել. 6, փխբ. քաշել, հաւաքել, ծածկել, գոցել. затя́гиваетъ ра́ну վէրքը ապաքինուում է. -ся 1, անդր. կապուիլ. 2, չ. ծածկուիլ, գոցուիլ, ապաքինուիլ (վէրքի մասին). 3, չ. ձգձգուիլ, ուշանալ, յետանալ:

За‖тя́жка ի. 1, տ. Затя́гиваніе; 2, կապիչ, թել, փոկ (մի բան կապելու, պրկելու). 3, ձգձգում, յապաղում. *արգելք, խոչընդոտութիւն. дѣ́ло пошло́ на з—у գործը ձգձգուեց, ուշացաւ. -тяжно́й ած. 1, քաշուող, հաւաքուող, կապուող. քաշած, հաւաքած, կապած. з—а́я пе́тля; 2, ձըգձգուող, ուշացող, 'ջանջալ':

Затяну́ть, ся տ. Затя́гивать, ся.

Зауго́льный ած. անկիւնի յետևում գտնուող:

Зау́локъ, лка ա. պատիկ, կողմնակի փողոց:

Зау́мничать չ. [սկսել] խելքին զոռ տալ, իմաստակութիւն անել. -ся չ. խելքին խիստ զոռ տալ, իմաստակութիւնը ծայրայեղ աստիճանի հասցնել:

Зау‖ны́вно մ. թախծալից կերպով, վշտագին, տխրութեամբ. -ны́вность ի. տխրութիւն, տրտմութիւն, վշտագնութիւն. -ны́вный ած. տխուր, տրտում, վշտագին, թախծալից, ողբալից:

Заупоко́йный ած. հոգեհանգստեան. з—ая моли́тва; з—ая обѣ́дня. [տանալ:

Заупо́рствовать (-ствую -ютъ) չ. յամառել, խըս-

Заупря́миться (-млюсь -мятся) չ. յամառիլ, կամակորիլ, կամակորութիւն անել:

Заура́‖лье չ. Անդրուրալ[եան երկիր]. -льскій ած. անդրուրալեան: [գռալ (փորի մասին):

Заурча́ть (-рчу́ -рча́тъ) չ. սկսել գռռալ, գռռ-

Зау‖ря́дный ած. փոխանակող, փոխարինող, ժամանակաւոր. սովորական. з. писа́тель միջակ, սովորական գրող. з. человѣ́къ շատ սովորական, պարզամիտ մարդ. -ря́дъ մ. ժամանակ առ ժամանակ, փոխանակաբար. սովորաբար, սովորական կերպով: [ղնգի շուրջը).

Заусе́ница ի. ձգիմ (պատռուած մորթուկ ե-

За‖у́тра մ. ռմկ. վաղը, վաղ առաւօտեան, տ. За́втра; -у́треній ած. առաւօտեան ժամերգութեան, պաշտօնի. з—яя слу́жба տ. Зау́треня; з—яя моли́тва առաւօտեան աղօթք. -у́треня ի. առաւօտեան ժամերգութիւն, առաւ. պաշտօն:

Зау‖тю́живаніе չ. արդուկելը. -тю́живать, -тю́жить (-жу -жатъ) ն. արդուկել, 'ութոյել':

Зау́‖чивать, -чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. 1, что մի բան բերանացի, անգիր սովորել. 2, кого́ մէկին շատ սովորեցնելով յոգնեցնել, շշմեցնել, ապուշ դարձնել:

За‖уша́ть, -уши́ть ն. ապտակել, 'սիլլայ' տալ. -у́шекъ, шка ա. ականջի արմատքին, արբուն մասը. -уше́ніе չ. ապտակելը, 'սիլլայ' տալը. -у́шина ի. ապտակ, 'սիլլայ'. -уши́ть (-шу́ -ша́тъ) տ. Зауша́ть; -у́шица, -у́шница ի. ուռեցք ականջագեղձի. -у́шный ած. ականջի յետևում գտնուող:

Зафальши́вить (-влю -вятъ) չ. սկսել սխալ երգել կամ ածել: [լիսոփայութիւն(ներ) անել:

Зафилосо́фствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել փի-

Зафранти́ть (-чу́ -тя́тъ) չ. սկսել պճնամոլութիւն անել, պճնամոլիլ:

Зафрах‖това́ніе չ. վարձելը (նաւը՝ բարձելու նպատակաւ). -това́ть (-ту́ю -ютъ) ն. վարձել, բռնել (նաւը՝ բարձելու նպատակով):

Зафы́ркать չ. [սկսել] փնչել (ձիու մասին):

За‖ха́живаніе չ. այցելելը, մէկի մօտ մանելը (անցնելիս). -ха́живать չ. այցելել, մանել մէկի մօտ (անցնելիս):

За‖ха́ивать, -ха́ять ն. 1, սկսել յանդիմանել. 2, кого́ մէկին լաւ շշպրել, ցեխը կոխել, դատափետել. 3, что փնովել, վատաբանել, պարսաւել:

Захандри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. սկսել սևամաղձել, անփարատելի տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել: [կեղծաւորութիւն անել:

Заханжи́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. սկսել քսութիւն,

За‖ха́паніе չ. գրփելը, խլելը, յափշտակելը. -ха́пать տ. Заха́пывать; -ха́пываніе տ. Заха́паніе; -ха́пывать, -ха́пать ն. գրփել, խլել, յափշտակել:

За‖ха́ркивать, -ха́ркать 1, չ. սկսել թքել, բերանից թուք, խուխ դուրս թքել. 2, ն. թքոտել, թքով, խխով կեղտոտել. -ся 1, չ. շարունակ թքել, խխել. 2, անդր. ինքն իրան թքոտել, կեղ- [տոտել:

Заха́ять տ. Заха́ивать.

За‖хва́ливаніе չ. չափազանց գովելը, ներբողելը. -хва́ливать, -хвали́ть (-лю́ -лятъ) ն. չափազանց գովել, ներբողել:

Захва́стать չ. սկսել պարծենալ, մեծապարծիլ. -ся չ. չզգալովի մեծ մեծ խօսելուց, մեծ մեծ 'փքելուց', պարծենալուց:

За‖хвата́ть ն. 1, սկսել բռնել, ջամփել. 2, յաճախ բռնելով կեղտոտել. -ся չ. 1, աշխատել բռնել, ջամփել. 2, чѣмъ շատ վերցնել:

Захвати́ть (-хвачу́ -тятъ) տ. Захва́тывать.

За‖хва́тъ ա. 1, անիրաւաբար առնելը, գրփելը, յափշտակելը. 2, աւարառութիւն, յափշտակութիւն, կողոպուտ. -хва́тываніе չ. 1, բռնելը. 2, բռնելը, կանգնեցնելը, դադարեցնելը (օր. արիւնը). 3, անիրաւաբար յափշտակելը, կողոպտելը. -хва́тывать, -хвати́ть ն. 1, բռնել, կալնել, ճանկել (օր. գողին, փախստականին). колесо́ захвати́ло у него́ по́лу անիւը նորա փէշը ճանկեց, բռնեց. просту́дишься и *захва́тишь лихора́дку կը մրսես և կը դողացնես. 2, բռնել, գրաւել, յափշտակել, զոռով վերցնել. не захва́тывай чужо́й земли́, а паши́ свою́; непрія́тель захвати́лъ обо́зъ; 3, բռնել, կանգնեցնել, դադարեցնել (օր. արեան հոսումը). у меня́ духъ захва́тываетъ

շունչս բռնուում, կտրուում է. 4, բռնել, վրայ հասնել, վրայ տալ. дождь и бу́ря меня́ за-
Захваче́ніе չ. բռնելը, վերցնելը: [хвати́ли.
За|хвора́ніе չ. հիւանդանալ, տկարանալ[ըսկսել]ը. -хвора́ть չ. [սկսել] հիւանդանալ, տկարանալ, հիւանդութիւն, տկարութիւն քաշել:
Захе́|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. ջնջել, խազել (X տառի ձևով):

За|хиле́лый ած. թուլացած, հալից ընկած. -хиле́ть չ. թուլանալ, հալից ընկնել: [մաշել:
Захире́ть չ. սկսել թուլանալ, չորանալ, մա-
Захитри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. սկսել խորամանկել, խորամանկութիւն անել: [ծաղել:
Захихи́кать չ. [սկսել] 'փռս փռս անել', ծի-
Захлеба́ть ն. սկսել ուտել, 'հուռ անել' (հեղուկեղէնը՝ գդալով):
За|хлебну́ть, ся տ. Захлёбывать, ся; -хлёбываніе չ. վրայից, վրան խմելը. -хлёбывать, -хлебну́ть ն. վրան, վրայից խմել. з. что водо́ю մի բանի վրայից ջուր խմել (օր. դառն համը կտրելու համար). -ся չ. խեղդուել, շնչասպառուել (ագահաբար, անընդհատ կերակուր խմելուց). з. смѣхомъ ծիծաղից թուլանալ:

За|хлесну́ть տ. Захлёстывать; хлеста́ть (-хлещу́ -хле́щутъ) ն. ցմահ մտրակել, մտրակելով սպանել. -хлёстка ի. կապ, հանգոյց. -хлёстываніе չ. 1, մտրակով խփելը. 2, վերևից զարկելը, խփելը, վրան թափուելը. -хлёстывать, -хлесну́ть ն. 1, մտրակով խփել, մտրակել. 2, վերևից զարկել, խփել, վրան թափուել, տակովն անել. во́лны захлесну́ли ло́дку. [կլլել:
Захли́|пать, -пывать չ. [սկսել] հեկեկալ, հեծ-

За|хло́пать չ. [սկսել] խփել, զարկել. սկսել ականջները խլշացնել (էշի մասին), չափել (մտրակը). з. въ ладо́ши սկսել ծափ տալ. -хло́пка ի. փակիչ, կալնիչ, ծածկիչ. -хло́пнуть, ся տ. Захло́пывать, ся.

Захлопота́ть (-почу́ -по́чутъ) չ. սկսել հոգալ, հոգս քաշել. ся չ. խիստ հոգալ, մտատանջուել. խառնուել, շաղուել, գլուխը կորցնել (շատ հոգսերից, շատ գործերից):

За|хло́пываніе չ. շրխկացնելը, ուժգին, արագապէս փակելը, 'չըռ անելը' (օր. պատուհանը). -хло́пывать, -хло́пнуть ն. շրխկացնել, ուժգին, արագապէս փակել, 'չըռ անել' (օր. դուռը, պատուհանը), խուփ անել, խփել (օր. ճը և է անօթի խուփը). -ся անդր. շրխկալ, ուժգին խփուել, փակուել, 'չըռ ըլլել' (օր. դռան մասին):
За|хлю́пать, -хлю́стать ն. թացել, ցեխոտել, կեղտոտել (շորերը՝ գնալիս). -ся անդր. թացուել, ցեխոտուել, իր շորերը թացել, ցեխոտել:
Захны́кать չ. սկսել հեկեկալ, հեծկլտալ:
Заходи́ть (-хожу́ -хо́дятъ), зайти́ չ. 1, къ кому́, куда́ մէկի մօտ, մի տեղ մտնել (անցնելիս), այցելել. зайди́те ко мнѣ на мину́тку; 2, հեռու գնալ, մի բանի մէջ, մի բանի խորքերը մտնել. холе́ра зашла́ въ Россі́ю изъ 'Азіи; ссо́ра ихъ зашла́ сли́шкомъ далеко́ и примире́ні врядъ-ли уже́ возмо́жно; 3, մօտից, մօտովն անց կենալով քամակն ընկնել. з. въ тылъ непрія́телю; 4, о нёмъ зашла́ рѣчь նորա մասին խօսք վայր ընկաւ. -ся չ. չորանալ, փայտանալ, անդրդանալ (օր. ցրտից՝ անդամների մասին):
За|хо́дъ ա. 1, տ. Захожде́ніе; 2, նեղ անցք. -хожде́ніе չ. 1, մայր մտնելը (լուսատուների). з. со́лнца; 2, Заха́живаніе; -хо́жій ած. 1, հեռու տեղից, օտար երկրից եկած. 2, անցնելիս մտած: [տունը, տնտեսութիւնը կառավարել:
Захозя́йничать չ. սկսել տնտեսութիւն անել,
Захо|ла́живаніе չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը. -ла́живать, -лоди́ть (-ложу́ -дя́тъ) ն. սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել. -лодѣ́ть չ. սառչել, պաղել, հովանալ:
Захолу́стье չ. յետ ընկած, խուլ տեղ, անկիւն:
Захотѣ́ть (-хочу́ -хо́чешь -хотя́тъ) ն. что, чего́ սկսել ուզել, փափագել, ցանկանալ. -ся դէմք. ցանկանալ, փափագել. ему́ захотѣ́лось ѣсть; ему́ захотѣ́лось домо́й.
За|хохота́ть (-хочу́ -хо́чутъ) չ. սկսել հռհռալ. -ся չ. ծիծաղելուց, հռհռալուց թուլանալ, 'մեռնել'. -хочу́ տ. Захотѣ́ть.
Захрабри́ться (-рю́сь -ря́тся) չ. իր քաջութիւնը ցոյց տալ, սկսել խիզախել, համարձակել:
Захрапѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. սկսել խռմփալ, խռռացնել:
Захребе́тникъ ա. 1, 'մատաղ ուտող' (անհող, անագարակ, անտուն գիւղացի). 2, ձրիակեր, մըրտտըրոյծ, պնակալէզ. 3, վարձկան մշակ, բանուոր. 4, հացկատակ, պարապ-սարապ թրև եկող:
Захребе́тный ած. 1, լեռների, լեռնապարի յետևում գտնուող. 2, քամակում գտնուող:
Захрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. սկսել խռպոտել, խռպոտ ձայն ստանալ:
Захрома́ть չ. սկսել կաղալ:
Захрустѣ́ть (-щу́ -стя́тъ) չ. սկսել ճրթճրթալ:
Захрю́кать չ. սկսել խռնչել, գռչել (խոզի մասին):
За|хуле́ніе չ. բամբելը, պարսաւելը. -хули́ть (-хулю́ -ху́лятъ) ն. [սկսել] բամբել, պարսաւել, կշտամբել. 2, բոլորովին բամբել, պարսաւել, կշտամբել:
Захѣ́ривать, -рить տ. Захе́ривать, -рить.
За|ца́паніе չ. գրփելը, յափշտակելը. -ца́пать ն. գրփել, յափշտակել, զաւթել:
Зацара́пать ն. սկսել ճանկռել, ճանկռտել:
Заца́рствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել իշխել, թագաւորութիւն անել:
За|цвѣ́лый էյ. ած. բորբոսնած. -цвѣсти́, -цвѣ́сть (-цвѣту́ -ту́тъ; անց. зацвѣ́лъ ла, о) Зацвѣта́ть; -цвѣта́ніе չ. 1, ծաղկիլը. 2, բորբոսնիլը. -цвѣта́ть, цвѣсти́, -цвѣ́сть չ. 1, սկսել ծաղկիլ, փթթիլ. 2, սկսել բորբոսնիլ, բորբոսնակալիլ:
Зацеремо́ниться (-ню́сь -ня́тся) չ. սկսել քաշուիլ, ամաչկոտութիւն անել:
Зацѣлова́ть (-лу́ю -ютъ) ն. սաստիկ, շատ անգամ համբուրել, պաչել, պաչպչըրել. -ся անդր. անընդհատ միմեանց համբուրել, պաչել, պաչպչըրել:
За|цѣ́па ի. 1, կեռ, ճանկ եղն (որից օր. անգնողը փոշը բռնուած է). 2,* կռուարար մարդ. -цѣпи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ), ся տ. Зацѣпля́ть, ся; -цѣ́пка նուզ. տ. Зацѣ́па; -цѣпле́ніе չ. բռնելը, ճանկելը. -цѣпля́ть, -цѣпи́ть ն. 1, чѣмъ за что մի բանով մի բանից բռնուիլ. ճանկուիլ. 2, кого́ մէկին գրգռել, աշխատել կռուի բռնել. մէկի հետ ծանօթանալ, կպչուիլ. -ся անդր. բռնուիլ, ճանկուիլ, արգելուիլ (օր. կեռից, սիւնի մէջ ցցած մեխից եղն). -цѣпчивый ած. կռուարար, ամբարիշտ. -цѣпъ ա. կեռ, կարթ, ճանկ, մեխ, ճիրան, ատամ եղն. տ. Зацѣ́па; з а ц ѣ́ п ы յ. անտառնի մէջին կարիչ[ատամ]ները:

Зачá‖врѣлый *բյ. ած. օդի և լոյսի պակասութիւնից թօշնած, աժգոյն.* -врѣть *չ. գւռկ. օդի և լոյսի պակասութիւնից թօշնել, թառամել, թարշամել, աժգոյն դառնալ։*

Зачáвкать *չ. ճմճմացնել (ուտելիս)։*

Зача‖лéніе, -ливаніе *չ. կապելը.* -ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն.* за что *մի բանից կապել.* з. сýдно за свáю *նաւը ցցից [պարանով] կապել։*

Зача‖ровáть (-рýю -ютъ) *տ.* Зачарóвывать: -рóвываніе *չ. կախարդելը, հմայելը, թովելը.* -рóвывать,-ровáть *ն. կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել.* -родѣйствовать (-ствую -ютъ) *չ. սկսել կախարդութիւններ, հմայութիւններ, ‹ջադուբազութիւններ› անել։*

Зачастúть (-щý -стя́тъ) *տ.* Зачащáть.

Зачастýю *մ. յաճախ, յաճախակի։*

За‖чáтье *չ.* 1, *սկիզբ, սկզբնաւորութիւն.* 2, *յղութիւն.* безсѣмéнное, непорóчное з. *եկղ. անսերմն, անարատ յղութիւն.* -чáтокъ, тка *ա. ըսկիզբ, սկզբնաւորութիւն. սաղմ.* -чáточный *ած. սկզբնական, *տարրական, նուազ.* -чáть (-чнý -чнýтъ), ся *տ.* Зачинáть, ся.

За‖чáхлость *ի. ծիւրութիւն, վախտութիւն.* -чáхлый *ած. ծիւրուած, քամուած, մաշուած, չորացած, թարշամած.* -чáхнуть *չ. ծիւրել, քամուել, մաշուել, չորանալ, ցամաքել։*

Зача‖щáть, -стúть *չ. [սկսել] յաճախ կրկնել, յաճախել.* онъ къ намъ зачастúлъ *նա մեզ մօտ յաճախ, շուտ-շուտ է գալիս.* дождь зачастúлъ *անձրևը վարարեց։* [*հաքարտանալ, գռռռգանալ։*]

Зачвáниться (-нюсь -нятся) *չ. սկսել փքուել,*

Зачёр‖киваніе *չ. խազելը, ջնջելը (գրածը).* -кивать, -кнýть *ն. խազել, ջնջել (գրածը)։*

За‖чернéніе, -чéрниваніе *չ.* 1, *սևացնելը, սև ներկելը.* 2, *աղտոտելը, կեղտոտելը.* -чéрнивать, -чернúть (-нió -ня́тъ) *ն.* 1, *սևացնել, սև ներկել-* 2, *աղտոտել, կեղտոտել.* 3, **սևացնել, ամբաստանել.* -ся *անդր. սևանալ, կեղտոտուել.* -чернѣлый *բյ. ած. սևացած.* -чернѣть *չ. սկսել սևանալ.* -ся *չ. հեռուից սևին տալ։*

За‖черпнýть *տ.* Зачёрпывать; -чéрпываніе *չ. [ջուր, հեղուկեղէն] հանելը.* -чéрпывать, -черпнýть *ն. [ջուր, հեղուկեղէն] հանել, քաշել։*

Зачер‖ствѣлость *ի. չորութիւն, պնդութիւն. բրտութիւն.* -ствѣлый *ած. չորացած, կարծրացած, պնդացած (հին հացի մասին). բիրտ, բըրտացած (վարք ու բարքի մասին).* -ствѣть *չ. չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ (թխած հացի մասին). *բրտանալ, կոպտանալ։*

За‖чертúть (-рчý -ртя́тъ) *տ.* Зачéрчивать; -чéрчиваніе *չ. գծելը, գծանշանելը.* -чéрчивать, -чертúть *ն.* 1, *սկսել նկարել.* 2, *գծել, գծանշանել, գծով նշան դնել։*

За‖чесáніе *չ. յետ սան(տ)րելը (մազերը).* -чесáть (-чешý -чéшутъ), ся *տ.* Зачёсывать, ся.

Зачéсть (-чтý -чтýтъ; *անց.* зачёлъ -члá, ó) *տ.* Зачитáть I.

За‖чёсываніе *չ. յետ սան(տ)րելը (մազերը).* -чёсывать, -чесáть *ն.* 1, *սկսել սան(տ)րել. սկսել քորել.* з. гóлову, затылокъ, *գլուխը, ծոծրակը [անհանգութեամբ, տարակուսանքով] քորել.* 2, *յետ սան(տ)րել (մազերը).* -ся *անդր. յետ սան(տ)րել (իր մազերը)։*

Зачётный *ած. 'ի հաշիւ տուած կամ ընդունած։*

Зачётъ *ա. հաշիւ, հաշւառութիւն.* въ з. (*կամ* взачётъ) жáлованія емý вы́дано сто рублéй *'ի հաշիւ ռոճկի նորան տրուած է 100 ռ.*

Зачúврѣть *տ.* Зачáврѣть.

За‖чинáніе *չ.* 1, *սկսելը.* 2, *սկիզբ, սկզբնաւորութիւն.* -чинáть, -чáть *ն.* 1, *սկսել, սկիզբ դընել.* 2, *բեղմնաւորուել, յղանալ.* -ся *չ. սկսել, սկիզբը դնել։*

За‖чинéніе, -чúниваніе *չ. կարելը, կարկատելը. կալնուլը (օր. շորի ծակ տեղը).* -чúнивать, -чинúть (-нió -ня́тъ), -чиня́ть *ն. կարել, կարկատել, կալնել (օր. շորի ծակ տեղը կամ ուրիշ բանի պատռուածքը), լցնել (գուլպայի ծակ տեղը).* -чúнка *ի. տ.* Зачинéніе.

За‖чúнщикъ *ա.* -чúнщица *ի. մի բան սկսող, ըսկզբնապատճառ. խռովարար, խադմարար այր, կին.* -чúнъ *ա. սկիզբ, սկզբնաւորութիւն։*

Зачиня́ть *տ.* Зачúнивать.

Зачи‖рúкать, -рлúкать *չ. [սկսել] ծւծւալ, ծըլվլալ։*

За‖числéніе *չ. ընդունելը, հաշուելը, հաշուի մէջ առնելը.* з. по áрміи *զօրաբանակի մէջ ընդունելը.* -числя́ть, -чúслить (-слю -слятъ) *ն. հաշուել, հաշուի, համարի մէջ առնել, ընդունել.* з. по áрміи *զօրաբանակի մէջ ընդունել.* з. въ запáсъ *պահեստի մէջ ընդունել.* з. на слýжбу *պաշտօնի, ծառայութեան մէջ ընդունել.* з. въ ополчéніе *զօրագնդի շարքը դասել։*

Зáчисто *մ. ռմկ.* 1, *մաքուր.* 2, *կանխիկ դրամով, ‹նաղդ› փողով։*

За‖читáть *ն.* I. (зачитáть, -чúтывать, -чéсть) *հաշուել, հաշուի առնել, հաշուի մէջ առնել, փոխարէն ‹դուրս գալ›.* з. въ уплáту *վճար հաշուել, վճար համարել.* з. óтпускъ въ срокъ слýжбы *արձակուրդը ծառայութեան ժամանակի վերայ հաշուել.* -ся *չ. սխալ հաշուել, հաշուելիս, հաշուի մէջ սխալ անել.* II. (зачитáть, -чúтывать) *ն.* 1, *սկսել կարդալ, ընթեռնուլ.* 2, *կարդալիս կեղտոտել (գիրքը).* 3, *կորցնել, չվերադարձնել (ուրիշի գիրքը).* -ся *անդր. խիստ երկար կարդալ, ընթերցանութեան մէջ ընկղմուել, կարդալիս ամէն բան մոռանալ, ‹հաց ուտելը մոռանալ›.* -чúтываніе *չ.* 1, *հաշուելը, հաշուի մէջ առնելը.* 2, *կորցնելը, սեպհականացնելը (ուրիշի գիրքը).* -чúтывать, ся *տ.* Зачитáть, ся I, II.

Зачихáть *չ. սկսել փռնգտալ, ‹փռշտալ›.* -ся *չ. երկար, անդադար փռնգտալ, փռշտալ։*

Зачмóкать *չ. [սկսել] ճմճմացնել (ուտելիս, ծծելիս)։*

Зачнý *տ.* Зачáть.

Зачу‖мúть (-млю́ -мя́тъ), -мля́ть *ն. վարակել (ժանտախտով, համաճարակով), ախտաւորել։*

Зачýять *տ.* Почýять.

Зачѣмъ *մ. ինչի, ինչու, ինչու համար։*

Зашáвкать *չ. սկսել թոթովի պէս խօսել, բառերն անհասկանալի կերպով արտասանել (ատամների պակասութեան պատճառով)։*

Зашагáть *չ. [սկսել] քայլել. մեծ մեծ քայլերով գնալ, ման գալ։*

Зашá‖ливать, -лúть (-лю́ -ля́тъ) *չ. սկսել չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, սկսել սանձարձակութիւն անել.* -ся *չ. շատ, սաստիկ չարութիւն, անկարգութիւն անել, չարութիւնից, սանձարձակութիւնից չդադարել։*

Зашáрить *չ. սկսել փնտռել, որոնել (շօշափելով) [ադմուկ հանել։]*

Зашáркать *չ. սկսել ոտքերով քսքսացնել,*

Заша‖тáть, ся *տ.* Зашáтывать, ся; -тываніе *չ.*

շարժել, 'ժամ տալ', թափահարել[սկսել]ը. -тывать, -тать ն. սկսել շարժել, 'ժամ տալ', թափահարել. -ся անդր. սկսել դէս ու դէն ընկնել, երերալ, թափահարուել:

Зашвы‖риваніе չ. ձգելը, շպրտելը. -ривать, -рнуть ն. ձգել, շպրտել. -ряніе, -рять, ся տ. Зашвыривать, ся.

Заше‖веленіе չ. շարժել կամ շարժուել սկսելը. -велить (-лю -лятъ) ն. սկսել շարժել, 'ժամ տալ'. -ся անդր. սկսել շարժուել, 'ժամ գալ':

За‖шеекъ, шейка ար. 1, վզակոթ. ударить по зашейку վզակոթին տալ. 2, պատիկ ծովածոց, ծովախորշ. -шеина ի. անասունի վզակոթ. -шей ս. (ռամկ. въ зашей) տ. Взашей; -шейный ած. վզակոթի, վզի յետևում գտնուող:

Зашелестить (-лещу -стятъ) չ. սկսել խշշալ, սօսափիւն արձակել. «толпа *зашелестила и опять затихла».

Зашелуди‖вить (-влю -вятъ) ն. քոսոտել, քոսով, քորով վարակել. -вѣлый ած. քոսոտած, քոսով, քորով վարակուած. -вѣть չ. քոսոտուել, քոսով, քորով վարակուել:

Зашёлъ, -шла, о տ. Зайти.

Зашепелять չ. սկսել թոթովի պէս, անհասկանալի կերպով խօսել:

За‖шептаніе, -шептать (-шепчу -шепчутъ) տ. Зашёптываніе, -тывать; -шёптываніе չ. թովելը, կախարդելը. -шёптывать, -шептать 1, չ. սկսել քչփչալ, փսփսալ. 2, ն. թովել, հմայութեամբ կանգնեցնել (օր. արիւնը):

Зашершавѣть չ. քաշմնել, փշաքաղուել, 'բիզ բիզ' կանգնել:

За‖шибаніе չ. 1, վնասելը, վիրաւորելը. 2, փող դատելը. -шибать, -шибить ն. 1, հարուածել, վիրաւորել, վնասել. з. ногу ոտք վնասել, ճմլել. его деревомъ зашибло до смерти ծառից նա մահաբեր հարուած է ստացել. его зашибло съ одного стакана մի բաժակ գինուց նա հարբեց. я зашибъ пару утокъ ես մի ջուխտ բադ սպանեցի. 2, з. копейку փող աշխատել. 3, 'խմել', հարբել. дѣло знаетъ, да зашибаетъ; -ся անդր. վիրաւորուել, վնասուել. ռմկ. *մեղանչել:

Зашибина ի. տ. Зашибъ; -шибить (-блю -бятъ), ся տ. Зашибать, ся; -шибъ ար. ջարդուած, ճմլուած, վնասուած տեղ:

За‖шиваніе չ. կարելը. -шивать, -шить ն. կարել, կարկատել. -шивка ի. 1, կարելը; կարկատելը. 2, կարած, կարկատած տեղ:

Зашикать չ. սկսել սուս (ши) աղաղակել, սուս[ել:

Зашипѣть (-плю -пятъ) չ. սկսել ֆշշալ, (գինու մասին) եռալ, փրփրել, փրփրակալել:

Зашить (-шью -шьютъ) տ. Зашивать.

Зашли‖фовать (-фую -ютъ) տ. Зашлифовывать -фовываніе չ. յղկելը, ողորկելը. -фовывать, -фовать ն. 1, սկսել յղկել, ողորկել. 2, յղկել, ողորկել, կոկել (քարերգէնք):

Зашмыгать չ. սկսել մտահոգութեամբ դէս ու դէն ընկնել, վազվզել:

Зашну‖рованіе, -ровать տ. Заснурованіе. -ровать

Зашпи‖говать (-гую -ютъ), -говывать ն. 1, խոզապատել (նապաստակի միսը ծակծկելով և մէջը խոզի կտորներ դնելով). 2,* кого մէկին խայթել, ծաղր, 'տնազ' անելով գրգռել:

За‖шпиливаніе չ. ամրացնելը (ասեղով, գնդասեղով. -шпиливать, -шпилить (-лю -лятъ) ն. ամրացնել (ասեղով, գնդասեղով):

Заштатный ած. շտատից դուրս:

За‖штопаніе չ. կարելը, լցնելը (գուլպաների ծակերը). -штопать տ. Заштопывать; -штопка ի. -штопываніе չ. տ. Заштопаніе; -штопывать, -штопать ն. կարելով լցնել, կարկատել (օր. գուլպաների ծակերը):

Заштука‖туриваніе չ. ծեփելը, սուաղելը, բռելը (պատը). -туривать, -турить (-рю -рятъ) ն. սուաղել, ծեփել, բռել (պատերը). -турка ի. 1, տ. Заштукатуреніе; 2, ծեփած տեղ. 3, ծեփ, շաղախ:

Зашумѣть (-млю -мятъ) չ. սկսել աղմուկ հանել, աղմուկ բարձրացնել, թշշալ. вдругъ зашумѣло յանկարծ աղմուկ լսուեց. самоваръ зашумѣлъ ինքնաեռը սկսել է թշշալ. въ ушахъ зашумѣло ականջներս թշշում են. у него отъ вина въ головѣ зашумѣло գինին նորա գլուխն է ընկել, գինուց նորա կատարը տաքացել է:

За‖шутить (-шучу -шутятъ) տ. Зашучивать; -шучиваніе չ. կատակ, հանաք անելը. -шучивать, -шутить չ. սկսել կատակ(ներ), հանաք(ներ) անել:

За‖шушукать չ. սկսել փսփսալ, քչփչալ. -шью [տ. Зашить.

Заще‖бенивать, -бенить (-ню -нятъ) ն. խճով, խճաքարով լցնել. -бёнка ի. 1, խճով. խճաքարով լցնելը. 2, խճով, խճաքարով լցրած տեղ:

Защебетать (-бочу -бечутъ) 1, չ. [սկսել] ծլվլալ, ճռճռալ (թռչունի մասին). 2, ն. ծլվլոցով, ճռճռոցով գլուխ տանել, յոգնեցնել:

Защеголять չ. սկսել պճնասիրութիւն անել:

Защекотать (-кочу -кочутъ) ն. 1, սկսել խտուտ անել. 2, խտուտ անելով սպանել, հոգին հանել. 3, չ. սկսել կանչել (կաչաղակի մասին):

За‖щёлка ի. [ընկնող, 'տրաքուող'] փակիչ. запереть дверь з—ою; -щёлкать տ. Защёлкивать 1; -щелкать ն. սկսել քթին խփել, զարկել. -щёлкиваніе չ. I. տրխկացնելը, շխկելը. II. փակելը, զոցելը. -щёлкивать I. (защёлкивать, -щёлкать) չ. чѣмъ սկսել տրխկացնել (լեզուն ատամներին, կամ բութ մատը մի ջամատին հպելով), սկսել շխկել (մտրակով). սկսել դայլայլել, երգել (սոխակի մասին). II. (защёлкивать, -щёлкнуть) ն. [ընկնող, 'տրաքուող' փակիչով] փակել, զոցել:

Заще‖мить (-млю -мятъ) տ. Щемить, Защемливать և Защемлять; -мленіе, -мливаніе չ. կըմշտելը, ճմլելը. -мливать, -мить, -млять ն. կմըշտել, ճմլել, ջարդել. онъ защемилъ палецъ дверьми կմ въ дверяхъ դրան արանքում նա իր մատը ճմլեց. защемило въ ногѣ ոտքս ծակեց. защемило сердце կմ на сердцѣ սիրտս(ս) նեղացաւ, խիստ վշտացնեց, ճմլուեց. «но тутъ у Л—а защемило на сердцѣ».

За‖щепать (плю -щеплютъ) ն. սկսել տաշեղներ հանել, ճղատել, կոտրել. -щепина ի. չեղ ճեղքուածք, ճղուածք, ճղած, ճեղքած տեղ. -щепистый ած. ճեղքուածքներով, ճղուածքներով. -щепить (-плю -пятъ) տ. Защепливать և Защеплять; -щепка ի. 1, տ. Защепина; 2, կալ, փական (գրքի). -щепливаніе չ. ճղելը, ճեղքել[ով հանել]ը. -щепливать, -щепить, -щеплять ն. ճղել, ճեղքել[ով հանել. օր. տաշելիս կամ խարարուելիս տաշեղներ]:

Защепъ ար. ձիու սմբակի առջևի մասը:

Защёчный ած. այտի (ծնօտի) յետևում գտնուող:

За‖щипаніе չ. փետել, կծտել, ճմլել սկսելը.

կմշտելը, ճմթելը. -щипать, ся տ. Защипывать, ся I և II; -щипка ի. տ. Защипаніе և Защипъ.

За‖щипъ ա. կմշտած, ճմլած տեղ. -щипываніе չ. փետել սկսելը. կմշտել սկսելը. -щипывать ն. I. (защипывать, -пать) 1, սկսել փետել. սկսել կըմշտել, ճմթել. 2, քրքրել (կտուցով), խիստ կըծել, խայթել, կոցահարելով սպանել, հոգին հանել. -ся անդր. միմեանց կմշտել, ճմթել, քըրքրել (կտուցով). II. (защипывать, -щипать -щипнуть) հուպ տալ, կմշտել (օր. գամթալի, նաղուքի ափը)։

Защи‖та ի. պաշտպանութիւն. -титель ա. -тительница ի. պաշտպանող, պաշտպան այր, կին. -тительный ած. պաշտպանողական. з—ая рѣчь; -тить (-щу -тятъ), ся տ. Защищать, ся; -тникъ ա. -тница ի. պաշտպան այր, կին. -щать, -тить ն. պաշտպանել. з. своё право; з. себя законными средствами; -ся անդր. պաշտպանուիլ. -щеніе չ. պաշտպանելը, պաշտպանութիւն։

За‖щуриваніе չ. հուպ տալը, կուչ ածելը (աչքի կոպերը). կկոցել, խփել (աչքերը). -щуривать, -рить ն. հուպ տալ, կուչ ածել (աչքի կոպերը), կկոցել, խփել (աչքերը)։

Заѣда ի. բերանի անկիւններում բշտիկներ, պատիկ եկամուտներ։

За‖ѣданіе չ. 1, խիստ խածնելը, պատառոտելը (շների). 2, վրայից ուտելը. -ѣдать, -ѣсть ն. 1, что чѣмъ մի բան միւսի վրայից ուտել. з. голодъ մի կերպ քաղցը յագեցնել. 2, յօշոտել, պատառոտել (շների մասին). 3,* ուտել, մաշել (թունդ, ուտիչ հեղուկների մասին). 4, խըրացնել, 'ուտել'. онъ заѣлъ у меня семь рублей; -ся 1, անդր. միմեանց խածոտել, կծոտել (շների մասին). 2, չ. լափել, լափելով կշտանալ (գազանների մասին). -ѣденіе տ. Заѣданіе.

Заѣдки, докъ ի. յ. քաղցրեղէններ, քաղցր նըպարեղէն եւն։

За‖ѣду տ. Заѣхать; -ѣздить (-ѣзжу -ѣздятъ) տ. Заѣзживать; -ѣздъ ա. 1, [ձիով, կառքով] մէկի մօտ մտնելը, իջեւանելը. 2, 'շափ', 'շափ գնելը' (ձիարշաւների ժամանակ), վազ, մրցարշաւ. въ первый з. пошли вороной съ сѣрымъ: -ѣзжаніе չ. 1, տ. Заѣздъ 1; -ѣзжать, -ѣхать չ. 1, з. къ кому [ձի հեծած, կառքով] մէկի մօտ գնալ, մտնել, իջնել (անցնելիս). 2, գնալ, ընթանալ (այս ինչ կողմը). 3, [ձի հեծած, կառքով] մոլորուելով ուրիշ տեղ գնալ, ուրիշ տեղ (օր. ճահճի մէջ, անտառի մէջ) ընկնել. 4, յափշտակել, խըրացնել. з. въ чужой карманъ ուրիշի գոյքը յափշտակել. -ѣзживаніе չ. յաճախ հեծնելով կամ խիստ քշելով հոգին հանելը, ըսպանելը. -ѣзживать, -ѣздить ն. յաճախ հեծնելով կամ խիստ քշելով հոգին հանել, սպանել (ձիուն). -ѣзжій ած. 1, իջեւանելու, իջնելու. з. домъ. з. дворъ իջեւան. 2, եկուոր, ուրիշ տեղից եկած. з. иноземецъ.

Заѣсть (заѣмъ -ѣшь -ѣстъ; -ѣдимъ -ѣдятъ) տ. Заѣдать.

Заѣхать (-ѣду -дутъ; հրամ. заѣзжай) տ. Заѣзжать.

Заэконо‖мить (-млю -мятъ), -мничать չ. սկսել խնայել, տնտեսել, խնայողութեամբ, տնտեսութեամբ ապրել։

Зая‖витель ա. -вительница ի. մի բան յայտնող, յայտարարող, մի բան ցոյց տուող, ներկայացնող այր, կին. -вить (-влю -вятъ) տ. Заявливать, -влять; -вка ի. -вленіе չ. 1, ցոյց տալը, ներկայացնելը. 2, յայտարարութիւն, ապլ. -вливаніе չ. յայտարարելը. -вливать, -влять, -вить ն. 1, յայտնել, յայտարարել. 2, ցոյց տալ, ներկայացնել. з. вексель; требованіе.

Заяловѣлая корова ամուլ, 'չոր' կով, կով, որ այլեւս հորթ չէ բերում։

Заяснѣть չ. սկսել պարզուել, պայծառանալ. -ся չ. պարզ երեւալ, փայլել։

За‖яцъ (արտս. заецъ), зайца ա. կնդ. Lepus, նապաստակ, 'ալապաստրակ'. гнаться за двумя зайцами (առծ.) մի ձեռքով երկու ձմերուկ բռնել. забѣгать зайцемъ աշխատել հաճոյանալ, խորամանկութիւն բանեցնել. -ячина ի. 1, նապաստակի միս. 2, նապաստակներ, նապաստակի մորթ. -ячій, чья, чье ած. նապաստակի. з—ья губа բժ. շրթնահերձութիւն (վերին շրթունքի հերձուածք). з—ья капуста կամ трава բս. Sedum telephium, թանթըռընիկ կամ զնդուկ տելեֆիոն (սապալեզու). з. корень, բս. Asarum europaeum, սթեր կամ Ասարիոն (մրտանտակ, կաղմուրէ). з—ья кровца, բս. Hypericum perforatum, հասարակ պտղուկ (սրտհունդ, արեւքուրիկ, խնձորածաղիկ, հիպերիքոն, տճ. [illegible]). з—ьи лапки ա, բս. Trifolium arvense, դաշտի առուոյտ (երեքնուկ, երեքտերեւ. բ, խորշոմներ քունքերի վերայ կամ աչքերի մօտերը (ծերութիւնից). з—ья ножка տ. Заячьи лапки տ. з. холодокъ, Asparagus officinalis, հասարակ ծներեկ. з—ья соль բս. Oxalis Acetosella, հասարակ թթու առուոյտ (դառնակաղնջիկ). -ячникъ ա. բս. Polyporus squamosus, թեփաւոր սունկ։

Збру‖я, -йный տ. Сбруя, -йный.

Зва‖ніе չ. 1, կանչելը, կոչելը. կոչ, հրաւէր. 2, կոչում, աստիճան, դիրք, դասակարգ. купеческое, духовное з.; жить по своему з—ію.

Зва‖ный բյ. ած. հրաւիրուած, կանչուած. з—ые гости; з. обѣдъ հրաւիրաճաշ, հանդիսաւոր ճաշկերոյթ. -тельный падежъ քերկ. կոչական հոլով։

Звать (зову -вёшь -вутъ) ն. 1, կանչել, կոչել, ձայնել. անուանել. з. къ кому, кого на помощь մէկին օգնութեան կանչել. какъ тебя зовутъ? անունդ ինչ է. 2, կոչել, հրաւիրել. з. въ гости հիւր կանչել։ з. къ обѣду, на обѣдъ ճաշի հրաւիրել. з. на свадьбу հարսանիքի հրաւիրել։

Зве‖но չ. (յ. звенья, ьевъ) 1, օղ, օղակ (շղթայի). 2, առհ. անդամ, մաս (ամբողջի). з. осетрины մի կտոր մորէ. -нцо, -(ё)нышко նւզ. տ. Звено.

Звенѣть (-ню -нятъ) չ. ծլնգալ, զրնգալ, հընչել, զօղանջել. звенитъ колокольчикъ; окна звенятъ պատուհանները դողում են. у меня звенитъ въ ушахъ ականջներս խշխշում են։

Зво‖нарёвъ, а, о ած. ժամկոչի, մղդսու. -нариха ի. ժամկոչի, մղդսու կինը. -нарь, я ա. ժամկոչ, 'մղդսի'. *շատախօս, շաղակրատող։

Звонецъ, нца ա. 1, բոժոժ, պստիկ զանգակ. 2, բս. Rhinanthus, աքլորքոսիկ. з. болотный, բս. Campanula patula, խրձնացեալ զանգակիկ։

Звонить (-ню -нятъ) ն. և չ. զանգահարել. զանգակը տալ. з. къ обѣднѣ պատարագի զանգակը տալ. з. на пожаръ հրդեհի զանգակը տալ. звонокъ не звонитъ զանգակը չէ տալիս, չէ բանում, խափանուել է. 2, о чёмъ ռմկ. մի բան տարփողել, տարածել։

Звонки́ *ա. յ. բս.* Aquilegia vulgaris, *հասարակ արծուամագիլ*։

Зво́нкій *ած.* *սրահնչիւն, քաղցրահնչիւն, պարզահնչիւն, զիլ*. з—ая моне́та *հնչիւն դրամ* (*պղնձէ, արծաթէ, ոսկէ*)։

Зво́нкость *է.* *քաղցրահնչիւնութիւն, սրահնչիւնութիւն, պարզութիւն, թափ ձայնի*։

Звоно́къ, нка́ *ա.* -но́чекъ, чка *նւզ.* *զանգակ*. столо́вый, электри́ческій з.; дать з. *զանգահարել, զանգակը քաշել*։

Звонъ *ա.* *ձայն, հնչիւն, ղօղանջիւն, զրնգոց, ծլնգոց*. колоко́льный з.; з. колоколо́въ *զանգահարութիւն*. кра́сный з. *զանգակահար*. з. въ уша̀хъ *ականջների խշշոց, խշխշոց*։ [*չինեն*։

Звя́кнуть *տ.* Звуча́ть; -ково́й *ած.* *ձայնի, հըն-*

Звуко‖мѣ́ръ *ա.* *Ֆիզ.* *հնչիւնաչափ*. -подража́ніе *չ.* *հնչիւնային նմանութիւն, հնչիւնաբարութիւն*. -подража́тель *ա.* *հնչիւնաբար* (*որ վարպետութեամբ այլևայլ կենդանիների ձայները, թռչունների կանչերը, ծիծաղը և այլն փոխադրում է*). -подража́тельный *ած.* *հնչիւնաբարութեան*։

Зву́къ *ա.* *հնչիւն, ձայն*. согла́сіе зву́ковъ *ներդաշնակութիւն հնչիւնների*։

Зву‖ча́ніе *չ.* *հնչելը*. -ча́ть (-чу́ -ча́тъ), -кнуть *չ.* *հնչել*. -чность *է.* *պարզութիւն, քաղցրահնչիւնութիւն, զլութիւն*. з. го́лоса, -чный *ած.* *սրահնչիւն, քաղցրահնչիւն, զիլ*։

Звѣ‖зда́ *է.* (*յ.* звѣ́зды *արտս.* звёзды) 1, *աստղ*. неподви́жная, блудя́щая, поля́рная з.; у́тренняя, вече́рняя з.; путева́я з. *ուղեցոյց աստղ*. 2, *աստղ* (*աստղաձև, աստղանման առարկայ, էր*). 3, *աստղ* (*շքանշան*). 4,* *աստղ, բախտ, արև*. з. моя́ закати́лась *իմ աստղը թեքուել է*. -зди́стый *ած.* *աստղաշատ, շատաստղ*։

Звѣ‖здить I, (—, -здитъ) *չ.* *ռմկ.* *երևալ* (*աստղերի մասին*), *աստղակալել, աստղերով ծածկուել*. 2,* (-зжу́ -здя́тъ) *ն.* *առանց քաշուելու երեսին տալ* (*ճշմարտութիւնը*). -зди́ца *է.* *եկղ.* *աստղաձև նշխարախփան, նշխարախուփ* (*յոյն եկեղեցու*)։

Звѣ‖здка *է.* *նւզ.* (*արտս.* звёздка) *աստղիկ*. -здный *ած.* (*արտս.* звёзд—) *աստղի, աստղա—, աստղային*. з. блескъ; з—ое не́бо *աստղափայլ երկինք*. -здови́къ, а̀ *ա. տ.* 'Астра; -здово́й *ած.* *աստղա—, աստղային*։

Звѣздо‖гля́дъ *ա.* 1, *կնդ.* Uranoscopus, *աստղադետ* (*ձուկ մի*). 2, *ալուշ, ալուշի պէս նայող*, '*ագռաւներ բռնող*'. 3, *կտկլ.* *աստղաբաշխ, աստղագէտ*. -но́сный *ած.* *աստղալից, աստղերով ծածկուած*. -обра́зный, -подо́бный *ած.* *աստղաձև, աստղանման*. -покло́нникъ *ա.* *աստղապաշտ*. -цвѣ́тъ *ա. տ.* 'Астра; -чётный, -чётство, -чётъ *տ.* Астрологи́ческій, -ло́гія, -ло́гъ.

Звѣ́здочка *է.* *նւզ.* (*արտս.* звёз—) 1, *աստղիկ*. 2, *աստղիկ, աստղանիշ* (*). 3, *բս.* Stellaria Holostea, *մեծածաղիկ աստղիկ*։

Звѣ́з‖дочникъ *ա.* 1, *հնք.* *աստղաքար*. 2, *տ.* 'Астра; -дочница *է.* *բս.* Stellaria, *աստղիկ[ծաղիկ]ը*. -дочный *ած.* *աստղա—, աստղիկի*. з. мохъ, *բս.* Mnium undulatum, *աստղամամուռ*. з—ая трава́ *բս.* Alchemilla vulgaris. *հասարակ ղալթաթ*. з. цвѣ́тъ *տ.* Звѣздоцвѣ́тъ; з. ка̀мень *տ.* Звѣздочникъ 1.

Звѣз‖дча́тикъ *ա.* -дча́тка *է.* 1, *կնդ.* Astraea punctifera, *աստղակերպ կորալիոն* 2, *բս. տ.* Звѣздочница; -дча́тый *ած.* *աստղաձև*։

Звѣ‖рёкъ, рька́, -рёчекъ, чка *ա.* *նւզ.* *գազանիկ, պատիկ գազան*. -ри́на *է.* 1, *գազանի միս*. 2, *յնկ.* *մի ահագին գազան*, '*Ջանավար*'. -ри́нецъ, нца *ա.* *գազանանոց*. -ри́ный *ած.* *գազանի, գազանային*. з. рёвъ; з. слѣ́дъ; з. ловъ; з—ая по́дать *հարկ, տուրք, որ վճարում են գազանների մորթիներով*։

Звѣро‖бо́й, -бо́йникъ *ա.* *բս.* *ա*, Hypericum perforatum, *հասարակ պտղունց* (*սրոհունդ, արևքուրիկ, խնձոր ծաղիկ, հրեղենիկան, ան. քըչըլ օտօ*). *բ*, Hysopus officinalis, *զոպա, մըրտիկ*. *գ*, Caltha palustris, *ցինգ, ոսկեծաղիկ* (*վաղենակ*). *դ*, з. ка́менный, Polypodium vulgare, *շատատերև, կճուճ* (*պատպատիճ*). -бо́йный *ած.* *հասարակ պտղունցի*. з—ыя расте́нія, Hypericineae, *Հիպերիկեաններ*։

Звѣрови́дный *տ.* Звѣрообра́зный.

Звѣро́къ, рка́ *տ.* Звѣрёкъ.

Звѣро‖ло́вный *ած.* *գազանորսութեան*. -ло́вство *չ.* *գազանորսութիւն*. -ло́въ *ա.* *գազանորս, գազանների որսորդ*. -обра́зный *ած.* 1, *գազանակերպ, գազանատեսք*. 2, *դաժան, վայրագ*. -подо́бный *ած.* *գազանանման*. -покло́нникъ *ա.* *կենդանապաշտ*։ [*կենդանապաշտ*

Звѣро́чекъ, чка *տ.* Звѣрёчекъ.

Звѣ́р‖скій *ած.* *գազանային, գազանաբարոյ, վայրագ, անագորոյն*. з. посту́покъ; З в ѣ́ р с к и *մ.* *գազանաբար, վայրագաբար, անգթութեամբ, անագորոյն կերպով*. -ство *չ.* 1, *գազանային բնութիւն*. 2,* *գազանութիւն, վայրագութիւն, անագորոյնութիւն*. -ствовать (-ствую -ютъ) *չ.* *գազանութիւն, վայրագութիւն անել, գազանաբար, վայրագութեամբ վարուել, գործել*։

Звѣ́рь *ա.* 1, *գազան*, '*Ջանավար*'. хи́щные звѣ́ри *յափշտակող կենդանիներ*. пушные звѣ́ри *մուշտակաւոր կենդանիներ*. 2,* *գազան, գազանաբարոյ, վայրագ, անագորոյն, անգութ մարդ*. э́то з., а не человѣ́къ.

Звѣрьё, ья́ *չ.* *հաւ.* 1, *վայրենի գազաններ, գիշատիչներ* (*մեծ գայլեր*). 2, *վայրենի գազանների մորթեր*։

Звя‖кать, -кнуть 1, *շաչել, զրնգալ, ծլնգալ*. 2, '*դուրս տալ*', *դատանցել*։

Зга *է.* *մթութիւն, խաւար* (*գործծկ.* не, ни *բացս. մասնիկներով, օր.*) ни зги не ви́дать *ոչինչ չէ կարելի տեսնել, այնպէս մութն է, որ մատներդ մարդու աչք կոխես, չի տեսնել*. онъ зги не ви́дитъ *նա կատարեալ կոյր է*։

Зда́ніе *չ.* *շինութիւն, շէնք, տուն*։

Зда́ть (зи́жду -ждешь -ждутъ) *ն.* *հիմնել, շինել, ստեղծել*։

Здви́женье *ռմկ.* *տ.* Воздви́женіе.

Здоро́ваться (-ваюсь -ются), позд— *ռմկ.* съ кѣмъ *մէկին բարևել, ողջունել*. мы уже́ поздоро́вались.

Здоро‖ве́нный *ած.* *խիստ առողջ, քաջառողջ, զօրաւոր, ուժեղ, ամուր*. -(о́)веньки́й (-ве́некъ, лька, о) *ած.* *բաւականին առողջ, ողջ առողջ*. -вёхонекъ, -вёшенекъ, пька, о *ած.* *կատարելապէս առողջ*։ З д о р о в ѐ х о н ь к о, -в ё ш е н ь к о *մ.* *կատարեալ առողջութեամբ*։

Здо‖ро́виться (—, -вится) *չ.* *ռմկ.* *ողջ, առողջ լինել*. сего́дня мнѣ что-то не здоро́вится *այսօր ինչ որ ինչ տկար եմ, քէֆս լաւ չէ*. каково́ здоро́вится? *քէֆդ* (*քէֆներդ*) *ինչ է*։

Здоро́во *մ.* 1, *ողջ, առողջ*. з. ли вы живёте?

դուք առողջ էք. 2, *ողջոյն, բարև քեզ, ձեզ.* з. бра́тцы! з. ребя́та! 3, (здо́рово) *լաւ, խիստ, դորս դու պատուիրեցիր.* за э́то ему́ з. доста́нется.

Здо‖ро́вость *ի. առողջութիւն, առողջ յատկութիւն, դրութիւն.* -ро́вый *ած.* 1, *առողջ, ողջ առողջ, ՙսաղ՚.* бу́дьте здоро́вы! *ողջ եղէք, ողջ լերուք (ասում են հրաժեշտի ժամանակ).* 2, *առողջակազմ, պնդակազմ, ամրակազմ.* 3, *առողջարար, փրկարար, փրկաւէտ, օգտակար.* з. во́здухъ, кли́матъ; -ро́вье *չ. առողջութիւն, ողջութիւն, ՙսաղութիւն՚.* дай Богъ ему́ з—ья! *Աստուած նորան կեանք տայ.* на з.! *անուշ, հալալ (ասում են օր. ճաշելիս).* ѣшь на з. *կեր, ՙհալալ ըլի՚.* пить за чьё здоро́вье *մէկի կենացը խմել.* за ва́ше з.! *ձեր կենացը.* -ро́вьице *մեղմ. տ.* Здоро́вье; -ровѣ́ть, поз—, *չ. առողջանալ, առողջ, քաջառողջ դառնալ.* -ровя́къ, а̀ *ա. խիստ առողջ, խիստ առողջակազմ մարդ։*

Здра́вица *ի.* 1, *կենաց բաժակ, դաւաթ.* 2, *կենաց.* пить за чью з—у *մէկի կենացը խմել։*

Здра́‖віе *չ. ողջութիւն, առողջութիւն.* пьёмъ за з. Госуда́ря; з. жела́емъ! *ողջութիւն ենք մաղթում (ասում են զինուորները սպաներին).* -во *մ.* 1, *տ.* Здоро́во; 2,* *խոհեմութեամբ, զգօնութեամբ, խելացի, կանոնաւոր կերպով։*

Здраво‖мы́сліе *չ. առողջամտութիւն, առողջ դատողութիւն, հասկացողութիւն, զգօնութիւն, խելացիութիւն.* -мы́слящій *ած. առողջամիտ, ըզգօն, խելացի, ներհուն։*

Здра́вствовать (-ствую -ютъ) *չ. ողջ լինել, ողջ, առողջ փառօք ապրել։* Здра́вствуй, -ствуйте *ողջոյն քեզ, ձեզ, ողջ լեր, լերուք։*

Здра́вый *ած.* 1, *ողջ, առողջ.* 2,* *առողջ, խելացի, զգօն.* з. разсу́докъ; з—ое сужде́ніе; сдѣлать что вопреки́ з—ому смы́слу *լուրջ բանականութեան դէմ մի բան գործել։*

Здѣ‖сь *մ. այստեղ, աստ.* -шній *ած. այստեղի, տեղական։*

Зе́‖бра *ի. կնդ.* Equus Zebra, *վագրաձի.* -бровый *ած. վագրաձիու [մորթից]։*

Зеле́йникъ *ա.* 1, *խոտերով բժշկութիւն անող.* 2, *խոտարան, անկարան։*

Зе‖лене́ніе *չ. կանաչ գոյնով ներկելը, դեղելը.* -лёненькій *ած. կանաչաւուն.* -ленёхонькій, -ленёшенькій *ած. բոլորովին կանաչ, խաղաղ կանաչ։*

Зеле‖ни́ка *ի. բս.* Taxus baccata *դեղձի կամ կարմրածառ (գենի? մահեկ?)* -ни́стый *ած. գրեթէ կանաչ։*

Зеле‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), заз—, поз—, *ն. կանաչ ներկել, կանաչ դեղել, ծեփել.* -ни́ца *ի. բս. ա,* Lycopodium complanatum, *գետնամուշկ մի. բ, տ.* Зелени́ка; -ни́чка *ի. կնդ.* Motacilla flava, *դեղին խաղտտնիկ (տուտրածիկ, խաշնահաւ)։*

Зе‖ленно́й *ած. կանաչու, կանաչեղէնի.* з—а̀я ла́вка; з. ры́нокъ *կանաչեղէնի շուկայ.* -лено *մ. կանաչագոյն, կանաչ գոյնի։*

Зелено‖ва́тость *ի. կանաչաւունութիւն.* -ва́тый *ած. կանաչաւուն.* -голубо́й *ած. կանաչ կապտագոյն.* -жёлтый *ած. կանաչ դեղնագոյն.* -кра́сный *ած. կանաչ կարմրագոյն։*

Зе‖лёность *ի. կանաչութիւն, կանաչ գոյն.* -лен-щи́къ, а́ *ա.* -ленщи́ца *ի. կանաչավաճառ, -ուհի, կանաչեղէն ծախող այր, կին.* -лёный *ած.* 1, *կանաչ.* з. столъ *խաղի սեղան.* 2, *կանաչ, խակ.* зе́лено говори́ть *խակ խակ խօսել.* зе́лено жить *շռայլութեամբ ապրել, փարթամ կեանք վարել։*

Зе́‖лень *ի.* 1, *կանաչ, կանաչութիւն, կանաչ գոյն.* 2, *կանաչեղէն.* огоро́дная, полева́я, з.; -ленѣ́ть, заз—, поз— *չ. կանաչանալ, կանաչ դառնալ, կանաչել.* -ся *չ. կանաչին տալ (որոշ հեռաւորութիւնից)։*

Зе́‖ліе, -лье *չ.* 1, *բոյս, տունկ, խոտ.* огоро́дное з. *կանաչեղէն.* 2, *դեղ, դարման.* отъ сме́рти нѣтъ зе́лья *մահից ազատուելու դեղ, դարման չկայ.* 3, *թունաւոր խոտ, *թոյն, *դառնութիւն, *չարութիւն.* «зна́ю, что зе́льс дѣвка, а люблю́».

Зе́льтерская вода́ *զէլտէրեան ջուր։*

Земе́лька *ի. պստիկ հող, մի կտոր հող։*

Зе‖ме́льность *ի. հողատիրութիւն.* -ме́льный *ած. հողային, հողատիրական.* з—ая крѣ́пость *հողատիրական մուրհակ.* з. банкъ.

Зе́мецъ, мца *ա.* 1, *զէմստվօյի* (зе́мство) *անդամ.* 2, *հողատէր, կալուածատէր.* 3, *հողային կապալառու։*

Земле‖би́тный *ած.* 1, *հող ծեծելու, նստցնելու.* 2, *ծեծած, պնդացրած հողից.* з—ая стѣна́.

Земле‖ва́тость *ի. հողակերպութիւն, հողանմանութիւն.* -ва́тый, -ви́дный *ած. հողակերպ, հողային, հողանման.* -владѣ́лецъ, льца *ա.* -владѣ́лица *ի. հողատէր, -տիրուհի, կալուածատէր, -տիրուհի (հմմ.* Помѣ́щикъ, -щица); -владѣ́льческій *ած. հողատիրական, կալուածատիրական.* -владѣ́ніе *չ. հողատիրութիւն, կալուածատիրութիւն.* -владѣ́тель, -владѣ́тельница *տ.* Землевладѣ́лецъ, -дѣ́лица; -владѣ́тельный *ած. հողատիրական, կալուածատիրական.* -во́зный *ած. հողակիր, հող կրող.* з—ая та́чка; -во́зчикъ, -во́зъ *ա. հողակիր [մշակ].* -вѣ́дѣніе *չ. հողագիտութիւն։*

Земле‖дѣ́лецъ, льца *ա. երկրագործ, հողագործ. ՙռանչպար՚.* -дѣ́лица *ի. երկրագործի կին, գեղջկուհի.* -дѣ́ліе *չ. երկրագործութիւն. հողագործութիւն.* -дѣ́лъ *տ.* Земледѣ́лецъ; -дѣ́льничать *չ. երկրագործութիւն, հողագործութիւն անել.* -дѣ́льный *ած. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական.* -дѣ́льческій *ած. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական.* з—ія ору́дія; з—ая шко́ла.

Землеко́пный *ած. հող փորելու, պեղելու։*

Землеко́пъ *ա. հող փորող, հող պեղող։*

Земле‖мѣ́ріе *չ. հողաչափութիւն, հողաչափական գիտութիւն.* -мѣ́рка *ի. կնդ. հողաչափ[թիթեռնիկ]ը.* -мѣ́рный *ած. հողաչափութեան, -փական.* з—ое учи́лище; з—ое иску́сство; -мѣ́рша *ի. հողաչափի կինը.* -мѣ́ръ *ա. հողաչափ.* -но́сный *ած. հող կրելու.* з. мѣшо́къ.

Земле‖описа́ніе *չ. երկրագրութիւն, աշխարհագրութիւն.* -описа́тель *ա. երկրագիր, աշխարհագիր.* -описа́тельный *ած. երկրագրութեան, -գրական, աշխարհագրութեան, -գրական։*

Землепа́‖шество, -шецъ *տ.* Земледѣ́ліе, -дѣ́лецъ.

Землеро́йка *ի. կնդ.* Sorex araneus, *սրնչակ (նրբակիթ մուկ).* з. водяна́я, S. jodiens, *ջրային սրնչակ։*

Землетрясе́ніе *չ. երկրաշարժ, -ժութիւն։*

Земле‖удобре́ніе *չ. հողապարարութիւն, հողը պարարտացնելը, աղբելը, ՙփէյինելը՚.* -удобря́ющій *բյ. ած. հողապարար.* з—ія сре́дства.

Землечерпа́‖льный, -тельный *ած. հողահան, հող ջուրս ածող, հող ջուրս տւող.* з—ая маши́на.

Земли́стый ած. 1, հողակերպ, հողանման. 2, հողային, հողոտ, հող պարունակող։

Зем‖ли́ца ի. 1, պստիկ հող, հողի կտոր. 2, մի փոքրիկ երկիր, տէրութիւն. **-ли́шка** ի. նխստ. խոպան, վատ, անբերրի հող։

Земля́ ի. 1, երկիր, երկրագունդ, աշխարհ. не отъ з—и́ сей այս աշխարհից չէ. 2, ցամաք (հակադրութեամբ ջրի). 3, երկիր. «հող», տէրութիւն. непріятельская земля́; 4, հող, գետին. невозде́ланная з.; па́хатная з.; гли́нистая з.; насыпна́я з. ածովի հող. онъ упа́лъ на зе́млю նա գետին գլորուեցաւ, գետնի վերայ վայր ընկաւ. 5, հող, կալուածք, «մուլք». казённыя зе́мли; насле́дственная з.; 6, եկ. սլաւ. այբբենի մէջ զ (3) տառը։ րակից։

Зе‖мля́къ, а́ ա. «համշիրակ», համերկրացի, երկ-

Земля‖ни́ка ի. բս. Fragaria vesca, ելակ, խմորուկ (մորի, բծամորի, գետնաթութ). **-ни́ковка** ի. ելակի (մորու) օշարակ. **-ни́стый** տ. Земли́стый; **-ни́чка** նւզ. տ. Земляни́ка; **-ни́чникъ** ա. 1, ելակի (մորու) թփուկ. 2, ելակի օշարակ կմ շարապ. 3, ելակի թաղ, ածու. **-ни́чный** ած. ելակի, ելակային, մորու. з. за́пахъ; з—ое варе́нье.

Зе‖мля́нка ի. խրճիթ, հիւղ. **-млянóй** ած. հողի, հողից, գետնի. з—а́я рабо́та; з—а́я на́сыпь հողակոյտ. з. червь = дождево́й червь (տ. Дождево́й).

Зем‖лячёкъ, чка́ ա. մեղմ. հայրենակից, «համշիրակիկ». **-ля́чество** չ. 1, համերկրացիութիւն, համշիրակութիւն. 2, համերկրացիների, համշիրակների ընկերութիւն, կապակցութիւն. **-ля́чка** ի. համերկրացուհի, «համշիրակուհի»։

Зе́мно ս. մինչև գետին, մինչև հող։

Земново́дный ած. 1, հողից և ջրից բաղկացած. 2, կնդ. երկակենցաղ (թէ ցամաքի վերայ և թէ ջրում ապրող). з—ое живо́тное երկակենցաղ կենդանի։

Земно́й ած. 1, երկրի. з. шаръ երկրագունդ. з—а́я ось երկրագնդի առանցքը. з. покло́нъ խորին երկրպագութիւն, ծնրադրութիւն. 2, երկրային, երկրաւոր, աշխարհային, աշխարհիկ. з—ы́я бла́га; з—а́я жизнь.

Земноро́дный ած. երկրածին, հողածին։

Зе́мскій ած. 1, հողային, կալուածային. з—ія пови́нности; з. сборъ; 2, գաւառային, վիճակային, երկրի. з—ая стра́жа վիճակային պահակախումբ. з—ія учрежде́нія վիճակային տնտեսական-վարչական հիմնարկութիւններ (տ. Зе́мство 2); губе́рнское з—ое собра́ніе նահանգական զէմստվոյի ժողով. уе́здное з—ое собра́ніе գաւառային զէմստվոյի ժողով. з—ая шко́ла զէմստվոյի ուսումնարան. з. врачъ զէմստվոյի բժիշկ. з. испра́вникъ գաւառային ոստիկանապետ (այժմ կոչվ. уе́здный и.); з—ая да́вность վաղեմականութիւն (տասնամեայ). з. нача́льникъ վիճակապետ (գեղական ազնուական, որ նահանգապետից ընտրւում, իսկ ներքին գործոց մինիստրից հաստատւում է և ունի գիւղական համայնքների վերայ ընդարձակ դատական, բայց նաև ոստիկանական իրաւունքներ։ Նորան կարելի է անուանել նաև) վիճակային դատաւոր։

Зе́мство չ. 1, հողագործական կալուածատիրական դասակարգեր, ազգաբնակութիւն. 2, զէմստվո (Եւրոպական Ռուսիայի 36 նահանգներում հաստատուած նահանգային և գաւառային վարչական հիմնարկութիւններ, որոնք բաղկացած են նահանգի ազնուական դասակարգի, քաղաքների և գիւղական համայնքների ներկայացուցիչներից և հոգում են ազգաբնակութեան տնտեսական կարիքները, մասամբ նաև ուսումնարական և առողջապահական խնդիրները։ Զէմստվօները հիմնուեցան 1864թ. յունվ. 1-ին։ Իսկ 1890թ. յունվ. 12-ի հրովարտակը զգալի կերպով սահմանափակում է զէմստվօների իրաւունքները, ազնուական դասակարգին և տէրութեան պաշտօնեաներին վարչական գործերում մեծ արտօնութիւններ յատկացնելով և նահանգապետների կողմից մեծ հսկողութիւն սահմաններով)։

Зе‖ни́тъ ա. (արբ.) աստղբ. զէնիթ, գագաթնակէտ, վերին կէտ (բարձրագոյն կէտ երկնքում, որ գտնւում է ուղիղ դիտողի գլխի վերայ. նորա հակառակ կէտը կոչւում է нади́ръ); **-ни́тный** ած. զէնիթի։

Зеоли́тъ ա. հնք. հալաքար։

Зерёнчатый ած. 1, մեծահատիկ. 2, հատիկի նման, հատիկանման։

Зе́р‖кало չ. (յ. зеркала́, а̀лъ) հայելի. **-(зе́р)ка́льный** ած. 1, հայելու. з. заво́дъ; з—ое стекло́; 2, հայելակերպ, հայելու նման. з—ая пове́рхность воды́; **-кальце** չ. նւզ. պստիկ հայելի. **-(зе́р)ка́льщикъ** ա. հայելագործ։

Зе́рликъ ա. բս. Polypodium fragrans, հոտաւէտ. սիբիրական շատտուի կմ կճուճ (պտապայրճ)։

Зер‖ни́стость ի. մեծահատիկութիւն, խոշորահատիկութիւն. **-ни́стый** ած. 1, հատիկաւոր. 2, մեծահատիկ, խոշորահատիկ. з—ая икра́; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. հրետն. հատիկաւորել (վառօդի շաղախը հատիկներ դարձնել). зернёный по́рохъ.

Зер‖но́ չ. (յ. зёрна, зёренъ) հատ, հատիկ. пшени́чное, ячме́нное з.; бурми́тскія зёрна Որմուզեան խոշոր մարգարիտներ. купи́ для куръ з—а́ հաւերի համար կուտ գնիր. **-нови́дный** ած. հատակերպ, հատիկակերպ։

Зер‖нови́къ, а́ ա. բս. սերմնարան. **-но́вка** ի. կնդ. Bruchus granarius, սերմնաճճի. **-ново́й** ած. հատիկի, հատիկաւոր. з. хлѣбъ չ'աղացած հացահատիկ. з. червь հացահատիկների որդ։

Зерно‖но́сный ած. հատաբեր. **-обра́зный**, **-подо́бный** ած. հատակերպ. հատիկակերպ. **-храни́лище** չ. շտեմարան. **-я́дный** ած. հատակեր, հատիկակեր։

Зёрнышко չ. նւզ. պստիկ հատ, հատիկ, սերմիկ։

Зернь ի. 1, հատիկ, հացահատիկ. 2, նարդի (խաղ մի)։

Зерца́ло չ. 1, եկ. սլ. հայելի. 2, դերցալ, օրինական, դատական հայելի (պետական պաշտօնատան սեղանի վերայ դրած հատուածակողմը (при́зма) արծուով և Պետրոս Մեծի հրովարտակներով)։

Зе‖фи́рный ած. զեփիւռի. **-фи́ръ** ա. զեփիւռ։

Зигза́ги ա. յ. (գերմ.) ծուռումուռ, օձապտոյտ գծեր, ոլորաններ, պտոյտներ։

Зиж‖де́ніе չ. հիմնելը, շինելը, ստեղծելը. **-ди́тель** ա. **-ди́тельница** ի. հիմնող, հիմնարկու, -կին, շինող, ստեղծող այր, կին. **-ди́тельный** ած. ըստեղծիչ, արարչական. з—ая десни́ца; **-ди́ть** (зи́ждится, зи́ждился; սխալ ձևեր են) տ. Зда́ть.

Зи‖ма́ ի. ձմեռ: Зимо́ю մ. ձմեռը. -мница ի. 1, ձմրայի՛ն տպաստարան, խրճիթ, հիւղ. 2, ձըմ-րան բարք, չնչին:

Зи́‖мній ած. ձմեռուայ, ձմրան. з—ее пла̀-тье; з—яя доро́га; з. путь; з—яя кварти́-ра ձմրանոց. стать на з—iя кварти́ры ձըմ-րանոց մտնել. -мова́льный ած. ձմրած, ձմեռն անցկացրած (թռչունի, վանդակում զանուող թռչուններին մասին). -мова́нiе չ. ձմերելը, ձը-մեռն անցկացնելը. -мова́ть (-му́ю -ютъ) չ. ձը-մերել, ձմեռն անցկացնել. онъ зна́етъ, гдѣ ра́-ки зиму́ютъ նա իր օդուտը լաւ է հասկանում, նա գիտէ, թէ որտեղից չար առնի. -мо́вна ի. 1, տ. Зимова́нiе; 2, տ. Зимо́вьё 1; -мо́вникъ ա. ձմրան խրճիթ. ձմրան վարդիս, ձմրանոց. -мо́вьё, ья́ և ья չ. 1, ձմրանոց, ձմրատեղի (հա-կառակ տ. Гнѣздо́вьё); 2, հիւղ, խրճիթ հողիններին կամ որսորդների:

Зимозиме́тръ ա. (ֆն.) խմորաչափ, հաշուը, խը-մորման ժամանակ չափելու գործիք:

Зимолётъ ա. կնդ. Falco buteo. մկնարագէ:

Зи‖морóдокъ, дка ա. կնդ. Alcedo ispida, ալ-կիոն (ծովի). -мо́ю մ. տ. Зима́.

Зимсъ ա. (գերմ.) փորուածք, ատխտակի ափին քաշած ակօս, որի մէջ ամրացնում են հարևան տախտակը: [լոշ (աղջկատկ փիփերթ):

Зинзиве́й ա. բս. Malva silvestris, վայրի մո-

Зинзу́бель ա. (գերմ.) նեղ, ակօսափոշ խարա-րող մի ('ռանդա'):

Зи́нька ի. կնդ. Parus minor, փոքր երաշ-

Зи́нуть տ. Зiя́ть. [տահաւ:

Зипу́нъ ա. (թուրք.) -пуни́шко ա. նկատ. -пу́нчикъ նւզ. զիպուն (մի տեսակ կապայ, առանց չինա-կոճի):

Зiя́нiе չ. բերանը բացելը, բաց անելը:

Зiя́ть (-я́ю -я́ютъ), зи́нуть չ. բերանը, երախը բացել, բաց անել. зiя́ющая пасть բացած, բաց արած բերան, երախ:

Зла́‖къ ա. բոյս, խոտ, ունդ. խոտեղէն, կա-նաչեղէն. -ковый ած. խոտի, բոյսի, կանաչեղէնի:

Злата́рь ա. եկ. սլ. ոսկերիչ:

Зле́тикъ ա. կնդ. Zeus faber, արեձուկ, ծո-

Зла́то եկ. սլ. տ. Зо́лото. [վային ձուկ:

Злато‖ве́рхiй տ. Златогла́вый; -ви́дный ած. ոս-կեկերպ, ոսկենման, ոսկեշող. -вла́съ ա. բս. Chrysocoma, ոսկէ մազք. -вла́сый ած. ոսկեհեր, ոսկեգոյն մազերով. -гла́вый ած. ոսկեգմբէթ (ե-կեղեցի, տաճար). -за́рный ած. ոսկեփայլ. з—ое

Злато́й տ. Золото́й. [со́лнце.

Злато‖ко́ванный ած. եկ. սլ. ոսկեկուռ. -кры́лый ած. ոսկեթև, ոսկէ թևերով. -лю́бецъ, бца ա. -лю́бница ի. *արծաթասէր, փողասէր, ագահ այր, կին. -лю́бiе չ. *արծաթսիրութիւն, փողասիրու-թիւն, ագահութիւն. -но́сный ած. ոսկեբեր. з. песо́къ; -обра́зный ած. ոսկեկերպ, ոսկետես. -ру́нный ած. ոսկեգեղմն. -стру́нный ած. ոսկեսիմ, ոսկէ սիմերով, ոսկելար. -тка́нный ած. ոսկեթել, ոսկեգործ, ոսկեհուռ. -у́стный, -у́стый ած. ոսկե-բերան, խիստ պերճախօս. -у́стъ ա. ոսկեբերան. Iоа́ннъ З.; -цвѣ́тъ ա. ոսկեծաղիկ. -чешу́йный, -че-шу́йчатый ած. ոսկեթեփ:

Златы́й եկ. սլ. տ. Золото́й.

Зла́‖чность ի. խոտաւէտութիւն, խոտաշատու-թիւն. -чный ած. խոտաւէտ, կանաչաւէտ, խո-տաշատ (դաշտ, մարգագետին):

Злить (злю -я́тъ), озл—, обозл—, ն. չարաց-նել, բարկացնել. -ся չ. չարանալ, բարկանալ:

Зло 1, չ. (յգ. սեռ. золъ) չարիք. ему́ на з. 'ի հեճուկս նորա, 'նրա ջգրու'. плати́ть до-бро́мъ за з.; употребля́ть что во зло մի բան 'ի չարն գործադրել. отврати́ть з. չարիքը խա-փանել. 2, մ. չարութեամբ, չարասրտութեամբ. «онъ хо́лодно, зло, непрiя́тно, какъ его́ оте́цъ, усмѣхну́лся».

Зло́‖ба չ. չարութիւն, ոխ, ոխակալութիւն. քէն. онъ имѣ́етъ на меня́ (կմ про́тивъ меня́) з—у նա իմ դէմ ոխ, քէն ունի. з. дня օրուայ չարիք. -бивый ած. յիշաչար, ոխակալ, չարա-սիրտ. -бить (-блю -бя́тъ), озл— ն. բարկացնել, կատաղեցնել. -ся չ. բարկանալ, զայրանալ:

Зло́‖бность ի. չարութիւն, չարասրտութիւն. -бный ած. չար, չարասիրտ, նենգամիտ: З л о́ б-н о մ. չարութեամբ, չարասրտութեամբ:

Злобо‖дне́вный ած. օրուայ չարիքը կազմող. з. вопро́съ; -ствова́нiе չ. թշնամանելը, ոխ, քէն պահելը. -ствова́ть (-ствую -ютъ) չ. кому́ կմ про́тивъ кого́ մէկին թշնամանել, մէկի դէմ ոխ պահել, քէն ունենալ:

Зло‖ви́дный ած. չարադէմ, դաժան դէմքով. -во́нiе չ. -во́нность ի. գարշահոտութիւն. -во́нный ած. գարշահոտ, զզուահոտ:

Зло‖вре́дность ի. վնասակարութիւն. -вре́дный ած. վնասակար, կորստաբեր. -вре́дство չ. վնա-սակարութիւն, վնասաբերութիւն:

Зловѣ́щiй չ. չարագուշակ. з—ая пти́ца.

Зло‖дѣ́й ա. -дѣ́йка ի. չարագործ, եղեռնագործ, ոճրագործ այր, կին. -дѣ́йскiй ած. չարագոր-ծութեան, ոճրագործական з. посту́покъ ոճ-րագործութիւն: З л о д ѣ́ й с к и մ. չարա-գործին յատուկ եղանակով. -дѣ́йство չ. չարա-գործութիւն, եղեռնագործութիւն, ոճրագոր-ծութիւն. -дѣ́йствовать (-ствую -ютъ) չ. չարա-գործութիւն անել, ոճրագործութիւն անել. -дѣ́латель ա. չարիք, նիւթող, նենգ, վնասակար չարագործ. -дѣя́нiе չ. չարագործութիւն, ոճրա-գործութիւն. -жела́нiе չ. չարակամութիւն, չար ցանկութիւն. -жела́тель ա. -жела́тельница ի. չա-րակամ, -ուհի. -жела́тельный ած. չարակամ, -մու-թեան. -жела́тельство չ. չարակամութիւն. -же-ла́тельствовать (-ствую -ютъ) չ. չարակամու-թիւն անել, մէկին չարիք, վնաս կամենալ, չա-րիք, վնաս նիւթել:

Злой (золъ, зла, о) ած. չար, չարասիրտ, չա-րամիտ. з. человѣ́къ, зла́я же́нщина.

Злока́че‖ственность ի. ժանտութիւն, չարակա-մութիւն, չարաչար լինելը. з. болѣ́зни; -ствен-ный ած. ժանտ, չարորակ, չարաչար. з—ая ли-хора́дка.

Зло‖ключе́нiе չ. դժբախտութիւն, դժբախտ դէպք, դժպհի պատահար. -ко́зненность ի. նեն-գութիւն. -ко́зненный ած. նենգ:

Зло‖му́дрiе, -мудрова́нiе, -му́дрствованiе չ. ի-մաստակութիւն. -му́дрствовать (-ствую -ютъ) չ. իմաստակութիւն անել. -му́дрый ած. իմաստա-կութիւններ անող, զուր խելքին զօռ տուող:

Зломы́слiе չ. չարամտութիւն, նենգամտու-թիւն:

Зло‖намѣ́ренность ի. չար դիտաւորութիւն, նեն-գամտութիւն. -намѣ́ренный ած. չար դիտաւորու-թիւններ ունեցող կմ տածող, նենգամիտ, չա-

բամբիտ. з—ое банкро́тство. Злонамѣ́ренно մ. չար դիտաւորութեամբ։

Зло‖нра́віе, -нра́вность ի. չարաբարոյութիւն. -нра́вный ած. չարաբարոյ։ Злонра́вно մ. չարաբարոյութեամբ։

Зло‖па́мятность ի. յիշաչարութիւն, ոխակալութիւն. -па́мятный չ. յիշաչար, ոխակալ. -па́мятство չ. յիշաչարութիւն, ոխակալութիւն. -па́мятствовать (-ствую -ютъ) չ. ոխ պահել, ոխալ։

Зло‖полу́чіе չ. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն. -полу́чный ած. չարաբախտ, չարաբաստիկ, քամբախտ, դժբախտ։ Злополу́чно մ. դժբախտութեամբ։

Зло‖ра́дный ած. չարախինդ, ուրիշի քամբախտութեան վերայ խնդացող, ուրախացող. -ра́дство չ. չարախնդութիւն. -ра́дствовать (-ствую -ютъ) չ. ուրիշի քամբախտութեան վերայ խնդալ, ուրախանալ։

Зло‖рѣчи́вый ած. չարախօս, վատաբան, չարալեզու, բամբասասէր. -рѣ́чіе չ. չարախօսութիւն. -се́рдіе չ. չարասրտութիւն. -се́рдый ած. չարասիրտ։

Зло‖сло́вить (-влю -вятъ) ն. չարախօսել, վատաբանել. -сло́віе ած. չարախօսութիւն, ամբաստանութիւն. -сло́вный ած. չարախօս, չար լեզուի տէր։

Зло́‖стный ած. չար, չարամիտ, չարասիրտ, չարախորհուրդ, նենգամիտ. з—ое банкро́тство. Зло́стно մ. չարամտութեամբ, նենգամտութեամբ։ [բամտութիւն, նենգութիւն։

Зло́сть ի. չարութիւն, չարասրտութիւն, չա-

Зло‖сча́стіе չ. չարաբաստիկութիւն, քամբախտութիւն. -сча́стный ած. չարաբաստիկ, քամբախտ, թշուառ. з—ая звѣзда́ քամբախտութեան աստղ։

Зло‖творе́ніе տ. Злотво́рство; -твори́тель ա. -твори́тельница ի. -тво́рка ի. չարագործ, ոճրագործ այր, կին. -тво́рный ած. չարագործ, կորստաբեր, վնասակար. -тво́рство չ. չարագործութիւն, ոճրագործութիւն։

Зло́тый, аго ա. լեհական փլորին (=15 կոպ.)։

Злоу́‖міе չ. չարամտութիւն. անմտութիւն, յիմարութիւն. -мный ած. չարամիտ. անմիտ, յիմար։

Злоу‖мы́слить (-шлю -слятъ) տ. Злоумышля́ть; -мышле́ніе չ. չար դիտաւորութիւն, չարամտութիւն. -мы́шленникъ ա. -мы́шленница ի. չարամիտ, նենգ, չարախորհուրդ այր, կին. չարագործ. -мы́шленность ի. չար դիտաւորութիւն. չար մտադրութիւն. -мы́шленный ած. չարամիտ, նենգամիտ։ Злоумы́шленно մ. չարամտութեամբ. նենգութեամբ. -мышля́ть, -мы́слить չ. չարիք նիւթել. з. на чью жизнь մէկի կեանքը խնդրել, աշխատել մէկին փչացնել։

Злоупот‖реби́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Злоупотребля́ть; -ребле́ніе չ. 'ի չար գործ դնելը. з. роди́тельской вла̀сти; -ребля́ть, -реби́ть ն. что, чѣмъ մի բան 'ի չար գործ դնել, 'ի չար գործադրել։

Злоухи‖щре́ніе չ. -щрённость ի. նենգութիւն, նենգամտութիւն, չարամտութիւն, 'մուխանենաթութիւն'. -щрённый ած. նենգ, նենգամիտ, 'մուխաննաթ, չարահնար. -щря́ться անէր. նենգել. նենգութիւն, 'մուխանենաթութիւն' անել։

Злочести́вый ած. պիղծ, անօրէն։ Злочести́во մ. պղծութեամբ, անօրինութեամբ։

Злоче́стіе չ. պղծութիւն, անօրինութիւն։

Зло‖чи́ніе չ. անկարգութիւն. -чи́нный ած. անկարգ։

Зло‖язы́чіе չ. չար լեզու, վատաբանութիւն, ամբաստանութիւն. -зы́чникъ ա. -зы́чница ի. չար լեզուի տէր, վատաբանող, զրպարտիչ այր, կին. -зы́чный ած. չարալեզու, վատաբանող, զրպարտական, ամբաստանական։

Злю́‖ка, -чка հոլ. չար, չարասիրտ, վայրագ մարդ. -щій ած. խիստ չար, բարկացկոտ, ցասկոտ, վայրագ։ [ви́дно մ. օձի պէս։

Зміеви́дный ած. օձակերպ, օձատես։ Зміе-

Змі́й, змія́ տ. Змѣ́й, Змѣя́.

Змѣеви́дный ած. օձակերպ, օձատես։

Змѣеви́къ, а́ ա. բս. ա, Gnaphalium dioïcum, երկտուն անմեռուկ. բ, Orchis maculata, բըծաւոր որձաբմատ կամ խոլորձ. գ, Polygonum bistorta, մանդիկ (մանդակ)։ [բաղեղ։

Змѣёвникъ ա. բս. Hedera Helix, հասարակ

Змѣеду́шникъ ա. բս. Scorzonera hispanica, սեւարմատ խինձ։

Змѣ‖ёкъ, йка́ ա. նւզ. օձիկ. օձուկ. -ёнокъ, нка, -ёнышъ ա. պստիկ օձ, օձի ձագ. -ено́сецъ, сца ա. Օձակիր, Օձակալ (համաստեղութիւն).

Змѣ́й ա. 1, օձ, վիշապ. 2, Թղթէ օձ. վիշապ (մանկական խաղալիք մի). напи́ться до зелёнаго змѣ́я (змі́я) խիստ հարբել, գինու տիկ կարել։

Змѣ́йка ի. 1, նւզ. պստիկ օձ. 2, Թղթէ օձ. 2, բս. Briza media, զամբիւղիկ կամ բրիկ։

Змѣи́ный ած. օձի, օձա—, օձային. з—ая трава̀ ա, տ. Змѣ́йка 2; բ, Veronica, բերենիկէ. գ, Stachys silvatica, աբեղախոտ (եղնախոտ)։

Змѣя́ ի. օձ (հմմ. змѣй); грему́чая з., Crotalus horridus, ահաւոր խարամանի. очко́вая з., Naia tripudians, ակնոցաւոր կամ հնդիկ մո- [ւի օձ (նայայ)։

Знава́ть (знаю́ -ю́тъ) տ. Знать.

Зна́‖емо մ. յայտնի է, յայտնապէս, յայտնի, հաւաստի, պարզ կերպով. -емый ած. ծանօթ, յայտնի։

Зна́й 1, հրամ. իմացիր, ճանաչիր, գիտացիր. з. самого́ себя́! 2, մ. անդադար, անխափան. онъ того́ и з. бро́дитъ նա շարունակ թրև է գալիս։

Зна‖ко́мецъ, мца ա. ծանօթ, ծանօթ մարդ։

Знако́мить (-млю -мятъ). поз—, ն. кого́ съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին ծանօթացնել մի մարդու, մի բանի հետ. -ся անէր. ծանօթանալ։

Зна‖ко́мица -ко́мка ի. ծանօթ կին, աղջիկ. -ко́мство չ. ծանօթութիւն. имѣ́ть съ кѣмъ з.; быть въ з—ѣ съ кѣмъ; ша̀почное з. հեռաւոր ծանօթութիւն (կայանում է նորանում, որ ծանօթները պատահելիս միմեանց բարևում են). -ко́мый ած. ծանօթ։

Знакъ ած. նշան. з. ра̀венства հաւասարութեան նշան. з. отли́чія շքանշան, պատուանշան. межево́й з. սահմանի, միջասահմանի նշան. въ знакъ 'ի նշան. пода́ть з. руко́ю, ша́пкою ձեռքով, գլխարկով նշան տալ, նշան անել. служи́ть з—омъ իբրև նշան ծառայել։

Знаме‖на́тель ա. Թւբ. յայտարար (հմմ. տ. Числи́тель); о́бщій з.; -на́тельность ի. կարևորութիւն, կարևոր նշանակութիւն. -на́тельный ած. 1, կարևոր, նշանաւոր. 2, նշանակալ։

Зна‖мени́тость ի. 1, նշանաւոր, ականաւոր անձ, անձնաւորութիւն. з—и նշանաւոր անձնաւորութիւններ, մարդիկ. 2, հռչակաւորութիւն. -мени́тый ած. նշանաւոր, ականաւոր. з. человѣ́къ, з—ая побѣ́да.

Зна́||меніе չ. 1, նշան, յատկանիշ. з. креста́, кре́стное з. խաչի նշանը. 2, բնական երևոյթ. նշան, հրաշք. «родъ лука́вый и прелюбоде́йный и́щетъ з—ія; и з. не да́стся ему́, кро́мѣ з—ія Іо́ны проро́ка» «Ազգ չար և շնացող՝ նշան խնդրէ» ևն (Մատթ. 12_{39}):

Зна́||менникъ ա. դրօշ, կնիք. -менный ած. յատուկ նշաններ ունեցող:

Зна||мённый ած. դրօշակի. з-ое дре́вко դրօշակի կոթ փայտ. -менова́ніе չ. 1, նշանակելը, որոշելը. 2, նշանակութիւն, իմաստ. -менова́ть (-ну́ю -ютъ), озн—, ն. նշանակել, իմաց տալ. з. кресто́мъ խաչակնքել. -мено́сецъ, сца ա. 1, դրօշակակիր. 2, եկղ. վարդապետ, ճգնաւոր, սրբաւոր:

Зна́||менскій ած. Սուրբ կոյսի Երևման. з—ая це́рковь -мёнщикъ ա. դրօշակակիր:

Зна́мя, мени չ. 1, (յ. знамёна) դրօշակ. призыва́ть подъ знамёна; слу́жба подъ знамёнами; 2, հնց. դրօշ, կնիք. նշան:

Зна́ніе չ. գիտութիւն. з. дѣлъ հասկացողութիւն, հմտութիւն գործի մէջ: [թիւն, հռչակ:

Зна́т||ность ի. վսեմութիւն, մեծ նշանակութիւն.

Зна́тный ած. 1, նշանաւոր. հռչակաւոր, ականաւոր. 2, վսեմ, փառաւոր, հիանալի:

Знато́къ, а́ ա. գիտուն, գիտցող, հմուտ. з. армя́нскаго языка́ հմուտ հայագէտ. з. лошаде́й.

Зна||ть I, ն. (зна́ю -ютъ), узн—, գիտենալ, իմանալ, հասկանալ. ճանաչել. зна́ешь-ли гра́моту (կամ гра́мотѣ) կարդալ-գրել գիտե՞ս. онъ зна́етъ своё дѣ́ло; дать з. իմաց տալ, տեղեկացնել, իմաց անել. дать з. кому́ о чёмъ մէկին մի բան իմաց տալ, տեղեկացնել. д. себя́ з. իրան ցոյց տալ. II. ի. հ—ք. նշանաւոր, ազգեցիկ մարդիկ, մեծունիք. имѣ́ть знако́мство съ зна́тью; III. ֆ. ինչպէս երևում է, հաւանաբար. ուրեմն. з. онъ не придётъ.

Знатьё, ья́ չ. ռմկ. գիտութիւն, տեղեկութիւն. кабы́ з. եթէ այս գիտենայի:

Зна́ться, спозна́ться փոխ. միմեանց ճանաչել, միմեանց հետ ծանօթանալ. онъ съ нимъ з. не хо́четъ.

Зна́||харка ի. 1, վհուկ, կախարդ, 'ջադուբազ' կին. 2, 'հէքիմ', 'ջառահ' կին. -харство չ. վհուկութիւն, կախարդութիւն, 'ջադուբազութիւն'. -(а́)ха́рь ա. 1, կախարդ, հմայ, 'ջադուբազ'. 2, 'հէքիմ', 'ջառահ', թերուս, կեղծ բժիշկ:

Значёкъ, чка ա. նւզ. պստիկ նշան, նշանիկ:

Зна||че́ніе չ. նշանակութիւն. իմաստ. э́то не имѣ́етъ никако́го з—ія; -чи́тельность ի. նշանաւորութիւն, կարևորութիւն, նշանաւոր, կարևոր լինելը. -чи́тельный ած. նշանաւոր, կարևոր, ականաւոր:

Зна́||чащій (և ռմկ՝ -чущій) ընդ. ած. նշանակող. -чить (-чу -чатъ) ն. 1, նշանակել. что э́то зна́читъ? այդ ի՞նչ է նշանակում. онъ отверну́лся. зна́читъ, разсерди́лся; 2, նշանակութիւն, ազդեցութիւն ունենալ, կարևորութիւն ունենալ. э́то мно́го зна́читъ; э́то ничего́ не зна̀читъ; онъ при Дворѣ́ мно́го зна́читъ; -читься անդր. համարուել:

Значко́вый ած. նշանի: [հմուտ

Зна́ющій ընդ. ած. գիտցող, իմացող, տեղեակ,

Зно||би́ть (-блю́ -бя́тъ), зазн—, ն. սառցնել, սառեցնել, մրսեցնել, ցրտահար անել. лихора́дка знобитъ его́ նա դողացնում է. -ся անդր. մրսել, սառչել. -бкій ած. հեշտութեամբ մրսող, մրսան:

Зно́бь ի. դող, սարսուռ. з. берётъ ջանս սարսուռ է ընկել:

Зной ա. տաքութիւն, շոգ, տապ. лѣ́тній з.; томя́щій з.; з. со́лнца կամ со́лнечный з.

Зно́йный ած. խիստ տաք, խիստ տապ, շոգ, կիզիչ այրող խորովող. з—ая жара́.

Зо||ба́стый, -ба́тый ած. մեծ կոնարքով, մեծ փուշիկով, մեծախածի:

Зо||ба́ть (-блю́ -блютъ և зо́баю -ютъ), -бну́ть ն. 1, կոցահարել. 2, ժւռկ. ուտել, ագահաբար ուտել, լափել: [թիւն:

Зобаче́нь(і)е (լեհ.) до зобаче́нь(і)я ցտեսու-

Зо́||бикъ ա. պստիկ խածի, կոնարք, 'փուշիկ' (թռչուններին). -бникъ ա. բս. Strumaria, կընարքածաղիկ. -бный ած. կոնարքի, խածու, 'փուշիկի'. -бо́къ, бка́, -бо́чекъ, чка ա. նւզ. խածեակ, պստիկ կանարք, խածի, 'փուշիկ' (թռչուններին):

Зобъ ա. կոնարք, խածի, 'փուշիկ' (թռչուններին). з. по́лонъ, а глаза́ голо́дны (առծ.) չատ տեսել է, քիչ կերել:

Зову́ տ. Звать.

Зовъ ա. կանչ, կոչ, գոչ. հրաւէր:

Зо||діака́льный ած. կենդանակային, զոդիակոսական. з. свѣтъ; -діа́къ ա. (յն.) աստղբ. զոդիակոս, կենդակ, կենդանակամար:

Зо́||дческій ած. ճարտարապետութեան, -պետական. -дчество չ. ճարտարապետութիւն:

Зо́дчій, аго ա. ճարտարապետ:

Зоилъ ա. զոիլոս, չար, չարամիտ, նենգամիտ քննադատ, դատամարտ, բծախնդիր քննադատ:

Зо||ла́ ի. մոխիր. -ле́ніе չ. մոխրելը. -ли́стый ած. մոխրաշատ. -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. մոխրաջրել (լուացքը). մոխրաջրով թրմել (մորթը). -лка ի. 1, տ. Золе́ніе; 2, նւզ. տ. Зола́.

Золо́||вка ի. տալ, ամուսնաքոյր: З о л о́ в к и н ъ а, о տալի. -вушка ի. փղբշ. սիրելի տալ, տալ ջան, սիրելի ամուսնաքոյր:

Золо||та́рня ի. ոսկերչի արհեստանոցը, ոսկերչանոց. -та́рь, я́ ա. 1, ոսկէզօծող, ոսկերիչ. 2, տ. Говночи́стъ; -ти́льный ած. ոսկէզօծելու. -ти́льщикъ ա. ոսկէզօծող, ոսկերիչ. -ти́стка ի. բս. Helichrysum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկ. -ти́стый ած. ոսկէփայլ, ոսկէճաճանչ, ոսկենման. з—аго цвѣ́та ոսկեգոյն: [ոսկէջրել:

Золоти́ть (-лочу́ -тя́тъ), поз—, ն. ոսկէզօծել,

Золо||тнико́вый ած. մսխալի, -լայինի:

Золо||тни́къ, а́ ա. 1, մսխալ (քաշ. որ. հաւասար է $^{1}{}_{96}$ ֆունտի կամ $^{1}/_{3}$ լոտի). 2, մսխալաքար. -тни́чный տ. Золотнико́вый. [նաւթուլ:

Золотня́нка ի. ոսկէ կամ ոսկէզօծած նուրբ լար,

Зо́лото չ. 1, ոսկի. э́то не человѣ́къ, а *з. դա ոչ թէ մարդ, այլ հրեշտակ է. 2, հաքն. կեղկղանք, աղբ:

Золото||би́тъ ա. ոսկի ծեծող, ոսկու դարբին, ոսկէգործ. -воло́сникъ ա. -голо́вка ի. տ. Златовла́съ; -иска́ніе չ. ոսկէխուզութիւն, ոսկէհանութիւն. -иска́тель ա. ոսկէխոյզ, ոսկէհան. -иска́тельный ած. ոսկէխոյզ, ոսկէհան:

Золото́й I, ած. ոսկու, ոսկէ, ոսկեայ. з. прі́искъ ոսկու բոյ. з—а́я руда̀; з—ы́хъ дѣлъ ма́стеръ ոսկէգործ, ոսկերիչ. *з—а́я ры́бка ոսկէ, ոսկէգոյն ձկնիկ. сули́ть з—ы́я го́ры մեծամեծ բաներ խոստանալ. *խիստ ազնիւ, պքանչելի, ան-

գին. з. человѣкъ; з—ая душа; з—ое сердце; 2, з о л о т о́ й, а́го ա. ոսկի, ոսկէ դահեկան։

Золотоно́сный ած. ոսկեբեր. з. песо́къ.

Золотообрѣ́зный ած. ոսկեկտուր, ոսկեզօծած ափերով. з—ая кни́га, бума́га.

Золотоплю‖щи́льникъ տ. Золотоби́тъ; -щи́льня ի. ոսկու ծեծարան, ոսկի դարբնելու տեղ։

Золотопро‖мыва́льный ած. ոսկու աւազը լուանալու. з—ая доска́; з—ая фа́брика; -мыва́льня ի. ոսկու աւազը լուանալու տեղ, հիմնարկութիւն. -мыва́льщикъ ա. ոսկու աւազը լուացող. -мыва́нiе չ. ոսկու աւազի լուացումը։

Золотопромы́‖шленникъ ա. ոսկի արդիւնաբերող. -шленный ած. ոսկի արդիւնաբերող. ոսկու արդիւնաբերութեան. з—ая компа́нiя.

Золото‖ты́сячникъ ա. բս. Erythraea Centaurium, գետնալեղի. -цвѣ́тъ տ. Златоцвѣтъ.

Золото‖шве́й ա. -шве́йка ի. ոսկով կար անող, ոսկեհուռ զարդակերտն կարող այր, կին. -шве́йный ած. ոսկեկարութեան, ոսկով կարելու, յօրինելու. ոսկեհուռ. -шве́йня ի. ոսկեկարարան, ոսկեկարութիւն, ոսկեհուռ զարդակերտն կարելու արհեստանոց։ [զարդեր կարող կին։

Золото‖шве́я ի. ոսկով կար անող, ոսկեհուռ զի-

Золо‖ту́ха ի. բժ. Scrophula, խլուցու, խլախտ, գեղձացու, գեղձախտ. -ту́шный ած. խլախտաւոր, գեղձախտաւոր։

Зо́лотце́, а և à մեղմ. ոսկուկ, ոսկի։

Золо‖че́нiе չ. ոսկեզօծելը, ոսկէջրելը։

Золу́шка ի. յոգ. ան. մոխրիկ, մոխրաթաթու, մոխրալուիկ (կոչուում է գերմանական յայտնի ժողովրդական հէքեաթի գլխաւոր անձը)։

Золъ տ. Зло և Злой.

Зольни́къ, а́ ա. 1, մոխրի քունջ, մոխրատեղ, մոխրանոց (ռուս վառարանում). 2, մոխրալուծոյթ (մոխրից և կրից պատրաստած լուծոյթ, որի մէջ ընկղմում են դաբաղելի կաշին). 3, բս. ա, Anthyllis vulneraria, վիրախոտ (ներքնար). բ, Salsola kali, ազնիւ օշան։

Зо́льный ած. մոխրային, մոխրի. з. я́щикъ; з. [щёлокъ.

Зо́на ի. (յն.) աշխ. գօտի։

Зо‖нди́рованiе չ. զննելը, հետախուզելը. -нди́ровать (-рую -ютъ) ն. զննել, հետախուզել (զննաձողով)։

Зондъ ա. (գերմ.) վիրբ. զննաձող։

Зо́н‖тикъ ա. 1, զոնտիկ, հովանոց. 2, բս. umbella, հովանոց. 3, նւզ. տ. Зонтъ; -тичекъ, чка նւզ. տ. Зо́нтикъ 1 և 2; -тичный ած. 1, զոնտիկի, հովանոցի. з—ая рукоя́тка; 2, բս. հովանոցաւոր. з—ыя расте́нiя.

Зонтъ ա. ամհ. հովանոց, ծածկոյթ, ձեղուն։

Зоо‖графи́ческiй ած. կենդանագրական, անասնագրական. -гра́фiя ի. (յն.) կենդանագրութիւն, անասնագրութիւն. -(о́)гра́фъ ա. կենդանագիր, անասնագիր։ [նասնապաշտութիւն։

Зоола́трiя ի. (յն.) կենդանապաշտութիւն, ա-

Зооли́тъ ա. (յն.) կենդանաքար (քարացած կենդանի, որ փորելով գետնի տակից հանում են)։

Зоологи́ческiй ած. կենդանաբանական։

Зоо‖ло́гiя ի. (յն.) կենդանաբանութիւն, -խօսութիւն. -ло́гъ ա. կենդանաբան. -тера́пiя ի. (յն.) կենդանաբուժութիւն, անասնաբուժութիւն։

Зоотоми́ческiй ած. անասնահերձական։

Зоо‖то́мiя ի. (յն.) անասնահերձութիւն, անասնազննութիւն, անասնական կազմախօսութիւն. -то́мъ ա. անասնահերձ, անասնային կազմախօս։

Зоофи́тъ ա. (յն.) կիրդանատունկ, կենդանաբոյս։

Зоохи́мiя ի. կենդանական քիմիա։

Зо́‖ренька նւզ. տ. Заря́.

Зо́рить (-рю -рятъ) ն. թողնել, որ պարզուի (օր. հալած իւղը). թողնել, որ հասունանայ։

Зо́‖ркiй ած. սուր, սրատես, նրբատես. у него́ з—iе глаза́; -рко մ. աչալրջութեամբ. слѣди́ть з. за кѣмъ; -ркость ի. սրութիւն (աչքի), սրատեսութիւն, նրբատեսութիւն։

Зорочёкъ, чка́ տ. Зрачёкъ.

Зо́рька ի. նւզ. արշալոյս[ի սկիզբը]. վերջալոյս[ի սկիզբը]. «сего́дня на з—ѣ она́ сконча́лась».

Зоря́ ի. բս. Ligusticum officinale, լեռնակարոս. лугова́я з. Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ։ [(նկարած)։

Зракъ ա. 1, դէմք, երես, տեսք. 2, պատկեր

Зра‖чёкъ, чка́ ա. [աչքի] բիբ. расшире́нiе зрачка́ բբի ընդլայնումն. у него́ зрачки́ зака́тываются նորա աչքերը խաւարում, մարում են, նա մեռնում է. -чко́вый ած. [աչքի] բբի։

Зри́‖мый բյ. ած. տեսանելի. -тель ա. -тельница ի. հանդիսատես, -ուհի, հանդիսական, -ուհի. ականատես վկայ այր, կին. -тельный ած. տեսնելու, մտիկ անելու, տեսողութեան. з. нервъ; з—ая труба́ [հեռա]դիտակ։

Зрѣ́лище չ. 1, տեսարան, հանդէս. великолѣ́пное з.; умили́тельное з. սրտառուչ տեսարան. 2, թատրոնական ներկայացում։

Зрѣ́‖лость ի. 1, հասունութիւն (օր. պտուղների, պալարի). 2, հասունութիւն, խոհականութիւն. չափահասութիւն. аттеста́тъ з—и աւարտման վկայագիր. -лый ած. 1, հասած, հասունացած (օր. պտուղ, պալար). 2, հասած, մեծացած, հասակն առած. 3 լուրջ, ողջամիտ. по з—ому обсужде́нiю, соображе́нiю լրջօրէն կշռելուց յետոյ З р ѣ́ л о մ. լրջօրէն. з. обду́мать.

Зрѣ́нiе չ. 1, տեսանելիք, տեսողութիւն. у него́ плохо́е з. նա վատ է տեսնում. 2, հասնիլը, հասունանալը. մեծանալը, հասակն առնելը։

Зрѣть I. (зрѣ́ю -ютъ), созр—, չ. 1, հասնիլ (հասնուլ), հասունանալ (պտուղների, պալարի, մտքի մասին). 2, հասնիլ, հասակն առնել, մեծանալ, առնանալ. II. (зрю -ятъ), узр—, ն. և չ. տեսնել, մտիկ անել, մտիկ տալ, նայել, ‘աչել’։

Зря մ. ռմկ. մի կերպ, ինչպէս լինի, թէ՛ թէ, հաքեանցի կերպով, անհոգութեամբ. զուր։

Зря́‖чiй ած. տեսնող, կարող, ընդունակ տեսնելու, նայելու. -чка ի. նշանաւութեան երկաթուկ (հրացանի, թնդանօթի վերայ)։

Зу‖ба́рь, я́ ա. ռմկ. ատամնաւոր խարաբուզ, ‘ռանդա’. խարտոց. -ба́стый ած. 1, շատատամ, բազմատամ. 2, մեծատամ, երկար և սուր ատամներով. 3,* կռւարար, ամբարիշտ, անիրաւ. онъ *зуба́стъ նա խիստ լեզուանի, անիրաւ մարդ է, նորա ‘հախիցը ոչ ոք չի կարող գալ’. -ба́тка ի. ձկն. Anarrhichas lupus ծովագայլ[ձուկ]ը. -ба́тый ած. 1, ատամնաւոր. 2, տ. Зуба́стый.

Зубе́цъ, бца́ ա. ատամ (օր. սղոցի, մեքենայի ականի, փոցխի, պարսպի, աշտարակի վերի կէս)։

Зуби́ло չ. դուր (երկաթահատ կմ քարաբեկ)։

Зу‖би́шко ած. նւզ. ատամիկ, պստիկ ատամ. -би́ще ա. յեղ. մեծ, ահագին ատամ։

Зубно́й ած. ատամի, ատամնա—. з—а́я боль; з. врачъ; з. порошо́къ.

Зубо‖ви́дный ած. ատամնաձև, ատամնակերպ. -дёръ ա. ատամնահան, ատամ քաշող, հանող։

Зубо́къ, бка́ *ա.* 1, *նւզ.* *պստիկ ատամ, ատամիկ.* подня́ть кого́ на *зубки́ *մէկին ծաղրել, ծաղրի առարկայ շինել, ‘մասխարայ պցել’.* дари́ть, класть на з. *ծննդականին ընծայ, նուէր տալ.* позолоти́ть, посеребри́ть з. *դայեկին ընծայ, նուէր տալ (երբ որ մանուկը առաջին ատամը հանում է)։*

Зубо||лѣче́бный *ած.* *ատամնաբուժութեան.* з. кабине́тъ; -обра́зный *տ.* Зубови́дный; -прорѣзыва́ніе *չ.* *ատամների դուրս գալը.* -рывный *ած.* *ատամ քաշելու, հանելու։*

Зубо||ска́лить (-лю -лятъ) *չ.* 1, *ատամները կափկափել, ‘դնչքռել’.* 2, *մէկին ծաղրել, ծիծաղել մէկի վերայ։*

Зубо||ска́лъ *ա.* -ска́лка *ի.* *ծաղրածու, ուրիշին ծաղրող, ծաղր անող այր, կին.* -ска́льство *չ.* *ծաղր, ծաղրածութիւն.* -ты́чина *ի.* *հարուած, ապտակ բերանին, ‘շափալախ’.* дать кому́ з—у.

Зубо́чекъ, чка *ա.* *նւզ.* *պստիկ ատամ, ատամիկ։*

Зубо||чи́стка *ի.* 1, *քչփորիկ, ատամնափորիչ (սրած լուցկի, փետուրի կոթ ևն ատամը քչփորելու, մաքրելու).* 2, *ատամնախոզանակ.* -чи́стный *ած.* *ատամն(ներ) մաքրելու.* з. порошо́къ; -чи́сточка *նւզ.* *տ.* Зубочи́стка.

Зубре́ніе *չ.* 1, *ատամներ կտրելը, ատամնաւորելը (սղոցի բերանը).* 2, *թութակաբար, առանց իմաստը հասկանալու անգիր անելը։*

Зубрёнокъ, нка *ա.* *ցլավայրու (зубръ) հորթ։*

Зу||бри́ла *ա.* *Թութակաբար, առանց հասկանալու անգիր սերտող.* -бри́ло *տ.* Зуби́ло.

Зу́брина *տ.* Зазу́брина.

Зубри́ть (-брю́ -я́тъ), заз—, *ն.* 1, *ատամնաւորել, ատամնաձև կտրել (օր. սղոցի բերանը).* 2, *փչրել, ‘ղըդմներ’ առաջացնել (օր. դանակի բերանի վերայ).* 3, *թութակաբար, առանց միտքը հասկանալու սերտել, անգիր անել։*

Зу||бръ, -брь *ա.* *կնդ.* Bos urus, *ցլավայրի։*

Зуб||ча́тка *ի.* 1, *կնդ.* Dentalium, *ատամնախեցի.* 2, *ատամնաւոր անիւ.* -ча́тый *ած.* *ատամնաւոր, ատամնաձև կտրտուած.* з. листъ; з—ое колесо́; з—ая ба́шня; -чикъ *ա.* *նւզ.* *պստիկ ատամ։*

Зубъ *ա.* *ատամ (յ.* зу́бы, о́въ *բերանի ատամներ. իսկ* зу́бья, бьевъ *սղոցի, սանտրի, անուի ևլն ատամներ.* моло́чный з. *կաթնատամ.* вставно́й з. *դնովի, կեղծ ատամ.* точи́ть з—ы на кого́ *մէկի վերայ ատամները սրել.* э́то мнѣ не по зуба́мъ *այդ ատամս չի կտրում.* положи́ть з—ы на по́лку *անօթի մնալ, սոված մնալ.* не́чего на з. положи́ть *ուտելու ոչինչ չկայ.* она́ съ нимъ з. за́ з. *նա (կինը) նորա հետ այնպէս է, ինչպէս շունը կատուի հետ.* мы на э́томъ з—ы съѣли *դորա վերայ մենք մեր ոյժերը փորձել ենք.* з. на́ з. не попада́етъ *ատամները դխկըռտում են (ցրտից)։*

Зуба́нка *ի.* *բս.* Dentaria, *ատամնաբոյս։*

Зу||дъ *ա.* *քոր, մարմաջ.* -дѣ́ть (—, -ди́тъ) *չէզ.* *քոր գալ, մարմաջել։*

Зуёкъ, йка́ *ա.* *կնդ.* Charadrius, *քարաքը (թռչուն եզերաքնակներից)։*

Зуй *ա.* *կնդ.* Tringa, *հասարակ կտցար։*

Зумфъ *ա.* (*գերմ.*) *լռնգ.* *Ջրահաւաք արկղ, փոս։*

Зы||ба́ть (-блю́ -ютъ *և սխալ* -бить (-блю -бятъ), ся) *ն.* *ճօճել, տատանեցնել.* -ся *անդր.* *ճօճուիլ.*

Зы||бка *ի.* *ճլորդ.* -бкій *ած.* 1, *երերուն, ճօճուն.* з—ая по́чва *ճահճուտ, ճախնուտ, մօրուտ.* 2, *ճկուն.* з. прутъ; -бкость, -блемость *ի.* *երերունութիւն, ճօճունութիւն, տատանմունութիւն, անհաստատութիւն.* зы́блемость сча́стья *բաղդի փոփոխութիւնը, անհաստատութիւնը.* -блемый *ած.* *երերուն, տատանուող, անորոշ, անհաստատ.* -бу́честь *տ.* Зы́бкость; -бу́чій *ած.* *երերուն, տատանուող, շարժուն, շարժական։*

Зыбь *ի.* 1, *թեթև ալէկոծութիւն (հողմից առաջ կամ յետոյ) կամ նման շարժմունք.* з. коло́сьевъ *արտի ալէկոծութիւնը (քամուց).* 2, *անհաստատ հող, ճահիճ։*

Зы||ча́ть *չ.* *հնչել, զընգալ, ծլնգալ.* -чность *ի.* *քաջահնչիւնութիւն, ոյժ, զօրութիւն, թափ, սաստկութիւն ձայնի։*

Зы́чный *ած.* *քաջահնչիւն, բարձր, սաստիկ, թափ ունեցող. լաւ, բարձր արձագանգ տուող։*

Зѣва́ка *հոր.* 1, *ապուշ, ապուշի պէս նայող ու յօրանջող ոմն.* 2, *անզգոյշ ոմն։*

Зѣва́ніе *չ.* 1, *յօրանջելը, յօրանջում.* 2, *ապուշի պէս, բերանը բաց նայելը, մտիկ տալը.* съ з—ія сытъ не бу́дешь.

Зѣ||ва́ть, -вну́ть *չ.* 1, *յօրանջել, որոշտալ.* 2, *ապուշի պէս մտիկ տալ.* -ся *չէզ.* *յօրանջել.* мнѣ зѣва́ется.

Зѣвникъ *ա.* *որս.* *դայլ, դանդանաւանդ (շների)։*

Зѣ||во́къ, вка́ *ա.* 1, *մի անգամ յօրանջելը, յօրանջում.* 2, *վրիպում.* -во́та *ի.* *յօրանջկոտութիւն, խլատ, յաճախակի յօրանջում.* -ву́нъ, а́ *ա.* -ву́нья *ի.* *յօրանջոտ, յօրանջկոտ այր, կին։*

Зѣвъ *ա.* *բերան, երախ, բերանի խոռոչ։*

Зѣло́ I. *չ.* *զէլօ (եկ. սլաւ. այբբենի ութերորդ տառի անունը).* II. *ՙ.* *խիստ, չափազանց։*

Зѣни́ца *ի.* *տ.* Зрачёкъ; бере́чь какъ з—у о́ка *իբ աչքի լոյսի պէս պահել, խնամել։*

Зю́зникъ *ա.* *բս.* Lycopus, *գայլաթաթ։*

Зюзю́кать *չ.* 1, *թոթովել, անհասկանալի կերպով խօսել.* 2, *խմել, հարբել։*

Зю́зя *հոր.* *ռմկ.* 1, *հարբած մարդ, կին.* напи́ться з—ей *բոլորովին հարբել.* 2, *անձրևից թրջուած, ‘մուկ դարձած’ մարդ, կին.* 3, *անպիտան, անարգ ոմն։*

Зю́йд||ъ *ա.* (*գերմ.*) *ծովգ.* 1, *հարաւ.* 2, *հարաւային քամի, հողմ.* -ве́стъ *ա.* (*գերմ.*) 1, *հարաւ արևմուտք.* 2, *հարաւ արևմտեան քամի, հողմ.* -о́стъ *ա.* (*գերմ.*) 1, *հարաւ արևելք.* 2, *հարաւ արևելեան քամի, հողմ։*

Зя́||бкій *ած.* 1, *ցրտից վախեցող, հեշտութեամբ մրսող.* 2, **սառ, անտարբեր.* «гла́вный упрёкъ, кото́рый дѣ́лаютъ по́йнтерамъ, состои́тъ въ то́мъ, что они́ зя́бки и не охо́тно подаю́тъ дичь»;

Зы́бкость *ի.* *մրսողութիւն, սառնութիւն։*

Зя́бликъ *ա.* *կնդ.* Fringilla coelebs, *սարեակ կամ սերինոս։*

Зя́блика *ի.* *ցրտահար, ցրտատար ծառ, ճիւղ, թափ ելն։*

Зя́блица *ի.* *մարի (էգ) սարեակ, սերինոս։*

Зя́||блость *ի.* *մրսածութիւն, ցրտահարութիւն, ցրտատարութիւն.* -блый *ած.* *ցրտատար, ցրտահար, մրսած.* -бнуть (*անց.* зябъ -бла, о), озя́бн—, прозя́бн—, -зазя́бн—, *չ.* 1, *մրսիլ.* 2, *սառչիլ, ցրտատար լինել, ցրտահար լինել։*

Зя́||тевъ, а, а *ած.* *տ.* Зять; -тёкъ, -тька́ *ա.* *նւզ.* *և փղքշ.* *փեսայիկ, սիրելի փեսայ.* -тнинъ, а, о, -тній *տ.* Зя́тьевъ, а, о.

Зя||ть *ա.* (*յ.* зятья́, те́й *և* зятевья́, е́въ) *փեսայ։*

Зя́тевъ, а, о *ած.* *փեսայի, փեսային պատկանող.* -тюшка *ա.* *փղքշ.* *տ.* Зятёкъ.

И.

И, и, ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց ի տառը։ И-ն գրւում է միմիայն բաղաձայների առաջ, օր. миръ, извине́ніе; իսկ ձայնաւորի առաջ գրւում է і, որ նոյն հնչիւնն ունի, օր. христіа́нинъ, вліяніе. Այս ընդհանուր կանոնից բացառութիւն է կազմում міръ բառը, որ նշանակում է աշխարհ։ И-ն գրուելով ձայնաւորից յետոյ, սղւում և դառնում է й (й съ кра́ткой, որը հնչւում է ինչպէս հայոց յ-ն բառերի վերջում, օր. рай, ло́вчій). И-ն կոչւում է նաև и осьмери́чное, իսկ і-ն՝ і десятери́чное (եկ. սլաւ. и-ն նշանակում է 8, իսկ і-ն՝ 10)։

И շ. 1, և, ու. 2, նոյն իսկ, մինչև անգամ, եւ, իսկի. я и не ду́малъ объ э́томъ դորա վերայ ես իսկի չէի էլ մտածում. онъ и такъ здоро́въ, и такъ бога́тъ նա առանց այն էլ առողջ է, հարուստ է։

Ибисъ ա., կնդ. Tantalus ibis, եգիպտական արագիլ, քաջահաւ, ցեծ։

Ибо շ. որովհետև, զի, քանզի, վասն զի։

Ива ի. բս. Salix alba, սպիտակ ուռենի (ուռի). и́. ло́мкая, S. fragilis, դիւրաբեկ ուռենի (ճաթուռի). и́. уша́стая, S. aurita, սողացող ուռի. и́. вавило́нская կմ плаку́чая, S. babylonica, բաբելոնական կմ վարսաւոր ուռի. и́ па́льмовая, ко́зья, S. capraea, որձ ուռի։

Ива́‖новскій ած. 1, Յովհանի. кути́ть во всю и—скую խիստ կոնծել, քէֆ անել. ора́ть на всю и—скую խիստ բարձր բղաւել, աղաղակել. скака́ть, валя́ть во всю и—ую խիստ արագ վազել, 'պոկ տալ', աղաղակել. 2, Իվանովա գիւղի(ց). и—ское полотно́; **-новъ** -цвѣтъ ոսկեծաղիկ. **-нокъ**, нка ա., կնդ. Alcedo ալկիոն, ծղնի (թռչուն). **-нъ-да-Ма́рья** բս. Melampyrum nemorosum, վայրի կովցորեան (արջու հատ)։

Иве‖ренъ, рня ա. 1, կտոր, բեկոր, փշրանք (օր. քարից թասի). 2, անասունի ականջի սեպաձև ճեղքուածքը (իբրև նշան). **-решекъ**, шка, **-решо́къ**, шка́ նւզ. պստիկ կտոր, բեկորիկ. **-рный** ած. բեկորի, կտորի, փշրանքի։

Ив‖ина ի. ուռենու ճիւղ, ոստ, ձողի, թառ. **-йшеніе** չ. հ-է. ծառի կոճղի վերայ աճող մի տեսակ սունկեր. **-ка** ի. 1, նւզ. տ. Ива; 2, բս. Aiuga reptans, ճանկխոտ կամ ծծուկ. **-ня́къ**, а́ ա. 1, ուռենու անտառ, մացառ, թփուտ. 2, ուռի փայտ, վառելիք. **-няко́вый** ած. ուռենու անտառի, ուռի փայտի. **-нячёкъ**, чка́ նւզ. տ. Ивня́къ; **-овый** ած. ուռենու(ց).

Иво́л‖га ի. կնդ. Oriolus galbula, պիրոլ (երգեցիկ թռչուն). *գծուծ, կծծի, խորամանկ մարդ. **-гинъ**, а, о ած. պիրոլի։

Ивушка փղք. տ. И'ва.

Иги́ръ ա. բս. Acorus calamus, խունկեդէզ (ակիր?)։

Иг‖ла́ ի. 1, ասեղ (թէ ծակով և թէ առանց ծակի). шве́йная, вяза́льная, чуло́чная и.; 2, ծայր, կատար. и. горы́; 3, առհ. փուշ, մախաթ (օր. եղևինների). խաւ. и. и́нея; 4, փուշ, խայթոց (ոզնու և նման կենդանիների). **-ла́-рыба** ի. կնդ. Syngnathus acus, թառաձուկ, ասեղնաձուկ **-ли́ный** ած. ասեղի. и—ое ушко́; **-ли́стый** ած. ասեղաշատ, փշաշատ, մախաթաշատ. **-ли́ца** ի. 1, փայտէ մախաթ, հերիւն, որով թոռ են գործում. 2, բս. Ruscus aculeatus, մկնափուշ, փշաւոր մրտենի. **-ли́шникъ** ա. բս. Ononis spinosa, փշոտ եզնարգել (կաղնուտ, իշախոտ). **-ли́ща** յաւ. մեծ, ահագին ասեղ, մախաթ. **-ли́ще** չ. գւռկ. ասեղների տուփ. **-лова́ніе** չ. տ. Акупункту́ра; **-лова́тый** ած. փշոտ, մախաթներով. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. բժ. ասեղնաբուժել։

Игло‖ви́дный տ. Иглообра́зный; **-во́й** ած. ասեղի. **-ко́жій** ած. փշամորթ. и—ія живо́тныя կնդ. Echinodermata, Փշամորթեր. **-обра́зный** ած. ասղաձև. **-пёрый** ած. փշաթև, փշոտ թևերով. и—ыя ры́бы կմ **-пёрки** ի. յ. կնդ. Acanthopteri, Փշաթևեր. **-подо́бный** տ. Иглообра́зный.

Игля́ный տ. Игли́ный.

Игнори́‖рованіе չ. անգիտանալը, չնկատել դնելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. անգիտանալ, չուզել նկատել, առ ոչինչ համարել, 'այնումը չդնել'։

И́‖го չ. լուծ. *ստրկութիւն. сбро́сить съ себя́ и́. լուծը թօթափել. **-говщи́къ**, а́ տ. Игоно́сецъ; **-говщи́на** ի. 1, ստրկութիւն, ճորտութիւն. 2, հ-է. ստրուկներ, ճորտեր։

Иго́‖лка ի. 1, նւզ. պստիկ ասեղ, ասեղ. быть какъ на *и—ахъ այրուել-փոթոթուել, տանջուել. пуска́ть и—и փրփրել (գինու մասին.) какъ съ и—и թափ թազայ, բոլորովին նոր. пла́тье съ и—и; 2, բս. Stipa capillata, փետրախոտ. **-лочка** նւզ. պստիկ ասղուկ. **-лочникъ**, **-лочница** 1, տ. Иго́льщикъ, -щица; 2, գւռկ. դծուծ, ժլատ այր, կին. **-лочный** ած. ասղուկի, ասղուկների(ց). **-льникъ** ա. 1, ասղարան, ասեղների տուփ. 2, փշաւոր մացառ. 3, բս. Dianthus deltoides, բրգաձև շահոքրամ. **-льничекъ**, чка նւզ. տ. Иго́льникъ 1; **-льный** տ. Игли́ный; **-льчатый** ած. ասղաձև, ասղակերպ. բս. փշաւոր, մախաթաւոր. **-льщикъ** ա. ասեղնագործ. **-льщица** ի. 1, ասեղնագործ կին. 2, ասեղնագործի կին։

Игоно́‖сецъ, сца ա. լծակիր, *ստրուկ, տառապեալ, բազմաչարչար մարդ. **-сный** ած. լծակիր, լուծ կրող, տառապող։

Иго́‖ристый ած. խաղասէր. **-рка** նւզ. տ. Игра́; **-рный** ած. խաղի, խաղա—. и. домъ; **-рочка** նւզ. տ. Иго́рка.

И́го‖тка նւզ. **-ть** ի. սանդ, 'հաւանք'. **-тный** ած. սանդի, 'հաւանքի'։

Иг‖ра́ ի. 1, խաղ. и. въ ка́рты թղթախաղ. и. въ ба́бки վէգախաղ. аза́ртныя и́гры; мнѣ не нра́вится и. э́того актёра, э́того піани́ста; и. словъ բառախաղութիւն. 2, խաղաթուղթ. одна́ и. картъ; 3, խաղալու ժամանակ տարածը կամ տանուլ տուածը. **-ра́ла** հ-ը. խաղող, խաղացող այր, կին. **-ра́-**

лище չ. խաղալիք. человѣкъ * и. страстей; **-ра́льный** ած. խաղի, խաղալու. и—ыя ка́рты, ко́сти; **-ра́ніе** չ. խաղալը, ածելը. **-раный** բյ. ած. խաղի ժամանակ գործ ածած, խաղալուց մաշուած. и́—ыя ка́рты; **-ра́ть** չ. և ն. խաղալ. и. въ ка́рты, въ ша́хматы, въ мя́чикъ, въ ку́клы; и. по копе́йкѣ, по́ двѣ копе́йки մի, երկու կոպէկով խաղալ. и. на де́ньги փողով խաղալ. румя́нецъ игра́етъ у нея́ на щека́хъ; *и. кому́ въ ру́ку մէկին խրախուսել, մէկի ՝սրտից ջուր խմել՝, и. на скры́пкѣ, на фле́йтѣ, на трубѣ́, на роя́лѣ ջութակ, ֆլէյտ, փող, դաշնամուր ածել. и. пѣ́сню երգ երգել, նուագել. и. траге́дію, коме́дію; и. гла́вную роль; **-ре́цкиі** ֆ. խաղացողին վայել ձևով. **-ре́цкій** ած. խաղացողի, խաղացողին յատուկ. и—ія уло́вки; **-ре́цъ**, а́ ա. **1**, հնց. խեղկատակ, միմոս, ծաղրածու, դերասան. **2**, անտային օգլի մի, գև. **-ри́вость 1**, չարաճճիութիւն. **2**, կենդանութիւն, ժրութիւն, կայտառութիւն, աշխոյժ. **-ри́вый** ած. **1**, չարաճճի, ուրախ. и—ое дитя́; **2**, կենդանի, ժիր, կայտառ, վառ, վառվռուն, աշխոյժ. и. умъ; и—ое воображе́ніе; **-ри́стый** ած. փրփրուն. փրփրացող, փրփրադէզ (խմիչքների մասին). **-ри́шка** է. նվաս. ողորմելի, դատարկ, անհամ խաղ. **-ри́ща** է. յաւ. մեծ, ահագին խաղ. **-(и́г)рище** չ. ժողովրդական խաղ, համախմբում պարով և երգով. **-ро́къ**, а́ ա. **-рочи́ха** է. խաղացող, ածող, նուագող այր, կին. խաղամոլ, խաղալու, ածելու սիրահար այր. կին. **-ру́нчикъ** նւզ. **-ру́нъ**, а́ ա. **-ру́нья** է. չարաճճի, խաղըլկան այր, կին. **-ру́шечка** ն—վ ա. Игру́шка; **-ру́шечникъ** ա. խաղալիքներ շինող կամ վաճառող **-ру́шечница** է. **1**, խաղալիքներ շինող կամ վաճառող կինարմատ. **2**, խաղալիքների արկղ. **-ру́шечный** ած. խաղալիքի, -քների. **-ру́шка** է. խաղալիք, խաղալու իր. **-рывать** ա. Игра́ть.

Игуа́на է. կնդ. Iguana tuberculata, հատարակ իգուան, մողէզ, խլէզ:

Игу́‖менскій ած. վանահայր. **-менство 1**, վանահայրութիւն. մայրապետութիւն. **2**, վանք, կուսանոց. **-менствовать** (-ствую -ютъ) չ. վանահայրութիւն, մայրապետութիւն անել. **-менъ** ա. վանահայր. **-менья** է. մայրապետ (կուսանոցի), վանամայր:

Идеа‖лизи́ровать (-рую -ютъ) ն. իդէալացնել, -լականացնել. **-ли́змъ** ա. փիլ. իդէալականութիւն, գաղափարականութիւն (հմմտ ա. Реали́змъ); **-ли́стъ** ա. **-ли́стка** է. իդէալիստ, գաղափարական այր, կին. **-лъ** ա. իդէալ, վեհ, վսեմ գաղափար. **-льность** է. իդէալ, գաղափարական, վերացական լինելը. վեհութիւն, վսեմութիւն. **-льный** ած. իդէալական, գաղափարական, վերացական, վեհ, վսեմ, կատարեալ, գերականական:

И‖де́йный ած. գաղափարի, -ների. **-деологи́ческій** ած. գաղափարախօսական. **-деоло́гія** է. (յն.) փիլ. գաղափարախօսութիւն. **-деоло́гъ** ա. գաղափարախօս, -բան. **-де́я** է. (յն.) գաղափար, միտք, հասկացողութիւն. руководя́щая и. առաջնորդող գաղափար:

Идил‖ли́ческій ած. հովուերգական. **-лія** է. (յն.) հովուերգութիւն (թեթև վիպական բանաստեղծութիւն, որի նիւթը առնուած է գիւղական պարզ կեանքից):

է գիւղացիական հովիւների, ձկնորսների, շինականների և այլն. գիւղական պարզ կեանքից):

Идіо́мъ ա. **1**, առանձնայատկութիւն (բարբառի). **2**, բարբառ:

Идіопа‖ти́ческій ած. բժ. առանձնակրական. **-тія** է. (յն.) բժ. առանձնակրութիւն (առանձին, ցաւ, որից հիւանդութիւն մարմնի ոչ և է անդամի):

Идіосинкра́зія է. (յն.) բժ. բնածին զգացողութիւն, բնածին համակրութիւն կամ հակակրութիւն:

Идіо‖ти́змъ ա. իդիոտիզմ (որ և է լեզուին յատուկ անթարգմանելի դարձուածք, օր. «онъ соба́ку съѣлъ» կամ թէ հայերէն՝ «քո բանը բուրդ է»). **-тка** է. խենթ, թուլամիտ, ապուշ, խօլ աղջիկ, կինարմատ. **-тство** չ. խօլութիւն, խենթութիւն, ապուշութիւն. **-тъ** ա. խենթ, թուլամիտ, ապուշ, խօլ մարդ:

Идоло‖поклоне́ніе չ. կուռքերին երկրպագելը. **-покло́нникъ** ա. **-покло́нница** է. կռապաշտ, -ուհի. **-покло́нничать** չ. կռապաշտութիւն անել, կուռքերին երկրպագութիւն տալ, *ստրկանալ, քծնելով աշխատել հաճոյանալ. **-покло́ннический** ած. կռապաշտական **-покло́нничество** չ. կռապաշտութիւն. **-покло́нничествовать**, **-покло́нствовать** (-ствую -ютъ) ա. Идолопокло́нничать; **-покло́нство** չ. կռապաշտութիւն. **-служе́ніе** չ. կուռքերի պաշտօն, կռապաշտութիւն. **-служи́тель** ա. **-служи́тельница** է. կռապաշտ, -ուհի, կռապարիշտ, -րշտուհի. **-тво́рецъ**, рца ա. կուռքեր շինող:

Идо‖лъ ա. կուռք. **-льница** է. կռատուն, մեհեան. **-льскій** ած. կուռքի, կուռքերի:

Идти́ ա. Итти́.

Иждив‖а́ть, -ви́ть, -вля́ть ն. եկ. ս. ծախսել, մսխել. **-ве́ніе** չ. ծախս, մսխել. „И жилъ Па́велъ цѣлыхъ два го́да на своёмъ и—іи Եւ եղև զերկեամ մի բովանդակ իւրով վարձու (Գործք, 28_{30}). **-ви́ть** (-влю́-вя́тъ), **-вля́ть** ա. Иждива́ть.

И́же եկ. սլ. **1**, դեր. որ. **2**, չ. եկ. սլաւ. այբբենի մէջ и տառի անունը: [(V) անունը:

И́жица է. սլաւ այբբենի վերջին տառի

Изба́ է. խրճիթ, հիւղ, խուղ. чёрная կմ курна́я и. խրճիթ առանց ծխնելոյզի. бѣ́лая и. խրճիթ ծխնելոյզ ունեցող վառարանով. кра́сная и. մեծ խրճիթ մեծ պատուհանով. су́дная и. հնց. դատարան:

Изба‖ви́тель ա. **-ви́тельница** է. փրկող. թափող, ազատող այր, կին. **-ви́тельный** ած. փրկող, թափող, ազատող **-вить** (-влю -вятъ), **ся** ա. Избавля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. **1**, ազատելը, փրկելը, թափելը. **2**, ազատութիւն, փրկութիւն. **-вленникъ** ա. **-вленница** է. փրկուած, թափուած այր, կին. **-вля́ть**, -вить ն. **1**, ազատել, թափել. избáви Богъ! Աստուած փրկէ, ազատէ. избáвьте меня́ отъ э́того человѣ́ка; и. кого́ отъ опа́сности; и. кого́ отъ безпоко́йства; **2**, գւռկ. պարպել, դատարկել, մաքրել. и. ведро́, ка́дку; **-ся** ներ. отъ кого́, чего́ մէկից, մի բանից ազատուել, թափուել, պրծնել. и. отъ свои́хъ кредито́ровъ; и. отъ опа́сности, отъ наказа́нія; **-ву́шка** է. խրտուիլակ (օր. թռչուններին խրտնեցնելու համար):

Изба‖лова́ніе չ. երես տալը, փայփայելը, երես տալով փչացնելը. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) **ло́вывать** ն. փայփայել, երես տալ, երես տալով սաստկացնել, փչացնել. **-ся** անդր. երես առնել, փչանալ:

Избё‖нка է. Նւզ. Նխտ. ողորմելի հիւղ, խրճիթ. **-ночка** է. Նւզ. հիւղիկ, պստիկ խրճիթ:

Избе‖рега́ть, -ре́чь (-гу́-жёшь-гу́тъ) ն. խնայել, յետ գցել:

Изби‖ва́ніе չ. 1, սոսկալի ծեծելը, ջարդելը, ջարդուփշուր անելը. 2, սպանելը, կոտորելը. **-ва́ть**, -ть ն. 1, սոսկալի ծեծել, կոշկոճել, ջարդել, ջարդու փշուր անել, կոտրտել. 2, սպանել, կոտորել. 3, շատ խաղալով, ածելով մաշել, փչացնել (երաժշտական գործիքը.) **-ся** անդր. կոտրտուել, ջարդ ու փշուր ըլել. մաշուել (շորի ստառի մասին):

Из‖бира́емость է. ընտրելի լինելը. **-бира́ніе** չ. ընտրելը, ընտրութիւն, ընտրողութիւն. **-бира́тель** ա. **-бира́тельница** է. ընտրող այր, կին. **-бира́тельный** ած. ընտրողական, ընտրելու, ընտրութեան. и. го́лосъ; и—ое собра́ніе, и. комите́тъ; **-бира́тельство** չ. ընտրութիւն, ընտրելը. **-бира́ть**, -бра́ть ն. ընտրել, ջոկել. и. кого́ въ чле́ны о́бщества; и. вое́нное по́прище զինուորական ասպարէզ ընտրել (իբրև պաշտօն). и́бо мно́го зва́ныхъ, а ма́ло и́збранныхъ Զի բազումք են կոչեցեալք՝ և սակաւք ընտրեալք (Մատթ. 22_{14}):

Из‖би́тіе չ. կոտրտելը, ջարդ ու փշուր անելը. **-би́тость** է. անկենդանութիւն, *անհամութիւն. и. мы́сли; **-би́ть** (изобью́—ю́тъ), **-ся** տ. Избива́ть, ся.

Изби́‖шка է. Նխտ. ողորմելի խրճիթ. հիւղ. **-ща** է. յւմէ. ահագին խրճիթ, հիւղ:

Избіе́ніе չ. ջարդ, կոտորած. и. младе́нцевъ въ Виѳлее́мѣ; и. армя́нъ въ Константино́полѣ въ 1896 г.

Из‖блева́ніе չ. դուրս թքելը, որձկալով դուրս ժայթքելը, փսխելը. **-блёвывать, -блева́ть** (-блюю́ -ю́тъ) ն. դուրս թքել, դուրս ժայթքել, որձկալով դուրս թափել, փսխել:

Из‖близи, -бли́зка մ. 'ի մօտոյ, մօտիկուց:

Изб‖но́й ած. խրճիթի, հիւղի. **-ня́къ**, а́ ա. սառոյց, շինութեան փայտ (մախաթառր ծառից):

Избо‖да́ніе չ. հարու տալով, խեթկելով ջարդելը. սպանելը. **-да́ть** ն. հարու տալով, խեթկելով ջարդել, սպանել.

Избожи́ться (-жу́сь -жа́тся) անդր. խիստ, սաստկապէս երդուել:

Из‖бо́й ա. տ. Изби́тіе; **-бо́ина** է. 1, փոս ընկած, փոս գցած տեղ, փոս (օր. ճանապարհի վերայ) 2, ամանի վերայ զարկից գոյացած փոս, խորոչ. 3, հարուածից կապտած տեղ. **-бо́йна** է. քուսպ, կուսպ (ձիթաբեր հատիկների). **-бо́йный** ած. ծեծի, ջարդ ու փշուր անելու. и. па́рень տուրուդմփոցի սիրահար. и. това́ръ կէս սաղ, կէս ջարդուած ապրանք. **-бо́йня** է. ծեծ, կռիւ. **-бо́истый** ած. խորտուբորտ, փոս ընկած տեղերով:

Избо́рникъ եկղ. տ. Избра́нникъ.

Избо‖ра́зживаніе չ. ակօսելը, ակօս քաշելը. **-ра́зживать, -розди́ть** (-зжу́ -здя́тъ) ն. ակօսել, ակօսներ քաշել. вре́мя изборозди́ло его́ чело́; **-рождённость** է. ակօսուածութիւն:

Избоче́‖нивать, -нить (-ню -пятъ) ն. ծռել, թեքել. **-ся** անդր. կողքի վերայ թեքուել, ծռուել, յենուել (ձեռքով):

Из‖бра́живаніе չ. շրջելը. **-бра́живать**, -броди́ть ն. 1, շրջել (օր. մի ամբողջ քաղաք), տակն ու վրայ անել. 2, տրորել, կոխճոտել, ոտնատակ տալ (դաշտեր, մարգեր). 3, ոտքով միանգամից բոլոր ձկները բռնել. 4, *խենթ բաներ բռնել, չարաճճի բաներ անել:

Избра́жничать ն. խմել, խմելով վատնել. **-ся** անդր. հարբեցողութեան անձնատուր լինել, փչանալ:

Из‖бра́ніе չ. ընտրելը, ընտրութիւն. **-бра́нникъ** ա. **-бра́нница** է. ընտրուած, ջոկուած այր, կին. **-бра́нно** մ. ընտրութեամբ, ընտրողաբար. **-бра́нушка** հոր. փղըշ. սիրելի, հոգեակ. **-бра́ть** (-беру́ -ру́тъ), **ся** տ. Избира́ть, ся.

Изброди́ть (-жу́ -дятъ) տ. Избра́живать.

Избры́‖зганіе, -згать, ся, -згиваніе, -згивать, ся տ. Испры́скапіе, -скать, ся.

Избу‖шёнка, -шечка, -шка է. Նւզ. պստիկ խրճիթ, հիւղիկ:

Избы‖ва́ніе չ. հեռացնելը, ոչնչացնելը. խուսափում. **-ва́ть**, -ть ն. 1, кого́ մէկին հեռացնել, ոչնչացնել, մէկից ազատուել. 2, что մի բանից խուսափել. 3, գերազանցել, գերակշռել. расхо́дъ избыва́етъ дохо́дъ; 4, գւռկ. ծախսել, մի բանից զրկուիլ. 5, չ. մնալ, աւելանալ. **-вно́й, -вчивый** ած. որը կարելի է հեշտութեամբ հեռացնել, ոչնչացնել:

Избы́‖токъ, тка ա. **-точекъ**, чка Նւզ. առատութիւն, լիութիւն. աւելորդ մնացածը, յաւելուած, մնացորդ. у него́ во всёмъ и. Նա ամեն բան լիուլի ունի. жить въ и—ткѣ; отъ избы́тка се́рдца уста́ глаго́лютъ 'ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան (Մատթ. 12_{34}) **-то́чествіе, -то́чество, -то́чествовать** (-ствую -ютъ) տ. Изоби́ліе, -би́ловать; **-то́чность** է. տ. Избы́токъ; **-то́чный** ած. առատ, շատ, աւել մնացող: **-то́чно** մ. առատապէս. լիովին:

Избы́ть (избу́ду -бу́дутъ) տ. Избыва́ть.

Из‖бѣга́ніе չ. 1, (-бѣга́ніе) խուսափելը, խոյս տալը, խորշելը. 2, (-бѣганіе) շատ ման գալը, շրջելը, վազվզելը. **-бѣга́ть** 1, (-бѣга́ть); **-бѣ́гнуть, -бѣжа́ть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ) **-бѣ́чь** (-бѣгу́ -гу́тъ) ն. кого́, чего́ մէկից, մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշիլ, փախչիլ. и. ссо́ры; судьбы́ свое́й не избѣ́гнешь; всѣ избѣга́ютъ э́того человѣ́ка; 2, (-бѣгать) ն. շրջել, տակն ու վրայ անել. я избѣ́галъ весь го́родъ, иска́вши его́; **-ся** անդր. շատ վազելուց յոգնել, վաստակել. **-бѣжа́ніе** տ. Избѣга́ніе 1; во и. непрія́тностей անախորժութիւններից, անհամութիւններից խուսափելու համար. **-бѣ́жный** ած. խուսափելի:

Избѣ́ла մ. սպիտակաւուն, սպիտակին տալով:

Избяно́й տ. Избно́й.

Изва́‖да, -дка է. 1, փայփայելը, երես տալը. 2, սովորութիւն, անկրթութիւն, խեռու-

թիւն. **-живать**, **-дить** (-жу -дятъ) ն. փայփայել, երես տալ, փչացնել։

Из‖вáливать, **I.** (-вáливать, **-валить** (-лю́ -лятъ) ն. 1, դուրս գցել, դուրս թափել, դուրս ածել. 2, տապալել, գլորել, շուռ տալ. **II.** (-вáливать, **-валя́ть**) ն. գլորելով, թաւալելով, շուռ ու մուռ տալով կեղտոտել, աղտոտել։

Извá‖ра է. **1**, գիրտ, մրուր, տկնուցք (գարեջուր, կվաս քաշելիս). **2**, տաշտ, տաշտակ. **-ре́ніе** ,**-риваніе** չ. լաւ եփելը. **-ривать**, **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. լաւ եփել, այնքան եփել, որ քրքրուի. **-рки**, рковъ ա. յ. քափ (եփելու ժամանակ). **-рно́й** ած. եփած. **-рчивый** ած. հեշտութեամբ եփուող, քրքրուող։

Изва‖я́ніе չ. **1**, քանդակելը, փորագրելը. **2**, քանդակ, քանդակած պատկեր, անդրի. **-я́ть** ն. քանդակել, քանդակագործել. փորագրել։

Изве‖де́ніе չ. **1**, դուրս հանելը, դուրս բերելը. **2**, ծախսելը, մսխելը. **3**, կործանելը, ոչնչացնելը, ջնջելը. **-дёнышъ** ած. վիժած (արհեստական միջոցներով)։

Извер‖гáніе տ. Изверже́ніе 1, 2; **-гáтель** ա. **-гáтельница** է. դէն, դուրս գցող, մերժող այր, կին. **-гáтельный** ած. դէն, դուրս գցող, մերժող. **-гáть**, **-гнуть** ն. **1**, ժայթքել. դէն գցել, խիստ անպէտք, անպիտան բան դուրս գցել. огнеды́шащая горá изверга́етъ плáмень; **2**, եկ. ս. վիժել. **3**, եկղ. պաշտօնանկ անել (հոգևորականին). **-(и́з-)гъ** ա. **1**, անագորոյն գազան, հրէշ. **2**, եկ. ս. վիժած, վաղածին. **-женецъ**, нца ա. պաշտօնանկ, տարագրած, աքսորած հոգևորական. **-же́ніе** չ. **1**, դուրս գցելը, դէն գցելը. **2**, պաշտօնանկ անելը (հոգևորականին). **3**, ժայթքում, վիժում (հրաբուխի). **4**, բժ. վիժում, որձկալը, դուրս թափելը, փսխում. տտադնացութիւն. твёрдое и. պինդ տտադնացութիւն, կղկղանք. и. мокро́ты; и. сѣмени; и. гно́я кáшлемъ; и. младе́нца վիժում։

Изверну́ть, ся տ. Извёртывать, ся.

Извёр‖стываніе չ. **1**, ուղղելը, հարթելը. **2**, հաշուելը, բաժանելը. **-стывать**, **-стáть** ն. **1**, ուղղել, հարթել. **2**, հաշուել, բաժանել, դասաւորել։

Извёр‖тъ ա. **-тка** է. խուսափում, հնարք. **-тливый** ած. ճարպիկ, ժիր. **-токъ**, тка ա. ոլորտ, պտոյտ (ճանապարհի). **-тываніе** չ. պտոյտ տալով, ոլորելով փչացնելը. **-тывать**, -ну́ть ն. պտոյտ տալով, ոլորելով փչացնել, քայքայել. **-ся** անդր. **1**, շուռ գալ, տապալուել (օր. նաւակի մասին). **2**, մի կերպ դուրս գալ, ազատուել. и. изъ бѣды́; **3**, մի կերպ կառավարուել, ‘եօլա գնալ‘. кое-кáкъ и. свои́ми сре́дствами; безъ зáйма ему́ тру́дно бу́детъ и—ну́ться.

Извéр‖чиваніе չ. գայլիկոնով, բուրղուով ծակելը. **-чивать**, **-тѣть** (-чу́ -тятъ) ն. գայլիկոնով, բուրղուով ծակել։

Извести́ (-веду́ -ду́тъ; անց. извёлъ -лá, о́), **сь** տ. Изводи́ть, ся.

Из‖вёстка է. կիր, այրած կիր. **-вестковáтый** ած. կրախառն, կրակերպ. **-вестко́вый** ած. կրային, կիր պարունակող. и. кáмень կրաքար. и. полево́й шпатъ կրապաթ. **-ве́стковый** ած. կրից բաղկացած, շինած. **-весткообжигáтельный** ած. կիր այրելու. и—ая печь; **-вестни́къ**, á ա. **1**, կրավաճառ. **2**, կրագործ, կիր այրող. **3**, կրատար մշակ. **-вестный** ած. կրային, կրի. и́. раство́ръ կրալուծոյթ. **-вестня́къ**, á ա. կրաքար. зерни́стый и. մանրամաղ կրաքար. пло́тный и. խիտ կրաքար. гру́бый и. խառնամաղ կրաքար. перви́чный и. նախնական կիր. **-вестняко́вый** ած. կրի, կրաքարի. **-весть** է. կիր. гидравли́ческая и́. ջրաբաշխական կիր. жжёная и́. այրած կամ անշէջ կիր. гашёная и. մարած կիր. ѣдкая и́. ուտիչ կիր. хлори́новая и́. քլորակիր։

Из‖ве́сть (-веду́ -ду́тъ) տ. Изводи́ть.

Извет‖шáть չ. հնանալ, խաթարուել, աւերուել. **-шáлый** ած. հնացած, աւերուած։

Изви‖вáніе չ. ոլորելը, պտտկաձև հիւսելը. **-вáть**, -ви́ть ն. **1**, ոլորել, պտտկաձև հիւսել. **2**. սղաւել (թելը, կանեփը մի բան հիւսելիս). **-ся** անդր. ոլորուել, գալարուել, ծալուել, ոլորաններ, պտոյտներ անել. змѣя́ извива́ется; тропи́нка, руче́й извива́ется; *и. передъ кѣмъ մէկի առաջ քծնուել, սողալ. **-вина** է. ոլորտ, պտոյտ, ծռուածք. **-вистый** ած. ոլոր մոլոր, պտոյտներով. и—ая доро́га; **-вно́й** ած. ոլորածոյ, գալարուն, գալարածոյ. **-вка** է. **-въ** ա. **1**, տ. Извива́ніе; **2**. ոլորտ պտոյտ։

Изви́‖ливаніе չ. ծալելը, ծռելը, կորացնելը. **-ливать**, -ля́ть ն. ծռել, ծալել, կորացնել. и сапоги́ կօշիկները ծռել (մաշ գալիս). **-ся** անդր. ծռուել, ծալուել, կորանալ. **-лина** է. **-линка** ծուռ գիծ, ծալուածք, ոլորտ, պտոյտ. рѣкá дѣлаетъ нѣсколько и—нъ; **-листый** ած. ծուռումուռ տեղերով, ոլորաններով, պտոյտներով, գալարուն, ոլոր-մոլոր. и—ая рѣкá; и—ая тропи́нка **-ля́ть, ся** տ. Изви́ливать, ся.

Изви‖не́ніе չ. ներելը. ներողութիւն, թողութիւն. проси́ть у кого́ извине́ніе; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. ներող, թողութիւն տուող, արդարացնող այր, կին. **-ни́тельность** է. ներողութիւն, ներելի, թոյլատրելի լինելը. **-ни́тельный** ած. **1**, ներելի, թողութեան արժանի. **2**, ներող, թողութիւն տուող. и—ое письмо́; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Извиня́ть, ся; **-нный** ած. մեղաւոր, մեղապարտ։

Изви́н‖чиваніе, **-че́ніе** չ. փչացնելը (պտուտակը). **-чивать**, **-ти́ть** (-нчу́ -нтя́тъ) ն. **1**, յաճախ գործածելով փչացնել. անպէտք դարձնել (պտուտակը). **2**, մի բան փչացնել, այլանդակել, (վրան շատ ծակեր անելով). **-ся** անդր. փչանալ, անպէտքանալ յաճախ գործածուելուց (պտուտակի մասին)։

Изви́нь է. տ. Алкого́ль.

Изви‖ня́емость տ. Извини́тельность; **-ня́ть**, -ни́ть ն. ներել, թողութիւն տալ. извини́те мою́ нело́вкость; извини́те, я васъ безпоко́ю; **-ся** անդր. **1**, передъ кѣмъ մէկից ներողութիւն, թողութիւն խնդրել. **2**, մեղանչել։ [вáть, ся.

Изви́ть (изовью́ -ю́тъ), **ся** տ. Изви-

Извле‖кáніе չ. դուրս քաշելը, հանելը. քաղելը. **-кáтельный** ած. դուրս քաշելու, հանելու. **-кáть**, -чь ն. դուրս քաշել, դուրս հանել,

քաղել, քաղուածք անել. и. кого́ изъ бѣды́ մէկին դժբախտութիւնից, փորձանքից ազատել, թափել. и. пу́лю изъ ра́ны; и. квадра́тный, куби́ческій коре́нь երկրորդ, երրորդ աստիճանի արմատ հանել. и. у кого́ бѣльмо́ изъ гла́за մէկի աչքի հատը կտրելով հանել. и. по́льзу օգուտ քաղել. онъ изъ всего́ извлека́етъ по́льзу; и. изъ а́втора приме́ры; **-че́ніе** * չ.* **1,** դուրս քաշելը, դուրս հանելը. и. дохо́довъ изъ чего́ մի բանից արդիւնք ստանալը. и. пу́лю изъ ра́ны; **2,** քաղուածք (որ և է գրքից, գործից). и. изъ дѣ́ла, изъ сочине́нія; **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* извлёкъ -кла́, о́; ки́), **ся** *տ.* Извлека́ть, [ся.

Извнѣ́ *ս.* դրսից, արտաքուստ:

Из‖води́тель *ա.* **-води́тельница** *է.* ոչնչիչ, կործանիչ, կորուսանող այր, կին. **-води́ть** (-жу́ -дятъ), -вести́, -ве́сть *ն.* **1,** դուրս հանել, դուրս տանել. **2,** ծախսել, մսխել, վատնել. и. де́ньги; **3,** кого́ մէկի սիրտն ու հոգին մաշել, մէկի արևը, կեանքը խաւարեցնել, մէկին սպանել. и. своего́ врага́; **4,** ոչնչացնել, ջնջել, կոտորել (որդունքը). **5,** կախարդել, հմայել, դիւթել. **-води́ться,** -вести́сь *չ.* **1,** կործանուիլ, ոչնչանալ, կորչիլ. цыпля́та извели́сь отъ хо́лода; **2,** ուժասպառուիլ, հալից ընկնիլ. **3,** տանջուիլ, չարչարուիլ. **-во́дка** *է.* *տ.* Изво́дъ; **-во́докъ,** дка, **-во́дышъ** *ա.* մատղաշ անասուն, գրաստ. **-во́дъ** *ա.* **1,** դուրս տանելը, դուրս հանելը. գաղթեցնելը. **2,** կործանելը, ոչնչացնելը, ջնջելը, փչացնելը. жена́ со́слана за и. му́жа—էրկանը թունաւորելու համար. **3,** ծախսելը, մսխելը, վատնելը, սպառելը (պաշարեղէնը). **4,** յայտնելը, մատնելը. **5,** ազբիւրը ցոյց տալը, ցուցում:

Извоева́ть (-вою́ю -ю́тъ) *ն.* աւերել, կործանել (պատերազմելիս):

Из‖вожде́ніе *չ.* **1,** դուրս հանելը, դուրս տանելը. **2,** ջնջելը, ոչնչացնելը. **3,** ծախսելը, մսխելը, սպառելը. **-вози́ть** (-жу́ -зятъ) *ն.* մաշել, փչացնել (շատ բանեցնելով). **-во́зить** (-во́жу -зятъ) *չ.* սայլապանութիւն անել. **-во́зникъ** *ա.* սայլապան. **-во́зничанье** *չ.* սայլապանութիւն. **-во́зничать** *չ.* սայլապանութիւն անել. **-во́зническій, -во́зничій,** чья, чье *ած.* սայլապանի, -ների. и—чья ло́шадь; **-во́зный** *ած.* սայլապանութեան, բեռնակրութեան. и. про́мыселъ; **-во́зчикъ** *ա.* **1,** կառապան, սայլապան, սայլորդ. ломово́й и. բեռներ կրող սայլապան **2,** *կառք, սայլ. ѣ́хать на и—ѣ; сѣсть на и—а; слѣзть съ и—а; взять и—а на часы́ ժամով կառք վարձել. **-во́зчичій,** чья, чье *ած.* կառապանի, սայլապանի, սայլորդի **-во́зъ** *ա.* սայլապանութիւն, սայլորդութիւն, բեռնակրութիւն, կառապանութիւն: [**-во́истый** *տ.* Излу́чистый.

Из‖во́й *ա.* պտոյտ, ոլորտ, ծալուածք.

Изво‖ле́ніе *չ.* կամենալը, հաճիլը, հրամելը. **-ли́тельный** *ած.* բարեհաճ, հաճող, հաւանող, յօժար. **-лить** (-лю -лятъ; *հրմ.* изво́ль -те), -ля́ть *ն.* что, на что **1,** կամենալ, հաճիլ, բարեհաճիլ, հրամել, յօժարիլ. ба́рыня изво́литъ почива́ть տիկինը, ‘աղջիկպարոնը‘ հանգստանում է. изво́льте войти́ ներս հրամեցէք чего́ изво́лите? ինչ կհրամէք:

Изво‖ло́къ *ա.* թեթև դառնվայր, դարիվայր. **-ло́ка** *է.* ձգձգում, յապաղում. **-лоче́ніе** *չ.* դուրս քաշելը, դուրս հանելը. **-ло́чистый** *ած.* թումբերով, խորտուբորտ. **-лочи́ть** (-чу́ -чатъ) *ն.* **1,** դուրս քաշել, ձգելով դուրս հանել. **2,** մաշել, քրքրել. **3,** ուշացնել, յապաղեցնել. **-ся** *անդ.* **1,** մաշուիլ, քրքրուիլ. **2,** ուժասպառուիլ, հալից ընկնիլ (զեղխութեան շնորհիւ). **3,** *հնց.* հագնուիլ. **-ло́чка** *է.* **1,** մաշելը, քրքրելը (օր. շորը). **2,** *տ.* Изволо́ка.

Изво́ль‖ничаться *չ.* կամակոր, քմահաճ դառնալ, սանձարձակութեան ընտելանալ. **-ный** *ած.* կամայական, ինքնակամ, քմահաճ:

Из‖во́нъ *նխդ.* (*սեռկ.* *հոլ*) *ռմկ.* դուրս, հակառակ. и. пра́вилъ կանոններից դուրս. **-во́нный** *ած.* դրսի, դրսում. и—ая сторона́ դրսի կողմը:

Изво‖ра́чиваніе *չ.* շրջելը, դարձնելը. **-ра́чивать,** -роти́ть *ն.* **1,** շուռ տալ, դարձնել (հակառակ կողմի վերայ), շրջել. **2,** աղճատել, այլանդակել. **-ся** *անդ.* **1,** դառնալ, շրջել, շուռ գալ. **2,** դուրս գալ, ազատուիլ (նեղութիւնից), իր համար մի ճար գտնել:

Извороваться (-ру́юсь -ю́тся) *հոբ.* գողութեանը ընտելանալ, գող դառնալ:

Из‖вороти́ть (-чу́ -о́тятъ), **ся** *տ.* Извора́чивать, ся; **-воро́тливость** *է.* ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, ճարտարամտութիւն, ժրութիւն. **-воро́тливый** *ած.* ճարպիկ, ճարտար, ճարտարամիտ, ժիր, յաջողակ. **-ро́тный** *ած.* շուռ տալու, շրջելու. շուռ տուած, շրջած կողմ. **-ро́тъ** *ա.* **1,** դարձնելը, շրջելը. **2,** հակառակ, ‘թարս‘ կողմ. на и. հակառակ, ‘թարս‘. **3,** հնարք, միջոց (դժուարութիւնները հարթելու), եւք. **4,** պատրուակ, պատճառանք. **5,** *գւռկ.* վճարում, հատուցում. и. до́лга; **-воро́ть** *է.* *տ.* Изворо́тъ; **-воро́чать** *ն.* **1,** խառնափթորել, տակն ու վրայ անել. **2,** *ռմկ.* ծեծել, ջարդել, ‘քօթակել‘:

Из‖во́рсить (-ршу -сятъ) *ն.* խաւ տալ, խաւաւորել. и. сукно́; **-ся** *չ.* քրքրուիլ, գզգզուիլ, մաշուիլ: [-чичій.

Изво́‖щикъ, -щичій *տ.* Изво́зчикъ,

Из‖врачева́ніе, -врачева́ть (-чу́ю -ю́тъ) *տ.* Излѣче́ніе, -чи́ть.

Извра‖ща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) *ն.* **1,** յեղաշրջել, աղճատել, այլայլել (խօսքի իմաստը). **2,** այլանդակել, փչացնել. духъ па́ртіи извраща́етъ сужде́ніе; **-ще́ніе** *չ.* յեղաշրջում, աղճատում, այլայլում. и. смы́сла зако́новъ.

Из‖вы́къ *ա.* **-вы́ка́ніе** *չ.* **1,** սովորութիւն, ունակութիւն. **2,** վարժութիւն. **-выка́ть, -вы́кнуть** *չ.* սովորել, ունականալ, վարժուիլ, ընտելանալ. **-вы́чай** *ա.* սովորութիւն, սովորոյթ, ծէս

Извѣ‖ва́ніе *չ.* **1,** տանելը, ցրելը. **2,** անօդուտ, զուր ծախս. **3,** մաքրելը, զտելը (էրնելով). **-ва́ть,** -ять *ն.* **1,** տանել, ցրել. **2,** զուր ծախսեր անել, վատնել. **3,** քամել, էրնել, մաքրել:

Извѣ‖даніе, -дываніе *չ.* հետախուզութիւն, -խուզելը, քննելը, փորձելը. **-дчикъ** *ա.* **-дчица** *է.* հետախուզող այր, կին, լրտես, -ուհի. **-дывать, -дать** *ն.* հետախուզել, քննել, փորձել, իմանալ:

Извѣковáть (-кýю -ютъ) ն. իւր կեանքը անցկացնել, վերջացնել։

Извѣ‖рéніе չ. **1**, հաւատացնելը, հաւատիացնելը. **2**, վստահութիւն, հաւատիք. **-ривáться, -рúться** (-рюсь -рятся) անդր. **1**, հաւատքը, վստահութիւնը կորցնել. онъ извѣрился въ нёмъ նա նորան այլևս չէ հաւատում. **2**, իւր վարկը, հաւատարմութիւնը կորցնել. **-рúа** է. կորուստ ա, հաւատքի, վստահութեան. ը, վարկի, հաւատարմութեան։ [шивать, ся.

Извѣсúть (-шу -сятъ), **ся** տ. Извѣ-

Извѣ‖стúтель ա. **-стúтельница** է. տեղեկատու, համբաւաբեր, աւետող, քարոզող այր, կին. **-стúтельный** ած. տեղեկացնող, լուր, համբաւ հաղորդող, ծանուցողական. и—ое письмó; **-стúть** (-щý -стятъ), **ся** տ. Извѣщáть, ся; **-стіе** ն. համբաւ, լուր, 'խաբար', տեղեկութիւն. и. о смéрти մահուան գոյժ. **-стность** է. **1**, յայտնի, պարզ լինելը, գիտութիւն, տեղեկութիւն. довестú до óбщей и—и 'ի գիտութիւն հանրութեան հաղորդել, յայտարարել. это ещё не приведенó въ и. այդ դեռևս պարզուած, որոշուած չէ. **2**, հռչակ, անուն. пріобрѣсть и., достúгнуть и—и անուն հանել. **-стный** ած. **1**, յայտնի. мнѣ это извѣстно; онъ извѣстенъ цѣлому свѣту своéю чéстностью; **2**, ճիշտ, հաւատի, հաստատ. **3**, նշանաւոր, ականաւոր, հռչակաւոր. **4**, որոշ, միքանի. въ и—ыхъ слýчаяхъ.

Извѣ‖тникъ ա. **-тница** է. մատնիչ, մատնութիւն անող, չարախօս այր, կին. **-тный** ած. մատնութեան, չարախօսութեան։

Извѣт‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. քամուն ենթարկելով փչացնել, չորացնել. **-ся** չ. **1**, քայքայուիլ, փչանալ (քամու ազդեցութիւնից). **2**, թեթևամիտ, թեթևսօլիկ դառնալ։

Из‖вѣтчикъ, -вѣтчица է. տ. Извѣтникъ, -ница; **-вѣтъ** ա. **1**, ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն, մեղադրութիւն. **2**, մատնութիւն. **3**, գւռկ. յայտարարութիւն. **4**, գւռկ. կախարդում, հմայում։

Извѣ‖шиваніе ն. չափելը, կշռելը. **-шивать**, -сить ն. չափել, կշռել։

Извѣ‖щáтель, -щáтельница, -щáтельный տ. Извѣстúтель, -ница, -ный; **щáть**, -стúть ն. տեղեկացնել, իմացընել, իմաց տալ, ծանուցանել. հրահանգել. յայտարարել. я извѣстúлъ егó обо всёмъ; **-ся** անդր. լուր, համբաւ ստանալ. **-щéніе** ն. **1**, տեղեկացնելը, ծանուցանելը. **2**, տեղեկութիւն, ծանուցում, ազդ, լուր, համբաւ, 'խաբար'. и. о несчáстномъ слýчаѣ.

Извѣять տ. Извѣвáть.

Из‖вядáніе ն. **1**, թառամիլը, թօշնիլը, խամրիլը. **2**, չորանալը, կուչ գալը. **-вядáть**, -вянуть չ. **1**, թառամիլ, թարշամիլ, թօշնիլ, խամրիլ. **2**, չորանալ, կուչ գալ. **-вялый** ած. թառամած, թարշամած, թօշնած, խամրած. **-вянуть** տ. Извядáть.

Изгáга տ. Изжóга.

Из‖гáженіе ն. **1**, կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը. **2**, փչացնելը. **-гáживать, гáдить** (-жу -дятъ) ն. **1**, աղտոտել, ապականել, կեղտոտել. мýхи изгáдили бумáгу; **2**, փչացնել, եղծանել. онъ всё дѣло изгáдилъ; **3**, աչք տալ, հմայել, գիւթել, **-ся** անդր. **1**, կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ. **2**, փչանալ. погóда изгáдилась.

Из‖гáра է. գոլուկ, ժանգ (արմտիքների). **-гарáть, -гарѣть** չ. եկ. ռւ. այրուիլ, տոչորուիլ. **-гáрина** է. **-гарь** է. այրուած, փըչացած մետաղէ անօթ. առհ. այրուած, փչացած բան (օր. չափազանց թրծած աղիւս)։

Из‖гáщивать, -гостúть ն. երբև հիւր այցելել, շրջել։

Из‖гибáемость է. ծռելի, ծալելի լինելը. դիւրաթեքութիւն, ճկունութիւն. **-гибáніе** ն. ծռելը, թեքելը, ծալելը, կորացնելը. **-гибáть**, изогнýть ն. ծռել, կորացնել, ծալել. **-ся** անդր. ծռուիլ, կորանալ, ծալուիլ, գալարուիլ. змѣя́ изгибáется; **-гúбецъ**, бца ռւզ. տ. Изгúбъ; **-гúбина, -гúбинка** ռւզ. է. ծռուած, կորացած, ներս պրծած տեղ. ծալք. **-гúбистый** ած. ծուռումուռ տեղերով, ոլորաններով. **2**, ճարտար, աջողակ. **-гибнóй** ած. ընդունակ ծռուելու, ծալուելու. **-гúбнуть** չ. կորչել, ոչնչանալ, փչանալ. **-гúбчивость** է. դիւրաթեքութիւն, դիւրակորութիւն, փափկութիւն. **-гúбчивый** ած. դիւրաթեք, դիւրակոր, փափուկ, կակուղ. **-гúбъ** ա. ծռուած, ներս պրծած, ներս ընկած տեղ, գոգ, կորութիւն, պտոյտ, ոլորտ. ծալք, ծալուածք. и—ами ոլոր մոլոր պտոյտներով. рѣкá дѣлаетъ и.

Изглá‖дить (-áжу -дятъ), **ся** տ. Изглáживать, ся; **-женіе, -живаніе** ն. **1**, հարթելը, կոկելը, դզելը, արդուկելը. **2**, *ջնջելը, ոչնչացնելը. **-живать**, -дить ն. **1**, հարթել, կոկել, դզել, արդուկել. **2**, *ջնջել, ոչնչացնել, անհետացնել, չքացնել. и. изъ воспоминáнія; и. печáльное воспоминáніе տխուր յիշողութիւնը խեղդել, ոչնչացնել. **-ся** անդր. ջնջուիլ, անհետանալ, չքանալ, մոռացուիլ. пáмять о нёмъ никогдá не изглáдится նորա յիշատակը երբէք չի մոռացուիլ. благодѣя́нія вáши никогдá не изглáдятся изъ моéй пáмяти.

Изгла‖шáть, -сúть (-шý -сятъ) ն. արտասանել, քարոզել, յայտարարել, ազդարարել. **-шéніе** ն. արտասանելը, քարոզելը. յայտարարութիւն, ազդարարութիւն։

Из‖глодáть ն. կրծոտել, կրծելով լափել (տեղ տեղ կամ բոլորովին). **-глóдокъ**, дка, **-глóдышъ** ա. կրծած, կրծոտած իր։

Из‖гнáиваніе ն. փտեցնելը, թարախակալեցնելը. **-гнáивать**, -гноúть ն. բոլորովին, ամբողջապէս փտեցնել, հոտեցնել, թարախակալեցնել. **-ся** չ. բոլորովին փտել, հոտիլ, թարախակալիլ։

Из‖гнáніе ն. հալածելը, -ծում, վռնդելը, -տում, քշելը, աքսորելը. **2**, աքսոր, տարագրելը, -գրութիւն, վտարելը, -րում. жить въ и—іи; **-гнáнникъ** ա. **-гнáнница** է. աքսորուած, տարագրուած այր, կին. **-гнáнническій** ած. աքսորական, -կաններին. и—ая жизнь; **-гнáнничество** ն. աքսոր, աքսորանք, տարագրութիւն. **-гнáтель** ա. **-гнáтельница** է. այր, կին, որը մէկին աքսորել, տարագրել է. **-гнáть** (-гоню́ -гóнятъ), **ся** տ. Изгоня́ть, ся.

Из‖гнетáть, -гнестú, -гнéсть (-етý -тýтъ) ն. եկ. ռւ. քամել, մզել, ճզմել։

Из‖гниваніе ն. փտիլը, հոտիլը, նեխիլը.

-гнивать, -гнить չ. փտիլ, հոտիլ, նեխիլ. **-гниль** ի. փտած, հոտած, նեխած, բորբոսնած բան. **-гнить** (-гнію -ютъ) տ. Изгнивать; **-гноеніе, -гноить** (-ою -оятъ), **ся** տ. Изгнап‖ваніе, -вать.

Изго‖дить (-жу -дятъ), **-жать** ն. աչք տնկած սպասել. и. время, случай, срокъ; **-диться** չ. գւռ. **1**, կատարուիլը, իրականանալը, ճշտուիլը. **2**, հնանալը, խախտւիլը:

Из‖гой ա. **-гойный** князь կալուածազուրկ, ժառանգական իշխանութիւնից զուրկ (ռուս) իշխան:

Изго‖ловокъ, вка ա. **-ловье** չ. սընար (մահճակալի բարձր ծայրը, որի վերայ հանգչում է գլուխը). գլխի տակ դրած բարձը, շորեղէնը:

Из‖гоненіе չ. հալածելը, -ծում, վռնտելը, -տում. **-гонитель** ա. **-гонительница** ի. հալածող, վռնտող, աքսորող այր, կին. **-гонительный** ած. հալածման, աքսորման. **-гонка** ի. տ. Изгоненіе; **-гонять**, -гнать ն. **1**, դուրս քշել, արտաքսել, վռնտել, հալածել. испанцы изгнали мавровъ; **2**, աքսորել, վտարել, տարագրել. и. изъ отечества.

Изго‖раживаніе չ. ցանկապատով բաժանելը, բաժան բաժան անելը (տարածութիւն). **-раживать**, -родить ն. **1**, ցանկով, ցանկապատով մի որոշ տարածութիւն մասերի բաժանել, մաս մաս անջատել. **2**, որոշ տարածութիւն անջատել, բռնել (ցանկապատ քաշելով):

Изгорать տ. Изгарать.

Из‖горбатить (-чу -тятъ) ն. սապատողն դարձնել. **-ся, -горбатѣть** չ. սապատողն դառնալ. **-горбить** (-блю -бятъ) ն. կռացնել, կորացնել, սապատողն դարձնել. и. спину; **-ся** անդր. կռանալ կորանալ, ծռուիլ. **-горбленіе** չ. կռացնելը, ծռելը, կորացնելը:

Изго‖рода ի. ցանկ, ցանկապատ. **-родить** (-жу -одятъ) տ. Изгораживать; **-родка, -родочка** նւզ. տ. Изгорода; **-(из·)родь** ի. տ. Изгорода; живая и. կենդանի [բոյսերից շինած, տնկովի] ցանկապատ:

Изгостить (-щу -стятъ) տ. Изгащивать.

Изго‖тавливаніе չ. պատրաստելը, յարդարելը. **-тавливать, -товлять, -товить** (влю -вятъ) ն. պատրաստել, յարդարել, շինել, սարքել. **-ся** անդր. պատրաստուիլ. **-товка** ի. **-товленіе** չ. տ. Изготавливаніе.

Из‖греби, бей ի. յ. **-гребье** չ. խծուծ, [փուշ:

Изгружать տ. Выгружать.

Из‖грызаніе տ. Изгрызеніе; **-грызать, -грызть** (-ызу -зутъ; անց. изгрызъ -зла, о) ն. կրծել, կրծոտել, խածնել, խածոտել. **-грызеніе** չ. կրծելը, կրծոտելը, խածնելը, խածոտելը. **-грызокъ**, зка ա. կրծոտած, խածոտած տաշրկայ:

Из‖грязненіе չ. ցեխոտելը, աղմոտելը, կեղտոտելը. **-грязнить, ся** տ. Грязнить, ся. [կործանել, փչացնել, ոչնչացնել:

Изгу‖блять, -бить (-блю -бятъ) ն.

Изгуляться անդր. զբօսախնդրութեամբ, հարբեցողութեամբ փչանալ, բարոյապէս ընկնել:

Издавать (-даю -ютъ; հրամ. издавай), -дать ն. **1**, արտադրել, արձակել, առաջացնել, գոյացնել. и. звукъ, тонъ; и. запахъ; **2**, հրատարակել. и. книгу, журналъ; и. законъ, постановленіе; **-ся 1**, անդր. երևալ, յայտնուիլ. հրատարակուիլ. этотъ журналъ издаётся на французскомъ языкѣ.

Издавна մ. վաղուց, վաղուց 'ի վեր:

Издаива‖ніе, -ть տ. Выдаиваніе, -вать.

Из‖далбливаніе չ. փորելը, ծակելը. **-далбливать**, -долбить ն. փորել, ծակել, ծակոտել, քչփորել:

Из‖далёка, -далеча, -далече մ. հեռուից, հեռու տեղից. онъ пріѣхалъ и.; **-дали** մ. հեռուից. и. она показалась мнѣ очень хорошенькою.

Из‖даніе չ. **1**, հրատարակութիւն, տպագրութիւն. и. книги, журнала; великолѣпное и.; книга эта выходитъ вторымъ и—іемъ; **2** հրատարակութիւն. и. закона, манифеста; **3**, արձակում, արտադրութիւն. и. звука; **-даньице** նւզ. տ. Изданіе; **-датель** ա. **-дательница** ի. հրատարակիչ, -կչուհի. **-дательный** ած. հրատարակութեան, -կչական. **-дательскій** ած. հրատարակչի. **-дать** (-дамъ -дашь -дастъ; -дадимъ -дадите -дадутъ), **ся** տ. Издавать, ся.

Издёр‖ганіе, -гиваніе չ. [illegible], պատռտելը, մաշելը. **-гивать, -гать** ն. **1**, քրքրել, պատռտել. մաշել (շորը). **2**, քաշկռտելով թերել, ծռել. его издёргало նորա մարմինը ցնցուեց:

Издер‖жаніе տ. Издерживаніе; **-жать** (-жу -жатъ), **ся** տ. Издерживать, ся; **-живаніе** չ. ծախսելը, մսխելը, **-живать**, -жать ն. ծախսել, մսխել, սպառել. онъ издерживаетъ по сто рублей въ мѣсяцъ; я издержалъ всё вино; **-ся** անդր. բոլոր ունեցածը ծախսել, մսխել, սպառել. մեծ ծախսի տակ ընկնել. **-жка** ի. ծախս, մսխս (սովոր. յ. издержки ծախսեր). судебныя и.; и. на столъ, погребеніе, на починку; и. по дѣлопроизводству, по перевозкѣ; и. при продажѣ имѣнія; вознагражденіе и—жекъ ծախսերի փոխարինումը, հատուցումը. покрывать и. ծախսերը ծածկել:

Изди‖раніе չ. պատռտելը, ճղոտելը, ծուատելը. **-рать**, изодрать ն. պատռտել, ճղոտել, ծուատել, պատառ պատառ անել:

Изди‖чалый ած. վայրենացած, բրտացած. **-чать** ն. վայրենանալ, բրտանալ:

Из‖доеніе տ. Издаиваніе; **-дой** ա. կաթնատուութիւն, կաթից կտրուիլը. наша корова на и—ѣ մեր կովը կաթնատել է, *մե[illegible] կով չունինք. **-дойки**, екъ ի. յ. կաթ[illegible] կտրուող կովի վերջին կաթը. **-дойниц[illegible]** կաթից կտրուող կով. **-доить** (-дою -доятъ[illegible]) Издаивать.

Издол‖бить(-блю -бятъ), **ся** տ. Изд[illegible]бливать, ся; **-бленіе** տ. Издалбливан[illegible]

Издо‖хлый ած. **1**, սատկած. **2**, գւռ. վտիտ, նիհար, վատառողջ. **-хнуть**. տ. Издыхать. [դողալ, ցնցուիլ (ցրտից):

Из‖драгивать, -дрогать, дрогнуть չ.

Издревле մ. հնուց, վաղուց 'ի վեր:

Издро‖бленіе չ. կտորելը, կտոր կտոր անելը. **-блять, -бить** (-блю -бятъ) ն. գերմակ կտորել, կտոր կտոր անել. **-ся** անդր.

կտոր կտոր լինել. **-бчивый** ած. դիւրափշուր:

Издро||гáть տ. Издрáгивать.

Из||дряблѣ́ть չ. թառամիլ, թօշնիլ, խամրիլ. *ուժասպառիլ, ծերիլ. **-дря́хлый** ած. զառամեալ, ուժասպառուած. **-дряхлѣ́ть, -дря́хнуть** չ. զառամիլ, ուժասպառիլ:

Изду||рáчить (-чу -чатъ) ն. ծաղրել, յիմարի տեղ դնել, այպանել. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, փայփայել, երես տալ. 2, ծաղրել, յիմարի տեղ դնել. 3, փչացնել:

Издырáвить (-влю -вятъ) ն. ծակծկել, ծակոտել, ծակեր անել:

Из||дыхáніе չ. սատակելը. борóться до послѣ́дняго и—ія ցվերջին շունչ կռուել. находи́ться при послѣ́днемъ и—іи հոգեվարքի մէջ գտնուիլ. **-дыхáть**, -дóхнуть չ. սատակել:

Из||дѣвáніе, -дѣвáтельство չ. ծաղրելը, նշաւակելը, այպանելը. **-дѣвáться** հոր. (чему́, надъ кѣмъ) ծաղրել, նշաւակել, այպանել. **-дѣ́вка** է. ծաղր, ծանակ, նշաւակ, հանաք. **-дѣ́вчивый** ած. ծաղրասէր, ծաղրել, նշաւակել սիրող:

Из||дѣля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. բաժանել (խոպառ). **-дѣ́ліе** չ. **-дѣ́льице** նւզ. գործուածք, ձեռագործ. ապրանք. вя́заныя и—ія, кóжаныя, шёлковыя и—ія; стальны́я, желѣ́зныя и—ія; **-дѣ́лка** է. **-дѣ́лываніе** չ. գործելը, պատրաստելը. **-дѣ́лывать**, -дѣ́лать ն. գործել, պատրաստել. **-дѣ́лываться** չ. 1, անգործ լինել. 2, գործածութիւնից հնանալ, մաշուիլ, անպիտանանալ. **-дѣ́льный** ած. ձեռագործի. и—ая плáта աշխատավարձ. **-дѣ́льщина** է. հ—ք. ձեռագործ ապրանք:

Издѣ́тства մ. մանկութիւնից ՚ի վեր:

Изжá||леніе չ. խայթելը, կծելը. **-лить** (-лю -лятъ) ն. խայթել, կծել:

Изжá||реніе չ. տապակելը, խորովելը. **-рить** (-рю -рятъ) ն. տապակել, խորովել, բոլորովին տապակել, խորովել:

Изжáть (изожму́ -му́тъ), **ся** տ. Изжимáть, ся.

Из||жевáніе, -жёвываніе չ. բոլորովին ծամելը. ծամծմելը, ծամքելը. **-жёвывать, -жевáть** (-жую́ -ю́тъ) ն. բոլորովին ծամել, ծամծմել, ծամքել:

Изжелта մ. դեղնաւուն:

Изжéчь (изожгу́, изжжёшь, изожгу́тъ; անց. изжóгъ, изожглá, ó), **ся** տ. Изжигáть, ся.

Из||живáніе չ. 1, ապրելը, անցկացնելը ժամանակ). 2, ծախսելը, վատնելը (կայքը). **-живáть**, -жи́ть ն. 1, ապրել, անցկացնել (ողջ ժամանակ). 2, ծախսել, մսխել, վատնել (ստացուածքը):

Из||жигáніе չ. այրելը, հրի ճարակ դարձնելը. **-жигáть**, -жéчь ն. այրել, հրի ճարակ դարձնել, կրակ տալ, կիզել:

Изжидáть ն. սպասել, ճամբայ պահել:

Из||жимáніе; -жимáть, ся տ. Выжимáніе, -жимáть, ся.

Из||жи́ть (-живу́ -ву́тъ) տ. Изживáть; **-жóга** է. այրոյցք, այրում. տոչորում, տապ (բողազի, սրտի, ստամոքսի):

Иззеле||на մ. կանաչաւուն. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կանաչ բծեր առաջացնել:

Иззно||би́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. սառեցնել, ցրտատար անել, փայտացնել. **-блéніе** չ. սառեցնելը, փայտացնելը:

Иззо||ря́ть, -ри́ть (-рю́ -я́тъ) ն. աւերել, քայքայել, ոչնչացնել, կործանել:

Иззу||брéніе չ. կոտրատելը, ջարդոտելը. **-бривать, -бря́ть** ն. կոտրել, բթել (սղոցաձև), շատ տեղեր ջարդոտել:

Из||зябáніе չ. խիստ մրսելը, սառչելը, ցրտահար լինելը. **-зябáть, -зя́бнуть** չ. խիստ մրսել, սառչել, չորանալ, փայտանալ. **-зя́блый** ած. խիստ մրսած, սառած, ւքառած, փայտացած, ցրտահար:

Из||лáвливаніе չ. հետապնդելով կալնուլը, բռնելը. **-лáвливать**, -лови́ть ն. հետապնդելով կալնուլ, բռնել:

Из||лагáніе տ. Изложéніе; **-лагáтель** ա. **-лагáтельница** է. մեկնող, բացատրող այր, կին, մեկնարան, -ուհի. **-лагáтельный** ած. մեկնական, բացատրական, մեկնող, բացատրող. **-лагáть**, -ложи́ть ն. մեկնել, բացատրել. նկարագրել. и. подрóбности дѣ́ла; и. трéбованія իր պահանջները ձևակերպել:

Излá||дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Излáживать, ся; **-жéніе** չ. պատրաստելը, շինելը, սարքելը. **-живать**, -дить ն. պատրաստել, շինել, սարքել, կարգաւորել:

Излáзить (-жу -зятъ) ն. մագլցելով ամեն տեղ ելնել, մտնել, ման գալ, խուզարկել:

Излá||мываніе չ. կոտրելը, կտոր կտոր անելը, ջարդ ու փշուր անելը. **-мывать**, изломи́ть ն. կոտրել, կտոր կտոր անել, ջարդ ու փշուր անել. и. пáлку; **-мываніе** չ. կոտրելով փչացնելը. **-мывать**, изломáть ն. կոտրելով փչացնել. **-ся** անհոր. կոտրուիլ, կոտրուելով փչանալ. стулъ изломáлся.

Излег||кá մ. հեշտութեամբ. թեթև կերպով. **-чáть, -чи́ть** (-чу́ -чáтъ) ն. 1, հեշտացնել, թեթևացնել. 2, մալել, կրտել (անասունին):

Изле||жáлость է. փչացում, եղծում. **-жáлый** ած. փչացած, անպիտանացած (երկար ընկած մնալուց). **-живаться, -жáться** (-жу́сь -жáтся) չ. 1, ծուլանալ. յուլանալ, ծուլութեան, 'թամբալութեան' ընտելանալ. 2, փչանալ, անպիտանանալ (երկար ընկած մնալուց):

Изле||тáніе չ. 1, դուրս թռչելը. շատ տեղեր թռչելով անցնելը. **-тáть**, -тѣть 1, չ. դուրս թռչել. 2, թռչելով շատ տեղեր անցնել:

Излету́||чиваться, -читься (-чусь -чатся) չ. գոլորշիանալ, չքանալ:

Из||лётъ ա. 1, ընկնելը, վայր ընկնելը (դցած գնդակի, նետի և այլն). пу́ля на и—ѣ գնդակը վայր ընկնելու վրայ է. 2, դուրս թռչելը, պարսելը (մեղուներին). 3, մասամբ զատարկուած փեթակ. **-летѣ́ніе, -летѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) տ. Излетáніе, -тáть.

Излеч... տ. Излѣч...

Из||ливáніе չ. հոսելը, թափելը, հեղուլը, արտահոսելը. **-ливáть**, -ли́ть ն. թափել, հոսել, արտահոսել, հեղուլ. Вóлга изливáетъ свои́ вóды въ Каспíйское мóре; 2, *առատապէս տալ, շնորհել, բաշխել. *и. на когó ми́лости, благодѣя́нія; и. я́рость, гнѣвъ, жёлчь на когó իր կատաղութիւնը, բարկու-

թ իւնը, դառնութիւնը մէկի վերայ թափել. и. дýшу въ и́скреннихъ разговóрахъ *անկեղծ խօսակցութեանց ժամանակ սիրտը բաց անել.* **-ся** *անդր. թափուիլ, հոսել:*

Изли||зáніе *չ. լիզելը, լիզելով մաքրելը.* **-зáть** (-жý -ли́жутъ; -лижи́), **ся** *ա.* Изли́зывать, ся; **-зываніе** *ա.* Излизáніе; **-зывать**, -зáть *ն. լիզել, լիզելով մաքրել:*

Изли||невáніе *չ. տաղելը, գծելը.* **-невáть** (-ню́ю -ю́тъ) *ն. տողել, գծել.* и. листъ, тетрáдь.

Изли́||тіе, -ли́ть (изолью́ -лью́тъ), **ся** *ա.* Изливáніе, -вáть, ся.

Изли́||шекъ, шка *ա. աւելի մնացած, աւելացած բան.* и. въ чёмъ *մի բանից աւելացածը.* **-шество** *չ. շատութիւն, առատութիւն. աւելորդութիւն.* нáдо избѣгáть и—ва въ словáхъ; вся́кое и. врéдно; **-шествовать** (-ствую -ютъ) *չ. յղփալ, ամեն բան առատութեամբ ունենալ.* **-шечекъ**, чка *նւզ. ա.* Изли́шекъ; **-шне** *մ. աւելորդ, չափից, պահանջից դուրս.* онъ и. вы́пилъ; **-шній** *ած. աւելորդ, չափից, պահանջից աւելի.* продáть и—ія вéщи; и—яя поспѣ́шность испóртила дѣ́ло; **-шность** *է. ա.* Изли́шество.

Из|ліяніе *չ. թափելը, -փուիլը, -փում. արտահոսում,-հոսելը, - սիլը, -սում. հեղուլը, -ղում.* и. сéрдца *սրտի զեղում.* и. ми́лости *շնորհաբաշխութիւն.* и. сѣ́мени *բժ. սերմնահոսութիւն, երազխաբութիւն.* **-ліять, ся** *ա.* Изли́ть, ся.

Излови́ть (-влю́ -вятъ), **ся** *ա.* Излáвливать, ся.

Изловчи́ться (-чýсь -чáтся) *հոր. վարժուիլ, ունականալ, ունակութիւն ձեռք բերել, ճարպիկ, ճարտար դառնալ:*

Излóгъ *ա. խոռոչ, ձոր, հովիտ:*

Изложéніе *չ. մեկնութիւն, բացատրութիւն.* крáткое, подрóбное и. дѣ́ла; крáткое и. содержáнія кни́ги.

Излóжина *է. հրացանի կոթը, կոթի ճիտը:*

Изложи́ть (-жý -жатъ), **ся** *ա.* Излагáть, ся.

Из||ломáй *ա.* **1**, *անշնորհք, անզգոյշ, ամէն բան կոտրող մարդ.* **2**, *ուժեղ, տուր ու դմփոցի սիրահար մարդ.* **-ломáніе, -ломáть, ся** *ա.* Изла́мываніе, -вать, ся; **-ломи́ть** (-млю́ -мятъ), **ся** *ա.* Изла́мливать, ся; **-ломлéніе, -ломáть, ся** *ա.* Изла́мливаніе, -вать, ся; **-лóмокъ**, мка *ա.* **-лóмочекъ**, чка *նւզ. կոտրած բան, փշրանք, բեկոր.* **-лóмъ** *ա.* **1**, *ա.* Изломлéніе; **2**, *կոտրած, բեկուած տեղ.* **3**, *ոլորտ, պտոյտ, ծռուածք:*

Излóпаться *չ. տրաքուիլ, տրաքտրաքուիլ:*

Излупи́ться (-плю́сь -пятся) *ա.* Вылупля́ться.

Излý||чина *է.* **-чинка** *նւզ.* **1**, *պտոյտ, ոլորտ.* **2**, *լար.* **-чистый** *ած. շատ պտոյտներով, ոլոր մոլոր:*

Из||лы́сина *է. ճաղատութիւն.* **-лысѣ́ть** *չ. ճաղատ դառնալ, մազերը կորցնել:*

Из||лѣни́ть (-ню́ -лѣ́нятъ) *ն. ծուլացնել, յուլացնել.* **-ся** *անդր. ծուլանալ, յուլանալ, 'թամբալանալ'.* **-лѣ́нокъ**, нка *ա. ծոյլ, յոյլ, 'ալարկոտ', 'թամբալ' մարդ:*

Излѣ́токъ, тка *ա. հասակն առնող, պառւ անտառուն:*

Из||лѣчáть *ա.* Излѣ́чивать; **-лѣчéніе**, **-лѣ́чиваніе** *չ. բժշկելը, բուժելը.* **-лѣ́чивать**, -лѣчáть, -лѣчи́ть *ն. բժշկել, բուժել, առողջացնել.* **-лѣчи́мость** *է. բուժելի, բժշկելի լինելը.* **-лѣчи́мый** *ած. բուժելի, բժշկելի, առողջելի.* **-лѣчи́тель** *ա.* **-лѣчи́тельница** *է. բուժող, բժշկող, դարմանող այր, կին.* **-лѣчи́ть** (-чý -чатъ), **ся** *ա.* Излѣ́чивать, ся.

Излю||бля́ть, -би́ть (-блю́ -бятъ) *ն. ընտրել, ջոկել (սիրելով, հաւանելով).* **-бчивый** *ած. ընտրող, դժուարահաւան:*

Измá||заніе *չ. քսելը, քսելով ապտելը.* **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** *ա.* Измáзывать, ся; **-зываніе** *ա.* Измáзаніе; **-зывать**, -мáзать *ն.* **1**, *քսելով ապտել (իւղ, նաւթ, սապոն).* **2**, *աղտոտել, կեղտոտել, ապականել.* **-ся** *անդր. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, ապականուիլ:*

Измá||лываніе *չ. աղալ պրծնելը.* **-лывать**, измолóть *ն. աղալ պրծնել:*

Изма||рáніе *չ. կեղտոտելը, ցեխոտելը.* **-рáть, ся** *ա.* Измáрывать, ся; **-рываніе** *ա.* Измарáніе; **-рывать**, -рáть *ն. կեղտոտել, աղտոտել, աղտեղել, ցեխոտել.* **-ся** *անդր. կեղտոտուիլ, ցեխոտուիլ:*

Измá||тываніе *չ.* **1**, *յետ անելը, յետ տալը.* **2**, *վատնելը, շռայլելը.* **-тывать**, -мотáть *ն.* **1**, *յետ անել, յետ տալ, լուծել (կծկածը, փաթաթածը).* **2**, *վատնել, շռայլել.* **-ся** *չ.* **1**, *այս կողմ այն կողմ դանդաչելով ուժից ընկնել.* **2**, *շնորհիւ գեղխութեան տնանկանալ, սնանկանալ:* **3**, *բարոյապէս ընկնել, ապականուիլ:*

Из||мáчиваніе *չ. թրջելը, թրջոտելը.* **-мáчивать**, -мочи́ть *ն. թրջել, թրջոտել.* **-ся** *անդր. թրջուիլ, ջուր կտրել:*

Из||мáяніе *չ. տանջելը, խոշտանգելը.* **-мáять** *ն. տանջել, խոշտանգել, մաշկել, 'հոգին հանել' (ծանր աշխատանքների միջոցով).* **-ся** *անդր. չարչարուիլ, տանջուիլ, ուժասպառ լինել:*

Измая́чить (-чу -чатъ) *ն. դատարկ, պարապ սարապ անցկացնել.* и. врéмя, жизнь.

Измé||ливаніе *չ. մանրելը, զերմակացնելը, մանր մանր կտրելը, կտորելը, փշրելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -мéлятъ) *ն. մանրել, զերմակացնել, մանր մանր կտրել, կտորել, ջարդել, փշրել.* **-льчáть, ся** *ա.* Измельчи́ть, ся; **-льчéніе** *չ. մանրելը, զերմակացնելը, փշրելը.* **-льчи́ть** (-чý -чáтъ), **ся** *ա.* Измéливать, ся.

Из||мерзáніе *չ. խիստ սառչիլը, պաղիլը.* **-мерзáть, -мёрзнуть** *չ. խիստ սառչիլ, սառուց կտրիլ, պաղիլ.* **-мёрзлый** *ած. սառած, պաղացած, ցրտատար:*

Из||метáніе, -метáть *ա.* Выбрáсываніе, -вать; **-мётъ** *ա.* **1**, *դուրս գցած, դուրս թափած բան.* **2**, *բամբասանք, զրախօսութիւն:*

Из||минáніе *չ. ճխլտելը, տրորելը, ճմլելը.* **-минáть**, -мять *ն. ճխլտել, տրորել, ճմլել:*

Измирáніе *ա.* Вымирáніе.

Измлáда *մ. հնղ. 'ի մանկութենէ:*

Измо||ждáть, -жди́ть *ն. ուժասպառ դարձնել, հալից գցել.* **-ждéніе** *չ. ուժասպառութիւն, թուլացում.* **-жди́ть** (-ждý -ждýтъ)

տ. Изможда́ть; **-ся** անդր. ուժասպառուիլ, հալից ընկնիլ:

Измо‖зжа́ть, -зжи́ть (-зжу́ -зжа́тъ) ն. ջարդ ու փշուր անել, ջարդել, տրորել:

Из‖мока́ть, -мо́кнуть չ. բոլորովին թրջուիլ, թացուիլ, ջուր կտրիլ. **-мо́клый** ած. բոլորովին թացուած, թրջուած, ջուր կտրած:

Измо‖ла́чиваніе չ. կա(լ)սելը. **-ла́чивать, -лоти́ть** (-чу́ -ло́тятъ) ն. կա(լ)սել պրծնել. **-ло́тъ** ա. կա(լ)սած կալ, հացահատիկ. **-ло́ть** (-мелю́ -ме́лютъ; -мели́), **ся** տ. Изма́лывать, ся; измоло́ть**ся** չ. *սկսել կմկմալ, ատամը կրկնել. **-лоче́ніе** չ. կա(լ)սել պրծնելը: [դուն, հացահատիկ:

Измо́лъ ա. **1.** աղալը. **2,** աղացած ա-

Измо‖ра́живаніе չ. սառցնելը. **-ра́живать,** -ро́зить ն. սառցնել, խիստ պաղեցնել. **-ся** անդր. խիստ պաղիլ, սառչիլ:

Измори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. ուժասպառել, հալից գցել, սպանել, կոտորել:

Из‖моро́зить (-жу -зятъ), **ся** տ. Изма́раживать, ся; **-мо́розь** ի. թեթև եղեամ, սառած գոլորշի, ցօղ. **-моро́зки,** овъ ա. յ. գինու սառած մնացորդ: [մարդ կամ անասուն:

Измо́рокъ, рка ա. հալից, ուժից ընկած

И́зморось ի. ձիւնախառն շաղ. եղեամ. па́даетъ и́.

Изморо́чить (-чу -чатъ) ն. кого́ մէկին բոլորովին կուրացնել, շլացնել:

Изմо́ръ ա. **1,** ուժասպառութիւն, նրթում. **2,** ջնջում, սպառում, ոչնչացնում:

Изմо́рье չ. ծովափ, ծովեզր:

Измо‖та́ніе, -та́ть, ся տ. Изма́тываніе, -вать, ся.

Измоча́‖ливаніе չ. քրքրելը, թելերի բաժանելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. քրքրել, թելերի բաժանել. **-ся** անդր. քրքրուիլ, թելերի բաժանուիլ: [чивать, ся.

Измочи́ть (-чу́ -чатъ), **ся** տ. Изма́-

Измоше́нничаться հոր. սրիկայութեան վարժուիլ, ընտելանալ:

Изму́‖сливать, -слить (-слю -слятъ) ն. թքոտել, փչնոտել, լորձունքով կեղտոտել. **-ся** անդր. թքոտուիլ, փչնոտուիլ, կեղտոտուիլ:

Изму́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. չարչարել, տանջել, խոշտանգել. նահատակել. հոգին հանել, հալից գցել. э́та рабо́та изму́чила меня́; **-ся** անդր. չարչարուիլ, տանջուիլ, հալից ընկնիլ:

Из‖мыва́ніе չ. լուանալը. **-мыва́ть,** -мы́ть ն. լաւ լուանալ, լուանալ պրծնել:

Измызга́ть տ. Мизга́ть.

Из‖мы́кивать, -мы́кать ն. **1,** ծեծել, կեղեները հանել, գերծել (կտաւը). **2,** մաշել. **3,** վիշտը, թախիծը կրել պրծնել. **-ся** չ. **1,** քրքրուիլ. **2,** վշտահար լինել, վշտից, դարդից մաշուիլ, հալումաշ ըլլիլ:

Из‖мы́ливать, -мы́лить (-лю -лятъ) ն. օճառը (սապոնը) սպառել. **-мы́локъ,** лка ա. լուացքից յետոյ մնացած օճառի (սապոնի) կտորը:

Из‖мы́селъ, сла ա. հնարած բան, հնարովի բան. **-мы́слить** (-слю -слятъ) տ. Измышля́ть.

Измы́ть (-мо́ю -ютъ) տ. Измыва́ть.

Измы‖шле́ніе չ. հնարելը, նիւթելը, յերիւրելը. հնարած, զատած բան. **-шля́ть, -слить** ն. մտածել, հնարել, յերիւրել, նիւթել. и. зло свои́мъ врага́мъ.

Из‖мѣ́ливать, -мѣли́ть (-лю́ -лятъ) ն. **1,** կաւճով գրել. խզմզել. **2,** կաւիճը սպառել. **-мѣ́локъ,** лка ա. կաւճի կտոր (անկարգ մնացած):

Измѣ́‖на ի. **1,** դաւաճանութիւն, մատնութիւն, անհաւատարմութիւն. его́ объяви́ли вино́вымъ въ госуда́рственной и—ѣ; соверши́ть супру́жескую и—у; **2,** փոփոխութիւն (մարդի, զգացմունքի). **-не́ніе** չ. փոխելը, փոփոխելը, փոփոխում, -խութիւն. и. завѣща́нія; мѣ́сячныя и—ія լուսնի փոփոխութիւնը. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. փոխող, փոփոխող այր, կին. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), **-ся** տ. Измѣня́ть, ся; **-нникъ** ա. **-нница** ի. դաւաճան, -ուհի, մատնիչ, ‘մուխաննաթ‘, անհաւատարիմ այր, կին. **-нничать** չ. դաւաճանել, մատնել. **-ннически** ն. մատնութեամբ, դաւաճանութեամբ. **-ннический, -нничій,** ья, ье ած. դաւաճանութեան, մատնութեան. и—ая душа́; **-нничество** չ. դաւաճանութիւն, մատնութիւն, անհաւատարմութիւն. **-нчивость** ի. փոփոխականութիւն, փոփոխամտութիւն, անհաստատութիւն. **-нчивый** ած. փոփոխական, փոփոխամիտ, անհաստատ, յեղյեղուկ. и—ое настрое́ніе ду́ха; **-нщикъ, -нщица** տ. Измѣ́нникъ, -ница; **-ня́емость** ի. փոփոխելի լինելը, փոփոխականութիւն. **-ня́емый** ած. փոփոխական, -խելի. **-ня́ть,** -ни́ть ն. **1,** փոխել, փոփոխել, կերպարանափոխել. փոխարինել. քերկ. հոլովել. խոնարհել. и. сво́й о́бразъ жи́зни; э́та матерія измѣня́етъ сво́й цвѣтъ; и. зако́нъ; **2,** кому́, чему́ մէկին մի բանի դաւաճանել, մատնել, անհաւատարիմ գտնուիլ, ‘մուխաննաթութիւն անել‘. и. оте́честву; не и. своему́ призва́нію, свои́мъ убѣжде́ніямъ; па́мять начина́етъ мнѣ и. յիշողութիւնս թուլանում, տկարանում է. сча́стіе измѣни́ло мнѣ; и. своему́ му́жу; **-ся** անդր. և չ. փոխուիլ, փոփոխուիլ, կերպարանափոխուիլ. онъ измѣни́лся въ лицѣ́; сво́йства э́того расте́нія измѣня́ются смотря́ по кли́мату; пого́да безпреста́нно измѣня́ется.

Измѣ́‖риваніе, -ре́ніе չ. չափելը, չափը, քանակութիւնն իմանալը. **-ривать,** -рять ն. չափել, չափը, քանակութիւնն իմանալ. **-ри́мость** ի. չափելի լինելը. **-ри́мый** ած. չափելի. **-ри́тель** ա. **1,** չափող, մի բանի չափը, քանակութիւնն իմացող մարդ. **2,** մի բան չափելու գործիք. չափիչ, **-ри́тельница** ի. մի բան չափող կին. **-ри́тельный** ած. չափելու, չափը, քանակութիւնն իմանալու. **-рить** (-рю -рятъ), **-ря́ть** տ. Измѣ́ривать.

Из‖мя́клый ած. կօկված, փափկացած (պտուղների մասին). **-мя́кнуть** չ. կակղիլ, փափկանալ (պտուղների մասին):

Из‖мя́тіе, -мя́ть (-изомну́ -мну́тъ), **ся** տ. Измина́ніе, -на́ть, ся.

Изна́‖нка ի. **-ночка** նւզ. տակի կողմ, տարբն, ներքին կողմ, աստառ (զգեստեղէնի, զգեստի). надѣ́ть пла́тье на и—у շորը թարս հագնել. вы́воротить на и—у շուռ տալ (շորեղէնը). **-ночный** ած. [զգեստի, շորի] տարբին երեսի, տակի երեսի, աստառի

Изна‖ро́къ ա. մտադրութիւն, դիտաւորութիւն. **-ро́чить** (-чу -чатъ) ն. ապշեցնել, յանկարծ վրայ տալ, վրայ ընկնել:

Изна‖ряжа́ть, -ряди́ть (-жу́ -дятъ) զուգել, զարդարել. **-ся** անդր. զուգուիլ, զարդարուիլ. **-ря́дный** ած. զուգուած, զարդարուած. **-ря́дъ** ա. զուգ, զարդարանք:

Изнаси́‖ливаніе, -леніе չ. բռնաբարելը, -բութիւն, բռնադրօսելը, -սութիւն, զօռով առևանդում, լլկում. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ), **-ловать** (-лую -ютъ) ն. բռնաբարել, բռնադատել, բռնադրօսել, զօռով առևանդել, լլկել. **-ся** անդր. ինքն իրան հարկադրել, ստիպել, բռնադրօսել. **-льничать** տ. Изнаси́ловать.

Изна́‖шиваніе չ. մաշելը (հագնելիքը). **-шивать.** износи́ть ն. մաշել (հագնելիքը). **-ся** անդր. մաշուիլ, քրքրուիլ. э́та матéрія скóро изна́шивается.

Изнаи́ниться (-нюсь -нятся) չ. լրբութիւն, անպիտանութիւն անել:

Изне‖во́леніе չ. **-во́ля** ի. ստիպմունք, հարկադրութիւն, բռնաբարութիւն. **-во́ливать, -во́лить** (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադատել, բռնաբարել:

Изневѣ́риться (-рюсь -рятся) չ. 1, անհաւատանալ, հաւատը փոխել. 2, թշնամու կողմը անցնել:

Изне‖мога́ніе չ. տկարանալը, թուլանալը, ուժասպառելը **-мога́ть,** -мо́чь չ. տկարանալ, թուլանալ, ուժասպառիլ. и. отъ уста́лости; и. отъ го́лода, жа́жды; **-може́ніе** չ. տկարութիւն, թուլութիւն, ուժասպառութիւն. **-мо́чь** (-могу́ -мо́жешь -мо́гутъ; *անց.* изнемо́гъ -гла́, о́) տ. Изнемога́ть.

Из‖несе́ніе չ. դուրս տանելը, դուրս հանելը. **-нести́** (-несу́ -су́тъ; *անց.* -нёсъ -сла́, о́) ն. 1, տ. Износи́ть 2; 2, մէկին ամբաստանել, սեւցնել. **-нести́сь** չ. դադարել ձու ածելուց:

Изни́‖зываніе չ. ուլունքներով զարդարելը, ընդելուզելը. **-зывать, -за́ть** ն. 1, ուլունքներով զարդարել, ընդելուզել. 2, բոլոր ուլունքները սպառել:

Изни‖ка́ніе չ. 1, դուրս գալը, երեւալը, յայտնուիլը. 2, չքանալը, գոլորշիանալը. **-ка́ть, -кну́ть** չ. 1, դուրս գալ, երեւալ, յայտնուիլ. 2, կործանուիլ, ոչնչանալ, չքանալ, հալուիլ, գոլորշիանալ. и. съ го́ря վշտից հալումաշ լինել:

Из‖нима́ла հսր. չարաճճի, սանձարձակ մարդ. **-нима́ніе** չ. 1, *հնց.* գերելը, շղթայելը. 2, ցնցմունք, ցնցախտ, նուաղկոտութիւն. **-нима́ть,** -ня́ть ն. 1, բռնել, գերել, շղթայել. 2, ճնշել, ընկճել, յաղթահարել. его́ въ но́вый мѣ́сяцъ изнима́етъ լուսնի ծննդեանը նա նուաղում է:

Изни‖ща́ніе չ. աղքատանալը, անանկանալը. **-ща́ть** չ. բոլորովին աղքատանալ, անանկանալ, մուրացկան դառնալ:

Изнова մ. նորից, կրկին:

Изно‖вле́ніе չ. նորոգելը. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. նորոգել, վերստին կանգնել. **-ся** անդր. նորոգուիլ (հոգեպէս՝ սուրբ հաղորդութիւնն ընդունելով):

Изно́жье չ. 1, մահճակալի ոտքին, ոտքերի կողմը. 2, պատուանդան. ոտքի տակ դրած պստիկ գորգ:

Изно́й ա. տ. Изныва́ніе.

Изно‖ра́вливаніе, -ровле́ніе չ. սպասելը (պատեհ դէպքի, ժամանակի). նշանադրելը. **-ра́вливать, -рови́ть** (-влю́ -вя́тъ), **-ровля́ть** ն. 1, սպասել (բարեպատեհ ժամանակի, դէպքի). 2, чѣмъ, во что նշանադրել, նպատակին հասցնել, դիպցնել. 3, кого́ մէկին վատ բանի ընտելացնել, մէկին երես տալ, փայփայել. **-ро́вка** ի. -(и́з-)**ровъ** ա. 1, ճարպկութիւն. 2, ստահակութիւն, կամակորութիւն:

Из‖носи́ть (-шу́ -о́сятъ) ն. 1, տ. Изна́шивать; 2; դուրս հանել, դուրս տանել, բուսցնել, արտադրել. **-ся** անդր. 1, տ. Изна́шиваться; 2. լղարիլ, նիհարիլ, փչանալ. **-но́сокъ,** ска ա. **-но́сочекъ,** чка *նւզ.* մաշած հագնելիք, ոտնաման. **-но́съ** ա. 1, տանելը, յափշտակելը. и. мёду մեղր գողանալը (օտար մեղուներից). 2, մաշելը (հագնելիքը). носи́ть пла́тье, о́бувь до и—су; **-но́шенность** ի. մաշուածութիւն, քայքայում:

Изно́ю տ. Изны́ть.

Изну‖ре́ніе չ. ուժասպառութիւն, հալից գցելը կամ ընկնելը. и. отъ недоста́тка пи́щи; **-рённость** ի. ուժասպառութիւն, թալկութիւն, մաշում. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. մէկին ուժասպառ անող, խոշտանգող այր, կին. **-ри́тельный** ած. ուժասպառող, մաշող, հոգեմաշ, սրտամաշ, հոգին ու մարմինը քայքայող, մաշող. и—ая рабо́та; и—ая лихора́дка, болѣ́знь; **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. ուժասպառել, մաշել, քայքայել, հալից գցել. болѣ́знь изнури́ла его́; и. пло́ть посто́мъ; **-ся** անդր. հալուիլ, մաշուիլ, ուժասպառիլ. թալկանալ, նրթիլ, մարիլ:

Изнутри́ մ. ներսից, ներսի կողմից, 'ի ներքուստ:

Из‖ныва́ніе չ. հալուիլը, մաշուիլը, հալումաշ լինելը. **-ныва́ть, -ны́ть** (-но́ю -ютъ) չ. հալուիլ, մաշուիլ, հալումաշ լինել, տառապիլ. *и. у ногъ свое́й возлю́бленной.

Изнѣ́‖женіе տ. Изнѣ́живаніе; **-женность** ի. գգուած ու գրգուած լինելը, փափկասիրութիւն. **-живаніе** չ. գգուելը, գրգելը, փափկասիրութեան ընտելացնելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. գգուել, գրգել, փափկասիրութեան ընտելացնել. **-ся** անդր. փափկասիրութեան ընտելանալ:

Изня́ть տ. Изнима́ть.

Изо տ. Изъ.

Изоби‖жа́ть, -дѣ́ть (-жу -дятъ) ն. վիրաւորել:

Изоби́‖ліе չ. առատութիւն, շատութիւն, լիութիւն, յորդութիւն, հարստութիւն. имѣ́ть во всёмъ и.; жить въ и—іи; имѣ́ть что ли́бо въ и—іи· **-лова́ніе** չ. առատութիւն, լիութիւն. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) չ. чѣмъ մի բան առատութեամբ, լիուլի ունենալ, մի բանով հարուստ լինել. э́та страна́ изоби́луетъ нефтено́сною землёю; э́тотъ лѣ́съ изоби́луетъ ди́чью; **-льничать** չ. փարթամութեամբ, շռայլութեամբ ապրել. **-льный** ած. առատ, լի, յորդ, հարուստ. страна́ и—ая ры́бою, хлѣ́бомъ ձկնաշատ, հացաշատ երկիր. и—ая жа́тва.

Изобли‖ча́ть, -чи́ть ն. кого́ въ чёмъ մէկին մի վատ բանի մէջ բռնել. մէկի խարդա-

խուժիմը, կեղծիքն եղն երեան հանել, մերկացնել, ցոյց տալ. и. кого́ въ обма́нѣ, во лжи *մէկի խաբեբայութիւնը ցոյց տալ, մէկի սուտը բռնել.* **-че́ніе** *չ. մէկի խարդախութիւնը, կեղծիքը եղն երեան հանելը, ցոյց տալը.* и. во лжи *սուտը բռնելը.* **-чи́тель** *ա.* **-чи́тельница** *ի. մէկի խարդախութիւնը, կեղծիքըն եղն մերկացնող, երեան հանող այր, կին.* **-чи́тельный** *ած. մերկացնող, խարդախութիւնը, կեղծիքըն երեան հանող.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) *տ.* Изоблича́ть.

Изобра‖жа́тель *ա.* **-жа́тельница** *ի. նկարագրող, պատկերացնող, ներկայացնող այր, կին.* **-жа́ть**, -зи́ть *ն. նկարագրել, պատկերացնել, ներկայացնել.* романи́стъ э́тотъ хорошо́ изобрази́лъ хара́ктеръ своего́ геро́я; э́та карти́на изобража́етъ послѣ́дній день Помпе́и; **-ся** *ներգ. արտայայտուիլ, պատկերանալ.* при э́тихъ слова́хъ на всѣ́хъ ли́цахъ изобрази́лась ра́дость; **-же́ніе** *չ.* **1**, *նկարագրելը, պատկերացնելը, ներկայացնելը. պատկերացում.* и. би́твы; **2**, *նկար, պատկեր.* написа́ть чьё и. *մէկի պատկերը նկարել, քաշել.* и. свято́го креста́; моне́та съ и—іемъ короля́; э́то зе́ркало даётъ вѣ́рныя и—ія предме́товъ; **-зи́тель**, **-зи́тельница** *տ.* Изобража́тель, -ница; **-зи́тельный** *ած. նկարագրող, պատկերացնող, նկարագրական.* **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ), **ся** *տ.* Изобража́ть, ся.

Изобрѣ‖сть (ту́ -ту́тъ; *անց.* изобрѣ́лъ, ла́, о́), **ся** *տ.* Изобрѣта́ть, ся; **-та́ніе** *չ. ընտրելը, գտնելը.* **-та́тель** *ա.* **-та́тельница** *ի. հնարող, գտնող այր, կին.* **-та́тельность** *ի. հնարողութիւն, հնարելու, գտնելու կարողութիւն, ձիրք, շնորհք.* и. ума́; **-та́тельный** *ած. հնարող, գտնող.* и. умъ; **-та́ть**, -сть *ն. հնարել, գտնել որ և է նոր (մնւղ. գիտական) բան.* **-(ѣ)те́ніе** *չ. գտած, հնարած բանը, գիւտ:*

Изобу‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) *ն.* **1**, кого́ чему́ *մէկին մի բան սովորեցնել, ուսուցանել.* **2**, что *մի բան սովորել:*

Изо‖быка́ть, -бы́кнуть *չ.* къ чему́ *մի բանի ընտելանալ, վարժուել.* **-бы́чай** *ա.* **-бы́чка** *ի. սովորութիւն.* **-бы́чливый** *ած.* **1**, *ճարպիկ, վարժ, բանիմաց.* **2**, *խիստ քաղաքավարի:*

Изо‖бью́ *տ.* Изби́ть; **-вью́** *տ.* Изви́ть.

Изо‖гну́тье, -гну́ть, ся *տ.* Изгиба́ніе, -ба́ть, ся. [пись, -пи́сецъ.

Изогра́‖фія *ի.* (*յն.*) **-фъ** *տ.* И'ко́но-

Изодра́‖ніе, -ть (издеру́ -ру́тъ), **ся** *տ.* Издира́ніе, -ра́ть, ся.

Изо‖жгу́ *տ.* Изже́чь; **-жму́** *տ.* Изжа́ть.

Изой‖ти́ (-ду́ -ду́тъ; *անց.* изошёлъ -шла́, о́) *տ.* Исходи́ть.

Изо́къ *ա. հնց. յունիս [ամսի հին անունը]:*

Изо‖ли́рованіе *չ. առանձնացնելը, մեկուսացնելը, կղզիացնելը.* **-лиро́ванность** *ի. կղզիացում.* **-ли́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (*ֆր.-գերմ.*) *առանձնացնել, մեկուսացնել, կղզիացնել.* **-ля́ція** *ի. Փիզ. և անանրժ. տ.* Изоли́рованіе; и. больны́хъ зара́зными болѣ́знями живо́тныхъ.

Изо‖лью́ *տ.* Изли́ть; **-млѣ́ть** *տ.* Млѣ́ть; **-мну́** *տ.* Измя́ть; **-пью́** *տ.* Испи́ть.

Изоморф‖и́змъ *ա.* (*յն.*) **-ность** *ի. քիմ. միակերպութիւն, նոյնակերպութիւն.* **-ный** *ած. քիմ. միակերպ, համակերպ, նոյնակերպ:*

Изо‖рва́ніе *չ. պատռելը, պատառելը, պատառոտելը.* **-рва́ть** (-рву́ -ву́тъ; -рви́) *ն. պատռել, պատառել, պատառոտել:*

Изоржа́‖вѣлый *ած. ժանգոտած.* **-вѣть** *չ. ժանգոտիլ:*

Изору‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), **-жа́ть** *ն.* **1**, *շինել, կանգնեցնել.* **2**, *կազմել. պարենաւորել, պատրաստել:*

Изостла́ть *տ.* Изстила́ть.

Изостри́ть (-рю́ -ря́тъ), **ся** *տ.* Изощря́ть, ся.

Изо‖терми́ческій *ած. համաջերմային.* **-те́рмы** *ի. յ.* (*յն.*) *համաջերմային երկիրներ (միևնոյն կլիմայնգի վերայ երկիրներ, որոնց տարեկան միջին ջերմութեան աստիճանը նոյնն է).* **-те́ры** *ի. յ.* (*յն.*) *համամառնային երկիրներ (որոնց ամառուայ միջին ջերմութիւնը նոյնն է).* **-хрони́змъ** *ա.* (*յն.*) *միաժամանակութիւն. հաւասար տևողութիւն:*

Из‖откý, -о́тканный *տ.* Исткáть.

Изо‖щре́ніе *չ. սրելը.*կատարելագործելը, ներկուսութիւն տալը.* **-щря́ть**, -стри́ть *ն. սրել, *կատարելագործել, ներկուսութիւն տալ, վարժել, մարզել.* изостри́ть ножъ; изощря́ть умъ, па́мять; [*հալից ընկնիլ, ուժասպառիլ:*

Израбо́таться *հոր. շատ աշխատելուց*

Из‖ра́вниваніе *չ. հարթելը, հաւասարելը, կոկելը.* **-ра́внивать**, -ровня́ть *ն. հարթել, հաւասարեցնել, կոկել:* [*այայտել:*

Изра‖жа́ть, -зи́ть (-жу́ -зя́тъ) *ն. ար-*

Изра‖зе́цъ, зца́ *ա. պակեփայլ աղիւս, առանձին ձևով թրծած շքեղ աղիւս (օր. վառարանի երեսի համար).* **-зцо́вый** *ած. պակեփայլ աղիւսից.* и—ая печь; **-зча́тый** *ած. պակեփայլ աղիւսէ երեսով.* **-зчикъ** *նւզ. տ.* Изразе́цъ.

Израи́‖льскій *ած. իսրայէլեան.* **-льтя́нинъ** *ա.* (*յ.* израильтя́не, -нъ) *իսրայէլացի.* **-льтя́нка** *ի. իսրայէլացի կին:*

Израи́тельный *ած. զրախաի, -տային, *հրաշալի, սքանչելի:*

Изра́‖ненный *ած. վիրաւորուած, խոցոտուած.* **-нить** (-пю -нятъ) *ն. վիրաւորել, վէրքեր տալ, խոցոտել:*

Изра‖ста́ніе *չ. բուսնելը, աճելը, բողբոջելը, մեծանալը.* **-ста́ть**, -сти́ *չ. բուսնիլ, բողբոջիլ, աճել, մեծանալ.* **-ста́ніе, -сте́ніе** *չ. բուսնիլը, բողբոջիլը, աճիլը, մեծանալը.* **-сти́** (-сту́ -стя́тъ) *տ.* Израста́ть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) *տ.* Изращáть.

Израсхо́‖дованіе, -дываніе *չ. ծախսելը, մսխելը.* **-довать** (-дую -ютъ) *ն. ծախսել, մսխել, գործադրել:*

Изра‖щáть, -сти́ть *ն. թողնել, բշել, տալ, արձակել, ընձիւղել.* **-ще́ніе** *չ. թողնելը, բշելը, արձակելը:*

Из‖рекáть, -ре́чь *ն. ասել, ճառել, արտասանել.* **-рече́ніе** *չ.* **1**, *ասելը, արտասանելը.* **2**, *ասացուածք, խօսք, գարձուածք, նշանաւոր.* **-ре́чь** (-реку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* изрёкъ рекла́, о́) *տ.* Изрекáть.

Из‖ринове́ніе *չ. դուրս գցելը, արտաքսելը.* **-ри́нуть** *ն. դուրս գցել, արտաքսել:*

Изри‖со́вывать, -сова́ть (-су́ю -ютъ) *ն. նկարելիս գործադրել, սպառել։*

Изровня́ть *տ.* Изра́внивать.

Изрони́ть (-ню́, -нятъ) *ն. պատահարար վայր գցել, կորցնել։*

Изру‖ба́ніе *չ. կտորելը, կտրտելը.* **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -ру́бятъ) *ն. կտորել, կտրատել, յօշոտել.* и. де́рево на дрова́; и. въ куски́ *կտոր կտոր անել.* и. капу́сту, говя́дину; и. са́блею *սուսերով կտորել.* **-бка** *ի.* **-бле́ніе** *չ. կտորելը, կտրտելը, յօշոտելը.* **-бля́ть** *տ.* Изруба́ть; **-бокъ**, бка *ա. կըտրտած, կտոր կտոր արած, յօշոտած բան։*

Изруга́ть *ն.* **1**, *հայհոյել, անարգել, անպատւել.* **2**, *չար գործադրել, սպառել։*

Из‖рыва́ніе *չ.* **I.** *տ.* Изорва́ніе; **II.** *տ.* Изры́тіе; **-рыва́ть** *ն.* **I.** (-ры́ть) *փորել, քանդել, պեղել.* кроты́ изры́ли мой садъ; **II.** (-орва́ть) *պատռել, պատառտել, հերձել։*

Изры‖га́ніе *չ. ժայթքելը, դուրս թափելը. *սուելը, արտասանելը.* и. богохуле́нія; **-га́тель** *ա.* **-га́тельница** *ի. ժայթքող, դուրս թափող. *սուող, արտասանող այր, կին.* и. хулы́; **-га́ть, -гну́ть** *ն.* **1**, *ժայթքել, դուրս թափել.* и. ого́нь; и. жва́чку *որոճածը բերանով դուրս հանել.* и. зло́бу, гнѣвъ; **2**, **արտասանել, սուել.* и. хулу́, богохуле́нія.

Изры́‖скивать, -скать *ն. վազել, շրջել, վազելով անցնել.* **-ся** *անդր. շրջմոլիկութեան, դատարկապորտութեան ընտելանալ։*

Из‖ры́тіе *չ. փորելը, պեղելը, քանդելը.* **-ры́тый** *ըդ. ած. փորուած, քանդուած.* мѣ́сто и—ое дождевы́ми потóками; лицó и—ое óспою *ծաղկահար դէմք.* **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ), **ся** *տ.* Изрыва́ть, ся.

Изрѣ́дка *մ. սակաւ, երբեմն, մերթընդմերթ, ուշ ուշ.* и́. онъ навѣща́етъ меня́.

Изрѣ‖за́ніе *տ.* Изрѣ́зываніе; **-за́ть** (-жу -жутъ; -жь) *տ.* Изрѣ́зывать; **-зыва́ніе** *չ. կտրտելը, կտրատելը.* **-зыва́ть**, -зать *ն. կտրտել, կտրատել, յօշոտել։*

Изря‖би́ть (-блю́ -бя́тъ) *ն. ծաղկահար դարձնել, 'չոփուրացնել'.* **-бѣ́ть** *չ. 'չոփուրանալ', ծաղկահարուիլ։*

Изря́дный *ած.* **1**, *բաւականին լաւ, կարգին. օրինաւոր.* **2**, *ամենաընտիր, գերազանց, հրաշալի։*

Изса‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** *ն. տնկատել, շատ, մեծ քանակութեամբ տնկել.* **-жива́ть** *ն. հանելով ուրիշ տեղ տնկել, տեղափոխել (տունկը)։*

Из‖са́ливаніе *չ. ճարպոտելը, խղոտելը.* **-са́ливать I.** (**-са́лить** (-лю -лятъ) *ն. խղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել.* **-ся** *անդր. խղոտուիլ, ճարպոտուիլ, կեղտոտուիլ.* **II.** (-соля́ть, -соли́ть) *աղելու վրայ գործադրել, սպառել։*

Изса́сы‖ваніе *չ. ծծելը, քամելը.* **-вать**, изсоса́ть *ն. ծծել, քամել։*

Изсвер‖ле́ніе, -ливаніе *չ. ծակծկելը (գայլիկոնելով).* **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. ծակծկել, ծակեր անել (գայլիկոնելով, բուրղուով)։*

Изсѝ‖живаться, -дѣ́ться (-жу́сь -дя́тся) *հոր. երկար նստելուց յոգնիլ, վատակիլ, (Թխսի մասին) լղարիլ, նիհարիլ։*

Йзсиня *մ. կապտաւուն, կապոյտին տալով։*

Из‖ска́бливаніе, -ска́бливать, ся, -скобли́ть, ся *տ.* Выска́бливаніе, -ска́бливать, ся, -скобли́ть, ся.

Из‖ска́киваніе, -ска́кивать, -скочи́ть *տ.* Выска́киваніе, -ска́кивать, -скочить.

Изслѣ‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *տ.* Вы́слѣдить; **-дова́ніе, -дыва́ніе** *չ. հետախուզելը, -գում, հետազոտելը, -տում.* и. и́стины *ճշմարտութեան որոնումը.* учёныя и—ія о чёмъ-ли́бо; **-дова́тель** *ա.* **-дова́тельница** *ի. խուզարկող, հետախուզող, հետազոտող այր, կին.* **-дова́ть** (-дую -ютъ), **-дыва́ть** *ն. հետախուզել, կրկտել. քննել.* и. причи́ну явле́нія; и. дѣ́ло са́мымъ тща́тельнымъ о́бразомъ; и. ли́нію желѣ́зной доро́ги.

Изслю́‖нивать, -нить (-ню -нятъ) *ն. թքոտել, թքով կեղտոտել.* **-ся** *անդր. ինքն իրան թքոտել, կեղտոտել։*

Изсо‖ля́ть, -ли́ть (-лю́ -лятъ) *տ.* Изса́ливать II.

Изсори́ть (-рю́ -рятъ) *ն.* **1**, *աղբոտել, աղտեղութիւններով ծածկել.* **2**, *ծախսել, վատնել։*

Изсо‖са́ніе, -са́ть (-сосу́ -су́тъ), **ся** *տ.* Изса́сываніе, -вать, ся.

Изсо́‖хлый *ած. չորացած, ցամաքած, քամուած.* **-хнуть** *տ.* Изсыха́ть.

Из‖ста́иваться, -стоя́ться (-стою́сь -я́тся) *չ. երկար մնալուց համն ու հոտը կորցնել, փչանալ (խմիչքների մասին)։*

Йзстари *մ. հնուց 'ի վեր, վաղուց.* такъ и́. ведётся *այդ վաղուց սովոր է։*

Из‖стёгивать, -стега́ть *ն.* **1**, *կարել (ընդ թափ).* **2**, *մտրակել։*

Из‖стила́ть, изостла́ть, **-стла́ть** (-стелю́ -лютъ) *ն. ծածկել, պատել։*

Изстра‖да́ніе *չ.* **1**, *կրելը, տանելը, (շատ վշտեր, ցաւեր).* **2**, *ուժասպառութիւն (տանջանքներից).* **-да́ть** *ն. տանել, կրել (շատ ցաւեր, տանջանքներ).* **-ся** *չ. տանջուել, նահատակուել, տանջանքներից, չարչարանքներից ընկճուիլ։*

Изстрога́ть *ն. խարտուել, 'ռանդել'։*

Изстро‖че́ніе *չ. մեքենայելը, ասեղնագործելը, կարելը.* **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) *ն. մեքենայել, ասեղնագործել, կարել։*

Изстру‖га́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) *տ.* Изстрога́ть.

Изстрѣ‖ливаніе *չ.* **1**, *գնդակահարելը, ումբահարելը.* **2**, *սպառելը (վառօդը).* **-лива́ть, -ля́ть** *ն.* **1**, *գնդակահարել, ումբահարել.* **2**, *սպառել (վառօդը)։*

Изсту‖па́ть, -пи́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ.* **1**, *դուրս գալ, դուրս ելնել.* **2**, *կատաղիլ, մոլեգնիլ.* **-пле́ніе** *չ. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, խելայեղութիւն.* приходи́ть въ и. *տ.* Изступа́ть 2; **-пленникъ** *ա.* **-пленница** *ի. կատաղած, մոլեգնած, խելայեղ այր, կին.* **-плённый** *ըդ. ած. կատաղած, մոլեգնած, կատաղի, մոլեգին, խելայեղ։*

Изсу́‖чиваніе. -че́ніе *չ. մանել ոլործնելը, մանելով սպառելը.* **-чива́ть, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) *ն. մանել ոլործնել, մանելով սպառել։*

Изсу‖ша́ть, -ши́ть (-шу́ -шатъ) *ն.* **1**, *բոլորովին չորացնել, ցամաքեցնել, մզել, քամել.* забо́ты изсуши́ли его́; **2**, **սիրտն ու հոգին մաշել. այրել փոթոթել.* **-ше́ніе** *չ. չորացնելը, ցամաքեցնելը, մզելը, քամելը։*

Изсчи‖та́ть տ. Изсчи́тывать; **-тыва́ніе** չ. հաշուելը. **-тывать, -та́ть** ն. հաշուել, հաշւիր, համարն խմանալ, դուրս բերել:

Изсы‖ла́ніе, -ла́ть, ся տ. Высыла́ніе, -ла́ть, ся.

Изсы́‖па́ніе, -па́ть, ся տ. Высыпа́ніе, -па́ть, ся I.

Из‖сыха́ніе, -сыха́ть, -со́хнуть տ. Высыха́ніе, -ха́ть.

Изсѣ‖ка́ніе չ. 1, կտորելը, կտորելով գործածելը, սպանելը. 2, փորելը, քանդակելը. 3, քրքրելը: **-ка́ть**, -чь ն. 1, կտորել, կտորելով գործածել, սպանել. и. огонь կայծեր հանել. 2, փորագրել, քանդակել, կոփել. 3, ծեծել, քրքրել. **-ся** չ. պատառ պատառ լինել, քրքրուիլ, (մազերի մասին) բաժան բաժան լինել:

Изсѣ́ра ած. գորշգոյն, գորշին տալով, կիսամոխրագոյն:

Изсѣ‖че́ніе չ. 1. կտորելը, կտորելով սպանելը. 2, փորագրելը, քանդակելը. 3, ծեծելը, քրքրելը. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -къ -сѣкла, о; -ки́), **ся** տ. Изсѣка́ть, ся.

Изся‖ка́ніе չ. սպառ ցամաքելը, չորանալը, կտրելը. **-ка́ть**, -кнуть չ. սպառ չորանալ, ցամաքել, կտրել. отъ жары́ изся́кли всѣ ручьи́; си́лы *изся́кли, онъ умира́етъ ույժերը սպառուել, քամուել են, նա մեռնում է. **-клый** ած. սպառ չորացած, ցամաքած, քամուած. **-кнуть** տ. Изсяка́ть.

Изубы́т‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. кого́ մէկին վնասել, վնասի, ծախսերի մէջ գցել. **-ся** անդ. վնասուիլ, վնասի, ծախսերի մէջ ընկնիլ. չ. վնաս կրել:

Из‖ува́ть, -у́ть ն. կօշիկները, ոտնամանները հանել. **-ся** անդ. 1, իր կօշիկները հանել. 2, գռհկ. պատրաստուիլ:

Изувѣ‖рка է. մոլեռանդ, մոլեկրօն, կրօնամոլ կինարմատ. **-рный** ած. մոլեռանդ, մոլի, մոլեկրօն, կրօնամոլ. **-рство** չ. մոլեռանդութիւն, մոլեկրօնութիւն, կրօնամոլութիւն, անհամբերողութիւն. **-рствовать** (-ствую -ютъ) չ. մոլեռանդ գտնուիլ; կրօնամոլութիւն, անհամբերողութիւն ցոյց տալ. **-ръ** ա. մոլեռանդ, մոլեկրօն, կրօնամոլ:

Изувѣ‖че́ніе, -чива́ніе չ. խեղելը, հաշմ դարձնելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել. онъ изби́лъ и изувѣ́чилъ э́того бѣдняка́; **-ся** անդ. ինքն իր մարմինը խեղել, այլանդակել:

Изукра́‖сить (-шу -сятъ; -сь) տ. Изукра́шивать; **-шива́ніе** չ. զուքելը, զարդարելը, պաճուճելը **-шивать**, -сить ն. զուքել. զարդարել, պաճուճել, պճնազարդել. **-ся** անդ. զուքուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ. весь го́родъ изукра́сился фла́гами.

Изу‖ми́тельный ած. զարմանալի, ապշեցուցիչ. **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), **ся** տ. Изумля́ть, ся; **-мле́ніе** չ. զարմանք, ապշութիւն. окамене́ть отъ и—ія զարմանքից քար կտրել. прійти́ въ и. ապուշ կտրել. привести́ въ и. տ. Изумля́ть; **-мля́ть**, -ми́ть ն. զարմացնել. ապշեցնել, շուարեցնել. э́то извѣ́стіе изуми́ло меня́; **-ся** չ. 1, զարմանալ, ապշիլ, ապուշ կտրել, շուարել. 2, գռհկ. խելագարուիլ, գժուիլ:

Изумру́‖децъ, дца, **-дикъ** ա. նւզ. փոքրիկ զմրուխտ. **-дный, -довый** ած. զմրխտի, -ոէ, զմրխտաւոր, -տագոյն. и. пе́рстень; **-дъ** ա. հնք. Smaragde, զմրուխտ:

Изуро́‖дованіе, -дыва́ніе չ. խպառ, բոլորովին այլանդակելը. **-довать** (-дую -ютъ), **-дывать** ն. խպառ, բոլորովին այլանդակել:

Изуро́‖чиваніе, -че́ніе չ. 1, փչացնելը, կործանելը. 2, չարաչնելը, աչք տալը, կախարդելը, հմայելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, փչացնել, կործանել, այլանդակել. 2, չարակնել, աչք տալ, հմայել, կախարդել:

Изу́стный ած. բանաւոր, բերանացի. и—ое приказа́ніе; и—ая па́мять բանաւոր կտակ. и—ое преда́ніе բերանէ բերան անցնող [աւանդութիւն:

Изу́ть տ. Изува́ть.

Изу‖ча́ть, -чивать, -чи́ть ն. ուսումնասիրել. и. приро́ду, языки́; хорошо́ и. вопро́съ; **-че́ніе** չ. ուսումնասիրութիւն. и. языко́въ, исто́чниковъ; и. нау́къ; **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -у́чатъ) տ. Изуча́ть.

Изу́шный ած. ականջի[ց եկող]. и. гной.

Изъ (երկու և աւելի բաղաձայներից առաջ երբեմն **изо**) նխդ. (սեռկ. հոլովով. հայերէն թարգմանւում է բացառ. հոլովով). 'ի, յ, -ից. онъ изъ дворя́нъ, изъ евре́евъ նա ազնուական, հրեայ է. смотрѣ́ть изъ окна́, выходи́ть и́зъ дому; дѣ́лать что-нибудь изъ вы́годъ, изъ сострада́нія մի բան անել շահախնդրութիւնից, կարեկցութիւնից դրդուած. изо дня въ день օրէցօր. изъ чи́стаго зо́лота զուտ ոսկուց. *изъ-за* ա, մի բանի յետևից, յետևի կողմից. вы́лѣзть изъ-за пе́чки վառարանի յետևից դուրս գալ. вста́ть изъ-за стола́ սեղանից վեր կենալ. возврати́ться изъ-за грани́цы արտասահմանից վերադառնալ. բ, մի բանի, մէկի համար, պատճառով, առթիւ. изъ-за него́ я попа́лъ въ бѣду́; ссо́риться изъ-за пустяко́въ, изъ-за ничего́; *изъ-подъ* մի բանի տակից. вы́тащить изъ-подъ стола́ սեղանի տակից դուրս քաշել. мы изъ-подъ Москвы́ մենք Մոսկուայի կողմից ենք:

Изъ‖има́ть, -я́ть չ. 1, եկ. ոլ. բառնալ, ոչնչացնել. и. о́чи աչքերը հանել. и. ду́шу հոգին առնել. 2, վտարանդել, դուրս գցել, 'ի բաց առնուլ. и. изъ употребле́нія գործածութիւնից հանել:

Изъиск... տ. Изыск...

Изъѣ‖да́ніе չ. ուտելը, լափելը, փչացնելը (շատ տեղեր). **-да́ть**, -сть ն. 1, ուտել, լափել, գիշատել. (ցեցի, ուտիչ հեղուկների մասին) քրքրել, այրել, փչացնել. 2, *и. кого́ մէկի վերայ միշտ յարձակուիլ, մէկի հոգին հանել, մէկի արիւնը խմել. **-дина** է. կերած, կրծած կամ այրուած, փչացած տեղ:

Изъѣ́‖здить (-зжу -здятъ) ն. 1, ման գալ, շրջել, ճանապարհորդել (ամէն կողմեր). 2, շատ հեծնելով փչացնել (կառքը, ձին), գնալ-գալով փչացնել (ճամբան). **-ся** չ. փչանալ, մաշուիլ. 2, на́дъ кѣмъ մէկի գլխին նստել:

Изъѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ -ѣди́мъ -ѣди́те -ѣдя́тъ; -ѣшь) տ. Изъѣда́ть.

Изъя‖ви́тельный ած. արտայայտող, ցոյց տուող. и—ое наклоне́ніе քեր. սահմանական եղանակ. **-ви́ть** (-влю́ -я́вятъ), **ся** տ. Изъявля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. արտայայտելը, ցոյց տալը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. արտայայտել,

ցոյց տալ, վկայել. и. дру́жбу, уваже́ніе; и. жела́ніе; и. поко́рность; **-ся** անդր. արտայայտուիլ:

Изъяде́ніе չ. **1**, պատառոտելը, յօշոտելը. **2**, լափելը. преда́ть звѣря́мъ на и.

Изъяз‖ви́ть(-влю́ -вя́тъ) տ. Изъязвля́ть; **-вле́ніе** չ. **1**, վէրքեր տալը, խոցոտելը. **2**, գետինը ծակծկելը, գետնի մէջ անցքեր առաջացնելը. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. **1**, վէրքերով ծածկել, խոցոտել, վիրաւորել. **2**, գետնի մէջ ծակեր, անցքեր առաջացնել:

Изъя́‖нецъ, нца նւզ. **-нъ** ա. **1**, վնաս, զեան, կորուստ. ввести́ въ и. տ. Изъя́нить; **2**, վնաս, արատ, բիծ, արատաւորութիւն. սակաւութիւն, թերութիւն. съ и—нцемъ առանց պակասութեան չէ. **-нить** (-ню -нятъ), объ-изъ—ն. кого́ մէկին վնասել, վնաս, զեան, կորուստ հասցնել. **-ся** անդր. վնասուիլ, վնաս քաշել կամ կրել, կորուստ ունենալ:

Изъяс‖не́ніе չ. բացատրութիւն, մեկնութիւն, պարզաբանութիւն. **-не́ньице** նւզ. տ. Изъясне́ніе; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. մեկնիչ, մի բան պարզաբանող այր, կին. **-ни́тельный** ած. բացատրական, մեկնական, գործը պարզող, պարզաբանող, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. մեկնել, բացատրել, պարզաբանել. и. подро́бно что-либо; **-ся** անդր. իր միտքը յայտնել, արտայայտել, բացատրել:

Изъ‖я́тіе չ. **1**, 'ի բաց առնելը, հանելը. и. изъ употребле́нія գործածութիւնից հանելը. **2**, բացառութիւն. **-я́тый** բյ. ած. 'ի բաց առեալ, հանած, վերցրած. и. отъ нало́говъ հարկից, տուրքից ազատ. **-я́ть** տ. Изыма́ть.

Изы‖ска́ніе չ. հետախուզութիւն, որոնում, փնտռում. для и—ія сре́дствъ միջոցներ գտնելու համար. **-ска́нность** ի. **1**, սեթեւեթանք, արհեստականութիւն. **2**, պատուականութիւն. **-ска́нный** բյ. ած. **1**, թխած, սեթեւեթած, արհեստական. **2**, ընտրած, ջոկած, նուրբ, պատուական. и—ое выраже́ніе; и—ыя и рѣ́дкія блю́да; **-скива́ніе** տ. Изыска́ніе; **-скива́ть, -ска́ть** (-щу́ -щутъ) ն. **1**, հետախուզել. (խնամքով) որոնել, փնտռել. **2**, ընտրել, ջոկել:

Изю́брь ա. կնդ. Cervus elaphus, ազնիւ եղջերու (շիկիրէ):

Изю́‖мина ի. **-минка** նւզ. չամիչ, քիշմիշի հատիկ. **-мный** ած. չամչի(ց), քիշմիշի(ց). **-мъ** ա. (թուրք.) չամիչ, քիշմիշ:

Изя́‖щество չ. **-щность** ի. գեղ, գեղեցկութիւն, պատուականութիւն, նրբութիւն. и. мы́сли; **-щный** ած. նուրբ, գեղեցիկ, պատուական. и—ыя иску́сства գեղեցիկ արուեստներ, գեղարուեստներ. и. сло́гъ; и. вкусъ; и—ыя мане́ры.

И‖ка́ніе չ. զկռտալը. **-ка́ть** (-ка́ю -ютъ և ичу́ -чутъ), **-кну́ть** չ. զկռտալ. **-ся** չ. դէմք. զկռտալ. мнѣ ика́ется ես զկռտում եմ:

Ико́‖на ի. (յն.) կոն, սուրբ պատկեր. **-нникъ** ա. **1**, դարակ սուրբ պատկերի. **2**, պատկերանկարիչ. **3**, պատկերավաճառ:

Иконо‖бо́рецъ, рца ա. **-бо́рица** ի. պատկերամարտ, -ուհի. **-бо́рный, -бо́рственный** ած. պատկերամարտութեան, -տական. **-бо́рство** չ. պատկերամարտութիւն. **-бо́рствовать** (-ствую -ютъ) չ. պատկերամարտել, պատկերապաշտութիւնը ժխտել. **-бо́рческій** ած. պատկերամարտների. **-бо́рщина** ի. պատկերամարտութեան աղանդ, հերձուածք. **-графи́ческій** ած. պատկերագրական. **-гра́фія** ի. (յն.) պատկերագրութիւն. **-логи́ческій** ած. պատկերախօսական. **-ло́гія** ի. (յն.) պատկերախօսութիւն (հին պատկերների, քանդակների բացատրութիւնը). **-писа́ніе** չ. պատկերագրութիւն, պատկերանկարչութիւն. **-пи́сецъ**, сца ա. պատկերագիր, պատկերանկարիչ. **-пи́сный** ած. պատկերագրութեան, պատկերանկարչական. **-(и́ко́но)пись** ի. պատկերագրութիւն, պատկերանկարչութիւն (սրբերի). **-поклоне́ніе** չ. պատկերապաշտութիւն. **-покло́нникъ** ա. **-покло́нница** ի. պատկերապաշտ, -ուհի. **-почита́ніе** չ. պատկերապաշտութիւն. **-ста́сецъ**, сца, **-ста́сикъ** նւզ. տ. Иконоста́съ; **-ста́сный** ած. պատկերապատի. **-ста́съ** ա. (յն.) պատկերապատ, պատկերակալ կամ պատկերապահ պատ (եկեղեցու բեմի առաջ):

Ико́р‖ка նւզ. տ. Икра́ 1; **-никъ** ա. ձկնկիթ պատրաստող և վաճառող. ձկնագործ, -վաճառ. **-ный** ած. ձկնկիթի, ձուկի, 'խիվիարի'. и—ое зерно́; и—ая ла́вка.

Икосаэ́дръ մաթմ. քսանակողմ, քսանանիստ մարմին, քսանանկիւն:

И́косъ տ. І́косъ.

Ико́‖та, -тка ի. զկռտում, զկռտոց. **-тный** ած. զկռտալու, զկռտման:

Ик‖ра́ ի. (եզ. հյց икру́) **I.** ձուկ, ձկնկիթ, 'խիվիարա'. зерни́стая, жи́дкая, мѣшёчная и; **II.** մարդու սրունքի (փաչայի) յետևի կակուղ միսը, թամբը. су́дорога въ и—ахъ; **-ри́стый** ած. **I.** ձկնկիթով հարուստ, բազմաձուկ. **II.** հաստասրունք, 'հաստափաչայ'. **-ри́ться** (-рю́сь -ря́тся) հոր. ձու, ձուկ ածել (ձկների մասին). **-ряни́къ**, а́ տ. Ико́рникъ; **-ря́нка** ի. թանձր, ասպատ ձիւթ. **-ряно́й** ած. **I.** ձկնկիթի, ձկնկիթ պահելու. и. бочёнокъ; **II.** սրունքի, 'փաչայի'. и—а́я жи́ла.

И́лемъ ա. բս. Ulmus campestris, հաստաբակ կնձնի:

И́ли, или́ չ. կամ. и́ли—или կամ—կամ, կամ—կամ թէ, և կամ:

Или́мъ տ. И́лемъ.

И́ли‖стость ի. տղմոտութիւն, տղմաշատութիւն. **-стый** ած. տղմոտ, տղմաշատ, սիկոտ, բազմտոիկ:

Илі́ада ի. Եղիական (Հոմերի երեւելի դիւցազներգութիւնը):

Иллю́зія ի. (ֆր.) ցնորք, մտապատրանք, մոլորութիւն:

Иллюми‖на́тство չ. (լտ.) լուսաւորեալների աղանդ, ընկերութիւն (որի անդամները—иллюмина́ты—իրանց գիտակ էին համարում բարձրագոյն կրօնական գաղտնիքները). **-на́торъ** ա. **1**, հրավառիչ, հրավառութեան գործիք, մեքենայ. **2**, նաւի կողքի հաստ ապակէ կլոր պատուհանը. **-на́тъ** ա. (լտ.) «լուսաւորեալ» (տ. Иллюмина́тство); **-на́ціонный** ած. հրավառութեան, -ական. **-на́ція** ի. (ֆր.) հանդիսաւոր հրավառութիւն, ճրագալոյց. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. **1**, հրավառել, հանդիսաւոր հրավառութիւն սարքել. и. го́родъ; **2**, գունանկարել, այլ և այլ գոյներով, երանգներով նկարել, զարդարել. **3**, դրօշակներով զարդարել (նաւը). **-но́вка** ի. գունանկարում:

Иллюс‖тра́торъ ա. գրանկարիչ (գրքերի, օրագրերի, ամսագրերի համար նկարներ պատրաստող). **-тра́ція** է. (ֆր.) 1, գրանկարչութիւն. 2, գրանկարներ (գրքերում, օրագրերում, ամսագրերում եւն մէջէ մէջ տաշ բերած նկարներ). **-три́ровать** (-рую -ютъ) ն. նկարազարդել, պատկերազարդել, նկարներով, պատկերներով զարդարել (գրքերը, ամսագրերը եւն):

И‖лова́тость է. տղմոտութիւն, սիկաւէտութիւն. **-лова́тый** ած. տղմոտ, սիկաւէտ. **-лъ** ա. տիղմ, սիկ, 'տիղ':

Иль տ. И'ли́.

Ильи́‖нъ, а, о ած. Եղիայի, Եղիական. и. день 20 յուլիսի. **-нскій** ած. յուլիսի, -սեան. и—ая пери́на հնձած արտի թարմ խոզան, ծղօտ. и—ія жары́; и—ая трава́, բս. Parnassia palustris, մօրական լերդուկ:

И́лька է. մի տեսակ ամերիկեան աքիս:

И́ль‖ма է. տ. И'лемъ; **-мня́къ**, а́, **-мо́вникъ** ա. կնձնենու անտառ. **-мовый** ած. կնձնենու(ց). и́. листъ; и́. столъ.

И́льный ած. տղմի, տղմային:

Има́мъ ա. (արբ.) իմամ. 1, առհ. մեծ; մեծաւոր, աւագ, առաջնորդ, նախագահ. 2, (մնւդ. Թուրքիայում) մահմետական համայնքի և մզկիթի աւագ աստուածարանը:

Имби́рь տ. Инби́рь.

Имени́‖нникъ ա. **-нничекъ**, чка նւզ. **-нница** է. անուանակոչ, -ուհի, իր անուանակոչութիւնը տօնող այր, կին. онъ сего́дня имени́нникъ, она́ сего́дня имени́нница այսօր նորա (երիտասարդի, աղջկայ) անուանակոչութեան օրն է. **-нный** ած. անուանակոչութեան օրուայ, տօնի. и. пиръ, пиро́гъ; **-ны**, -нъ է. յ. անուանակոչութիւն, -չութեան օր, տօն. поздравляю васъ съ и—ами; справля́ть свой и. իր անուանակոչութեան տօնը կատարել: [կան հոլով:

Имени́тельный паде́жъ քերկ. ուղղա-

Имени́‖тость է. անուանիութիւն, հռչակաւորութիւն. **-тый** ած. անուանի, մեծանուն, նշանաւոր, պկանաւոր, հռչակաւոր. и. гражда́нинъ առաջին կարգի քաղաքացի (Կատարինէ II-ից 'ի վեր): [նած խաղթերը:

Имёнки, нокъ է. յ. թղթախաղի նշա-

И́менно ս. հէնց, իսկապէս, հէնց այդ է որ կայ. մանաւանդ. յատկապէս. онъ и́. объ васъ говори́лъ мнѣ—յատկապէս ձեր մասին էր խօսում. онъ ка́жется со́зданнымъ и́. для э́того—յատկապէս դրա համար. а и́. այսինքն:

Име‖нно́й ած. անուանական, անունը պարունակող. անձնական. и. спи́сокъ անունների ցուցակ, թերթ. и—а́я а́кція անձնական բաժնետոմս. и—а́я доще́чка անուան տախտակ (օր. դրան վերայ կպցրած). **-нова́ніе** չ. անուանում, կոչում. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), наим—, ն. անուանել, կոչել, յորջորջել. **-ся** ներգ. անուանուել, կոչուել, յորջորջուել:

Имерети́нскій ած. Իմերեթի:

Имита́ція է. (ֆր.) նմանութիւն, նման ընդօրինակութիւն, նմանողութիւն:

Иммуни‖за́ція է. (լտ.) բժ. ապահովում վարակիչ հիւանդութիւնից (օր. ծաղկի պատուաստումով). **-зи́ровать** (-рую -ютъ) ն. վարակիչ հիւանդութիւնից ապահովել (օր. ծաղիկ պատուաստելով):

Импе‖ра́торскій ած. կայսեր, կայսրական. **-ра́торъ** ա. **-ратри́ца** է. կայսր, -ուհի. **-ріали́змъ** ա. (լտ.) կայսրականութիւն, կայսրապետութիւն. **-ріали́стскій** կայսրապետական. и. духъ; **-ріа́лъ** ա. (ֆր.) 1, իմպերիալ (ռուսկան ոսկէ դրամ=10 ռ. 30 կ.). 2, ուղեկառքի վերևում տեղ ուղևորքի կամ մարդկանց համար: [ած. կայսրութեան:

Импе́‖рія է. (լտ.) կայսրութիւն. **-рскій**

Импони́‖ровать (-рую -ютъ) չ. кому́ մէկին շահագրգռել [по́ртъ.

Импо́ртъ (լտ.) տ. Вввозъ (հկռկը տ. Экс-

Импреса́‖рій, -ріо ա. ան. (իտ.) ձեռնարկու, նախաձեռնող (մնւդ. թատրոնական, համերգական գործի, տ. Антрепренёръ).

Импрови‖за́торъ ա. (իտ.) կենդանի բանաստեղծ, երաժիշտ (որ շարադրում, դաշնակում է ձեռաց, առանց նախապատրաստուելու). **-за́ція** է. (լտ.) 1, յանպատրաստից, ձեռաց շարադրելը, դաշնակելը. 2, յանպատրաստից, ձեռաց շարադրած ոտանաւոր, դաշնակած երգ. **-зиро́ванный** բյ. ած. յանպատրաստից, ձեռաց շարադրած, դաշնակած, կազմած, պատրաստած. **-зи́ровать** (-рую -ютъ), **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. յանպատրաստից, ձեռաց շարադրել, դաշնակել:

Иму́‖щественный ած. կայքի, գոյքի. и—ая за́пись, и. интере́съ; **-щество** չ. կայք, գոյք, ստացուածք. дви́жимое, недви́жимое и.; госуда́рственное, казённое, церко́вное и.; **-щій** ած. ունեւոր, ստացուածատէր, ընչաւէտ:

Имѣ́‖ніе չ. 1, տ. Иму́щество; 2, կալուածք. родово́е. наслѣ́дственное и.; онъ живётъ всегда́ въ своёмъ и—іи; **-ньице** նւզ. **-ньишко** նխտ. տ. Имѣ́ніе; **-ть** ն. ունենալ. и. мно́го де́негъ; и. съ кѣмъ дѣло; онъ имѣ́лъ пріѣ́хать сего́дня նա այսօր պէտք է գար. **-ся** չ. չէզ. լինել, գոլ, գտնուել. въ э́той ла́вкѣ имѣ́ются вся́кіе това́ры; имѣ́ется на лицо́ է, կայ, գոյ. подро́бностей объ э́томъ происше́ствіи не имѣ́ется.

И́‖мя, и́мени (յ. имена́ -мёнъ) չ. 1, անուն. *հռչակ, համբաւ. пріобрѣсти́ до́брое и́.; нажи́ть худо́е и́.; назва́ть кого́ по и́мени մէկի անունը տալ. и́менемъ, отъ и́мени յանուն. умоля́ю васъ и́менемъ наше́й дру́жбы; отъ моего́ и́мени իմ անունով. человѣ́къ и́менемъ таки́мъ-то այս ինչ անունով մարդ. человѣ́къ съ и́менемъ անուանի, պկանաւոր մարդ. во и́. յանուն, անունով. на и́. անունով. онъ купи́лъ имѣ́ніе на и́. жены́; 2, քերկ. անուն. и́. существи́тельное գոյական անուն: [никъ, -ница...

Имяни́н‖никъ, -ница... տ. Имени́н-

Имяре́къ ա. 1, ստորագրութիւն. 2, անուանատեղ (թղթերում մարդկանց անունների համար բաց թողած տեղ):

И́мячко նւզ. տ. И'мя. [յապէս:

Ина́‖кій ած. հնց. այլ, ուրիշ. **-ко** ս. այ-

Ина́че ս. այլապէս, ուրիշ կերպ. говори́тъ такъ, а ду́маетъ и.; такъ и́ли и. այս կամ այն կերպով, այսպէս թէ այնպէս:

Инби́р‖ный ած. կոճապղպեղի. и. за́пахъ; и—ая трава́ բս. galium boreale, դդրկ մածնի (կորածի խոտ). **-рь** ա. բս. կոճապղպեղ (Zingiber officinale) և իւր արմատը (Rhizoma Zingiberis).

Инвали́д‖ный ած. ինվալիդի, -դների. и. домъ; **-дъ** ա. (լտ.) ինվալիդ (ծեր կամ խեղ, ծառայութեան անընդունակ զինուորական). **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. խսեմացնել, նշանակութիւնից գցել:

Инвента́‖рь, ря́ ա. (լտ.) ինվենտար. **1**, նը և է հիմնարկութեան, տնտեսութեան եւյն պատկանող բոլոր իրեղէնները, կայքը, գոյքը. хозя́йственный, корабе́льный, шко́льный и.; и. имѣ́нія; **2**, կահագիր (այդ իրեղէնների, կայքի, գոյքի ցուցակը). составле́ніе и—я́; **-рный** ած. ինվենտարի, կահագրի:

Инвеститу́ра է. (լտ.) [Միջին դարում] տուչութիւն, բաշխում (կալուածքի, մեւղ. հոգևոր պաշտօնի): [(խառնուրդի, մեւղ. դեղի):

Ингредіе́нція է. (լտ.) բաղկացուցիչ մաս

И́ндевѣть, зайн— ն. եղեամակալել, եղեամով ծածկուել, պատուել:

Ин‖де́ечка նւզ. **-де́йка** է. մարի հնդկահաւ. **-де́ичій**, чья, чье ած. հնդկահաւի, -ւերի. **-де́йскій** пѣту́хъ, կնդ. Meleagris gallopavo, արու հնդկահաւ (ճոլոկ, գուել):

Индиви‖дуа́льность է. անհատականութիւն. **-дуа́льный** ած. անհատական, սուսկական, առանձնական. **-дуумъ** ա. (լտ.) անհատ, սոսկական անձ, ոք մին:

И́ндивѣть տ. И́ндевѣть.

И́нди‖го ա. (խսլ.) լեղակ, կապոյտ ներկ (լեղակաբոյսից ստացուող). **-гоно́ска** է. բս. Indigofera, լեղակաբոյս. **-гоно́сный** ած. լեղակաբեր: [հինդ ամեայ ժամանակաշրջան:

Инди́ктъ ա. (լտ.) տարեշրջան. տասնու-

Индифферен‖ти́змъ ա. (ֆր.) անտարբերութիւն, սառնութիւն. **-тность** է. անտարբեր լինելը, անտարբերութիւն, սառնութիւն. **-тный** ած. անտարբեր, սառն:

Ин‖ді́ецъ, ді́йца ա. Հնդկաստանցի, Հնդկաստանի նախնական բնիկ. **-ді́йскій** ած. Հնդկաստանի, հնդկական. **-ді́янка** է. հընդկուհի. **-догерма́нскій** հնդկագերմանական. **-доевропе́йскій** ած. հնդկաեւրոպական:

Индо‖ссаме́нтъ ա. (իտ.) փոխանցումն, մուրհակի փոխանցում (որ կատարւում է մուրհակի յետևում առանձին մակագրութեամբ). **-сса́нтъ** ա. մուրհակ փոխանցող. **-сса́тъ** ա. ինդօսատ (նա որին մուրհակը փոխանցուած է):

Индук‖ти́вный ած. ինդուկցիական, մակածական. **-ція** է. (լտ.) մակածութիւն (մըտածողութեան եղանակ, որով հասնում են զործողութիւնից պատճառներին, հետեւանքներից օրէնքներին. մասնաւորից ընդհանուրին. հկռկը տ. Деду́кція).

Индульге́нція է. (լտ.) քաւութիւն, թողութիւն, ներում (մեղքերի, որ շնորհում են պապերը կաթոլիկներին):

Ин‖ду́сскій տ. Инді́йскій; **-ду́съ**, **-дъ** տ. Индіецъ; **-ду́ска** տ. Индія́нка.

Индѣ մ. աստ և անդ, տեղ տեղ:

Ин‖дѣ́ецъ, дѣ́йца ա. **-дѣ́янка** է. Ամերիկայի սեւամորթ բուն բնիկ այր, կին. **-дѣ́ечка**, **-дѣ́йка**, **-дѣ́ичій** տ. Инде́ечка, -де́йка, -де́ичій; **-дѣ́йскій** ած. Ամերիկայի սեւամորթ բուն բնիկների. **-дю́къ**, а́ տ. Инде́йскій пѣту́хъ; **-дю́шка** տ. Инде́йка; **-дючёкъ**, чка́ նւզ. տ. Индю́къ; **-дю́шечка** նւզ. տ. Индю́шка.

И́не‖й ա. եղեամ. **-ва́тый** ած. եղեամակալած, եղեամով ծածկուած:

Ине́‖ртность է. տ. Ине́рція; **-ртный** ած. յարակայ **-рція** է. (լտ.) յարակայութիւն (յատկութիւն մարմինների միև նոյն (շարժական կմ անշարժ) դրութեան մէջ մնալու, մինչև նը և է արտաքին ազդեցութեան ենթարկուելը):

Инжене́‖рный ած. ճարտարապէտի. **-ръ** ա. (ֆր.) ճարտարապէտ:

Инжи́ръ ա. հ—ք. հըւ. Ռուս. [չորացրած] թուզ: [նուան սկզբնատառերը:

Иниціа́лы ա. յ. (լտ.) անուան և ազգա-

Иниціа‖ти́ва է. (լտ.) նախաձեռնութիւն. **-торъ** ա. նախաձեռնող, գործին սկիզբ, ծընունդ տուող, գործը սարքող:

Инквизи́‖торскій ած. ինքվիզիտորական, -տորի. **-торъ** ա. ինքվիզիտօր. **-ціо́нный** ած. ինքվիզիցիօնական. **-ція** է. (լտ.) ինքվիզիցիա (գաղտնի հոգևոր դատարան, որ կաթոլիկ եկեղեցու դաւանութիւնից խոտորուողներին որոնում և սոսկալի կերպով պատուհասում էր):

Инко́гнито (լտ.) **1**, մ. ծածկանուն, գաղտնի կերպով. коро́ль путеше́ствуетъ и.; **2**, չ. ծածկանունութիւն. открыть своё и.

Инкру‖ста́ція է. դրուագ, նաշխ (սեղանագործութեան). **-сти́ровать** (-рую -ютъ) ն. դրուագել, դրուագ, նաշխ յօրինել:

Ино‖ви́дный ած. այլակերպ. **-вѣ́рецъ**, рца ա. **-вѣ́рка** է. այլադաւան, այլակրօն այր, կին. **-вѣ́ріе** չ. այլադաւանութիւն, այլակրօնութիւն (պետական դաւանութիւնից տարբեր դաւանանք). **-вѣ́рный** ած. այլադաւան, այլակրօն. **-вѣ́рческій** ած. այլադաւանութեան, այլակրօնութեան: [ընդ մերթ:

Иногда́ մ. երբեմն, մի մի անգամ, մերթ

Иногоро́‖децъ, дца ա. **-дка** է. այլաքաղաքացի, եկւոր այր, կին. **-дный** ած. այլաքաղաքացի, ուրիշ քաղաքից:

Инозе́‖мецъ, мца ա. **-мка** է. այլ երկրացի, օտար երկրացի այր, կին. **-мный** ա. օտար երկրացի:

Ино‖зна́чащій ած. ուրիշ բան նշանակող, փոխաբերական. **-имённый** ած. այլանուն:

Ино́й դ—դւ. ածր. **1**, ուրիշ, այլ, տարբեր. э́то ино́е дѣ́ло; **2**, նը և է. ина́я хвала́ ху́же бра́ни; не что ино́е, какъ... ոչ այլ ինչ, եթէ ոչ... не кто и., какъ ոչ այլ ոք, եթէ ոչ...

И́но‖киня է. միանձնուհի, կոյս. **-къ** ա. միանձնաւոր, կուսակրօն, աբեղայ:

Ино‖обра́зный ած. այլակերպ, այլ տեսք, այլ կերպարանք ունեցող. **-племе́нникъ** ա. **-племе́нница** է. **-ро́децъ**, дца ա. **-ро́дка** է. այլազգի այր, կին. **-племе́нный**, **-племе́нническій**, **-ро́дный** ած. այլազգի, այլասեռ, օտար, օտարազգի. **-ро́дческій** ած. օտար (ոչ ռուս). и—ое населе́ніе; **-сказа́ніе** չ. այլաբանութիւն այլախօսութիւն, փոխաբերութիւն. **-сказа́-**

тельность ի. այլաբանական միտք, խօ-
սելու եղանակ. **-сказа́тельный** ած. այ-
լաբանական, այլախօսական, փոխաբերա-
կան. **-стра́нецъ**, нца ա. **-стра́н-
ка** ի. օտարերկրացի, օտարական, նժդեհ այր,
կին, օտար, -ուհի. **-стра́нный** ած. օտար-
երկրեայ. министе́рство иностра́нныхъ
дѣлъ արտաքին գործոց մինիստրութիւն.
-стра́нщина ի. ծայրայեղ օտարամոլութիւն.
-сѣменникъ ա. բս. Heterospermum, այ-
լասերմ (բոյս). **-хо́децъ**, дца ա. ‹եօրղայ›
ձի. **-хо́дный** ած. ‹եօրղայ›. (и́но)**ходь** ի.
‹եօրղայութիւն› (ձիու). бѣжа́ть и́—ью ‹եօր-
ղայ› գնալ. **-цвѣ́тный** ած. այլագոյն, այլ
գոյնով, այլ երանգով:

И́ноче||скій ած. միանձնական, կուսա-
կրօնի, -նական. и́—ое житіё, и́. обѣтъ;
-ство չ. միանձնութիւն, կուսակրօնութիւն,
աբեղայութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ)
չ. միանձնանալ, ներանձնանալ, կուսակրօնիլ:

Ино́||чимъ հնց. տ. Па́сынокъ 1;
-язы́чникъ ա. **-зы́чница** ի. հնղ. այլա-
լեզու այր, կին. **-язы́чный** ած. այլալեզու,
օտարախօս:

Инсинуа́ція ի. (լտ.) ծածուկ թելադրու-
թիւն, ներշնչում, գրգռում, ամբաստանութիւն, բամբա-
սանք, ամբաստանութիւն, քսութիւն:

Инспе́к||торскій ած. տեսչի, տեսչա-
կան. **-торство** չ. տեսչութիւն. **-торша** ի.
տեսչի կին. **-торъ** ա. (լտ.) տեսուչ. и. го-
родски́хъ учи́лищъ, гимна́зіи; желѣзно-
доро́жный, окружно́й и.; **-три́са** ի. (ֆր.)
տեսչուհի. **-ція** ի. 1, տեսչութիւն, հսկողու-
թիւն, վերահսկութիւն. 2, տեսչական շրջան,
վիճակ:

Инста́нція ի. (լտ.) 1, իշխանութեան
աստիճան. 2, [դատաստանական կամ վարչական]
ատեան. производство дѣ́ла по и—ямъ մի
ատենից միւսն անցնող գործավարութիւն.
высшая и. բարձրագոյն ատեան. апелля-
ціо́нная и. վերաքննիչ ատեան:

Инс||тинкти́вный ած. բնազդական,
բնազդային. и—ая жизнь; **-ти́нктъ** ա. (լտ.)
բնազդ, ներքին զգացմունք, բնազդում, ա-
ւիւն. по и—у բնազդմամբ. и. самосохра-
не́нія.

Инсти||ту́тка ի. ինստիտուտուհի, ինստի-
տուտի աշակերտուհի. **-ту́тскій** ած. ինստի-
տուտի, -տային. **-ту́тъ** ա. ինստիտուտ. 1, ու-
սումնարան, ուսումնական հիմնարկութիւն, ճե-
մարան. го́рный и., и. благоро́дныхъ дѣ-
ви́цъ; 2, առհ. հիմնարկութիւն. и. прися́ж-
ныхъ.

Инстру́||кторъ ա. (լտ.) ուղղց. վարժա-
պետ, վարպետ, հրահանգող. **-кція** ի. (լտ.)
հրահանգ. снабди́ть кого́ и—іями մէկին
հրահանգներ տալ:

Инстру||мента́льный ած. գործիքի,
-քային. и—ая му́зыка գործիքի վերայ ածելի
երաժշտութիւն (հակառակը տ. Вока́льная му́з.);
-ме́нтъ ա. **-ме́нтикъ** նւզ. գործի, գոր-
ծիք, ‹հաջաթ›. и—ы хирурги́ческіе, музы-
ка́льные, физи́ческіе, математи́ческіе...

Инсубордина́ція ի. (լտ.) ըմբոստու-
թիւն:

Инсур||ге́нтъ ա. **-ге́нтка** ի. ապստամբ
այր, կին. **-ре́кція** ի. (լտ.) ապստամբութիւն:

Инте||гра́лъ ա. (լտ.) մաթմ. ինտեգրալ,
ամբողջական մեծութիւն. **-гра́льный** ած.
ինտեգրալական. и—ое исчисле́ніе կամ вы-
числе́ніе հաշիւ անվերջ մեծ քանակութիւննե-
րով. **-гра́ція** ի. (լտ.) փիլ. ամբողջացում
(հակառը տ. Дезинтегра́ція).

Интел||лектуа́льный ած. բանական,
մտաւոր, հոգևոր, գիտակից. и—ая жизнь;
-ле́ктъ ա. (լտ.) բանականութիւն. **-ли-
ге́нтный** ած. հասկացող, զարգացած, բանի-
մաց. **-лиге́нтъ** ած. հասկացող, զարգացած,
բանիմաց մարդ. **-лиге́нція** ի. (լտ.) 1, հաս-
կացողութիւն, մտաւոր զարգացում. 2, հ—ք.
հասկացող, զարգացած, բանիմաց դասակարգ,
մարդիկ. **-ле́ктъ** ա. (լտ.) բանականութիւն:

Интен||да́нтство չ. ինտենդանտութիւն
(վարչութիւն, որ զօրքը պարենաւորում է, զօր-
քին մատակարարում է ամէն տեսակ մթերքներ
և զինուորներ, բացի զէնքերից և ռազմանիւ-
թերից). **-да́нтскій** ած. ինտենդանտի, -տա-
յին. и. чино́вникъ; и—ое управле́ніе;
-да́нтъ ա. (լտ.) ինտենդանտ (զօրքի մատա-
կարար, զօրքի պարենաւորութեան տեսուչ, վե-
րակացու, պաշտօնեայ):

Интенси́||вность ի. լարուածութիւն.
ներքին ոյժ, զօրութիւն, ընդունութիւն. **-вный**
ած. լարուած. ներքին ոյժ, զօրութիւն ունեցող,
բարդաւաճող, ընդուն. **-фика́ція** ի. (լտ.)
ներքին բարգաւաճում, բարւոքում, բարելաւում.
и. земледѣ́лія, крестья́н-
ского хозя́йства այլ և այլ միջոցներով (օր.
ընտիր հողագործական մեքենաներով, ընտիր
սերմնահատիկներով, բանաւոր ոռոգումով ևն)
երկրագործութեան, շինականի տնտեսութեան
արդիւնաւէտ, բեղմնաւոր դարձնելը, բարելա-
ւելը:

Интерва́лъ ա. (լտ.) միջոց, անջրպե-
տութիւն, հեռաւորութիւն (դորախմբերի մէջ).
ընդմիջում, ժամանակամիջոց:

Интер||вью́ չ. (անգլ.) այցելութիւն (որ
օր. լրագրի թղթակիցը անում է բարձրագիր
մարդկանց և այլևայլ խնդիրների վերաբերու-
թեամբ իմանում է նոցա կարծիքը, արամադրու-
թիւնը). **-вьюи́ровать** ն. [վերոյիշեալ նը-
պատակով բարձրագիր անձանց] այցելել:

Интерди́ктъ ա. (լտ.) եկղ. արգելում,
արգելք (քահանայագործելու):

Инте||реса́нтъ ա. **-реса́нтка** ի. շա-
հադէտ, շահագրգռուած, շահամոլ այր, կին.
-ре́сецъ, сца նխտ. տ. Интере́съ; **-ре́с-
ность** ի. շահագրգռութիւն, շահագրգռողա-
կան, հետաքրքրական լինելը. **-ре́сный** ած.
1, հետաքրքիր, հետաքրքրաշարժ, շահագրգիռ.
она́ въ и—омъ положе́ніи նա յղի է, պատ-
ճառաւոր է. 2, գրաւիչ, հրապուրիչ. **-ре-
сова́ть** (-су́ю -ютъ), заин—, ն. շա-
հագրգռել, հետաքրքրեցնել. **-ся** չ. кѣмъ,
чѣмъ մէկով, մի բանով հետաքրքրուել, շա-
հագրգռուել. она́ интересу́ется э́тимъ мо-
лоды́мъ человѣ́комъ; **-ре́съ** ա. (ֆր.) 1,
հետաքրքրութիւն, շահագրգռութիւն. հետաքրք-
րաշարժութիւն. возбуди́ть и. հետաքրքրու-
թիւն շարժել. 2, շահ, օգուտ. наблюда́ть
свой и—ы իր շահերը պահպանել:

Интер‖ме́дія է. (լտ.) միջախաղ, միջերգութիւն (երկու պիեսաների մէջ խաղացուող պատիկ թատերգութիւն). **-на́тъ** ա. (նոր լտ.) փակ հիմնարկութիւն, գիշերօթիկ դպրոց (ուսումնարան հանրակեցարանով, որի մէջ և աշակերտները ապրում և սնւում են). **-націо-на́льный** ած. (նոր լտ.) միջազգային, համազգային. и. союзъ рабо́чихъ; **-пелли́ровать** (-рую -ютъ) ն. հարցապնդել, հարցապնդում անել. **-пелля́торъ** ա. հարցապնդող (խորհրդարանում). **-пелляціо́нный** ած. հարցապնդման. **-пелля́ція** է. (լտ.) հարցապնդում (որ խորհրդի անդամը ար և է կարևոր գործի վերաբերութեամբ ուղղում է կառավարութեանը և նորանից բացատրութիւն է պահանջում. **-прета́ція** է. (լտ.) մեկնութիւն, բացատրութիւն. **-прети́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր. գերմ.) մեկնել, բացատրել:

Инти́‖мность է. մտերմութիւն, մտերմական, սրտանց յարաբերութիւն. **-мный** ած. (ֆր.) մտերմական, սրտանց:

Интона́ція է. (լտ.) ձայնի եղանակ, առոգանութիւն:

Интри́‖га է. 1, բանսարկութիւն, նենգութիւն, քսութիւն. заводи́ть и—и տ. Интригова́ть 1; 2, շահագրգիռ, շահագրգռում (մեսգ. սիրահարական). (դրամայի մէջ) մեքենայութիւն. **-га́нъ** ա. (ֆր.) **-га́нка** է. բանսարկու, որոգայթալար, քսու այր, կին. **-гова́ть** (-гу́ю -ютъ) 1, չ. բանսարկութիւն, քսութիւն անել, որոգայթներ լարել, նենգել. 2, ն. кого́ մէկին խիստ շահագրգռել, մէկի հետաքրքրութիւնը շարժել:

Интроду́кція է. (լտ.) երժ. ներածութիւն, նախերգանք:

Интрю́мъ ա. ծովգ. նաւի մէջ տորին, յատակային տարածութիւն:

Инфан‖тери́стъ ա. հետևակ զօրական, հետևակ զօրքի զինուորական. **-те́рія** է. (ֆր.) հետևակ զօրք:

Ин‖фанти́на է. արքայադուստր. **-фа́нтъ** ա. (իսպ.) արքայորդի (իսպանական կմ պորտուգալական):

Ин‖фекціо́нный ած. վարակիչ. и—ая болѣзнь; **-фе́кція** է. (լտ.) վարակում:

Инфильтра́ція է. (լտ.) ներս ծծուում, ներս ծծուելը, ներս թափանցելը:

Инфлама́ція է. (լտ.) բժ. բորբոքում:

Инфлуэ́нца է. ինֆլուէնցա, խարբխատենդ:

Инфузо́рія, ій է. յ. կնդ. Infusoria, հեղականներ կամ ջրածիններ (հեղուկների մէջ պատահող խիստ մանր որդունք):

Инъе́кція է. (լտ.) բժ. սրսկում, ներարկութիւն (դեղի, դարմանի):

Ипако́й ա. (յն.) երգ, շարական, օրհներգութիւն:

Ипа́тка է. կնդ. Alca arctica, հակայ կամ հիւսիսային թանձրահաւ:

Ипе́рбола տ. Гипе́рбола.

Ипекакуа́на է. բս. Cephaelis ipecacuanha, բրազիլեան մաղձադեղ, փսխեցուցիչ արմատ:

Иподіа́‖конство չ. կիսասարկաւագութիւն. **-конъ** ա. (յն.) կիսասարկաւագ:

Ипоста́сь է. (յն.) անձ (Սուրբ Երրորդութեան). էութիւն:

Ипо‖те́ка է. (յն.) գրաւ, գրաւում (որի ժամանակ գրաւ վերցնողը գրաւի առարկան չէ ստանում, այլ նորա վերայ միայն իրաւունք է ձեռք բերում). **-те́чный** ած. գրաւի, գրաւման:

Ипоте‖ти́ческій, **-ти́чный** ած. ենթադրական, կասկածելի:

Ипохо́н‖дрикъ ա. սևամաղձոտ (հիւանդ). **-дри́ческій** ած. սևամաղձութեան. **-дрія** է. (յն.) բժ. Hypochondriasis, հիպոխոնդրիա, սևամաղձութիւն:

Ирга́ է. բս. Mespilus, զկռենի, զկռի. զկեռ:

Ири́‖дій ա. հնք. Iridium, իրիդիոն. **-довый** ած. իրիդիոնի:

Ирисъ ա. 1, տ. Ирь; 2, կզմխ. ծիածանաթաղանթ (աչքի):

Ирла́н‖децъ, дца ա. **-дка** է. իռլանդացի, -դուհի. **-дскій** ած. իռլանդական:

Ир‖моло́гій ած. (յն.) եկղ. գիրք, որ պարունակում է եկեղեցական երգերի և շարականների առաջին տները. **-мо́съ** ա. (յն.) եկղ. առաջին տուն, սկիզբ (երգի, շարականի):

Иро‖ни́ческій ած. հեգնական, ծաղրական. **-нія** է. (յն.) հեգնութիւն, ծաղր:

Ирраціо‖на́льность է. անվերջ, անհաշուելի լինելը. **-на́льный** ած. (լտ.) մաթմ. անվերջ, անհաշուելի, որը չէ կարելի ճշտութեամբ հաշուել, որոշել. и—ая величина́.

Иррегу‖ля́рность է. անկանոնութիւն, խուժադուժութիւն. **-ля́рный** ած. (լտ.) անկանոն, խուժադուժ. и—ыя войска́.

Ирри‖га́торъ ա. (լտ.) ջրիչ, ջրաբաշխ գործի, մեքենայ. **-гаціо́нный** ած. ջրաբաշխական. и—ыя рабо́ты; **-га́ція** է. ջրաբաշխութիւն, արուեստական ոռոգում:

Иръ ա. բս. Acorus calamus, խունկեղեգ (ակիր ?):

Ирь է. բս. Iris, հիրիկ, թրաշուշան, լալադալ:

Иска‖жа́тель ա. **-жа́тельница** է. այլանդակող, աղարտող, յեղաշրջող այր, կին. **-жа́ть**, -зи́ть ն. այլանդակել, աղարտել, աղաւաղել, աղճատել, յեղաշրջել. и. смыслъ по́длинника; о́спа исказила его́ лицо́; и. и́стину; **-же́ніе** չ. այլանդակում, աղարտում, աղճատում, աղաւաղում, յեղաշրջում. и. те́кста; **-зи́тель, -зи́тельница** տ. Искажа́тель, -ница; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Искажа́ть.

Ис‖ка́лываніе չ. 1, ծակոտելը. ծակծըկելը, խոցոտելը. 2, ճղոտելը, ճեղքոտելը. **-ка́лывать**, -коло́ть ն. 1, ծակոտել, ծակծկել, խոցոտել. 2, ճղոտել, հերձնել. **-ся** 1, անդր. ծակոտուիլ, ծակծկուիլ. 2, չ. ճղոտուիլ. տրաքտրաքուիլ:

Искалѣ́‖чиваніе չ. խեղելը, հաշմանդամ դարձնելը. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմանդամ դարձնել:

Искаля́каться հոր. ց՚յոգնութիւն շաղակրատել, ‘դուրս տալ‘:

Иска́ніе չ. որոնելը, փնտռելը, պտռելը:

Ис‖ка́пать ն. եկղ. կաթեցնել, կայլակեցնել. **-капа́ть**, **-ка́пнуть** չ. կաթել, կաթկթել, կայլակել. **-ка́пываніе** չ. 1, փորելը, փոռելը. 2, փորելով հանելը. **-ка́пывать**, -копа́ть ն. 1, փորել, բրել, պեղել, փոս կտրել. 2, փորելով հանել:

Ис‖ка́тель ա. **-ка́тельница** է. чего́ մի բանի հետամուտ, մի բան խնդրող, փնտռող, որոնող այր, կին, խնդրակ. и. кла́довъ;

искáтель, -ница приключéній արկածախնդիր, -դրուհի. **-кáтельство** չ. որոնելը, փնտռելը, խնդրելը. նկրտում, թեկնածութիւն, չար միտում, մտմտանք. **-кáть** ն. (ищý, и́щутъ; ищи́) ն. **1**, когó, чегó և что մէկին, մի բան որոնել, փնտռել, խնդրել. ձգտել, նկրտել մի բան անելու կամ ձեռք բերելու. թեկնածել. и. чéсти, слáвы, удовóльствій, приключéній; когó вы и́щете?—я ищý моегó брáта; чегó вы и́щете?—я и́щу мою шля́пу; онъ и́щетъ вреди́ть мнѣ; **2**, въ комъ աշխատել մէկի աչքը մտնել, մէկի շնորհքը շահել. въ нёмъ всѣ и́щутъ; **3**, съ когó մէկի վերայ գանգատուել:

Ис‖кáшиваніе չ. **1**, բթացնելը, 'փնջելը' (հնձելիս). **2**, ծռելը, կորացնելը. **-кáшивать**, -коси́ть ն. **1**, [հնձելիս] բթացնել, 'փընջել', փչացնել (գերանդին). **2**, ծռել, կորացնել. **3**, ծռել, շիլ դարձնել. и. глазá; **-ся** անդր.* на когó մէկին ծուռ, խէթ նայել:

Ис‖клёвываніе չ. կտցահարելով վիրաւորելը, սպանելը կամ ուտելը. **-клёвывать**, **-клевáть** (-клюю́ -ю́тъ) ն. **1**, կտցահարել, կտուցով վիրաւորել, խոցոտել, սպանել. **2**, կըտուցով քաղել, ուտել, սպառել:

Исклю‖чáть, -чи́ть ն. դուրս գցել, հանել, արձակել. и. изъ спи́ска ցուցակից հանել. и. когó изъ учи́лища; исключáя բացի, բացառութեամբ. они всѣ поги́бли, исключáя одногó; **-чéніе** չ. **1**, արձակում, -կելը. и. изъ слýжбы; **2**, բացառութիւն. за и—іемъ э́того пýнкта բացառութեամբ այդ կէտի. **-чи́тельно** մ. բացառապէս. **-чи́тельность** է. բացառիկութիւն, բացառիկ լինելը. **-чи́тельный** ած. բացառիկ, միակ. **-чи́ть** (-чý -чáтъ) տ. Исключáть.

Ис‖ковáніе, **-ковáть** (-кую́ -ю́тъ) տ. Искóвываніе, -вать.

Исковéр‖каніе չ. ծռմռելը, ծամածռելը, աղաւաղելը, աղճատելը, այլանդակելը. կոտրտելը. **-кивать**, **-кать** ն. ծռմռել. ծամածռել, աղաւաղել, աղճատել, այլանդակել, յեղաշրջել, կոտրտել, փչացնել:

Исковóй ած. դատական պահանջի, գանգատի. и—ое прошéніе գանգատագիր:

Искó‖вываніе չ. կռելը, դարբնելը. **-вывать**, -вáть ն. **1**, կռել, դարբնել. **2**, կըռելիս սպառել (բոլոր երկաթը):

Исковы́‖риваніе չ. ծակծկելը, ծակոտելը, քրքրելը. **-ривать**, **-ря́ть** ն. ծակծկել, ծակոտել, քրքրել, փոսեր անել, քանդոտել:

Ис‖колáчиваніе չ. **1**, կոտրելը, ճեղքելը, փչացնելը (ծեծելով). **2**, ծեծելը, գամելը. **-колáчивать**, -колоти́ть ն. **1**, ծեծելիս կոտրել, կոտրատել, ջարդել, ճեղքել, փչացնել. **2**, ծեծել, գամել, թակել:

Исколеси́ть (-шý -ся́тъ) ն. [կառքով] շրջել, ման գալ. онъ *исколеси́лъ всю Еврóпу.

Исколоти́ть (-чý -лóтятъ) տ. Исколáчивать; **-колóть** (-лю́ -кóлютъ), **ся** տ. Искáлывать, ся.

Искóмый բյ. ած. որոնելի, խնդրելի. искóмое, аго չ. կմ и—ое числó որոնելի թիւ, քանակութիւն:

И́ско‖ни́ մ. սկզբից ի վեր, վաղուց ի վեր. **-нный** ած. խիստ հին, վաղեմի:

Ископáемый ած. հանածոյ, բրածոյ: Ископáемое, аго չ. հանածոյ, բրածոյ, հանք. цáрство и—ыхъ հանքային թագաւորութիւն, հանքեր. **-копáть** տ. Искáпывать.

Ископти́ть (-пчý -птя́тъ) ն. ծխոտել-մխոտել, մրոտել. **-ся** անդր. ծխոտուել, մխո, տուել, մրոտուել:

Иско‖ренéніе չ. արմատախիլ անելը, արմատաքի հանելը, ջնջելը, ոչնչացնելը. **-рени́тель** ա. **-рени́тельница** է. մի բան արմատախիլ անող, ոչնչացնող, ջնջող այր, կին. **-реня́ть**, **-рени́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. արմատախիլ անել, արմատաքի հանել, ջնջել, ոչնչացնել. и. зло; и. злоупотреблéнія; и. порóки.

И́с‖корка է. նւզ. կայծիկ, պստիկ կայծ. **-корникъ** ա. հնք. մեծահատ կորունդ:

Ис‖корóбить (-блю -бя́тъ) ն. կորացնել, ծռել, ծռմռել. **-ся** չ. ծռուել, ծռմռուել, կորանալ:

И́с‖коса մ. փոքր ինչ թեք, խոտորնակի, շեղ. խէթ, աչքի տակից. глядѣ́ть и́. на когó մէկի վերայ խէթ, թշնամաբար նայել. **-коси́ть** (-шý -кóсятъ և -кóся́тъ) տ. Искáшивать.

Искрá է. **1**, կայծ. и́скры огня́; алмáзная и́. անդամանդի փայլուն փշուր. испускáть и́—ы տ. И'скриться; и́—ы посы́пались изъ глазъ աչքերից կայծեր թափուեցան. **2**,* նշան, նշոյլ, հետք. ни и́—ы прáвды ճշմարտութեան նշոյլ չկայ. въ нёмъ нѣтъ и́—ы умá.

Ис‖крáиваніе չ. **1**, սպառելը (ձևելիս). **2**, ձևելը. **-крáивать**, -крои́ть ն. **1**, ձևելիս սպառել, գործածել. **2**, ձևել:

И́скрасна մ. կարմրաւուն, կարմրին տա[լով:

И́скре‖нній ած. անկեղծ, մտերիմ, մըտերմական. и́. другъ; и́—яя дрýжба; и́—яя благодáрность, моли́тва; и́скренно մ. անկեղծ կերպով, սրտանց. говори́ть, люби́ть и́.; **-нность** է. անկեղծութիւն, մտերմութիւն. и́. чувствъ.

Искрести́ть (-щý -стя́тъ) ն. **1**, մի բանի վերայ խաչեր քաշել. մի բան խաչերով ծածկել. **2**, ոտնատակ տալ, մաշել (ճանապարհ, տեղ, կողմ):

Искри‖ви́мость է. ճկունութիւն, դիւրակորութիւն. **-ви́мый** բյ. ած. ճկուն, դիւրակոր. **-вина** է. ծուռ գիծ, ծռութիւն, կորութիւն. **-влéніе** չ. ծռելը, կորացնելը, կռացնելը. ծռմռելը. **-вля́ть**, **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. **1**, ծռել, կորացնել, կռացնել, ծալել. **2**, ծռմռել, այլանդակել. **-ся** անդր. ծռուել, կորանալ, կռանալ, ծալուել:

Ис‖кри́стый ած. կայծաշատ. *փայլուն, պլպլան, պսպղուն. **-кри́ться** (-рюсь -ря́тся) ն. կայծեր արձակել, *փայլել, պսպղալ, պլպլալ, (ծովի մասին) փայլել:

Ис‖кроéніе, **-крои́ть** (-рою́ -я́тъ) տ. Искрáиваніе, -вать.

Искромётный ած. կայծաձիգ, կայծեր [տուող, ձգող:

Искромсáть ն. կտրտել, կտոր կտոր անել:

Искропáть ն. մի կերպ յօրինել, անել, [փչացնել:

Искроши́ть (-шý -óшатъ), **ся** տ. Кроши́ть, ся.

Ис‖кря́къ, а́ ա. Наждáкъ; **-кряни́къ**, а́ ո. հնք. Oolithe, ձուաքար:

Ис‖купа́ніе չ. 1, գնելը, փրկելը, թափելը. 2, քաւելը. **-купа́ть, -купи́ть** (-плю́ -пятъ) ն. 1, գնել, փրկել, թափել. Спаси́тель искупи́лъ родъ человѣ́ческій своéю кро́вью, 2, քաւել (մեղքը, յանցանքը). **-ся** անդր. և չ. փրկուիլ, թափուիլ, ազատուիլ. քաւուիլ. грѣхи́ искупа́ются раская́ніемъ; **-купи́тель** ո. **-купи́тельница** ի. փրկիչ, ազատիչ, փրկող, ազատող, թափող այր, կին. **-купи́тельный** ած. քաւիչ, քաւող. **-купле́ніе** չ. փրկելը, ազատելը, թափելը. քաւել, քաւում. **-купля́ть, ся** ա. Искупа́ть, ся; **-ку́пный** ած. փրկանաց, թափելու, ազատելու. **-ку́пъ** ո. եկղ. փրկելը, թափելը, ազատելը. 2, փրկանք, փրկութեան գին:

Иску́‖ривать, -ри́ть (-рю́ -рятъ) ն. 1, ծխել սպառել. ծխելով սպառել. 2, ծուխ անելով հալածել, վռնդել:

Иску‖са́ніе չ. կծոտելը, խածնոտելը. **-са́ть** ա. Иску́сывать; **-си́тель** ո. **-си́тельница** ի. փորձիչ, գայթակղիչ այր, կին. **-си́тельный** ած. փորձողական, գայթակղեցուցիչ, պատրողական. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ), **ся** ա. Искуша́ть, ся.

Иску́‖сникъ ո. **-сница** ի. վարպետ, բանիմաց այր, կին. **-сно** մ. ճարտարութեամբ, վարպետութեամբ. ճարպիկ կերպով. и. вести́ дѣло; **-сность** ի. վարպետութիւն, բանիմացութիւն, ճարտարութիւն. **-сный** ած. 1, վարպետ, հմուտ, բանիմաց, ճարտար, ներհուն, հանկուցող. и. охо́тникъ; и. врачъ; и. въ дѣла́хъ; и. въ нау́кахъ; 2, փորձնական:

Иску́с‖ственность ի. 1, արուեստականութիւն. 2, սեթեւեթանք, շինծու լինելը. **-ственный** ած. 1, արուեստական, արհեստական. и—ые цвѣты́, зу́бы; 2, հնարովի, շինծու, սեթեւեթեալ. **-ство** չ. 1, արուեստ. изя́щныя и—а գեղարուեստներ. и. го́рное, строи́тельное, вое́нное եւն. 2, վարպետութիւն, հմտութիւն, ճարպկութիւն. и. въ поли́тикѣ, въ пла́ваніи, въ дѣла́хъ.

Иску́съ ո. 1. փորձելը, քննելը. 2, եկղ. փորձամիջոց (վանքերում). пробы́ть годъ въ и—ѣ կամ подъ и—омъ; 3, փորձութիւն. 4, փորձ. и—омъ до всего́ дойдёшь; 5, փորձառութիւն:

Иску́‖сываніе չ. կծոտելը, խածնոտելը. **-сывать**, -са́ть ն. կծոտել, խածնոտել:

Иску‖ша́ть, -си́ть ն. 1, գայթակղեցնել, պատրել, մոլորեցնել. 2, փորձել. дья́волъ искуша́лъ Іису́са Христа́ въ пусты́нѣ; **-ся** չ. փորձուիլ, վարժուիլ. **-ше́ніе** չ. 1, գայթակղութիւն, պատրանք. փորձանք. 2, փորձելը, փորձ:

Искъ ո. պահանջ (դատական), դանդատ. и. тако́го-то къ тако́му-то այս ինչ մարդու պահանջն այս ինչ մարդուց. де́нежный и.; и. о возмѣще́ніи убы́тковъ, о вознагражде́ніи; подава́ть на кого́ и.; предъяви́ть встрѣ́чный и. փոխադարձ պահանջ ներկայացնել. прекрати́ть и.; отказа́ть кому́ въ и́скѣ մէկի [դատական] պահանջը, դանդատը մերժել:

Ис‖лами́змъ ո. մահմեդականութիւն. **-ла́мъ** (արբ.) իսլամ, մահմեդականութիւն:

Исла́н‖децъ, дца ո. **-дка** ի. իսլանդացի, -դուհի. **-дскій** ած. իսլանդական. и. мохъ, բս. Cetraria islandica, իսլանդական քարաքոս կմ մամռայօս:

Испази́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. [փայտեղէնը] փորել, ակօսել:

Испа́ко‖стить (-щу -стятъ) ն. աղտոտել, աղտեղել, 'մուռտառել', փչացնել, ապականել. **-ся** չ. փչանալ, ապականուիլ:

Испа́‖нецъ, нца ո. **-нка** ի. իսպանացի, -նուհի. **-нскій** ած. իսպանական. и—іе вѣ́тры ա. Безе́.

Ис‖паре́ніе չ. գոլորշիացում. ցնդում. изъ боло́та подняли́сь и—ія ճահճից գոլորշիներ բարձրացան. и. изъ отхо́жей я́мы; **-па́рина** ի. թեթև, մեղմ քրտինք. **-пари́тельный** ած. ցնդողական, գոլորշիացնող. **-паря́ть, -пари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. գոլորշիացնել, ցնդեցնել. **-ся** չ. գոլորշիանալ, ցնդուիլ. э́та жи́дкость вся испари́лась.

Испаха́ть ն. [բոլորը] վարել, հերկել սպառել. **-ся** չ. փչանալ, հալից ընկնել (շատ վարելուց). лошадёнка испаха́лась.

Испа́ч‖киваніе չ. աղտոտելը, աղտեղելը, կեղտոտելը. **-кивать, -кать** ն. աղտոտել, աղտեղել, կեղտոտել. **-ся** անդր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ապականուիլ:

Испе‖пеле́ніе չ. մոխիր դարձնելը. **-пеля́ть, -пели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. այրել, մոխիր դարձնել. **-ся** չ. այրուիլ, մոխիր դառնալ. до полови́ны испепели́вшаяся сига́ра.

И́сперва եկղ. ա. Снача́ла.

Испестри́ть (-рю́ -ря́тъ), **ся** ա. Испещря́ть, ся.

Ис‖пече́ніе չ. թխել պրծնելը. **-пе́чь** (-пеку́ -печёшь, -пеку́тъ; անց. испёкъ -пекла́, о́; -пеки́), **ся** ա. Печь, ся.

Испе‖щре́ніе չ. գոյնզգոյն պարգարելը, երփներանգելը, խճողելը. **-щря́ть**, -стри́ть ն. գոյնզգոյն պարգարել, երփներանգել, խայտաճամուկ, խայտաբղէտ դարձնել. խճողել. **-ся** անդր. երփներանգիլ, խայտաբղէտ դառնալ, խճողուիլ:

Ис‖пива́ніе չ. խմելը, քամելը, պարպելը. **-пива́ть**, -пи́ть ն. 1, բոլորը խմել, քամել, պարպել, ցամաքեցնել. *и. ча́шу го́ря до дна; 2, չ. հարբել, խիստ շատ խմել:

Испи́‖ливаніе չ. սղոցել պրծնելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -пи́лятъ) ն. սղոցել պրծնել, սպառել (սղոցելով):

Испи́‖сываніе չ. 1, լցնելը (գրելով). 2, փչացնելը, սպառելը (գրելով). **-сывать, -са́ть** ն. 1, գրել, լցնել (օր. մի ամբողջ թերթ). 2, գործածել, սպառել (գրելով), բըթացնել, փչացնել (օր. գրչածայրերը). **-ся** 1, անդր. թուլանալ, ակարանալ, տաղանդը կորցնել. э́тотъ а́вторъ начина́етъ и.; 2, չ. (շատ գրելուց) փչանալ, անպիտանանալ, բթանալ (գրչածայրի, քարեդըշի մասին):

Ис‖пито́й ած. չորացած, ցամաքած, քամուած. լղարած, նիհարած. и—о́е я́блоко; и—о́е лицо́; **-пи́ть** (изопью́ -ю́тъ), **ся** ա. Испива́ть, ся.

Ис‖плева́ть (-плюю́ -ю́тъ), **-плё-**

вывать ն. **1**, դուրս թքել, ժայթքել (օր. արիւն). **2**, թքոտել, կեղտոտել (օր. յատակը)։

Ис‖плета́ть, -пле́сть (-плету́ -ту́тъ) ն. [հիւսելիս] գործածել, սպառել. **2**, հիւսել պրծնել, աւարտել։

Исплечи́ть (-чу́ -ча́ть) ն. [ձիու] ուսոսկրը խեղել, դուրս գցել. վիրաւորել. и. но́гу կմ **-ся** անդր. իր ուսոսկրը խեղել, դուրս գըցել, վիրաւորել (ձիու մասին)։

Исплу‖та́ть ն. շրջել, ման գալ, տեսնել (գէս ու գէն ընկնելով, դանդաշելով). **-това́ться** (-ту́юсь -ю́тся) հոր. անդադամութեան, սրիկայութեան ընտելանալ, վաւուել, սրիկայ դառնալ։

Испо‖вѣ́даніе չ. **1**, խոստովանութիւն, -նութիւն. **2**, խոստովանեցնելը, -նում. **3**, դաւանութիւն, -նանք. армя́но-григоріа́нское и.; **-вѣ́датель** ա. **1**, խոստովանահայր. **2**, (**-вѣ́дательница** է.) ա, իր հաւատքը խոստովանող, դաւանող, և բ, իր մեղքը, մեղաւորութիւնը յանձն առնող, խոստովանող այր, կին. խոստովանորդի, -նադաւար. **-вѣ́дать, ся** տ. Исповѣ́дывать, ся; **-вѣ́дникъ** ա. **-вѣ́дница** է. **1**, տ. Исповѣ́датель, -ница 2, բ. **2**, խոստովանող, -ուհի, քրիստոնեայ, -նէուհի, որ հաւատքի համար տանջուել, լլկուել է, բայց չէ նահատակուել (օր. Սմբատ Խոստովանող, Աշոտ I-ի հայրը). **-вѣ́дническій** ած. խոստովանողի, -դական. **-вѣдно́й, -вѣ́дный** ած. խոստովանա —, խոստովանութեան. и—а́я кни́га, ро́спись գիրք, որի մէջ խոստովանութիւնների [և հաղորդութիւնների] անուններ գրւում են. и с п о в ѣ д н о́ е չ. խոստովանողին. и с п о в ѣ д н а́ я, о́й է. խոստովանարան. **-вѣ́дывать**, -вѣ́дать ն. **1**, խոստովանել, դաւանել. и. христіа́нскую вѣ́ру; и. грѣхи́ свои́ իր մեղքերը խոստովանել. **2**, խոստովանեցնել. свяще́нникъ его́ исповѣ́далъ и причасти́лъ; **-ся** անդր. въ чёмъ մի բան խոստովանել. и. въ свои́хъ грѣха́хъ; **-(и́с—)вѣдь** է. **1**, խոստովանութիւն, -վանք. итти́ на и́. къ тако́му-то свяще́ннику; **2**, խոստովանութիւն, խոստովանութեան խոր-

Испо́дволь տ. И́сподоволь. [հուրդ։

Испо́дличать ն. ստորացնել, բարոյապէս փչացնել. **-ся** անդր. ստորանալ, բարոյապէս փչանալ, մարդկային արժանիքը կորցնել։

Исподло́бья մկ. յօնքերի, ունքերի տակից, խէթ-խէթ։

Ис‖подникъ ա. **1**, (испо́дникъ) ստորին մաս, տակ. **2**, (исподни́къ) ստորև, ներքև, տակին գտնուող իր. **-подни́ца** է. **-ни́чка** նւզ. **1**, ներքնազգեստ (ю́бка); **2**, ներքնահիւղ. **3**, տ. Испо́дникъ; **-по́дній** ած. ստորին, ներքին, տակի. и—ее пла́тье ներքնաշոր. и—яя сторона́ пла́тья, ко́жи շորի, կաշու տակի երեսը. **-подоволь** մկ. կամաց-կամաց, հետզհետէ, ոչ յանկարծակի, քիչ քիչ. **-подтишка́** մկ. ծածուկ, տակէտակ, գաղտնի կերպով. **-по́дъ** ա. **-подо́къ**, дка́ նւզ. որ և է բանի ստորին, ներքին, տակի կողմը, շորեղէնի աստառի կողմը. пройти́ и—омъ տակից անցնել։

Испоко́нъ մկ. սկզբից, վաղուց ի վեր. э́то и. вѣ́ка такъ води́лось այդ վաղուց, ստեղծագործութիւնից ի վեր այդպէս է եղել։

И́спола մկ. կիսով, կէսը մէկին, կէսը միւսին, 'հրակաշ'. брать, отдава́ть зе́млю и́.

Испола́ть մկ. (յն.) փառք, պատիւ, ողջոյն. и. тебѣ́! и. вамъ, хра́брые во́ины!

Испо‖ли́нскій ած. հսկայական, ահեղ, վիթխարի. **-ли́нъ** ա. հսկայ, վիթխարի մարդ։

И́спол‖на մկ. լիովին, ամբողջապէս, -ջովին. отда́ть долгъ и́.; **-не́ніе** չ. **1**, անելը, կատարելը, -րում. и. дѣла́, зака́за, усло́вія; и. жела́нія; и. обя́занностей; **2**, 'ի կատար ածելը, իրագործելը, գործադրելը. и. пригово́ра, рѣше́нія; привести́ въ и. 'ի կատար ածել. **3**, ածելը, նուագելը. и. музыка́льной пье́сы; **-ненный** ըդ. ած. **1**, լըցուած, տոգորուած. и. чувствъ благода́рности, миролю́бія; **2**, ածուած, խաղացած. конце́ртъ и. на фортепіа́но; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. **1**, կատարող, ի կատար ածող, գործադիր այր, կին. и. сме́ртныхъ пригово́ровъ; **2**, ածող, նուագող այր, կին. **-ни́тельность** է. ճշտութիւն, փոյթ. **-ни́тельный** ած. **1**, կատարողական, կատարող, 'ի կատար ածող, գործադրական. и. листъ իւր. կատարողական, գործադրական թերթ. и—ая власть, поли́ція; **2**, ճշտապահ, փոյթեռանդն, ճշտիւ, ուղիղ կատարող. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню -ня́тъ) ն. **1**, անել, կատարել. и. свой долгъ, своё сло́во, своё намѣ́реніе. свою́ роль; и. чьё-либо тре́бованіе; **2**, 'ի կատար ածել, իրագործել. и. пригово́ръ; **3**, ածել, նուագել. խաղալ. и. музыка́льную пье́су, симфо́нію; орке́стръ испо́лнилъ увертю́ру; **-ся** չ. **1**, լցուիլ, տոգորուիլ. се́рдце его́ испо́лнилось ра́дости; **2**. լրանալ, կատարուել. ему́ испо́лнилось два́дцать лѣтъ; предсказа́ніе моё испо́лнилось. [лосова́ніе, -ва́ть, ся.

Исполосо‖ва́ніе, -ва́ть, ся տ. По-

И́с‖полу, -по́льно տ. И́спола; **-по́льный** կիսով, 'հրակաշ'. и. посѣ́въ.

Испоро́ть տ. Поро́ть.

Испо́р‖тить, ся տ. По́ртить, ся; **-ченность** է. եղծում, ապականութիւն. и. пра́вовъ; и. во́здуха; **-ченный** ըդ. ած. փչացած, ապականուած. и—ое воображе́ніе; и. ма́льчикъ; и—ое мя́со.

Испости́ться (-щу́сь -тя́тся) հոր. երկար պաս պահելուց լղարել, ուժասպառուիլ, հալից ընկնիլ, քամուիլ։

Испра́‖ва է. **1**, տ. Исправле́ніе; **2**, ոստիկանութիւն. зе́мская, городска́я и.; **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** է. ուղղող, ուղղիչ, խրատող, բարելաւող այր, կին. **-ви́тельный** ած. ուղղիչ, ուղղող, խրատիչ, -տական. բարելաւող. и. домъ; и—ое наказа́ніе մէկին խրատական նպատակով նշանակուած պատիժը. **-вле́ніе** չ. **1**, ուղղելը, ուղղում, բարելաւելը, բարելաւութիւն. и. пра́вовъ; и. доро́гъ, мосто́въ; отъ него́ нельзя́ ожида́ть и—ія չէ կարելի սպասել, որ նա ուղղուի. и. календаря́; **2**, կատարում, գործադրութիւն. и. до́лжности պաշտօնավարութիւն. и. зе́мскихъ пови́нностей գաւառական տուրքերի վճարում. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю -вя́тъ) ն. **1**, ուղղել, դրտել. բարելաւել, բարեկարգել. э́того зла нельзя́ и. այդ

չարիքը չէ կարելի հեռացնել. и. ошибки; и. календáрь; и. нрáвы; горбáтаго могила испрáвитъ (առ.) խենթին խրատ, սեւին սապոն. 2, [պաշտօնը] կատարել, վարել. и. дóлжность պաշտօնավարել. исправляющій дóлжность инспéктора, рéктора տեսչի, վերատեսչի պաշտօնակատար. **-ся** անդր. 1, ուղղուիլ, ուղղութեան գալ. онъ испрáвился отъ этого недостáтка; 2, քամնել, 'ըեղ ըեղ կանգնել' (մազերի մասին). 3, պատրաստուիլ. и. въ дорóгу ճանապարհուելու համար նախապատրաստութիւններ տեսնել. **-вникъ** ա. խալբավնիկ (գաւառական ոստիկանապետ). **-вница, -вничиха** է. սորա կինը. **-вническій, -вничій**, чья, чье ած. խալբավնիկի. **-вно** մ. ճշտութեամբ, ճշտապահութեամբ. и. исполнять свои обязанности; **-вность** է. 1, ուղղութիւն, բարեկարգութիւն. 2, ճշտութիւն, ճշտապահութիւն. **-вный** ած. 1, լաւ, օրինակելի, ուղիղ, բարեկիրթ. 2, ճիշտ, ճշտապահ, փութաջան. и. плательщикъ.

Испра‖жнéніе չ. 1, դատարկելը, պարպելը. 2, բնական կարիքի կատարումը. и. низомъ 'դուրս գնալը'. 3, կղկղանք. гнóйное и.; **-жнять, -зднить** (-ню -нятъ) ն. 1, պարպել, դատարկել. 2, չ. թլքել. **-ся** անդր. բնական կարիքը կատարել, 'դուրս գնալ':

Ис‖прáшиваніе չ. խնդրելը, հայցելը (որ. թոյլտուութիւն), խնդրելով ստանալը. **-прáшивать**, -просить ն. խնդրել, հայցել, խնդրելով ստանալ. и. разрѣшéніе, благословéніе; и. мúлость; и. мѣсто; **-ся** անդր. խնդրել, աշխատել մի բանից ազատուելու:

Испрó‖бованіе չ. փորձելը. ճաշակելը. **-бовать** (-бую -ютъ) ն. փորձել, ճաշակել:

Испровер‖гáть, ся տ. Опровергáть, ся; **-гнуть, ся** տ. Опровéргнуть, ся; **-жéніе** տ. Опровержéніе.

Испросúть (-шý -сятъ), **ся** տ. Испрáшивать, ся.

Испры́‖сканіе չ. ցանելը, սրսկելը, շաղ տալը. **-скать** ն. ցանել, սրսկել, շաղ տալ. **-ся** անդր. ինքն իրան սրսկել:

Ис‖прядáть, -пря́сть ն. բոլորը մանել, մանելով սպառել. **-прядéніе** չ. բոլորը մանելը, մանելով սպառելը. **-пря́сть** (-прядý -дýтъ; անց. испря́лъ -ла, о; -прядú) տ. Испрядáть.

Ис‖пугáніе ն. վախեցնելը, պակուցում. **-пугáть** ն. վախեցնել, (գր.) պակուցանել. **-пугáться, -пужáться** չ. վախենալ. **-пýгъ** ա. վախ, ահ, երկիւղ:

Испу‖скáніе չ. արձակելը, դուրս թողնելը. и. лучéй, теплоты́ ճառագայթներ, ջերմութիւն արձակելը. и. мочи́ միզելը. **-скáть, -стúть** (-щý -пýстятъ) ն. արձակել, թողնել. и. мочý միզել. и. лучú, теплотý; и. пріятный зáпахъ անոյշ հոտ բուրել. и. крикъ, вопль, стóны, вздохъ; и. послѣ́дній вздохъ, послѣ́днее издыхáніе, духъ, дýшу — մեռնել:

Испы‖тáніе չ. 1, քննութիւն, հարցաքննութիւն. и. на учёную стéпень; 2, փորձութիւն, փորձանք, պատիժ, պատուհաս (նախախնամութիւնից ուղարկուած). 3, քննութիւն, հետախուզութիւն. քիմ. վերլուծութիւն, տարրալուծութիւն. 4, կրելը, տանելը (տառապանք, փորձութիւն). 5, փորձելը. քննելը. փորձ. годъ и—ія; и. паровы́хъ котлóвъ; **-тáтель** ա. **-тáтельница** է. քննիչ, հարցաքննիչ, հետազօտող, հետախոյզ այր, կին. **-тáтельный** ած. քննական, հարցաքննական, իմացական, հետախուզական, փորձնական. и. умъ; и—ая комúссія հարցաքննական յանձնաժողով. **-тываніе** տ. Испытáніе; **-тывать, -тáть** ն. 1, քննել, հարցաքննել. հետաքննել, հետախուզել. и. тáинства прирóды; 2, փորձել. и. свои сúлы; онъ хóчетъ всё и.; и. чью-либо вѣ́рность, чéстность; я испытáлъ это на óпытѣ այդ ես փորձով տեսայ. 3, կրել, տանել, դիմանալ. զգալ. и. бѣ́дствіе, несчáстіе; и. жáлость къ комý մէկի վերայ խղճալ, մէկին կարեկցել:

Испят‖нáніе չ. բծաւորելը, բծոտելը. **нáть** ն. բծաւորել, բծոտել, կեղտոտել:

Ис‖сóповый զոպայի, մշտիկի. **-сóпъ** ա. բս. Hyssopus officinalis, զոպա կամ մշտիկ:

Ис‖таевáніе չ. հալուելը, հալչելը. *հալումաշ լինելը. **-таевáть**, -тáять չ. հալուել, հալչել. *հալումաշ լինել. ուժասպառուիլ:

Истáпты‖ваніе չ. տրորելը, կոխկրտելը, կխճոտելը, ոտնատակ անելը. տրորելով կեղտոտելը, փչացնելը. **-вать**, истоптáть ն. տրորել, կոխկրտել, կխճոտել, ոտնատակ անել. տրորելով կեղտոտել, ապականել, փչացնել. ծըռել (կօշիկը). *и. чьи порóги մէկի շէմքը մաշել:

Истá‖скиваніе չ. 1, դուրս քարշելը, քարշ տալով դուրս հանելը. 2, մաշելը, քրքրելը. **-скивать, -скáть** ն. 1, դուրս քարշել, քարշ տալով դուրս հանել. 2, մաշել, քրքրել (շորը, ոտնամանը). **-ся** 1. անդր. մաշուիլ, քրքրուիլ. 2,* չ. հալուիլ, մաշուիլ. բարոյապէս ընկնել, փչանալ, լրբանալ. **-скýша** հոր. ցոփ, շուայտ, լպիրշ այր, կին:

Истá‖чиваніе չ. 1, կոկելը, յղկելը, ողորկելը. 2, կրծելը, ուտելը. **-чивать** I.* (истáчивать, -чáть) ն. կարել, մկդակել, ասեղնագործել. II. (истáчивать, -точúть) ն. 1, կոկել, յղկել, ողորկել. 2, շատ յղկելով մաշել, փչացնել. 3, կրծոտել, ուտել. փչացնել. дéрево, источéнное червя́ми ճիճուներից կերուած ծառ:

Истáять (-тáю -ютъ) տ. Истаевáть.

Ис‖текáніе չ. արտահոսելը, -սում. ծորելը, ծորում. անցնելը. **-текáть**, -тéчь չ. 1, արտահոսել, դուրս թափուել, ծորել. (գետի մասին) սկիզբն առնել, բխել. Невá истекáетъ изъ Лáдожскаго óзера; изъ этого прáвила истекáютъ мнóгія слѣ́дствія այս կանոնից շատ հետեւանքներ են առաջանում. 2,* լրանալ, վերջանալ, անցնել. и. крóвью արիւնաքամ լինել. годъ истёкъ съ тогó врéмени այն ժամանակից մի տարի է անցել. **-тёклый** բյ. ած. արտահոսած, բխած. անցած գնացած, լրացած:

Истеребúть (-блю́ -бя́тъ) ն. փետել, քանդել, քաշքշել, պատառել, ծուատել, ճղոտել:

Истерéть (изотрý, -рýтъ), **ся** տ. Истирáть, ся.

Истер‖зáніе չ. 1, պատառելը, պատառ-

տելը, կտոր կտոր անելը. **-зáть** ն. 1, պատառել, պատառոտել, կտոր կտոր անել, ճղոտել. 2,* տանջել, խոշտանգել, լլկել. **-ся** անդր. 1, պատռուել, պատառոտուել. 2,* տանջուել, չարչարուել:

Исте́‖рика ե. (յն.) բժ. Hysterica, հիստերիկա, արգանդախտ, մայրախտութիւն. съ нéю сдѣлалась и. նա հիստերիկայից բռնուեց. **-ри́чный, -ри́ческій** ած. հիստերիկական, մայրախտութեան. и. припáдокъ.

Ис‖тéря ե. 1, կորուստ, վնաս. 2. ծախս, ‹մսխ‹. **-теря́ть** ն. 1, կամաց կամաց կորցնել, մի քանի անգամ կորցնել. 2, ծախսել, ‹մսխել‹. վատնել, փչացնել. **-ся** անդր. 1, ծախսերի տակ ընկնել, վնասուել. 2, շփոթուել, շշկլուել, գլուխը կորցնել. онъ истеря́лся, не зналъ, что отвѣчáть.

Ис‖тесáніе չ. 1, տաշելը, չորս կողմից տաշելը. 2, [տաշելով] մաշելը, բթացնելը. 3, կըտոր կտոր անելը. **-тесáть** (-тешý -éшутъ), **ся** տ. Истёсывать, ся; **-тёсываніе** տ. Истесáніе; **-тёсывать**, -тесáть ն. 1, տաշել, չորս կողմից տաշել. 2, [տաշելով] մաշել, բթացնել. 3, կտոր կտոր անել:

Истéцъ ա. իրաւ. գանգատաւոր, դատական պահանջ յայտնող մարդ:

Ис‖течéніе չ. 1, արտահոսում. водяни́стое и. изъ глазъ; и. крóви արիւնահոսութիւն, արիւնքամութիւն. 2, լրանալը, վերջանալը, անցնելը. по и—іи срóка պայմանաժամի, ‹վադայի‹ անցնելուց յետոյ. **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. истёкъ -теклá, ó; -теки́) տ. Истекáть.

И́сти‖на ե. ճշմարտութիւն, իսկութիւն. по и́—ѣ տ. Поистинѣ; говори́ть, скрывáть и́—у; **-нно** մ. ճշմարիտ. и́. говорю́ вамъ աւետր. ամէն ասեմ ձեզ. **-нность** ե. ճշմարտութիւն, ստուգութիւն. **-нный** ած. ճշմարիտ, ստոյգ, իսկ. и́. другъ; и́—ое раскáяніе.

Истирáнить (-ню -нятъ) ն. բռնանալ (մէկի վրայ), տանջել, խոշտանգել, լլկել:

Ис‖тирáніе չ. 1, տրորելը, ջարդելը, լեսելը. 2, [շփելով] մաշելը, բթացնելը, փչացնելը. **-тирáть**, -терéть ն. 1, տրորել, ջարդել, փշրել, լեսել (բոլորը). и. въ порошóкъ փոշի դարձնել. 2, մաշել, բթացնել, փչացնել (շփելով). **-ся** անդր. մաշուել, բթանալ, փչանալ (շփուելով):

Исти́‖скать ն. I. (**-скивать**, -скáть) ն. տրորել, ճմլել, ջարդել. меня́ такъ исти́скали, что бокá боля́тъ; II. (**-скивать**, -скáть, -спутъ) ն. տպել:

Исти́ца ե. գանգատաւոր, դատական պահանջ յայտնող կին:

Ис‖ткáть (изоткý -тчёшь -ткýтъ) ն. գործել պրծնել, ոստայնանկել վերջացնել: Изóтканный ըդ. ած. գործած, ոստայնանկած:

Ис‖тлѣвáніе չ. այրուելը, փտելը, քայքայուելը. **-тлѣвáть**, **-тлѣть** չ. այրուել, փտել, հոտել, քայքայուել. **-тлѣ́ніе** չ. այրում, հոտում, փտում, քայքայում:

Истмі́йскія и́гры պատմ. իսթմեան խաղեր (մրցախաղեր նախկին Յունաստանում):

Истóкъ ա. 1, հոսում. дать водѣ и. թոյլ տալ, որ [կապած] ջուրը հոսի. 2, սկիզբ, ակն, ակունք, աղբիւր (գետի):

Истол‖ковáніе չ. մեկնելը, բացատրելը, լուսաբանելը, պարզելը. **-ковáтель** ա. **-ковáтельница** ե. մեկնիչ, բացատրող, պարզաբանող այր, կին. **-кóвывать, -ковáть** (-кýю -ютъ) ն. մեկնել, բացատրել, պարզաբանել. լուսաբանել:

Истолóчь, ся տ. Толóчь, ся.

Истó‖ма ե. 1, տ. Истомлéніе; взять гóродъ и—ою քաղաքը առնել սովամահ անելով. 2, հոր. ուժասպառուած, քամուած, հալից ընկած այր, կին (եւ անասուն). **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), **ся** տ. Истомля́ть, ся; **-млéніе** չ. ուժասպառուելը, -ռութիւն, քամուելը, հալից ընկնելը. խոնջութիւն. **-мля́ть**, -ми́ть ն. ուժասպառել, հալից գցել, ‹քամել‹, ‹հոգին հանել‹, խոնջեցնել, յոգնեցնել. **-ся** անդր. և չ. ուժասպառուել, հալից ընկնել, քամուել. տանջուել. տառապել. и. отъ жáжды.

Истончáть չ. բարականալ, նրբանալ:

Исто‖пи́ть (-плю́ -óпятъ), **ся** տ. Топи́ть, ся; **-пка** ե. **-плéніе** չ. վառելը, տաքացնելը. **-пни́къ**, á ա. **-пни́ца** ե. վառարանները վառող ծառայ, աղախին. **-пни́чать** չ. վառարաններ վառող լինել. **-пни́чиха** ե. վառարանը վառողի կինը. **-пни́чій**, чья, чье ած. վառարանը վառողի:

Истоп‖тáніе, -тáть (-чý -óпчутъ), **ся** տ. Истáптываніе, -вать, ся.

Истор‖гáніе չ. շորթելը, խլելը, կորզելը. **-гáть, -гнуть** ն. խլել, շորթել, կորզել. и. мечъ изъ рукъ непрія́теля; и. изъ поги́бели, изъ опáсности կորստից, վտանգից թափել, ազատել. и. духъ, дýшу у когó մէկի հոգին հանել, մէկի արևը խաւարացնել. и. жизнь կենազուրկ անել. и. слёзы у когó մէկին արտասուեցնել. **-ся** անդր. դուրս պրծնել, ազատուել. **-жéніе** տ. Исторгáніе.

Истó‖рико-филологи́ческій ած. պատմական-լեզուաբանական. **-рикъ** ա. (յն.) պատմաբան, պատմագէտ, պատմագիր. **-ри́чески** մ. պատմաբանօրէն. **-ри́ческій** ած. պատմական. **-рійка** ե. պատմիկ, թեթև պատմութիւն. **-ріогрáфъ** ա. (յն.) պատմագիր. **-рія** ե. (յն.) պատմութիւն. всеóбщая կմ всемі́рная и.; церкóвная и., естéственная и.; и. словéсности; свящéнная и. սրբազան պատմութիւն. 2,* անցք, դէպք, [յաճախ անախորժ] պատահար. съ нимъ приключи́лась забáвная и.; смѣшны́я, гря́зныя и—іи; затѣ́ять и—ію անախորժ, անդուրեկան բան բանել:

И́стость ե. ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, իսկութիւն, ճշմարտութիւն:

Ис‖точáть, -чи́ть ն. 1, բխել, ցողել. դուրս թափել. Богъ источáетъ на насъ Свои́ ми́лости Աստուած առատութեամբ մեզ բաշխում է իր շնորհները. 2,* ‹մսխել‹, ծախսել, վատնել. **-точéніе** չ. 1, բխելը, ցողելը, թափելը. 2, ‹մսխելը‹, ծախսելը, վատնելը. **-тóчина** ե. 1, ջրից քանդուած, տկուած տեղ, հեղեղատ. 2, ճճիից քանդուած, կերած տեղ. **-точи́ть** (-чý -чáтъ), **ся** տ. Истáчивать II և Источáть.

Истóчникъ ա. 1, աղբիւր. э́тотъ и.

никогда́ не изсяка́етъ; тёплые, минера́льные и—и ջերմուկներ. **2,*** աղբիւր, բուկիւղ, պատճառ, արմատ. я узна́лъ э́то изъ вѣ́рнаго и—а; и. всѣхъ золъ.

Исто‖ща́лость է. ուժասպառութիւն. վատութիւն, նիհարութիւն. **-ща́лый** ած. հալից ընկած, ուժասպառ, քամուած. վատ, նիհար. **-ща́ніе** չ. ուժասպառուելը, նիհարանալը, քամուիլը. **-ща́ть I.** (истоща́ть) չ. ուժասպառուել, հալից ընկնել. նիհարիլ, լղարիլ, քամուիլ. նուազիլ, նքթիլ (երկար պահեցողութիւնից). **II.** (истоща́ть, -щи́ть) ն. 1, ուժասպառել, հալից գցել, ջանը, հոգին հանել, [առողջութիւնը] քայքայել. 2, սպառել, ծախսել, 'մսխել', վատնել. война́ истощи́ла обще́ственную казну́; я истощи́лъ всѣ мои́ сре́дства для достиже́нія э́той цѣ́ли; **-ся 1,** անդր. ուժասպառուիլ, քամուիլ, հալից ընկնիլ. **2,** չ. սպառուիլ, 'հատնուլ', վերջանալ. сре́дства на́ши начина́ютъ и.; терпѣ́ніе моё истощи́лось; **-ще́ніе** չ. **1,** ուժասպառութիւն, [առողջութեան] քայքայում. и. по́чвы ուժասպառութիւն, անբերրիութիւն գետնի. смерть отъ и—ія մահ ծիւրութիւնից. **-щи́ть** (-щу́ -ща́тъ), **ся** տ. Истоща́ть, ся.

Истра́‖та է. ծախս, 'մսխ'. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. ծախսել, 'մսխել' (սպառ, բոլորը). **-ся** չ. [անխորհ ծախսեր անելով] սնանկանալ, աղքատանալ:

Истре‖би́тель ա. **-би́тельница** է. կործանող, բնաջինջ անող այր, կին. **-би́тельный** ած. կործանիչ, աւերիչ, ապականիչ, բնաջինջ անող. **-бле́ніе** չ. կործանում, ջնջում. учини́ли грома́дное и. ди́чи [անտառի, դաշտերի] որսը սպառել, 'հատցրել' են. **-бля́ть, -би́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. կործանել, բնաջինջ անել, աւերել. արմատախիլ անել. пожа́ръ истреби́лъ мно́го лѣсо́въ; и. злоупотребле́нія; вре́мя всё истребля́етъ; **-ся** չ. ոչնչանալ, բնաջինջ լինել, կործանուել:

Истре́‖бованіе չ. պահանջում, պահանջ. **-бовать** (-бую -ютъ) ն. պահանջել:

Истрез‖вле́ніе չ. զգաստացնելը, հիասթափեցնելը. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. զգաստացնել, հիասթափեցնել. **-ся** չ. ըզգաստանալ, հիասթափուիլ:

Истре́‖скаться չ. ճաքել, տրաքել, տրաքտրաքել, ճեղքուել. **-скиваніе** չ. ճաքելը, ճաքճքելը, տրաքտրաքելը, ճեղքուելը:

Ис‖тряса́ть, -трясти́ ն. **1,** դուրս ածել, դուրս թափել. **2,** ծախսել, 'մսխել', վատնել (փող). **3,** ցնցել (սայլի մասին). **-трясе́ніе** չ. **-тря́ска** է. **1,** դուրս ածելը, դուրս թափելը. **2,** ցնցելը (սայլի մասին). **-трясти́** (-су́ -су́тъ; -си́) տ. Истряса́ть; **-тря́счивый** ած. **1,** հեշտութեամբ դուրս թափուող. **2,** հեշտութեամբ ցնցուող. и—ая пово́зка.

Истука́нъ ա. **1,** կուռք. говори́ть и—амъ պատի հետ խօսել. **2,** որ և է քանդակած պատկեր, արձան, անդրի:

Ис‖тупи́ть (-плю́ -ту́пятъ), **ся** տ. Иступля́ть, ся; **-тупле́ніе** չ. բթացնելը. **-тупля́ть**, -тупи́ть ն. բթացնել, 'փնչացնել'. **-ся** անդր. բթանալ, 'փնչուիլ':

Йстый ած. ճշմարիտ, ուղիղ, իսկ, հարազատ, վաւերական. и́. дура́къ կատարեալ յիմար:

Ис‖ты́киваніе չ. **1,** ծակոտելը, ծակծկելը. **2,** բազմութեամբ ցցելը, ցցոտելը. **-ты́кивать, -ты́кать** ն. **1,** ծակծկել, ծակոտել. **2,** բազմութեամբ ցցել, ցցոտել, զարկել (օր. մեխեր):

Истя‖за́ніе չ. տանջելը, լլկելը. тѣле́сное и.; **-за́тель** ա. **-за́тельница** է. տանջիչ, լլկիչ այր, կին. **-за́тельный** ած. տանջանքների, տանջելու. и—ыя ору́дія; **-за́ть** ն. (նորկյ. -зу́ю -ютъ, ապատնի -за́ю -за́ютъ) ն. տանջել, չարչարել, լլկել:

Ис‖ха́живаніе չ. շրջելը, ման գալը. **-ха́живать**, -ходи́ть ն. [տեղ, հեռաւոր] շրջել, ման գալ. я весь го́родъ исходи́лъ, иска́вши его́; и. лѣсъ, всё по́ле.

Исхи‖ти́тель, -ти́тельница, -ти́ть, ся, -ща́ть, ся տ. Похи...

Исхлё‖стываніе չ. խարազանելը, խիստ մտրակելը. **-стывать, -ста́ть** (-щу́ -хлёщутъ; -щи́) ն. խարազանել, խիստ մտրակել, ծեծել, գանակոծել, կոշկոճել:

Исхода́тай‖ствованіе չ. [միջնորդելով, խնդրելով, թախանձելով] ստանալը. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. [միջնորդելով, խընդրելով, թախանձելով] ստանալ, ձեռք բերել. ему́ исхода́тайствовали проще́ніе; и. кому́ награ́ду.

Ис‖ходи́ть I. ն. տ. Исха́живать; **II.** (исходи́ть, изойти́) չ. 1, դուրս գալ, ելնել. սպառուիլ. и с х о д я́ щ і я бума́ги պաշտօնատանից ուրիշ տեղ ուղարկելի, արտածելի թղթերը (հակը տ. Входя́щій); и. кро́вью արիւնաքամ լինել. 2, բխել, սկիզբն առնել, ծագել. 3, մեռնել. онъ изошёлъ; душа́ изошла́ հոգին աւանդ, մեռաւ. **-хо́дище** չ. **1,** տ. Исто́къ 1; **2,** այն տեղը, ուր ճանապարհները խաչւում են. **-хо́дный** ած. սկզբնա—, ծագման. и—ая то́чка սկզբնակէտ. **-хо́дъ** ա. **1,** ելք. и. израильтя́нъ изъ Еги́пта; и. կամ кни́га и—а Ելից գիրք. **2,** վերջ, վախճան. и. э́той болѣ́зни сомни́теленъ; въ и—ѣ пя́таго (ча́са) հինգերորդ ժամի վերջում. **3,** մահ, վախճան. **-ходя́щій** ած. տ. Исходи́ть II, 1; **-хожде́ніе** չ. **1,** անցնելը (ճանապարհ). **2,** ելք. **3,** ցնդում, գոլորշիացում. и. паро́въ; **4,** սկիզբ, ծագում. ակն:

Исху‖да́лый ած. նիհարած, լղարած, 'զարնած'. и—ое лицо́; **-да́ніе** չ. խիստ նիհարելը, լղարելը. **-да́ть, -дѣ́ть** չ. խիստ նիհարել, լղարել, 'զարնել'.

Исцара́‖паніе չ. ճանկռելը, ճանկռոտելը, ճանկռտելը. **-пать** տ. Исцара́пывать; **-пываніе** տ. Исцара́паніе; **-пывать**, -пать ն. ցռտել, ճանկռել, ճանկռտել, ճանկռոտել, պռճոկել. и. лицо́ ногтя́ми.

Исцѣ‖ле́ніе չ. բուժելը, բժշկելը, դարմանելը. **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** է. բուժող, բժշկող, դարմանող, բժիշկ (այր, կին). **-ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **1,** բուժել, բժշկել, դարմանել, ապաքինել. **2,** սաղացնել. что разби́то, того́ не и.; **-ся** չ. բժշկուիլ, բուժուիլ, ապաքինուիլ, սաղանալ:

Исча́діе չ. որդի, զաւակ (ուստր կամ դուստր). ծնունդ:

Исча́‖хлый ած. հիւանդոտ, ծիւրած,

քամուած, մաշուած, ‘ճլէրթացած‘. **-хнуть** տ. Чáхнуть.

Исче||зáніе չ. չքանալը, անյայտանալը, կորչելը. ծլկուելը, սլկուելը. **-зáть, -знуть** (*անց.* исчéзъ -зла, о) չ. չքանալ, անյայտանալ, կորչել. ծլկուել, սլկուել. и. изъ ви́ду; эти слова́ исчéзли у меня́ изъ пáмяти այդ խօսքերը մտիցս ընկել են. онъ исчéзъ въ толпѣ; **-зновéніе** չ. չքանալը, կորչելը:

Исчёрки||ваніе չ. 1, խզմզելը. 2, ջնջելը. **-вать** ն. 1, (исчёркивать, -кать) խզմզել. խաչեր քաշել. 2, (исчёркивать, -кáть, -кну́ть) ն. ջնջել:

Исчéр||паніе չ. 1, հանելը. 2, սպառելը. պարպելը. **-пать** տ. Исчéрпывать; **-пываніе** տ. Исчéрпаніе; **-пывать**, -пать, **-пну́ть** ն. 1, հանել. 2, քաղել. 3, դատարկել, պարպել, սպառել, վերջացնել. вопрóсъ исчéрпанъ հարցը վերջացած է:

Исчер||ти́ть (-чу́ -чéртятъ; -черти́) տ. Исчéрчивать; **-чиваніе** չ. 1. նկարել, գծել պրծնելը. 2, սպառելը (նկարելիս, գծելիս). **-чивать**, -ти́ть ն. 1, նկարել, գծել պրծնել, իսպառ գծել, նկարել. 2, գործածել, սպառել (նկարելով, գծելով, օր. մատիտը):

Исчи||слéніе չ. հաշուելը, հաշուելով իմանալը, հաշուի առնելը. հաշիւ. и. срóковъ слу́жбы; и. врéмени; **-сли́тель** ա. **-сли́тельница** է. հաշուող, հաշիւ անող այր, կին. **-сля́ть, -сли́ть** (-лю -лятъ) ն. հաշուել. հաշիւ անել, համարել. и. чьй-либо заслу́ги, труды́; и., во что обошлáсь пострóйка հաշուել, թէ շինութիւնը որքան է նստել:

Исшали́ться (-лю́сь -ля́тся) չ. շաբանալ, չար, սանձարձակ դառնալ, չարութեան, անկարգութեան ընտելանալ:

Исшáрить (-рю -рятъ) ն. խուզարկել, տակնուվրայ անել, խառնափնթորել (մի բանի մասին գալով):

Исшáр||кать տ. Исшáркивать; **-киваніе** չ. 1, տրորելով ճանկռտելը, մաշելը. **-кивать, -кать** ն. տրորելով ճանկռտել, գզլտել, մաշել (օր. տախտակամածը, կօշիկի ներբանը):

Исшéствіе չ. մեկնում, չու:

Ис||шивáть, -ши́ть (изошью́ -ютъ; исшéй) ն. 1, [կարելիս] գործածել, սպառել. 2, կարել պրծնել:

Исщепáть (-плю́ -плютъ; -пли́) ն. ճղատել, թլաշոտել:

Исщи||пáть տ. Исщи́пывать; **-пываніе** չ. բոլորովին փետելը, պոկելը. **-пывать**, -пáть ն. բոլորովին փետել, պոկել:

Итáкъ շ. և այսպէս. ապա ուրեմն, հետեւապէս. Вы соглáсны; итáкъ дѣло кóнчено.

Ита||ліáнецъ, нца ա. **-ліáнка** է. և **-лья́нецъ**, нца, **-лья́нка** իտալացի, -լուհի. **-ліáнскій** և **-лья́нскій** ած. իտալիայի, -յական:

Итогó մ. բոլորը միասին առած, գումարած:

Итóгъ ա. ընդհանուր գումար, քանակութիւն, չափ. подводи́ть и—и ընդհանուր գումարը դուրս բերել, հաշուել, իմանալ. онъ мáстеръ подводи́ть и—и հեգն. հաշուի մէջ նա անխաբ է:

Йтрій ա. հնք. Yttrium, իտրիոն:

Итти́ (иду́ -дёшь -ду́тъ; *անց.* шёлъ, шла, о; *հրմ.* иди́) չ. 1, գնալ, ընթանալ, անցնել. иди́те своéю дорóгою շարունակեցէք ձեր ճանապարհը. и. вслѣдъ за кѣмъ մէկի յետեւից գնալ. и. нá смерть, на поги́бель դէպի մահ, դէպի կորուստ ընթանալ. мои́ часы́ иду́тъ испрáвно իմ ժամացոյցը ուղիղ է բանում. рѣчь идётъ о войнѣ խօսքը պատերազմի մասին է. дѣлá иду́тъ хорошó; это идётъ какъ по мáслу այդ ջրի պէս (խիստ յաջող) է ընթանում. не ви́дишь, какъ врéмя идётъ չես էլ նկատում, թէ ինչպէս է անցնում ժամանակը. куда́ идётъ эта дорóга? ո՞ւր է տանում այս ճանապարհը. 2, գալ. иди́ сюда́! եկ այստեղ. отъ негó зáпахъ идётъ նորանից հոտ է գալիս. у меня́ кровь идётъ нóсомъ (и́зъ носу) քթիցս արիւն է գալիս. дождь идётъ, снѣгъ идётъ, градъ идётъ անձրև, ձիւն, կարկուտ է գալիս. и. пѣшкою, королéвою, конёмъ զինուորը, թագուհին, ձին գալ (շախմատում). не идётъ на умъ միտքս չէ ընկնում, միտքս չէ գալիս. 3, и. въ солдáты, въ монáхи, въ свящéнники զինուոր, վարդապետ, քահանայ դառնալ. и. въ воéнную слу́жбу զինուորական ծառայութեան մէջ մտնել. и. въ гóсти հիւր գնալ. 4, գործադրուել, գործ ածուել. полови́на моегó дохóда идётъ на воспитáніе дѣтéй; на меня́ идётъ пять арши́нъ сукнá իմ [զգեստի] վերայ հինգ արշին մահուդ է գնում. ртуть идётъ на рáзныя лѣкáрства; 5, լինել, սարքուել, շինուել. կատարուել, անուել. тепéрь у насъ иду́тъ рáзныя пострóйки այժմ մեզ մօտ այլ և այլ շինութիւններ են շինւում. иду́тъ торги́ на постáвку муки́ ալիւր մատակարարելու համար աճուրդ է սկըսուած. иду́тъ ми́рные переговóры; 6, ծախուել, ‘քշուել‘. этотъ товаръ не идётъ; 7, տարածուել. ձգուել. 8, սազել, յարմար գալ. վայել լինել. чёрныя перчáтки не иду́тъ къ этому плáтью; это плáтье вамъ идётъ хорошó այդ շորը ձեզ լաւ է սազում. этотъ примѣръ не идётъ сюда́ — յարմար չէ գալիս. не идётъ тебѣ такъ говори́ть վայել չէ քեզ այդպէս խօսել:

Ихнéвмонъ ա. 1, կնդ. Herpestes ichneumon, հետահան կմ Փարաւոնի մուկ. 2, կնդ. Ichneumon persuasorius, ու հետահանուկ կմ հետահան պիծակ:

Йхній ռմկ. տ. Ихъ.

Ихтіо||зáвръ ա. կնդ. հսկայ ձկնամողէզ, ձկնախլէզ (անդրջրհեղեղեան). **-логи́ческій** ած. ձկնախօսական, բանական. **-лóгія** է. (յն.) ձկնախօսութիւն, ձկնաբանութիւն. **-фáги** ա. յ. (յն.) ձկնակերներ:

Ихъ դեր. ացյ. անհ. նոցա, նրանց, նորանց. я ви́дѣлъ ихъ брáта; всѣ ихъ дѣти больны́.

Ишá||къ, á ա. (թուրք.) էշ. ջորի. **-чій**, чья, чье ած. իշի. ջորու. **-чка** է. էգ էշ. էգ ջորի. **-чóкъ**, чкá նւզ. տ. Ишáкъ.

Ишь տ. Вишь.

Ищéйка է. փնտռող, որսնող բարակ, գամփու:

Йщикъ ա. որսնող, փնտռող, հայցող:

I.

I, i ռուսաց այբբենի 10-րդ տառն է: Ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց ի-ն: Տես II եր. 401:

Іакин‖оовый ած. յակինթի. **-оъ** ա. հնք. Hyacinthe, յակինթ:

Іегова յոգ. ան. առձ. Եհովա:

Іезу‖итскій ած. յեզուիտական, -տեան, ՙճիզուիտական, -տեան՚. **-итство** չ. եզուիտութիւն, ՙճիզուիտութիւն՚. **-итъ** ա. յեզուիտ, Յիսուսեան, ՙճիզուիտ՚:

Іерар‖хическій ած. քահանայապետական, նուիրապետական. **-хія** ի. (յն.) քահանայապետութիւն. նուիրապետութիւն. **-хъ** ա. (յն.) քահանայապետ, հովուապետ, նուիրապետ, բարձրաստիճան հոգևորական. **-шескій** ած. քահանայապետական, նուիրապետական. **-шество** չ. քահանայապետութիւն, հովուապետութիւն, նուիրապետութիւն. **-шій** տ. Іерáршескій.

Іератическій ած. նուիրական, քրմական. քահանայական գասակարգի. і—ое письмó (հկակր տ. демотическій).

Іе‖рей ա. (յն.) երէց, քահանայ. **-рейскій** ած. քահանայական. **-рейство** չ. քահանայութիւն. **-рействовать** (-ствую -ютъ) չ. քահանայագործել:

Іеремiáда ի. երեմիական (ողբ):

Іерихонскій ած. Երիքովի. і—ая рóза, բս. Anastatica hierochuntica, Երիքովի վարդ (ճանկ, թաթիկ):

Іеро‖глифическій ած. հիերօգլիֆական, -ֆիկական, նուիրագրական. **-глифъ** ա. (յն.) հիերօգլիֆ, նուիրագիր, պատկերագիր (այլ և այլ պատկերներ, որոնցով նախնի եգիպտացիք գրում (քանդակում) էին):

Іеродiá‖конскій ած. աբեղայական, կուսակրօն սարկաւագի. **-конство** չ. աբեղայութիւն, կուսակրօն սարկաւագութիւն. **-конъ** ա. (յն.) աբեղայ, կուսակրօն սարկաւագ:

Іеромона‖хъ ա. աբեղայ, վարդապետ. **-шескій** ած. աբեղայական, վարդապետական:

Іерусалимскій ած. Երուսաղէմի, -ղէմեան:

Ікосъ ա. օրհներգութիւն (որ երգւում է [кондáкъ-ից յետոյ):

Іо‖диновый ած. եօդինի, եօդինական. **-динъ** եօդին. տ. Іóдъ; **-дистый** ած. եօդի, յոդդի, եօդ պարունակող. **-дный**, **-довый** ած. եօդի, յոդդի, յոդդական, եօդական. **-дъ** ա. քիմ. եօդ, յոդդ (քիմիական պարզ տարր):

Іóкать չ. տրոփել, զարկել. сéрдце іó[кастъ. [տեղ:

Іоническій ած. յոնական:

Іордáнь ի. Ջրօրհնէքի, խաչը ջուրը գցելու

Іóта ի. (յն.) յոտա. *ամենաչնչին բան, քանակութիւն: [Ирмóсъ.

Ірмо‖лóгій տ. Ирмолóгій; **-съ** տ.

Іудéй‖скій ած. հրէական, երրայական. **-ство** չ. հրէականութիւն, հրէութիւն:

Іудинъ, а, о ած. Յուդայի, -յական. і—о лобзáніе.

Ію‖ль ա. յուլիս, հին հայոց հրոտից ամիսը. **-льскій** ած. յուլիսի, -սեան:

Ію‖нь ա. յունիս, հին հայոց մարգաց ամիսը. **-ньскій** ած. յունիսի, -սեան:

K.

К, к կոկորդային ձայնատ բաղաձայն է, որին համապատասխանում է г ձայնայինը: К-ն արտասանւում է ինչպէս հայոց կ-ն:

Ка (ко, тка, тко) հաւնէլ (կցւում է հրամայականին, անձնական դերանուան տրականին և մի քանի տեղական մակբայներին) դէհ. подй-ка сюдá եկ մի այստեղ, եկ մի տեսնեմ. послýшай-ка, дружище մի լսիր, թանկագին բարեկամ. гдѣ-ка перó? տամ մի, ուր է գրիչը. нý-ка (нýка) шевелись դէհ, ժամ եկ, ժամ արի: [միկիտանխանայ:

Кабáкъ ա. գինետուն, օղետուն, ցքետուն,

Каба‖лá ի. (լտ.) **1**, պայմանագիր, պայմանաթուղթ. **2**, պարտք. հարկ, տուրք. **3**, ճորտագիր, ճորտամուրհակ. **4**, ճորտութիւն, ստրկութիւն. брать въ к—ý ծառայագրել, ճորտագրել. **-лéніе** չ. ճորտագրութիւն, առհ. ճորտացում, ստրկացում:

Каба‖листика ի. (եբր.) կաբալա, ծածկագիտութիւն, գաղտնագիտութիւն, աւանդագիտութիւն (միջնադարեան հրէական կրօնական փիլիսոփայութիւն, որ Աստուածաշնչին այլաբանական, յաճախ մտացածին, խորհրդաւոր մեկնութիւն էր տալիս, հիմնուելով այլևայլ աւանդութիւնների վերայ). **-листикъ** ա. կաբալիստ, հրէական գաղտնագէտ, ծածկագէտ. **-листическій** ած. հրէական ծածկագիտութեան, գաղտնագիտութեան, աւանդագիտութեան:

Каба‖лить (-лю -лятъ) ն. ծառայագրել, երկար ժամանակով ծառայ, ճորտ վարձել. **-льный** ած. ճորտութեան, ստրկութեան. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. ծառայագրող, ճորտագրող այր, կին:

Каблá‖ръ, -рингъ, -рникъ ա. ծովգ. խարսխապարան, խարսխաշղթայ:

Ка‖бáнина ի. վարազի, կնճի միս. **-бáній**, нья, нье ած. վարազի. **-бáнный** ած. կոշտի, վեցանկիւն տաշած մեծ քարի, հատաքարի. **-банóкъ**, нкá նւզ. տ. Кабáнъ 2; **-бáнчикъ** նւզ. տ. Кабáнъ 1; **-бáнъ** ա.

1, վարազ, վայրենի խոզ. 2, վեցանկիւն տաշած մեծ քար, հատաքար. կոշտ. 3, հանքատեղ, բով:

Кабар||гá ի. կնդ. Moschus moschiferus, մշկածեամ կմ մշկապորտ այծեամ. **-гйный** ած. մշկայծեամի, մշկապորտ այծեամի:

Кабá||тчикъ ա. 1, գինեպան, օղեպան. միկիտան. 2, շարունակ գինետներում ընկած մարդ: **-тчица** ի. գինեպանի, օղեպանի կին. **-цкій**, **-чный** ած. գինետան, օղետան. **-чёкъ**, чкá նւզ. տ. Кабáкъ; **-чникъ**, **-чница** տ. Кабáтчикъ, -тчица.

Кáббала (եբր.) տ. Кабалистика.

Кáбе||ль, **-льтовъ** ա. ծովգ. ընդջրեայ պարան, լար. подвóдный телегрáфный к. ընդջրեայ հեռագրաթել. **-льный**, **-льтовый** ած. կաբելի, -լային, ընդջրեայ պարանի:

Каби||нéтецъ, тца նւզ. տ. Кабинéтъ; **-нéтный** ած. կաբինետի, -տային, առանձնասենեակի. **-нéтскій** ած. 1, պաշտօնատան. 2, մինիստրութեան. **-нéтъ** ա. (ֆր.) կաբինետ. 1, առանձնասենեակ. 2, պաշտօնատուն. 3, մինիստրութիւն, «նախարարութիւն» (սահմանադրական պետութեանց մէջ):

Каб||лýкъ, á ա. կրունկ (կօշիկի, հողաթափի). **-лучёкъ**, чкá, **-лучёчекъ**, чка նւզ. կրնկուկ, պստիկ կրունկ. **-лучéчить** տ. Клобучéчить; **-лучи́ще** ա. յւլ. ահագին, մեծ կրունկ. стучáть к—ами; **-лýчный** ած. կրնկի, կրունկների. к—ая деревя́шка.

Кáбо||лка ի. ծովգ. ընդջրեայ պարանի թել, լար. **-лковый**, **-лочный** ած. այս թելերի(ց):

Кабо||тáжный ած. եզրանաւութեան. к—ое сýдно եզրագնաց նաւ. **-тáжъ** ա. (ֆր.) եզրանաւութիւն (ծովի, լճի ափերով կատարուող նաւագնացութիւն):

Кабріо||лéтъ ա. (ֆր.) **-лéтка**, **-лка** ի. նւզ. կաբրիօլէտ (խիստ թեթեւաշարժ, երկանիւ, միաձի կառք). **-лéтный** ած. կաբրիօլէտի, -տային: [տիկ գունդ, գնդիկ:

Ка||бýшка ի. **-бушекъ**, шка ա. սըր-

Кáбы չ. եթէ, թէ որ:

Кава||лергáрдскій ած. ընտիր, արտօնեալ հեծեալների. к полкъ ընտիր, որոշ արտօնութիւններ վայելող հեծելագունդ. **-лергáрдъ** ա. (ֆր.) ընտիր, արտօնեալ հեծելագնդի զօրական, զինուոր. **-лери́стъ** ա. (գերմ.) հեծելազօրքի զինուոր, զօրական, տապազէն. **-лері́йскій** ած. հեծելազօրքի, հեծեալների. к—ая атáка, к—ое дѣ́ло հեծելազօրքի գրոյթ, պատերազմ. **-лéрія** ի. (ֆր.) հեծելազօրք, այրուձի. **-лéрникъ** ա. բս. Passiflor, տնուածաղիկ. **-лéрскій** ած. ասպետի, -տական. ասպետական զոտի, կարգի. к. óрденъ; к—ая мáнтія; к. прáздникъ; к—ая звѣздá տ, ասպետական աստղ (շքանշան). ը, բս. Aquilegia vulgaris, հասարակ արծուամագիլ. **-лéрственный** ած. ասպետական. к—ая дáма ասպետուհի. **-лéрство** չ. (իտ.) ասպետութիւն, ասպետական աստիճան. **-лéръ** ա. (իտ.) 1, ասպետ. 2, կավալէր (կանանց). к—ы танцовáли съ дáмами.

Кавалькáда ի. (ֆր.) կավալկադ (ձիաւոր մարդկանց, կանանց խումբ, շքախումբ):

Кавар||дáкъ, á ա. **-дачóкъ**, чкá նւզ. 1, շտապով պատրաստած, ոչ ընտիր խորտիկ, սպաս, ապուր, խառնուրդ. 2, (Սիբիրում) ձկնապուր, ձկնային խառնապուր. 3, թանձր, պղտոր գարեջուր. 4.* շփոթ, խառնաշփոթութիւն, խառնափթորութիւն:

Каватина ի. (իտ.) կավատինա (օպերային պստիկ քնարական երգ, մեղեդի, որ երբեմն ընդմիջւում է թիւ տալով):

Кáвер||за ի. 1, քանսարկութիւն, նենգութիւն, խառնակութիւն. 2, հոլ. տ. Кáверзникъ, -зница; **-зить** (-жу -зятъ), ск—, չ. քանսարկութիւն, նենգութիւն անել, խարդախութեամբ գործը խառնել, խափանել. **-зникъ** ա. **-зница** ի. քանսարկու, խարդախ, քսու, խառնակիչ այր, կին. **-зничать**, ск—, տ. Кáверзить; **-зническій** ած. խառնող, խառնակող, խանգարող, խափանիչ. **-зничество** չ. խառնակութիւն, խառնում, խանգարում, խափանում (գործի). **-зный** ած. նենգ, նենգամիտ, խարդախ, խառնակող:

Кавéрна ի. բժ. թոքախտային պալար, ուռեցք (թոքի):

Кавéтъ ա. (ֆր.) տ. Гóлькéль 1.

Кав||кáзецъ, зца ա. կովկասցի. **-кáзскій** ած. կովկասեան. К—ія гóры; **-кáзъ** յտ. ան. Կովկաս. жить, быть на К—ѣ; ѣхáть на К. [մեղ հազարոտուկ:

Кавсякъ ա. կնդ. Julus terrestris, ան-

Кавы́ка ի. չակերտ („ “):

Кавы́ль տ. Ковы́ль. [խոչնդոտ:

Кавы́чка ի. 1, չակերտ. 2,* արգելք,

Кагá||лъ ա. (եբր.) կահալ. 1, հրէական համայնքի աւագների ժողովը. 2, հրէական համայնք. 3,* խուժադուժ, աղմկայոյզ ամբոխ, խուժան. всѣмъ к—омъ բոլորը միասին, ամբողջովին. **-льный** ած. կահալի. к. судъ; кагáльный, аго ա. կահալի նախագահ, աւագագոյն անդամ: [նոյնի բադ:

Кáго(а)лка ի. կնդ. Anas marila, լեռ-

Кадáнсъ ա. (ֆր.) 1, յանգ, յանգում, վերջաւորութիւն (երգի, տոնաւորի). 2, երաժշտական նշանագիծ. 3, չափ (օր. նուագարանի, որի համաձայն պարում են):

Када||стрóвка ի. գնահատութիւն (կալուածքի). **-стровый** ած. կալուածային գնահատում, գնահատութիւն:

Ка||дéтскій ած. կադետների, -տական. к. кóрпусъ զինուորական միջնակարգ վարժարան. **-дéтъ** ա. (ֆր.) **-дéтикъ** նւզ. կադետ, զինուորական միջնակարգ վարժարանի աշակերտ:

Ка||ди́ло չ. 1, բուրվառ. 2, բս. Teucrium Chamaepythis, դառոշ, կենարար կմ բուն լեռնախոտ. **-ди́льникъ** ա. **-ди́льница** ի. տ. Кади́ло 1; **-ди́льный** ած. բուրվառի. к—ыя цѣпóчки; **-ди́ть** (-жý կմ -ждý -дя́тъ) 1, խնկարկել, խունկ ծխել. 2,* комý-либо մէկի առաջ խունկ ծխել, մէկին շողոքորթել:

Кáдій ա. (արբ.) դադի, մահմետական դատաւոր (հոգեւոր աստիճանով):

Кáдка ի. կիսատակառ, լայն և ցածր կոտ:

Кад||міевáтый ած. կադմիոն պարունակող. **-міевый** ած. կադմիոնի. **-мій** ա. քմ. Cadmium, կադմիոն. **-мійстый**, **-мистый** տ. Кадміевáтый.

Кáдоч||ка նւզ. տ. Кáдка; **-никъ** ա.

կիսատակառների, կոտերի վարպետ. -ный ած. կիսատակառի, կարճլիկ կոտի։

Ка́‖дра է. (ֆր.) 1, կադր (հիմնական, մընայուն գունդ կամ զօրք, որի շարքերը պատերազմի ժամանակ պահեստի զօրքերով խառնւում են). **-дровый** ած. կադրի, կադրային։

Кадри́‖ль է. (ֆր.) կադրիլ. 1, պար, կաքաւ մի. 2, համազգեստ զոյգեր (գլխակահանդէններում). **-льный** ած. կադրիլի, -լային։

Кадуце́й ա. (լտ.) օձապատ գաւազան (Հերմեսի)։

Каду́‖шечка, -шка նւզ. տ. Ка́дка.

Ка‖ды́къ, á ա. (լտ.) խոչափողի վերին, դուրս պրծած մասը. **-ды́чный** ած. խոչափողի վերին մասի։

Кадь է. 1, կոտ. տաշտ. 2, հացահատիկների չափ (տարբեր մեծութեամբ, նայելով տեղին). 3, հնոցի մեծ փուքս։

Каё‖мка է. նւզ. 1, նեղ բոլորք, գլուազ, եզերք, ափ. 2, կնդ. Lobaria, մի տեսակ ճճի. **-мчатый** ած. չուրջը քաշած գծուազով, բո-

Каёръ ա. ջրային թռչուն մի։ [լորքով։

Кажде́ніе չ. խնկարկութիւն։

Каждо‖го́дно մ. ամէն տարի, իւրաքանչիւր տարի. **-дне́вный** ած. իւրաքանչիւր օրուայ, առօրեայ։

Ка́ждый դեր. իւրաքանչիւր, ամէն մի։

Ка́же‖никъ ա. 1, խեղ, հաշմանդամ. 2, գեստ, մոլեգնեալ. 3, ամորձատ, ներքինի. **-ница** է. 1, խեղ, հաշմանդամ կին. 2, գեստ, մոլեգնեալ կին։ [թուում է, որ։

Кажи́сь (=ка́жется), երեւում է, որ,

Казаки́нъ ա. (դրսկ.) կազաքին (կարճլիկ պատմուճան, կիսապատմուճան)։

Каза́къ, á ա. 1, կազակ, ղազախ. терпи́, к., атама́нъ бу́дешь (առծ.) համբերութիւնը կեանք է. 2, կնդ. Dytiscus marginalis, ծրաբզէզ, ծրով ջրբզէզ.

Ка‖за́ніе չ. ցոյց տալը. **-занка** 1, հ-լ. սիրուն, պարթեւ մարդ. 2, է. սիրուն, վայելուչ, շքեղ իր, առարկայ։

Ка‖за́нный ած. արտաքի պղնձի. **-за́нъ** ա. (թուրք.) ղազան, արտաքի պղինձ։ [վայլին տալ։

Каза́рка է. կնդ. Anser Erytropus, ծո-

Каза́р‖ма է. (խտ.) զօրանոց. **-менный, -мный** ած. զօրանոցի, -ցային։

Каза́ть (кажу́ -жутъ) ն. 1, ցոյց տալ, նշանց տալ. **-ся** ա-դր. 1, երեւալ, թուալ. онъ мнѣ ка́жется че́стнымъ человѣ́комъ; мнѣ ка́жется, что э́то невѣ́рно ինձ թուում է, որ այդ ճիշտ չէ. онъ каза́лся гордъ и самодово́ленъ նա հպարտ և ինքնահաւան էր երեւում. 2, դուր գալ։

Каза́‖цкій ած. կազակների. **-чёкъ**, чка́ նւզ. 1, պստիկ, դեռահաս կազակ. 2, կազակական պար, կաքաւ. отка́лывать к—чка́; 3, կազակի հագուստով ծառայ, սպասաւոր. 4, որձ ձիագուլ. **-чёнокъ**, нка ա. աշխատաւոր պատանի, մեւղ. հովիւ. **-чина** 1, է. կազակների զօրքը կամ հողը. 2, ա. քաջ, անվեհեր կազակ. **-чить** (-чу -чатъ) չ. ծառայել, ծառայութիւն, 'նօքարութիւն' անել. **-чи́ха** է. 1, ամբողջ տարով վարձած բանուորուհի, սպասաւորուհի, 'դարաւաշ'. 2, ծովակով. **-чи́шко** ա. նվաստ. աղքատիկ, անարգ, անպիտան կազակ. **-чій**, чья, чье ած. կազակների[ց բաղկացած]. к—чье во́йско; к. можеве́лъ, բս. Juniperus sabina, ցրգի, ցիրգ. **-чка** է. կազակուհի, կազակի կին կամ աղջիկ. **-чо́къ**, чка́ տ. Казачёкъ.

Казеи́нъ ա. քիմ. բնապանիր։

Казе‖мати́ровать (-рую -ютъ) ն. ամրոցն. կազէմատներով ամրացնել. **-ма́тный** ած. կազէմատի. **-ма́тъ** ա. (խոց.) 1, ամրոցն. կազէմատ (ամրոցների պատնէշների տակ կառուցած կամարակապ շինութիւն). крѣпостные к—ы; 2, ամկ. բերդ, բանտ, կալանք։ [որ։

Казённикъ ա. հրացանի յետևի, լիցի մա-

Казе‖нноко́штный ած. արքունի հաշուով ուսանող, սովորող. к. воспи́танникъ, студе́нтъ; **-(ё)нный** ած. 1, արքունական գանձարանի, 'խազինի'. к—ая пала́та արքունի գանձատուն, 'խազինատուն'. к—ая печа́ть; 2,* արքունական, -նի, տէրունական, պետական. թագաւորական. к—ое иму́щество; к—ыя обро́чныя статьи́; учи́ться на к. счётъ; к—ое учи́лище; 3, к—ая часть ружья́, пу́шки հրացանի յետևի, լիցի մասը. пу́шки заряжа́ются съ к—ой ча́сти; **-(ё)нщина** է. 1, արքունի ստացուածք, սեփականութիւն. 2, հ-ք. արքունի պաշտօնեաներ, աստիճանաւորներ. 3, ձեւականութիւն։

Кази‖ми́ровый ած. կազիմիրէ, կազիմիրից. **-ми́ръ** ա. (ֆր.) կազիմիր (բրդէ նուրբ գործուածք մի)։ [րան, ակմբանոց։

Казино́ չ. (իտ.) ընկերական ժողովա-

Кази́‖стость է. սիրունութիւն, տեսք. **-стый** ած. սիրուն, գեղեցկատեսիլ, վայելչագէմ, տեսքով։

Каз‖на́ է. 1, փող, դրամ, (ռմկ. հյ.) ստակ. у него́ к—ы́ много; 2, 'խազինա', արքունի գանձատուն, գանձարան. 3, արքունիք, տէրութիւն, պետութիւն. 4, հրացանի, թնդանօթի յետևի մասը, ուր լցրած է գնդակն ու վառօդը. **-наче́й** ա. արքունի գանձապետ, գանձապահ. առհ. գանձապահ. **-наче́йскій** ած. գանձապետի, -պահի: Казначе́йская, ой է. գանձապահի սենեակը. **-наче́йство** չ. գանձատուն, -րան. գանձապահութիւն **-наче́йша** է. գանձապահի կին. **-наче́я** է. տնտես կոյս, միանձնուհի։

Каз‖ни́тель ա. դահիճ, մահուան վճիռն 'ի կատար ածող. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, մահուան պատիժ տալ, գլխատել, սպանել. быть казнённымъ սպանուել, գլխատուել. 2, եկղ. պատուհասել, խստիւ խրատել։

Казно‖дѣ́й ա. 1, ժրաջան և խնայասէր մարդ. 2, ճառատաց. **-кра́дство** չ. արքունի գանձարանի կողոպտում, յափշտակութիւն. **-кра́дъ** ա. արքունի գանձարանը կողոպտող, յափշտակող, գող պաշտօնեայ **-храни́лище** չ. գանձարան, գանձատուն. **-храни́тель** ա. գանձապահ, գանձապետ։

Казнь է. 1, մահուան պատիժ, մահ, գլխատում. вести́ кого́ на к. մէկին սպանելու, գլխատելու տանել. приговори́ть къ сме́ртной к—и մահուան դատապարտել. 2, եկղ. պատուհաս, պատիժ։ [(ջայլամ)։

Казуа́ръ ա. կնդ. Casuarius, կազուար

Ка‖зуи́стика է. (լտ.) գիտուածական բարոյախօսութիւն (որ, նայելով դիպուածին,

տարբեր կերպով է նայում բարոյական օրէնքի վերայ). **-зуи́стъ** ա. (լտ.) դիպուածական բարոյախօս. **-зусный** ած. տրտասովր, հաղուադիտ. **-зусъ** ա. (լտ.) առհ. դէպք, պատահար. տրտասովր, հաղուադիտ դէպք, պա-[տահար:

Ка́иваться ա. Ка́яться.

Ка́йка ի. պատիկ նաւ:

Кайма́ ի. (յ. ко́ймы) **1**, ափ, եզր, բոլորք. **2.** եզրազարդ, շրջազրուագ:

Каймáкъ, á ա. (թաթր.) զայմախ:

Каймáнъ ա. կնդ. Alligator, ամերիկեան կոկորդիլոս:

Кай‖мачёкъ, чка́ նւզ. ա. Каймáкъ; **-ма́чный** ած. զայմախի:

Кай‖мённый բյ ած. եզրազարդ, շուրջը զարդ, զրուագ յօրինած. **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), ок—, ն. եզրազարդել, շրջազրուագել, շուրջը, բոլորքը զարդ, զրուագ յօրինել:

Какаду́ ա. անհ. կնդ. Psittacus cristatus, կակադու (թութակ մի):

Кака́‖о ա. անհ. բս. ա. Theobroma Cacao, հնդկանշի կամ հնդիկ նշենի (կակաւոնի) և բ, հնդկանուշ, սորա պտուղը. **-овникъ** ա. **1**, ա. Кака́о ա. **2**, այն տեղը, ուր կակաւոնիներ են տնկած, կակաւոնիների պուրակ. **-овый** ած. կակաւոնու: [հարկաւ, անշուշտ:

Ка́кже ։. ինչպէս չէ, ՙոնց չէ՚, ՚ի հարկէ,

Ка́‖ко եկ. ալ. **I.** կեն (К.) եկ. ալաւ. այբբենի մէջ. **II.** ։. ինչպէս, ո՞րպիսի եղանակով. **-ково́** ։. ինչպէս, որպիսի եղանակով. ոնց. к. вамъ здѣсь живётся? դուք այստեղ ինչպէս, ո՞նց էք ապրում. к. онъ его́ отдѣ́лалъ! տեսար, թէ նա նորան ո՞նց շշպրեց. **-ково́й** յոգն. դեր. որպիսի. **-ко́въ**, á, ó դեր. և ած. ո՞րպիսի, ինչպիսի. к—ó ва́ше здоро́вье ձեր առողջութիւնն ինչպէս է, ո՞նց էք. к—á тепе́рь доро́га ճամբան այժմ ինչ վիճակի մէջ է. к—въ попъ, тако́въ и прихо́дъ; **-ко́й** դեր. հարց. և յոգն. ինչպիսի, ո՞րպիսի. ինչպիսի, ո՛րպիսի. ինչ. к. до́кторъ васъ лѣчи́тъ? к—а́я мнѣ по́льза отъ э́того? ես ինչ օգուտ ունեմ դորանից. ахъ, к—о́е несча́стіе! մի՛, ո՛րպիսի դժբախտութիւն. **-ко́й-то** դեր. անորոշ. որ մին. ոմն, մի ինչ որ. како́й-то человѣ́къ спра́шиваетъ васъ.

Ка́корва ի. բս. Matricaria maritima, խնձադեղ (երկցուկի կամ արգանդախտի անօտկից):

Како‖фони́ческій ած. աններդաշնակ, գժտաբարբառ. **-фо́нія** ի. (յն.) աններդաշնակութիւն, գժտաբարբառ հնչիւն, ձայն:

Ка́ктусъ ա. բս. Cactus, կոզի:

Ка́кша ի. կղկղանքային լուծոյթ (շան կղկղանքից և ջրից շինած լուծոյթ, որով կաշի են դաբաղում):

Ка́къ ։. ինչպէս, ո՞րպէս. ինչպէս, ո՛րպէս. какъ тебя́ зову́тъ? ինչպէս է անունդ. ка́къ-то ինչպէս, զորօրինակ. какъ бу́дто, ка́къ-бы իբր թէ, կարծես թէ. какъ-нибу́дь մի կերպ, մի եղանակով. какъ бы не такъ ինչպէս չէ, ո՛նց չէ, ՙքո հօրն սղորմի՚. какъ разъ ա, խկոյն, խկոյն և եթ. բ, ղրուստ, հէնց այդ է որ կայ:

Калам‖бури́стъ ա. **-бури́стка** ի. սրամիտ բառախաղութիւններ հնարող, շատախօս, զւարճախօս այր, կին. **-бу́рный** ած. բառախաղութեան. **-бу́ръ** ա. (ֆր.) սրամիտ, զւարճալի բառախաղութիւն (հիմնուած բառերի համահնչիւնութեան, բայց տարբեր նշանակութեանց վերայ, օր. «ничего́ не выходи́ло изъ к—а: «бы́ло дѣ́ло до жида́, и я дожида́-лся» (Анна Кар.).

Кала‖мённовый ած. կալամանկի. **-мёнокъ**, нка ա. **-ма́нка** ի. (գերմ.) կալամանկ (բրդէ գործուածք մի):

Каланча́ ի. (թուրք.) հսկման աշտարակ, աշտարակաձև դիտանոց:

Кала́‖чики ա. բս. Malva rotundifolia, կատանակ (բոլորաերևեան մոլոշ, փիփերթ). **-чикъ**, **-чишко**, **-чи́ще**, **-чникъ**, **-чница**, **-чный**, **-чня**, **-чъ** ա. Кола́ч...

Кал‖га́нный ած. խօլնջանի, խօլնջանի արմատից. **-га́нъ** ա. բս. Maranta galanga, խօլնջան. խօլնջանի տակ, անմատ:

Ка‖лева́ніе չ. ակօսելը, ակօսաձև փորելը. **-лева́ть** (-лю́ю -ютъ) ն. ակօսել, ակօսաձև փորել (փայտեղէնը). **-лёвка** ի. **1**, ա. Калева́ніе; **2**, ակօսաձև փորող խարարուկ, ՙռանդա՚. **3**, ակօս, ակօսաձև փորուածք. **-лёвочный** ած. ակօսի, ակօսաձև փորուածքի:

Калейдоско́пъ ա. (յն.) կալէյդօսկօպ, գեղեցկադիտակ, երփներանգ դիտակ (գործիք, որ միևնոյն իրերից բազմաթիւ և բազմազիմի երանգներով պատկերներ կարող է ցոյց տալ):

Календа́‖рь, я́ ա. (լտ.) **-рикъ** նւզ. տոմար. օրացոյց, ամսացոյց, տարեցոյց. **-рный** ած. տոմարի. օրացոյցի, ամսացոյցի, տարեցոյցի: [ամսու (Նախկին հռովմայեցիների):

Кале́нды ի. յ. պատմ. ամսագլուխ, ամ-

Ка‖ле́ніе չ. **1**, շիկցնելը, կարմրացնելը (մետաղը). **2**, մխելը, ջրդեղելը (մետաղը). **3**, բովելը, խարելը (ընկոյզ, շագանակ ևն). **-лёный** բյ. ած. **1**, շիկցրած. կարմրացրած. к—ое желѣ́зо; **2**, մխած, ջրդեղած. **3**, բոված, խարած. к—ые орѣ́хи.

Кален‖ко́ровый ած. կալիկօտի, -տեայ. **-ко́ръ** ա. կալիկօտ (բամբակէ նուրբ կտաւ):

Ка́ли չ. անհ. քիմ. կալի (առանձին տեսակ բուսական աղ). ѣдкое к. այրեցական, ուտիչ կալի. жёлтое синь ка́ли արեան դեղին աղ, կալի. углеки́слое к. ածխաթթուային կալի:

Ка‖ли́берный ած. **1**, ըստ չափի, ըստ մեծութեան. **2**, կալիբեր[երկար զրօշկայ]ի. **-ли́беръ**, бра ա. (ֆր.) **1**, չափ, լայնութիւն, տրամագիծ (հրացանի խողովակի). **2**,* առհ. մեծութիւն, չափ, որակութիւն իրի. **3**, (Ռուսաստանում) մի տեսակ երկար զրօշկա. **-либрова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. հրացանի տրամագիծը չափել, քննել. **-ли́бръ** ա. Кали́беръ.

Кали́‖ло չ. շիկցրած երկաթ. **-льный** ած. **1**, շիկցնելու, կարմրացնելու. к. жаръ; к—ая ла́мпа; **2**, մխելու, ջրդեղելու. **-льня** ի. **1**, շիկցնելու, կարմրացնելու. **2**, մխելու, ջրդեղելու տեղ:

Ка‖ли́на ի. բս. Viburnum opulus փռշնի (տճ. գաղգղան աղաջը) և իր պտուղը (փռշնի). чёрная к., Viburnum lantana, գերիմաստի. **-ли́нка** ի. նւզ. ա. Кали́на: **2**, կնդ. Cyprinus alburnus, սպիտակաձուկ. **-ли́нникъ** ա. **1**, փռշնու (բռնչնու) թուփ. **2**, բռնչնի կարկանդակ. **-ли́новка** ի. բռնչ-

չի օշարակ. **-ли́новый** ած. բռսնչի. **-ли́нушка** փաղք. տ. Кали́на.

Ка́листый ած. կայլի պարունակող:

Калита́ է. 1, քսակ, պարկ. Іоа́ннъ К. Յովհաննէս Քսակաւէր. 2, կնդ. Bursaria, քսակաւոր ճճի:

Кали́||тка է. **-точка** նւզ. դռնակ (պարտէզի մեծ դռան մէջ). **-точный** ած. դռնակի:

Кали́ть (-лю́ -ля́тъ), раск—, зак—, нак— ն. 1, շիկացնել, կարմրացնել (երկաթը, պողպատը). 2, մխել, ջրդեղել (շիկացրած մետաղը). 3, խարկել, բովել (օր. ընկոյզ, շագանակ):

Ка||лифа́тъ ա. խալիֆայութիւն, ամիրապետութիւն. **-ли́фъ** ա. (արբ.) խալիֆայ, ամիրապետ:

Ка́||лiевый ած. կալիոնի. **-лiй** ա. քիմ. Kalium կմ Potassium, կալիոն (մետաղ). **-лiйный** տ. Ка́лiевый.

Кал||ку́нiй, нья, нье ած. հնդկահաւի, հնդուհաւի. **-ку́нка** տ. Инде́йка; **-ку́нкинъ**, а, о ած. մայր հնդկահաւի. **-куно́въ**, а, о ած. արու հնդկահաւի. **-ку́нъ**, а́ տ. Индю́къ.

Калли||графи́ческiй ած. գեղագրական, վայելչագրական. **-гра́фiя** է. (յն.) գեղագրութիւն, վայելչագրութիւն. **-гра́фъ** ա. (յն.) գեղագիր, վայելչագիր:

Калмака́лъ ա. գռւկ. 'ղալմաղալ', աղմուկ:

Калмыкова́тый ած. ղալմուխակերպ, ղալմուխի նման:

Ка́ловый ած. կղկղանքի. к. комо́къ կղկղանքի կոնձ:

Ка́ломе́ль է. (յն.) քաղցր սնդիկ:

Калори||ме́трiя է. ջերմաչափութիւն. **-ме́тръ** ա. (լտ.) ջերմաչափ, ջերմաքանակաչափ:

Кало́||ша է. (ռամկ. յ. кало́ши) կրկնակօշիկ(ներ). **-шный** ած. կրկնակօշիկի, -կների:

Калу́||жа է. ցեխ, ցեխով լիք տեղ. **-жница** է. բս. Caltha palustris, ցինդ, ոսկեծաղիկ (վարդնակ):

Калу́||ферный ած. բալասանախոտի, կանանց անանուխի. **-феръ** ա. բս. Tanacetum balsamita, բալասանախոտ, կանանց անանուխ:

Калчада́нъ տ. Колчеда́нъ.

Калъ ա. կղկղանք, աղբ, ապաւառ, քակոր, ծիրտ, 'ծերտ':

Ка́лывать տ. Коло́ть.

Кальсо́ны ա. յ. (ֆր.) փոխան, 'տանից շար':

Кальци||на́цiя է. **-нирова́нiе** չ. քիմ. կրի փոխելը. **-нирова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (նոր լտ.) այրելով կիր դարձնել, կիր անել:

Ка́льцiй ա. քիմ. Calcium, կալկիոն (կրածին?):

Ка́льщикъ ա. **-щица** է. երկաթ, պողպատ շիկացնող կամ մխող այր, կին:

Калья́ է. ոտխաւայ (վարունգից, բազուկից և մսից) կմ պատուայ (ձկներից և ձուգկից) ապուր:

Калья́||нъ ա. (թուրք.) ղալիան, նարգիլէ. **-нный** ած. ղալիանի, նարգիլէյի:

Калѣ́||ка հոր. խեղ, հաշմ, հաշմանդամ, 'սախատ'. **-лый** բյ. ած. ընդարմացած, թըմբրած, քար, փայտ կտրած. **-ть** տ. Колѣ́ть; **-чить** (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել. **-чный** ած. հաշմ, հաշմանդամ, խեղ, 'սախատ':

Каля́||ка, -кала հոր. զրուցող, շատախօս, շաղակրատող այր, կին. **-канье** չ. զրոյց, շատախօսութիւն, շաղակրատանք. **-кать**, пок—, **-ся** դէմք. չ. զրուցել, խօսել, շաղակրատել, 'զւրու տալ'. каково́ каля́кается ինչպէս է ընթանում զրոյցը, խօսակցութիւնը. **-ки** է. յ. զրոյց, խօսակցութիւն, շաղակրատանք:

Камари́лья է. (իսպ.) կամարիլիա (միապետին շրջապատող պալատականներ, որոնց ազդեցութեամբ և շահերի համեմատ էլ միապետը վարում է իր կառավարութիւնը). дворцо́вая, импера́торская к.

Ка́мбала է. կնդ. Pleuronectes, տափակաձուկ:

Ка||ме́динный ած. խէժից շինած. **-ме́дистый** ած. խիժային, խէժ պարունակող. **-ме́дный** տ. Каме́динный; **-ме́дь** է. Gummi, բուսական խէժ, հոյզ, կուէզ:

Каме́жникъ ա. քարոտ, քար ու գլուխ ծածկուած տեղ:

Каме́й ա. փորագրած, նաշխած ազնիւ քար:

Камелёкъ, лька́ տ. Ками́нъ.

Камелеопа́рдъ տ. Камелопа́рдъ.

Каме́лiя է. 1, բս. Camellia, կամելիա. япо́нская к., C. japonica, ճապոնի տերևատ (կամելեակ). 2, անառակ կին:

Камелопа́рдъ ա. 1, կնդ. Camelopardalis giraffa, անպալուծ կմ ընձուղտ. 2, համաստեղութիւն մի հիւսիսային:

Ка||ме́никъ ա. **ме́ника** է. բս. Rubus saxatilis, ապառաժային մորենի. **-мени́стый** ած. քարոտ, քարաշատ. **-менiе** չ. հվք. քարեր, քար ու գլխ. побива́ть к—iемъ քարկոծել. **-менка** է. 1, բաղանիքի վառարան (ուր ադիւնները կէծացնելով, վրաները ջուր են թափում և գոլորշի բարձրացնում). 2, առհ. վառարան. 3, տ. Аурипигме́нтъ; 4, կնդ. Motacilla oenanthe, սպիտակատուտ ներինու. 5, խճուղի. 6, տ. Каме́никъ; 7, ագիւսներից սարքած վարմ թռչունների որսալու համար. **-менникъ** տ. Каме́жникъ; **-менноуго́льный** ած. քարածուխի, -ածխային. **-менный** ած. քարի, քարից, քարէ, քարաշէն. к. мостъ; к. домъ; *к—ое се́рдце անգութ, անագորոյն սիրտ. к—ая болѣ́знь քարախտ, քարի հիւանդութիւն. к. у́голь քարածուխ. к—ое сѣ́мя, բս. Lithospermum officinale, քարասերմիկ (կարքու կրկուտ):

Камено||дѣ́льный ած. քարագործութեան. **-ло́мка** է. բս. Saxifraga, քարբեկ, վիմահերձ (փրփրեճակ, ծնկածակիկ). **-ло́мный** ած. քարահատութեան, քար կտրելու. **-ло́мня** է. 1, քարահատութիւն, քար կտրելը, քար հանելը. 2, քարահանք. **-ло́мщикъ** ա. քարհան, քարհատ. **-ло́мъ** ա. 1, տ. Каменоло́мщикъ; 2, տ. Каменоло́мка; **-мета́нiе** չ. քարաձգութիւն. **-ме́тница** է. բարան, քարաձիգ մեքենայ. **-мётъ** ա. քարաձիգ մեքենայ. **-печа́танiе, -печа́тникъ, -печа́тный, -печа́тня** տ. Литогра́фiя 1, -фъ, -фи́ческiй, -фiя 2; **-сѣ́къ, -сѣ́чецъ**, чца ա. քարտաշ. **-сѣ́чный** ած. քարտաշութեան. **-тёсецъ**, сца, **-тёсный** տ. Каменосѣ́къ, -сѣ́чный; **-тёсъ** ա. տ. Ка-

менотёсецъ; **-то́чецъ**, чца ա. կդ. Pholas dactylus, վիմափոր կմ ատորակեաց խեցի:

Ка́‖меньщикъ ա. որմնադիր, 'կալֆա'. **-меньщица** է. որմնադրի կինը. **-меньщичій**, чья, чье ած. որմնադրի. **-мень**, мня (յ. ка́мни, ней և հ—ք. каме́нья, ньевъ) ա. 1, քար. а́дскій, прижига́тельный к, lapis infernalis, դժոխաքար, խարիչ քար. возду́шный к. օդաքար. драгоце́нный к. անդին քար. точи́льный к. սրոց, յեսան. жерно́вый к. ջաղացի քար կմ երկանաքար. краеуго́льный к. անկիւնաքար. подво́дный к. խութ. к. преткнове́нія, прету́кн գայթակղութեան քար. побива́ть камня́ми քարկոծել. какъ к. въ во́ду հետքը կորած, կատարելապէս չքացած, անյայտացած. 2, պատառ, լեառ, (Սիբ.) լեռնաշղթայ. **-менье** տ. Ка́менie; **-мене́нье** չ. քարանալը. քարացում. **-мене́ть**, ок—, չ. քարանալ. քար կտրել:

Ка́мера է. (լտ.) 1, սենեակ. к. депута́товъ պատգամաւորների, երեսփոխանների խորհրդարան. аукціо́нная к. աճրդասենեակ. 2, ոգմ. վառօդանոց (թնդանօթի, հրանօթի մէջ): Ка́мера-обску́ра խաւարասենեակ, մըթասենեակ, սուսերասենեակ:

Камера‖ли́стика է. (լտ. cameralia) կամէրալիստիկա, «սենեկագիտութիւն» (որի մէջ մտնում էին քաղաքատնտեսութիւն, գիւղատնտեսութիւն, իրաւագիտութիւն, ելևմտից գիտութիւն և բնական գիտութիւնների տարրերը). **-ли́стъ** ա (գերմ.) կամէրալիստ. 1, գանձապահ, ելևմտից պաշտօնեայ. 2, «սենեկագէտ», камерали́стика ուսած մարդ. **-льный** ած. կամէրալական, «սենեկագիտական». к. факульте́тъ (որի մէջ աւանդւում էին քաղաքատնտեսութիւն, գիւղատնտեսութիւն, իրաւագիտութիւն, քիմիա, ֆիզիքական աշխարհագրութիւն, արուեստագիտութիւն և ճարտարապետութիւն):

Камер‖ге́рскій ած. կամէրհէրի, -րական. **-ге́ръ** ա. (գերմ.) կամէրհէր, սենեկապան, սենեկապետ (պատուաւոր տիտղոս). **-ге́рша** է. կամէրհէրի կին. **-ди́нерскій** ած. կամէրդինէրի, -րային. **-ди́неръ** ա. (գերմ.) կամէրդինէր, սենեակի ծառայ, սպասաւոր. **-ди́нерша** է. կամէրդինէրի կին. **-лаке́й** ա. սենեակի սպասաւոր. **-ме́дхенъ** է. անհ. (գերմ.) սենեկապանուհի, սենեկի սպասաւորուհի, նաժիշտ բամբիշի, իշխանազնուհու. **-(ка́—)ный** ած. սենեակի, սենեկային. **-па́жескій** ած. կամէրպաժի. **-па́жъ** ա. (գերմ.) մանկլաւիկների վարժարանի աւագ ուսանող:

Камерто́‖нчикъ նւզ. **-нъ** ա. (գերմ.) ձայնատու գործիք (պողպատէ):

Камер‖фра́у է. անհ. (գերմ.) զգեստապահուհի, հանդերձապահուհի (բամբիշի, իշխանազնուհու զգեստրանի, զգեստների վերայ հսկող նաժիշտ). **-фре́йлина** է. (գերմ.) աւագ օրիորդ. **-фре́йлинскій** ած. աւագ օրիորդի. **-фурье́рскій** ած. կամէրֆուրիէրի. **-фурье́ръ** ա. (գերմ.) կամէրֆուրիէր (աւագ պաշտօնեայ, որ հսկում է սպասաւորների և սեղանի վերայ). **-ъюнгфе́ра** է. (գերմ.) նաժիշտ (թագուհիների, դշխոյների, կայսրուհիների. **-ъю́нгферскій** ած. այս նաժշտի. **-ъю́нкерскій** ած. կամէրյունկէրի. **-ъю́нкеръ** ա. կամէրյունկէր (պատուաւոր տիտղոս):

Ка́мешекъ, шка ա. նւզ. պստիկ քար, քարի կտոր. *онъ на ка́мешкѣ роди́лся նա մերկ, աղքատ է, ոչնչէն ոչինչ չունի. *броса́ть въ чей огоро́дъ ка́мешки մէկի վերայ, մէկի հասցէին ակնարկութիւններ անել:

Каме́я է. (ֆր.) կամէ (ազնիւ քար կմ խեցի վրան քանդակած պատկերով. հմմ. Ге́мма).

Камзо́‖лъ ա. (գերմ.) **-лецъ**, льца, **-ликъ** նւզ. կարճլիկ շոր, կուտիկ շապկի վերայից. **-льный** ած. կամզոլի. **-льчикъ** նւզ. տ. Камзо́лъ.

Ками́къ ա. բս. Encalypta, մի տեսակ մամուռ:

Камила́вка է. (յն.) կամիլաւկա (թէ քահանայական և թէ վարդապետական):

Ка‖ми́нный ած. բուխարու. **-ми́нъ** ա. (լտ.) բեղ կրակարան, բուխարի:

Камка́ տ. Камча́тка.

Кам‖ло́тный, -ло́товый ած. կամլոտի(ց). **-ло́тъ** ա. (ֆր.) կամլոտ (բրդէ գործւածք մի):

Камне‖дробле́ніе չ. վիրբ. քարաբեկութիւն (միզային փամփուշտի մէջ գանւող քարի ջարդումը). **-лю́бка** է. բս. Lithophila, բս. քարասէր. **-ме́тница** տ. Камномéтница; **-печа́таніе, -печа́тникъ, -печа́тный, -печа́тня** տ. Каменопеча́таніе, -тникъ, -тный, -тня; **-расте́ніе** չ. կորադ'լին. **-сверле́ніе** տ. Камнедробле́ніе; **-сѣче́ніе** չ. վիրբ. քարահատութիւն (միզային փամփուշտից). **-то́чецъ** տ. Каменото́чецъ.

Камни́ще ա. յեկ. ահագին, մեծ քար:

Ка́‖мора է. (լտ.) 1, տկանի ('լաղմի') մէջ այն տեղը, ուր ածում են վառօդը. 2, տ. Ка́мера 2; **-мо́рка** է. **-мо́рочка** նւզ. պստիկ սենեակ, սենեկիկ:

Кампа́нія է. (ֆր.) 1, պատերազմ. Кры́мская к.; 2, արշաւանք, յարձակում. 3, ծովգ. ճանապարհորդութիւն մարտանաւով:

Кампе́‖шникъ, -шъ ա. բս Haematoxylon campechianum, կարմրածառ կամպոչենի. **-шный, -шевый** ած. կարմրածառ կամպոշենու(ց):

Ка́мушекъ, шка ա. նւզ. պստիկ քար, քարիկ:

Камфора́ է. (յն.) քափուր:

Камфо́рка է. 1, կամֆորկա, կրակարանոց, կրակ վառելու և կերակուրներ եփելու սարք. 2, ինքնաեռի գլուխ (որի վերայ դնում են թէյամանը):

Камфо́рный ած. քափուրի. к—ое де́рево, Laurus Camphora, քափուրի ծառ, քափրենի. к—ое ма́сло քափուրի իւղ:

Камфо́ро‖чка նւզ. տ. Камфо́рка; **-чный** ած. կամֆորկայի:

Камча́‖тка է. չիրտաւորեալ դամասկեան կտաւ. **-тный** ած. այս կտաւի. к—ая салфе́тка; к—ое столо́вое бѣльё.

Ка‖мышёвка է. եղեգնեայ փայտ, գաւազան. **-мышёвый** ած. եղեգնի, եղեգնեայ, եղեգնէ. **-мы́шникъ** ա. 1, եղեգնուտ, խարձ. 2, թռչուն մի. **-мы́шъ** ա. եղէգ, շամբի, 'ղամիշ', 'շեղ':

Кана́‖ва է. **-вка, -вочка** նւզ. խանդակ. по сторона́мъ шоссе́ нахо́дятся

к—ы *խճուղու երկու կողմից խանդակներ են քաշած.* к. для осушéнія болóта.

Канавá||тка *է. կանավատէ գլխի շոր կմ շկարչ.* **-тъ** *ա. կանավատ (մետաքսէ կտոր մի):*

Ка||нáлецъ, льца *նւզ. տ.* Канáлъ; **-нализáція** *է. (ֆր.) ջրանցքներ շինելը, ջրուղիներ անցկացնելը.* **-нализировать** (-рую -ютъ) *ն. ջրանցքներ շինել, ջրուղիներ անցկացնել.* **-нáлъ** *ա. (ֆր.) կանալ. 1, առհ. ջրանցք, ջրուղի, առու.* Лáдожскій к. *Լադոգեան ջրանցք.* осушáющій к. [*ճահիճը*] *ցամաքեցնող առու, ջրուղի.* орасѝтельный к. *ոռոգման ջրանցք. 2, կզմխ. խողովակ, անցք.* мочевóй *կամ* мочеиспускáтельный к. *միզանցք.* пищепріёмный к. *որկոր.* **-нáльный** *ած. կանալի. ջրանցքի, ջրուղու. խողովակի:*

Канá||льскій *ած. սրիկայական, անզգամական, դժխեմ.* **-льство** *չ. սրիկայութիւն, անզգամութիւն.* **-лья** *հոր. (լտ.) սրիկայ, անզգամ:*

Кáнапе *չ. անհ. բազմոց. թիկնարան:*

Кана||рéечный *ած. դեղձանիկի.* к—ое сѣмя *տ.* Канарéйникъ; **-рéйка** *է.* **-рéечка** *նւզ. կնդ.* Fringila canaria, *դեղձանիկ կմ կանարեան սերինոս.* **-рéйникъ** *ա. բս.* Phalaris canariensis, *փալարիկ կմ սերինոսի հատիկ (տճ. քանարիա եէմի):*

Канá||тецъ, тца, **-тикъ** *նւզ. տ.* Канáтъ; **-тный** *ած. պարանի, չուանի, թոկի, ճոպանի.* к. плясýнъ *պարանադնաց, 'քանդրբազ'.* **-тчикъ** *ա.* **-тчица** *է. պարանագործ, չուանագործ, թոկագործ, ճոպանագործ այր, կին.* **-тъ** *ա. հաստ թոկ, պարան, չուան, ճոպան, 'քանդիր':*

Канáу||совый *ած. կանաուսի, -ւէ.* **-съ** *ա. (մթր.) կանաուս (մետաքսէ գործուածք մի):*

Кан||вá *է. հէնք* **-вóвый** *ած. հէնքի:*

Кандалы́, óвъ *ա. յ. (լեհ.) շղթաներ, կապանք, սարիք.* посадѝть въ к. *շղթայել.* *терéть к. *շղթայուած լինել:* [*տանակ, ջահ:*

Канделáбръ *ա. (ֆր.) բազմաճիւղ աշ-*

Кандидá||тка *է. թեկնածու կին.* **-тскій** *ած. թեկնածուի. փոխանորդի, անձնափոխանորդի.* **-тство** *չ.* **-тýра** *է. թեկնածութիւն. փոխանորդութիւն, անձնափոխանորդութիւն.* **-тъ** *ա. (լտ.) 1, թեկնածու, փոխանորդ, անձնափոխանորդ.* к. предводѝтеля дворя́нства; к. на судéбную дóлжность; *2, կանդիդատ (որոշ ատրճան ունեցող ուսումնական):*

Кандѝло *չ. կանթեղ (սուրբ պատկերի առաջ):*

Кандѝте||рская, -рскій, -ръ, -рша *տ.* Кондѝтер... [nis, *շնատամ:*

Канды́къ *ա. բս.* Erythronium dens ca-

Канѝку||ла *է. աստղ. Շնաստղ, Շնիկ աստղ. 'շոգուղ'.* **-лы** *է. յ. 1, ամառնային արձակուրդներ. առհ. արձակուրդներ. 2, ամառնային շոգ օրեր, շնաստղային օրեր.* **-льный, -ля́рный** *ած. 1, արձակուրդների. 2, ամառնային շոգ օրերի, շնաստղային օրերի:*

Канитé||ль *է. (ֆր.) կանիտէլ (ոսկէ կամ արծաթէ թել).* воротнѝкъ вы́шитый к—ью; *2,* *անկարգաբանութիւն, ճոռոմաբանութիւն.* тянýть к. *ձգձգել, ծոյլ, յոյլ կերպով անել, գործել.* **-льный** *ած. 1, կանիտէլից, -լեայ. 2,* *ձգձգուող, ուշանող.* к—ое дѣло; **-льщикъ** *ա.* **-льщица** *է. կանիտէլ պատրաստող այր, կին:*

Канифá||совый *ած. կանիֆասի(ց), -սէ.* **-съ** *ա. (գերմ.) կանիֆաս. 1, պարուսին. 2, շերտաւոր բամբակէ գործուածք:*

Кани||фóлить (-лю -лятъ), нак—, *ն. կոլոփոնել, կոլոփոն քսել.* к. смычóкъ; **-фóль** *է. (յն.-գերմ.) կոլոփոնեան խէժ, կոլոփոն (որ քսում են ջութակի աղեղի (ճիպոտի) ձարին).* **-фóльный** *ած. կոլոփոնի, կոլոփոնեան խէժի:*

Каннибá||лѝзмъ *ա. (իսպ.) 1, մարդակերութիւն. 2*, անագորոյնութիւն, վայրագութիւն, գազանութիւն.* **-лъ** *ա. 1, մարդակեր. 2*, անագորոյն, վայրագ գազան:*

Кано||нáда *է. (ֆր.) անընդհատ թնդանօթաձգութիւն, ռմբաձգութիւն.* **-нéрскій** *ած. թնդանօթաձիգի, ռմբաձիգի.* **-нéръ** *ա. (ֆր.) թնդանօթաձիգ, ռմբաձիգ զինուոր:*

Канони||зáція *է. (յն.-լտ.) սրբադասում, սրբերի դասը կարգելը (որ անում է կաթոլիկ եկեղեցին).* **-зѝровать** (-рую -ютъ) *ն. սրբացնել, սրբերի կարգը դասել (որ անում է կաթոլիկ եկեղեցին).* **-(óпи)къ** *ա. կանոնիկոս (կաթոլիկական մայր տաճարի միաբանական ժողովի անդամ):* [скій, -нéръ.

Кано||нѝрскій, -нѝръ *տ.* Канонéр-

Кано||нѝсса *է. կանոնիկոսուհի (կաթոլիկական մայր տաճարում ապրող և որոշ հասոյթ ունեցող կին կամ կոյս.)* **-нѝческій** *ած. կանոնական. կանոնիկոսական.* **-нѝчество** *չ. կանոնիկոսութիւն.* **-нникъ** *ա. երգարան. շարական (օրթոդոքս եկեղեցու).* **-нный** *ած. կանոնի.* **-нъ** *ա. (յն.) եկղ. կանոն. 1, եկեղեցական կանոնադրութիւն. 2, Հին և Նոր կտակարանի կանոնական գրքերը.* ветхозавѣ́тный к. *Հին կտակարանի կանոնը.* новозавѣ́тный к. *Նոր կտակարանի կանոնը. 3, երգ, շարական, տաւօտեան ժամասացութեան երգեր, շարականներ.*

Кантáта *է. (լտ.) եկեղեցական երգ, մե-* [*ղեդի:*

Кáнтикъ *նւզ. տ.* Кантъ.

Кантѝна *է. (ֆր.) մանաւոր վաճառանոց, շուկայ (զօրանոցներում, բանտերում, գործարաններում են):*

Канто||нѝрованіе *չ. ժամանակաւոր, անցողակի օթևանում, գետեղում (զօրքի).* **-нѝровать** (-рую -ютъ) *չ. ոզմզ. ժամանակաւորապէս գետեղուիլ, տեղաւորուիլ (զօրքի մասին).* **-нѝстъ** *ա. գինուորագրուած, նորակոչ զինուոր.* **-нъ** *ա. (ֆր.) 1, գաւառ, գաւառակ, վիճակ. 2, կանտօն (Զուիցերական դաշնակցութեան իւրաքանչիւր անկախ գաւառը, նահանգը):*

Кантъ *ա. I. (լտ.) օրհներգութիւն. II. (գերմ.) եզր, բոլորք (մեւդ զգեստի):*

Канýнъ *ա. (յն.) նախընթաց օր, երեկոյ.* к. прáздника *նախատօնակ:*

Канý||ра *է.* **-рка, -рочка** *նւզ. 1, նեղլիկ, ցածլիկ, աղօրմելի հիւղ, բուն. 2, շնաբուն, շան բուն (հմմ.* Конýра).

Кáнуть *չ. անյայտանալ, չքանալ.* онъ тóчно въ вóду кáнулъ *նա չքացաւ, նորա 'իղն ու թոզը չկայ':*

Канýферъ *տ.* Калýферъ.

Кáнфа *է. չինական ատլաս, կերպաս:*

Канфó||рка, -рочка *տ.* Камфóрка, -рочка.

Канцеля‖ри́стскій ած. պաշտօնէի, ծառայողի, **-ри́стъ** ած. պաշտօնեայ, ատենադպիր (որ և է պաշտօնատան). **-рія** է. (ֆր.) 1, պաշտօնատուն. 2, հ—ք. պաշտօնեաներ, ատենադպիրներ (պաշտօնատան). **-рное** сѣмя որդան կարմիր (coccus cacti) և իր ներկը. **-рскій** ած. պաշտօնատան. к—ая слу́жба; к. чино́вникъ; к. ко́рень, բս. Scleranthus annuus, տարեկր կարծրածաղիկ. к—ое сѣмя տ. Канцеля́рное сѣмя.

Ка́нцле‖рскій ած. կանցլէրի, -րական. **-ръ** ա. (գերմ.) կանցլէր. 1, առաջին մինիստր, «նախարարապետ». госуда́рственный к.; 2, ուսու. շրջանչաններէ պաշտօնատան կառավարիչը:

Каню́‖чить (-чу -чатъ) չ. 1, թախանձագին խնդրել, ժտել, երես վայր բերել, ‹դահլ տանել‹. 2, ոռնալ, լալ, ողբալ:

Каоли́нъ ա. կաօլին (ճենապակու կաւ):

Ка́па է. 1, գլխարկ, թասիկ. 2, մի տեսակ խուփ, խփան. 3, հնց. հացահատիկների չափ մի:

Ка́паніе չ. կաթելը, կաթկթելը, կայլակելը:

Ка́паръ ա. 1, մկրտված մեծ, լայն գլխարկ կանանց. 2, ձիու գլխին ձգած շոր, փալաս:

Ка́‖пать (-паю -ютъ և -плю -ютъ), -пнуть, пока́пать 1, չ. կաթել, կաթկթել, կայլակել. потоло́къ сталъ к.; потъ ка́палъ съ его́ лица́; ещё годъ ка́пнулъ въ вѣчность մի տարի էլ անցաւ. 2, ն. կաթեցնել, կաթկթեցնել, կայլակեցնել:

Капе́лла է. (իտ.) երգիչների և երաժիշտների խումբ: [ство, -нъ.

Калелла́‖нство, -нъ տ. Капеля́н-

Капе́ль է. 1, կաթում, կայլակում. отъ дождя́ да подъ к. անձրևից տարափի հանդիպել. 2, տաք եղանակ, երբ ձիւնը, սառույցը հալւում է. на дворѣ к.

Капельди́неръ ա. (գերմ.) թատրոնական ծառայ, սպասաւոր:

Ка́пелька է. պստիկ կաթիլ, կայլակիկ. да́йте мнѣ к—у вина́ ինձ մի կում գինի տուէք: [պետ, երաժշտական խմբի ղեկավարիչ:

Капельме́йстеръ ա. (գերմ.) խմբա-

Капе́ль‖никъ ա. հնք. Stalactite, չթաքար. **-ный** ած. 1, կաթող, կայլակող. 2, խիստ պստիկ, չնչին:

Капеля́‖нство չ. կապելանութիւն, տընային եկեղեցու քահանայութիւն. **-нъ** ա. (լտ.) կապելան (տնային եկեղեցու [կաթոլիկ] քահանայ): [կապեր (թեթև ծովային նաւ):

Ка́перскій ած. կապերի. **-ръ** ա. (հոլ.)

Капилля́‖рность է. ֆիզ. մազականութիւն (բստ որի հեղուկի մէջ ընկղմած մազական (նեղ) խողովակիկի մէջ հեղուկը աւելի բարձր կամ ցածր է կանգնած, քան թէ խողովակից դուրս). **-рный** ած. մազական. к—ая тру́бка մազական խողովակիկ:

Капита́‖лецъ, льца ա. նւզ. պստիկ դրամագլուխ. **-лиза́ція** է. դրամագլուխ կազմելը. **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. դրամագլուխ կազմել, դրամագլխի վերածել. **-ли́стъ** ա. (ֆր.) կապիտալիստ, դրամատէր. **-лъ** ա. (ֆր.) կապիտալ, մեծ փող, դրամագլուխ. основно́й, запасно́й, оборо́тный к; **-льный** ած. 1, կապիտալի, դրամագլխի. 2, նշանաւոր, մեծ, մեծածախս, պատուական, հաստատուն. к—ое зда́ніе, к. домъ; к. трудъ, к—ая рабо́та քրտնաթոր, մեծ, լուրջ գործ, աշխատանք. к—ая глу́пость անպատմելի յիմարութիւն, մեծ ‹իշութիւն‹:

Капита́‖нскій ած. կապիտանի. **-нство** չ. կապիտանութիւն. **-нша** է. կապիտանի կին. **-нъ** ա. (իտ.) կապիտան. 1, աւագ սպայ, զօրագլուխ, զօրապետ. 2, նաւապետ:

Капите́ль է. (լտ.) ճրտրպ. խոյակ (սեան):

Капитули́ровать (-рую -ютъ) չ. ռզմ. անձնատուր լինել (որոշ պայմաններով):

Капиту́‖лъ ա. (լտ.) պաշտօնատուն ուսուկան շքանշանների. **-льскій** ած. այս պաշտօնատան:

Капитуля́ція է. (լտ.) 1, ռզմ. [որոշ պայմաններով] անձնատուր լինելը (զօրքի, պաշարուած քաղաքի, բերդի). 2, капитуля́ціи, цій յ. միջազգային դաշնադրութիւններ, որ քրիստոնեայ պետութիւնները 1535 թ. սկսած կապել են Թուրքիայի հետ:

Капишо́нъ ա. (ֆր.) օձիքի յետևից կարած կնգուղ, գլխի ծածկոց:

Ка́пи‖ще չ. մեհեան, կռատուն. **-щный** ած. մեհեանի, -նական, կռատան:

Капка́‖нный ած. վարմի, թակարդի. *թալակի, որոգայթի. **-нъ** ա. վարմ, թակարդ. *թալակ, որոգայթ, դարան:

Капла́къ ա. 1, գլխարկ. 2, ծածկոց (ապրանքի). 3, դրամական նուէր նաւապետին:

Ка́пли, лей է. յ. բժ. կաթիլներ (կաթիլ կաթիլ ընդունելի դեղ, դարման):

Каплу́‖нить (-пю -нятъ) ն. կրտել, ործատել, մալել (աքաղաղին). **-ній**, пья, пье ած. կրտած՝ ասա բասած աքաղաղի. **-нъ** ա. 1, կըրտած և բասած աքաղաղ, ‹որձակ‹. 2, զւռկ. տ. Калку́нъ.

Ка‖плю́шка է. նւզ. պստիկ կաթիլ, կայլակիկ. **-пля** է. կաթիլ, կայլակ. *какъ двѣ к—и воды́ միմեանց խիստ նման. нѣсколько ка́пель дождя́; э́то к. воды́ въ мо́рѣ այդ խիստ չնչին, աննշան բան է:

Ка́пнуть տ. Ка́пать.

Капони́ръ ա. (ֆր.) ռզմ. խրամապաշտպան ամրութիւն: [перъ.

Ка́поръ ա. 1, տ. Ка́паръ; 2, տ. Ка́-

Капо́‖тный ած. կապոտի: **-тъ** ա. (ֆր.) կապոտ (կանանց զգեստ):

Капра́‖лъ ա. (իտ.) կապրալ, ենթասպայ (առաջ). **-льскій** ած. կապրալի, -լային. **-льство** չ. կապրալութիւն:

Капри́‖зникъ ա. **-зница** է. կամակոր, քմահաճ, իր ասածի այր, կին. **-зничать** չ. կամակորութիւն, քմահաճութիւն անել. **-зный** ած. կամակոր, քմահաճ, իր ասածի, կամայական. **-зъ** ա. (ֆր.) 1, քմահաճութիւն, կամակորութիւն, կամայականութիւն. 2, արձակ շարադրած երաժշտական պիէսա:

Каприфо́лій ա. բս. այծատերև:

Ка́псу́ль ա. պստոն, ‹փստոն‹ (հրացանի):

Капсю́ля է. (լտ.) 1, գործրնկ. կուէ տուփիկ, որի մէջ ամաններ են թրծում. 2, դեղահատ (պատիճ, որի մէջ ամփոփուած է դեղը):

Каптена́рмусъ ա. (ֆր.) զինատան (цейхга́узъ) վերակացու ենթասպայ:

Капу́‖ста ի. բս. Brassica, կաղամբ, ‘քալամ‘. ки́слая к. թթու կաղամբ. коча́нная к., B. capitata, գնդակաղամբ կամ բուն կաղամբ. цвѣтна́я к., B. cauliflora, ընդակաղամբ (տճ. գառնաբիթ). спа́ржевая к., B. asparagoides, խտալական կաղամբ (տճ. ֆրանկ լահանա). соба́чья к., Mercurialis annuus, տարեկան կմչտրուկ. **-стка** նւզ. տ. Капу́ста; **-стникъ** ա. 1, կաղամբավաճառ. 2, կաղամբի ճճի. 3, կաղամբանոց. **-стный** ած. կաղամբի, -բային. **-сточка** ի. նւզ. պստիկ կաղամբ, կաղամբիկ:

Капу́тъ ա. (ֆր.) կորուստ, կործանում. մահ. зада́ть кому́ к. մէկին փչացնել, կործանել. ему́ пришёлъ к. նորա կորուստը մօտ է, ‘նորա ժամը դուրս է եկել‘:

Капуци́‖нскій ած. կապուցինեան, կնգղակիրների. **-нъ** ա. 1, կապուցինեան վարդապետ, կնգղակիր. 2, կնդ. Simia capucina, մօրուսաւոր կապիկ. 3, բս. Tropaeolum majus, հնդկատեմ, հնդիկ ջրկոտեմ:

Капцу́нъ ա. (գերմ.) սանձ, լկամ (անվարժ, ամեհի ձիու):

Капъ ա. կոշտ, կոճղ, ‘խիլ‘ ողորկուն (կեչու) բնի վերայ:

Ка́пывать, ся տ. Копа́ть, ся.

Капю‖шо́нъ ա. (ֆր.) **-шо́нецъ**, нца նւզ. կնգուղ, վեղար:

Ка́ра ի. պատիժ, պատուհաս. бо́жеская, Бо́жья к.; укрыва́ть престу́пника отъ к—ы.

Караби‖не́ръ ա. զոր. կարաբինաւոր. **-нный** ած. կարաբինայի. **-нъ** ա. (ֆր.) կարաբին (կարճլիկ, լայնափող հրացան):

Кара́бкаться, вск—, չ. մագլցելով ելնել, բարձրանալ. к. на де́рево, на стѣ́ну.

Кара‖ва́й ա. 1, սաղ, ամբողջ հաց. к. сы́ра մի գլուխ պանիր. 2, գաթայ, նազուք. **-ва́йка** ի. կնդ. Ibis falcinellus, եւրոպական բաջահաւ կամ ցեց:

Карава́‖нный ած. քարվանի. к. чай ցամաքով փոխադրած թէյ. карава́нный, аго ա. քարվանապետ, քարվանչի. **-нсара́й** ա. քարվանսարայ. **-нщикъ** ա. քարվանաւոր, քարվանչի. **-нъ** ա. (պարսկ.) քարվան, 1, ճանապարհորդների, անցորդների խումբ, շարք. 2, սայլախումբ, սայլաշարքեր (Սիբիրում). 3, տոհ. խումբ. երամ. բեռնակիր նաւախումբ:

Карави́нъ ա. բս. Salsola kali, ազնիւ օշան:

Карагази́нъ ա. բս. Anabasis aphylla, անտերեւ կալխախտ:

Карага́чъ ա. բս. Ulmus campestris, հասարակ կնձնի:

Карака́тица ի. կնդ. Sepia officinalis, հասարակ կամ մեծ սպի (սիպէ, լոք):

Кара́‖ковый ած. մուգ աշխէտ, մուգ մեխակագոյն (ձի). **-кула** ի. մուգ աշխէտ ձի, երիվար:

Кара́ку‖ль ա. ուշխարի կամ գառան մորթ. **-лька** նւզ. **-ля** ի. 1, ծուռ, ծուռտիկ ծառ, ճիւղ. 2, վատ, ծուռտիկ գրած տառ:

Карамбо́‖ль ա. (ֆր.) 1, կարմիր գնդակ բիլիարդի. 2, ընդհարում (բիլիարդի գնդակների). сдѣ́лать к. մի հարուածով [գնետ] երկու գնդակ զարնել. **-льный** ած. բիլիարդի կարմիր գնդակի. բիլիարդի գնդակների ընդհարման:

Караме́ль ի. (ֆր.) կարամէլ (190—220° տաքացրած շաքարից գոյացած մուգ կարմրագոյն, տձեւ զանգուածը, որ գործածւում է այլ եւ այլ խմիչքներ գունաւորելու):

Каранги́чъ ա. կնդ. Trigla hirundo, ծիծեռնաձուկ:

Каранда́‖шикъ նւզ. պստիկ մատիտ. **-шный** ած. մատիտի. **-шъ**, а́ ա. 1, գրաֆիտ (գրաքար, ուրուաքար). 2, մատիտ:

Кара́ніе չ. պատժելը, պատուհասելը. պատիժ, պատուհաս:

Каранти́‖нный ած. քարանտինի. **-нъ** ա. (ֆր.) քարանտին. 1, որոշ ժամանակամիջոց, որ տարափոխիկ հիւանդութիւններով վարակուած երկիրներից եկողները պէտք է զգուշութեան համար անցկացնեն. 2, տեղ, ուր սոքա մնում են:

Кара‖пу́зикъ, -пу́зъ տ. Коропу́зикъ, -пу́зъ.

Кара‖сёвый ած. գետային ծածանի(ց). **-сикъ** ա. նւզ. տ. Кара́сь; **-сникъ** ա. [կծկած, փաթաթած] մետաքս լուծող մարդ. **-сь**, я́ ա. կնդ. Carassius vulgaris, ծովային ծածան. *жи́рный к. շաղ պատառ, ‘թիքա‘ (հարուստ մարդ, որին պլոկել կարելի է):

Кара́те‖ль ա. **-льница** ի. պատժող, պատուհասող, մարտկող այր, կին. к. обще́ственныхъ пра́вовъ; **-льный** ած. պատժական, -ժելու, խրատելու, պատուհասելու, -սող. к—ыя мѣ́ры; к. мечъ; к—ая тюрьма́.

Кара́тъ ա. կերատ (ադամանդների կշիռ):

Кара́ть, пок—, ն. պատժել, պատուհասել:

Карау́‖лить (-лю -лятъ) ն. (թուրք.) հսկել, ‘դարաւուլ քաշել‘. к. плѣ́нника; **-лка** ի. պստիկ շէնք, դարաւուլի տեղ, դարաւուլանոց. **-лъ** ա. հ—ծ. (թուրք.) պահնորդախումբ, պահակախումբ. стоя́ть, быть въ к—ѣ դարաւուլ քաշել, հսկել. закрича́ть к. օգնութեան կանչել. ночно́й к.; почётный к.; взять подъ к. ձերբակալել. **-льный** ած. պահնորդախմբի. к. постъ; к. офице́ръ; к—льный, аго ա. ‘դարաւուլ‘, պահապան, ժամապահ. к—льная, ой ի. տ. Карау́льня; **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. դարաւուլ, պահապան այր, կին. **-льня** ի. դարաւուլանոց, պահապանի կայարան:

Карачу́нъ տ. Корочу́нъ.

Карба́‖сный ած. կարբասի. **-съ** ա. կարբաս (4—10 թիակներով նաւ մի):

Карба́чъ ա. մտրակ, ‘դամչի‘:

Карбова́нецъ, нца ա. արծաթէ ռուբլի:

Карбо́‖лка, -ловка ի. կարբոլ, ֆենանիւթ. **-ловый** ած. կարբոլեան, ֆենանիւթի. к—ая кислота́.

Карбона́дъ ա. (ֆր.) կող, պստիկ խոբոված միս:

Карбона́тъ ա. բնածխատ (ածխածնատ) աղ:

Карбу́нкулъ ա. (անգլ.) 1, հնք. carbunculus, ազնիւ կամ արեւելեան կարկեհան. 2, բժ. չարաչար ուռեցք, եղունգ, խոց, փտող վէրք, պալար:

Ка́рбышъ ա. կնդ. Cricetus frumentarius, գերմանիկ մուկ կամ համստեր:

Ка́рга տ. Корга́.

Карга́ль է. կնդ. Anas tadorna, սահմկիրայ կմ փոստհատ բադ:

Ка́рда է. **1**, մի տեսակ սանդերք բուրդ կմ կանեփ գզելու. **2**, կոշտ խոզանակ անասունի մէջքը քորելու:

Кардамо́‖нный ած. հլի, հլով պատրաստած. **-нъ** ա. բս. Amomum cardamonum, հիլ:

Кардина́‖лъ ա. (լտ.) **1**, կարդինալ, ծիրանաւոր, ծիրանակիր (կաթոլիկ եկեղ. բարձրաստիճան հոգևորական). **2**, կնդ. Fringilla cardinalis, կարմիր սարեկիկ. **-льскій** ած. կարդինալի, -լական, -լեան. **-льство** չ. կարդինալութիւն:

Ка́рдный ած. ка́рда սանտերքի. к—ая шерсть սանտերքով գզած բուրդ. к—ая маши́на սանտերքային մեքենայ:

Кардо́‖нъ, нка տ. Карто́нъ 2, -нка.

Каре́ տ. Карре́.

Каре́‖та է. (իտ.) կարետ, ծածկակառք. **-тишка** է. նւաս. ողորմելի կարետ, ծածկակառք. **-тникъ** ա. **1**, կարետագործ. **2**, կառքանոց, շինութիւն կառքերի համար. **-тница** է. կարետագործի կինը. **-тный** ած. կարետի:

Карикату́‖ра է. **-рка** նւզ. **1**, ծաղրանկար, խեղանկար (մարդու կամ իրի այլանդակ, ծիծաղաշարժ նկարը). представля́ть въ к—ѣ ծաղրանկարել. **2**, ծաղրալի նմանութիւն. **-ри́стъ** ա. ծաղրանկարիչ. **-рный** ած. ծաղրանկարի:

Каріати́да է. (յն.) կանանցապատկեր սիւն:

Ка́рій ած. (ձիու մասին) շագանակագոյն, (աչքերի մասին) թուխ, թխագոյն:

Ка́рканье չ. կռչելը, կռռալը, կռկռալը, կռռոց, կռկռոց, կռչիւն (ագռաւի):

Карка́съ ա. (ֆր.) **1**, կմախք. **2**, նաւ. թուլէ հիմք (օր. գլխարկի, че́пчикъ-ի). **3**, ռզմ. հրձիգ ռումբ. **4**, բս. Celtis australis, լոտենի (փշնի, տճ. չիթլէնպիկ աղաճը):

Ка́р‖кать, -кнуть չ. կռչել, կռռալ, կռկռալ, կանչել (ագռաւի մասին):

Карки́нъ ա. խլրդենի, խեցգետնային հիւանդութիւն:

Ка́р‖ла հոր. թզուկ այր, կին. **-ликъ** ա. թզուկ մարդ. **-лица** է. թզուկ կին. **-ли́чекъ**, чка նւզ. պստիկ թզուկ. **-ло** ա. տ. Ка́рликъ.

Карлу́къ ա. ձկնային սոսինձ, սոսինձ:

Кармага́лъ տ Калмака́лъ.

Карма‖зи́нный ած. բոսորագոյն մահուդից. **-зи́нъ** ա. բոսորագոյն, մուգ կարմրագոյն մահուդ:

Карма́‖нецъ, нца ա. նւզ. պստիկ գրպան, 'ջեբ'. **-нный** ած. գրպանի, 'ջեբի'. к—ые часы́; к—ыя де́ньги; **-нчикъ** ա. նւզ. պստիկ գրպան, 'ջեբ', գրպանիկ. **-нщикъ** ա. գրպանահատ, 'ջեբգիր'. **-нъ** ա. (թուրք.) գրպան, 'ջեբ'. положи́ть что въ к. մի բան գրպանը դնել. у него́ въ к—ѣ жи́дко, пу́сто նորա գրպանը պարապ է. у него́ туго́й к. նորա գրպանը տաուց է. к. дыря́въ գրպանը ծակ է (շռայլ մարդու մասին). к. трещи́тъ թանկ է, ձեռնտու չէ. не по к—у միջոցները չեն ներում. бить кого́ по к—амъ մէկին պլոկել, թալանել. держи́ к. (ши́ре) կտկւ. փեշդ լայն բաց արա (զուր յոյսեր մի տածիր). онъ за́ сло́вомъ въ к. не полѣ́зетъ նա շատախօս, վայրահաչ մարդ է. **-шекъ**, шка ա. նւզ. պստիկ գրպան, 'ջեբ':

Карми́‖нный ած. որդան կարմրի, դեղի, ներկի. **-нъ** ա. (ֆր.) որդան կարմրի դեղ, ներկ. կարմրադեղ:

Ка́рмливать, ся տ. Корми́ть, ся.

Карнава́‖лъ ա. (իտ.) բուն բարեկենդան, բարեկենդանի ուրախ օրերը արեւմտեան Եւրոպայում. **-льный** ած. բուն բարեկենդանի, բարեկենդանային:

Карни́‖зецъ, зца նւզ. **-зъ** ա. (գերմ.) կարնիզ, ցից, պսակ. ակօսաւոր շրջագօտի (պատի, առաստաղի, պատուհանի եւն). **-зный** ած. կարնիզի:

Карона́да է. հրեան. մի տեսակ հրանօթ, թնդանօթ:

Карпе́тка է. ծայր, կտուց, քիթ, ունդ, բերան (անօթի):

Ка́р‖пикъ նւզ. **-пъ** ա. կնդ. Cyprinus carpio, գետային ծածան (տճ. սազան պալըղը). **-повый** ած. գետային ծածանի:

Карре́ չ. (ֆր.) ռզմ. կառէ (քառանկիւնու ձևով ճակատած զօրք):

Ка́рта է. (լտ.) **1**, քարտէզ. к. географи́ческая, астрономи́ческая, геологи́ческая, морска́я; э́та война́ измѣни́ла к—у Евро́пы; **2**, խաղաթուղթ, խաղալու թուղթ. коло́да картъ մի կապոց թուղթ. игра́ть въ к—ы թուղթ խաղալ. игра́ въ к—ы թղթախաղ. тасова́ть к—ы թուղթը խառնել. сдава́ть к—ы թուղթը բաժանել. **3**, կերակուրների ցուցակ. обѣ́дъ по к—ѣ.

Карта́‖вить (-влю -вятъ) չ. **1**, կակազել, կմկմալ. **2**,* ծուլութեամբ, յուլութեամբ անել, գործել. **-вленіе** չ. կակազելը, կմկմալը. **-вость** է. կակազութիւն, թլուատութիւն. **-вый** ած. կակազ, թլուատ, թոթովախօս:

Картё‖жникъ ա. **-жница** է. խաղամոլ, թղթամոլ այր, կին. **-жничать** չ. միշտ, մոլութեամբ թուղթ խաղալ. **-жный** ած. թղթախաղի, -ղային. **-жъ** ա. թղթախաղ (մոլեկան):

Карте́ль է. (ֆր.) **1**, կարտէլ (աջակցական դաշնադրութիւն տէրութիւնների մէջ, որով օր. փախստականներին յետ են տալիս). **2**, մենամարտութեան հրաւէր, կոչ:

Карте́‖чница է. կարտէչաձիգ կմ տարճանակային թնդանօթ. **-чный** ած. կարտէչի. к—ая жестя́нка; к—ая пу́ля; **-чь** է. (գերմ.) հրեան. կարտէչ (պստիկ գնդակներով, երկաթի, ցինկի կտորներով լցրած գլանաձև խողովակ, հրանօթի գնդակ). стрѣля́ть к—ью.

Карти́‖на է. **-нка** նւզ. **1**, նկար, պատկեր. խղանկար. **2**, նկարագրութիւն (գրաւոր կամ բանաւոր). **3**, գեղեցիկ, սքանչելի տեսարան. к—ы приро́ды; **-нность** է. գեղ, գեղեցկութիւն. **-нный** ած. **1**, նկարի, պատկերի. к—ая ра́ма; к—ая галлере́я; **2**, գեղեցկատեսիլ. գեղարուեստական, ակնախտիղ. к. видъ; **-ночка** նւզ. տ. Карти́нка.

Карти́‖шка է. նւզ. խաղաթուղթ. к а р т и́ ш к и յ. խաղաթղթեր. игра́ть въ к. թուղթ խաղալ:

Картогра‖фи́ческій ած. քարտիզագրական. **-фія** է. (յն.) քարտիզագրութիւն,

քարտէզներ նկարելու արուեստը. **-фъ** ա. քարտիրագիր, քարտէզներ նկարող:

Карто́‖нка է. ստուարաթղթից շինած արկղիկ, տուփ. **-нный** ած. ստուարաթղթի(ց). **-нщикъ** ա. կարտոնագործ. **-нъ** ա. **1**, կարտոն, ստուարաթուղթ. **2**, տ. Картóнка; **3**, ուրուագիծ, ուրուանկար (կարտոնի վերայ ձգած):

Картóфе‖лина է. **-линка** նւզ. (գերմ.) կարտոֆիլի հատ. **-ль** ա. բս. Solanum tuberosum, կարտոֆիլ (սխալ՝ գետնախնձոր), պատատէս. **-лька** տ. Картóфелина; **-льникъ** ա. **1**, կարտոֆիլի տերև կմ բոյս. **2**, (**-льница** է.) կարտոֆիլի սիրահար կամ կարտոֆիլ ծախող այր, կին. **-льный** ած. կարտոֆիլի:

Ка́рто‖чка է. նւզ. **1**, տ. Ка́рта; **2**, այցկարտ, այցետոմս. **-чникъ** ա. խաղաթուղթ պատրաստող. **-чный** ած. կարտի, խաղաթղթի:

Картóшка է. տ. Картóфель.

Карту́‖зецъ, зца, **-зикъ** նւզ. տ. Карту́зъ; **-зный** ած. կարտուզի. **-зъ**, á ա. (հոլ.) կարտուզ. **1**, կարտուզ (թեթև գլխարկ մի). **2**, հրետն. թնդանօթի, հրանօթի լից (պարկ, մէջը վառօդ լցրած). **3**, հեծելազօրի ձախ ուսից կախուած պատրոնատաշ. **4**, թղթէ տուփ (օր. թութունի համար):

Карту́шка է. հողմավարդ, հողմացոյց շրջանակ (կողմնացոյցի վերայ):

Карусé‖ль է. (իտ.-ֆր.) կարուսէլ. **1**, պատմ. ասպետական արշաւախաղ. **2**, շէնք շարժական ձիերով, կառքերով և նաւերով մանուկների զուարճութեան համար. **-льный** ած. կարուսելի:

Кару́ца է. սայլ:

Ка́рцеръ ա. (լտ.) պատժարան, արգելարան (մնւր. ուսումնարաններում և համալսարաններում):

Ка́рша է. վարարած գետի հունի մէջ թաղուած ծառ:

Карьé‖ра է. **-ръ** ա. (ֆր.) **I.** 1, ասպարէզ (ծառայութեան). сдѣлáть к—у պաշտօնի, ծառայութեան մէջ առաջանալ, առաջ գնալ. 2, արշաւ, ընթացք. **II.** խճարան, քար ջարդելու տեղ. **-ри́стъ** ա. պաշտօնի հետամուտ, փառամոլ ոմն:

Каря́‖ка է. ճեղքուած, ճղուած ծառի բուն. **2**, հաս. ոտները շռուած, ՚ծուռտոտիկ՚ այր, կին. **-чить, ся** տ. Коря́чить, ся.

Касá‖ніе չ. շօշափելը, դիպչելը. тóчка к—ія մաթմ. շօշափման կէտ. **-тельно** Տ. և նխդ. (սեռկ. հոլ.) վերաբերութեամբ, վերաբերմամբ. к. э́того дѣ́ла я скажу́, что...; **тельность** է. յարաբերութիւն, առնչութիւն. շօշափում. **-тельный** ած. շօշափող, շօշափման. к—ая ли́нія.

Касá‖тикъ ա. սիրելի, պաշտելի, պատուելի, աչքի լոյս, թանկագին բարեկամ. **-тка** է. **1**, ընտանի ծիծեռնակ. **2**, սիրելի, պաշտելի, աչքի լոյս, պատուելի:

Касáться, коснýться չ. чегó, до чегó **1**, մի բանի դիպչել, մի բան շօշափել, մի բանի ձեռք տալ. к. головы́ рукóю; въ рѣ́чи своéй онъ лóвко коснýлся э́того вопрóса; онъ никогдá не касáется чужóго; **2**, վերաբերել. э́то дѣ́ло касáется пу́блики; э́то тебя́ կմ до тебя́ не касáется այդ քեզ չէ վերաբերում:

Ка́ска է. (ֆր.) սաղաւարտ, կորդակ. пожáрная к. հրդեհաշէջի սաղաւարտ:

Каскá‖дный ած. սահիկ, արհեստական ջրվէժի. **-дъ** ա. (ֆր.) սահիկ, արհեստական ջրվէժ:

Ка́со‖чка է. պստիկ սաղաւարտ, սաղաւարտիկ. **-чный** ած. սաղաւարտիկի:

Ка́сса է. (գերմ.) **I**, դրամարկղ. сберегáтельная к. խնայողական դրամարկղ. ссу́дная к. փոխատւութեան դրամարկղ. **2**, դրամարկղատեղ. **3**, դրամական կարողութիւն (որ և է անձի):

Кас‖сацióнный ած. իրւբ. վճռաբեկ, վճռաջինջ. к. судъ վճռաջինջ ատեան (հմմտ. апелляціóнный судъ=վերաքննիչ ատեան) (վերջին խօսքը մեր բառարանում եր. 16 սխալմամբ թարգմանած է «դատարան, որի դէմ բողոքել կարելի է»). **-сáція** է. (լտ.) իրւբ. վճռաբեկութիւն. **-си́ровать** (-рую -ютъ) Ն. իրւբ բեկանել, ոչնչացնել:

Касси́‖рскій ած. դրամարկղապահի, գանձապահի. **-ръ** ա. **-рша** է. դրամարկղապահ, -ուհի, գանձապահ, -ուհի:

Ка́ссія է. բս. Cassia, կասսիա (կակղիչ բակեղի). к. слаби́тельная, стручкóвая, C. fistula, մաքրողական կասսիա:

Ка́ссовый ած. դրամարկղի. к—ая книга.

Ка́ста է. (լտ.) փակ, կղզիացած դասակարգ:

Кастаньéты է. յ. (իսպ.) պատիճաձև փայտէ գործիքներ, որ իսպանական պարի ժամանակ պարողները ձեռքերին չխկչխկացնում են):

Кастеля́‖нскій ած. կաստէլանի, -նական. **-нство** չ. կաստէլանութիւն. **-нша** է. կաստէլանուհի (հիւանդանոցում, հանրակեցարանում ճերմակեղէնի վերայ հսկող կինարմատ). **-нъ** ա. (լտ.) կաստէլան. **1**, իշխանական ապարանքի վերակացու, վերահսկող. **2**, կաթոլիկական առաջնորդ պահապանը:

Кастéтъ ա. խաղ մի գլխակոտր

Ка‖сти́ческій, **-стовый** ած. կաստայի, փակ դասակարգի:

Касторйнъ ա. (ֆր.) **I**, castoreum, կղրաձու. **2**, բնակղբի (բրդէ, կիսով չափ բըրդէ և կմ բամբակէ պաստառ):

Кастó‖рка է. գերչակի ձէթ. **-ровый** ած. **I**, կաստորի(ց). к—ая шля́па; **2**, к—ое мáсло տ. Кастóрка; **-ръ** ա. կաստոր (կըղոր, որից գլխարկ են պատրաստում):

Каст‖рáтъ ա. ամորձատ, որձատած, մալած, կրտած, ներքինի. **-рáція** է. (լտ.) մալում, կրտում, ամորձատում. **-ри́ровать** (-рую -ютъ) Ն. մալել, կրտել, ամորձատել:

Кастрю́‖лечка, **-лька** նւզ. տ. Кастрю́ля; **-льница** է. ամաններ լուացող կինարմատ. **-льный** ած. կաստրոլի. **-ля** է. (գերմ.) կաստրոլ (պստիկ պղնձէ աման կերակուր եփելու), ՚շալխանա՚:

Катавáсія է. (յն.) **I**, եկղ. երգ, շարական, որ աջակողմեան և ձախակողմեան դասերը եկեղեցու մէջ տեղում համախմբուելով երգում են. **2**,* խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն, անկարգութիւն:

Катадіóптрика է. (յն.) գիտութիւն լոյսի ճառագայթների բեկման և արտացոլման մասին:

Катакóмбы է. յ. (յն.) կատակոմբեր. **I**, հների ստորերկրեայ, քարերի մէջ փորած

գերեզմանները. 2, մնւց. նախնի քրիստոնեաների ստորերկրեայ շիրիմները Իտալիայում:

Катакустика ի. (յն.) գիտութիւն ձայնի անդրադարձման:

Ката‖лепсія ի. (յն.) բժ. նեարդահարութիւն. **-лептическій** ած. նեարդահարութեան:

Каталогъ ա. (յն.) կատալոգ; այլ և այլ իրերի ցուցակ, ցանկ:

Ката‖льщикъ ա. **-льщица** ի. [օր. գերան] գլորող, [օր. на конькахъ] սահող, ‘չմշկող‘, [ճերմակեղէն] հարթող այր, կին. **-ніе** չ. 1, գլորելը, թաւալելը. 2, սահելը, զբօսնելը. к. съ горъ; к. на конькахъ; 3, յղկելը, հարթելը (ճերմակեղէնը):

Катапетасма ի. (յն.) Նոր կտակ. վարագոյր տաճարի:

Катапласма ի. (յն.) բժ. սպեղանի, ‘մհլամ‘:

Катапультъ ա. (լտ.-յն.) կատապուլտ (նետաձիգ կամ քարաձիգ մեքենայ):

Катаракта ի. (յն.) բժ. լուսն, աչքի բիւրեղային ոսպի պղտորումը:

Катарактъ ա. (յն.) 1, մեծ ջրվէժ, սահանք (ժայռերի վերայ թափուող). 2, տ. Катаракта; 3, կնդ. հաւալուսն կմ թռնձ:

Ка‖таральный ած. խարբուխային, զմի. **-тарръ** ա. (յն.) խարբուխ, զուռ:

Катастрофа ի. (յն.) 1, սասանմունք, ահռելի, զարհուրելի դէպք, անցք, պատահար. 2, անակնկալ դէպք, կէտ (վէպի, դրամայի մէջ):

Ка‖тать -тывать, -тнуть ն. 1, գլորել, թաւալել. к. брёвна; 2, [կառքով, ձիով, սահնակով] զբօսեցնել, ման ածել. 3, չ. սլանալ, արագութեամբ ընթանալ, գնալ. к. во всю ивановскую խիստ արագ սլանալ. 4, ճօճել. к. кого-либо въ крёслахъ; 5, [լուացքը] հարթել, յղկել, գլանակել. к. бѣльё; 6, երկաթից, մետաղից թերթեր քաշել. к. желѣзо; **-таться** 1, անդ. գլորուել, թաւալուել. дѣти катаются на полу; *к. со смѣху ծիծաղից թուլանալ. онъ здѣсь какъ сыръ въ маслѣ катается այստեղ նորա համար դրախտ է, ամէն բան լի ու լի ունի. 2, չ. [կառքով, ձիով, նաւով, սահնակով] զբօսնել, ման գալ. к. въ каретѣ, на саняхъ, на лодкѣ; любишь к., люби и саночки возить (առծ.). к. на конькахъ չմշկել (սառցի վերայ առանձին, սահնակաձև կօշիկներով (չմուշկներով) սահել, զբօսնել):

Катафалкъ ա. (փր.) 1, մահարեմ (շէնք, որի վերայ դնում են դագաղը). 2, դագաղատար կառք, մեռելակառք:

Каташникъ ա. բս. Valeriana officinalis, բժշկական կատուախոտ կմ ողբադրուկ:

Катего‖рически §. վճռականապէս, բացարձակ, կարական կերպով. **-рическій** ած. 1, ստորոգական, դասաւորութեան. 2, վճռական, բացարձակ, կարական, անպայման. к—ія заявленія; **-рія** ի. (յն.) կատեգորիա. 1, ստորոգութիւն, դասաւորութիւն, դաս, դասակարգ. 2, դասային, ընդհանուր գաղափար, հասկացողութիւն:

Катеринка ի. թակ, թակիչ, ծեծան. բուրդ զզելու աղեղ, ‘անեղ‘:

Катеръ ա. 1, միակայմ առագաստանաւ. 2, թիակաւոր նաւ կայմերով. 3, ջորի (որձ իշից և մատակ ձիուց ընկած):

Катетеръ ա. (յն.) վիրը. միզահան ձող, փողաձող:

Катетъ ա. (յն.) երկրաչ. կաթէտ (ուղղանկիւն եռանկիւնու իւրաքանչիւր ուղղահայեաց (կարճ) կողմը):

Кате‖хизаторъ ա. հաւատի հանգանակը ուսուցանող, աւանդող. **-хизація** ի. հարց ու պատասխանով ուսուցում (մնւց. կրօնի). **-хизисъ** ա. (յն.) 1, հաւատի հանգանակի ուսուցումը. 2, առհ. հարց ու պատասխանով ուսուցում. **-хизическій** ած. հարց ու պատասխանով (ուսանելի, ուսուցանելի. հկռկը տ. Акроаматическій).

Катить (-чу -тятъ) 1, ն. գլորել, թաւալել (համ. катать 1); к. бочку; рѣка катитъ свои волны; 2, չ. [կառքով, ձիով եւն] ման գալ, զբօսնել. вонъ онъ катитъ на лихихъ коняхъ; **-ся** չ. գլորուել. шаръ катится; коляска катится по дорогѣ; слёзы катятся изъ его глазъ; потъ градомъ катится съ него քրտինքը նորա երեսից ծըլծլում է. к. съ горы на санкахъ.

Катихиз... տ. Катехиз...

Кат‖ка ի. 1, գլորելը. к. дровъ на тачкахъ ձեռնասայլով փայտ կրելը. 2,* ծեծ, դան. ему задали добрую к—у նորան լաւ ծեծեցին, ‘քօթակեցին‘. **-ки**, овъ ա. յ. 1, չ'երկաթած անիւներ. 2, շինականի սայլ. **-кій** ած. հեշտութեամբ գլորուող, գլորվող. **-кость** ի. գլորողութիւն, գլորունակութիւն. **-нуть, ся** տ. Катать, ся.

Като‖дный ած. կատոդի, -դային. **-дъ** ա. Ֆիզ. կատոդ (բացասական ելեկտրական հոսանքի ուղին. հկռկը տ. Анодъ).

Катокъ, тка ա. 1, ծանրութիւններ գլորելու նիգ. 2, սառցավայր, սահարան, որի վերայ չմուշկներով (на конькахъ) սահում են. 3, ճարպիկ սահող, չմշկող. 4, չէնք (станокъ), որի վերայ ճերմակեղէնը գլանակում են. 5, հարթիչ, գլանակ (ճերմակեղէնը հարթելու):

Като‖ликосъ տ. Каѳоликосъ; **-ликъ** ա. կաթոլիկ, պապական. **-лицизмъ** ա. կաթոլիկ[ական]ութիւն. **-лическій** ած. կաթոլիկական. **-личество** չ. կաթոլիկութիւն. **-личка** ի. կաթոլիկուհի, պապական կին, աղջիկ:

Катоп‖трика ի. (յն.) հայելագիտութիւն, գիտութիւն լոյսի արտացոլման. **-трическій** ած. հայելագիտութեան, -տական, լոյսի արտացոլման:

Катор‖га ի. 1, տաժանակիր աշխատանքի տեղը. տաժանակիր աշխատանք. сослать на к—у; осудить на вѣчную к—у; здѣсь не житьё, а к. այստեղ կատարեալ դժոխք է. **-жанъ** ա. **-жанка** ի. **-жникъ** ա. **-жница** ի. տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած ոճրագործ, -ուհի. **-жническій** ած. տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած ոճրագործի. **-жный** ած. 1, տաժանակիր աշխատանքի. к—ыя работы; каторжный, аго տ. Каторжникъ; 3,* խիստ ծանր, դըժուար, հոգեմաշ, անտանելի:

Катофтальмъ ա. հնք. կատուակն:

Като‖чекъ, чка նւզ. տ. Катокъ; **-чный** ած. սառցավայրի, սահարանի:

Катръ м. բս. Serratula tinctoria, արծ-
Катýнъ м. բս. Gypsophila, ցմախ։ [պայ։
Катý‖шка ի. **-шечка** նւզ. ճախարակ,
Катъ м. գւռկ. դահիճ։ [թելի կոճ։
Ка́‖тывать տ. Катáть; **-тышъ** м. **-тышёкъ**, шкá, **-тышёчекъ**; чка նւզ. դնդած, կլորեցրած խմոր, ցեխի եղն։
Ка́ýзъ м. կանգնած ջուր, կանգնած ջրբով լցուած տեղ։
Каý‖рка ի. (թավ.) բաց շագանակագոյն, 'քուրան' ձի. **-рый** ած. բաց շագանակագոյն, 'քուրան'։
Каучý‖ковый ած. կաուչուկից, -կէ, լաստիկից, -կէ. **-къ** м. (ֆր.) կաուչուկ, լաստիկ։
Ка́‖фельный ած. չքայլուէ. к—ая печь; **-фля** ի. (գերմ.) չքայլիս (ազնիւ ադլիս հարթ և փայլուն երեսով)։
Кафтá‖нецъ, нца նւզ. տ. Кафтáнъ; **-нúшко** м. նխստ. ողորմելի, անպիտան կաֆտան. **-нúще** м. յւհլ. ահագին, մեծ կաֆտան. **-нный** ած. կաֆտանի. **-нчикъ** նւզ. տ. Кафтáнъ; **-нъ** м. (թուրք.) կաֆտան, տղամարդկանց վերնազգեստ, բաճկոն, պատմուճան, կապայ, պարեգօտ. *у негó к. съ подкла́дкою նա փող ունի, հարուստ է։
Кахексíя ի. (յն.) բժ. ախտամետութիւն, ցաւագարութիւն. лихорáдочная, туберкулёзная, сифилитúческая к.
Кацавéйка տ. Коцевéйка.
Кацáпъ м. նխստ. էշ, էշ մարդ, աւանակ (փոքր ռուսները և լեհացիք անուանում են մեծ ռուսներին)։ [թալանչի։
Качáгъ м. (թուրք.) ղաչաղ, աւազակ,
Качá‖лка ի. **-лочка** նւզ. 1, օրօրոց, օրորան. 2, ճօճաթոռ, ճօճուող բազկաթոռ. 3, ճլօրդ. 4, պատգարակ. **-лочникъ** м. 1, օրօրոցներ, ճօճաթոռներ շինող. 2, պատգարակակիր. **-лочный** ած. օրօրոցի, ճօճաթոռի. ճլօրդի, պատգարակի. **-льщикъ** м. ճլօրդ ցցող. к. водыí ջուր հանող. **-ніе** չ. ճօճելը. օրօրելը. [ջուր] հանելը. к. мáятника ճօճանակի ճօճումը։ [սարեկ ծովածիծառ։
Качáрка ի. կնդ. Sterna hirundo, հա-
Ка‖чáть, -чнýть ն. 1, դէսուդէն ցցել, դէսուդէն շարժել, տարուբերել. к. головóю գլուխը պտոյտ տալ. к. когó մէկին մի քանի անգամ վերև բարձրացնել (պատուելով). 2, օրօրել, ճօճել. вѣтеръ качáетъ дерéвья; к. ребёнка; 3, հանել (ջուր). к. вóду изъ колóдца; 4, գւռկ. տ. Катáть; **-ся** ան‹ց›. և չ. 1, դէսուդէն ընկնել, տարուբերել, օրօրուել. ճօճուել. к. на качéли; корáбль качáется на водѣ; 2, գւռկ. տ. Катáться; **-чéль** ի. **-чéли** ի. յ. ճլօրդ, յակուրջի. **-чéльный** ած. ճլօրդի, յակուրջու. **-чéльщикъ** м. ճլօրդապան։
Ка́че‖ственный ած. որակական. **-ство** չ. որակութիւն, յատկութիւն։
Ка́‖чивать տ. Качáть; **-чка** ի. 1, դէսուդէն ցցելը, ճօճելը, տարուբերելը. 2. դէսուդէն ընկնելը, տարուբերելը. ճօճում, տարուբերում. заболѣть отъ к—и ծովգ. նաւի ճօճումից, տարուբերելուց հիւանդանալ. **-чкій** ած. երերուն, երերուող, տատանուող, տարուբերող, ճօճուող, անհաստատ. **-чкость** ի. երերունութիւն, տարուբերում, ճօճում, անհաստատութիւն. **-чнýть, ся** տ. Качáть, ся; **-чý** տ. Катúть; **-чýнъ** м. լծակ (ջրհան մեքենայի). **-чýрка** ի. կնդ. Procellaria, մրրկահաւ։
Качýча ի. (իսպ.) կաչուչա (իսպանական պար, կաքաւ)։
Ка́‖ша ի. 1, կաշա, ձաւարախիւս, ձաւարից եփած կերակուր, աթերայ. грéчневая к. самá себя́ хвáлитъ (առծ.) ամէն մարդ իւր թանին թթու չի ասիլ. съ нимъ к—и не свáришь նորա հետ ոչինչ լաւ բան չես կարող անել. самъ заварúлъ к—у, самъ и расхлёбывай (դարձւ.) ինչպէս բրդել ես, այնպէս էլ կեր. 2,* խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. вышла к.
Кашалóтъ տ. Кашелóтъ.
Каше‖вáрный ած. խորտիկ պատրաստողի, խոհարարի, մեկնատնի. **-вáръ** м. **-вáрка** ի. բանուորների, ամբողջ ընկերութեան համար խորտիկ պատրաստող այր, կին, խոհարար, -ուհի, մեկնատան, -ուհի։
Кашелóтъ м. կնդ. Physeter macrocephalus, կաշելոտ, գլխաձկնաձուկ (Կէտազգիներից—Cetacea).
Ка́шель, шля м. հազ. у негó сухóй к.
Кашемú‖ровый ած. կաշմիրից, -րէ. **-ръ** м. կաշմիր (բրդէ գործուածք)։
Ка́шивать, ся տ. Косúть, ся.
Ка́ш‖ица ի. ձաւարէ թանձր սպաս, ապուր. нищевáя к. բժ. կերակուր, կերակրայ. **-ка** ի. 1, նւզ տ. Кáша; 2, բս. ա, Trifolium pratense, դաշտի առւոյտ (երեքնուկ, երեքտերևի). բ, Camelina sativa, ընտանի կամելին. գ, Achillea millefolium, հազարտերևուկ. դ, Spiraea filipendula, գնդակաւոր տապլիտակ. 3, տ. Виньéтка; 4, բժ. թանձրախիւս, խիւսալեղ։
Кашкалдáкъ м. կնդ. Fulica atra, սև փարփար կմ կերկեր (ճահճային թռչուն մի)։
Кашкарá ի. բս. Rhododendron chrysanthum, դեղին մրտավարդ։
Ка́ш‖ливать տ. Кáшлять; **-ляніе** չ. հազալը. **-лять, -лянуть** չ. հազալ։
Кашнé չ. անհ. (ֆր.) շալ կմ ալլուխ ձըմեռուայ ժամանակ քիթն, վիզը և բերանի կողմերը ծածկելու։
Ка́шный ած. ձաւարախիւսի։
Каш‖тáнка ի. կնդ. Hispa մեջատր. **-тáнникъ** м. 1, շագանակենի. 2, շագանակի պուրակ, տեղ, ուր շագանակենիներ են անկած. **-тáновый** ած. շագանակի. к—ые вóлосы շագանակագոյն մազեր. к—аго цвѣ́та շագանակագոյն. к—ое дéрево տ. Каштáнъ 1; **-тáнъ** м. բս. Fagus castanea, 1, շագանակենի. 2, շագանակ. таскáть, вынимáть для когó-либо к—ы изъ огня́ մէկի համար աշխատել, զուր քրտինք թափել, 'իշի նահատակութիւն անել'. настоя́щій к., Castanea vesca կամ sativa, ընտանի շագանակենի (շաքարուտ, կասկենի, ծ(վ)ափլի). дúкій к., Aesculus hippocastanum, վայրի շագանակենի (ձիակ)։
Кащéй տ. Кощéй.
Каю́‖та ի. (գերմ.) **-тка, -точка** նւզ. ծովգ. կայիտ, նաւասենեակ. **-тный** ած. կայիտի, նաւասենեկի. **-тъ-компáнія** ի. ծովգ. սպայասենեակ։
Ка́‖яніе չ. զղջալը, ապրջալը, ապաշխարե-

լը. **-яться** (-юсь -ются), пок—, ***. զղջալ, սորջալ, ապաշխարել. к. въ своихъ грѣхахъ; не кайся рано вставши, кайся рано женившись (առծ.):

Каѳе‖дра է. (յն.) **1**, ամբիոն (դասարանում, լսարանում). **2**, աթոռ բեմի վերայ՝ բարձրաստիճան հոգևորականի համար. **3**, ամբիոն, բեմ եկեղեցում, որից քարոզ են խօսում. **4**, եպիսկոպոսական աթոռ, թեմ. **5**,* ուսուցչի տարկայ, գիտութիւն. получить, занимать к—у; **-дра́льный** ած. թեմական, մայր. к. соборъ մայր եկեղեցի, մայր տաճար:

Каѳи́зма է. (յն.) եկղ. մաս, բաժանմունք (Սաղմոսարանի):

Каѳо‖лико́съ ա. կաթողիկոս. святѣйшій к. всѣхъ армянъ վեհափառ կաթողիկոս ամենայն հայոց. **-ли́ческій** ած. կաթուղիկեայ, ընդհանրական:

Ква́гга է. կնդ. Equus Quagga, կուագգա:

Квадра́нтъ ա. (լտ.) երկրչփ. շրջանի քառորդ մասը. **2**, աստղ. աստղերի բարձրութիւնը չափելու գործիք:

Квадра̀‖тецъ, тца ա. **-тикъ** նւզ. տ. Квадра́тъ; **-тный** ած. քառակուսի, չորեքկուսի. к—ая са́жень քառակուսի սաժէն. к—ое число́ թուի երկրորդ աստիճանը, երկրորդ աստիճանի բարձրացրած (այսինքն իր վերայ բազմապատկած) թիւ. к. ко́рень երկրորդ աստիճանի արմատ. **-ту́ра** է. (լտ.) **1**, երկրչփ. քառակուսիացում, չորեքկուսիացում (ուղիղ և ծուռ գծերով շրջափակուած մարմնի կմ մակերևոյթի). քառակուսի հաշիւ. **2**, աստղ. չորրորդադիր. **-тъ** ա. (լտ.) **1**, երկրչփ. քառակուսի (քառանկիւնի, որի անկիւնները ուղիղ և կողերը հաւասար են). **2**, մաթմ. թուի երկրորդ աստիճանը, երկրորդ աստիճանի բարձրացրած (այսինքն իր վերայ բազմապատկած) թիւ. **3**, չափ, երբև չափ ընդունուած միութիւն. **4**, տպգր. քառանկիւնի, քառակուսի (որով դատարկ տեղերն կմ տողերը լցնում են):

Квадриллио́нъ ա. (ֆր.) քառլիոն:

Ква́‖ка է. = водяно́й быкъ (տ. Быкъ 5); **-канье** չ. կարկաչելը. -չիւն, կռկռալը, կռկռոց (գորտերի). կռնչիւն (բադերի). **-кать**, -кнуть չ. կարկաչել, կռկռալ. կռնչել:

Ква́ке‖ры ա. յ. քվակերներ (աղանդաւորներ Անգլիայում, որոնք իրենց ըստ Յովհ. 15_{15} բարեկամներ—Friends—են կոչում. նոքա մերժում են պատարագը, եկեղեցու խորհուրդները, քահանայութիւնն, երդումը, զինուորական ծառայութիւնն ևն. խիստ առկաւաւէտ և ողջախոհ են). **-рскій** ած. քվակերների:

Ква́‖кнуть տ. Ква́кать; **-ку́ша** է. **-ку́шка** նւզ. կարկաչող, կռկռան (գորտ). կռնչան (բադ). **-кша** տ. Древе́сница 2.

Квалифи‖ка́ція է. (նոր լտ.) որակումն, ըստ որակութեան, յատկութեան բնորոշումը. **-ци́рованіе** չ. որակելը, ըստ որակութեան, յատկութեան որոշելը, բնորոշելը. **-ци́ровать** (-рую -ютъ) ն. որակել, տարբերել որոշել, բնորոշել ըստ նորա որակութեան, յատկութիւնների:

Ква́р‖та է. (լտ.) **1**, չորրորդ լար, սիմ (մի քանի երաժշտական գործիքների). **2**, երժ. քառորդ (ձայնանիշի). **3**, (երբև չափ) կէս շտօֆ. **-та́лъ** ա. (լտ.) թաղ (քաղաքի), քաղաքամաս. **-та́льный** ած. թաղային, թաղական. к. надзира́тель; к—льный, аго ա. թաղային ոստիկանական սպայ, թաղապետ: [ծալ[գիրք]:

Кварта́нтъ ա. (լտ.) քառածալ, չորեք-

Кварте́‖тный ած. քառաձայն երգի, նուագի. **-тъ** ա. (իտ.) **-тецъ**, тца նւզ. քառաձայն երգ, նուագ:

Кварти́‖ра է. (ֆր.) **1**, բնակարան. нанять к—у о пяти ко́мнатахъ; въ э́томъ до́мѣ мно́го к—ръ; **-ра́нтъ** ա. ենկեց, վարձարնակ. **2**, ռզմ. բանակետղ. гла́вная к. բանակետղի գլխաւոր կէտը, ուր գտնուում է սպարապետն իր մօտաւորներով. **-ри́шка** է. նխտ. ողորմելի, վատ բնակարան. **-ри́ща** է. յւշլ. ահագին, մեծ բնակարան. **-рка** է. նւզ. պստիկ բնակարան. **-рме́йстеръ** ա. ռզմ. ենթասպայ, որ հոգում է գնդի շորեղէնի, ղէնքերի և հրանիւթերի վերայ. **-рный** ած. բնակարանի. к. нало́гъ, к—ыя де́ньги; **-рова́ніе** չ. բնակուելը, կենալը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. բնակուել, կենալ. **-рочка** է. նւզ. պստիկ բնակարան. **-рье́ръ** ա. ռզմգ. բնակարանապետ, -պան (նա որ բնակարան պատրաստելու համար զօրքի առջևից ուղարկուում է):

Квар‖това́ніе չ. մնտղգ. զատում, բաժանում (ոսկու՝ արծաթից). **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. մնտղգ. զատել, բաժանել (ոսկին արծաթից): [թուղթ միասին):

Квартъ ա. թղթխ. քառեակ (չորս

Ква́‖рцовый ած. կուարցի. **-рцъ** ա. հնք. Quarz, կուարց (որձաքար):

Ква́‖сецъ, сца ա. բս. Rumex acetosella, մանր թրթնջուկ. **-си́льный** ած. թթուեցնելու, -ցնող, քացախեցնելու, -ցնող. **-сить** (-шу -сятъ) ն. թթուեցնել, քացախեցնել. **-ся** չ. **1**, թթուիլ, քացախիլ. **2**, գւռկ. լալ. **-сни́къ**, а́ ա. **1**, կվասագործ, -ավաճառ. **2**, կվասի աման. **-снова́тый** ած. փոքր ինչ թթու, կծու. **-сно́й** ած. կվասի. к—а́я ка́дка; к—ые подо́нки *к. патріо́тъ ծայրայեղ, 'ծակ' հայրենասէր. **-сность** է. թթուածութիւն, թթուութիւն. **-снуть** չ. թթուիլ, կծուիլ, քացախիլ, խմորուիլ. **-сный** ած. թթու, կծու. **-сня́** է. կվաս պատրաստելու կամ ծախելու տեղ. **-сова́ръ**, **-содѣ́лъ** ա. կվասագործ. **-со́къ**, ска́ նւզ. տ. Квасъ; **-сомѣ́ръ** ա. խմորաչափ: [նենի:

Ква́ссія է. բս. Quassia amara, դաժա-

Ква‖сцова́ть (-цу́ю -ютъ) ն. պաղլեղաջրի մէջ թաթախել, շիել. **-цо́вый** ած. պաղլեղի, -ղային, 'շիբի'. к—ая земля́; **-цы́**, цо́въ ա. յ. հնք. alun, պաղլեղ, 'շիբ':

Квасъ ա. կվաս, 'թթուաջուր', 'կծուաջուր' (խմելիք):

Ква́‖ша է. խմոր, թթխմոր, խաշ. **-шивать, ся** տ. Ква́сить, ся; **-ше́ніе** չ. թթուիլը, խմորուիլը. **-шня́** է. տաշտ, որի մէջ խմորը խմորեցնում (թթուեցնում, քացախեցնում) են. խաշաման: [го́лову к.

Кве́рху մ. դէպի վեր, վերև. поднима́ть

Кве́сторъ ա. (լտ.) կվեստոր (հին հռոմէական գանձային պաշտօնեայ):

Кви́‖нта է. (լտ.) ջութակի ամենանուրբ լարը. **-нте́тъ** ա. (լտ.) հնգաձայն երաժշտութիւն, երաժշտական շարադրութիւն. **-нтэссе́нція** է. (լտ.) **1**, եթեր, գոյացութիւն: **2**,*

ող և ծուծ, խիստ կարևոր, չական մաս, կէտ։

Кви‖та́нція *է.* (*ֆր.*) *ստացագիր, ընկալագիր, անդորրագիր.* **-та́ться**, скв—, покв—, раскв—, *ան դր.* *հաշիւները վերջացնել, զբօսնուլ.* я съ нимъ расквита́лся; вы со мно́ю поквита́лись; **-тъ** *ա.* **I.** *բս.* Cydonia, *սերկևլենի.* **II.** (квитъ *և յ.* кви́ты) (*ֆր.*) 1, *ած. անհ. քվիտ, հաւասար, 'բարէբար'.* мы съ тобо́ю кви́ты *մեր հաշիւները վերջացած են, մենք միմեանց հետ այլևս հաշիւ չունենք.* 2, *գոյ. ա. հաւասարում պարտքի.* игра́ть на к.

Кво́‖лый *ած.* **-ленькій** *փղքր.* *նուրբ, քնքոյշ, զգայուն.* «и какі́е же вы о́ба моло́денькіе да кво́ленькіе».

Кво‖хта́ть (-хчу́ -хчутъ) *տ.* Клохта́ть; **-хту́нья, -хту́ша, -чка** *է.* *թուխս, թուխս եկած հաւ։*

Ке́‖гельный *ած.* *կէգլի.* **-глеобра́зный** *ած.* *կէգլաձև.* **-гля** *է.* (*գերմ.*) *կէգլ* (*կարճլիկ և հաստլիկ սիւնեակներ, որ կանգնեցնելով՝ փայտէ գնդակով տապալում են*). игра́ въ ке́гли *կէգլախաղ։*

Ке́‖дрикъ *նւզ.* *տ.* Кедръ; **-дро́викъ** *ա.* *եղևինների անտառ, պուրակ.* **-дро́вка** *է.* *կնդ.* garrulus caryocatactes, *ճայակերպ թռչուն մի.* **-дро́вый** *ած.* *եղևնու.* **-дръ** *ա.* *բս.* Abies Cedrus, *եղևին* (*մայր Լիբանանու, մայրափայտ*)։

Ке‖ла́рскій *ած.* *վանքի տնտեսի, մատակարարի.* **-ла́рство** *չ.* *տնտեսութիւն, մատակարարութիւն վանքի.* **-ла́рь** *ա.* (*յն.*) *տնտես, մատակարար հայր* (*վանքերում, մենաստաններում*). **-ле́йка** *է.* *խցիկ, պստիկ խուց.* **-ле́йникъ** *ա.* (*յն.*) *խուցի սպասաւոր, միանձնաւորի փոքրաւոր.* **-ле́йница** *է.* *խուցի սպասաւորուհի, միանձնուհու սպասաւորուհին.* **-ле́йничій**, ья, ье *ած.* *խուցի սպասաւորի, ծառայի.* **-ле́йно** *մ.* *ծածուկ, թաքուն, գաղտնի կերպով, առանձնապէս.* **-ле́йный** *ած.* **1,** *խուցի.* к. служи́тель; **2,** *գաղտնի, ծածուկ, առանձին։*

[*ա. պատմ. կելտ։*

Ке‖льти́ческій *ած.* *կելտական.* **-льтъ**

Ке́лья *ա.* (*յն.*) *խուց։*

Кенгу́ру́ *ա. անհ. կնդ.* Halmaturus, *ագէվազ կմ կանդուրու։* [*կապարիկ։*

Кента́връ *ա.* (*յն.*) *առասպ. ձիամարդ, յուշ-*

Ке́ньга *է.* *ձմռան կրկնակօշիկներ թաղի-*

Ке́пи *չ. անհ. կէպի* (*գլխարկ մի*)։ [*քից։*

Кера́стъ *ա.* *կնդ.* Cerastes, *եղջերաւոր իժ։*

Керати́тъ *ա.* *հնք.* Kératite, *եղջերաքար։*

Ке́рве‖ль *ա.* *բս.* Anthriscus Cerafolium, *կերբելուկ* (*Ուրոյ? խնդասերև?*). **-льный** *ած.* *կերբելուկի(ց)։*

Ке́рмесъ *ա.* *կնդ.* Coccus ilicis, *որդան։*

Керо‖си́нный, -си́новый *ած.* *քարաձիւթի, քարիւղի, նաւթի.* **-си́нъ** *ա.* *քարաձիւթ, քարիւղ, նաւթ։*

Ке́са‖ревъ, а, о, **-рскій** *ած.* *կայսեր, կայսրական.* „Возда́йте ке́сарево—Ке́сарю, Бо́жье — Бо́гу“ *տուք զկայսեր՝ կայսեր, և զԱստուծոյ՝ Աստուծոյ.* **-рь** *ա.* (*յն.*) *պատմ. կայսր։*

[*տելի բադրջուկ։*

Ке́тмія *է.* *բս.* Hibiscus esculentus, *ու-*

Кефа́ль *ա.* *կնդ.* Mugil, *երկանաձուկ։*

Киби́‖тка *է.* (*թաթ.*) **-точка** *նւզ.* **1,** *կիբիտկա, ծածկասայլ.* **2,** *վրան, տաղաւար* (*խաշնարածների. թափառականների*). **-точный** *ած.* **1,** *կիբիտկայի, ծածկասայլի.* **2,** *խաշնարածի վրանի, տաղաւարի։*

Ки‖ва́ніе *ած.* *գլխով անելը, ողջունելը.* **-ва́ть**, -вну́ть *չ.* *գլխով անել, ողջունել, բարևել։*

Ки́ве‖рный *ած.* *կիվերի.* **-ръ** *ա.* (*լեհ.*) **-ро́къ**, рка́ *նւզ.* *կիվեր* (*զինուորական երկար գդակ, փեղոյր*)։

Ки‖вну́ть *տ.* Кива́ть; **-во́къ**, вка́ *ա.* *շարժում* (*գլխով*), *ողջոյն։*

Киво́‖тецъ, тца *նւզ.* *տ.* Киво́тъ; **-тный** *ած.* *սուրբ պատկերների արկղի, պահարանի.* **-тъ** *ա.* (*յն.*) **1,** *արկղ, պահարան սուրբ պատկերների.* **2,** *տապանակ Ուխտի։*

Ки‖да́ніе *չ.* *ձգելը, նետելը, շպրտելը.* **-да́ть**, -нуть *ն.* **1,** *ձգել, նետել, շպրտել.* к. жре́бій *վիճակ գցել.* к. ка́мень въ окно́; меня́ кида́етъ въ дрожь *վրաս սարսուռ է գալիս.* к. кровь *արիւն թողնել, արիւն առնել.* **2,** *թողնել, մի բանից ձեռք վերցնել, ձեռք քաշել.* к. слу́жбу; к. му́зыку; **3,** *ծախսել, վատնել, մսխել.* **-ся** *ան դր.* **1,** *դէս ու դէն ընկնել, շուռ ու մուռ գալ.* больно́й кида́ется; **2,** *նետուել, ընկնել.* к. въ во́ду; э́то кида́ется въ глаза́ *այդ աչքի է ընկնում.* **3,** к. на кого́, на что *վրայ պրծնուլ, նետուել, յարձակուել մէկի, մի բանի վրայ.* к. на встрѣ́чу непрія́телю; онъ ки́нулся на него́ и на́чалъ его́ бить; кровь кида́ется въ го́лову *արիւնը գլուխն է խփում.* **4,** *փոխդ. միմեանց վերայ ձգել, նետել.* к. ша́риками, снѣ́жка́ми; **-дкій** (-докъ -дка́, о́) *ած.* **1,** *դիւրաձիգ, յարմար ձգելու, նետելու.* **2,** *արագաշարժ, պատրաստ.* **3,** *ագահ, աչքածակ, 'թամահքար'.* **-дкость** *է.* **1,** *դիւրաձգութիւն.* **2,** *ագահութիւն, աչքածակութիւն, 'թամահքարութիւն'.* **-дывать, ся** *տ.* Кида́ть, ся.

Кизи́‖левый *ած.* *հոնի(ց).* **-ль** *ա.* **1,** *բս.* Cornus mas, *հոնի, 'զողալենի'.* **2,** *հոն, չում, 'զողալ'.* **-льникъ** *ա.* *հոնիների պուրակ։*

[*իլենի։*

Кизля́нка *է.* *բս.* Evonymus, *խուրենի,*

Кизля́рка *է.* *դդլարի օղի* (*ճաճայից*)։

Кизя́къ *ա.* *աղիւսաձև աթար* (*լերև վառելիք*)

Кикимо́ра *է.* **1,** *տնային ոգի, սատանածութիւն* (*սլավօնների*). **2,*** *հոր.* *տանը նստած անդուլ աշխատասէր։*

Ки‖ксова́ть (-су́ю -ютъ) *չ.* *սխալ զարկել, վրիպել* (*բիլիարդի վերայ*). **-ксъ** *ա.* (*գերմ.*) *սխալ հարուած, սխալ զարկ* (*բիլիարդի վերայ*). сдѣ́лать к. *սխալ զարկել, 'խաբս տալ'։*

Ки‖ла́ *է.* **1,** *բժ.* *աղէթափութիւն.* пупо́чная к. *պորտանկութիւն.* **2,** *կոշտ, խիլ* (*ծառի*). **-ла́вый** *ած.* **1,** *տ.* Кила́стый; **2,** *կոշտաշատ, խիլոտ.* **-ла́стый** *ած.* *բժ.* *աղէթափ։*

Ки‖лева́ніе *չ.* *նաւը կողքի վերայ թեքելը կարկատելու համար.* **-лева́ть** (-лю́ю -лю́ютъ) *ն.* *նաւը կողքի վերայ թեքել կարկատելու համար.* **-лево́й** *ած.* *նաւի ողնափայտի.* к—а́я ка́чка *ծովգ.* *ճօճում ըստ նաւի երկարութեան։*

Ки́леч‖ка *նւզ.* *տ.* Ки́лька; **-ный** *ած.* *Ռեվալեան տառեխի։*

Киловóй ած. ողէլթափութեան:
Кило‖грáммъ ա. (ֆր.) կիլօգրամ, հա-
զարագրամ (ֆրանսիական չափ=2 ֆունտի և
42 մսխալի). **-мéтръ** ա. (ֆր.) կիլօմետր, հա-
զարամետր (ֆրանսիական չափ=0,937 վերստի):
Киль‖ ա. (հոլ.) ծովգ. նաւի ողնափայտը.
-вáтеръ ա. ծովգ. նաւահետք: [լեան տառեխ:
Кúлька է. կնդ. Clupea latulus, Ռեվա-
Кúль‖ная травá կմ **-никъ** ա. բս. Her-
niaria glabra, կանաչ փախածաղիկ:
Кимвá‖лъ ա. (յն.) ծնծղայ. **-льный**
ած. ծնծղայի:
Кинжá‖лецъ, льца, **-ликъ** նւզ. պըս-
տիկ դաշոյն, 'խանջալ'. **-лище** ա. յետ. մեծ,
տիկ դաշոյն, 'խանջալ'. **-лъ** ա. (պրսկ.) դաշոյն, 'խան-
ահագին դաշոյն. **-лъ** ա. (պրսկ.) դաշոյն, 'խան-
ջալ'. **-льный** ած. դաշոյնի, 'խանջալի':
-льчикъ տ. Кинжáликъ.
Кúно‖варный ած. խրուկի. **-варь** է.
հնք. cinabre խրուկ, կինաբարիս, 'զինջարակ':
Кинóвія է. (յն.) հանրակեցական վանք,
մենաստան:
Кúнуть, ся տ. Кидáть, ся.
Кúпа է. բեռ, հակ, պատատ. к. бумáгъ.
Кипарú‖сецъ, сца, **-сикъ** նւզ. տ.
Кипарúсъ; **-сникъ** ա. մշտադալար նոճիներ.
րի պուրակ. **-сный, -совый** ած. մշտադա-
լար նոճու(ց). **-съ** ա. բս. Cypressus semper-
virens, կիպարիս, մշտադալար նոճի:
Кúпень, пня ա. **1**, եռացող, եփ եկող
ջուր. **2**, եռացող ջրի փրփուր; քափ:
Кú‖перный ած. շեղանկիւն խաշերով.
к—ая ткань; **-перъ** ա. (գերմ.) շեղանկիւն
խաշերով գործուածք:
Кú‖пка նւզ. տ. Кúпа; **-пный, -по-**
вый ած. բեռան, հակի, պատատի. к. товáръ
բեռներով, հակերով ծախուող ապրանք. **-по-**
вя́зъ ա. բեռներ, հակեր կապող, պատատող.
-почка նւզ. տ. Кúпка.
Кип‖рéй ա. բս. Epilobium angustifo-
lium, նրբատերև ապուզան. **-рéйный** ած.
նրբատերև ապուզանի(ց):
Кипсé(э)къ ա. (անգլ.) շքեղ հրատարա-
րակութիւն փորագրութիւններով:
Кипý‖честь է. **1**, գիւրաեռութիւն, հեշ-
տութեամբ եփ, եռ գալը. **-чій** ած. **1**, շուտով,
հեշտ եռ եկող, եփ եկող. **2**, եփուող, եռացող.
3,* կրակոտ, տաքարիւն:
Ки‖пѣлка է. չմարած կիր. **-пѣлый**
ած. եփուած, եռ եկած. **-пѣніе** չ. եփ գալը,
եռ գալը, պճպճալը. **-пѣть** (-плю -пя́тъ),
ск—, չ. **1**, եփ գալ, եռալ, եռ գալ, պճպճալ.
рабóта у негó *кипи́тъ նա խիստ արագ, ա-
րիւարար է գործ տանում. *к. гнѣвомъ բար-
կութիւնից կրակ կտրել. **2**, փրփրել, փրփրակա-
կութիւնից կրակ կտրել. **3**, վըխ-
լէլ. мóре кипи́тъ во врéмя бýри; **3**, վըխ-
տալ. գեռալ. нарóдъ кипи́тъ на плóщади;
-пяти́льникъ ա. եփ ածելու, եռացնելու
ամանն, կաթսայ. **-пяти́льный** ած. եփ ածե-
լու, եռացնելու. **-пяти́ть** (-чý -тя́тъ), ск—,
ն. եփ ածել, եռացնել. **-ся** ներգ. տաքանալ,
կրակ կտրել. к. въ спóрѣ վիճելիս տաքանալ.
-пятóкъ, ткá ա. **-пятóчекъ**, чка նւզ.
եփ եկող, եռացող, պճպճան ջուր. **-пячéніе**
չ. եփ ածելը, եռացնել. **-пя́чій** ած. եփ ե-
կող, եռացող. պճպճան:

Кирá‖с(с)а է. (ֆր.) կիւրասիրի զրահ,
ճօշ, ճօշան (լանջապահ և թիկնապահ). **-сúр-**
скій ած. կիւրասիրի, -սիրական. к. полкъ;
-сúръ ա. (ֆր.) կիւրասիր, զրահակիր տա-
պակէն, հեծեալ զինուոր. **-съ** ա. տ. Кирáс(с)а.
Кирúл‖лица է. կմ **-ловская** áзбу-
бука կիւրեղեան [եկղ. սլաւօնական] այբբեն:
Кúрка է. (գերմ.) բողոքական եկեղեցի:
Кирка́ է. բահ. փայտատ:
Кирказóнъ ա. բս. Aristolochia, սը-
զանգ. к. змѣúный, բս. Aristolochia ser-
pentaria, վիրգինեան սզանգ (օձատակ):
Кúрликъ ա. բս. Doronicum parda-
lianches, վազրաքաղ (Զամբիւղաւորներից—
Compositae).
Кú‖рочка է. նւզ. պստիկ բողոքական ե-
կեղեցի. **-рóчка** է. պստիկ բահ, փայտատ.
-рочный ած. բողոքական եկեղեցու. к—ая
ýлица; **-рóчный** ած. բահի, բահա—:
Кир‖пичедѣлецъ, льца ա. աղիւսա-
գործ. **-пúчикъ** ա. նւզ. պստիկ աղիւս. **-пúч-**
никъ ա. աղիւսագործ. **-пúчный** ած. ա-
ղիւսի, աղիւսէ. к. завóдъ; к—ая печь;
к—аго цвѣ́та աղիւսագոյն. **-пúчъ**, á ա. ա-
ղիւս, 'ագուռ', 'քարփիճ'. обжигáть к—й
աղիւսներ թրծել:
Кúрхшпиль ա. (գերմ.) լուտերական
համայնք, եկեղեցական ծուխ, ծխականներ:
Кисá է. **1**, քսակ, պարկ, 'քիսա' (մնւզ կա-
շէ). **2**, գոյք, կարողութիւն:
Кú‖са է. **-санька** նւզ. կատու, 'փիսօյ':
Ки‖сéйка նւզ. տ. Кисея́; **-сéйный**
ած. кисея́ կտաւի, մարմաշի, մարմաշեայ.
*к—ая бáрышня թեթևամիտ, թեթևաբարոյ,
ցանցառ աղջիկ:
Кисé‖ль, ля́ ա. **-лёкъ**, лькá նւզ. **1**,
թթուաշ ու թեթև կերակուր. *дать к—ля́ մէ-
կի յետևից ծնկով հարուածելով դուրս վռնդ-
տել. ходúть за семь вёрстъ к—ля́ ѣсть
(առծ.) պաս ուտել, այն էլ թան ու սպաս ու-
տել. **2**, թոյլ, քնած մարդ. **-льникъ** ա.
-льница է. կիսելի սիրահար այր, կին. **2**,
կիսելավաճառ այր, կին. **3**, ծոյլ, յոյլ, դան-
դաղկոտ, քնած այր, կին. **-льный** ած. կիսելի.
у негó *к—ыя нóги նա յամրաշարժ, դան-
դաղկոտ է:
Ки‖сéтный ած. թութունի պարկիկի.
-сéтъ ա. (թուրք.) թութունի պարկիկ:
Кисея́ է. (պարսկ.) բարակ բամբակէ գոր-
ծուածք, կտաւ, մարմաշ:
Кú‖ска նւզ. տ. Кúса; **-скисъ** տ.
Кисъ-кисъ.
Кú‖сленькій (-лéнекъ -нька, о) ած.
փոքր ինչ թթու, թթուաշ. **-слéцъ**, á ա. տ.
Кúслица; **-слúть** (-слю -ля́тъ) ն. թթուեց-
նել, կծուեցնել. **-слица** է. բս. Oxalis Ace-
tosella, հասարակ թթուառուոյտ (զառնականն-
ջիկ). **-сличный** ած. հասարակ թթուառ-
ուոյտի. **-сло** չ. թթուութեամբ, թթու կերպով.
-словáтость է. թթուաշութիւն. **-сло-**
вáтый ած. թթուաշ, թթուահամ. **-сло-**
рóдный ած. թթուածնի, թթուածնային.
-слорóдъ ա. թթուածին. **-слослáдкій**
ած. թթուաշ և քաղցրահամ. **-слость** է. թը-
թուութիւն. **-слотá** է. (յ. кислóты) **1**, թը-
թուութիւն, կծուութիւն. к. плодóвъ; к. ви-

на́; **2**, *քիմ.* *թթու.* азо́тная к. *բորակաթթու.* бо́рная к. *բորաթթու.* моло́чная к. *կաթնաթթու.* карбо́ловая к. *կարբոլեան թթու.* **-сло́тность** *է.* *թթուութիւն.* **-сло́тный** *ած.* *թթու, թթուական.* **-слу́шка** *է.* *վայրի խնձոր և խնձորենի.* **-слый** *ած.* *թթու, կծու.* к—ое вино́; *к. патріо́тъ *'ծակ' հայրենասէր.* к—ое молоко́ *մածուն.* сдѣ́лать *к—ое лицо́ *դաժան դէմք ցոյց տալ.* **-слѣ́ть**, зак— *տ.* Ки́снуть; **-сля́тина** *է.* *խիստ թթու, խիստ կծու բան (օր. խմելիք, պտուղ, միրգ ևլն).* **-снуть**, зак— *չ.* **1**, *թթուիլ, թթուանալ, կծուիլ, կծուանալ. քացախիլ.* э́то вино́ ки́снетъ; отъ смѣ́ху *к. *ծիծաղից մեռնիլ, թուլանալ.* **2**, *մի տեղ երկար մնալ, *փտել, զուր ժամանակ ծախսել:*

Кистево́й *ած.* **1**, *ձեռքի թաթի.* **2**, *փընջի.* **3**, *ողկոյզի.* **4**, *վրձինի:* [*դէ գնդակ:*

Кисте́нь *ա.* *փոկի ծայրից կապած մետա-*

Ки‖сти́стый *ած.* *ողկոյզաշատ, ողկոյզներով ծածկուած.* **-стка, -сточка** *նւզ.* **-сть** *է.* **1**, *ձեռքի թաթ (դրինդ և մատներ).* **2**, *փունջ, կապոց, ծոպ.* **3**, *ողկոյզ, 'ճիթ', 'կուզ'.* **4**, *վրձին (նկարիչի).* владѣ́ть к—ью *ճարպիկ կերպով նկարել:* [*կատուին կանչելիս):*

Кись-кись *ձչ.* *փիսօյ, փիսօյ (ասում են*

Ки‖та́ецъ, та́йца *ա.* *չինացի.* **-та́ечка** *նւզ.* *տ.* Кита́йка; **-та́ечникъ** *ա.* *նանքինից կարած սատաֆան.* **-та́йка** *է.* *նանքին (չինական բամբակէ գործուածք).* **-та́йскій** *ած.* *չինական.* **-та́йчатый** *ած.* *նանքինից շինած, պատրաստած.* **-та́янка** *է.* *չինացի կին:*

Ки́тель *ա.* (*գերմ.*) *կիտէլ (ամառնային բաճկոնակ զինուորականների, ուսանողների):*

Кито‖ви́дный *ած.* *տ.* Китообра́зный; **-вый** *ած.* *կէտի.* к. жиръ *ձկան եղ.* к. усъ *կիտոսկր.* **-ло́вный** *ած* *կէտորսութեան.* к—ое су́дно; **-ло́вство** *չ.* *կէտորսութիւն.* **-ло́въ** *ա.* *կէտորս.* **-обра́зный** *ած.* *կէտակերպ, կէտատեսակ.* к—ое живо́тное.

Киттъ *ա.* (*գերմ.*) *կրից և սոսնձից պատրաստած շաղախ, ծեփ:*

Китъ *ա.* *կնդ.* Balaena, *կէտ կմ բալէնա:*

Ки‖че́ніе *չ.* *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն.* **-чи́ться** (-чу́сь -ча́тся) *անդր.* *հպարտանալ, ամբարտաւանանալ, մեծամտել. գոռոզանալ, փքուիլ:*

Ки́чка *է.* **1**, *մի տեսակ խոյր, գլխի ծածկոց կանանց.* **2**, *գերան (նաւի առջևի մասում).* **3**, *աղիւսէ ծխնելոյզ (աղի գործարաններում):*

Кичли́‖вость *է.* *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն, մեծամտութիւն.* **-вый** *ած.* *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, մեծամիտ:*

Ки‖ше́чка *նւզ* *տ.* Кишка́; **-ше́чный** *ած.* *աղիքի, աղիքների, աղիքային.* **-шка́** *է.* **1**, *աղիք.* двѣнадцатипёрстная к. *երկոտասանամատնեան աղիք.* за́дняя *կամ* заднепро-хо́дная к. *սրբանաղիք, նախաղիք, ուղղորդ աղիք.* к—о́ю *շարանով; 'ջէրգայով'.* *онъ изъ кишо́къ лѣ́зетъ *նա կաշուից դուրս է գալիս, խիստ չարչարուում է.* **2**, *կաշէ կամ ռետինէ խողովակ ջրհան կամ հրշէջ մեքենայի:*

Кишми́шъ *ա.* (*պրսկ.*) *քիշմիշ, չամիչ:*

Кишмя́ *ձ.* *մեծ բազմութեամբ (միայն* кишѣ́ть *բայի հետ, օր.*) ры́ба к. киши́тъ.

Кишне́цъ, á *ա.* *բս.* Coriandrum sativum, *գինձ (կոլինդ?):*

Ки‖шѣ́ніе *չ.* *վխտալը, գեռալը.* **-шѣ́ть** (-шу́ -ша́тъ) *չ.* *վխտալ, գեռալ, շարժուիլ:*

Киѳа́ра *է.* (*յն.*) *կիթառ (հների):*

Кі‖й *ա.* **-ёкъ**, кійка́ *նւզ.* *բիլիարդաձող, ճատրակաձող.* **-евый** *ած.* *բիլիարդաձողի, ճատրակաձողի:* [*ըեն (սիմինդր, մայծ):*

Кі́йка *ա.* *յ.* *բս.* Zea mays, *եգիպտացո-*

Кіо́скъ *ա.* (*թուրք.*) *քէօշք (արևելեան ճաշակով շինած շքեղ պավիլիոն):* [во́тъ 1.

Кіо́‖та *է.* **-тка** *նւզ.* **-тъ** *ա.* *տ.* Ки-

Кію́ра *է.* *մեծ մուրճ, թոխմախ:*

Кія́нка *է.* **1**, *մեծ մահակ.* **2**, *բութ մուրճ քարտաշների:*

Клавико́р‖дный *ած.* *դաշնամուրի.* **-ды** *ա.* *յ.* *հնց.* *տ.* Фортепіа́но.

Кла́‖виша *է.* **-вишъ** *ա.* **-вишекъ**, шка *նւզ.* *մատ, ստեղն (նուագարանի՝ որին մատներով զարկելով նուագում են).* **-віату́ра** *է.* *ստեղունք, ստեղնաշար, նուագարանի մատների* (кла́вишъ) *շարքը:*

Кла́дби́‖ще *չ.* *գերեզմանոց, հանգստարան.* **-(и́)щенскій** *ած.* *գերեզմանոցի. գերեզմանոցի մօտ կմ մէջ գտնուող.* **-щный** *ած.* *գերեզմանոցի:*

Кла‖дене́цъ, нца́ *ա.* мечъ к. *պողպատէկ, սուր, սուսեր ընտիր պողպատից.* **-де́ніе** *չ.* **1**, *տ.* Кла́дка; **2**, *կրտելը, մալելը, ամորձատելը.* **-деный** **1**, *բյ.* *ած.* *դրած, դարսած, շինած (վառարան).* **2**, *ած.* *կրտած, մալած, ամորձատած.* к. жеребе́цъ, пѣту́хъ; **-дка** *է.* **1**, *դնում, դարսում, կիտում, շարում.* к. стѣны́ *պատ շինելը, կանգնեցնելը.* к. дровъ въ клѣ́тки; к. пе́чи *վառարան շինելը.* к. яи́цъ *ձու ածելը.* **2**, *դարսուածք, շարուածք.* **-дова́я**, о́й *է.* *համբարանոց.* **-дово́й** *ած.* *մթերքների, մթերքներ պահելու.* к. амба́ръ; **-ду́** *տ.* Класть; **-дчикъ** *ա.* *դարսող, համբարող.* к. дровъ; *պատ դնող, որմնադիր:*

Кладъ *ա.* [*ծածկած, պահած*] *գանձ.* *առհ.* *գանձ, հարստութիւն:*

Кла́дывать *տ.* Класть.

Кла‖дь *է.* **1**, *բեռ, ծանրութիւն, ապրանք.* **2**, *մաքսողական դեղ, դարման ձիերի համար.* **-жа** *է.* **1**, *տ.* Кладе́ніе 1—2; **2**, *բեռ, ծանրութիւն, ապրանք:* [*ծափահար:*

Кланёръ *ա.* (*ֆր.*) *վարձուած, վարձկան*

Кланъ *ա.* (*կելտ.*) *ցեղ, տոհմ, ազգ:*

Кла́няться, покл—, *չ.* кому́ **1**, *ողջունել, բարև տալ.* кла́няйся ему́ отъ меня́; **2**, *երկրպագել.* **3**, *շողոքորթել, քծնուիլ, ստորանալ մէկի առաջ.* **4**, кому́ чѣмъ *մէկին մի բան նուիրել, ընծայել:*

Кла́па‖нъ *ա.* (*գերմ.*) **-нецъ**, нца, **-нчикъ** *նւզ.* *լեզուակ, դռնակ. բացուող և փակուող խփան, փակիչ.* к. мѣхо́въ; к. у флѣ́йты. [*գուարթ (լաճվարտ, լաժուարտ):*

Клапроти́тъ *ա.* *հնք.* Lazulite, *լա-*

Кларне́‖тикъ *նւզ.* *տ.* Кларне́тъ; **-ти́стъ** *ա.* *կլարնէտ, նրբասրինգ ածող.* **-тный** *ած.* *կլարնէտի, նրբասրինգի.* **-тъ** *ա.* (*գերմ.*) *կլարնէտ, նրբասրինգ:*

Кла́‖ссикъ *ա.* **1**, *դասական, *ընտիր, սքանչելի հեղինակ կմ գեղարուեստագէտ.* **2**, *դասական (յոյն և լատինական) լեզուների ու-*

ուսմնասիրող. 3, դասական կրթութեան կողմնակից. **-ссификáторъ** ա. (լտ.) դասաւորող, դասակարգող. **-ссификáція** է. (լտ.) դասակարգութիւն, դասաւորում. **-ссифировать**, **-ссифицировать** (-рую -ютъ) ն. դասաւորել, դասակարգել, դասերի բաժանել. **-ссицизмъ** ա. (լտ.) 1, կլասիկականութիւն, հետեւողութիւն հին, դասական հեղինակներին. 2, դասական կրթութիւն, ուսում (որ հիմնուում է հին, այսինքն յոյն և լատին լեզուների և գրականութեան վերայ). **-ссическій** ած. կլասիկական, դասական. *ընտիր, *օրինակելի. **-ссный** ած. դասարանի, -նային. դասատան. к—ая доскá; к—ая дáма դասարանական դաստիարակչուհի. **-ссъ** ա. (լտ.) 1, դաս. раздѣлéніе на к—ы դասերի բաժանելը. 2, դասատիճան, կարգ քաղաքացիական ծառայութեան. 3, դասարան, դասատուն. стáршіе, млáдшіе к—ы; 4, կարգ (երկաթուղու վագոնների). билéтъ пéрваго, второ́го, трéтьяго к—а առաջին, երկրորդ, երրորդ կարգի տոմսակ:

Кла‖сть (-ду́ -ду́тъ; անց. клалъ -ла, о) ն. 1, դնել, դարսել. к. въ ку́чу կիտել. к. дéньги въ банкъ; не клади́ ему́ пáльца въ ротъ նորան շատ չհաւատաս. ‘շան հետ բարեկամացիր, փայտը ձեռքիդ պահիր‘. к. земные поклóны խորունկ երկրպագել, ծունր դնել. к. худу́ю слáву на когó մէկի անունը արատաւորել. 2, շինել, կառուցանել, կանգնեցնել. к. печь, стѣ́ну; 3, խառնել, ածել. не клади́ пéрцу въ э́тотъ сóусъ; 4, որև **-сться** չ. ձու ածել, ձու դնել. 5, մալել, կրտել, ամորձատել. к. барáна, лóшадь; 6, во что գնահատել. онъ кладётъ свою́ лóшадь во сто рублéй; к. на счётахъ համրիչի վերայ գըցել:

Класъ եկ. սլ. տ. Кóлосъ.

Клевáна 1, հ-ր. կտցահարող, կտուցով քաղող. 2, է. ծայրը սուր մուրճ:

Кле‖вáніе չ. 1, կտցահարելը, կտցելը, կտցելով ուտելը. 2, խայծը կծելը. **-вáть** ն. (клюю́ -ю́тъ), клю́нуть ն. 1, կտցահարել, կտցել, կտցելով ուտել, կտուցով քաղել. онъ *клю́нулъ малéнько նա քիչ խմած է. 2, խայծը կծել (ձկների մասին). *клюётъ, такъ не зѣвáй որսը ձեռքիցդ բաց չը թողնես. **-ться** փ-խ-ր. միմեանց կտցահարել, միմեանց հետ կտուցներով կռուել:

Клé‖верный ած. առուոյտի, երեքնուկի. **-веръ** ա. բս. Trifolium, առուոյտ, կորնկան, երեքնուկ. бѣ́лый к., T. repens, մանգլող առուոյտ. жёлтый կամ зáячій к., Anthyllis vulneraria, վիրախոտ (նեղքնար):

Клеве‖тá է. բամբասանք, զրպարտութիւն, ամբաստանութիւն, լուտանք, վատաբանութիւն. взвести́ на когó к—у́ մէկին վատաբանել, զրպարտել. **-тáніе** չ. բամբասելը, զրպարտելը, ամբաստանելը, վատաբանելը. **-тáть** (-щу́ -вéщутъ) ն. на когó մէկին բամբասել, զըրպարտել, ամբաստանել, վատաբանել. **-тникъ**, á ա. **-тница** է. բամբասող, զրպարտող, ամբաստանող, վատաբանող, թշնամանող այր, կին. չարախօս. **-тничать** չ. բամբասել, վատաբանել, զրպարտել. **-тническій**, **-тничій**, ья, ье ած. ամբաստանիչին, թշնամանողին, զրպարտիչներին յատուկ:

Клевéцъ, вцá ա. սուր, սրածայր մուրճ (քարտաշի):

Клевещу́ տ. Клеветáть.

Кле‖врéтный ած. ընկերի, համախոհի. **-врéтство** չ. ընկերութիւն, համախոհութիւն. **-врéтъ** ա. (յն.) ընկեր, համախոհ (յաճախ վատ մտքով):

Клевцы́ ա. յ. տափանի (ցաքանի) ատամներ:

Клёвъ ա. տ. Клевáніе 2.

Клег‖тáніе չ. արծուի պէս կանչելը. **-тáть** (-чу́ -чутъ) չ. արծուի պէս, արծուօրէն կանչել, գոռալ:

Клее‖вáтый ած. մածուցիկ, կպուկ. **-вáрня** է. սոսնձի գործարան. **-вóй** ած. սոսնձային. **-вщи́къ** ա. ձկան սոսինձ պատրաստող. **-ніе** չ. կպցնելը (մածուցիկ նիւթով), սոսնձելը:

Клеё‖нка է. **-ночка** նւզ. մոմլաթ. **-ночный** ած. մոմլաթի. **-нчатый** ած. մոմլաթից շինած, պատրաստած:

Кле‖и́льный ած. կպցնելու. **-и́льщикъ** ա. **-и́льщица** է. մածանող, սոսընձով իրեր կպցնող այր, կին. **-и́стый** ած. սոսնձաշատ. **-и́ть** (-ю́ -ятъ), скл—, ն. 1, սոսնձել, մածանել, մածուցիկ նիւթով կպցնել. к. би́тую посу́ду կոտրած ամանեղէնը կոծկել. 2,* շինել, սարքել. **-ся** չ. 1, մածուցիկ լինել, կպչիլ. 2,* շինուիլ, սարքուիլ, յաջողուիլ. что-то не клéится; „я принимáлся читáть, рабóтать..., ничегó не *клéилось“ —ոչինչ չէր գուրս գալիս:

Клей ա. սոսինձ. ‘թութխալ‘, ‘ծէքոյ‘. пти́чій к. ա, ստող. բ, բս. Ilex aquifolium, չիչխան. Viscum album, սպիտակ ճագոմ (ճուչ). сорóчій к., բս. Lichnis flos Cuculi, կկուի շողավարդ (ադաւնու ծիրտ):

Клéй‖ка է. կպցնելը. **-кій** (клéекъ, клейкá, о) ած. մածուցիկ, սոսնձային, գիւրամած. **-ковáтость** է. թեթև մածուցիկութիւն, սոսնձայինութիւն. **-ковáтый** ած. փոքր ինչ մածուցիկ, սոսնձային. **-кови́на** է. բուսական սոսինձ, սոսնձանիւթ. **-кость** է. մածուցիկութիւն, սոսնձայնութիւն, դիւրամածութիւն:

Клей‖мéніе չ. 1, կնքելը, դրոշմելը, ‘մըհրելը‘. 2, խարելը, ‘դամղելը‘. **-ми́льщикъ** ա. կնքող, ‘մհրող‘. խարող, ‘դամղող‘. **-ми́ть** (-мю́ -мя́тъ) ն. 1, կնքել, դրոշմել. ‘մհրել‘ (ապրանքը). 2, խարել, ‘դամղել‘. к. лóшадь; **-мó** չ. 1, կնիք, դրոշմ, ‘մուհր‘. նշան. завóдское, тамóженное к.; 2, խարան, խարած տեղ, ‘դամղ‘. наложи́ть на когó *к. մէկին խայտառակել, անպատուել. *к. позóра ամօթի, խայտառակութեան, ծանականաց կնիք:

Клейнóдъ ա. (գերմ.) նշան արքայական իշխանութեան (թագ, գաւազան են):

Клéйный ած. սոսնձի, սոսնձային. к—ая рабóта սեղանագործութիւն:

Клéйсте‖рный ած. շոհի, շոհային, շրէշի, շրէշային. **-ръ** ա. (գերմ.) շոհ, շրէշ:

Клéй‖щикъ ա. **-щица** է. սոսնձագործ, -ուհի. մածանող, սոսնձող այր, կին:

Кле‖ктáть տ. Клегтáть; **-(ё)ктъ** ա. արծուի ձայն:

Кле‖ни́на է. կտրած թխկի. **-нникъ** ա. թխկու անտառ. **-нóвый** ած. թխկու, թխկիների. к—ая рóща; **-(ё)нъ** ա. բս. Acer,

տխկի (թղկի). нѣмéцкій к., A. pseudoplatanus, լեռնական տխկի, լայնատերևի. обыкновéнный рýсскій к., A. platanoides, սրատերև բծղի (պծղի?):

Кле‖пáло չ. **1**, զանգակ. **2**, կոչնակ, տախտակ, որի վերայ պահապանները թխկթխկացնում են. **-пáльный** ած. ծայրը ծալելու. к. гвоздь; **-пáльщикъ** ա. **-пáльщица** ի. ամբաստանիչ, զրպարտիչ այր, կին. **-пáніе** չ. **1**, զանգահարելը, թխկթխկացնելը. **2**, ծալելը, ոլորելը (խփած մեխի գլուխը). **3**, տ. Клеветáніе; **-пáть** (-пáю -ютъ) ն. **1**, զանգահարել, կոչնակի վերայ թխկթխկացնել. ծեծել, զուրգամել. [խփած մեխի գլուխը] ծալել, ոլորել. **2**, (клеплю́ -плютъ; -плú) на когó տ. Клеветáть; **-(ё)пка** ի. **-(ё)почка** նւզ. **1**, տ. Клепáніе; **2**, տախտակ, որից փայտէ աման (օր. տակառ) են շինում. дóнная к.

Клéпперъ ա. (գերմ.?) վատ, նիհար ձի:

Клепто‖мáнія ի. (յն.) գողամոլութիւն. **-мáнъ** ա. գողամոլ:

Клерика‖лúзмъ ա. կղերականութիւն, կղերական կուսակցութիւն. **-лъ** ա. (նոր լտ.) կղերական[կուսակցութեան կողմնակից]. **-льный** ած. կղերական, կղերականութեան:

Кле‖ровáльный ած. զտող, մաքրող, զտելու, մաքրելու. **-ровáніе** չ. մաքրելը, զըտելը, պարզելը. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) զտել, մաքրել, պարզել. **-ръ** ա. (գերմ.) մաքրած ոսկրամոխիր: [կտուց (թռչ.):

Клёстъ ա. կնդ. Loxia curvirostra, խաչ-

Клé‖тень, тня ա. ծովզ. պարանապահ ծածկոց. **-тневáть** (-нюю -ютъ) ն. ծովզ. պարանը պատել, ծածկել: [մէջ):

Клёцка ի. (լեհ.) խմորագունդ (ապուրի

Клешнú ի. մկրատ, ունելիք (խեցգետնի):

Клещáкъ, á ա. կնդ. Forficula auricularia, հասարակ ունկնամուտ, ‹ականջամտնուկ›:

Клеще‖вúна ի. բս. Ricinus, տիզկանեփայտ, գենագերչակ. **-вúнный** ած. տիզկանեփայտի, գենագերչակի:

Клещú, éй ա. յ. աքցան, ‹քալփաթին›:

Клé‖щикъ ա. **1**, նւզ. տ. Клещъ; **2**, բս. Arum arisarum, իժային նուրճ (կոնդ). **-щúнецъ**, нца ա. բս. Arum maculatum, բծաւոր նուրկ (նուրճ, կոնդ). **-щъ**, á ա. կնդ. Acarus redivivus, շանաճանճ:

Клейнка ի. ստոնձի աման, պուտուկ:

Клúверъ ա. (գերմ.) կլիվեր (եռանկիւնի առագաստ նաւի առջևից):

Клú‖каніе չ. կոչելը, կանչելը. **-кать** (-чу -чутъ), **-кивать, -кнуть** ն. **1**, կանչել, կոչել, գոչել. **2**, տարփողել. **-ся** տ. Аýкаться; **-кýша** ի. նուաղկոտ, ընկեցիկ (ըստ ժողովրդի՝ դևոտ) կինարմատ. **-кýшествовать** (-ствую -ютъ) չ. նուաղկոտի պէս ճըչել, աղաղակել. **-къ** ա. կոչ. գոչ, ձայն, աղաղակ. рáдостные к—и.

Клú‖максъ ա. (յն.) ճրտս. աստիճան. **-мактерúческій** ած. (լտ.) աստիճանական. к. годъ աստիճանական տարի (որի ընթացքում մարդուս մարմնի մէջ իբր թէ զգալի փոփոխութիւններ են առաջանում. այս պատահում է 44—48 տարեկան կնոջ հետ, երբ օր. դաշտանը դադարում է):

Кли‖матúческій ած. կլիմայական. **-матологúческій** ած. կլիմայախօսական. **-матолóгія** ի. կլիմայախօսութիւն. **-матъ** ա. (լտ.) կլիմա, ‹հաւա›:

Клú‖ника ի. (յն.) կլինիկ (համալսարանին կամ ակադէմիային կից բժշկանոց, ուր ուսանողներին փորձնականապէս վարժեցնում են բժշկութեան հէնց հիւանդի անկողնի առաջ). **-нúческій** ած. կլինիկական:

Клú‖нишко ա. նւզ. **-нище** ա. յեւլ. տ. Клинъ; **-нникъ** ա. բս. կարմիր անմեռուկ. **-новáтый, -новúдный** ած. սեպաձև. **-нóкъ**, нкá ա. **1**, սայր, սրի բերան. **2**, նւզ. տ. Клинъ; **-нообрáзный** ած. սեպաձև. к—ыя письменá սեպաձև գրեր. **-нопись** ի. սեպագրութիւն. **-нóчекъ**, чка նւզ. տ. Клинóкъ; **-нцовáть** (-цýю -ютъ) ն. к. стѣ́ну պատի մէջ սեպիկներ ցըցել (սուաղելուց առաջ). **-нчатый** տ. Клиновáтый; **-нчикъ** տ. Клúнышекъ; **-нъ** ա. (յ. клúнья, ьевъ) **1**, սեպ. вколáчивать, вбивáть, забивáть клúнья սեպեր խփել. кудá ни кинь—всё клинъ ինչ էլ անում ես, ուր էլ դիմում ես, չի յաջողւում. землá не клúномъ сошлáсь աշխարհը հօ չը քանդուեց. дѣ́ло к—омъ сошлóсь գործը խոչընդոտի հանդիպեց. бѣ́лый свѣтъ не к—омъ сталъ կամ сошёлся աշխարհս շատ մեծ է, շատ ընդարձակ է. **2**, շորի մէջ գցած սեպաձև կտոր, կապերտ. **3**, (յ. клины́) շերտ հող, միջնակ, անտառ. **-нышекъ**, шка նւզ. տ. Клинъ.

Клúпе‖рный ած. կլիպէրի. **-ръ** ա. (յն.) կլիպէր (սրընթաց վաճառականական նաւ):

Клú‖рикъ ա. կղերիկոս, կղերական, հոգևորական. **-рúческій** ած. կղերիկոսի, հոգևորականի. **-ровóй** ած. կղերի, կղերական, հոգևորական. **-росникъ** տ. Дьячóкъ; **-росный** ած. եկղ. **1**, դասի. **2**, երգեցիկ խմբի. **-росъ** ա. (յն.) եկղ. **1**, դաս. **2**, երգեցիկ խումբ. **-рошáнинъ** տ. Клúросникъ; **-рошáнка** ի. դպրուհի (կուսանոցում). **-ръ** ա. (յն.) **1**, կղեր, հոգևորականութիւն. **2**, երգիչներ և եկեղեցու սպասաւորներ:

Клистú‖рный ած. կլիստիրի, գրեխիկի. **-ръ** ա. (յն.) կլիստիր. **1**, գրեխիկ, օքնայ, օքնա-դաստուր (հեղուկ, որ թափում են յետոյքից). **2**, սորան ծառայող խողովակը. постáвить к.

Клú‖чка ի. անուն (կենդանու). к. собáки; **-чъ** ա. **1**, կոչ, գոչ, կանչում. **2**, տարփողում, հռչակում:

Клишé չ. անհ. (ֆր.) կլիշէ (տպագրելու համար փորագրած կամ ձուլած պատկեր):

Кліéнтъ ա. (լտ.) կլիէնտ. **1**, հովանաւորեալ. **2**, իրւբ. գործատէր, փաստաբանին գործ յանձնող. **3**, մուշտարի, յաճախորդ:

Клоáка ի. (ֆր.) կոյուղի:

Клобý‖къ ա. **-чёкъ**, чкá նւզ. վեղար, կնգուղ. **-чúть** (-чу -чатъ) ն. сóкола որս. բազէին ոտակալ դնել:

Клокáстый ած. խիտ (մազերի մասին):

Кло‖котáніе չ. խլխլալը, եփ գալը, պըճպճալը. **-котáть** (-чý -кóчутъ), вск—, չ. խլխլալ, եփ գալ, պճպճալ. **-котъ** ա. տ. Клокотáніе.

Клокóчина ի. բս. Melia azederach,

ապատ դրախտ կամ սուտ մոլաթվենի (տճ. բէ-- բէհ ադամը)։

Клокъ ա. (յ. клóки և клóчья, ьевъ) 1. կտոր, մաս (որ և է բանի). 2, տրցակ, փունջ. բուռ, փաթիլ. шёлъ клóчьями спóрый снѣгъ; к. волóсъ մի փունջ մազեր. к. земли́ մի բուռ հող։

Кло‖нéніе չ. թեքելը, կռացնելը, ծռելը. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), скл—, ն. թեքել, ծռել, կռացնել. вѣтеръ клóнитъ дерéвья; меня́ клóнитъ ко сну քունս տանում է. **-ся** անդր. և չ. հակուել, թեքուել. կռանալ. *ձգտել, նկրտել. к. къ упáдку անկման մոտենալ. день клóнится къ вéчеру օրը տարաժամում է։

Клó‖пикъ նւզ. **-пи́шко** ա. նմատ. **-пи́ще** ա. յւել. տ. Клопъ; **-пóвій**, вья, ье ած. փայտոջլի, ‘բաղլնջի‘. к. порошóкъ; **-пóвникъ** ա. 1, բս. Ledum palustre, լաւդանոն (ճահճային Ընդլումէգ) 2, արգելանոց, կալանք. **-пъ**, á ա. կնդ. Cimex lectularia, հասարակ մլուկ կամ փայտոջիլ, ‘բաղլինջ‘, ‘թախթաբիթի‘. водяны́е к—ы́, Hydrocorida, ջրամլուկներ. древéсный к., Pentatoma, հնդատ։

Клóунъ ա. (անգլ.) կլօուն, ծաղրածու, խեղկատակ, միմոս (ցիրկում)։

Клох‖тáніе չ. կռկռալը, կչկչալը (հաւի). **-тáть** (-чу́ -óхчутъ) չ. կռկռալ (ձու ածելիս). կչկչալ, ճուտերին կանչել. **-ту́нья** է. թուխս, թուխս եկած հաւ։

Кло‖чёкъ, чкá նւզ. տ. Клокъ; **-чéніе** չ. 1, ծուատելը, քրքրելը, կտոր կտոր անելը. գզգզելը. 2, խառնելը, խճճելը. **-чи́стый** ած. գզգզած, քրքրած, ծուատած. խճըճած. **-чить** (-чу -чатъ) ն. 1, ծուատել, կըտոր կտոր անել, քրքրել, գզգզել. 2, խառնել, խառնափնթորել, խճճել. **-ся** անդր. 1, ծուատուել, քրքրուել, գզգզուել. 2, խառնուել, խճըճուել. **-чковáтость** է. ծուէնաւորութիւն, կտորներից, ծուէններից բաղկացած լինելը։ **-чковáтый** ած. ծուէնաւոր, կտորներից, ծուէններից բաղկացած. խառնուած, խճճուած. **-чóкъ**, чкá տ. Клочёкъ; **-чья**, чьевъ յ. տ. Клокъ. [(ծառի)։

Клу́бень, бня ա. կոշտ, կոճղ, ‘խիլ‘

Клуби́ть (-блю́ -би́тъ), закл—, ն. ծառացնել, պտոյտ տալով վեր բարձրացնել. կծկել. **-ся** չ. ծառանալ, պտտուելով, ոլոր մոլոր վեր բարձրանալ. կծկուել. клубя́щійся дымъ.

Клубни́‖ка է. բս. Fragaria elatior, ընտանի ելակ. **-ковка** է. ընտանի ելակի օշարակ. **-чка** նւզ. տ. Клубни́ка; **-чникъ** ա. 1, ընտանի ելակի սիրահար. 2, ընտանի ելակաբոյս. 3, ելակի ածու, ելակ ցանած տեղ. **-чный** ած. ընտանի ելակի(ց)։

Клу́‖бный ած. 1, գնդակի, կծիկի. 2, կլուբի, ժողովարանի. **-бóкъ**, бкá ա. **-бóчекъ**, чка նւզ. պստիկ կծիկ. պստիկ գունդ. ‘քուլայ‘. к. ни́токъ, шёлку; свернýться клубкóмъ կամ въ к. կծկուել. **-бóчникъ** ա. բս. Globularia, գնդածաղիկ։

Клубъ ա. 1, գունդ, պարոյր, գնդաձև մարմին. ‘քուլայ‘. дымъ поднимáется клу́бами; 2, կծիկ. свернýться к—омъ կծկուել, կուչ գալ. к. дéрева ծառի տերևախիտ գլուխը. 3, (անգլ.) ա, կլուբ, ժողովարան. áнглійскій, дворя́нскій к. բ, ժողով, ժողովարան քաղաքական կուսակցութեան։ [րի ածու։

Клу́мба է. (անգլ.) ծաղկանոց, ծաղիկնե-

Клы‖кáстый ած. խոշոր ժանիքներով. **-кóвый** ած. ժանիքի. **-къ**, á ա. **-чóкъ**, чкá նւզ. **-чи́ще** ա. յւել. ժանիք, ‘ոլեհ‘ (ոըլեղ, ոլըխ)։

Клѣ‖тка է. **-точка** նւզ. 1, վանդակ, լարանոց, տրկնոց, զառագեղ. посади́ть пти́чку въ к—у; 2, նեղ, անձուկ խցիկ. կզմն. խորշ. 3, ճօթեղէնի, թղթի վերայ քառանկիւնի նաշխ, նկար. матéрія съ к—ами; 4, կոյտ, դէզ. класть кирпи́чъ въ к—и; к. дровъ; **-точникъ** ա. թռչունների համար վանդակ շինող. **-точный** ած. 1, վանդակի. 2, խուցի. խորշաւոր. **-ту́шка** նւզ. տ. Клѣть; **-тчани́на** է. քառանկիւնի նկարներով գործուածք, կտոր. **-тчáтка** է. խորշաթաղանթ. ցանցաձև, խորշաւոր թաղանթ. **-тчатый** ած. քառանկիւնի նաշխերով, նկարներով. к. платóкъ; **-ть** է. տ. Кладовáя.

Клювъ ա. կտուց։

Клюзъ ա. (գերմ.) ծովգ. նաւի ափին ծակ, անցք, որի միջից անց՚ում է խարսխի պարանը։

Клюкá է. կեռ գլխով փայտ, գաւազան։

Клю́‖ква է. բս. Vaccinium oxycoccus, լոռամրգի կամ փխթոթահամ հապալասի և իր պտուղը. **-квенный** ած. հապալասու պտղից. к. квасъ; **-ковка** տ. Клю́ква; **-ковникъ** ա. 1, հապալասու թուփ. 2, (**-ковница** է.) հապալասավաճառ, -ուհի։

Клюфтъ ա. (գերմ.) լեռնգ. խորոչ, ճեղք։

Клю‖чарёвъ, а, о ած. **-чáрскій** ած. փակակալի. **-чáрство** չ. փակակալութիւն. **-чáрь**, я́ ա. եկղ. փակ՚կալ. **-чеви́къ**, á ա. բս. Anthirrhinum Orontium, դաշտայ շնբերան. **-чеви́на** է. **-чеви́нка** նւզ. աղբիւրից առաջացած ճահճուտ, ճահիճ. **-чевóй** ած. 1, բանալու. к—áя борóдка; 2, աղբիւրի. к—áя водá; **-чикъ** նւզ. տ. Ключъ; **-чи́ца** է. կզմն. անրակ. **-чи́чный** ած. անրակի, -կային. **-чи́ще** ա. յւել. տ. Ключъ; **-чникъ** ա. **-чница** է. մառանապետ, -ուհի, տան մատակարար, -ուհի. **-чничать** չ. մառանապետի կամ մատակարարի պաշտօն վարել. **-чническій** ած. մառանապետի, մատակարարի. **-чничество** չ. մառանապետութիւն, մատակարարութիւն. **-чъ**, á ա. 1, բանալի, ‘աչար‘. воровскóй, подóбранный к.; к. отъ часóвъ, отъ дверéй ժամացոյցի, դռան բանալի. 2, աղբիւր. бить к—óмъ բխել. 3, ծուռ, կտրտուած գիծ. журавли́ летя́тъ [к—óмъ.

Клюю́ տ. Клевáть.

Кляну́ տ. Клясть. [նաքի, ներկի)։

Кля́кса է. (գերմ.) բիծ, կեղտ, մուր (թա-

Кля́нчить (-чу -чатъ) ն. что կամ о чёмъ մուրալ, հայցել, ժտել, ուզողութիւն անել։

Кля́‖пецъ, пца **-пикъ** նւզ. տ. Кляпъ; **-пцы́**, óвъ ա. յ. թակարդ. *попáсть въ к. թակարդի մէջ ընկնել, փորձանքի, խաթարալի մէջ ընկնել. **-пъ** ա. փայտի կտոր (օր. շուանի ծայրը կապելու, ամրացնելու). բերանի գելոց, գայլ. положи́ть собáкѣ к. въ ротъ.

Кля́||сть (-ну́ -ну́тъ) ն. անիծել, նզովել. к. свою́ судьбу́; **-ся** անդր. чѣмъ մի բանով երդուել, երդում ուտել. к. не́бомъ и землёю; к. всѣ́ми святы́ми; кляну́сь че́стью! кляну́сь Бо́гомъ! **-тва** է. 1, երդում. дать к—у երդուել, երդում ուտել. 2, ուխտ, ուխտադրութիւն. 3, անէծք, նզովք. **-твенно** մ. երդմամբ. **-твенный** ած. երդումով տուած, արած, հաստատուած. к—ое обѣща́ніе; к—ое отрече́ніе.

Клятво||наруше́ніе չ. երդմնազանցութիւն, ուխտադրժութիւն. **-наруши́тель** ա. **-наруши́тельница** է. երդմնազանց, ուխտադրուժ այր, կին. **-преступле́ніе**, **-престу́пникъ**, **-престу́пница** տ. Клятвонаруше́ніе, -ши́тель, -ши́тельница; **-престу́пный** ած. երդմնազանց, ուխտադրուժ:

Кля́у||за է. (լտ.) 1, խճճուած, մութ պարագայ գործի. 2, բամբասանք, բարբաջանք, զրախօսութիւն, բանսարկութիւն. **-зить** (-жу -зятъ) չ. զրախօսել, բամբասել, բանսարկութիւն անել. **-зникъ** ա. **-зница** է. բամբասասէր, զրախօս, բանսարկու այր, կին. **-зничать** տ. Кля́узить; **-зничество** չ. բամբասանք, բամբասասիրութիւն, զրախօսութիւն, բանսարկութիւն:

Кля́||ча է. **-чо́нка** նւզ. վատթար, հալից գցած ձի, ‛ալաշա‘:

Кна́стеръ ա. (հոլ.) կանաստէր (ընտիր տեսակի թութուն, ծխախոտ):

Кни́га է. 1, գիրք. մատեան. 2, գիրք, դըրուագ. 3, կզմխ. հազարթերթիկ (որոճողների երրորդ ստամոքսը):

Книго||печа́таніе չ. գրքերի տպագրութիւն, մամուլ. **-печа́тникъ**, **-печа́тня** տ. Типогра́фъ, -гра́фія; **-прода́вецъ**, вца ա. **-прода́вица** է. գրավաճառ, -ուհի. **-прода́вческій** ած. գրավաճառի, -ութեան. **-торго́вецъ**, вца տ. Книгопрода́вецъ; **-торго́вля** է. գրավաճառութիւն. **-храни́лище** չ. գրադարան, մատենադարան. **-храни́лищный** ած. գրադարանի. **-храни́тель** ա. **-храни́тельница** է. գրադարանապետ, -ուհի, գրադարանապահ, -ուհի:

Кни||жёнка է. նւստ. ողորմելի, անպիտան գրքոյկ. **-жечка** նւզ. տ. Кни́жка; **-жица** նւզ. **-жища** յւճլ. տ. Кни́га; **-жка** է. նւզ. տ. Кни́га; **-жникъ** ա. 1, Նոր կտ. դպիր. 2, (**-жница** է.) հին գրքեր ծախող այր, կին. 3, տ. Книгохрани́лище; **-жный** ած. գրքի, գրքերի, գրա—. к. мага́зи́нъ, к—ая торго́вля; к. язы́къ գրոց լեզու, գրաբարբառ. онъ человѣ́къ к. նա կարդացած, ընթերցասէր մարդ է. **-жо́нка** տ. Книжёнка.

Кни́зу մ. դէպի վայր, դէպի ներքև:

Кни́ксенъ ա. (գերմ.?) խոնարհ յարգանք (որ մատուցանում են օրիորդներն և կանայք ծունկը ծալելով). сдѣ́лать к.

Кнопъ ա. (գերմ.) ծովգ. մի տեսակ հանգոյց պարանի ծայրին:

Кно́пка է. 1, մեխ (գլխով). 2, կոճակ. к. у электри́ческихъ звонко́въ.

Кну́||тикъ նւզ. **-ти́ще** ա. յւճլ. տ. Кнутъ; **-тови́ще** չ. կնուտի կոթ. **-тъ** ա. (շվեդ.) կնուտ, մտրակ:

Княги́ня է. իշխանուհի, իշխանի կին:

Княже||ни́ка, **-ни́чка** նւզ. **-ни́ца** է. բս. Rubus arcticus, հիւսիսային մորենի կամ մորմենի. **-ни́чникъ** ա. 1, տ. Княжени́ка; 2, մորու օշարակ. **-ни́чный** ած. հիւսիսային մորենու, մորու:

Кня||же́ніе չ. 1, իշխանութիւն, իշխանական երկիր, հող. 2, իշխանութիւն, իշխելը. **-жески** մ. իշխանաբար. **-жескій** ած. իշխանական, իշխանի. **-жество** չ. իշխանութիւն. **-жествовать** (-ствую -ютъ), **-жить** (-жу -жатъ) չ. իշխել. **-жичъ** ա. իշխանի որդի, իշխանորդի. **-жій**, жья, жье տ. Кня́жескій; **-жна́** է. իշխանի դուստր (չ'ամուսնացած), իշխանադուստր. **-зёкъ**, зька́ ա. 1, նւզ. իշխանիկ. 2, կնդ. Parus coeruleus, կապոյտ երաշտահաւ. 3, ճրտրք. ծայրագերան:

Князь ա. (յ. князья́ -зе́й -зья́мъ...) 1, իշխան (երկրի իշխան, իշխանի տիտղոս կրող ազնուական և կամ կայսրական ընտանիքի անդամ). 2, ռմկ. ‛թագաւոր‘, թագակիր փեսայ:

Ко 1, նախդ. տ. Къ; 2, մասնկ. տ. Ка.

Коали||ціо́нный ած. համապետական. բազմապետական. համակուսակցական. к—ое министе́рство համակուսակցական (բոլոր կուսակցութիւնների ներկայացուցիչներից կազմուած) մինիստրութիւն. **-ція** է. (լտ.) համապետական կամ բազմապետական դաշնակցութիւն. համակուսակցական, բոլոր կուսակցութիւններից կազմուած միութիւն:

Ко||бальти́нъ ա. կամ **-ба́льтовый** блескъ, հնք. cobaltine, կոբալտին. **-ба́льтъ** ա. հնք. cobalt, կոբալտ:

Ко||белёвый ած. որձ շան. **-белёкъ**, лька́ նւզ. տ. Кобе́ль; **-бели́ный** ած. որձ շան. **-бе́ль**, ля́ ա. որձ շուն, քերծէ. чёрнаго к—я́ не вы́моешь добѣла́ (առծ.) սևին սապոն, խևին խրատ, «ոչ դափլանը իր պէնկը կը փոխէ և ոչ արապը իր սևութիւնը». чёрныхъ к—е́й на-бѣ́ло перемыва́ть (դարձւ.) զուր, ապարդիւն բան բանել, ‛ջուր ծեծել‘, մաղի մէջ ջուր ածել:

Кобе́||неніе չ. 1, ծռելը, ծամռելը. 2, կոտրտուիլը, քըքըրուիլը. **-нить** (-ню -нятъ) ն. 1, ծռել, ծամռել, կոտրտել. **-ся** անդր. 1, ծռուիլ, ծամռուիլ, ծամածռութիւն անել. 2, կոտրտուիլ, քըքըրուիլ, ‛նազ անել‘. կամակորութիւն, խեռութիւն անել:

Ко́бецъ, бца ա. կնդ. Falco apivorus, մեղուական բազէ:

Ко́б||за է. (թուրք.) քոբզա (թառ, մի տեսակ փանդռ, որ գործածական է Փոքր-Ռուսիայում). **-за́рь**, я́ ա. քոբզահար:

Кобу́ра է. ատրճանակի կաշէ բուն, պատեան:

Ко́бчикъ նւզ. տ. Ко́бецъ.

Кобъ ա. կոբ (միջակ մեծութեան, ուժեղ ձի, նժոյգ):

Кобы́зъ ա. մի տեսակ փող, նուագարան:

Кобы́||ла է. 1, մատակ ձի, զամբիկ. изъ кобы́лъ, да въ кля́чи (առծ.) ձիուց վայր գալով իշին նստել. 2, նստարան, տախտակ յանցապարտներին պատժելու համար. 3, դերան ճախարակով, որի վերայով անցնում է խարախապարանը. **-ли́ца** տ. Кобы́ла 1; **-лій**, лья, лье ած. մատակ ձիու. **-лка** է. 1, նւզ.

մատղաշ, դեռահաս, մատակ ձի. 2, նուագարանի սիմերի տակ դրած թամբը. 3, կնդ. Cicada, ճպուռ. **-лочка** նւզ. տ. Кобылка; **-лушка** փաղք. տ. Кобыла; **-лятина** ի. մատակ ձիու միս. **-лячій**, чья, чье տ. Кобылій.

Кова́‖ло չ. թոխմախ, մեծ կռան դարբնի. **ль** ա. կռող, դարբին. **-льный** ած. կռելու, դարբնելու. **-льня** ի. դարբնոց. **-ніе** չ. կռելը, դարբնելը։

Кова́р‖никъ ա. **-ница** ի. նենգ, նենգամիտ այր, կին. **-но** մ. նենգութեամբ. **-ность** ի. նենգութիւն. **-ный** ած. նենգ, նենգամիտ, խորամանկ. **-ственный** ած. նենգ, նենգութեան, խորամանկութեան. **-ство** չ. նենգութիւն, խորամանկութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) չ. նենգել, նենգութիւն, խորամանկութիւն անել։

Кова́ть (кую -ютъ) ն. 1, կռել, դարբնել, ծեծել. куй желѣзо, пока горячо երկաթը տաք տաք կը ծեծեն. 2, պայտել, 'նալնել' (ձիուն). 3, չ. (ծղրիդի մասին) կանչել, ճռճռացնել։

Кове́р‖канье չ. 1, ծռելը, ծամռելը, կոտրտելը, ճխլտելը. 2, ծամածռելը, աղաւաղելը, աղարտելը, աղճատելը. **-кать**, иск—, ն. 1, ծռել, ծամռել, կոտրտել, ճխլտել. 2, ծամածռել, աղաւաղել, աղարտել, աղճատել. **-ся** անդր. կոտրտուիլ, քքքուիլ։

Ковё‖рникъ ա. **-рница** ի. գորգագործ, -ուհի. **-рный** ած. գորգի, գորգա—. **-ръ**, вра́ ա. գորգ, 'խալի', 'խալիչայ'։

Ко́‖вка ի. տ. Кова́ніе; **-вкій** (-вокъ -вка́, о) ած. կռելի, դարբնելի փափուկ. **-вкость** ի. կռելի, դարբնելի լինելը, փափկութիւն (մետաղի)։

Коври́‖га ի. 1, կլոր հաց. 2, կտոր այսպիսի հացի. **-жка** ի. **-жечка** նւզ. 1, տ. Коври́га; 2, մի տեսակ համեմած կարկանդակ. **-жный** ած. կլոր հացի ձեւով, կլոր հացի պէս։

Ко́в‖рикъ ա. նւզ. գորգիկ, պստիկ գորգ, 'խալի', 'խալիչայ'. **-ро́вый** ած. գորգի, գորգա—։

Ковче́‖гъ ա. **-жецъ**, жца նւզ. 1, արկղ. 2, ածք. Նոյեան տապան. к. завѣ́та տապանակ Ուխտի. 3, տ. Кіо́тъ; **-жный** ած. արկղի, տապանի, տապանակի։

Ко́‖вшикъ նւզ. **-вшичекъ**, чка նւզ. **-вши́ще** ա. յււ. **-вшъ** ա. 1, ջուր հանելու աման կոթով. 2, շերեփ. 3, ձագար, դոյլ. 4, արուեստական խորշ, ծոց։

Ко‖въ ա. 1, տ. Кова́ніе; 2, (սովոր. յ. ко́вы) դաւ, դարան, որոգայթ, թակարդ. խարդաւանք. **-вывать** տ. Кова́ть.

Ковы́‖листый ած. փետրախոտով հարուստ. **-ль**, ля́ ա. 1, բս. Stipa pennata, փետրախոտ. 2, Avena pubescens, դաշտայ վարսակ։

Ковылькну́ть տ. Ковыля́ть.

Ковы́льный ած. փետրախոտի, փետրախոտով ծածկուած. к—ая земля́.

Ковы‖ля́ніе չ. կաղալը, ոտը քարշ տալը. **-ля́ть**, -льну́ть չ. կաղալ, մի ոտը քարշ տալ։

Ковы‖рну́ть տ. Ковыря́ть; **-ро́къ**, рка́ ա. **-ро́чекъ**, чка նւզ. 1, քչփորելը, քչփորում. 2, քչփորածը, քչփորելով հանածը. **-ря́лка** ի. քչփորիչ (օր. շիրուխի). **-ря́ніе** չ. փորելը, քչփորելը. **-ря́ть**, -рну́ть ն. 1, փորել, քչփորել. к. въ зуба́хъ; к. ногтя́ми եղունգներով ճանկռտել, պռճոկել (օր. վէրքը). 2, к. ла́пти տրեխներ հիւսել, կարել. 3,* դանդաղ, անշնորհքը կերպով անել, շինել։

Когда́ մ. 1, երբ, երբ որ. к.-то երբեմն, մի ժամանակ. к.-нибу́дь, к.-либо երբ և իցէ. 2, չ. երբ որ, եթէ. въ слу́чаѣ, к. онъ прiѣ́детъ այն դէպքում, եթէ նա գայ։

Когóрта ի. (լտ.) զօրախումբ։

Кó‖готь, гтя ա. (յ. кóгти, когтéй) **-готóкъ**, ткá, **-готóчекъ**, чка նւզ. ճանկ, մագիլ, ճիրան. держáть когó въ *когтя́хъ մէկին շատ խիստ, ճանկերի մէջ պահել. **-гти́стый** ած. երկար ճիրաններով, երկայնամագիլ։

Кó‖дексъ ա. (լտ.) գիրք, մատեան. օրէնսգիրք. **-дификáторъ** ա. օրէնսժողով, օրէնքներն 'ի մի ժողովող և խմբագրող. **-дификáція** ի. (լտ.) խմբագրութիւն օրէնքների. օրէնքներն 'ի մի հաւաքելն և խմբագրելը։

Кодó‖лъ ա. 1, հնգ.շղթայ, կապանք. 2, պարան, չուան (մեւդ ուռկանի). **-льный** ած. ուռկանի պարանի, չուանի։

Кóе-гдѣ մ. տեղ տեղ. մի մի տեղ։

Кóе-‖какóй դեր. որ և է, մի ինչ որ. **-какъ** մ. մի կերպ, ինչ որ լինի. **-кто** դեր. ոք մին. **-что** դեր. (սեռ. кое-чегó, տրկ. кое-чемý են) որ և է ինչ, բան։

Кó‖жа ի. 1, մորթ(ի), կաշի. человѣ́ческая, звѣри́ная к.; нѣ́жная к.; изъ к—и лѣзть կաշուից դուրս գալ, շատ աշխատել. у негó тóлько к. и кóсти նա կատարեալ կմախք է. болѣ́знь к—и; ни съ к—и, ни съ рóжи վատատես, վատ կերպարանքով. отъ э́того морóзъ по к—ѣ подирáетъ այդ մարդու վերայ զարզանդ է բերում. 2, մաշկած կաշի, մշակած (դարաղած) կաշի. 3, կեղև, թաղանթ, մաշկ (բոյսերի, պտուղների). к. на пéрсикахъ, на я́блокахъ; **-жаный** ած. կաշէ, մաշկեղէն. **-жевéнный** ած. կաշեգործութեան, խաղախորդութեան. к. завóдъ; к—ая торгóвля; **-жéвникъ** ա. կաշեգործ, խաղախորդ, 'դաբաղ'. **-жéвница** ի. կաշեգործի կինը. **-жéвничать** չ. կաշեգործութիւն անել, խաղախորդութիւն անել. **-жéвническій** ած. կաշեգործի, խաղախորդի. **-жéвничество** չ. կաշեգործութիւն, խաղախորդութիւն. **-жéвничиха** տ. Кожéвница; **-жéвничій**, чья, чье տ. Кожéвническій; **-жéвня** ի. կաշու գործարան, խաղախորդարան. **-жемя́ка** ա. տ. Кожéвникъ; **-жечка** նւզ. տ. Кóжа; **-жѣ́дъ** ա. կնդ. Dermestes, մորթեկեր (միջատ). **-жи́стый** ած. կաշեկերպ. հաստ կաշով, ամուր, կարծր, պինդ. **-жица** ի. բարակ մաշկ, թաղանթ, փառ. **-жка** նւզ. տ. Кóжа; **-жный** ած. կաշու, մորթի. **-журá** ի. **-жури́на**, **-жури́нка** նւզ. կեղև, կճեպ. կլեպ. խորխ (օր. օձի). **-жу́ристый** ած. հաստ, թանձր կեղևով ծածկուած. **-жу́рка** նւզ. տ. Кожурá; **-жу́хъ** ա. 1, մուշտակ, 'քուրք' (գիւղացու). 2, մի տեսակ ծխնելոյզ. 3, հալոցի շրջապատը։

Козá ի. 1, էգ այծ. вздуть когó, какъ

сидорову к—ý մէկին խիստ ծեծել, ջարդել. 2, գաջուկրի տաշտ, տաշտակ:

Коза‖кйнъ, -къ, -цкій, -чка, -чёкъ տ. Каза...

Ко‖зелéцъ, льцá ա. բս. ա, Scorzonera humilis, մանրացօղուն սիբեխ. բ, Anemone Ranunculoides, գորտնուկազգի պուտ. գ, Caltha palustris, ցինգ, ոսկեծաղիկ (վաղինակ). դ, Tragopogon, քօշմօրուք. **-зелóкъ**, лкá ա. 1, նւզ. պստիկ այծ, նոխազ. 2, կզմխ. tragus, ունկնանկին. **-зёлъ**, злá ա. 1, որձ այծ, քօշ, նոխազ. к. отпущéнія անշ. հարուածոյ կամ արձակեալ նոխազ. бить съ козлá աջնի և յետևի ոտներով աքացել. задáть козлá աքացել, քացի տալ. драть к—á ա, կերկեռալ, վատ երգել. բ, որձկալ, փսխել. пустить козлá въ огорóдъ գայլին գառնապան կարգել. отъ негó, какъ отъ козлá, ни шéрсти, ни молокá նորանից ոչ մի օգուտ չկայ. 2, այծի կաշի, այծենի. **-зéльникъ** ա. բս. Tanacetum vulgare, պարկին, մեղուամուշկ. **-зерóгъ** ա. 1, կնդ. Capra ibex, այծքաղ. 2, աստղբ. Այծեղջիւր (համաստեղութիւն մի):

Козéтка է. (ֆր.) պստիկ բազմոց, զրոյցի բազմոց (որի վերայ նստած զրոյց են անում):

Кó‖зій, зья, зье ած. այծի. к. сыръ; **-зка** է. նւզ. այծիկ, այծուկ. **-злёнокъ**, нка ա. (յ. козлята, -ятъ) ուլ, ամիկ (որձ կամ էգ). **-зликъ** ա. 1, որձ ուլ. 2, այծի կաշի (մշակած). **-злйна** է. այծենի, այծի միս, կաշի. **-злйный** ած. այծի. к—ая бородá; **-злйть** (-лю -лятъ) չ. այծի պէս մկմկալ, *սխալ երգել. **-злйться**, окоз—, ամփ. ծընել (այծի մասին). **-злище** չ. յէպ. մեծ, անհագին այծ (որձ կամ էգ). **-злобордникъ** ա. բս. Tragopogon pratensis, սինձ (քօշմօրուք). **-злóвый** ած. այծենուց, այծի մորթուց. к. товáръ, к—ые сапогú; **-злонóгій** ած. այծոտն, այծի ոտներով. ծուռ, ծուռտիկ ոտներով. **-злорóдъ** ա. բս. Spiraea Aruncus, այծմօրուք (?):

Козлы I. (козлы, óвъ ա. յ.) սիւնեակներից վերայ ամրացրած գերան, որի վերայ փայտ են սղոցում. **II.** (кóзлы, -зёлъ է. յ.) կառքի ուս (առջևի կողմից, ուր նստում է կառապանը). садиться на к.; ѣхать на к—ахъ.

Козля‖къ, á ա. բս. Boletus viscidus, խզասունկ. **-тина** է. ուլի միս. **-чёкъ**, чкá տ. Козлякъ; **-чій**, ья, ье ած. ուլի:

Кó‖зненный ած. նենգ. նենգամիտ, խարամանկ. **-знодѣй** ա. բանսարկու, դրդալթներ լարող. **-знь** է. նենգութիւն, բանսարկութիւն, խարդաւանք. дѣлать кóзни որոգայթներ լարել:

Козодóй ա. կնդ. Caprimulgus europaeus, այծկիթ, այծադիթ (թռչուն է):

Ко‖зонóкъ նւզ. **-зонъ**, зна ա. կոճի. игрá въ кóзны կ․ճի խաղալը, վէգախաղ:

Кóзочка նւզ. տ. Козá. [ка.

Козýлька է. պստիկ օձ, իժ. տ. Козюль-

Козýля է. կնդ. Cervus capreolus, այծեմնիկ կամ փոքրիկ այծեամ:

Козыль, ля ա. կամ козиль-травá բս. Ambrosia maritima, ամբրոսեան խոտ(?)

Ко‖зырёкъ, рькá ա. 1, նւզ. տ. Кóзырь; 2, ճակատի կողմից գլխարկին կարած հովանոցիկ. сдѣлать подъ к. ողջունել. **-зырка** է. 1, կօզըր (յաղթող թուղթ) խաղալը, գալը. 2, սպառնալը, շշպրելը, նախատելը. **-зырнýть** տ. Козырять; **-зырный** ած. կօզըրի, յաղթող թղթի. **-зырь** ա. 1, թղթխ. կօզըր (յաղթող թուղթ, յաղթող գոյնի թուղթ). ходить съ к—я կամ съ к—éй յաղթող գոյնի թուղթը գալ, խաղալ. 2, ձեղուն (օր. սանդուխտների վերևից), պատուհանից շինած ծածկոյթ, հովանոց (օր. պատուհանների առջևի կողմից). 3, կօշկկ. կօշկի երեսի կաշին. 4,* երևելի, վայելչատես մարդ, կտրիճ. к. дѣвка տեսքով, գարմանալի աղջիկ. какимъ к—емъ онъ смóтритъ! նայիր մի նորա խիզախ դէմքին. не ходи к—емъ отъ одногó посýла տանից ջրի մի բոբիկանար. **-зыряніе** չ. տ. Козырка; **-зырять**, -рнýть չ. 1, թղթխ. կօզըր (յաղթող թուղթ) գալ, խաղալ. к. съ утрá до вéчера առաւօտից մինչև երեկոյ թուղթ խաղալ. 2,* սպառնալ, շշպրել, նախատել:

Козю‖лька նւզ. **-ля** է. օձ, իժ:

Козя‖вка է. **-вочка** նւզ. 1, փոքրիկ միջատ, ‘բօզօճ‘, ճճի. 2, մի տեսակ յենարան ապակեգործարաններում:

Кой-гдѣ ն. մի մի տեղ, տեղ տեղ:

Кóйка է. 1, մահիճ, մահճակալ (նաւի մէջ կմ զօրանոցներում). 2, ձեռնասայլակ (հող, ավլուս են կրելու): [Кóе-какъ.

Кой-‖какóй, -какъ տ. Кóе-какóй և

Кой‖мá, -мйть տ. Каймá, -мить; **-мы** է. յ. տ. Каймá.

Кóка է. մանկկ. ձու, հաւկիթ:

Кóканье չ. խփելը, զարկելը, չմփացնելը. կոտրելը:

Кокáрда է. (խտ.) կօկարդ. 1, մետաղէ թիթեղ գլխարկի ճակատին. 2, զարդարանք ժապաւէններից:

Кó‖кать, -кнуть ն. 1, խփել, զարկել. չմփացնել. կոտրել. 2, խմել, ‘դցել‘. **-ся** ամփ. ձուաներով ‘կրկափ տալ‘ (Զատկին):

Кокé‖тка է. (ֆր.) կօքէտուհի, քըքըռւող, մեղմեխ կին (որ աշխատում է այլ և այլ միջոցներով տղամարդկանց գուր գալ). 2, զգեստի վերևի մասը. **-тливый** ած. քըքըռւող, որ աշխատում է դուր գալ, գրաւել, հրապուրել. **-тничаніе** չ. կօքէտութիւն անելը. **-тничать** չ. (ֆր.) կօքէտութիւն անել, քըքըռւել, աշխատել դուր գալ, հրապուրել. **-тство** չ. կօքէտութիւն, ձգտում դուր գալու տղամարդուն, նորան հրապուրելու. **-тствовать** (-ствую -ютъ) տ. Кокéтничать. [գաքար:

Кокколйтъ ա. հնք. coccolit(h)e, կոկի-

Коклюшка է. (գերմ.) 1, փայտաճող (փայտէ կեռ սանր ժանեակ (‘հաշիա‘) գործելու). 2, կատակ, հանաք. խոստկցութիւն, զրոյց. перебирáть к—и դուրս տալ. подпустить комý к—у մէկին խաբել (աչքակապութեամբ):

Коклю‖шный ած. կապոյտ հազի. **-шъ** ա. (ֆր.) բժ. կապոյտ հազ:

Кóкнуть, ся տ. Кóкать, ся.

Кокó‖нъ ա. (ֆր.) **-нчикъ** նւզ. բոժոժ (մետաքսի). **-нный** ած. բոժոժի:

Кокóрникъ ա. բս. ա, Aristolochia clematitis, հասարակ զըրաւնդ (որդնատակ). բ,

Dolichos melanophthalmus, գետղ ձղակ? տճկ. պոլաճիկ, սև լոբախի): [արկղ, տուփ:

Кóкоръ ա. գնդակների, փամփուշտների

Кокó‖совый ած. հնդընկուզենու. հնդընկուզի. **-съ** ա. **1**, բս. Cocos nucifera, հնդընկուզենի, ընկուզաբեր արմաւենի (գնդարմաւենի, նարգիլակենի?). **2**, հնդընկոյզ:

Коко‖тáніе չ. կռկռալը, կռկռոց, կչկչալը, կչկչոց. **-тáть** (-чý -кóчутъ) չ. կռկռալ, կչկչալ, *բարձր ծիծաղել:

Ко‖кóтка ի. (ֆր.) կոկոտուհի (շքեղ, փարթամ, ոչ հրապարակական պոռնիկ կին կամ աղջիկ). **-котýнъ** ա. **-котýнья** ի. բարձր ծիծաղող, 'հռհռող' այր, կին. **-хóтъ** ա. կռռկոց, կչկչոց: [կել, կարել, պատռել:

Кокó‖шить (-шу -шатъ) չ. խփել, կոտ-

Кокó‖шникъ ա. **-шничекъ**, чка նւզ. կանանց խոյր, ապարօշ (ռուսական):

Кок‖совáніе չ. կոքսում, կոքսելը (քարածուխը). **-совáть** (-сýю -ютъ), окок— ն. (անգլ.) կոքսել (քարածուխի գազերն, մնւղ. ծծումբը հանելով коксъ (ածուխ) պատրաստել): [մի:

Консýнъ ա. կնդ. Anas clypeata, բադ

Коксъ ա. (անգլ.) կոքս (քարածուխից պատրաստած ածուխ, որ թէ խիտ մաքուր է և թէ մեծ ջերմութիւն է տալիս. կոքսը պատրաստում են, հանելով քարածուխի գազերն, մնւղ. ծծումբը): [նաւային խոհարար:

Кокъ ա. **1**, գանգուր, փունջ (մազերի). **2**,

Колáчивать տ. Колотúть.

Колá‖чикъ նւզ. տ. Колáчъ; сидѣть к—омъ ծալապատիկ նստել. свернýться к—омъ կծկուել, կուչ գալ. **-чникъ** ա. **-чница** ի. կալաչագործ այր, կին. **-чный** ած. կալաչի. **-чня** ի. կալաչներ թխելու տեղ. **-чъ**, á ա. կալաչ (ալիւրից մէջը ծակ հաց), բուլկի. тёртый *к. խորամանկ, աղուէսաբարոյ 'յետ եկած' մարդ. хóчешь ѣсть к—й, такъ не спи на печи́ (առծ) առանց աշխատանքի մի կտոր հաց չես գտնի:

Кóлба ի. (գերմ.) հեղուկներ զտելու ապակե սրուակ. տ. Ретóрта; երկար ճոռով լայն շիշ:

Кол‖басá ի. (լեհ.) կալբաս, երշիկ. **-бáсникъ** ա. **-сница** ի. կալբասագործ, -ուհի, կալբասավաճառ, -ուհի. **-бáсный** ած. կալբասի. **-бáсня** ի. կալբասարան, կալբաս, երշիկ ծախելու տեղ:

Колдó‖бина ի. ջրով լիքը փոս. **-бистый** ած. ջրով լիք փոսերով ծածկուած. к. путь.

Кол‖довáніе չ. կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. **-довáть** (-дýю -ютъ) չ. կախարդութիւն, հմայութիւն անել. **-дóвка** ի. կախարդ, հմայող կին, վհուկ, 'Ջադուբաջ'. **-дóвскій**, **-довскóй** ած. կախարդութեան, -դական, հմայութեան, -յող, գիւթութեան, գիւթական. **-довствó** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, գիւթութիւն, վհուկութիւն, 'Ջադուբաջութիւն'. **-дóвывать** տ. Колдовáть; **-дунúшко** ա. նխտ. **-дунúще** ա. յեղ. տ. Колдýнъ; **-дýнникъ** ա. բս. Lycopodium clavatum, հասարակ գետնամուշկ (հորիզոյ, կանեփխոտ, գետնամամուռ). **-дýнъ**, á ա. կախարդ, հմայ, գիւթող, վհուկ, 'Ջադուբաջ'. **-дуны́** ա. յ. մեծ պտտիկ կարկանդակներ. **-дýньинъ**, а, о ած. կախարդ, 'Ջադուբաջ' կնոջ, վհուկի. **-дýнья** ի. կախարդ, հմայ, 'Ջադուբաջ' կին, վհուկ:

Коле‖бáніе չ. **1**, երերում, ճօճում, տատանում, տարուբերում, *փոփոխութիւն. цѣны на хлѣбъ подвéрглись большúмъ к—іямъ; к—ія мáятника; **2**,* տարակուսանք, վարանում, անվճռականութիւն. **-бáтельный** ած. երերուն, տարուբերուող, *անվճռական. **-бáть** (-лéблю -блютъ և -бáю -ютъ), -бнýть, пок—, воск—, ն. **1**, շարժել, տատանեցնել, 'ժաժ տալ', տարուբերել. вѣтеръ колéблетъ дерéвья; **2**,* վարանեցնել, երկբայեցնել, կասկածի, տարակուսանքի մէջ գցել, վրդովեցնել. **-ся** անդր. և չ. **1**, շարժուիլ, երերալ, տատանուիլ, տարուբերուիլ, ալէկոծուիլ. мóре колéблется; **2**,* երկբայիլ, տատանուիլ, տարակուսիլ, վարանիլ. к. въ умѣ́ վարանմունքի, տարակուսանքի մէջ գտնուիլ. онъ не колéблясь согласúлся на э́то; **-блемость** ի. **1**, երերողութիւն, տատանմունք. **2**,* տարակուսանք, վարանմունք, անվճռականութիւն, փոփոխամտութիւն. **-блемый** բյ. ած. շարժած, 'ժաժ տուած', խախտուած. **-бливать, ся** տ. Колебáть, ся; **-блю** տ. Колебáть; **-бнýть, ся** տ. Колебáть, ся.

Колей‖на տ. Колея́; **-стый** ած. ակօսուած (անիւներից), մաշուած, փչացած. к—ая дорóга.

Колен‖кóрецъ, рца նւզ. **-кóришко** ա. նխտ. տ. Коленкóръ; **-кóровый** ած. կոլէնկորից, -րէ. **-кóръ** ա. (ֆր.) կոլէնկոր (բամբակէ կտաւ, գործուածք):

Ко‖лерúстый ած. պարզ, վառ գոյնով. **-леръ** ա. (լտ.) **-лерóкъ**, рка́ նւզ. **I.** (լտ.) գոյն, երանգ, գոյների, երանգների խառնուրդ, տափճան. **II.** (գերմ.) անասն. ուղեղային հիւանդութիւն ձիու:

Коле‖сúть (-шý -сятъ) չ. **1**, շրջել (կառքով). մոլորուել. **2**, մի բանի վերայ ակնարկութիւն անել. **3**, յիմար, անմիտ, անճահ բաներ խօսել. **-сúшко** նխտ. **-сúще** յեղ. տ. Колесó; **-(ё)сникъ** ա. անուագործ, անիւներ, ակներ շինող. **-сúца** ի. **-сúчка** նւզ. կառք. торжéственная, тріумфáльная к.; **-сúчный** ած. կառքի. **-(ё)сный** ած. անուի, ական. **-сó** չ. (յ. колёса, -съ): **1**, անիւ, 'ակ'. худóе к. бóльше скрипúтъ (առծ) դատարկ կարասի ձայնը բարձր կուգայ. зубчáтое к. ատամնաւոր անիւ. **2**, ճախարակ, 'չարխ'. мéльничное, точúльное к.; *к. счáстья; **-совáніе** չ. անուահարելը, 'ակնելը'. **-совáть** (-сýю -ютъ) ն. անուահարել, 'ակնել', անիւներով տրորել, սպանել (ոճրագործին):

Колесопровó‖дный ած. ռէլսերի, երկաթուղերի. **-ды** ա. յ.=рéльсы (տ. Рéльсъ).

Коле‖сцó նւզ. տ. Колесó; **-(ё)счатый** ած. անիւներով, ակներով:

Ко‖лéтный ած. կօլէտի. **-лéтъ** ա. (ֆր.) կօլէտ, կաշէ բաճկոնակ (հեծեալի):

Колé‖чко չ. պտտիկ մատանի, օղակ. **-чный** ած. մատանու, օղակի:

Колея́ ի. անուի, ական քաշած ակօս, անուահետք. онъ не въ свою к—ю по-

на́лъ նա լինի յարմար տեղ չընկաւ, իր կոչմանը համապատասխան ասպարէզ չգտաւ։

Колй 1, ն. երբ. **2,** չ. եթէ, եթէ որ, թէ որ։

Коли́бри է. անփ. կնդ. Trochillus, սրափրտ (թռչնիկ)։ [հացի ծանդիկ)։

Ко́ливо չ. (յն.) կուլլիբայ, կոլիվայ (հոգե-

Колизе́й ա. (լտ.) կոլիզէյն (Հռոմի պրանշեղի, հոյակապ ամփիթատրոնը, որի աւերակներն այսօր էլ կարելի է տեսնել)։

Ко́лика է. խիթ աղիքների, ծակոց։

Ко‖ли́кій ած. ո՞ր երաւր, ո՞ր. **-ли́ко** ն. եկ. ու. ո՞րչափ, ո՞րքան։

Коли‖рова́ніе չ. աչքապատուաստութիւն. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) պատուաստել (ազնիւ բոյսի աչքը հասարակ բոյսին). **-ро́вка** է. տ. Колирова́ніе.

Коли́че‖ственный ած. քանակական. **-ство** չ. քանակութիւն, թիւ, չափ, գումար։

Ко́л‖ка է. **1,** կոտրելը, ճեղքելը (փայտը). **2,** ծակելը, խշտելը, խոցելը. **-кій** ած. **1,** հեշտութեամբ կոտրուող, ճեղքուող, փխրուն, փուխր. **2,*** խիստ, կծու, վիրաւորական, դաղող. к—ія слова́, рѣ́чи; **-ко** ն. կծու, վիրաւորական եղանակով. **-кова́тость** է. թեթեւ մաղձ, վիրաւորանք. **-кова́тый** ած. փոքր ինչ վիրաւորիչ, կծու. **-кость** է. **1,** փխրունութիւն. **2,** կծու, վիրաւորական խօսք. говори́ть кому́ к—и.

Колле́‖га ա. (լտ.) պաշտօնակից, ծառայակից. **-гіа́льный** ած. հաւաքական, ընկերակցական. **-гія** է. (լտ.) հաւաքական հիմնարկութիւն, ժողով. **-жскій** ած. կոլլէգիական. к. асе́ссоръ կոլ. ասեսոր (ութերորդ դասի աստիճանաւոր)·

Колле‖кти́вный ած. հաւաքական. к—ая но́та; **-кція** է. (ֆր.) ժողովածու, հաւաքածու։

Колли́зія է. (լտ.) ընդհարում. բախում։

Колло́діумъ ա. քիմ. կոլլոդիոն։

Колло́йдъ ա. քիմ. կոլլոիդ։

Ко́ло չ. հնց. **1,** շրջան. **2,** կլոր հաց. **3,** անիւ. **4,** գիւղական համաժողով. к—омъ и кубарё́мъ պտոյտներ անելով։

Коло‖бо́къ, бка́, **-бо́чекъ,** чка նւզ. տ. Ко́лобъ; **-бро́дить** (-жу -дятъ) չ. **1,** պարապ սարսափ ման գալ, թրև գալ, քարշ գալ. **2,** յիմար յիմար, անմիտ, անճահ բաներ խօսել, դուրս տալ. **-бро́дъ** ա. **1,** պարապ սարսափ ման եկող, քամի կուլ տուող, դատարկաշրջիկ, թեթեւսօլիկ մարդ. **-броже́ніе** չ. **1,** պարապ-սարսափ շրջելը, թրև գալը. **2,** յիմար-յիմար, անճահ բաներ դուրս տալը. **-(ко́—)бъ** ա. կլոր հաց, բլիթ։

Коло‖воро́тъ ա. **1,** յորձանուտ, ջրապտոյտ. **2,** դայլիկոնին (բուրղուին) նման գործիք, ծակիչ, շաղափ. **-вра́тность** է. **1,** շուրջանակի պտտուելը, պտոյտ գալը. **2,*** փոփոխամտութիւն, անհաստատութիւն. **-вра́тный** ած. **1,** շուրջանակի պտոյտ եկող, պտտուող. **2,*** փոփոխամիտ, անհաստատ. **-вра́тъ** տ. Коловоро́тъ; **-враще́ніе** չ. շուրջանակի, շրջանաձև պտոյտ, ընթացք, շարժում։

Коло́‖да է. **1,** կոճղ, 'թօթուկ'. че́резъ пе́нь к—у вали́ть անշնորհք կերպով անել, գործել. **2,** գերանից փորած նաւ (տաշտ), մակույկ, տաշտ, տաշտակ, մսուր և կամ փեթակ. **3,** կոճղ, որի մէջ ամրացնում էին ոճրագործի ոտները. но́ги ихъ заби́лъ въ к—у զոտս նոցա պնդեաց 'ի կոճեղ (Գործք, 16_{24}). **4,** коло́да картъ մի կապոց խաղաթուղթ. **5,*** անճոռնի, 'լող լող' մարդ։

Коло́‖дезникъ ա. ջրհոր փորող. **-дезный** ած. ջրհորի. к—ая вода́; **-дезь, -децъ,** дца ա. ջրհոր. не плюй въ к., пригоди́тся воды́ напи́ться (առծ.)։

Коло́‖дка է. **1,** նւզ. տ. Коло́да; **2,** կօշկկ. 'դալիբ', կաղապար. **3,** փայտէ կրունկ. **4,** ատղձգ. խարտբուկի փայտ. **-дникъ** ա. **-дница** է. կոճղակիր այր, կին. կալանաւոր, -ուհի, բանտարկեալ այր, կին. **-дническій** ած. բանտարկեալի, կալանաւորի, գերու. к о л о́ д н и ч е с к а я, ой է. կալանք, արգելարան, արգելանոց. **-дничій,** чья, чье տ. Коло́дническій; к о л о́ д н и ч ь я, чьей տ. Коло́дническая; **-дочка** նւզ. տ. Коло́дка; **-дочникъ** ա. կօշիկների 'դալիբներ' շինող. կաղապարագործ. **-дочный** ած. 'դալիբի', կաղապարի։

Коло‖ко́ленка նւզ. տ. Колоко́льня; **-ко́ленный** ած. զանգակատան. **-ко́лецъ,** льца նւզ. տ. Ко́локолъ; к. въ го́рлѣ հոգեվարքի խախուդը. **-ко́лишко** ա. նւզ. **-коли́ще** ա. յեձ. տ. Ко́локолъ; **-(ко́—)колъ** ա. (յ. колокола́, о́въ) զանգակ. к. въ це́рковь сзыва́етъ, а самъ въ це́ркви не быва́етъ (առծ.). к—а́ лить յիմար յիմար բաներ դուրս տալ, սուտ խօսել. **-ко́льникъ** ա. զանգակագործ. **-ко́льный** ած. զանգակի. к. звонъ; **-ко́льня** է. զանգակատուն, զանգականոց. **-ко́льчатый** ած. զանգականձև, զանգակաւոր. к—ые цвѣ́ты զանգակածաղիկներ. **-ко́льчикъ** ա. նւզ. **1,** տ. Ко́локолъ; **2,** к о л о к о́ л ь ч и к и յ. բս. ա, Campanula, զանգակիկ. բ, Aquilegia vulgaris, հասարակ արծուամագիլ. **-ко́льщикъ** տ. Колоко́льникъ; **-ко́льщица** է. զանգակագործի կին։

Коло́къ, лка́ ա. նւզ. **1,** փայտէ պտիկ բիր, մեխ. **2,** ջուլհակի ականջ։

Ко́ломазь է. սայլի սապօն, նաւթ, խեժ։

Коло́менка է. նաւ, մեծ նաւակ։

Коломё́нокъ տ. Каламё́нокъ.

Коло‖низа́ція է. (ֆր.) բնակեցնելը (գաղթականներով). **-низи́ровать** (-рую -ютъ) ն. բնակեցնել (գաղթականներով), մի երկրում գաղութ հաստատել. **-ни́стъ** ա. (գերմ.) **-ни́стка** է. գաղթական, -ուհի. **-ніа́льный** ած. ամերիկեան գաղութներից բերած. к—ые това́ры; **-нія** է. (լտ.) գաղութ, գաղթականութիւն։

Коло́‖нна է. (ֆր.) **-нка, -ночка** նւզ. **1,** սիւն, մեծ, երկար շրասիւն. **2,** կոթող, սիւնաձև արձան. **3,** զօր. զօրասիւն, զօրաշարք. маршъ к—ами; боева́я, взво́дная к.; **4,** նաւաշարք. **-на́да** է. (ֆր.) սիւնաշարք. **-новожа́тый,** аго ա. զօր. զօրասիւնի առաջնորդ. **-нный** ած. սիւնի, սիւնա—։

Колоно́къ, нка́ ա. կնդ. Mustela sibirica, սիբիրական սամոյր։

Коло‖рату́ра է. (լտ.) երժ. գեղգեղանք. **-рату́рный** ած. գեղգեղաձայն. к—ая пѣви́ца; գեղգեղանքով. **-ри́стъ** ա. (ֆր.) երան-

գանկար, -նկարիչ. **-ри́тъ** ա. (լտ.) երանգաւորում, երփնաւորում:

Коло‖си́стый ած. հասկաշատ. **-си́ться** (-шу́сь -ся́тся), вы́к—, չ. հասկաւորել, հասկ տալ, հասկ արձակել, քշել. **-си́ще** ա. յաւլ. տ. Ко́лосъ; **-сни́къ**, á ա. կրակակալ (վառարանի մէջ). **-сни́ца** ի. բս. Stachys sylvatica, արեգախոտ (եզնախոտ). **-сно́й**, -(ко́—)**сный**, **-сово́й** ած. հասկի, հասկաւոր. **-сови́дный** ած. հասկաձև, հասկակերպ. **-со́къ**, ска́ ա. **-со́чекъ**, чка նւզ. 1, տ. Ко́лосъ; 2, բս. Anthoxanthum, ժահախոտ:

Колосса́ль‖ность ի. խիստ մեծութիւն, վիթխարիութիւն. *ահեղութիւն, հզօրութիւն. **-ный** ած. խիստ մեծ, վիթխարի. *ահեղ, հզօր:

Коло́ссъ ա. (յն.) խիստ մեծ, վիթխարի բան; առարկայ. *ահեղութիւն, հզօրութիւն, անպարտելի ոյժ, զօրութիւն:

Ко́ло‖съ ա. (յ. коло́сья, сьевъ) հասկ. **-ся́нка** ի. կնդ. Atherina, հասկաձուկ. **-ся́но́й** ած. հասկի:

Колоти́ло չ. ծեծիչ, թակիչ փայտ. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́), **-тну́ть** ն. ծեծել, թակել, զարկել. թափ տալ (շորեղէնը):

Коло́тіе չ. 1, ճեղքում, կտորում (փայտի). 2, խոցում, ծակում:

Коло‖то́вка ի. 1, իւղ հարելու փայտ, խառնիչ. 2,* չար, լեզուանի կնամարդ. **-ту́шечка** նւզ. **-ту́шка** ի. 1, թակ, ծեծիչ. **-ту́шечный** ած. թակի, ծեծիչի. **-ты́рка** տ. Колото́вка 2.

Ко‖ло́ть (-лю́ -лешь -лютъ) 1, (коло́ть, ка́лывать) ն. ճեղքել, կտորել, կոտրտել. к. дрова́; к. са́харъ; 2, (коло́ть, ка́лывать, кольну́ть) ա, վիրաւորել, սպանել. խոցոտել, ծակել. к. кого́ була́вкою; к. бара́на ոչխարը մորթել. բ, խրել, խշտել, մխել, թաղել. у меня́ ко́летъ въ боку́ անդ. կողքս ծակում է. пра́вда глаза́ ко́летъ (առծ). 3,* վիրաւորել, կծել, կշտամբել. к. кого́ въ глаза́ чѣмъ մի բան մէկի երեսովը տալ, մէկին մի բանի համար յանդիմանել. это ему́ глаза́ ко́летъ այդ նորա աչքի փուշն է. **-ся** չ. 1, ծակել, կծել, խայթել. ро́за ко́лется; 2, փոխդ. միմեանց ծակծկել, խոցոտել. **-лотьба́** ի. 1, խփելը, զարկելը, թափ տալը. 2, ողորմելի կեանք, աղքատութ. 3, վէճեր, դժգոհութիւններ. 4, ճանապարհի սատած ցեխը, աղբը. **-ло́тье** չ. 1, տ. Коло́тіе; 2, ծակումն. տ. Ко́лика; к. въ боку́, въ плечѣ́, въ спинѣ́, въ груди́.

Коло‖фони́тъ ա. հնք. Colophonite, կոլոֆոնիտ (բեեկնաքար?):

Коло́чекъ, чка նւզ. փայտէ պստիկ ցից, մեխ. какъ сейча́съ съ к—чка снялъ հէնց նոր զամբիկից հանած, բոլորովին նոր, թափ թազայ:

Колоче́ніе չ. զարկելը, թակելը, ծեծելը:

Колоше́ніе չ. հասկ դնելը, հասկ քշելը, հասկ տալը:

Колпа́‖къ, á (թուրք.) ա. **-чёкъ**, чка́ նւզ. 1, գիշերազդակ, փեղոյր. 2, խուփ, խփան, կափարիչ (աչալի կաթսայի), ծածկոց. стекля́нный к. փեղոյրաձև ապակի, որով ծածկում են օր. սենեակում դրած ժամացոյցը. ла́мповый к. լուսամփոփ, լուսակալ (տ. Абажу́ръ 1); 3,* թոյլ, յոյլ, ծոյլ, քնած, պարզամիտ մարդ. **-чи́ще** ա. յաւլ. մեծ, ահագին գիշերազդակ, փեղոյր. **-чникъ** ա. 1, (**-чница** ի.) փեղոյրագործ, գիշերազդակներ կարող կամ ծախող այր, կին. 2, արաղ քաշելու կաթսայի վերայ հսկող գործաւոր. **-чный** ած. փեղոյրի, փեղոյրա—, գիշերազդակի:

Ко́л‖пикъ ա. **-пица** ի. կնդ. Platalea, [արու, մարի] գրգալաւոր արագիլ. **-пичій**, чья, чье ած. գրգալաւոր արագլի:

Колра́би տ. Кольра́би.

Колту‖нова́тый ած. մազի կնճռութեան նման. **-но́вый** ած. մազի կնճռութեան. **-нъ** ա. (լեհ.) բժ. Plica polonica, մազի կնճռութիւն, մազի հերախտ (որով վարակուածի գլխի մազերը բոլորովին խճճուում, թաղիք են դառնում, գլխի վերայ քոս և որդունք է առաջանում):

Колу‖па́ніе չ. քերելը, ճանկռտելը, պոռճոկելը, քչփորելը. **-па́ть**, **-пывать**, **-пну́ть** ն. քերել, ճանկռտել, պոռճոկել, քչփորել. «стоя́лъ лицо́мъ къ стѣнѣ́—и колупа́лъ въ ней но́гтемъ»; **-по́къ**, пка́ ա. տ. Колупа́ніе.

Колу́рій ա. (յն.) աստղբ. աղատ (երկնագնդի երկու մեծագոյն շրջանների խաչաձևիչները):

Колча́‖нный ած. կապարճի, կապարճա—. **-нъ** ա. **-нчикъ** նւզ. կապարճ:

Колчеда́нъ ա. հնք. pyrite; հրաքար. желѣ́зный, мѣ́дный, сѣ́рный к.

Колчено́гій ած. կաղ, ‘չոլախ‘:

Колъ, á ա. (յ. ко́лья, ьевъ) 1, ցից, ձող(ի), ցից. ко́лья пала́тки վրանի ցցերը. ему́ хоть к. на головѣ́ теши́ ոչինչ բան նորա վերայ չէ ազդում. к—о́мъ засѣ́сть за рабо́ту աշխատանքի վերայ մեխուիլ. това́ръ к—о́мъ сѣ́лъ ապրանքի վերայ խնդրանք չկայ. у него́ ни к—а́, ни двора́ նա բոլորովին մերկ, տկլոր է, ոչինչ չունի. гдѣ́ онъ к—о́мъ сѣ́лъ նա ճւր կոյտ. 2, ձիու սաւրին ժանիքը:

Колыбе́‖ль ի. **-лька**, **-лечка** նւզ. օրօրոց, որորան (եւ փոխբ. հմ.) положи́ть ребёнка въ к.; Флоре́нція была́ к—ью новѣ́йшей живописи; **-льный** ած. օրօրոցի, որորանի. к—ая пѣснь.

Колы́‖га 1, ի. կուռծ, կտոր (աղբի, կեղկղանքի). 2, ա. գծուծ, ժլատ մարդ. **-жка** ի. 1, տ. Колы́га 1; 2, թակի, պարանի մէջ կապ, ոլորուածք, գալարուած տեղ. гнуть к—и կատակ անել:

Колыма́‖га ի. **-жка** նւզ. ծանր, հին, անճոռնի կառք. **-жникъ** ա. կառքագործ. **-жница** ի. միշտ կառքով ման եկող կնամարդ. **-жный** ած. колыма́га-ի:

Колы‖ха́ніе չ. ճօճելը, տարուբերելը, շարժելը. **-ха́ть** (-ха́ю -ха́ютъ և -шу́ -шутъ), **-хну́ть** ն. ճօճել, տարուբերել, շարժել. **-ся** անդր. և չ. ճօճուիլ, տարուբերուիլ, շարժուիլ. երերալ, տատանուիլ, տատանիլ:

Ко́лышекъ, шка նւզ. տ. Коло́къ.

Коль տ. Коли́.

Колье́ չ. անհ. (ֆր.) մանեակ:

Ко́‖льё, лья́ չ. հաւ. ցցեր, ցցեր. **-льево́й** ած. ցցերից շինած, ցցերի:

Кольми́, кольми́-па́че մ. առաւել ևս:

Кольну́ть, ся տ. Коло́ть, ся.

Кольра́би ա. անհ. բս. Brassica napus esculenta, ստեղի գոնգեղ:

Кольце‖во́й ած. մատանու, մատանի—. к. ка́мень մատանեքար. **-обра́зный** ած. մատանիաձև, մատանու նման:

Коль‖цо́ չ. (յ. ко́льца, лецъ) **1**, մատանի. вѣнча́льное, обруча́льное к.; **2**, օղ, կապ, շրջան (փայտէ, մետաղէ). змѣя́ сверну́лась к—о́мъ օձը շրջանաձև կծկուեց. к. для ключе́й; к. о́коло со́лнца ծիր, շրջան արեգակի շուրջը. **-ча́тый** ած. մատանևոր, օղաւոր. к—ыя живо́тныя, к—ые че́рви կմ **-чѐцы** ա. յ. կնդ. Annulata, օղակաւոր որդեր. **-чу́га** ի. պատիկ օղակներից շինած զրահ, օղազրահ. **-чу́жникъ** ա. օղազրահակիր. **-чу́жный** ած. **1**, օղաւոր, օղակաւոր. к—ая бро́ня; **2**, օղազրահի:

Колѣ́‖нко չ. նւզ. տ. Колѣ́но 1; **-нный** ած. ծնկի, ծնկա—. **-но** չ. (յ. колѣ́ни, ней և колѣ́на, -нъ) **1**, ծունկ. сто́ять на к—ямъ ծնկաչոք մնալ. станови́ться, стать на к—и չոքել. па́сть на к—и передъ кѣ́мъ մէկի առաջ ծունկ չոքել, մէկի ոտներն ընկնել. поста́вить кого́ на к—и մէկին չոքացնել. **2**, գալարուածք, պտոյտ, անկիւնաձև ծռուածք. узо́ръ к—ами; **3**, կոթ. к. рыча́жнаго ва́ла; **4**, տափեճան (ձայնի), գեղգեղանք, եղանակ. у солову́я дѐвять колѣ́нъ; **5**, ազգ, ցեղ, սերունդ. **6**, (յ. колѣ́нья, ьевъ) մաս, օղ, օղակ (շղթայի). յօդ, կապ, հանգոյց (ցօղունի):

Коленопреклоне́‖нie չ. ծունկ չոքելը, ծնրադրութիւն. **-ня́ться**, **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. ծնկաչոք աղօթել. **-нный** ած. ծնկաչոք արած, կատարած, արուող, կատարուող:

Кол‖ѣ́нце նւզ. յօդ, կապ. հանգոյց. промежу́токъ ме́жду к—ами բս. կապամէջ տարածութիւն ցօղունի. к. у сте́бля; **-нчатый** ած. կապերով, հանգոյցներով. յօդերով:

Колѣ́ть, ок— չ. չորանալ, քար կտրել. փայտանալ (ցրտից). (կենդանիների մասին) սատակել:

Ко‖лю́ տ. Коло́ть; **-лю́ка** ի. բս. Carlina vulgaris, հասարակ վարդափուշ կմ կարլինա. **-лючеко́жій** ած. փշամորթ. к—iя живо́тныя, կնդ. Echinodermata, Փշամորթեր. **-лючепёрый** ած. փշաթև. к—ыя ры́бы կնդ. Acanthopteri, Փշաթևեր. **-лю́честь** ի. փշոտութիւն. **-лю́чій** ած. կծող, խայթող, ծակող, փշոտ. **-лю́чка** ի. առհ. փուշ, խայթող իր, տատասկ, տատասկափուշ (Carduus acanthoides), կանգառ. **-лю́чникъ** ա. բս. Carlina, կարլինա, վարդափուշ. **-лю́шка** ի. **1**, կնդ. gasterosteus aculeatus, երեքփշեան ձուկ կամ փշատղիկ. **2**, բս. Eryngium planum, տափակ երնջնակ կմ երնժնակ. **-лю́щій** ած. ծակող, խոցող. рѣ́жущее и к—ее ору́жie; к—ая боль ծակուն:

Коля‖да́ ի. **1**, ծննդեան տօներ. **2**, ծննդեան տօնին ման գալը «Խորհուրդ մեծ». **-дка** ի. **1**, նւզ. տ. Коляда́; **2**, հայոց «Խորհուրդ մեծ»-ի նման երգ, որ երգում են ծննդեան տօներին. **-дова́нie** չ. «Խորհուրդ մեծ» ման գալը. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) չ. «Խորհուրդ մեծ» ման գալ ծննդեան տօնի երեկոյին:

Коля́‖ска ի. **-сочка** նւզ. կառք (ծածկած և ռէսօրներով). **-сочный** ած. կառքի. **-счёнка** ի. նխտ. վատ, անպիտան կառք:

Кома́н‖да ի. (ֆր.) **1**, խումբ, ջոկատ. вое́нная к. զօրախումբ, զօրախմբակ. пожа́рная к. հրդեհաշէջներ. **2**, հրաման. по к—ѣ своего́ нача́льника; **3**, հրամանատարութիւն, մեծաւորութիւն. приня́ть к—у надъ войска́ми; **-дирова́ть** (-ру́ю -ютъ), отк—, (ֆր.) պաշտօնական պատուէրով ուղարկել. **-диро́вка** ի. ուղարկում, առաքում (պաշտօնական պատուէրով). **-ди́рскій** ած. հրամանատարի. **-ди́рша** ի. հրամանատարի կինը. **-ди́ръ** ա. (ֆր.) հրամանատար, մեծաւոր. полково́й, баталіо́нный к.; **-дный** ած. հրամանի. к—ыя слова́; **-дова́нie** չ. հրամայելը, հրամանատարութիւն անելը. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) չ. (ֆր.) кѣ́мъ-либо, чѣ́мъ-либо **1**, մէկի, մի բանի վերայ հրամանատարութիւն անել, մէկին, մի բան ղեկավարել, մի բան կարգադրել. **2**, հրաման արձակել, հրաման տալ. к. къ ружью́; к. во фро́нтъ; **3**, (ամրոցի, բարձրութեան, դիրքի մասին) իշխել, տիրապետել. к о м а́ н д у ю щ i й 1, ած. իշխող, տիրապետող (դիրք, տեղ). 2, գոյ. ա. հրամանատար. к. войска́ми вое́ннаго о́круга; **-до́рскій** ած. հասոյթընկալ ասպետի. **-до́рственный** ած. հասոյթընկալ ասպետութեան. **-до́рство** չ. հասոյթընկալ ասպետութիւն. **-до́ръ** ա. (ֆր.) **1**, (առաջ) հասոյթընկալ ասպետ (ասպետական կարգի կալուածքը կառավարող և վայելող ասպետ). **2**, (այժմ) բարձրագիր ասպետ, որ շքանշանը կրում է պարանոցին. **-ду́ющій** տ. Кома́ндовать.

Кома́‖рикъ նւզ. **-ришко** ա. նխտ. **-ри́ще** ա. յեւլ. տ. Кома́ръ; **-рі́й**, ья, ье ած. մոծակի, մոծակային. **-ръ**, а́ ա. **1**, մոծակ. дѣ́лать изъ к—а́ слона́ լուից ուղտ շինել. **2**, երկաթէ թերթեր ծակոտելու մեքենայ. **3**, բս. Agrimonia Eupatoria, հասարակ երեանակ

Комби‖на́ція ի. (ֆր.) կոմբինացիա, մտակարգութիւն, մտքերի զուգաւորում (որոշ մտքերի լոռհուն կապակցութիւնը միմեանց հետ. որոշ մտքերի կապակցութիւնից հանած եզրակացութիւն, հաշիւ). **-ни́ровать** (-ру́ю -ютъ) ն. մտակարգել, հաշուել (մտքերը, հանգամանքները միմեանց հետ կապակցելով):

Коме‖діа́нтскій ած. կատակերգուի. ծաղրածուի. **-діа́нтъ** ա. (ֆր.) **-діа́нтка** ի. **1**, կատակերգու այր, կին. **-дія** ա. (յն.) **-ді́йка** նւզ. **1**, կատակերգութիւն. ку́кольная к. պաճուճապատախաղ. **2**, կատակ, ծաղրալի դէպք, անցք. *это ку́кольная к. այդ կատարեալ ծաղրածութիւն է:

Комелёкъ տ. Камелёкъ.

Ко́ме‖ль, мля ա. ստորին ծայր, տակ, ‘ոլք‘ (գերանի, աւելի, խրձի. հկ. տ. Во́лоть 2); **-ный** ած. ստորին ծայրի, ‘ոլքի‘:

Коменда́‖нтскій ած. կոմէնդանտի. к—ое управле́нie ամրոցապահական, գլխաւոր պահականոցի (гауптва́хта) վարչութիւնը. **-нтъ** ա. (ֆր.) կոմէնդանտ, հրամանատար ամրոցի, ամրոցապետ, բերդապետ. **-нтша** ի. կոմէնդանտի կին:

Коме́‖та ի. (յն.) **-тка**, **-точка** նւզ. գիսաւոր, ագեոր աստղ. **-тный** ած. գիսաւոր

ստղի. **-тогра́фія** ի. (յն.) գիսաւոր աստղերի նկարագրութիւն:

Ко‖ми́змъ ա. (ֆր.) կոմիզմ (առարկայի ծաղրական կողմը). **-микъ** ա. (ֆր.) 1, կատակերգու [դերասան]. 2, կատակերգութիւնների հեղինակ:

Комильфо́‖тный ած. (ֆր.) լաւ, ընտիր, բարի, պատշաճաւոր. **-тность** ի. ընտիր, բարի լինելը. լաւութիւն, պատշաճաւորութիւն:

Комисса‖ріа́тскій ած. կոմիսարիատի. **-ріа́тъ** ա. (ֆր.) կոմիսարիատ (հիմնարկութիւն, որ զօրքը թէ դրամով և թէ մթերքներով պարենաւորում է). **-рскій** ած. կոմիսարի. **-рство** չ. (ֆր.) կոմիսարութիւն **-ръ** ա. կոմիսար. 1, վարչական պաշտօնեայ, լիազօր. верхо́вный к. վարչապետ. 2, մատակարար (մթերքների, իրերի եւն):

Комиссіо‖не́рскій ած. կոմիսիոների, գործակալի. **-не́ръ** ա. (ֆր.) կոմիսիոներ, գործակալ:

Комис‖сіо́нный ած. կոմիսիայի, կոմիսիոնական. **-сія** ի. (ֆր.) կոմիսիա. 1, պատուէր, յանձնարարութիւն, ապսպրանք. дать това́ръ на к—ію ապրանքը պահ տալ. получи́ть това́ръ на к—ію ապրանքը պահեստի մէջ ընդունել. 2, յանձնաժողով, մասնաժողով (որոշ գործի համար ընտրուած կամ նշանակուած). испыта́тельная к.

Комите́‖тскій ած. կոմիտէի. **-тъ** ա. (անգլ.) կոմիտէ, խորհրդաժողով, խորհուրդ. учёный, революціо́нный, биржево́й к.; к. министро́въ.

Коми́‖ческій ած. կոմիքական, ծաղրալի, ծիծաղաշարժ, զուարճալի. **-чески** մ. ծաղրալի, ծաղրաշարժ եղանակով:

Ко́м‖канье չ. ճմլտելը, ճմռտելը. **-кать**, ск—, ն. ճմլտել, ճմռտել (թուղթ, շորեղէն). գնդել (ձիւն). **-кова́тый** ած. գնդաձև:

Ко́мликъ նւզ. տ. Ко́мель.

Коммен‖та́рій ա. (լտ.) մեկնութիւն, մեկնաբանութիւն, բացատրութիւն (շարադրութեան, մութ կէտի). **-та́торъ** ա. մեկնաբան, բացատրող, պարզաբանող. **-ти́рованіе** չ. բացատրելը, մեկնելը. **-ти́ровать** (-рую -ютъ) ն. մեկնել, բացատրել, լուսաբանել, պարզաբանել (շարադրութիւնը, գրուածքի մութ կէտը):

Комме‖рса́нтъ ա. առևտրական, վաճառական, 'սովդագար'. **-рція** ի. (լտ.) առուտուր, վաճառականութիւն. **-рческій** ած. առևտրական, վաճառականական. к. банкъ, к—ое учи́лище.

Комми́ ա. անհ. (ֆր.) գործակալ, պատուիրակալ, գրագիր (վաճառականի, սեղանաւորի):

Комму́‖на ի. (ֆր.) համայնք, հասարակութիւն (քաղաքական). **-ни́змъ** ա. (նոր լտ.) կոմունիզմ, համայնականութիւն (քաղաքական վարդապետութիւն, որ ձգտում է ազգութեան մէջ օրինական և կայքի ու գոյքի հաւասարութիւն հաստատել, ոչնչացնելով անձնական սեփականութեան իրաւունքը). **-никаціо́нный** ած. հաղորդակցութեան. к—ая ли́нія; **-ника́ція** ի. (լտ.) հաղորդակցութիւն, ճանապարհ. **-ни́стъ** ա. (լտ.) համայնական (կոմունիզմի հետևորդ, կուսակից):

Коммута́торъ ա. (լտ.) ֆիզ. հոսանքադարձ գործիք:

Ко́мна‖та ի. **-тка, -точка** նւզ. սենեակ, 'օթախ'. **-тный** ած. սենեկի, -կային, 'օթախի'. к—ыя расте́нія.

Комо́‖дъ ա. (ֆր.) **-децъ**, дца նւզ. կոմոդ, պահարան շարժուն արկղներով. **-дный** ած. կոմոդի. к. я́щикъ.

Комо́къ, мка́ տ. Комъ.

Комо́лый ած. անեղջիւր, անպոզ, առանց եղջիւրների, առանց պոզերի (օր. կով):

Комо́чекъ, чка նւզ. տ. Комо́къ.

Компа́ктный ած. սեղմուած, խտաշար, խտագիր. к—ое изда́ніе.

Компа‖не́йскій ած. ընկերութեան, հասարակութեան. **-нія** ի. (ֆր.) 1, ընկերութիւն, հասարակութիւն. 2, առևտրական, արդիւնաբերական միութիւն, ընկերութիւն. **-ньо́нъ** ա. **-ньо́нка** ի. (ֆր.) 1, զրուցակից, -կցուհի, ընկեր, -ուհի, ուղեկից, -կցուհի (որ վարձուած է մէկի մօտ նորան զրուցակցելու, ուղեկցելու եւն). 2, առևտրական կամ արդիւնաբերական ընկերութեան անդամ այր, կին:

Ко́мпа́‖съ ա. (լտ.) **-сикъ** նւզ. կողմնացոյց, բևեռացոյց. **-сный** ած. կողմնացոյցի, բևեռացոյցի:

Компен‖саціо́нный ած. հաւասարակշռութիւն հաստատող, փոխարէն, փոխանակ նշանակուող. к—ая по́шлина; **-са́ція** ի. (լտ.) 1, ֆիզ. փոխակշռութիւն. 2, տրիտուր, փոխադարձ հատուցում. **-си́ровать** (-рую -ютъ) ն. փոխարէնը տալ, հատուցանել, բերել, լրացնել, փոխարինել. к. недоста́тки чего́ մի բանի պակասութիւնները լրացնել, ծածկել:

Компе‖те́нтность ի. 1, վարչական իշխանութիւն, իրաւասութիւն. 2, ձեռնհասութիւն. **-те́нтный** ած. (լտ.) ձեռնհաս, իրաւասու. **-те́нція** ի. (լտ.) իշխանութիւն, իրաւասութիւն, ձեռնհասութիւն. это не въ мое́й к—іи այդ իմ իրաւասութեան տակ չէ:

Компи‖ли́рованіе չ. մեքենայական բանաքաղութիւն. **-ли́ровать** (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) քաղուածօրէն հաւաքել, յերիւրել, մեքենայօրէն բանաքաղել. **-ля́торъ** ա. (լտ.) այստեղից այնտեղից քաղող, հաւաքող, յերիւրող. բանաքաղ. **-ля́ція** ի. (լտ.) քաղուածք, մեքենայական բանաքաղութիւն, յերիւրուածք, այլ և այլ շարադրութիւններից քաղուածօրէն կազմած գիրք, յօդուած: [ніе.

Компле́ксія ի. (լտ.) տ. Тѣлосложе-

Компле‖кта́ція ի. (նոր լտ.) զոր. զօրալրական վարչութիւն. **-ктный** ած. (ֆր.) 1, լրիւ, լրացրած, ամբողջ. 2, կոմպլէկտային, կոմպլէկտի մէջ մտնող (հակառ. տ. Закомпле́ктный); **-ктова́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. (լտ.) լրացնել, լիաթիւ դարձնել. **-ктъ** ա. (լտ.) կոմպլէկտ, լիակատար թիւ, կազմ. боево́й к. ռազմակազմ. к. новобра́нцевъ նորակոչների թիւ, կազմ:

Компле́кція տ. Компле́ксія. [ճիւ:

Компли́ка́ція ի. (լտ.) բարդութիւն, կըն-

Комплиме́нтъ ա. (ֆր.) կոմպլիմէնտ, հաճոյական խօսք: [թիւն:

Компло́тъ ա. (ֆր.) դաւ, դաւադրու-

Компо‖зи́торскій ած. երաժշտագրի.

-зи́торъ м. (ֆր.) **-зи́торша** է. երաժշտագէտ, -գրուհի, դաշնակող այր, կին. **-зи́ція** է. (ֆր.) **1**, կազմութիւն. **2**, երաժշտագրութիւն, դաշնակում, երաժշտական շարադրութիւն. **3**, կեղծ, շինծու, արհեստական ականակն, զոհար. **-зи́чный** ա. **1**, հաւաքած, -քովի, կազմած, -մավի. **2**, շինծու, արհեստական. к—ые ка́мни; **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. եռմ. դաշնակել, շարադրել, երաժշտագրել. **-ни́стъ** (գերմ.) **-ни́стка** ա. Композиторъ, -рша; **-нова́ніе** չ. **1**, կարգաւորելը, դասաւորելը. **2**, դաշնակելը, երաժշտագրելը. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), ск—, ն. (լա.) **1**, կարգաւորել, դասաւորել (գեղարուեստական երկը). **2**, ա. Компони́ровать.

Компо́стъ м. (գերմ.) պարարտիչ աղբ, աղբախառնուրդ: [փտած մերգ, ‹չամչաքակ›:

Компо́тъ м. (ֆր.) կոմպոտ, շաքարով ե-

Ком||прéссоръ м. սեղմիչ, ճնշիչ գործիք. **-прéссъ** м. (ֆր.) կոմպրէս (ջրի, քացախի եւն մէջ թացած փաթոթոթ, որ դնում են մարմնի ցաւող տեղի վերայ՝ ցաւն ամոքելու համար):

Компрометúровать (-рую -ютъ), ск— ն. (ֆր.) խայտառակել, անունը կոտրել, պարսաւորել:

Компроми́ссъ м. (ֆր.) փոխադարձ պայմանադրութիւն, հաշտութիւն, համաձայնութիւն, իրաւախոհութիւն:

Комфо||ртáбельность է. յարմարութիւն (կեանքի). **-ртáбельный** ա. յարմար, հաճոյական, զուրեկան. **-ртъ** м. (անգլ.) յարմարութիւն, վայելք (կեանքի):

Комъ м. (յ. кóмья, ьевъ) գունդ, գուղձ. к. снѣ́га; к. бѣ́лья ճերմակեղէնի բողչայ. свернýть въ к. գնդել. пéрвый блинъ к—омъ ա. Блинъ; раздрóблять кóмья на пáшнѣ. [տուն, պատօնատուն.

Конáкъ м. (թուրք.) ապարանք. վարչա-

Конáть, дóк—, ն. վերջացնել, վերջ փախճան տալ. ոչնչացնել, ջնջել:

Конвé||нтъ м. (լա.) **1**, ժողով. **2**, պատմ. կոնվէնտ, ժողով (1792 թ. ֆրանսիական ազգային ժողովը). **-нціóнный** ա. դաշնադրութեան. **-нція** է. (ֆր.) դաշնադրութիւն (պետութեանց մէջ):

Конвéрсія է. (գերմ.) բարեփոխում, բարեփոխութիւն (պետական պարտքերի, փոխառութեան, որ կատարւում է օր. տոկոսները նուազեցնելու նպատակաւ). к. госудáрственныхъ долгóвъ.

Конвéр||тъ м. (ֆր.) **-тикъ** նւզ. կոնվէրտ, ծրար (նամակի, այլեայ թղթերի). купи́ мнѣ́ десятóкъ кóнвертовъ; вложи́ть письмó въ к. [ձիավորներ ուղեկցութեամբ:

Конви́ктъ м. (լա.) համալսարանական (բար-

Кон||воевáть (-вою́ю -ютъ) ա. Конвои́ровать; **-вóй** м. (ֆր.) կոնվօյ (պահակախումբ, որ զգուշութեան համար մի եւ է մէկին ուղեկցում է). **-вóйный** ա. կոնվօյի, պահակախմբի. **-вои́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ուղեկցել, տանել. **-вóиръ** м. պահականաւ, կոնվօյանաւ:

Конвуль||сúвно ն. ջղաձգաբար, ցնցումով. **-сúвный** ա. ջղաձգութեան, ջղաձգական, ցնցողական. **-сія** է. (լա.) ջղաձգութիւն, մկանաձգութիւն, ցնցում:

Конгломерáтъ м. հնք. conglomérat, շեղջաքար (կուտակաքար): [(վանական):

Конгрегáція է. (լա.) միաբանութիւն

Конгрéссъ м. (լա.) **1**, վեհաժողով, դիւանագիտաժողով (ժողով վեհապետների կամ նրանց լիազօրների՝ քաղաքական կարեւոր խնդիրներ լուծելու համար). **2**, համաժողով (գիտնականների՝ այլեայ գիտական խնդիրների համար):

Кондáкъ м. (յն.) եկղ. համառօտ երգ, օրհներգութիւն ’ի փառս Փրկչի, Աստուածածնի կամ որ եւ է սրբի:

Конден||сáторъ м. (լա.) խտացուցիչ մեքենայ. ֆիզ. ելեքտրահաւաք մեքենայ. **-сáція** է. (լա.) խտացնում. խտացում:

Кондитé||рская, ой է. կոնդիտերատուն, քաղցրանոց (տուն, խանութ, ուր այլ եւ այլ շաքարեղէններ, քաղցրեղէններ են պատրաստում եւ ծախում). **-рскій** ա. կոնդիտերի. **-ръ** м. (լա.) **-рша** է. կոնդիտեր, -ուհի, քաղցրագործ, -ուհի (այր, կին, որ շաքարեղէններ, քաղցրեղէններ է պատրաստում եւ ծախում):

Конди́ція է. (ֆր.) **1**, պայման, պայմանադրութիւն, դաշն. **2**, մասնաւոր դաս. ходи́ть на к—іи մասնաւոր դասեր տալ:

Кóндоръ м. կնդ. Sarcoramphus, պատկուճ կամ կորճ. [ծայրին հարուած:

Кондрáшка է. ռմկ. կաթուած, կաթուա-

Кон||дуи́тный ա. (ֆր.) վարքի. **-дуи́ты**, овъ м. յ. (ֆր.) վարքի վկայական:

Кондýкторъ м. (լա.) կոնդուկտոր. **1**, ֆիզ. ելեքտրակալ (ելեքտրածին մեքենայի մի մասը). **2**, ենթասպայ նաւային ճարտարապետների մարմնի. **3**, [երկաթուղու, հանրային կառքերի, վագօնների, արամվէյների] վարիչ, ծառայ. **4**, տնտեսապետի օգնական.

Ко||небы́къ м. կնդ. Catoblepas gnu, ձիեղջերու. **-нёвина** ա. Кони́на; **-нёвій**, вья, вье ա. ձիու, ձիական. **-невóдство** չ. ձիաբուծութիւն. **-невóдъ** м. ձիաբոյծ. **-нёвъ**, а, о ա. ձիու, ձիական, ձիային. **-некóвка** ա. Конякóвка; **-нёкъ**, конька́ м. **1**, նւզ. ա. Конь; **2**, (սովոր. յ. коньки́) չմուշկ, սառահնակ (սահնակաձեւ երկաթէ քօշեր, որ հագնելով սառցի վերայ սահում, ‹չմշկում› են). бѣ́гать, катáться на конькáхъ ‹չմշկել›. **3**, կնդ. gryllus, ծղրիդ. **4**, կնդ. Hippocampus brevirostris, ձիաձուկ կամ ծովաձի. **5**,* յանկալիք, պաշտելիք. սիրելի, պաշտելի բան, տարփայ. у всякаго свой к.

Конéцъ, нцá м. **1**, վերջ, վախճան. при концѣ́ жи́зни, до концá жи́зни մահուան ժամանակ, ցմահ. въ концѣ́ концóвъ վերջ ի վերջոյ. подъ к. վերջը. приходи́ть къ концý վերջանալ, սպառիլ, հատնել. к. дѣ́лу вѣнéцъ գործի վերջն է գովելի. привести́ дѣ́ло къ концý գործն աւարտել. **2**, ծայր. к. шпáги, перá; своди́ть концы́ съ концáми ծայրը ծայրին հասցնել (իւր ունեցածով մի կերպ կառավարուել, ‹եօլա գնալ›). дѣ́ло съ концóмъ գործը վերջացած, աւարտած է. концá крáю не видáть վերջ չկայ. по к. пáльцевъ վայր ’ի վերայ. другъ по к. рукъ անվստահելի բարեկամ. хорони́ть концы́, концы́ въ вóду [փաստ] գործը ծածկել, ‹կոծ-

կել՝, պարտկել, քնացնել. 3, որոշ տարածութիւն, ճանապարհ. одинъ к. գնալը. два конца́ գնալ և վերադառնալը:

Конёчекъ, чка նւզ. տ. Конь.

Коне́‖чно ?. 'ի հարկէ, հարկաւ, անշուշտ. **-чность** է. 1, ծայր, եզր, սահման, վախճան. 2, վերջ, վախճան ունենալը. **-чный** ած. 1, վերջի, վերջին, վերջը գտնուող. к—ая бу́ква; *ծայրայեղ. к—ое разоре́ніе կատարեալ քայքայում. 2, վերջ ունեցող. к—ое существо́.

Ко́никъ տ. Ко́никъ 2.

Кони́на է. ձիու միս:

Кони́ческій ած. կոնաձեւ:

Ко́нка է. ձիաքարշ, տրամվէյ:

Конкла́въ ա. (լտ.) 1, փակարան, ժողովարան (Հռոմում, ուր ծիրանաւորները կատարում են պապի ընտրութիւնը). 2, այս ծիրանաւորների ժողովը:

Конкорда́тъ ա. (լտ.) կօնկորդատ (դաշնադրութիւն, համաձայնութիւն պապի և մարմնաւոր իշխանութեան մէջ):

Конкубина́тъ ա. (լտ.) հարճակալութիւն, անպսակ կենակցութիւն:

Конкре́тный ած. (լտ.) կոնկրէտ, թանձրացեալ:

Конку‖ре́нтъ ա. մրցակից, ախոյեան. **-ре́нція** է. (լտ.) մրցում. **-ри́ровать** (-рую -ютъ) չ. մրցել:

Ко́н‖курсный ած. կօնկուրսի, -սային. к. экза́менъ; к—ое сочине́ніе; **-курсъ** ա. (լտ.) 1, կօնկուրս, մրցութիւն (որ և է տեղի, պաշտօնի, մրցանակի համար). сочине́нія, предста́вленныя на к.; 2, պարտապանի գործերի վերայ կարգած ժամանակաւոր վարչութիւն:

Ко́н‖ная, о́й է. ձիավաճառանոց, հրապարակ, ուր ձիեր են վաճառում. **-никъ** ա. 1, ձիաւոր, հեծեալ, ասպազէն. 2, իշանուկ (նստարան գիւղական խրճիթում). **-ница** է. հեծելազօրք:

Конно‖артиллері́йскій ած. հեծեալ հրետանու, ձիաւոր հրետանու. **-гварде́ецъ**, де́йца ա. հեծեալ գվարդիական. **-гварде́йскій** ած. հեծեալ գվարդիայի. **-желѣ́зный** ած. ձիաքարշ. к—ая доро́га տ. Ко́нка; **-заво́дскій** ած. ձիաբուծութեան. **-заво́дство** չ. ձիաբուծութիւն. **-заво́дчикъ** ա. ձիաբոյծ. **-піоне́рный** ած. հեծեալ ռահվիրայի. **-піоне́ръ** ա. հեծեալ ռահվիրայ (ճամբայ բացող, կամուրջ ձգող, բանակատեղ ամրացնող եւն զօրական):

Ко́нный ած. 1, ձիու, երիվարի. к. бѣгъ; 2, ձիաւոր, հեծեալ. к. полкъ; к. карау́лъ; к—ая артилле́рія.

Конова́‖лъ ա. ձիաբոյժ, ձիու 'հէքիմ'. 'Չառուահ'. **-льный** ած. ձիաբուժութեան, -ժական. **-льскій** ած. ձիաբոյժների. **-льство** չ. ձիաբուժութիւն:

Коновни́къ, а́ ա. բս. Trifolium montanum, լեռնային առույտ:

Коново́‖децъ, дца ա. ձիաբոյծ. **-дить** (-жу -дятъ) չ. գնկավար, պարագլուխ, խռովարար հանդիսանալ. **-дка** է. 1, խռովարարուհի. 2, (Վօլգայի վերայ) մեծ լաստակի նաւ, որ քարշում են ձիերը: **-дный** ած. ձիատար, ձիերից քարշուող. к—ая маши́на; к—ое су́дно; **-дскій** ած. ձիաբոյծների. **-дственный** ած. ձիաբուծութեան. **-дство** չ. ձիաբուծութիւն. **-дъ** ա. 1, տ. Коново́децъ; 2, խռովարար, մաքեր պղտորող. 3, ձիերով նաւեր քարշող բանուոր:

Ко́но‖вязь է. հ—ք. ծայրերին շուաններով բրեր, որոնցից ձիերին դաշտում կապում են արածելու համար. **-кра́дство** չ. ձիագողութիւն. **-кра́дъ** ա. ձիագող, ձիերի գող:

Коно‖па́тить (-чу -тятъ), зак—, չ. խծուծել, խծուծով լցնել, կալնել, փակել որ և է բանի արանք, որ և է ծակ, ծերպ, ճեղք. **-па́тка** է. 1, խծուծելը, խծուծով լցնելը, կալնելը, փակելը. 2, խծուծիչ երկաթէ գործիք. **-па́тный** ած. խծուծիչ, խծուծելու. **-па́тчикъ** ա. խծուծող. **-па́тчица** է. սորա կինը. **-(ко́-)пать** է. վուշ, խծուծ (որ պատրաստում է կանեփի տանկի մնացորդներից), բամբակ, որոնցով որ և է բանի արանքները լցնում, կալնում են (օր. նաւը կպրաձիւթելիս). **-па́ченіе** չ. տ. Конопа́тка 1; **-па́чивать** տ. Конопа́тить.

Коно‖пе́ль, пля́ ա. բս. Cannabis sativa, հասարակ կանեփ. инді́йскій к., C. indica, հնդկականեփ. ди́кій к. Epilobium angustifolium, նրբատերև ապուզան. **-пе́лька** նւզ. տ. Конопля́; **-пе́льникъ** ա. բս. Eupatorium cannabinum, ապուզանուկ (պատերխոտ, երեանուկ?) **-пе́льный** ած. կանեփի. **-пля́** է. տ. Конопе́ль; **-пля́никъ** ա. կանեփավայր, կանեփ ցանած տեղ, դաշտ, անդ. **-пля́нка** է. 1, կնդ. Fringilla cannabina, կանեփակեր ճնճղուկ. 2, բս. Datisca cannabina, դեղին կանեփ. **-пля́ный** տ. Конопе́льный; к—ое ма́сло, сѣ́мя.

Коносаме́нтъ ա. ծովգ. ապրանքագիր, նաւի վերայ բարձած ապրանքի ցուցակը:

Консервати́‖вность է. պահպանողականութիւն. **-вный** ած. (նոր լտ.) պահպանողական. **-змъ** ա. պահպանողականութիւն, պահպանողական ձգտում:

Консервато́‖рія է. (նոր լտ.) կոնսերվատօրիա (բարձրագոյն երաժշտական ուսումնարան). **-рскій** ած. կոնսերվատօրիայի:

Консерва́торъ ա. (նոր լտ.) 1, պահպանողական [կուսակցութեան անդամ]. 2, վերակացու, վերահսկող. к. музе́я.

Консе́рвы ա. յ. (ֆր.) 1, աչքապաշտպան ակնոցներ (որ կրում են աչքերի պաշտպանութեան համար). 2, կօնսերվ (մրգեղէններ և ուտելեղէններ, որ առանձին կերպով պատրաստելով և լցնելով ժեշտէ տուփերի մէջ պահում են):

Конси́ліумъ ա. (լտ.) բժ. բժշկական խորհուրդ (ծանր հիւանդութեան պատճառով):

Консис‖торі́альный ած. կոնսիստորիական. **-то́рія** է. (լտ.) կոնսիստորիա (թեմական հոգևոր ատեան, որին նախագահում է թեմակալ առաջնորդը). **-то́рскій** ած. կոնսիստորի:

Ко́нскій ած. ձիու, ձիերի. к—ая сбру́я ձիու լծասարք. к. заво́дъ ձիաբուծութիւն. к. кашта́нъ բս. Aesculus hippocastanum, ձիակաղին, վայրի շագանակենի:

Конскри‖пціо́нный ած. զինուորագրական. **-пція** է. (լտ.) զինուորագրութիւն:

Консолиди́‖рованный բյ. ած. **1**, միացրած, 'ի մի գումարած, 'ի մի ձուլած (պետական պարտքերի մասին). **2**, յետաձգած (պետական պարտքերի, փոխառութիւնների մասին). к—ые за́ймы; **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.) **1**, միացնել, 'ի մի գումարել. 'ի մի ձուլել (պետական այլ և այլ փոխառութիւնները, որ անում են օր. պետական բոլոր պարտքերի մէջ միութիւն հաստատելու, այդ պարտքերը յետաձգելու կամ անմարելի, մնայուն դարձնելու նպատակաւ). **2**, յետաձգել (պետական փոխառութիւնը)։

Консо́ль է. **1**, (ֆր.) ճարտր. կօնսօլ, ուս (պատի մէջ յօրինած արտակարկառ մաս, որի վերայ դնում են օր. սենեակային ժամացոյց, կիսարձան (бюсть) ևյն). **2**, (անգլ.) к о н с о́ л и, ей յ. հաստատուն պարտքեր (պետական)։

Консо́рціумъ ա. (լտ.) միութիւն, կապակցութիւն (սակարանական կամ առևտրական տների, բանկերի)։

Конспе‖кти́вный ած. կօնսպէկտային, համառօտ, հակիրճ. к—ая за́пись ле́кціи դասախօսութեան համառօտ գիր առնելը. **-ктъ** ա. (լտ.) **-ктикъ** նւզ. կոնսպէկտ (գրքի, շարադրութեան համառօտած բովանդակութիւնը, ամփոփումը)։

Констати́‖рованіе չ. ցոյց տալը, հաստատելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ցոյց տալ, հաստատել (իրի, հանգամանքի գոյութիւնը)։

Консти‖туціо́нный ած. սահմանադրական. **-ту́ція** է. (լտ.) սահմանադրութիւն։

Констру́кція է. **1**, կազմ, կազմութիւն, դասաւորութիւն. **2**, շինուածք, յօրինուածք։

Ко́нсу‖лъ ա. (լտ.) կօնսուլ, հիւպատոս. **1**, հին Հռոմում բարձրագոյն պաշտօնեայ, որ ընտրւում էր ժողովրդից մի տարով և գրեթէ արքայական իրաւունքներ ունէր. **2**, Ֆրանսիայում 1799 թ. հաստատուած կառավարութեան (consulat) 3 անդամներից իւրաքանչիւրը. **3**, պետական գործակալ, որ օտար պետութեան առաջ պաշտպանում է իւր հայրենակիցների առևտրական շահերը. **-льскій** ած. կօնսուլի, հիւպատոսի, -սային. **-льство** չ. **1**, կօնսուլութիւն, հիւպատոսութիւն. **2**, հիւպատոսարան։

Консуль‖та́нтъ ա. (լտ.) բժշկական խորհրդին (консиліумъ) մասնակցող բժիշկ. **-та́ція** է. (լտ.) խորհրդածութիւն. пригласи́ть докторо́въ на к—ію.

Конта́рь ա. 'ղանթար' (կշեռք մի)։

Контена́нсъ ա. (ֆր) դիրք, կեցուածք. պատշաճութիւն, պատշաճաւորութիւն։

Континге́нтъ ա. (լտ.) մաս, բաժին, քանակութիւն, թիւ։

Конти‖нента́льный ած. ցամաքային. **-не́нтъ** ա. (լտ.) ցամաք։

Конто́‖ра է. (ֆր.) գրասենեակ, հաշուետուն. ба́нкирская к.; к. объявле́ній; почто́вая к.; к. нота́ріуса; **-рка** է. (ֆր.) **-рочка** նւզ. բարձր և թեք գրասեղան. **-рскій** ած. գրասենեակի, հաշուետան. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. գրասենեակային պաշտօնեայ, գրասենեկում ծառայող այր, կին։

Ко́нтра է. (լտ.) հակառակութիւն. быть съ кѣмъ-нибу́дь въ к—ахъ մէկի հետ կռուած լինել, տարաձայնութեան մէջ գտնուել. у нихъ вы́шла к. նոքա գժտուեցան։

Контраба́н‖да է. (ֆր.) **1**, մաքսանենգութիւն. **2**, մաքսանենգութեամբ ներածած ապրանք. **-ди́стъ** ա. (ֆր.) մաքսանենգ. **-дный** ած. մաքսանենգութեան. մաքսանենգութեամբ ներածած, ներածուող, կատարուող. к—ые това́ры; к—ая торго́вля.

Контра‖баси́стъ ա. կօնտրաբասահար, կօնտրաբասի վերայ ածող. **-ба́съ** ա. (ֆր.) կօնտրաբաս (ամենամեծ ջութակը)։

Контраге́нтъ ա. (լտ.) դաշնադիր։

Контра‖ктова́ть (-ту́ю -ютъ), зак— ն. (լտ.) դաշնադրել, պայմանադրել, դաշնադրութեամբ կապել, պարտաւորեցնել. **-ся** անդր. պայմանաւորուիլ, կապուիլ. **-ктъ** ա. (լտ.) դաշնադրութիւն, պայմանադրութիւն, պայման։

Контра́ль‖то չ. անհ. **-тъ** ա. (իտ.) կօնտրալտ (ամենացածր իգական ձայն). **-товый** ած. կօնտրալտեան, -տային. к. го́лосъ.

Контра‖ма́рка է. (ֆր.) կօնտրամարկա, փոխատոմս (նշան, որ տոմսակի փոխանակ ժամանակաւորապէս տրւում է). **-ми́на** է. (ֆր.) ներքնաբերդեան ական. **-пу́нктъ** ա. (նոր լտ.) երժ. ձայնակարգութիւն. **-сигни́ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.) փոխադարձաբար ստորագրել, վաւերացնել։

Контра́стъ ա. (ֆր.) հակապատկեր, ընդդիմապատկեր, հակադրութիւն։

Контрафа́кція է. (նոր լտ.) գրանենգութիւն։

Контри‖буціо́нный ած. պատերազմական տուգանքի. **-бу́ція** է. (լտ.) պատերազմական տուգանք, հարկ։

Конт‖ролёрскій ած. վերատեսուչի, վերահսկողի. **-ролёръ** ա. (ֆր.) վերատեսուչ, վերահսկող. **-роли́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) վերատեսչել, վերահսկել. **-ро́ль** ա. (ֆր.) վերատեսչում, -չութիւն, վերահսկում, -կողութիւն. **-ро́льный** ած. վերատեսչի, վերահսկող. к—ая пала́та վերատեսչի տեան։

Контрфо́рсъ ա. (ֆր.) նեցուկ, մայթ (դիմապիր)։

Контръ‖-адмира́лъ ա. կոնտր-ծովակալ (աստիճանով համապատասխանում է ցամաքային զօրքի генера́лъ-маіо́ръ-ին). **-манифеста́ція** է. (լտ.) հակառակ ցոյց (հրապարակական)։

Кон‖ту́зить (-жу -зятъ), ок—, ն. (լտ.) ճմլել, ջարդել, վիրաւորել. **-ту́зія** է. (լտ.) ճմլուած, ջարդուած տեղ, թեթև վէրք, սկրթուք (կշտով անցած գնդակից)։

Конту́‖рный ած. շրջագծի, ծիրի. к. рису́нокъ շրջագծած, ուրուագծած նկար. **-ръ** ա. (ֆր.) շրջագիծ, եզերագիծ, շրջապատ, ծիր. առհ. ուրուագիծ, ուրուանկար։

Кону́‖ра է. **-рка, -рочка** նւզ. **1**, շնաբուն. **2**,* ողորմելի հիւղ, բուն, որջ։

Ко́ну‖сный ած. կոնի. **-сови́дный**, **-сообра́зный** ած. կոնաձև. **-съ** ա. (լտ.) կոն, կոնաձև մարմին. усѣчённый к. հատնուած, ծայրատ կոն։

Конфедера́ція է. (լտ.) քաղաքական դաշնակցութիւն, նիզակակցութիւն (մի քանի կամ պետութիւնների)։

Конфере́нція է. (լտ.) **1**, ըհնգ. խորհուրդ, վեհաժողով (տ. Конгре́ссъ 1); **2**, առհ.

խորհուրդ, խորհրդակցութիւն կարևոր խնդիրների մասին:

Конфé‖та է. (լտ.) **-тка, -точка** նւզ. կոնֆետ. **-тный** ած. կոնֆետի. **-тчикъ** ա. **-тчица** է. կոնֆետավաճառ, -ուհի, կոնֆետագործ, ուհի:

Конфигурáція է. (լտ.) կերպարանաւորութիւն, ձեւաւորութիւն. արտաքին ձև, կերպարանք:

Конфиденціá‖льный ած. մտերմական, գաղտնի. **-льно** մ. մտերմաբար:

Конфир‖мáція է. (լտ.) 1, «դրոշմ» (բողոքական եկեղեցու մէջ հրապարակական խոստովանութիւն, վկայութիւն հաւատքի, դաւանութեան, որով դեռահաս (13—15 տարեկան) քրիստոնեան ընդունւելով հասուն համայնքի մէջ՝ առաջին անգամ հաղորդւում է). 2, վաւերացում, հաստատում (դատավճռի). **-мовáть** (-мýю -ютъ) ն. 1, եկղ. «դրոշմել», հրապարակաւ խոստովանեցնել հաւատքի, դաւանութեան մէջ, օրհնել և հաղորդել. 2, վաւերացնել, հաստատել:

Конфис‖кáція է. (լտ.) 1, գրաւում, արքունիք գրաւելը. 2, բռնելը, գրաւելը (չթոյլատրած գրքերը, ապրանքը). **-ковáніе** չ. գրաւելը, բռնելը. **-ковáть** (-кýю -ютъ) ն. 1, արքունիք գրաւել. 2, բռնել, խլել, գրաւել (չթոյլատրած գրքեր, ապրանքը):

Конфли́ктъ ա. (լտ.) ընդհարում, վէճ:

Конфó‖рка, -рочка տ. Канфóра, -рочка.

Конфý‖зить (-жу -зятъ), ск—, ն. (ֆր.) շփոթեցնել, 'շշկլացնել', շուարեցնել, ամաչեցնել. **-зія** է. (ֆր.) շփոթութիւն, շուարում:

Конфуціá‖нецъ, нца ա. Կոնֆուցիոս չինական իմաստունի և կրօնապետի հետևորդ. **-нство** չ. կոնֆուցիականութիւն, Կոնֆուցիոսի օրէնքը, վարդապետութիւնք:

Конхиліо‖логи́ческій ած. խխունջախօսական. **-лóгія** է. (յն.) խխունջախօսութիւն, խխունջաբանութիւն:

Конхóида է. երկրչփ. կոնքագիծ:

Концен‖трáція է. (լտ.) **-три́рованіе** չ. կենտրոնացնում. խտացնում. **-три́ровать** (-рую -ютъ) ն. կենտրոնացնել. խըտացնել. **-три́ческій** ած. (լտ.) համակենտրոն, -նական:

Кон‖цéптъ ա. (լտ.) նախագիծ. **-цéпція** է. (լտ.) ըմբռնում, իւրացնում, հասկացողութիւն:

Конце‖ртáнтъ ա. **-ртáнтка** է. համերգատու, կոնցէրտ տուող այր, կին. **-ртикъ** նւզ. տ. Концéртъ; **-рти́но** չ. անհ. (իտ.) 1, պստիկ համերգ, կոնցերտ. 2, երգեհոն մի. **-рти́стъ** ա. 1, համերգակից, կոնցերտին մասնակցող. 2, համերգադիր, կոնցերտներ շարադրող. **-ртный** ած. համերգի, կոնցերտի. к—ая зáла; **-ртъ** ա. (ֆր.) 1, կոնցերտ, համերգ, նուագահանդէս. 2, մի կամ մի քանի գործիքների համար շարադրած երգ:

Кон‖цессіонéръ ա. (նոր լտ.) արտօնատէր. **-цéссія** է. (լտ.) [տուած, զիջած] արտօնութիւն, առանձնաշնորհութիւն, մենաշնորհ. дать комý к—ію на постройку желѣзной дорóги.

Кон‖чáніе չ. վերջացնելը, աւարտելը, պրծնելը. **-чáть**, -чить, окóнчить ն. վերջացնել, աւարտել, պրծնել. к. рѣчь, чтéніе, дѣло; онъ кóнчилъ тѣмъ, что женился վերջ ի վերջոյ նա պսակուեց. **-ся** չ. 1, վերջանալ, աւարտուել. обѣдня кóнчилась; срокъ его́ нáйма кончáется; жизнь кончáется смéртью; 2, (сконч—) վախճանուիլ. онъ кончáется; онъ скончáлся; **-чикъ** նւզ. տ. Конéцъ; **-чи́на** է. վերջ, վախճան. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Кончáть, ся.

Конъ ա. 1, խաղի տեղ, տարածութիւն. վէգերի (կոճիների) շարք. 2, Թղթխ. եկածը, դրածը:

Ко‖нь, я́ ա. 1, ձի, երիվար. доровóму коню́ въ зýбы не смóтрятъ (առծ.). морскóй к., Otaria jubata, ծովառիւծ կամ բաշեւոր փոկ. 2, շախմատի ձի. **-ньки́** տ. Конёкъ 1; **-нькобѣжецъ**, жца ա. 'չմշկող', սահադող. **-нькóвый** ած. 'չմուշկի', սահանակի. к. ремéнь.

Коньи́къ, á ա. (ֆր.) կոնեակ (բարկ օղի):

Кó‖нюхъ ա. ձիապան, ախոռապետ. **-нюшенка** նւզ. տ. Конюшня; **-нюшенный** ած. ձիանոցի, ախոռանոցի. **-нюшій**, шья, шье ած. ձիապանի, ախոռապետի. (իբրև գոյկ. ա.) տ. Кóнюхъ; **-нюшня** է. ձիանոց, ախոռանոց, գոմ:

Ко‖нянóвка է. բս. Vicia sativa, ընտանի վիկ (տճ. [illegible]):

Коопера‖ти́вный ած. ընկերակցական, միասին, միաբանութեամբ գործող, ներգործող. к—ыя учреждéнія; **-ція** է. (լտ.) ընկերակցութիւն. միասին, միաբանութեամբ գործելը:

Коорди‖нáты ա. յ. (լտ.) երկրչփ. կոորդինատներ, համակարգեալ գծեր. **-нáція** է. (լտ.) համակարգում, -գութիւն:

Копá է. 1, շեղջ, դէզ, կոյտ. 2, դէզ, 'եղն' (60 խրձից բաղկացած). խոտի դէզ:

Копáловый ած. կոպալի. к—ая кáмедь կոպալի խէժ:

Копалýха է. մայր փայտամորեակ, ցախահաւ:

Копáлъ ա. կոպալ (մի տեսակ խէժ):

Ко‖пáльный ած. փորելու, պեղելու. **-пáльщикъ** ա. փորող, պեղող բանուոր. **-пáніе** չ. փորելը, պեղելը, քանդելը. **-пáтель** տ. Копáльщикъ; **-пáть**, -пнýть ն. փորել, պեղել, քանդել, բրել. к. зéмлю, я́му; к. колóдезь; к. гряды́ ածուներ փորել, պատրաստել. к. въ носý քիթը քչփորել. **-ся** չ. դանդաղ շարժուիլ, մի բանի վերայ շատ 'մլոլ անել'. какъ вы дóлго копáетесь за э́тою рабóтою!

Ко‖пéечка նւզ. տ. Копéйка; **-пéечникъ** ա. 1, բս. Alectorolophus, աքլորբըռուկ (աքաղաղի կատար). 2, ժլատ, գծուծ, կծծի մարդ. **-пéечный** ած. կոպէկանոց. **-пéйка** է. կոպէկ. կոպէկանոց դրամ. зашибить к—у մի քանի կոպէկ 'դաղել', աշխատել:

Копе‖йстскій ած. արտագրողի, ընդօրինակողի. գաղափարողի. **-йстъ** ա. (լտ.) արտագրող. ընդօրինակող, գաղափարող:

Копё‖нка, -ночка նւզ. տ. Копнá; **-нный** ած. բարդերի(ց):

Ко‖пёрщикъ ա. (լեհ.) բրեր, ցցեր վարող (տնկող) բանուոր. **-пёръ**, прá ա. (լեհ.) 1, բրեր, ցցեր վարելու (տնկելու) գործիք, Թակ. 2, բս. Anethum graveolens, սամիթ:

Ко́петень, тня ա. բս. Asarum europaeum, սթեր կմ աղարիոն (մրուանտակ, կաղմորէ):

Копи́лка է. դանձանակ, դրամ խնայելու տուփ:

Копи||рова́льный ած. 1, ընդօրինակող, պատճէնը վերցնող. 2, նմանաբերող. **-рова́ніе** չ. 1, ընդօրինակելը, գաղափարելը. 2, նմանաբերելը. **-рова́ть**, ск—, ն. (լտ.) 1, ընդօրինակել, գաղափարել, պատճէնը վերցնել. 2, к. кого́ մէկին նմանաբերել, մէկի ‘հանգը‘, ‘դայդան‘ անել. **-ро́вка** է. (լտ.) 1, տ. Копировáніе; 2, պլաններ վերցնելու տեղ. **-ро́вщикъ** ա. (լտ.) **-ро́вщица** է. 1, ընդօրինակող, գաղափարող այր, կին. 2, նմանաբերող այր, կին:

Ко||пи́тель ա. **-пи́тельница** է. խնայող, հաւաքող, դիզող այր, կին. **-пи́ть** (-плю́ -пятъ), ск—, ն. հաւաքել, դիզել, խնայել, յետ դցել (դրամ). 2, չզ. հաւաքուիլ, կիտուիլ, կուտակուիլ, դիզուիլ:

Ко||піё տ. Копьё; **-піеви́дный** տ. Копьеви́дный.

Ко||пі́йстъ տ. Копейстъ; **-пі́я** է. (լտ.) ընդօրինակութիւն, պատճէն, գաղափարում:

Ко́п||ка է. փորելը, պեղելը, քանդելը. **-кій** ած. փուխր, փխրուն, դիւրապեղ. **-кость** է. փխրունութիւն, դիւրապեղութիւն:

Копле́ніе չ. հաւաքելը, կիտելը, դիզելը. խնայելը (դրամ):

Коп||на́ է. բարդ, պատիկ դէզ. *к. воло́съ մազերի դէզ, խիտ մազեր. **-ни́ща** է. մեծ, ահագին բարդ:

Ко||пну́ть, ся տ. Копа́ть, ся.

Копо́къ ա. հարուած (բահով, թիով). աքացի:

Ко́по||ткій, **-ткость** տ. Копотли́вый, -тли́вость; **-тли́вость** է. անարիութիւն, դանդաղկոտութիւն, ‘ջանջալութիւն‘. **-тли́вый** ած. անարի, թոյլ, դանդաղկոտ, ‘ջանջալ‘. копотли́во մ. անարիաբար, դանդաղկոտութեամբ. **-тный**, **-тно** տ. Копотли́вый, -во; **-ту́нъ** ա. **-ту́нья** է. անարի, դանդաղկոտ, անշնորհք, թամբալ, ‘ջանջալ‘ այր, կին:

Ко́поть է. 1, մուխ, մուր. 2, փոս, գուբ (ճիւթ, կուպր քաշելու):

Копо||ши́ть (-шу́ -ша́тъ), зак—, пок—, ն. 1, շարժել, ‘ժաժ տալ‘. 2, դանդաղ կերպով անել, գործել. **-ся** չզ. շարժուիլ, ‘ժաժ գալ‘. վխտալ, վեռալ:

Копро́вый ած. թակի, ցցեր անկելու գործիքի. к—ая ба́ба տ. Копёръ.

Коп||ти́лька է. ռմկ. ծխելու սենեակ. **-ти́льный** ած. ծխելու, ծխոտելու, մխելու, չորացնելու. **-ти́льня** է. ծխանոց, մխանոց (շինութիւն, խրճիթ, ուր ձուկ, միս եւն մուխ տալով չորացնում են). **-ти́льщикъ** ա. **-ти́льщица** է. ծխող, մխող, ծխոտող, մխոտող, ծխով, մխով ձուկ, միս չորացնող այր, կին. **-ти́тель** ա. **-ти́тельница** է. ծխոտող, մխոտող այր, կին. к. не́ба փուչ, պարապ մարդ. **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ), ն. 1, (закопт—) ծխոտել, մխոտել. онъ живётъ, то́лько не́бо копти́тъ նա բոլորովին աւելորդ մարդ է աշխարհիս երեսին. 2, (закопт—) չ. ծխալ, ծուխ, մուխ արձակել. ла́мпа копти́тъ; 3, (вы́копт—) մխել, ծխի, մխի մէջ պահելով չորացնել, ապխտել. к. ры́бу, окорока́, колбасу́; **-тѣ́лка** տ. Копти́льня; **-тѣ́лый** ած. ծխոտուած, մխոտուած, սեւացած. **-тѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. ծխոտուիլ, մխոտուիլ, սեւանալ:

Копули́||ровать (-рую -ютъ) ն. այգեգ. պատուաստել. **-ро́вка** է. պատուաստում:

Копу́нъ, á ա. 1, (**копу́нья** է.) տ. Копоту́нъ, -нья; 2, կնդ. sphex, պիծակ մի:

Копче́||ніе, **-нье** չ. ծխոտելը, մխոտելը. ծուխ, մուխ անելով չորացնելը. **-(ё)ный** ած. 1, ծխոտած, մխոտած. 2, ծխած, մխած. к—ое мя́со.

Копы́лъ, á (копы́лья, львъ յ.) ոտ (սահնակի):

Копы́||тень, тня տ. Копы́тникъ; **-ти́стый** ած. մեծասմբակ, խոշորասմբակ, մեծակճղակ. **-ти́ще** յաւ. տ. Копы́то; **-тникъ** ա. բս. Asarum europaeum, սթեր կամ ազարիոն (մրուանտակ, կաղմորէ). **-тница** է. սմբակախտ, կճղակախտ. **-тный** ած. սմբակի, կճղակի. **-то** չ. **-тце** նւզ. սմբակ, կճղակ. **-тчатый** ած. սմբակաւոր, կճղակաւոր. к—ыя живо́тныя.

Копы́шиться (-шусь -шатся) տ. Копоши́ться.

Копь է. բով. каменноу́гольная к.

Ко||пьё չ. տէգ, նիզակ, աշտէ, գեղարդ. бой на ко́пьяхъ նիզակամարտութիւն. **-пьеви́дный** ած. նիզակաձեւ, նիզակակերպ. **-пьено́сецъ**, сца ա. նիզակակիր, նիզակաւոր. **-пьеобра́зный** տ. Копьеви́дный; **-пьецо́** նւզ. տ. Копьё; **-пьи́ще** յաւ. տ. Копьё.

Копѣ́||ечка, **-ечникъ**, **-ечный**, **-йка** տ. Копе...

Кора́ է. կեղեւ, կճեպ, պատեան. земна́я к. երկրագնդիս կեղեւը:

Корабе́ль||ный ած. նաւի. **-щикъ** ա. նաւատէր. **-щичій**, ья, ье ած. նաւատիրոջ:

Корабле||круше́ніе չ. նաւաբեկութիւն. претерпѣ́ть к.; **-нача́льникъ** ա. նաւապետ. **-пла́ваніе** չ. նաւարկութիւն, նաւագնացութիւն. **-пла́ватель** ա. նաւորդ, նաւագնաց. **-пла́вательный** ած. նաւարկութեան, նաւագնացութեան. **-строе́ніе** չ. նաւաշինութիւն, նաւագործութիւն. **-строи́тель** ա. նաւակառոյց, նաւագործ. **-строи́тельный** ած. նաւաշինութեան, նաւագործութեան. **-хозя́инъ** ա. նաւատէր:

Ко||ра́бликъ ա. նւզ. 1, պստիկ նաւ. 2, կնդ. Nautilus, նաւախեցի. **-рабли́ще** ա. յաւ. ահագին, մեծ նաւ. **-ра́бль**, я́ ա. նաւ (առագաստաւոր). вое́нный, купе́ческій к.; сѣсть на к.; *сжига́ть свои́ корабли́ իր փայփայած մտքերին մնաս բարեւ ասել, իր ըղձերից հրաժարուել. большо́му кораблю́ большо́е плава́ніе (առծ.) հարկս հարկաւորաց, պատիւս արժանաւորաց:

Кора||лли́тъ ա. (լտ.) կորալ'իոնի մարմարիոն. **-ллови́дный** ած. կիրալ'իոնակերպ, կորալ'իոնաձեւ. **-лловый** ած. կիրալ'իոնի(ց), մարջանի(ց). **-ллъ** ա. կորալ'իոն, մարջան. звѣ́здчатый к. աստղակերպ կորալ'իոն:

Кораль||ки́ ա. յ. կորալ'իոնի, մարջանի մանեակ, շարոց, ուլունք. **-ко́вый** ած. կորալ'իոնի(ց). к—ое ожере́лье կորալ'իոնի (մարջանի) մանեակ:

Кора́нъ ա. (արբ.) ղուրան:

Корве́тъ ա. (ֆր.) կորվէտ (եռակայմ մարտանաւ):

Коргá ի. (*թուրք.*) 1, *ագռաւ*. 2, Corvus cornix, *մոխրագոյն ագռաւ*. 3, **ագռաւ, պառաւ, չար կին, վհուկ*. 4, *խուլթ. ընդձրեայ ժայռ*:

Кóрда ի. [*ախոռա*]*սանձի փոկ*:

Корде‖балéтъ ա. (*ֆր.*) *թատր. բալետախումբ, բալետային խումբ*. **-батáлія** ի. (*ֆր.*) *միջաշարք նուատարմի*. **-гáрдія** ի. (*ֆր.*) *պահակախոց*:

Кордó‖нный ած. 1, *զօրաշղթայի*. 2, *թելի*. **-нъ** ա. (*ֆր.*) 1, *ռզմգ. զօրաշղթայ*. 2, *թել*:

Корёжить (-жу -жатъ) ն. *ծռել, կռացնել, կորացնել*. **-ся** չզ. *կծկուիլ, կուչ գալ*:

Коре‖нáстый ած. 1, *մեծարմատ, հաստարմատ*. 2, *թիկնաւէտ, կարճլիկ ու հաստլիկ, ամրակազմ, պնդակազմ*. **-нúстый** ած. *մեծարմատ, հաստարմատ*. **-ннúкъ**, á ա. *միջնեկ, քեղաձիգ ձի*. **-ннóй** ած. 1, *անմատի, արմատային*. к. зубъ *սեղանատամ, աղօրիք*. к. слогъ; 2,* *արմատական, հիմնական, բնիկզբնական*. к. жúтель *բուն բնիկ*. к—óе преобразовáніе; к. ýксусъ *խիտ թունդ քացախ*. к—áя рыба *խիտ աղած (մեծ) ձուկ*. к—áя лóшадь *միջնեկ, կառքի մէջ տեղում լծած, քեղաձիգ ձի*. **-новáтый** ած. *պտերկ արմատներով*. **-нщикъ** ա. **-нщица** ի. *արմտիքներ վաճառող այր, կին*. **-(кó-)нь**, рня ա. (յ. кóрни, éй *բոյսի, մազի, ատամի արմատներ*. և корéнья, ьевъ *արմտիքներ*) *արմատ, 'տակռի', 'քօք'*. хлѣбъ ещё стоúтъ на корню́ *հացը (արտը) դեռ ոտի վերայ է*. пускáть кóрни *արմատներ ձգել*. запускáть кóрни *խոր արմատներ ձգել*. вырвать съ кóрнемъ *արմատաքի հանել*. исторгáть к. зла *չարիքի արմատը կտրել*. к. слóва *բառի արմատը*. квадрáтный, кубúческій к. *մաթմ. երկրորդ, երրորդ աստիճանի արմատ*. извлечéніе корнéй *մաթմ. արմատներ հանելը*. питáться корéньями *արմտիքներով ապրել*. *ծանօթ*. кóрень *բառը միանալով ածականների հետ, բազմաթիւ բոյսեր է նշանակում, օր.* к. живóтный, солодкóвый *եւն*. (*տ. իւրաքանչիւրն իր տեղում*):

Корéцъ, рцá ա. 1, *ջաղացի ալիւրի տաշտ*, [*դոխ*. 2, *չերեփ*:

Коре‖шё(ó)къ, шкá ա. **-шё(ó)чекъ**, чка *նւզ*. 1, *նւզ. տ.* Кóрень; 2, *կոթ (սունկի)*. 3, *յետևի կողմ, քամակ (գրքի)*. переплётъ въ корешкѣ *գրքի կազմ, որի յետևն (և անկիւնները) կաշուց են*. переплестú въ к. *գիրքը կազմել, յետևը կաշի գցելով*:

Коржá‖вина ի. 1, *ժանգ*. 2, *երկաթի կեկղանք*. 3, *առարկայի կոշտ, խորտուբորտ երես*. 4, *եղեամ (ծառի վերայ նստած)*. **-вый** ած. *ժանգոտ, ժանգով ծածկուած, խորտուբորտ*. **-вѣлый** ած. *ժանգոտած, խորտուբորտ երեսով*. **-вѣть**, зак—, չ. 1, *ժանգոտիլ, ժանգակալիլ, ժանգով ծածկուիլ*. 2, *եղեամով պատուիլ, ծածկուիլ*. 3, *խորտուբորտ դառնալ*:

Коржáнъ ա. *կնդ.* Julus terrestris, *ան*[*մեղ հաղարտուի*:

Корзú‖на ի. **-нка, -ночка** *նւզ. կողով, զամբիւղ*. **-ноплетáніе** չ. *կողովահիւսութիւն, կողովագործութիւն*. **-нщикъ** ա. **-нщица** ի. *կողովագործ, -ուհի, կողովավաճառ, -ուհի*:

Коридó‖рецъ, рца, **-рикъ, -рчикъ** *նւզ. տ.* Коридóръ; **-рный** ած. *կօրիդօրի, միջանցքի*. **-ръ** ա. (*ֆր.*) *կօրիդօր, միջանցք, նեղանձք, նրբանցք (տան, շինութեան մէջ նեղ ու երկար անցք)*:

Корúнка ի. (*նոր. յն.*) *կորինթեան քիշմիշ, չամիչ (դերմակ, սև և անկորիզ)*:

Корúстый ած. 1, *կեղևակերպ, կեղևանման*. 2, *հաստակեղև*:

Корúть (-рю́ -ря́тъ), ук—, ն. когó въ чёмъ, чѣмъ *կամ* за что *մէկին մի բանի համար յանդիմանել, կշտամբել, նախատել*. к. когó благодѣя́ніемъ *արած լաւութիւնը մէկի երեսով տալ*. **-ся** չզ. *գզուել, սորուել, փոշմանիլ*:

Корифéй ա. (*յն.*) 1, (*առաջ*) *խմբապետ, խմբի* (хоръ) *ղեկավար (ողբերգութեանց ժամանակ)*. 2,* *կոթող, նշանաւոր գործիչ, գլխաւորական, գերազանցագոյն եւն*:

Корú‖ца ի. *կինամոմոն, դարչին*. **-чневый** ած. 1, *կինամոմոնի, դարչինի*. 2, *կինամոմոնագոյն, դարչինագոյն*:

Коріáндръ ա. *բս.* Coriandrum sativum, *դինձ (կորինդ ?)*:

Кóр‖ка ի. 1, *կեղև, կճեպ, 'կլեպ'*. лимóнная, апельсúнная к.; к. у хлѣба; 2, *զատած ձոյլ արծաթ*:—*Отодрáть на óбѣ к—и *լաւ ծեծել, թակել, 'գլխել'*. **-ковáтый** ած. *կեղևակերպ*. **-ковый** ած. 1, *կեղևի, կճեպի, 'կլեպի'*. 2, *խցանի*. **-корѣзный** ած. 1, *կեղև կտրելու*. 2, *խցան կտրելու, խցանի վերայ նշան անելու*:

Кормá ի. *խելք, յետևի կողմ (նաւի)*. брóсить я́корь съ к—ы́; неводнáя к. *ուռկանի փորը*:

Кор‖мёжка ի. **-мёжъ** ա. 1, *կերակրում, բռում*. поѣхалъ на к—у *տաք տեղ է գնել*. **-мúлецъ**, льца ա. 1, *հայ տուող, կերակրող*. 2, *բարերար*. **-мúлица** ի. 1, *բարերարուհի*. 2, *դայակ, ծծմայր, սնուցիչ*:

Кормú‖ло չ. **-льце** *նւզ. նաւի ղեկ. *ղեկ*. *к. правлéнія.

Кор‖мúтель ա. **-мúтельница** ի. *կերակրող, սնուցանող, բռող այր, կին*. **-мúть** (-млю́ -мятъ), нак—, ն. 1, *սնուցանել, կերակրել*. к. младéнца грýдью *մանկանը սնուցանել, կաթ, ծիծ տալ*. к. лошадéй сѣномъ; к. когó изъ сострадáнія, изъ мúлости; *к. когó зáвтраками *սնոտի խոստումներով մէկին չարչարել, խաբել*. 2, *կերակրել, բռել, բուծանել*. **-ся** չզ. *ապրիլ, կառավարուիլ, իր ապրուստը հայթայթել*. к. своúми рукáми, отъ своúхъ трудóвъ; к. рукодѣліемъ *ձեռագործութեամբ իր օրական պարէնը հայթայթել*. **-мка** ի. *կերակրում, բռում*. **-млéніе** չ. *կերակրելը, սնուցանելը. բռելը*. к. скотá; к. грýдью *կաթով սնուցանելը, ծիծ տալը*. **-мовúще** չ. *արօտ, արօտավայր, արօտատեղի*:

Кор‖мовóй ած. I. *կերակրի, սննդի, բռի. կերակրելու, բռելու (տ.* Кормъ); к—áя травы; к. горóшекъ; II. *նաւի յետևի կողմի, խելքի (տ.* Кормá); к. пень; к. флагъ; к о р м о в ó й ա. *տ.* Кóрмчій; **-мýшка** ի. *պտերկ աման, պտերկ տաշտ թռչուններին կերակրելու*. **-мчая** кнúга *կանոնագիրք, օրինական ժողովածու (ռուս եկեղեցու)*. **-мчій**, аго,

-мщикъ ա. ղեկավար, ուղղիչ (նաւի). «Вотъ и корабли́, какъ ни вели́ки они́ и какъ ни си́льными вѣ́трами но́сятся, небольши́мъ рулёмъ направля́ются, куда́ хо́четъ к. — յոր կոյս և միտք ուղղչին կամին (Թուղթ Յակովբայ, 3_4):

Кормъ ա. 1, բուտ, խոտ, կեր, ճարակ. подно́жный к. արածելու խոտ. пусти́ть лошаде́й на подно́жный к.; посади́ть кого́ на к. մէկի համար մի տաք տեղ, պաշտօն [գտնել:

Корна́къ ա. (փր.) փղավար:

Корна́ть, ок—, ն. [անշնորհք կերպով, ասելի քան հարկաւոր է] կտրել, կարճել, խուզել:

Корне‖ва́тый ած. բազմարմատ. հաստարմատ. **-ви́къ**, а́ ա. **-ви́на** ի. արմատի ամենահաստ մասը. **-ви́ще** չ. վերարմատ (բոյսի այն մասը, որ գտնւում է արմատի և ընի կամ ցօղունի միջև). **-во́й** ած. 1, արմատի, արմատային. 2, արմատից, արմատափայտից. **-но́жка** ի. կնդ. Rhizopodon, արմատոտանի. **-плóдный** ած. արմատապտուղ, խլունկաւոր. к—ыя расте́нія խլունկներ, արմատապտուղ բոյսեր (օր. կարտոֆիլ). **-рѣ́зецъ**, зца ա. **-рѣ́зка** ի. **-рѣ́зъ** ա. արմատներ կտրելու, արմատակտուր գործիք. **-сло́віе** չ. բառագննութիւն, ստուգաբանութիւն. **-сло́вный** ած. բառագննական, ստուգաբանական:

Корне́‖тъ ա. (խտ.) **-тикъ** նւզ. կոռնէտ. 1, հեծելազօրքի կրտսեր սպայ. 2, մի տեսակ փող, ‘գուռնա‘:

Кор‖не́йдный ած. արմատակեր, արմըտիքներ ուտող. **-ни́стый** ած. բազմարմատ. բաջարմատ. [բավարունգ:

Корнишо́нъ ա. բս. Cornichon, մանր

Корно‖у́хій ած. կտրած ականջներով, ականջատ. к—ая соба́ка; **-у́шить** (-шу -шать) ն. ականջները կտրել:

Коробе́й‖ка նւզ. տ. Коробья́; **-никъ** ա. 1, արկղագործ. 2, փերեզակ, շարշի, շըրջող մանրավաճառ. **-ный** ած. արկղի, արկղիկի:

Коро́бить (-блю -бятъ), ск—, пок—, ն. 1, ծռել, թեքել, կուացնել, ծալել, կծկել. отъ жа́ру до́ски коро́битъ տաքութիւնից տախտակները ծռւում են. его́ коро́битъ դէմ. նա ցնցւում է. 2,* դադել, կպչել, դիպչել. **-ся** անդր. ծռուիլ. թեքուիլ, կռանալ, կորանալ, ծալուիլ. կծկուիլ, կուչ գալ (կաշու մասին):

Коро‖би́ще ա. յեղ. տ. Ко́робъ; **-бка** ի. 1, արկղ, արկղիկ, տուփ, ‘բուն‘ (փայտէ, ստուարաթղթէ, ժեշտէ ևն). к. для шля́пы; к. для спи́чекъ; 2, կողպէքի փորը. замо́къ съ мѣ́дною к—ою; 3, շրջանակ. око́нная к.; 4, զսպանակատեղի (ժամացոյցի):

Коро́бленіе չ. 1, ծռելը, ծալելը, թեքելը, կուացնելը, կորացնելը. կծկելը. 2,* դադելը, կպչելը, դիպչելը:

Ко‖робово́й ած. արկղի, զամբիւղի. к. сводъ ճրտրպ. հովանաւոր կամար. **-робо́къ**, бка́, **-робо́чекъ**, чка նւզ. տ. Ко́робъ; **-ро́бочка** նւզ. տ. Коро́бка; **-ро́бочникъ** ա. արկղագործ, զամբիւղագործ. արկղիկներ, տուփեր, ‘բուներ‘ շինող. **-ро́бочный** ած. արկղի, արկղիկի, տուփի. **-ро́бчатый** ած. զամբիւղաձև. к. потоло́къ կամարաձև առաստաղ. **-робъ** ա. 1, արկղ, կողով, զամբիւղ, սակառ. մեծ տուփ. „и набра́ли оста́вшихся куско́въ двѣна́дцать ко́робовъ по́лныхъ“ „եւ բարձին զնշխարս կոտորոյն երկոտասան սակառի լի“ (Մատթ. 14_{20}). наболта́ть, наговори́ть съ три к—а անվերջ խօսել, շաղակրատել, գլուխ տալ, գլուխ տանել. его́ свело́ к—омъ նա ցնցումներից կուչ եկաւ, նա կծկուեց, ղալարուեց. 2, [հինում] փոր (սայլի, սահնակի). **-робья́** տ. Коро́бка 1; наби́ть к—ю իր համար կարողութիւն ձեռք բերել. спусти́ть к—ю իր կարողութիւնը վատնել. ряди́ть к—ю բաժինք պատրաստել (հարսի համար):

Коро́ва ի. կով. какъ сѣдло́ къ к—ѣ ամենևին չէ սազում, սազ չէ գալիս. до́йная к. կթի կով, *հարստութեան աղբիւր, աղբիւրի միջոց. бодли́вой к—ѣ Богъ рогъ не даётъ (առծ.):

Коро‖ва́й ա. կլոր հաց, կրկենի. **-ва́йный** ած. կլոր հացի, կրկենու. **-ва́йчикъ** նւզ. **-ва́ище** յեղ. տ. Корова́й.

Коро‖вёнка, -вёночка ի. նխտ. ողորմելի, անպիտան կովուկ. **-вичёкъ**, чка́ նւզ. բս. Boletus bovinus, կովասունկ. **-вища** ի. յեղ. ահագին, վիթխարի կով. **-вій**, вья, вье ած. կովի, կովա—. коро́вье молоко́; кусо́чекъ съ к. носо́чекъ մեծ, ահագին կըտոր. к. цвѣтъ, բս. Caltha palustris, ցինդ, ոսկեծաղիկ (վաղինակ). коро́вья трава́ բս. Camelina sativa, ընտանի կամէլին. **-вка** նւզ. 1, պստիկ կով. կովիկ. 2, բս. Archangelica officinalis, խմի (բոխնի?). 3, բս. Boletus edulis, ուտելի թնջուկ. 4, бо́жья к. կնդ. Chrysomela, կարծրաթև տերևամիջատ. **-вникъ** ա. 1, գոմ, փարախ, կովանոց. 2, (**-вница** ի.) կովարած, -ուհի, կովապահ, -ուհի. **-вочка, -вушка** ի. փոքր. կովիկ, կովիկ ջան. **-вья́къ**, а́ ա. բս. Verbascum thapsum, բուն փղամոս. **-вя́къ**, а́ ա. բս. Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմ (շնախաղող):

Корока́тица ի. կնդ. Sepia officinalis, հասարակ կամ մեծ սպի (սիպէ, լոք):

Ко‖роле́ва ի. թագուհի. դշխոյ. **-роле́вичъ** ա. արքայորդի, թագաւորի որդի. **-роле́вна** ի. արքայադուստր, թագաւորի աղջիկ. **-роле́вски** մ. արքայաբար. **-роле́вскій** ած. թագաւորի, -րական, արքայի, -յական. **-роле́вство** չ. թագաւորութիւն. **-ролёкъ**, лька́ ա. **-ролёчекъ**, чка նւզ. 1, թագաւորուկ, աննշան թագաւոր. 2, կնդ. Motacilla regulus, ցախսարեակ. 3, մաքուր, զտած ձոյլ մետաղ. 4, կարմիր միջուկով նարինջ. **-рольки́** տ. Коральки́; **-ро́ль**, я́ ա. թագաւոր, արքայ (коро́ль կոչւում են արևմտեան, նոր դարի թագաւորները. իսկ արևելքի, հին դարի թագաւորները, ինչպէս և ռուսաց թագաւորը, կոչւում են царь); **-ролько́вый** ած. 1, թագաւորուկի. ցախսարեակի. 2, տ. Коральково́й.

Коромы́‖сло չ. **-слецо** նւզ. 1, լծակ, կոթ. 2, ջուր կրելու, դոյլակիր լծակ. *тамъ дымъ к—омъ այնտեղ դժբաղդութիւն է. 3, կնդ. Libellula, չերեփակոթ (միջատ):

Коро́‖на ի. թագ. պսակ. **-націо́нный** ած. թագադրութեան. к—ыя пра́зднества; **-на́ція** ի. թագադրութիւն. **-нка** նւզ. տ.

Корóна; **-нный** ած. պետական, տէրունական, թագաւորական. находиться на к—ой слуӂбѣ; **-новáніе** չ. տ. Коронáція; **-новáть**, отк—, ն. (լտ.) թագադրել, թագով պըսակել, թագաւորեցնել. **-ся** ներգ. թագադրուել, թագաւորել:

Коро‖пýзикъ նւզ. **-пýзъ** ա. 1, կարճլիկ ու հաստափոր ամն. 2, կնդ. Hister, բզէզ մի:

Коро́‖ста ի. 1, քոս, բոր. 2, բս. ա, Hyoscyamus niger, սև կմ աղուաշ բանգ. բ, որ և **-стáвикъ** ա. բս. Scabiosa, քոսբուկ, քոստրոյս: (այրեծաղիկ ?) [հաւ մի:

Коростéль ա. կնդ. Rallus crex, ջրա-

Корóстовикъ ա. տ. Корóста 2, բ:

Коро́‖стовый ած. քոսոտ, բորոտ. **-стовѣть, -стѣть** չ. քոսոտիլ, բորոտիլ:

Коро‖тáть, ск—, ук—, ն. կրճատել, յապաւել, անցկացնել (ժամանակը). **-тенькій** ած. նւզ. կարճլիկ. **-тёхонекъ**, нька, о ած. խիստ կարճ. **-тизнá** ի. կարճութիւն. **-тить** (-чý -тя́тъ), ук—, ն. կարճել, կարճեցնել. **-ткій** ած. 1, կարճ. к—іе вóлосы; к—ое плáтье; к. срокъ; жи́знь человѣ́ка коротка́; к. отвѣ́тъ կարճ, համառօտ պատասխան. 2,* մօտիկ, մտերիմ. к. пріятель, знакóмый; быть съ кѣмъ на к—ой ногѣ́ մէկին մօտ, մտերիմ լինել. они́ óчень к—тки́ мéжду собóю; **-ткó** չ. 1, կարճ, համառօտ կերպով. к. и я́сно; 2, 'ի մօտուստ, մօտիկ. я к. егó знáю; **-тковáтость** ի. կարճլիկութիւն. **-тковáтый** ած. կարճլիկ. **-ткогри́вый** ած. կարճլիկ բաշով, կարճաբաշ. **-ткокры́лый** ած. կարճաթև. **-тконóгій** ած. կարճ ոտներով, կարճոտն. **-ткость** ի. 1, կարճութիւն, համառօտութիւն. 2,* մօտիկութիւն, մըտերմութիւն. не допускáть до к—и հեռու պահել, երես չտալ. **-ткохвóстый** ած. կարճագի, կարճատուտն, կարճ պոչով. **-ткошéрстый** ած. կարճամազ, կարճ մազերով. **-ткошéя** հոր. 1, կարճապարանոց, կարճավիզ այր, կին. 2, կնդ. Buprestis, շքեղ ճճի. **-тышка** ի. 1, կարճ, կարճլիկ իր, օր. շոր. 2, հոր. կարճ, կարճահասակ երեխայ. կարճլիկ և հաստլիկ մարդ. **-ты́шки** ի. յ. որս. բաղէի ոտի փոկեր. **-ты́шъ** ա. կարճլիկ տղայ, մարդ. **-че** ած. և չ. բղդտ. աւելի կարճ. к. всегó ամենակարճ կերպով, ամէնից կարճ. к. сказáть միով բանիւ, կարճ ասեմ, կարճ կորեմ:

Кóро‖чка նւզ. տ. Кóрка; **-чный** ած. կեղևի(ց). к—ое серебрó լռնզ. զտած, ընտիր արծաթ:

Корочýнъ, á ա. կորուստ, մահ, ապականութիւն. задáть комý к., к—á մէկին բնաջնջել. пришёлъ емý к. նորա վերջին ժամը հասել է:

Короѣ́дъ ա. կնդ. Bostrichus, կեղևակեր, քանդակագործ ճճի:

Кóр‖пійный ած. կտաւաթելերի. **-пія** ի. (գերմ.) պրօն, հին կտաւից քաշած, հանած թելեր, որոնք վէրքերի վերայ են դնում:

Корпо‖рати́вный ած. ընկերական, միաբանական. **-рáція** ի. (լտ.) կորպորացիա, ընկերութիւն, միաբանութիւն:

Корпулéнція ի. (լտ.) մարմնեղութիւն, գէրութիւն, պարարտութիւն, 'չաղութիւն':

Кóрпу‖сикъ նւզ. տ. Кóрпусъ; **-сный** ած. կորպուսի. **-съ** ա. (լտ.) 1, մարմին. дипломати́ческій к.; армéнскій к. զօրամարմին (ընդհանուր զօրաբանակի մի մասը, որ կատարելապէս պատրաստուած է և ինքնուրոյն ևս ճակատ մանել կարող է. Ռուսիայում զօրամարմինը բաղկացած է 47,150 մարդից և 10,500 ձիուց). 2, մարդկային մարմին. 3, միջնակարգ զինուորական վարժարան. кадéтскій к.; 4, մեծ, առանձնացեր շինութիւն. շինութեան միջին, գլխաւոր մասը, իրանը. 5, տպգր. կորպուս (տպագրական գիր). 6, ժամացոյցի անիւների և այլ մասերի բունը, պատեանը:

Кор‖пѣ́ніе չ. տքնութիւն, անդուլ աշխատանք. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. надъ чѣмъ տքնիլ, մի բանի վերայ անդուլ, անդադար աշխատել, ճիգ թափել:

Корре‖кти́въ ա. (ֆր.) ուղղիչ միջոց. **-ктно** չ. ուղղութեամբ, ճշտութեամբ. անպարտ կերպով. **-ктный** ած. ճիշտ, ուղիղ, ճշտապահ. անպարտ, անբասիր, անստգիւտ. к—ое поведéніе; **-кторскій** ած. սրբագրիչի. **-кторъ** ա. (լտ.) սրբագրող, -գրիչ. **-кту́ра** ի. (լտ.) **-кту́рка** նւզ. 1, սրբագրութիւն. держáть к—у սրբագրել. 2, սըրբագրութեան թերթ. **-кту́рный** ած. սրբագրութեան. к. листъ.

Корреспон‖дéнтъ ա. (լտ.) 1, թղթակից, աշխատակից. членъ-к. թղթակից, աշխատակից անդամ (օր. ակադէմիայի). 2, մէկի հետ նամակագրութիւն ունեցող. **-дéнція** ի. (լտ.) թղթակցութիւն, նամակագրութիւն. **-ди́ровать** (-рую -ютъ) չ. (գերմ.) թղթակցել:

Корридó‖рецъ, -рикъ, -рчикъ, -ръ տ. Коридóрецъ, -рикъ, -рчикъ, -ръ.

Корсá‖жъ ա. (ֆր.) կորսաժ (կանանց զգեստ ուսերից գօտկատեղ). **-жница** ի. կորսաժագործ կինարմատ: [տեսակ աղուէս:

Корсáкъ, á ա. կնդ. Canis corsac, մի

Кор‖сáрскій ած. հէնի, ծովահէնի, ծովային աւազակի. **-сáръ** ա. (իտ.) հէն, ծովահէն, ծովային աւազակ:

Кор‖сéтецъ, тца, **-сéтикъ** նւզ. տ. Корсéтъ; **-сéтный** ած. կորսետի, -տային, սեղմիրանի. **-сéтъ** ա. (ֆր.) կօրսետ, սեղմիրան: [նայք, շքադնայք:

Кортéжъ, á ա. (ֆր.) հանդիսաւոր գը-

Кóртикъ ա. կարճլիկ սուսեր:

Корто‖мá ի. կապալ. կապալագին. брать изъ к—ы́, въ к—ý կմ **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. կապալով վերցնել:

Кóрточки, чекъ ի. յ. ծալապատիկ արած ոտքեր. сидѣ́ть, присѣ́сть на к—ахъ ծալապատիկ նստել:

Корýндъ ա. հնք. corindon, կորունդ:

Кóрча ի. ջղաձգութիւն, ջղակծկութիւն, ցնցմունք, գելում:

Корчá‖га ի. **-жка** նւզ. կաւէ պտուկ, թաղար, 'քրեղան'. **-жный** ած. պտուկի, պըտուկային, թաղարի, -բային:

Кор‖чевáні(ь)е չ. ձիգ տալով հանելը, արմատախիլ անելը. **-чевáть** (-чýю -ютъ), вык—, ն. ձիգ տալով հանել (ծառերի արմատները), արմատախիլ անել, արմատաքի հանել. **-чевóй** ած. ջղաձգութեան, ջղակծկութեան, ցնցմունքի:

Корчéм‖никъ ա. **-ница** ի. ծածուկ, արգելուած խմիչքների պանդոկապան, -ուհի. օղեհենգ, ծածուկ օղի ծախող այր, կին. **-ничать** չ. արգելուած խմիչքների պանդոկ պահել. օղեհենգութիւն անել, ծածուկ օղի ծախել. **-ническiй** ած. ծածուկ խմիչքների պանդոկապանի. **-ничество** չ. արգելուած խմիչքների պանդոկապանութիւն. օղեհենգութիւն, օղու ծածուկ առուտուր. **-ный** ած. 1, ծածուկ գինետան, պանդոկի. 2, ծածուկ, գաղտնի, արգելուած (օղու մասին). **-ство** տ. Корчéмничество; **-ствовать** (-ствую -ютъ) տ. Корчéмничать.

Кóр‖ченiе չ. դելելը, կծկելը, կուչ ածելը. ծռմռելը, այլանդակելը (երեսը). **-чить** (-чу -чатъ), ск—, ն. 1, կծկել, կուչ ածել, դելել, ծռմռել, այլանդակել. к. лицó, рóжу; 2, ձեւանալ. անշնորհք կերպով նմանաբերել, ՙհանգը՚, ՙդայդան՚ անել. онъ кóрчитъ изъ себя бáрина նա պայ է ձեւանում. к. гримáсу դիմածռութիւն անել. **-ся** անդր. կծկուիլ, կուչ գալ, դելուիլ (ջղաձգութիւնից):

Корч‖мá ի. պանդոկ, գինետուն, օղետուն. **-мáрь**, я ա. **-мáрка** ի. պանդոկապան, -ուհի:

Кор‖шýнiй, нья, нье ած. ցինի, ուրուրի. к—ье гнѣздó; **-шýнъ** ա. կնդ. Falco milvus, ցին, ուրուր (տճ. տըտա՞ն):

Коры́‖стникъ ա. **-стница** ի. շահամոլ, շահախնդիր այր, կին. **-стный** ած. 1, շահամոլ, շահախնդիր, ագահ. 2, շահաւէտ, արդիւնաւէտ. **-стоваться** (-стуюсь -ются) չ. чѣмъ մի բանից շահ, օգուտ խնդրել. **-столю́бецъ**, бца **-столю́бица** տ. Корыстникъ, -ница; **-столюби́вый** ած. շահասէր, շահամոլ, ագահ. **-столю́бiе** չ. շահասիրութիւն, շահամոլութիւն, ագահութիւն. **-сть** ի. 1, շահասիրութիւն, շահամոլութիւն, ագահութիւն, ընչաքաղցութիւն. 2, շահ, օգուտ. изъ к—и շահից դրդուած. мнóго-ли въ э́томъ к—и ինչ շահ, ինչ օգուտ դորանից:

Кору́‖течко չ. նւզ. պստիկ տաշտ, տաշտակ. **-тище** չ. յւճլ. մի ահագին տաշտ. **-тникъ** ա. տաշտագործ. **-тный** ած. տաշտի. **-то** չ. **-тце** նւզ. տաշտ, նաւ (մի գերանից փորած):

Корь ի. բժ. morbilli, կարմրուկ:

Корю́‖ха ի. **-шка** նւզ. կնդ. Salmo eperlanus, հասարակ սաղ՚մոն:

Корé‖вость ի. չորացած, ցամաքած լինելը. կոշտաշատութիւն, ՙխլխլոտութիւն՚. **-вый** ած. 1, չորացած, ցամաքած, պինդ, կծկուած, կուչ եկած (օր. կաշի). 2, ծաղկահար, ՙչոփուր՚, չեչոտ. 3, կոշտաշատ, խլխլոտ, շատ կոշտեր, կոճղեր, ՙխլեր՚ ունեցող. к. дубъ.

Коря́га ի. հեղեղից քշուած և ջրի հունի մէջ խրուած ճիւղաւոր ծառ:

Коря́ка հոր. 1, յամառ, կամակոր, իր ասածի մարդ. 2, տատասրած, լայնաշէք մարդ:

Корянóй ած. կեղեւի(ց), կճեպի(ց):

Ко‖ря́чить (-чу -чатъ) ն. կորացնել, տարածել. **-ся** անդր. կորանալ, ծռուիլ, տարածուիլ. **-ря́чка** ի. լայն բռնած քայլ. ходить на к—ахъ ՙչորս ոտով վազել՚, ձեռնուոտով վազել, խիստ շտապել, աճապարել:

Ко‖сá ի. 1, գերանդի. нашлá к. на кáмень հէնց իրան համապատասխան մարդն է, որ գտել է. 2, հիւս, հիւսած մազեր. 3, ափից սկսուող երկար և նեղ լեզուակ. **-сáрный** ած. косáрь-ի. **-сáрь**, я ա. 1, գերանդաւոր, գերանդի քաշող, խոտհար. 2, մեծ, արմատները կոտրելու դանակ:

Косáтикъ ա. բս. ա, Acorus calamus, խունկեղէգ (ակիր ?). բ, Iris pseudacorus, ճախնային հիրիկ կամ բաղշատակ (բաշխատակ). 2, ծիծեռնաքար. 3, տ. Касáтикъ.

Косá‖тка ի. 1, տ. Касáтка; 2, կնդ. Delphinus orca, սրադելփին կմ խոյադելփին. **-тникъ** տ. Косáтикъ; **-точка** նւզ. տ. Косáтка; **-тый** ած. խոպոպիկաւոր:

Косáчъ, á ա. կնդ Tetrao tetrix, մայրեհաւ կամ սպտիկ մորեհ:

Кóсве‖нность ի. շեղութիւն, թեքութիւն, ծռութիւն, խոտորնակութիւն, թիւրութիւն. **-нный** ած. 1, շեղ, թեք, ծուռ, խոտորնակի, թիւր, արտուղի. к—ое направлéнiе; 2, անուղղակի, կողմնակի. к. намёкъ; к. налóгъ; к. надéжъ քերկ. ոչ ուղղական հոլով (խուսափանշխր հոլով՝ բացի ուղղականից և կոչականից):

Косéкансъ ա. (լտ.) մաթմ. կօսէկանս:

Ко‖сéцъ, сцá տ. Косáрь; **-си́лка** ի. խոտհար, հնձի մեքենայ:

Косинá ի. տ. Кóсость և Косы́нка.

Кóсинусъ ա. (լտ.) մաթմ. կօսինուս:

Ко‖си́ть (-шу́ -сятъ), ск—, ն. հնձել, հարել, ՙվայր տալ՚. **-ся** 1, (-шу́сь -сятся) կր. հնձուիլ, հարուիլ, ՙվայր տրուիլ՚. 2, (-шу́сь -ся́тся) չ. нá когó մէկին խէթ, թշնամաբար նայել: [cá 2.

Коси́‖ца, -чка նւզ. **-ще** ի. յւճլ. տ. Ко-

Кос‖мá ի. գէս, փունջ (մազերի կամ բրդի). к о с м ы́ յ. բաշ. растрепáть комý к—ы մէկի մազերը գզգզել. **-мáтость** ի. բրդոտութիւն, թաւամազութիւն, գիսաւորութիւն **-мáтый** ած. բրդոտ, գիսաւոր, թաւամազ. **-мáтѣть** չ. բրդոտիլ, մազակալել, գիսաւորել, գէս, երկար մազ արձակել. **-мáчъ**, á ա. գզգզուած մազերով մարդ:

Космé‖тика ի. (ֆր.-յն.) կոսմետիկա. 1, մարդուս մարմնին դեղ, փայլ տալու արուեստը, ՙսիրունարարութիւն՚. 2, այս նպատակին ծառայող դեղեր, նիւթեր. **-ти́ческiй** ած. կոսմետիկական, ՙսիրունարարութեան՚:

Косми́ческiй ած. (յն.) երկրագնդի, աշխարհի, -հային:

Космо‖гони́ческiй ած. աշխարհածնական. **-гóнiя** ի. (յն.) աշխարհածնութիւն, վարդապետութիւն աշխարհիս գոյացման մասին). **-графи́ческiй** ած. տիեզերագրական. **-грáфiя** ի. (յն.) տիեզերագրութիւն. **-грáфъ** ա. (յն.) տիեզերագիր. **-логи́ческiй** ած. տիեզերախօսական. **-лóгiя** ի. (յն.) տիեզերախօսութիւն. **-лóгъ** ա. տիեզերախօս. **-полити́змъ** ա. աշխարհաքաղաքացիութիւն. **-полити́ческiй** ած. աշխարհաքաղաքացիութեան. **-поли́тъ** ա. (յն.) [համ]աշխարհաքաղաքացի. **-рáма** ի. (յն.) տիեզերապատկեր, աշխարհապատկեր (որոնք՝ շնորհիւ խոշորացոյց ապակիների՝ նայողին երեւում են իրենց բնական մեծութեամբ):

Кóсмосъ ա. (յն.) տիեզերք, աշխարհ:

Косни́тельный տ. Медли́тельный.
Косно́й ած. գերանդու. к. молото́къ.
Ко́сность է. անշարժութիւն:
Косноязы́‖чить (-чу -чатъ) չ. թոթովել, կակազել. **-чіе** չ. **-чность** է. թլուատութիւն, թոթովախօսութիւն. **-чный** ած. թլուատ, թոթով, -ախօս, կակազ. к—чно մ. կակազելով:
Косну́ться տ. Каса́ться.
Ко́с‖ный ած. 1, հիւսի. к—ая ле́нта; 2, անշարժ. **-нѣніе** չ. յառելը, յամառութեամբ մնալը. **-нѣть** չ. въ чёмъ յառել, յամառութեամբ մնալ մի բանի մէջ. к. въ поро́кахъ; к. въ предразсу́дкахъ, въ невѣжествѣ.
Ко́со‖ մ. թեք, շեղ կերպով. рѣзать, кро́ить к.; смотрѣ́ть на кого́ к. մէկի վերայ խէթ, թշնամաբար նայել. **-бо́кій** ած. շեղակող:
Косова́‖тость է. 1, թեթեւ թեքութիւն, շեղութիւն. 2, թեթեւ շլութիւն. **-тый** ած. 1, փոքր ինչ թեք. շեղ. 2, փոքր ինչ շիլ: [կոթ:
Косови́ще չ. գերանդու կամ մանգաղի
Косоворо́тка է. շեղ շապիկ (ռուսական շապիկ կուրծքը շեղ կարած):
Косо‖гла́зіе չ. շլութիւն (աչքի). **-гла́зый** ած. շիլ, շիլ աչքերով, շլակն. **-го́ристый** ած. զառիվայրերով. **-го́рный** ած. զառիվայրի վերայ. **-го́ръ** ա. **-го́рчикъ** նւզ. զառիվայր:
Косо́‖й ած. 1, թեք, շեղ, ծուռ. 2, շիլ. к. взгля́дъ խէթ, *թշնամական հայեացք. **-ла́пость** է. ծռութիւն, ծռատիկութիւն (ոտների կամ ձեռների). **-ла́пый** ած. ծուռ ոտներով կամ ձեռներով. **-но́гій** ած. ծուռ ոտներով. **-о́кій** տ. Косогла́зый. [րած ժապաւէն:
Косоплё‖тина, -тка է. հիւսի մէջ գը-
Косору́кій ած. ծուռ ձեռներով:
Ко́сость է. 1, թեքութիւն, շեղութիւն, խոտորնակութիւն, թիւրութիւն. 2, շլութիւն:
Косоуго́ль‖никъ ա. շեղանկիւն պատկեր. շեղանկիւնի քառանկիւնի. **-ный** ած. շեղանկիւն:
Костё‖лъ ա. (լեհ.) կաթոլիկական եկեղեցի, 'ժամ'. **-льный** ած. կաթոլիկական եկեղեցու, 'ժամի': [խանձի:
Костене́цъ, нца́ ա. բս. Holosteum,
Косте‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), ок—, ն. պնդացնել, ոսկրացնել. **-нѣ́ніе** չ. 1, ոսկրանալը. 2, փայտ կտրելը, սառչելը. ընդարմանալը. **-нѣ́ть**, ок—, չ. 1, ոսկրանալ, ոսկոր դառնալ. 2, քար կտրիլ, փայտ կտրիլ, սառչիլ, ընդարմանալ. **-обжига́ніе** չ. արւեստգ. ոսկրայրութիւն:
Костёръ, стра́ ա. 1, փայտակոյտ, խարոյկ. взвали́ть кого́ на к. մէկին խարոյկ բարձրացնել. 2, կրակ (օր. զօրաբանակում վառած): [խրոցակ:
Косте́рь, я́ ա. բս. Bromus, բրոմ կամ
Ко‖стесло́віе չ. տ. Остеоло́гія; **-сти́стый** ած. ոսկրաշատ. ոսկրոտ:
Кости́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. 1, կեղտոտել, ապականել. 2, кого́ մէկին հայհոյել, անարգել:
Ко‖сти́ще չ. յւել. ահագին ոսկոր **-стка** նւզ. ոսկրիկ, պստիկ ոսկոր. **-стли́вый** ած. ոսկրոտ, ջլոտ. **-стля́вость** է. նիհարութիւն, վտիտութիւն, լղարութիւն. **-стля́вый** ած. նիհարած, լղարած, կմախք դարձած, կաշին ոսկրին կպած. **-столо́мъ** ա. 1, բժ. ոսկրացաւ. 2, ոսկրաբեկ գործիք (որ գործ են ածում ոսկրներից ստինձ հանելու). **-стопра́вный** ած. խախտուած ոսկորն ուղղելու, ոսկրաբուժութեան. **-стопра́въ** ա. ոսկրաբոյժ, խախտուած կամ վնասուած ոսկորն ուղղող, 'ռնխշի'. **-сточка** է. նւզ. 1, ոսկրիկ, ոսկրուկ. *разобра́ть кого́ по к—чкамъ մէկին խստիւ խուզարկել. 2, կորիզ (մի քանի պտղաճատիր պտուղների). **-стоѣ́да, -стоѣ́дица** է. բժ. Caries, ոսկրակեր, ոսկրափտութիւն: [стри́ка; 3, հօր. անտանելի մարդ:
Костра́ է. 1, տ. Косте́рь; 2, տ. Ко-
Костре́цъ, а́ ա. 1, կզմխ. գաւակոսկր. 2, յետևի անդամ, յետևի մաս (մորթած անասունի). 3, տ. Косте́рь.
Костри́‖ка է. ունդ, կեղեւանք (կտաւատի, կանեփի). **-кова́тый** ած. ունդաշատ:
Кострю́‖лька,-ля տ. Кастрю́лька,-ля.
Кос‖тылёкъ, лька́ նւզ. **-тыли́ще** յւել. **-ты́ль**, я́ ա. 1, անթացուպ (գաւազան գլխին հորիզոնական ուղղութեամբ ամրացրած փայտով, որ ախտաժէտները կռնատակ առնելով շրջում են). ходи́ть на к—я́хъ; 2, սուր ձևով մեխ, բևեռ. **-ты́льникъ** ա. անանթացուպեր շինող. **-ты́льный** ած. անթացուպի. **-тыля́ть**, нак—, 1, ն. ծեծել, թակել. 2, չ. անթացուպերով ման գալ:
Кость է. 1, ոսկ(ո)ր. ձկան փուշ, քիստ. слоно́вая к. փղոսկր. боль въ костя́хъ ոսկրացաւութիւն. положи́ть ко́сти свои́, лечь костьми́ պատերազմի դաշտում ընկնել. волочи́ть ко́сти свои́ մի կերպ քարշ գալ, ցաւագար լինել. игра́ть въ ко́сти վէգ (կոճի) խաղալ. язы́къ безъ косте́й, куда́ хо́чешь, туда́ воро́тишь (առծ.) թրի կտրածը կը սաղանայ, լեզուի կծածը չի սաղանայ. 2,* արիւն, ազգ. ру́сская к. тепло́ лю́битъ.
Костю‖мёръ ա. (ֆր.) թատրոնական դերձակ. **-ми́къ** նւզ. տ. Костю́мъ; **-миро́ванный** ած. կոստիւմաւորուած. к. балъ, ве́черъ; **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ն. կոստիւմաւորել, առանձին տարազի զգեստով զուգել. **-ся** անդր. կոստիւմաւորուիլ, առանձին տարազի զգեստով զուգուիլ, զարդարուիլ. **-миро́вка** է. 1, կոստիւմաւորում, առանձին տարազի զգեստով զուգելը, զարդարելը . 2, ըզգեստ, շոր. **-мъ** ա. (ֆր.) կոստիւմ, զգեստ, շոր:
Костя́къ, а́ ա. ոսկրատիք, կմախք:
Костя‖не́цъ, нца́ ա. բս. Stellaria holostea, մեծածաղիկ աստղիկ. **-ни́ка** է. բս. Rubus saxatilis, քարային մորենի (մոշի) և իւր պտուղը (մորմ, մոշ). **-ни́чникъ** ա. քարային մորենու (մոշու) թուփ. **-ни́чный** ած. քարային մորմից (մոշից):
Костя‖но́й ած. 1, ոսկրի, ոսկրէ, ոսկրից. к. ножъ; к—а́я мука́; 2, կորիզաշատ (պտուղ). **-шка** է. ոսկրէ կոճակ:
Косу́ля է. 1, կնդ. այծեամ. 2, [փայտէ] արօր, 'շութ'. 3, մի կտոր հաց:
Косу́шка է. քառորդ շտօֆ ($^1/_{20}$ վեդրօ):
Косъ հնց. տ. Скворе́цъ.
Ко́сы է. յ. ալեզաձև փետուրներ (աքաղաղի և ուրիշ թռչունների պոչի, ագու):

Косы́||нка ի. **-ночка** նւզ. աղլուխ, գլխաշոր (ռուսկինի). **-ночный** ած. այս աղլուխի, գլխաշորի:

Кось ի. տ. Ко́сость.

Ко||сьба́ ի. հնձելը, հարելը (խոտը), 'վայր տալը'. **-сьё**, ья́ տ. Косови́ще.

Косѣ́ть չ. 1, ծռուել. թեքուել. 2, շլանալ, սկսել շիլ նայել.

Ко||ся́къ, а́ ա. **-сячёкъ**, чка́ նւզ. 1, դռան կամ պատուհանի շրջանակ (ра́ма) (որը ներսի կողմից շեղ կերպով տաշած է). 2, շեղ կերպով տաշած աղիւս. 5, սիւն (դռան, պատուհանի). 4, հեցաման (անուի հեցի (շրջանակի) իւրաքանչիւր կտորը). 5, մատակ ձիերի երամակ յոխատակով ('այղր') հանդերձ. 6, տարմ, խումբ (ձկների, փոկերի). к. тюле́ней.

Косяно́й տ. Ко́сный 1.

Кося́||чникъ ա. ձիարած, ձիապահ. **-чный** ած. косякъ-ի. к. жеребе́цъ յոխատակ, մատակախառ ձի, 'այղր'. **-щатый** ած. շրջանակաւոր, սիւնաւոր (պատուհան). к—ое колесо́ անիւ, որի հեցը (շրջանակը) մի քանի կտորներից է բաղկացած:

Кота́нгенсъ ա. (նոր լտ.) մաթմ. կոտանգէնս:

Ко||тело́къ, лка́, **-тело́чекъ**, чка նւզ. **-тёлъ**, тла́ ա. կաթսայ, սան, 'խալկին', 'ղազան', 'պղինձ'. паровóй к. շոգեսան, շոգեկաթսայ. **-тéльникъ** ա. կաթսայագործ. **-тéльничать** չ. կաթսայագործութիւն անել. **-тéльничій**, ья, ье ած. կաթսայագործի. **-тéльный** ած. կաթսայի, կաթսայա—, սանի. к—ое желѣ́зо; к—ая мастерска́я կամ к о т é л ь н а я, ой ի. կաթսաների արհեստանոց:

Котё||нокъ, пка ա. (յ. котя́та, -тъ), **-ночекъ**, чка նւզ. կատուի ձագ, 'դոխ':

Котéрія ի. (ֆր.) ընկերութիւն, կուսակցութիւն, համախոհութիւն (մեղ. նեղ կուսակցական ոգով տոգորուած):

Кóти||ковый ած. 1, ծովարջի մորթից կարած, պատրաստած. **-къ** ա. 1, նւզ. պստիկ կատու. 2, կնդ. Otaria ursina, ծովարջ. 3, ծովարջենի, ծովարջի մորթ:

Котильóнъ ա. (ֆր.) կոտիլիոն, վերջապար, խնդապար:

Коти||ровáніе չ. տ. Котирóвка; **-ровáть** (-ру́ю -ютъ) ն. (ֆր.) [օր. արժեթղթերի] շրջանառութիւնը թոյլատրել, նշանակել. **-рóвка** ի. [օր. արժեթղթերի] շրջանառութեան թոյլատրումը, նշանակումը:

Ко||ти́ться (-чу́сь -тя́тся), ок—, չ. լակոտներ ձգել, վայր տալ, ծնել (կատուի և ուրիշ կենդանիների մասին). **-ти́ще** ա. յաւլ. մեծ, ահագին կատու:

Котлé||та ի. (ֆր.) **-тка** նւզ. **-тище** ի. յաւլ. կոտլէտ. **-тный** ած. կոտլէտների, կոտլէտի. **-точка** նւզ. տ. Котлéтка.

Кот||ли́ще ա. յաւլ. ահագին կաթսայ, սան, 'խալկին'. **-лови́на** ի. **-лови́нка**, **-лови́ночка** նւզ. 1, կլոր և խոր փոս. 2, խորունկ ձոր, հովիտ:

Кото||ви́къ, á ա. բս. Nepeta cataria, կատուի անանուխ. **-вникъ** ա. տ. Бу́дра ա:

Кото||мá ի. **-мка**, **-мочка** նւզ. մախաղ, 'գիւղա'. **-мочный** ած. մախաղի, 'գիւղայի':

Котóрый դեր. հարց. և յարբ. ո՞ր, ո՞րը. որ, որը. к. часъ? ժամի քանի՞ն է. это человѣ́къ, за котóраго я руча́юсь.

Коту́рнъ ա. (յն.) կոթուրն (մի տեսակ կօշիկ հների, մեծ, երբեմն փայտէ խիստ բարձր ներբանով):

Кóттеръ ա. ծովգ. կատեր (միակայմ կամ երկկայմ նաւ մի):

Котъ, á ա. կատու. морскóй к. կնդ. Phoca ursina, ծովարջ:

Коты́, óвъ ա. յ. 1, մի տեսակ [գեղջկական] տնամաններ. 2, կանանց տնամաններ. 3, կրկնակօշիկներ:

Котя́чій, чья, чье ած. կատուի դոխի, ձագի:

Кóузъ տ. Ка́узъ.

Коу́||рка, **-рый** տ. Кау́рка, -рый.

Кóушъ ա. ծովգ. երկաթէ օղակ:

Кó||фе ա. անհ. **-фей** ա. (արբ.) սուրճ, խահուէ (թէ՛ սերմ և թէ ըմպելիք). **-фéйникъ** ա. 1, սրճաման, խահուէ պատրաստելու աման. 2, սրճի սիրահար. **-фéйница** ի. 1, սուրճ պահելու անօթ. 2, սրճի սիրահար կինարմատ. **-фéйничекъ**, чка նւզ. տ. Кофéйникъ; **-фейнъ** ա. (coffeïn) բնակոփ (նիւթ, որ գտնուում է խահուէի հատիկների մէջ). **-фéйный** ած. խահուէի, սրճի. к. за́пахъ; к—ое дéрево, բս. Coffea arabica, կոֆենի, խահուէի ծառ. плáтье к—аго цвѣ́та սրճագոյն շոր. **-фéйня** ի. սրճարան, սրճանոց. **-фешантáнъ** ա. (ֆր.) երգեցիկ սրճարան. **-фешéнкъ** ա. (գերմ.) արքունի սրճապետ:

Кóф||та ի. (շվեդ.) **-точка** նւզ. կոֆտա (կանանց բաճկոնակ). **-точный** ած. կոֆտայի:

Коцевéйка ի. թիկնոց (կանանց):

Ко||ча́ниться (-нюсь -нятся) չ. գլուխ քշել, գլուխ բռնել. капу́ста начала́ к.; **-ча́нный** ած. կաղամբի գլխի(ց). գլուխ քըշած (կաղամբ). **-ча́нъ** ա. կաղամբի գլուխ, մի գլուխ կաղամբ, 'քոչան':

Ко||чевáніе չ. թափառելը, 'քոչելը'. թափառական, խաշնարածական կեանք վարելը. **-чевáть** (-чу́ю -ютъ) չ. թափառել, 'քոչել'. թափառական, խաշնարածական կեանք վարել. к о ч у́ ю щ і й (երբև ած.) թափառական, վրանաբնակ, վաչկատուն, 'թարաքամա'. к—іе нарóды; **-чеви́ще** չ. խաշնարածների արօտատեղեր, սարեր. **-чёвка** ի. տ. Кочевáніе; **-чёвный** ած. 1, 'քոչատեղի'. 2, թափառման, 'քոչի'. **-чевóй** ած. վաչկատուն, թափառականց, խաշնարած. к. нарóдъ.

Кочевря́||га հոր. մեծամիտ, ճամարտակող, 'մեծ մեծ բրդող' այր, կին. **-житься** (-жусь -жатся) չ. փքուել, ճամարտակել, մեծ մեծ խօսել, մեծ մեծ 'բրդել':

Кочéвьё, ья և ья́ չ. 1, խաշնարածների արօտատեղեր, 'սարեր'. 2, տ. Кочевáніе.

Кочегáръ ա. հնոցպան, վառարանները վառող (գործարաններում կամ շոգենաւերի վերայ):

Коче||ды́къ, á ա. **-дычёкъ**, чка́ նւզ. հերիւն, մախաթ, 'բիզ' (արեխներ կարելու):

Кóчень, чня տ. Коча́нъ.

Коченѣ́ть, окоч—, չ. ընդարմանալ, քարանալ, փայտանալ, քար, փայտ կտրել, սառչել:

Коче||ргá ի. **-рёжка** նւզ. կրակի խառնիչ. **-рёжный** ած. կրակի խառնիչի:

Кочеры́||га ի. **-жка**, **-жечка** նւզ. կաղամբի սիրտ, բուն, ցողուն. **-жный** ած. կաղամբի բնի, ցողունի:

Кóче‖тъ ա. **-тóкъ**, тка́ նւզ. 1, աքաղաղ, աքլոր, 'որձակ'. 2, Թիակակալ (նաւակի այն ամրացրած փայտ, որին թիակը յենում են նաւավարելիս): [գլուխ:

Кочешóкъ, шка́ նւզ. պստիկ կաղամբի

Кóч‖ка է. 1, խոտով կամ մամռով ծածկուած թումբ (մնւր ճահճուտի մէջ). 2, ընկած և մամռապատած ծառի բուն. **-кáрникъ** ա. մամռակալած ու խոտակալած թմբերով ծածկուած տեղ, ճահճուտ. **-ковáтый** ած. թմբերով ծածկուած, խորտուբորտ:

Кочу́‖ю, -ющій տ. Кочевáть.

Кошá‖тникъ ա. կատուների մորթեր գնող առևտրական, փերեզակ. **-чій**, чья, чье ած. կատուի. կատուա—. к—чья дремá, բս. Trollius europaeus, ձղկի կմ ձղկին. к—ьи лáпти, բս. Gnaphalium dioïcum, երկտուն անմեռուկ. к—ья мя́та տ. Котóвникъ; к—ья петру́шка, բս. Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլի կմ մոլախինդ. к—ья травá, к. кóрень, բս. Valeriana officinalis, բժշկական կատուախոտ կմ աղբաղբուկ:

Кошевóй ած. կազակների բանակի: К о ш е в ó й, óго ա. կազակների բանակապետը:

Коше‖лёкъ, лькá ա. **-лёчекъ**, чка նւզ. 1, քսակ, դրամապանակ. 2, բս. Capsella bursa pastoris, հովւական մախաղ (տարդալի, ծառապաշար). **-лёчникъ** ա. **-лёчница** է. քսակագործ այր, կին. **-лёчный** ած. քսակի, դրամապանակի. **-ли́шко** ա. նխտ. վատ, անպիտան քսակ. **-ли́ще** ա. յեռ. ահագին, մեծ քսակ. **-ль**, ля́ ա. 1, տաշեղներից, ծառերի կեղևներից հիւսած զամբիւղ, կողով. 2, քսակ, 'քիսա'. 3, մախաղ, պարկ. **-лькóвый** ած. քսակի, դրամապանակի. **-льный** ած. կողովի. մախաղի, պարկի:

Коше‖ни́левый ած. կարմրադեղի, -դից. **-ни́ль** է. 1, կնդ. Coccus, որդան կարմիր. 2, [սորանից ստացուող] կարմրադեղ (Carmine); **-ни́льникъ** ա. բս. Scleranthus annuus, տարեկր կարծրածաղիկ. **-ни́льный** տ. Кошени́левый.

Ко‖шени́на է. հնձած, հարած հացահատիկ կամ խոտ. **-шéніе** չ. հնձելը, հարելը, 'վայր տալը' (խոտը):

Кó‖шечій, чья, чье տ. Кошáчій; **-шка** է. **-шечка** նւզ. 1, կնդ. կատու (թէ վայրենի—Felis catus—, և թէ ընտանի—F. domestica); к. мяу́каетъ կատուն մլաւում է. чёрная к. мéжду ни́ми пробѣжáла նոքա կռուել, տարաձայնուել են. к—и грызу́тся, мы́шкамъ привóлье (раздóлье) (առծ.) շները կռուեցան, ճամբորդի բանն աջողուեց. 2, մի տեսակ նաւախարիսխ. 3, մի տեսակ բազմաճիւղ մտրակ. 4, բս. Agrimonia eupatoria, հասարակ երեւնակ: [խաղի բրդից·

Кошмá է. մի տեսակ բարակ թաղիք ոչ-

Кошмáръ ա. (ֆր.) երազական տագնապ, ճնշում. *առհ. տագնապ, ճնշող ճնշում, հոգեմաշ, տագնապալից բան: [իր ծախսով:

Коштъ ա. (գերմ.) ծախս. на свой к.

Кощéй ա. 1, կօշչէյ (առասպելական էակ, թերևս ձմրան սառնամանիքի անձնաւորումը). 2, խիստ լղար, չորացած, քամուած մարդ. 3, խիստ ժլատ, գծուծ, կծծի մարդ:

Кощу́‖нникъ ա. **-нница** է. պղծաշուրթն, կրօնական ծէսերն և սրբութիւնները ծաղրող այր, կին. **-нскій** ած. պիղծ, նողկալի. **-нственный** ած. պիղծ, սրբապիղծ, նողկալի. **-нство** չ. պղծութիւն, սրբապղծութիւն, ծաղր սրբութեան, կրօնի դէմ. **-нствовать** (-ствую -ютъ) չ. պղծութիւն գործել, կրօնն և սրբութիւնները ծաղրել. **-нъ** տ Кощу́нникъ.

Коэф(ф)иціéнтъ ա. (նոր լտ.) մաթմ. գործակից: [գետին):

Краб(б)ъ ա. կարճաղի տասնոտեայ (խեց-

Крáв‖ческій ած. մատռուակի. **-чество** չ. մատռուակութիւն. **-чій** ա. մատռուակ:

Крáги ա. յ. մի տեսակ կաշէ պաճիճներ, սռնապաններ, որ հագնում են ձի հեծնելիս. ѣздить верхóмъ въ крáгахъ.

Крагштéйнъ ա. (գերմ.) ճրտրպ. քարէ կօնսօլ, ուս (տ. Консóль 1).

Крá‖деное, аго չ. գողօնի բան. к. въ прокъ нейдётъ (առծ.). **-деный** բյ. ած. գողացած, գողօնի. **-ду́нъ**, á ա. **-ду́нья** է. գող այր, կին. **-дывать, ся** տ. Красть, ся.

Кра‖евóй ած. ծայրի, եզրի, ափի [վերայ գտնուող]. к. кáмень; **-еградіе** չ. եկ. ււամրոց. **-ёкъ**, йкá նւզ. տ. Край; **-естишіе** չ. տ. Акростихъ; **-еугóльный** ած. անկիւնի, անկիւնա—. к. кáмень անկիւնաքար, վէմ, գլուխ անկեան. *հիմք, հիմնաքար. **-ёчекъ**, чка, **-ешекъ**, шка նւզ. տ. Край.

Крáжа է. գողութիւն, յափշտակութիւն. совершить к—у գողանալ. к. со взлóмомъ գողութիւն խորտակմամբ:

Край ա. (յ. края) 1, ծայր, եզր, ափ, բոլորք. *վերջ. к. лѣса; к. хлѣба; течь черезъ к. ափից թափուել. на краю́ поги́бели կորստեան շեմքի վերայ. на краю́ свѣта աշխարհիս ծայրին. онъ живётъ на краю́ гóрода; края́ рáны; 2, երկիր, հող, աշխարհ. роднóй к. ծննդավայր, մայրենիք, հայրենիք. отпрáвиться въ чужíе края́; путешéствовать по чужи́мъ края́мъ.

Крáивать տ. Крои́ть.

Крáй‖не մ. վերին աստիճանի, խիստ, չափազանց, ծայրայեղ. к. ну́жное дѣло; **-ній** ած. 1, ծայրի, ծայրին գտնուող. к. домъ въ у́лицѣ; 2, ծայրայեղ, արտաքոյ կարգի. к—яя бѣдность; к—ее срéдство; к—яя цѣнá վերջնական գին. к—яя плоть կզմխ. թլփատ. по к—ей мѣрѣ գէթ, գոնեայ, առնուազն. въ к—емъ слу́чаѣ ծայրայեղ դէպքում, նեղն ընկած տեղը. **-ность** է. 1, ծայրայեղութիւն, չափազանցութիւն. вдавáться въ к—и ծայրայեղութեանց մէջ ընկնել. онъ до к—и гордъ նա չափազանց հպարտ է. онá до к—и ревни́ва նա խիստ մախանքոտ է. 2, ծայրայեղ չքաւորութիւն, կարօտութիւն. к. довелá егó до этого; пособи́ть комý въ к—и; **-чикъ** նւզ. տ. Край.

Крá‖канье, -кать տ. Кáрканье, -кать.

Краковя́къ, á ա. կրակովեան պար (լեհական ազգային պար):

Крá‖ля է. **-лечка** նւզ. 1, Թղթխ. թագուհի, տիկին. 2, տեւքով, սիրուն կինարմատ. какáя к.!

Крамбáлъ տ. Кранбáлкъ.

Крамбóль տ. Карамбóль.

Крамо́‖ла է. խռովութիւն, յուզմունք, շփոթ, ապստամբութիւն. **-льникъ** ա. **-льница** է. խռովարար, շփոթարար, ապստամբ, մարդեր պղտորող այր, կին. **-льничать** չ. (յա.) խռովութիւն, դաւ սարքել, ապստամբուել, մարդեր պղտորել. **-льническій** ած. խռովարարների, ապստամբների. **-льничество** չ. խռովարարութիւն, շփոթ, ապստամբութիւն. **-льничій**, чья, чье ած. խռովարարին, ապստամբին յատուկ. **-льный** ած. խռովութեան, շփոթի, յուզմունքի, ապստամբութեան. **-льство** տ. Крамо́льничество; **-льствовать** (-ствую -ютъ) տ. Крамо́льничать.

Кранба́лкъ ա. ծովգ. խարսխագերան:

Краніо‖логи́ческій ած. գանգախօսութեան. **-ло́гія** է. (յն.) գանգախօսութիւն. **-ме́трія** է. (յն.) գանգաչափութիւն:

Кра́‖нный ած. ծորակի. **-нъ** ա. (գերմ.) 1, ծորակ. 2, ծանրութիւններ բարձրացնելու և իջեցնելու մեքենայ:

Кра́‖паніе չ. 1, կաթկթելը, կայլակելը. 2, կաթկթելով ներկելը. **-пать**, нак—, 1, չ. կաթկթել, կայլակել. 2, ն. կաթկթելով ներկել, բծաւորել:

Крапи́ва... տ. Кропи́ва...

Кра́‖пина է. **-пинка**, **-ночка** նւզ. 1, կաթիլ, կայլակ. 2, բիծ, պիսակ. **-пле́ніе** տ. Кра́паніе; **-пленый** ած. բծերով, պիսակներով. к—ыя ка́рты նշանած խաղաթղթեր. **-повый** ած. վայրի տորոնի. к—ое вещество́; **-пъ** ա. 1, բծաւոր ներկ, նկար (օր. խաղաթղթի, գլխի կողմի երեսին). 2, բս. Rubia tinctorum, վայրի տորոն:

Кра‖са́ է. գեղ, գեղեցկութիւն, զարդ, զարդարանք, պաճուճանք. **-са́вецъ**, вца ա. գեղեցիկ, սիրուն տղամարդ. **-са́вица** է. 1, գեղեցկուհի, խիստ գեղեցիկ, սիրուն աղջիկ կամ կինարմատ. 2, բս. Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմ (շնախաղող). к. въ зе́лени, բս. Nigella damascena, Դամասկոսի սունիճ. ночна́я к., Hesperis matronalis, գիշերադուարճ[ծաղիկ]. **-са́вочка** նւզ. **-са́вка** (երբեմն նխտ.) տ. Краса́вица 1; **-са́вщикъ** փղքշ. տ. Краса́вецъ; **-си́венькій** ած. սիրունիկ, (տճ. հյ) աղուոր. **-си́вость** է. սիրունութիւն, գեղեցկութիւն. **-си́вый** ած. սիրուն, գեղեցիկ, (տճ. հյ) աղուոր:

Кра‖си́льникъ ա. **-си́льница** է. ներկարար, -ուհի. **-си́льничій**, чья, чье ած. ներկարարի, -ութեան. **-си́льный** ած. ներկի, դեղի, ներկելու, դեղելու. к. ко́рень տ. Крапъ 2; к—ое иску́сство ներկարարութիւն. к р а с и́ л ь н а я, ой է. **-си́льня** է. ներկարան, ներկատուն. **-си́льщикъ** ա. **-си́льщица** է. ներկարար, -ուհի. ներկ, դեղ քսող այր, կին. **-си́ть** (-шу -сятъ), окр—, вы́кр— ն. 1, ներկել, դեղել. к. сукно́, пла́тье; 2, դեղ քսել, ներկ քսել, նկարել, ծեփել, (գր.) բսել. к. домъ; к. стѣ́ны; 3,* զարդարել, պաճուճել, գեղ, զարդարանք լինել. не домъ хозя́ина кра́ситъ, а хозя́инъ домъ; **-ся** 1, անդր. զուքուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ. **-ска** է. 1, ներկ, դեղ, ծեփ. մուր (տըպագրական թանաք). ма́сляныя к—и իւղաներկեր. 2, կարմրութիւն, երեսի կարմիր գոյն, երանգ. к. показа́лась у нея́ на лицѣ́ նա կարմրատակեց. вогна́ть, приводи́ть кого́ въ к—у մէկին կարմրեցնել, ամաչեցնել, խայտառակել. **-скотёрный** ած. դեղ, ներկ տրորող. **-скотёръ** ա. դեղ, ներկ տրորող, պատրաստող:

Кра́‖сненькій ած. կարմրագոյն, կարմրաւուն. **-снёхонекъ**, нька, о ած. խիստ կարմիր. **-снина́** է. կարմրութիւն, կարմիր բիծ. **-сно́** մ. 1, կարմիր, կարմրութեամբ. 2, պայծառ, գեղեցիկ. на дворѣ́ к. դուրսը գեղեցիկ եղանակ է. 3, պերճախօսութեամբ, ճարտարութեամբ, գրաւիչ կերպով. к. говори́ть; к. писа́ть գեղեցիկ գրել:

Красно‖ба́й ա. **-ба́йка** է. ճոռոմախօս, ճամարտակող այր, կին. **-ба́йство** չ. ճոռոմախօսութիւն, ճամարտակութիւն. **-боро́дка** է. կնդ. Mulus barbatus, տրքայաձուկ կմ մօրուաձուկ. **-бро́въ** ա. կնդ. Phoenicopterus roseus, շառագոյն կարմրաթև (սաղ). **-бу́рый** ած. գորշ կարմիր. **-ва́тость** է. կարմրաւունութիւն, թեթև կարմրութիւն. **-ва́тый** ած. կարմրաւուն, թեթև կարմիր. **-голо́вникъ** ա. բս. Sanguisorba officinalis, արիւնխմիկ (սեատեսուկ?). **-гу́бый** ած. կարմրաշրթն. **-гу́зка** է. կնդ. Picus martius, փայտփոր, ծառկտիկ (ծառակտուտ). **-дере́вецъ**, вца, **-дере́вщикъ** ա. ճարտար սեղանագործ. **-жёлтый** ած. կարմիր դեղնաւուն. **-ко́жій** ած. կարմրամորթ. к—ія племена́; **-кры́лъ** ա. կնդ. Phoenicopterus roseus, շառագոյն կարմրաթև (սաղ). **-ли́цый** ած. կարմրատես, կարմիր երեսով. **-пёрый** ած. կարմրափետուր. **-пи́сецъ**, сца ա. գեղագիր, վայելչագիր. **-пузы́рникъ** ա. բս. Celastrus, ծառասպան, ծառախեղդուկ (մի տեսակ իլենի). **-ро́жій** ած. կարմիր երեսով, կարմիր կերպարանքով. **-ры́бица** տ. Краснобоpо́дка; **-рѣчи́во** մ. պերճախօսութեամբ. **-рѣчи́вый** ած. պերճախօս. **-рѣ́чіе** չ. պերճախօսութիւն. иску́сство к—ія ճարտասանութիւն:

Кра‖снота́ է. կարմրութիւն, կարմիր գոյն. **-снощёкій** ած. կարմրաթուշիկ, կարմիր թշերով, այտերով. **-сну́ха** է. բժ. rubeola, մի տեսակ կարմրուկ, ‛հարսանիթ', ‛վարդի ծաղ'. **-сный** ած. 1, (բաղդտ. красне́е) կարմիր. к—ое вино́; к. цвѣтъ; к—ое де́рево, Taxus baccata, գեղձի կմ կարմրածառ (գենի? մահեկ?). к. կամ хво́йный лѣсъ կոնարեր փայտ, կոնաբեր ծառերի անտառ. к. звѣрь մուշտակաւոր կենդանի (արջ, գայլ, աղուէս ևլն.). к. това́ръ գազով (արշինով) ծախուող ապրանք. к—ая строка́ վերտառութիւն. նոր տող. к—ая го́рка յետ պասէքեան շաբաթ (Զատկին հետևող եօթնեակը). к—ая ры́ба հ—+. կրճիկաւոր խոշոր ձկներ. 2, (բաղդատ. кра́ше) գեղեցիկ, չքնաղ. к. день պայծառ օր. к—ые дни երջանիկ օրեր. к—ая дѣви́ца գեղեցիկ, հիանալի օրիորդ. к—ое со́лнышко ճաճանչափայլ արեգակ. к—ая цѣна́ մեծ, բարձր գին. к—ое словцо́ սուր, սրամիտ խօսք. к. у́голъ ко́мнаты սենեակի պատուաւոր անկիւնը (սուրբ պատկերով). долгъ платежо́мъ кра́сенъ (առծ.) առ ու տուր, ոչ առ ու կուլ. 3,* թունդ, ծայրայեղ (ապստամբ, յեղափոխական, արմատական ևլն). **-снѣ́е** տ. Кра́сный 1; **-снѣ́ть**, покр—,

չ. 1, կարմրել, շառագունել. не́бо краснѣ́етъ; 2, կարմրել, կարմրատակել. к. отъ стыда́; лжётъ, не краснѣ́я; **-ся** չ. կարմրին տալ (հեռուից):

Красова́ться (-су́юсь -ются) չ. 1, փայլել, աչքի ընկնել. поля́ красу́ются свои́ми цвѣта́ми; 2, պարծենալ, սնապարծել, սնքալ, ցուցամոլութիւն անել:

Красо́ля ի. բս. Tropaeolum majus, հնդկատեմ կամ հնդիկ ջրկոտեմ:

Кра‖сота́ ի. գեղեցկութիւն, գեղ, սիրունութիւն. **-со́тка** ի. **-со́точка** նվզ. գեղեցիկ, գեղանի կինարմատ, գեղեցկուհի:

Красо‖у́ля, -ву́ля ի. բաժակ (որից վանքերում վարդապետները գինի են խմում):

Кра́сочный ած. ներկի, գեղի. кра́сочная, ой ի. ներկարան:

Кра‖сть (-ду́ -ду́тъ), укр—, покр—, ն. գողանալ, յափշտակել. **-сться** (-ду́сь -ду́тся), подк—, прокр—, չ. ծածուկ, աննկատելի կերպով սողքել, ներս սպրդել:

Кра́теръ ա. խառնարան (հրաբուխի բերան, 'բողազ'):

Кра́‖ткій (-токъ, -тка́, о) ած. կարճ, կարճառօտ, համառօտ. кра́ткая, ой ի. կարճութեան, սղութեան նշանը (◡). и съ кра́ткой քերկ. սղուած и (й); к—ое описа́ніе; к. путь; к—ая рѣчь; **-тко** ս. կարճ, համառօտ կերպով. **-тковре́менность** ի. կարճատեւութիւն, կարճօրութիւն. **-тковре́менный** ած. կարճատեւ, կարճօրեայ. ра́дость его́ была́ к—нна; **-ткожи́зненный** ած. կարճակեաց. **-ткосро́чный** ած. կարճ պայմանաժամով. **-ткость** ի. 1, կարճութիւն, կարճատեւութիւն. 2, կարճութիւն, համառօտութիւն, յապաւում:

Кра́тный ած. մաթմ. բազմապատիկ. к—ое число́.

Краха́ль տ. Кроха́ль.

Крахма́‖леніе չ. կրախմալելը, նշաելը. **-листый** ած. կրախմալակերպ, օսլայակերպ. **-лить** (-лю -лятъ), накр— ն. (լեհ.) կրախմալել, օսլայել, նշաել. **-лъ** ա. (լեհ.) կրախմալ, նշաայ (նշայ, նշաստակ), օսլայ. **-льный** ած. 1, կրախմալի. նշաայի, օսլայի. к. са́харъ; к—ая фа́брика; 2, կրախմալած, օսլայած. к—ая соро́чка; **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. 1, կրախմալ հանող այր, կին. 2, կրախմալող, ճերմակեղէն օսլայող այր, կին:

Кра́ше տ. Кра́сный 2.

Кра‖шени́на ի. **-шени́нка** նվզ. ներկած քաթան, կտաւ. **-шени́нникъ** ա. ներկած կտաւից կարած սարաֆան (ռուս կնոջ ազգային երկար վերնազգեստ առանց թեւքերի). **-шени́нный** ած. ներկած քաթանից կարած. **-шеніе** չ. ներկելը, գեղելը. **-шивать, ся** տ. Кра́сить, ся.

Краю́‖ха ի. **-шка, -шечка** նվզ. ծայր, ափ, եզր (հացի):

Креату́ра ի. (լտ.) արարած. *գործիք:

Креди‖ти́вный ած. լիազօրութեան, վաւերացման. к—ая гра́мота կամ **-ти́въ** ա. (նոր լտ.) լիազօրութեան գիր, վաւերաթուղթ (դեսպաններին, որով նոքա օտար արքունիքին ներկայանում են). **-тный** ած. վարկի, վարկային. к. биле́тъ թղթադրամ. к—ое о́бщество, учрежде́ніе վարկի, վարկային ընկերութիւն, հիմնարկութիւն. **-това́ніе** չ. փոխ տալը, պարտք տալը. **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. (լտ.) փոխ տալ, պարտք տալ (հաւատալով, վստահելով մէկի վրայ). **-ся** անդր. փոխ առնել, պարտք վերցնել. **-то́рка** ի. փոխատու, փոխ, պարտք տուող կինարմատ. **-то́рскій** ած. փոխատուի. **-(й)то́ръ** ա. (լտ.) փոխ, պարտք տուող, փոխատու. **-тоспосо́бность** ի. վարկ, վարկ ունենալը (պարտք, փոխարինութիւն անելու). **-тоспосо́бный** ած. վարկ ունեցող (պարտք, փոխարինութիւն անելու):

Креди́тъ ա. (լտ.) 1, վարկ, յարգ, վստահութիւն (պարտքի, փոխարինութեան). имѣ́ть к. վարկ ունենալ (փոխարինութիւն անելու). ока́зывать, дѣ́лать кому́ к. մէկի վրայ վստահանալով պարտք տալ, փոխ տալ. взаи́мный к. փոխադարձ վարկ. потéря к—а; 2, ապրանքի բաց թողնում (վստահութեան վրայ հիմնուած). 3, (кре́дитъ) վճռկ. և հշւպ. կրէդիտ, ստացացուցակ (հաշուեմատեանում երես, որի վրայ նշանակուած են փոխատուների անունները, առհ. պարտքերը, տալացուները. հկռկը տ. Де́бетъ).

Крей‖серова́ніе չ. յածելը, յածաւորութիւն. **-серова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. յածել, ամէն կողմեր շրջել (մարտանաւերի մասին). **-серо́вка** ի. **-се́рство** չ. տ. Крейсерова́ніе; **-серъ** ա. (գերմ.) յածաւորակ (մարտանաւ):

Кре́йцеръ ա. (գերմ.) կրէյցեր (աւստրիական պղինձ դրամ, արժողութեամբ կոպէկից պակաս):

Кремалье́ръ ա. ամրոցկ. (ֆր.) պատիկ արտակարգ մաս ամրոցի:

Кремато́рій ա. (լտ.) դիակիզարան:

Кре‖ме́нь, мня́ ա. հնք. Silex pyromachus, **-мешёкъ**, шка́ նվզ. կայծքար, դայլախաղ. высѣка́ть ого́нь кремнёмъ հուրհանով կրակ հանել:

Кре‖млёвскій ած. կռեմլի. միջնաբերդի. **-млёвый** ած. կռեմլի մէջ մտնող. **-мль**, ля́ ա. 1, կռեմլ (Մոսկվայի երեւելի միջնաբերդը, քաղաքաբերդը). 2, առհ. քաղաքաբերդ, ամրոց, միջնաբերդ:

Крем‖нева́тый ած. կայծքարի, դայլախաղի նման. **-нёвый** ած. կայծքարի, դայլախաղի. **-незёмъ** ա. կայծքարի (դայլախաղի) հետ խառն հող. **-неки́слый** ած. քիմ. խըճաթթուային. к—ая соль կայծաքարատ, խըճաթթուատ աղ. **-ни́стый** ած. կայծքար, դայլախաղ պարունակող. **-ни́шко** ա. նվստ. տ. Креме́нь; **-ній** ա. քիմ. silicium, սիլիկիոն (որ թթուածնի հետ միանալով կազմում է խճաթթուն (ընակայծքարը). **-ня́къ**, а́ ա. կայծքար, դայլախաղ:

Кремортáртаръ ա. մաքրած գինեքար:

Кремъ ա. (ֆր.) 1, հարած սերաժան, սեր. 2, կրէմ (սերաժանից, ձուից, շօկօլատից եւն պատրաստած թեթեւ եւ անոյշ կերակուր):

Крен‖гова́ніе չ. կողքի վրայ թեքելը (նաւը). **-гова́ть** (-гу́ю -ютъ) ն. կողքի վերայ թեքել, ծռել (նաւը):

Кре́н‖дель ա. (գերմ.) **-делёкъ**, лька́ նվզ. կրենդել (քաղցր հաց, բոկեղ մի). **-дельный** ած. կրենդելի. **-дельщикъ** ա. **-дельщица** ի. կրենդելագործ, -ուհի, կրենդելավաճառ, -ուհի:

Кре́нзель ա. (գերմ.) ապակեհատ ալմաստ, ադամանդ:

Кре‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), накр—, ն. *ծովգ. նաւը կողքի վերայ թեքել, ծռել (քամու ազդեցութեամբ կամ մի կողմից աւելի բարձելով).* **-ся** *անդր. կողքի վերայ պառկել կամ ընկնել.* **-нъ** *ա. կողք, ափ (նաւի). նաւը կողքի վերայ թեքելը:*

Креозо́тъ *ա.* (*յն.*) *քիմ. մառպահ (փայտաձիւթից հանած գոյացութիւն):*

Крео́‖лъ *ա.* (*ֆր.*) **-лка** *է. կրէօլ, -ուհի (եւրոպացի ծնողներից, բայց եւրոպայից դուրս, գաղութում ծնուած այր, կին):*

Кре́повый *ած. կրէպից շինած, պատրաստած]:* *[ծուածք մի):*

Крепо́нъ *ա.* (*ֆր.*) *կրէպոն (բրդէ գոր-*

Крепъ *ա.* (*ֆր.*) *կրէպ (մետաքսէ կամ բրդէ նուրբ, թափանցիկ գործուածք, սգաւոր):*

Кре‖са́ло *չ. հուրհան, ‘ուրհանգ‘ (ծայրն պողպատէ ձող, որով կայծքարին զարկելով կրակ են հանում).* **-са́ть** (-шу́ -шутъ) *ն. հուրհանով կայծ հանել:*

Кре́‖сельный *ած. բազկաթոռի.* **-сло** *չ.* (*յ.* кре́сла, -се́лъ) *բազկաթոռ.* игра́ть пе́редъ пусты́ми к—ами *թատր. դատարկ թատրոնում խաղալ:*

Крессъ *ա. բս.* Lepidium sativum, *կոտեմ.* луговой к., Cardamine pratensis, *դաշտայ կոտեմ (քարուէ):*

Кресте́цъ, стца́ *ա.* **1**, *գաւակ.* **2**, *սրտիկ բարդ* (13, 17 *կամ* 20 *խրձից):*

Кре́‖стикъ *նւզ. տ.* Крестъ; шить к—омъ *խաչակարել, անհարթ կարել, մզզակել (հկռկը տ.* шить гла́дью); **-сти́льница** *է. աւազան, մկրտարան.* **-сти́льный** *ած. մկրտութեան.* **-сти́нный** *ած. մկրտութեան, կնունքի, կնքատուէքի.* **-сти́ны** *է. յ.* **1**, *մկրտութիւն.* **2**, *կնունք, կնքատուէք.* **-сти́тель** *ա. մկրտիչ.* Іоа́ннъ к. *Յովհաննէս Մկրտիչ.* **-сти́ть** (-щу́ -стятъ) *ն.* **1**, (окр—) *մկրտել, կնքել.* **2**, (окр—) *կնքահայր լինել, կնքահայրութիւն անել.* я крещу́ сего́дня ребёнка у моего́ това́рища; **3**, (перекр—) *օրհնել, խաչակնքել, տեառնագրել.* **4**, (искр—, закр—) *խաչեր քաշել, խաչեր նկարել, խոզմզել.* **-ся** *անդր.* **1**, *իր երեսին խաչ քաշել, խաչ հանել, իրան խաչակնքել, տեառնագրել.* **2**, *մկրտուել, մկրտութեան խորհուրդն ընդունել.* **-стникъ** *ա.* **-стница** *է. [կնքած, մկրտած] սան, սանուհի.* **-стный** *ած.* **1**, (*սովորբ. արտս.* крё́стный) *մկրտութեան, կնունքի,* к. сынъ *տ.* Кре́стникъ; к—ая дочь *տ.* Кре́стница; к. оте́цъ *կնքահայր, սանահայր, ‘քաւոր‘.* к—ая мать *կնքամայր, սանամայր.* **2**, *խաչի.* кре́стное цѣлова́нiе; кре́стное де́рево *խաչափայտ.* к. ходъ *թափօր.* осѣни́ть себя́ к—ымъ зна́менiемъ *երեսին խաչ քաշել:*

Кресто‖ви́дный *ած. խաչաձև, խաչակերպ.* **-викъ** *ա.* **1**, *խաչաւոր ռուբլիանոց (Պետրոս Մեծի ժամանակ).* **-вка** *է.* **1**, *գիշերային թիթեռ.* **2**, *բս.* Crucianella, *խաչատերեւուկ.* **-вникъ** *ա. բս.* Senecio, *խաչաբոյս, գարնան ալեոր.* **-водруже́нiе** *չ. խաչվերաց, խաչի տնկումը, կանգնեցնումը:*

Кресто́вый *ած. խաչի. մկրտութեան.* к. братъ *խաչատու եղբայր (որ իր վզի խաչն ուրիշի հետ փոխել է).* к. похо́дъ *խաչակրաց արշաւանք:*

Кресто‖но́сецъ, сца *ա. խաչակիր.* **-но́сный** *ած. խաչակրութեան, խաչակիր.* **-ноше́нiе** *չ. խաչակրութիւն.* **-обра́зность** *է. խաչակերպութիւն.* **-обра́зный** *ած. խաչակերպ.* **-покло́нникъ** *ա.* **-покло́нница** *է. խաչապաշտ, -ուհի, քրիստոնեայ, -նէուհի.* **-покло́нный** *ած. խաչապաշտութեան.* к—ая недѣ́ля *մեծ պասի երրորդ շաբաթը.* **-престу́пникъ** *ա. երդմնազանց, ուխտազանց, ուխտադրուժ.* **-престу́пный** *ած. երդմնազանցութեան, ուխտազանցութեան, ուխտադրժութեան:*

Крестцо́вый *ած. գաւակի, գաւակա—.* к—ая кость *կզմն. գաւակոսկր:*

Кре‖стча́тый *ած. խաչաձև, խաչերով ծածկուած.* **-стцы́** *ա. յ. գաւակափոկեր (տ.* до́льникъ I, 2); **-стъ**, а́ *ա.* **1**, *խաչ.* водрузи́ть к. *խաչ կանգնեցնել, տնկել.* воздвиже́нiе креста́ *եկղ. Խաչվերաց.* к. на́ к. *խաչած, խաչաձև.* приложи́ться къ к—у́ *խաչը համբուրել.* осѣни́ть себя́ к—о́мъ *երեսին խաչ քաշել.* *цѣлова́ть к. *խաչով-աւետարանով երդուել.* лежа́ть подъ к—о́мъ *գերեզմանում հանգչիլ.* отъ него́ ни к—о́мъ, ни пестомъ не отдѣ́лаешься *նա տզի պէս կպել է, էլ ազատուել չի լինում.* **2**, *[խաչաձև] շքանշան.* получи́ть к.; онъ получи́лъ влади́мирскiй к. **3**,* *լուծ.* ка́ждый несётъ свой к.

Крестья́‖нинъ *ա.* (*յ.* крестья́не, -нъ) *գիւղացի, գեղջուկ, գիւղական, շինական.* **-нка** *է. գեղջկուհի, գիւղացի կին, աղջիկ.* **-нскiй** *ած. գիւղացու, գիւղական.* **-нство** *չ.* **1**, *գիւղացիութիւն, գիւղացու վիճակ, կոչում.* **2**, *հ—ք. գիւղացիք, գիւղական դասակարգ:*

Кресъ *տ.* Крессъ.

Кре‖тини́змъ *ա. կրետինիզմ (հիւանդութիւն, որով բռնուածը թէ մարմնով և թէ հոգեպէս միանգամայն այլանդակուում է).* **-ти́нъ** *ա.* **-ти́нка** *է. կրետին, մարմնով և հոգեպէս այլանդակուած այր, կին. ապուշ:*

Крето́нъ *ա.* (*ֆր.?*) *կրետոն (մի տեսակ կտոր, գլխակ):* *[տակին հաւաքուած):*

Кре́‖ца *է.* **-цы** *է. յ. կղկղանք (հալեցի*

Кре‖ча́тiй, **-ча́чiй**, чья, чье *ած. ճախրուկի, շրջիկ բազէի.* **-четникъ** *ա. բազէպան, բազէապահ.* **-четъ** *ա. կնդ.* Falco gyrofalco, *ճախրուկ, շրջիկ բազէ (կլիրազէ ?):*

Кре‖ща́ть, ся *տ.* Крести́ть, ся; **-ще́нiе** *չ.* **1**, *մկրտութիւն (մկրտութեան խորհուրդ).* **2**, (*Ծնունդ և*) *Մկրտութիւն Յիսուսի Քրիստոսի, Ջրօրհնէք, Աստուածայայտնութեան տօն (յունվ. 6-ին).* **-ще́нскiй** *ած. (Ծննդեան և) Մկրտութեան տօնի, Աստուածայայտնութեան տօնի, Ջրօրհնէքի.* к—ая вода́; к—iе моро́зы; к. соче́льникъ *Ջրօրհնէքի ճրագալոյց.* **-щу́** *տ.* Крести́ть.

Кри́‖вда *է. կեղծիք, սուտ, անարդար բան, անարդարութիւն.* **-венькiй** *ած. ծուռ, ծռտիկ.* **-ве́цъ**, вца́ *տ.* Криво́къ; **-визна́** *է. կորութիւն, ծռութիւն, ծռտիկութիւն.* **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), покр—, скр— *ն. կորացնել, ծռել, թիւրել.* к. душо́ю *կեղծաւորութիւն, քսութիւն անել.* **-ся** *անդր. կորանալ, կռանալ, ծռուիլ.* **-вле́нiе** *չ. կորացնելը, ծռելը.* **-вля́ка** *հ-ր. ծամածռութիւններ անող, դէմ-*

քը ծամածող այր, կին. **-вля́льщикъ** ա. **-вля́льщица** ի. կոտրտուող, քըքըւող, ծամածութիւններ անող այր, կին. **-вля́ніе** չ. կոտրտուիլը, քըքըւիլը. ծամածութիւն անելը. **-вля́ться** անդր. կոտրտուիլ, քըքըւիլ, ծամածութիւն անել. **-вля́ющійся** ած. ծամածութիւններ անող, կոտրտուող, քըքըւող:

Кри́во մ. ծուռ [կերպով], շեղ կերպով. писа́ть к.; поста́вить что к.; *суди́ть к. սխալ, անարդար,ապօրինակ կերպով դատել:

Криво||бо́кій ած. ծուռ, կոր կողքերով. **-бо́кость** ի. ծուռ կողքեր ունենալը. **-ва́тость** ի. թեթև ծռութիւն, կորութիւն. **-ва́тый** ած. փոքր ինչ ծուռ, կոր, թեք, շեղ. **-гла́зый** ած. 1, շիլ աչքերով. 2, միականի. **-гу́бый** ած. ծուռ, ծուռտիկ շրթունքներով, պռօշներով. **-до́нный** ած. ծուռ, թեք, կոր յատակով. **-ду́шество**, **-ду́шіе** չ. քսութիւն, կեղծաւորութիւն, նենգութիւն, անխղճութիւն. **-ду́шникъ** ա. **-ду́шница** ի. կեղծ, քսու, նենգ, անարդար, անխիղճ այր, կին. **-ду́шничать** չ. քսութիւն անել, կեղծութիւն, նենգութիւն, անարդարութիւն անել. **-ду́шный** ած. կեղծ, քսու, նենգ, անարդար, անխիղճ. **-зу́бъ** ա. կնդ. ատամնաձուկ. **-зу́бый** ած. ծուռ, թեք ատամներով:

Кри||во́й ած. 1, ծուռ, թեք, շեղ. к—а́я ли́нія; к—ы́я но́ги; 2, միաչքանի, մի աչքով (միւս աչքը կոյր). к—а́я ло́шадь; 3,* կեղծ, քսու. սխալ. անարդար. к. судъ անարդար, անիրաւ դատաստան. к—а́я душа́ կեղծ, քսու, նենգ, անխիղճ մարդ. к. толкъ սխալ մեկնութիւն:

Кри||во́къ, вка́ ա. կնդ. Haematopus ostralegus, ծովային կաչաղակ:

Криво||ла́пый ած. ծուռ թաթերով, ծուռ ոտներով. **-лине́йный** ած. ծուռ գծերով, կորագիծ. **-но́гій** ած. ծուռ ոտներով. **-но́сикъ** ա. կնդ. Recurvirostra avocetta, թրակտուց. **-но́сый** ած. ծուռ քթով, թիւրաքիթ. **-ро́тый** ած. ծուռ, ծռուած բերանով:

Кри́во||сть ի. ծռութիւն, ծուռտիկութիւն. կորութիւն. **-су́діе** չ. անարդար, անիրաւ դատաստան, դատավճիռ, դատակնիք. **-су́дъ** ա. 1, անարդար, անիրաւ դատաւոր. 2, տ. Кривосу́діе; **-та́** ի. 1, տ. Кри́вда և Кри́вость; 2, միականիութիւն. **-то́лкъ** ա. 1, կեղծ մեկնիչ. 2, կեղծ, սխալ, թիւր մեկնութիւն, բացատրութիւն, սխալ, թիւր, մոլար դատողութիւն. **-ше́йный** ած. ծուռ պարանոցով, վզով. **-ше́я** հոր. ծուռ պարանոցով մարդ:

Кри||ву́лина, **-ву́ля** ի. ծուռ, ծուռտիկ իր. **-вѣ́ть**, окр— չ. 1, ծռուիլ, ծուռտիկանալ, կորանալ. 2, միականի դառնալ, մի աչքը կորցնել:

Кри́зисъ ա. (յն.) ճգնաժամ, տագնապ:

Кри́||кивать տ. Крича́ть; **-кли́вость** ի. կռուասիրութիւն, ճղճղանութիւն. **-кли́вый** ած. կռուասէր, ճղճղացող, միշտ բղաւող, ճւճւացող. к. ребёнокъ; **-кнуть** տ. Крича́ть; **-кса** հոր. կռուասէր, ճղճղացող, ճւճըւացող, ճչող մարդ. **-ку́нъ**, а́ ա. **-ку́нья** ի. **-ку́ша** հոր. կռուասէր, ճղճղացող, ճւճւացող, աղմկասէր այր, կին. **-къ** ա. աղաղակ, ճիչ, ‘բղաւոց‘:

Крими||нали́стъ ա. (լտ.) ոճրագէտ, ոճրային օրէնսգէտ. **-на́льность** ի. ոճրականութիւն, ոճրագործութիւն. **-на́льный** ած. ոճրագործական, ոճրային: [դան‘:

Кри́нка ի. կաւէ պուտուկ, թաղար, ‘քըրե-

Кринолі́нъ ա. (ֆր.) 1, ձարկտաւ (ձաչից գործած կտաւ). 2, ձարկտաւէ ներքնազգեստ (կանանց). 3, կրինօլին (մի տեսակ ճաղնիլիք, որ շարերի տակից դիք կանգնելով, կանացի զգեստաւորութեանն ուռուցիկ ձև էր տալիս: Կրինօլինը այժմ մօդայից ընկած է):

Кри́но||чка նւզ տ. Кри́нка; **-чный** ած. կաւէ պուտուկի. թաղարի. ‘քըրեդանի‘:

Кринъ ա. բս. Lilium candidum, սպիտակ շուշան:

Крипто||гра́фія ի. (յն.) գաղտնագրութիւն (պայմանական նշաններով գրութիւն). **-гра́фъ** ա. (յն.) գաղտնագիր (գաղտնի, պայմանական նշաններով գրող):

Кристалли||за́ція ի. (լտ.) բիւրեղացում. **-зирова́ніе** չ. բիւրեղացնելը. **-зирова́ть** (-ру́ю -ютъ), окр— ն. բիւրեղացնել. **-ся** անդր. բիւրեղանալ. **-зиро́вка** ի. տ. Кристаллизирова́ніе; **-зова́ніе**, **-зова́ть, ся** տ. Кристаллизирова́ніе, -ва́ть, ся; **-ческій** ած. 1, բիւրեղացետ. 2, բիւրեղային:

Кристалло||ва́ніе, **-ва́ть** (-ллу́ю -ютъ), окр—, **ся** տ. Кристаллизирова́ніе, -ва́ть, ся; **-ви́дный** ած. բիւրեղաձև, բիւրեղակերպ. **-графи́ческій** ած. բիւրեղագրական. **-гра́фія** ի. (յն.) բիւրեղագրութիւն. **-гра́фъ** ա. (յն.) բիւրեղագիր:

Криста́л||лъ ա. (լտ.) բիւրեղ. **-льный** ած. բիւրեղի:

Крите́||рій, **-ріумъ** ա. (յն.) յայտանըշան (իրի որոշիչ, ծանուցիչ նշանը):

Кри́||тика ի. քննադատութիւն, բանադատութիւն, գրախօսութիւն. **-тикова́ть** (-ку́ю -ютъ), окр—, ն. 1, քննադատել, բանադատել, գրախօսել. 2, դատափետել, պախարակել. **-тикъ** ա. 1, քննադատ, բանադատ, գրախօս. 2, դատափետող. **-тици́змъ** ա. փիլ. քննականութիւն (հակը տ. Догмати́змъ); առհ. քննասիրութիւն. **-ти́ческій** ած. 1, քննադատական, բանադատական. к. умъ; к—ія изслѣ́дованія; 2, դատափետիչ. 3, նեղ, դժուարին, վտանգաւոր, ապառնական. к—ое положе́ніе; к—ія обстоя́тельства.

Кри||ча́ніе չ. աղաղակելը, ‘բղաւելը‘, ճըչելը, գոռալը, պոռալը. **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. աղաղակել, գոռալ, պոռալ, ‘բղաւել‘, ճչել, ծղըրտալ. վիճել, ձայնիւ բարձրացնել, հայհոյել. к. изо всей си́лы; к. на кого́ մէկի վերայ բըղաւել. к. карау́лъ օգնութեան կանչել:

Крова||вико́вый ած. կարմրաքարի. արիւնաքարի. **-ви́къ**, а́ ա. հնք. Hématite, արիւնաքար, կարմրաքար. **-ви́ть** (-влю -вятъ), окр—, ն. 1, արիւնլուիկ անել, արիւնաշաղախ անել, վիրաւորել. **-ся** անդր. արիւնլուիկ լինել, վիրաւորուիլ. **-вле́ніе** չ. արիւնլուիկ անելը, վիրաւորելը. **-вый** ած. արիւնոտ, արիւնալից, արիւնահեղ, արիւնաթաթաւ. к—ая

распра́ва; к—ое сраже́ніе; **-вѣть,** окр— չ. արիւնակալիլ, արիւնով լցուիլ։

Крова́‖тища(е) ի. յաւլ. **-тка** նւզ. տ. Крова́ть; **-тный** ած. մահճակալի, անկողնակալի. **-точка** նւզ. տ. Крова́тка; **-тушка** փաղք. տ. Крова́ть; **-ть** ի. մահճակալ, անկողնակալ։

Кро́вель‖ка նւզ. տ. Кро́вля; **-ный** ած. տանիքի, յարկի, ձեղունի. **-щикъ** ար. յարկաշէն, ձեղունագործ, տանիքներ շինող։

Кро‖ви́ть (-ню́ -ня́тъ), **ся,** окр—, տ. Крова́вить, ся; **-вено́сный** ած. արիւնատար. к—ые сосу́ды; **-ви́нка** ի. արեան կաթիլ, կայլակ, **-ви́стый** ած. արիւնաշատ։

Кро́вля ի. տանիք, ձեղուն, յարկ, ‘կտուր‘, տամալի. к. течётъ.

Кро́в‖ность ի. արիւնակցութիւն. **-ный** ած. **1,** արիւնակից. к—ое родство́; **2,** առհմիկ. к—ая ло́шадь; к—ая нужда́ խիստ դառն չքաւորութիւն, կարօտութիւն. к—ая оби́да խիստ ծանր վիրաւորանք։

Крово‖доéніе չ. արիւնկթութիւն (երբ հիւանդ կովն արիւնախառն կաթ է տալիս). **-жа́дничать** չ. արիւնաշտութիւն անել, արեան ծարաւութիւն ցոյց տալ. **-жа́дность** ի. արիւնաշտութիւն, արիւնարբութիւն, ‘արիւնկերութիւն‘, արեան ծարաւ, վայրագութիւն. **-жа́дный** ած. արեան ծարաւ, արիւնարբու, արիւնուշտ, ‘արենկեր‘, վայրագ. **-изліяніе** չ. արիւնհոսութիւն. **-мсти́тель** ար. **-мсти́тельница** ի. արիւնառու, արեան վրէժ լուծող այր, կին. **-мсти́тельный** ած. արիւնառու, արեան վրէժխնդիր. **-мще́ніе** չ. արեան վրէժխնդրութիւն. **-но́сный** տ. Кровено́сный; **-обраще́ніе** չ. արեան շրջանառութիւն. **-очище́ніе** չ. արեան մաքրում. **-пі́йство** չ. արիւնարբութիւն, արիւնաշտութիւն. **-пі́йца** հոր. արիւնարբու, արիւնախանձ, արիւնուշտ մարդ. **-подтёкъ** ար. արիւնակալած տեղ. **-проли́тіе** չ. արիւնհեղութիւն. **-проли́тный** ած. արիւնահեղ. **-пуска́ніе** չ. արիւն թողնելը, արիւնառութիւն. **-пуска́тель** ար. արիւն թողնող, արիւն առնող. **-пуска́тельный** ած. արիւն առնելու, արիւն թողնելու. **-смѣси́тель** ար. **-смѣси́тельница** ի. արիւնապիղծ, մեղնէ, ազգապիղծ այր, կին. **-смѣше́ніе** չ. արիւնապղծութիւն, ազգապղծութիւն, մեղնէութիւն (ապօրինի յարաբերութիւն արիւնակից անձերի մէջ). **-со́ска** ի. կնդ. Hippobosca equina, ձիու ոջլաճանճ. **-со́сный** ած. արիւն ծծող, արիւն քաշող, արիւնաքամ. к—ая ба́нка արիւն քաշող պուլիկ. **-со́съ** ար. **1,** արիւն ծծող, արիւն քամող. **2,** կնդ. Phyllostoma, վամպիր (տերևաքիթ չղջիկ մի). **-творе́ніе** չ. արիւնարարութիւն, արիւն գոյացնելը. **-тече́ніе** չ. արիւնհոսութիւն. остана́вливаніе к—ія արիւնհոսութիւնը կանգնեցնելը, կտրելը. **-точи́вый** ած. արիւնհոսութեամբ տառապող. **-точи́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. արիւն հոսել, արիւն արձակել. **-ха́рканье** չ. արիւն թքելը. **-хлёбка** ի. բս. Sanguisorba officinalis, արիւնխմիկ (սնտոնուկ?). **-цвѣтъ, -цвѣтникъ** ար. բս. Haemanthus, արիւնածաղիկ. **-чисти́тельный** ած. արիւն մաքրող, զտող. **-я́дный** ած. արիւնակեր, արիւնով կերակրուող։

Кровъ ար. **1,** տ. Кро́вля; **2,** տուն, յարկ. «Го́споди! я не досто́инъ, что́бы Ты вошёлъ подъ к. мой»—Տէր, չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես (Մատթ. 8_8). **3,*** պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն։

Кровь ի. (ներգոյն. въ крови́) արիւն. истека́ть, истéчь кро́вью արիւնաքամ լինել. проли́ть кровь за отéчество; вы́сѣчь կմ избить кого́ до́ крови մէկին արիւնլուիկ անել. у него́ и́зъ носу к. идётъ կամ течётъ; она́ бѣла́ и румя́на какъ к. съ молоко́мъ նա ձիւնի ու արեան գոյն ունի. у меня́ сéрдце кро́вью обливáется սիրտս արիւնլուիկ է լինում, այրւում, փոթոթւում է. э́то у него́ въ к—и́ այդ նորա արեան մէջ կայ. пусти́ть к. արիւն թողնել, արիւն առնել. **2,*** տոհմ, զարմ, ցեղ, ազգ. происходи́ть отъ кня́жеской кро́ви.

Кровя‖ни́стый ած. արիւնային, արիւն պարունակող. **-но́й** ած. **1,** արիւնից, արիւնից շինած, պատրաստած. к—а́я колбаса́; **2,** տ. Кровяни́стый; к. ша́рикъ.

Кро‖éніе չ. **-йка** ի. ձևելը. **-йльный** ած. ձևի, ձևելու. **-йльщикъ** ար. **-йльщица** ի. ձևող այր, կին. **-йтель** տ. Кро́йльщикъ; **-йть** (-ю -я́тъ), вы́кр—, скр— ն. ձևել (շորեղէնը). **-йщикъ, -йщица** տ. Кройльщикъ, -щица.

Кроке́тъ ար. (անգլ.) կրօքէտ (խաղ փայտէ գնդակներով և մուրճերով)։

Кроки́ չ. անհ. ուրուանկար, ձեռայ քաշած նկար (օր. որ և է տեղի)։

Крокоди́лъ ար. կնդ. Crocodilus, կոկորդիլոս, տիմսո, խիթ. америка́нскій к., կնդ. Alligator, ամերիկեան կոկորդիլոս։

Кро́кусъ ար. բս. Carthamus tinctorius, ասպուրակ կմ ասպուր։

Кро́‖ликовый ած. ճագարի. **-ликъ** ար. կնդ. Lepus cuniculus, ճագար. **-личій,** чья, чье տ. Кро́ликовый.

Кро‖ма́ ի. **1,** մի կտոր հաց. կտրած հացի կէս. **2,** տ. Краю́ха; **-мка** ի. **1,** նւզ. տ. Крома́; **2,** ափ, եզերք, բոլորք (գլխակի). ափ, եզր (օր. սղոցած տախտակի). **-мочка** նւզ. տ. Кро́мка; **-мочный** ած. գլխակի եզերքի, բոլորքի։

Кром‖са́ніе չ. կտրտելը, կտրատելը, կտոր կտոր անելը. **-са́ть,** искр—, накр—, раскр—, ն. կտրտել, կտրատել, կտոր կտոր անել։

Кро́мѣ նխդ. (սեռկ. հոլ.) բացի, զատ, թարց, թանց. они́ поги́бли всѣ, к. одного́ —բացի մէկից. к. того́ բացի դորանից։

Кромѣ́шный ած. վերջին, ծայրայեղ, խորին, զարհուրելի. мракъ к.

Кро́‖на ի. **1,** գագաթ (ծառի). **2,** ադամանդի վերևի թրաշած կողմը. **-нверкъ** ար. (գերմ.) ամրոցի. թագաձև ամրութիւն. **-нный** ած. մեծագագաթ, թանձրագագաթ (ծառ). **-нштéйнъ** տ. Крагштéйнъ.

Кро‖па́ніе չ. անշնորհք կերպով անելը, գործելը, աշխատելը. **-па́тель** ար. **-па́тельница** ի. **1,** անշնորհք աշխատաւոր, գործաւոր. **2,** վատ, անշնորհք հեղինակ, թուղթ մրոտող գրչակ. **-па́ть,** скр—, накр—, ն.

վատ, անշնորհք կերպով անել, գործել. к. стихи́ ոտանաւորներ թխել:

Кропи́‖ва է. նւզ. բս. Urtica, եղինճ, ՛բանջար՛. жгу́чая к., U. urens, փոքր կամ խայթող եղինճ. проста́я к., U. dioica, մեծ եղինճ. **-вистый** ած. եղինճաշատ. **-вища** է. յւէլ. մեծ, ահագին եղինճ. **-вка** է. նւզ. պստիկ եղինճ. **-вникъ** ա. կնդ. Motacilla troglodites, ցախսարեակ. **-вница** է. բժ. եղինճային, այրիչ տենդ. **-вный** ած. եղինճի. к—ая лихора́дка տ. Кропи́вница; к—ое сѣ́мя նխա. ստորկանական պաշտօնեայ. к—ое де́рево, բս. Celtis australis, լոտենի (փուշնի) (տճ. չէթլէնբէկ աղաճը):

Кро‖пи́ло չ. 1, մշտիկ, սրսկիչ, ցանիչ (օրհնած ջրի). 2, բս. ա, Melilotus officinalis, հասարակ կորնգան (մեղրածուծ). բ, Spiraea Filipendula, գնդակաւոր տապիրակ. **-пи́льница** է. օրհնած ջրի աման, աւազան. **-пи́льный** ած. օրհնած ջրի ամանի, աւազանի. **-пи́льце** նւզ. տ. Кропи́ло 1; **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), окр—, ն. սրսկել, ցօղել, թացել, վրան ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ. к. кого́ свято́ю водо́ю; **-ся** ներգ. իր վերայ ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ, սրսկուիլ:

Кро́п‖кій ած. փուխր, փխրուն. **-кость** է. փխրութիւն, փխրունութիւն:

Кропле́ніе չ. սրսկելը, ցօղելը, վրան ջուր ցանելը, ջուր շաղ տալը:

Кро‖пота́ть (-чу́ -о́чутъ) չ. 1, աշխատել, հոգս քաշել, չարչարուիլ. 2, տրտնջալ, փնթփնթալ, դժգոհել. **-потки́й** տ. Кропотли́вый; **-потко, -потли́во** ս. 1, հոգսով, խնամքով, աքնութեամբ. 2, տրտնջալով դժգոհութեամբ. **-потли́вость** է. 1, ջանք, հոգացողութիւն, խնամք, աքնութիւն. 2, տրտունջ, քրթմնջիւն, դժգոհութիւն. **-потли́вый** ած. 1, ծանր, դժուար, հոգեմաշ. к—ая рабо́та; 2, տրտնջող, փնթփնթացող, մրթմրթացող, դժգոհ. **-поту́нъ** ա. **-поту́нья** է. 1, հոգացող, սրտացաւ այր, կին. 2, տրտնջող, փնթփնթացող, դժգոհ այր, կին. **-потъ** ա. տրտունջ, դժգոհութիւն, փնթփնթոց. **-пта́ть** (-пчу́ -пчутъ) տ. Кропота́ть.

Кропъ ա. 1, բս. Anethum graveolens, սամիթ. к. морско́й, բս. Crithmum maritimum, հոռոմ սամիթ, ՛ռաղկան՛:

Кро́сно չ. (յ. кро́сна́ կամ кро́сны, -сенъ) 1, ոստայնանկի դազգահ. 2, կտաւ, քաթան:

Кротáлы, -лъ է. յ. (յն.) կոչքաւածնծղայ, պարածնծղայ:

Кро‖тёнокъ, нка ա. խլուրդի ձագ. **-тикъ** նւզ. տ. Кротъ.

Кро‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ), укр—, ն. զսպել, խոնարհ, հեզ, հնազանդ դարձնել. **-ся** 1, ներգ. խոնարհանալ, հեզանալ, խրատուիլ. **-ткій** ած. խոնարհ, հեզ, հեզաբարոյ, հնազանդ, մեղմ. **-тко** ս. խոնարհութեամբ, հեզութեամբ, մեղմութեամբ. обходи́ться к. съ побѣждёнными.

Кротко‖ду́шіе չ. խոնարհամտութիւն, հեզութիւն, հնազանդութիւն, մեղմութիւն. **-ду́шный** ած. խոնարհ, հեզ, հեզաբարոյ, մեղմ, համբերատար. **-нра́віе** չ. բարեբարոյութիւն, խոնարհութիւն, հեզութիւն. **-нра́вный** ած. բարեբարոյ, հեզաբարոյ, խոնարհ:

Кротó‖викъ ա. բս. Glechoma hederacea, բաղեղնակերպ ծնթուղին. **-вина** է. խլուրդի բուն. **-ві́й**, вья, вье ած. խլուրդի. к—ья нора́; **-ло́вка** է. թակարդ, վարմ (խլուրդ բռնելու):

Кро́тость է. մեղմութիւն, հեզութիւն, խոնարհութիւն:

Кротъ ա. կնդ. Talpa europea, խլուրդ:

Кроха́ է. 1, կտոր, փշուր, փշրանք. к. хлѣ́ба; 2, փշրանք, մնացորդ. *онъ живётъ ста́рыми к—а́ми նա իւր աղքատիկ խնայողութիւնով է ապրում:

Кроха́ль ա. կնդ. Mergus merganser, սղոցուկ սագ:

Кроxo‖бо́рникъ տ. Крохобо́ръ; **-бо́рничать** չ. ուրիշների փշրանքները հաւաքել. **-бо́ръ** ա. **-бо́рка** է. ուրիշների փշրանքները հաւաքող, ժլատ, կծծի այր, կին:

Кро́‖хотка է. 1, խիստ պստիկ, մանր բան. 2, պստիկ քանակութիւն. **-хотный** ած. խիստ պստիկ, մանր. **-шево** չ. բրդած, մանրած բան, բրդոշ. **-ше́ніе** չ. բրդելը, մանրելը. կտրտելը, կտորելը. **-шечка** նւզ. 1, տ. Кро́шка; 2, кро́шечку ս. քիչ, մի քիչ. да́йте мнѣ к. вина́; недостаётъ к.; **-шечный** ած. խիստ պստիկ, չնչին. *՛պուճուր՛. սիրուն. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), покр—, накр—, искр— ն. բրդել, փշրել, մանրել (օր. հաց). կտորել, կտրտել (օր. միս). **-ся** ներգ. փշրուիլ, բրդուիլ, մանրուիլ. կտրտուիլ:

Кро́шица է. կնդ. Salmo fario, բուն փաբեղ:

Кро́шка է. նւզ. 1, տ. Кроха́; „и жела́лъ напита́ться к—ами, па́дающими со стола́ богача́“ „եւ ցանկայր լնուլ զորովայն իւր 'ի փշրանացն նորա“ (Ղուկ, 16_{21}). не имѣ́ть ни *к—и здра́ваго смы́сла խելքի նշոյլ չունենալ. 2,* հռր. սիրելի, պաշտելի երեխայ, զաւակ, մանկիկ. О, мой сла́вный к., дорого́е моё сокро́вище!

Крошня́ է. ուսերից հիւսած կողով:

Кро́ю տ. Крыть.

Кру́г‖ленькій ած. կլորիկ, կլորիկեկ, կլորաւուն. **-ле́нько** ս. մեղմ. տ. Кру́гло́; **-лёхонекъ**, нька, о, **-лёшенекъ**, нька, о ած. միանգամայն, կատարելապէս կլոր. **-лина́** է. կլորութիւն. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), скр—, окр— ն. կլորեցնել, կլոր դարձնել. **-(у́г)ло́** ս. կլոր կերպով, շրջանաձև. **-лова́тость** է. կլորաւունութիւն. **-лова́тый** ած. կլորաւուն. **-лолицый** ած. կլորերես. **-лопродолгова́тый** ած. ձուաձև. **-лость**, **-лота́** է. կլորութիւն. **-лый** ած. կլոր, բոլորակ. к. столъ; к. годъ բոլոր տարի, տարին տասներկու ամիս. к. дура́къ կատարեալ յիմար, ապուշ, գդում. к—ая пору́ка հանրական, հանրային երաշխաւորութիւն. к. сирота́ անհայր անմայր որբ. **-лы́шъ**, а́ ա. 1, կլոր բան, իր. 2, կլոր քար, ՛ճալաքար՛. **-лѣ́ть**, покр—, չ. կլորուիլ, կլորանալ, բոլորակուիլ. **-ля́къ**, а́ տ. Круглы́шъ; **-ля́шка** է. նւզ. պստիկ, կլոր բան, իր. ове́чья к. ոչխարի կըտիտ. **-ля́шъ**, а́ տ. Круглы́шъ.

Круго‖вёртка է. կնդ. Rotifer, անուաճճի. **-ви́дный** ած. շրջանաձև. **-во́й** ած. շրջանաձև, կլոր ձևով. к—о́е движе́ніе, обраще́ніе; к—о́е путеше́ствіе շրջանային, շուրջանակի կատարուող ճանապարհորդութիւն. к—а́я пору́ка հանրային, հասարակական ե-

բաշխառութիւն. к—ая ча́ша ընդհանուր կենաց բաժակ (որից բոլոր սեղանակիցներն էլ խմում են). **-воро́тъ** ա. շրջան, շրջանառութիւն. **-враща́тельный** ած. շրջան առնող. к—ое движе́ніе; **-враще́ніе** տ. Кругообраще́ніе; **-зо́ръ** ա. հորիզոն. *к. человѣ́ческихъ позна́ній расширя́ется съ ка́ждымъ днёмъ; **-(о́)мъ** ս. **1**, շուրջը, բոլորքը, շուրջանակի. обойти́ го́родъ к.; **2**, բոլորովին, ընաւին, его́ к. обокра́ли; **-(кру́-)мъ** ս. շրջանաձև. у меня́ сто́лько дѣ́лъ, что голова́ идётъ к.—որ գլուխս պտոյտ է գալիս. **-обра́зный** ած. շրջանաձև. **-обраще́ніе** չ. շրջանառութիւն. **-свѣ́тный** ած. աշխարհիս շուրջը կատարուող. к—ое путеше́ствіе.

Кругъ ա. **1**, շրջան, շրջագիծ, բոլորագիծ. начерти́ть к.; сдѣ́лать к. շրջան անել. **2**,* շրջան, ընկերութիւն. жить въ дома́шнемъ, въ семе́йномъ к—у́; к. дѣ́ятельности գործունէութեան շրջան, ասպարէզ. **3**, ծիր, ահ. կլոր բան (օր. մեղրի հաց, տափակ պանրի գլուխ եւն). **4**, աւելորդ ճանապարհ, պտուղի, ծուռ ճամբայ. дѣ́лать к.; здѣ́сь большо́й к.

Кружа́ло չ. կիսաշրջան (օր. կարկինի). к. сво́да կամարակապ կիսաշրջան (որով կամար (թաղ) են կապում):

Кру‖жевни́къ, а́ **1**, (**-жевни́ца** ի.) հաշխագործ, -վաճառ, ժանեկագործ, -վաճառ այր կին. **2**, տ. Крыжо́вникъ; **-жевно́й** ած. ժանեկից, ‘հաշխայից’ (շինած, պատրաստած). **-жевный** ած. ժանեկի, ‘հաշխայի’. **-жево** չ. (յ. кружева́, -жёвъ) **-жевцо́** նւզ. ժանեակ, ‘հաշխա’:

Кру‖же́ніе չ. **1**, պտտեցնելը, պտոյտ տալը. **2**, պտտուիլը, պտոյտ գալը. к. головы́ գլխապտոյտ. **-жёчекъ**, чка նւզ. տ. Кружо́къ; **-жечка** նւզ. տ. Кру́жка; **-жечный** ած. գաւաթի. к—ое пи́во գաւաթով մատուցուող գարեջուր. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) **1**, ն. պտոյտ տալ, պտոյտ ածել, պտտեցնել. она́ кру́житъ го́ловы молоды́мъ лю́дямъ նա (աղջիկը իր գեղեցկութեամբ) երիտասարդներին գժւեցնում է. у меня́ начина́етъ го́лову к.; **2**, չ. պտոյտ գալ, պտոյտներ անել. я мно́го кружи́лъ, пре́жде чѣмъ доѣ́халъ до васъ; **-ся** անդր. պտտուիլ, պտոյտ գալ. պտոյտներ անել[ով թռչիլ, պարել եւն]. к. въ ва́льсѣ; у меня́ голова́ кру́жится; **-жи́ще** յեռ. **1**, ի. ահագին, մեծ գաւաթ. **2**, ա. ահագին, մեծ, շրջան. **-жка** ի. **1**, ունկաւոր գաւաթ. продава́ть вино́, пи́во, квасъ к—ами; **2**, խնայողութեան տուփ, գանձանակի տուփ. **-жко́вый** ած. շրջանային. **-жо́къ**, жка́ ա. **1**, շրջան, պստիկ շրջան. **2**,* շրջան, ընկերութիւն. ընկերական ժողովարան. **3**, կլոր, շրջանաձև, տափակ իր, խրեղէն. к. подъ блю́до на столъ; **-жо́чекъ**, чка նւզ. տ. Кружо́къ; **-жо́чный** տ. Кружко́вый.

Кру‖па́ ի. հ-ք. **1**, ձաւար. гре́чневая, перло́вая, ма́нная к.; **2**, մանրամաղ կարկուտ, ‘պօլօլ’. идётъ к.; **-пи́на** ի. **-пи́нка** նւզ. ձաւարի հատիկ. к р у п и́ н к и յ. կուտ. **-пи́ца** ի. հատիկ, պստիկ բան. **-пи́чатый** ած. ամենաընտիր ցորենի ձաւարից կամ ալիւրից պատրաստած. к. кола́чъ; к—ая мука́ ամենաընտիր, ‘շարմաղ’ ցորենի ալիւր, նաշիհ. к. мёдъ ընտիր հատամեղր. **-пка** նւզ. տ. Крупа́.

Кру́‖пненькій ած. նւզ. բաւականին մեծ, խոշոր. **-пно** ս. խոշոր. э́та ме́льница ме́летъ к.; *говори́ть к. բարկութեամբ խօսել. **-пнова́тый** ած. խոշորաւուն. **-пново-ло́кный** ած. խոշոր թելերով, խոշոր մազմզուկներով. **-пнозерни́стый** ած. խոշոր հատիկներով, մեծահատ. **-пность** ի. խոշորութիւն. **-пный** ած. մեծահատ, խոշոր. к. горо́хъ; к. же́мчугъ; к—ыя де́ньги մեծ փող, մեծ գումարներ. к. скотъ; к. лѣсъ մեծամեծ անտառ. **-пнѣ́ніе, -пнѣ́нье** չ. խոշորանալը. **-пнѣ́ть**, покр—, չ. խոշորանալ. **-пня́къ**, а́ ա. մեծ, խոշոր իր, տարեկայ:

Крупо́зный ած. բժ. թաղանթախտային (տ. Крупъ I).

Крупча́‖тка ի. **1**, երկանք, ձաւարաղաց, ձաւար աղացող աղօրիք. **2**, ցորենի ‘շարմաղ’ ալիւր, նաշիհ. **-тникъ** ա. ձաւարաղացի տէր. **-тный** ած. ձաւարաղացի. ձաւարաղաց. **-тый** ած. ձաւարակերպ, ձաւարի նման:

Крупъ ա. **I.** (անգլ.) բժ. թաղանթախտ, թաղանթացաւ, պլորախեղդ, հաւամգձուկ (բրգայա, որ պատահում է 2—7 տարեկան մանուկների, մնաւ. մանչերի հետ). **II.** գաւակ, ‘թարք’ (ձիու). везти́ за собо́й кого́-либо на крупѣ́ ло́шади.

Крупяно́й ած. ձաւարի, ձաւարից պատրաստած. к—а́я ка́ша.

Кру‖те́нокъ, нька, о ած. բաւականաչափ ոլորած, պրկած. *բաւականաչափ խիստ. **-тень**, тня ա. **1**, հողմ, փոթորիկ, բուք, ‘թիփի’. **2**, ջրապտոյտ, յորձանք. **-те́нькій** նւզ. տ. Круто́й; **-те́нько** տ. Кру́то; **-тизна́** ի. զառիվայր, սեպ, ‘սարփ’ տեղ:

Кру‖ти́ло չ. ոլորիչ, թել հիւսելու գործիք. **-ти́льня** ի. թոկեր հիւսելու գործարան. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ), скр—, ն. **1**, ոլորել, հիւսել. к. верёвку; к. ни́тки թել մանել. вѣ́теръ кру́титъ пыль քամին ծառացնում է փոշին. **2**, պրկել, գիլ քաշելով կապել. **3**, շտապեցնել. не крути́, дай срокъ; **-ся** անդր. ոլորուիլ, պտտուիլ, պտոյտ գալ. **-то** ս. **1**, պինդ, ամուր, գիլ [կերպով]. верёвка свита́ к.; поста́вить лѣ́стницу к. խիստ ‘գիրթ’, գիք կերպով փեռեկակը կանգնեցնել. **2**, թանձր[ակէս]. ка́ша сварена́ к.; **3**, խստութեամբ, խիստ կերպով. поступа́ть съ кѣмъ к.; посоли́ть к. խիստ, սաստկապէս աղել. **-тоберёгій** ած. սեպ, ժայռոտ ափերով. **-то́й** ած. **1**, պինդ, գիլ կերպով ոլորած, հիւսած. к—а́я верёвка; к—а́я ни́тка; **2**, ժայռոտ, սեպ, ‘սարփ’, *ահռելի, սարսափելի. к—а́я гора́; к. бе́регъ; к. поворо́тъ յանկարծական, խիստ դարձ, պտոյտ (կառքի). **3**, թանձր, խիտ, պինդ. свари́ть въ к—у́ю (вкруту́ю) պինդ եփել (ձուներ). к—а́я ка́ша; к—ы́я я́йца; **4**, խիստ, բիրտ, դաժան. к. человѣ́къ; к. хара́ктеръ; к. моро́зъ; **-тость** ի. **1**, սեպութիւն, ‘սարփութիւն’. *ահռելիութիւն. **2**, խստութիւն, զառնաշնչութիւն. **3**,* խստութիւն, բրտութիւն, վայրագութիւն. **-тоя́ръ** ա. ահռելի, սարսափելի ժայռոտ, ‘սարփ’ ափ, եզր (գետի, ծովի). **-тоя́рный** ած. **1**, ահռելի, սարսափելի ժայռոտ, ‘սարփ’ ափերով. **2**, բար-

կայկոտ, կատաղի. **-ть** է. տ. Крутизна́; **-тѣ́ть** չ. 1, թանձրանալ, խտանալ, պնդանալ. 2, խստանալ:

Крухъ ա. կոշտ (օր. հողի), կտոր, գունդ, պատառ:

Кру́ча տ. Крутизна́.

Кру́че ս. բաղդ. 1, աւելի զիլ, պիրկ կերպով ոլորած. 2, աւելի ահռելի, աւելի ժայռոտ. 3, աւելի խիստ կերպով:

Кру‖че́ніе չ. ոլորելը, հիւսելը. **-чёный** բ. ած. ոլորած, մանած:

Кру‖чи́на է. տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, թախիծ. **-чи́нить** (-ню -нятъ) ն. 1, տխրեցնել, տրտմեցնել, վշտացնել, կսկծեցնել. **-ся** անդր. о чёмъ մի բանի վերայ տխրել, վշտանալ, կսկծալ. **-чи́нный** ած. 1, տխուր, տրտում, տխրամած, վշտագնած. 2, վիշտ, թախիծ պատճառող. **-чу́** տ. Крути́ть; **-чь** տ. Кру́ча.

Круше́ніе չ. 1, խորտակում. к. по́ѣзда երկաթուղու գնացքի խորտակումը. к. корабля́ տ. Кораблекруше́ніе; 2, սրտի փղծկում, ծանր, հոգեմաշ վիշտ, մորմոք:

Круши́‖на է. բս. Rhamnus frangula, բեկտենի, մամխի. մամուխ. колю́чая կմ слаби́тельная к., Rh. catharica, ցակրի կմ հաստաբակ դժնիկ. **-нный** ած. բեկտենու, մամխու. **-новый** ած. բեկտենուց (շինած):

Круши́ть (-шу́ -шатъ), сокр—, ն. 1, խորտակել, կործանել. 2, վշտացնել, կսկծեցնել. **-ся** անդր. վշտանալ, փղձկել:

Крыва́ть, ся տ. Крыть, ся.

Крыжо́‖вниковка է. հաղարջի օշարակ. **-вниковый** ած. հաղարջի(ց). **-вникъ** ա. 1, բս. Ribes grossullaria, փշալից հաղարջենի (կոկռոշ). 2, հաղարջ, հաղարջենու պտուղ (я́года).

Кры‖ла́стый ած. մեծ թևերով. **-ла́тикъ** ա. կնդ. Strombus, թեւաւոր խխունջ. **-ла́тка** է. 1, բս. Samara, թեւապտուղ. 2, տ. Крыла́тикъ; **-ла́тый** ած. թեւաւոր. **-ла́тѣть**, окр—, չ. թեւաւորուել, թևեր ստանալ:

Кры‖ле́чко նւզ. տ. Крыльцо́; **-ле́чный** ած. տան առջև կախած ծածկոցի. **-лице** տ. Кры́лышко; **-лище** չ. յոգ. մեծ, ահագին թև. **-ло́** չ. թև (թռչունի, միջատի, քամու աղօրիքի, զօրքի, նաւատորմի, որ և է շինութեան եւն). к р ы́ л ь я, -льевъ յ. (նաև кры́ла, -лъ) թևեր. орёлъ распусти́лъ свои́ кры́лья արծիւն իւր թևերը պարզեց. опусти́ть к. թևերը կախել, *վհատուել. подрѣза́ть, подвяза́ть кому́ к. մէկի թևերը կտրել, մէկի ձեռքերը կապել, կաշկանդել. մէկին ազդեցութիւնից, իշխանութիւնից զրկել. *подъ сѣ́нью его́ крылъ նորա հովանաւորութեան տակ. к. отъ гря́зи ցեխակալ թև (կառքի):

Крыло‖ви́дный ած. տ. Крылообра́зный; **-но́гій** ած. թևոտեայ. к—ія живо́тныя, կնդ. Pteropoda, թեւոտեաններ. **-обра́зный** ած. թևակերպ, թևաձև:

Кры́‖лосъ, -лоша́нинъ ռմկ. տ. Кли́росъ, -роша́нинъ.

Кры́‖лышко չ. 1, նւզ. տ. Крыло́; 2, հաւի թևի (ճիւի) վերայ գտնուող երեք մանր փետուրներ. **-льный** ած. թևի. к—ое перо́ թևի փետուր. **-льце** չ. (նաև յ. кры́льца, -лецъ) թիակներ (կենդանիների). **-льцевый** ած. թիակի:

Крыль‖цо́ չ. սանդուխ(տ) (յարկաւոր). пере́днее կմ кра́сное к. նախամասից սանդուխ(տ). за́днее к. յետամասից սանդուխ(տ). *зайти́ съ за́дняго к—а́ տան յետևի մուտքից ներս մըտնել, աշխատել ընծաներով մէկի տուն մուտք գործել. **-льцо́вый** ած. մտից սանդուխ(տ)ի:

Кры́‖нка, -ночный տ. Кри́нка, -ночный.

Кры́‖са է. կնդ. Mus rattus, մեծ ընտանի մուկ, 'առնէտ', 'պօստօլի'. больша́я, ры́жая к., Mus decumanus, շիկամուկ կմ թափառամուկ. **-сёнокъ**, нка ա. մեծ ընտանի մկան ձագ. **-ситься** (-шусь -сятся), окр—, չ. բարկանալ, չարանալ, գայրանալ. **-сище** է. յւեւ. տ. Кры́са; **-сій**, сья, сье ած. ընտանի մեծ մկան. 'առնէտի', 'պօստօլու'. **-соло́вка** է. մեծ մկան թակարդ:

Кры́‖тіе չ. ծածկելը. **-тый** ած. ծածկած, ծածկոցով. **-ть** (кро́ю -ютъ; крой) ն. 1, (покр—, закр—, накр—) ծածկել, կալնուլ, փակել, գոցել. к. домъ соло́мою, черепи́цею; к. шу́бу մուշտակին երես քաշել. к. пти́цъ վարմով թռչուններ որսալ. к. кра́скою ներկել, դեղ քսել. 2, (укр—, скр—) ծածկել, թաքցնել (օր. իւր կարծիքը, առաջի մարդկանց). **-ся** 1, անդր. отъ кого́, отъ чего́ մէկից, մի բանից խուսափել, ծածկուել, թաքնուել. онъ отъ меня́ кро́ется; въ слова́хъ его́ кро́ется ле́сть; тутъ что-то кро́ется այստեղ մի ինչ որ գաղտնիք կայ. **-ша** է. տանիք, յարկ, ձեղուն. **-шечка** է. նւզ. 1, պստիկ տանիք, յարկ, ձեղուն. 2, պըտտիկ խուփ, կափարիչ. **-шечный** ած. տանիքի, յարկի, ձեղունի. **-шка** է. 1, նւզ. տ. Кры́ша; 2, խուփ, կափան, կափարիչ, սերեկ:

Крѣ‖пи́тельный ած. կազդուրիչ, ույժ, զօրութիւն տուող. к—ыя ка́пли; к—ая свѣ́жесть утра́; **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. 1, (ук—, закр—, прикр—) ամրացնել, պնդեցնել, 'դայիմացնել'. 2, (подкр—) կազդուրել. 3, (скр—) հաստատել, վաւերացնել. **-ся** 1, անդր. հաստատ, անդրդուելի մնալ. քաջալերուել, խրախուսուել. к. ду́хомъ ոգի առնել. сперва́ она́ крѣпи́лась, пото́мъ го́рько запла́кала առաջ նա արտասուքները պահում էր եւն. **-пкій** (-покъ -пка́, о; բաղդ. крѣ́пче; գերդր. крѣпча́йшій) ած. 1, պինդ, ամուր, ուկարծր, զօրեղ, հաստատուն, 'դայիմ'. ուժեղ, զօրեղ. к. сонъ խոր քուն. к. ду́хомъ անյողդողդ, անդրդուելի. к—ое здоро́вье; *к—ое сло́во խիստ, կծու խօսք. ру́сскій за́днимъ умо́мъ крѣ́покъ (առծ.) էրնէկ հայի յետին խելքն իմս լինի. 2, բարկ, թունդ. к. ко́фе, напи́токъ; к—іе напи́тки ոգելից ըմպելիքներ. к. таба́къ; к. моро́зъ փետացնող, կատղեցնող ցուրտ. к. вѣ́теръ թունդ, խիստ քամի. **-пко** ս. խիստ, ամուր, ամրապինդ [կերպով], հաստատ. уда́рить к.; вяжи́те ему́ ру́ки к.; онъ к. стои́тъ на своёмъ; спать к. խոր քնով քնել. соли́ть к.; **-пкова́тость** է. թեթև ամրութիւն, պնդութիւն, կարծրութիւն. 2, թեթև բարկութիւն, թնդութիւն. **-пкова́тый** ած. 1, փոքր ինչ

ամուր, պինդ, կարծր. 2, փոքր կինչ բարկ, թունդ. **-пкоголо́вый** ած. համառագլուխ, բը-թամիտ, ախմար. **-пколо́бый** ած. 1, բթա-միտ. 2, անամօթ, լպիրշ. **-пконе́рвный** ած. ամուր նեարդերով. **-пконо́гій** ած. ամուր, չյոգնող ոտներ ունի. **-у́здый** ած. հաստա-բերան, քաջերան (ձի). **-пле́ніе** չ. ամրացնելը, պնդացնելը. **-пнуть**, окр—, չ. 1, ամրանալ, պնդանալ, կազդուրուիլ. 2, թնդանալ, բարկ դառնալ:

Крѣпо||стни́къ, á ա. **-стни́ца** ի. ճորտութեան կողմնակից, պաշտպան այր, կին. **-стни́ческій** ած. ճորտութեան պաշտպան-ների. **-стни́чество** չ. ճորտութիւն, ճոր-տութեան կողմնակցութիւն, կուսակցութիւն. **-стно́й** ած. 1, ամրութեան, ամրոցի, բերդի. к. валъ; к—áя стѣнá; к—ы́я укрѣпле́нія; 2, (յաճախ իբրև գոյ.) ճորտ. к—ы́е лю́ди ճոր-տեր. к—óе состоя́ніе ճորտութիւն. 3, գնե-լու, առնելու. к. актъ ստացուածագիր:

Крѣ||постца́ ի. նւզ. 1, տ. Крѣ́пость; 2, դժուարութիւն, կծծիութիւն. **-пость** ի. 1, ամրութիւն, ամրոց, բերդ. 2, թնդութիւն, բար-կութիւն, զօրութիւն, այժ. к. винá; պնդու-թիւն, կարծրութիւն. к. здоро́вья, мы́шцъ; к. ду́ха քաջասրտութիւն, արիութիւն, անյող-դողդութիւն. 3, գիր, թուղթ, մուրհակ (անշարժ կալուածքների). ку́пчая к. գնման թուղթ, մուրհակ. соверши́ть ку́пчую крѣ́пость на домъ տան գնման մուրհակը կազմել. **-пча́й-шій** տ. Крѣ́пкій; **-пча́ть** չ. ամրանալ, պնդանալ. խստանալ, սաստկանալ (հողմի մա-սին). **-пче** տ. Крѣ́пкій; **-пы́шъ**, á ա. ամ-րակազմ, առողջ տղամարդ. **-пь** ի. 1, ամրու-թիւն, պնդութիւն, կարծրութիւն. դիմացկու-նութիւն. 2, ամրացրած տեղ. 3, անանցանելի տեղեր (անտառ, ճահճուտ). 4, լեռնգ. ամրա-ցուցիչ չէնք, սիւներ.

Крю́йсель ա. (հոլ.) նաւի խելքին ամե-նամօտիկ կայմը: [վառօդանոց:

Крюйтка́мера ի. ծովգ. վառօդավայր,

Крю||кова́тый ած. կարթաձև, կեռ. **-ково́й** ած. 1, կարթի, կարթաձև. к—ы́я но́ты տ. Крюкъ 2; **-къ**, á ա. 1, (յ. крю́чья, чьевъ) ճանկ, 'չանգալ', կեռ. дверно́й, пожа́рный, сцѣпно́й к.; *гнуть кого́ въ к.: մէկին նեղ տեղը գցել, խիստ նեղացնել. 2, крю-ки́, о́въ յ. եկեղեցական նոտաներ, ձայնա-նիշներ. пѣть по к—áмъ; 3, երկար, աւելորդ ճանապարհ, պտոյտ. по э́той доро́гѣ боль-шо́й к. այդ ճանապարհով աւելորդ տարածու-թիւն պէտք է անցնել, աւելորդ պտոյտ պէտք է անել. **-чёкъ**, чкá ա. 1, նւզ. տ. Крюкъ; 2, ճարպիկ գործիչ, հնարիմաց, խարդախ մարդ. **-чёчекъ**, чка նւզ. տ. Крючёкъ 1; **-че́ч-никъ** ա. 1, կարթագործ. 2, բս. Carlina, վարդափուշ, կարլինա. **-чить** (-чу -чатъ), скр—, չ. 1, կորացնել, կռացնել, կեռացնել. 2, (հիւանդութեան, վշտի մասին) մաշել, նեղաց-նել, տառապեցնել. ра́дость прями́тъ, кру-чи́на крю́читъ; 3, կարթով բռնել, որսալ. **-ся** 1, ինքն. կարթի ձևով կորանալ, կռանալ, կեռանալ. **-чи́ще** ա. յճխ. տ. Крюкъ; **-чко-ва́тый** ած. 1, շատ ճանկերով, կեռերով, ճան-կաշատ. 2, ճանկաձև, կռացրած, կեռացրած.

3, անհաշտ, խորամանկ, նենգամիտ. խճճուած, խառնուած, կնճռոտ:

Крючкотво́||рецъ, рца ա. խորամանկ, բանսարկու մարդ. **-рство** չ. խորամանկու-թիւն. խարդաւանք. **-рствовать** (-ствую -ютъ) չ. խարդաւանել, նենգութիւն, խորա-մանկութիւն անել:

Крю́||чникъ ա. չանգալով, կեռով ծան-րութիւններ քարշող, կրող. **-чо́къ**, чкá, **-чо́-чекъ**, чка տ. Крючёкъ, -чёчекъ.

Кряду́ մ. կարգով, միմեանց յետևից:

Кря||жеви́на ի. կոշտաշատ, 'խլխլոտ' կոճղ. **-жъ** ա. **-жикъ** նւզ. **-жи́ще** ա. յճխ. 1, լեռնաշղթայ, լեռնադօտի, լեռնապար. побо́чный к. горъ; 2, թանձր, հաստ խու, չերտ միասեռ լոլ. 3, գերան, կոճղ. к. пчёлъ ան-տառում ծառ, որի մէջ մեղուները բուն են դը-րել. 4, կարճլիկ և պնդակազմ մարդ:

Кря́||канье չ. կռնչիւն (բադի). **-кать**, -кнуть չ. կռնչել (բադի մասին). **-ква** տ. Кряку́ша; **-кнуть** տ. Кря́кать; **-ку́ша** ի. բադ:

Кряхтѣ́ть (-хчу́ -тя́тъ; ти́) չ. հեծել, հևալ, հառաչել, տնքալ, տնքտնքալ, հոգոց հա-նել:

Ксёндзъ ա. (լեհ.) կաթոլիկ քահանայ:

Кси եկ. ու. այբբենի մէջ 41-րդ տառի անունը:

Ксило||гра́фія ի. (յն.) փայտագրու-թիւն (փայտ փորագրելու արուեստը). **-гра-фи́ческій** ած. փայտագրութեան:

Кста́ти մ. 'ի դէպ, պատեհ, յարմար ժա-մանակ, 'ի դէպ ժամու. не кста́ти бы́ло упомина́ть объ э́томъ; э́то ска́зано к.; вы пришли́ к.

Кти́||торскій ած. երեցփոխի. **-тор-ство** չ. երեցփոխութիւն. **-торъ** ա. (յն.) երեցփոխ:

Кто (*արտս.* **хто**; кого́, кому́, кѣмъ, о ко́мъ) դեր. հարց. և յարբ. ով. ով, որ. кто тамъ? к. идётъ? блаже́нъ, к. вѣ́руетъ; тотъ, к. նա որ. к. говори́тъ, к. поётъ մինը խօ-սում, միւսը երգում է. кто-то, кто-нибу́дь, кто́-либо, кто ни есть մին, որ մին. кто-то пришёлъ; к. бы то ни́ былъ ով էլ որ լինէր:

Кты́рь ա. կնդ. Asilus, յափշտակիչ ճանճ:

Ку||барёкъ, рька́, **-ба́рикъ** նւզ. տ. Куба́рь; **-барёмъ** մ. տ. Куба́рь; **-ба́-рить** (-рю -рятъ) չ. հնար, ծաղրածու-թիւն անել, յիմարութիւններ, չարաճճիութիւն-ներ անել. **-ся** ինքն. թաւալ գլոր գալ, 'կլըխ-կոնձի տալ'. **-ба́рка** ի. տ. Куба́рь 2; **-ба́рь**, я́ ա. 1, տոռվքիւղ, 'հօլ', շանշան. ку-барёмъ մ. գլխիվայր, 'կլխկոնձի', 'կլտի-պօղի տալով'. скати́ться по лѣ́стницѣ к. սանդուխտներից 'կլխկոնձի', 'կլտիպօղի տալ'. 2, կնդ. Turbo խխունջը: [պղպեղ:

Кубе́ба ի. բս. Piper Cubeba, հնդկա-

Ку́||бикъ նւզ. տ. Кубъ; **-би́ческій** ած. 1, խորանարդ. խորանարդային. к—ая мѣ-ра; к—ая са́жень; 2, к. ко́рень մաթմ. երրորդ աստիճանի արմատ. **-би́чный** տ. Куби́ческій.

Ку́бовый ած. 1, օղի քաշելու կաթսայի, արաղի պղնձի. 2, լեղակի. к—ая кра́ска.

Кýбокъ, бка ա. գաւաթ, բաժակ, սկա-
Кýбрикъ ա. ծովգ. կեղծ կամուրջ: [հակ:
Кубýра տ. Кобýра.
Кубъ ա. 1, երկրչփ. վեցկողմանի մարմին, խորանարդ. 2, մաթմ. երրորդ աստիճան (տուած քանակութեան). возвышáть въ к. երրորդ աստիճանի բարձրացնել. 3, արտղի պղինձ, թորարան. ցքահան գործի. 4, բս. Indigo, լեղակաբոյս:

Кубы́‖шечка նւզ. տ. Кубы́шка; **шечки** է. յ. բս. Nymphaea lutea, դեղին հարսնմատ կամ կոկոռ. **-шечный** ած. кубы́шка-ի[ն վերաբերեալ]. **-шка** է. 1, նեղ ճառով և մեծ փորով աման, անօթ. 2, դրամ հաւաքելու արկղիկ. набить к—у; 3, կնդ. Holothuria, ծովադլան (ճճի). **-шкообрáзный** ած. ծովադլանի ձևով:

Кувáлдá է. 1, կնդան. 2, մեծ մուրճ, թոխմախ. 3, հ-ր. անճոռնի, անարի, յոյլ, անշնորհք մարդ:

Кувéртъ ա. (ֆր.) 1, տ. Конвéртъ; 2, սփռոց, ծածկոց (սեղանի):

Кув‖ши́нецъ, нца նւզ. **-ши́нище** ա. յւել. տ. Кувши́нъ; **-ши́нка** է. բս. Nymphaea, հարսնմատ. бѣлая к., N. alba, սպիտակ հարսնմատ (կոկոռ, շուշան 'ի ջրերը). **-ши́нный** ած. կուժի, սափորի. **-ши́нокъ**, нка ա. **-ши́нцы** ա. յ. **-ши́нчики** ա. յ. տ. Кубы́шечки; **-ши́нчикъ** նւզ. տ. Кувши́нъ; **-ши́нъ** ա. [նեղ ճառով ու լայն փորով ունկաւոր] կուժ, սափոր, 'գաւ'. повáдился к. пó воду ходи́ть, тамъ емý и гóлову сложи́ть (առծ.):

Кувы́‖рканье չ. թաւալելը, գլորելը. **-ркать, -ркнуть** ն. թաւալել, գլորել, թաւալ գլոր բերել (գլխի վերայ). **-ся** անդր. գլխի վերայ թաւալ գլոր գալ, 'կլլկոնձի տալ', 'կլտիպօզի տալ'. **-ркъ** ձղ. գլխիվայր, 'կլլկոնձի', 'կլտիպօզի տալով'. **-рнýть, ся** տ. Кувы́ркнуть, ся; **-рóкъ**, рка ա. գլխի վերայ թաւալ գլոր գալը, 'կլլկոնձի', 'կլտիպօզի տալը':

Кугуáръ ա. կնդ. Felis concolor, կուգուար (պումա, Ամերիկայի կատուառիւծ):

Кудá մ. ուր, դէպի ուր. ուր, դէպի ուր. к. идёшь? я знáю к. онъ пошёлъ; кудá бы ուր էլ. кудá бы вы не уѣхали, я васъ вездѣ найдý; к. вамъ съ вáшимъ здорóвьемъ служи́ть? ձեր առողջութիւնը ձեզ թոյլ չի տալիս ծառայելու. кудá-нибýдь, кудá ни есть, кудá-либо ուր և է տեղ. к. какъ ինչպէ՛ս, լաւ, խիստ:

Кудáх‖таніе չ. կռկռալը, կչկչալը. կռկռոց, կչկչոց. *տարփողելը. **-тать** չ. կռկռալ, կչկչալ (հաւի մասին, ձու ածելուց յետոյ). *տարփողել:

Кудé‖ль է. **-лька** է. թեղան, թելացու (կանեփի, կտաւի). **-льный** ած. կտաւի կամ կանեփի թեղանի(ց):

Кудéрь, дря́ ա. տ. Кудря́.

Кудé‖сить (-шу -сятъ), нак—, ն. 1, կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն անել. 2, ծաղրածութիւն, միմոսութիւններ անել. **-сникъ** ա. **-сница** է. կախարդ, հմայ, վհուկ այր, կին, 'Ջադուբազ'. **-сничать** տ. Кудéсить; **-сничество** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն, 'Ջադուբազութիւն':

Ку‖древáтость է. 1, թեթև խուճուճութիւն. 2, սեթևեթանք (ոճի). **-древáтый** ած. 1, թեթև խուճուճ, գանգուր. 2, սեթևեթեալ (ոճ, գիր). **-дря́** (մնւղ. յ. кýдри, ей) 1, գանգուր, խոպոպիք, խուճուճ, գանգուր մազեր. 2, բս. Agrimonia Eupatoria, հասարակ երեսնակ. **-дря́вецъ**, вца ա. բս. Chenopodium botrys, մածուցիկ սագախոտ. **-дря́вить** (-влю -вятъ) ն. ոլորել, խուճուճ, գանգուր դարձնել (մազերը). **-дря́вка** է. բս. Fritillaria imperialis, բուն արքայածաղիկ. **-дря́во** մ. 1, խոպոպիկներով. 2, պաչերով, սեթևեթանքով. 3, ճիւղերով. **-дря́вость** է. խուճուճութիւն, գանգրութիւն (մազերի). **-дря́вый** ած. 1, խուճուճ, գանգուր. к—ые вóлосы нéгровъ; 2, ճիւղաւոր, բազմաճիւղ. 3, պաչուոր, սեթևեթեալ (գիր, ոճ). **-дря́вѣть** չ. 1, խուճուճ, գանգուր դառնալ. 2, ճիւղաւորուիլ, ճիւղեր քշել. **-дря́жка** հ-ր. գանգլահեր, խուճուճ, գանգուր մազերով այր, կին:

Куз‖нéцкій ած. դարբնի. **-нéцъ**, á ա. դարբին. **-нéческій** տ. Кузнéцкій; **-нéчество** չ. դարբնութիւն. **-нéчикъ** ա. կնդ. Gryllus, ծղրիդ. **-нечи́ха** է. դարբնի կին. **-нéчій** տ. Кузнéцкій; **-нéчный** ած. դարբնի. к. мѣхъ դարբնի փուքս. **-ница** է. դարբնոց. **-ничный** ած. դարբնոցի. **-ня** տ. Кýзница.

Ку‖зовéнька է. թեթև կողով, ձեռնակողով. **-зови́ще** ա. յւել. տ. Кýзовъ; **-зовный** ած. 1, կողովի, զամբիւղի. 2, կառքի, սայլի փորի. **-зовóкъ**, вкá 1, նւզ. տ. Кýзовъ; 2, կնդ. մի տեսակ ձուկ (Ostracion) և խեցի (Calceola); **-зовóчекъ**, чка նւզ. տ. Кузовóкъ; **-зовъ** ա. (յ. кýзовья) 1, կողով, զամբիւղ. տուփ. 2, փոր. карéтный, телѣжный, корабéльный к. ծածկակառքի, սայլի, նաւի փոր. **-зовьё** չ. ծառից կախած փեթակ:

Куйбáб(в)ка է. բս. Taraxacum officinale, խլածաղիկ, բուղածաղիկ:

Кýка է. ապգր. մամուլի նիզ, ձող, կոթ:

Кукарé‖кать չ. (աքաղաղի մասին) ծուղրուղու կանչել. **-ку** ձղ. ծուղրուղու (աքաղաղի կանչը):

Кýкишъ ա. յանդիմանական նշանակով դուրս ցցած բութ մատը կամ ցուցամատը. покáзывать к. նախատել. покáзывать к. изъ кармáна (въ кармáнѣ) ծածկաբար, յետևից սպառնալ:

Кýкла է. 1, պաճուճապատանք, տիկնիկ, տիկին. игрáть въ к—ы; 2, սիրուն, զուքուած և զարդարուած կնիկմարդ:

Куковáть (-кýю -ютъ) չ. կկու կանչել, կկուի պէս կանչել. кукýшка кукýетъ կկուն կանչում է:

Кýколка է. 1, նւզ. տ. Кýкла, 2, հարսնեակ. к. шелкови́чнаго червя́; к. пчелы́.

Кýколь ա. 1, բս. Lolium temulentum, թմրեցուցիչ կմ թունաւոր որոմ, 'գիլոլ':

Кýколь‖никъ ա. **-ница** է. պաճուճապատանքներ շինող այր, կին. **-ный** ած. պաճուճապատանքի. к—ая комéдія կատարեալ ծաղրածութիւն, միմոսութիւն:

Кýксить (-шу -сятъ) ն. глазá ձեռներով աչքերը տրորել, ճմրթել. **-ся** 1, անդր. իր արտասուալից աչքերը ձեռներով տրորել,

ճմրթել. 2, չ. փչաքաղած փետուրներով բնում նստել (թռչունի մասին). *խոժոռուել, վատ տրամադրուած լինել:

Кукýль ա. կնգուղ (վարդապետական):

Кукурýза ի. բս. Zea Mayz, եգիպտացորեն (սիմինդր, մայծ):

Кукý‖шечій, чья, чье ած. կկուի. **-шка** ի. կնդ. Cuculus canorus, հասարակ կկու. **-шкинъ**, а, о ած. կկուի, կկուա—. к—ы слёзки կմ слёзы բս. ձուատակ կմ խոլորձ (մնւդ. լայնատերև խոլորձ (Orchis latifolia).

Кýкша ի. կնդ. Garrulus, ճայ:

Кулá‖къ, á ա. 1, բռունցք, կռուփ. *свистáть въ к. մերկ, տկլոր, աղքատ լինել. 2, կոթ (օր. ճախարակի). к. въ мéльницѣ ջրաղացի չախչախը. 3, մեծ մուրճ, թոխմախ. 4, դետի ափին անկած կարճլիկ ցից, որից նաւերը կապում են. 5,* փերեզակ, չարչի. վաշխառու, կեղեքիչ. к—й обирáютъ нарóдъ; 6, գծուծ, կծծի, ժլատ մարդ. **-чище** ա. յճլ. տ. Кулáкъ; **-чки** ա. յ. բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. биться на к—ахъ մուշտակռիւ տալ. **-чный** ած. բռնցքի. к.бой բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. к—ое прáво անիրաւութիւն, բռնութիւն. **-чóкъ**, чкá ա. 1, նւզ. տ. Кулáкъ; 2, խողանակ կառապանների:

Кулдыкать չ. հնդկահաւի պէս կռկռալ, կանչել:

Кулебя́‖ка ի. **-чище** ի. յճլ. **-чка** նւզ. խմորից և ձկնից պատրաստած երկար կարկանդակ (пирóгъ).

Ку‖левóй ած. 1, պարկի, ջուալի. к—áя мукá; 2, պարկով, ջուալով ծախուող. к—áя продáжа; **-лёкъ**, лькá ա. **-лёчекъ**, чка նւզ. պստիկ պարկ, պստիկ 'ջուալ'. попáсть изъ кулькá въ рогóжку ձիուց իջնելով իշին նստել. **-лéчный** ած. պստիկ ջուալի, պարկիկի:

Кулйга ի. 1, խամ հող. նոր բացած հող. 2, կնդ. Scolopax foedoa, մի տեսակ կտցար:

Кули‖кáніе չ. խմելը, հարբելը, արբշռութիւն. **-кáть**, **-кнуть** չ. խմել, հարբել, 'տրաքուել', արբշռութիւն անել:

Кулйкъ, á ա. կնդ. Scolopax, կտցար. всякій к. своё болóто хвáлитъ ամէն մարդ իւր թանին թթու չի ասիլ:

Кулинáрный ած. խոհարարութեան, խոհանոցի, -ցային. к—ое искýсство.

Кулй‖са ի. (ֆր.) 1, թատր. կուլիս, «կողմանոց» (թատրոնական դէկորացիայի կողմերը, կողմերի շարժուն պատերը). 2, ակօս, ակօսաձև փորուածք, որի մէջ գլած բանը գնում գալիս է. **-сный** ած. կուլիսի, -սային:

Куличёкъ, чкá նւզ. տ. Кулйкъ.

Кулй‖чикъ նւզ. **-чище** ա. յճլ. տ. Кулйкъ.

Кулйчій, чья, чье ած. կտցարի, կտցարների:

Ку‖лйчный ած. կուլիչի, -չային. **-лйчъ**, á ա. կուլիչ (Զատկական ընտիր հաց):

Кулйще ա. յճլ. տ. Куль.

Кулуáръ ա. (ֆր.) կուլուար (նրբանցք թատրոնում, ազգային ժողովարաններում կան):

Куль, ля́ ա. պարկ, 'ջուալ' (իբրև չափ մօտ 10 պուդ):

Кульбáба տ. Куйбáбка.

Кульми‖націóнный ած. անցակէտի, -տային, բարձրակէտի, -տային. *ամենաբարձր, ծայրայեղ. к—ая тóчка; **-нáція** ի. (լտ.) աստղբ. 1, անցակէտ (աստղի միջօրէից անցնելու կէտը). 2, բարձրակէտ (լուսատուի բարձրագոյն կէտը հորիզոնի վերայ):

Культепá հոր. եղնդատ, եղունգները կտրատուած այր, կին:

Кýльти‖вáторъ ա. գիւղտ. բազմախոփանի արօր. **-вйрованіе** չ. մշակելը, գործելը. **-вйровать** (-рую -ютъ) ն. մշակել, գործել:

Культý‖ра ի. 1, մշակում, մշակութիւն. 2, քաղաքակրթութիւն, լուսաւորութիւն, զարգացում (մարդկային ազգի. հմմ. Цивилизáція); **-рный** ած. 1, մշակութեան, մշակելու. 2, քաղաքակրթական, կրթութեան, լուսաւորութեան, զարգացման. քաղաքակիրթ. к—ая держáва; **-ртрéгеръ** ա. (գերմ.) կրթութիւն, քաղաքակրթութիւն, լուսաւորութիւն տարածող:

Культъ ա. (լտ.) աստուածպաշտութիւն, աստուածպաշտական ծէս, ծիսակատարութիւն. публйчный к.

Куль‖тя́вый ած. խեղ ոտներով կմ ձեռներով. **-тя́пка** ի. խեղութիւն, մատնատութիւն, եղնդատութիւն (ձեռի կմ ոտի):

Ку‖мá ի. սանամայր, 'քաւոր կին'. **-ма-нёкъ**, нькá նւզ. տ. Кумъ.

Кума‖нйка, **-нйха** ի. մորմ, մոշ. **-нйчникъ** ա. բս. Rubus caesius, լուրջ մորմենի, մոշի. **-нйчный** ած. մորմի(ց), մոշի(ց):

Кумá‖чникъ ա. սարաֆան (сарафáнъ) կումաչ բամբակէ գործուածքից. **-чный** ած. կումաչի(ց). **-чъ**, á ա. կումաչ (բամբակէ կարմիր գործուածք):

Кумйнъ, а, о ած. սանամօր:

Кумй‖рище ա. յճլ. տ. Кумйръ; **-рный** ած. կռքերի, կռքի. **-рня** ի. կռատուն, մեհեան. **-родѣлатель** ա. կռաշէն, կռքեր շինող. **-ропоклонéніе**, **-рослужéніе** չ. կռապաշտութիւն. **-рскій** ած. կռքի, կռքերի. **-ръ** ա. (փինիկ.) կուռք. *կուռք, պաշտելի էակ. поклоня́ться к—амъ; э́то дитя́ к. своéй мáтери.

Ку‖мйться (-млю́сь -мя́тся), пок—, անոր. սանահայր կմ սանամայր դառնալ. առհ. ծանօթանալ, բարեկամանալ. **-мовскóй** ած. սանահօր, սանահայրական. **-мовствó** չ. սանահայրութիւն, կնքահայրութիւն. *առհ. խնամեականութիւն. путёмъ к—á всегó достйчь мóжно; **-мушка** ի. փաղաք. սիրելի, յարգելի սանամայր. **-мъ** ա. (յ. кумовья́, вéй) ա. սանահայր, կնքահայր, 'քաւոր':

Кумы́‖сный, **-совый** ած. կումիսի. **-съ** ա. (թաթր.) կումիս (ձիու կաթ առանձին եղանակով պատրաստած):

Кунá տ. Куни́ца.

Кунá‖къ, á ա. (թուրք.) կոնակ. ղօնախ, հիւր. **-цкая**, ой ի. ղօնախանոց, հիւրասենեակ. **-чій**, чья, чье ած. ղօնախի, հիւրի:

Кунжý‖тный ած. քունջութի. к—ое мáсло շիրքախտ, քունջութի ձէթ. **-тъ** ա. բս. Sesamum, քունջութ (շուշմայ, տճ. ———):

Ку‖нйца ի. կնդ. Mustela, կզաքիս. к. кáменная, гóрская, M. foina, հասարակ կուզ. к. лѣснáя, M. martes, ազնիւ կուզ կմ բուն կզաքիս. **-ній**, нья, нье ած. կզաքիսի:

Кункта́торъ ա. (լա.) դանդաղկոտ, յամրաշարժ, 'Թամբալ' մարդ:

Кунстка́мера ի. (գերմ.) Թանգարան հազուագիւտ և մեծագին իրերի):

Ку́нту||шный ած. կունտուշի. **-шъ** ա. (լեհ.) մի տեսակ վերնազգեստ լեհերի և փոքր ռուսների (Թէ կանանց և Թէ տղամարդկանց):

Кунчу́къ տ. Кунжу́тъ. [Թիւն, շեղջ:

Ку́па ի. բազմուԹիւն, կոյտ, կուտակու-

Купа́вка տ. Кувши́нка.

Купа́||ло չ. բս. Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ. **-льница** ի. 1, տ. Купа́ло; 2, բս. Trollius europaeus, ձղկի (ձղկին):

Ку||па́льный ած. լողանալու, լողանքի. **-па́льня** ի. լողարան, լողանալու տուն, տեղ. **-па́ніе** չ. լողացնելը. լողանալը. լողանք. **-па́ть**, отк—, ն. լողացնել. **-ся** անդր. լողանալ:

Купе́ չ. (ֆր.) անհ. կուպէ (առանձին տեղ, բաժանմունք երկաԹուղու վագոնում):

Купелирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. մաքրել, զտել (ոսկին, արծաԹը). ոսկու, արծաԹի որակը որոշել:

Ку||пе́ль ի. մկրտուԹեան աւազան. **-пе́льный** ած. մկրտուԹեան աւազանի. к—ая-вода́.

Купеля́ція ի. (լա.) քիմ. մաքրելը, զտելը (ոսկին, արծաԹը). ոսկու, արծաԹի որակի որոշումը:

Купе́на ի. բս. Convallaria polygonatum, Սողոմոնի կնիքը (շուշան մի):

Ку||пе́цкій տ. Купе́ческій; **-пе́цъ**, пца́ ա. 1, առևտրական, վաճառական. 2, առնող, գնորդ, 'մուշտարի'. **-пе́ческій** ած. առևտրականի, -կանական, վաճառականական. к—ое су́дно; **-пе́чественный** ած. առևտրականուԹեան, վաճառականուԹեան. **-пе́чество** չ. վաճառականուԹիւն, վաճառականական դասակարգ. **-пе́чествовать** (-ствую -ютъ) չ. առուտուր, վաճառականուԹիւն անել:

Купидо́нчикъ ա. սէր, սիրոյ աստուած, սիրական, սիրուհի. „когда́ ему́ случа́лось встрѣ́тить к—а, то-есть хоро́шенькую мѣща́ночку...“.

Купи́ть (-плю́ -пятъ) ն. գնել, առնել (несов. видъ-ն է покупа́ть); к. что съ молотка́, на аукціо́нѣ մի բան աճուրդի ժամանակ գնել. за что купи́лъ, за то и продаю́; к. что у кого́ մէկից մի բան գնել:

Купле́тъ ա. (ֆր.) 1, տուն (երգի, տաղի). 2, Թատր. կուպլէտ (պատիկ երգ ուրախ, ծիծաղաշարժ վերջաւորուԹեամբ):

Ку́пля ի. 1, առուտուր, վաճառականուԹիւն. 2, գնելը, առնելը. к. и прода́жа.

Ку́п||но մ. եկ. ու. միասին, 'ի միասին, հանրուԹեամբ. **-ный** ած. միասին, միացած:

Ку́||полецъ, льца, **-поло́къ**, лька́ նւզ. տ. Ку́полъ; **-полъ** ա. (յ. купола́) (ֆր.) գմբէԹ (եկեղեցու), կաԹուղիկէ. **-польный** ած. գմբէԹի, կաԹուղիկէի:

Купо́нъ ա. (ֆր.) կտրօն (խաղատոմսի կամ տոկոսաբեր Թղթի). отрѣ́зать к.; сро́чные к—ы մարուող կտրօններ:

Ку́по||рить (-рю -рятъ), зак—, (անգլ.) ն. ամրապէս խցել, փակել, գոցել (շիշը, տակառ ևն). **-рный** ած. խցելու, փակելու:

Купо||ро́сный ած. արջասպի, -պային. **-ро́съ** ա. (գերմ.) արջասպ. мѣ́дный к. պղնձի արջասպ, պղնձարջասպ. бѣ́лый կամ ци́нковый к. ճերմակ կամ ցինկարջասպ. желѣ́зный к. երկաԹի արջասպ:

Ку́||порщикъ տ. Ку́поръ 3; **-порскій** ած. 1, տակառագործի. 2, շշեր խցողի. **-поръ** ա. (անգլ.) 1, շշերի խցանները հանելու գործիք. խցանահան. 2, տ. Бо́ндарь; 3, նա որ շշերը խցում կամ շշերի խցանները հանում է:

Купферни́ккель ա. հնք. պղնձանիկէլ:

Ку́п||чая, ей ի. [անշարժ կալուածքի] գնման Թուղթ, մուրհակ, պայմանագիր. **-чикъ** փոքր. տ. Купе́цъ; **-чи́на** ա. յեւ. առևտրական, վաճառական, փերեզակ. **-чи́ха** ի. 1, վաճառական, առևտրական կինարմատ. 2, վաճառականի կին. **-чі́й**, чья, чье ած. գնելու, առնելու. к—ая крѣ́пость [կալուածքի] գնման Թուղթ, մուրհակ:

Ку́пырь ա. բս. Angelica officinalis, խմի (բոխնի?): [տային կաղանչան:

Кура́ ի. բս. Euphorbia segetalis, դաշ-

Ку́ра ի. մառի հաւ. э́то к—амъ на́ смѣхъ դորա վերայ եփած հաւը կ'ծիծաղի:

Кура́жъ ա. (ֆր.) քաջուԹիւն, արիուԹիւն, խիզախուԹիւն, համարձակուԹիւն:

Куралѣ́сить տ. Куроле́сить.

Кура́||нтикъ նւզ. տ. Кура́нтъ; **-нтный, -нтовый** ած. սանդիտոնի, ծեծանի. **-нтъ** ա. (ֆր.) քարէ պատիկ ծեծան, սանդիտու դեղեր տրորելու համար. **-нты** ա. յ. ժամացոյցի մեքենական մասերը, կազմը. այդ մասերի միանուագ խաղը. „натя́нутая струна́ соскочи́ла, и зашумѣ́ли часы́, и заигра́ли к.“.

Кура́||торскій ած. հոգաբարձուի, խնամակալի. **-торство** չ. հոգաբարձուԹիւն, խնամակալուԹիւն. **-торъ** ա. (լա.) անկարող պատասխանի կայքի վերայ նշանակուած հոգաբարձու, խնամակալ: [կում (ձիու):

Курбе́тъ ա. (ֆր.) կոր, աղեղնաձև ցատ-

Кур||га́нчикъ նւզ. տ. Курга́нъ; **-га́нщикъ** ա. Թմբեր փորող. պեղող. **-га́нъ** ա. Թումբ, բլուր (ածովի հողից), գերեզմանաԹումբ:

Кур||гу́зить (-жу -зятъ), ок—, ն. կարճել, կարճացնել, կարել. **-ся** անդր. զրկուել, վիրուել. **-гу́зый** ած. կարճ ագով, պոչատ. կարճած, կարճեցրած:

Кур||дюко́вый տ. Курдю́цкій; **-дю́къ** ա. դմակ. **-дю́цкій, -дю́чный** ած. դմակաւոր. к—ая овца́.

Ку́||рево չ. 1, ծխելիք, խնկեղէն. 2, ծուխ, մուխ. 3, ռմկ. ԹուԹուն, Թամբաքու:

Курега́ ի. վայրի ծիրանի, -նենի:

Ку||ре́ніе չ. 1, ծխելը. 2, քաշելը, Թորե-

Куре́нный ած. куре́нь-ի: [լը (օղի):

Курёнокъ, нка ա. ճուտ, ճուտիկ, տ. Цыплёнокъ.

Ку||ренщи́къ, а́ ա. (ԹաԹր.) կուրէնի (куре́нь) բնակիչ, խրճԹաբնակ. **-ре́нь**, я́ ա. (ԹաԹր.) 1, կուրէն (կօզակների գիւղ, շէն). 2, խրճիԹ, հիւղ:

Ку́ривать տ. Кури́ть.

Кури́ла ա. զբոսաէր մին:

Кури́||ленка նւզ. տ. Кури́льница; **-лка** 1, նւզ. տ. Кури́ла; 2, վառած շիվ,

'չօփ' և խաղ զորանով. **-льница** է. խնկաման, խունկ և նման բաներ ծխելու աման. **-льный** ած. ծխելու:

Кури́ный ած. հաւի, հաւերի. к—ая па́мять վատ, թոյլ յիշողութիւն. облада́ть к—ою *па́мятью վատ յիշողութեան տէր լինել, մոռացկոտ լինել. к—ая слѣпота́ բժ. հաւկուրութիւն:

Ку||ри́тель ա. ծխող, ծխելու սիրահար մին. **-ри́тельница** է. 1, ծխող, ծխելու սիրահար կինարմատ. 2, տ. Кури́льница; **-ри́тельный** ած. ծխելու. к—ая тру́бка ծխամորճ, չիբուխ. **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, ծխել, քաշել. к. папиро́ску, сигаре́тку; 2, ծխել (խունկ և այլ անուշահոտութիւններ). 3, քաշել, թորել. к. вино́ օղի քաշել. 4, չ. ռմկ. խմել, քէֆ անել, խյ ախտանալ. **-ся** 1, ներգ. ծխալ, ծուխ, մուխ արձակել. дрова́ ку́рятся.

Ку́||рица է. (յ. ку́ры) մարի հաւ. *слѣпа́я к. հաւկոյր, կարճատես մին. *мо́края к. թրջուած, ողորմելի մարդ:

Куріа́льный ած. պապական-գլխանակալական. к—ая систе́ма պապական-գլխանակալական սիստեմ, որի մէջ պապը միապետական իշխանութեամբ ամէն բան կարգադրում, տնօրինում է (հակակը տ. Епископа́льная систе́ма).

Ку́рій, ья, ье տ. Кури́ный.

Куріо́||зный ած. զարմանալի, նորանշան. **-зъ** ա. (ֆր.) զարմանալի, նորանշան դէպք, բան, պատահար:

Ку́рія է. (լտ.) պապի գլուխը, ատեանը, ուր պապն միապետական իշխանութեամբ ամէն բան կարգադրում, տնօրինում է:

Ку́рка է. նւզ. հաւուկ, պուտիկ հաւ:

Курко́вый ած. շախմախի շնիկի:

Ку́рку||ма է. (լտ.) դեղին կոճապղպեղ. **-мовый** ած. դեղին կոճապղպեղի(ց):

Курлу́къ ա. բս. Polygonum tataricum, տաճիկ ցորեն:

Курлы́||каніе չ. կռունկի կանչիւն, ձայն. **-кать, -кнуть** չ. կանչել, կանչել:

Курма́ է. բս. Diospyros ebenum, կարծրափայտ եբենոս:

Ку́рникъ տ. Куря́тникъ.

Курно́й ած. ծխոտած, ծխից, մխից սևացած. к—а́я изба́ ծխոտ, տանից ծխնելոյզի խրճիթ: [մատ. **-сый** ած. քթատ, 'պաճոյ':

Курно́||ска է. քթատ, 'պաճոյ' կինար-

Ку́рный ած. 1, արաղ քաշելու. 2, տ. Курно́й.

Куро́вникъ ա. տ. Кура́.

Куро́къ, рка́ ա. հրացանի շախմախի շնիկը. взвести́ к. շնիկը քաշել, բարձրացնել. взвести́ к. на пе́рвый взводъ շնիկը ներքի ատը քաշել. к. на пе́рвомъ взво́дѣ շնիկը ներքի ատի վերայ է. к. на второ́мъ взво́дѣ շնիկը վերի ատի վերայ է. спусти́ть к. հրացանը արձակել, 'դցել', տրաքացնել:

Куро||ле́сить (-шу -сятъ), нак—, յիմար, անմիտ, չարաճճի բաներ անել, անզգամութիւն, խեռութիւն, սանձարձակութիւն անել. **-ле́сникъ** ա. **-ле́сница** է. չարաճճի, չար, խեռ, անզգամ այր, կին. **-ле́сничать** տ. Куроле́сить; **-ле́съ** տ. Куроле́сникъ.

Куропа́||тка է. **-точка** նւզ. կնդ. Perdrix cinerea, մոխրագոյն կամ հասարակ կաքաւ. альпі́йская бѣ́лая к., Lagopus alpinus, ձեան հաւ կամ գշխոյահաւ. саме́цъ к—и արու կաքաւ (մոխրագոյն). **-чій**, чья, чье ած. մոխրագոյն կամ հասարակ կաքաւի:

Куро́ртъ ա. (գերմ.) կուրօրտ, ապաքինութեան ամարանոց, ջերմուկ:

Куро||слѣ́пникъ ա. բս. Cornus sanguinea, խստափայտ զավարան (զավարս ?). **-слѣ́пъ** ա. բս. Anagallis, աղբուկխոտ (ծիծաղենի ?):

Куроца́пъ ա. 1, հաւագող, հաւերի գող. 2, կնդ. Astur palumbarius, սակռ:

Ку́ро||чка է. նւզ. հաւիկ. հաւուկ, վառեկ. боло́тная к., Gallinula chloropus, շամբահաւ:

Ку́||рочки, чекъ է. յ. բս. Papaver rhoeas, գոշտաց մեկոնիոն կամ վայրի կակաչ:

Кур||си́вный ած. նօտրագրի. **-си́въ** ա. (գերմ.) տպգր. նօտրագիր:

Кур||си́ровать (-рую -ютъ) չ. (գերմ.) շրջանառութեան մէջ գտնուել, շրջել. **-сово́й** ած. կուրսի, կուրսային. **-съ** ա. (ֆր.) 1, կուրս (դրամի, արժեթղթերի սակարանական գինը, արժէքը). 2, դասընթացք. онъ око́нчилъ университе́тскій к.; к. матема́тики; 3, ընթացք, ուղղութիւն. к. корабля́; *ста́рый, *но́вый к. հին, նոր ուղղութիւն (օր. քաղաքական): [(արքունիքում):

Ку́ртагъ ա. (գերմ.) ընդունելութեան օր

Курта́||жный ած. միջնորդավարձի. **-жъ** ա. (ֆր.) միջնորդավարձ, վարձ, վարձատրութիւն, որ տալիս են միջնորդին:

Курти||за́нъ ա. (ֆր.) պալատական, դըրանիկ. սրփաւոր. **-за́нка** է. փարթամ սրափաւոր կին, անառակ կին:

Курти́||на է. (ֆր.) **-нка** նւզ. 1, ամրոցի միջապատնէշ, պատնէշի միջին մասը. 2, թատր. բեմի յետևի մասը ծածկող պատկեր, դէկորացիա. 3, ածու, միջնակ:

Ку́р||тка է. (թուրք.) **-точка** նւզ. կուրտիկ (կարճլիկ շոր տղամարդկանց). охо́тничья к.

Курфи́||рстина է. կուրֆիւրստուհի, կիւրֆիւրստի կին. **-рстскій** ած. կուրֆիւրստի, -տական. **-рстъ** ա. (գերմ.) պատմ. կուրֆիւրստ, ընտրող իշխան (նախկին գերմանական պետութեան մէջ մեծ իշխան, որ թագաւորի ընտրութեան մէջ ձայն ունէր). **-ршескій** տ. Курфи́рстскій; **-ршество** չ. կուրֆիւրստութիւն. կուրֆիւրստի երկիրը:

Кур||ча́виться (-влюсь -вятся) չ. խուճուճ մազեր ստանալ. խուճուճ, գանգուր դառնալ (մազերի մասին). **-ча́вка** է. 1, խուճուճ, գանգուր մազերով, գանգրահեր կին. **-ча́вость** է. խուճուճութիւն, գանգրութիւն (մազերի). **-ча́вый** ած. խուճուճ, գանգուր, գանգուր. **-ча́вѣть** չ. խուճուճ, գանգուր մազեր քշել, խուճուճ, գանգուր դառնալ (մազերի մասին). **-чева́тый** ած. փոքր ինչ խուճուճ, գանգուր, գանգուր:

Курчё||нка է. նխտ. վատ, անպիտան հաւ. **-нокъ**, нка ա. ճուտ:

Ку́ры стро́ить же́нщинѣ կնոջ յետևից ընկնել, կնոջը հրապոյրներ ցոյց տալ:

Курьё||зный, -зъ տ. Куріо́зный, -зъ.

Курье́||рскій ած. սուրհանդակի. к—ія ло́шади սուրհանդակաձիեր. к. по́ѣздъ երկաթ.

ճեպընթաց գնացք. **-рство** չ. սուրհանդակութիւն. **-ръ** ա. (ֆր.) սուրհանդակ, սրնդացեսպան:

Куря́‖тина է **-тинка** նւզ. հաւի միս. **-тникъ** ա. 1, հաւանոց, հաւատուն, հաւաբուն. 2, հաւավաճառ. 3, հաւաղող, հաւերի գող. 4, սակռ, 'ձէրայ'. 5, բս. Galeopsis, շընաեղինճ. к. вонючій, Galeobdolon luteum, ոսկեգոյն եղնճմայր. **-тница** է. հաւաղող, հաւեր գողանող, խեղդող (աղուէս, չախալ, շուն). **-тный** ած. հաւերի, հաւա—. к. рядъ հաւավաճառանոց. **-тня** է. տ. Куря́тникъ 1; **-чій**, чья, чье ած. տ. Кури́ный.

Ку‖са́ка 1, հոր. կծող, կծոտող, խածնող կենդանի. 2, կնդ. Mordella խածնող միջատը. **-са́ніе** չ. 1, խածնելը, կծելը. 2, խայթելը. **-са́ть** ն. 1, խածնել, կծել. э́та соба́ка куса́етъ прохо́жихъ; пе́рецъ *куса́етъ язы́къ; 2, խայթել. бло́хи, му́хи куса́ютъ; **-ся** 1, փոխ. միմեանց խածնել, կծել, կծոտել, միմեանց խայթել. կռուիլ, 'իրար ոսկր կրծել'. 2, կծել, կծելու, խածնելու սովորութիւն ունենալ. э́та соба́ка куса́ется; 3,* խիստ թանկ լինել. това́ръ э́тотъ куса́ется.

Ку‖си́ще ա. մեծ, ահագին պատառ, կըտոր. **-ско́вый** ած. կտորներից բաղկացած. **-сово́й** ած կտորներով. к—а́я торго́вля ամբողջ կտորներով (ոչ գազով, ոչ արշինով) առուտուր. к—а́я икра́, ры́ба խիստ ընտիր, արքայական սեղանի ձկնկիթ, ձուկ. **-со́къ**, ска́ ա. **-со́чекъ**, чка նւզ. 1, կտոր, պատառ. к. хлѣ́ба; к. холста́; отрѣ́зать к. говя́дины; 2, (գլխակեղէնի մասին) կտոր, մի ամբողջ կտոր:

Ку‖ста́рникъ ա. 1, թփուտ, մացառ, թփերով ծածկուած տեղ. мѣ́сто, покры́тое к—омъ; 2, թուփ. 3, տ. Куста́рь; **-ста́рничекъ**, чка նւզ. թփուտ. թուփ. **-ста́рничать** չ. տնայնագործութեամբ պարապել. **-ста́рничество** չ. տնայնագործութիւն. **-ста́рный** ած. տնայնագործ, տնայնագործութեան. к. про́мыселъ, к—ое произво́дство; к—ое издѣ́ліе; **-ста́рь**, я́ ա. (բառ առանց кустъ, ինչ բառ առանց էլ գերմ. Künstler բառից) տնայնագործ. **-стикъ** նւզ. տ. Кустъ; **-сти́стость** է. թփաշատութիւն. **-сти́стый** ած. թփոտ, թփաշատ, թփերով ծածկուած. **-сти́ться** (-щу́сь -стя́тся) չ. թփոտիլ, թփակալել, թփերով ծածկուիլ. **-сти́шко** ա. նխտ. վատ, անպիտան թուփ. **-сти́ще** ա. յաւլ. մեծ, ահագին թուփ. **-стово́й** ած. թփի, թփային. **-сто́къ**, стка́, **-сто́чекъ**, чка նւզ. **-стъ**, а́ ա. թուփ:

Кусъ ա. կտոր, պատառ. ца́рскій к. ընծայ, 'փէշքաշ' արքայական սեղանին (սւրայցիներից):

Ку́сывать, ся տ. Куса́ть, ся.

Ку́таніе չ. փաթաթելը, պատատելը:

Кута́‖сикъ նւզ. **-съ** ա. (թուրք.) թել ծայլերով:

Ку́‖тать ն. փաթաթել, պատատել (ցըրտից պաշտպանելու համար). вы сли́шкомъ ку́таете ва́шихъ дѣте́й դուք ձեր որդոց խիստ տաք էք հագցնում. **-ся** ներ. մի բանի մէջ փաթաթուիլ. տաք հագնուիլ. к. одѣя́ломъ; онъ лю́битъ к.; **-та́фья** է. վատ հագնուած, քնձռոտ կինարմատ:

Кутёжъ ա. կերուխում, խրախութիւն, քէֆ:

Куте́й‖никъ ա. 1, նխտ. տիրացու, 'քէլէխ ուտող'. 2, կտկւ. դպրոցական, հոգևոր դպրոցի աշակերտ. **-ный** ած. հոգեհացի բրնձի. ձաւարի (кутья́).

Кутерь‖ма́ է. շփոթ, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. произвести́ въ до́мѣ к—у́ տունը տակնուվրայ անել:

Ку‖ти́ла ա. կոնծող, հարբեցող, կերուխում սիրող, արբշիռ ոմն. **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ), пок—, չ. կոնծել, կերուխումի, քէֆի, գեղխութեան անձնատուր լինել:

Кутія́ տ. Кутья́.

Кутня́ է. բուխարական կիսամետաքսէ գործուածք:

Куто́къ, тка́ ա. անկիւն, քունջ (աչքի):

Куто́ра է. կնդ. Sorex, սրնչակ (նըրաքիթ մուկ):

Кутра́ է. բս. Apocynum, շնամեռուկ:

Ку́ттеръ տ. Ко́ттеръ.

Куту́зка է. ռմկ. բանտ, կալանք. посади́ть въ к—у.

Кутъ ա. գիւղական խրճիթի անկիւն, պուճախ:

Ку́тывать, ся տ. Ку́тать, ся.

Ку́тька ա. հարբեցող, արբշիռ, կերուխումի սիրահար, գեղխ ոմն:

Кутья́ է. (յն.) 'ի յիշատակ ննջեցելոց մեղրով և չամիչով պատրաստած բրինձ կամ ձաւար:

Куха́‖рить (-рю -рятъ) չ. խոհարարութիւն անել, կերակուրներ պատրաստել. **-рка** է. խոհարարուհի. **-ри́чать** տ. Куха́рить; **-рочка** փղքշ. տ. Куха́рка.

Кух‖ме́йстерскій ած. խոհարարապետի, -տուհու. խոհարարապետութեան: Кухме́йстерская, ой է. արժանագին ճաշարան. **-ме́йстерство** չ. խոհարարապետութիւն. **-ме́йстерша** է. խոհարարապետուհի. **-ме́йстеръ** ա. (գերմ.) խոհարարապետ. **-ми́стерскій, -ми́стерша, -ми́стеръ** տ. Кухме́йстерскій, -стерша, -стеръ; **-ни́шка** է. նխտ. ողորմելի, անպիտան խոհանոց. **-ни́ще** է. յաւլ. մեծ խոհանոց. **-ня** է. (գերմ.) խոհանոց. **-онка** է. նւզ. պստիկ խոհանոց. **-онный** ած. խոհանոցի, -ցապատկան. к—ая посу́да.

Ку́цый ած. կարճլիկ ագով, կարճլիկ պոչով. պոչատ. *նուազ, կարճլիկ:

Ку́‖ча է. 1, կոյտ, շեղջ, դէզ. к. я́блокъ, каме́ньевъ; к. хво́росту; к. досо́къ, кирпичу́; у меня́ к. дѣлъ ես գործերի մէջ թաղուած եմ. к—а м и կոյտ կոյտ, դունդագունդ, բազմութեամբ. 2, բազմութիւն, ամբոխ. к. людéй, дѣтéй, наро́да; **-чево́й** ած. կիտուած, խմբուած. к—ы́я облака́.

Кучеля́ба է. բս. Strychnos nux vomica, ժանտընկոյզ:

Ку‖черёнокъ, нка ա. մանուկ կառապան. **-чери́шко** ա. նխտ. ողորմելի կառապան. **-черско́й** ած. կառապանի, կառավարի. кучерска́я, о́й է. կառապանանոց, սենեակ կառապանների. **-черъ** ա. (գերմ.) կառապան, կառավար:

Ку́‖чечка նւզ. տ. Ку́чка; **-чить** (-чу

-чать), ск—, ն. կիտել, կուտակել, դիզել. **-чище** է. յճխ. **-чка** նւզ. տ. Кýча.

Кучмéрка է. բս. Sium sissarum, ջրի կոտեմ (ջրալոխուր, քեղ ?)

Кýша է. կնդ. Zygaena malleus, գլխն կամ ոռնաձուկ:

Кушáкъ, á ա. գօտի, գօտիկ, ՙքամար՚:

Кý‖шаніе չ. ուտելը, ՙանուշ անելը՚. **-шанье** չ. ուտելիք, կերակուր. к. готóво; **-шать**, ск—, ն. ուտել. խմել. ուտել և խմել, ՙանուշ անել՚. к. варéнье; к. винó; к. чай.

Куша‖чёкъ, чкá նւզ. **-чишко** ա. նխտ. տ. Кушáкъ; **-чище** ա. յճխ. մեծ, ահագին գօտի. **-чный** ած. գօտու, գօտիկի. **-чóкъ**, чкá տ. Кушачёкъ.

Кушéтка է. (ֆր.) թիկնաթոռ:

Кýш‖нерство չ. մորթեգործութիւն, մուշտակագործութիւն. **-нерскій** ած. մորթեգործութեան, մուշտակագործութեան. **-неръ** ա. (լեհ.) մորթեգործ, մուշտակագործ:

Кýшуръ ա. բս. Scirpus, պրտու, կնիւն:

Кушъ ա. (ֆր.) եկած, կայր դրած քանակութիւն (խաղի մէջ):

Кý‖ща է. **-щица** նւզ. եկղ. տաղաւար, վրան, խորան. „éсли хóчешь, сдѣлаемъ здѣсь три кýщи: Тебѣ однý, и Моисéю однý и однý Иліи“ — եթէ կամիցիս, արասցուք երիս տաղաւարս աստ (Մատթ. 17_4). **-щникъ** ա. տաղաւարակեաց, -բնակ, վրանաբնակ:

Кую́ տ. Ковáть.

Къ (երկու բաղաձայններից առաջ երբեմն **ко**) նխդ. (տրակ. հոլ.) դէպի, ՚ի, ց, մօտ. (իսկ երբեմն էլ հայերէն ամենեւին չէ թարգմանւում). пришлúте егó ко мнѣ ղրկեցէք նորան ինձ մօտ. обратúться къ комý մէկին դառնալ, դիմել. корáбль пошёлъ ко дну նաւը յատակ իջաւ. къ стыдý моемý я дóлженъ въ э́томъ сознáться ամաչելով ես ստիպուած եմ այդ խոստովանել:

Кювéтъ ա. ամրոցկ. պատի խրամ, փոս:

Л.

Л, л ռուսաց այբբենի տասներկու երորդ տառն է: Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց լ-ն:

Лабá‖зникъ նւզ. տ. Лабáзъ; **-зникъ** ա. **1**, ալիւրավաճառ, նպարավաճառ. **2**, բս. Spiraea ulmaria, մօրական աստղիկ. **-зница** է. **1**, ալիւրավաճառի կին. **2**, ալիւրավաճառուհի. **-зный** ած. ալիւրանոցի, շտեմարանի. **-зня** է. **-зъ** ա. **1**, ալիւրանոց, նպարատուն (ուր ալիւր, ձաւար են ծախում). **2**, շտեմարան:

Лабар‖дáнный ած. աղած ձողաձկան. **-дáнъ** ա. աղած ձողաձուկ:

Лабирú‖нтовый ած. լաբիւրինթոսի, -թոսական. **-нтъ** ա. (յն.) լաբիւրինթոս, բաւիղ, անելք տեղ. л. въ слуховóй кóсти կզմխ. ականջի ներքին խորշը, բաւիղը:

Лабо‖рáнтъ ա. (լտ.) **1**, աշխատաւոր, տեսուչ, վերակացու (քիմիական աշխատանոցի). **2**, անդրանիկ օգնական (դեղատներում). **-раторúстъ** ա. (լտ.) գործաւոր (հրետանիական աշխատանոցի). **-ратóрія** է. (լտ.) աշխատանոց (տեղ, տուն, ուր այլևայլ քիմիական փորձեր, վերլուծութիւններ են անում (химúческая л.), ռազմանիւթեր են պատրաստում (воéнно-похóдная л.), պահեստի դեղեր են պատրաստում (аптéчная л.) եւն. **-ратóрный** ած. (լտ.) աշխատանոցի. **-рáторскій** ած. աշխատաւորի. **-рáторъ** տ. Лаборáнтъ.

Лабрадóръ ա. հնք. Labrador, կրի ֆէլդսպաթ (լաբրադորաքար):

Лáва է. (խտ.) **1**, լավա, հրափրփուր (հրաբխից ժայթքուող հեղանիւթ). **2**, նստարան:

Лавáн‖да է. բս. Lavandula spica, իտալական փողանդամուշկ (գերմանական նարդոս). **-довый** ած. իտալական փողանդամուշկի (գերմանական նարդոսի):

Лавдáнъ ա. բժ. ափիոնից հանած դեղահիւթ:

Лавú‖на է. ձեան հիւս, լեռներից գլորւած ձիւնակոյտ. **-нный** ած. ձեան հիւսի:

Лавиринѳъ տ. Лабиринтъ.

Лави‖ровáніе չ. հակառակ քամու ժամանակ աջ ու ահեակ նաւելը. *յաճախ միտքը փոխելը. полúтика л—ія անհաստատ, փոփոխական քաղաքականութիւն. **-ровáть** (-рýю -ютъ) չ. հակառակ քամու ժամանակ աջ ու ահեակ նաւել. *յաճախ միտքը փոխել. **-рóвка** է. տ. Лавировáніе.

Лáв‖ка է. **-вочка** նւզ. **1**, երկար նստարան. сѣсть на л—у; **2**, կրպակ, խանութ, դուքան. имѣть л—у; **-вочникъ** ա. խանութպան, դուքանչի. **-вочница** է. խանութպանի կին. **-вочный** ած. խանութի, կրպակի, դուքանի:

Лáвра է. **1**, ռուսական առաջնակարգ, մայր վանք, մենաստան. **2**, լեզակի ամենաընտիր տեսակը:

Лавровúш‖невый ած. ծաւդենու. **-ня** է. բս. Prunus laurocerasus, ծաւդենի (բալասարդ, դափնակեռաս):

Ла‖врóвый ած. ազնիւ դափնու, դափնէ. л. листъ; л. вѣнéцъ; л—ая вúшня տ. Лавровúшня: л—ое дéрево տ. Лавръ; л—ая рóза, բս. Nerium oleander, ճփնի (վարդադափնի, դափնեվարդ):

Лáврскій ած. лавра առաջնակարգ վանքի:

Ла‖врýша է. բս. Daphne, տերեփնտ (կարճաբերձ դափնեակ, գոճմակ). **-връ** ա. բս. Laurus nobilis, ազնիւ դափնի (կոտրա? սարդենի, շարի):

Лавчёнка է. նխտ. ողորմելի, անպէտք կրպակ, խանութ:

Лá‖герный ած. բանակի, զօրաբանակի.

-герь ա. (գերմ.) բանակ, զօրաբանակ. расположи́ться л—смъ բանակ ձգել, բանակ դընել. снять л. բանակը վերցնել:

Ла||гу́на է. (իտ.) 1, ծովալճակ, ծովից անջատուած լճակ. 2, կորալիոններից գոյացած կղզեակի միջի լճակը. 3, հրաբուխից առաջացած լճակ. **-гу́нка** է. (յն.) տակառիկ, պստիկ կոտ, փայտէ աման, դոյլ. **-гу́нный** ած. I. (ծովից անջատուած կամ կորալիոնների մէջ գտնուող և կամ հրաբուխից առաջացած) լճակի, ծովալճակի. II. տակառիկի, փայտէ ամանի, կոտի, դոյլի. **-гу́ночка** է. նւզ. **-гу́нчикъ** նւզ. **-гунъ** ա. (իտ. կմ յն.) տ. Лагу́нка.

Лагъ ա. (գերմ.) 1, նաւի ընթացքի արագութիւնը չափելու գործիք. 2, նաւի մի կողմից շարած թնդանօթները. залпъ (пальба́, вы́стрѣлъ) ла́гомъ միանգամից նաւի մի կողմում շարած թնդանօթների արձակումը:

Ла́да||нка է. 1, խունկ ծխելու աման, բուրվառ. 2, յուռութ, թալիսման. **-никъ** ա. բս. Cistus ladaniferus, խնկաբեր կիստավարդ. **-ница** է. 1, խունկ ծխելու աման, բուրվառ. 2, բս. Valeriana officinalis, բժշկական կատուախոտ կմ ադբադրուկ. **-нный** ած. խնկի, խնկային. **-нъ** ա. (յն.) խունկ. *онъ на л. ды́шитъ նորա մահը մօտ է:

Ладе́й||ка է. նւզ. կուր, նաւակ, մակոյկ. **-ный** ած. կուրի, նաւակի, մակոյկի. **-щикъ** ա. կուրի, նաւակի տէր. կուրի ղեկավարող, նաւակավար:

Ла́||дить (-жу -дятъ) ն. 1, (прил—) յարմարացնել, յարդարել. 2, չ. (пол—) հաշտ, համերաշխ կերպով ապրել, կենալ. онъ со всѣ́ми ла́дитъ; она́ не ла́дитъ съ му́жемъ; 3, (нал—) սարքել (երաժշտական գործիքը). 4, (ул—) կազմել, պատրաստել, շինել, յարդարել. կարկատել. **-ся**, сл—, 1, անդր. պատրաստուիլ, կազմուիլ, սարքուիլ. дѣ́ло э́то не ла́дится այդ գործը կարգի չի ընկնում, չի յաջողւում. 2, փոխդ. հաշտուիլ, համաձայնուիլ:

Ладiя́ տ. Ладья́.

Ла́||дненькій մնղմ. տ. Ла́дный; **-дно** ջ. 1, հաշտ, համերաշխ կերպով. жить д. съ сосѣ́домъ; 2, լաւ, բարի. յաջող կերպով. дѣ́ло идётъ л.; л.! լաւ, բարի. скри́пка настро́ена л. ջութակը լաւ է սարքած. **-дный** ած. 1, լաւ, յարմար, պիտանի. 2, ներդաշնակ, միմեանց համապատասխանող:

Ла́донка է. (յն.) 1, տ. Кури́льница; 2, մէջը խունկ լցրած կամ որ և է մասունք դրած պարկուկ, որ խաչի հետ կրում են վզին:

Ладо́нка նւզ. տ. Ладо́нь.

Ла́донница է. (յն.) խնկաման, խնկատուփ:

Ладо́нный ած. գրնդի:

Ла́донъ տ. Ла́данъ.

Ладо́||нь է. **-ша** է. (սովորբ. յ. ладо́ши) **-шка** նւզ. գրինդ. ափ, ձեռքի մէջը. у него́ се́рдце на ладо́шкѣ նա սիրտը բաց, անկեղծ մարդ է, ինչ մտածում է, այն էլ պարզ ասում է. бить въ ладо́ши ծափ տալ. съ э́той коло́кольни го́родъ ви́денъ какъ на ладо́ни.

Ладу́нка է. 1, պատրոնտաշ (հեծելազօրքի). 2, արկղիկ կօշկակարական այնայլ գործիքներով:

Ладъ ա. 1, հաշտութիւն, համերաշխութիւն, միաբանութիւն. ме́жду ни́ми нѣтъ ла́ду; они́ живу́тъ въ ладу́; 2, տակառի յատակը, յատակի տախտակը. 3, ներդաշնակութիւն (երգի, խաղի մէջ). они́ пою́тъ не въ ладъ; дѣ́ло на ладъ не идётъ գործն առաջ չէ գնում. 4, ջութակի, թառի կոթի կապը. лады́ յ. ջութակի, թառի կոթ:

Лады́||шка է. **-шечка** նւզ. պողպատէ, խիստ մխած (ջրդեղած) գործիք, որով երկաթէ տախտակների մէջ պտուտակաւոր ծակեր են կտրում:

Ла||дьеви́дный, -дьеобра́зный ած. մեծ կուրի, նաւակի նման. **-дья́** է. մեծ կուր, նաւակ:

Ла́||женіе ջ. I. մագլցելը, մագլցելով ելնելը կմ իջնելը. II. սարքելը, յարմարելը, յարդարելը. **-живать, ся** տ. Ла́дить ся.

Ла́||жный ած. յաւելման. л—ыя де́ньги կմ **-жъ** ա. յաւելում (արժէթղթի, դրամի գնի):

Лазаре́||тный ած. լազարէթի, հիւանդանոցի. **-тъ** ա. լազարէթ, հիւանդանոց. подвижно́й, вое́нно-похо́дный л.

Ла́||зать տ. Ла́зить; **-зе́й** է. **-зе́йка, зе́ечка** նւզ. ներս սողալու նեղ ծակ, անցք. *мы оста́вимъ себѣ́ л—у, что́бы вы́браться изъ бѣды́; **-зить** (-жу -зятъ) չ. 1, մագլցել, մագլցելով ելնել կամ իջնել. **-зка** է. մագլցելը, մագլցելով ելնելը կամ իջնելը. **-зня** է. շարժուն սանդուխ(տ), 'նարդիվան' (մի տախտակից, ծակերով):

Лазо́||ревка է. կնդ. Parus coeruleus, կապոյտ երաշտահաւ. **-ревый** ած. կապոյտ, երկնագոյն:

Лазули́тъ ա. հնք. Lazulite, լազուարթ (լաճվարդ, լաժուարդ):

Лазу́||нъ, а́ ա. **-нья** է. մագլցելու սիրահար այր, կին:

Лазу́||ревка, -ревый տ. Лазо́ревка, -ревый; **-рикъ** ա. հնք. Lapis lazuli, տ. Лазули́тъ; **-рь** է. (գերմ.) 1, կապոյտ երկնքի գոյնը. 2, կապոյտ դեղ, ներկ. берли́нская կմ пру́сская л. պրուսական կապոյտ:

Лазу́т||ничать չ. լրտեսութիւն անել. **-ничество** ջ. լրտեսութիւն. **-чество** ջ. լրտեսութիւն. **-чикъ** ա. **-чица** է. լրտես այր, կին:

Лазъ ա. ապաստարան:

Ла́зывать տ. Ла́зать.

Лай ա. հաջոց, հաջիւն:

Ла́йба է. մեծ նաւակ, նաւ:

Ла́й||ка է. շան կաշի (դաբաղած). **-ковый** ած. դաբաղած շան կաշուց. л—ыя перча́тки.

Лака́ть տ. Лока́ть.

Ла||ке́й ա. լաքէյ, սպասաւոր, *քծնող, ծառայամիտ մարդ. **-ке́йничать** չ. у кого́ մէկին ստրկաբար ծառայել. *մէկի առաջ քծնուիլ, ստորաքարշութիւն անել. **-ке́йскій** ած. լաքէյի, -յական, սպասաւորի. л а к е́ й с к а я, ой է. սպասաւորանոց, լաքէյների սենեակ, 'օթախ'. **-ке́йство** ջ. լաքէյութիւն. *ստորաքարշութիւն, ծառայամտութիւն. **-ке́йчикъ** նւզ. **-ке́йшко** նխտ. տ. Лаке́й.

Лаки||рова́льный ած. վեռնիճելու, լաքայելու. **-рова́льщикъ** տ. Лакиро́вщикъ; **-рова́ніе** ջ. վեռնիճելը, լաքայելը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), нал—, ն. (գրոկ.) վեռնիճել, լաքայել. փայլեցնել, պլպլացնել. **-ро́вка** է. (գրոկ.) 1, տ. Лакирова́ніе; 2, մի

բանի վերայ քսած լաքայ, փետնիճ. **-рóвщикъ** ա. փեռնիճող, լաքայող:

Ла́кму‖совый ած. քոսերից (ծառայօտերից) ստացուող կապոյտ ներկի, գեղի, դոճի. л. лишáй, բս. Rocella tinctoria, բուն ոռ-կեղ (քոսերից—Lichenes); **-съ** ա. մի քանի քոսերից (ծառայօտերից—Lichenes) ստացուող կապոյտ լաքայ, դոճ, փեռնիճ:

Ла‖ковщи́къ, á ա. լաքայագործ, լաքայ, փեռնիճ պատրաստող. **-ковый** ած. **1**, լաքայի, փեռնիճի. **2**, լաքայած, լաքայ, փեռնիճ քսած:

Ла́ко‖мецъ, мца ա. քաղցրեղէնի, անուշեղէնի սիրահար. **-мить** (-млю -мятъ), нал—, ն. когó մէկին քաղցրեղէն ուտեցնել, քաղցր, անուշ բաներով կերակրել. **-ся** անդր. քաղցր, անուշ բաներ ուտել, բերանը քաղցրացնել. **-мка** հոր. քաղցրեղէնի, անուշեղէնի սիրահար. **-мство** չ. քաղցրեղէն, անուշեղէն. **-мый** ած. **1**, քաղցր, անոյշ, համեղ, ըմպայաբար. л. кусóчекъ; **2**, քաղցրեղէնի, անուշեղէնի սիրահար. *л. до чегó մի բանի տենչող, փափագող. онъ *лáкомъ до дéнегъ նա փողասէր, արծաթասէր է:

Лако‖ни́змъ ա. լակոնականութիւն, լակոնական ոճ (համկիրճ, պարզ և ազդու արտայայտութիւն մտքի, գաղափարի). **-ни́чески** մ. լակոնական եղանակով, կարճ և ազդու եղանակով. **-ни́ческій** ած. (յն.) լակոնական, համկիրճ, պարզ և ազդու, խմաստալից:

Лак‖ри́ца է. մատուտակի (քաղցր բիւնի) խտացած հիւթ. **-ри́чникъ** ա. բս. Glycyrrhiza glabra, համարձակ մատուտակ (մարուխ). **-ри́чный** ած. մատուտակի արմատից պատրաստած. л—ыя кáпли.

Лактомéтръ ա. (յն.-լտ.) կաթնաչափ (կաթի, արժանի որակութիւնը չափելու գործ. [...]

Лакъ ա. (արոկ.) լաքայ, փեռնիճ: [ծիր):

Ла́‖ловый ած. սուտակի. **-лъ** ա. սուտակ (rubin).

Ла́ма 1, է. կնդ. Auchenia lama, լամա կմ ուղտայծ. **2**, ա. լամա (քահանայ, քուրմ տիբետական, մոնղոլական և զալմուխական):

Ламентáція է. (լտ.) ողբ, սուգ, շխւան, վայնասուն:

Ла́м‖па է. (փր.) լամպ(ա). **-пáда** է. (յն.) **-пáдка, -пáдочка** նւզ. ճրագ, կանթեղ. **-пáдный** ած. ճրագի, կանթեղի. **-пáдчикъ** ա. **1**, ճրագագործ, կանթեղագործ. **2**, եկղ. մոմակալ, լուսակիր (պատարագի ժամանակ):

Лампáсъ ա. (գերմ.) անդրավարտիքի երկարութեամբ կարած լայն ժապաւէն, շերտ:

Ла́м‖повщикъ ած. **1**, լամպագործ, լամպավաճառ. **2**, լամպաներ վառող, մաքրող. **-по-вый** ած. լամպի. **-почка** նւզ. ա. Лáмпа.

Ла́мывать, ся ա. Ломáть, ся.

Ланд‖графи́ня է. լանդգրաֆի կին. **-грáфскій** ած. լանդգրաֆի. **-грáфство** չ. լանդգրաֆութիւն, բդեշխութիւն, գաւառակալութիւն. **-грáфъ** ա. (գերմ.) լանդգրաֆ, բդեշխ, գաւառակալ (միջնադարեան). **-кáрта** է. (գերմ.) աշխարհագրական քարտէզ, աշխարհա-

Ландó չ. անհ. (գերմ.) լանդօ (կառք): [ցոյց:

Ланд‖рáтъ ա. (գերմ.) լանդռատ. **1**, տարբեր կարգի ոստիկանական պաշտօնեայ կամ ոստիկանական վարչութիւն (Պրուսիայում և ուրիշ տեղեր). **2**, գաւառական ժողով (օր. Բաւարիայում). **-тáгъ** ա. (գերմ.) **1**, պատմ. պրուսական ազգային ժողովը. **2**, գաւառային երեսփոխանական ժողով (օր. Աւստրիայում). գաւառային ազնուականների ժողով. **-шáфтикъ** նւզ. ա. Ландшáфтъ; **-шáфтный** ած. **1**, դաշտանկարչական, -չութեան. л. живописецъ դաշտանկար(իչ). **2**, դաշտավայրական. **-шáфтъ** ա. (գերմ.) **1**, նկրչ. դաշտանկարչութիւն. **2**, տեսարան (տեղի). դաշտավայրեր, արձակավայրեր:

Лáнды‖шевый ած. հովտաշուշանի. **-шъ** ա. բս. Convallaria majalis, շուշան հովտաց կամ հովտաշուշան:

Лани́‖та է. ծնօտ, այտ, թուշ. **-тный** ած. ծնօտի, այտի, թշի:

Ланцé‖тикъ նւզ. ա. Ланцéтъ; **-тный** ած. նշտարի. **-тообрáзный** ած. նշտարաձև. **-тъ** ա. (գերմ.) նշտար:

Лань է. էգ եղջերու, եղն:

Лá‖па է. **1**, թաթ. медвѣ́жья л. արջի թաթ (նաև բոյսի անուն). *загрёбистая л. ագահ, ընչաքաղց մարդ. **2**, ճանկ, ճիրան (թռչունի). **3**,* նխտ. ձեռք. **4**, կեռ, չանգ, չանգալ. желѣ́зная л.; я́корная л.; **-пища** է. յւճլ. մեծ, ահագին թաթ, *ձեռք. **-пка** է. **1**, նւզ. թաթիկ. ходи́ть на зáднихъ л—ахъ յետի ոտների վերայման գալ, *քծնուել, շողոքորթել. **2**, ոսկերչի լայն, տափակ վրձին. лáпки յ. ա, մի տեսակ ձմռան ոտնամաններ (Կամչատկայում). բ, гуся́чьи л. բս. Potentilla anserina, սագ մատնունի:

Лáпо‖тникъ ա. **-тница** է. **1**, տրեխագործ, -ուհի. **2**, տրեխաւոր, գեղջուկ այր, կին. **-тный** ած. տրեխների, տրեխի. **-ть**, птя ա. տրեխ, կոխոնչ. *переобу́лся изъ сапогóвъ въ лáпти ձիուց վայր գալով իշին նստեց, խիստ աղքատացաւ, մուրացկան պարձաւ: [ականջներով:

Лапоу́хій ած. կախ ընկած, քաշ ընկած

Лáпочка նւզ. **1**, ա. Лáпка; **2**, ա. Лáпушка. [թակ (գւռկ.):

Лаптá է. գնդախաղ, ‘բուրթի խաղալը‘, ուռ-

Лапти́ще ա. յւճլ. մեծ, ահագին տրեխ, կոխոնչ: [пухá, -пу́хъ, -пу́шникъ.

Ла‖пухá, -пу́хъ, -пу́шникъ ա. Ло-

Лáпушка է. **1**, սիրելի, պաշտելի, հոգեակ (ասում են կանանց). **2**, բս. Trifolium pratense, դաշտի առուոյտ (երեքնուկ, երեքտերևի): [(հզօրի, աղպատ):

Лапчáтка է. բս. Potentilla, մատնունի

Лáпчатый ած. **1**, թաթաւոր, թաթեր ունեցող. ճիրանաւոր. **2**, թաթակերպ, թաթի նման:

Лап‖шá է. խմորաթելեր, խմորուկներ, որոնցից ապուր են պատրաստում. դդմաճ. **-шё(ó)вый** ած. խմորաթելերի(ց), դդմաճի(ց). л. супъ.

Ла‖ревóй ած. արկղիկի. **-рéцъ**, рцá ա. արկղ, արկղիկ փականքով, ‘դութի‘: **-рéчникъ** ա. արկղագործ. **-рéчный** ած. արկղի, արկղիկի, ‘դութու‘. л. замóкъ.

Лари‖нгоскопи́ческій ած. խռչափողադիտական. л—ія изслѣ́дованія; **-нгоскóпъ** ա. (յն.) բժ. խռչափողադիտակ.

-(ла́—)**нгсъ** ա. (յն.) խռչափողի վերին մաս, կատիկ:

Ла||ри́ще ա. յճխ. տ. Ларь; **-рчикъ** նւզ. **-рчи́шко** ա. նխտ. տ. Ларе́цъ.

Ла́ры ա. յ. դիցբ. տնային դիք, աստուածներ:

Ларь, ря́ ա. 1, մեծ արկղ. տաշտ. (ջրաղացի ալիւրի) տաշտ. ջրի նաւ. 2, գւռկ. նաւ. դագաղ:

Ла́||са, -сина, -синка նւզ. երկար բիծ, կեղտոտած տեղ. **-сить** (-шу -сятъ), зал—, ն. բծաւորել, կեղտոտել:

Ла́сица տ. Ла́ска 2.

Ла́||ска է. 1, փայփայմունք, փայփայանք, փաղաքշանք, գգուանք, սիրալիրութիւն. осыпа́ть кого́ л—ами մէկին խիստ փայփայել, խիստ մեծ սիրալիրութիւն ցոյց տալ. 2, կնդ. Mustela, աքիս. **-ска́ніе** չ. փայփայելը, փաղաքշելը, գգուելը. **-ска́тель** ա. **-ска́тельница** է. փայփայող, շողոքորթող այր, կին. **-ска́тельный** ած. փաղաքշական, փայփայիչ. **-ска́тельство** չ. շողոքորթելը, -թութիւն. **-ска́тельствовать** (-ствую -ютъ) չ. շողոքորթել. **-ска́ть**, обл—, ն. փայփայել, փաղաքշել, գգուել. л. ребёнка; **-ся** անչր. о́коло кого́, къ кому́ մէկի վերայ գուրգուրալ, մէկի գլխովը պտոյտ գալ, աշխատել մէկի աչքը մտնել. соба́ка ласка́ется къ своему́ хозя́ину շունը քծնում է իր տիրոջ առաջ. **-сковость** է. քաղաքավարութիւն, սէր, բարեբարոյութիւն. **-сковый** ած. քաղաքավարի, բարեհամբոյր, բարեբարոյ, սիրալիր, շողոմ, շողոմքոր. л—ое обраще́ніе; л—ое сло́во; л—ое те́ля двухъ ма́токъ сосётъ (առծ.) շողոմքոր գառը երկու մայր է ծծում:

Ла́ссо չ. անհ. լասսօ (Հարաւային Ամերիկայում ճոպան, 'քեամանդ', որով ձիեր և ցուլեր են բռնում). мета́ть л.

Ла́сочка նւզ. տ. Ла́ска 2.

Ла́||стить (-щу -стятъ) ն. լզել, կալնել, գոցել (նաև ծակերը՝ կպրաձիւթելիս). 2, փաղաքշել. շողոքորթել. **-ся** տ. Ласка́ться.

Ла́сто||вица է. 1, բս. Chelidonium majus, մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ). 2, տ. Ла́стовка; **-вичный** ած. մեծ հողմափայտի. **-вка** է. քառանկիւնի կտոր, կապերտ (շապկի մէջ):

Ла́стовый ած. բեռնակիր, ապրանքատար. л—ое су́дно ապրանքակիր, բեռնակիր նաւ, փոխադրանաւ:

Ластоно́гій ած. մաշկոտն. л—ія живо́тныя կնդ. Pinnipedia, տանատանք:

Ла́сточ||ка է. կնդ. Hirundo, ծիծեռնակ, ծիծառ. Sterna hirundo, ծովածիծառ. одна́ л. весны́ не дѣлаетъ (առծ.) մի ծաղկով գարունք չի լինի. **-ный** ած. ծիծեռնակի:

Ла́стушка է. փղքշ. սիրելի, պաշտելի, հոգեակ, աչքի լոյս (ասում են կանանց):

Ластъ ա. (գերմ.) լաստ. 1, հացահատիկների չափ=12 չետվերտի. 2, նաւային չափ, քաշ=120 պուդի:

Ла́сты ա. յ. թաթեր, առակներ (կաթնասուններ):

Лататахъ ձյ. էհէ, տես մի է:

Лата́ть, отл—, ն. կարկատել:

Ла́тина է. կւար, երկար և տափակ փայտ, տախտակ:

Лати||ни́змъ ա. լատինաբանութիւն. **-ни́стъ** ա. լատինարան, լատինագէտ. **-нскій** ած. լատին, -նական. л. язы́къ.

Ла́||тка է. կարկատան (շորի վերայ դրած). э́то пла́тье всё въ л—ахъ.

Ла́т||никъ ա. զրահակիր, զրահաւորուած. **-ный** ած. զրահի, զրահային:

Ла́точка նւզ. տ. Ла́тка.

Латри́га հ.ր. ցոփ, փուչ, անզգամ մանչ, աղջիկ:

Лату́къ ա. բս. Lactuca sativa, պարտիզաց աղցան. ди́кій л., Lactuca scariola, վայրի հազար:

Лату́||нный ած. արոյրի. **-нь** է. հնք. Laiton, արոյր:

Ла́ты է. յ. զրահ, ճօշ:

Латы́нь է. (փր.) լատիներէն, լատին լեզու. *потеря́ть свою́ л. գլուխը կորցնել. по-латы́ни մ. լատիներէն:

Ла́унъ-те́ннисъ ա. (անգլ.) լաօն տէննիս, դաշտագնդակախաղ:

Лафа́ է. ռմկ. յաջողում, բաղդ. օգուտ, շահ. ему́ жить тутъ л. նորա համար օգտակար է այստեղ ապրելը:

Лафе́||тный ած. լաֆէտի. л—ая поду́шка; **-тъ** ա. (գերմ.) լաֆէտ, հրանօթակալ, թնդանօթակալ (սայլակ, անիւների վերայ հաստատուած շէնք, որի վերայ դրած է հրանօթի խողովակը):

Лафи́тъ ա. լաֆիտ (Բորդոյեան կարմիր գինի):

Лаха́||нище է. յճխ. **-нка** նւզ. տ. Лаха́нь; **-нный, -ночный** ած. կոնքի, տաշտակի. **-ночка** նւզ. տ. Лаха́нка; **-нь** է. կոնք, տաշտակ. փայտէ աման:

Ла́хта է. պստիկ ծովածոց, ծովախորշ:

Ла́цканъ ա. (գերմ.) սերթուկի կամ նըշանազգեստի ծալած մասը կրծքի վերայ. мунди́ръ съ кра́сными л—а́ми.

Лачу́||га է. **-жка** նւզ. նեղ, ողորմելի հիւղ, խուղ. **-жный** ած. հիւղի, խղի:

Ла́||яніе չ. հաչոց, հաչիւն. **-ять** (-ю -ютъ; -й) չ. հաչել. соба́ка ла́етъ на воро́въ, на прохо́жаго, на всѣхъ.

Л||би́на է. ճակատ. **-би́ще** ա. յճխ. մեծ, լայն ճակատ. **-бо́вый** ած. ճակատի. л—ая кость.

Л||га́ніе չ. ստելը, սուտ խօսելը, կեղծելը. **-ганьё**, ья́ չ. 1, տ. Лга́ніе; 2, սուտ. սուտ խօսքեր. **-га́ть** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; -ги́) չ. ստել, սուտ խօսել, կեղծել. лжёшь, такъ лги, то́лько задо́въ не забыва́й ստախօսը պէտք է լաւ յիշողութիւն ունենայ. **-гуни́шка** ա. նւզ. **-гуни́ще** ա. յճխ **-гу́нъ**, а́ ա. **-гу́нья** է. ստախօս այր, կին:

Лебеда́ է. բս. Atriplex, թայլ. садо́вая, кра́сная л., A. hortense, պարտէզի թայլ (թաղթ, հոռոմսպանախ). мексика́нская л., Chenopodium ambrosioides, Ամբրոսեան ոդկուզուկ:

Ле||беди́ный ած. կարապի. л—ое пѣ́ніе; л—ая пѣснь; **-бёдка** է. **-бёдочка** նւզ. 1. մարի կարապ. 2, սիրելի, հոգեակ, աչքի լոյս (ասում են կանանց). **-бёдушка** փղքշ. տ. Лебёдка 2; **-бедь 1**, (սեռկ. ле́бедя) ա. կնդ. Cygnus, կարապ (պոր, ձկնքաղ). желтоно́гій л., C. musicus, գեղեցկաձայն կարապ. 2, համաստեղութիւն մի. 3, (սեռկ. ле́беди) է. մարի կարապ:

Лебе‖зи́ть (-жу́ -зя́тъ) քծնել, ստորաքարշութիւն անել, պատրաստակամութիւն ցոյց տալ ամէն տեսակ ծառայութիւն մատուցանելու:
Лебя́жій, ья, ье տ. Лебеди́ный.
Лева́‖да է. (յն.) **-дка, -дочка** նւզ. ցանկով պատած, չափարած արօտատեղ, մարգագետին:
Леванти́‖нный ած. լեվանտինի. л—ая фа́брика; **-новый** ած. լեվանտինից պատրաստած. л—ое пла́тье; **-нъ** ա. (իտ.) լեվանտին (մետաքսէ կերպաս): [րեւելեան:
Лева́нтскій ած. (իտ.) լեվանտեան, ա-
Леве́ չ. անհ. Թղթխ. (բարձրագոյն Թղթով
Лёвикъ նւզ. տ. Лёвъ. [առնուլը) ձեռք:
Леви́‖тскій ած. ղեւտական, ղեւտացւոց. **-тъ** ա. 1, ղեւտացի, ղեւտական քահանայ. 2, Ղեւտական (Մովսէսի գ. գիրքը):
Левіаѳа́нъ ա. ածչ. լեւիաթան (Յոբի գրքում յիշած կենդանի):
Лев‖ка́сить (-шу -сятъ; -сь) ն. լեւկասել, լեւկաս քսել. **-ка́съ** ա. նկրչկ. լեւկաս, նախադեղ, յատակադեղ (կաւճից և սոսնձից պատրաստած դեղ, շաղախ, որ քսում են նկարելի տախտակի յատակին):
Левко́‖й ա. բս. ա, Cheiranthus Cheiri, դեղին շահպրակ կամ մեխակադեղիկ (տճ. շեհբօյ). բ, Matthiola annua և incana ամառուայ և ձմեռուայ շահպրակ. **-йный** ած. շահպրակի:
Левре́‖тка է. (ֆր.) **-точка** նւզ. սենեակի շուն, քերծէ:
Левъ, льва́ ա. կնդ. Felis leo, առիւծ. л. рыка́етъ կամ рычи́тъ առիւծը մռնչում է. морско́й л., Otaria iubata, ծովառիւծ կամ բաշեռ փոկ. 2, աստղբ. Առիւծ. 3,* առիւծ, ամեհի, զօռով մարդ:
Лега́вая соба́ка տ. Ляга́вая соба́ка.
Лега‖лиза́ція է. (լտ.) օրինական, վարչական վաւերացում. **-льность** է. օրինականութիւն, օրինաւորութիւն. **-льный** ած. օրինական, օրինաւոր:
Лега́‖тство չ. պատուիրակութիւն, դեսպանութիւն. **-тъ** ա. (լտ.) պատուիրակ, դեսպան (Հռոմի պապի):
Лега‖ціо́нный ած. դեսպանական, նահանգական. **-ція** է. (լտ.) նահանգ, գաւառ (նախկին եկեղեցական (պապական) պետութեան):
Ле́гель ա. գերան տանիքի տակ:
Леге́н‖да է. (լտ.) հրաշապատում. **-да́рный** ած. հրաշապատմական:
Легитими́стъ ա. (նոր լտ.) օրինական (արքայական) տան, հարստութեան կողմնակից:
Легіо́‖нный ած. լէգէոնի, լէգէոնական. **-нъ** ա. (լտ.) լէգէոն. почётный л. պատուաւոր լէգէոն (ֆրանսիական շքանշան). *անհամար բազմութիւն:
Лёгкій ած. (արտս. лёхкій) թեթեւ. л—ое тѣ́ло; во́здухъ ле́гче воды́; л—ая пи́ща; л. сонъ; л—ая ра́на; л—ая кавале́рія; 2, հեշտ, դիւրին. л—ая рабо́та; л—ое дѣ́ло; съ л—ой руки́ յարմար, պատեհ, աջող ժամանակ. лёгокъ на поми́нѣ (առծ.) անունը տուր, խալիչէն (գորգը) գցիր (հէնց որ անունը տալիս ես, իսկոյն յայտնւում է):
Лёгкія, ихъ (արտս. лёхкія) թոքեր. воспале́ніе л—ихъ թոքերի բորբոքում, թոքատապ:
Легко́ s. (բաղդտ. ле́гче=աւելի հեշտ, աւելի կամաց, ծանր) թեթեւ, հեշտ, դիւրին [կերպով]. հեշտութեամբ. л. ра́неный; онъ л. одѣ́тъ; л. сказа́ть հեշտ է ասել. въ э́той ко́мнатѣ л. помѣща́ется де́сять человѣ́къ; отъ э́того не ле́гче.
Легко‖ва́тость s. (արտս. лех—) բաւականին թեթեւութիւն, հեշտութիւն, դիւրինութիւն. **-ва́тый** ած. բաւականին թեթեւ, հեշտ, դիւրին. **-во́й** ած. թեթեւ բաներ կրելու. легково́й, о́го կամ л. изво́зчикъ թեթեւ կառքի կառապան (քաղաքներում). **-вѣ́ріе** չ. **-вѣ́рность** է. դիւրահաւատութիւն. **-вѣ́рный** ած. դիւրահաւան. **-вѣ́ръ** ա. դիւրահաւան, հեշտութեամբ ամէն բանի հաւատացող անձ. **-вѣ́сный** ած. թեթեւակշիռ, թեթեւ քաշող, թեթեւ, ոչ ծանր. л—ая моне́та. [кія.
Лёгкое, аго չ. (արտս. лёх—) տ. Лёг-
Легко‖ко́нный ած. (արտս. лёх—) թեթեւաշարժ հեծելազօրքի. **-мы́сленность** է. թեթեւամտութիւն. **-мы́сленный** ած. թեթեւամիտ, թեթեւսօլիկ. **-мы́сліе** չ. թեթեւ միտք, թեթեւամտութիւն, թեթեւսօլիկութիւն. онъ чрезвыча́йно повреди́лъ себѣ́ свои́мъ л—іемъ; **-но́гій** ած. արագոտն, թեթեւ ոտի տէր. **-пла́вкій** ած. հեշտութեամբ հալուող, դիւրահալ. л—ія ру́ды; **-пла́вкость** է. դիւրահալութիւն:
Лё‖гкость է. (արտս. лёх—) 1, թեթեւութիւն. л. во́здуха; 2, հեշտութիւն, դիւրինութիւն. л. рабо́ты; л. болѣ́зни; **-го́нькій** ած. 1, բաւականին թեթեւ. 2, բաւականին հեշտ, դիւրին. **-го́нько** s. բաւականին թեթեւ կերպով, հեշտութեամբ. постуча́ть въ две́рь л.; ямщи́къ, поѣзжа́й л.!—կամաց քշիր. **-го́хонекъ**, нька, о ած. խիստ թեթեւ, խիստ հեշտ, դիւրին:
Лёгоч‖ница է. բս. Pulmonaria, թոքախոտ. **-но-жа́берный** ած. կնդ. թոքախռիկ. **-ный** ած. թոքի, թոքերի, թոքային. л—ая чахо́тка. [նիր:
Легуми́нъ ա. քիմ. բուսական բնապա-
Лег‖ча́ть, пол—, չ. թեթեւանալ, նուազիլ. **-че** s. բաղդտ. տ. Легко́; **-че́ніе** չ. կրտելը, մալելը, ամորձատելը. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), обл—, ն. 1, թեթեւացնել. 2, հեշտացնել, դիւրին դարձնել, մեղմացնել. 3, կրտել, մալել, ամորձատել (անասուններին): [մելի:
Леда́щій ած. (ֆր.) վատ, անպիտան, ողոր-
Леде‖не́цъ, нца́ ա. սառ. շաքար, սառնաշաքար, վանաշաքար. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), ол—, ն. սառցնել, սառոյց դարձնել. **-нцо́вый** ած. սառ. շաքարի, վանաշաքարի. **-нчикъ** նւզ. տ. Ледене́цъ; **-нѣ́ть**, олед—, залед—, չ. 1, սառչիլ, սառոյց կտրել. 2, ցրտից սառչիլ, փայտանալ, քարանալ, ընդարմանալ. **-ня́щій** ած. սառցային, սառուցեալ:
Ледя́шникъ ա. կնդ. Alcedo ispida, ալ-
Ле́ди տ. Лэ́ди. [կիոն կամ ծղնի:
Ле‖ди́на տ. Льди́на; **-днико́вый** ած. երկրբ. սառցային. л. періо́дъ; **-дникъ** ա. **-дничекъ**, чка նւզ. 1, սառցարան (նկուղ կամ սառոյց պահելու տեղ). 2, տ. Глетчеръ.
Ледо‖ви́тый ած. սառած, սառուցեալ,

սառցապատ. л—ое мо́ре; **-вщи́къ**, а́ ա. սառցակոտր, սառոյց կոտրող և նկուղներում պահող. **-дѣлательный** ած. սառոյց շինող, սառոյց պատրաստող. л. снаря́дъ; **-ко́лъ** ա. 1, տ. Ледовщи́къ; 2, սառցաբեկ նաւ. **-ко́льный** ած. սառոյց կոտրելու. **-ко́льня** է. սառոյց կոտրելու տեղ. **-ко́льщикъ** տ. Ледовщи́къ.

Ледо́къ, дка́ տ. Лёдъ.

Ледо‖рѣ́зный ած. սառցաբեկ, սառցակոտր. л. парохо́дъ; **-рѣ́зъ** ա. 1, տ. Ледоко́лъ; 2, սառցակոտր շէնք (օր. կամրջի). **-ста́въ** ա. ջրի երեսին քշւող սառցակոյտերի կանգ առնելը. **-хо́дъ** ա. սառցատահանքի ժամանակ (երբ սառոյցը գետով քշւում է):

Ле‖до́чекъ, чка նւզ. տ. Ледо́къ; **-(ё)дъ**, льда́ սառոյց. ката́ться по́ льду на конька́хъ սառոյցի վերայ չմշկել. **-дя́нка** է. **-дя́ночка** նւզ. 1, տ. Арнау́тка 2; 2, սառոյցի մեծ կտոր, դյան լեռներից գլորելու. **-дяно́й** ած. սառցային, սառցի. л—а́я глы́ба.

Ле́еръ ա. ծովգ. առագաստակալան:

Ле́е‖чка նւզ. տ. Ле́йка; **-чный** ած. ցնցուղի:

Ле‖жа́лый ած. 1, երկար նստած, մնացած (օր. գինի). երկար մնալուց հասունացած. л—ые плоды́; 2, երկար ընկած մնալուց փչացած. л—ые това́ры; **-жа́ніе** չ. պառկելը, ընկողմանելը, պառկած, ընկած մնալը. л. на спинѣ́ մէջքի վերայ պառկելը. **-жа́нка** է. **жа́ночка** նւզ. 1, ցածրադիր, երկարաւուն վառարան, որի վերայ պառկում և տաքանում են. 2, կնդ. Scolopax rusticola, վայրի կացար կամ ձիակտն թռչուն. **-жа́ночный** ած. лежа́нка-ի. **-жа́ть** (-жу́ -жа́ть), пол—, прол— չ. 1, պառկել, ընկողմանել, պառկած, ընկած մնալ, հանգստանալ. л. въ посте́ли, на дива́нѣ; уже́ двѣ недѣ́ли, какъ онъ лежи́тъ; онъ лежи́тъ въ моги́лѣ; 2, գտնուել. э́та страна́ лежи́тъ на восто́кѣ այդ երկիրն արևելքում է գտնւում. го́родъ лежи́тъ на возвыше́ніи; потоло́къ лежи́тъ на ба́лкахъ; кора́бль лежи́тъ на дре́йфѣ; кни́га лежи́тъ на столѣ́; на э́томъ имѣ́ніи лежи́тъ сто ты́сячъ рубле́й до́лгу այդ կալուածքը հարիւր հազար ռուբլի պարտքի տակ է. э́то лежи́тъ на мое́й со́вѣсти դրա համար խիղճս ինձ տանջում է. э́то лежи́тъ на мое́й обя́занности այդ իմ պարտականութիւնն է. **-жа́чій** բյ. ած. պառկած, ընկած. л—аго не бьютъ (առծ.) յաղթուածին չեն ջախջախում. **-жа́чка** է. 1, պառկելը, պառկած լինելը. въ л—у ամբողջ երկարութեամբ պառկած, ձգուած. 2, բս. Veronica officinalis, բժշկական բերենիկէ. **-жебо́ка** հոր. **-жебо́къ** ա. ծոյլ, 'պարկոտ', 'թամբալ', ձրիակեր ումն. **-жень**, жня ա. 1, մրտրգ. հիմքի գերան. 2, գիզի, բարդի հիմքը. 3, տ. Лежебо́къ; 4, (վառօդի ջաղացներում) թուջէ շէնք. շինուածք. **-(ё)жка** է. 1, պառկում. уста́ть въ л—у խիստ, չափազանց յոգնել. л. его́ одолѣ́ла նա պառկած է, տեղից շարժուել չէ կարող. 2, տեղ, բուն. л. тюле́ней; **-(ё)жмя** մ. պառկած. лёжмя лежа́ть առանց շարժուելու, անշարժ պառկել, պառկած մնալ:

Лез‖вее́, ея́, **-віе** չ. սայր, բերան (սուսերի, դանակի են). «доста́лъ а́нглійскій но́жикъ, ощу́палъ остріё ле́звія».

Лезги́‖нецъ, нца ա. լեզգի. **-нка** է. 1, լեզգուհի. 2, լեզգինկա (կովկասեան պար, կաքաւ). **-нскій** ած. լեզգիական:

Лей տ. Лить.

Лейбъ‖-гварде́ецъ, де́йца ա. թիկնապահ[զօրքի զօրական]. **-гварде́йскій** ած. թիկնապահ զօրքի. **-гва́рдія** է. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ զօրք. **-гренаде́рскій** ած. 1, թիկնապահ գրենադերեան. 2, թիկնապահ գրենադերներից[ց բաղկացած]. л. полкъ; **-гренаде́ръ** ա. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ գրենադեր (զինուոր). **-гуса́рскій** ած. թիկնապահ հուսարներից[ց բաղկացած]. **-гуса́ръ** ա. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ հուսար[ների գնդի զինուոր]. **-драгу́нскій** ած. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ վիշապազնդի[ց բաղկացած]. **-драгу́нъ** ա. թիկնապահ վիշապազնդի զինուոր. **-е́герскій** ած. թիկնապահ, արքունի եգերներից[ց բաղկացած]. **-е́геръ** ա. (գերմ.) թիկնապահ, արքունի եգեր (е́геръ); **-кираси́рскій** ած. թիկնապահ կիւրասիրներից[ց բաղկացած]. **-кираси́ръ** ա. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ կիւրասիր (զրահակիր հեծեալ). **-ме́дикъ** ա. (գերմ.-լտ.) արքունի, անձնական բժիշկ. **-эскадро́нъ** ա. զօրագնդի առաջին, ընտիր ջոկատը:

Ле́йденская ба́нка Ֆիզ. Լէյդենեան շիշ:

Ле́йка է. 1, ցնցուղ, որով ածուները ջրում են. 2, թի, որով ջուրը նաւից դէն են ածում:

Лейтена́‖нтскій ած. լէյտենանտի, -տական. **-нтша** է. լէյտենանտի կին. **-нтъ** ա. (ֆր.) լէյտենանտ (ծովային սպայ):

Лека́‖ло չ. կաղապար, տարազ, տիպար. **-льный** ած. կաղապարի, տարազի, տիպարի:

Лекар... տ. Лѣкар...

Лексико‖графи́ческій ած. բառարանագրութեան, -գրական. **-гра́фія** է. (յն.) բառարանագրութիւն. **-гра́фъ** ա. բառարանագիր. **-логи́ческій** ած. լեզուախօսական. **-ло́гія** է. լեզուախօսութիւն. **-ло́гъ** ա. (յն.) լեզուախօս (հետազօտող լեզուի կազմի, ծագման):

Лекси‖ко́нный ած. լեքսիկոնի, բառարանի. **-ко́нъ** ա. (յն.) **-ко́нчикъ** նւզ. լեքսիկոն, բառարան. **-ческій** ած. (յն.) բառերի, բառական, բառային:

Ле́к‖торскій ած. լեկտորի. **-торъ** ա. լեկտոր. 1, որն է նոր լեզուի ուսուցիչ համալսարանում. 2, ընթերցող, ուրիշի առաջ գրքեր կարդացող. **-ція** է. (լտ.) դասախօսութիւն. ходи́ть на ле́кціи դասախօսութիւններ յաճախել. слу́шать ле́кціи.

Ле́лекъ տ. Козодо́й.

Ле‖лѣ́яніе չ. գգուելը, գրգելը, փայփայելը. **-лѣ́янный** բյ. ած. գգուած, գրգած, փայփայած. **-лѣ́ять** (-лѣ́ю -ютъ), взл—, ն. գգուել, գրգել, փայփայել, փաղաքշել. *л. наде́жду յոյս տածել:

Леме́(ё)хъ ա. խոփ:

Ле́мма է. (յն.) մաթմ. և տրամբ. լեմմա (նախօրօք ապացուցուած նախադասութիւն, որ հետեւալին իբրև հիմք է ծառայում):

Лемниска́та է. երկրչփ. ութաձև կոր գիծ (8-ի ձևով):

Ле́муръ ա. կնդ. Lemur Catta, մակի (աղուեսակապիկ):

Ле́‖нникъ ա. 1, վասալ, աւատական իշխան. 2, բս. Linaria vulgaris, կտաւախոտ, վայրի կտաւատ. **-нный** ած. աւատականութեան, աւատական[իշխանութեան]. л—ая гра́мота աւատագիր. л—ое имѣ́нie աւատական կալուածք. л—ое отноше́нie աւատական յարաբերութիւն, վասալի և իւր տիրոջ (сеньёръ) յարաբերութիւնը. л—ая по́дать աւատական հարկ, տուրք. **-нóкъ,** нка́ ա. **-нóчекъ,** чка նւզ. 1, տ. Ленъ; 2, տ. Ле́нникъ 2.

Ле́н‖та ի. **-точка** նւզ. ժապաւէն, երիզ. о́рденская л. շքանշանային ժապաւէն. рѣка́ течётъ л—ою գետը օձապտոյտներ է անում. **-точникъ** ա. **-точница** ի. ժապաւէնագործ, ժապաւէնավաճառ այր, կին. **-точный** ած. ժապաւէնանման, երիզանման:

Ле́нчикъ ա. (լեհ.) թամբակամար:

Ленъ ա. (գերմ.) աւատական իշխանութիւն, իրաւունք (իշխանութիւն, իրաւունք, որով միջնադարեան վասալը ժառանգաբար տիրում էր իւր տիրոջից—сеньёръ—ստացած հողին, կալուածքին, տարեկան նորան որոշ տուրք վճարելով և որոշ ծառայութիւններ մատուցանելով):

Лёнъ, льна́ ա. բս. Linum, կտաւատ. ди́кiй л., Linaria vulgaris, կտաւախոտ կմ վայրի կտաւատ. намя́ть кому́ л., бить кого́ по́ льну մէկի վզակոթին տալ, հարուածել:

Лео‖па́рдовый ած. Աֆրիկէի ընձառիծի. **-па́рдъ** ա. կնդ. Felis leopardus, Աֆրիկէի ընձառիւծ:

Ле‖пестко́вый ած. ծաղկաթերթի, ծաղկաթերթի. **-песто́къ,** тка́, **-песто́чекъ,** чка նւզ. տ. Ле́пестъ; **-песто́чница** ի. բս. Marchantia, աղբերայ լերդուկ (լերդամամուռ, մարքանցիա). **-пестъ** ա. 1, փալաս, կարկատ. 2, բս. Petalum, ծաղկաթերթ, ծաղկաթերթ. **-пе́счатый** ած. ծաղկաթերթներից բաղկացած:

Лепе‖та́нie չ. թոթովելը, թոթովում, թոթովանք. **-та́ть** (-чу́ -чутъ; -чи́), зал—, բ. թոթովել. **-ту́нъ,** а́ ա. **-ту́нья** ի. թոթովախօս, թոթովող այր, աղջիկ. **-(ле́пе)тъ** ա. տ. Лепета́нie.

Ле‖пёха ի. 1, լաւաշ, լօշ. 2,* դէր, մարմնեղ կինարմատ. **-пёшка, -пёшечка** նւզ. 1, տ. Лепёха; 2, առհ. որ և է կակուղ բանից շինած լաւաշ. **-пёшникъ** ա. բս. Iris pseudacorus, ճախնային հիրիկ կմ բաղշտակ (բախշտակ): [dron, թեփածառ:

Лепидоде́ндронъ ա. բս. Lepidoden-

Лепидоли́тъ ա. հնք. Lépidolithe, թեփաքար (լիթիոնի փայլար):

Лепро́‖зный ած. (լտ.) բորոտ. -зо́рiй, iя ա. (լտ.) բորոտանոց:

Ле́п‖та́ ի. (յն.) **-точка** նւզ. 1, լումայ. «одна́ бѣ́дная вдова́ положи́ла двѣ ле́пты́, что́ составля́етъ кодра́нтъ»—արկ երկուս լումայս, որ է նաքարակիտ մի (Մարկ. 12_{42}). 2,* լումայ, օժանդակութիւն ըստ կարողու- [թեան:

Ле‖са́, -ска ի. կարթի թել:

Лё‖скать, -снуть բ. 1, շեպել (մարակը). 2, նոյնպիսի ձայն հանել լեզուի և ատամների միջոցաւ ('ըռ'հ' անել). 3, ճմճմացնել, խողի պէս ծամել. 4, ռ. խփել, զարկել:

Ле́‖стно մ. հաճելի, դուրեկան. **-стный** ած. գովասանական, հաճելի. հրապուրիչ, գրաւիչ. **-сть** ի. շողոքորթութիւն. պատրանք, հրապուրանք:

Ле́стовка տ. Лѣ́стовка.

Ле́та ի. 1, առաս. Լեթա (մոռացութեան գետ). 2,* մոռացութիւն:

Лета́нi(ь)е չ. թռչելը:

Летар‖ги́ческiй ած. լեթարգիական, քնափութեան. **-гiя** ի. (յն.) լեթարգիա, քնափութիւն, քնամոլութիւն:

Ле‖та́ть, взл—, обл –, բ. թռչել, ճախրել (դէս ու դէն, տանից որոշ ուղղութեան). пти́ца лета́етъ թռչունը [օդի մէջ դէս ու դէն] թռչում է (հմմ. Летѣ́ть); **-то́къ,** тка́ ա. մեղւ. արկանոց (փեթակի անցքը, որից մեղուներն անց ու դարձ են անում). **-ту́нъ,** а ա. **-ту́нья** ի. թռչող, ճեպընթաց այր, կին. **-ту́честь** ի. ցնդողութիւն, ցնդականութիւն. **-ту́чiй** ած. 1, թռչող, *թռուցիկ, *արագաշարժ, արագընթաց, ճեպընթաց. л. отря́дъ; л—ая мышь չղջիկ. л. оле́нь կնդ. Lucanus cervus, եղնաճճի. л—ая ры́ба, կնդ. Trigla hirundo, ծիծեռնաձուկ (տճ. [illegible]). 2, ցնդուող, ցնդական. л—ее ма́сло; **-ту́чка** ի. բս. pappus, պապկ, եղերք (բամբակի). **-(лё)тъ** ա. տ. Лета́нie և Летѣ́нie; на лету́ թռչելիս, թռչելու ժամանակ. стрѣля́ть по пти́цѣ на лету́; лётомъ թռչելով, արագ. **-тѣ́нi(ь)е** չ. թռչելը (որոշ ուղղութեամբ). **-тѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ), пол—, բ. թռչել (որոշ ուղղութեամբ), սլանալ. пти́ца лети́тъ թռչունը թռչում է (որոշ ուղղութեամբ, հմմ. Лета́ть); стрѣла́ лети́тъ; орёлъ лети́тъ высо́ко́; **-тя́га** ի. 1, թռչող սկիւռ. 2, թռչող [ձուկ:

Леха́ տ. Лѣха́.

Ле‖чба́, -че́бникъ, -че́бница, -че́бный, -че́нiе, -чи́тель, -чи́тельница, -чи́тельный, -чи́ть, ся տ. Лѣчба́, -че́бникъ ևն. **-чу́** տ. Летѣ́ть և Лечи́ть; **-чу́ха** տ. Лѣчу́ха.

Лечь (ապռն. ля́гу, ля́жешь, ля́гутъ; հրամ. ля́гъ, ля́гте) տ. Ложи́ться.

Леши́ть տ. Лѣши́ть.

Ле́ща տ. Лещи́на.

Ле‖ща́дка նւզ. տ. Ле́щадь; **-ща́дникъ** ա. սալաքար. **-ща́дный** ած. սալի, սալային. **-щадь** ի. սալ. мощéнie ле́щадью [սալելը:

Ле‖щёвый տ. Лещо́вый.

Ле́щедь ի. պաղպաքար, պաղակիթ (պարտիզպանական գործիք):

Ле́щикъ նւզ. տ. Лещъ.

Ле‖щи́на ի. բս. Corylus avellana, ընտանի կաղնի (տխիլ). **-щи́нникъ** ա. տխլու թուփ. **-щи́нный** ած. ընտանի կաղնու, տըխլու. л—ые орѣ́хи ընտանի կաղիններ (տըխիլներ):

Ле‖що́вый ած. բրամի, բրամ ձկան. л—ое мя́со; **-щъ,** а́ ա. 1, կնդ. Cyprinus brama, բրամ (ձուկ ծածաններից—Cyprinoidei); 2, հարուած, ապտակ, 'սիլլայ'. дать леща́ վայր ընկնել, փռուել (գետնի վերայ). дать кому́ леща́ մէկին ապտակ տալ:

Лже‖ака́цiя ի. բս. Robinia pseudoacacia, փուշկեղև (սխալ՝ կակիայ, ակացիա). **-апо́столъ** ա. կեղծ, սուտ առաքեալ. **-апо́-**

стольскій ած. կեղծ առաքելի, -լական. **-апо́стольство** չ. կեղծ առաքելութիւն. **-мона́хъ** ա. կեղծ վարդապետ. **-мудре́цъ**, а́ ա. իմաստակ, սոփեստ, կեղծ, սուտ իմաստուն. **-му́дро** մ. սոփեստաբար. **-му́дрость** ի. սոփեստութիւն, իմաստակութիւն. **-му́дрствовать** (-ствую -ютъ) չ. սոփեստութիւն անել. **-му́дрый** ած. սոփեստական. **-о́сина** ի. բս. Populus tremuloides, բարդի կամ դողդոջուն կաղամախի. **-патріа́рхъ** ա. կեղծ պատրիարք, կեղծ, սուտ հայրապետ. **-прися́га** ի. սուտ, կեղծ երդում. **-пропов҄ѣдникъ** ա. կեղծ քարոզիչ. **-проро́къ** ա. կեղծ, սուտ մարգարէ. **-проро́чество** չ. կեղծ, սուտ մարգարէութիւն. **-проро́чествовать** (-ствую -ютъ) չ. սուտ մարգարէանալ. **-свидѣ́тель** ա. **-свидѣ́тельница** ի. կեղծ, սուտ վկայ այր, կին. **-свидѣ́тельство** չ. կեղծ, սուտ վկայութիւն. **-свидѣ́тельствовать** (-ствую -ютъ) չ. կեղծ, սուտ վկայութիւն տալ. **-у́мствованіе** տ. Лжему́дрствованіе; **-уче́ніе** չ. սուտ, պատիր վարդապետութիւն. **-учи́тель** ա. **-учи́тельница** ի. կեղծ, սուտ վարդապետ, -ուհի, կեղծ քարոզիչ, -չուհի:

Лжецъ, ца́ ա. ստախօս, ստասաց:

Лжи́‖во մ. սուտ, ստութեամբ, խաբէութեամբ. **-вость** ի. ստախօսութիւն, ստութիւն. **-вый** ած. ստախօս. սուտ, կեղծ, պատիր. л. человѣ́къ; л—ое обѣща́ніе; л. хоть пра́вду ска́жетъ, никто́ не повѣ́ритъ (առծ.) ստի ասածը կրակ ընկնի, ոչ ոք չհաւատայ:

Лжи́ца ի. եկղ. հաղորդութեան դգալ (որով օրթոդոքսներին սուրբ հաղորդութիւնը մատուցանում են):

Ли (կրճատուած **ль**) չ. արդեօք. вы ли э́то сказа́ли? че́стный ли онъ человѣ́къ? лю́бите ли вы му́зыку?

Либера‖ли́змъ ա. ազատամտութիւն. **-лъ** ա. (լտ.) ազատամիտ. **-льничанье** չ. ազատամտութիւն անելը. **-льничать** չ. ազատամտութիւն անել. **-льность** ի. ազատամըտութիւն. **-льный** ած. ազատամիտ:

Ли́бо 1, չ. կամ. ли́бо—ли́бо կամ—և կամ. л. побѣди́ть, л. умере́ть; **2**, մասնիկ ով և է. кто́-либо ով և է մէկը, ոք մին. гдѣ́-либо ուր և է տեղ. когда́-либо երբ և իցէ:

Либра́ція ի. (լտ.) աստղբ. կարծեցեալ ճօճում (լուսնի):

Либре́тто չ. անհ. (իտ.) լիբրետօ (գրքոյկ, որ պարունակում է օպերայի կամ բալէտի բովանդակութիւնը կամ բացատրութիւնը):

Лива́нъ եկղ. տ. Ла́данъ.

Ли́вень, вня ա. տարափ, հեղեղ:

Ли́веръ ա. **1**, մորթած անասունի 'ջիգեարը' (լերդ ու թոքը խոշափողի հետ միասին). **2**, հեղուկներ վերածելու թեթև մեքենայ:

Ли́вмя մ. չռռալով, չաչռալով, հեղեղի պէս, խիստ յորդ կերպով. до́ждь л. льётъ.

Лив‖ре́йный ած. լիվրէի. **-ре́я** ի. (ֆր.) լիվրէ (սպասաւորական զգեստ, համազգեստ):

Ли́га ի. (ֆր.) դաշն, դաշնադրութիւն:

Лигату́‖ра ի. (նոր լտ.) **1**, ազնիւ մետաղների ձուլումը, խառնումը հասարակ մետաղների հետ. **2**, երակակապ (մետաքսէ ելէվ թել, որով երակը կապում են). **-рный** ած. խառնած, 'ի միասին ձուլած (մետաղներ):

Лиги́стъ ա. (ֆր.) դաշնակից:

Лигни́тъ ա. հնք. Lignite, փայտաքար (փայտածուխ, գորշածուխ):

Лидди́тъ ա. լիդդիտ. տ. Мелини́тъ.

Ли́деръ ա. (անգլ.) **1**, պարագլուխ, ղեկավար. л. либера́льной па́ртіи.

Ли‖за́ні(ь)е չ. լիզելը. **-за́ть** (-жу́ -жутъ; -жи́), **-знуть**, сл—, ն. լիզել. **-ся 1**, անդր. իրար իրան լիզել. **2**, փոխ. միմեանց լիզել. **-зоблю́дъ** տ. Блюдоли́зъ; **-зу́нъ**, а́ ա. **-зу́нья** ի. լիզելու սիրահար այր, կին. **-зывать, ся** տ. Лиза́ть, ся.

Ликви‖даціо́нный ած. լիքուիդացիայի, -ցիական. **-да́ція** ի. (նոր լտ.) վճռկ. լիքուիդացիա (առևտրական հաշիւների մաքրումը և գործի դադարեցնումը). **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. առևտրական հաշիւները մաքրել և գործը դադարեցնել:

Ликё‖рный ած. լիքէօրի, լիքէօրային. л—ыя, сла́дкія ви́на; **-ръ** ա. (ֆր.) լիքէօր (քաղցր օշարակ, ոգելից ըմպելիք):

Лики́нъ ա. լիքին (ներքին մաքս Չինաստանում). взима́ть л.

Ли‖кова́ні(ь)е չ. հրճուելը, հրճուանք, ցնծալը, ցնծութիւն. **-кова́тель** ա. **-кова́тельница** ի. հրճուող, յաղթանակող այր, կին. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) չ. հրճուել, ցնծալ, յաղթանակել:

Ли́кто‖рскій ած. լիկտորի, -րական. **-ръ** ա. (լտ.) պատմ. լիկտոր (հռոմէական պետական անձի սպասաւոր, ծառայ, հրամանակատար):

Ликъ ա. **1**, դէմք, երես, պատկեր, 'սուրաթ'. Богъ отвраща́етъ свой л. отъ грѣ́шника; **2**, դաս, կաճառ սրբոց. **3**, կղեր, կղերական դաս:

Ли‖ле́йный ած. շուշանի. л. за́пахъ; л. цвѣтъ лица́; **-ле́я** տ. Ли́лія.

Лили́къ ա. սուզակ (թռչուն):

Ли‖ліеви́дный, -ліеобра́зный ած. շուշանի նման. **-ліечка, -ли́йка, -лія** ի. բս. Lilium, շուշան. бѣ́лая л., L. candidum, սպիտակ շուշան. кра́сная, о́гненная л., L. bulbiferum, հրաշուշան. пёстрая, туре́цкая, чалмови́дная ли́лья, L. Martagon, լեռնաշուշան. полева́я ли́лія, Fritillaria imperialis, բուն արքայածաղիկ:

Лиллипу́‖тъ ա. **-тка** ի. լիլիպուտ, թըզուկ այր, կին:

Ли‖ло́вый ած. բաց մանիշակագոյն. **-ло́вѣть**, пол—, չ. բաց մանիշակագոյն դառնալ:

Лило́къ տ. Козодо́й.

Лима́‖нчикъ նւզ. **-нъ** ա. (թուրք.) լիման, ճախճային գետաբերան. ծովախորշ (Սև ծովում):

Лимона́‖дный ած. լիմոնադի. **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. լիմոնադ պատրաստող կամ ծախող այր, կին. **-дъ** ա. (ֆր.) լիմոնադ:

Лимо́‖нный ած. կիտրոնի. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. (գերմ.) կիտրոնի. կիտրոն. не свины́мъ ры́ломъ л—ы ню́хать (առծ.) էշն ինչ գիտէ, թէ նուշն ինչ է:

Ли́м‖фа ի. (լտ.) աւիշ. **-фати́ческій** ած. աւշային л—іе сосу́ды.

Лингви́‖стика ի. (գերմ.) համեմատական լեզուագիտութիւն. **-сти́ческій** ած. հա-

մեմատական լեզուագիտութեան. **-стъ** ա. (գերմ.) համեմատական լեզուագէտ:

Ли‖невáнi(ь)е չ. տողելը, գծելը, խազելը. **-невáть** (-нюю -ютъ), нал—, ն. տողել, գծել, խազել. **-нéечка** նւզ. **-нéйка** ի. 1, քանոն. 2, քանոնի օգնութեամբ քաշած գիծ, տող. 3, կառք մի. **-нéйный** ած. 1, տողի, գծի. տողային, գծային. л—ыя мѣ́ры (կամ мѣ́ры длины́) գծային կամ երկարութեան չափեր. л—ыя войска́ միշտակայ, կազմ պատրաստ զօրքեր. **-нéйчатый** ած. շերտաւոր:

Линёкъ, нька́ ա. ծովգ. չուանեայ խարազան նաւաստիներին պատժելու:

Ли́‖нiечка, -нiйка նւզ. տ. Ли́нiя; **-нiя** ի. (լտ.) 1, գիծ, տող, խազ. прямáя, кривáя, параллéльная, перпендикуля́рная, отвѣ́сная л.; восходя́щая, нисходя́щая л. родствá բարձրացող, իջնող ազգակցական գիծ. л. вѣ́тра ծովգ. հողմագիծ. желѣзнодорóжная л. երկաթուղու գիծ. *емý пѣть ли́нiи, не вы́шла ли́нiя նա բաղդ չունի, դժբաղդ է. 2, դիւյմի տասներկուերորդական մասը. 3, ամրութեանց գիծ, ամրոցների շղթայ տէրութեան սահմանագլխի վերայ. оборони́тельная л.; тамóженная л. մաքսային գիծ. 4, զօրագիծ, ռազմագիծ. вóйско расположенó было въ три ли́нiи; пострóить корабли́ въ боевýю ли́нiю.

Линóвище չ. խորխ, չապիկ (օր. օձի):

Линóнъ ա. (ֆր.) լինոն (նուրբ, սպիտակ և ցանցառ կտաւէ գործուածք):

Линь ա. 1, կնդ. Cyprinus tinca, տինկա (ձկան մի). 2, ծովգ. բարակ թոկ, պարան:

Ли́нька ի. փետրափոխութիւն, փետրաթափութիւն թռչուններին:

Ли‖ню́честь ի. խունկացողութիւն, խունկանալու յատկութիւն. **-ню́чiй** ած. խունկացող, գոյնը գցող, կորցնող. **-ню́чка** ի. խունկացող, գոյնը գցող կտոր, դիպակեղէն. **-ня́лый** ած. 1, խունկացած, գոյնը կորցրած. 2, բուրդը տուած, փետուրը թափած. **-ня́нiе** չ. 1, խունկանալը, գոյնը ձգելը. 2, բուրդը տալը, փետուրը թափելը. л. шелкови́чныхъ червéй շերամի որդի խորխաթափութիւնը. **-ня́ть**, вы́л—, пол—, сл—, չ. 1, խունկանալ, գոյնը ձգել, կորցնել. я́ркiе цвѣтá скóро линя́ютъ; 2, բուրդը տալ, փետուրները թափել, փոխել. խորխը գցել. волкъ и кáждый годъ линя́етъ, да обы́чаи не мѣня́етъ (առծ.):

Ли́‖па ի. բս. Tilia, թմբի (լորի, կակղի, տճ. օխլամուր). **-пецъ**, пца ա. 1, թմբենու (լորու) մեղր. 2, սորանից պատրաստած խմիչք. **-пка** նւզ. տ. Ли́па; *обдирáть, облупи́ть когó какъ л—у մէկին լաւ պլոկել, թալանել:

Ли́п‖кiй ած. մածուցիկ, կպչուն, կպուկ. л. плáстырь; **-кость** ի. դիրամածութիւն. մածուցիկութիւն. **-нуть**, прил—, չ. къ чемý մի բանի կպչել. смолá ли́пнетъ къ рукáмъ; плáстырь прили́пъ къ кóжѣ.

Ли‖пня́къ, á ա. **-пнячёкъ**, чкá նւզ. թմբենիների, լորենիների անտառ. **-повица** ի. զարնանը թմբենուց (լորուց) կաթող խէժ. **-повый** ած. թմբենու, լորու. л—ая корá; **-почка** նւզ. տ. Ли́пка.

Липý‖честь, -чiй տ. Ли́пкость, -кiй.

Ли́‖ра ի. (յն.) 1, քնար. 2, սատղը. Քնար (համաստեղութիւն մի հիւսիսում). 3, կնդ. Menura, քնարատուտն (թռչուն, որի տուտը քնարի ձև ունի). **-рáнъ** ա. բս. Liriodendron tulipifera, կակաչ մի. **-ри́змъ** ա. քնարերգական թռիչք. **-рика** ի. քնարերգութիւն. **-рикъ** ա. (յն.) քնարերգու, քնարերգական բանաստեղծ կամ հեղինակ. **-ри́ческiй** ած. քնարական, քնարերգական, -գութեան. л—ая поэ́зiя; **-рный** ած. քնարի. л. звукъ; л—ая струнá; **-рообрáзный, -роподóбный** ած. քնարաձև:

Ли‖сá ի. **-санька** նւզ. 1, աղուէս, *աղուեսաբարոյ ամն. лисý пѣть, подпускáть лисý քծնել, շողոքորթել. лисóй пройти́ խորամանկութիւն բանեցնել:

Ли́сель ա. ծովգ. առագաստ (նաւի այն կողմում, ուրկից փչում է քամին):

Ли‖сёнокъ, нка ա. (յ. лися́та, -тъ) **-сёночекъ**, чка նւզ. աղուեսուկ, աղուեսի ձագ:

Лисировáть (-рýю -ютъ), зал—, ն. թեթև դեղերով վերանկարելով պատկերի մէջ ներդաշնակութիւն հաստատել:

Ли‖си́ца ի. 1, տ. Лисá; 2, պստիկ համաստեղութիւն հիւսիսային. **-си́чiй**, чья, чье տ. Ли́сiй; **-си́чка** նւզ. տ. Лиси́ца; **-си́ще** ի. յեղ. տ. Лисá; **-сiй**, сья, сье ած. աղուեսի, աղուեսա—. л. хвостъ տ. Лисохвóстъ; **-ска, -сочка** նւզ. տ. Лисá; **-сохвóстъ** ա. բս. Alopecurus, աղուեսագի. луговóй л., A. pratensis, դաշտային աղուեսագի:

Ли‖ствá ի. հ—+. սաղարթ, տերևներ. **-ственница** ի. բս. Pinus larix, խիժոտ փիճի. **-ственничный** ած. խիժոտ փիճու(ց). **-ственный** ած. 1, սաղարթի, տերևի. 2, բս. սաղարթաւոր, տերևաւոր (հակը տ. хвóйный); л. лѣсъ; л—ое дéрево; **-ственѣ́ть**, об—, չ. տերևակալել, տերևով ծածկուել. **-стикъ** նւզ. **-стичекъ**, чка նւզ. **-сти́ще** ա. յեղ. տ. Листъ; **-стiе** չ. հ—+. տ. Листвá; **-стный** տ. Ли́ственный; **-стоби́тъ** ա. թիթեղագործ. **-стобóйня** ի. թիթեղներ շինելու գործարան. **-стовáтый** ած. թերթաձև. **-стовёртка** ի. կնդ. Tortrix, գալարող թիթեռ. я́блочная л., Carpocapsa pomponella, խնձորաթիթեռ. **-стови́дный** ած. թերթակերպ, թերթաձև, թերթերով. **-стовóй** ած. 1, տերևի, տերևային. 2, թերթաւոր, թերթերից բաղկացած, л—óе зóлото; л—óе желѣ́зо; л—áя мѣдь; л. табáкъ; **-стогры́зъ** ա. տերևակեր (թրթուր, միջատ). **-стóкъ**, ткá ա. նւզ. 1, տերևուկ, տերևիկ. 2, թերթիկ. еженедѣ́льный л. շաբաթաթերթ. **-стообрáзный** ած. թերթաձև, թերթակերպ. **-стопадéнiе** չ. տերևաթափութիւն (աշնանը). **-стопáдъ** ա. 1, տերևաթափութիւն, տերևաթափութեան ժամանակ. 2,* հնց. նոյեմբեր. **-стосóсъ** ա. կնդ. Chermes, եղևնու ոջիլ. **-стоцвѣ́тъ** ա. բս. Phyllanthus, եմբլիկ (կաղանչանազգիների—Euphorbiaceae); **-стóчекъ**, чка նւզ. տ. Листóкъ; **-стóчный** ած. թերթի, թերթիկի. **-стоѣ́дъ** ա. կնդ. Chrysomela, տերևամիջատ, տերևակեր միջատ. **-стоѣ́дный** ած. տերևակեր. **-стъ**, á ա. 1, (յ. ли́стья, ьевъ)

տերև (ծառի, բույսի). листья опада́ютъ; **2,** (յ. листы́, о́въ) թերթ (թղթի, մետաղի). л. бума́ги; печа́тный л. տպագրական թերթ. похва́льный л. գովասանական թերթ. загла́вный л. խորագիր. исполни́тельный л. կատարողական թերթ. купи́ть сочине́ніе въ л—а́хъ անկազմ երկ, շարադրութիւն գնել. желе́зный, ме́дный л. երկաթի, պղնձի թերթ, թիթեղ:

Лита́‖вра ի. (արբ.) մի տեսակ ծնծղայ. бить въ л—ы ծնծղայ ածել. **-врщикъ** ա. ծնծղահար, ծնծղայ ածող. **-врщичій**, ья, ье ած. ծնծղահարի:

Лита́нія ի. (յն.) լիտանիա, աղօթք, աղերս (որ երգւում կամ ասւում է կաթոլիկ եկեղեցում):

Лите́й‖ный ած. ձուլելու, ածելու. л. заво́дъ; л—ое заведе́ніе ձուլարան. л—ое иску́сство; лите́йная, ой ի. ձուլարան. **-щикъ** ա. ձուլող. **-щичій**, чья, чье ած. ձուլողի, ձուլողների:

Ли́те‖ра ի. (լտ.) տառ. **-ра́льный** ած. տառային, տառական, ճիշտ. **-ра́торскій** ած. գրականի, հեղինակի. **-ра́торъ** ա. (լտ.) **-ра́торша** ի. գրականագէտ, -գիտուհի, հեղինակ այր, կին. **-рату́ра** ի. (ֆր.) գրականութիւն, դպրութիւն. исто́рія л—ы; изя́щная л. գեղեցիկ դպրութիւն. **-рату́рный** ած. գրական, գրականական, գրականութեան. л—ые труды́.

Ли́терный ա. վրան տառ նշանակած. л—ая ло́жа թատր. անհամար, տառից համարի օթեակ:

Ли́тіе չ. ածելը, թափելը. ձուլելը:

Ли́тій ա. հնք. lithium, լիթիոն:

Литі́я ի. (յն,) **1,** օրթոդոքս եկեղեցու գաւթում կատարուող կարգ, մաղթանք. **2,** յիշումն, յիշատակում ննջեցելի:

Ли́тки ի. յ. տ. Могары́чъ.

Литни́къ ա. մետղգ. **1,** ծակ, անցք (կաղապարի). **2,** անցք, գնացք (մետաղն ածելու):

Литогра‖фирова́ні(ь)е չ. վիմագրելը. **-фирова́ть** (-ру́ю -ютъ), нал—, ն. վիմագրել. **-фи́ческій** ած. վիմագրական, -գրութեան. **-фія** ի. (յն.) **1,** վիմագրութիւն, վիմագրութեան արուեստ. **2,** վիմագրարան, վիմագրութեան գործարան. **-фъ** ա. (յն.) վիմագիր, վիմագրող:

Лито́й **1,** ած. ձուլած, ձուլածոյ. ածած, թափած. л—а́я ста́ль; **2,** գոյ. ա. մետաղից ձուլած, ձուլածոյ պատուանդան:

Лито‖логи́ческій ած. քարաբանական, քարագիտական. **-ло́гія** ի. (յն.) քարաբանութիւն, քարախօսութիւն, քարագիտութիւն. **-ло́гъ** ա. քարաբան, քարախօս, քարագէտ:

Лито́нья ի. որոճող կենդանիների երրորդ ստամոքսը:

Лито‖то́мъ ա. (յն.) վիրբ. քարահատ, քարահատութեան դանակ. **-три́псія**, **-три́тія** ի. (յն.) վիրբ. քարաբեկութիւն, քարահերձութիւն. **-три́торъ** ա. վիրբ. քարաբեկ, քարակոտր. **-фи́тъ** ա. (յն.) քարաբոյս, քարացած բոյս. **-хроми́ческій** ած. խղաներկ վիմագրութեան. **-хро́мія** ի. խղաներկ վիմագրութիւն:

Лит‖рова́ніе չ. մաքրելը, զտելը. **-ро-ва́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (յն.) մաքրել, զտել (ծծումբը, կալիոնը):

Ли́тръ ա. (ֆր.) լիտր (չափ, որ=$^1/_{12}$ վեդ-րոյի):

Литур‖ги́ческій, **-гі́йный** ած. պատարագի. **-(у́р)гі́я** ի. (յն.) պատարագ:

Лить (лью, льютъ; հրամ. лей), вы́л—, нал—, обл—, отл—, прол—, сл—, ն. **1,** ածել, թափել (հեղուկը). л. во́ду на́ руки, на́ полъ, на зе́млю; л. слёзы, л. кровь արտասուք, արիւն թափել. **2,** ձուլել. лить ору́діе, пу́шку, колокола́; л. све́чи մոմ ածել. **3,** չ. հոսել, թափուել. какъ изъ ведра́ льётъ անձրևը շառում է. у него́ потъ льётъ съ лица́ կամ съ него́ льётъ потъ; **-тьё** չ. ածելը, ձուլելը. л. мета́лла; **-ться** **1,** անդր. հոսել, թափուել, ծորալ, շառալ. вода́ льётся изъ бо́чки; кровь лила́сь ре́ко́ю արիւնը գետի պէս հոսում էր:

Лифля́н‖децъ, дца ա. **-дка** ի. լիֆլանդացի, -դուհի. **-дскій** ած. լիֆլանդական:

Ли́‖фный ած. լիֆի. **-фъ** ա. (հոլ.) լիֆ, 'ճուռճիկ' (կնոջ զգեստի վերևի մասը՝ դոտկատեղից սկսած):

Лиха́чъ, а́ ա. **1,** կտրիճ, խիզախ սմն. **2,** ժիր, արագաշարժ կառապան, *արագընթաց, գեղեցիկ կառք:

Ли́‖хва ի. **1,** աւելորդ, աւելցած բան. возда́ть съ л—ою լիովին հատուցանել. **2,** վաշխ, վաշխառութիւն, վաշխառուական տոկոսներ. **-хвенный** ած. չափազանց, շատ բարձր, մեծ. л—ые проце́нты վաշխառուական տոկոսներ:

Ли́‖хо **1,** չ. չարիք, չար բան. не помина́йте меня́ ли́хомъ ինձ չ'անիծէք, վատ, 'նամարդ' չանուանէք. **2,** մ. ժիր, ճարպիկ կերպով. անվեհեր կերպով. онъ л. испо́лнилъ это поруче́ніе; онъ л. танцу́етъ мазу́рку.

Лихода́те‖ль ա. **-льница** ի. կաշառող, կաշառք տուող այր, կին. **-льство** չ. կաշառք տալը, կաշառելը, -ուում:

Ли‖ходе́й ա. **-ходе́йка** ի. չարագործ, վնասակար այր, կին. **-ходе́йный** ած. չար, թշնամական. **-ходе́йскій** ած. թշնամական, չարամիտ. **-ходе́йство** չ. չարագործութիւն, նենգութիւն. **-ходе́йствовать** (-ствую -ютъ) չ. չարագործութիւն անել, նենգել, վնասել. **-ходе́яніе** տ. Лиходе́йство; **-хо́й** **1,** գոյ. ա. չար. չար ոգի, սատանայ. **2,** ած անվեհեր, խիզախ. ճարպիկ, ժիր. л. е́здо́къ; л. ма́лый քաջ, կտրիճ տղայ:

Лихои́‖мецъ, мца ա. կաշառակեր. *վաշխառու, կեղեքիչ, արիւն ծծող. **-мный**, **-мственный** ած. կաշառակերութեան, դօշաքաղութեան. վաշխառուական. **-мство** չ. կաշառակերութիւն, դօշաքաղութիւն, վաշխառուութիւն. его́ подозре́ва́ютъ въ л—е; **-мствовать** (-ствую -ютъ) չ. կաշառք վերցնել, կաշառք ուտել, դօշաքաղութիւն անել. **-мщикъ** ա. **-мщица** ի. կաշառակեր, *վաշխառու, կեղեքիչ այր, կին:

Лихо‖ма́нка ի. **1,** խարերայ, անզգամ կին. **2,** ռմկ. տենդ, ջերմախտ (ընդմիջուող):

Лихора́‖дить (-жу -дятъ) չ. **1,** кому́ մէկին վատ, չար բան կամենալ. **3,** տենդել,

տաքութիւն տալ. **-дка** է. տենդ, տաքութիւն, ջերմախտ, դող. перемежáющаяся л. ընդմիջուող տենդ. **-дочный** ած. տենդային. л. жаръ; л. ознóбъ; л. пульсъ; *л—ая дѣятельность տենդային գործունէութիւն. óсень есть сáмое л—ое врéмя.

Ли́‖хость, -хотá է. 1, նենգութիւն, չարութիւն, դաժանութիւն. 'նամարդութիւն'. 2, խիզախութիւն, անվեհերութիւն, ժպիրհութիւն, յանդգնութիւն:

Ли́хтеръ ա. (գերմ.) ծովգ. բեռնաբարձ կմ բեռնատու նաւակ (որ գործ է ածուում մեծ նաւը բարձելիս կմ մեծ նաւի բեռը վեր առնելիս):

Ли‖цё ա. Лицó; **-цевáть** (-цýю -ютъ) ն. 1, իրին գեղեցիկ տեսք տալ. իրի երեսը կոկել, պաճուճել. 2, շուռ տալ (շորը). **-цевóй** ած. 1, երեսի, դէմքի. л—áя кость; л—óе полотéнце; 2, երեսի, արտաքին, վերին, վերին երեսի. л—áя сторонá матéріи; л—áя сторонá дóма; л—áя сторонá монéты; **-цедѣ́й** ա. **-цедѣ́йка** է. 1, դերասան, -ուհի, դուսան. 2, կեղծաւոր, քսու այր, կին. **-цедѣ́йный** ած. դերասանական. սուտ, կեղծ, քսու. **-цедѣ́йственный** ած. 1, դերասանութեան, թատերական. 2, կեղծաւորութեան, քսութեան. **-цедѣйствіе** չ. 1, խաղ, ներկայացում, խաղալը, ներկայացնելը (թատրոնում). 2, ձեւանալը, կեղծաւորութիւն. **-цедѣ́йствовать** (-ствую -ютъ) չ. 1, խաղալ, ներկայացնել (թատրոնում). 2, ձեւանալ, կեղծաւորել. **-цезри́тельный** ած. տեսութեան. **цезрѣ́ніе** չ. տեսութիւն. անձնական ներկայութիւն. наслаждáться чьимъ-либо л—іемъ; блажéнство состои́тъ въ л—іи Бóга; **-цезрѣ́ть** ն. երես առ երես տեսնել:

Ли‖цéй ա. (յն.-լտ.) լիցէում (բարձր ուսումնարան). **-цéйскій** ած. լիցէումի. **-цейстъ** ա. լիցէումի ուսանող, սան:

Лицемѣ́‖рить (-рю -рятъ) չ. կեղծաւորել, կեղծաւորութիւն, քսութիւն անել. բարեպաշտ, հեզ ձեւանալ. **-ріе** չ. ա. Лицемѣ́рность: **-рка** է. կեղծաւոր, երեսպաշտ կին, կեղծ բարեպաշտուհի. **-рность** է. կեղծաւորութիւն, քսութիւն. երեսպաշտութիւն. **-рный** ած. բարեպաշտ, հեզ ձեւացող, կեղծաւոր, քսու, երեսպաշտ. **-рство** ա. Лицемѣ́ріе; **-рствовать** (ствую -ютъ) ա. Лицемѣ́рить; **-ръ** ա. կեղծաւոր, երեսպաշտ, ակնառու, կեղծ բարեպաշտ, քսու մարդ:

Лицен‖ціáтскій ած. լիցէնցիատի, -տական. **-ціáтъ** ա. (լտ.) լիցէնցիատ (դատախօսելու ցէնզ ունեցող ուսուցարան):

Лице‖очертáніе չ. դիմագծութիւն, դէմքի ընդհանուր գծերը. **-пріё́мный** ած. կուսակցական, կողմնապահ. **-пріятіе** չ. աչառութիւն, մարդահաճութիւն, մարդելուզութիւն. судъ безъ л—ія անաչառ դատաստան. **-пріятный** ած. աչառու, մարդահաճ, մարդելոյզ. **-пріятствовать** (-ствую -ютъ) չ. աչառութիւն, մարդահաճութիւն անել, կողմնապահութիւն անել:

Ли‖цó չ. 1, երես, դէմք, 'սիփաթ', 'սուրաթ'. постáвить винóвнаго и свидѣ́телей лицóмъ къ лицý, съ лицá на л. դէմ յանդիման, երես առ երես կանգնեցնել. на нёмъ лицá нѣтъ նորան չես կարող ճանաչել, նա սարսափելի փոխուել (հալուել, մաշուել) է. исчéзнуть съ лицá земли́ աշխարհիս երեսից անյայտանալ, չքանալ. удáрить лицóмъ въ грязь խայտառակուել. на лицó ա. Налицó; обвиня́емый имѣ́етъ обвини́телей на лицó մեղադրուողի դէմ երես առ երես կանգնած են մեղադրողները. всѣ члéны собрáнія бы́ли н. ժողովի բոլոր անդամները էլ ներկայ էին. 2, անձ, անձնաւորութիւն. вáжное, знáтное л.; духóвное л., л. духóвнаго звáнія կրօնաւոր. дѣ́йствующія ли́ца գործող անձինք. правосýдіе не должнó смотрѣ́ть на ли́ца; 3, արտաքին, վերին (լու), առջեւի երես, կողմ. вотъ л. матéріи, и тутъ ея́ изнáнка; э́то плáтье вамъ къ лицý այդ շորը ձեզ սազ է գալիս. **-цóвка** է. 1, կոկելը. 2, կոկիչ գործի մի. **-чико** նւզ. պստիկ երես, դէմք, 'սիփաթ', 'սուրաթ'. хорóшенькое л.; л—омъ бѣлéнекъ, да душóй чернéнекъ (առծ.) սիփաթը սպիտակ, հոգին սեւ:

Личи́‖на է. 1, դիմակ, *պատրուակ. сорвáть съ когó л—у մէկի դիմակը գցել, պոկել. подъ л—ою добродѣ́тели առաքինութեան պատրուակով. 2, կողպէքի մետաղէ վահանակը, որի մէջ է բանալու անցքը. **-нка** է. 1, նւզ. ա. Личи́на 2; 2, կնդ. երեխիւ, թրթուր. **-нковый** ած. 1, թրթուրի. 2, կողպէքի վահանակի, բանալու ծակի. **-ный** ած. դիմակի. **-ночка** նւզ. ա. Личи́нка.

Ли‖чи́шко նխտ. **-чи́ще** յեղ. ա. Лицó; **-чно** մ. անձամբ. онъ л. оскорби́лъ меня́; л. яви́ться къ судý; **-чнóй** ած. դէմքի, երեսի. л. мýскулъ, личнóе покрывáло; **-чность** է. 1, անձնաւորութիւն. дѣ́ло не въ л—и, а въ нали́чности անձնաւորութեան բան չէ, կանխիկ (նաղտ) դրամի բան է. что э́то за л.? դա ով է, ինչ արժէ է. удостовѣ́рить л.; 2, անձնական վիրաւորանք, անձնաւորութեանը դիպչելը. прошý безъ л—ей խնդրեմ անձնաւորութիւնը մի կողմ թողնել, առանց անձնաւորութեան դիպչելու. **-чный** ած. անձնական. л—ая оби́да անձնական վիրաւորանք. л—ая отвѣ́тственность անձնական պատասխանատուութիւն. л. дворяни́нъ.

Ли‖шáвость է. քոսոտութիւն. **-шáвый, -шаевáтый** ած. քոսոտ, որքինոտ. **-шаеви́дный** ած. քոսակերպ, քոսի նման. **-шаё́къ,** шайкá նւզ. **-шáй,** я́ ա. 1, բս. Lichen քոս, (ծառալօռ). исля́ндскій л., Lichen islandicus, իսլանդական քարաքոս կամ մամռալօռ. 2, քոս, որքին. **-шáйникъ** ա. Лишáй 1; **-шайстый** ած. քոսոտ, քոսաշատ, բազմորքին. **-шáйный** քոսի, որքինի, քոսոտ, որքինոտ:

Ли‖шáть, -ши́ть ն. когó чегó զրկել մէկին մի բանից. л. когó-либо чинóвъ и дворя́нства; л. когó наслѣ́дства, кускá хлѣ́ба, свобóды; л когó престóла; л. когó жи́зни մէկին կենազուրկ անել. **-ся** чегó 1, [illegible] զրկուել մի բանից. л. всегó состоя́нія, прáва, жи́зни ամբողջ կարողութիւնից զրկուել, իրաւունքի զրկուել, կենազուրկ լինել. л. чувствъ գիտակցութիւնը կորցնել, թուլանալ, նուաղել:

Ли́‖шекъ, шка ա. առատութիւն, շատութիւն, լիութիւն:

Лишéніе չ. 1, զրկելը. զրկուելը. л. зрѣ́нія, умá; л. всѣхъ правъ состоя́нія, дóлж-

ности; **2,** զրկանք. онъ испыта́лъ въ жи́зни мно́го л—ій.

Ли́шечекъ, чка նւզ. տ. Ли́шекъ.

Ли‖ши́тель ա. **-ши́тельница** զրկող, յափշտակող, զրկող, կեղեքող այր, կին. **-ши́тельный** ած. զրկողական, զրկանքի. **-ши́ть** (-шу́, ша́тъ), **ся** տ. Лиша́ть, ся.

Ли́ш‖не մ. աւելորդ, աւելի քան հարկաւոր է. զուր. **-ній** ած. աւելորդ. զուր: Ли́шнее, яго չ. աւելորդ, աւել բան. имѣ́ть необходи́мое и да́же л.; л—ія издéржки; л—ія слова́; онъ здѣ́сь л. նա այստեղ աւելորդ մարդ է:

Лишь մ. **1,** միայն. здѣ́сь л. одно́ сре́дство այստեղ միայն մի միջոց, մի հնարք կայ. **2,** л. կամ л. то́лько հազիւ, հէնց որ. л. то́лько я вы́шелъ и́зъ дому, какъ пошёлъ дождь; лишь бы միայն թէ. лишь бы получи́ть своё. [տուկ):

Ліа́на է. լիանա (արևադարձային պատա-

Лія́‖ло տ. Лья́ло; **-льный** ած. ձուլելու, ձուլման, ածելու. **-ніе** չ. ածելը, ձուլելը:

Лоба́нчикъ ա. ռմկ. օտարերկրեայ (մնւղ. ֆրանսիական) ոսկի, ոսկէ դրամ (պատկերով).

Лоба́стый ած. լայն, մեծ ճակատով:

Лобза́къ, á ա. մետաղների աղող, մետաղներ աղողելու գործիք:

Лоб‖за́ніе չ. համբուրելը, 'պաչելը'. համբոյր, պաչ, պագ. Іу́дино л. Յուդայի, -դաւաճան համբոյր. **-за́ть** ն. համբուրել, 'պաչել', պագել. **-ся** փ.խ.ր. համբուրուել, միմեանց համբուրել, պաչել:

Ло́‖бикъ նւզ. **-би́ще** ա. յխլ. տ. Лобъ.

Лобко́вый ած. ցայլից. л—ая кость ցայլից ոսկր:

Ло́‖бный ած. ճակատի, -տային. л—ое мѣ́сто ա, բարձր տեղ. բ, պատժատեղ, գլխատման տեղ. ածշ. կառափնատեղի. **-бови́на** տ. Лби́на; **-бово́й** ած. ճակատի, -տային. **-бо́къ,** бка́ ա. **-бо́чекъ,** чка նւզ. **1,** պատիկ, նեղ ճակատ. **2,** կզմկ. սատղիկեան սար, ցայլից բլուր. **-ботря́съ** ա. յիմար, տխմար, փուչ, ժըպիրհ ոմն: **-бъ,** лба ա. ճակատ. уда́рить себя́ по́ лбу; всади́ть себѣ́ пу́лю въ л. ճակատը գնդակ քշել. у него́ *мѣ́дный л. նորա երեսը զմշի կաշուց է, նա ժպիրհ, աներես մարդ է. тамъ такъ темно́, что л. разобьёшь այնտեղ այնպէս մութն է, որ մատներդ մարդու աչք կոխես, չի տեսնել:

Лобы‖за́ніе չ. համբուրելը, 'պաչելը', պագելը. **-за́ть** ն. համբուրել, 'պաչել', պագել. **-ся** փ.խ.ր. համբուրուել, միմեանց պաչել, պագել:

Ловела́съ ա. լովելաս, կնոս, իգամոլ, կնահաճ (սիրալիր վարմունքով և գուրեկան տեսքով իգական սեռին գայթակղեցնող ոմն):

Ло‖ве́цкій ած. որսի, որսալու, որսորդութեան. л—ая дружи́на ձկնորսական միութիւն. **ве́цъ,** вца́ ա. որսող, որսորդ (ձկնորս, թռչնորս). **-ви́льный, -ви́тельный** ած. որսալու, որսալու համար. **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** է. որսացող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -вятъ), изл—, сл—, ն. բռնել, ձերբակալել. որսալ. л. ры́бу; въ му́тной водѣ́ ры́бу л.; л. воро́въ; э́та ко́шка хорошо́ ло́витъ мыше́й; я вамъ бро́шу э́то, лови́те—բռնեցէք. л. удо́бный слу́чай յարմար դէպքից օգտուել. л. кого́ въ чёмъ մէկին մի բանի մէջ, մի վատ բան անելիս բռնել.

Ло́‖вкій ած **1,** ճարպիկ, ճարտար, ժիր, աջողակ. л. танцо́ръ; **2,** յարմար (բռնեցնելու). **-вко** մ. ճարպիկ կերպով, ճարտարութեամբ, վարպետութեամբ. л. танцова́ть; онъ л. вы́путался изъ бѣды́; **-вкость** է. ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, ժրութիւն, աջողակութիւն:

Ло‖вле́ніе չ. բռնելը, որսալը. **-влю́** տ. Лови́ть; **-вля** է. որսալը, բռնելը. որս. ры́бная ло́вля; звѣри́ная л.; л. волко́въ; **-ву́шка** է. **-ву́шечка** նւզ. թակարդ, 'դափանդ', ականատ. *թալակ. л. для хи́щныхъ живо́тныхъ, для крысъ; л. на мыше́й, на птицъ, на лиси́цъ; поста́вить л—у.

Ло́‖вче մ. աւելի ճարպիկ կերպով, աւելի մեծ ճարտարութեամբ. **-вчи́вый** ած. բռնելու մէջ ճարպիկ, վարժ. **-вчій 1,** ած. որսացող, որսի ընտելացած, վարժեցրած. л—ая соба́ка; л—ія пти́цы; **2,** գ.յ. ա. բարակապետ, որսի շների վերակացու, շնպետ, շնապան.

Ловъ ա. տ. Ло́вля.

Логари‖ѳми́ческій ած. լոգարիթմական, լոգարիթմների. **-ѳмъ** ա. (յն.) մաթմ. լոգարիթմ:

Ло́‖гика է. (յն.) տրամաբանութիւն. **-гикъ** ա. տրամաբան. **-ги́стика** տ. 'Алгебра; **-ги́чески** մ. տրամաբանօրէն. **-ги́ческій, -ги́чный** ած. տրամաբանական:

Лого‖ви́на է. **-ви́нка** նւզ. հովիտ, լայնանիստ ձոր, խոռոչ, գոգ:

Ло́го‖вище, -во չ. բուն, որջ, բոյն. մորի, խշտի (գազանների). ли́сье, медвѣ́жье, во́лчье л.; л. дичи́ны, за́йца.

Ло́говый ած. հովտի, ձորի:

Логогри́фъ ա. (յն.) բառական կամ տառական առեղծուած (բառ, որ իր նշանակութիւնը փոխում է, երբ տեղափոխում կամ ջնջում ես նորա մի քանի տառերը):

Логъ ա. տ. Логови́на. [տուկ ոմն:

Ло́дарь ա. անզգամ, լիրբ, լկտի, հայկա-

Ло́‖дка է. **-дочка** նւզ. նաւակ, մակոյկ, (գր.) կուր. **-дочникъ** ա. նաւակավար, մակոյկավար. **-дочный** ած. նաւակի, մակոյկի. կուրի. **-дчё(о́)нка** է. նխտ. ողորմելի, անպիտան նաւակ, մակոյկ, կուր:

Лоды‖га է. **-жка** նւզ. կոճ (ոտի). **-жечный, -жный** ած. կոճի, կոճերի:

Ло́дырь տ. Ло́дарь.

Ло́жа է. (ֆր.) **1,** թատր. օթեակ. масо́нская л. մասոնական ժողովարան. **2,** հրացանի ագոյց, 'ղոնդաղ'.

Лож‖би́на, -би́нка տ. Логови́на, -нка; **-бинова́тый, -би́стый** ած. ձորաշատ:

Ло́‖же չ. անկողին, մահիճ. бра́чное, супру́жеское л.; л. рѣки́ գետի հունը, տաշտը. цвѣто́чное л. բս. Receptaculum, պտղակալ, ընդունարան. **-жево́й** ած. հրացանի ագոյցի, 'ղոնդաղի'. **-жёвье** չ. գետի մէջ խորունկ տեղ, ուր ձկները հաւաքուած ձմեռում են:

Ложёкъ, жка́ ա. **1,** նւզ. տ. Логъ; **2** փորուածք, ակօս (քարի վերայ քաշած):

Ложеме́нтъ ա. (ֆր.) ամրոցկ. ձեռաց շինած ամրութիւն, ամրացրած տեղ:

Ложесна́ է. արգանդ. արգանդանք. „Святи́ мнѣ ка́ждаго первенца́, разверза́ющаго всякія л." Սրբեա զու ինձ զամենայն անդրանիկ նախածին, որ բանայ զամենայն արգանդ (Ելք, 13_2):

Ло́же‖чка է. 1, Նւզ. տ. Ло́жка; 2, սրտի գդալ. **-чникъ** ա. 1, գգալագործ, դգալագործ. 2, բս. Cochlearia գգալախոտ. **-чница** է. հալոց (արծաթագործի). **-чный** ած. գգալի, դգալի. л—ая трава́ տ. Ло́жечникъ 2.

Ложи́ться (-жу́сь -жа́тся), лечь չ. պառկել, ընկողմանել. л. въ посте́ль, л. спать անկողին մտնել, քնել. онъ ложи́тся въ де́сять часо́въ Նա քնում է ժամի 10-ին. пыль ложи́тся на ме́бель Թոզը, փոշին նստում է կահկարասիքի վերայ. тума́нъ лёгъ на доли́ну մէգը պատեց հովիտը. е́сли дождь продо́лжится, хлѣбъ ля́жетъ (կամ пова́лится) եթէ անձրեւը շարունակուի, արտը չուռ կուգայ:

Ло́ж‖ка է. գգալ, դգալ. столо́вая, ча́йная л.; суха́я л. ротъ дерётъ (առծ.) տ. Драть; **-ковидный** ած. գգալաձեւ, -լաձև, գգալի նման. **-комо́й** ա. **-комо́йка** է. գգալներ, ամաններ լուացող այր, կին. **-комо́йный** ած. գգալներ, ամաններ լուանալու. **комо́йня** է. գգալ, աման լուանալու սենեակ:

Ложко́мъ Տ. բառ երկարութեան. класть кирпичи́ л.

Ло́ж‖но Տ. ստութեամբ, կեղծ, պատիր կերպով. **-ность** է. 1, ստութիւն, կեղծութիւն. 2, սխալ, մոլորութիւն. **-ный** ած. 1, սուտ, կեղծ, պատիր. обнадёживать кого́ л—ыми обѣща́ніями; 2, սխալ, մոլար. л—ое мнѣ́ніе; л—ое уче́ніе, заключе́ніе; л. вы́водъ.

Ло‖жо́къ, жка́ ա. 1, Նւզ. տ. Логъ; 2, փորուածք, ակօս. **-жчатый** տ. Ложковидный.

Ложь, лжи (գործիակ. ло́жью) է. սուտ, ստութիւն. э́то я́вная л.; изобличи́ть кого́ во лжи մէկի սուտը բռնել:

Ло‖за́ է. 1, ոստ, ճիւղ, շիւղ. виногра́дная л. որթ, խաղողի վազ. убира́ть отрѣ́занныя виногра́дныя ло́зы ծառերը հաւաքել. 2, ճիպոտ, վարդ, մտրակ. 3, ուռի, ուռենի. **-зи́на, зи́ще** է. յաւել. տ. Лоза́; **-зни́къ**, а́ տ. Лозня́къ; **-зный** ած. որթի, վազի. **-зня́къ**, а́ տ. Ивня́къ 1; **-зочка** Նւզ. տ. Лоза́. [մանական խօսք:

Ло́зунгъ (գերմ.) ռզմ. պայմանաբառ, պայ-

Лоймо‖логи́ческій ած. վարակիչ հիւանդութեանց ուսման, վարդապետութեան **-ло́гія** է. (յն.) ուսում, վարդապետութիւն վարակիչ հիւանդութեանց:

Лока‖лиза́ція է. (լտ.) սահմանափակում, մեկուսացնում (որոշ տեղի վերայ). **-лизи́ровать** (-рую -ютъ), **-лизова́ть** (-зу́ю -ю́тъ) Ն. (լտ.) որոշ տեղի, տարածութեան վրայ, որոշ տեղում սահմանափակել, սահմանացնել, մեկուսացնել. л. пожа́ръ; **-льный** ած. (գերմ.) տեղական, տեղային:

Ло‖ка́ніе չ. լակելը, լափելը. **-ка́ть**, **-кну́ть** Ն. լակել, լափել. „И сказа́лъ Госпо́дь Гедео́ну: кто бу́детъ лока́ть во́ду языко́мъ свои́мъ, какъ лока́етъ пёсъ, того́ ставь осо́бо"—ամենայն որ լափիցէ լեզուաւ իւրով 'ի ջրոյ անտի իբրև զշուն եւն (Դատաւոր, 7_5).

Локо‖моби́ль ա. (ֆր.) շոգեմեքենայ, որ ուրիշ մեքենաներ է շարժում. **-моти́въ** ա. (ֆր.) վայրաշարժ, շոգեկառք:

Ло́конъ ա. (գերմ.) խոպոպիք, խուճուճ մազերի հիւս. во́лосы завиты́е л—ами.

Ло‖котни́къ, а́ ա. արմնկի նեցուկ, արմունկ կալելու (բազկաթոռի). **-котно́й** ած. արմնկի, արմնկային, կանգունի. **-кото́къ**, тка́, **-кото́чекъ**, чка Նւզ. **-коть**, ктя ա. 1, արմու(ն)կ. бли́зокъ локото́къ, да не уку́сишь (առծ.). толкну́ть, подтолкну́ть кого́ ло́ктемъ; на локтя́хъ гла́зки глядя́тъ թեւքերը պատառուել, արմու(ն)կները երեւում են. 2, կանգուն (արմնկից չափ). 3, չափ մի:

Локсодро́мія է. (յն.) ծովգ. շեղընթացագիծ (շեղընթաց նաւի քաշած գիծը, որ բոլոր միջօրեանները միեւոյն անկեան տակ կտրում է):

Ло‖ктево́й տ. Локотно́й; **-кти́ще** ա. յաւել. տ. Ло́коть.

Ло́‖маная, ой է. երժ. կոր նշան, կորճ. **-ма́ніе** չ. 1, կոտրելը, կոտորելը, ջարդելը. 2, քանդելը, քակտելը, խորտակելը. **-маный** ել. ած. կոտրած, ջարդած. л—ая посу́да; л—ая ли́нія երկրչփ. կոտրատուած, բեկբեկուած գիծ. *л. человѣ́къ բազմաչարչար, շատ տառապած մարդ. э́то л—аго гроша́ не сто́итъ այդ ոչ մի բանի պէտք չէ, ոչինչ արժէք չունի. **-ма́ть** Ն. 1, (разл—, сл—) կոտորել, կոտրել. բեկանել, կոտրել, ջարդել. л. ба́рку на дрова́ բեռնակիր բարկանաւը կոտորել վառելափայտ դարձնել. онъ всё лома́етъ Նա ամէն բան ջարդ ու փշուր է անում. л. надъ чѣмъ го́лову մի բանի վրայ գլուխ տրաքացնել. онъ * лома́етъ по-францу́зски Նա ֆրանսերէն կոտրտում է. меня́ *лома́етъ лихора́дка ջերմախտը ջանս հանում է. 2, քանդել, քակտել, խորտակել. л. домъ հնացած տունը քանդել. л. дверь, сунду́къ; л. ста́рые поря́дки հին կարգերը խախտել, ոչնչացնել. 3, (выл—) կոտրելով անել, վերցնել, ձեռք բերել. **-ся**, сл—, 1, ան Ն. կոտրուիլ, կոտրտուիլ, ջարդուիլ. 2, *կոտրտուիլ, քրքրուիլ, ծեքծեքուիլ:

Ломба́‖рдскій ած. լոմբարդի, -դային. **-рдный** ած. լոմբարդի, լոմբարդում ծառայող. л. казначе́й; **-рдъ** ա. (ֆր.) լոմբարդ (փոխատու հիմնարկութիւն, որ շարժական կայք, իրեր գրաւ վերցնելով փող է փոխ տալիս):

Ло́мбе‖рный ած. լոմբէր թղթախաղի. л. столъ; **-ръ** ա. (ֆր.) լոմբէր (վաղեմի թղթախաղ):

Ло‖мика́мень, мня ա. բս. Saxifraga, քարբեկ, վիմահերձ (փրփրճակ, ծնկածաղիկ). **-ми́ть** (-млю́ -мятъ), сл—, перел—, обл— Ն. 1, կոտրել, փշրել, խորտակել, լուծել, քանդել, քակտել. л. цѣ́ну խիստ բարձր, թանկ գին դնել. 2, դէմ. կոտրտել, ցաւեցնել (ոսկորները). ко́сти ло́митъ ոսկորներս կոտրտում են. 3, չ. խուժել, առաջ մղուիլ. онъ ло́митъ пря́мо въ ко́мнату; ло́момъ ломи́ть կատաղութեամբ առաջ մղուիլ. **-ся** չ. 1, կոտրուիլ, փշրուիլ, խորտակուիլ. де́рево ло́мится подъ тя́жестью плодо́въ; 2, (вл—) ներս խուժել, ներս թափուիլ. ներս պրծնուլ. ученики́ по утра́мъ ло́мятся въ шко́лы. **-мка** է. 1, կոտրելը, կո-

տրորտելը, կոտրելը. կոտրելը, բեկանելը, ջարդելը. 2, խառնաշփոթութիւն, խառնափթորութիւն. въ до́мѣ стра́шная л.; 3, * փոփոխութիւն. тепе́рь во всёмъ идётъ л. այժմս ամէն բան փոփոխւում է. **-мкій** (-мокъ -мка́, о́) ած. փուխր, փխրուն, դիւրաբեկ, դիւրափշուր. **-мкость** է. փխրունութիւն, դիւրաբեկութիւն. **-мле́ніе** չ. կոտրելը, փշրելը, խորտակելը, ջարդելը. **-мли́вый** ած. կոտրտուող, քրքրուող. л. человѣ́къ; **-млю́** տ. Ломи́ть.

Ло||мови́къ, а́ ար. 1, բեռներ կրող ձի, սայլաձի. 2, բեռնակիր, սայլապան, սայլորդ. **-мово́й** ած. 1, կոտրելու, կոտրող, ջարդող, փշրող. 2, ծանր, դժուար, տաղտկալից. л—а́я рабо́та; л—а́я доро́га վատ, փչացած, խաթարուած ճանապարհ. л. изво́зчикъ բեռնակիր սայլապան. л—а́я ло́шадь տ. Ломови́къ.

Ломоно́съ ար. բս. Clematis vitalba, վայրի պատատուկ (մամրիչ, շիրխաս):

Ламо́||та է. ոսկորների կոտրտոց, ցաւ, ոսկրացաւ. л. въ суста́вахъ յօդացաւ. **-тный** ած. ոսկորների կոտրտոցի, ցաւի, ոսկրացաւի, յօդացաւի.

Ло||мото́къ, тка́ ար. **-мото́чекъ**, чка նւզ. պատիկ պատառ, պատառիկ (հացի). **-мо́ть**, мтя́ ար. պատառ (հացի). **-мтикъ** նւզ. **-мти́ще** ար. յաւ. տ. Ломо́ть; **-мщикъ** ար. քարահանքի, աղահանքի բանուոր, քարահան, աղահան. **-мщичій**, чья, чье ած. քարահանի, աղահանի. **-мъ** ար. 1, տ. Лома́ніе և Ломле́ніе; 2, կոտրտուած, ջարդ ու փշուր արած իրեր. отда́ть ло́шадь въ л. ձին լծելու տալ. ло́шадь хо́дитъ въ лому́ ձին բարձած սայլը քաշում է. 3, քամուց տապալուած, ջարդ ու փշուր եղած ծառեր, ցախ. 4, լոմ, երկաթէ նիգ. ла́пчатый, остроконе́чный, пожа́рный л.; 5, տ. Ломо́та.

Лонги||метри́ческій ած. երկայնաչափական, -չափութեան. **-ме́трія** է. (լտ.) երկրչփ. երկայնաչափութիւն:

Лонлаке́й ար. (գերմ.) վարձու (օրով կամ մի քանի ժամով վարձած) սպասաւոր:

Ло́но չ. գող. ծոց, գիրկ. л. Авраа́мово, л. Авраа́ма գոգն Աբրահամու. на ло́нѣ приро́ды բնութեան գրկում. въ ло́нѣ це́ркви եկեղեցու գրկում:

Ло́паніе չ. 1, տրաքուիլը, պատռուիլը, պայթիլը, բլշելը. ճաթ լինելը. 2, * տրաքուիլը, չատ, ազահաբար ուտելը:

Ло́||пастный ած. 1, թիու. 2, բս. կտրտուած. **-пасть** է. 1, թի. 2, թիու տափակ և լայն բերանը, թիակի բերանը. 4, թև (օր. շարխի). 5, կալ (խոյրի):

Лопа́||та է. թի. онъ деньгу́ л—ами загреба́етъ նա փողի պարկ է. (ло́—) **тень**, тня ար. գայլիկոն, 'բուրղու', գչիր. **-тка** է. նւզ. 1, պատիկ թի, թիակ. 2, կզմխ. թիակ. гнать во всѣ л—и խիստ արագ քշել. 3, խակ, կանաչ սիսեռի պատիճ. 4, ճրտրգ. սին (քառանկիւնի և տափակ): **-тникъ** ար. թիուոր, թիով հող քանդող, գործ անող մշակ. **-тный** ած. թիու. **-точка** նւզ. տ. Лопа́тка; **-точный** տ. Лопа́тный.

Ло́||пать, -пнуть 1, չ. տրաքուիլ, պայթիլ, ճաթ ըլիլ, ճեղքուիլ. պատռուիլ, բլշիլ. терпѣ́ніе *ло́пнетъ մարդու համբերութիւնը հատնում է. чи́рей ло́пнулъ; бо́мба упа́вши ло́пнула; котёлъ на парохо́дѣ ло́пнулъ; л. отъ гнѣ́ва; 2, ն. ռմկ. * տրաքուիլ, ագահաբար ուտել, լափել. 3, ն. գւռկ. անխնայ ծեծել, խարազանել. **-ся** չ. տ. Ло́пать, -пнуть 1.

Лопо||та́ніе չ. ադմկելը, աղմուկ հանելը, վայրահաչելը, շարունակ դուրս տալը. **-та́ть** (-чу́ -о́чутъ) չ. ադմկել, աղմուկ հանել. վայրահաչել, շարունակ դուրս տալ:

Ло́||поть է. Սիբիր. շոր, շորեղէն, հագնելիք, ձորձ. шить л.; **-потьё**, ья́ չ. ռմկ. վերնազգեստ, ձորձ, կիսամաշ, թերմաշ շորեղէն:

Ло||пуха́ է. մարմնի վերայ կարմիր դուրս տուած, ըլթառած տեղ. **-пу́хъ, -пу́шникъ** ար. բս. Lappa, կռատուկ:

Лордъ ար. (անգլ.) լորդ: [ко́тка.

Лоре́тка է. (ֆր.) լօրէտուհի (տ. Ко-

Лор||не́тецъ, тца նւզ. տ. Лорне́тъ; **-не́тный** ած. լօրնետի. **-не́тъ** ար. **-не́тка** է. նւզ. (ֆր.) լօրնէտ (ծալովի և կոթաւոր ակնոց, դիտակ). **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. լօրնէտով նայել, դիտել:

Ло́||сикъ նւզ. տ. Лось; **-си́на** է. որմզդեղնի դաբաղած կաշի. лоси́ны չ. այս կաշուց կարած անդրավարտիք, մնւդ. ձիաւորների համար. **-си́нный** ած. որմզդեղնի (էշայծեամի) կաշուց. **-сій**, сья, сье ած. որմզդեղնի, էշայծեամի:

Ло́||склый, -скова́й ած. փայլուն, պըլպըլան, պսպղան, փաղփաղուն. **-скнуть** տ. Лосни́ться.

Лос||ку́тикъ նւզ. տ. Ло́скутъ; **-ку́тникъ** ար. 1, կապերտավաճառ, քուրջավաճառ, փալասավաճառ, լաթի, թղթի հին կտորներ, ցնցոտիներ հաւաքող և ծախող. 2, ցնցոտիներ հագած մարդ. **-ку́тница** է. 1, քուրջավաճառ, փալասավաճառ կին. 2, ցնցոտիներով, կձըլ-տուած շորերով կինտրմատ. 3, բս. Centaurea cyanus, տերեփուկ կամ նաշտ. **-ку́тный** ած. քուրջերի, փալաս փուլուսի, ցնցոտիների. **-куто́къ**, тка́, **-куто́чекъ**, чка նւզ. տ. Ло́скутъ; **-куто́чный** ած. քուրջի, քուրջեղէնի, փալաս փուլուսի. **-кутъ** ար. կապերտ, քուրջ, ծուէններ, լաթի, թղթի կտոր, փալաս, ցնցոտի. ло́скутъ земли́ մի կտոր, մի միջնակ հող. **-ку́тье** չ. հ-+. քուրջեր, լաթի, թղթի կտորտանք, փալաս փուլուս:

Лос||къ ար. փայլ. внѣ́шній л.; наводи́ть л. փայլեցնել, վեռնիճ (լաքը) քսել, պլպլացնել. сапоги́ съ л—омъ պլպլան ճտաւոր կօշիկներ. * положи́ть въ л. սատակ ծեծել, սպանել. лежа́ть л—омъ ինչպէս մեռած, անզգայ կերպով պառկել. **-ни́стость** է. փայլունութիւն, փայլ. **-ни́стый** տ. Ло́склый; **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. փայլել, պլպլալ, պըսպըղալ, շողալ. **-нѣ́ть** չ. սկսել փայլել, պլպըլալ, պսպղալ, շողալ, շողշողալ. **-ня́щійся** ընդ. ած. տ. Лосни́стый.

Ло||соси́на է. սաղմոնի (լոսդու, օրագուլի) միս. **-со́сій**, сья, сье ած. սաղմոնի, լոսդու, օրագուլի. **-со́сокъ**, ска նւզ. **-со́сь**, **-со́съ** ար. կնդ. Salmo salar, սաղմոն կամ լոսդի, օրագուլ (տճ. սալամոն բալըղը).

Лось ար. կնդ. Cervus alces, որմզդեղն (էշայծեամ?)

Лоте||ре́йный ած. վիճակախաղի, -դու-

թեան. л. билéтъ; **-рéя** է. (ֆր.) վիճակախաղ, -ութիւն. выиграть въ л—ю վիճակախաղում տանել, շահել:

Лоткóвый տ. Лотóчный.

Лотó չ. անհ. (իտ.) լոտո (խաղ մի):

Ло‖товóй, -товый ած. 1, լոտի. 2, խարաշափի:

Ло‖тóкъ, тка́ ա. **-тóчекъ**, чка նւզ. 1, թարախ. ‹խոնչայ›. 2, ալիւրի չերեփ:

Лото‖хá հոր. շատախօս, շաղակրատող մարդ. աճապարող մարդ.

Лотóчный ած. թարախի. չերեփի:

Лото‖ши́ть (-шý -ша́тъ) չ. 1, ճղփալ, վշշալ. 2, ճչել, ծղրտալ. 3, շաղակրատել, վայրահաչել, ‹կչկչալ›, դուրս տալ. **-ся** չ. շտապել, աճապարել, ‹խառտալ›:

Лотры́га պարապ-սարսաղ թրև եկող, դատարկ, փուչ մարդ:

Лотъ ա. (գերմ.) 1, լոտ (քաշ, որ հաւասար է 3 մսխալի). 2, խորաչափ (կապարէ գունդ, որ պարանից կախած ջրի մէջ ընկղմելով, ստոր խորութիւնը չափում են). глубина́ въ рѣка́хъ и моря́хъ вымѣ́ривается лóтомъ; 3, բս. Lotus corniculatus, եղջերառուոյտ, վայրի առուոյտ):

Лоха́‖нища, -нка, -нный, -ночка, -ночный, -нь տ. Лаха́нище...

Лох‖ма́тый ած. փրչոտ. գզգզուած, խըճճուած մազերով ծածկուած:

Лохмó‖тникъ ա. **тница** է. պատըռտուած շորերով, ցնցոտիներով այր, կին. **-тье** չ. ցնցոտիներ, հին, մաշուած ձորձ, քուրջ, փալաս. ходи́ть въ л—ьяхъ գզլուած շորերով մանգալ. пла́тье всё въ л—ьяхъ.

Ло‖хови́на է. լղարած սաղմոնի (լոսդու) միս. **-ховóй** ած. սաղմոնի մսի:

Лохъ, á ա. 1, բս. Eleagnus, ձիթապտղի, փշատի, փշատենի. 2, բս. Salix babylonica, վարսաւոր կամ բաբելոնական ուռի. 3, լղարած սաղման, լոսդի, օրագուլ (Лóсось).

Лó‖ція է. (հոլ.) նաւավարութեան, -բական գիտութիւն, արուեստ. **-цманскій** ած. լոցմանի. **-цманство** չ. լոցմանութիւն. **-цманша** է. լոցմանի կին. **-цманъ** ա. (հոլ.) լոցման (ուսեալ, խիստ ներհուն նաւավար):

Лоша‖дёнка է. **-дёночка** նվաստ. ողորմելի ձի, ձիուկ. **-ди́ный** ած. ձիու, ձիական. **-ди́ща** է. յւն. **-дка, -дочка** նւզ. **-душка** փաղաք. **-(лó-)дь** է. (յ. лóшади, дéй, дя́мъ...) կնդ. Equus caballus ձի, երիվար. боевáя л. պատերազմական ձի, երիվար, նժոյգ. воронáя, гнѣдáя л. սև, աշխէտ ձի. кореннáя л. կառքի մէջ տեղից լծած ձի. пристяжнáя л. կառքի կողքից լծած ձի. упряжнáя л. լծելու, լծկան ձի. л. ржётъ ձին խրխնջում է:

Лоша‖кóвъ, а, о ած. ջորու, ջորև—. лошакóво ýхо, Symphytum officinale, գոտուկ կմ քարխոտ. **-къ**, á ա. **-чёкъ**, чка́ նւզ. **-чи́ха** է. կնդ. Equus mulus, [որձ, էգ] ջորի, իշակէս. **-чій**, чья, чье ած. ջորու, ջորիների:

Ло‖щéніе չ. փայլեցնելը, պաղպղեցնելը, կոկելը, ողորկելը. **-щёнка** է. մոմլաթ, փայլ, ողորկութիւն տուած գործուածք. **-щи́лка** է. **-щи́ло** չ. փայլ, ողորկութիւն տուող գործիք, կոկիչ, արծնիչ. **-щи́льникъ** ա. **щи́льница** է. այլ և այլ տարկաներ կոկող, ողորկող այր, կին. **-щи́льный** ած. կոկելու, ողորկելու, փայլ, փայլունութիւն տալու. л—ая щётка; **щи́льня** է. ողորկարան, կոկարան:

Лощи́‖на, -нка, новáтый տ. Ложби́на, -нка, -новáтый; **-ночка** նւզ. տ. Лощи́нка.

Ло‖щи́ть (-щý -щáтъ) ն. 1, (нал—) կոկել, ողորկել. փայլ, փայլունութիւն տալ, պըլպըլացնել, պաղպղեցնել. 2, ծեծել. л. бѣльё; 3, չ. ճախրել, սաւառնիլ (թևերը պարզած, բայց առանց թևահարութեան). птúца лощи́тъ.

Лу‖бовóй ած. լուբի. **-бóкъ**, бкá, **-бóчекъ**, чка նւզ. տ. Лубъ; обвя́зывать нóгу лубкáми վիրք. ոտը վիրահատատ տախտակով կապել. **-бóчный** ած. 1, լուբի. 2, *կոշտ, կոպիտ, մի կերպ արած, պատրաստած, թխած. л—ое издáніе ժողովրդական, արժանագին, անհամ, անճաշակ հրատարակութիւն. л. издáтель այդպիսի գրքերի հրատարակիչ. **-боѣдъ** ա. կնդ. Hylesinus, թաղանթակեր (միջատ). **-бъ** ա. 1, լուբ (մի քանի ծառերի կեղևները, որոնցից այս այլ խբեղէններ են հիւսում) 2, կեղևի ստորին, տակի շերտը, կեղևաթաղանթ. **-бя́нка** է. լուբից շինած կողով, զամբիւղ, տուփ, տաշտ. **-бянóй** ած. լուբից շինած, պատրաստած. л—ые глазá ապուշ և ժպիրհ աչքեր. **-бянѣ́ть** չ. կարծրանալ, պնդանալ, կոշտանալ

Лý‖га է. կշնգ. պաղլեղային լուծոյթ (раствóръ квасцóвъ) կաշին ներկելու. **-(лу)гá** ա. յ. տ. Лугъ.

Лу‖гови́къ, á ա. բս. Aira, խոտաբոյս մի. **-гови́на** է. **-гови́нка** նւզ. 1, կորդ, խամ հող. 2, պստիկ մարգագետին. **-гови́ца, -гóвка** է. կնդ. Vanellus cristatus, եղախրբիկ (կիւկիւ). **-говóдство** չ. մարգագործութիւն (մարգագետինների պարարտացնելը, աճեցնելը, ‹փէյինելը›). **-говóй** ած. մարգագետնի, մարգային. л. цвѣтóкъ; **-гъ** ա. (յ. лугá, óвъ) մարգ, մարգագետին. лóшади пасýтся на лугý; гуля́ть пó лугу; канáлы для орошéнія лугóвъ.

Лудá է. 1. ծովեզրեայ, գետեզրեայ երկար խութ. 2, շլացուցիչ, աչք ծակող փայլ. *շլացում, խաբերայութիւն, աչքակապութիւն. лудý пускáть, աչքակապութիւն անել:

Лу‖ди́льный ած. անագելու, կլայեկելու, կլեկելու. луди́льная, ой է. կլայեկարան, ամաններ կլայեկելու տուն, արհեստանոց. **-ди́льщикъ** ա. կլայեկիչ, ամաններ անագող, կլեկող. **-ди́ть** (-жý -дя́тъ), вы́л— ն. 1, անագել, կլայեկել, կլեկել. л. посýду; 2, որևկայութիւն, աչքակապութիւն անել:

Лýжа է. անձրևաջրով լցուած փոս, ‹գէօլ›:

Лужáй‖ка է. պստիկ մարգագետին անտառի մէջ, ‹թալա›. **-никъ** ա. բս. Limosella aquatica, ճախնախոտ: [чекъ.

Лу‖жёкъ, -жёчекъ տ. Лужóкъ, -жó-

Лу‖жéніе չ. անագելը, կլայեկելը, կլեկելը. **-жёный** ած. անագած, կլայեկած, կլեկած. **-живать** տ. Луди́ть.

Лý‖жица նւզ. **-жи́ще** է. յւն. տ. Лý-жа; **-жный** ած. 1, ջրի փոսի, ‹գէօլի›. 2, եկ. ու. մարգի, մարգագետնի. **-жóкъ**, жкá, **-жóчекъ**, чка նւզ. տ. Лугъ. [մարգի):

Лýза է. պարկ, պարկուկ, ‹քիսայ› (բի-

Лузга́ է. 1, կալ. 2, ձկնապուր։

Лузгъ ա. կզմխ. ակնանկին, արտևանունքների անկյուն։

Луидо́ръ ա. (ֆր.) լուիդոր (ոսկէ դրամ)։

Лука́ է. 1, ծուռ, ծռատիկ տեղ. ոլորտ, ապտոյտ (գետակի). 2, թամբի կեռ գլուխը, առաջևի մասը (пере́дняя л.), կամ յետևի մասը (за́дняя л.); ухвати́ться за луку́ сѣдла́.

Лука́‖вецъ, вца ա. խորամանկ, նենգ, խարդախ մարդ. **-вить** (-влю -вятъ), сл—, չ. խորամանկութիւն բանեցնել, նենգել, խարդախութիւն անել. л. съ кѣмъ մէկի հետ նենգութեամբ, խարդախութեամբ վարուիլ, մէկին նենգել. **-вица, -вка** է. խորամանկ, նենգ, խարդախ կին. **-во** ս. խորամանկութեամբ, նենգութեամբ. **-вство** չ. խորամանկութիւն, նենգութիւն, խարդախութիւն. **-вый** ած. խորամանկ, նենգ, խարդախ։

Лу‖ка́ть, -кну́ть ն. ձգել, նետել, արձակել (նետ, քար). **-ся** փոխ. միմեանց վերայ, միմեանց դէմ քարեր նետել, ձգել, արձակել։

Лукова́‖тость է. ծռութիւն. ծռամտութիւն. **-тый** ած. ծուռ, կեռ, ծռամիտ, ոլոր մոլոր։

Лу́‖ковица է. 1, կոճղէզ, սոխի արմատ, գլուխ. 2, սոխակերպ բոյս. **-ковицеви́дный** ած. սոխաձև. **-ковиценóсный** ած. բս. սոխաբեր. **-ковичный** ած. սոխի, սոխից, սոխա—. л—ыя расте́нія; **-ковка** տ. Лу́ковица; **-ко́вчатый** տ. Луковицеви́дный; **-ковый** ած. սոխի, սոխա—։

Лукомо́рье չ. ծովափ, ծովեզր։

Луконо́сецъ, сца ա. աղեղնակիր։

Луко́‖шечко նվզ. **-шко** չ. ծառի (օր. կեչու) կեղևից կամ տաշեղներից շինած աման, կոտ. **-шечный** ած. պայակի կոտի։

Лукъ ա. I. աղեղ. стрѣля́ть изъ лу́ка; натя́гивать л. աղեղը լարել. II. բս. Allium cepa, հասարակ սոխ. голо́вка лу́ку, пучо́къ лу́ку; ка́менный л., A. fistulosum, ձմերուան սոխ. ме́лкій, ди́кій л., A. schoenoprasum, սոխուկ կմ սխտորև խառնուրդ. нѣме́цкій л. A. ascalonicum, ասկալոնեան սխտորուկ (տճ. [illegible])։

Лумпъ (անգլ.) լումպ (մի տեսակ շաքար)։

Лу‖на́ է. (լտ.) լուսին, լուսնեակ. пе́рвая, послѣ́дняя че́тверть луны́ առաջին, վերջին քառորդ լուսնի. по́лная л. լրումն լուսնի, լրալուսին. затмѣ́ніе луны́ լուսնի խաւարումը. **-на́-рыба** կնդ. լուսաձուկ. **-нати́змъ** ա. լուսնոտութիւն, գիշերաշրջութիւն. **-на́тикъ** ա. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ. же́нщина л. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ կին. **-нати́ческій** ած. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ։

Лу́‖нка է. 1, փոսիկ, պտոյկ և կլոր ծակ. փոս, խոռոչ (ատամի, ոսկրի). **-нникъ** ա. 1, բս. Lunaria, մահիկ. 3, փոսիկ (лу́нка) կլորբելու բիր, ձող. **-нный** ած. լուսնի, լուսնակ. л. свѣтъ; л—ое затмѣ́ніе; л—ая ночь լուսնեակ գիշեր. л. мѣ́сяцъ, годъ լուսնական ամիս, տարի. л—ая трава́ տ. Лу́нникъ 1; **-ночка** նվզ. տ. Лу́нка; **-ночный** ած. փոսիկի։

Лунь ա. կնդ. Falco tinnunculus, մկնաբազէ. онъ бѣлъ, сѣдъ какъ л. նորա մազերը (ալիքները) ձիւնի պէս սպիտակ են։

Лу́па է. (ֆր.) ուռուցիկ խոշորացոյց։

Лупе́жникъ ա. հ—ք. կեղևները քաշած, կլպած գերաններ։

Лупи́нъ ա. բս. Lupinus, եգիպտալոռ։

Лу‖пи́ть (плю́ -пятъ) ն. 1, (обл—) կլպել, կեղևը քաշել, հանել. л. де́рево; л. карто́фель; 2*, (сл—) съ кого́-либо մէկին պլոկել, թալանել, կողոպտել, քերթել (մեծ գին առնելով). онъ лу́питъ съ него́ мно́го де́негъ; л. глаза́ աչքերը չռել, աչքերը չռած, սևեռած նայել, մտիկ անել. 3, ռմկ. ծեծել, թակել, քոթակել. **-ся**, (обл—) ն—ք. 1, տրաքուիլ, տրաքտրաքիլ, ճաքիլ, ճաքճքիլ, պատռուիլ. 2, ձուից դուրս գալ. цыпля́та лу́пятся; **-пле́ніе** չ. կլպելը, կեղևը քաշելը, հանելը. **-плива́ть, ся** տ. Лупи́ть, ся; **-погла́зый** տ. Пучегла́зый.

Лу‖ска́ է. **-скъ** ա. կեղև, կճեպ, պատեան, պատիճ (պտուղների և սերմերի). յարդ, [տամ սաղ մի: ‚դարման‘։

Лу‖то́къ, тка́ ա. կնդ. Mergus, սղոցա-

Лу‖то́ха է. **-то́шка** նվզ. կեղևած, ‚կլպած‘ մատղաշ թմբի, թմբենի (լորի)։

Лу‖чеви́дный տ. Лучеобра́зный; **-чёвка** է. բս. Radiola, ճառագայթախոտ. **-чево́й** ած. ճառագայթի, ճառագայթա—, ճաճանչի, -չա—. л—а́я кость կզմխ. ճաճանչոսկր. **-чеза́рность** է ճաճանչ, -չափայլութիւն. **-чеза́рный** ած. ճաճանչաւոր, ճաճանչափայլ, ճառագայթափայլ, լուսափայլ. **-чеиспуска́ніе** չ. ճառագայթներ արձակելը։ [գլուխ։

Лу́чекъ, чка նվզ. պստիկ սոխ, սոխի

Лу‖чёкъ, чка́ տ. Лучо́къ. **-чемѣ́ръ** տ. Радіоме́тръ.

Лу‖че́ніе չ. մարխ[ի — лучи́на — լոյս]ով ձուկ որսալը։

Луче‖обра́зный ած. ճառագայթաձև, -թակերպ, -թանման. **-преломле́ніе** չ. ճառագայթաբեկութիւն։

Лу‖чи́на, -чи́нка նվզ. տաշեղ, մարխ. **-чи́нный** ած. տաշեղի(ց), մարխի(ց) **-чи́ночка, -чи́нушка** նվզ. տ. Лучи́нка; **-чи́стый** ած. ճառագայթափայլ, բազմաճառագայթ, ճաճանչաւոր. л—ыя живо́тныя, կնդ. Radiata, ճառագայթաձև կենդանիներ. л. ка́мень, հնք. նշուլաքար. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. рыбу մարխ[ի — лучи́на — լոյս]ով ձուկ որսալ։

Лу‖чно́й ած. I. աղեղի. л. чахо́лъ; II. սոխի։

Лучня́къ, а́ ա. հնք. actinote, ճաճանչքար։

Лучо́къ, чка́ ա. նվզ. պստիկ աղեղ, ադեղնիկ. шерстоби́тный л. թաղիք գզելու աղեղ, ‚անեղ‘։

Лу́ч‖ше I, ս. բաղդտ. (տ. хорошо́) աւելի լաւ, լաւագոյն. онъ тепе́рь поётъ л., чѣмъ пѣлъ пре́жде; всего́ л. никому́ не говори́ть объ э́томъ ամէնից լաւն այն է, որ կին. тѣмъ л. աւելի լաւ. 2, ած. բաղդտ. (տ. хоро́шъ) աւելի լաւ. ва́ша ло́шадь хороша́, но моя́ лу́чше; у него́ три до́чери, одна́ другóй л.; **-шій** ած. բաղդտ. (տ. хоро́шій) աւելի լաւ, լաւագոյն. да́йте мнѣ л—аго вина́; са́мое л—ее ամենալաւ բան. э́то са́мое л—ее, что вы мо́жете сдѣ́лать.

Лучъ, а́ ա. ճառագայթ. со́лнечный л.; л. свѣ́та

Лу||щéніе չ. կեղևելը. **-щи́ть** (-щу́ -ща́тъ) ն. կեղևել, փռճոկել. **-ся** ներգ. կեղևուիլ, փռճոկուիլ. лущёный горóхъ; л—ые бобы́.

Лы||ва, -вина է. **1,** հիւս. Ռուս. ճահճուտ, ճախնուտ, լճացած տեղ. **2,** խիտ անտառ ճահճատում:

Лы́ж||а է. կռուցաւոր ձեան չմուշկ, քօշ, դահուկ. навострить л—и կծիկը դնել, 'պոկ տալ', արագ փախչել. **-никъ** ա. դահուկներով, չմուշկներով, ձեան քօշերով մարդ. **-ница** է. չմուշկների թողած հետք. **-ный** ած. չմուշկների, ձեան քօշերի, դահուկների:

Лызну́ть չ. փախչիլ, ճողոպրիլ, 'կծիկլ դնել', 'պոկ տալ':

Лы||ко չ. **1,** մատղաշ ծառից (լորուց, ուռենուց) քաշած կեղև, 'կեպ'. и́вовыя лы́ки; вóлчье л. բս. Daphne mezereum, տերևատ (կարճարերձ դափնեակ, գոճմակ). *онъ лы́ка не вя́жетъ նա բոլորովին հարբել, գինու տիկ է դարձել. и лы́комъ шитъ, да мужъ ինչ էլ լինի էրիկս է. **-ковый** ած. лы́ко -ի(ց):

Лы́ндать չ. պարապ-սարապ թրև գալ, թափառել, քամի կուլ տալ:

Лы||са́стый ած. սատրիկ ճաղատ, կունտ, հերաթափ. **-сина** է. **-синка** նւզ. **1,** ճաղատութիւն, հերաթափութիւն. до л—ны дóжилъ, а ума́ не нажи́лъ (դարձւ.). **2,** սպիտակ բիծ, խալ (սև կառքի վերայ):

Лы́ска է. տ. Лысу́ха.

Лы||су́нъ ա. միամեայ փոկ, ծովաշուն. **-су́ха** է. կնդ. Fulica atra, սև փարփար կամ կերկեր. **-су́хинъ,** а, о ած. սև փարփարի, կերկերի:

Лы́||сый ած. ճաղատ, կունտ, կնտակ, անհեր. л—аго бѣса получить ոչինչ չստանալ, ձեռնունայն մնալ. **-сѣть,** обл—, չ. կնտանալ, ճաղատ դառնալ, գլխի մազերը թափել:

Лы́тка է. ռմկ. սղբը, 'ճուռ':

Лы́||чко, -чный տ. Лы́ко, -ковый.

Ль տ. Ли.

Ль||вёнокъ, нка ա. առիւծի կորիւն, առիւծակորիւն. **-виноу́стъ** ա. բս. Anthirrhinum, առիւծաբերան (եղնացուպ). **-винохвóстъ** ա. բս. Leonurus, առիւծագի. **-ви́ный** ած. առիւծի, առիւծային. л—ая дóля առիւծաբաժին (մեծ, անիրաւաբար ստացած մաս, բաժին). забра́ть себѣ л - ую дóлю; л. зубъ բս. Leontodon taraxacum, կռարանջար (խատուտ, խատուտիկ, կաթնուկ ?) л—ая ла́па կամ л—ое копы́то բս. Alchemilla vulgaris, հատարակ գայլաթաթ. **-ви́ца** է. մատակ, էգ առիւծ. **-ви́ще** ա. յւեւ. մեծ, ահագին առիւծ. **-вообра́зный** ած. առիւծակերպ:

Льгó||та է. **1,** արտօնութիւն, առանձնաշնորհում. **2,** ազատում (հարկից, տուրքից). **-тить** (-чу -тятъ) ն. **1,** արտօնութիւն, առանձնաշնորհում տալ, որտ. պարգևել. **2,** թողնել, ազատել (հարկից, տուրքից). **-тный** ած. **1,** արտօնութեան. արտօնատր. л—ая гра́мота առանձնաշնորհումների թուղթ. л—ые дни վճռկ.=граціóзные дни (տ. Граціóзный); **2,** ազատ (հարկից, տուրքից:)

Льди́||на է. **-нка, -ночка** նւզ. **-нище** է. յւեւ. սառուցի կոշտ, կտոր. **-стый** ած. սառցաշատ:

Льзя չ. ստէպ. կարելի է, մարթ է. հկռկը [(տ. Нельзя́).

Льнётъ տ. Льну́ть.

Ль||ни́ца է. կտաւէ շոր. **-нопряди́льный** ած. կտաւ մանելու. л—ая маши́на; **-нопряди́льня** է. կտաւ մանելու գործարան:

Льнуть, прильну́ть չ. къ кому́, къ чему́ մէկին[օձիքի]ց, մի բանից կպչիլ. „онъ льнётъ къ зна́тнымъ да къ богáтымъ“.

Льня||ни́ще չ. կտաւատի տեղ, հող. **-нка** է. բս. Linaria, կտաւախոտ կամ վայրի կտաւատ. **-нóй** ած. կտաւատի(ց). л—óе сѣмя; л—óе ма́сло; л—óе полотнó; **-нопряди́льный, -нопряди́льня** տ. Льнопряди́льный, -ня.

Ль||сте́цъ, á ա. **-сти́ца** է. **-сти́вецъ,** вца ա. **-сти́вица** է. շողոքորթող, քծնող, քսու այր, կին. **-сти́во** ս. շողոքորթութեամբ. քծնելով. **-сти́вость** է. շողոքորթութիւն, քսութիւն, կեղծաւորութիւն. **-сти́вый** ած. շողոքորթական, քծնող, քսու. л—ыя слова́, л—ая рѣчь; **-сти́тель, -сти́тельница** տ. Льсте́цъ, -сти́ца; **-сти́тельный** տ. Льсти́вый; **-стить** (льщу— стятъ), поль—, չ. кому́ մէկին շողոքորթել. чему́ մի բանի շոյել. это льсти́тъ его́ самалю́бію; **-ся** ներգ. յուսալ, յոյս տածել, ինքն իրան շոյել. онъ льсти́тся получи́ть это мѣсто; **-ще́ні(ь)е** չ. շողոքորթելը, շոյելը. շողոքորթութիւն. **-щу** տ. Льстить.

Ль||ю տ. Лить; **-я́ло** չ. ձուլիճակ, կաղապար (մի բան ձուլելու ածելու):

Лѣ||визна́ է. ձախ, 'թարս', հակառակ կողմ. **-ви́ца** է. եկ. ոչ. ձախ. ձախ ձեռք. **-во** ս. տ. Влѣво, Влѣвѣ, Налѣво, և Слѣва; **-ша́** հոր. ձախլիկ [մարդ], ահեկագործ. **-ша́къ,** á ա. տ. Лѣвша́; **-вый** ած. ձախ, ահեակ. л—ая рука́

Лѣ||зть (-зу -зутъ) չ. **1,** (вл—) մագլցելով ելնել, բարձրանալ. л. на де́рево, на крóвлю; л. изъ я́мы փոսից դուրս գալ. **2,** (сл—) իջնել, ներքև գալ. л. въ я́му; л. съ кры́ши, съ де́рева; **3,** մտնել. сапоги́ у́зки, не лѣзутъ на́ ногу; шля́па не лѣзетъ на́ голову; къ нему́ вся́кій лѣзетъ; онъ всю́ду лѣзетъ նա ամէն տեղ ներս է պրծնում. ему́ ничего́ не лѣзетъ въ гóлову նա ոչինչ չէ կարողանում հասկանալ. онъ изъ кóжи лѣзетъ ա, նա կատաղած, 'գազազած' է. բ, նա կաշուից դուրս է գալիս, սաստիկ աշխատում, չարչարւում է. л. кому́ въ глаза́ մէկին ձանձրացնել, մէկի 'գահլան տանել'. **4,** (вы́л—) ընկնել. թափուիլ, 'վայր գալ' (մազերի մասին). у меня́ пóслѣ болѣзни вóлосы лѣзутъ; мѣхъ на шу́бѣ лѣзетъ.

Лѣ||кари́шка ա. նխտ. ողորմելի, անպիտան հէքիմ, ջառահ. **-ка́рка** է. կին բժիշկ. **-карскій** ած. բժշկի, բժշկային. л—ія предписа́нія; **-ка́рственный** ած. դեղի, դարմանի, բուժիչ, բժշկական. л—ыя тра́вы; **-ка́рство** չ. դեղ. դարման. л. отъ лихора́дки դեղ, դարման տենդի (դէմ). отъ сме́рти нѣтъ л—а (առծ.) մահի դէմ դեղ, դարման չկայ. (ѣ) **-карство** չ. բժշկութիւն, բժշկական արուեստ, կոչում. **-карша** է. բժշկի կին. **-карь** ա. (ս. лѣкаря́, е́й) բժիշկ, 'հէքիմ', 'ջառահ':

Лѣ||нúвенькiй ած. փոքր ինչ ծոյլ, հեղգ, ‘ալարկոտ‘. **-нúвецъ**, вца ա. 1, (**-нúвица** է.) ծոյլ, հեղգ, ‘ալարկոտ‘ այր, կին. 2, կնդ. Bradypus, յամրուկ, յամրագնաց (մտյ, ծոյլ). **-нúво** մ. ծուլութեամբ. ծուլանալով. **-нúвость** է. ծուլութիւն, հեղգութիւն. ‘ալարկոտութիւն‘. **-нúвство** է. մշտական ծուլութիւն, ‘ալարկոտութիւն‘. **-нúвчикъ** տ. Лѣнúвецъ; **-нúвый** ած. ծոյլ, հեղգ, ‘ալարկոտ‘. դանդաղ, յամր, ‘թամբալ‘. л—ыя щи թօրմ կաղամբից պատրաստած ըշշի (ապուր). **-нúться** (-нюсь нятся), изл—, չ. ծուլանալ. ‘յուլանալ‘, պղերգութիւն անել. պատարկ կեանքի ընտելանալ, ոչինչ չանել. **-ностный** ած. ծոյլ, յոյլ, ‘թամբալ‘. **-ность** է. ծուլութիւն, հեղգութիւն, ‘ալարկոտութիւն‘. л. наво́дитъ на бѣ́дность (առծ.) **-нтя́й, -нтя́йка** տ. Лѣнúвецъ, -вица; **-нь 1,** է. ծուլութիւն, յուլութիւն ‘թամբալութիւն‘, ‘ալարկոտութիւն‘. 2, մ. мнѣ, тебѣ, ему... лѣнь իմ, քո, նորա... ‘ալարը‘ գալիս է. ему́ л. рабо́тать, писа́ть.

Лѣ||пúльщикъ ա. **-пúльщица** է. կաւից, գաճից եւն այլեայլ պատկերներ կաղապարող այր, կին. **-пúть** (плю́ -пятъ) ն. 1, (сл—) կպցնել, թխել. 2, (выл—) կաղապարել, ծեփելով շինել, յօրինել (այլեայլ առարկաներ կաւից, գաճից եւն.). **-ся**, (сл—) ներգ. կպչել. **-пка** է. տ. Лѣпле́нiе; **-пкiй** ած. մածուցիկ, հեշտութեամբ կպչող **-пкость** է. մածուցիկութիւն. **-пле́нiе** չ. 1, կպցնելը, թխելը. 2, կաղապարելը. շինելը, յօրինելը. **-пно́й** ած. կաղապարող, -րելու. л—о́е иску́сство, л—а́я глúна; կաղապարած, ծեփելով շինած, յօրինած. л—а́я рабо́та; **-пщúкъ**, а́, **-щúца** տ. Лѣпúльщикъ, -щица.

Лѣса́ 1, է. տ. Леса́; **2,** лѣса́, ա. յ. ա, շէնք, վերելակ (տախտակներից, ձողերից շինած). բ, փայտ, ծառեր:

Лѣсенка է. նւզ. պատիկ սանդուխ(տ). л. для попуга́я.

Лѣ||сúна է. ծառի բուն. **-сúстость** է. անտառաշատութիւն. **-сúстый** ած. անտառաշատ. л—ыя го́ры; **-сúшко** ա. նխտ. ողորմելի, անպիտան անտառ, ‘մէշայ‘. **-сúще** ա. սնէ. մեծ, ահագին անտառ, ‘մէշայ‘, մայրի անտառ. **-снúкъ** ա. 1, անտառապահ. 2, փայտավաճառ, տաղձավաճառ. **-снúчество** չ. անտառապետութիւն. **-снúчiй**, аго ա. անտառապետ. **-сно́й** ած. անտառի, -ային, ‘մէրու‘, ‘մէշայի‘. л—ы́е плоды́; л—о́е я́блоко; **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) չ. (Արեւել. Ռուս., Սիբ.) անտառներում մնալ, օթագայել (մնւղ. որսորդական նպատակաւ). անտառներում որսալ:

Лѣсо||во́децъ, дца ա. անտառ գցող, անտառաշէն. **-во́дный** ած. անտառ գցելու, անտառաշինութեան. **-во́дственный** ած. անտառաշինութեան, անտառաձգութեան. **-во́дство** չ. 1, անտառաձգութիւն, -տնկութիւն, -շինութիւն. 2, անտառաձգութեան, -շինութեան գիտութիւն. **-во́дъ** տ. Лѣсово́децъ; **-во́й** ած. անտառային, անտառից բաղկացած. **-вщúкъ**, а́ ա. անտառապահ. **-изобúльный** ած. անտառաշատ, անտառներով հարուստ, փայտաշատ. **-истребле́нiе** չ. անտառները կտրելը, ջնջելը, ոչնչացնելը:

Лѣ||со́къ, ска́ ա. նւզ. պատիկ անտառ. ‘մէշայ‘, անտառիկ, անտառակ:

Лѣсо||мѣ́ръ ա. տախտակաչափ (գործի, որով տախտակների հաստութիւնը չափում են). **-насажде́нiе** չ. անտառաձգութիւն. **-обúльный** տ. Лѣсоизобúльный; **-охранúтельный** ած. անտառախնամ. **-пúльный** ած. փայտ, տաղձ սղոցելու. л. заво́дъ; **-пúльня** է. փայտի, տաղձի սղոցարան. **-промы́шленникъ** ա. փայտ, տաղձ շահագործող. տաղձավաճառ. **-промы́шленный** ած. տաղձավաճառութեան. **-разведе́нiе** չ. անտառաձգութիւն, անտառաբուծութիւն. **-сѣ́ка** է. **-сѣ́къ** ա. կտրելի անտառամաս, -ռաբաժին. лѣсъ раздѣлённый на л—и для вы́рубки; **-сѣ́чный** ած. կտրելու անտառամասի, -ռաբաժնի. **-хозя́инъ** ա. անտառատէր, տաղձատէր. **-хозя́йственный** ած. անտառատնտեսութեան, անտառապահութեան. **-хозя́йство** չ. անտառատնտեսութիւն. անտառապահութիւն:

Лѣсо́чекъ, чка տ. Лѣсо́къ.

Лѣст||вúца եկեղ.գործծ. **-нúца** է. սանդուխ(տ). всходúть, сходúть по л—ѣ; приста́вить л—у къ стѣнѣ շարժական սանդուխ(տ)ը (‘նարդիվան‘) պատին հպել. **-нúчный** ած. սանդուխ(տ)ի:

Лѣстовка է. կաշէ տէրողորմեա (մնւղ. հնահաւատների):

Лѣсъ ա. (ներգոյ. въ лѣсу́; յ. лѣса́, о́въ) **1,** անտառ, ‘մէշայ‘, ‘մէրի‘. л. лúственный, хво́йный, дѣ́вственный, первобы́тный; чѣмъ да́льше въ лѣсъ, тѣмъ бо́льше дровъ (առծ.) աղբը քանի խառնես, հոտ կուգայ. кто въ л., кто по дрова́ (առծ.) մինն ասում է գանձ, իսկ միւսը հասկանում է տանձ. **2,** փայտ. տաղձ, շինութեան փայտ. домострóительный, корабе́льный, строево́й л.; сплавля́ть, гнать л. [լաստերով] փայտ քշել:

Лѣ||та́ չ. յ. տ. Лѣ́то 2; **-тнiй** ած. **1,** ամառուայ, ամառնային. л—ее пла́тье; л—ее вре́мя; **2,** տար, շղ. **-то** չ. **1,** ամառ. въ проше́дшемъ лѣ́тѣ, проше́дшимъ лѣ́томъ անցեալ ամառ: Лѣ́томъ մ. ամառը, ամառ ժամանակ. **2,** տարի, տմ. թուական. Лѣта́ չ. յ. տարիք. հասակ. въ лѣ́то отъ сотворе́нiя мíра աշխարհի ստեղծագործութեան տարին. ему́ ско́лько лѣтъ? նա քանի՞ տարեկան է. войтú въ лѣта́ չափահաս դառնալ. онъ сре́днихъ лѣтъ նա միջին հասակի տէր է. въ цвѣ́тѣ лѣтъ, въ цвѣту́щихъ лѣта́хъ ծաղիկ հասակում. ему́ со́рокъ лѣтъ (о́тъ роду) նա քառասուն տարեկան է. онъ уже́ въ лѣта́хъ նորա հասակն արդէն անց է. на ста́рости лѣтъ ծերութեան հասակում. преклóнныя лѣта́ զառամութիւն, զառամեալ հասակ. въ ва́ши лѣта́ ձեր հասակում. **-това́ть** (-ту́ю -ютъ), зал—, прол—, չ. որ և է տեղ ամառն անցկացնել **-товúще** չ. **-то́вка** է. **-то́вье** չ. ‘սար‘, ամառնային, ամառն անցկացնելու տեղ (խաշնարածների). въ сентябрѣ́ киргúзы нахо́дятся ещё на л—кахъ; **-то-лѣ́тенски** մ. ամբողջ ամառը. **-тописа́нiе** է. տ. Лѣ́топись; **-тописа́тель, -топúсецъ**, сца ա. տարեգիր. **-топúсный** ած. տարեգրութեան. **-то́пись** է. տարեգրու-

թիւն. **-торосль** է. մի տարեկան ոստ, շիւղ. **-тосчислéні(ъ)е** չ. ժամանակագրութիւն. թուական. **-тосчислúтель** ա. ժամանակագիր. **-тосчислúтельный** ած. ժամանակագրական. **-тось** ն. անցած ամառ, անցած տարի, հերու. **-тошній** ած. հերուայ, անցեալ տարուայ, անցեալ ամառուայ:

Лѣжá է. ածու, մրջնակ:

Лѣч‖бá է. բժշկելը, բուժելը, ապաքինելը. **-чéбникъ** ա. բժշկարան (գիրք). **-чéбница** է. հիւանդանոց, բուժանոց. **-чéбный** ած. բուժելու, բժշկելու, բժշկական. **-чéніе** չ. բժշկելը, բուժելը, ապաքինելը. **-чивать** տ. Лѣчúть; **-чúтель** ա. **-чúтельница** է. բժիշկ, բժշկող, բուժող, ապաքինող այր, կին. **чúтельный** ած. բուժիչ, բժշկական, դեղի, դարմանի. **-чúть** (-чý -чатъ), выл—, изл— ն. բժշկել, բուժել, ապաքինել, դարմանել, առողջացնել. онъ лѣчúлъ егó отъ лихорáдки; **-ся** անդր. բժշկուիլ, բուժուիլ. ապաքինուիլ. онъ лѣчится у дóктора N.

Лѣчýха է. բս. Medicago, առպատ կմ կապոյտ առուոյտ: [նակներէ բաժանել (հողը):

Лѣшúть (-шý -шáтъ) ն. ածուներէ, մրջ-

Лѣшій, аго ա. անտառի, -տային ոգի:

Лэ́ди է. անհ. (անգլ.) տիկին:

Лю́‖ба է. սիրելի, սիրուհի. **-бáва, -бáвочка, -бáвушка** է. փաղաք. սիրելիս, սիրուհիս. **-бáша, -бáшка** նւզ. տ. Любáва; **-бвеобúльный** ած. սիրաշատ, սիրառատ. **-бéзникъ** ա. սիրալիր, շողոմքոր մարդ. **-бéзничані(ь)е** չ. սիրալիր բաներ ասելը. **-бéзничать** չ. սիրալիր կերպով վարուիլ. սիրալիր բաներ անել կմ ասել. онъ всегдá любéзничаетъ съ дáмами; **-бéзно** ն. սիրալիր կերպով. **-бéзность** է. սիրալիրութիւն, սիրալիր բան, շնորհք. оказáть комý тысячу л—ей; **бéзный** ած. **1**, սիրելի, թանկագին. л. другъ; **2**, սիրալիր, քաղցրաբարոյ. э́то óчень л—ая жéнщина; бýдьте л—зны սիրալիր եղէք. **-бúмецъ**, мца ա. **-бúмица** է. սիրելի, սիրուած այր, կին. быть чьимъ л—мцомъ; **-бúмчикъ** տ. Любúмецъ; **-бúмый** ած. սիրելի, սիրուած. э́то моё л—ое блю́до; госудáрь л. своими пóдданными; **-бúтель** ա. **-бúтельница** է. սիրող, մի բանի սիրահար այր, կին. л. живóписи; общество л—ей мýзыки, пѣнія; **-бúтельный** ած. բարեկամական, բարեմիտ. **-бúтельскій** ած. սիրողների. л. спектáкль; **-бúть** (-блю́ -бятъ; -бú); возл—, пол— ն. սիրել. онъ лю́битъ рабóтать; л. ближняго, свою́ семью́, своúхъ дѣтéй; л. другъ дрýга; лю́бишь катáться, люби и сáночки возúть (առ.)

Лю́‖бо ն. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան (է). л. смотрѣ́ть на э́то; л. смотрѣ́ть, какъ онъ танцýетъ; **-бовáться** (-бýюсь -ются), нал— չ. чѣмъ, на что հաճութեամբ նայել մի բանի, մի բանով հիանալ, զմայլիլ, սքանչանալ. л. прирóдою, красúвою жéнщиною; я не могý налюбовáться на ея́ красотý ես չեմ կարողանում դադարել, ես չեմ կշտանում նորա գեղեցկութեամբ սքանչանալուց:

Любовú‖на է. **-нка** նւզ. միս առանց ճարպի:

Лю‖бóвишка նւզ. տ. Любóвь; **-бóвникъ** ա. սիրական, տարփաւոր. **-бóвница** է. սիրուհի. **-бóвничій**, чья, чье ած. սիրականի. **-бóвно** ն. սիրով, համերաշխութեամբ. жить л. со всѣми; **-бóвность** է. սէր, համերաշխութիւն, մտերմութիւն. **-бóвный** ած. սիրոյ, սիրային, սիրալիր. համերաշխ, խաղաղ. л. взглядъ, л—ое письмó; л—ая связь; **-бóвь**, бвú (գործիակ. любóвью) է. **1**, սէր. л. къ Бóгу, къ ближнему, къ отéчеству, къ родúтелямъ, къ наýкамъ; женúться по любвú; открыться комý въ любвú մէկին իր սէրը խոստովանել. занимáться чѣмъ съ л—вью; **2**, (սեռ. Любóви) յտ. ա. Լիւբով. пошлú письмó къ Любóви Петрóвнѣ.

Любо‖дѣ́й ա. **-дѣ́йка** է. անհաւատարիմ, շնացող, պոռնիկ այր, կին. **-дѣ́йный, -ственный** ած. պոռնկական, պոռնկութեան, շնութեան. **-дѣ́йство** չ. պոռնկութիւն, շնութիւն. **-дѣ́йствовать** (-ствую -ютъ) չ. պոռնկութիւն անել, շնանալ, անհաւատարմութիւն անել. **-дѣ́яніе** չ. շնութիւն, պոռնկութիւն. **дѣ́ять** (-дѣю -ютъ) տ. Любодѣ́йствовать.

Любознá‖ніе չ. **-тельность** է. հետաքրքրութիւն, ուսման, գիտութեան սէր, ծարաւ. **-тельный** ած. հետաքրքիր, ուշիմ, ուսումնասէր:

Любóй ած. ախորժելի, հաճելի, դուրեկան. онъ намъ любъ նա մեզ հաճելի, ախորժելի է, նա մեզ դուր է գալիս. вотъ рáзныя матéріи, выбирáйте любýю ահա զանազան կտորներ, ընտրեցէք որն որ հաճելի է. нáдо платúть долгъ, úли иттú въ тюрьмý: выбирáйте любóе

Любомýдр‖іе չ. իմաստասիրութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) չ. իմաստասէր հանդիսանալ, իմաստասիրել:

Любо‖начáліе չ. իշխանասիրութիւն, փառամոլութիւն:

Любопы́т‖ность է. հետաքրքրութիւն. **-ный** ած. հետաքրքիր. **-ство** չ. հետաքրքրութիւն. **-ствовать** (-ствую -ють) չ. հետաքրքրուել (իմանալու, տեղեկանալու մի բան):

Любострá‖стіе է. վաւաշոտութիւն, հեշտասիրութիւն, ցանկասիրութիւն. **-стный** ած. վաւաշոտ, հեշտասէր, ցանկասէր:

Любостя‖жáніе չ. ագահութիւն, շահախնդրութիւն, շահամոլութիւն. **-жáтель** ա. **-жáтельница** է. ագահ, շահախնդիր՝ շահամոլ այր կին. **-жáтельность** շահախնդրութիւն, շահամոլութիւն. **-жáтельный** ած. շահախնդիր, շահամոլ, ագահ. ‘աչքածակ’, ‘թամահքեար’:

Лю́бушка է. **1**, սիրելի, պաշտելի, հոգեակ (ասում են կանաց). **2**, նւզ. տ. Любóвь 2.

Лю́геръ ա. (գերմ.) լուգեր (երկակայմ կմ եռակայմ նաւ մի):

Лю́‖ди 1, (лю́ди -дéй -дямъ -дьмú, о людя́хъ) ա. անեզ. մարդիկ. молодые л. երիտասարդներ, պատանիներ. выходúть въ л. մարդ դառնալ. выводúть въ л. մարդ շինել, մարդ դարձնել. учёные, ýмные л.; онъ не умѣ́етъ обращáться съ людьмú; **2**, անհ. Л, լիւն (եկ. սլաւ. այբբենի մէջ). **-дúшки**, шекъ ա. յ. նխտ. ողորմելի, չնչին մարդիկ.

-дность է. մարդաշատութիւն, բազմամարդութիւն. **-дный** ած. մարդաշատ, բազմամարդ. **-доубійца** ա. մարդասպան. **-доѣдка** է. մարդակեր կին. **-доѣдство** չ. մարդակերութիւն. **-доѣдъ** ա. **1**, մարդակեր. *հրէշ. **2**, կնդ. Squalus, շանաձուկ. **-дска́я** տ. Людско́й; **-дскій** ած. մարդավայել. людски ն. մարդավայել կերպով. **-дско́й** ած. մարդկանց, մարդկային. родъ л.; л—іе предразсу́дки; людска́я, о́й է. սպասաւորների, ծառաների սենեակ. **-дскость** է. մարդասիրութիւն, մարդավարութիւն. **-дъ** ա. հ—ք. ժողովուրդ. մարդիկ. торго́вый, рабо́чій людъ առեւտրականներ, բանուորներ:

Люкъ ա. (հոլ.) իջանելիք (նաւի խորշն իջնելու քառանկիւն ծակ. նկուղն իջնելու ծակ, [անցք):

Лю́лечка նւզ. տ. Лю́лька.

Люли́ ձգ. լէ լէ. լօ լօ:

Лю́‖лька է. **1**, օրօրոց. **2**, չիբուխ. **-лю́канье** չ. օրօր ասելը. **-лю́кать**, ул— չ. օրօր ասել: [տիկ բաց ամրութիւն):

Люне́тъ ա. (ֆր.) ամրոցկ. լիւնէտ (պըս-

Лю́стра է. (ֆր.) ջահ:

Люстра́‖торъ ա. (լտ.) վերստուգիչ (կապալագնի). **-ціо́нный** ած. վերստուգութեան, վերստուգելու, -գող. л. комите́тъ; **-ція** է. (լտ.) վերստուգութիւն (կապալով տուած կալուածքի արդիւնքների, կապալագնի):

Люстри́‖новый ած. լիւստրինի(ց). **-нъ** ա. (ֆր.) լիւստրին (բրդէ նուրբ և փայլուն գործուածք մի): [ծուածքին փայլ տալ:

Люстри́ровать (-рую, ютъ) ն. գոր-

Лю́те‖нный ած. վնի, գավինի. **-нщикъ** ա. վնագործ, գավինագործ:

Лютера́‖нинъ ա. (յ. лютера́не, -нъ), **-нка** է. լուտերական, բողոքական այր, կին. **-нскій** ած. լուտերական, բողոքական. **-нство** չ. բողոքականութիւն, լուտերականութիւն:

Лю́тикъ ա. բս. ա, Aconitum Lycoctonum, գեղին ակոնիտոն (ընձախոտ). բ, Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ:

Лют‖ни́стъ ա. **-ни́стка** է. վնահար, վնի վերայ ածող այր. կին. **-ня** է. (ֆր.) ջնար, վին, գավին. игра́ть на лю́тнѣ.

Лю́‖то ն. անագորոյն, անգութ կերպով, վայրագաբար. **-тость** է. անագորոյնութիւն, վայրագութիւն. **-тый** ած. անագորոյն, վայրագ, դաժան. л. звѣрь; л—ая сту́жа, зима́ անտանելի, զարհուրելի սառնամանիք, ձմեռ. **-тѣть** չ. վայրագութիւն անել, անգութ, անագորոյն բաներ անել: [պատ կմ կապոյտ առուոյտ:

Люце́рна է. բս. Medicago sativa, առ-

Лю́чный ած. իջանելիքի (տ. Люкъ).

Лю́шеньки ձգ. տ. Люли́.

Ляга́вая соба́ка է. կնդ. Canis avicularius, հաւորսակ (շուն):

Ля‖га́ніе չ. աքացելը, քացի տալը, անկուշելը. **-га́ть -гну́ть -га́ться** չ. աքացել, քացի տալ, անկուշել, կիցս հանել. э́та ло́шадь ляга́ется.

Ля́гва է. կնդ. Lophius piscatorius, բուն գորտձուկ:

Ля‖гли́вый ած. աքացող, քացի տուող, ‘քացկան‘ **-гну́ть** տ. Ляга́ть.

Ля́гу տ. Лечь.

Лягу́‖ха է. ռմկ. գորտ. **-шачій** տ. Лягу́шечій; **-шёнокъ**, нка ա. գորտի ձագ. շերեփիկ, ‘գորտան գդէլ‘. **-шечій**, чья, чье ած. գորտի, գորտան. **-шечка** նւզ. պստիկ գորտ, գորտիկ. **-шечникъ** ա. բս. Hydrocharis, սանտրուկ. **-шка** է. կնդ. Rana, գորտ. л. ква́каетъ գորտը կռկռում է. л. травяна́я, R. temporaria, թխագոյն ջրագորտ. л. зелёная, древе́сная, Hyla arborea, ծառագորտ կմ ծառուտէր գորտ. **шкообра́зный** ած. գորտանման, գորտակերպ. **-шникъ** ա. **1**, բս. ա, Ranunculus, գորտնուկ. **2**, տ. Лягу́шечникъ.

Ля́да́ է. **1**, մատղաշ անտառ, թփուտ. **2**, կորդ, խամ հող:

Ляда́щій տ. Леда́щій.

Ляд‖вѣ́йный ած. աղդրի. **-венецъ**, нца ա. բս. Lotus corniculatus, եղջերատուոյտ (վայրի առուոյտ). **-вея** է. աղդր, բարձ, զիստ, ‘անդամ‘:

Ляденѣ́ть չ. **1**, մատղաշ ծառերով ծածկուիլ. **2**, գւռկ. խաթարուիլ, ոչնչանալ, չքանալ:

Ляди́‖на տ. Ля́да́; **-нный** ած. ляди́на -ի:

Ляду́‖нка է. **-ночка** նւզ. (զերմ.) հեծեալի պատրոնտաշ. **-ночный** ած. պատրոնտաշի:

Лядъ ա. քամբախտութիւն, ձախորդութիւն:

Ля́‖жечка նւզ. տ. Ля́жка; **-жечный** ած. աղդրի, զստի, ‘անդամի‘. **-жка** է. աղդր, զիստ, ‘անդամ‘:

Лязгъ ա. զրնգոց (որ զերանդու), շաչիւն:

Ля́ка է. պակուցիչ պատկեր, խրտուիլակ:

Ля́‖мка է. փոկ, ‘դայիշ‘ (ուսի վերայից, այլ և այլ բաներ կրելու). *тяну́ть л—у ծանր, տաժանելի աշխատանք կատարել. *солда́тская л. զինուորի ծառայութիւն. **-мочникъ** տ. Бурла́къ 1; **-мочный** ած. ուսի փոկի, ‘դայիշի‘:

Ля́‖пать, -пнуть ն. **1**, ‘շրմփացնել‘, շրխկացնել, բաց թաթով զարկել. онъ ля́пнулъ его́ по щекѣ; **2**, (вл—, сл—) անշնորհք կերպով անել, շինել, թխել. онъ сля́палъ э́то дѣ́ло; **3**, *(միայն ля́пнуть) բերնից անպատեհ, անտեղի խօսք դուրս թռցնել, ասել. л. слове́чко; **-пнуться** ան‧ոչ. **1**, վայր ընկնել, ‘շրմփալ‘, շրխկալ, վնասուիլ. **2**, տ. Ля́пнуть 3.

Ля́пи‖съ ա. բժ. Lapis infernalis, դժոխաքար, խարիչ քար. **-съ -лазу́л(р)и** ա. անհ. հնք. Lapis lazuli, լաժուարթ (լաճվարտ, լաժուարտ):

Ля́скать չ. **1**, շեպել (մտրակով). **2**, կափկափել, չխչխկացնել (ատամները):

Ля́сы է. յ. **1**, կատակներ, հանաքներ, սրախ, զուարճալի պատմութիւններ. точи́ть л. սրախ բաներ պատմել. **2**, ննդ., խորամանկ, շողոքորթական խօսքեր:

Ляхъ ա. նխտ. լեհացի:

M.

M, м ռուսաց այբբենի 13-րդ տառն է: Շրթնային բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց մ-ն:

Мавзоле́й ա. (լտ.) հոյակապ շիրիմ, դամբարան:

Маврита́‖нинъ ա. (յ. маврита́не, -нъ), **-нка** է. մավրիտանցի, -տանուհի. **-нскій** ած. մավրիտանեան, -նական:

Мавро́тъ ա. բս. Cytisus hirsutus, տեսակ մի (Թիթեռնածաղիկներից—Papilionaceae).

Магази́‖нный ած. մագազինի. м—ая вы́вѣска; **-нщикъ** ա. **-нщица** է. մագազինի տէր, տիրուհի. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, պահեստատուն, պահեստարան, համբարանոց, մթերանոց. 2. մագազին, չքեղ խանութ, կրպակ. кни́жный м. գրախանութ:

Магары́‖чникъ, -чъ տ. Могоры́ч...

Ма́гикъ ա. (յն.) 1, մոգ, կխւս, կախարդ, վհուկ. 2, ձեռնածու, նա որ հրապարակաւ ձեռնածութիւններ, աչքակապութիւններ (фо́кусъ) է անում:

Магистра́ль է. (լտ.) գլխաւոր երկաթուղային գիծ (ծրագրած կմ որն արդէն շինուում է):

Маги́сте‖рскій ած. մագիստրական. **-рство** չ. մագիստրութիւն, մագիստրական աստիճան:

Магистра́‖тскій ած. մագիստրատի, մագիստրատութեան. **-ту́ра** է. **-тъ** ա. (լտ.) քաղաքային դատական ատեան (առևտրականներից բաղկացած):

Маги́стръ ա. (լտ.) մագիստրոս (գիտնական, որ ստացել է մագիստրութեան աստիճան):

Ма‖ги́ческій ած. մոգական, կախարդական. **-гія** է. (յն.) մոգութիւն, կախարդութիւն, վհուկութիւն:

Магна́‖тскій ած. մագնատի, -տական, մեծամեծների, ազգանու. **-тъ** ա. (լտ.) մագնատ, մեծ, իշխան, ազգանի:

Магне́‖зистый ած. մագնէզիական, դառնիճ հողի(ց). **-зія** է. (լտ.) մագնէզիա (դառնիճ հող):

Магне‖тизёрскій ած. մագնիտացնողի. **-тизёрство** չ. մագնիտացնում. **-тизёръ** ա. (ֆր.) մագնիտացնող. **-тизи́рованіе** չ. մագնիտացնելը. **-тизирова́ть** (-зи́ру́ю -ютъ), нам—, (ֆր.) ն. 1, մագնիտացնել, մագնիտի զօրութիւն, յատկութիւն տալ. 2, քնացնել, մագնիտական քնի մէջ ընկղմել. **-ти́змъ** ա. 1, մագնիտականութիւն, մագնիտական ոյժ, ձգողութիւն. 2, կենդանական մագնիտականութիւն, մարմնի մագնիտական ոյժ, զօրութիւն. живо́тный м.; **-ти́ческій** ած. մագնիտական. м. сонъ; м—ое лѣченіе մագնիտաբուժութիւն:

Магни́‖тецъ, тца ա. նւզ. պստիկ մագնիտ, պողպատ. **-тить** (-чу тятъ), нам—, ն. մագնիտացնել. **-тный** ած. մագնիտի, -տական, -տային. м—ая си́ла; м—ая стрѣ́лка, полоса́; **-тъ** ա. (լտ.) մագնիտ, պողպատ. **-че́ні(ь)е** չ. (լտ.) մագնիտացնելը:

Ма́гній ա. հնք. Magnésium, մագնէզիոն:

Магно́лія է. բս. Magnolia, կղբի:

Магомета́‖нинъ ա. (յ. -та́не, -нъ) մահմետական. **-нка** է. մահմետական կին. **-нскій** ած. մահմետական. м—ая рели́гія; **-нство** չ. մահմետականութիւն:

Магъ (յն.) տ. Ма́гикъ.

Маде́ра է. Մադերայի գինի:

Мадо́нна է. (իտ.) Տիրամօր պատկերը Յիսուս մանկան հետ միասին:

Мадрепо‖ри́тъ (ֆր.) քարացած մադրեպոր. **-ровый** ած. մադրէպորական. **-ръ** ա. կնդ. Madrepora, ծառաքուստ կմ մադրէպոր.

Мадрига́лъ ա. (ֆր.) պստիկ սիրակատակային բանաստեղծութիւն:

Мадья́‖рскій ած. մաջառական, հունգարական. м. язы́къ; **-ръ** ա. մաջառ, հունգարացի:

-ра́нъ տ. Мажа́нъ.

Мае‖ра́новый ած. մարեմի, մարեմ խոտի(ց).

Мае́стро տ. Маэ́стро.

Мае́тность է. գւռկ. կալուածք, հող:

Мажа́нъ ա. բս. Origanum Maiorana, մարեմ, մարեմխոտ (Երակլեան զուխրակ, սուսամբար, խնկածաղիկ, խնկողկուզիկ, մակերան):

Мажо́‖рный ած. մեծագոյն եղանակի կմ երգաձայնի. **-ръ** ա. (ֆր.) երժ. մեծագոյն եղանակ կմ երգաձայն:

Ма‖зани́на, -заница է. 1, տ. Ма́занка; 2, խղելը, օծելը, նկարելը, ծեփելը. **-зані(ь)е** չ. խղելը, օծելը, ձիւթելը, ծեփելը. **-занка** է. ներսից և դրսից կաւով ծեփած հիւղ, խրճիթ. **-заночный** ած. այսպիսի խրճիթի, հիւղի. **-заный** ած. խղած, օծած, ձիւթած. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), -зну́ть, см—, вы́м— ն. 1, (գեղ, իւղ) քսել, խղել, օծել, նաւթել, ձիւթել. գեղել, ներկել, ծեփել. м. о́пухоль ма́зью; м. колёса дёгтемъ; м. сапоги́ са́ломъ; 2, վատ նկարել, կեղտոտել, ապականել. *м. кого́ по губа́мъ մէկի գլուխը եղել, մէկին սուտ խոստումներով խաբել. **-ся** 1, անդր. օծուիլ, քսուիլ. м. пома́дою; *м. къ кому́ մէկին ‘քսուել’, աշխատել մէկին դուր գալ:

Маздеи́змъ ա. (պրսկ). մազդեզականութիւն, մազդեզական կրօն:

Ма́зикъ նւզ. տ. Мазъ.

Ма‖зи́лка 1, հօր. նխտ. վատ նկարիչ. 2, է. սայլի նաւթամանի գդալ, եղ քսելու խողանակ. **-зи́льный** ած. իւղ քսելու, օծելու, ներկելու, գեղելու, ծեփելու. м—ая кисть; **-зи́льщикъ** ա. խղող, նաւթող, օծող, ձիւթ, գեղ քսող, ծեփող. **-зи́льщичій**, чья, чье ած. խղողի, նաւթողի, ծեփողի, ձիւթ, գեղ քսողի. **-зка** է. տ. Ма́заніе; **-зница** է. ձիւթաման, սայլաման. **-зну́ть, ся** տ. Ма́зать, ся; **-зня́** տ. Мазани́на; **-зу́нъ**, а́ ա.

-зу́нья ի. **1**, տ. Мази́лка 1; **2**, *կեղտոտող, աղտոտող, ամէն բան տակտակող այր, կին.* **-зу́ра** *հոր. անմաքրակեաց, աղտեղալի, կեղտոտ, ապականութեան մէջ թաղուած այր, կին։*

Мазу́рикъ ա. *(լեհ.) սրիկայ, քսակահատ. ՚չիբզիր՚. *թալանող, պլոկող.*

Мазу||ри́стъ ա. **-ри́стка** ի. *լաւ մազուրկա պարող այր, կին.* **-рка** ի. *(լեհ.) մազուրկա (լեհական ազգային պար, կաքաւ).* **-рочный** ած. *մազուրկայի.*

Мазу́тъ ա. *մազուտ (նաւթի տկնուքը, խայծղանուտ ղանգուած)։*

Мазъ ա. **1**, *մի տեսակ ձող բիլիարդի* (кій); **2**, *թղթխ. դրամ, գումար, որ դալիս են արդէն դրած գումարի վերայ (բանկ խաղում).* держу́ пять рубле́й ма́зу.

Ма́зывать, ся տ. Ма́зать, ся.

Мазь ի. **1**, *օծանելիք, իւղ, որով օծում են, դեղ.* м. невиди́мка *օծանելիք, որ մարդուն անտեսանելի է դարձնում (ըստ հէքեաթների).* это дѣло на мази́ *գործը լաւ է գնում.* **2**, *սայլի առնին (առանցքը) օծելու իւղ, նաւթ։*

Ма́ина տ. Ледоко́льня. [ամիսը։

Май ա. *(լտ.) մայիս, հին հայոց մարերի*

Майданъ ա. *(արբ.)* **1**. *մայդան, հրապարակ, չուկայ.* **2**, *գործարան (անտառում, օր. ձիւթ քաշելու գործարան)։*

Ма́й||ка ի. **1**. *կնդ.* Melolontha vulgaris, *ջորեակ.* **2**, *կնդ.* Meloë proscarabeus, *իւղաճճի կմ մայիսի որդ.* **-никъ** ա. *բս.* Majanthemum, *մարերի ծաղիկ (մայանթեմ)։*

Майоне́зъ ա. *(ֆր.) մայօնէզ (մի տեսակ թանձր* со́усъ, *գործածական ձկնեղէնի և մսեղէնի հետ. այս* со́усъ-*ով պատրաստած ձկնեղէն կամ մսեղէն կերակուրը).*

Майо́||рскій ած. *մայորի.* м. чинъ; **-рство** չ. *մայորութիւն.* **-рша** ի. *մայորի կին, մայորուհի.* **-ръ** ա. *(ֆր.) մայոր (առաջին աստիճան շտաբ-սպայի)։*

Ма́йскій ած. *մայիսեան.* м—іе цвѣты́; м. жукъ տ. Ма́йка 1.

Ма́и||съ ա. *բս.* Zea Mays, *եգիպտացորեան (սիմինդր, մայծ).* **-совый** ած. *եգիպտացորենի, սիմինդրի։* [նկարած կաւէ աման։

Маіоли́ка ի. *(իտ.) ողորկած և գոյնզգոյն*

Маіора́нъ տ. Мажа́нъ.

Маіора́||тный, -тскій ած. *անդրանկութեան իրաւունքի.* м. наслѣдникъ *անդրանկութեան իրաւունքով կարգուած ժառանգ.* м—ое имѣніе տ. Маіора́тъ, -тство 2; **-тство** չ. **-тъ** ա. *(լտ.)* **1**, *անդրանկութեան իրաւունք (տան, ցեղի աւագ անդամի իրաւունքը անշարժ կալքը ժառանգելու),* **2**, *(վերոյիշեալ իրաւունքով ժառանգուող անշարժ կալուածք) անդրանկութեան կալուածք։*

Маіо́||рскій, -рство, -рша, -ръ տ. Майо́рскій, -ство...

Макада́мъ ա. **1**, *մակադամ, փողոցի քարուած, խճուղ (Մակ Ադամի սիստեմով).* **2**, *փողոցի, փողոցային ցեխ։*

Ма||ка́льный ած. *թաթախելու.* **-ка́ніе** չ. *թաթախելը։*

Мака́о չ. *մակաօ (մի տեսակ թղթախաղ)։*

Макаро́||нный ած. *մակարօնու, գդմաճի.* м. супъ; **-нщикъ** ա. **-нщица** ի. *մակարոնիագործ, -ուհի, մակարոնիավաճառ, -ուհի.* **-нъ** ա. *(ֆր.) մակարոն (նշէ կարկանդակ մի).* **-ны** ա. յ. *(իտ.) մակարոնի, գդմաճ։*

Ма||ка́ть, -кну́ть ն. **1**, *թաթախել.* м. перо́ въ черни́ла; **2**, *[մամ] քաշել։*

Македо́||нецъ, нца ա. *մակեդոնացի.* **-нскій** ած. *մակեդոնական.* **-нянинъ** տ. Македо́нецъ; **-нянка** ի. *մակեդոնուհի։*

Ма́ки ա. անհ. *կնդ.* Lemur Catta, *մակի (աղուեսակապիկ մի)։*

Ма́кивать տ. Мака́ть.

Макіавелли́||змъ ա. *մաքիավելականութիւն, *ննենգամիտ, նպատակին ամէն տեսակ բարոյական սկզբունքներ զոհող քաղաքականութիւն.* **-ческій** ած. *մաքիավելական։*

Макла́||къ ա. *միջնորդ, միջի մարդ. ՚դալալ՚, շարշի. անզգամ, սրիկայ.* **-ческій** ա. *շարշիական, վաշխառուական, ստոր շահագիտական.* м—ія соображе́нія; **-чество** չ. *միջնորդութիւն, միջի մարդութիւն.* **-чить** (-чу -чатъ) չ. *միջնորդել (խաբելով, վաշխառութիւն անելով). վաշխառութիւն անել։*

Ма́кле||рить (-рю, -рятъ), см—, չ. *մակլերութիւն անել. մակլերական առուտուր անել.* **-рскій** ած. *մակլերի.* **-рство** չ. *մակլերութիւն* **-рствовать** (ствую, -ютъ) չ. *մակլերութիւն անել.* **-ръ** ա. *(գերմ.) մակլեր, միջի մարդ, միջնորդ (վաճառականներից ընտրած անձ, որ վկայում, վաւերացնում է այլ և այլ պայմանագրեր)։*

Макну́ть, ся տ. Мака́ть, ся.

Ма́ко||вица ի. **1**, *խաշխաշի գլուխ.* **2**, *վերևի մաս, գլուխ, գագաթ, կատար, ծայր.* **-вичный** ած. *խաշխաշի.* м—ая голо́вка; **-вка** տ. Ма́ковица; **-вникъ** ա. **-вничекъ**, чка *նւզ. խաշխաշի կարկանդակ.* **-вочка** *նւզ.* տ. Ма́ковка; **-вый** ած. *խաշխաշի, խաշխաշից։* [թիւնիկ (տճ. ---------)։

Макре́ль ի. *կնդ* scomber scombrus,

Ма||ксима́льный ած. *ամենամեծ, ամենաբարձր, ծայրագոյն, ծայրայեղ.* м. тари́фъ; **-ксимумъ** ա. *(լտ.) ամենաշատը, ամենաբարձր, ծայրայեղ գին, աստիճան, պահանջ (հկռկը* տ. Ми́нимумъ).

Макулату́||ра ի. *(լտ.) մակուլատուրա (ապագրական կեղտոտ, փչացրած թերթ). առհ. կեղտոտ, անպէտք թուղթ.* **-рный** ած. *մակուլատուրական.* м. листъ; м—ая бума́га.

Ма||ку́ша ի. **-ку́шка, -ку́шечка** *նւզ. գագաթ (մարդու). գլուխ, կատար, գլուխ (ծառի).* держа́ть у́шки на маку́шкѣ *ուշքը վրան պահել, ուշադրութեամբ հետևել, գննել։*

Макъ ա. *բս.* Papaver somniferum, *քնաբեր խաշխաշ (մեկոնիոն, մեկոն).* ди́кій м. Papaver rhoeas, *դաշտայ մեկոնիոն կմ վայրի կակաչ։* [գինի։

Мала́||га ի. **-жка** *նւզ. (իսպ.) Մալագայի*

Мала́йскій языкъ *մալայերէն։*

Малаха́||й ա. **-йчикъ** *նւզ. մի տեսակ փափախ.*

Малахи́||товый ած. *դահանակի, -կային, -նակէ.* м—ая пе́пельница; **-тъ** ա. *հնք.* malachite, *դահանակ (մալաշքար, մալաքիտ)։*

Ма||лева́льный ած. *[վատ] նկարելու.* **-лева́ніе** *[վատ] նկարելը, ներկելը, ծեփելը.* **-лева́ть** (-лю́ю -ютъ), нам— ն. *[վատ, անմաքուր կերպով] նկարել, ծեփել, քսել.*

-ся չեզ. իր երեսը, մարմինը ներկել, դեղ քսել. **-лёвка** ի. տ. Малева́ніе.

Ма́‖ленькій ած. նւզ. պստիկ, փոքրիկ, ‘պուճուր‘. м. да уда́ленькій պստիկ ու ճստիկ. **-ле́нько** մ. փոքր ինչ, մի փոքր. **-лёхонькій** ած. խիստ, սաստիկ փոքրիկ, պստլիկ. **-лецъ**, льца ա Ма́льчикъ; **-лёшенькій** տ. Малёхонькій; **-лизна́** ի. պստիկ, չնչին, աննշան բան:

Мали́‖на ի. բս. Rubus idaeus, մորենի եւ իր պտուղը (մոր, մոռ). глуха́я, голуба́я м. Rubus caesius, լուրջ մորենի եւ իր պտուղը. **-нникъ** ա. մորենու բազմութիւն. **-нный** ած. մորի, մորից, մոռի, -ուց **-новка** ի. 1, կնդ. Sylvia hortensis, չխկահաւ կամ դորշ մորեկան. 2, մորի (մոռի) օշարակ. **-новый** ած. մորագոյն, մոռագոյն, կարմիր:

Ма́лить (-лю -лятъ), ум—, ն. 1, փոքրացնել, նուազեցնել. 2, ստորացնել, նուաստացնել, **-ся** չեզ. 1, փոքրանալ, նուազել. 2, նուաստանալ, նսեմանալ:

Ма́лка ի. անկիւնաչափ (ատաղձագործի):

Ма́ло մ. քիչ, փոքր. слишкомъ м. շատ, չափազանց քիչ. этого м. այդ քիչ է. однихъ словъ м.: нужно дѣйствовать լոկ խօսքերը բաւական չեն, պէտք է գործել. м. того́, что онъ глупъ, но онъ ещё и золъ բաւական չէ, որ նա յիմար է, եւն. м. ли чего́ тутъ нѣтъ էլ ինչ ասես, որ այստեղ չկայ. м.-ли что мо́жетъ случи́ться էլ ինչ ասես, որ չէ կարող պատահել, ամէն բան կարող է պատահել. Ма́ло-ма́льски մ. գոնեա մի քիչ, Мало-по-ма́лу մ. քիչ քիչ, փոքր առ փոքր, կամաց կամաց.

Мало‖берцо́вый ած. պստիկ ոլոքի. **-ва́жность** ի. անկարեւորութիւն, չնչին նշանակութիւն, նսեմութիւն. **-ва́жный** ած. չնչին, փանաքի, անկարեւոր, նսեմ. **-ва́тость** ի. փոքրաւունութիւն, քչութիւն. **-ва́тый** ած. փոքրաւուն, քիչ. **-ви́дный** ած. փոքրատես. **-вла́стный** ած. չնչին իշխանութեան, չնչին ազդեցութեան տէր. **-во́ді(ь)е** չ. **-во́дность** ի. սակաւաջրութիւն, ջրի պակասութիւն. **-во́дный** ած. սակաւաջուր. **-воло́сый** ած. սակաւահեր, ցանցառ մազերով. **-воспи́танный** ած. թերակիրթ. **-вре́дность** ի. սակաւավնասութիւն. **-вре́дный** ած. սակաւավնաս. **-вре́менность** ի. կարճատեւութիւն. **-вре́менный** ած. կարճատեւ. **-вы́годность** ի. սակաւարդիւնութիւն. **-вѣ́ріе** չ. թերահաւատութիւն. **-вѣ́рный** ած. թերահաւատ. **-вѣ́ръ** ա. **-вѣ́рка** ի. թերահաւատ այր, կին. **-вѣ́сный** ած. սակաւակշիռ, սակաւաքաշ. **-вѣ́сность** ի. սակաւակշռութիւն. **-вѣ́твенный** ած. սակաւաճիւղ, սակաւ ոստեր ունեցող. **-вѣ́тріе** չ. սակաւահողմութիւն, քամու, հողմի թուլութիւն, նուաստութիւն. **-вѣ́чность** ի. անյարատեւութիւն. **-вѣ́чный** ած. անյարատեւ. **-гла́зый** ած. պստիկ աչքերով. **-гла́сіе** չ. տկար, նուազ ձայն. **-гла́сность** ի. 1, սակաւ հռչակուած, տարածուած լինելը. 2, տ. Малогла́сіе; **-гла́сный** ած. 1, նուազաձայն, նուազ. թոյլ, տկար ձայնով. 2, սակաւածանօթ, սակաւ հռչակուած. **-го́дность** ի. սակաւ պիտանաւորութիւն. **-го́дный** ած. սակաւ պիտանի. **-голо́вый** ած. պստիկ գլխով. **-гра́мотность** ի. նուազ գրագիտութիւն. **-гра́мотный** ած. թոյլ գրագէտ, զոռով կարդացող. **-да́рный**, **-дарови́тый** ած. սակաւաձիր, սակաւաշնորհ. **-до́ждіе** չ. անձրեւապակասութիւն, երաշտութիւն. **доходный** ած. սակաւարդիւն, քիչ արդիւնք տուող. **-ду́шество** չ. փոքրոգութիւն, թուլամորթութիւն. **-ду́шествовать** (-ствую -ютъ) չ. փոքրոգութիւն անել, վհատուել. **-ду́шіе** տ. Малоду́шество; **-ду́шничать** տ. Малоду́шествовать; **-ду́шно** մ. փոքրոգութեամբ, թուլամորթութեամբ. **-ду́шный** ած. փոքրոգի, թուլամորթ, շուտով վհատուող. **-дѣ́льность** ի. հեշտութիւն, դիւրութիւն. **-дѣ́льный** ած. հեշտ, դիւրին. **-забо́тливость** ի. անհոգութիւն. **-забо́тливый** ած. անհոգ. **-зарабо́тный** ած. սակաւաշահ. **-земе́лье** չ. **-земе́льность** չ. սակաւահողութիւն. **-земе́льный** ած. սակաւահող. **-зёрный** ած. 1, սակաւահատիկ, քիչ հատիկներ ունեցող. 2, փոքր, նուազ հատիկներ ունեցող. **-зна́чащій** ած. չնչին նշանակութիւն ունեցող, անկարեւոր. **-значи́тельность** ի. անկարեւորութիւն. **-значи́тельный** տ. Малозна́чащій; **-извѣ́стность** ի. սակաւածանօթութիւն. **-извѣ́стный** ած. սակաւածանօթ. **-иму́щій** ած. ստացուածապակաս, -ծանուազ. **-иску́сность** ի. սակաւ հմտութիւն. **-иску́сный** ած. սակաւ հմուտ. անհմուտ. **-кали́берный** ած. պստիկ, փոքր տրամագծով. **корыстный** ած. սակաւաշահ, չնչին արդիւնք բերող. **-кро́віе** չ. սակաւարիւնութիւն, արեան պակասութիւն. **-кро́вность** ի. սակաւարիւնութիւն. **-кро́вный** ած. սակաւարիւն, արեան պակաս. **-лѣси́стый** ած. սակաւանտառ, անտառներով աղքատ, **-лѣ́сі(ь)е** չ. անտառների պակասութիւն, սակաւութիւն. **-лѣ́сный** տ. Малолѣси́стый; **-лѣ́тіе** չ. տ. Малолѣ́тство; **-лѣ́тній** չ. անչափահաս, դեռահաս. **-лѣ́тность** ի. տ. Малолѣ́тство; **-лѣ́токъ**, тка ա. անչափահաս (14 տարեկանից փոքր). **-лѣ́тство** չ. անչափահասութիւն. **-лю́діе** չ. **-лю́дность** ի. տ. Малолю́дство; **-лю́дный** ած. սակաւամարդ, քչուոր, (գր.) գաճաճ. **-ма́льски** մ. տ. Ма́ло; **-мо́чіе** տ. Маломо́щіе; **-мо́чность** տ. Маломо́щность; **-мо́чный** տ. Маломо́щный; **-мо́щіе** չ. **-мо́щность** ի. թուլութիւն, անզօրութիւն, անկարողութիւն. **-мо́щный** ած. թոյլ, անզօր, անկարող, տկար. **-му́чный** ած. սակաւալիւր, քիչ ալիւր տուող. **-мѣ́рность** ի. պակասաչափութիւն, չափի, քաշի պակասութիւն: **-мѣ́рный** ած. պակասաչափ, պակաս չափ, քաշ ունեցող. **-мѣ́рокъ**, рка ա. չափապակաս, փոքր բան. **-населённость** ի. սակաւաբնակչութիւն. **-населённый** ած. սակաւաբնակ. **-о́кій** տ. Малогла́зый; **-о́пытность** ի. նուազ փորձառութիւն. **-о́пытный** ած. նուազ փորձառու, անփորձ, միամիտ. **-пле́чій** ած. պստիկ, նուազ ուսերով. **-пло́діе** չ. **-пло́дность** ի. պտուղների, մրգի պակասութիւն. **-пло́дный** ած. քիչ պըտուղ տուող, սակաւապտուղ. **-по -ма́лу** մ. տ. Ма́ло; **-помѣ́стный** ած. պստիկ հողի, կալուածքի տէր. **-при́быльность** ի. սակաւարդիւնութիւն. **-при́быльный** ած. սակա-

ւարդիւն, սակաւաշահ. **-прибыточность** է. սակաւարդիւնութիւն, անշահաւէտութիւն. **-прибыточный** ած. սակաւարդիւն, սակաւաշահ, անշահ, անշահաւէտ. **-разсудительность** է. լրջութեան, լրջամտութեան պակասութիւն. **-разсудительный** ած. նուազ լրջամիտ, նուազ շրջահայեաց. **-разсудливость, -разсудливый, -разсудность' -разсудный** տ. Малоразсудительность, -ный; **-рачительность** է. անհոգութիւն, անտարբերութիւն. **-рачительный** ած. սակաւ հոգս, խնամք տանող, անհոգ. **-рóгій** ած. փոքր, պատիկ եղջիւրներով. **-рóдный** ած. կարճահասակ տոհմի, ցեղի. **-рóслость** է. կարճահասակութիւն. **-рóслый** ած. կարճահասակ. **-рóсность** է. սակաւացօղութիւն, ցօղի, շաղի պակասութիւն, նուազութիւն. **-рóсный** ած. սակաւացօղ, սակաւ ցօղ, շաղ ունեցող. **-россійскій** ած. փոքր ռուսական. **-россіянинъ** (յ. м— ссіяне, -нъ) ա. փոքր ռուս. **-россіянка** է. փոքր ռուս կին, փոքր ռուսուհի. **-рóссъ** տ. Малороссіянинъ. **-рýкій** ած. պատիկ ձեռքերով. **-рыбный** ած. սակաւաձուկ. **-рыбье** չ. ձկան պակասութիւն, սակաւութիւն. **-свѣдущій** ած. սակաւ հմուտ, սակաւ, նուազ գիտուն. ոչ բանիբուն, ոչ իրազեկ. **-свѣтлость** է. լոյսի պակասութիւն **-свѣтлый** ած. լուսապակաս, մթագնած. **-сговóрчивость** է. կամակորութիւն. **-сговóрчивый** ած. կամակոր, խիր տածի. **-семéйность** է. ընտանիքի քչաւորութիւն. **-семéйный** ած. պատիկ, սակաւանդամ ընտանիքի, գերդաստանի տէր. **-сúліе** չ. **-сúльность** է. թուլութիւն, ույժի, զօրութեան նուազութիւն. **-сúльный** ած. թոյլ, անզօր. **-слóжность** է. 1, սակաւավանկութիւն. 2, պարզութիւն. **-слóжный** ած. 1, սակաւավանկ. 2, պարզ. **-смысленность** է. թուլամտութիւն, տկարամտութիւն. **-смысленный** ած. թուլամիտ, տկարամիտ. **-смѣтливость** է. անշրջահայեցողութիւն, անուշիմութիւն. **-смѣтливый** ած. անշրջահայեաց, ոչ ուշիմ, ոչ մտամուտ. **-снѣжность** է. սակաւաձիւնութիւն, ձիւնի սակաւութիւն, նուազութիւն. **-снѣжный** ած. սակաւաձիւն. **-сóльность** է. սակաւաղութիւն. **-сóльный** ած. սակաւաղ. **-составность** է. պարզութիւն (կազմի). **-составный** ած. պարզ, ոչ բարդ. **-сóчность** է. սակաւահիւթութիւն. **-сóчный** ած. սակաւահիւթ. **-способность** է. նուազ ընդունակութիւն. **-способный** ած. նուազ ընդունակ, ստոր ընդունակութեան տէր. **-стóимость** է. սակաւագնութիւն, չնչին գին, արժէք, արժողութիւն. **-стóящій** ած. սակաւագին, սակաւարժէք:

Мáлость է. 1, փոքրութիւն, նուազութիւն, քչութիւն, սակաւութիւն. 2, ոչնչութիւն, ոչինչ, չնչին, փանաքի բան. всякая м. егó сéрдитъ.

Мало‖ýміе չ. **-ýмность** է. թանձրամտութիւն, խօլութիւն, խօթամտութիւն, 'շաշութիւն'. **-ýмный** ած. թանձրամիտ, խօթամիտ, խօլ, 'շաշ'. **-употребительность** է. սակաւ գործածական լինելը. **-употребительный** ած. սակաւ գործածական. **-цѣнность** է. արժանութիւն, չնչին գին, արժողութիւն. **-цѣнный** ած. սակաւագին, արժան. **-чинóвность** է. նուազ աստիճանաւորութիւն. **-чинóвный** ած. ստորին, նուազ աստիճանի տէր. **-чи́сленность** է. սակաւաթուութիւն, քչաւորութիւն. **-чи́сленный** ած. սակաւաթիւ, քչւոր. **-чувствительный** ած. անզգայ. м—ые вѣсы սխալ կշեռք. **-ѣзженный** ѣз. ած. 1, քիչ բանած, լաւ չնստած. м—ая дорóга; 2, քիչ բանեցրած, քիչ գործածած. м. экипáжъ.

Мáлчивать տ. Молчáть.

Малъ -мáла -мéньше ն. մինը միւսից փոքր. у негó пятеро дѣтéй, м.

Мáлывать տ. Молóть.

Мá‖лый (малъ, лá, о; բաղդ. мéньшій, мéньше; գերադ. малѣйшій) ած. փոքր, պատիկ (կարճ, ցած, քիչ, նուազ, կրտսեր). -малъ -мáла -мéньше տ. վերև. въ м—омъ видѣ փոքր, նուազ ձևով. съ м—ыхъ лѣтъ փոքրութիւնից, մանկութիւնից 'ի վեր. безъ мáлаго пять аршинъ հինգ արշինից քիչ պակաս. м. бояринъ (հարսանիքում) հարսի ուղեկից. м. пропóй, м—ая попóйка կերուխում, որ տալքում է հարսնախօսը. м—ое смотрѣніе, м—ыя смотрины հարսնախօսութիւն, նշանադրութիւն, նշանադրէք. 2, գոյկ. ա. ջահէլ, պատանի, երիտասարդ. онъ дóбрый, слáвный м. նա լաւ, պատուական մարդ է. онъ м. не прóмахъ նա իր գործը հասկացող մարդ է. м á л о е, аго չ. քիչ. քիչ բան. онъ довóльствуется мáлымъ. **-лышъ**, á ա. 1, կարճլիկ, կարճահասակ մարդ. 2, փոքրիկ, մանուկ, տղայ, անչափահաս:

Мáльва է. բս. Malva, մոլոշ (աղջկատակ, փիփերթ, բաղբջուկ):

Мальпóстъ ա. (ֆր.) պօստային կառք:

Мáльта է. հնք. malthe, կպրաձիւթ:

Мальтрети́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) վատ վարուել (մէկի հետ), արհամարհանքով վերաբերուել մէկին, դէպի մէկը:

Мáль‖чикъ ա. 1, երեխայ, տղայ. онá родила м—а; 2, տղայ, ծառայ, աշակերտ (արհեստաւորի, առևտրականի). м. съ пáльчикъ մի մատն երեխայ. **-чи́шество** չ. երեխայութիւն, տղայութիւն, խակութիւն. „Рýдинъ.. упрекáлъ себя въ м—ѣ“; **-чи́шка** ա. նխտ. վատ, անպիտան տղայ. առհ. տղայ, երեխայ. негóдный, дéрзкій м.; **-чýга, -чугáнъ** ա. տղայ, երեխայ:

Ма‖лѣ́йшій ած. գերադ. (տ. Мáлый) ամենափոքր, ամենապատիկ, ամենաչնչին. **-лѣ́ть**, пом—, ն. փոքրանալ, նուազիլ, քչանալ, պակասիլ. водá малѣ́етъ ջուրը բարակում է. **-люсенькій** ած. պստլիկ. **-лю́тка** հ-ր. **-лю́точка** նւզ. մանուկ, մանկիկ:

Малю́ю տ. Малевáть.

Маля́вка է. (յաճխ. հ—ք.) պստլիկ ձկներ, ձկնիկներ, ձկան ճուտեր:

Маля́‖рить (-рю -рятъ) տ. Маля́ричать; **-ри́шко** ա. նխտ. տ. Маля́ръ.

Маля́рія է. (իտ.). բժ. մալարիա, դողէրոցք, ճահճային տենդ:

Маля́‖ричать ն. պատածեփութեամբ, պատանկարչութեամբ պարապել. **-рный** ած. պատածեփի, պատանկարչի. **-рскій** ած. պատանկարչին յատուկ. **-рство** չ. պատանկարչութիւն, պատածեփութիւն. **-ръ** ա. (գերմ.)

1, պատածեփ, պատանկարիչ. 2, (Պետերբուրգում) պատերը թղթող։

Ма́ма է. 1, մայր, մայրիկ. 2, ստնտու։

Мамелю́къ ա. մամելուկ։

Ма|ма́ша, -менька է. փղքշ. մայրիկ, սիրելի մայրիկ. ма́менькинъ, а, о ած. մօր, մայրիկի. м. сынóкъ. [շուհի։

Мамзéль է. 1, օրիորդ, 2, դաստիարակ-

Má|минъ, а, о ա. Máменькинъ, а, о; **-мка** է. դայեակ, ստնտու. Мáмкинъ, а, о, ած. դայեակի, ստնտուի։

Мамóна է. (արմ.) մամոնայ. не мóжете служи́ть Бóгу и м—ѣ (Մատթ. 6_{24})։

Мáмон|тъ ա. (թուրք.) մամոնտ (վիթխարի պեղածոյ փիղ) **-товый** ած. մամոնտի։

Мáмочка ա. Мáменька.

Маму́ль է. վայրենի կատու մի։

Маму́|ра է. հիւսիսային մորենի (Rubus arcticus) և իր պտուղը (մոր, մոռ). **-ровый** ած. հիւսիսային մորի(ց), մոռի(ց). м—ая нали́вка.

Мáму|шка փղքշ. ա. Мáмка.

Манá է. հրապուրանք, խայծ. ցնորք, մոտապատրանք։

Мандари́|нскій ած. մանդարինի. **-нъ** ա. (հնդկ.) մանդարին (չինական պետական պաշտօնեայ)։ [նուագարան մի)։

Мандоли́на է. (ֆր.) մանդոլին (լարաւոր

Мандрагó|ра է. **-ръ** ա. բս. Mandragora officinarum, մանդրագոր (մարդախոտ)։

Ма|неври́ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) շարժել, ճարտարութեամբ խաղացնել (զօրքը, նաւը, նաւատորմը). *խաղ խաղալ, ճարպիկ խաղ, շարժումներ անել. **-нёвръ** ա. (ֆր.) 1, խաղ, շարժում. 2, манёвры յ. ռազմափորձեր, զօրախաղեր. быть на м—ахъ.

Мане́|женье չ. սովորեցնելը, վարժելը (խամ ձիուն). **-жить** (-жу -жатъ) ն. սովորեցնել, վարժել (խամ ձիուն). **-ся** անդր. կոտրատուել, քրքրուել. **-жно** մ. կոտրատուելով, քրքրուելով. **-жность** է. կոտրատուելը, քրքրուելը. անբնականութիւն. **-жный** ած. 1, հեծելարանի. 2, սովորեցրած (ձի). 3, կոտրատւող, քրքրւող, սեթևեթեայ. **-жъ** ա. (ֆր.) հեծելարան (շինութիւն, որի մէջ խամ ձիերին վարժեցնում են)։

Манекéнъ ա. (ֆր.) մանէքէն (զսպանակաւոր, շարժուն անդամներով պաճուճապատանք)։

Манéні(ь)е չ. 1, կանչելը (ձեռքով անելով, գլխով անելով). 2, հրապուրելը, -րում. 3, յուսադրութիւն։

Манé|ра է. (ֆր.) ձև, եղանակ, շարժմունք, վերաբերմունք, սովորութիւն. у э́того человѣ́ка изя́щныя м—ы; **-ристый** ա. Манéрный; **-рить** (-рю -рятъ) չ. **-риться** (-рюсь -рятся) անդր. կոտրատուել, քրքրուել, կեղծ, շինծու ձևեր, շարժումներ անել։ [մանր։

Манéрка է. (լեհ.) զինուորի ժեշտէ ջրա-

Мане́|рничать չ. պչրել, ծեքծեքել, կոտրատուել, քրքրուել. **-рно** մ. ծեքծեքելով, կոտրատուելով. **-рный** ած. սեթևեթեայ, արուեստական, շինծու, անբնական։

Манéро|чка ա. Манéрка; **-чный** ած. манерка-ի։

Манéръ ա. (ֆր.) ձև, կերպարանք (հմմ. манéра); онъ живётъ на м. ту́рокъ նա թուրքի պէս, 'թրքավարի' է ապրում. э́тотъ убóръ сдѣ́ланъ на м. чалмы́.

Манжé|та է. (ֆր.) մանժէտ, դաստակապատ, -կակալ (օսլայած) **-тка** (ֆր). 1, նւզ. ա. Манжéта; 2, բս. Alchémilla vulgaris, հասարակ գայլաթաթ. **-тникъ** ա. **-тница** է. մանժէտագործ այր, կին. **-тный**, **-точный** ած. մանժէտների։

Мáнивать ա. Мани́ть.

Мани́ловщина է. մանիլօվականութիւն։

Манипу|ли́ровать (-рую -ютъ) չ. ձեռքով անել, կատարել. *ձեռնածութիւն անել. **-ля́торъ** ձեռքով անող, կատարող. *ձեռնածու. **-ля́ція** է. (լտ.) ձեռնավարութիւն, ձեռնախաղութիւն. *ձեռնածութիւն, աչքակապութիւն։

Мани́ть (-ню́ -нятъ), пом—, ն. 1, նշանացի կերպով (ձեռքով անելով, գլխով անելով) կանչել. 2, հրապուրել, գրաւել. хорóшая погóда мáнитъ на прогу́лку; 3, յուսադրել. м. когó пусты́ми обѣща́ніями.

Мани|фестáція է. (լտ.) հրապարակական ցոյց, արտայայտութիւն (կարծիքի, անբաւականութեան). **-фéстъ** ա. (լտ.) մանիֆէստ (արքայական հրաման, հրովարտակ, ծանուցում որևէ կարևոր դէպքի առթիւ). м. по слу́чаю заключéнія ми́ра; подвести́ когó подъ ми́лостивый м. մէկի վերայ ողորմած հրովարտակի շնորհքը տարածել։

Мани́|шечка նւզ. ա. Мани́шка; **-шечный** ած. կրծկալի. **-шка** է. (խտ.) կրծկալ (օսլայած)։

Мáніе չ. հրամայական նշան (ձեռքով)։

Мáнія է. (յն.) զակատում, մոլեգնութիւն, մատմոլութիւն։

Манки́ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) բաց թողնել, զլանալ (յաճախելու, անելու, տեսնելու, լսելու ևն)։

Мáн|на է. (եբր.) 1, մանանայ. м. небéсная; 2, մաննա, գազպեն (գազպենարբեր հացուց—Fraxinus Ornus—վաղեցրած գործ շաքարալից հիւթը). **-никъ** ա. բս. Glyceria fluitans, մաննախոտ, բաղախոտ. **-ный** ած. մաննախոտի. м—ая крупá մաննախոտի հատ։

Мановéніе ա. Мáніе; по м—ію руки́ ձեռքի շարժումով, նշանով։ [չափ (գործիք)։

Маномéтръ ա. (յն.) լառնգ. օդախաս-

Мансá|рда է. **-рдъ** ա. (ֆր.) մանսարդեան կացարան, ընդյարկեայ սենեակ։

Манти́|лійка, **-лійца** նւզ. ա. Манти́лья; **-льница** է. պճնամոլ, պճնուած, զուգուած զարդարուած կինարմատ. **-лья** է. (խալ) կարճլիկ և թեթև վերնազգեստ, շրջազգեստ կանանց, կողոր։

Мá|нтія է. (լտ.) փառահեղ պատմուճան, քղամիդ (եպիսկոպոսական, իշխանական). **-нтó** չ. անհ. (ֆր.) **-нтóнъ** ա. երկար վերնազգեստ կանանց։

Манускри́|птный ած. ձեռագրի, ձեռագիրների. **-птъ** ա. (լտ.) ձեռագիր։

Мануфакту́|ра է. (լտ.) ձեռագործարան, արդիւնաբերական գործարան. **-ри́стика** է. ձեռագործագիտութիւն, ձեռագործարանական արուեստ. **ри́стъ** ա. (գերմ.) ձեռագործարանատէր, ձեռագործ իրեր արդիւնաբերող. **-рный**

ած. ձեռագործարանի, -նական. м—ые товáры.

Манчéстеръ ա. մէնչէստրեան թաւիշ, բամբակաթաւիշ։

Маншéта տ. Манжéта.

Марáзмъ ա. (լտ.) բժ. մարազմ, հիւծումն, ճլէրքախտ (հիւանդութիւն, որի հետեւանքն է ծայրայեղ ուժասպառութիւն)։

Марáлъ կնդ. Cervus elaphus, ազնիւ եղջերու (շիկերէ)։

Марá‖льщикъ ա. **-льщица** ի. աղտոտող, կեղտոտող այր կին, խզմզող, վատ գրող, շարադրող, այր, կին, գրչակ. **-нi(ь)е** չ. **1**, կեղտոտելը. աղտոտելը. **2**, խզմզելը, վատ գրելը, շարադրելը. **3**, ջնջելը. **4**, բամբասելը, սեւացնելը, մէկի անունը բծաւորելը։

Мараскúнъ ա. (իտ.) մարասքին (բալից քաշած ըմպելիք, լիքեօր)։

Ма‖рáтель, -рáтельница տ. Марáльщикъ, -щица; **-рáть**, -рнýть ն. **1**, աղտոտել, կեղտոտել. м. плáтье грязью; напрáсно м. бумáгу զուր թուղթ մրոտել. *м. рýки կեղտոտ բան բռնել. не хочý м. рукъ չեմ ուզում յանձն առնել, չեմ ուզում ձեռք տալ. **2**, (нам—) խզմզել, վատ գրել, թխել. վատ նկարել, նկարագրել, շարադրել. м. стихи; **3**, ջնջել, հանել (օր. ձեռագրից). **4**, *(зам—) ամբաստանել, բամբասել, վարկը գցել, բարի անունը կորցնել, սեւցնել. м. чьё úмя, чью репутáцію; **-ся** անդր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, մրոտուիլ. бѣлыя матéріи скóро марáются.

Мáр‖ганецъ, нца ա. հնք. Manganèse, մանգան. **-ганцевáтый** ած. քիչ մանգան պարունակող. **-гáнцевистый** ած. մանգանի դրօշմ ունեցող. **-гáнцевый** ած. **1**, մանգանի. **2**, մանգանային, մանգան պարունակող։

Маргарú‖нъ ա. **1**, քիմ. մարգարին, ճարպանիւթ. **2**, մարգարին (արհեստական իւղ). **-новый** ած. մարգարինի, -նա—. м—ая кислотá; м—ое мáсло տ. Маргарúнъ 2.

Маргарú‖тка ի. **-точка** նւզ. բս. Bellis perennis, անթառամ ծաղիկ (դաշտածաղիկ)։

Мáрево չ. տ. Мирáжъ.

Марé‖на ի. բս. Rubia tinctorum, վայրի տորոն. **-нный** ած. վայրի տորոնի. **-новый** ած. վայրի տորոնի, վայրի տորոնով ներկած։

Маржáнъ ա. Սիբ. մարջան, կորալին, բուստ։

Мáривать տ. Морúть.

Маринáдъ ա. (ֆր.) բռնուածք, քացախաթթու։

Маринúстъ ա. ծովանկարիչ։

Мари‖новáні(ь)е չ. քացախելը եւ համեմելը, բռնուածք պատրաստելը. **-новáть** (-нýю -ютъ) ն. (ֆր.) քացախել եւ համեմել, բռնուածք պատրաստել. **-нóвка** ի. տ. Маринованіе; **-нóвочный** ած. քացախելու եւ համեմելու. **-нóвщикъ** ա. **-нóвщица** ի. այլ եւ այլ մթերքներ քացախող եւ համեմող, բռնուածք պատրաստող այր, կին։

Маріúнскій ած. Մարիամեան. М. канáлъ.

Маріонéтка ի. (իտ.) լարաւոր պաճուճապատանք (թատրոնական)։

Мáрка ի. **I.** տ. Марáні(ь)е; **II.** (ֆր.) նշան. почтóвая м. նամականիշ, պօստային մարկա. **III.** (գերմ.) մարկ (արծաթէ դրամ մօտ 40 կոպ. արժողութեամբ)։

Марказú‖товый ած. մարկասիտի, -տէ, -տից. **-тъ** ա. հնք. marcassite, մարկասիտ («որ լուսաքար, ժանեկաւոր լուսաքար, արջասպի հրաքար ալ կ'ըսուի»)։

Маркгра‖фúня ի. մարկգրաֆուհի, մարկգրաֆի կին, բդեշխուհի. **-фскій** ած. մարկգրաֆի, բդեշխի. **-фство** չ. մարգրաֆութիւն. **-фъ** ա. (գերմ.) մարկգրաֆ, բդեշխ։

Маркё‖рскій ած. մարքեօրի, -րական. **-ръ** ա. (ֆր.) մարքեօր (ծառայ, որ բիլիարդի խաղի հաշիւը նշանակում եւ պահում է)։

Маркú‖за ի. մարքիզուհի. մարքիզի կին. **-зáтъ** ա. մարքիզութիւն. **-зъ** ա. (ֆր.) մարքիզ (ժառանգական տիտղոս մի քանի պետութեանց մէջ)։

Маркúзы ա. յ. (ֆր.) արեւոցներ (պատուհանի վերեւից (դրսի կողմից) կախած կտաւէ ծածկոցներ)։

Маркúровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր). նշանակել (խաղալիս)։

Маркитá‖нтка ի. խահավաճառուհի. **-нтскій** ած. խահավաճառի. **-нтство** չ. խահավաճառութիւն, մթերքների առուտուր (զօրաբանակում). **-нтъ** ա. (գերմ.) խահավաճառ նպարավաճառ, մթերավաճառ (զօրաբանակում)։

Мáр‖кій ած. շուտով կեղտոտուող, աղտոտուող. бѣлое сукнó мáрко; **-кость** ի. շուտով կեղտոտուելու յատկութիւն, աղտոտութիւն։

Маркшéйде‖рскій ած. մարկշէյդերի. **-ръ** ա. (գերմ.) մարկշէյդեր. **1**, լեռնային ստորճանաւոր ինժեների կարգի. **2**, սահմանաչափ, հողաչափ։

Мáрлинь ա. (գերմ.) ծովգ. երեքկղի առասան։

Мáрля ի. (ֆր.) մառլի (խիտ նուրբ, ցանցառ բամբակէ գործուածք)։

Мармелáдъ ա. (ֆր.) մարմելադ (թանձր մրգահիւթ շաքարով)։

Мар‖морáція ի. (գերմ.) մարմարինացումն. **-моръ** տ. Мрáморъ.

Марнýть, ся տ. Марáть, ся.

Маро‖дёрскій ած. մարօդեօրի. **-дёрство** չ. մարօդեօրութիւն, կողոպտում, կապտում, յափշտակութիւն. **-дёрствовать** (-ствую -ютъ) չ. մարօդեօրութիւն անել, կողոպտել, թալանել. **-дёръ** ա. (ֆր.) մարօդեօր (զինուոր, որ զօրքից բաժանուել է կողոպուտ անելու նպատակով)։

Мáро‖чка ի. նւզ. **1**, պստիկ մարկա, նշան. **2**, մարկ (դրամ). **-чный** ած. մարկա նշանի. մարկ դրամի։

Мáрса -рéя ի. ծովգ. թակաղաղի առագաստակալ։

Марсельéза ի. (ֆր.) մարսէլիէզ (ֆրանսիական ազգային օրհներգ, քայլերգ)։

Мá‖рсовый ած. Արէսի, *պատերազմի, -մական. м—ое пóле զինավարժութեան դաշտ (զինուորների համար.) **-рсъ** ա. **I.** (լտ.) 1, Արէս, Հրատ (մոլորակ). 2, դիցբ. Արէս (պատերազմի աստուած). **II.** (հոլ.) ծովգ. կայմի թակաղաղ։

Мáр‖товскій ած. մարտի, մարտ ամսի. м—ое пúво; **-тъ** ա. (լտ.) մարտ, հին հայոց արեգ ամիսը։

Мартынóкъ, нка եւ нкá ա. կնդ. Alcedo, ալ'կիոն (ծղնի)։

Марты́‖шка ի. (ֆր.) **-шечка** նւզ. **1**, կնդ. Cercopithecus, կանաչ կկակապիկ **2**, կնդ. sterna ծովածիծառ։

Марушка ի. բիծ, աղտոտուած, կեղտոտուած տեղ։

Марципанъ ա. (լտ.) նշից և շաքարից պատրաստած կօնֆէկտ, քաղցր հաց, կարկանդակ։

Марціа‖лизмъ ա. (լտ.) պատ… …կան ոգի, ռազմամոլութիւն. **-льн…** …, պատերազմական, պատերազմասէր, ռազմամոլ. 2, երկաթաշատ, երկաթային. м—ыя воды.

Марша‖лъ ա. (գերմ.) մարշալ, արքունի արարողապետ. **-льскій** ած. մարշալի, արքունի արարողապետի. **-льство** չ. մարշալութիւն, արքունի արարողապետութիւն։

Маршанція ի. բս. Marchantia, աղբերայ լերդուկ (լերդամամուռ, մարքանցիա)։

Мар‖шированіе չ. չափաւոր քայլում։ **-шировать** (-рую -ютъ) չ. գնալ, քայլել (չափաւոր քայլերով). **-шировка** ի. տ. Маршированіе; **-шрутъ** ա. (ֆր.) մարշրուտ (նախօրօք որոշուած ճանապարհ զօրքի և կամ պաշտօնեաների համար). **-шъ** ա. (ֆր.) 1, քայլուածք, չու (զօրքի). 2, քայլերգ, չուերգ։

Марывать տ. Марать.

Марь ի. բս. Chenopodium, սագախոտ։

Марьинъ, а. о, ած. Մարիամի, -մեան. м. башмачокъ բս. Cypripedium calceolus, մուգածաղիկ։

Марьонетка տ. Маріонетка.

Марьяжъ ա. (ֆր.) մարիաժ (թղթախաղ մի)։

Марьянникъ ա. բս. Melampyrum, կովցորեան, լորցորեան. м. дубравный, M. nemorosum, վայրի, անտառային կովցորեան (արջու հատ)։

Масака ի. մուգ կարմիր գոյն. „на графинѣ должно было быть м. бархатное платье“—մուգ կարմրագոյն թաւշէ շոր։

Масикотъ ա. (ֆր.) դեղնաներկ, կապարաու։

Мас‖ка ի. (ֆր.) դիմակ. *պատրուակ, կեղծաւորութիւն. сорвать съ кого м—у մէկի դիմակը գցել, քանդել. **-карадный** ած. դիմակահանդէսի. **-карадъ** ած. դիմակահանդէս. **-кированіе** չ. 1, դիմակաւորելը. 2, ծածկելը, թագցնելը, սքօղելը, կեղծաւորելը. **-кировать** (-рую -ютъ), зам—, ն. 1, դիմակաւորել, դիմակ հագցնել. 2, ծածկել, թագցնել, սքօղել, պարտկել, կոծկել. կեղծաւորել. **-ся** 1, անդր. դիմակաւորուել, դիմակ առնել. **-кировка** ի. տ. Маскированіе.

Масле‖ная, ой ի. տ. Масленица; **-никъ** ա. 1, բս. Boletus granulatus, իւղասունկ, իւղաթնջուկ. 2, խնոցի. **-нистый** ած. իւղոտ, իւղալի, եղոտ, եղալի, ձիթոտ. **-ница** ի. բարեկենդան, բարեկենդանի շաբաթը. ему не житьё, а м. նա եղ ու մեղրի մէջ լողում է. **-леничный** ած. բարեկենդանի, -նային։

Мас‖леніе չ. իւղելը, իւղ, ձէթ քսելը, օծելը. **-ленка** ի. իւղաման, կարագաման. **-лен(н)ость** ի. իւղոտութիւն, ճարպոտութիւն. **-леный** ած. 1, իւղոտ, ճարպոտ, ձիթոտ. м—ыя руки; м—ое пятно իւղից կամ ձէթից առաջացած բիծ. 2, իւղի, ձէթի. իւղով կամ ձիթով պատրաստած. м. бочёнокъ; м—ая каша; м—ыя краски իւղաներկեր. **-ливать** տ. Маслить; **-лина** ի. բս. Olea europaea, ազնիւ ձիթենի. дикая м. յունապենի. **-лина** ի. ձիթապտուղ, զէյթուն. **-линый** ած. ազնիւ ձիթենու. **-линый** ած. ձիթապտղի, զէյթունի. **-листый** տ. Масленистый; **-лить** (-лю -лятъ), нам—, ն. 1, իւղել, իւղ քսել. …պաղել, կարագ քսել. 2, ձիթել, ձէթ քսել, օծել. **-лице** նւզ. տ. Масло; **-личный** ած. ազնիւ ձիթենու. м—ая вѣтвь; м. садъ; м—ое дерево տ. Маслина.

Масло չ. 1, իւղ, կարագ, (գր.) կողի. коровье м.; сливочное м. սերի, ազնիւ կարագ. какъ по маслу առանց արգելքի, յաջող կերպով. *подливать м—а въ огонь կռիւը, վէճը բորբոքել. 2, բուսական իւղ, ձէթ. масличное կմ оливковое м. զէյթունի ձէթ. деревянное, растительное м. բուսական իւղ. ծառիւղ, ձէթ. льняное, конопляное м. կտաւատի, կանեփի ձէթ, իւղ. постное м. ձէթ, բուսական իւղ. ароматическія, бальзамныя масла հոտաւէտ, բալասանային իւղեր. 3, հանքային իւղ. горное կամ каменное м. քարիւղ. дегтярное м. ձիւթ. ламповое м. լամպի իւղ. նաւթ։

Масло‖бой տ. Маслобойщикъ; **-бойка** ի. խնոցի. **-бойничать** չ. 1, լնդել, խնոցի հարել, իւղ պատրաստել. 2, ձէթ քաշել, ձէթ պատրաստել. **-бойный** ած. 1, իւղ, կարագ պատրաստելու. 2, ձէթ քաշելու, ձէթ պատրաստելու. **-бойня** ի. 1, իւղ, կարագ պատրաստելու տեղ, գործարան. 2, ձիթահանք. **-бойщикъ** ա. **-бойщица** ի. 1, խնոցի հարող, իւղարար այր, կին. 2, ձիթահան, ձէթ հանող այր, կին. **-бойщичій**, чья, чье ած. 1, իւղարարի. 2, ձիթահանի. **-дѣлательный** ած. 1, իւղագործութեան. 2, ձիթագործութեան. **-дѣльня** ի. իւղագործարան. **-продавецъ**, вца ա. 1, իւղավաճառ. 2, ձիթավաճառ. **-родный** ած. քիմ. ձիթածին. м. газъ; **-солъ** ա. **-солка** ի. իւղը, կարագը լուացող և աղող այր, կին. **-сольня** ի. իւղ, կարագ աղելու տեղ։

Масля‖никъ տ. Масленикъ; **-нистый** տ. Масленистый; **-ница** տ. Масленица; **-(я)нка** ի. կնդ. Meloë proscarabeus, իւղաճճի կմ մայիսի որդ. **-ность** ի. իւղոտութիւն, ձիթոտութիւն. **-ный** տ. Масленый; м—ыя сѣмена մանր, դերմակ սերմեր, որոնցից ձէթ են քաշում (հմմտ. грызовыя сѣм., տ. Грызовой).

Масо‖нскій ած. մասոնութեան, մասոնական. м—ая ложа; **-нство** չ. մասոնութիւն. **-нъ** ա. (ֆր.) մասոն (անդամ գաղտնի ընկերութեան, որ ունի իր խորհրդաւոր ծէսերն ու արարողութիւններն և ձգտում է բարոյական կատարելութեան հասնել)։

Масса ի. (լտ.) 1, մարմին, նիւթ. 2, մասսա, բազմութիւն, շատութիւն, կոյտ, շեղջ. м. народу, м. денегъ; 3, պանդուած, շաղախ։

Массив‖но մ. հոծութեամբ, հոծ կերպով. **-ность** ի. հոծութիւն. վիթխարութիւն. **-ный** ած. (լտ.) հոծ, ծանր, ծանրաքաշ, մեծարանակ, վիթխարի. կուռ, ձոյլ։

Массовый ած. մասսային, բազմութեամբ եղող, կատարուող։

Мас‖такъ ա. (գերմ. աղճտ.) վարպետ, ճարպիկ մին, ‘ուստա մարդ‘. **-тачить** (-чу

-чать), **-тери́ть** (-терю́ -ря́ть), см—, չ. վարպետել, վարպետութեամբ, ճարպկութեամբ անել, շինել, գլուխ բերել. **-тери́ца** է. վարպետուհի. *ճարպիկ, ճարտար, բանիմաց կինարմատ. **-тери́шко** ա. նվաս. **ри́ще** ա. յուլ. տ. Ма́стеръ; **-терова́тость** է. բաւականաչափ վարպետութիւն, ճարտարութիւն. **-терова́тый** ած. բաւականաչափ վարպետ, ճարպիկ, ճարտար, 'ուստա'. **-терово́й**, о́го ա. արհեստաւոր, 'փէշակար'. **-терска́я**, о́й է. արհեստանոց, արուեստանոց. **-терски́** ≤. վարպետօրէն, վարպետութեամբ, ճարտարութեամբ. э́то сдѣлана м.; онъ поётъ м.; **-терско́й** ած. վարպետի, վարպետային, վարպետի ձեռքի. м—а́я рабо́та; м—ое произведе́ніе; **-терство́** չ. 1, վարպետութիւն, ճարտարութիւն, կատարելութիւն. 2, արհեստ, արուեստ, 'փէշակ', 'փէշակարութիւն'. учи́ться м—у́; столя́рное м. սեղանագործութիւն, ատաղձագործութիւն. часово́е м. ժամագործութիւն, 'սահաթսազութիւն'. **-теръ** ա. (յ. мастера́, о́въ) (գերմ.) 1, վարպետ, ուսեալ արհեստաւոր, 'փէշակար'. м. золоты́хъ дѣлъ ոսկերիչ. оруже́йный м. զինագործ. сапо́жный м. կօշկակար. сѣде́льный м. թամբագործ. портя́жный м. դերձակ. 2, *վարպետ, ճարպիկ, ճարտար, բանիմաց, ներհուն ոմն, 'ուստա մարդ'. онъ на всё м. կամ на всѣ ру́ки онъ м. ամէն բան նորա ձեռքից գալիս է. онъ м. своего́ дѣла նա իր գործը քաջ հասկանում է. онъ м. лгать նա սուտ խօսելու մէջ վարպետ է. по рабо́тѣ и м—а знать գործից ճանաչում են վարպետին. на грѣхъ м—а нѣтъ ոչ ոք անմեղանչական, անսխալական չէ:

Масти́‖ка է. մաստաքէ, կնւ. **-ковый** տ. Масти́чный.

Масти́‖тость է. յարգարժանութիւն, պատուարժանութիւն (հասակի). **-тый** ած. [ծեր և] յարգարժան, պատուարժան. м. ста́рецъ, м—ая ста́рость.

Масти́чный ած. մաստաքէի. м—ое де́рево բս. Pistacia lentiscus, Քիոսեան բնեկնի, հերձի:

Мастодо́нтъ ա. կնդ. Mastodon, պրտ-[կաժանի:

Масть է. 1, գոյն, երանգ (մազերի). двѣ ло́шади одно́й м—и նոյն գոյնի երկու ձի. лю́ди *одно́й м—и մի գոյնի, մի բնաւորութեան մարդիկ. м. къ м—и подбира́ется նրմանը սիրում է նմանին. 2, թղթխ. գոյն, տեսակ. ка́рты одно́й м—и. 3, բալասան, օծանելիք, նարդոսեան իւղ:

Масшта́‖бный ած. մասշտաբի. **-бъ** ա. (գերմ.) մասշտաբ (չափ): [երեսներին):

Ма́тежъ ա. դեղնագոյն բծեր (յղի կանանց

Матема́‖тика է. (յն.) մաթեմատիկա. **-тикъ** ա. մաթեմատիկոս. **-ти́чески** ≤. մաթեմատիկաբար. **-ти́ческій** ած. մաթեմատիկական:

Матереубі́й‖ство չ. մայրասպանութիւն. **-ца** հ-ր. մայրասպան:

Матери́къ, а́ ա. 1, ցամաք, գետին, մայր հող. 2, ցամաք, ցամաքային հող, երկիր (ջրից շրջապատուած):

Матери́нка է. բս. Origanum vulgare, հասարակ մարեմխոտ (սուսամբար, խնկածաղիկ, խնկողկուզիկ, մակերան):

Матери́‖нски ≤ մայրաբար, մօր պէս. **-нскій** ած. մայրական, մօր. м—ая любо́вь; **-нство** չ. մայրութիւն -(ма́—)**нъ**, а, о ած. մօր, մօր նման:

Матеріа‖ли́змъ ա. փիլ. նիւթապաշտութիւն, նիւթակրօնութիւն. **-листи́ческій** ած. նիւթապաշտական, նիւթակրօնութեան. **-ли́стъ** ա. (լտ.) 1, նիւթապաշտ, նիւթակրօն. 2, հում նիւթեր, դեղօրայք ծախող. **-лъ** ա. (լտ.) նիւթ, 'մատալյ'. фасо́нъ пла́тья сто́итъ доро́же м—а; лёнъ и пенька́ суть м., изъ кото́раго приготовля́ютъ поло́тна; м. для постро́йки до́ма; онъ собира́етъ м. для своей исто́ріи; **-льность** է. նիւթականութիւն, նիւթեղէնութիւն. **-льно** ≤. նիւթականօրէն. **-льный** ած. նիւթական, մարմնաւոր:

Мате́‖рійца է. նւզ. տ. Мате́рія 3; **-рія** է. (լտ.) 1, նիւթ, նիւթականութիւն. торжество́ ду́ха надъ м—іей; э́то суха́я м. այդ չոր ու ցամաք առարկայ է. 2, բժ. թարախ, շարաւ, ժահր. изъ ра́ны шло мно́го м—іи; 3, գործուածք, կտոր, ճոթ, կերպաս. шёлковая, шерстяна́я м.

Ма́те‖рникъ բս. Petasites, հազի դեղ. **-ринъ**, а, о տ. Ма́теринъ; **-рній** տ. Мати́нскій; м—яя грудь; **-ность** տ. Матерщи́на; **-ный** ած. 1, անվայել, անպատեհ. м—ыя слова́ ուրիշի մօր հասցէին ուղղուած հայհոյական խօսքեր. 2, м. лёнъ կամ **-ня́** է. բարձրաբերձ կտաւատ:

Ма‖теро́й ած. 1, տղրունքի հասած, չափահաս. м—ые го́ды հասունութեան տարիներ. 2, վիթխարի, բարձրահասակ, հաստ, յաղթանդամ. 3, պինդ, կարծր. м—а́я земля́. М а т е р а́ я вдова́ որբուկներով մնացած այրի կին. **-тёрость** է. 1, տղրունք, չափահասութիւն. 2, վիթխարիութիւն, դէրութիւն, հաստութիւն:

Ма́терство չ. մայրութիւն: [րած:

Мате́рчатый ած: ճոթից, կտորից կա-

Матерщи́на է. հ—ր. սաստիկ, զզուելի հայհոյանքներ, նախատական խօսքեր (ուրիշի մօր հասցէին):

Ма‖тёрый տ. Матеро́й.

Ма́терь է. եկ. ul. մայր:

Матерѣ́ть, пом— չ. 1, չափահաս դառնալ, տղրունքի հասնել. ծերանալ, պառաւել. 2, մեծանալ, հասակ քշել, զարգանալ, երկարանալ. 3, կարծրանալ, պնդանալ. *ախտանալ, ախտաբով ծանրաբեռնուել:

Ма́ти‖ца է. առաստաղի գերան. *сидѣ́ть подъ м—ею իբրև միջնորդ հարսնախօսել. **-чный** ած. ма́тица առաստաղապահ գերանի:

Ма́т‖ка է. 1, ռմկ. մայր, 'մէր'. сказа́ть м—у пра́вду առանց քաշուելու ճշմարտութիւնն ասել. 2, էգ կենդանի. пчели́ная м. պարումայր. 3, կզմխ. մայրական արգանդ, դաւակատուն. бѣ́шенство м—и տ. Нимфома́нія; **-кинъ** տ. Ма́теринъ.

Матня́ է. ուռկան, 'թօռ':

Ма́товый ած. (գերմ.) անփայլ, փայլատ, չյղկած, կաթնագոյն:

Маторѣ́ть տ. Матерѣ́ть.

Ма́то‖чка է. նւզ. դեռահաս, ջահէլ մայր, կին. էգ մատղաշ կենդանի. ջահէլ պարումայր. **-чникъ** ա. 1, պարումօր բունը. 2, բս. Me.

lissa officinalis, *թուրինջ խոտ կամ պատրինջ.* **-чница** *է. բս.* Matricaria Chamomilla, *երիցուկ կամ արգանդախոտ.* **-чный** *ած. մայրական արգանդի, արգանդային.* м—ое влагáлище; м—ое отвéрстіе; м—ое кровотечéніе; м—ая болѣзнь *տ.* Истéрика; м—ая травá *տ.* Мáточница.

Матрá‖сный, -съ *տ.* Матрáцный, -цъ; **-цникъ** *ա. մատրասագործ.* **-цный** *ած. մատրասի, -սային.* **-цъ** *ա. (գերմ.) մատրաս (խոտից, մազից եւն պատրաստած ներքնակ):*

Матри́ку‖ла *է.* **-лъ** *ա. (լտ.)* **1**, *ցուցակ, մատեան ազնուական տոհմերի.* вноси́ть въ м—лъ *ցուցակագրել.* **2**, *ընդունելութեան, դասախօսութիւնների վկայական։* [*նական:*

Матримоніáльный *ած. (լտ.) ամուս-*

Матри́ца *է. (լտ.) տպագր. մայր (տառի ձուլած նախատիպը):*

Матрóна *է. (լտ.) ազնիւ տիկին, բամբիշ:*

Матрó‖ска *է. նաւաստու կին.* **-сскій** *ած. նաւաստու, նաւազի.* **-съ** *ա. (գերմ.)* **1**, *ծովային, նաւատորմի զինուոր.* **2**, *նաւաստի, նաւազ:*

Мáтуш‖ка *է. ժողգ. մայրիկ(ս), սիրելի մայրիկ.* **-кинъ**, а, о *ած. մօր.* *м. сынóкъ *մօր 'փայ' որդի, մօր փայփայած, գգուած ու գրգուած զաւակը:*

Матъ *ա.* **1**. *փայլատութիւն.* **2**, *մատ (շախմատի).* сдѣлать шахъ и м.; **ծայրայեղ կարօտութիւն, չքաւորութիւն.* дóжили до матý, что ни хлѣба (винá), ни табакý; кричáть благи́мъ (*կամ* недаровы́мъ) м—омъ *բոլոր ոյժով աղաղակել.* скакáть лихи́мъ м—омъ *խիստ ուժգին չափ գնել.* **3**, *սանդուխ(տ)ների գորգ. թելերից հիւսած պատիկ գորգ ոտները սրբելու համար:*

Мáтывать, ся *տ.* Мотáть, ся.

Мать‖ *է. (սեռկ.* мáтери; *յ.* мáтери, -рéй) **1**, *մայր, ‚մէր'.* крёстная м. *սանամայր.* молóчная м. *'կաթնամայր.* назвáнная м. *հոգեմայր.* посажённая м. *հարսանեմայր, հարսնամայր (կին, որ պսակուող օրիորդին մայր է կանգնել).* **2**, *մայրապետ (կուսանոցի).* **-и-мáчиха** *է. բս.* Tussilago farfara, *հազի դեղ (խոճիկ, խոճկորիկ, տատրակ):*

Маý‖нный *ած. բժշկական կատուախոտի, աղբաղբուկի.* **-нъ** *ա. բս.* Valeriana officinalis, *բժշկական կատուախոտ կամ աղբաղբուկ:*

Ма‖хáлецъ, льца *ա. կնդ.* Pterophorus, *փետրաւոր մանրաթիթեռ.* **-хáлка** *է. ճանճեր քշելու գործիք, եր.* **-хáло** *չ. հովհար, հովմահար.* **-хáльный** *ած.* **1**, *հովմահարելու.* **2**, *նշան տալու, նշան տուող, նշանատու։* Махáльный, аго *ա. զոմգ. նշան տուող զօրական. առաջընթաց, նշան տուող (հրդեհաշէջների).* **хáльце** *նւզ. տ.* Махáло; **-хáльщикъ** *ա. նշան տուող, նշան անող.* **-хáльщичій**, ья, ье *ած. նշան տուողի.* **-хáніе** *չ. շարժելը, շարժում անելը.* м. рукóю; шля́пою *ձեռքով, գլխարկով նշան տալը.* **-хáть** (-хáю -ютъ *և* -шý, мáшутъ), **-хивать**, -хнýть, нам—, *չ.* **1**, *օդի մէջ գէս ու դէն շարժել, ճօճել, թեւահարել. պտտեցնել, պտոյտ տալ (ագին).* пти́ца мáшетъ кры́льями; м. опахáломъ *հովմահարել, հովհարել.* **2**, *նշան տալ, նշան անել.* махнýть рукóю на когó *մէկից ձեռք քաշել, մէկից յոյսը կտրել.* м. рукóю *ձեռքով, ձեռքի շարժումով նշան տալ, նշան անել.* махни́ емý, чтóбы останови́лся; м. платкóмъ *թաշկինակը փողփողելով նշան տալ.* **3**, *շտապով գնալ. առաջանալ, անել, գործել.* **-ся 1**, *անդր. հովհարուել, հովմահարուել.* **2**, *չ. ծածանուել, փողփողուել.* кýдри мáшутся *գանգուր մազերը փողփողում են (քամուց)):*

Махи́на *է. (լտ.)* **1**, *վիթխարի, ահռելի բան.* **2**, *տ.* Маши́на.

Махинáція *է. (լտ.) նենգութիւն, նենգ, նենգամիտ գործ, խարդաւանք:*

Ма‖хнýть, ся *տ.* Махáть, ся; онъ махнýлъ въ Пи́теръ *նա Պետերբուրգ թռաւ (գնաց).* онъ махнýлъ на негó, на э́то дѣло рукóю *նա նրանից, այդ գործից ձեռք քաշեց, ձեռք վերցրեց, յոյսը կտրեց:*

Ма‖ховóй *ած. շարժուն, դնայուն. շարժելու, թափահարելու, թեւահարելու.* м—ы́я пéрья *թեւի, թռչելու փետուրներ.* *м. пáрень *որկալ, 'լածիրակ'.* **-хомъ** *ս. տ.* Махъ.

Мáхонькій *ած. ռմկ. խիստ պստիկ:*

Махó‖рка *է. մախորկա (ստորին տեսակ թութուն).* **-рковый, -рскій** *ած. մախորկայ:*

Махрóвый *ած. կեղծ.* м—ые цвѣты́; *м. дурáкъ, болвáнъ *յիմարների թագաւոր:*

Махъ *ա.* **1**, *շարժում, թեւահարում, թափահարում, հարուած, պտոյտ (օդի մէջ).* мáхомъ *ս. մի հարուածով, միանգամից. խսկոյն, մի ակնթարթում.* **2**, *թեւ քամու ջաղացի.* **3**, *սխալ, վրիպում.* дать мáху *սխալուել, վրիպել.* дѣлать что на м. *մի բան վայրիվերոյ անել,* [*չինել, թխել:*

Мáца *է. տպագր. թանաքիչ:*

Мáцца *է. բաղարջ (հրէական):*

Мацóни *չ. անհ. ռմկ. մածուն:*

Мá‖чеха, -чиха *է. խորթ մայր, մօրու.* **-чехинъ, -чихинъ**, а, о *ած. խորթ մօր:*

Мáчивать, ся *տ.* Мочи́ть, ся.

Мáч‖та *է. (գերմ.) կայմ.* **-тови́къ**, á *ա. կայմափայտ, կայմի գերան.* **-тóвникъ** *ա. կայմացու գերան, փայտ.* **-товóй** *ած.* **1**, *կայմի, կայմապատկան.* **2**, *կայմացու.* **-товщи́къ**, á *ա. կայմագործ.* -(мáч)**тóвый** *տ.* Мачтовóй.

Маши́‖на *է. (գերմ.) մեքենայ.* жáтвенная, паровáя, швéйная, электри́ческая... м. *հնձի մեքենայ, շոգեմեքենայ, կարի, ելեքտրական... մեքենայ.* привести́ м—у въ дѣйствіе *մեքենան բան գցել.* **-нáльно** *ս. մեքենայաբար, -յօրէն.* **-нáльный** *ած. մեքենայական, անգիտակցական, ակամայ.* **-ни́стъ** *ա.* **1**, *մեքենագործ.* **2**, *մեքենավար.* **-нка** *նւզ. տ.* Маши́на; **-нный** *ած.* **1**, *մեքենայի.* м—ое колесó; **2**, *մեքենագործ, մեքենայական, մեքենայով շինած, յօրինած.* м—ая рабóта.

Маши́‖сто *ս. լայն տարածելով, բացելով.* **-стый** *ած.* **1**, *լայն տարածող, բացող.* **2**, *ճոխ, փարթամ, շռայլ:*

Машóкъ, шкá *նւզ. տ.* Махъ. [-бъ.

Маштá‖бный, -бъ *տ.* Масштáбный,

Машý *տ.* Махáть.

Мáщивать *տ.* Мости́ть.

Маэ́стро *ա. անհ. (իտ.) երաժշտապետ։*

Мая́къ, á *ա.* **1**, *փարոս.* **2**, *նշանատու*

աշտարակ, առհ. որ և է նպատակով կանգնեցրած նշան:

Маяльница է. բս. Oscillaria, ծփամուռ, ճօճամուռ (Լօռերից—Algae):

Ма́яніе չ. վաստակում, նահատակութիւն, ուժասպառութիւն:

Ма́ятни‖къ ա. ճօճանակ (պատի ժամացոյցի). -**чій**, чья, чье ած. ճօճանակի, -կային:

Ма́ять (ма́ю -ютъ), изм—, зам—, см—, 1, հալումաշ անել, հալից գցել, տառապեցնել. -**ся** անդր. շատ աշխատել, վաստակել, տառապիլ, հալումաշ լինել, ուժասպառուիլ, նահատակուիլ:

Маячить (-чу -чатъ), пром—, չ. ռմկ. դժուարութեամբ, տառապանքներով ապրել. մի կերպ կառավարուիլ, 'եօլա գնալ':

Ма́ячный ած. փարոսի, փարոսային:

Мг‖ла է. մառախուղ. -**ли́стый** ած. մառախլապատ:

Мгнове́‖ні(ь)е չ. ակնթարթ, քթիթ, վայրկեան. въ одно́ м. изъ глазъ пропа́лъ; -**нно** մ. մի ակնթարթում, վայրկենաբար. -**нность** է. յանկարծութիւն, յանկարծակիութիւն. -**нный** ած. ակնթարթային, վայրկենական, խիստ կարճատեւ:

Меа́н‖дра է. -**дръ** ա. ծրտրպ. մէանդր (մի տեսակ զարդ, դրուագ):

Ме́‖бель է. (ֆր.) կահ կարասիք, կահաւորութիւն. устано́вка м— и.; -**бельный** ած. կահ կարասիքի, կահաւորութեան. м. магази́нъ; -**бельщикъ** ա. -**бельщица** է. կահ կարասիք պատրաստող կմ ծախող այր, կին. -**бельщичій**, ья, ье ած. կահ կարասիք պատրաստողի կմ վաճառողի. -**блирова́ні(ь)е** չ. կահաւորելը. -**блирова́ть** (-ру́ю -ютъ), обм— ն. կահաւորել. меблиро́ванныя ко́мнаты. -**блиро́вка** է. կահաւորում. -**блиро́вщикъ** ա. -**блиро́вщица** է. կահաւորիչ, տուն տեղ կահաւորող այր, կին:

Мегате́рій ա. կնդ. Bradypus giganteus, հսկայ յամրուկ, ծոյլ:

Меге́ра է. *Մեգերա, *չար, չարասիրտ, չարախորհուրդ կին:

Меда́‖ль է. (ֆր.) մեդալ. -**льёръ** ա. մեդալներ կտրող, մեդալագործ. -**лька** նւզ. տ. Меда́ль; -**льный** ած. մեդալի. -**льо́нный** ած. մեդալիոնի. -**льо́нчикъ** նւզ. տ. Медальо́нъ; -**льо́нъ** ա. (ֆր.) 1, մեդալիոն, մեծ մեդալ. 2, կլոր կմ ձուաձեւ տուփ, որ կրում են վզին:

Медвѣ́‖дина է. արջի միս. -**дица** է. 1, էգ արջ. 2, աստղբ. Արջ (համաստեղութիւն). Больша́я, Ма́лая м.; -**дище** ա. յւել. մեծ, ահագին արջ. -**дка** է. 1, առղձգ. մեծ խարաբուզ, 'ռանդա'. 2, կարճանիւ սայլ մի. 3, տ. Медвѣ́докъ; -**докъ**, дка ա. կնդ. Gryllus gryllotalpa, խլրդածղրիդ (ամբուտածղրիդ). -**дь** ա. 1, կնդ. Ursus, արջ. м. губа́стый, U. labiatus, շրթնարջ. м. бѣ́лый, ледови́тый, поля́рный, U. maritimus, սպիտակ կամ բեւեռային արջ. дѣ́ло не м., въ лѣсъ не уйдётъ (առծ.) գործը ձեռքից չի փախչում, էգուց էլ կարելի է անել. не уби́въ м—я, шку́ры не продава́й (առծ.) առանց ջրի մի բոբիկանար, առաջ արջին սպանիր, ապա կաշին ծախիր. съ м—емъ дружи́сь, а за топо́ръ держи́сь շան հետ բարեկամացիր, փայտը ձեռքիցդ վայր մի գցիր. 2, սուրճ ռոմով. -**жа́тина** է. արջի միս. -**жа́тникъ** ա. արջավար, արջ պար ածող. -**жёнокъ**, нка (յ. медвѣжа́та, -тъ) ա. արջի ձագ. քոթոթ, թոժին. -**жина** տ. Медвѣжа́тина; -**жій**, ья, ье ած. արջի. м. жиръ; м—ья шу́ба; м—ья услу́га վնասակար ծառայութիւն, օգնութիւն. м—ье у́хо, Verbascum thapsus, բուն փղամոս. м—ье ушко́ բս. Primula auricula, արջականջ. м—ья ла́па առջի թաթ (բոյս):

Медвя́ный ած. մեղրի, մեղրային, ինչպէս մեղր. м—ая роса́ մեղրացօղ (տնկների վերայ մակարոյծ երկց նստած):

Меделя́н‖ка է. մեդիոլանեան առհմիկ շուն. -**скій** ած. մեդիոլանեան շուն. м—ая соба́ка տ. Меделя́нка.

Ме‖дикаме́нтъ ա. (լտ.) դեղ, դարման, դեղօրայք. -**дикъ** ա. (լտ.) բժիշկ:

Меди́стый ած. մեղրաշատ:

Медици́‖на է. բժշկ(ական)ութիւն. -**нскій** ած. բժշկութեան, բժշկ(ական)ութեան:

Медіу‖ми́ческій ած. մեդիումական. медіу́мъ-ով եղող, կատարուող. м—ія явле́нія; -(ме́—)**мъ** ա. (լտ.) մեդիում, միջնորդ (բստ ոգեհարցութեան — спирити́змъ—նա, որ միջնորդ է համդիսանում մարդկանց և ոգիների մէջ):

Ме́д‖ле́ніе չ. յապաղում. -**ленно** մ. դանդաղ կերպով. э́ти де́ревья расту́тъ м.; -**ленность** է. դանդաղութիւն. ռմկ. ձգձգում. мнѣ надоѣ́ла его́ м.; -**ленный** ած. դանդաղ. м—ое движе́ніе; м—ое пищеваре́ніе; -**ли́тель** ա. -**ли́тельница** է. դանդաղկոտ, ուշացող, ձգձգող այր, կին. -**ли́тельность** է. դանդաղկոտութիւն. -**ли́тельный** ած. դանդաղկոտ. -**лить** (-лю -лятъ), пом—, չ. ուշանալ, յապաղիլ, ուշացնել. онъ ме́длитъ прихо́домъ նա ուշանում է, չէ գալիս. торопи́тесь! какъ вы ме́длите; не ме́для անյապաղ:

Медля́къ, а́ ա. կնդ. Blaps mortisaga, մահադուշակ կմ մեռելաճճի:

Медо‖варе́ніе չ. մեղր եփելը. -**ва́ренный** ած. մեղր եփելու. м. заво́дъ; -**ва́рка** է. մեղր եփող կինարմատ. -**ва́рный** ած. մեղր եփելու գործարանի. -**ва́рня** է. մեղր եփելու գործարան. -**ва́рскій** ած. մեղր եփողի. -**ва́ръ** ա. մեղր եփող. -**ва́тый** ած. մեղրահամ. -**ви́къ**, а́ ա. 1, մեղրահաց, մեղրով պատրաստած քաղցր հացեղէն. 2, բս. nectarium, մեղրոց, մեղրի անօթ. -**вка** է. բս. Melissa officinalis, թուրինջ խոտ կմ պատրինջ. -**вникъ** տ. Медови́къ 2; -**во́й** ած. մեղրի, մեղրից. -**вщи́къ**, а́ ա. մեղրավաճառ. -**вый** ած. մեղրի, մեղրա—. м. мѣ́сяцъ մեղրամիս, մեղրալուսին. м. ка́мень հնք. մեղրաքար, կտապ. -**добыва́ні(ь)е** չ. մեղր կտրելը. -(-до́)**къ**, дка́ 1, նւզ. տ. Мёдъ; 2, մէզօկ (ֆրանսիական կարմիր գինի). -**ли́стникъ** ա. բս. Melittis melissophyllum, մեղրուկ կմ մեղրախոտ. -**но́сный** ած. 1, մեղրաբեր. 2, մեղր պարունակող. -**со́съ** ա. կնդ. Trochilus, մեղրածուծ (թռչնիկ). -**творе́ніе** չ. մեղրացում. -**точи́вость** է. մեղրահոսութիւն. *քաղցրութիւն. -**точи́вый** ած. մեղրահոս. *քաղցր, գրաւիչ. м—ыя слова́; м—ые уста́; -**цвѣ́тъ** ա. բս.

Melianthus, մեղրածաղիկ. **-ѣдка** ի. կնդ. Gulo melliovorus, մեղրակեր կուղբ:

Медýза ի. կնդ. Medusa, ծովամայր. м. свѣтя́щаяся, Pelagia noctiluca, գիշերալուսիկ թոք:

Меду‖ни́ца ի. բս. Pulmonaria officinalis, հասարակ թոքախոտ. **-ни́чникъ** ա. բս. Spiraea Ulmaria, մօրական տապխրակ. **-нка** ի. բս. Medicago sativa, առվոյտ կամ կապոյտ առուոյտ:

Мёдъ ա. 1, մեղր. 2, մեղրից պատրաստած խմիչք, մեղրաջուր:

Межá ի. 1, սահման, կալար. 2, միջասահման, ‘երդանդ‘ (երկու հողերի մէջ գտնուող անջրպետը):

Межгó‖рный ած. լեռների մէջ ընկած. **-рье** չ. լեռնամէջ, լեռների միջի տարածութիւնը:

Междомéтіе չ. քերկ. միջարկութիւն, ձայնարկութիւն:

Междо‖мѣ́сячіе չ. լուսնամէջ (ժամանակ, երբ լուսինն անտեսանելի է). **-рѣ́чіе** չ. գետամէջ (երկու գետերի մէջ գտնուող տարածութիւն). **-ýзліе** չ. բս. հանգոյցամէջ (ցողունի հանգոյցների միջի տարածութիւնը):

Междоусó‖бица ի. **-біе** չ. ներքին, քաղաքացիական պատերազմ, երկպառակութիւն. **-бный** ած. ներքին, քաղաքացիական պատերազմի, երկպառակութեան. **-бство** ա. Междоусóбіе; **-бствовать** (-ствую -ютъ) ներքին, քաղաքացիական պատերազմ մղել, երկպառակուիլ:

Мéжду նախդ. 1, գործիակ. հոլովով (երբ ցոյց է տալիս իրերի միջև գտնուիլը, լինելը, մնալը) մէջ, միջև, արանքում. гóродъ лежи́тъ мéжду рѣкóю и óзеромъ; жить мéжду дóбрыми людьми́; мéжлу нáми будь скáзано խօսքը մեր մէջ մնայ. мéжду прóчимъ ՚ի միջի այլոց. 2, սեռկ. հոլովով (երբ ցոյց է տալիս իրերի միջով անցնելը, ընթանալը, ուրեմն շարժում) միջով, միջից, արանքից. мéжду горъ течётъ рѣчка լեռների միջով գետակ է հոսում. дорóга извивáется м. горъ; мéжду тѣмъ այն ինչ, մինչդեռ. мы забавля́емся, а мéжду тѣмъ ночь настаётъ.

Между‖брóвіе չ. յօնքամէջ, յօնքերի միջի տարածութիւնը. **-врéменіе** չ. ժամանակամիջոց. **-гóріе** ա. Межгóрье; **-гóрный** ա. Межгóрный; **-дѣ́йствіе** չ. միջադադար (ժամանակամիջոց երկու գործողութեանց մէջ), միջանկեալ գործողութիւն. **-дѣ́ліе** չ. պարապ, պրծակ ժամ, ժամանակ, դադար. **-кóстный** ած. ոսկորների մէջ, արանքում գտնուող. **-мýскульный** **-мы́шечный** ած. մկանների մէջ, արանքում գտնուող. **-нарóдный** ած. միջազգային. **-начáліе** չ. անտէրութիւն. **-рёбёрный** ած. կողքերի մէջ, արանքում գտնուող. **-стóлбіе** չ. սիւնամէջ (երկու սիւների մէջ գտնուող տարածութիւն). **-стрóчіе** չ. տողամէջ, տողանցք. **-стрóчный** ած. տողամէջ, տողերի մէջ գտնուող. **-цáрствіе** չ. անթագաւորութիւն, անիշխանութիւն:

Ме‖жевáльный ած. սահմանաչափութեան. **-жевáніе** չ. սահմանաչափում, -չափութիւն. **-жевáть** (-жýю -ютъ) ն. սահման կարել, սահմանը չափել, որոշել. **-ся** չեզ. սահմանուիլ, սահմանափակուիլ. **-жёвка** ի. ա. Межевáніе; **-жевóй** ած. 1, սահմանի, -նային. м. знакъ; 2, սահմանաչափութեան. **-жевщи́къ**, á ա. սահմանաչափ, սահման կարող. հողաչափ **-жевщи́чій**, ья, ье ած. սահմանաչափի, հողաչափի:

Межéнь ի. մէջ, մէջ տեղը. м. лѣта ամառնամէջ. м. сóлнца հաւասարակած (ուր օրն ու գիշերը հաւասար են). м. воды́ ջրի սովորական բարձրութիւնը (վարարումից յետոյ):

Меже‖ýмокъ, мка ա. 1, միջակ մարդ, իր. человѣ́къ м. միջակ խելքի տէր կամ միջահասակ մարդ. товáръ м. միջակ, միջակ տեսակի ապրանք. 2, խառնածին կենդանի:

Межи́на ի. երկու տների արանքում գտնուած տարածութիւն, անջրպետ:

Меж‖колѣ́ніе ա. Междоýзліе; **-кóстный** ա. Междукóстный.

Ме‖жни́къ, á ա. միջնակ, ‘երդանդ‘ (երկու արտերի միջև). **-жный** ա. Межевóй; **-жъ** նախդ. (յապաւուած) ա. Мéжду.

Мезани́‖нъ, **-нный** ա. Мезони...

Мез‖гá ի. փափուկ, կակուղ նիւթ. **-гóвый** ած. փափուկ, կակուղ:

Мез‖дрá ի. 1, մորթի տակի երեսը. 2, այդ երեսի վերայ գտնուող փառը, աւելորդ միսը. сдирáть м—ý съ кóжи; 3, ա. Бри́тва 2; **-дрéніе** չ. մորթի տակ գտնուող աւելորդ միսը, փառը քերելը, մաքրելը. **-дри́на** ա. Мездрá; **-дри́нный** ած. 1, փառի, փառային. м—ая сторонá шкýры; 2, փառից շինած, պատրաստած. м. клéй; **-дри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. կշհգ. մորթի տակ կպած աւելորդ մսերը, փառերը քերել, մաքրել:

Мезони́‖нный ած. մեզոնինի. **-нчикъ** ա. նւզ. պատիկ մեզոնին, կիսայարկեան սենեակ. **-нъ** ա. (ֆր.) մեզոնին. 1, կիսայարկեան սենեակ. 2, կիսայարկ. ա. Антресóль.

Мекáть ն. ռմկ. մտածել, խորհել, ենթադրել:

Мекóній ա. բժ. նորածին մանկան առաջին կղկղանքը (սեւաքար):

Мелани́тъ ա. հնք. mélanite, մելանիտ

Меланхó‖ликъ ա. (յն.) մելամաղձոտ, սեւամաղձոտ մարդ. **-ли́ческій** ած. մելամաղձոտի, սեւամաղձոտի. **-лія** ի. (յն.) մելամաղձոտութիւն, սեւամաղձոտութիւն:

Мéлево ա. Мéливо.

Меледá ի. 1, երկար ժամանակ պահանջող աշխատանք. մշտական միակերպութիւն. м—ý мелéди́ть միշտ միևնոյն բանն անել. 2, մի տեսակ խաղ:

Мéленка ի. նւզ. պատիկ ջաղաց:

Мéленъ ա. 1, երկանքի կոթ. 2, սանդի տոռ, ծիծան, որով թութունը սանդի մէջ արուրում են:

Мé‖ленькій, **-ленько** մեղմ. ա. Мéлкій, -ко; **-лёхóнекъ**, нька, о ած. խիստ մանր, խիստ գերմակ:

Мéливо չ. աղուն, աղալու հատիկ:

Мелизнá ա. Мéлкость.

Мелилó‖тный ած. հասարակ կորնկանի (մեղրածուծի). **-тъ** ա. բս. Melilotus officinalis, հասարակ կորնկան (մեղրածուծ):

Мели́на ի. մեծ, ընդարձակ ծանծաղուտ:

Мелини́тъ ա. մէլինիտ (պայթուցիկ նիւթ, որով լցնում են պայթելի ռումբերն և նուները):

Мели́сса բս. ա. Медóвка.

Ме||ли́ть (-лю́ -лятъ), изм—, разм—, ն. մանրել, գերմակացնել, աղալ, աղացել.

Меліорати́вный ած. (լտ.) հողի, գետնի բարելաւման, հողը, գետինը բարելաւելու. м—ыя рабо́ты; м—ыя ссу́ды.

Ме́л||кій (-локъ -лка́, о́) ած. 1, մանր, գերմակ. м. песо́къ; ме́лкая печа́ть մանր տիպ. м. са́харъ շաքարի փոշի. м. скотъ պստիկ, գերմակ չորքոտանիներ. м—ія стихотворе́нія; м. креди́тъ; м—іе долги́; м—ія де́ньги մանր մունր փող, ‘խուրդա մուրդա‘. м—ое дворя́нство ստորին ազնուականութիւն. м. дождь շաղ. 2, ծանծաղ, ‘երես‘, բարակ (գետ), տափակ, ոչ խորունկ (ափսէ), -ко մ. մանր, գերմակ, մանր, մունր:

Мелко||боро́здый ած. մանրակօս. -ва́тость է. գերմակաւունութիւն, մանրաւունութիւն. -ва́тый ած. մանրաւուն, գերմակաւուն. -во́діе չ. ծանծաղ. բարակ ջուր, ծանծաղուտ. -во́дность է. սակաւաջրութիւն, ծանծաղութիւն. -во́дный ած. սակաւաջուր, բարակ, ծանծաղ. -до́нный ած. տափակ (ոչ խորունկ) յատակով. -зерни́стый ած. մանրահատիկ, գերմակ հատիկներով. -зу́бка է. մանրատամ, գերմակ ատամներով սղոց. -зубча́тый, -зу́бый ած. մանրատամ, գերմակ ատամներով. -ли́ственный ած. մանրատերև. -лѣсокъ, ска ա. -лѣсье չ. մանրածառ, մատղաշ անտառ. -пёрый ած. մանրափետուր. -помѣстность է. սակաւահողութիւն, սակաւութիւն (հողի, կալուածքի). -помѣстный ած. սակաւահող. սակաւակալուած. м. дворяни́нъ; -пря́дный ած. բարակ թելերով. -сло́йный ած. բարակ թելերով. (ме́л—)сть, -та́ է. 1, մանրութիւն, գերմակութիւն. 2, ծանծաղութիւն. -тра́вный, -тра́вчатый ած. կարճ խոտով (մարգ). -шёрстый ած. բարակ, նուրբ բրդով:

Мело||ди́чески մ. ներդաշնակութեամբ, -կարար. -ди́ческій ած. ներդաշնակ, քաղցրալուր. -ді́я է. (յն.) երժ. եղանակ. -дра́ма է. (յն.) մելոդրամա (դրամա, որի մի քանի կտորները երգախառն են). -драмати́ческій ած. 1, մելոդրամատիկական, մելոդրամայի ձևով. 2, լացկան, լալկան:

Мелома́||нія է. (յն.) երգամոլութիւն, նուագամոլութիւն, չափազանց մեծ սէր դէպի երաժշտութիւնը. -нъ ա. (յն.) երգամոլ, երաժշտամոլ, նուագամոլ:

Мело||чни́къ, а́ ա. -чни́ца է. 1, մանրավաճառ, -ուհի. 2, մանրակրկիտ, գծուծ այր, կին. -чно́й ած. մանր մունր, չնչին, աննշան. м. человѣ́къ մանրակրկիտ, գծուծ, մանր մունր բաների յետևից ընկած մարդ. м—а́я ла́вка մանրուների խանութ. м—а́я прода́жа, торго́вля մանրուավաճառութիւն. м. торго́вецъ մանրավաճառ, չարչի, փերեզակ. -(ме́-)чность է. գծուծութիւն, կծծիութիւն, մանրակրկտութիւն. -(ме́-)чь է. հ-ք. 1, չնչին, աննշան, մանր մունր բաներ. входи́ть во всѣ м—и բոլոր մանրամասնութեանց մէջ մանել. 2, մանր մունր դրամ. ‘խուրդամուրդա‘. у меня́ всё кру́пныя де́ньги, нѣтъ ли у васъ м—и?

Мелузга́ տ. Мелюзга́.

Мёлъ, ла́, о́ տ. Мести́.

Мель է. ծանծաղուտ, աւազուտ. песча́ная м. въ рѣкѣ́; сѣсть, стать на́ м. ծանծաղուտի մէջ խրուիլ. снять съ ме́ли ծանծաղուտից հանել, դուրս բերել (նաւը). сойти́ съ м—и ծանծաղուտից դուրս գալ:

Мель||ка́ніе չ. փայլելը, շողալը. յանկարծ փայլելն և անյայտանալը: -ка́ть, -кну́ть չ. փայլել, շողալ. յանկարծ փայլել, պողղալ, շողալ և անյայտանալ. мо́лнія мелка́етъ փայլակը փայլատակում է. вдругъ мелькну́лъ пе́редъ на́ми огонёкъ; онъ мелькну́лъ и исче́зъ նա յանկարծ երևաց և անյայտացաւ. -ко́мъ մ. խիստ արագութեամբ, հապճեպով, խուճապաւ, աճապարանօք. я проѣ́халъ м., 2, անցողակի, հարևանցի կերպով. я ви́дѣлъ его́ то́лько м.; я то́лько м. косну́лся э́того дѣ́ла.

Ме́ль||никъ ա. ջ(ր)աղացպան. -ница է. ջ(ր)աղաց, աղօրիք. водяна́я м. ջրաղաց. вѣ́треная м. քամաղաց, քամու ջաղաց. ручна́я м. երկանք. -ни́ческій ած. ջ(ր)աղացպանի. -ни́чиха է. ջ(ր)աղացպանի կին. -ни́чій, ья, ье ած. ջ(ր)աղացպանի. -ни́чный ած. ջ(ր)աղացի, աղօրիքի:

Мельхіо́ръ ա. մելքիօր, նոր արծաթ:

Мель||ча́ть չ. 1, մանրանալ, գերմականալ. 2, նուազիլ, այլասերուիլ, ոչնչանալ. -ча́йшій ած. գերդ. ամենամանր, ամենագերմակ. -че ած. և մ. 1, աւելի մանր, աւելի գերմակ. 2, աւելի ծանծաղ. -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. մանրել, մանրացնել, գերմակացնել, տրորել, ջարդել:

Мелѣ́ть, обм—, չ. 1, ծանծաղանալ, բարակիլ (ջրի մասին). 2, աւազակալիլ:

Мелю́ տ. Моло́ть.

Мелюзга́ է. հ-ք. 1, մանր մունր բաներ. 2, պստիկ երեխաներ. 3, ‘փիչխուլ‘, պստիկ ձկներ, ձկնիկներ:

Ме́люсъ ա. մելիս (ստորին տեսակ շաքար):

Ме||мора́ндумъ ա. (լտ.) դիպլոմատիկական յիշատակագիր, յայտագիր. -моріа́лъ ա. (լտ.) վճռկ. հաշուապահական գիրք, մատեան. -мо́рія է. (լտ.) յուշագիր. -муа́ры է. յ. (ֆր.) յիշողութիւններ, ‘յուշիկներ‘:

Менаже́рія է. (ֆր.) կենդանական պարտէզ. կենդանանոց, անասնանոց, գազանանոց (մնւղ. շրջուն):

Мензу́||ра է. (լտ.) 1, զեղգ. չափ հեղուկների. 2, ուսանողական թեթև մենամարտութիւն. -рка նւզ. տ. Мензу́ра 1.

Менструа́ція է. (լտ.) դաշտան, ապարահ, ամսական (կնոջ):

Менсу́ра տ. Мензу́ра.

Мен||те́ня է. հնց. պստիկ վերարկու. -тикъ տ. Доломанъ 1.

Ме́нторъ ա. (լտ.) Մենտոր, առաջնորդ, ուղեցոյց, ուսուցիչ:

Менуэ́тъ ա. (ֆր.) մենուէտ (վաղեմի պար, կաքաւ ֆրանսիական):

Мень||ша́къ а́, ա. ռմկ. կրտսեր որդի կամ եղբայր. -ше ած. և մ. բաղդ. աւելի քիչ, աւելի նուազ. աւելի փոքր. м. всего́ ամենից քիչ, ամենից փոքր. онъ м. всѣхъ նա ամենից փոքր է, կրտսեր է: Ме́ньшее, аго չ. քիչ. նուազ բան. са́мое м.; что вы мо́жете сдѣ́лать... -шинство́ չ. փոքրամասնութիւն. -шій ած. բաղդ. փոքրագոյն, նուազագոյն. изъ двухъ золъ выбира́й м—ее (առծ.).

по ме́ньшей мѣ́рѣ *ամենաքիչը*. **-шо́й** *ած.* *փոքր, կրտսեր*. *м. братъ *մարդուս խենձ եղ-բայրը, մերձաւորը*. пожéртвовать жи́знью для м—óго бра́та.

Ме́нѣе *մ.* Мéньше; тѣмъ не м. *այնու-ամենայնիւ, չնայելով դորան* бóлѣе или м. *շատ թէ քիչ*. онъ купи́лъ м. цѣ́нную ры́бу—*աւելի սակաւ արժէքի ձուկ*: [*բակալ*ծ*եկն*:

Меню́ *չ.* *անհ.* (*ֆր.*) *խորտիկացուցակ, խո-*

Мерге||лева́тый *ած.* *մերգելաշատ, -լախառն*. **-ли́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *մերգե-լել, մերգելով պարարտացնել (հողը)*. **-(мé—)ль** *ար.* (*գերմ.*) *մերգել (կրախառն և կաւային հող, որով դաշտերը պարարտացնում են)*. удобрéніе м—емъ; **-(мé—)льный** *ած.* *մերգելի*:

Мерё||жа *է.* **-жка** *նւզ.* *մի տեսակ ուռ-կան, 'թոռ', ձուկ որսալու քթոց*. **-жный** *ած.* *ուռկանի, 'թոռի', ձուկ որսալու քթոցի*:

Меренóкъ, нкá *մ.* Мéринъ.

Мерéть (мру, мрёшь, мрутъ), ум—, *չ.* *մեռնել, կոտորուել*:

Мерéщиться (-щусь -щатся), пом—, *չ.* **1**, *երևալ (հեռուից, աղօտ կերպով)*. **2**, *երևալ, թուալ (երազում)*. э́то мнѣ во снѣ мерéщилось.

Мерéй *է.* *խորտուբորտ տեղ կաշուի վերայ*:

Мер||зáвецъ, вца *ար.* **-зáвица**, **-зáвка** *է.* *պիղծ, զարշելի, նողկալի, զզուելի այր, կին*. **-зи́тельный** *ած.* *պիղծ, զարշելի, նող-կալի, զզուելի*. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ), ом—, **1**, *չ.* кому́ *մէկին զզուեցնել*. **2**, *չ.* кѣмъ, чѣмъ *մէկից, մի բանից զզուել, զարշել, նողկալ*. **3**, *ն.* что *մի բան զզուելի, զարշելի, նողկալի դարձնել*. **-зкі́й** (-зокъ -зкá, о) *ած.* *պիղծ, զարշելի, պղծալի, զզուելի, նողկալի, 'գէշ'*. **-зко** *Տ.* *զզուելի, զարշելի կերպով, տորու-թեամբ*:

Мер||зловáтый *ած.* *բաւականաչափ սա-ռած*. **-(мёр)злость** *է.* *սառած լինելը*. **-(мёр)злый** *ած.* **1**, *սառած*. **2**, *սառ, սառնասիրտ*. онъ такóй м. *նա սառ մարդ է*. **-зля́къ**, á *ար.* **1**, *սառ, սառնասիրտ մարդ*. **-злáтина** *է.* *սառած, ցրտատար միթերքներ, ուտելեղէններ*. **-(мёр)знуть**, зам—, *չ.* *սառչել*. рѣкá замёрзла.

Мéр||зостно *մ.* Мéрзко; **-зостный** *մ.* Мéрзкій; **-зость** *է.* *պղծութիւն, նողկանք, նողկալիութիւն, զարշանք, զզուանք*. м. запустѣ́нія *պղծութիւն աւերածոյն (Դանիէլ, Թ₂₇)*. **-зѣні(ь)е** *չ.* *զարշելը, -շանք, զզուելը, ըզ-զուանք, նողկալը, -կանք* **-зѣть**, ом—, *չ.* *զարշելի, զզուելի, նողկալի դառնալ*:

Мери||діáнъ *ար.* (*լտ.*) *աշխ.* *միջօրէական*. земнóй м.; **-діонáльный** *ած.* *կէսօրեայ, միջօրէական*. м—ая высотá.

Мериносо||вый *ած.* **1**, *մերինոսի*. м—ая шерсть; **-съ** *ար.* (*իսպ.*) *մերինոս (ոչխար)*:

Мéринъ *ար.* *կրտած, մալած ձի, երխվար*. врётъ какъ си́вый м. *ռմկ.* *սաստիկ սուտ է խօսում*: [*ռևտրականութեան*:

Мерканти́льный *ած.* *առևտրական, ա-*

Мéркнуть, пом—, *չ.* *մթագնել, մթնել, խաւարել, աղօտանալ, աղջամղջով պատուել*. глазá егó мéркнутъ *նորա աչքերը աղօտա-նում, կուրանում են*, *նա մեռնում է, նորա աչ-քերը մարում են*. всякая другáя слáва *мéркнетъ пéредъ егó слáвою.

Мерку||ріáльный *ած.* *սնդիկի, սնդի-կային*. м—ыя лѣкáрства; **-рій** *ար.* (*լտ.*) **1**, *սնդիկ*. **2**, *աստղ.* *Հերմէս, Տիւր (մոլորակ)*:

Мерлу́||ха *է.* *գառան մորթ*. **-шечій**, ья, ье, **-шій**, ья, ье *ած.* *գառան մորթեց*. **-шка** *նւզ.* *մ.* Мерлу́ха; **-щатый** *մ.* Мерлу́шечій.

Мéрт||венность *է.* *մահացութիւն, մե-ռածութիւն, անկենդանութիւն*. **-венный** *ած.* **1**, *մեռելային, անկենդան*. м—ая блѣ́дность; **2**, *մեռած, մահացած*. **-вéцки** *Տ.* *ինչպէս մե-ռած, մեռածի պէս*. м. пьянъ *սաստիկ հար-բած, գինուց անզգայ դարձած (է)*. **-вéцкій** *ած.* *մեռելային, անզգայ, անկենդան*. **-вéцъ**, á *ար.* *մեռած մարդ, հանգուցեալ*. э́тотъ человѣ́къ имѣ́етъ видъ м—á; онъ бои́тся м—óвъ; **-вечи́на** *է.* *գէշ, 'լէշ', շաղիք*. **-вечи́нный** *ած.* *գէշի, շաղիքի, 'լէշի'*. **-ви́тельность** *է.* *մահացու, մահաբեր լինելը*. **-ви́тельный** *ած.* *մահացու, մահաբեր*. **-ви́ть** (-щвлю́ -вя́тъ) ум—, *ն.* *սպանել*. **-вó** *Տ.* *մ.* Мертвéцки; **-ворождённый** *ած.* *մեռած ծնուած, մե-ռելածին*. **-(мёрт)вость** *է.* **1**, *մեռածութիւն*. **2**, *անկենդանութիւն, անզգայութիւն*. **-вый** *ած.* *մեռած*. *անկենդան, մեռելային*. **мёртвый**, агo *ար.*, -вая, ой *է.* *մեռել, հանգու-ցեալ*. м—ое тѣ́ло; погребáть м—аго; *спать м—ымъ сномъ *մեռածի պէս քնել*. *пить м—ую чáшу *սաստիկ խմել, 'տրաքուել'*. м. цвѣтъ лицá *երեսի անկենդան, մեռելային գոյն*. м- ые языки́ *մեռած լեզուներ*. м—ая тишинá *մեռելային անդորրութիւն*. м. капитáлъ *մեռած դրամագլուխ*. М—ое мóре *Մե-ռեալ ծով*. **-вѣ́ніе** *չ.* *մեռնելը, անկենդանա-նալը, անզգայանալը*. **-вѣ́ть**, ом—, пом—, *չ.* *մեռնել, անկենդանանալ, անզգայանալ, ընդար-մանալ, գիժկի պէս սփրթնել*. у меня́ ногá омертвѣ́ла *ոտս թմրեց, ընդարմացել է*:

Мерцá||ніе *չ.* *առկայծելը, շողշողալը, պլպլալը*. *շողշողիւն*. м. звѣздъ; **-тельный** *ած.* *շողշողացող*. **-ть** *չ.* *առկայծել, շողշողալ, պլպլալ*. свѣтъ мерцáетъ.

Меръ *ար.* (*ֆր.*) *մէռ, քաղաքապետ, շահապ*:

Месмери́змъ *ար.* *մեսմերականութիւն (կենդանական մագնիսականութիւն)*:

Мéсса *է.* (*լտ.*) *պատարագ (կաթոլիկական)*:

Мес||сі́инъ, а, о *ած.* *Մեսսիական*. **-сія** *ար.* (*եբր.*) *Մեսսիա, Օծեալ*:

Ме||сти́ *մ.* Месть II.

Месть *է.* *վրէժխնդրութիւն, քինախնդ-րութիւն*. желáніе м—и.

Ме||сть, -сти́ (-ту́ -ту́тъ; *անց.* мёлъ -ла, о), -тáть *ն.* *աւլել, աւլով կմ խոզանակով սրբել, մաքրել*. нóвая метлá чи́сто метётъ (*առծ.*). на творѣ́ метётъ (*ռմկ.*) *դուրսը բուք, 'թիփի' է*:

Метал||ли́ческій *ած.* *մետաղի, -ղային*. **-лови́дный** *ած.* *մետաղակերպ, -ձև*. **-ловый** *մ.* Металли́ческій; **-логрáфія** *է.* *մետաղագրութիւն*. **-ло́йды** *ար.* *յ.* *հնք.* métalloïdes, *մետաղակերպեր*. **-лонóсный** *ած.* *մետաղաբեր*. **-лоплави́льный** *ած.* *մետաղ-ներ հալելու*. **-лурги́ческій** *ած.* *մետաղա-գործական, քրայագործական*. **-лу́ргія** *է.* (*յն.*)

մետաղագործութիւն, քրայագործութիւն (մետաղներ հանելու և մշակելու գիտութիւնը). **-лýргъ** ա. մետաղագործ, քրայագործ. **-лъ** ա. (յն.) մետաղ. благорóдный, дорогóй, простóй м.

Метаморфóза ի. (յն.) կերպարանափոխութիւն, փոխակերպութիւն: [թիւն:

Метампсихóза ի. (յն.) հոգեփոխու-

Ме||тáніе չ. ձգելը (գցելը), արձակելը (ռումբ, քար, նետ). м. икры ձկնկիթ դնելը. м. ружьёмъ հրացանով վարժութիւն, շարժումներ. м. жрéбія վիճակ ձգելը. **-тáтель** ա. ձգող, արձակող, նետող. **-тáтельный** ած. ձգելու, արձակելու. ձգող, արձակող. м снарядъ; м—ое копьё; м—ая машина քարաձիգ մեքենայ. **-тáть** (-чý -чешь -чутъ և -тáю -ютъ), -(мё)тывать, -тнýть ն. **1**, ձգել, գցել, արձակել, նետել (ռումբ, քար, նետեր ևն). Везýвій мéчетъ плáмень; м. жрéбій վիճակ գցել. м. йскры կայծեր արձակել. м. банкъ բանկ բռնել. м. пéтли ղերձկ. կոճկածակերը կարել. м. паръ հողը ցել անել. м. ружьёмъ հրացանով վարժութիւններ անել. м. кровь արիւն առնել. **2**, (մի քանի կենդանիների մասին) գցել (ծնել), 'վայր տալ'. кóшки мéчутъ котя́тъ; сýки мéчутъ щеня́тъ; рыба мéчетъ икрý ձուկը ձու է ածում. **-ся 1**, անդր. м. на когó յարձակուել, վրայ ընկնել. м. въ глазá աչքի ընկնել. **2**, փոխդ. միմեանց վերայ, միմեանց դէմ արձակել, նետել, շպրտել, գցել. мальчи́шки мéчутся снѣжкáми երեխաները ձիւնագունդ են խաղում:

Метафи́||зика ի. (յն.) մետաֆիզիքա, բնազանցական փիլիսոփայութիւն, բնազանցութիւն. **-зикъ** ա. մետաֆիզիկոս, բնազանցագէտ. **-зи́ческій** ած. մետաֆիզիկական, բնազանցական:

Метáфо||ра ի. (յն.) այլաբանութիւն, այլաբերութիւն, փոխաբերութիւն. **-ри́чески** մ. այլաբերաբար, փոխաբերաբար. **-ри́ческій** ած. այլախօսական, այլաբերական, փոխաբերա-

Метéлица տ. Метéль. [կան:

Метё||лка ի. **1**, նւզ. պատիկ աւել (շորերի փոշին սրբելու). чи́стить плáтье м—ою; **2**, բս. Panicula, յուրան. **-лкообрáзный** ած. յուրանաձև. **-лочка** նւզ. տ. Метёлка.

Метé||ль ի. ձիւնախառն հողմ, բուք, 'թիփի'. м—ью занеслó дорóгу ձեան բուքը ճանապարհը կոխել, կապել է. **-льный** ած. **1**, ձիւնախառն բուքի, 'թիփու'. **2**, աւլի. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. **1**, աւլող, աւել քաշող այր, կին. **2**, աւլագործ, աւելներ պատրաստող կամ ծախող այր, կին. **-ніе** չ. աւելը, աւել քաշելը:

Метео||ри́ческій, -рный ած. օդերևութական, մէտէօրական. **-рографи́ческій** ած. օդերևութագրական. **-рогрáфія** ի. (յն.) օդերևութագրութիւն, մէտէօրագրութիւն. **-рогрáфъ** ա. (յն.) օդերևութագիր, մէտէօրագիր (գործիք). **-роли́ты** ա. յ. (յն.) մէտէօրաքարեր, օդաքարեր, երկնաքարեր. **-рологи́ческій** ած. օդերևութաբանական, մէտէօրաբանական. **-роло́гія** ի. (յն.) օդերևութաբանութիւն, մէտէօրաբանութիւն. **-роло́гъ** ա. (յն.) օդերևութաբան, -թախօս, մէտէօրաբան. -բախօս. **-ръ** ա. (յն.) մէտէօր, օդերևոյթ, մթնոլորտային երևոյթ:

Мёт||кій ած. աջողակ, ճարտար, նպատակին ուղիղ դիպցնող. **-кость** ի. աջողակութիւն, ճարտարութիւն (ձգելու, նետելու մէջ):

Мет||лá ի. **-ли́ца** նւզ. աւել (աւել). **-ли́шка** ի. նւաս. ողորմելի, անպիտան աւել. **-ли́ще** ի. յաւլ. մեծ, ահագին աւել. **-лови́ще** չ. աւելի կոթ. **-лообрáзный** ած. աւելանը-

Метнýть, ся տ. Метáть, ся. [ման:

Метó||да ի. (յն.) մեթոդ, ձև, եղանակ (մնւդ. ուսուցման). **-дика** ի. մեթոդիկա (մանկավարժութեան մի մասը, որ զբաղւում է առանձին առանձին առարկաների ուսուցման եղանակով). **-ди́чески** մ. մեթոդով, ատրճանաբար, որոշ եղանակով. **-ди́ческій** ած. մեթոդական, կանոնաւոր, ատրճանաբար եղող, կատարուող. **-(мé—)дъ** ա. տ. Метóда; м. изложéнія.

Метони||ми́ческій ած. փոխանունութեան. **-мія** ի. (յն.) ճրտս. փոխանունութիւն, անուանափոխութիւն: [պած, դրաշարապետ:

Метранпáжъ ա. (ֆր.) տպգր. մէտրան-

Метрдотé||ль ա. (ֆր.) հիւրանոցապետ. **-льскій** ած. հիւրանոցապետի:

Метрéсса ի. (ֆր.) սիրուհի:

Мéт||рика ի. (յն). **1**, մետրիկա (մաւեան նորածինների և մահացածների). տոհմացուցակ. **2**, մետրիկական, ծննդական (ծննդեան և մկրտութեան վկայական). **-ри́ческій** ած. **1**, տաղաչափական, չափական. տա, չափ ունեցող. м. перевóдъ; **2**, մետրի, մետրական. м—ая систéма; **3**, ծննդեան և մկրտութեան. м—ое свидѣтельство ծննդական, ծննդեան և մկրտութեան վկայական):

Метро||логи́ческій ած. չափախօսական, կշռախօսական, քաշախօսական. **-лóгія** ի. (յն.) չափախօսութիւն, կշռախօսութիւն, քաշախօսութիւն. **-нóмъ** ա. (յն.) երժ. ամանակաչափ: [հանիստ, աթոռանիստ քաղաք:

Метропóлія ի. (յն.) մայրաքաղաք, գա-

Мéтръ ա. (յն.) մետր (ֆրանսիական չափ երկարութեան). кубическій м. խորանարդ մետր: [նարդ մետր:

Метý տ. Мести́.

Мéтчикъ ա. **1**, պտուտակաձև գայլիկոն. **2**, թղթխ տ. Банкёръ.

Мётывать, ся տ. Метáть, ся.

Мефи||ти́змъ ա. (լտ.) հեղձում, օդահեղձութիւն. **-ти́съ** ա. (լտ.) վատ, ապականուած, անշնչելի օդ. **-ти́ческій** ած. ժանտահոտ, գարշահոտ, խեղդուկ, ապականուած (օդ):

Меха||ни́змъ ա. մեխանիզմ, մեքենական կազմ. **-ника** ի. (յն.) մեքենագիտութիւն, մեքենաբանութիւն. **-никъ** ա. մեքենագէտ, մեքենաբան. **-ни́чески** մ. **1**, մեքենագիտօրէն. **2**, մեքենաբար, ինքնաբերաբար. **-ни́ческій** ած. **1**, մեքենագիտական, մեքենագիտութեան. **2**, *մեքենական, ինքնաբերական:

Меценáтъ ա. (լտ.) Մեկենաս (հովանաւոր, պաշտպան գիտունների, բանաստեղծների և արուեստագէտների):

Мече||ви́дный ած. սրակերպ, սրաձև. **-вóй** ած. սրի. **-нóсецъ**, сца ա. **1**, հնց. սրակիր, սուսերակիր զինուոր, զօրական. **2**, սուսերակիր ասպետ (Լիվոնեան կարգի). **-нóс-**

ный ած. սրակիր, սուսերակիր. **-обра́зный** տ. Мечеви́дный.

Ме‖чётный ած. մզկիթի, մզկիթային. **-чёть** ի. (արբ.) մզկիթ:

Мечехво́сть ար. կնդ. Limulus molluscus, նետագի կմ մոլուկկեան խեցգետին:

Ме́‖чикъ ար. **1**, նւզ. պատիկ սուր, սուսեր. **2**, բս. Gladiolus, թրաշուշան. **-чный** ած. սրի. м—ое сѣче́ніе.

Меч‖та́ ի. ցնորք, երազ, երազական միտք, ցանկութիւն, մտոր. пустыя мечты́ փուչ մտքեր, երազներ. предава́ться мечта́мъ ցնորքների անձնատուր լինել. **-та́ніе** չ. երազելը. **-та́тель** ար. **-та́тельница** ի. երազող, ցնորամիտ, երազներով, ցնորքներով ապրող, օդային ամրոցներ շինող այր, կին. **-та́тельность** ի. **1**, ցնորք, ցնորամտութիւն, երազասիրութիւն. **2**, իմաստակութիւն, մեծամտութիւն, անձնապաստանութիւն. **-та́тельный** ած. **1**, ցնորական. երևակայող, երազող, մտախաբ, օդային ամրոցներ շինող. **2**, մեծամիտ, իմաստակ. անձնապաստան. **-та́ть** չ. երազել, երևակայել, ցնորքների, ցնորական, անիրագործելի մտքերի անձնատուր լինել, օդային ամրոցներ շինել. онъ мно́го мечта́етъ о себѣ́ նա իրան շատ մեծ մարդ է երևակայում. онъ мечта́етъ о себѣ́, что́ весьма́ учёнъ նա երևակայում է, թէ ինքը մեծ ուսումնական է. **-ся** անդր. դէմք. երևալ, թուալ. ему́ мечта́ется, что онъ большо́й знато́къ въ му́зыкѣ նա երևակայում է, թէ ինքը մեծ երաժշտագէտ է:

Мечу́ տ. Мета́ть.

Мечъ, а́ ար. **1**, սուր. преда́ть всё огню́ и мечу́; м. Дамо́кла Դամոկլեան սուր. **2**, м е ч ъ—ры́ба կնդ. Xiphias gladius, քսիփիէ, թրաձուկ (տճ. ҁылыч):

Мз‖да́ ի. **1**, վարձ, վարձատրութիւն, հատուցում. **2**, շահ, օգուտ:

Мздо‖воздая́ніе չ. վարձատրութիւն, հատուցում. **-да́тель** ար. վարձատրող, վարձահատոյց. **-и́мецъ**, мца ար. կաշառակեր, կեղեքիչ. **-и́мный** ած. կաշառակեր, կաշառելի. **-и́мство** չ. կաշառակերութիւն. **-и́мствовать** (-вую -ютъ) չ. կաշառք ուտել, կաշառք վերցնել, կեղեքել. **-и́мческій** տ. Мздои́мный; **-лю́бецъ**, бца ար. շահասէր, շահախնդիր, ագահ մարդ. **-люби́вый** ած. շահասէր, շահախնդիր, ագահ:

Ми‖га́ніе չ. **1**, աչքերը քթթելը, արագ ճպելը, բացելն ու խփելը. **2**, աչքով անելը. **-га́ть, -гну́ть** չ. **1**, աչքերը քթթել, արագ ճպել, բաց ու խուփ անել, կկոցել. **2**, աչքով անել, աչքով նշան տալ. онъ мнѣ мигну́лъ; **-гово́й** ած. ակնթարթային, վայրկենական. **-гомъ** ն. մի ակնթարթում, վայրկենաբար:

Мигра́ція ի. (լտ.) գաղթում:

Мигре́‖нь, -на ի. (յն.) բժ. անգար, կիսագլխացաւ (ցաւ գլխի կէսի):

Ми‖гу́нъ, а́ ար. **-гу́нья** ի. ա, աչքերը ճպող, տեէպ տեէպ աչքերը բաց ու խուփ անող, կկոցող և ը. տեէպ տեէպ աչքով անող այր, կին. **-гъ** ար. ակնթարթ, վայրկեան. въ оди́нъ м. կմ ми́гомъ մի ակնթարթում:

Мизантро‖пи́ческій ած. մարդատեաց. **-пія** ի. (յն.) մարդատեացութիւն. **-пъ** ար. **-пка** ի. մարդատեաց այր, կին:

Мизги́рь, я́ ար. **1**, գւռկ. առհ. սարդ. **2**, կնդ. Lycosa tarantula, փաղիժ կամ մոր:

Мизе́‖рно ն. ողորմելի, արգահատելի կերպով. աղքատութեամբ, թշուառութեամբ. **-рность** ի. ողորմելիութիւն, աղքատութիւն. **-рный** ած. ողորմելի, արգահատելի, թշուառ, ոչինչ, չնչին, աղքատիկ. м—ое жа́лованье; **-ръ** ար. (ֆր.) թղթխ. անյաջողութիւն, չգալը (թղթի)' [կոյթ:

Мизи́‖нецъ, нца ար. **-нчикъ** նւզ. ճկոյթ:

Микадо́ ար. անհ. («բարձր դուռ») միկադո (ճապոնացոց կայսր):

Миколо́‖гія ի. (յն.) սունկախօսութիւն, սունկաբանութիւն. **-гъ** ար. (յն.) սունկախօս, սունկաբան: [մանրէներ:

Микро́бы ար. յ. (յն.) բժ. միկրոբներ,

Микро‖ко́смъ ար. (յն.) փոքրիկ աշխարհ. **-метри́ческій** ած. մանրաչափական. **-ме́тръ** ար. (յն.) մանրաչափ. **-ско́пецъ**, пца տ. Микроско́пъ; **-скопи́ческій**, **-ско́пный** ած. մանրադիտական. **-ско́пъ** ար. (յն.) մանրադիտակ (մանր բաները դիտելու գործիք, ուստի եւ խ ո շ ո ր ա ց ո յ ց):

Миксту́‖ра ի. **-рка** նւզ. (լտ.) դեղ. խառնադեղ, խառնուրդեղուկ. **-рный** ած. խառնադեղի, խառնահեղուկի:

Микъ ծոպգ. ջրհանի լծակ:

Ми‖ла́шка հոբ. սիրելի, շնորհալի տղայ, աղջիկ, հոգեակ. **-ленькій** փղքշ. տ. Ми́лый; **-(и́)ле́нько** ն. փաղմ. տ. Ми́ло; **лёхонекъ**, нька, о ած. խիստ սիրելի, սիրալիր:

Милитари́змъ ար. (նոր լտ.) միլիտարիզմ, զօրամոլութիւն, զինապետութիւն (պետութեան մէջ զինուորական դասակարգի և զինուորական ոգու գերակշռութիւնը):

Мили‖ціоне́ръ ար. գաւառապահան, գաւառապի զինուոր. **-ціо́нный** ած. միլիցիայի, գաւառապի. **-ція** ի. (լտ.) միլիցիա, գաւառապ (ժամանակաւոր, հապճեպ կազմած զօրք):

Миллиме́тръ ար. (ֆր.) միլիմետր, հազարերորդամետր (չափ=$^1/_{1000}$ մետրի): [միլիոն):

Миллia̋рдъ ար. (ֆր.) միլիարդ (հազար

Милліо‖не́рскій ած. միլիոնների, միլիոնատէրի. **-не́ръ** ար. (ֆր.) **-не́рша** ի. միլիոներ, -ուհի, միլիոնատէր, -տիրուհի. **-нный** ած. միլիոնական, միլիոնաւոր. **-нчикъ** ար. նւզ. մի թեթև միլիոն. **-нщикъ, -нщица** տ. Милліоне́ръ, -не́рша; **-нъ** ար. (ֆր.) միլիոն: [լիոն:

Милліа́рдъ տ. Милліа́рдъ.

Ми́‖ло ն. սիրով, հաճութեամբ, սիրալիր կերպով. онъ при́нялъ насъ о́чень м.; **-лова́ні(ь)е** չ. փայփայում, փաղաքշում, ողջագուրում. **-лова́тель** ար. ողորմացող, ողորմութիւն, շնորհք ցոյց տուող, ներող. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. փայփայել, փաղաքշել, շոյել, ողջագուրել. **-ся 1**, փոխդր. միմեանց փայփայել, փաղաքշել, շոյել, ողջագուրուիլ. **-(ми́)лова́ть** (-лую -ютъ), пом—, ն. ներել, ողորմել, թողութիւն անել, թողութիւն տալ:

Милови́‖дность ի. դուրեկան տեսք, դէմք, արտաքին. **-дный** ած. դուրեկան տեսքով, դէմքով, արտաքինով:

Мило́рдъ ար. (անգլ.) միլորդ, ողորմած տէր. *մեծատուն.

Милосе́р‖діе չ. գթասրութիւն, ողորմածութիւն. сёстры м—ія գթութեան քոյրեր.

-дный, -дно տ. Милосе́рдый, -до; **-до** մ. գթալով, ողորմալով, գթութեամբ. **-дова-ніе** չ. գթալը, ողորմալը. **-довать**, пом—, **-дствовать** (-ствую -ютъ) չ. գթալ, ողորմալ, խղճալ. **-дый** ած. գթասիրտ, գթած, ողորմած. Богъ милосе́рдъ; м. госуда́рь, судья́.

Ми́лости‖вецъ, вца ա. **-вица** ի. բարերար, -ուհի. **-во** մ. ողորմածաբար, գթով. **-вый** ած. **1**, ողորմած, գթած. м. госуда́рь! ողորմա՛ծ տէր. м—ая госуда́рыня ողորմա՛ծ տիկին, օրիորդ. **2**, մարդասէր, մարդասիրական, հեզահամբոյր. м—ыя сло́ва; бро́сить на кого́ м. взгля́дъ.

Ми́лосты‖никъ ա. **1**, ողորմութիւն տուող. **2**, ողորմութիւն խնդրող. **-нный** ած. ողորմութեան. **-ня** ի. **-нька** նւզ. ողորմութիւն, յօժարակամ տուրք, ‘փարձք‘. пода́ть м—ю ողորմութիւն տալ, անել. жить м—ею.

Ми́лость ի. **1**, ողորմութիւն, շնորհք, գթութիւն, բարերարութիւն, հաճութիւն. мона́ршая м. կայսրական, վեհապետական ողորմութիւն. осыпать кого́ м—ями մէկին շատ շնորհքներ ցոյց տալ. проси́ть м—и ողորմութիւն հայցել. быть у кого́ въ м—и մէկի շնորհքը վայելել. войти́, попа́сть въ чью м. մէկի շնորհքը, հաճութիւնը գրաւել. что уго́дно ва́шей м—и? ինչ էք բարեհաճում, ողորմած տէր. сдѣлайте м. բարի եղէք, համեցէք. м—и про́симъ համեցէք, խոնարհաբար խընդրում եմ. по Бо́жьей м—и Աստուծոյ ողորմութիւնով. Бо́жьею м—ію շնորհօքն Աստուծոյ (հրովարտակների սկզբում). **2**, կարեկցութիւն. дѣлать что изъ м—и մի բան անել կարեկցութիւնից դրդուած, կարեկցելով. **3**, զիջում, զիջողութիւն։

Ми́лоть եկ. սլ. ոչխարի մորթ, լաչկամաշկ։

Ми́‖лочка, -лу́ша ի. **-лу́шка** նւզ. սիրելի, պաշտելի, հոգեակ. **-лый** (-лъ, -ла́, о) ած. սիրելի, պաշտելի, պատուելի, սիրալիր, գուրեկան, ախորժելի, (տճ. հ.) աղուոր. мо́й м. другъ; м—ая улы́бка; м—ое дитя́; она́ о́чень мила́; онъ милъ со всѣми; м—ыя мане́ры.

Ми́‖льный ած. մղոնի. м. столбъ.

Милѣть չ. սիրալիր, սիրելի, հաճելի, գու-[րեկան դառնալ։]

Ми́ля ի. (фр.) մղոն.

Ми́‖мика ի. (յն.) միմիկա (դէմքով և այլ շարժումներով մտքեր, զգացումներ արտայայտելու արուեստ). **-микъ** ա. միմիկոս, միմիկայի մէջ վարպետ ոմն. **-ми́ческій** ած. միմիկական, միմիկայի.

Ми́мо մ. և նխդ. (սեռկ. հոլ.) մօտով, կըշտով. онъ выстрѣлилъ м. նա նշանին չդիպցրեց. я ду́малъ, что онъ заѣдетъ ко мнѣ, а онъ проѣхалъ м.—իսկ նա տուեց անցկացաւ. онъ прошёлъ м. моего́ до́ма.

Мимо́за ի. բս. Mimosa pudica, պատկառուկ.

Мимо‖лётный ած. չուտանցիկ, փութանցիկ, վաղանցիկ. **-хо́домъ** մ. **1**, մօտով, կշտով անցնելիս, ճանապարհին. онъ зашёлъ ко мнѣ м.; **2**, հարևանցի կերպով, ՚ի միջի այլոց. я замѣчу м.; **-ѣздомъ** մ. մօտով, կշտով անցնելիս (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով). **-ѣзжій** ած. մօտով, կշտով անցնող (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով)։

Ми́на ի. **I**, (фр.) ական, նաղմա, ‘լաղմա‘. закла́дывать ми́ну ական դնել. подвести́ м—у ական կտրել. заряжа́ть ми́ну ականատեղը լցնել. взорва́ть ми́ну ականը պայթեցնել, ‘լաղմա տալ‘. **II**, (գերմ.) դէմք, կերպարանք, դէմքի արտայայտութիւն. сдѣлать недово́льную ми́ну անբաւական, տհաճ դէմք ցոյց տալ։

Минаре́‖тный ած. մինարէ(ա)ի. **-тъ** ա. (արբ.) մինարէ, -րէտ (մզկիթի աշտարակ)։

Мина́ть, ся տ. Мять, ся.

Минда‖левидный ած. նշաձևրպ. **-ли-на** ի. **-линка** նւզ. նշի միջուկ. **-ль**, я́ ա. **1**, բս. Amygdalus communis, նշենի, նշի. **2**, նուշ. сла́дкій, го́рькій м.; **-льникъ** ա. նըշենի, նշի. **-льный** ած. **1**, նշի, նշից. м. ка́мень, հնք. Amygdaloïde, նշաքար. **2**. *քաղցր. м—ая улы́бка.

Минера‖лиза́ція ի. (фр.) պնդացնելը, քարացնելը, հանածոյ դարձնելը. **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. պնդացնել, քարացնել, հանածոյ դարձնել. **-логи́ческій** ած. հանքաբանական. **-ло́гія** ի. (фр.) հանքաբանութիւն. **-ло́гъ** ա. (фр.) հանքաբան. **-лу́ргія** ի. (фр). հանքագործութիւն, հանքագործական գիտութիւն. **-лу́ргъ** ա. (фр.) հանքագործ. **-лъ** ա. հանք, հանածոյ, ‘ջուհար‘. **-льный** ած. հանքային. հանքերի, հանածոների. м—ое ма́сло քարաձիւթ, նաւթ. м—ыя во́ды հանքային ջըրեր, ջերմուկներ.

Ми‖не́рный ած. ականահատի, -տային. **-нёръ** ա. (фр.) ականահատ զինուոր.

Мине́я ի. (յն.) եկղ. խորհրդատետր, պատարագամատոյց. ծիսարան. м.-четья́ Յայսմաւուրք.

Ми‖нима́льный ած. ամենափոքր, ամենաքիչ. **-нимумъ** ա. (լտ.) ամենափոքր, ամենաքիչ. քանակութիւն, գին, աստիճան, պահանջ (հկւկը տ. Ма́ксимумъ)։

Мини‖сте́рскій ած. մինիստրական, -տրի, «նախարարի, -րարական». м. циркуля́ръ, м—ія шко́лы; **-сте́рство** չ. մինիստրութիւն, «նախարարութիւն». м. вну́треннихъ дѣлъ, иностра́нныхъ дѣлъ ևլն. вое́нное м. զինուորական մինիստրութիւն. **-стръ** ա. (լտ.) մինիստր, «նախարար». м. юсти́ціи արդարադատութեան մինիստր։

Миніа́‖торъ ա. (լտ.) մանրանկարիչ, կիտանկարիչ. **-тю́ра** ի. (фр.) մանրանկար, կիտանկար. **-тюри́стъ** տ. Миніа́торъ; **-тю́рный** ած. **1**, մանրանկարչական, -չութեան. м. живопи́сецъ տ. Миніа́торъ; **2**, մանր, պըստիկ.

Миннезе́нгеры ա. յ. (գերմ.) մինինէզինգերներ (12 և 13 դարերի գերմանական քնարերգուները)։

Ми́нный ած. ականի, ‘նաղմայի‘, ‘լաղմայի‘. м. подко́пъ կմ м—ая галере́я ականի անցք. м. входъ ականամուտք։

Ми‖нова́ні(ь)е չ. մօտով, կշտով անցնելը, տալ անց կենալը. անցնելը, անցնել գնալը, անցնել պրծնելը. по м—іи всѣхъ напа́стей երբ բոլոր չարիքները կանցնեն. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), -ну́ть **1**, ն. կշտովը, մօ-

տալի անցնել, տալ անցկենալ, խուսափել (օր. խութերից, ծանծաղուտներից). „Если возможно, да минуетъ меня чаша сія!" Եթէ հնար է, անցցէ բաժակս այս յինէն (Մատթ. 26_{39}). чему быть, того не м. (առծ.) двумъ смертямъ не бывать, а одной не м—вать (առծ.) **2,** չ. անցնել, անց կենալ. зима ещё не миновала; ему минуло двадцать лѣтъ; срокъ векселю минулъ մուրհակի պայմանաժամն, ‘վաղէն‘ անցել է. гроза миновала. անցնել գնալ, անց կենալ, վերջանալ. миновала моя молодость.

Миновá‖га է. **-жка** նւզ. կնդ. Petromyzon, քարադիւց, քարալէզ (ձուկ). рѣчная м., P. fluviatilis, գետի քարադիւց. морская м., P. marinus, ծովի քարադիւց:

Миноноска է. ռզմ. ականակիր (նաւակ):

Минóръ ա. (ֆր.) երժ. մեղմ, թախծալի տոն, եղանակ. [Մենովայ ցուլ:

Минотáвръ ա. (յն.) դիցբ. մարդացուլ,

Минувшій ած. անցած, անցեալ, անցած գնացած. м—іе дни.

Минусъ ա. մաթմ. (լտ.) մինուս (հանման նշան, բացասական քանակութեան նշան):

Миню‖та է. (լտ.) **-тка** նւզ **1,** րոպէ. пять минутъ десятаго խնից հինգ րոպէ անց. зайди ко мнѣ на м—у; чтобы это сію м—у было сдѣлано; съ м—ы на м—у րոպէ առ րոպէ. наступила роковая м. օրհասական րոպէն հասաւ. **2,** աստիճանամաս (աստիճանի $^1/_{60}$ մասը). **-тникъ** ա. րոպէացոյց (ժամացոյցի սլաք). **-тный** ած. **1,** րոպէի, րոպէա—. м—ая стрѣлка; **2,** րոպէական, ակընթարթային. м—ое дѣло; м—ое удовольствіе; **-точка** նւզ. տ. Минутка.

Минуть տ. Миновать [փորձ:

Минцпробиреръ ա. (գերմ.) դրամա-

Мирá‖жный ած. միրաժի, -ժային, օդացոլութեան. **-жъ** ա. (ֆր.) միրաժ, օդացոլութիւն (ծովի վերայ կամ անապատներում հեռաւոր առարկաների հակառակ պատկերացումը, որ առաջանում է շնորհիւ օդային խաւերի տարբեր խտութեան):

Мирвó‖леніе չ. ներողամտութիւն, ներում. **-лить** (-лю -лятъ) չ. ռմկ. кому դէպի մէկը ներողամիտ լինել. մէկին ներողամտութեամբ վերաբերուել, ներել. начальникъ не долженъ м. своимъ подчинённымъ.

Мирéні(ь)е չ. հաշտարարութիւն. հաշտութիւն:

Мири‖ка բս. Myrica, մոմաբեր մուրտ:

Ми‖ритель ա. **-рительница** է. հաշտարար, խաղաղարար այր, կին. **-рительный** ած. հաշտեցնող, խաղաղացնող. **-рить** (-рю -рятъ), пом—, ն. հաշտեցնել, խաղաղացնել, ‘բարիշեցնել‘. они готовы были драться, но ихъ помирили; **-ся** ներգ. և փոխդ. հաշտուել, խաղաղուել, ‘բարիշել‘. м. съ обстоятельствами; если они не помирятся, они разорятся.

Миріá‖да է. (յն.) **1,** բիւր (10,000). **2,** *անթիւ բազմութիւն, անչափ շատութիւն. **-дный** ած. բիւրաւոր. *անթիւ, անհամար, անչափ.

Мирница է. (յն.) մեռոնաման:

Мир‖но ⁵. հաշտութեամբ, խաղաղութեամբ, հանգիստ կերպով. жить м.; **-ный** ած. **1,** հաշտութեան, խաղաղութեան. м—ое время; вести м—ые переговоры; м. договоръ; **2,** խաղաղ, հանգիստ, անդորր, անխռով. м—ая жизнь; м—ые жители. **3,** մեռոնի. м. сосудъ տ. Мирница.

Ми‖ро չ. (յն.) մեռոն, օծութեան իւղ. **-ровáніе** չ. մեռոնով օծելը. **-роварéніе** չ. մեռոն եփելը, պատրաստելը. **-роварный** ած. մեռոն եփելու, պատրաստելու. **-роварь** ա. մեռոն եփող, պատրաստող:

Мировóй ած. հաշտութեան, խաղաղութեան. м. судья կմ мировой, ого ա. հաշտարար դատաւոր. м. судъ հաշտարար ատեան. м. посредникъ հաշտարար միջնորդ. Мировая, ой է. կմ м—ая сдѣлка հաշտութեան դաշն, համաձայնութիւն. дѣлать м—ую կմ итти на м—ую հաշտուել, ‘բարիշել‘:

Мирово‖ніе չ. մեռոնահոտ, բուրմունք մեռոնի. **-нный** ած. մեռոնահոտ, մեռոնաբոյր:

Миро‖вщикъ, á **-вщица** տ. Миритель, -ница; **-давецъ,** вца, **датель** ա. խաղաղատու, խաղաղութիւն շնորհող, պարգևող. **-любецъ,** бца ա. խաղաղասէր. **-любиво** ⁵. խաղաղասիրութեամբ. **-любивость** է. խաղաղասիրութիւն. **-любивый** ած. խաղաղասէր. **-любіе** չ. խաղաղասիրութիւն. **-любно, -любность, -любный** տ. Миролюбиво, -вость, -вый; **-нарушитель** ա. **-нарушительница** է. խաղաղութիւնը վրդովող, կռուարար, ամբարիշտ այր, կին. **-нарушительный** ած. խաղաղութեան վրդովման. **-носецъ,** сца ա. խաղաղաբեր, խաղաղութեան աւետաբեր. **-носица** է. **I,** խաղաղաբեր կին. **II,** եկղ. իւղաբեր (կանայք, որոնք օծեցին Յիսուս Քրիստոսի մարմինը). недѣля м—цъ կմ **-носицкая,** ой է. Զատկի երկրորդ շաբաթը. **-носный** ած. **1,** խաղաղաբեր. **2,** իւղաբեր:

Миро‖нчикъ նւզ. **-нъ** կնդ. Cyprinus barbus, կարմրաձուկ կմ գետի ալքայաձուկ.

Миро‖помáзаніе չ. **1,** եկղ. դրոշմ. **2,** օծում, օծութիւն. **-помáзанникъ** ա. **-помáзанница** է. օծեալ թագաւոր, թագուհի, վեհապետ, -ուհի. **-помáзовать** (-зую -ютъ), **-помáзать, -помáзывать** ն. օծման իւղով օծել, դրոշմել. **-продáвецъ,** вца ա. **-продáвица** է. օծման իւղ ծախող այր, կին:

Миротвó‖рецъ, рцá ա. խաղաղարար. **-рный** ած. հաշտարար, խաղաղարար. **-рство** չ. խաղաղարարութիւն. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. խաղաղութիւն հաստատել. **-рческій** ած. խաղաղարարի, -րարութեան:

Миро‖тóчецъ, чца ա. **-тóчица** է. մեռոնածոր սուրբ, սրբուհի. **-точивый** ած. մեռոնածոր, իւղահոտ, անուշահոտ. **-ýханный** ած. մեռոնահոտ, մեռոնաբոյր, անուշահոտ, անուշաբոյր. **-хранительный** сосудъ մեռոնաման. [մով խէժ մը):

Мирра է. զմուռս (անուշահոտ և լեղու հա-

Мир‖товый ած. մրտենու, մրտու. м—ая роща; **-тъ** ա. **-та** է. բս. Myrtus communis, հասարակ մրտենի կամ մրտի:

Миръ ա. **1,** խաղաղութիւն, հաշտութիւն, հանգիստ, հանգստութիւն. жить, быть съ кѣмъ въ мирѣ; кончать что м—омъ մի բան

հաշտութեամբ վերջացնել. заключéніе мíра խաղաղութիւն կապելը. м. пpáxy твоемý! հանգիստ աճիւնիդ. 2, բս. Chenopodium bothrys, սագախոտ մի:

Ми́‖са, -ска, -сочка նւզ. 1, սուպի, ապուրի աման, սուպանոց, ապուրանոց. **-сочный** ած. սուպանոցի, ապուրանոցի:

Мис‖сіонéрка ի. միսիոներուհի. հաւատատարած կին, քարոզիչ. **-сіонéрскій** ած. միսիոնէրի, -րական, առաքելական. **-сіонéръ** ա. (ֆր.) միսիոնէր, քարոզիչ (հոգեւորական, որ ուղարկուած է կմ հեթանոսների և կմ այլադաւան քրիստոնեաների մէջ նոցա դարձի բերելու). **-сія** ի. (լտ.) 1, միսսիա, պատգամաւորութիւն, դեսպանութիւն. *կոչում, պարտականութիւն. 2, հ—ք. միսիոնէրներ (հեթանոսների կմ այլադաւանների մօտ ուղարկուած քարոզիչներ):

Миссъ ի. անհ. (անգլ.) օրիորդ:

Ми́стеръ ա. (անգլ.) տէր, պարոն:

Мистéрія ի. (յն.) 1, խորհուրդ. 2, հոգևոր թատերախաղ:

Ми́сти‖ка ի. (յն.) միստիկա, խորհրդապաշտութիւն, ծածկագիտութիւն, գաղտնագիտութիւն. **-къ** ա. (յն.) միստիկոս, խորհրդապաշտ, ծածկագէտ, գաղտնագէտ. **-фикáторъ** ա. խաբող, ծաղրող, մէկի գլխին խաղ խաղացող. **-фикáція** ի. խաբեբայութիւն, խաղ, ծաղր. **-фици́ровать** (-рую -ютъ) ն. խաբել, ծաղրել, խաղ խաղալ. **-ци́змъ** ա. տ. Ми́стика; **-(и́)чески** մ. խորհրդաւոր կերպով. **-(и́)ческій** ած. միստիկական, ծածուկ, գաղտնի, խորհրդաւոր, մութ, մթին:

Ми́тингъ ա. (անգլ.) միտինգ, հրապա-[ռակական ժողով:

Митка́‖левый, -ли́ный, -льный ած. միտկալի, միտկալէ, -լից. **-ль**, я́ ա. (պրսկ.) միտկալ (բամբակէ կտոր մի).

Ми́тра ի. (յն.) միթր, եպիսկոպոսական թագ, խոյր:

Митральéза ի. միտրալյէօզ, հրամաղ, գնդակամաղ (արագաձիգ թնդանօթ բազմաթիւ տարճանակային խողովակներով).

Митропо‖ли́тскій ած. մետրոպոլիտական. **-ли́тство** չ. մետրոպոլիտութիւն. **-ли́тъ** ա. (յն.) մետրոպոլիտ (մայրաքաղաքի արքեպիսկոպոս, արհի, որ իր իրաւասութեան տակ ուրիշ եպիսկոպոսներ ունի). **-ли́чій**, ья, ье տ. Митрополи́тскій; **-лія** ի. մետրոպոլիտութիւն:

Михрю́тка հ-ր. անտեռ, անճոռնի ոմն:

Ми́чма‖нскій ած. միչմանի. **-нство** չ. միչմանութիւն. **-нъ** ա. (անգլ.) միչման (առաջին սպայական աստիճան նաւատորմում):

Мишé‖нный ած. նշանի, նշանառութեան. **-нь** ի. (թուրք.) նշան (նշանառութեան, հրացանաձգութեան):

Ми́шка ա. ռմկ. արջ, արջուկ:

Мишу‖рá ի. 1, պղնձէ կամ անագէ թել, նուրթուլ. 2, * խաբուսիկ, արտաքին փայլ, 'գիդի պիդի բան'. **-рный** ած. պղնձէ կմ անագէ թելից, նուրթուլից:

Ми‖ѳи́ческій ած. միթոսական, առասպելական. **-ѳологи́ческій** ած. դիցաբանական, առասպելական. **-ѳолóгія** ի. (յն.) դիցաբանութիւն. **-ѳолóгъ** ա. դիցաբան, առասպելախօս. **-ѳъ** ա. (յն.) 1, միթոս, առասպել. 2, առասպելական, մտացածին մարդ, անձ:

Міáз‖ма ի. (յն.) բժ. միասմա, ժահահոտութիւն. **-мати́ческій** ած. միասմային, ժահահոտութեան, վարակիչ նիւթի:

Міоло‖ги́ческій ած. մկնակախօսական. **-гія** ի. (յն.) կզմն. մկնակախօսութիւն, մկանաբանութիւն:

Міóпія ի. (յն.) ծայրայեղ կարճատեսու-[թիւն:

Міро‖бы́тіе չ. 1, աշխարհաստեղծութիւն. 2, աշխարհագոյութիւն. **-бы́тный** ած. աշխարհաստեղծութեան, -գոյութեան. **-вóй** ած. աշխարհա—, համաշխարհական, տիեզերական. м—óе собы́тіе; **-держáвіе** չ. աշխարհակալութիւն, տիեզերակալութիւն. **-держáвный** ած. աշխարհակալական, -լութեան. **-дéржецъ**, жца ա. 1, աշխարհակալ. 2, աշխարհի, տիեզերքի տէր (Աստուած). **-здáніе** չ. 1. աշխարհաստեղծութիւն. 2, աշխարհաշէնք. **-здáнный** ած. աշխարհաստեղծութեան. **-зижди́тель** ա. աշխարհաստեղծ, աշխարհի ստեղծողը. **-лю́бецъ**, бца ա. աշխարհապաշտ. **-описáні(ь)е** չ. տիեզերագրութիւն. **-описáтель** ա. տիեզերագիր. **-прави́тель** ա. աշխարհավար. **-создáніе** տ. Міроздáніе; **-созерцáніе** չ. աշխարհայեցողութիւն. **-сотворéніе** տ. Міроздáніе; **-ѣдъ** ա. 1, պորտաբոյծ, պնակալէզ. 2, աշխարհակեր, գիւղական ժողովրդի հաշուով ապրող կմ հարստացող ոմն:

Мі‖рскóй ած. 1, աշխարհային, ունային, փուչ. м—ія суеты́; 2, ընդհանուր մարդկային, սովորական. м—ія дѣлá; 3, հասարակական, համայնական, գիւղական հասարակութեան, համայնքի. м. головá; м—áя схóдка; м. приговóръ; м—ія дѣлá; м—óе имýщество; **-ръ** ա. 1, աշխարհ, տիեզերք. Богъ сóздалъ м.; отъ сотворéнія мíра; 2, աշխարհ, մարդիկ, մարդկութիւն. христіáнскій, магометáнскій м.; 3, գիւղական համայնք, հասարակութիւն. сéльскій м.; пусти́ть пó міру տնանկացնել, մաղախն ուսը տալ. ходи́ть пó міру աղքատութիւն, մուրացկանութիւն անել. прáвда пó міру хóдитъ (առծ.) ճշմարտութիւնը ամէն տեղ հալածուում է. **-ря́нинъ** ա (յ. міря́не, -нъ) 1, (**-ря́нка** ի.) աշխարհական (ոչ հոգևորական) այր, կին. 2, գիւղական, գիւղացի, գեղջուկ, շինական:

Мла‖дéнецъ, нца ա. մանուկ, երեխայ (7 տարեկանից փոքր). груднóй м.; утрóбный м.; избіéніе м— нцевъ աւետր. մանուկների կոտորումը. **-дéнческій** ած. մանկական, երեխայական. **-дéнчество** չ. մանկութիւն, երեխայութիւն (հասակ ց'7-րդ տարի). **-дéнчествовать** (-вую -ютъ) չ. մանուկ, տղայ լինել, մանկական, տղայական հասակում գտնուել. **-дéнчица** ի. բս. Ophrys, շանձուք. **-дóй** տ. Молодóй; **-дость** տ. Мóлодость; **-доýміе** չ. մանկամտութիւն, տղայամտութիւն, խակութիւն. **-доýмный** ած. մանկամիտ, տղայամիտ, խակ. **-дшій** ած. բաղդատ. և գերդր. կրտսեր, ամենափոքր. м. братъ; э́то м. изъ егó сыновéй; онъ м. капитáнъ въ полкý; м—іе клáссы гимнáзіи վարժարանի ստորին դասարանները. Пли́ній м.; **-дый** տ. Молодóй.

Млé‖ко եկ. սլ. տ. Молокó; **-кови́дный** ած. կաթնակերպ, կաթնանման. **-когóнный** ած. բժ. կաթնաբեր, կաթ քշող,

արտադրող. **-коно́сный** ած. կաթնաբեր, կաթնոտ. **-кообра́зный** տ. Млекови́дный; **-копита́ющій** ած. կաթնատու, իր ձագին կաթով սնուցանող. м—ія живо́тныя կնդ. Mammalia, Կաթնասուն[կենդանի]ներ. **-коподо́бный** տ. Млекови́дный; **-чный** տ. Моло́чный; м. путь աստղբ. ծիր կաթին, յարդգող, ‛գարմանագողի ճամբայ‛:

Млѣ||ніе չ. ուշաթափութիւն, քարանալը, քար կտրիլը, ապշիլը, թալկանալը, նուաղիլը. **-ть**, обом—, изом—, зам—, չ. քարանալ, քար կտրիլ, ապշիլ, նուաղիլ, ուշագնաց լինել, ուշաթափուիլ. թալկանալ. любо́вью се́рдце млѣ́етъ սիրտը սիրուց մորմոքում, տոչորւում է. м. отъ ра́дости ուրախութիւնից խելքը գընալ:

Мнемо́||ника ի. (յն.) «յուշագիտութիւն», յիշողութիւնը սրելու արուեստ. **-ни́ческій** ած. այս արուեստի, «յուշագիտական»:

Мни́||мо մ. կարծիօք, երեւակայութեամբ, -յաբար. **-мый** ած. կարծեցեալ, երեւակայական, կեղծ. м. больно́й; м—ая смерть; м. учёный; **-тельность** ի. կասկածոտութիւն, անվստահութիւն. **-тельный** ած. կասկածոտ, անվստահ. **-ть** (мню, мнятъ) չ. կարծել, (գր.) վարկանել, (ռմ. հ.) սեպել, համարել. **-ся** անդր. դէմ. թուալ երեւալ:

Мно́||гій ած. շատ, (գր.) բազում. во м—ихъ слу́чаяхъ շատ դէպքերում. м—іе не раздѣля́ютъ э́того мнѣ́нія; м—аго поже́лаешь, ма́лое потеря́ешь (առծ.) լաւագոյնին անյագ տենչ՝ բառնայ լաւն առ ՚ի մէնջ. онъ во м—омъ превосхо́дитъ своего́ бра́та; я во м—омъ несогла́сенъ съ ва́ми; **-го** մ. շատ м. ѣсть, пить, говори́ть; онъ мнѣ надѣлалъ м. непрія́тностей.

Многобо́ж||іе չ. բազմաստուածութիւն. **-никъ** ա. **-ница** ի. բազմաստուած այր, կին. **-ничій**, ья, ье ած. բազմաստուած[ներ]ի. **-ный** ած. բազմաստուած, -տուածեան:

Многоболѣ́знен||ность ի. ախտաշատութիւն. **ный** ած. ախտաշատ, շատ, բազմադիմի հիւանդութիւններով տառապող:

Много||бра́чіе չ. բազմամուսնութիւն, յաճախակի ամուսնութիւն (հմեմ. տ. Единобра́чіе 1); **-бра́чный** ած. յաճախ, շատ անգամ ամուսնացած, կարգուած. **-вла́ска** ի. բս. Polytricum, ցանցմամուռ կմ կախարդաց մամուռ. **-вла́стіе** չ. բազմիշխանութիւն. **-во́діе** չ. ջրառատութիւն. **-во́дный** ած. ջրառատ, ջրաշատ, ջրալէտ. **-вѣтви́стый** ած. բազմաճիւղ, բազմաոստ. **-гла́вый** ած. բազմագլուխ, բազմագագաթ. բազմագմբէթ. **-глаго́ланіе** չ. շատախօսութիւն. **-глаго́ливый** ած. շատախօս **-гла́сный** ած. բազմաձայն. **-голо́вый** ած. բազմագլուխ. **-гра́нникъ** երկրչփ. բազմանիստ. **-гра́нный** ած. բազմաթրաշ. **-грѣ́шный** ած. բազմամեղ. **-держа́віе** չ. բազմիշխանութիւն. **-днёвность** ի. երկար ժամանակ. երկար տեւողութիւն. **-днёвный** ած. բազմօրեայ, երկարատեւ. **-дѣ́тный** ած. բազմածին, շատ երեխաների տէր. **-жёнецъ**, ница, և **-жённый**, аго ա. բազմակին. **-жёнство** չ. բազմակնութիւն. **-забо́тливость** ի. բազմադիմի հոգացողութիւն. **-забо́тливый** ած. բազմահոգս. **-звѣ́здный** ած. աստղ. звёзд—) բազմաստղ. **-земе́льность** ի. շատահողութիւն, հողաշատութիւն, **-земе́льный** ած. շատահող, հողաշատ:

Многознамена́тель||ность ի. բազմանշանակութիւն, մեծ նշանակութիւն, կարեւորութիւն, ծանրակշռութիւն. **-ный** ած. բազմանշանակ, բազմիմաստ, ծանրակշիռ:

Много||зна́чащій ած. բազմանշանակ, մեծ նշանակութիւն, կարեւորութիւն ունեցող. **-значи́тельность** ած. բազմանշանակութիւն. **-значи́тельный** ած. բազմանշանակ. **-копы́тный** ած. կճղահերձ. м—ыя живо́тныя, Կճղահերձեր. **-кра́тно** մ. շատ անգամ, բազմիցս, յաճախակի. **-кра́тность** ի. յաճախակիութիւն. **кра́тный** ած. յաճախակի, յաճախ, շատ անգամ եղող. կրկնուող. м. видъ տ. Видъ 7; **-лепе́стный** ած. բս. բազմաթերթ ծաղկով. **-ли́ственный** ած. բազմատերեւ, բազմասաղարթ. **-лѣ́сіе** չ. անտառաշատութիւն **-лѣ́сный** ած. անտառաշատ. **-лѣ́тіе** չ. 1, երկարակեցութիւն. 2, մաղթանք արեւշատութեան. **-лѣ́тній** ած. երկարամեայ, բազմամեայ. **-лѣ́тность** ի. երկարատեւութիւն. **-лѣ́тство** տ. Многолѣ́тіе; **-лѣ́тствовать** (-ствую -ютъ) չ. երկար, ձիգ տարիներ ապրել. **-лю́діе** չ. բազմամարդութիւն, մեծ ազգաբնակութիւն. մեծ բազմութիւն. **-лю́дность** ի. խտութիւն (ազգաբնակութեան), մարդաշատութիւն. **-лю́дный** ած. բազմամարդ, մարդաշատ. м—ая страна́; **-лю́дство** տ. Многолю́діе; **-мо́щность** ի. քաջազօրութիւն, մեծ ոյժ, զօրեղութիւն. **-мо́щный** ած. քաջազօր, խիստ յաղթ, ուժեղ, զօրեղ. **-му́жіе** չ. բազմամարդութիւն (օր. Հնդկաստանում) **-му́жняя**, ей ի. բազմամարդ (օր. Հնդկացի կին). **-мяте́жный** ած. խիստ անհանգիստ, բազմախռով. **-нача́ліе, -нача́льство** չ. բազմիշխանութիւն. **-но́гій** ած. բազմոտն, բազմոտանի. **-но́гъ** ա. կնդ. Julus, հազարոտնի. **-но́жка** ի. բս. Polypodium, շատոտնի կամ կճուճ (պտղայիճ):

Мно́гонько մ. մեղմ. բաւականաչափ. շատ, չափից աւել, առատապէս:

Много||оби́льный ած. խիստ առատ, հարուստ. **-обра́зить** (-жу -зятъ) ն. բազմադիմի դարձնել, պէս պէս կերպարանել. **-обра́зіе** չ. **-обра́зность** ի. բազմադիմութիւն. **-обра́зный** ած. բազմադիմի, բազմակերպ. **-объя́тность** ի. լայնածաւալութիւն, մեծ ծաւալ. **-объя́тный** ած. լայնածաւալ, մեծածաւալ. **-озёрный** ած. բազմալիճ, լճաշատ. **-племе́нный** ած. բազմասերունդ. **-пло́діе** չ. մրգաշատութիւն, մրգերի, պտուղների առատութիւն. **-пло́дность** ի. մրգաշատութիւն, պտղաշատութիւն. **-пло́дный** ած. բազմապտուղ, մրգաշատ, պտղաշատ. **-по́льный** ած. գիւղտ. բազմացան (երբ շատ տեսակ բաներ են ցանում, տեղերը ամէն տարի փոփոխելով)։ м—ое хозя́йство; **-раздѣ́льный** ած. բազմաճիւղ. **-разли́чіе** չ. բազմազանութիւն, բազմակերպութիւն. **-разли́чный** ած. բազմազան, բազմակերպ. **-ро́гій** ած. բազմեղջիւր, շատ ‛պոզերով‛. **-рѣчи́во** մ. ճոռոմաբանութեամբ. **-рѣчи́вость** ի. ճոռոմաբանութիւն, երկայնաբանութիւն. **-рѣчи́вый** ած. ճոռոմաբան, երկայնաբան, երկար ու բարակ

խօսող. **-рѣчіе** չ. տ. Многорѣчивость; **-свѣдущій** ած. բազմահմուտ, շատգէտ. **-семейный** ած. բազմանդամ, մեծ ընտանիքի տէր. **-скорбный** ած. բազմավիշտ. **-словіе** տ. Многорѣчіе; м. утомляетъ читателя; **-словность, -словный** տ. Многорѣчивость, -вый; **-сложность** ի. 1, բազմավանկութիւն. 2, խիստ բարդութիւն. **-сложный** ած. 1, բազմավանկ. 2, խիստ բարդ. **-снѣжность** ի. ձիւնաշատութիւն. **-снѣжный** ած. ձիւնաշատ, ձիւնառատ. **-составность** ի. բարդութիւն, բարդ կազմ. **-составный** ած. բարդ. բարդ կազմութիւն ունեցող. **-сочность** ի. հիւթառատութիւն. **-сочный** ած. հիւթառատ, հիւթաշատ. **-створчатый** ած. բազմապատեան (խեցեմորթ). **-стебельный** ած. բս. բազմացօղուն. **-сторонникъ** տ. Многоугольникъ; **-сторонній** ած. բազմակողմանի. онъ обладаетъ м—ими познаніями; **-сторонность** ի. բազմակողմանիութիւն. **-сторонный** ած. շատ կողմեր ունեցող, բազմակողմանի (պատկեր). **-страдалецъ**, льца ա. **-страдалица** ի. բազմաչարչար այր, կին. **-страдальный** ած. բազմաչարչար. **-струнный** ած. բազմալար, բազմաղի. **-стручковый** ած. բազմապատիճ. **-томность** ի. բազմահատորութիւն. **-томный** ած. բազմահատոր. **-точіе** չ. քերկ. բազմակէտ. **-трудіе** չ. ծանր, հոգեմաշ աշխատանք. **-трудность** ի. խիստ դժուար լինելը, մեծ դժուարութիւն. **-трудный** ած. խիստ դժուար, ծանր. **-уважаемый** ած. մեծապատիւ, մեծարգոյ. **-угольникъ** ա. բազմանկիւնի. **-угольность** ի. բազմանկիւնութիւն. **-угольный** ած. բազմանկիւն:

Многохонько մ. խիստ շատ:

Много‖цвѣтность ի. 1, բազմերանգութիւն. գոյնզգունութիւն. 2, ծաղկաշատութիւն. **цвѣтный** ած. 1, բազմերանգ, գոյնզգոյն. 2, ծաղկաշատ. **цѣнность** ի. մեծագնութիւն, մեծ գին, մեծ արժէք. **цѣнный** ած. մեծագին. **-чадіе** չ. երեխայաշատութիւն, մեծ, բազմածին ընտանիք. **-чадный** ած. երեխայաշատ. **-численно** մ. մեծ բազմութեամբ. **-численность** ի. մեծ թիւ, բազմութիւն. **-численный** ած. բազմաթիւ. **-членный** ած. բազմանդամ. **-членъ** ա. մաթեմ. բազմանդամ [քանակութիւն]. **-язычный** ած. բազմալեզու, -զուեան:

Множе‖ственность ի. շատութիւն, յոգնակիութիւն. **-ственный** ած. շատ, յոգնակի, -կան. м—ое число քերկ. յոգնակի թիւ. **-ство** չ. շատութիւն, բազմութիւն, մեծ քանակութիւն. м. дѣлъ, причинъ, мыслей; во м—ѣ մեծ բազմութեամբ. у него безчисленное м. враговъ.

Мно‖жимость ի. բազմապատկելիութիւն. **-жимый** ած. բազմապատկելի. м—ое число կմ множимое, аго չ. թւաբ. բազմապատկելի. **-житель** ա. թւաբ. բազմապատկիչ. **-жить** (-жу -жатъ), умн—, помн—, ն. բազմապատկել, բազմացնել, շատացնել. **-ся** ն.չզ. բազմապատկուիլ, բազմանալ, շատանալ:

Мну տ. Мять.

Мнѣ տ. Я.

Мнѣніе չ. կարծիք. համարում. общественное м.; по моему м—ію իմ կարծիքով, ըստ իմ կարծեաց. имѣть о комъ хорошее м.; я того м—ія, что... ես այն կարծիքի եմ, որ... раздѣлять чьё-либо м. մէկին համակարծիք լինել:

Мобили‖зація ի. (ֆր.) ռզմգ. մոբիլիզացիա (զօրքը, զօրաբանակը պատերազմական ոտի վերայ դնելը, կազմել պատրաստելը արշաւանքի համար). **-зировать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ռզմ. զօրքը պատրաստել, պատերազմական ոտի վերայ դնել (արշաւելու համար):

Могары‖чникъ, -чъ տ. Могорыч...

Могикане, -нъ ա. յ. մոհիկաններ. *վերջին ներկայացուցիչներ:

Моги‖ла ի. **-лка** նւզ. գերեզման. вырыть м—у; опустить гробъ въ м—у; сойти въ могилу գերեզման մտնել, մեռնել. свесть кого въ м—у մէկին գերեզման իջեցնել, մէկի կեանքը մաշել. **-локопаніе** չ. գերեզմանահատութիւն. **-локопатель** ա. գերեզման փորող, գերեզմանահատ. **-льникъ** տ. Могилокопатель; **-льница** ի. բս. Vinca minor, կուսածաղիկ կմ յաւերժաչ ծաղիկ (գետնադափն?). **-льный** ած. գերեզմանի, -նային. м. камень; м—ая тишина; **-льщикъ** տ. Могилокопатель; **-льщичій**, ья, ье ած. գերեզմանահատի. **-лякъ**, а ա. կնդ. Necrophorus, մեռելաթաղ (միջատ):

Могоры‖чникъ ա. մաղարիչ վերցնող, ընդունող. **-чный** ած. մաղարիչի. **-чъ**, а ա. (արբ.) մաղարիչ (որևէ առևտրական պայմանադրութիւնից յետոյ սարքած հիւրասիրութիւն, խնջոյք) ՙձէլթվէթելիք՚:

Могота ի. ոյժ, զօրութիւն, կարողութիւն. это мнѣ не въ м—у այդ իմ ոյժից, կարողութիւնից վեր է:

Могу‖честь ի. զօրեղութիւն, հզօրութիւն. **-чій** ած. զօրեղ, հզօր, կարող, ուժեղ, քաջազօր. **-чникъ** ա. բս. Potentilla. մատնունի (հզօրի, ոպպատ). серебряный м. P. argentea, արծաթագոյն մատնունի. гусиный м., P. anserina, սագ մատնունի. **-щественно** մ. զօրեղութեամբ, հզօրութեամբ. **-щественность** ի. զօրեղութիւն, հզօրութիւն. **-щественный** ած. զօրեղ, հզօր. **-щество** չ. 1, ոյժ, զօրութիւն, ՙզուաթ՚. 2, զօրեղութիւն, հզօրութիւն. **-щій** տ. Могучій.

Мода ի. (ֆր.) մօդա, նորաձևութիւն. теперь это въ модѣ; это вышло изъ моды; одѣваться по модѣ; она ввела въ моду этотъ уборъ նա այդ զուգը մօդա դարձրեց:

Моде‖ль ի. **-лька** նւզ. (ֆր.) կաղապար, դարինակ. м. корабля; снять м.; **-льный** ած. կաղապարի. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. կաղապարագործ այր, կին:

Модильонъ ա. (ֆր.) ճրտրպ. պատիկ ուս, կոնսոլ (консоль 1).

Модистка ի. մօդիստուհի (կանանց շորեր զգեստներ պատրաստող կմ ծախող):

Модификація ի. (լտ.) փոփոխում, փոփոխութիւն:

Мод‖никъ ա. **-ница** ի. նորաձևութեան գերի, պճնամոլ այր, կին. **-ничанье** չ. մօդային հետևելը. **-ничать** չ. (ֆր.) մօդային, նորաձևութեան հետևել. **-ность** ի. մօդայականութիւն. **-ный** ած. մօդայի, մօդայական,

նորաձև, -ութեան. онъ человѣкъ м.; м. магазинъ, м—ое платье.

Модули́ровать (-рую -ютъ) չ. (լտ.) երժ. ձայնը բարձրացնել ու իջեցնել, գեղգեղել:

Мо||дуль ա. (լտ.) մաթմ. մայր բազմապատկիչ. **-дуль** է. (լտ.) ճրտրպ. կիսակտուր, կիսաչափ (սիւնի ստորին տրամագծի): [ղանք:

Модуля́ція է. (լտ.) երժ. եւէջ, գեղգե-

Можжеве́||лина է. **-линка** նւզ. **1,** գիհու ստ, ճիւղ. **2,** գիհու պտուղ. **-ловый** ած. գիհու, գրդու. **-льникъ** ա. բս. Juniperus communis, գի կմ գիհի. казацкій, казачій, донской м. J. sabina, ցիրդ կմ ցրդի. **-льничекъ**, чка նւզ. ա. Можжевѣльникъ; **-льный** ա. Можжеве́ловый.

Мож||жу́ха է. **-жу́шникъ** ա. **1,** գիհու չորացրած պտուղ. **2,** բս. Physalis alkekengi, յակորուկ.

Мо́жно ՟. կարելի է, (դր.) մարթ է. какъ м. скорѣе որքան կարելի է շուտով:

Моза́||ика է. (յն.) մազախիկ, մխսխոն. **1,** գոյնզգոյն քարերի կմ փայտերի կտորներից նըկարներ յօրինելու արուեստ. **2,** այս եղանակով յօրինած նկարը. **-и́стъ** ա. (փր.) մազախստ (նկարիչ). **-и́ческій, -и́чный** ած. մազախիկական, մխսխոնական. м—ская картина.

Мозги́ ա. յ. ա. Мозгъ 2, բ:

Моз||глова́тый ած. փոքր ինչ փտած, հոտած, խախուտ. **-глость** է. հիւանդոտութիւն, խախուտութիւն, փտածութիւն, թուլութիւն. **-глый** ած. փտած, հոտած, խախուտ, հիւանդոտ. **-глява́тость** է. թեթև թուլութիւն, հիւանդոտութիւն. **-глява́тый** ած. մնմ. փոքր ինչ թոյլ, նուաղ, հիւանդոտ. **-гля́вость** է. թուլութիւն, նուաղութիւն, հիւանդոտութիւն. **-гля́вый** ած. թոյլ, նուաղ, հիւանդոտ, փտտառողջ. **-гля́къ**, á ա. թոյլ, նուաղ, հիւանդոտ, փտտառողջ ոմն. **-гля́тина** է. ամկ. հոտած, փչացած միսեղէն. **-гнуть**, пром— չ. **1,** փտիլ, փչանալ. **2,** լղարիլ, նիհարիլ, մաշուիլ, թուլանալ:

Мозго||ва́тый ած. փոքր ինչ ուղեղային, ուղեղ պարունակող. **-ви́къ**, á ա. կնդ. Coenurus cerebralis, ուղեղի որդ, ըղեղորդ. **-(о)ви́на** է. ուղեղ (ոսկորների), ծուծ. **-во́й** ած. ուղեղի, ուղեղային. **-ло́мный** ած. **1,** գըլուխ ճաքեցնող, գլուխ տրաքեցնող. խիստ դըժուար. **2,** շշմեցնող, շշմեցուցիչ:

Мозгъ ա. **1,** ուղեղ. головно́й м.; спинно́й, хребто́вый, позвоно́чный м.; *խելք, բանականութիւն. у него́ не ста́ло мо́згу на это дѣло; лобъ широ́къ, да м—у ма́ло (առծ.) **2,** мозги́, о́въ յ. ուղեղ (անասունի ուղեղից պատրաստած կերակուր). **-зжечо́къ**, чка́ ա. կզմխ. պստիկ ուղեղ (ծոծրակուղեղ մէջ):

Мозжи́ть (-зжу́ -жа́тъ) ն. ջախջախել, ջարդել, ջարդ ու փշուր անել. դէմ. у меня́ мозжи́тъ го́лову գլուխս տրաքում է:

Мо||золева́тый ած. կոշտի նման, կոշտաձև. **-зо́лина** է. կոշտացեղ, փալարած տեղ. **-зо́листость** է. **1,** կոշտաշատութիւն. **2,** կոշտակերպութիւն, կոշտաձևութիւն. **-зо́листый** ած. **1,** կոշտաշատ, կոշտերով ծածկուած, 'փշտոտած'. **2,** կոշտանման, կոշտակերպ. **-зо́лить** (-лю -лятъ), намъ—, ն. կոշտեր առաջացնել (օր. ոտքի վերայ). *м. язы́къ յիմար բաներ դուրս տալ, փայրահաչել. это мнѣ глаза́ мозо́литъ այդ իմ աչքի փուշն է, այդ ինձ տանել է. **-зо́ль** է. կոշտ, փալարած, հարած. имѣть м—и на нога́хъ; срѣзать м. կոշտը կտրել. рабо́тою я натёръ себѣ м—и на рука́хъ շատ աշխատելուց ձեռներս փշտոտել են. *м—ями нажива́ть что́ մի բան զաժն քրտինքով, արիւն քրտինքով ձեռք բերել, շահել. **-зо́льный** ած. **1,** կոշտի, կոշտային, փալարածի. м. пла́стырь; **2,** *դժուար, ծանր. м—ая рабо́та; м—ыя де́ньги զաժն քրտինքով, արիւն քրտինքով աշխատած փող:

Мой, моя́, моё դէրն. ստց. իմ. по мо́ему բստ իս. по моему́ мнѣнію բստ իմ կարծեաց, իմ կարծիքով: [լացքի տեղ:

Мо́йка է. **1,** լուանալը, լուացք անելը. **2,** լը-

Моисе́евъ, а, о ած. Մովսէսի, -սական. м. зако́нъ.

Мо́кка է. Մէքքէյի սուրճ (խիստ ընտիր):

Моклóкъ ա. դուրս պրծած, դուրս ցցուած ոսկր (մնւզ. ազդրի):

Мо́||клый ած. թրջուած, թացուած, տամկացած. **-кнуть**, пром—, չ. թրջուիլ, թացուիլ, տամկանալ. на́до чтобы эти огурцы́ мо́кли въ у́ксусѣ.

Мокóй ա. կնդ. շանաձուկ:

Мо́креть է. **1,** անձրևային ժամանակ. **2,** խոնաւութիւն, նամութիւն:

Мо́к||ренькій ած. փոքր ինչ թաց, տամուկ, խոնաւ, նամ. **-ре́нько** ՟. փոքր ինչ թաց, խոնաւ, նամ. **-рёхонекъ**, нька, о ած. խիստ թաց, խիստ խոնաւ, խիստ նամ, ջուր կտրած. **-ре́цъ**, á ա. անմնրժ. խոնաւութիւն. **-ри́ца** է. **1,** կնդ. Oniscus asellus, հասարակ նեպուկ (գլորուկ ճճի, գիշաճճի). **2,** բս. Stellaria media, կտկտուր աստղիկ. **-ри́чка** նւզ. ա. Мокри́ца; **-ри́чный** ած. **1,** նեպուկի, գիշաճճու. **2,** կտկտուր աստղիկի. **-(мо́к)ро́** ՟. թացութեամբ, խոնաւութեամբ. **-рова́тый** ած. թացուտուն, խոնաւուտուն, նամուտուն. **-роволо́сый** ած. թաց, թրջուած մազերով. **-роно́гій** ած. թաց ոտներով. **-ро́сть** է. թացութիւն, խոնաւութիւն, տամկութիւն, նամութիւն. **-рота́** է. թացութիւն, խոնաւութիւն, նամութիւն. թաց, խոնաւ տեղ. **-ро́та, -ро́тина** է. մաղասս, բլղամ, խուխ. **-ро́тистый** ած. մաղասոտ, մաղասաշատ. **-ро́тный** ած. մաղասի, խխի, բլղամի. **-ротого́нный** ած. մաղաս հանող. **-рый** (мокръ, -кра́, о́) ած. թաց, թրջուած, խոնաւ, նամ. какъ м—ая ку́рица բուրդովին թրջուած, ջուր կտրած, լփլըփան. бѣльё ху́до высохло; оно́ ещё мокро́; **-рѣ́ть** չ. խոնաւանալ, նամանալ:

Мо́кса է. (լտ.) վիրբ. խարիչ նիւթ:

Мо́кскій ко́фе ա. Мо́кка.

Мола́чивать ա. Молоти́ть.

Мол||ва́ է. լուր, համբաւ. о нёмъ идётъ худа́я м. նորա մասին վատ բան է լսւում. м. всё преувели́чиваетъ; **-ви́ть** (-влю -вя́тъ) ն. ասել, արտասանել:

Моле́||бенный ած. մոլէբէնի, մաղթանքի. **-бенъ**, бна ա. մոլէբէն, մաղթանք. благода́рственный м.; отслужи́ть, пѣть м. մաղթանք կատարել. **-бный** ա. Моле́бенный; **-бствіе** չ. ընդհանուր մաղթանք. м. за по-

бѣду надъ врагáми; м. о ниспослáніи дождя́; **-бствовать** (-вую -ютъ) չ. մաղթանք կատարել:

Молé‖кула ի. (լտ.) մոլէկիւլ (ամենափոքր մասնիկներ, որոնց որևէ մարմին բաժանւում է, առանց իւր քիմիական բաղադրութիւնը փոխելու). **-куля́рный** ած. մոլէկուլային:

Молé‖льня ի. 1, աղօթարան. 2, աղօթատուն, աղօթավայր (հերձուածողների). **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. աղօթող, ուխտաւոր, այր, կին. **-ніе** չ. աղօթելը, աղաչելը, պաղատելը. **-нная**, ой տ. Молéльня.

Молетóчи‖на ի. **-нка** նւզ. ցեցակեր տեղ:

Мóли ա. անհ. (լտ.) բս. Moly, մօլի (երևելի հմայական խոտ նախկին հելլէնների, որ մի տեսակ սոխ կմ խոտոր է համարւում—Allium nigrum).

Молибдé‖новый ած. արճիճային. м—ая кислотá; **-нъ** ա. հնք. Molybdène, արճիճ:

Моли́т‖ва ի. աղօթք. м. Госпóдня Տէրունական աղօթք, Հայր մեր. у́тренняя м.; возсылáть къ Бóгу м—ы; совершáть м—у, стоя́ть на м—ѣ աղօթել. давáть м—у ծննդկանի տանն աղօթք կատարել. брать м—у առաջին անգամ եկեղեցի գնալ (ծննդկանի մասին). за Бóгомъ м., за царёмъ слу́жба не пропадáетъ (առծ.) **-венникъ** ա. աղօթագիրք. **-венный** ած. աղօթելու, աղօթա—. м. храмъ; м. домъ տ. Молéнная; **-вослó-вить** (-влю -вятъ) չ. աղօթել. **-вослóвіе** չ. աղօթելը, փառաբանելը. **-вослóвъ** տ. Моли́твенникъ.

Мо‖ли́тельный ած. խնդրա—, խնդրող, խնդրելու. м—ое письмó; **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. թախանձագին խնդրել, աղերսել, աղաչել, պաղատել, հայցել. м. Бóга о здрáвіи; на зло моля́щаго Богъ не слу́шаетъ; **-ся**, пом—, չ. աղօթել. м. усéрдно Бóгу; м. за упокóй души́, за усóпшихъ; кто въ мóрѣ не бывáлъ, тотъ Бóгу не моли́лся (առծ.) վտանգի ժամանակ մարդ աղօթել է սովորում:

Мóлка ի. 1, տ. Молóтье; 2, բս. Potentilla argentea, արծաթագոյն մատնունի:

Мóл‖кнуть, см—, չ. լռել, լուռ կենալ, ‘տաք անել‘. **-комъ** մ. լռելեայն, ծածուկ, սուսուփուս:

Моллю́ски ա. յ. կնդ. Mollusca, Կակղամորթեր կմ Թալատուրներ:

Мóл‖ненный ած. փայլակի. կայծակի, շանթի. **-неви́дный** ած. կայծականկերպ. **-ніевéржецъ**, жца ա. ամպրոպաձիգ, կայծակընկէց, շանթաձիգ. **-ніенóсный** ած. ամպրոպաբեր. м. взглядъ բարկացայտ հայեցք. **-нія** ի. փայլակ, կայծակ, շանթ. м. блистáетъ, сверкáетъ փայլակը փայլում է. м. удáрила կայծակը, շանթը խփեց, զարկեց. съ быстратóю м—іи կայծակի արագութեամբ:

Моло‖дáйка ի. մանկամարդ, դեռահաս տանտիկին, տիկին. **-дёжь** ի. հ—ք. երիտասարդութիւն. **-(ó)денькій** ած. ջահէլ, դեռահաս. **-дёхонекъ**, нька, о ած. սաստիկ ջահէլ. **-дéцки** մ. քաջաբար, կորովութեամբ. **-дéцкій** ած. քաջ, արի, կորովի. **-дéцъ**, дцá ա. 1, պարթև, վայելչատես երիտասարդ. 2, քաջ, արի, կորովի, ‘դօչաղ‘ մարդ, կտրիճ. онъ вёлъ себя́ м—дцóмъ նա քաջաբար վարուեց. молодéцъ! ապրիս, դօչաղ, ‘բարաքեալլա‘, ‘մաշալլա‘. **-(мó—)децъ**, дца ա. (հէքեաթներում և երգերում) հերոս, դիւցազն, աժդահայ. **-дéческій** տ. Молодéцкій; **-дéчество** չ. քաջութիւն, արիութիւն, ‘դօչաղութիւն‘, կորով, խիզախութիւն. **-дéчествовать** (-вую -ютъ) չ. քաջութիւն, արիութիւն ցոյց տալ, ‘դօչաղութիւն‘ անել. **-ди́къ**, á ա. նորալուսին, նոր լուսին. **-ди́ло** չ. **-ди́льникъ** ա. բս. Sedum telephium, թանթռնիկ կմ գնդաւոր տելեփոն (սաղալեզու). **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. ջահէլացնել, երիտասարդացնել. **-ся** անդ. 1, ջահէլանալ, երիտասարդանալ. 2, ջահէլ, երիտասարդ ձևանալ. **-ди́ца**, **-(ó)дка** տ. Молодáйка; **-дня́къ**, á ա. 1, մատղաշ, դեռաբոյս անտառ. 2, մատղաշ, դեռաբոյս տունկ. **-довáтый** ած. ոչ այնքան ջահէլ, ոչ այնքան երիտասարդ. **-дóй** (мóлодъ -дá, мóлодо) ջահէլ, նորատի, դեռահաս, երիտասարդ. м. человѣкъ երիտասարդ. м—áя жéнщина երիտասարդ, ջահէլ կին. м. мѣсяцъ նորալուսին, նոր լուսին. м. лѣсъ դեռաբոյս, մատղաշ անտառ. м—óе винó մաճառ. онъ ещё мóлодъ; онá ещё молодá; м о л о д ó й, óго ա. նորապսակ, նորափեսայ. м о л о д á я, óй ի. նորահարսն. **-(мó—)дость** ի. ջահէլութիւն, երիտասարդութիւն. м. не безъ глу́пости, стáрость не безъ ду́рости (առծ.). м. не вѣчно дли́тся; **-ду́ха** ի. դեռահաս, երիտասարդ կինարմատ. **-ду́шка** նւզ. տ. Молóдка; **-дцевáтость** ի. 1, վայելուչ, պարթև տեսք, արտաքին. 2, կորով, քաջութիւն, արիութիւն, ժրութիւն, ‘դօչաղութիւն‘. **-дцевáтый** ած. 1, վայելչատես, վայելչագեղ, վայելչակազմ. 2, քաջ, արի, կորովի, ժիր, ‘դօչաղ‘. **-дчикъ** ա. 1, նւզ. տ Молодéцъ; 2, պճնամոլ, կոտրըտուող երիտասարդ. **-дчи́на** յւհլ. տ. Молодéцъ; **-дѣ́ть**, пом—, չ. ջահէլանալ, երիտասարդանալ. **-дя́къ**, á ա. պատիկ ընտանի անասուն, մնւզ. ձի, մտրուկ. **-жáвить** (-влю -вятъ), пом—, տ. Молоди́ть; **-жáвость** ի. ջահէլ, երիտասարդ տեսք, արտաքին. **-жá-вый** ած. ջահէլ, երիտասարդ տեսքով, դէմքով. **-жáвѣть**, пом—, ջահէլանալ, երիտասարդանալ. **-(ó)же** ած. բաղդտ. աւելի ջահէլ, աւելի երիտասարդ. м. всѣхъ ամէնից ջահէլ, ամէնից փոքր, կրտսեր. **-жевáтость** ի. թեթև ջահէլութիւն, երիտասարդութիւն. **-жевá-тый** ած. ջահէլանման, երիտասարդանման:

Молó‖зево, **-зиво** չ. դալ, առաջին կաթ (թէ ծննդկանի և թէ նորածին կովի):

Молокá‖нка ի. մոլականուհի. **-нскій** ած. մոլականների, մոլականական. м. толкъ; **-нщина** ի. մոլականների աղանդը. **-нъ** ա. մոլական (ռուս աղանդաւոր, հերձուածող, որ պաս օրերը կաթն է ուտում. չէ ուտում մսեղէն, ժխտում է առհ. արինհեղութիւնը, օրթոդոքս եկեղեցու ծէսերն և խորհուրդները, քահանայութիւնը, սրբերի բարեխօսութիւնը):

Молó‖ки, -къ չ. յ. ձկնակաթ (կաթնանման հեղուկ արու ձկների). **-кó** չ. 1, կաթ. корóвье, овéчье м.; парнóе м. նոր կթած կաթ. ки́слое м. մածուն. груднóе м. ծծի կաթ. м. на губáхъ ещё не обсóхло դեռ եա տղայ, խակ է. бѣ́сово, вóлчье м. բս.

Euphorbia, կաղանչան. птичье м., բս. Ornithogalum, աառդաշուշան. **2**, կաթնանման հեղուկ, հիւթ. **-кососъ** ա. նխտց. խակ տղայ, համբակ. м., тебѣ-ли учить насъ стариковъ?

Моло‖тилка է. կա(լ)սիչ, կա(լ)սելու մեքենայ. **-тило** չ. ծեծանի (цѣпъ) գլուխ. **-тильный** ած. ծեծելու, կա(լ)սելու. **-тильня** է. **1**, կա(լ)սիչ, կա(լ)սելու մեքենայ. **2**, հացահատիկ ծեծելու, կա(լ)սելու տեղ. **-тильщикъ** ա. **-тильщица** է. հացահատիկ ծեծող, (կա(լ)-սող այր, կին. **-тить** (-чу́ -о́тятъ), см—, ն. կա(լ)սել, ծեծել (հացահատիկը), կալ անել:

Моло‖тковый տ. Молотовой; **-тобоецъ**, бойца, **-тобой** ա. մուրճ խփող. **-товище** չ. մուրճի կոթ. **-товой** ած. մուրճի, -ճային, կռանի, ‘չաքուճի‘. **-токъ**, тка́, **-точекъ**, чка նւզ. մուրճ, պստիկ մուրճ, ուռ, կռան, ‘չաքուճ‘. *купить съ молотка աճուրդի ժամանակ գնել. продавать съ молотка աճուրդ հանել, աճուրդով ծախել. молотокъ-рыба կնդ. Zygaena malleus, գիշ կմ ուռաձուկ. **-точникъ** ա. **1**, բս. Aira, պլրաու. **2**, կնդ. Malleus vulgaris, կռաւ.ախեցի կմ ուռնաձև կակղ. **-точный** տ. Молотковый; **-(мо́—)тъ** ա. մուրճ, կռան, ուռ, ‘չաքուճ‘. ручной м. ձեռնամուրճ. лучше быть м—омъ чѣмъ наковальней (առծ.):

Моло́ть (мелю -лешь -ютъ), изм—, см—, ն. **1**, աղալ. м. рожь; м кофе; **2**, ‘դուրս տալ‘, վայրահաչել, շաղակրատել. м. вздоръ, враки անմիտ, յիմար բաներ դուրս տալ. վայրահաչել. онъ всё своё мелетъ նա էլի իր ‘էշն է քշում‘:

Молотьба́ է. **1**, կա(լ)սելը, ծեծելը (հացահատիկը). **2**, կալոց, կալերի ժամանակամիջոցը:

Моло́тье չ. աղալը:

Моло́хъ ա. յառ. ան. Մոլ’ոք կամ Մել’քոմ (տ. Երեմիա 32_{35} և Թագաւորութեանց Դ, 23_{10}). *կուռք:

Моло‖ча́й ա. **1**, Chelidonium majus, մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ). **2**, բս. Euphorbia, կաղանչան կմ ափարքի. **-ча́йникъ** ա. **1**, բս. Tragopogon, սինձ (քօշմօրուք). **-ча́йныя** растенія բս. Euphorbiaceae, Կաղանչանազգիներ կմ Ափարքայինք:

Молоче́ніе չ. տ. Молотьба.

Моло́чикъ ա. բս. սակամունի, թորթ.

Моло́‖чистый ած. կաթնաշատ. **-чко́** նւզ. տ. Молоко; **-чная**, ой է. կաթնատուն. **-чникъ** ա. **1**, կաթնաման. **2**, կաթնավաճառ. **3**, բս. Agaricus virgineus, կուսական ագարիկոն. **-чница** է. **1**, կաթնավաճառուհի. **2**, բժ. Aphtae, սնկոյցու, սնկախտութիւն (մանկանց). **-чничекъ**, чка ա. նւզ. պստիկ կաթնաման. **-чность** է. կաթնոտութիւն, կաթնաշատութիւն. **-чный** ած. կաթի, կաթից, կաթ(ն)ա—, կաթնանման. м. цвѣтъ կաթի գոյն. м—ая каша կաթնապաս. м. супъ կաթնապուր. м. зубъ կաթնատամ. м. телёнокъ կաթնակեր, կաթով սնուած հորթ. м. поросёнокъ կաթնակեր խոճկոր, ‘գոճի‘. м. братъ կաթնեղբայր. м—ая лихорадка կաթնատենդ (ծննդկանի) молочная, ой է. կաթնատուն. կաթնարան. **-чня** է. կաթնարան. կաթի պահեստարան:

Мол‖чали́во մ. լռութեամբ. м. снести обиду; **-чаливость** է. լռղութիւն, լռասիրութիւն. **-чали́вый** ած. լուռ, լռասէր. ծածկամիտ. **-ча́льникъ** ա. լռակեաց (միայնակեաց, որ լռութեան երդում է տուել). *լռասէր. **-ча́ніе** չ. լռելը, լռութիւն. глубокое, гробовое м.; пройти что м—іемъ մի բան լռութեամբ անցնել. м. знакъ согласія լռութիւնը համաձայնութեան նշան է. **-ча́нка** է. լռախաղ (որի ժամանակ ընդհանուր լռութիւն է տիրում). играть въ м—у; **-ча́ть** (-чу́ -а́тъ), пом—, см—, зам—, չ. լռել, չխօսել. տանել, տոկալ. упорно м; заставить м. լռութեան դատապարտել, լռութեան մատնել, լռեցնել. м.! լռել, լռիր, լռեցէք, սուս. мо́лча լռութեամբ. дѣлать что м.; **-чко́мъ** մ. լռելեայն, ծածուկ, թագուն:

Моль I. մռն. դէհ, իբր թէ, ասում է, ասում են. **II.** ֆոյլ. ա. քարէ պատնէշ (նաւահանգստի մուտքում):

Моль I. (моль, -ли) կնդ. Tinea, ցեց. въ этомъ сукнѣ завелась м.; хлѣбная м., T. granella, ցորենի ցեց կմ որդ. шубная м., T. pellionella, մուշտակակեր ցեց. **II.** (мол, -ля) ա. (իտ.) երժ. փոքրագոյն եղանակ, ձայն, թախծալի, խաղաղ, մեղմ տոն, եղանակ, ձայն:

Мольба́ է. աղօթք, աղերս, աղաչանք, պաղատանք. Богъ услышалъ мой м—ы.

Мо́льбертъ ա. (գերմ.) նկարչատախտակ, նկարիչների ‘դազգահը‘: [աղերսելու տեղ:

Мольби́ще չ. աղերսարան, աղօթելու,

Мо́льный ած. **I.** ցեցի, ցեցային, ցեցա— (տ. Моль I); **II.** փափուկ, մեղմ, թախծալի (տ. Моль II). м. тонъ.

Момен‖та́льно մ. վայրկենաբար. **-та́льный** ած. վայրկենական, ակնթարթային. м—ая фотографія; **-тъ** ա. (լտ.) վայրկեան, ակնթարթ. մաքենգ. շարժման կէտ:

Мона́да է. (յն.) **1**, փիլ. մոնադ, միութիւն, մենատարրութիւն, մենատարր, մենատարրական գոյութիւն. **2**, կնդ. Monas Termo, մեկնակ, մոնադ:

Мона́‖рхиня է. միապետուհի, միահեծան գշխոյ, կայսրուհի. **-рхи́чески** մ. միապետաբար. **-рхи́ческій** ած. միապետական. միապետաբար. **-рхія** է. (յն.) միապետութիւն. **-рхъ** ա. (յն.) միապետ, միահեծան թագաւոր, կայսր. **-ршески** մ. միապետաբար, միապետին յատուկ ձևով. **-ршескій**, **-ршій** ած. միապետի, -տական, թագաւորի, -րական, կայսեր, -սրական. м—кая милость.

Монасты‖рёкъ, -рька́ ա. պստիկ վանք, կուսանոց, մենաստան. **-рка** է. վանակեաց, կուսանոցում ապրող աղջիկ, կին. **-рскій** ած. վանքի, կուսանոցի, մենաստանի. м—ая ограда; **-рщина** է. վանքապատկան կալուածք. **-рь**, я ա. (յն.) վանք, մենաստան, կուսանոց. мужской, женскій, дѣвичій м.; въ чужой м. съ своимъ уставомъ не ходятъ (առծ.) չէ կարելի մարդու գզում նստել և մօրուքը փետել:

Мона́‖хиня է. կոյս, ուխտեալ մրանձնուհի. **-хъ** ա. (յն.) կուսակրօն, վարդապետ, միայնակեաց, միանձնաւոր. пойти въ м—и վարդապետ դառնալ, վարդապետ ձեռնադրուել. не всякъ м., на комъ клобукъ (առծ.). **-шенка** է. **1**, նւզ. տ. Монахиня; **2**, ծխացող, անուշահոտութիւն տարածող լապտերիկ. **-ше-**

ски *ն.* *վարդապետաբար, կուսակրօնի, վարդապետի պէս.* **-шескій** *ած.* *կուսակրօնի, վարդապետի, -տական.* м—ое одѣя́ніе; м. обѣтъ; **-шество** *չ.* *կուսակրօնութիւն, միանձնաւորութիւն, վարդապետութիւն.* постри́чься въ м. *վարդապետ դառնալ.* **-шествовать** (-вую -ютъ) *չ.* *կրօնաւորիլ, կրօնաւորի, վարդապետական կեանք վարել.* мона́ствую-щій *ած.* *կուսակրօն.* м—ая бра́тія *վանական միաբանութիւն:*

Монго́‖лка *է.* *մօնղոլուհի.* **-лъ** *ա.* *մօնղոլ.* **-льскій** *ած.* *մօնղոլական.* м—ое и́го.

Моне́‖та *է.* (*լտ.*) *մանէթ* (*մետաղէ*)*.* *դրամ, դահեկան.* зво́нкая м. *հնչուն դրամ, դահեկան.* золота́я м. *ոսկէ դրամ.* ме́лкая м. *մանր դրամ.* ходя́чая м. *շրջուն դրամ.* *при-ня́ть что за чи́стую м—у *մի բան հալած իւղի տեղ ընդունել.* **-тишка** *է.* *նվաս.* *վատ, անպիտան դահեկան.* **-тка** *է.* *նւզ.* *պստիկ* [*մետաղէ*] *մանէթ, դրամ, դահեկան.* **-тный** *ած.* *դրամա—, դրամային, դրամի, -մական.* м. дворъ *դրամ կտրելու տուն, «փողերանոց».* м—ое дѣ́ло *դրամահատութիւն.* **-тчикъ** *ա.* *դրամագործ, դրամահատ, դրամ կտրող, շինող.* фальши́вый м. *դրամանենգ.* **-тчичій**, ья, ье *ած.* *դրամագործի, դրամ կտրողի.*

Мони́‖стный *ած.* *մանեկի, -կային, -կաւոր.* **-сто** *չ.* *փոքր ռուս.* *մանեակ, 'ելանոց':*

Монито́ръ *ա.* (*անգլ.-լտ.*) *ծովգ.* *մօնիտոր* (*մի տեսակ զրահաւոր նաւ, զրահաւորակ—*броненóсецъ).

Моно‖га́мія *է.* (*յն.*) *միակնութիւն.* **-гра́мма** *է.* (*յն.*) *մենագիր* (*անուան և ազգանուան կամ տիտղոսի սկզբնատառերը միասին գրած*)*.* **-графи́ческій** *ած.* *մենագրական.* **-гра́фія** *է.* (*յն.*) *մենագրութիւն* (*թեթև շարադրութիւն գիտութեան որևէ ճիւղի մասին*)*:*

Моно́кль *ա.* (*ֆր.*) *միադիտակ, դիտակ մի աչքի համար:*

Моно‖ли́тъ *ա.* (*յն.*) *միաքար իր* (*սիւն, կոթող և այլն*)*.* **-логи́ческій** *ած.* *մենախօսական.* **-(о́)ло́гъ** *ա.* (*յն.*) *թատր.* *մենախօսութիւն* (*հկռկր.* *տ.* Діáлóгъ); **-ма́хъ** *ա.* (*յն.*) *մօնոմախոս.* Влади́миръ М.; **-полизи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *մենավաճառութեան տարբկայ դարձնել.* **-поли́стъ** *ա.* *մենավաճառ.* **-по́лія** *է.* (*յն.*) *մենավաճառութիւն.* **-теи́змъ** *ա.* (*յն.*) *միաստուածութիւն.* **-то́нно** *ն.* *միակերպ.* **-то́нность** *է.* *մենատոնութիւն, միակերպութիւն, միօրինակութիւն.* **-то́нный** *ած.* *մենատոն, միակերպ, միօրինակ.* **-хо́рдъ** *ա.* (*յն.*) *միալար, միաղի* (*նուագարան*)*:*

Монумен‖та́льный *ած.* **1**, *յուշարձանի.* **2**, *փառաւոր, փառահեղ, նշանաւոր.* **-тный** *ած.* *յուշարձանի.* **-тщикъ** *ա.* *յուշարձանագործ, տապանագործ.* **-тъ** *ա.* (*լտ.*) *յուշարձան, տապան:*

Мо́п‖съ *ա.* (*անգլ.*) **-сикъ** *նւզ.* *մոպս* (*տոհմիկ շուն մի*)*:*

Мора́живать, ся *տ.* Моро́зить, ся.

Мора‖ли́стъ *ա.* *բարոյագէտ, բարոյախօս.* **-ль** *է.* (*լտ.*) *բարոյագիտութիւն, բարոյախօսութիւն.* **-льно** *ն.* *բարոյապէս.* **-льный** *ած.* *բարոյական:*

Морганати́ческій бракъ *տարապայման ամուսնութիւն* (*երբ օր. իշխանն ամուսնանում է անտոհմ, հասարակ կնոջ կամ օրիորդի հետ*)*:*

Мор‖га́ніе *չ.* *յաճախակի ճպում աչքերի.* **-га́ть, -гну́ть** *չ.* *յաճախակի ճպել, բացուխուփ անել* (*աչքը*)*.* **-гу́нъ**, á *ա.* **-гу́нья** *է.* *աչքերը յաճախակի ճպող այր, կին:*

Мо́р‖да *է.* **1**, *ցռուկ, 'դունչ'* (*անասունների*)*, ռեխ, երախ, մռութ.* соба́чья, быча́чья м.; бить по м—ѣ *ռեխը ջարդել.* **2**, рыболо́вная м. *ձկնորսական քթոց.* **-да́стый** *ած.* *հաստերախ, հաստ, մեծ դնչով, մեծացռուկ.* **-да́шка** *է.* *մեծացռուկ, մեծ դնչով շուն.* **-ди́шка** *է.* *նվաս.* *անպիտան, զզուելի դունչ, երախ, ռեխ.* **-дка** *նւզ.* *տ.* Мо́рда; **-доби́тіе** *չ.* *քիթուպռունգ ջարդելը.* **-до́вникъ** *ա.* *բս.* *ա*, Aconitum lycoctonum, *դեղին ակոնիտան կամ ընձախոտ* (*բէշ*)*.* *բ*, Hyoscyamus niger, *սև կամ պղուաշ բանգ.* **-до́чка** *է.* *նւզ.* **1**, *պստիկ դունչ, երախ, ռեխ* (*անասունների*)*.* **2**, *փղձ.* *դուրալի, դուրեկան տեսք, կերպարանք.* она́ взяла́ м—ою *նա աչքի ընկաւ իւր գեղեցիկ դէմքով:*

Мо́ре *չ.* *ծով.* Средизе́мное м. *Միջերկրական ծով.* откры́тое м. *բաց ծով.* за́ м. *դէպի տարաշխարհ.* ѣ́хать, плыть мо́ремъ *ծովով գնալ, նաւել.* сидѣ́ть у́ моря и ждать пого́ды *յամառ, պատեհ դէպքի սպասել:*

Море́‖ль *է.* **-лька** *նւզ*, **1**, *մի տեսակ սև բալ.* **2**, *բս.* Armeniaca vulgaris, *ծիրանի, ծիրանենի:*

Море́ніе *չ.* **1**, *սպանելը, նահատակելը.* **2**, *տանջելը, չարչարելը, տառապեցնելը:*

Море‖пла́ваніе *չ.* *ծովագնացութիւն, նաւագնացութիւն.* **-пла́ватель** *ա.* **-пла́вательница** *է.* *ծովագնաց այր, կին, նաւորդ, -ուհի.* **-пла́вательный** *ծովագնացութեան.* **-хо́децъ**, дца, **-хо́дный, хо́дство** *տ.* Морепла́ватель, -вательный, -ваніе.

Мор‖жо́вина *է.* *ծովացուլի միս.* **-жо́вка** *է.* *ծովացուլ որսալու հրացան.* **-жо́вый** *ած.* *ծովացուլի.* м. зубъ; **-жъ**, á *ա.* *կնդ.* Trichecus rosmarus, *ծովացուլ:*

Мори́‖сто *ն.* *ափից, եզրից հեռու.* **-стый** *ած.* *ափից, եզրից հեռու գտնուող:*

Мори́ть (-рю́ -ря́тъ), зам—, пом—, ум— *ն.* **1**, *սպանել.* м. го́лодомъ *սովամահ, սովալլուկ անել.* *м. со́ смѣ́ху *ծիծաղեցնելով սպանել.* **2**, *տանջել, չարչարել, լլկել, նահատակել, տառապեցնել.* **3**, м. и́звесть *կիր մարել, հանգցնել:*

Морко́‖вина *է.* *ստեպղինի* (*գազարի*) *վերին, կանաչ մասը.* **-вка** *նւզ.* *տ.* Морко́въ; **-вникъ** *ա.* *տ.* Морко́вина; **-вный** *ած.* *ստեպղինի, գազարի.* **-вь** *է.* *բս.* Daucus Carota, *ստեպղին, գազար* (*բուրջուլուխ*)*:*

Морко́‖тно *ստէհգ.* *տխուր, տրտում լինել, անհանգստանալ.* мнѣ м.; **-тный** *ած.* *ռմկ.* *տխուր, տրտում, անհանգիստ:*

Моровóй *ած.* *մահաբեր, մահի, մահա—, ժանտախտի, մահտարաժամի, -մային.* м—óе повѣ́тріе *ժանտախտ.* м—áя я́зва *ժանտախտային հիւանդութիւն, ժանտախտ, մահտարաժամ.* м. годъ *ժանտախտային տարի:*

Мо́ровый *ած.* моръ *ոսկեթել կամ արծաթաթել կտորից:*

Моро́‖женикъ *ա.* *պաղպաղակագործ, -կա-*

վաճառ. **-женица** է. պաղպաղակի տուփ, ամօթ. **-женіе** չ. սառցնելը, պաղեցնելը. **-женое**, аго չ. պաղպաղակ. **-зецъ**, зца նւզ. թեթև ցուրտ, ‹այեազ›. **-зить** (-жу -зятъ), зам—, ն. 1, սառցնել, պաղեցնել. դէմ. на дворѣ моро́зитъ դուրսը ցուրտ է. 2, ցրտատար անել. **-ся 1**, անդր. սառչիլ, փէտանալ. **-зникъ** ա. բս. Helleborus niger, եղեբորոս կմ վրացի կոճղ. **-зно** դէմ. ցուրտ է. **-зный** ած. ցուրտ, սառնամանիքային. **-зъ** ա. ցուրտ, ցրտութիւն, սառնամանիք. вчера́ было де́сять гра́дусовъ м—а; м. по ко́жѣ пробѣжа́лъ սարսուռ զգացի, ջանս սարսուռ ընկաւ. м. мнѣ по ко́жѣ подира́етъ վրաս սարսուռ է գալիս, ջանս դող է ընկնում։

Мороковáть (-кýю -ютъ) ն. что մի բան հարևանցի կերպով գիտենալ, հասկանալ, մի բանի տեղեակ լինել. онъ по-нѣмéцки морокýетъ նա գերմաներէն կոտրտում է։

Моросúть (-шý -сятъ) չ. (յաճխ. դէմ.) շղալ. моросúтъ мéлкій дождь; на дворѣ моросúтъ դուրսը շաղ է գալիս, շղում է։

Морó‖ченіе չ. խորամանկութեամբ խաբելը, աչքերին թոզ փչելը. **-чить** (-чу -чатъ), зам—, ն. խորամանկութեամբ խաբել, աչքերը կապել, աչքերին թոզ փչել. когó вы морóчите? ո՞ւմ էք խաբում։

Морó‖шка է. ճախնային մորենու պտուղ, ճախնային մոռ, մոշ. **-шникъ** բս. Rubus chamaemorus, ճախնային մորենի (մոշի, մոռի)։

Морскóй ած. ծովային, ծովի, ծովա—. м—áя водá, м—áя ры́ба, м—óе дно; м—óе сраженіе: м—áя болѣзнь; м—áя соль ծովի աղ. м—áя держáва ծովային պետութիւն։

Мóр‖совый ած. մրգահիւթի, պտղահիւթի. **-съ** ա. (գերմ.) մզած, քամած հիւթ (մրգի կմ պտղի)։

Морти́‖ра է. (ֆր.) **-рка** նւզ. ‹դումբարայ› (ամրաձիգ թնդանօթ). **-рный** ած. ‹դումբարայի›։

Мор‖фи́нъ, **-фій** ա. (յն.) մորֆին, ընափիոն։

Мор‖щевáтость տ. Морщиновáтость; **-щевáтый** տ. Морщиновáтый; **-щеніе** չ. խորշոմելը, -մուիլը, կնճռելը, -ռուիլը. **-щи́на** է. 1, խորշոմ, կնճիռ (ճակատի, մարմնի). 2, փոթ, ծալք (շորի). м. на плáтьѣ; **-щи́нистый** ած. 1, խորշոմուած, կնճռոտած, խորշոմաւոր. խորշոմներով ծածկուած. 2, ծալքաւոր, փոթոտած. **-щи́нка** է նւզ. 1, պստիկ, թեթև խորշոմ. ни однóй м—и на лицѣ; 2, պստիկ փոթ, ծալք. **-щи́нный** ած. խորշոմի, -մային. ծալքի, -քային, կնճռի. **-щиновáтость** է. թեթև խորշոմածութիւն, կնճռոտութիւն, ծալքաւորութիւն. **-щиновáтый** ած. մեղմ. թեթև խորշոմուած, կնճռուած, թեթև խորշոմներով, ծալքերով. **-щи́ночка** նւզ. տ. Морщи́нка; **-щить** (-щу -щатъ), см—, խորշոմել, կնճռել. **-ся** անդր. խորշոմուիլ, ճակատը կնճռել, խոժոռուիլ. ծալքեր տալ, փոթոտուիլ։

Моръ ա. I. մահ, ժանտամահ, ժանտախտ, մահտարաժամ, համաճարակ. II. (моръ, á) ա. (ֆր.) մոր (ոսկեթել և արծաթաթել կտոր մի)։ Кури́ный м. բս. Stellaria media, կտիկաւոր աստղիկ։

Мó‖рюшко փղըշ. տ. Мóре; **-ря́къ**, á ա. 1, ծովային զինուոր, ծովային զինուորական. 2, տ. Мореплáватель; **-ря́на** է. ռմկ. ծովային քամի, հողմ։

Мó‖сечій, ья, ье. ած. մոպս[շնիկ]ի **-сечка** նւզ. տ. Мóська.

Москáль, я́ ա. նխտկ. մոսկովցի, ռուս։

Моска‖ти́льный, **-ти́льщикъ** տ. Моско...

Моск‖ви́чъ, á ա. **-ви́чка** է. մոսկովցի այր, կին։

Моски́тъ ա. (իսպ.) մժղակ (տաք երկիրների)։

Моско‖ти́льный ած. դեղատնային ապրանքների, դեղորայքի. м—ая лáвка; м—ые товáры դեղորայք. **-ти́льщикъ** ա. դեղորայք ծախող. **-(мóс—)ть** է. (այբ.) դեղատնային ապրանքներ, դեղորայք։

Мослóкъ, á ա. խաղ, յօդ (թռչունի ճիւի, թևի)։

Мосóлъ, слá ա. մեծ, կլոր ոսկոր, ոսկրածայր։

Мó‖стикъ ա. նւզ. պստիկ կամուրջ. **-сти́льный** ած. քարելու, խճելու. м. кáмень; **-сти́льщикъ** ա. փողոցներ, ճանապարհներ քարող, խճող, շինող. **-сти́ть** (-щý -стя́тъ), вым—, ն. քարել, խճել, խճողել, շինել (փողոցները, ճանապարհները). м. ýлицу булы́жникомъ; м. доскáми տախտակել. м. лéщадью սալել. **-ся** անդր. 1, քարել, շինել (իր մասը). 2, բարձրանալ, վերանալ (վերելակներով). **-сти́шко** ա. նխտ. անպիտան, ողորմելի, խախուտ կամուրջ, կամրջակ. **-сти́ще** ա. յւճլ. ահագին, մեծ կամուրջ. **-стки́**, óвъ ա. յ. 1, գետակի, ցեխոտ տեղի վերայով գցած գերան, ձողեր՝ անցնելու համար. 2, տախտակէ ժամանակաւոր մայթ (շինութեան երկայնութեամբ). 3, վերելակներ. **-стовáя**, óй է. քարած, խճած փողոց, ճանապարհ. грани́ть м—ýю հեգն. փողոցները մաշել, չափչփել, թրև գալ. **-стови́на** է. իբրև կամուրջ գցած գերան. **-стовóе**, óго չ. տ. Мостовщи́на; **-стовщи́къ**, á ա. 1, կամրջագործ, կամուրջներ շինող. 2, կամրջապան. **-стовщи́на** է. կամրջադրամ. **-стовщи́чій**, ья, ье ած. 1, կամրջագործի. 2, կամրջապանի. **-стóкъ**, стка́, **-стóчекъ**, чка նւզ. **-стъ**, а և á ա. կամուրջ ‹կարմունջ›. вися́чій, временнóй, подъёмный, понтóнный, áрочный м.; наводи́ть м. կամուրջ ձգել. снять м. կամուրջը քանդել, քակել. ѣхать пó мосту կամրջի վերայով անցնել։

Мóсь‖ка է. քած մոպս. мóськинъ, а, о ած. մոպսի։

Мосьпáне ա. անհ. (լեհ.) տէր, ողորմած տէր։

Мо‖тáльница է. տ. Мотови́ло; **-тáльный** ած. փաթաթելու, պատելու (կլակի, կարժառի վերայ). **-тáльщикъ** ա. **-тáльщица** է. թելը կլակի, կարժառի վերայ փաթաթող այր, կին. **-тáльщичій**, ья, ье ած. կլակի վերայ փաթաթողի. **-тáніе** չ. 1, փաթաթելը, պատելը (կլակի, կարժառի վերայ). 2, շարժելը, պտոյտ տալը (գլուխը). 3, վատնելը, փչացնելը. **-тáть**, -тнýть ն. 1, (см—) փաթաթել, պատել (կլակի, կարժառի վերայ). м. ни́тки; 2, (пром—) վատնել, ‹մըսխել›, փչացնել. онъ былъ бы богáтъ, éсли бы не мотáлъ; 3, շարժել, պտոյտ տալ, թափ տալ (գլուխը). **-ся 1**, անդր. ճօճուիլ, դէս ու

դէն ընկնել. պարապ-սարապ թրև գալ, թափառել. м. по́ свѣ́ту.

Моти‖ви́ровать (-рую- ютъ) ն. (ֆր. գերմ.) պատճառաբանել, փաստաբանել. **-въ** (ֆր.) ա. **1**, պատճառ, շարժառիթ. **2**, երժ. եղանակ:

Мо‖ти́шка ա. նւզ. **-ти́ще** ա. յւճլ. տ. Мотъ; **-тну́ть** տ. Мота́ть; **-тня́** տ. Матня́; **-това́то** ն. փոքր ինչ շռայլ կերպով. **-това́тость** ի. վատնողութիւն, շռայլողութիւն. **-това́тный** ած. վատնող, շռայլող. **-тови́ло** չ. **-тови́льце** նւզ. ժիլակ, կարժառ. **-то́вка** ի. **-то́вочка** նւզ. շռայլ, ցեղխ, վատնող կին. **-товско́й** ն. շռայլաբար, շռայլութեամբ, ցեղխութեամբ. **-товско́й** ած. շռայլ, ցեղխ, վատնիչ. **-товство́** չ. շռայլութիւն, ցեղխութիւն, վատնողութիւն. **-то́къ**, тка́ ա. **-то́чекъ**, чка նւզ. տ. Мотъ 1; **-ту́шка** ի. **-ту́шечка** նւզ. կարժ. թելի կոճ վրան փաթաթած թելով. **-тъ** ա. **1**, կարժ (ժիլակի վերայ փաթաթած, ոչ կծկած՝ թել). **2**, շռայլ, ցեղխ մարդ, վատնիչ: [՝դագղա՝:

Моты́‖га, -ка ի. բրիչ, թոխի, փայտատ,

Моты‖лёкъ, лька́, **-лёчекъ**, чка նւզ. ա. թիթեռ, թիթեռնիկ, ՝պլպէլանք՝. **-ль**, я́ ա. **1**, տ. Мотылёкъ; **2**, կոթ, բռնելու տեղ. **-льико́вый** ած. թիթեռի, թիթեռնիկի. м—ыя расте́нія բս. Papilionaceae, թիթեռնածաղիկներ:

Мо́ха ի. կնդ. Thrips, մժեղ, մոծակ:

Мох‖на́ ի. **1**, փունջ, բուռ (փետուրներ, բուրդ, մազ). **2**, բս. Potentilla reptans, մազլցող մատնունի. **-на́титься** (-чусь -тятся) ան. բրդոտիլ. **-на́тка** ի. բրդոտ, թաւ, փրչոտ կենդանի, միջատ, փետրաշատ թռչուն. **на́тость** ի. բրդոտութիւն, մազոտութիւն, թաւութիւն, փրչոտութիւն. **-на́точка** նւզ. տ. Мохна́тка; **-на́тый** ած. բրդոտ, մազոտ, փրչոտ, թաւ. ‖м. го́лубь փետրակալած ոտներով աղաւնի. **-на́тѣть**, зам—, обм—, չ. բրդոտիլ, մազոտիլ, թաւամազիլ, բրդիլ, մազերի մէջ կորչիլ. **-натоно́гій** ած. թաւոտն, մազոտ, բրդոտ կամ փետրոտ ոտներով. **-натоно́жка** ի. թաւոտն, փետրոտ, փետուրներով ծածկուած ոտներով թռչուն:

Мохо‖ва́тость ած. թեթև մամռոտութիւն. **-ва́тый** ած. թեթև մամռակալած. **-ва́я**, о́й ի. բս. Aiuga reptans, ճանկխոտ կամ ծըծուկ. **-ви́дный** ած. մամռանման, -ռակերպ. **-ви́къ**, а́ ա. բս. Boletus bovinus, կովաթրնջուկ, կովասունկ. **-ви́на** ի. մամռակալած, մամռով ծածկուած տեղ. **-вичо́къ**, чка́ նւզ. տ. Моховикъ; **-ви́ще** չ. մամռակալած ճահճուտ, ճահճային տեղ. **-во́й** ած. մամռուի, -ռից, մամռա—. **-обра́зный** տ. Мохови́дный.

Мо‖хоро́къ, рка́ նւզ. **-хо́ръ**, хра́ ա. **1**, թել, թելիկ (օր. ծոպի, փնջի). **2**, բս. ծաղկափերև, ծաղկաթերթ. **-хра́** ի. տ. Мохо́ръ; **-хрова́тость** ի. **1**, թեթև ծոպաւորութիւն. **2**, դեռափթթութիւն. **-хрова́тый** ած. **1**, թեթև ծոպաւորուած, բոլորուած. **2**, դեռափըթիթ (ծաղիկ). **-хро́вый** ած. **1**, ծոպաւոր. **2**, դեռափթիթ (ծաղիկ). **-хро́вѣть** չ. ծոպաւորուիլ. (ծաղիկների մասին) լցուել, փթթիլ:

Мохъ ա. (սեռկ. мха և мо́ха) **1**, բս. Muscus sphagnum, մամուռ, լօռ. водяно́й м., Conferva rivularis, առուակի ջրիմուռ. исла́ндскій м., Cetraria islandica, իսլանդեան քարաքոս կմ մամռալօռ. деревя́нный, земляно́й, змѣи́ный м., Lycopodinm clavatum, հասարակ գետնամուշկ (հոլիգոյ, կանեփխոտ, գետնամամուռ). желѣ́зный, кра́сный м., Polytrichum commune, ցանցմամուռ կմ կախարդայ մամուռ. звѣздча́тый м., Mnium undulatum, վէտվէտ մնիոն կմ աստղամամուռ. лепестко́вый м., Marchantia polymorpha, աղբերայ լերդուկ (լերդամամուռ, մարքանցիա). лѣсно́й, оле́ній м., Cladonia rangiferina, եղնալօռ կմ կլադոնիայ. шве́дскій м., Lecanora tartarea, ծափքոս կամ բուն ծառալօռ. **2**, մամռակալած ճահիճ, ճախնուտ:

Моціо́нъ ա. (լտ.) մարմնամարզութիւն, շարժողութիւն առողջապահական նպատակով. прогу́ливаться для м—а.

Моча́ ի. մէզ, ՝շեռ՝, ՝ջրվէժ՝, ՝ցէժ՝:

Моча́‖гъ ա. **-жи́на, -жи́нка** տ. Мочежи́на, -жи́нка.

Моча́‖лина ի. **-линка** նւզ. կեղևաթել, մօչալկայի թել. **-лить** (-лю -лятъ), изм—, разм—, ն. թելերի բաժանել (թմբու կեղևը), մօչալկա շինել. **-лка** ի. **-ло** չ. կեղևաթելեր (թմբու, լորու). **-льный** ած. կեղևաթելերի, մօչալկայի. **-льце** նւզ. տ. Моча́ло.

Моче‖ви́на ի. քիմ. միզանիւթ. **-ви́нный** ած. միզանիւթի. **-во́й** ած. միզի, միզային. м. кана́лъ միզանցք. **-го́нный** ած. մէզ քշող. м—ыя сре́дства; **-го́нъ** ա. բս. Melittis Melissophyllum, մեղրուկ կմ մեղուախոտ:

Моче́жи‖на ի. **-нка** նւզ. խոնաւ, ջրակալած տեղ, վայր, ճահճուտ, ճկուտ:

Моче‖изнуре́ніе չ. բժ. diabétes, անյագմիզութիւն. саха́рное м. քաղցրամիզութիւն. **-изнури́тельный** ած. անյագմիզութեան. **-испуска́ніе** չ. միզում. **-испуска́тельный** ած. մէզ թողնելու. м. кана́лъ միզանցք. **-ки́слый** ած. քիմ. միզաթթուային. м—ая соль. [կակղացնելը.

Моче́ніе չ. թացելը, թրջելը, թրմելը,

Мочено́сный ած. միզատար:

Мочёный ե֊. ած. թրջած, թացած, թրըմած, կակղացրած:

Моче‖пузы́рный ած. միզափամփուշտի, -տային. м—ая арте́рія; **-рѣ́зъ** ա. **-ѣзь** ի. բժ. Nephrytis, երիկամունքացաւ, երիկամունքաբորբոքում. **-то́чникъ** ա. կմխ. ureter, միզատար խողովակ (երիկամունքներից դէպի միզային փամփուշտ). **-то́чный** ած. միզահոսութեան:

Мо́чечный ած. թելոտ, թելաշատ:

Мо‖чи́ло չ. կտաւատը թրջելու տեղ. **-чи́льный** ած. թրջելու, թրմելու, կակղացնելու. м. чанъ տաշտակ, որի մէջ մի բան թըրջում, կակղացնում են. **-чи́льня** ի. տեղ, ուր զանազան բաներ թրմում, թրջում են. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ), см—, нам—, вы́м— ն. թրջել, թացել, թաց անել. дождь мо́читъ зе́млю; м. я́блоки, лёнъ—թրմել, կակղացնել. **-ся 1**, չ. միզել, ՝շռել՝. ՝ցէթել՝. **2**, ան. ինքն իրան թացել, թրջել. **-чка** ի. **1**, թրջելը, թրմելը, կակղացնելը. быть въ м—ѣ թրմուիլ, կակղանալ (ջրի մէջ). **2**, թրջոց. **3**, բս. Fbra, մազ, թել, թեղան. **4**, ականջ. ушна́я м. ականջի

բլթակ, խխունջաձև մաս. **-чковáтый** ած. թելոտ, թելաշատ м. кóрень.

I. **Мочь,** է. ույժ, զօրութիւն, կարողութիւն. это мнѣ не въ м. այդ իմ ույժից վեր է. что есть мóчи, изо всей мóчи, во всю м. բոլոր ույժով. нѣтъ мóчи հալ, «համբերութ» չկայ:

II. **Мочь** (могý -жешь -гутъ), смочь չ. կարել, կարենալ, կարողանալ, զօրել. вотъ всё, что я могý для васъ сдѣлать; быть не мóжетъ անկարելի բան է. мóжетъ быть կարելի է, թերեւս. **-ся** չ. դէմ. կարենալ. мнѣ не мóжется քէփս լաւ չէ, տկար եմ. хýдо мóжется, нездорóвится ոչինչ չեմ կարողանում անել, տկար եմ.

Мошёнка է. **1**, նւզ. պարկիկ, պստիկ պարկ, տոպրակ, քսակ. **2**, բժ. ձուակալ. **3**, բս. Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծառալուշար):

Мошéн‖никъ м. **-ница** է. աւազակ, սրիկայ, խաբեբայ, այր կին. **-ничать,** см—, չ. գողութիւն, աւազակութիւն, սրիկայութիւն անել. **-нически** մ. սրիկայաբար, աւազակաբար. **-ническій** ած. սրիկայական, աւազակային, խաբեբայական. **-ничество** չ. սրիկայութիւն, գողութիւն, աւազակութիւն:

Мошё‖ночка է. նւզ. պարկուկ, պստիկ քսակ. **-ночный** ած. պարկուկի, քսակիկի:

Мóш‖ка է. նւզ. **1**, մժղուկ (տ. Мóха); **2**, բս. Colutea, պայթակենի. **-кара́** է. հ-ք. մժղուկներ, մոծակներ. **-кáрный** ած. մժղուկների, մոծակների:

Мошнá է. քսակ, դրամապանակ, «քիսայ». хоть м. пустá, да душá чистá (առծ.):

Мошни́къ á м. **1**, կնդ. Tetrao urogallus, մեծ փայտամարեկ կամ ցախաքլոր. **2**, տ. Мóшка 2.

Мошó‖нка տ. Мошёнка; **-ночка** նւզ. տ. Мошнá; **-ночный** ած. ձուակալի:

Мощéніе չ. քարելը, սալելը, խճելը (փողոցը, ճամբան), տախտակելը:

Мо‖щехрани́лище չ. նշխարների տուփ. **-щи,** éй է. յ. նշխարներ, մասունք, ոսկորներ (սրբերի):

Мó‖щно մ. հզօրութեամբ. **-щность** է. հզօրութիւն, զօրեղութիւն, ուժեղութիւն. **-щный** ած. հզօր, զօրեղ, ուժեղ, կարող, քաջազօր:

Мощý տ. Мости́ть.

Мощь է. հզօրութիւն, զօրեղութիւն, ուժեղութիւն, ույժ, զօրութիւն:

Мóю տ. Мыть.

Мраволéвъ, львá м. կնդ. Myrmecoleon formicarius, մրջնառիւծ:

Мразь տ. Мéрзость.

Мра‖кобѣ́сіе, -колю́біе չ. խաւարամոլութիւն, խաւարապաշտութիւն. **-къ** м. խաւար, մթութիւն, մառախուղ. м. невѣдѣнія տգիտութեան խաւար. ночнóй м.; чáда мрáка խաւարի որդիք:

Мрáмо‖рникъ м. **1**, մարմարիոնագործ. **2**, մարմարիոնավաճառ. **-рный** ած. մարմարիոնի, -նից, -նէ. մարմարիոնակերպ. **-рщикъ** տ. Мрáморникъ; **-ръ** м. (լտ.) մարմարիոն.

Мра‖чи́ть (-чý -чáтъ), пом—, ն. խաւարեցնել, մթնեցնել. **-чно** մ. մռայլ, մռայլապատ, դաժան դէմքով. онъ смóтритъ м.; **-чность** է. **1**, խաւար, մթութիւն. **2**, մռայլութիւն, դաժանութիւն. **-чный** ած. **1**, խաւար, մթին. м. лѣсъ; м—ая тюрьмá; **2**, *մռայլ, տխուր, դաժան. м—ое лицó; м—ыя мы́сли; **-чнѣть,** помр—, չ. խաւարիլ, մթագնիլ, տխրել, տրտմիլ:

Мрéж‖а, -ный տ. Мерёжа, -жный.

Мрý տ. Мерéть.

Мсти́‖тель м. **-тельница** է. վրիժառու, քինախնդիր այր, կին. **-тельность** է. քինախնդրութիւն, վրէժխնդրութիւն. **-тельный** ած. վրէժխնդիր, քինախնդիր. **-ть** (мщу, мстятъ), отом—, չ. комý մէկից քինախնդիր լինել, մէկից վրէժ առնել, վրէժ լուծել. м. за оби́ду; м. свои́мъ врагáмъ.

Муд‖рёненькій ած. բաւականին դըժուարիմաց, բարդ. **-ренó** **1**, մ. ճարտարութեամբ. это сдѣлано м.; **2**, դէմ. դժուար է. զարմանալի է. м. на всѣхъ угоди́ть; это для меня́ сли́шкомъ м.; пóслѣ этого не м., что онъ разори́лся դորանից յետոյ զարմանալի չէ եւն. **-реновáтый** ած. բաւականին դժուար, դժուարիմաց, բարդ. **-рёный** ած. **1**, դժուար, դժուարիմաց, բարդ. дѣло м—ое; тутъ ничегó нѣтъ м—аго; **2**, ճարտար, ճարտարամիտ, ներհուն, իմաստուն. ýтро вéчера мудренѣ́е (առծ.) առաւօտեան շատը իրիկուայ խէլից լաւ է. **3**, զարմանալի, տարօրինակ. м. человѣ́къ; что тутъ м—аго? **-рéцъ,** á м. իմաստուն, իմաստասէր. грéческіе м—ы; **-ри́тель** м. խելքին զոռ տուող ամն, իմաստակ. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), см—, չ. հնարել, ճարտարել. խելքին զոռ տալ, իմաստակութիւն անել. **-ро** մ. իմաստութեամբ. **-рó** մ. ճարտարութեամբ, դժուարութեամբ. **-ровáтый** ած. իմաստնակերպ. **-ролю́біе** տ. Любомýдріе; **-рость** է. **1**, իմաստութիւն, խելօքութիւն, զգօնութիւն. м. Сократа; **2**, դժուարութիւն. тутъ нѣтъ никакóй м—и; **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. փիլիսոփայութիւն անել, խելքին զոռ տալ. **-рый** ած. իմաստուն, խելօք, զգօն:

Му‖жáть, возм—, չ. առնանալ, առնական հասակն առնել. мужáющіе ю́ноши; **-ся** անդր. քաջանալ, արիանալ, զօրանալ. мужáйся! мужáйтесь! **-желóжецъ,** жца, **-желóжникъ** м. արուագէտ. **-желóжство** չ. արուագիտութիւն. **-женеи́стовство** չ. առնամոլութիւն. **-женёкъ,** нькá м. փղք. սիրելի այր, էրիկ. **-жески** մ. առնաբար, տղամարդի պէս. **-жескій** ած. արական, առնական. м. полъ արական սեռ. ребёнокъ м—аго пóла; м. гóлосъ արական ձայն. м. родъ քեր. արակ. սեռ. м. вóзрастъ առնական հասակ. **-жественно** մ. քաջութեամբ, արիութեամբ. **-жественность** է. **1**, քաջութիւն, արիութիւն, անվեհերութիւն, առնական կորով, սրտոտութիւն. **2**, պարթեւութիւն, վայելչակազմութիւն. **-жественный** ած. **1**, քաջ, արի, սրտոտ, կորովի, անվեհեր. **2**, առնական, պարթեւ, անձնեայ, վայելչակազմ. м. видъ; **-жество** չ. **1**, առնական հասակ. прійти́ въ м. առնանալ, առնական հասակի հասնել. бородá — при́знакъ м—а; **2**, քաջութիւն, արիութիւն, անվեհերութիւն, սրտոտութիւն, կորով. соединя́ть м. съ благоразýміемъ; **-жеубíйство** չ. մարդու, էրկան

սպանութիւն. **-жубійца** է. կին, որ սպանել է իր մարդուն, էրկանը, ամուսնասպան կին:

Мужи||ковáто Տ. գռեհկաբար. **ковáтость** է. գռեհկութիւն, անտաշութիւն, բրտութիւն, անճոռնիութիւն. **-ковáтый** ած. գռեհիկ, կոշտ կոպիտ, անտաշ. անճոռնի. **-къ**, á ա. **1**, մուժիկ, (ռուս) գիւղացի, գեղջուկ, շինական. **2**, *գռեհիկ, կոշտ, կոպիտ, բիրտ, անտաշ, անճոռնի ա՛ն. **-цкій** ած. **1**, գիւղացու, շինականի. м. кафтáнъ; **2**, գռեհիկ, գռեհկական, անճոռնի. м—ія ухвáтки; **-чёкъ**, чкá, **-чёнко** ա. Նվաս. ազարմելի գեղջուկ, շինական. **-чество** չ. տ. Мужиковáтость; **-чи́на** ա. ռմկ. ահագին, 'հէյվարա', 'խոքա' մարդ. **-чи́шка** տ. Мужичёнко; **-чи́ще** ա. յեղ. տ. Мужчи́на; **-чій**, ья, ье տ. Мужи́цкій; **-чка** է. **1**, գեղջկուհի. **2**, *գռեհիկ, կոշտ կոպիտ, անտաշ կինարմատ. **-чóкъ**, чкá տ. Мужичёкъ; **-чьё** չ. հ-ւ. Նվաս. գիւղացիք, խառնադանջ մարդիկ: [գռեհիկ մարդ:

Мужлáнъ ա. ռմկ. գռեհիկ գիւղացի,

Мý||жнинъ, а, о **-жній** ած. մարդու, ամուսնու, 'էրկան'. м. братъ տագր. м—ны дéньги; **-жскóй** ած. արամարդկանց. м—óе плáтье; м. портнóй; м—áя гимнáзія արական վարժարան. **-жчи́на** ա. **-жчи́нка** Նվզ. տղամարդ, (քր.) այր. **-жчи́нскій** տ. Мужскóй; **-жъ** ա. **1**, (յ. мýжи, éй) մարդ, տղամարդ, (քր.) այր. госудáрственный м. величáйшіе мýжи дрéвности; **2**, (յ. мужья́, éй և -ьéвъ) ամուսին, 'էրիկ'. ревни́вый м.; выходи́ть зáмужъ մարդու գնալ. выдавáть зáмужъ մարդու տալ. быть зáмужемъ մարդու գնացած, կարգուած, ամուսնական լինել: [нáпъ.

Мýза է. (յն.) **1**, դիցք. մուսա. **2**, տ. Ба-

Му||зéй, **-зéумъ** ա. (լտ.) թանգարան. **-зéйный** ած. թանգարանի, -նային, -նական:

Мýзы||ка է. (յն.) մուզիկա, երաժշտութիւն, նուագածութիւն. воéнная м., вокáльная, инструментáльная м.; знать м—у; положи́ть стихи́ на м—у ոտանաւորները ձայնագրել. **-кáльно** Տ. համաձայն երաժշտական կանոնների. **-кáльность** է. երաժշտականութիւն, երաժշտասիրութիւն. **-кáльный** ած. երաժշտութեան, երաժշտային, -տական, նուագածութեան. м. инструмéнтъ; м. вéчеръ; м—ыя даровáнія; **-кáнтикъ** Նվզ. **-кáнтишко** ա. Նվաս. տ. Музыкáнтъ; **-кáнтскій** ած. երաժշտագէտի. **-кáнтъ** ա. **-кáнтша** է. **1**, ածող, նուագող այր, կին. **2**, երաժշտագէտ, -գիտուհի.

I. **Мукá** է. **1**, ալիւր. **2**, լեռնգ. փոշի, թոզ:

II. **Мýка** է. տանջանք, չարչարանք, տառապանք, նահատակութիւն. мýки áда; мýки при родáхъ.

Муко||мóлъ ա. **1**, տ. Мéльникъ; **2**, աղալը, ալիւր պատրաստելը. **-мóльный** ած. աղացող. **-мóльня** է. ջաղաց, աղօրիք. **-сѣй** ա. ալիւր մաղող, ալիւրամաղ. **-сѣйный** ած. ալիւր մաղելու. **-сѣйня** է. ալիւր մաղելու տեղ. **-сѣя** է. ալիւր մաղող, ալիւրամաղ կին:

Муксýнъ, á ա. կնդ. Salmo muxun, մուքսուն (սաղմոն մի):

Мулá||тка է. մուլատուհի. **-тскій** ած. մուլատի, -տական. **-тъ** ա. (արբ.) մուլատ (սեւամորթից—խափշիկից—և սպիտակամորթից ծընուած մարդ): [ջորի:

Му||лёнокъ, нка մատղաշ, դեռահաս

Муллá ա. (արբ.) մոլլայ:

Мулъ ա. կնդ. Equus mulus, ջորի, իշակէս:

Мультипликáторъ ա. (լտ.) Փիզ. և մաթմ. բազմապատկիչ.

Мý||міевый, **-мíйный** ած. մումիայի, մոմակի. **-мія** է. (արբ.) **1**, մումիա, մոմակ (եգիպտական զմռսած դիակներ, որոնք անաղարտ մնացել են մինչև մեր օրերը). **2**, գորշ կարմիր ներկ, գեղ մի:

Мунди́||рикъ Նվզ. **-ри́шко** ա. Նվաս. **-ри́ще** ա. յեղ. տ. Мунди́ръ; **-рный** ած. համազգեստի, -տային, նշանազգեստի, -տային. **-ровáть** (-рýю, -ютъ), обм—, ն. (գերմ.) համազգեստաւորել, նշանազգեստաւորել (զինուորներին). **-ся** ն-դր. իր համար համազգեստ, նշանազգեստ գնել, համազգեստաւորուիլ. **-рóвка** է. համազգեստաւորելը, -րում, նշանազգեստաւորելը, -րում. **-рчикъ** Նվզ. **-ръ** ա. (գերմ.) համազգեստ, նշանազգեստ. отстáвка съ м—омъ; картóфель въ *м—ѣ խորոված կամ եփած, բայց չկլպած կարտոֆիլ:

Мýнд||кохъ ա. (գերմ.) արքունի խոհարարապետ. **-шенкъ** ա. (գերմ.) արքունի տակառապետ, մատռուակ. **-штýкъ**, á ա. (գերմ.) **1**, մի տեսակ սանձ, լկամ ձիերի. **2**, ծայր, բերան (փողի, սրնգի, պապիրոսի եւն). **3**, ծխամորճ. **-штýчить** (-чу -чатъ) ն. лóшадь սանձը, լկամը ձիու բերանը դնել.

Муниципа||литéтъ ա. (լտ.) քաղաքային վարչութիւն, «քաղաքապաշխութիւն», քաղաքային ժողով, խորհուրդ. **-льный** ած. քաղաքավարչական, քաղաքային, «քաղաքապաշխական»:

I. **Мурáва** է. (պրսկ.) ապակեներկ, ապակեղեց, ապակերուռ, փայլուն:

II. **Муравá** է. կանաչ, դալար, դալարիք:

Мура||вéй, вья́ ա. կնդ. Formica, մրջիւն. **-вéйникъ** ա. մրջիւնանոց, մրջիւնաբոյն. **-вéйный** տ. Муравьи́ный.

Мурá||вить (-влю -вятъ), пом—, ն. (պրսկ.) փայլաներկել, -լագեղել, ապակեներկել, -կեղեցել (կաւեղէնը). **-вка** է. **1**, Նվզ. տ. Муравá II; **2**, որև **-влéніе** չ. փայլաներկելը, -լագեղելը, ապակեներկելը, -կեղեցելը. **-вчатый** ած. **1**, կանաչագեղ, դալարագեղ. **II**, փայլաներկ, ապակեներկ. **-вщикъ** ա. կաւեղէն փայլաներկող, ապակեներկող:

Мура||вьеѣдъ ա. կնդ. Myrmecophaga, մրջնակեր, մրջնաբոյծ. **-вьи́ный** ած. մրջիւնների, մրջնային, մրջնա—. м—ыя я́йца, м—ая кýча; **-вьи́стый** ած. մրջիւնաշատ. **-шекъ**, шка Նվզ. տ. Мурáшъ; **-шка** է. Նվզ. պըստիկ մրջիւն, մրջիւնիկ. по мнѣ слóвно м—и бѣ́гаютъ վրաս սարսուռ, դարդուդ է գալիս. **-шъ**, á ա. մանր, դերմակ մրջիւն, 'մորմոնջ':

Мурéна է. կնդ. Muraena helena, մուռենա կամ փաղար (ձուկ):

Мурзá ա. թաթարական իշխան. (և Նվաս.) թաթար, թուրք:

Мурлó չ. ռմկ. երախ, 'ռեխ'. экое м. այ քանձոտ ռեխ:

Мурлы||ка ա. մլաւող (կատու). **-кáніе** չ. **1**, մլաւելը, մլաւոց. **2**, մռմռալը, մռմռոց,

-кать (-чу- чатъ), **-кнуть** ը. 1, (կատուի մասին) մլաւել, մռլտալ, 'մեաու մեաու' անել. 2. մամռալ:

Мурý||гій ած. մուգ շագանակագոյն:

Мур||чáнье ը. բայելը (արջի), մռմռալը, մռնչալը. **-чáть** (-чý -чáтъ), пром—, ը. բայել (արջի մասին), մռմռալ, մռնչել:

Муръ ա. ապակեբուռ, փայլաններկ:

Мусá||тикъ նւզ. տ. Мусáтъ; **-тить** (-чу -тятъ), нам—, ն. սրել, (գր.) յեսանել (մուսատ սրոցով). **-тишко** ա. նխտ. տ. Мусáтъ; **-тный** ած. մուսատի. **-тъ** ա. (լեհ.) մուսատ, պողպատէ սրոց. **-ченіе** ը. սրելը, յեսանելը (մուսատով):

Мусúровать տ. Муссúровать.

Мусія տ. Мозáика.

Мускатéль ա. (լտ.) մուսկատել (քաղցրահամ գինի):

Мускá||тникъ ա. բս. Myristica moschata, մշկընկոյզ. **-тница** է. բս. Adoxa moschatellina, հասարակ մշկենի. **-тный** ած. մուսկատի. մուսկատել գինու:

Мускáтъ ա. (լտ.) մուսկատ (մի տեսակ խաղող):

Мус||кулатýра է. (լտ.) մկաններ, մկանային կազմ. **-кулёзный**, **-кулúстый** ած. մկանոտ, մեծ մկաններով. **-куловáтый** ած. բաւականին մկանոտ, մկանաշատ. **-кулъ** ա. (լտ.) մկան, մկնակ. **-кульный** ած. մկանի, մկանների, մկնակի, մկնակների:

Мýску||сный, -совый ած. մշկի, մշկ—. м—вая крыса կնդ. Myogale moschata, մուշտակարեր սրնչակ. **-съ** ա. մուշկ (արու մշկայծեամի պորտի յետևում գտնուող քսակի արտադրած եղմ և սաստիկ հոտաւէտ հիւթը):

Муслéніе ը. թքոտելը, փղնքոտելը, կեղտոտելը:

Мус||лúновый, -лúнъ տ. Муслúновый, -лúнъ.

Мý||слить (-лю -лятъ), зам—, ն. թքոտել, փղնքոտել, աղտոտել. **-ся** անփ. փղնքոտուիլ, իւրն իրան թքոտել, աղտոտել. **-сля́къ**, á ա. **-сля́чка** է. փղնքոտ, աղտեղասէր, անմաքուր այր, կին. **-сóлить** տ. Мýслить.

Мусóнъ տ. Муссóнъ.

Мýсо||ра է. (յն.) կաւի և ծեծած ածուխի խառնուրդ, գանգուած (հնոցները սուաղելու համար). **-рить** (-рю -рятъ), зам—, աղբոտել, դէս ու դէն աղբ, հող, քարու գիլ թափթփել. **-рный** ած. աղբի, աղբա—, քար ու գլի. м—ая я́ма; **-рщикъ** ա. աղբահան, աղբատար, 'չօփչի'. **-ръ** ա. աղբ, փոքր մասը (քարերից, ագիւսներից եւն կխտուածք):

Муссú||рованіе ը. չափազանցնելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. չափազանցնել, գլուտուել:

Муссли́||новый ած. մուսլինի, -ից, մարմաշէ. **-нъ** ա. (ֆր.) մուսլին, «անկլիկ», «մարմաշ» (բարակ, թեթև, խիտ նուրբ բամբակէ գործուածք):

Муссó||нный ած. մուսոնի. **-нъ** ա. (ֆր.) մուսոն (պարբերական հողմեր Հնդկական ովկիանոսում):

Мустъ ա. (գերմ.) խակ խաղողից կմ մրգերից մղած հեղուկ, 'գկաճջուր':

Мусульмá||нинъ ա. (յ. м—не, -нъ), **-нка** է. մահմեդական, -ուհի. **-ниться** (-нюсь -нятся) անփ. մահմեդականանալ. **-нскій** ած. մահմեդական. **-нство** ը. մահմեդականութիւն:

Му||тúть (-чý -тя́тъ), зам—, пом—, см—, ն. 1, պղտորել (ջուրը), խառնել. мутúть въ глазáхъ դէմզ. աչքերս շաղւում են, մթնում են. 2, դէմզ. սիրտը խառնել. меня́ стáло м. սիրտս սկսեց խառնել. мутúть на душѣ́, нá сердцѣ, меня́ мутúтъ սիրտս խառնում է. 3, *մէկի միտքը, սիրտը վրդովել, մէկին ատգրել, գրգռել, յուզել. м. нарóдъ; м. дýхъ; **-ся** 1, անփ. պղտորուիլ, *յուզուիլ, խռովիլ. винó мутúтся; глазá мутя́тся աչքերս մթնում են. нарóдъ мутúтся ժողովուրդը յուզւում է. **-тновáтость** է. թեթև պղտորութիւն. **-тновáтый** ած. քիչ պղտոր. **-тновóдный** ած. պղտոր ջրով, պղտորաջուր. **-тноглáзый** ած. պղտոր, շաղուած աչքերով. **-тность** է. պղտորութիւն. աղօտութիւն. **-тный** ած. պղտոր. նսեմ, աղօտ. въ м—ой водѣ́ рыбу ловúть; **-тнѣ́ть**, пом—, ը. պղտորուիլ. **-тóвка** է. **-тóвочка** նւզ. 1, խառնիչ (հեղուկների). мѣшáть м—ою; 2, 'չատալիօս, վայրահաչ կինտրմաս. **-ть** է. 1, պղտոր հեղուկ, պղտորութիւն, պղտոր անգ ջրի մէջ. 2, м. на глазý բժ. nephelium, աչքի փառ:

Мýфе||ль ա. (գերմ.) փորձայրի վառարան, հալոց, հնոց. **-льный** ած. այսպիսի վառարանի, հնոցի:

Муфлóнъ ա. (ֆր.) մի տեսակ վայրի ոչխար, արաբկ:

Мýфта է. (գերմ.) ձեռնամուշտակ (գլանաձև). 2, մեքենգ. սոյա ձեռվ յօրինած միատորիչ խողովակ. бýферная, винтовáя, соединúтельная м.

Мýфтишка է. նխտ. ողորմելի, անպիտան ձեռնամուշտակ:

Мýфтій ա. (արբ.) մուֆթի (մահմեդական օրէնսգէտ, դատաւորդէտ, «դէնպետ»):

Мýфто||чка է. պստիկ ձեռնամուշտակ. **-чный** ած. ձեռնամուշտակուկի:

Мýха է. 1, կնդ. Musca, ճանճ. мýхи жужжáтъ ճանճերը բզզում են. золотúстая м., M. Caesar, ոսկեճանճ. сúняя, мяснáя м., Sarcophaga carnaria, բուն մսաճանճ. шпáнская м., Cantharis vesicatoria, խարազանճնի կմ Սպանիոյ եղնակ. *убúть мýху հարբել. у неё мýхи въ носý նորա գլխում յարպաներ կան. дѣ́лать изъ мýхи слонá լուից ուղտ շինել. 2, ամկ. ճանճ, մեղրաճանճ, մեղու:

Мухаммедá||нинъ, -нскій, -нство տ. Магометáнинъ, -нскій, -нство.

Мухо||гóнка է. ճանճ քշելու ախյանմնմն կր. **-лóвка** է. 1, կնդ. Muscicapa, ճանճորս (թռչուն). 2, բս. Camelina sativa, ընտանի կամելին. 3, ճանճակալ, ճանճերի ականատ. **-лóвный** ած. ճանճորս, ճանճեր բռնելու, ճանճեր որսալու. **-лóвъ** ա. ճանճորս, ճանճեր բռնող. **-мóрный** ած. կարմիր ճանճասպան սնկից պատրաստած]. **-мóръ** բս. Agaricus musicarius, կարմիր ճանճասպան սունկ. **-мóрье** բս. Asparagus, ծնեբեկ, 'ծնէփակ':

Мухóртный ած. 1, թոյլ, նսեմ, վախտ, կարճահասակ. 2, (ձիաների մասին) տ. Гнѣдóй.

Мухоя́||ровый ած. մուխոեարի, -րից. **-ръ** ա. (խտ.) մուխոեար (բրդախառն և մետաքսախառն բամբակէ գործուածք):

Мý||чать, ся տ. Мýчить, ся; **-чéникъ** ա. **-чéница** է. նահատակ, -ուհի, մարտիրոս, -ուհի, վկայ, -ուհի. **-чéничéнъ** ա. եկղ. երգ. օրհներգութիւն 'ի փառս նահատակների. **-че-**

-ническій ած. նահատակութեան, մարտիրոսական. м. вѣнéцъ, умерéть м—ою смéртью; **-ченичество** չ. նահատակութիւն, մարտիրոսութիւն. **-чéніе** չ. տանջանք, չարչարանք. м—ія рéвности; м. съ нимъ, да и тóлько նա մարդու հոգի է հանում. онъ перенёсъ жестóкія м—ія во врéмя этой операціи; **-(мý)ченіе** չ. չարչարելը, տանջելը, լլկելը. **-чивать** տ. Мýчить; **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** ի. չարչարող, տանջող. լլկիչ այր, կին. **-чи́тельность** ի. չարչարանքներով, տանջանքներով լի լինելը. **-чи́тельный** ած. չարչարող, տանջող, տառապեցնող. м—ая болѣзнь ծանր, մեծ տառապանքներ պատճառող հիւանդութիւն. м—ая боль սոսկալի ցաւ. онъ постоянно нахóдится въ м—омъ безпокóйствѣ; **-чи́тельски** մ. անգթօրէն, անողորմ եղանակով. **-чи́тельскій** ած. անգութ, անագորոյն, անողորմ, վայրագ. **-чи́тельство** չ. անգթութիւն, անագորոյն վարմունք, անողորմութիւն. վայրագութիւն. **-чи́тельствовать** (-вую -ютъ) չ. անգթօրէն, վայրագաբար վարուել, գործել. **-чить** (-чу -чатъ), зам—, изм—, ն. տանջել, չարչարել, խոշտանգել, նահատակել, լլկել. егó такъ мýчили, что онъ ýмеръ; меня́ мýчитъ подáгра; м. живóтныхъ; сóвѣсть егó мýчитъ; **-ся 1**, անդր. չարչարուիլ, տանջուիլ. не слѣдуетъ м. изъ-за пустякóвъ; м. жáждой; м. родáми; м. надъ чѣмъ մի բանի վերայ չարչարուիլ, տանջուիլ, գլուխ տրաքացնել. я дóлго мýчился надъ разрѣшéніемъ этой задáчи; м. съ кѣмъ մէկի[ն մի բան հասկացնելու] համար չարչարուիլ, տանջուիլ:

Му||чи́ца, -чка նւզ. տ. Мукá; **-чни́къ, á** ա. ալիւրավաճառ. **-чни́стый** ած. ալիւրային, ալիւրաշատ. **-чни́ть** (-ню́ -ня́тъ), зам—, ն. ալիւրոտել. **-ся** անդր. ալիւրոտուիլ. **-чнóй** ած. **1**, ալիւրի, ալիւրա—. м. торгóвецъ, м—áя лáвка, м. лабáзъ; **2**, ալիւրային, ալիւրոտ. **-чу** տ. Мýчить; **-чý** տ. Мутить.

Му||ши́ный, -шій, ья, ье ած. ճանճի, ճանճային, ճանճա—. **-шка** ի. **1**, նւզ. ճանճիկ. **2**, բժ. սպեղանի, մղլամ. **3**, բիծ, խալ (ճաթեղէնի վերայ):

Мушкатéль տ. Мускатéль.

Мушке||тéрскій ած. մուսկէտակիրների, -կրի. м. полкъ; **-тéръ** ա. (ֆր.) մուսկէտակիր, պատրուգաւոր հրացանակիր. **-тный** ած. մուսկէտ[հրացան]ի м. выстрѣлъ; **-тóнъ** ա. (ֆր.) մուսկէտոն (կարճափող հրացան). **-тъ** ա. (ֆր.) մուսկէտ (պատրուգաւոր հրացան):

Мушмулá ի. բս. Mespilus germanica, զկռի, զկռենի. զկեռ:

Муштáбель ա. (լեհ.) յեցաձողիկ (որի վերայ նկարչի ձեռքը յենուում է):

Муш||трованіе չ. խիստ, խստութեամբ ուսուցանելը, վարժելը, հրահանգելը. **-тровáть** (-трýю -ютъ), отм—, ն. ուսուցանել, կրթել, վարժել, հրահանգել (խստիւ, խստութեամբ). **-трóвка** ի. տ. Муштровáніе.

Муштýкъ տ. Мундштýкъ. [տիկ՛ (չիթ):

Мýшчатый ած. պխտակաւոր, ՛պտպտու-

Мущи́на տ. Мужчи́на.

Муэдзи́нъ ա. (արբ.) մուէձին, աղօթքի կանչող (մզկիթներում):

Мхо||вáтый ած. մամռաւուն, թեթև մամռակալած. **-вый** ած. մամռի, մամռա—, մամռից. м—ая конопáтка; м. зáпахъ; **-звѣздникъ** (արտս. звёзд–) ա. բս. Mnium palustre, աստղամամուռ. **-образный** ած. մամռատեսակ, մամռանման:

Мчá||ніе չ. արագութեամբ տանելը, վարելը, սլացելը. **-ть** (мчу -чатъ), ум—, пом—, ն. արագութեամբ տանել, վարել, թռցնել, սլացնել. лóшади мчатъ карéту: **-ся** անդր. արագապէս սահիլ, ընթանալ, սլանալ. лóшади мчáтся во весь духъ; мы сѣли въ карéту и помчáлись во весь духъ; онъ помчáлся стрѣлóю նա նետի պէս սլացաւ:

М||шáница ի. մեղուամամուռ. **-шáный** տ. Моховóй; **-шéніе** չ. մամռով լցելը, գոցելը, կալնուլը. **-ши́на** ի. **-ши́нка** նւզ. մամռապատ, մամռակալած տեղ. **-ши́стый** ած. մամռակալած, մամռոտ, մամռաշատ. **-ши́ть** (мшу, мшатъ) ն. մամռով լցել, գոցել, կալնուլ. **-ся** չ. բուրդ տալ, քրքրուիլ. эта матéрія начинáетъ мши́ться.

М||щéніе չ. վրէժխնդիր, քինախնդիր լինելը. քէն, վրէժ, վրիժառութիւն. дышáть м—іемъ բուռն վրէժխնդրութեամբ լցուած լինել. **-щу** տ. Мстить.

Мы (насъ, намъ, нáми о насъ) դերն. անձն. յ. մենք. мы съ вáми ես և դուք:

Мывáть տ. Мыть, мóю.

Мы́||за ի. դաստակերտ, ագարակ:

Мыз||ганіе չ. թրև գալը, դէսուդէն ընկնելը. **-гать** չ. թրև գալ, դէսուդէն ընկնել:

Мы́||зникъ ա. **-зница** ի. դաստակերտատէր, -տիրուհի, ագարակատէր, -տիրուհի. **-зный** ած. դաստակերտի, -տային, ագարակի, -կային. м—ыя зéмли.

Мы́||калка ի. **1**, սանտր (կանեփի). **2**, շրջմոլիկ կինարմատ. **-каница** ի. **1**, տ. Мы́кала; **2**, հ—ք. շրջմոլիկներ. **-каніе** չ. սանտրելը, մաքրելը, պատրաստելը (կտաւ). **-кать** (-каю -ютъ և мы́чу -чутъ), перем—, пом—, սանտրել, մաքրել, պատրաստել (կտաւ). **2**, փետել, քաղել (բուրդ). **3**, կարօտութիւն քաշել, կարօտութեան, չքաւորութեան մէջ ապրել. м. гóре տառապիլ, վիշտ, աղէտ կրել. **4**, չ. թրև գալ, թափառիլ. м. пó свѣту օդորմելի կերպով կառավարուիլ, տառապիլ: **-ся** անդր. **1**, տ. Мы́кать 3 և 4; **2**, չ. во что մի բանի մէջ ընկնիլ, խառնուիլ:

Мыки́зъ ա. կնդ. Salmonis species, մի տեսակ սալ'մոն, լոսդի:

Мыкъ ա. բառա(ն)չոց:

Мы́||леніе չ. օճառելը, օշանակելը, սապնելը. **-ленка** ի. օճառի, սապնի տուփ. **-листый** ած. փրփրաշատ. **-лить** (-лю -лятъ), нам—, ն. օճառել, սապնել, օշանակել. *м. комý гóлову մէկին յանդիմանել, շշպրել, ՙներկել՛, ՙկոթել՛. *м. шéю վզակոթին տալ. **-ся**, взм—, **1**, անդր. փրփրիլ, փրփրակալիլ. **-лишко** նխտ. տ. Мы́ло; **-лкій** ած. փրփրաշատ, սաստիկ փրփրող, փրփրակալող. **-лкость** ի. փրփրաշատութիւն. **-ло** չ. **1**, օճառ, օշանակ, սապոն. ихъ какъ *м—омъ взя́ло նոքա վեր կացան ու փախան գնացին. **2**, փրփուր. лóшадь вся въ мы́лѣ ձին ամբողջապէս փրփուրի մէջ կորել է, քափ քրտինք է կտրել. **-ловарé-**

ніе չ. օճառ, օշանակ, սապոն եփելը, օճառագործութիւն. **лова́рка** է. օճառ, սապոն եփող կին. **-лова́рничать** չ. օճառ, օշանակ, սապոն եփել. **-лова́рный** ած. օճառ, սապոն եփելու. **-лова́рня** է. օճառ, սապոն եփելու գործարան. **-лова́рскій, -лова́рство** տ. Мылова́рный, -ре́ніе; **-лова́ръ** ա. օճառ, սապոն եփող. **-лова́тый** ած. քիչ փրփրոտ, փրփրած. **-лови́дный** ած. օճառի, սապնի նման, սապնանման, օճառանման, օճառակերպ. **-ло́вка** է. հնք. Talcum, տալկ. **-ло́вникъ** ա. բս. Sapindus, օճառածառ, սապնածառ. **-ложи́ръ** ա. գէշի (լէշի) ճարպ, ճրագու. **-льникъ** ա. բս. Saponaria officinalis, հասարակ օճառի (աճառխոտ, ուշնան, տճ. չէօյէն). **-льница** է. օճառարան. սապնարան. **-льный** ած. 1, օճառի, սապնի, օճառա—, օշանակի, -կային. м—ая вода́; м. пузы́рь սապնի փամփուշտ. м. ка́мень տ. Мыля́къ; м—ая трава́ ա, Salsola kali, աղնիւ օշան. բ, տ. Мы́льникъ; 2, լուանալու. **-льня́нка** է. տ. Мы́льникъ; **-льце** նւզ. տ. Мы́ло; **-льщикъ** ա. **-льщица** է. լոգացնող, լուանող այր, կին. **-ля́къ,** а́ ա. հնք. stéatite, ճարպաքար. **-ля́нка** է. տ. Мы́льникъ.

Мы́‖сецъ, сца ա. **-сикъ** նւզ. հրուանդան:

Мы́‖сленно մ. մտաւոր կերպով, մտքով, մտքի մէջ. моли́ться, грѣши́ть м.; я м. прису́тствовалъ на э́томъ пра́здникѣ; **-сленность** է. մտաւոր, մտացի լինելը. **-сленный** ած. մտաւոր, մտացի. **-сле́те** չ. անհ. մեն (եկ. սլ. այբբենի M. տառը). *онъ пи́шетъ м. նա (հարբած) երերում, տատանուելով է գնում. **-сли́тель** ա. **-сли́тельница** է. մտածող այր, կին. **-сли́тельность** է. միտք, մտածողութեան կարողութիւն. **-сли́тельный** ած. մտածելու, մտածման. м—ая спосо́бность; **-сли́ть** (-слю -слятъ) չ. մտածել, խորհել. онъ мы́слитъ отсю́да удали́ться; онъ нима́ло не мы́слитъ о свои́хъ дѣтяхъ; м. зло на кого́ մէկի դէմ չարիք նիւթել. **-ся** դմզ. թուալ, երեւալ. **-сль** է. միտք, իմաստ, գաղափար, խոհ, խորհուրդ. гла́вная м. сочине́нія; я сказа́лъ э́то безъ вся́кой за́дней м—и ես այդ ասացի առանց որեւէ յետին մտքի. онъ хорошо́ выража́етъ свои́ мы́сли; быть съ кѣмъ однѣхъ м—ей մէկին համամիտ, համակարծիք լինել. **-сля́щій** բյ. ած. մտածող, խորհող:

Мысо́къ, ска́, **-со́чекъ**, чка նւզ. **-съ** ա. հրուանդան. м. До́брой Наде́жды աշխ. գլուխ Բարեյուսոյ:

Мыта́‖рить (-рю -рятъ) չ. 1, խաբեբայութիւն անել. 2, մի կերպ քարշ գալ, 'եօլա գնալ'. **-ся** չ. 1, տառապանքներով, չարչարուելով ապրել, մի կերպ քարշ գալ, 'եօլա գնալ'. 2, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, մէկի վերայ խնդալ. **-рный** ած. 1, սուտ, կեղծ, կեղծապատիր, խաբեբայական. **-рскій** ած. մաքսաւորական. **-рство** չ. 1, մաքսատուն. մաքսաւորութիւն. 2, խաբեբայութիւն, կեղծիք. 3, * յ. չարչարանքներ, տառապանքներ. դրութիւններ հոգու՝ մարդուս մահից յետոյ. пройти́ сквозь всѣ м—а ամէն փորձանքներ կրել. **-рь**, я́ ա. 1, մաքսաւոր, հարկահան. 2, * խորամանկ, խաբեբայ մարդ:

Мы‖ти́ться (-чу́сь -тя́тся) չ. (անասունների մասին) 1, լուծել. 2, բուրդը տալ, մազը գցել. փետուրը տալ, գցել, թափել. **-тъ** ա. 1, մաքս, բաժ. 2, անսնբժ. լուծում, որովայնալուծութիւն. 3, բուրդը տալը, ձգելը. 4, որ և **-ть** է. փետրաթափութիւն, փետրափոխութիւն. со́колъ въ мыту́; быть въ мы́тяхъ.

Мы‖ть (мо́ю -ютъ) ն. լուանալ *м. кому́ го́лову մէկին յանդիմանել, շշպրել, ներկել, 'կոթել'. рука́ ру́ку мо́етъ (առծ.) ձեռքը ձեռք է լուանում, իսկ ձեռքը՝ երեսը. **-ся** անդր. լուացուել. **-тьё**, ья́ չ. լուանալը:

Мы‖ча́ніе չ. բառա(ն)չելը, -չոց. **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. բառա(ն)չել:

Мы́‖чка է. կտաւի խուրձ, կտաւը մանելու համար. **-чу** տ. Мы́кать; **-чу́** տ. Мыча́ть.

Мы‖ша́чій, ья, ье ած. մկան, մկնային. **-шело́вка** է. մկան ական, թակարդ. մկնորսարան. **-шело́вный** ած. մուկ բռնելու, մկնորսութեան. **шело́въ** ա. 1, մկնորս, մուկ բռնող. 2, կնդ. Buteo vulgaris, մկնորս կմ մօրական ճուռակ. **-шёнокъ**, нка ա. մըկան ձագ, մուկիկ:

Мы́шечный ած. մկանի, մկանային, մըկնակի, մկնակների. м—ая систе́ма.

Мы‖ши́ный, -шій, ья, ье տ. Мыша́чій; м. горо́хъ, Vicia cracca, արտիճ կամ թռչունների վիկ. **-шка** I. նւզ. տ. Мышь; II. 1, մկան, մկնակ. 2, կռնատակ, անթատակ. держа́ть шля́пу подъ м—ою (подъ м—ами) գլխարկը կռնատակին պահել:

Мышле́ніе չ. մտածելը, խորհելը, դատելը:

Мы́шца է. 1, մկան, մկնակ. 2, եկ. սլ. բազուկ, ձեռք, զօրութիւն:

Мышь է. կնդ. Mus, մուկ. подпо́льная կմ дома́шняя м., Mus musculus, տան մուկ. полева́я м., M. agrarius, դաշտային մուկ. фарао́нова м., Herpestes ichneumon, հետահան կամ Փարաւոնի մուկ. лету́чая м., Vespertilio, չղջիկ. худа́ та м., кото́рая одну́ лазе́йку зна́етъ (առծ.):

Мышья‖ко́висто-ки́слый ած. քիմ. զառկաթթու, մկնդեղ պարունակող. **-кова́тый, -кови́стый** ած. զառկաթթուային, մկնդեղոտ, մկնդեղախառն. **-ко́во-ки́слый** ած. քիմ. զառկաթթուային. **-ко́вый** ած. զառիկի, սպիտակ զառիկի, մկնդեղի. м. за́пахъ; м—ая кислота́ զառկաթթու. **-къ**, а́ ա. 1, հնք. arsenic, զառիկ. 2, Arsenicum, ճերմակ զառիկ, զառկաթթու, մկնդեղ. **-чный** տ. Мышьяко́вый.

Мѣ‖диплави́льный ած. պղինձ հալող, պղինձ հալելու. м. заво́дъ; **-диплави́льщикъ** ա. պղինձ հալող. **-диплавле́ніе** չ. պղինձ հալելը. **-ди́стый** ած. 1, պղնձակերպ, պղնձանման. 2, պղնձային, պղնձախառն. **-дникъ** ա. պղնձագործ. **-дни́ческій** ած. պըղնձագործի. **-дни́чество** չ. պղնձագործութիւն. **-дноплави́льный** տ. Мѣдиплави́льный; **-дноцвѣ́тный** ած. պղնձագոյն. **-дный** ած. պղնձի, պղնձէ, պղնձից. м—ыя де́ньги; м—ая посу́да; м—ая руда́; м. рудни́къ; *м. лобъ երեսը պինդ, անամօթ մրդ. **-дь** է. 1, հնք. Cuprum, Aes cyprium, պղինձ. м. кра́сная, жёлтая; 2, պղնձէ դրամ. 3, հ—ք. պղնձէ ամաններ, պղնձէ իրեր. **-дя́нистый**

ած. պղնձաշատ. **-дяница** է. կնդ. Anguis fragilis, սղոսկուկ, կուրօձ. **-дя́нка** է. կնդ. ա, Pelias chersea, պղնձօձ. բ, Buprestis, շքեղ կովակէզ (միջատ). **-дя́ный** ա. Мѣ́дный.

Мѣ||ленie չ. կաւճելը, կաւիճ քսելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ), нам—, пом—, ն. կաւճել, կաւիճ քսել. **-ся** անդր. կաւճոտուիլ, կաւճով ծածկուիլ. **-лова́тый** ած. կաւճախառն. **-лови́дный** ած. կաւճակերպ, կաւճանման. **-ловóй** ած. կաւճի, կաւճային, կաւճոտ. **-ло́къ**, лка́ նւզ. կաւիճ, կաւճի կտոր. *игра́ть на мѣло́къ պարտքով [թուղթ] խաղալ. **-лъ** ա. Տնր Creta, կաւիճ:

Мѣ́||на է. փոխելը, փոխարկելը, փոխում, փոխանակութիւն. **-нивать** ա. Мѣня́ть; **-новóй** ած. փոխարկութեան, փոխարէնը վերցնուող, տանուող. м—а́я торго́вля փոխավաճառութիւն. **-новщи́къ**, а́ ա. **-новщи́ца** է. փոխանակող, փոխառուտրական, -ուհի, հատավաճառ, -ուհի. **-новщи́чiй**, ья, ье ած. փոխառուտրականի, -կանական. **-ня́ла** ա. հատավաճառ, դրամափոխ, 'զառափ'. **-ня́льный** ած. հատավաճառութեան, դրամափոխութեան. м—ая ла́вка; **-ня́льщикъ, -ня́льщица** ա. Мѣновщи́къ, -вщи́ца; **-ня́нie** չ. 1, փոխելը, փոխարկելը. 2, դրամը մանրելը, դրամափոխութիւն. **-ня́ть** ն. 1, փոխել, փոխարկել, м. бѣльё; м. рели́гiю, мѣ́сто; м. свой о́бразъ жи́зни; м. свой мнѣ́нiя; м. това́ръ на това́ръ ապրանքն ապրանքի հետ փոխել. 2, մանրել (դրամը), 'խուրդա անել'. м. ассигна́цiи на серебро́ թղթադրամը արծաթի փոխել. **-ся**, пом—, անդր. փոխուիլ, փոփոխուիլ. мо́ды мѣня́ются; м. въ лицѣ́; м. взгля́дами, слова́ми հայեացքներ, խօսքեր փոխանակութիւն ունենալ:

Мѣ́||ра է. 1, չափ, քանակութիւն. *како́ю м—ою мѣ́ришь, тако́ю и тебѣ́ отмѣ́рится; въ э́тихъ стиха́хъ нѣтъ м—ы; питéйная, хлѣ́бная м.; сверхъ мѣ́ры չափից դուրս, չափազանց. въ мѣ́ру չափով, ըստ չափու, ըստ պահանջի. э́то не въ мѣ́ру այդ չափին համապատասխան չէ, (շորերի մասին) լաւ չէ նստում, չէ սազում. наблюда́ть мѣ́ру въ пи́щѣ; по кра́йней мѣ́рѣ գոնեա, ամենաքիչը, առնուազը. всему́ есть мѣ́ра ամէն բան չափ ու սահման ունի. превыша́ть мѣ́ру չափից անցնել. по м—ѣ возмо́жности որչափ կարելի է. 2, միջոց. побуди́тельная м. ստիպողական միջոց. предвари́тельная м. նախազգուշական, ժամանակաւոր միջոց, կարգադրութիւն. приня́ть мѣ́ры միջոցներ ձեռք առնել. **-ривать**, **ся** ա. Мѣ́рить, ся; **-ри́ло** չ. չափ, չափիչ. **-ри́льный** ա. Мѣри́тельный; **-ри́тель** ա. չափող. **-ри́тельный** ած. չափելու, չափի, քանակութիւնն իմանալու. **-рить** (-рю -рятъ), см—, изм—, ն. չափել. м. по́ле; м. хлѣ́бъ; м. арши́номъ, ведро́мъ; м. на свой арши́нъ իր վրայ ձևել. **-ся** անդր. съ кѣ́мъ մէկի հետ չափուիլ, մէկի հետ իր ույժը, կարողութիւնը չափել. **-рка** է. չափ, չափիչ. всё ста́вить подъ одну́ мѣ́рку; снима́ть съ кого́ м—у մէկի [շորի, կօշկի կըն] չափը վերցնել, մէկի վերայ շոր, կօշիկ կըն ձևել. **-рно** ն. չափով. **-рность** չ. չափաւորութիւն. **-рный** ած. չափաւոր, որոշ չափով. м—ая ры́ба համապատասխան մեծութեամբ ձուկ. м—ая буты́лка չափաշիշ. м—ыми шага́ми չափաւոր քայլերով. **-ропрiя́тie** չ. միջոց. стро́гiя м—iя; **-рочка** նւզ. ա. Мѣ́рка; **-рщикъ** ա. չափող. **-ря́льщикъ** ա. **-ря́льщица** է. չափող. **-ря́нie** չ. չափելը. **-ря́тель** ա. Мѣ́рщикъ; **-ря́ть** (-ряю -ютъ), **ся** ա. Мѣ́рить, ся.

Мѣ́||сивный ած. խառնարուտի. **-сиво** չ. **-сивцо** նւզ. խառնուրդ, խառնարօտ, խառըն կեր (հաւերի և անասունների). **-си́лка** է. հունցելու թիակ. **-си́льный** ած. հունցելու. **-си́льщикъ** ա. **-си́льщица** է. հունցող այր, կին. **-си́ть** (-шу́ -сятъ), зам—, разм—, см—, ն. 1, հունցել, շաղախել (խմորը). 2, տրորել, ճմռել, թրել, կոխել (կաւ). м. грязь ցեխոտ ճանապարհով ման գալ. **-ска** է. 1, հունցելը, շաղախելը. 2, ճմռելը, տրորելը, կոխելը:

Мѣ||сте́чко չ. 1, նւզ. պստիկ տեղ. до́ходное, тёпленькое м. արդիւնաբեր, տաք տեղ. 2, տեղ, աւանակ, գաւառակերտ, աւան. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), пом—, ն. տեղ տալ, տեղաւորել, զետեղել, պարունակել. **-ся** անդր. տեղաւորուիլ, զետեղուիլ. **-стни́чаться** չ. անդրանկութեան, առաջնակարգութեան համար մրցել. **-сти́шко** նխտ. ա. Мѣ́сто; **-стни́чество** չ. 1, բարձր ու պատուի, առհմիկութեան իրաւունք. 2, բարձր ու պատուի պայքար, մրցութիւն (նախնի ռուս ազնուականների). **-стность** է. տեղ, վայր, դիրք. **-стный** ած. տեղական, տեղային. м. судъ, м—ые зако́ны; м—ыя войска́; м—ое вино́; **-сто** չ. 1, տեղ, վայր, կողմ, տարածութիւն. гори́стое, ро́вное м.; отхо́жее м. արտաքնոց. святы́я мѣста́ սրբատեղեր, նուիրական վայրեր. э́то не у мѣ́ста այդ անտեղի, անհաճ է. вы найдёте его́ въ тако́мъ-то м—ѣ; въ кото́ромъ м—ѣ чу́вствуете вы боль? быть уби́тымъ на м—ѣ տեղն ու տեղը սպանուել. я бы не жела́лъ быть на его́ м—ѣ; э́то са́мое тру́дное м. въ конце́ртѣ; м. свида́нiя; дать кому́ м. մէկին տեղ տալ. не сходя́ съ м—а տեղից չհեռանալով. 2, տեղ, պաշտօն, ծառայութիւն. иска́ть м—а; дохо́дное м. արդիւնաւոր տեղ. суде́бное м. դատաստանատուն, ատեան. прису́тственное м. պետական պաշտօնատուն, ատեան. онъ безъ мѣ́ста, не у мѣ́ста նա առանց տեղի, առանց պաշտօնի է. онъ не на своёмъ м—ѣ նա իր տեղին, պաշտօնին անարժան է. мѣста́ми ն. տեղ տեղ. градъ былъ то́лько мѣста́ми.

Мѣ́сто||блюсти́тель ա. տեղապահ, տեղակալ, փոխանորդ. **-жи́тельство** չ. բնակութեան տեղ, բնակավայր. **-имéнie** չ. քերկ. դերանուն. **-нахождéнie** չ. տեղ (հանածոյի), հանքատեղ. **-описа́нie** չ. տեղագրութիւն. **-описа́тельный** ած. տեղագրական. **-положéнie** չ. տեղադրութիւն. м. ла́геря; **-пребыва́нie** չ. բնակութեան, կացութեան տեղ. **-рождéнie** չ. 1, ծննդավայր. 2, հանքատեղ, հանք, բոյ:

Мѣ||сяцесло́вный ած. ամսացոյցի, օրացոյցի. **-сяцесло́въ** ա. ամսացոյց, օրացոյց. **-сяцъ** ա. 1, լուսին, լուսնեակ. но́вый, молодо́й, по́лный м.; медо́вый м. մեղրալուսին. 2, ամիս. разъ въ м. ամիսը մի անգամ.

ка́ждый м. ամէն ամիս. **-сячина** ի. ամսապաշար, ամսական պարէն. **-сячно** դէմ. լուսինը փայլում է. на дворѣ́ м.; **-сячное,** аго չ. ամսական, դաշտան (կնոջ, աղջկայ). **-сячный** ած. **1,** լուսնի, լուսնա—. м. свѣ́тъ; м—ая ночь լուսնեակ գիշեր. **2,** ամսա—, ամսի, ամսական. м—ое жа́лованіе; м. срокъ; м—ое очище́ніе տ. Мѣ́сячное; м—ая трава́ բս. Campanula sibirica, սիբիրական զանգակիկ:

Мѣ‖та́ ի. **1,** թիրախ, նշան. **2,** նպատակ, դիտաւորութիւն. **-тить** (-чу -тятъ) ն. **1,** что մի բանի վերայ նշան դնել. м. бѣльё; **2,** во что մի բանի նշան դնել. м. медвѣ́дю въ го́лову; м. въ цѣль; *м. во, на кого́, что մէկին, մի բանի աչք անկել. онъ мѣ́титъ въ генера́лы նա նկրտում է գեներալ դառնալ. онъ мѣ́титъ на э́ту до́лжность; **2,** на кого́ մէկին ակնարկել, մէկի վերայ ակնարկութիւն անել. говоря́ э́то, онъ мѣ́тилъ на извѣ́стное лицо́; **-тка** ի. **1,** նշան, նիշ (մի բանի վերայ դրած, յօրինած). наложе́ніе мѣ́токъ; **2,** տ. Мѣ́ченіе; **-ткій** (-токъ -тка, о) ած. քաջ նշանառու, անվրէպ նշանառու. онъ м. стрѣло́къ; м—ое ружьё խիստ ուղիղ դիպցնող հրացան. **-тко** մ. ճշտութեամբ, անվրէպ, առանց վրիպելու. стрѣля́ть м.; **-ткость** ի. հմտութիւն նշանառութեան մէջ, քաջ նշանառութիւն. **-точка** նւզ. տ. Мѣ́тка 1; **-точникъ** ա. **-точница** ի. նշաններ դնող, նշաններ յօրինող (օր. ճերմակեղէնի վերայ) այր, կին. **-точный** ած. նշան դնելու, նշան յօրինելու, նշանադրութեան. м—ыя черни́ла.

Мѣ‖хово́й ած. **1,** մուշտակի(ց), մուշտակա—. м. воротни́къ մուշտակէ օձիք. м—ая ша́пка մուշտակէ գլխարկ. м. това́ръ մուշտակեղէն. **2,** փուքսի. **-ховщи́къ,** а́ ա. **-ховщи́ца** ի. **1.** մուշտակավաճառ, մորթեղէններ ծախող այր, կին. **2,** մուշտակներ կարող, 'քուրքչի' այր, կին. տկագործ. **-ховщи́чій,** ья, ье ած. մուշտակավաճառի. 'քուրքչու'. **-хъ** ա. **1,** (յ. мѣха́, о́въ) մուշտակ, մորթ(ի). ли́сій, со́болій, бобро́вый м.; торгова́ть м—а́ми; **2,** (յ. мѣхи́, о́въ) տիկ հանած մորթ, տիկ, տըկճոր. кузне́чный м. դարբնի փուքս. раздува́льный, раздува́тельный, ручно́й м. փուքս, ձեռնափուքս:

Мѣ‖че́ніе չ. **1,** նշան դնելը (օր. ճերմակեղէնի վերայ). **2,** նշանառութիւն, նշան դնելը (հրացանաձգութեան ժամանակ). **-ченый** ած. նշանած, նշան դրած. м—ыя ка́рты.

Мѣ‖ша́лка ի. խառնիչ, խառնելու փայտ, գործիք. **-шани́на** ի. խառնած բան, խառնուրդ. **-ша́ніе** չ. խառնելը. м. дровъ въ пе́чкѣ; **-ша́ть,** зам—, см—, перем—, пом—, ն. **1,** խառնել. м. ка́рты; м. цеме́нтъ въ твори́лѣ; м. дрова́ въ пе́чкѣ; м. вино́ съ водо́ю; **3,** շփոթել (իրերը միմեանց հետ). **3,** չ. кому́ մէկին խանգարել. **-ся 1,** անդր. խառնուել, շփոթուել. м. въ слова́хъ; ма́сло не мѣша́ется съ водо́ю; **2,** անդր. (вмѣша́ться) մի բանի մէջ խառնուել, մի բանի միջամտել. м. въ чужі́я дѣла́; **3,** չ. ցնորուել, գժուել. м. въ умѣ́ խելքը կորցնել:

Мѣше́ніе չ. շաղախելը, տրորելը, կոխելը:

Мѣ‖ше́тчатый ած. պարկաձև. **-шё́чекъ,** чка տ. Мѣшо́чекъ; **-ше́чникъ** ա. պարկագործ, պարկավաճառ. **-шё́чный** ած. պարկի ջուալի. м—ая мука́.

Мѣшивать տ. Мѣси́ть և Мѣшивать.

Мѣш‖ка́ніе չ. յապաղելը, ուշանալը, յամելը, յապաղում. **-кать,** зам—, пром—, չ. յապաղել, ուշանալ, (գր.) յամել:

Мѣшкова́‖тость ի. **1,** անհամ լայնութիւն, պարկանմանութիւն (զգեստի). **2,** դանդաղութիւն, անարիութիւն, 'թամբալութիւն'. **-тый** ած. **1,** (զգեստի մասին) անհամ լայն, պարկանման. **2,** (մարդու մասին) դանդաղ, անարի, 'թամբալ':

Мѣшкови́на ի. հաստ կտաւ, որից պարկեր են կարում, պարկացու կտաւ:

Мѣшкот‖но մ. դանդաղութեամբ. **-ность** ի. դանդաղութիւն, դանդաղկոտութիւն. **-ный** ած. դանդաղ, դանդաղկոտ, 'ջանջալ':

Мѣ‖шо́къ, шка́ ա. **-шо́чекъ,** чка նւզ. **1,** պարկ, 'ջուալ'. ши́ла въ мѣшкѣ́ не утаи́шь (առծ.). на нёмъ пла́тье сиди́тъ *мѣшко́мъ նորա շորը շատ լայն, պարկանման է. **2,** կակուղ մորճերից հիւսած քթոց. **3,** * անճոռնի, անշնորհք մարդ. э́то настоя́щій м—о́къ.

Мѣща‖ни́нъ ա. (յ. мѣща́не, -нъ), **-нка** ի. մեշչան, -ուհի (ոչ գիւղական, տարբեր դասի քաղաքացի այր, կին). **-нскій** ած. մեշչանի, -նական. **-нство** չ. մեշչանութիւն, մեշչաններ:

Мя́‖гкій (-гокъ -гка́, о) ած. (արտս. мя́хк—) **1,** փափուկ, կակուղ. м—ая посте́ль; м—ая говя́дина; м—іе во́лосы; м—ое желѣ́зо; **2,** * փափուկ, մեղմ, դիւրահամբոյր. м. человѣ́къ, м—ое се́рдце; **-гко** մ. մեղմաբար:

Мягко‖ва́тость չ. թեթև փափկութիւն, կակղութիւն, *մեղմութիւն. **-ва́тый** ած. փափկաւուն, բաւականին փափուկ, կակուղ. **-ко́жій** ած. կնդ. փափկամորթ, կակղամորթ. **-нра́віе** չ. քաղցրաբարոյութիւն. **-нра́вный** ած. քաղցրաբարոյ, հեզաբարոյ. **-(о́)нько** մեղմ. տ. Мя́гко; **-пёрыя** рыбы, կնդ. Anacanthini, Կակղաթևեր. **-серде́чно** մ. բարեսրտութեամբ, կարեկցաբար. **-серде́чный** ած. բարեսիրտ, փափկասիրտ, կարեկից սրտով, նուրբ զգացումներով. **-се́рдіе** չ. բարեսրտութիւն, մեղմ, կարեկից սիրտ ունենալը. **-се́рдость** ի. տ. Мягкосе́рдіе; **-се́рдый** տ. Мягкосерде́чный.

Мя́гкость ի. փափկութիւն, կակղութիւն. * մեղմութիւն. м. нра́ва հեզահամբոյրութիւն:

Мягко‖тѣ́лость ի. կակղամորթութիւն. փափուկ, նուրբ մորթ. **-тѣ́лъ** ա. կնդ. Molluscus, կակղամորթ. **-тѣ́лый** ած. փափկամարմին, կակղամարմին, փափկամորթ, փափուկ կաշով. կակղամիս (պտուղ), м—ыя живо́тныя կնդ. Mollusca, Կակղամորթներ կմ. Թուլատարրներ. **-ше́рстный, -ше́рстый** ած. փափուկ, կակուղ բրդով:

Мя́г‖че ած. և մ. բաղդտ. աւելի փափուկ, աւելի մեղմ. **-че́ніе** չ. փափկացնելը, կակղացնելը. **-чи́тельность** փափկացնող, կակղացնող յատկութիւն. **-чи́тельный** ած. փափկացնող, -ցուցիչ, կակղացնող, -ցուցիչ. м. пла́стырь; **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), вы́м—, см—, ն. փափկացնել, կակղացնել. **-ся** անդր. փափկանալ, կակղանալ, գիջել. **-чѣ́ть,** пом—, չ. փափկանալ, կակղանալ:

Мяз||га́, -го́вый տ. Мезга́, -го́вый; **-дра́, -дри́ть** տ. Мездра́, -дри́ть.

Мя||ки́на ի. յարդ, յարդի մղեղ. **-ки́нникъ** ա. **-ки́нница** ի. յարդի կլապան, մարագ. **-ки́нный** ած. մղեղի, յարդի. **-ки́шекъ**, шка նւզ. **-ки́шъ** ա. հացի փափուկ մասը:

Мя́||клость ի. փափկութիւն. կակղութիւն. **-клый** ած. փափուկ, փափկացած, կակուղ, կակղացած. **-кнуть** отм—, разм—, см—, չ. փափկանալ, կակղանալ. **-конькій** ած. մեղմ. փափլիկ. **-котный** ած. կակուղ, փափուկ. կենդ. կակղամորթ. **-коть** ի. որ և է բանի փափուկ մասը. м. спины́; պտուղի միսը. **-ко́хонькій** ած. խիստ փափուկ, խիստ կակուղ:

Мя́||лица, -лка ի. **-ло** չ. կտաւատը ծեծելու գործիք, ծեծան. **-льный** ած. ծեծող, քրքրող, տրորող. **-льня** ի. որ և է բան ծեծելու, քրքրելու, տրորելու տեղ. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. մի բան (օր. կտաւատ) ծեծող, քրքրող այր, կին:

Мя́м||леніе չ. **1**, ծանր, կամաց ծամելը. **2**, ծամելը, ծամծմելը (խօսքը). **-лить** (-лю -лятъ) չ. **1**, ծանր, կամաց ծամել. **2**, ծամել, ծամծմել (խօսքը), դանդաղ կերպով ասել, խօսել, գործել. **-ля** հ-ր. դանդաղկոտ, յոյլ, 'թամբալ', ալարկոտ այր, կին:

Мя||си́стость ի. մսոտութիւն, մարմնեղութիւն, մսաշատութիւն. **-си́стый** ած. մսոտ, մսեղ, մարմնեղ. **-си́шко** չ. նխտ. վատ, անպիտան միս. **-си́ще** չ. յւել. ահագին, մեծ միս, մսի կտոր. **-сни́къ**, а́ ա. մսավաճառ, 'ղասաբ'. **-сни́ческій** տ. Мясни́чій; **-сни́чество** չ. մսավաճառութիւն, 'ղասաբութիւն'. **-сни́чиха** ի. մսավաճառի, 'ղասաբի' կին. **-сни́чій**, ья, ье ած. մսավաճառի, 'ղասաբի'. **-сно́й** ած. մսի, մսային. м—ы́я ча́сти тѣ́ла; м—а́я пи́ща կամ м я с н о́ е, о́го չ. մսեղէն, մսէ կերակուր. м—а́я ла́вка; м. цвѣ́тъ մսի գոյն. **-со** չ. միս. бѣ́лое м. հորթի կամ հաւի միս. ди́кое м. աւելորդ միս. ни ры́ба, ни м. ոչ այս է և ոչ այն. **-сови́дный** ած. մսակերպ, մսանման, մսատես:

Мясо||пу́стіе չ. տ. Мясопу́стъ; **-пу́стный** ած. մսապաս. м—ая недѣ́ля մսապաս շաբաթ (մեծ պասի նախորդ շաբաթը, երբ միս ուտելը արգելուած է). **-пу́стъ** ա. եկղ. մսի պաս, մսի պահեցողութիւն, նաւակատիք. **-ѣде́ніе** չ. մսակերութիւն, միս ուտելը. **-ѣ́дный** ած. **1**, միս ուտելու, մսակերութեան. м—ая недѣ́ля; **2**, մսակեր. м—ыя живо́тныя; **-ѣ́дъ** ա. եկղ. **-яде́ніе** չ. **-я́стіе** չ. մսի ուտիք, ժամանակ, երբ միս ուտելը արգելուած չէ:

Мясти́ (-ту́ -тёшь -ту́тъ) ն. յուզել, խռովեցնել. стра́сти мяту́тъ ду́шу; **-ся** ներգ. **1**, յուզուիլ, խռով(ու)իլ. „…мяту́тся язы́чники“ Զմէ՞ խռովեցան հեթանոսք (Գործք Առաք. 4_{25}). **2**, չ. դէս ու դէն ընկնիլ, ցրուիլ, ցիրուցան լինել. хло́пья мяту́тся ձիւնի փաթիլները թափթփւում են. всё въ у́жасѣ мятётся.

Мясцо́ նւզ. տ. Мя́со.

Мя́та ի. բս. Mentha, անանուխ. пе́речная կամ а́нглійская м., M. piperita, պղպեղահամ անանուխ. кудря́вая, курча́вая м. M. crispa, գանգրաւոր անանուխ:

Мяте́||жество չ. խռովարարութիւն. **-жливость** ի. խռովասիրութիւն, հակառակասիրութիւն. **-жливый** ած. խռովասէր, հակառակասէր, ամբարիշտ. **-жникъ** ա. **-жница** ի. ապստամբ, -ուհի, խռովարար, -ուհի. **-жничать** չ. ապստամբուիլ, խռովութիւն յարուցանել. **-жническій** ած. խռովարարութեան, ապստամբողական. **-жничество** չ. խռովարարութիւն, ապստամբողութիւն. **-жничій**, ья, ье տ. Мяте́жническій; **-жный** ած. խռովութեան, ապստամբութեան. м. духъ; м—ая толпа́ խռովուած, յուզուած ամբոխ. м—ое вре́мя խռովայոյզ ժամանակ. **-жъ**, а́ ա. ապըստամբութիւն, խռովութիւն, շփոթ. м я т е ж и́ յ. խռովութիւններ, շփոթութիւններ:

Мяте́||листый ած. բքային, բքի, 'թիփու'. **-лица -ль** ի. ձիւնախառն հողմ, բուք, 'թիփի'. **-льный** ած. բքի, 'թիփու':

Мя́тіе չ. **1**, ծեծելը, քրքրելը (կտաւատը). **2**, ճմլելը. տրորելը, կոխելը, շաղախելը (կաւը):

Мят||ли́ка բս. Poa prataensis, հասարակ դաշտախոտ. **-ликовыя** расте́нія, ազգխոտեր: [м. за́пахъ.

Мя́тный ած. անանուխի, -խային. м. чай;

Мяту́ տ. Мясти́.

Мя||ть (мну, мнутъ), см—, ն. **1**, քրքրել, ծեծել (կտաւատը). **2**, ճխլտել, ճմռթկել. м. посте́ль; не мни́те пла́тья; **3**, ճմլել, տրորել, կլխճորել, ոտնատակ տալ, ճմռտել, կոխել. м. нога́ми гли́ну; скоти́на мнётъ траву́; **-ся 1**, ներգ. շփոթուիլ, շշկլուիլ, վախուորուիլ. **2**, չ. տատանուիլ. до́лго мя́лся, но наконе́цъ согласи́лся; **-тьё**, ья́, տ. Мя́тіе; м. гли́ны нога́ми.

Мяу́||канье չ. մլաւելը, մլաւիւն, մլաւոց (կատուի). **-кать, -кнуть** չ. մլաւել. **-чить** (-чу -чатъ) տ. Мяу́кать.

Мяху́нка ի. բս. Physalis Alkekengi, յակոբուկ:

Мя||чево́й ած. գնդակի, գնդա—, գնդակա—. м—а́я игра́; **-чикъ** նւզ. **-чи́шко** ա. նխտ. **-чи́ще** ա. յւել. **-чъ**, а́ ա. գնդակ, 'բուրթի'. игра́ въ м. գնդակախաղ, 'բուրթախաղ':

Мѵ||рница տ. Ми́рница; **-рный** տ. Ми́рный 3; **-ро** տ. Ми́ро.

Мѵровар... տ. Мировар...

Мѵронос... տ. Мироносъ...

Мѵропомаз... տ. Миропомаз...

Мѵроточ... տ. Мироточ...

Мѵрохрани́тельный տ. Мирох...

Н.

Н, н ռուսաց այբբենի տասն և չորսերորդ տառն է և հնչւում է ինչպէս հայոց Ն-ն:

На 1, նխդ. պահանջում է հայցական և ներգոյական հոլով: **A**, на հայցական հոլովով նշանակում է. 1, (շարժողութիւն ցոյց տալով բայերից յետոյ (դէպի ուր, դէպէ՞ որտեղ)

վերայ, դէպի, 'ի, յ. сѣсть на стулъ աթոռի վերայ նստիլ. лечь на постéль անկողնի վերայ պառկիլ. выйти на ýлицу փողոց դուրս գալ. звать на свáдьбу հարսանիքի հրաւիրել. итти́ на слýжбу ծառայութեան, պաշտօնի գնալ. взять что на себя́ մի բան իւր վերայ առնել. взлѣзть нá стѣну պատի վերայ բարձրանալ. повѣсить сáблю нá стѣну սուսերը պատից կախել. брóситься комý на шéю մէկի վզովն ընկնել. отвѣчáть на письмó նամակին պատասխանել. 2, ցոյց է տալիս ժամանակ, տեւողութիւն, օր. на слѣдующій день հետեւեալ օրը. нá два гóда երկու տարով. 3, ցոյց է տալիս գին, արժողութիւն, չափ, օր. закупи́ть хлѣба нá пять рублéй հինգ ռուբլու հաց գնել. на цѣлый пáлецъ ши́ре մի ամբողջ մատնաչափ լայն. покупáть на вѣсъ քաշով առնել, գնել. игрáть на дéньги փողով խաղալ. 4, համար, յօգուտ, 'ի նպաստ. рабóтать на помѣщика; завѣщáть своё имýщество на ни́щихъ, на цéрковь իւր ստացուածքը կտակել յօգուտ աղքատների, եկեղեցուն. на что тебѣ э́то? на зло емý 'ի հեճուկս նորա, նորան հակառակ. **Б**, на ներգոյական հոլովով ցոյց է տալիս. տեղ (ո՞ւր, ո՞րտեղ, ինչ բանի վերայ), ժամ, ժամանակ (ե՞րբ, ինչ ժամանակ, օր.) сидѣть на стýлѣ աթոռի վերայ նըստել (նստած լինել). быть на свáдьбѣ հարսանիքում լինել, գտնուել. со слезáми на глазáхъ արտասուքը աչքերին. купи́ть что на ры́нкѣ շուկայում մի բան գնել. писáть на бумáгѣ թղթի վերայ գրել. быть на слýжбѣ ծառայութեան մէջ լինել. быть на рабóтѣ գործի, աշխատանքի վերայ լինել. нести́ ребёнка на рукáхъ երեխային ձեռքերի վերայ կրել. жени́ться на вдовѣ այրու հետ ամուսնանալ. на стáрости лѣтъ ծերութեան ժամանակ. на э́той, на бýдущей недѣлѣ այս, եկող շաբաթ. на дняхъ օրերս, այս մի երկու օրուայ մէջ. **II.** ձգ. ահա́, ա՛ռ, ա՛ռ քեզ. на, возьми́! нá, э́то тебѣ на вóдку; вотъ тебѣ на! ահա թէ ինչ, 'այ քեզ օյին':

—NB. **На** միանալով բայերի հետ 'ի մէջի այլոց նշանակում է. 1, գործողութիւն մի բանի վերեւից, մի բանի վերայ, օր. наклеи́ть վրան կպցնել. наступи́ть на что մի բան կոխել, մի բանի վերայ ոտք դնել. 2, գործողութեան առատութիւն. набросáть մեծ քանակութեամբ գցել, կիտել. навали́ть մեծ քանակութեամբ ածել, թափել, կիտել. 3, (-ся վերջացող բայերի հետ) գործողութեան լիակատարութիւն, օր. насмотрѣться ց'յագ նայել, այնքան նայել, որ մարդ կշտանայ. нагуля́ться ց'յագ, ց'յօգնութիւն զբօսնել:

На‖алты́нничать տ. Алты́нничать; **-аркáнить** տ. Аркáнить; **-áхаться** հ․բ. շատ ախ քաշել, շատ ախ ու վախ քաշել, հառաչել:

Набá‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Набавля́ть, ся; **-вка** է. **-влéніе, -вливаніе** ն. **I**, աւելացնելը, վրան դնելը. **2**, յաւելում. **-вливать, -вля́ть**, -бáвить ն. աւելացնել, վրան դնել. **-вочка** է. պստիկ յաւելում. **-вочный** ած. յաւելման. н—ыя дéньги յաւելադրամ:

Набáг‖реніе, -риваніе ն. բագրով շատ ձուկ որսալը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. բագրով (багóръ) շատ ձուկ որսալ:

Набалагýрить (-рю -рятъ) ն. շատ զուարճալի, ուրախ բաներ պատմել, շատ կատակներ, հանաքներ անել:

Набаламý‖ченіе, -чиваніе ն. շփոթեցնելը, շուարեցնելը, խառնաշփոթելը, -փլթոսելը. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. դատարկ, անհիմն խօսքերով խռովեցնել, շփոթեցնել, շուարեցնել, խառնաշփոթել, խառնափթորել:

Набалдá‖чникъ ա. **-чничекъ**, чка նւզ. **-шникъ** ա. **-шничекъ**, чка նւզ. ձեռնափայտի, դաւազանի գլուխ, գլխի կերտուածք:

Набаловáть (-лýю -ютъ), **ся** տ. Нашали́ть, ся.

Набáлты‖ваніе ն. **I**, յիմարաբար, անհաճ կերպով խօսելը, 'դուրս տալը', շաղակրատելը. **2**, խառնելը, հարելը. **3**, չարախօսելը. **-вать**, наболтáть ն. **1**, յիմարաբար, անհաճ կերպով խօսել, 'դուրս տալ', շաղակրատել. **2**, մի բան հեղուկի (օր. ձուաները կաթի) հետ խառնելով հարել. **3**, на когó մէկի վերայ չարախօսել:

Набальза‖ми́ровáніе, -ми́ровáть, ся տ. Бальзами́ровáніе, -ми́ровáть, ся; **-ми́рóвываніе, ми́рóвывать, ся** տ. Набальзами́ровáніе, -ми́ровáть, ся.

На‖баля́сничать ն. շատ հանաքներ անել, շատ զուարճալի բաներ պատմել. **-барабáнить** (-ню -нятъ) ն. երկար, շատ թմբկահարել. **-барáхтаться** տ. Барáхтаться; **-бары́шничать** ն. շահագիտութեամբ, շարչիութեամբ հարստանալ, հարստութիւն դիզել:

Набá‖тить (-чу -тятъ) ն. նաբատ տալ, զանգակ տալով, փող հնչելով ժողովրդին հաւաքել, կանչել. **-тный** ած. նաբատի. н. кóлоколъ; о. удáръ; **-тчикъ** ա. նաբատ խփող. **-тъ** ա. (արբ.) նաբատ (զանգահարութիւն, փողհարութիւն էլն, որ ժողովրդին óր և է կարեւոր դէպքի առթիւ հաւաքում է). бить, удáрить въ н. նաբատ տալ:

Набедёрникъ տ. Чапрáкъ.

Набéдренникъ ա. բարձապան, կոնքեռ (քառանկիւնի դենջակ քահանայապետական զգեստաւորութեան):

Набез‖дѣльничать ն. շատ փչութիւններ, անզգամութիւններ, սրիկայութիւններ անել. **-закóнничать** ն. շատ անօրէն, անիրաւ բաներ բռնել:

Набекрéнь ձ. թեք, շեղ (գլխարկի մասին). заломи́ть шáпку на б. գլխարկը շեղ դնել:

Нáбере‖жная, ой է. գետափեայ կմ ծովափեայ փողոց. **-жный** ած. գետափեայ, ծովափեայ:

Набесѣдоваться (-дуюсь -ются) ն. երկար զրոյց անել, խօսել:

Наби‖вáльщикъ ա. **-вáльщица** է. ներքնակ և նման բաներ լցնող այր, կին. **-вáніе** ն. **I**, լցնելը (օր. ներքնակ, կենդանիների մորթ). **2**, նախշելը, դաջելը (կտաւեղէն էլն). **3**, շրջանակելը (տակառը). **-вáтель, -вáтельница** տ. Набивáльщикъ, -льщица; **-вáть**, -(и́)ть ն. **I**, խփել, զարկել, ցցել, անկել (մեծ քանակութեամբ). н. свай; наби́ть гвоздéй въ стѣну պատի մէջ շատ մեխեր խփել. н. вóйлокомъ թաղիքով պատել. н. óбручи

на бочку տակառի վերայ շրջաններ քշել, զարկել. н. шипы на колёса; **2,** լցնել. н. матрацъ волосомъ, н. трубку табакомъ չիբուխը թութունով լցնել. н. погребъ льдомъ; н. карманъ, брюхо; вѣтеръ набиваетъ снѣгъ въ сѣни; *н. себѣ чѣмъ голову մի բան մտադրուիլ, գլուխը մի բան անելու. *н. кому въ уши մէկի ականջները խլացնել, ՙզահլան տանել՚. *ребёнку набили голову безполезными правилами; **3,** նախշել, դաջել, նախշ յօրինել. н. ситецъ; **4,** մեծ քանակութեամբ մորթել, մորթոտել, սպանել, կոտորել. мясники набили много скота; охотникъ набилъ много дичи; **5,** հարել, ճմլել. сѣдло набило спину у лошади; н. оскомину ատամն առնել (խակ մրգեր ուտելուց). н. цѣну գինը բարձրացնել. *н. руку ձեռքը վարժել. **-ся** անդր. **1,** մէկի վզից կպչել, մէկին խնդիրքներով, առաջարկութիւններով ձանձրացնել. н. на непріятность անախորժութեանց հանդիպել. **2,** կիտուել, մեծ բազմութեամբ հաւաքուիլ. народу набивается въ церковь гибель ահագին բազմութիւն է հաւաքուում եկեղեցի. въ сѣняхъ набилось много снѣгу; **-вка** ի. տ. Набиваніе; **-вной** ած. **1,** մի բանի վրայ քշած, զարկած (շրջանակ). н—ая цѣна խիստ բարձրացրած գին. **2,** լցրած. **3,** նախշ յօրինելու, դաջելու. н—ая краска; н. узоръ [օր. կտաւեղէնի վերայ] յօրինած նախշ. **3,** խփելու, զարկելու, ցցելու:

Наби‖раніе չ. **1,** հաւաքելը, ժողովելը. **2,** ծծելը, իր մէջ քաշելը. **3,** տպգր. շարելը. **-ратель** ա. **-рательница** ի. հաւաքող, ժողովող այր, կին. **-рать**, набрать ն. **1,** հաւաքել, ժողովել. я много набралъ грибовъ; н. въ долгъ պարտք վերցնել. н. рекрутъ, войско; н. подписчиковъ; **2,** ծծել, իր մէջ քաշել. **3,** տպգր. շարել. н. газетный листъ; **-ся 1,** անդր. հաւաքուիլ, ժողովուիլ, կիտուիլ. гости набираются; вода набирается въ яму; **2,** չ. чего մի բան սովորել, մի բան խրատուել. н. ума разума խելքի գալ, խելօքանալ, զգաստանալ. н. дурныхъ привычекъ; отъ кого онъ набрался такихъ идей? н. смѣлости ժպիրհ դառնալ, յանդգնիլ. **-рка** ի. տ. Набираніе.

На‖битіе չ. լցնելը. **-бить** (-бью -ютъ; -бей), **ся** տ. Набивать, ся; **-битый** բ. ած. լցրած. քշած. н. обручъ մի բանի (օր. տակառի) վերայ քշած, զարկած շրջանակ. *н. дуракъ յիմարների թագաւոր. **-блеваніе, -блевать** տ. Блеваніе, -вать; **-блеять** Блеять.

Набле‖ваніе չ. կեղտոտելը. **-блевать** (-блюю -ютъ) չ. բոլորովին կեղտոտել (փսխելով):

Наблю‖датель ա. **-дательница** ի. դէտ, դիտուհի, դիտող, քննող, ՙտնտղող՚, հսկող այր, կին. **-дательность** ի. դիտելու, քննելու կարողութիւն. ուշադրութիւն. **-дательный** ած. **1,** դիտող, քննող, ՙտնտղող՚, դէտ, ուշադիր. н. умъ; **2,** դիտելու, քննելու, հսկելու. н. постъ; н—ая цѣпь; **-дать**, -сти ն. **1,** դիտել, քննել, ՙտնտղել՚. н. природу, теченіе свѣтилъ небесныхъ; **2,** պահել, պահպանել. н. постъ պաս պահել. н. мѣру չափ պահել о. законъ, правосудіе; **3,** за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել. н. за дѣтьми, за порядкомъ, за работами; **-деніе** չ. **1,** դիտելը, քննելը, ՙտնտղելը՚, հսկելը. պահելը. **2,** դիտողութիւն, քննութիւն, հսկողութիւն. астрономическія н—ія.

Наблюдникъ ա. սկաւառակի խուփն, [խուփ:

Наблюсти (-ду -дутъ) տ. Наблюдать.

Набобъ ա. (արբ.) նաբաբ (կուսակալ Հնդկաստանի մահմետական երկիրներում. *նա որ Հնդկաստանից մեծ հարստութիւններով վերադարձել է):

Набога‖щать, -тить (-щу -тятъ) ն. հարստացնել, հարուստ դարձնել. **-ся** անդր. հարստանալ. **-щеніе** չ. հարստացնելը, հարստանալը:

Набоечка նւզ. տ. Набойка.

Набо‖жество չ. տ. Набожность.

Набожиться (-жусь -жатся) չ. շատ երկար, սաստկապէս երդուել:

Набож‖ничаніе չ. բարեպաշտ ձեւանալը. **-ничать** չ. բարեպաշտ ձեւանալ. **-ничество** տ. Набожничаніе; **-но** ն. բարեպաշտութեամբ. **-ность** ի. բարեպաշտութիւն, կրօնասիրութիւն. **-ный** ած. բարեպաշտ, կրօնասէր, աղօթասէր, պաշտօնասէր:

Набо‖й ա. մակոյկի կողքին զարկած տախտակ. **-йка** ի. **1,** լցրած բան. **2,** լից, այն՝ ինչով որ մի բան լցնում են. **3,** չիթ, չթեղէն. **-йникъ** ա. [օր. գնդակը մղելու] ձող, ճիպոտ. **-йный** ած. набой -ի. **-йчатый** ած. նախշաւոր, նախշ ունեցող. н—ое платье չթի (չթեայ) շոր. **-йщикъ** ա. **-йщица** ի. ա, ներքնակներ լցնող, բ, կտաւեղէն նախշող, դաջող այր, կին. **-йщичій**, ья, ье ած. ներքնակներ լցնողի. կտաւեղէն նախշողի: [գանխոտ:

Набокій ած. կողքի վերայ թեքուած, շե-

Наболотный ած. ճահճային, ճահճուտի:

Наболта‖ніе չ. խառնելը, հարելը. **-ть** տ. Набалтывать.

Наболь‖шая, шей ի. **-шій**, аго ա. ռմկ. մեծ, աւագ, գլխաւոր, մեծաւոր. „я осиротѣлъ рано и не имѣлъ надъ собою набольшаго".

Наболѣ‖вшій, -лый բ. ած. խիստ զգայուն, դիւրազգրգիռ, հիւանդոտ. **-ніе** չ. խիստ հիւանդանալը, զգայուն, դիւրազգրգիռ դառնալը. **-ть** չ. **1,** ցաւիլ. палецъ наболѣлъ; **2,** *երկար ցաւելուց մաշուիլ, զգայուն դառնալ. сердце наболѣло отъ горести.

Наборазжи‖ваніе չ. շատ ակօսներ քաշելը. **-вать**, набороздить ն. շատ ակօսներ քաշել:

Набо‖ристый ած. **1,** բազմածալ, ծալքաշատ. **2,** շատ բովանդակող, ծծող. **-рка** ի. **1,** տպգր. գրաշարութիւն. **2,** ատղձգ. զրուագ. **-рная**, ой ի. գրաշարանոց. **-рный** ած. գրաշարական, -ութեան. н—ая доска; **2,** զրուագած, զանազան մասերից յօրինած. н. полъ, н. паркетъ. [разживать.

Набороздить (-зжу -здятъ) տ. Набо-

Наборо‖нить (-ню -нятъ), **-новать** (-ную -ютъ) ն. որոշ տարածութիւն տափանել, ցաքանել պրծնել:

Набо‖рщикъ ա. **1,** գրաշար. **2,** զինուորագրող, զինուորներ կամ առհ. մարդիկ հաւաքող. **-рщица** ի. **1,** գրաշարուհի. **2,** գրաշարի կմ զինուորագրողի կին. **-рщичій**, ья, ье ած.

գրաշարի. զինուորագրողի. **-ръ** ա. **1**, տ. Набира́ніе; **2**, զինուորագրութիւն. н. ре́крутъ; **3**, տպգր. գրաշարութիւն. շարուածք. о́ттискъ съ н—а շարուածքի հանումը, տպումը. **4**, կուտակութիւն. н. фразъ, словъ; **5**, շարք, ժողովածու. по́лный н. инструме́нтовъ для како́го-либо дѣ́ла.

На‖бра́живать, -брести́, -бре́сть չ. на кого́, на что́ պատահաբար (գնալիս) մէկին, մի բանի հանդիպել. охо́тникъ набрёлъ въ лѣсу́ на медвѣ́дя; **-бракова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. յաւ ընտրել, ջոկել. **-брани́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. սաստիկ, շատ հայհոյել. **-бра́ніе** տ. Набира́ніе.

Набра́сы‖ваніе չ. ձգելը, նետելը. н. тѣни ստուերագծելը. **-ватель** ա. **-ватель-ница** է. մի բան ձգող, նետող այր, կին. **-вать** ն. **I.** (наброса́ть) 1, մեծ քանակութեամբ ձգել, գցել, նետել, ածել, կիտել, գիզել. 2, շտապով ստուերագծել, ուրուագծել. н. карандашо́мъ прое́ктъ орнаме́нта; *на́скоро н. на бума́гѣ свои́ мы́сли շտապով իւր մտքերը գրի առնել, ստորագրել. *онъ то́лько наброса́лъ э́ту поэ́му նա միայն ուրուագծել է այդ պօէման. **II.** (набро́сить) արագ, շտապով ձգել, գցել, նետել. н. на себя́ плащъ պատմուճանը ուսերին գցել, հագնել. н. на кого́ тѣнь, подозрѣ́ніе մէկի վերայ ստուեր, կասկած ձգել. **-ся** ներգ. на кого́, на что мէկի, մի բանի վերայ ընկնել, նետուել, յարձակուել. соба́ки набро́сились на за́йца; н. на фру́кты մրգերի վրայ ընկնել, ագահաբար ուտել:

На‖бра́ть (-беру́ -ру́тъ; -бери́), **ся** տ. Набира́ть, ся; **-бреде́ніе** չ. պատահաբար (գնալիս) հանդիպելը. **-бре́дить** (-жу -дятъ) ն. զառանցել. ‘դել տալ‘. **-брести́**, **-бре́сть** (-еду́ -ду́тъ) տ. Набра́живать.

На‖бри́твенникъ ա. ածելու պատեան, ադօյց, ‘բուն‘. **-бри́ть** (-бре́ю -ютъ; -бре́й) ն. **1**, ածելել, սափրել. **2**, ածելի քաշելով վաստկել, աշխատել, վաստակել:

Набро‖ди́ть (-жу́ -о́дятъ), -бре́сть չ. **1**, մեծ բազմութեամբ հաւաքուիլ, կիտուիլ, խռնուիլ. **2**, պատահաբար (գնալիս) հանդիպիլ. **-ся** չ. երկար ման գալուց դադրիլ, վաստկիլ, ‘բէզարիլ‘. **-дный** ած. զանազան տեղերից ժողովուած, ‘աւրով հաւաքած‘: н—ые лю́ди; **-дъ** ա. **1**, մեծ բազմութեամբ հաւաքուիլը, կիտուիլը. **2**, պատահարար հանդիպիլը. **3**, խառնամուռն ամբոխ, ‘աւրով հաւաքած‘ մարդիկ:

Наброн‖зирова́ть, ся, -зова́ть, ся տ. Бронзирова́ть, ся, -зова́ть, ся.

Набро‖са́ніе չ. մի բանի վերայ, ձգելը, նետելը. **-са́ть, ся**, **-си́ть** (-шу -сятъ), **ся** տ. Набра́сывать, ся; **-со́къ**, ска ա. ուրուագիծ, շրջագիծ, ստուերագիծ. предвари́тельный н. сочине́нія շարադրութեան նախագիծը. э́то лишь н.; **-ше́ніе** չ. դէն ձգելը, դէն գցելը, դէն շպրտելը:

Набру́сникъ ա. սրացարան, սրոցի, յեսանի պատեան, բուն:

Навры́‖зга́ніе, -згива́ніе չ. սրսկելը, թափելը, ցայտեցնելը, ցանելը մի բանի վերայ. **-згивать**, **-згать** ն. մի բանի վերայ սրսկել, թափել, ցանել, շաղ տալ, ցայտեցնել:

Набрюз‖жа́ніе, -жа́ть տ. Брюзжа́ніе, -жа́ть; **-ся** չ. դադարիլ քրթմնջելուց, փնթփնթալուց, տրտնջալուց:

Набрю́шникъ ա. փորի կապիչ, փորկապ:

Набунтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. խռովուիլ, ապստամբուիլ. **-ся** չ. ց'յագ, ց'յօղնութիւն որ-և է խռովութեան մասնակցել:

На‖бура́вить (-влю -вятъ) ն. շատ տեղեր գայլիկոնել, գայլիկոնով ծակել. **-ся** չ. ց'յագնութիւն գայլիկոնել, ծակել. **-бури́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. գայլիկոնել, ծակել (շատ պատառոտ տեղեր, դետինը):

Набу́‖хать, ся տ. Бу́хать, ся; **-хлость** է. ուռածութիւն. **-хлый** ած. ուռած, փքուած. **-хнуть** տ. Бу́хнуть II

Набу‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ) տ. Набу́чивать; **-буче́ніе** չ. պատի հիմքը պատրաստելը. **-чи-вать**, -ти́ть ն. պատի հիմքը պատրաստել:

На‖бушева́ть (-шу́ю -ютъ) չ. **1**, մեծ, կատաղի աղմուկ բարձրացնել. **-ся** չ. ‘նստիլ‘, կատաղութիւնից դադարիլ. **-буя́нить** (-ню -нятъ) չ. աղմուկ, կռիւ, ‘դալմաղալ‘ բարձրացնել, անկարգութիւն անել:

Набѣ‖га́ніе չ. **1**, [վազելիս, ընթանալիս] յանկարծ պատահիլը, հանդիպիլը. **2**, ամէն կողմից գալը, հաւաքուիլը, խմբուիլը. **-га́ть**, -жа́ть չ **1**, на что [վազելիս, ընթանալիս] յանկարծ պատահիլ, հանդիպիլ մի բանի. ло́дка набѣжа́ла на ка́мень նաւակը քարին դիպաւ, քարի վրայ նստեց. **2**, на кого́ մէկի յետեւից հասնել. соба́ки набѣжа́ли на за́йца; **3**, ա-մէն կողմից վազելով հաւաքուիլ, խմբուիլ. **-(ѣ́)-гать** չ. **1**, վազելով մրսիլ, ակարանալ, **2**, տ. Набѣ́гивать; **-ся** չ. շատ վազելուց, դէս ու դէն վազվզելուց դադարիլ, հալից ընկնիլ. **-гиваніе** չ. խամ ձիուն վարժեցնելը. **-гивать**, -гать ն. խամ ձիուն վարժեցնել, սովորեցնել. **-бѣ́-глый** ած. միասին հաւաքուած, խմբուած, խռնուած. **-гъ** ա. **1**, գրոհ, գրոհ տալը. н. вѣ́тра; **2**, յարձակում, ասպատակութիւն. непрі́ятельскій, разбо́йническій н.; тата́ры дѣ́лали н—и на По́льшу; пира́ты произво́дятъ н—и на берега́.

На‖бѣдоку́рить տ. Бѣдоку́рить.

Набѣ‖жа́ніе, -жа́ть տ. Набѣга́ніе, -га́ть; **-жка** է. տ. Набѣ́гиваніе.

Набѣ‖ле́ніе, -лива́ніе չ. սպիտակացնելը, սպիտակ ծեփելը, սպիտակ շպարելը. **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -бѣля́тъ) ն. **1**, սպիտակացնել, սպիտակ ծեփել. **2**, սպիտակ շպարել, ներկել. **-ся** ներգ. սպիտակ շպարուել, մարմնին սպիտակ շպար քսել. **-ло́** չ. մաքուր, յստակ. переписа́ть н. մաքուր, յստակ արտագրել:

Набѣ‖си́ться (-шу́сь -ся́тся) **-снова́ться** (-ну́юсь -ю́тся) ներգ. խիստ կատաղել, խիստ, սաստիկ կատաղի, մոլեգին բաներ բանել: [սակ փփրուկ (ձուկ):

Нава́га է. կնդ. Cadus callarius, մի տե-

Нава́‖дить (-жу -дятъ) տ Наважда́ть; **-дникъ** ա. **-дница** է. **1**, չարախօս, -ուհի. **2**, սադրիչ, գայթակղիչ, փորձիչ այր, կին. **-жда́ть**, -дить ն. **1**, չարախօսել, ամբաստանել. **2**, кого́ на что մէկին սադրել, ‘սրել‘ մի բան անելու. մէկին գայթակղեցնել, մոլորեցնել. меня́ наважда́етъ (դէմ.) սատանան տանջում է ման. **-жде́ніе** չ. **1**, սադրանք, փորձութիւն, գայթակղութիւն. дья́вольское н.; **2**,

ցնորք, մտախաբութիւն, մտապատրանք. **3**, չարախօսութիւն, ամբաստանութիւն:

На‖ва́живаніе չ. մեծ քանակութեամբ կրելը, կիտելը. **-ва́живать**, -возить, -везти́ **1**, ն. մեծ քանակութեամբ կրել, բերել, կրելով կիտել. на база́ръ навезли́ овса́ и сѣ́на; **2**, չ. на что գնալիս, ընթանալիս մի բանի դիպչիլ, մի բանի վրայ ընկնիլ. на ка́мень.

Нава́жій, ья, ье ած. нава́га ձկան:

Нава́‖ксить տ. Ва́ксить և Нава́кшивать; **-кшеніе**, **-кшиваніе** չ. վաքսելը, ներկելը (կօշիկները). **-кшивать** տ. Ва́ксить.

Навала́ндаться չ. **1**, երկար, շատ թափառել, թրև գալ. **2**, съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի համար, մի բանի վերայ չարչարուիլ:

Нава‖ле́ніе, **-ливаніе** չ. հաւաքելը, կիտելը, դիզելը.. **-ливать**, -ли́ть **1**, ն. մեծ քանակութեամբ ածել, հաւաքել, կիտել, դիզել, կուտակել. н. снопо́въ на токъ; н. ку́чу соло́мы; н. дровъ на телѣ́гу սայլը փայտով բարձել. на него́ навали́ли тру́дную до́лжность նրա վզին մեծ բեռ են դրել. **2**, ն. տանել, վարել, քշել. **3**, չ. կիտուիլ, հաւաքուիլ, խռնուիլ. наро́ду про́пасть навали́ло անհամար, անթիւ բազմութիւն հաւաքուեց. **-ся 1**, անդր. թափուիլ, կիտուիլ. въ коло́дезь навали́лось мно́го земли́; **2**, վրայ ընկնիլ, վրայ պրծնուլ. съ голоду́хи на хлѣбъ н.; на него́ всѣ навали́лись; н. на слѣдъ звѣ́ря որս. կենդանու հետքը նշմարել, գտնել. **3**, յենուիլ. не нава́ливайтесь на меня́; **-ли́ть** (-лю́ -лятъ), **ся** տ. Вали́ть, ся և Нава́ливать, ся; **-лка** ի. **1**, հաւաքելը, կիտելը, թեղ անելը. կոյտ, շեղջ, թեղ. **2**, պատահմամբ ձեռք բերած իրեր. **-лочка** ի. նւզ. պստիկ կոյտ, շեղջ, թեղ. **-лъ** ա. **1**, տ. Нава́лка; **2**, կիտուածք, դէզ, միասին ածած խառնափնթոր բաներ. **-льный** ած. կիտած, կուտակած, թեղ արած, հաւաքած. н—ая земля́ տիղմ, աղմահող. н. долгъ ակամայ (ուրիշի փոխարէն յանձն առած) պարտք:

Навальсирова́ться (-ру́юсь -ются) անդր. խիստ երկար վալ՚սել, վալ՚ս պարել.

Нава́‖льщикъ ա.. **-льщица** ի. բարձող, բեռնող այր, կին:

Нава‖ля́ніе չ. **1**, միմեանց վերայ ձգելը, ածելը, թափելը, կիտելը (մեծ քանակութեամբ). **2**, շտապով, մի կերպ անելը, շինելը, խզմզելը. **-ля́ть** ն. **1**, միմեանց վերայ ձգել, նետել, թափել, թափթփել, կիտել. **2**, շտապով, մի կերպ անել, շինել, խզմզել. **3**, գլորելով, թաւալելով շինել, պատրաստել. **-ся** անդր. երկար ժամանակ շուռ ու մուռ գալ, թաւալուիլ, այս կողքի, այն կողքի վերայ ընկնիլ (անկողնում):

На‖ва́ра ի. **1**, եփուող կերակուրի քափ, կեղտոտ փրփուր. **2**, լափ (շների):

Навара́ксать տ. Вара́ксать.

Нава́‖риваніе չ. **1**, եփելը, պատրաստելը. **2**, զօդելը, եռացնելով կպցնելը. **-ривать**, **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1**, եփել, պատրաստել (մեծ քանակութեամբ). **2**, զօդել, եռացնելով միմեանց հետ կպցնել. н. желѣ́зо, сталь; **-рка** ի. **1**, տ. Нава́риваніе; **2**, զօդուածք. երկաթէ իրին եռացմամբ կպցրած բան. **-рно́й** ած. զօդած, կպցրած. **-рный** ած. **1**, սննդարար (ապուրի մասին). не жи́рны щи, да нава́рны; **2**, տ. Наварно́й; **-ръ** ա. **1**, տ. Нава́риваніе; **2**, տ. Нава́ра 1; **3**, տ. Нава́рка 2; **4**, բուլիոն, ‘մաշնուր‘, ‘խաշու‘:

Нава́стри‖ваніе չ. սրելը, յեսանելը. **-вать**, навостри́ть ն. **1**, սրել, յեսանել. н. ножъ; **2**, * կրթել, հրահանգել. н. кулаки́ կռուի պատրաստուիլ. н. ру́ку ձեռքը վարժեցնել, հրահանգել. н. у́ши ականջները սրել. н. лы́жи ‘կծիկը գնել‘, ‘պոկ տալ‘. **-ся** անդր. վարժուիլ, հրահանգուիլ:

Нава́щи‖ваніе տ. Воще́ніе; **-ватель** ա. **-вательница** ի. մոմող, մոմ քսող այր, կին. **-вать** տ. Вощи́ть.

Наве‖де́ніе չ. **1**, տալը, քսելը (գոյն, ներկ). **2**, քաշելը, ձգելը (կամուրջ). **3**, ուղղելը (թնդանօթը, հեռադիտակը). **4**, спра́вокъ տեղեկութիւններ հաւաքելը. **5**, փիլ. եզրակացութիւն, մակածութիւն. **-ду́** տ. Навести́.

Наве‖зе́ніе չ. կրելը, բերելը, (սայլով, զրաստով). **-зти́** (-зу́ -зутъ), **ся, сь** տ. Навози́ть, ся և Нава́живать, ся. [бова́ть.

Навер‖бова́ть, **-бо́вывать** տ. Вер-

Навер‖га́ніе չ. ձգելը, նետելը, ածելը, թափելը (մի բանի վերայ). **-га́ть**, **-гнуть** ն. ձգել, նետել, ածել, թափել (մի բանի վերայ). **-же́ніе** տ. Наверга́ніе.

Наверну́ть, (**ся**) **1**, տ. Навёртывать, ся; **2**, что на что մի բան միւսին գլխցնել, միւսին զարկել. держи́ правѣ́е, а то навернёшь на пень; э́то на то же навернётъ այդ միենոյն բանն է գուրս գալիս:

На‖верста́ніе չ. վերադարձնելը, յետ ընտանալը, փոխարինելը. **-вёрстывать**, **-верста́ть** ն. վերադարձնել (վնասը, կորուստը), յետ ստանալ, փոխարինել. н. потерянное вре́мя կորցրած ժամանակը աշխատելով վերաշահել:

Навёртка ի. **1**, փաթաթելը, կծկելը. **2**, մայր պտուտակ. **3**, կնդ. մի տեսակ խեցեմորթ:

Навертопра́‖шить, **-шнивать** տ. Вертопра́шить, -шнивать.

На‖вёртываніе չ. փաթաթելը, կծկելը. **-вёртывать** -вертѣ́ть, -верну́ть ն. փաթաթել, պատատել, կծկել. **-вёртываться**, -верну́ться **1**, անդր. փաթաթուիլ, պատատուիլ, կծկուիլ. **2**, չ. երեւալ, յայտնուիլ, անակնկալ կերպով պատահիլ, գալ, հանդիպիլ. покупа́тели навёртываются մուշտարիները գալիս, հաւաքուում են. наверну́лся гость յանկարծակի մի հիւր եկաւ, յայտնուեց. слёзы наверну́лись на его́ глаза́хъ; **-вертѣ́ть** (-рчу́ -тятъ) տ. Навёртывать և Наве́рчивать; **-ся** անդր. երկար ժամանակ պտտուիլ, պտոյտ գալ:

На‖верху́ մ. վերև, վերևում. онъ живётъ н.; **-ве́рхъ** մ. վերև. пойдёмте н.

Наве́р‖чиваніе չ. ծակելը, գայլիկոնելը, ‘բուրղուելը‘. **-чивать**, -тѣть ն. ծակել, գայլիկոնել, ‘բուրղուել‘:

Навесели́ть (-лю́ -лятъ) ն. ուրախացնել, զուարճացնել. **-ся** անդր. երկար, լաւ ուրախանալ, զուարճանալ:

На́веселѣ մ. ուրախ, զուարթ, լաւ ‘գլըցած‘, խմած, ‘կատարը տաք‘, ‘քէֆը թօք‘:

Навести́ (-веду́ -ду́тъ; անց. -вёлъ -вела́, о́; հրմ. -ди́), **ся** տ. Наводи́ть, ся.

Навече́ріе չ. նախատօնակ. н. Рожде-

ства́ Христо́ва ծննդեան ճրագալոյց, թաթախում, խութում:

На́взничь ն. մէջքի վերայ, երեսը դէպի վեր. упа́сть н. մէջքի վերայ վայր ընկնել, փըռուիլ (հակը տ. Ницъ և Ничко́мъ).

Навзры́дъ ն. հեկեկալով, հեծկլտալով. пла́кать н. [մանով. купи́ть арбу́зъ н.

Навзрѣ́зъ ն. կարելու և տեսնելու պայ-

Навзря́чь ն. տեսնելով, նայելով, մտիկ տալով. н. стрѣля́ть տանը նշան դնելու, լաւ նայելով հրացան արձակել:

На‖вива́льный ած. փաթաթելու, կծկելու. **-вива́льня** է. վիլակ, կարժառ. **-вива́льщикъ** ա. **-вива́льщица** է. փաթաթող, կծկող այր, կին. **-вива́ніе** չ. 1. փաթաթելը, կծկելը. 2, ոլորելը, ոլորելով հիւսելը. **-вива́ть**, -ви́ть ն. 1, փաթաթել, պատատել, կծկել. н. шёлкъ на мотýшку; 2, ոլորել, հիւսել. 3, возъ сѣ́на, телѣ́гу сѣ́номъ սայլը խոտով բարձել, սայլի վերայ խոտ բարձել. **-ви́вка** է. 1, փաթաթելը, կծկելը. 2, մի բանի վերայ փաթաթածը, կծկածը. 3, հիւսած, ոլորած բան. **-вивно́й** ած. 1, փաթաթելու, կծկելու. 2, փաթաթած, կծկած. **-ви́въ** ա. տ. Нави́вка 1.

Навига‖ціо́нный ած. 1, նաւագնացութեան, նաւարկութեան. 2, նաւավարութեան. **-ція** է. (լտ). 1, նաւագնացութիւն, նաւարկութիւն. 2, նաւավարութիւն, նաւավարական գիտութիւն:

Навида́ться չ. чего́ մի բանի նայելուց կշտանալ, մի բանի ց'յագ նայել, մտիկ տալ:

Навизжа́ть (-зжý -жа́тъ) ն. շատ ոռնալ, ճղճղալ, ճչել, ճւճւալ. н. у́ши մարդու ականջները խլացնել. **-ся** չ. անընդհատ, երկար ոռնալ, վնգստալ, ճղճղալ, ճչել, ճւճւալ:

Навин‖ти́ть (-чý -тя́тъ), **ся** տ. Нави́нчивать, ся; **-че́ніе, -чива́ніе** չ. ամրացնելը, անցկացնելը (պտուտակի վերայ). 2, ծակելը (պտուտակով). **-чива́ть**, -ти́ть ն. 1, ամրացնել, անցկացնել (պտուտակի վերայ). 2, ծակել (պտուտակով):

На‖вира́ть, -вра́ть ն. շատ սուտ բաներ ասել, պատմել. н. мно́го вздо́ру; н. на кого́ մէկին ամբաստանել, զրպարտել. **ся** անդր. շափազանց շատ սուտ խօսել:

На‖виса́ніе չ. կախուիլը, թեքուիլը, ծըռուիլը, թեքութիւն (պատի). **-са́ть** ви́снуть չ. թեքուիլ, շեղուիլ, ծռուիլ, առաջակարկառիլ (պատի մասին). скала́ нави́сла надъ мо́ремъ ժայռը ծովի վերայ քիւ է կազմել. облака́ нави́сли въ во́здухѣ ամպերը կիտուել են երկնքում. **-ви́слость** է. կախութիւն. **-ви́слый** ած. թեքուած, կախուած, կախ ընկած, առաջակարկառ (օր. պատ, ժայռ). н—ыя бро́ви թանձր, խիտ յօնքեր, «ունքեր». **-ви́снуть** տ. Нависа́ть; **-ви́сь** է. քիւ, կախ ընկած բան, մաս. **-висѣ́ть** (-шý -ся́тъ) չ. կարճ ժամանակ կախուիլ, կախուած, կախ ընկած մնալ. не мно́го шу́ба нави́сла, у́крали մուշտակն երկար ժամանակ չմնաց կախուած, (որովհետև) գողացան. **-ся** անդր. բաւական երկար կախուած, կախ ընկած մնալ:

На‖ви́тіе տ. Навива́ніе; -(на́—) **вить** է. տ. Нави́вка 2; **-ви́ть** (-вью́ -вью́тъ; -ве́й) տ. Навива́ть.

Навла́‖женіе, -жива́ніе չ. թացելը, թրջելը, թրմելը. **-жива́ть, -жи́ть** (-жу -жатъ) ն. թացել, թրջել, տամկացնել, թրմել:

На‖влека́ніе տ. Навлече́ніе, **-влека́тель** ա. **-влека́тельница** է. պատճառ. իր գլխին չարիք, փորձանք եւն բերող այր, կին. **-влека́ть**, -вле́чь ն. իր գլխին մի վատ բան, փորձանք բերել, վատ բանի ենթարկուիլ. н. на себя́ гнѣвъ Бо́жій Աստուծոյ բարկութեանն արժանանալ. э́тотъ посту́покъ навлёкъ на него́ всео́бщее презрѣ́ніе այդ արարմունքը նրան ընդհանուր արհամարհանք բերեց. н. на себя́ стыдъ и позо́ръ ամօթի և ծանականաց ենթարկուիլ. н. на себя́ насмѣ́шки ծաղրի ենթարկուիլ. **-влече́ніе** չ. իր գլխին մի վատ բան, փորձանք եւն բերելը. **-вле́чь** (-влекý -чёшь -кýтъ) տ. Навлека́ть.

На‖води́ть (-ожý -о́дятъ), -вести́ ն. 1, տանել, (գր.) ածել, վարել, բերել. онъ навёлъ ихъ на заса́ду նա նրան դարանի մէջ գցեց. н. на слѣ́дъ հետքը ցոյց տալ, տանել կանգնեցնել հետքի վերայ. н. кого́-то на таку́ю-то мысль մէկի մէջ այս ինչ միտքը յղացնել, մէկին այս ինչ մտքի բերել. 2, на кого́ что մէկի վերայ մի բան *ձգել, մէկին մի բան պատճառել. н. на кого́ страхъ մէկի վերայ ահ, երկիւղ ձգել. н. на кого́ ску́ку մէկին տխրութիւն պատճառել. н. тоску́, грусть на се́рдце մէկի սրտին թախիծ, տրտմութիւն պատճառել. э́то наво́дитъ на меня́ сонъ այդ ինձ վերայ քուն է բերում. н. на кого́ подозрѣ́ніе մէկի վերայ կասկած ձգել. 3, մեծ քանակութեամբ բերել, հաւաքել. онъ навёлъ ко мнѣ госте́й; 4, ուղղել (հրացանը, դիտակը). 5, մի բանի վերայ մի բան քաշել, քսել, մի բանով ծածկել, մի բանի գոյն, փայլ եւն տալ. н. во́рсу на сукно́ մահուդին խաւ տալ. н. лакъ լաքա (վեռնիճ) քսել. н. лоскъ на что մի բանի փայլ, ողորկութիւն տալ. н. мостъ կամուրջ քաշել, կամուրջ գցել. н. спра́вку о комъ-либо, о чёмъ մէկի, մի բանի մասին տեղեկութիւն հաւաքել. н. свои́ убы́тки իր վնասները փոխարինել, իր վնասների փոխարէնը յետ ստանալ. **-во́дка** է. տ. Наведе́ніе; н. мо́ста կամուրջ քաշելը, կամուրջ ձգելը:

Наво‖дне́ніе չ. 1, հեղեղելը, ողողելը. 2, հեղեղ, ողող. **-дни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Наводня́ть, ся.

Наво́дный ած. քաշելու, ձգելու. н. мостъ շարժական կամուրջ (որ կարելի է քաշել, ապա վերցնել):

Навод‖ня́ть, -ни́ть ն. 1, հեղեղել, ողողել. рѣка́ наводни́ла поля́; 2, * հեղեղել, լցնել. несмѣ́тная толпа́ наводня́ла равни́ну.

Наво́‖дчикъ ա. տանող, քաշող. н. мо́ста́ կամուրջ քաշող. н. ла́ка լաքա քսող. н. ору́дія ռզմ. հրանօթը նշանին ուղղող. **-дчица** է. ներկ, գոյն եւն տանող կինարմատ. **-дъ** ա. տ. Наведе́ніе.

Навожде́ніе չ. փորձութիւն, գայթակղութիւն, չար հրապուրանք. бѣсо́вское, дья́вольское, де́монское н. (հմմ. Наважде́ніе).

I. **Наво́зить 1**, (-во́жу -зятъ), уп—, ն. [հողը] պարարտացնել, աղբել, «փէյինել»:

II. **Наво‖зи́ть** (-жý -зя́тъ) տ. Нава́живать; **-ся** անդր. 1, չափից դուրս խնդալ, չա-

բաճճիութիւն, սանձարձակութիւն անել. 2, съ кѣмъ մէկի համար չարչարուիլ:

Навóз‖ка ի. մեծ քանակութեամբ կրելը, բերելը, կիտելը:

Навó‖зникъ ա. 1, Թրքակիր, աԹար, ապուտա. Թրիք կրող. 2, կնդ. Geotrupes stercorarius, կոյադնդիւ. 3, ապուտառած, Թրքով պարարած, աղբած հող. **-зный** ած. 1, անասնի աղբի, Թրքի, ապուտի, 'փէյինի'. н—ая кýча, жи́жа; н. жукъ տ. Навóзникъ 2; 2, այլ և այլ տեղերից բերած, կրած, կիտած. **-зня** ի. Թրքանոց, ապուտանոց, աԹարանոց. **-зъ** ա. 1, անասունի աղբ, Թրիք, ապուտ, աԹար. 2, տ. Навезéніе.

На‖вóй ա. ոստայնանկի (ջուլհակի) գալգանի գլանը, որի վերայ փաթաթւում է առէջքը (оснóва); **-вóйникъ** ա. որ և է բան փաթաթելու փայտ. **-вóйничекъ**, чка ա. նւզ. բս. Convolvulus, պատատուկ. **-вóйня** ի. ճախարակի գլանը (валъ у вóрота), որի վերայ Թոկը փաթաթւում է:

Наво‖лáкиваніе չ. 1, մեծ քանակութեամբ կրելը, կիտելը (քարշ տալով). 2, ծածկելը, պօղելը. **-лáкивать**, -лочи́ть, -лóчь ն. 1, մեծ քանակութեամբ կրել, բերել, կիտել, (քարշ տալով). 2. ծածկել, պօղել. нá небѣ наволоклó երկինքն ամպել, ամպերով ծածկուել է. **-(нá—)лока** ի. երես (բարձի, լհէքի եղն). подýшечныя н—н; **-(нá)локъ** ա. գետափեայ դաշտ, որ գետի վարարած ժամանակ հեղեղւում է. **-лочи́ть** (-чý -óчатъ) տ. Наволáкивать, և Волочи́ть; **-(нá—)лочка** նւզ. տ. Нáволока; **-(нá–)лочный** ած. բարձի, 'լհէքի' եղն երեսի. **-лóчный** ած. ծածկելու, ծածկուող, պօղուող. н– ыя сѣти Թռչունները որսալու վարմ. н. илъ հեղեղից բերած տիղմ. н—ыя озёра հեղեղից գոյացած լճեր. **-лóчь** (-локý -чёшь -кýтъ; անց. -лóкъ -клá, ó) տ. Наволáкивать

На‖воня́ть չ. գարշահոտութիւն արձակել:

Навопи́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. խիստ բարձր աղաղակել, գոռալ, խիստ բարձր ողբալ, վայնասուն, սուգ ու շիւան բարձրացնել. **-ся** չ. ց'յօգնութիւն աղաղակել գոռալ, ոռնալ. աղաղակելուց յոգնիլ, դադարիլ:

Наво‖рáживаніе չ. 1. կախարդութիւն, անելը, գուշակելը. 2, կախարդելը, հմայելը. **-рáживать**, -рожи́ть ն. 1, կախարդութիւն անել, գուշակել. 2, կախարդել, հմայել. 3, կախարդութիւն, հմայութիւն անելով աշխատել, 'դաղել', վաստակել, հարստանալ:

Наво‖рáчиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-рáчивать**, -роти́ть ն. 1, դարձնելով առաջացնել, բարձրացնել. 2, միմեանց վերայ ածել, կիտել, դիզել. 3, մի բանի գլխցնել, մի բանի վերայ դցել (դարձնելիս):

Наворовáть (-рýю -ютъ) ն. գողանալ, գողանալով դիզել, կիտել:

Навоpo‖жéніе, -жи́ть (жý -жáтъ) տ. Навoрáживаніе, -живать.

Навороти́ть (чý -тятъ), **ся** տ. Наворáчивать, ся.

Навóрсить տ. Вóрсить.

Наворчáть (-чý -чáтъ) տ. Ворчáть; **-ся** չ. ց'յօգնութիւն քրթմնջել, փնթփնթալ:

Навосковáть (-кýю -ютъ) ն. մոմել, մոմով պատել, մոմով շփել, մոմ քսել:

Наво‖стрéніе չ. սրելը, յեսանելը. **-стри́ть** (-рю́ -я́тъ) տ. Навáстривать.

Наво‖щéніе, -щи́ть (-щý -щáтъ) տ. Навáщиваніе, -вать.

На‖врáть (-врý -рýтъ) տ. Врать և Навирáть; **-ся** 1, ան.դր. շատ սուտ բաներ պատմել:

Навреди́ть (-жý -дя́тъ) ն. շատ, ստատիկ վնասել, մեծ վնաս հասցնել: [դժուար Թէ:

Навря́дъ, н. ли մ. հազիւ, հազիւ Թէ,

Навсегдá մ. ընդմիշտ, յաւիտեան. разъ н. մի անգամ ընդմիշտ:

Нáвскáчь տ. Вскачь.

Навстрѣ́чу մ. ընդառաջ. итти́ комý н. մէկին ընդառաջել:

Навы́воротъ մ. ստատար դէպի վեր, հակառակ, 'Թարս'. надѣ́ть шýбу н.; онъ всё дѣ́лаетъ н. ամէն բան նա Թարս է անում, ամէն բանի մէջ Թարսուել է:

Навы́йникъ ա. վզապանակ, վակաս:

Навы‖кáніе չ. սովորելը, ընտելանալը, վարժուելը. **-кáть, -кнуть** չ. սովորել, վարժուել, ընտելանալ, ունակութիւն, հմտութիւն ձեռք բերել. **-клый** ած. սովորած, վարժուած, քաջավարժ. **-кнуть** տ Навыкáть; **-(нá-)къ** ա. ունակութիւն վարժութեամբ ձեռք բերած հմտութիւն. имѣ́ть н. въ закóнахъ օրէնքներին հմուտ լինել:

Навы́летъ մ. ընդԹափ, մի կողմից դարկած և միւս կողմից դուրս եկած. онъ рáненъ въ грудь н. գնդակը նորա կրծքից անցել է:

На‖вы́носъ մ. բաց Թողնելու, մաս մաս ծախելու պայմանով:

Навы́ръзъ մ. ցանկացած տեղը, կտրելու պայմանով (օր. մրգ գնելիս). *кáждое слóво н. ամէն մի խօսքը չափած ու կշռած է:

Навы́ться (-вóюсь -ютсся) չ. երկար ոռնալ, կաղկանձել, լալ: [вы́клый.

Навы́‖чка ի. տ. Нáвыкъ; **-чный** տ. На-

Навью́‖ченіе, -чиваніе չ. բարձելը, բեռնելը (գրաստը). **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. բարձել, բեռնել, բեռնաւորել (գրաստը). **-ся** ան.դր. բեռնուիլ, բեռնաւորուիլ. **-чка** ի. տ. Навью́ченіе.

На‖вѣвáніе չ. բերելը, կիտելը, հաւաքելը (փչելով). **-вѣвáтель** ա. **-вѣвáтельница** ի. բերող (փչելով), զգող այր, կին. **-вѣвáть**, -вѣять ն. բերել, հաւաքել, կիտել (փչելով). вѣтеръ навѣ́ялъ снѣ́жные сугрóбы; вѣтерóкъ навѣвáетъ прохлáду; э́та мýзыка *навѣ́яла на меня́ грусть այդ երաժշտութիւնը ինձ վերայ տխրութիւն բերեց, ձգեց:

Навѣ‖дáніе, -дать, ся տ. Навѣ́дываніе, -дывать, ся; **-дываніе** չ. տեղեկանալը, հարցնելը, իմանալը. **-дывать**, -дать ն. այցելել. **-ся** չ. о чёмъ մի բանի մասին հարցնել, տեղեկանալ. навѣ́дайтесь о моёмъ дѣ́лѣ у секретаря́.

На‖вѣ́иваніе չ. մեծ քանակութեամբ քամելը, էրնելը. **-вѣ́ивать** -вѣ́ять ն. մեծ քանակութեամբ քամել, էրնել (հացահատիկ):

На‖вѣ́ки, -вѣ́къ մ. ընդմիշտ, յաւիտեան. разстáться съ кѣмъ н.

Навѣ́р‖но, -ное մ. անշուշտ, անկասկած, հաստատապէս. н. сказáть не могý; я н. придý; **-ня́къ, -някá, -нýю** մ. անշուշտ,

անկասկած, աներկբայ, առանց վրիպելու, հաւաստիապէս. я прійду́ н—яка́.

Навѣ||сецъ, сца նւզ. տ. Навѣсъ; **-сить** (-шу -сятъ), **ся** տ. Навѣшивать, ся; **-ска** է. 1, տ. Навѣшеніе; 2, քաշ. միանգամից քաշած, կշռած ապրանք. 3, ծղխնի (дверная пе́тля); **-сный** ած. 1, կախուող, կախած. 2, ծածկոցի, ծածկոյթի, յարկի. 3, թեք, շեղ, խոտորնակ:

Навѣсти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Навѣща́ть.

Навѣ́съ ա. 1, ժամանակաւորապէս շինած յարկ, ծածկոյթ, ծածկոց, հովանոց. обши́рный н., родъ сара́я; н. для хране́нія гребны́хъ судо́въ; н. для телѣ́гъ; 2, ամպհովանի (օր. գահի վերայ յօրինած). 3, քիւ (օր. ժայռի). թեք, շեղ ծածկոց, ծածկոյթ:

Навѣ||тки, токъ է. յ. [կողմնակի, խուլ] ակնարկութիւն. ко́шку бьютъ, а невѣсткѣ н. даю́тъ (առծ.) կուժ քեզ ասեմ, կուլայ դու իմացիր. **-тливый** ած. չարախորհուրդ, բամբասասէր, չար լեզուի տէր. **-тникъ** ա. **-тница** է. ամբաստանող, չարախօս, զրպարտիչ, նենգ, չարամիտ այր, կին. **-тничать** չ. բամբասել, ամբաստանել. չարախօսել, զրպարտել. **-тническій**, **-тничій**, ья ье ած. ամբաստանողական, չարախօսութեան. **-тный** ած. նենգ, չարամիտ, ամբաստանութեան:

Навѣтренный ած. քամուն դարձած. н—ая сторона́.

Навѣ||тчикъ, **-тчица** տ. Навѣтникъ, -тница; **-тъ** ա. ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն, զրպարտութիւն, նենգութիւն:

Навѣчно Տ. ընդմիշտ, յաւիտեան:

Навѣ||шаніе տ. Навѣшеніе; **-шать** տ. Навѣшивать; **-шеніе**, **-шиваніе** չ. կախելը, կախ տալը. **-шивать**, -шать, -сить ն. 1, կախել (навѣшать = բազմութեամբ կախել, կախոտել). н картины на́ стѣны պատկերները պատերից կախել. 2, կախել, ամրացնել. н. дверь դուռը ծղխնիների վերայ ամրացնել:

Навѣ||щаніе չ. այցելում, այցելութիւն. **-ща́тель** ա. **-ща́тельница** է. այցելու, այցելութիւն անող այր, կին. **-ща́ть**, -сти́ть ն. այցելել, տեսութեան գնալ. навѣща́йте насъ поча́ще; **-щу́** տ. Навѣсти́ть. [-ва́ть, ся.

Навѣ||яніе -ять, ся տ. Навѣва́ніе,

Навя||за́ніе չ. 1, կպչելը (մի բանից). 2, կապելը. **-за́ть 1**, (-знуть) չ. կպչել, մնալ мя́со навя́зло въ зуба́хъ ատամների արանքներում միս մնաց. 2, տ. Навя́зывать; **-(на́-)зень**, зня ա. ծեծանի (цѣпъ) հատ ծայրը. **-зка** է. 1, կապելը. 2, մի բանից կապած, մի բանի վերայ հիւսած, գործած, գրած, կցած բան, կտոր. **-зно́й** ած. կապած, գործած, հիւսած, աւելացրած (մի բանի վերայ). **-знуть** տ. Навяза́ть 1; **-зчивость** է. աներեսութիւն. **-зчивый** ած. աներես, ‘գահլա տանող’. **-зываніе** չ. 1, կապելը. 2, մեծ քանակութեամբ գործելը (օր. գուլպաներ). 3, բանի կերպով ընդունել տալը. **-зывать**, -за́ть ն. 1, կապել. н. ле́нту на шля́пу; н. стру́ны на скри́пку; н. мно́го снопо́въ; 2, մեծ քանակութեամբ գործել (օր. գուլպաներ). она́ навяза́ла чулко́въ для дѣте́й; 3, на кого́, кому́ что զոռով մի բան մէկի վզից կապել, մէկին ընդունել տալ. мнѣ навяза́ли преску́чное дѣ́ло; мнѣ навяза́ли на ше́ю но́выя хло́поты; н. кому́ свою́ дру́жбу, своё мнѣ́ніе; **-ся 1**, անդ. աներեսութիւն անել, աներեսութեամբ մարդու վզից կպչել. н. на знако́мство աներեսութեամբ աշխատել ծանօթանալ. она ксѣмъ навя́зывается; **-(на́—)зь** է. տ. Навя́зка 2.

Навя́||ливаніе չ. մեծ քանակութեամբ չորացնելը (ձուկ). **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. մեծ քանակութեամբ չորացնել (ձուկ):

Нага́дить տ. Га́дить 4. [րակ:

Нага́||ечка նւզ. **-йка** է. կարճլիկ մտ-

Нага́лище չ. հրացանի ‘բուն’, պատեան:

Нага́ни||ваніе չ. յետևից հասնելը. **-вать, ся** տ. Нагоня́ть, ся.

Нага́||рный ած. нага́ръ-ի. **-ръ** ա. 1, պատրոյգի այրուած ծայր. на свѣчѣ н.; 2, լեռնգ. կղկղանք (մետաղի):

Нага́||чивать, **-(а́)ти́ть** (-а́чу́ -а́тя́тъ) ն. ցախով, հողով եւն ճանապարհ անցկացնել, ճանապարհ շինել (ճահճուտի վերայով):

На́гель ա. (գերմ.) փայտէ մեխ, ձողիկ (նաւաշինութեան մէջ գործածական):

На||гиба́ніе չ. կռացնելը, կորացնելը. **-гиба́ть**, -гну́ть ն. 1, կռացնել, կորացնել. թեքել. вѣтеръ нагиба́етъ верху́шку э́того де́рева; н. го́лову գլուխը կորացնել, քաշ անել. 2, մեծ քանակութեամբ կռացնել, պատրաստել (տզեղներ եւն). **-ся 1**, անդ. կռանալ. н—у́ться. что́бы подня́ть что-нибу́дь; стѣна́ нагну́лась въ э́ту сто́рону պատը դէպի այդ կողմն է թեքուել. **-ги́бка** է. տ Нагиба́ніе; **-гибно́й** ած. 1, կռացնելու, կորացնելու. 2, կռացրած, կորացրած. **-ги́бъ** ա. 1, կորութիւն, կեռ. կռացրած, կորացրած տեղ:

Наги́||шка հոր. **-шъ**, а́ ա. մերկ, տկլոր, *աղքատ ամն. **-шо́мъ** Տ. բոլորովին մերկ, տկլոր. хо́дить н.

Нагла́||дить (-жу -дятъ) տ. Нагла́живать, ся; **-живаніе** չ. 1, մեծ քանակութեամբ յղկելը, ողորկելը, արդուկելը. 2, փայլ տալը, պայծառացնելը. **-живать**, -дить չ. 1, մեծ քանակութեամբ յղկել, ողորկել, արդուկել. 2, փայլ տալ, պայծառացնել:

Нагла́||зникъ ա. (ռմկոր. յ. н—ки) աչապանակ (թէ մարդու և թէ խրտնող ձիաների). **-зный** ած. 1, աչքը պահող, պաշտպանող. 2, ակնյայտնի, աչկարայ. **-зѣться** չ. ց'յագ նայել. դադարիլ ապուշի պէս նայելուց:

На||гле́цки Տ. լրբաբար, լկտիաբար. **-гле́цъ**, ца́ ա. լկտի, լիրբ, յպիրշ մարդ. **-гло** Տ. լրբաբար, յպիրշ կերպով, անամօթաբար. н. смотрѣ́ть на кого́.

Наглода́ть (-ожу́ -о́жутъ) ն. շատ, երկար կրծել, կրծոտել. **-ся** չ. երկար կրծել, կրծելով ուտել, յափել:

На́глость է. լկտիութիւն, լրբութիւն, յպիրշութիւն, անամօթութիւն:

Наглота́ть ն. ագահաբար կլլել, կլանել, յափել. **-ся** չ. շատ, մեծ քանակութեամբ կլլել, կլանել, փուլ տալ (թող). շատ ուտել, խմել, ‘տրաքուիլ’:

На́глухо Տ. օդախիտ կերպով, այնպէս, որ օդը չանցնի, ամրապէս, սաստկապէս. заби́ть окно́ н.

На́глый ած. լկտի, լիրբ, յպիրշ:

Нагля́||дка է. ուշիմութիւն, ուշեղութիւն,

ընդունակութիւն, ձիրք լաւ նայելով սովորելու. **-дно** մ. պարզ, հասկանալի կերպով. **-дный** ած. պարզ, իմանալի, հասկանալի. н—ое обученіе պարզ, հասկանալի ուսուցում. **-дѣться** (-яжусь -дятся) անդր. 1, на кого́, на что́ մի բանի յ'յագ նայել, մտիկ անել. я не могу́ н. на него́ որքան էլ նորան նայում եմ, չեմ կշտանում. не могу́ н. на ея́ красоту́; 2, նայելով սովորիլ, ուսանիլ. гдѣ нагляде́лся ты переплета́ть?

Нагна́и‖ваніе չ. 1, փտեցնելը, թարախակալեցնելը. 2, փտում, շարաւտում, թարախակալում. **-вать**, нагнойть ն. շարաւտել, թարախակալեցնել, փտեցնել. **-ся** 1, անդր. փտիլ, թարախակալիլ, շարաւտիլ:

На‖гна́ніе չ. 1, փախչողի յետեւից հասնելը. 5, մի տեղ քշելը, հաւաքելը. **-гна́ть, ся** տ. Нагоня́ть, ся.

Нагнé‖сть (-тý -тýтъ) տ. Нагнета́ть; **-та́ніе** չ. սեղմելը, սխմելը, ճզմելը. **та́тельный** ած. սեղմիչ, սխմիչ, ճնշող. **-та́ть**, -(é)сть ն. սեղմել, սխմել, ճզմել, ջարդել. **-те́ніе** տ. Нагнета́ніе; **-(ё)тъ** ա. սղմում, սխմում, ճնշում, ճզմում:

На‖гнива́ніе չ. փտիլը, հոտիլը. **-гнива́ть** -гни́ть չ. փտիլ, հոտիլ, ապականուիլ. **гни́тіе** տ. Нагнива́ніе; **-гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) տ. Нагнива́ть; **-гное́ніе** չ. փտում. շարաւտում, թարախակալում. **-гнои́ть** (-гною́ -я́тъ), **ся** տ. Нагна́ивать, ся.

На‖гну́тіе չ ծռելը, կռացնելը, կորացնելը. **-гну́ть, ся** տ. Нагиба́ть, ся.

Наго‖ва́риваніе չ. 1, շատ խօսելը, դըրուցելը. 2, զրպարտելը, չարախօսելը, ամբաստանելը. 3, հմայելը, դիւթելը, կախարդելը. **-ва́ривать, -вори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, խօսել, ասել, պատմել, ճառել (շատ բան). н. новосте́й շատ նորութիւններ պատմել. н. кому́ гру́бостей մէկին շատ կոպիտ խօսքեր ասել. 2, на кого́ մէկին զրպարտել, ամբաստանել, մէկի մասին չարախօսել. н. на неви́ннаго; 3, հմայել, դիւթել, կախարդել. **-ся** 1, չ. ասել (բոլորը), անվերջ խօսել, 'դադարեցնել'. они́ не наговоря́тся նոցա խօսակցութեանը վերջ չէ լինելու. 2, անդր. ակնարկութիւններով մէկի օձիքից, 'ետեւից' կպչիլ. н. къ кому́ на обѣдъ մէկին այն տեսակ ակնարկութիւններ անել, որ նա ստիպուի ճաշի հրաւիրել. **-во́рка** ի. տ. Наговóръ; **-во́рный** ած. 1, զրպարտութեան, ամբաստանութեան, մեղադրական. н—ыя рѣчи; 2, հմայած, կախարդած, դիւթած. **-во́рщикъ** ա. **-во́рщица** ի. 1, զրպարտիչ, մեղադրիչ. ամբաստանիչ, չարախօս այր, կին. 2, կախարդ, -ուհի, հմայ, հմայող, վհուկ, 'ջադուբազ'. **-во́ръ** ա. 1, զրպարտութիւն, մեղադրութիւն, ամբաստանութիւն. 2, կախարդութիւն, հմայութիւն, կախարդում, հմայում:

Наго́й (нагъ -га́, о́) ած. մերկ, տկլոր, լերկ. раздѣ́ться до́ нага տկլորուիլ, մերկանալ. н—óе тѣ́ло; н—а́я степь լերկ, ամայի անապատ:

Наголо́ մ. 1. մերկացրած. мечъ н. պատենից հանած սուր. 2, բոլորովին, իսպառ, սպառ սպառ. село́ вы́горѣло н.; всѣ тутъ н. во́ры.

Наголода́ться անդր. երկար ժամանակ քաղցի, անօթի մնալ, սոված մնալ, սովալլուկ լինիլ:

Наго́льный ած. առանց երեսի. н. тулу́пъ քուրք. *н. плутъ լկտի, լպիրշ սրիկայ:

Наго́‖нка ի. 1, յետեւից հասնելը. 2, հագցընելը, զարկելը, անցկացնելը (շրջանակը՝ տակառի վերայ). 3, տ. Нагоня́й; **-нный** ած. ջրով քշած (փայտ, լաստ). քշած, հաւաքած (տաւար, ապրանք). **-нъ** ա. 1, տ. Наго́нка; пусти́ться въ н. за кѣмъ մէկի յետեւից ընկնել, մէկին հետապնդել. 2, քշելը, հաւաքելը, ժողովելը. **-ня́й** ա. յանդիմանութիւն. зада́ть кому́ н. մէկին յանդիմանել, շշպռել, 'ներկել'. вамъ сдѣ́лали хоро́шій н.; **-ня́ть**, нагна́ть ն. 1, յետեւից հասնել. н. непрія́теля; соба́ка нагна́ла за́йца; э́тотъ учени́къ нагна́лъ све́рстниковъ въ уче́ніи; 2, մեծ քանակութեամբ քշել, հաւաքել, ժողովել. нагна́ли толпу́ наро́да; вѣ́теръ нагна́лъ ту́чи; 3*, պատճառել, ածել, վրան ձգել. н. на кого́ ску́ку, тоску́; н. сонъ; 4, հագցնել, զարկել, քշել, անցկացնել (շրջանակներ, կապեր՝ տակառների վերայ). 5, որոշ քանակութեամբ քաշել, թորել (օղի). на э́томъ заво́дѣ нагна́ли бо́лѣе ты́сячи вёдеръ вина́; **-ся** 1, անդր. ց'յագնութիւն, ց'ուժասպառութիւն յետեւից ընկնել, հետապնդել:

Наго‖ра́живаніе չ. միմեանց վերայ կիտելը, դիզելը. **-ра́живать**, -роди́ть ն. 1, միմեանց վերայ կիտել, դիզել. 2, միջապատերով մի քանի մասերի բաժանել (օր. շինութիւնը). 3*, յիմար, անճոռնի բաներ 'դուրս տալ', ասել, զրել. н. вздо́ру, ди́чи, чепухи́, нелѣ́постей; чего́ то́лько онъ тутъ не нагороди́лъ!

Наго‖ра́ніе չ. 1, շիկնալը, կէծանալը. 2, այրուիլը, այրուելով քայքայուիլը. **-ра́ть**, -рѣть չ 1, շիկնալ, կարմրիլ. 2, այրուիլ, մրով ծածկուիլ. свѣ́чка нагорѣ́ла լապտերի պատրոյգը ու պոչ է արձակել. въ го́рлѣ *нагора́етъ բողազը այրւում, ցամաքում է:

Наго́рбить (-блю -бятъ) ն. ծռել, կորացնել:

Наго́‖ріе չ. սարաւանդ, սարահարթ, լեռնահարթ. **-рный** ած. 1, լերան վերայ գտնուող. н—ые жи́тели լեռնաբնակներ. н. лѣсъ, н—ая фло́ра; н—ая про́повѣдь լերան քարոզը (տ. Մատթ. 5_1). 2, լեռնային, լեռնոտ, բարձր. н—ая сторона́ Во́лги.

Нагоро‖ди́ть (-жу́ -о́дятъ), **ся** տ. Нагора́живать, ся; **-же́ніе** տ. Нагора́живаніе.

Наго́рье տ. Наго́ріе.

Нагорѣ́‖лый ած. այրուած, այրուելով պոչ արձակած (պատրոյգի մասին). н—ая свѣча́; **-ніе** չ. այրուիլը. **-ть** տ. Нагора́ть.

Нагости́ться (-щу́сь -стя́тся) անդր. у кого́ մէկի մօտ շատ երկար հիւր մնալ:

На́‖гость ի. տ. Нагота́; **-госѣме́нный** ած. մերկասերմ. н—ыя расте́нія, բս. Gymnospermae, մերկասերմեր. **-гота́** ի. մերկութիւն, տկլորութիւն, *աղքատութիւն, զառն չքաւորութիւն, կարօտութիւն:

Наго‖та́вливаніе չ. մեծ քանակութեամբ պատրաստելը. **-та́вливать** տ. Наготовля́ть; **-то́вить** (-влю -вятъ) տ. Наготовля́ть; **-ся** չ. շատ, բաւականաչափ տալ,

մատակարարել. на него́ не нагото́вишься де́негъ նորան ինչքան էլ փող տաս, էլի չի կշտանայ. **-товле́ніе** *ա.* Наготавливаніе; **-товля́ть**, -то́вить, -та́вливать *ն.* մեծ քանակութեամբ պատրաստել. н. кирпича́ для постро́йки; **-то́вѣ** *ս.* պատրաստ, կազմ պատրաստ. быть н. պատրաստ լինել:

Наго‖тѣ́ть *չ.* մերկանալ, տկլորուել, խիստ աղքատանալ, մուրացկան դառնալ:

Награ́‖бить (-блю -бятъ) *ն.* **1**, մեծ քանակութեամբ փողել, արմղել, փողլով, արմզով հաւաքել. **2**, մեծ քանակութեամբ զրկել, յափշտակել. **-ся** *չ.* բաւականաչափ զրկել, կողոպտել, յափշտակել. **-бленіе** *չ.* զրկում, կողոպտում, յափշտակութիւն:

Награвирова́ть *ա.* Гравировать.

Награ́‖да *է.* հատուցում, արդիւնք, վարձատրութիւն, պարգև. де́нежная н.; въ н—у за свою́ слу́жбу онъ получи́лъ одни́ оскорбле́нія; **-ди́тель** *ա.* **-ди́тельница** *է.* վարձատրող, պարգևատրող այր, կին. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) *ա.* Награждать; **-дный** *ած.* հատուցման, վարձատրութեան. н—ыя [де́ньги] դրամական վարձատրութիւն, օժանդակութիւն. **-жда́ть**, -ди́ть *ն.* **1**, վարձատրել, հատուցում անել. н. заслу́ги; есть Богъ, кото́рый награжда́етъ и нака́зуетъ; его́ хорошо́ награди́ли за его́ заслу́ги; **2**, кого́ чѣмъ մէկին մի բան տալ, բաշխել, ընծայել, պարգևել. оте́цъ награди́лъ свою́ дочь капита́ломъ; Богъ награди́лъ его́ крѣ́пкимъ здоро́вьемъ; **жде́ніе** *չ.* **1**, վարձատրելը, հատուցանելը, բաշխելը. **2**, *ա.* Нарга́да. [կուլթեամբ թր(լ)աշել:

Награни́ть (-ню́ -ня́тъ) *ն.* սրոշ քանա.

Награ‖фи́тить, -фи́ть, -фова́ть *ա.* Графи́тить, -фи́ть, -фова́ть.

Нагре‖ба́льщикъ *ա.* հաւաքող, կիտող, համբարող. **-ба́ніе** *չ.* հաւաքելը, կիտելը, համբարելը. **-ба́ть**, -сти́ *ն.* հաւաքել, կիտել, համբարել. **-(ё)бщикъ** *ա.* Нагребальщикъ.

Нагре́зить (-жу -зятъ) *ն.* **1**, դատանցել, ‘գուրս տալ’ (քնի մէջ). **2**, երազել, երևակայել. **-ся** *չ.* անչափ, անթիւ բաներ երազել:

Нагрести́ (-бу́ -бу́тъ; *անց.* нагрёбъ -бла́, о́) *ա.* Нагребать.

Нагромо‖жда́ть *ա.* Нагромождать; **-жде́ніе** *ա.* Нагромождение; **-зди́ть** *ա.* Громозди́ть; **-зже́ніе** *ա.* Громожде́ніе.

Нагру‖би́ть *ա.* Груби́ть; **біянить** *ա.* Грубіянить; **-блый** *ած.* կոշտացած, կոպտացած, բրտացած:

Нагру́д‖никъ *ա.* կրծկալ, կրծապան, -ակ. լանջապանակ. дѣ́тскій н. մանկական լանջապանակ (մաքրութեան համար). **-ный** *ած.* կրծքի. կրծքի վերայ կրուող. н. щитъ կրծապանակ. н—ое покрыва́ло у мона́хинь.

Нагру‖жа́ть, -зи́ть *ն.* բարձել, բեռնաւորել (նաւը, սայլը). н. су́дно това́рами, балла́стомъ; **-ся 1**, *ան.* բեռնաւորուիլ. су́дно нагружа́ется; **-же́ніе** *չ.* *ա.* Нагру́зка 1; **-зи́ть** (-жу́ -зятъ), **ся** *ա.* Нагружать, ся; **-зка** *է.* **1**, բարձելը, բեռնելը, բեռնաւորելը. мѣ́сто н—и; смотрѣ́ть за н—ою су́дна; н. во́йскъ զօրքի նաւ հանելը. **2**, *բեռ.* **-зчикъ** *ա.* բեռնող, բարձող. [ва́ніе, -ва́ть, ся.

Нагрунтова́‖ніе, -ть, ся *ա.* Грунто-

Нагрусти́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** *չ.* շատ, երկար տխրել, արտմել, տխրութիւնից, վշտից մաշուել:

Нагры‖за́ть, -зть (-зу́ -у́тъ) *ն.* կրծել, կրծոտել, կտրտել (ատամներով, օր. ընկոյզներ):

Нагрѣ‖ва́льникъ *ա.* մի բան տաքացնելու իր, գործիք. **-ва́льный** *ած.* տաքացնելու, -ցնող. н—ая си́ла, н. ка́мень, н—ыя сре́дства; **-ва́льщикъ** *ա.* **ва́льщица** *է.* որ և է բան տաքացնող այր, կին. **-ва́ніе** *չ.* տաքացնելը. **-ва́ть**, (-ѣ́)ть *ն.* տաքացնել. э́та печь ху́до нагрѣва́етъ ко́мнату; н. себѣ́ плеча́ աշխատելիս յոգնել, հալից ընկնել. *н. бока́ կողքերը լաւ հարել, ջարդել, լաւ ծեծել. *н. себѣ́ ру́ки լաւ շահուել, ‘խէրուել’ (պորինելի ճանապարհով). онъ нигдѣ́ мѣ́ста не нагрѣ́етъ նա ոչ մի տեղ երկար չէ մնում, ‘եօլս չէ գնում’. **-ся** *ան.* տաքանալ. ко́мната нагрѣва́ется; **-въ** *ա.* **-тіе** *չ.* *ա.* Нагрѣва́ніе; **-(ѣ)ть** (-грѣ́ю -ютъ), **ся** *ա.* Нагрѣвать, ся.

Нагрѣши́ть (-шу́ -ша́тъ) *չ.* սաստիկ մեղանչել, շատ յանցանքներ գործել:

Нагряз‖не́ніе *չ.* աղտոտելը, կեղտոտելը, ապականելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* աղտոտել, կեղտոտել, ապականել:

Нагря́нуть *չ.* յանկարծ գալ, թափուել, վրայ տալ. ко мнѣ нагря́нули го́сти; нагря́нула бѣда́ *քամբախտութիւն պատահեց:*

Нагу́б‖никъ *ա.* երախակալ. **-ный** *ած.* շրթունքի վերայ դանուող.

Нагу́‖лъ *ա.* զէբանալը, պարարտանալը, ‘շաղանալը’ (անասունի). **-ля́ть** *ն.* **1**, շատ զբօսնելով, գէս ու գէն ընկնելով ստանալ, ձեռք բերել. н. себѣ́ на́сморкъ այնքան գէս ու գէն ընկնել, որ խարբուխ ստանալ. **2**, արածեցնել, գէրացնել (անասունին). **-ся** *չ.* երկար, ցՙյագ ման գալ, զբօսնել. ещё не нагуля́лся? զբօսնելուց գեռ չէ՞ս կշտացել:

На‖дава́ть (-даю -ютъ; -дава́й) *ն.* շատ, առատութեամբ տալ, յանձնել. н. кому́ пода́рковъ; н. кому́ поруче́ній.

Нада‖ви́ть (-влю́ -вятъ) *ա.* Нада́вливать; **-вле́ніе, -влива́ніе** *չ.* **1**, քամելը, մզելը. **2**, ճնշելը, սխմելը, ճզմելը, ճմլելը. **-влива́ть**, -дави́ть, **-вля́ть** *ն.* **1**, մեծ քանակութեամբ քամել, մզել, հանել. **2**, ճնշել, սխմել, ճմլել, ճզմել, ջարդել: [*ն.* կթել:

Нада́и‖ва́ніе *չ.* կթելը. **-ва́ть**, надои́ть

Нада́лбли‖ва́ніе *չ.* ծակելը, փորելը. **-ва́ть**, надолби́ть *ն.* ծակել, փորել:

Надари́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն.* кому́ чего́, что *կամ* кого́ чѣмъ մէկին մի բան պատուղէս տալ, բաշխել, ընծայել, մէկին շատ ընծաներ տալ, շատ բաներ ընծայել:

Надба́‖вить (-влю -вятъ) *ա.* Надбавля́ть; **-вка** *է.* **-вле́ніе** *չ.* **1**, աւելացնելը, վրան դնելը. **2**, յաւելում, աւելացրած բան. **-влива́ніе** *չ.* աւելացնելը, վրան դնելը. **-влива́ть** *ա.* Надбавлять; **-вля́тель** *ա.* **-вля́тельница** *է.* աւելացնող, վրան դնող այր, կին. **-вля́ть**, -вить *ն.* աւելացնել, վրան դնել. н. на това́ръ ապրանքի գինը բարձրացնել. н. цѣ́ну на торга́хъ; **-вокъ**, вка *ա.* *ա.* Надба́вка; **-вочка** *նվ.* *ա.* Надба́вка; **-вочный** *ած.* աւելացրած, վրան դրած. н—ыя де́ньги.

Над‖бива́нiе չ. ճեղքելը, ճաքեցնելը. **-бива́ть**, -би́ть ն. ճեղքել, ճաքեցնել. **-би́тiе** չ. ճեղքելը, ճաքեցնելը. **-би́ть** (-обью́ -бью́тъ; -бе́й) տ. Надбива́ть.

Надбра́сы‖ванiе չ. վրան ձգելը, վրան նետելը, ածելը. **-вать**, надбро́сить ն. վրան ձգել, վրան ածել. վրան նետել, վրան աւելացնել:

Надбро́вный ած. յօնքերի վերայ գըտնուող: [նուող:

Надбро́сить (-шу -сятъ) տ. Надбра́сывать.

Надбрю́‖шiе չ. փորի, որովայնի վերին մասը. **-шный** ած. փորի, որովայնի վերայ գըտնուող:

Надбура́‖вить (-влю -вятъ) տ. Надбура́вливать; **-вленiе, -вливанiе** չ. ոչ խորունկ գայլիկոնելը, ծակելը. **-вливать**, -вить ն. ոչ խորունկ գայլիկոնել, ծակել (գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘):

Надви‖га́нiе չ. բոթելով, հրնդելով մի բանի վերայ ձգելը. **-га́ть**, -нуть ն. հրելով, ‘բոթելով‘, հրնդելով մի բանի վերայ ձգել, նետել. н. ша́пку на глаза́, на бро́ви գլխարկն աչքերը, յօնքերը գցել, իջեցնել. **-ся** անդր. մօտենալ, մերձենալ (վտանգի, պատահարի բանի մասին). надвига́ющееся бѣ́дствiе; **-гиванiе** չ. մեծ քանակութեամբ շարժելը, առաջ տանելը. **-гивать, -гать** ն. մեծ քանակութեամբ շարժել, առաջ տանել, առաջ մղել. **-нуть** տ. Надвига́ть.

Надво́дный ած. ջրի վերայ, ջրից դուրս գտնուող. н—ая часть су́дна.

На́двое մ. **1**, կէս, երկու մաս. дѣли́ть н. երկու մասի բաժանել. **2**, երկմիտ, երկիմաստ, անորոշ:

Надво́‖рный ած. **1**, բակի, բակում գըտնուող. н—ое строе́нiе; **2**, արքունական, արքունի. н. совѣ́тникъ արքունի խորհրդական. **-рье** չ. տան բակի կողմը. войти́ съ н—ья բակի կողմից ներս մտնել:

Надвы́‖сить (-шу -сятъ), **-ша́ть** ն. բարձրացնել (գինը). **-ше́нiе** չ. բարձրացնելը:

Надвя‖за́ть (-жу́ -жутъ), **ся** տ. Надвя́зывать, ся; **-зыванiе** չ. վրան, վրայից գործելը, գործելով աւելացնելը. **-зывать**, -за́ть ն. [օր. գուլպայի] վրան, վրայից գործել, գործելով աւելացնել, կցել:

Надгиба́‖нiе չ. փոքր ինչ կռացնելը, կորացնելը, ծռելը. **-ть**, надогну́ть ն. փոքր ինչ կռացնել, կորացնել, ծռել:

Надгля́‖дчикъ ա. **-дчица** է. հսկող, վերահսկող այր, կին, պէտ, դիտուհի. **-дыванiе** չ. հսկելը, վերահսկելը. **-дывать, -дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) չ. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ, за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բանի հսկել, վերահսկել, մէկին, մի բան դիտել:

Надгорта́‖нникъ ա. կզմն. epiglotis, մակալեզու (խռչափողային, կատիկի լեզուակ). **-нный** ած. կոկորդի, բկի վերայ գտնուող:

Над‖гро́бный ած. **1**, գերեզմանի, -մանային, շիրմի. н. ка́мень գերեզմանաքար. н—ая на́дпись; **2**, թաղման. н—ое сло́во, н—ая рѣчь դամբանական. **-гру́дный** ած. կրծքի վերայ գտնուող:

Надгры‖за́нiе չ. վերևից, երեսից կրծելը. **-за́ть**, -(ы́)зть ն. վերևից, երեսից կրծել, սկսել կրծել. **-зе́нiе** չ. վերևից կրծելը, կրծոտելը. **-(ы)зть** (-зу́ -зу́тъ) տ. Надгрыза́ть.

Над‖дава́нiе չ. աւելացնելը. աւել տալը. **-дава́ть** -да́ть ն. **1**, աւելացնել. за́яцъ наддалъ бѣ́гу նապաստակը սկսեց աւելի արագ վազել. **2**, աւել տալ:

Надда́лбли‖ванiе չ. փորել, ծակել սկսելը. **-вать**, наддолби́ть ն. սկսել փորել, ծակել:

Надда́‖токъ, тка ա. **-точекъ**, чка նւզ. յաւելում. **-точный** ած. յաւելման. աւելացրած. **-тчикъ** ա. **-тчица** է. աճուրդի, սակարկութեան ժամանակ աւել տուող այր, կին. **-(а́)ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ) տ. Наддава́ть; **-ча** է. **1**, տ. Наддава́нiе; **2**, տ. Надда́токъ.

Наддве́рный ած. դրանդի, դռան, շէմքի վերևում գտնուող. н—ое украше́нiе.

Над‖дира́нiе չ. մի փոքր պատռելը, պատռել սկսելը. **-дира́ть**, -дра́ть, -одра́ть ն. սկսել պատռել, մի փոքր պատռել. **-ди́рка** է. տ. Надира́нiе. [бливать.

Наддолби́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Надда́л-

Наддра́‖нiе, -ть տ. Наддира́нiе, -ра́ть.

Наддѣ́‖лать տ. Наддѣ́лывать; **-лка** է. **1**, աւելացնելը, կցելը, դնելը. **2**, աւելացրած, կցած, դրած բան. **-лывать**, -лать ն. աւելացնել (արածին), վրան դնել, կցել:

На‖дёжа ռմկ. **-де́жда** է. յոյս. онъ подаётъ большíя н—ды; льстить себя́ н—ою յոյս տածել, յուսալ. возложи́ть н—у на Бо́га; нѣтъ н—ы на спасе́нiе փրկութեան յոյս չկայ. **-де́ждишка** նվաստ. տ. Наде́жда; **-де́жно** մ. հաստատապէս, վստահութեամբ. **-де́жность** է. յուսալիութիւն, վստահելիութիւն, հաստատութիւն. **-де́жный** ած. **1**, յուսալի, վստահելի, հաստատ. н. человѣ́къ; н—ое сре́дство; пого́да не наде́жна; **2**, յուսացող, յոյս տածող:

На‖дёргать տ. Надёргивать; **-дёргиванiе** չ. **1**, փետելը, ‘պոկոտելը‘ (մեծ քանակութեամբ). **2**, հազցնելը. **-дёргивать** ն. **1**, (-дёргать) մեծ քանակութեամբ փետել, ‘պոկոտել‘. **2**, (-дёрнуть) շտապաւ հագցնել, ծածկել:

Надержа́ть ն. (գործծկն мно́го, немно́го, до́лго, недо́лго մակբայերի հետ) պահել. э́того недо́лго наде́ржишь.

Надёрнуть տ. Надёргивать 2.

Над‖же́чь (-ожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. наджёгъ -дожгла́ -жгло́), **ся** տ. Наджига́ть, ся; **-жига́нiе** չ. վառելը, ‘կպցնելը‘. **-жига́ть**, -же́чь ն. վառել, ‘կպցնել‘ (երեսից). **-жо́гъ** ա. **1**, տ. Наджига́нiе; **2**, վառած, այրած տեղ:

Надзвѣ́здный ած. (արտս. -звёзд—) աստղերի վերայ, աստղերից վերև գտնուող. н—ая высь; н. сводъ երկնակամար:

Надзе́мный ած. հողի, երկրիս մակերևոյթի վերայ (երեսին) գտնուող:

Над‖зира́нiе չ. հսկելը, վերահսկելը. **-зира́телишко** ա. նվաստ. **-зира́тель** ա. վերահսկող, վերակացու. кварта́льный н. թաղական տեսուչ. гла́вный н.; **-зира́тельница** է. վերահսկող, վերակացու կին. **-зира́тельскiй** ած. վերահսկողի, վերակացուի.

н—ая до́лжность; **-зира́тельство** չ. վերակացութիւն, վերահսկողութիւն. **-зира́тельша** ի. վերակացուի կին: **-зира́ть** չ. надъ чѣмъ կամ за чѣмъ մէկին, մի բանի հըսկել, մէկին, մի բանի վերահսկել. **-зо́рщикъ** ա. **-зо́рщица** ի. ժամանակաւոր վերակացու, վերահսկող այր, կին. **-зо́ръ** ա. հսկում, հսկողութիւն, վերահսկողութիւն. быть подъ н—омъ поли́ціи; имѣть н. за библіо́текой գրադարանին հսկել. имѣть стро́гій н. надъ кѣмъ մէկին խստիւ հսկել, մէկի վերայ խիստ հսկողութիւն ունենալ:

Надиви́ть (-влю́ -вя́тъ) ն. զարմացնել, ‘արմացնել‘ (սաստկապէս) **-ся** չ. чему́ մի բանի վերայ շատ զարմանալ, մի բանով երկար, շատ սքանչանալ. не могу́ н. ва́шему иску́сству չեմ կարողանում դադարել ձեր վարպետութեամբ սքանչանալուց:

На‖дира́ніе չ. երկար, շատ փետելը, ճանկռտելը, պոճոկելը. **-дира́ть**, -дра́ть ն. երկար, մեծ քանակութեամբ փետել, ճանկռտել, պոճոկել, գզլտել. н. во́рсу на сукнѣ́; н. дёрнъ շատ ճիմեր հանել, կտրել. н. но́гу, ру́ку ոտքը, ձեռքը ճանկռտել. н. кому́ у́ши մէկ ականջներից լաւ քաշել. н. чубъ մազերից քաշել:

Нади́ръ ա. (արբ). աստղք. նադիր, ներքին կէտ (հակ. տ. Зени́тъ).

Надка́лы‖ваніе չ. երեսանց ծակելը, ծակծկելը. **-вать**, надколо́ть ն. երեսանց ծակել, ծակծկել:

Надки́‖дывать, -нуть ն. վրան ձգել, [աւելացնել:

Надкла́‖дка ի. **-дываніе** չ. վրան դնելը, վրան դարսելը. **-дывать, -сть** (-ду́ -ду́тъ) ն. վրան դնել, վրան դարսել:

Надко‖ло́ть (-лю́ -лютъ) տ. Надка́лывать; **-лъ** ա. ճեղք, ճեղքուածք, ծերպ:

Надколѣ́нный ած. ծնկից վեր, ծնկից վերև գտնուող:

Надко́стный ած. ոսկրի վերայ գտնուող. н—ая плева́ կզմխ. ոսկրաթաղանթ:

Надкры́‖лье չ. թևապանակ (միջատների). **-льный** ած. թևերի վերայ գտնուող:

Надку‖си́ть (-шу́ -сятъ) տ. Надку́сывать; **-сываніе** չ. վերևից, երեսանց կծելը, խածնելը. **-сывать**, -си́ть ն. վերևից, երեսանց կծել, խածնել:

Над‖ла́мливаніе չ. թեթև կերպով կոտրելը, ծռելը. **-ла́мливать**, -ломи́ть ն. թեթև կերպով, կիսով չափ կոտրել, բեկանել, ծռել. *н. здоро́вье առողջութիւնը քայքայել. его́ здоро́вье надло́млено; **-ла́мываніе, -ла́мывать** տ. Надла́мливаніе, -мливать.

Надле‖жа́ть չ. դէմք. հարկ, հարկաւոր լինել, պարտ ու պատշաճ լինել, արժան լինել, վայել լինել. надлежи́тъ повинова́ться роди́телямъ; ему́ надлежа́ло поду́мать объ э́томъ; **-жа́щій** էյ. ած. **1**, ձեռնհաս. **2**, հարկաւոր, վայել, պարտ ու պատշաճ, պատշաճաւոր. ока́зывать кому́ н—ее почте́ніе; н—имъ о́бразомъ; приня́ть н—ія мѣ́ры հարկաւոր, պարտ ու պատշաճ միջոցներ ձեռք առնել:

Надло‖бный ած. ճակատի վերայ գտնուող. **-бье** չ. ճակատի վերևի մասը:

Надло‖ма́ть տ. Надла́мывать; **-ми́ть** (-млю́ -мятъ) տ. Надла́млывать; **-мка** ի. **-мле́ніе** տ. Надла́мливаніе; **-(о́)мъ** ա. կոտրուածք, կոտրած, բեկած, թեքած տեղ:

Надлопа́точный ած. կզմխ. թիակի վերայ գտնուող. н—ая арте́рія.

Над‖мева́ть (-ва́ю -ва́ютъ), -ми́ть ն. հպարտացնել, գոռոզացնել. **-ся** անդր. հպարտանալ, գոռոզանալ, փքուիլ. պարծենալ. **-ме́ніе** չ. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն. **-ме́нно** մ. հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ, գոռոզաբար. **-ме́нность** ի. տ. Надме́ніе; **-ме́нный** ած. հպարտ, ամբարտաւան, ամբարհաւաճ, գոռոզ. **-ми́ть, ся** տ. Надмева́ть, ся.

Надмоги́льный տ. Надгро́бный.

Надмѣ́ру մ. չափազանց, չափից դուրս, անչափ. онъ н. спеси́въ.

I. **Надо** նխդ. տ. Надъ.

II. **На́до** դէմք. հարկ է, հարկաւոր է, պէտք է (հմմ. На́добно); мнѣ н. ինձ հարկաւոր է, պէտք է. что ва́мъ н. ի՞նչ էք ուզում. не н. հարկաւոր չէ, պէտք չէ. не н. ли вамъ э́то? այդ ձեզ հարկաւոր չէ՞:—Нѣтъ, не н.

На́доб‖но մ. հարկ է, հարկաւոր է, պէտք է. мнѣ н. итти́ ես պէտք է գնամ. что тебѣ́ н. ի՞նչ ես ուզում. такъ ему́ и н. նորա հախն է. **-ность** ի. կարիք, կարևորութիւն, հարկաւորութիւն, պահանջ. нѣтъ н—и; я въ э́томъ не имѣ́ю н—и կամ мнѣ въ э́томъ нѣтъ н—и; въ случа́ѣ н—и եթէ կարիք զգացուի. **-ный** ած. հարկաւոր, կարևոր, անհրաժեշտ, պիտանի. э́то человѣ́къ н.

Надогну́ть, ся տ. Надгиба́ть, ся.

Надо‖дра́ніе, -дра́ть տ. Наддира́ніе, -дира́ть.

На‖дое́ніе չ. կթելը (որոշ քանակութեամբ). **-дои́ть** (-дою́ -я́тъ) տ. Нада́ивать.

Надожгу́ տ. Надже́чь.

Надожди́ть ն. անձրև տեղալ, անձրև [թափել:

Надоку‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. кому́ մէկին ձանձրացնել, մէկի ‘գահլան տանել‘. онъ мнѣ надокуча́етъ ка́ждый день.

Надолби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. **1**, տ. Нада́лбливать; **2**, кому́ что մէկին մի բան զոռով, հազիւ հազ հասկացնել:

Надо́лго մ. երկար ժամանակ[ով]. э́то не н. այդ երկարատև չէ լինելու:

Надоразу́мить (-млю -мятъ) տ. На- [доу́мить.

Надо‖рва́ніе չ. **1**, փոքր ինչ պատռելը, ճղելը. **2**, ջանին զոռ տալը, վնասելը. **-рва́ть** (-рву́ -рву́тъ), **ся** տ. Надрыва́ть, ся.

Надоро́жный ած. ճանապարհի, պողոտայի վերայ գտնուող:

Надоса‖жда́ть, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) չ. кому́ մէկին ձանձրացնել, տաղտկացնել, բարկացնել, նեղացնել, վշտացնել:

Надоу́‖мленіе, -мливаніе չ. խրատելը, հրահանգելը. **-мливать, -мить** (-млю -мятъ) ն. кого́ մէկին մի բան հասկացնել, հրահանգել, խրատել. онъ меня́ надоу́милъ сдѣ́лать э́то; **-ся** անդր. հասկանալ, իմանալ:

Надо‖ѣда́ла հոր. ձանձրացնող, տաղտկացնող, ‘գահլա տանող‘ ոմն. **-ѣда́ніе** չ. ձանձրացնելը, տաղտկացնելը. **-ѣда́ть, -ѣ́сть** (-ѣ́мъ -ѣ́шь ևլն) չ. кому́ մէկին ձանձրացնել, տաղտկացնել, մէկի ‘գահլան տանել‘. мнѣ э́то надоѣ́ло; она́ мнѣ надоѣ́ла свои́ми про́сь-

бами; надоѣла мнѣ жизнь *կեանքից ձանձրացել եմ.* онъ всѣмъ надоѣлъ; **-ѣдливость** է. *ձանձրալիութիւն, տաղտկալիութիւն.* **-ѣдливый** ած. *ձանձրալի, տաղտկալի:*

Надпéстиковый ած. *բս. կնիքի (խգալի, վարսանդի?) վերայ գտնուող:*

Надпи́‖ливаніе չ. *փոքր ինչ, երեսանց սղոցելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *փոքր ինչ, երեսանց սղոցել.* **-лка** է. **1**, տ. Надпи́ливаніе; **2**, *թեթև, ոչ խոր սղոցած տեղ:*

Надпи‖сáніе չ. *վրան գրելը.* **-сáтель,** ա. **-сáтельница** է. **-счикъ** ա. **-счица** է. *մի բանի վրայ գրող, մակագրող այր, կին.* **-сáть** (-шу́ -шутъ) տ. Надпи́сывать; **-сываніе** չ. *վրան գրելը, մակագրելը.* **-сывать,** -сáть ն. **1**, *վրան գրել, մակագրել.* н. письмó *նամակի վերայ հասցէն գրել.* **-(пáд—)сь** է. **1**, *վերնագիր, վերտառութիւն, խորագիր. հասցէ.* надгрóбная н. *տապանագիր.* на э́томъ пáмятникѣ есть нѣсколько н—ей; **2**, *մակագրութիւն.* н. на оборóтѣ вéкселя; возврати́ть прошéніе съ н—ью; **-ска** է. *վերնագիր, վերտառութիւն, խորագիր:*

Надподвáльный ած. *նկուղի, ներքնատան վերայ գտնուող:*

Над‖пóчечный ած. *երիկամունքներից, ‘պոլոճիկներից’ վերև գտնուող, երիկամունքների, ‘պոլոճիկների’ վերայ.* **-престóльный** ած. *սեղանի, բեմի վրայ գտնուող:*

Надрáменіе չ. *եկղ. եմիփորոն:*

Надрáніе տ. Надирáніе.

Надра‖стáніе չ. *վերայից աճելը.* **-стáть, -сти́** (-сту́ -сту́тъ) չ. *վերևից, վերայից, երեսից աճել, մեծանալ, բսնել:*

Надрáть (-деру́ -ру́тъ) տ. Надирáть.

Над‖рóстокъ, стка ա. *վերաճում, մի բանի վերևից աճած բան:*

Надру‖бáніе չ. *կտրել սկսելը. վերևից, երեսից կտրելը, նշան անելը.* **-бáть, -би́ть** (-блю́ -бятъ) ն. **1**, *սկսել կտրել, վերևից, երեսից կտրել, նշան անել.* **2**, *շինել (վերևից), բարձրացնել.* **-бка** է. **1**, տ. Надрубáніе; **2**, *կտրուածք, կտրած տեղ, մաս, նշան.* **3**, *վերևից դրած, շինած, յօրինած մաս (օր. գերաններ).* **-блéніе** տ. Надрубáніе; **-(у́)бъ** ա. տ. Надру́бка 2 և 3.

Надругá‖тельство չ. *անարգում, նշաւակում, անպատուութիւն.* **-ться** չ. надъ кѣмъ *մէկին անարգել, նշաւակել, անպատուել:*

Над‖рывáніе չ. **I.** *փորել սկսելը.* **II.** *ճըղելը, պատռելը.* **-рывáть** ն. **I.** (-ры́ть) *սկսել փորել, պեղել.* **II.** (-орвáть) 1, *թեթև կերպով պատռել, ճղել (օր. փակասի կտոր, թուղթ).* 2, *ջանքին զօռ տալով, ծանր բան վերցնելով պորտաթափուել, պորտը գցել.* поднимáя эту тя́жесть, онъ надорвáлъ себя́ *կամ* себѣ живóтъ; н. лóшадь *ձիուն հալից գցել, սպանել (քշելով).* н. живóтики *ծիծաղից մեռնել, թուլանալ.* **ся** ան. **1**, *ջանքին զօռ տալով, ծանր բաներ վերցնելով պորտաթափուել, պորտը գցել, իրան վնասել.* н. сó смѣху *ծիծաղից մեռնել, թուլանալ.* н., чтóбы привлéчь когó *ամէն ջանք գործ դնել, մեռնել-կտրել մէկին գրաւելու համար.* отъ тя́жести вóза лóшадь надорвáлась; у меня́ сéрдце *надрывáется отъ жáлости *կարեկցութիւնից սիրտս ճմլւում* է. **2**, *կտրուելու, խզուելու մօտ լինել (օր. թոկի մասին).* **-ры́вистый, -ры́вчатый** ած. *հեշտութեամբ պորտաթափուող, փշանող (ձի).* **-ры́въ** ա. **1**, *կտրուած, խզուած, պատռուած տեղ.* **2**, *պորտաթափութիւն:*

Надры́хнуться չ. *լաւ քնել, ‘խումփալ’, քունը կտրել:*

Надрѣ‖заніе չ. *կտրել սկսելը, երեսանց կտրելը.* **-зать** (-жу -жутъ) տ. Надрѣ́зывать; **-зъ** ա. *երեսանց կտրած տեղ.* **-зываніе** չ. *կտրել սկսելը, երեսանց կտրելը.* **-рѣзывать,** -зать ն. *սկսել կտրել, երեսանց կտրտել:*

Надсá‖да է. *ջանքին զօռ տալը. ջանքին զօռ տալով հասցրած վնաս, պորտաթափութիւն.* смѣя́ться до н—ы *ծիծաղից թուլանալ, ‘մեռնել’.* **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Надсáживать, ся; **-дливый** տ. Надры́вчивый; **-дно** չ. ժող. *դժուար, ուժակտուր, սպանիչ է.* **-дный** ած. *ծանր, դժուար, ուժակտուր, պորտաթափութեան պատճառող.* **-дъ** ա. տ. Надсáда; **-ждáть, ся, -жáть, ся 1,** տ. Надрывáть, ся II. 2; надсáженный конь, надлóмленный лукъ, да замирёный другъ всегдá ненадёжны; **2**, *վրան անկել, վրան դնել.* **-ждéніе** չ. **1**, *պորտաթափութիւն, ջանքին զօռ տալը.* **2**, *վրան դնելը, վրան, վրայից անկելը.* **-живаніе** տ. Надсаждéніе; **-живать, ся** տ. Надсаждáть, ся.

Надсвер‖лéніе. -ливаніе չ. *ծակել, գայլիկոնել սկսելը.* **-ливать,** -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. *սկսել ծակել, գայլիկոնել, ‘բուրղուել’, երեսանց ծակել, գայլիկոնել, ‘բուրղուել’:*

Над‖смáтриваніе չ. *նայելը, դիտելը, հսկելը.* **-смáтривать,** -смотрѣ́ть ն. за кѣмъ, за чѣмъ *կամ* надъ кѣмъ, надъ чѣмъ *նայել, հսկել մէկի, մի բանի վերայ, դիտել.* н. за рабóтами; надъ дѣтьми́; **-смóтрщикъ** ա. **-смóтрщица** է. *նայող, հսկող, վերակացու այր, կին.* н. надъ рабóчими; **-смóтрщицій,** ья, ье ած. *հսկողի, վերակացուի, -ցուհու.* н—ья дóлжность; **-смóтръ** ա. *հսկողութիւն, հսկում.* **-смотрѣ́ніе, -смотрѣ́ть** տ. Надсмáтриваніе, -смáтривать.

Надстá‖вить (-влю -вятъ) տ. Надставля́ть; **-вка** է. **1**, *վրան դնելը, կարելը.* **2**, *վրան դրած, կարած իր, բան.* **-вля́ть,** -вить ն. *վրան դնել. վրան կարել, կցել.* н. рукавá [շորի] *թևքերը կարել, կցել.* **-внóй** ած. *վրան դրած, վրան ձգած, կարած, կցած.* **-вочка** նւզ. տ. Надстáвка 2.

Над‖страиваніе չ. *մակաշինելը, վրան, վրայից շինելը, աւելացնելը.* **-страивать,** -стрóить ն. *մակաշինել, վրան, վրայից շինել, աւելացնել.* домъ; **-стрóечка** նւզ. տ. Надстрóйка; **-стрóивать, -стрóить** (-рóю -ятъ) տ. Надстрáивать; **-стрóйка** է. **1**, տ. Надстрáиваніе; н. стѣны́; **2**, *մակաշինութիւն, [շինութեան] վրան շինած, աւելացրած մաս.* н. на грéбнѣ кры́ши; **-стрóчный** ած. *տողից վերև գտնուող.* н. переводъ *տողամէջ թարգմանութիւն (տողի վերևում գրած թարգմանութիւն):*

Над‖сыпáніе չ. *վերայից ցանելը, թափելը, շաղ տալը.* **-сыпáть** (*ներկ.* -пáю -ютъ), **-сы́пать** (*ապառ.* -плю -плютъ) ն. *վրայից*

ցանել, թափել, շաղ տալ, աւելացնել. **-сы́пка** ի. 1, տ. Надсыпа́ніе; 2, վրայից ցանածը, շաղ տուածը, աւելացրածը. **-сыпно́й** ած. վրայից ցանած, շաղ տուած, աւելացրած։

Над||сѣда́ть, -сѣсть չ. նստել, ցածրանալ (օր. շինութեան, ճանապարհի մասին). **-ся** չ. կտրուիլ, խզուիլ (ձին քաշուելուց). տրաքուիլ, պատռուիլ, ճեղքուիլ. պորտաթափուիլ. н. со́ смѣху ծիծաղից թուլանալ, ‹մեռնիլ›. **-сѣдъ** ա. 1, նստելը, ցածրանալը. 2, կտրուիլը, խզուիլը, տրաքուիլը, պատռուիլը. смѣя́ться до н—у ծիծաղից թուլանալ. охри́пнуть съ н-у խիստ բարձր աղաղակելուց խռպոտ դառնալ։

Над||сѣка́ніе չ. վերևից, երեսանց կտրելը. **-сѣка́ть**, -сѣчь ն. վերևից, երեսանց կտրել, նշան անել. **-сѣку́** տ. Надсѣчь; **-сѣсть** (-ся́ду -дешь -дутъ), ся տ. Надсѣда́ть, ся; **-сѣче́ніе** տ. Надсѣка́ніе; **-сѣчка** ի. 1, տ. Надсѣка́ніе; 2, կտրուածք, երեսանց կտրած, նշան արած տեղ. **-сѣчь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; հրմ. -сѣки́) տ. Надсѣка́ть.

Надтре́||скаться, **-снуть** չ. երեսից ճաքել, ճաքճքել, ճաքոտել։

Наду||ва́ла հոգ. **-ва́льщикъ** ա. **-ва́льщица** ի. խաբող, խաբեբայ այր, կին. **-ва́ніе** չ. 1, փչելը, փչելով լցնելը. 2, խաբելը, խաբեբայութիւն. **-ва́ть**, -(у́ть) ն. 1, փչել, փչելով լցնել, ուռցնել. вѣтеръ надува́етъ паруса̀; н. пузы́рь; 2, փչելով բերել, հաւաքել, կիտել, թափել. вѣтромъ наду́ло мно́го снѣгу; мнѣ наду́ло спи́ну մէջքս, քամակս միջանցիկ քամին (сквозня́къ) մրսեցրեց. 3, խաբել. онъ его́ изря́дно наду́лъ; **-ся** 1, անդր. փքուիլ, օդով լցուիլ. ուռչիլ. паруса́ надува́ются; *наду́лся какъ индѣ́йскій пѣту́хъ խիստ հպարտացել է, էլ հետը խօսել չէ լինում. н. какъ мышь на крупу́ սաստիկ խռովուիլ. 2, անդր. на кого́, на что փքուիլ, ‹մուլթը քաշ անել›, բարկանալ, նեղանալ, ‹խռովիլ›. я сказа́лъ ему́ пра́вду, а онъ наду́лся.

Наду́||мываться, **-маться** չ. խորհելով, մտածելով վճռել, որոշել. наконе́цъ наду́мался ѣхать.

Наду||ра́читься (-чусь -чатся) չ. շատ յիմարութիւններ, խեղկատակութիւններ անել. դադարիլ յիմարութիւններ, անմտութիւններ անելուց. **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) չ. շատ յիմար, անմիտ, խելառ, չարաճճի բաներ անել։

Наду́||то մ. հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ. **тость** ի. փքուած լինելը, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն. **-тый** բյ. ած. 1, փչած. н. пузы́рь; 2, փքուած, ամբարտաւան, հպարտ, գոռոզ. н. человѣ́къ, н. слогъ; **-(ду́)ть** (-ду́ю -ютъ), **ся** տ. Надува́ть, ся; н. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել։

Наду||ша́ть, -ши́ть ն. 1, խեղդել, խեղդոտել. лиса́ надуши́ла съ дю́жину куръ; 2, անուշահոտութիւններով ծածկել, լցնել. **-ся** անդր. անուշահոտ իւղերով օծուիլ. **-ше́ніе** չ. անուշահոտութիւններով ծածկելը, լցնելը. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), **ся** տ. Надуша́ть, ся.

Надъ նխդ. (երկու բաղաձայներից առաջ երբեմն на́до, օր. надо мно́ю իմ վերայ). վերայ, վրայ, վրան։ Պահանջում է 1, գործիական (անշարժութիւն ցոյց տալու բայերից յետոյ), 2, հայցական (շարժողութիւն ցոյց տալու բայերից յետոյ) հոլով. օր. надъ це́рковью возвыша́ются купола́ եկեղեցու վրայ (վրայից) բարձրանում են գմբէթներ. надъ селе́ніемъ но́сятся ту́чи գիւղի վերայ ամպեր են կանգնած. труди́ться надъ сочине́ніемъ շարադրութեան վերայ աշխատել. подыми́ шаръ надъ себя́ գունդը գլխիցդ վեր(և) բարձրացրու։ N. B. Բառերի հետ միանալով ՚ի մէջի այլոց ցոյց է տալիս 1, գործողութիւն, լինելութիւն առարկայի վերայ, օր. надписа́ть վրան գրել. 2, գործողութեան սկիզբը, օր. надрѣ́зывать սկսել կտրել։

Нады||ми́ть (-млю́ -мя́тъ) տ. Надымля́ть; **-мле́ніе** չ. ծխոտելը. ծխով լցնելը. **-мля́ть** -ми́ть ն. 1, ծխոտել, ծուխ տարածել. 2, ծխով լցնել։

Надыша́ть (-шу́ -шатъ) ն. փչելով, բերանի գոլորշով տաքացնել. **-ся** չ. բաւականաչափ շնչել, ներս շնչել, կուլ տալ. онъ не мо́жетъ е́ю *надыша́ться նա որքան նայում է նորան, չէ կարողանում կշտանալ։

Надѣ||ва́ніе չ. հագնելը (շորը, ոտնամանը, ձեռնոցները), ծածկելը (գլխարկը). **-ва́ть**, -(ѣ)ть ն. հագնել, զգենուլ. н. рубша́ку, фракъ, пла́тье, пе́рча́тки; н. га́лстукъ փողկապը կապել. н. шля́пу գլխարկը ծածկել. н. пе́рстень на па́лецъ մատանին մատը դնել։

Надѣла||ніе չ. մեծ քանակութեամբ շինելը, պատրաստելը. **-ть** ն. чего́ 1, մեծ քանակութեամբ շինել, պատրաստել. н. игру́шекъ, конфе́тъ; н. глу́постей; онъ надѣ́лалъ мно́го оши́бокъ; 2, պատճառել, տալ. н. кому́ хлопо́тъ, непріятностей; н. шу́му աղմուկ հանել, աղմուկ բարձրացնել. 3, վրայից դընել, կցել, կպցնել, յօրինել։

Надѣ||ле́ніе չ. տալը, պարգևելը. բաշխելը. ապահովելը. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) տ. Надѣля́ть; **-лъ** ա. 1, մաս, բաժին, ‹փայ›. 2, նադել, հողաբաժին (տէրութիւնից գիւղացիներին տուած). крестья́нскій н.; **-льный** ած. 1, հողաբաժնային, նադելի. н—ая земля́ իբրև բաժին գիւղացիներին յանձնած հող. 2, վրայից դրած, կպցրած, յօրինած. **-ля́ть**, -ли́ть ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բան տալ, բաշխել, պարգևել, մէկին մի բանից մաս հանել. н. чѣмъ нибу́дь и бѣдныхъ աղքատներին էլ մի բան տալ. Богъ надѣли́лъ его́ всѣми земны́ми бла́гами; приро́да надѣли́ла его́ разнообра́зными спосо́бностями բնութիւնից նա օժտուած է բազմազան ընդունակութիւններով, ձիրքերով. со́лнце надѣля́етъ всѣхъ свои́мъ свѣтомъ արեգակն իւր լոյսը բաշխում (կմ մատակարարում) է բոլորին։

Надѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ; հրմ. -дѣнь -дѣньте) տ. Надѣва́ть.

На||дѣ́яніе չ. յուսալը, յոյս, ակնկալութիւն. **-дѣ́янность** ի. վստահութիւն, հաւատարք. **-дѣ́яться** (-дѣ́юсь -ются), пон—, չ. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ յուսալ, յոյս ունենալ, յոյս դնել. на него́ нельзя́ н.; н. на Бо́га; я понадѣ́ялся на его́ обѣща́ніе, а онъ ничего́ не сдѣ́лалъ; надѣ́юсь, что вы зайдёте къ намъ; онъ надѣ́ется получи́ть наслѣ́дство.

Наединѣ́ մ. առանձին, միայնակ. говори́ть съ кѣмъ н.; оста́ться съ кѣмъ н.

Наё́житься (-жусь -жатся) չ. 1, սեղ-

մուել, կուչ գալ (ցրտից). **2,** կնճռոտիլ, խոժոռուիլ, յօնքերը կիտել, բարկանալ:

На‖ёмка է. տ. Наёмъ 1; **-ёмникъ** ա. **-ёмница** է. վարձկան, -ուհի, 'նօքար', 'ղարավաշ'. **-ёмническій** ած. վարձկանի. н—ая плáта; **-ёмничество** չ. վարձկանութիւն. **-ёмничій,** ья, ье տ. Наёмническій; **ёмный** ած. **1,** վարձովի, վարձուոր, վարձած. жить въ н—ой квартирѣ; н—ая карéта; **2,** վարձկան, վարձով ծառայող. н—ыя войскá; н. слугá; **-ёмщикъ** ա. **-ёмщица** է. վարձող, վարձով բռնող այր, կին. **ёмщичій,** ья, ье ած. վարձողի. **-ёмъ,** наймá ա. (եւ յ. наймы́) **1,** վարձելը, վարձով բռնելը. н. корабля́; **2,** վարձ, վարձագին. платить за н. վարձը, 'քիրէն' տալ, վճարել. отдавáть въ н. վարձով տալ. брать, взять въ н. վարձով վերցնել. ходи́ть по наймáмъ, жить по наймý իբրև վարձկան ծառայել, 'նօքարութիւն' անել:

Нажáловать (-лую -ютъ) ն. **1,** чегó комý մէկին շատ բաներ բաշխել, առատապէս վարձատրել. **2,** когó во что պաշտօնի մէջ բարձրացնել, առաջացնել. **-ся** (луюсь -ются) չ. на когó մէկի վերայ սաստիկ գանգատուիլ:

Нажá‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. **1,** մեծ քանակութեամբ տապակել, խորովել. н. дичи; **2,** սաստիկ վառել (վառարանը), տաքացնել. **3,** բարձր, մեծ եռանդով, խանդով խաղալ, ածել. н. на скри́пкѣ.

На‖жáтіе չ. **I.** սեղմում, սխմում, ճնշում, 'հուպ տալը', մզելը. **II.** հնձելը. **-жáть** ն. **I.** (-жмý -жмýтъ, -жми́) տ. Нажимáть; **II.** (-жнý -жнýтъ -жни́) տ. Нажинáть.

Нажгý տ. Нажéчь.

Нажда‖кóвый ած. զմռնիտի, -տէ. н. порошóкъ; **-къ,** á ա. հնր. émeri(l) զմռնիտ, զմռնիտեան քար (որի փոշով ածներ և մետաղներ են յղկում). **-чный** տ. Наждакóвый.

Наждáть (-ждý -дýтъ), **ся** տ. Нажидáть, ся.

На‖жевáть (-жую -ю́тъ), **ся** տ. Нажёвывать, ся; **-жёвываніе** չ. ծամելը, ծամքելը. **-жёвывать,** -жевáть ն. ծամել, ծամքել (որոշ քանակութեամբ). **-ся** չ. երկար, երկար ու բարակ ծամել, ծամծմել, ծամքել:

Нажелоби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. ակօսել, ակօսաձև փորել:

Нажéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. -жёгъ -жглá. ó), **ся** տ. Нажигáть, ся.

На‖жи́ва է. **1,** շահ, օգուտ, դաղում, 'խէր'. **2,** խայծ (կարթի), հրապուրանք. надѣвáть н—у խայծը կարթի ծայրին դնել. **-живá-ніе -живáтельство** չ. աշխատելը, 'դաղելը', շահելը. **-живáть,** -жи́ть ն. ձեռք բերել, շահել, աշխատել, 'դաղել', վաստակել. н. мнóго дéнегъ; онъ чéстно нажи́лъ своё состоя́ніе; н. богáтство; какъ нáжито, такъ и прóжито (առծ.) քամու բերածը քամին էլ կը տանի. н. себѣ́ враговъ թշնամիներ շահել. н. худýю слáву իւր անունը կոտրել, իւր վարկը ձգել. н. долги́ պարտքի տակ ընկնել. н. бѣдý, гóре դժբախտութեան, ցաւի մէջ ընկնել. **-ся** չ. **1,** հարստանալ, շահուիլ, 'խէրուիլ'. чужи́мъ добрóмъ не наживёшься (առծ.). отъ э́того подря́да мóжно н.; онъ нажи́лся на э́томъ мѣ́стѣ այդ տեղը (պաշտօնը) նորան հարստացրեց. **2,** որ և է տեղ երկար մնալ, կենալ. երկար ապրել. онъ тяжёлаго нрáва, у негó дóлго не наживёшься.

Нажи‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Наживля́ть, ся; **-вка** նկզ. տ. Нажи́ва; **вля́ть,** -ви́ть ն. **1,** հարստացնել, փարթամացնել. **2,** խայծաւորել, խայծը (нажи́ва) կարթի ծայրին դնել. н. удý; **3,** դերձկ. ձեռաց կարել, շուլալել. **-ся** անդբ. հարստանալ. **-внóй** ած. **1,** 'դաղած', աշխատած, վաստակած. н—ы́я дéньги; **2,** դաղելի, վաստակելի. дéньги вещь н—áя; **3,** շահաւէտ, արդիւնաւէտ. н. прóмыселъ; **4,** որ և **-вный** ած. խայծի, խայծա—. н. червячóкъ իբրև խայծ ծառայող ճճի:

Нажи‖гáніе չ. **1,** կարմրացնելը, շիկցնելը. **2,** խարան դնելը, խարելը, արծնելը. **-гáть,** нажéчь ն. **1,** կարմրացնել, շիկցնել. խիստ վառել, տաքացնել. **2,** խարել. խարան դնել, արծնել. **-ся** անդբ. խիստ տաքանալ, կարմրիլ (կրակից):

На‖жидáть, -ждáть ն. чегó մի բանի (օր. առիթի) սպասել. **-ся** չ. շատ, երկար սպասել, ճամբայ պահել:

Нажи́литься (-люсь -лятся) անդբ. իւր ուժերը լարել, ջանքն զօռ տալ. такъ нажи́лился, что глазá нá лобъ вы́лѣзли.

На‖жимáніе չ. **1,** սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. **2,** մզելը, քամելը. **-жимáтельный** ած. սեղմիչ, սեղմող, ճնշող. քամիչ, քամելու. **-жимáть,** -жáть ն. **1,** սեղմել, սխմել. ճնշել, 'հուպ տալ'. ногý нажáло сапогóмъ; **2,** մզել, քամել, ճմլել. **-жи́мка** է. սեղմում, ճնշում, 'հուպ տալը'. **-жи́мный** տ. Нажимáтельный; **-жи́мъ** ա. **1,** տ. Нажимáніе; **2,** սեղմիչ, սխմիչ գործիք, մամուլ:

На‖жинáть, -жáть ն. հնձել, 'վայր տալ', հարել (որոշ քանակութեամբ). **-жи́нистый** ած. հարուստ հունձ տուող. **-жи́нный** ած. հնձի. **-жи́нъ** ա. հունձ, հնձի քանակութիւն:

На‖жирáться, -жрáться չ. ագահաբար ուտել, յափել, 'տրաքուիլ':

На‖жи́токъ, тка ա. աշխատանք; վաստակ, 'դաղում', կայք, գոյք. **-жи́точный** ած. շահաւէտ, օգտաւէտ, արդիւնաւէտ. **-жи́ть** (-живý -вýтъ), **ся** տ. Наживáть, ся; **-жмý** տ. Нажáть I; **-жнý** տ. Нажáть II; **-жрáть-ся** տ. Нажирáться.

Нажужжáть չ. երկար բզզալ, տզզալ. *երկար դադալ, 'դահյա տանել'. н. ýши ականջներ խլացնել. **-ся** չ. երկար բզզալ, տզզալ. դադարիլ տզզալուց, բզզալուց:

Назáвтра մ. վաղը, վաղուայ համար:

На‖зади́ մ. յետ, յետև, յետևում. остáться н. յետ մնալ. часы́ н. ժամացոյցը յետ է մնում. онъ остáлся далёко н.; **-зáдъ** մ. յետ, դէպի յետ, յետ-յետ. итти́, пя́титься н.; сдѣлать шагъ н.; попя́тить лóшадь н.; взять своё слóво н.; два дня томý н. առանից երկու օր առաջ. получи́ть н.

На‖звáнивать, -звони́ть ն. մի քանի ժամանակ զանգահարել. երկար զանգահարելով ձանձրացնել. **-ся** չ. շատ երկար, ց'յոգնութիւն զանգահարել:

На‖звáніе չ. **1,** կոչելը, անուանելը. **2,** կոչում, անուն, յորջորջում. э́то постýпокъ, для н—ія котóраго нѣтъ словъ; заслужи́ть

н. вели́каго; **-зва́ньице** նւզ. տ. Назва́ніе; **-зва́ть** (-зову́ -ву́тъ), **ся** տ. Называ́ть, ся.

Назвони́ть (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Назва́нивать, ся.

На‖зё́мный ած. աղբի, ապուառի, 'փէյնի'. **-зё́мъ** ա. աղբ, ապուառ, 'փէյին' (հողը պարարտացնելու):

На́земь մ. գետին, գետնի վերայ, 'ի վայր:

Нази‖да́ніе չ. 1, խրատելը, հրահանգելը. 2, խրատ, հրահանգ. н. духо́вное; **-да́тель** ա. **-да́тельница** ի. խրատող, հրահանգող այր, կին. **-да́тельный** ած. խրատիչ, -տական, հրահանգիչ. **-да́ть** ն. խրատել, հրահանգել. **-ся** անդր. հրահանգուիլ:

Назло́ մ. 'ի հեճուկս, [մէկի] ջղրու, մէկին բարկացնելու համար:

Назна‖ча́тель ա. **-ча́тельница** ի. նշանակող այր, կին. **-ча́ть -чить** (-чу -чатъ) ն. նշանակել, որոշել. н. засѣда́ніе; н. срокъ պայմանաժամ, 'վադա' նշանակել. откры́тіе теа́тра назна́чено на пя́тое декабря́; н. кому́ пе́нсію изъ казны́; н. кого́ наслѣ́дникомъ, опеку́номъ մէկին ժառանգ, հոգաբարձու նշանակել. н. де́ньги на поку́пку до́ма; н. кого́ въ до́лжность մէկին պաշտօն տալ. **-че́ніе** չ. 1, նշանակելը, որոշելը. н. цѣ́ны; н. су́ммы на нѣ́которыя изде́ржки; 2, նշանակում, պաշտօն, տեղ. получи́ть но́вое н.; прибы́ть на мѣ́сто своего́ н—ія իր պաշտօնավայրը հասնել. доста́вить письмо́ по н—ію նամակը հասցնել ուր հարկն է. 3, կոչում. немно́гіе изъ журнали́стовъ понима́ютъ своё н.: просвѣща́ть обще́ственное мнѣ́ніе.

На‖знобить (-блю́ -бя́тъ) ն. մրսեցնել, սառեցնել, պաղեցնել. **-ся** անդր. մրսիլ, սառչիլ. **-зову́** տ. Назва́ть.

Назо́йли‖во մ. անհերեսութեամբ, անհերեսութիւն անելով, 'գահլա տանելով'. **-вость** ի. անհերեսութիւն, պնդերեսութիւն. **-вый** ած. անհերես, 'գահլա տանող', պնդերես, երեսը պինդ. н. человѣ́къ.

На‖зрѣва́ніе չ. բժ. հասնելը, հասունանալը (օր. պալարի). **-зрѣва́ть**, -зрѣть չ. հասնել, հասունանալ (օր. պտղի, պալարի մասին). **-зрѣ́лый** ած. հասունացած (պալար). **-зрѣ́ніе** տ. Назрѣва́ніе; **-зрѣ́ть** (-зрѣю -ютъ) տ. Назрѣва́ть.

Назу́‖бица ի. ատելորդ միս լնդերքի վերայ. **-бокъ**, бка ա. խարտոց, գործի սղոցի ատամներ կտրելու կամ սրելու. **-брива́ть**, **-бри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, ատամներ կտրել (օր. անուի վերայ). 2, կտրտել, սղոցներ առաջացնել:

На‖зыва́ніе չ. 1, անուանելը, կոչելը, կանչելը. 2, կանչելը, հրաւիրելը (շատերին). **-зыва́ть**, -зва́ть ն. 1, անուանել, կոչել, յորջորջել, կանչել, (գր.) կարդալ. н. кого́-либо по и́мени մէկի անունը տալ. при креще́ніи его́ назва́ли Па́вломъ; н. кого́ либо хоро́шимъ, дурны́мъ человѣ́комъ մէկին լաւ, վատ մարդ անուանել (համարել). какъ называ́ютъ э́то расте́ніе? 2, կանչել, հաւաքել, հրաւիրել (շատերին). н. госте́й на имени́ны; **-ся** անդր. 1, անուանուիլ, կոչուիլ. какъ э́то называ́ется? 2, անհերեսութիւն անել, զոռով գալ, ներս մտնել. н. на обѣ́дъ; **-зы́вчивый** ած. անհերես, զոռով վրայ ընկնող, 'գահլա տանող'. **-зы́въ** ա. կանչելը, հրաւիրելը (շատերին):

Назѣва́ться չ. խիստ երկար, սաստիկ յօրանջել, որոշտալ:

На‖зю́зиться (-жусь -зятся), **-зюзю́каться** չ. ռմկ. լաւ խմել, հարբել, 'կատարը տաքացնել', 'տրաքուիլ':

Назя́бнуть չ. սառչիլ. **-ся** չ. երկար, լաւ սառչիլ, ցրտից տառապիլ:

Наи-(նախադրութիւն, որով կազմուում է ածականի և մակբայի գերադրականը). սաստիկ, խիստ, յոյժ, ամենա—. наибо́льшій ամենամեծ. наилегча́йшій ամենահեշտ, ամենադիւրին. наича́ще ամէնից յաճախ:

Наибо́лѣе մ. ամէնից շատ, ամէնից աւել, առաւել. что н. меня́ се́рдитъ, такъ э́то его́ хвастовство́; н. люби́мыя же́нщины; вы должны́ н. забо́титься объ э́томъ дѣлѣ́.

Най‖бство չ. նայիբութիւն. **-бъ** ա. (արբ.) նայիբ (մահմետական աւագ Կովկասում):

Найв‖ничать չ. անմեղ, պարզամիտ ձեւանալ. **-но** մ. անմեղ կերպով, պարզամտութեամբ. **-ность** ի. անմեղութիւն, պարզամտութիւն. **-ный** ած. անմեղ, պարզամիտ, անկեղծ:

На‖и́грываніе չ. խաղալը, ածելը (օր. ջութակ). **-и́грывать** ն. 1, (**-игра́ть**) ն. խաղալով, ածելով շահել, վաստակել, 'դատել'. 2, խաղալ, ածել, նուագել. **ся** չ. երկար խաղալ, զուարճանալ, խնդալ:

Найдё́нышъ ա. ընկեցիկ, գտնովի տղայ, ապօրինի զաւակ:

Наизво́зничать չ. սայլապանութիւն անելով վաստակել, աշխատել, 'դադել':

Наизворо́тъ մ. 1, հակառակ, 'թարս'. 2, սխալ, թիւր, այլանդակ կերպով (օր. մի բան մեկնել):

Наизлё‖тъ -тѣ մ. ընկնելու վրայ(է), ընկնելու մօտ(է). пу́ля н.

Наизна́нку մ. աստառի վերայ, աստառի կողմը, հակառակ, 'թարս'. надѣ́ть пла́тье н.

Наизу́‖стный ած. բերանացի, անգիր. н—ое уче́ніе բերանացի ուսում, սերտում. **-сть** մ. բերանացի, անգիր. учи́ться н.; говори́ть н.; учи́ть стихи́ н.

Наилу́ч‖ше մ. գերդրկ. ամենալաւ, ամենաընտիր կերպով. н. сдѣ́ланныя ве́щи; сдѣ́лай н.; **-шій** ած. գերդրկ. ամենալաւ, ամենաընտիր. н—имъ о́бразомъ.

Наиме‖нова́ніе չ. 1, տ. Наимено́вываніе; 2, անուն, կոչում, յորջորջում. дать н. чему́; **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), **ся** տ. Наимено́вывать, ся; **-но́вываніе** չ. անուանելը, կոչելը. **-но́вывать, ся** տ. Именова́ть, ся.

Наиме́‖ньшій ած. գերդրկ. ամենափոքր. **-нѣе** մ. ամենից քիչ, որքան հնարաւոր է քիչ, սակաւ. дѣ́лайте н. оши́бокъ; э́то мнѣ н. нра́вится.

Наймы́ տ. Наёмъ.

Наипа́че մ. մանաւանդ, նամանաւանդ, առաւելապէս:

Наи‖ска́ть (-щу́ -щутъ), **-скивать** ն. որոնելով գտնել, հաւաքել. **-ся** անդր. երկար որոնել, փնտռել:

Наискорѣ́‖е մ. գերդրկ. ամէնից արագ, որքան կարելի է արագ. **-йшій** ած. գերդրկ. ամենաարագ, ամենաշտապ:

Наиско‖со́къ, -(на́—)**сь** մ. թեք, շեղ կերպով. крои́ть мате́рію н.

Найтіе չ. **1**, *իջնում, գալուստ* (*Ս. Հոգու*). **2**, *ախին, բերում.* „я засыпалъ иногда подъ н—іемъ неясныхъ думъ и мечтаній“.

Най‖ти́ (-ду́ -ду́тъ; *անց.* -шёлъ -шла́, ó), **сь** *տ.* Находи́ть, ся.

Най‖то́вить (-влю -вятъ), обн—, ն. *ծով. կապել, պարանով կապել, պնդել.* **-тъ** *ա. ծով. դահակապարան:*

Нака‖ди́ть (-жу́ -дятъ) չ. *մեծ քանակութեամբ, շատ ծխել (խունկ).* **-жу́** *տ.* Накади́ть *և* Наказа́ть.

Нака‖за́ніе չ. **1**, *տ.* Нака́зываніе; **2**, *պատիժ, պատուհաս.* н. за просту́покъ; тѣле́сное н. *մարմնական պատիժ, ծեծ.* э́то Бо́жеское н.; подве́ргнуть кого́ н—ію; въ н. *'ի պատիժ, իբրև պատիժ.* **-за́тельный** *ած. պատժողական, պատուհասողական.* **-за́ть** (-жу́ -жутъ), **ся** *տ.* Нака́зывать, ся; **-зно́й** *ած. հրաման, պատուէր, հրահանգ պարունակող.* **-зъ** *ա. հրաման, պատուէր, հրահանգ.* **-зываніе** չ. *պատժելը, պատուհասելը.* **-зывать**, -за́ть ն. **1**, кого́ *մէկին պատժել, պատուհասել.* н. кого́ за просту́покъ; н. ро́згами *խարազանել, ծեծել.* кто лю́битъ, тотъ и наказу́етъ (*առծ.*) *ով սիրէ, խրատէ.* **2**, кому́ что́, кого́ чѣмъ *մէկին մի բան հրամայել, պատուիրել, մէկին մի բանի մասին հրահանգ տալ. մէկին սաստել.* я нака́зывалъ моимъ людя́мъ слу́шаться васъ.

Нака‖ле́ніе, -ливаніе չ. *շիկացնելը, կարմրացնելը.* **-ливать**, -ля́ть, **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. *շիկացնել, կարմրացնել, 'պողացնել'.* н. до́ бѣла *սպիտակ դարձնել.* **-лка** ի. *տ.* Накале́ніе; **-лъ** *ա.* **1**, *տ.* Нака́лка; **2**, *սպիտակութիւն, 'պողութիւն'.* кра́сный, бѣлый н.

На‖ка́лываніе չ. **1**, *ծակելը, ծակծկելը, ծակոտելը.* **2**, *ամրացնելը (ասեղով, քորոցով).* **3**, *որոշ քանակութեամբ ջարդելը, կոտրելը.* **4**, *ջարդելը.* **-ка́лывать**, -коло́ть ն. **1**, *ծակել, ծակծկել, ծակոտել.* н. дыръ на бума́гѣ *թղթի վերայ ծակեր անել.* **2**, *ամրացնել (ասեղներով, գնդասեղներով).* н. цвѣты́ на че́пчикъ; н. ба́бочекъ на бума́гу: **3**, *ջարդել, կոտրել.* н. дровъ *շատ փայտ կոտրել.* н. са́хару; **4**, *կոտորել, մորթել, մորթոտել.* н. куръ и гусе́й; **-ся** *անդր. սուր բանի դիպչելով վիրաւորուել, վնասուել, ծակուել.* н. на гво́здь.

Накаля́кать ն. *շատ, զանազան բաներ պատմել, զրուցել, 'դուրս տալ'.* **-ся** չ. *երկար ու բարակ պատմել, 'դուրս տալ', վայելահաջել:*

Накаля́ть *տ.* Нака́ливать.

*****Наканифо́лить** *տ.* Канифо́лить.

Накану́нѣ մ. (*ն.*) *նախօրէքին. իրիկնամուտին, իրիկնապահին.* н. сва́дьбы; э́то случи́лось н. Рождества́ *այդ պատահեց Քրիստոնեաց երեկոյին:*

Нака́па‖ніе չ. *բազմութեամբ կաթեցնելը, կաթկթեցնելը, թափելը, թափթփելը.* **-ть**, **ся** *տ.* Нака́пывать, ся.

На‖ка́пливаніе չ. *հաւաքելը, կիտելը.* **-ка́пливать**, -копля́ть, -копи́ть ն. *հաւաքել, կիտել, դիզել:*

Нака́пчива‖ніе չ. **1**, *ծխոտելը.* **2**, *ապխտելը.* **-ть**, накопти́ть ն. **1**, *ծխոտել, մրոտել.* **2**, *որոշ քանակութեամբ մխել, չորացնել:*

Нака́‖пываніе չ. **1**. *բազմութեամբ կաթեցնելը, կաթկթեցնելը, թափթփելը.* **II.** *մեծ քանակութեամբ փորելը, քանդելը.* **-пывать I.** (-ка́пать) ն. *մեծ քանակութեամբ կաթեցնել, կաթկթեցնել, թափել, թափթփել.* **II.** (-копа́ть) ն. *մեծ քանակութեամբ փորել, պեղել, քանդել. հանել, հանոտել.* накопа́ли мно́го карто́фелю; **-капь** ի. *կայլակաքար, շթաքար:*

Нака́ркать ն. *կռչելով, կըղալով դժբաղդութիւն յայտնել, յայտարարել.* **-ся** չ. *երկար, սաստիկ կռչել, կըղալ:*

Нака́рмлива‖ніе չ. *կշտացնելը, յագեցնելը. բտելը.* **-ть**, накорми́ть ն. *կերակրել, կշտացնել, յագեցնել. բտել.* н. пу́тника *ճանապարհորդին հաց տալ.* н. гру́дью *ծիծ տալ, կաթ ջամբել:*

Нака‖та́ть ն. **1**, кого́ *մէկին երկար ման ածել (կառքով, նաւով).* **2**, *տ.* Нака́тывать; **ся** *անդր. երկար մանգալ, զբօսնել (կառքով, նաւով.)* **-тина** ի. *գերան.* **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ), **ся** *տ.* Нака́чивать, ся I; **-тка** ի. **1**, *տ.* Нака́тываніе; **2**, *տախտակ, փայտ, որի վերայ գործուածք, դերպակեղէն են փաթաթում.* **-тникъ** *ա. տախտակ կմ գերան (յատակի կամ առաստաղի).* **-тный** *ած.* н. потоло́къ *տ.* Нака́тъ 2; **-тъ** *ա.* **1**, *տ.* Нака́тка 1; **2**, *գերաններից շինած առաստաղ, 'օջոր'.* **-тываніе** չ. *գլորելը.* **-тывать**, -та́ть ն. **1**, *գլորել, թաւալել, գլորելով, 'թօձանելով' տանել, բարդրացնել, իջեցնել.* **2**, *հարթել, ողորկել (ճերմակեղէնը).* **-ча́ть**, **ся** *տ.* Нака́чивать, ся; **-ча́ться** *անդր. երկար ճօճուիլ, օրօրուիլ, ճլորդ ընկնիլ.* **-чиваніе** չ. **1**, *ճօճելը. ճլորդ զցելը.* **2**, *լցնելը (ջրհան մեքենայով).* **-чивать** ն. **I.** (-ти́ть) ն. *մեծ քանակութեամբ գլորել, թաւալել, գլորելով, 'թօլանելով' բերել, բարձրացնել, իջեցնել.* **ся I**, *անդր. գլորուելով դիպչիլ, մի բանի հանդիպիլ.* **II.** (-ча́ть) ն. *ջրհան մեքենայով* (насо́съ) *լցնել.* *н. кого́ *մէկին հարբեցնել.* ***-ся** *անդր. խմել, հարբել:*

Нака́шива‖ніе չ. *բազմութեամբ հնձելը, հարելը.* **-ть**, накоси́ть ն. *բազմութեամբ հնձել, հարել:*

Наква́‖сить (-шу -сятъ) *տ.* Наква́шивать; **-шиваніе** չ. **1**, *մեծ քանակութեամբ թթու դնելը, բռնուածք պատրաստելը.* **2**, *բոլորովին թթուեցնելը.* **-шивать**, -сить ն. **1**, *մեծ քանակութեամբ թթու դնել, բռնուածք պատրաստել.* **2**, *բոլորովին թթուեցնել, քացախեցնել:*

Наки‖да́ніе չ. *ածելը, կիտելը.* **-да́ть** *տ.* Наки́дывать; **-дка** ի. **1**, *ածելը, կիտելը, դիզելը.* **2**, *վրան առնելը, վրան, ուսերին ձգելը.* носи́ть шу́бу въ н—у *մուշտակը ուսերին գցած* (*և ոչ թէ հագած*) *ման գալ.* **3**, *անթևք շոր, վերարկու, շրջազգեստ.* **-дно́й** *ած.* **1**, *ածելու, կիտելու. ածած, կիտած.* **2**, *վրան առնելու, վրան, ուսերին ձգելու.* **-дываніе** չ. *ածելը, կիտելը, դիզելը.* **-дывать I.** (-да́ть) ն. *ածել, թափել, կիտել, դիզել, կուտակել.* н. ку́чу земли́; накида́ли въ ко́мнату вся́каго хла́му; **II.** (**-нуть**) ն. 1, *աւելացնել, վրան դնել.* наки́нь ещё ру́бликъ *մի մանէթ էլ աւելացրու.* купцы́ на чай наки́нули *առևտրականները թէյի գինը աւելացրել են.* 2, *վրան ձգել, վրան, ուսերի վրայ առնել, ուսերին ձգել.* н. на себя́ плащъ; **-ся** *անդր.* на кого́, на

что́ մէկի, մի բանի վերայ յարձակուիլ, վրայ ընկնիլ, վրայ պրծնուլ. собáки накинулись на прохóжаго.

Наки‖пáніе չ. եփուելիս նստիլը, առաջանալը (քափի, ՚քօփուկի՚). **-пáть, -пѣ́ть** չ. եփուելիս, եռալիս առաջանալ, կանգնիլ, կիտուիլ, նստիլ (քափի, ՚քօփուկի՚ մասին). *онъ излúлъ всё, что накипѣ́ло у негó на сéрдцѣ նա իւր սրտի բոլոր մաղձը թափեց. **-(нá—)пь** է. փրփուր, ՚քափ, ՚քօփուկ՚ (եփելիս առաջացած). ամանի յատակին նստած տկնուցք (եփելուց). **-пѣ́лый** ած. եփուելուց, եռալուց առաջ եկած, նստած. **-пѣ́ніе, -пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) տ. Накипáніе, -пáть; **-пятúть** (-чу́ -тя́тъ) ն., մեծ քանակութեամբ եփել, պատրաստել:

Наки‖сáніе չ. թթուիլը, քացախիլը, կըծուիլը. **-сáть, -снуть** չ. թթուիլ, կծուիլ, քացախիլ. **-слый** ած. թթուած, կծուած, քացախած. **-(нá—)сь** է. թթուելուց, կծուելուց ամանի յատակին կամ պատերին նստած նիւթ:

Наклá‖децъ, дца *նւզ.* տ. Наклáдъ; **-дка** է. **1,** դնելը, դարսելը, բարձելը. վրան դընելը. пить чай въ н—у գդալի թէյ խմել. **2,** վրան դրած, դարսած բան, վերադրութիւն. **-днáя,** óй է. ապրանքագիր, բեռնագիր (ճանապարհած ապրանքների, բեռան ցուցակը). **-днó** մ. վնասով, զննով. թանկութեամբ. **-днóй** ած. **1,** վրան դնելու. **2,** վրան դրած, դնովի, *կեղծ. н—ые усы́, вóлосы կեղծ բեխեր, ծամեր. н—óе дéрево *սեղնզ.* դրուագափայտ. н—áя рабóта *սեղնզ.* դրուագով գործ. **-д- -ность** է. վնաս, վնասակարութիւն. н. конкурéнціи; **-дный** ած. ոչ ձեռնտու, ոչ շահաւէտ, թանկ նստող, վնասակար. **-дочный** տ. Накладнóй; **-ду́** տ. Наклáсть; **-дчикъ** ա. վրան դնող. **-дъ** ա. վնաս, զեն, կորուստ. оставáться въ н—ѣ վնաս տեսնել, վնաս կրել. продавáть съ н—омъ վնասով ծախել. **-ды- вальный** ած. վրան դնելու, բարձելու. **-ды- ваніе** չ. վրան դնելը, կոխելը. բարձելը. н. штéмпеля на мáрки во избѣжáніе вторúчнаго употреблéнія ихъ; **-дыватель** ա. **-дывательница** է. վրան դնող, կոխող այր, կին. դարսող, բարձող այր, կին. **дывать** **1,** (-дáть, -сть) ն. 1, որոշ կամ մեծ քանակութեամբ դնել, վերան դնել, բարձել, դարսել. н. тя́жесть нá лошадь; н. бумáгъ на стóлъ սեղանի վերայ թղթեր կիտել. н. дровъ въ пéчку; 2, որոշ կամ մեծ քանակութեամբ ձու ածել. **2,** (налагáть, -ложи́ть) դնել. н. сáхару въ сáхарницу շաքարը շաքարամանն ածել. н. возъ дровъ սայլը փայտով բեռնել. н. пóдати հարկեր դնել, նշանակել. н. пóшлину на винó; н. цѣ́ну на товáры; н. штрафъ տուգանք նշանակել. н. на престу́пника окóвы ոճրագործին շղթայել. э́то налагáетъ на васъ большу́ю отвѣ́тственность; н. на когó эпитимíю; н. на когó тру́дную рабóту մէկի վզին ծանր աշխատանք դնել. н. штéмпель կնիք դնել, կնքել. н. клеймó ՚մհրել՚, խարան դնել. н. зóлото, серебрó на дéрево փայտը ոսկով, արծաթով դրուագել. н. на себя́ ру́ку անձնասպանութիւն գործել. н. ру́ку на когó մէկին նեղացնել, ճնշել, խոշտանգել. н. на когó арéстъ մէկին կալանաւորել. н. на когó опáлу մէկին նզովել, տարագրել. н. тру́бку չիբուխը լցնել:

Накланя́ться չ. комý մէկի ոտքերն ընկնել, մէկին աղաչել, պաղատել: [вать I.

Наклáсть (-кладу́ -ду́тъ) տ. Наклáды-

На‖клевáніе տ. Наклёвываніе; **-клевáть** (-клюю́ -ю́тъ), **ся** տ. Наклёвывать, ся.

Наклеве‖тáніе չ. ամբաստանելը, վատաբանելը. **-тáть** (-вещу́ -вéщутъ) ն. на когó մէկին ամբաստանել, վատաբանել:

Наклё‖въ ա. **1,** տ. Наклёвываніе; **2,** ձուի այն տեղը, ուր ճուտը ծակել է. **-выва- ніе** չ. ձուն ծակելը (ճուտի մասին). կծելը (խայծը). **-вывать** ն. **1,** (-вáть) կտցով հաւաքել, ուտել (որոշ քանակութեամբ). **2,** (наклю́нуть) ն., ձուն ծակել (ձուի մէջ գտնուող ճուտի մասին). **-выватьcя 1,** չ. ուտել, կշտանալ (թռչունի մասին). **2,** (наклю́нуться) անդր. ձուից դուրս գալ (ճուտի մասին). *емý наклёвывается хорóшее мѣ́сто նորա համար լաւ տեղ է բացուում:

На‖клéеніе տ. Наклéиваніе· **-клé- ечка** տ. Наклéйка; **-клéиваніе** չ. սոսնձելը, կպցնելը (սոսնձով և նման նիւթերով). **-клéивать, -клéить** (-клéю -éютъ) ն. մի բանի վերայ կպցնել (սոսնձով ևն). н. ярлыки́; н. комý носъ մէկին մերժել, բացասել, մերժողական, բացասական պատասխան տալ. **-клéйка** է. տ. Наклéиваніе; **2,** սոսնձով և նման նիւթերով մի բանի վերայ կըպցրած մաս, բան. **-клейнóй** ած. վրայից դընելու, կպցնելու. н—áя рабóта դրուագագործութիւն, դրուագային գործ. **-клéйщикъ** ա. **-клéйщица** է. մի բան միւսի վերայ սոսնձով կպցնող, սոսնձող այր, կին:

На‖клепáть (-плю́ -éплютъ) տ. Наклёпывать; **-клёпка** է. **1,** կպցնելը, յօրինելը (գամով). **2,** գամով կպցրած, յօրինած մաս, տեղ. **-клёпный** ած. գամով կպցնելու, յօրինելու. **-клёпъ** ա. **1,** տ. Наклёпка; **2,** ամբաստանութիւն, վատաբանութիւն, զրպարտութիւն. **-клёпывать,** -клепáть ն. **1,** գամով կպցնել, յօրինել (երկաթի, պղնձի ևն կտոր). **2,** на когó մէկին վատաբանել, ամբաստանել, զրպարտել:

Накли‖кáніе չ. կանչելը, մօտ կանչելը (շատերին). **-кáть** (*ներկ.* -кáю -ю́тъ), **-(и́)- кать** (*ապռն.* -и́чу -чутъ) ն. **1,** կանչել, ձայնել, մօտ կանչել, հաւաքել (շատերին). **2,** на себя́ իւր գլխին բերել. н. на себя́ бѣду́, несчáстіе ինքն իւր գլխին փորձանք, քամբախտութիւն բերել:

Наклобу́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. գլխարկը, թասակը յոնքերն իջեցնել. **-чна** է. **1,** գլխարկը, թասակը յոնքերն իջեցնելը. **2,** *գարկ, հարուած (գլխին). **3,** *յանդիմանութիւն, կծու, կսկծալի խօսք:

Накло‖нéніе չ. **1,** թեքելը, թեքում, խոնարհեցնելը, խոնարհում. н. нá бокъ կողքի վերայ թեքելը. н. головы́ գլուխը խոնարհեցնելը, քաշ անելը. н. магни́тной стрѣ́лки մագնիսական սլաքի թեքումը. **2,** *քերկ.* եղանակ, ձև. изъяви́тельное, сослагáтельное... н.; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Наклоня́ть, ся; **-нка** է. տ. Наклонéніе 1; **-нно** մ. թեք,

շեղ կերպով. **-нность** է. **1,** միտում. հակում, սէր, տրամադրութիւն. личная н.; хорошія, дурныя н—и; **2,** թեքութիւն, շեղութիւն, շեղանկիւնութիւն. **-нный** ած. **1,** շեղ, թեք, շեղանկիւն. н—ая плоскость; **2,** *къ чему մէտ, դէպի մի բան հակուած, տրամադրուած. **-нъ** ա. **1,** տ. Наклонность; **2,** թեք հովանոց, ծածկ, ձեղուն (օր. սանդուխտի, կառքի) **-нять,** -нить ն. թեքել, կռացնել, ծռել, խոնարհեցնել. н. голову գլուխը խոնարհեցնել, քաշ անել. н. корабль на бокъ; **-ся** ներգր. թեքուել, շեղուել, կռանալ, խոնարհել. н. къ кому на ухо; наклонитесь, я хочу поправить вашу причёску; н., чтобы поднять платокъ; стѣна наклонилась на эту сторону.

Наклюкаться տ. Назюзюкаться.

Наклюнуть, ся տ. Наклёвывать, ся 2.

Накляу‖зить (-жу зятъ), **-зничать** չ. բամբասել, ամբաստանել, վատաբանել:

На‖коваленка է. նւզ. պստիկ գնդան. ручная н. ձեռնագնդան. н. для отбиванія косъ; **-коваленный** ած. գնդանի, գնդանա—. **-ковальня** է. գնդան. лучше быть молотомъ, чѣмъ н—ею; **-ковать** (-кую -ютъ) տ. Наковывать; **-ковка** է. **-ковываніе** չ. գամելը, կռելը. **-ковывать,** -ковать ն. գամել, կռել. **-ся** չ. շատ, երկար գամել, ձանձրանալ գամելուց, կռելուց:

Наковы‖ривать, -рять ն. **1,** փորելով, քչփորելով հանել, բաժանել. н. рану վէրքը պրճոկել. н. червей փորելով ճճիներ հանել. **2,** կրկնակի հիւսել, պատրաստել (տնտամանի ներբանը), զարդարել (տնտամանի առջևի մասը):

Наколжный ած. կաշուի, մորթի վերայ գտնուող. н—ыя болѣзни.

На‖колачи‖ваніе չ. **1,** մեծ քանակութեամբ խփելը, ցցելը (օր. մեխեր). **2,** զարկելը, քշելը, հագցնելը (տակառին շրջանակներ). **-вать,** наколотить ն. **1,** մեծ քանակութեամբ խփել, ցցել. н. гвоздей въ стѣну; **2,** վերայից զարկել, քշել, հագցնել (օր. տակառին շրջանակներ). н. кому бока մէկի կողքերը ջարդել, մէկին լաւ 'հարել'. н. обручи на бочку; копейку не вдругъ наколотишь միանգամից հաւաքել չէ կարելի. н. цѣну գինը բարձրացնել:

Накол‖дованіе տ. Наколдовываніе; **-довать** (-дую -ютъ) տ. Наколдовывать; **-довываніе** չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը. **-довывать, -довать** ն. **1,** կախարդել, հմայել. դիւթել. **2,** կախարդութիւն, վհուկութիւն անելով աշխատել, 'դարդել', վաստակել: [զարդ:

На‖колка է. կանանց խոյր, ապարօշ, գլխի

Наколобро‖дить (-жу -дятъ) **1,** չ. երկար, շատ թափառել, թրև գալ. **2,** ն. շատ յիմար յիմար բաներ դուրս տալ, վայրահաչել:

Наколочка նւզ. տ. Наколка.

На‖колотить (-чу -тятъ) տ. Наколачивать. [калывать, ся.

Наколоть (-колю -колютъ), **ся** տ. На-

Наколу‖пывать, -пать ն. փորելով, քչփորելով հանել, մաքրել:

Наколѣ‖нникъ, -нокъ, нка ա. ծնկապանակ (զրահի), ծունկ, ծնկատեղ (կօշկի ճտի):

Накомкать ն. ճխլտելով, ճմռտելով դարսել. н. бѣлья въ чемоданъ ճերմակեղէնը ճխլտելով պայուսակի մէջ կոխել:

Наконецъ Տ. վերջապէս, վերջ 'ի վերջոյ:

Наконеч‖никъ ա. **-ничекъ,** чка նւզ. ծայրապանակ (որևէ բանի ծայրին յօրինած կմ հագցրած մետաղէ իր). желѣзный н. на сваѣ ցցի ծայրին հագցրած երկաթը. н. у трости գաւազանի ծայրին քշած երկաթը:

На‖копаніе չ. մեծ քանակութեամբ փորելը, քանդելը, հանելը. **-копать** տ. Накапывать II.

Нако‖пить (-плю -копятъ), **ся** տ. Накоплять, ся; **-пленіе** չ. հաւաքելը, ‑քուելը. կիտելը, ‑տուելը. н. воды ջրի կանգ առնելը, հաւաքումը. н. дѣлъ գործերի կուտակում. н. капиталовъ, товаровъ; **-плять,** -пить ն. հաւաքել, կիտել. դիզել. н. денегъ; н. дѣлъ; н. доказательства; **-ся** ներգր. հաւաքուել, կիտուել, դիզուել. барыши, проценты накопляются.

Накоп‖тить (-пчу -тятъ) տ. Накапчивать; **-тѣлость** է. ծխոտութիւն, մրոտութիւն. **-тѣлый** ած. ծխոտուած, մրոտուած. **-тѣть** (пчу -тятъ) չ. ծխոտուիլ, մրոտուիլ:

Накор‖мить (-млю -кормятъ) տ. Накармливать; **-мленіе** չ. կերակրելը, կշտացնելը, բռելը: [вать.

Накосить (-кошу -осятъ) տ. Накаши-

Нако‖стница է. կոճիկաւոր կօշտ կամ ուռեցք ձիու ոտի վերայ. **-стокъ,** стка ա. ուռելուք (աճած) ոսկոր, ոսկրի կօշտ:

Накостылять տ. Костылять.

Накось Տ. շեղ, թեք, խոտորնակի կերպով:

Нако‖шеніе տ. Накашиваніе; **-шу** տ. Накосить.

Накрады‖ваніе չ. գողանալը, գողութեամբ շահելը, ձեռք բերելը. **-вать,** накрасть ն. գողանալ, գողանալով հաւաքել, կիտել, ձեռք բերել:

Накраи‖ваніе չ. որոշ քանակութեամբ ձևելը. **-вать,** накроить ն. որոշ քանակութեամբ ձևել (շորեղէն):

Накра‖паніе չ. շղալը, կաթկթելը (անձրևի). **-пать** տ. Накрапывать; **-пка** է. **1,** պխտակաւորելը, սրսկելով շինելը, յօրինելը (օր. մարմարինի գոյնով). **2,** որև **-пываніе** չ. շղալը, կաթկթելը. **-пывать,** -пать **1,** չ. շղալ, կաթկթել (անձրևի մասին). дождь накрапываетъ; **2,** պխտակաւորել, պխտակաւոր (օր. մարմարինի գոյնով) ներկել, յօրինել:

На‖красить (-шу -сятъ) տ. Накрашивать I; **-краснѣться** չ. երկար, սաստիկ կարմրել, կարմրատակել. **-красоваться** (-суюсь -ются) չ. երկար, ց'յագ պերճամոլութիւն անել, իրան ցոյց տալ. դադարել պերճամոլութիւնից, իրան ցոյց տալուց. **-красть** (-краду -дутъ) տ. Накрадывать.

Накрахма‖леніе, -ливаніе չ. որոշ քանակութեամբ կրախմալելը, օսլայելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. որոշ քանակութեամբ կրախմալել, օսլայել, նշշտել:

На‖крашеніе, -крашиваніе չ. որոշ քանակութեամբ ներկելը, դեղելը. **-крашивать I.** (-красить) ն. որոշ քանակութեամբ ներկել, դեղել. **II.** (-крошить) ն. որոշ քանակութեամբ բրդել, մանրել:

Накремéнникъ ա. գայլախաղաղան, հրացանի չախմախի բուն, պատեան:

Накрé‖ниваніе չ. կողքի վերայ ծռելը, թեքելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. ծովզ. կողքի վերայ թեքել, ծռել, պառկեցնել (նաւը). **-ся** անդր. կողքի վերայ ծռուիլ, թեքուիլ, պառկել:

Нáкрестъ մ. խաչմէրուկ, խաչուած, խաչաձև:

Накри‖ви́ть (-влю́ -ви́тъ), **ся** տ. Накривля́ть, ся; **-влéніе** չ. կողքի վերայ թեքելը, ծռելը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. կողքի վերայ ծռել, թեքել. **-ся** անդր. 1, կռանալ, թեքուել. 2, շատ, սաստիկ ծամածռութիւններ անել, կոտրտուիլ, քըքըրուիլ:

Накрича́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. երկար, սաստիկ աղաղակել, 'բղաւել', ճչալ. **-ся** չ. ց'յոգնութիւն աղաղակել, 'բղաւել', ճչալ:

Накро‖éніе, -и́ть (-ю́ -я́тъ) տ. Накра́иваніе, -ивать.

Накромса́ть տ. Кромса́ть.

Накропа́ть ն. 1, վատ անել, շինել, գործել, փչացնել. 2, թխել (ոտանաւորներ):

Накропи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. ցրւել, վըրան ջուր, հեղուկ ցանել:

На‖кроши́ть, ся տ. Кроши́ть, ся; **-кро́ю** տ. Накрои́ть; **-кро́ю** տ. Накры́ть.

Накружи́ться (-жу́сь -жатся) չ. շատ, երկար պտտուիլ (պարել):

Накру‖ти́ть (-чу́ -тятъ), **ся** տ. Накру́чивать, ся; **-чéніе, -чиваніе** չ. ոլորելը. փաթաթելը. **-чивать**, -ти́ть ն. 1, ոլորել. փաթաթել (որոշ քանակութեամբ). 2, սաստիկ բարձել (սայլը). **-ся** տ. Накружи́ться.

Накручи́ниться (-нюсь -нятся) չ. երկար տխրել, տրտմիլ, տխրութիւնից, տրտմութիւնից հալ ու մաշ լինիլ:

На‖крыва́ніе չ. ծածկելը. **-крыва́ть**, -кры́ть ն. 1, ծածկել. н. ми́ску кры́шкою; н. го́лову шля́пою; н. столъ կմ на столъ սեղանը, 'սուփրէն' գցել. н. го́лову գլխարկը ծածկել. 2, кого́ յանկարծ մէկի վրայ ընկնել, մէկին բռնել մի բան անելիս, մի բանի վերայ. въ проше́дшую ночь поли́ція накры́ла ша́йку воро́въ; 3, кого́ ռմկ. մէկին ծախսի տակ գցել, մէկին պըոկել. его́ здо́рово накры́ли това́рищи; **-ся** անդր. ծածկուիլ, իրեն մի բանով ծածկել. пожа́луйста, накро́йтесь խնդրեմ, գլխարկներդ ծածկէք. **-крывно́й** ած. ծածկելու. **-кры́тіе, -кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й), **ся** տ Накрыва́ніе, -ва́ть, ся; **-кры́шка** ի. 1, տ. Накрыва́ніе; 2, խուփ. լիփան, կափարիչ:

На́крѣпко մ. 1, խիստ պինդ, պիրկ կերպով, պնդապէս. привяза́ть н.; ра́ма вста́влена н.; 2, խստիւ, սաստկապէս. э́то запрещено́ н.

Накто́у‖зный ած. կողմնացուցարանի. **-зъ** ա. (ծով.) կողմնացուցարան (նաւի վերայ սպասկեծածք տեղ, ուր դրած է կողմնացոյցը):

Накувы́ркаться անդր. ց'յագ, ց'յոգնութիւն գլխի վերայ թաւալ գլոր գալ, 'կլկլնձի տալ', 'կլափաօղի տալ':

Накуде́сить տ. Куде́сить.

Накулика́ться չ տ. Кулика́ть.

Наку‖па́ніе չ. մեծ քանակութեամբ գընելը. **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -пятъ) ն. чего́ մի բանից մեծ քանակութեամբ գնել, 'առնել'. **-па́ться** չ. երկար, լաւ լողանալ. **-пка** ի. 1, տ. Накупа́ніе; 2, գնած, 'առած' բաներ:

Наку‖ре́ніе, -рива́ніе չ. 1, բազմութեամբ ծխելը. 2, բազմութեամբ քաշելը (օղի). **-рива́ть, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, բազմութեամբ ծխել. 2, բազմութեամբ քաշել, թորել (օղի, ձիւթ). **-ся** անդր. 1, շատ, ց'յագ ծխել. 2, մեծ քանակութեամբ թորուիլ, քաշուիլ:

Накуроле́сить (-ле́шу -е́сятъ) տ. Напрока́зить.

На‖куси́ть (-кушу́ -у́сятъ) տ. Наку́сывать; **-ку́съ** ա. խածնած, կծած տեղ, հետք. **-ку́сывать**, -куси́ть ն. խածնել, խածնոտել, կծել, կծոտել, կծելով պոկել, գզել:

Наку́‖тать տ. Наку́тывать.

Накути́ть (-чу́ -тя́тъ) չ. շատ յիմարութիւններ, անկարգ բաներ, գժութիւններ անել:

Наку́‖тываніе չ. սաստիկ, բազմաթիւ շորերի մէջ փաթաթելը. **-тывать**, -тать ն. սաստիկ, բազմաթիւ շորերի մէջ փաթաթել. **-ся** 1, անդր. սաստիկ, բազմաթիւ շորերի մէջ փաթաթուիլ, կօրչիլ:

Наку́шаться չ. ց'յագ ուտել, լաւ կշտանալ, 'տկըրիլ':

На‖ла́вливаніе չ. որոշ քանակութեամբ բռնելը, որսալը. **-ла́вливать**, -лови́ть ն. որոշ քանակութեամբ բռնել, որսալ (ձուկ, թռչուն). **-ся** չ. երկար ձուկ, թռչուն որսալով զուարճանալ]:

На‖лага́ніе չ. դնելը, վրան դնելը. **-лага́ть** տ. Накла́дывать 2.

Нала́‖дить (-жу -дятъ) տ. Нала́живать; **-дъ** մ. պատշաճաւոր կերպով, լաւ. **-живаніе** չ. 1, սարքելը, կրկնելը, երգելը. 2, կարգաւորելը. **-живать**, -дить ն. 1, սարքել, կրկնել, երգել. н. своё միշտ միենոյն բանը կրկնել. 2, նորոգել, կարգաւորել, սարքել, կարգի դնել, սարք ու կարգի գցել. н. дѣло; н. гита́ру; маши́на испо́рчена, ну́жно её н. 3, հրահանգել, սովորեցնել. его́ нала́дили, какъ и что говори́ть; **-жу** տ. Нала́дить.

Налаки‖рова́ніе չ. **-ро́вка** ի. **-ро́вываніе, -ро́вывать, -рова́ть** տ. Лакирова́ніе; -рова́ть.

Нала́комиться (-млюсь -мятся) չ. ց'յագ քաղցրեղէններ, անուշեղէններ ուտել

Нала́мы‖ваніе չ. 1, որոշ քանակութեամբ կոտրելը, կոտրտելը, գզտելը, պոկոտելը. **-вать**, -налома́ть ն. որոշ քանակութեամբ կոտրել, կըտրտել, գզտել, պոկոտել, ջարդատել. н. су́чьевъ.

На‖ла́щивать, -лощи́ть ն. յղկել, ողորկել, պաղպաջեցնել, պլպլացնել:

Налга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ) չ. 1, սուտ խօսել, ստախօսել. 2, на кого́ մէկին ամբաստանել, զրպարտել. **-ся** չ. սաստիկ ստախօսել, շատ սուտ բաներ ասել:

На‖лега́ніе չ. վրայից ճնշելը, սեղմելը, զօռ տալը. **-лега́ть**, -ле́чь չ. 1, վրայից ճընշել, սեղմել, զօռ տալ. *չեշտել. н. на рыча́гъ; вы сли́шкомъ налега́ете на перо́; „стари́къ осо́бенно налега́лъ на э́то“ ծերունին առանձնապէս այդ էր չեշտում. 2, на кого́ մէկին ճնշել, խեղդել, հարկադրել. 3, տրնիլ, ճգնիլ, աշխատել, ույժերը լարել:

Нале́гкѣ մ. թեթև, առանց աւելորդ բեռի. пусти́ться въ доро́гу н.

Наледенѣ‖лый ած. սառցապատ. **-ть** չ. սառցով պատուիլ, սառցակալիլ:

Нале‖жáть (-жу́ -жáтъ) տ. Налёживать; **-ся** չ. երկար, ց՚յոգնութիւն պառկիլ, ընկողմանիլ, պառկած մնալ. **-(ё)живать**, -жáть ն. երկար պառկելով կողքը, ոտքը, ձեռքը եւն թմրեցնել, անզգայ դարձնել. н. себѣ про́лежни այնքան պառկել, որ կողքերը մաշուին, վիրաւորուին. на жёсткомъ матрáцѣ не до́лго належи́шь կարծր ներքնակի վերայ երկար չէ կարելի պառկել: [րայ գտնուող:

Налепéстный ած. բս. ծաղկաթերթի վե-

На‖летáніе չ. վրայ թռչելը. մօտ թըռչելը, թռչելով գալը. **-летáть**, -летѣть չ. 1, վրայ թռչել, թռչելով վրայ տալ, վրայ պըրծնուլ, վրայ ընկնել, յարձակուիլ. ту́чка налетѣла; со́колъ налетáетъ на голубéй; непрiя́тель налетѣлъ на нашъ отря́дъ; 2, բազմութեամբ, տարմովին թռչելով գալ, հաւաքուիլ. ско́ро налетя́тъ журавли́; стáя грачéй налетѣла нá поле; 3, (փոշու մասին) նստիլ. налетѣло мно́го пы́ли; **-лётный** ած. թռչելով եկող, եկած. н—ыя пти́цы; **-лету́** մ. թռչելիս, թռչելու ժամանակ. убить пти́цу н.; поймáть мячъ н.; **-лётъ** ա. 1, տ. Налетáніе; вéшній н. թռչունների գարնան գալուստը. съ н—у թռչելիս. побывáть гдѣ н—омъ անցողակի կերպով մի տեղ մնալ. 2, անակնկալ, արագ յարձակում, յանկարծ վրայ տալը. взять н—омъ վրայ տալով վերցնել. 3, որ և է բանի երեսին գոյացած շերտ (օր. վէրքի երեսին գոյացած փառ). **-летѣлый** տ. Налётный; **-летѣніе** չ. մօտ թռչելը, թռչելով գալը. **-летѣть** (-чу́ -тя́тъ) տ. Налетáть.

Налéчь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ) տ. Налегáть.

На‖ливáніе չ. ածելը, թափելը. **-ливáть**, -ли́ть ն. 1, ածել, թափել, [ածելով] լցնել. н. винá въ стакáнъ բաժակի մէջ գինի ածել. н. стакáнъ вино́мъ բաժակը գինով լցնել. н. нá полъ черни́лъ յատակի վերայ թանաք թափել. 2, ածել, ՙթափել՚, ձուլել. н. пу́шекъ; н. свѣчéй մոմ ածել. **-ся** անց. 1, լցուիլ. жи́лы наливáются кро́вью; глазá налили́сь кро́вью; водá наливáется въ ло́дку; 2, լցուիլ, տողքանալ, ուռճանալ, տալիլ (հասկի մասին). рожь наливáется; 3, հասնել, հասունանալ (մրգի, վէրքի մասին). о́спа наливáется; **-ли́вецъ**, вца նւզ. տ. Нали́въ; **-ли́вка** ի. 1, տ. Наливáніе; 2, նալիվկա, «ածուածք» (պտուղների վերայ թափած ու երկար պահած օղի). **-ли́вникъ** ա. կնդ. Infusorium, հեղական կամ ջրածին. **-ливно́й** ած. 1, (մրգերի մասին) լաւ հասած, հիւթալից, բիւրեղանման. 2, н—óе колесó մեքենգ. ջրադնաց (վերևից թափուող ջրով բանող) անիւ. **-ливня́къ** տ. Нали́вникъ; **-ли́вочка** նւզ. տ. Нали́вка; **-ли́вочный** ած. թափելու, հեղական. н—ое живо́тное տ. Нали́вникъ; **-ли́вчатый** տ. Наливно́й; **-ли́въ** ա. 1, հասունանալը, լցուիլը, պտուղների, հատիկների լցուելու, տողքանալու ժամանակը. 2, հիւթ (որով պտուղները լցւում են). կաթ (որով հատիկները լցւում են). 3, անատոմ. երակային ընդլայնում (որ պատահում է ձիու հետ):

Нали́‖зывать, -зáть (-жу́ -жутъ) ն. կամաց կամաց լիզել, ուտել. **-ся** չ. 1, լաւ լիզել, ուտել. 2, խմել, հարբել, ՙտրաքուիլ՚:

На‖ли́мецъ, мца նւզ. տ. Нали́мъ; **-ли́мій**, ья, ье ած. գզէլի. **-ли́мъ** ա. կնդ. Lota vulgaris կմ fluviatilis, ծովային կմ գետային գզէլ (ձուկ մի). ухá изъ н—овъ.

Нали‖невáть (-ню́ю -ютъ) տ. Налинёвывать; **-нёвка** ի. **-нёвываніе** չ. տ. Линевáніе; **-нёвывать** տ. Линевáть.

Нали‖пáніе չ. կպչիլը, նստիլը. **-пáть**, -пнуть չ. կպչիլ, մի բանի վերայ նստիլ (ձիւնի, փոշու, մրի մասին). **-плый** ած. կպած, նստած. **-пнуть** տ. Налипáть.

На‖ли́тіе չ. ածելը, թափելը:

Налитографировáть տ. Литографировáть. [Наливáть, ся.

Нали́ть (-лью́ -лью́тъ; -лéй), **ся** տ.

На‖лицó մ. պատրաստ, ներկայ. նմն. на лицó (տ. Лицó); **-ли́чіе** չ. տ. Нали́чность; **-ли́чникъ** ա. **-ли́чничекъ**, чка նւզ. 1, շրջանակ, զրուագ (դռան, պատուհանի). 2, երեսի ծածկոց, դիմակ. 3, բանալու ծակի մետաղէ վահանակը. **-ли́чность** ի. պատրաստ, պատրաստի բան, մեզ. կանխիկ, ՙնաղդ՚ փող, դրամ. въ н—и имѣ́ется ты́сяча рублéй կանխիկ հազար րուբլի կայ. **-ли́чный** ած. 1, դրսի, երեսի, առջևի. н—ая сторонá до́ма; 2, ներկայ, պատրաստի, պատրաստական. н. состáвъ во́йска զօրքի անձնական կմ իրական կազմ. онъ имѣ́етъ сто ты́сячъ рублéй н—ыми дéньгами նա հարիւր հազար կանխիկ, ՙնաղդ՚ փող ունի:

Налó‖бникъ ա. 1, տպարոշ, ճակատնոց, (զարդ, որ կրում են ճակատի վերայ). 2, ճակատափոկ (ձիու սանձի). **-бный** ած. ճակատի, ճակատի վերայ գտնուող. н—ая морщи́на; **-бокъ**, бка տ. Налóбникъ.

Налобызáться չ. շատ, երկար համբուրել, ՙպաչպչօրել՚, ՙպաչպչել՚:

Нало‖ви́ть (-влю́ -вятъ), **ся** տ. Налáвливать, ся; **-влéніе** չ. բազմութեամբ բռնելը, որսալը. **-въ** ա. որս (ձկան), որսած, բռնած ձկան քանակութիւն:

Налóгъ ա. հարկ, տուրք. госудáрственный н.; прямо́й, ко́свенный н.; квартúрный н.; н. на съѣстны́е припáсы; общéственные н—и; плати́ть по́дати, н—и.

На‖ло́ецъ, ло́йца նւզ. տ. Нало́й.

На‖ложéніе տ. Налагáніе; н. подáтей, по́шлинъ; **-ло́женный** բյ. ած. վրան դրած, վերադիր. н. платёжъ վերադիր վճար. **-ложи́ть** (-жу́ -жáтъ) տ. Наклáдывать 2.

Нало́жни‖ца ի. հարճ. **-ческій** ած. հարճի, հարճային. **-чество** չ. հարճութիւն. **-чій**, ья, ье ած. հարճի[ն յատուկ]:

На‖ло́й տ. Аналóй; **-ло́йный** ած. գըր-

Налокáться չ. ց՚յագ լակել: [քակալի.

Нало‖мáніе չ. որոշ քանակութեամբ կըտրտելը, պոկոտելը, ջարդատելը. **-мáть** տ. Налáмывать; **-ми́ть** տ. Надломи́ть; **-мъ** տ. Надло́мъ. [քուիլ՚:

Нало́паться չ. խիստ շատ ուտել, ՙտրա-

На‖лощéніе չ. յղկելը, ողորկելը. պայծառացնելը, պսպղացնելը. **-лощи́ть** (-щу́ -щáтъ) տ. Налáщивать.

На‖луди́ть (-жу́ -дятъ) ն. սրուշ քանակութեամբ անագել, կլայեկել, ՚կլեկել՚:

Налупи́ть (-плю́ -пятъ) ն. կլպել, կեղեւով պատրաստել:

Налучи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. մարխի (лучи́на) լոյսով շատ ձուկ որսալ:

Налу́‖щиваніе չ. փռճոկելով մաքրելը. **-щивать, -щи́ть** (-щу́ -ща́ть) ն. փռճոկել, փռճոկելով մաքրել:

Нальну́ть (-ну́ -ну́тъ) տ. Налипа́ть.

Нальсти́ть (-льщу́ -льстя́тъ) չ. кому́ մէկին խիստ շողոքորթել, շոյել:

Налѣво մ. դէպի ձախ. поворотить н.

Налѣ‖за́ть, -зть (-зу -зутъ) չ. 1, որ և է բանի վերայ, որ և է տեղ ելնել, բարձրանալ (սողալով). 2, բազմութեամբ ներս մտնել, ներս թափուել (սողալով):

Налѣ‖пи́ть (-плю́ -пятъ) տ. Налѣпливать և Налѣпля́ть; **-пка** ի. 1, տ. Налѣпле́ніе; 2, վերևից, վրան կպցրած բան. **-плé-ніе, -пливаніе** չ. որ և է բանի վրան, վրայից կպցնելը, սօսնձելը. **-пливать**, -пи́ть, **-пля́ть** ն. որ և է բանի վրան, վրայից կպցնել, սօսնձել. **-пно́й** ած. վրան կպցրած. **-покъ**, пка ա. տ. Налѣпка 2.

Налюбова́ться տ. Любова́ться.

Наля́гу տ. Налéчь.

Наля́па‖ніе չ. անշնորհք կերպով շինելը, անելը, թխելը. **-ть** ն. 1, անշնորհք կերպով, մի կերպ շինել, անել, թխել. 2, շատ դնել, շատ քսել. она́ наля́пала себѣ́ бѣли́лъ նա երեսին երկու մատ հաստութեամբ շպար է քսել:

Намагнетизи́ровать տ. Магнетизи́ровать.

Намагни́‖ченіе, -чиваніе տ. Магни́ченіе; **-чивать, -тить** տ. Магни́тить.

Нама́‖жу տ. Нама́зать; **-заніе** չ. իւղ, նաւթ եւն քսելը, օծելը. **-зать** (-жу -жутъ), **ся** տ. Нама́зывать, ся; **-зка** ի. տ. Нама́заніе.

Нама́‖зный ած. նամազի. **-зъ** ա. (պրսկ.) նամազ (աղօթք, որ մահմետականներ պարտաւոր է օրէնք հինգ անգամ կատարել). творить н. նամազ անել:

Нама́‖зываніе տ. Нама́заніе; **-зывать**, -зать ն. իւղ, նաւթ եւն քսել, օծել. н. ко́жу са́ломъ; н. о́пухоль ма́зью ուռեցքին, պալարին դեղ քսել. н. что́-либо дёгтемъ; н. ма́сломъ хлѣбъ հացին իւղ քսել. **ся** ան.դր. խուն մի բան (իւղ, խէժ եւն) քսել, օծուել. дре́вніе борцы́ нама́зывались ма́сломъ.

Нама́‖кивать, -ка́ть ն. մեծ քանակութեամբ թաթախել մի բանի մէջ, մի բան ծծել տալ, [մամ] քաշել:

Нама‖лева́ніе, -лёвываніе տ. Малева́ніе; **-лёвывать, ся. -лева́ть, ся** տ. Малева́ть, ся.

Намё́лывать, -моло́ть ն. 1, ալիւր աղալ (որոշ քանակութեամբ). 2, յիմար յիմար դուրս տալ, յիմար յիմար բաներ խօսել:

Нама́‖ниваніе չ. մեծ քանակութեամբ դրաւելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. մեծ քանակութեամբ հրապուրել, դրաւել, կանչել, խաբ քաշել:

Нама‖ра́ніе չ. կեղտոտելը, խզմզելը, վատ գրելը կամ նկարելը. **-ра́ть, ся** տ. Нама́рывать; ся; **-рываніе** տ. Намара́ніе; **-рывать, ся** տ. Мара́ть, ся.

Нама́‖сливаніе չ. եղելը, ձիթելը. **-сливать, -слить** (-лю -лятъ) ն. եղել, ձիթել. **-ся** ան.դր. իւղով, ձիթով օծուել:

Намасти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Намаща́ть.

На‖ма́тываніе չ. վրան փաթաթելը. н. въ клубки́ կծկելը. **-ма́тывать**, -мота́ть ն. վրան փաթաթել. н. на кату́шку թելը կոճի վերայ փաթաթել. *себѣ на́ усъ չմոռանալ, միտք պահել. н. въ клубо́къ կծկել. н. долго́въ շատ պարտքեր անել:

Намаха́ться չ. շատ թափահարելուց դադարել, յոգնել:

Нама́чи‖ваніе չ. թրջելը, թրմելը. **-вать**, намочи́ть ն. 1, թրջել, ջրի մէջ կախել. н. бѣльё въ водѣ́; 2, թրջոց դնել, թրմել, պատրաստել: [քսել:

Нама‖ща́ть, -сти́ть ն. բալասան, խէժ

Нама́щи‖ваніе չ. քարելը, մայթելը, սալայատակելը (փողոցը), տախտակելը (յատակը). **-вать**, намости́ть ն. քարել, մայթել, սալայատակել, սալարկել (փողոցը). տախտակել (յատակը): [երկու օր առաջ:

Наме́д‖ни, -нись մ. ռմկ. քիչ առաջ, մի

Наме‖жева́ніе չ. չափելը, չափ, սահման կարելը (հողին). **-жёвывать, -жева́ть** (-жу́ю -ютъ) ն. չափել, բաժանել, չափ, սահման կարել (հողին):

Наме‖ка́ніе չ. ակնարկելը, ակնարկութիւն. **-ка́ть, -кну́ть** ն. ակնարկել, ակնարկութիւն անել. հասկացնել. я намека́лъ ему́ о томъ, что имъ недово́льны; говоря́ таки́мъ о́бразомъ, онъ намека́лъ на нра́вы своего́ вре́мени; **-(ё)къ** ա. ակնարկ, ակնարկութիւն. то́нкій н.; у́мному намёкъ, глу́пому толчо́къ (առծ.) խելացիին մին, չխելացիին հազար:

На́мелко մ. խիստ մանր, խիստ գերմակ:

На‖мерза́ніе չ. սառչելը. **-мерза́ть, -мёрзнуть** չ. սառչել, սառոյց կապել. на стёклахъ намёрзло мно́го льда պատուհանի ապակիների վերայ շատ սառոյց է հաւաքուել. **-мёрзлый** ած. սառած, սառցածածկ. **-мёрзнуть** տ. Намерза́ть; **-ся** ան.դր. երկար, սաստիկ սառչիլ:

Наме‖сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. намёлъ -ме-ла́, о́) տ. Намета́ть; **-та́ніе** չ. 1, հաւաքելը, կիտելը (ավլով). 2, բերելը. կիտելը (քամու մասին). 3, տ. Намётываніе; **-та́ть I.** (-сти́) ն. 1, ավլել, ավլելով հաւաքել, կիտել. 2, բերել, հաւաքել (քամու մասին). **II.** (-мечу́ -ме́чутъ; և -та́ю -ютъ), **ся** տ. Намётывать, ся; **-тéльникъ** ա. ձողաձի (վաչկաշարժի). **-тé-ніе** տ. Намета́ніе 1 և 2; **-(ё)тка** ի. 1, տ. Намётываніе; 2, կիսաշապիկ մի կանանց, որ կրում են բան շապիկի վերայից. 3, կապերտ, կարկատան. **-(ё)тный** ած. վրան ածած, ձգած, դցած, նետած. **-(ё)тъ** ա. 1, տ. Намётываніе; 2, ծածկ, ծածկոց, հովանոց. н. надъ пала́ткою; 3, մեծ, ընդարձակ վրան. 4, թռչնորսական ցանց, վարմ մի. 5, ավլով կիտած աղբ, քամուց կիտած ձիւն եւն. **-(ё)тываніе** չ. ածելը, կիտելը, դիզելը. 2, դերձկ. շուլալելը. **-(ё)тывать**, -та́ть ն. 1, բազմութեամբ ա-

ծել, թափել, կխտել, դիզել. 2, դերձկ. չուլալել, ձեռաց, ժամանակաւորապէս կարել. **-ся** չ. վարժուիլ, մի գործի մէջ վարժութիւն ձեռք բերել, ճարտար դառնալ:

Намечта́ться չ. շատ, երկար երազել, երազներէ, ցնորքներէ անձնատուր լինիլ:

На‖мина́ніе չ. 1, ճմռտելը, ճմռտելով պատրաստելը. 2, ճմլելը, ջարդելը. **-мина́ть**, -мя́ть ն. 1, ճմռտել, շաղախել, ճմռտելով, շաղախելով պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). 2, ճմլել, ջարդել (օր. ոտը). *ему́ поря́дкомъ намя́ли бока́ նորա կողքերը լաւ լաղաթին ջարդեցին. **-ми́нка** է. 1, տ. Наминáніе; 2, ճըմլուածք, ջարդուածք, ճմլած, ջարդած տեղ. թարախոտ պալար, ուռեցք. н. въ копы́тѣ у ло́- [шади.

Нами́сто ռմկ. տ. Монисто.

Намну́ տ. Намя́ть.

Намозо́‖леніе, -ливаніе չ. կոշտեր առաջացնելը, ՙփշտոտելը՚. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. կոշտեր (мозо́ль) առաջացնել, ՙփշտոտել՚. *н. глаза́ շարունակ մարդու աչքի երևալով ՙպահլտ տանել՚, ձանձրացնել:

Намо‖ка́ть, -кнуть չ. թացուիլ, թրջուիլ, ջրակալիլ. տամկանալ. **-клый** ած. թացուած, թրջուած, տամկացած, ջրակալած. **-кнуть** տ. Намока́ть.

Намо‖ла́чиваніе չ. որոշ քանակութեամբ կա(լ)սելը. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. որոշ քանակութեամբ կա(լ)սել. **-ло́тъ** ա. որոշ ժամանակամիջոցում կա(լ)սուած հացահատիկ:

Намоло́ть (мелю́ -е́лютъ; -мели́) տ. Нама́лывать.

Намоло́ченіе տ. Намола́чиваніе.

Намолча́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. երկար լռել, լուռ մնալ:

Намо́лъ ա. աղած աղուն, հացահատիկ:

Намо‖ра́живаніе չ. սառեցնելով պատրաստելը. **-ра́живать**, -ро́зить ն. սառեցնելով պատրաստել:

Намо́р‖дникъ ա. երախակալ, երախապահ (շների). надѣва́ть н.; соба́ка съ н—омъ; **-дный** ած. երախի, դնչի վերայ գտնուող:

Намо‖роже́ніе տ. Намора́живаніе; **-ро́зить** (-жу -зятъ) տ. Намора́живать.

Намо́р‖щеніе -щиваніе չ. կնճռելը, խորշոմելը (ճակատը). **-щивать, -щить** (-щу -щатъ) ն. կնճռել, խորշոմել (ճակատը). **-ся** անդր. կնճռել, կնճռոտել (ճակատը), կիտել (յօնքերը), խոժոռուիլ: [вать.

Намости́ть (щу́ -стя́тъ) տ. Нама́щи-

Намо‖та́ніе, -та́ть տ. Нама́тываніе, -вать; **-тчикъ** ա. **-тчица** է. (ни́токъ) թել կծկող այր, կին:

Намо‖че́ніе չ. թրջելը, թացելը, կակղացնելը. **-чи́ть** (-чу́ чатъ) տ. Нама́чивать.

Намоше́нничать, -ся չ. շատ, բազմազան սրիկայութիւններ, խարերայութիւններ անել: [т. Намости́ть.

Намо‖ще́ніе տ. Нама́щиваніе; **-щу́**

Намуд‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. 1, кого́ մէկին զգաստացնել, սովորեցնել, մէկի գլխին խելք դնել. 2, что մի բան մտածել, հնարել:

Наму́‖сливать, -слить (-лю -лятъ) ն. թքոտել, փցխքոտել, աղտեղել. **-слиться** անդր. թքոտուիլ, փցխքոտուիլ, աղտոտուիլ:

Наму‖ча́ть, -ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. 1, պղտորել. 2, на кого́ մէկին ամբաստանել, սեւացնել: [կար չարչարուիլ. տանջուիլ:

Наму́читься (-чусь -чатся) անդր. եր-

На‖мча́ніе չ. գլպցնելը, գարնելը (արագութեամբ տանելիս). գլպչիլը, գարնուիլը (վազելիս). **-мча́ть** (-мчу́ -мча́тъ) ն. արագ տանելով, թռցնելով գլպցնել, գարնել. **-ся** անդր. արագ վազելով, սլանալով գլպչիլ, գարնուիլ:

На‖мыва́ніе չ. 1, որոշ քանակութեամբ լուանալը, պատրաստելը. 2, բերելը, կիտելը (ջրով). **-мыва́ть**, -мы́ть ն. 1, որոշ քանակութեամբ լուանալ, պատրաստել. н. бѣлья́; *н. кому́ го́лову մէկին նեղել, ՙկոթել՚, շշպրել. 2, (ջրի մասին) բերել, կիտել. тече́ніемъ намыва́етъ о́стровъ ջրի հոսանքից կղզի է գոյանում. **-мывно́й** ած. տղմային, ջրի բերած տղմից գոյացած. н. сой; н—ая по́чва; **-мы́въ** ա. 1, լուանալը, պատրաստելը. 2, ողողելը:

Намы́каться չ. շատ, երկար թափառել, աշխարհիս չորս կողմերն ընկնել. н. го́ря շատ տառապանքներ կրել:

Намѣ‖леніе, -ливаніе չ. սապնելը, օճառելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. սապնել, օճառել. *н. кому́ го́лову մէկին ՙկոթել՚, յանդիմանել, շշպրել, նեղել. н. кому́ ше́ю մէկի վզակոթին տալ, մէկին ՙքօթակել՚. **-ся** անդր. սապնուիլ, օճառուիլ:

На‖мы́тіе տ. Намыва́ніе; **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) տ. Намыва́ть.

Намѣ‖ле́ніе, -ливаніе չ. կաւճելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. կաւճել, կաւճոտել, կաւճով դծել. **-ся** անդր. կաւճոտուիլ. **-лка** է. տ. Намѣле́ніе.

Намѣ‖ниваніе չ. փոխելը. **-нивать, -ня́ть** ն. փոխել (մի բան միւսի հետ), փոխելով ստանալ, ձեռք բերել:

Намѣ‖рева́ться, вознамѣ́риться չ. մտադրուիլ, դիտաւորուիլ, մտքումը դնել. я намѣрева́юсь за́втра вы́ѣхать; **-ре́ніе** չ. մըտադրութիւն, դիտաւորութիւն. имѣть н.; я сдѣлалъ э́то съ хоро́шимъ н—іемъ; расходи́ться съ кѣмъ въ н—іяхъ մէկի հետ տարաձայնել. возымѣть н. դիտաւորուիլ:

Намѣ‖риваніе չ. չափելը (որոշ քանակութեամբ). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ), -рять ն. չափել (որոշ քանակութեամբ). **-ря́ніе** տ. Намѣ́риваніе; **-рять** տ. Намѣривать. [вать.

Намѣси́ть (-шу́ -сятъ) տ. Намѣ́ши-

Намѣ́ст‖никъ ա. 1, տեղապահ, տեղակալ. 2, փոխարքայ, կուսակալ. 3, փոխ վանահայր. **-ница** է. փոխ մայրապետ, մայրապետի օգնականուհի. **-ническій** ած. տեղապահի. փոխարքայի, կուսակալի. **-ничество** չ. 1, տեղապահութիւն, տեղակալութիւն. 2, փոխարքայութիւն, կուսակալութիւն. **-ничій**, ья, ье տ. Намѣстническій.

Намѣ́сто տ. Вмѣсто.

Намѣ‖тить (-чу -тятъ) տ. Намѣча́ть; **-тка** է. 1, տ. Намѣча́ніе; 2, նշան. **-точка** նւզ. տ. Намѣтка 2; **-ча́ніе** չ. նշան դնելը, նշանակելը. **-ча́ть**, -тить ն. 1, նշան դնել (օր. ճերմակեղէնի վերայ), նշանակել. онъ намѣ́тилъ э́то мѣ́сто карандашо́мъ; н., обозна́чить черто́ю на землѣ́ бу́дущую алле́ю; онъ намѣ́тилъ себѣ́ э́ту цѣль նա այդ իրան

նպատակ է դրել. **2**, во что մի բանի նշան դնել. **-чиваніе** տ. Намѣчáніе; **-чивать,** տ. Намѣтить.

Намѣ‖шáніе չ. խառնելը (մի բանի հետ, մէջ). **-шáть** տ. Намѣшивать 1; **-шéніе** չ. որոշ քանակութեամբ շաղախելը, հունցելը. **-шиваніе** տ. Намѣшáніе; **-шивать** ն. **1**, (-шáть) խառնել, զանգել (մի բանի հետ). **2**, (-сить) որոշ քանակութեամբ շաղախել, հունցել, պատրաստել:

Намя‖кáть, -кнýть չ. կակղել, փափկացնել. **-клый** ած. կակղացած, փափկացած. **-кнýть** տ. Намякáть.

На‖мя́тіе տ. Наминáніе; **-мя́ть** (-мнý -мнýтъ) տ. Наминáть; н. комý бокá մէկի կողքերը ջարդել, մէկին լաւ ծեծել. н. комý шéю մէկի վզակոթին տալ, մէկի շլինքը կոտրել:

Нанáши‖ваніе չ. մեծ քանակութեամբ բերելը, կրելը, հաւաքելը. **-вать,** наносить ն. մեծ քանակութեամբ բերել, հաւաքել, կրել:

На‖несéніе չ. **1**, բերելը, կրելը, հաւաքելը. **2**, հասցնելը, պատճառելը. н. обиды, оскорблéнія; н. ранъ վէրքեր տալը. **-нести́**, **-нéсть** (-сý -сýтъ) տ. Наносить.

Нани‖зáніе չ. շարելը (մեծ քանակութեամբ). **-зáть** (-жý -жутъ) տ. Нанизывать; **-зка** ի. **1**, տ. Нанизáніе; **2**, շարած բան. жемчýжная н.; **-зываніе** տ. Нанизáніе; **-зывать,** -зáть ն. մեծ քանակութեամբ շարել, յեռել (օր. ուլունք, սունկ, ձուկ ելն). **-(нá—)зь** ի. տ. Нани́зка 2.

На‖нимáніе չ. վարձելը, 'բռնելը'. **-нимáть,** -ня́ть ն. վարձել, 'բռնել'. н. квартиру, кóмнату; н. прислýгу, рабóтниковъ; **-ся** անդր. վարձուիլ, ծառայութեան, գործի մէջ մտնել, онъ нанялся ко мнѣ въ прикáзчики.

Нáн‖ка ի. նանկին (բամբակէ գործուածք մի). **-ковый** ած. նանկինէ:

Нáново մ. նորից, վերստին:

На‖носи́ть (шý -нóсятъ), -нести́ ն. **1**, բերել, հաւաքել (տ. Нанáшивать); вѣтеръ нанёсъ կմ դէմ. вѣтромъ нанеслó мнóго снѣгу քամին շատ ձիւն է բերել, շատ ձիւն է կիտել. эта рѣкá нанóситъ мнóго пескý; онъ нанёсъ дѣтямъ рáзнаго лáкомства; **3**, տալ, հասցնել, պատճառել. տոլթել. н. комý обиду; н. комý убытки, ущéрбъ; н. поражéніе непріятелю թշնամուն ջարդ տալ. н. комý побóи; н. смертéльный ударъ; н. безчéстіе; **4**, մեծ քանակութեամբ ածել, դրնել (ձու). кýрица нанеслá мнóго яи́цъ; **5**, արագ ընթացքով տանել, մի բանի վերայ դցել. корáбль нанеслó нá мель (դէմ.) նաւը ծանծաղուտ ընկաւ. **-ся** **1**, անդր. վազելիս, ընթանալիս մի բանի դիպչել, մի բանի վերայ նստել. сýдно нанеслóсь нá мель; **-нóска** ի. տ. Наношéніе; **-нóсникъ** ա. ջրից ափ նետած գերան, փայտ. **-нóсный** ած. բերովի. н. песóкъ գետից բերած աւազ. н. лѣсъ ջրից բերած փայտ. н—ая земля́ ջրաբեր հող, տիղմ. н—ая почва ողողային հող, գետին. н—ая болѣзнь բերովի, ուրիշ տեղից եկած, տարափոխիկ հիւանդութիւն. **-нóсъ** ա. **1**, կիտուածք, շեղջ (քամուց դիզուած). **2**, երկոր. [illegible] **-нóсье** չ. քթափոկ (ձիու ռունգի). **-ношéніе** չ. բերելը, կրելը, հաւաքելը:

Нанырáться չ. երկար սուզուիլ, ընկղմուիլ:

На‖нѣжиться (-жусь -жатся) անդր. ինքն իրան գգուել, գգզել:

Нанюхаться անդր. **1**, խիստ շատ քաշել (քթախոտ). **2**, երկար հոտոտել, հոտ առնել:

Нанянчиться (-чусь -чатся) չ. երկար շարշարուել (երեխայքին խնամելիս):

На‖тя́тіе չ. վարձելը, 'բռնելը'. **-ня́ть** (наймý -мýтъ), **ся** տ. Нанимáть, ся.

Наоборóтъ մ. **1**, ընդհակառակն. есть люди, котóрыхъ нарýжность привлекáетъ, а харáктеръ оттáлкиваетъ, и н.; **2**, տ. Навы́воротъ.

Наобýмъ մ. ինչպէս էլ լինի, առանց երկար մտածելու, վայրիվերոյ. судить о комъ н.; говорить, отвѣчáть н.

На‖орáніе չ. վարելը, հերկելը. **-орáть** **1**, ն. տ. Напáхивать; **2**, չ. խիստ բարձր աղաղակել, 'բղաւել', գոռալ, ճչել. **-ся** չ. երկար աղաղակել, գոռալ, 'բղաւել':

Наос‖трéніе տ. Навострéніе; **-тря́ть, ся, -три́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Навáстривать, ся.

Нáоткось մ. թեք, շեղ, խոտորնակի կերպով:

Нáотмашь մ. մեծ շարժումով, սաստիկ յետ տանելով (ձեռքը). креститься н.; удáрить н. ձեռքի երեսով (թարս) զարկել:

Наотрѣзъ մ. վճռականապէս, վճռաբար, կտրական կերպով. онъ емý отказáлъ н.

Наóхаться չ. երկար ախ ու վախ քաշել, հառաչել:

Наохóтиться (-чусь -тятся) չ. երկար, ցՙյագ որսալ, որսի մէն գալ:

Наóхрить տ. 'Охрить.

На‖пáданіе չ. վայր ընկնելը, վայր գլորուելը (մեծ քանակութեամբ). **-падáтель** ա. **-падáтельница** ի. յարձակուող, յարձակում գործող այր, կին. **-падáтельный** ած. յարձակողական. **-пáдать** տ. Напáдывать; **-падáть**, -пáсть չ. на когó, на что **1**, մէկի, մի բանի վերայ յարձակուիլ, յարձակում գործել, վրայ ընկնել, վրայ պրծնել. н. на непріятеля; **2**, յարձակուիլ, նեղացնել. всѣ на негó нападáютъ; сонъ *напáлъ на негó նորա վերայ քուն ընկաւ. на меня́ напáла лѣнь; **3**, պատահաբար գտնել. онъ напáлъ на слѣдъ; н. на счастли́вую мысль աջող միտք յղանալ. **-падéніе** չ. յարձակում. внезáпное н.; несправедли́вое н.; *отрази́ть н. յարձակումը յետ մղել. **-пáдки** ա. յ. (սեռ. -дковъ; աւելի ուղիղ -докъ) հալածանք, խոշտանգում, հարստահարութիւն, ճնշում. журнáльные н.; **-пáдчивость** ի. հալածելու, ճնշելու հակում. **-пáдчивый** ած. յաճախ հալածող, ճնշող, նեղացնող. **-пáдчикъ** ա. **-пáдчица** ի. հալածող, ճնշող, խոշտանգիչ, նեղիչ այր, կին. **-пáдывать**, -пáдать. -пáсть չ. բազմութեամբ ընկնել, վայր ընկնել, թափուիլ. въ стакáнъ напáдали мýхи; нóчью напáдало мнóго снѣгу.

На‖пáиваніе չ. **I.** վրային զօդելը, կպցնելը (հալած մետաղով). **II.** ջրելը, խմեցնելը, արբեցնելը. **-пáивать** ն. **I.** (-пая́ть) վրային զօդել; կպցնել (հալած մետաղով), մեծ քանակութեամբ պատրաստել (զօդելով). **II.** (-пои́ть) 1, ջրել, խմեցնել. онъ напои́лъ меня́ отли́чнымъ чáемъ; н. лошадéй ձիերին ջրել,

ջուր տալ. 2, խմեցնել, հարբեցնել. н. кого́ до́-пьяна; **-па́йка** է. 1. վրայից զոդելը, զոդելով կպցնելը. 2, զոդելով վրայից կպցրած մետաղի կտոր:

Напа́ко||стить ա. Па́костить; **-стни-чать** ա. Па́костничать: **-щенie** չ. կեղտոտելը, աղտոտելը, 'մուռտտելը':

Напа́лзы||ванie չ. 1, սողալով վեր բարձրանալը. 2, սողալով բազմությամբ գալը, մտնելը, հավաքվելը. **-вать**, наползáть, наползти́ չ. 1, на что սողալով մի բանի վերայ ելնել, բարձրանալ. 2, սողալով բազմությամբ գալ, մտնել, հավաքվել: [մասը:

Напа́локъ, лка ա. թաթմանի բութ-

Напа́льный ած. վրայից ընկած, թափած (բազմությամբ):

Напа́мя||тованie, **-товать** (-тую -ють) ա. Напоминáнie, -нáть; **-тыванie**, **-тывать** ա. Напоминáнie, -нáть.

Напа́||ренный ած. եփելու, խաշելու. բաղ տալու. **-ренie**, **-риванie** չ. 1, եփելը, պատրաստելը, խաշելը. 2. բաղ տալը, լողացնելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. 1, чего́ եփել, պատրաստել, խաշել. 2, кого́ մեկին բաղ տալ, ուսակին բաղով կրում լողացնել. 3, спи́ну մեջքը 'տաքացնել', ծեծել, ջարդել. **-ся** անդ. եփելը լողանալ (ուսակին բաղանիքում):

Напа́||рье չ. **-рьице** նւզ. զայլիկոն, 'բուրղու', փոքրիկ գարծի:

Напа||са́ть, -сти́ ն. 1, պաշար պատրաստել, 'ճամբրկը անենել'. 2, արածացնել, դէքացնել. **-са́ться** անդ. 1, արածելով կշտանալ, չաղանալ. 2, պարենաւորուել. **-сти́сь** անդ. տալ, մատակարարել. на него́ не напасёшься де́негъ նորան որքան էլ փող տաս, չի կշտանայ. на него́ не напасёшься пла́тья նորան շոր չի դիմանում. **-се́нie** չ. պաշար անենելը, պաշար պատրաստելը. **-сти́** (-су́ -су́тъ), **-ся** ա. Напаса́ть, ся. (ձախորդութիւն:

I. **На||па́сть** է. թամբախտութիւն, չարիք,

II. **Напа́сть** (-паду́ -ду́тъ) ա. Напада́ть և Напа́дывать.

Напа́сы||ванie ա. Напасе́нie; **-вать**, **-ся** ա. Напаса́ть, ся.

Напа||ха́нie վարելը, հերկելը (որոշ քանակութեամբ). **-ха́ть** (-шу́ -шутъ) ա. Напа́хивать; **-хиванie** ա. Напаха́нie; **-хивать**, -ха́ть ն. որոշ քանակութեամբ վարել, հերկել: [պատրաստել:

Напа́хтать ն. ма́сла շատ կոզ հարել,

Напа́ч||канie չ. աղտոտելը, կեղտոտելը. **-кать** ն. աղտոտել, կեղտոտել, 'մուռտտել':

Напа||я́нie ա. Напа́иванie I; **-я́ть** ա. Напа́ивать I. [թխել, պատրաստել:

На||пека́ть, -пе́чь ն. որոշ քանակութեամբ

Напереба́й ա. Напереры́въ.

Напе||редú ձ. յետոյ, առաջուց. э́то дѣ́ло ещё н. այդ գործը առաջայի բան է. **-рёдъ** ձ. առաջ, առաջուց. я напере́дъ э́то зналъ; я н. его́ вы́шелъ изъ собра́нія ես նորանից առաջ դուրս ելայ ժողովից:

Напереке́ръ ձ. հակառակ, ընդդէմ, 'ի հեճուկս, 'ջգրու'. итти́ н. кому́ մեկին հակառակ գնալ, վարուել. н. судьбѣ́ հակառակ բաղդին:

Наперерывъ ձ. մրցելով, մրցմամբ, 'իրար զլուխ պատռելով', его́ всѣ н. жела́ютъ ви́дѣть у себя́ նորան իրար ձեռքից խլում են. всѣ н. жела́ютъ прочéсть э́тотъ рома́нъ.

Напере́ть (-пру́ -пру́тъ) ա. Напира́ть.

Наперехва́тъ ա. Наперерывъ.

Напе́р||сникъ ա. 1, կրծքի գարդ, զարդարանք, յաղջապանակ. 2, (**-сница** է.) բարեկամ, -ուհի, մտերիմ, մտերմուհի. **-сничес-кій**, **-сникій**, ья, ье ած. բարեկամի, մտերմին յատուկ. **-сный** ած. կրծքի վերայ կրելի. н. крестъ.

Напё́р||стникъ ա. **-стничекъ**, чка նւզ. ձիւթի մատնոց. **-стокъ**, тка ա. **-сточекъ**, чка նւզ. մատնոց. **-сточникъ** ա. մատնոցագործ. **-сточный** ած. մատնոցի. н - ая трава́ ա. Наперстя́нка 1; **-стя́нка** է. 1, բս. Digitalis lutea, դեղին մատնեւտունկ (մատնոցուկ). кра́сная н., D. purpurea, ծիրանեգոյն մատնեւտունկ (մատնոցուկ). 2, մատնեւտունկի հիւթ, բնամոսնի „больно́му бы́ли даны́ ка́пли н—и“.

Напе||стре́нie չ. խիստ խայտաճամուկ, խայտաբղէտ զարձնելը **-стря́ть** (-щрю -стря́тъ) ա. Напещря́ть.

Напеча́||танie չ. տպելը, տպագրելը. н. въ газе́тахъ объявле́нія; **-тать** ա. Печа́тать.

Напеча||тлѣва́ть, -тлѣ́ть ն. что въ комъ մեկի սրտի, մտքի մեջ մի բան տպաւորել, հաստատել. н. въ се́рдцѣ стра́хъ Бо́жій; **-тлѣ́нie** չ. տպաւորելը, տպաւորում. **-тлѣ́ть** ա. Напечатлѣва́ть.

На||пече́нie չ. որոշ քանակութեամբ թխելը, պատրաստելը. **-пе́чь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. напёкъ -кла́, о́) ա. Напека́ть.

Напе||щре́нie ա. Напестре́нie; **-щ-ря́ть**, -стри́ть ն. խիստ խայտաճամուկ, խայտաբղէտ զարձնել:

На||пива́ть, -пи́ть ն. խմելով ձեռք բերել, ստանալ. **-ся** չ. 1, чего́ բաւական խմել, կշտանալ. н. воды́; ло́шади напи́лись; 2, խմել, ընդունել. я напи́лся ча́ю; 3, խմել, հարբել. н. до́-пьяна; н. пья́нымъ.

Напи||ле́нie, **-ливанie** չ. որոշ քանակութեամբ սղոցելը, սղոցելով պատրաստելը. **-ливать**, **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. որոշ քանակութեամբ սղոցել, պատրաստել. **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. խարտոց. **-лочный** ած. խարտոցի:

На||пина́ться, -пну́ться անդ. на что մի բանի դիպչել, զարկուել, բախել, մի բանի վրայ ընկնել, սայթաքել, 'ոտք տալ':

На||пира́нie չ. ճնշելը. **-пира́ть**, -пере́ть ն. на что 1, կատաղութեամբ բախել, ճնշել. лёдъ напира́етъ на мостъ սառույց կամուրջը բախում է. 2. առաջին, ծանրաղին ճնշել, սեղմել, նեղել. непрія́тель си́льно напира́лъ на насъ; онъ напира́етъ на э́тотъ слу́чай նա այդ դէպքին մեծ նշանակութիւն է տալիս, նա այդ դէպքը շեշտում է:

Напи||са́нie չ. գրելը. **-са́ть**, **-ся** ա. Писа́ть, ся.

На||пита́нie չ. կշտացնելը, յագեցնելը. ծծել տալը. **-пита́ть**, **-ся** ա. Напи́тывать, ся; **-пи́токъ**, тка ա. **-пи́точекъ**, чка նւզ. խմիչք, խմելիք, ըմպելիք. обыкнове́нный его́ н., э́то вода́; крѣ́пкie, горя́чie н—тки;

-пи́точный ած. խմիչքի, խմիչքներին, խմելիքի, ըմպելիքի. **-пи́тываніе** գ. կշտացնելը, յագեցնելը. ծծել տալը. **-пи́тывать**, -питáть ն. 1, կերակրել, կշտացնել, յագեցնել. н. котёлъ շոգեկաթսան լցնել. 2, ծծեցնել, թաթախել որ ծծէ, իր մէջ քաշէ. н. компрéссъ ýксусомъ; **-ся** անդր. կշտանալ, յագենալ. ծծվել, իր մէջ քաշել. вáше плáтье напитáлось сѣрнымъ зáпахомъ; **-пи́ть** (-пью -пьютъ), **ся** տ. Напивáть, ся.

Нап‖ихáніе գ. լցնելը, տաղեցնելը. **-пи-хáть** տ. Напи́хивать; **-пи́хиваніе** տ. Напихáніе; **-пи́хивать**, **-пихáть**, **-пихнýть** ն. լցնել. մեծ քանակութեամբ մի բանի մէջ տծել, կոխել:

Нап‖исáть ն. բոլորովին, սաստիկ լցնել (մէջը կոխելով), տաղեցնել. **-ся** անդր. սաստիկ, շատ ուտել, «տխկել». **-шý** տ. Написáть.

Наплá‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Наплáвливать, ся; **-вленіе**, **-вливаніе** գ. 1, քշելը (ջրով փայտ). 2, որոշ քանակութեամբ հալելը, պատրաստելը. **-вливать**, -вить ն. 1, քշել (ջրով փայտ). 2, որոշ քանակութեամբ հալել, պատրաստել (մետաղներէն). **-вно́й** ած. լողացող, լողուն. н. мостъ լողուն կամուրջ. н-áя земля́ ջրից բերած հող, ողողահող. **-во́къ**, вкá ա. լողուն, ջրի երեսին լողացող բան (օր. կարթից կապած փայտի կտոր, խցան). **-въ** ա. 1, հերձաբերական լողալը, ընթանալը (թխկաւոր նաւի). итти́ н—омъ առանց թիավարութեան ընթանալ. 2. լողուն, լողուն, ջրի երեսին լողացող բան (ուղկանից կապած):

Напла́кать (-чу -чутъ) ն. глазá շատ լալով աչքերը փչացնել. н. себѣ болѣзнь լալ ց լինելուց հիւանդանալ. **ся** գ. երկար լալ, լաց լինել, արտասուել:

Напла́‖стáніе գ. շերտ շերտ կտրատելը. **-(á)стáть** ն. շերտ շերտ կտրտել. **-стова́ніе**, **-сто́вываніе** գ. շերտ շերտ դարսելը. **-сто́вывать**, **-стовáть** (тýю -ютъ) ն. շերտ շերտ դարսել, կիտել:

На‖плева́ніе գ. երկար, շատ թքելը. **-плёвывать**, **-плевáть** (-плюю́ -ютъ) ն. շատ, շատ անգամ թքել, թքտել. *н. мнѣ на э́то թքել եմ դրա վրայ. н. на твои́ угрóзы;

Наплёки́й ած. խայտաբղէտ, «չալ» ճերմով կամ ճիրով (ծաղկուն). н. гóлубь.

Напле‖скáніе գ. վրան ցայտեցնելը, թափելը. **-скáть** (-щý -щутъ), **ся** տ. Наплёскивать, ся; **-(нá-)скъ** ա. գ. կոճակի ցայտքաններ, ճղփիւնները. **-скиваніе** տ. Наплескáніе; **-скивать** -скáть ն. վրան ցայտեցնել, թափել. не наплесни́ нá полъ յատակի մի թափիր. **-ся** անդր. ինք. իրան լաւ թրջել, թացել. 2, գ. ճղփելուց ցայտքիլ ры́ба не наплéщется ձուկը ճղփելուց, կայտառելուց չէ դադարում. **-(нá-)скъ** ա. տ. Наплескáніе.

На‖плетáть, **-плéсть** (-плетý -тýтъ) ն. 1, որոշ քանակութեամբ հիւսել, գործել, պատրաստել. 2, «դուրս տալ», շաղակրատել, փորփորաճախել. **-плетéніе** գ. որոշ քանակութեամբ հիւսելը, գործելը, պատրաստելը:

Напле́‖чіе գ. **-чи́къ** ա. յ. **-чни́къ** ա. 1, ուսապանակ, ուսի զարդ. 2, զգեստի ուսը, ուսի մասը. **-чный** ած. ուսի, ուսա—:

Напло́дить (-жý -дя́тъ) ն. բազմանել, բազմացնել (կենդանիներ). **-ся** անդր. բազմանալ, շատանալ:

Напута́ться գ. երկար, ց'յոդնութիւն թռչկոտել, դէսուդէն շրջել:

Напл‖утовáть (-тýю -ютъ) 1, գ. շատ, բազմաթիւ սրիկայութիւններ, անզգամութիւններ անել. 2, ն. սրիկայութիւններով շահել, վաստակել, «դադել». онъ наплутовáлъ цѣ́лое состоя́ніе; **-ся** գ. երկար ժամանակ սրիկայութիւններ, անզգամութիւններ, փչութիւններ անել:

На‖плыва́ніе գ. 1, լողալով դիպչելը. 2, լողալով գալը, հաւաքուելը, կիտուելը. **-плывáть**, -плы́ть գ. 1, լողալով դիպչել, հանդիպել. купáясь, я наплы́лъ на кáмень; сýдно наплы́ло нá мель; 2, լողալով գալ, հաւաքուել, կիտուել. отъ проливнóго дождя́ наплы́ло мнóго и́лу въ колóдецъ; **-плывнóй** ած. ջրից բերուած. **-плы́въ** ա. 1, որ և է տեղ (օր. ջրհորի մէջ) հաւաքուած, կիտուած տիղմ, ցեխ. 2, կոշտ, կոճղ, «ուռ» (ծառի). 3, հեղեղ. н. инострáнцевъ; 4, տ. Наплывáніе; **-плы́вь** է. տ. Наплы́въ 1; **-плывнóй** տ. Наплывнóй; **-плы́тіе** տ. Наплываніе; **-плы́ть** (-плывý -вýтъ) տ. Наплывáть.

Напл‖ѣсневѣ́лый ած. բորբոսած:

На‖плясáть (шý -шутъ) ն. 1, պարելով, կայտռելով ձեռք բերել, ստանալ (որ և է ցու). 2, պարելով աշխատել, վաստակել, «դադել». ձեռք բերել. **-ся** գ. երկար, ց'ուզ պարել, կայտռել. *онъ у меня́ напля́шется ես նորա կայտռելը կը կտրեմ:

Напну́ться տ. Напинáться.

Наповáлъ ն. 1, գետնատապալ, տեղն ու տեղը. убíть н.; 2, բոլորին առանց բացառութեան. онъ ругáетъ всѣхъ н.

Напогáнить (-ню -нятъ) ն. պղծել, կեղտոտել, «մուրտառել»:

Напогрé‖бица, **-бница** է. տառապաղ, «օջախ» (նկուղատան):

Наподавáть (-даю́ -ю́тъ) ն. пáру (ուտելիք բաղանիքում) բարձր, գոլորշին շատացնել:

Наподо́біе ն. որ և է բանի նման, որ և է բանի նմանութեամբ:

Наподрядъ ն. 1, հանաձայն պայմանի. взя́ть, рабóтать н.; 2, բոլորն էլ, առանց բացառութեան. у негó дѣ́ти, какъ н., всѣ ры́жіе.

Напо́дхвáть տ. Нарасхвáтъ

На‖поéніе գ. խմեցնելը, ոռոգանելը, ջրելը. **-поя́ть** (-пою́ -я́тъ) տ. Напáивать 11; **-по́й** ա. 1, տ. Напоéніе; 2, խմիչք, ըմպելիք (մեղ. խմելու ջուր կամ թոյն):

Напокáзъ ն. 'ի ցոյց. выставля́ться н. իրան ցոյց տալ. *выставля́ть н. свою́ добродѣ́тель, свою́ чéстность.

Наполеондо́ръ ա. (фр.) Նապօլէոնեան ոսկի (20 ֆրանկանոց Ֆրանսիական դրամ):

Напол‖зáніе գ. սողալով գալը, հաւաքուելը. **-зáть**, **-зти́** (-зý -зýтъ; -зи́) տ. Напáлзывать.

Наполирова́ть տ. Полировáть.

Наполн‖éніе գ. լցնելը. **-я́ть**, **-ивать**, **-ить** (-ню -нятъ) ն. լցնել. н. бóчку водóю; н. кóмнату ды́момъ; инострáнцы наполня́ютъ гóродъ; н. сочинéніе при-

мѣча́ніями; э́то извѣ́стіе наполни́ло ра́достію моё се́рдце; **-ся** անդր. *լցուիլ.* за́ла напо́лнилась гостя́ми; се́рце напо́лнилось надеждою.

Наполови́ну մ. *կիսով չափ, կէսը.* это н. сдѣлано; пла́тье н. бѣлое и н. чёрное.

Наполо́ть (-лю́ -лютъ) ն. *մեծ քանակութեամբ փետել, քաղհանել:*

Напо́‖лье չ. *ընդարձակ, լայնածաւալ դաշտեր, մարգագետիններ, անդաստաններ.* **-льный** *դաշտերի, անդաստանների. դաշտում, անդաստանում գտնուող:*

Напома́‖дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Напома́живать, ся; **-женіе, -живаніе** չ. *պոմադելը.* **-живать**, -дить ն. *պոմադել, պոմադ* (пома́да) *քսել, օծուիլ.* **-ся** անդր. *պոմադուիլ, պոմադով օծուիլ:*

Напо‖мина́ніе չ. *յիշելը. յիշեցնելը, յորդորելը.* **-мина́тель** ար. **-мина́тельница** ի. *յիշեցնող, յուշարար այր, կին.* **-мина́тельный** ած. *յիշեցնող, յուշ տուող. յորդորող, յորդոր կարդացող.* **-мина́ть** -мяну́ть, -мнить ն. **1**, что, кого́ *մի բան, մէկին յիշել, մտաբերել.* **2.** кому́ о чёмъ, что *մէկին մի բան յիշեցնել, յուշ տալ.* н. должнику́ объ упла́тѣ до́лга; э́ти мѣста́ напомина́ютъ мнѣ мою́ мо́лодость; **-минове́ніе** տ. Напомина́ніе; **-мнить** (-ню -нятъ), **-мяну́ть**, տ. Напомина́ть.

Напо‖ра́шивать, -ро́шить ն. *վրան փոշի ցանել, փոշով ծածկել.* **-ся** անդր. *փոշով ծածկուիլ:*

Напо́‖рливость ի. *խիստ մեծ ճնշում. բախում, սաստիկ թափ.* **-рливый** ած. *մեծասաստ, մեծ թափով, խիստ ճնշող, բախող. խիզախ, համարձակ.* **-рный** ած. *ճնշող, բախող. ճնշման, բախման:*

Напорожнѣ́ մ. *պարապ, դատարկ:*

Напо́ртить (-рчу -ртятъ) ն. *մեծ քանակութեամբ փչացնել, եղծանել:*

Напо́ръ ար. **1**, *ճնշում, ճնշող, բախող ոյժ, զօրութիւն, թափ.* н—омъ воды́ прорва́ло плоти́ну; н. волнъ; **2**, *յարձակում, գրոհ, գոյժ.* гренаде́ры отрази́ли н. непрія́теля.

Напо‖слѣ́докъ մ. *վերջը, հուսկ յետոյ, հուսկ ուրեմն, վերջապէս.* **-слѣдя́хъ** մ. *վերջը, վերջերքը, վերջին անգամ:*

Напо‖тѣ́лый ած. *քրտնած, թաց.* **-тѣ́ть** չ. *քրտնիլ, թացուիլ.* **-ся** չ. *երկար, սաստիկ քրտնիլ, քրտինքը կոխել:*

Напра́‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Направля́ть, ся; **-вка** ի. *սրելը (ածելին).* **-вле́ніе** չ. **1**, տ. Напра́вка; **2**, *ուղղութիւն, ընթացք.* вѣтеръ перемѣни́лъ н.; по н—ію къ го́роду *քաղաքի ուղղութեամբ.* дурно́е, вре́дное н. тако́го-то журна́ла; исходи́ть го́родъ во всѣхъ н—іяхъ; **-вливаніе** չ. տ. Напра́вка; **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. **1**, *ուղղել.* всѣ его́ дѣ́йствія напра́влены къ одно́й цѣ́ли; куда́ направля́ете путь? *դէպի ո՞ր կողմն էք գնում.* **2**, *առաջնորդել, ղեկավարել.* н. кого́ на путь и́стины; **3**. *սրել, յեսանել.* н. бри́тву; **-ся** անդր. *ուղղուիլ, որոշ ուղղութիւն բռնել, որոշ ուղղութեամբ ընթանալ.* мы напра́вились къ по́рту; **-вля́ющая**, ей ի. *երկրչփ. ուղղութեան գիծ:*

Напра́во մ. *դէպի աջ:*

Напра́‖слина ի. *զրպարտութիւն, զուր ամբաստանութիւն.* взвести́ н—у на кого́ *մէկին զրպարտել, զուր ամբաստանել.* **-сно** մ. **1**, *'ի զուր, զուր տեղը, վայրապար.* я н. надѣ́ялся; **2**, *զուր, անարդարացի կերպով.* его́ н. наказа́ли; **-сный** ած. **1**, *զուր, ապարդիւն, ընդունայն, դատարկ.* н. трудъ; н—ыя хло́поты; **2**, *անարդար, -րացի.* н—ое обвине́ніе; н—ое наказа́ніе.

Напра́ши‖ваніе չ. *մուրալը, խնդրելով, ուզելով հաւաքելը.* **-вать**, напроси́ть ն. *մուրալ, խնդրելով, ուզելով հաւաքել, կիտել, դիզել.* **-ся** անդր. *ինք իրան զոռով դիմել, խնդրել, 'գահլա տանել', անընդհատ խնդիրներով, դիմումներով ձանձրացնել.* онъ самъ напроси́лся на э́ту рабо́ту; онъ напроси́лся ко мнѣ въ дере́вню; н. на обѣ́дъ *աշխատել ճաշի հրաւիրուիլ.* онъ напра́шивается на непрія́тности, на ссо́ру *նա ձգտում է անհամութիւններ անել, կռիւ սարքել:*

На‖пре́дки մ. *ռմկ. յետոյ, ապագայում.* **-пре́дь** մ. *ռմկ. առաջուց, նախօրօք:*

Напресто́‖ліе չ. *եկղ.* տ. Антими́нсъ; **-льный** ած. *սեղանի, բեմի վրայ գտնուող:*

На‖прикла́дъ *ռմկ.* **-примѣ́ръ** մ. *օրինակ, զոր օրինակ:*

Напрока́‖зить (-жу -зятъ), **-зничать** չ. *չար խաղալ, չարաճճի բաներ բանել, յիմար, գիժ բաներ անել.* онъ опя́ть напрока́зилъ.

Напрока́тъ մ. *վարձով, վարձու.* взя́ть ме́бель н.; дать пла́тье н. [լով, կարելով:

Напрола́зъ մ. *միջից տալով անցկենա-*

Напролётъ մ. *միջից տալով անցկենալով.* пу́ля прошла́ н. *գնդակը տակից միջից անցկացաւ.* они́ протанцова́ли всю ночь н. *նորա ամբողջ գիշերն անընդհատ պարեցին.*

Напроло́мъ մ. *ուղղակի, շեշտակի, զոռով, բռնի կերպով.* пройти́ н. ряды́ непрія́тельскіе; *лѣзть н., не сообража́ясь съ обстоя́тельствами *զոռով, բռնի կերպով գործել, հանգամանքներին չ'յարմարուելով:*

Напропалу́ю մ. *յուսահատութեամբ, յախուռն կերպով.* онъ игра́етъ въ ка́рты н. *նա այնպէս է թուղթ խաղում, որ պիտի փչանայ.* онъ мота́етъ н. *նա յախուռն կերպով ունեցածը վատնում է:*

Напроро́чить (чу -атъ) ն. *մարգարէանալ, նախագուշակել:*

Напро‖си́ть (-шу́ -о́сятъ), **ся** տ. Напра́шивать, ся; **-сливость** ի. *աներեսութիւն, 'գահլա տանելը'.* **-сливый** ած. *աներես, 'գահլա տանող', ձանձրացնող:*

Напро́тивъ **1.** նխդ. (*սեռկ. հոլ.*) *դէմ, դէմ ու դէմ, դէմ յանդիման, դիմաց, հանդէպ.* н. це́ркви; онъ живётъ н. мои́хъ о́конъ; **2**, չ. *այլ, բայց.* **3**, մ. *ընդհակառակն.* трудъ укрѣпля́етъ тѣло, а пра́здность н. разслабля́етъ его́.

Напру́‖женіе, -живаніе չ. *լարելը (լցնելով)* **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. *խիստ լարել (օր. մկանները), խիստ լարելով լցնել.* кровь напру́жила жи́лы *արիւնն երակները լցրել, ուռցրել է.* **-ся** անդր. *ինքն իրան խիստ լարել, ուռչիլ:*

Напры́‖гать ն. *թռչելով (թռչելուց) մի*

բան շահել, ստանալ. **-ся** չ. երկար, ց՚յոգնութիւն թռչկոտել. **-гивать, -гнуть** չ. на что, во что թռչելով մի բանի վերայ կամ մէջ ընկնել, մի բանի դիպչել. н. на ка́мень.

Напры‖ска́ніе, -скиваніе չ. ցայտելը, ցրչելը (սրսկելով). **-скивать, -скать** (-скаю -ють և -ыщу -щутъ) ն. ցայտել, ցրըչել (սրսկելով), սրսկել, ցանել, շաղ տալ. н. духа́ми; **-ся** ն.չր. իրեն իրան ցայտել, սրսկել. **-(на́—)скъ** ար. **1**, տ. Напры́сканіе; **2**, բրծ:

Напрѣ‖ва́ть, -(прѣ́)ть չ. **1**, եփուելով կպչիլ, նստիլ. **2**, որոշ քանակութեամբ փտիլ, հոտիլ, նեխիլ. **-лый** ած. **1**, եփուելիս կպած, նստած. **2**, փտած, հոտած. **-(на́—)ль** ի. քափ, եփուող հեղուկեղէնի կեղտ. **-ть** տ. Напрѣва́ть.

Напря‖га́ніе չ. լարելը, ջիլ քաշելը. **-га́ть**, -(я́)чь ն. լարել. н. си́лы; ջիլ քաշել, պրկել:

На‖пряда́ть, -пря́сть ն. որոշ քանակութեամբ մանել, (գր.) նիւթել. **-пряде́ніе** չ. որոշ քանակութեամբ մանելը, (գր.) նիւթելը:

Напря‖же́ніе չ. լարելը, լարում. н. ума́; պրկում, ջիլ քաշելը. **-жённость** ի. լարուած լինելը, լարուածութիւն, լարուած դրութիւն:

Напря́жить ն. անգործ. տապակել, եփել:

Напря‖ми́къ, мки́ մ. ուղղակի, յայտնապէս, պարզ երեսին, անկեղծօրէն, առանց քաշուելու. объяви́ть н.; я сказа́лъ э́то ему́ н., безъ обиняко́въ.

Напря́сть (-яду́ -ду́тъ; *անց.* -я́лъ, ла́, о́; -ди́) տ. Напряда́ть.

Напря‖та́ніе, -тываніе չ. մեծ քանակութեամբ թաքցնելը, պահելը, ծածկելը. **-тывать, -тать** (-я́чу -чутъ) ն. մեծ քանակութեամբ թաքցնել, պահել, ծածկել:

Напря́чь (-ягу́ -яжёшь -гу́тъ; *անց.* -я́гъ, гла́, о́; -ги́) տ. Напряга́ть.

Напу‖га́ніе, -гиваніе չ. վախեցնելը. **-гивать, -га́ть** ն. վախեցնել, վրան տալ, երկիւղ գցել, (գր.) պակուցանել. **-ся** չ. վախենալ:

Напу́д‖реніе, -риваніе չ. շպարելը, շպար, դեղ քսելը. **-ривать, рить** (-рю -рятъ) ն. շպարել, շպար, դեղ քսել. *н. кому́ го́лову մէկին շշպրել, ներկել, ՙկոթել՚. **-ся** ն.չր. շպարուիլ, քսուիլ:

Напу‖ска́ніе չ. բազմութեամբ թողնելը, ներս թողնելը. **-ска́ть** -сти́ть ն. **1**, բազմութեամբ ներս թողնել. н. жильцо́въ въ свой домъ; н. ды́му въ ко́мнату; **2**, բաց թողնել, արձակել, հը՛ս տալ. н. соба́къ на звѣ́ря; **3**, ածել, թափել. н. воды́ въ фонта́нъ; **4** պատճառել. н. на кого́ страхъ մէկի վերայ ահ, երկիւղ գցել. н. на себя́ дурь ա, յիմար, խելառ բաներ բռնել. բ, յիմար, չհասկացող ձեւանալ, չ՚իմանալը դնել. **-ся** ն.չր. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ յարձակուիլ, ընկնիլ. всѣ напуска́ются на него́; н. на плоды́ ագահաբար մրգի վերայ ընկնիլ, ագահաբար ուտել. **-скно́й** ած. **1**, ներս թողած, բաց թողած. **2**, ներս թողնելի. բաց թողնելի, արձակելի. **3**, *անբնական, կեղծ, խաբուսիկ, սեթեւեթեայ. **-(на́—)скъ** ար. **1**, ներս թողնելը. **2**, արձակելը, հը՛ս տալը (շներին). **3**, խիստ յանդիմանութիւն (բերանացի). **4**, ծալք. голени́ща съ н—омъ ծալքաւոր կօշիկների ճիտք. **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ), **ся** տ. Напуска́ть, ся.

Напу́‖таніе չ. խճճելը, խառնափնթորելը. **-тать, ся** տ. Напу́тывать, ся.

На‖пу́тіе չ. ճանապարհորդական իրեր, պիտոյքներ. **-пу́тственный** ած. ճանապարհորդութեան. ուղեւորութեան. н—ая моли́тва բարի երթ մաղթող աղօթք. **-пу́тствіе** չ. **1**, ճանապարհորդին պարենաւորելը, հարկաւոր բաներ տալը. **2**, վերջին թոշակ, սուրբ հաղորդութիւն. **-пу́тствованіе** տ. Напу́тствіе 1; **-пу́тствовать** (-ствую -ютъ) ն. **1**, ճանապարհորդին պարենաւորել, ճանապարհորդի պիտոյքները հոգալ. н. кого́ жела́ніемъ счастли́ваго пути́ մէկին բարի ճանապարհ մաղթել. **2**, [մեռնողին] հաղորդել, վերջին թոշակը տալ:

Напу́‖тываніе չ. խճճելը, խառնափնթորելը. **-тывать**, -тать ն. **1**, սաստիկ խճճել, խառնափնթորել. **2**, ափեղցփեղց խօսել, դուրս տալ, վայրահաչել, շաղակրատել:

Напу‖ха́ніе չ. ուռչելը. **-ха́ть**, -хнуть չ. ուռչել, (գր.) այտնուլ. **-хлость** ի. ուռածութիւն, ուռեցք. **-хлый** ?. ած. ուռած. **-хнуть** տ. Напуха́ть.

Напу́‖ченіе, -чиваніе չ. ուռցնելը, փքելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. փըքել, ուռցնել. что глаза́ напу́чилъ ինչ ես աչքերդ չռել. **-ся** ն.չր. ուռչել, փքուիլ: [նելը:

Напу‖ще́ніе չ. բազմութեամբ ներս թող-

Напы‖ле́ніе, -ливаніе չ. փոշոտելը, թոզոտելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. փոշի, թոզ բարձրացնել. փոշոտել, թոզոտել. *աչքերին թոզ փչել, խաբեբայութիւն անել. **-ся** ն.չր փոշոտուիլ, թոզոտուիլ:

Напы‖ща́ть ն. հպարտացնել, գոռոզացնել, մեծամտեցնել. **-ся** ն.չր. հպարտանալ, գոռոզանալ, մեծամտիլ. **-ще́ніе** չ. հպարտացնելը, -տանալը, մեծամտեցնելը, -մտիլը. **-щенно** մ. հպարտաբար, ամբարտաւանութեամբ. **-щенность** ի. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, փքուածութիւն. **-щенный** ած. հըպարտ, ամբարտաւան, փքուած:

На‖пѣва́ніе չ. երգելը. **-пѣва́ть**, -пѣ́ть ն. **1**, երգել (որ և է եղանակ). н. а́рію; **2**, կէս ձայնով երգել. **3**, շարունակ կրկնել, ասել. онъ давно́ мнѣ напѣва́етъ э́то կամ про э́то; **4**, երգելով շահել, աշխատել, ՙդադել՚. **5**, на кого́ մէկին ամբաստանել, զրպարտել, մէկի մասին չարախօսել. **-ся** ն.չր. երկար, ց՚յագ երգել. **-пѣвный** ած. երգի, եղանակի. երգող, երգեցիկ. **-пѣ́въ** ար. եղանակ. н. говорко́мъ թիւ տալը:

Напѣ̆‖ниваніе չ. փրփրեցնելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. փրփրեցնել. **-ся** ն.չր. փրփրել, փրփրակալիլ: [ва́ть, ся.

Напѣ́ть (-пою́ -ю́тъ), **ся** տ. Напѣ-

Напя́‖леніе չ. քաշելով, պրկելով, զոռով հագցնելը. **-ливальщикъ, -льщикъ** ար. **-ливальщица, -ливаніе** տ. Напя́леніе; **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. քաշելով, պրկելով, զոռով հագցնել կամ հագնել (օր. նեղ շոր). н. на пя́льцы շրջանակի վերայ պրկել. я не могу́ н. на себя́ э́то пла́тье.

Напя́‖тить (-чу -тятъ), **ся** տ. Напя́чивать, ся; **-ченіе, -чиваніе** չ. հրելով, բոթելով, խթելով վրան ձգելը. մի բանի գլորցնելը. **-чивать**, -тить ն. на что հրելով, բոթելով, խթելով, հրնդելով մի բանի վրայ ձը-

դել, մի բանի դիպցնել. **-ся** անդր. на что մի բանի վերայ ընկնել, գլորուել:

Нара||батывать, -бóтать ն. 1, որոշ քանակութեամբ գործել, մշակել, պատրաստել. н. плáтья, óбуви на продáжу; 2, աշխատել, վաստակել, 'դատել'. онъ нарабáтываетъ дéнегъ, скóлько нýжно на содержáніе емý съ семéйствомъ; **-ся** անդր. երկար, շատ, ց'յոգնութիւն աշխատել, հալից ընկնել. **-ботáніе** չ. 1, որոշ քանակութեամբ գործելը, մշակելը. 2, աշխատելը, 'դատելը', վաստակելը. **-бóтать, ся, -рабóтывать, ся** տ. Нарабáтывать, ся.

Наравнѣ́ ս. հաւասար, համահաւասար կերպով. онъ идётъ н. съ прóчими; я получаю жáлованье н. съ прóчими.

Нарáдовать (-дую -ютъ) ն. մեծապէս խնդացնել, ուրախացնել. **-ся** չ. чемý, на что մի բանի վերայ խիստ ուրախանալ, խնդալ:

Нарá||менный տ. Нарáмный; **-мникъ** ա. 1, եմիփորոն, ուսանոց, ուսապանակ եպիսկոպոսի. 2, ածշ. պատմուճան (քահանայապետի). **-мный** ած. ուսի, ուսա—, ուսի վերայ դրուող:

Нарáни||ваніе չ. մեծ քանակութեամբ վայր թափելը, շաղ տալը, կորցնելը. **-вать**, наронять ն. чегó մի բան մեծ քանակութեամբ շաղ տալ, վայր թափել, կորցնել:

Нараспáшку ս. կոճակները բաց թողած, բաց արած, արձակած. онъ хóдитъ въ сюртукѣ́ н.; *у негó душá н. նա անկեղծ, պարզասիրտ մարդ է: [երկարացնելով:

Нараспѣ́въ ս. իր խօսքերը կրկնելով,

Нара||стáніе չ. 1, վերայից աճելը, բուսնիլը. 2, աճելը, աւելանալը, շատանալը. **-стáть**, нарости́ չ. 1, մի բանի վերայից, վերեւից աճել, բսնիլ. на кáмняхъ нарослó мнóго мóху; въ рáнѣ нарастáетъ ди́кое мясо; 2, աճել, աւելանալ, շատանալ, կիտուիլ. на нёмъ нарослó мнóго дóлгу; на капитáлъ наросли́ большіе процéнты; **-сти́ть** (-щý -стя́тъ) տ. Наращáть.

Нарасхвáтъ ս. խիստ արագ, միմեանց. произведéнія этой фáбрики продаются н. այդ գործարանի արտադրած առարկաները մարդիկ միմեանց ձեռքից խլում են:

Нара||щáть, -сти́ть ն. բուսնել, բուծանել (բոյսեր). **-щéніе, -щиваніе** չ. բուսցնելը, բուծանելը (տունկեր). **-щивать** տ. Наращáть.

Нарвáлъ ա. կնդ. Monodon monocerus, միաժանի, նարվալ (ձուկ մի):

На||рвáніе չ. քաղելը, 'պոկտելը'. **-рвáть** (-рвý -вýтъ) տ. Нарывáть I; **-ся** անդր. 1, բռնութեամբ, լրբաբար ներս խուժել, ներս սրբծնուլ. 2, на что մի անախորժ բանի հանդիպել, 'խաթարալի' մէջ ընկնել. н. на скандáлъ.

Нá||рдный, -рдовый ած. բուն փաղանգամուշկի, նարդոսի. **-рдъ** ա. բս Nardostachys iatamansi, բուն փաղանգամուշկ, նարդոս:

На||рдѣвáніе չ. հասունանալը (պտուղի կամ պալարի). **-рдѣвáть**, -рдѣ́ть չ. հասունանալ, հասնել (պտուղների կամ պալարների մասին). **-рдѣ́лость** է. հասունութիւն. **-рдѣ́лый** բյ. ած. հասած, հասունացած. **-рдѣ́ніе** չ. հասնելը, հասունանալը. **-рдѣ́ть** տ. Нардѣвáть.

На||рекáніе չ. 1, անուանելը, անուն տալը. 2, կշտամբելը, -բանք, պախարակելը. -կամ. подáть пóводъ къ н—ію վատ խօսելու, կշտամբելու առիթ տալ. **-рекáть**, -рéчь ն. 1, когó մէկին անուանել, անուն տալ, անուն դրնել (օր. միրոնութեան ժամանակ). 2, когó въ чёмъ, что на когó մէկին մի բանի համար կշտամբել, մեղադրել. **-ся** անդր. անուանուիլ, կոչուիլ. **-речéніе** չ. անուանելը, անուանում. անուն տալը, դնելը. **-речённый** բյ. ած. 1, անուանած. 2, նշանակած. 3, ընտրած, նշանած (օր. հարս, փեսայ). **-рéчь** (-рекý -речёшь -рекýтъ; անց. нарёкъ -реклá, ó), **ся** տ. Нарекáть, ся.

Нари́нуться անդր. մէկին վրայ ցրծնուլ, մէկի վերայ յարձակուիլ, ընկնիլ:

Нари||сованіе չ. նկարելը, պատրաստելը (նկարներ). **-совáть** (сýю -ютъ) տ. Нарисóвывать; **-сóвка** է. **-сóвываніе** տ. Нарисовáніе; **-сóвывать**, -совáть ն. նկարել, որոշ քանակութեամբ պատրաստել (նկարներ):

Нари||цáніе չ. անուանում, անուն տալը, դնելը. **-цáтельный** ած. անուանական. эти áкціи продаются по н—ой цѣнѣ́; н—ое и́мя քերկ. հասարակ անուն. **-цáть** ն. անուանել, կոչել, անուն տալ, դնել.

Нарко||тизи́рованіе չ. թմրեցնելը, անզգայ դարձնելը. **-тизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. թմրեցնել, անզգայ դարձնել. **-кóзъ** ա. (յն.) անզգայութիւն, թմրութիւն (որ առաջանում է օր. քլորոֆորմ ընդունելուց յետոյ). **-ти́змъ** ա. (նոր-յն.) շշմեցուցիչ, թմրեցուցիչ ոյժ, զօրութիւն. **-ти́нъ** ա. (նոր-յն.) նարկոտին, թմբիր, շշմեցուցիչ նիւթ (ափիոնի). **-ти́ческій** ած. շշմեցնող, թմրեցնող:

Наро||ви́ть, -влéніе տ. Норови́ть, -влéніе.

Нарóдецъ, дца նւզ. տ. Нарóдъ.

Народи́ть (-рожý -дя́тъ) տ. Нарождáть.

Нарó||дникъ ա. ժողովրդասէր, ժողովրդի պաշտպան, ջատագով. **-днический** ած. ժողովրդասիրական. **-дничество** չ. ժողովրդասիրութիւն. **-дно** ս. մարդաշատ, բազմամարդ. հրապարակաւ, աշխարհի առաջ. **-дность** է. ազգայնութիւն, ազգութիւն, ժողովուրդ. **-дный** ած. 1, ազգային, ազգի. н—ая честь; н—ое имýщество; 2, ժողովրդի, ժողովրդական. н—ыя пѣ́сни; н. бытъ ժողովրդի կենցաղ, վարք ու բարք, նիստ ու կաց. н—ая бѣдá; н—ые предразсýдки; 3, հասարակական. н—ое гуля́ніе.

Народо||влáстіе չ. ժողովրդապետութիւն. **-влáстный** ած. ժողովրդապետական. **-вѣ́дѣніе** չ. ժողովրդագիտութիւն. музéй н—ія; **-держáвіе** չ. ժողովրդապետութիւն, ռամկապետութիւն, ռամկավարութիւն. **-держáвный** ած. ժողովրդապետական, ռամկապետական, ռամկավարական. **-лю́бецъ**, бца ա. ժողովրդասէր, ժողովրդի բարեկամ. **-населéніе** չ. ազգաբնակութիւն. рѣ́дкое н.; **-начáльникъ** ա. ժողովրդապետ. **-правлéніе** տ. Народодержáвіе; **-счислéніе** չ. ազգահամար, ժողովրդահամար:

Нарóдъ ա. 1, ժողովուրդ, ազգ. сѣ́вер-

ные, восто́чные н—ы; поработи́ть н-; **2,** հասարակութիւն, ամբոխ, բազմութիւն. на э́томъ ба́лѣ бы́ло мно́го н—у; собрало́сь мно́го н—у; гласъ н—а —гласъ Бо́жій (առծ.) ձայն բազմաց, ձայն Աստուծոյ:

Наро||жда́ть, **-ди́ть** ն. ծնել, գոյացնել (մեծ բազմութեամբ). она́ народи́ла мно́го дѣте́й; **-ся** ան. մեծ քանակութեամբ ծնուիլ, գոյանալ. у нихъ народи́лось мно́го дѣте́й; народи́лось мно́го хлѣ́ба, плодо́въ առատ հունձ եղաւ, առատ միրգ եղաւ. **-жде́ніе** չ. ծնելը, ծնունդ, գոյացում. н. мѣ́сяца ծնունդ լուսնի. **-ждённый** բ. ած. ծնուած, գոյացած. նորածին:

Наро́||къ ա. պայմանաժամ, 'վադա'. **-комъ** մ. դիտմամբ. դիտաւորութեամբ. не н. ոչ դիտաւորութեամբ, պատահաբար:

Нароня́ть տ. Нара́нивать

Наро́||слый ած. **1,** վերաբոյս. վերևից աճած, բուսած. **2,** աճած, վրան աւելացած, վրան եկած. (-на́—)**сль** է. աճում, աւելում. կոշտ, 'խիլ' (ծառի):

Наро||ста́ніе, -ста́ть տ. Нараста́ніе, -ста́ть; **-(на́—)стень**, тня ա. լատեննու [բնի վերայ աճող] սունկ. **-сти́** տ. Нараста́ть; **сти́ть** տ. Нарасти́ть; **-стокъ**, тка ա. աւելորդ միս. կոշտ, 'խիլ'. **-(на́ро́)стъ 1,** (на́ростъ) կոշտ, 'խիլ', հանգոյց (ծառի). **2,** (наро́стъ) աւել միս, ուռեցք, պալար, 'խիլ' (մարմնի). **3,** ձուածիլ (ձուի դեղնուցն սպիտակուցի հետ կապող խիննը):

На||ро́чи́то մ. **1,** դդալի կերպով, առատապէս. **2,** տ. Наро́чно; **-ро́чи́тый** ած. **1,** ընտիր, նշանաւոր, երևելի, գգալի. **2,** տ. Наро́чный; **-ро́чно** մ. դիտմամբ; դիտաւորութեամբ. онъ э́то н. сдѣ́лалъ; н. по́сланный տ. Наро́чный, аго; **ро́чный** ած. դիտաւորուած, դիտմամբ, դիտաւորութեամբ անուող, արած, կատարւող, կատարուած. н—ое посѣще́ніе դիտաւորութեամբ արած այցելութիւն. наро́чный, аго ա. սուրհանդակ, յատուկ գործով ղրկած պատգամաւոր. письмо́ по́слано съ н—ымъ.

На́р||та է. Սիբ. սահնակ, 'քըշակ', որին շըներ են լծում, «շնասահնակ», «շնաքըշակ». **-тенный** ած. այս սահնակի:

Нарту́||тить (-чу -тятъ) տ. Нарту́чивать; **-ченіе -чиваніе** չ. սնդիկով պատելը. **-чивать**, -тить ն. սնդիկով պատել, ծածկել. **-чка** է. տ. Нарту́ченіе.

Нару||ба́ніе չ. **1,** կտրելը, կտտրելը (որոշ քանակութեամբ). **2,** կտտրելով, կտրատելով պատրաստելը (որոշ քանակութեամբ). **3,** վրայից կտրելը, քարթելը, նշան անելը. **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -ру́бятъ) ն. **1,** կտրել, կտրատել, կտտրել (որոշ քանակութեամբ, օր. անտառում փայտ). **2,** կտրատել, կտտրել (որոշ քանակութեամբ). н. капу́сты; **3,** վրայից կտրել, կտրելով նշան անել, քարթել. н. на дере́вьяхъ зна́ки; **-бка** է. **1,** տ. Нарубáніе; **2,** կտրուածք, ծառի, գերանի եւն վերայ կտրած տեղ, նշան. **-бле́ніе, -бливаніе** տ. Нарубáніе; **-бливать** տ. Наруби́ть; **-бно́й** ած. վրան, վրայից կտրած, քարթած, նշան արած. **-бъ** ա. տ. Нару́бка.

Нару||га́тельство չ. հայհոյելը, անարգելը, նախատելը. **-га́ться** չ. надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, նշաւակել, ծանակել, նախատել:

Нару́||жи մ. արտաքուստ, դրսեից, դրսից, դուրսը. **-жно** մ. արտաքուստ, արտաքինին, արտաքին տեսքին նայելով. онъ то́лько н. добродѣ́теленъ; **-жность** է. **1,** դրսի, արտաքին կողմ, երես (շինութեան). **2,** արտաքինը, արտաքին տեսք, կերպարանք. н. обма́нчива; суди́ть по н—и արտաքինին նայելով դատել. **-жный** ած. արտաքին, դրսի, դրսեի. н. видъ; н. видъ обма́нчивъ; н—ыя украше́нія дворца́; **-жу** մ. դէպի դուրս, դրսի կողմը. плу́тни его́ вы́шли н. նորա սրիկայութիւնները յայտնուեցան, երևան եկան. дверь отпира́ется н. դուռը դէպի դուրս է բացւում:

Нару||ка́вникъ ա. բազպան, թևքապան, թևքակալ (կոշտ կտորից կամ կաշէ):

На́руку մ. յարմար, ձեռնտու:

Наруми́||неніе, -ниваніе չ. կարմիր դեղ քսելը, կարմիր շպարելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. կարմիր դեղել, ներկել, կարմիր շպարել. **-ся** ան. կարմիր շպարուիլ, երեսին կարմիր դեղ, շպար քսել:

На́ручни ա. յ. կալանաւորի ձեռքերին դրած կապանքներ, շղթաներ:

Нару||ша́ть, -шить ն. խանգարել, վրդովել (օր. մէկի հեղեկան անդորրութիւնը, կարգերը), լուծել, խախտել, զեղծանել (օր. օրէնքը, դաշնագիրը). н. прися́гу երդմնազանց գտնուիլ. н. долгъ պարտազանց գտնուիլ. н. миръ խաղաղութիւնը վրդովել. н. обще́ственную тишину́, обще́ственный поря́докъ հասարակական անդորրութիւնը, կարգը վրդովել. **-ше́ніе** չ. խանգարում, վրդովում (խաղաղութեան, հանգստութեան), լուծում. խախտում (օր. դաշնագրի). н. прися́ги երդմնազանցութիւն. н. ми́ра խաղաղութեան վրդովում. н. зако́новъ օրինազանցութիւն, օրէնքների խախտում. н. обще́ственной тишины́ հասարակական անդորրութեան վրդովում. **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** է. խանգարիչ, վրդովիչ, վրդովարար այր, կին. н. споко́йствія, зако́на; **-ши́тельный** ած. խանգարող, վրդովող. **-шить** (-шу -шатъ) տ. Наруша́ть.

Нар||ци́ссовый ած. նարկէսի. **-ци́ссъ** ա. բս. Narcissus, նարկէս, 'նարգիզ':

На́ры է. յ. մի տեսակ տախտ. лежа́ть, сидѣ́ть на н—ахъ.

На||рыва́ніе չ. **1,** քաղելը, 'պոկատելը', (մեծ քանակութեամբ). **2,** քաշելը, հանելը (թարախը). **3,** թարախակալելը. **-рыва́ть I.** (-рва́ть) ն. 1, քաղել, 'պոկատել' (մեծ քանակութեամբ). н. цвѣто́въ; 2, փտեցնել, թարախակալեցնել (ախեղանու, 'մհլամի' մասին). **3,** չ. հասնել, փտիլ, թարախակալիլ. чи́рей нарыва́етъ; **II.** (-ры́ть) ն. փորել, քանդել (մեծ քանակութեամբ). **-рывно́й** ած. թարախակալեցնող, փտեցնող, թարախաքաշ, -խահան. н. пла́стырь; **-ры́вный** ած. պալարի, ուռեցքի. н—ая боль սաստիկ, սուկալի ցաւ. **-ры́вчатый** ած. **1,** պալարաշատ, խոցաշատ, պալարներով, խոցերով ծածկուած. **2,** պալարակերպ, պալարի, խոցի նման. **-ры́въ** ա. պալար, խոց, ուռեցք (թարախակալող, չարուտ):

Нарыда́ться չ. խիստ շատ, խիստ երկար ողբալ, հեկեկալ, հեծկլտալ: [գլաճ կողով:

Нары́льникъ ա. երախակալ, երախա-

Нары́скаться չ. ց՚յազ, ց՚յոգնութիւն վազել, վազվզել, ‘չափ դնել‘:

На‖ры́тіе չ. փորելը, քանդելը (մեծ քանակութեամբ). **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ; հրամ. -ро́й) տ. Нарыва́ть II.

Нары‖хле́ніе չ. փորելը, պեղելը, փափկացնելը, ‘փոփխացնելը‘. **-хли́ть**, (-лю -лятъ) **-хля́ть** ն. փորել, պեղել, փափկացնել, ‘փոփխացնել‘ (մասամբ):

Наре́дкость մ. ռմկ. սակաւ:

На‖ре́заніе չ. 1, մեծ քանակութեամբ կտրելը, կարտելը, կոտորելը. 2, կտրտելը, քարթելը. **-ре́зать** (-ре́жу -жутъ), **ся** տ. Наре́зывать, ся.

Наре́звиться (-влю́сь -вя́тся) անդր. խիստ խնդալ, սանձարձակ կերպով խնդալ, հըրճուիլ:

Наре́‖зка ի. 1, տ. Наре́заніе; 2, ծառի, գերանի եւն վերայ կտրած նշան, քարթ, քարթած տեղ. 3, չափելը, կտրելը. 4, կըտրուածք, կտրած ակօս. винтова́я н.; 5, գատած, բաժանած հող, կտոր հող. **-зно́й** ած. 1, քարթի, կտրուածքի. 2, կտրող, քարթող, կըտրուածք, քարթ անող. **-зъ** ա. տ. Наре́зка; **-зыва́ніе** տ. Наре́за́ніе; **-зыва́ть**, -зать ն. 1, մեծ քանակութեամբ կտրել, կտրտել, կոտորել. н. хлѣ́ба; н. ветчины́; 2, կտրել (օր. նշան գերանի վերայ), քարթել. н. зубцы́ на колесѣ́; н. винтъ պտուտակ կտրել կամ քաշել. *ты у меня́ на би́ркѣ нарѣ́занъ ես քեզ հետ հաշիւ ունիմ. **-ся** անդր. 1, մի բանի դիպչիլ. 2, խիստ խմել, հարբել. (на́—)**зь** ի. փորագրութիւն, դրուագ:

Нарѣ́чіе չ. 1, քեր. մակբայ. 2, բարբառ:

Нарю́миться (-млюсь -мятся) չ. երկար, շատ լալ. լաց լինել:

На‖ряди́ть (-ряжу́ -дя́тъ), **ся** տ. Наряжа́ть, ся; **-ря́дливость** ի. պճնասիրութիւն. **-ря́дливый** ած. պճնասէր. **-ря́дность** ի. շուք, փարթամութիւն. **-ря́дный** ած. 1, նշանակած (մի բան անելու, կատարելու). 2, գեղեցիկ, շքեղ, զարդարուն, սիրուն. 3, պըճնուած, պաճուճուած. 4, наря́дъ-ի:

Наряду́ մ. միակերպ, հաւասար կերպով. նոյն կարգում, նոյն դրութեան մէջ:

Наря́‖дчикъ ա. բանուորների վերակացու, աշխատանքը բանուորների մէջ բաժանող. **-дчица** ի. 1; բանուորուհիների վերակացու կին. 2, գւռկ. պճնասէր, պճնամոլ կին. **-дъ** ա. 1, տ. Наряжа́ніе; 2, հրաման, կարգադրութիւն. նշանակում, բաժանում (աշխատանքի, բանուորների). 3, խումբ (որոշ գործ կատարելու համար նշանակուած). полице́йскій н.; 4, զուքս, զարդարանք, շքեղ, փարթամ, սիրուն շոր, հագուստ. ба́льный н.; бра́чный н.; въ по́лномъ н—ѣ կատարելապէս պճնուած, զուքուած, զարդարուած. люби́ть н—ы պճնասէր լինել. н. возвыша́етъ красоту́; накупи́ть н—овъ այլ և այլ պաճուճանքներ, զարդի բաներ գնել. 5, ցուցակ. н. блюдъ խորտկացուցակ. 6, լցնում, լից (հրափամփշտի). **-жа́ніе** չ. 1, պճնելը, պաճուճելը. 2, կարգադրելը, նշանակելը, կարգում, նշանակում. **-жа́ть**, -ди́ть ն. 1, նշանակել (գործի համար). н. слѣ́дствіе о пожа́рѣ հրդեհի համար քննութիւն նշանակել. н. карау́лъ, н. людей въ карау́лъ պահապան, -պաններ նշանակել. н. людей на рабо́ту մարդկանց գործի վերայ դնել. 2, պճնել, պաճուճել, զուքել, զարդարել. н. невѣ́сту къ вѣнцу́; **-ся** անդր. զուքուիլ, զարդարուիլ, պճնուիլ, պաճուճուիլ. она́ лю́битъ н.; **-же́ніе** տ. Наряжа́ніе.

Наса‖ди́тель ա. **-ди́тельница** ի. տնկող, *հաստատող, *մտցնող այր, կին. н. обы́чаевъ; **-ди́ть** (-сажу́ -са́дишь -са́дя́тъ) տ. Насажда́ть և Наса́живать; **-дка** ի. 1, տընկում, տնկելը. 2, դնելը (մի բանի վերայ). 3, վրան դրած բան, դրուագ. **-дно́й** ած. դնովի, մի բանի վերայ դնելու. н—а́я труба́; **-до́къ**, дка ա. 1, վրայից դրած բան. 2, տնկուցք (օր. կերակուր եփելու ամանի մէջ նստած). 3, երժ. փողի բերան, ծայր. **-дочка** նւզ. տ. Наса́дка; **-жа́ть** տ. Наса́живать; **-жда́ть**, -ди́ть ն. 1, տնկել (սերմը կամ տունկը). н. виногра́дъ; այգի, ‘բաղ‘ գցել. 2, *տնկել, հաստատել, տարածել. н. вѣ́ру; н. нау́ки и иску́сства; **-жде́ніе** չ. 1, տնկելը. 2, *տնկելը, տարածելը, հաստատելը. 3, տունկ, տնկած բան. **-жива́ніе** չ. տնկելը. դնելը, անցկացնելը (մի բանի գլխին). **-жива́ть**, -жа́ть, -ди́ть ն. տնկել (մեծ քանակութեամբ), իրար վրայ դնել, դարսել. н. снопы́ խուրձերը միմեանց վրայ դնել, դարսել. н. куръ հաւեր թուխս դնել. 2, առնել, ընդունել, տեղաւորել, զետեղել (շատերին). н. людей въ ло́дку; н. рыбы въ садо́къ աւազանի մէջ շատ ձկներ ածել. 3, ծայրին, գլխին դնել, հագցնել, անցկացնել. н. топо́ръ на топори́ще կացինը կոթել. н. че́ренъ на ножъ; 4, գռեհկ. կարել, գցել (վրան, վրայից):

На‖са́леніе չ. I, քսելը (իւղ, ճարպ, խիւս եւն), իւղելը, ճարպելը, ճրագուելը. **са́ливаніе** չ. I, տ. Наса́леніе; II, աղելը, աղ դնելը. **-са́ливать** ն. I. (**-са́лить**) (-лю -лятъ) քըսել (իւղ, ճարպ, խիւս եւն), իւղել, ճարպել, ճըրագուել. II. (-соли́ть) 1. աղել, աղ դնել (մեծ քանակութեամբ). 2, *кому́ մէկին անախորժութիւն պատճառել, նեղացնել, վշտացնել, ‘դաղել‘, վնասել:

Наса́ри‖ваніе չ. աղբոտելը. **-вать**, насори́ть ն. աղբոտել, աղբով, ‘զիբիլով‘ լցնել, կեղտոտել:

Наса́сы‖ваніе չ. ծծելը, քաշելը. **-вать**, насоса́ть ն. ծծել, ծծելով քաշել. **-ся** անդր. ց՚յազ ծծել, ծծելով կշտանալ; ‘տիկնիլ‘. пья́вка насоса́лась; ռմկ. հարբել, ‘տրաքուիլ‘.

Наса́ха‖риваніе չ. շաքարելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) 1, ն. շաքարել. 2, չ. н. кому́ մէկին նեղացնել, անախորժութիւն, անհամութիւն պատճառել:

Насби‖ра́ніе չ. հաւաքելը, ժողովելը (մեծ քանակութեամբ). **-ра́ть** ն. հաւաքել. ժողովել (մեծ քանակութեամբ):

Насвер‖ле́ніе, -лива́ніе չ. գայլիկոնելը, ծակելը (‘բուրղուով‘). **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. գայլիկոնել, ծակել (բուրղուով).

Насви‖ста́ть (щу́ -и́щутъ) տ. Насви́стывать; -(на́—)**стъ** ա. շուող. շվշվոց. **-стыва́ніе** չ. շուացնելը, շուացնելով ածելը. **-стыва́ть**, -ста́ть ն. 1, շատ, մի քանի ժամանակ շուացնել. н. кому́ у́ши շուացնելով մէկի գլուխը տանել, ականջները խլացնել. 2, շուացնել, շուացնելով երգել, նուագել. **-стѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Насви́стывать.

На‖сдава́ніе չ. *որոշ քանակութեամբ տալը (խաղաթուղթ).* **-сдава́ть** (-даю́ -ю́тъ) **-сда́ть** (-сда́мъ -сда́шь...) *որոշ քանակութեամբ տալ, բաշխել (խաղաթուղթ):*

Насе‖ле́ніе չ. **1**, *բնակեցնելը.* **2**, *բնակութիւն, ազգաբնակութիւն.* **лённость** ի. *խտութիւն ազգաբնակութեան.* **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** ի. **1**, *բնակեցնող, բնակութիւն հաստատող այր, կին.* **2**, *բնակիչ, -կչուհի.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Населя́ть; **-(ё)локъ**, лка ա. *նորաշէն, նոր հիմնած գիւղ, բնակութիւն.* **-ля́ть** -ли́ть ն. **1**, *բնակեցնել.* н. о́стровъ вы́ходцами; **2**, *բնակուել.* наро́ды, населя́ющіе Сиби́рь.

Насерде́чникъ ա. *պալար, ուռեցք (եղջիւրաւոր անասնի սրտի մօտ):*

Наси́‖дка ի. **1**, *թուխս դալը.* **2**, *քաշելը, թորելը (օղի).* **-дъ** ա. **1**, *սաղմ (ձուի).* **2**, տ. Наси́дка; **-дѣ́ніе** չ. տ. Наси́дка; **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) տ. Наси́живать; **-дѣ́ться** չ. *երկար նստել (պարտպելիս, բանտում).* онъ насидѣ́лся въ тюрьмѣ́ за долги́; н. въ дѣ́вкахъ *պառաւել, տանը մնալ, մարդու չ'գնալ.* **-жива́ніе** չ. տ. Наси́дка; **-жива́ть**, -дѣ́ть ն. **1**, *թուխս դալ.* ку́рица насидѣ́ла два́дцать яи́цъ *հաւը քսան ձուի վերայ թուխս է եկել* это наси́женныя я́йца *այդ հին բան է.* **2**, *քաշել, թորել (օղի, ձիւթ).* **3**, *մի տեղ երկար մնալով, նըստելով ստանալ, ձեռք բերել.* отъ сидя́чей жи́зни ча́сто наси́живаютъ болѣ́зни.

Наси́‖ливаніе չ. **1**, *ույժերը լարելը, ջանալը.* **2**, *բռնութիւն բանեցնելը.* **-ливаться**, **-литься** (-люсь -лятся) չզ. *իր ույժերը լարել, ջանքին զօռ տալ, աշխատել.* **-ліе** չ. *բըռնութիւն, բռնադատութիւն, -ըկանք.* употреби́ть н.; физи́ческое н. *բռնաբարում.* **-лованіе** չ. *բռնադատելը, -տում, բռնադբօսելը, -սում.* **-ловать** (-лую -ютъ) ն. *բռնադատել, բռնադբօսել, բռնանալ, բռնութիւն գործ դնել.* **-лу** մ. *զօռով, հազիւ հազ.* онъ такъ слабъ, что н. хо́дитъ; н. я ко́нчилъ э́то дѣ́ло; **-льникъ** ա. *բռնացող, բռնադատող, հարստահարիչ.* **-льничать**, изн—, ն. *բռնադատել, բռնադբօսել, բանի կերպով տիրել.* **-льно** մ. *զօռով, բռնութեամբ.* онъ н. вошёлъ въ мо́й домъ; **-льный** ած. *բռնի.* **-льственно** տ. Наси́льно; **-льственный** տ. Наси́льный, н—ыя сре́дства; **-льство** տ. Наси́ліе; **-льствованіе** տ. Наси́лованіе; **-льствовать** տ. Наси́ловать.

Наси‖не́ніе, -нива́ніе չ. *լեղակաջրելը (լուացքը).* **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. *լեղակաջրել (լուացքը):*

Наска́бли‖ваніе չ. **1**, *քերելը.* **2**, *տաշելը, խարտաշելը.* **-вать**, наскобли́ть ն. **1**, *քերել (որոշ քանակութեամբ).* н. сы́ру *պանրից քերել.* **2**, *խարտաշել, խարտաշելով ('ամբողջ') տաշել (որոշ քանակութեամբ):*

Наска‖за́ніе չ. **1**, *ասելը, պատմելը (շատ բան).* **2**, *վատաբանելը.* **-за́ть** (-жу́ -ска́жутъ) տ. Наска́зывать; **-зъ** ա. *վատաբանութիւն, ամբաստանութիւն.* **зываніе** տ. Наска́заніе; **-зывать**, -за́ть ն. **1**, *ասել, պատմել.* н. новосте́й; разгоряча́сь, насказа́лъ мно́го ли́шняго; **2**, на кого́ *մէկին վատաբանել, բամբասել, մէկի վերայ վատ խօսել, չարախօսել.* н. кому́ на кого́ *մէկի մօտ մի մարդու վատաբանել, ամբաստանել:*

На‖скака́ніе չ. *թռչկոտելը, թռչկոտելով մի բանի վերայ ընկնելը.* **-скака́ть** (-чу́ -чутъ) տ. Наска́кивать; **-ся** չ. *ց'յոդնութիւն, ց'յագ թռչկոտել.* **-ска́киваніе** տ. Наскака́ніе; **-ска́кивать**, -скака́ть, -скокну́ть, -скочи́ть չ. **1**, *արագ, թռչկոտելով գալ.* **2**, на что, на кого́ *թռչկոտելով, ցատկոտելով արշաւել, մէկի, մի բանի վրայ ընկնել, դիպչել.* онъ наскочи́лъ на меня́ съ угро́зами *նա սպառնալով ինձ վրայ պրծաւ:* [կեղտոտել, ապականել:

Наскверни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. *պղծել,*

Насквo̍зь մ. *միջից, միջով, չեշտակի միջից, ընդ թափ.* проколо́ть н.; ви́дно н. *միւս երեսից երևում է, թափանցիկ է:*

Наскита́ться չ. *երկար թափառել, դէս ու դէն ընկնել:* [միմեանց յետևից):

Наскло́ня́ть ն. *հոլովել (մի քանի խօսք*

Наско‖бле́ніе տ. Наска́бливаніе; **-бли́ть** (-блю́ -я́тъ) տ. Наска́бливать.

Наско́къ ա. **1**, *թռչելը, վրայ թռչելը, վրայ պրծնելը. յանկարծակի յարձակում.* **2**, *յանդուգն մարդ:*

Наско́лько մ. *որքան, որչափ. ինչքան, ինչչափ.* н. я люблю́ свобо́ду, насто́лько же ненави́жу своево́ліе. [տաց:

На́скоро մ. *շտապով, արագութեամբ, ձե-*

Наско‖че́ніе չ. տ. Наско́къ 1; **-чи́ть** (чу́ -чатъ) տ. Наска́кивать.

На‖скреба́ніе չ. *քերելը, քերելով կիտելը.* **-скреба́ть**, -скре́сть, -скрести́ ն. *քերել, քերելով կիտել. հաւաքել.* **-скребе́ніе** տ. Наскреба́ніе.

Наскрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. *ճռռալ, ճռճռալ, ճռնչել (օր. դռան մասին).* **-ся** չ. *երկար, շատ ճռռալ, ճռճռալ, ճռնչել:*

На‖скуча́ть, -ску́чить ն. кому́ чѣмъ *մէկին մի բանով ձանձրացնել, տաղտկացնել, մէկի 'գահլան տանել'.* э́то мнѣ наску́чило; наску́чилъ онъ мнѣ свои́ми про́сьбами; **-ску́чиваніе** չ. *ձանձրացնելը, տաղտկացնելը.* **-ску́чивать, -ску́чить** (-чу -чатъ) տ. Наскуча́ть.

Насла‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), **-жда́ть** ն. *զուարճացնել, հրճուեցնել.* **-жда́ться** չզ. чѣмъ *մի բանով զուարճանալ, հրճուել, մի բանից մեծ վայելք, մեծ բաւականութիւն ստանալ. մի բան վայելել.* н. созерца́ніемъ приро́ды; н. жи́знью, удово́льствіями; н. му́зыкою; **-жде́ніе** չ. *վայելք, բաւականութիւն, զուարճութիւն. հրճուանք.* съ н—іемъ смотрю́ на неё; пить, ѣсть съ н—іемъ; н—ія любви́; како́е высо́кое н. почерпа́ешь въ доброде́тели!

На‖сла́иваніе չ. *խաւ խաւ, շերտ շերտ դարսելը կամ բաժանելը* **-сла́ивать** -слои́ть ն. *խաւ խաւ, շերտ շերտ դարսել կամ բաժանել.* **-ся** չզ. *շերտ շերտ, խաւ խաւ նստել, գոյանալ, դարսուել:*

Насла́ніе չ. **1**, *դրկելը, ուղարկելը (մեծ քանակութեամբ).* **2**, *քամբախտութիւն, ձախորդութիւն:* [щивать.

Насласти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Насла́-

Насла́ть (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) տ. Насыла́ть.

Насла‖щéніе, -щиваніе ւ. քաղցրացնելը. **-щивать**, стúть ն. քաղցրացնել:

Насло‖éніе ւ. շերտ շերտ, խաւ խաւ նստիլը, գալուսիլը, առաջանալը. **-йть** (-ю́ -я́тъ), **ся** *т.* Наслáивать, ся.

Наслоня́ться 1, ․նէրբ. յենուիլ. **2**, ւ. երկար թրև գալ, պարապ-սարապ թափառել, փչութիւններ անել:

Нáслу́дъ ․. սառուցեան ժամանակ սառցի երեսին կանգնած ջուր:

Наслу́‖живать, -жи́ть (-жу́ -жатъ) ւ. **1**, մի քանի ժամանակ ծառայել. эта карéта не прочнá, недóлго наслу́житъ—երկար չի դիմանայ. **2**, ծառայելով ստանալ, ձեռք բերել. **-ся** ւ. երկար ծառայել.

Наслу́‖шиваться, -шаться ն. чегó **1**, շատ բան լսել, լսելով սովորել. дѣти чáсто отъ ня́некъ наслу́шиваются непристóйныхъ словъ; бы́вши въ гóродѣ, я наслу́шался тамъ рáзныхъ новостéй; **2**, երկար ս'յագ լսել. онъ поётъ такъ хорошó, что я не могу́ довóльно н. егó նա այնպէս լաւ է երգում, որ ես որքան էլ լսում եմ, չեմ կշտանում:

Наслы́‖шаться ւ. շատ բան, շատ բաներ լսել. я мнóго хорóшаго о вас наслы́шался; **-шка** է. **1**, լսողութիւն. пѣть по н—ѣ լսողութեամբ երգել. **2**, առէկօսէ, առէկօսէներ. это онъ знáетъ тóлько по по н—ѣ.

Наслѣди́ть (-жу́ -ди́тъ) **1**, ւ. հետք թողնել. **2**, ն. հետքը գտնել, հետքի վրայ ընկնել, հետքով փնտռել:

Наслѣ‖діе ւ. ժառանգութիւն. отцóвское н.; н. престóла գահաժառանգութիւն. **-дникъ** ․. **-дница** ․. ժառանգ, ժառանգորդ ուստր, դուստր, այր, կին. н—къ престóла գահաժառանգ, թագաժառանգ. н—къ всегó имýщества բոլոր կայքի ժառանգը. **-дническій**, **-дничій**, ья, ье ․ժ. ժառանգի, ժառանգորդի. **-дный** ․ժ. ժառանգական, ժառանգութեան իրաւունք ունեցող. н. принцъ թագաժառանգ գահաժառանգ. **-дованіе** ւ. ժառանգելը. н. престóла գահ ժառանգելը, գահաժառանգութիւն. прáво н—ія ժառանգութեան իրաւունք. **-довать** (-дую -ютъ) ն. ժառանգել. н. престóлъ; н. цáрство небéсное; н. отцóвское имѣніе; **-дственно** s. ժառանգաբար. **-дственность** է. ժառանգականութիւն. **-дственный** ․ժ. ժառանգական, ժառանգած, ժառանգաբար անցած կամ անցնող. н—ая нéнависть; н—ая болѣзнь; н—ое имѣніе; н—ыя добродѣтели; **-дство** ւ. ժառանգութիւն. получи́ть н.; лиши́ть н—а; притязáніе на н. ժառանգութեան թեկնածութիւն, պահանջ. **-дствованіе** *т.* Наслѣдованіе.

Наслю́‖ниваніе ւ. թքոտելը, կեղտոտելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. թքոտել, փսլնքոտել, ապտոտել, կեղտոտել. **-ся** ․նէրբ. իւրն իրան թքոտել, փսլնքոտել, կեղտոտել:

Насмáли‖ваніе ւ. ձիւթելը, կպրելը. **-вать**, насмоли́ть ն. ձիւթել, կպրել:

Насмáтри‖ваніе ւ. նայելը, դիտելը. նայելով ընտելանալը. **-вать**, насмотрѣ́ть ն. նայել, դիտել. **-ся** ւ. **1**, на что նայելով ընտելանալ մի բանի, փորձուիլ. **2**, чегó մի բանի նայելուց կշտանալ:

Нáсмерть s. **1**, մահացու կերպով. մահու չափ. **2**, սաստկապէս, չափազանց. онъ пьётъ н.

Насмо‖лéніе ւ. ձիւթելը, կպրելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *т.* Насмáливать.

Насмо‖ркáть ն. խնչել (շատ). **-(нá-)ркъ** ․. խարբուխ, հարբուխ, զուռ. страдáть н—омъ; у меня́ н.

Насмот‖рѣ́ніе *т.* Насмáтриваніе; **-рѣ́ть, ся** *т.* Насмáтривать, ся.

Насмѣ‖хáніе ւ. ծաղրելը, նշաւակելը, վրան ծիծաղելը. **-хáтельный** ․ժ. ծիծաղելի, ծաղրալի. **-хáтельство** ւ. ծաղր, նշաւակում, վրան ծիծաղելը. **-хáться**, -я́ться ւ. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ ծիծաղել, մէկին, մի բան ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարա գցել'. онъ насмѣхáется нáдо всѣмъ и надо всѣми; **-(нá—)хъ** s. ծաղրելու, ծիծաղելու համար. ծաղրելով, ծիծաղելով, նշաւակելով. **-ши́ть** (-шу́ -шáтъ) ն. ծիծաղացնել, ծիծաղ շարժել. онъ насмѣши́лъ насъ свои́ми анекдóтами; **-шка** է. ծաղր, ծանակ, նշաւակում. тóнкая, злáя н.; это н. надъ и́стиною; **-шливость** է. ծաղրասիրութիւն, ծաղրելու, նշաւակելու սէր, հակում. **-шливый** ․ժ. **1**, ծաղրասէր. **2**, ծաղրալի, ծաղրական, նշաւակող. н—ая улы́бка; н. тонъ; н. видъ, взгля́дъ; **-шникъ** ․. **-шница** է. ծաղրածու, ծաղր անող, նշաւակող այր, կին. խեղկատակ. **-шничаніе** ւ. ծաղրելը, ծիծաղելը, նշաւակելը. **-шничать** ւ. յաճախ ծաղրել, վրան ծիծաղել, նշաւակել. **-шнически** s. ծաղրելով, նշաւակելով. **-шническій** ․ժ. ծաղրական, նշաւակող. **-шничество** ւ. ծաղրասիրութիւն, ծաղրածութիւն, հակում ծաղրելու, նշաւակելու. **-я́ніе** *т.* Насмѣхáніе; **-я́тельный** *т.* Насмѣхáтельный; **-я́ться** (-ю́сь -ю́тся) ւ. **1**, *т.* Насмѣхáться; **2**, ծիծաղից թուլանալ, շատ ծիծաղել, խնդալ:

Насно́съ s. ռմկ. պատուելուն, ծնելուն մօտ. онá н. նա (յղի կինը) մօտ է պատուելուն. շուտով պիտի պատուի:

Наснѣжи́ть (-жу́ -жáтъ) ւ. ձիւնի հետք թողնել. н. въ кóмнатѣ.

Насобáчиться (-чусь -чатся) ւ. **1**, ս'յագ, ս'յագնութիւն կոռւիլ. **2**, խիստ վարժուիլ, փորձառութիւն ձեռք բերել:

Насо‖бирáть, -брáть (-берý -рýтъ; -ери́) ն. հաւաքել, ժողովել (մեծ քանակութեամբ):

На‖совáніе ւ. ներս կոխելը, ներս խոթելը. լցնելը. **-совáть** (-сую́ -ютъ) *т.* Насóвывать I; **-ся** ․նէրբ. բազմութեամբ ներս խուժել, ներս խցկուիլ. **-сóвка** է. **1**, *т* Насовáніе; **2**, ներս կոխած, ներս խցկած բան, իր. **-сóвываніе** *т.* Насовáніе; **-сóвывать** ն. **I**. (-совáть) ներս կոխել, ներս խոթել (մեծ քանակութեամբ). н. орѣ́ховъ въ кармáнъ գրպանը ընկոյզներով լցնել. **II**. (-сýнуть) 1, մի բանի վրայ գցել, գլորել. онъ насýнулъ меня́ на тýмбу; 2, արագ, շտապով հագնել (օր. կօշիկները). **-ся** ․նէրբ. на когó, на что մէկի, մի բանի վրայ ընկնել, գլորուիլ:

Насовѣ́‖товать (-тую -ютъ), **-тывать** ն. շատ խորհուրդներ տալ:

Насо‖лéніе ւ. աղելը, աղ գնելը (մեծ քանակութեամբ). **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) *т.* Насáливать II; **-лъ** ․. **1**, *т.* Насолéніе; **2**,

աղ ղրած, աղ արած պաշարեղէն. **-льный** ած. աղելու. աղած, աղ դրած պաշարեղէնի:

Насо‖ре́ніе չ. աղբոտելը, կեղտոտելը. **-ри́ть** (-рю́-ря́тъ) տ. Насáривать.

Насо‖са́ніе տ. Насáсываніе; **-са́ть** տ. Насáсывать; **-сецъ**, сца ա. նւզ. **-сикъ** նւզ. տ. Насóсъ; **-сный** ած. насóсъ-ի. **-съ** ա. ջրհան (հեղուկահան, օդահան ևլն) գործիք, մղքենայ. ‘տամբու‘. воздýшный н. օդահան գործիք. пожáрный կամ заливнóй н. հրդեհաշէջ մեքենայ. груднóй, молóчный н. կաթնահան գործիք (ծննդկանի ստինքսի):

Насо́‖хлость է. մի բանի վերայ չորացած լինելը. **-хлый** բյ. ած. մի բանի վերայ չորացած. **-хнуть** տ. Насыхáть.

Наспа́ть, ся տ. Насыпáть, ся II.

На́спѣхъ ս. փութանակի, խուճապու, շտապաւ:

Насра‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. խայտառակել. **-ся** անդր. խայտառակուիլ. **-мле́ніе** չ. խայտառակում, խայտառակութիւն:

На‖става́ніе չ. մօտենալը, մերձենալը, գալը, հասնելը. **-става́ть** (-стаю́ -ю́тъ), -стáть չ. մօտենալ, մերձենալ, գալ, հասնել (տօների, եղանակների, ժամանակի մասին). настаётъ веснá; настáли прáздники; настáла минýта малчáнія.

Наста‖ви́тель, -ви́тельница տ. Настáвникъ, -вница; **-ви́тельный** ած. կրթիչ, հրահանգիչ, կրթական, խրատական. **-вить** (-влю -вятъ) տ. Настáвливать, -влять; **-вка** է. 1, վրան դնելը, աւելացնելը, վրայից կցելը. 2, վրան դրած, աւելացրած, կցած բան. կցուածք, կարկատան. քերկ. վերադիր. **-вле́ніе** չ. 1, տ. Настáвка 1; 2, խրատ, հրահանգ, դաս. н. о спóсобѣ употреблéнія чегó либо; я не нуждáюсь въ вáшихъ н—іяхъ; **-вли-ваніе** չ. 1, դնելը, դարսելը (մեծ քանակութեամբ). 2, վրայից դնելը, կցելը, կպցնելը, աւելացնելը. **-вливать**, -вить, -влять ն. 1, դնել, դարսել (մեծ քանակութեամբ). н. посýды въ шкапъ; н. кýшаній на столъ; 2, վրայից դնել, կցել, աւելացնել, կպցնել. н. рукавá; 3, ուղղել, դարձնել (դէպի նպատակակէտը). н. зрительную трубý, пýшку; **-вля́ть**, -вить ն. 1, տ. Настáвливать; 2, հրահանգել, դաստիարակել, կրթել, խրատել, առաջնորդել. н. на что մի բան սովորեցնել, մի բանի մէջ կրթել, հրահանգել. н. на дóброе դէպի բարին առաջնորդել. н. когó на путь добродѣтели մէկին առաքինութեան ճանապարհը ուսուցանել. **-вникъ** ա. դաստիարակ, դեկավար, ուսուցիչ. домáшній, клáссный н.; **-вница** է. դաստիարակչուհի, ղեկավարուհի. **-вническій** ած. դաստիարակի, ուսուցչի. **-вничество** չ. դաստիարակչութիւն, ուսուցչութիւն. **-вничій**, ья, ье տ. Настáвническій; **-вно́й** ած. 1, վրայից դցած, դրած, կցած, կպցրած. 2, վրայից դնելու, կցելու, կպցնելու. **-вочка** նւզ. տ. Настáвка 2; **-вочный** ած. 1, վրան դրած, կցած, կպցրած. 2, կցուածքի, կարկատանի. **-въ** ա. հրետն. տ. Діóптръ 2.

Наста́и‖ваніе չ. 1, պնդելը, պնդում. 2, նստցնելը (հեղուկեղէնը որ և է նիւթի վերայ). **-вать**, настоя́ть 1, ն. նստցնել (հեղուկեղէնը որ և է նիւթի վերայ). н. винó трáвами օղին խոտերի վերայ նստցնել (և այսպիսով նորան խոտերի զօրութիւնը, երանգը, համը հաղորդել). н. вóдку лѣкáрственными трáвами; 2, չ. на чёмъ մի բան պնդել, շեշտել, յամառութեամբ պահանջել. онъ настáиваетъ на своёмъ трéбованіи; **-ся** անդր. 1, լաւ նստել (օր. օղու մասին), լաւ դուրս տալ (թէյի մասին). чай ужé настоя́лся; 2, երկար կանգնած մնալով յոգնել, դադարել. въ ожидáніи крéстнаго хода, мы настоя́лись на ýлицѣ.

Наста‖на́вливаніе չ. դնելը, շարելը (բազմութեամբ). **-на́вливать**, -новить ն. դնել, շարել (բազմութեամբ):

На́станіе չ. մօտենալը, մերձենալը, հասնելը (օր. գարնան):

Настано‖ви́ть (-влю́ -нóвятъ) տ. Настанáвливать; **-вле́ніе** չ. դնելը, շարելը (բազմութեամբ):

Наста́ть (-стáну -нутъ) տ. Наставáть.

Настёги‖ваніе չ. 1, մկրտակելը. 2, ծեծելը, ձաղկելը. **-вать**, настегáть ն. 1, մկրտակել (բազմութեամբ). 2, տ. Намётывать; 3, սաստիկ ծեծել, թակել, խարազանել, ձաղկել:

На́стежь ս. բոլորովին բաց, բացուած (դռների մասին). отворить дверь н. դուռը բոլորովին բացել:

Настелю́ տ. Настлáть.

На‖стига́ніе չ. յետևից հասնելը. **-стига́ть, -сти́гнуть**, -стичь ն. յետևից հասնել. какъ онъ скóро ни бѣжáлъ, я настигнулъ егó; ночь настигла егó գիշերը նրան հասաւ, վրայ հասաւ. **-стиже́ніе** տ. Настигáніе.

Насти‖ла́ніе չ. ծածկելը (օր. յատակը տախտակներով). **-ла́ть**, настлáть ն. ծածկել. н. потолóкъ առաստաղը տախտակել, տախտակներով ծածկել. н. полъ յատակը տախտակել. **-лка** է. 1, ծածկելը, տախտակելը. н. потолкá, пóла; 2, որ և է բանի վերայ դցած կամ քաշած իր (տախտակ, ծածկոց, սփռոց ևլն). **-лочный** ած. որ և է բանի վերայից ձգելու, քաշելու. н—ыя дóски յատակ դցելու տախտակներ. **-льщикъ** ա. 1, յատակ տախտակող, շինող. 2, մահուդը փռող (մահուդի գործարանում):

Насти‖ра́ніе չ. լուանալը (որոշ քանակութեամբ). **-ра́ть** ն. լուանալ, լուանալով պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). **-ся** չ. ցՙյոգնութիւն լուանալ, լուալք անել:

Насти́чь (-стигý -жёшь -гýтъ; -ги́) տ. Настигáть.

На‖стла́ніе տ. Настилáніе; **-стла́ть** (-стелю́ -стéлютъ) տ. Настилáть.

На‖сто́ечный ած. (օր. օղին) նստցնելու, համեմելու. н—ыя трáвы; **-сто́й** ա. **сто́йка** է. որ և է նիւթի վերայ նստցրած խմելիք (օր. օղի), օշարակ. **-сто́йковый** տ. Настóечный.

Насто́йчи‖во ս. պնդելով, հաստատապէս, հաստատամտութեամբ, եռանդագին. **-вость** է. հաստատակամութիւն, պնդողութիւն. **-вый** ած. հաստատ, հաստատակամ. պնդող, եռանդուն:

Насто́лько ս. նոյնքան, նոյնչափ:

Насто́льный ած. սեղանի, սեղանի համար նշանակուած. н—ая кни́га.

Насто‖ра́живаніе չ. դնելը. սրքելը (թակարդ, փորմ, ականատ). **-ра́живать**, -ро-

жи́ть ն. դնել, սարքել (թալակ, վարմ, ականատ). н. западню́; *н. у́ши ականջները սրել. н. стра́жу вокру́гъ ста́па բանակի շուրջը պահնորդներ կարգել. **-ся** ան. ականջները սրել, ուշադրութեամբ լսել. **-стороже́ніе** տ. Насторáживаніе; **-сторожи́ть** (-жу́ -жа́тъ) տ. Насторáживать; **-сторожѣ́** մ., быть н. հսկել.

Настоя́ніе չ. պնդում, հաստատակամութիւն, եռանդ:

Насто‖я́тель ա. **1**, առհ. աւագ, նախանդամ. **2**, վանահայր. **3**, աւագ քահանայ. **-я́тельница** է. **1**, առհ. աւագ, նախանդամ կին. **2**, մայրապետ, վանամայր. **-я́тельно** մ. եռանդագին, թախանձագին, -նձանօր. **-я́тельность** է. անհրաժեշտութիւն. **-я́тельный** ած. **1**, թախանձագին. н—ыя про́сьбы; **2**, անհրաժեշտ, սախպողական. ծայրայեղ. н—ая, кра́йняя нужда́; **-я́тельскій** ած. վանահօր, աւագի[ն յատուկ]. **-я́тельство** չ. **1**, վերահսկողութիւն. **2**, վանահայրութիւն. մայրապետութիւն. **-я́ть 1**, (ներկ. -ю́ -я́тъ) չ. մօտենալ, մերձենալ. մօտալուտ լինել. настоя́тъ опа́сность; настоя́тъ на́добность մեծ կարիք կայ. **2**, (ապռն. -ю́ -я́тъ), **ся** տ. Наста́ивать, ся; **-я́щій** ած. **1**, ներկայ, առաջիկայ, այժմեան. н. слу́чай; н—ее вре́мя քերկ. ներկայ ժամանակ. **2**, ճշմարիտ, իսկական, բուն, հարազատ. н. алма́зъ; вотъ н—ая причи́на его́ разоре́нія.

Настра́и‖ваніе չ. **1**, սարքելը (երաժշտական գործիքը). **2**, շինելը, կերտելը (մեծ քանակութեամբ). **-вать**, настро́ить ն. **1**, շինել, կերտել, կառուցանել (մեծ քանակութեամբ). **2**, սարքել (նուագարանը, երաժշտական գործիքը). **3**, տրամադրել, դրդել, սադրել, ‘սրել‘. сосѣ́да моего́ настро́или нача́ть со мно́ю дѣ́ло.

Настра́чи‖ваніе չ. **1**, կարելը, մկդակելը. **2**, գրելը, յօրինելը. **-вать**, настрочи́ть ն. **1**, կարել, մկդակել (որոշ քանակութեամբ). *н. кому́ спи́ну մէկի մէջքը ջարդել. **2**, գրել, յօրինել. н. кому́ письмо́; н. про́сьбу խնդրագիր գրել, պատրաստել:

Настраши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. кого́ մէկին վախեցնել, մէկի սիրտը ահ, երկիւղ գցել:

Настра‖ща́ніе չ. վախեցնելը, ահաբեկելը. **-ща́ть** ն. վախեցնել, ահաբեկել, սիրտը ահ, երկիւղ գցել:

Настри‖га́ніе չ. խուզելը (մեծ քանակութեամբ). **-га́ть**, -(и́)чь, **-гну́ть** ն. խուզել (բազմութեամբ), խուզելով պատրաստել. **-гу́** տ. Настри́чь; **-же́ніе** չ. **-жка** է. տ. Настрига́ніе; **-(и́)чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -и́гъ -гла, о) տ. Настрига́ть.

Настро‖га́ніе չ. խարտաքուելը, ‘ռանդելը‘. **-га́ть** ն. խարտաքուել, ‘ռանդել‘[ով պատրաստել մեծ քանակութեամբ]:

На́строго մ. շատ խիստ, խստիւ, խստութեամբ, стро́го н. չափազանց խիստ կերպով, խստութեամբ:

На‖строе́ніе չ. **1**, տ. Настра́иваніе; **2**, տրամադրութիւն, ‘քէֆ‘. онъ въ хоро́шемъ н—іи նա լաւ է տրամադրուած. **-стро́й** ա. տ. Настро́йка; **-стро́иваніе, -стро́ивать** տ. Настра́иваніе, -вать; **-стро́йка** է. սարքում, սարքելը (նուագարանը, երաժշտական գործիքը). **-стро́ить** (-о́ю -о́ятъ) տ. Настра́ивать; **-стро́йщикъ** ա. **-стро́йщица** է. [նուագարան. երաժշտական գործիք] սարքող այր, կին:

Настро‖че́ніе, -чиваніе, -чивать, -чи́ть (-чу́- ча́тъ) տ. Настра́чиваніе, -чивать.

Настру‖га́ніе տ. Настрога́ніе; **-га́ть** տ. Настру́гивать; **-гиваніе, -гивать**, -га́ть տ. Настрога́ніе, -га́ть; **-(на́—)гъ** ա. առհ. քերիչ, յղկիչ, խարտաքուր, ‘ռանդա‘. **-же́ніе** չ. տաշեղներով լցնելը, տաշեղներ թափելը, թափթփելը. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) ն. տաշեղներով լցնել, ծածկել, աղտոտել (խարտաքուելիս, ‘ռանդա‘ քաշելիս):

Настрѣ‖ливаніе չ. սպան[ռո]ւելը, մեծ քանակութեամբ սպանելը, որսալը (հրացանով, նետով). **-ливать**, -ля́ть ն. սպան[ռո]ւել, մեծ քանակութեամբ սպանել, որսալ (հրացանով). н. мно́го ди́чи; **-ля́ніе** տ. Настрѣ́ливаніе; **-ля́ть** տ. Настрѣ́ливать.

Настря́‖паніе չ. եփելը, պատրաստելը (շատ կերակուրներ). **-пать** տ. Настря́пывать; **-пываніе** տ. Настря́паніе; **-пывать**, -пать ն. եփել, պատրաստել (կերակուրներ (մեծ քանակութեամբ):

Насту‖ди́ть (-жу́ дя́тъ), **-жа́ть** ն. ցրտեցնել, լաւ սառեցնել (սենեակը), պաղեցնել, հովացնել (թէյը). **-ся** ան. լաւ, կարգին հովանալ, պաղիլ. **-же́ніе, -живаніе** չ. պաղեցնելը. **-живать, ся** տ. Настужа́ть, ся.

Насту‖па́ніе չ. **1**, на что մի բան կոխելը. **2**, մօտենալը, մերձենալը. н. на непрія́теля թշնամու դէմ դուրս գալը, յարձակուելը. **-па́тель** ա. **-па́тельница** է. յարձակուող, յարձակում անող, յարձակում գործող այր, կին, **-па́тельно** մ. յարձակողաբար. յարձակուելով. дѣ́йствовать н.; **-па́тельный** ած. յարձակողական. н. о́бразъ войны́, н—ое дѣ́йствіе յարձակողական ռազմավարութիւն. н. сою́зъ յարձակողական դաշն. **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -у́пятъ) չ. **1**, на что մի բան կոխել. н. кому́ на́ ногу մէկի ոտը կոխել. н. ко́шкѣ на хвостъ; **2**, մօտենալ, մերձենալ, հասնել, թէակոխել. наступи́ла зима́; срокъ упла́ты ве́кселя наступи́лъ; ему́ наступи́лъ деся́тый годъ; моро́зы наступи́ли սառնամանիքները հասան. **3**, մօտենալ, յարձակուիլ, յարձակում գործել. н. на непрія́теля; непрія́тель наступа́етъ; н. кому́ на го́рло մէկին խեղդել. заимода́вцы наступа́ютъ на него́ պարտատէրերը նորան խեղդում են. **-пле́ніе** չ. **1**, մօտենալը, մերձենալը, հասնելը. при н—іи опа́сности; н. сро́ка պայմանաժամի հասնելը, լրանալը. **2**, թշնամական յարձակում, -կմունք. перейти́ въ н. յարձակողականին անցնել, սկսել յարձակուիլ:

Насту́пчи‖вость է. ժպրհութիւն, խրոխտութիւն, յոխորտանք. **-вый** ած. ժպիրհ, խրոխտ, յոխորտ:

На́ступъ ա. յարձակում, -կմունք. итти́ н—омъ на непрія́теля.

Насту́р‖цій ա. **-ція** է. բս. Tropaeolum maius, հնդկոտեմ կամ հնդիկ ջրկոտեմ:

Настъ ա. գւռկ. մառմռ հալուած, ապա նորից սառած ձիւն, ձիւնի շերտ:

На‖стыва́ніе չ. 1, սառչիլը, պաղիլը. 2, սառչիլը, սառույց կապիլը. 3, մի բանի վերայ սառչիլը. **-стыва́ть**, -сты́ть, -сты́нуть չ. 1, սառչիլ, պաղիլ, ցրտանալ, հովանալ (օր. ուտեստի մասին). 2, սառչիլ, պնդանալ, սառույց կապիլ. 3, մի բանի վերայ սառչիլ. 4, դէմ. սառչիլ. на дворѣ настыва́етъ; **-сты́лый** չյ. ած. 1, սառած, պաղած. ցրտացած. 2, վրայից, վրան սառած. **-сты́ль** ի. 1, սառցաշերտ աղբիւրների վերայ. 2, ձիւնի երեսին գոյացած թեթև սառցաշերտ (աւելի հաստն ու դիմացկունը կոչւում է настъ); **-сты́ну** տ. Насты́нуть և Насты́ть; **-сты́ть** (-сты́ну -нуть) տ. Настыва́ть. [գտնուող]:

Настѣ́нный ած. պատի, պարսպի [վերայ

Насуди́ться (-сужу́сь -су́дятся) չ. երկար դատ վարել, դատ, դանդատ մղել:

Насу‖ле́ніе չ. շատ բաներ խոստանալը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́ть) ն. շատ բաներ խոստանալ, շատ խոստումներ անել:

Насу́нуть տ. Насо́вывать II.

Насу́‖пить (-плю -пять), **ся** տ. Насу́пливать, ся; **-пле́ніе** չ. կիտելը (յօնքերը), կնճռելը (երեսը). **-пленность** ի. կնճռոտութիւն. **-плива́ніе** տ. Насу́пленіе; **-плива́ть**, -пить ն. կիտել (յօնքերը), կնճռել (ճակատը). **-ся** անդր. կիտել (յօնքերը), կնճռել (ճակատը), խոժոռուիլ. не́бо насу́пилось или на не́бѣ насу́пилось երկինքը թուխպով պատուեց, ամպակալեց:

Насу́противъ մ. դիմաց, դէմ յանդիման, հանդէպ, դիմացի կողմում, միւս կողմում:

Насу́‖слива́ться, -сли́ться (-слюсь -слятся) անդր. ռմկ. հարբել, 'խմել', 'դզել':

На́‖сухо մ. բոլորովին չոր, ցամաք. -вы́пить н. բոլորովին քամել, մինչև վերջին կաթիլը խմել:

Насу́‖чивать, -чи́ть (-чу́ -чать) ն. ոլորել, մանել (մեծ քանակութեամբ):

Насу‖ше́ніе, -шива́ніе չ. բազմութեամբ չորացնելը, չորացնելով պատրաստելը. **-шива́ть, -ши́ть** (-сушу́ -шать) ն. բազմութեամբ չորացնել, չորացնելով պատրաստել. **-шка** ի. տ. Насуше́ніе.

Насу́щный ած. կենսական, կեանքի, ապրուստի համար անհրաժեշտ, առօրեայ. хлѣбъ нашъ н. дай намъ сей день զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր (Մատթ. 6_{11}). забо́та о насу́щномъ օրական պարէնի հոգսը:

Насчётъ մ. և նախդ. (սեռ. հոլ.) մասին, վերաբերմամբ, ինչ վերաբերում է. н. э́того вы не безпоко́йтесь.

Насчи‖та́ть տ. Насчи́тывать; **-тыва́ніе** չ. հաշուելը, համարելը. **-тыва́ть**, -та́ть ն. հաշուել, համարել, թուել:

На‖сыла́ніе չ. ղրկելը, ուղարկելը (մեծ քանակութեամբ). **-сыла́ть**, сла́ть ն. 1, ղրկել, ուղարկել, տարել (մեծ քանակութեամբ). прія́тель насла́лъ мнѣ къ пра́зднику гости́нцевъ; Богъ насыла́етъ бѣ́дствія для на́шего исправле́нія; 2, на кого́ что մէկի վերայ, մէկի վզին մի բան դնել. **-сы́лка** ի. 1, տ. Насыла́ніе; 2, ղրկած բան. **-сы́лковый, -сы́лочный, -сы́льный** ած. ուղարկելի, ղրկելի:

На‖сыпа́ніе չ. ածելը, թափելը (մի բանի վերայ). շաղ տալը. **-сыпа́ть** I. (насыпа́ть, -сы́пать) ն. ածել, թափել, շաղ տալ, ցանել (մի բանի վերայ). н. песку́ на бума́гу; н. въ закромъ ржи հացարկղի մէջ հաճար ածել. II. (насыпа́ть, -спа́ть) ն. շատ քնելով ստանալ, ձեռք բերել. н. голо́вную боль; лю́ди спя́тъ, да и насыпа́ютъ сча́стье մարդիկ երբեմն քնելով ևս բաղդի են հանդիպում. **ся** չ. յագ քնել, քունը լաւ կտրել. **-сы́пка** ի. 1, տ. Насыпа́ніе; 2, միանգամից ածած, թափած բան (հացահատիկ են). **-сыпно́й** ած. ածովի, ածած, թափած, ցանած. շաղ տուած н-а́я земля́ ածովի հող. **-сы́пъ** ա. ջաղացի տաշտ (որի մէջ ածում են ալիւրը). **-сы́пь** ի. 1, ածովի հողից, քարից են շինած թումբ, բլուր, բարձրութիւն. земляна́я н. հողաբլուր. моги́льная н. գերեզմանաթմբիկ. 2, ոսկէ կամ արծաթէ մահիկ կերպասի վերայ:

На‖сыти́тельный ած. յագ ցուցիչ. կշտացնող, սննդարար. **-сы́тить** (-сы́щу тятъ), **ся** տ. Насыща́ть, ся.

Насы‖ха́ніе չ. չորանալով մի բանից կպչիլը, մի բանի վերայ մնալը. **-ха́ть**, насо́хнуть չ. չորանալով մի բանից կպչել, մի բանի վերայ մնալ. **-ся** չ. լաւ չորանալ, ցամաքել (օր. լուացքի, ճերմակեղէնի մասին). **-шка** ի. 1, տ. Насыха́ніе; 2, մի բանի վերայ չորացած, կպած բան. 3, տ. Насуше́ніе.

Насы‖ща́ть, -тить ն. 1, կշտացնել, յագեցնել. *բաւարարութիւն տալ. н. мще́ніе վրէժխնդրութեանը յագեցում տալ. 2, քիմ. յագեցնել, կշտացնել. н. во́ду со́лью; **-ся** անդր. կշտանալ, յագենալ. *բաւարարութիւն ստանալ. **-ще́ніе** չ. կշտացնելը, յագեցնելը. *կշտանալը, բաւարարութիւն ստանալը. **-щённость** ի. յագեցում. **-щённый** չյ. ած. քիմ. կշտացած, յագեցած **-щу́** տ. Насы́тить.

На‖сѣва́ніе չ. 1, ցանելը (որոշ քանակութեամբ). 2, մաղելը (որոշ քանակութեամբ). **-сѣва́ть**, -сѣ́ять ն. 1, ցանել (որոշ քանակութեամբ). 2, մաղել (որոշ քանակութեամբ). **-сѣвно́й, -сѣ́вный** ած. ցանելու. **-сѣ́въ** ա. ցանքս:

На‖сѣда́ніе չ. մի բանի վերայ նստելը (փոշու, թոզի մասին). **-сѣда́ть**, сѣсть չ. 1, մի բանի վերայ նստիլ (թոզի, փոշու մասին). 2, մեծ բազմութեամբ նստիլ, բազմիլ (օր. նաւակի մէջ). 3, ճնշել, նեղել, նեղացնել. непрія́тель си́льно насѣда́етъ; 4, կարգուիլ, պաշտօնի մէջ մտնել, պաշտօն ստանձնել. насѣ́лъ но́вый нача́льникъ; **-сѣ́дка** ի. թուխս, թուխս եկած հաւ. **-сѣ́довать** (-дую -ютъ) չ. ձուաների վերայ նստիլ (թխսի մասին). **-сѣ́дъ** ա. 1, մի բանի վերայ կամ տակին նստած բան (օր. սեր, մրուր, ամանի տկնուքը). 2, տ. Наси́дъ 1; яйцо́ съ н—омъ բեղմնաւորուած ձու:

Насѣи‖ва́ніе, -ва́ть տ. Насѣва́ніе, -ва́ть.

На‖сѣ́ка ի. 1, կտրած, քարթած տեղ, նշան. 2, ջաղացքարը սրելու (կոփելու) մուրճ. **-сѣка́льный** ած. կտրելու, կոփելու, նշան անելու. **-сѣка́льщикъ** ա. կտրող, քարթող, նշան անող մարդ. (ջաղացքարը) կոփող, սրող մարդ. **-сѣка́ніе** չ. 1, կտրելը, կտրտելը, կոտրելը. 2, կտրելով նշան անելը, քարթելը. 3, կոփելը, 'սրելը'. п. жернов́овъ; **-сѣка́ть**,

-сѣчь ն. 1, կտրել, կտրտել, կոտորել (որոշ քանակութեամբ). 2, քարթել, կտրելով նշան անել. 3, կոփել, 'սրել'. н. жёрновъ; н. ло́шадь ձին մտրակել:

Насѣко́‖мое, аго չ. միջատ. порошо́къ отъ насѣко́мыхъ միջատասպան փոշի. жёсткокры́лыя н—ыя, Coleoptera, Պատենաթեւեր կամ Բզէզներ. чешуекры́лыя н—ыя, Lepidoptera, Թեփաթեւեր կամ Թիթեռներ. перепончатокры́лыя н—ыя, Hymenoptera, Թաղանթաթեւեր. двукры́лыя н—ыя, Diptera, Երկթեւեաններ. сѣтчатокры́лыя н—ыя, Neuroptera, Ցանցաթեւեր. прямокры́лыя н—ыя, Orthoptera, Ուղղաթեւեր. полужёсткокры́лыя н—ыя, Hemiptera, Կիսաթեւեր կամ Մլուկներ. **-моя́дный** ած. միջատակեր:

Насѣку́ տ. Насѣ́чь. [շի, թոզ, կեղտ):

Насѣ́лый ած. մի բանի վերայ նստած (փո-

Насѣ‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. ծծմբել, ծծմբով պատել, ծածկել:

На‖сѣ́стка է. **-сѣсто́къ**, тка ա. նւզ. **-сѣ́стъ** ա. **-сѣсть** է. թառ (հաւանոցում ձողի, որի վերայ հաւերը 'թառ են լինում'). **-сѣ́сть** (-ся́ду -дутъ; անց. насѣ́лъ -ла, о; հրմ. -ся́дь) տ. Насѣда́ть.

На‖сѣче́нie տ. Насѣка́нie; **-сѣ́чка** է. 1, տ. Насѣка́нie; 2, կտրած, նշան արած, քարթած տեղ. н. на жёрновѣ երկանաքարի կամ ջաղացաքարի վրայ կտրած փորիկը. 3, վիրաբ. կտրած, ճղած տեղ. **-сѣ́чникъ** ա. տապկին յոկելու գործիք. **-сѣ́чный** ած. կտրած, քարթած. **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -сѣ́къ, -кла, о) տ. Насѣка́ть.

Насѣ‖янie, -ять (-ю ютъ) տ. Насѣ- [ванie, -ва́ть.

Нася́ду տ. Насѣ́сть.

Ната́‖иванie չ. հալելը. հալչիլը (որոշ քանակութեամբ). **-ивать**, -ять 1, չ. ըէզ. հալուիլ, հալչիլ (որոշ քանակութեամբ). 2, ն. հալեցնել, հալել (որոշ քանակութեամբ):

На‖та́лкиванie չ. ձգելը, դիպցնելը (մի բանի). **-та́лкивать I.** (-толка́ть, -толкну́ть) ն. кого́ на что մէկին մի բանի վերայ ձգել, մի բանի դիպցնել. *онъ натолкну́лъ меня́ на мы́сль сдѣ́лать э́то նա իմ մէջ միտք յղացրեց այդ անելու. **-ся** անդր. 1, մի բանի դիպչիլ, մի բանի զարկուիլ. 2, մի առժամանակ թափառել, դէս ու դէն ընկնիլ. 3, կրթուիլ (մարդկանց հետ շփուելով). **II.** (-толка́ть) ն. 1, հրընդել, 'բոթել', զարկել, հարուած տալ. н. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, կողքերին հարուածներ տալ. 2, что во что մի բան միւսի մէջ բազմութեամբ կոխել, լցկել, լցնել. **-ся** անդր. ներս լցկուիլ, ներս կոխուիլ:

Ната́пли‖ванie չ. 1, վառելը, տաքացնելը (սաստիկ). 2, հալելը (մեծ քանակութեամբ). **-вать**, натопи́ть ն. 1, սաստիկ վառել, տաքացնել. 2, հալել (մեծ քանակութեամբ):

Ната́пты‖ванie չ. տրորելը, կխճորելը, կեղտոտելը. **-вать**, натопта́ть ն. տրորել, կխճորել, ոտնատակ անել, կեղտոտել (օր. յատակը): [վարժեցնել:

На‖та́ривать, -тори́ть ն. սովորեցնել,

Ната‖ска́нie չ. 1, կրելը. հաւաքելը (որոշ քանակութեամբ). **-ска́ть, ся** տ. Ната́скивать, ся; **-скиванie** տ. Натаска́нie; **-скивать**, -ска́ть, -щи́ть ն. 1, կրել, բերել, հաւաքել (որոշ քանակութեամբ). 2, վրան գցել, հագնել. н. на себя́ одѣ́яло վերմակը վրան քաշել, վերմակով ծածկուիլ. 3, (տանց натащи́ть-ի) որսին ընտելացնել (բարակներին). **-ся** անդր. ց՚յոգնութիւն թրև գալ, թափառիլ:

Ната́чи‖ванie չ. 1, սրելը. 2, սրելով պատրաստելը (որոշ քանակութեամբ). 3, ճախարակելը (որոշ քանակութեամբ). **-вать**, наточи́ть ն. 1, սրել. 2, սրելով պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). 3, ճախարակել (որոշ քանակութեամբ): [скивать, ся.

Натащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Ната́-

Ната́‖янie, -ять (-ю -ютъ) տ. Ната́иванie, -та́ивать.

Натве‖рди́ть (-ржу́ -рдя́тъ) տ. Натве́рживать; **-ржéнie, -рживанie** չ. 1, տպաւորելը. 2, սերտելը, անգիր անելը. **-рживать**, -рди́ть ն. 1, տպաւորել. 2, սերտել, անգիր անել:

Натво‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. 1, որոշ քանակութեամբ անել (խմոր), շաղախել, պատրաստել (գաջ ու կիր). 2, անել, գործել (վատ բաներ), պատճառել. н. па́костей շատ վատթար բաներ անել:

На‖тека́нie չ. ներս հոսելը, հաւաքուիլը մի տեղում. **-тека́ть**, -те́чь չ. 1, ներս հոսել, հաւաքուիլ մի տեղում. вода́ натека́етъ въ ло́дку ջուրը լցւում է մակոյկի մէջ. н. кро́вью արիւնակալել. 2, հաւաքուիլ, կիտուիլ, դիզուիլ. натекли́ ту́чи; **-тёклый** ած. ներս հոսած, հաւաքուած, կիտուած. **-теку́** տ. Нате́чь; **-тёкъ** ա. 1, տ. Натека́нie; 2, ներհոսութիւն, ներս հոսած, ներս ծծուած բան. 3, հնք. Stalectite, շթաքար:

Нате‖реби́ть (-блю́ -ёбятъ) տ. Натере́бливать; **-реблéнie, -ре́бливанie** չ. փետելը, փետտելը (որոշ քանակութեամբ). **-ре́бливать**, -реби́ть ն. փետել, փետտել (որոշ քանակութեամբ). н. кому́ чубъ մէկի մազերը լաւ քաշել, քաշքշել, գզգզել. н. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին լաւ քթքթել:

Натере́ть (-тру́ -тру́тъ; անց. натёръ -тёрла, о), **ся** տ. Натира́ть, ся.

Натерпѣ́ться (-плю́сь -те́рпятся) չ. երկար համբերել, դիմանալ: [(կամաց կամաց):

Натеря́ть ն. чего́ շատ բաներ կորցնել

На‖теса́нie չ. տաշելը, պատրաստելը. **-теса́ть** (-тешу́ те́шутъ), **ся** տ. Натёсывать, ся; **-тёска** է. տ. Натеса́нie; **-тёсыванie** տ. Натеса́нie; **-тёсывать**, -теса́ть ն. տաշել, շինել, պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). **-ся** անդր. 1, բազմութեամբ ներս խուժել, ներս պրծնել. 2, на кого́, на что մէկին, մի բանի դիպչիլ, մէկի, մի բանի վրայ ընկնիլ:

На‖тече́нie չ. ներս հոսիլը, ներս թափուիլը. **-те́чка** է. տ. Натёкъ; **-те́чь** (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -кла́, о́) տ. Натека́ть.

На‖тира́нie չ 1, քսելը, շփելը, 'մերսելը'. 2, տրորելը, պատրաստելը. **-тира́ть**, -тере́ть ն. 1, քսել, շփել, 'մերսել'. քսելով, շփելով յղկել, կոկել, ողորկել. н. полы́ во́скомъ; н. о́пухоль ма́зью պալարին խիղ քսել. 2, ծեծել, ջարդել, մանրացնել, լոսել, պատրաստել. н. кра́сокъ; н. хрѣ́ну; 3, շփելով ջարդել, ճմլել, վիրաւորել. сапого́мъ натёрло но́гу; **-ся** անդր 1,

ինքն իրան մի բան քսել, մի բանով շփել. 2, *վարժուել, փորձուել. **-ти́рка** ի. տ. Натира́ніе.

Нати́||сканіе չ. 1, ներս կոխելը, ներս խրցկելը (մեծ քանակութեամբ). լցնելը. 2, սեղմելը, սխմելը. **-скать, ся** տ. Нати́скивать, ся; **-скиваніе** տ. Нати́сканіе; **-скивать,** -скать, -спуть ն. 1, ներս կոխել, ներս խցկել. 2, սեղմել, սխմել, հուպ տալ. մղել. 3, լցնել (բոլորովին, օր. պայուսակը). **-ся** անդր. 1, բազմութեամբ ներս խուժել, խռնուել. 2, խիստ շատ ուտել. 'տկռիլ'. **-(на́—)скъ** ա. 1, [որ և է բանի վերայ տպած] նկար, պատկեր. 2, բուռն ճնշում, ոյժ, թափ (օր. վարարած ջրի). բուռն գրոհ, գրոհ, յարձակում (թշնամու):

Нати||сне́ніе չ. տպելը. **-сни́ть** (-пю́ -ня́тъ), **-сня́ть** ն. տպել (նկար, պատկեր), դրոշմել:

Нати́снуть, ся տ. Нати́скивать, ся.

На||тка́ніе չ. ոստայնանկելը, գործելը (որոշ քանակութեամբ). **-тка́ть** (-тку́ -тчёшь- -тку́тъ) ն. ոստայնանկել, գործել (որոշ քանակութեամբ):

Наткну́ть, ся տ. Натыка́ть, ся.

Натол||ка́ніе չ. ներս մղելը, ներս կոխելը. **-ка́ть** տ. Ната́лкивать; **-ся** չ. 1, մի քանի ժամանակ պարապ, առանց գործի ման գալ, թափառել, թրև գալ. 2, մարդկանց հետ շփուելով փորձուել, վարժուել. **-кну́ть** տ. Ната́лкивать I.

Натол||кова́ніе չ. շարունակ կրկնելը, տպաւորելը. հասկացնելը. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) տ. Натолко́вывать; **-ся** չ. съ кѣмъ-либо որ և է մէկի հետ երկար զրոյց անել, 'գափ անել', խօսել. **-ко́вываніе** չ. շարունակ կրկնելը, տպաւորելը, հասկացնելը. **-ко́вывать,** -кова́ть ն. շարունակ կրկնել, տպաւորել, հասկացնել, գլխի գցել:

Нато||лоче́ніе չ. տրորելը, ծեծելը, ջարդելը, ճմլելը. **-ло́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. натоло́къ -лкла́, о́) ն. տրորել, ծեծել, ջարդել, լեսել, ճմլել (որոշ քանակութեամբ):

Натоми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. յոգնեցնել, հալից գցել. երկար չարչարել, տառապեցնել. **-ся** անդր. խիստ յոգնել, վաստակել. երկար չարչարուել, տառապել:

Нато||пи́ть (-плю́ -то́пятъ) տ. Ната́пливать; **-пка** ի. **-пле́ніе** չ. տ. Ната́пливаніе.

Нато||пта́ніе չ. տրորելը, կոխճոտելը, կեղտոտելը (ոտներով). **-пта́ть** (-пчу́ -то́пчутъ; -пчи́) տ. Ната́птывать.

Натопы́||риваніе չ. փշաքաղեցնելը, 'բիզ բիզ' կանգնեցնելը (մազերը, փետուրները). չռելը (մատները). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. 1, քստմնել. փշաքաղեցնել, 'բիզ բիզ կանգնեցնել' (մազերը, փետուրները, օր. ինչպէս երբեմն կատուն կմ սիրամարգն է անում). չռել (մատները). **-ся** անդր. քստմնիլ, փշաքաղուել, մազերը, բուրդը, փետուրները 'բիզ բիզ' կանգնեցնել:

Натор||гова́ть (-гу́ю -ютъ) տ. Натор-го́вывать: **-ся** չ. երկար ժամանակ առուտուր, վաճառականութիւն անել. **-го́вывать,** -гова́ть ն. աշխատել, վաստակել (առուտուր անելով):

Нато||ри́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Ната́ривать; **-рѣ́лость** ի. ունակութիւն, վարժութիւն. **-рѣ́лый** ած. ունակացած, ունակութիւն ձեռք բերած, վարժուած. **-рѣ́ть** չ. մի բանի մէջ վարժուել, ունականալ, ունակութիւն ձեռք բերել:

Нато||че́ніе չ. 1, սրելը, յեսանելը (որոշ քանակութեամբ). 2, ճախարակելը, շինելը (որոշ քանակութեամբ). **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) տ. Ната́чивать; **-чка** ի. տ. Наточе́ніе.

Натоща́къ մ. անօթի, անօթի փորով, անսուազ. припя́ть лѣка́рство н.

Натра||ви́ть (-влю́ -тра́вятъ) տ. Натра́вливать; **-вка** ի. **-вливаніе** չ. 1, կալնելը, բռնելը, որսալը (մեծ քանակութեամբ). 2, հր՛ս անելը (շներին). գրգռելը, սադրելը, 'սըրելը'. **-вливать,** -ви́ть ն. 1, կալնել, բռնել. որսալ (բարակներով, մեծ քանակութեամբ). 2, հր՛ս անել (շներին). *գրգռել, սադրել, 'սըրել':

Натрепа́ть (плю́ -тре́плютъ) ն. 1, որոշ քանակութեամբ ծեծել, քրքրել (կտաւատ). 2, լաւ քրքրել, գզգզել: ['տրաքուիլ', 'տկռիլ':

Натре́скаться չ. խիստ շատ ուտել,

Натре́снуть չ. ճաքիլ, ճաքճքիլ (երեսից):

Натреща́ть չ. 1, երկար ճարճատիլ, ճարճատելով ձանձրացնել. 2, շաղակրատել, վայրահաջել', 'դուրս տալ'. **-ся** չ. երկար շաղակրատել. վայրահաջել, 'դուրս տալ':

На́т||рій ա. քիմ. Natrium, նատրիոն. **-ровый** ած. նատրիոն պարունակող:

Натру́ տ. Натере́ть.

Натру||би́ть (-блю́ -у́бятъ) ն. 1, երկար ածել (փող), ածելով ձանձրացնել. н. кому́ у́ши մէկի ականջները խլացնել, մէկի գլուխը տանել. 2, մեծ աղմուկ հանել, 'դալմաղալ' բարձրացնել. **-бный** ած. փողի վերայ դանուող:

Натруси́ть (-шу́ -ся́тъ) ն. ածել, թափել, սփռել (օր. հացահատիկը). **-ся** անդր. թափուիլ, վայր թափուիլ:

Натру́ситься (-шусь -сятся) չ. երկար վախենալ, ահուդողի մէջ գտնուել, երկիւղ կրել:

Натру́ска ի. 1, ածելը, թափելը, շաղ տալը, ցրելը. 2, վառօդաման, 'դաքքա':

Натръ ա. հնք. Natron, նատրոն (հայ բորակ. սոդա):

Натря||са́ніе չ. 1, թափահարելով ածելը, թափելը. 2, թափահարելով յոգնեցնելը. **-са́ть,** -сти́ ն. 1, թափահարելով ածել, թափել. 2, թափահարել, թափահարելով յոգնեցնել (օր. սայլի մասին). **-се́ніе** չ. **-ска** ի. տ. Натряса́ніе; **-сти́** (-су́ -су́тъ; անց. -съ -сла́, о́), տ. Натряса́ть; **-сти́сь** չ. երկար, բաւականին դողալ, դողդողնել, դնդռալ. н. на моро́зѣ; **-сываніе** տ. Натряса́ніе; **-сывать** տ. Натряса́ть.

Нату́||га ի. 1, մեծ ջանք, ոյժերի սաստիկ լարում. учи́ться съ н—ою խիստ դժուարութեամբ սովորիլ. 2, ջանքին զօռ տալը (ընական կարիքը կատարելիս). отъ н—и живо́тъ заболѣ́лъ; **-же́ніе**, **-живаніе** չ. 1, ոյժերի լարում. ջանքին զօռ տալը. 2, խիստ պրկում. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. 1, խիստ լարել (ոյժերը). ջանքին զօռ տալ. 2, խիստ պրկել, պիրկ քաշել (պարանը). **-ся** անդր. ոյժերը խիստ լարել, մեծ ջանքեր անել. ջանքին խիստ զօռ տալ. **-житься** (-жусь -жатся) չ. եր-

կար վշտանալ, ախ ու վախ քաշել, տրտմիլ. **-жливый, -жный** ած. ծանր, հալումաշ անող, դժուարին. ճնշիչ (աշխատանքի մասին):

Натузи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. լու 'հարել', քրքրել, բռունցքներով ծեծել:

Натума́нить (-ню -нятъ) ն. միգապատել, մթնեցնել. մաւթ, անհասկանալի կերպով խօսել, ճամարտակել:

Нату́||ра է. (լտ.) բնութիւն. բնաւորութիւն. привы́чка втора́я н. (առծ.). э́та фигу́ра изобража́етъ его́ въ н—ѣ այդ պատկերը նրան ներկայացնում է բնական մեծութեամբ. **-ро́ю** մ. բնեղէնով. получи́ть продово́льствіе де́ньгами, и́ли н—ою; **-рализа́ція** է. (լտ.) քաղաքացիացում, օտար պետութեան հպատակութիւնն և քաղաքացիական իրաւունքներն ընդունելը. **-рали́змъ** ա. (լտ.) **1**, բնապաշտութիւն, բնականութիւն. **2**, բնամոլութիւն (գեղարուեստական կամ բանաստեղծական ուղղութիւն, որ կոյրկուրայն ընդօրինակում է բնութիւնն և միանգամայն հեռի է գաղափարականութիւնից). **-рали́стъ** ա. **1**, բնապաշտ, բնամոլ. **2**, տ. Естествоиспыта́тель; **-ра́льно** մ. բնականաբար, 'ի հարկէ, անշուշտ. **-ра́льный** ած. **1**, բնական (ոչ արհեստական, ոչ շինծու). н—ое вино́; н—ые во́лосы; въ игрѣ́ э́того актёра ма́ло н—аго; **2**, բնական, բնապաշտական, բնականութեան. н—ая филосо́фія; **-рный** классъ նկրչ. կաղապարանկարչութեան դասատուն. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. կենդանի կաղապար, օրինակ (այր, կին, որ նկարչին ծառայում է իբրև օրինակ, կաղապար). быть н—комъ, н—цею.

Нату||шева́ніе չ. տ. Натушёвка; **-шева́ть** (-шу́ю -ютъ) տ. Натушёвывать; **-шёвка** է. **-шёвываніе** չ. **1**, տուշելը, տուշով նկարելը. **2**, ստուեր տալը, ստուերատրելը. **-шёвывать**, -шева́ть ն. **1**, տուշել, տուշով գծել, նկարել. **2**, ստուեր տալ, ստուերատրել (նկարը):

На||тыка́ніе չ. **1**, տնկելը, ցցելը, խրելը (մեծ քանակութեամբ). խցկելը, կոխելը (մեծ քանակութեամբ). **2**, մի բանի ծայրին գնելը, անկելը. **3**, հրելը, բոթելը, հրնգելը. **-тыкать I.** (натыка́ть, -ты́кать (-чу -чуть) ն. 1, տնկել, խցել, ցցել (մեծ քանակութեամբ, օր. կոճղներ). 2, ներս խցկել, ներս կոխել, կոխոտել, զցել, խցել. 3, ծակոտել, ծակծկել. н. говя́дину տաւարի միսը ծակծկել, քրքրել լու տապակելու համար. 4, հարուածել, հարուած տալ. н. кому́ зу́бы, бока́ մէկի ատամները, կողերը ջարդել. **II.** (натыка́ть, -кну́ть) ն. 1, что на что մի բան միւսի ծայրին գնել, հագցնել, խրել. н. ба́бочекъ на була́вку; н. за́ступъ на че́ренъ; 2, հրել, հրնգել, 'բոթել', հետքի վերայ զցել **-ся** անդր. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ ընկնել, մէկի՝ մի բանի դիպչել, հանդիպել, ընդհարուել. н. на ка́мень; н. на заса́ду դարանի մէջ ընկնել. на́ши ула́ны наткну́лись на непрія́теля.

Натѣ́льный ած. մերկ մարմնի վերայ դրանուող, հանգչող. н. крестъ.

Натѣси́ться (-ню́сь -ня́тся) չ. ներս պրծնել, մի տեղ բազմութեամբ հաւաքուել, կիտուել:

Натѣ́шить (-шу -шатъ) ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով խնդացնել, զուարճացնել. **-ся 1**, անդր. երկար խնդալ, զուարճանալ. **2**, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, նշաւակել:

Натя́||гиваніе չ. լարելը (աղեղը). լարելը, պրկելը (սիմերը). **-гивать, -ну́ть** ն. **1**, լարել (աղեղը), լարել, պրկել (սիմերը), պրկել, պիրկ, գիլ քաշել (պարանը) н. пружи́ну զսպանակը լարել. *н. дѣ́ло կուսակցաբար դատել. **2**, զոռով, հազիւ հազ հագնել (նեղ շորը, ձեռնոցները, ոտնամանները). **3**, զարկել, հագցնել, անցկացնել. н. ши́ну на колесо́; **-ся** անդր. լմել, հարբել, կոնծել. **-гъ** ա. լարիչ, պրկիչ գործիք. տակառի շրջանակնե ը հագցնելու, անցկացնելու գործիք. **-жечка** նւզ. **-жка** է. **1**. տ. Натя́гиваніе; сапоги́ въ натя́жку նեղ կօշիկներ. **2**, ռմկփ. թարմատար, աւելորդ խօսք. **3**, իւր. օրինական յեղաշրջում. **4**, անճշտութիւն, անհիմն պնդում. **5**, մեծ դժուարութիւն. съ н—ою концы́ свели́ զոռով ծայրը ծայրին հասցրին. **-жно́й** ած. լարիչ, պրկիչ. **-ну́тость** է. լարուածութիւն, *սառնութիւն. н. отноше́ній; **-ну́тый** ենթ. ած. գիլ քաշած, պրկած, լարած. *լարուած, սառն, ածացած. н—ыя отноше́нія; **-ну́ть, ся** տ. Натя́гивать, ся.

Науга́дъ մ. անխորհրդաբար, բախտի բերմամբ, պատահմունքի վերայ յուսալով:

Науго́||локъ, лка, **-льникъ** ա. **1**, ուղղանկինակիծ, (ուղիղ անկիւններ գծելու) գործիք. **2**, անկիւնակալ (ուղղանկիւն երկաթ, որ զարկում են օր. պատուհանի շրջանակի անկիւններին). **-льничекъ**, чка նւզ. տ. Науго́льникъ; **-льный** ած. անկիւնային, անկիւնում գտնուող. н. домъ.

Науда́чу մ. կուրզկուրայն, յոյսը բաղդի, յաջողութեան վրայ դնելով.

Нау||ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. բազմութեամբ որսալ, բռնել (կարթով ձուկ). **-же́ніе** չ. բազմութեամբ որսալը, բռնելը (կարթով ձուկ):

Нау́ка է. **1**, գիտութիւն, ուսում. Акаде́мія нау́къ; изуча́ть н—и; **2**, արհեստ, 'փէշակ'. отда́ть ма́льчика въ н—у; **3**, խրատ. вперёдъ тебѣ́ н. այդ թող քեզ խրատ լինի:

Нау||сти́тель ա. **-сти́тельница** է. գրգիչ, սադրիչ, չարախօս այր, կին. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Науща́ть.

Нау́ськать, -кивать ն. հը՛ս անել, *գրգռել, սադրել, 'սրել'. „Но́вое Вре́мя" ча́сто нау́ськиваетъ свои́хъ чита́телей про́тивъ иноро́дцевъ.

Наутёкъ մ. վազելով, փախչելով. пусти́ться н. 'կծիկը դնել', 'պոկ տալ', փախչել:

Нау́||тріе, -тро մ. առաւօտեան, հետեւեալ օրը:

Нау||ча́ть, -чи́ть ն. սովորեցնել, ուսուցանել, հրահանգել онъ научи́лъ меня́ столя́рному ремеслу́; научи́те меня́, какъ поступи́ть въ э́томъ слу́чаѣ; **-ся** անդր. чему́ մի բան սովորել. **-че́ніе** չ. սովորեցնելը, ուսուցանելը, հրահանգելը. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ), **ся** տ. Нау́ча́ть, ся; **-чный** ած. գիտական, գիտնական. н—ое образова́ніе, н. интере́съ.

Нау́ш||никъ ա. **1**, լրտես, չարախօս. 'խաբբէրգան'. **2**, ունկապանակ, ականջապանակ (որ ականջները ցրտից պաշտպանում է). **-ница** է. լրտես, չարախօս 'խաբարբզան' կին.

-ничаніе չ. լրտեսութիւն անելը, չարախօսելը. **-ничать** չ. լրտեսութիւն անել, չարախօսել, 'խաբարբզանութիւն' անել. **-ничество** չ. լրտեսութիւն, չարախօսութիւն, 'խաբարբզանութիւն'. **-ный** ած. ականջի [վերայ դանւող], ականջը ծածկելու, ունկապան:

Нау||щáть, -стить ն. սադրել, դրդել, 'սըրբել' (մի վատ բան անելու, ուրիշին վնասելու). **-щéніе** չ. սադրանք, դրդում, վատ, չարամիտ խրատ, 'սրելը':

Нафáб||риваніе չ. սև դեղով ներկելը (բեխերը, մօրուքը). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. սև դեղով ներկել, սևացնել (բեխերը, մօրուքը):

Нафарши||ровáть (-рýю -ютъ), **-рóвывать** ն. փարշել, լցնել (օր. մորթած հաւի, ադաւնու փորը խմորեղէնով և այլ նիւթերով). **-ся** անդր. շատ քաղցր, համեղ բաներ ուտել:

Нáф||та է. (յն.) նաւթ, քարիւղ, գետնի իւղ. **-талинъ** ար. (նոր լտ.) նաֆթալին (քարածուխից ստացուող ածխածնային և ջրածնային պինդ արտադրութիւն, որ այլ և այլ գործածութիւն ունի). **-талиновый** ած. նաֆթալինի:

Нафуфý մ. ձրի կերպով, 'մուֆթա'. առանց յետ դարձնելու, խաբեբայական դիտաւորութեամբ. взять н. փոխ առնել, խաբել:

Нахá||лка է. լիրբ, ժպիրհ, անզգամ, անամօթ աղջիկ, կին. **-лъ** ար. լիրբ, ժպիրհ, անըզգամ, անամօթ մարդ. **-льничать** չ. անզգամութիւն, անամօթութիւն անել. **-льно** մ. լրբաբար, անամօթաբար. **-льный** ած. անզգամ, լիրբ, անամօթ. **-льство** չ. անզգամութիւն, լրբութիւն, անամօթութիւն:

Нахá||паніе չ. գրփում, գրփելը. **-пать** տ. Нахáпывать; **-пываніе** տ. Нахáпаніе; **-пывать**, -пать ն. գրփել, *սաստիկ կեղեքել:

Нахáр||каніе չ. դուրս թքելը (խուխ՝ մեծ քանակութեամբ). **-кать, -кивать** ն. խխել, մեծ քանակութեամբ դուրս թքել (խուխ):

Нахвá||ливаніе չ. չափազանց գովելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. խիստ գովել, գովասանել, դրուատել. не **-литься** չ. գովելուց չ'դադարել, շատ գովել, երկար գովել, գովասանել. я не нахвалюсь моимъ пóваромъ չգիտեմ ինչպէս գովեմ իմ խոհարարին. не могý н. его лáскою չգիտեմ ինչպէս, ինչ խօսքերով գովեմ նորա սիրալիրութիւնը. **-лъ** ար. չափազանց մեծ գովեստ, գովասանութիւն. չափազանց շատ գովելը, գովասանելը:

Нахвá||станіе չ. շատ պարծենալը. **-стывать, -стать** չ. շատ պարծենալ, 'մեծ մեծ բրդել'. **-ся** չ. շատ, երկար ու բարակ պարծենալ:

Нахва||тáніе չ. գրփելը (մեծ քանակութեամբ). **-тáть** տ. Нахвáтывать; **-тываніе** տ. Нахватáніе; **-тывать**, -тáть ն. 1, մեծ քանակութեամբ գրփել, յափշտակել. մեծ քանակութեամբ բռնել, բռնոտել, որսալ. 2, շահել, ստանալ, ձեռք բերել (շատ պատեհ դէպքից օգուտ քաղելով):

Нахи́||тить (-щу -тятъ), **-щáть** ն. յափշտակելով, գրփելով դիզել, կիտել:

На||хлёбывать, -хлебáть ն. чегó որոշ քանակութեամբ ուտել (հեղուկեղէն), 'հուռ անել'. **-ся** չ. շատ, ց'յագ ուտել (հեղուկեղէն), 'հուռ անել', 'ակռիլ':

Нахле||стáніе չ. լաւ մտրակելը, ձաղկելը. **-стáть** (-хлещý -хлéщутъ) ն. խիստ, սաստիկ մտրակել, ծեծել, ձաղկել. **-ся 1**, անդր. իրեն իրան երկար մտրակել, ծեծել, ձաղկել. **2**, փոխդ. միմեանց երկար, բաւական մտրակել, ծեծել, ձաղկել. **-(ё)стка** է. **1**, կաշու կըտոր, կարկատան. **2**,* խիստ յանդիմանութիւն, շշպրում, կծու խօսք, սաստ:

Нахлобý||чивать, -чить, -чка տ. Наклобýчивать, -чить, -чка.

На||хлóпать տ. Нахлóпывать 1; **-хлóпнуть** տ. Нахлóпывать 2.

Нахлопотáть (-чý -пóчутъ) ն. **1**, ջանքով, ճիգ թափելով շահել, ստանալ. **2**, իր անհանգստութեամբ, վհատութեամբ հոգս, մըտատանջութիւն պատճառել. **-ся** չ. խիստ անհանգիստ լինել, խիստ հոգալ, չարչարուիլ:

Нахлó||пывать ն. **1**, (-пать) զարկել, շրխկացնել (բաց, տափակ ձեռքով). **2**, (-пнуть) յանկարծ շրխկացնել, խփել, խուփ անել, ծածկել (օր. խուփը, խփանը), *բռնել, կալնուլ:

Нахлы́нуть չ. **1**, (ջրի մասին) յանկարծ, ուժգին հոսել, հեղեղել. во врéмя разли́тія водá нахлы́нула на прибрéжныя мѣ́стности; **2**, (մարդկանց մասին) յարձակուել, վրայ տալ, անակնկալ կերպով գալ, թափուել, հաւաքուել (բազմութեամբ). непріятель нахлы́нулъ на нáши пограни́чныя владѣ́нія; ко мнѣ нахлы́нули гó-[сти.

Нахлыстáть տ. Нахлестáть.

Нахлѣ́||бникъ ար. **-бница** է. ճաշող, ճաշուոր տղայ, աղջիկ, այր, կին (որ որոշ պայմաններով մի ընտանիքում ճաշում է և կամ կենում և ճաշում է). держáть н—ковъ, н—ницъ; **-бничество** չ. ճաշուորութիւն. **-бничій**, чья, чье ած. ճաշողի, ճաշուորի:

Нахлю́статься անդր. ռմկ. սաստիկ խմել, բոլորովին հարբել, գինու տիկ դառնալ:

Нахмý||реніе, -риваніе չ. կիտելը (յօնքերը), կնճռելը, խորշոմելը (ճակատը). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. կիտել (յօնքերը), կնճռել, խորշոմել (ճակատը). н. лицó դէմքը, երեսը կնճռել. **-ся** անդր. **1**, խոժոռուիլ, երեսը, ճակատը կնճռել, յօնքերը կիտել. **2**, մթագնիլ, միգապատուիլ, ամպով, մառախուղով պատուիլ. нéбо нахмýрилось երկինքը թուխպ ամպերով ծածկուել, մթագնել է. **3**, (թռչունների մասին) փետուրները ցցել, փշաքաղուել:

Нахны́каться չ. երկար, ց'յագ ողբալ, հեկեկալ, հեծկլտալ:

На||ходи́ть (-хожý -хóдятъ), найти **1**. ն. գտնել. н. кладъ գանձ գտնել. н. потéрянную вещь; егó никогдá дóма не найдёшь; нашёлъ съ кѣмъ знáться! ախ թէ ում հետ է ծանօթացել. нý ужъ нашли́, что хвали́ть! դուք էլ գովելու բան էք գտել. я нахожý, что онъ правъ; **2**, չ. на когó, на что մէկին, մի բանի հանդիպիլ, դիպչիլ. охóтникъ нашёлъ въ лѣсý на медвѣ́дя; сýдно нашлó нá мель նաւը ծանծաղուտի հանդիպեց. по временáмъ на негó нахóдитъ печáль երբեմն նորա վերայ տխրութիւն է գալիս. *на негó нахóдитъ նորա գլխում յալուլներ կան. **3**, չ. къ комý, во что մէկի մօտ մտնել, գալ, մի բանի մէջ մտնել, ներս

պրծնում. къ нему́ нашло́ мно́го госте́й; въ ло́дку нашло́ мно́го воды́ մակոյկի մէջ շատ ջուր հոսեց, թափուեց. нашёлъ тума́нъ մէգ, մառախուղ բարձրացաւ. **-ся**, найти́сь անդր. **1**, գտնուիլ. нашёлся дово́льно смѣ́лый человѣ́къ, что́бы сказа́ть ему́ пра́вду; нашли́сь-ли твои́ вещи? **2**, իրան չ'կորցնել, չ'շփոթուիլ, չ'տարակուսիլ. онъ не нашёлся, что́ отвѣ́тить նա չիմացաւ (չգիտէր), թէ ինչ պատասխանէ. онъ вездѣ́ найдётся նա ամեն բանի առկից էլ դուրս է գալիս. **3**, (միայն находи́ться) չ. ա, գտնուիլ, լինել, ապրել, կենալ. н. за грани́цею; н. въ опа́сности; բ, շատ գնալուց, ման գալուց վաստակիլ, յոգնիլ, 'բէզարիլ'. *Նեղանալ, գլխացաւանք կրել. находи́лся я за э́тимъ дѣ́ломъ այս գործն իմ հոգին հանեց, 'ջանհրս տարաւ'. **-хо́дка** է. դիտ. գտնելիք, գտնուած բան. э́то для него́ н. այդ հէնց լաւ եղաւ նորա համար. **-хо́дный** ած. գտնուած, յանկարծ պատահած. **-хо́дочка** նւզ. տ. Нахо́дка; **-хо́дчивость** է. կորովամտութիւն, ճարտարամըտութիւն, սուր կորով, ժրութիւն. **-хо́дчивый** ած. կորովամիտ, ճարտարամիտ, հնարագէտ. э́то н. человѣ́къ դա հնարագէտ մարդ է. **-хо́дчикъ** ա. **-хо́дчица** է. [մի բան] գըտնող, գտող այր, կին. **-хожде́ніе** չ. **1**, մօտենալը, մերձենալը, գալը. հասցուիլը (ամսերի), արշաւ (Թշնամու). **2**, գտնելը. գտնուիլը. н. обвинённаго подъ слѣ́дствіемъ, подъ судо́мъ; **-хо́жій** ած. եկուոր, գաղթած, օտար:

Нахо‖ла́живаніе չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը. **-ла́живать, -лоди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել. **-лодѣ́лый** բյ. ած. սառած, պաղած, հովացած:

Нахо́‖хливать, -хлить (-лю -лятъ) ն. (Թռչունի մասին) փետուրները ցցել, փշաքաղել. **-ся** անդր **1**, (Թռչունի մասին) իր փետուրները ցցել, փշաքաղուիլ. **2**,* խոժոռուիլ, դաժան դէմք ցոյց տալ:

Нахохота́ться (-хочу́сь -хо́чутся) չ. երկար և սրտանց ծիծաղել, խնդալ. 'հռհռալ', 'փռռ փռռ անել': [хо́хлиться.

Нахо́хриться (-рюсь -рятся) տ. На-

Нахра́‖пникъ ա. **1**, բռնի գործող, բըռնութիւն գործ դնող. **2**, քնի պարկ, շարունակ քնող, քնամոլ ոմն. **3**, քթափոկ (ձիու սանձի). **-пный** ած. բռնի, յափշտակողական. н—ое дѣ́ло բռնի գործ, յարձակում. **-помъ** մ. բըռնութեամբ, բռնի կերպով. брать, взять н.

Нахро́пникъ տ. Нахра́пникъ 3.

Нацара́‖паніе տ. Нацара́пываніе; **-пать** տ. Нацара́пывать; **-пываніе** չ. ցետելը, ճանկռելը, ճանկռտելը. **-пывать**, -пать, **-пнуть** ն. ցետել, ճանկռել, ճանկռտել:

На‖ціона́льность է. ազգութիւն, ազգայնութիւն. **-ціона́льный** ած. ազգի, ազգային. **-ція** է. (լտ.) ազգ:

Нацѣ‖ди́ть (-жу́ -дятъ) տ. Нацѣ́живать; **-же́ніе, -живаніе** չ. **1**, ածելը, թափելը, լցնելը (մի ամանից միւսի մէջ). **2**. քամելը, քաղ թողնելը. **-живать**, -ди́ть ն. **1**, ածել, թափել, լցնել, քաղ թողնել (մի ամանից միւսի մէջ). **2**, քամել, անցկացնել (օր. կտաւի, Թղթի միջից):

Нацѣ‖леніе, -ливаніе չ. նշան դնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) **1**, ն. что մի բանով նշան դնել, [օր. հրացանը] դէպի նպատակին ուղղել. **2**, չ. чѣмъ на что, во что կմ **-ся** չ. մի բանի նշան դնել:

Нацѣлова́ться (-лу́юсь -ю́тся) չ. ց'յագ, ցյոգնութիւն համբուրել, պաչել, պաչպըչոսել:

Нацѣ‖пи́ть (-плю́ -ѣпятъ), **ся** տ. Нацѣпля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. կախելը (մեծ քանակութեամբ), կախոտելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. կախել (մեծ քանակութեամբ), կախոտել (օր. կարթերից, կեռերից). **-ся** անդր. մի բանից կախուիլ (մեծ բազմութեամբ), կախոտուիլ:

Нача‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. ծխով, մխով լցնել, մեծ քանակութեամբ գոլորշիախառն ծուխ, մուխ արձակել:

Нача́‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. **1**, что къ чему́ մի բան միւսից կպցել. **2**, что чѣмъ մի բան միւսից, միւսի վերայ կցել:

Нача́ло չ. **1**, սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. н. мíра; вся́кая вещь имѣ́етъ своё нача́ло; въ са́момъ н—ѣ հէնց սկզբում. съ са́маго н—а հէնց սկզբից. прочита́ть кни́гу отъ н—а до конца́; **2**, պատճառ, նախապատճառ. вотъ н. всему́ злу: **3**, н. կմ на ча́ла յ. հիմք, տարերք. пе́рвыя нача́ла [որ և է գիտութեան] տարերք. основны́я н—а հիմնական գծեր. **4**, սկզբունք:

Началосчисле́ніе չ. թիւ, թուական:

Нача́ль‖никъ ա. առհ. առաջնորդ. մեծաւոր, գլխաւոր անձ, իշխանաւոր. уѣ́здный н. գաւառապետ. н. кра́я կուսակալ. н. ста́нціи կայարանապետ. епархіа́льный н. թեմական առաջնորդ. **-ница** է. առհ. առաջնորդ, մեծաւոր, իշխանաւոր կին կամ օրիորդ. **-ническій** ած. առաջնորդի, առաջնորդական, առաջնորդին, գլխաւորին, մեծաւորին, իշխանաւորին յատուկ. **-ничій** ած. առաջնորդի. մեծաւորի, իշխանաւորի[ն պատկանող]. **-ный** ած. **1**, սկզբի, սկզբնական. н—ыя бу́квы; н—ая ско́рость; н—ое намѣ́реніе; **2**, հիմնական, տարրական. н—ыя основа́нія нау́ки; н—ыя пра́вила; н—ыя си́лы; н—ыя шко́лы; **-ственный** ած. առաջնորդական, իշխանաւորական, վարչական. **-ство** չ. **1**, առաջնորդութիւն, գլխաւորութիւն, իշխանութիւն, իրաւասութիւն, հրամանատարութիւն. приня́ть н. надъ во́йскомъ զօրքի հրամանատարութիւնն ընդունել, ստանձնել. находи́ться подъ н—омъ кого́-либо որ և է մէկի իշխանութեան, իրաւասութեան ներքոյ գտնուիլ. **2**, վարչութիւն. մեծաւոր, իշխանաւոր. հ—ք. իշխանաւորներ, մեծաւորներ. его́ очерни́ли пе́редъ н—омъ; вы́сшее н. ծայրագոյն վարչութիւն, ծայրագոյն իշխանաւոր. съ дозволе́нія вы́сшаго н—а; **-ствованіе** չ. առաջնորդութիւն, գըլխաւորութիւն, իշխանաւորութիւն, մեծաւորութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. առաջնորդ, իշխանաւոր, գլխաւոր, մեծաւոր լինել, առաջնորդել. վարել. н. надъ во́йскомъ զօրավար լինել, զօրքին առաջնորդել:

Нача́льце նւզ. տ. Нача́ло.

На‖ча́тіе չ. **1**, սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. սկսելը. до нача́тія войны́; **2**, ձեռնարկութիւն. **-ча́токъ**, тка ա. **-ча́точекъ**, чка

նւզ. **1,** տ. Начáло 1; начáтки յ.ք առաջինք. **2,** նկ. սլ. երախայրիք. **-чáть** (-чнý -чнýтъ), **ся** տ. Начинáть, ся.

Начека‖нéніе, -ниваніе չ. մեծ քանակութեամբ ապելը, 'կոխելը', կտրելը (դրամ). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. մեծ քանակութեամբ ապել, 'կոխել', կտրել (դրամ)։

Начекý մ. быть н. պատրաստ լինել, ըզգուշանալ, պգոյշ լինել։

На‖чёлокъ, лка, **-чёлочекъ,** чка նւզ. **-чéльникъ** ա. ճակատանոց, ճակատակալ, ճակատակապ (ժապաւէն, որով գեղջուկ աղջիկները իրենց ճակատները կապում են)։

Начер‖вúть (-влю́ -вя́тъ), **-вля́ть** ն. ýлей փեթակը ձագաւորել, որդնաւորել (դատարկ փեթակի մէջ մեղրահացեր դնել, որոնց մէջ արդէն որդեր են գոյացել). **-влé-ніе** չ. ձագաւորելը, որդնաւորելը (փեթակը)։

На‖чéркáніе չ. շատ խազելը, խազմզելը. **-чéркáть** տ. Начёркивать; **-чёркива-ніе** տ. Начéркáніе; **-чёркивать,** -чéр-кáть, **-черкнýть** ն. շատ խազեր քաշել, շատ խազել, խազոտել, խազմզել։

Начер‖нéніе, -ниваніе չ. սեւացնելը, սեւ գոյնով, ներկով ծածկելը. **-нивать, -нúть** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1,** սեւացնել, սեւ գոյն, սեւ ներկ տալ, սոսկերաւորել. **2,** սեւցնել, մրոտել. **-ся** կր. սեւանալ, սեւ բանով ներկուիլ, ծածկուիլ. **-нó** մ. սեւ, ոչ մաքուր, ոչ յստակ (հիւկը տ. Нáбѣло́). написáть прошéніе н. խնդրագրի սեւը, սեւագրութիւնը պատրաստել, խնդրագիրը սեւագրել. написанное н. սեւագրութիւն։

Начéр‖паніе չ. հանելով առելը, լցնելը. **-пать** տ. Начéрпывать; **-пнóй** ած. հանած, քաշած. н—áя водá; **-пываніе** տ. Начéрпаніе; **-пывать,** -пать ն. [ջուր կամ ուրիշ հեղուկ] հանելով առել, լցնել։

Начер‖тáніе չ. **1,** գծելը, նկարելը. **2,** գրելը, ծրագիր. крáткое н. всемíрной истó-ріи համառօտագրութիւն տիեզերական պատմութեան. **-тáтельный** ած. գծելու, գծագրական, գրելու, նկարելու. н—ыя искýсства գծագրութիւն և նկարչութիւն. **-тáть** տ. Начéртывать; **-тúть** (-рчý -чéртятъ) տ. Начéрчивать; **-тываніе** չ. **1,** գծելը, նկարելը. **2,** գրելը. **-тывать,** -тáть ն. **1,** գծել, գծագրել, նկարել. **2,** գրել. Богъ начертáлъ свой закóнъ въ нáшихъ сердцáхъ; **-чé-ніе, -чиваніе** չ. նկարելը, գծելը. **-чи-вать,** -тúть ն. գծել, գծագրել, նկարել. н. планъ строéнія շինութեան ծրագիրը, պլանը գծել, նկարել։

Наче‖сáніе չ. մեծ քանակութեամբ սանտրելը, պատրաստելը. **-сáть** (-чешý -чé-шутъ) տ. Начёсывать.

Начéсть (-чтý -ýтъ; անց. начёлъ члá, ó), **ся** տ. Начúтывать, ся.

Начё‖съ ա. **1,** սանտրած, մաքրած, պատրաստած. н. пенькú պատրաստած կանեփ. **2,** պռճոկած տեղ (մարմնի վերայ). **-сываніе** տ. Начесáніе; **-сывать,** -сáть ն. **1,** որոշ կամ մեծ քանակութեամբ սանտրել, պատրաստել (կանեփը). **2,** քորելով վնասել, ճանկռտել, պռճոկել (մորթը)։

Нáчетверо մ. չորսի, չորս մասի. раз-дѣлúть н.

Начё‖тецъ, тца նւզ. տ. Начётъ; **-т-ный** ած. **1,** պակասաւոր, ոչ լրիւ. **2,** սահուն (ճառ). **-тчикъ** ա. **1,** Աստուածաշնչի ընթերցանութեան մէջ հմուտ անձ, դպիր, փորձառու. **2,** գիտակաս վարժապետ. **-тчица** է. **1,** Աստուածաշնչի ընթերցանութեան մէջ հմուտ կին. **2,** ընթերցողուհի (հերձուածողների). **-тъ** ա. պակաս, պակասորդ (հաշուի մէջ նկատուած), հաշուեպակաս. на нёмъ оказáлось н—у сто рублéй նորա հաշուի մէջ հարիւր ռ. պակասորդ երևաց։

На‖чинáніе չ. **1,** սկսելը, ձեռնարկելը. **2,** ձեռնարկութիւն. **-чинáтель** ա. **-чи-нáтельница** է. մի բան սկսող, մի գործի ձեռնարկող այր, կին. **-чинательный** ած. սկզբի, սկզբնական, սկսող, սկսողական. н—ые глагóлы քեր. սկսողական բայեր. **-чинáть, -чáть** ն. սկսել. дитя́ начинáетъ гово-рúть; н. дѣ́ло, переговóры; н. съ кѣмъ дѣ́ло, тя́жбу մէկի դէմ գործ, դատ սկսել կամ բացել. н. слѣ́дствіе; начинáя съ тогó дня, съ 1-го январá այն օրից, յունուարի 1-ից սկսած. **-ся** չ. սկսուիլ, սկիզբն առնել. прáзд-ники начались; кóнцертъ начáлся въ семь часóвъ.

Начи‖нéніе չ. **1,** լցնելը (օր. գաթան խորիզով). **2,** կարելը, սրելը. **-нивать, -нúть** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1,** փարշել, լցնել (օր. գաթան խորիզով). н. ракéту пóрохомъ; н. пирóгъ рúсомъ; **2,** որոշ քանակութեամբ կարել, սրել. н. дю́жину пéрьевъ; **3,** որոշ քանակութեամբ կարկատել (շոր, ամանեղէն). **-нка** է. **1,** տ. Начинéніе; **2,** փարշ (фаршъ) (համեմած խմորեղէն, պանիր են, որով ոչ և է բան (օր. մորթած հաւի փորը) լցնում են). **-ночка** նւզ. տ. Начúнка; **-ночный** ած. փարշի, համեմած խմորեղէնի. начинка-ի։

Начú‖нщикъ ա. **-нщица** է. **1,** մի բան սկսող, մի բանի սկիզբը դնող այր, կին. **2,** խռովարար, խազմարար, խռովութիւն, շփոթութիւն նիւթող այր, կին. **-нъ** ա. սկիզբ. сдѣ́лать н. строéнію շինութիւնը սկսել։

Начиня́ть տ. Начúнивать 1.

Начúстить (-щу -стятъ) տ. Начи-щáть.

Нáчисто մ. **1,** մաքուր, յստակ. пере-писáть н. մաքուր արտագրել, 'դուրս գրել'. отдѣ́лать домъ, квартúру н. տունը, բնակարանը մաքուր շինել, պատրաստել. **2,** ուղղակի, բացէ ի բաց, առանց այլեւայլութեան, բոլորովին. отказáть комý н. մէկին մի բան բացէ ի բաց մերժել, բացասել. н. разорúть когó; сказáть н. պարզ, ուղղակի երեսին ասել։

Начú‖танность է. մեծ ընթերցանութիւն, զարգացում. онъ обладáетъ большóю н—ію նա շատ կարդացած, զարգացած մարդ է. **-танный** ած. շատ կարդացած, զարգացած. **-тáть** ն. **1,** գտնել, նկատել, պատահիլ (կարդալիս). **-ся** կր. **1,** շատ կարդալ, *զարգանալ. **2,*** чегó կարդալով մի բան սովորել, ուսումնասիրել. человѣ́къ, начитáвшійся классúческихъ писáтелей; **-тываніе** չ. **1,** կարդալիս գտնելը, նկատելը (ոչ և է սխալ, թերութիւն). **2,*** միշտ նոյնը կրկնելը, քարոզելը. **-тывать,** начéсть ն. **1,** հաշուելիս գտնել, նկատել (ոչ և է պակաս, թերութիւն). **2,*** շարունակ նոյն բանը կրկնել, քարոզել։

Начихать չ. մի քանի անգամ փռնգտալ, ‘փռշտալ‘. а мнѣ н. ему (կամ на него) թքել եմ նորա վերայ. **-ся** չ. երկար, շատ փռշտալ, փռնգտալ:

На‖чищать, -чистить ն. **1**, чего մաքրել, պատրաստել (մեծ քանակութեամբ). н. рыбы; н. моркови; н. орѣховъ; **2**, լաւ սրբել, մաքրել. *н. кому пряжку մէկին լաւ ծեծել, լաւ խայտառակել:

Начну տ. Начать.

Начто չ. **1**, ինչու, ինչի համար. н. вамъ это? այդ ձեզ ինչ հարկաւոր է. **2**, շատ խիստ. ужъ н. онъ хитёръ, но и его обманули չնայելով, որ նա խիստ խորամանկ է, նորան էլ խաբեցին:

Начту տ. Начесть.

Нашалить (-лю -лятъ) ն. շատ չար, չարաճճի, խելառ, անզգամ բաներ բանել, սաստիկ ստահակութիւն անել. **-ся** անդր. ցանկութիւն չարաճճի, անզգամ, խելառ բաներ անել:

Наша‖таться չ. **1**, այնքան ման գալ, թուլ գալ, որ դադարել, հալից ընկնել. **2**, երկար ժամանակ անգործ, պարապ ման գալ, ‘քամի կուլ տալ‘. **-тнуться** անդր. **1**, на что մի բանի վերայ թեքուել. **2**, на кого մէկի վերայ ընկնել:

Наша‖тырный ած. անուշադրի, անուշադրից, -ային. **-тырь**, я ա. Ֆոք Sal ammoniacum, անուշադր:

Нашвы‖ривать ն. **I.** (-рять) ն. чего ձգել, շպրտել, թափել, թափթփել (միմեանց վերայ, բազմութեամբ). **II.** (-рнуть) ն. что մի բան մի ուրիշ բանի վերայ շպրտել, ձգել:

Нашедшій ընդ. ած. գտակ, նա որ մի բան գտել է:

Нашеsе‖мецъ, мца, **-мка** տ. Землякъ, -лячка; **-мный** ած. համերկրացիութեան, ‘համշիրակային‘:

Нашей‖никъ ա. **1**, վզակապ, վզի զարդ կամ կապոց, վզնոց, ‘եախանոց‘. **2**, ուրիշի եախից կալած, ուրիշի հաշուով ապրող մարդ, պընակալէզ. **-ничекъ**, чка նւզ. տ. Нашейникъ.

Нашелу‖шеніе չ. կլպելը, փռճոկելը (մեծ քանակութեամբ). **-шить** (-шу -шатъ) ն. կլպել, փռճոկել, մաքրել (մեծ քանակութեամբ):

Нашёлъ տ. Найти.

На‖шептаніе չ. քչփչալը, փսփսալը. **-шептать** (-пчу -éпчутъ; -пчи) տ. Нашёптывать; **-шептъ** ա. **-шёптываніе** չ. **1**, քչփչալը, փսփսալը, շշնջելը. **2**, կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. **-шёптывать**, -шептать **1**, ն. քչփչալ, փսփսալ, շշնջել. **2**, չ. на что կախարդել, հմայել, գիւթել. **-ся** **1**, չ. ցանկութիւն քչփչալ, փսփսալ. **2**, անդր. միմեանց ականջին երկար քչփչալ, փսփսալ:

Нашествіе չ. յարձակում, արշաւանք. н. Святаго Духа Սուրբ Հոգու հեղումն. н. варваровъ на Римскую имперію.

На‖шиваніе չ. վրայից կարելը, կցելը. **-шивать**, -шить ն. **1**, վրայից կարել, կցել. н. ленты на платье; н. пуговицы на платье; **2**, առատ քանակութեամբ կարել, պատրաստել. н. себѣ обновокъ իր համար շատ նոր շորեղէն կարել տալ:

Нашивать, ся տ. Носить, ся և Нести, ся.

Наши‖вка է. **1**, վրայից կարելը, կցելը. **2**, վրայից կարած, կցած բան, կցուածք. **-вной** ած. վրայից կարած, կցած. **-вочка** նւզ. տ. Нашивка.

Нашильникъ ա. արգելիչ փոկ (սայլի):

Нашинскій ած. ռմկ. մեր:

На‖шитіе չ. վրայից կարելը, կցելը. **-шить** (-шью -шьютъ; -шей) տ. Нашивать.

Нашій ած. գւռկ. մեր:

Нашко‖леніе, **-ливаніе** չ. կրթելը, վարժելը, մարզելը, հրահանգելը. **-ливать**, лить (-лю -лятъ) ն. կրթել, հրահանգել, վարժել, մարզել. **-ся** անդր. կրթուիլ, վարժուիլ (գործին), ժրանալ:

Нашлёмникъ ա. սաղաւարտի զարդ, ցցունք, կատար:

Нашлёпать ն. ձեռքի գլխով ծեծել, զարկել, շխկացնել. **-ся** չ. երկար ցեխ ճմրտել, ցեխի մէջ թուլ գալ:

Нашлю տ. Наслать

Нашляться չ. ցանկութիւն թուլ գալ, քարշ գալ:

Нашпи‖кованіе չ. մսեղէնը ծակոտելով, մէջը խոզի կտորներ դնելը. **-ковать** (-кую -ютъ) տ. Нашпиковывать; **-ковка** է. **-ковываніе** տ. Нашпикованіе; **-ковывать**, -ковать ն. մսեղէնը ծակոտելով մէջը խոզի կտորներ դնել:

Нашпи‖леніе, **-ливаніе** չ. գնդասեղով ամրացնելը. **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. ամրացնել (գնդասեղով, ‘քորոցով‘). н. лентъ на шляпу ժապաւէնը գլխարկի վերայ ամրացնել (մէջը գնդասեղներ խրելով):

Нашпорникъ ա. կօշկի խթանի փոկ, կապիչ:

Наштопать տ. Штопать.

Наштукатурить տ. Штукатурить.

Нашумѣть (-млю -мятъ) չ. աղմկել, մեծ աղմուկ, ‘ղալմաղալ‘ բարձրացնել, վերջումնը առաջացնել. **-ся** չ. երկար, ցանկութիւն աղմուկ հանել, ‘ղալմաղալ‘ անել:

Нашу‖чивать, **-тить** (-чу -шутятъ) ն. շատ հանաքներ, կատակներ անել, շատ ծաղրալի բաներ պատմել:

Нашъ I. (нашъ, а, е) դեր. ստացկ. մեր. по нашему ըստ մեր կարծեաց, ըստ մեր սովորութեան. наша взяла մեր կողմը յաղթեց, մենք յաղթեցինք. **II.** եկ. ու. այբբենի մէջ Н տառի անունը:

Нашью տ. Нашить.

Нащёка տ. Нащока.

Наще‖паніе չ. ճեղքելը, ճղատելը, հանելը, պատրաստելը (փայտի բարակ թերթեր). **-пать** (-плю -щéплютъ; -пли) ն. ճեղքել, ճղատել, հանել, պատրաստել (փայտից բարակ տախտակիկներ, թերթեր):

Нащё‖чникъ ա. այտակալ, այտապահ, այտապանակ. **-чный** ած. այտի, ‘թշի‘ [վերայ դանուող, կրող]:

Нащи‖паніе չ. **1**, մեծ քանակութեամբ քաղելը, փետելը, ‘պոկոտելը‘. **2**, կմշտելը, կըռմթելը. **-пать** (-плю -иплютъ; -пли) տ. Нащипывать; **-пной** ած. կմշտելուց առաջացած. **-пываніе** տ. Нащипаніе; **-пывать**, -пать ն. чего **1**, քաղել, փետել, ‘պոկոտել‘ (մեծ քանակութեամբ). **2**, կմշտել, կըռմթել. քաշել, ձիգ տալ, կծել. мушка порядкомъ нащипываетъ ավեղանին (‘մհլամը‘) լաւ է քաշում. **3**, ճղատել, ծուատել (օր. կտաւի կտոր): կաշու կտոր, կարկատան:

Нащока է. ռօշկ. կօշկի կողքին դցած

Нащу́||паніе չ. շօշափելով գտնելը, իմանալը. **-пать** տ. Нащу́пывать; **-пываніе** տ. Нащу́паніе; **-пывать**, -пать ն. շօշափելով զգալ, իմանալ, գտնել:

На||ѣда́ть, -ѣсть ն. 1, խածնել, կծել (վերևից, երեսից). 2, ուտել պրծնել, սպառել. 3, ուտելիք, կերակրեղէն պարագ վերցնել. **-ся** չ. կմ н. до́сыта լաւ կշտանալ, յագենալ, 'տկռիլ':

Наѣ́||здить (-зжу -здятъ) 1, տ. Наѣзжи́вать; 2, աշխատել, վաստակել, 'դաղել' (ձիավարելով, կառապանութիւն անելով). **-ся** չ. երկար, ց'յոգնութիւն ձիավարել, ձիով կամ կառքով զբօսնել. **-здка** ի. արշաւին սովորեցնելը, վարժելը (խամ ձիուն). **-здникъ** ա. 1, (**-здница** ի.) ձիաւոր, հեծեալ այր, կին. 2, ձիավարժ (խամ ձիուն սովորեցնող). 3, հէն, հրոսակ, ասպազէն. 4, կնդ. Ichneumon persuasorius, մն հետահանուկ կամ հետահան պիծակ. **-здничать** չ. 1, արշաւել, յարձակուել (ձիով). 2, ձիավարել. ձիավարութեամբ պարապել. **-здническій** ած. 1, ձիաւորի, հեծեալի. 2, ասպազէնի, հրոսակի, հէնի. н—ое су́дно հէնանաւ. **-здничество** չ. 1, ձիավարութիւն, ձիավարժութիւն. 2, արշաւ, յարձակում. морско́е н. ծովարշաւ, ծովային աւազակութիւն. **-здничій** տ. Наѣздническій; **-здъ** ա. 1, մէկի կամ մի քանի վերայ արշաւելը, գնալը, ընկնիլը. 2, յարձակում, արշաւանք. 3, հաւաքուիլը, համախմբութիւն. **-зжа́ніе** չ. մէկին, մի քանի հանդիպելը. մէկի, մի քանի վերայ ընկնելը (ձիավարելիս). **-зжа́ть**, -хать չ. 1, на кого́, на что մէկին, մի քանի հանդիպել, դիպչել, մէկի, մի քանի վերայ ընկնել (ձիավարելիս, կառքով). н. на ка́мень; н. на непрія́теля; 2, բազմութեամբ գալ, հաւաքուիլ, ժողովուիլ (ոչ տեղ). наѣ́хало купцо́въ на я́рмарку; **-зженіе** չ. ձիավարժութիւն, ձիուն արշաւիս վարժեցնելը, սովորեցնելը. **-зженный** ը. ած. վարժեցրած, սովորեցրած (արշաւին), մարզած, 'խեղդած' (ձի). **-зживаніе** տ. Наѣзженіе; **-зживать**, -здить ն. 1, վարժել, մարզել, սովորեցնել (խամ ձիուն արշաւին), 'խեղդել'. 2, աշխատել, վաստակել, 'դաղել' (ձիավարելով կմ կառավարելով). **-ся** չ. ց'յոգ, ց'յոգնութիւն ձիավարել, ձի նստել. **-зжій** ած. եկվոր, եկուոր, օտար, պանդուխտ. н—іе купцы́; н—ее по́ле տնից, բնակութիւնից հեռու գտնուող ագարակ:

Наѣ́сть (наѣ́мъ -ѣшь եւն], **ся** տ. Наѣ[да́ть, ся.

Наѣ́хать (-ѣду -дутъ) տ. Наѣзжа́ть.

Наэконо́мить (-млю -мятъ) ն. խնայել, տնտեսել:

Наэлектри||зова́ніе չ. էլէկտրականացնելը. **-зова́ть** տ. Электризова́ть.

Найбедничать չ. на кого́ մէկին վատաբանել, ամբաստանել, սևացնել, մէկի վերայ չարախօսել:

Наяву́ մ. արթուն եղած ժամանակ, բաց աչքով, ոչ երազում, ափ աշկարայ:

Найд||ривать, -рѣть չ. 1, ուռչիլ, թարախակալիլ (պալարի մասին). 2, (պտուղների մասին) հասունանալ, հասնել:

Най||ниться (-нюсь -нятся), пон—, չ. աներեսութիւն, աննամուսութիւն անել, անամօթաբար ժտել, 'դահլա տանել'. **-нка** ի. աներես, ստահակ, անզգամ, անամօթ, աննամուս կինարմատ. **-нливо** մ. աներեսութեամբ, անամօթաբար, ստահակաբար. **-нливость** ի. աներեսութիւն, անամօթութիւն, աննամուսութիւն, ստահակութիւն. **-нливый** ած. աներես, անամօթ, լիրբ, ստահակ. **-нство** չ. աներեսութիւն, աննամուսութիւն, ստահակութիւն, լրբութիւն. **-нъ** ա. աներես, աննամուս, ստահակ, անամօթ, լիրբ մարդ, 'դահլա տանող':

Ная́ривать չ. 1, երկար, շարունակ շփել, ողորկել. 2, եռանդով, ոգևորութեամբ, խանդով ածել, խաղալ. н. на скри́пкѣ; 3,* միշտ, շարունակ նոյն բանը կրկնել. онъ всё своё ная́риваетъ նա էլի իւրն է կրկնում, էլի 'իւր էշն է քշում':

Не մ. 1, ոչ, չը, չ', չի, մի. не чу́вствовать хо́лода ցրտութիւն չ'զգալ. не зли́ меня́! ինձ մի բարկացնիր. 2, (գոյականի, ածականի և մակբայի հետ) ան—, օր. невѣ́ріе անհաւատութիւն, нело́вкій անարի, невня́тно անհասկանալի կերպով:—Не́чѣмъ стере́ть пыль մի բան չկայ, որ փոշին սրբես. не́ за чѣмъ ходи́ть туда́ այնտեղ գնալու հարկ չկայ:

Небезвы́год||но մ. ոչ առանց օգուտի, ոչ առանց շահի. **-ный** ած. ոչ առանց օգուտի, ոչ առանց շահի, շահաւէտ, օգտաւէտ:

Небезопа́||сность ի. անապահովութիւն. **-сный** ած. անապահով:

Небезспо́рный ած. ոչ անվիճելի:

Небезутѣ́шный ած. ոչ առանց մխիթարութեան, մխիթարելի:

Небе́ре||жно մ. անհոգ, անխնամ կերպով. **-жный** ած. անհոգ, անխնամ:

Небе||са́ չ. յ. տ. Не́бо; въ н—а́хъ երկնքում. **-сноголубо́й** ած. կապոյտ երկնագոյն. **-сный** ած. երկնաւոր, երկնային. Царь н.; н. сводъ երկնակամար. ца́рство (ца́рствіе) н. երկնքի արքայութիւն. ца́рство ему́ н—ое նորան արքայութիւն լինի. тѣла́ н—ыя; н—ыя си́лы.

Неблаговре́ме||нно մ. անժամանակ, անպատեհ ժամանակ, ապաժամ. **-нный** ած. ապաժամ, անժամանակ:

Неблагоговѣ́й||но մ. անպատկառ կերպով. **-ный** ած. անպատկառ:

Неблагода́р||но մ. ապերախտութեամբ, -տաբար. **-ность** ի. ապերախտութիւն. чёрная н. եղերելի, նողկալի ապերախտութիւն. **-ный** ած. 1, ապերախտ, երախտամոռ[աց]. 2, ապարդիւն, անշահ, անօգուտ. н. трудъ.

Неблагозву́||чіе չ. աններդաշնակութիւն. **-чный** ած. աններդաշնակ, խուժադուժ:

Неблагонадёж||ность ած. անյուսալիութիւն, անվստահելիութիւն. **-ный** ած. անյուսալի, անվստահելի:

Неблагонамѣ́рен||но մ. չարամտութեամբ. **-ность** ի. 1, չարամտութիւն. 2,* տ. Неблагонадёжность; **-ный** ած. 1, չարամիտ. 2,* տ. Неблагонадёжный.

Неблагополу́ч||іе չ. **-ность** ի. անյաջողութիւն, անյաջողակութիւն, ձախորդութիւն, դժբախտութիւն. **-ный** ած. անյաջող, անյաջողակ, դժբախտ, չարաբաստիկ, ձախորդ:

Неблагопристо́й||ность ի. անպար-

կեղտաւթիւն, անպատեհութիւն, անբարեվայելչութիւն. **-ный** ած. անպարկեշտ, անպատեհ, անբարեվայել[ուչ]. н—ыя ска́зки.

Неблагопріят‖ность է. դժպհութիւն, ձախորդութիւն, անբարեյաջողութիւն (հանգամանքների). **-ный** ած. անբարեյաջող, դժպհի, ձախողակ, ձախորդ. н—ое обстоя́тельство.

Неблагоразу́м‖іе չ. անխոհեմութիւն. **-но** Տ. անխոհեմաբար. **-ный** ած. անխոհեմ։

Неблагорасполо́женный ած. վատ տրամադրուած։

Неблагоро́д‖но Տ. անազնուաբար. поступа́ть н.; **-ный** ած. **1**, անազնիւ. н—ыя чу́вства; **2**, ոչ ազնիւ, հասարակ. н. мета́ллъ; **-ство** Տ. անազնուութիւն. н. чу́вствъ, посту́пковъ.

Неблаго‖чести́вый ած. անբարեպաշտ. **-че́стіе** չ. անբարեպաշտութիւն։

Неблагочи́нный ած. անբարեկարգ։

Нё‖бный ած. քմքի, քմքային. **-бо** չ. քիմք։

Не́‖бо չ. **1**, (և յ. небеса́, бе́съ) երկինք. *Աստուած, Տէր, Նախախնամութիւն. какъ н. отъ земли́ համեմատութիւն չկայ. онъ какъ съ н—а свали́лся նա կարծես երկնքից իջաւ, յանկարծ, անակնկալ կերպով երևաց, յայտնուեցաւ. не́бо съ овчи́нку показа́лось երկինքը նորա գլխին մթնեց, *նա խիստ վախեց, նորա սիրտը պատռեց. возноси́ть кого́ до небе́съ մէկին երկինք բարձրացնել, խիստ գովել. призыва́ть н. въ свидѣ́тели; возводи́ть о́чи къ небеса́мъ աչքերը երկինք բարձրացնել. ни на не́бѣ, ни на землѣ́ ոչ երկնքում, ոչ երկրիս վերայ. **2**, կլիմա, ‘հաւա’. жить подъ чужи́мъ не́бомъ; **-божи́тель** ա. երկնաբնակ, երկնաքաղաքացի, հրանելի. **-бозо́ръ** ա. կնդ. Uranoscopus, աստղատես[ձուկ]։

Небольшо́й ած. ոչ մեծ, պստիկ, փոքրիկ. н. дохо́дъ; э́тому дитя́ти съ н—и́мъ три го́да այդ երեխան երեք տարեկանից քիչ աւել է։

Небоописа́‖ніе չ. երկնագրութիւն (երկնքի, լուսատուների նկարագրութիւնը). **-тель** ա. երկնագիր. **-тельный** ած. երկնագրական։

Небоскло́нъ ա. հորիզոն։

Небо́сь (փոխնկ. не бо́йся) **1**, Տզ. մի վախենար, հանգիստ կաց. **2**, երևի, հաւանական է, թերևս։

Небоя́знен‖ность է. աներկիւղութիւն, անվախութիւն, անվեհերութիւն. **-ный** ած. աներկիւղ, անվեհեր, անվախ, անահ, անզանգիտող։

Небре‖же́ніе չ. տ. Небре́жность; **-жливость, -жливый** տ. Небре́жность, -ный; **-жно** Տ. անհոգութեամբ, անհոգ, անփոյթ կերպով, ինչ որ լինի. дѣ́лать что н.; н. одѣ́тый человѣ́къ; **-жность** է. անհոգութիւն, անփութութիւն. **-жный** ած. անհոգ, անփոյթ. **-(е́)чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -ёгъ -гла́, о́; հրմ. ги́) չ. чѣмъ մի բան արհամարհել, անհոգ, անխնամ թողնել։

Не‖быва́лый ած. **1**, չեղած, չպատահած. н. слу́чай; **2**, սուտ, կեղծ. говори́ть о н—ыхъ веща́хъ; **3**, անփորձ, սակաւափորձ. онъ человѣ́къ н.; **-быва́льщина, -были́ца** է. չեղած, չպատահած բան. մտացածին, հնարովի բան, պատմուածք, կեղծիք. **-было́й** տ. Небыва́лый 1; **-бытіе́** չ. **1**, չլինելը, գոյութիւն չունենալը, չլինելութիւն, չգոյութիւն. **2**, ոչ և **-бы́тность** է. բացակայութիւն։

Нева́жный ած. անկարևոր։ [-կայութիւն։

Невареніе չ. (желу́дка) անմարսողութիւն, տկարութիւն (ստամոքսի)։

Невда́внѣ Տ. երկար ժամանակ չէ որ, քիչ առաջ։

Невдалекѣ́ Տ. ոչ հեռու, մօտիկ։

Не‖вдога́дъ, -вдо́гадь, -вдомёкъ Տ. առանց մտածելու, առանց հասկանալու, առանց գլխի ընկնելու. мнѣ н. было ես չհասկացայ, գլխի չ’ընկայ։

Невели́чекъ, чка, о ած. ոչ մեծ, փոքր. невели́чка пти́чка, до ноготóкъ остёръ.

Невесёлый ած. ոչ ուրախ, տրտում։

Невече́рній ած. **1**, լոյս. н. свѣтъ օրուայ, ցերեկուայ լոյս. **2**, անաղջամուղջ, առանց աղջամուղջի. н—яя страна́ արևադարձային կողմ, երկիր։

Невеще́ствен‖ность է. աննիւթականութիւն, անմարմնականութիւն. **-ный** ած. աննիւթական, ոչ նիւթական, անմարմին։

Невзви́дѣть (-ви́жу -дятъ) ն. չկարողանալ տեսնել, կուրանալ, չկարողանալ իմանալ. н. свѣ́ту կուրանալ (յուզմունքից), խլան մոռանալ (ցաւից կամ ուրախութիւնից)։

Невзго́да է. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն, աղէտ, արհաւիրք. н—ы жи́зни կեանքի ձախորդութիւնները, արհաւիրքները։

Невзира́я բյ. Տ. չնայելով, չնայած, ուշադրութիւն չդարձնելով (տ. Несмотря́).

Невз‖люби́ть (-люблю́ -лю́бятъ) ն. չկարողանալ սիրել, չխոկալ, ատել։

Невзнача́й Տ. պատահմամբ, պատահաբար, դիպուածով, անակնկալ կերպով, առանց դիտաւորութեան. я встрѣ́тился съ нимъ н.

Невзра́‖чность է. աննշան, չնչին տեսք. **-чный** ած. ոչ տեսքով, ոչ գեղեցկատես, վատատես, կարճլիկ, ցածլիկ, նիհար։

Невз‖ры́вчатый, -рыва́щійся ած. ոչ պայթուցիկ։ [ոչ խստապահանջ։

Невзыска́тельный ած. ոչ պահանջող,

Не́ви‖даль, -да́льщина է. չտեսնուած բան, զարմանալի, նորանշան, հազուագիւտ բան. **-(и́)данный** բյ. ած. չտեսնուած. **-ди́мка** է. **1**, անտեսանելի, աներևութական տարկայ (բստ ռամիկների հաւատալեաց). ша́пка н.; **2**, հոր. չարունակ տանը նստած, մարդկանցից խուսափող մէն. **-(и́)димо** Տ. անտեսանելի, աննկատելի կերպով. ви́димо н. անթիւ անհամար, անծայր, անվախճան. **-(и́)димость** է. անտեսանելիութիւն, անտեսութիւն. **-(и́)димый** ած. անտեսանելի, անտես. աներևոյթ. н. міръ, предме́тъ; Богъ есть творе́цъ всего́ ви́димаго и н—аго; **-(и́)дный** ած. ոչ տեսքով, ոչ վայելչատես, ոչ երևելի։

Неви́‖нно Տ. **1**, առանց մեղքի, առանց յանցանքի, անմեղ կերպով. **2**, անմեղութեամբ, միամտաբար. **-нность** է. **1**, անմեղութիւն, անպարտութիւն, առանց մեղքի, յանցանքի լինելը. доказа́ть свою́ н.; потеря́ть свою́ н. իր անարատութիւնը (կուսութիւնը) կորցնել. **2**, անմեղութիւն, միամտութիւն. дѣ́тская н.; **-нный** ած. **1**, անմեղ, անպարտ, անբիծ. онъ неви́ненъ въ э́томъ преступле́ніи; его́ призна́ли н—ымъ; **2**, անմեղ, միամիտ,

պարզամիտ. онá невúнна, какъ дитя́; **-нóвный** ած. անմեղ, ոչ յանցապարտ, արդար. признáть когó-либо н—ымъ.

Невкýс||но մ. անհամ կերպով. **-ный** ած. անհամ. н—ое блюдо.

Невлáст||ность ի. անզօրութիւն. **-ный** ած. անզօր, անձեռնհաս: [անտանելի:

Невмóчь մ. ույժից, կարողութիւնից վեր,

Невмѣ||нéніе չ. **-нáемость** ի. անխելահասութիւն, անընդունակութիւն իր արարքների մասին հաշիւ տալու. **-нáемый** ած. անխելահաս, ՙխօլամիտ, անընդունակ իր արարքների մասին հաշիւ տալու:

Невмѣсти́||мый ած. անզետեղելի, անպարփակելի. որ դժուար է մի տեղ զետեղել. **-тельный** ած. ոչ շատ պարունակող, ոչ շատ տանող, ոչ մեծ ծաւալ ունեցող: [միջամտելը:

Невмѣшáтельство չ. չխառնուելը, չը-

Невнимá||ніе չ. **-тельность** ի. անուշադրութիւն, անմտադրութիւն. **-тельный** ած. անուշադիր, անմտադիր:

Невня́||тно մ. ոչ պարզ, ոչ լսելի եղանակով, անորոշ. **-тный** ած. ոչ պարզ, ոչ լըսելի, անորոշ:

Нé||водный ած. ուռկանի, 'թօռի'. **-водóкъ**, дкá ա. նւզ. պստիկ ուռկան, պստիկ 'թօռ'. **-водъ** ա. մեծ ուռկան, մեծ 'թօռ':

Невозбрáн||но մ. անարգել, ազատ կերպով. **-ность** ի. անարգելութիւն. **-ный** ած. անարգել, անխափան, ազատ, թոյլատրած:

Невозвра||ти́мо մ. անդառնալի կերպով. **-ти́мость** ի. անդառնալիութիւն, անփոխարինելիութիւն. **-ти́мый** բյ. ած. անդառնալի, անփոխարինելի. **-тно, -тность, -тный** տ. Невозвратимо, -мость, -мый.

Невозгорáе||мость ի. անկիզելիութիւն. **-мый** ած. անկիզելի, չվառուող:

Невоз||держáніе չ. անժուժկալութիւն, անչափաւորութիւն. н. въ ѣдѣ; **-дéржно** մ. անչափ. տանից չափ պահելու. **-дéржность** ի. տ. Невоздержáніе; **-дéржный** ած. անժոյժ, իրեն չ'չափաւորող, անզգաստ. онъ невоздéрженъ на языкъ նա անզուսպ լեզուի տէր է: [մշակ (հող):

Невоздѣ́ланный բյ. ած. չմշակած, ան-

Невозмóж||ность ի. անկարելիութիւն, անհնարինութիւն. президéнтъ дóлженъ былъ закры́ть засѣдáніе, за н—ію собрáть членóвъ նախագահը պէտք է նիստը փակէր, որովհետև անկարելի էր անդամներին հաւաքել. онъ глупъ до н—и նա խիստ, չափազանց յիմար է. **-ный** ած. **1**, անկարելի, անհնարին, անիրագործելի. вы трéбуете н—аго դուք անհնարին բան էք պահանջում. **2**, անտանելի. онъ человѣ́къ н.

Невозмужá||лость ի. անհասունութիւն, արբունքի հասած չլինելը, տհասութիւն. **-лый** ած. արբունքի չհասած, տհաս:

Невозмути́||мо մ. անվրդով կերպով. **-мость** ի. անվրդովութիւն. **-мый** ած. անվրդով. անյողդողդ:

Невозстановля́е||мость ի. անվերականգնելիութիւն. **-мый** ած. անվերականգնելի:

Невó||лить (-лю -лятъ), прин—, ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադատել, բռնադրօսել. **-ся** չ. բ. ստիպուիլ, հարկադրուիլ, բռնադատուիլ. **-лька** ի. սխմիչ գործիք. **-льникъ** ա. **1**, ստրուկ. **2**, գերի. **-льница** ի. **1**, ստըրկուհի. **2**, գերի կին. **-льническій** ած. ըստրկական, ստրկային. н—ое состоя́ніе կմ **-льничество** չ. ստրկութիւն. **-льничій**, ья, ье ած. ստրկի, գերու[ն յատուկ, պատկանող]. **-льно** մ. հակառակ իր կամքին. ակամայ. **-льный** ած. **1**, կամազուրկ, ոչ ազատ, ուրիշից կախուած. **2**, ակամայ. н. грѣхъ; **-люшка** նւզ. **-ля** ի. **1**, ստրկութիւն. **2**, գերութիւն. вы́купить изъ н—ли; **3**, կարիք, անհրաժեշտութիւն. н. заставля́етъ կարիքը ստիպում է. по н—лѣ կմ вóлей н—лей ակամայ, կամայ-ակամայ, ակամայ կամօք. по н—лѣ замолчи́шь ակամայ լռում ես:

Невообрази́мый ած. աներևակայելի:

Невооружённый ած. չզինուած, չսպառազինուած. н—ымъ глáзомъ պարզ աչքով:

Невоспи́тан||ность ի. անդաստիարակութիւն, կրթութեան, դաստիարակութեան թերութիւն. **-ный** ած. անդաստիարակ, անկիրթ:

Невоспламеня́е||мость ի. անկիզութիւն, յատկութիւն չվառուելու. **-мый** ած. չվառուող, անկէզ:

Невпопáдъ մ. անպատեհաբար, անճահ, անտեղի կերպով. н. скáзанное слóво.

Невразуми́тель||ность ի. անիմանալիութիւն, անհասկանալիութիւն, դժուարիմացութիւն, խրթնութիւն. **-ный** ած. անիմանալի, անհասկանալի, դժուարիմաց, խրթին:

Нев||ралги́ческій ած. Ներդախտութեան, Ներդացաւութեան. **-рáлгія** ի. (յն.) ներդախտութիւն., ներդացաւութիւն. **-растéникъ** ա. թուլաներդ, ջղագար. **-растéнія** ի. (յն.) ներդաթուլութիւն, թուլաներդութիւն, ջղագարութիւն:

Невре||ди́мо մ. անեղծութեամբ, անվընաս կերպով. **-ди́мость** ի. անվնասութիւն, 'սաղութիւն', անեղծութիւն. **-ди́мый** ած. չըվնասուած, անեղծ, 'սաղ'. **-дно** մ. **1**, տ. Невреди́мо; **2**, առանց վնասի. **-дный** ած. անվնաս, անզէն, ոչ վնասակար: [դուրժելի:

Невтерпёжъ մ. անտանելի, անհան-

Невы́го||да ի. անշահութիւն, անօգտակարութիւն. **-дность** ի. անշահ, անօգտակար լինելը, անօգտակարութիւն. **-дный** ած. անշահ, անշահաւէտ, ոչ ձեռնտու. н—ое мнѣ́ніе աննպաստ կարծիք:

Невылáзный ած. անելանելի, որից չէ կարելի դուրս գալ, խոր. н—ая грязь.

Невыноси́||мо մ. անտանելի, անհանդուրժելի. **-мый** ած. անտանելի, անհանդուրժելի. положéніе егó невыноси́мо.

Невы́плата ի. չվճարած բան. չվճարելը:

Невыполнéніе չ. չկատարելը, 'ի կատար չածելը:

Невырази́||мо մ. անճառելի, անպատմելի, աննկարագրելի կերպով. **-мость** ի. անճառելիութիւն. անպատմելիութիւն, աննկարագրելիութիւն. **-мый** ած. անճառելի, անպատմելի, աննկարագրելի, անարտայայտելի:

Невысóкій ած. ոչ բարձր, ցածր, կարճ. н—аго рóста կարճահասակ:

Невѣ́||домка հ.բ. անյայտ, անծանօթ ոմն. **-домо** մ. անյայտ, անյայտաբար. **-до-**

-мый ած. անյայտ, անծանօթ. **-дѣніе** չ. անտեղեկութիւն, անգիտութիւն. **-жа** հ-ր. 1, կոշտ-կոպիտ, բիրտ, անկիրթ, անքաղաքավարի, կողքը հաստ, տմարդի այր, կին. 2, որև **-жда** հ-ր. տգէտ, անուս, տխմար, անկիրթ մարդ. **-жественный** ած. տգէտ, անուս, անկիրթ, տխմար. **-жество** չ. 1, տգիտութիւն, անուսութիւն, տխմարութիւն. 2, կոպտութիւն, բրտութիւն, անքաղաքավարութիւն, տմարդութիւն. **-жливо** մ. անքաղաքավարութեամբ, անքաղաքավարի կերպով. **-жливость** է. անքաղաքավարութիւն. **-жливый** ած. անքաղաքավարի, կոշտ-կոպիտ. **-жничать** չ. կոպտութիւն անել, բիրտ վարմունք ցոյց տալ, անքաղաքավարի գտնուիլ:

Невѣйка է. 1, չքամած, չ՚էրնած հացահատիկ. 2, բս. Briza media, դամբլուղխոտ, բրիզ:

Невѣ‖ріе չ. անհաւատութիւն. **-рка** է. անհաւատ [կին, աղջիկ]. **-рно** մ. անստոյգ, սխալ, ոչ ճիշտ, ոչ ուղիղ կերպով. **-рность** է. 1, անճշտութիւն, անստուգութիւն. 2, անհաւատարմութիւն, անհաստատութիւն, անվաւերականութիւն. **-рный** ած. 1, սխալ, սուտ, անստոյգ, 2, անհաստատ, անվաւեր, անհաւատարիմ, անվստահելի. 3, անհաւատ, այլակրօն. невѣрный, аго ա. անհաւատ [մարդ]:

Невѣроят‖ность է. անհաւանականութիւն, անհաւատալիութիւն. **-ный** ած. անհաւանական, անհաւատալի:

Не‖вѣрующій բյ. ած. անհաւատ, կասկածոտ. **-вѣръ** ա. անհաւատ:

Невѣсó‖мость է. անկշռելիութիւն, անկշռութիւն. **-мый** ած. անկշռելի, անկշիռ:

Невѣ‖ста է. 1, հարս(ն), նշան դրած աղջիկ. н. Христóва ա, հարսն Քրիստոսի, սրբուհի. բ, կտկ. պառաւած օրիորդ. 2, հասած, հարսնացու աղջիկ. у негó дочь ужé н. նա հարսնացու աղջիկ ունի. **-стка** է. հարսն, նու (որդու և կամ եղբօր կինը, նշանածը). **-стникъ** ա. եկղ. տաճարի սենեակ, հարսնարան. **-стушка** է. փղքշ. սիրելի հարս, հարս ջան. **-сть** մ. յայտնի չէ, ով գիտէ, Աստուած գիտէ:

Невѣянный բյ. ած. չքամած, չ՚էրնած:

Негати‖вный ած. (լտ.) բացասական. **-въ** ա. (ֆր.) լսնկ. նեգատիվ (հակառակ, ՙթարս՚ նկար թիթեղի վրայ), հականկար:

Нéгдѣ մ. տեղ չկայ որ, ոչ մի տեղ. н. сѣсть տեղ չկայ որ մարդ նստի, նստելու տեղ չկայ. мнѣ н. лечь մի տեղ չկայ որ պառկեմ:

Негиб‖кій ած. ոչ ճկուն, անճկուն. **-кость** է. անճկունութիւն:

Неглáдкій ած. ոչ հարթ, անհարթ, խորտուբորտ. н—ая дорóга.

Негли‖жé չ. անհ. (ֆր.) առաւօտեան շոր, զգեստ. **-жировать** (-рую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան անհոգ, անխնամ, անուշադիր թողնել, արհամարհել:

Негнiючка է. բս. Thuja occidentalis, ծառ կենաց, ջնարակ:

Негóд‖никъ ա. 1, անպէտք, ոչ պիտանի մարդ. 2, անպիտան, վատթար մարդ. **-ница** է. 1, անպէտք, ոչ պիտանի կնարմատ. 2, անպիտան, անզգամ կնարմատ. **-но** մ. անպէտք, անպիտանաբար. **-ность** է. 1, անպէտքութիւն. 2, անպիտանութիւն, անզգամութիւն. **-ный** ած. 1, անպէտք, անպիտան, ոչ պիտանի. н. лѣсъ; н—ое сукнó, вичó; н—ыя вéщи; 2, անպիտան, վատթար. н. мальчи́шка; н. человѣкъ; н—ая жéнщина.

Него‖довáніе չ. դայրոյթ, դայրանք. си́льное н. կատաղութիւն. **-довáть** (-дýю -ютъ), воз—, չ. на когó, на что մէկի, մի բանի վերայ բարկանալ, նեղանալ, դայրանալ. онъ негодýетъ на э́того человѣка; я негодýю на э́ту несправедли́вость.

Него‖дя́й, -дя́йка է. անպիտան, անըզգամ, լիրբ, վատթար այր, կին. **-жій** ած. 1, անպէտք, անպիտան. 2, անպէտք, անկարող. онъ негóжъ նա անկարող է:

Негостепріим‖но մ. անհիւրասէր կերպով. **-ность** է. անհիւրասիրութիւն. **-ный** ած. անհիւրասէր, անաղուհաց:

Негоціá‖нтъ ա. (լտ.) մեծ վաճառական, մեծ գործի տէր առևտրական, ՙսովդաքար՚. **-ція** է. (լտ.) բանակցութիւններ (մնւդ. դիւանագիտական):

Неграждáнственный ած. ոչ քաղաքացիական:

Неграмот‖ность է. անգրագիտութիւն. **-ный** ած. անգրագէտ, գրել-կարդալ չգիտցող:

Нег‖рёнокъ, нка ա. պստիկ նեգր, խափշիկ. **-ритя́нка** է. նեգրուհի, խափշիկ կին. **-ритя́нскій** ած. նեգրական, խափշիկական. **-рскій** ած. նեգրի, խափշիկի. **-ръ** ա. (ֆր.) նեգր, [սևամորթ] խափշիկ:

Нéгусъ ա. նեգուս, արքայից արքայ (Հաբէշստանի վեհապետի տիտղոսը):

Недáв‖ній ած. քիչ առաջ եղած, պատահած, ոչ վաղուցուայ. съ н—яго врéмени կարճ ժամանակ է, որ. **-но** մ. քիչ առաջ, մի քիչ առաջ. **-ность** է. նորութիւն, թարմութիւն (դէպքի, եղելութեան):

Неда‖лёкій ած. ոչ հեռու. *онъ óчень недалёкъ նա սահմանափակ խելքի տէր է. **-лёко, -лéчко** մ. ոչ հեռու, մօտիկ:

Не‖дáльній ած. 1, ոչ հեռու, մօտիկ. 2,* ոչ հեռաւոր, մօտաւոր. н. рóдственникъ; 3,* ոչ լայն, ոչ լայնածաւալ, սահմանափակ. онъ человѣкъ н—яго умá; **-дальнови́дность** է. անհեռատեսութիւն. **-дальнови́дный** ած. անհեռատես:

Недви́‖жимость է. 1, անշարժականութիւն, անշարժութիւն. 2, անշարժ կայք, գոյք. **-жимый** ած. անշարժ, անշարժելի. н—ое имѣніе տ. Недви́жимость 2; **-жность** է. անշարժութիւն. **-жный** ած. անշարժ:

Неделикáт‖но մ. անքնքշաբար, անքաղաքավարութեամբ. **-ность** է. անքնքշութիւն, անքաղաքավարութիւն, անհամբոյրութիւն, խորթութիւն. **-ный** ած. անքնքոյշ, անհամբոյր, անքաղաքավարի, խորթ:

Не‖держáніе չ. мочи́ բժ. միզահոսութիւն. **-дéржкій** ած. փուխր, փխրուն, հեշտութեամբ քայքայուող (գետին):

Недобóръ ա. պակասիկ, առնելիք, չառնուած, չստացուած գումար, բան. изъ валовóго дохóда по дóму дóлжно вы́честь н—ы տան ընդհանուր եկամուտից պէտք է հանել չստացուած գումարները, պակասիկները:

Недóброе, аго չ. չար բան, չարիք. онъ замышля́етъ н. նա չարիք է նիւթում:

Недоброжелáте‖ль ա. **-льница** ի. չարակամ, -մուհի, թշնամի այր, կին. **-льность** ի. չարակամութիւն, թշնամութիւն. **-льный** ած. չարակամական, թշնամական. **-льство** չ. չարակամութիւն, թշնամանք:

Недоброкáчественный ած. վատորակ, ոչ պատուական (ապրանք):

Недобросóвѣст‖но Տ. անբարեխղճաբար. **-ность** ի. անբարեխղճութիւն. **-ный** ած. անբարեխիղճ:

Недоброхó‖тный, -тство, -тъ տ. Недоброжелáтельный, -лáтельство, -лáтель.

Недóбрый ած. չար:

Недо‖варéніе չ. ըստ հարկին չեփելը, չխաշելը. **-вáренный** էյ. ած. ըստ հարկին չեփած, չխաշած. **-вáръ** ա. ըստ հարկին չեփած, չխաշած բան:

Недовóль‖ный ած. кѣмъ, чѣмъ մէկից, մի բանից անբաւական, դժգոհ. онъ недовóленъ вáми; **-ство** չ. անբաւականութիւն, դժգոհութիւն:

Недовы́ручка ի. պակասորդ (հասոյթի):

Недовѣ‖ріе չ. անվստահութիւն, երկմտութիւն. возбуди́ть въ комъ н.; возымѣ́ть къ кому́ н. մէկի վերայ երկմտիլ. **-рчиво** Տ. անվստահաբար. **-рчивость** ի. անվստահութիւն, կասկածոտութիւն. **-рчивый** ած. անվստահ, կասկածոտ, երկմիտ:

Недовѣ‖сить (-шу -сятъ) տ. Недовѣшивать; **-сокъ**, ска ա. 1, թեթև քաշ, թեթև կշիռ ունեցող իր, ոչ լիակշիռ, թերակշիռ իր, տարրկայ. 2, կշռեպակաս, պակասորդ (քաշի, կշռի). **-сочный** ած. թեթևաքաշ, թեթևակշիռ իրի. կշռապակասի. **-съ** ա. թեթև, պակասաւոր քաշ, կշիռ. **-шиваніе** չ. պակաս քաշելը, քաշի մէջ խաբելը. **-шивать**, -сить ն. պակաս քաշել, քաշի մէջ խաբել:

Недогá‖дка, -дливость ի. անկարողութիւն հասկանալու, գլխի ընկնելու, անհասկացողութիւն, թանձրամտութիւն. **-дливый** ած. անհասկացող, ծանրամիտ, թանձրամիտ, շուտով չհասկացող, գլխի չընկնող:

Недогáръ ա. 1, թուլութիւն, պակաս թնդութիւն (օղու). 2, ոչ թունդ, ոչ բարկ, թոյլ օղի:

Недогля́‖дка ի. **-дываніе** չ. տ. Недоглядѣ́ніе; **-дывать**, -дѣ́ть ն. 1, чегó չընկատել, լաւ չտեսնել, բաց թողնել (սխալը, վրիպակը). 2, за чѣмъ մի բանի լաւ չնայել, լաւ չհսկել. **-дѣ́ніе** չ. 1, լաւ չտեսնելը, չնկատելը, բաց թողնելը. 2, լաւ չնայելը, չհսկելը. **-д‧ть** (-жу́ -дя́тъ) տ. Недогля́дывать.

Недодáча ի. պակաս տալը, պակաս հատուցանելը. հասանելիքի, տալացուկի պակասորդ:

Недодѣ́лка ի. կիսատ, պակաս, թերակագործ, աշխատանք:

Недожáренный ած. լաւ չտապակած, լաւ չխորոված:

Недождли́вый ած. ոչ անձրևային, ոչ եկային, չորային:

Недо‖зрѣвáть, -зрѣ́ть չ. բոլորովին, կատարելապէս չհասնել, չհասունանալ. **-зрѣ́лость** ի. խակութիւն. **-зрѣ́лый** ած. լաւ չհասած, չհասունացած, մի փոքր խակ:

Недо‖имáть, -ня́ть ն. բոլորը չստանալ, չգանձել. **-и́мка** ի. **-и́мочка** նուզ. ապառիկ, տալացուկ. за нимъ н—мокъ за три мѣ́сяца նորա վերայ երեք ամսուայ ապառիկ կայ. **-и́мочный** ած. ապառիկ, -ռիկի, -ռիկային. н—ыя дéньги ապառիկ, տալացուկ փող. **-и́мщикъ** ա. **-и́мщица** ի. պարտապան. այր, կին, որոնց վերայ ապառիկ կայ:

Недоказáтель‖ность ի. անապացուցութիւն. **-ный** ած. անապացոյց:

Нéдокись ի. թերի, կիսատ թթուած, թերի, կիսատ խմորուած. թերաթթուատ:

Недо‖кóрмка ի. **-кóрмъ** ա. 1, ճարակի, կերակրի պակասութիւն. 2, վատ կերակրելը:

Недóл‖гій ած. կարճ, կարճատև. **-го** Տ. կարճ, քիչ ժամանակ. э́то продолжáлось н.

Недолговѣ́ч‖ность ի. անյարատևութիւն. **-ный** ած. անյարատև:

Недолѣ́‖токъ, тка, **-тъ** ա. անչափահաս տղայ:

Недолю́бливать ն. չսիրել, սէր, յարգանք չտածել. я егó недолю́бливаю.

Недо‖могáніе չ. տկարանալը, տկարութիւն. **-могáть**, -мóчь չ. տկարանալ, թեթև կերպով հիւանդանալ. **-можéніе** տ. Недомогáніе.

Недомóлвка ի. ոչ բոլորովին ասած, ոչ պարզապէս յայտնած միտք, գաղափար. կէս ասած, կէս լռած բան, ակնարկ:

Недомóлъ ա. վատ, խիստ խոշոր, կիսով չափ աղացած հացահատիկ:

Недомы́‖сліе չ. մտքի խակութիւն, խակամտութիւն, համբակութիւն. **-слъ** ա. խակ [մտքի տէր] մարդ, տղայ, համբակ:

Недомѣ‖риваніе չ. 1, կիսատ չափելը. 2, սխալ չափելը. **-ривать**, -ря́ть, **-рить** (-рю -рятъ) ն. 1, կիսատ չափել, չչափել, չըվերջացնել. 2, սխալ չափել, պակաս չափել. **-рка** ի. 1, տ. Недомѣ́риваніе; 2, պակաս, պակասորդ (չափի). **-рочный** ած. թերի, պակաս (չափ). **-ръ** ա. տ. Недомѣ́рка; **-ря́ть** տ. Недомѣ́ривать.

Недомѣ‖ска ի. **-съ** ա. 1, թերի կերպով հունցելը կամ շաղախելը. 2, թերի կերպով հունցած, լաւ չհունցած (խմոր), թերի կերպով շաղախած (օր. կաւ):

Недо‖нáшиваніе չ. 1, տեղ չհասցնելը, որոշած տեղը չկրելը, չհասցնելը. 2, չմաշելը (շորերը). 3, բժ. վաղաժամ, անժամանակ ծնունդ. **-носи́ть** (-шу́ -нóсятъ) ն. 1, տեղ չհասցնել. 2, բժ. վիժել. **-нóсокъ**, ска ա. վաղածին, վիժած մանուկ. **-нóсъ** ա. 1, ապառիկ, տալացուկ. 2, վաղածնութիւն, վաղաժամ ծնունդ (մանկան):

Недо‖ня́ть (-йму́ -му́тъ) տ. Недоимáть; **-ня́тый** էյ. ած. չառած, չստացած, ապառիկ մնացած:

Недо‖пёка ի. լաւ չթխուած, բաւականաչափ չթխուած, կիսահում հաց. **-пекáть** ն. լաւ, բաւականաչափ չթխել:

Недопечáтка ի. լաւ չտպուած, լաւ դուրս չեկած տառեր, խօսքեր:

Недопи́‖ска, -(нé-)сь ի. բաց թողած մաս, տեղ (ձեռագրի):

Недоплá‖та ի. 1, ոչ լիովին, թերի վճարում, հատուցում. 2, ապառիկ, տալացուկ,

պարտքի մնացորդ. **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ) ն. ոչ ամբողջովին վճարել, բոլորը չվճարել. **-тный** ած. ապառիկ մնացած, չվճարած:

Недо‖получи́ть (-чу́ -лу́чатъ), **-приня́ть** (-приму́ -при́мутъ; -ми́) ն. ոչ բոլորը, ոչ լիովին ստանալ, ընդունել:

Недорабо́‖танный բյ. ած. չվերջացրած, թերի մնացած. **-тка** ի. թերի, կիսատ պռատ աշխատանք, գործ:

Недоразу‖мѣва́ть, -мѣ́ть ն. լաւ չըմբռնել, լաւ չհասկանալ. տարակուսել. **-мѣ́ніе** չ. տարակուսանք, թիւրիմացութիւն. **-мѣ́ть** տ. Недоразумѣва́ть.

Недораста́ть չ. 1, ըստ հարկին չ՚աճել, չմեծանալ. 2, այլ ևս չ՚աճել, չմեծանալ, կանգ առնել:

Недо‖роди́ть (-рожу́ -дя́тъ), **ся** տ. Недорожда́ть, ся; **-ро́дный** ած. 1, անպտղաբեր, չբերք. н. годъ; 2, նուազ, ոչ գէր, ոչ ՙսնուց՚. **-ро́дъ** ա. չբերքութիւն, վատ հունձ, վատ այգեկութ. **-рожда́ть**, -роди́ть ն. չբերել, վատ հունձ տալ, վատ պտուղ տալ (հողի մասին). **-ся** անդր. չգալ, չլինել (հացահատիկների, պտուղների մասին), առատ չլինել. **-ро́слый** բյ. ած. մատղաշ, կատարելապէս չհասած, չ՚աճած, անչափահաս. **-(не́-)росль** ա. անչափահաս, արբունքի չհասած, դեռահաս տղայ. **-ро́стокъ**, тка ա. 1, մատղաշ, դեռահաս մարդ, անասուն կամ բոյս. 2, կարճլիկ, կարճահասակ մարդ. նուազ կենդանի. 3, կշեգ. մատղաշ կենդանու մորթ:

Недо‖си́живать, -сидѣ́ть (-сижу́ -дя́тъ) ն. 1, (թռչունների մասին) ձուաների վերայ այնքան չնստել, որ ճուտեր դուրս գան, թուխսութեան ժամանակը չլրացնել. 2, նստած չանցկացնել, չմնալ (որոշած ժամանակը):

Недослы́‖шать (-шу -шатъ) ն. 1, վատ, ծանր լսել, ծանր ականջներ ունենալ. 2, բոլորը չլսել, չիմանալ. **-шка** ի. 1, լաւ չլսելը, լաւ չիմանալը (մի քանի բառեր օր. մէկի խօսելու ժամանակ). 2, վատ լսողութիւն, ծանր ականջներ:

Недосмо́‖тръ ա. **-трѣ́ніе** չ. 1, չնկատելը (օր. սխալը, վրիպակը). 2, վատ, անհոգ հսկողութիւն, անուշադրութիւն, անհոգութիւն. **-трѣ́ть** (-рю́ -о́трятъ) ն. чего́ մի բան չըտեսնել, չնկատել, բաց թողնել:

Недосо́лъ ա. անալիութիւն, աղապակասութիւն (կերակրի):

Недосо́хлый բյ. ած. լաւ չչորացած, չըցամաքած:

Недоспа́ть -(сплю́ -спя́тъ) տ. Недосыпа́ть II.

Недоспѣ́лый տ. Недозрѣ́лый.

Недо‖става́ть (ներկ՝ -стаётъ), -ста́ть չ. դէմ. պակասել, չբաւականանալ, ՙհերիք չանել՚. у него́ недостаётъ терпѣ́нія նա համբերութիւն չունի, նա անհամբեր է. недостаётъ сто́лько-то до по́лной су́ммы; **-ста́токъ**, тка ա. **-ста́точекъ**, чка նւզ. 1, въ чёмъ պակաս, պակասութիւն, պակասորդ մի բանի. по н—тку въ чёмъ այս ինչ բանի պակասութեան պատճառով. у него́ оказа́лся н. въ де́ньгахъ դուրս եկաւ, որ նա փողի պակասութիւն ունէր. н. въ хлѣ́бѣ հացի պակասութիւն. покры́ть н. պակասը լրացնել. 2, չքաւորութիւն, կարիք, կարօտութիւն. тяжело́ жить въ н—ткѣ; 3, թերութիւն, արատ. тѣле́сные н—тки; у ка́ждаго есть свой н—тки; прикры́ть н. թերութիւնը, արատը ծածկել, կոծել. **-ста́точно** մ. քիչ, անբաւարար կերպով. э́того н. այդ քիչ է, այդ բաւական չէ. **-ста́точность** ի. 1, պակասութիւն, պակասաւորութիւն, պռատութիւն, թերութիւն, անբաւարարութիւն. 2, չքաւորութիւն, նեղութիւն, կարօտութիւն. **-ста́точный** ած. 1, քիչ պակաս, պակասաւոր, թերի, անբաւարար, պռատ. н—ое знако́мство съ дѣ́ломъ; 2, չքաւոր, կարօտեալ, աղքատ. н—ые студе́нты; **-ста́ть** (-ста́ну -нутъ) տ. Недостава́ть; **-стаю́щій** բյ. ած. պակասող:

Недости‖га́емость, -га́емый տ. Недостижи́мость, -мый; **-жи́мость** ի. անհասանելիութիւն. **-жи́мый** ած. անհասանելի, որին չէ կարելի հասնել, որը չէ կարելի ձեռք բերել:

Недостовѣ́р‖ность ի. անվաւերականութիւն, անհաւատալիութիւն. **-ный** ած. անհաւատալի, անվաւերական, անստոյգ:

Недосто́й‖но մ. անարժան կերպով, ստորութեամբ. **-ный** ած. անարժան, ոչ արժանաւոր. ստոր, նողկալի. онъ недосто́инъ э́той че́сти նա այդ պատուին անարժան է, արժանի չէ:

Недосту́п‖ность ի. անմատչելիութիւն, անմերձենալիութիւն. **-ный** ած. անմատչելի, անմերձենալի, անմատոյց, անհաս. онъ недосту́пенъ стра́ху վախը, ահը նորա համար գոյութիւն չունի:

Недосу́‖гъ 1, ա. անպարապութիւն. за н—омъ я не могъ э́того сдѣ́лать ժամանակ չունենալով ես չկարողացայ այդ անել. 2, մ. անպարապ. мнѣ н. ես ժամանակ չունիմ, զբաղուած եմ. **-жно** մ. տ. Недосу́гъ 2; ему́ н. նա անպարապ է, ժամանակ չունի. **-жный** ած. անպարապ:

Недо‖счи́тываться, -счита́ться չ. чего́ մի բան պակաս գտնել. я недосчи́тываюсь пяти́ рубле́й ես հինգ ռուբլի պակաս եմ գտնում:

I. **Недо‖сыпа́ть, -сы́пать** (-плю -ютъ) ն. чего́ մի բան պակաս ածել, քիչ ածել, թերի լցնել:

II. **Недо‖сыпа́ть**, -спа́ть չ. լաւ չըքնել, քունը լաւ չկոտրել:

Недо‖сѣва́ть, -сѣ́ять ն. ցանքը չվերջացնել, չլրացնել, բոլորովին չցանել չպրծնել. **-сѣ́вка** ի. **-сѣ́въ** ա. կիսատ, պռատ, անբաւարար ցանքս. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) տ. Недосѣва́ть.

Недосяга́е‖мость ի. անհասանելիութիւն. **-мый** ած. անհասանելի:

Недо́тка ի. խիտ կալիտ, ցանցառ գործուածք, որով դերձակ ձևներ են բռնում:

Недото́чный ած. 1, անմասն, ոչ մասնակից. 2, անվարժ, անփորձ (արհեստի մէջ):

Недо‖тро́га հոլ. 1, խիստ զգայուն, դիւրագրգիռ մարդ. *՚սուրբ սատանայ՚, կեղծ բարեպաշտ. 2, տ. Недоты́ка 2; **-ты́ка** 1, հոլ. խիստ զգայուն, դիւրագրգիռ մարդ. 2, բս. Impatiens noli tangere, զգայուն հինածաղիկ կմ անժոյժ ծաղիկ, պատկառուկ:

Недоу́здокъ, дка ա. պախուրց, երասան, սանձ (առանց լծանի, այսինքն ոչ լկամ):

Недоу‖мѣва́ніе չ. 1, անդիտանալը. 2, տարակուսիլը. **-мѣва́ть** չ. 1, անգիտանալ, չկարողանալ հասկանալ, չկարողանալ ըմբռնել. 2, տարակուսիլ, վարանիլ. **-мѣ́ніе** չ. տարակուսանք, կասկած, վարանում. быть въ н—іи տարակուսանքի, կասկածի, վարանման մէջ գտնուիլ. прійти́ въ н. տարակուսիլ. привести́ кого́ въ н. մէկին տարակուսանքի, վարանման մէջ գցել:

Недоу́чка հոր. թերուս [մարդ]:

Недо‖че́сться (-чту́сь -ту́тся) ա. Недосчита́ться և Недочита́ться; **-чётный** ած. հաշուեպակասի. **-чётъ** ա. 1, պակաս (հաշուի մէջ երեւցած), պակասորդ, հաշուեպակաս. нашло́сь н—у сто рубле́й հարիւր ռուբլի պակաս երեւցաւ. 2,* թերութիւն, պակասութիւն. въ э́томъ произведе́ніи мно́го н—овъ այդ երկասիրութիւնը շատ թերութիւններ ունի:

Недо‖чита́ться, -чи́тываться ա. Недосчи́тываться.

Недо‖ѣда́ть, -ѣсть ն. 1, чего́ մի բան բոլորովին չուտել, չուտել չպրծնել. 2, ց՚յագ չուտել, չկշտանալ, կիսափոր մնալ. **-ѣдки,** -дковъ ա. յ. և -докъ ի. յ. մնացորդ (կերակրի), կրճատանք, թերմնացուկ. **-ѣсть** (-ѣ́мъ -ѣ́шь... -ѣди́мъ -ѣдя́тъ) ա. Недоѣда́ть.

Не‖дрёманый ած. չքնած, արթուն, հըսկող. **-дре́мленно** ն. արթնութեամբ, աչալըրջութեամբ. **-дре́мленный** ած. ա. Недрёманый; **-дре́млющій** ած. անքուն, արթուն, հսկող, աչալուրջ: [խոյեան, ոսոխ:

Не́другъ ա. թշնամի, հակառակորդ, ա-

Недру́жно ն. ոչ համերաշխաբար, ոչ համերաշխ կերպով:

Не́‖дуга ի. -(не́)**ду́гъ** ա. հիւանդութիւն, ցաւագարութիւն, ախտ, ցաւ:

Неду́ж‖ливый ած. հիւանդ, հիւանդոտ, ցաւագար, ախտաժէտ. **-ный** ած. հիւանդ, ցաւոտ:

Недѣйствитель‖ность ի. անզօրութիւն, անվաւերութիւն. н. бра́ка; н. ве́кселя по да́вности; **-ный** ած. անզօր, ոչինչ. անվաւեր. всѣ лѣка́рства оказа́лись н—ыми —անզօր դուրս եկան. завѣща́ніе э́то н—но; бракъ ихъ объя́вленъ н—ымъ.

Недѣли́‖мое, аго չ. անբաժանելի, անտրոհելի քանակութիւն. անհատ. **-мость** ի. անբաժանելիութիւն, անտրոհելիութիւն. **-мый** ած. անբաժանելի, անտրոհելի:

Недѣ‖лька ի. նւզ. ա. Неде́ля; **-льный** ած. 1, շաբաթուայ, շաբաթական. н—ая пла́та; н—ая остано́вка; ему́ да́ли н. срокъ նորան մի շաբաթ ժամանակ, ՙփողայՙ են տուել. 2, անտեղի, անհեդեդ, անպայ, անհիմն. н—ая про́сьба; **-льщина** ի. 1, շաբաթուայ, -թական գործ, աշխատանք. 2, շաբաթավարձ, շաբաթական վարձ, վճար. **-ля** ի. 1, շաբաթ. Свята́я, Свѣ́тлая н. Զատկական շաբաթ. приходи́те ко мнѣ че́резъ н—ю մի շաբաթից յետոյ ինձ մօտ եկէք. на э́той н—ѣ այս շաբաթ. на проше́дшей н—ѣ անցեալ շաբաթ. одолжи́те мнѣ де́сять рубле́й на н—ю — մի շաբթով. 2, եկղ. կիւրակի:

Недю́жинный ած. ոչ հասարակ, ոչ սովորական. н—ыя спосо́бности.

Неесте́ствен‖ность ի. անբնականութիւն. **-ный** ած. անբնական:

Не‖жда́н(н)о ն. անսպասելի, անակնկալ կերպով. **-жда́н(н)ый** ած. անսպաս, -սելի, անակնկալ, -լելի:

Нежела́‖ніе չ. չցանկանալը, չկամութիւն. **-тельный** ած. ոչ ցանկալի:

Не́жели չ. 1, քան, քան թէ. лу́чше умере́ть, н. быть рабо́мъ; 2, ոչ միայն:

Нежи‖ле́цъ, льца́ ա. անյուսալի, մերձ 'ի մահ հիւանդ. онъ н. на э́томъ свѣ́тѣ; **-ло́й** ած. անբնակ:

Незабве́н‖ность ի. անմոռանալիութիւն. **-ный** ած. անմոռանալի, անմոռաց:

Незабу́‖дка, -дочка նւզ. ի. 1, բս. Myosotis, մկնականջ. 2, պստիկ ընծայ, յիշատակ:

Незави́д‖ность ի. աննախանձելիութիւն. **-ный** ած. աննախանձելի:

Незави́‖симо ն. անկախ կերպով. **-симость** ի. անկախութիւն. **-симый** ած. անկախ, ինքնիշխան: [ոչ յաջողկոտ:

Незави́стливый ած. ոչ նախանձոտ,

Незави́сящій ած. անկախ. по н—имъ обстоя́тельствамъ.

Незада́‖ча ի. անյաջողութիւն, ձախորդութիւն. **-чливый** ած. քամբախտ, ձախորդ:

Незадо́л‖го ն. քիչ առաջ, շատ ժամանակ չէ [որ]:

Незадо́рный ած. խաղաղ, հանդարտ:

Незазо́р‖но ն. անբասրելաբար. **-ность** ի. անբասրելիութիւն. **-ный** ած. անկշտամբելի, անանգոսնելի, անբասրելի:

Незако́н‖ничать չ. անիրաւութիւն անել, անիրաւ, ապօրինի բաներ անել. **-но** ն. ապօրինի կերպով, հակառակ օրէնքի. **-норождённый** ած. ապօրինի. н—ыя дѣ́ти; **-ность** ի. ապօրինութիւն. **-ный** ած. ապօրինի, ոչ օրինաւոր. н—ое рѣше́ніе; н. бракъ; н—ая жена́; н—ыя дѣ́ти.

Незало́женный ած. անգրաւ, գրաւ չդրած. н—ое имѣ́ніе. [թիւն:

Незалу́па ի. բժ. թլփատային անձկու-

Незама́й, -те հրմ. ձեռք մի տար, ձեռք մի տաք, մի դիպչիր, մի դիպչէք (незама́ть անգործածական բային):

Незаму́жняя, ей ի. ազատ, չպսակուած, չկարգուած, մարդու չգնացած (աղջիկ):

Незамѣни́‖мость ի. անփոխարինելիութիւն. **-мый** ած. անփոխարինելի:

Незамѣ́т‖но ն. աննկատելի կերպով. вре́мя прошло́ н.; уйти́ н., не попраща́вшись; **-ность** ի. աննկատութիւն, աննկատելիութիւն. **-ный** ած. աննկատ, աննկատելի. н—ая переме́на.

Незапа́мятный ած. խիստ հին, վաղեմի, անցած, գնացած. съ н—ыхъ времёнъ անյիշատակ ժամանակներից սկսած:

Неза́‖пно ա. Внеза́пно; **-пность, -пный** ա. Внеза́пность, -пный; **-пу** ա. Внеза́пно. [репута́ція.

Незапя́тнанный բ. ած. անբիծ. н—ая

Незарази́тельный ած. ոչ վարակիչ:

Незаслужённый ած. անարդար, անիրաւացի: [սովորական:

Незатѣ́йливый ած. պարզ, հասարակ,

Незауря́дный ած. ոչ սովորական, ոչ հասարակ։

Незва́ный ած. անկոչ. н. гость ху́же тата́рина (առծ.). н. гость лу́чше зва́наго (առծ.) անակնկալ հիւրն ամենապատուականն է։

Незго́да ի. քամբախտութիւն, աղէտ, թշուառութիւն։

Нездоро́‖виться չ. դէմ. кому́ իրեն վատ զգալ, տկար լինել. мнѣ нездоро́вится ես ինձ վատ եմ զգում, տկար եմ. **-вость** ի. վատառողջութիւն. н. кли́мата, во́здуха; **-вый** ած. **1**, տկար, հիւանդ. **2**, վատառողջ, անառողջարար. н. кли́матъ; н—ая пи́ща; **-вье** չ. տկարութիւն. **-вѣть** չ. տկար լինել։

Неземно́й ած. չնաշխարհիկ, չքնաղ։

Незло́‖бивость ի. անոխակալութիւն, հեզութիւն. **-бивый** ած. անոխակալ, հեզ. **-біе** չ. անոխակալութիւն, հեզութիւն. **-бность, -бный** տ. Незло́бивость, -вый.

Незло‖па́мятность ի. անյիշաչարութիւն. **-па́мятный** ած. անյիշաչար։

Незна́е‖мо մ. ռմկ. չգիտես ինչու, յայտնի չէ. пришёлъ н. кто, н. за чѣмъ; **-мость** ի. անծանօթութիւն. **-мый** ած. անծանօթ։

Незнако́‖мецъ, мца ա. **-мка** ի. անծանօթ այր, կին. **-мый** ած. անծանօթ. н. человѣ́къ; онъ мнѣ н—комъ; я съ нимъ н—комъ; я н—омъ съ э́тимъ зако́номъ.

Незна́ніе չ. անծանօթութիւն, անգիտութիւն, անտեղեկութիւն, չգիտենալը։

Незначи́тель‖но մ. մի քիչ, աննշան կերպով. **-ность** ի. աննշանութիւն. **-ный** ած. աննշան, չնչին. н. дохо́дъ; н—ыя попра́вки.

Незри́мый ած. անտեսանելի։

Незрѣ́‖лость ի. անհասունութիւն, խակութիւն. **-лый** ած. ոչ հասուն, խակ։

Незы́бле‖мо մ. անյողդողդ կերպով, հաստատապէս. **-мость** ի. անսասանութիւն, անյողդողդութիւն, հաստատութիւն. **-мый** ած. անսասան, անյողդողդ, հաստատ, աննկուն։

Неиду́щій ած. անպատշաճ, անհամապատասխան, 'չսազող'. ссы́лки н—ія къ дѣ́лу.

Неизбѣ́ж‖но մ. անխուսափելի կերպով. э́то н. այդ անխուսափելի է. **-ность** ի. անխուսափելիութիւն. **-ный** ած. անխուսափելի։

Неизвѣ́данный ած. անքնին, անհաս, անծանօթ։

Неизвѣ́ст‖но դէմ. անյայտ է, անորոշ է, յայտնի չէ. онъ живётъ н. гдѣ յայտնի չէ, թէ նա որտեղ է ապրում. ещё н., чѣмъ дѣ́ло ко́нчится; **-ность** ի. անյայտութիւն, անորոշութիւն. н. объ у́части моего́ сы́на му́читъ меня́; **-ный** ած. անյայտ, անորոշ։ Неизвѣ́стное, аго չ. թւբ. անյայտ թիւ, անյայտ քանակութիւն։

Неизглади́‖мо մ. անջնջելի կերպով, անմոռանալի կերպով. **-мость** ի. անջնջելիութիւն, անեղծութիւն. **-мый** ած. անջնջելի, անեղծ, անեղծանելի։

Неизлѣчи́‖мо մ. անբուժելի կերպով. **-мость** մ. անբուժելիութիւն. **-мый** ած. անբուժելի, անբժշկելի, անապաքինելի։

Неизмѣ́н‖но մ. անփոփոխ կերպով. հաւատարմութեամբ. **-ность** ի. անփոփոխութիւն, մշտականութիւն, հաւատարմութիւն. **-ный** ած. անփոփոխ, մշտական, հաւատարիմ։

Неизмѣня́е‖мость ի. անփոփոխելիութիւն. **-мый** ած. անփոփոխելի։

Неизмѣри́‖мо մ. անչափելի կերպով. **-мость** ի. անչափելիութիւն, անչափութիւն, ան(մ)բաւութիւն. **-мый** ած. անչափելի, անչափ, ան(մ)բաւ. н—ая глубина́ անյատակ խորութիւն, անդունդ։

Неизобрази́мый ած. աննկարագրելի. неизобрази́мая красота́.

Неизре‖чённый, -чи́мый ած. անճառելի, անասելի, անպատմելի։

Неизсякае́‖мость ի. անսպառութիւն. **-мый** ած. անսպառ, -ռելի, անհատնում։

Неизъясни́‖мость ի. անբացատրելիութիւն, անմեկնելիութիւն. **-мый** ած. անբացատրելի, անմեկնելի, աննկարագրելի։

Ней‖мётъ, -му́тъ ն. չունի, չունեն. онъ неймётъ вѣ́ры նա հաւատ չունի. глазъ ви́дитъ, да зубъ неймётъ աչքը տեսնում է, բայց ատամը չէ հասնում. **-мётся** դէմ. ему́, имъ н. նա անուղղայ է, նոքա անուղղայ են, նա կուրացած է, նոքա կուրացած են։

Неимовѣ́р‖но մ. անհաւատալի կերպով, արտասովոր կերպով. **-ность** ի. անհաւատալիութիւն, անհաւանականութիւն, արտասովորութիւն. **-ный** ած. անհաւատալի, անհաւանական, արտասովոր։

Неиму́щій ած. չքաւոր, աղքատ։

Неимѣ́ніе չ. чего́ մի բան չունենալը, մի բանի պակասութիւն. за н—іемъ, по н—ію де́негъ փողի պակասութեան պատճառով։

Неискорени́мый ած. անջնջելի, որը չէ կարելի արմատախիլ անել։

Неис‖купа́емый ած. անքաւելի. **-купле́нный** ած. անքաւ. н. грѣхъ սկզբնական մեղք։

Неиску́с‖но մ. անհմտաբար. **-ный** ած. անհմուտ, անվարժ, անճարտար, անտեղեակ. **-ство** չ. անհմտութիւն, անճարտարութիւն։

Неисповѣди́‖мость ի. անհասութիւն, անհասանելիութիւն, անիմանալիութիւն. **-мый** ած. անհաս, անհասանելի, անիմանալի, անքննելի. «пу́ти Госпо́дни неисповѣди́мы!».

Неиспол‖не́ніе չ. չկատարելը. н. да́ннаго сло́ва; **-ненный** ած. չկատարած, չ'իրագործած. **-ни́мость** ի. անիրագործելիութիւն. **-ни́мый** ած. անիրագործելի։

Неиспо́рчен‖ность ի. անեղծութիւն. **-ный** ած. անեղծ, չփչացած, չ'ապականուած։

Неисправи́‖мость ի. անուղղայութիւն. **-мый** ած. անուղղայ, անուղղելի. онъ н—ви́мъ; н—ая оши́бка; н—ое зло.

Неиспра́в‖но մ. անճշտակատարութեամբ, անկարգ; անհոգ կերպով. **-ность** ի. անճշտակատարութիւն, զանցառութիւն, անկարգութիւն, անհոգութիւն. **-ный** ած. զանցառու, անճշտակատար, անճշտապահ, 'ջանջալ', անհոգ. н. должни́къ անճշտակատար, 'ջանջալ' պարտապան. н. учени́къ; н—ое изда́ніе սխալաշատ հրատարակութիւն։

Неиспы́танный ած. անփորձ, չփորձած։

Нейсто‖во մ. կատաղութեամբ, կատաղաբար, 'գազազած'. **-вство** չ. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, վայրագութիւն. притти́ къ н. կատաղիլ, 'գազազիլ', մոլեգնիլ. **-вствовать** (-ствую -ютъ) չ. կատաղել, մո-

լեգնել, 'գազազիլ'. **-вый** ած. կատաղած, մոլեգնած. զայրագին, կատաղի, մոլեգին, վայրագ. н. человѣкъ; н—ая бýря; н. взглядъ; н—ая любóвь.

Неистощи́|мость ի. անսպառութիւն, -ռելիութիւն. **-мый** ած. անսպառ, -ռելի, անհատնում. милосéрдіе Бóжіе н—и́мо; н. запáсъ знáнія.

Неистреби́мый ած. անջնջելի:

Неисхóдный ած. անվերջ, անվախճան, անծայր, անելք. н—ые лѣсá; н—ое гóре անվերջ վիշտ, ցաւ:

Неисцѣли́|мость ի. անբուժ[ելի]ութիւն. **-мый** ած. անբուժելի, անբժշկելի:

Неисчерпáе|мость, -мый տ. Неистощи́мость, -щи́мый [ли́мость, -мый.

Неисчёт|ность, -ный ած. Неисчис-

Неисчисли́|мость ի. անհաշւութիւն, անհամարութիւն, անհաշիւ, անհամար լինելը. **-мый** ած. անհաշիւ, անհամար:

Нейти́ (нейдý -дýтъ; нейди́) չ. չգնալ (не итти́); *չյարմարուիլ, յարմար չգալ. эта шля́па вамъ нейдётъ; высокомѣ́ріе нейдётъ къ бѣ́дности; это нейдётъ къ дѣ́лу այդ գործին չէ վերաբերում:

Нейтра|лизáція ի. (լտ.) քիմ. չէզոքացնում. **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.) քիմ. չէզոքացնել. **-литéтъ** ա. (լտ.) չէզոքութիւն. соблюдáть н. չէզոքութիւն պահպանել. **-льность** ի. չէզոքութիւն. **-льный** ած. չէզոք. н—ыя держáвы.

Неказистый ած. տգեղ, անվայելչատես:

Некáсный ած. անխմոր:

Неклáссный ած. 1, աստիճ զասատարիճանի, անդասաստիճան[ակա]ն. н. чинóвникъ; 2, ոչ դասարանական, դասարանից դուրս եղող, դմնուող: [կի (տխկի).

Нéкленъ ա. բս. Acer tataricum, թըղ-

Неключи́мый ած. 1, դժբախտ, չարաբաստիկ. н—ая си́ла չար, դիւային զօրութիւն. н—ая кля́тва չար, չարաշար անէծք. 2, կորած, փչացած, անուղղայ. н—ое дитя́ կորած որդի. 3, անօգուտ, անպիտան:

Некóвкій ած. ոչ դիւրակուռ, ոչ փափուկ, կարծր (մետաղներին):

Нéкогда մ. ժամանակ չկայ. мнѣ (тебѣ́, емý) н. ժամանակ չունիմ (չունիս, չունի...). мнѣ н. гуля́ть.

Нé|кого մարդ չկայ, ոչ ոք չկայ. н. послáть մարդ չկայ, որ ղրկեն. **-кому** (փոխանակ нѣтъ никогó, комý) չկայ մէկը, որին:

Некомпетéнт|ность ի. անձեռնհասութիւն. **-ный** ած. անձեռնհաս:

Некомплé|ктный ած. թերի թիւ ունեցող, թերաթիւ, պակասաւոր, ոչ լիակատար. **-ктъ** ա. թերի, պակասաւոր թիւ, քանակ:

Нéкорыст|ность ի. տ. Безкорыстіе; **-ный** ած. տ. Безкорыстный; ռմկ. անշահ, անշահաւէտ:

Некраси́вый ած. տգեղ, ոչ սիրուն:

Нéкре|стъ ա. **-сть** հոր. չմկրտուած, անկնունք մարդ. հեթանոս, պիղծ:

Некро|логи́ческій ած. մահախօսութեան. **-лóгія** ի. (յն.) մահախօսութիւն (կենսագրական ժողովածու քիչ առաջ մեռած մարդկանց). **-лóгъ** ա. (յն.) մահախօսական, կենսագրութիւն նորոգ մեռածի. **-мáнтія** ի. (յն.) մեռելահարցութիւն (ինչպէս արաւ օր. Սաւուղը, տ. ա. Թագ. 28_{7-15}): [ընտիր. н. мёдъ.

Некрупи́чатый ած. ոչ հատաւոր, ոչ

Нéкру|тъ ա. ռմկ. նորակոչ [զինուոր]. **-(ý)тчина** ի. ռմկ. նորակոչութիւն:

Некстáти մ. անձահ կերպով, անպատեհ կերպով, անճահարար, անպատեհարար:

Нектáринъ ա. նեկտարին (մի տեսակ դեղձ):

Нектá|ріи, ій ի. յ. բս. nectaria, մեղրոցներ, մեղրի անօթներ. **-(нé-)рный** ած. նեկտարի. **-(нé-)ръ** ա. (յն.) առաս. 1, նեկտար, դից ըմպելիք (որ նոցա անմահութիւն էր տալիս). *ընտիր զմայլեցիչ խմիչք, ըմպելիք. 2, ծաղկահիւթ, մեղրահիւթ. «взя́токъ пчёлъ составля́етъ слáдкій сокъ цвѣтóвъ (нект [тáръ)».

Нектó դէրն. ռմկ. ոչ ոք:

Нéкуда մ. տեղ չկայ, ուր. չգիտես, որտեղ. эту мéбель н. постáвить.

Некульту́рность ի. անքաղաքակրթութիւն. *անհասկացողութիւն:

Нéкѣмъ (փոխանակ нѣтъ никогó, кѣмъ) մարդ չկայ, որով. н. замѣни́ть.

Нелáд|но մ. ոչ կարգին, վատ, անկարգ. тутъ что-то н. այստեղ մի վատ բանի հոտ է գալիս. **-ный** ած. անկարգ, վատ, չար:

Нелегáль|но մ. ապօրինաբար. **-ность** ի. ապօրինութիւն. **-ный** ած. ապօրինի:

Нелёгкая, ой ի. (էն' си́ла) չար, սատանայ, 'գրող'. зачѣ́мъ тебя́ н. принеслá? ով է քեզ կարօտել, որ եկել ես. чтобъ тебя́ н. взялá! գրողը քեզ տանի պրծնի:

Нелицепрі|éмно մ. անաչառութեամբ, անկողմնակալ կերպով. **-éмный, -и́мный, -я́тный** ած. անաչառ, անկողմնակալ, ոչ երեսպաշտ:

Нелóв|кій ած. անճարպիկ, անաջողակ, ապիկար. անպատշաճ, անվայել. **-ко** 1, մ. ձախողակի, անյաջող կերպով, ապիկարութեամբ, անշնորհք կերպով. онъ всё н. дѣ́лаетъ; 2, դէմք. անյարմար է, անպատեհ է. емý здѣсь какъ-то н. նա այստեղ իրան օտար է զգում. мнѣ н. говори́ть объ этомъ; **-кость** ի. անճարպիկութիւն, անյաջողակութիւն, ապիկարութիւն. անյարմարութիւն, անպատշաճութիւն. я всегдá испы́тываю нѣ́которую н. въ егó присýтствіи նորա ներկայութեամբ ես միշտ ինձ ճնշուած եմ զգում:

Нелоги́ч|ность ի. հակատրամաբանութիւն. **-ный** ած. հակատրամաբանական:

Нелóж|но մ. անպատիր, անսուտ կերպով, իսկութեամբ. **-ность** ի. անպատիրութիւն, անսուտութիւն, իսկութիւն. **-ный** ած. անպատիր, անսուտ, իսկ, ճշմարիտ:

Нельзя́ դէմք. չէ կարելի, մարթ չէ. этого н. сдѣ́лать; какъ н. лýчше խիստ լաւ, որից լաւ անկարելի է, անհնար է. дó нéльзя սաստիկ, սաստկապէս, տ. Дóнéльзя.

Нелóмкій ած. ոչ դիւրաբեկ, ոչ փուխր:

Нéльма ի. կնդ. Salmo nelma, սիբիրական սաղ'ման (ձուկ):

Нелѣ́|пица ի. անհեթեթ, անճահ, անմիտ խօսքեր, բանդագուշանք. **-по** մ. անհեթեթաբար, անճահաբար, անմտաբար. это н. այդ անճահ, անմիտ բան է. **-пость** ի. 1, անմտութիւն,

անհեթեթութիւն, անճահութիւն. 2, տ. Нелѣпица; **-пый** ած. 1, անմիտ, անհեթեթ, անճահ, անհամ. 2, անդեղ, տգեղ, անվայելուչ:

Нелюбо́вь է. սիրոյ պակասութիւն, թշնամութիւն, ատելութիւն:

Нелюбозна́тель‖ность է. անհետաքրքրութիւն, անշահագրգռութիւն, անուսումնասիրութիւն. **-ный** ած. անհետաքրքիր, անշահագրգիռ, անուսումնասէր, ոչ ուշիմ, անուշիմ:

Нелю́бъ, á, о ած. ոչ սիրելի, անգուրեկան. нелюба́ она́ мнѣ.

Нелюди́‖мка է. մարդատեաց, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող կին, աղջիկ. **-мость** է. **-мство** չ. մարդատեցութիւն, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափում. **-мъ** ա. մարդատեաց, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող. **-мый** ած. մարդատեաց, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող, խորշ արարող, վայրենի:

Нема́‖ло մ. ոչ սակաւ, բաւական. **-лова́жность** է. կարեւորութիւն. **-лова́жный** ած. ոչ աննշան, կարեւոր. **-лый** ած. ոչ նուազ, զգալի, բաւականաչափ մեծ:

Неме́длен‖но մ. անյապաղ, իսկոյնեւեթ. **-ный** ած. անյապաղ, անդանդաղ, շտապ:

Немерца́емый ած. մշտափայլ, անաղօտ, անմար[ելի]:

Немилосер‖діе չ. անգթութիւն, անողորմութիւն. **-дно, -до** մ. անգթաբար, անողորմաբար. **-дный, -дый** ած. անգութ, անողորմ, անագորոյն:

Неми́лость է. ապաշնորհութիւն. попа́сть, впасть въ н. աչքից ընկնել, շնորհից զրկուել:

Немину́е‖мо մ. անխուսափելի կերպով. **-мость** է. անխուսափելիութիւն. **-мый** ած. անխուսափելի, անզերծանելի:

Немно́‖гій ած. քիչ, սակաւ. немно́гіе, ихъ ա. յ. քչերը. н. его́ понима́ли; немно́гое չ. մի փոքր, չնչին բան. **-го** մ. 1, քիչ, մի քիչ. փոքր ինչ. подожди́ н.; 2, մի քանի, քիչ, մի քիչ. **-жечко, -жко** նւզ. տ. Немно́го.

Немо́жется, занемогло́сь չ. դէմք. տկարանալ, լաւ տկար, հիւանդ զգալ. мнѣ немо́жется ես տկար եմ, ես ինձ հիւանդ եմ զգում. ему́ занемогло́сь նա տկարացաւ, հիւանդացաւ:

Немолодо́й ած. ոչ երիտասարդ, ոչ ջահել. онъ о́чень не́молодъ նորան այլեւս երիտասարդ չէ կարելի անուանել:

Немол‖чно մ. անդադար, առանց լռելու. **-чный** ած. անդադար, շռող, շղագարող:

Немо́‖чь (-могу -мо́жешь -мо́гутъ; -мо́гъ -гла́, о́), занем—, չ. чѣмъ մի բանով տկարանալ, անկարանալ. **-(не́-)чь** է. տկարութիւն, հիւանդութիւն, խօթութիւն, ցաւագարութիւն. паду́чая, зла́я н. նուաղկոտութիւն. блѣ́дная, дѣ́вичья н. սպիտակարիւնութիւն. **-щно́й** ած. թոյլ, անկարող. հիւանդ, տկար, սխտամէտ. **-(не́-)щность** տ. Не́мощь; **-(не́-)-щный** տ. Немощно́й; духъ бодръ, а плоть не́мощна; **-(не́-)щь** տ. Не́мочь.

Нему́дрый ած. ոչ իմաստուն, պարզ, հասարակ: [կարելի, անխրագործելի:

Немы́слимый ած. անթոյլատրելի. ան-

Немы́тый ած. չլուացած. гря́зная, н—ая шерсть.

Ненави́‖дѣніе չ. ատելը, ատելութիւն. **-дѣть** (-жу -дятъ), возн—, ն. ատել. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. про́тивъ кого́, чего́ մէկին, մի բանի թշնամութեամբ, ատելութեամբ վերաբերուել. **-стливый** ած. ատող, հակուած, մէշ ամէն բան ատելու. **-стникъ** ա. **-стница** է. ատող, թշնամի այր, կին. **-стничать** տ. Ненави́ствовать; **-стно** մ. ատելութեամբ. **-стный** ած. 1, ատող. 2, ատելի. **-(не́-)сть** է. ատելութիւն. пита́ть къ кому́-ли́бо н. դէպի մէկն ատելութիւն տածել. онъ сдѣ́лалъ э́то по н—и ко мнѣ նա այդ արաւ ինձ ատելով:

Ненагля́д‖ность է. 1, չնաշխարհիկութիւն, չքնաղութիւն, խիստ գեղեցկութիւն. 2, անպրոշութիւն. **-ный** ած. 1, խիստ գեղեցիկ, չքնաղ, չնաշխարհիկ, աչքի լոյս (որին նայելուց չես կշտանայ). 2, ոչ պարզ, անորոշ:

Ненадёж‖но մ. անյուսալի կերպով, անվստահելի կերպով. **-ность** է. անյուսալիութիւն, անվստահելիութիւն. **-ный** ած. անյուսալի, անվստահելի. н—ое здоро́вье թոյլ առողջութիւն, վատառողջութիւն. н. человѣ́къ.

Нена́доб‖ность է. անկարեւորութիւն, անհարկաւորութիւն. по н—и продаётся каре́та; **-ный** տ. Нену́жный.

Ненадо́лго մ. ոչ երկար ժամանակով:

Ненака́зан‖но մ. չպատժուած, անպատիժ կերպով. **-ность** է. անպատժութիւն, չպատժուած լինելը. **-ный** ած. անպատիժ, չպատժուած:

Ненаказу́е‖мость է. անպատժականութիւն. **-мый** ած. անպատժական, -ժելի:

Ненаро́‖комъ, -чно մ. առանց դիտաւորութեան, պատահաբար. **-чный** ած. առանց դիտաւորութեան պատահած, պատահական:

Ненаруши́‖мость է. անխախտելիութիւն, անքակտելիութիւն (դաշինքի). **-мый** ած. անխախտելի, անքակտելի, անդրժելի:

Нена́‖стливость է. անձրեւայնութիւն, եղայնութիւն, խառն եղանակ. **-стливый** ած. անձրեւային, եկային, մրգապատ, մառախլապատ. н—ая пого́да տ. Нена́стье; **-стность, -стный** տ. Нена́стливость, -стливый; **-стье** չ. անձրեւային և մառախլապատ եղանակ, խառն եղանակ:

Ненасыти́‖мо մ. անյագութեամբ, -գաբար. онъ н. жела́етъ бога́тства и поче́стей; **-мость** է. անյագութիւն. **-мый** ած. անյագ, անկշտում. у него́ н—ая а́лчность къ де́ньгамъ նա անչափ արծաթասէր է:

Ненасы́‖тникъ ա. **-тница** է. անկուշտ, անկշտում այր, կին. **-тность** է. անյագութիւն, անկշտութիւն. **-тный** ած. անկուշտ, անկշտում, անյագ, անյագուրդ:

Ненатура́ль‖но մ. անբնականաբար. **-ный** ած. անբնական:

Нену́жный ած. անկարեւոր, ոչ հարկաւոր, ոչ կարեւոր:

Необду́ма‖нно մ. անխորհրդաբար, անզգոյշ. говори́ть, разсужда́ть н.; **-нность** է. անխորհրդութիւն, անզգուշութիւն. н. поведе́нія, рѣче́й; **-нный** ած. անխորհուրդ, չըմտածած, չկշռադատած, անզգոյշ. н—ыя слова́.

Необезпе́ченный ած. չ'ապահոված, անապահով: [ռանց թաղցնելու:

Необину́ясь բյ. մ. անկեղծ,-ծօրէն, ա-

Необита́емый ած. անբնակ:

Необмо́ка ի. բս. Adianthum, ձարխոտ:

Необожжённый ած. չթրծած. н—ая глйна.

Необозри́‖мость ի. միանգամից աչքի առնելու, տեսնելու անկարելիութիւն, անծայրութիւն, անհունութիւն, *անչափութիւն, *ամբաւութիւն. **-мый** ած. որ չէ կարելի միանգամից աչքի առնել, միանգամից տեսնել, *անչափ, *անծայր, ան(մ)բաւ, անհուն, անհամար. н. океа́нъ; н—ое во́йско; н—ое простра́нство.

Необори́‖мость ի. անպարտելիութիւն. **-мый** ած. անպարտելի, անյաղթելի:

Необрабо́тан‖ность ի. անմշակութիւն. **-ный** ած. անմշակ:

Необразо́ва‖нность ի. անկրթութիւն, բրտութիւն. **-нный** ած. անկիրթ, անուսում. անտաշ, բիրտ:

Необрѣ́‖занецъ, нца, **-занникъ** ա. անթլփատ. **-занный** ած. անթլփատ:

Необу́здан‖но մ. սանձարձակութեամբ, -կարար, ապերասանաբար, անզուսպ կերպով. **-ность** ի. սանձարձակութիւն, ապերասանութիւն. **-ный** ած. անսանձ, անզուսպ, սանձարձակ, ապերասան. н—ая ло́шадь; н—ыя стра́сти.

Необу́‖тикъ ա. **-тка** ի. **-(не́-)ть** հոլ. բոկոտն, բոբիկ այր, կին. **-тый** ած. բոկոտն, բոբիկ:

Необходи́‖мо մ. անհրաժեշտ, անպայման, անպատճառ. мнѣ н. ну́жно его́ ви́дѣть; դէմ. անհրաժեշտ է. н., что́бы ты оста́лся здѣсь; **-мость** ի. անհրաժեշտութիւն. по н—и կարիքից, հարկից ստիպուած. э́то поста́вило меня́ въ н. прода́ть моё имѣ́ніе այդ ինձ հարկադրեց ին. **-мый** ած. անհրաժեշտ, խիստ կարևոր, հարկաւոր. са́мое н—ое ամենաանհրաժեշտ բանը. пи́ща н—ма для жи́зни կերակուրը կեանքի համար անհրաժեշտ է:

Необходи́тель‖ность ի. անվարեգողութիւն, անսիրալիրութիւն. **-ный** ած. անվարեգող, ոչ սիրալիր. ոչ հեզահամբոյր:

Необъе́мле‖мость ի. **1**, տ. Необъя́тность; **2**, անհասանելիութիւն, անիմանալիութիւն. **-мый** ած. **1**, տ. Необъя́тный; **2**, անհասանելի, անիմանալի, անըմբռնելի:

Необъясни́мый ած. անբացատրելի, անմեկնելի. его́ поведе́ніе н—мо.

Необъя́т‖но մ. անբովանդակելի, անչափ, անսահման կերպով. **-ность** ի. անբովանդակելիութիւն, անհունութիւն, անեզրութիւն, ամ(ն)բաւութիւն. **-ный** ած. անբովանդակելի, անչափ, անսահման, անհուն, անեզր, ամ(ն)բաւ, ամ(ն)բաւելի:

Необыкнове́н‖но մ. անսովոր կերպով, արտասովոր կերպով. **-ность** ի. արտասովորութիւն. **-ный** ած. անսովոր, արտասովոր, արտակարգ կարգի. н. человѣ́къ.

Необыча́й‖но, -ность, -ный տ. Необыкнове́нно, -нность, -нный.

Необы́ч‖но, -ность, -ный տ. Необыкнове́нно, -нность, -нный; въ необы́чный часъ անսովոր ժամին:

Необяза́тельный ած. ոչ պարտաւորեցուցիչ, ոչ պարտադիր:

Неограни́чен‖но մ. անսահման կերպով. **-ность** ի. անսահմանութիւն. н. вла́сти; **-ный** ած. անսահման, անկաշկանդ, *բացարձակ. н—ая власть; н—ое честолю́біе.

Неодина́‖кій ած. ոչ միակերպ, ոչ միատեսակ, անհաւասար. **-ково** մ. անհաւասար կերպով:

Неоднокра́т‖но մ. յաճախակի, սէպ սէպ, բազմիցս, շատ անգամ. **-ный** ած. յաճախակի, յաճախ:

Неодо‖бре́ніе չ. չհաւանութիւն. **-бри́тельно** մ. չհաւանութեամբ, անհամակրական եղանակով. **-бри́тельный** ած. անհաւան, չհաւան, չհաճ, չհաւանող, անհամակրական:

Неодолжи́тель‖ность ի. ամարդութիւն. **-ный** ած. ամարդի, սառնասիրտ, անկարեկից: [мо, -мый.

Неодоли́‖мо, -мый տ. Непреодоли́-

Неодушевлён‖ность ի. անշնչութիւն, անկենդանութիւն. **-ный** ած. անշունչ, անկենդան:

Неожи‖да́емо մ. աննպասելի, անակընկալ կերպով. **-да́емость** ի. աննպասելիութիւն, անակնկալութիւն. **-да́емый** ած. աննպասելի, անակնկալ. **-данно** մ. յանկարծ, աննպաս, անակնկալ կերպով. **-данность** ի. աննպասելիութիւն, անակնկալութիւն, յանկարծահասութիւն. э́то для меня́ н. այդ ինձ համար աննպասելի [բան] էր. н. посѣще́нія; **-данный** ած. յանկարծ, աննպաս, անակնկալ, յանկարծահաս. н—ое нападе́ніе; н—ая при́быль; н—ое собы́тіе.

Некато‖лици́змъ ա. **-ли́чество** չ. նոր կաթոլիկութիւն:

Неоконча́тельный ած. ոչ վերջնական. չվերջացած. н—ое наклоне́ніе քերկ. անորոշ, աներևոյթ եղանակ: [րի:

Неоко́нченный ած. չվերջացրած, թե-

Неоло‖ги́змъ ա. նորաբանութիւն. **-ги́ческій** ած. նորաբանութեան, -նական. **-гія** ի. (յն.) նորաբանութիւն. **-гъ** ա. նորաբան:

Неопа́сный ած. անվտանգ, ոչ վտանգաւոր:

Неопи́‖санный, -су́емый ած. աննկարագրելի, անճառելի:

Неопла́т‖но մ. անվճար. н. задолжа́ть պարտքերի մէջ թաղուիլ, խեղդուիլ. **-ность** ի. **1**, անվճարելիութիւն, անվճարելի, անհատուցանելի լինելը. н. до́лга; **2**, անկարողութիւն վճարելու, հատուցանելու. н. должника́; **-ный** ած. **1**, անվճարելի, անհատուցանելի. н. долгъ; **2**, անկարող վճարելու. н. должни́къ.

Неопредѣ‖лённо մ. անորոշ կերպով. отвѣча́ть н.; **-лённость** ի. անորոշութիւն. **-лённый** ած. անորոշ. н—ыя мы́сли; уѣ́хать на н—ое вре́мя; н—ое уравне́ніе ալգ. անորոշ հաւասարութիւն. н—ое наклоне́ніе քերկ. անորոշ, աներևոյթ եղանակ. **-ли́мость, -ли́тельность** ի. անորոշելիութիւն. **-ли́тельный, -ли́мый** ած. անորոշելի:

Неопровер‖га́емость, -га́емый տ. Неопровержи́мость, -мый; **-жи́мо** մ. ան-

հերքելի, անժխտելի կերպով. **-жи́мость** ի. անհերքելիութիւն, անժխտելիութիւն. **-жи́мый** ա. անհերքելի, անժխտելի. н—ыя доказа́тельства; н—ые до́воды.

Неопря́т||но մ. անմաքրութեամբ, անմաքուր կերպով. **-ность** ի. անմաքրութիւն, անմաքրասիրութիւն. **-ный** ա. անմաքուր, անմաքրասէր:

Нео́пыт||ность ի. անփորձութիւն. **-ный** ա. անփորձ, անվարժ, համբակ. н. человѣ́къ; онъ нео́пытенъ въ э́томъ дѣ́лѣ.

Неоргани́ческій ա. անօրգանական, անգործարանաւոր. н—ія тѣла́.

Неоску́||дный, -дѣва́емый ա. անսպառ, -ռելի, աննուազ, -զելի:

Неосла́б||но մ. անդուլ, անդադար, անխոնջ. **-ность** ի. անդուլութիւն, անդադարութիւն, անխոնջութիւն. **-ный** ա. անդուլ, անդադար, անխոնջ. *եռանդուն, խիստ. н. надзо́ръ; н—ое попече́ніе.

Неосмотри́тель||но մ. անզգուշաբար, անշրջահայեաց կերպով. **-ность** ի. անզգուշութիւն, անշրջահայեացութիւն. **-ный** ա. անզգոյշ, անշրջահայեաց, ոչ շրջահայեաց, ոչ շըրջանկատ:

Неоснова́тель||но մ. անհիմն կերպով. **-ность** ի. հիմքից զուրկ, անհիմն լինելը, անհաստատութիւն. **-ный** ա. անհիմն, անհաստատ. н—ое предположе́ніе; н—ыя притяза́нія.

Неоспори́||мо մ. անհերքելի, անժխտելի կերպով. **-мость** ի. անհերքելիութիւն, անժխտելիութիւն. **-мый** ա. անհերքելի, անժխտելի:

Неосторо́ж||но մ. անզգուշաբար, անզգուշութեամբ. поступа́ть н.; **-ность** ի. անզգուշութիւն. **-ный** ա. անզգոյշ. н. въ слова́хъ; н. человѣ́къ; н. посту́покъ.

Неосуществи́||мость ի. անիրագործելիութիւն. **-мый** ա. անիրագործելի. н—ыя мечты́.

Неосѣ́дланный ա. չթամբած, անթամբ. ѣ́хать на н—ой ло́шади.

Неосѣ́д||лость ի. անտուն անտեղութիւն. թափառաշրջիկութիւն. **-лый** ա. **1**, անտուն անտեղ, անտուն անտէր. **2**, թափառաշրջիկ, թափառական, վաչկատուն:

Неосяза́||емость ի. անշօշափելիութիւն. **-емый** ա. անշօշափելի:

Неотверга́||емость ի. անժխտելիութիւն, անմերժելիութիւն. **-емый** ա. անժխտելի, անմերժելի:

Неотврати́||мо մ. անխուսափելի կերպով. **-мость** ի. անխուսափելիութիւն. **-мый** ա. անխուսափելի, անխափանելի, անդիմադրելի:

Неотвѣ́тственный ա. ոչ պատասխանատու:

Неотвя́з||ный տ. Неотвя́зчивый; **-чивость, -чивый** տ. Безотвя́зность, -ный.

Неотёсанный ա. **1**, անտաշ, չկոփած. н. ка́мень; **2**,* անտաշ, անկիրթ, բիրտ. н. болва́нъ.

Неот||клони́мый, -кло́нный ա. որի առաջն առնել չէ կարելի, անխուսափելի, անխափանելի, անդիմադրելի:

Нео́ткуда մ. ոչ մի տեղից. ему́ н. о томъ знать նա ոչ մի տեղից այդ չէ կարող իմանալ:

Неотлага́тельно մ. անյապաղ. առանց յետաձգութեան:

Неотло́ж||но մ. անյապաղ. **-ность** ի. անյետաձգելիութիւն, անյապաղութիւն. **-ный** ա. անյապաղ, -գելի, անյետաձգելի, անհրաժեշտ. н—ое дѣ́ло.

Неотлу́ч||но մ. անմեկին. онъ былъ н. при нёмъ; **-ность** ի. անմեկինութիւն (տեղից). մշտակայութիւն. **-ный** ա. **1**, անմեկին, իրբէք իր տեղից չհեռացող, մշտակայ. **2**, անբաժան. н. спу́тникъ.

Неотмыка́емый ա. արև. անբացելի, անբանալի (որ կեղծ բանալիով չի բացւում):

Неотмѣ́||нно մ. անփոփոխ կերպով. **-нный** ա. անփոփոխ, առանց փոփոխութեան. **-ня́емость** ի. անփոփոխելիութիւն, անյեղաշրջելիութիւն. **-ня́емый** ա. անփոփոխելի, անյեղաշրջելի:

Неотпусти́тельный ա. աններելի, անթողլի (մեղք):

Неотрази́||мость ի. անվանելիութիւն. **-мый** ա. անվանելի:

Неотрица́е||мость, -мый տ. Неоспори́мость, -мый.

Неотрѣ||ша́емость, -ши́мость ի. անպաշտօնանկութիւն, հաստատութիւն (պաշտօնի մէջ). **-ша́емый, -ши́мый** ա. հաստատ (պաշտօնի մէջ), որին չէ կարելի պաշտօնանկ անել:

Неотсту́п||но մ. թախանձագին, անդադար. проси́ть н.; н. тре́бовать чего́ խըստիւ մի բան պահանջել. преслѣ́довать кого́ н. մէկին անդադար հալածել. **-ность** ի. թախանձանք, ժտողութիւն. **-ный** ա. թախանձագին, անմերժելի. н—ая про́сьба; н. человѣ́къ աներես մարդ, որից ազատուել չէ լինում. н—ая мысль սեւեռեալ միտք:

Неотхо́д||ность ի. **1**, տ. Неотлу́чность; **2**, տ. Неотчужда́емость; **-ный** ա. **1**, մշտական, յարակից, անմեկին. **2**, տ. Неотчужда́емый.

Неотчужда́е||мость ի. անվթարելիութիւն. **-мый** ա. անվթարելի, անօտարակալելի:

Неотъе́мле||мость ի. անկապտելիութիւն. **-мый** ա. անկապտելի. н—ое пра́во; н—ая со́бственность.

Неофи́тъ ա. (յն.) երախայ:

Неофиціа́ль||но մ. ոչ պաշտօնապէս. **-ный** ա. ոչ պաշտօնական:

Неохо́||та ի. չկամութիւն, տհաճութիւն, անյօժարութիւն. мнѣ н. ѣ́хать на балъ ես ցանկութիւն չունիմ պարահանդէս գնալու. **-тно** մ. չկամութեամբ, ոչ յօժարութեամբ:

Неоцѣ||нённость ի. անգնահատելիութիւն. **-нённый** ա. չգնահատուած. անգին. **-ни́мость, -ни́мый** տ. Неоцѣнённость, -нённый.

Неощути́тель||ность ի. անզգալիութիւն. **-ный** ա. անզգալի, աննկատելի:

Непамятозло́||бивый ա. անյիշաչար. **-біе** չ. անյիշաչարութիւն:

Непа́||рность ի. անզոյգութիւն, անհամապատասխանութիւն. **-рный** ա. անզոյգ, միմեանց զոյգ, ‛թայ‛ չեկող. н—ыя чи́сла կիճատ, կենտ թուեր:

Непаху́чій ած. անհոտ, անհոտաւէտ, անբոյր, առանց հոտի, առանց բուրմունքի։

Не́пашь ի. չվարած, չհերկած հող։

Непереводи́вшійся բ., ած. անսպառ, անվերջ, անհատնում. н—іеся долги́.

Непереводи́мый ած. անթարգմանելի, անփոխադրելի. н—ое сло́во.

Непереходя́щій глаго́лъ քեր. չէզոք բայ։

Непеча́тный ած. անտպագրելի, *գռեհկական, լկիրշ, խայտառակ. н—ое сло́во.

Непла́||вкій ած. անհալ, չհալուող. **-вкость** ի. անհալութիւն։

Непла́||та ի. **-тёжъ** ա. չվճարելը, չհատուցանելը. н. до́лга; **-те́льщикъ** ա. **-те́льщица** ի. 1, չվճարող, չհատուցանող մը, կին. 2, անհարկահատոյց (նորագոյն աղանդաւոր, որ հարկ վճարելուց հրաժարուում է)։

Непло́||діе չ. **-дность** ի. **-доро́діе** չ. անպտղութիւն, անպտղաբերութիւն. ամլութիւն. **-дный, -доро́дный** ած. անպտուղ. ամուլ։

Непло́т||ность ի. անխտութիւն. **-ный** ած. անխիտ, ոչ խիտ, ոչ հոծ, նօսր։

Непобори́мый տ. Непобѣди́мый.

Непобѣди́||мость ի. անպարտելիութիւն. անյաղթութիւն, -թելիութիւն. **-мый** ած. անպարտելի, անյաղթելի, անյաղթ։

Непова́дный ած. 1, անդուրեկան, անհրապոյր, ոչ գրաւիչ, ոչ հրապուրիչ. чтобъ ему́ въ друго́й разъ н. бы́ло… որպէս զի նա այլ եւս չանէ, այլ եւս չուզենայ… 2, խիստ, երես չտուող, չփայփայող։

Непови́н||но մ. անմեղ, անմեղ տեղ, զուր, անարդար կերպով. **-ность** ի. անմեղութիւն. **-ный** ած. 1, անմեղ, անպարտ. 2, անկախ. онъ никому́ непови́ненъ նա ոչոքից կախում չունի։

Непови||нове́ніе չ. անհնազանդութիւն. **-ну́ющійся** ած. անհնազանդ, ըմբոստ։

Неповоро́тли||вость ի. անշնորհքութիւն, դանդաղութիւն, անարիութիւն, ‘թամբալութիւն‘. **-вый** ած. անշնորհք, դանդաղ, անարի, ծանրաշարժ, ‘թամբալ‘։

Неповреждённый ած. անվնաս, չվնասուած։

Непого́||да ի. վատ, ձախորդ եղանակ. **-дливый, -дный** ած. վատ, ձախորդ, անձրեւային, փոթորկալից. **-(пе́—)дь** տ. Непого́да.

Непогрѣши́||мость -тельность ի. անմեղանչականութիւն, անսխալականութիւն. **-мый, -тельный** ած. անվրէպ, անմեղանչական, անսխալական։

Неподалёку մ. ոչ հեռու, մօտիկ։

Неподатли||вость ի. 1, չզիջողութիւն, կամակորութիւն, յամառութիւն. 2, անհեղահամբոյրութիւն. 3, ժլատութիւն, գծուծութիւն, կծծիութիւն. **-вый** ած. 1, չզիջանող, կամակոր, յամառ, իր ասածի. 2, անհեղահամբոյր, ոչ սիրալիր. 3, ժլատ, գծուծ, կծծի։

Неподатно́й ած. անհարկատու, ոչ հարկատու։

Неподве́рженный ած. չենթարկուած։

Неподви́ж||но մ. անշարժ կերպով. **-ность** ի. անշարժութիւն. **-ный** ած. անշարժ, կայուն, հաստատուն. н—ые пра́здники; н—ыя звѣ́зды.

Неподвла́стность ի. անստորադրելութիւն. н. зако́намъ чужо́й страны́.

Неподвѣ́домствен||ность ի. անենթակայութիւն, ենթակայ չլինելը. **-ный** ած. անենթակայ, ենթակայ չլինելը (այս ինչ ատենին)։

Неподдѣ́ль||ность ի. անխարդախութիւն, հարազատութիւն. **-ный** ած. անխարդախ, չխարդախած, չկեղծած, հարազատ։

Неподку́п||ность ի. անկաշառութիւն, -ռելիութիւն. **-ный** ած. անկաշառ, անկաշառելի. быть н—ымъ.

Непод||лежа́ніе չ. չենթարկուելը. **-ле́жность** ի. взыска́нію իրաւ. դատական պահանջի անենթակայութիւն։

Неподра||жа́емо մ. աննման կերպով. **-жа́емость** ի. աննմանութիւն, աննմանելիութիւն. **-жа́емый** ած. աննման, աննմանելի։

Неподсту́п||ность, -ный տ. Непристу́пность, -ный.

Неподсу́д||ность ի. անենթակայութիւն (դատական ատենի). **-ный** ած. ոչ ենթակայ, անենթակայ (դատական ատենին)։

Неподходя́щій ած. անյարմար, աննպատակայարմար. мнѣ э́то дѣ́ло н—щее.

Неподчинённость ի. անստորադրելութիւն, անհպատակութիւն, անկախութիւն։

Непозво́ленный ած. չթոյլատրած, անթոյլատրելի։

Непозволи́тель||ность ի. անթոյլատրելիութիւն. **-ный** ած. անթոյլատրելի։

Непоко́йный ած. անհանգիստ։

Непоколеби́||мо մ. անշարժ, անսասան [կերպով]. **-мость** ի. անշարժութիւն, անխախտութիւն, անսասանութիւն, հաստատութիւն. **-мый** ած. անդրդուելի, անշարժ, աննկուն, անխախտ, անսասան, հաստատ. н—ое му́жество աննկուն քաջութիւն։

Непоко́р||ность ի. անհնազանդութիւն, հեստութիւն, ըմբոստութիւն, ստամբակութիւն. **-ный** ած. անհնազանդ, հեստ, ըմբոստ, ստամբակ. **-ство** չ. տ. Непоко́рность.

Непокры́тый ած. չծածկած. բաց. н—ая голова́.

Непол||новѣ́сность ի. անկշռութիւն. քաշի, կշռի պակասութիւն. **-новѣ́сный** ած. անկշիռ, քաշապակաս, կշռապակաս. н. черво́нецъ.

Неполнопра́в||ность ի. իրաւական անհաւասարութիւն. իրաւական անձեռնհասութիւն. **-ный** ած. անհաւասար իրաւունքով. անձեռնհաս (իրաւական տեսակէտից)։

Непол||нота́ ի. թերակատարութիւն, պակասաւորութիւն. **-ный** ոչ լիք, ոչ լեցուն, ոչ լիակատար, թերի, թերակատար, պակասաւոր։

Непомѣ́р||но մ. չափազանց, չափից դուրս. **-ность** ի. չափազանցութիւն. **-ный** ած. չափից դուրս, ուժից վեր, չափազանց։

Непоня́||тливость ի. անհասկացողութիւն. **-тливый** ած. անհասկացող. **-тность** ի. անհասկանալիութիւն. **-тный** ած. անհասկանալի։

Непоправи́||мо մ. անուղղայ կերպով. **-мость** ի. անուղղայութիւն. **-мый** ած. անուղղայ, անուղղելի։

Непопуля́р||ность ի. անժողովրդակա-

նութիւն. **-ный** ած. ոչ ժողովրդական, անժողովրդական։

Непоро́ч‖ность ի. անբծութիւն, անարատութիւն. **-ный** ած. անբիծ, անարատ, անբամբասելի։

Непоря́‖докъ, -дочность, -дочный տ. Безпоря́докъ, -дочность, -дочный.

Непоси́ль‖ность ի. անհնարին դժուարութիւն. **-ный** ած. խիստ դժուար, անհնարին, ուժից վեր։

Непослу‖ша́ніе չ. անհնազանդութիւն, անլսողութիւն. **-шливость** ի. անհնազանդութիւն (յատկական). **-шливый** ած. անհնազանդ [բնաւորութեամբ]. **-шность** ի. տ. Непослуша́ніе; **-шный** ած. անհնազանդ, ստանազանող։

Непослѣ́дователь‖но մ. անհետեւողաբար. **-ность** ի. անհետեւողականութիւն. **-ный** ած. անհետեւողական, անճահ։

Непосре́дствен‖но մ. անմիջապէս. **-ность** ի. անմիջականութիւն. **-ный** ած. անմիջական։

Непости‖га́емость, -га́емый տ. Непостижи́мость, -мый; **-жи́мо** մ. անհասկանալի, անըմբռնելի կերպով. **-жи́мость** ի. անհասկանալիութիւն, անըմբռնելիութիւն. **-жи́мый** ած. անհասկանալի, անըմբռնելի, անհասանելի։

Непостоя́н‖никъ ա. **-ница** ի. անհաստատ, -տատակամ, փոփոխամիտ այր, կին. **-ничать** չ. անհաստատ, փոփոխական լինել. **-но** մ. ոչ մշտապէս. **-ный** ած. անհաստատ, անյարատեւ, փոփոխական, փոփոխամիտ. н—ая жизнь թափառականութիւն. н. хара́ктеръ; быть н—ымъ въ любви́; **-ство** չ. անհաստատութիւն, անհաստատակամութիւն, անյարատեւութիւն, փոփոխականութիւն, փոփոխամտութիւն. н. пого́ды; н. хара́ктера; н—а мо́ды; **-ствовать** (-вую -ютъ) տ. Непостоя́нничать.

Непосты́дный ած. ոչ ամօթալի։

Непосѣ́‖да հ.ը. **-дка** ի. **-дъ** ա. անհանգիստ, անխաղաղ, 'անդնջում', 'անպարար' այր, կին. онъ большо́й н.

Непоти́змъ ա. (լտ.) ազգականներին [ն գոյց տուած] հովանաւորութիւն, խնամէականութիւն։

Непотре́б‖никъ ա. **-ница** ի. խառնակեաց, ցոփ, վավաշոտ, անբարոյական այր, կին. **-но** մ. ցոփութեամբ, ցոփաբար, խառնակեցութեամբ. **-ность** ի. **1**, անպիտանութիւն. **2**, ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, խառնակեցութիւն. **-ный** ած. **1**, անպէտք, անպիտան, անօգտակար. **2**, ցոփ, անբարոյական, խառնակեաց. н—ая же́нщина; **-ство** չ. ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, գիջութիւն, խառնակեցութիւն։

Непохва́льный ած. ոչ գովասանական։

Непоча‖то́й ած. դեռ եւս չշօշափուած, անձեռնմխելի մնացած, կուսական, անարատ. **-тость** ի. անձեռնմխելիութիւն, կուսութիւն. անարատութիւն։

Непо‖чте́ніе չ. անյարգութիւն, անյարգական վերաբերմունք. оказа́ть кому́ н., неуваже́ніе; **-чти́тельно** մ. անյարգաբար. **-чти́тельность** ի. անյարգութիւն, անպատկառութիւն. **-чти́тельный** ած. անյարգական, անպատկառ։

Не́почто (не по что) մ. զուր, իզուր, զուր տեղը, ապարդիւն։

Непра́‖вда ի. **1**, սխալ բան, սուտ, ստութիւն. **2**, անիրաւութիւն, անարդարութիւն. **3**, մ. սուտ է. **-вди́вый** ած. անարդար. սխալ, կեղծ։

Неправдоподо́‖біе չ. անհաւանականութիւն. **-бно** մ. անհաւանականաբար. э́то н. այդ անհաւանական է. **-бность** ի. տ. Неправдоподо́біе; **-бный** ած. անհաւանական, անհաւատալի։

Непра́вед‖но մ. անարդար կերպով, անիրաւաբար, **-ность** ի. անարդարութիւն, անիրաւութիւն. **-ный** ած. անարդար, անիրաւ։

Непра́виль‖но մ. անկանոն կերպով. **-ность** ի. **1**, անճշտութիւն, սխալ. **2**, անկանոնութիւն. **-ный** ած. **1**, ոչ ճիշտ, սխալ. н. перево́дъ; **2**, անկանոն. н. глаго́лъ արտաքին բայ. н—ыя черты́ лица́.

Неправосла́вный ած. եւ գ.ոյ. ա. ոչ ուղղափառ, չարափառ։

Неправоспосо́б‖ность ի. անիրաւահասութիւն. **-ный** ած. անիրաւահաս. несовершеннолѣ́тніе неправоспосо́бны распоряжа́ться своимъ иму́ществомъ.

Непра́‖во ած. անարդարացի, անարդար կերպով. **-вость** ի. անարդարութիւն. **-восу́діе** չ. անարդար, անիրաւ դատաստան. **-восу́дный** ած. անարդար, անիրաւ. **-вота́** տ. Непра́вость; **-вый** ած. անարդար, կեղծ, սուտ. н. доно́съ; онъ непра́въ նա մեղաւոր է։

Непра́зд‖ность ի. **1**, անպարապութիւն. **2**, յղ(ի)ութիւն. **-ный** ած. **1**, անպարապ, զբաղուած. **2**, ոչ դատարկ. н—ая, ой ի. յղի կին։

Непракти́ч‖ность ի. անգործնականութիւն, գործնական չլինելը. **-ный** ած. անգործնական, ոչ գործնական. н. человѣ́къ.

Непредвидѣ́нный ած. չնախատեսած, յանկարծական։

Непредусмотри́тель‖ность ի. անըղդուշութիւն. **-ный** ած. անզգոյշ, անկանխատես։

Непреклон‖но մ. անդրդուելի կերպով. անողոքելի կերպով. **-ность** ի. անդրդուելիութիւն. անողոքելիութիւն. **-ный** ած. անյողդողդ, անդրդուելի. անողոքելի. н. въ своёмъ намѣ́реніи իր դիտաւորութեանը հաստատ է։

Непрело́ж‖но մ. անխախտ, անսասան, անփոփոխ, անփոփոխելի [կերպով]. **-ность** ի. անխախտութիւն, անսասանութիւն, անփոփոխութիւն. **-ный** ած. անփոփոխ, -խելի, անխախտ, -տելի. непрело́жны судьбы́ во́ли Бо́жьей; н—ые зако́ны приро́ды.

Непремѣ́н‖но մ. անպատճառ, անպայման անշուշտ. я н. э́то сдѣ́лаю; **-ность** ի. անհրաժեշտութիւն. **-ный** ած. անփոփոխելի, անհրաժեշտ, հաստատ. н. секрета́рь մշտական քարտուղար. э́то н—ое жела́ніе Госуда́ря այդ թագաւորի սեղուհ, յատուկ ցանկութիւնն է. н—ое усло́віе անհրաժեշտ պայման։

Непреобори́‖мость, -мый տ. Непреодоли́мость -ли́мый.

Непреодоли́‖мость ի. անպարտելիութիւն. **-мый** ած. անպարտելի, անյաղթելի,

աննկուն. н—ое желаніе; н—ое препятствіе; н—ая сила.

Непрепятстве||нность է. առանց արգելքի լինելը, անխափանութիւն. **-нный** ած. անարգել, անխափան:

Непререкае||мость է. անժխտելիութիւն. **-мый** ած. անժխտելի, անհերքելի:

Непрерыв||но Տ. անընդհատ կերպով. **-ность** է. անընդհատութիւն. **-ный** ած. անընդհատ, անընդմիջելի, մշտական, չ'ընդմիջուող. н—ое движеніе; н. шумъ; н—ая лихорадка.

Непреста́н||но Տ. անդադար. **-ность** է. անդադար լինելը, մշտականութիւն. **-ный** ած. անդադար, անընդհատ, մշտական:

Непреткнове́нный ած. եկ. սւ. գայթակղութիւն չպատճառող, անարատ, անբասիր:

Непреходи́||мость է. անանցականութիւն, անընդհատութիւն. **-мый** ած. անանց, անընդհատ:

Непривы́||клый ած. անսովոր, անընտել, ‘խամ‘. **-чка** է. անսովորութիւն. **-чный** ած. անսովոր:

Неприве́тли||во մ. ոչ սիրալիր կերպով. принять кого н.; **-вость** է. անսիրալիրութիւն, անհամբոյրութիւն. **-вый** ած. անսիրալիր, անհամբոյր:

Неприглядный տ. Некрасивый.

Неприго́||дный ած. անպէտք, անպիտան. **-же** ստ. ռմկ. տգեղ, անվայել է. вамъ н... ձեզ անվայել է... **-жество** չ. 1, տգեղութիւն, ‘գէշութիւն‘, անդուրեկանութիւն. 2, անվայելչութիւն. **-жій** ած. 1, տգեղ, ‘գէշ‘, անդուրեկան. 2, անվայել, անվայելուչ, անպատշաճ:

Непризнава́ніе չ. չճանաչելը, չընդունելը:

Неприкоснове́н||но Տ. անձեռնմխելի կերպով, սրբութեամբ. **-ность** է. 1, անձեռնմխելիութիւն, սրբութիւն. 2, чему չէզոքութիւն, մի բանի չդիպչելը, չմասնակցելը. **-ный** ած. 1, անձեռնմխելի, սուրբ, սրբազան. особа Государя неприкосновенна; н. капиталъ; 2, къ чему մի բանի չդիպած, ձեռք չըտուած, մի բանից անմասն, անբաժին:

Неприли́||чіе չ. անքաղաքավարութիւն, անվայել վարմունք, վարեցողութիւն. **-чно** Տ. անքաղաքավարութեամբ, անվայել կերպով. **-чность** է. տ. Неприличіе; **-чный** ած. անքաղաքավարի, անպարկեշտ. անպատեհ, անպատշաճ, անյարմար, անվայելուչ:

Непримири́||мость է. անհաշտութիւն. **-мый** ած. անհաշտ, ոխերիմ. н. врагъ; н—ая вражда, ненависть.

Непримѣни́||мость է. անգործադրելիութիւն. **-мый** ած. անգործադրելի:

Непримѣ́т||но Տ. աննկատելի կերպով. **-ный** ած. աննկատելի, անծանելի, անտեսանելի:

Непринуждён||но Տ. առանց ստիպման, առանց քաշուելու, ազատ, արձակ, յօժարութեամբ. **-ность** է. ազատութիւն, արձակութիւն. **-ный** ած. չստիպուած, անբռնադատ, արձակ, համարձակ, չքաշուող. յօժարակամ. н—ая походка; н—ыя манеры.

Неприня́тіе չ. չ'ընդունելը, մերժում, մերժելը. н. векселя; н. жалобы, прошенія.

Неприру||ча́емый ած. որին չէ կարելի սովորեցնել. չէ կարելի ձեռնասուն դարձնել. **-чённый** ած. չսովորեցրած, ձեռնասուն չըդարձրած:

Непристо́й||но, -ность, -ный տ. Неприлично, -чность, -чный.

Непристу́||пность է. անմատչելիութիւն, անմերձենալիութիւն. **-пный** ած. անմատչելի, անմերձենալի, անառիկ. н. замокъ; на эти матеріи цѣны неприступны; *հըպարտ, ամբարտաւան. н. человѣкъ; онъ неприступенъ.

Непрису́т||ственный ած. 1, (պաշտօնապէս) արձակ, ազատ, տօն. н. день; 2, ոչ պետական. н—ое мѣсто ոչ պետական պաշտօնատեղի. **-ствующій** ած. բացակայ, բացակայող:

Непритво́||рно Տ. անկեղծութեամբ, անկեղծ կերպով. **-рный** ած. անկեղծ:

Непритупленность է. չբթացած լինելը, անբթութիւն. кремни, сохранившіе н. краёвъ սուր եզրներով գայլախազեր. н. чувствъ զգացումների թարմութիւն:

Неприхотли́||во Տ. ժուժկալութեամբ, չափաւորութեամբ. **-вость** է. ժուժկալութիւն, չափաւորութիւն. **-вый** ած. ժուժկալ, չափաւոր, պարզ. н—ыя желанія.

Неприча́ст||ность է. чему չէզոքութիւն, մի բանի չմասնակցելը. անպարտութիւն. **-ный** ած. чему մի բանի ոչ մասնակից, ոչ խառն, անհաղորդ. անպարտ. я не причастенъ этому преступленію.

Непріе́мле||мость է. անընդունելի լինելը. **-мый** ած. անընդունելի, խոտելի:

Непрія́||зненно Տ. թշնամաբար. **-зненность** է. թշնամութիւն, թշնամանք. **-зненный** ած. թշնամական, չարակամական. н. климатъ անհամբոյր կլիմայ. **-знь** է. թշնամութիւն, չարակամութիւն

Непрія́те||ль ա. թշնամի (թէ անձնական և թէ պատերազմական), հակառակորդ. онъ н. чесноку նա խտտոր չէ սիրում. н. обратился въ бѣгство թշնամին փախուստ տուեց. разбить н—я; **-льница** է. թշնամի կին. **-льски** Տ. թշնամաբար. **-льскій** ած. թշնամական. н—ія дѣйствія начались.

Непрія́т||но 1, Տ. անախորժ, անդուրեկան կերպով. она поётъ, смѣётся н.; 2, ստ. անդուրեկան, անախորժելի, անհաճոյ է. н. имѣть съ нимъ дѣло; это мнѣ очень н.; **-ность** է. անախորժութիւն, անդուրեկանութիւն, անհամութիւն. անախորժ, անդուրեկան բան, տհաճութիւն. терпѣть большія н—и; **-ный** ած. անախորժ, -ժելի, անհաճոյ, անհամ, անդուրեկան. н—ое извѣстіе; н. человѣкъ; н—ое приключеніе.

Непробу́д||но Տ. առանց զարթնելու, խորունկ. **-ный** ած. անզարթնանալի. н. сонъ խիստ խորունկ քուն, *մահ:

Непрода́жный ած. անվաճառելի, *անկաշառ, անկաշառելի:

Непродолжи́тель||но Տ. քիչ, կարճ ժամանակ. **-ность** է. քիչ, կարճ ժամանակ, անյարատեւութիւն. **-ный** ած. կարճատե, անյարատե, վաղանցիկ. въ н—омъ времени շուտով:

Непрозра́||чность է. անթափանցիկու-

թիւն. անվճռաւթիւն. **-ный** ած. անվտանգելի. անվճիռ:

Непроизводитель‖ность ի. անշահեկանութիւն. **-ный** ած. անշահեկան, ապարդիւն. н—ая работа.

Непроизвóль‖но մ. ակամայ, անզխտակցաբար. **-ный** ած. ակամայ, անգիտակցական:

Непролáзный ած. անանցանելի. н—ая грязь.

Непромокáе‖мость ի. անթափանցելիութիւն (անձրևի, ջրի համար). **-мый** ած. անթափանցելի (ջրի, անձրևի համար):

Непроницá‖емость ի. անտեսանելիութիւն, անթափանցելիութիւն. *н. тáйны գաղտնիքի անխառնալիութիւն. **-емый** ած. անտեսանելի, անթափանցելի. быть непроницáемымъ для дождя́ անձրևի համար անթափանցելի լինել. *э́то для меня́ н—ая тáйна այդ ինձ համար անխմանալի գաղտնիք է:

Непропорціонáль‖но մ. անհամեմատաբար, անհամաչափաբար. **-ность** ի. անհամեմատութիւն, անհամաչափութիւն. **-ный** ած. անհամեմատ[ական], անհամաչափ[ական]:

Непростúтель‖ность ի. աններելիութիւն. **-ный** ած. աններելի:

Непротóчная водá կանգնած ջուր:

Непроходú‖мо մ. անանցանելի կերպով. *онъ н. лѣни́въ նա չափազանց ծոյլ, «ալարկոտ» է. *онъ н. глупъ նա յիմարների թագաւոր է. **-мость** ի. անանցութիւն, -ցանելիութիւն. **-мый** ած. անանց, անանցանելի, դժուարանցանելի (անտառ, ճահճուտ). э́то дурáкъ н. դա յիմարների թագաւոր է, խիստ անհասկացող, «դմբօ» է:

Непрохóд‖ность, -ный տ. Непроходи́мость, -ди́мый.

Непрó‖чно մ. անհաստատ կերպով, խախուտ, ոչ ամրապէս. **-чность** ի. անհաստատութիւն, անկայունութիւն, խախտութիւն. **-чный** ած. անհաստատ, խախուտ, անկայուն:

Непрóчь (не прочь) տ. Прочь; я н. отъ э́того ես պատրաստ եմ այդ անելու, ես դորանից չեմ փախչում:

Непро‖ѣзднóй ած. 1, անանցուղարձ, որով անցուդարձ չեն անում, չեն երթևեկում. э́та дорóга тепéрь н—áя; 2, անանց, -ցանելի. н. проу́локъ; **-ѣздный, -ѣзжій** ած. անանցանելի, վատ (ճանապարհ):

Непрямóй ած. անուղղակի:

Неп‖тунúзмъ ա. երկբ. Նեպտունականութիւն, ջրականութիւն, ջրային տեսութիւն (ըստ որի երկրագնդի կեղևի բաղկացուցիչ մասերը գոյացել են ջրից և կամ ջրի ներգործութեամբ. հկռկը տ. Вулкани́змъ); **-туни́стъ** ա. երկբ. Ջրական, ջրային տեսութեան կողմնակից. **-ту́нъ** ա. (լտ.) Նեպտուն, Պոսիդոն (աստուած և մոլորակ):

Непу‖тевóй, -тёвый ած. ցածր, չուայտ, վատաշառ, փուչ:

Нерабó‖тный, -чій ած. լուր, գործից, աշխատանքից ազատ. н. день.

Нерá‖венство չ. անհաւասարութիւն. н. вóзраста; н. мéжду вещáми; **-вно** մ. անհաւասար կերպով, անհաւասարութեամբ. **-вно́** չ. եթէ, թերևս. н. онъ спрóситъ.

Неравно‖мѣ́рность ի. անհաւասարաչափութիւն, անհամաչափութիւն. **-мѣ́рный** ած. անհաւասարաչափ, անհամաչափ. **-сторóнній** ած. երկրչփ. անհաւասարակողմ. н. треугóльникъ; **-угóльный** ած. անհաւասարանկիւն:

Нерáвный ած. անհաւասար, անհամաչափ. *неравёнъ часъ ով գիտէ, թէ ինչ կարող է պատահել, ամէն բան կախուած է հանգամանքներից:

Нера‖дúвецъ, вца ա. **-дúвица** ի. անհոգ, անփոյթ, զանցառու այր, կին. **-дúво** մ. անհոգութեամբ, անփութութեամբ. **-дúвость** ի. **-дѣ́ніе** չ. անհոգութիւն, անփութութիւն, զանցառութիւն, ծուլութիւն. **-дѣ́тель** ա. **-дѣ́тельница** ի. անհոգ, անփոյթ, զանցառու, ծոյլ այր, կին. **-дѣ́ть** չ. о чёмъ մի բանի մէջ անհոգ, անփոյթ գտնուել, ծուլանալ, զանցառու գտնուել, մի բանի անհոգութեամբ վերաբերուել. н. о своéй дóлжности; не слѣ́дуетъ такъ н. о себѣ́, éсли хóчешь нрáвиться.

Неразбóрчи‖во մ. անորոշ կերպով. писáть н. անորոշ գրել, դժուարընթեռնելի ձեռք ունենալ. **-вость** ի. 1, անտարբերութիւն (ընտրելու մէջ), անընտրողութիւն. 2, անվերծանելիութիւն, անորոշութիւն (գրածի). **-вый** ած. 1, անտարբեր (ընտրելու մէջ), ոչ ընտրող. онъ неразбóрчивъ на ѣду́, на удовóльствія; 2, անվերծանելի, դժուար կարդացուող, անորոշ (գիր, ձեռագիր):

Неразвú‖тость ի. անզարգացողութիւն. **-тый** ած. անզարգացած:

Неразвя́‖зность ի. անյաջողակութիւն. **-зный** ած. անյաջողակ, ապիկար, անշնորհք. **-зчивый** ած. որից ազատուել չի լինում, անճրես, «գահլա տանող», «տիզ»:

Неразгáдан‖ность ի. անմեկնելիութիւն, անորոշութիւն. **-ный** ած. անմեկնելի, անորոշ, անհասկանալի, առեղծուածական:

Неразговóрчи‖вость ի. անզրուցասիրութիւն, չխօսկանութիւն. **-вый** ած. անզրուցասէր, չխօսկան, խօսել, զրուցել չսիրող:

Неразд‑ѣли́‖мость ի. անբաժանելիութիւն. **-мый** ած. անբաժանելի:

Неразд‑ѣ́ль‖но մ. անբաժան կերպով. **-ность** ի. անբաժանութիւն, անտրոհութիւն, **-ный** ած. անբաժան, անտրոհելի:

Неразлагáе‖мость ի. անլուծութիւն. **-мый** ած. քիմ. անլոյծ, անլուծանելի:

Неразлагáющійся ած. անփոյթ, անփտելի, անեղծանելի:

Неразложúмый տ. Неразлагáемый.

Неразлу́ч‖ка ի. կնդ. Inséparable, անբաժան կմ անմեկլին թութակ. **-но** մ. անքակտ, անբաժան կերպով, առանց միմեանցից բաժանուելու. **-ность** ի. անքակտութիւն, անբաժանութիւն, անանջատութիւն. **-ный** ած. անքակտ, անբաժան, անմեկլին, անանջատ:

Неразмѣ́шенный բյ. ած. ածուների, միջնակների չբաժանուած. н—ое пóле.

Неразмѣ́нный ած. անփոխելի, անծախելի. н. червóнецъ.

Неразру‖шáемость, -шáемый տ. Неразруши́мость, -мый; **-ши́мо** մ. անկործան. առանց քայքայման. **-ши́мость**

է. անկործանութիւն, անկործանելիութիւն, անքայքայ[ելի]ութիւն. **-ши́мый** ած. անկործան, անկործանելի, անքայքայելի, անեղծ. *н. союзъ անքակտելի դաշն. **-шно, -шность, -шный** տ. Неразруши́мо, -мость, -мый.

Неразры́‖вность է. անխզելիութիւն, անքակտելիութիւն. **-вный** ած. անխզելի, անքակտելի, անտրոհելի:

Неразрѣши́‖мость է. 1, անլուծելիութիւն, անվճռելիութիւն. 2, աններելիութիւն. **-мый** ած. 1, անլուծելի, անվճռելի (խնդիր)· 2, աններելի, անթոյլի (մեղք, յանցանք):

Неразсуди́тель‖но ս. անմտաբար, անիմաստաբար, անխոհեմ կերպով. **-ность** է. անմտութիւն, անիմաստութիւն, անխոհեմութիւն. **-ный** ած. անխոհեմ, անմիտ, անիմաստ, անխորհուրդ:

Неразсчётли‖вость է. անխնայողութիւն, անխնայասիրութիւն. **-вый** ած. ոչ խնայող, ոչ տնտեսող, անխնայասէր:

Неразу́‖міе չ. **-мность** է. անմտութիւն, անիմաստութիւն. **-мно** ս. անմիտ կերպով, անիմաստաբար. **-мный** ած. անմիտ, անխելք, անիմաստ, անսպայ:

Нера́зъ (не разъ) ս. ոչ թէ մի անգամ, բազմիցս, քանիցս, յաճախ:

Нераска́ян‖ность է. անզեղջութիւն. **-ный** ա. անզեղջ, չզղջացող, չատրջացող, անապաշաւ:

Нерасполо‖же́ніе չ. վատ, տխուր տրամադրութիւն. անհաճութիւն, դժկամութիւն. **-жённый** ած. վատ տրամադրուած. տհաճ, դժկամ:

Нераспоряди́тель‖ность է. կարգադրելու, կազմելու անընդունակութիւն. **-ный** ած. անընդունակ կարգելու, կարգաւորելու:

Нерастворі́‖мость է. 1, անկարելիութիւն բանալու. 2, քիմ. անլուծելիութիւն. **-мый** ած. 1, անբաց, անբացելի, որ չէ կարելի բանալ. 2, քիմ. անլուծելի, անբաղադրելի:

Нерасторо́п‖ность է. անարիութիւն, 'թամբալութիւն'. **-ный** ած. անարի, 'թամբալ':

Нерасширя́е‖мость է. անընդլայնելիութիւն. **-мый** ած. անընդլայնելի:

Нера‖че́ніе չ. անհոգութիւն, անդարդութիւն. **-чи́во** ս. ծուլութեամբ, առանց աշխատելու, առանց հոգալու. **-чи́тельность** է. անհոգութիւն. **-чи́тельный** ած. անհոգ, անխնամ, անդարդ:

Нер‖ви́ческій ած. ներդի, ներդերի, ներդային. ջղերի, ջղային. **-вность** է. ներդայնութիւն. **-вный** ած. ներդային. ջղային. н. человѣ́къ; н—ая систе́ма; **-во́зность** է. ներդայնութիւն. **-во́зный** ած. 1, ներդային, թուլանեարդ. 2, ներդի, ներդերի. **-вокрѣпи́тельный** ած. բժ. ներդապինդ, ներդերը պնդացնող, կազդուրող. **-волóгія** է. (յն.) ներդախօսութիւն, ջղախօսութիւն. **-въ** ա. (լտ.) նեարդ, ջիլ, ջիղ. ներվ:

Нерейда է. առասպ. ծովահարսն, ծովի յա- [ւէրժահարսն:

Нерегуля́рный ած. անկանոն:

Нереспекта́бельный ած. անյարգ, ոչ յարգելի, յարգանքի, պատուի չարժանի:

Нере́‖тка է. նաւ. գունկ. տ. Нерето́; **-тный** ած. ձկնորսական կթողի. **-то́** չ. ձկնորսական կթող, 'քթող':

Неро́бкій ած. ոչ երկչոտ, ոչ ամաչկոտ, համարձակ, ժպիրհ. человѣ́къ н—аго деся́тка ոչ երկչոտ, ոչ վախկոտ մարդ:

Неро́‖вно ս. 1, աչառութեամբ, անարդարութեամբ. 2, անհարթ կերպով. **-вность** է. 1, աչառութիւն, անարդարութիւն. 2, անհարթութիւն. н. по́чвы; **-вный** ած. 1, աչառու, անարդար, երեսպաշտական. н—ое отноше́ніе къ ученика́мъ; 2, անհարթ, անհաւասար, խորտուբորտ. н—ая по́чва; н—ая доро́га; н. бракъ; **-вня** հոր. ոչ ընկեր, ոչ հաւասար մարդ. ты ему́ н. դու նորա ընկերը, նորա 'թայն' չես. жени́ться на н—ѣ ամուսնանալ իրանից բարձր օրիորդի կամ կնոջ հետ. вы́йти за н—ю.

Неро́‖дъ ա. **-дица** է. տ. Неурожа́й.

Не́р‖па է. կնդ. Phoca vitulina, հասարակ փոկ կամ ծովաշուն. **-повый** ած. հասարակ փոկի, ծովաշան. **-пу́ха** է. կնդ. Otaria, մի տեսակ փոկ. **-пя́тина** է. հասարակ փոկի կմ ծովաշան միս. **-пя́чій**, чья, чье տ. Не́рповый.

Неруко‖творе́нный, -тво́рный ած. անձեռագործ, ոչ մարդկային ձեռքով գործած, շինած (սուրբ պատկեր):

Неру‖ши́мость է. անխորտակ[ելի]ութիւն. **-ши́мый** ած. անխորտակելի, անկործանելի. **-шно** ս. անխորտակելի կերպով, հաստատ. անվնաս:

Нерѣ́дко ս. ոչ սակաւ, յաճախ, առէպ:

Нерѣши́‖мость է. 1, տ. Нерѣши́тельность; 2, անլուծելիութիւն, անմեկնելիութիւն. **-мый** ած. անլուծելի, անմեկնելի. **-тельность** է. անվճռականութիւն, տատանում. **-тельный** ած. անվճռական, տատանուող. н. челоке́къ.

Неря́‖дность է. անկարգութիւն. **-дный** ած. անկարգ. **-жій** ած. անհոգ, անցաւ, անդարդ. **-ха** հոր. անհոգ, անմաքուր հագնուած, կեղտոտ, անմաքրասէր, 'փնթի' այր, կին, 'խոզ'. **-шество** տ. Неря́шливость; **-шливо** ս. կեղտոտ, անմաքուր կերպով. **-шливость** է. անհոգութիւն, անմաքրութիւն, անմաքրասիրութիւն, 'փնթութիւն', կեղտոտութիւն. **-шливый** ած. անհոգ, անկարգ, անմաքուր, կեղտոտ, 'խոզ':

Несбы́то‖чность է. անիրագործելիութիւն, անկարելիութիւն. **-чный** ած. անիրագործելի, անկարելի, անհնարին. э́то дѣ́ло н—ое; н—ая, пуста́я мечта́.

Несва‖ре́ніе չ. չմարսելը, անմարսողութիւն. н. желу́дка; **-ри́мость** է. անմարս[ելի]ութիւն. **-ри́мый** ած. անմարսելի:

Несверга́емый ած. անթօթափելի:

Несвоевре́мен‖но ս. տարադէպ, անպատեհ ժամանակ. **-ный** ած. տարադէպ, անպատեհ, ոչ 'ի դէպ ժամու:

Несво́йствен‖ность է. օտարութիւն, խորթութիւն, անյարմարութիւն. **-ный** ած. անյատուկ, խորթ, օտար. ложь несво́йственна че́стному человѣ́ку. [կանալի, մութ:

Несвѣдо́мый ած. անիմանալի, անհաս-

Несвѣ́дущій ած. անհմուտ, անփորձ, անտեղեակ, տգէտ:

Несвя́‖зица է. անկապութիւն, անյօդութիւն, անճահութիւն. **-зность** է. անկապութիւն, անկապակցութիւն, շփոթութիւն. **-зный** ած. անկապ, առանց կապակցութեան, անճահ, յախուռն, շփոթ:

Несговóрчи‖вость է. խրատածխութիւն, կամակորութիւն, 'բալասատութիւն'. **-вый** ած. խրատածի, կամակոր, 'բալասատ'. онъ несговóрчивъ.

Несгорáе‖мость է. անկիզելիութիւն. **-мый** ած. անկէզ, անկիզելի. н. шкапъ.

Несгó‖да, -дица է. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն, ձախորդութիւն:

Несдобровáть (—, -руётъ) չ. դէմ. комý անյաջողութեան հանդիպիլ, լաւ բանի չհանդիպիլ. емý н. նա լաւ բանի չպիտի հանդիպի. **-ся** չ. դէմ. չյաջողուիլ:

Несéніе չ. տանելը, բերելը, կրելը. н. крестá խաչը կրելը. н. яи́цъ ձու ածելը:

Несессéръ ա. (ֆր.) գզրոց:

Несжимае‖мость է. անսխմելիութիւն. **-мый** ած. անսխմելի, անսեղմելի. անկծկելի:

Нескá‖занный, -зýемый ած. անասելի, անճառելի:

Несклá‖дица է. անհեթեթութիւն, անճահութիւն, շաղփաղփութիւն. **-дно** մ. անկապ, անճահ կերպով. շաղփաղփաբար. н. сложённый человѣ́къ վատ կազմուածքով մարդ. **-дность** է. 1, անհեթեթութիւն, անճահութիւն, անկապութիւն, շաղփաղփութիւն. 2, այլանդակութիւն, անճոռնիութիւն. **-дный** ած. 1, անհեթեթ, անճահ, անկապ, շաղփաղփ, շփոթ, խառնափնթոր. н—ыя рѣ́чи; 2, անճոռնի, այլանդակ:

Несклоня́е‖мость է. անհոլով[ելի]ութիւն. **-мый** ած. քեր. անհոլովելի:

Нескончáе‖мость է. անվերջութիւն, անծայրութիւն. **-мый** ած. անվերջ, անծայր, անեզր:

Неслія́н‖но մ. **-ный** ած. անխառն, անշփոթ:

Нескрóм‖ность է. անպարկեշտութիւն, անհամեստութիւն. **-ный** ած. անպարկեշտ, անհամեստ:

Неслóж‖ность է. պարզութիւն. **-ный** ած. ոչ բարդ, պարզ:

Нéслухъ ա. չլսող, չանսացող, անհնազանդ, ըմբոստ մարդ:

Неслы́‖ханно մ. որի մասին լսուած չէ. **-ханный** ած. չլսուած. э́то н—ое дѣ́ло; **-шный** ած. ոչ լսող, ոչ լսելի, ցածր:

Несмотря́ մ. չնայելով. н. на э́то չնայելով դորան. онъ уѣ́халъ, н. на дýрную погóду.

Несмывáемый ած. անլուանալի, անսրբելի, անջնջելի. н. позóръ անջնջելի նախատինք:

Несмы́слен‖ность է. անմտութիւն. **-ный** ած. անմիտ, յիմար, անհմուտ:

Несмышлё‖ность է. թանձրամտութիւն, կարճամտութիւն, ծանրամտութիւն. **-ный** ած. թանձրամիտ, կարճամիտ, ծանրամիտ:

Несмѣня́е‖мость է. անկարելիութիւն պաշտօնանկ անելու. судья́, не пóльзующійся прáвомъ н—и; **-мый** ած. որին չէ կարելի պաշտօնանկ անել:

Несмѣ́тли‖вость է. ծանրամտութիւն, թանձրամտութիւն. **-вый** ած. ծանրամիտ, թանձրամիտ, աննկատ, ոչ մտամուկ:

Несмѣ́т‖ность է. անհամարութիւն. **-ный** ած. անթիւ, անհամար, անթիւ անհամար:

Неснóс‖но մ. անտանելի, անհանդուրժելի կերպով. **-ность** է. անտանելիութիւն, անհանդուրժելիութիւն. **-ный** ած. անտանելի, անհանդուրժելի:

Несоблюдéніе չ. չպահպանելը, չկատարելը:

Несовершеннолѣ́‖тіе չ. անչափահասութիւն. **-тній** ած. անչափահաս. онъ ещё несовершеннолѣ́тенъ.

Несоверше́н‖ный ած. անկատար, ոչ կատարեալ. глагóлъ н—аго ви́да տ. Видъ 7; **-ство** չ. անկատարութիւն, -րելութիւն:

Не‖совмѣсти́мость, -совмѣсти́мый տ. Несовмѣ́стность, -стный; **-совмѣ́стность** է. անմիաբանելիութիւն. **-совмѣ́стный** ած. անմիաբանելի, հակառակ, ներհակ, անհաշտ. э́ти два поня́тія несовмѣ́стны.

Несоврати́‖мость է. անդարձութիւն. անդրդուելիութիւն. **-мый** ած. անդարձնելի, անդրդուելի, հաստատ:

Несоглá‖сица է. 1, աններդաշնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. 2, անմիաբանութիւն, տարաձայնութիւն. **-сіе** չ. 1, երժ. աններդաշնակութիւն. 2, անհամաձայնութիւն. 3, տարաձայնութիւն. անմիաբանութիւն. վէճ. **-сно** մ. աններդաշնակ կերպով, հակառակ, տարաձայնութեամբ. пѣть н.; н. съ здрáвымъ разсýдкомъ; **-сность** է. աններդաշնակութիւն, անմիաբանութիւն. **-сный** ած. 1, աններդաշնակ, խաժամուժ. н—ое пѣ́ніе; 2, անհամաձայն. они́ мéжду собóю несоглáсны во мнѣ́ніяхъ; онъ несоглáсенъ на э́то դորա հետ նա համաձայն չէ. 3, տարաձայն, հակառակ, անմիաբան, հակառական. **-шéніе** չ. անհամաձայնութիւն, չհամաձայնուիլը. անմիաբանութիւն, հակառութիւն (օր. ձեռագիրների մէջ):

Несозвýчный ած. աններդաշնակ, դժուարալուր:

Несóзданный ած. ածք. անստեղծ:

Несоизмѣри́‖мость է. տարաչափութիւն. **-мый** ած. մաթեմ. տարաչափ:

Несокруши́‖мость է. անխախտութիւն, անխորտակ[ելի]ութիւն, անընկճ[ելի]ութիւն. **-мый** ած. անխախտելի, անխորտակելի, անկործանելի, անընկճելի:

Несо‖лёный ած. անաղ, անալի. **-(нé-)-лоно** մ. անալի, թերայի. *пошёлъ, слóвно н. хлебáлъ վիրաւորուած, անբաւականութեամբ, 'քիթը կախած' հեռացաւ:

Несомни́тель‖но, -ность, -ный տ. Несомнѣ́нно, -нность, -нный.

Несомнѣ́н‖но մ. անկասկած, աներկբայ կերպով, առանց կասկածի, առանց երկբայութեան. **-ность** է. անկասկած[ելի]ութիւն, աներկբայ[ելի]ութիւն. **-ный** ած. անկասկած, -ծելի, աներկբայ, -յելի:

Несóмый էյ. ած. տարուող, կրուող (տ. Нести́).

Несообрáз‖ность է. անհամաձայնութիւն, անհամակերպութիւն. **-ный** ած. անհամաձայն, անհամակերպ, անյարմար:

Несообщи́тель‖ность է. անզրուցա-

սիրաւթիւն, լռակեցութիւն. **-ный** ած. անզրուցասէր, լռասէր:

Несоотвѣтствен‖ность է. անհամապատասխանութիւն, անպատշաճաւորութիւն, **-ный** ած. անհամապատասխան, անպատշաճաւոր. принять н—ыя мѣры; этотъ слогъ является н—ымъ предмету.

Несоразмѣр‖ность է. անչափակցութիւն, անհամապատասխանութիւն. **-ный** ած. անչափակից, անհամապատասխան, տարապայման:

Несосвѣтимый ած. չ'լսուած, չտեսնուած. գւռկ. անտանելի, պարհուրելի. н—ая порка.

Несостоятель‖ность է. [նիւթական] անկարողութիւն, սնանկութիւն. протоколъ о н—и должника; **-ный** ած. անկարող [իր պարտքերը վճարելու], սնանկ, ‘կոտր ընկած‘. н. должникъ; объявить себя н—ымъ.

Несотворённый ած. անստեղծ, չստեղծուած:

Несподруч‖ность է. անյարմարութիւն. **-ный** ած. անյարմար, յարմար չ'եկող:

Неспокой‖ность է. անհանգստութիւն, անխաղաղութիւն. **-ный** ած. անհանգիստ, անխաղաղ:

Не‖спориться չ. առաջ չգնալ. работа у него неспорится; **-споро** մ. անյաջող կերպով, առանց յաջողութեան. **-спорый** ած. ոչ շահաւէտ. դիւրասպառ, ‘անբարաքեաթ‘:

Неспособ‖ность է. անընդունակութիւն. **-ный** ած. անընդունակ, ‘անհունար‘. онъ неспособенъ на дурной поступокъ; я неспособенъ лгать; онъ ни къ чему неспособенъ; онъ неспособенъ къ наукамъ.

Несправедли‖во մ. անարդարութեամբ, անարդար կերպով. **-вость** է. անարդարութիւն, անիրաւութիւն. **-вый** ած. անարդար, անիրաւ:

Несппѣ‖лость է. խակութիւն. **-лый** ած. չհասած, խակ:

Несравнен‖но մ. անհամեմատ. онъ н. учёнѣе всѣхъ своихъ собратьевъ; **-ность** է. անհամեմատութիւն, անզուգականութիւն. **-ный** ած. անհամեմատ, -տելի, անբաղդատելի, անզուգական:

Несрод‖ность է. այլազանութիւն, տարապայմանութիւն, խորթութիւն. н. характеровъ; **-ный** ած. այլազան. տարապայման. խորթ, անբնական, տարօրինակ, անսովոր:

Нестать (нестанетъ; անց. нестало) չ. ռմկ. գնալ, անցնիլ, չքանալ, մեռնիլ. нестало красныхъ дней բաղդաւոր օրերն անցան գընացին. скоро нестанетъ и его.

Нестерпи‖мость է. անտանելիութիւն, անհանդուրժելիութիւն. **-мый** ած. անտանելի, անհանդուրժելի:

Не‖сти (-су -сутъ; անց. нёсъ, несла, о; հրմ. -си), носить (հմմ. брести ծանօթ.) ն. 1, (принести) տանել, բերել, կրել. н. воду, дрова; н. на головѣ, на плечахъ; осень несётъ непогоду; 2,* կրել. этотъ столбъ несётъ большую тяжесть; н. повинности կոռ ու բէգար քաշել, կրել, տուրքեր տալ. н. издержки ծախսեր կրել. н. вздоръ, дичь, чепуху յիմար-յիմար դուրս տալ, վայրահաջել, շաղակրատել. н. небылицу սուտ-սուտ բաներ դուրս տալ. 3,* տանել, կրել, դիմանալ, համբերել. онъ много несётъ на сердцѣ; 4,* (ջրի, քամու մասին) տանել, վարել, քշել. по рѣкѣ лёдъ несётъ գետով սառոյց է գնում. вѣтеръ несётъ тучи; куда тебя Богъ несётъ [Աստուած կ'սիրես, մի առ, տեսնեմ] ո՞ւր ես վազում, ո՞ւր ես վռազում. паръ несётъ изъ бани բաղանիքից գոլորշի է գալիս. 5, [պարտականութիւն եւն] կրել, վարել, կատարել. н. трудныя обязанности ծանր պարտականութիւններ կրել. онъ несётъ двѣ должности նա երկու պաշտօն է վարում. н. имя, званіе անուն, կոչում կրել. 6, (сн—) ձու ածել. куры несутъ яйца; 7, չ. [որ և է հոտ] փչել, բուրել. несётъ вонью գարշահոտութիւն է գալիս. отъ него несётъ водкой նորանից օղու հոտ է գալիս. 8, չ. փչել (քամու, հողմի մասին). 9, (пон—) չ. խրտնելով տանել, քաշ տալ. лошади несутъ, понесли; **-стися** չ. 1, ձու ածել, ձու դնել. куры ещё не несутся; утки перестали нестись; 2, թռչել, սլանալ, սլալ. корабль несётся по вѣтру; молва несётся, слухи несутся լուր է պտըտում, ասում, խօսում են:

Нестираемый ած. անջնջելի:

Несторіа‖нецъ, нца ա. նեստորական. **-нскій** ած. նեստորական. **-нство** չ. նեստորականութիւն:

Нестроевой ած. ոչ բուն բանակի, ոչ ճակատամարտի [այլ բանակի աղխի, բեռների վերայ նշանակուած] զինուոր:

Нестро‖й ա. անկարգութիւն. **-йно** մ. անկարգութեամբ, աններդաշնակ կերպով. **-йность** է. 1, աններդաշնակութիւն. 2, անճոռնիութիւն, այլանդակութիւն. 3, անկարգութիւն, խառնաշփոթութիւն. **-йный** ած. 1, աններդաշնակ. н—ое пѣніе; 2, անճոռնի, այլանդակ, այլատարազ. н. инструментъ; 3, անկարգ, խառնաշփոթ, խառնափիթոր. н. шумъ.

Несть տ. Нести.

Нестяжа‖ніе չ. անշահասիրութիւն, անշահախնդրութիւն. **-тельный** ած. անշահասէր, անշահախնդիր:

Несу տ. Нести.

Несудимый ած. անդատ, անդատելի:

Несудоход‖ность է. աննաւագնացութիւն. **-ный** աննաւագնաց, աննաւարկելի:

Несура‖зица, **-зность** է. անհեդեդութիւն, անմիտ, անճահ, անպատեհ, անտեղի բան, խօսք. **-зный** ած. 1, անճոռնի, այլանդակ, տգեղ. 2, յիմար կամակոր:

Несушка է. ձուածու հաւ:

Несуществованіе չ. տ. Небытіе 1.

Несход‖ность է. տ. Несходство; **-ный** ած. 1, ոչ նման, տարբեր. н—ые характеры; н. портретъ; 2, ոչ ձեռնտու, ոչ օգտաւէտ, ոչ շահաւէտ. н—ая цѣна բարձր, անմատչելի գին. **-ство** չ. աննմանութիւն, տարբերութիւն:

Несча‖стіе չ. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն. съ нимъ случилось н.; къ н—ію դժբախտաբար, տարաբախտաբար. вы принесли мнѣ н.; **-стливецъ**, вца ա. **-стливица** է. դժբախտ, անբախտ այր, կին. **-стливый**, **-стный** ած. դժբախտ, քամբախտ, անբախտ, վատաբաստիկ. **-стье** տ. Несчастіе.

Несчётный ած. անթիւ, անհամար, թիւ, համար չունեցող. н—ое мно́жество звѣ́здъ.

Несъѣдо́бный ած. անուտելի, անճաշակելի։

Несы́||тность է. անսննդարարութիւն, պակաս սննդարարութիւն. **-тный** ած. ոչ սննդարար, անսննդարար, ՝անդուալթ՝. **-тость** է. քաղցածութիւն. **-тый** ած. 1, ոչ կուշտ, քաղցած. 2, անկուշտ, անկշտում, անյագ։

Несѣ́||да հ«ր. աննստակեաց, խիստ անհանգիստ, թափառել սիրող մարդ. **-да́ленъ** ա. եկղ. տ. Ака́ѳистъ.

Нетвёр||до մ. անհաստատապէս, անհաստատ կերպով. онъ н. зна́етъ свой уро́къ; **-дый** ած. անհաստատ. н—ая похо́дка; н. въ свои́хъ отвѣ́тахъ. [չբերած)։

Нете́ль է. երինջ (դեռ եւս չծնած, հորթ

Нетер||пёжъ ա. անհամբերութիւն. **-пи́мость** է. 1, անհանդուրժելիութիւն. 2, անհամբերատարութիւն, անհամբերողութիւն. **-пи́мый** ած. 1, անհանդուրժելի, անտանելի. 2, անհամբերատար, չհամբերող, չհանդուրժող։

Нетер||пѣли́во մ. անհամբեր,-րութեամբ. **-пѣли́вость** է. անհամբերութիւն. **-пѣли́вый** ած. անհամբեր, անժոյժ. **-пѣ́ніе** չ. 1, անհամբերութիւն, անժուժութիւն. 2, անհամբերողութիւն, չթոյլատրում։

Нетёсъ ա. անտաշ, կոշտ կոպիտ քար։

Нетлѣ́||ніе չ. **-нность** է. 1, անփտութիւն. 2, յաւիտենականութիւն, անանցութիւն. **-нный** ած. 1, անփուտ, անփտելի. 2, անանց, -ցանելի, յաւիտենական. н—ая сла́ва.

Не||то́кмо մ. եկ. սլ. **-то́лько** մ. ոչ միայն. онъ н. глупъ, но и золъ.

Нето́нущій ած. չ՚ընկղմուող։

Нетопы́рь, я́ ա. կնդ. Vespertilio, չղջիկ։

Нето́рный ած. չհարթած. н—ая доро́га.

Нето́ч||ность է. անճշտութիւն. **-ный** ած. անճիշտ, անստոյգ։

Нетре́з||вость է. անզգաստութիւն, հարբածութիւն. **-вый** ած. անզգաստ, խմած, հարբած, ՝քէֆովցած՝. онъ н—аго поведе́нія նա հարբեցող է. въ н—омъ ви́дѣ խմած, հարբած։

Не-тро́нь-меня́ բս. Impatiens noli tangere, զգայուն հինածաղիկ, ՝անժոյժ ծաղիկ՝։

Неува||же́ніе չ. անյարգանք, անպատկառութիւն. ока́зывать кому́ н. մէկին չյարգել. **-жи́тельно** մ. առանց յարգանքի. **-жи́тельность** է. 1, անյարգողութիւն. 2, անյարգ[ելի]ութիւն. **-жи́тельный** ած. 1, չյարգող. 2, անյարգելի, չյարգելի։

Неврачу́емый եյ. ած. անբուժելի, անապաքինելի։

Неувяда́е||мость է. անթառամութիւն. **-мый** ած. արթառամ։

Неуга||са́емый տ. Неугаси́мый; **-си́мо** մ. անշիջաբար. **-си́мость** է. անշէջութիւն. **-си́мый** ած. անշէջ, անշիջանելի։

Неугомо́||нность է. 1, անխոնջութիւն. 2, անհանգստութիւն, անհանդարտութիւն. **-нный** ած. 1, անխոնջ, անդուլ-անդադար. 2, անհանգիստ, անհանդարտ, անխաղաղ. **-нь** հ«ր. անխոնջ աշխատասէր, անդուլ-անդադար աշխատող այր, կին. անհանգիստ, անհանդարտ, անխաղաղ այր, կին։

Неуда́||вшійся ած. չյաջողուած, անյաջող վերջացած. н—шееся дѣ́ло; **-лый** ած. անվճռական, ողորմելի, անարի, ՝թրջուած՝։

Неуда́||ча է. անյաջողութիւն, ձախորդութիւն. мнѣ во всёмъ н. ինչ բանի ձեռք եմ տալիս, անյաջողութեամբ է վերջանում. **-чли́вость** է. (մշտական) անյաջողութիւն, ձախորդութիւն. **-чли́вый** ած. (միշտ) անյաջող, ձախորդ, յաջողութիւն չունեցող, քամբախտ. **-чникъ** ա. **-чница** է. ձախողակ, դժբախտ, անբախտ, բախտից, յաջողութիւնից զուրկ այր, կին. **-чно** մ. անյաջող կերպով. **-чность** է. անյաջողութիւն. **-чный** ած. անյաջող, ձախորդ, ձախողակ. ապարդիւն։

Неудержи́||мо մ. անզիմադրելի կերպով. **-мость** է. անզիմադրաւութիւն, անզիմադրելիութիւն. **-мый** ած. անզիմադրաւ, անզիմադրելի, ուժգին, ամեհի, անսանձահարելի. *н. смѣхъ սաստիկ ծիծաղ, հռհռոց։

Неудо́||бность է. անյարմարութիւն. **-бный** ած. անյարմար, անպատեհ. вы́брать н—ое вре́мя.

Неудобовари́||мость է. դժուարամարսութիւն. **-мый** ած. ծանրամարս, դժուարամարս։

Неудобоисполни́||мость է. դժուարակատարութիւն, կատարելու, ՚ի կատար ածելու դժուարութիւն. **-мый** ած. դժուարակատար, դժուար կատարելու. ՚ի կատար ածելու։

Неудобоноси́мый ած. դժուար, անյարմար կրելու։

Неудобопоня́т||ность է. դժուարահասութիւն, մթութիւն. **-ный** ած. դժուարահաս, մթին։

Неудобо||проходи́мый ած. դժուարանցանելի. **-рѣши́мый** ած. դժուարալոյծ, դժուար լուծելու, վճռելու. **-терпи́мый** ած. դժուարատար, որ դժուար է տանել, համբերել։

Неудо́бство չ. անյարմարութիւն, դըժուարութիւն. э́то предпрія́тіе сопряжено́ со мно́гими н—ами.

Неудовлетвори́тель||ность է. անբաւարարութիւն. **-ный** ած. անբաւարար։

Неудово́ль||ствіе չ. անբաւականութիւն, դժգոհութիւն. возбуди́ть н.; пода́ть по́водъ къ н—ію; **-ствоваться** (-вуюсь -ются) չ. չբաւականանալ, անբաւական մնալ, դժգոհ մնալ։ [э́то пра́вда?

Неуже́ли մ. միթէ, կարելի՞ բան է. н.

Неужи́вчи||вость է. անհաշտութիւն, ամբարշտութիւն. **-вый** ած. անհաշտ, ամբարիշտ։

Неу́||жли, -жто ռմկ. տ. Неуже́ли.

Неузнава́е||мость է. անկարելիութիւն ճանաչելու. **-мый** ած. անճանաչելի, որին չէ կարելի ճանաչել։

Неукло́н||но մ. հաստատապէս, անյողդողդ կերպով. **-ность** է. հաստատութիւն, անյողդողդութիւն. **-ный** ած. անյողդողդ, հաստատ. **-чивость** է. չզիջողութիւն, չզիջանողութիւն. **-чивый** ած. չզիջող, չզիջանող, իր ասածի, ՝բարաստ՝։

Неуклю́||же մ. անարիաբար, անշնորհք կերպով, անճոռնի կերպով. **-жесть** է. անշնորհքութիւն, անարիութիւն. **-жій** ած. անարի, անշնորհք, անճոռնի. н—іе пріёмы.

Неукори́знен||ность է. անպարսաւ-

թիւն, անբասրութիւն, անբամբասութիւն. **-ный** ած. անարատ, անբասիր, անբամբասելի, մաքուր:

Неукосни́тель‖ность ի. անյապաղութիւն, արագութիւն. **-ный** ած. անյապաղ, արագ, շտապ:

Неукроти́‖мость ի. անսանձութիւն, անզսպութիւն, ամեհութիւն. **-мый** ած. անզուսպ, ամեհի, անսանձ, -տելի, խստերախ:

Неулови́мый ած. անըմբռնելի, անհասանելի:

Неумоли́‖мость ի. անողոքութիւն. **-мый** ած. անողոք, անողոքելի:

Неумол‖ка́емый ած. անլուռ, անլռելի. **-кно** մ. **-кный** ած. անդադար, անլուռ. **-чно, -чный** տ. Неумо́лкно, -кный.

Неумы́‖тность ի. անկողմնակալութիւն, անկողմնապահութիւն, անկաշառ[ելի]ութիւն. **-тный** ած. անկողմնակալ, անկողմնապահ, անկաշառ, -ռելի:

Неумышлен‖но մ. առանց դիտաւորութեան. **-ный** ած. առանց դիտաւորութեան եղած, կատարուած, ակամայ. н—ое убійство.

Неумѣ́‖ло մ. անհմտաբար, անշնորհք կերպով. **-лость** ի. անհմտութիւն, անշնորհքութիւն. **-лый** ած. անհմուտ, ոչ ճարտար, անշնորհք. **-ніе** չ. անկարութիւն, անշնորհքութիւն, անգիտութիւն, անհմտութիւն:

Неумѣ́рен‖ность ի. անչափաւորութիւն. **-ный** ած. անչափաւոր, ոչ չափաւոր, չափազանց. н. кли́матъ անբարեխառն կլիմայ:

Неумѣ́ст‖но մ. անտեղի կերպով, անպատեհաբար, անճահ կերպով. **-ность** ի. անտեղութիւն, անպատեհութիւն, անճահութիւն. **-ный** ած. անտեղի, անճահ, անպատեհ:

Неупла́та ի. չվճարելը, չհատուցանելը:

Неупотре‖би́тельность ի. տ. Неупотребле́ніе; **-би́тельный** ած. անգործածական, ոչ գործածական. **-бле́ніе** չ. անգործադրութիւն, գործ չածելը:

Неупроси́мый ած. անողոք, անողոքելի:

Неуравни́тель‖ность ի. անհաւասարութիւն (հարկերի). **-ный** ած. անհաւասար կերպով բաժանուած:

Неурожа́‖й ա. չբերքութիւն, անբերութիւն, վատ, պակասաւոր հունձ, կամ կութ. այգեկութ. про́шлаго го́да былъ н.; **-йный** ած. չբերք, անբեր, անպտղաբեր, պակասաւոր. հացապակաս, պտղապակաս. н. годъ.

Неуро́чный ած. անյարմար, անպատեհ. въ н. часъ անպատեհ ժամին:

Неуря́‖дица ի. անկարգութիւն, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. **-дливость** ի. անկարգութիւն, անհոգութիւն, անմաքրութիւն. **-дливый** ած. անկարգ, անհոգ, անմաքուր, անմաքրասէր:

Неуслу́жли‖во մ. անհամբոյր կերպով. **-вость** ի. անհամբոյրութիւն, անսիրալիրութիւն. **-вый** ած. անհամբոյր, անսիրալիր, անպատրաստակամ որ և է ծառայութիւն մատուցանելու:

Неуспѣ́хъ ա. տ. Неуда́ча.

Неуспѣ́ш‖но մ. անյաջողութեամբ, անյաջող կերպով. **-ный** ած. անյաջող:

Неуста́н‖но մ. անդուլ անդադար, շարունակ. **-ный** ած. անդուլ, անդադար, անխոնջ:

Неусто́‖й ա. 1, նստած, պարզուած, զըտուած չլինելը (հեղուկի). 2, խախուտութիւն, թուլութիւն. **-йка** ի. 1, տ. Неусто́й 2; 2, իրաւ. զանցառութիւն, զլացողութիւն, անկատար թողնելը, չկատարելը (խոստումը, պարտականութիւնը). 3, դրամական տուգանք (զանցառութեան համար). **-йный** ած. չնստած, չպարզուած, չզտուած. **-йчивость** ի. անհաստատութիւն, խախուտութիւն. **-йчивый** ած. անհաստատ, ոչ դիմացկուն, խախուտ, երերուն:

Неустраши́‖мость ի. անվեհերութիւն, անահութիւն, աներկիւղութիւն. **-мый** ած. անվեհեր, անահ, աներկիւղ:

Неустро́‖енный ած. անյարդար, անկարգ. **-й** ա. **-йство** չ. անկարգութիւն, անյարդարութիւն, խառնակութիւն:

Неусту́пчи‖вость ի. չզիջողութիւն. **-вый** ած. չզիջող, չզիջանող, յամառ, իր ասածին:

Неусы́п‖но մ. անխոնջ կերպով. արթնութեամբ. **-ность** ի. անխոնջութիւն, արթնութիւն. **-ный** ած. անխոնջ, փութաջան, արթուն:

Неуто‖ли́мость ի. անյագութիւն. **-ли́мый** ած. անյագ, անյագուրդ, անկշտում. н. го́лодъ, н—ая жа́жда ծայրայեղ քաղց, ծարաւ. н—ая печа́ль անփարատելի տրտմութիւն. н—ая боль դայրագին, անամոքելի ցաւ:

Неутоми́‖мо մ. անդուլ անդադար. рабо́тать н.; **-мость** ի. անխոնջութիւն. **-мый** ած. անխոնջ, չվաստակող, «չքեզարող». н. человѣ́къ.

Неутѣ́‖ши́мо, -ши́мость, -ши́мый տ. Неутѣ́шно, -шность, -шный; **-шно** մ. անմխիթար կերպով. **-шность** ի. անմխիթարութիւն. **-шный** ած. անմխիթար, անսփոփ, յուսակտուր:

Неу‖че́ніе չ. անուսութիւն, տգիտութիւն. **-чёность** ի. անուսումնականութիւն, թերուսութիւն, տգիտութիւն. **-чёный** ած. անուսում, թերուս, տգէտ. **-че́нье** տ. Неуче́ніе; **-чти́вецъ**, вца ա. **-чти́вица** ի. անքաղաքավարի, գռեհիկ այր, կին. **-чти́во** մ. անքաղաքավարութեամբ, գռեհկաբար. **-чти́вость** ի. **-чти́вство** չ. անքաղաքավարութիւն, գռեհկութիւն. **-чти́вый** ած. անքաղաքավարի, գռեհիկ. **-(нéу)чъ** տ. Неучти́вецъ; **-(нéу)чь** ի. 1, տ. Неучти́вица; 2, հ.ք. կոշտ-կոպիտ, անտաշ, գռեհիկ մարդիկ:

Неуяз‖ви́мость ի. անվիրաւորելի լինելը. **-ви́мый, -вля́емый** ած. անվիրաւորելի, անխոցելի:

Нефо́рменный ած. ոչ համազգեստական:

Не́форощь ի. բս. Artemisia pontica, Պոնտոսի բարձմենեակ:

Нефри́‖товый ած. տապարաքարէ, -րից. **-тъ** ա. հնք. տապարաքար:

Нефронтово́й տ. Нестроево́й.

Нефтали́нъ տ. Нафтали́нъ.

Нефте‖но́сный ած. նաւթաբեր, նաւթ, քարիւղ արտադրող. н—ая земля́; **-перего́нный** ած. նաւթաքաշ, նաւթաթոր. н. заво́дъ.

Нефтепромы́шлен‖никъ ա. նաւթարդիւնաբերող. **-ность** ի. նաւթարդիւնաբերութիւն. **-ный** ած. նաւթարդիւնաբերական:

Не‖фть ի. (արբ.) նաւթ, «նօթ», գետնիւղ, քարիւղ. **-фтяно́й** ած. նաւթի, նաւթա—, նաւթային:

Нехожде́ніе չ. չգնալը, չ'երթևեկելը, չյաճախելը. н. къ до́лжности; н. на ле́кціи.

Нехоро́‖шій ած. վատ, 'դէշ'. н. человѣ́къ; **-шо́** մ. վատ. онъ поступи́лъ н.; они́ живу́тъ н.; э́то н. съ его́ стороны́.

Нехо‖тѣ́ніе չ. չկամենալը, չուզենալը, չուզելը. **-(не́-)тя** մ. ակամայ, չկամութեամբ:

Не́хри‖сть հւր. **-стъ** ա. ռմկ. ոչ քրիստոնեայ, անհաւատ, հեթանոս:

Нечая́н‖но մ. անսպասելի կերպով, անակնկալ կերպով, պատահաբար. անզգուշաբար. **-ность** է. անսպաս[ելի]ութիւն, անակնկալութիւն. **-ный** ած. անսպասելի, անակնկալ:

Не́че‖го մ. հարկ չէ, հարկաւոր չէ. անշուշտ, ինչ ասել կուզէ, ինչ կասկած. тебѣ́ н. боя́ться դու չպիտի վախենաս. н. мно́го говори́ть շատ խօսել հարկաւոր չէ. онъ молоде́цъ, н. говори́ть նա անշուշտ կտրիճ, 'ղօչաղ' մարդ է. **-му** մ. тутъ не́чему удивля́ться այստեղ զարմանալու բան չկայ:

Нече‖сти́вецъ, вца ա. **-сти́вица** է. պիղծ, անօրէն այր, կին. **-сти́во** մ. անօրինաբար, պղծութեամբ. жить н.; поступа́ть н.; **-сти́вый** ած. պիղծ, անօրէն. **-сті́е** չ. պղծութիւն, անօրէնութիւն. **-стно** մ. անազնուաբար, անազնիւ կերպով. поступи́ть н.; **-стность** է. անազնուութիւն. **-стный** ած. անազնիւ:

Нечё‖ткій ած. ոչ պարզ, դժուարընթեռնելի. у него́ н. по́черкъ; **-тко** մ. ոչ պարզ, ոչ դիւրընթեռնելի կերպով:

Нечё‖тность է. կոճատութիւն, անզոյգութիւն, կենտութիւն. **-тный** ած. կենտ, կոճատ, անզոյգ. **-(не́-)тъ** ա. կենտ, կոճատ թիւ. игра́ въ чётъ и́ли н. ջուխտ ու կենտ խաղալը:

Нечи́сто մ. անմաքրութեամբ, անմաքուր կերպով. бѣльё вы́мыто н.; ко́мната вы́метана н.

Нечистопло́т‖ность է. անմաքրութիւն, անմաքրասիրութիւն. **-ный** ած. անմաքուր, անմաքրասէր:

Нечи‖стота́ է. 1, աղտ, աղտեղութիւն. н е ч и с т о́ т ы յ. անմաքրութիւններ, աղտեղութիւններ, կեղտանք. 2, անմաքրութիւն. **-стый** ած. 1, անմաքուր, կեղտոտ, աղտոտ. н—ое бѣльё; 2, անմաքուր, անազնիւ, կեղտոտ. պիղծ. н—ое дѣ́ло; онъ нечи́стъ на́ руку նա մաքուր մարդ չէ, գող, գողացող է. н. духъ, н—ая си́ла պիղծ ոգի. н—ое живо́тное պիղծ կենդանի. 3, ոչ մաքուր, խառն. **-(не́-)сть** է. 1, անմաքուր, պիղծ իր. 2, կաշու հիւանդութիւն (քոր, խոցեր ևլն):

Нечувстви́тель‖ность է. 1, անզգայութիւն, անգթութիւն. 2, անզգալիութիւն. **-ный** ած. 1, անզգայ, անգութ. н—ое се́рдце; онъ нечувстви́теленъ къ страда́ніямъ бли́жняго; 3, անզգալի, աննկատելի. де́рево растётъ н—ымъ о́бразомъ.

Не́чѣмъ մ. բան չկայ, որով. н. корми́ть ребёнка բան չկայ, որով երեխային կերակրես:

Не́што մ. ռմկ. տ. Ра́звѣ.

Нешу́точный ած. ոչ հանաք, լուրջ. э́то дѣ́ло н—ое այդ հանաք[ի] բան չէ:

Неща́д‖но մ. անխնայաբար, անխնայ կերպով, առանց խնայելու. **-ный** ած. անխնայ, անգութ, անողորմ:

Нея́‖вка է. 1, չյայտնուիլը, չերևալը, չըներկայանալը, բացակայում. осуди́ть за н—у въ судъ իրւք. դատարանին չներկայանալու պատճառով դատապարտել. 2, ցոյց չտալը. **-вочный** ած. ցոյց չտուած, թաքցրած, ծածկած: [-вня́тный.

Нея́вствен‖но, -ный տ. Невня́тно,

Неяде́ніе չ. չուտելը, պահելը:

Нея́с‖но մ. անորոշ կերպով. **-ность** է. անորոշութիւն. **-ный** ած. անորոշ, մութ. н—ое, сму́тное поня́тіе; н—ыя выраже́нія; н—ая, тёмная мысль. [տարբու:

Нея́сыть է. կնդ. Strix aluco, անտա-

Ни շ. ոչ. ни сло́ва ոչ մի խօսք. ни—ни ոչ—(և) ոչ (էլ). ни тотъ, ни друго́й ոչ մէկն և ոչ միւսը. ни то, ни сё ոչ այս (և) ոչ այն. ни за что ոչ մի կերպ. ни съ того́, ни съ сего́ ոչ տարաւ, ոչ բերեց, յանկարծ. во что бы то ни ста́ло ինչ էլ լինի. ни, ни երբէք. куда́ ни пойду́, гдѣ ни быва́ю, я встрѣча́ю э́того человѣ́ка ուր էլ գնում եմ, ուր էլ լինում եմ, միշտ պատահում եմ այդ մարդուն:

Нибу́дь խօսք, որ գործ է ածւում միմիայն ուրիշ խօսքի միաւորութեամբ, օր. какъ-н. մի կերպ, ո՛ր և է կերպ. гдѣ-н. ո՛ր և է տեղ. когда́-н. երբ և իցէ. куда́-н. ո՛ւր և իցէ. кто-н. ոք մին, ո՛վ և իցէ. что-н. ինչ և իցէ...

Ни́ва է. արտ, վարած ու ցանած հող:

Нивели́‖рный ած. հարթաչափական. **-рованіе** չ. հարթաչափելը. հարթաչափով զանազան տեղերի համեմատական բարձրութիւնը որոշելը. *հաւասարելը, համաչափութեան բերելը. **-ровать** (-ру́ю -ютъ) բ. (ֆր.) հարթաչափել, հարթաչափով զանազան տեղերի համեմատական բարձրութիւնը որոշել. *հաւասարել, համաչափութիւն բերել, համաչափութիւն, համահաւասարութիւն հաստատել. **-ро́вка** է. տ. Нивели́рованіе; **-ро́вщикъ** ա. հարթաչափող, հարթաչափով զանազան տեղերի համեմատական բարձրութիւնը որոշող. *համաչափութեան բերող, համաչափութիւն հաստատող. **-ръ** ա. (ֆր.) հարթաչափ (տ. Ватерпа́съ).

Ни́‖вный ած. արտի. **-воросль** է. բս. Graminea, խոտազգի բոյս. **-(и́)вяни́къ** ա. բս. Chrysanthemum leucanthemum, անթեմ (ճերմակ մարգարտածաղիկ). **-вяно́й** տ. Ни́вный. [լու:

Ни́гва է. կնդ. Pulex penetrans, աւազա-

Нигдѣ́ մ. ոչ մի տեղ:

Ниги‖ли́змъ ա. (լտ.) նիհիլիզմ, ոչնչականութիւն, ժխտականութիւն. **-листи́ческій** ած. նիհիլիստական, ոչնչական, ժխտական. **-ли́стъ** ա. **-ли́стка** է. նիհիլիստ, -տուհի, ոչնչական, -նուհի, ժխտական, -նուհի:

Ни гугу́ ձյ. սուս, ձայն ծպտուն չլինի, բան չասես. вы ему́ про э́то ни гугу́.

Нидерла́н‖децъ, дца ա. **-дка** է. նիդերլանդացի, -ցուհի, հոլանդացի, -ցուհի. **-дскій** ած. նիդերլանդական, հոլանդական:

Нижа́й‖ше մ. ամենանուաստաբար, ամենախոնարհաբար. **-шій** ած. գերդրկ. ամենանուաստ, ամենախոնարհ. н. слуга́; свидѣ́тельствую вамъ моё н—ее почте́ніе.

I. **Ни́же** ած. և մ. բաղդտ. աւելի ցած, աւելի ցածր, ցածրագոյն. ստորև, ներքև. н. травы́,

тише воды́ չխօսկան հարսի պէս, խիստ պարկեշտ, համեստ. онъ живётъ двумя́ этáжами н.; о чёмъ скáзано н.; н. всегó ամենից ցածր, ամենատակը. мой домъ н. вáшего.

II. **Нижé** շ. և ոչ, նոյնպէս ոչ. ни — н. ոչ — և ոչ էլ:

Ниже‖изло́женный; **-изъяснённый** ած. ներքև, ստորև բացատրած. **-имено́ванный**, **-нáзванный** ած. ներքև, ստորև անուանած, յիշած. **-означенный** ած. ներքև, ստորև յիշած, նշանակած. **-подписáвшiйся** ած. 'ի ներքոյ ստորագրեալ. я н. обязу́юсь...; **-поимено́ванный** ած. ստորև յիշած, անուանած. **-приведённый**, **-прописанный** ած. ներքև, ստորև առաջ բերած. **-речённый**, **-скáзанный** ած. ստորև յիշած, ասած. **-слѣдующiй** ած. ստորև հետևող, ստորև գտնուող, հետևեալ. онъ мнѣ пишетъ н. նա ինձ հետևեալն է գրում. **-упомя́нутый** ած. ներքև, ստորև յիշած, յիշատակած:

Нижне-нѣмéцкое нарѣчiе ստորին գերմաներէն:

Ни́жнiй ած. ստորին, ներքին, ներքևի. н—ее жильё ստորին յարկ, ներքնայարկ. н—ее плáтье ներքնազգեստ. н—яя чéлюсть; н—iе городá գետի ստորին հոսանքի մօտ (ստորին ափագանում) գտնուող քաղաքներ. н—iе чины ստորին զինուորականներ (ենթասպաներ և հասարակ զինուորներ):

Ни́жу ա. Ни́зить; **-жу́** ա. Низáть.

Ни‖зáльный ած. շարելու (ուլունք ևն). **-зáльщикъ** ա. **-зáльщица** է. (ուլունք ևն) շարող այր, կին. **-зáнiе** չ. (ուլունք ևն շարելը. **-зáнье** չ. շարած ուլունքներով, մարգարտեայ ևն իր, զարդ, քառամանեակ. **-зáть** (нижу́ -жутъ) ն. շարել, յեռուլ (ուլունք, մարգարիտ):

Низве‖дéнiе չ. 1, ներքև տանելը. 2, պաշտօնանկ անելը, պաշտօնանկութիւն. н. съ престóла գահընկէցութիւն. **-ду́** ա. Низвести́.

Низвер‖гáнiе չ. ներքև գցելը, ներքև նետելը, ներքև շպրտելը. **-гáть**, **-гнуть** ն. ներքև գցել, ներքև ձգել, ներքև նետել, ներքև շպրտել, ներքև գլորել. н. въ прахъ կործանել, ոչնչացնել. н. когó съ высоты́ величiя մէկին փառքի բարձրութիւնից ներքև գլորել, տապալել. **-ся** ադբ. ներքև գլորուիլ, ներքև, վայր նետուիլ. карéта низвéрглась въ прóпасть; **-гнутiе**, **-жéнiе** ա. Низвергáнiе.

Низ‖вести́ (-веду́ -ду́тъ; անց. -звёлъ -велá, ó) ա. Низводи́ть; **-води́тель** ա. կզմխ. իջեցնող մկան. **-води́ть** (-вожу́ -вóдятъ) ն. 1, ներքև տանել, իջեցնել. 2, զրկել, պաշտօնանկ անել:

Ни́‖зенькiй ած. ցածլիկ, ցածրիկ. **-зёхонько** մ. բոլորովին ցածր. ни́зкимъ-н. խիստ ցածր, պստիկ. բոլորովին ծածուկ, թաքուն. **-зинá** է. ցածրութիւն. у нихъ жильё ужáсная н. նոցա բնակարանը սարսափելի ցածր է, գետնին կպած է. **-зинка** է. նւզ. ցածր, տափարակ տեղ, հարթութիւն. **-зить** (-жу -зятъ) ցածրացնել, ստորացնել. **-ся** չ. ցածրանալ. ընկնել, *նսեմանալ:

Ни́зка է. ա. Низáнiе; 2, ուլունքի թել, շարած ուլունք:

Ни́зкiй (-зокъ -зкá, о) ած. 1, ցած, ցածր. н. забóръ; человѣ́къ н—аго рóста ցածրահասակ մարդ. н. потолóкъ; н—ое мѣ́сто ցածր, տափարակ տեղ. н. поклóнъ ցածր ծնրադրութիւն, խոնարհ ողջոյն, երկրպագութիւն. н. гóлосъ; 2*, ցածր, ստորին, ոչ պատուական. н. разбóръ товáра ցածր տեսակի ապրանք. н—ая цѣ́нá ցածր գին. 3,* ստոր, անարգ, զզուելի, գարշելի. н. человѣ́къ; н. постýпокъ; н—ая душá; **-зко** մ. 1, ցածր, խոնարհ. лю́стра повѣ́шена слишкомъ н.; пти́ца летáетъ н.; н. поклони́ться комý-либо; 2*, ստոր կերպով, ստորութեամբ. дýмать, поступáть н.

Низковá‖тость է. ցածրաւունութիւն, թեթև ցածրութիւն. **-тый** ած. ցածրաւուն:

Низко‖задый ած. ցածր յետևի ոտներով, ցածր քամակով. **-перéдый** ած. առջևի ոտները, առջևի մասը ցածր:

Низкопоклó‖нливость է. ստորաքարշութիւն, ստորաքարշութիւն, քծնողութիւն. **-нливый** ա. Низкопоклóнный; **-нникъ** ա. **-нница** է. ստորացող, ստորաքարշ, քծնող այր, կին. **-нничать** չ. խոնարհ երկրպագել, ծնրադրել. քծնիլ, սողալ, ստորաքարշութիւն անել. **-нный** ած. ստորաքարշ, սողացող, քծնող. онъ низкопоклóненъ и услу́жливъ.

Низкопрóб‖ность է. խառնրդաշատութիւն. **-ный** ած. խառնրդաշատ (ոսկի, արծաթ):

Низкоствóль‖никъ ա. կարճաբուն անտառ. **-ный** ած. կարճաբուն (ծառ):

Ни́зкость է. 1, ցածրութիւն (օր. պատի). 2, ցածրութիւն, տափարակութիւն. 3, ստորին գինք, ծագում. 4, ցածութիւն, ստորութիւն, ստոր, անարգ յատկութիւն, վարմունք:

Низкосу́чный ած. կարճաճիւղ ոստերով, ցածր ոստերով, շիւղերով:

Низ‖лагáть, -ложи́ть ն. 1, վայր գլորել, տապալել. 2, ջախջախել, յաղթել (թշնամուն):

Низли‖вáть, **-ли́ть** (-золью́ -олью́тъ; -лéй) ն. 1, վայր թափել. 2, վայր, ներքև գլորել:

Низло‖жéнiе չ. 1, վայր գլորելը, տապալելը. 2, ջախջախում, ջախջախելը, յաղթելը. **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ) ա. Низлагáть.

Ни́змен‖ность է. 1, ցածրութիւն, ցածր դիրք. *ցածրութիւն, ստորութիւն. 2, հարթութիւն, տափարակ տեղ. **-ный** ած. 1, ցածր, տափարակ. н—ые берегá; н—ыя мѣ́стá ցածր, տափարակ տեղեր, հարթութիւններ. 2*, ցածր, հասարակ, ստոր. н—ое происхождéнiе.

Ни́‖зовика ա. Низинá; **-зóвка** է. ստորին Վոլգայից բերած հացահատիկ. пшени́ца н. Սարատովի ցորեան. **-зовóй** ա. Ни́зовый; н. вѣ́теръ հարաւ-արևելեան քամի. **-зовый** ած. ներքևի, ստորին, գետի ստորին ափագանում գտնուող կմ այնտեղից եկող. н—ые городá; **-зóвье** չ. ստորին ափագան, ստորին հոսանք (գետի). **-зойти́** (-зойду́ -ду́тъ) ա. Нисходи́ть; н. къ нýждамъ бли́жняго մերձաւորի կարօտութեան օգնութեան հասնել. **-зость** ա. Ни́зкость 3 և 4; **-зриновéнiе** չ. ներքև գլորելը, տապալելը. **-зри́нуть** ն. ներքև գլորել, տապալել. **-зшiй** ած. բաղդ.

ստորին, ցածրագոյն. товáры н—аго достóинства; н—iе клáссы óбщества; н—iе клáссы учи́лища; н—ее духовéнство; н—iя дóлжности; **-зъ** ա. [որ և է բանի] տակ, ստորին, ներքևի մաս. н. дóма տան հիմքը. н. горы́; жить въ низу́ ներքնայարկում ապրել. онъ на низу́ նա ներքև[ում] է. ходи́ть на н. 'դուրս գնալ', արտաքնոց գնալ:

Ни́зывать տ. Низáть. [зáпье.

Низь ա. 1, տ. Ни́зменность; 2, տ. Ни-

Ни||какóй դեր. բացս. ոչ մի. н—и́мъ óбразомъ ոչ մի կերպ. **-кáкъ** մ. ոչ մի կերպ. երբէք, ամենևին, բնաւ. я э́того н. не желáю; н. пѣть երբէք, բնաւ, ամենևին ոչ.

Ни́||келевый ած. նիկէլէ(ց), նիկէլէ. **-келировáть** (-ру́ю -ютъ) ն. նիկէլել, նիկէլով ծածկել. **-кель** ա. հնք. Nickel, նիկէլ. **-кельный** տ. Ни́келевый.

Ни́кнуть չ. կռանալ, կորանալ, գլուխը թեքել, խոնարհել: [նևին, բնաւ, բնաւին:

Никогдá մ. ոչ մի անգամ, երբէք, ամե-

Никóимъ óбразомъ մ. երբէք, ոչ մի

Николи́ ռմկ. տ. Никогдá. [կերպ:

Ни́комъ տ. Ницъ.

Никоти́нъ ա. քիմ. բնանիկոտ:

Никотóрый դեր. բացս. ոչ որ, ոչ մի. ни съ которóй стороны́ ոչ մի կողմից:

Никтó, никогó, никому́ ևն. դեր. բացս. ոչ ոք. ни у когó не бываю, ни къ кому́ не хожу́; я никому́ копéйки не дóлженъ.

Никудá մ. 1, ոչ մի տեղ. н. не хожу́, крóмѣ теáтра; 2, ոչ մի բանի. э́то н. не годи́тся.

Ними́ло մ. ամենևին, ոչ երբէք:

Ни́м||фа է. (յն.) առաս. յաւէրժահարսն. **-фомáнiя** է. (յն.) բժ. հարսնամոլութիւն (մոլեգին, անզուսպ սեռական տենչ կնոջ):

Ниот||кýда, -кóлѣ մ. ոչ մի տեղից. н. не получáю пи́семъ.

Нипочёмъ մ. ոչ դժուար, ոչինչ. э́то ему́ н. այդ նորա համար ոչինչ բան է. брани́те, накáзываете егó, ему́ всё н. — այդ բոլորը նորա համար ոչինչ բան է: [կերպով:

Нипóчто մ. զուր, զուր տեղը, ապարդիւն

Нисколько մ. երբէք, ամենևին:

Нис||падáть, -пáсть չ. վայր գլորուիլ, ներքև գլորուիլ, վայր ընկնիլ. իջնել. егó плащъ ниспадáетъ до земли́; **-падéнiе** չ. վայր ընկնելը, վայր գլորուելը, ներքև ընկնելը, իջնելը. **-пáсть** (-паду́ -ду́тъ; անց. ниспáлъ, -пáла, о) տ. Ниспадáть.

Ниспо||слáнiе չ. ղրկում, առաքում (վերևից), ներքև ղրկելը. н. Святáго Дýха Սուրբ Հոգու առաքումը. проси́ть Бóга о н—iи дождя́; **-слáть** (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) տ. Ниспосылáть; **-сылáнiе** չ. ղրկելը (վերեւից), ներքև ղրկելը. **-сылáть**, -слáть ն. ղրկել, ուղարկել, առաքել (վերևից), ներքև ղըրկել. Богъ ниспослáлъ на негó болѣ́знь; да ниспошлётъ вамъ нéбо дóлгiе дни.

Ниспро||вергáть, -вéргнуть ն. տապալել, կործանել, ոչնչացնել. н. лóжныя религiи; ураґáнъ ниспровéргнулъ всё; **-вержéнiе** չ. տապալում, կործանում:

Ниспу||скáнiе չ. ցածրացնելը, ներքև թողնելը. **-скáть, -сти́ть** (-щу́ -у́стятъ), **-щáть** ն. ցածրացնել, ներքև թողնել. **-ся** անդր. ներքև իջնել, 'դէվէր' գալ. **-щéнiе** չ. ներքև թողնելը:

Нис||ходи́ть (-жу́ -óдятъ), низойти́ չ. իջնել, ներքև գնալ, ներքև գալ. Iису́съ Христóсъ нисходи́лъ въ адъ; **-ходя́щiй** է. ած. իջնող. **-хождéнiе** չ. ներքև գնալը, ներքև գալը, (ներքև) իջնելը. աստղ. վայրէջք. **-шéствiе** չ. իջնելը, ներքև գալը:

Ните||ви́дный, -обрáзный ած. թելակերպ, թելաձև:

Ни́||тка է. թել. клубóкъ ни́токъ; н. для шитья́; вязáльная н. գուլպայ գործելու թել. основнáя н. առէջքի թել. шить, пришивáть на живу́ю ни́тку ձեռաց կարել, շուլալել. на пёмъ н—и не остáвили նորան բոլորովին պլոկել են, թալանել են. вы́тянуться въ н—у ա, բարակիլ, նիհարանալ, լղարիլ. բ, շարքով կանգնել, միմեանց յետևից շարուել. вы́тянуться по н—ѣ ուղիղ գծի վերայ կանգնել, ուղիղ գծով կանգնել. **-тникъ** ա. կնդ. Filaria, թելորդուկ. **-точка** է. նւզ. պստիկ, բարակ թել, թելիկ, թելուկ. разбирáть по н—ѣ մանրամասն քննել, հետախուզել. дѣ́ло виси́тъ на н—ѣ գործը մազից է կախուած. **-точникъ** ա. **-точница** է. թելավաճառ, -ուհի. **-точный** ած. թելի, թելա—:

Нитроглицери́нъ ա. (ֆր.) քիմ. բոբաքացուենի:

Ни||тчáнка, тчáтка է. բս. Conferva, խոզ (մի տեսակ ջրի մուռ). **-тчатый** ած. 1, տ. Нитеви́дный; 2, տ. Ни́тяный. **-тчёнка** է. նխտ. վատ, անպիտան թել. **-ть** է. թել (առեղի, կարի ևն), դերձան. *շարք, կարգ. *овладѣ́ть ни́тью разговóра զրոյցը բերան առնել. **-тяникъ** ա. անագործ կտաւից կարած բաճկոն. **-тяницы** է. յ. տ. Ни́ченицы, Ни́ченки; **-тяный** ած. [մնւզ. կտաւի] թելից (գործած, կարած), թելէ, թելեղէն, կտաւէ:

Ницъ մ. երեսի վերայ (հկռկը տ. Нáвзничь); пасть н. երեսի վերայ վայր ընկնել և կմ խորին երկրպագութիւն տալ:

Ничегó մ. ոչինչ, 'հաջաթ չէ', 'բան չկայ'. каковы́ дѣлá?—Ничегó վատ չեն. н. себѣ́ ոչինչ, վատ չէ:

Ничéй, чья́, чьё դեր. բացս. ոչ ոքի:

Ни́че||ницы, -нки է. յ. առէջքարարձ հանգոյցներ (ոստայնանկի դազգահի):

Ничкóмъ մ. տ. Ницъ; упáсть н. երեսի վերայ վայր ընկնել:

Ничтó, ничегó, ничему́ ևն դեր. բացս. ոչինչ. Богъ сóздалъ мíръ изъ ничегó.

Ничтó||жество չ. ոչնչութիւն. ոչինչ, անպէտք բան. *э́тотъ человѣ́къ пóлное н. այդ մարդը կատարեալ ոչնչութիւն է. **-жить** (-жу -жатъ), уп—, ն. ոչնչացնել. **-жность** է. ոչնչութիւն, անպէտքութիւն. **-жный** ած. ոչինչ, չնչին, անպէտք, փուչ. н. человѣ́къ; н—ое дѣ́ло. [նևին ոչ:

Ничу́ть մ. երբէք, ամենևին. н. не ամե-

Ничья́, éй (խըրև է.) անորոշ խաղ, ոչ տարած և ոչ տարուած. сыгрáть въ ничью́ խաղըն անորոշ թողնել:

Ни́ша է. (ֆր.) ծործոց. որմախորշ:

Ниш||кну́ть, -ну́ть չ. ձայն ծպտուն չհանել, սուս կենալ, լռել, սուս անել կմ կենալ:

Нйшто մ. ռմկ. ‘հախն է‘, արժանի է. н. **Нишъ** ա. տ. Ниша. [ему́ նորա հախն է։

Ни‖ща́ть, обн—, չ. աղքատանալ, մուրացկան դառնալ. **-ся** ներգ. աղքատ ձևանալ, մուրալ, մուրացկանութիւն անել. **-щенка** է. աղքատ, մուրացկան կին. **-щенски** մ. աղքատի, մուրացկանի պէս. **-щенскій** ած. մուրացկանի[ն յատուկ]. *н—ое угоще́ніе աղքատիկ հիւրասիրութիւն. **-щенство** չ. աղքատութիւն, մուրացկանութիւն. **-щенствовать** (-ствую -ютъ) չ. մուրալ, մուրացկանութիւն անել. ни́щенствующій мона́хъ մուրացիկ միաբանաւոր. **-щенькій** ած. բոլորովին մերկ, աղքատ. **-щета́** է. աղքատութիւն, կարօտութիւն, ծայրայեղ չքաւորութիւն. впасть въ н—у́ մուրացկան դառնալ. жить въ н—ѣ́; спасти́ кого́ отъ н—ы́; **-щить** (-щу -щатъ) ն. աղքատացնել, աղքատ, մուրացկան դարձնել. **-щій** ած. աղքատ, կարօտեալ, մուրացող. блаже́нны н—іе ду́хомъ երանի աղքատաց հոգով. н и́ щ і й, аго ա. -щ а я, ей է. աղքատ, ‘ուզող‘ այր, կին, մուրացկան, -նուհի. н—ая трава́ բս. Clematis vitalba, վայրի պատատուկ (մամխիչ, շիլխատ)։

Ніо́бій ա. հնք. Niobium, նիոբիոն։

Но շ. բայց, սակայն. не то́лько, но и ոչ միայն, այլ և։

Нова́то‖рство չ. նորարարութիւն, նորաձևութիւն. **-ръ** ա. (լտ.) նորարար, նորաձև։

Но́‖венькій (-некъ -нка, о) ած. մնղմ. նոր, ‘թազայ‘. **-вёхоненкъ, -вёшененкъ,** нька, о ած. բոլորովին նոր, ‘թափ թազայ‘. **-визна́** է. նորութիւն. նոր բան. страсть къ н—ѣ́ նորամոլութիւն։

Но‖ви́къ, а́ ա. 1, նոր մտած, նոր գործի կանգնած, սկսնակ. նորակոչ [զինուոր]. 2, նոր, ‘թազայ‘ հաց, կվաս ևլն. 3, հնք. մանկլաւիկ. **-вина́** է. 1, կորդ, խամ հող. 2, գիւղտ. երախայրիք, առաջին, անդրանիկ պտուղ, բերք. **-ви́нка** է. 1, տ. Новина́; 2, նոր, ‘թազայ‘ բան (օր. նոր շոր, նոր գնած դիպակեղէն ևլն). **-ви́нки**, нокъ է. յ. նոր բնակութիւն, նոր բնակավայր. **-ви́нный** ած. 1, կորդի, խամ հողի. 2, երախայրիքի, առաջին պտղի, բերքի. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. նորոգել, վերանորոգել. **-ся** ներգ. նորոգուիլ, վերանորոգուիլ. **-ви́ца** է. նորընծայ կոյս. **-вичёкъ**, чка́ ա. սկսնակ, նորավարժ, համբակ. **-ви́чка** է. 1, նւզ. տ. Нови́ца; 2, սկսնակ, համբակ։

Ново-армя́нскій ած. նոր հայկական. н. язы́къ աշխարհաբառ(բ)։

Новобра́‖нецъ, нца ա. նորակոչ [զինուոր]. **-нный** ած. նորակոչ, նոր զինուորագրուած

Новобра́ч‖ный, аго ա. նորապսակ տղայ, նորափեսայ. **-ная**, ой է. նորապսակ աղջիկ, նորահարսն. **-ные**, ыхъ յ. նորապսակներ։

Ново‖введе́ніе չ. նորմուծութիւն, նորութիւն. **-введённый** բյ. ած. նորմուծած, նոր մտցրած, հաստատած. **-вводи́мый, -вво́дный** ած. նոր մտցնուող, հաստատուող. **-вы́пущенный** ած. նոր բաց թողած, նորաւարտ (աշակերտ). **-вы́строенный** ած. նորաշէն, նորակառոյց։

Ново‖вѣ́рецъ, рца ա. **-вѣ́рка** է. նորահաւատ, նորադարձ այր, կին. **-вѣ́ріе** չ. նորահաւատութիւն. **-вѣ́рный** ած. նորահաւատ, նորադարձ. **-го́дній** ած. նոր տարուայ, տարեմտի, -մտային. н. пріёмъ.

Ново‖жёнецъ, нца ա. **-жёня** ա. նորակին, նորապսակ, նորափեսայ. **-жи́лъ** ա. նորաբնակ։

Новозавѣ́т‖никъ ա. նոր կտակարանի աշակերտ, հետևորդ, քրիստոնեայ. **-ный** ած. նոր կտակարանական։

Ново‖земе́льный ած. նոր, խամ հողի վերայ բուսած, աճած. **-зе́мецъ**, мца ա. նորաբնակ, նորեկ, եկուոր։

Ново‖и́збранный ած. նորընտիր. **-и́зданный** ած. նոր հրատարակած. վերստին հրատարակած. **-изобрѣ́тенный** ած. նորագիւտ, նորահնար։

Новокре‖щёнецъ, нца ա. **-щёнка** է. նորակնունք այր, կին. **-щённый** ած. նոր մկրտուած, նորակնունք։ [նոր լատին։

Ново-лати́нскій ած. նոր լատինական,

Новолу́ніе չ. նորալուսին, նոր լուսին։

Новолѣ‖тіе չ. նոր տարի, ամանոր. **-тній** ած. նոր տարուայ։

Новомо́д‖ность է. նորամօդայութիւն. **-ный** ած. նորամօդայ, վերջին մօդային համապատասխան. магази́нъ н—ыхъ издѣ́лій.

Новомѣ́ся‖чіе տ. Новолу́ніе; **-чникъ** ա. կնդ. Alcedo ispida, ալ'կիոն (ծղնի)։

Ново‖на́бранный ած. 1, նորակազմ, նորաժողով, նոր ժողոված, զինուորագրուած. 2, նոր շարած (տպագրական թերթ). **-наречённый** ած. 1, նորանուն, նորակոչ. 2, նոր նշանակուած, նոր կարգուած. **-насаждённый** ած. նորատունկ, նոր տնկած. **-населённый** ած. նորաբնակ, նոր բնակեցրած. **-невѣ́стный** ած. նորապսակ. н—ые յ. նորապսակներ. **-образова́ніе** չ. նորագոյութիւն. **-обращённый** ած. նորադարձ. **-обрѣтённый** ած. նորագիւտ, նորահնար. **-опредѣлённый** ած. նոր ընդունուած, նոր նշանակուած, կանգնեցրած. **-откры́тый** ած. նորագիւտ. **-пожа́лованный** ած. 1, նոր շնորհած, նոր պարգևած. նոր շնորհաբաշխուած. н. дворяни́нъ նոր ազնուական. 2, նոր նշանակուած. **-посвящённый** ած. նորընծայ, նորանուէր. **-поселе́нецъ**, нца ա. նոր գաղթական, նորագաղթ, նորաբնակ. **-поселённый** ած. նորաբնակ, նոր բնակեցրած. **-поста́вленный** ած. 1, նոր դրած, նորադիր. 2, օրհ **-постри́женный** ած. նորընծայ, նոր ձեռնադրուած. **-постро́енный** ած. նորաշէն, նորակառոյց. **-преста́вленный** ած. քիչ առաջ մեռած. **-присоединённый** ած. նոր, նորոգ միացած, միաբանուած, նորադարձ. **-прише́дшій** ած. նորեկ, նոր եկած. **-прише́лецъ**, льца ա. նորեկ, նորագաղթ. **-при́шлый** ած. նորեկ, նոր եկած, գաղթած. **-пріѣ́зжій** ած. նորեկ, նոր եկած (կառքով, ձիով, նաւով). **-произведённый** ած. նոր բարձրացրած. **-просвѣщённый** ած. նոր լուսաւորուած. **-рождённый** ած. նորածին, նոր ծնուած, նորածնունդ. **-рукополо́женный** ած. նոր ձեռնադրուած, նորընծայ. **-селе́нецъ**, нца ա. **-селе́нка** է. **-се́лецъ**,

льца, **-сéлъ** ա. **-сéлка** ի. նորաբնակ, նոր տեղում բնակուած այր, կին. **-сéлье** չ. նոր բնակարան, նոր տուն, ուր մարդ տեղափոխուել է. поздрáвить когó съ н—іемъ; прáздновать н. նոր բնակարանի համար խրնջոյք տալ, տօն սարքել. **-стрóчіе** չ. նոր տող, նոր պարբերութիւն:

Нóвость ի. **1**, նորութիւն. н. предмéта; я узнáлъ пріятную н.

Ново‖тёлка ի. նորածին կով. **-тёлъ** ա. **-тéлье** չ. նորածնութիւն (կովի). **-тéльная** корóва տ. Новотёлка; **-ýмершій** ած. նոր մեռած, նորամեռիկ. **-устрóенный** ած. նոր, նորոգ սարքած, յարդարած. **-явленный** ած. նոր երևցած, նորայայտ:

Нó‖вшество չ. նորութիւն, նորաձևութիւն. **-вый** ած. նոր. н. домъ; н—ое плáтье; н—ая мысль; н. годъ նոր տարի. съ н—ымъ гóдомъ շնորհաւոր նոր տարի. что н—аго? ինչ նորութիւն կայ. Н. Завѣтъ Նոր կտակարան. н—ое серебрó հնք. նոր արծաթ. **-вь** ի. տ. Новинá; **-вѣть**, пон— չ. նորանալ, նորոգուիլ. **-вѣйшій** ած. գերդր. նորագոյն, ամենանոր. н—ія извѣстія.

Ногá ի. ոտ(ք). лёгкій нá ногу թեթև ոտի տէր, արագաշարժ. ногí моéй не бýдетъ у тебя ես քո շէմքի վերայ ոտ չեմ դնել. жить на большýю нóгу փարթամ կեանք վարել. быть съ кѣмъ на корóткой н—ѣ մէկին մօտ լինել, մէկի հետ մտերիմ լինել. хромáть на однý нóгу մի ոտով կաղալ. брóситься комý въ нóги մէկի ոտներն ընկնել. я весь день на ногáхъ ես ամբողջ օրն ոտի վերայ եմ. онъ побѣжáлъ со всѣхъ ногъ նա վազեց իր ամբողջ կարողութեամբ. *нóги протянýть ոտները ձգել, մեռնել. сбить когó съ ногъ մէկին վայր գլորել, տապալել. մէկին այնքան դէս ու դէն զրկել, որ հալից ընկնի. онъ вооружёнъ съ головы́ до ногъ; онъ опять на ногáхъ նա էլի ոտի վերայ է, նա առողջացել է. ногá сонóвъ մի շարք կալի խուրձ:

Ногá‖вка ի. **-вочка** նւզ. ոտնանիշ, ոտի նշան (հաւի ոտին կապած նշանը):

Ноголóмъ ա. ոտնառութիւն, ոտնացաւութիւն:

Ного‖тнóй տ. Ногтевóй; **-тóкъ**, ткá ա. **1**, նւզ. պստիկ եղունգ, եղնգուկ (ոտի). **2**, н о г о т к и́ յ. բս. Calendula officinalis, հասարակ վաղինակ. **-тóчекъ**, чка նւզ. տ. Ноготóкъ; -(нóго)**ть**, гтя ա. եղունգ, ՚ըղունգ՚ (ձեռի, ոտի). обрѣзать нóгти եղունգները կտրել. царáпать ногтями; прижáть когó къ нóгтю մէկին հուպ տալ, հուպ տուած պահել:

Ногте‖вúдный ած եղնգակերպ, եղնգաձև. **-вóй** ած. եղնգի, եղնգա—. н—ыя нóжницы եղունգ կտրելու մկրատ. н—ая травá բս. Dianthus deltoides, բրդաձև շահոքրամ. **-образный** տ. Ногтевúдный.

Ногтище ա. յւել. ահագին, մեծ եղունգ:

Ног‖тоѣда, -тоѣдица ի. **-тоѣдъ** ա. եղնգացաւ, եղնգային խոց, պալար. **-тоѣдный** ած. եղնգային պալարի. н—ая травá բս. Paris quadrifolia, պարիս, չորեքտերևեան պուէսափարող (լոշարի?). **-тянóй** ած. եղնգի, եղնգային, եղնգա—:

Но‖жевúще չ. դանակի շեղբ, բերան:

Ножёвка տ. Ножóвка.

Но‖жéвникъ, -жевщúкъ, á **-жёвщина, -жéвщичій, -жёвый** տ. Ножó(о)в... [բատիկ:

Нóженки ի. յ. նւզ. պստլիկ մկրատ, մըկ-

Ножёнки ի. յ. նւզ. պստիկ պատեան:

Нóже‖нька, -чка ի. նւզ. պստիկ ոտ, ոտիկ. у меня рѣзвы нóженьки подкосúлись սիրտս (վախից) պատռեց. **-чный** ած. ոտիկի:

Нó‖жикъ ա. **-жичекъ**, чка նւզ. դանակ (պստիկ, ոչ մեծ). перочúнный н. գըրչհատ: [չի ոտ՝:

Ножúща ի. յւել. ահագին, մեծ ոտ, ՚ի-

Ножúще ա. յւել. մեծ, ահագին դանակ:

Нóжка ի. **1**, նւզ. պստիկ ոտ, ոտիկ. по одёжкѣ протягивай нóжки ոտներդ վերմակիդ համաձայն մեկնիր. **2**, ոտ. н—и у стýла, у столá, у кровáти; отбúть н—у у рюмки ըմպանակի ոտը կտրել:

Ножневóй ած. պատեանի, ՚բնի՚:

Нóжницы ի. յ. մկրատ. садóвыя н. պարտիզպանական մկրատ. закрóйныя н. կար ու ձևի մկրատ. стригáльныя н. փարտակերի մկրատ. металлорѣзныя большія н. մետաղահատ մկրատ:

Ножнóвка ի. **1**, պատենաթև (բզէզների). **2**, տ. Ножёвка 2.

Ножнóй ած. ոտի. н—ые пáльцы.

Ножны́, жóнъ ի. յ. պատեան, ՚բուն՚. н. отъ сáбли, отъ штыкá, отъ кинжáла սուսերի, սուինի, դաշոյնի պատեան, ՚բուն՚. вложúть шпáгу въ н.; вы́нуть сáблю изъ [ножóнъ.

Нóжный ած. ոտի, ոտա—:

Ножóвка ի. **1**, սրածայր սղոց, ձեռնասղոց. **2**, կնդ. Ascidia, ծովապատեննիկ:

Ножó‖вникъ ա. դանակագործ. **-вщина** ի. դանակակալի, արհեստութիւն. **-вщичій**, ья, ье ած. դանակագործի. **-вый** ած. դանակի, դանակա—. н—ое мастерствó դանակագործութիւն. н. черенóкъ դանակի կոթ:

Ножóнка ի. նւզ. պստիկ ոտ:

Ножъ, á ա. դանակ. кýхонный, столóвый н., садóвый н. յօտոց, վաղի ցաքհատ. óстрый, тупóй н.; какъ ножóмъ отрѣзалъ բացէ ի բաց մերժեց, բացասեց. онъ съ нимъ на ножáхъ նրքա ոխերիմ թշնամիներ են:

Ноздревá‖тикъ ա. ծակոտկէն, ծակծկուած քար. **-тость** ի. ծակոտկէնութիւն, սյնգակերպութիւն. **-тый** ած. ծակոտկէն, ծակոտիկներով, ծակծկուած, սյնգակերպ:

Ноз‖древóй տ. Ноздрянóй; **-древúна, -древúнка** նւզ. **-дрúна** ի. **-дрúнка** նւզ. ծակ, ծակուկ. **-дря́** ի. քթածակ, քթանցք, ՚պնչածակ՚. **-дря́вый** տ. Ноздреватый; **-дря́къ**, á ա. **1**, էակ մեծ քթածակերով. **2**, խոշոր ծակոտիկներով սպունգ. **-дряникъ** տ. Ноздревáтикъ; **-дря́нка** ի. կնդ. Madrepora, մադրէպօր, ծառաքուստ. **-дрянóй** ած. քթածակի, -կային, քթանցքի. **-дря́стый** ած. մեծ քթածակերով, մեծ քթանցքներով:

Ной 1, ա. տ. Нытьё; **2**, հրամ. տ. Ныть.

Ноктю́рнъ ա. (լտ.) գիշերային երգ, նըւագ, գիշերանուագ։

Нокъ ա. (հոլ.) ծովգ. առագաստակալի (рей) ծայրը, ծայրի կողմը։

Но‖лево́й տ. Нулево́й; **-ликъ** ա. նւզ. պստիկ նօլ, զէրօ. **-ль**, ля́ տ. Нуль.

Нома́ды ա. յ. (յն.) խաշնարածներ, խաշնարած, վաչկատուն (թափառական) ժողովուրդներ, ‘թարաքամաներ‘։

Номенклату́ра ի. (լտ.) անուանակարգութիւն. անուանակարգ, անուանաշարք, բառակարգութիւն, բառաշարք։

Но‖мерно́й ած. **1**, համարագրած, թուագրած, թիւ, համար դրած. **2**, номерно́й, о́го համարապահ (ծառայ, սպասաւոր հիւրանոցում). **-мерова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. համարագրել, թուագրել, թիւ, համար նշանակել. **-меро́къ**, рка́ ա. **1**, համար, թիւ (թղթի կտորի վերայ նշանակած). համարանիշ. համարանշան թուանիշ (օր. որ տալիս են չոր պահ տւողին). **-меръ** ա. (լտ.) **1**, թիւ, համար. за н—омъ համարով. **2**, համար, օրինակ (օր. ամսագրի, շաբաթաթերթի, լրագրի). **3**, համար, սենեակ (հիւրանոցում)։

Номи‖нали́сты ա. յ. (նոր լտ.) փիլ. անուանականներ (փիլիսոփաներ, որոնք ընդհանուր գաղափարների գոյութիւնը ժխտում էին և միայն մասնաւոր, առարկայական կամ անձնական գաղափարներ էին ընդունում). **-на́льный** ած. անուանական. н—ая կամ нарица́тельная цѣна́ дене́жной бума́ги թղթադրամի անուանական գին, արժողութիւն (որ կարող է կուրսային գնից տարբերուել)։

Номокано́нъ ա. (յն.) եկեղեցական օրինական ժողովածու, կանոնագիրք։

Но́‖на ի. (լտ.) երժ. իններորդ աստիճան. **-не́тъ** ա. (իտ.) երժ. ըննաձայն կամ ըննանուագարան պիեսա։

Но́нче տ. Ны́нче. [նի]։

Нора́ ի. բոյն, ‘բուն‘, որջ, ‘ծակ‘ (գազա-

Но‖рдве́стъ ա. ծովգ. **1**, հիւսիս արևմուտք. **2**, հիւսիս արևմտեան քամի. **-рдо́стъ** ա. ծովգ. **1**, հիւսիս արևելք. **2**, հիւսիս արևելեան քամի. **-рдъ** ա. (լտ.) ծովգ. **1**, հիւսիս. **2**, հիւսիսային քամի, հողմ։ [կաշառ։

Нори́стый ած. որջաշատ, բնաշատ, ծա-

Нори́‖ца ի. անսնրժ. բաշախտութիւն, բաշայայար (ձիու). **-чникъ** ա. կամ -(но́-)**чная** трава́ բս. Scrophularia, գործարմատ կամ խլածաղիկ։ [որջ, ծակ։

Нори́ща(е) ի. յւձլ. ահագին, մեծ բոյն,

Но́рка ի. **1**, նւզ. պստիկ ծակ, բուն. **2**, կնդ. Mustela lutreola, ջրաքիս։

Но́р‖ма ի. (լտ.) չափ. **-ма́льность** ի. բնականութիւն, կանոնաւորութիւն. **-ма́льный** ած. բնական, կանոնաւոր. н—ое состоя́ніе; **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ն. կանոնաւորել, կարգի, կանոնի բերել. **-миро́вка** ի. կանոնաւորում։

Норови́стый ած. խեռ, կամակոր։

Норо‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ), пон—, չ. **1**, ջանալ, աշխատել. յարմար, պատեհ դէպք որոնել, առիթ փնտռել. онъ норови́тъ улизну́ть նա յարմար առիթ է որոնում անյայտանալու, չքանալու, ‘ծլկելու‘. онъ такъ и норови́тъ, какъ бы съ кѣмъ поссо́риться; **2**, кому́ աշխատել մէկին հաճոյանալ, մէկի ‘խաթրը պահել‘. **-вле́ніе** չ. աշխատելը, ջանալը, ձգտելը. յարմար, պատեհ դէպքի սպասելը. մի բանի աչք տնկելը։

Но́ровъ ա. **1**, սովորութիւն. н. не бо́ровъ: отко́рмишь, не убьёшь (առծ.) սովորութիւնը երկրորդ բնութիւն է. **2**, կամակորութիւն, քմահաճութիւն, իրաւածխութիւն. խեռութիւն, խրտնողութիւն (ձիու). ло́шадь съ н—омъ խեռ, խրտնուկ ձի։

Норо́къ, рка́ ա. կնդ. աքիս։

Но́рочка ի. նւզ. պստիկ բոյն, ‘բուն‘, որջ (կենդանու), ծակ։

Но‖са́стый ած. մեծաքիթ, երկարաքիթ. **-са́тикъ** ա. երկարաքիթ, երկար քթով մարդ. **-са́тиха**, **-са́тка** ի. երկարաքիթ, երկար քթով կին. **-са́тый** ած. **1**, քթաւոր. н. жукъ կնճթաւոր բզէզ. **2**, տ. Носа́стый; **-са́чка** տ. Носа́тиха; **-са́чъ**, а́ տ. Носа́тикъ. **-сикъ** ա. նւզ. քթիկ, պստիկ քիթ. н—и' комаро́вы, բս. Delphinium consolida, դաշտայ դել'փինիոն (անճահ՝ դլփնածաղիկ, տճկ. ‹‹եբրայ չէչէյէ››)։

Но‖си́лки, локъ ի. յ. պատգարակ. **-си́лочный** ած. պատգարակի, -կային. **-си́льный** ած. կրելու. н—ое пла́тье սովորական շոր, զգեստ. н—ое бѣльё հագնելու ճերմակեղէն. **-си́льщикъ** ա. **-си́льщица** ի. բեռնակիր, -կրուհի. **-си́мый** էյ. ած. տարուող, քշուող. кора́бль н. бу́рею; **-си́тель** ա. **-си́тельница** ի. մի բան կրող, տանող այր, կին. **-си́ть** (ношу́, но́сишь, но́сятъ; -си́) **1**, տանել, կրել (հմմ. нести́); н. ребёнка на рука́хъ երեխային ձեռքերի վերայ ման ածել. н. тра́уръ по комъ մէկի համար սգի շոր կրել. н. бо́роду մօրուք կրել. сочине́нія его́ но́сятъ на себѣ́ отпеча́токъ его́ дарова́нія; н. па́рикъ; դէհդ. քշել, ձգել (դէս ու դէն). кора́бль до́лго носи́ло по волна́мъ; **-ся 1**, անդր. դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել (հմմ. нести́ся 2); оста́тки разби́таго корабля́ носи́лись по водѣ́; но́сятся слу́хи, что… լուր է պտտում, որ… э́то но́сится въ во́здухѣ այդ օդի մէջ է պտտում. **2**, չ. դիմանալ. э́та мате́рія но́сится до́лго, а э́та ско́ро այդ կտորը երկար է դիմանում, իսկ այս կտորը շուտ է մաշւում. **3**, անդր. съ чѣмъ-либо որ և է բանով զբաղուիլ, որ և է բանի մասին հոգալ։

Но‖си́шко ա. նխտ. տգեղ, անպիտան քիթ. **-си́ще** ա. յւձլ. ահագին. մեծ քիթ։

Но́ска ի. տանելը, կրելը. մաշելը (շորերը)։

Носки́, о́въ ա. յ. **1**, տ. Носо́къ 3 և 4; **2**, նոսկի (թղթախաղ, որի ժամանակ տարուողի քթին խաղաթղթով զարկում են)։

Но́‖скій ած. **1**, պինդ, դիմացկուն (ճոթեղէն, լաթեղէն). **2**, ձուաշատ, շատ, յաճախ ձու ածող. н—ая ку́рица; **-ско́вый** ած. գուլպայի, գուլպաների. **-скость** ի. **1**, պնդութիւն, դիմացկունութիւն. **2**, ձուաշատութիւն, շատ ձու ածելը։

Но‖сово́й ած. քթի, քթային. н. го́лосъ; н. плато́къ թաշկինակ, ‘ձեռնադրոց‘. **-согрѣ́йка** ի. կտկւ. պստլիկ, կարճլիկ չիբուխ.

-со́къ, ска́ *ա*. **1**, *տ.* Но́сикъ; **2**, *քիթ*, *քրթակ* (*ամանի*). **3**, *ծայր*, *կտուց* (*կօշկի*, *գանակի եւն*). **4**, (*սովորբ.* *յ.* носки́) *գուլ(ը)պայ*, *գուլ(ը)պաներ*։

Носоло́гія (*յն.*) *տ.* Патоло́гія.

Но||соро́говый *ած.* *ռնգեղջերի*. **-соро́гъ** *ա.* *կնդ.* *ա*, Rhinoceros, *ռնգեղջիւր*. *բ*, Oryctes nascicornis, *եղջերբզէզ*. **-со́чекъ**, чка *նւզ.* *տ.* Носо́къ 1, 2 *և* 4։

Носта́лгія *է.* (*յն.*) *հայրենիքի կարօտութիւն*, *անձկութիւն առ հայրենիս*։

Носъ *ա.* (*ներգոյկ.* въ, на носу́) **1**, *քիթ*. о́стрый, тупо́й н.; орли́ный н. *արծուաքիթ*. говори́ть въ н. *քթի մէջ խօսել*. у него́ изъ но́су кровь идётъ; лѣзть куда́ но́сомъ, сова́ть куда́ н. ‘*կտրած գգալի պէս*’ *մի բանի մէջ ընկնել*. води́ть кого́ за́ н. *մէկի քթից բռնած ման ածել*, *մէկի գլխին խաղեր խաղալ*, *մէկին խաբել*. оста́вить кого́ съ н—омъ *մէկին նշաւակել*, *խայտառակել*. оста́ться съ н—омъ *նշաւակուել*, *խաբուել*, *խայտառակուել*. утере́ть кому́ н. *մէկի քթին տալ*, *մէկին յանդիմանել*. *շշպրել*, ‘*կոթել*’. подыма́ть, задира́ть н. *քիթը ցցել*, *հպարտանալ*. онъ да́льше н—а не ви́дитъ *նա խիստ անհեռատես*, *առհմանափակ մարդ*ի *տէր է*. повѣсить н. *քիթը քաշ անել*. заруби́ть себѣ́ что на носу́ *մի բան նկատել*, *իր մտքի մէջ պահել*, *չմոռանալ*. у него́ смерть на носу́ *նա մեռն ի մահ նալ*. *հիւանդ է*, *նորա քիթը որ բռնես հոգին կտայ*. разоре́ніе у него́ на н—у́ *նա կործանման անդնդի վերայ է գտնուում*. **2**, *կտուց* (*թռչունի*). **3**, *քիթ*, *առջևի մաս* (*նաւի*). кора́бль стои́тъ но́сомъ къ вѣтру; **4**, *աշխ.* *հրուանդան*. *լեզուակ*։ [*մանրադիտակ*։]

Нося́чій, аго *ա.* *փնթռքակ*, *չարչի*, *շրջող*

Но́та *է.* (*լտ.*) **1**, *երժ.* *նոտա*, *ձայնագիր*. *ձայնանիշ*. игра́ть по н—амъ; положи́ть на н—ы *ձայնագրել*. **2**, *դիպլոմտ.* *յայտագիր*։

Нота||бе́на *է.* **-бе́не** *չ.* (*լտ.* N. B.=*լաւ նկատիր*) *նշան* (*գրած*)։

Нота||ріа́льный *ած.* *նոտարի*, *-րական*. усло́віе, заключённое н—ымъ поря́дкомъ; **-pіусъ** *ա.* (*լտ.*) *նոտար*։

Нота́ція *է.* (*լտ.*) *խրատ*, *յանդիմանութիւն*. дать, прочита́ть кому́ н—ію *մէկին խրատել*. *յանդիմանել*։ [*ներին*։]

Но́тный *ած.* *նոտաների*, *ձայնանիշի*, *-նիշ-*

Но́чвы *է.* *յ.* *անոտանի կերր* (*վարսակ*, *գարի եւն*) *մաքրելու խարբալ*, ‘*խախալ*’։

Но||чева́льщикъ, -чева́льщица *տ.* Ночле́жникъ, -жница; **-чева́ніе** *չ.* *գիշերելը*. **-чева́ть** (-чу́ю -ютъ), зан—, *չ.* *գիշերել*. **-чёвка** *է.* *տ.* Ночева́ніе; **-чёвки**, вокъ *է.* *յ.* *տ.* Но́чвы; **-чёвье** *չ.* *տ.* Ночёвка; **-ченька, -чка** *է.* *նւզ.* *թեթև*, *կարճ գիշեր*։

Ночле́||гъ *ա.* *գիշերանոց*, *գիշերելու տեղ*, *օթևան*. оста́ться у кого́ на н. *մէկի մօտ գիշերել*. **-жникъ** *ա.* **-жница** *է.* *գիշերող*, *գիշերը մի տեղ անցկացնող այր*, *կին*. **-жное**, аго *չ.* *գիշերավարձ*, *գիշերելու*, *գիշերային օթևանի վարձ*. **-жный** *ած.* *գիշերանոցի*, *գիշերային օթևանի*. н. прію́тъ *գիշերային ապաստարան*։

Ноч||нико́вый *ած.* *գիշերային լապտերի*. *լամպի*. **-ни́къ**, а́ *ա.* **1**, *գիշերային* (*գիշերը վառուող*) *լապտեր* (*կմ մոմ*, *կանթեղ*, *լամպա*). **2**, *գիշերային կառապան*. **3**, *գիշերային պահապան*. **4**, *գիշերային բանուոր*. *գիշերային շրջմոլիկ*. *գիշերային գող*. **-ни́ца** *է.* **1**, *գիշերապահ*, *հիւանդապահ կին*. **2**, *կնդ.* *ա*, Vespertilio, *չղջիկ*. *բ*, Caprimulgus, *այծկիթ*. *գ*, *գիշերային թիթեռ*. **-ничо́къ**, чка́ *ա.* *նւզ.* *պուտիկ գիշերային լամպա*, *լապտեր*, *կանթեղ*. **-но***ն.* *գիշերով*. *գիշերանց*. **-но́е**, о́го *չ.* *գիշերային ապահպանութիւն*, *գիշերով արածացնելը* (*ձիաներին*). **-но́й** *ած.* *գիշերուայ*, *գիշերային*, *գիշերական*. н. мракъ; н—а́я темнота́; н—о́е вре́мя; н. колпа́къ *գիշերագդակ*. н—о́е собра́ніе; н—о́е видѣ́ніе: н—а́я краса́вица *բս.* Hesperis matronalis, *գիշերական մանուշակ*. **-ня́нка** *է.* *կնդ.* *գիշերային թիթեռ*. **-у́ю** *տ.* Ночева́ть.

Но||чь *է.* *գիշեր*. н. настаётъ *մթնում է*, *գիշերը գալիս է*. глубо́кая н. *մութ*, *մթին գիշեր*. поко́йной *կմ* споко́йной но́чи *բարի գիշեր*. въ глубо́кую н. *կէս գիշերին*, *մէջ գիշերին*. рабо́тать день и н; всю н. не спать; но́чью *գիշերով*, *գիշերանց*. по нóча́мъ *գիշերները*, *գիշեր ժամանակ*. на́ н. *գիշերը*. остава́ться гдѣ-либо на́ н. *որ և է տեղ գիշերել*, *գիշերը մնալ*, *անցկացնել*. **-чь-и-день** *բս.* Parietaria officinalis, *կռուինչ կմ պատկեխոտ* (*ռուսրմ*, *տճ.* Եաֆըշըգան)։

Но́||ша *է.* *բեռ*. н. дровъ *մի շալակ* (*վառելա*)*փայտ*. **-ша́къ**, а́ *ա.* *բեռնակիր*, ‘*մշակ*’. *օսար*, *աղիս կրող՝ որմնադրի աշակերտ*. **-шата́й** *ա.* **1**, *տ.* Ношáкъ; **2**, *դրիչ* (*լրագիրների*, *յայտարարութիւնների*, *նամակների*). **-шéніе** *չ.* *կրելը*. н. ору́жія; *գործ ածելը*. *մաշելը* (*շորեղէնը*). **-шенный** *ած.* (*շորեղէն*) *հագած*, *կրած*, *կեսամաշ*, *թերմաշ*. **-шица** *է.* *նւզ.* *պստիկ*, *թեթև բեռ*, *շալակ*։

Но́||щно *ն.* *ամբողջ գիշերը*. труди́ться дѣ́нно и н. *օր ու գիշեր աշխատել*. **-щь** *է.* *եկ.* *ալ.* *տ.* Ночь.

Но́ю *տ.* Ныть.

Ноя́||брь, я́ *ա.* *նոյեմբեր*, *հին հայոց արէ ամիսը*. **-брьскій** *ած.* *նոյեմբերի*, *-բեան*։

Нра́||виться (-влюсь -вятся), пон—. *չ.* *դուր գալ*. мнѣ э́то не нра́вится *այդ ինձ դուր չէ գալիս*, *ես դորան չեմ հաւանում*. онъ ей не понра́вился; ему́ не нра́вятся ни стихи́. ни му́зыка: **-вность** *է.* *հաճելիութիւն*, *դուրեկանութիւն*. **-вный** *ած.* **1**, *դուրեկան*, *հաճելի*, *ախորժելի*. **2**, *տարօրինակ*, *հաճելի*, *ախորժելի*, *կամակոր*, ‘*յոպոպ խորթատարօյ*, *իր ասածի*, *կամակոր*, ‘*յոպոպներ ունեցող*’։

Нраво||описа́ніе, -писа́ніе *չ.* *կենցաղագրութիւն*. *վարքագրութիւն*. *վարք ու բարքի նկարագրութիւն*, *-րագիր*. **-описа́тельный, -писа́тельный** *ած.* *վարքագրական*, *վարք ու բարք նկարագրող*, *կենցաղագրական*. **-уче́ніе** *չ.* *բարոյախօսութիւն*. *բարոյական խրատ*, *հրահանգ*. **-учи́тель** *ա.* **-учи́тельница** *է.* *բարոյախօս այր*. *կին*. **-учи́тельный** *ած.* *բարոյախօսական*, *խրատական*. н. рома́нъ.

Нра́вствен||но *ն.* *բարոյապէս*. **-ность** *է.* *բարոյականութիւն*. **-ный** *ած.* *բարոյական*.

н—ая философія; н—ая порча; н—ые недостатки.

Нра́въ ա. վարք, բնաւորութիւն. вспыльчивый н. դիւրագրգիռ, տաք բնաւորութիւն. кро́ткій н. քաղցրաբարոյութիւն, հեզ, խոնարհ բնաւորութիւն. весёлый, безпоко́йный н.; нра́вы յ. վարք ու բարք, բարքեր, սովորութիւններ, կենցաղ:

Ну ձղ. դէհ. ну́, такъ чтожъ? դէհ, ի՞նչ կայ, տօ՛, տեսնենք ի՞նչ կայ. ну его́ къ чёрту թո՛ղ գնայ կորչի. ну? что вы гово́ри́те? այդ ի՞նչ էք ասում. ну, братъ, э́того не мо́жетъ быть իմացի՛ր, եղբայր, որ այդ անկարելի է. ну, я и на э́то согла́сенъ լա՛ւ, դրան էլ համաձայն եմ. ну коне́чно, ну разумѣ́ется հարկաւ, անշուշտ, էլ ի՞նչ ասել կուզէ. ну ужъ по́варъ, ну ужъ обѣ́дъ ահա՛ քեզ խոհարար, ահա՛ քեզ ճաշ:

Ну||ди́тельный ած. ստիպողական, բռնադատիչ. **-дить** (-жу -лятъ) ն. **1,** ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. **2,** (пу́ли́ть) դժուարը բերել, անհամութիւն, անախորժութիւն պատճառել. **-диться** անդր. **1,** աշխատել, ջանալ, **2,** չարչարուիլ, տառապիլ. **-ди́ться** չ. դէմ. վատ լինել. мнѣ нули́тся ես վատ, եմ տկար եմ. **-(ну́)жда́** ի. **1,** կարիք, հարկ, անհրաժեշտութիւն, հարկաւորութիւն. имѣ́ть кра́йнюю н—у въ чёмъ մի բանի մեծ կարիք ունենալ կամ զգալ. нѣ́тъ н—ы́ говори́ть объ э́томъ հարկ չկայ դրա մասին խօսելու. въ слу́чаѣ н—ы́ եթէ հարկ լինի, երբ կարիք զգացուի. н—ы нѣ́тъ ոչինչ, բան չկայ. холи́ть за н—о́й արտաքնոց գնալ, բնական կարիքը կատարելու գնալ. **2,** կարիք, կարօտութիւն, չքաւորութիւն. զրկանք. թշուառութիւն. быть въ н—ѣ́ կարօտութեան, աղքատութեան մէջ գտնուիլ. терпѣ́ть н—у́ զրկանք. թշուառութիւն քաշել. помо́чь кому́ въ н—ѣ́: **-жда́рь,** я́ ա. արտաքնոցներ մաքրող. **-жда́ться** չ. въ чёмъ մի բանի կարիք ունենալ, մի բանի պէտք. հարկաւորութիւն ունենալ. н. въ са́момъ необходи́момъ ամենաանհրաժեշտ բանի կարիք. կարօտութիւն ունենալ. н. въ де́ньгахъ դրամի կարիք ունենալ. онъ ни въ чёмъ не нужда́ется; **-(у́)жди́шка** ի. նւզ. թեթև կարիք. պէտք, հարկաւորութիւն:

Ну́||жникъ ա. **-жничекъ.** чка նւզ. արտաքնոց, «ոտից ճանապարհ». **-жно** մկ. հարկաւոր է. мнѣ н. ինձ հարկաւոր է, պէտք է. **-жный** (-женъ -жна́, о) ած. հարկաւոր, կարևոր, պիտանի. н—ыя ве́щи: что вамъ ну́жно? ի՞նչ էք կամենում. кого́ вамъ ну́жно? ո՞ւմ էք կամենում. н—ое мѣ́сто տ. Ну́жникъ; ну́жное, аго չ. հարկաւոր, կարևոր բաներ. онъ не бога́тъ, но имѣ́етъ всё н. ему́: **-жу** տ. Ну́дить.

Ну́||ка, -ко ձղ. դէհ, հապա:

Ну́||кальщикъ ա. **-кальщица** ի. ըշտապեցնող այր, կին. **-кані(ь)е** չ. շտապեցնելը. **-кать, -кнуть** ն. «ну, ну» ասելով շտապեցնել, ստիպել, հարկադրել շտապելու:

Ну́керъ ա. կովկ. նօքար, ծառայ, սպասաւոր:

Ну||лево́й ած. նօլի, զէրօյի. н. знакъ; **-ликъ** նւզ. **-ль,** ля́ ա. (լտ.) նօլ, զէրօ:

Ну||мера́ція ի. (լտ.) **1,** թուագրութիւն (թուեր գրելու և կարդալու գիտութիւնը). **2,** թուագրութիւն, համարագրութիւն (միատեսակ առարկաներին թիւ, համար նշանակելը). **-мери́рованіе, -мерова́ніе** չ. թուագրելը, համարագրելը. н. страни́цъ տպագր. գրքի երեսներին համարներ նշանակելը. **-мери́ть** (-рю -рятъ), занум—, **-мерова́ть** (-ру́ю -ютъ), занум—, ն. թուագրել, համարագրել, թիւ, համար դնել, նշանակել. **-меро́вка** ի. թուագրութիւն, համարագրութիւն, թիւ, համար դնելը, նշանակելը. **-меро́къ,** рка́ նւզ. տ. Номеро́къ; **-меръ** տ. Но́меръ.

Нумизма́||тика ի. (լտ.) դրամագիտութիւն. **-тикъ** ա. (լտ.) **1,** դրամագէտ (տեղեակ, գիտակ հին դրամների). **2,** դրամաժողով (հին դրամներ ժողովող). **-ти́ческій, -ти́чный** ած. դրամագիտութեան, դրամագիտական:

Нуммули́||тный, -товый ած. դրամախեցու. **-тъ** ա. հնք. դրամախեցի:

Нун||ціату́ра ի. (լտ.) **1,** նուիրակութիւն. **2,** նուիրակատուն. **-цій** ա. (լտ.) նուիրակ (Հռոմի պապի): [(երկրագնդի առանցքի):

Нута́ція ի. (լտ.) տատրք. տատանում

Ну́||те, -тка, -тко ձղ. տ. Ну́ка.

Нут||ре́цъ, па́ ա. **1,** փորոտիքի որդ. **2,** մրգի [մէջ գտնուող] ճճի. **3,** ներքին հիւանդութիւն ձիու. **-рецо́вый** ած. нутре́цъ-ի:

Ну||тро́, а́ չ. **1,** ներսի կողմ. ներսի տարածութիւն. մէջ, ներս. **2,** փորոտիք (մարդու և կենդանիների). **3,** սիրտ. հոգի, ոգի (մարդու). по н—у́ սրտովը, հաճելի. դուրեկան. э́то ему́ пришло́сь не по н—у́ այդ նորան դուր չեկաւ. **-трозе́мный** ած. երկրի մէջ գտնուող. **-трозёмъ** ա. երկրի միջուկը. **-тръ** ա. տ. Нутро́ 1: н. до́ма տան ներսը, մէջը, ներսի, միջի կողմը. **-трянóй** ած. ռմկ. ներսի, ներքին, միջի:

Ны́||нче, -нѣ մ. այժմ, հիմա(յ), այսօր. **-нѣшній** ած. այժմեան, հիմիկուայ. ներկայ, արդի. н—ее вре́мя: н—яя молодёжь.

Ны||рко́вый ած. ջրասոյզ բադի. **-рко́мъ** մ. սուզուելով, սուզմամբ. **-рну́ть** տ. Ныря́ть; **-ро́къ,** рка́ ա. ջրասոյզ բադ. **-ря́ніе** չ. սուզուիլը, սուզում. **-ря́ть,** -рну́ть չ. **1,** սուզուիլ, խորասուզուիլ, ընկղմուիլ. н. въ во́ду; н. къ водѣ́ ջրի տակ լողալ. **2,** ներս մտնել, թաքնուիլ (օր. այգի, քարանձաւի մէջ). н. подъ воро́та դարպասի դռան տակից անցնել:

Ны́||ть (но́ю -ютъ; հրմ. ной), зан—. չ. **1,** մորմոքել, մղկտալ. ցաւիլ. կսկծալ. **2,** անձկալ, տխրել, դարդ անել. се́рдце но́етъ սիրտս ցաւում, մորմոքում է. **-тьё.** ья́ չ. մըղկիտ, մղկտանք, ցաւ, մորմոք, կսկիծ:

Нѣ́га ի. **1,** գգուանք, փայփայանք. воспи́тывать дѣте́й въ н—ѣ որդիներին գգուել, գրգել. **2.** վայելք, գրգութիւն, մեծ, քաղցր բաւականութիւն. дрема́ть въ сла́дкой н—ѣ քաղցր ննջով նիրհել:

Нѣ́гдѣ մ. որ և է տեղ:

Нѣ́дро չ. մէջ, ներսի կողմ, ծոց, գոգ. въ н—ахъ земли́ երկրի մէջ, երկրի ծոցում. *н. Авраа́ма գոգն Աբրահամու. грусть и печа́ль въ н—ахъ мои́хъ սրտիս մէջ շատ ցաւ ու դարդ կայ:

Нѣ‖женіе չ. գգուելը, գրգելը, փաղաք-
շելը. **-женка** հոլ. **-жень**, жня ու. 1, փափ-
կասէր մարդ. 2, գրգած, գիրգ մեծացրած, ե-
րես առած մարդ. **-жить** (-жу -жатъ) ն.
գրգել, գգուել, փայփայել. շոյել, երես տալ.
му́зыка нѣ́житъ слу́хъ երաժշտութիւնը շո-
յում է մարդուս լսելիքը. **-ся 1**, անդր. իր ան-
ձը գրգել, գգուել. 2, փոխդ. միմեանց գրգել,
գգուել, փայփայել. **-женькій** ած. մեղմ.
քնքուշիկ, մեղմիկ. **-жне́нько** մ. մեղմ. քնք-
շաբար, քնքուշիկ եղանակով. **-жнёхонекъ**,
нька, о ած. խիստ քնքոյշ, խիստ մեղմ, խիստ
գգայուն. **-жничанье** չ. քնքշաբար, փաղա-
քշանօք վարուելը, փաղաքշելը, շոյելը. **-жни-
чать** չ. съ кѣмъ մէկի հետ քնքշաբար վա-
րուիլ, մէկին փաղաքշել, շոյել. **-жно** մ. 1, քնք-
շաբար, մեղմութեամբ, փաղաքշանօք, գգուա-
նօք, քաղցրութեամբ, սիրով. 2, ախորժելի, գու-
րեկան եղանակով. н. люби́ть дѣте́й քնքոյշ
սիրով սիրել որդիներին. н. воспи́тывать գր-
գուել. փայփայելով մեծացնել. н. пѣть քաղցր,
գուրեկան, ախորժելի եղանակով երգել. **-ж-
ность** է. 1, քնքշութիւն, նրբութիւն, մեղմու-
թիւն, քաղցրութիւն. н. го́лоса; н. вку́са;
н. ду́ши, се́рдца; 2, нѣ́жности յ. փա-
ղաքշական, քաղցր խօսքեր. говори́ть кому́
н.; **-жный** ած. 1, քնքոյշ, նուրբ. մեղմ, քաղցր.
н—ая ко́жа; н. го́лосъ գուրեկան, ախորժե-
լի ձայն. н—ыя рѣ́чи քաղցր, մեղմ խօսքեր.
н—ыя чу́вства; н. вкусъ, слухъ նուրբ ճա-
շակ, լսողութիւն. 2, քնքոյշ, զգայուն, դիւրազ-
գաց. н—ое се́рдце; н—ое дитя́ քնքոյշ,
(եւ թուլակազմ) երեխայ. н—ое расте́ніе.

Нѣ‖кальщикъ ա. **-кальщица** է.
մերժող, բացասող, «չէ» տուող այր, կին. **-каніе**
չ. 1, բացասում, մերժում. 2, խուսափում, ‘մա-
հանայ‘. **-кать, ся** չ. 1, մերժել, բացասել.
«չէ» ասել. 2, խուսափել, ‘մահանայ անել‘:

Нѣкій դեր. և ած. մի ինչ որ, ումն, ոք մին:

Нѣкогда մ. երբեմն, մի ժամանակ. жи́-
ли н. царь и цари́ца եղել է չէ եղել մի թա-
գաւոր և մի թագուհի:

Нѣкоторый դեր. և ած. ումն, ոք մին.
մի քանի. н. человѣ́къ ումն, ոք մին. на н—ое
вре́мя մի քիչ ժամանակով. въ н—ыхъ слу́-
чаяхъ մի քանի դէպքերում:

Нѣкто դեր. անհ. ումն, ոք մին, մի ինչ
որ մարդ. н. разска́зывалъ мнѣ любопы́т-
ное приключе́ніе.

Нѣ‖мéцкій ած. գերմանական. н. язы́къ,
н—ое образова́ніе; н. имби́рь բս. Arum
maculatum, բծաւոր նուիկ (նուիճ, կոճղ). **-м-
ка** է. 1, գերմանուհի, գերմանացի կին, աղջիկ.
2, կնդ. Mutilla, մեղուամրջիւն:

Нѣ‖мо ն. համրի պէս, լռութեամբ, լուռ,
անհասկանալի կերպով. **-мова́тость** է. թը-
լուատութիւն, անորոշութիւն (խօսելու). **-мо-
ва́тый** ած. անորոշ կերպով խօսող, թլուատ,
թոթովախօս. **-мо́й** (нѣмъ -ма́, о) ած. համր,
‘մունջ‘. н—а́я а́збука այբբեն խուլ ու համրե-
րի համար. 2, թմբրած (անդամների մասին).
-морождённый ած. համր ծնուած, ծը-
նուած օրից համր, ‘մունջ‘. **-мота́** է. համրու-
թիւն, ‘մնջութիւն‘. **-мо́тствовать** (-ствую
-ютъ) չ. 1, համր լինել. 2, պապանձուել, չը-
խօսել. **-мтова́ть** (-ту́ю -ютъ) չ. թոթովել,
ծոթովելով, թլուատութեամբ խօսել. **-мѣть**,
зан—, он—, չ. 1, համրանալ, համր, ‘մունջ‘
դառնալ. 2, պապանձուել, կարկամել, կապ ընկ-
նել (լեզուի մասին). 3, (անդամների մասին)
թմբրել, անզգայանալ:

Нѣсколь‖кій ած. (միայն յ. և ոչ-ուղղա-
կան հոլովներում գործածական), **-ко** դեր. Ի—Լ.
մի քանի. по нѣ́скольку մի քանի. онъ
зараба́тываетъ по н—у рубле́й въ день
նա օրական մի քանի ռ. է աշխատում. это бы́-
ло въ нѣ́сколькихъ слу́чаяхъ такъ մի քանի
դէպքերում այդ այդպէս եղաւ, այդպէս պատա-
հեց. я разска́жу это въ н—ихъ слова́хъ;
н—ько разъ, по н—у разъ մի քանի անգամ.
-ко մ. մի քիչ, մի փոքր. մի քանի. онъ н.
упря́мъ; я его́ н. зна́ю; одолжи́те мнѣ
н. де́негъ, н. рубле́й.

Нѣтъ 1, (нѣтъ կմ нѣту) չ. դէմք. (անց.
не́ было; ապառն. не бу́детъ) չկայ, ոչ գոյ,
չէ. въ я́щикѣ ничего́ н. արկղում ոչինչ չը-
կայ. у меня́ н. вре́мени ես ժամանակ չու-
նիմ. н.-ли у тебя́ де́негъ արդեօք փող չու-
նե՞ս. н. его́ до́ма նա տանը չէ. 2, մ. ոչ. ты
его́ зна́ешь?—Нѣтъ, не зна́ю ոչ, չեմ ճա-
նաչում. ника́къ нѣтъ ո՛չ, ամենեւին ոչ. онъ
не сказа́лъ ни да, ни н. նա ոչ այո և ոչ
էլ ո՛չ ասաց. 3, ա. ոչինչ (բան). изъ н—а не
вы́кроишь е́стя ոչնչից բան չի դուրս գայ:

Нѣ‖что դեր. անհ. մի բան, բան մը. н.
въ ро́дѣ этого դորա նման մի բան. **-што**
ն. ռմկ. միթէ. **-щечко** դեր. անորոշ մի բան,
բան մը. գոյն. չ. 1, հոգեակ, սիրելի անձ. 2,
ընծայ (մեւզ քաղցրեղէններ). 3, գաղտնիք:

Нюа́нсъ ա. (ֆր.) նիւանս, «երանգ»,
նուրբ աստիճանական տարբերութիւն:

Ню́‖ни, ей է. յ. կախընկած շրթունքներ,
պռօշներ. *գդումներ. „вотъ ви́дно, что всѣ
вы же́нщины пла́ксы!.. всѣ вы н., ничего́
не понима́ете!“; развѣ́сить н. ծուլութիւն
անել, ոչինչ չշինել. распусти́ть н. կմ **-нить**
(-ню -нятъ) չ. հեկեկալ, լալ, լաց լինել. **-ня**
հոլ. 1, լացկան, լալկան երեխայ. 2, ապուշ,
‘ձանձր բանող‘, ‘ագռաւներ բանող‘ ումն:

Ню́‖хальщикъ ա. **-хальщица** է.
(табаку́) քթախոտ, ‘բռնօթի‘ քաշող այր, կին.
-ханіе չ. 1, հոտոտելը, հոտ քաշելը. 2, քը-
թախոտ քաշելը. **-хательный** ած. 1, հո-
տոտելու, հոտ քաշելու. н. спиртъ; 2, քաշե-
լու. н. таба́къ քթախոտ, ‘բռնօթի‘. **-хать**,
-хивать, -хнуть ն. 1, հոտոտել, հոտն ի-
մանալ, հոտ քաշել. *этотъ офице́ръ ещё
по́роху не ню́халъ այս սպան դեռ եւս պա-
տերազմում չէ գտնուել. 2, (քթախոտ, ‘բռնօ-
թի‘) քաշել. 3*, հոտոտութեամբ իմանալ, հաս-
կանալ. լրտեսել. **-ся** փոխդ. միմեանց հոտո-
տել, միմեանցից հոտ քաշել (շների մասին).
-хъ ա. 1, պտղունց (քթախոտ). 2, հոտոտու-
թիւն. *это то́нкая бе́стія, у него́ н. есть
դա շատ յետ եկածն է, ‘շատ շուն մարդ է‘, հո-
տոտութեամբ ամեն բան իմանում է:

Ня́‖мкать չ. մանկկ. ուտել, ծամել. **-м-
ня́мъ** ձգ. մանկկ. նեամնեամ. н. хо́чешь?
ուզո՞ւմ ես ուտել:

Ня́‖нинъ, а, о ած. դայեկի, մանկապա-
հուհու. **-нька** տ. Ня́ня; **-нькинъ**, а, о

տ. Нянинъ; **-ньченіе** *չ. երեխաներին խը-նամելը, երեխաների, մանուկների վերայ հսկե-լը.* **-ньчить** (-чу -чать), вын—, *ն. պահել, խնամել, գգուել (երեխային, մանկանը).* **-ся** *չ.* съ кѣмъ *մէկին ղրգել, գգուել, մէկին խնամել, մէկին նուիրուել.* н. съ дѣтьми́ *երեխաներին խնամել, երեխաներին պահել.* **-нюшка** *փաղ. տ.* Няня; **-нюшкинъ**, а, о *տ.* Нянинъ; **-ня** *է. դայեակ, մանկապահուհի:*

Нáрка *է. կնդ.* Salmo, *սաղման կմ լոսդի:*

О.

О, о *ռուսաց այբբենի 15-րդ տառն է: Ձայ-նաւոր է և շեշտի տակ հնչուում է ինչպէս հա-յոց օ-ն: Իսկ առանց շեշտի գրեթէ* а *է հնչուում. օր.* бородá (*բառադա*), бoрóдка (*բառօդկա*):

О (обо, объ) *նխդ. գործ է ածուում* **А**, *հայցական և* **Б**, *ներգոյական հոլովով:* **А**, о-*ն հայցկ. հոլովով նշանակում է. 1, հպում, դիպ-չում, ընդհարում, օր.* удáриться о стѣну, объ столъ *պատին, սեղանին դիպչել.* оперéться о столъ, о перúла *սեղանին, մա-հաջաններին յենուել.* иттú съ кѣмъ рукá óбъ руку *մէկի հետ ձեռք ձեռքի տուած, թև թևի տուած գնալ.* я живу́ съ нимъ объ стѣну *մեր սենեակները կից են.* 2, *ժամանակ.* я о пáсху уѣ́ду *Զատկի մօտերքը ես կը մեկ-նեմ.* объ э́ту пóру *այդ ժամանակները.* **Б**, о-*ն ներգոյկ. հոլովով նշանակում է. 1, մասին, համար. օր,* говорúть о себѣ́, о своúхъ дѣлáхъ *իր, իր գործերի մասին խօսել.* просúть о комъ *մէկի համար խնդրել, միջնորդել.* о сы́нѣ тóлько на свѣ́тѣ живу́ *միայն որ-դուս համար եմ աշխարհումս ապրում.* 2, *ժա-մանակ. օր.* о пáсхѣ *Զատկի մօտերքը* (*հմմ. վերև* А, 2). 3, *բաղկացած. օր.* цéрковь о пятú главáхъ *հնգագմբէթ եկեղեցի.* квартúра о четырёхъ кóмнатахъ *քառասենեակ բնակարան.* домъ о трёхъ этажáхъ *եռյար-կանի տուն:*

О, о, о (о-о) *օհ, օֆ, ոհ:*

Оазини́тъ *ա. հնք.* Anatase, *անատաս:*

Оá‖зисъ, -зъ *ա.* (*յն.*) *օվազիս:*

О́ба, обóихъ *ա. և չ. և* **óбѣ**, обѣ́ихъ *է. Բ—է. +ն է. երկու, երկուքեան.* (óба *պահանջում է եզակի սեռական հոլով, օր.* óба брáта; *իսկ* óбѣ *պահանջում է յգ. ուղղկ. հոլ., օր.* óбѣ сёстры уѣ́хали); глядѣ́ть, смотрѣ́ть въ óба *զգոյշ լինել, զգուշանալ:*

Обáбить (-блю -бятъ) *ն. ռմկ.* **I**, *ա-մուսնացնել, կնուորել.* о. дѣ́вку *ա, աղջկանը մարդու տալ. բ, աղջկայ հիւսը կտրել (որով ա-րամրի կինը ճանաչուում է).* **2***, *վախկոտ կին դարձնել, թուլամորթ դարձնել.* **-ся** *անդր.* **I**, *ամուսնանալ, կնուորիլ, կին առնել,* **2***, *վախ-կոտ կին դառնալ, անարի, թուլամորթ դառնալ:*

Обáбокъ, бка *ա. ազորենու (կեչու) թըն-ջուկ կմ սունկ:*

Оба‖грéніе *չ. կարմիր, ծիրանագոյն ներ-կելը, արիւնով ներկելը, շաղախելը.* **-грúть** (-рю́ -ря́тъ), **-гря́ть** *ն. կարմրացնել, կար-միր ներկել.* о. крóвью *արիւնով ներկել, շա-ղախել.* гóродъ обагрёнъ зáревомъ пожáра *քաղաքը վառուում է հրդեհի կարմիր շողե-րով.* **-ся** *անդր. կարմրել, կարմիր, ծիրանա-գոյն ներկուիլ.* о. крóвью *արիւնով ներկուիլ, արիւնոտուիլ:*

Обалдѣ́ть *չ. ռմկ. շշմիլ, շշկուիլ, շուա-րել, գլուխը կորցնել:*

Обáлты‖ваніе *չ. փաթաթանելը, -նում.* **-вать**, оболтáть *ն.* **I**, *փաթաթանել.* **2**, *դա-դարեցնել, յոգնեցնել (ատները):*

Обанáдесять *Բ—է. սկ. սլ. երկոտասա-ներին:*

Обан‖крóтить,-кру́тить (-чу -тятъ), **ся** *տ.* Обанкру́чивать, ся; **-кру́тѣть** *չ. սնանկանալ, 'կոտր ընկնիլ'.* **-кру́чиваніе** *չ. սնանկացնելը, 'կոտր գցելը'.* **-кру́чивать**, -кру́тить *ն. սնանկացնել, 'կոտր գցել'.* **-ся** *չ. սնանկանալ, 'կոտր ընկնիլ':*

Обая́‖ніе *չ. կախարդելը, թովելը, կա-խարդում, թովում.* **-тель** *ա.* **-тельница** *է. կախարդիչ, թովիչ այր, կին.* **-тельность** *է. կախարդանք, հմայք.* **-тельный** *ած. կախար-դիչ, թովիչ, հմայիչ:*

Об‖бѣгáніе *չ. վազելը, պտտելը (մէկի, մի բանի շուրջը).* **-бѣгáть, -бѣ́гать** *ն. վազել, պտտել (մէկի, մի բանի շուրջը).* **-бѣ-жáніе** *չ. վազ (շուրջանակի), պտոյտ.* **-бѣ-жáть** *տ.* Обѣ́гать.

Обвá‖да *է. հրապոյր, հրապուրանք, գայ-թակղութիւն.* **-ждáть** *ն. հրապուրել, գայ-թակղեցնել.* **-ждéніе** *չ. տ.* Обвáда.

Обвá‖женіе *չ. խարելը, զրկելը (կշռե-լիս).* **-живаніе** *չ.* **I**, *տ.* Обвáженіе; **2**, *պտտելը, շուրջանակի անցնելը. պտտեցնելը, տանելը (շուրջանակի).* **-живать** *ն.* **I.** *խա-բել, զրկել (կշռելիս).* **II.** *տ.* Обводúть *և* Обвозúть.

Обвá‖ливаніе *չ.* **I**, *քանդելը, խորտակե-լը.* **2**, *կտրելը (մի բանի շուրջը), պատելը, շըր-ջապատելը (հողով, քարով).* **-ливать I.** (обвáливать, **-лúть** (-лю́ -лятъ) *ն.* 1, *քան-դել, խորտակել.* рѣкá обвалúла бéрегъ *գետը ափը քանդեց տարաւ.* 2, *կտրել (մի բանի շուրջը), պատել, շրջապատել (հողով, քարով).* **-ся** *անդր. քանդուիլ, փուլ գալ, փլչիլ.* **II.** (обвáливать, -ля́ть) *ն. թաւալել, թաղել, շաղա-խել մի բանի մէջ (օր. խմորը ալիւրի մէջ), գան-դել (թաւալելով).* о. когó въ пуху́.

Обвá‖лъ *ա.* **I**, *փլատակ, քանդուած, փըլ-չած, խորտակուած տեղ.* о. въ крѣпостнóй стѣнѣ́ *խրամատ ամրոցի պատի մէջ.* **2**, *ձեան հիւս, ուսին, ձիւնակոյտ.* **-ля́ніе** *չ. թաւալե-լը, շաղախելը, գանդելը (օր. խմորը ալիւրի մէջ).* **-ля́ть** *տ.* Обвáливать II.

Об‖варéніе, -вáриваніе *չ.* **I**, *խա-շելը (վրան կէծացրած ջուր, հեղուկ թափելով).* **2**, *կօշկկ. ձիւթելը, կպրելը (թելը).* **-вáри-**

вать, **-вари́ть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, խաշել, այրել, խորովել (վրան կէծացրած ջուր կամ ուրիշ հեղուկ թափելով). 2, կօշկկ. ձիւթել, կըպրել (թելը). **-ся** ներք. խաշուիլ, այրուիլ, խորովուիլ. **-ва́рка** է. տ. Обваре́ніе; **-варно́й, -ва́рный** ած. խաշուած, այրուած խորոված (կէծացրած ջրով). **-ва́рокъ**, рка ա. (կէծացրած ջրով) խաշած բան. **-ва́ръ** ա. 1, կէծացրած, եռացրած ջուր կամ այլ հեղուկ. 2, գարնան արևի լայթում, կծում:

Обвастри‖ва́ніе չ. սրելը. **-вать**, обвостри́ть ն. սրել, (գր). յեսանել:

Обва́щи‖ваніе չ, մոմելը, մոմ քսելը. **-вать**, обвощи́ть ն. մոմել, մոմ քսել:

Обве‖де́ніе չ. 1, պատեցնելը (առով, հետևոսն). 2, պատելը, շրջապատելը, պարփակելը. о. забо́ромъ վանդակ քաշելը. **-ду́** տ. Обвести́.

Обве‖зе́ніе չ. 1, շուրջանակի տանելը, կրելը (սայլով, գրաստով ևլն). 2, պատելը, շըրջելը (մի բանի բոլորքը). **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; անց. обвёзъ -зла́, о́) տ. Обвози́ть.

Об‖верну́ть, ся տ. Обвёртывать, ся; **-вёртка** տ. Обёртка; **-вёрточка, -вёрточный** տ. Обёрточка, -чный; **-вёртываніе** չ. փաթաթելը (մի բանի մէջ կամ մի բանի շուրջը, վրան). **-вёртывать**, -вертѣ́ть, -верну́ть ն. 1, чѣмъ, во что մի բանով, մի բանի մէջ փաթաթել. 2, պտտեցնել, պտոյտ ածել, դարձնել (օր. պտուտակը՝ թուլացնելու համար). **-вёртываться**, -верну́ться ներք. чѣмъ մի բանով, մի բանի մէջ փաթաթուիլ. **-вертѣ́ніе** տ. Обвёртываніе; **-вертѣ́ть** (-верчу́ -ве́ртятъ) տ. Обвёртывать; **-верче́ніе** չ. փաթաթելը, պատելը. **-ве́рчивать, ся** տ. Обвёртывать, ся.

О́бвесень ն. գարնանամուտին, գարնան մօ-[տեղքը:

Об‖вести́, -ве́сть (-веду́ -ду́тъ; անց. обвёлъ, -вела́, о́; -ди́) տ. Обводи́ть.

Обветша́‖лость է. հնացածութիւն, մախրխուլութիւն. **-лый** է, ած. հնացած, մաշուած, խարխուլ, խաթարուած. **-ніе** չ. հնանալը, մաշուիլը, խաթարուիլը, խարխուլ դառնալը. **-ть** չ. հնանալ, մաշուիլ, խաթարուիլ, խարխուլ դառնալ. стари́къ обветша́лъ ծերունին հալից ընկել է, պառաւութիւնից յաղթահարուել է:

Обви‖ва́льница է. բս. Convolvulus, պատատուկ. **-ва́льщикъ** ա. **-ва́льщица** է. մի բան փաթաթող այր, կին. **-ва́ніе** չ. փաթաթելը, պատելը. **-ва́тель, -ва́тельница** տ. Обвива́льщикъ, -щица; **-ва́ть**, обви́ть. ն. փաթաթել, պատել. она́ обвила́ ру́ки вкругъ ше́и его́ նա (կինը) ձեռքերը փաթաթեց նորա վզին. **-ся** ներք. փաթաթուիլ, պատատուիլ (մի բանի վերայ[ով], մի բանի շուրջը). **-вка** է. 1, տ. Обвива́ніе; 2, փաթաթան, փաթաթելու թել ևլն. **-вно́й** ած. 1, փաթաթելու. о—а́я тесьма́; 2, փաթաթած, պատատած. **-вочный** ած. փաթաթելու, պատելու:

Обви‖не́ніе չ. մեղադրելը, մեղադրութիւն, ամբաստանութիւն. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. մեղադրող, -դրիչ, ամբաստանող, -նիչ այր, կին. **-ни́тельный** ած. մեղադրական, ամբաստանութեան. о—ые пу́нкты; о—ая статья́; вы́нести о. пригово́ръ դատապարտութեան վճիռ տալ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Обвиня́ть.

О́бвинка է. պտոյկ, բայց ուժեղ տոհմիկ ձի (Պետրոս Մեծը բուծեց):

Обви‖ня́емый ած. մեղադրուող, մեղադրեալ. защища́ть о—аго; **-ня́ть**, -ни́ть ն. кого́ въ чёмъ մէկին մի բանում մեղադրել, մի բանի համար ամբաստանել. դատապարտել. о. кого́ въ преступле́ніи, въ кра́жѣ, въ убі́йствѣ; о. кого́ въ ску́пости.

Обви́‖слость է. (բոլորքից) կախ ընկած լինելը. **-слый** ած. (բոլորքից) կախ ընկած. о—ая кро́вля; о—ыя щёки; **-снуть** չ. (բոլորքից, չորս կողմից) կախուիլ, կախ ընկնել:

Об‖ви́тіе չ. փաթաթելը, -թում. **-ви́ть** (обовью́ -вью́тъ; հրմ. обве́й) տ. Обвива́ть.

Об‖води́ть (-вожу́ -во́дятъ), -вести́, -ва́живать ն. 1, շրջեցնել, շուրջանակի տանել, պտոյտ անելով տանել. о. во́йско око́льными доро́гами; 2, (обводи́ть, -вести́) что чѣмъ մի տեղ մի բանով պատել, շրջապատել, պարփակել. о. го́родъ стѣно́ю, рвомъ, ва́ломъ; о. мѣ́сто забо́ромъ; 3, ստուերագծել, շրջագծել (նկարը). **-во́дка** է. 1, տ. Обведе́ніе; 2, ստուերագիծ, շրջագիծ. 3, շրջանակ:

Обвод‖не́ніе չ. ջրաբաշխում. **-ни́тельный** ած. ջրաբաշխական. о—ыя рабо́ты; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. ջուր բերել, ջրովի դարձնել, ջրաբաշխել:

Обво́‖дный ած. մի բանի շուրջը քաշած. о. ровъ քաղաքի, բերդի ևլն շուրջը քաշած (փորած) խրամ, փոս. о—ая стѣна́ շրջապարիսպ. **-дъ** ա. 1, տ. Обведе́ніе; 2, շրջապատ, բոլորք. շրջագիծ. շրջանակ. 3, обво́ды յ. պտոյտ անող ճամբայ:

Об‖вози́ть (-вожу́ -во́зятъ), -везти́, -ва́живать ն. 1, շուրջանակի, պտոյտ անելով կրել, տանել (սայլով, գրաստով ևլն). 2, շուրջանակի, զանազան տեղեր ման ածել. պատել, շըրջել (մի բանի բոլորքը). онъ обво́зитъ мя́со по больни́цамъ; **-во́зъ** ա. տ. Обвезе́ніе.

Обво‖ла́киваніе չ. 1, շուրջանակի քարշ տալը, թրև տալը, թրև ածելը. 2, ծածկելը, պատելը. **-ла́кивать**, -ло́чь ն. 1, что вокру́гъ чего́ մի բան միւսի շուրջը քարշ տալ, թրև տալ, թրև ածել. 2, ծածկել, պատել. не́бо (հայցկն!) обвола́киваетъ երկինքը ամպերով պատուում, ծածկուում է. поля́ обволокло́ тума́номъ; **-ла́киваться** ներք. պատուիլ, ծածկուիլ (երկնքի մասին՝ ամպերով). **-локу́** տ. Обволо́чь; **-лоче́ніе** չ. քարշ տալը, թրև ածելը, մաշելը. **-лочи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. քարշ տալ, թրև ածել, մաշել. **-ло́чка** է. տ. Обвола́киваніе և Обволоче́ніе; **-ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. обволо́къ -кла́, о́) տ. Обвола́кивать.

Обво‖ра́живаніе չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը. **-ра́живать**, -рожи́ть ն. կախարդել, հմայել, դիւթել. *կախարդել, թովել, զմայլեցնել, սքանչացնել, պատրել:

Обво‖рова́ніе չ. կողոպտելը, թալանելը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) տ. Обворо́вывать; **-ро́вываніе** չ. [յաճախ] կողոպտելը,

թալանելը. **-ро́вывать**, -рова́ть ն. կողոպտել, թալանել, պլոկել:

Обворо‖жа́ть ա. Обвора́живать; **-же́ніе** չ. կախարդելը, -դում, հմայելը, -յում, դիւթելը, -թում, թովելը, թովում. **-жи́тель** ա. **-жи́тельница** է. կախարդող, հմայող, դիւթող, *թովիչ, *զմայլեցնող, պատրող այր, կին. **-жи́тельный** ած. կախարդիչ, հմայիչ, դիւթական, զմայլեցնող, պատրողական. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) ա. Обворожа́ть և Обвора́живать.

Обвост‖ре́ніе չ. սրելը. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ա. Обва́стривать.

Обво‖ще́ніе ա. Обва́щиваніе; **-щи́ть** (-щу́ -щатъ) ա. Обва́щивать.

Обвы‖ка́ніе չ. սովորութիւն, սովորելը. **-ка́ть, -кнуть** չ. [կամաց կամաց անսովոր կամ անհաճոյ բանին] ընտելանալ, սովորել. обвыкнешь, такъ и въ аду́ ничего́.

Об‖вѣва́ніе չ. 1, փչելը, հովահարելը, -րութիւն. 2, քամելը, էրնելը. **-вѣва́ть**, -вѣ́ять ն. 1, փչել, հովահարել. 2, քամել, քամուն տալ, էրնել (որոշ քանակութեամբ). **-вѣ́вки**, вокъ է. յ. յարդ, 'դարման':

Обвѣн‖ча́ніе չ. պսակելը, պսակ. **-ча́ть, -чивать** ն. պսակել, կարգել:

Обвѣ́‖сить (-шу -сятъ), **ся** ա. Обвѣ́шивать, ся II; **-ска** է. խաբելը, զրկելը (քաշելիս, քաշի մէջ). սխալ (քաշի մէջ):

Обвѣ‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ) ա. Обвѣща́ть; **-стка** է. շրջաբերական, ամէն տեղ ղրկուող յայտարարութիւն, ազդ: [вѣ́стка.

Обвѣ‖съ ա. ա. Обвѣ́ска; **-тъ** ա. ա. Об-

Обвѣ‖шаніе չ. ծածկելը, պատելը, զարդարելը (շուրջը բաներ կախելով). **-шать, ся** ա. Обвѣ́шивать I; **-ше́ніе** չ. խաբելը, զրկելը (կշռի մէջ). **-шиваніе** ա. Обвѣ́шаніе և Обвѣ́шеніе; **-шивать I.** (-вѣ́шать) ն. что чѣмъ ծածկել, պատել, զարդարել (շուրջանակի բան, բաներ կախելով). о. стѣ́ны карти́нами; **-ся** անդր. ծածկուիլ, զարդարուիլ (շուրջանակի կախած բաներով). **II.** (-вѣ́сить) ն. кого́ մէկին պակաս տալ, խաբել, զրկել (կշռի, քաշի մէջ). купе́цъ обвѣ́силъ меня́ на цѣ́лый фунтъ; **-ся** չ. 1, սխալուիլ (քաշի մէջ), սխալ քաշել, սխալ կշռել. 2, թաղուիլ, խրուիլ. **-шу** ա. Обвѣ́сить.

Обвѣ‖ща́ть, -сти́ть ն. յայտնել, տեղեկացնել, ազդարարել (շուրջանակի, շատերին). **-ще́ніе** չ. յայտարարութիւն, ազդարարութիւն, -րում (ընդհանուր). **-щу́** ա. Обвѣсти́ть.

Об‖вѣ́яніе ա. Обвѣва́ніе; **-вѣ́ять** (-вѣ́ю -ютъ) ա. Обвѣва́ть.

Обвя‖жу́ ա. Обвяза́ть; **-за́ніе** չ. կապելը (շուրջը բան փաթաթելով), փաթաթելը. **-за́ть I.** (-вяжу́ -вя́жутъ) ա. Обвя́зывать; **II.** (-за́ю -ютъ), -вя́знуть ն. խրուիլ, թաղուիլ. նստիլ (ձիւնի, խոտի, դէպի մասին). **-зка** է. 1, կապելը (շուրջը բան փաթաթելով). 2, կապ, փաթաթան. 3, շրջանակ (տակառի). **-знуть** ա. Обвяза́ть II. **-зочный** ած. փաթաթելու, կապելու. **-зываніе** ա. Обвяза́ніе; **-зывать**, -за́ть ն. կապել (շուրջը բան փաթաթելով). փաթաթել. о. го́лову платко́мъ; о. па́лецъ մատը փաթաթել, փաթաթանով կապել. **-ся** անդր. փաթաթուիլ, իր [մատի, գլխի եւն] վերայ մի բան կապել, փաթաթել:

Обга́‖дить (-жу -дятъ) ա. Обга́живать; **-же́ніе, -живаніе** չ. աղտոտելը, կեղտոտելը. **-живать**, -дить ն. աղտոտել, կեղտոտել, ապականել, 'մռտատել' (բոլորովին):

Обги‖ба́ніе չ. ծալելը, կռացնելը, կորացնելը. **-ба́ть**, обогну́ть ն. 1, ծալել, կռացնել, կորացնել (մի բանի շուրջը). 2, շուրջանակի, բոլորքով անցնել, գնալ, նաւել. о мысъ հրուանդանի բոլորքով անցնել, նաւել. **-ся** անդր. պատատուիլ (մի բանի շուրջը). **-бъ** ա. ծալուածք, պտոյտ, ոլորտ, աղեղ, կամար:

Об‖гла́дывать, -глода́ть (-гложу́ -гло́жутъ; հրմ. обгложи́) ն. կրծել, կրծոտել, ուտել (շուրջանակի). **-гло́дышъ** ա. կրծած ոսկր:

Обгля́‖дывать, -дѣ́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. դիտել, զննել, 'տնտղել' (շուրջանակի, ամէն կողմից):

Об‖гнива́ть, -гни́ть (-гнію́ -ю́тъ) չ. փտիլ, հոտիլ (շուրջանակի, բոլորքից):

Обго‖ва́ривать, -вори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. ամբաստանել, զրպարտել, **-во́ръ** ա. ամբաստանութիւն, զրպարտութիւն, չարախօսութիւն:

Обго‖не́ніе չ. **-ника** է. **-нъ** ա. մէկի առաջը կտրելը, մէկին յաղթելը (վազելիս, արշաւելիս). **-ня́ть**, обогна́ть ն. кого́ մէկի առաջը կտրել, մէկին տալ անցկենալ, մէկին յաղթել (վազելիս, արշաւելիս). о. кого́ на бѣгу́; онъ *обогна́лъ всѣхъ свои́хъ сопе́рниковъ; **-ся** անդր. 1, մրցմամբ վազել. 2, զուգուիլ, զուգաւորուիլ (կովերի, ոչխարների մասին):

Обго‖ра́ніе չ. աստիճանաբար այրուիլը. **-ра́ть**, -рѣ́ть չ. բոլորքից (չորս կողմից), երեսից այրուիլ. **-рѣ́лый** բյ. ած. բոլորքից, երեսից այրուած, խանձուած. **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) ա. Обгора́ть.

Обгры‖за́ніе չ. կրծելը, կրծոտելը. **-за́ть**, -зть ն. կրծել, կրծոտել, ուտել. **-зе́ніе** չ. **-зка** է. ա. Обгрыза́ніе; **-зокъ**, зка ա. կրծած, կրծոտած բան. **-зть** (-зу́ -зу́тъ; անց. -зъ -зла, о) ա. Обгрыза́ть.

Обгу́‖ливаться, -ля́ться 1, [illegible] զուգուիլ, զուգաւորուիլ (եղջերաւորների մասին). 2, չ. ցուլ գալ, 'ծանրանալ' (կովի մասին):

Об‖дава́ніе չ. վրան տալը, վրան թափելը. **-дава́ть**, -да́ть ն. վրան տալ, վրան թափել, թրջել. о. ва́ромъ վրան եռացրած ջուր տալ, թափել. обдаётъ, о́бдало (դէմք.) хо́лодомъ ջանս սարսուռ, դող ընկաւ. меня́ о́бдало (դէմք.) жа́ромъ ջանս կրակ, 'ալաւ' ընկաւ, սկսեցի շոգել. **-ся** անդր. իր վերայ տալ, թափել. **-да́мъ** ա. Обда́ть.

Обда‖ре́ніе, -рива́ніе չ. պարգեւաբաշխելը, պարգեւատրելը. **-рива́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, առատապէս վարձատրել, պարգեւատրել (մէկին). 2, բաշխել, շնորհել, պարգեւել (առատապէս, շատերին, յաճախ):

Обда́ть (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -дади́те -даду́тъ; հրմ. обда́й), **ся** ա. Обдава́ть, ся.

Обдёр‖ганіе չ. 1, փետելը, փետում. 2,

ուղղելը, դլստելը (քաշելով, ձիգ տալով). **-гать, ся** տ. Обдёргивать, ся; **-гиваніе** տ. Обдёрганіе; **-гивать**, -гать, -нуть ն. **1**, փետել (բոլորքից, չորս կողմից). **2**, ուղղել, դլստել (քաշելով, ձիգ տալով՝ զգեստի քըղանցքները, ‘փեշերը‘). **-ся** անդր. իր շորերը ուղղել, դլստել (քաշելով, ձիգ տալով):

Обдер‖жáніе չ. **1**, [որոշ ժամանակ] գործածելը, կիրարկումին. **2**, լաւանալը (գործածելուց). **-жáть** (-жý -жатъ), **ся** տ. Обдéрживать, ся; **-живаніе** տ. Обдержáніе; **-живать**, -жáть ն. **1**, [որոշ ժամանակ] գործ ածել. **2**, լաւցնել [գործ ածելով]. **-ся** չ. լաւանալ, պատուականանալ (գործածութիւնից). **-жка** է. տ. Обдержáніе.

Обдернóвка է. ճիմով, առերով պատելը:

Обдёрнуть, ся տ. Обдёргивать, ся.

Обдерý տ. Ободрáть.

Обди‖рáла հոգ. կողոպտիչ, թալանիչ, պլոկող, մարդկանց ‘քերթող‘ այր, կին. **-рáніе** չ. **1**, [չորս կողմից] քանցելը, գզլտելը, պռճոկելը, փռճոկելը, կլպելը. **2**, կողոպտելը, թալանելը, պլոկելը. **-рáть**, ободрáть ն. **1**, [չորս կողմից] քանցել, գզլտել, պռճոկել, փռճոկել, կըլպել, լեփահան անել. о. дéрево; о. лóшадь ձին քերթել, մաշկել. о. пшени́цу ցորենը [լեփահան անել, այսինքն] ձաւար անել. морóзомъ всё лицó ободрáло; **2**, կողոպտել, թալանել, պլոկել. разбóйники ободрáли прохожáго; о. какъ ли́пку բոլորովին պլոկել, տկլորել. **-ся** գզլտուիլ, շորերը մաշել. **-рка** է. տ. Обдирáніе; **-рóкъ**, рка ա. ծուէն, քանցած, գզլած, գզլտած բան:

Обдолжáть չ. պարտքի տակ ընկնել, պարտքերի տակ թաղուիլ, խրուիլ:

Об‖дувáла հոգ. խաբեբայ, սրիկայ, անզգամ մարդ. **-дувáніе** չ. **1**, [փչելով] սրբելը, տանելը. **2**, խաբելը, պլոկելը. **-дувáть**, -дýть ն. **1**, [փչելով] սրբել, տանել. э́тотъ домъ обдуваютъ вѣтры со всѣхъ сторóнъ քամին ամէն կողմից էլ քայքայում է այդ տունը. **2**, խաբել, պլոկել. **-ся** անդր. **1**, [փչելով] սրբել, մաքրել (օր. իւր շորի թոզը). **2**, խաբուիլ. **-дувнóй** ածկ. խաբեբայական:

Обдý‖маніе տ. Обдýмываніе; **-манность** է. մտածած, կշռած լինելը. խոհունութիւն. **-манный** ածկ. լըջօրէն խորհած, մտածած, կշռադատած. **-мать** տ. Обдýмывать; **-мываніе** չ. մտածելը, կշռելը, կշռադատելը. **-мывать**, -мать ն. մտածել, խորհել, կշռել, կշռադատել. дóлжно о. всё, что нáдо сказáть; зрѣ́ло о. положéніе дѣлъ; о. обши́рные плáны ընդարձակ ծրագիրներ կազմել: [вáть, ся.

Обдýть (-дýю -ютъ), **ся** տ. Обду-

Обдѣ‖ланіе չ. մշակելը, գործելը. **-лать, ся** տ. Обдѣ́лывать, ся.

Обдѣ‖лéніе, -ливаніе չ. զրկելը (բաժանելիս). **-ливать** տ. Обдѣля́ть; **-ли́ть** (-лю́ -дѣлятъ) տ. Обдѣля́ть; **-лка** է. մշակելը, գործելը, շինելը, պատրաստելը. придáть окончáтельную о—у издѣ́лію գործուածքին վերջնական ձև տալ. **-лъ** ա. տ. Обдѣлéніе; **-лываніе** տ. Обдѣ́ланіе; **-лывать**, -лать ն. **1**, մշակել, գործել, շինել. յօրինել. о. мрáморъ; о. вáзу; **2**, անել, կատարել, վերջացնել, պրծնել (իւր գործերը). онъ хорошó обдѣ́лалъ э́то дѣ́ло; **3**, խաբել, մէկի ‘հախից գալ‘. онъ егó хорошó обдѣ́лалъ; **-ля́ть**, -ли́ть ն. **1**, [բաժանելիս] զրկել, ‘զրնել‘:

Обезвóдить (-вóжу -дятъ) ն. ջրից զրկել, անջրդիլացնել: [սակաւ դարձնել:

Обезврéдить (-жу -дятъ) ն. անվնա-

Обезглá‖вить (-влю -вятъ) տ. Обезглáвливать; **-вленіе** չ. գլխատելը, -տում. **-вленный** բյ. ածկ. գլխատ[ու]ած. **-вливать**, -вить ն. գլխատել, գլուխը կտրել:

Обездéнежѣть չ. անփող մնալ, դրամից զուրկ լինել:

Обездó‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. **1**, մասից, բաժնից զրկել. **2**, քամբախտացնել, թշուառացնել:

Обеззабó‖тить (-чу -тятъ), **-чивать** ն. հոգսից, մտահոգութիւնից ազատել:

Обезземéлить (-лю -лятъ) ն. հողից զրկել:

Обеззýбѣть չ. ատամներից զրկուիլ:

Обезкурá‖живать, -жить (-жу -жатъ) ն. վհատեցնել, յուսակտուր անել, (գր.) լքուցանել:

Обезли́‖ственіе չ. տերեններից զրկելը, տերևատելը. **-ственѣніе** չ. տերևաթափութիւն. **-ственѣть** չ. տերևները թափել, տերևներից զրկուել. **-ствить** (-влю -вятъ; -ви) ն. տերևներից զրկել, տերևատել:

Обезли́чить (-чу -чатъ; հրմ. -чь) ն. **1**, անձնազուրկ դարձնել, անձնաւորութիւնը ոչնչացնել. „уничтóжить Лаевскаго нельзя́, ну, такъ изоли́руйте егó, обезли́чьте“; **2**, ատանց անձնաւորութիւնը յիշելու խօսել, դատել, քննել:

Обезлошá‖дить (-жу -дятъ) ն. ձիազուրկ դարձնել, ձիուց (այսինքն ընտանեց) զրկել. **-днчать** չ. ձիազուրկ դառնալ, ձիուց (ըլծկանից) զրկուիլ:

Обезлѣ́‖сить (-шу -сятъ) ն. անտառազուրկ դարձնել, անտառը կտրել, ոչնչացնել. **-сѣть** չ. անտառից զրկուիլ, անտառազուրկ դառնալ:

Обезлю́‖живать, -дить (-жу -дятъ) **1**, ն. անբնակ դարձնել, բնակութիւնից զրկել, ամայել. **2**, կմ **-дѣть** չ. անբնակ դառնալ, բնակութիւնից զրկուել:

Обезмáточить (-чу -чатъ) **1**, ն. պարսմօրից զրկել (մեղուներին). **2**, չ. պարսմօրից զրկուել. „Москвá былá пустá, какъ обезмáточившій ýлей“.

Обезнадё‖женіе, -живаніе չ. յուսահատեցնելը, յուսակտուր դարձնելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. когó մէկին յուսահատեցնել, յուսակտուր դարձնել. **-ся** անդր. յուսահատուիլ, յուսակտուր դառնալ:

Обезнóжить (-жу -жатъ) ն. ոտներից զրկել, ոտազուրկ դարձնել:

Обезобрá‖женіе, -живаніе չ. այլանդակելը, -կում. **-живать, -зить** (-жу -зятъ) ն. այլանդակել. óспа обезобрáзила емý лицó.

Обезо‖пáсеніе չ. ապահովում (վտանգից). **-пáсить** (-шу -сятъ) ն. отъ чегó մի բանից (վտանգից) ապահովել. **-ся** անդր. իրան, իր կեանքն ապահովել (վտանգից):

Обезору́‖женіе, -живаніе չ. զինաթափելը, զինաթափ անելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. զինաթափել, զինաթափ անել. *հանգստացնել, հանդարտեցնել, *դադել։

Обезпа́мя‖товать (-тую -ютъ) չ. գիտակցութիւնը կորցնել. ուշաթափուիլ, նուաղիլ. **-тѣть** չ. **1**, յիշողութիւնը կորցնել, յիշողութիւնից զրկուիլ. **2**, տ. Обезпа́мятовать.

Обезпе́‖ченіе չ. ապահովում. тре́бовать о—ія, зало́га отъ кого́-либо; **-ченный** բյ. ած. ապահովուած. **-чиваніе** չ. ապահովելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ապահովել. о. семе́йство труда́ми, пенсіо́номъ.

Обезпло́‖дить (-жу -дятъ; -дь) ն. անպտղաբեր դարձնել. о. по́чву; **-живаніе** չ. անպտղաբեր դարձնելը. **-живать** տ. Обезпло́дить.

Обезпоко́‖еніе, -иваніе չ. անհանգստացնելը, -տութիւն, խանգարելը, -րում. **-ивать, -ить** (-ю -ятъ) ն. кого́ մէկին անհանգստացնել, նեղացնել, խանգարել, ձանձրացնել. **-ся** անդր. անհանգստանալ, անհանգիստ լինել, նեղանալ։

Обезси́‖леніе, -ливаніе չ. տկարացնելը, ոյժը, զօրութիւնը ոչնչացնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. տկարացնել, ոյժը, զօրութիւնը, ազդեցութիւնը խորտակել, ոչնչացնել. во́йны Людо́вика XIV обезси́лили Фра́нцію; **-ся** և **-лѣть** չ. տկարանալ, անզօրանալ. ոյժը, զօրութիւնը կորցնել, նուաղիլ։

Обезсла́‖вить (-влю -вятъ) տ. Обезсла́вливать; **-вленіе, -вливаніе** չ. անպատուելը, անարգելը. **-вливать**, -вить ն. անպատուել, բարի անունը արատաւորել, անարգել, խայտառակել. **-ся** անդր. խայտառակուիլ, բարի անունից, հռչակից զրկուիլ։

Обезсме́ртить (-ртю -ртятъ) ն. անմահացնել. **-ся** անդր. անմահանալ։

Обезсмы́‖сленіе չ. անմիտ, անիմաստ դարձնելը, միտքը, իմաստը աղճատելը, այլանդակելը. **-сливать, -слить** (-слю -слятъ) ն. անմիտ, անիմաստ դարձնել, միտքը, իմաստը յեղաշրջել, աղճատել, այլանդակել. **-ся** և **-слѣть** չ. անմիտ, անիմաստ դառնալ, մտքից, իմաստից զրկուիլ, անհասկանալի դառնալ։

Обезсу́‖дить (-жу -дятъ), **-живать** ն. **1**, մեղադրել, դատապարտել. **2**, բամբասել, յետեւից խօսել։

Обезуглеро́‖дить (-жу -дятъ), **-живать** ն. ածխածնատել։

Обезу́‖мить (-млю -мятъ), **ся** տ. Обезумля́ть, ся; **-мленіе** չ. գժուեցնելը, խելագարեցնելը. **-мля́ть**, -мить ն. խելագարեցնել, գժուեցնել. **-мѣніе** չ. գժուիլը, խելագարուիլը. **-мѣть** չ. խելագարուիլ, գժուիլ։

Обезхво́стить (-щу -тятъ) ն. соба́ку շան պոչը, ագին կտրել, շանը պոչատել, ագատել։

Обез‖цвѣ́тить (-чу -тятъ), **-цвѣчивать** ն. **1**, գունատել, գոյնից, երանգից զրկել. **2**, անհամ, անհետաքրքիր դարձնել։

Обезцѣ‖не́ніе չ. գինը գցելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. գինը, արժէքը գցել. **-ся** անդր. գինը, արժէքը կորցնել։

Обезча́‖дить (-жу -дятъ) ն. անզաւակացնել, անորդիացնել, որդուց, զաւակից զրկել. **-дѣть** չ. անորդիանալ, անզաւականալ, որդուց, զաւակից զրկուիլ։

Обезче́‖стить (-щу -стятъ), **ся** տ. Обезче́щивать, ся; **-щеніе** չ. անպատուութիւն. առևանգում. **-щиваніе** չ. անպատուելը. առևանգելը. **-щивать**, -стить ն. անպատուել, խայտառակել. առևանգել. **-ся** անդր. պատիւը, բարի անունը կորցնել, խայտառակուիլ. **-щу** տ. Обезче́стить.

Обезья́‖на ի. կնդ. Simia, կապիկ, ‘մայմուն‘, ‘մէյմուն‘. **-ній**, ья, ье ած. կապկի, կապկային. **-нища** ի. յեղ. ահագին, վիթխարի կապիկ. **-нка** ի. նւզ. պստիկ կապիկ. **-нничанье** չ. կապկութիւն անելը. **-нничать** չ. կապկութիւն[ներ] անել, ‘մայմունութիւն[ներ]‘, միմոսութիւն անել. **-нный** ած. կապկի, կապկային. о—ое де́рево, բս. Adansonia digitata, յաւականի, բաոբաբ (անճահ՝ վարազածառ). **-ночка** ի. փղքշ. կապկուկ, պստիկ, դուրեկան կապիկ. **-нскій** ած. կապկի, կապկային. о—ія ухва́тки; **-нство** չ. կապկութիւն, ‘մայմունութիւն‘, միմոսութիւն. **-нствовать** (-ствую -ютъ) տ. Обезья́нничать.

Обе‖ли́сковый ած. օբելիսկոսի, -կոսային. **-ли́скъ** ա. (յն.) օբելիսկոս (սրածայր հսկայական սիւն, կոթող)։

Обе‖рега́ніе չ. պահելը, պահպանելը, պաշտպանելը. **-рега́тель** ա. **-рега́тельница** ի. պահապան, պաշտպան այր, կին. **-рега́тельный** ած. պահապան, պահպանող, պաշտպան, -նող. **-рега́тельство** չ. պաշտպանութիւն, պահպանութիւն. զգուշութիւն. **-рега́ть**, -ре́чь ն. պահել, պահպանել, պաշտպանել. **-ся** անդր. чего́ կմ отъ чего́ մի բանից զգուշանալ. **-регу́** տ. Обере́чь.

Обере́ме‖нить (-ню -нятъ) ն. յղ(ի)ացնել, բեղմնաւորել. **-нѣть** տ. Бере́менѣть.

Обере́чь (-регу́ -жёшь -гу́тъ; անց. оберёгъ -гла́, о́; -ги́), **ся** տ. Оберега́ть, ся.

Оберну́ть, ся տ. Обёртывать, ся.

Обёр‖тка ի. **-точка** նւզ. ծածկոց, փաթթոց (թուղթ, փայտ եւն, որի մէջ մի բան դնում, փաթաթում են). ча́йная, таба́чная о.; о. кни́ги գրքի շապիկ. **-точный** ած. փաթաթելու. о—ая бума́га այս և այլ բաներ փաթաթելու թուղթ. **-тываніе** տ. Обвёртываніе; **-тывать**, -ну́ть **1**, տ. Обвёртывать; **2**, շրջել, դարձնել. о. листъ въ кни́гѣ; **-ся** անդր. **1**, տ. Обвёртываться; **2**, դառնալ, շրջել, շուռ գալ. онъ оберну́лся ко мнѣ; **3**, въ кого́, во что փոխուիլ, մէկի, մի բանի կերպարանք ընդունել. Юпи́теръ оберну́лся въ ле́бедя.

Оберу́ տ. Обобра́ть.

О́беръ‖ (գերմ.) գլխաւոր, աւագ (գործ է ածուում ուրիշ խօսքերի միաւորութեամբ, օր.). **-ауди́торъ** ա. (գերմ.-լտ.) աւագ ավդիտոր. **-бергме́йстеръ** ա. (գերմ.) հանքային աւագ վերակացու. **-гофма́ршалъ** ա. (գերմ.) աւագ հօֆմարշալ (արքունի աւագ տընտեսապետ). **-гофмейстери́на** ի. (գերմ.) աւագ հօֆմէյստէրուհի (արքունի նաժշտապետուհի). **-ке́льнеръ** ա. (գերմ.) աւագ ըս-

պասաւոր (հիւրանոցներում). **-конду́кторъ** ա. աւագ կօնդուկտոր. **-контролёръ** ա. (գերմ.-ֆր.) աւագ, գլխաւոր վերստուգիչ. **-лаке́й** ա. աւագ սպասաւոր. **-офице́ръ** ա. (գերմ.) աւագ սպայ. **-пасто́ръ** ա. (գերմ.) աւագ քահանայ (բողոքականների). **-полицейме́йстеръ** ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր ոստիկանապետ (մայրաքաղաքում). **-прокуро́ръ** ա. (գերմ.-լտ.) աւագ, գլխաւոր պրոկուրոր, դատախազապետ (սուրբ Սինոդի և Սենատի դէպարտամէնտների). **-секрета́рь**, я́ ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր քարտուղար, ատենադպիր (կառավարիչ Սենատի կամ սուրբ Սինոդի). **-церемоні́ймейстеръ** ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր արարողապետ (երկրորդ դասի արքունական պաշտօնեայ). **-ше́нкъ** ա. (գերմ.) աւագ տակառապետ, մատռուակ (առաջնակարգ արքունի պաշտօնեայ). **-шта́лмейстеръ** ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր ախոռապետ (արքունական առաջնակարգ պաշտօնեայ):

Обе||ча́ечникъ ա. մաղի եւն շրջանակներ շինող. **-ча́йка** ի. մաղի, թմբուկի եւն շրջանակ:

Обжа́||лованіе չ. բողոք, գանգատ տալը. о. пригово́ра суда́ դատավճռի դէմ գանգատ տալը. **-ловать** (-лую -ютъ), **-лывать** ն. բողոք, գանգատ տալ:

Обжа́||реніе, -риваніе չ. տապակելը (երեսից). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. տապակել (երեսից, ամէն կողմից):

Об||жа́тіе չ. **1**, տ. Обжима́ніе; **2**, տ. Обжина́ніе; **-жа́ть I.** (обожму́ -му́тъ) տ. Обжима́ть: **II.** (обожну́ -ну́тъ) տ. Обжина́ть.

Об||жёгъ ա. այրուած տեղ. **-же́чь** (обожгу́ -жжёшь -жгу́тъ), **ся** տ. Обжига́ть, ся.

Об||жива́ніе չ. բնակաւոր դարձնել (նոր, անբնակ շինութեան մէջ ապրելով). **-жива́ть**, -жи́ть ն. բնակաւոր դարձնել (նոր, անբնակ շինութիւնը, մէջը բնակուելով), նոր շինութեան մէջ առաջին անգամ բնակուել. **-ся** չ. ընտելանալ (ուր և է տեղի, բնակութեան). **-живу́** տ. Обжи́ть.

Обжи||га́льный ած. [աղիւս] թրծելու. [մետաղ] եռացնելու. **-га́льня** ի. բով. թրծարան. **-га́льщикъ** ա. թրծող (աղիւս, կաւեղէն), հալող, եռացնող (մետաղեղէն, հանածոյ). **-га́ніе** չ. թրծելը, թրծում (աղիւսի, կաւեղէնի). հալելը, հալում (հանածոների). о. свай ցցեր խանձելը. **-га́тель** տ. Обжига́льщикъ; **-га́тельный** տ. Обжига́льный.

Об||жига́ть, -же́чь ն. **1**, թրծել (աղիւս, կաւեղէն). **2**, եռացնել, հալել (հանածոյ, մետաղեղէն). о. у́голь գործելի պատրաստել, ՙանձող անել՚. **3**, [շուրջանակի, երեսից] խանձել (օր. ցցեր). **3**, այրել, դաղել (օր. մատը), խաշել (վրան կէծացրած ջուր թափելով). **-ся** չզբ. чѣмъ մի բանով (օր. կէծացրած ջրով) այրուել, խաշուել. обжёгшись на молокѣ́, ста́нешь дуть и на́ воду (առծ.) մի անգամ վախեցածը ամէն բանից էլ վախենում է. **-жигъ** տ. Обжёгъ. [ճամբայ պահել:

Обжида́ть, обожда́ть ն. սպասել, մնալ,

Об||жима́ніе չ. շուրջանակի սխմելը, ճմլելը, մզելը. **-жима́ть**, -жа́ть ն. շուրջանակի սխմել, ճմլել, մզել. **-жи́мка** ի. **-жи́мъ** ա. տ. Обжима́ніе; **-жи́мокъ**, мка ա. ճմլած, մզած բանի մնացորդը:

Об||жина́ніе չ. հնձել պրծնելը, հունձը վերջացնելը. **-жина́ть**, -жа́ть ն. հնձել պրծնել, հունձը վերջացնել. **-жи́нка** ի. **-жи́нъ** ա. տ. Обжина́ніе.

Об||жира́ніе չ. յաղթելը, գերազանցելը (ուտելու, լափելու մէջ). ուտելը, լափելը. **-жира́ть**, обожра́ть ն. յաղթել, գերազանցել (ուտելու, լափելու մէջ). ուտել, լափել. **-ся** չզբ. խիստ շատ ուտել, լափել, ՙտրաքուիլ՚:

Обжи́ть (-живу́ -ву́тъ), **ся** տ. Обжива́ть, ся. [մարմնի վերայ:

Обжо́га ի. այրուած, խարուած տեղ

Обжо́||ра հսր. շատակեր, որկրամոլ մարդ. **-рливость** ի. տ. Обжо́рство; **-рливый** ած. շատակեր, որկրամոլ. **-рный** ած. ուտելու, լափելու. о. рядъ ռմկ. ուտելեղէնների շուկայ. **-рство** չ. շատակերութիւն, որկրամոլութիւն:

Обза||веде́ніе չ. սարքում, սարք ու կարգի գցելը. дома́шнее о. տունը, տնտեսութիւնը սարք ու կարգի գցելը. **-вести́** (-веду́ -ду́тъ; անց. обзавёлъ -вела́, о́), **-води́ть** (-вожу́ -во́дятъ) ն. սարքել, սարք ու կարգի գցել (տունը, տնտեսութիւնը, հարկաւոր պիտոյքները ձեռք բերելով). **-вести́сь, -води́ться** չզբ. սարքուել, սարք ու կարգի ընկնել. о чѣмъ մի բան ձեռք բերել:

Обзи||ра́ніе չ. շուրջանակի նայելը, տընտղելը. **-ра́ть**, обозрѣ́ть ն. շուրջանակի նայել. ամէն կողմից նայել, դիտել, տնտղել. **-ся** չ. ամէն կողմ, ամէն տեղ նայել, դիտել, տըն- [տղել:

Обзову́ տ. Обозва́ть.

Обзо́ръ ա. **1**, տ. Обзира́ніе; **2**, ակնարկ, տեսութիւն (համառօտ). о. печа́ти.

Обзы||ва́ніе չ. անուանելը, անուն կամ մականուն տալը. **-ва́ть**, обозва́ть ն. **1**, անուանել, կոչել, յորջորջել, անուն տալ, անուն դնել. **2**, մականուանել, մականուն, աւելորդ անուն տալ, դնել. **-ся** չզբ. պատասխանել (կոչին, կանչին):

Оби||ва́льщикъ ա. **-ва́льщица** ի. **1**, պատող, ծածկող այր, կին. **2**, կտրող, թըռցնող, տապալող այր, կին. **-ва́ніе** չ. **1**, պատելը, ծածկելը. **2**, կտրելը, թռցնել[ով վայր գցելը, տապալել]ը. **-ва́ть**, -(й)ть ն. **1**, ծածկել, պատել (վրան չորս կողմից բան զարկելով). о. обо́ями թղթել, թղթապատել (սենեակը). о. дверь во́йлокомъ դուռը թաղիքով պատել, դրան չորս կողմից թաղիք գցել. о. доска́ми տախտակել. տախտակներով պատել, ծածկել. о. желѣ́зомъ երկաթով պատել, երկաթապատել, վրան, շուրջն երկաթ զարկել. **2**, կտրել, թռցնել, տալով, զարկելով գցել, տապալել, վայր գցել. вѣ́тромъ я́блоки оби́ло. քամին [ծառից] խնձորները վայր թափեց. *о. кому́ крылья, пе́рья մէկի թեւերը խուզել, կտրել, *մէկին հուպ տալ, կապել. ՙկոտրել՚. о. у кого́ поро́ги մէկի շէմքը մաշել, գնալ-գալով մէկին ձանձրացնել, մէկի ՙդահլան տանել՚. о. себѣ́ рога́ ընկճուիլ, ՙկոտրուիլ՚ սաստուիլ. լեզուն իրան քաշել. **3**, մաշել. քերթել. **-ся** չզբ. մաշուիլ, քերթուիլ. **-вка** ի. **1**, վրան, չորս կողմից խփել[ով, զարկելով ծածկել]ը, պատել]ը. **2**, վրան, վրայից խփած բան, ծածկոց. **-вки**, вокъ ի. յ.

մնացորդ. ձկնկիթը մաքրելուց մնացած երակները և ջլուտները. **-вно́й** ած. վրան զարկելու, պատելու:

Оби́‖да է. **1**, վիրաւորանք. о. дѣйствіемъ գործով վիրաւորանք. о. на слова́хъ խօսքով վիրաւորանք. причиня́ть кому́ о—у մէկին վիրաւորանք պատճառել, վիրաւորել. не дава́ть себя́ въ о—у թոյլ չտալ, որ իրան վիրաւորեն. дать кого́-либо въ о—у մէկին թոյլ տալ, որ վիրաւորէ, մէկի կողմից վիրաւորանք կրել. **2**, վնաս, զեան, զրկանք. э́то не бу́детъ тебѣ́ въ о—у դրանից դու վնաս չես քաշել. **-дный** ած. **1**, վիրաւորական, վիրաւորիչ. **2**, ոչ ձեռնտու, վնասաբեր. **-ду́щій** էչ. ած. վիրաւորող. **-дчивость** է. զգայունութիւն, դիւրազրգռութիւն, շուտով վիրաւորուելու յատկութիւն. **-дчивый** ած. շուտով վիրաւորուող, զգայուն, դիւրազգրգիռ. **-дчикъ** ա. **-дчица** է. վիրաւորող, վիրաւորանք հասցնող, զրկող, զրկանք հասցնող այր, կին. **-дѣть** (-жу -дятъ), **ся** տ. Обижа́ть, ся; **-дящій** տ. Обиду́щій; **-жа́ніе** չ. վիրաւորելը, նեղացնելը, ‘բէզարմաղ անելը’. **-жа́ть**, -дѣть ն. кого́ **1**, մէկին վիրաւորել, նեղացնել, ‘բէզարմաղ անել’. я не жела́лъ васъ о.; **2**, մէկին զրկել, վնասել. **-ся** չ. վիրաւորուիլ, նեղանալ, ‘բէզարմաղ ըլիլ’. онъ оби́дѣлся мои́мъ замѣча́ніемъ.

Оби́‖ліе չ. առատութիւն, լիութիւն, յորդութիւն, շատութիւն, հարստութիւն. о. плодо́въ մրգերի առատութիւն. о. мыслей մտքերի հարստութիւն. **-лованіе** չ. առատութեամբ ունենալը. **-ловать** (-лую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան առատութեամբ ունենալ. **-льно** մ. առատութեամբ, առատապէս, յորդութեամբ. **-льность** է. առատութիւն, լիութիւն, յորդութիւն, շատութիւն. **-льный** ած. առատ, լի, յորդ, հարուստ. о—ая жа́тва; о. источникъ; о. зо́лотомъ ոսկով առատ, հարուստ:

Оби‖нова́ться (-ну́юсь -ются), -ну́ться չ. **1**, եկ. սլ. կասկածել. երկբայել, վարանիլ. **2**, [վախից, ահից սարսռած] լռել, ծածկել, թագցնել, քաշուել, չուզենալ ասել. говори́, не обину́ясь, чѣмъ недово́ленъ? **3**, ակնարկել, ակնարկութիւն անել. **-нове́ніе** չ. **1**, կասկած. վարանում, տարակուսանք. **2**, խուսափում. **3**, կողմնակալութիւն, կողմնապահութիւն. **-ну́ться** տ. Обинова́ться; **-ня́къ**, а́ ա. **1**, ծածկելը, թագցնելը, խուսափում, ծածկամտութիւն. говори́ть о—а́ми աշխատել խօսքը կտուրը դցել, գործից խուսափել. безъ о—о́въ առանց այլաբանութեան, պարզապէս, անկեղծօրէն. **2**, երկմիտ, երկդիմի խօսք, ակնարկ, ակնարկութիւն. намѣка́ть о чёмъ о—а́ми մի բանի մասին ակնարկներով խօսել, ակնարկութիւններ անել:

Оби‖ра́ла հ.ր. **-ра́льщикъ** ա. **-ра́льщица** է. թալանիչ, կողոպտիչ, ղլոկող, զրփիչ այր, կին. **-ра́ніе** չ. **1**, հաւաքելը, ժողովելը. **2**, կողոպտելը, թալանելը, ղլոկելը. **-ра́тель** ա. **-ра́тельница** է. **1**, [մնացորդներ կամ միրգ] հաւաքող, ժողովող այր, կին. **2**, կողոպտող, ղլոկող, թալանիչ, զրփիչ այր, կին. **-ра́тельный** ած. կողոպտող, -տելու, թալանող, -նելու, ղլոկող, -կելու. **-ра́ть**, обобра́ть ն. **1**, հաւաքել, ժողովել (օր. միրգ). о. съ де́рева плоды́; **2**, у кого́ что մէկից մի բան վերցնել, առնել, խլել. **3**, кого́ մէկին կողոպտել, թալանել, ղլոկել. о. кого́ круго́мъ, до́-чиста մէկին բոլորովին ղլոկել, տկլորել. **-ся** անդր. իր շորից մի բան վերցնել, իրան զրկել. дурако́въ не оберёшься յիմարների թիւը չատ է. **-рка** է. հաւաքում, ժողովում (մրգի). **-рки**, рокъ է. յ. մնացորդ (հաւաքած բանի, օր. մրգի). **-ро́ха** ռմկ. տ. Обира́ла.

Оби‖та́емость է. բնակելիութիւն, յարմարութիւն (բնակութեան). **-та́емый** էչ. ած. բնակելի, յարմար (բնակուելու). **-та́лище** չ. տուն, բնակութիւն. **-та́ніе** չ. **1**, բնակուիլը. **2**, բնակութիւն, բնակավայր. **-та́тель** ա. **-та́тельница** է. բնակիչ. **-та́ть** չ. բնակուիլ. **-та́тель** է. **1**, տուն, բնակարան. **2**, վանք, կուսանոց. **3**, իջևան, օթևան, պանդոկ, հիւրանոց. **-та́тельскій** ած. տան, բնակութեան. վանքի, կուսանոցի:

Оби́ть (обобью́ -ю́тъ; հրմ. обе́й), **ся** տ. Обива́ть, ся.

Обихо́‖дность է. **1**, առօրեայ, սովորական լինելը, սովորութիւն. **2**, տնտեսութիւն, մաքրութիւն. **-дный** ած. **1**, առօրեայ, սովորական, գործածական. **2**, տնտեսութեան, տնտեսական, օրինաւոր. **-дъ** ա. **1**, տնտեսութիւն, ընտանեկան, տնտեսական պիտոյքներ. пра́вить о—омъ տունը կառավարել. обзавести́сь о—омъ տնտեսութիւնը, տնտեսական բոլոր պիտոյքները լիովին հոգալ. **2**, գործածութիւն, կարիք, պէտք, պիտոյք, հարկաւորութիւն. ծախսեր. для дома́шняго о—а տնային պիտոյքների համար. мѣ́сячный о. ամսական ծախսեր:

Обка́лы‖ваніе չ. շուրջանակի կտրելը (օր. սառուցը). **-вать**, обколо́ть ն. շուրջանակի, բոլորից կտրել, ծակել (օր. սառուցը):

Об‖ка́паніе չ. վրան կաթկթեցնելը, թափթփելը. **-ка́паться** տ. Обка́пывать I; **-ка́пываніе 1**, տ. Обка́паніе; **2**, տ. Ока́пываніе; **-ка́пывать I.** (-ка́пать) ն. վերան կաթկթեցնել, թափթփել. **-ся** անդր. իր վերայ մի բան կաթկթեցնել, թափթփել. **II.** (-копа́ть) տ. Ока́пывать; **-ся** տ. Ока́пываться.

Об‖ка́рмливаніе չ. չափազանց շատ կերակրելը, բտելը. **-ка́рмливать**, -корми́ть ն. խիստ, չափազանց շատ կերակրել, բտել:

Обка‖та́ніе չ. տ. Обка́тка; **-та́ть** տ. Обка́тывать I; **-ти́ть** (-чу́ -ка́тятъ) տ. Обка́тывать II և Обка́чивать; **-тка** է. **-тываніе** չ. ման ածելը (նոր կառքը). գլորելը, թաւալելը (մի բանի մէջ). **-тывать I.** (-та́ть) ն. 1, ման ածել (նոր կառքը), նստցնել, հարթել (սառցի, սահելու համար). 2. գլորել, թաւալել (օր. ալիւրի մէջ), գլորելով, թաւալելով կլորել, կլորացնել. о. битки́ въ сухаря́хъ մսագնդերը մանրած պաքսիմատի մէջ թաւալել. 3, ման գալ, շրջել (կառքով). о. весь го́родъ; **II.** (-ти́ть) ն. 1, շուրջանակի գլորել. 2, շրջել, ման գալ, նաւել, ճանապարհորդել:

Обка́‖чиваніе չ. թացելը, թրջելը. **-чивать**, -ти́ть ն. թացել, թրջել:

Обки‖да́ніе չ. գցելը, նետելը, ածելը, թափելը (շուրջը). **-да́ть** տ. Обки́дывать; **-дываніе** տ. Обкида́ніе; **-дывать**, -да́ть, **-нуть** ն. գցել, նետել, ածել, թափել (մի բանի շուրջը):

Об‖кла́дка է. **1**, շրջապատելը. **2**, բոլորք, շրջապատ. о. могилы գերեզմանի շուրջը հողի կոշտերից (գունձերից) քաշած շրջապատը. о. береговъ ափապատ, եզրապատ. **-кладу́** տ. Обкла́сть; **-кла́дыванiе** չ. շրջանակելը, շուրջը քաշելը, շրջապատելը. **-кла́дывать I.** (-ложи́ть) ն. շրջապատել (զգեստը ժանեակով, 'հաշիայով'), զգեստի բոլորքը ժանեակ, 'հաշիա', ժապաւէն կարել, դնել. **II. -кла́сть,** (-кладу́ -ду́тъ), -ложи́ть ն. 1, շրջապատել, պատել, ծածկել (քարով, հողի կոշտերով ևն). о. терра́су дёрномъ; 2, по́дати, нало́ги հարկեր դնել. о. наро́дъ по́датью ժողովրդի վերայ հարկ դնել. о. това́ры по́шлиною ապրանքների վերայ մաքս դնել. **-ся** անդր. 1, շրջապատուիլ (օր. գրքերով). 2, ամպակալիլ, թխպակալիլ, թուխպ ամպերով պատուիլ. не́бо обложи́лось ту́чами.

Об‖клее́нiе, -кле́иванiе չ. կպցնելը, ծածկելը (կպցնելով). **-кле́ивать, -кле́йть** (-кле́ю -кле́ятъ) ն. կպցնել, պատել (կպցնելով). о. обо́ями թղթել (պատը). **-ся** անդր. կպչիլ. **-кле́йка** է. կպցնում, կպցնելը, ծածկելը. о. обо́ями [պատը] թղթելը:

Об‖кова́ть (-кую́ -ю́тъ), **-ко́вывать** ն. կռել, դարբնել:

Обко‖ла́чиванiе չ. զարկելը, տալ վայր գցելը (շուրջանակի). **-ла́чивать,** -лоти́ть ն. զարկել, տալ վայր գցել, թափել (շուրջանակի). **-ся** անդր. թափ տալ, թափահարել իր վրայից (օր. ձիւնը, փոշին):

Обко́локъ, лка տ. Оско́локъ.

Обколоти́ть (-лочу́ -ло́тятъ), **ся** տ. Обкола́чивать, ся.

Обколо́ть (-колю́ -ко́лютъ) տ. Обка́лывать.

Обко‖па́нiе չ. փորելը (շուրջանակի). **-па́ть** տ. Обка́пывать II; **-пъ** տ. Око́пъ.

Обкор‖ми́ть (-млю́ -ко́рмятъ; -корми́) տ. Обка́рмливать; **-мле́нiе** չ. չափազանց կերակրելը, բտելը, չափազանց կերակրում, բըտում:

Обкорна́ть տ. Окорна́ть.

Обкра‖ду́ տ. Обкра́сть; **-дыванiе** չ. կողոպտելը, թալանելը, պլոկելը. **-дывать, -сть** (-ду́ -ду́тъ) ն. կողոպտել, թալանել, պլոկել. գրփել. э́тотъ слуга́ обкра́дываетъ свои́хъ госпо́дъ.

Обку́‖риванiе չ. տ. Оку́риванiе; **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1**, ծխել, 'քաշել'. о. тру́бку; **2**, տ. Оку́ривать.

Обку‖са́нiе չ. կրծելը, կրծոտելը (շուրջանակի). **-са́ть, -си́ть** (-шу́ -ку́сятъ) տ. Обку́сывать; **-сыванiе** չ. կրծելը, կրծոտելը (շուրջանակի). **-сывать,** -са́ть, -си́ть ն. կրծել, կրծոտել, ուտել (շուրջանակի):

Обку́шать ն. **1**, յաղթել, գերազանցել (ուտելու մէջ). **2**, ուրիշի մասը, բաժինը ուտել:

Обла́‖ва է. որս. որս, որսալը (բռնելով, կալնելով). ամբողջային ձերբակալում, կալանաւորութիւն. во вре́мя о—ы онъ заде́ржанъ за безпи́сьменность ընդհանուր կալանաւորման ժամանակ նա բռնուած է անցագիր չունենալու պատճառով. **-вный** ած. այսպիսի որսի. **-вщикъ** ա. որսող, կալնող. կալանաւորող:

Об‖лага́емость է. պարփակելիութիւն. կարելիութիւն հարկերով բեռնաւորելու. **-лага́нiе** չ. **1**, շրջապատելը, պարփակելը. **2**, դրնելը, նշանակելը (հարկեր). **-лага́ть,** -ложи́ть ն. **1**, շրջապատել, շուրջանակի դնել, դարսել. **2**, դնել, սահմանել, նշանակել (հարկ, տուրք). о. податьми́; о кого́ наказа́нiемъ մէկին մի պատիժ նշանակել. **3**, շրջապատել, պաշարել, պարփակել. **-ся** անդր. **1**, պատուիլ, ծածկուիլ. о. ту́чами ամպերով ծածկուիլ. **2**, սիրտ պառկել:

Облагодѣтель‖ствованiе չ. բարերարելը. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. բարերարել, բարութիւն անել, շնորհք ցոյց տալ:

Облагоро́‖дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Облагоро́живать, ся; **-женiе, -живанiе** չ. ազնուացնելը, ազնիւ, վեհ դարձնելը. **-живать,** -дить ն. ազնուացնել, բարձրացնել, ազնիւ, վեհ դարձնել. **-ся** անդր. ազնուանալ, կրթուիլ:

Обла‖да́нiе չ. **1**, ունենալը, տիրելը, իշխելը. **2**, տիրապետութիւն. **-да́тель** ա. **-да́тельница** է. տիրող, իշխող, մի բան ունեցող այր, կին. **-да́ть** ն. чѣмъ **1**, մի բան ունենալ. она́ облада́ла всѣми́ добродѣ́телями; **2**, մի բանի տիրել, տիրանալ, մի բանի վերայ իշխել. она́ облада́етъ его́ се́рдцемъ.

Обла́‖дить (-жу -дятъ) տ. Обла́живать I; **-женiе, -живанiе** չ. **I.** շինելը, սարքելը, լաւացնելը. **II.** [շուրջանակի, շատ տեղեր մանգլցելով, սողալով] շրջելը, ման գալը. **-живать I.** (-дить) մշակել, շինել, սարքել, լաւացնել. **II. -зить** (-жу -зятъ) ն. что [շուրջանակի, մանգլցելով, սողալով] ման գալ, շրջել:

Обла́‖иванiе չ. **1**, [մէկի վերայ] հաջելը. **2**, հայհոյելը. **-ивать,** -ять ն. **1**, [մէկի վերայ] հաջել. **2**, հայհոյել, ուշունց տալ:

О́бла‖ко չ. (յ. облака́, ко́въ և о́блакъ) ամպ. орёлъ теря́ется въ о—а́хъ; *превозноси́ть кого́-ли́бо до о—о́въ; о—а́ пы́ли փոշու ամպեր. сло́вно съ о́—а свали́лся կարծես երկնքից վայր ընկաւ, յանկարծ, չգիտես որտեղից յայտնուեցաւ, լոյս ընկաւ, 'արշալ ընկաւ':

Обла́мы‖ванiе չ. **1**, շուրջանակի կոտրելը (օր. ծառի ճիւղերը). **2**, քանդելը, խորտակելը. **-вать,** облома́ть ն. **1**, շուրջանակի, չորս կողմից կոտրել. о. су́чья у де́рева; ему́ облома́ли бока́ նորա կողքերը ջարդեցին. **2**, քանդել, խորտակել. **-ся** չ. **1**, շուրջանակի կոտրուիլ, փշրուիլ, բրդուիլ. зу́бья у гре́бни облома́лись; **2**, 'փլչիլ', փուլ գալ, քանդուիլ, խորտակուիլ. доска́ обломи́лась и онъ упа́лъ.

Обла́па է. բս. Asarum europaeum, սթեր կմ ազարիոն (մրուանտակ. կաղամբէ):

Обла́пить (-плю -пятъ) ն. **1**, թաթով բռնել. **2**, կոպտաբար, արջի պէս գրկել, խըտտել. **-ся** փոխդ. հաղն. միմեանց գրկել, գրկախառնուիլ:

Облапо́‖шенiе, -шиванiе չ. խաբելը, պլոկելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу -шатъ) ն. խաբել, պլոկել, թալանել:

Обла́са է. բեռնակիր նաւ մի:

Обла‖ска́нiе չ. փայփայում, գգուում. **-ска́ть** տ. Обла́скивать; **-скиванiе** չ.

փայփայելը, գգուելը. **-скивать**, -скáть ն. փայփայել, գգուել։

Обла‖стеначáльникъ ա. վիճակապետ, նահանգապետ. **-стнóй** ած. վիճակային, նահանգական. о—óе нарѣчіе գաւառաբարբառ. о—óе управлéніе վիճակային կառավարութիւն. **-(óб-)сть** ի. **1**, վիճակ, հող, երկիր, նահանգ (մեւք. նոր նուաճած, անդական կառավարութեամբ), կուսակալութիւն. Бессарáбская о. Բեսարաբիայի նահանգ. Церкóвная ó. եկեղեցական պետութիւն. **2**, ասպարէզ. въ ó—и наýки, знáній; **3**, եկ. ոճ. իշխանութիւն, զօրութիւն, այժ. ó. бѣсóвъ.

Облá‖тка ի. (գերմ.) **1**, կնքահաց, կնքասոսինձ (ալիւրից կամ սոսնձից պատրաստած տափակ շրջանակ նամակներ կնքելու). **2**, շրջանաձև դեղհատ. **3**, նշխար (կաթոլիկների). **-точка** նւզ. տ. Облáтка 1—2; **-точный** ած. կնքահացի. շրջանաձև դեղհատի։

Обла‖чáть, -чи́ть ն. զգեստաւորել. о. царя́ на цáрство; о. свящéнника; **-ся** անդր. զգեստաւորուիլ (մեւք. հոգևորականի մասին). **-чéніе** չ. **1**, զգեստաւորելը, զգեստաւորութիւն. о. архіерéя եպիսկոպոսի զգեստաւորութիւնը. **2**, զգեստ, զգեստաւորութիւն (քահանայական). **-чи́ть** (-чý -чáтъ) տ. Облачáть; **-чи́ться** (-чýсь -чáтся) անդր. զգեստաւորուիլ. պատուիլ (ամպով). нéбо облачи́тся.

Обла‖чкó (յ. облачки́, чкóвъ) չ. նւզ. պստիկ ամպ, ամպիկ. **-чность** ի. ամպամածութիւն, ամպերով պատուած լինելը. **-чный** ած. ամպամած, ամպապատ. ó—ое нéбо; ó. дождь թեթև, կարճատև անձրև։

Облá‖ю տ. Облáять; **-яніе, -ять** (-лáю -ютъ) տ. Облáиваніе, -вать.

Об‖легáніе չ. պատելը, շրջապատելը, շրջափակելը, պաշարելը. **-легáть**, -лéчь ն. պատել, շրջապատել, շրջափակել. պաշարել (քաղաք, ամրոց). тýчи облегáютъ нéбо; воротничóкъ свобóдно облегáетъ шéю; **-ся** անդր. обо что, на что մի բանի վերայ յենուիլ. **-лéглый** բյ. ած. շրջապատուած։

Облег‖чáть, -чи́ть ն. **1**, թեթևացնել (բեռը, աշխատանքը). о. сýдно նաւի բեռը թեթևացնել. о. коня́ ձիուց իջնել. **2**, մաշել, կրտել (անասուններին). **3**, թեթևացնել, մեղմացնել (հիւանդութիւնը, պատիժը). о. пóдати հարկերը թեթևացնել. ամոքել (ցաւը, վիշտը). о. своё сéрдце սրտում եղածն ասել. о. чью скорбь; это лѣкáрство облегчи́ло мои́ страдáнія; **-чéніе** չ. թեթևացում, թեթևութիւն, մեղմացում, մեղմութիւն. о. отъ болѣзни թեթևութիւն հիւանդութիւնից. о. ýчасти плѣнника; **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** ի. թեթևացնող, մեղմացնող, ամոքող այր, կին. **-чи́тельный** ած. թեթևացնող, -ցուցիչ, մեղմացնող, -ցուցիչ, ամոքող, -քիչ. о—ое срéдство; **-чи́ть** (-чý -чáтъ) տ. Облегчáть.

Обле‖денéніе չ. սառցնելը, սառցով ծածկելը. **-дени́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Обледеня́ть; **-денѣлый** բյ. ած. սառած, սառցով ծածկուած, սառցապատ. **-денѣніе** չ. սառչիլը, սառցով ծածկուիլը. սառածութիւն, սառցապատութիւն. **-денѣть** չ. սառչիլ, սառցակալիլ, սառույցով պատուիլ, ծածկուիլ. **-деня́ть**, -дени́ть ն. սառցնել, սառույցով ծածկել։

Облежáть (-жý -жáтъ) տ. Облегáть.

Об‖лекáніе չ. հագցնելը, զգեստաւորելը. **-лекáть**, -лéчь ն. **1**, հագցնել, զգեստաւորել. о. свои́ мы́сли въ блестя́щій слогъ իր մտքերը հրաշալի ոճով արտայայտել. **2**, տալ, շնորհել. о. когó влáстью մէկին իշխանութիւն տալ. **-ся** անդր. во что մի բան հագնել, մի բանով զգեստաւորուիլ. настáло лѣто и мы облекли́сь въ лёгкія одѣя́нія; **-лекý** տ. Облéчь.

Обле‖тáніе չ. **1**, շուրջանակի թռչելը, պտտելը. **2**, թափուիլը (սաղարթի). **-тáть**, -тѣть ն. **1**, շուրջանակի թռչել, պտտել, անցնել. онъ *облетѣлъ всѣхъ свои́хъ знакóмыхъ նա իր բոլոր ծանօթներին այցելեց. **2**, когó մէկին թռչելու մէջ յաղթել. э́тотъ гóлубь облетѣлъ всѣхъ други́хъ; **3**, չ. թափուիլ (սաղարթի մասին). ли́стья облетѣли съ дéрева; **-(ё)тъ** ա. պարս, պարսելը (մեղուների). **-(ё)тываться** չ. (մեղուների մասին) պարսել, 'թռչել'. **-тѣлый** բյ. ած. թափուած, քամուց քշուած. **-тѣніе** տ. Облетáніе; **-тѣть** (-чý -тя́тъ) տ. Облетáть.

Об‖лечéніе չ. հագցնելը. զգեստաւորելը. հագուստ, զգեստաւորութիւն. **-лечённый** բյ. ած. во что մի բան հագած, զգեցած. **-лéчь** (ապառն. обля́гу -жешь -гутъ; անց. облёгъ -глá, глó) տ. Облегáть և (ապառն. облекý -чёшь -кýтъ; անց. облёкъ -клá, ó) **ся** տ. Облекáть, ся.

Об‖ливáнецъ, нца ա. ռմկ. ոչ թէ ընկղմամբ, այլ վրան ջուր ածելով մկրտուած. **-ливáніе** չ. վրան ածելը, թափելը. **-ливáнцы** ա. յ. հերձուածներ (աղանդաւորներ, որոնք մկրտութեան խորհուրդը կատարում են ոչ թէ ջրի մէջ ընկղմելով, այլ, մկրտուողի վերայ ջուր թափելով). **-ливáнка** ի. ռմկ. ոչ թէ ընկղմամբ, այլ վրան ջուր ածելով մկրտուած կին. **-ливáть**, -ли́ть ն. վրան ածել, վրան թափել. о. бѣльё кипяткóмъ; о. когó водóю; **-ся** անդր. թացուիլ, իր վերայ ածել, թափել. о. слезáми այնքան արցունքներ թափել. сéрдце обливáется крóвью սրտից արիւն է գնում, սիրտը ճմլւում, այրւում, փոթոթւում է. **-ли́вина** ի. տախտակի կլոր, կլորացրած ափ, եզր. **-ли́вистый** ած. կլոր, կլորացրած ափերով. **-ли́вка** ի. **1**, վրան ածելը, թափելը. **2**, հեղլիք (օր. հալած լիղ կերակրի վերայ ածելու համար). **-ливнóй** ած. **1**, ածելու, թափելու. о. дождь տարափ, հեղեղ. **2**, վրան հալած լիղ, սոուս եւն ածած. **-ли́вочный** ած. վրան ածելու, թափելու. հեղլիքի։

Облига‖ціóнный ած. պարտագրի, պարտաթղթի. **-ція** ի. (լտ.) պարտաթուղթ, պարտագիր։

Обли‖жý տ. Облизáть; **-зáніе** չ. լիզելը, 'լպստելը' (շուրջանակի). **-зáть** (-лижý -ли́жутъ), **ся** տ. Обли́зывать, ся; **-знýть**, **ся** տ. Обли́зывать, ся; **-зываніе** չ. լիզելը, 'լպստելը'. **-зывать**, -зáть, -знýть ն. շուրջանակի լիզել, 'լպստել'. о. пáльцы; **-ся** անդր. **1**, ինքն իրան լիզել, 'լպստել'. кóшка обли́зывается; **2***, մի բանի փափագել, դէպի մի բան ցանկութիւն, փափագ ունե-

նալ. **3**, *մերժում, բացասական պատասխան տանալ:*

Óбликъ ա. *դէմք[ի գծեր, արտայայտու-թիւն, ձև, տեսք], դիմանկար.* нрáвственный ó. такóго-то человѣ́ка *այս ինչ մարդու բարոյականը, բարոյական նկարագիրը:*

Обли‖пáніе չ. *շուրջանակի կպչելը.* **-пáть** -пнуть, обольнýть չ. *շուրջանակի կպչել.* **-пнóй** ած. *կպչող, -ղական, մածուցիկ.* **-пнуть** տ. Облипáть.

Облиственѣ‖ніе չ. *տերևաւորում, սաղարթաւորում.* **-ть** չ. *տերևաւորուիլ, սաղարթաւորուիլ, տերևներով ծածկուիլ:*

Об‖лúтіе չ. *ածում, թափում, հեղում (վրան, վրայից).* **-лúть** (оболью́ -льютъ; հրմ. облéй), **ся** տ. Обливáть, ся.

Обли‖цевáніе չ. տ. Облицóвка 1; **-цевáть** (-цýю -ютъ) տ. Облицóвывать; **-цóвка** ի. **1**, *երես գցելը, տաշերով, ճիմերով* (дёрнъ) *պատելը, սուաղելը.* **2**, *երես, աղոյսք, սուաղ.* кáменная о.; **-цóвывать**, -цевáть ն. *երես գցել, երեսը, երեսի կողմը շինել, պատբաստել (օր. ճիմով* (дёрномъ), *տախտակներ գցելով ևն), սուաղել, ծեփել:*

Обли‖чáть, -чúть ն. **1**, когó въ чёмъ *մէկին մի բանի մէջ ըմբերանել, դատապարտել, մէկի յանցաւորութիւնը, մեղաւորութիւնը, զեղծումը մի բանում ցոյց տալ, ապացուցանել.* **2**, *ցոյց տալ, երևան հանել, յայտնել.* гóлосъ егó обличáлъ скры́тый гнѣвъ; **-чéніе** չ. **1**, *ըմբերանում, ցոյց տալը, ապացուցանելը (մեղքը, յանցանքը).* о. во лжи *սուտը բռնելը, ցոյց տալը.* **2**, *ցոյց տալը, յայտնելը, երևան հանելը.* **-чúтель** ա. **-чúтельница** ի. *ըմբերանող, [մեղքը, յանցանքը] ցոյց տուող, ապացուցանող, յայտնող, երևան հանող այր, կին.* **-чúтельный** ած. *ապացուցիչ, [մեղքը, յանցանքը, զեղծումը] ցոյց տուող, երևան հանող, ապացուցանող, դատապարտող.* о—ая статья́; **-чúть** (-чý -чáтъ) տ. Обличáть.

Облúчіе չ. տ. 'Обликъ.

Облобы‖зáніе, -зáть, ся տ. Лобызáніе, -зáть, ся.

Облóва տ. Облáва.

Обло‖жéніе չ. **1**, *շրջապատում, պաշարում.* **2**, *դնելը, նշանակում (հարկերի).* **-жúть** (-жý -жáтъ), **ся** տ. Облагáть, ся և Обклáдывать I; **-жка** ի. **1**, *բոլորակը.* **2**, *փաթթելոց շապիկ (գրքի).* **-жковый** ած. *փաթթոցի, [գրքի] շապկի.* о—ая бумáга.

Обло́‖й ած. *հալուած ձիւնի սառուցով ծածկուած տեղ.* **-йный** ած. *այսպիսի տեղի:*

Обло‖кáчиваніе չ. *արմուկը դնելը, արմուկով յենուելը.* **-кáчиваться, -котúться** (-чýсь -тя́тся) անդ. *արմուկով, արմուկի վերայ յենուել.* о. на столъ.

Обло‖мáніе -мáть, ся տ. Облáмываніе, -мывать, ся; **-мка** ի. *կոտրելը, կտրտելը.* **-мки** ա. յ. *փշուրներ, փշրանքներ, բեկորներ.* о. скалы́ *ժայռի բեկորներ.* о. стари́ны *հնութեան բեկորներ, փշրանքներ.* **-млéніе** չ. *կոտրտելը:*

Облóмовщина ի. **1**, *օբլոմօվականութիւն, ծուլութիւն, յուլութիւն, ալարկոտութիւն, անտարբերութիւն, անհոգութիւն (դէպի հասարակական գործերը).* **2**, հ-ք. *օբլոմօվականներ, ծոյլ, յոյլ, անհոգ, անտարբեր մարդիկ:*

Облó‖мокъ, мка ա. **-мочекъ**, чка նւզ. *[մի բանից կտրած, գջլած, պոկած] կտոր, մաս, բեկոր, փշուր.* о. скалы́ *ժայռի կտոր.* обло́мки стáтуи, корабля́ *արձանի, նաւի բեկորներ.* **-мъ** ա. **1**, տ. Облóмокъ; **2**, *կտրած, գջլած, պոկած, թողրած բանի տեղը.* **3**, տ. Остолóпъ.

Облóпа‖нецъ, нца ա. *շատ ուտելուց 'տրաքուած', վնասուած ոմն.* **-ться** չ. **1**, *տըրաքուիլ, տրաքտրաքուիլ, պատռտուիլ (շուրջանակի).* **2**, *շատ ուտելուց 'տրաքուիլ', վնասուիլ:*

Облопóшить տ. Облапóшить.

Облýкъ տ. Облучёкъ.

Облý‖па ի. **1**, տ. Облупáніе; **2**, *կլպած, կեղևը քաշած, հանած տեղ, տաարկայ.* **-пáла** հոգ. *խաբեբայ, թալանիչ, ուրիշին պլոկող այր, կին.* **-пáніе** չ. *կլպելը, կեղևը քաշելը, հանելը.* **-пáть, -пúть** (-плю́ -лýпятъ) ն. **1**, *կեղևել, կլպել, կեղևը, կճեպը, կաշին քաշել, հանել.* о. лúпу; о. яйцó; **2**, *պլոկել, թալանել, կողոպտել.* о. когó какъ лúпку (лутóшку) *մէկին թալանել, պլոկել.* **-ся** անդ. և չ. *կեղևահան լինել, կլպուիլ, կեղևը, կլեպը, կաշին գցել.* **-плéніе, -пливаніе** տ. Облупáніе; **-пливать, ся** տ. Облупáть, ся.

Облучёкъ, чкá ա. նւզ. *ափ, եզր, առջևի մաս (սահնակի, սայլի ևն):*

Облу‖щéніе, -щиваніе չ. *փռճոկելը.* **-щивать, -щúть** (-щý -щатъ) ն. *փռճոկել.* **-ся** անդ. *պճնուիլ, պաճուճուիլ:*

Облыгá‖ніе չ. *զրպարտում, զրպարտութիւն.* **-тельство** չ. *զրպարտութիւն.* **-ть**, оболгáть ն. когó *մէկին զրպարտել.* **-ся** չ. **1**, *սուտ խօսելիս սխալուիլ.* **2**, *ակամայ, անգիտակցաբար սուտ խօսել:*

Облы́ж‖ничать չ. *ստախօսել, զրախօսել.* **-ный** ած. **1**, *սուտ, կեղծ, զուր.* о—ыя вѣ́сти; **2**, *զրպարտիչ, ամբաստանական.* о—ыя рѣ́чи.

Óблый ած. *կլոր, կլորկեկ, հաստ, մարմնեղ:*

Облысѣ́‖лый ժղ. ած. *կնդացած, ճաղատ դարձած, 'քաչալացած'.* **-ніе** չ. *կնդանալը, 'քաչալանալը', ճաղատ դառնալը.* **-ть** տ. Лысѣ́ть.

Облѣ‖зáніе չ. **1**, *շուրջանակի մագլցելը, սողալը.* **2**, *թափուիլը, վայր թափուիլը.* **-зáть**, -зть **1**, ն. что և չ. óколо чегó *շուրջանակի մագլցել, սողալ.* **2**, *թափուիլ, վայր թափուիլ (մազերի մասին).* **-злый** ժղ. ած. *հերաթափ, կնդայած.* **-зть** (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о) տ. Облѣзáть.

Облѣнúться (-ню́сь -лѣ́нятся) չ. *ծուլանալ, յուլանալ, 'թամբալանալ', 'ալարկոտ' դառնալ:*

Облѣ‖пúть (-плю́ -лѣ́пятъ), **ся** տ. Облѣ́пливать, ся և Облѣпля́ть, ся; **-пка** ի. **1**, *կպցնելը, ծեփելը, սուաղելը.* **2**, *սուաղ, ծեփ, սուաղելու, կպցնելու նիւթ.* **3**, *կպած բան.* **-плéніе, -пливаніе** չ. *շուրջանակի կպցնելը, ծեփելը, սուաղելը, *շրջապատելը, ծածկելը.* **-пливать, -пля́ть** -пúть ն. *շուրջանակի կպցնել, ծեփել, սուաղել. *շրջապատել, շուրջանակի ծածկել (ինչպէս օր. անում են ճանճերը՝ մի բանի վերայ նստելով).* **-ся** անդ. плáстырями *սպեղանիներով, 'մհլամներով' ծածկուիլ.* **-пнóй** ած. *կպցնելու, ծեփելու, սուաղելու:*

Облѣ‖сéніе չ. անտառաձգութիւն. **-си́тельный** ած. անտառաձգութեան, -ձգական. о—ыя рабóты; **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) ն. անտառ ձգել, անտառով ծածկել:

Облю‖би́ть (-блю́ -лю́бятъ) տ. Облюбовáть; облю́бленное мѣ́сто սիրելի, սիրած տեղ. **-ся** անդր. միմեանց սիրել, միմեանց հետ սիրով կապուիլ. **-бовáніе** չ. սիրելը. ընտրելը, ջոկելը. **-бовáть** (-бу́ю -ютъ) ն. սիրել, հաճիլ, սիրով, հաճութեամբ ընտրել, [ջոկել:

Обля́гу տ. Облéчь.

Обля́‖паніе չ. վրան թափթփելը, կեղտոտելը (ցեխով, աղմով). **-пать** ն. վրան թափթփել, կեղտոտել (ցեխով, աղմով). **-ся** անդր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ (ցեխով, աղմով):

Обмá‖зать (-мáжу -жутъ; հրմ. обмáжь), **ся** տ. Обмáзывать, ся; **-зка** է. 1, քսելը, ծեփելը. 2, ծեփ, շաղախ, սուաղ. **-зываніе** չ. քսելը, ծեփելը, սուաղելը. **-зывать**, -зать ն. շուրջանակի քսել, ծեփել. սուաղել. **-ся** անդր. քսուիլ:

Обмá‖киваніе չ. թաթախելը. **-кивать, -кну́ть** ն. թաթախել. о. перó въ черни́ла; **-ся** 1, չ. թաթախելիս սխալուիլ, ուրիշ տեղ կոխել. 2, անդր. թաթախուել. перó не обмáкивается.

Обмáлы‖ваніе չ. 1, փորձելը (երկանաքարը, ջաղացքարը). 2, աղալը, պատրաստելը. **-вать**, обмолóть ն. 1, жерновá ջաղացքարը, երկանաքարը փորձել. 2, աղալ, պատրաստել:

Обмá‖нка է. հնք. Blende, ծծմբացինկ (ցնկաղոտուկ). **-нковый** ած. ծծմբացինկի(ց). **-нный** ած. խաբեբայական, խաբուսիկ. **-ну́ть, ся** տ. Обмáнывать, ся; **-нчивость** է. խաբողութիւն, խաբուսիկութիւն. **-нчивый** ած. խաբող, խաբէական, պատրողական, խաբուսիկ. անվստահելի. нару́жность обмáнчива; **-нщикъ** ա. **-нщица** է. խաբեբայ այր, կին. **-нщическій, -нщичій**, ья, ье ած. խաբեբայի[ն յատուկ]. **-нъ** ա. խաբեբայութիւն, պատրանք. уберéчься отъ о—а; **-нываніе** չ. խաբելը, պատրելը. **-нывать**, -ну́ть ն. խաբել, պատրել. егó не скóро обмáнешь նա խաբուող պտուղ չէ. о. когó пéрваго апрѣ́ля; **-ся** անդր. խաբուիլ, սխալուիլ. я обману́лся въ э́томъ человѣ́кѣ ես յուսախաբուեցայ այդ մարդու մէջ:

Обма‖рáніе չ. շուրջանակի, ամէն կողմից կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը. **-рáть, ся** տ. Обмáрывать, ся; **-рываніе** չ. շուրջանակի, ամէն կողմից կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը. **-рывать**, -рáть ն. շուրջանակի, ամէն կողմից կեղտոտել, աղտոտել, ապականել. **-ся** անդր. բոլորովին կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, ապականուիլ:

Обмá‖сливаніе չ. իւղոտելը, ճարպոտելը, ձէթոտելը, կեղտոտելը. **-сливать, -слить** (-слю -слятъ) ն. իւղոտել, ճարպոտել, ձէթոտել, կեղտոտել, ապականել. **-ся** անդր. իւղոտուիլ. ճարպոտուիլ, ձէթոտուիլ, կեղտոտուիլ:

Обмáты‖ваніе չ. մի բանի շուրջը, վրան փաթաթելը, կծկելը. **-вать**, обмотáть ն. մի բանի շուրջը, վրան փաթաթել, կծկել. մի բանի մէջ փաթաթել. **-ся** անդր. 1, փաթաթուիլ. 2, մարդկանց հետ շփուելով տաշուիլ, փորձուիլ:

Обмá‖хиваніе չ. քշելը, վանելը (ձեռքի շարժումներով). **-хивать, -хáть**, -махну́ть ն. 1, քշել, հալածել (ձեռքի շարժումներով, թափահարումներով). о. мухъ ճանճերին քշել, հալածել. о. пыль съ чегó մի բանից թոզը, փոշին թափ տալ. 2, անցնել, շրջել. այցելել. о. весь гóродъ; о. всѣхъ знакóмыхъ; **-ся** 1, անդր. ինքն իրան հովհարել. 2, չ. ծուռ գնալ, նպատակից շեղուիլ, վրիպել (զարկելիս). **-хнáтѣть** տ. Мохнáтѣть; **-хну́ть** տ. Махну́ть.

Обмáчи‖ваніе չ. թրջելը, թացելը (ամէն կողմից, բոլորովին). **-вать**, обмочи́ть ն. թացել, թրջել (շուրջանակի, բոլորովին), ջրի մէջ կոխել. **-ся** անդր. թրջուիլ, թացուիլ:

Обмач‖товáніе չ. կայմ կանգնեցնելը. **-товáть** (-ту́ю -ютъ), **-тóвывать** ն. կայմ կանգնեցնել, կայմաւորել (նաւը):

Обмáщи‖ваніе չ. քարելը, սալարկելը, սալայատակելը (շուրջանակի). **-вать**, обмости́ть ն. քարել, խճել, սալարկել, սալայատակել (շուրջանակի):

Обмеблировáть տ. Меблировáть.

Обме‖жевáніе չ. 1, սահման կտրելը, սահման որոշելը (շուրջանակի). 2, խաբելը, զըրկելը (սահման կտրելիս). **-жевáть** (-жу́ю -ютъ) տ. Обмежёвывать; **-жёвка** է. **-жёвываніе** տ. Обмежевáніе; **-жёвывать**, -жевáть ն. 1, սահման կտրել, սահման քաշել, սահման որոշել (շուրջանակի). 2, խաբել, զըրկել, ‘զընել‘ (սահման կտրելիս):

Обмель‖чáть, -чи́ть (-чу́ -чáтъ) ն. մանրացնել, փշրել, փափկացնել (հողը). **-чáть, -чи́ться** (-чу́сь -чáтся) չ. նուազիլ, փոքրանալ, բարակիլ, ծանծաղանալ:

Обме‖лѣ́лый էյ. ած. ծանծաղացած, նուազած, բարակացած. **-лѣ́ніе** չ. բարակիլը, նուազիլը, ծանծաղանալը. **-лѣ́ть** չ. բարակիլ, նուազիլ, ծանծաղանալ:

Обмерéть (обомру́ -ру́тъ; անց. óбмеръ -мерлá, ó; հրմ. обомри́) տ. Обмирáть.

Об‖мерзáніе չ. սառչիլը (շուրջանակի). **-мерзáть**, -мёрзнуть ն. սառչիլ (շուրջանակի). **-мёрзлый** էյ. ած. սառած, սառույց կտրած (շուրջանակի):

Об‖мести́ (-мету́ -ту́тъ; անց. обмёлъ -мелá, ó) տ. Обмётывать I; **-метáніе** չ. 1, աւլելը (շուրջանակի). 2, ծեփելը. 3, կարելը (շուրջանակի). **-метáть** (ներկ. обметáю -ютъ) տ. Обмётывать I; (ապառնի. обмечу́ -мéчутъ), **ся** տ. Обмётывать, ся II; **-метéніе** չ. աւլելը, սրբելը (շուրջանակի). **-мётка** է. 1, տ. Обметáніе; 2, շրջանակ, բոլորք, եզերք. **-мётки** է. յ. պամք (ջաղացքարի շուրջը հաւաքուած). **-мётываніе** չ. 1, աւլելը, սրբելը (շուրջանակի). 2, ծեփելը (պատը). 3, կարելը (շուրջանակի). 4, շրջապատելը. **-мётывать I.** (-метáть, -мести́) ն. աւլել, սրբել (շուրջանակի). **II.** (-метáть -метну́ть) ն. 1, ծեփել (պատը՝ գաջ ու կրով). 2, շուրջանակի կարել (կոճակի համար կտրած ծակը). о. пéтли; 3, շրջապատել. о. тенётами ցանցով պատել (գազանի որջը). 4, դէմ. դուրս տալ. у негó обметáло лицó, гу́бы նորա երեսը,

շրթունքները դուրս են տալ. **-ся** չ. սխալուել, վրիպել (ձգելիս, նետելիս)։

Обми‖на́ніе չ. տ. Обми́нка; **-на́тельный** ած. ճմռտելու, տրորելու. **-на́ть**, обмя́ть ն. ճմլել, ճմռտել, ճխլ[տ]ել, տրորել (շուրջանակի, բոլորը). о. посте́ль անկողինը տակնուվրայ անել, ճխլ[տ]ել. о. бока́ կողքերը 'հարել', ջարդել. **-ся** չ. 1, նստել, ցածրանալ. 2, տատանուել. **-нка** է. ճմլելը, ճմռտելը, տրորելը։

Обми‖ра́ніе չ. 1, անզգայանալը, ուշաթափուելը, նուաղելը. 2, նուաղում, շնչասպառութիւն. **-ра́ть**, обмере́ть չ. 1, նուաղել, ուշաթափուել, անզգայանալ, 'սիրտը գնալ', 'քարանալ', քար կտրել. онъ о́бмеръ отъ стра́ха; се́рдце обмира́етъ սիրտս պատռում է. 2, ազգականներից [շնորհիւ մահի] զրկուել. онъ о́бмеръ круго́мъ նորա բոլոր ազգականները մեռել են։

Обмишé‖ниваться, -ниться (-нюсь -пятся) չ. վրիպել, նշանին չդիպցնել. 2, սխալուել (իր հաշիւների մէջ)։

Обмір‖щáть, -щи́ть (-щу́ -щáтъ) ն. աշխարհային կեանքի, զուարճութեանց ընտելացնել. **-ся** անդ. աշխարհային կեանքին, զուարճութիւններին ընտելանալ. հնահաւատների սովորութիւններից հեռանալ, օրթոդոքսների հետ շփուելով։

Обмо‖ка́ніе չ. թացուելը, խոնաւանալը (վերևից, երեսից). **-ка́ть**, -(о́)кну́ть չ. թացուել, խոնաւանալ, 'նամանալ' (վերևից, երեսից). **-клый** բյ. ած. թացուած, խոնաւացած, 'նամացած' (վերևից, երեսից). **-(о́)кну́ть** տ. Обмока́ть.

Обмола́чи‖ваніе չ. կա(լ)սելը. **-вать**, обмолоти́ть ն. կա(լ)սել, կա(լ)սել պրծնել. կա(լ)սելով մաքրել։

Обмо́л‖вить (-влю -вятъ) ն. վատաբանել, բամբասել. **-виться** տ. Обмо́лвливаться; **-вка** է. սխալ, սխալանք, սխալում (խօսելիս, ճառելիս). **-вливаться**, -виться չ. 1, վրիպել, սխալուել, սխալ անել (խօսելիս, ճառելիս). 2, сло́вомъ մի խօսք ասել, մի խօսքով յիշել. въ разгово́рѣ съ ни́мъ онъ о васъ ни сло́вомъ не обмо́лвился.

Обмоло‖ти́ть (-лочу́ -ло́тятъ) տ. Обмола́чивать; **-тъ** ա. կա(լ)սում, կա(լ)սելը։

Обмоло́ть (-мелю́ -ме́лютъ) տ. Обма́лывать.

Обмолоче́ніе չ. կա(լ)սելը, կա(լ)սում։

Обмо́лъ ա. 1, տ. Обма́лываніе; 2, որոշ ժամանակամիջոցում աղացած ալիւր, քանակութիւն ալիւրի. 3, դամբ (ջաղացքարի շուրջը հաւաքուած ալիւրի թեփը)։

Обмо‖ра́живаніе չ. սառցնելը, սառուց կտրեցնելը. **-ра́живать**, -ро́зить ն. [վրան ջուր ածել և] սառցնել, սառուց կտրեցնել. սառեցնել, փայտացնել (անդամները). **-роже́ніе** չ. սառցնելը, սառուց կտրեցնելը. **-ро́зить** (-жу -зятъ) տ. Обмора́живать.

О́бморокъ ա. նուաղում, նուաղկոտութիւն, ուշաթափութիւն, ուշագնացութիւն. упа́сть въ о́. ուշաթափուել. очну́ться отъ о́—а նուաղումից ուշքի գալ։

Обморо́‖ченіе, -чиваніе չ. շլացնելը, խաբելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. кого́ մէկին խորամանկութեամբ խաբել, շըլացնել, շփոթեցնել։

О́бморочный ած. նուաղման, նուաղկոտութեան։

Обмости́ть (-мощу́ -стя́тъ) տ. Обма́щивать.

Обмота́‖ніе չ. մի բանի մէջ կամ շուրջը փաթաթելը. **-ть, ся** տ. Обма́тывать, ся.

Обмочи́ть (-чу́ -мо́чатъ), **ся** տ. Обма́чивать, ся.

Обмужи́чить (-чу -чатъ) ն. գռեհկացնել, գեղջկացնել. **-ся** չ. գռեհկանալ, գեղջկանալ։

Обмунди‖рова́льный ած. զինուորական հագնելիքի հայթայթման. **-рова́ніе** չ. հայթայթում, մատակարարում (զինուորական շորերի, հագնելիքի). **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), **ся** տ. Обмундиро́вывать, ся; **-ро́вка** է. 1, տ. Обмундирова́ніе; 2, զինուորական շոր, շորեղէն, հագնելիք. **-ро́вывать**, -рова́ть ն. զինուորին շոր, շորեղէն, հագնելիք հայթայթել, մատակարարել. **-ся** անդ. (զինուորի մասին) հագնուել, զգեստաւորուել (հարկաւոր համազգեստով)։

Обмы‖ва́ніе չ. ողողելը (շուրջանակի, երեսից). **-ва́ть**, обмы́ть ն. ողողել, ողողելով լուանալ, մաքրել, սրբել. о. ру́ки ձեռքերը լուանալ. водо́ю обмы́ла берега́ ջուրը ափերը ողողել, քանդել է. *о. зу́бы ծիծաղել, ժպտալ. **-ся** անդ. լուացուել, մաքրուել. **-вка** է. տ. Обмыва́ніе; **-вки** է. յ. լուացքաջուր։

Обмы‖ка́ніе չ. շրջափակելը, պարփակելը. **-ка́ть**, обомкну́ть ն. շրջափակել, պարփակել։

Обмы́‖ливаніе չ. օճառելը, օշանակելը, սապնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. օճառել, օշանակել, սապնել. **-лка** է. տ. Обмы́ливаніе; **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. օշանակի, սապնի կտոր (լուանալուց, լուացուելուց յետոյ մնացած). **-лки** է. յ. օճառաջուր, սապնաջուր, լուացքաջուր։

Обмы́‖тіе տ. Обмыва́ніе; **-ть** (-мо́ю -мо́ютъ; հրմ. обмо́й), **ся** տ. Обмыва́ть, ся.

Обмѣ‖ле́ніе չ. կաւճելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կաւճել, կաւիճ քսել, կաւճով պատել։

Обмѣ‖на է. տ. Обмѣ́нъ; **-не́ніе, -ниваніе** չ. փոխելը, փոխանակելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ), -ня́ть ն. փոխել, փոխանակել. о. зо́лото на серебро́; **-ся** փ.-անդ. съ кѣмъ чѣмъ միմեանց մէջ, միմեանց հետ մի բան փոխել. о. покло́нами միմեանց, փոխադարձաբար ողջունել. о. па́лками, шпа́гами միմեանց հետ փայտերը, սուսերները փոխել. **-нный** ած. փոխելի, փոխելու. о. това́ръ; **-нщикъ** ա. **-нщица** է. փոխով առուտուր անող, փոխավաճառ, լումայափոխ այր, կին. **-нъ** ա. փոխում, փոխանակում, -կութիւն. о. това́ровъ; о. мы́слей; въ о. փոխարէն, փոխանակ. **-ня́ть, ся** տ. Обмѣ́нивать, ся.

Обмѣ‖ре́ніе, -риваніе չ. 1, չափելը. 2, խաբելը, զրկելը (չափելիս). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ), -(ѣ́)ря́ть ն. 1, что մի բան չափել. 2, кого́ на что մէկին մի բանից զրկել (չափելիս), մէկին չափի մէջ խաբել. въ э́той ла́вкѣ обмѣ́риваютъ; меня́ обмѣ́ряли на полъ-арши́на; **-ся** չ. չափելիս սխալուել, սխալ անել. **-ро́къ**, рка ա. սխալ, պակաս

չափ. պակաս, թեթև չափով առարկայ. **-рочный** ած. սխալ չափի, սխալ չափած. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. ա, մի բան չափող. բ, մէկին չափի մէջ խաբող այր, կին. **-ръ** ա. **1**, սխալ չափ, սխալ չափում, զրկողութիւն, խաբէութիւն չափի մէջ. **2**, չափ, տարածութիւն, ծաւալ (առարկայի). **-(ѣ)ря́ть** (-ря́ю ներկ, իսկ -мѣ́ряю ապառնի), **ся** տ. Обмѣ́ривать, ся.

Обмя||гча́ть, -гчи́ть (-чу́ -ча́ть) ն. փափկացնել, կակղացնել. **-кнуть** չ. կակղիլ, փափկանալ (շուրջանակի):

Обмя́||тіе չ. տ. Обми́нка; **-ть** (обомну́ -ну́тъ), **ся** տ. Обмина́ть, ся.

Обнаглѣ́ть չ. միանգամայն լրբանալ, լկտիանալ, անամօթ դառնալ:

Обнадё||живаніе չ. յուսադրելը. հանգստացնելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. յուսադրել. հանգստացնել. о. кого́ ло́жными обѣща́ніями; **-ся** անդր. յուսադրուիլ, մի բան յուսալ, մի բանի վստահել:

Обна||жа́ть, -жи́ть ն. **1**, մերկացնել, բացել. о. го́лову: о. ру́ку ձեռք մերկացնել. о. шпа́гу սուսերը պատենից հանել. **2**, տկլորել, աղքատացնել. **-ся** անդր. **1**, մերկանալ, տկլորուիլ. «по́здняя о́сень..., лѣсъ обнажи́лся, поля́ опустѣ́ли»—անտառը տերևաթափ եղաւ եւն. **2**, տկլորուիլ, աղքատանալ, 'քանդուիլ'. **3**, յայտնել, ցոյց տալ (իր դիտաւորութիւնը, զգացմունքը). **4**, յայտնուիլ. երևալ, երևան գալ. **-же́ніе** չ. մերկացում, մերկացնելը, տկլորելը. **-жённый** բյ. ած. մերկացած, տկլորած, բացած. о. мечъ պատեանից հանած, մերկացրած սուր. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** տ. Обнажа́ть, ся.

Обнайто́вить տ. Найто́вить.

Обнаро́||дованіе չ. յայտարարութիւն, ազդարարութիւն (հրապարակական), հրատարակութիւն. **-довать** (-дую -ютъ) տ. Обнаро́дывать; **-дываніе** տ. Обнаро́дованіе; **-дывать,** -довать ն. յայտարարել, ազդարարել (հրապարակաւ), [օրէնք, հրովարտակ եւն] հրատարակել:

Обнару́||женіе, -живаніе չ. բացելը. յայտնելը, ցոյց տալը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. բացել, յայտնել, ցոյց տալ, երևան հանել, 'ի յայտ ածել. о. больну́ю часть тѣ́ла; о. преступле́ніе; тако́й посту́покъ обнару́живаетъ дурно́е се́рдце; **-ся** անդր. յայտնուիլ, բացուիլ, երևալ, երևան գալ. та́йна уже́ обнару́живается.

Об||на́шиваніе չ. **1**, շուրջանակի տանելը, մատուցանելը, շրջեցնելը. **2**, [նեղ շորը, ոտնամանը մի քանի ժամանակ հագնելով] յարմար դարձնելը. **-на́шивать I.** տ. Обноси́ть I; **II.** (-носи́ть) ն. 1, [նեղ շորերը, ոտնամանները մի քանի ժամանակ հագնելով] յարմար դարձնել. նստեցնել. 2, մաշել, վարժել, սովորեցնել (բազէին). **-ся** անդր. մաշուիլ, պատառուիլ, գզլուիլ. իր [նեղ] շորերը մաշել, պատռել. онъ обноси́лся весь նորա շորերը բոլորովին գզլուել են. **-несе́ніе** չ. **1**, շուրջանակի տանելը, կրելը, մատուցանելը. **2**, շրջապատելը. о. забо́ромъ վանդակով շրջապատելը, վանդակապատելը. **-нести́, -не́сть** (-несу́ -су́тъ; անց. обнёсъ -сла́, о́; հրմ. обнеси́) տ. Обноси́ть I.

Обни||жа́ть, -зить ն. **1**, ցածրացնել. ցածր կախել, ամրացնել (օր. պատկերը). **2**, ներքև, ցածր խփել, զարկել (հրացանով). **-ся** անդր. ցածրանալ, նստիլ. **-же́ніе** չ. ցածրացնելը:

Обни||за́ніе չ. շարելը, ընդելուզելը, զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-за́ть** (-жу́ -ни́жутъ), **ся** տ. Обни́зывать, ся; **-зить** (-жу -зятъ), **ся** տ. Обнижа́ть, ся; **-зываніе** չ. շարելը (ուլունքներ, մարգարիտներ), ընդելուզելը, զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-зывать,** -за́ть ն. շարել, յեռել, ընդելուզել. զարդարել (ուլունքներով. թանկագին քարերով, մարգարիտներով). **-ся** չ. սխալ շարել. սխալ յեռալ:

Обни||ма́ніе չ. գրկելը. **-ма́ть,** -ня́ть, (объима́ть, объя́ть, обыма́ть) ն. **1**, գրկել, 'խտտել'. **2**, շրջապատել. мо́ре обнима́етъ матери́къ; пла́мя обнима́етъ кры́шу; тёмная ночь обняла́ меня́ на пути́ ճանապարհին մութ գիշերը ինձ վրայ տուեց. меня́ объя́лъ у́жасъ վրաս սարսափ տիրեց. **2**, բռնել. лѣса́ о́бняли всю ширь ամբողջ տարածութիւնն անտառները բռնել են. **4**, հասկանալ, ըմբռնել, հասու լինել, խելամուտ լինել. о. умо́мъ; о. взо́ромъ բոլորը, ամէն ինչ տեսնել, աչքի առնել. շրջանակատել. **-ся** փոխ. միմեանց գրկել, 'խտտել', գրկախառնուիլ, միմեանց փարիլ:

Обнища́||лость է. աղքատացած լինելը. **-лый** բյ. ած. աղքատացած. **-ніе** չ. աղքատանալը. **-ть** չ. աղքատանալ:

Обно́||ва է. **1**, տ. Обновле́ніе; **2**, որև **-вина** է. նոր, 'թազա' բան, իր (օր. նոր, 'թազա' շոր). вспры́скивать о—у նոր բանի 'մաղարիչը' խմել. **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** է. նորոգող, նորոգիչ այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ; հրմ. -ви́), **ся** տ. Обновля́ть, ся; **-вка** նւզ. տ. Обно́ва 2: **-вле́ніе** չ. **1**, վերանորոգելը, վերանորոգում. վերածնութիւն (հոգևոր). **2**. օրհնութիւն, օրհնում. **3**, առաջին գործածութիւնը (նոր բանի). **-вля́ть,** -ви́ть ն. **1**, նորոգել, վերանորոգել, վերականգնել (շինութիւնը). **2**, օրհնել, օծել (եկեղեցին, տունը). **3**, առաջին անգամ գործածել. о. пла́тье նոր շորը առաջին անգամ հագնել. **3**, վերանորոգել, վերակենդանացնել. весно́ю со́лнце обновля́етъ приро́ду; **-ся** անդր. վերանորոգուիլ, վերակենդանանալ. **-вочка** նւզ. տ. Обно́вка. [կարճ բուրդը:

Обно́жки, жекъ է. յ. ոչխարի ոտների

Обноси́ть ն. **I.** (ներկ. обношу́ -но́сятъ), -нести́, -не́сть 1, շուրջանակի տանել, պտտեցնել. շրջեցնել. о. образа́ սուրբ պատկերները շուրջանակի ման ածել. о. жарко́е տապական շրջելով մատուցանել. 2, տալ անցկենալ, չտալ. չմատուցանել, անմասն թողնել (հիւրին, կերակրեղէնը, խմիչքը մատուցանելիս). его́ обнесли́ жарки́мъ նորան տապակայ չըմատուցին. 3, շրջապատել. о. забо́ромъ վանդակապատել, շուրջը վանդակ քաշել. не́бо обно́ситъ փխբ. երկինքը ամպերով ծածկւում է. 4, զրպարտել, ամբաստանել, վատաբանել, չարախօսել. о. неви́ннаго; **II.** (ապռն. обношу́ -но́сятъ) տ. Обна́шивать, ся II.

Обнó‖сокъ, ска ա. 1, մաշած շոր, շորի կտոր. 2, մաս, բաժին չ’ստացած հիւր. **-сочекъ**, чка նւզ. տ. Обнóсокъ; **-съ** ա. 1, շուրջանակի տանելը, պտտեցնելը. շուրջանակի մատուցանելը. 2, տալ անցկենալը, չմատուցանելը, չբաշխելը. 3, շրջապատելը, -տում. 4, չարախօսութիւն, վատաբանութիւն, զրպարտութիւն, ամբաստանութիւն։

Обню́‖хать, -хивать ն. ամէն կողմից հոտոտել, հոտ քաշել. հոտոտելով իմանալ, ճանաչել։

Об‖ня́тіе չ. գրկելը, գրկախառնուիլը, փաթաթուիլը. **-ня́ть** (обоймý -мýтъ; անց. óбнялъ -нялá, няло; հրմ. обоймú), **ся** տ. Обнимáть, ся.

Óбо տ. О նխդ.

Обо‖брáніе չ. 1, հաւաքելը, ժողովելը, 2, կողոպտելը, թալանելը, պլոկելը. **-брáть** (оберý -рýтъ; հրմ. оберú) տ. Обирáть.

Обобрó‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. հարկի, տուրքի ենթարկել։

Обоб‖щáть, -щúть ն. ընդհանրացնել. **-ся** անդր. ընդհանրանալ. **-щéніе** չ. ընդհանրացում, ընդհանրանալը, -րացնելը. **-щúть** (-щý -щáть), **ся** տ. Обобщáть, ся.

Обобью́, обéй տ. Обúть.

Обога‖тúтель ա. **-тúтельница** ի. հարստացնող այր, կին. **-тúть** (-щý -тя́ть), **ся** տ. Обогащáть, ся; **-щáть**, -тúть ն. հարստացնել. *о. наýку нóвыми открытіями; **-ся** անդր. հարստանալ. **-щéніе** չ. հարստացնում, -ցնելը։

Обогнáть (обгоню́ -гóнятъ; անց. обогнáлъ, а, о; հրմ. обгонú) տ. Обгоня́ть.

Обогнýть տ. Огибáть; **-ся** անդր. чѣмъ 1, մի բանի մէջ ծածկուիլ, փաթաթուիլ. 2, մի բան մէջքը կապել. 3, կորանալ։

Обоготво‖рéніе չ. աստուածացնելը, -ցնում. сýщность миѳолóгіи есть о. явлéній прирóды; աստուածային երկրպագութիւն. **-ря́ть, -рúть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, աստուածացնել, աստուածների կարգը դասել. 2, պաշտել, երկրպագել։

Обогрѣ‖вáніе չ. տաքացնելը. **-вáть, -ть** ն. տաքացնել. **-ся** անդր. տաքանալ։

Обо‖дкóвый ած. շրջանի, շրջանակի. **-дóкъ**, дкá ա. **-дóчекъ**, чка նւզ. շրջան, շրջանակ. բոլորք, շրջապատ. **-дóчный** ած. շրջանի, շրջանակի. կլորացած, կլոր։

Обо‖дрáнецъ, нца ա. պատառոտուն, պատառոտած, գզլտուած շորերով մարդ. **-дрáть** (обдерý -рýтъ; անց. ободрáлъ, а, о; հրմ. обдерú), **ся** տ. Обдирáть, ся.

Обо‖дрéніе չ. խրախուսում, քաջալերում. **-дрúтель** ա. **-дрúтельница** ի. քաջալերիչ, խրախուսիչ այր, կին. **-дрúтельный** ած. խրախուսիչ, -սական, քաջալերիչ, -լերական. **-дрúть** (-рю́ -ря́тъ), **-дря́ть** ն. խրախուսել, քաջալերել, սիրտ տալ. о. солдáтъ къ сражéнію; **-ся** անդր. քաջալերուիլ, խրախուսուիլ, սիրտ առնել։

Óбодъ ա. (յ. обóдья, дьевъ) 1, անուի շրջանակ, հեց. 2, շրջան, շրջանակ (օր. տակառի). 3, բոլորք, շրջապատ։

Обоепóлый ած. երկսեռ, կրկնասեռ, թէ արու և թէ էգ։

Обожá‖ніе չ. աստուածացնելը, աստուածային յարգանք, երկրպագութիւն տալը. **-тель** ա. **-тельница** ի. երկրպագու, մէկին աստուածացնող, խիստ յարգող, երկրպագող այր, կին. **-ть** ն. աստուածացնել, երկրպագել, աստուածային յարգանք, երկրպագութիւն մատուցանել, ‘գլխովը պտոյտ գալ‘։

Обожгý տ. Обжéчь.

Обо‖ждáніе չ. սպասելը, մնալը, ճամբայ պահելը (օր. պայմանաժամին). **-ждáть** (-ждý -ждýтъ; հրմ. обождú) տ. Обжидáть.

Обожéніе չ. աստուածացնելը, -ցնում. սաստիկ յարգելը. երկրպագելը, աստուածային յարգանք, երկրպագութիւն տալը։

Обо‖жрáніе տ. Обжирáніе; **-жрáть** (-жрý -рýтъ; հրմ. обожрú), **ся** տ. Обжирáть, ся.

Обо‖звáніе չ. 1, կոչելը, անուանելը, յորջորջելը. 2, ածելորդ անուն, մականուն. **-звáть** (обзовý -вýтъ), **ся** տ. Обзывáть, ся.

Обó‖зецъ, зца նւզ. տ. Обóзъ.

Обозлúть (-злю́ -зля́тъ), **ся** տ. Обозля́ть, ся և Злúть, ся.

Обо‖знавáться, -знáться (-знáюсь -ются) չ. սխալուիլ, չճանաչել. о. въ комъ մէկին չճանաչել, ուրիշի տեղ ընդունել։

Обозна‖чáть, -чить ն. նշանակել. о. примѣты на пáспортѣ որոշիչ նշանները, գծերը անցաթղթի վերայ նշանակել. **-ся** անդր. յայտնուիլ, երեւալ. всхóды начинáютъ о—чáться; **-чéніе** չ. նշանակելը, -կում. подрóбное о. մանրամասն նշանակում. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Обозначáть, ся.

Обó‖зничій, аго տ. Обóзный 2; **-зный** ած. 1, ապրանքակիր, բեռնակիր, մթերքակիր. о—ая лóшадь; 2, о б ó з н ы й, аго ա. ռզմ. զինուոր պաշարապան, մթերքապան, մթերքապետ (զօրքի)։

Обо‖зрúмость ի. կարելիութիւն տեսնելու, աչքի առնելու. **-зрúтель** ա. **-зрúтельница** ի. շրջահայող, տեսնող, աչք անցնող այր, կին. **-зрѣвáть**, -зрѣть ն. շրջահայել, տեսնել, աչքի անցնել, դիտել. о. окрéстности гóрода; о. достопримѣчáтельности гóрода; **-ся** չ. 1, շուրջանակի, իր շուրջը նայել, դիտել. 2, գործի հետ լաւ ծանօթանալ, գործին տեղեկանալ. 3, սխալ տեսնել, վրիպել. **-зрѣніе** չ. 1, շրջահայելը, տեսնելը, դիտելը. 2, շրջահայեցողութիւն, տեսութիւն. **-зрѣть** (-зрю́ -зря́тъ; հրմ. обозрú), **ся** տ. Обозрѣвáть, ся.

Обóзъ ա. հ—ք. սայլաշարք, բեռնած սայլեր. 2, ռզմ. զօրամթերքներ (շորեղէն, պաշարեղէն, վրաններ ևն, որոնք զօրքի ետեւից էլ ման են ածում)։

Обóи, евъ ա. յ. պաստաթղթեր, պաստառներ (նկարներով, նաշխերով զոլ-զոլ թղթեր, պաստառներ, որ գեղեցկութեան կամ մաքրութեան համար կպցնում են պատերին)։

Обóина ի. հ—ք. փշրանքներ, փշուրներ. բեկորներ (քար կտրելիս թափուած)։

Обóй ած. քամուց վայր գցած պտուղ։

Обóй‖ма, -мица ի. կապ, շրջանակ։

Обóйный ած. 1, պաստաթղթերի, պաստառների. о. мáстеръ; 2, մրգեր թափող, մեծադարկ (քամի)։

Обойти́ (-йду́ -ду́тъ; *անց.* обошёлъ -шла́, о́; *հրմ.* обойди́), **сь** *տ.* Обходи́ть, ся.

Обо́й||щикъ *ա.* **1**, *պատերի թղթեր. պաստառներ պատրաստող.* **2**, *պատերը թղթող.* **-щичій**, ья, ье *ած. պատերը թղթողի, պաստառողի:*

Обокра́сть (-краду́ -ду́тъ: *անց.* обокра́лъ -ла, о; *հրմ.* -ди́) *տ.* Обкра́дывать.

Обо||ла́киваніе *չ. շրջապատելը, ծածկելը, հագցնելը.* **-ла́кивать, -лока́ть,** -ло́чь *ն. շրջապատել, շուրջը դնել, քաշել, ծածկել, հագցնել.* **-ся** *անդր. ծածկուիլ. հագնուիլ.* не́бо окола́кивается ту́чами *երկինքը ծածկուում է ամպերով:*

Оболва́||ниваніе *չ. տաշելը, շինելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) *ն.* **1**, *տաշել, շինել, կերտել, յօրինել.* **2**, кого́ *մէկին փոքր ինչ տաշել, կրթել:*

Обо||лга́ніе *չ. զրպարտելը, զրպարտութիւն.* **-лга́ть** (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ; -лги́), **ся** *տ.* Облыга́ть, ся.

Оболо́||нка *է.* **-ночка** *նւզ. [կենդանական] թաղանթ.* **-нковый, -ночный** *ած. [կենդանական] թաղանթի:*

Оболо́чка *է.* **1**, *ծածկ, ծածկոց, ‘երես’. փաթթոց.* **2**, *կզմխ. թաղանթ, մաշկ.* сѣ́тчатая о. *ցանցակերպ թաղանթ.* ра́дужная о. *ծիածանային թաղանթ.* рогова́я о. *եղջերային թաղանթ:*

Оболо́чь(-лку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.*обо-ло́къ -кла́, о́; -ки́) *տ.* Обола́кивать, ся.

Обо́лтусъ *ա. համբակ, խակ մարդ. պարզամիտ, ցանցառ մարդ:*

Обо́лъ *ա. (յն.) օբոլ (յունական պստիկ դահեկան = 4 կոպէկի):*

Обольну́ть *տ.* Облипа́ть.

Оболь||сти́тель *ա.* **-сти́тельница** *է. գայթակղեցնող. պատրող այր, կին.* **-сти́тельный** *ած. հրապուրիչ. պատրողական, գայթակղեցնող, գայթակղական.* **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; *հրմ.* -сти́), **-ща́ть** *ն.* **1**. *պատրել. հրապուրել, գայթակղեցնել.* лука́вый обольсти́лъ его́; **2**, *խաբել.* о. дѣ́вушку *աղջկանը խաբել, աղջկայ կուսութիւնը խախտել.* о. себя́ ло́жною наде́ждою; **-ще́ніе** *չ. գայթակղեցնելը, գայթակղութիւն, պատրելը, պատրանք.* **-щу́** *տ.* Обольсти́ть.

Оболью́ *տ.* Обли́ть.

Обомкну́||тіе,-ть *տ.*Обмыка́ніе, -ка́ть.

Обомлѣ||ва́ніе *չ. թալկանալը, նուաղիլը, քար կտրիլը.* **-ва́ть**, -ть *չ. քարանալ, քար կտրիլ, նուաղիլ, թալկանալ.* **-лый** *բյ. ած. քար կտրած, թալկացած, նուաղած.* **-ніе** *չ. քար կտրիլը, սաստիկ թալկութիւն, նուաղում.* **-ть** *տ.* Обомлѣва́ть.

Обо||мну́ *տ.* Обмя́ть; **-мру́** *տ.* Обме-рѣ́ть.

Обоня́||ніе *չ.* **1**, *հոտոտելը.* **2**, *հոտոտութիւն, հոտոտելիք.* то́нкое о.; **-тельный** *ած. հոտոտութեան. հոտոտելեաց.* о. нервъ; **-ть 1**, *ն. հոտոտել, հոտ առնել.* **2**, *չ. հոտոտելիք, հոտոտութիւն ունենալ.* не всѣ живо́тныя обоня́ютъ.

Обо||ра́чиваніе *չ. շուռ տալը, շրջելը.* **-ра́чивать**, -роти́ть *ն.* **1**, *դարձնել, պատել.* **2**, *շրջել, շուռ տալ.* **3**, *յետ դրկել, վերադարձնել.* **4**, *[մի ուրիշ բան] դարձնել, այլակերպել, ուրիշ կերպարանք տալ.* **-ся** *անդր.* **1**, *դառնալ, շուռ գալ.* о. къ кому́ спино́ю *մէջքը, թամակը մէկին դարձնել.* **2**, *փոխուիլ, այլակերպուիլ. ուրիշ տեսք, ուրիշ կերպարանք ընդունել:*

Обо||рва́нецъ, нца *ա. ցնցոտիներով, գզզուած շորերով մարդ.* **-рва́ніе** *չ. պատռելը, պատառտելը.* **-рва́ть** (-рву́ -рву́тъ; -рви́), **ся** *տ.* Обрыва́ть, ся 2; **-рвышъ** *տ.* Обо-рва́нецъ.

Обо́рка *է.* **1**, *տ.* Обобра́ніе; **2**, *ծալքաւոր, ճամկաւոր բոլորք (օր. շորի).* пла́тье съ о—ами.

Оборо́||на *է. պաշտպանութիւն. հովանաւորութիւն.* **-не́ніе** *չ. պաշտպանելը, -նութիւն.* **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *է. պաշտպանող, պաշտպան այր, կին.* **-ни́тельный** *ած. պաշտպանողական.* о. сою́зъ; о—ая война́; держа́ть себя́ въ оборони́тельномъ по-ложе́ніи *ռզմ. պաշտպանողական դիրք. պահպանել.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն. պաշտպանել:*

О́бо||ротень, тня *ա. այլակերպած մարդ (կենդանու, բոյսի, քարի եւն փոխուած մարդ).* **-роти́ть** (-рочу́ -ро́тятъ; *հրմ.* оборoти́), **ся** *տ.* Обора́чивать, ся; **-ро́тливо** *մ. ճարպկութեամբ, ճարտարութեամբ.* **-ро́тли-вость** *է. ճարպկութիւն, ճարտարութիւն.* **-ро́тливый** *ած. ճարպիկ, ճարտար, յաջողակ:*

Обо||ро́тный *ած.* **1**, *տակի, աստառի (և ոչ թէ երեսի), հակառակ.* о—ая сторона́ моне́ты; **2**, *դարձի.* о. путь *վերադարձ, վերադարձի ճամբայ.* о—ое движе́ніе во́йска *շուրջանակի շարժում զօրքի.* **3**, *տնտսուրի.* о. годъ; о. капита́лъ *շրջանառութեան մէջ գտնուող դրամագլուխ.* **-ро́тъ** *ա.* **1**, *տ.* Обора́-чиваніе; **2**, *դարձ, վերադարձ.* быть въ о. *դարձած լինել* безъ о—а на меня́ *մուրհկ. անդառնալի.* **3**, *դարձ, պտոյտ, շուռ գալը, դառնալը.* о. на лѣ́во, о. на пра́во *դարձ դէպի ձախ, դէպի աջ.* **4**, *ոճ, դարձուածք.* о. рѣ́чи; **5**, *ուղղութիւն, ընթացք.* дѣ́ло при́няло скве́р-ный о.; **6**, *վճռկ. շրջանառութիւն.* торго́вые о—ы *առեւտրական շրջանառութիւններ.* имѣ́ть капита́лъ въ о—ѣ *դրամը, դրամագլուխը շրջանառութեան մէջ ունենալ.* пуска́ть капи-та́лъ въ о. *դրամագլուխը շրջանառութեան մէջ դնել.* пусти́ться въ о—ы *շահագիտութեան, շահագիտական հաշիւների նուիրուիլ.* **7**, *տակի [և ոչ թէ երեսի] կողմ, հակառակ կողմ, աստառ.* на о. *հակառակ կողմ դարձրած, ‘թարսած’ (հմմ.* Наоборо́тъ); дѣ́лать всё на о. *ամէն բան ‘թարս’ անել, ամէն բանի մէջ ‘թարսուիլ’:*

Обору́довать (-дую -ютъ) *ն.* **1**, *մշակել, գործել (հողը). սարքել, կազմել.* о. ма-стерску́ю *գործանոցը սարքել, գործանոցին բոլոր պատկանելիքները մատակարարել.* **2.*** *վերջացնել, աւարտել (գործը).* **3,*** *նիւթել, մեքենայել:*

Обо́||рочка *նւզ. տ.* Обо́рка 2; **-роч-ный** *ած. շրջեզրի, բոլորքի (զգեստի).* **-рочу́** *տ.* Обороти́ть.

Обо́рышъ *ա. վատ, անպիտան, դէն ձգելու բան.* вы́брать себѣ́ лу́чшее, оста́вя други́мъ лишь о—и.

Обосла́ніе չ. շուրջանակի, ամէնին դրկելը, ուղարկելը. **-сла́ть** (-шлю́ -шлю́тъ; հրմ. обошли́), **ся** տ. Обсыла́ть, ся.

Обосно‖ва́ніе չ. հաստատելը (պատճառաբանելով). **-ва́ть** (-ну́ю -ютъ), **-вывать** ն. հաստատել (պատճառաբանելով). о. справедли́вость свои́хъ словъ.

Обосо́‖бить (-блю -бятъ), **ся** տ. Обособля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. կղզիացնում, առանձնացնում. **-(о́)блённость** է. առանձնացում, կղզիացում. **-бля́ть**, -бить ն. զատել, առանձնացնել, կղզիացնել. **-ся** անդր. զատուել, առանձնանալ, կղզիանալ:

Обос‖тре́ніе չ. 1, սրելը, սրում. 2, սաստկանալը (հիւանդութեան). **-трённость** է. լարուածութիւն (յարաբերութեանց). **-три́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Обостря́ть, ся.

Обостро́житься տ. Остро́житься.

Обос‖тря́ть, -три́ть ն. 1, սրել *լարել. это то́лько обостря́етъ ихъ отноше́нія; 2,* վարժել, հրահանգել. **-ся** անդր. 1, սրուիլ. *սրուիլ, լարուիլ. 2.* վարժուիլ, մտմտուկ դառնալ:

Оботру́ տ. Обтере́ть.

Обо‖че́ниться (-ню́сь -ня́тся) անդր. обо что կողքի վերայ մի բանի յենուիլ. **-чи́на** է. կից, կողքին գտնուող հող, միջնակ. 2, փոս, խոռոչ:

Обо‖чту́ տ. Обче́сть; **-шёлъ**, шла́, о́ տ. Обойти́; **-шлю́** տ. Обосла́ть; **-шью́** տ. Обши́ть.

Обо‖ю́дно մ. փոխադարձաբար. **-ю́дность** է. 1, երկկողմանիութիւն. о. по́ла երկսեռութիւն. 2, փոխադարձութիւն. 3, երկմտութիւն, երկդիմ[ի]ութիւն. **-ю́дный** ած. 1, երկկողմանի, երկերես. о. ножъ երկբերան, երկսայրի դանակ. о—ая ткань երկերեսանի յորձուածք (որի աստառն երեսի նման է). 2, փոխադարձ. о—ая вина́; 3, երկմիտ, երկիմաստ, երկդիմի. **-ю́ду** մ. փոխադարձաբար, երկու կողմից եւ. **-ю́ду о́стрый** ած. երկբերան, երկսայրի. о. мечъ.

Обра‖ба́тываніе չ. գործելը, մշակելը. о. поле́й հողի մշակումը. **-ба́тывать**, -бо́тать ն. գործել, մշակել (օր. քարը, կաշին, հողը). о. молодца́ ա, ջահէլին խրատել, մարզել. վարժեցնել. բ. ջահէլին սլոկել, թալանել (թղթախաղում). **-бо́таніе** չ. մշակում, մշակելը, գործելը. **-бо́тать** տ. Обраба́тывать; **-бо́тка** է. մշակում, մշակելը, գործելը. **-бо́тываніе**, **-бо́тывать** տ. Обраба́тываніе, -ба́тывать.

Обра́вни‖ваніе չ. շուրջանակի հարթելը, հաւասարելը, կոկելը. **-вать**, обровня́ть ն. շուրջանակի, ամէն կողմից հարթել, հաւասարել, կոկել:

Обра́‖дованіе չ. ուրախացնելը. **-довать** (-дую -ютъ) ն. ուրախացնել. **-ся** չ. чему́ մի բանի վերայ ուրախանալ:

Образе́цъ, зца́ ա. 1, նմուշ, կաղապար, գաղիճակ. дѣлать что-нибу́дь по о—зцу́; 2, օրինակ. онъ о. всѣмъ свои́мъ све́рстникамъ.

Образи́‖на է. **-нка** նւզ. այլանդակ դէմք, պատկեր, ՙսուրաթ՚:

Образна́я, о́й է. 1, աղօթարան, աղօթքի սենեակ (սուրբ պատկերներով). 2, նկարչարան (սուրբ պատկերների):

О́бра‖зно մ. այլաբանօրէն, փոխաբերաբար. տարրկայօրէն, թանձրացեալ օրինակներով. **-зно́й** ած. սուրբ պատկերի. о. окла́дъ; **-(о́бра)зность** է. տարրկայականութիւն, թանձրացեալ լինելը. փոխաբերութիւն. **-(о́бра)зный** ած. 1, տարրկայական, թանձրացեալ, պատկերաւոր. 2, փոխաբերական, այլաբանական. **-зобо́рецъ**, рца տ. Иконобо́рецъ.

Обра‖зова́ніе չ. 1, կազմելը, կազմուիլը, գոյացնելը, գոյանալը. о. па́ра; о. мета́лловъ въ нѣдрахъ земли́; о. словъ խօսքերի կազմութիւնը. 2, կրթութիւն. человѣкъ съ университе́тскимъ о—іемъ; **-зо́ванность** է. կրթութիւն. **-зо́ванный** բյ. ած. 1, գոյացրած, առաջացրած, կազմած. 2, կրթուած. о. человѣкъ; о. умъ; **-зова́тель** ա. **-зова́тельница** է. 1, կազմակերպող, հիմնող այր, կին. 2, կրթիչ. դաստիարակիչ այր, կին. **-зова́тельный** ած. 1, կազմող. գոյացնող, առաջացնող. 2, կրթական. о. цензъ; 3, այլաբանական, փոխաբերական. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ), **-зо́вывать** ն. 1, կազմել, կազմակերպել. пары́ образу́ютъ облака́; 2, հիմնել. 3, կրթել. уче́ніе образу́етъ умъ, воспита́ніе же нра́вы; **-ся** չ. 1, գոյանալ, առաջանալ, կազմուիլ. метео́ры образу́ются въ во́здухѣ; 2, կրթուիլ. гдѣ онъ образова́лся? **-зо́къ**, зка́ ա. նւզ. պստիկ սուրբ պատկեր. **-зоно́сецъ**, сца ա. սուրբ պատկեր կրող (արարողութեանց ժամանակ):

Образу́‖мить (-млю -мятъ), **ся** տ. Образу́мливать, ся; **-мле́ніе**, **-мливаніе** չ. զգաստացնելը. **-мливать**, -мля́ть, -мить ն. кого́ մէկին զգաստացնել, խելամուտ անել, խելքի բերել. **-ся** անդր. 1, զգաստանալ. 2, իրան գալ. ուշքի գալ (նուաղումից):

Об‖разцо́вый ած. օրինակելի. о—ая шко́ла; **-ра́зчикъ**, **-ра́зчичекъ**, чка նւզ. տ. Образе́цъ; **-разъ** ա. (յ. о́бразы, овъ) 1, տեսք, կերպարանք, պատկեր. нѣтъ ве́щи безъ о́—а; Богъ со́здалъ человѣка по о́—у своему́; а́нгельскій о́. հրեշտակի տեսք, կերպարանք. եկղ. կուսակրօնութիւն, վարդապետութիւն. վարդապետական սքեմ. 2, ձեւ, եղանակ, կերպ. միջոց. о́. правле́нія; о́. жи́зни; о́. мы́слей; о́. дѣ́йствія; таки́мъ о́—омъ այս եղանակով, այս կերպով. ра́внымъ о́—омъ նոյն կերպով. слѣ́дующимъ о́—омъ հետեւեալ կերպով. нѣ́которымъ о́—омъ մի տեսակ. ча́стнымъ о́—омъ մասնաւորապէս. гла́внымъ о́—омъ գլխաւորապէս. 3. (յ. образа́, о́въ) սուրբ պատկեր. о́. Богоро́дицы.

Обра́‖мить (-млю -мятъ) տ. Обра́мливать; **-мленіе**, **-мливаніе** չ. շրջանակելը. **-мливать**, **-мля́ть**, -мить ն. շրջանակել, շրջանակի մէջ դնել (օր. պատկերը). о́кна ещё не обра́млены պատուհանները դեռ շրջանակներ չունին:

Об‖ра́нивать, -рони́ть ն. վայր գցել, վայր թափել:

Обра‖ста́ніе չ. ծածկուիլը (օր. մազերով). **-ста́ть**, **-сти́** (-сту́ -сту́тъ; անց. обро́съ сла́, о́) չ. ծածկուիլ (օր. մազով, խոտով). «ни́жняя часть опу́хшаго лица́ обросла́ взъеро́шенною бородо́ю; ка́мень обро́съ мхомъ.

Обра‖ти́ть (-щу́ -тя́тъ; հրմ. обрати́), **ся** տ. Обраща́ть, ся.

Обра́‖тно մ. յետ. туда́ и о. գնալն ու (յետ) գալը. получи́ть о. де́ньги փողը յետ ստանալ. **-тный** ած. **1,** հակառակ, ներհակ, հակադարձ, ՚թարս՚. о—ая сторона́ հակառակ կողմ, աստառ. о. смыслъ հակառակ, ներհակ իմաստ. **2,** անդրադարձող, անդրադարձ. о—ое дѣ́йствіе; о. путь վերադարձ. о—ыя ло́шади ձիաներ, որոնցով վերադառնում են։

Обра‖ща́тель ա. **-ща́тельница** ի. դարձի բերող. о. въ вѣ́ру; **-ща́тельный** ած. դարձնող. **-ща́ть**, -ти́ть ն. **1,** դարձնել, շրջել. о. тылъ непрія́телю թիկունքը թշնամուն դարձնել (փախչել). о. непрія́теля въ бѣ́гство թշնամուն փախցնել ('ի փախուստ դարձնել). о. на кого́ глаза́ աչքերը մէկի վերայ դարձնել. о. внима́ніе на кого́-либо, что-ли́бо մէկի, մի բանի վերայ ուշադրութիւն, ուշք դարձնել. **2,** դարձնել, դարձի բերել. о. въ христіа́нство դարձի բերել. **3,** դարձնել, փոխել. о. во́ду въ вино́ ջուրը գինի դարձնել. о. го́родъ въ пе́пелъ քաղաքը մոխիր դարձնել. о. что въ шу́тку մի բանի հանաքի ձև տալ. **4,** մի բանի վերայ գործադրել, գործ ածել (դրամը, դրամագլուխը). **-ся** անդ. և չ. **1,** մի բանի շուրջը պտոյտ գալ, պըտտուիլ. луна́ обраща́ется о́коло земли́; о. въ бѣ́гство 'ի փախուստ դառնալ, փախչիլ. **2,** къ кому́, къ чему́ մէկին, մի բանի դառնալ, դիմել. о. къ кому́ съ про́сьбою մէկին խնդիրքով դառնալ, դիմել. я обраща́юсь къ ва́шему великоду́шію դիմում եմ ձեր վեհանձնութեանը. **3,** դառնալ, շրջանառութեան մէջ գտնուիլ (արիւնի, դրամի մասին). **4,** դառնալ, դարձի գալ. о. въ христіа́нство դարձի գալ. **5,** во что դառնալ. о. въ пе́пелъ; о. въ пыль; о. въ лёдъ, въ ка́мень; **6,** съ кѣмъ մէկի հետ վարուել. хорошо́, гума́нно о. съ подчинёнными; онъ не умѣ́етъ о. въ обществѣ́ նա հասարակութեան մէջ չգիտէ իրան պահել. **-ще́ніе** չ. **1,** դարձնելը. դառնալը, պտտուելը. о. земли́ о́коло со́лнца; о. земли́ о́коло своеи́ о́си; **2,** դարձ, շրջանառութիւն. о. кро́ви արեան շրջանառութիւն. быть въ о—іи շրջանառութեան մէջ գտնուիլ. пусти́ть де́ньги въ о. փողը շրջանառութեան մէջ դնել. **3,** դարձ, դարձի գալը. о. въ христіа́нство; **4,** վարեցողութիւն, վարմունք. свѣ́тское о.; то́нкое, вѣ́жливое о.

Обреви‖зова́ніе չ. ստուգում, վերստուգում. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ), **-зо́вывать** ն. ստուգել, վերստուգել։

Об‖река́ніе չ. նախօրօք նշանակելը, որոշելը, նուիրելը. դատապարտելը. **-река́ть**, -ре́чь ն. նախօրօք նշանակել, որոշել, նուիրել. մատնել. դատապարտել. о. на смерть մահի դատապարտել. судьба́ обрекла́ его́ на больші́я несча́стія ճակատագիրը նորան շատ դժբախտութիւններ է վիճակել. **-ся** անդ. ուխտել, նուիրուիլ. о. на смерть ուխտել մեռնելու. **-реку́** տ. Обре́чь.

Обреме‖не́ніе չ. ծանրաբեռնելը. о. долга́ми; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. ծանրաբեռնող, հարստահարիչ այր, կին. **-ни́тельный** ած. ծանր, ճնշող, խեղդող. о. долгъ; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. ծանրաբեռնել. о. нало́гами, рабо́тами, долга́ми; *о. па́мять; **-ся** անդ. чѣмъ մի բանով ծանրաբեռնուիլ։

Обреми́зить, ся տ. Реми́зить, ся.

Об‖рече́ніе տ. Обрека́ніе; **-ре́чь** (-реку́ -чёшь -ку́тъ; անց. обрёкъ -кла́, о́; հրմ. обреки́), **ся, -рещи́** տ. Обрека́ть, ся.

О‖бре́ю տ. Обри́ть; **-брива́ніе** չ. սափրելը, ածելելը. **-брива́ть**, -бри́ть ն. **1,** սափրել, ածելել. **2,** թալանել, կողոպտել, պլոկել. **3,** кого́ ճշմարտութիւնը մէկի երեսին ասել առանց քաշուելու. **-ся** անդ. իւր մօրուքը սափրել, ածելել, ածելել տալ։

Обри‖сова́ніе չ. շրջագծելը, ուրուանըկարելը. **-сова́ть** (-су́ю -ютъ), **ся** տ. Обрисо́вывать, ся; **-со́вка** ի. տ. Обрисова́ніе; **-со́вывать**, -сова́ть ն. նկր. շրջագծել, ուրուանկարել. **-ся** անդ. ուրուանկարուիլ, *իւր գոյնը, ստատը ցոյց տալ, յայտնուիլ. о. въ отвѣ́тѣ.

О‖бри́тіе չ. սափրելը, ածելելը. **-бри́ть** (-бре́ю -ютъ; -бре́й), **ся** տ. Обрива́ть, ся.

Обробѣ́ть տ. Оробѣ́ть.

Обров‖не́ніе, -ня́ть տ. Обра́вниваніе, -нивать.

Обро́къ ա. **1,** հողային հարկ, տուրք, ՚բահրա՚. у него́ крестья́не на о—ѣ նորա գիւղացիները նորա հողը տուրքով ('բահրով') են մշակում. отда́ть имѣ́ніе въ о. կալուածքը տուրքով ('բահրով') տալ, յանձնել. **2,** եկ. սլ. ռոճիկ, թոշակ, վարձ։

Обро‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Обра́нивать; **-нный** բյ. ած. **1,** քանդակած. о—ая рабо́та; **2,** վայր թափուած։

Обро́‖слый բյ. ած. շուրջանակի աճած, ծածկուած. **-ста́ніе** տ. Обраста́ніе; **-ста́ть, -сти́** տ. Обраста́ть, ся.

Об‖рота́ніе չ. ձիուն պախուրցաւորելը, պախուրց ('նօխտա') դնելը. **-рота́ть, -роти́ть** ն. եկ. սլ. պախուրցաւորել, պախուրց, 'նօխտա' դնել. о. па́рня երիտասարդին պսակել. **-ро́тный** ած. պախուրցի, 'նօխտայի'. **-роть** ի. պախուրց, 'նօխտա' (սանձ առանց բերանի երկաթի, որ ձիուն ուտելը չէ արգելում, ուրեմն ոչ լկամ)։

Обро́‖чить տ. Обобро́чить; **-чникъ** ա. **-чница** ի. հողային հարկ, տուրք ('բահրա') վճարող գիւղացի (այր, կին), գեղջուկ, գեղջկուհի. **-чный** ած. հողային տուրքի, հարկի, 'բահրայի'. հողային տուրք, հարկ, 'բահրա' վըճարող. о. крестья́нинъ տ. Обро́чникъ; о—ое имѣ́ніе տուրքով, 'բահրայով' տուած կալուածք. госуда́рственная о—ая по́дать պետական հողային հարկ։

Обро́ю տ. Обры́ть.

Об‖руба́ніе չ. շուրջանակի կտրելը, կոտրելը. **-руба́ть, -руби́ть** (-блю́ -ру́бятъ) ն. **1,** շուրջանակի կտրել, կոտրել. о. су́чья у дере́вьевъ; **2,** (միայն обруби́ть) տ. Обру́бливать; **-ся** անդ. կտրելիս, կոտրելիս վիրաւորուիլ. **-ру́бка** ի. **-рубле́ніе** չ. **1,** տ. Обруба́ніе; **2,** որև **-ру́бливаніе** չ. եզրաւորելը, եզերք, բոլորք քաշելը (գործուածքին). **-ру́бливать, -рубля́ть**, -руби́ть ն. եզրաւորել, եզերք, բոլորք քաշել. **-ру́бокъ,**

бка ա. **-ру́бочекъ**, чка *նւզ. գերանից կտրած կտոր, կոճղի կտոր.* **-ру́бъ** ա. **1,** *տ.* Обрубáніе; въ о. *զոռով, հազիւ հազ.* въ о. хватúло *զոռով, հազիւ հազ բաւականացաւ.* **2,** *կտրուածք, կտրած տեղ.* **3,** *կտրած գերաններից շինած շրջանակ.* о. колóдца, колóдезный о.; **4,** *մի տեսակ լաստ:*

Обру‖гáніе *չ. հայհոյելը.* **-гáть** *ն. հայհոյել:*

Обру‖сéніе *չ. ռուսանալը, ռուս դարձնելը.* **-сúть** (-шу́ -ся́тъ) *ն. ռուսացնել.* **-сúться** *տ.* Обрусѣ́ть; **-сѣ́лый** *բյ. ած. ռուսացած, ռուս դարձած.* **-сѣ́ніе** *չ. ռուսանալը, ռուս դառնալը.* **-сѣ́ть** *չ. ռուսնալ, ռուս դառնալ:*

Обру‖чáльный *ած. նշանադրութեան, նշանդրէքի.* о. обря́дъ; о—ое кольцó; **-чáть,** -чúть *ն. նշան դնել, նշանադրել.* **-ся** *ներգ. նշանադրուիլ, նշանուիլ.* **-чé-ніе** *չ. նշանադրութիւն, նշանդրէք, նշանադրութեան կարգ, ծէս.* **-чéнникъ** *ա. նշանուած փեսացու.* **-чéнница** *ի. նշանուած հարսնացու.* **-чикъ** *ա. նւզ. պստիկ շրջանակ (կլոր).* **-чúть** (-чу́ -чáтъ), **ся** *տ.* Обручáть, ся; **-чúще** *ա. յեղ. տ.* Обручъ; **-чникъ** *ա.* **1,** *տակառագործ.* **2,** (**-чница** *ի.*) *տ.* Обручéникъ, -чéнница; **-чный** *ա. շրջանի, կապի.* **-(óб-)чъ** *ա.* **1,** [*կլոր*] *շրջան, օղ, կապ, ‘կլկալ‘.* бóчечный ó.; ступúчный ó. *անուի կողի շրջան, կապ.* набивáть ó—и на бóчку; **2,** *շրջանաձև պսակ (ձիու ծնկան յօդի, խաղի վերայ).* **3,** *եկ. ու. ապարանջան:*

Обру‖шáть *ն. թեփը հանել, ձաւար անել.* о. ячмéнь, гречúху; **-шеніе, -шиваніе** *չ. փլցնելը, փուլ ածելը, խորտակում, կործանում.* **-шивать -шúть** (-шу -шатъ) *ն. փլցնել, փուլ ածել, խորտակել, կործանել.* о. всѣ надéжды; **-ся** *ներգ.* **1,** *փլչել, փուլ գալ, կործանուիլ, խորտակուիլ.* домъ внезáпно обру́шился; **2,** на когó *մէկի վերայ յարձակուիլ, մէկի վրան ընկնել, թափուիլ.* гнѣвъ егó обру́шился на меня́ *նորա բարկութիւնը իմ գլխին թափուեց:*

Обры́бить (-блю -бятъ) *ն. ձկնորսութեան առիթ տալ.* **-ся** *ներգ. տ.* Оры́биться.

Обры‖вáніе *չ.* **I.** *շուրջանակի փորելը, պեղելը.* **II.** *շուրջանակի փետելը, քաղելը, պոկոտելը.* **-вáть** *ն.* **I.** (-ть) 1, *շուրջանակի փորել, պեղել.* о. картóфель *կարտոֆիլը փորել, ‘փոլփոլացնել‘.* 2, *շուրջանակի փոս կտրել, փոսով, խրամով շրջապատել.* **-ся** *ներգ. իւր շուրջը փոս, խրամ փորել.* **II.** (оборвáть) 1, *շուրջանակի փետել, քաղել, պոկոտել (օր. ծառի տերևները, պտուղները).* 2, (*շների մասին*) *գզել, գզգզել, պատառոտել.* 3, *լու *գզգզել, շշպրել, հայհոյել, նախատել.* онъ оборвáлъ егó; 4, *կտրել (քննելիս).* **-ся** *ներգ.* 1, *կտրուիլ.* струнá оборвáлась; (*շորի մասին*) *պատռուիլ.* 2, *վայր ընկնել, վայր գլորուիլ.* рабóчій обо-рвáлся съ крóвли; 3, *կտրուիլ (քննութեան ժամանակ).* 4 *կարկամիլ, կանգ առնել (խօսելիս).* **-вистый** *ած. սեպ, առապար, ‘սարփ‘.* **-вка** *ի. կտրուիլը.* **-вокъ,** вка *ա. կտրուած, փլցած բանի կտոր (օր. կտրուած թղթի կտոր).* **-вочный** *ած.* **1,** *հեշտութեամբ կտրուող.* **2,** *պատառիկներից բաղկացած.* **-вчатый** *ած. ապառաժուտ, շատ սեպ, առապար, ‘սարփ‘ տեղով.* **-въ** *ա. սեպ, ‘սարփ‘, ապառաժուտ տեղ, կողք (ձորի, գետի).* о. каменúстаго бéрега.

Обры́‖зганіе *չ. սրսկում, վրան սրսկելը, ցանելը, շաղ տալը.* **-згать, ся** *տ.* Обры́згивать, ся; **-згиваніе** *տ.* Обры́зганіе; **-згивать,** -згать, **-знуть** *ն. սրսկել, վրան ցրել, ցանել, շաղ տալ. ցայտեցնել.* о. крóвью *արիւնոտել.* о. гря́зью *ցեխոտել.* **-ся** **1,** *ներգ. սրսկուիլ, իւր վրայ ցանել, շաղ տալ.* **2,** *չ. սրսկելիս վերպել, սխալուիլ:*

Об‖ры́тіе *չ. շուրջանակի փորում, պեղում.* **-ры́ть** (-рóю -ютъ; *հրմ.* обрóй), **ся** *տ.* Обрывáть, ся I.

Обрѣ‖жу *տ.* Обрѣзать; **-занецъ,** нца *ա. թլպատուած (հրեայ).* **-заніе** *չ.* **1,** *կտրելը, կարճելը (ծառերի գլուխները, անասունի ականջները, ագին).* **2,** (-зáніе) *ածշ. թլփատում.* **-(ѣ)зáть, ся** *տ.* Обрѣ́зывать, ся; **-знóй** *ած.* **1,** *կտրած.* **2,** *չափած.* **-зокъ,** зка *ա.* [*մի բանից կտրած*] *կտոր.* бумáжные, кóжаные, желѣ́зные о—зки *թղթի, կաշու, երկաթի կտորներ.* **-зочекъ,** чка *նւզ. տ.* Обрѣ́зокъ; **-зъ** *ա.* **1,** *կտրելը, կտրում.* въ о. *զոռով, հազիւ հազ.* «жúли мы —не бѣ́дно, а въ о.»; у насъ хлѣ́ба въ о. *մեր հացը հազիւ հազ, դժուարութեամբ կըբաւականանայ.* **2,** *կտրուածք, կտրած տեղ.* **3,** *եզր, ափ (որ և է կտրած բանի, օր. թղթի).* **4,** *ներսպրծած տեղ, խոռոչ (պատի, ժայռի).* **-зываніе** *չ. կտրելը, կարճելը.* **-зывать,** -зáть (*ներկ.* -зáю -ютъ), -зать (*ապառ.* -жу -жутъ) *ն.* **1,** *շուրջանակի, չորս կողմից կտրել (օր. ծառը).* **2,** *կարճել.* о. вóлосы; нáдо о. э́ту пáлку, онá слúшкомъ длиннá; о. пáлецъ *մատը կտրել.* **3,** *ածշ. թլփատել.* **4,** *չափել, կտրել (մի կտոր հող).* **5,*** когó *մէկին շշպրել, ըմբերանել.* **-ся** *ներգ.* **խաթարալի մէջ ընկնել, վնասուիլ:*

Обрѣ‖стú, -сть (*ապառ.* -ту́ -ту́тъ; *անց.* óбрѣлъ -лá, ó), **-стúсь** *տ.* Обрѣтáть, ся; **-тáтель** *ա.* **-тáтельница** *ի. գտնող այր, կին. գտիչ.* **-тáть,** -стú, -сть *ն. գտնել.* о. кладъ; *ձեռք բերել, ձեռք ձգել, վաստակել.* «...чтóбы чéстный человѣ́къ обрѣтáлъ ещё въ сёмъ мíрѣ вѣ́чную нагрáду за свой добродѣ́тели»; **-тáться,** -стúсь *չ. գտնուիլ, լինել, յայտնուիլ, երևան գալ.* о. въ невѣ́жествѣ *տգիտութեան մէջ գտնուիլ.* **-(ѣ́)-тéніе** *չ. գտնելը, գիւտ.* о. честнáго, живо-творя́щаго Крестá.

Обрѣшё‖тить (-чу -тятъ) *տ.* Обрѣшёчивать; **-тка** *ի. կաւարով (տախտակով) ծածկելը.* **-чивать,** -тить *ն. կաւարել, կաւարով (տախտակով) ծածկել (տանիքը):*

Обрю́з‖гать *տ.* Обрю́згнуть; **-глость** *ի. ուռածութիւն, ուռած, կախ ընկած լինելը.* **-глый** *բյ. ած. ուռած, կախ ընկած.* о—ое лицó; **-гнуть** *տ.* Брю́згнуть.

Обрюхá‖тить (-чу -тятъ) *ն. ռմկ. ‘փորըն ուռցնել‘, յղ[ի]ացնել.* **-тѣть** *չ. ռմկ. ‘ուռչիլ‘, յղ[ի]անալ:*

Обря‖дúть (-жу́ -ря́дишь -ря́дятъ; *հրմ.* -дú) *տ.* Обряжáть; **-дникъ** *ա. ծիսաբան, արարողագիրք. ծիսական, արարողական կարգ.* **-дность** *ի. արարողութիւն, ծիսակատարութիւն.* **-дный** *ած.* **1,** *արարողական‘*

ծիսական, ծիսակատարական. о—ые законы; о—ыя пѣсни հարսանիքի, պարի երգեր. **2,** պճնուած, զարդարուած. **3,** ժրաջան, կարգ կանոն սիրող (տանտիկին):

Об‖рядовый ած. ձևական, ծիսակատարութեան. у фарисеевъ преобладала о—ая сторона; **-рядъ** ա. կարգ, ծէս. արարողութիւն. церковный о.; религіозный о.; свадебный о.; о. крещенія; **-ряжать,** -дить ն. գւռկ. **1,** յարդարել, պարտուպատշաճ դրութեան մէջ դնել. хозяйка домъ обряжаетъ տանտիկինը տնային պիտոյքները հոգում է. о. баню բաղանիքը տաքացնել. о. коровъ կովերին խնամել. о. невѣсту հարսին զարդարել. **2,** մաքրել (մեռած անասունը). **-ряженіе** չ. **1,** յարդարելը, պարտ ու պատշաճ դրութեան մէջ դնելը. **2,** մաքրելը (մեռած անասունը):

Обса‖да ի. **1,** տ. Осада; **2,** ոչ և է տեղի շուրջը անկած թուփեր, ծառեր. **-дить** (-жу -дятъ) տ. Обсаживать; **-дка** ի. շուրջանակի տնկելը. **-дочный** ած. տնկելու. **-жать, -ждать** տ. Обсаживать; **-живаніе** չ. տ. Обсадка; **-живать,** -жать, -ждать, -дить ն. **1,** շուրջանակի նստեցնել, բազմեցնել (հիւրերին). **2,** շուրջանակի տնկել. **3,** պաշարել, շրջապատել (օր. ամրոցը). **4,** նեղացնել, ճնշել. его со всѣхъ сторонъ обсаждаютъ.

Обсали‖ваніе չ. **I.** իւղոտելը, ճարպոտելը. **II.** աղելը, աղ անելը. **-вать** ն. **I.** (обсалить) 1, իւղոտել, ճարպոտել. 2, կեղտոտել. **-ся** ներգ. 1, իւղոտուել, ճարպոտուել. 2, կեղտոտուել, ապականուել. **II.** (обсолить) աղել, աղ անել:

Обсасы‖ваніе չ. ծծելը, խրան քաշելը. **-вать,** обсосать ն. ծծել, խրան քաշել. блюдо такъ вкусно, что хоть пальчики о. կերակուրն այնպէս համեղ է, որ մատները հետն ուտում ես. **-ся** չ. խիստ շատ ծծել, ուտել (մանկան մասին):

Обсаха‖риваніе չ. շաքարելը, շաքարով ծածկելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. շաքարել, շաքարով ծածկել. *գլուխը իւղել, շողոքորթելով խաբել. **-ся** ներգ. շաքարակալել, շաքարով ծածկուել, պատուել. варенье обсахарилось.

Обсе‖леніе չ. բնակեցնելը (հողը, երկիրը). **-лять, -лить** (-лю -лятъ) ն. բնակեցնել (հողը, երկիրը), բնակուոր դարձնել:

Обсер‖ваторія ի. (լտ.) **1,** աստղադիտարան, դիտարան, դիտանոց. **2,** ռզմ. դիտանոց, դիտավայր. **-ваторъ** ա. դիտող, քննող, դէտ (աստղադիտարանում). **-ваціонный** ած. դիտող. о. корпусъ դիտող գունդ. **-ваці́я** ի. (լտ.) դիտում, դիտողութիւն, քննում, քննողութիւն. дѣлать о—іи դիտողութիւններ, քննութիւններ անել:

Обсидіанъ ա. հնք. փանակատ, որսիդաքար:

Об‖скаканіе չ. **1,** շրջելը, շուրջանակի արշաւելը (ձիով). շուրջանակի անցնելը (թռչկոտելով). **-скакать** (-скачу -скачутъ) տ. Обскакивать; **-скакиваніе** տ. Обскаканіе; **-скакивать,** -скакать ն. շուրջանակի արշաւել (ձիով). յաղթել, գերազանցել (ձիով արշաւելիս). շուրջանակի թռչկոտելով անցնել. **-скочить** (-чу -чатъ) ն. արագութեամբ շրջապատել, պարփակել (ձիով արշաւելով, վազելով):

Обску‖рантизмъ ա. (լտ.) խաւարամըտութիւն. **-рантъ** ա. (լտ.) խաւարամիտ, լուսաւորութեան թշնամի:

Обсла‖вить (-влю -вятъ), **-влять** ն. Христа «Խորհուրդ մեծ»ման գալ:

Обслѣ‖дованіе չ. քննում, քննութիւն, հետազօտում, -զօտութիւն (տեղի, գործի եւն). **-довать** (-дую -ютъ) ն. քննել, հետազօտել:

Обсо‖леніе չ. աղելը, աղ անելը. **-лить** (-лю -солятъ) տ. Обсаливать II.

Обсо‖саніе չ. ծծելը, խրան քաշելը. **-сать** (-су -сутъ), **ся** տ. Обсасывать, ся.

Обсо‖хлый բյ. ած. չորացած, ցամաքած. **-хнуть** (անց. обсохъ -хла, о) տ. Обсыхать.

Обста‖вить (-влю -вятъ) տ. Обставлять; **-вка** ի. **-вленіе** չ. **-вливаніе** չ. շուրջանակի դնելը, դարսելը. շրջապատելը. **-вливать,** -вить, **-влять** ն. շուրջանակի դնել, դարսել, շարել. շրջապատել. բռնել. о. комнату мебелью սենեակը կահաւորել. о. театральную пьесу թատրոնական պիեսան բեմի համար սարքել. о. драму դրամայի դերերը բաժանել. **-ся** ներգ. чѣмъ իր շուրջը բաներ դարսել, դնել, բաներով շրջապատուել:

Обста‖навливаніе չ. շրջապատելը, սարքելը. **-навливать, -новить** (-влю -новятъ) ն. շրջապատել, սարքել. **-новка** ի. **1,** շրջակայք, շրջապատ. **2,** շրջապատող հանգամանքներ, պարագաներ, մարդիկ. при такой о—ѣ այսպիսի հանգամանքներում. **3,** կահաւորում, կահաւորութիւն, սարք ու կարգ. у него хорошая о. նորա բնակարանը լաւ կահաւորուած է. сценическая о. բեմական կահաւորութիւն. **-новленіе** տ. Обстанавливаніе; **-новочный** ած. կահաւորման, կահաւորութեան:

Об‖стояніе չ. **1,** դժբախտութիւն, քամբախտութիւն. **2,** հնց. պաշարում:

Обстоятель‖но մ. մանրամասնաբար. **-ность** ի. մանրամասնութիւն (պարագայական). **-ный** ած. **1,** մանրամասն. **2,*** ճիշտ, ճշտապահ, վստահելի. онъ человѣкъ о.; **-ство** չ. հանգամանք, պարագայ, պայման. о—а дѣла; домашнія, семейныя о—а; смотря по о—амъ հանգամանքներին նայելով:

Обстоять (-стою -ятъ) **1,** ն. շրջապատել. **2,** ն. պաշարել. **3,** չ. լինել. всё обстоитъ благополучно ամէն բան լաւ, բարեյաջող, բարեկարգ է:

Обстраги‖ваніе չ. խարտոցելը, ‘ռանդելը‘ (շուրջանակի). **-вать,** обстрогать ն. խարտոցել, ‘ռանդել‘ (շուրջանակի):

Обстраи‖ваніе չ. շինութիւններով շրջապատելը, շուրջանակի շինելը, կառուցանելը. **-вать,** обстроить ն. շինութիւններով շրջապատել, շուրջանակի շինել, կառուցանել. **-ся** ներգ. իր կարևոր շէնքերը շինել, կառուցանել:

Обстрачи‖ваніе չ. շուրջանակի կարելը, ասեղնագործելը, մկզակելը. **-вать,** обстрочить ն. շուրջանակի կարել, ասեղնագործել, մկզակել:

Обстри‖ганіе չ. խուզելը, կտրելը (մա-

գերը). **-гáть**, обстрúчь ն. շուրջանակի խուզել, կտրել. բոլորովին խուզել. **-ся** անդր. իր մազերը խուզել, կտրել տալ, խուզուիլ, ՙկտրուիլՙ. **-женикъ** ա. **-женица** է. մազերը խուզած այր, կին. **-жéніе** տ. Обстригáніе; **-жка** է. խուզելը, կտրելը, ՙկտրելըՙ. **-чь** (-гý -жёшь -гýтъ; հրմ. -гú), **ся** տ. Обстригáть, ся.

Обстро||гáніе չ. խարտաքուզելը, ՙռանդելըՙ. **-гáть** տ. Острáгивать.

Обстро||éніе չ. շուրջանակի շինելը, շինութիւններով շրջապատելը. **-ить** (-ю -ятъ), **ся** տ. Обстрáивать, ся.

Обстро||чéніе, -чúть (-чý -óчатъ) տ. Обстрáчиваніе, -чивать.

Обструк||ціонúсты ա. յ. (լտ.) խանգարիչներ, խափարարներ (իռլանդացիներ, իռլանդական կուսակցականներ բրիտանական պառլամէնտում, որոնք հերթական կարգը սիստեմատիկաբար 'ի չարն գործադրելով, աշխատում էին գործերը ձգձգել, խանգարել և այսպիսով պառլամէնտին ստիպել անգլո-իռլանդական միութիւնը վերացնել). *առհ. խանգարիչներ, խափարարներ. **-ція** է. (լտ.) **1**, բժ. կապում, կապուիլը, կալնուիլը, բռնուիլը. փորկապութիւն. **2**, խանգարում, խանգարմունք, խափանութիւն (պառլամէնտային). *առհ. խանգարում, խափանութիւն:

Обстрѣ||ленный ընդ. ած. [հրացանով, հրանօթով] զարկած, աւերած, սպանած. *о—ая птúца խորամանկ, աղուեսաբարոյ մարդ. **-ливаніе** չ. հրացանով զարկելը, սպանելը. ռմբակոծելը. **-ливать, -лять** ն. զարկել (հրացանով), գնդակակոծել, ռմբակոծել. непріятель цѣлый день обстрѣливалъ наши окóпы; о. гóродъ изъ ста орýдій; **2**, лóшадь ձիուն թնդանօթաձգութեան ընտելացնել. **3**, когó մէկին հրացանաձգութեան, թնդանօթաձգութեան մէջ գերազանցել. **4**, աւելի սպանել (վայրի կենդանիներ, գազաններ, թռչուններ):

Обстря́пать ն. ճարպիկ կերպով շինել, [սարքել. о. дѣло.

Обсту||пáніе չ. շրջապատելը, շրջափակելը, պաշարելը. **-пáть, -пúть** (-плю́ -стýпятъ) ն. շրջապատել, շրջափակել, պաշարել (քաղաքը). **-ся** չ. սխալուիլ, վրիպիլ (կոխելիս, ոտք դնելիս). **-плéніе** տ. Обступáніе.

Обсу||дúть (-жý -сýдятъ) տ. Обсуждáть և Обсýживать; **-ждáть** տ. Обсýживать; **-ждéніе, -живаніе** չ. դատելը, կշռելը, քննելը. **-живать**, -ждáть, -дúть ն. դատել, կշռել, կշռադատել, քննել, վճռել. Сенáтъ дóлго обсýживалъ это дѣло; хорошó о. вопрóсъ.

Обсý||шиваніе չ. [ամէն կողմից] չորացնելը, ցամաքեցնելը. անջրդիացնելը. **-шивать, -шúть** (-шý -сýшатъ) ն. [ամէն կողմից] չորացնել, ցամաքացնել (օր. նոր շինութիւնը). անջրդիացնել (օր. ճահճուտը). **-ся 1**, անդր. ինքն իրան (իր շորերն եւն) չորացնել, ցամաքեցնել. **2**, չ. չորանալ, ցամաքիլ. **-шка** է. չորացնելը. ցամաքեցնելը (օր. նոր շինութիւնը). անջրդիացում (ճահճուտի):

Об||счётъ ա. սխալ հաշիւ. **-считáніе** չ. սխալ հաշուելը, հաշուելիս սխալ անելը. **-считáть, ся** տ. Обсчúтывать, ся; **-счúтываніе** տ. Обсчитáніе; **-счúтывать**, -считáть, -чéсть ն. սխալ հաշուել, սխալուիլ (հաշուելիս). խաբել, պակաս տալ. въ этой лáвкѣ меня́ обсчитáли на два рубля́; **-ся** անդր. սխալուիլ (հաշուելիս), սխալ հաշուել. о. пятью рубля́ми.

Обсы||лáніе չ. ղրկելը, ուղարկելը (շուրջանակի, ամէն տեղ). **-лáть**, обослáть ն. ղրկել, ուղարկել (շուրջանակի, ամէն տեղ կամ ամէնքին). **-ся** փ.-խ. **1**, чѣмъ միմեանց ղրկել, փոխադարձաբար ղրկել. **2**, о чёмъ մի բանի մասին պայման կապել, համաձայնութիւն կայացնել (գրագրութեամբ կամ միջնորդի ձեռքով). **-лочный, -льный** ած. [շուրջանակի, ամէն տեղ կամ ամէնքին] ղրկելու, ուղարկելու:

Обсы||пáніе, -(ы́)паніе չ. շուրջանակի ածելը, թափելը, շաղ տալը. ծածկելը (ածելով, թափելով). **-пáть** (ներկ. -пáю -ютъ), **-(ы́)пать** (ապառ. -плю -плютъ) ն. **1**, շուրջանակի ածել, թափել, շաղ տալ. **2**, ծածկել (ածելով, թափելով). о. тенётами ցանցերով պատել. **3**, ռմկ. դուրս տալ. егó всегó обсы́пало նորա ամբողջ մարմինը դուրս է տուել. **-ся** անդր. փուլ գալ, փլչել (աւազոտ ափերի մասին). ցրուիլ (աւազոտ փոսերի մասին):

Об||сыхáніе չ. չորանալը, ցամաքիլը. **-сыхáть**, -сóхнуть չ. չորանալ, ցամաքիլ. у негó ещё и молокó на губáхъ не обсóхло նա դեռ մանուկ, տղայ, խակ է:

Об||сѣвáніе չ. ցանելը, սերմանելը (որոշ տարածութիւն). **-сѣвáть**, -сѣ́ять ն. ցանել. սերմանել (որոշ տարածութիւն). **-ся** անդր. ցանքերը վերջացնել. **-сѣ́вки**, вокъ է. յ. [ցորենի, հացահատիկի] թեփ. **-сѣвóкъ**, вка ա. չցանած, առանց ցանուելու մնացած տեղ. **-сѣвъ** ա. տ. Обсѣвáніе.

Об||сѣдáніе չ. մի բանի շուրջը նստելը. պաշարելը. **-сѣдáть**, -сѣ́сть ն. **1**, когó, что մէկի, մի բանի շուրջը նստել. **2**, պաշարել (քաղաքը). **3**, չ. նստիլ, իջնել, ցածրանալ (հողի, շէնքի մասին):

Об||сѣкáніе չ. կտրելը, տաշելը. **-сѣкáть**, -сѣ́чь ն. **1**, տաշել (քարը). о. жёрновъ ջաղացքարը կոփել, սրել. **2**, շուրջանակի կտրել, կտրտել (ճիւղերը). **3**, եզրաւորել, եզերք, բոլորք քաշել. **-ся** չ. **1**, պատռիլ. **2**, խաբս տալ, չպայթիլ (հրացանի մասին). **-сѣку́** տ. Обсѣ́чь.

Обсѣ||менéніе չ. ցանելը, սերմանելը. **-менúть** (-ню́ -ня́тъ), **-меня́ть** ն. ցանել, սերմանել. **-ся** անդր. սերմնաւորիլ, սերմնակալիլ:

Обсѣ́сть (-ся́ду -дутъ; անց. обсѣ́лъ, а, о) տ. Обсѣдáть.

Обсѣ||чéніе չ. կտրելը, տաշելը. **-сѣчь** (-сѣку́ -чёшь -кýтъ; անց. обсѣ́къ -кла, о), **ся** տ. Обсѣкáть, ся.

Об||сѣ́яніе չ. ցանելը, սերմանելը. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ), **ся** տ. Обсѣвáть, ся; **-ся́ду** տ. Обсѣ́сть.

Об||тáиваніе չ. հալուիլը, հալչիլը. **-тáивать**, -тáять **1**, ն. հալեցնել (վերևից, եզրից). **2**, չ. շուրջանակի, չորս կողմից հալուիլ, հալչիլ:

Об||тáпливаніе չ. **1**, վառելը, տաքացնելը. **2**, հալելը. **-тáпливать**, -топúть ն. **1**, վառել, տաքացնել. **2**, հալել (իւղ, ճարպ). **3**, չորս կողմից հեղեղել, ողողել:

Об‖тáчиваніе չ. ճախարակելը, շինելը. **-тáчивать** ն. **I.** (-тачáть) կօշկ. կարել. **II.** (-точи́ть) 1, ճախարակել, շինել (չորս կողմից). 2, սրել (ծայրը).

Обтá‖яніе չ. հալուելը, հալչելը. **-ять** (-ю -ютъ) տ. Обтáивать.

Об‖текáніе չ. շուրջանակի հոսելը. **-текáть**, -тéчь ն. շուրջանակի, շրջան անելով հոսել։

Обтерéть (оботрý -рýтъ: անց. обтёръ -тёрла, о; հրմ. оботри́), **ся** տ. Обтирáть, ся.

Обтерпѣ́ться (-плю́сь -тéрпятся) անդր. ընտելանալ, վարժուիլ (համբերելով, տանելով)։

Обтер‖хáнный ը. ած. գծուծ, գզըլտուած, քրքրուած, պատառոտուն. **-хáться** չ. գռհկ. գզըլտուիլ, քրքրուիլ։

Об‖тесáніе չ. տաշելը. **-тесáть** (-тешý -тéшутъ), **ся** տ. Обтёсывать, ся; **-тёска** է. տաշում. **-тёсываніе** չ. տաշելը. **-тёсывать**, -тесáть ն. տաշել. **-ся** չ. **1**, ‘տաշուիլ‘, կրթուիլ. **2**, սխալ տաշել, տաշելիս սխալուիլ։

Об‖теченіе տ. Обтекáніе; **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -клá, ó) տ. Обтекáть; **-тешý** տ. Обтесáть.

Об‖тирáніе չ. **1**, սրբելը, չորացնելը. **2**, շփելը. **-тирáть**, -терéть ն. **1**, սրբել, չորացնել. **2**, շփել, շփելով, քսելով վնասել. сýдно обтёрло льдомъ նաւը սառոյցից, սառոյցին քսուելուց վնասուել է. **-ся** անդր. **1**, սրբուիլ. **2**, քսուիլ, շփուիլ. *տաշուիլ. կրթուիլ. **-ти́рка** է. **1**, տ. Обтирáніе; **2**, մի բան սրբելու փալաս, ձորձ։

Обто‖чéніе չ. ճախարակում, ճախարակելը, շինելը. **-чи́ть** (-чý -чатъ) տ. Обтá-[чивать II.

Обтъ տ. Оптъ.

Об‖тыкáніе, -ты́каніе չ. բոլոր կողմից ցցելը, ցցոտելը. **-тыкáть** (-кáю -ютъ), **-ты́кать** (-ты́чу -чутъ) ն. բոլոր կողմից ցցել, ցցոտել, խրել. о. булáвками ամէն կողմից գնդասեղներ ցցել. о. гóлову цвѣтáми գլուխը ծաղիկներով զարդարել (մազերի մէջ ծաղիկներ խրելով)։

Обтя́‖гиваніе չ. շուրջանակի պրկելը, հաւս տալը, մի բանի շուրջը պիրկ քաշելը. **-гивать**, -нýть ն. **1**, շուրջանակի պրկել, պիրկ քաշել հաւս տալ. о. колёса անիւներին (ակներին) երկաթէ շրջաններ քաշել, անիւների հեցերը երկաթէ շրջանների մէջ դնել. **2**, [իր ծանրութեամբ] ներքև քաշել, իջեցնել. յոգնեցնել. **-ся I**, անդր. իրան մի բանով պրկել, մի բանով պինդ կապել. о. кушакóмъ մէջքը գօտի քաշել, կապել. **2**, չ. կախուիլ, կախ ընկնիլ, թուլանալ. **-жка** է. **1**, շուրջանակի պրկելը. հաւս տալը. մի բանի շուրջը պիրկ քաշելը. **2**, երես, մի բանի երեսին, վրայից քաշած բան. въ о—у պիրկ, գիլ կերպով. плáтье сши́то въ о—у շորը այնպէս է կարած, որ պիրկ նստում է. **-жнóй** ած. վրան մի բան քաշած, մի բանի մէջ հագցրած, պրկած. о—ы́я пýговицы; о. франтъ նիհար, վտիտ պճնամոլ. о—óе плáтье պիրկ նստող շոր. **-нýть, ся** տ. Обтя́гивать, ся.

Обу‖вáльный ած. կօշիկը հագցնող, հագցնելու. о. ремéнь, рогъ; **-вáніе** չ. [ոտնամաններր] հագնելը. **-вáть**, -(ý)ть ն. **1**, հագնել (ոտնամանները). **2**, հագցնել, հագալ (ոտնամաններ). одѣвáть и о. сиротý; **3**,* խաբել. պլոկել. о. когó изъ сапогóвъ въ лáпти մէկին թալանել, կողոպտել, մէկի ունեցը քանդել, մէկին սնանկացնել. **-ся** անդր. [իր դուլպաները, կօշիկները] հագնել. **-вéстый** ած. **1**, հեշտ, յարմար հագնելու. **2**, о—ая лóшадь մեծասմբակ, հաստասմբակ ձի (հակառ. տ. Босáя л.); **-(óбу)вь** է. ոտնաման (կօշիկ, դուլպայ եւն)։

Обý‖гленіе չ. ածխացում. **-гливаніе** չ. ածխացնելը, ածուխ դարձնելը. о. дровъ въ кýчахъ փայտակոյտից ածուխ շինելը. **-гливать, -гли́ть** (-глю́ -глятъ) ն. ածխացնել, ածուխ դարձնել, ածուխ շինել. **-ся** չ. ածխանալ, ածուխ դառնալ։

Обý‖живать, -зить ն. նեղացնել (շորը)։

Обýза է. բեռ, ծանրութիւն. *բեռ, ծանր պարտականութիւն. свали́ть съ плечь о—у; сдѣ́латься для когó о—ою; надѣ́лать о—ы վատ բաներ, վատութիւն անել։

Обу‖здáніе չ. զսպելը. **-здáть** տ. Обýздывать; **-здываніе** տ. Обуздáніе; **-здывать**, -здáть ն. զսպել, սանձահարել. о. лóшадь; о. своевóліе; о. гнѣвъ; о. стрáсти; о. свой язы́къ; о. своевóльныхъ дѣтéй.

Обýзить (-жу -зятъ) տ. Обýживать.

Обýмъ մ. (սովոր. на о. տ. Наобýмъ) խնչպէս էլ լինի, առանց երկար մտածելու, կոյր կարելով։

Обуре‖вáніе չ. յարձակում. յուզում, ալէկոծութիւն. о. страстéй կրքերի կատաղութիւն, սանձարձակութիւն, յուզում. **-вáть** (-вáю -ютъ) ն. **1**, յարձակուիլ. **2***, յուզել, ալէկոծել, գրգռել. корáбль обуревáютъ вóлны; стрáсти обуревáютъ ю́ношу; **-ся** անդր. յուզուիլ, ալէկոծուիլ, գրգռուիլ. о. страстя́ми.

Обусло́‖вить (-влю -вятъ) տ. Обусло́вливать; **-вленіе, -вливаніе** չ. պայմանաւորուելը, պայմանադրելը. **-вливать**, -вить ն. что, чѣмъ մի բան մի ուրիշ բանով պայմանաւորել, պայմանադրել. онъ обусло́вилъ устýпку своегó прáва уплáтою емý извѣ́стной сýммы.

О‖бýтый ը. ած. ոտնամաններ հագած. онъ хорошó одѣ́тъ и обýтъ նա թէ օրինաւոր հագուստ և թէ ոտնամաններ ունի. **-бýть** (-бýю -ютъ; հրմ. обýй), **ся** տ. Обувáть, ся.

Обýхъ ար. **1**, [սուր բանի, մեւդ տապարի] քամակ, յետևի կողմ. տապարի գլուխ. пришлóсь емý тепéрь на о—ѣ рожь молоти́ть նա այժմ նեղ դրութեան մէջ է գտնուում, ուտելու հաց չունի. итти́ подъ о. դէպի կործանման անդունդը դիմել. **2**,* յիմար, իր ասածի և բթամիտ, թանձրամիտ մարդ։

Обу‖чáть, -чи́ть (-чý -ýчатъ) ն. когó чемý մէկին մի բան սովորեցնել, ուսուցանել. онъ обучáетъ егó чтéнію նա նորան կարդալ է սովորեցնում. о. когó мýзыкѣ; **-ся** չ. чемý մի բան սովորել. о. мýзыкѣ, языкáмъ; о. въ гимнáзіи վարժարանում կրթուիլ, սովորիլ. о. ремеслý у мáстера; **-чéніе** չ. **1**, սովորեցնելը, ուսուցում. **2**, սովորելը, ուսանելը, ուսում, կրթութիւն. начáльное о.

Обу́шникъ ա. տապարի կոթի ծակը, տապարի գլխի ծակը, որից անցնում է կոթը։

Обу́ю ո. Обу́ть.

О‖буя́ніе չ. ցնորելը, խելքը առնելը. **-буя́ть** (-я́ю -ютъ) ն. ցնորել, խելքը առնել, ‘գըժուեցնել‘. страхъ обуя́лъ его́ ահը, երկիւղը պատեց նորան. стра́сти обуя́ли его́ կրքերից նա կուրացել է. духъ го́рдости обуя́лъ его́ ամբարտաւանութեան ոգին տիրեց նորան։

Обха́жи‖ваніе չ. շուրջանակի գնալը, ման գալը. **-вать, ся** ո. Обходи́ть, ся.

Обха́‖ивать, -ять ո. Расху́ливать.

Обха́‖ркаԝіе չ. թքոտելը, խխոտելը. **-ркать** ո. Обха́ркивать; **-ркиваніе** չ. թքոտելը, խխոտելը. **-ркивать**, -ркать, **-ркиуть** ն. թքոտել, խխոտել, կեղտոտել. о. полъ.

Обха́ять (-ха́ю -ютъ) ո. Обха́ивать.

Об‖хвата́ніе չ. [բռնելով, փաթաթուելով] կեղտոտելը. **-хвата́ть** ն. [բռնելով, փաթաթուելով] աղտոտել, կեղտոտել. **-хвати́ть** (-чу́ -хва́тятъ), **ся** ո. Обхва́тывать, ся; **-хва́тъ** ա. հաստութիւն, պարունակութիւն, բոլորք. խոխ. де́рево въ оди́нъ о. ծառ, որ խոտել կարելի է. **-хва́тываніе** չ. գրկելը, խոտելը. **-хва́тывать**, -хвати́ть ն. 1, գըրկել, խոտել, պատել. де́рево э́то такъ то́лсто, что двое не мо́гутъ его́ о—ти́ть; пла́мя обхвати́ло всё зда́ніе բոցը պատեց ամբողջ շինութիւնը. 2, շրջապատել. **-ся** 1, փ-խ-տ. միմեանց գրկել, փարիլ, խոտել, միմեանց հետ գրկախառնուիլ. 2, չ. սխալմամբ ուրիշ բան վերցնել։

Обхло́‖паніе չ. շարունակ շրխկացնելով (դուռը) կամ չեպելով (մտրակը) մաշելը, փչացնելը. **-пать** ո. Обхло́пывать; **-пываніе** ո. Обхло́паніе; **-пывать**, -пать ն. շարունակ շրխկացնելով (դուռը) կամ չեպելով (մըտրակը) մաշել, փչացնել։

Обходи́тель‖но մ. քաղցրութեամբ, քաղաքավարութեամբ. **-ность** է. քաղցրութիւն, վարեցողութիւն, քաղաքավարութիւն. **-ный** ած. քաղցրաբարոյ, հեզահամբոյր, վարեցող, քաղաքավարի։

Обхо‖ди́ть (-хожу́ -хо́дятъ; հրմ. обходи́), обха́живать, обойти́ ն. 1, շրջել, մանգալ[ով տեսնել, այցելել, մատուցանել եւն]. о. вокру́гъ до́ма տան շուրջը պտտել. я обходи́лъ весь го́родъ, что́бы найти́ его́; онъ всѣ углы́ обошёлъ նա բոլոր անկիւնները, բոլոր ‘քունջերը‘, ծակուծուկերը ման է եկել. обха́живаю знако́мыхъ ծանօթներիս այցելում եմ. о. всѣхъ госте́й բոլոր հիւրերին [կերակուր, խմելիք] մատուցանել, մատակարարել. 2, շրջելով, պտոյտ անելով քամակն ընկնել. о. медвѣ́дя въ берло́гѣ արջին որջում պաշարել. о. непрія́теля թշնամուն շրջապատել, շրջափակել, պաշարել. 3, տալ անցկենալ, ուշադրութիւն չդարձնել. о. зако́ны օրէնքների վերայ ուշադրութիւն չդարձնել. о. кого́ награ́дою վարձատրելիս մէկի վերայ ուշադրութիւն չդարձնել, մէկին առանց վարձատրութեան թողնել. о. кого́ въ завѣща́ніи մէկին կտակի մէջ չյիշել. 4, кого́, что առանց մէկի, առանց մի բանի կառավարուիլ, ‘եօլա գնալ‘. э́того дѣ́ла не обойти́ այդ բանն անհրաժեշտ է. хлѣ́ба не обойдёшь առանց հացի չէ կարելի կառավարուել, ‘եօլա գնալ‘. обойдя́ его́ есть лю́ди առանց նորան էլ կարելի է ապրել, միայն նա չէ, ուրիշ մարդիկ էլ կան. 5, кого́ մէկին տալ անցկենալ, մէկի առաջը կտրել. э́тотъ учени́къ обошёлъ всѣхъ това́рищей այս աշակերտը բոլոր ընկերների առաջը կտրեց, բոլոր ընկերներին գերազանցեց. его́ не обойдёшь ա, նորա յետեից չէ կարելի հասնել. բ, առանց նորան չէ կարելի ‘եօլա գնալ‘. գ, նա խաբուող պտուղ չէ. 6, խաբել. его́ обошли́; 7, խուսափել. онъ обошёлъ э́ту тру́дность; **-ди́ться**, обойти́сь չ. 1, безъ кого́, чего́ առանց մէկի, մի բանի կառավարուել, ‘եօլա գնալ‘. безъ пи́щи нельзя́ обойти́сь; я́ и безъ него́ обойду́сь; 2, նստել (արժենալ). домъ обошёлся ему́ о́чень до́рого տունը նորան շատ թանկ նստեց. 3, ընտելանալ, վարժուել. онъ обошёлся о́коло э́того дѣ́ла նա այդ բանի մէջ վարժուել է. 4, съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ վարուել. онъ обхо́дится гума́нно со свои́ми подчинёнными; о. ду́рно съ прислу́гою; 5, ռմկ. ‘ծանրանալ‘, յղիանալ (անասունի մասին). кобы́ла, коро́ва обошла́сь, обходи́лась; **-дный** ած. շրջող, պտոյտ անող. о—ая стра́жа շրջուն պահակախումբ. о—ая доро́га ծուռ, պտոյտ անող ճամբայ. **-дъ** ա. 1, շրջելը, շուրջանակի, բոլորքից անցնելը, պըտոյտ. о. до́ктора по пала́тамъ госпита́ля; о. медвѣ́дя въ берло́гѣ արջին որջի մէջ պաշարելը. 2, հսկելու, հսկողութեան տեղ, տարածութիւն, սահման. путево́й о. հսկողութեան յանձնուած ուղեմաս. շրջան. 3, [շրջուն, հետիոտն] պահակախումբ, գիշերապահներ. ночно́й о.; дозо́рный о.; 4, ծուռ, պտոյտ անող ճամբայ. прямо́й доро́гой нѣтъ прохо́да, на́до дѣ́лать о.; 5, քամակն անցնելը (թշնամու). **-жде́ніе** չ. 1, շրջելը, պտոյտ անելը, բոլորքից չորս կողմից անցնելը. 2, վարեցողութիւն. у него́ ла́сковое, прія́тное о.

Об‖чеса́ніе չ. շուրջանակի սան(տ)րելը. **-чеса́ть** (-шу́ -че́шутъ; -ши́), **ся** ո. Обчёсывать, ся; **-чёска** է. շուրջանակի սան(տ)րում։

Об‖че́сть (обочту́ -чту́тъ; անց. обчёлъ обочла́, о́; -чти́), **ся** ո. Обсчи́тывать, ся.

Об‖чёсываніе ո. Обчеса́ніе; **-чёсывать**, -чеса́ть ն. 1, շուրջանակի սան(տ)րել. 2, [սանրելով] մաքրել. 3, ճանկռտել. о тѣ́ло; **-ся** ա-ն-տ. 1, մաքուր սան(տ)րուիլ. 2, ճանկռտուիլ։

Об‖чётъ ա. 1, համարելիս, հաշուելիս պատահած սխալ, թիւրիմացութիւն։

Обчешу́ ո. Обчеса́ть.

Обчи́‖стить (-щу -стятъ), **ся** ո. Обчища́ть, ся; **-стка** է. մաքրում, սրբում. **-ща́ть**, -стить ն. մաքրել, սրբել. չորս կողմից, երեսից սրբել, մաքրել. **-ся** ա-ն-տ. սրբուիլ, մաքրուիլ. **-ще́ніе** չ. մաքրելը, սրբելը։

Обшанцова́ть (-цу́ю -ютъ) ն. (զինմ.) շուրջանակի ամրացնել (բանակը)։

Обша́‖риваніе չ. ամէն տեղ որոնելը, տակնուվրայ անելը (շօշափելով). **-ривать**,

-рить (-рю -рятъ) *չ.* *ամէն տեղ որոնել, տակնուվրայ անել (շօշափելով)։*

Обша́р‖кать, -кивать *չ.* **1**, *քանդել, տրորել, մաշել.* *о. чью передню́ю *մէկի շէմքը մաշել, ստորաքարշութեամբ աշխատել մէկի շնորհքը շահել.* **2**, *քաշել (կտաւատի թելերը).* **3**, *մաշել (շորերը).* **-ся** *անդ.* **1**, *մաշուիլ, քըքրուիլ.* **2**, *քչուչլին, քչուչ անելուն ընտելանալ (հաւի մասին)։*

Обши‖ба́ть, -би́ть (-бу́ -бу́тъ; *անց.* -бъ -бла, о) *չ.* *կտրել (դարկելով), ‘թայնել‘։*

Обши́вка *է.* *մի տեսակ նաւակ, մակոյկ։*

Об‖шива́ніе *չ.* *տ.* Обши́вка 1; **-шива́ть**, -ши́ть *չ.* **1**, *շուրջը, բոլորքը կարել (օր. ժանեակ, ‘հաշիա‘).* **2**, кого́ *մէկի համար շորեր, ճերմակեղէն կարել, պատրաստել, մէկին շորեղէն, ճերմակեղէն հայթայթել.* мать сама́ обшива́етъ дѣте́й *մայրն ինքն է իր երեխաների համար շորեր կարում.* я кормлю́ его́ и обшива́ю *ես նորան կերակրում և հագուստ եմ տալիս.* **3**, *երեսից, վրան տախտակ կպցնել, տախտակել.* **4**, *կարել (արդանքրեղէնը).* **-ся** **1**, *անդ.* *իր համար շորեր, ճերմակեղէն հայթայթել.* **2**, *չ.* *սխալ կարել.* **-ши́вка** *է.* **1**, *շուրջը, բոլորքը կարելը (օր. ժանեակ, ‘հաշիա‘). տախտակելը, երեսից, վրայից տախտակներ կպցնելը.* **2**, *զգեստի շուրջը կարած բան, բոլորք. մի բանի (օր. պատուհանի) վրան, երեսին դրած տախտակ.* **3**, *սխալ, վրիպակ (կարելու ժամանակ).* **-шивно́й** *ած.* **1**, *վրան կարելու, դնելու, կպցնելու.* о—ы́я до́ски [*օր. պատուհանի*] *վրան դնելու, կպցնելու տախտակներ.* **2**, *վրան, բոլորքը կարած, վրան դրած, կպցրած, վրան քաշած.* **-ши́вочка** *նւզ.* *տ.* Обши́вка 2; **-ши́вочный** *ած.* обшивка-*ի.* **-ши́въ** *ա.* *պատիկ, կարովի նաւակ, մակոյկ (որի մասերը ուռենու ճիւղերով միմեանց հետ ամրացրած են)։*

Обши́р‖ность *է.* *ընդարձակութիւն, լայնածաւալ.* **-рный** *ած.* *ընդարձակ, լայն, լայնածաւալ (դաշտ, ծով, տէրութիւն ևլն).* о—ыя свѣдѣнія; о—ыя позна́нія; о. кругъ дѣйствія.

Об‖ши́тіе *չ.* *տ.* Обши́вка 2; **-ши́ть** (обошью́ -ю́тъ; *հրմ.* обше́й), **ся** *տ.* Обшива́ть, ся. [*լորք (մնւդ. թերթի), թերթածալը։*

Обшла́гъ, á *ա.* (*գերմ.*) *ծալուածք, բո-*

Обще *մ.* *միասին, հանրութեամբ։*

Обще‖арме́йскій *ած.* *ընդհանուր զօրաբանակի[ն յատուկ].* о. мунди́ръ; **-досту́пность** *է.* *հանրամատչելիութիւն.* **-досту́пный** *ած.* *հանրամատչելի.* **-жи́тель** *ա.* *միաբան, վանական եղբայր, վարդապետ.* **-жи́тельница** *է.* *միաբանուհի, կոյս.* **-жи́тельный** *ած.* **1**, *հանրային, հասարակական, ընկերական.* **2**, *վարեդող, հաշտ.* **-жи́тельство**, **-жи́тіе** *չ.* **1**, *հանրային, հասարակական կեանք.* **2**, *հանրակեցարան (ուսանողների).* **-извѣ́стность** *է.* *հանրային ծանօթութիւն.* привести́ въ о. *հանրութեանն յայտնել, ծանուցանել.* **-извѣ́стный** *ած.* *հանրածանօթ.* **-наро́дный** *ած.* *հանրազգային. համազգային.* о—ое пра́во.

Обще́ніе *չ.* **1**, *հաղորդակցութիւն. յարաբերութիւն.* **2**, *եկղ.* *տուլք, ողորմութիւն.* свято́е о. *սուրբ հաղորդութիւն։* [*կրթական։*

Общеобразова́тельный *ած.* *հանրա-*

Общеполе́з‖ность *է.* *հանրային օգուտ, օգտակարութիւն, հանրային շահաւէտութիւն.* **-ный** *ած.* *հանրօգուտ, հանրութեան համար օգտակար, օգտաւէտ, շահաւէտ։*

Обще‖поня́тность *է.* *հանրութեանը, բոլորին հասկանալի լինելը.* **-поня́тный** *ած.* *բոլորին, հանրութեանը հասկանալի.* **-при́знанный** *ած.* *ընդհանուրից ճանաչուած, ընդունուած.* **-при́нятый** *ած.* *հանրութիւնից, բոլորից ընդունուած.* **-распространённый** *ած.* *հանրութեան մէջ տարածուած, ընդհանրացած։*

Обще́ствен‖никъ *ա.* **-ница** *է.* *համայնքի, հասարակութեան անդամ այր, կին.* **-ность** *է.* *հանրականութիւն, հասարակականութիւն.* **-ный** *ած.* *հանուր, հանրական, հասարակական.* о—ое бла́го; о—ая жизнь; о—ыя до́лжности; о—ая безопа́сность.

О́бщество *չ.* **1**, *ընկերութիւն, միութիւն, կապակցութիւն.* благотвори́тельное о́.; о́. для призрѣ́нія бѣ́дныхъ *աղքատախնամ ընկերութիւն.* о́. взаи́мнаго креди́та *փոխադարձ վարկի ընկերութիւն.* акціоне́рное о́. *բաժնետիրական ընկերութիւն.* о́. учёныхъ, учёное о́.; **2**, *դասակարգ.* крестья́нское, мѣща́нское, гражда́нское, о́.; дворя́нское о́.; **3**, *համքորութիւն.* реме́сленное, купе́ческое о́.; **4**, *հասարակութիւն. շրջան.* блестя́щее о́.; **5**, *հասարակութիւն, համայնք.* се́льское, городско́е о́.; *подо́нки о́—а *հասարակութեան ստորին խաւերը, դասերը։*

Общеуважа́емый *ած.* *հանրութիւնից յարգուած։*

Общеупотреби́тель‖ность *է.* *ընդհանուր, հանրական գործածութիւն.* **-ный** *ած.* *հանրութեան մէջ գործածական, բոլորից գործածուող։* [*կային։*

Общечеловѣ́ческій *ած.* *հանրամարդ-*

О́бщи‖на *է.* **1**, *համայնք.* **2**, *ընկերութիւն, միութիւն (բարեգործական նպատակով).* о́. сестёръ милосе́рдія *գթութեան քոյրերի ընկերութիւն.* **-нный** *ած.* *համայնական, համայնքի.* [*բարեգործական*] *ընկերութեան։*

Общи‖па́ніе *չ.* *փետելը (հաւը). քաղելը, պոկոտելը.* **-па́ть** (-плю́ -щи́пятъ; *հրմ.* общипли́) **ся** *տ.* Общи́пывать, ся; **-пыва́ніе** *տ.* Общипа́ніе; **-пывать**, -па́ть *չ.* *փետել, փետատել (հաւը). [շուրջանակի] քաղել, պոկոտել.* *о. кого́ *մէկին պոկել, թալանել (օր. թղթախաղի մէջ).* **-ся** *անդ.* *իր փետուրները կտցահարել, մաքրել (թռչունների մասին). քաշել, քաշկռտել (իր շորը)։*

Общи́тель‖ность *է.* *բացութիւն (սրտի).* **-ный** *ած.* *սիրտը բաց, զրուցասէր, անկեղծ։*

О́б‖щій *ած.* *ընդհանուր, հանրական, -րային, հասարակական.* на о́—ее иждиве́ніе, о́—имъ иждиве́ніемъ *հանրային ծախսով.* о́—ее бла́го *հանրական, հասարակական բարիք.* о́—ее мнѣ́ніе; о́. столъ *հանրական սեղան.* у меня́ съ нимъ нѣтъ ничего́ о́—аго *ես նորա հետ ոչինչ առնչութիւն չունիմ.* о́. знамена́тель *թւբ.* *ընդհանուր յայտարար.* о́—ая су́мма; о́—аго ро́да *քերկ.* *հասարակական սեռի.* **-щникъ** *ա.* **-щница** *է.* **1**, *անդամ, մաս-*

նակից այր, կին. **2**, ընկերակից, հաւատակից, դաւանակից. **-щность** է. հանրութիւն, ընդհանուր, հասարակաց լինելը. о́. интере́совъ; о́. иму́щества; о́. пра́въ; о́. карти́ны պատկերի ընդհանուր տպաւորութիւնը:

Объ, о́бо տ. О- նխդ.

Объего́ри‖ваніе չ. սրիկայաբար խաբելը. **-вать** ն. ռմկ. սրիկայաբար խաբել. պլոկել, թալանել. объего́ренный плута́ми.

Объеди‖не́ніе չ. միացում, միացնելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. միացնել, միաւորել:

Объе‖кти́вность է. **1**, անաչառութիւն, անկողմնակալութիւն. **2**, առարկայականութիւն. **-кти́вный** ած. **1**, անաչառ, անկողմնակալ. **2**, առարկայական. **3**, դիտողութեան առարկայի. **-кти́въ** ա. (լտ.) օբեկտիվ (դիտակի ծայրի ապակին, որ դարձրած է դէպի դիտողութեան առարկան). **-ктъ** ա. առարկայ (որի մասին խօսք, խնդիր կայ):

Объ‖ё́мистый ած. մեծածաւալ, մեծ ծաւալ, մեծ բովանդակութիւն ունեցող. **-ёмлемость** է. բովանդակելիութիւն, պարունակելիութիւն. **-е́млющій** ած. շատ պարունակող, շատ բովանդակող. **-ёмъ** ա. **1**, բովանդակութիւն, պարունակութիւն, ծաւալ. тѣла́ одина́ковой тя́жести, но разли́чнаго о—а; о. ша́ра; **2**, շրջապատ:

Объи́грывать տ. Обы́грывать.

Объизъя́нить, ся տ. Изъя́нить, ся.

Объ‖има́ть, -я́ть ն. **1**, տ. Обнима́ть; **2**, հաւաքել (պտուղներ):

Объи́ндевѣть չ. շուրջանակի եղեամակալել, եղեամով պատուել, ծածկուել. «оберву́лъ своё уже́ объи́ндевѣвшее до брове́й лицо́».

Объинозе́миться (-млюсь -мятся) անդր. հնգն. օտար երկրի սովորութիւններն ընդունել, հայրենիքը մոռանալ, հայրենամոռաց դառնալ:

Объѣ‖да́ла, -да́ло հ-ր. **-да́льщикъ** ա. շատակեր, որկրամոլ. պորտաբոյծ. **-да́ніе** չ. **1**, կրծելը. **2**, ուտելը, փչացնելը. **3**, ձրիակերութիւն, պորտաբուծութիւն. **4**, շատակերութիւն, որկրամոլութիւն. **-да́ть**, -сть ն. **1**, կրծել (օր. ոսկորը). вода́ бе́регъ объѣда́етъ ջուրը դետափը քանդում է. **2**, ուտել, փչացնել (ուտիչ նիւթերի մասին). **3**, кого́ մէկին 'ուտել', մէկի հաշուով ապրել. о. и опива́ть кого́ մէկի հաշուով ուտել ու խմել, մէկի 'տունը քանդել' (ձրիակերութեամբ). **4**, ուտելու մէջ յաղթել, գերազանցել. **-ся** անդր. **1**, կշտանալ, յագենալ, վայելչութիւն զգալ (ուտելուց). **2**, ագահաբար, որկրամոլութեամբ ուտել, 'լափել'. о. плодо́въ այնքան պտուղներ ուտել, որ 'տրաքուել'. **-де́ніе 1**, տ. Объѣда́ніе; **2**, վայելք, մեծ բաւականութիւն. э́то про́сто о. այդ կատարեալ վայելք է, խիստ ախորժահամ, քմապարար է. **-дки** ա. յ. կրճատանք, մնացորդներ:

Объѣ́ду տ. Объѣ́хать.

Объѣ‖зди́ть (-зжу -здятъ) տ. Объѣзжива́ть և Объѣзжа́ть II; **-здка** է. **1**, շրջելը (ձիով, կառքով). **2**, վարժեցնելը (խամ ձիուն). **-здно́й** ած. շրջող, շրջագայող (ձիով). о—а́я стра́жа; շրջելու, շրջագայելու (ձիով). Объѣздно́й, о́го ա. կմ **-здчикъ** ա. ձիաւոր պահապան, 'չափար'. пограни́чный о. ձիաւոր սահմանապահ. лѣсно́й о. ձիաւոր անտառապահ. тамо́женный о. մաքսատան վերայ հսկող ձիաւոր. **-зжа́ть I.** (-хать) ն. 1, [ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով, նաւով] շրջել. շուրջանակի ման գալ. о. на кора́блѣ; о всѣхъ знако́мыхъ շրջելով բոլոր ծանօթներին այցելել. 2, кого́ [կառք, ձի նստած] մէկին յաղթել, մէկի առաջը կտրել, մէկին տալ անցկենալ. мы объѣ́хали ихъ у са́маго го́рода; о. на кривы́хъ (огло́бляхъ) խորամանկութեամբ խաբել. 3, [ձիով, կառքով, նաւով] շրջել, ման գալ, պտտել (տեղեր երկիրներ). онъ объѣ́халъ мно́гія зе́мли; 4, շրջապատել, շրջափակել, պաշարել. ко́нница объѣ́хала непрія́тельскую пѣхо́ту; **II.** (-здить) ն. 1, նստեցնել (նոր բացած ճանապարհը). 2, վարժեցնել, արշաւին ընտելացնել (խամ ձիուն). 3, ամէն տեղ շրջել, ման գալ, ճանապարհորդել (ձիով, կառքով, երկաթուղով). **-зжива́ніе** չ. **1**, շրջելը (ձիով, կառքով). **2**, նստեցնելը (ճանապարհը). **3**, վարժեցնելը (խամ ձիուն). **-зжива́ть**, -здить տ. Объѣзжа́ть, -здить; **-зжі́й** ած. ծուռ, պտոյտ անող. о—ая доро́га; объѣзжі́й, аго ա. տ. Объѣ́здчикъ.

Объ‖ѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -ѣдя́тъ; հրմ. объѣ́шь), **ся** տ. Объѣда́ть, ся; **-ѣ́хать** (-ѣ́ду -ѣ́дутъ; հրմ. объѣзжа́й) տ. Объѣзжа́ть I.

Объя‖ви́тель ա. **-ви́тельница** է. յայտնող, յայտարարող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -я́вятъ) տ. Объявля́ть; **-вка** է. **-вле́ніе** չ. **1**, յայտարարութիւն. газе́тное о.; о. о торга́хъ, о несостоя́тельности; **2**, յայտնելը, յայտարարելը. о. войны́ պատերազմ յայտնելը. **-вленный** բյ. ած. յայտնած, յայտարարած. **-вля́ть**, -ви́ть ն. յայտնել, յայտարարել. о. всенаро́дно հրապարակաւ յայտնել, յայտարարել. о. войну́ պատերազմ յայտնել. о. о своёмъ согла́сіи на что յայտնել իր համաձայնութիւնը մի բանի մասին. о. кого́ несостоя́тельнымъ մէկին անկարող, սնանկացած, 'կոտր ընկած' յայտարարել:

Объягни́ться տ. Ягни́ться.

Объяде́ніе չ. շատակերութիւն. որկրամոլութիւն:

О́бъярь է. մի տեսակ փայլուն կերպաս, վիտակ:

Объяса́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. մուշտակային (մուշտակներով վճարելի) հարկ դնել, նշանակել:

Объ‖ясне́ніе չ. բացատրութիւն, մեկնութիւն. о. дѣ́ла; о. въ любви́ սիրային խոստովանութիւն. тре́бовать отъ кого́ о—ія մէկից բացատրութիւն պահանջել. **-ясни́тель** ա. **-ясни́тельница** է. բացատրող, մեկնիչ այր, կին. **-ясни́тельный** ած. բացատրական, մեկնական. о—ыя примѣча́нія; **-ясни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ясня́ть** ն. բացատրել, մեկնել, լուսաբանել. о. дѣ́ло, вопро́съ; о. смы́слъ зако́на; **-ся 1**, անդր. իր միտքը յայտնել, բացատրել. онъ хорошо́ объясня́ется; нѣмы́е объясня́ются зна́ками; о. въ любви́ իր սէրը խոստովանել. **2**, փոխդ. միմեանց հետ մտքերի փոխանակութիւն ունենալ, խօսակցել. о. на слова́хъ.

Объ‖я́тіе չ. **1**, գրկում, գրկելը, 'խառնելը'. **2**, объя́тія յ. գիրկ. онъ упа́лъ безъ чувствъ въ его́ о—ія; держа́ть кого́ въ о—іяхъ; **-я́тность** է. **1**, տարածութիւն, ծաւալ. **2**, գրկելիութիւն, կարելիութիւն գրըկուելու, 'խառնուելու'. **3**, ըմբռնելիութիւն, հասկանալիութիւն. **-я́тный** ած. **1**, գրկելի, 'խառնելի'. **2**, ըմբռնելի, հասկանալի. **-я́ть** (объе́млю -лютъ) տ. Обыма́ть և Обнима́ть; у́жасъ объя́лъ его́; пла́мя объя́ло весь домъ.

Обыва́те‖ль ա. բնակիչ (գիւղի, քաղաքի). **-льница** է. բնակիչ, բնակչուհի (գիւղի, քաղաքի). **-льскій** ած. բնակչի, բնակիչների. о—ая книга բնակամատեան։

Обы‖гра́ніе չ. **1**, մշակում, մշակելը, լաւացնելը (երաժշտական գործիքը, երկար գործածելով). **2**, տանելը (խաղի մէջ). **-гра́ть** տ. Обы́грывать; **-грыва́ніе** տ. Обыгра́ніе; **-грыва́ть**, -гра́ть ն. **1**, մշակել, լաւացնել (երաժշտական գործիքը, երկար գործ ածելով). **2**, գերազանցել (խաղի մէջ). **3**, տանել (խաղի մէջ). онъ всѣхъ обы́грываетъ նա բոլորից էլ տանում է։

Обы‖дёнка է. մի օրում շինած եկեղեցի Ռուսաստանում. **-(ы́)дённо** մ. **1**, մի օրում, մի օրուայ ընթացքում. **2**, (սխալ, բայց յաճախ) սովորաբար. **-(ы́)дённый** ած. **1**, միաժամանակ, մի օրուայ. о. путь; **2**, (սխալ, բայց յաճախ) առօրեայ, սովորական։

Обызъя́нить տ. Объизъя́нить.

Обы‖ка́ніе չ. սովորելը, ընտելանալը. **-ка́ть**, -кнуть չ. սովորել, ընտելանալ, **-клый** բյ. ած. սովորած, ընտելացած։

Обыкнове́‖ніе չ. սովորութիւն. входи́ть въ о. սովորական դառնալ. по своему́ о—ію ըստ իւր սովորութեան. у него́ о. спать по́слѣ обѣ́да; **-нно** մ. սովորաբար. **-нность** է. սովորական լինելը. **-нный** ած. **1**, սովորական. **2**,* պարզ, հասարակ. о. сме́ртный.

Обы́кнуть տ. Обыка́ть.

Обыма́‖ніе, -ть տ. Обнима́ніе, -ма́ть.

Обы‖ска́ніе տ. Обы́скиваніе; **-ска́ть** (-ыщу́ -ы́щутъ; հրմ. -обыщи́) տ. Обы́скивать; **-скиваніе** չ. խուզարկելը, -զարկում. **-скивать**, -ска́ть ն. **1**, խուզարկել. полиція обыска́ла весь домъ; **2**, որոնելով, փնտռելով գտնել, բացել. о. во́ра; **-скно́й** ած. խուզարկութեան. -(о́б-)**скъ** ա. **1**, խուզարկութիւն. произвести́ дома́шній о́.; **2**, հարցուփորձ (դատական). **3**, տ. Обыска́ніе.

Обы́‖чай ա. սովորութիւն. по мѣ́стному о—ю ըստ տեղական սովորութեան. во вся́кой землѣ́ свой о—и; же́нскій о. — слеза́ми бѣдѣ́ помога́ть; **-ча́йно** մ. սովորաբար. **-ча́йный** ած. **1**, սովորական դարձած. սովոր, փորձուած. **2**, քաղաքավարի, պատրաստակամ. **-чли́вый** ած. **1**, տ. Упря́мый; **2**, տ. Обыча́йный 2; **-чно** մ. սովորաբար. **-чный** ած. սովորական. о—ое пра́во.

Обы́‖щикъ ա. **1**, հետախուզող. **2**, հնց. խուզարկու ոստիկան. **-щу́** տ. Обыска́ть.

Обью́ տ. Обви́ть.

О́бья‖рь է. արծնած (ուժեղ նիւթերով նաշխած) թան. вытравля́я жесть сла́быми кисло́тами, получа́ютъ о́.; **-ри́нный** ած. արծնած, նաշխաւոր կտորից։

О́бъ տ. 'Оба.

Обѣ‖га́ніе չ. **1**, շուրջանակի վազելը, վազելով մի բանի շուրջը պտտելը. **1**, մէկի առաջը կտրելը (վազելիս). **-(обѣ)га́ть I.** (-га́ть -жа́ть) ն. 1, այս կողմ այն կողմ, դէս ու դէն վազել, շրջել. 2, վազելով պտոյտ անել. 3, պտոյտ անել (ծուռ ճամբայով). 4, խուսափել, խոյս տալ (վատ շրջանից). 5, վազելիս մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել. **II.** (-га́ть -(ѣ́)гать) ն. վազելով շրջել, ման գալ, տեսնել. я обѣ́галъ всѣ у́лицы, всѣ ла́вки; **-(ѣ́)гаться** չ. **1**, վազին, վազելուն ընտելանալ. առանցքին (սռնուն) ընտելանալ, սկսել հեշտութեամբ գլորուիլ (նոր անուի մասին). **2**, 'ծանրանալ', 'ցուլ գալ' (անասուններին մասին)։

Обѣ́‖дать, отоб—, չ. ճաշել, ճաշ ուտել, ճաշահաց ուտել. оста́ться у кого́ о. մէկի մօտ ճաշի մնալ. онъ никогда́ до́ма не обѣ́даетъ; **-денный** ած. **1**, ճաշի, ճաշահացի. о. столъ; о—ое вре́мя; **2**, պատարագի. **-децъ**, дца ա. նւզ. պատիկ, թեթև ճաշ, ճաշահաց. **-дница** է. ճաշու ժամերգութիւն փոխանակ պատարագի. **-дній** տ. Обѣ́денный.

Обѣ‖днѣлый բյ. ած. աղքատացած. **-днѣ́ніе** չ. աղքատանալը. **-днѣ́ть** չ. աղքատանալ, չքաւորիլ։

Обѣ́дня է. պատարագ. служи́ть обѣ́дню պատարագ անել։

Обѣ́дъ ա. **1**, ճաշ, ճաշի ժամանակ, կէսօր. **2**, ճաշ, ճաշահաց. зва́ный о. հրաւիրաճաշ. пе́редъ о—омъ ճաշից (ճաշելուց կամ կէսօրից) առաջ. по́слѣ о—а ճաշից (ճաշելուց կամ կէսօրից) յետոյ. пришли́ го́сти на о. ճաշի հիւրեր են եկել. звать, проси́ть на о., приглаша́ть къ о—у ճաշի հրաւիրել. за о—омъ ճաշին, ճաշելիս, ճաշի ժամանակ. онъ мно́го ѣстъ за о—омъ; я заста́лъ его́ за о—омъ; я былъ на э́томъ о—ѣ այդ ճաշին ես ներկայ էի։

Обѣ‖жа́ніе տ. Обѣга́ніе; **-жа́ть** (-гу́ -жи́шь -гу́тъ; հրմ. обѣги́) տ. Обѣга́ть I.

Обѣ‖ле́ніе, -лива́ніе չ. սպիտակացնելը (շուրջանակի). **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -бѣ́лятъ), -ля́ть ն. **1**, շուրջանակի սպիտակացնել (օր. կաւճով). **2**, հնց. հարկերից, տուրքերից ազատել. **3**,* անմեղ դուրս բերել, արդարացնել. **-лка** է. տ. Обѣ́ливаніе; **-льный** ած. հարկերից, տուրքերից ազատ. **-ля́ть** տ. Обѣ́ливать.

Обѣру́кій ած. երկու ձեռքով էլ յաջողակ, երկու ձեռքով էլ աշխատող։

Обѣ́‖тникъ ա. **-тница** է. ուխտադիր եղած այր, կին. **-тный** ած. ուխտած, ուխտադրութեան. **-това́ніе** չ. խոստանալը, ուխտելը։ **-то́ва́нный** բյ. ած. ածշ. խոստացած (-ցեալ), ուխտած. о—ая земля́ խոստացեալ [կամ աւետեաց] երկիր. **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. խոստանալ, ուխտել. **-тъ** ա. խոստում, ուխտ. дать о. ուխտել։

Обѣ‖ща́ніе չ. խոստանալը, խոստում. вы́полнить да́нное о.; **-(ѣ́)ща́нникъ** ա. ուխտեալ միաբանուոր. **-(ѣ́)ща́нница** է. ուխտեալ միաբանուհի. **-ща́тель** ա. **-ща́тельница** է. մի բան խոստացող, խոստում անող այր, կին. **-ща́ть** ն. խոստանալ. ուխտել. онъ

не мно́го обѣща́етъ նորանից շատ բան չէ կարելի սպասել. кля́твенно о. երդմամբ ուխտել. **-ся** անդր. խոստում տալ, խոստանալ. обѣша́лся, продался́ մարդ իւր խոստումը պէտք է կատարէ։

Обя‖жу́ ա. Обяза́ть; **-за́ніе** չ. 1, պարտաւորեցնելը. 2, կապիչ, մի բան կապելու թել. **-занность** է. պարտականութիւն, պարտաւորութիւն. служе́бная о. պարտաւորութիւն, որ մարդուս վերայ իւր պաշտօնը դնում է. э́то не лежи́тъ на мое́й о—и այդ իմ պարտականութիւնը չէ. **-занный** բյ. ած. պարտաւորուած, կապուած. **-за́тельность** է. 1, պարտաւորեցուցիչ լինելը. 2. սիրալիրութիւն, յօժարակամութիւն, պատրաստակամութիւն. **-за́тельный** ած. 1, պարտաւորեցուցիչ, ստիպողական. о—ая си́ла догово́ровъ; 2, սիրալիր. պատրաստակամ, յօժարակամ. **-за́тельство** չ. պարտաւորութիւն, պարտականութիւն. пи́сьменное о. պարտաւորութեան գիր. побо́чное о. կողմնակի պարտաւորութիւն. **-за́ть** (-жу́ -бя́жутъ; հրմ. обяжи́), **ся** ա. Обя́зывать, ся; **-зыва́ніе** ա. Обяза́ніе 1; **-зыва́ть**, -за́ть ն. պարտաւորեցնել, վրան պարտք, պարտականութիւն դնել. слу́жба обя́зываетъ; онъ ему́ мно́гимъ обя́занъ նա նորան շատ բանով պարտական է. вы меня́ э́тимъ о́чень обя́жете; **-ся** անդր. պարտաւորուիլ, իւր վերայ պարտիք, պարտաւորութիւն առնել. о. кругово́ю пору́кою փոխադարձ երաշխաւորութեամբ պարտաւորուիլ։

Обя́зь է. գինափոխ (ոսկի վերայից)։

Ова́‖лъ ա. (լտ.) ձուաձև շրջան. **-льность** է. ձուաձևութիւն. **-льный** ած. ձուաձև։

Ова́ція է. (լտ.) մեծարանք, մեծարական [ցոյց (հրապարակական)։

Овдовѣ́‖лый բյ. ած. այրիացած, այրի դարձած. **-ніе** չ. այրիանալը, այրի դառնալը. **-ть** չ. այրիանալ, այրի դառնալ (թէ կնոջ և թէ մարդու մասին)։

Овель‖мо́женіе չ. իշխանացնելը, իշխան դարձնելը. **-мо́жить** (-жу -жатъ) ն. իշխանացնել, իշխան, մեծ դարձնել. **-ся** անդր. իշխանանալ, իշխան դառնալ, իշխանական սովորութիւններ ընդունել։

Овё(е́)нъ, овна́ ա. եկ. սլ. 1, խոյ, 'դոչ'. 2, աստղբ. Խոյ. 3, խոյ, բաբան, պարսպակործան մեքենայ (հների)։

Ове́р‖шивать, -шить (-шу -шатъ) ն. թեք չինել, յօրինել (գլխի գլուխը). **-шка** է. թեք չինելը, յօրինելը (գլխի գլուխը). **-шье** չ. գլխի (թեք) գլուխը։

Овёсъ, овса́ ա. բս. Avena sativa, վարսակ (խըրուկ, կուաչուկ). венге́рскій, одногри́вый о., Avena orientalis, արևելեան կամ տաճիկ վարսակ

Ове́‖чій, чья, чье ած. մաքու, [էգ] ոչխարի. о. сыръ; о—ье ста́до; о—ья шу́ба; о. хлѣвъ; о—ья чечеви́ца, բս. ա, Cicer arietinum, բուն սիսեռ (տճ. նուխուտ). բ, Colutea arborescens, ծառաձև պալթակենի. о—ьи рожки́, բս. Ceratonia siliqua, եղջերենի (տճ. քէչի բույնուզու). **-чка** է. նւզ. պստիկ, մատղաշ մաքի, ոչխար։

О‖ви́нецъ, нца ա. նւզ. պստիկ խրձարան, խրձանոց, խրձեր չորացնելու շինութիւն. **-ви́нный** ած. խրձարանի, խրձանոցի. **-ви́нъ** ա. խրձանոց, խրձարան (խուրձ չորացնելու շինութիւն)։

Овла‖дѣва́ніе չ. զօրավ առնելը, տիրելը. **-дѣвать** ա. Овладѣ́ть; **-дѣ́ніе** չ. զօրավ առնում, տիրում. **-дѣ́ть**, -дѣва́ть ն. кѣмъ, чѣмъ մի բան զօրավ առնել, մէկին, մի բանի զօրավ տիրել, ակրանալ, մի բան գրաւել. о. го́родомъ; о. око́помъ; о. чьимъ внима́ніемъ մէկի ուշադրութիւնը գրաւել. любо́вь овладѣ́ла его́ се́рдцемъ; отча́яніе овладѣ́ло имъ.

Ово‖ди́стый ած. գօրեխաշատ, բոռեխաշատ. **-дно́й** ած. գօրեխի. բոռեխի. **-(о́во)дъ** ա. կնդ. Tabanus bovinus, գօրեխ, բոռեխ, 'բոռ'։

Ово‖щна́я, о́й է. **-щехрани́лище** չ. բանջարանոց, բանջարեղէն, կանաչեղէն պահելու տեղ. **-щни́къ**, а́ ա. **-щни́ца** է. բանջարավաճառ, -ուհի. **-щно́й**, **-(о́во)щный** ած. բանջարեղէնի, կանաչեղէնի. **-(о́во)щъ** ա. **-(о́во)щь** է. բանջարեղէն, կանաչեղէն, խաւարտ. հնց. եւ պտուղ, միրգ։

Овра́‖гъ ա. ձոր, խորոչ (հեղեղատից կտրած). **-жекъ**, жка ա. նւզ, պստիկ ձոր, խորոչ. **-жистый** ած. ձորաշատ, խորոչաշատ. **-жникъ** ա. բս. խոզաբանջար. **-жный** ած. ձորի, ձորա—. խորոչի, խորոչա—։

Ов‖ся́никъ ա. վարսակի հաց. **-ся́ница** է. 1, բս. Festuca, փեստուկ կամ շիւղ(ա)խոտ. 2. ա. Овся́нка; **-ся́нка** է. 1, կնդ. Emberiza hortulana, գրախտապան (թռչնիկ). 2, վարսակի ալիւր, ալտո. **-ся́ный** ած. վարսակի, վարսակա—. о. ко́рень, բս. Tragopogon porrifolius, ոռխատերև սինձ։

Овца́ է. էգ ոչխար, մաքի. о. блеётъ ոչխարը մայում է. *жела́ть, что́бы во́лки бы́ли сы́ты и о́вцы цѣ́лы այնպէս անել, որ ոչ միսն այրուի և ոչ էլ շամփուրը։

Овце‖во́децъ, дца ա. ոչխարաբոյծ, ոչխարապահ. **-во́дство** չ. ոչխարաբուծութիւն, ոչխարապահութիւն. **-во́дъ** ա. Овцево́децъ; **-обра́зный** ած. ոչխարակերպ, ոչխարանման։

Ов‖ча́, ча́ти չ. եկ. սլ. մատղաշ ոչխար. **-ча́рка** է. ոչխարի շուն, հօտի շուն. **-ча́рникъ** ա. ա. Овча́рня; **-ча́рный** ած. ոչխարի փարախի. о—ая соба́ка; **-ча́рня** է. ոչխարի փարախ. **-ча́ръ** ա. 1, ոչխարարած, խաշնարած. ոչխարի հովիւ. 2, ոչխարաբոյծ. **-чи́на** է. [էգ կամ արու] ոչխարի մորթ. о. вы́дѣлки не сто́итъ գործն աշխատանքին չարժէ. **-чи́нишка** նխտ. **-чи́нка** նւզ. ա. Овчи́на; **-чи́нникъ** ա. ոչխարի մորթեր պատրաստող, մշակող, ոչխարի խաղախորդ. **-чи́нный** ած. ոչխարի [մորթի, -թից]։

Овши́‖вить (-влю -вятъ) ն. ոջլոտել, ոջլոտեցնել. **-вѣть** չ. ոջլոտիլ։

Ога́‖дить (-жу -дятъ), **ся** ա. Ога́живать, ся; **-женіе, -живаніе** չ. կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը, 'մուռտառելը'. **-живать**, -дить ն. կեղտոտել, աղտոտել, ապականել, 'մուռտառել'. **-ся** անդր. ինքն իրան աղտոտել, կեղտոտել, ապականել։

Ога́‖рки, овъ ա. յ. հալած բանի մնացորդ, խարամ, կղկղանք. **-рокъ**, рка ա. **-рочекъ**, чка նւզ. այրուած մոմի մնացորդ,

կտոր. о. свѣчки; **-рочный** ած. մոմի մնացորդի, կտորտանքների. о—ыя деньги դրամ, որ գոյանում է վառած մոմերի մնացորդները ծախելուց. **-(ога́)ръ** ա. 1, այրուած բաների (օր. հրդեհի) մնացորդ. խարամ, հալած մետաղի կղկղանք եւն. 2, թխութիւն, արևահարութիւն (մարդուս մարմնի). **-(о́га)рь** է. տ. Ога́ръ 1.

Оги‖ба́ніе չ. 1, տ. Обгиба́ніе; 2, պատելը (շուրջանակի). **-ба́ть**, огну́ть ն. 1, տ. Обгиба́ть; 2, պատել (շուրջանակի), մի բանի շուրջը, մի բանի բոլորքով անցնել. доро́га огиба́етъ го́ру; **-ба́ться** տ. Обогну́ться; **-бъ** տ. Обги́бъ.

Огла́‖вить (-влю -вятъ) տ. Оглавля́ть; **-віе** ճրտրպ. խոյակ. **-вле́ніе** չ. 1, ցանկ դնելը. 2, ցանկ. **-(о́г-)вль** է. գլխափոկ (ձիու սանձի). **-вля́ть**, -вить ն. ցանկ դնել:

Огла́дить (-жу -дятъ) տ. Огла́живать.

Огла́‖дываніе չ. (շուրջանակի) կրծելը, կրծոտելը. **-дывать**, оглода́ть ն. շուրջանակի կրծել, կրծոտել:

Огла́‖же́ніе, -живаніе չ. կոկելը (շուրջանակի). **-живать**, -дить ն. 1, շուրջանակի կոկել, ‘դլոտել‘ (օր. մազերը). 2, кого́ մէկին կողոպտել, պլոկել, թալանել. **-ся** անդր. իր մազերը կոկել, ‘դլոտել‘:

Оглазу́рить տ. Глазу́рить,

Огла‖си́тель ա. հրապարակ հանող, հրապարակաւ յայտնող, յայտարարող. **-си́тельный** ած. հրապարակ հանող, հրապարակաւ յայտարարող. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ; հրմ. огласи́) տ. Оглаша́ть; **-ска** է. հրապարակ հանելը, տարփողում. пусти́ть въ о—у հրապարակ հանել, տարփողել. **-ша́ть**, -си́ть ն. 1, դղրդեցնել, թնդացնել (օդը). ликова́нія оглаша́ютъ во́здухъ; 2, հրապարակ հանել, հրատարակել, հռչակել, հրապարակաւ յայտնել, տարփողել. ամուսնութեան դաշը յայտարարել (եկեղեցում). **-ше́ніе** չ. 1, հրապարակաւ յայտնելը, տարփողում. պսակի, ամուսնական դաշի ծանուցումը, ազդարարութիւնը (եկեղեցում). 2, հրահանգ, հրահանգում (երախայի, նորահաւատի). **-шённый**, аго ա. երախայ, նորահաւատ:

Огло́‖белька նւզ. տ. Огло́бля; **-бельный** ած. կողաքեղու. **-бля** է. կողաքեղի, լըծափայտ (միջաքեղու—ды́шло—կողքերից). не въ свой о—и не впряга́йся (առծ.):

Огло‖да́ніе չ. շուրջանակի կրծելը. **-да́ть** (-жу́ -гло́жутъ; հրմ. огложи́) տ. Огла́дывать; **-дно́й** ած. սովի. о—а́я пора́; **-докъ**, дка, **-дышъ** ա. չորս կողմից կրծած, կրծոտած բան (ոսկոր, հացի կտոր եւն). **-жу́** տ. Оглода́ть.

Огло́‖хлый բյ. ած. խլացած, խուլ, ‘քառ‘ դարձած. **-хнуть** տ. Гло́хнуть 1.

Оглупѣ́ть տ. Глупѣ́ть.

Оглу‖ша́ть, -ши́ть ն. 1, շշմեցնել, խլացնել. 2, խեղդել (ձայնը). **-ше́ніе** չ. շշմեցնելը, խլացնելը. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Оглуша́ть.

Огля́‖дка է. 1, յետ նայելը. съ о—ою զգօնութեամբ, շրջահայեցողութեամբ, զգուշութեամբ. безъ о—и առանց յետ նայելու, անապարանօք. 2, անզգուշութիւն, անշրջանկատութիւն. **-дывать**, -дѣ́ть, -ну́ть ն. 1, ամէն կողմից նայել, դիտել, զննել, о. кого́ съ ногъ до головы́ մէկին ոտից մինչև գլուխ դիտել, զննել. 2, աչքի առնել, շրջանկատել. сра́зу хозя́йства не огля́нешь; **-ся** անդր. յետ նայել. *զգուշանալ. иди́ да огля́дывайся; **-дѣ́ніе** չ. նայելը, դիտելը, զննելը. съ о—ія сытъ не бу́дешь; **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ; հրմ. огляди́) տ. Огля́дывать; **-дѣ́ться** անդր. 1, տ. Огля́дываться: 2, въ чёмъ մի բանի հետ ծանօթանալ, մի բանի խելամուտ լինել. **-ну́ть, ся** տ. Огля́дывать, ся.

Огневи́дный ած. հրակերպ, կրակատեսւ:

Ог‖неви́къ, а́ ա. 1, գայլախազ, հուրհանի քար. 2, տ. Карбунку́лъ; **-не́вица** է. 1, ջերմախտ. 2, բս. Anthemis pyrethrum, ալթիմոն, խզաքող. **-нёвка** է. 1, բոցավառ, կարմիր մորթով աղուէս. 2, սորա մորթը, մուշտակը. **-нево́й** ած. հրի, կրակի. կրակոտ. о—а́я болѣ́знь խիստ մեծ ջերմութիւն, ջերմախտ. о—ы́е глаза́ կրակոտ աչքեր. о—о́е ору́жіе հրազէն:

Огне‖волше́бникъ ա. հրահմայ, կրակով հմայութիւններ անող. **-волше́бство** չ. հրահմայութիւն. **-гада́ніе, -гада́тель** տ. Огневолше́бство, -ше́бникъ; **-гада́тельный** ած. հրահմայութեան, հրահմայական. **-гаси́тельный** ած. հրշէջ, կրակ, հուր հանգցնող, մարող. о—ыя ору́дія; **-дыша́щій, -ды́шущій** ած. հրաշունչ, հուր, կրակ ժայթքող. о—ая гора́ հրաբուխ. **-зра́чный** տ. Огневи́дный; **-мётный** ած. հրձիգ, հուր արձակող. **-мѣ́ръ** ա. ֆիզ. հրաչափ:

Огне́нный ած. 1, հրեայ, հրեղէն, կրակէ, բոցավառ. 2, կրակի պէս կարմիր. 3,* կրակոտ, բոցավառ. о́—ая страсть; о́. нравъ.

Огнено́сный ած. հուր պարունակող:

Огнепокло‖не́ніе չ. կրակապաշտութիւն, հրապաշտութիւն. **-нникъ** ա. կրակապաշտ, հրապաշտ. **-ннический, -нничій** ած. հրապաշտական, կրակապաշտական. **-нничество** չ. կրակապաշտութիւն, հրապաշտութիւն:

Огне‖постоя́нный ած. քիմ. անկէզ, չհալուող. անցնդական, չգոլորշիացող. **-служе́ніе** տ. Огнепоклоне́ніе; **-стрѣ́льный** ած. հրաձիգ, հրաձգութեան. о—ое ору́жіе հրազէն. о—ые припа́сы հրաձգութեան նիւթեր (վառօդ ու գնդակ). **-тѣ́лка** է. կնդ. Pyrosoma, հրամարմին (Պակղամորթներից). **-упо́рный** տ. Огнепостоя́нный; **-цвѣтникъ, -цвѣ́тъ** ա. բս. Melampyrum, կովցորեան:

Ог‖ни́вица է. հրատուփ (որի մէջ պահում են հուրհանը, գայլախազը և աբեթը կմ լուցկին). **-ни́вный** ած. հուրհանի, ‘ուրհանգի‘. **-ни́во** չ. 1, հուրհան, ‘ուրհանգ‘ (պողպատէ ձողիկ, որով գայլախազին զարկելով կայծեր են հանում). 2, լծոնգ. պատնէշակալ գերան. 3, լծոնգ. խառաշապահ փայտ, ձող. 4, պարանակալ գերան (դեսանաւի). **-ни́вцо** չ. նւզ. պստիկ հուրհան. **-ни́стый** ած. կրակաշատ, կրակոտ. հրաշատ, կայծաշատ. **-ни́ще** չ. 1, կրակ, պահակրակ (զօրաբանակում). 2, կրակատեղ. 3, եկ. սլ. կրակարան, ‘մանղալ‘:

Огнои́ть (-ною́ -я́тъ) ն. փտեցնել, հոտեցնել:

Огну́ть տ. Огиба́ть.

Огнь եկ. ս. տ. Огóнь.

Огнѣ‖вать, -вить (-влю -вя́тъ; հրմ. огнѣви́) ն. բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել. **-ся** անդր. на кого́ մէկի վերայ բարկանալ, չարանալ, կատաղել:

Ого‖ва́риваніе չ. 1, կշտամբելը, պարսաւելը. 2, մեղադրելը (դատաստանի առաջ). **-ва́ривать**, -вори́ть ն. 1, նախօրօք մեկնել, բացատրել, կանխաբանել. огова́ривая возмо́жную оши́бку въ счётѣ նախօրօք յայտնելով, որ հաշուի մէջ կարող է սխալ պատահել. 2, պայմանադրել, պայմանով որոշել. 3, նկատել, նկատողութիւն, դիտողութիւն անել. 4, տ. Обгова́ривать, -вори́ть; 5, մեղադրել (դատաստանի առաջ). **-ся** անդր. 1, իր միտքը պարզել, բացատրել. արդարանալ. 2, իրեն վերապահել, իր պայմանները դնել, առաջ բերել. 3, փոխդ. միմեանց հետ համաձայնութիւն կայացնել. **-вори́тель** ա. **-вори́тельница** է. մի բան մեկնող, բացատրող, մի բանի մասին պայմաններ դնող այր, կին. **-вори́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Огова́ривать, ся; **-во́рка** է. 1, նախաբան, նախօրօք տուած բացատրութիւն, մեկնութիւն (որ և է շարադրութեան մասին). 2, վերապահութիւն. о. объ отмѣ́нѣ догово́ра при бо́лѣе вы́годномъ предложе́ніи վերապահութիւն աւելի ձեռնտու առաջարկութեան ժամանակ պայմանը փոխելու. ограни́чить что о—ою մի բան կողմնակի պայմանով սահմանափակել, մի բան վերապահութեամբ պայմանադրել. принима́я моё предложе́ніе, онъ сдѣ́лалъ о—у իմ առաջարկութիւնը նա վերապահութեամբ ընդունեց. **-во́рный** ած. 1, մեղադրական. о—ая статья́; 2, զրպարտական. **-во́рочка** նւզ. տ. Огово́рка; **-во́рочный** ած. պայման, վերապահութիւն դնող, սահմանող. **-во́рщикъ** ա. **-во́рщица** է. մեղադրող, ամբաստանող այր, կին. **-во́ръ** տ. Обгово́ръ.

Ого‖ле́ніе չ. մերկացնելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Оголя́ть, ся.

Оголо‖да́ніе չ. սովելը, սովից, քաղցից տառապելը. **-да́ть** չ. սովել, քաղցել, սովից, քաղցից տառապել. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) ն. սովեցնել, քաղցեցնել, անօթի պահել. **-дѣ́лый** բյ. ած. սոված, քաղցած, աղքատացած. **-дѣ́ніе** չ. սովելը, քաղցելը. **-дѣ́ть** չ. սովել, քաղցել. **-жу́** տ. Оголоди́ть.

Ого‖лѣ́лый բյ. ած. մերկացած, տկլորացած. *աղքատացած. **-лѣ́ніе** չ. մերկանալը, տկլորուելը. *աղքատանալը. **-лѣ́ть** տ. Голѣ́ть; **-ля́ть**, -ли́ть ն. մերկացնել, տկլորել. о. бо́роду մօրուքը խուզել. **-ся** անդր. մերկանալ, տկլորուել:

Ого‖нёкъ, нька́ ա. **-нёчекъ**, чка նւզ. պատիկ կրակ, բոց. кита́йскій о. բս. Canna indica, ծաղկաբեր հնդկեղէգ:

Ого́‖нка է. ագի, պոչ (կենդանու). **-нки** ա. յ. ակնուցք, տակ (թօրած բանի):

Огонти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. փայտի բարակ թերթերով (гонтъ) ծածկել, «գոնտել»:

Ого́нь, огня́ ա. 1, կրակ, հուր. развести́ о. կրակ անել. анто́новъ о. բժ. խլեդենի, կեղցու. блужда́ющіе огни́ մոլար բոցեր. живо́й о. [փայտի] շփմամբ առաջացրած կրակ. преда́ть всё огню́ и мечу́ ամէն բան սրի ու հրի մատնել. попа́сть межъ двухъ огне́й երկու կրակի մէջ ընկնել. изъ огня́ да въ полы́мя անձրևից փախչելով տարափի տակ ընկնել. нѣ́тъ ды́му безъ огня́ (առծ.). 2, լոյս, ճրագ. тамъ и безъ огня́ ви́дно; 3, կրակ (պատերազմի), հրացանաձգութիւն (ме́лкій о.), թնդանօթաձգութիւն (кру́пный о.); быть въ огнѣ́ կմ подъ огнёмъ մարտի մէջ գտնուել. 4,* կրակ, բոց, խանդ. взоръ по́лный огня́ կրակոտ տեսք, աչքեր:

Ого‖ра́живаніе չ. ցանկապատելը, ցանկով պատելը, 'չափարելը'. **-ра́живать**, -роди́ть ն. ցանկապատել, ցանկով պատել, 'չափարել'. о. плетнёмъ; **-ся** անդր. 1, իր [տան, բնակութեան ևն] շուրջը պատ քաշել, ցանկ, 'չափար' քաշել. о. отъ сосѣ́да ցանկապատով մեկուսանալ հարևանի[տնից, բնակարանի]ց. 2, про́тивъ чего́ մի բանից պաշտպանուել, ապահովուել, պատսպարուել:

Огора́шивать տ. Огорча́ть.

Ого́р‖клый ած. դառնացած, դառն, դառնահամ դարձած. **-кнуть** չ. դառնանալ, դառն, դառնահամ դառնալ:

Огоро́‖децъ, дца ա. պատիկ բանջարանոց, 'բոստան'. **-ди́ть** (-жу́ -ро́дятъ; -ди́), **ся** տ. Огора́живать, ся; **-дишко** ա. նւաս. ողորմելի, անպիտան, վատ բանջարանոց, 'բոստան'. **-дища, -дище** ա. յաւ. մեծ, լայնատարած բանջարանոց, 'բոստան'. **-дникъ** ա. **-дница** է. բանջարանոցապահ, -ուհի, 'բոստանչի' այր, կին. **-дничество** չ. բանջարանոցապանութիւն, 'բոստանչութիւն'. **-дни́чій**, чья, чье ած. բանջարանոցապանի, 'բոստանչու'. **-дный** ած. բանջարանոցի, 'բոստանի'. **-дово́дство** տ. Огоро́дничество; **-дъ** ա. 1, բանջարանոց, 'բոստան'. пусти́ть козла́ въ о. գայլին գառնապան կարգել. 2, խոշոր, կիսապատրաստ գործերի, որով պատրաստի գործերին պատում, ծածկում են. **-же́ніе** տ. Огора́живаніе; **-жу́** տ. Огороди́ть.

Огоро́‖шивать, -шить (-шу -шатъ) ն. շշմեցնել, շուարեցնել. վիրաւորել, հայհոյել. о. дуби́ною դագանակով հարուածել, խփելով շշմեցնել:

Огор‖ча́ть, -чи́ть ն. վշտացնել, տրտմեցնել, վիրաւորել. о. чью жизнь մէկի կեանքը դառնացնել, մաշել. **-ся** 1, չ. վշտանալ, վշտագնել, տրտմել, իրան վիրաւորուած զգալ. **-че́ніе** չ. վիշտ, նեղութիւն, թախիծ, տրտմութիւն, վիրաւորանք. причини́ть о—іе; **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** է. վշտացնող, վիրաւորող այր, կին. **-чи́тельный** ած. վիրաւորական, վիրաւորիչ, վշտացուցիչ. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Огорча́ть, ся.

Ого́рькнуть տ. Го́рькнуть.

Ого‖рѣ́лышъ ա. 1, արևառ, արևից խանձուած, թխացած մարդ. 2, խանձող, խանձուած գերան. **-рѣ́ть** տ. Обгорѣ́ть.

Огра́‖бить (-блю -бятъ) տ. Ограбля́ть; **-бле́ніе** չ. կողոպտում, թալանում, պլոկում. **-бля́ть**, -бить ն. կողոպտել, թալանել, պլոկել:

Огра́‖да է. 1, շուրջը պատ քաշելը. 2, [վանքի, եկեղեցու, ամրոցի ևն] պատ, շրջապատ, շրջապարիսպ. գաւիթ. въ огра́дѣ це́ркви была́ отслужена́ панихи́да по поко́йномъ; обнести́ о—ой моги́лу; 3, պաշտպանութիւն,

պաշտպարում, հովանաւորութիւն. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Огражда́ть, ся; **-дный** ած. եկեղեցու, վանքի շրջապատի. **-жда́ть**, -ди́ть ն. 1, շրջապատել. о. забо́ромъ ցանկով պատել. 2,* պաշտպանել, հովանաւորել, պատսպարել. о кого́ отъ убы́тка մէկին վնասից ազատել. о. себя́ про́тивъ чего́ մի բանի դիմադրել, մի բանից պատսպարուիլ. о. себя́ отъ наруше́нія владе́нія իր կալուածքը, սեփականութիւնը պահպանել, պաշտպանել. **-ся** անդր. отъ чего́ մի բանից իրան պաշտպանել, պահպանել, պատսպարուիլ. **-жде́ніе** չ. 1, պատելը. շրջապատելը. 2, պաշտպանելը, պատսպարելը:

Огра‖не́ніе չ. թր(լ)աշելը, թր(լ)աշում. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. թր(լ)աշել (քարեղէնը, ականեղէնը). **-ся** անդր. թր(լ)աշուիլ, յղկուիլ, կոկուիլ:

Ограни‖че́ніе չ. 1, սահմանում, սահմանաորոշում. 2, սահմանափակում. о. пра́ва со́бственности; **-ченность** ի. սահմանափակութիւն. *միջակութիւն, սահմանափակ միտք. **-ченный** ըյ. ած. 1, սահմանուած, սահմանափակուած. о—ая вла́сть; 2, սահմանափակ, *միջակ. о—ыя сре́дства; о. умъ; **-чива́ніе** տ. Ограни́ченіе; **-чивать**, -чить ն. 1, սահման քաշել. 2,* սահմանափակել, չափաւորել (օր. մէկի ցանկութիւնները, ոյժը, իրաւունքը). **-ся** անդր. ինքն իրան չափաւորել. о. чѣмъ մի բանով բաւականանալ. я ограни́чился тѣмъ, что сдѣ́лалъ ему́ замѣча́ніе; **-чи́тельный** ած. սահմանափակող, -կիչ:

Огра́нка ի. թր(լ)աշելը, թր(լ)աշում:

Огре‖ба́ніе չ. հաւաքելը (փոցխելով, տրմղելով). **-ба́тель** ա. [փող, դրամ] կիտող, դիզող. **-ба́ть**, -сти́, -сть ն. 1, հաւաքել, կիտել (փոցխելով, տրմղելով). о. де́нежки փող, դրամ կիտել, դիզել. 2, քերել, դէն ածել (ձիւնը. հողը). **-ся** անդր. 1, իր բոլորքից քերել, հեռացնել. 2, խուսափել, զգուշանալ. о. лука́выхъ дѣлъ; **-(ё)бки** ա. յ. փոցխած, տրմղած բանի (օր. խոտի) մնացորդ. **-сти́, -сть** (-гребу́ -бу́тъ; անց. огрёбъ -бла́, о́), **ся** տ. Огреба́ть, ся.

Огро‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **-мля́ть** ն. 1, կայծակի պէս խփել, տապալել. о. ры́бу ձկանը շշմեցնել (որսալիս). 2, պայթեցնել (ժայռը):

Огро́‖мность ի. խիստ մեծութիւն, շատութիւն, ահագին ծաւալ. **-мный** ած. ահագին, վիթխարի. խիստ մեծ, լայնածաւալ. о—ое состоя́ніе: о—ые разме́ры.

Огру‖бѣва́ть, -бѣ́ть չ. կոշտանալ, կոպտանալ, բրտանալ. **-бѣ́лый** ըյ. ած. կոշտացած, կոպտացած, բրտացած. **-бѣ́ніе** չ. կոշտանալը, կոպտանալը. **-бѣ́ть** տ. Огрубѣва́ть.

Огру‖жа́ть, -зи́ть ն. խիստ շատ, չափից դուրս բեռնել, այնքան բեռնել, որ սկսի ընկղմուիլ (օր. նաւակը). **-же́ніе** չ. խիստ շատ, չափից դուրս բեռնում, ծանրաբեռնում **-за́ть**. -зну́ть չ. 1, սովորական սահմանից աւելի ըն կղմուիլ, սուզուիլ (շնորհիւ ծանրաբեռնութեան). 2, ծանրանալ. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Огружа́ть; **-злый** ըյ. ած. 1, սովորական չափից աւելի ընկղմուած, ջրի մէջ աւելի սուզուած (շնորհիւ ծանրաբեռնութեան). 2, խիստ ծանրաբեռնուած. **-знуть** տ. Огруза́ть.

Огры‖за́ніе չ. 1, տ. Обгрыза́ніе; 2, կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. **-за́ть**, -зть տ. Обгрыза́ть, -гры́зть; **-за́ться**, -зться չ. 1, կռուիլ, ամբարշտութիւն անել. բարկանալ, չարանալ. 2, կոպտութեամբ պատասխանել, հակաճառել. соба́ка огрыза́ется շունը կծում է, շունը կծանէ. **-зка** ի. տ. Огрыза́ніе; **-зливый** ած. կռուարար, ամբարիշտ, կոշտ կոպիտ. **-зокъ**, зка ա. կրծած բան, կրծոտանք. **-зть** (-зу́ -зу́тъ; -зи́), **ся** տ. Огрыза́ть, ся.

О‖грѣва́ніе չ. տաքացնելը, ջերմութիւն հաղորդելը. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** ն. 1, տաքացնել, ջերմութիւն հաղորդել. 2.* մէջքը տաքացնել, ծեծել, հարուածել. о. кого́ дуби́ною.

О́грѣхъ ա. 1, վրիպում. 2, տ. Дру́женцы; 3, չհերկած, չվարած, առանց վարուելու մնացած հողի կտոր:

Огря‖зне́ніе չ. ցեխոտելը, ցեխոտում, կեղտոտելը, կեղտոտում. **-зни́ть** (-зню́ -я́тъ), **-зня́ть** ն. ցեխոտել, աղտոտել, կեղտոտել. **-ся** անդր. ցեխոտուիլ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. **-зокъ**, зка ա. 1, կեղտոտ մարդ. 2, կեղտոտ, ցեխոտ իր, առարկայ:

Огу́‖зить (-жу -зятъ) ն. 1, кого́ մէկին յետ մղել, յետ-յետ տանել, ընկրկեցնել. *մէկին ըմբերանել, լռեցնել. 2, կտրել, կրճատել. **-ся** անդր. յետ քաշուիլ, իրան յետ պահել. **-зокъ**, зка ա. 1, մորթած անասունի 'անդամի' (ազդրի—ля́двея) յետևի մասը, քամակի մասը. 2, կաշու կմ մորթի յետևի, քամակի մասը. 3, խրձի տակը, 'ոտքը'. **-зчатый** ած. մորթի յետևի մասից կարած, պատրաստած. **-зье** չ. թամբափոկի յետևի մասը (ձիու ագու տակ):

Огу́ливать ն. շուրջանակի անցնել, ջըրջել, ման գալ. խուսափել, խոյս տալ. **-ся** տ. Огуля́ться.

Огу́‖ломъ մ. տ. Огу́льно; **-лъ** ա. մեծավաճառ առևտրական հաշիւ. **-льно** մ. մեծ քանակութեամբ. խմբովին, ամբողջովին. **-льный** ած. մեծածաւալ, մեծ ծաւալով. о—ая торго́вля մեծավաճառ առուտուր. о. обы́чай ընդհանուր, ընդհանրացած սովորութիւն:

Огуля́ться, -ливаться չ. ցուլ գալ, ծանրանալ (կովի մասին):

Огу‖ме́нникъ ա. 1, վայրի սագ. 2, կալի շուրջ բոլորը. 3, կալուոր. **-ме́нный** ած. կալի, կալա—. կալի շուրջը գտնուող. **-ме́нье** չ. տ. Огуме́нникъ 2.

Огурби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. խմբովին շըրջապատել, պարփակել, պաշարել:

Огу‖ре́цъ, рца́ ա. բս. Cucumis sativus, վարունգ, 'խիար'. солёный о. աղ դըրած վարունգ, 'թթու խիար'. бѣ́шеные огурцы́, բս. Silene inflata, ծիծուկ. за́ячьи, медвѣ́жьи огу́рцы, բս. Iris sibirica, սիբիրական հիրիկ. пья́ные огурцы́, բս. Datura Stramonium, արջընկոյզ (ժանտընկոյզ, փշախնձորի). **-ре́чина** ի. վարնգատունկ (ցօղուն և տերևներ). **-ре́чникъ** ա 1, վարնգենի. 2, Spiraea ulmaria, մօրական տապիրակ. **-ре́чный** ած. վարնգի, վարնգա—. о. счётъ մեծ առևտրական հաշիւ. о—ая трава́ տ. Огуре́чникъ; **-рчикъ** ա. նւզ. պստիկ, մատղաշ վարունգ, 'խոզուկ':

Огу‖стить (-щу́ -стя́тъ) *տ.* Огуща́ть; **-стѣва́ть**, -стѣ́ть *չ.* *թանձրանալ, խտանալ (հեղուկեղէնի մասին).* **-ст:ѣлый** *բյ. ած. թանձրացած, խտացած.* **-стѣ́ніе** *չ. թանձրանալը. թանձրացում, խտանալը, խտացում.* **-стѣ́ть** *տ.* Огустѣва́ть; **-ща́ть**, -сти́ть *ն. թանձրացնել, խտացնել (հեղուկեղէնը, ամպը, մէգը).* **-ще́ніе** *չ. թանձրացնելը, խտացնելը։*

О́да *է. (յն.) քնարերգական տաղ, ներբող։*

Ода́‖бриваніе, -бривать *տ.* Одо́бриваніе, -вать.

Ода‖ви́ть (-влю́ -да́вятъ) *տ.* Ода́вливать; **-вле́ніе, -вливаніе** *չ. վերևից ճընշելը, սեղմելը, սխմելը.* **-вливать**, -ви́ть *ն. վերևից ճնշել, սեղմել, սխմել։*

О́далень *ա. տ.* Одоле́нь.

Одали́ска *է. (թուրք.) կանանոցի հարճ, [աղախին։*

О́даль *նխդ. (սեռկ. հոլ.) ոչ շատ հեռու, մօտից.* пройти́ о́. чего́ *մի բանի մօտից անցնել։*

Ода‖ре́ніе *չ. պարգևատրելը, -տրութիւն, պարգևաբաշխելը, -շխութիւն, վարձատուութիւն.* **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** *ն.* **1**, *տալ, բաշխել, շնորհել (խելք, միտք, ձիրք).* Богъ одари́лъ человѣ́ка ра́зумомъ; приро́да одари́ла его́ прекра́сными ка́чествами; **2**, *պարգևել, շնորհել, պարգևաբաշխել, վարձատրել. ընծայ, պարգև տալ.* онъ одари́лъ всѣ́хъ свои́хъ знако́мыхъ.

Одве́рье *չ. դրան շրջանակ, շրջապատ։*

Одвои́ть (-двою́ -я́тъ) *ն. երկպատկել, կրկնապատկել.* **-ся** *անդր. գւռկ. երկուբեակներ ծնել։*

Оде‖бе́лить (-лю -лятъ) *ն. գէրացնել, 'չաղացնել', տռզեցնել.* **-бе́лѣть** *չ. գէրանալ, 'չաղանալ', տռզիլ։ [կալրել։*

Одего‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ) *ն. ձիւթել,*

Одё‖жа *ռմկ.* **-(е́)жда** *է. շոր, հագուստ.* **-жка** *է. նւզ. պստիկ շոր, հագուստ.* по о—ѣ протя́гивай но́жки (*առծ.*) *ոտներդ վերմակիդ համաձայն մեկնիր։ [հոտ ջուր)։*

Одеколо́нъ *ա. (фр.) օդէկոլօն (անուշա-*

Оде́нежить (-жу -жатъ) *ն. փող, դրամ մատակարարել։ [տական թատրոն։*

Одео́нъ *ա. (յն.) պատմ. օդէօն, երաժշ-*

Одё́р‖гать, ся *տ.* Обдёргать, ся; **-гивать, ся** *տ.* Обдёргивать, ся.

Одеревя‖нѣ́лость *է.* **1**, *փայտացում, փայտացածութիւն.* **2**, *թմրրութիւն, անզգայութիւն (անդամների).* **-нѣ́лый** *ած.* **1**, *փայտացած, փայտի պէս կարծրացած, պնդացած.* **2**, *թմրրած, անզգայացած (անդամների մասին).* **-нѣ́ніе** *չ.* **1**, *փայտանալը, փայտի պէս կարծրանալը.* **2**, *թմրրիլը, անզգայանալը (անդամների).* **-нѣ́ть** *չ.* **1**, *փայտանալ, փայտ դառնալ, փայտի նման կարծրանալ.* **2**, *թմրրիլ, անզգայանալ (անդամների մասին).* **3**,* *բթանալ, յիմարանալ, ապուշանալ։*

Одер‖жа́ніе *չ. ստանալը, շահելը. կանգնելը (յաղթութիւն). բռնելը.* **-жа́ть** *տ.* Оде́рживать; **-живаніе** *տ.* Одержа́ніе; **-живать**, -жа́ть *ն.* **1**, *ստանալ, շահել.* о. верхъ *յաղթել, յաղթանակել.* о. побѣ́ду надъ врага́ми *թշնամիների վերայ յաղթութիւն կանգնել.* его́ мнѣ́ніе одержа́ло верхъ надъ мнѣ́ніемъ проти́вника; **2**, *բռնել, գրաւել.* одержа́въ высо́ты, мо́жно затрудни́ть непрія́телю при́ступъ· его́ оде́рживаетъ болѣ́знь *նա հիւանդութիւնից բռնուած է.* **-жи́мый** *բյ. ած.* чѣмъ *մի բանից (օր. հիւանդութիւնից) բռնուած, ընկճուած, մի բանով տառապող.* о. бѣ́сомъ *դիւաբախ, դևոտ.* **-жка** *է. յետ պահելը. բռնելը։*

Одё́рнуть, ся *տ.* Обдёрнуть, ся.

Одер‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) *տ.* Одерня́ть; **-нѣ́лый** *ած. առակալած, ճիմակալած, սիզակալած.* **-нѣ́ть** *չ. առակալիլ, ճիմակալիլ, սիզակալիլ.* **-ня́ть**, -ни́ть *ն. առապատել, առերով, ճիմերով (дёрнъ) ծածկել, պատել։*

Одё́ръ, одра́ *ա.* **1**, *ուժասպառ, հալից ընկած անասուն. ուժասպառ, հալից ընկած, 'անդալ' մարդ.* **2**, *շինականի սայլի փորը.* **3**, *մեծ սայլ, խուրձ կրելու սայլ.* **4**, *պառկարակ.* **5**, *տ.* Одръ 1.

Одесну́ю *մ. հն. ս. աջ կողմը, ընդ աջմէ։*

Одеся́т‖ствованіе *չ.* **1**, *տասանորդ առնելը, վերցնելը.* **2**, *տասանորդ տալը, հատուցանելը.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *ն.* **1**, *տասանորդ առնել, վերցնել.* **2**, *տասանորդ տալ, վճարել, հատուցանել։*

Оди‖на́кій *ած.* **1**, *միատեսակ, նոյն.* о—аго ро́ста *նոյն հասակի, 'բօյի'.* **2**, *առանձին. պարզ.* о—ая крова́ть *առանձին մահճակալ.* **-на́ко, -на́ково** *մ. միակերպ, միաձև.* о. относи́ться ко всѣ́мъ подчинё́ннымъ; **-на́ковость** *տ.* Одина́кость; **-на́ковый** *ած. միակերպ, միատեսակ, նման, նոյն.* у нихъ о—ые вку́сы; **-на́кость** *է. միակերպութիւն. նոյնութիւն.* **-на́чка** *է. կոճատ, կենտ բան, իր.* сапоги́ о—и *կենտ կօշիկներ (երկուսն էլ աջ կմ ձախ ոտի համար).* сража́ться по о—ѣ *առանձին առանձին, մարդ մարդու դէմ կռուել.* ихъ допроси́ли по о—ѣ *նրցա առանձին առանձին հարցափորձեցին.* вынима́ть по о—ѣ *կենտ կենտ, կտոր կտոր հանել.* **-на́чность** *է. կոճատութիւն, կենտութիւն.* **-на́чный** *ած. կոճատ, կենտ, անզոյգ, մենակ.* о—ое ружьё *միախողովակ, 'միլուլանի' հրացան.* **-нё́хонекъ**, нька, о, **-нё́шенекъ**, нька, о *ած. բոլորովին մենակ, մեկուսացած, առանձնացած։*

Одиннад‖цатиуго́льникъ *ա. մետասանանկիւն.* **-(оди́-)цатый** *թ—է. դ—է. տասնումէկերորդ, մետասաներորդ.* **-(оди́-)цать** *թ—է. քնէ. տասնումէկ, մետասան։* Оди́ннадцатью *մ. տասնումէկ անգամ։*

Оди‖но́жды *տ.* Одна́жды; **-но́кій** *ած.* **1**, *մենակ, միայնակ, մեկուսացած.* **2**, *ամուրի, չամուսնացած։* Одино́ко *մ. մենակ, առանձնացած.* **-но́чество** *չ.* **1**, *մենակութիւն, միայնակութիւն, մեկուսացում (աշխարհից. մարդկանցից).* **2**, *ամուրիութիւն.* **-но́чествовать** (-ствую -ютъ) *չ.* **1**, *մենակ, մեկուսացած, իր համար քաշուած ապրել.* **2**, *ամուրի լինել.* **-но́читься** (-чусь -чатся) *չ. մեկուսանալ, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափել.* **-но́чка** **1**, *հ—ր. մենակ, մեկուսացած, առանձնակեաց այր, կին.* **2**, *ա. գիւղական դերդաստանի այն միակ զաւակը, որ ազատ է զինուորագրութեան համար.* **3**, *է. միաձի կառք.* ѣ́здить въ о—у; **-но́чный** *ած. մենակ, մի-*

այնակ, առանձին. **-нцо́вый** ած. մի լիաչափ կտորից բաղկացած։

Оди́нъ, одна́, одно́ (սեռ. одного́; յ. ա. և չ. одни́, и́хъ; յ. է. однѣ́, ѣ́хъ) Բ-է. +Նէ. 1, մի, մէկ. всѣ до одного́ բոլորն էլ. 2, նոյն, միևնոյն. мы живёмъ въ одно́мъ до́мѣ; быть съ кѣмъ за одно́ մէկի հետ միաբան, համաձայն, համերաշխ լինել. 3, միայն, միակ, մենակ, լոկ. не я оди́нъ, а всѣ э́то зна́ютъ; у него́ одна́ дурь въ головѣ́ նորա գլուխը լոկ յիմարութիւններով է լցուած։

Одиссе́я է. (յն.). Ոդիսական (Հոմերի երկերի դիւցազներգութիւնը)։

Одича́‖лость է. վայրենացում, վայրենացած լինելը. **-лый** ը. ած. վայրենացած. **-ніе** չ. վայրենանալը. **-ть** չ. վայրենանալ։

Оди́ческій ած. քնարական տաղի, ներբողի։

Од‖на́ տ. Оди́нъ; **-на́жды** մ. միանգամ։

Од‖на́ко, -на́коже, -на́кожъ մ. բայց, սակայն. չնայելով դորան, այնուամենայնիւ։

Од‖ни́, -но́ տ. Оди́нъ.

Одно‖бо́ртный ած. մի շարք կոճակներով. о. пиджа́къ; о—ое пальто́; **-бра́тственный** ած. բս. monadelphus, միախրձիկ. **-бра́чіе** տ. Единобра́чіе; **-весе́льный** ած. միաթի (նաւակ). **-во́тчинникъ** ա. միևնոյն «հայրական» կալուածքից մասն, բաժին ունեցող գեղջուկ, եղբօրից կամ եղբայրներից չբաժանուած գիւղացի. **-во́тчинный** ած. միևնոյն «հայրական» կալուածքի. **-вре́менно** մ. միաժամանակ. **-вре́менность** է. միաժամանակութիւն. **-вре́менный** ած. միաժամանակ. **-вѣ́рецъ**, рца ա. **-вѣ́рка** է. հաւատակից, դաւանակից այր, կին. **-вѣ́рный** ած. հաւատակից, դաւանակից. **-вя́зный** ած. միախաղ, մի անգամ խաղած կամ գծած (ձայնանիշ). **-гла́вый** ած. 1, միագլխանի. о. орёлъ; 2, միագմբէթ. о—ая це́рковь; **-гла́зка** է. կնդ. Cyclops, միականի (խեցեմորթ մի). **-гла́зый** ած. միաչքանի. **-гнѣ́здокъ**, дка ա. միևնոյն բնից դուրս եկած [ճուտ]. **-го́докъ**, дка ա. 1, միևնոյն տարին ծնուած. дѣ́ти о-дки; 2, միամեայ, մի տարեկան [կենդանի]. **-голо́сный** ած. միաձայն. о—ая му́зыка; **-го́рбый** ած. միասապատ. о. верблю́дъ; **-горо́децъ**, дца ա. համաքաղաքացի, միաքաղաքացի. **-горо́дный** ած. համաքաղաքացի, միաքաղաքացի. **-гу́бка** է. բս. Aiuga reptans, ճանկխոտ կամ ծծուկ. **-гу́бый** ած. միաշուրթն. **-дво́рецъ**, рца ա. մենատուն, առանձնադիր ռուս գիւղացի (որն իրան ազնուական ծագումից է համարում, առաջ ճորտեր ևս ունէր և մինչև 1861 թ. արտոնութիւններ էր վայելում). **-дво́рка** է. սորա կինը կամ աղջիկը. **-дво́рчество** չ. կալուածքից և ազնուականութիւնից զրկուածի հասարակական դիրքը. **-дере́вка** է. մի կտորից շինած (փորած) մակոյկ, նաւակ. **-дне́вный** ած. միօրեայ, մի օր տևող. **-до́льный** ած. բս. միաբլթակ կամ միաշաքիլ. о—ое расте́ніе; **-же́нецъ**, нца ա. միակին, միանգամ միայն ամուսնացած (առաջին ամուսնութիւնից յետոյ այլ ևս չպսակուած). **-жёнъ** ա. 1, միաժամանակ ամուսնացած. 2, տ. Одноже́нецъ; **-зву́чіе** չ. միահնչիւնութիւն, համահնչիւնութիւն. **-зву́чный** ած. միահնչիւն, համահնչիւն. **-зе́мецъ**, мца ա. երկրակից, համերկրակից, 'համշիրակ'. **-зе́мка** ա. 1, երկրակցուհի, 'համշիրակուհի'. 2, միատեսակ հող, գետին, կալուածք. **-зна́чащій**, (և սխալ) **-зна́чущій** ած. միանշանակ, միևնոյն նշանակութիւնն ունեցող. о—ее сло́во; **-име́нность** է. 1, համանունութիւն (միևնոյն անունն ունենալը). 2, միանունութիւն (մի անուն միայն ունենալը). **-име́нный** ած. 1, համանուն. 2, միանուն (մի անուն միայն ունեցող). **-кали́берный** ած. համաչափ, համատրամագիծ. **-ка́шникъ** ա. սննդակից, սեղանակից (միևնոյն հիմնարկութեան մէջ սնուող). **-колёска** տ. Одноко́лка; **-колёсный** տ. Одноко́лый; **-ко́лка** է. **-ко́лочка** նւզ. երկանիւ կառք կմ սայլ. **-ко́лочный** ած. երկանիւ կառքի կմ սայլի. **-ко́лый** ած. միանիւ, միականի. о—ая та́чка; **-колѣ́нный** ած. 1, համազգի, համարիւն, միացեղ. համատոհմ. 2, որ և **-колѣ́нчатый** ած. բս. միայօդ. **-коне́чный** ած. միածայր, մի ծայր կմ մի սուր, մի եզր ունեցող. **-ко́нный** ած. միաձի, մի ձիով կրուող, քարշուող. о. возъ; **-копы́тный** ած. միասմբակ. о—ыя живо́тныя; **-коры́тный** ած. ռմկ. միասին բուած, մեծացրած (անասուններ). **-кра́тно** մ. միանգամ. **-кра́тный** ած. միանգամուայ, մի անգամ եղող, պատահող. о. глаго́лъ քերկ. միանուագ բայ. **-кро́вный** ած. 1, արիւնակից, համարիւն, ցեղակից. 2, միևնոյն յարկի տակ ապրող. **-лепестко́вый, -лепе́стный** ած. բս. միաթերթ ծաղկով. **-ли́стный** ած. միաթերթ. **-ли́чный** ած. միերեսանի. **-лѣ́тній** ած. 1, հասակակից. 2, միամեայ, մի տարի տևող. մի տարեկան. **-лѣ́токъ**, тка տ. Одного́докъ; **-ма́чтовый** ած. միակայմ. **-мѣ́сячникъ** ա. բս. 1, Anemone nemorosa, անտառի պուտ (ծաղկոտրուկ, պտուկ կոտրուկ ծաղիկ). 2, Hepatica tribola, երեքբլթեան լերդատունկ (քարհինայ). **-но́гій** ած. միոտանի. **-обра́зіе** չ. միակերպութիւն, միաձևութիւն. **-обра́зный** ած. միակերպ, միաձև. **-о́кій** ած. միաչքանի. **-о́сный** ած. միառանցքանի. **-па́лубный** ած. միատախտակամած (նաւ). **-па́лый** ած. միմատնանի, մի մատով. **-племе́нность** է. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն. **-племе́нный** ած. ազգակից, ցեղակից, միացեղ. **-покро́вный** ած. բս. monochlamydeus, անպսակ կմ ծաղկապատեանով. **-полча́нинъ** ա. համագունդ, միևնոյն գնդում ծառայող. **-по́лый** ած. մի քղանցքի, մի փեշի վերայ կոճկուող. **-полѣ́нный** ած. միաչափ (10 վերշոկից ոչ երկար). о—ыя дрова́; **-пу́шечный** ած. միաթնդանօթ, մի հատ թնդանօթով. **-ро́гій** ած. միեղջիւրանի, միպոզանի. **-ро́децъ**, дца ա. ցեղակից, երկրակից. **-ро́дность** է. միակերպութիւն, միատեսակութիւն, համասեռութիւն. о. претéнзіи; **-ро́дный** ած. միակերպ, միատեսակ, համասեռ. **-рубе́жка** է. ամենամաքուր հեղուկ խէժ. **-ру́кій** ած. միձեռանի, մի ձեռքով. **-ру́чный** ած. մի ձեռքով գործածական. о. мо́лотъ; **-ря́дка** է. ռմկ. մի շարք կոճակներով երկար զգեստ, չոր տառից օձիքի. **-ря́дный** ած. միադասս, միաշարք. **-се́лецъ**, льца տ. Односельча́нинъ; **-сёлка** է. միև-

նոյն գիւղում բնակւող կին. **-сельча́нинъ** ա. **-сельча́нка** ի. համագիւղացի, միևնոյն գիւղում ապրող կմ միևնոյն գիւղից եղող այր, կին. **-ска́тный** ած. մի կողմից թեք. о—ая кры́ша; **-сло́жно** մ. *կարճ, համառօտ կերպով. отвѣча́ть на чьи вопро́сы о.; **-сло́жный** ած. 1, միավանկ. 2,*կարճ, համառօտ. отвѣча́ть кому́ о—ыми слова́ми; **-спа́льный** ած. միանեղանի. о—ая крова́ть անկողին, որի վերայ մի մարդ միայն կարող է քնել. **-ство́лка** ի. միախողովակ, 'միլուլանի' հրացան. **-ство́льный** ած. միախողովակ, 'միլուլանի'. о—ое ружьё; **-створ́чатый** ած. կնդ. միադռներ. **-сти́шіе** չ. մի տուն ոտանաւոր. **-сторо́нній** ած. 1, միակողմանի. 2,* միակողմանի, նեղ, սահմանափակ. о—ее мнѣ́ніе; **-сторо́нность** ի. միակողմանիութիւն. **-стремя́нный** ած. միասպանդականի, մի ասպանդակով. **-стри́жка** ի. տարուայ ընթացքում միայն մի անգամ խուզած բուրդ, միամեայ բուրդ. **-стру́нный** ած. միալար, միասիմ **-стрѣ́льный** տ. Одноство́льный; **-сѣмя́нный** ած. բս. միասերմ. **-тёсъ** ա. տախտակի մեխ ($1^1/_2$ վերշօկ երկարութեամբ). **-утро́бный** ած. մի արգանդից ծնուած. **-у́хій** ած. միականջ, միականջանի։

Однофами́‖лецъ, льца ա. **-лица** ի. համազգանուն, միևնոյն ազգանունը կրող այր, կին. **-льный** ած. համազգանուն։

Одно‖хо́дный ած. միահետ. **-цвѣ́тный** ած. միագոյն, համերանգ. **-це́нтренный** ած. մաթմ. համակենտրոն. **-цѣ́нный** ած. միևնոյն գինն ունեցող, համարժէք. **-чаро́чный** ած. մի գաւաթ պարունակող. **-че́льный** ած. միաբերան, մի բերան, մի ծակ ունեցող. **-черепный** տ. Одноство́рчатый; **-че́ртный** ած. մի գծով նշանակած. **-чле́нный** ած. միանդամ. о—ая величина́; **-шёрстный** ած միակերպ մազ ունեցող, միատեսակ գոյնով. **-эта́жный** ած. միայարկ, միյարկանի. **-я́годникъ** ա. բս. Paris quadrifolia, չորեքտերևեան աղուեսախաղող (յողարի?) կմ պաշ-րիս. **-я́годный** ած. լոկ, միմիայն դաշտային պտուղներից բաղկացած կմ պատրաստած (ա-

Один տ. Оди́нъ. [ռանց խառնուրդի):

Одо‖бре́ніе չ. 1, հաստատում, վաւերացնում. 2, համակրանք, համակրութիւն, հաճութիւն, հաւանութիւն. заслужи́ть о.; съ о́бщаго о—ія; **-брива́ніе** չ. 1, հաստատելը, վաւերացնելը. 2, համակրելը, հաւանելը. **-брива́ть**, -брить ն. 1. հաստատել, վաւերացնել. 2, համակրել, հաճել, հաւանել. не о. чего́ մի բանի չհաւանել. **-бри́тель** ա. **-бри́тельница** ի. հաստատող, վաւերացնող, համակրող, հաւանող այր, կին. **-бри́тельно** մ. հաւանութեամբ. **-бри́тельный** ած. համակրական, հաւանութեան. о—ая улы́бка; о—ое свидѣ́тельство; **-бри́ть** (-рю -ря́тъ) տ. Одо́бривать.

Одож‖ди́ть (-дю́ -дя́тъ), **-дя́ть** ն. անձրևով ջրել, ցօղացնել: [նել, քննել:

Одозо́рить (-рю -ря́тъ) ն. շրջելով տես-

Одоле́й ա. բս. Euphorbia pilosa, մազմզոտ կաթնշան կմ ափարբի:

Одоле́нь ա. բս. Nymphaea alba, սպիտակ հարսնմատ (կոկոռ, շուշան 'ի գետեղը):

Одол‖жа́ть I. չ. պարտքերի մէջ խրուիլ, մեծ պարտքեր անել. II. (-жи́ть) ն. 1, պարտք տալ, փոխ տալ. о. кого́ де́ньгами; одолжи́те мнѣ́ э́ту кни́гу; 2, մէկին մի բանով պարտաւորեցնել. вы меня́ э́тимъ весьма́ одолжи́те; **-ся** անդր. 1, պարտք վերցնել, պարտքեր անել. 2, պարտաւորուիլ (ուրիշից ծառայութիւն, շնորհք ընդունելով). я не хочу́ ему́ о.; **-же́ніе** չ. 1, պարտք տալը, փոխ տալը. 2, սիրալիրութիւն, հաճութիւն, բարութիւն. երախտիք, լաւութիւն. сдѣ́лайте о. բարի եղէք, շնորհք արէք, համեցէք. **-жи́тель** ա. **-жи́тельница** ի. բարութիւն անող, հաճոյք, հաճութիւն պատճառող այր, կին. **-жи́тельность** ի. պատրաստակամութիւն, յօժարամտութիւն. **-жи́тельный** ած. յօժարակամ, պատրաստակամ, սիրալիր. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** տ. Одолжа́ть, ся II.

Одо‖лѣва́ніе չ. յաղթահարելը. **-лѣва́ть**, -лѣ́ть ն. յաղթել, յաղթահարել. о. врага́, препя́тствіе; ста́рость начина́етъ одолѣва́ть его́; **-лѣ́й** տ. Одоле́й: **-лѣ́ніе** չ. յաղթելը, յաղթահարելը. **-лѣ́ть** տ. Одолѣва́ть. [հաչափ (գործիք):

Одоме́тръ ա. (յն.) ուղեչափ, ճանապար-

Одонто‖ли́тъ ա. (յն.) քարացած ատամ (կենդանու), ոսկրային պերողակ. **-ло́гія** ի. (յն.) ատամնախօսութիւն, -մնաբանութիւն:

Одо́‖нье չ. **-ньице** նւզ. 1, գւռկ. դիզի տակ. 2, հացի կմ խոտի դէզ (կլոր և սրածայր):

Одохну́ть ն. շնչելով բուռ, գոլորշի արձակել, արտադրել, տալ:

О́дрань ի. տ. Одёръ 1.

Одра́ть (одеру́ -ру́тъ) տ. Обдира́ть.

Одръ ա. 1, անկողին, մահիճ. о. болѣ́зни հիւանդութեան, ցաւագարութեան մահիճ. о. сме́рти մահուան անկողին. о. муче́ній տառապանքների, տանջանքների մահիճ. 2, մեռելի պատգարակ:

Одря́‖хлый, **-хлѣ́лый** ժղ. ած. զառամած, հալից ընկած. **-хлѣ́ть** տ. Дря́хлѣть; **-хнуть** տ. Дря́хнуть.

Одуби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. խաղախորդել (մորթը), դաբաղել:

Оду‖ва́ніе չ. ամէն կողմից վրան փչելը. **-ва́нчикъ**, **-ва́нъ** ա. բս. Leontodon taraxacum, կաթբանջար (խատուտ, խատուտիկ, կաթնուկ?) **-ва́ть**, -(у́)ть ն. ամէն կողմից փչել. փչելով ցրել, մաքրել (թոզը). **-ся** անդր. իր վերայ ամէն կողմից փչել:

Оду́жники ա. յ. լծակերի (дуга́ 3) ծայրերին խփած երկաթները:

Оду́‖маться տ. Оду́мываться; **-мчивый** ած. հեշտութեամբ իր միտքը, մտադրութիւնը փոխող. անհաստատ, փոփոխամիտ. **-мыва́ться**, -маться չ. 1, մտածել, կշռել, խորհել. 2, իր միտքը, մտադրութիւնը փոխել:

Одура́‖ченіе չ. յիմարի տեղ դնելը, ծաղրելը, նշաւակելը. **-чива́ть**, **-чить** (-чу -ча́тъ) ն. յիմարի տեղ դնել, ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել'. **-ся** անդր. ծաղրի ու ծանակի առարկայ դառնալ, 'մասխարայ դառնալ':

Оду‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), -ря́ть ն. յիմարացնել, շշմեցնել, բթացնել, գժուեցնել. э́то

вино́ одуря́етъ; таба́къ одуря́етъ; **-ря́ющій** ած. շշմեցնող, շշմեցուցիչ, բթացնող։

Одурма́‖нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. շշմեցնել, գլուխը պտոյտ ածել, 'գժուեցնել'. *одурма́нивающія по́чести խիստ մեծ, պատւիչ յարգանքներ, պատիւներ։

Оду́‖рни́къ, а և á ա.=Со́нная о́дурь (տ. 'Одурь); **-рно́й** ած. շշմեցնող, բթացնող, գժուեցնող։

О́ду‖рь է. 1, ցնորում, ցնորմունք (ժամանակաւոր). на тебя́ о. нашла́ դու խելքդ, միտքդ կորցրել ես. 2, բս. ա, Azalea pontica, Պոնտոսի լեռնավարդ. բ, Hyoscyamus niger, սև կմ աղուաշ բանգ. գ, со́нная о́. Atropa belladonna, մոլի կմ մահացու մորմ (շնախաղող). **-рѣ́лый** բյ. ած. յիմարացած, ապուշ կտրած, խելացնոր, խելքը կորցրած. շշմած. **-рѣ́ніе** չ. յիմարանալը, խելքը կորցնելը. շշմածութիւն. **-рѣ́ть** տ. Дурѣ́ть; **-ря́ть** տ. Одури́ть.

Оду́‖тлова́тость է. թեթև փքում, փքուածութիւն. **-(у́)тлова́тый** ած. փոքր ինչ փքուած, ուռած. **-тловый** տ. Оду́тлый; **-тлость** է. փքուածութիւն, փքում, ուռածութիւն. **-тлый** ած. փքուած երեսով, փքուած, ուռած այտերով (թշերով). **-тышъ** ա. կնդ. Diodon tigrinus, գիրդոն կմ ոզնեձուկ. **-ть** (оду́ю -ютъ), **ся** տ. Одува́ть, ся.

Одухотво‖ре́ніе չ. 1, վերացականացնում. 2, կենդանացնում. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. 1, վերացականացնել, վերացական միտք, իմաստ տալ. 2, կենդանացնել, ոգի, կենդանութիւն ներշնչել։

Одуше‖ви́тель ա. **-ви́тельница** է. ոգևորող, խրախուսող, քաջալերող այր, կին. **-ви́тельный** ած. ոգևորիչ, խրախուսիչ, քաջալերական. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Одушевля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. ոգևորում, -րութիւն, քաջալերում, -րութիւն, խրախուսանք. **-вля́ть**, -ви́ть ն. 1, ոգի, կեանք, կենդանութիւն տալ. ва́ятель одушевля́етъ мра́моръ; 2, ոգևորել, խրախուսել, քաջալերել. **-ся** անդր. ոգևորուիլ, քաջալերուիլ, խրախուսուիլ։

Оды́‖шка է. բժ. ծանրաշնչութիւն, շնչարգելութիւն. страда́ть о—ою; **-шливый** ած. խեղդող, -վիչ, շունչը կտրող. о. ка́шель; **-шникъ** ա.=Оды́шная трава́ (տ. Оды́шный); **-шный** ած. 1, ծանրաշնչութեան, շընչարգելութեան. о—ая боле́знь տ. Оды́шка; о—ая трава́ բս. ա, Jasione montana, լեռնական յասնուկ. բ, Scabiosa arvensis, քոսաբոյս (այրեծաղիկ?). 2, տ. Оды́шливый.

Одѣ‖ва́ніе չ. 1, հագցնելը. **-ва́ть**, -(ѣ́)ть ն. 1, (սխալ) տ. Надѣва́ть; 2, кого́ մէկին հագցնել. մէկի համար հագուստ հոգալ, մատակարարել. оте́цъ обя́занъ о. и обува́ть свои́хъ дѣте́й; невѣ́сту одѣ́ли въ подвѣне́чное пла́тье; 3, պատի երեսը քաշել. պատել (օր. գետի ափերը). о. кре́сла, дива́нъ բազկաթոռներին, բազմոցի երեսները հագցնել. о. стѣ́ны պատերը թղթել. **-ся** անդր. 1, հագնուել. онъ одѣва́ется со вку́сомъ; 2, ծածկուիլ. лечь въ посте́ль и о. одѣя́ломъ; о. ли́стьями տերևակալիլ, տերևներով ծածկուիլ. птенцы́ одѣва́ются ճուտիկները փետրակալում են։

Одѣ‖ле́ніе չ. բաշխում, տուչութիւն. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Одѣля́ть; **-лъ** ա. 1, տ. Одѣле́ніе; 2, մաս, բաժին, 'փայ'. **-ля́ть**, -ли́ть ն. 1, տալ, բաշխել. 2, զրկել (բաժանելիս), մէկին հասնելի մասը չտալ լիովին։

Одѣ́ть (одѣ́ну -нутъ; հրմ. одѣ́нь), **ся** տ. Одѣва́ть, ся.

Одѣ‖я́ло չ. վերմակ. **-я́льный** ած. վերմակի. **-я́льце** չ. նւզ. վերմակիկ. **-я́ніе** չ. 1, հագուստ. 2, զգեստաւորութիւն, զգեստ (պաշտաման)։

Оевре́иться (-ре́юсь -ятся) չ. հրէանալ, հրէական ձևեր, սովորութիւններ ընդունել։

Оевропе́иться (-пе́юсь -ятся) չ. եւրոպականանալ, եւրոպական սովորութիւններ ընդունել, իւրացնել։

Оеди‖ни́ть, -ня́ть տ. Объедини́ть, -ня́ть.

Оё́житься (-жусь -жатся) չ. на кого́ մէկի վերայ բարկանալ, 'գազազիլ', մէկի դէմ կատաղիլ։

Ожа́‖ривать, -рить 1, տ. Обжа́ривать, -рить; 2, 'մէջքը տաքացնել', ծեծել, ջարդել։

О‖жа́тіе տ. Ожима́ніе; **-жа́ть** (ожму́ -му́тъ; -жми́) տ. Ожима́ть; և **-жа́ть** (ожну́ -ну́тъ; -жни́) տ. Ожина́ть.

Ожгу́ տ. Оже́чь.

О‖жёга է. այրուած, խարուած տեղ մարմնի վերայ. **-(о́)жёгъ** ա. խառնիչ (երկար փայտ վառարանի կրակը խառնելու):

Ожема́‖ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) չ. կոտրտուիլ, քըքըրուիլ։

Оже́‖нивать, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. ամուսնացնել, պսակել (մարդուն). **-ся** անդր. ամուսնանալ, պսակուել (մարդու մասին)։

Ожере‖би́ться (-блю́сь -бя́тся) չ. ցնկնել, ծնել (մատակ ձիու, քած իշի կմ ուղտի մասին)։

Ожере́‖локъ, лка ա. **-лоче́къ**, чка ա. 1, վզակապ, ճոխ կապ (շան). 2, վզի շուրջը զգած մուշտակ. **-лочный** ած. վզակապի. **-лье** չ. **-льице** նւզ. մանեակ, քառամանեակ, 'եխանոց'. **-льникъ** ա. 1, մանեկագործ. 2, [շան կմ ուրիշ անասունի] վզի կապ. **-льный** ած. մանեակի, 'եխանոցի':

Ожё‖стклый բյ. ած. պնդացած, կոշտացած։

Ожесто‖ча́ть, -чи́ть ն. 1, խստացնել, քարացնել, անխնայ, անողոք դարձնել (մէկի սիրտը). 2, կատաղեցնել. **-ся** անդր. 1, խըստանալ, քարանալ. 2, անխնայ դառնալ, կատաղիլ, 'գազազիլ'. **-че́ніе** չ. 1, խստացում, քարացում (սրտի). 2, կատաղութիւն, դառնութիւն սրտի. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Ожесточа́ть, ся.

Оже‖стѣ́лый բյ. ած. պնդացած, կարծրացած. **-стѣ́ніе** չ. պնդանալը, կարծրանալը. **-стѣ́ть** չ. պնդանալ, կարծրանալ (օր. կաշու մասին)։

О‖же́чь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. ожёгъ -жгла́, о́; -жги́), **ся** տ. Ожига́ть, ся; **-жже́ніе** չ. այրելը, խարելը։

Ожи‖ва́ніе չ. կենդանանալը, վերակենդանանալը. **-ва́ть**, -(и́)ть չ. 1, յառնել (գր.), յարութիւն առնել, վերակենդանանալ. 2, կազդուրուիլ. 3, կենդանանալ, շունչ, ոգի առնել.

-витель м. **-вительница** ж. կենդանացնող, կենարար, ոգի, կենդանութիւն տուող. **-вительный** -ծ. կենդանացնող, կենարար. **-вить** (-влю -вятъ), **ся** ш. Оживлять, ся; **-вка** ж. 1, ш. Оживленіе; 2, գործնկ. քամքակէ գործուածքի մշակումը. **-вленіе** չ. կենդանացնելը, ոգի, կենդանութիւն ներշնչելը. կենդանութիւն, ուրախ, զուարթ տրամադրութիւն. **-влять**, -вить ն. 1, յարուցանել, յարութիւն տալ. 2, վերակենդանացնել, կենդանութիւն տալ, նորոգել. эта новость оживила мои надежды; 3, կազդուրել. **-ся** -ն-ր. կենդանանալ, ոգի, առնել, քաջալերուել:

Оживотво||реніе չ. կենդանացնելը, ոգի, կենդանութիւն տալը. **-рительный** -ծ. կենդանացուցիչ, ոգի, կենդանութիւն տուող. **-рить** (-рю -рятъ), **-рять** ш. Оживить, ся, -влять, ся.

Ожи||ву ш. Ожить; **-вѣть** չ. վերակենդանանալ, կենդանանալ, ոգի, կենդանութիւն առնել:

Ожи||гальщикъ ш. Обжигальщикъ; **-гать** ն. 1, ш. Обжигать 4; 2, խարել, կեղեքել. **-ся** 1, ш. Обжигаться; 2, զգուշել, փորձանքի հանդիպիլ:

Ожи||даніе չ. սպասելը, ակնկալութիւն. быть въ о—іи чего-либо մի բանի սպասել. сверхъ о—ія անսպասելի կերպով, անակնկալ կերպով. **-датель** м. **-дательница** ж. սպասող, ակնկալող այր, կին. **-дать** ն. кого, чего մէկին, մի բան(ի) սպասել. о. извѣстій; я отъ васъ этого не ожидалъ.

Ожидовѣть չ. *վախենալ, սիրտը ահ ընկնել, 'փախանը ոտքերն ընկնել':

Ожидѣть չ. Նօսրանալ, ցանցառանալ:

Ожи||маніе չ. սեղմելը, սիմելը, հում տալը. **-мать**, ожать ն. վերևից կամ շուրջ կողմից սեղմել, սիմել, ճնշել, հում տալ. **-мъ** м.

Ожина ш. Ежевина. [ш. Ожиманіе.

Ожи||наніе չ. 1, շուրջ կողմից հնձելը. հնձելուս քաց թողնելը, տալ անցկենալը. **-нка** ж. ш. Ожинаніе; **-нки**, нокъ ж. յ. հնձելուս քաց թողած, մնացած տեղ, հնձի մնացորդ. **-нъ** м. ш. Ожинаніе.

Ожи||рокъ, рка м. գէրացած, 'չաղացած', 'տաղած' մարդ կմ անասուն. **-рѣть** չ. գէրանալ, 'չաղանալ', 'տաղել':

О||житіе չ. յառնելը, յարութիւն առնելը. կենդանանալը, վերակենդանանալը. **-жить** (-живу -вутъ; անց. ожилъ -ла, о) ш. Оживать.

Ожо||га, -гъ ш. Ожёга, -гъ.

Озаборить (-рю -рятъ) ն. ցանկով, վանդակով պատել. **-ся** -ն-ր ցանկով, վանդակով պատուիլ:

Оза||ботить (-чу -тятъ), **ся** ш. Озабочивать, ся; **-боченіе** չ. հոգս, մտատանջութիւն. **-бочивать**, -ботить ն. кого чѣмъ մէկին մի բանով հոգս, մտատանջութիւն պատճառել. **-ся** -ն-ր. чѣмъ մի բանի հոգսը քաշել, մի բանով մտատանջուիլ:

Озагла||вить (-влю -вятъ), **-вливать** ն. վերտառութիւն գրել, վերտառութիւն տալ, խորագրել:

Озада||чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. кого մէկին տարակուսանք, մտատանջութիւն, մտահոգութիւն պատճառել, ապշեցնել, շուարեցնել. это возраженіе озадачило его.

Озадокъ, дка м. 1, քամակի մաս, յետևի մաս, մէջքի մաս. 2, փուշ, ոչ տուող հացահատիկ (քամելիս ջոկուած):

Оза||реніе չ. լուսաւորելը, -րում. **-рительный** -ծ. լուսաւորող. **-рять, -рить** (-рю -рятъ) ն. լուսաւորել. солнце озаряетъ землю; о. умы людей մարդկանց մտքերը լուսաւորել. меня вдругъ озарила блестящая мысль յանկարծ իմ գլխում մի հիանալի միտք ծագեց. **-ся** -ն-ր. 1, փայլել. 2, լուսաւորուել, կրթուել:

Озвѣздить (-зжу -здятъ) ն. աստղերով ծածկել, աստղազարդել. **-ся** -ն-ր. իր կուրծքը աստղաւոր շքանշաններով պատել, ծածկել:

Озвѣ||рить (-рю -рятъ), -рять ն. գազանեցնել, կատաղեցնել, 'գազազեցնել'. **-ся**, **-рѣть** չ. գազանանալ, խիստ կատաղել, 'գազազել'. **-рять, ся** ш. Озвѣрить, ся.

Озда ж. Վօլգ. գետանաւի մէջ քառ լայնութեան անցնող գերանը:

Оздо||равливаніе չ. առողջանալը, ապաքինուելը, կազդուրուելը. **-равливать**, -ровѣть չ. առողջանալ, ապաքինուել, ապաքինութիւն. **-ровленіе** չ. ապաքինում, ապաքինութիւն. **-ровѣлый** -ծ. առողջացած, ապաքինուած, կազդուրուած. **-(оздо)ровѣть** չ. 1, (оздоровѣть) ш. Оздоравливать; 2, (оздоровѣть) կազդուրուել, գէրանալ, 'չաղանալ', լցուել, 'տռզել':

Озеленить (-ню -нятъ) ն. 1, կանաչ ներկել. 2, կանաչ խոտով, կանաչ բանով զարդարել, կոզտաել. 3, կանաչով, դալարիքով ծածկել (հողը), կանաչ տերևներով ծածկել (ծառը).

Озе||мленить (-ню -нятъ), -мленять ն. եկ. ու. հող, ցամաք դարձնել. **-мленіе** չ. հող, ցամաք դարձնելը. **-млeнять** ш. Оземленить.

Оземь ձ. գետին, ներքև (գցել, գլորուել):

Озе||ристый -ծ. լճաշատ. **-рище** չ. լճատեղ (տեղ, ուր առաջ լիճ է եղել). **-рко** չ. Նւզ. լճակ, պստիկ լիճ:

Озернить (-ню -нятъ) ш. Озернять.

Оз||ерной, -ёрный -ծ. լճի, լճային:

Озер||нѣть չ. հատիկաւորուել, հատիկներ դառնալ. **-нять**, -нить ն. հատիկաւորել, հատիկներ դարձնել: [**-рцо** չ. Նւզ. լճակ:

Озе||ро չ. լիճ. соляное о. աղի լիճ.

О||зимовать ш. Зазимовать; **-зимовый, -зимый** -ծ. աշնանը ցանած. о хлѣбъ աշնանացան. **-зимь** ж. աշնանացան:

Ози||раніе չ. շրջահայելը, շուրջանակի դիտելը. **-рать**, озрѣть ն. շրջահայել, շուրջանակի դիտել. **-ся** չ. շուրջ կողմ մտիկ անել, տեսնել, շրջահայել:

Озла||щать, -тить (-щу -тятъ) ն. 1, ոսկեզօծել, ոսկեջրել. 2, ոսկեճաճանչ ճառագայթներով լուսաւորել (արեգակի մասին). **-щеніе** չ. 1, ոսկեզօծում, ոսկեջրում. 2, լուսաւորում (ոսկեճաճանչ ճառագայթներով):

Оз||лить (-лю -лятъ) ն. բարկացնել, կատաղեցնել. **-ся** -ն-ր. բարկանալ, խիստ չարանալ, զառնանալ, կատաղել:

Озло||би́тель ա. **-би́тельница** ի. բարկացնող, սրտմտեցնող այր, կին. **-би́тельный** ած. բարկացնող, չարացնող, սրտմտեցնող. **-би́ть** (-блю -бя́тъ), **ся** տ. Озлобля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. **1**, բարկանալը, չարանալը. **2**, բարկութիւն, դառնութիւն (սրտի). **-бля́ть**, -би́ть ն. բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել. озло́бленный врагъ կատաղի թշնամի. **-ся** անդր. բարկանալ, զայրանալ, չարանալ, կատաղիլ: [բանել:

Озлосло́вить (-влю -вятъ) ն. վատա-

Озмѣи́ться (-ѣю́сь -я́тся) անդր. **1**, օձ դառնալ, օձի կերպարանք ընդունել. **2**, на кого́ մէկի վերայ չարանալ, բարկանալ, օձի պէս թշշալ:

Озна||ка́мливаніе,-ка́мливать,ся տ. Ознако́мливаніе, -вать, ся; **-ко́мить** (-млю -мятъ); **ся** տ. Ознако́мливать, ся; **-комле́ніе, -ко́мливаніе** չ. съ чѣмъ մի բանի հետ ծանօթանալը. **-ко́мливать, -комля́ть**, -ко́мить ն. кого́ съ чѣмъ մէկին մի բանի հետ ծանօթացնել. **-ся** անդր. съ чѣмъ մի բանի հետ ծանօթանալ:

Ознаме||нова́ніе չ. **1**, նշանակելը, ցոյց, ցուցում. **2**, յաւէրժացնելը, նշանաւոր դարձնելը. въ о. э́той побѣ́ды; въ о. своéй благода́рности 'ի նշան իւր երախտագիտութեան. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) տ. Ознамено́вывать; **-но́вываніе** տ. Ознаменова́ніе; **-но́вывать**, -нова́ть ն. **1**, նշանակել, նշան անել. յայտնել, ցոյց տալ. о. кресто́мъ խաչակնքել. **2**, նշանաւոր, անմոռաց դարձնել, յաւէրժացնել, անմահացնել. о. своё ца́рствованіе вели́кими по́двигами; проше́дшій годъ былъ ознамено́ванъ ра́зными бѣ́дствіями—նշանաւոր եղաւ զանազան արհաւիրքներով:

Озна||ча́ть, -чи́ть ն. **1**, նշանակել, նշան դնել, նշան անել, նշանել. **2**, նշանակել, ցոյց տալ. **-че́ніе** չ. նշանակելը, որոշելը. о. вре́мени, сро́ка ժամանակ, պայմանաժամ նշանակելը, որոշելը, դնելը. о. дня приня́тія; **-чи́ть** (-чу -чатъ) տ. Означа́ть.

Озно́||ба ի. **1**, մրսած, ցրտատար տեղ, բիծ մարմնի վերայ. **2**, սիրոյ տաքկայ, սիրուհի (տարփուորի). **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ) տ. Ознобля́ть; **-бле́ніе** չ. մրսեցնելը. ցրտից հասած վնաս, ցրտահարութիւն. **-бля́ть**, -би́ть ն. մրսեցնել, ցրտատար անել (մարմնի մասը, անդամը). **-бъ** ա. **1**, սարսուռ. лихора́дочный о.; «о. пробѣ́галъ по спинѣ́»; **2**, ցրտատար անդամ, մաս. о. на де́ревѣ ծառի ցրտատար մասը: [sile, գետնամոմ:

Озокери́тъ ա. հնք. Ozocérite, cire fos-

Озоли́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Озоля́ть.

Озолоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. **1**, ոսկէզօծել. **2**,* հարստացնել, փարթամացնել: [ցանել:

Озо||ля́ть, -ли́ть ն. մոխրել, վրան մոխիր

Озо́||рить (-рю -рятъ) չ. կռուել, ամբարշտութիւն անել, անկարգութիւն, անզգամութիւն անել, չարաճճի բաներ բանել. **-рни́къ**, á ա. **-рни́ца** ի. կռուարար, ամբարիշտ, անզգամ այր, կին. **-рни́чані(ь)е** չ. անզգամութիւն անելը, յանդուգն, լիրբ բաներ բանելը. **-рни́чать** տ. Озо́рить; **-рни́ческій** ած. անզգամ, լիրբ, յանդուգն. **-рни́чество** չ. անզգամութիւն, լրբութիւն, յանդգնութիւն. **-рный** ած. կռուարար, անզգամ, լիրբ, յանդուգն: **-(о́)рство́** չ. լրբութիւն, յանդգնութիւն, անզգամութիւն:

О||зрѣ́ніе տ. Озира́ніе; **-зрѣ́ть** (-зрю́ -я́тъ), **ся** տ. Озира́ть, ся. [յել, մտիկ անել:

Озѣ́||вывать,-ва́ть ն. յօրանջելով նա-

Озя||ба́ніе չ. **1**, մրսելը. **2**, ցրտատար լինելը. **-ба́ть**, -бнуть չ. մրսել, սառչել. փէտանալ, ցրտատար լինել. я о́чень озя́бъ; у меня́ но́ги озя́бли; **-блый** բյ. ած. մրսած, սառած ոքսած. ցրտատար եղած. **-бнуть** տ. Озяба́ть.

Озятѣ́ть չ. **1**, փեսայ դառնալ. **2**, փեսայ ունենալ (աղջիկն իր աղջկանը մարդու տալ):

Ой ձյ. ոյ, ոհ, ōф. ой-ой ո՜յ, ոյ. ой-ой, до́рого про́сишь.

Окаба||ле́ніе չ. ճորտացնելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. ճորտացնել, ծառայազրել, ըստրկացնել:

Окаба́чить (-чу -чатъ) ն. գինետան դուռը սովորեցնել, հարբեցողութեան վարժեցնել:

Окаблу́||чивать, -чи́ть (-чу -чатъ) ն. կրունկներ շինել, կրունկներ դնել, պատրաստել (կօշիկների համար):

Окаблуче́чить տ. Каблуче́чить.

Ока||жу́ տ. Оказа́ть; **-за́ніе** չ. տալը, ցոյց տալը. о. по́мощи օգնութիւն հասցնելը. **-за́ть** (-жу́ -ка́жутъ; -жи́), **ся** տ. Ока́зывать, ся.

Ока́зія ի. **1**, դէպք, պատահմունք. **2**, դըժպհի պատահար, ձախորդութիւն, 'խաթարալա'. э́кая о.! тьфу ты, о.! թո՜ւհ, անիծեալ, նզովեալ:

Ока́||зываніе չ. ցոյց տալը, մատուցանելը. о. услу́ги ծառայութիւն մատուցանելը. о. ми́лости ողորմութիւն, շնորհք ցոյց տալը. **-зывать**, -за́ть ն. **1**, ցոյց տալ, մատուցանել, հասցնել. արտայայտել. о. кому́ дру́жбу, уваже́ніе; о. кому́ неуваже́ніе; о. кому́ услу́гу, по́мощь, защи́ту; **2**, ազդել, ներգործել, առաջացնել. тепло́ и хо́лодъ ока́зываютъ разли́чное влія́ніе на тѣла́; **-ся** անդր. երեւալ, 'դուրս գալ'. въ нали́чности оказа́лось у него́ сто рубле́й նորա մօտ հարիւր ռ. կանխիկ փող գտնուեցաւ. онъ оказа́лся неви́ннымъ նա անմեղ դուրս եկաւ. слу́хи э́ти оказа́лись ло́жными այդ լուրերը սուտ դուրս եկան. тепе́рь ока́зывается, что э́то была́ клевета́ այժմ դուրս է գալիս, որ եղն:

Окай||ми́ть (-млю́ -мя́тъ) տ. Окаймля́ть; **-мле́ніе** չ. խոլորք քաշելը. **-млённый** բյ. ած. բոլորք քաշած. **-мля́ть**, -ми́ть ն. բոլորք, եզերք քաշել:

Ока́||лина ի. **1**, [մետաղից կռելու ժամանակ բաժանուած] փշուրներ, կղկղանք. **2**, հրաբուխից ժայթքուող լավայի փշրանքներ. **-ли́стый** ած. շատ փշուրներ, շատ կղկղանք տուող:

Ока́лы||ваніе, -вать տ. Обка́лываніе, -вать.

Ока||лѣва́ть, -лѣ́ть չ. **1**, ցրտից կամ տաքութիւնից չորանալ, կուչ գալ. **2**, սատակել. **-лѣ́лый** բյ. ած. **1**, [ցրտից կամ տաքութիւնից]

չորացած, կուչ եկած. 2, սատակած. **-лѣть** տ. Окалѣвать.

Окалѣ||чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. խեղել, խեղանդամ, հաշմանդամ դարձնել:

Окаме||нѣніе չ. քարացնելը. **-нить** (-ню -нятъ) տ. Окаменять; **-нѣлость** է. 1, քարացած, քարի փոխուած կենդանի կամ բոյս. 2, քարացածութիւն. **-нѣлый** բյ. ած. քարացած, քար դարձած. о—ое дерево; **-нѣніе** չ. քարացում. **-нѣть** չ. քարանալ, քար դառնալ, քարի փոխուել. **-нять**, -нить ն. 1, քարացնել, քար դարձնել, քարի փոխել. 2, քարացնել, խըռացնել, անզգայ դարձնել (մէկի սիրտը). **-ся** տ. Окаменѣть.

Окáнчи||ваніе չ. վերջացնելը, աւարտելը. **-вать**, окончáть, окóнчить ն. վերջացնել, աւարտել, լմնցնել (ռմ.-հյ), պրծնել. о. дѣло; о. курсъ ученія; о. миромъ тяжбу դատական գործը հաշտութեամբ վերջացնել. **-ся** չզ. վերջանալ, աւարտուիլ, վախճանիլ յանգիլ:

Окá||паніе չ. կաթկթեցնելը. **-пать** ն. չուրջանակի, շուրջը կաթկթեցնել (օր. հալած մոմը), ապականել. **-ся** չզ. կեղտոտուիլ, ապականուիլ:

Окапýтить (-пýчу -тятъ) ն. քայքայել, փչացնել. **-ся 1**, չզ. քայքայուել. 2, չ. փըչանալ, մեռնել:

Окáп||чиваніе չ. ծխոտելը, մխոտելը. **-чивать**, окоптить ն. ծխոտել, մխոտել:

Окáпы||ваніе չ. շուրջանակի փորելը, փոս, խրամ կոփելը. ամրացնելը (շուրջը փոս, խրամ փորելով). **-вать**, окопáть ն. 1, շուրջանակի փորել, փոս կոբել. о. картóфель կարտոֆիլը ՙփոխփոխացնել՚. 2, շուրջանակի ամրացնել (փոս, խրամ փորելով և հող կիտելով). окóпанный станъ խրամներով, փոսերով ամրացրած բանակ. 3, когó մէկին կենդանի թաղել. **-ся** չզ. իր շուրջը փոս քաշել, խրամ կոբել, ամրանալ. непріятель окопáлся.

Окарачивать ն. յետևի ոտների վերայ նստեցնել (ձիուն). **-ся** չզ. նստիլ (յետևի ոտների վերայ):

Окáр||кивать, -кать ն. 1, վատ բան գուշակել, մարգարէանալ. 2, չափազանց շատ գովելով փչացնել, վնասել (մանկանը). 3, կըշտամբել, պարսաւել:

Окармáнить (-ню -нятъ) ն. когó մէկին կողոպտել, մէկի հասոյթները յափշտակել, իւրացնել, մէկին խաբել:

Окáр||мливаніе չ. թունաւորելը. **-мливать**, окормлять, окормить ն. 1, չափազանց շատ կերակրել, խիստ բռել. 2, մահացու կերակուր տալ. թունաւորել:

Окартá||вить (-влю -вятъ), **-вливать** ն. когó մէկին ծաղրել, ՙմասխարայ գըցել՚ (նորա պէս խօսելով ու ծամածռութիւններ անելով). **-вѣть** չ. թլուատանալ, թլուատութիւն անել:

Ока||тáть տ. Окáтывать; **-тистый** ած. 1, կլորացրած, կամարաձև. 2, ցեխոտ, կեղտոտ (ճամբայ). **-тить** (-чý -кáтятъ), **ся** տ. Окáчивать, ся; **-тка** է. 1, ճրագուելը (օր. տակառը ներքուստ, հալած ճրագուով). 2, ամենաընտիր լոգի մազ (լոգի բաշից). **-тникъ** ար. կլորացած ծայրով սիւնակ. **-тный** ած. 1, կլոր, կլորացրած. 2, ողողելու. **-токъ**, тка ար. կլորացրած էր, տաշէկայ. ճալաքար. **-тъ** ար. 1, կլորացնելը. 2, [գլորուելուց] կլորացած էր, տաշէկայ. **-тывать**, -тáть ն. կլորացնել. о. дорóгу ճանապարհը ծեծել, նստցնել. **-тышъ** ար. 1, [գլորելուց] կլորացած էր, տաշէկայ. 2, կլոր ճալաքար:

Окá||чиваніе չ. վերևից, գլխին ածելը, թափելը. **-чивать**, -тить ն. վերևից, գլխին ածել, թափել. **-ся** չզ. իր վերայ, իր գըլխին ածել, թափել. **-чý** տ. Окатить.

Окáши||ваніе չ. 1, շեղ կտրելը. 2, շուրջ կողմից հնձելը, հարելը. 3, բոլորովին հնձելը, հարելը. **-вать**, окосить ն. 1, շեղ, թեք դըծով կտրել, 2, շուրջ կողմից հնձել, հարել. 3, բոլորը, բոլորովին հնձել, հարել պրծնել:

Окáш||ливать, -лять ն. հազալով ակնարկել, խմաց տալ, հասկացնել. о. дѣло գործը քննել, կշռել:

Окаян||никъ ար. **-ница** է. անիծեալ, նզովեալ, անօրէն այր, կին. **-ный** ած. 1, անիծեալ, նզովեալ, պիղծ, անօրէն. 2, դժբախտ, քամբախտ, թշուառ, ողորմելի. **-ство** չ. նզովեալ, անիծեալ վիճակ, դրութիւն. ողորմելի, թշուառ դրութիւն:

Оква||сить (-шу -сятъ) տ. Оквáшивать; **-ска** է. **-шиваніе** չ. թթուեցնելը, խմորում. **-шивать**, -сить ն. թթուեցնել, խմորեցնել:

Океá||нскій ած. ովկիանոսի, -նոսեան. **-нъ** ար. (յն.) ովկիանոս. Великій կամ Тихій о.

Окивáть ն. что մի բանի շուրջը պատելով գլխով համակրական նշաններ անել:

Оки||дáніе տ. Окидываніе; **-дáть, ся** տ. Окидывать, ся; **-дываніе** չ. շուրջ կողմից գցելը, թափելը. **-дывать**, -дáть, **-нуть** ն. что чѣмъ 1, մի բանի շուրջը [հող] ածել, կիտել. մի բանի վերայ [հող] ածել, թափել. о. избý землёю; 2, շրջապատել, պարփակել, պաշարել. 3, о. глазáми, взóромъ աչքի առնել, աչքի անցնել. о. глазáми собрáніе; о. взглядомъ весь городъ; 4, փխբ. բժ. դուրս տալ. всё лицó окидáло; **-ся** չզ. 1, (ծառերի մասին) փթթիլ, տերև, ծաղիկ արձակել. 2, իրան մի բանով շրջապատել, մի բանով փաթաթել. о. плащóмъ պատմուճանի մէջ փաթաթուիլ, ՙկոլոլուիլ՚:

Окипятить (-чý -тятъ) ն. խաշել, այրել, խորովել (կէծացրած ջրով):

Оки||сáніе չ. թթուելը, թթուում. **-сáть**, -снуть չ. թթուիլ. **-(óки)селъ**, сла ար. ժանգ. քիմ. oxyde, ոքսիդ (թթուածնատ). **-слéніе** չ. թթուեցնելը. քիմ. oxydation, ժանգահարութիւն. **-слённый** ած. թթուած, քիմ. ոքսիդացած. **-слить** (-слю -слятъ), **ся** տ. Окислять, ся; **-слость** է. թթուութիւն, թթուածութիւն. **-слый** բյ. ած. թթուած, քիմ. ոքսիդացած. **-слять**, -слить ն. թթուեցնել, քիմ. ոքսիդացնել. **-ся** չզ. թթուիլ, քիմ. ոքսիդանալ:

Окись է. քիմ. ոքսիդ (թթուածնատ):

Оккупа||ціóнный ած. գրաւող, բռնող. о—ая áрмія; **-ція** է. (լտ.) ռզմ. գրաւում, բռնում. о. гóрода непріятельскими войскáми.

Окла́‖дистый ած. լայն, լայնանիստ (մորուքի մասին). **-дка** տ. Обкла́дка; **-дно́й, -дный** ած. **1**, սուրբ պատկերի շրջանակի մետաղէ դրուագի. о—ое серебро́ արծաթէ թերթ, որով սուրբ պատկերը շրջանակում, պատում են. **2**, հարկի. վրան հարկ, տուրք դրած. о—ая кни́га հարկամատեան. **3**, համաձայն հարկաքանակի վճարուող, հատուցուող. **4**, համաձայն կոպարի, ռոճկաքանակի ստացուող. о—ое жа́лованье կոպարով սահմանուած ռոճիկ, ռոճկի քանակ, քանակութիւն. **-ду́** տ. Окла́сть; **-дчикъ** ա. **1**, սուրբ պատկերների համար մետաղէ շրջանակներ, դրուագներ պատրաստող. **2**, հարկադիր, հարկ դնող. **-дъ** ա. **1**, մետաղէ ազոյց, դրուագ, շրջանակ (սուրբ պատկերի). **2**, ձև, կերպ, տեսք, գծագրութիւն (դէմքի, երեսի). у него́ кру́глый о. лица́ նա կլոր երես ունի. **3**, հարկաքանակ, հարկային, տուրքերի քանակ, քանակութիւն. поду́шный о. գլխահարկ. **4**, կոպար, ռոճկաքանակ, ռոճկի, հասոյթի քանակ, քանակութիւն. годово́й о. տարեկան ռոճիկ, տարեկան ռոճկի քանակութիւն. плати́ть жа́лованье по о—у համաձայն կոպարի ռոճիկ վճարել. **-дыванiе** տ. Обкла́дыванiе; **-дывать**, -(а́)сть ն. **1**, տ. Обкла́дывать; **2**, о. избу́ խրճիթի պատերի առաջին դերանաշարքը դնել. **3**, շրջապատել (արջին). **-сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. окла́лъ -ла, о) տ. Окла́дывать.

Окле‖ва́нiе չ. շուրջանակի կտցահարելը. **-ва́ть** (оклюю́ -ю́тъ; оклю́й), **ся** տ. Оклёвывать, ся.

Оклеве‖та́нiе չ. բամբասանք, զրպարտում, վատաբանում. **-та́тель** ա. **-та́тельница** ի. բամբասող, զրպարտող, վատաբանող այր, կին. **-та́тельный** ած. բամբասողական, զրպարտական, վատաբանող. **-тывать, -та́ть** (-вещу́ -ве́щутъ; -вещи́) ն. բամբասել, զրպարտել, վատաբանել:

Оклё‖выванiе տ. Оклева́нiе; **-вывать**, -ва́ть ն. **1**, չորս կողմից կտցահարել. ры́ба то́лько оклёвываетъ ձուկը լոկ շօշափում է խայծը (բայց չէ խածնում). **2**, о. жернова́ ջաղացքարերը սրել. **-ся** անդր. **1**, կտուցով իրան մաքրել. **2**, կտուցով պաշտպանուել, իր շուրջը կտցահարել:

О‖клее́нiе, -кле́иванiе չ. **1**, կպցնելը, փակցնելը, սոսնձելը (պատուհանները), սուազելը. **2**, երես կպցնելը, դրուագելը (կահ կարասիքը). **-кле́ивать**, -кле́ить ն. **1**, կպցնել, փակցնել. սոսնձել (պատուհանները). о. обо́ями թղթել, պատատել (պատր). **2**, երես քաշել, երես կպցնել (կահ կարասիքին), դրուագել (կահ կարասիքը). **-кле́йка** ի. **1**, տ. Оклее́нiе; **2**, կպցրած, սոսնձած բան. կահ կարասիքի երեսին դցած շերտ, դրուագ. **-кле́ить** (-кле́ю -кле́ютъ) տ. Окле́ивать; **-кле́йщикъ** ա. կպցնող, փակցնող, սոսնձող. դրուագող, երես գցող (կահ կարասիքին]:

Оклеш‖ня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. մկրատներով, ունելիքներով (клешни) բռնել:

Окли‖ка́нiе չ. **1**, կանչելը, կոչելը, ձայնելը, հարցում անելը. **2**, տ. Окли́чка; **-кивать, -ка́ть, -(и́)кать, -кнуть** ն. **1**, կանչել, ձայնել, հարցում անել. **2**, յայտարարել, ազդարարել, ծանուցանել (հարսի ու փեսայի անունները եկեղեցում). **-ся 1**, փոխ. միմեանց կանչել, ձայնել. **2**, չ. ա, սխալուել (կանչելիս). բ, անզգայ դառնալ, չլսել (կոչը). **-(о́к-)къ** ա. կանչ, կոչ, ձայնում, հարցում. **-чка** ի. եկղ. յայտարարում, ծանուցում (հարսի ու փեսայի անունների՝ պսակադրութեան ծէսը կատարելուց յառաջ):

Окло́чить (-чу -чатъ) ն. **1**, ծուատել, բրդել, գզգզել. **2**, չորս կողմից ծուէններ կախել:

Оклу́бить (-блю -бятъ) ն. այգգ. չորս կողմից կտրել (ծառի ճիւղերը):

Оклы́читься (-чусь -чатся) չ. ժանիքները ցոյց տալ, կափկափել (վարազի մասին):

Оклю‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. կապել, պրկել, շղթայել. оключённый око́вами у́зникъ; **-че́нiе** չ. կապելը, պրկելը, շղթայելը. **-чина** ի. ‹ականջ› (նաւակի կողքին կարած տեղ կմ զարկած ջուխտ փայտիկներ, որոնց արանքից անց են կացնում թիակի կոթը):

Окно́ չ. (յ. о́кна, о́конъ, о́кнамъ եւն) պատուհան, լուսամուտ, ‹փէնջարա›. вы́глянуть изъ окна́; вы́сунуть го́лову въ о. գլուխը պատուհանից քաշ անել. вы́бросить за о. պատուհանից դուրս շպրտել. имѣ́ть кварти́ру о́кнами на у́лицу պատուհանները փողոց դուրս եկող բնակարան ունենալ:

О́ко չ. (յ. о́чи, оче́й և եկ. ս. очеса́, -е́съ) բանաս. աչք. о́. за о́., зубъ за зубъ ակն ընդական, ատամն ընդ ատաման. люби́ть какъ зѣни́цу о́ка իր աչքի լոյսի պէս սիրել. воробьи́но о́. բս. Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծառապաշտր). царёвы о́чи, բս. Drosera rotundifolia, բոլորտերևի ցօղաբոյս. о́. мíра, հնք. Hydrophane, ջրակն կմ ջրերևակ:

Око́‖ва ի. տ. Око́вка; **-ва́нiе** չ. երկաթապատելը. **-ва́ть** (оку́ю -ю́тъ) տ. Око́вывать; **-вка** ի. **1**, երկաթապատելը. **2**, մի բանի վերայ դցած երկաթ. **-вщикъ** ա. երկաթապատող. **-въ** ա. **1**, տ. Око́вка; **2**, երկաթապատ դոյլ շղթայով. **3**, հնց. երկաթապատ գրիւ (հացահատիկների չափ). **-вы** ի. յ. **1**, շղթաներ, կապանքներ. быть въ о—ахъ; *сбро́сить съ себя́ о. իր շղթաները կտրտել. **2**,* գերութիւն, ստրկութիւն. **-выванiе** չ. **1**, երկաթապատելը. **2**, շղթայելը (ոճրագործին). **-вывать**, -ва́ть ն. **1**, երկաթապատել. о. сунду́къ; о. зо́лотомъ, серебро́мъ ոսկեպատել, արծաթապատել. о. колёса ши́нами անիւներին երկաթէ շրջանակներ դցել. **2**, շղթայել. о. ру́ки и но́ги; о. престу́пника; *око́ванный у́жасомъ ահաբեկուած, վախից քար կտրած: [нiе, -ва́ть.

Ококсо‖ва́нiе, -ва́ть տ. Коксова́-

Око‖ла́чиванiе չ. շուրջանակի զարկելով հանելը, դուրս գցելը. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. **1**, շուրջանակի ծեծելով, զարկելով հանել, դուրս գցել. **2**, շուրջանակի խփել, տնկել, տնկոտել, ցցել, ցցոտել. **-ся** չ. հարուածներին, հարուածների համար անզգայ դառնալ:

Окол‖дова́нiе չ. կախարդելը, դիւթելը, հմայելը. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) տ. Околдо́вывать; **-до́выванiе** տ. Околдова́нiе; **-до́вывать**, -дова́ть ն. կախարդել, դիւթել, հմայել:

Око‖лёсина չ. անուր հետք (պատյան ժամանակ թողած). загороди́ть о—у դուրս տալ, վայրահաչել. **-леси́ть** (-шу́ -ся́тъ; -си́) ն. չորս կողմից անցնել, պտոյտ անել. **-лёсица, -лёсная**, ой է. 1, կողմնակի, 'ծուռ' ճամբայ. 2, վայրահաչութիւն, շաղակրատանք. нести́ կմ городи́ть о—ную վայրահաչել, երկար, տաղտկալի, անհամ բաներ դուրս տալ. **-сешу́** տ. Околеси́ть.

Око́‖лица է. 1, շուրջ, բոլորք, շրջակայք. 2, կողմնակի, 'ծուռ' ճամբայ. ѣ́хать о—ею ծուռ ճամբով գնալ. 3, ցանկով պատած մարգագետին, արօտատեղի գիւղի կմ քաղաքի մօտ. 4, ակնարկներ, երկարաբանութիւն, ճոռոմաբանութիւն. говори́ть о—у կմ о—ею ճոռոմաբանել, երկարաբանել. **-ли́чно** մ. ճոռոմաբանութեամբ, երկարաբանութեամբ. **-ли́чность** է. 1, կողմնակի պարագայ, հանգամանք. безъ о—ей առանց երկարաբանութիւնների. 2, о—чности յ. գլխաւոր պատկերը շրջապատող կողմնակի առարկաներ. **-ли́чный** ած. 1, նկրչ. շրջապատող. երկրորդական. о—ые предме́ты տ. Околи́чность 2; 2, գործին, խնդրին չվերաբերող, երկար, աւելորդ:

О́коло նխդ. (սեռ. հոլ.) 1, շուրջը. обойти́ о. до́ма; ходи́ть вокру́гъ да о́. դատարկ շրջել. 2, մօտ, մօտիկ. онъ живётъ о́. насъ; 3, մօտ, մօտաւորապէս. ему́ о́. тридцати́ лѣтъ; о́. полу́дня մօտ կէս օրին:

Около́‖докъ, дка տ. Около́токъ; **-дочный** տ. Около́точный.

Около‖лежа́щій ած. շրջապատող. **-меридіа́нный** ած. աստղբ. միջօրէի շուրջը գտնուող. **-пло́дникъ** ա. բս. պտղապատեան, պտղապատիճ. **-се́рдіе** չ. կզմխ. սրտապարկ, սրտաքսակ. **-со́лнечный** ած. արեգակի շուրջը գտնուող, եղող:

О́коло‖тень, тня ա. 1, խիստ ծեծուած, ջարդուած մարդ. ծեծին անզգայ դարձած մարդ. 2, փչացած, անպատիւ դարձած մարդ. **-ти́ть** (-чу́ -ло́тятъ; -ти́), **ся** տ. Окола́чивать, ся.

Около́‖токъ, тка ա. 1, արուարձան, թաղ. հարևան շէն. 2, հ—ք. շրջակայ բնակիչներ, հարևանցիներ. **-точный** ած. շրջակայ, հարևան. о. надзира́тель կմ о к о л о́ т о ч н ы й, аго ա. թաղապետ, թաղային ոստիկանական պաշտօնեայ:

Около́ть (-лю́ -ко́лютъ: անց. -ло́лъ -ла, о; -ли́) տ. Обка́лывать.

Около‖у́шный ած. ականջի շուրջը գտնուող. о—ая железа́; **-цвѣ́тникъ** ա. բս. perigonium, ծաղկապատեան:

Околочу́ տ. Околоти́ть.

Околпа́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, հպատակեցնել, հնազանդեցնել, ստորադրել. 2, յիմարի տեղ դնել, ծաղրել, 'մասխարայ ցցել':

Око́‖лъ ա. 1, տ. Око́лышъ; 2, շրջակայք. 3, ծուռ ճամբայ. **-лышъ** ա. **-лышекъ**, шка նւզ. բոլորք, եզերք, շրջապատ (գլխարկի):

Око́ль‖ническій ած. օկօլ'նիչու. **-ничество** չ. օկօլ'նիչութիւն. **-ничій**, аго ա. օկօլ'նիչի (երկրորդ դասի պաշտօնեայ, նախկին ցարերի հետևորդներից):

Око́ль‖ность է. շրջակայք, հարևան տեղ. **-ный** ած. 1, շրջակայ, հարևան. о—ые лю́ди շրջակայ հարևանցիներ. 2, ծուռ, պտոյտ անող. о. путь ծուռ ճամբայ:

Око‖лѣва́ть, -лѣ́ть չ. 1, (կենդանիների մասին) սատակել. 2, չորանալ, փէտանալ (ցրտից). **-лѣ́лый** բյ. ած. սատակած:

Околѣ́‖нковый ած. ծնկան, ծնկան մօտ, վերայ գտնուող. **-нокъ**, нка ա. 1, ծնկակապ, ծնկի կապ, փաթաթան. 2, ծնկապանակ. **-ночный** տ. Околѣ́нковый.

Околѣ́ть տ. Околѣва́ть.

Око‖мёлина է. 1, ծառի կմ գերանի հաստ (արմատի) ծայրը, 'ոտքը'. 2, փայտի, գաւազանի գլուխը. **-мёлистый** ած. հաստ ծայրով, հաստ 'ոտքով'. **-мёлокъ**, лка ա. կոճղ, ծառի կմ գերանի արմատի ծայրից կտրած կտոր. о. вѣ́ника մաշուած աւել, աւլի կոթ. борода́ о—лкомъ գզգզուած մօրուք. **-млева́тый** ած. հաստ, ստորին ծայրով, հաստ 'ոտքով':

Оконе́‖чникъ ա. լեռնգ. ամենաերկար գայլիկոն, 'բուրղու'. **-чность** է. ծայր, վերջաւորութիւն. о к о н е́ ч н о с т и յ. կզմխ. ծայրամասեր, մարմնի ծայրի անդամներ (ձեռներ, ոտներ). **-чный** ած. ծայրի, վերջաւորութեան:

Око́‖нница է. պատուհանի (ապակեկալ) շրջանակ. **-нничникъ** ա. պատուհանի շրջանակներ շինող. **-нничный** ած. պատուհանի շրջանակի. о—ое стекло́ պատուհանի [շրջանակի մէջ դրած] ապակի. **-нный** ած. պատուհանի, լուսամուտի. о—ое стекло́; о—ая ра́ма.

Оконопа́‖тить (-па́чу -тятъ) տ. Оконопа́чивать; **-ченіе, -чиваніе** չ. շուրջանակի խծուծելը, կալնելը, գոցելը. **-чивать**, -тить ն. շուրջանակի խծուծել, կալնել, գոցել, լցնել (օր. նաւի տախտակների արանքները). **-чу** տ. Оконопа́тить. [լել, ջարդել:

Оконту́зить (-жу -зятъ) ն. կմշտել, ճըմ-

Оконфу́зить (-жу -зятъ) ն. շուարեցնել, շշկլեցնել, շփոթեցնել, ամաչեցնել:

Око́нце չ. նւզ. պատիկ պատուհան, լուսամուտ, 'փէնջարա':

Окон‖ча́ніе չ. 1, աւարտելը, վերջացնելը. վերջ, վախճան. по и—іи войны́ պատերազմը վերջացնելուց յետոյ. 2, քերկ. վերջաւորութիւն. **-ча́тельно** մ. վերջնականապէս. **-ча́тельный** ած. վերջնական. о. счётъ; о. пригово́ръ; о—ое рѣше́ніе; **-ча́ть, ся** տ. Ока́нчивать, ся; **-ченность** է. աւարտում, վերջացած, աւարտուած լինելը. **-ченный** բյ. ած. վերջացած, աւարտ(ու)ած, լըմընցած:

Око́нчи‖на է. պատուհանի ապակի. **-нный** ած. պատուհանի ապակու: [чивать, ся.

Око́нчить (-чу -чатъ), **ся** տ. Ока́н-

Око‖па́ніе չ. 1, տ. Ока́пываніе; 2, կենդանի թաղելը (մարդուն). **-па́ть, ся** տ. Ока́пывать, ся; **-пка** է. տ. Ока́пываніе.

Око́п‖никъ ա. բս. Symphytum officinale, զօտուկ կմ քարխոտ:

Око‖пно́й ած. [խրամով, պատնէշով] ամրացրած. **-пный** ած. ամրութեան, [խրամով, պատնէշով] ամրացնելու:

Окоп‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) տ. Ока́пчивать; **-ти́ться** (-чу́сь -тя́тся; -ти́сь)

անդր. 1, ծխակալիլ, ծխով, մխով, մրով պատուիլ. 2, վառօդի հոտը առնել (պատերազմում). **-тѣлый** բյ. ած. չորս կողմից ծխից, մխից, մրից սեւցած, ծխակալած, մխակալած. **-тѣть** չ. ծխակալիլ, մխակալիլ, մրակալիլ. **-чéніе** չ. ծխոտելը, մխոտելը, մրոտելը:

Окó‖пщикъ ա. փոսահատ, խրամահատ. **-пъ** ա. հողապատնէշ խրամով, ամրութիւն:

Око‖рáчиваніе չ. կրճատելը, կարճելը, յապաւելը. **-рáчивать**, -ротúть ն. կրճատել, կարճել, յապաւել:

Окоре‖нéніе չ. արմատներ գցել տալը. **-нúть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Окореня́ть; **-нѣ́лый** բյ. ած. արմատացած, արմատներ գցած, արմատներ արձակած, ունակացած. **-нѣ́ніе** չ. արմատանալը, արմատներ արձակելը. **-нѣ́ть** չ. արմատանալ, արմատներ արձակել, ունականալ. **-ня́ть**, -нúть ն. թողնել, որ արմատներ արձակէ, արմատացնել. *պատուաստել. **-ся** անդր. արմատանալ, արմատներ արձակել, հաստատուիլ:

Окор‖мúть (-млю́ -кóрмятъ; -мú) տ. Окáрмливать; **-мка** է. տ. Окóрмъ; **-млéніе** տ. Окáрмливаніе; **-мля́ть** տ. Окáрмливать; **-мъ** ա. 1, չափազանց կերակրում, բտում. 2, թունաւորում. 3, թոյն:

Окор‖нáніе չ. կարճում, կարճելը. **-нáть** ն. կարճել, կարճ կտրել, խուզել. о. вóлосы; о. крылья, ýши у собáки.

Окорó‖бить (-блю -бятъ) ն. вокругъ чегó մի բանի չուրջը կռացնել, կորացնել:

Óко‖рокóвый ած. [արջի, մեւր խոզի] ազդրի, զստի, ‘անդամի‘. **-(óко)рокъ** (յ. окорокá, óвъ) ա. [արջի, մեւր խոզի] ազդր, զիստ, ‘անդամ‘ (մեւր ապխտած, հմմ. ветчинá).

Окорó‖стить (-щу -стятъ) ն. քոսոտել, քոսով վարակել. բորոտել. **-ся** տ. Окорóстѣть; **-стѣлый** բյ. ած. քոսոտած, բորոտած. **-стѣть** չ. քոսոտիլ, բորոտիլ:

Окоротúть (-чý -рóтятъ; -тú) տ. Окорáчивать. [Окартáв...

Окортá‖вить, -вливать, -вѣть տ.

Окор‖чéвѣть չ. չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ, կուշտանալ՝ կոպտանալ. **-чить** (-чу -чатъ) ն. вкрýгъ чегó մի բանի չուրջը, մի բանի բոլորքով ծալել. **-ся** անդր. ծալուիլ, կծկուիլ, կուչ գալ (մի բանի չուրջը, բոլորքով):

Окосúть (-шý -кóсятъ) տ. Окáшивать.

Окосмá‖тѣлый բյ. ած. բրդոտած, մազակալած, թաւոտ. **-тѣть** չ. բրդոտիլ, մազակալիլ, գիսաւորուիլ:

Окос‖нѣвáть, -нѣ́ть չ. 1, չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ. ընդարմանալ. 2, յամառիլ, յամառութիւն, կամակորութիւն անել. **-нѣ́лый** բյ. ած. քարացած, ընդարմացած. **-нѣ́ніе** չ. ընդարմացում. **-нѣ́ть** տ. Окоснѣвáть.

Окосо‖глáзѣть չ. շիլ դառնալ, շիլ աչքեր ստանալ. **-лáпить** (-плю -пятъ) ն. կորաթաթ դարձնել, թաթերը կռացնել, կորացնել. **-лáпѣть** չ. կորաթաթ դառնալ:

Окосте‖нѣвáть, -нѣ́ть չ. 1, ոսկրի պէս կարծրանալ, ոսկրանալ. 2, [ցրտից, սառնամանիքից] փէտանալ, ընդարմանալ. **-нѣ́лость** է. 1, ոսկրացած, ոսկրի պէս պնդացած լինելը. 2, ընդարմացում, անզգայութիւն. **-нѣ́лый** բյ. ած. 1, ոսկրացած, ոսկրի նման կարծրացած, պնդացած. 2, ընդարմացած, փէտացած, անզգայացած (ցրտից). **-нѣ́ть** տ. Окостенѣвáть.

Окóстокъ, стка ա. մխս ազդրոսկրի կըտորով: [դառնալ:

Окосѣ́ть չ. շիլ դառնալ, շիլ աչքերի տէր

Окотúться տ. Котúться.

Окоче‖нѣ́лость է. ընդարմացում, քարացած, փէտացած լինելը (ցրտից). **-нѣ́ніе** չ. ընդարմանալը, -մացում, քարանալը, փէտանալը (ցրտից). **-нѣ́ть** տ. Коченѣ́ть.

Окó‖шечко չ. պստիկ պատուհան, լուսամուտ, ‘փէնջարա‘. **-шечный** տ. Окóнный; **-шко** չ. լուսամուտ, պատուհան, ‘փէնջարա‘:

Окра‖дý տ. Окрáсть; **-дываніе, -дывать** տ. Обкрáдываніе, -дывать.

Окрáивать, окройть ն. կտրել, կարճել, կտրտել. **-ся** անդր. սխալ ձևել, ձևելիս սխալուել, սխալ կտրել:

Окрáина է. ծայր, եզր, սահման. սահմանագլխի երկիր, գաւառ:

Окрамóлить (-лю -лятъ) ն. ապստամբութեան, խռովարարութեան մէջ մեղադրել:

Окрá‖пать, -пывать ն. սրսկել, ցանել, սրսկելով առարկայի վերայ բծեր, դալքուններ առաջացնել: [вить, -вѣть.

Окрапú‖вить, -вѣть տ. Окропú-

Окрáпывать տ. Окрáпать.

Окрá‖са է. դարդ, զարդարանք, գեղ. **-сить** (-шу -сятъ) տ. Окрáшивать; **-ска** է. գեղելը, ներկելը. գեղ, ներկ, գոյն, երանգ. **-сокъ**, ска ա. նորից ներկած կտոր, զարդուածք:

Окрá‖сть (-дý -дýтъ; անց. окрáлъ -ла, о; հրմ. окрадú) տ. Окрáдывать.

Окрá‖шеніе, -шиваніе չ. ներկելը, գեղելը. **-шивать**, -сить ն. ներկել, գեղել. о. полъ, дверь; о. матéрію, плáтье; о. носъ խմել, ‘կատարը տաքացնել‘:

Окременúться (-нюсь -нятся) չ. կըճաքար դառնալ, կճաքարի փոխուիլ, կճաքարային, կայծային շերտով պատուիլ:

Окре‖стúть (-щý -стя́тъ; -стú), **ся** տ. Крестúть, ся. [ած. շրջակայ:

Окрé‖стность է. շրջակայք. **-стный**

Óкрестъ նխդ. (սեռ. հոլ.) չուրջը, բոլորքը, չորս կողմը: [տ. Окрестúть.

Окре‖щéніе չ. մկրտելը, մկրտում. **-щý**

Окри‖вúть (-влю́ -вя́тъ), **-вля́ть** ն. մի աչքը հանել, կուրացնել. **-вѣ́лый** բյ. ած. մի աչքը հանած, կուրացրած. **-вѣ́ніе** չ. մի աչքը հանելը, կուրացնելը. **-вѣ́ть** չ. մի աչքը կորցնել, մի աչքով կուրանալ:

Окрú‖кивать, -кнуть ն. 1, ճչել, ձայնել, ծղրտալ, կանչել. 2, յանդիմանել. **-(óкри)къ** ա. 1, ճիչ, ձայն, ծղրտոց, կանչ. 2, խիստ յանդիմանութիւն (բարձր ձայնով):

Окри‖лéніе տ. Окрылéніе; **-лúть, ся, -ля́ть, ся** տ. Окрылúть, ся, -ля́ть, ся.

Окрúнъ ա. եկ. սլ. բաժակ, գաւաթ, թաս

Окристал‖лизúровать (-рую -ютъ), **-лизирóвывать, -лизовáть** (-зýю -ютъ), **-лизóвывать, -ловáть** (-лýю -ютъ), **-лóвывать** ն. (լտ.) բիւրեղացնել: [ся.

Окритиковáть, ся տ. Критиковáть,

Окричáть ն. վախեցնել, [մի բանի] դինը, արժէքը գցել, [մէկի] անունը կոտրել, [մէկին] խայտառակել. **-ся** չ. աղմուկի ընտելանալ։

Окро‖вáвить (-влю -вятъ) տ. Окровавля́ть; **-вáвлéніе** չ. արիւնոտելը, արիւնլուիկ անելը. **-вавля́ть**, -вáвить ն. արիւնոտել, արիւնլուիկ անել. **-вени́ть, ся** տ. Кровени́ть, ся.

Ок‖рои́ть (-ою́ -я́тъ), **ся** տ. Окрáивать, ся; **-рóйки**, ковъ ա. յ. ձեւելու ժամանակ մնացած կտորտանքներ։

Окромсáть ն. 1, կտրտել, կտրատել, կտոր կտոր անել. 2, սխալ կտրել, կտրատել (մի բանի ափերը), սխալ ձեւել, ձեւելիս փչացնել։

Окрóмѣ տ. Крóмѣ.

Окро‖пи́вить (-влю -вятъ) ն. եղինճով ('բանջարով') այրել. **-пи́вѣть** չ. եղինճով ('բանջարով') ծածկուիլ։

Окро‖пи́ть (-плю́ -пя́тъ), **ся** տ. Окропля́ть, ся; **-плéніе** չ. սրսկելը, [վրան ջուր] ցանելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. սրսկել, [վրան ջուր] ցանել, շաղ տալ. **-ся** անդր. սրսկուիլ։

Окрóшка է. սառն ապուր, բղդոշ (կվասից, կտրատած մսի կտորներից, ձկնից, վարունգից եւն պատրաստած)։

Ок‖рóю տ. Окры́ть եւ **-рóю** տ. Окрои́ть.

Окру́‖га է. 1, շրջակայք. 2, տ. Óкругъ 1 եւ 2; **-глéніе** չ. կլորացնելը, կլորացում. **-гли́ть** (-глю́ -гля́тъ) տ. Округля́ть; **-глость** է. կլորացում, բոլորակութիւն. **-глый** բ. ած. կլոր, կլորաձեւ. **-гля́ть**, -гли́ть ն. կլորացնել, բոլորակել. о. грани́цы, владѣ́нія սահմանները, երկիրները պատշաճաւոր ձեւով ընդարձակել։

Окру‖гъ ա. 1, գաւառ (уѣздъ); 2, շրջան, վիճակ (համավարչական մի քանի նահանգներ). воéнный ó.; мировóй ó.; учéбный ó.; церкóвный ó.; 3, լեռնգ. շրջան (գործարանների, հանքերի, հանքատեղերի). **-(у́)гъ** ա. կլորութիւն. о. хлѣ́ба: **-жáть**, -жи́ть ն. 1, շրջանակել, շրջանակ քաշել. 2, շրջապատել. полиція окружи́ла квартиру бѣглецóвъ; о. непріятеля со всѣхъ сторóнъ; онъ окружёнъ льстецáми; «чёрные вóлосы окружáли ея хорóшенькое ли́чико»; **-жéніе** չ. շրջապատելը. **-(у́)жистый** ած. լայն շրջապատով, լայն, լայնածաւալ, ընդարձակ. **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ) տ. Окружáть; **-(у́)жіе** չ. եկ. սլ. շրջան, շրջանակ. ծիր, բոլորք, շրջապատ. о. óколо луны́ լուսնի բակ. **-жнóй** տ. Окру́жный; **-жность** է. 1, շրջապատ. շրջագիծ, ծիր, շրջան. 2, շրջակայք. **-жный**, եւ -жнóй ած. 1, շրջանի, շրջագծի, շրջանային, շրջագծային. 2, շրջանի, վիճակի (տ. óкругъ 2); о—жнóй начáльникъ վիճակապետ. о. судъ նահանգական դատարան. 3, շրջակայ. о—ыя селéнія; 4, շուրջանակի, ամէն կողմ ուղարկուող. о—ое письмó; о—ое послáніе շրջաբերական, ընդհանրական։

Окрупенѣ́ть տ. Озернѣ́ть.

Окру́‖та է. գւռ. 1, գլխի զարդ. խոյր, ապարօշ (Պերմի նահանգի գեղջկուհիների). 2, շոր, հագուստ. **-ти́ть** (-чу́ -кру́тятъ), **-чивать** ն. պատել, փաթաթել։

Окры‖вáніе չ. չորս կողմից ծածկելը. **-вáть**, -(ы́)ть ն. գւռ. չորս կողմից ծածկել։

Окры‖лáтѣть տ. Крылáтѣть; **-лéніе** չ. թեւաւորելը, -րում. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** ն. 1, թեւաւորել, թեւեր տալ կամ վերագրել. грéки окрыля́ли лóшадь; 2,* թեւեր տալ, ոգեւորել, խրախուսել. **-ся** անդր. 1, թեւաւորուիլ, թեւեր ստանալ. 2,* թեւեր ստանալ, սիրտ առնել. զօրանալ (թռչելու մէջ)։

Окры́ситься (-шусь -сятся) չ. на когó մէկի վերայ բարկանալ, չարանալ, կատաղիլ։

Окры́‖тіе, -ть տ. Окрывáніе, -вáть.

Окрѣ‖пи́ть (-плю́ -пя́тъ) տ. Окрѣпля́ть; **-плéніе** չ. ամրացնելը. **-плость** է. 1, ամր[ացած]ութիւն, պնդ[ացած]ութիւն. 2, թնդութիւն, զօրութիւն, ոյժ. **-плый** բ. ած. 1, ամրացած, զօրացած, ուժեղացած, կարծրացած, պնդացած. 2, թնդացած, թունդ, բարկ դարձած. **-пля́ть**, -пи́ть ն. ամրացնել. պնդացնել. о. зéмлю գետինը տափտափել, տրորելով նստացնել. **-пнуть** տ. Крѣ́пнуть; о. дýхомъ հոգեպէս կազդուրուիլ, զօրանալ, ոգի առնել. **-покъ**, пка, **-пышъ** ա. կազդուրուած մարդ։

Окрю́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. կարթով. կեռով շրջապատել, ամրացնել։

Окря́‖каться, -киваться, -кнуться չ. հազալով, խուխ արձակելով բողազը մաքրել (խօսելուց առաջ կամ մի բան խմելուց յետոյ)։

Оксиди́ровать (-рую -ютъ) ն. արուեստ. օքսիդացնել։

Оксимéль է. (յն.) քացախամեղր (քացախից, ջրից եւ մեղրից պատրաստած շարապ)։

О́ксія է. եկ. սլ. ձայնանշան (եկ. սլաւ. գրքերում)։

Ок‖тáва է. (լտ.) երժ. 1, ութերորդ աստիճան ձայնի, ութերորդ ձայնանիշ (բարձրանող կամ ցածրանող). 2, ութեակ (ձայնի ութ աստիճանները միասին առած). **-тáнтъ** ա. (լտ.) աստղք. օկտանտ (անկիւնաչափ գործիք $^{1}/_{8}$ շրջանաչափով, որով չափում են երկնային մարմինների անկիւնային հեռաւորութիւնը). **-таэ́дръ** (յն.) տ. Осьмигрáнникъ; **-тéтъ** ա. (իտ.) երժ. ութաձայն (ութ ձայնով երգելի կամ ութ գործիքներով ածելի) երաժշտական գրուածք. **-тóихъ** (յն.) տ. Осьмоглáсникъ.

Октя́‖брь, я́ ա. (լտ.) հոկտեմբեր, հին հայոց սահմի ամիսը. **-брьскій** ած. հոկտեմբերի։

Окудлáтѣть չ. բրդոտիլ, փրչոտիլ, մազակալիլ։

Оку́‖литься (-люсь -лятся), **-кля́ться** անդր. հարսնեակի փոխուիլ (օր. շերամի թրթուրի մասին)։

Окули́‖рованіе չ. պատուաստելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (նոր լտ.) պատուաստել (ծաղիկը (óспу) եւ կամ տունկը աչքը). **-рóвка** է. պատուաստում, պատուաստելը. **-стъ** ա. (ֆր.) ակնաբոյժ։

Окуль‖ти́змъ ա. (լտ.) ծածկագիտութիւն, գաղտնագիտութիւն. **-ти́стъ** ա. ծածկագէտ, գաղտնագէտ։

Окуля́ръ ա. (ֆր.) ակնապակի։

Окуми́ться (-млю́сь -мя́тся) չ.-անդ. միմեանց կնքահայր դառնալ։

Оку‖нёвый ած. պերկէսի(ց). **-нёкъ**, нька́ ա. նւզ. պստիկ պերկէս։

Оку‖ну́ть տ. Оку́нывать; **-нываніе** չ.

սուզելը, ընկղմելը. **-нывать,** -нýть ն. 1, ընկղմել, սուզել հեղուկի մէջ և ապա հանել. թացել, թրջել. 2, խաբել. **-ся** անդր. ընկղմուիլ, սուզուիլ: [կէս:

Окунь ա. կնդ. Perca fluviatilis, պեր-

Оку‖пáть, -пи́ть (-плю́ -кýпятъ) ն. 1, փրկել, փրկանք տալով ազատել, թափել, գը-նել. 2, ճորտացնել (փողով). **-ся** անդր. 1, փըր-կուիլ, թափուիլ, փրկանք տալով ազատուիլ. 2, գինը, ծախսը հանել. э́то неблагодáрный трудъ, котóрый не окупáется այս մի ապերախտ աշխատանք է, որից օգուտ չկայ. **-пникъ** ա. **-пница** է. փրկիչ, ազատութիւնից փրկանքով գնուած այր, կին. **-(óку)пъ** ա. 1, փրկանք, փրկանաց գին. 2, տ. Контрибýція.

Окургýзить, ся տ. Кургýзить, ся.

Оку‖рéніе չ. ծխելը, խնկելը. **-ривальщикъ** ա. **-ривальщица** է. ծխող, խնկող այր, կին. **-риваніе** տ. Окурéніе; **-риватель, -ривательница** տ. Окýривальщикъ, -щица; **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. ծխել, խնկել. о. бóчку сѣ́рою տակառի մէջ ծծումբ ծխել. **-ся** անդր. իր շուրջը, իր վերայ ծխել. **-рка** է. տ. Окурéніе.

Окурнó‖сить (-шу -сятъ) ն. քթատել. **-сѣть** չ. քթատիլ:

Окýрокъ, рка ա. сигáры սիգարի ծայր:

Окурчá‖вить (-влю -вятъ) ն. խուճուճ, գանգուր դարձնել. **-вѣть** չ. խուճուճ, գանգուր դառնալ:

Оку‖сáніе չ. չորս կողմից կրծելը, կրծոտելը. **-сáть, ся** տ. Окýсывать, ся; **-сокъ,** ска ա. չորս կողմից կրծած, կրծոտած բան. **-сывать,** -сáть ն. չորս կողմից կրծել, կըր-ծոտել. **-ся** փոխդ. միմեանց միս ուտել, մի-մեանց հետ կռուել:

Окý‖таніе չ. փաթաթելը, պատելը. **-тать, ся** տ. Окýтывать, ся; **-тка** է. **-тываніе** տ. Окýтаніе; **-тывать,** -тать ն. 1, չորս կողմից փաթաթել, պատել, ծածկել. 2, խաբել, կեղեքել. **-ся** անդր. փաթաթուիլ:

Окуцѣ́ть չ. պոչատիլ, պոչը, ագին, կոր-ցնել:

Окý‖ченіе, -чиваніе չ. տ. Окýчка; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. [օր. կար-տոֆիլի] բուկը տալ, չորս կողմից հող կիտել. **-чникъ** ա. գիւղտ. թոխի:

Окýшаться անդր. խիստ շատ ուտել:

Олá‖дейка նւզ. **-дья** է. մի տեսակ բլ-լիթ, լաւաշ: [յել, վեռնիճել:

Олакировáть (-рýю -ютъ) ն. լաքա-

Олеáндръ ա. բս. Nerium oleander, ճփնի (վարդատարդ, դափնեվարդ):

Оледе‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Оледеня́ть; **-нѣ́лый** ած. 1, սառցապատ, սառցով պատուած. սառույց դարձած. 2, չորացած, փէտացած (ցրտից). **-нѣ́ніе** չ. 1, սառցով պատուելը, սառչելը, սառույց դառնալը. 2, չո-րանալը, փէտանալը (ցրտից). **-нѣ́ть** չ. 1, սառ-ցով պատուիլ. սառչիլ, սառույց դառնալ. 2, չո-րանալ, փէտանալ (ցրտից). **-ня́ть,** -ни́ть ն. 1, սառցնել, սառույց դարձնել. 2, տ. Обледеня́ть.

Олез‖веи́ть (-вею́ -я́тъ), **-вени́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. սայրասրել, սայրը, բերան (лезвеё) դնել:

Оле‖и́новый ած. օլէինի, ճարպանիւթի. **-и́нъ** ա. քիմ. օլէին, ճարպանիւթ:

Олéй ա. գւռկ. իւղ, ձէթ:

Олé‖нина է. 1, եղջերուի միս. 2, եղջե-րուենի, եղջերուի մորթ. **-ній,** ья, ье ած. եղ-ջերուի. **-нь** ա. կնդ. Cervus, եղջերու, ‘պախ-րա‘. настоя́щій, благорóдный о., C. elaphus, ազնիւ եղջերու (շիկերէ). сѣ́верный, лапля́ндскій, ѣздовóй о., Cervus tarandus, վարդեղն կմ հիւնդեր. чубáрый о., C. dama, խալաբուց կմ մեծ այծեամ. летýчій о. կմ жукъ, Lucanus cervus, եղնաճճի:

Олé‖шникъ, -ня́къ, á ա. լաստենու մատղաշ անտառ:

Оли́‖ва է. 1, բս. Olea europaea, ազնիւ ձիթենի. 2, ձիթապտուղ. **-ви́нъ** ա. հնք. olivine, pèridot, ձիթաքար. **-вка** է. ձիթապը-տուղ. **-вковый** ած. 1, ձիթապտղի. о—ое дéрево ձիթենի. о—ая вѣ́твь ձիթենու ճիւղ. 2, ձիթապտղի գոյնով. сукнó о—аго цвѣ́та; **-вный** ած. ձիթապտղի(ց), ձիթենու:

Оли‖гархи́ческій ած. օլիգարխիական. սակաւապետական, ‘ջոջապետական‘. **-гáрхія** է. (յն.) օլիգարխիա, ‘ջոջապետութիւն‘ (սա-կաւ, իշխան, ‘ջոջ‘ մարդկանց իշխանութիւն). **-гáрхъ** ա. (յն.) 1, օլիգարխեայի, ‘ջոջապե-տութեան‘ անդամ. 2, օլիգարխիական, ‘ջոջա-պետական‘ (օլիգարխեայի կողմնակից):

Олигоклáзъ ա. հնք. օլիգօկլազ (մի տե-սակ ֆելդսպատ):

Олим‖піáда է. (յն.) ոլիմպիական (քա-ռամեայ միջոց ոլիմպիական խաղերի). **-пій-скій** ած. ոլիմպիական. о—ія и́гры.

Оли́‖фа է. (լտ.) ձիթադեղ (եփած ձէթից պատրաստած դեղ նկարելու համար). **-фить** (-флю -фятъ) ն. նկրչ. ձիթադեղել, ձիթադեղ քսել:

Олице‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **-влéніе, -вля́ть** տ. Олицетвори́ть, -творéніе, -тво-ря́ть.

Олицетво‖рéніе չ. անձնաւորում. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. անձնաւորել. э́то олицетворённая добротá դա կատա-րեալ կմ անձնաւորեալ բարութիւն է:

Оли‖чáть, -чи́ть տ. Обличáть, -чи́ть.

Óло‖во չ. հնք. Stannum, անագ. **-вя-ни́чникъ, -вяни́шникъ** ա. անագէ ամա-նեղէն պատրաստող, գործող. **-вя́нный** ած. 1, անագէ. о—ая посýда; 2, անագի, անագ պարունակող. о—ая рудá.

Ол‖тáрникъ ա. եկ. ու. բեմի, եկեղեցու ծառայ, սպասաւոր. **-тáрь,** я́ եկ. ու. տ. Алтáрь.

Олу‖бени́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Олубеня́ть; **-бенѣ́ніе** չ. կեղևով պատուելը, [ինչ-պէս կեղև] պնդանալը, կարծրանալը. **-бенѣ́ть** չ. կեղևով պատուիլ, [ինչպէս կեղև] պնդանալ, կարծրանալ. **-беня́ть,** -бени́ть ն. կեղև դարձնել, [ինչպէս կեղև] պնդացնել, կարծրաց-նել, կեղևով ծածկել:

Олуговѣ́ть չ. կանաչ խոտով ծածկուիլ, սիզակալիլ (մարգագետնի մասին):

Олу‖ди́ть (-жý -лýдятъ), **-жáть** ն. ա-նագել, կլայեկել, ‘կլեկել‘:

Олука́вить (-влю -вятъ) ն. խորամանկութեամբ խաբել, խորամանկել, նենգել։

Олу‖хова́тый ած. բուսականին ապլիկար, անշնորհք, տխմար. **-(óлу)хъ** ար. ապլիկար, անշնորհք, տխմար մարդ։ [բէ վերայ յօրինած)։

Ольстра է. ատրճանակի պատեան (թամ-

Óль‖ха է. բս. Alnus, լաստենի. чёрная ó., Al. glutinosa, լաստենի կմ ջրասէր կաղնի. ка́менная կմ бѣ́лая ó., Al. incana, սպիտակ լաստենի. зелёная կմ альпі́йская ó., al. viridis, կանաչափայտ լաստենի. **-хо́вина** է. լաստենու փայտ. **-ховникъ** ար. **1**, լաստենու անտառ. **2**, լաստենու փայտ. **-хо́вый** ած. լաստենու(ց). **-ша́нка** է. կնդ. Accentor modularis, կորեկկերիկ (թռչնիկ մի). **-ша́н(н)икъ** ար. **1**, տ. Ольхо́вникъ; **2**, լաստենու սունկ, ՚սոկոն՚։

Оля‖денѣ́лый բյ. ած. խամացած, վայրենացած, թփերով ծածկուած. **-денѣ́ніе** չ. խամանալը, վայրենանալը, վայրի խոտերով, թփերով ծածկուելը. **-денѣ́ть, -дѣ́ть** չ. խամանալ, վայրենանալ, թփակալել, թփերով, վայրի խոտերով ծածկուել։

Оля́мчить (-чу -чатъ) ն. [փոկից] լծել։

Оля́пка է. կնդ. Cinclus aquaticus, գետաճարեկ կմ ջրային կեռնեխ։

Оля́пова‖тость է. անճոռնիութիւն, անճաշակութիւն, անճոռնի, կոշտ-կոպիտ յօրինուածք. **-тый** ած. անճոռնի, կոշտ-կոպիտ, անճաշակ, անարուեստ արած, շինած, յօրինած։

Ома́нъ տ. Девясилъ 1.

Ома́ръ ար. կնդ. Homarus, աստակոս կմ ծովի խեցգետին։

Ома́чи‖ваніе չ. թրջելը, թացելը. **-вать, ся** տ. Омочать, ся. [ծէք)։

Омбромéтръ ար. (յն.) անձրեւաչափ (գոր-

Омéга է. օմէգա (յունարէն երկար o)։

Óмéгъ ար. **1**, բս. ա, Conium maculatum, պիսակ խնդակոթ կմ խնդամոլի. բ, Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլի կմ մոլեխինդ. **2**, խիստ, անտանելի դառն բան, լեղի. **3**, շշմեցնող, թունաւոր ըմպելիք։ [ճագոմ (ճուշ)։

Омéла է. բս. Viscum album, սպիտակ

Омер‖зéніе չ. զզուեցնելը. զարշեցնելը. **-зи́тельность** է. զզուեցնող յատկութիւն. **-зи́тельный** ած. զզուելի, զարշելի, նողկալի. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Омерзя́ть; **-зѣ́лый** բյ. ած. զզուելի, զարշելի, նողկալի դարձած. **-зѣ́ніе** չ. զզուանք, զարշանք, նողկանք. **-зѣ́ть** չ. զզուելի, զարշելի, նողկալի դառնալ. **-зя́ть, -зи́ть** ն. զզուեցնել, զարշեցնել, զզուելի, զարշելի, նողկալի դարձնել։ [տանալ։

Омéркнуть չ. մթնիլ, մթագնիլ, աղօ-

Омéрникъ ար. բս. Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլի կմ մոլեխինդ։

Омерт‖вѣва́ть, -вѣ́ть չ. ընդարմանալ, անզգայանալ, մեռնել. **-вѣ́лость** է. անզգայութիւն, ընդարմացում, մեռածութիւն. **-вѣ́лый** բյ. ած. մեռած, անզգայացած, անկենդան դարձած. **-вѣ́ніе** չ. մեռնելը, անզգայանալը, անկենդանանալը. **-вѣ́ть** տ. Омертвѣва́ть.

Омета́ть տ. Омётывать.

Омётъ ար. **1**, շուրջ, քոլոք (զգեստի). **2**, երկարանիստ քարդ (խոտի կմ հացահատիկի)։

Омё‖тывать, -та́ть ն. շուրջանակի դըցել, նետել. թափել, շաղ տալ։

Омла‖дѣва́ть, -дѣ́ть տ. Омолодѣ́ть.

Óмнибу‖сный ած. օմնիբուսի, հանրակառքի. **-съ** ար. (լտ.) օմնիբուս, հանրակառք։

Омовéніе չ. լուանալը, լուացում. о. ногъ ոտնալուայ։

Омока́ть տ. Обмока́ть.

Омо‖ла́живать, -лоди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. երիտասարդացնել, ջահէլացնել. **-лодѣ́ть** չ. երիտասարդանալ, ջահէլանալ։

Омони́мъ ար. (յն.) համանուն, համահնչիւն բառ (որ միակերպ հնչւում է, բայց տարբեր նշանակութիւն ունի, օր. миръ և міръ և կմ отказа́ть 1, բացասել. 2, կտակել)։

Омофо‖ни́ческій ած. միաձայն երաժշտութեան, նուագի. **-нія** է. (յն.) միաձայն երաժշտութիւն, նուագ։

Омофó‖рный ած. եմիփորոնի. **-ръ** ար. (յն.) եմիփորոն (ուսանոց, ուսապանակ եպիսկոպոսի)։

Омо‖ча́ть, -чи́ть ն. թրջել, թացել (արտասուքներով). о. лицó слеза́ми; **-ся** անդր. թրջուիլ, թացուիլ. глаза́ омоча́ются слеза́ми; **-чéніе** չ. թացելը, թրջելը. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Омочать, ся.

Омóю տ. Омы́ть.

Омра‖ча́ть, -чи́ть ն. **1**, մթնեցնել, խաւարեցնել. ночь омрачи́ла зéмлю; **2**, կուրացնել (աչքերը). о. умы́ մտքերը կուրացնել. вѣсть э́та омрачи́ла егó այդ լուրը նորան վշտացրեց. зóлото омрача́етъ человѣ́ка փողը շլացնում է մարդուն. **-ся** անդր. **1**, մթնիլ, մթագնիլ, խաւարիլ. **2**, տրտմիլ, տխրութեան, տրտմութեան մէջ ընկնիլ. **-чéніе** չ. **1**, մթնեցնելը, խաւարեցնելը. **2**, կուրացնելը (աչքերը). **-чи́тельный** ած. մթնեցնող, խաւարեցնող, կուրացնող. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Омрача́ть, ся.

Омужи́чить (-чу -чатъ) ն. գռեհկացնել, կոշտ-կոպիտ, գռեհիկ գիւղացու պէս դարձնել. **-ся** չ. գռեհկանալ, կոշտ-կոպիտ, գռեհիկ գիւղացի դառնալ։ [թլքանալ։

Омусульма́ниться (-нюсь -ятся) չ.

Óмутъ ար. խոր տեղ, գուբ, փոս ջրի մէջ. *попа́сть въ ó. քամբախտութեան, ՚խաթաբալի՚ մէջ ընկնել. въ ти́хомъ ó—ѣ чéрти вóдятся (առծ.)։ [դունեբի։

Омшан(н)и́къ, á ար. ձմեռելու տեղ մե-

О‖мыва́ніе չ. **1**, լուանալը. **2**, ողողելը (օր. գետափը). **-мыва́тель** ար. **-мыва́тельница** է. մի բան լուանող այր, կին. **-мыва́ть, -мы́ть** ն. **1**, լուանալ, մաքրել. **2**, ողողել. рѣка́ омыва́етъ стѣ́ны гóрода; ледови́тый океа́нъ омыва́етъ берега́ Сиби́ри; **-ся** անդր. լուացուիլ. **-мы́локъ** տ. Обмы́локъ; **-мы́тіе** չ. **1**, լուանալը. **2**, ողողելը (օր. գետափը). **-мы́ть** (-мóю -ютъ; հրմ. омóй), **ся** տ. Омыва́ть, ся.

Она́ դերն. է. (ея́, ей, её, éю կմ éй, о ней) տ. Онъ.

Она́‖грикъ ար. բս. Oenothera, ցոխտ. **-грій** ած. էշավայրու, վայրի էշի. **-гръ** ար. կնդ. Equus asinus onager, վայրի էշ, էշավայրի, ցիռ։

Она‖ни́змъ ար. օնանականութիւն, սերմնահեղութիւն, մարմնաշարժութիւն, ձեռնաշար-

ժուժկին. **-ни́стъ** *ա. օնանիստ, ձեռնահեղ, մարմնաշարժութեան անող։*

Ондре́цъ, ца́ *ա. հայհոյական սայլ։*

Онеистовѣ́ть *չ. կատաղիլ, 'գազազիլ'։*

Онёры *ա. յ.* (*ֆր.*) *Թղթխ. որոշ կիւ խաղա կարևոր թղթերը։*

Они́ *դեր. յ. ա. և չ. տ.* Онъ.

Óни‖ксовый *ած. եղնգաքարի, եղնգան.* **-ксъ** *ա. ֆնք.* onyx, *եղնգաքար, եղունգն։*

Оно́ *դեր. չ. տ.* Онъ.

Ономе́дни *մ. այն օրը, քիչ առաջ։*

Онтоло́гія *ի.* (*յն.*) *փիլ. էակսութիւն, գոյականութիւն։*

Ону́‖ча *ի. ոտափաթաթան (փոխանակ գուլպայի).* **-чина** *ի. մի կտոր ոտափաթաթան, ոտափաթաթանի կտոր։*

I. **Онъ** *դեր. ա.* (она́ *ի.*, оно́ *չ.*, они́ *յ. ա. և չ.*, онѣ́ *յ. ի.*: Онъ և оно́ *հոլովւում են այսպէս՝* его́, ему́, его́, имъ, о нёмъ; *իսկ* они́ *և* онѣ́ *հոլովմ. այսպէս՝* ихъ, имъ, ихъ, и́ми, о нихъ) *նա.* онъ пришёлъ пе́рвый, она́ пришла́ пе́рвая *նա ամէնից առաջ եկաւ։*

II. **Онъ** *ա. օն (եկ. սլ. այբբենի մէջ* о *տառի անունը)։*

Óный *դեր. ցուց. 1, այն. 2, [փոխանակ անձնական դերանուան 3-րդ դէմքի, ուրեմն] նորա, նորանց.* земны́я бла́га тлѣ́нны, не слѣ́дуетъ привя́зываться къ о́нымъ (*տես. կի լաւ՝* къ нимъ); кварти́ра хороша́, но меблиро́вка о́ной (*տես. կի լաւ՝* ся) дурна́ *բնակարանը լաւ է, բայց նորա կահաւորութիւ-[նը՝ վատ։*

Онѣ́ *դեր. ի. յ. տ.* Онъ.

Онѣме́‖ченіе *չ. գերմանացնելը, գերմանացում.* **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) *ն. գերմանացնել.* **-ся** *չ. գերմանանալ։*

Онѣ‖мѣ́лость *ի. 1, պապանձում, համրութիւն. 2, թմրութիւն (անդամների).* **-мѣ́лый** *բյ. ած. 1, պապանձուած, համր. 2, թմրած (անդամ).* **-мѣ́ніе** *չ. 1, պապանձուելը, համր դառնալը. 2, թմրելը (անդամների).* **-мѣ́ть** *տ.* Нѣмѣ́ть.

Ооли́‖товый *ած. ձուաքարի(ց).* **-тъ** *ա. ֆնք.* Oolithe, *ձուաքար։*

Опа‖да́ніе *չ. 1, ընկնելը, թափուելը (շուրջանակի).* о. ли́стьевъ; *նուազում, պակասում.* о. воды́; о. о́пухоли; **-да́ть,** -сть *չ. 1, շուրջանակի թափուել, ընկնել (տերևի, պտղաթի մասին). 2, ընկնել, նուազել (ուռեցքի, վարարած ջրի մասին).* въ рѣкѣ́ вода́ опа́ла; опа́ли цѣ́ны на э́тотъ това́ръ; сла́ва его́ опа́ла *նորա փառքը նսեմացաւ.* онъ опа́лъ лицо́мъ *նորա երեսը լղարել է.* о. доста́ткомъ *ստացուածապակաս դառնալ, ստացուածքի մի մասից զրկուել.* о. ското́мъ *ապրանքապակաս դառնալ.* **-де́ніе** *տ.* Опада́ніе.

Опа́з‖дываніе *չ. ուշանալը, յապաղելը.* **-дывать,** опозда́ть *չ. ուշանալ, յապաղել, (գր.) յամել.* о. ча́сомъ *մի ժամ ուշանալ.* о. къ обѣ́ду *ճաշին ուշանալ։*

Опа́‖иваніе *չ. I. 1, խիստ շատ խմացնելը. անպատեհ ջրելով փչացնելը. 2, թունաւորելը, վնասակար բան խմացնելով սպանելը. II. շուրջանակի զօդում, կպցնում (հալած մետաղով).* **-ивать** *ն. I.* (опои́ть) *1, խիստ շատ խմացնել, անպատեհ ջրելով փչացնել (օր. քրտնած ձիուն). 2, թունաւորել, վնասակար բան խմացնելով սպանել. II.* (опая́ть) *շուրջ կողմից զօդել, կպցնել (հալած մետաղով).* **-йка** *ի. շուրջանակի զօդում, կպցնում.* **-йщикъ** *ա. շուրջանակի զօդող, կպցնող (հալած մետաղով)։*

Опа́ла *ի. 1, աքսոր, տարագրութիւն.* подверга́ть кого́ о—ѣ; наложи́ть на кого́ о—у *մէկին տարագրել, աքսորել.* быть въ о—ѣ *կմ* подъ о—ою *աքսորի մէջ գտնուել. 2, բարկութիւն, ցասում.* попа́сть въ о—у *բարկութեան, ապաշնորհութեան ենթարկուել։*

Опа́лзывать, оползáть, оползти́ *չ. 1, շուրջանակի սողալ. 2, թափուելով իջնել, ցածրանալ (օր. հացահատիկի մասին). 3, թափուել (մազերի մասին)։*

Опали́ть (-лю́ -лятъ), **ся** *տ.* Опа-[ля́ть, ся.

Опа́ловый *ած. օպալի, -լից, -լեայ։*

Опа́лубить *տ.* Па́лубить.

Опа́лъ *ա. ֆնք.* opale, *օպալ (արևակ).* благоро́дный о., opale irrisée, *ազնիւ օպալ (ծիածանիկ)։*

Опа́лы‖ваніе *չ. չորս կողմից քաղհանելը, փետելը.* **-вать,** ополо́ть *ն. չորս կողմից քաղհանել, փետել։*

Опа́лый *բյ. ած. 1, ընկած, թափուած. 2, ներս քրծած, լղարած, նիհարած (օր. այտերի մասին)։*

Опа́ль‖ный *ած. 1, աքսորած, տարագրած. 2, զրաւած (կալք). 4, աչքից գցած, բարձիթող արած, անխնամ թողած.* **-чивый** *ած. բարկացկոտ, զայրացկոտ, դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք։*

Опа‖ля́ть, -ли́ть *ն. խանձել, այրել, առշորել.* **-ся** *անդր. խանձուիլ, այրուիլ, առշորուիլ։*

Опа́мя‖тованіе *չ. ուշքի գալը, զգաստանալը.* **-товаться** (-тую́сь -ю́тся), **-тываться** *տ.* Опо́мниться.

Опа́‖ра *ի. 1, խմորաշաղախ. 2, խաշած կեր, ճարակ.* **-ре́ніе, -риваніе** *չ. 1, [ռուսական] բաղանիքի գոլորշին, ջերմութիւնը մեղմացնելը. 2, խաշելը.* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *ն. 1, [ռուսական] բաղանիքի գոլորշին, ջերմութիւնը մեղմացնել (առաջին անգամ լողանալով). 2, խաշել (մորթած հաւը). 3, այրել, խաշել.* со́лнце опа́рило мнѣ шéю; **-ся** *անդր. 1, [առաջնահարար ռուսական] բաղանիքի գոլորշուն ընտելանալ. 2, խաշուիլ, խարշատիլ. 3, չ. տաքանալ.* ба́ня опа́рилась; 4, [*բաղանիքում գործածուելուց*] *փչանալ, մաշուիլ.* вѣ́никъ опа́рился; **-рникъ** *ա. 1, խմորանոց, խաշանոց, խմորի, խաշի աման. 2, հաճարի կարկանդակ.* **-рно́й** *ած. խաշած, այրած։*

Опарши́‖вить *տ.* Парши́вить; **-вѣ́лый** *բյ. ած. քոսոտած, բորոտած.* **-вѣ́ть** *տ.* Парши́вѣть.

Опа́ры‖ваніе *չ. [կալը, հիւսուածքը] շուրջանակի քակելը, քանդելը.* **-вать,** опоро́ть *ն. [կալը, հիւսուածքը] շուրջանակի քակել, քանդել.* **-ся** *անդր. քակուիլ, քանդուիլ։*

Опа‖са́ться, -сти́ся *անդր.* кого́, чего́ *մէկից, մի բանից վախենալ, երկիւղ կրել, զգուշանալ.* тутъ не́чего о.; онъ никогда́ не выхо́дитъ изъ дому ве́черомъ, опаса́ясь воро́въ; **-се́ніе** *չ. 1, ահ, երկիւղ, վտանգ.*

возбудить въ комъ о—ія; подъ о—іемъ
строгаго наказанія խիստ պատժի սպառնա-
լով. 2, զգուշացում, հսկում. **-ска** է. զգուշու-
թիւն, խոհեմութիւն. съ о—ою խոհեմութեամբ,
զգուշութեամբ. **-сливость** է. զգուշութիւն,
խոհեմութիւն, շրջահայեցութիւն. **-сливый**
ած. **1**, զգոյշ, զգաստ, զգօն, շրջահայեաց. **2**,
երկչոտ, վախկոտ. **-сно** մակ. **1**, վտանգաւոր է,
երկիւղալի է. **2**, մ. վտանգաւոր կերպով. онъ о.
раненъ; **-сность** է. վտանգ. подвергаться
о—и; жизнь его въ крайней о—и; о. отъ
воды, отъ огня ջրի, կրակի կողմից սպառ-
նացող վտանգ. **-сный** ած. **1**, վտանգաւոր, եր-
կիւղալի. о. человѣкъ; о—ая болѣзнь; о.
противникъ; о—ое дѣло; **2**, հնց. պաշտպա-
նող, հովանաւորող. о—ая грамота; **-стись**
(-сусь -сутся; անց. опасся -слась -слось)
տ. Опасаться. [տ. Опадать.

Опасть (-ду -дутъ; անց. опалъ -ла, о)

Опаха‖ло չ. հովհար, հողմահար. **-ло-
видный, -лообразный** ած. հողմահարի,
հովհարի ձևով. **-льный** ած. հովհարի, հող-
մահարի. **-льце** նւզ. տ. Опахало.

Опа‖хать (-шу -пашутъ; -ши) տ. Опа-
хивать I; **-хиваніе** չ. **1**, հողմահարելը, հով-
հարելը. **2**, [թոզը, փոշին] սրբելը. **3**, շուրջ կող-
մից վարելը, հերկելը. **-хивать** ն. **I.** (-хать)
շուրջ կողմից վարել, հերկել. **II.** (-хнуть)
1, հովհարել, հողմահարել, քամհարել. հող-
մահարով քշել, վանել, հալածել. 2, [թոզը, փո-
շին] սրբել, մաքրել. о. пыль съ чего մի
բանից փոշին, թոզը թափ տալ. о. полъ յա-
տակը լաւ սրբել, աւլել. 3, փաթաթել, 'կոլոլել'.
-ся անդ. 1, ինքն իրան հովհարել, հողմահա-
րել. 2, ինքն իր վրայից փոշին, թոզը թափ-
ել. 3, отъ чего իրանից քշել-
տալ, թօթափել. 4, чѣмъ փաթա-
հալածել (օր. ճանճերին).
թուել, 'կոլոլուել' մի բանի մէջ:

Опашень, шня ա. **1**, հնց. ամառուայ
վերարկու. **2**, գւռկ. երկար պատմուճան:

Опашка է. **1**, շուրջանակի վարում, հեր-
կում. **2**, չվարած, չհերկած տեղ. **3**, [վերար-
կուն] վրան գցելը, վրան առնելը. носить паль-
то на о—у վերարկուն ուսերին գցած կրել:

Опа‖яніе տ. Опаиваніе II; **-ять** տ.
Опаивать II.

Опе‖ка է. խնամակալութիւն, հոգաբար-
ձութիւն. о. надъ нищими աղքատախնամ հո-
գաբարձութիւն. отдать подъ о—у խնամա-
կալութեան յանձնել. быть подъ о—ою խնա-
մակալութեան ներքոյ լինել. выйти изъ подъ
о—и խնամակալութիւնից ազատուել, չափահաս
դառնալ. **-каемый** ած. խնամակալուող, խը-
նամակալութեան յանձնուած. опекаемый,
аго ա., -каемая, ой է. խնամակալութեան
յանձնուած անչափահաս որբ (տղայ, աղջիկ):

Опёкишъ ա. գւռկ. **1**, հացեղէն. **2**, չմա-
րած, վառ կրի գուղձ, կտոր:

Опеку‖нскій ած. խնամակալական. о.
совѣтъ խնամակալական, որբախնամ խորհուրդ.
-нство չ. խնամակալութիւն. принять на
себя о. надъ кѣмъ; **-нствовать** (-ствую
-ютъ) չ. надъ кѣмъ մէկի խնամակալը լինել,
մէկի վրայ խնամակալութիւն անել. **-нша** է.
խնամակալուհի. **-нъ** ա. խնամակալ:

Опё‖нковый ած. կանթարուկի[ց շինած,
պատրաստած]. **-нокъ**, нка ա., **-нка** է. բս.
Cantharellus cibarius, կանթարուկ կմ նա-
պաստակի ականջ (սունկ):

Опе‖пеленіе չ. մոխիր դարձնելը. **-пе-
лить** (-лю -лятъ) ն. մոխիր դարձնել. **-пле-
ніе** չ. քիմ. մոխրացում. **-плить** (-лю
-лятъ) ն. մոխիր դարձնել:

Опера է. (իտ.) թատր. օպէրա (դրամա-
տիկական թատերգութիւն երգով և երաժշտու-
թիւնով):

Опера‖тивный ած. գործելու, վիրագոր-
ծութեան (տ. операція 2); **-торъ** ա. (լտ.)
բուժագործող, վիրագործող (հմմ. хирургъ);
-ціонный ած. **1**, բժ. վիրագործութեան (տ.
операція 2); о. покой վիրագործութեան սե-
նեակ. **2**, ռզմ. զօրաշարժութեա(ց). о. базисъ;
-ція է. (լտ.) օպէրացիա. **1**, առհ. գործողու-
թիւն. коммерческія, торговыя о—іи ա-
ռևտրական գործողութիւններ. **2**, բժ. բուժա-
գործութիւն, վիրագործութիւն (գործողութիւն,
որ բժիշկը սովորաբար բժշկական գործիքով կա-
տարում է մարմնի հիւանդ մասի վերայ). сдѣ-
лать о—ію; **3**, ռզմ. զօրաշարժութիւն:

Опере‖дить (-жу -дятъ) տ. Опережи-
вать; **-жать** տ. Опереживать; **-женіе,
-живаніе** չ. առաջը կտրելը, առաջ անցնելը,
առաջ անցկենալը. **-живать**, -жать, -дить ն.
кого, что մէկի, մի բանի առաջը կտրել, մէ-
կից, մի բանից առաջ անցնել, մէկին, մի բան
առաջ անցկենալ, ետ թողնել, գերազանցել.
я опередилъ его; онъ опередилъ въ уче-
ніи всѣхъ своихъ товарищей; онъ опе-
редилъ свой вѣкъ նա իր դարից առաջ է
անցել. жизнь опережаетъ человѣческія
установленія մարդկանց սահմանած կարգե-
րը կեանքը հնացնում է:

Опе‖реніе չ. փետրաւորում. **-рённый**
էյ. ած. փետրաւորուած:

Опере‖тка է. (լտ.) օպէրէտ, երգախաղ,
ծաղրերգախաղ (պատիկ, կարճատև թատրերգու-
թիւն երգով և խաղով, մեծ ծաղրական բնա-
ւորութեամբ). **-точный** ած. այս երգախաղի:

Опереть (обопру -рутъ; -ри), **ся** տ.
Опирать, ся.

Оперировать (-рую -ютъ) ն. և չ. (լտ.)
գործել, գործողութիւն կատարել: [рять, ся.

Оперить (-рю -рятъ), **ся** տ. Опе-

Оперментъ (գերմ.) տ. Аурипигментъ.

Оперный ած. օպէրայի. о. пѣвецъ.

Опё‖рокъ, рка, **-рышъ** ա. փետրաւո-
րած ճուտիկ. **-рять**, -рить ն. **1**, փետրաւո-
րել. **2**,* թևեր տալ, խրախուսել, քաջալերել.
-ся անդ. **1**, փետրաւորել, փետուրներով ծած-
կուել. **2**,* լաւանալ, դիրտուել (նիւթականա-
պէս):

Опе‖чаленіе, -чаливаніе չ. տխրեց-
նելը, տրտմեցնելը. **-чаливать**, -чалить
(-лю -лятъ) ն. տխրեցնել, տրտմեցնել. опе-
чаленный горестью վշտահար:

Опеча‖таніе չ. իւր. կնքում, կնքելը,
'մհրելը'. **-тать, ся** տ. Опечатывать, ся;
-тка է. տպագրական սխալ, վրիպակ. спи-
сокъ о—ткамъ; **-тываніе** չ. կնքելը, 'մհրե-
լը'. **-тывать**, -тать ն. իւր. կնքել, 'մհրել'.

бума́ги его́ опеча́таны; **-ся** չ. *տպգր. տըպագրական սխալ անել:*

Опе́‖чекъ, чка ա. *փառարանի հիմք.* **-чина** է. *այրուած կաւ փառարանի մէջ.* **-чище** չ. *քանդած, աւերած, քանդած փառարանի տեղ կամ բեկորներ:*

Опи‖ва́ла հոգ. **-ва́льщикъ** ա. **-ва́льщица** է. *ձրիախում, ուրիշի հաշուով խմող այր, կին.* **-ва́ніе** չ. *ձրիախմութիւն, ուրիշի հաշուով խմելը.* **-ва́ть**, -(й)ть ն. кого́ *մէկի հաշուով խմել.* **-ся** անդր. **1**, *հարբել.* **2**, *շատ խմելուց տկարուիլ, մեռնել.* **3**, *թունաւորուիլ (խմելուց).* **-вки**, вокъ է. յ. *թերմնացուկ, խըմիչքի մնացորդ:*

Опи‖ле́ніе, **-лива́ніе** չ. **1**, *խարտոցելը.* **2**, *չորս կողմից, շուրջանակի սղոցելը.* **-лива́ть**, **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **1**, *շուրջանակի, չորս կողմից խարտոցել.* **2**, *շուրջանակի, չորս կողմից սղոցել, 'խէլխել'.* **-лка** է. **1**, *խարտոցում.* **2**, *սղոցում.* **-лки** ա. յ. **1**, *խարտոցուածք, խարտոցած բանի թեփ.* желѣ́зные, мѣ́дные о.; **2**, *սղոցուածք, սղոցած բանի թեփ.* деревя́нные о.; **-локъ**, лка ա. *սղոցած փայտի մնացորդ.* **-льщикъ** ա. *սղոցող, սղոց քաշող:*

Опина́ться, опну́ться չ. *սայթաքել, 'ոտք տալ', ոկնուիլ:*

Опи‖ра́ніе չ. *յենելը, կոթնեցնելը.* **-ра́ть**, опере́ть ն. *յենել, կոթնեցնել.* **-ся** անդր. *յենուիլ, կոթնիլ.* о. на чью ру́ку; о. о стѣ́ну; *о. на несомнѣ́нные до́воды.

Опи‖са́ніе չ. **1**, *նկարագրութիւն.* **2**, *իրաւ. 'վեր գրելը', գրաւելը.* **-са́тель** ա. **-са́тельница** է. *նկարագրող այր, կին, նկարագրիչ.* **-са́тельный** ած. *նկարագրական.* **-са́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -ши́), **ся** տ. Опи́сывать, ся; **-ска** է. *գրասխալ, սխալ, վրիպակ գրածի մէջ.* **-сно́й** ած. *գրաւած, 'վեր գրած'.* **-счикъ** ա. *'վեր գրող', գրաւող.* **-сыва́ніе** չ. **1**, *նկարագրելը.* **2**, *իրաւ. 'վերգրելը', գրաւելը (կայքը, գոյքը).* **-сывать**, -са́ть ն. **1**, *նկարագրել.* о. нра́вы наро́да; о. примѣ́ты бѣглеца́; **2**, *երկրչփ. գծել, նկարել.* о. дугу́; **3**, *'վեր գրել', գրաւել.* у него́ описа́ли имѣ́ніе; **-ся** **1**, չ. [*գրելիս*] *սխալուիլ.* **2**, *փոխ. թղթակցել.* **-(о́пи)сь** է. **1**, *նկարագիր. ցուցակ, ցուցակագրութիւն.* **2**, *'վեր գրելը', գրաւում (կայքի, գոյքի).* иму́щество состои́тъ подъ о́—ью *կայքը 'վեր է գրած':* [Опива́ть, ся.

Опи́ть (опью́ -пью́тъ; опе́й), **ся** տ.

О‖піа́тъ ա. *բժ. թմրրադեղ.* **-пій** ա. (*յն.*) *ափիոն (հնդկական խաշխաշի չհասունացած պտուղներից վաղցրած ու չորացրած կաթը, որ խիստ թմրեցուցիչ ու քնեցնող թոյն և կարեւոր դեղ է).* **-пійный** ած. *ափիոնի.* **-піумъ** տ. 'Опій.

Опла́‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Опла́вливать, ся; **-вка** է. *զտում, մաքրում (հալելով).* **-вки**, вокъ ա. յ. *կղկղանք (հալած բանի).* **-вле́ніе** չ. տ. Опла́вка; **-вливать**, **-вля́ть**, -вить ն. **1**, *հալելով զտել, մաքրել.* **2**, *զւռկ. թեթև կերպով կա(լ)սել (հաշանքը).* **-ся** չ. *հատիկը թափել (հասած հասկի մասին):*

Опла́‖каніе տ. Опла́киваніе; **-кать** (-чу -чутъ; опла́чь) տ. Опла́кивать; **-кива́ніе** չ. *ողբալը. սգալը.* **-кивать**, -кать ն. *ողբալ, սգալ.* о. жену́, смерть отца́; о. своё несча́стіе; *о. свои грѣхи́ *իր մեղքերը լալ, քաւել (ապաշխարելով):*

Опламе‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Опламеня́ть; **-нѣ́ть** չ. *վառուիլ, բոցավառուիլ, բորբոքուիլ.* **-ня́ть**, -ни́ть ն. *վառել, բոցավառել, բորբոքել.* **ոգևորել, խրախուսել:*

Опластова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. *շերտերով ծածկել, պատել:*

Опла́‖та է. *վճարում, հատուցում.* **-ти́ть** (-чу́ -пла́тятъ; -ти́), **ся** տ. Опла́чивать, ся; **-тный** ած. *վճարելի, հատուցանելի.* **-чива́ніе** չ. *վճարելը, հատուցանելը.* **-чивать**, -ти́ть ն. *վճարել, հատուցանել.* **-ся** անդր. **1**, *իր պարտքերը վճարել, հատուցանել.* **2**, *ծախսերը հանել, ծածկել.* **-чу** տ. Опла́кать; **-чу́** տ. Оплати́ть.

Оплебе́ить (-бе́ю -ятъ) ն. *գռեհկացնել, գեղջկացնել.* **-ся** չ. *գռեհկանալ, գեղջկանալ, կոշտ-կոպիտ, եղերելի սովորութիւններ ընդունել:*

Опле‖ва́ніе չ. *թքոտելը, թքոտում.* **-ва́ть** (оплюю́ -ю́тъ), **ся** տ. Оплёвывать, ся; **-(ё)выва́ніе** չ. *շարունակ թքոտելը.* **-(ё)вывать**, -ва́ть ն. **1**, *թքոտել.* **2**, *վրան թքել, արհամարհել.* **-ся** **1**, անդր. *ինքն իրան թքոտել, փսլնքոտել.* **2**, չ. отъ кого́, отъ чего́ *մէկի, մի բանի վերայ թքել, մէկից, մի բանից արհամարհանքով երես դարձնել:*

Оплеме‖не́ніе չ. *բնակեցնելը, ազգաբնակութիւն հաստատելը.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. *բնակեցնել, ազգաբնակութիւն հաստատել:*

Опле‖ска́ніе չ. *թրջելը (ճղփինով, ցայքունով).* **-ска́ть** (-щу́ -пле́щутъ; -щи́) տ. Оплёскивать; **-(ё)скива́ніе** տ. Оплеска́ніе; **-(ё)скивать**, -ска́ть, **-сну́ть** ն. *թրջել (ճղփին, ցայքուն արձակելով):*

Опле‖сти́, **-сть** (-ту́ -ту́тъ; *անց.* оплёлъ -ла́, о́; -ти́), **сти́сь**, **сться** տ. Оплета́ть, ся; **-та́ла** հոգ. *խաբեբայ.* **-та́ніе** չ. *պատելը, փաթաթելը.* о. соло́мою *ծղոտով փաթաթելը.* **-та́ть**, -сти́, -сть ն. **1**, *պատել, փաթաթել.* **2**, *ագահաբար ուտել, լափել, կլանել.* **3**,* *խաբել, պատրել.* **-ся** անդր. **1**, *իր վերայ, իր շուրջը փաթաթել, պատել.* **2**, *փաթաթուիլ, պատուիլ (մի բանի շուրջը).* **3**, *շշկլուիլ, շփոթուիլ (խօսելիս, վկայելիս).* **-(ё)тка** է. *կապիչ, փոկ, թել են, որով մի բան պատում, կապում են.* **-ту́** տ. Оплести́.

Опле‖у́ха, **-у́шина** է. *հարուած ականջակոթին. ապտակ, 'սիլլայ'.* дать кому́ о—у.

Опле‖чи́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. *առնանալ, լցուիլ, ուսերը լայնացնել.* **-чикъ** ա. **-чье** չ. *ուսամաս (զգեստի):*

Оплодотво‖ре́ніе չ. *բեղմնաւորում.* **-ри́тельный** ած. *բեղմնաւորիչ, բեղմնաւորութեան.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. **1**, *արգաւանդ, բերրի դարձնել, պարարտել (դետինը).* **2**, *բեղմնաւորել:*

Оп‖лоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. *պատել, շուրջը պատ, ցանկ քաշել.* **-ло́тъ** ա. **1**, *պատ, պարիսպ, ցանկ (մի բանի շուրջը).* **2**, *պատուար, նախապարիսպ, պաշտպանութիւն, *թիկունք:*

Опло‖ша́лость է. *անհոգ, անխնամ վիճակ, դրութիւն.* **-ша́лый** ած. *անհոգ, անխնամ, անփոյթ թողած, բարձիթող արած,*

երեսի վերայ ձգած. **-ша́ніе** չ. վրիպում, պարտազանցութիւն, անհոգութիւն. **-ша́ть** չ. անհոգ, անփոյթ գտնուել, պարտազանց, անպարտաճանաչ գտնուել, վրիպել մի բան անելու. кто въ чёмъ оплоша́лъ, за то и отвѣча́етъ; **-шка** է. սխալմունք, վրիպում. **-шли́вость, -шли́вый** տ. Опло́шность, -ный; **-шность** է. անհոգութիւն, անփութութիւն, պղերգութիւն. **-шный** ած. անհոգ, անփոյթ, պղերգ:

О||плыва́ніе չ. 1, շուրջանակի նաւելը. 2, շուրջանակի լողալը. 3, հալուելը, պատռուելը (մոմի). **-плыва́ть**, -плы́ть ն. 1, շուրջանակի նաւել, անցնել. 2. ն. շուրջանակի լողալ, լողալով անցնել. 3, չ. հալուել, պատռուել (մոմի, լապտերի մասին). 4, չ. քանդուել, փլչել, փուլ գալ. весь отко́съ о́плылъ отъ дожде́й; 5, չ. չափից աւելի հաստնել, հաստնանալ. 6, չ. ուռչել. о. жи́ромъ ճարպակալել. **-плыва́чивый** ած. դիւրահալ, շուտով պատռուող (մոմ). հեշտութեամբ քակուող, քանդուող, փուլ եկող (օր. զետափ). **-плы́тіе** չ. շուրջանակի նաւելը, անցնելը. **-плы́ть** (оплыву́ -ву́тъ; անց. о́плылъ -ла, о; -ви́) տ. Оплыва́ть.

Оплѣ||снѣвѣ́лый ած. բորբոսած, մգլոտած, նզոտած. **-снѣвѣ́ть, -снѣ́ть** չ. բորբոսնել, մգլոտել, նզոտել:

Оплѣ||шивѣ́лый էյ. ած. ճաղատ, կունտ դարձած, հերաթափ. **-шивѣ́ніе** չ. ճաղատ, կունտ դառնալը. **-шивѣ́ть** տ. Плѣши́вѣть.

Оплюю́ տ. Оплева́ть.

Оповѣ||сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **-ща́ть** ն. տեղեկացնել, ծանուցանել, հաղորդել. **-ще́ніе** չ. տեղեկացնում, ծանուցում, ազդ:

Опога́||неніе, -ниваніе չ. ապականում, 'մուտտառում'. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. ապականել, 'մուտտառել'. զզուեցնել, զարշեցնել:

Оподельдо́къ ար. (արք.) օպօդէլդօկ (յօդացաւութեան դեղ):

Опо́д||ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. փչացնել, բարոյապէս ապականել:

Опо́||екъ, о́йка ար. **-ечекъ**, чка նւզ. հորթի մորթ, կաշի (դաբաղած, պատրաստած):

Опо||е́ніе չ. 1, չափազանց շատ ջրելը, խմացնելը. 2, թունաւորում. **-ённый** էյ. ած. 1, շատ ջրելուց, խմացնելուց վնասուած. 2, թունաւորուած:

Опо́ечный էյ. ած. դաբաղած, մշակած հորթի կաշուց շինած, պատրաստած]:

Опо||зда́лый էյ. ած. ուշացած, յապաղած, յամած. **-зда́ніе** չ. ուշացում, յապաղում, յամում. **-зда́ть** տ. Опа́здывать.

Опози́ція տ. Оппози́ція.

Опо||знава́тельный ած. ճանաչելու. о—ое сло́во նշանաբան. **-знава́ть** (-знаю́ -ю́тъ), **-зна́ть** (-зна́ю -ютъ) ն. 1, ճանաչել (նշաններին, յատկանիշներին նայելով). 2, հետախուզել, ծանօթանալ տեղի, հանգամանքի հետ. **-ся** անդր. 1, ծանօթանալ (տեղի, գործի, հանգամանքի հետ, հմմ. оріенти́роваться), տեղեկանալ. 2, (սխալ) տ. Обозна́ться.

Опозо́||реніе, -риваніе չ. խայտառակելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. кого́ մէկին խայտառակել, նշաւակել, անպատուել. **-ся** անդր. խայտառակուել, նշաւակուել:

Опо́йковый ած. [դաբաղած, պատրաստած] հորթի կաշուց:

Опои́ть (-ою́ -я́тъ) տ. Опа́ивать.

Опо́ка է. 1, կաւճախառն կրաքար. մառն. 2, արուեստ. արկղաձև կաղապար (թուջ ածելու):

Опо||ла́скиваніе չ. ողողելը, լուանալը. **-ла́скивать**, -лоска́ть, -лосну́ть ն. ողողել, լուանալ:

Опол||за́ніе չ. շուրջանակի սողալը. **-за́ть** տ. Опа́лзывать; **-(о́пол)зень**, зня ար. քակուած, փուլ եկած տեղ (գետափի, լեռան). **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; անց. опо́лзъ -зла́, о́; -зи́) տ. Опа́лзывать.

Опо||лоска́ніе տ. Опола́скиваніе; **-лоска́ть** (-лощу́ -ло́щутъ; -щи́) տ. Опола́скивать; **-ло́ски**, овъ ար. յ. ջուր, որով մի բան ողողել, լուացել են. **-лосну́ть** տ. Опола́скивать.

Опо||ло́тіе տ. Опа́лываніе; **-ло́ть** (-лю́ -по́лютъ; -ли́) տ. Опа́лывать.

Опол||ча́ть, -чи́ть ն. զինել, սպառազինել. **-ся** անդր. զինուել, սպառազինուել. **-че́нецъ**, нца ար. աշխարհահաւաք զինուոր, դուզադի զինուոր. **-че́ніе** չ. 1, զինում, սպառազինում. 2, աշխարհահաւաք զօրք. դուզադ. **-чи́тель** ար. **-чи́тельница** է. զինող, սպառազինող այր, կին. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Ополча́ть, ся.

Ополю́ տ. Ополо́ть.

Ополя́||чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. լեհացնել. **-ся** չ. լեհանալ, լեհացի դառնալ:

Опо||мёлокъ, лка ար. մաշուած՝ մախրի աւել (որով մախիրը վառարանից քաշում են). **-мéлье** չ. մախրի աւլի կոթ:

Опо́м||ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) անդր. իրան գալ, ուշքի գալ, ըսթափուել, զգաստանալ. онъ не мо́жетъ о—ниться отъ испу́га; да́йте мнѣ опо́мниться թո՛ղէք մի շունչ քաշեմ:

Опо́ра է. նեցուկ. то́чка о—ы յենակէտ. *նեցուկ, ապաւէն, թիկունք, օգնութիւն. сынъ о. его́ ста́рости որդին նորա ծերութեան նեցուկն է:

Опо||ра́жниваніе չ. դատարկելը, պարպելը. **-ра́жнивать**, -рожня́ть, -ро́жнить, -ро́знить ն. դատարկել, պարպել. опорожня́ть стака́ны онъ умѣ́етъ; о. карма́ны.

Опора́чивать տ. Опоро́чивать.

Опо́р||ка է. 1, նւզ. պստիկ նեցուկ. 2, քանդում, քակում, լուծում (կարի). **-ный** ած. նեցուկի, յենա—. о—ая то́чка յենակէտ:

Опоро||же́ніе, -жне́ніе չ. դատարկում, պարպում. **-жни́ть** (-ню -нятъ), **-жня́ть, -зни́ть** (-ню -нятъ) տ. Опора́жнивать.

Опороси́ться տ. Пороси́ться.

Опоро́ть (-рю́ -по́рютъ; -ри́), **ся** տ. Опа́рывать, ся.

Опоро́||ченіе, -чиваніе չ. 1, անպատուելը, պղծելը, խայտառակելը. 2, արատաւորելը, կշտամբելը, պարսաւելը, անգոսնելը, դրոժելը. **-чивать, -чить** (-чу -чать) ն. 1, անպատուել, պղծել, խայտառակել. 2, արատաւորել, կշտամբել, պարսաւել, անգոսնել, դրոժել, դատապարտել. о. искъ դատական պա-

հանջը զարավել, մերժել. опорóченный судóмъ դատաստանով զրրկված, դատապարտուած:

Опóръ ա. **1**, տ. Опóра; **2**, չափ (ձիու). скакáть во весь о. խիստ արագ չափ գնել. пустúть лошадéй во весь о. ձիաների սանձերը միանգամայն արձակ թողնել, կատարելապէս չափ գնել:

Опóрыши ա. յ. **1**, հին կօշիկների կտրած անկարուրդներ, ՙճտեր՚. **2**, անկարուրդները (ճտերը) կտրած կօշիկներից շինած հողաթափներ:

Опорѣ‖зать (-жу -жутъ; -рѣ́жь), **-зывать** ն. թեթև, երեսանց կտրել. о. пáлецъ.

Опорю́ տ. Опорóть.

Опо‖стылость ի. ձանձրութիւն, տաղտկութիւն. о. жúзни կեանքի պատճառած ձանձրութիւնը, տաղտկութիւնը. **-стылый**, **-стылѣ́лый** բյ. ած. ձանձրալի, տաղտկալի, անզուրեկան դարձած. զզուելի, զարշելի, նողկալի. **-стылѣ́ть** տ. Постылѣ́ть. [ніе, -шúть.

Опотро‖шéніе, **-шúть** տ. Потрошé-

Опо‖тѣ́лый բյ. ած. քրտնած, քափ քրրտինք կտրած. **-тѣ́ть** չ. քոլորովին քրտնել, քափ քրտինք կտրել:

Опо‖хмелéніе չ. կազդուրելը (հարբած, պապ զգաստացածին). **-хмелúть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Опохмеля́ть, ся; **-хмéлка** ի. տ. Опохмелéніе; **-хмéлье** չ. **1**, խրախութիւն, կերուխում. **2**, խրախութիւնից, կերուխումից յետոյ եկող օրը. **3**, բան բարեկենդանի հետեւեալ օրը (երկուշաբթի). **4**, գլխացաւ (հարբեցողութիւնից). **-хмеля́ть**, -хмелúть ն. կազդուրել (թունդ խմիչքով՝ հարբած, պապ զգաստացած մարդուն). **-ся** չզ. կազդուրուիլ (թունդ խմիչքով՝ հարբելուց ու զգաստանալուց յետոյ):

Опо‖чивáльный ած. քնելու, ննջելու, հանգստանալու. **-чивáльня** ի. ննջարան. **-чивáніе** չ. քնելը, հանգստանալը. **-чивáть**, -чúть չ. քնել, ննջել, հանգստանալ. կանգ առնել. **-чúтіе** չ. ննջելը, *մեռնելը. **-чúть** (-чíю -ютъ) տ. Опочивáть.

Опо‖шлéніе չ. փչացնելը, եղծանելը, ապականելը. **-шлúть** (-лю -лятъ), **-шля́ть** ն. փչացնել, ապականել, եղծանել, այլանդակել. притвóрство опошля́етъ всякое чýвство.

Опоя́‖саніе չ. գօտեւորում, գօտով. գօտին կապելը. **-сать** (-шу -шутъ), **ся** տ. Опоя́сывать, ся; **-ска** ի. **-сочка** նւզ. գօտի, ՙքամար՚. **-сываніе** չ. գօտեւորելը, գօտով, գօտին կապելը. **-сывать**, -сать ն. գօտեւորել, գօտով, գօտին կապել. о. снопы́ խրրձեր կապել. **-(ó-)сь** ի. տ. Опоя́ска; **-ся** չզ. գօտեւորուիլ, գօտին, ՙքամարը՚ կապել. о. шáрфомъ իր մէջքին շարֆ կապել:

Оппо‖зиціóнный ած. ընդդիմադրական, հակառակ. **-зúція** ի. (լտ.) **1**, ընդդիմադրութիւն. **2**, ընդդիմադրական կուսակցութիւն. принадлежáщій къ о—іи.

Оппо‖нéнтъ ա. (լտ.) ընդդիմախօս. դիմադրող, հակառակորդ, ախոյեան. **-нúровать** (-рую -ютъ) չ. ընդդիմախօսել, հակաճառել, ընդդիմադրել:

Опрáва ի. շրջանակ (ակնեղէնի, տուփերի, ակնոցների եւն). вы́нуть изъ о—ы.

Опра‖вдáніе չ. արդարացում. что вы скáжете въ своё о.? **-вдáтель** ա. **-вдáтельница** ի. արդարացնող այր, կին. **-вдáтельный** ած. արդարացնող, -ցուցիչ, արդար, անմեղ դուրս բերող. о. прúговóръ; **-вдáть**, **ся** տ. Опрáвдывать, ся; **-вдываніе** չ. արդարացնելը. **-вдывать**, -вдáть ն. արդարացնել, արդար, անմեղ, ճշմարիտ դուրս բերել. послѣ́дствія оправдáли моё предсказáніе հետեւանքները արդարացրին իմ գուշակութիւնը. онъ не оправдáлъ надéждъ, котóрыя возлагáли на негó; о. обвиня́емаго մեղադրեալին արդարացնել, անպարտ դուրս բերել. **-ся** չզ. արդարանալ, արդար, անմեղ կամ ճիշտ, ճշմարիտ դուրս գալ. կատարուիլ, իրականանալ. я хочý о. въ вáшихъ глазáхъ; догáдки, опасéнія мои оправдáлись.

Опрá‖вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Оправля́ть, ся; **-вка** ի. **1**, տ. Опрáва; **2**, գործիք, որի վերայ մի բան ուղղում, դրոշում կամ շինում են. **-влéніе** չ. շրջանակելը, -կում (օր. ակնեղէնի). **-вля́ть**, -вить ն. **1**, ուղղել, դրոշել. о. плáтье, вóлосы; **2**, շրջանակել. զարդարել, ընդելուզել. о. табакéрку алмáзами; о. корáллы въ зóлото կամ зóлотомъ; **3**, ռմկ. տ. Опрáвдывать; **4**, կազդուրել, ոտքի կանգնեցնել. **-ся** չզ. **1**, իր մազերը, շորը եւն ուղղել, դրոշել. о. пéредъ зéркаломъ; **2**, կազդուրուիլ, ոտքի կանգնել. онъ едвá оправится отъ такóго удáра; **3**, ռմկ. արդարանալ. **-вóй** ած. **1**, շրջանակուած (օր. ակնեղէն). **2**, ուղղիչ. ուղղելու, դրոշելու. **-вочный** ած. շրջանակման, շրջանակելու. **-вщикъ** ա. **1**, շրջանակող (օր. ակնեղէնը). **2**, արդարացնող, արդար, անմեղ դուրս բերող:

Опрáсты‖ваніе չ. դատարկելը, պարպելը. **-вать**, опростáть ն. **1**, դատարկել, պարպել. **2**, ազատել, ազատ կացուցանել. о. отъ дѣ́ла; о. виногрáдъ որթը, վազը կըտրել (քչտել). **-ся** չզ. ազատուիլ:

Опрáши‖ваніе չ. հարց ու փորձ անելը. **-вать**, опросúть ն. հարց ու փորձ անել, հարց ու փորձի ենթարկել:

Опре‖дѣлéніе չ. **1**, որոշում, սահմանափակում. **2**, որոշում, որոշելը. о. понесённаго убы́тка; о. цѣны́; о. поря́дка раздѣ́ла; **3**, վճիռ, որոշում, տնօրինութիւն. о. Сенáта; постановúть կամ сдѣ́лать судéйское о. դատ, դատաստան կտրել. о—ія Всевы́шняго Ամենակարողի տնօրինութիւնները. **4**, կարգում, կանգնեցնում ծառայութեան. о. въ, на дóлжность պաշտօնի, ծառայութեան դնելը. о. въ воéнную слýжбу զինուորական ծառայութեան տալը. **5**, քերկ. յատկացուցիչ, որոշիչ. **-дѣлённо** մ. որոշակի, որոշ կերպով, հաստատապէս. **-дѣлённость** ի. որոշ լինելը, ճշտութիւն. **-дѣлённый** բյ. ած. **1**, որոշ, որոշած, ճիշտ. къ о—ому срóку որոշ պայմանաժամին. имѣ́ть въ чёмъ я́сныя, о—ыя поня́тія; **2**, նշանակած, սահմանած, որոշած. капитáлъ о. на содержáніе шкóлы; **-дѣлúмость** ի. յատկութիւն որոշուելու. **-дѣлúмый** բյ. ած. որոշելի. **-дѣлúтельность** ի. **1**, տ. Опредѣлúмость; **2**, ճշտութիւն, հաստատութիւն. **-дѣлúтельный** ած. **1**, տ. Опредѣлúмый; **2**, որոշ, որոշեալ, ճիշտ, հաստատ. քերկ. որոշիչ. **-дѣлúть** (-лю́

-ля́тъ), **-дѣля́ть** ն. **1,** որոշել, սահմանել. о. настоя́щее значе́ніе сло́ва; су́дьи опредѣли́ли наказа́ніе; **2,** նշանակել, որոշել, սահմանել. ему́ опредѣли́ли большо́е жа́лованье; о. де́ньги на поку́пку до́ма; **3,** վճռել, տնօրինել, կարգադրել. **4,** նշանակել, կարգել, կանգնեցնել (պաշտօնի). о. кого́ въ су́дьи կմ въ, на до́лжность судьи́ մէկին դատաւոր կարգել. о. сы́на въ гимна́зію, въ вое́нную слу́жбу որդուն վարժարան, զինուորական ծառայութեան տալ. **-ся** անդր. մտնել, կանգնել (ծառայութեան, պաշտօնի). онъ опредѣли́лся въ пѣхо́ту նա հետևակ զօրքի մէջ, շարքը մտաւ:

Опри́‖чина է. հնց. **1,** զատուած, բաժանուած, առանձին բան. **2,** Յովհաննէս IV ցարի թիկնապահները. **-чникъ** ա. թիկնապահ (Յովհ. IV ցարի). **-чнина** տ. Опри́чина; **-чный** ած. զատուած, բաժանուած, առանձին. **2,** տ. Опри́чникъ; **-(о́при́)чь** նխդ. (սեռկ. հոլ.) բացի, զատ, թող, թանց:

Опро́‖бовать (-бую -ютъ), **-бывать** ն. փորձել, ճաշակել, համը տեսնել:

Опрове‖рга́ніе չ. հերքելը, հերքում, ժխտելը, ժխտում. **-рга́тель** ա. **-рга́тельница** է. հերքող, ժխտող այր, կին. **-рга́тельный** ած. հերքող, ժխտող, ժխտական. о—ые до́во́ды; **-рга́тельство** չ. հերքում, ժխտում. **-рга́ть, -ргнуть** ն. **1,** տապալել, գլորել. **2,** հերքել, ժխտել, 'ջրել'. о. ло́жное уче́ніе, клевету́; **-рже́ніе** չ. հերքում, ժխտում, 'ջրում'. **-ржи́мый** ած. հերքելի, ժխտելի:

Опрока́‖живать, -зить (-жу -зятъ) ն. բորոտել. **-ся** անդր. բորոտուիլ:

Опро‖ки́дываніе չ. գլորելը, տապալելը, շրջելը, շուռ տալը. **-ки́дывать,** -ки́нуть ն. գլորել, տապալել, շրջել, շուռ տալ. о. столъ, стака́нъ; кавале́рія опроки́нула непрія́теля հեծելազօրը ջախջախեց թշնամուն. ку́черъ опроки́нулъ на́шу каре́ту; **-ся** անդր. գլորուիլ, շուռ գալ, տապալուիլ. столъ опроки́нулся; каре́та опроки́нулась; ло́дка опроки́нулась; о. на кого́ մէկի վերայ յարձակուիլ. **-(о́п—)кидь** է. շուռ ընկած, շուռ եկած, գլորուած դրութիւն. поста́вить о́—ью գլորել, շուռ տալ. **-ки́нуть, ся** տ. Опроки́дывать, ся.

Опроме́‖тчиво մ. անխոհուն կերպով, շտապաւ, խուճապաւ, անճապարանօք. **-тчивость** է. անճապարանք, խուճապողութիւն. **-тчивый** ած. շտապ, անխոհուն. **-(о́п—)тью** մ. շտապաւ, անճապարանօք. онъ о́. ки́нулся за нимъ նա անճապարանօք նորա յետեւից ընկաւ, վազեց, պնդեց:

Оп‖роси́ть (-шу́ -о́сятъ; -си́) տ. Опра́шивать; **-ро́сный** ած. հարցափորձի, հարցափորձելու:

Опро‖ста́ніе չ. դատարկելը, պարպելը. **-ста́ть, ся** տ. Опра́стывать, ся; **-стить** (-щу -стятъ) ն. դատարկել, պարպել. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Опроща́ть. [Опростѣ́ть.

Опро́ститься (-щусь -стятся) տ.

Опростово‖ло́сить (-шу -сятъ; -сь), **-ло́шивать** ն. же́нщину կնոջ գլխի ծածկոցը, 'լաչակը' դջել, *կնոջն անպատուել. **-ся** անդր. **1,** իր 'լաչակը', գլխաշորը գցել. **2,** յիմար, անտեղի բան բռնել. խայտառակուիլ (կընոջ մասին):

Опростѣ́‖лый բյ. ած. ռամկացած, հասարակացած. **-ть** չ. ռամկանալ, հասարականալ, հասարակ, ռամկական մարդկանց պէս ապրել:

Опро́‖счикъ ա. **-счица** է. հարցափորձող, հարցափորձ անող այր, կին. **-съ** ա. հարցափորձ. о. проѣ́зжихъ на заста́вахъ.

Опроти́‖вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Опротивля́ть, ся; **-вливать, -вля́ть,** -вить ն. զզուեցնել, զարշեցնել, զզուանք, զարշանք պատճառել. **-ся** չ. հակառակուիլ, ընդդիմանալ. **-вѣ́ть** չ. զզուելի, զարշելի, նողկալի դառնալ:

Опро‖ща́ть, -сти́ть ն. պարզել, պարզ դարձնել. **-ще́ніе** չ. ռամկանալը, հասարականալը, ռամկական, հասարակ մարդկանց պէս ապրելը:

Опру‖ди́ть (-жу́ -пру́дятъ; -ди́) տ. Опру́живать; **-жива́ніе** չ. կապելը (ջուրը). **-жа́ть, -жива́ть,** -ди́ть ն. կապել (ջուրը). **-же́ніе** չ. կապում (ջրի):

Опры́‖скані́е չ. սրսկում. **-ска́ть** (-скаю -ютъ և -щу -щутъ; -ска́й), **ся** տ. Опры́скивать, ся; **-скива́ніе** տ. Опры́сканіе; **-скивать,** -скать, **-снуть** ն. սրսկել, [վրան հեղուկեղէն] ցանել, շաղ տալ. **-ся** անդր. սրսկուիլ. իր վերայ ցանել, շաղ տալ (հեղուկեղէն). о. духа́ми խղերով օծուիլ. **-(о́—)скъ** ա. տ. Опры́сканіе.

Опры‖щева́тѣть, **-(ы́)щевѣ́ть,** **-щѣ́ть** չ. շաերով (պատիկ պալարներով, խոցերով) ծածկուիլ, պատուիլ:

Оп‖рѣва́ніе չ. փտելը, խոնաւութիւնից փչանալը. **-рѣва́ть,** -рѣ́ть չ. փտել, խոնաւութիւնից փչանալ. **-рѣлина** է. **1,** քրտնահար տեղ, քրտնահարութիւն (մարմնի վերայ). **2,** խոնաւութիւնից փչացած տեղ. **-рѣлость** է. **1,** խոնաւութիւն, նամութիւն, թացութիւն. **2,** խոնաւ, թաց, նամ տեղ. **-рѣлый** բյ. ած. թաց, խոնաւ, նամ, նամակալած, քրտնած. խոնաւութիւնից փչացած, վնասուած:

Опрѣ‖сне́ніе չ. քաղցրացնելը, աղատելը (ծովի ջուրը). **-сни́тель** ա. ծովի աղի ջուրը քաղցրացնող գործիք. **-сни́тельный** ած. քաղցրարար, աղատիչ, ծովի աղի ջուրը քաղցրացնող. о. снаря́дъ; **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Опрѣсня́ть; **-сно́къ** ա. բաղարջ, անխմոր հաց (հրեաների). **-сно́ки** ա. յ. բաղարջակերաց տօն (հրեաների). **-сно́чный** ած. բաղարջի, բաղարջային. «въ пе́рвый же день о...» «Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն...» (Մատթ. 26_{17}). **-сня́ть,** -сни́ть ն. քաղցրացնել. о. морску́ю во́ду ծովի [աղի] ջուրը քաղցրացնել, խմելի դարձնել:

Опрѣ́ть տ. Опрѣва́ть.

Опря‖да́ть, -сть ն. **1,** բոլորը մանել, մանելով սպառել. **2.** մանելով մաշել. **-ся** անդր. **1,** մետաքս քաշել (շերամի որդի մասին). **2,** մանելով, մանելու միջոցաւ մաշուիլ. **-дки** ա. յ. **-до́къ,** дка ա. մնացորդ (մանելուց). **-сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. опря́лъ -ла, о), **ся** տ. Опряда́ть, ся.

Опря́‖тливость է. խիստ մաքրասիրութիւն, խիստ մաքրութիւն. **-тливый** ած. խիստ մաքրասէր, խիստ մաքուր, յստակ. **-тность** է. մաքրութիւն, յստակութիւն, մաքրասիրութիւն. держа́ть дѣте́й въ о—и; **-тный** ած. մաքուր, յստակ, 'խալտհի'. մաքրասէր։

О́п‖тика է. (յն.) տեսախօսութիւն, տեսագիտութիւն (գիտութիւն լոյսի և տեսողութեան օրէնքների մասին). **-тикъ** ա. (յն.) 1, տեսախօս, տեսագէտ. 2, տեսողութեան գործիքների վարպետ կամ վաճառական։

Опти‖ми́змъ ա. (լտ.) լաւատեսութիւն (հակում, միտում, ամէն բանի մէջ լաւութիւն տեսնելու, ամէն բանից լաւութիւն, բարիք սպասելու). **-ми́стъ** ա. լաւատես (հակ. տ. Песси́мистъ).

Опти́ческій ած. տեսախօսութեան, տեսագիտութեան, տեսողութեան. о—ія ору́дія.

Оп‖тово́й տ. Опто́вый; **-товщи́къ**, а́ ա. մեծաքանակ ապրանքների առևտրական. **-то́вый** ած. ամբ. մեծաքանակ ապրանքների. о—ая торго́вля մեծաքանակ, 'թօփով' առևտուր. **-томъ** մ. ամբ. մեծ քանակութեամբ, 'թօփով'. продава́ть, покупа́ть о́.; **-тъ** ա. (գերմ.? թուրք.?) մեծաքանակ, 'թօփով' վաճառականութիւն, առևտուր։

Опубли‖кова́ніе չ. յայտարարում, ազդարարում, հրատարակում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. յայտարարել, ազդարարել, հրատարակել։

Опу́нція է. բս. Opuntia, բուն կաղի։

Опу‖ска́ніе չ. 1, ներքև թողնելը, իջեցնելը, կախելը. 2, թուլացնելը. 3, բաց թողնելը, զանց առնելը. **-ска́ть**, -ща́ть, -сти́ть ն. 1, ներքև թողնել. իջեցնել, ցածրացնել, կախել. о. гробъ въ моги́лу; о. за́навѣсъ; о. на себѣ́ пла́тье; о. ру́ку въ во́ду ձեռքը ջրի մէջ ընկղմել, 'կոխել'. о. письмо́ въ почто́вый я́щикъ նամակը փոստարկղի մէջ գցել. о. ру́ки ձեռքերը կախել, կախ գցել. *վհատուել, լքանել. о. глаза́ աչքերը գետնին յառել. о. кры́лья թևերը կախել, կախ գցել. *վհատուել, լքանել. 2, թուլացնել, 'բօշացնել'. о. стру́ны на скри́пкѣ; о́. по́водъ у ло́шади ձիու սանձը բաց թողնել. 3, բաց թողնել, զուրս գցել. о. изли́шнее въ сочине́ніи; о. удо́бный слу́чай; о. и́зъ виду աչքաթող անել. **-ся** ադր. 1, իջնել, ցածրանալ, ընկղմուել, կախուել. водола́зы опуска́ются, на значи́тельную глубину́; за́навѣсъ опуска́ется, -сти́лся; онъ опусти́лся ա, նա բարոյապէս ընկել է. բ, նա վհատուել, լքել է. 2, թուլանալ, 'բօշանալ'. стру́ны опусти́лись; при э́томъ извѣ́сти у него́ ру́ки опусти́лись—նորա ձեռքերը թուլացան. **-ско́й** ած. որ կարելի է իջեցնել, ներքև թողնել. о—а́я рѣшётка; о—а́я дверь; **-сти́тельный** ած. թողութեան. о—ая моли́тва; **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ; -сти́), **ся** տ. Опуска́ть, ся.

Опу‖стоша́ть, -стоши́ть ն. աւերել, ամայի դարձնել. **-стоше́ніе** չ. աւեր, աւերում, ամայացում. **-стоши́тель** ա. **-стоши́тельница** է. աւերիչ, աւերող, ամայացնող այր, կին. **-стоши́тельный** ած. աւերիչ, ամայի դարձնող, կործանիչ. **-стоши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Опустоша́ть; **-стѣва́ть**, -стѣ́ть չ. ամայանալ. **-стѣ́лый** բյ. ած. ամայացած, ամայի. **-стѣ́ніе** չ. ամայացում. **-стѣ́ть** տ. Опустѣва́ть.

Опу́‖таніе չ. փաթաթում, կապում, պատում (շուրջը). *խճճում, կաշկանդում. **-тать, ся** տ. Опу́тывать, ся; **-тина** է. **-тинка** նւզ. 1, ոտնաման. ոտակապ (բազէի). 2, կապիչ. **-тыва́ніе** տ. Опу́таніе; **-тывать**, -тать ն. 1, փաթաթել, պատատել, պատել (շուրջը). 2,* կաշկանդել, խճճել, ձեռք ու ոտք կապել, վարմի, թակարդի մէջ գցել. **-ся** ադր. փաթաթուել, պատուել. *կաշկանդուել, խճճուել։

Опу‖ха́ніе չ. ուռչում, փքում. **-ха́ть**, -хнуть ն. ուռչել, փքուել. **-хлый** բյ. ած. ուռած, փքուած. **-хнуть** (անց. опу́хъ -хла, о) տ. Опуха́ть; **-(о́—)холь** է. ուռեցք. **-(о́—)хольный** ած. ուռեցքի. **-хшій** բյ. ած. ուռած. имѣ́ть щёку о—ую отъ флю́са.

Опу‖ша́ть, -ши́ть ն. շուրջը, բոլորքը բան (օր. մորթ) գցել, շրջանակել. по́лсть опушена́ медвѣ́демъ օթոցի շուրջը արջի մորթ է գցած. и́неемъ опуши́ло бо́роду մօրուքը եղեամով պատուել է. **-ся** չ. 1, փետրաւորել, փետուրով ծածկուել. 2, սաղարթաւորել, 3, մօրուաւորուել, մօրուք քշել. **-шечка** նւզ. տ. Опу́шка 1; **-шечный** ած. 1, շրջազգուստի. 2, անտառի ափի, եզերքի. **-шива́ніе** չ. շուրջը, բոլորքը բան գցելը, զրուագելը (բոլորքը). **-шивать**, **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Опуша́ть, ся; **-шка** է. 1, շրջազգուստ, զգեստի շուրջը գցած կտոր, մորթ. 2, ծայր, եզերք, ափ, բոլորք (անտառի, կղզու, պտղի ծառերով կամ թփերով ծածկուած). 3, տերև, սաղարթ. **-шковый** տ. Опу́шечный; **-(о́—)шь** է. տ. Опу́шка 1.

Опу‖ща́ть, ся տ. Опуска́ть, ся; **-ще́ніе** չ. 1, թողնելը, բաց թողնելը. 2, իջնելը, ցածրանալը. о. рту́ти въ баро́метрѣ; **-щу́** տ. Опусти́ть.

Опы‖ле́ніе չ. բս. բեղմնաւորում, -րութիւն (փոշու միջոցաւ). **-ля́ть** ն. բս. բեղմնաւորել. **-ся** ադր. բեղմնաւորուել։

О́‖пытность է. փորձառութիւն, փորձուածութիւն, հմտութիւն. **-пытный** ած. 1, փորձառու, փորձուած, հմուտ, բանիմաց. онъ человѣ́къ о́.; 2, փորձնական. о́—ая фи́зика; **-пытъ** ա. 1, փորձառութիւն. знать по о́—у; 2, փորձ. производи́ть физи́ческіе о́—ы ֆիզիկական փորձեր անել։

Опья‖нѣ́лый բյ. ած. հարբած, 'խմած'. **-нѣ́ніе** չ. խմում, հարբում, հարբեցողութիւն. **-нѣ́ть** չ. հարբել, 'խմել'. **-ня́ющій** ած. հարբեցնող, շշմեցնող. о—іе напи́тки ոգելից ըմպելիքներ։

Опѣ́‖шать, -шить (-шу -шатъ) չ. 1, հետիոտն դնալ (ձի չունենալով). 2, ռմկ. զարմանալ, ապշել, զարմանքից քար կտրել. լքանել, վհատուել. 3, զարհուրել։

Опя́‖леніе, -ливаніе չ. պատելը, կապելը, պրկելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. պատել, կապել, պրկել. о. холсто́мъ կտաւով պատել. պրկել։

Опя́стить (-щу -стятъ) ն. ճանկել, 'ջամփել', ձեռքով, բռով բռնել, կալնուլ, առնել, վերցնել։

Опятна́ть ն. բծաւորել, կեղտոտել։

Опя́ть մ. կրկին, վերստին, դարձեալ։

Ора́‖ва է. բազմութիւն, ամբոխ։

Ора́кулъ ա. (լտ.) **1**, պատգամախօս. **2**, պատգամավայր, պատգամախօսութեան տաճար։

Ора́‖ло չ. **1**, ձկ. ու. հնց. արօր, գութան. խոփ. **2**,* աղաղակող, ‘բղաւող‘, ճճւայող ամն. **-льный** ած. արօրի, գութանի. վարելու, հերկելու։

Орангута́нгъ ա. կնդ. Pithecus satyrus, օրանգ ուտան կամ այծամարդ (կապիկ մի)։

Ора́нжевый ած. (ֆր.) նարինջ, նարնջագոյն. о. цвѣтъ.

Оранже‖ре́йный ած. նարնջանոցի, ջերմանոցի. **-ре́йщикъ** ա. նարնջանոցի, ջերմանոցի տէր. **-ре́я** է. (ֆր.) նարնջանոց, ջերմանոց (ցրտից պաշտպանուած շինութիւն, որի մէջ նարնջենի, դափնի և ուրիշ տունկեր են պահուում)։

Ора́ніе չ. **I.** հերկում, վարում. **II.** (ора́нье) բղաւելը, աղաղակելը։ [ւագի)։

Ора́‖рій, -рь ա. (յն.) ուրար (սարկա-

Ора́‖тай, -тель ա. երկրագործ, հողագործ. **-тельный** ած. երկրագործական, հողագործական. о—ыя ору́дія.

Ора‖то́рія է. (լտ.) **1**, ճարտասանութիւն. **2**, հոգևոր երգ. **-торски** մ. ճարտասանօրէն, ճարտասանի պէս. **-торскій** ած. ճարտասանական. **-торствовать** (-ствую -ютъ) չ. ճարտասանութիւն անել, ճառել. **-торъ** ա. (լտ.) **-торша** է. ճարտասան, -ուհի։

Ора́ть I. (орю́, о́рютъ; ори́) ն. վարել, հերկել. о́раная ро́жа ծաղկահար, ‘չօփուր‘ դէմք. **II.** (ору́ -ру́тъ; ори́) 1, չ. աղաղակել, ‘բղաւել‘. о. во всё го́рло, во всю ива́новскую խիստ ուժգին ‘բղաւել‘, աղաղակել. 2, ն. բարձր կանչել. **3**, ն. բարձր երգել (երգեր)։

Орби́‖та է. (լտ.) **1**, շաւիղ, ուղեգիծ, շրջանառութիւն (մոլորակի). **2**, բժ. աչքի խոռոչ, փոս. вы́шедшіе изъ о—тъ глаза́ կապիճներից դուրս պրծած աչքեր. **-тный** ած. մոլորակային ուղեգծի։

Орга‖низа́торъ ա. կազմակերպող. **-низа́ція** է. (լտ.) կազմակերպում, կազմակերպութիւն. **-низи́ровать** (-рую -ютъ) ն. կազմակերպել. **-ся** ներբ. կազմակերպուել. **-ни́змъ** ա. օրգանիզմ, կազմ, կազմուածք. **-низова́ніе** չ. կազմակերպելը. **-низова́ть** (-зу́ю -ютъ), **ся** տ. Организи́ровать, ся; **-ни́стъ** ա. **1**, երգեհոնահար, երգեհոն ածող. **2**, երգեհոնագործ, երգեհոնի վարպետ. **-ни́ческій** ած. **1**, գործարանական. **2**, գործարանաւոր. **-ника** է. հնց. **1**, ինչող վանդակ (քաղաքադրան). **2**, թերթև հրապէնների մարտկոց. **-нный** ած. երգեհոնի, -նական. о. мѣхъ երգեհոնի փուքս. **-нотера́пія** է. գործարանաբուժութիւն. **-нщикъ** տ. Органи́стъ.

Орга́нъ ա. **I.** о́рганъ (յն.) 1, գործարան. о́. зрѣ́нія տեսողութեան գործարան. о́. слу́ха լսողութեան գործարան. 2, օրգան. оффиціа́льный о́.; **II.** орга́нъ (անգլ.) երգեհոն. ручно́й, заводно́й о., церко́вный о.

Оргія է. (յն.) ցոփական շուայտութիւն, ցոփ, շուայտ խրախութիւն։

Орда́ է. (թուրք.) **1**, հրոս, թափառական, վաչկատուն ազգ, ժողովուրդ (մնաց թաթարական). Золота́я О. ոսկէ թափառապետութիւն կամ հրոսապետութիւն (XIII դարի կէսերին Դնեստրի և Ուրալի միջև գտնուող լայնատարած անապատներում հաստատուած թաթարական հզօր տէրութիւնը («Կիպչակ») Սարայ մայրաքաղաքով, որի խաները երկու դար շարունակ իշխում էին Ռուսիային). **2**,* խուռն բազմութիւն, ամբոխ. **3**, նխտ. թուրք, թաթար։

Ор‖денскій ած. շքանշանի, -նշանային. о́—ая ле́нта; **-денъ** ա. (գերմ.) **1**, (յ. ордена́, о́въ) շքանշան, պատուանշան. о́. св. Влади́мира; **2**, (о́рдены, овъ) ուխտ, միաբանութիւն (ասպետների կամ կրօնական հոգևորականների). мона́шескій, іезуи́тскій о́.; **3**, ճարտար. կարգ սիւների, սիւնակարգ. о́. дори́ческій, іони́ческій, кори́нѳскій.

Ордеръ ա. (ֆր.) օրդր, պատուէր, հրաման. յանձնարարութիւն, ապսպրանք։

Орди‖на́рецъ, рца ա. (լտ.-ֆր.) զոր. բանբեր (զինուորական պաշտօնեայ կամ հասարակ զինուոր, որն իր մեծաւորից զանազան պատուէրներով զանազան տեղեր է ուղարկուում). **-на́рный** ած. **1**, սովորական, հասարակ. о. чай; **2**, օրինաւոր, իրական. о. профе́ссоръ; **-на́ръ** ա. (լտ.) սովորական չափ. вслѣ́дствіе проливны́хъ дожде́й вода́ въ рѣкѣ́ подняла́сь бо́лѣе са́жени вы́ше о—а.

Орды́‖нецъ, нца ա. հրոսական, վաչկատուն, հրոսապետական. **-нскій** ած. հրոսապետութեան, հրոսապետական։

Орёлъ, орла́ ա. **1**, կնդ. Aquila, արծիւ. ца́рскій о., A. imperialis, արքայարծիւ կամ կայսրական արծիւ. орлы́ бью́тся, а молодца́мъ пе́рья достаю́тся (առծ.) շները կռուեցան, ճամբորդի բանն յաջողուեց. **2**, արծիւ, պետական արծուանշան. двугла́вый о.; **3**, հիւսիսային համաստեղութիւն մի։

Ореогра́фія է. (յն.) լեռնագրութիւն։

Ореóлъ ա. (լտ.) ճաճանչապսակ։

Оржа́‖вѣлый բյ.ած. ժանգոտած. **-вѣть** չ. ժանգոտել, ժանգակալել։

Оржа́‖дъ, -тъ ա. (ֆր.) օրժադ, օրժատ (խմիչք նշակաթից և շաքարից)։

Ориги‖на́лецъ, льца նւզ. **-на́лъ** ա. (լտ.) **1**, բնագիր, բուն օրինակ, բուն ձեռագիր. **2**, բնանկար, նախանկար (բուն նկար, որից արտանկարումներ են անում). **3**, լեռնգ. տուուղիղ քաշ կամ չափ. **4**, տարօրինակ, ‘մազալու‘ մարդ. **-на́льно** մ. ինքնուրոյն կերպով, առանձին, սեպհական ձևով, եղանակով. **-на́льность** է. **1**, ինքնուրոյնութիւն. э́тому сочине́нію недостаётъ о—и; **2**, իսկութիւն, հարազատութիւն. **-на́льный** ած. **1**, սկզբնական, ինքնուրոյն. **2**, իսկ, հարազատ, վաւերական. **3**, տարօրինակ, ‘մազալու‘։

Орикто‖гно́зія է. (յն.) բրածոաբանութիւն, (անձուկ մտքով) հանքաբանութիւն. **-гности́ческій** ած. բրածոաբանութեան, հանքաբանութեան. **-логи́ческій, -ло́гія** տ. Ориктогности́ческій, -гно́зія.

Орі‖ентали́стъ ա. արևելագէտ. **-е́нтъ** ա. (լտ.) արևելք։

Оріенти́роваться (-руюсь -ются) ներբ. իմանալ, հասկանալ, խելամուտ լինել (գործի էութեանը, տեղին, գիրքին), ծանօթանալ (տեղի դիրքի հետ)։

Оріо́нъ ա. (լտ.) Հայկ (համաստեղութիւն մի)։

Ор‖кестрова́ть (-ру́ю -ютъ) Ն. նրժ. օրքեստրագրել, օրքեստրի համար պատրաստել (երգը, նուագը). **-кестро́вка** է. օրքեստրագրում. **-ке́стровый** ած. օրքեստրի, -տրական, -տրային. **-ке́стръ** ա. (յն.) օրքեստր. 1, թատրոնի բեմի առաջ գտնուող տեղ, ուր զետեղւում է երաժշտական խումբը. 2, սորա մէջ զետեղուած խումբը, նուագածուները։

О́ркишъ գւռկ. տ. По́лба.

Ор‖ле́йщикъ ա. գորգաձիգ (սպասաւոր, որ արծուագորգը եպիսկոպոսի տակ փռում է). **-лёнокъ**, нка (յ. орля́та, -ятъ) ա. արծուի ձագ, ճուտ. **-ле́цъ**, á ա. 1, եկղ. արծուագորգ (որի վերայ եպիսկոպոսը պաշտօն մատուցանելիս կանգնում է). 2, հնք. կարմիր կուարց, որձաքար. **-лики** ա. յ. բս. Aquilegia, արծուամագիլ. **-ликъ** ա. նւզ. արծուիկ. **-ли́ный** ած. արծուի, արծուա—. о. носъ; о. полётъ; о. ка́мень, հնք. արծուաքար. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) Ն. արծուեկնքել, արծուի պատկերը կրող կնիքը դնել. **-ли́ца** է. մարի արծիւ. **-ли́чникъ** ա. բս. Pteris aquilina, արծուաճանկ (արջփիլունց? բուն պտեր?). **-ло́въ**, а, о ած. արծուի, արծուա—։

Орло́пъ ա. (անգլ.) տ. Ку́брикъ.

Ор‖ля́къ, á ա. կնդ. Vultur alpinus, ալպեան անգղ. **-ля́нка** է. 1, արծուախաղ (դրամով խաղ. այսպէս կոչւում է, որովհետև դրամի երեսին արծուի պատկեր կայ). игра́ть въ о—у; 2, բս. Bixa orellana, հրկածառ։ [чо́къ.

Ор‖мя́къ, **-мячо́къ** տ. Армя́къ, -мя-

Орна‖мента́льный ած. զրուագային, զարդի, նաշխի. **-мента́ція** է. զրուագում, նաշխում. **-ме́нтчикъ** ա. ճրտրզ. զրուագող, նաշխող. **-ме́нтъ** ա. (լտ.) զրուագ, նաշխ, զարդ։

Орнито‖логи́ческій ած. թռչնաբանական, թռչնախօսական. **-ло́гія** է. (յն.) թռչնաբանութիւն, թռչնախօսութիւն. **-ло́гъ** ա. (յն.) թռչնաբան, թռչնախօս։ [lia, խոտեղեգն։

Оробине́цъ, нца ա. բս. Typha latifo-

Оро‖бѣ́лый բյ. ած. վախեցած, սիրտն ահ ընկած, սոկուած, լքած. **-бѣ́ніе** չ. վախուռելը, սոկուլը, լքանելը. **-бѣ́ть** չ. վախուռիլ, սոկուիլ, լքանիլ, վհատուիլ։

Оро‖гно́зія է. (յն.) լեռնագիտութիւն. **-графи́ческій** ած. լեռնագրական. **-гра́фія** է. (յն.) լեռնագրութիւն։

Орои́ть (-рою́ -ятъ) Ն. պարով. տարմով շրջապատել. **-ся** ներգ. պարուորիլ (փեթակի մասին), նոր պարս կազմել (մեղուների մասին)։

Оро‖си́тель տ. Ороша́тель; **-си́тельный** ած. թացող, թրջող. ջրիչ, ոռոգիչ. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) տ. Ороша́ть; **-ша́тель** ա. ջրող, ոռոգող. **-ша́ть**, -си́ть Ն. թացել, թրջել, ջրել, ոռոգել. о. слеза́ми արտասուքներով թացել, թրջել. слёзы ороша́ли его́ лицо́; о. изголо́вье слеза́ми; иску́сственно о. поля́; **-ше́ніе** չ. թացելը, թրջելը. ջրելը, ոռոգելը.

Орпиме́нтъ (գերմ.) տ. Оперме́нтъ.

Ортогра́фія տ. Орөогра́фія.

Ортодокса́льный ած. (յն.) օրթոդոքս, ուղղափառ։

Орто‖педи́ческій ած. օրթոպէդիկական. **-пе́дія** է. (յն.) օրթոպէդիա (գիտութիւն մարմնական թիւրութիւնները ուղղելու)։

Ору́ տ. Ора́ть II.

Оруде‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Орудення́ть, ся; **-нѣ́лый** բյ. ած. հանքացած. հանք դարձած. **-нѣ́ніе** չ. հանքացում, հանքանալը. **-нѣ́ть** չ. հանքանալ, հանք դառնալ. **-ня́ть**, -ни́ть Ն. արիւնլուիկ անել, վիրաւորել. **-ся** ներգ. վիրաւորուիլ, վէրք ստանալ։

Ору́‖діе չ. 1, գործիք, 'հաջաթ'. земледѣ́льческія о—ія; уда́рить кого́ о́стрымъ о—іемъ; служи́ть кому́ *о—іемъ ме́сти մէկին վրէժխնդրութեան գործիք դառնալ. быть чьимъ слѣпы́мъ о—іемъ մէկի ձեռքին կոյր գործիք դառնալ. 2, գործարան (մարդու, անասունների և բոյսերի). о—ія чувствъ զգայարաններ. 3, հրանօթ, թնդանօթ, հրազէն. батаре́йное о.; оса́дное о.; полево́е о.; пальба́ изъ о—ій թնդանօթաձգութիւն. **-ді́йный** ած. 1, հրանօթի, թնդանօթի. 2, գործիքի, 'հաջաթի'. **-дный** տ. Органи́ческій, 2; о—ыя тѣла́; **-довать** (-дую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան վարել, տանել, ղեկավարել, կառավարել. անել, գործել. э́то онъ ору́дуетъ всѣмъ дѣ́ломъ նա է ամէն բան անողը. **-дьице** նւզ. տ. Ору́діе.

Оруже‖бо́рецъ, рца ա. սպառազէն, սպառազինուած զինուոր, զօրական. **-бо́рство** չ. պատերազմ, ռազմ, ճակատ, 'կռիւ'։

Оруже́й‖никъ ա. զինագործ. զէնքերի վարպետ. **-ный** ած. զէնքերի, զինա—. о. ма́стеръ; о—ая пала́та զինանոց. о. заво́дъ; **-ня** է. զինանոց, զինարան։

Оруже‖но́сецъ, сца ա. զինակիր, մարտիկ, զօրական. **-храни́лище** չ. **-храни́тельница** է. զէնքերի պահեստարան, զէնքերի պահեստանոց, զինատուն։

Ору́‖жіе չ. զէնք. огнестрѣ́льное о. հրազէն. бѣ́лое, холо́дное о. սուր. рѣ́жущее и ко́лющее о.; тяжёлое о. թնդանօթ, հրանօթ. съ о—іемъ въ рука́хъ զէնքը ձեռքին. си́лою о—ія զէնքի ոյժով, զէնքի զօրութեամբ. подня́ть о. զէնք վերցնել կամ առնել. положи́ть о. զէնքը վայր դնել. **-жный** ած. 1, զէնքի[ց պատճառած]. 2, զինուած, սպառազի-

Орука́вье չ. թևքածայր, 'դօշ'։ [նուած։

Орумя́‖нивать, **-нить** (-ню -нятъ) Ն. կարմրեցնել, կարմիր ներկել **-ся** ներգ. կարմրիլ։ [խարի մասին)։

Оруни́ть չ. գեղմնակալիլ, բրդակալիլ (ոչ-

Орча́къ, á ա. թամբափայտ։

Орхи́дныя расте́нія, բս. Orchidaceae, Զուտակիր կամ Խոլորձներ։

Орша́дъ տ. Оржа́дъ.

Орыби́ться (-блюсь -бятся) ներգ. առաջին ձուկը բռնել, առաջին անգամ ձուկ որսալ։

Орѣ‖хови́дный ած. ընկուզակերպ, ընկուզաձև. **-хо́вка** է. կնդ. Nucifraga caryocatactes, ընկուզակեր (թռչնիկ). **-хо́вый** ած. 1, ընկուզի, ընկուզա—. о—ое ма́сло; о—ое де́рево ընկուզենի, 'կակալի'. о. дроздъ ընկուզի ճարեկ. 2, ընկուզենու[ց]. о—ая ме́бель;

-хообра́зный տ. Орѣхови́дный; **-хоро́дка** է. բս. Arachis hypogaea, գետնընկոյզ (գետնակաղին). **-хотво́рка** է. կնդ. Cynips calycis, գխտորաբեր պիծակ:

Орѣ||хъ ա. **1**, ընկուզենի, ‘պոպոքնի‘. **2**, ընկոյզ, ‘պոպոք‘, ‘կակալ‘. воло́шскій, гре́цкій о. բս. Juglans regia, հասարակ ընկուզենի, արքայակաղին. деревя́нный, лѣсно́й о., Corylus avellana, ընտանի կաղնի. коко́совый о., Cocos nucifera, հնդկընկոյզ կմ ընկուզաբեր արմաւ (գնդարմաւ, նարգիլակենի?). мушка́тный о., Myristica fragrans, մշկահոտ ընկոյզ. *доста́лось ему́ на о—и նա խիստ ստացաւ, նա լաւ պատժուեց, լաւ տուժեց. **-шекъ**, шка ա. նւզ. ընկուզիկ. ընտանի կաղին (տխիլ). черни́льный о. գխտոր. **-шина** է. ընկուզենի. ընտանի կաղնի (տխլի). **-шковый** ած. գխտորի[ց]. **-шникъ** ա. **1**, ընտանի կաղնու (տխլու) թփուտ. америка́нскій, брази́льскій о. բս. Bertholetia excelsa, բերթոլենի. **2**, ընկուզենու անտառ. **-шный** տ. Орѣ́ховый; **-шня́къ**, а́ ա. ընտանի կաղնու (տխլու) անտառ:

Орю́ տ. Ора́ть I.

Оря́сина է. **1**, բիր, ‘գաւազանակ‘. **2**, ձողի:

Ороо||графи́ческій ած. ուղղագրութեան, ուղղագրական. **-гра́фія** է. (յն.) ուղղագրութիւն:

Оса́ է. **1**, կնդ. Vespa, պիծակ. оса́ песо́чная, Ammophila sabulosa, աւազի բզէզ. **2**,* տիզ, ձանձրացնող, ‘գաճլա‘ տանող մարդ:

Оса́||да է. պաշարում. держа́ть го́родъ въ о—ѣ; снять о—у դադարիլ պաշարելուց. **-дистый** ած. որին կարելի է հեշտութեամբ զսպել, կանգնեցնել, ‘ոտն անել‘. о—ая ло́шадь; **-ди́ть** (-жу́ -са́дя́тъ; -ди́) տ. Оса́живать և Осажда́ть; **-дка** է. **1**, յետ գցելը, յետ մղելը, յետ կասեցնելը. զարկելը, քշելը, հագցնելը (շրջանակներ). **2**, տկնուցք, տակունք, դիրտ. **3**, իջնում, նստում. о. на́сыпи: о. мета́лла въ отли́вкѣ մետաղի պակասումը հալելիս. **4**, [տակառի, անուի եւն] շրջանակներ քաշելու, հագցնելու սեպ. **-дковый** տ. Оса́дочный; **-дне́ніе** չ. ճմլելը, ջարդելը. **-днива́ть, -днить** (-ню -нятъ) ն. ճմլել, ջարդել, ցետել, պրծոկել (մորթը). **-дный** ած. պաշարման. о—ое положе́ніе; о—ыя рабо́ты; **-докъ**, дка ա. տկնուցք, տակունք, դիրտ, մրուր (հեղուկից ամանի յատակին նստած նիւթը). **-дочный** ած. **1**, քիմ. զատելու, բաժանելու, հանելու. о. сосу́дъ անօթ, որի մէջ ածած լուծոյթից որ և է նիւթ զատում, հանում են. **2**, երկրբ. խաւային, խաւերով նստած. о—ые пласты́; **-жда́тель** ա. **-жда́тельница** է. [քաղաք, ամրոց] պաշարող այր, կին. **-жда́ть**, -ди́ть ն. **1**, պաշարել. о. го́родъ, крѣ́пость; *о. кого́ про́сьбами խնդիրներով մէկին նեղացնել. **2**, տ. Оса́живать 5; **-жде́ніе** չ. **1**, պաշարում. **2**, քիմ. զատում, բաժանում. **-же́ніе, -жива́ніе** չ. **1**, տ. Обса́живаніе; **2**, իջեցնելը. **3**, ընկրկեցնելը, յետ կասեցնելը. **4**, ընդհատելը, լռեցնելը. **5**, քիմ. զատում, բաժանում. **-жива́ть**, -ди́ть ն. **1**, տ. Обса́живать 2 և 3; **2**, իջեցնել, ցածրացնել, ներքև թողնել. **3**, ընկրկեցնել, յետ մղել, յետ կասեցնել. о. ло́шадь; **4**, кого́ ընդհատել, ընդմիջել, ըմբերանել, լռեցնել. онъ принялся́ бы́ло хва́стать, но я тотча́съ же осади́лъ его́ նա ուզում էր պարծենալ, բայց ես նորան ընդմիջեցի կմ լռեցրի. **5**, քիմ. բաժանել, զատել (լուծոյթից մի նիւթ մի այլ նիւթի միջոցաւ):

Оса́||ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. [ճարպոտել, ճրագուել:

Оса́||нистый ած. վայելչատես, վայելչահասակ, պարթև. **-нка** է. վայելչութիւն, վեհութիւն (շարժողութեան, վարեցողութեան). պարթևութիւն:

Оса́нна չզ. (եբր.) ովսաննայ:

Осата||ни́ться (-ню́сь -ня́тся) չ. սատանայանալ, սատանայ դառնալ, չար, նենգ դառնալ. **-нѣ́ть** չ. ռմկ. գեռտիլ. **-нѣ́лый** ած. գեռտած:

Оса́ха||ривать, ся, -рить (-рю -рятъ), **ся** տ. Обса́харивать, ся, -рить, ся.

Оса́чи||ваніе չ. **1**, շրջապատելը, պարփակելը (վայրի գազանի որջը). **2**, [ծառը] կըլպելը, կեղևը քաշելը կմ երեսանց կտրելը. **3**, քիմ. հալելը (ապակին). ապակի դարձնելը. [մետաղը] հալելով մաքրելը (կղկղանքից). **-вать**, осочи́ть ն. **1**, հնց. վայրի գազանի որջը գտնել և շրջապատել, պարփակել. **2**, կլպել, կեղևը քաշել կմ երեսանց կտրել (ծառը), հիւթը վազեցնել. **3**, քիմ. հալել (ապակին). ապակի դարձնել. [մետաղը] հալելով մաքրել, զտել կըղկղանքից:

Осва́ивать տ. Осво́ивать.

Освидѣ́тель||ствованіе չ. զննելը, դիտելը, քննելը. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. զննել, դիտել, քննել, ստուգել:

Освин||цова́ніе տ. Освинцо́вываніе; **-цова́ть** (-цу́ю -ю́тъ) տ. Освинцо́вывать; **-цо́вка** է. **-цо́вываніе** չ. կապարի խառնուրդով ազնիւ մետաղ ջոկելը, ստանալը. **-цо́вывать**, -цова́ть ն. руду́ հանքից կապարի խառնուրդով ազնիւ մետաղ ջոկել, ստանալ:

Освирѣпѣ́ть չ. կատաղիլ, ‘գազազիլ‘:

Осви||ста́ніе չ. սուլելը, սուլում. **-ста́ть** (-щу́ -и́щутъ; -щи́) տ. Осви́стывать; **-стыва́ніе** տ. Освиста́ніе; **-стыва́ть**, -ста́ть ն. սուլել, սուլելով ծաղրել, անպատուել. **-щу́** տ. Освиста́ть.

Освобо||ди́тель ա. **-ди́тельница** է. ազատիչ, ազատարար այր, կին. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** տ. Освобожда́ть, ся; **-жда́ть**, -ди́ть ն. ազատել, ազատ կացուցանել. թափել. о. кого́ отъ наказа́нія, отъ упла́ты вознагражде́нія; о. кого́ отъ вое́нной слу́жбы; о. изъ плѣ́на գերութիւնից ազատել, թափել. о. имѣ́ніе отъ зало́га; **-ся** ներգ. ազատուիլ. **-жде́ніе** չ. ազատում, ազատութիւն, թափում. о. плѣ́нныхъ; о. изъ плѣ́на; о. нево́льника; о. отъ нало́га, отъ слу́жбы; о. отъ наказа́нія; **-жде́нникъ** ա. **-жде́нница** է. ազատուած, ազատ թողած, ազատութիւն ստացած այր, կին. **-жу́** տ. Освободи́ть.

Осво́||ивать, -ить (-ю -ятъ) ն. **1**, իւրացնել. **2**, [բոյսը, տունկը] կլիմային, հողին ընտելացնել, կլիմայավարժել. **-ся** ներգ. **1**, съ чѣмъ մի բանի ընտելանալ, վարժուիլ. **2**, (տունկերի մասին) ընտելանալ (կլիմային, հողին), կլիմայավարժուիլ:

Освѣ́до||миться (-млюсь -мятся) տ. Освѣдомля́ться; **-мле́ніе** չ. տեղեկանալը,

տեղեկացում. **-мля́ться**, -миться անդր. о чёмъ մի բանի մասին տեղեկանալ, տեղեկութիւններ հաւաքել:

Освѣ||жа́ть, -жи́ть ն. թարմացնել. զովացնել. о. ко́мнаты во́здухомъ սենեակների մէջ թարմ օդ թողնել. *о. что въ па́мяти մի բան վերյիշել. о. запа́сы; **-ся** անդր. թարմանալ. զովանալ. **-же́ніе** չ. թարմացում, զովացնելը (սենեակի օդը). **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** տ. Освѣжа́ть, ся.

Освѣ||ти́тельный ած. լուսաւորելու, լուսաւորութեան. **-ти́ть** (-чу́ -свѣ́тятъ; -ти́) տ. Освѣща́ть; **-тле́ніе** չ. 1, պարզում, պարզելը. 2, սրբելը, պսպղացնելը. **-тли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-тля́ть** ն. 1, պարզել, թողնել որ նստի, պարզուի. 2, սրբել, պսպղացնել. **-ща́ть**, -ти́ть ն. լուսաւորել. нау́ка освѣща́етъ умъ человѣ́ческій; **-ще́ніе** չ. լուսաւորութիւն. га́зовое, электри́ческое о.; **-щу́** տ. Освѣти́ть.

Освя||ти́тель ա. օրհնող. **-ти́тельный** ած. օրհնութեան, օրհնող. **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ; -ти́), **-ща́ть** ն. 1, օրհնել. о. це́рковь, храмъ; о. во́ду, знамёна; 2, սրբագործել, նուիրագործել. вре́мя освяша́етъ обы́чаи; **-ще́ніе** չ. 1, օրհնում, օրհնութիւն. о. хра́ма, це́ркви; 2, սրբագործում, նուիրագործում. **-щу́** տ. Освяти́ть.

Осево́й ած. առանցքի, 'սռնու':

Осе́лина է. միջափայտ (սայլի մէջքից անցնող փայտ, որ նորա յետևի և առջևի առանցքները միմեանց հետ միացնում է):

Оселит||рова́ть (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** ն. բորակացնել, աղբորակացնել, թողնել, որ բորակ, աղբորակ կազմուի:

Осё||лковый տ. Осёлочный; **-локъ**, лка, **-лочекъ**, чка նւզ. ա. 1, յեսան, սրոց (խիտ նուրբ). 2, փորձաքար, ոսկեփորձ (ոսկին փորձելու) քար. **-лочный** ած. յեսանի, սրոցի. փորձաքարի:

Осёлъ, осла́ ա. 1, կնդ. Asinus, էշ. ди́кій о. տ. Осля́къ; о. ревётъ էշը զռում է. 2,* էշ, աւանակ, յիմար, տխմար մարդ:

Осеме́ить (-ме́ю -ятъ) ն. ընտանեւորել. **-ся** տ. Осемьяни́ться.

О́семь, осьми́ թ—է. ութ:

Осемьяни́ться (-ню́сь -ня́тся) անդր. ընտանեւորուիլ, ընտանիքի տէր դառնալ:

О||сенева́ть (-ню́ю -ютъ) չ. որ և է տեղ աշնանացնել, աշնանն անցկացնել. **-се́нній** ած. աշնան, աշնանային. о. день; о—яя пого́да; **-сенча́къ**, а́ ա. որս. աշնանը ընտանած բազէ. **-сень** է. աշուն. цыпля́тъ по о́—и счита́ютъ (առծ.) գործի վերջն է գովելի: 'Осенью մ. աշնանը: [т. Осержа́ть, ся.

Осерди́ть (-ржу́ -се́рдятъ; -рди́), **ся**

Осере||бре́ніе չ. արծաթելը, արծաթազօծելը. **-бри́ть** (-брю́ -бря́тъ), **-бря́ть** ն. 1, արծաթել, արծաթազօծել, արծաթաջրել. 2, շատ արծաթ, փող շնորհել:

Осерёжить (-жу -жатъ) ն. 1, ականջը գնդեր (օղեր) դնել, ականջից գնդեր կախել, ականջը գնդաւորել. 2,* խաբել, աչքակապութիւն անել. **-ся** անդր. իւր ականջներն գնդեր, օղեր դնել:

Осер||жа́ть, -ди́ть ն. բարկացնել. **-ся** անդր. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ բարկանալ, սրդողիլ. **-же́ніе** չ. 1, բարկացնելը. 2, բարկութիւն. **-ча́лый** բյ. ած. բարկացած, սրդողած. **-ча́ніе** չ. բարկանալը, սրդողիլը. **-ча́ть** չ. բարկանալ, սրդողիլ:

Осестри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. քոյր առել, շնորհել. **-ся** անդր. քոյր առնել, քոյր ձեռք բերել:

Осети́||нецъ, нца ա. օս. **-нка** է. օս կին. աղջիկ. **-нскій** ած. օսի, օսերի, օսական:

Осе||три́на է. թառափ[ի միս]. **-три́нный** ած. թառափի[միսի]ց **-три́ный**, **-трій**, **-тро́вый** ած. թառափի. **-(ё)тръ** ա. կնդ. Acipenser, թառափ:

Осе́тъ т. Осо́тъ.

Осибари́||титься (-чусь -тятся), **-тѣть** չ. փափկակեցութեան ընտելանալ, զեղխութեան, քէֆի անձնատուր լինել:

Осиби́риться (-рюсь -рятся) անդր. սիբիրացի դառնալ, Սիբիրի կեանքին, կեանքի պայմաններին ընտելանալ:

Осиву́шиться (-шусь -шатся) անդր. сиву́ха-ով հարբել:

Оси́||леніе, **-ливаніе** չ. յաղթահարում, -րելը, յաղթելը. **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. յաղթահարել, յաղթել. о. сопе́рника; я не могу́ о. э́той рабо́ты.

О́силъ ա. շարժուն հանդոյց (կոճակի):

Оси́||на է. **-нка** նւզ. բս. Populus tremula, բարտի կմ դողդոջուն կաղամախի:

Оси||не́ніе չ. т. Оси́нька; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) т. Осиня́ть.

Оси́||нникъ ա. **-нничекъ**, чка նւզ. 1, բարտու (դողդոջուն կաղամախու) անտառ. 2, բարտու փայտ, վառելափայտ. **-новикъ** ա. բս. բարտու սունկ, արեան սունկ. **-новый** ած. բարտու (դողդոջուն կաղամախու). բարտուց. о. листъ բարտու տերև:

Оси́ный ած. պիծակի. о—ое жа́ло.

Оси́||нька է. կապտեցնելը, կապոյտ ներկելը. **-ня́ть**, -ни́ть ն. կապտեցնել, կապոյտ, 'մաւի գոյնով' ներկել:

Оси||па́ніе չ. խռպոտիլը, կերկերիլը. **-па́ть**, -пнуть չ. կերկերիլ, խռպոտիլ, խռպոտ ձայն ստանալ. **-пло** մ. կերկերաձայն, խռպոտ ձայնով. **-плость** է. խռպոտութիւն. **-плый** ած. կերկերաձայն. խռպոտ, խռպոտած. **-пнуть** (անց. оси́пъ -пла, о) т. Осипа́ть.

О́сиповщина է. անքահանայականների աղանդի (безпопо́вщина) մի տեսակը:

Осиро||ти́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) ն. որբացնել, որբ դարձնել. **-тѣ́лый** բյ. ած. որբացած. **-тѣ́ніе** չ. որբանալը. **-тѣ́ть** չ. որբանալ, որբ դառնալ:

Оси́стый ած. 1, (т. ось 2) երկարամազ (մաւշտակի մասին). 2, (т. оса́) պիծակաշատ:

О́сій, сья, сье т. Оси́ный.

Осі||ява́ніе չ. լուսաւորելը. **-ява́ть**, -я́ть ն. լուսաւորել, փայլով, ճաճանչով, ճառագայթներով ծածկել, ողողել. **-ся** անդր. փայլել, փայլ, շող արձակել. **-я́ніе** չ. լուսաւորում. **-я́ть, ся** т. Осіява́ть, ся.

Оска́бли||ваніе չ. քերելը, մաքրելը. **-вать**, оскобли́ть ն. քերել, քերելով մաքրել:

Оска́||ливаніе չ. ['դնչքատալով'] բացելը,

ցոյց տալը (ատամները). **-ливать**, -лить ն. [‘դնչքռտալով‘] ատամները բացել, ցոյց տալ. о. зу́бы на кого́ մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել. **-ся** չէզ. **1**, իր ատամները բացել, ‘դնչքռտալ‘. ծաղրել, ծիծաղել. **2**, բացուիլ. но́гу такъ порубилъ, что кость оска́лилась; **-лина** է. բացուած, կտրած տեղ. **-лить** (-лю -лятъ), **ся 1**, տ. Оска́ливать, ся; **2**, оска́лить кого́ մէկին ծաղրել. **-лъ** ա. տ. Оска́ливаніе.

Оскандá‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. кого́ մէկին խայտառակել, մէկի ‘գլուխը կարել‘. **-ся** չէզ. խայտառակուիլ:

Осквер‖нéніе չ. պղծում, ապականում. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. պղծիչ, ապականիչ այր, կին. **-ни́тельный** ած. պղծիչ, ապականիչ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. **1**, ապականել, կեղտոտել, ‘մուռտառել‘. **2**, պղծել. о. храмъ; **-ся** չէզ. ապականուիլ, պղծուիլ:

Осклá‖биться (-блюсь -бятся) տ. Осклабля́ться; **-блéніе** չ. ժպիտ, ծիծաղ. **-бля́ться**, -биться չէզ. ժպտալ, ծիծաղել:

Осклизлый ած. լպրծուն, լորձունքոտ. о—ая борода́.

Оско‖блéніе չ. քերելը, քերում. **-бли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Оска́бливать.

Оскó‖лина է. կոտրուածք, բեկուածք, տեղ, որից մի մի կտորը կոտրած, թռցրած է. **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. կտրած, թռցրած բան, բեկոր, փշուր. о. бо́мбы ռումբի կտոր, բեկոր, փշուր:

О́скользень, зня տ. Киксъ; дать о́—зня սխալ հարուածել, վրիպիլ:

Оскó‖ма տ. Оско́мина; **-менный** ած. ատամնառութիւն պատճառող. **-мина** է. ատամնառութիւն. наби́ть о—у ատամն առնուլ. *паби́ть кому́ о—у մէկին ձանձրացնել, մէկի ‘զահլան տանել‘. **-минный** ած. ատամն, ատամներն առած, յաճախակի ատամնառութեան ենթակայ:

Оскор‖би́тель ա. **-би́тельница** է. վիրաւորող, վիրաւորանք հասցնող այր, կին. **-би́тельный** ած. վիրաւորիչ, -րական. **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ: -би́), **ся** տ. Оскорбля́ть, ся; **-блéніе** չ. վիրաւորում, վիրաւորանք, անպատուութիւն. о. святы́ни սրբութեան պղծումը. о. чéсти պատուոյ վիրաւորանք. о. дѣ́ломъ, дѣ́йствіемъ գործով վիրաւորանք. о. на словáхъ, словáми խօսքով վիրաւորանք. **-бля́ть**, -би́ть ն. վիրաւորել, անպատուել. онъ оскорби́лъ мою́ честь նա իմ պատիւը վիրաւորեց, ինձ անպատուեց. о. дѣ́йствіемъ գործով վիրաւորել. э́то *оскорбля́етъ вкусъ; о. самолю́біе ինքնասիրութիւնը վիրաւորել, ինքնասիրութեանը դիպչել. **-ся** չէզ. վիրաւորուիլ:

Оскóрда է. մի տեսակ գնդանաձման գործիք, որի վերայ դարբնում են տապարի, կացնի գլուխը, կոթի ծակը:

Оскóриться (-рюсь рятся) տ. Оскоря́ться.

Оскорня́‖женіе չ. մշակում, պատրաստում (մորթի). **-жить** (-жу -жатъ) ն. մշակել, պատրաստել (մորթը):

Оскорó‖мить (-млю -мятъ; -мь), **ся** տ. Оскоро́мливать, ся; **-мленіе, -мливаніе** չ. պաս ուտեցնելը, մէկի պասը կոտրելը. **-мливать**, -мить ն. պաս ուտեցնել, մէկի պասը կոտրել, խախտել. **-ся** չէզ. պաս ուտել, պասը կոտրել, խախտել:

Оскорý‖злый բյ. ած. կոշտացած, կոպտացած. պնդացած, բրտացած. **-злѣть**, **-знуть** (անց. оскору́зъ -зла, о) չ. կոշտանալ, կոպտանալ, բրտանալ, պնդանալ:

О́скорь է. բս. Populus nigra, սև կաղամախի (ածար, այծառ?):

Оско‖ря́ться, -риться չէզ. շատակերով սխալուիլ, սխալ անել:

Оскоти́нить (-ню -нятъ) ն. անասնացնել, անասուն դարձնել. **-ся** չ. անասնանալ, անասուն դառնալ:

Оскочи́ть (-чу́ -чатъ) ն. վրայ վազելով, ցատկելով շրջապատել. **-ся** չէզ. սխալ թռչել, սխալ ցատկել:

Ос‖кребáніе չ. քերելը. **-кребáть**, -крёбывать, -крести́, -кре́сть ն. քերել. **-крёбокъ**, бка ա. (մնւզ. յ. оскрёбки) քերանք. **-крёбываніе**, **-крёбывать** տ. Оскребáніе, -бáть; **-крести́**, **-кре́сть** (-кребу́ -бу́тъ; անց. оскрёбъ -блá, ó; -би́) տ. Оскребáть.

Оску‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Оскужáть; **-дѣвáніе** չ. աղքատացում. ուժասպառութիւն. **-дѣвáть**, -дѣ́ть չ. **1**, աղքատանալ, չքաւոր դառնալ. рукá даю́щаго не оскудѣвáетъ տուողին էլ Աստուած կըտայ. **2**, նուազիլ, ուժասպառուիլ, հալից ընկնիլ. **-дѣ́лый** բյ. ած. աղքատացած, նուազած, ուժասպառուած. **-дѣ́ніе** չ. աղքատացում, նուազում. ուժասպառութիւն. պակասութիւն. **-дѣ́ть** տ. Оскудѣвáть; **-жáть**, **-ждáть**, -ди́ть ն. **1**, նուազեցնել, պակասեցնել, քչացնել. **2**, աղքատացնել, կարօտ դարձնել:

Оскýльный ած. այտոսկրի մօտ, շուրջը [գտնուող,

Ослá‖ба է. թեթևացնելը, մեղմացնելը. ներողամտութիւն. **-бить** (-блю -бятъ; -бь), **ся** տ. Ослабля́ть, ся; **-блéніе** չ. թուլացնելը, տկարացնելը, թեթևացնելը, մեղմացնելը. **-блый** տ. Ослабѣ́лый; **-бля́ть**, -бить ն. **1**, թուլացնել, տկարացնել, նուազեցնել. изли́шества ослабля́ютъ тѣ́ло; лѣтá ослабля́ютъ умъ и пáмять; до́лгое рáбство ослабля́етъ му́жество; о. тетиву́ у лу́ка աղեղի լարը թուլացնել, ‘բօշացնել‘. **2**,* մեղմացնել, թեթևացնել. ներել. ослаби́ Бо́же прегрѣшéнія нáши; **-ся** չէզ. թուլանալ, տկարանալ. **-бнуть** (անց. ослáбъ -бла, о) տ. Ослабѣвáть; **-бѣвáніе** չ. թուլանալը, տկարանալը, նուազիլը. **-бѣвáть**, -бѣ́ть, -бнуть չ. թուլանալ, տկարանալ, նուազիլ. бо́льной си́льно ослабѣ́лъ; вѣ́теръ ослабѣвáетъ քամին մեղմանում է. **-бѣ́лый** բյ. ած. թուլացած, ‘բօշացած‘. տկարացած, նուազած. **-бѣ́ніе** չ. թուլանում, տկարանում, նուազում, ուժասպառութիւն. **-бѣ́ть** տ. Ослабѣвáть.

Ослá‖вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Ославля́ть, ся; **-вка** է. **-влéніе** չ. վատահամբաւելը, անունը կոտրելը, վարկը ձգելը. **-вля́ть**, -вить ն. վատահամբաւել, անունը կոտրել, վարկը ձգել. **-ся** չէզ. իր անունը կոտրել, վարկը ձգել, վատահամբաւուիլ:

Осла‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **-щáть** ն. քաղցրացնել, քաղցր բաներ խառնել. **-щéніе** չ. քաղցրացնելը, -ցնում։

Ослези́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. **1**, արտասուեցնել, լացացնել. **2**, արտասուքներով թացել, թրջել (օր. թաշկինակը). **-ся** անդր. արտասուիլ։

Ослёнокъ, нка ա. իշուկ, ուտնակ, իշի [քուռակ։

Осли́‖злость է. մաղասոտութիւն, մաղասամածութիւն. **-злый** ած. մաղասոտ, մաղասամած, լպրծուն. **-знуть**, **-зѣ́ть** չ. մաղասոտկալիլ, լպրծուն դառնալ.

Óс‖ликъ ա. **1**, նւզ. իշուկ, ուտնակ. **2**, կնդ. Oniscus asellus, նեպուկ (գլորուկ ճճի, գիշաճճի). **-ли́ный** ած. իշի. о—ое молокó; о—ыя у́ши; **-ли́ца** է. էգ, քած էշ։

Ослож‖нéніе չ. բարդում, բարդութիւն. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. բարդել, խճճել. **-ся** անդր. բարդուիլ, խճճուիլ։

Ослóй ա. **1**, խաւային նստուածք. **2**, հում խաւ, հում շերտ (հացի մէջ)։

Осло‖нéніе չ. **1**, յենելը, կռթնեցնելը. **2**, շրջապատելը, շրջապատում. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. **1**, յենել, կռթնեցնել. **2**, շրջապատել, շուրջանակի դնել, ծածկել. о. откóсы дёрномъ [բլուրի] թափերը տերով, ճիմերով պատել. **-ся** անդր. **1**, на что մի բանի վերայ յենուիլ, կռթնիլ. **2**, чѣмъ մի բանով շրջապատուիլ, ծածկուիլ։

Ослопáсъ ա. իշարած։

Ос‖лóпина 1, է. մեծ, երկար բիր, դագանակ. մահակ. **2**, ա. երկար, 'լողլող', յիմար և անճոռնի մարդ. **-лóпный** ած. մահակի չափ մեծ, մահակաչափ. **-лóпъ** ա. մեծ, երկար բիր, դագանակ, մահակ, ձողի։

Óс‖лухъ տ. Ослу́шникъ; **-лушáніе**, **-лушáтельство** չ. անհնազանդութիւն. **-лу́шаться** (-шаюсь -ются—ապառն.), **-лушáться** (-шáюсь -ются—ներկ), **-лу́шиваться** չ. когó, чегó մէկին, մի բանի անհնազանդ գտնուիլ, չլսել, չանսալ. **-лу́шливый** ած. անհնազանդ, չանսացող. հակուած, մէտ չհնազանդելու. **-лу́шникъ** ա. **-лу́шница** է. անհնազանդ այր, կին. **-лу́шность** է. անհնազանդութիւն. **-лу́шный** ած. անհնազանդ, չլսող, չ'անսացող, ըմբոստ։

Ослы́‖шаться չ. լաւ չլսել, սխալ լսել. **-шка** է. լաւ չլսելը, սխալ լսելը։

Ослѣ‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-живать** ն. հետքը գտնել (որսի, գողի). о. медвѣ́дя.

Ослѣ‖пи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) տ. Ослѣпля́ть; **-пи́тельный** ած. **1**, շլացնող, շլացուցիչ. о—ой бѣлизны́; **2**, կուրացնող, -ցնելու. **-плéніе** չ. **1**, կուրացնելը. **2**,* կուրացում, կուրացած, շլացած լինելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. **1**, կուրացնել, 'քոռացնել'. **2**,* կուրացնել, շլացնել. стрáсти ослѣпля́ютъ насъ; сóлнце ослѣпля́етъ глазá; **-пнуть** (անց. ослѣ́пъ -пла, о) չ. կուրանալ, 'քոռանալ'։

Ослю́‖нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. թքոտել, թքով թացել։

Осля́‖къ, á ա. վայրի էշ, ցիռ, իշավայրի. **-нка** է. բս. Onobrychis sativa, իգխոտ (իշառուոյտ). **-тина** է. **1**, իշի միս. **2**, իշի մորթ. **-тникъ** ա. էշ քշող, իշավար։

Осмá‖ливаніе չ. ձիւթելը, կպրելը. **-ливать**, осмоли́ть, осмоля́ть ն. ձիւթել, կպրել։

Осмáт‖риваніе չ. **1**, դիտելը, զննելը, 'տնտղելը'. **2**, քննելը, հետախուզելը, խուզարկելը. о. мёртваго тѣ́ла; **-ривать**, осмотрѣ́ть ն. **1**, դիտել, զննել, 'տնտղել'. о. когó съ ногъ до головы́; **2**, քննել, հետախուզել, խուզարկել. тамóженные осмотрѣ́ли мóй чемодáнъ — խուզարկեցին. хиру́ргъ осмотрѣ́лъ егó рáну—զննեց, քննեց. **-ся** չ. **1**, իր շուրջը նայել, շրջահայել. дáйте мнѣ врéмя о.; **2**, въ чёмъ մի բանի հետ ծանօթանալ. **3**, [նայելիս, տեսնելիս] սխալուիլ, վրիպիլ։

Осмер‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Осмрáдить; **-дѣ́ть** չ. հոտիլ, նեխիլ։

Осмéркнуть չ. վրայ տալ, հասնել (աղջամղջի մասին)։ [նաման։

Осмётокъ, тка ա. մաշուած տրեխ, ոտ-

Óсмій ա. քիմ. ոսմիոն։

Осмо‖лéніе չ ձիւթելը, կպրելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Осмáливать; **-лка** է. տ. Осмолéніе; **-ля́ть** տ. Осмáливать.

Ос‖мотри́тельность է. զգուշութիւն, շրջահայեցութիւն, զգօնութիւն. **-мотри́тельный** ած. զգոյշ, զգօն, շրջահայեաց. **-мóтрщикъ** ա. քննող, զննող. դիտող, այցելու. **-мóтрщическій**, **-мóтрщичій**, ья, ье ած. քննողի, զննողի, այցելուի. **-мóтръ** ա. նայելը, դիտելը, 'տնտղելը'. քննութիւն, խուզարկութիւն. о. мёртвыхъ тѣлъ; тамóженный о. մաքսային խուզարկութիւն. о. пути́ ուղեքննութիւն. судéбно-медици́нскій о. դատաստանական բժշկական խուզարկութիւն, քննութիւն. **-мотрѣ́ніе** չ. **1**, նայելը, դիտելը, զննելը. **2**, զգուշութիւն, շրջահայեցութիւն. **-мотрѣ́ть, ся** տ. Осмáтривать, ся.

Осмрá‖дить (-жу -дятъ; -дь) ն. գարշահոտել, գարշահոտութեամբ լցնել։

Осмъ տ. Óсмій.

Осмы́‖кáніе չ. **1**. հարթելը, դզելը (ձգելով, ձիգ տալով կմ շփելով). **2**, մզելը, հանելը (հիւթը). **-(ы́)кáть** տ. Осмы́кивать; **-киваніе** տ. Осмыкáніе; **-кивать**, -(ы́)кáть ն. **1**, հարթել, դզել (ձգելով, ձիգ տալով կմ շփելով). о. стогъ сѣ́на արմկով դիզի կողքերը հարթել, դզել. **2**, մզել, հանել (հիւթը)։

Осмы́‖сленно մ. խոհականօրէն, խոհականութեամբ. **-сленность** է. խոհականութիւն. **-сленный** ած. խոհական, խոհուն. **-сливать**, **-сли́ть** (-лю -лятъ) ն. **1**, միտք, իմաստ տալ. բովանդակութիւն, նշանակութիւն տալ։

Осмѣ́‖иваніе չ. ծաղրելը, վրան ծիծաղել, նշաւակելը. **-иватель**, **-ивательница** տ. Осмѣ́шникъ, -ница; **-ивать**, -я́ть ն. ծաղրել. վրան ծիծաղել, նշաւակել։

Осмѣ́‖ливаться, **-литься** (-люсь -лятся) անդր. համարձակուիլ, յանդգնիլ։

Осмѣ‖хáніе չ. ծաղրելը, նշաւակելը. **-хáть** տ. Осмѣ́ивать; **-шникъ** ա. **-шница** է. ծաղրածու, ուրիշին ծաղրող, նշաւակող այր. կին. **-я́ніе** չ. ծաղրում, նշաւակում. **-я́ть** (-ю́ -ю́тъ) տ. Осмѣ́ивать.

Осмя‖кáть, **-кнуть** չ. թօշնիլ, թառամիլ, թարշամիլ, չորանալ։

Осна‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *տ.* Осна́щивать; **-стка** *ի.* **1**, *նաւավառութիւն, նաւի յարդարումը, սարքումը.* **2**, *նաւավառութեան իրեր, սարք ու կարգ (նաւի).* **-стный** *ած.* *նաւավառութեան.* **-стчикъ** *ա.* *նաւավառող, նաւը յարդարող, սարքող վարպետ.* **-ще́ніе, -щиваніе** *չ.* *տ.* Осна́стка 1; **-щивать**, -сти́ть *ն.* *վառել, սարքել (նաւը, կայմերը, սարքն ու կարգն ամրացնելով և առագաստները կապելով).* **-щикъ** *տ.* Осна́стчикъ; **-щу́** *տ.* Оснасти́ть.

Осно́‖ва *ի.* **1**, *առէջք, ՙհինոյՙ (գործուածքի).* набра́ть, положи́ть, сдѣ́лать о—у *առէջք գցել, ՙհինելՙ.* **2**, *հիմք (շինութեան).* **3**, *սկիզբ, սկզբնաւորութիւն.* о. карти́ны *պատկերի ուրուագիծը.* о—ы хи́міи *քիմիայի տարերքը.* **-ва́ніе** *չ.* **1**, *հիմնելը, հիմնում, հիմնարկութիւն (շինութեան, հիմնարկութեան).* **2**, *հիմք.* положи́ть о. чему́ *մի բանի հիմք դնել.* разруши́ть до о—ія *համնայատակ կործանել.* о. треуго́льника *երկրչփ. եռանկեան հիմքը.* о. подсвѣ́чника *աշտանակի պատուանդանը, տակը.* **3**, **հիմք.* я говорю́ э́то не безъ о—ія; на како́мъ о—іи тре́буетъ онъ э́того? слухъ э́тотъ лишёнъ вся́каго о—ія; правосу́діе есть о. вся́кой вла́сти; о—ія нау́ки *գիտութեան տարերքը.* **-ва́тель** *ա.* **-ва́тельница** *ի.* *հիմնող, հիմնարկու այր, կին.* **-ва́тельность** *ի.* *հիմնաւորութիւն, հաստատութիւն (օր. փաստերի).* **-ва́тельный** *ած.* *հիմնաւոր, հաստատ, -ուն, լուրջ.* о—ыя причи́ны; о. человѣ́къ *լուրջ, հաստատ մարդ.* **-ва́ть** (осную́ -ютъ), **ся** *տ.* Осно́вывать, ся; **-вно́й** *ած.* *հիմնական.* о—ы́я ча́сти; о—а́я мысль; о. капита́лъ *հիմնադրամ.* о. зако́нъ; **-вность** *ի.* *սկզբնաւորութիւն.* **-вный** *տ.* Основно́й; **-вщикъ** *ա.*, **-вщица** *ի.* *առէջք գցող այր, կին.* **-выва́ніе** *չ.* *հիմնելը, հիմնում.* **-вывать**, -ва́ть *ն.* **1**, *հիմնել, հիմնարկել.* о. домъ, госуда́рство, коло́нію, го́родъ; **2**, что на чёмъ *մի բան մի որ և է բանի վերայ հիմնել, մի բանի վերայ հիմնուելով մի բան պնդել.* на чёмъ вы осно́вываете э́то предположе́ніе? о. своё сча́стіе на поги́бели врага́; зако́ны осно́ваны на нача́лахъ стро́гой справедли́вости; **3**, пря́жу *առէջք գցել.* **-ся** *ն. տր.* **1**, *հիմնուիլ.* всё э́то осно́вывается на ло́жныхъ слу́хахъ; **2**, *հաստատուիլ.* про́чно о.; Япо́нія, зада́вшись цѣ́лію о. на контине́нтѣ 'Азіи, объяви́ла войну́ Россі́и.

Оснѣ‖же́ніе *չ.* *ձիւնով պատելը, ծածկելը.* **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) *ն.* *ձիւնով պատել, ծածկել, ձիւնապատել.* **-ся** *ն. տր.* *ձիւնով ծածկուիլ, պատուիլ:*

Осо́ба *ի.* *անձնաւորութիւն, անձ.* зна́тная о.; осо́ба короля́; онъ счита́етъ себя́ ва́жною о—ою; о—ы обо́его по́ла *երկսեռ մարդիկ (մարդիկ և կանայք):*

Особа́чить (-чу -чатъ) *ն.* *շան դարձնել, հաջելուն, կռուելուն, հայհոյանքին ընտելացնել.* **-ся** *ն. տր.* на кого́ *մէկի վերայ բարկանալ, կատաղութեամբ յարձակուիլ:*

Осо́‖бенно *մ.* **1**, *առանձին, առանձնակի, առանձին կերպով.* **2**, *առանձնապէս, մանաւանդ, նամանաւանդ.* **-бенность** *ի.* *առանձնայատկութիւն, առանձնական յատկութիւն.* въ о—и *առանձնապէս.* **-бенный** *ած.* **1**, *առանձին, յատուկ.* съ о—аго разрѣше́нія нача́льства; **2**, *առանձին, զատ, որիշ.* они́ живу́тъ не вмѣ́стѣ, у нихъ о—ыя кварти́ры; **3**, *առանձին, բացառիկ.* э́то о человѣ́къ; дѣ́ло тре́буетъ о—аго внима́нія; о—ыя обстоя́тельства; **-биться** (-блюсь -бятся) *ն. տր.* *առանձնանալ, մեկուսանալ, իր համար քաշուիլ, կղզիանալ.* **-бли́во**, **-бли́вость**, **-бли́вый** *տ.* Осо́бенно, -бенность, -бенный; **-бникъ** *ա.* **1**, *տ.* Особня́къ 1; **2**, *առանձին ընկած, մնացած հող, կալուածք.* **-бня́къ**, а́ *ա.* **1**, *առանձին, առանձնակեաց մարդ.* жить о—о́мъ *իր համար քաշուած, մեկուսացած ապրել.* **2**, *առանձին, առանձնադիր հող, կալուածք.* **3**, *առանձին, փոքր հիւրանոց (մի ընտանիքի համար նշանակուած).* **-бняко́мъ** *մ.* *քաշուած, առանձնացած.* **-бо** *մ.* *առանձին, առանձնապէս. զատ, անջատ:*

Особо́‖рованіе *չ.* *վերջին օծում.* **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *վերջին օծումը տալ, օծել.* **-ся** *չ.* *վերջին օծումն ընդունել.* «причасти́вшись и особоро́вавшись, онъ ти́хо у́меръ».

О‖со́бый *ած.* *առանձին, այլ, զատ, բաժան.* о—ое мнѣ́ніе; э́то о—ая статья́; имѣ́ть, занима́ть о—ую ко́мнату; **-собь** *ի.* *անհատ.* **-со́бь** *մ.* *տ.* Осо́бо; э́то о. статья́ *այդ առանձին բան է:*

Осо́‖вецъ, вца, **-вокъ**, вка *ա.* *փլած, իր տեղից շարժուած, քանդուած հողակոյտ.* **-вывать**, осу́нуть *ն.* *առաջ մղել, առաջ խրթել.* **-ся** *չ.* **1**, *փլչիլ, քանդուիլ.* **2**, *լղարիլ, ներս ընկնուլ (երեսի, փորի մասին):*

Осо‖вѣ́лость *ի.* *անզգայութիւն, շշմում, ապուշութիւն, կիսախելագարութիւն.* **-вѣ́лый** *բյ.* *ած.* *յիմարացած, շշմած, ապշած, ապուշ կտրած, անզգայ, կիսախելագար դարձած.* **-вѣ́ть** *չ.* *յիմարանալ, շշմիլ, ապշիլ, ապուշ կտրիլ, անզգայանալ, կիսով չափ խելագարիլ, ցնորուիլ:*

Осо́‖ка *ի.* **1**, *որս.* *որսատեղ, որսավայր (որսորդից գտնուած և շրջապատուած).* **2**, *բս.* Carex, *բոշխ.* о. песча́ная, C. arenaria, *աւազային բոշխ.* **-кова́тый** *ած.* *բոշխախառն:*

Осо‖ко́ревый *ած.* *սև կաղամախու(ց).* **-ко́рина** *ի.* **1**, *սև կաղամախի.* **2**, *սև կաղամախու գերան, փայտ.* **-ко́рникъ** *ա.* *սև կաղամախու անտառ.* **-(о́со)коръ** *ի.* *բս.* Populus nigra, *սև կաղամախի (ածար, այծառ?):*

Осо́къ *ա.* *գւռկ.* *վայրի գազանի որջի շրջապատումը, պարփակումը:*

Осо‖ле́ніе *չ.* *աղելը, աղ ուտեցնելը.* **-ли́ть** (-лю́ -со́лятъ) *տ.* Осоля́ть; **-лка** *ի.* *տ.* Осоле́ніе.

Осоло‖вѣ́лый *բյ.*, *ած.* *պղտորուած, մրթնած, մթնացնած, խաւարած (աչքի մասին).* **-вѣ́ть** *տ.* Осовѣ́ть.

Осолодѣ́ть *տ.* Солодѣ́ть.

Осо‖ля́ть, -ли́ть *ն.* *աղել, աղ ուտեցնել, աղաջրի մէջ դնել:*

Осопли́вѣть *չ.* *փղնքոտիլ, խնքոտիլ:*

Осо‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** *ն.* *շուրջանակի աղբոտել, աղբ ածել:*

Осó‖сокъ, ска ա. **-сочекъ**, чка նւզ. կաթնակեր խոճկոր, խոզի ճուտ։

Осóтъ ա. տատասկ, տատասկափուշ։

Осóхнуть տ. Обсóхнуть.

Осо‖чéніе, -чи́ть (-чý -чатъ) տ. Осáчиваніе, -вать; **-чка** ի. տ. Осóка 1; **-чникъ** ա. **1,** տ. Осóка 2; **2,** որսախոյզ որսորդ. **-чный** ած. **1,** որսախուզութեան. **2,** բոշխի, բոշխա—։

Óспа ի. բժ. ծաղիկ. прививáть предохрани́тельную ó—у.

Оспáри‖ваніе չ. վէճի ենթարկելը, վէճի առարկայ շինելը. ժխտելը. **-вать**, оспóрить ն. վէճի ենթարկել, վէճի առարկայ դարձնել, չընդունել, առարկել, ժխտել, մերժել, հերքել. о. дѣйстви́тельность чегó մի բանի իրականութիւնը ժխտել. о. закóнность завѣщáнія կտակի օրինականութիւնը վէճի ենթարկել, կտակի օրինականութիւնը ժխտել. судъ присуди́лъ завѣ́щанное емý имѣ́ніе, котóрое оспáривали у негó; о. мнѣ́ніе կարծիքը չընդունել, մերժել, հերքել։

Óс‖пенный ած. ծաղկի. ó—ая лихорáдка ծաղկից առաջացած տենդ. ó—ая боля́чка կմ **-пина** ի. ծաղիկ, ծաղկի կեղանք, վէրք. **-пинка** նւզ. պստիկ ծաղիկ. **-попрививáніе** չ. ծաղկի պատուաստում. **-попрививáтель** ա. ծաղիկ պատուաստող. **-попрививáтельный, -поприви́вный** ած. ծաղկի պատուաստման, ծաղիկ պատուաստող, -տելու. о—ое заведéніе.

Оспорить (-орю -рятъ) ն. **1,** (оспóрить) տ. Оспáривать; **2,** (оспори́ть) աճեցնել, լաւ, առատ հունձ տալ։

Осра‖ми́ть (-млю -мя́тъ; -ми́), **ся** տ. Осрамля́ть, ся; **-млéніе** չ. խայտառակում, -կութիւն. **-мля́ть**, -ми́ть ն. խայտառակել. **-ся** անդր. խայտառակուիլ. онъ осрами́лся э́тимъ постýпкомъ.

Оста‖вáніе չ. մնալը. **-вáться** (-таюсь -ю́тся; -тавáйся), -ться չ. մնալ. скóлько вёрстъ остáлось ещё до стáнціи? вамъ остаётся тóлько подáть въ остáвку; за вáми остаётся дéсять рублéй ձեզ վերայ մնում է 10 ռ. имѣ́ніе э́то остáлось за нимъ այդ կալուածքը նորան մնաց, նորան ընկաւ. о. въ наклáдѣ վնասուել. о. при своёмъ мнѣ́ніи իւր կարծիքին մնալ. о. въ рубáшкѣ մերկ մնալ, մուրացկան դառնալ. о. съ нóсомъ ձեռնունայն մնալ, անախորժութեան հանդիպիլ. о. въ дуракáхъ յիմարի տեղ ընդունուիլ, ոչինչ չշահել. о. въ дѣви́цахъ, въ дѣвкахъ պառաւել, տանը նստած մնալ, մարդու չգնալ. **-вить** (-влю -вятъ; -вь, -вьте) տ. Оставля́ть; **-влéніе** չ. թողնելը, թողում. о. человѣ́ка въ опáсности; по о—іи слýжбы; съ оставлéніемъ въ занимáемой дóлжности թողնելով նոյն պաշտօնի մէջ. о. грѣхóвъ մեղքերի թողութիւն. **-вля́ть**, -вить ն. թողնել. о. безъ внимáнія; о. прошéніе безъ послѣ́дствій; онъ остáвилъ э́то на егó попечéніе, усмотрѣ́ніе — նորա խնամքին, բարեհայեցողութեանը թողեց. онъ остáвилъ егó далекó за собóю նա նորան բոլորովին յետ թողեց, նորան խիստ գերազանցեց. о. слýжбу; си́лы меня́ оставля́ютъ ույժերս սպառւում են. Богъ не оставля́етъ уповáющихъ на негó; остáвьте меня́ въ покóѣ; не остáвьте меня́ вáшими ми́лостями, совѣ́тами չկարէք իմ գլխից ձեր շնորհքները, չզլանաք ինձ տալու ձեր [բարի] խորհուրդները. счáстіе остáвило егó; о. дурны́я привы́чки; остáвимъ э́то; о. намѣ́реніе, жáлобу; остáвь забóты и печáль.

Óставъ տ. Óстовъ.

Óста‖ль ի. մնացորդ. въ ó—и пять рублéй; **-льнóй** ած. [աւել] մնացած, աւելորդ. о—áя сýмма.

Оста‖нáвливаніе չ. կանգնեցնելը, խափանելը, յետ պահելը, 'ռտն անելը'. **-нáвливать**, -новля́ть, -нови́ть ն. կանգնեցնել, յետ պահել, 'ռտն անել' արգելել, խափանել. դադարեցնել. о. бѣгýщихъ; о. кóнку, пóѣздъ; о. маши́ну; о. кровотечéніе արիւնհոսութիւնը դադարեցնել. о. рабóту, вы́дачу жáлованья; онъ захóдитъ сли́шкомъ далекó, нáдо егó о—нови́ть; о. на чёмъ свои́ мы́сли իւր մտքերը մի բանի վերայ կենտրոնացնել, յառել, սեեռել. о. на комъ подозрѣ́нія մէկի վերայ կասկածել, մէկին կասկածանքի տակ գցել. **-ся** անդր. կանգնել, կանգ առնել. онъ шёлъ скóрыми шагáми и вдругъ останови́лся; останови́тесь на минýту մի րոպէ կանգ առէք. часы́ останови́лись; мéльница останови́лась, не рабóтаетъ ջաղացը կանգնեց կամ խափանուեց, չէ բանում. о. въ гости́ницѣ, у рóдственника հիւրանոցում, ազգականի մօտ իջնել. мы останови́лись на седьмóй главѣ́; на чёмъ останови́лся нашъ разговóръ? ինչի՞ վերայ դադարեց, կանգ առաւ մեր խօսակցութիւնը. мы останови́лись на томъ, что войнá неизбѣ́жна; онъ сли́шкомъ дóлго останáвливается на э́тихъ подрóбностяхъ; **-нки** ա. յ. մնացորդներ, մնացած բաներ. смéртные о. դի, աճիւն. брéнные о. հողեղէն նշխարներ, մնացորդներ. **-нови́ть** (-влю́ -нóвятъ; -ви́), **ся** տ. Останáвливать, ся; **-нóвка** ի. **1,** ընդմիջում, կանգնեցնելը. կանգ առնելը. рабóтать, говори́ть безъ о—и անընդհատ, անխափան, առանց կանգ առնելու աշխատել, խօսել. итти́, ѣ́хать безъ о—и; о. въ торгóвлѣ առուտուրի դադարում, ընդմիջում. въ рабóтѣ произошлá о. գործը կանգ առաւ. за нимъ тóлько о. նորան են(ք) սպասում. дéсять минýтъ о—и տասն րոպէ ընդմիջում, միջադադար. **2.** երկթղ. կանգնելու, կանգ առնելու տեղ. **-новлéніе** չ. կանգնեցնելը, 'ռտն անելը', յետ պահելը, արգելելը. о. кровотечéнія; о. исполнéнія приговóра; **-новля́ть, ся** տ. Останáвливать, ся; **-нóвочный** ած. կանգնեցնելու, 'ռտն անելու' արգելելու. **-нокъ**, нка ա. տ. Остáнки; **-нусь** տ. Остáться.

Остá‖рокъ, рка ա. ծերութեան մօտեցած. ծերացած, աշխատանքի անընդունակ դարձած բանուոր. **-рѣлый** ծյ. ած. ծերացած, ծերութիւնից յաղթահարուած, ընկճուած. **-рѣніе** չ. ծերանալը. **-рѣть** չ. ծերանալ, ծերութիւնից յաղթահարուիլ, ընկճուիլ։

Ос‖тáтокъ, тка ա. մնացորդ. о. жи́зни

կեանքի վերջին օրերը. заплатить всё безъ о—тка; о—тки разбитой арміи; о—тки богáтства; **-тáточекъ**, чка ա. *նւզ.* պըստիկ, չնչին մնացորդ. **-тáточный** ած. մընացած, աւել. о—ая сýмма; **-тáться** (-тáнусь -нутся; -нься -ньтесь) տ. Оставáться; **-таюсь** տ. Оставáться.

Остебе‖лúться (-люсь -лятся), **-ляться** չ. ցօղուն, ծղօտ քշել, ցօղունաւորուիլ:

Ос‖теганіе, -тёгиваніе չ. 1, մտրակում, մտրակելը. 2, շուլալում, շուլալելը. **-тегáть, -тёгивать, -тегнýть** ն. 1, մտրակել, ծեծել. 2, (остёгивать, -гнýть) մայր գըցել, մայր անել. 3, (остёгивать, -гáть) շուլալել, թոյլ կերպով կարել, կցնել. **-ся** չ. 1, մտրակելիս, խփելիս վիրվել, սխալ խփել, սխալ մտրակել. 2, մտրակելուց մաշուիլ. 3, (остёгиваться, -гáться) մտրակի հարուածի դէմ անզգայ դառնալ, անզգայանալ. 4, սխալ, ՚թարս՚ մայր գցել, սխալ, ՚թարս՚ կոճկել. **-тёжка** է. թեքի բոլորք, որից թեքի ծայրը կոճկւում է:

Остек‖ловáніе չ. ապակիացնելը. **-ловáть** տ. Стекловáть; **-лянить** տ. Стеклянить.

Остео‖логúческій ած. ոսկրաբանական, ոսկրախօսական. **-лóгія** է. (յն.) կզմխ. ոսկրախօսութիւն, ոսկրաբանութիւն:

Остепе‖нúть (-ню -нятъ), **-нять** ն. լուրջ, ծանրաբարոյ դարձնել, խելօքացնել. **-ся** անդր. լրջանալ, լուրջ, ծանրաբարոյ դառնալ, խելօքանալ:

Остер‖венúть (-ню -нятъ), **ся** տ. Остервенять, ся; **-венѣлый** բյ. ած. կատաղած, ՚գազազած՚. **-венѣніе** չ. կատաղութիւն, ՚գազազում՚. **-венѣть** չ. կատաղիլ, ՚գազազիլ՚. **-венять**, -венúть ն. կատաղեցնել, ՚գազազեցնել՚. **-ся** տ. Остервенѣть.

Осте‖регáніе չ. 1, զգուշացնելը, նախազգուշացնելը. 2, պահելը, հսկելը. **-регáтель** ա. **-регáтельница** է. 1, զգուշացնող, նախազգուշացնող այր, կին. 2, հսկող, պահող, պահպանող այր, կին. **-регáтельный** ած. զգուշացնող, նախազգուշացնող. о—ое письмó; **-регáть**, -рéчь ն. 1, զգուշացնել, նախազգուշացնել. о. когó отъ опáсности; 2, պահել, պահպանել, հսկել. **-ся** անդր. 1, чегó մի բանից զգուշանալ, նախազգուշանալ. о. сырости; остерегáйтесь этого человѣка; 2, отъ чегó մի բանից պաշտպանուիլ, պահպանուիլ. о. отъ ворóвъ; о. отъ нападéній; **-регý** տ. Остерéчь; **-режéніе** տ. Остерегáніе, **-рéчь** (-регý -жёшь -гýтъ; անց. остерёгъ -глá, ó; -гú), **ся** տ. Остерегáть, ся. [քաշած միջուկ, միջամաս:

Остержёнокъ, нка ա. կլպած, կեղեր

Ост‖зéецъ, зéйца ա. օստզէացի, մարդ Բալթեան նահանգներից. **-зéйскій** ած. օստզէեան. բալթեան. о. край; **-зéянка** է. օստզէուհի, կին բալթեան նահանգներից:

Ос‖тúстый ած. քստւոր, քիստ ունեցող. փշաւոր. կոշտ մազերով. **-тіе** չ. փուշ, քիստ:

Óстовъ ա. կմախք (կենդանու, նաւի):

Óстовый ած. արևելեան, արևելքի:

Остóжье չ. դիզատեղ, դիզի ՚տակը՚:

Остóй‖чивость է. հաստատութիւն, հաստատունութիւն, կայունութիւն. **-чивый** ած. հաստատ, հաստատուն. о. человѣкъ; о. корáбль կայուն (ոչ երերուն) նաւ:

Остол‖бенúть (-ню -нятъ), տ. Остолбенять; **-бенѣлый** բյ. ած. քար կտրած, ապուշ կտրած (զարմանքից կմ վախից). **-бенѣніе** չ. ապուշ կտրելը, քար կտրելը. **-бенѣть** չ. ապշիլ, ապուշ կտրիլ, քար կտրիլ (վախից, զարմանքից). **-бенять**, -бенúть ն. ապշեցնել, ապուշ կտրեցնել, շւարեցնել:

Остолó‖пина, -пъ ա. վիթխարի, տըխմար և անճոռնի մարդ:

Остóлпіе չ. ճրտրպ. խոյեակ (սեան):

Осторó‖жно մ. զգուշութեամբ. говорить, поступáть о.; **-жность** է. զգուշութիւն. **-жный** ած. զգոյշ. быть о—ымъ տ. Остерегáться; нáдо быть о—ымъ съ этими людьмú. [гиваніе, -гивать.

Острá‖гиваніе, -гивать տ. Обстрá-

Остракúзмъ ա. (յն.) պատմ. խեցեգատութիւն (նախկին Յունաստանում ժողովրդական դատաստան, որով պետութեան համար վըտանգաւոր համարուած անձն աքսորւում էր. Ժողովուրդը իւր քուէն խեցու վերայ էր գրում). *աքսոր. подвергáться о—у.

Острáнствовать (-ствую -ютъ) ն. ճանապարհորդել, անցնել (շուրջանակի, բոլոր կողմերը):

Остра‖стúть (-щý -стятъ; -стú) տ. Остращáть; **-стка** է. սպառնում, սպառնացում, սպառնալիք, սաստ. дать комý о—у ա, մէկին սպառնալ, սաստել. բ, մէկին պատժել. **-стливый** ած. երկչոտ, վախկոտ:

Острá‖чиваніе, -чивать տ. Обстрáчиваніе, -чивать.

Остра‖щáть, ся տ. Острáщивать, ся; **-щиваніе** չ. վախեցնելը, սիրտն ահ գցելը. **-щивать**, -стúть ն. վախեցնել, սիրտն ահ գցել, սպառնալ, սաստել. **-ся** անդր. վախենալ:

Ос‖трая, ой է. քերկ. սուր շեշտի նշան. **-треё** տ. Остріё.

Остре‖кáвить (-влю -вятъ), **-кáть** ն. [եղինջով] այրել, դաղել. о. рýку кропúвой; **-ся** անդր. [եղինջով] այրուիլ, դաղուիլ, եղինջից կըծուիլ. онъ упáлъ и острекáлся кропúвой.

Ос‖трéніе չ. սրելը. **-тренькій** ած. սուր. *կտրուկ. ó—ое словцó; о. мáльчикъ; **трёхонекъ**, нька, о ած. խիստ սուր, խիստ կտրուկ:

Ос‖тригáніе տ. Обстригáніе; **-тригáть, ся**, -трúчь, ся տ. Обстригáть, ся; **-трижéніе** չ. խուզելը, խուզում (մազերի, ոչխարի բրդի). **-трúжка** է. խուզուածք (մազեր խուզելու տարազ, ձև). **-трúжки**, жекъ է. յ. խուզելու ժամանակ ընկածը:

Ост‖рúльщикъ ա. սրող. սրող, յեսան քաշող. **-рúть** (-рю -рятъ) ն. 1, սրել. *о. ýши ականջները սրել. *о. на когó зýбы մէկի վերայ ատամները սրել. 2, սրախօսել, սրախօսութիւն անել. **-ся** անդր. 1, սրուիլ. 2, իւր սրախօսութիւնը ցոյց տալ. **-рúца** է. 1, կնդ. Ascaris, փորի որդ. 2, բս. Asperugo, սուր խոտ:

Острú‖чь (-гý -жёшь -гýтъ; -гú) ն. 1, տ. Остригáть; 2, մալել, ՚կրճել՚, որձատել,

ամրճանել. о. пѣтушка́; **-чься** *տ.* Остригáться.

Ос||тріё, ія́ *չ.* **1**, *սայր, բերան* (*դանակի, ածելու ևլն*). **2**, *սուր ծայր*. о. була́вки; **-тро́** *մ.* **1**, *սուր կերպով*. держи́ у́хо (в)о. *զգուշացիր, զգոյշ եղիր*. **2**, *սրամտութեամբ*. это не о. *այդ սրամիտ բան չէ, սրամտութիւն չէ*:

Остро||ва́тость *ի.* *որոշ սրութիւն*, **սրըամտութիւն*. **-ва́тый** *ած.* *որոշ չափով սուր*, **սրամիտ*. **-ве́рхій** *ած.* *սրածայր, սրակատար, սրագլուխ*:

Остро||ви́стый *ած.* *կղզեշատ*. **-витя́нинъ** *ա.* (*յ.* островитя́не, -нъ), **-витя́нка** *ի.* *կղզեցի, կղզերնակ այր, կին*. **-вка** *ի.* *կղզենաւ* (*նաւ, որ թէ կղզիների միջից և թէ ծանծաղուտից հեշտութեամբ անցնում է*). **-вно́й** *ած.* *կղզու, կղզե—*. **-вный** *ած.* *ձորերից բաղկացած*. **-во́къ**, вка́, **-во́чекъ**, чка *ա.* *նւզ.* *կղզեակ, պստիկ կղզի*. **-вско́й** *ած.* *կղզու, կղզե—*. о. жи́тель.

О́стровъ *ա.* (*յ.* острова́, о́въ) **1**, *կղզի*. **2**, *որս.* *անտառակղզի* (*դաշտերով, մարգագետիններով շրջապատուած անտառակ*):

Остро́вье *չ.* *ճիւղերը քշած ձող*:

Острога́ *ի.* *ձկնորսական գործիք պատառաքաղի ձևով*:

Остро||га́ніе, **-га́ть** *տ.* Остро́гиваніе, -гивать; **-гиваніе** *չ.* *խարարուգելը, ՙռանդելը՚, տաշելը* (*շուրջանակի*). **-гивать**, -га́ть *ն.* *խարարուգել, ՙռանդել՚, տաշել* (*շուրջանակի*):

Остро||гла́зый *ած.* *սուր աչքերով, սրատես*. **-гла́сный** *ձևղ.* *սրաձայն, սուր, գիլ ձայնով*. **-голо́вый** *ած.* *սրագլուխ, սրակատար*. **-гу́бцы** *ա. յ.* *սրաբերան, սրաշուրթն աքցան*:

Остро́гъ *ա.* **1**, *ցցապատ ամրութիւն, շուրջը ցցապատ քաշած տեղ*. **2**, *ցցապատ, շուրջը ցցապատ քաշած բանտ, բերդ*. **3**, *դիզ, չէն ցցապատ ամրութեամբ*: [*յատակ* (*նաւակ*):

Остродо́нный *ած.* *սուր յատակով, սրա-*

Остро́||жекъ, жка *նւզ.* *տ.* Остро́гъ; **-житься** (-жусь -жатся), обостр—, *ներգ.* *ցցապատով ամրանալ, պաշտպանուել*. **-жникъ** *ա.* *կալանաւոր, բանտարկեալ*. **-жный** *ած.* *կալանքի, բանտի, բանտային*. о—ые коты́ *կալանաւորի ոտնամաններ*:

Остро||зу́бый *ած.* *սուր ատամներով, սրատամ*. **-ки́льный** *ած.* *սուր ողնափայտով* (*նաւ*). **-ки́слый** *ած.* *խիստ կծու, խիստ թթու*. **-клю́вый** *ած.* *սրակտուց*. **-коне́чіе** *չ.* *սուր ծայր, վերջաւորութիւն*. **-коне́чность** *ի.* *սրածայրութիւն*. **-коне́чный** *ած.* *սրածայր, սրակատար, սրագագաթ*. **-кро́въ** *տ.* Остроли́стникъ; **-кры́лый** *ած.* *սուր, սրածայր, նեղ թևերով*. **-ли́стникъ**, **-ли́стъ** *ա.* *բս.* Ilex aquifolium, *չիչխան*. **-ли́стый** *ած.* *սրատերև*. **-но́съ** *ա.* *կնդ.* *սրաքիթ կէտ*. **-но́сый** *ա.* *սրաքիթ, սրակտուց*. о. кора́бль; о. китъ *տ.* Острonóсъ; **-о́кій** *տ.* Острогла́зый; **-паху́чій** *ած.* *սաստկահոտ, սուր հոտ, բուրմունք արձակող*. **-пёрый** *ած.* *փշաթև, փշափետուր*:

Остро||пи́леніе, **-пи́ливаніе** *չ.* *ձեղունակալները* (стропи́ла) *դնելը, յօրինելը*. **-пи́ливать**, **-пи́лить** (-лю -лятъ) *ն.* *ձեղունակալները* (стропи́ла) *դնել, յօրինել*:

Остропо||ня́тливый, **-ня́тный** *ած.* *սրամիտ, նրբամիտ, հեշտութեամբ ըմբռնող, հասկացող*:

Остро||пти́вѣть *չ.* *հերսոտուիլ, ՙթարսուիլ՚, ՙպլին կանգնիլ՚*. **-пти́ть** (-пчу́ -тятъ; -ти́) *ն.* *հերսոտեցնել, ՙթարսել՚, կամակոր դարձնել*. **-ся** *տ.* Остропти́вѣть.

Остро||ры́лъ *տ.* Мечъ-ры́ба; **-сло́въ** *ա.* *սրախօս, սրախօսութիւններ անող*:

О́ст||рость *ի.* *սրութիւն*. **-рота́** *ի.* **1**, *սրութիւն* (*օր. սրի*). **2**,* *կծուութիւն, թնդութիւն, սաստկութիւն*. о. у́ксуса; о. бо́ли; **3**,* *սրութիւն, սրամտութիւն, նրբամտութիւն*. о. ума́; отпусти́ть о—у́ *սրամիտ խօսք ասել*. остро́ты *յ.* *սրամիտ խօսքեր, սրամտութիւն*:

Остро||уго́льный *ած.* *սրանկիւն*. **-у́мецъ**, мца *ա.* *սրամիտ, նրբամիտ մարդ*. **-у́міе** *չ.* *սրամտութիւն, նրբամտութիւն*. **-у́мничаніе** *չ.* *ձգտում սրախօսութիւններ անելու*. **-у́мничать** *չ.* *աշխատել սրախօսութիւններ անել, սրախօս, սրամիտ ձևանալ*. **-у́мный** *ած.* *սրամիտ, նրբամիտ. սրախօս, նրբախօս*. о. человѣ́къ; о. отвѣ́тъ; **-хво́стка** *ի.* *կնդ.* Anas acuta, *սրատուտն կմ նետատուտն բադ*. **-хво́стый** *ած.* *սրատուտն*:

Остро́чи́ть (-чу́ -чатъ) *տ.* Остра́чивать.

Остру||га́ть *տ.* Острога́ть; **-же́ніе**, **-живаніе** *չ.* *խարարուգելը, ՙռանդելը՚, տաշելը*. **-живать**, -жи́ть *ն.* *խարարուգել, ՙռանդել՚, տաշել*. **-жины** *ի. յ.* *տաշեղներ* (*խարարուգելու, տաշելու ժամանակ ընկած*). **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) *տ.* Остру́живать; **-жка** *ի.* *խարարուգելը, ՙռանդելը՚, տաշելը*:

Остру||пи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *տ.* Острупля́ть; **-пле́ніе** *չ.* *պատելը* (*վէրքը*). **-пля́ть**, -пи́ть *ն.* **1**, [*վէրքը կեղևանքով*] *պատել, ծածկել*. **2**, *յաղթել, յաղթահարել*. **-пѣ́лый** *բյ.* *ած.* *կեղևանքով պատուած, ծածկուած* (*վէրք*). **-пѣ́ть** *չ.* [*արիւնից և թարախից գոյացած*] *կեղևանքով պատուիլ, ծածկուիլ*:

О́с||трый (-тръ *կմ* -тёръ -тра́, о́) *ած.* **1**, *սուր*. о́. ножъ; о́. мечъ; о́—ое копьё; о́—ая стрѣла́. о́. носъ у корабля́; **2**, *բարկ, թունդ, տօլիղ, կծու, խիստ, սաստիկ*. о́. вкусъ *թունդ, կծու համ*. о́. звукъ; о́. за́пахъ; о́—ая, мучи́тельная боль; о́—ыя болѣ́зни; о́. вѣ́теръ; **3**,* *սուր, կտրուկ*. о́—ое зрѣ́ніе; о́. слу́хъ; о́. умъ; о́—ая мысль; **-трѣ́ть** *չ.* *սուր դառնալ*. **-тря́къ**, а́ *ա.* **-тря́чка** *ի.* *սրամիտ, նրբամիտ այր, կին. սրախօս, նրբախօս, ճարտարախօս այր, կին*:

Осту́||да *ի.* **1**, *տ.* Остуже́ніе; **2**, *սառնանալը* (*սրտով*), *պաղիլը, ուծանալը*. быть въ о—ѣ съ кѣмъ *մէկից սառնացած լինել, մէկի հետ լարուած յարաբերութեան մէջ գտնուել*. **-ди́ть** (-жу́ -ту́дятъ; -ди́), **ся** *տ.* Остужа́ть, ся; **-дливый** *ած.* *գգայուն, հեշտութեամբ սառեցող*. **-дникъ** *ա.* *բս.* Herniara glabra, *կանաչ փոխածաղիկ*. **-дный** *ած.* **1**, *սառնացնող, պաղեցնող, ուծացնող*. **2**, *անհետաքրքիր, ձանձրալի, անախորժ դարձած*. **-жа́ть**, -ди́ть *ն.* **1**, *սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել*. **2**,* *սառցնել, ուծացնել, պաղեցնել, հեռացնել*. вре́мя остуди́ло ихъ дру́жбу; онъ остуди́лъ его́ пы́лкость; **3**, кого́

передъ кѣмъ *մի մարդու միւսին առնել, Թըշնամի դարձնել.* **-ся** *չ.* **1**, *սառչիլ, սառնանալ, պաղիլ, հովանալ. ուծանալ.* сéрдце остудúлось; **2**, на когó *մէկի հետ գժտուիլ, կռուիլ.* **-жéніе** *չ. հովացնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը:*

Осту‖пáть, -пúть *տ.* Обступáть, -пúть; **-пáться, -пúться** *չ. վրիպել (կոխելիս, ոտք դնելիս), սխալ կոխել, սխալ քայլ անել.* лýчше о—пúться, чѣмъ обмóлвиться (*առծ*). **-пка** *է.* **-(óсту)пь** *է. սխալ քայլ, սխալ ոտադրութիւն:*

Остъ‖ *ա.* (*գերմ.*) *ծովգ. արևելք.* **-Úндія** *է. յտ. ան. Արևելեան Հնդկաստան:*

Осты‖вáніе *չ.* **1**, *սառչիլը, սառնանալը, հովանալը, պաղիլը.* **2**,* *հովանալը, սառչիլը, սառնանալը, պաղիլը, ուծանալը.* **-вáть**, -нуть, -(ы́)ть *չ.* **1**, *հովանալ, պաղիլ, սառչիլ, սառնանալ.* **2**,* *հովանալ, սառնանալ, պաղիլ, ուծանալ.* не остывáй въ горя́чности къ добрý.

Осты‖дúть (-жý -дя́тъ; -дú), **-жáть** *ն. խայտառակել. ամաչեցնել.* **-жáніе** *չ. խայտառակելը. ամաչեցնելը:*

Ос‖ты́лый *բյ. ած. հովացած, պաղած, սառած.* **-ты́нуть, -ты́ть** (-ты́ну -нутъ; *անց.* осты́лъ -ла, о; *հրմ.* осты́нь) *տ.* Остывáть.

Ость *է.* **1**, *ծայր, կատար.* **2**, *փուշ (հասկի).* **3**, *երկար, դուրս ցցուած մազ (մուշտակի վերայ):*

Остѣ‖нéніе *չ.* **1**, *շուրջանակի պատելը, պարսպելը.* **2**,* *պաշտպանելը.* **-нúть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* **1**, *շուրջանակի պատել, պարսպել.* **2**,* *պաշտպանել, պահպանել.* **-ся** *անդր. իր շուրջը պատ, պարիսպ քաշել.* **պաշտպանուիլ, պահպանուիլ:*

Осу‖дúтель *ա.* **-дúтельница** *է.* **1**, *պախարակող, կշտամբող այր, կին.* **2**, *դատապարտող, դատապարտիչ այր, կին.* **-дúтельный** *ած.* **1**, *պախարակող, կշտամբող.* **2**, *դատապարտող, -րական.* о. приговóръ; **-дúть** (-жý -сýдятъ; -дú) *տ.* Осуждáть; **-дъ** *ա.* **1**, *կշտամբում, պարսաւում, պախարակում.* не въ о. будь скáзано; **2**, *դատապարտութիւն:*

Осуетúть (-чý -тя́тъ; -тú) *ն. սնոտի դարձնել, դայթակղեցնել, փչացնել (աշխարհային զուարճութիւններով):*

Осу‖ждáть, -дúть *ն.* **1**, *մեղադրել, կշտամբել, պախարակել, պարսաւել.* всѣ осуждáютъ егó поведéніе; общéственное мнѣніе стрóго осудúло э́тотъ обмáнъ; **2**, *դատապարտել.* о. престýпника на смерть; спервá разсудú, а тамъ осудú *նախ դատիր, ապա դատապարտիր.* **-ждéніе** *չ.* **1**, *կշտամբելը, -բում, պախարակելը, -կում. մեղադրելը, -դրութիւն,* **2**, *դատապարտելը, -րութիւն.* **-ждéнникъ** *ա. պատժապարտ, դատապարտեալ:*

Осýнуться (-нусь -нутся) *չ. նիհարիլ, լղարիլ, վտիտ դառնալ.* осýнувшееся лицó *լղարած, ներս պրծած երես.* **2**, *վրիպիլ (մի բանի մէջ դնելիս, կոխելիս):*

Осурó‖вить (-влю -вятъ: -вь) *ն. խըստացնել, դառնացնել.* **-вѣть** *չ. խստանալ, խստասիրտ դառնալ:*

Осу‖шáть, -шивать, -шúть *ն.* **1**, *չորացնել, ցամաքեցնել, անջրդիացնել.* о. болóто; о. прудъ; о. вёсла *դադարիլ Թիավարելուց.* **2**, (осушáть, -шúть) *քամել, ցամաքեցնել, պարպել.* о. стакáнъ; о. рю́мку до послѣ́дней кáпли; **-ся** *չ. չորանալ, ցամաքիլ, իր շորերը չորացնել, ցամաքեցնել.* **-шéніе**, **-(ý)шиваніе** *չ. չորացնելը, ցամաքեցնելը.* **-шивать, ся, -шúть** (-шý -шатъ), **ся** *տ.* Осушáть, ся; **-шка** *է. չորացնելը, ցամաքեցնելը, անջրդիացում (ճահճի).* **-шнóй, -шный** *ած. չորացնող, ցամաքեցնող, անջրդիացնող, -ցման:*

Осуще‖ствúть (-влю́ -вя́тъ; -вú), **ся** *տ.* Осуществля́ть, ся; **-ствлéніе** *չ. իրագործում.* **-ствля́ть**, -ствúть *ն. իրագործել, իրականացնել.* **-ся** *անդր. իրագործուիլ, իրականանալ:*

Осчастлú‖вить (-влю -вятъ; -вь) *ն. բաղդաւորացնել, երջանկացնել.* **-вленіе** *չ. բաղդաւորացնելը, երջանկացնելը:*

Осы‖пáніе *չ. ցանելը, ծածկելը.* **-(ы́)паніе** *չ. շուրջանակի ցանելը, շաղ տալը.* **-пáть** (-пáю -ютъ — *ներկ*), **-(ы́)пать** (-плю -плютъ—*ապռ.*), -пнýть *ն.* **1**, *տ.* Обсыпáть; **2**, *զարդարել. զրուագել (ակներով).* о. табакéрку алмáзами; **3**,* *թափել, առատութեամբ տալ, շնորհել.* о. комý похвалáми, упрёками *մէկի գլխին գովեստներ, կշտամբանքներ թափել.* о. когó лáсками; о. мúлостями, благодѣя́ніями, подáрками; **-ся** *չ.* **1**, *փլչուիլ, թափուիլ, քանդուիլ.* земля́ въ колóдцѣ осы́палась; рожь созрѣ́ла, осыпáется; **2**, (*գործուածքի մասին*) *քանդուիլ, լուծուիլ.* **3**, *կոտրուիլ, սատկոտիլ (անասուններին, մեղուներին մասին).* **-пка** *է.* **1**, *թափելը, շաղ տալը.* **2**, *ջաղացում ալրով հաւաքած ալիւր.* **3**, *հաշան, շաղ տուած խուրձ.* **-пнóй** *ած.* **1**, [*հողով*] *ծածկուած.* **2**, [*ակներով*] *զարդարուած.* **-пнýть** *տ.* Осыпáть; **-(óсы)пь** *է.* **1**, *փլած հողակոյտ, տեղ (օր. գետափի).* **2**, *շուրջը հողապատնէշ քաշած տեղ, ամրութիւն.* **3**, *հնց. հողապատնէշ (ցածր և լայն).* **4**, *զարդարանք, զըրուագ.* часы́ съ алмáзною ó—ью.

Осы‖рѣ́лый *բյ. ած. [երեսից կամ շուրջանակի] խոնաւացած, զխճացած, նամացած, Թացուած.* **-рѣ́ть** *չ. [երեսից կամ շուրջանակի] խոնաւանալ, զխճանալ, Թացուիլ, նամանալ:*

Осыхáть *տ.* Обсыхáть.

Ось *է.* **1**, *առանցք. 'սռնի'.* зáдняя ось съ колёсами; ось земли́ *երկր[ագնդ]ի առանցքը.* о. мóста *կամրջի միջադիծ.* **2**, *մորթի վերայ դուրս ցցուած երկար, փայլուն մազեր:*

Ось‖мерикóвый *ած. ութանոց, ութ կտորից կամ միութիւնից բաղկացած.* **-мерúкъ**, á *ա. ութանոց (ութ կտոր կամ միութիւն պարունակող).* свѣ́чи о. *մոմեր, որոնցից ութ հատը մի գրուանքայ են կշռում.* куль о. *ութ պուդանոց ջուալ, պարկ.* бревнó о. *ութ վերշոկ տրամագծով գերան.* скотúна о. *ութ տարեկան անասուն.* ѣ́хать о—óмъ *ութաձի կառքով շրջել.* **-мерúть** (-рю́ -ря́тъ) *ն. ութ մասերի բաժանել, կտրտել.* **-мерúца** *է. ութապատիկ Թիւ. ութ.* **-мерúцею, -мерúчно** *մ. բ—է. ութ անգամ, ութապատիկ.* **-мерúчный** *ած. ութանոց. ութապատիկ.* **-мёрка** *է.* **1**, *Թղթխ. ութանոց.* **2**, *ութ Թիականի նաւ, նաւակ.* **-мернóй** *տ.* Осьмерúч-

ный; **-мерный** ա. Осьмеричный; **-мерня́** ի. ութաձի կառք. **-меро** թ-ւ. ութեակ, ութ. въ о́. ութապատիկ. **-мигра́нникъ** ա. երկրչփ. ութանկիւն, ութակողմ [մարմին]. **-мигра́нный** ած. ութանկիւն, ութակողմ. **-мидеся́тный** ած. ութսունանոց. **-мидеся́тый** թ-ւ. դ-ւ. ութսուներորդ. **-миднёвный** ած. ութօրեայ. **-миконе́чіе** չ. ութածայրութիւն (խաչի, մնւ. հնահաւատներու խաչի). **-миконе́чный** ած. ութածայր (խաչ). **-микопе́ечный** ած. ութ կոպէկանոց, ութ կոպ. արժողութեամբ. **-микра́тный** ա. Осьмократный; **-милѣ́тній** ած. ութամեայ. **-ми́на** ի. **-ми́нка** նւզ. 1, չորս, եւ երկու չէտվէրիկ (հացահատիկ). 2, ութերորդ մաս որ և է չափի. **-ми́нный** ած. осьми́на պարունակող. **-мирублёвый** ած. ութ ռուբլիանոց, ութ մանէթանոց. **-мисторо́нникъ** ա. ութակողմ պատկեր, մակերևոյթ. **-мисторо́нній** ած. ութակողմ, ութակողմանի. **-миуго́льникъ** ա. ութանկիւն. **-миуго́льный** ած. ութանկիւն. **-ми́ца, -ми́цею** ա. Осмерица, -рицею; **-мнадца́тый** թ-ւ. դ-ւ. տասն և ութերորդ, (գլ.) ութուտասներորդ. **-мна́дцать,** и թ-ւ. քնկ. տասնևութ, (գր.) ութուտասն. **-могла́сіе** չ. ութաձայն երգ, երգեցողութիւն. **-могла́сникъ** ա. եկղ. ութաձայն երգերի գիրք, շարական. **-могла́сный** ած. ութաձայն. **-моднёвно** մ. ութերորդ օրը. **-мо́й** ա. Восьмой; **-мокра́тно** մ. ութ անգամ, ութ կրկին. **-мокра́тный** ած. ութ անգամ կրկնուած. **-моно́жка** ի. կնդ. Octopus, ծովային պոլ'իպող, ութոտանի. **-му́ха** ի. ութերորդ մաս, ութերորդական. **-му́шка** ի. **-му́шечка** նւզ. ութերորդ մաս, ութերորդական. о. листа́ թերթի ութերորդ մասը. книга въ о—у ութածալ գիրք. о. ча́ю ութերորդական փունտ թէյ. о. вина́ մի ութսուներորդական վեդրօ օղի. **-му́шечный** ած. ութերորդական, ութերորդ մաս պարունակող:

Осѣ‖да́ніе չ. 1, նստիլը, ցածրանալը, իջնելը. о. по́чвы; 2, նստիլը, տակ, տկնուցք տալը (հեղուկի). **-да́ть,** -(ѣ)сть չ. 1, նստիլ, իջնել, ցածրանալ. доро́га осѣ́ла; по́чва осѣда́етъ; 2, (հեղուկեղէնի մասին) նստիլ (ամանի յատակին), տկնուցք տալ:

Осѣ‖дла́ніе չ. թամբելը, թամքելը. **-дла́ть** ա. Осѣдлывать; **-дло** 1, չ. շէն, բնակութիւն, գաղութ. 2, ։. նստած, նստակեաց. жить о. նստակեաց, մշտաբնակ լինել. **-длость** ի. հաստատ բնակութիւն. имáть о.; дать кому́ о. մէկին մշտական, հաստատ բնակութեան տեղ տալ. **-длыва́ніе** չ. թամբելը, թամքելը. **-длыва́ть,** -длáть ն. 1, թամբել, թամքել. 2, մէկին ձեռք առնել, մէկի գլխին նստել. **-длый** բ. ած. մշտաբնակ, հաստատաբնակ, անշարժ. о. жи́тель; о—ыя пти́цы.

Осѣ‖ка́ться, -(ѣ)чься չ. 1, վրիպիլ, չըպայթիլ, չորաքիլ. ружьё осѣ́клось; 2, պատդրութեան մէջ ընկնիլ, փորձանքի հանդիպիլ:

Осѣ́лый բ. ած. նստած, իջած, ցածրացած:

Осѣме‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. ցանել, սերմանել. **-ся** ան․դ. սերմնաւորուիլ, սերմ քշել, սերմ տալ:

Осѣ‖не́ніе չ. 1, ստուերով պատելը, հովանի լինելը. 2, օրհնելը, խաչակնքելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** ա. Осѣня́ть, ся; **-ня́льникъ** ա. օրհնութեան, խաչակնքելու մոմ (եպիսկոպոսի). **-ня́льный** ած. օրհնելու, օրհնութեան, տեառնագրելու, -գրութեան. о—ая свѣча́ ա. Осѣня́льникъ; **-ня́ть,** -ни́ть ն. 1, ստուերով պատել, հովանի լինել. 2, օրհնել. о. кресто́мъ խաչով օրհնել. о. кре́стнымъ зна́менемъ խաչակնքել, տեառնագրել. **-ся** ան․դ. երեսին խաչ խաչել, ինքն իրան խաչակնքել, տեառնագրել:

Осѣ́‖ре́ніе, -рива́ніе չ. ծծմբելը, ծըծմբի մէջ թաթախելը. **-рива́ть, -ря́ть, -ри́ть** (-рю -рятъ) ն. ծծմբել, ծծմբի մէջ թաթախել: [о) ա. Осѣда́ть.

Осѣ́сть (-ся́ду -дутъ; անց. осѣ́лъ -ла,

Осѣ́тить (-чу -тя́тъ; -ть) ն. 1, ցանցով պատել, շրջապատել (գազանի որջը). 2,* կաշկանդել, դերել:

Осѣ́‖чка ի. վրիպիլը, չպայթիլը, չորաքիլը (հրացէնի). **-чься** (-ку́сь -чёшься -ку́тся; անց. осѣ́кся -клась, ось; -ки́сь) ա. Осѣка́ться.

Ося‖за́емость ի. 1, շօշափելիութիւն. 2, շօշափման տպաւորութիւն. минера́лы имѣ́ютъ о. нѣ́жную, жи́рную; **-за́емый** բ. ած. շօշափելի, զգալի. **-за́ніе** չ. 1, շօշափելը, -փում. 2, շօշափելիք. **-за́тельный** ած. 1, շօշափելու, -փման. о—ые рожки́; 2, շօշափելի, *տկնյայտնի. **-за́ть** ն. 1, շօշափել. 2, զգալ, իմանալ:

Отаба́чить (-чу -чатъ) ն. թութունին, թութունի գործածութեանն, 'թամբաքուին' ընտելացնել. **-ся** ան․դ. թութունին, թութունի գործածութեանն, 'թամբաքուին' ընտելանալ:

Ота́бориться (-рюсь -рятся) ան․դ. խմբուիլ, խմբովին կայ առնել, բանակ դնել:

Ота́‖ва ի. 1, հարելուց յետոյ բուսած խոտ, աշնանախոտ. 2, գւռկ. ձմռախոտ (դաշտում մընացած և ձիւնի տակ ընկած). **-вникъ** ա. բս. Leontice, առիւծատերև:

Ота́‖ива́ніе չ. աստիճանաբար հալուիլը, հալչիլը. **-ива́ть,** -ять չ. շուրջանակի, երեսանց հալուիլ, հալչիլ:

Отакела́‖жива́ть,-жить (-жу -жатъ) ն. հանդերձել, առագաստաւորել (նաւը):

Отала́нить (-ню -нятъ) ն. բաղդ, աջողութիւն շնորհել. **-ся** ան․դ. բաղդիլ, աջողութեան հանդիպել:

Ота́лки‖ва́ніе չ. ամէն կողմից հրելը, հրնդելը. **-ва́ть,** отолка́ть ն. ամէն կողմից հրել, հրնդել:

Ота́лщи‖ва́ніе չ. հաստացնելը, գէրացնելը. **-ва́ть,** отолсти́ть ն. հաստացնել, գէրացնել:

Ота́ни‖ва́ніе չ. նրբացնելը, բարակացնելը. **-ва́ть,** отони́ть ն. նրբացնել, բարակացնել:

Ота́пли‖ва́ніе չ. վառելը (վառարանը). **-ва́ть,** отопи́ть ն. վառել (վառարանը). **-ся** ան․դ. իր վառարանը վառել, վառել տալ:

Ота́пты‖ва́ніе չ. տրորելը, կոխոտելը, ոտնատակ տալը. **-ва́ть,** отопта́ть ն. տրորել, կոխոտել, ոտնատակ տալ. о. поро́ги [յաճախ այցելութեամբ մէկի] շեմքը մաշել. о. кому́ пя́тки մէկին քայլ առ քայլ հետևել, մէկից

չհեռանալ, աշխատել մէկի աչքը մտնել. **-ся** անդր. իր շուրջը տրորել (ձիու մասին)։

Отáра է. գւռկ. **1**, հօտ, երամ. **2**, ամբոխ։

Отарáбарить (-рю -рятъ) ն. շփոթեցնել, խառնեցնել, շշկլեցնել, խաբել (վայրահաջութեամբ)։

Отáрщикъ ա. հօտապան, հովիւ։

Отáчи‖ваніе, -вать տ. Обтáчиваніе, -вать II.

О‖тáяніе չ. հալուելը, հալչելը. **-тáять** (-тáю -ютъ; -тáй) տ. Отáивать.

Отбá‖бить (-блю -бятъ; -бь), **ся** չ. մանկաբարձութիւնը պրծնել. **-бничать** չ. դադարել մանկաբարձութիւն անելուց, մանկաբարձութեան պաշտօնը թողնել։

Отбá‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Отбавля́ть; **-вка** է. **1**, տ. Отбавлéніе; **2**, մի բանից վերցրած, առած քանակութիւն. **-влéніе, -вливаніе** չ. առնելը, վերցնելը (մի մասը). **-вля́ть**, -вить ն. [չափի, կշռի] մի մասն առնել, վերցնել, քչացնել, պակասեցնել. о. чáю թէյ ածել. **-вокъ**, вка ա. տ. Отбáвка 2; **-вочный** ած. առած, վերցրած։

Отбá‖гриваться, -гриться (-рюсь -рятся) չ. բագոր (багóръ տ) տալով հեռանալ, մեկնիլ (ափից)։

От‖бáживаться, -божи́ться անդր. отъ чегó երդմամբ մի բան ուրանալ, ժխտել։

Отбá‖ивать, -ять ն. когó отъ чегó մէկին մի բանից հեռացնել, հրաժարեցնել. **-ся** անդր. հեռանալ, հրաժարուիլ. **-йчивый** ած. հակուած, մէտ հրաժարուելու, հեռանալու։

Отбаклу́шничать չ. դադարել դատարկապորտութիւնից, պարապ-սարապ ման գալուց։

Отбалагу́рить (-рю -рятъ) չ. դադարել շաղակրատելուց, զուրս տալուց, վայրահաջութիւնից. **-ся** անդր. отъ когó, отъ чегó շաղակրատութեամբ, դատարկ խօսքերով մէկից, մի բանից ազատուիլ. отъ негó не отбалагу́ришься.

Отбаллотировáть (-ру́ю -ютъ) ն. քուէարկութիւնը վերջացնել, քուէարկել պրծնել. **-ся** չ. քուէարկութիւնը վերջացնել, պրծնել։

Отбало‖вáть (-лу́ю -ютъ) **1**, չ. դադարել չարութիւնից, չարաճճի բաներ բանելուց. **2**, ն. ծեծել, թակել, մարակել։

Отбаля́сничать տ. Отбалагу́рить.

Отбарабáнить (-ню -нятъ) ն. թմբկահարութիւնը վերջացնել, դադարել թմբկահարութիւնից։

Отбарáхтаться չ. թփրտալով, ոտքով, ձեռքով անելով ազատուել, իրան թափել։

Отбá‖риваться, -риться (-рюсь -рятся) չ. отъ чегó աղայութիւն անելով, աղայ ձեւանալով մի բանից հեռանալ, հրաժարուել. а ты что отъ рабóты отбáриваешься? **-рничать** չ. դադարել աղայութիւն, պարոնութիւն անելուց, աղայութիւնը թողնել։

Отбарóнить (-ню -нятъ) **1**, ն. պարծենկոտին, ‘մեծ մեծ բրդոլին‘ ներկել, շշպրել. **2**, չ. աղայութիւնից դադարել, հրաժարուել աղայ, մեծ մարդկանց շրջանից և ուրիշի աչքերին թոզ փչելուց։

Отбаси́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) չ. բամբ ձայնը կորցնել, բամբ ձայնից զրկուել։

Отбаю́кать ն. դադարել օրօր ասելուց, օրօրելուց։ [вать, ся.

Отбáять (-бáю -ютъ), **ся** տ. Отбáи-

Отбедри́ться (-рю́сь -ря́тся) չ. ճղուիլ (ստորին ծայրից՝ եղանի կմ պատառաքաղի մատների ձեւով)։

Отберёзить (-жу -зятъ; -зь) ն. ծեծել, թակել. մարակել։

Отберу́ տ. Отобрáть.

Отбесѣ́довать (-дую -ютъ) չ. զրոյցը, խօսակցութիւնը վերջացնել։

От‖биваніе չ. **1**, [զարկելով] թռցնելը, կտրելը. **2**, յետ մղելը, վանելը. **3**, ծեծելով սրելը (գերանդին). **-бивáть**, -би́ть ն. **1**, յետ մղել, վանել. о. нападéніе; о. сáбельный ударъ; о. мячъ рукóю; о. непріятеля изъ гóрода; ружьё отбивáетъ հրացանը [պայթելիս] աքացում է. **2**, կտրել, խորտակել. о. ру́ку, носъ у стáтуи; о. нóжку у рю́мки; **3**, քակել, քանդել, պոկել, գզել. **4**, у когó что մէկից մի բան խլել. о. у непріятеля обóзъ, добы́чу; о. плѣнниковъ у непріятеля թշնամու ձեռքից գերիներին թափել. о. у когó квартиру, квартирáнта; о. у когó невѣ́сту; **5**, հեռացնել. это срéдство отбивáетъ гóречь, дурнóй вкусъ, дурнóй зáпахъ у винá; это наказáніе отобьётъ у негó охóту лгать նա այդ պատժից կը խրատուի և այլ եւս սուտ չի խօսի. о. отъ себя́ покупáтелей; **6**, [օր. գերանդին՝ ծեծելով] սրել. о. косу́; **7**, դադարել խփելուց, զարկելուց. о. челóмъ հնց. հրաժեշտ առնել. **8**, о. черту́ ատաղձ. գիծ խփել (օր. սղոցելի գերանի վերայ ներկի մէջ թաթախած թելով). **-бивáться**, -би́ться անդր. **1**, յետ մղել, իրանից հեռացնել. о. отъ непріятеля թշնամուն յետ մղել, յետ մղելով ազատուիլ թշնամուց. **2**, ազատուիլ, իրան ազատել, իր օձիքը թափել. насилу я отби́лся отъ доку́чливаго проси́теля; **3**, կտրուիլ, թռչիլ, պոկ գալ, քակուիլ. բաժանուիլ, հեռանալ, մեկնիլ, զատուիլ, անջատուիլ. у сосу́да отби́лась ру́чка; онъ отби́лся отъ товáрищей; овцá отби́лась отъ стáда; о. отъ рукъ ձեռքից գնալ, անհնազանդ, ըմբոստ դառնալ. онъ у меня́ отъ рукъ отби́лся; **-би́вка** է. **1**, տ. Отбивáніе; **2**, ծեծելով սրելը (օր. գերանդին). **-бивнóй** ած. **1**, յետ մղող, վանող, անդրադարձնող. о. вѣтеръ ծովգ. հակառակ քամի. **2**, յետ մղած, անդրադարձրած. о. свѣтъ; о—ая котлéта ծեծած մսից պատրաստած կոտլէտ։

Отби‖рáльщикъ ա. **-рáльщица** է. [իրեր, առարկաներ] ընտրող, ջոկող այր, կին. **-рáніе** չ. **1**, ընտրելը, ջոկելը. **2**, հաւաքելը, ժողովելը (ձայներ). о. показáній свидѣ́телей վկաների ցուցմունքը ընդունելը. **-рáтель** ա. **-рáтельщица** է. առնող, վերցնող. ընդունող այր, կին. **-рáть**, отобрáть ն. **1**, у когó что́ մէկից մի բան վերցնել, առնել, խլել. о. у плѣ́нныхъ ору́жіе; поли́ція отобрáла у негó запрещённыя кни́ги; о. въ казну́ յարքունիս գրաւել. о. мнѣ́ніе կարծիք հարցնել. о. показáнія у свидѣ́телей վկաների ցուցմունքը հաւաքել, ընդունել. **2**, ընտրել, ջոկել, զատել. о. негóдное; отбери́те кни́ги, какíя вамъ ну́жны.

От‖би́тіе չ. վանելը, յետ մղելը. **-би́ть** (отобью́ -ю́тъ; отбе́й), **ся** տ. Отбива́ть, ся.

Отбичева́ть (-чу́ю -ю́тъ) ն. кого́ մէկին մտրակել պրծնել, խարազանել պրծնել։

Отбла́говѣстить տ. Бла́говѣстить.

Отблаго‖дари́ть տ. Благодари́ть; **-дѣтельствовать** (-вую -ютъ) ն. кому́ 1, իւր շնորհքները, բարեգործութիւնը մէկից զադարեցնել, դադարել մէկին բարեգործութիւն անելուց. 2, մէկի շնորհքները, բարեգործութիւնը հատուցանել։

Отблаже́нствовать (-ствую -ютъ) չ. երանելի, նախանձելի կեանքից զրկուել, կեանքի վայելչութիւններից զրկուել։

От‖бле́скивать, -блесну́ть չ. արտացոլալ, արտափայլել. **-блескъ** ա. ցոլացում, արտացոլում, արտացոլած փայլ, շողք. **-блесну́ть** տ. Отбле́скивать; **-блестѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) չ. դադարել փայլելուց, ցոլալուց, շողալուց։

Отбожи́ться (-жу́сь -жа́тся) տ. Отба́живаться.

От‖бо́й ա. 1, զոռով խլելը, թափելը, ազատելը. 2, յետ մղելը, վանելը (թշնամուն). 3, զվ. նահանջ, նահանջելը. бить о. նահանջելու, յետ դառնալու հրաման տալ. итти́ на о. յետ քաշուել, նահանջել (կռուելով). 4, ազատուելը, թափուելը. нѣтъ о—ю отъ него́ նորանից ազատուել չի լինում. нѣтъ о—ю отъ покупа́телей մուշտարիները վրայ են տալիս, խեղդում են. 5, տ. Отби́вка 2; 6, յետ թռչելը, յետ ոստնելը. -вбить сва́ю до о—я; **-бо́йникъ** ա. գնդակակալ (ծայրին ցանց սրկած թիակ, որով գնդակը բռնում են). **-бо́йный** ած. յետ մղող, վանող. о—ая лопа́тка տ. Отбо́йникъ.

Отбо‖ра́ниваніе չ. տափանել պրծնելը, ցաքանել պրծնելը. **-ра́нивать**, -рони́ть ն. տափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել։

Отбо́‖рка է. վերցնելը, առնելը (օր. շինութեան շուրջը կանգնեցրած փայտաշէնքը). 2, ընտրութիւն, ջոկում. 3, նեղ, նուրբ կըտրուածք (մետաղի վերայ), ակօս (փայտի վերայ). **-рность** է. պատուականութիւն. **-рный** ած. ընտիր, հատընտիր, պատուական. о—ое во́йско; о. това́ръ.

Отборо‖не́ніе չ. տափանել պրծնելը, ցաքանել պրծնելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Отбора́нивать.

От‖бо́рщикъ ա. **-бо́рщица** է. ընտրող, ջոկող այր, կին. **-бо́ръ** ա. ընտրած, ջոկած, ընտրովի բան։

Отбоча́рить (-рю -рятъ) չ. տակառագործութիւնը վերջացնել։

Отбоя́‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. կակուղ, ճարպիկ խօսքերով մերժել. **-ся** անդր. отъ кого́, отъ чего́ կակուղ, ճարպիկ խօսքերով հրաժարուել մէկից, մի բանից։

Отбра́жничать չ. դադարել քէֆից, խրախութիւնից։

Отбракова́ть (-ку́ю -ю́тъ) ն. 1, ընտրել, ջոկել պրծնել. 2, դադարել ջոկելուց. դադարել փնովելուց։

Отбра́‖ниваться, -ни́ться (-ню́сь -ня́тся) 1, անդր. հայհոյելով ազատուել, հեռանալ. 2, փոխդ. փոխադարձաբար հայհոյել, հայհոյանքներին հայհոյանքներով պատասխանել. 3, չ. դադարել հայհոյելուց։

От‖бра́сываніе չ. 1, դէն գցելը, յետ գցելը. 2, անդրադարձնելը. **-бра́сывать**, -броса́ть, -бро́сить չ. 1, դէն գցել, դէն շըպրտել, յետ գցել. о. снѣгъ отъ подъѣ́зда; о. непрія́теля թշնամուն վանել, յետ մղել. отбро́сьте ва́шу застѣ́нчивость թողէք, մի կողմ ձգեցէք ձեր ամօթխածութիւնը. о. вся́кій стра́хъ ամեն տեսակ երկիւղ թողնել. отбро́сить ме́лкую ры́бу отъ кру́пной մանր ձկները խոշորներից ջոկել, զատել, բաժանել. 2, անդրադարձնել, արտացոլացնել. луна́ отбра́сываетъ со́лнечный свѣ́тъ.

Отбрата́ться անդր. անեւս, 'զահլա տանող' ընկերութիւնից, բարեկամութիւնից հրաժարուիլ, հեռանալ։

Отбрести́ (-бреду́ -ду́тъ; անց. отбрёлъ -ла́, о́; -ди́) չ. հեռանալ, կորչիլ (դէս ու դէն ընկնելով)։

От‖брива́ть, -бри́ть (-бре́ю -ю́тъ; -бре́й) ն. 1, ածելել պրծնել, սափրել պրծնել. 2, բացէ ի բաց մերժել, նեղել, շշպրել, կարճ և կծու, վիրաւորական խօսքերով պատասխանել. **-ся** անդր. ածելուել, սափրուել։

Отброди́ть (-жу́ -бро́дятъ; -ди́) չ. դադարել թափառելուց, դէս ու դէն ընկնելուց, 'քամի կուլ տալուց'։

От‖броса́ніе չ. 1, դէն գցելը, յետ գցելը. 2, անդրադարձնելը. **-броса́ть, -бро́сить** (-шу -сятъ; -сь) տ. Отбра́сывать; **-бро́сокъ**, ска ա. դէն ձգած, դէն շպըրտած, անպէտք բան. **-бро́съ** ա. 1, տ. Отброса́ніе; 2, տ. Отбро́сокъ.

Отбры́згать, ся անդր. դադարել ցայտեցնելուց, շաղ տալուց, սրսկելուց։

Отбря́‖кать, -кнуть չ. 1, դադարել զրնգալուց, շաչելուց. 2, պարզ, տանից քաշուելու, խիստ կերպով երեսին տալ, երեսովը տալ. 3, մի հարուածով, մի ակնթարթում անել։

Отбу́ду տ. Отбы́ть.

Отбузова́ть (-зу́ю -ю́тъ) ն. ծեծել, թակել, 'քօթակել'։

Отбукси‖рова́ть, ся, -ро́вывать, ся տ. Буксирова́ть, ся.

Отбури́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. դադարել գայլիկոնելուց, ծակելուց։

Отбурли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. դադարել պղպջակ հանելուց, ծփալուց։

Отбу́хать ն. 1, մեծ քանակութեամբ դչլել, սոկել, քակել, բաժանել, կորել. 2, պարզ, տանից քաշուելու, կոշտ-կոպիտ կերպով երեսին տալ, երեսովը տալ։

Отбушева́ть (-шу́ю -ю́тъ) չ. դադարել կատաղութիւնից, մոլեգնութիւնից։

От‖быва́ніе չ. 1, մեկնելը, հեռանալը. 2, խուսափելը, գլանալը. 3, [ծառայութիւն] անելը, մատուցանելը. անցկացնելը. вре́мя о—ія во́инской пови́нности զինուորական ծառայութեան ժամանակը. **-быва́тель** ա. պարտազանց, իւր պարտականութիւններից խուսափող, իւր պարտականութիւնը զլացող մարդ. **-быва́тельство** չ. պարտազանցութիւն, զլացում, խուսափում, բացակայում. **-быва́ть**, -бы́ть ն. և չ. 1, մեկնել, հեռանալ. 2, что կմ отъ чего́ խուսափել, խոյս տալ, փախչել, խորշել. въ кабакѣ́ быва́ютъ, а це́рковь отбыва́ютъ; онъ отбыва́етъ отъ рабо́ты; 3, [ծառայու-

թիւն, պարտիք եւն] մատուցանել, անել, կատարել. о. воинскую повинность զինուորական ծառայութիւնը մատուցանել. онъ отбываетъ работу свою նա իւր գործը, աշխատանքը կատարում է. онъ отбываетъ своё наказаніе նա իւր պատիժը կրում է. **-бывка** ի. 1, տ. Отбываніе; 2, о. солдата արձակուրդ զինուորի. **-бытіе** չ. գնալը, հեռանալը, մեկնելը, մեկնում. **-быть** (отбуду -дутъ; отбылъ -ла, о; հրմ. отбудь) տ. Отбывать.

От‖бѣганіе չ. փախչելը. **-бѣгать**, -бѣжать չ. փախչել. **-бѣгать 1**, չ. դադարել վազելուց. 2, ն. ноги վազելով ոտները դադարեցնել, յոգնեցնել, ջարդել. **-бѣжаніе** չ. փախելը. **-бѣжать** (-бѣгу -жишь -гутъ; -ги) տ. Отбѣгать.

От‖бѣленіе, -бѣливаніе չ. սպիտակացնելը. **-бѣливать,-бѣлить** (-лю -лятъ) ն. սպիտակացնել. սպիտակ ծեփել. ни очернить, ни *о. ոչ այո և ոչ էլ ոչ ասել, լռել. **-бѣлка** ի. տ. Отбѣленіе.

Отбѣситься (-шусь -сятся; հրմ. -сись) կատաղել, մոլեգնել [պրծնել]։

Отвага ի. անվեհերութիւն. о. мёдъ пьётъ, о. и кандалы трётъ (առծ.) անվեհերին թէ եղ ու մեղր և թէ շղթաներ են սպասում։

Отва‖дить (-жу -дятъ) տ. Отваживать I; **-дка** ի. մոռացնելը. **-живаніе** չ. I. մոռացնելը. II. խրախուսելը, քաջալերելը. **-живать I.** (отваживать,-вадить) ն. кого отъ чего մէկին մի բանից հեռացնել, մէկին մի բան մոռացնել, մոռանալ տալ. я его отважу ходить сюда ես նորան մեր տան ճամբէն մոռանալ կտամ. **-ся** անդր. отъ чего մի բանից հեռանալ, մի բան մոռանալ. **II.** (отваживать, -(ва)**жить** (-жу -жать) ն. 1, վտանգի ենթարկել (օր. իւր կեանքը). 2, кого на что մէկին քաջալերել, խրախուսել մի բան անելու. **-ся** անդր. на что յանդգնել, յանդգնիլ մի բան անելու. **-жность** ի. անվեհերութիւն. **-жный** ած. 1, անվեհեր, խիզախ, սրտոտ. 2, համարձակ, վտանգաւոր:

От‖валеніе, -валиваніе չ. 1, թաւալելը, գլորելը, թաւալելով, գլորելով հեռացնելը. 2, տ. Отвалъ 3; **-валивать**, -валить ն. 1, թաւալել, գլորել, թաւալելով, գլորելով հեռացնել. о. надгробный камень отъ могилы; 2, քակել, պոկել. 3, չ. [ծովափից, գետափից] հեռանալ, մեկնիլ. лодка отвалила [отъ берега]; 4, չ. գլորուել, թաւալուել. льдина опять отвалила; 5, չ. թուլանալ, անցնել. лихорадка отвалила; бѣда отвалила; **-ся** անդր. պոկ գալ, լուծուիլ, քակուիլ. թափուիլ. штукатурка отвалилась отъ потолка; **-валина** ի. քակուած, պոկ եկած, լուծուած կտոր. **-валить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Отваливать, ся; **-валка** ի. տ. Отваленіе և Отвалъ 3; **-валъ** ա. 1, տ. Отваленіе; ѣсть, пить до о—у այնքան ուտել, խմել, որ չկարողանալ շարժուիլ. 2, քակուած, պոկ եկած տեղ. о. горы; 3, [ծովափից, գետափից] մեկնում, հեռացում. о. парохода; итти, брать на о. ափից հեռանալ, մեկնել. 4, մետաղով աղքատ հանք, հանածոյ. 5, [դու-թանի] թե. **-вальное**, аго չ. հարկ, մաքս, որ վերցնում են գետափից մեկնող նաւերից. **-вальный** ած. թաւալելու, գլորելու. քակելու, պոկելու. հեռացնելու։

Отва‖ляніе չ. գլորելը, տորելը, [թաղիք] գնել պրծնելը. **-лять** ն. 1, դադարել գլորելուց, տորելուց, [թաղիք] գնել պրծնել. 2, о. кому бока մէկի կողքերը ջարդել, ‘հարել’:

От‖ванивать, -вонять չ. 1, փոքր ինչ վատ հոտ, գարշահոտութիւն արձակել. 2, (միայն отвонять) դադարել վատ հոտ, գարշահոտութիւն արձակելուց։

От‖вариваніе չ. 1, եփելը. 2, եփելով հանելը, զատելը. **-варивать, -варить** (-рю -варятъ) ն. 1, եփել, խաշել (օր. կարտոֆիլ). 2, եփելով հանել, զատել, բաժանել. **-варка** ի. եփելը, խաշելը. եփելով հանելը, զատելը. **-варной, -варный** ած. եփած, խաշած. о—ая рыба; **-варъ** ա. խաշու, ջուր, հեղուկ, որի մէջ մի բան եփել են։

Отвастривать տ. Отвострить.

Отве‖деніе չ. 1, տանելը, հեռացնելը. բացածում. о. воды ջրի տանելը, անցկացնելը. 2, նշանակելը, տալը, մէկի տրամադրութեան տակ դնելը. 3, հեռացնելը, վանելը (հարուածը). **-ду** տ. Отвести.

От‖везеніе չ. [սայլով, կառքով] տանելը, հեռացնելը. **-везти, -везть** (-везу -зутъ; անց. отвёзъ -везла, о; -зи) տ. Отвозить.

От‖верганіе չ. մերժելը, ժխտելը. **-вергатель** ա. **-вергательница** ի. մերժող, ժխտող այր, կին. **-вергательный** ած. մերժողական, ժխտողական. **-вергать, -вергнуть** ն. մերժել, ժխտել, չընդունել, բացասել. о. просьбу; о. присягу երդումը ժխտել, չընդունել. о. предложенія, подарки; о. ученіе; судъ отвергнулъ его свидѣтельство; **-ся** անդր. отъ чего մի բան մերժել, ժխտել, ուրանալ։

Отвер‖дить (-жу -дятъ; -ди) տ. Отверждать; **-дѣвать**, -дѣть չ. պնդանալ, կոշտանալ, կարծրանալ. **-дѣлость** ի. 1, պնդացած, կոշտացած, կարծրացած դրութիւն. 2, պնդացած, կարծրացած տեղ, ուռեցք, կոշտ. **-дѣлый** ած. պնդացած, կոշտացած, կարծրացած. **-дѣніе** չ. պնդացում, կարծրացում, կոշտացում. **-дѣть** տ. Отвердѣвать.

Отвер‖ждать, -рдить ն. ամրացնել. **-жденіе** չ. շուրջանակի ամրացնելը։

Отвер‖женецъ, нца տ. Отверженникъ; **-женіе** չ. մերժում, ժխտում, բացասում. ուրացում. о. присяги; **-женникъ** ա. **-женница** ի. մերժեալ, ամէնքից մերժուած, թողնուած, լքեալ այր, կին։

От‖верзаніе չ. բացելը. **-верзать**, -верзти, -верзть ն. բացել, բանալ, բաց անել. о. пасть; о. уста; о. умъ միտքը բացել, լուսաւորել. небо отверзаетъ чудеса свои—յայտնում է. **-верзаться**, -верзтись անդր. բացուել. **-верзеніе** չ. բացելը. **-верзти, -верзть** (-зу -зутъ; անց. отверзъ -зла, о; -зи), **-верзтись** տ. Отверзать, ся.

Отвернуть, ся տ. Отвёртывать, ся.

Отверстіе չ. ծակ, անցք. о. въ ульѣ տ. Летокъ.

Отвёр‖стка ի. հատուցում, վճարում (պարտքի, տալիքի). **-стывать, -стать**

ն. 1, վերջացնել, աւարտել. 2, հատուցանել, վճարել (պարտքը). 3, кому́ что մէկից մի բանի համար վրէժ առնել. погоди́, я тебѣ́ когда́-нибу́дь отверста́ю э́то.

Отве́р‖сто մ. բաց, աշկարայ, ակնյայտնի կերպով. **-стый** բյ. ած. բաց, բացած, պարզած. съ о—ыми объя́тіями.

От‖вёртка է. **-вёрточка** նւզ. պտուտակահան բանալի, գործիք. **-вёрточный** ած. պտուտակահան. **-вёртываніе** չ. հանելը (պտուտակը). **-вёртывать I.** (-верну́ть) 1, [օր. պտուտակը հակառակ կողմը պտոյտ տալով] հանել. о. винтъ отвёрткою; о. кра́нъ; 2, դարձնել, շրջել, շուռ տալ. о. лицо́ отъ зрѣ́лища; **-ся** չ. 1, դուրս գալ, լուծուել. га́йка отверну́лась; 2, դառնալ, շուռ գալ. она́ отверну́лась, чтобы её не узна́ли; **II.** (**-вертѣ́ть** (-верчу́ -ве́ртятъ; -верти́), -верну́ть) ն. ոլորել (օր. հաւի վիզը, ՙճիտը՚). **-ся** անդր. отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, փախչել, հեռանալ. онъ отвертѣ́лся отъ э́того дѣ́ла; вамъ не отвертѣ́ться отъ отвѣ́тственности; **-верче́ніе** չ. հանելը (յետ պտոյտ տալով). **-верчу́** տ. Отвертѣ́ть.

Отве́ршекъ, шка ա. գետի վերին հոսանքից եկող գետակ։

Отвеснова́ть (-ну́ю -ю́тъ) չ. գարնանացնել, գարունն որ և է տեղ անցկացնել։

От‖вести́, -ве́сть (-веду́ -ду́тъ; անց. отвёлъ -вела́, о́; հրմ. -ди́) տ. Отводи́ть.

От‖вива́ніе չ. յետ առնելը, լուծելը (կծիկը). **-вива́ть**, -ви́ть ն. 1, դադարել հիւսելուց. 2, լուծել, յետ առնել (օր. կծիկը). **-ви́вка** է. տ. Отвива́ніе.

Отви́‖ливаніе չ. խուսափում, ՙմահանայ՚. **-ливать, ся**, -ля́ть, ся, **-льну́ть, ся** չ. խուսափել, խոյս տալ, փախչել. ՙմահանայ՚ անել. о. отъ рабо́ты; о. отъ наказа́нія; о. отъ отвѣ́та.

Отви‖нти́ть (-нчу́ -тя́тъ; -ти́), **ся** տ. Отви́нчивать, ся; **-нче́ніе, -нчиваніе** չ. հանելը (պտուտակը). **-нчивать**, -нти́ть ն. [դէպի հակառակ կողմը պտոյտ տալով] հանել. о. винтъ: **-ся** անդր. դուրս գալ, թուլանալ. га́йка отвинти́лась.

Отвира́ть, отовра́ть չ. դադարել սուտ խօսելուց, ստելուց. **-ся** չ. սուտ խօսելով, սուտ միջոցներով աշխատել արդարանալ, ազատուել։

Отви‖са́ть, -снуть չ. կախուել, կախ ընկնել. у него́ щёки отви́сли; **-слость** է. կախուած, կախ ընկած դրութիւն. **-слый** բյ. ած. կախուած, կախ ընկած. **-снуть** տ. Отвиса́ть.

От‖ви́тіе տ. Отвива́ніе; **-ви́ть** (отовью́ -ю́тъ; հրմ. отве́й) տ. Отвива́ть.

Отвладѣ́ть չ. դադարել տիրելուց, իշխելուց։

Отвла́‖живаніе չ. ցամաքեցնելը. քիմ. ջրատում. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. ցամաքեցնել. քիմ. ջրատել։

От‖влека́ніе չ. քաշելը, քարշելը, հեռացնելը. **-влека́тельный** ած. քաշող, քարշող, հեռացնող. о—ое нападе́ніе ռզմ. յարձակում, որի նպատակն է թշնամու ուշադրութիւնը կարևոր կէտից դարձնել անկարևոր կէտի վերայ և այսպիսով նորա ույժը ջլատել. **-влека́ть**, -вле́чь ն. 1, քաշել, քարշել[ով տանել], հեռացնել. 2,* հեռացնել, հեռու պահել. о. кого́ отъ заня́тій մէկին խանգարել, թոյլ չտալ պարապելու. о. кого́ отъ зла, отъ грѣха́; о. кого́ отъ сою́за; **-ся** անդր. հեռանալ. **-влече́ніе** չ. 1, քաշելը, քարշելը, տանելը, հեռացնելը. о. отъ вѣ́ры հաւատադրուժ դարձնելը. 2, փիլ. վերացականացում (գաղափարների). **-влечённость** է. վերացականութիւն. о. поня́тій; **-влечённый** ած. վերացականացրած, վերացական. о—ое поня́тіе; **-вле́чь** (-влеку́ -чёшь -ку́тъ; отвлёкъ -кла́, о́; -ки́), **ся** տ. Отвлека́ть, ся.

Отвнѣ́ մ. եկ. ու. դրսից, արտաքուստ։

От‖води́тель, -води́тельница տ. Отво́дчикъ, -чица; **-води́ть** (-вожу́ -во́дятъ; -ди́), -вести́, ве́сть ն. 1, տանել, (գր.) ածել, վարել, հեռացնել. о. кого́ въ тюрьму́; о. кого́ въ сто́рону մէկին մի կողմ տանել. о. ло́шадь въ коню́шню; о. во́ду ջուրը դարձնել [այս ինչ կողմ]. о. громово́й уда́ръ կայծակի հարուածը դարձնել, հեռացնել. о. во́ду отъ осаждённыхъ պաշարեալների ջուրը կտրել. 2,* հեռացնել. о. отъ мы́сли; о. отъ себя́ подозрѣ́ніе; о. кого́ отъ грѣха́, отъ ссо́ры մէկին մեղքից, կռուից հեռու պահել. о. зубну́ю боль ատամնացաւը ոչնչացնել. 3, բռնել, յետ պահել. о. уда́ръ па́лкой; 4, նշանակել, տալ. о. солда́тамъ кварти́ры; о. го́стю ко́мнату, апартаме́нтъ; о. зе́млю колони́стамъ; 5,* թեթևացնել. о. ду́шу, се́рдце; о. духъ շունչ քաշել, հանգստանալ. о. на чёмъ се́рдце, ду́шу մի բանով ուրախանալ, հրճուել, ցնծալ. 6, իրւ. մերժել, ժխտել, չընդունել. о. свидѣ́телей; **-во́дка** է. տ. Отведе́ніе; **-во́дный** ած. 1, տանող, հեռացնող. о. кана́лъ; о—ая кана́ва; о—ая цѣ́пь շանթատար շղթայ (շանթարգելի մէջ—въ громово́мъ отво́дѣ); 2, նշանակուած, տրուած, յանձնուած. о—ыя кварти́ры; о—ыя зе́мли; о. карау́лъ տաճարապահ զինուոր. **-во́докъ**, дка ա. **-во́дочекъ**, чка նւզ. 1, անկած ճիւղ, շիւղ, ոստ. виногра́дный о.; 2, о. пчёлъ նոր դուրս եկած պարս (մեղուների). **-во́дчикъ** ա. **-во́дчица** է. 1, մէկին տանող, վարող, հեռացնող այր, կին. 2, [օր. հողաբաժին, ագարակ] չափող, տուող, նշանակող, որոշող այր, կին. **-во́дъ** ա. 1, տ. Отведе́ніе; онъ врётъ для отво́ду նա սուտ է խօսում խօսքը կտուրը գցելու համար. 2, առք, հանդերձանք որ և է բանից պաշտպանելու, պահպանելու, մի բան արգելելու. са́нный о. սահնակի թև. громово́й о. շանթարգել. 3, իրւ. մերժում, ժխտում, առարկութիւն, բողոք. предъявля́ть о. ժխտել, մերժել. не подлежа́щій о—у անժխտելի. дѣ́лать о. ա, առարկել, մերժել, ժխտել, բողոքել. բ, խուսափել, աչքակապութիւն անել. 4, հողամաս, հողաբաժին. о. въ лѣсу́ կտրելու համար նշանակուած անտառամաս։

Отво‖ева́ть (-ю́ю -ю́тъ), **-ёвывать** ն. նուաճել, առնել (զէնքով)։

От‖вожде́ніе չ. տանելը, հեռացնելը. **-вожу́** տ. Отводи́ть և Отвози́ть; **-вози́ть** (-жу́ -во́зятъ; -вози́), -везти́, -ве́зть ն. [կառքով, սայլով, գրաստով, նաւով] տանել,

(գր.) ածել, վարել, տեղափոխել. կրել. поѣдемте къ театръ, я отвезу́ васъ въ моéй карéтѣ; отвезúте эти игрýшки вáшимъ дѣ́тямъ; **-вóзка** է. [սայլով, ձիով եւն] տանելը, տեղափոխելը, կրելը. **-вóзный** ած. տանելու, կրելու. о—ая пóшлина արտահանելի ապրանքների վերայ դրած մաքս. **-вóзъ** ա. տ. Отвóзка.

Отво‖лáживаніе չ. թացելը, թրջելը. **-лáживать**, -лóжить ն. թրջել, թացել:

Отво‖лáкиваніе չ. քարշելով տանելը. **-лáкивать**, -лочúть, -лóчь ն. քարշելով տանել, հեռացնել. **-ся** անդր. 1, զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թրև գալ. 2, գաղտալի քարշ գալուց, թրև գալուց:

Отвó‖лглый բյ. ած. թրջուած, թացուած. նամացած (զուրը մնալուց). **-лгнуть** չ. թրջուել, թացուել, նամանալ, խոնաւանալ. **-лóжить** (-жу -жатъ) տ. Отволáживать.

Отво‖локý տ. Отволóчь; **-лочéніе**, **-лочúть** (-чý -чатъ), **ся** տ. Отволáкиваніе, -кивать, ся; **-лóчка** է. քարշելը, քարշելով տանելը, հեռացնելը. **-лóчь** (-локý -чёшь -кýтъ; անց. отволóкъ -клá, ó; -кú), **ся** տ. Отволáкивать, ся.

Отвопúть (-лю́ -пя́тъ) չ. դադարել լալուց, ողբալուց, գլխին վայ տալուց:

Отво‖рáживаніе չ. 1, կախարդութեամբ, հմայութեամբ հեռացնելը, խափանելը. 2, [կաթը] մակարդելը, պանիր շինելը. **-рáживать I.** (-рожúть) ն. կախարդութեամբ, հմայութեամբ հեռացնել, խափանել, ազատել. **II.** (-рóжить) ն. [կաթը] մակարդել, պանիր դարձնել. **-ся** չ. մակարդվել, պանիր դառնալ:

Отво‖рáчиваніе չ. 1, դարձնելը, թեքելը, հեռացնելը. 2, դէն, մի կողմ գլորելը, թաւալելը. 3, վեր քաշելը, քշտելը (թևքերը). **-рáчивать**, -ротúть ն. 1, դարձնել, թեքել, հեռացնել. о. въ стóрону մի կողմ դարձնել, թեքել. о. сýдно отъ подвóднаго кáмня; егó отвернýло отъ пúщи նա կերակրից երես դարձրեց, զզուեց. *о. рокъ փորձանքից, չարիքից խուսափել. 2, դէն գլորել, մի կողմ գլորել, թաւալելով տանել, հեռացնել. о. кáмень, бревнó съ дорóги; 3, рукавá թևքերը վեր քաշել, քշտել. **-ся** անդր. դառնալ, շուռ գալ, երես դարձնել. онъ отворáчивается отъ меня́.

Отво‖рéніе չ. բացելը. **-рúть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Отворя́ть, ся.

Отво‖рóженіе տ. Отворáживаніе 2; **-рожéніе** տ. Отворáживаніе 1; **-рóжить** (-рóжу -жатъ), **ся** տ. Отворáживать, ся II; **-рожúть** (-жý -жáтъ) տ. Отворáживать I.

Отво‖ротúть (-чý -рóтятъ; -тú), **ся** տ. Отворáчивать, ся; **-рóтный** ած. 1, որ կարելի է բաց թողնել, արձակել. о—ые сапогú կօշիկներ, որոնց անկարուրդները (ճտերը) կարելի է արձակել, որոնք անկարուրդների (ճտերի) վերայ ծալքեր ունեն. 2, զզուեցնող, դարշեցնող (կախարդական խոտ, ըմպելիք). **-рóтъ** ա. 1, տ. Отворáчиваніе; 2, ծալք, յետ ծալած տեղ, մաս (օր. շորի). сапогú съ о—ами կօշիկներ, որոնց անկարուրդները (ճտեր) ծալքերով, յետ ծալած մասերով են, որոնք կարող են արձակուել. 3, զզուանք, դարշանք, պժգանք. **-рочéніе** տ. Отворáчиваніе; **-рочý** տ. Отворотúть.

Отво‖ря́ть, -рúть ն. բացել, բաց անել (օր. դուռը, լուսամուտը). о. кровь արիւն թողնել, արիւն առնել. **-ся** անդր. բացուիլ. эта дверь никогдá не отворя́ется.

От‖вострúть (-рю́ -ря́тъ), **-востря́ть**, -вáстривать ն. լաւ սրել, յեսանել:

Отвóю տ. Отвы́ть.

Отвра‖тúмость է. հնարաւորութիւն դարձնելու, առաջն առնելու, խուսափելու. **-тúмый** բյ. ած. դարձնելի, խափանելի, խուսափելի. **-тúтель** ա. **-тúтельница** է. դարձնող, խափանող այր, կին. **-тúтельность** է. զզուելիութիւն, նողկալիութիւն, դարշելիութիւն. **-тúтельный** ած. զզուելի, դարշելի, նողկալի, **-тúть** (-щý -тя́тъ; -тú), **-щáть** ն. դարձնել, հեռացնել. *[վտանգի, դժբախտութեան] առաջն առնել, խափանել. о. взóры отъ непріятнаго предмéта; о. отъ себя́ людéй дурны́ми постýпками; о. опáсность, бѣдý վտանգի, դժբախտութեան առաջն առնել. о. отъ когó несчáстіе մէկին դժբախտութիւնից ազատել. *о. слухъ չկամենալ լսել, ականջները փակել, գոցել. **-ся** անդր. դառնալ, շրջել, շուռ գալ, երես դարձնել. о. отъ ужáснаго зрѣ́лища; **-щéніе** չ. 1, դարձնելը, խափանելը, [վտանգի, դժբախտութեան] առաջն առնելը. для о—ія опáсности; 2, զզուանք, դարշանք, նողկանք. питáть о. къ комý, къ чемý մէկից, մի բանից զզուել, դարշել, դէպի մէկը, մի բան զզուանք տածել. я имѣ́ю о. отъ женúтьбы ես ամուսնութեան մտքից զզուում եմ. получáть о. отъ винá գինուց զզուել. я не могъ смотрѣ́ть безъ о—ія на эту сцéну; это возбуждáетъ о. այդ զզուանք է յարուցանում:

Отвсю́ду մ. ամէն կողմից, ամէն տեղից:

От‖вывáть, -вы́ть չ. դադարել ողբալուց, ոռնալուց. **-ся** անդր. отъ чегó ողբալով, լալով, ոռնալով մի բանից ազատուել, օձիքը թափել:

От‖выкáніе չ. թողնելը, հրաժարուելը (սովորութիւնից եւն). **-выкáть**, -вы́кнуть չ. отъ чегó մի բան թողնել, մի բանից հրաժարուել, ձեռք վերցնել. трýдно о. отъ табакý; о. отъ дурнóй привы́чки, отъ порóка; **-вы́клый** բյ. ած. թողած, մի բանից հրաժարուած, ձեռք վերցրած. **-вы́кнуть** (անց. отвы́къ -кла, о) տ. Отвыкáть.

Отвы́ть (-вóю -ютъ; -вóй) տ. Отвывáть.

Отвы́чка է. թողում, հրաժարում, որ և է սովորութիւնից ձեռք վերցնելը:

От‖вѣвáніе չ. 1, փչելով քշելը, հեռացնելը. 2, քամել սրծնելը, էրնել սրծնելը. **-вѣвáть**, -вѣ́ять ն. 1, փչելով քշել, տանել, հեռացնել. 2, քամել սրծնել, քամուն տալ սրծնել, էրնել սրծնել. 3, չ. դադարել քամելուց, էրնելուց:

Отвѣ́‖даніе չ. 1, փորձելը. 2, ճաշակելը, համը տեսնելը. **-дать** տ. Отвѣ́дывать; **-дываніе** տ. Отвѣ́даніе; **-дывать**, -дать ն. чегó 1, մի բան փորձել, տեսնել. *о. счáстія въ воéнной слýжбѣ; 2, մի բան ճաշակել,

մի բանի համը առնել. отвѣдайте этого вина.

Отвѣковáть (-кýю -ютъ) չ. իր կեանքը անցկացնել։

Отвѣчáть ն. պատկել պրծնել, պատկը վերջացնել, աւարտել։

От‖вѣ́сить (-шу -сятъ; -сь) տ. Отвѣшивать; **-ся** անդր. թեքուել, իջնել. стѣнá отвѣ́силась; **-вѣсно́й** ած. քաշած, կշռած, քաշով, կշռով առած. **-вѣ́сность** ի. ուղղահայեացութիւն, ուղղահայեաց դրութիւն. **-вѣ́сный** ած. ուղղահայեաց. **-вѣ́съ** ա. կապարալար, կապարակալ թել (որ. որմնադրի, որով տարկայի ուղղահայեաց դրութիւնն որոշւում է). по о—у ուղղահայեաց։

От‖вѣ́тецъ, тца ա. նւզ. պատիկ, թեթև պատասխան. **-вѣ́тить** (-чу -тятъ; -ть) տ. Отвѣчáть; **-вѣ́тный** ած. պատասխանի, պատասխանային, -նական. о—ое письмó իբրև պատասխան գրած նամակ. **-вѣ́тственность** ի. պատասխանատուութիւն. круговáя о. համայնական, ընկերական պատասխանատուութիւն. брать, взять на себя большýю о.; брать, взять, принять что на свою о.; это лежитъ на вашей о—и դորա համար դուք էք պատասխանատու. привлекáть къ о—и պատասխանատուութեան ենթարկել. **-вѣ́тственный** ած. պատասխանատու. **-вѣ́тствіе** չ. տ. Отвѣтственность; **-вѣ́тствованіе** չ. պատասխանելը. **-вѣ́тствовать** (-вую -ютъ) չ. **1**, պատասխանել, պատասխան տալ. **2**, за что, въ чёмъ մի բանի համար պատասխանատու լինել. **-вѣ́тчикъ** ա. **-вѣ́тчица** ի. **1**, պատասխանատու, *երաշխաւոր. я о. за негó; **2**, իրւ. պատասխանատու [դատաստանի առաջ], ամբաստանեալ. այր, կին, որոնց վերայ գանգատուել են. **-вѣ́тчичій**, ья, ье ած. պատասխանատուի. **-вѣ́тъ** ա. **1**, պատասխան. дать о. на что մի բանի պատասխանել. въ о. на вáше письмó իբրև պատասխան ձեր նամակի. позвáть къ о—у իրւ. պատասխանատուութեան հրաւիրել. **2**, հաշիւ, պատասխան. дать о. въ чёмъ մի բանի համար հաշիւ տալ. въ дади́те о. Бóгу въ вáшихъ дѣлáхъ; **-вѣчáть**, -вѣ́тить չ. **1**, на что մի բանի պատասխանել. о. на всѣ вопрóсы բոլոր հարցերին պատասխանել. онъ хорошó отвѣчáлъ изъ геогрáфіи նա աշխարհագրութեան դասը լաւ պատասխանեց. **2**, за что, за когó մի բանի, մէկի համար պատասխանատու լինել, երաշխաւորել. я за негó не отвѣчáю; я отвѣчáю за это головóю ես դորա համար կեանքովս պատասխանատու եմ. дѣ́ти за отцá не отвѣчáютъ; **3**, чемý մի բանի համապատասխանել. расхóды не отвѣчáютъ дохóдамъ; **4**, իրւ. պատասխանել, պաշտպանուել (դատաստանի առաջ). **5**, ն. урóкъ դաս պատասխանել։

Отвѣ́‖шиваніе չ. չափելը, կշռելը, չափելով, կշռելով տալը. **-шивать**, -сить ն. **1**, չափել, կշռել, չափելով, կշռելով տալ. о. два фýнта сáхару; о. комý поклóнъ մէկին երկրպագել, մէկի առաջ ծունր դնել. о. комý удáръ մէկին խիստ զարկել, հարուածել. о. пощёчину ապտակել, ապտակ տալ. **2**, [որ. պատի] ուղղահայեացութիւնը ստուգել (отвѣ́съ-ով). **-шу** տ. Отвѣ́сить.

Отвѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) տ. Отвѣвáть.

От‖вязáніе չ. լուծելը, արձակելը. **-вязáть** (-жý -вя́жутъ; -вяжи́), **ся** տ. Отвя́зывать, ся; **-вя́зываніе** տ. Отвязáніе; **-вя́зывать**, -вязáть ն. լուծել, 'յետ անել', արձակել. о. собáку [կապած] շանն արձակել. о. лóдку отъ бéрега; **-ся** անդր. **1**, լուծուել, արձակուել (կապից). лóшадь отвязáлась отъ я́слей; **2**, ազատուել, օձիքը թափել. о. отъ докýчливаго человѣ́ка; да отвяжи́сь же ты отъ меня́! վերջապէս հեռացիր ինձնից, հանգիստ թող ինձ։

От‖гáвливать, -говѣ́ть չ. **1**, պաշխարանքը վերջացնել, պրծնել. **2**, պաշխարանքի ժամանակը փախել։

От‖гадáніе չ. լուծում (հանելուկի), գուշակում. **-гадáть** տ. Отгáдывать; **-гáдка** ի. լուծում (հանելուկի, առեղծուածի). **-гáдчикъ** ա. **-гáдчица** ի. լուծող, մեկնող (հանելուկը). **-гáдъ** ա. տ. Отгадáніе; на о. ինչ որ լինի, քոռ բաղդին նայելով. сдѣ́лать на о.; **-гáдываніе** չ. լուծելը (հանելուկը), գուշակելը, իմանալը, գլխի ընկնելը. **-гáдывать**, -гадáть ն. լուծել (հանելուկը), գուշակել, հասկանալ, իմանալ, գլխի ընկնել. ты какъ разъ отгадáлъ; отгадáйте գուշակեցէք։

Отгá‖ниваніе չ. զտելը (թորելով). **-нивать**, отогнáть ն. զտել (թորելով)։

От‖гáщивать, -гости́ть չ. հիւրական այցելութիւնը վերջացնել, հիւրութեան ժամանակն անցկացնել, պրծնել. **-ся** փոխ. փոխադարձաբար հիւր գնալ, հիւր լինել։

От‖гвáживать, **-гвозди́ть** (-зжý -дя́тъ; -ди́) **1**, ն. բևեռները հանելով բացել, բաց անել. о. я́щикъ, кры́шку; **2**, (отгвозди́ть) չ. комý մէկի երեսին պարզ ճշմարտութիւնն ասել, մէկին խիստ, կծու խօսքեր ասել։

От‖гибáніе չ. [արդէն ծալած բանը] բացելը, դզելը. **-гибáть**, отогнýть ն. [արդէն ծալած բանը, որ. թևերը, թերթը] բացել, արձակել, դզել. **-ся** անդր. արձակուել, դզուել. **-ги́бка** ի. յետ ծալում, դզում (արդէն ծալած, կորացրած բանը). **-гибнóй** ած. յետ ծալելու. **-ги́бъ** ա. յետ ծալուող տեղ. յետ ծալած տեղ։

Отглагóльный ած. քեր. բայից գոյացած. о—ое существи́тельное.

Отглáдить (-жу -дятъ; -дь) տ. Отглáживать.

От‖глáдывать, -глодáть ն. և չ. կրծել պրծնել, դադարիլ կրծելուց. **-ся** չ. ձրիակերութիւն անել, պնակալէզութիւն անել։

Отглá‖живать, -дить **1**, չ. դադարիլ յղկելուց, կոկելուց, արդուկելուց. **2**, ն. լաւ, խնամքով յղկել, կոկել, արդուկել. **3**, ն. մէկին լաւ ներկել, շշպել, յանդիմանել։

Отглотнýть ն. կում անել, մի կում խմել.

Отгнáніе չ. **1**, հալածելը, հեռացնելը. **2**, թորելը, զտելը։

От‖гниваніе չ. փտելով լուծուելը, ընկնելը. **-гнивáть**, -гни́ть չ. փտելով լուծուել, ընկնել, վայր ընկնել. **-гни́тіе** չ. լուծում, ընկնում (փտելուց). **-гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) տ. Отгнивáть.

Отгнуси́ть (-шý -ся́тъ; -си́) **1**, չ. դա-

դարել քթի մէջ խօսելուց, ռնգախօսելուց, ‹ղնգղնգալուց›. 2, ն. քթի մէջ խօսելով, ռնգախօսելով, ‹ղնգղնգալով›, ասել, ճառել:

Отгнѣ́ваться չ. դադարիլ բարկանալուց, չարանալուց, սրդողելուց:

Отго‖ва́риваніе չ. [մտադրութիւնից, դիտաւորութիւնից] յետ կանգնեցնելը. **-ва́ривать**, -вори́ть ն. кого́ отъ чего́ մէկին մի բանից յետ կանգնեցնել, յետ պահել. я хотѣ́лъ уѣ́хать, но меня́ отговори́ли; какъ заберётъ себѣ́ что въ го́лову, такъ его́ и не отговори́шь; **-ся** անդր. отъ чего́ մի բանից հրաժարուիլ, ազատուիլ. меня́ пригласи́ли на балъ, но я отговори́лся; онъ отговори́лся болѣ́знію отъ э́того поруче́нія նա այդ յանձնարարութիւնից հրաժարուեց, պատճառ բերելով իւր հիւանդութիւնը. отъ него́ не отговори́шься [լոկ խօսքերով] նորանից չէ կարելի ազատուել. **-во́рка** է. **-во́рочка** նւզ. առարկութիւն, պատճառանք, ‹մահանայ›. безъ о—рокъ առանց այլեայլութեան. дѣ́лать о—рки տ. Отгова́риваться; **-во́рный**, **-во́рочный** ած. առարկութեան, պատճառանքի, ‹մահանայ բռնելու›:

Отго‖вѣ́ніе չ. պաշխարելուց դադարելը. **-вѣ́ть** տ. Отга́вливать.

Отго‖ло́сокъ, ска ա. **-ло́сочекъ**, чка նւզ. արձագանք:

От‖го́нка է. 1, քշելը, քշելով տանելը. 2, խլելը (քշած, գողացած ապրանքը). 3, զտում, թորում. 4, նոր թորած, տաք օղի. отго́нки յ. օղու, արաղի տակը, տկնուցքը. **-го́нный** ած. 1, քշելի, որ պիտի քշուի, վարուի. 2, զտած, քաշած. **-го́нщикъ** ա. քշող, քշելով տանող (ապրանքը). **-гоню́** տ. Отогна́ть; **-го́нъ** ա. տ. Отго́нка; **-гоня́ть**, отогна́ть ն. 1, քշել, հալածել, արտաքսել, վանել, խրտել. 2, զոռով քշել տանել. 3, խլել, թափել (քշած, տարած ապրանքը թշնամու ձեռքից). 4, զտել, թորել, (օղի, արաղ) քաշել:

Отго‖ра́живаніе չ. [միջնորմով] անջատելը. բաժանելը, անջրպետելը. **-ра́живать**, -роди́ть ն. [միջնորմով] անջատել, բաժանել, զատել, անջրպետել. **-ся** անդր. отъ чего́ [միջնորմով, պատ քաշելով] մի բանից բաժանուիլ, անջատուիլ, զատուիլ:

Отго‖ра́ть, -рѣ́ть չ. 1, այրուել, այրուելով զատուել կմ սպառուել, ծախուել. 2, հանգչիլ, մարիլ:

Отгорева́ть (-рю́ю -ютъ) 1, չ. դադարել վշտանալուց, թախծելուց. 2, ն. անցկացնել, կրել. о. своё го́ре.

Отго‖ро́да է. [միջնորմով, տախտակէ պատով] անջատած, բաժանած, անջրպետած տեղ. **-роди́ть** (-жу́ -ро́дятъ; -ди́), **ся** տ. Отгора́живать, ся; **-ро́дка** է. 1, [միջնորմով] առանձնացնելը, անջատելը, բաժանելը, անջրպետելը. 2, միջնորմ. 3, տ. Отгоро́да; **-роже́ніе** տ. Отгора́живаніе; **-рожу́** տ. Отгороди́ть.

Отго‖рѣ́лый բյ. ած. 1, այրուելով զատուած, բաժանուած և կմ սպառուած. 2, հանգած, մարած. **-рѣ́ніе** տ. Отгора́ніе; **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ; -ри́) տ. Отгора́ть.

Отгорю́ю տ. Отгорева́ть.

Отгости́ть (-гощу́ -стя́тъ; -сти́), **ся** տ. Отга́щивать, ся.

От‖гра́живаніе չ. փոխադարձ սպառնում, սպառնացում, սպառնալիք. **-гра́живать**, -грози́ть չ. փոխադարձաբար սպառնալ, սպառնալիքին սպառնալիքով պատասխանել. **-ся** անդր. սպառնալով պաշտպանուել, ազատուել, օձիքը թափել:

Отгра́‖нивать, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. թրաշել, թլաշել. **-нка** է. թրաշում, թլաշում:

Отгра‖фи́ть (-флю́ -фя́тъ; -фи́), **-фливать**, **-фля́ть** ն. գծերով սիւնակներ բաժանել, գծել. **-ся** չ. սիւնակները բաժանել պրծնել, գծելը, աշխատանքը վերջացնել:

От‖греба́ніе չ. 1, փոցխելը, տրմզելը. փոցխով, թիով դէն անելը. 2, թիավարելով հեռանալը. **-греба́ть**, -грести́, -гре́сть 1, ն. փոցխել, տրմզել, փոցխով, տրմզով կմ թիով հեռացնել, դէն անել. 2, չ. և **-греба́ться**, -грести́сь անդր. թիավարելով մեկնել, հեռանալ.

Отгремѣ́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) չ. դադարել որոտալուց, թնդալուց:

От‖грести́, **-гре́сть** (-гребу́ -бу́тъ; անց. отгрёбъ -бла́, о́; -греби́), **-грести́сь** տ. Отгреба́ть, ся.

Отгро‖же́ніе չ. փոխադարձ սպառնացում, սպառնալիք. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ; -зи́) տ. Отгра́живать, ся.

Отгруби́ть (-блю́ -бя́тъ) չ. փոխադարձաբար կոպտութիւն անել, ‹կոպ ցոյց տալ›, կոպտութեանը կոպտութեամբ պատասխանել:

Отгру‖жа́ть, **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. 1, բեռնել պրծնել. 2, բեռը պակասեցնել, թեթևացնել. **-зка** է. 1, բեռնում. 2, թեթևացնում, պակասեցնում (բեռան):

Отгрусти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) չ. դադարել վշտանալուց, թախծելուց:

От‖грыза́ніе չ. կրծելով պոկելը, գզելը, քանդելը. **-грыза́ть**, **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ; անց. отгры́зъ -зла, о; -зи́) ն. կրծելով, ատամներով շորթել, քանդել, փրցնել, պոկել, գզել. **-ся** 1, անդր. խածնելով, կծելով ազատուել, կռուելով, կծու խօսքերով ազատուել, օձիքը թափել. 2,* փ.-խ. միմեանց ‹ուտել›, միմեանց հետ կրծել›, միմեանց միս ուտել, միմեանց հետ կռուել:

Отгудѣ́ть (-жу́ -дя́тъ) չ. դադարել դոդանչելուց:

Отгу́‖ливаніе չ. զբօսանքը վերջացնելը. **-ливать**, **-ля́ть** չ. դադարել զբօսնելուց, զբօսանքը վերջացնել. **-ся** չ. զբօսնելով կազդուրուիլ:

От‖дава́льный ած. [գրկած թուղթ] թուլացնելու, ‹բօշացնելու›. **-дава́ніе** չ. 1, յետ տալը, վերադարձնելը. 2, տուչութիւն, տալը, յանձնելը. ընծայելը. 3, ապացելը, քացելը, տալը. **-дава́тель** ա. **-дава́тельница** է. մի բան տուող, վերադարձնող այր, կին. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ; անց. о́тдалъ -ла́, о; -дава́й), -да́ть ն. 1, յետ տալ, դարձնել, վերադարձնել. умѣ́лъ взять, умѣ́й о.; я про́далъ э́тотъ домъ отцу́, онъ опя́ть о́тдалъ его́ мнѣ; о. визи́тъ փոխադարձ այցելութիւն անել. 2, տալ, յանձնել, ընծեռնել. отда́йте э́то письмо́ ва́шему бра́ту; онъ о́тдалъ женѣ́ полови́ну своего́ состоя́нія; о. прика́зъ հրաման տալ, արձակել. о. на сохране́ніе

պահ տալ. о. внаёмъ, внаймы́ վարձով, ՙքրեհով՚ տալ. о. на о́ткупъ, въ аре́ндное содержа́ніе կապալով տալ. о. де́ньги въ ростъ, на проце́нты տոկոսով, շահով փող տալ. о. ма́льчика въ уче́ніе, въ гимна́зію երեխային ուսման, վարժարան տալ. о. кого́ въ ре́круты մէկին նորակոչ[զինուոր]ների շարքը դասել. о. что въ закла́дъ կմ подъ закла́дъ մի բան գրաւ տալ, գրաւ դնել. о. подъ судъ դատի ենթարկել. отдаю́ дѣ́ло на ва́шу во́лю, на ва́шу со́вѣсть, на ва́ше усмотрѣ́ніе յանձնում եմ գործը ձեր կամքին, ձեր խղճին, ձեր բարեհայեցողութեանը. о. Бо́гу ду́шу; о. послѣ́дній долгъ приро́дѣ մեռնել. о. го́родъ на разграбле́ніе քաղաքը աւարառութեան ենթարկել, կողոպտել տալ. **3**, տալ, ընծայել, զիջանել, նուիրել. **4**, տալ, մատուցանել (պարտքը), ցոյց տալ. о. кому́ честь մէկին պատուել, յարգանք մատուցանել. о. кому́ справедли́вость արդարութեամբ մէկի արժանիքը խոստովանել, մէկին արժանաւոր գովեստը չկլանել. **5**, ձգել, դցել, նետել (խարիսխը). **6**, թուլացնել, ՙբօշացնել՚ (թոկը, պարանը). о. паруса́ առագաստները արձակել. **7**, չ. чѣмъ մի բանի համ կամ հոտ տալ, արձակել. вино́ отдаётъ го́речью գինին դառն համ ունի. отъ него́ отдаётъ вино́мъ նորանից գինու հոտ է գալիս. **8**, չ. ռզմ. (հրացէնի մասին) ետացել, քացի տալ. пу́шка отдаётъ; э́то ружьё отдаётъ; **-дава́ться**, -да́ться **1**, անդր. անձնատուր լինել, նուիրուել. о. труду́, забо́тамъ; отдаю́сь на вашъ судъ ես ինձ ձեր դատաստանին եմ յանձնում. непрія́тель отда́лся побѣди́телю; о. въ плѣнъ գերուել, գերի ընկնել. она́ ему́ отдала́сь նա (կինը, աղջիկը) նորան անձնատուր եղաւ. о. моли́твѣ; **2**, չ. [հեռուից] գալ, լսուել. далеко́ отда́лись пу́шечные вы́стрѣлы; го́лосъ отдаётся подъ сво́дами.

Отда‖ви́ть (влю́ -да́вятъ; -ви́) տ. Отда́вливать; **-вле́ніе, -вливаніе** չ. **1**, ճամելը, մզելը, հանելը. **2**, ճմլելը, կմշտելը, ջարդելը. **-вливать**, -ви́ть ն. **1**, ճամել, մզել, հանել. **2**, ճմլել, կմշտել, ջարդել. каре́та отдави́ла ему́ но́гу; ему́ ноги́ не отда́вишь (դարձ.) նա վիրաւորանք տանող պտուղ չէ. *тоска́ мнѣ се́рдце отдави́ла տխրութիւնը սիրտս մաշեց:

От‖да́иваніе չ. կթելը, կթել պրծնելը. **-да́ивать**, -до́ить ն. կթել, կթել պրծնել:

Отда‖ле́ніе չ. **1**, հեռացնելը. **2**, հեռաւոր տեղ, հեռաւորութիւն. держа́ть въ о—іи հեռու պահել. **-лённость** ի. հեռաւորութիւն. **-лённый** ած. հեռաւոր, հեռու. о—ая страна́; о—ыя времена́; **-ли́тельный** ած. հեռացնող, հեռու, հեռուում ցոյց տուող. о—ое стекло́; **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** ն. **1**, հեռացնել. его́ слѣ́дуетъ о. отъ худо́го о́бщества; о. кого́ отъ родны́хъ; о. отъ себя́ дурны́я мы́сли; **2**, յետաձգել. о. упла́ту; **-ся** անդր. հեռանալ, մեկնել. о. отъ бе́рега; *խորշել, փախչել. о. отъ дурны́хъ примѣ́ровъ; о. отъ смы́сла, отъ по́длинника. [դարձնելը. տալը, յանձնելը:

От‖да́мъ տ. Отда́ть; **-да́ніе** չ. վերա-

Отда́‖риваніе չ. փոխադարձաբար ընծայելը, բաշխելը. **-ривать, -ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. кого́ մէկին փոխադարձաբար ընծայ տալ, մէկին պարգևատրել. **-ся** փոխ. միմեանց ընծաներ տալ, միմեանց փոխադարձաբար վարձատրել. **-рокъ**, рка ա. փոխադարձ ընծայ, նուէր, պարգև:

От‖да́токъ, тка ա. **1**, վերադարձնելի, -լու բան. **2**, ներողամտութիւն, զիջում. тутъ о—тку не бу́детъ; **-да́точный** ած. վարձով, ՙքրեհով՚ տալու. о. домъ; о—ые лю́ди իբրև նորակոչներ ուղղուած մարդիկ. **-да́тчикъ** ա. **1**, տուող, յանձնող. о. ре́крутъ նորակոչ [զինուոր] տուող. **2**, պաշարեղէն մատակարարող. **-да́ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; -да́й), **ся** տ. Отдава́ть, ся; **-да́ча** ի. **1**, վերադարձնելը, յետ դարձնելը, վճարելը, հատուցանելը. о. до́лга; онъ занима́етъ безъ о—и; **2**, տալը, ընձեռնելը, յանձնելը. о. внаёмъ վարձով, ՙքրեհով՚ տալը. о. на о́ткупъ կապալով տալը. о. де́негъ на сохране́ніе կմ хране́ніе փող պահ տալը. о. ве́щи въ зало́гъ իրը գրաւ դնելը. о. де́негъ на проце́нты տոկոսով փող տալը. о. отчёта հաշիւ տալը. о. въ ре́круты նորակոչ[զինուոր]ների շարքը դասելը. **3**, наза́дъ ору́дія при вы́стрѣлѣ թնդանօթի ետցնելը, քացի տալը (պայթելիս):

Отдви‖га́ніе չ. հեռացնելը. **-га́ть** (ներկ. -га́ю -ютъ), **-(и́)гать** (ապռն. -гаю -ютъ), -нуть ն. հեռացնել. о. стулъ отъ окна́; о. задви́жку у две́ри դռան փակիչը յետ քաշել. **-ся** անդր. հեռանալ, յետ քաշուել. отдви́ньтесь отъ огня́; **-жка** ի. **1**, տ. Отдвига́ніе; **2**, տ. Задви́жка և Засо́въ; **-жно́й** ած. յետ քաշուող, յետ տարուող. **-нуть, ся** տ. Отдви́гать, ся.

Отдво́ить (-во́ю -я́тъ) **1**, չ. դադարել երկու ցոյց տալուց. դադարել [օր. օղին] քաշելուց, զտելուց. դադարել [ցելը] վարելուց. **2**, ն. բաժանել, տրոհել, քակել:

Отдежу́рить (-рю -рятъ) չ. օրապահութիւնը վերջացնել:

От‖дёргиваніе չ. յետ քաշելը, յետ տանելը (քաշքշելով, ձիգ տալով). **-дёргивать**, -дёрнуть ն. [քաշքշելով, ձիգ տալով] յետ քաշել, յետ տանել. о. за́навѣсъ; о. ру́ку ձեռքը յետ քաշել. **-дёржка** ի. տ. Отдёргиваніе; **-дёрнуть, ся** տ. Отдёргивать, ся.

От‖деру́ տ. Отодра́ть; **-дира́ніе** չ. շորթելը, քանդելը, գզելը, պոկելը. **-дира́ть**, отодра́ть ն. **1**, շորթել, քանդել, փրցնել, գզել, պոկել. **2**, кого́ մէկին ծեծել, քքրել, թակել. о. ро́згами խարազանել. **-ся** անդր. շորթուիլ, քանդուիլ, գզուիլ, պոկուիլ. кора́ легко́ отдира́ется отъ де́рева; **-ди́рка** ի. տ. Отдира́ніе; **-ди́рокъ**, рка ա. շորթած, գզած բանի կտոր, ծուէն. **-ди́рчивый** ած. հեշտութեամբ բաժանուող, զատուող, հեռացող, խումբը, երամը թողնող. о—ая соба́ка վոհմակից բաժանուող, զատուող շուն: [жу́рить.

Отднева́ть (-дню́ю -ю́ютъ) տ. Отде-

От‖дое́ніе չ. կթելը, կթել պրծնելը. **-до́ить** (-дою́ -до́ятъ) տ. Отда́ивать.

Отдо‖хнове́ніе չ. հանգստանալը, հանգստութիւն, ՙդինջանալը՚. день, часы́ о—ія; **-хну́ть** տ. Отдыха́ть.

Отдубáсить տ. Дубáсить.

От‖дувáніе չ. 1, [փչելով] քշելը, հեռացնելը. 2, [փչելով] տաքացնելը. **-дувáть**, -дýть, -дýнуть ն. 1, [փչելով] քշել, տանել, հեռացնել. 2, [փչելով] տաքացնել, կենդանացնել, կենդանութիւն տալ. 3, խիստ ծեծել, ջարդել, թակել, քոքել, 'քոթակել', 'գլխել'. о. когó на обѣ кóрки մէկին խիստ ծեծել, թակել, 'մաշկել', 'քերթել'. [illegible] дóску отдувáетъ տախտակը ծռւում, կորանում է. 4, չ. դադարիլ փչելուց. **-ся** անդր. 1, թասել, հևալ, ծանր շունչ քաշել. 2, отъ чегó մի բանից ազատուիլ, պրծնել, օձիքը թափել. тепéрь отдувáйся դէհ, աշխատիր օձիքդ ազատել. 3, (թաց տախտակի մասին) ծռուիլ, կորանալ:

Отдý‖мать տ. Отдýмывать; **-мывáніе** չ. միտքը, մտադրութիւնը, դիտաւորութիւնը փոխելը. **-мывать**, -мать ն. միտքը, մտադրութիւնը, դիտաւորութիւնը փոխել:

От‖дýнуть, ся, -дýть (-дýю -ютъ; -дýй), **ся** տ. Отдувáть, ся.

Отдý‖шина ի. **-шинка** նւզ. օդանցք, օդը քաշող ծակ. անցք. **-шникъ** ա. **-шничекъ**, чка նւզ. ջերմանցք (վառարանի):

От‖дыхáніе չ. հանգստանալը, 'դինջանալը', հանգստութիւն. **-дыхáть**, -дохнýть ն. 1, հանգստանալ, 'դինջանալ'. о. отъ тяжёлой рабóты, отъ трудóвъ; 2. հանգստանալ, քնել. о. пóслѣ обѣда; **-дыхъ** ա. հանգստութիւն, դադար. безъ ó—а առանց հանգստանալու, անդուլ-անդադար. пе давáть комý ó—а; **-дышáть** չ. դադարել շունչ քաշելուց, մեռնել, հոգին աւանդել. **-ся** տ. Отдыхáть 1; **-ды́шка** ի. շունչ քաշելը, կարճատև հանգստութիւն:

От‖дѣвáть, -дѣть ն. արձակել, հանել, [ազատել:

Отдѣ‖лáніе չ. պատրաստելը, վերջացնելը. **-лать, ся** տ. Отдѣлывать, ся.

Отдѣ‖лéніе չ. 1, բաժանելը, -նում, զատելը, -տում. о. мя́са отъ костéй; о. зóлота, серебрá отъ при́мѣсей ոսկու, արծաթի զտումը խառնուրդներից. 2, բաժանմունք. начáльникъ о—ія; о. вагóна для некуря́щихъ; о. бáнка; уголóвное, граждáнское о. судá; 3, բաժանմունք, գլուխ (գրքի). **-лéньице** չ. նւզ. պստիկ բաժանմունք, մաս. **-лецъ**, льца նւզ. տ. Отдѣлъ; **-лённость** ի. բաժանուած, զատուած լինելը, անջատում, կղզիացում. **-лённый** բյ. ած. զատուած, բաժանուած, անջատուած, կղզիացած. **-ли́мость** ի. բաժանելի, տրոհելի լինելը. **-ли́мый** բյ. ած. բաժանելի, տրոհելի. **-ли́тельный** ած. բաժանող, զատող. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Отдѣля́ть, ся.

Отдѣлка ի. 1, պատրաստում, հանդերձում, աւարտում (գործի). о. карти́ны նկարի աւարտումը. мéбель прекрáсной о—и գեղեցիկ կերպով պատրաստած, ճարտարարուեստ կահկարասիք. 2, զարդ, զրուագ. о. плáтья; плáтье безъ о—и.

Отдѣлъ ա. 1, տ. Отдѣлéніе 2 և 3; 2, մաս, բաժին:

От‖дѣлываніе չ. շինում, պատրաստում, աւարտում. զարդարում. **-дѣлывать**, -дѣлать ն. 1, շինել, վերջացնել, աւարտել. отдѣлавъ э́ту рабóту, примýсь за другýю; живопи́сецъ ужé совсѣ́мъ отдѣлалъ свою́ карти́ну; о. вчернѣ́ սևը պատրաստել, կոշտ-կոպիտ կերպով շինել. 2, պատրաստել, զարդարել, զրուագել. о. домъ, кварти́ру, покóи; о. плáтье крýжевомъ; 3, փչացնել, ապ... как вы отдѣлали своё плáтье, свою́ шля́пу! 4, 'ներկել', շշպրել, յանդիմանել. նախատել. онъ егó хорошó отдѣлалъ; вы слáвно отдѣлали э́того наглецá; **-ся** անդր. [վատ մարդից կամ վատ բանից, 'խաթաբալից'] ազատուիլ, պրծնել, օձիքը թափել. какъ мнѣ отъ негó о.? тепéрь извóль о. դէհ, հիմա արի ու 'էշը ցխից հանիր'. онъ счастли́во отдѣлался նա լաւ պրծաւ. онъ дёшево отдѣлался նա հեշտ պրծաւ. о. лóжью սուտ խօսելով ազատուել. лóвко о. отъ бѣды́.

От‖дѣльно մ. առանձին, զատ, ջոկ. **-дѣльность** ի. առանձնութիւն, առանձնացած, զատուած, կղզիացած լինելը. **-дѣльный** ած. առանձին, զատ, բաժան, ջոկ. кóмната съ о—ымъ хóдомъ; о—ыя чáсти управлéнія; **-дѣля́ть**, -дѣли́ть ն. զատել, բաժանել, ջոկել, անջատել. о. гóлову отъ тýловища; Пиренéи отдѣля́ютъ Фрáнцію отъ Испáніи; о. хорóшія зёрна отъ дурны́хъ—ջոկել, ընտրել. о. сы́на որդուն բաժանել (նորան հասնելի մասը տալով). **-ся** անդր. զատուիլ, բաժանուիլ, ջոկուիլ, անջատուիլ. корá отдѣли́лась отъ дéрева; онъ отдѣли́лся отъ свои́хъ брáтьевъ; часть кóнницы отдѣли́лась отъ áрміи для развѣ́дки.

Отдѣть (-дѣну -нутъ; -дѣнь) տ. Отдѣвáть.

О‖текáніе չ. 1, կաթելը (վառած մոմի). 2, ուռչում, ուռչելը. **-текáть**, -тéчь չ. 1, (մոմի մասին) հալուելով կաթել, թափուել. 2, (ջրգողութիւնից) ուռչել. **-тёклость** ի. ուռածութիւն. **-тёклый** բյ. ած. ուռած. **-текý** տ. Отéчь; **-тёкъ** ա. տ. Отекáніе; 2, ջրային, ջրգողութիւնից առաջացած ուռեցք:

О‖тели́ться տ. Тели́ться; **-тёлъ** ա. 1, հորթ բերելը, ծնելը. 2, կովի ծնելու, հորթ բերելու ժամանակը:

Отéль ա. (ֆր.) տ. Гости́ница.

Отем‖нéніе չ. մթնեցնելը, մթագնեցնելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Отемня́ть; **-нѣ́лость** ի. մթնութիւն, մթագնածութիւն. **-нѣ́лый** բյ. ած. մթնած, մթագնած. խաւարած. **-нѣ́ніе** չ. մթնելը, մթագնելը. **-нѣ́ть** չ. մթնել, մթագնել. **-ня́ть**, -ни́ть ն. մթնեցնել, մթագնեցնել:

Отеплѣ́ть չ. փոքր ինչ տաքանալ, տաք, [ջերմ դառնալ:

Оте‖ребить (-блю́ -рéбятъ; -би́), **ся** տ. Отерéбливать, ся; **-рéбки** ա. յ. կտաւատի կամ կանեփի մնացորդներ, թափուածք. **-реблéніе, -рéбливаніе** չ. շուրջանակի փետելը, փետտելը. **-рéбливать**, -реби́ть ն. շուրջանակի փետել, փետտել. քաղհանել. **-ся** անդր. ինքն իրան փետել, փետտել. **-рéбокъ**, бка ա. փետած, գզլուած բան, ծուէն:

Отерéть (отрý -рýтъ; անց. отёръ -рла, о; -три́), **ся** տ. Отирáть, ся.

Отер‖пáть, -пнуть չ. թմրիլ, անզգայանալ. **-плость** ի. թմրութիւն, անզգայութիւն. **-плый** բյ. ած. թմրած, անզգայացած:

Оте‖cáніе, -cáть, ся 1, *ա.* Обтесáніе, -cáть, ся; 2, *ա.* Отёсываніе, -вать, ся; **-(ё)ска** *է.* **-(ё)сываніе** *գ.* 1, *ա.* Обтёсываніе; 2, *կրճելը.* **-(ё)сывать**, -cáть *ն.* 1, *ա.* Обтёсывать; 2, *փոքր ինչ կրճել.* **-ся** *ա.* Обтёсываться.

Отé‖цъ, отцá *ա.* *հայր.* роднóй о.; крёстный о. *սանահայր, կնքահայր, կնքաւոր, ՙքաւոր՚.* духóвный о. *խոստովանահայր.* посажёный о. *հարսանեհայր, հարսնահայր (նա որ պսակւող օրիորդին հայր է կանգնել).* О. небéсный, Богъ О.; святы́е, преподóбные отцы́ *սուրբ հայրեր.* отцы́ цéркви *եկեղեցու հայրեր.* отцы́ собóра; о. наýки, искýсства; отцы́ нáши не дѣлали этого *մեր նախահայրերը, մեր նախնիքը այդպիսի բան չէին անում.* **-чески** *մ.* *հայրաբար.* **-ческій** *ած.* *հայրական.* о—ія попечéнія; **-чественный** *ած.* *հայրենի, հայրենիքի, հայրենեաց.* о—ая странá; о. язы́къ *մայրենի լեզու.* о—ая войнá *հայրենի պատերազմ* (1812 *թ.* *նապոլէոնի դէմ*). **-чество** *գ.* *հայրենիք, ՙվաթան՚.* любóвь къ о—у *հայրենասիրութիւն, սէր առ հայրենիս.* **-честволю́бецъ**, бца *ա.* **-честволю́бица** *է.* *հայրենասէր այր, կին.* **-честволюби́вый** *ած.* *հայրենասէր.* **-честволю́біе** *գ.* *հայրենասիրութիւն:*

О‖тéчь (-текý -чёшь -кýтъ; *անց.* отёкъ -клá, ó; -кú) *ա.* Отекáть; **-тешý** *ա.* Отесáть.

Отжá‖ривать, -рить (-рю -рятъ) *ն.* 1, *տապակել պրծնել.* *գաղարիլ տապակելուց.* 2, *բաղնիքում լաւ լողացնել.* 3, *ՙմէջքը լաւ տաքացնել՚, լաւ ծեծել, թակել, ջարդել:*

От‖жáтіе *գ.* I. *մզում, մզելը, քամելը.* II. *հնձել պրծնելը.* **-жáть** *ն.* I. (отожмý -мýтъ; -жмú) *ա.* Отжимáть; II. (отожнý -нýтъ; -жнú), **ся** *ա.* Отжинáть, ся.

Отжéчь (отожгý -жжёшь -жгýтъ; *անց.* отжёгъ, отожглá -глó; -жгú) 1, *ն.* *ա.* Отжигáть; 2, *գ.* *դադարիլ այրելուց, տաչորելուց, ՙկծելուց՚.* сóлнце отожглó.

От‖живáть, -жúть *ն.* 1, [*ծառայութեան կյն ժամանակն*] *անցկացնել, վերջացնել, պրծնել.* о. срокъ; о. свой вѣкъ *իր կեանքն անցկացնել.* онъ отживáетъ свой вѣкъ; онъ óтжилъ свой вѣкъ; 2, *գ.* *թուլանալ, հալից ընկնել:*

От‖живи́ть (-влю́ -вя́тъ; -вú) *ա.* Отживля́ть; **-жи́вка** *է.* *խիստ վառ գոյն, փայլ տալը (նկարին).* **-живля́ть**, -живи́ть *ն.* *նկրչ.* *խիստ վառ գոյն, փայլ տալ (պատկերին, նկարին).* **-живý** *ա.* Отжи́ть.

От‖жигáльница *է.* *օդեփորձ անօթ (որի մէջ օդին վառում ու թնդութիւնը խմանում են).* **-жигáльный** *ած.* *այրելու, վառելու.* о. сосýдъ *ա.* Отжигáльница; **-жигáніе** *գ.* *ա.* Отжи́гъ. **-жигáть**, -жéчь *ն.* 1, [*որ և է բանի մասը*] *այրել, վառել.* 2, [*այրելով, վառելով, կրակի միջոցու*] *կորել, զատել, բաժանել, լուծել, հեռացնել.* 3, *շիկցնել, կարմրեցնել[ով փափկացնել].* о. сутýгу; 4, винó *օդու թընդութիւնը փորձել, խմանալ* (отжигáльница *ի մէջ վառելով*). **-(óт)жи́гъ** *ա.* 1, *այրելը, այրելով զատելը, բաժանելը, լուծելը.* 2, *շիկցնելը, շիկցնելով փափկացնելը (երկաթեայ լարը, ՙնաւթալը՚).* 3, *փորձելը (օդին՝ վառելով):*

Отжим‖дѣлый *բ.* *ած.* *նուրացած, ցանցառացած.* **-дѣть** *գ.* *նուրանալ, ցանցառանալ:*

Отжи́‖леніе, -ливаніе *գ.* *կորզելը, խլելը, զաւթելը.* **-ливать, -лить** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* у когó что *մէկից մի բան կորզել, շորթել, խլել, զաւթել:* [*ՙտամար՚ (հանքի):*

Отжи́локъ, лка *ա.* *կազմնակի երակ,*

От‖жимáніе *գ.* *մզելը, քամելը, հանելը.* **-жимáть**, -жáть *ն.* *մզել, քամել.* о. бѣльё.

От‖жинáніе *գ.* *հնձել պրծնելը, հունձը վերջացնելը.* **-жинáть**, -жáть *ն.* *հնձել պրծնել, հունձը վերջացնել.* о. пóле; **-ся** *ան.* *իր հունձը վերջացնել, պրծնել.* **-жи́нъ** *ա.* *ա.* Отжинáніе.

Отжир‖ѣлый *բ.* *ած.* *դէրացած, ՙչաղացած՚, ճարպակալած.* **-рѣть** *գ.* *դէրանալ, ՙչաղանալ՚, ճարպակալիլ:*

От‖жи́тіе *ա.* Отживáніе; **-жи́ть** (-живý -вýтъ; -живи́) *ա.* Отживáть.

Отзáвтракать *գ.* 1, *նախաճաշել պրծնել.* 2, *նախաճաշել, նախաճաշ ուտել.* пожáлуйте ко мнѣ о.

От‖звáнивать, -звони́ть (-ню́ -ня́тъ) *ն.* *դադարիլ զանգահարելուց, զանգահարել պրծնել:*

От‖звýкнуть *գ.* *ձայնը անդրադարձնել, արձագանք տալ.* **-звукъ** *ա.* [*ձայնի*] *անդրադարձում, արձագանք.* **-звучáть** *գ.* *դադարիլ հնչելուց, զօղանջելուց, լռել:*

Отзелени́ть (-ню́ -ня́тъ) *ն.* 1, *կանաչ ներկել.* 2, *կանաչ խոտով կեղտոտել:*

Отзéлье *գ.* *հակաթոյն, հակառակ թոյն:*

Отзеркáлить (-лю -ля́тъ) *ն.* *հայելու պէս յղկել, ողորկել, փայլեցնել:*

От‖знáбливаніе *ա.* Отзноблéніе; **-знáбливать**, -зноблять, **-зноби́ть** (-блю́ -бя́тъ; -би́) *ն.* *մրսեցնել, ցրտատար անել (մարմնի մի և է մասը, անդամը).* **-зноблéніе** *գ.* *մրսեցնելը, ցրտատար անելը.* **-зноблять** *ա.* Отзнáбливать; **-зовý** *ա.* Отозвáть.

Отзо‖лáчиваніе *գ.* *ոսկէզօծելը, ոսկէջրելը.* **-лáчивать, -лоти́ть** (-чý -тя́тъ; -ти́) *ն.* *ոսկէզօծել, ոսկէջրել.* *ոսկէզօծումը, ոսկէջրումը վերջացնել, պրծնել.* **-лочéніе** *գ.* *ոսկէզօծում, ոսկէջրում:*

От‖зывáніе *գ.* *յետ կանչելը, յետ կոչելը.* **-зывáть**, отозвáть *ն.* 1, *յետ կանչել.* о. въ стóрону *մի կողմ կանչել.* 2, *յետ կանչել, արձակել (դեսպանին).* правúтельство отозвáло нáшего послáнника изъ Токіо; 3, *նախօրօք, ուրիշից առաջ հրաւիրել.* я былъ бы у васъ, да меня́ отозвáли; **-зывáться**, отозвáться *ան.* 1, [*կոչին*] *արձագանք տալ, ձայն տալ, պատասխանել.* весь гóродъ отозвáлся на призы́въ къ орýжію; 2, о комъ *մէկի մասին խօսել, կարծիք յայտնել.* о. о комъ съ похвалóю; о. о комъ хорошó, дýрно; объ нёмъ не óчень хорошó отзывáются; 3, *արձագանք տալ, անդրադառնալ.* рёвъ звѣрéй отзывáется въ лѣсý; 4, чѣмъ *մի բանի համ կամ հոտ տալ, արձակել.* винó отзывáется гóречью, бóчкою *գինին դառն համ ունի, տակառի համ է տալիս.*

всё это отзывáется недóбрымъ այդ բոլորը վատ բան է գուշակում. 5, ազդել, ազդեցութիւն ունենալ. хотя́ рáны зажи́ли, но онѣ́ отзову́тся потóмъ; тебѣ́ это отзовётся դորա համար դու դեռ կը տուժես. **-зывный** ած. 1, յետ կանչող. о—ая грáмота դեսպանին ուղղած թուղթ, որով նա պաշտօնից յետ է կանչւում. 2, արձագանգ տուող, պատասխանող. **-зывчивость** է. 1, արձագանգ տալու հեշտութիւն, դիւրութիւն, զգայունութիւն, կարեկցութիւն. 2, զգայունութիւն, կարեկցութիւն. **-зывчивый** ած. 1, հեշտութեամբ արձագանգ տուող, ձայնն անդրադարձնող. о. сводъ; 2, զգայուն, կարեկից. о—ое сéрдце; **-(óт)зывъ** ա. 1, պատասխան (հարցին, կոչին), արձագանգ. тщéтно звалъ я, нé было ó—а; 2, կարծիք, համարում. տեղեկութիւն. похвáльный ó. о комъ գովեստական խօսք մէկի մասին. давáть о чёмъ ó. մի բանի մասին տեղեկութիւն տալ, կարծիք յայտնել. 3, (отзы́въ) յետ կանչելը (դեսպանին պաշտօնից):

Отзѣвáть ն. յօրանջել, 'որուշտալ'. դադարել յօրանջելուց, 'որուշտալուց':

От‖зябáніе ն. սառչելը, ցրտատար լինելը. **-зябáть**, -зя́бнуть ն. սառչել, ցրտատար լինել. **-зя́блый** Ե.ա. ած. սառած, ցրտատար. **-зя́бнуть** (անց. -зя́бъ -бла, о) տ. Отзябáть.

Отипунѣ́ть տ. Типунѣ́ть.

Оти‖рáніе, -рáть, ся, -рка տ. Обтир...; отри́те слёзы сѣ́тующимъ.

Оти́‖сканіе ն. շուրջանակի ճնշում, ոլորում. **-скать, ся** տ. Оти́скивать, ся; **-скиваніе** տ. Оти́сканіе; **-скивать**, -скать, -снуть ն. շուրջանակի ճնշել, սեղմել, սխմել. **-ся** անդր. կճնել, նստել, ցածրանալ. **-(óти)скъ** ա. 1, տ. Оти́сканіе; 2, ճնշած, սխմած տեղ. **-снуть, ся** տ. Оти́скивать, ся.

Откабали́ться (-лю́сь -ля́тся) անդր. отъ когó, отъ чегó մէկից, մի բանից ազատուել, օձիքը թափել:

Откади́ть (-жду́ -дя́тъ; -ди́) ն. դադարել խունկ ծխելուց:

От‖кажу́ տ. Отказáть; **-казáніе** ն. 1, մերժելը, մերժում, բացասելը, բացասում. 2, իրւ. հրաժարում (կալքի, կալուածքի մէջ). 3, կտակելը, հրկտակելը, -կում. 4, պաշտօնանկ անելը, պաշտօնից, ռոճկից զրկելը. **-казáть** (-жу́ -кáжутъ; -кажи́), **ся** տ. Откáзывать, ся; **-казнóй** ած. 1, կտակած, կտակով թողած. 2, կտակող, կտակով թողնող. **-кáзный** ած. մերժողական, մերժման, բացասման. **-кáзчикъ** ա. 1, մերժող, բացասող 2, իրւ. կալքի, կալուածքի մէջ հաբացասող. **-кáзъ** ա. 1, въ чёмъ մերժում, բացասում (մի բանի). (отъ чегó) հրաժարում մի բանից. получи́ть о. въ прóсьбѣ խնդրին մերժում, բացասական պատասխան ստանալ. о. въ пріёмѣ товáра մերժում ապրանքն ընդունելու, ապրանքը չընդունելը. о. въ утверждéніи завѣщáнія մերժում կտակը հաստատելու, կտակը չհաստատելը. о. въ и́скѣ դատական պահանջը, դանգատը մերժելը, չընդունելը. о. отъ приня́тія вéкселя; о. отъ словъ հրաժարում իր խօսքերից. 2, կտակ, հրկտակ. 3, իրւ. հաստատում (կալքի, կալուածքի), յանձնում (կալքի, գոյքի). о. за когó имѣ́нія կալուածքը մէկի վերայ հաստատելը. 4, արժ. եղծման նշան. **-кáзываніе** տ. Отказáніе; **-кáзывать**, -казáть ն. 1, комý въ чёмъ մէկին մի բան մերժել, բացասել. о. комý въ и́скѣ մէկի դատական պահանջը, դանգատը մերժել. о. комý въ дéньгахъ մէկին [փող] փոխ չտալ. онъ ни въ чёмъ себѣ́ не откáзываетъ նա ոչ մի բանից իր անձը չէ զրկում. онá отказáла мнóгимъ женихáмъ; прирóда отказáла ей въ красотѣ́ բնութիւնը նորան գեղեցկութիւնը զլացել է, գեղեցկութեամբ չէ օժտել. 2, комý отъ чегó մէկին մի բանից զրկել, արձակել, հեռացնել. за дурнóе поведéніе емý отказáли отъ дóлжности; хозя́инъ дóма отказáлъ емý отъ квартиры տան տէրը նորանից բնակարանը առաւ. 3, комý что մէկին մի բան կտակել, հրկտակել. онъ отказáлъ женѣ́ всё своё состоя́ніе; о. на богадѣ́льню աղքատանոցին կտակել. 4, իրւ. հաստատել, յանձնել. о. за когó имѣ́ніе մէկի վերայ կալքը հաստատել. **-кáзываться**, -казáться անդր. отъ чегó, отъ когó մի բանից, մէկից հրաժարուել, ձեռք վերցնել, ձեռք քաշել, մէկին, մի բան թողնել, о. отъ наслѣ́дства; о. отъ мѣ́ста, отъ дóлжности; о. отъ престóла; о. отъ свои́хъ словъ; о. отъ свои́хъ трéбованій; доктора́ отказáлись отъ э́того больнóго; сапоги́ откáзываются կօշիկները քրքրուել են, այլ ևս չէ կարելի հագնել:

Откá‖иваться, -яться ն. դադարել զղջալուց, ապաշխարելուց, փոշմանելուց:

Откá‖ливаніе ն. կակղացնելը (ջրդեղած, մխած պողպատը). **-ливать**, -ля́ть, **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կակղացնել, փափկացնել (արդէն մխած, ջրդեղած պողպատն երկրորդ անգամ մխելով, ջրդեղելով):

От‖кáлываніе ն. 1, ճղելը, ճեղքելը. 2, հանելը. **-кáлывать**, -колóть ն. 1, ճղել, ճեղքել, կտրել. 2, հանել (օր. տակառի վերայ զարկած շրջանակը). 3, դադարել ճղելուց, ճեղքելուց. 4, եռանդով անել, գործել. о. казачкá կազակական պարը եռանդով պարել. откáлывать штýки, отколóть штýку գժութիւններ, գժութիւն անել:

Откаля́ть տ. Откáливать.

От‖кáпать (-паю -ютъ և -кáплю -плютъ), **-кáпнуть** տ. Откáпывать, ся II; **-кáпываніе** ն. I. փորելով բացելը, հանելը. II. կաթեցնելը, կաթկթեցնելը. **-кáпывать** I. (-копáть) ն. փորելով հանել, բացել, գտնել. о. стари́нную вáзу; о. мёртвое тѣ́ло; гдѣ вы откопáли такýю рѣ́дкую кни́гу որտեղից գտաք այդպիսի հազուագիւտ գիրքը. II. (-кáпать, -кáпнуть) ն. կաթեցնել, կաթկթեցնել, կայլակեցնել:

Откараýлить (-лю -лятъ) ն. հսկումը վերջացնել, պրծնել, 'պահակ' քաշել պրծնել:

От‖кáрмливаніе ն. բտելը, գէրացնելը, 'չաղացնելը'. **-кáрмливать**, -корми́ть ն. 1, բտել, գէրացնել, պարարտացնել, 'չաղացնել'. о. гусéй; 2, [անասուններին] կերակրել պրծնել, կերակրումը վերջացնել. 3, [մանկանը] ծծից կտրել. **-ся** անդր. բտուել, պարարտանալ, գէրանալ, 'չաղանալ':

От‖катáніе ն. 1, դէն գլորելը, թաւալելը, շուռ տալը. 2, [ճերմակեղէնը մամլի տակ]

տապալելը, յղկելը. **-катáть, ся** տ. Откáтывать, ся; **-катúть** (-качý -кáтятъ; -катú), **ся, -катнýть, ся** տ. Откáтывать, ся II; **-кáтъ** ա. **1**, տ. Откатáніе 1; **2**, յետ գլորուելը, ընկրկում (գլորուելով). **-кáтываніе** տ. Откатáніе; **-кáтывать I.** (-катáть) ն. 1, [ճերմակեղէնը մամլի տակ] տրորել, յղկել պրծնել. 2, խիստ, սաստկապէս ծեծել, թակել, քոքել, ջարդել. 3, չ. որ և **-ся** անդ. և չ. գլորուել պրծնել, [կառքով, սահնակով] զբօսնել պրծնել, [սառցի վերայ] չմշկել պրծնել. **II.** (-катáть, -катúть, -катнýть) ն. 1, թաւալել, գլորել, շուռ տալ. գլորելով, թաւալելով տանել, հեռացնել. 2, չ. հեռանալ, մեկնել. **-ся** անդ. յետ գլորուել (օր. գնդակի, 'բուլթու' մասին):

Отка‖чáніе չ. **1**, ջուր քաշելը, հանելը. **2**, կեան բերելը, ուշքի բերելը (կիսախեղդին). **-чáть** տ. Откáчивать; **-чéніе, -чиваніе** տ. Откачáніе; **-чивать**, -чáть ն. **1**, [ջուրը] քաշել, հանել. **2**, ճօճելով, թափահարելով աշխատել կիսախեղդին ուշքի բերել. **-чиваться, -чáться, -чнýться** անդ. отъ чегó մի բանից հեռանալ, խուսափել. **-чý** տ. Откатúть.

От‖кáшиваніе չ. հնձել վերջացնելը, պրծնելը. **-кáшивать**, -косúть ն. հնձել վերջացնել, պրծնել, հարել վերջացնել, պրծնել. **-ся** անդ. իր հունձը վերջացնել, պրծնել:

Откá‖шливаніе չ. հազալով դուրս գցելը. **-шливать**, -шлять, **-шлянуть** ն. հազալով դուրս գցել, ժայթքել. **-ся** անդ. դադարել հազալուց, հազալով բերանից դուրս գցել. **-шлять 1**, ն. տ. Откáшливать; **2**, չ. դադարել հազալուց:

Откáяться (-кáюсь -ются) տ. Откáиваться.

Отквáкать չ. դադարել կռկռալուց, կարկաչելուց:

От‖кидáніе չ. դէն գցելը, դէն շպրտելը. **-кидáть, ся** տ. Откúдывать, ся; **-кúдка** է. **1**, տ. Откидáніе; **2**, յետ գցելը, յետ ծալելը, դէպի յետ ծալելով բացելը. **-киднóй** ած. **1**, դէն գցելու, դէն շպրտելու. **2**, յետ գցուող, յետ ծալուող. **-кúдывать**, -кидáть, **-кúнуть** ն. **1**, դէն գցել, դէն շպրտել, դէն տծել. о. снѣгъ отъ подъѣзда; о. кáмень; откúнь лúшнія затѣи թող աւելորդ երազները, ցնորքները. откúньте гóрдость թողէք հպարտութիւնը. о. всякій страхъ ոչ մի բանից չվախենալ. **2**, յետ գցել, յետ ծալելով բացել. о. коля́ску; **3**, վանել (թշնամուն). нáша пѣхóта откúнула непріятеля за оврáгъ; **-ся** անդ. **1**, պաշտպանուել (հակառակորդի դէմ բաներ շպրտելով). **2**, բացուել (դէպի յետ ծալուելով). ландó откúдывается.

От‖кипáніе չ. եփ գալուց դադարելը, եփի դադարումը. **-кипáть**, -кипѣть չ. դադարել եփ գալուց, եփը կտրել. **-кипѣлый** ած. եփը կտրած, եփ գալուց դադարած. **-кипѣніе** տ. Откипáніе; **-кипѣть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) տ. Откипáть.

Откичúться (-чýсь -чáтся) չ. դադարել հպարտանալուց, գոռոզանալուց, հպարտութիւնը, գոռոզութիւնը կորցնել:

От‖клáдка է. **1**, մի կողմ դնելը, ջոկ, առանձին դնելը, պահելը. **2**, յետաձգում. **3**, լծից արձակելը. **-кладý** տ. Отклáсть; **-клáдъ** ա. յետաձգում, ուշացնում. **-клáдываніе** չ. **1**, մի կողմ դնելը, ջոկ, առանձին դնելը, պահելը. **2**, յետաձգելը, ուշացնելը. **-клáдывать I.** (-клáсть, -ложúть) ն. մի կողմ դնել, ջոկել, ջոկ, առանձին դնել, պահել, (փող, դրամ) խնայել, 'յետ գցել'. отложúте для меня́ нѣ́сколько я́блокъ ինձ համար մի քանի խնձոր պահեցէք. о., отбирáть хорóшіе плоды́ отъ негóдныхъ; **II.** (-ложúть) ն. 1, յետաձգել, յետացնել, ուշացնել. о. дѣло въ дóлгій я́щикъ գործը քնացնել. засѣдáніе отложéно до понедѣльника; о. платёжъ, исполнéніе приговóра; о. свой отъѣздъ; о. попечéніе անհոգ լինել, հոգս խնամք չքաշել. 2, ծալել (դէպի յետ). о. воротнúкъ у шинéли; 3, լծից արձակել. о. лошадéй.

Откла‖ниваться, -ня́ться անդ. комý **1**, մէկին հրաժեշտ տալ, մէկին մնաս բարով տալ. **2**, փոխադարձաբար ողջունել, բարեւել:

Отклáсть (-дý -дýтъ; անց. отклáлъ -ла, о; -дú) տ. Отклáдывать I.

От‖клевáть (-клюю́ -ю́тъ), **ся** տ. Отклёвывать, ся; **-клёвываніе** չ. կտցահարելը, կտուցով գզելը, պոկելը. **-клёвывать**, -клевáть ն. **1**, կտցահարել, կտուցով քաղել, գզել, պոկել. о. жёрновъ ջաղացքարը քարել. **2**, դադարել կտցահարելուց, կտուցով քարելուց, գզելուց. **-ся** անդ. կտուցով պաշտպանուել. о. отъ когó մէկից ազատուել:

От‖клéиваніе չ. տ. Отклéйка; **-клéивать, -клéить** (-ю -я́тъ) ն. **1**, [կպցրածը, փակցրածը] լուծել, գզել, պոկել, փրցնել. **2**, սոսնձել պրծնել, կպցնել պրծնել, փակցնել պրծնել. **-ся** անդ. լուծուել, գզուել, պոկ գալ. **-клéйка** է. **1**, [կպցրածը] լուծելը, գզելը, պոկելը. **2**, կպցնելը, փակցնելը:

От‖клепáніе չ. յետ ծալելը, լուծելը. **-клепáть, ся** տ. Отклёпывать, ся; **-клёпываніе** տ. Отклепáніе; **-клёпывать**, -клепáть ն. յետ ծալել, լուծել (արդէն ծեծած, ծալած մեխի կմ քոռմեխի գլուխը). **-ся** անդ. դուրս գալ, լուծուել. о. отъ когó մէկից ազատուել:

Отклешнúть (-ню́ -ня́тъ) ն. մկրատներով գզել, քանդել, պոկել:

От‖кликáніе չ. կանչելը, յետ կանչելը. **-кликáть, -клúкивать, -клúкнуть** ն. կանչել, յետ կանչել. **-ся** չ. **1**, [կոչին] պատասխանել, պատասխան տալ. я егó звалъ, но онъ не отклúкнулся; **2**, անդրադառնալ. э́хо отклúкается; **-клúкъ** ա. **1**, պատասխան (կոչին). **2**, անդրադառնում (ձայնի), արձագանգ. **-клúчка** է. **1**, տ. Отклúкъ; **2**, յետ կանչելը:

Отклокотáть (-чý -кóчутъ; -чú) չ. դադարել եփ գալուց, խլխլալուց, պղպղալուց, եփը կտրել:

От‖клонéніе չ. **1**, շեղում, խոտորում, թեքում. о. магнúтной стрѣ́лки մագնիսական սլաքի շեղումը, խոտորումը. **2**, խուսափում, խոյս տալը. о. отъ исполнéнія служéбныхъ прикáзовъ; **-клонúть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Отклоня́ть, ся; **-клóнчивый** ած. **1**, հեշտութեամբ շեղուող, թեքուող, խոտորուող. **2**, հեշտութեամբ մերժող, բացասող. **-клóнъ** ա.

թափ (լերան), զառիվայր. **-клонять**, -клонить ն. 1, դարձնել, շրջել, շեղել, թեքել, ծռել, հեռացնել. о. кого отъ чего մէկին մի բանից յետ պահել. о. кого отъ безразсуднаго предпріятія; о. отъ себя отвѣтственность, подозрѣніе պատասխանատուութիւնն, կասկածը իրանից հեռացնել. 2, մերժել, բացասել. о. просьбу, предложеніе; о. искъ; **-ся** 1, անդր. отъ чего մի բանից յետ կենալ, յետ քաշուել, խուսափել, խոյս տալ. онъ отклоняется отъ сдѣланнаго ему предложенія; 2, չ. շեղուել, խոտորուել, թեքուել:

Отклóчить (-чу -чатъ) ն. 1, что մի բան պատառել, ծուատել, քրքրել. 2, кого մէկին զզզել, մէկի մազերից քաշել, քաշքշել:

Откняжить (-жу -жатъ) չ. դադարել իշխելուց, իշխան լինելուց:

От||кованіе չ. կոել պրծնելը, դարբնել պրծնելը. **-ковáть** (-кую -ютъ) տ. Откóвывать; **-кóвка** ի. **-кóвываніе** չ. տ. Откованіе; **-кóвывать**, -ковать ն. կոել պրծնել, դարբնել պրծնել:

Отковы||ливать, -лять չ. կաղալով, ոտք քաշ տալով գնալ, ման գալ:

Отко||выриваніе չ. քչփորելը. **-выривать, -вырнуть, -вырять** ն. քչփորել; քչփորելով հանել, գցել. պոճոկել. *որոնելով գտնել, հանել. **-ся** անդր. *отъ кого մէկից ազատուել:

Отко||зыриваніе չ. ցվերջին կոզըր գալը, խաղալը. **-ривать, -рять** ն. ժղ. ցվերջին կոզըր գալ, խաղալ. *о. кому порядкомъ մէկին մի լաւ ներկել, շշպրել:

Отко||лачиваніе չ. ծեծելով հանելը, բացելը. **-лачивать**, -лотить ն. 1, ծեծելով հանել, բացել. о. ящикъ գամած, մեխած արկղը բացել. о. часы անցած ժամերը յայտնել (տախտակի վերայ թխկթխկոցնելով). 2, դադարել խփելուց, զարկելուց. 3, ծեծել, թակել, ջարդել. о. кому бокá.

Отко||лашиваться, -лоситься չ. հասկ գցել, հասկ տալ:

Откол||дованіе չ. կախարդութիւնից, հմայութիւնից լուծելը, ազատելը. **-довать** (-дую -ютъ), **ся** տ. Отколдóвывать, ся; **-дóвываніе** տ. Отколдованіе; **-дóвывать**, -довать ն. կախարդութիւնից լուծել, ազատել, կախարդութիւնը, հմայքը վերցնել. **-ся** անդր. կախարդութիւններով, հմայութիւններով ազատուել:

Отколесить (-шу -сятъ; -си) 1, ն. [կառքով, սայլով ճանապարհ] անցնել 2, չ. դադարել [կառքով, սայլով] գնալուց, շրջելուց:

От||кóлка ի. տ. Откáлываніе; **-кóлокъ**, лка ա. ճեղքած, ճղած, պոկած բանի կտոր:

Отколоситься (-шусь -сятся; -сись) տ. Отколашиваться.

От||колотить (-чу -лóтятъ; -ти) տ. Отколачивать; **-колóть** (-лю -кóлютъ; -ли) տ. Откáлывать; **-колóчекъ**, чка նւզ. տ. Откóлокъ; **-колочéніе** տ. Отколáчиваніе; **-колочу** տ. Отколотить.

Отко||лупáніе չ. ճանկռտելով փրցնելը, գջլտելը, պոկելը. **-лупáть, ся, -лупнýть, ся** տ. Отколýпывать, ся; **-лýпываніе** տ. Отколупáніе; **-лýпывать** -лупáть, -лупнýть ն. ճանկռտելով փրցնել, գջլտել, պոկել. **-ся** անդր. գջլուել, լուծուել, պոկ գալ:

От||кóль, -кóлѣ մ. որտեղից, ինչ տեղից:

Откоманди||ровáніе չ. [պաշտօնական պատուէրով] ուղարկելը. **-ровáть** (-рýю -ютъ) տ. Откомандирóвывать; **-рóвка** ի. ուղարկում (պաշտօնական պատուէրով). **-рóвываніе** տ. Откомандировáніе; **-рóвывать**, -ровáть ն. [պաշտօնական պատուէրով] ուղարկել. для открытія траншéи откомандировáли два баталіóна.

Отконо||пáтить (-чу -тятъ) տ. Отконопáчивать; **-пáченіе, -пáчиваніе** չ. 1, խծուծել պրծնելը, կալնել, գոցել պրծնելը. 2, վուշը, խծուծը հանելը, վերցնելը. **-пáчивать**, -пáтить ն. 1, խծուծել պրծնել, կըպրածիթել պրծնել. 2, խծուծը, վուշը հանել, վերցնել:

От||копáніе չ. փորելով բացելը, հանելը. **-копáть** տ. Откáпывать I.

От||кормить (-млю -кóрмятъ; -рми), **ся** տ. Откáрмливать, ся; **-кóрмка** ի. **-кормлéніе** չ. բտում, պարարտացնում. **-кóрмщикъ** ա. **-кóрмщица** ի. [անասուն] բտող այր, կին:

Откороновáть, ся տ. Короновáть, ся.

Откосить (-шу -кóсятъ; -си), **ся** տ. Откáшивать, ся.

Откосмáтить (-чу -тятъ) ն. 1, մաշել (օր. մուշտակը). 2, кого մէկին զզզել, մէկի մազերը փետել:

От||кóсный ած. откóсъ-ի. **-кóсокъ**, ска նւզ. **-кóсъ** ա. 1, զառիվայր, թափ, կողմ, լանջ (լերան). շեղ, խոտորնակի երես, կող (օր. պատնէշի). о насыпи; о—ы полотнá желѣзной дорóги երկաթուղու [ածովի հողից գոյացած] գծի թափերը, շեղ երեսները. 2, պատուարապատ՝ շեղ կերպով տնկած գերան:

Отко||чевáть (-чýю -ютъ) տ. Откочёвывать; **-чёвка** ի. **-чёвываніе** չ. չուելը, ‘քոչելը‘. **-чёвывать**, -чевáть չ. չուել, թափառել, ‘քոչել‘ (թափառականների, խաշնարածների մասին):

Откошéніе տ. Откáшиваніе.

От||крáиваніе չ. 1, ձևելը. 2, ձևել պրծնելը. **-крáивать**, -кроить ն. 1, ձևել. 2, ձևել պրծնել, ձևը վերջացնել:

Открá||сить (-шу -сятъ; -сь) տ. Открáшивать I; **-ска** ի. ծեփում, գեղում, ներկում. **-шеніе** տ. Открáшиваніе 1; **-шиваніе** չ. I. ծեփելը, գեղելը, ներկելը. II. կտոր-կտոր գջլելը, պոկելը, փշրելը. **-шивать** I. (-сить) ն. 1, ծեփել, գեղել, ներկել. 2, դադարել ծեփելուց, գեղելուց, ներկելուց. II. (-крошить) ն. что отъ чего մի բան միւսից կտոր կտոր գջլել, փշրել, պոկել, շարթել. **-ся** անդր. բրդուել, փշուր փշուր գջլուել, պոկ գալ, ընկնել, թափուել:

Откре||стить (-шу -крéстятъ; -сти), **-щивать** ն. խաչակնքելով ուշքի բերել, չարին, սատանային հալածել. **-ся** անդր. отъ кого, отъ чего [խաչակնքելով, երեսին խաչ քաշելով] մէկից, մի բանից երես դարձնել, մէկից, մի բանից հեռանալ, ազատուել, փրկուել. отъ смéрти не открéстишься.

Откри́||кивать, -ча́ть *չ.* (*շան մասին*) *խաւար ձայնով հաչել.* **-ча́ть** *չ.* **1**, *ա.* Откри́кивать; **2**, *դադարել աղաղակելուց, բղաւելուց, ճչալելուց:*

Откро||ве́ніе *չ.* **1**, *ա.* Откры́тіе; **2**, *ածբ. յայտնութիւն.* о. св. Іоа́нна Богосло́ва *Յայտնութիւն Յովհաննու.* **-ве́нно** *մ.* *անկեղծօրէն, շիտակութեամբ.* **-ве́нность** *է.* *անկեղծութիւն, շիտակութիւն.* **-ве́нный** *ած.* **1**, *եկ. ալ. բաց, բացած.* **2**, *անկեղծ, շիտակ:*

От||кроéніе, -кройть (-крою -ятъ) *ա.* Откра́иваніе, -кра́ивать.

От||крошéніе *ա.* Откра́шиваніе II; **-крошить** (-шу́ -ша́тъ), **ся** *ա.* Откра́шивать, ся II; **-кро́ю** *ա.* Откры́ть.

Откруг||ли́ть (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** *ն.* *խնամքով կլորացնել:*

Откру||ти́ть (-чу́ -кру́тятъ; -ти́), **ся** *ա.* Откру́чивать, ся; **-чиваніе** *չ.* *լուծելը, յետ անելը.* **-чивать**, -ти́ть *ն.* *լուծել (դէպի հակառակ կողմը պտտելով), յետ անել.* **-ся** *ածբ.* *լուծուիլ, *պտտուիլ:*

Откры||ва́ніе *չ.* *բացելը, բաց անելը.* **-ва́тель** *ա.* **-ва́тельница** *է.* *բացող, բաց անող, գտնող այր, կին.* **-ва́ть**, -(ы́)ть *ն.* **1**, *բացել, բաց անել.* о. окно́, сунду́къ, дверь; о. га́вань; о. учи́лище, ла́вку, гости́ницу; о. засѣда́ніе; *о. кому́ глаза́ *մէկի աչքերը բացել, մէկին բան հասկացնել.* я откры́лъ ему́ моё се́рдце, мою́ ду́шу; о. та́йну *գաղտնիքը բացել, երևան հանել.* *о. кому́ всю и́стину; **2**, *սկսել.* о. слѣ́дствіе; о. кампа́нію, пальбу́; о. вое́нныя дѣ́йствія; **3**, *գտնել.* о. чьй-либо слѣды́; о. непріятеля; о. причи́ну болѣ́зни; о. но́вую зе́млю; поли́ція откры́ла за́говоръ *ոստիկանութիւնը դաւադրութիւնը բացեց, երևան հանեց.* онъ откры́лъ свои́хъ сообщнико́въ *նա իւր համախոհներին մատնեց.* **4**, *լեռնգ.* *գտնել, բացել.* о. мѣсторожде́ніе; **-ва́ться**, -(ы́)ться *ածբ.* **1**, *բացուիլ, բաց լինել.* окно́ не открыва́ется; онъ откры́лся ей въ любви́ *նա (երիտասարդը) նորան (աղջկանը) իւր սէրը յայտնեց.* онъ ни кому́ ни въ чёмъ не открыва́ется *նա ոչ ոքի բան չէ յայտնում.* вы полу́чите мѣ́сто, какъ то́лько откро́ется вака́нсія; **2**, *յայտնուիլ, երևալ.* въ го́родѣ откры́лась холе́ра; у него́ откры́лась больша́я спосо́бность къ му́зыкѣ.

Откры́локъ, лка *ա.* **1**, *ճիպ, չիպ, կողմնակի անցք, երակ.* **2**, *թև (շինութեան):*

От||кры́тіе *չ.* **1**, *բացում.* о. засѣда́нія, парла́мента, па́мятника; о. желѣ́зной доро́ги; о. та́йны, за́говора; **2**, *գտնում, գիւտ.* о. Аме́рики; сдѣ́лать ва́жное о.; **-кры́то** *մ.* *բաց, պարզ կերպով, աչկարայ, ամ աչկարայ.* **-кры́тость** *է.* *հրապարակականութիւն, յայտնի, հրապարակաւ լինելը.* **-кры́тый** *ած.* **1**, *բաց.* спать съ о—ыми глаза́ми; засѣда́ніе при о—ыхъ дверя́хъ *բաց դռներով նիստ.* засѣда́ніе при закры́тыхъ дверя́хъ *փակ, գոց դռներով նիստ.* на о—омъ во́здухѣ *դուրսը, բացօթեայ.* подъ о—ымъ не́бомъ; въ о—омъ мо́рѣ *լայնատարած ծովում.* о—ая голова́ *բաց, բացած գլուխ.* о—ое письмо́; о—ое учёбное заведе́ніе; поли́тика о—ыхъ двере́й; **2**, *յայտնի, աչկարայ.* о. врагъ; о—ое возста́ніе; **3**, *գտնուած.* неда́вно о—ая плане́та; **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й), **ся** *ա.* Открыва́ть, ся.

От||крѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *ա.* Открѣпля́ть; **-крѣпле́ніе** *չ.* *թուլացնելը, լուծելը.* **-крѣпля́ть**, -крѣпи́ть *ն.* *թուլացնել, 'բոշացնել', լուծել (պրկածը):*

Откря́кнуть *չ.* *կանչել, փոխադարձաբար կանչել:*

Отку́||да *մ.* *որտեղից, ինչ տեղից.* о. ни возьми́сь *չգիտես որտեղից.* о. бы ни́ было *որտեղից էլ լինի.* **-дова, -ду** *ռմկ.* *ա.* Отку́да.

От||купа́ніе *չ.* **I.** *գնելը (մեծ քանակութեամբ). մենավաճառել, կապալով վերցնելը.* **II.** *լողանալ պրծնելը.* **-купа́ть I.** (откупа́ть), **-купи́ть** (-плю́ -ку́пятъ; -пи́) *ն.* 1, *գնել (մեծ քանակութեամբ).* 2, *մենավաճառել, կապալով, վարձով վերցնել.* 3, *ազատել. փրկել, թափել.* **-ся** *ածբ.* *փրկանքով գնուիլ, թափուիլ, ազատուիլ.* **II.** (откупа́ть, ся) *ա.* Купа́ть, ся; **-купно́й** *ած.* 1. *կապալով վերցրած* о—а́я ме́льница; 2, *կապալի, -ային, կապալա—.* о—ы́е дохо́ды *կապալահասոյթներ:*

Отку́||пориваніе *չ.* *բացելը, խցանը հանելը.* **-поривать, -по́рить** (-рю -рятъ) *ն.* *բացել, խցանը հանել.* о. буты́лку; о. бо́чку; **-по́рка** *է.* *բացելը, խցանը հանելը:*

От||купщи́къ, а́ *ա.* **-купщи́ца** *է.* *կապալառու այր, կին.* **-купщи́чій**, ья, ье *ած.* *կապալառուի.* **-купъ** *ա.* *կապալ, մենավաճառ.* брать на о́.; отдава́ть на о́.; предлага́ть на о́.

Откури́ть (-рю́ -ку́рятъ) *ն.* **1**, *ծխել պրծնել, քաշել պրծնել (ծխախոտը).* **2**, *ծխել պրծնել (խնկեղէնը):*

Отку||са́ніе *ա.* Отку́сываніе; **-са́ть, ся, -си́ть** (-шу́ -ку́сятъ; -си́), **ся** *ա.* Отку́сывать, ся; **-ски** *ա.* *յ.* *կտորտանք (ատամով գզված, պոկած).* **-сываніе** *չ.* *խածանելով շորթելը, գզելը, պոկելը.* **-сывать**, -са́ть, -си́ть *ն.* *խածնելով, կծելով շորթել, գզել, քանդել, պոկել.* **-ся** *ածբ.* отъ кого́ *խածնելով, կծոտելով մէկից ազատուել, կռւով ու դաւմադալով մէկից ազատուել:*

От||ку́таніе *չ.* *բացում, բացելը (փաթաթած բանը).* **-ку́тать, ся** *ա.* Отку́тывать, ся.

Откути́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) *չ.* *դադարել քէֆ անելուց, կերուխումից, խրախճանութիւնից:*

Отку́||тываніе *չ.* *բացելը, բաց անելը (փաթաթած բանը).* **-тывать**, -тать *ն.* *բացել, բաց անել (փաթաթած բանը).* **-ся** *ածբ.* *իւր վերայ առած, փաթաթած բանը վերցնել:*

Отку́||шать *ն.* **1**, *ուտել պրծնել, ճաշել պրծնել.* о. чай *թէյ խմել.* господа́ уже́ отку́шали *պարոնայք արդէն ճաշել են.* отку́шавши чай, пошли́ прогу́ливаться *թէյ խմելով, թէյ ըմպելով ելին.* **2**, *ա.* Отку́шивать; **-шéніе, -шиваніе** *չ.* *ճաշակում, -կելը, համը տեսնելը.* **-шивать**, -шать *ն.* чего́ *մի բան ճաշակել, մի բանի համը տեսնել:*

Откую *ա.* Откова́ть.

Отлави||ро́вывать, -рова́ть (-ру́ю -ютъ) *չ.* **1**, *ծովգ.* [*քամուն հակառակ աջ ու ձախ նաւելով*] *գնալ, ընթանալ, հեռանալ. դադարել այդպէս ընթանալուց.* **2**,* *մի բան մահանայ բանելով աշխատել ազատուել:*

Отла‖гáніе չ. 1, յետաձգելը, -ձգում. 2, ջոկ, առանձին դնելը. **-гáтельный** ած. յետաձգող, յետաձգութեան. **-гáтельство** չ. յետաձգում, -ձգութիւն. дѣло, не терпя́щее о—а; **-гáть**, отложи́ть ն. 1, մի կողմ դնել, ջոկ, զատ, առանձին դնել. о. лошадéй ձիաներին լծից արձակել. 2, յետաձգել. 3, ծալել, յետ ծալել (օր. օձիքը). **-ся** անդր. отъ когó մէկից ազատուիլ, հեռանալ, ազատամբուիլ:

Отлáзить (-жу -зя́тъ; -лáзь) չ. 1, դադարել մագլցելուց. 2, տ. Отлѣзáть.

Отлаки‖рóвывать, -ровáть (-рýю -ютъ) ն. լաքայել, վեռնիճել վերջացնել, պրծնել:

От‖лáмываніе չ. կոտրելը. կոտրելով գցելը. **-лáмывать** 1, (-ломáть, -ломи́ть) ն. կոտրել, կոտրելով գցել, փրցնել, պոկել. о. рýчку у кувши́на; о. головку у булáвки; 2, (-ломáть) комý бокá մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ծեծել, թակել. **-ся** չ. կոտրուիլ. отломи́лась нóжка у стýла.

Отлатáть տ. Латáть.

От‖лáщивать, -лощи́ть ն. պլպլացնել, ողորկել. **-ся** անդր. ողորկուիլ. *շփուիլ, տաշուիլ, կրթուիլ:

От‖легáніе չ. նստելը, իջնելը, ցածրանալը. **-легáть**, -лéчь չ. 1, նստիլ, ցածրանալ, իջնել. гýща отлеглá на дно буты́лки; 2, (մաղասի մասին) լուծուիլ. 3, մեղմանալ, հանդարտուիլ. боль отлеглá; у меня́ отлеглó на сéрдцѣ սիրտս հանդարտացաւ. **-лéглый** բյ. ած. 1, [ամանի յատակին] նստած, իջած. о—ое гóре կրած, անցած վիշտ. **-лежáлый** բյ. ած. 1, երկար պառկելուց մաշուած, ցաւած. 2, երկար մնալուց լաւացած, հասունացած. **-лежáніе, -лежáть** տ. Отлёживаніе, -живать; **-лёживаніе** չ. երկար պառկելով թմբրեցնելը, ցաւեցնելը. **-лёживать**, -лежáть ն. երկար պառկելով յոգնեցնել, թմբրեցնել, ցաւեցնել. **-ся** անդր. 1, պառկելով հանգստանալ, կազդուրուիլ. 2, հիւանդ ձեւանալ (աշխատանքից ազատուելու համար). 3, երկար մնալով լաւանալ, հասունանալ:

От‖летáніе չ. թռչելը, հեռանալը. **-летáть**, -летѣть չ. 1, թռչել[ով հեռանալ, մեկնիլ]. пти́цы отлетѣли въ тёплыя стрáны; 2, [գլուելով, պոկ գալով] թռչել, հեռու ընկնել. штукатýрка отлетѣла отъ стѣны́; **-лётный** ած. տարափոխիկ, գաղթող, ուրիշ երկիր թռչող. о—ыя пти́цы; **-лётъ** ա. 1, հեռացում, մեկնում, գաղթում (թռչելով). жить на о—ѣ հեռու, քաղաքի ծայրում ապրել. я на о—ѣ ես պատրաստ եմ [ճանապարհ ընկնելու]. 2, թռչելը, դէն ընկնելը (լուծուելով, պոկ գալով). **-летѣлый** բյ. ած. 1, թռչելով հեռացած, մեկնած. 2, պոկ գալով, գլուելով թռած, ընկած. **-летѣніе, -летѣть** (-лечý -тя́тъ; -ти́) տ. Отлетáть.

Отлéчь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ; անց. отлёгъ -леглá, ó; -ля́гъ) տ. Отлегáть.

От‖ливáльный ած. ածելու, թափելու. о—ая фóрма մի բան ածելու, թափելու, ձուլելու կաղապար. **-ливáльщикъ** ա. ածող, թափող, ձուլող. **-ливáніе** չ. 1, ածելը, թափելը, դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, ածելը, ձուլելը, ձուլում. **-ливáть**, -ли́ть ն. 1, ածել, թափել, դուրս ածել, դուրս թափել. о. воды́ изъ стакáна; о. вóду изъ бáрки; о. вóду насóсомъ ջրհանով ջուր քաշել, ջուր հանել. 2, ածել, թափել, ձուլել. о. пýшку, кóлоколъ, стáтую; о. свѣчи մոմ ածել, պատրաստել. *о. пýлю սուտ խօսել, վայրահաչել. 3, վրան սառը ջուր ածելով ուշքի բերել (ուշաթափուածին, հարբածին). 4, (գլխակեղէնի մասին) շողշողալ, պլպլալ, գոյն արձակել. э́та матéрія отливáетъ այս կտորը պլպլում է. э́то отливáетъ въ крáсный цвѣтъ այդ կարմրին է տալիս. **-ся** չ. թափուիլ. վայր թափուիլ. отолью́тся вóлку овéчьи слёзы (առծ.) յանցանքը առանց պատժի չէ մնում. **-ли́вецъ**, вца նւզ. տ. Отли́въ; **-ли́вина** է. ջրհոս տախտակ. **-ли́вистый** ած. պլպլան, գոյնզգոյն, երփներանգ, շողշողուն. **-ли́вка** է. 1, ածում, թափում, դուրս ածում, դուրս թափում. 2, ածում, թափում, ձուլում. о. пýшки; **-ливнóй** ած. 1, հոսման, [ջուր] հոսելու, թափելու. о—áя доскá; о. жóлобъ; 2, ածած, թափած, ձուլած. **-ли́вокъ**, вка ա. **-ли́вочекъ**, чка նւզ. ածած, թափած, ձուլած բան. **-ли́вщикъ** ա. [մետաղեղէն] ածող, ձուլող, թափող. **-ли́въ** ա. 1, տ. Отли́вка; 2, աշխ. տեղատուութիւն (հակը տ. Прили́въ 3); морскóй о.; 3, շողշողալը, պլպլալը, զանազան գոյն, փայլ արձակելը. փայլ, գոյների խաղ. тáфта съ о—омъ; кáмень съ о—омъ.

От‖лизáніе չ. լիզելը, լիզելով պակասեցնելը. **-лизáть** (-жý -ли́жутъ; -жи́), **ся** տ. Отли́зывать, ся; **-ли́зываніе** տ. Отлизáніе; **-ли́зывать**, -лизáть ն. լիզել, լիզելով պակասեցնել, վերցնել. **-ся** անդր. ստորաքարշութեամբ մի բանից ազատուիլ:

От‖липáть, -ли́пнуть չ. չկպչել, լուծուել, պոկ գալ, գլուել. **-ли́пь** է. **-ли́пъ** ա. 1, մածուցիկութիւն, զմուռ չորանալու յատկութիւն (դեղի). 2, ակնուցք, զատուած, մնացած մաս, մնացորդ (դեղի):

Отлиси́ться (-шýсь -ся́тся; -си́сь) չ. աղուէսի խորամանկութեամբ ազատուել:

Отли́тіе չ. տ. Отли́вка.

Отлитогра‖фировáть (-рýю -ютъ), **-фирóвывать** ն. (յն.) վիմագրել, քարի վերայ տպագրել:

Отли́ть (отолью́ -лю́тъ; отлéй), **ся** տ. [Отливáть, ся.

От‖личáть, -личи́ть ն. 1, զանազանել, տարբերել, որոշել, խտրել. о. добрó отъ зла; о. дрýга отъ льстецá; 2, գերադասել, գերադասութիւն տալ, գերազանց հանդիսացնել. рáзумъ отличáетъ человѣка отъ живóтныхъ; 3, չ. տարբերուիլ, չհամաձայնուիլ. **-ся** անդր. 1, զանազանուիլ, տարբերուիլ. пья́ный человѣкъ ничѣмъ не отличáется отъ скотá: 2, գերազանց, գերադաս հանդիսանալ. слогъ егó отличáется я́сностію նորա ոճը յայտնի կմ նշանաւոր է [իր] պարզութեամբ. о. хрáбростію քաջութիւն ցոյց տալ, քաջ հանդիսանալ. о. въ искýсствахъ, въ наýкахъ; **-личéніе** չ. 1, զանազանելը, տարբերելը. 2, գերադասելը, նշանաւոր, գերադաս, գերազանց հանդիսացնելը. **-ли́чествовать** (-вую -ютъ) չ. զանազանուիլ, տարբերուիլ, որոշուիլ. **-личи́тельно** մ. տարբերապէս. **-личи́тельность** է. խտիր,

տանձնայատկութիւն. առաւելութիւն. **-личи́тельный** ած. զանազանող, տարբերող, խտրիչ. о—ая черта́, о. при́знакъ յատկանիշ, որոշակիչ, առանձնայատկութիւն, բնոյթ. **-личи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Отлича́ть, ся; **-ли́чіе** չ. 1, զանազանութիւն, տարբերութիւն, տիպ. 2, առաւելութիւն, գերազանցութիւն. ему́ ока́зано о.; 3, վաստակ, գերազանցութիւն. награжда́ть кого́ за о. по слу́жбѣ մէկին վարձատրել իր արդիւնաւոր ծառայութեան համար. знакъ о—ія за безпоро́чную слу́жбу պատուանշան անբիծ ծառայութեան համար. **-ли́чно** մ. հիանալի կերպով, զանազանելի կերպով. онъ о. служи́лъ; она́ о. поётъ; **-ли́чность** ի. 1, տարբերութիւն, խտիր. 2, պատուականութիւն. **-ли́чный** ած. 1, տարբեր, զանազան. 2, ընտիր, հիանալի, գերազանց. о. человѣ́къ, худо́жникъ; о—ое вино́; о—ое поведе́ніе; о-ыя дарова́нія.

От||лови́ть (-влю́ -ло́вятъ; -ви́) ն. 1, սպառել, [բոլոր ձկները] բռնել, որսալ. 2, դադարել ձուկ բռնելուց, ձուկ որսալուց. **-ло́въ** ա. 1, սպառում (բոլոր ձկների). 2, վերջ, վախճան ձկնորսութեան:

От||ло́гій ած. շեղ, թեք, զառիվայր. **-ло́го** մ. շեղ, թեք կերպով. **-ло́гость** ի. **-ло́гъ** ա. շեղութիւն, թեքութիւն, զառիվայրութիւն. [պատնէշի] շեղ, թեք կողմ, թափ:

От||ложе́ніе չ. 1, մի կողմ դնելը, ջոկ, առանձին դնելը. 2, տկնուցք. 3, հեռանալը, մեկնիլը, ապստամբուիլը. **-ложи́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** տ. Откла́дывать և Отлага́ть, ся; **-ложно́й** ած. յետ ծալուող, յետ դցուող. о. воротни́къ.

От||лома́ніе չ. կտրելը, պջլելը, պոկելը. **-лома́ть, ся** տ. Отла́мывать, ся; **-ломи́ть** (-млю́ -ло́мятъ; -ломи́), **ся** տ. Отла́мывать, ся 1; **-ло́мка** ի. **-ломле́ніе** չ. կոտրելը, կոտրում, կոտրելով պջլելը, պոկելը. **-ло́мокъ**, мка ա. **-ло́мочекъ**, чка նւզ. կտոր, բեկոր, փշուր, կտրած, կոտրելով պջլած բան. о—мки ка́мня; о—мки стекла́; **-ло́мъ** ա. տեղ, որից մի բան կտրած, պոկած է:

Отлохмо́тить (-чу -тятъ; -мо́ть) ն. ծուատել, քրքրել, մաշել: [щивать, ся.

Отлощи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Отла́-

Отлуди́ть (-жу́ -лу́дятъ; -ди́) ն. 1, անագել, կլայեկել, կլեկել. 2, кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ծեծել, թակել:

Отлу||пи́ть (-плю́ -лу́пятъ; -пи́), **ся** տ. Отлу́пливать, ся; **-пле́ніе, -плива́ніе** չ. փրցնելը, շորթելը, հանելը. **-плива́ть**, -пи́ть ն. [կեղևը, փոճոկը] հանել, փրցնել, շորթել, կեղևել, կլպել. **-ся** անդր. լուծուիլ, վայր ընկնիլ:

От||луча́ть, -лучи́ть ն. 1, բաժանել, ջոկել, անջատել, տրոհել. 2, հեռացնել. 3, արձակել, վանտել որ և է ընկերութիւնից. о. отъ це́ркви նզովել, բանադրել. **-ся** անդր. 1, բաժանուիլ, ջոկուիլ, զատուիլ. 2, հեռանալ, մեկնիլ. 3, отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ. **-луче́ніе** չ. 1, բաժանում, անջատում. 2, մեկնում, հեռացում. 3, о. отъ це́ркви, церко́вное о. նզովք, բանադրանք, -դրութիւն. **-лучи́тельный** ած. բաժանման, հեռացման, հեռացնելու. **-лучи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Отлуча́ть, ся; **-лу́чка** ի. մեկնում, բացակայութիւն, տարակայութիւն. находи́ться въ о—ѣ; о. отъ гру́ди կաթից կտրելը. **-лу́чный** ած. մեկնած, հեռացած, բացակայ, տարակայ. о. про́мыселъ գործ, տարերկրեայ արհեստ, գործ:

Отлы||га́тельство չ. տ. Отлы́жка; **-га́ться**, отолга́ться անդր. սուտ խօսելով ազատուիլ, օձիքը թափել. **-жка** ի. պատրուակ, պատճառանք, 'մահանայ' մի բանից ազատուելու:

От||лы́ниваніе չ. խուսափում, խոյս տալը (աշխատանքից, գործից). **-лы́нивать, -лыня́ть** չ. отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, փախչել:

От||лѣза́ніе չ. սողալով, ծածուկ հեռանալը, մեկնիլը. **-лѣза́ть, -лѣ́зть** (-лѣ́зу -зутъ; անց. -лѣ́зъ -зла, о; -зь) չ. սողալով հեռանալ, մեկնիլ. *ծածուկ հեռանալ, մեկնիլ, խոյս տալ (գործից):

Отлѣ||пи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ; -пи́), **ся** տ. Отлѣпля́ть, ся; **-пле́ніе, -плива́ніе** չ. 1, փրցնելը, պջլելը, լուծելը. 2, ծեփելը, կաղապարելը. **-плива́ть, -пля́ть**, -пи́ть ն. 1, [ծեփածը, կպցրածը] լուծել, փրցնել, պջլել. 2, ծեփել, կաղապարել, յօրինել. **-ся** անդր. լուծուիլ, պջլուիլ, թափուիլ:

Отлѣтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. гдѣ որ և է տեղ ամբողջ ամառն անցկացնել, մնալ:

Отля́сничать տ. Отбаля́сничать.

Отма́||за́ніе չ. քսել պրծնելը, լիզել պրծնելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Отма́зывать, ся; **-зыва́ніе** տ. Отма́заніе; **-зывать**, -зать ն. [դեղ, լիզ ևն] քսել պրծնել, լիզել պրծնել. **-ся** անդր.* պրծնել, ազատուել. о. отъ кого́.

Отма́ли||ва́ніе չ. գարձնելը, խափանելը. քաւելը. **-вать**, отмоли́ть ն. [աղօթքով, աղօթելով] դարձնել, հեռացնել, խափանել (չարիքը). о. грѣхи́ մեղքերը քաւել. **-ся** անդր. 1, աղօթել պրծնել, աղօթքը վերջացնել. 2, отъ чего́ աղօթելով, խնդրելով ազատուել մի բանից:

От||ма́лчиваться, -молча́ться չ. լռութեամբ տանել, համբերել. о. отъ вопро́совъ հարցերին չպատասխանել:

Отма́лы||ва́ніе չ. աղալ պրծնելը. **-вать**, отмоло́ть ն. աղալ պրծնել. **-ся** անդր. աղալ պրծնել, աղունը վերջացնել:

Отма́||ниваніе չ. գրաւելը, հրապուրելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. գրաւել, հրապուրել[ով քաշել, տանել, հեռացնել]. **-нка** ի. հրապուրում, գրաւում:

Отма||ра́ніе չ. ջնջելը. **-ра́ть** տ. Отма́рывать; **-рыва́ніе** տ. Отмара́ніе; **-рывать**, -ра́ть ն. ջնջել, գուրս դցել (ձեռագրի միջից):

Отма́ты||ва́ніе չ. լուծելը (կծկածը, փաթաթածը). **-вать**, отмота́ть ն. լուծել, յետ անել, վերցնել (կծկածը, փաթաթածը):

От||махо́ніе տ. Отма́хиваніе; **-махать** (-ха́ю -ютъ և -шу́ -ма́шутъ; -ши́), **ся** տ. Отма́хивать, ся; **-ма́хиваніе** չ. 1, [ձեռքով, թաշկինակով ևն] քշելը, հալածելը. 2, արագ անելը. **-ма́хивать**, -махать, -махну́ть ն. [ձեռքով, թաշկինակով ևն] հա-

լածել, քշել, վանել. о. отъ себя́ мухъ руко́ю, платко́мъ; **2,** շուտով անել, պրծնել, ‘թխել’, ‘գլխից ռաք անել’. онъ ско́ро отмаха́лъ свою́ рабо́ту; **-ся** ներք. отъ кого́, отъ чего́ մէկից, մի բանից պաշտպանուիլ, աշխատել ազատուիլ. о. отъ соба́къ па́лкою; онъ давно́ отма́хивается отъ э́той до́лжности; **-махну́ть** ն. **1,** տ Отма́хивать; **2,** կտրել, թռցնել. **-ся** տ. Отма́хиваться; **-махъ** ա. տ. Отма́шка; на о́. կմ о́—омъ գարձրած, բացած ձեռքով:

Отма́чи‖ваніе չ. թրջելը, թացելը, կակղացնելը. **-вать,** отмочи́ть ն. թրջել, թացել, կակղացնել. о. шту́ки յուռի, խեղաւ բաներ բանել, գժութիւններ անել, ‘օյիններ խաղալ’:

От‖ма́шка ի. [ձեռքը, փայտը նշն պաշտպանուելու համար] բարձրացնելը. **-машь** տ. Отма́шка; на о́. կմ о́—ью գարձրած, բացած ձեռքով:

Отма́щи‖ваніе չ. քարել պրծնելը. տախտակել պրծնելը. **-вать,** отмости́ть ն. քարել պրծնել, խճել պրծնել. տախտակել պրծնել:

Отма́ять (-ма́ю -ютъ; -ма́й) ն. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ծեծել, թակել. **-ся** ներք. ումասպառուիլ, խոնջել, հալից ընկնել. տանջուիլ, տառապիլ, չարչարուիլ, նահատակուիլ:

Отме‖жева́ніе չ. չափելը, չափելով սահման կտրելը. **-жева́ть** (-жу́ю -ютъ), **ся** տ. Отмежёвывать, ся; **-жёвываніе** տ. Отмежева́ніе; **-жёвывать,** -жева́ть ն. չափել, չափելով կտրել, բաժանել, որոշել, սահմանել. **-ся 1,** ներք. չափել պրծնել, սահմանել պրծնել. **2,** փոխ. միմեանց մէջ սահման կարել. սահման որոշել:

От‖ме́лина տ. Отмель; **-ме́листый** ած. ծանծաղ, -ղուտ. **-ме́лый** ած. աւազոտ, ծանծաղ, ծանծաղ տեղերով. **-мель** ի. ծովափեայ կմ գետափեայ ծանծաղուտ, աւազուտ, խիւտ:

От‖мелю́ տ. Отмоло́ть; **-мере́ть** (-мру́ -ру́тъ; о́тмеръ -рла́, о́) տ. Отмира́ть.

От‖мерза́ніе չ. **1,** ցրտատար լինելը. **2,** հալուելը, հալչելը. **-мерза́ть,** -мёрзнуть չ. **1,** ցրտատար լինել, սառչել, չորանալ, փէտանալ. **2,** հալուել, հալչել. **-мёрзлый** ած. ցրտատար, սառած, չորացած, փէտացած. **-мёрзнуть** տ. Отмерза́ть.

Отмести́ (-ту́ -ту́тъ; отмёлъ -ла́, о́; -ти́) տ. Отмета́ть I.

Отме́стка ի. վրէժ, վրիժառութիւն, չարը չարով հատուցանելը:

От‖мета́ніе չ. **1,** դէն գցելը, շպրտելը. **2,** խոտելը, մերժելը. **3,** աւլելը, աւլելով դէն ածելը, հեռացնելը. **-мета́тель** ա. **-мета́тельница** ի. ա, դէն գցող, շպրտող, բ, խոտող, մերժող այր, կին. **-мета́тельный** ած. խոտելի, մերժելի. **-мета́ть I.** (-мести́) ն. աւլել, աւլելով դէն ածել, հեռացնել. աւլել պրծնել. **II.** (-метну́ть) ն. 1, դէն գցել, շպրտել. 2, խոտել, մերժել, մերժել, հերքել, չընդունել. **-ся** ներք. ուրանալ. հաւատուրաց դառնալ. **-ме́теніе** չ. աւլելը, աւլելով դէն ածելը. **-ме́тничество** չ. ուրացութիւն, հաւատուրացութիւն. **-метну́ть, ся** տ. Отмета́ть, ся II; **-мётный** ած. **1,** դէն գցած, դէն շպրտած. **2,** մերժելի, մերժելի, խոտելի. **3,** ընտիր, ընտրովի, ջոկովի. **-мётъ** ա. **1,** դէն գցելը, շպրտելը. **2,** մերժում, խոտում. **3,** դէն գցած, դէն ածած, շպրտած բան. **4,** ուրացութիւն. **-мётываніе** չ. դէն գցելը, դէն ածելը, դէն շպրտելը. **-мётывать** տ. Отмета́ть II, 1.

Отмечта́ть ն. թողնել երազները, ցնորական մտքերը, դադարել երազելուց:

Отме‖ща́ть, -ще́ніе տ. Отмща́ть, -мще́ніе.

От‖мина́ніе չ. **1,** դադարել տրորելուց, ճմլելուց. **2,** տրորելը, ճմլելը, տրորելով փափկացնելը. **-мина́ть,** -мя́ть ն. **1,** դադարել տրորելուց, ճմլելուց. **2,** տրորել, ճմլել պրծնել. հարել պրծնել. տրորելով կակղացնել, փափկացնել. **3,** кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ջարդել, թակել:

От‖мира́ніе չ. զօսանալը, անկենդան, անզգայ դառնալը. **-мира́ть,** -мере́ть ն. անկենդան, անզգայ դառնալ, զօսանալ (մարմնի անդամների մասին):

От‖мо́ина ի. հեղեղուած, ջրից քանդուած, տարած հող, գետափ. **-мо́йный** ած. հեղեղուած, քանդուած:

От‖мока́ніе չ. **1,** թացուելը, խոնաւանալը. **2,** խոնաւութիւնից լուծուելը, քակուելը, գզլուելը. **-мока́ть,** -мо́кнуть չ. **1,** թացուիլ, խոնաւանալ, նամանալ. **2,** խոնաւութիւնից լուծուել, քակուել, գզլուել. **-мо́клый** ած. **1,** թացուած, խոնաւացած, նամացած. **2,** խոնաւութիւնից լուծուած, քակուած, գզլուած. **-мо́кнуть** (անց. отмо́къ -кла, о) տ. Отмока́ть. {**живать,** -лоди́ть ն. նորոգացնել:

Отмо‖ла́живаніе չ. նորոգացնելը. **-ла́-**

Отмо‖ла́чиваніе չ. կա(լ)սել պրծնելը. **-ла́чивать,** -лоти́ть ն. կա(լ)սել պրծնել:

От‖моли́ть (-лю́ -лятъ), **ся** տ. Отма́ливать, ся; **-молоди́ть** (-жу́ -дя́тъ: -ди́) տ. Отмола́живать; **-моло́дка** ի. տ. Отмола́живаніе.

От‖молоти́ть (-чу́ -ло́тятъ; -ти́) տ. Отмола́чивать; **-моло́тъ** ա. կա(լ)սում. կա(լ)սած հացահատիկ. **-моло́ть** (-мелю́ -ме́лютъ; -ли́), **ся** տ. Отма́лывать, ся; **-молоче́ніе** չ. կա(լ)սել պրծնելը:

Отмолча́ться (-чу́сь -ча́тся) տ. Отма́лчиваться.

Отмо‖ра́живаніе չ. ցրտատար անելը, մրսեցնելը. **-ра́живать,** -ро́зить ն. ցրտատար անել, մրսեցնել. о. у́ши; **-ся** ներք. ցրտատար լինել, մրսել. **-ро́женіе** չ. մրսեցնելը, ցրտատար անելը. **-ро́зить** (-жу -зятъ; -зь), **ся** տ. Отмора́живать, ся; **-ро́зка** ի. տ. Отморо́женіе.

От‖мости́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Отма́щивать; **-мо́стка** ի. քարած կմ տախտակած կողմնակի ճամբայ:

Отмо‖та́ніе չ. լուծում (կծկածի, փաթաթածի). **-та́ть** տ. Отма́тывать; **-токъ,** тка ա. **-точекъ,** чка նուզ. մեծ կծկից լուծած, յետ կծկած պստիկ կծիկ:

От‖мочи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Отма́чивать; **-мо́чка** ի. թացելը, թրջելը, թրմելը, կակղացնելը, փափկացնելը. **-мо́ю** տ. Отмы́ть.

От‖мсти́тель ա. **-мсти́тельница** ի. վրիժառու, քինախնդիր այր, կին. **-мсти́тельный** ած. վրէժի, վրիժառութեան, քի-

նախնդրական. **-мсти́ть** (-мщу́ -мстя́тъ; -мсти́), **ся** *ш.* Отмща́ть, ся.

Отмудри́ть (-рю́ -ря́тъ) *չ.* խելքին զօռ տալ, փիլիսոփայութիւն անել. **-ся** *ՠ.* отъ чего̀ ճարպիկ կերպով մի բանից ազատուել:

От‖мути́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) *ш.* Отму́чивать; **-муче́ніе, -му́чиваніе** *չ.* լուանալը, մաքրելը (հանքը, հանածոն). **-му́чивать,** -мути́ть *ն.* լուանալ, մաքրել (հանքը, հանածոն):

От‖му́чить (-чу -чатъ) *չ.* զազրելի չարչարելուց, տանջելուց. **-ся** *ՠ.* զազրելի չարչարուելուց, տանջուելուց:

Отмуштрова́ть (-ру́ю -ютъ) *ն.* **I,** *ш.* Муштрова́ть; **2,** զազրելի խստութեամբ վարժելուց, հրահանգելուց:

От‖мща́ть, -мсти́ть *ն.* кому́ за что մէկից մի բանի համար վրէժ առնել, վրէժ լուծել, քինախնդիր լինել. о. кому́ за оби́ду, за дру́га; о. свои́мъ врага́мъ; **-мще́ніе** *չ.* վրէժ, վրիժառութիւն, քինախնդրութիւն. въ о. врага́мъ թշնամիներից վրէժ առնելու համար:

От‖мыва́ніе *չ.* լուանալը, մաքրելը. **-мыва́ть,** -мы́ть *ն.* **I,** լուանալ, մաքրել, հանել (բծերը). о. пя́тна на полу́; **2,** լուանալ պրծնել. **3,** ողողել, սրբել, տանել. мо́ре отмыва́етъ берега́; **-мы́вка** *է.* լուացում, մաքրում. **-мы́вки,** вокъ *է. յ.* լուացած, մաքրած բանի մնացորդներ:

От‖мыка́ніе *չ.* բացելը, բացում (կողպած բանի). **-мыка́ніе** *չ.* անօսրացում (կրտսի). **-мыка́ть I.** (-омкну́ть) *ն.* բացել, բաց անել (կողպածը), հանել. о. штыкъ отъ ружья́ սուինը հրացանից վերցնել, լուծել. **-ся** *ՠ.* բացուիլ. **II.** (отмы́кать) *ն.* 1, лёнъ կտաւն անօսրացնել. 2, го́ре վշտից, տառապանքից ազատուել:

Отмы‖лива́ть, -ли́ть (-лю -лятъ) *ն.* զազրելի օճառելուց, սապնելուց:

От‖мы́тіе *չ.* լուացում, մաքրում. **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) *ш.* Отмыва́ть.

Отмы́чка *է.* կեռ, կոցատր երկաթ, չինծու բանալի:

От‖мѣ́на *է.* **I,** փոխում. о. приказа́нія հրամանը յետ առնելը, փոխելը. **2,** լուծում, ոչնչացնում, վերացնում. о. сме́ртной ка́зни մահուան պատժի վերացնումը. о. догово́ра դաշնագրի, դաշնադրութեան լուծումը. въ о—у э́тихъ стате́й, постано́влены други́я այս յօդուածների փոխարէն ուրիշներն են սահմանուած. **-мѣне́ніе** *չ.* **I,** փոխում, փոխելը. **2,** ընկնում, ընկում. о. да́ннаго предписа́нія տուած հրահանգը փոխելը. о. пригово́ра դատավճռի ընկնումը, ընկումը. **-мѣни́тельный** *ած.* փոխելու, յետ առնելու, ընկման. **-мѣни́ть** (-ню́ -ня́ть) *ш.* Отмѣня́ть; **-мѣнно** *մ.* **I,** այլապէս, այլ, ուրիշ կերպով. **2,** առանձնապէս, խիստ, չափազանց. о. хорошо́; **-мѣнность** *է.* **I,** տարբերութիւն, զանազանութիւն. **2,** պատուականութիւն. **-мѣнный** *ած.* **I,** տարբեր, զանազան, այլ. **2,** ընտիր, պատուական, գերազանց. **-мѣня́ть,** -мѣни́ть *ն.* **I,** փոխել. о. да́нное предписа́ніе, приказа́ніе տուած հրամանը, հրամանը յետ առնել, փոխել. о. своё рѣше́ніе; **2,** ոչնչացնել, վերացնել. о. зако́нъ; о. сме́ртную ка́зпь; о. пригово́ръ դատավճիռը ընկնել, ընկել:

От‖мѣ́риваніе *չ.* չափելը. **-мѣ́ривать,** -мѣ́рять, **-мѣ́рить** (-рю -рятъ) *ն.* չափել. отмѣ́ряйте мнѣ три арши́на сукна́; отмѣ́ряйте мнѣ четвери́къ крупъ, ведро́ вина́; де́сять կմ семь разъ отмѣ́ряй, оди́нъ отрѣ́жь (*առծ.*). **-мѣ́ръ** *ա.* չափում, չափելը. **-мѣ́ряніе** *ш.* Отмѣ́риваніе; **-мѣ́рять** *ш.* Отмѣ́ривать.

От‖мѣ́та *է.* **I,** նշանակելը, նշան անելը, գնելը. **2,** նշան, յատկանիշ. **-мѣ́тина** *է.* յատկանիշ, որականիշ. **-мѣ́тить** (-чу -тятъ; -мѣть) *ш.* Отмѣча́ть; **-мѣ́тка** *է.* **-мѣ́точка** *նւզ.* **I,** նշանակում, գիտողութիւն, նկատողութիւն. о. на поля́хъ գրութեան լուսանցքներում արած նկատողութիւններ, դիտողութիւններ. **2,** թուանշան. у э́того ученика́ по всѣ́мъ предме́тамъ хоро́шія о—и; **-мѣча́ніе** *չ.* նշանակելը, նկատելը. **-мѣча́ть,** -мѣ́тить *ն.* նըշանակել, նկատել, գրել:

Отмя́‖клость *է.* կակղութիւն, փափկութիւն, կակղացած, փափկացած լինելը. **-клый** *ած.* կակղացած, փափկացած (խոնաւութիւնից). **-кнуть** *ш.* Отмяка́ть.

От‖мя́тіе *չ.* տրորելը, հարելը, փափկացնելը. **-мя́ть** (отомну́ -ну́тъ; *անց.* отмя́лъ -ла, о; *հրմ.* отомни́) *ш.* Отмина́ть.

Отна́‖шиваніе *չ.* մաշելը. զազրել կրելուց (շորեղէնը). **-шивать,** относи́ть *ն.* մաշել. զազրել կրելուց, հագնելուց (շորեղէնը):

От‖несе́ніе *չ.* **I,** տանելը, հեռացնելը. **2,** հաշուելը (ծախսերը). **-нести́, -не́сть** (-су́ -су́тъ; *անց.* -нёсъ -сла́, о́; -си́), **-нести́сь** *ш.* Относи́ть, ся.

Отни‖за́ть (-жу́ -и́жутъ; -жи́) *ш.* Отни́зывать; **-зыва́ніе** *չ.* շարել պրծնելը. **-зыва́ть,** -за́ть *ն.* [ուլունք, մարգարիտ] շարել պրծնել, յետոյ պրծնել:

От‖нима́ніе *չ.* վերցնելը, առնելը. **-нима́ть,** -ня́ть *ն.* **I,** վերցնել, առնել, խլել. разбо́йники о́тняли у проѣ́зжихъ всё иму́щество; о. у кого̀ мѣ́сто, наслѣ́дство; о. у кого̀ послѣ́днюю надѣ́жду մէկին իւրաքանչիւր յոյսը առնել, մէկի վերջին յոյսը կտրել. о. ребёнка отъ груди́ մանկանը ծծից կտրել. о. часть земли́ подъ огоро́дъ հողի մի մասը բանջարանոցին յատկացնել. **2,** կտրել, (գր.) հատանել. о. у кого̀ ру́ку, но́гу; **-ся** *ՠ.* անդամալուծել, չորանալ, քար կտրել. у меня́ ру́ки, но́ги отняли́сь ձեռքերս, ոտներս անդամալուծուեցան, քար կտրեցին. у него́ язы́къ отнялся́ նորա լեզուն պապանձուեց, կապ ընկաւ: [նաշխիթ]

От‖но́га *է.* ճիւղ, ճիւղաւորութիւն (լեռ-

Отно́рокъ, рка *ա.* կողմնակի անցք (որ. դարձէպի բնի մէջ):

От‖носи́тельно *նխ.* (սեռ. հոլ.) վերաբերմամբ, մասին. о. э́того онъ ничего́ не сказа́лъ; о. мое́й сестры́ вы непра́вы: **-носи́тельность** *է.* համեմատականութիւն. յարաբերութիւն. **-носи́тельный** *ած.* համեմատական. յարաբերական. о—ое большинство́ голосо́въ; о. вѣсъ *Փիզ.* տեսակարար կշիռ. о—ое мѣстоиме́ніе յարաբերական դե-

բանում. всё о—льно, кромѣ безконечнаго; **-носить** (-шу́ -но́сятъ; -носи́), -нести́. -не́сть *ն.* **1**, *տանել.* о. письма на по́чту; отнеси́те э́то къ бра́ту; всё, что онъ присла́лъ, отнесли́ къ нему́ наза́дъ—*ինչ որ նա ուղարկել էր, ետ ուղարկեցին.* **2**, *հեռացնել.* о. забо́ръ отъ строе́нія; вѣ́тромъ, тече́ніемъ отнесло́ ло́дку далеко́ отъ бе́рега *քամին, հոսանքը նաւակը տարաւ, շատ հեռացրեց ափից.* **3**, что къ кому́, къ чему́ *մի բան մէկին, մի բանի վերագրել.* э́то изобрѣте́ніе отно́сятъ къ про́шлому столѣ́тію; э́ту неуда́чу отно́сятъ къ его́ нерадѣ́нію; честь э́того откры́тія слѣ́дуетъ отнести́ къ нему́; о. убы́тки на счётъ казны́ *վնասները գանձարանի վրայ ձգել.* **4**, (*միայն* относи́ть) *տ.* Отна́шивать; **-носи́ться**, -нести́сь *անդր.* **1**, къ кому́, къ чему́ *մէկին, մի բանի վերաբերել.* э́то дѣ́ло не отно́сится ко мнѣ́; слова́ э́ти отно́сятся къ вамъ; о. къ кому́ съ презрѣ́ніемъ *մէկին արհամարհանքով վերաբերուել, մէկի հետ արհամարհանքով վարուել.* э́тотъ намёкъ отно́сится къ послѣ́днимъ собы́тіямъ; докуме́нты, относя́щіеся къ э́тому дѣ́лу *այդ գործին վերաբերող թղթերը.* **2**, *թւը. յարաբերել.* три отно́сится къ девяти́, какъ четы́ре къ двѣна́дцати; **3**, къ кому *մէկին դիմել, դառնալ (գործով).* отнеси́тесь объ э́томъ къ нача́льству; **-но́ска** *է.* *տանելը, քշելը, հեռացնել.* **-но́сный** *ած.* **1**, *տանելու, հեռացնելու.* **2**, *տարուած, քշուած, հեռացրած.* о—ое строе́ніе *գոտ, տանձնացրած շինութիւն.* **3**, *քշող, տանող, հեռացնող.* о. вѣ́теръ; **-но́съ** *ա.* *տ.* Отно́ска.

Отночева́ть (-чу́ю -ютъ) *չ.* *գիշերել պրծնել, գիշերն անցկացնել:*

Отноше́ніе *չ.* **1**, *յարաբերութիւն, վերաբերմունք. կապ, առընչութիւն.* взаи́мное о.; бы́ть, находи́ться съ кѣ́мъ-ли́бо въ хоро́шихъ, въ дурны́хъ о—іяхъ; э́та статья́ имѣ́етъ о. къ преды́дущей *այդ յօդուածը նախընթացի հետ կապ ունի.* о. о́бщества къ нему́ измѣни́лось; во мно́гихъ о—іяхъ онъ непра́въ *շատ կէտերում նա անարդար, մեղաւոր է.* **2**, *թւը. յարաբերութիւն.* геометри́ческое, ариѳмети́ческое о.; **3**, *պաշտօնական թուղթ, գրութիւն, զեկուցագիր, տեղեկագիր:* [*այս օրից 'ի վեր:*

Отны́нѣ *մ.* *այժմեանից, հիմիկուանից,*

Отны́||ривать, -ря́ть *չ.* **1**, *սուզուելով հեռանալ, ազատուել հալածանքից.* **2**,* *խոյս տալ, խուսափել, աշխատել ազատուել:*

Отнѣ́||каться *տ.* Отнѣ́киваться; **-кива́ніе** *չ.* *հրաժարում. հրաժարուելը.* **-кива́ться**, -каться *չ.* **1**, отъ чего́ *մի բանից հրաժարուել, մի բան մերժել.* онъ отнѣ́кивается отъ моего́ предложе́нія; **2**, *ժխտել, ուրանալ, յանձն չառնել:* [*ոչ երբէք:*

Отню́дь *մ.* *ոչ մի կերպ, ամենևին.* о. не

От||ня́тіе *չ.* **1**, *վերցնելը, առնելը.* **2**, *վիրաբ. կտրելը.* о. чле́на *անդամահատութիւն.* **-ня́ть** (-ниму́ -ни́мутъ; *անց.* о́тнялъ -ла́, о; *հրմ.* отними́), **ся** *տ.* Отнима́ть, ся.

Ото *տ.* Отъ.

Ото||бра́ніе *չ.* *վերցնելը, առնելը, խլելը.* о. имѣ́нія въ казну́ *կայքի յարքունիս գրաւումը.* о. показа́ній *ցուցմունքը ընդունելը.* **-бра́ть** (отберу́ -ру́тъ: *անց.* отобра́лъ -ла, о; *հրմ.* отбери́) *տ.* Отбира́ть.

Отобью́ *տ.* Отби́ть.

Отобѣ́дать *չ.* **1**, *տ.* Обѣ́дать; **2**, *ճաշը, ճաշահացը վերջացնել:*

Отовра́ть (-вру́ -ру́тъ), **ся** *տ.* Отвира́ть, ся. [ви́ть.

Ото||всю́ду *տ.* Отвсю́ду; **-вью́** *տ.* От-

Ото||гна́ніе *չ.* *քշելը, քշել տանելը, հալածելը.* **-гна́ть** (отгоню́ -го́нятъ; *անց.* отогна́лъ -ла, о; *հրմ.* отгони́) *տ.* Отгоня́ть.

Ото||гну́тіе *չ.* *ետ ծալելը (արդէն ծալածը).* **-гну́ть, ся** *տ.* Отгиба́ть, ся.

Ото||грѣва́ніе *չ.* *տաքացնելը.* **-грѣва́ть, -грѣ́ть** *ն.* *տաքացնել, (գր.) ջեռուցանել.* **-ся** *անդր.* *տաքանալ:*

Ото||двига́ніе *տ.* Отдвига́ніе; о. грани́цъ вслѣ́дствіе завоева́нія но́выхъ областе́й *սահմանների ընդարձակումը կամ ընդլայնումը նոր գաւառներ նուաճելով.* **-двига́ть. ся, -дви́нуть, ся** *տ.* Отдвига́ть, ся *և* Отдви́нуть, ся.

Ото||дра́ніе *չ.* *փրցնելը. շորթելը, պլլելը, քանցելը.* **-дра́ть** (отдеру́ -ру́тъ; *անց.* отодра́лъ -ла, о; *հրմ.* отдери́), **ся** *տ.* Отдира́ть, ся. [*ռելը, այրելը:*

Ото||жгу́ *տ.* Отже́чь; **-жже́ніе** *չ.* *վա-*

Ото||ждествле́ніе, -жествле́ніе *չ.* *նոյնացնելը, -ցնում.* **-жествля́ть, -жестви́ть** (-влю́ -вя́тъ) *ն.* *նոյնացնել:*

Ото||жму́, -жну́ *տ.* Отжа́ть I *և* II.

Ото||зва́ніе *չ.* *ետ կանչելը, ետ կոչելը.* **-зва́ть** (отзову́ -ву́тъ; *անց.* отозва́лъ -ла, о; *հրմ.* отзови́), **ся** *տ.* Отзыва́ть, ся.

Отойти́ (отойду́ -ду́тъ; *անց.* отошёлъ -шла́, о́; *հրմ.* отойди́) *տ.* Отходи́ть.

Ото||ла́чивать, -лочи́ть *ն.* *տրորելով փափկել, փափկը; կեղևը հանել:*

Отолга́ться (-лгу́сь -лжёшься -лгу́тся; *հրմ.* отолги́сь) *տ.* Отлыга́ться. [вать.

Отолочи́ть (-чу́ -ча́тъ) *տ.* Отола́чи-

Отол||стѣва́ть, -стѣ́ть *չ.* *հաստանալ, գիրանալ, տղել.* **-стѣ́лый** *բ.* *ած.* *հաստացած, գիրացած, տղած.* **-стѣ́ть** *չ.* *հաստանալ, գիրանալ, տղել:*

Отолью́ *տ.* Отли́ть.

Отоман... *տ.* Оттоман...

Отом||кну́тіе *չ.* *բացելը.* **-кну́ть, ся** *տ.* Отмыка́ть, ся I.

Отомну́ *տ.* Отмя́ть.

Ото||мсти́ть (-мщу́ -мстя́тъ; -мсти́) *տ.* Отмсти́ть: **-мща́ть** *տ.* Отмща́ть; **-мщева́ть** *տ.* Отомсти́ть; **-мще́ніе** *տ.* Отмще́ніе.

Ото||не́ніе *չ.* *բարակացնելը, սրելը.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *տ.* Ота́нивать.

Ото||пи́ть (-плю́ -то́пятъ; -пи́), **ся** *տ.* Ота́пливать, ся; **-пка** *է.* *տ.* Отопле́ніе; **-пки** *ա.* *յ.* *տ.* Вы́топки; **-пле́ніе** *չ.* *վառելը. վառելիք.* наня́ть ко́мнату съ освѣще́ніемъ и о—іемъ.

Ото́||покъ, пка *ա.* **-почекъ**, чка *նւզ.* *մաշուած, քրքրուած ոտնաման, կօշիկ:*

Отопрý *տ.* Отперéть

Ото‖прѣвáть, -прѣ́ть *չ.* [*շնորհիւ ջերմութեան և խոնաւութեան*] *լուծուիլ, գլխուիլ, քակուիլ.* **-прѣ́лый** *ած.* [*խոնաւութիւնից և ջերմութիւնից*] *լուծուած, գլխուած, քակուած.* **-прѣ́ть** *տ.* Отопрѣвáть.

Ото‖птáніе *չ.* *փչացնելը, ծռելը (տանամանը).* **-птáть** (-пчý -тóпчуть; -пчи́), **ся** *տ.* Отáптывать, ся.

Отопью́ *տ.* Отпи́ть.

Ото‖рáчиваніе *չ.* *զկելը, զիկ, բոլորք քաշելը.* **-рáчивать**, -рочи́ть *ն.* *զկել, զիկ, բոլորք քաշել, շրջանակել:*

Ото‖рвáніе *չ.* *կտրելը, փրցնելը, գլխելը, պոկելը.* **-рвáть** (-рвý -рвýтъ; -рви́) **ся** *տ.* Отрывáть, ся I.

Оторжá‖вѣлый *բյ. ած.* *ժանգից լուծուած, քակուած.* **-вѣ́ть** *չ.* *ժանգոտուելով լուծուիլ, քակուիլ, ընկնիլ:*

Отормоши́ть (-шý -шáтъ) *ն.* *շուրջանակի փետել, քաշկռտել:*

Óторо‖пь *է.* *ահ, տարտափ, լքում.* егó ó. взялá *նա վհատուեց, շուարեց, լքաւ.* **-пѣ́лость** *է.* *տարտափահարութիւն, ահաբեկութիւն, լքում.* **-пѣ́лый** *ած.* *տարտափահար, սիրտն ահ ընկած, սատուած, վախուորուած, լքած, շուարած.* **-пѣ́ніе** *չ.* *վախենալը, վախուորելը, տարտափելը, սատուելը, լքանելը.* **-пѣ́ть** *չ.* *վախուորիլ, վախենալ, սիրտն ահ ընկնիլ, տարտափիլ, ահաբեկուիլ, սատուիլ, շուարիլ, լքանիլ:*

Оторо‖чéніе *չ.* *զկելը, զիկ, բոլորք քաշելը, շրջանակելը.* **-чи́ть** (-чý -чатъ) *տ.* Отоpáчивать; **-чка** *է.* **1**, *տ.* Оторочéніе; **2**, *դերձ.* *զիկ, բոլորք, շրջագրուագ, եզրազարդ:*

Оторцевáть *տ.* Торцевáть.

Ото‖слáніе *չ.* *ուղարկելը, հեռացնելը.* **-слáть** (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) *տ.* Отсылáть.

Ототкнýть *տ.* Оттыкáть.

Ото‖хóчивать, -хóтить (-чу -тятъ) *ն.* когó отъ чегó *մէկին մի բան անդուրեկան դարձնել, մի բանի ճաշակից զրկել.* болѣ́знь отохóтила егó отъ винá *հիւանդութիւնից յետոյ նա այլևս գինի չէ կարողանում ճաշակել:*

Оточтý *տ.* Отчéсть.

Отошнѣ́ть *չ.* комý *մէկին զզուեցնել, զարշեցնել:*

Ото‖шлю́ *տ.* Отослáть; **-шью́** *տ.* Отши́ть.

Ото‖щáлость *է.* *նիհարութիւն, վտիտութիւն, լղարութիւն.* **-щáлый** *բյ. ած.* *նիհարած, լղարած, վտիտ դարձած (պահելուց).* **-щáніе, -щáть** *տ.* Отощевáніе, -щевáть; **-щевáніе** *չ.* *նիհարելը, լղարելը.* **-щевáть** (-вáю -ютъ), -щáть *չ.* **1**, *սովալլուկ լինել.* **2**, *նիհարիլ, լղարիլ (պահելուց):*

От‖падáніе *չ.* *քակուիլը, լուծուիլը, պոկ գալը, ընկնիլը, վայր ընկնիլը.* **-падáть**, -пáсть *չ.* **1**, *քակուիլ, լուծուիլ, գլխուիլ, պոկ գալ, ընկնիլ, վայր ընկնիլ, թափուիլ.* штукатýрка отпáла отъ потолкá; **2**, отъ когó *մէկին դաւաճանել.* о. отъ вѣ́ры *հաւատն ուրանալ, հաւատուրաց դառնալ.* Юліáнъ отпáлъ отъ христіáнской вѣ́ры; **3**, *կորչիլ, փչանալ, ոչնչանալ.* у негó отпáла охóта къ учéнію; ýлей отпáлъ *փեթակը հանգաւ, մարեց.* **-падéніе** *չ.* **1**, *տ.* Отпадáніе; **2**, *դաւաճանութիւն, ուրացում.* **-падý** *տ.* Отпáсть; **-пáдываніе, -пáдывать** *տ.* Отпадáніе, -дáть; **-пáдышъ** *ա.* **1**, *ծառից վայր ընկած պտուղ.* **2**, *կողմնակի ճիւղ (լերան).* **3**, *դաւաճան, ուրացող:*

Отпазáнчить *տ.* Пазáнчить.

От‖пáиваніе *չ.* **I.** *լուծելը, քակելը (զօդած, կպցրած բանը).* **II.** 1, *կաթով բուծելը, գէրացնելը.* 2, *խմեցնելով բուժելը, բժշկելը.* **-пáивать I.** (-пои́ть, -поя́ть) *ն.* 1, *կաթով, զինեցնելով բուծել, գէրացնել (օր. հորթին).* 2, *խմեցնելով փրկել, ազատել.* о. когó отъ отрáвы; **II.** (-паять) *լուծել, քակել (զօդած, հալած մետաղով կպցրած բանը).* **-пáйка** *է.* *լուծում, քակում (զօդած, կպցրած բանի):*

От‖пáлзываніе *չ.* *սողալով հեռանալը.* **-пáлзывать**, -ползáть, -ползти́ *չ.* *սողալով հեռանալ, մեկնիլ:*

Отпá‖ливаніе *չ.* *այրելը, խանձելը.* **-ливать**, -ли́ть *ն.* **1**, *դադարել [հրացան, տարճանակ եւն] զցելուց, արձակելուց, տրաքացնելուց.* **2**, *այրել, խարել, խանձել, մրկել.* **-ся** *անդր.* *պաշտպանուիլ (հրացանաձգութեամբ, թնդանօթաձգութեամբ):*

Отпáлина *տ.* 'Отпаль.

От‖пали́ть (-лю́ -ля́тъ), **ся** *տ.* Отпáливать, ся; **-пáлка** *է.* **1**, *պաշտպանողական հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն.* **2**, *այրում, խարում, խանձում, մրկում:*

Отпáлнивать *տ.* Отпóлнивать.

От‖пáлый *բյ. ած.* *ընկած, վայր ընկած, քակուած.* **-(óт)паль** *է.* *ակնուղը, հնացած, լակ ձուի տակին նստածը:*

Отпáльный *ած.* *պաշտպանողական հրացանաձգութեան, թնդանօթաձգութեան:*

От‖пáриваніе *չ.* **1**, *խաշելը, խաշելով կակղացնելը, փափկացնելը.* **2**, *բաղանիքում լողացնելը.* **-пáривать**, -пáрить *ն.* **1**, *խաշել, եփել, խաշելով կակղացնել, փափկացնել.* **2**, *բաղանիքում լողացնել.* **3**, когó *մէկին խարազանել, խիստ ծեծել, թակել, մտրակել.* **-ся** *անդր.* *բաղանիքում լողանալ:*

Отпари́‖рованіе *չ.* *դարձնելը (հարուածը).* **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (*լտ.*) *դարձնել (հարուածը).* о. удáръ.

Отпá‖рить (-рю -рятъ) *տ.* Отпáривать; **-рка** *է.* *տ.* Отпáриваніе.

От‖пáрываніе *չ.* *քանդելը, լուծելը (կարը).* **-пáрывать**, -порóть *ն.* **1**, *քանդել, լուծել (կարը), քանդելով, լուծելով, բաժանել.* **2**, когó *մէկին խիստ ծեծել, թակել.* **-ся** *անդր.* *քակուիլ, քանդուիլ, լուծուիլ:*

От‖пасти́ (-сý -сýтъ; *անց.* отпáсъ -слá, ó; -си́) *ն.* *արածացնել պրծնել.* *չթողլ տալ այլ ևս արածելու (անասուններին):*

Отпáсть (-падý -дýтъ; *անց.* отпáлъ -ла, о; -ди́) *տ.* Отпадáть.

Отпа‖хáніе *չ.* *վարել պրծնելը, հերկել պրծնելը, վարը վերջացնելը.* **-хáть** (-шý -пáшутъ; -ши́) *տ.* Отпáхивать II; **-хиваніе** *չ.* **I.** *վարելուց, հերկելուց դադարելը, վարել պրծնելը.* **II.** 1, *հալածելը, քշելը (ճանճերին).* 2, *յետ զցելը.* **-хивать** *ն.* **I.** (-хáть) *դադարել վարելուց, հերկելուց, վարել պրծնել, հեր-*

կել պրծնել. **-ся** անդր. իր վարը վերջացնել. **II.** (-хну́ть) 1, քշել, հալածել, վանել (ճանճերին, մժղուկներին). 2, յետ գցել. **-ся** անդր. 1, իրանից քշել, հալածել, վանել. о. отъ мухъ; 2, յետ գնալ, քաշուել:

Отпа́‖чканіе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. **-чкать** կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. կեղտոտուել, աղտոտուել: [նելը, վարը վերջացնելը:

Отпа́шка ի. վարել պրծնելը, հերկել պրծ-

От‖пае́ніе չ. լուծում, քակում (զոդած, կպցրած բանի). **-пая́ть** տ. Отпа́ивать II.

Отпе‖ка́ть, -(е́)чь ն. **1**, թխել պրծնել, եփել պրծնել. **2**, խիստ պինդ թխել, այրել, չորացնել. **-ся** անդր. թխել պրծնել. **-ку́** տ. Отпе́чь.

Отпере́ть (отопру́ -пру́тъ; անց. о́тперъ -рла́, о́; հրմ. отопри́), **ся** տ. Отпира́ть, ся.

Отпе‖ча́таніе չ. տպելը, տպագրելը, տպել, տպագրել պրծնելը. **-ча́тать, ся** տ. Отпеча́тывать, ся; **-ча́тка** ի. **1**, տ. Отпеча́таніе; **2**, արտատպութիւն. **-чатлѣва́ніе** չ. կնիք դնելը, տպելը. **-чатлѣва́ть, -чатлѣ́ть** ն. [կնիք] կոխել, դնել, տպել. **-ся** անդր. տպաւորուիլ (յիշողութեան մէջ). **-ча́токъ**, тка ա. **1**, տիպ, կնիք, պատկեր, նկար. послѣ́дніе о—тки эста́мпа не дово́льно я́вственны; о. ры́бы на ка́мнѣ; **2**,* տիպ, կնիք, հետք, նշան, արտայայտութիւն. всѣ сочине́нія э́того а́втора но́сятъ на себѣ́ о. его́ ге́нія; на лицѣ́ его́ ви́денъ о. звѣ́рства; **-ча́тываніе** տ. Отпеча́таніе; **-ча́тывать**, -ча́тать ն. **1**, կոխել, [օր. կնիք] դնել, [հետք] թողնել. **2**, տպել. **3**, տպել, տպագրել պրծնել, տպագրութիւնը վերջացնել. кни́гу уже́ отпеча́тали; **-ся** անդր. տպուիլ, [հետքի մասին] կոխուիլ, մնալ. шаги́ его́ отпеча́тались на снѣгу́; книга э́та отпеча́тывается (ե՛ր!) уже́ тре́тьимъ изда́ніемъ.

Отпе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. отпёкъ -кла́, о́; հրմ. отпеки́), **ся** տ. Отпека́ть, ся.

От‖пива́ніе չ. խմելը (մի մասը). **-пива́ть**, -пи́ть ն. **1**, խմել (մի մասը). о. вина́ изъ стака́на; **2**, դադարել խմելուց. **-ся** անդր. **1**, խմելով ապաքինուիլ, ազատուիլ (օր. թունաւորութիւնից). **2**, խմելով դէրանալ, բաուիլ:

Отпи‖ле́ніе, -ливаніе չ. սղոցելով կտրելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. սղոցով, սղոցելով կտրել. **-лка** ի. սղոցով կտրելը. **-локъ**, лка ա. սղոցով կտրած մաս:

От‖пира́ніе չ. բացելը, բացում. **-пира́тельство** չ. ուրանալը (իր խօսքերը), ուրացում. **-пира́ть**, -пере́ть ն. բացել, բաց անել. о. дверь, замо́къ; **-ся** անդր. **1**, բացուիլ, բաց լինել. воро́та съ трудо́мъ отпира́ются; по пра́здникамъ лавки не отпира́ются; **2**, отъ чего́ մի բան ուրանալ, ժխտել. о. отъ свои́хъ словъ; о. отъ своей по́дписи; я не отпира́юсь отъ того́, что сказа́лъ; свидѣ́тели отперли́сь отъ свои́хъ показа́ній.

Отпирова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. [օր. խնջոյքը, խրախութիւնը, քէֆը] վերջացնել, պրծնել. сва́дьбу его́ отпирова́ли.

От‖писа́ніе չ. **1**, պատասխանելը. տեղեկացնելը. **2**, [կալքի] գրաւում. **-пи́санный** էյ. ած. յարքունիս գրաւած. **-писа́ть** (-пишу́ -пи́шутъ; -пиши́), **ся** տ. Отпи́сывать, ся; **-пи́ска** ի. պատասխան (գրաւոր), տեղեկագրութիւն, զեկուցում. **-пи́сываніе** տ. Отписа́ніе; **-пи́сывать**, -писа́ть ն. **1**, պատասխանել, պատասխան գրել. տեղեկացնել, տեղեկագրել. **2**, յարքունիս գրաւել. **3**, ռմկ. կտակել, կարգադրել. **-ся** անդր. **1**, գրագրութիւն անել, գրագրութիւն, նամակագրութիւն ունենալ. я. мно́го отпи́сывался по э́тому дѣ́лу; **2**, գրել պրծնել, գրութիւնը, գրագրութիւնը վերջացնել. **-пись** ի. **1**, գրաւոր պատասխան. տեղեկագրութիւն, զեկուցում. **2**, յարքունիս գրաւում:

От‖пи́тіе չ. տ. Отпива́ніе; **-пи́ть** (отопью́ -пью́тъ; անց. о́тпилъ -ла́, о; հրմ. отпе́й), **ся** տ. Отпива́ть, ся.

От‖пиха́ніе չ. յետ մղելը. **-пиха́ть** տ. Отпи́хивать; **-пи́хиваніе** տ. Отпиха́ніе; **-пи́хивать**, -пиха́ть, -пихну́ть ն. յետ մղել (հրնդելով, բոթելով), հեռացնել. **-ся** անդր. հեռանալ, մեկնել. **-пихъ** ա. յետ մղելը. յետ

Отпишу́ տ. Отписа́ть. [մղող հարուած:

Отпла́‖та ի. հատուցում. **-ти́ть** (-чу́ -пла́тятъ; -ти́), **ся** տ. Отпла́чивать, ся; **-тный** ած. **1**, վճարելի, հատուցանելի. **2**, հատուցման, փոխարէնը տալու. **-тчикъ** ա. **-тчица** ի. հատուցանող, փոխարէնը հատուցանող, տուող այր, կին. **-че́ніе, -чиваніе** չ. հատուցում, փոխարէնը տալը, հատուցանելը. **-чивать**, -ти́ть ն. հատուցանել, փոխարէնը տալ, հատուցանել, վճարել. о. кому́ услу́гою за одолже́ніе մէկի լաւութիւնը փոխադարձ ծառայութեամբ հատուցանել. о. неблагода́рностью ապերախտութիւն ցոյց տալ. **-ся** անդր. փրկանքով ազատուիլ, փրկուիլ:

От‖плева́ніе չ. դուրս թքելը, ժայթքելը. **-плева́ть** (-плюю́ -ю́тъ), **ся** տ. Отплёвывать, ся; **-плёвываніе** տ. Отплева́ніе; **-плёвывать**, -плева́ть, -плю́нуть ն. **1**, դուրս թքել, ժայթքել (օր. խուխը). **2**, չ. դադարել թքելուց. **-ся** անդր. **1**, դուրս թքելով, ժայթքելով ազատուիլ, հանգստանալ. **2**, թքելով պաշտպանուիլ, ազատուիլ, պրծնել:

Отпле‖ска́ніе չ. ճղփելով, ցայտեցնելով դուրս ածելը, պակասեցնելը. **-ска́ть** (-щу́ -пле́щутъ; -щи́) **1**, ն. տ. Отпле́скивать; **2**, չ. դադարիլ ճղփելուց, ցայտելուց. **-скивать**, -ска́ть, -сну́ть **1**, ն. ճղփելով, ցայտեցնելով դուրս ածել, դուրս թափել, պակասեցնել. **2**, չ. (կոհակների մասին) կոծել, խորտակուիլ, փշրուել, ճղփել. **-ся** անդր. (կոհակների մասին) կոծել, փշրուիլ, խորտակուիլ. **-(о́т—)скъ** ա. ճղփիւն, ալեկոծութիւն, կոհակակոծութիւն. **-сну́ть, ся** տ. Отпле́скивать, ся.

Отпле‖сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; անց. отплёлъ -ла́, о́; հրմ. -ти́), **-сти́сь** տ. Отплета́ть, ся; **-та́ніе** չ. **1**, հիւսել պրծնելը. **2**, լուծելը, հանելը (հիւսածքի միջից). **-та́ть**, -сти́, -(е́)сть ն. **1**, հիւսել պրծնել. **2**, լուծել, լուծելով, քանդելով հիւսածքի միջից հանել, վերցնել. **-ся** անդր. քանդուիլ, լուծուիլ, ընկնիլ (հիւսածքի միջից). **-ту́** տ. Отплести́; **-щу́** տ. Отплеска́ть.

Отпло́тничать չ. դադարել հիւսնութիւնից. հիւսնութիւնից, 'դուրգարութիւնից' ձեռք վերցնել։

От‖плыва́ніе չ. [լողալով կամ նաւելով] հեռանալը, մեկնելը. **-плыва́ть**, -плы́ть չ. [լողալով կամ նաւելով] հեռանալ, մեկնել. **-плы́тіе** մեկնում (նաւի). **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -о́тплы́лъ -ла́, о; հրմ. -плыви́) տ. Отплыва́ть.

Отплю́нуть, ся տ. Отплёвывать, ся.

Отпля‖са́ніе չ. պարել պրծնելը, կաքաւել պրծնելը. **-са́ть** (-шу́ -пля́шутъ; -ши́), **ся** տ. Отпля́сывать, ся; **-сыва́ніе** տ. Отпляса́ніе; **-сыва́ть**, -са́ть ն. 1, պարել պրծնել, կաքաւել պրծնել, պարը, կաքաւը վերջացնել. 2, պարելիս ձեռք անել. 3, պարելով յոգնեցնել, վնասել. о. себѣ́ но́ги; 4, չ. դադարել պարելուց, պարը, կաքաւը թողնել. **-ся** անդր. *отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, ազատուել։

От‖повѣдно́й, -повѣ́дный տ. Отвѣ́тный; **-повѣ́дь** ի. պատասխան. о́. держа́ть պատասխանել. о́. на письмѣ́ գրաւոր պատասխան։

От‖пое́ніе չ. **-по́й** ա. կաթնով բուծելը, բուծում (հորթի). **-пои́ть** (-ю́ -я́тъ), **ся** տ. Отпа́ивать, ся I.

Отпо‖ла́скиваніе չ. ողողելը (լուացքը). **-ла́скивать**, -лоска́ть, -лосну́ть ն. 1, ողողել (լուացքը). 2, ողողել պրծնել, ողողումը վերջացնել. **-ся** անդր. ողողել պրծնել, ողողումը վերջացնել։

Отпол‖за́ть, -зти́, -зть (-зу́ -зу́тъ; անց. отпо́лзъ -зла́, о́; հրմ. -зи́) տ. Отпа́лзывать.

Отполирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. յղկել պրծնել, ողորկել պրծնել, կոկել պրծնել։

Отпол‖не́ніе, -нива́ніе չ. մասամբ դատարկելը, պարպելը, թեթեւացնելը. **-нива́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), -ня́ть ն. մասամբ դատարկել, պարպել, թեթեւացնել. **-нка** ի. տ. Отполне́ніе; **-ня́ть** տ. Отпо́лнивать.

Отполо‖ска́ніе չ. ողողում, ողողելը (լուացքը). **-ска́ть** (-щу́ -ло́щутъ; -щи́), **ся** տ. Отпола́скивать, ся.

Отполосова́ть (-су́ю -ютъ) ն. 1, շերտ-շերտ կտրել, կտրատել պրծնել. 2, շերտատել, շերտերով զարդարել. 3, кого́ մէկին խիստ ծեծել, այնքան ծեծել, որ հարուածների շերտերն երևան։

Отпо́рка ի. [կարը] քանդելը, լուծելը, քանդելով, լուծելով բաժանելը. 2, ծեծելը, խարազանելը. 3, ձող, գործիք մի բան բացելու։

Отпо́рный ած. 1, դիմադրող, յետ մղող, ընկրկեցնող. 2, ժխտողական, հերքողական։

Отпо́‖рокъ, рка ա. քանդած, լուծած, քանդելով, լուծելով բաժանած բան. **-ро́тіе** չ. քանդելը, լուծելը, բաժանելը. **-ро́ть** (-рю́ -по́рютъ; -ри́), **ся** տ. Отпа́рывать, ся.

Отпо́ръ ա. 1, ընդդիմադրութիւն, -դրում. дать о. ընդդիմադրել. 2, ընդդիմադրելու եր, տարակայ։

Отпости́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь) չ. պահքը, պասը վերջացնել, դադարել պահելուց, պաս պահելուց։

Отпо́тче(и)вать (-тчую -ютъ) ն. 1, մեծարել պրծնել, հիւրասիրել պրծնել. 2,* խիստ, կծու խօսքերով շշպրել, նախատել. ծեծել, թակել։

Отпо‖тѣ́лый էյ. ած. քրտնած, թացուած. **-тѣ́ніе** չ. քրտնելը, թացուելը. **-тѣ́ть** չ. քրտնել, թացուել։ [**я́ть** տ. Отпа́ивать I.

От‖пою́ տ. Отпои́ть և Отпѣ́ть; **-по-**

Отпра́‖ва ի. ուղարկելը, -կում, առաքելը, -քում, ճանապարհելը, -հում. **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** ի. ուղարկող, ղրկող, ճանապարհող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ; -вь), **ся** տ. Отправля́ть, ся; **-вка** տ. Отпра́ва; о. това́ровъ, гру́зовъ ապրանքների, բեռների առաքում, ուղարկում, ճանապարհում. о. съ това́рнымъ поѣ́здомъ ապրանքատար գնացքով ճանապարհելը. о. большо́й ско́рости մեծ արագութեամբ ճանապարհում. **-вле́ніе** չ. 1, ուղարկում, առաքում, ճանապարհում, ճամբայ դնելը. о. пи́семъ, това́ровъ; 2, վարում, կատարում. о. до́лжности պաշտօնավարութիւն. о. церко́вныхъ требъ եկեղեցական ծիսակատարութիւն. о. во́инской пови́нности զինուորագրութեան, զինուորական ծառայութեան մատուցումը. жи́зненное о. բժ. կենսական գործունէութիւն. **-вля́ть**, -вить ն. 1, ուղարկել, ղրկել, (գր.) առաքել, ճանապարհել. о. това́ры мо́ремъ, на пароходѣ́; о. курье́ра, посо́льство; о. письмо́ по по́чтѣ; о. письмо́ на по́чту; о. кого́ въ дере́вню; *о. кого́ на тотъ свѣтъ մէկին կենդրաւ անել, սպանել. 2, վարել, կատարել. о. до́лжность секретаря́; онъ ху́до отправля́етъ свою́ до́лжность; о. пови́нности տուրքեր հատուցանել. о. во́инскую пови́нность զինուորագրութիւնը, զինուորական ծառայութիւնը մատուցանել. о. ба́рщину ճորտական աշխատանքը, պարտաւորութիւնները կատարել. о. церко́вныя тре́бы եկեղեցական ծէսերը կատարել. о. слу́жбу, торго́влю ծառայել, առեւտուր, վաճառականութիւն անել. **-вля́ться**, -виться անդր. գնալ, մեկնել, ճանապարհուել, ճանապարհ ընկնել. о. изъ го́рода въ дере́вню; о. въ це́рковь, на балъ, въ ко́нцертъ, въ теа́тръ; о. въ каре́тѣ, верхо́мъ, пѣшко́мъ, мо́ремъ; о. на добы́чу աւարի ելնել. *о. на тотъ свѣтъ այն աշխարհը գնալ, մեռնել։

Отпра́зд‖нованіе չ. տօնել պրծնելը. **-новать** (-ную -ютъ) ն. 1, տօնել. 2, տօնել պրծնել, տօնը վերջացնել։

От‖пра́шиваніе չ. 1, խնդրելով ազատելը. 2, խնդրելով արձակել տալը. **-пра́шивать**, -проси́ть ն. 1, խնդրելով ազատել, թափել. 2, արձակուրդ խնդրել, խնդրելով արձակել տալ. онъ отпроси́лъ дѣте́й на́ два дня նա իր որդոց համար երկու օր արձակուրդ ստացաւ. о. дѣте́й домо́й, въ о́тпускъ; **-ся** անդր. [իր համար] արձակուրդ խնդրել, ստանալ. онъ отпроси́лся въ о́тпускъ на недѣ́лю; **-про́съ** ա. տ. Отпра́шиваніе; **-проси́ть** (-шу́ -про́сятъ; -си́), **ся** տ. Отпра́шивать, ся; **-проше́ніе** տ. Отпра́шиваніе.

Отпру́‖да ի. կապելը (ջուրը). **-ди́ть** (-жу́ -пру́дятъ; -ди́), **-жа́ть, -жива́ть** ն.

1, կապել (ջուրը). **2,** կապած ջուրը բաց թողնել (պատնէշը քանդելով). **-жéніе** չ. տ. Отпрýда.

Отпрý‖кивать, -кнуть ն. «պրու» ասել, կանգնեցնել, ‘տոն անել‘ (լծած ձիուն). «и кýчеръ осторóжно и дáже нѣсколько рóбко отпрýкивалъ коренникá».

От‖прыгать ն. գադարել ցատկելուց, ցատկոտելուց, թռչկոտելուց, ‘ծուլ ծուլ‘ լինելուց. онъ ужé *отпрыгалъ свой вѣкъ նորա ժամն արդէն գուրս է եկել. **-прыгиваніе** չ. յետ ցատկելը, յետ ոստնումը, յետ թռչելը. **-прыгивать, -прыгнуть** չ. յետ ցատկել, յետ ոստնուլ, յետ թռչել. -(óт)**прыгъ** ա. **-прыжка** է. թռչում, ցատկում, ոստնում։

От‖прысканіе չ. սրսկելը, վրան ցանելը, շաղ տալը. **-прыскиваніе** չ. **1,** տ. Отпрысканіе; **2,** յետ ցայտեցնելը. **3,** [ծիլ, կոկոն, ճիւղ] քշելը, արձակելը. **-прыскивать,** -прыснуть ն. **1,** սրսկել, վրան ցանել, շաղ տալ (օր. ջուր). **2,** յետ ցայտեցնել, [օր. կայծեր] արձակել. **3,** [ծիլ, կոկոն, ճիւղ] արձակել, քշել. **-прыскнóй** ած. ծլող, բացուող. о. цвѣтóкъ; **-прыскъ** ա. **1,** ծիլ, ճիւղ, շիւղ. **2,** շառաւիղ, բողբոջակ. благорóдный ó. рóда Валуá; **-прыснуть** տ. Отпрыскивать.

Отпрѣль է. ջերմութիւնից և խոնաւութիւնից լուծուած, քակուած տեղ։

От‖пряганіе չ. լծից արձակում. **-прягáть,** -прячь ն. լծից արձակել, լուծը վերցնել. **-ся** անդր. լծից արձակուել. **-прягý** տ. Отпрячь.

От‖прядáть 1, չ. դադարել մանելուց. **2,** (-прясть) ն. ա, մանել պրծնել. բ, մանելով վճարել (պարտքը). **3,** տ. Отпрядывать; **-пряденіе** չ. **1,** մանել պրծնելը. **2,** մանելով վճարելը, հատուցանելը (պարտքը). **-прядý** տ. Отпрясть; **-прядываніе** չ. ընկրկում, յետ թռչելը, յետ ոստնումը. **-прядывать,** -прядáть, -прянуть չ. ընկրկել, յետ թռչել, յետ ոստնուլ. гулъ отпрянулъ раскáтомъ թընդիւնն որոտընդոստ արձագանգ տուաւ. **-прядышъ** ա. **1,** դուրս պրծած, դուրս ցցուած մաս. **2,** թռած բան, փչուր։

Отпря‖жéніе չ. **-жка** է. լծից արձակելը, -կում. **-жнóй** ած. լծից արձակած։

От‖прянуть տ. Отпрядывать; **-прясть** (-прядý -дýтъ; -дй) տ. Отпрядáть 2; **-прячь** (-прягý -жёшь -гýтъ; անց. отпрягъ -глá, ó; -гй), **ся** տ. Отпрягáть, ся.

От‖пугáніе չ. խրտնեցնելը, հալածելը. **-пугáть** տ. Отпýгивать; **-пýгиваніе** չ. շարունակ խրտնեցնելը, հալածելը. **-пýгивать,** -пугáть, **-пугнýть** ն. խրտնեցնել, խրտնեցնելով, վախեցնելով հալածել, քշել. **-пýгъ** ա. խրտնեցնելը, -նում, հալածելը, -ծում։

Отпýд‖реніе չ. շպարում, շպարելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **1,** շպարել պրծնել. շպարումը վերջացնել. **3,** когó մէկին յանդիմանել, շշպրել, ներկել. **-ся** անդր. շպարուիլ։

От‖пускáніе չ. **1,** թողնելը, արձակելը. **2,** տալը, բաց թողնելը. **3,** թողնելը, ներելը. **4,** թողնելը, երկարացնելը, աճեցնելը (մօրուքը, մազերը). **5,** թուլացնելը, ‘բօշացնելը‘. **6,** սրելը, յեսանելը. **-пускáть,** -пущáть, -пустить ն. **1,** արձակել, թողնել որ գնայ. зáвтра прáздникъ, насъ отпýстятъ домóй; о. людéй со дворá ծառաներին արձակուրդ տալ. **2,** արձակել, ազատութիւն տալ. о. на вóлю ազատութիւն տալ (ճորտին). оставáлся тóлько одинъ слугá, и тогó пришлóсь о—стить —նորան ևս հարկադրուեցայ արձակել. о. словéчко բերնից խօսք դուրս թողնել. о. остротý սրախօսութիւն անել. **3,** տալ, բաց թողնել. казнá отпустила сто тысячъ рублéй на эту постройку; онъ мнѣ отпустилъ товáровъ на двѣ тысячи рублéй; **4,** թողնել, ներել (մեղքերը). о. комý грѣхй; о. дýшу на покаяніе թողնել որ ապաշխարէ. **5,** թողնել, երկարացնել, թողնել որ աճի, երկարանայ. о. бóроду; **6,** թուլացնել, ‘բօշացնել‘. о. струны; о. пóясъ, подпрýгу; о. сталь պողպատը կակղացնել. о. винтъ; **7,** սրել, յեսանել. о. сáблю; **-пускнáя,** óй է. ազատագիր, ազատութեան կամ ազատագրութեան թուղթ (որ տալիս էին ճորտութիւնից ազատուածին). дать о—ýю крѣпостнóму человѣку; **-пускнóй** ած. **1,** թողնելու, արձակելու. արձակման. о. билéтъ արձակման տոմսակ, թուղթ, գիր. **2,** արձակած, ազատ թողած. о. солдáтъ; **3,** ուղարկելի, բաց թողնելի. о—ые товáры; **-пускъ** ա. **1,** արձակուրդ. взять ó. на мѣсяцъ մի ամսով արձակուրդ վերցնել. дать ó.; проситься въ ó. արձակուրդ խնդրել. быть въ безсрóчномъ о—у անորոշ ժամանակով արձակուած լինել. **2,** տալը, բաց թողնելը. ó. въ долгъ պարտ տալը. ó. сýммы на постройку; **3,** ուղարկում, առաքում. ó. товáровъ за границу; **-пустительный** ած. **1,** ներելի, թողլի. **2,** արձակող. о—ая молитва ժամերգութեան վերջը կարդացուող աղօթք. **-пустить** (-щý -пýстятъ; -стй) տ. Отпускáть; **-пустъ** ա. **1,** ժամերգութեան վերջը կարդացուող աղօթք, օրհնութիւն. **2,** թողութիւն (մեղքերի)։

Отпý‖таніе չ. քանդելը, լուծելը, քանդելով, լուծելով արձակելը, հանելը, վերցնելը. **-тать, ся** տ. Отпýтывать, ся.

Отпутешéствовать (-ствую -утъ) չ. ճանապարհորդութիւնը վերջացնել, դադարել ճանապարհորդելուց։

Отпý‖тываніе տ. Отпýтаніе; **-тывать,** -тать ն. քանդել, լուծել. քանդելով, լուծելով արձակել, հանել, վերցնել. **-ся** անդր. արձակուիլ, լուծուիլ։

Отпý‖ченіе, -чиваніе չ. ուռցնելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ուռցնել. штукатýрку отпýчило ծեփը լուծուել, քակուել է. **-ся** անդր. ուռչիլ, լուծուիլ, քակուիլ (ծեփի մասին)։

Отпу‖щáть ռմկ. տ. Отпускáть; **-щéніе** չ. **1,** թողում, արձակում. о. на вóлю ազատագրում, ազատութիւն տալը. **2,** թողութիւն, ներում (մեղքերի). козёлъ о—ія արձակեալ նոխազ, քաւութեան նոխազ. **-щенникъ** ա. **-щенница** է. ճորտութիւնից ազատուած, ազատագրուած այր, կին. **-щý** տ. Отпустить.

От‖пѣвáльный ած. թաղման. о. обрядъ թաղման ծէս, ծիսակատարութիւն. **-пѣвá-**

ніе չ. 1, երգել պրծնիլը. 2, թաղման կարգ, ծիսակատարութիւն. **-пѣвáть**, -пѣть ն. 1, երգել պրծնիլ. 2, [պաշտօն, ժամերգութիւն, թաղման ծէս] կատարել վերջացնել. о. молéбенъ մաղթանք կատարել. о. покóйника ննջեցեալի թաղման ծէսը կատարել. 3,* комý մէկին յանդիմանել, շշպրել. я емý слáвно отпѣ́лъ ես նորա կարմիրը կալեցի, նորան լաւ շշպրեցի. **-пѣвъ** ա. ժամերգութեան վերջ, վախճան. обѣ́дня на о—ѣ պատարագը վերջանալու վրայ է. **-пѣ́тіе** չ. 1, երգել պրծնիլը. 2, покóйника ննջեցեալի հոգեհանգիստը կմ թաղման ծէսը. по о—іи покóйника ննջեցեալի թաղման ծէսից յետոյ. **-пѣ́тый** բյ. ած. 1, երգուած. о. покóйникъ ննջեցեալ, որի հոգեհանգիստը կմ թաղման ծէսն արդէն կատարուած է. 2, անյուսալի, անուղղայ. о. пья́ница; о. лгунъ; **-пѣть** (-пою́ -ю́тъ; -пóй) տ. Отпѣвáть.

Отпя́||тить (-чу -тятъ; -ть), **ся** տ. Отпя́чивать, ся; **-ченіе, -чиваніе** չ. յետ մղելը, յետ տանելը, ընկրկեցնելը. **-чивать**, -тить ն. յետ մղել, յետ տանել, ընկրկել, ընկրկեցնել. **-ся** անդր. ընկրկել, յետ-յետ գնալ։

Отра||бáтываніе տ. Отрабóтаніе; **-бáтывать**, -бóтать ն. 1, գործը, աշխատանքը վերջացնել. 2, մշակել, գործել, շինել. 3, աշխատելով, բանելով վճարել, հատուցանել. **-ся** անդր. իր գործը, աշխատանքը վերջացնել, պրծնել. **-бóтаніе** չ. 1, գործը, աշխատանքը վերջացնելը. 2, բանելով, աշխատելով վճարելը, հատուցանելը. **-бóтать, ся** տ. Отрабáтывать, ся; **-бóтка** ի. տ. Отрабóтаніе; заёмъ подъ о—у աշխատանքով, բանելով հատուցանելի փոխառութիւն։

Отрá||ва ի. 1, թունաւորում, -րութիւն. 2, թոյն, ‘դեղ‘. **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** ի. թունաւորող, -րիչ այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -áвятъ; -ви́), **ся** տ. Отравля́ть, ся; **-влéніе** չ. թունաւորում. **-вливать, -вля́ть**, -ви́ть ն. 1, թունաւորել, ‘դեղել‘. 2,* թունաւորել, մաշել (կեանքը). **-ся** անդր. թունաւորուիլ, թոյն, ‘դեղ‘ ընդունել. **-вный** ած. թունաւոր. **-вщикъ, -вщица** տ. Отрави́тель, -ви́тельница.

Отрá||да ի. մխիթարութիւն, սփոփանք. բերկրութիւն. о. сéрдца моегó; э́то слу́житъ мнѣ́ о—ою въ страдáніяхъ; **-дный** ած. մխիթարական, սփոփիչ, բերկրալի, ուրախալի. о—ая нóвость; о—ое явлéніе.

Отра||жáемость ի. Փիզ. հնարաւորութիւն անդրադարձնելու. **-жáемый** բյ. ած. անդրադարձնելի. **-жáтель** ա. արտացոլող, անդրադարձնող. **-жáтельный** ած. ցոլացնող. անդրադարձնող. о—ое зéркало; **-жáть**, -зи́ть ն. 1, յետ մղել, վանել. о. непріятеля, нападéніе; о. удáръ հարուածը բռնել, արգելել. 2, հերքել, ‘ջրել‘. о. дóводы; 3, արտացոլել, անդրադարձնել. зéркало отражáетъ предмéты; стѣнá отражáетъ сóлнечные лучи́; э́хо отражáетъ звукъ; **-ся** անդր. ցոլանալ, անդրադառնալ, արտացոլուիլ. лучи́ отражáются въ зéркалѣ; **-жéніе** չ. 1, յետ մղում, վանում. 2, ցոլացում, անդրադառնում, անդրադարձութիւն. 3, հերքում, ժխտում, ջրում. **-зи́тельный** ած. յետ մղող, վանող, -նիչ. о—ая си́ла; о. бой պաշտպանողական կռիւ. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ; -зи́) տ. Отражáть, ся.

Отрáи||ваніе չ. նոր դուրս եկած պարսը փեթակից հանելը, բաժանելը. **-вать**, отрои́ть ն. մեղւբ. նոր դուրս եկած պարսը (рой) փեթակից հանել, բաժանել. **-ся** անդր. պարսել։

Отрапор||товáніе չ. զեկուցում, զեկուցանելը. **-товáть** (-тýю -ютъ) ն. о чёмъ մի բանի մասին զեկուցանել, զեկուցում տալ։

Óтрасль ի. 1, բողբոջ, ճիւղ, շիւղ, ոստ. каковó дéрево, таковá и ó. (առծ.). 2, ճիւղ, ճիւղաւորութիւն, բաժանմունք. ó. горъ, хребтá; ó. знáнія, наýки; ó. торгóвли, промы́шленности; 3, շառաւիղ, բարունակ. послѣ́дняя ó. э́того рóда.

Отра||стáть, -сти́ (-стý -стýтъ; անց. отрóсъ -слá, ó; հրմ. -сти́) չ. նորից աճել, մեծանալ. ճիւղեր քշել. вóлосы у негó отрастáютъ; **-сти́ть** (-щý -стя́тъ; -сти́), **-щáть**, -щивать ն. թողնել, որ աճի, մեծանայ, աճեցնել, մեծացնել. о. себѣ́ брю́хо փորը հաստացնել, պորտը պարարել. **-щéніе, -щиваніе** չ. աճեցնելը, մեծացնելը. **-щивать** տ. Отращáть; **-щý** տ. Отрасти́ть.

Отрéбье չ. անպիտան, անշահ մնացորդ, տակ. о. óбщества հասարակութեան փուշ, ապիկար, անպիտան մասը. о. рóда человѣ́ческаго մարդկային ազգի ամենաանարգ մասը։

Отрез||ви́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́), **ся** տ. Отрезвля́ть, ся; **-влéніе** չ. զգաստացնելը, սթափեցնելը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. 1, զգաստացնել. 2,* զգաստացնել, սթափեցնել, խելքի բերել. **-ся** անդր. զգաստանալ. **-вля́ющій** ած. զգաստացնող, զգաստացուցիչ. э́то подѣ́йствуетъ на нихъ о—имъ óбразомъ այդ նրանց կ'զգաստացնէ, խելքի կբերէ։

От||рекáніе չ. ուրացում, բացասում, հերքում. **-рекáтельство** չ. ուրացութիւն, ուրացում. **-рекáть**, -рéчь տ. Отрицáть; **-ся** անդր. 1, отъ когó, отъ чегó մէկին, մի բան ուրանալ, մէկից, մի բանից հրաժարուիլ. Св. Пётръ три рáза отрекáлся отъ Христá; о. отъ отцá, отъ рóдины; о. отъ свои́хъ слóвъ; о. отъ міра, отъ свѣ́та; о. отъ престóла; о. отъ своéй вѣ́ры; свидѣ́тели отрекли́сь отъ свои́хъ показáній.

От||рекомендовáть, ся տ. Рекомендовáть, ся; **-рéку** տ. Отрéчь.

Отре||пáніе չ. 1, շուրջանակի քերթելը, գզգզելը. 2, [կանեփը, կտաւատը] ծեծելը, կեղևելը, մազմզուկները հանելը. **-пáть** (-плю́ -трéплютъ; -пли́) տ. Отрéпливать; **-(ё)пки** ա. յ. 1, փուշ, խծուծ (կանեփի մնացորդներից). 2, ցնցոտի, մաշուած, գզլտուած շորեր. **-плéніе, -пливаніе** տ. Отрепáніе; **-пливать**, -пля́ть, -пáть, -(ё)пывать ն. 1, շուրջանակի քերթել, գզգզել, փետել. о. кóсмы; 2, ծեծել, կեղևել (կտաւատ, կանեփը), մազմզուկները հանել. **-плю́** տ. Отрепáть; **-пля́ть** տ. Отрéпливать; **-(ё)пываніе, -(ё)пывать** տ. Отрепáніе, -пливать; **-пье** չ. 1, կանեփի, կտաւատի եւն անպէտք մնացորդներ, խծուծ. 2, ցնցոտի, մաշուած, քրքրուած շորեր, շորեղէն։

Отретирова́ться (-ру́юсь -ются) *տ.* Ретирова́ться.

От‖рече́ніе *չ.* *հրաժարում.* о. отъ престо́ла; о. отъ насле́дства; о. отъ све́та, отъ по́честей; актъ о—ія *հրաժարագիր.* о. Св. Петра́ *ս.* *Պետրոսի ուրացումը.* **-речё́нный** *բյ. ած.* *մերժած, ժխտած.* о—ыя кни́ги *պարականոն, անվաւեր գրքեր.* **-ре́чь** (-реку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* отрёкъ -кла́, о́; *հրմ.* -ки́). **ся** *տ.* Отрека́ть, ся.

Отри́‖нутіе *չ.* *մերժում.* **-нуть** *տ.* Отрѣва́ть.

Отри‖ца́ніе *չ.* *ժխտում, ուրացում, բացասում, հերքում.* **-ца́тель** *ա.* **-ца́тельница** *է.* *բացասող, հերքող, ժխտող, ուրացող այր, կին.* **-ца́тельно** *մ.* *բացասական կերպով.* **-ца́тельный** *ած.* *բացասաբար, բացասական, ժխտական, ժխտողական.* о. отвѣ́тъ; о—ая части́ца *քերկ.* *բացասական մասնիկ.* о—ая величина́ *մաթմ.* *բացասական քանակութիւն.* **-ца́тельство** *տ.* Отрека́тельство; **-ца́ть** *ն.* *բացասել, ժխտել, հերքել, ուրանալ.* я не отрица́ю э́того.

Отро́гъ *ա.* **1,** *ճիւղաւորութիւն, ճիւղ.* **2,** *կողմնակի լեռնապար, լեռնաշղթայի ճիւղաւորութիւն:*

От‖роди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** *տ.* Отрожда́ть, ся; **-ро́діе** *չ.* **1,** *ծնունդ, սերունդ, ազգ, ցեղ.* ехи́днино о. *ծնունդք իժից.* **2,** *այլասերում, փասասերում.* **-ро́докъ,** дка *ա.* [*ծառի արմատից բուսած*] *բողբոջ, ճիւղ, շիւղ. նորաբողբոջ սոխ.* **-роду** *ն.* *ծնուելու օրից սկսած, ամբողջ կեանքի ընթացքում:* [դունեղ

Отро́екъ, ро́йка *ա.* *նոր պարսած մեղու*

Отро‖жа́ть, -жда́ть, -ди́ть *ն.* **1,** *ծնել, վերածնել, գոյացնել.* **2,** [*արմատից ճիւղ, շիւղ արձակել*] *ընձիւղել.* **-ся** *անդր.* *բողբոջել, վերածնել, բազմանալ.* саранча́ отроди́лась *մորեխը ձու է ածել.* оте́цъ и мать отроди́лись въ дѣ́тяхъ свои́хъ; **-жде́ніе** *չ.* **1,** *վերածնում, գոյացում.* **2,** *սերունդ, ժառանգներ:*

Отрои́ть (-рою́ -я́тъ), **ся** *տ.* Отра́ивать, ся.

От‖рокови́ца *է.* [*7—15 տարեկան*] *դեռահաս աղջիկ.* **-роколюби́вый** *տ.* Чадолюби́вый; **-рокъ** *ա.* [*7—15 տարեկան*] *տղայ, մանչ, պատանի.* семь спя́щихъ о́—овъ *եկղ. պատմ.* *եօթն ննջած պատանիներ.* **2,** (*գր.*) *մանուկ, ծառայ, սպասաւոր, ‘փոքրաւոր’:*

Отро‖ста́ть *տ.* Отраста́ть; **-сти́** *տ.* Отрасти́ *և* Отраста́ть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *տ.* Отраща́ть.

От‖ро́стокъ, тка *ա.* **-ро́сточекъ,** чка *նւզ.* **1,** *ընձիւղ, ճիւղ, շիւղ.* **2,** *կզմխ.* *յաւելուած (ոսկրի), աւելորդ ոսկոր.* **3,** *կողր, ճիւղ (եղջերուի պողի).* рога́ объ осьми́ о—ткахъ *ութաճիւղ եղջիւր:*

О́тро‖чески *մ.* *մանկաբար.* **-ческій** *ած.* *մանկան, մանկական, տղայական, պատանու, պատանեկան.* о́. во́зрастъ; **-чество** *մ.* *մանկութիւն, տղայութիւն, պատանեկութիւն.* **-чествовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *մանուկ, պատանի լինել, մանկական կմ պատանեկան հասակում լինել:*

Отро‖ща́ть, -ще́ніе *տ.* Отраща́ть, -ще́ніе.

От‖ро́ю *տ.* Отры́ть; **-ру́** *տ.* Отере́ть.

Отру‖ба́ніе *չ.* *կտրելը, թոցնելը.* **-ба́ть,** -би́ть *ն.* **1,** *կտրել,* (*գր.*) *հատանել, թոցնել.* о. часть бревна́; о. кому́ го́лову; **2,** *ռմկ.* *ասել, պատասխանել.* свидѣ́тель на вопро́сы предсѣда́теля безжи́зненно отруба́лъ: «такъ то́чно-съ».

От‖рубева́тый *ած.* *թեփոտ.* **-рубеви́дный** *ած.* *թեփակերպ.* **-рубе́йный, -рубено́й** *ած.* *թեփոտ. թեփից.* **-руби,** ей *է. յ.* *թեփ.* пшени́чныя о́.; о́. при вы́дѣлкѣ крупы́; **-руби́стый** *ած.* *թեփոտ, թեփաշատ:*

От‖руби́ть (-блю́ -ру́бятъ; -би́) *տ.* Отруба́ть; **-ру́бка** *է.* **-рубле́ніе** *չ.* *կտրում, հատանում, թոցնում.* **-рубно́й** *տ.* Отру́бный; **-(о́т)рубный** *ած.* *թեփի, թեփա—, թեփից պատրաստած.* о́. хлѣ́бъ; **-ру́бный** *ած.* **1,** *կտրած, թոցրած.* **2,** *դատած, բաժանած.* **-ру́бокъ,** бка *ա.* **-ру́бочекъ,** чка *նւզ.* [*գերանից, տախտակից եւն կտրած*] *կտոր, կոճղ.* **-ру́бъ** *ա.* *կտրուածք, կտրած տեղ.* бревно́ въ о—ѣ 15 дю́ймовъ *գերան, որի տրամագիծը 15 դիւյմ ունի:*

О́тру‖бь *է.* *մորթի թեփ, կաշու թեփ.* **-бяно́й, -бя́ный** *տ.* Отрубе́йный.

От‖рыва́ніе *չ.* **I.** *քաղելը, պճելը, ‘պոկելը’, քակելը.* **II.** *փորելով, պեղելով հանելը.* **-рыва́ть I.** (-орва́ть) 1, *քաղել, պճել, ‘պոկել’. քակել, լուծել.* о. рука́въ у пла́тья; ему́ оторва́ло ядро́мъ ру́ку *թնդանօթի գնդակը նորա ձեռքը կտրեց.* 2, *հեռացնել, յետ քաշել.* о. кого́ отъ чте́нія, отъ дѣ́ла; не о. свои́хъ гла́зъ отъ кого́; **-ся** *անդր.* 1, *պճուիլ, ‘պոկ գալ’, լուծուիլ, քակուիլ.* у сюртука́ оторва́лся рука́въ; 2, отъ чего́ *մի բանից հեռանալ, մի բան ձգել, թողնել.* я не могу́ оторва́ться отъ рабо́ты; **II.** (-ры́ть) *ն.* 1, *փորելով,* **հետախուզելով բացել, գտնել, հանել.* я не зна́ю, гдѣ́ онъ отры́лъ э́ту рѣ́дкость; 2, *փորելով անջատել, բաժանել, դատել:*

Отры́‖висто *մ.* **1,** *ընդմիջումներով, ընդհատումներով, կանգ առնելով.* чита́ть, писа́ть, говори́ть, разска́зывать о.; **-вистость** *է.* *ընդմիջում.* **-вистый** *ած.* **1,** *ընդհատուող, ընդմիջուող.* **անհարթ, անկապ, անյօդ.* о. го́лосъ; о—ая рѣ́чь; о. слогъ; о. уда́ръ *խիստ, ‘մէկրաշ’ տուած հարուած.* **-вка** *է.* **1,** *ընդհատում, ընդմիջում. խանգարում.* **2,** *պճում, պոկում, քակում.* **-вокъ,** вка *ա.* **-во́чекъ,** чка *նւզ.* **1,** *կտոր, հատուած, պատառ. պատառիկ, բեկոր, նշխար.* о—вки изъ дре́внихъ писа́телей *կտորներ, հատուածներ հին, դասական հեղինակներից.* онъ прочёлъ лишь о. изъ своего́ сочине́нія; **-вочно** *մ.* *ընդհատումներով, ընդմիջումներով.* **-вочный** *ած.* *հատուածական, ընդմիջումներով, ընդհատումներով* о—ое уче́ніе *անկանոն, ընդմիջումներով ուսուցում.* о—ыя свѣ́дѣнія *թերի, կիսատ-պատ, թիւր տեղեկութիւններ.* о. календа́рь *հատուածական օրացոյց.* **-вчиво, -вчивость, -вчивый** *տ.* Отры́висто, -стость, -стый; **-ры́въ** *ա.* *կտրուածք, պատռուածք:*

Отры‖га́ніе *չ.* *ձգտալը, բղկալը, բըղկալով բերանը բերելը, ժայթքելը.* **-га́ть,**

-гнýть ն. ձգտալ, բղկալ, բղկալով բերանը բերել, ժայթքել. о. жвáчку որոճալ. о. слóво նախատական, հայհոյական խօսք արտասանել. **-ся** չ. 1, (հիւանդութեան մասին) յայտնուիլ, կրկնուիլ, հետեւանքները ցոյց տալ. э́та болѣ́знь совремéнемъ отрыгнётся; 2, դէմք. բղկալ, ձգտալ. мнѣ́ отрыгáется; **-жка** է. ձգտում, ձգտոց, բղկոց, բղկում. у меня́ о.; о. болѣ́зни հիւանդութեան կրկնութիւն, վերադարձ։

От‖ры́тіе չ. 1, փորելով բացելը, գտնելը, հանելը. 2, փորելով անջատելը, զատելը. **-ры́ть** (-рóю -ютъ; -рóй) տ. Отрывáть.

От‖рѣвáть, -ри́нуть ն. նկ. սլ. մերժել. о. прóсьбу.

Отрѣ́‖жу տ. Отрѣ́зать; **-заніе** չ. կտրելը, հատանելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь) տ. Отрѣ́зывать; **-зка** է. կտրում, հատանում. հատուած. **-знóй** ած. 1, կտրած. о. кóнусъ ծայրատ կոն(ուս). о—ые лугá սահմաններից որոշուած մարգագետիններ. о. откáзъ բացարձակ մերժում 2, կտրելի, կտրելու. о. купóнъ կտրօն. **-зокъ**, зка ա. 1, կտոր, մաս. 2, արկղշփ. հատուած, մաս (շրջանի). **-зочекъ**, чка նւզ. 1, պստիկ կտոր, մասնիկ. **-зъ** ա. կտրուածք, կտրած տեղը. дéрево 10 вершкóвъ въ о—ѣ տասն վերշոկ տրամագծով ծառ. на о. վճռական կերպով, կտրական կերպով, բացարձակապէս. отказáть на о.; **-зываніе** չ. կտրելը, հատանելը. **-зывать**, -зать ն. 1, կտրել, (գր.) հատանել. о. хлѣ́ба, кусóкъ говя́дины; семь разъ примѣ́рь, а разъ отрѣ́жь (առծ.). мы отрѣ́зали непріятельскій авангáрдъ մենք գերեցինք թշնամու յառաջապահ գունդը. 2, չափելով կտրել. отрѣ́жьте мнѣ́ арши́нъ сукнá; при размежевáніи у негó отрѣ́зали пять десяти́нъ земли́—նորանից խլեցին, նորա հողից կտրեցին։

Отрѣ‖шáемость է. կտրելիութիւն հեռացնելու, արձակելու, պաշտօնանկ անելու. **-шáть**, -ши́ть ն. 1, արձակել, հեռացնել. о. когó отъ дóлжности մէկին պաշտօնանկ անել. о. отъ цéркви բանադրել. 2, քիմ. լուծել, զատել, բաժանել. **-ся** անդր. когó, чегó կմ отъ когó, отъ чегó մէկից. մի բանից հեռանալ. 2, քիմ. լուծուիլ, զատուիլ, բաժանուիլ. **-шéніе** չ. արձակում, ազատ կացուցում. լուծում. о. отъ дóлжности պաշտօնանկութիւն. о. отъ цéркви բանադրում. **-ши́ть** (-шý -шáтъ), **ся** տ. Отрѣшáть, ся.

Отря́‖децъ, дца ա. նւզ. պստիկ վաշտ, ջոկատ, զօրախմբակ. **-ди́ть** (-жý -ря́дя́тъ; -ди́) տ. Отряжáть; **-дный** ած. վաշտի, ջոկատի, զօրախմբի. **-дъ** ա. 1, տ. Отряжáніе; 2, վաշտ, զօրախումբ, ջոկատ. **-жáніе** չ. ուղարկելը, առաքելը. **-жáть**, -ди́ть ն. ուղարկել, ղրկել, առաքել (որոշ պատուէրով). о. полкъ, чтóбы поддержáть атáку; **-жéніе** չ. ուղարկում, ղրկում, առաքում։

Отря‖сáніе չ. 1, թափ տալը, թօթափելը. 2, ցնցելը, ցնցելով գլորելը, տապալելը. **-сáть**, -сти́, -сть ն. 1, թափ տալ, թօթափել. „они́ же, отря́сши на нихъ прахъ отъ ногъ свои́хъ..." Եւ նոքա թօթափեալ զփոշի ոտից ի վերայ նոցա... (Գործք, 13_{51}). 2, ցնցել, ցնցելով գետին գլորել, տապալել. **-сáться**, -сти́сь անդր. ինքն իրան թափ տալ, թափահարուիլ. **-ска** թօթափում. ցնցում, գլորում (ցնցելով). **-сти́**, **-сть** (-сý -сýтъ; անց. -ря́съ -слá, ó; հրմ. -ряси́), **-сти́сь** տ. Отрясáть, ся; **-сываніе**, **-сывать**, **ся** տ. Отрясáніе, -сáть, ся.

Отря́‖хиваніе չ. թօթափելը, թափ տալը. **-хивать**, **-хнýть** ն. թօթափել, թափ տալ (շորը, փոշին). о. прахъ съ ногъ свои́хъ; **-ся** անդր. թափահարուիլ, իր շորը, ոտնամանը եւն թափ տալ. не *отря́хивайся բանը մի երկարացնիր, գլուխ մի ցաւեցնիր։

Отса‖ди́ть (-жý -сáдятъ; -ди́) տ. Отсáживать; **-дка** է. [տունկը] տեղափոխելը, առանձին, զատ տնկելը. **-докъ**, дка ա. փոխադրած, ուրիշ, առանձին տեղ տնկած տունկ, բոյս. **-жéніе**, **-живаніе** չ. տ. Отсáдка; **-живать**, -ди́ть ն. [տունկը] փոխադրել, տեղափոխել, ուրիշ տեղ, առանձին տնկել. **-жý** տ. Отсади́ть.

Отсáсы‖ваніе չ. ծծելը, ծծել պրծնելը. **-вать**, отсосáть ն. 1, [մասամբ] ծծել. 2, ծծելով հանել, քամել. 3, դադարել ծծելուց. ծծել պրծնել։

От‖сáчивать, -сочи́ть ն. հիւթը քա-[մել, հանել, մզել։

От‖свѣ́тъ ա. ցոլք, շող, արտացոլում. **-свѣ́чиваніе** չ. արտացոլում. արտացոլացում. **-свѣ́чивать 1**, ն. ցոլացնել, արտացոլացնել, անդրադարձնել (լոյսը). 2, չ. ցոլանալ, արտացոլել, շողալ, անդրադառնալ։

Отсебя́тина է. իրանից աւելացրած բան, խօսք, դարձուածք. такóй-то арти́стъ въ разговóрѣ съ Гáмлетомъ позвóлилъ себѣ́ сказáть неумѣ́стную о—у.

От‖селéнецъ, нца ա. ուրիշ տեղ գաղթեցրած, տեղափոխած, հեռացրած. **-селéніе** չ. գաղթեցնում, տեղափոխում, հեռացնում. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Отселя́ть, ся; **-сёлокъ**, лка ա. նորաշէն, պստիկ գիւղ, շէն, որի բնակիչները մի ուրիշ, մեծ գիւղից գաղթեցրած են։

Отсé‖ль, -лѣ մ. 1, այստեղից. 2, այս րոպէից 'ի վեր, այս ժամանակից սկսած։

Отсе‖ля́ть, -ли́ть ն. գաղթեցնել, տեղափոխել (գիւղացիներին). **-ся** անդր. գաղթել, տեղափոխուել։

Отси‖дѣ́ть (-жý -дя́тъ; -ди́), **ся** տ. Отси́живать, ся; **-живаніе** չ. նստելով, նստած անցկացնելը. **-живать**, -дѣ́ть ն. 1, նստելով, նստած անցկացնել. онъ цѣ́лый мѣ́сяцъ отсидѣ́лъ подъ арéстомъ; о. свой срокъ въ тюрьмѣ́; 2, երկար նստելով թմրեցնել, անզգայ դարձնել. о. себѣ́ нóги; **-ся** չ. նստելով ազատուիլ, պրծնել մի բանից։

Отси́‖нивать, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, կապոյտ ներկել պրծնել. 2, թեթեւ կերպով լեղակաջրել (լուացքը, ճերմակեղէնը)։

Отскáбли‖ваніе չ. քերելը, քերելով մաքրելը. **-вать**, отскобли́ть ն. քերել, քերելով մաքրել։

От‖скакáть (-чý -áчутъ; -чи́) տ. Отскáкивать I; **-скáкиваніе** չ. յետ թռչելը, յետ ոստնուլը. **-скáкивать I.** (-скакáть) 1, ն. վազելով, չափ դնելով անցնել (որոշ տա-

բաժանութիւն). 2, չ. վազելով, չափ դնելով գնալ, հեռանալ, մեկնիլ. **II.** (-скочи́ть, -скокну́ть) չ. 1, յետ թռչել, յետ ոստնուլ, ընկրկել. ядро́ отскочи́ло отъ стѣны́; при ви́дѣ моего́ пистоле́та разбо́йникъ отскочи́лъ отъ меня́; о. въ сто́рону մի կողմ թեքուիլ. 2, թռչել, ընկնել. отъ сту́ла отскочи́ла но́жка; **-скачу́** տ. Отскака́ть.

Отско‖бле́ніе չ. քերելը, քերելով մաքրելը. **-бли́ть** (-блю́ -блятъ) տ. Оска́бливать.

От‖скокну́ть տ. Отска́кивать II; **-ско́къ** ա. յետ թռչում, յետ ոստնում, ընկրկում. **-скочи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Отска́кивать II.

Отскре‖ба́ніе տ. Отскребе́ніе; **-ба́ть**, -сти́, -(е́)сть ն. կոշտ կոպիտ կերպով քերել. **-бе́ніе** չ. կոշտ կոպիտ կերպով քերելը. **-(ё)бокъ**, бка ա. **-(ё)бышъ** ա. քերանք, քերած բան. **-(ё)бывать** տ. Отскреба́ть; **-сти́, -сть** (-бу́ -бу́тъ; անց. отскрёбъ -бла́, о́; հրմ. -би́) տ. Отскреба́ть.

Отсла́вить (-влю -вятъ; -вь) ն. դադարել փառաբանելուց:

От‖сла́ниваніе տ. Отслоне́ніе; **-сла́нивать**, -слони́ть, -слоня́ть ն. վերցնել, հեռացնել (օր. խուփը, ծածկոցը), բացել (փեղկը). **-ся** անդ. отъ чего́ մի բանից հեռանալ, յետ քաշուիլ:

Отсло‖е́ніе չ. թերթ թերթ բաժանուում, լուծուում, քայքայուում. **-иваніе** չ. թերթ-թերթ բաժանուիլը, լուծուիլը, քայքայուիլը. **-ивательный** ած. վիրբ. թերթ-թերթ լուծող, բաժանող, քայքայող, հանող (օր. գագաթի ոսկրի վնասակար մասը). **-иваться, -и́ться** (-ю́сь -я́тся) անդ. թերթ թերթ բաժանուիլ, լուծուիլ, քայքայուիլ. **-йка** է. տ. Отслое́ніе.

Отсло‖не́ніе չ. հեռացնելը, յետ քաշելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Отсла́нивать, ся; **-нъ** ա. **1**, տ. Отслоне́ніе; **2**, թիկն տալու, կռթնելու, յենուելու բան (օր. բազկաթոռի մէջքը). **-ня́ть, ся** տ. Отсла́нивать, ся.

Отслу́‖га է. փոխադարձ լաւութիւն, ծառայութիւն. **-же́ніе, -живаніе** չ. **1**, ծառայութիւնը վերջացնելը. о. обѣдни պատարագը վերջացնելը. **2**, փոխադարձ լաւութիւն, ծառայութիւն անելը. **-живать, -жи́ть** (-жу́ -жатъ) ն. **1**, ծառայել պրծնել, ծառայութիւնը վերջացնել. отслужи́лъ 25 лѣтъ и вышелъ въ отста́вку; **2**, [պաշտօնը, պատարագը] վերջացնել. о. обѣдню պատարագ անել. о. моле́бенъ մաղթանք կատարել. **3**, кому́ մէկին փոխադարձաբար լաւութիւն անել, ծառայութիւն մատուցանել. постара́юсь о. вамъ կ'աշխատեմ ձեր լաւութեան տակ չմնալ:

Отслу́‖шиваніе չ. ցվերջ լսելը. **-шать, -шивать** ն. ցվերջ լսել, լսել պրծնել. о. курсъ нау́къ ուսման ընթացքն աւարտել:

Отсморка́ться չ. խնչել պրծնել:

Отсмѣ‖иваніе չ. փոխադարձաբար ծաղրելը, նշաւակելը. **-ивать**, -я́ть ն. փոխադարձաբար ծաղրել, նշաւակել. **-ся** չ. ծաղրով, նշաւակումով պատասխանել. **-я́ніе** չ. փոխադարձ ծաղրում, նշաւակում. **-я́ть** (-ю́ -ю́тъ), **ся** տ. Отсмѣ́ивать, ся.

Отсна‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ); **-щивать** ն. բոլորովին կազմել, պատրաստել, սարքաւորել (նաւը):

От‖со́вываніе չ. դէպի յետ հրելը, խըթելը. **-со́вывать, -су́нуть** ն. դէպի յետ հրել, խթել, յետ քաշել, յետ տանել, հեռացնել:

Отсовѣ́‖тованіе, -тываніе չ. խորհուրդ չտալը. **-товать** (-тую -ютъ), **-тывать**, ն. խորհուրդ չտալ. я отсовѣ́товалъ ему́ жени́ться.

Отсопѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) չ. **1**, դադարել խռմփալուց. **2**, զարթնել. **-ся** չ. լռել, չպատասխանել:

Отсо‖са́ніе չ. ծծելը, քաշելը. **-са́ть** (-су́ -су́тъ; -си́) տ. Отса́сывать.

Отсо́‖хлый բյ. ած. չորացած, ցամաքած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) տ. Отсыха́ть.

Отсочи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Отса́чивать.

Отсро́‖тчикъ ա. **-тчица** է. ժամանակ տուող, պայմանաժամ դնող այր, կին. **-че́ніе, -чиваніе** չ. յետաձգում, -ձգելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. յետաձգել. я отсро́чилъ ему́ на мѣ́сяцъ упла́ту до́лга նորա պարտքի վճարումն ես մի ամսով յետաձգեցի. о. исполне́ніе догово́ра; о. засѣда́ніе; о. догово́ръ դաշնադրութեան ժամանակն երկարացնել. **-чка** է. յետաձգում, յետաձգութիւն. дать о—у на мѣ́сяцъ մի ամսով յետաձգել, մի ամսի ժամանակ տալ. о́тпускъ его́ ко́нчился, но ему́ да́ли о—у на мѣ́сяцъ— մի ամսի ժամանակ տուին. вся́кая о. мо́жетъ быть вредна́; проси́ть объ о—ѣ платежа́; **-чный** ած. յետաձգութեան, յետաձգած:

От‖става́ніе չ. **1**, յետ մնալը. **2**, նստիլը. **-става́ть**, -ста́ть չ. **1**, յետ մնալ. мы вы́шли вмѣ́стѣ, но доро́гою онъ отста́лъ отъ насъ; живя́ въ прови́нціи отста́ть отъ свѣ́та; въ ро́скоши онъ не отстаётъ отъ свои́хъ бога́тыхъ сосѣ́дей; часы́ отстаю́тъ ժամացոյցը յետ է մնում, կամաց է բանում. **2**, ձեռք քաշել, ձեռք վերցնել, թողնել. о. отъ дурно́й привы́чки, отъ поро́ка, отъ игры́; **3**, քակուիլ, զջլուիլ, լուծուիլ, պոկ գալ, ընկնիլ. штукату́рка отста́ла отъ стѣны́; отста́ньте отъ меня́, вы мнѣ мѣша́ете հեռացէք ինձնից կլն. **-ста́вить** (-влю -вятъ: -ста́вь) տ. Отставля́ть; **-ста́вка** է. **1**, տ. Отставле́ніе; **2**, անջրպետ, միջի տարածութիւն. **3**, հրաժարում, հրաժարական. вы́йти въ о—у, пода́ть въ о—у հրաժարուել, հրաժարական տալ. находи́ться, быть въ о—ѣ հրաժարուած լինել. **-ставле́ніе, -ста́вливаніе** չ. դէն դնելը, մի կողմ դնելը, հեռացնելը. **-ста́вливать, -ставля́ть**, -ста́вить ն. **1**, դէն դնել, մի կողմ դնել, հեռացնել. отста́вьте э́ти ве́щи, я пришлю́ за ни́ми; отста́вьте горшо́къ отъ огня́; **2**, հրաժարեցնել, հեռացնել, արձակել. о. отъ до́лжности, отъ слу́жбы; **-ставно́й** ած. **1**, հրաժարուած, պաշտօնաթող. о. чино́вникъ; **2**, հեշտութեամբ հեռացուող, մի կողմ դրուող:

От‖ста́иваніе չ. **1**, կանգնած մնալը, անցկացնելը. **2**, պաշտպանելը, -նում. о. своего́ мнѣ́нія; **3**, պարզելը (հեղուկը). **-ста́ивать**, -стоя́ть ն. **1**, կանգնած մնալ, անց-

կացնել. я отстоялъ обѣдню ես մինչև պատարագի վերջը մնացի. отстоять на часахъ իր ժամապահութիւնը վերջացնել. 2, պաշտպանել, ազատել, փրկել, պահել. իր ձեռքում պահել, չտալ, չյանձնել. о. кого отъ гоненій его противниковъ; *о. каждый шагъ у непріятеля իւրաքանչիւր քայլ թշնամուց զոռով խլել, նուաճել. пожарные отстояли мой домъ հրդեհաշէջները իմ տունը փրկեցին. 3, երկար կանգնելով յոգնեցնել. о. ноги; 4, [հեղուկը] պարզել, թողնել որ պարզուի, զտուի. **-ся** անդր. 1, կանգնած մնալով հանգստանալ, 'գինջանալ'. корабль отстоялся отъ бури въ заливѣ նաւը մրրկի ժամանակ պատսպարուեց, մնաց նաւահանգստում. о. отъ дождя մնալ մինչև անձրևը անցնի. 2, դիմանալ, 3, պարզուիլ, զտուիլ. дать о. թողնել, որ պարզուի. вода мутна, дайте ей отстояться.

Отста‖лость է. յետամնացութիւն. *о. отъ вѣка իր դարից, իր ժամանակից յետ մնալը. **-лой, -лый** էյ. ած. յետամնաց, յետ մնացած. *о. человѣкъ; корова о—ая отъ стада; о—ая штукатурка լուծուած, քակուած ծեփ, սուաղ:

Отста‖навливаніе ը. դէն դնելը, հեռացնելը. **-навливать, -новить** (-влю -новятъ; -ви) ն. դէն դնել, դէն քաշել, մի կողմ դնել, հեռացնել. о. столъ отъ стѣны; **-новка** է. **-новленіе** ը. դէն դնելը, հեռացնելը: [ставать.

Отстать (-стану -нутъ; -стань) տ. От-

Отсте‖ганіе ը. 1, [ընդլթափ] կարել պրծնելը. 2, մտրակում, մտրակել պրծնելը. **-гать** տ. Отстёгивать I; **-(ё)гиваніе** ը. 1, տ. Отстеганіе; 2, լուծելը (մայր գցած կոճակը). **-(ё)гивать I.** (-гать) ն. 1, [ընդլթափ] կարել պրծնել. 2, զարկել, մտրակել պրծնել, խարազանել պրծնել. **II.** (-гнуть) ն. լուծել, 'յետ անել' (մայր գցած կոճակը). о. пуговицы у жилета; о. поясъ; о. пряжки у башмаковъ.

Отсте‖регать, -речь (-регу -жёшь -гутъ; անց. -рёгъ -гла, о; հրմ. -ги) ն. ժամապահութիւնը, հսկումը վերջացնել, աւարտել:

Отсти‖раніе ը. լուանալը, մաքրելը. **-рать, ся** տ. Отстирывать, ся; **-рка** է. **-рываніе** ը. տ. Отстираніе; **-рывать,** -рать ն. 1, լուանալ, մաքրել, [բծերը] հանել. 2, լուանալ պրծնել, լուացքը վերջացնել. **-ся** անդր. 1, լուացուելով ոչնչանալ, դուրս գալ. 2, լուացքը վերջացնել:

От‖стой ա. տկնուքը, նստուածք. **-стойка** է. 1, տ. Отстаиваніе; 2, отстойки յ. տ. Отстой; **-стойный** ած. նստած, պարզուած. **-стойчивость** է. դիմացողութիւն, դիմացկունութիւն, տոկունութիւն, հաստատութիւն. **-стойчивый** ած. դիմացող, դիմացկուն, տոկուն, հաստատ:

Отстонать ը. դադարել հառաչելուց:

Отсто‖раниваніе ը. մի կողմ դնելը. մի կողմ տանելը, հեռացնելը. **-ранивать,** -ронять, **-ронить** (-ню -нятъ) ն. մի կողմ դնել. մի կողմ տանել, քաշել, հեռացնել. отстороните это кресло, оно мѣшаетъ проходить; **-роненіе** ը. մի կողմ դնելը. մի կողմ տանելը, հեռացնելը. **-ронять** տ. Отстранять և Отсторанивать.

От‖стоялый էյ. ած. նստած, պարզուած, մաքրուած, զտուած. **-стояніе** ը. 1, տ. Отстаиваніе; 2, հեռաւորութիւն, տարածութիւն, տարակայութիւն, անջրպետ. **-стоять I,** ը. (ներկ. отстою -ятъ) ը. отъ чего մի բանից հեռու լինել, հեռու գտնուել. деревня эта отстоитъ отъ города на 10 вёрстъ; 2, ն. (ապառն. отстою -ятъ), **ся** տ. Отстаивать, ся.

Отстрадать ը. դադարել տառապելուց:

Отстра‖иваніе ը. շինել պրծնելը. **-ивать,** отстроить ն. 1, շինել, շինել պրծնել, շինութիւնը վերջացնել, աւարտել. о. домъ; 2, վերանորոգել պրծնել (տունը, շինութիւնը). **-ся** անդր. իր տունը շինել պրծնել, վերջացնել:

Отстра‖неніе ը. հեռացնելը. временное о. отъ должности; **-нить** (-ню -нятъ) տ. Отстранять.

Отстранствовать (-вую -ютъ) ը. դադարել պանդխտելուց, թափառելուց:

Отстра‖нять, -нить ն. հեռացնել. о. свидѣтелей; о. отъ дѣлъ, отъ должности; о. отъ себя всякое подозрѣніе; о. неудобство անյարմարութիւնը վերացնել, անյարմարութեան առաջն առնել:

Отстрачи‖ваніе ը. կարել պրծնելը. **-вать,** отстрочить ն. կարել պրծնել:

От‖стриганіе ը. խուզել պրծնելը. **-стригать,** -стричь ն. խուզել պրծնել. **-стриженіе** տ. Отстриганіе; **-стричь** (-стригу -жёшь -гутъ; անց. отстригъ -гла, о; հրմ. -ги) տ. Отстригать.

Отстро‖ганіе ը. խարտաբուքել պրծնելը, 'ռանդել' պրծնելը. **-гать** ն. խարտաբուքել պրծնել, 'ռանդել' պրծնել:

Отст‖ройка է. շինում, կառուցում. **-роить** (-ою -ятъ), **ся** տ. Отстраивать, ся.

Отстро‖ченіе ը. կարել պրծնելը. **-чить** (-чу -чатъ) ն. կարել պրծնել: [ніе, -гать.

Отстру‖ганіе, -гать տ. Отстрога-

Отстрѣ‖леніе ը. գնդակահարում, գնդակով զարկելը. **-ливаніе** ը. վերջին լիցերը (заряды) արձակելը. **-ливать** ն. 1, (**-лить** (-лю -лятъ) գնդակահարել, հրացանի, թնդանօթի հարուածով զարկել, քակել, կտրել, ոչնչացնել. на войнѣ ему отстрѣлили руку; 2, (-лять) ա, ն. հրացանաձգութեամբ, թնդանօթաձգութեամբ վանել, հալածել. բ, ը. դադարել հրացանաձգութիւնից, թնդանօթաձգութիւնից. **-ся** անդր. հրացանաձգութեամբ, թնդանօթաձգութեամբ պաշտպանուիլ. **-лка** է. տ. Отстрѣливаніе; **-лять** տ. Отстрѣливать 2.

Отстря‖паніе, -пать տ. Отстряпываніе, -вать; **-пываніе** ը. եփել պրծնելը, [կերակրեղէնը] պատրաստել պրծնելը. **-пывать,** -пать ն. եփել պրծնել, [կերակրեղէնը] պատրաստել պրծնել. **-ся** անդր. եփել պրծնել, [իր կերակրեղէնը] պատրաստել պրծնել:

Отсту‖каніе ը. զարկելով կտրելը. **-кать** Отстукивать; **-киваніе** տ. Отстуканіе; **-кивать,** -кать, **-кнуть** ն. զարկելով կտրել, թռցնել:

От‖ступаніе ը. 1, յետ դառնալը, նահանջելը. ռզմ. նահանջ. о. моря տեղատուու-

թյուն ծայր. **2,** խոտորում, հեռանում (ընթացքից). **-ступа́ть, -ступи́ть** (-плю́ -сту́пятъ; -ступи́) չ. **1,** յետ դառնալ, յետ քաշուել, նահանջել. յետ նահանջել, հեռանալ. по́слѣ двухчасово́й би́твы непрiя́тель сталъ отступа́ть; я не отступлю́ отъ тебя́, поку́да не дашь обѣща́нiя; о. отъ го́рода, отъ крѣ́пости; **2,** հեռանալ, մեկնել, խոտորուել, շեղուել. о. отъ и́стины, отъ зако́новъ, пра́вилъ; о. отъ вѣ́ры հաւատն ուրանալ, հաւատուրաց դառնալ. **-ся** չ. отъ кого́ отъ чего́ մէկից, մի բանից հեռանալ, հրաժարուել, ձեռք վերցնել. մէկին, մի բան թողնել, ձգել. о. отъ свое́й вѣ́ры իւր հաւատն ուրանալ. о. отъ свои́хъ сло́въ, отъ своего́ мнѣ́нiя իւր խօսքերից, իւր կարծիքից հրաժարուել. о. отъ свои́хъ тре́бованiй; о. отъ жены́, отъ дѣте́й; **-ступле́нiе** չ. **1,** նահանջ. նահանջում, յետ դառնալը, յետ քաշուելը. труби́ть къ о—iю զին. նահանջի հրաման տալ. **2,** խոտորում, շեղում, հեռանում, մեկնում. о. отъ зако́на, отъ пра́вилъ; о. отъ вѣ́ры հաւատուրացութիւն. произнося́ свою́ рѣчь, онъ дѣ́лалъ безпреста́нныя о—iя ճառն արտասանելիս նա անընդհատ խոտորումներ էր անում կամ շարունակ բուն առարկայից շեղւում էր. **-сту́пникъ** ա. **-сту́пница** ի. դաւաճան, ուխտադրուժ այր, կին. ուրացող, հաւատուրաց այր, կին. **-сту́пническiй** ած. ուրացողի, հաւատուրացի[ն յատուկ]. **-сту́пничество** չ. ուրացութիւն, հաւատուրացութիւն, դաւաճանութիւն. **-ступно́е**, о́го չ. գինջադրամ (որ մէկը մրցակցից ազատուելու համար վճարում է, օր. խանութ վարձելիս). **-ступно́й** ած. դարձի, նահանջի. о. бой զին. նահանջի թմբկահարութիւն. **-сту́пный** ած. **1,** խուսափող, անվստահելի. **2,** ուրացող, հաւատուրաց, դաւաճան. **-ступъ** ա. նահանջ, նահանջում. уда́рить о́. նահանջի հրաման տալ։

От‖суди́ть (-жу́ -су́дятъ; -ди́), **-сужда́ть**, -су́живать ն. **1,** что отъ кого́ մէկից մի բան դատաստանով առնել, վերցնել, խլել. **2,** խորհուրդ չտալ. **-сужде́нiе, -су́живанiе** չ. դատաստանով առնելը, վերցնելը, խլելը. **-су́живать** տ. Отсуди́ть.

Отсу‖ле́нiе, -лива́нiе չ. խոստանալը. **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. խոստանալ. **-лъ** տ. Отсуле́нiе.

Отсу́нуть տ. Отсо́вывать.

Отсу́т‖ственный ած. բացակայ, -յող. **-ствiе** չ. **1,** բացակայութիւն, բացակայում. о. изъ мѣ́ста жи́тельства; э́то случи́лось въ моё о.—իմ բացակայութեան ժամանակ. **2,** չըղոյութիւն, պակասում. **-ствова́нiе** չ. բացակայում. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) չ. բացակայել։

Отсу‖че́нiе, -чива́нiе չ. **1,** [թևքերը] քշտելը, վեր քաշելը. **2,** ոլորել պրծնելը, մանել պրծնելը. **3,** [մանածը, ոլորածը] լուծելը. **-чива́ть, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. **1,** [թևքերը] քշտել, վեր քաշել. **2,** մանել պրծնել, ոլորել պրծնել. **3,** [մանածը, ոլորածը] լուծել, քանդել. **-чка** ի. տ. Отсуче́нiе.

Отсу‖ша́ть, -ши́ть ն. 1. բոլորովին քամել, չորացնել, ցամաքեցնել. **2,** չորացնել պրծնել, ցամաքեցնել պրծնել. **-ше́нiе, -шива́нiе** չ. տ. Отсу́шка; **-шива́ть**, -ши́ть ն. մզել պրծնել, չորացնել, ցամաքեցնել պրծնել. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ) տ. Отсуша́ть և Отсу́шивать; **-шка** ի. չորացնելը, ցամաքեցնելը, մզելը։

От‖счита́нiе չ. համարելը, համարելով տալը, յանձնելը. **-счита́ть, ся** տ. Отсчи́тывать, ся; **-счи́тыванiе** տ. Отсчита́нiе; **-счи́тывать**, -счита́ть, -че́сть ն. համարել, համարելով տալ, յանձնել. онъ надѣ́ялся получи́ть ты́сячу рубле́й, но ему́ отсчита́ли то́лько пятьсо́тъ; **-ся** անդր. кому́ կամ передъ кѣмъ въ чёмъ մէկին մի բանի մասին հաշիւ տալ, համար տալ։

От‖сыла́нiе չ. ղրկելը, ուղարկելը, ճամբելը, յղելը. **-сыла́ть**, отосла́ть ն. **1,** ղրկել, ուղարկել, առաքել (գր.), ճամբել, յղել. о. письмо́ на по́чту; на́до о. э́ту ме́бель въ дере́вню; **2,** արձակել. онъ ото́сланъ за пья́нство; **-сы́лка** ի. ղրկում, ուղարկում, յղում, առաքում, ճամբում. **-сы́льный** ած. **1,** ղրկելի, ուղարկելի, ճամբելի. **2,** ղրկած, ուղարկած, յղած։

От‖сыпа́нiе չ. ածելը, թափելը (օր. հացահատիկը). **-сыпа́ть** (*նկրոյ* -па́ю -ютъ), **-сы́пать** (*ապռնի* -плю -плютъ; հրմ. отсы́пь) ն. **1,** ածել, թափել, ածելով չափել (օր. հացահատիկ). о. ржи́ изъ четверика́; отсы́пь мнѣ мѣ́ру крупы́; **2,*** տալ, համարել. купе́цъ отсы́палъ въ прида́ное за до́черью сто ты́сячъ рубле́й; о. па́лочные уда́ры փայտով հարուածներ տալ. **-ся 1,** (отсыпа́ться) անդր. թափուել. *чѣмъ գոհարերութիւն, ծախս անել. **2,** (отсыпа́ться) չ. լաւ քնել, քնից կշտանալ, քունը կտրել, քնելով կազդուրուել. **-сы́пка** ի. **1,** տ. Отсыпа́нiе; **2,** ածած, թափած բան. **-сы́плю** տ. Отсы́пать; **-сыпно́й** ած. ածած. ածելով չափած. о. хлѣбъ լիքն բաժնին չափած հաց։

Отсы‖рѣ́лость ի. խոնաւութիւն, թացութիւն, տամկութիւն. **-рѣ́лый** է յ. ած. խոնաւացած, թացուած, քրտնած. **-рѣ́нiе** չ. խոնաւանալը, թացուելը, քրտնելը. **-рѣ́ть** չ. **1,** խոնաւանալ, թացուել, քրտնել. **2,** խոնաւութիւնից փտուել, լուծուել, քայքայուել։

От‖сыха́нiе չ. չորանալը, ցամաքելը. **-сыха́ть**, -со́хнуть չ. չորանալ. ցամաքել. что́бы у меня́ язы́къ *отсо́хъ, если э́то не пра́вда; что́бы у него́ ру́ки отсо́хли по́ локоть թող նորա ձեռները չորանան։

От‖сѣва́нiе չ. **1,** ցանել պրծնելը, սերմանել պրծնելը. **2,** մաղել պրծնելը, խարբալել, խալխալել պրծնելը. **-сѣва́ть**, -сѣ́ять ն. **1,** ցանել պրծնել, սերմանել պրծնել. **2,** մաղել պրծնել, խարբալել, խալխալել պրծնել, մաքրել. **-ся** անդր. ցանել պրծնել, ցանքսը, սերմանումը վերջացնել, աւարտել. **-сѣвъ** ա. տ. Отсѣва́нiе.

От‖сѣда́нiе չ. **1,** հեռու նստելը. **2,** նըստելը (յատակին). **3,** քակուելը, լուծուելը, անջատուելը. **-сѣда́ть**, -сѣ́сть չ. **1,** հեռու նըստել. **2,** отъ чего́ մի բանից քակուիլ, լուծուիլ, դջլուիլ, անջատուիլ. **3,** նստիլ (յատակին), պարզուիլ. **-сѣди́на** ի. տեղ, որից ծեփը քակուել, ընկել է. **-сѣдъ** ա. **1,** տ. Отсѣда́нiе;

2, ականուցք, տակ, ամանի տակին, յատակին նստածը:

От‖сѣка́ніе չ. կտրելը. **-сѣка́ть**, -сѣ́чь ն. 1, կտրել, հատանել. 2, կտրել, փակել, խափանել (ճանապարհը, ջուրը). 3, զատել, բաժանել, անջատել. **-ся** ան. դ. թռչել, լուծուել, քակուել. **-сѣку́** տ. Отсѣ́чь; **-сѣкъ** ա. կտրած, լուծուած, քակուած մաս:

От‖сѣ́лый ած. 1, յատակն իջած, յատակին նստած. 2, լուծուած, քակուած, ընկած. **-сѣ́сть** (-ся́ду -дутъ; անց. отсѣ́лъ, -сѣ́ла, о; հրմ. отся́дь) տ. Отсѣда́ть.

От‖сѣче́ніе չ. կտրելը, հատանելը. дамъ го́лову (կմ ру́ку) на о., е́сли э́то не пра́вда; վիրք. о. руки́, ноги́; **-сѣ́чка** է. 1, կտրում, հատանում. 2, կտրում, փակում (ճանապարհի). 3, զատում, բաժանում, անջատում. **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; անց. отсѣ́къ -кла, о; հրմ. -сѣки́), **ся** տ. Отсѣка́ть, ся.

От‖сѣ́яніе չ. ցանել պրծնելը, սերմանել պրծնելը. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ), **ся** տ. Отсѣва́ть, ся.

Отсю́да մ. 1, այստեղից. далёко-ли о. до го́рода? 2, ասրանից. о. слѣ́дуетъ, что...

Отся́ду տ. Отсѣ́сть.

От‖та́иваніе չ. տ. Отта́йка; **-та́ивать**, -та́ять 1, ն. հալեցնել. 2, չ. հալուել, հալուելով բաժանուել. **-та́йка** է. հալուիլը, հալչիլը, հալուելով բաժանուիլը. **-та́лина** է. **-та́линка** նւզ. հալուած տեղ, գարնանը ձիւնից կմ սառուցից ազատուած տեղ:

От‖та́лкиваніе չ. վանելը, յետ մղելը, յետ հրելը, հեռացնելը. **-та́лкивать**, -толкну́ть ն. վանել, յետ մղել, յետ հրել, հեռացնել. на меня́ бро́силась соба́ка, но я оттолкну́лъ её ного́ю; онъ всѣхъ отта́лкиваетъ отъ себя́ свои́ми гру́быми мане́рами; видъ его́ всѣхъ отта́лкиваетъ; о. ло́дку отъ бе́рега.

Отта́лщи‖ваніе չ. հաստացնելը. **-вать**, оттолсти́ть ն. հաստացնել: [ցից ազատուած:

Отта́лый ած. հալուած, ձիւնից, սառու-

Отта́пли‖ваніе չ. հալելով քակելը, լուծելը. 2, վառել պրծնելը. **-вать**, оттопи́ть ն. 1, հալելով լուծել, քակել. 2, վառել պրծնել:

Отта́пты‖ваніе չ. [ոտնամանը] մաշելը, քրքրելը. **-вать**, оттопта́ть ն. 1, [ոտնամանը] մաշել, քրքրել. 2, [կուր] տրորել պրծնել:

Отта‖ска́ніе չ. քարշելով տանելը, հեռացնելը. **-ска́ть** ն. 1, տ. Отта́скивать; 2, [շորերը] մաշել, քրքրել. 3, քրքրել, գզգզել, ծեծել. **-ся** ան. դ. դադարիլ թրև գալուց. **-ски́ваніе** տ. Оттаска́ніе; **-скивать**, -ска́ть, -щи́ть ն. քարշել, քարշելով, թրև տալով տանել, հեռացնել. о. бревно́.

Отта́чи‖ваніе չ. սրելը, յեսանելը. **-вать**, отточи́ть ն. 1, սրել, յեսանել պրծնել. 2, ճախարակել պրծնել:

Оттащи́ть (-щу́ -та́щатъ; -щи́) տ. Отта́скивать; **-ся** ան. դ. զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թրև գալ:

Отта́‖ялый է. ած. հալուած, հալուելով լուծուած, քակուած. **-яніе, -ять** (-ю -ютъ) տ. Отта́иваніе, -вать.

От‖тека́ть, -те́чь ն. հոսել, թափուել:

Оттем‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. մթնեցնել, թխացնել, մուգ, թուխ գոյնով ներկել:

О́ттепель է. տաք եղանակ, տաքութիւն (ձմեռ. ժամանակ). наста́ла о. եղանակը տաքացաւ:

Оттере‖би́ть (-блю́ -ре́бятъ; -би́) տ. Оттере́бливать; **-бле́ніе, -бливаніе** չ. փետելը, պոկոտելը. **-бливать**, -би́ть ն. 1, փետել, պոկոտել. 2, փետտումը, պոկոտումը վերջացնել, դադարել փետելուց, պոկոտելուց:

Оттере́ть (ототру́ -ру́тъ; անց. оттёръ -тёрла, -тёрло; հրմ. ототри́), **ся** տ. Оттира́ть, ся.

Оттерза́ть ն. 1, տանջել, չարչարել. 2, դադարել տանջելուց, չարչարելուց:

Отте́р‖пливаться, -пѣ́ться (-плю́сь -те́рпятся) չ. տոկալ, համբերութեամբ տանել, համբերելով ազատուել:

От‖теса́ніе չ. 1, տաշելը. 2, դադարելը տաշելուց. **-теса́ть** (-шу́ -те́шутъ; -теши́) տ. Оттёсывать; **-тёска** է. **-тёсываніе** տ. Оттеса́ніе; **-тёсывать**, -теса́ть ն. 1, տաշել. 2, դադարել տաշելուց:

От‖тира́ть, -тере́ть ն. 1, քսելով մաքրել, սրբել, յստակել. о. пятно́; 2, շփելով, տրորելով տաքացնել, կենդանացնել. вы отморо́зили щёки, ихъ на́до оттере́ть; 3, քսելով կտրել, փրցնել, քշել, հեռացնել. **-ся** ան. դ. քսուիլ, սրբուիլ, ոչնչանալ. пятно́ оттёрлось; **-ти́рка** է. քսում, քսելը, սրբելը:

От‖ти́скать ն. 1, տ. Отти́скивать II: 2, դադարել սեղմելուց, սխմելուց. **-ти́скиваніе** չ. 1, տպելը. 2, կմշտելը, ճմլելը. 3, յետ մղելը. **-ти́скивать** ն. I. (-тисня́ть, -ти́снуть) ն. տպել, տպագրել. кни́га отти́снута: II. (-ти́скать, -ти́снуть) ն. 1, ճմլել, կմշտել. 2, յետ մղել, յետ հրել, հրնդել, հեռացնել. **-ти́скъ** ն. 1, տ. Оттисне́ніе; 2, արտատպում, արտատպութիւն. о́. съ рису́нка: о́. съ набо́ра շարուածքի արտատպութիւնը. **-тисне́ніе** չ. տպում, տպագրում. **-ти́снуть** տ. Отти́скивать; **-тисня́ть** տ. Отти́скивать I.

Оттого́ մ. և չ. դորա համար, որովհետև, ուստի. онъ бо́ленъ, о. и не пришёлъ.

Отто́къ ա. ջրի խողովակ:

Отто‖лка́ть տ. Отта́лкивать; **-лкнове́ніе** չ. վանելը, յետ մղելը. **-лкну́ть** տ. Отта́лкивать. [բացատրել, պարզաբանել:

Оттолкова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. մեկնել,

Оттол‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **-ще́ніе** տ. Отта́лщивать, -ваніе.

Отто́‖ль, -лѣ մ. 1, այնտեղից. 2, այն ժամանակից, այն օրից ի վեր:

Отто‖ма́нка է. (Фр.) օսմանեան կմ թիքական բազմոց, թիկնաթոռ. **-ма́нскій** ած. օսմանեան, օսմանական. о—ая По́рта օսմանեան Բարձր դուռ. **-ма́нъ** ա. օսմանցի, օսմանեան, ‘օսմանլու’:

Оттоми́ться (-млю́сь -мя́тся) ան. դ. ուժասպառուիլ, խոնջիլ, հալից ընկնել:

Отто́пать տ. Отто́пывать.

От‖топи́ть (-плю́ -то́пятъ; -пи́) տ. Отта́пливать; **-то́пки** ա. յ. հալած բանի (օր. ճրագուի) մնացորդներ. **-топле́ніе** չ. 1, հալելը, հալում. 2, վառելը, վառում:

Оттóпнуть տ. Оттóпывать.

Отто‖птáніе չ. [ոտնատակը] մաշելը, քրքրելը. **-птáть** (-пчý -тóпчуть; -пчи́) տ. Оттáптывать.

Оттó‖пываніе չ. ոտը գետնին զարկելով վախեցնելը, հալածելը. **-пывать**, -пать, -пнуть ն. ոտը գետնին զարկելով վախեցնել, հալածել։

Оттопы́‖риваніе չ. ուռեցնելը, դուրս ցցելը, տարածելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. ուռեցնել, դուրս ցցել, տարածել. о. гýбы մռութը քաշ անել. **-ся** անդր. ուռչիլ, դուրս ցցւիլ, բարձր կանգնել, տարածւել։

Отто‖ргáніе չ. գզլելը, փրցնելը, պոկելը. **-ргáть, -ргнуть** ն. գզլել, փրցնել, պոկել. **-ся** անդր. գզլւիլ, փրթիլ, պոկ գալ. **-ржéніе** չ. գզլելը, փրցնելը, պոկելը։

Оттормози́ть (-жý -зятъ; -зи́) ն. արձակել, արգելքը, խոչընդոտը հեռացնել։

Отто‖чéніе չ. սրելը, յեսանելը. **-чивать, -(ó)чить** (-чу -чатъ) ն. կէտադրել, կէտեր դնել, նշանակել. **-чи́ть** (-чý -чатъ) տ. Оттáчивать.

Оттре‖пáніе չ. գզգզելը, քրքրելը, [կանեփը] ծեծելը, կեղևելը. **-пáть** (-плю́ -трéплютъ; -пли́) տ. Оттрёпывать; **-(ё)покъ**, пка ա. ծուէն, քրքրւած բան. **-(ё)пываніе** տ. Оттрепáніе; **-(ё)пывать**, -пáть ն. 1, [կանեփը] ծեծել, կեղևել. 2, [շորերը] քրքրել, մաշել, փչացնել. 3, [մազերը] գզգզել, փետել, քաշքշել. о. за виски́, за вóлосы.

Оттрý‖тить (-чу -тятъ) տ. Оттрýчивать; **-ченіе, -чиваніе** չ. լոնգ. կտրելը, բեկանելը, կորելը. **-чивать**, -тить ն. լոնգ. կտրել, բեկանել, կորել (քարից մի կտոր)։

Оттря‖сáніе չ. թօթափելը, թափ տալը. **-сáть**, -сти́ ն. թօթափել, թափ տալ[ով հեռացնել, դէն գցել]. **-сéніе** չ. **-ска** ի. թօթափում, թօթափելով, թափ տալով դէն գցելը. **-сти́** (-сý -сýтъ; անց. оттря́съ -слá, ó; -си́) տ. Оттрясáть.

Оттря́‖хиваніе չ. թօթափելը, թափ տալը. **-хивать, -хнýть** ն. թօթափել, թափ տալ, թօթափելով, թափ տալով, ցնցելով դէն գցել։

Оттýги ի. յ. ձեան չմուշկների [փոկեր, խրացներ։ (лы́жи)

Оттý‖да, -дова մ. 1, այնտեղից. 2, այն ժամանակից ի վեր. 3, այն բանից, այն հանգամանքից։

Отту‖шевáніе չ. տուշել պրծնելը, ըստուեր տալ պրծնելը. **-шевáть** (-шýю -ютъ) տ. Оттушёвывать; **-шёвка** ի. տուշում, ըստուեր տալը. **-шёвывать**, -шевáть ն. տուշել պրծնել, ստուեր տալ պրծնել (նկարին)։

Отты‖кáніе չ. խցանը, բերանը կին հանելը, բացելը. **-кáть**, ототкнýть ն. խցանը, բերանը կին հանել, բացել. о. буты́лку, бóчку.

Оттѣ‖нéніе չ. ստուեր տալը, ստուեր գցելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Оттѣня́ть; **-нокъ**, нка ա. **-ночекъ**, чка նւզ. գոյն, երանգ. *նրբութիւն, տարբերութիւն. **-ночный** ած. գոյնի, երանգի. *նրբութեան, տարբերութեան. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, ստուեր տալ, ստուեր գցել (նկարի վերայ). о. фигýры на картинѣ; 2,* նկարագրել, գծել. о. харáктеры въ ромáнѣ.

Оттѣ‖снéніе չ. 1, ճնշելով վանելը, յետ մղելը, հեռացնելը. 2, ճնշումներ գործ դնելով քշելը, վռնտելը. **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-сня́ть** ն. 1, ճնշելով վանել, յետ մղել, հեռացնել. 2,* զրկել, ճնշումներ գործ դնելով քշել, վռնտել։

Оттю́‖кать, -кивать, -кнуть ն. կտրել, թղցնել (ամանեղէնի մասը)։

От‖тягáніе չ. քաշելը, քարշելը, առնելը, վերցնելը. **-тягáть** տ. Оття́гивать; **-тя́гиваніе** չ. կամաց-կամաց քաշելը, առնելը, վերցնելը. **-тя́гивать** I. [-тягáть (նորկ` -гáю -ютъ), -тягнýть] ն. 1, քաշել, քարշել, հեռացնել. о. боль ցաւը ամոքել. 2, [շրթունքները] երկարացնել, ցցել, [երկաթը] ծեծելով քաշել, ընդլայնել, երկարացնել, լայնացնել. 3, ուշացնել, ձգձգել. о. дѣло; II. [-тягáть (ապռնի` -гáю -ютъ), -тянýть] ն. что у когó մէկից մի բան դատական ճանապարհով առնել, խլել. онъ оттягáлъ у сосѣда половину имѣнія; **-тя́жка** ի. 1, տ. Оттягáніе; 2, երկարացնում, ընդլայնում. 3, ձգձգում, ուշացնում (գործի). 4, մի բան չեղ ուղղութեամբ քարշելու պարան, թոկ. **-тянýть** տ. Оття́гивать.

Оття́‖паніе չ. [տապարով, կացնով] կտրելը, հատանելը. **-пать** ն. 1, տ. Оття́пывать; 2, դադարել կտրելուց. **-пнуть** տ. Оття́пывать; **-пываніе** տ. Оття́паніе; **-пывать**, -пать, -пнуть ն. [տապարով, կացնով] կտրել, հատանել։

Отýжинать չ. 1, տ. Поýжинать; 2, խրիկնահացը վերջացնել։

Отумá‖неніе, -ниваніе չ. միգապատելը, մառախլապատելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. 1, միգապատել, մառախլապատել, մէգով, մառախուղով ծածկել. 2, [աչքերը] մթնեցնել, խաւարեցնել. 3, շփոթեցնել, շշկլեցնել, շուարեցնել. **-ся** չ. 1, մթագնիլ, խաւարիլ, պղտորւիլ. 2, 'կատարը տաքացնել', 'տաքանալ', քէփովանալ (գինուց)։

Отýмничать չ. դադարել խելքին զոռ տալուց, իմաստակութիւն անելուց։

Оту‖пи́ть (-плю́ -тýпятъ; -пи́), **-пля́ть** ն. բթացնել. **-ся** չ. բթանալ. **-пѣлый** ած. բթացած, բթամիտ դարձած. **-пѣніе** չ. բթանալը, բթութիւն, բթամտութիւն. **-пѣть** չ. բթանալ, բթամիտ դառնալ։

Отутю́‖женіе, -живаніе չ. 1, արդուկելը, արդուկել պրծնելը. 2,* ծեծելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. 1, արդուկել, 'ութօյել' պրծնել. 2,* ծեծել, թակել, ջարդել։

Оту‖чáть, -чи́ть ն. 1, սովորեցնել պրծնել, ուսուցանել պրծնել, դադարել սովորեցնելուց, ուսուցանելուց. 2, когó отъ чегó մէկին մի բանից հեռացնել, մի բան մոռացնել, մոռանալ տալ. **-ся** անդր. 1, սովորել պրծնել, դադարել սովորելուց. 2, отъ чегó մի բան մոռանալ, թողնել. **-чéніе, -чиваніе** չ. 1, սովորեցնելը, ուսուցանելը. 2, հեռացնելը, մոռացնելը. **-чивать, ся, -чи́ть** (-чý -чатъ), **ся** տ. Отучáть, ся; **-чка** ի. տ. Отучéніе.

Отуч‖нѣ́лость ի. գէրութիւն, մարմնեղութիւն, 'տռուզութիւն'. **-нѣ́лый** ած. գէրացած, պարարտացած, 'չաղացած', 'տռզած'. **-нѣ́ніе** չ. գէրանալը, 'չաղանալը', 'տռզիլը'. **-нѣ́ть** չ. գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ', լցուիլ, 'տռզիլ'։

От‖хáживаніе գ. գնալը, անցնելը (որոշ տարածութիւն). **-хáживать**, -ходи́ть ն. 1, գնալ, անցնել (որոշ տարածութիւն). անցկացնել. 2, [դադական գործը] վարել. 3, գալ, խաղալ. о. тузá; 4, չ. դադարել գնալուց, ման գալուց, քայլելուց:

Отхáр‖каніе գ. դուրս թքելը, ժայթքելը (հազալով). **-кать, ся** տ. Отхáркивать, ся; **-киваніе** գ. դուրս թքելը, ժայթքելը (յաճախ հազալով). **-кивать**, -кать, -кнуть ն. դուրս թքել, ժայթքել (հազալով). **-ся** անդր. դուրս թքել, ժայթքել, դուրս թքելով ազատուել, հանգստանալ:

Отхле‖бáніе գ. ծծելով, 'հուռ անելով' ուտելը, (մի մասը) պակասեցնելը. **-бáть** տ. Отхлёбывать; **-(ё)бка** է. տ. Отхлебáніе; **-бнýть** տ. Отхлёбывать; **-(ё)бываніе** տ. Отхлебáніе; **-(ё)бывать**, -бáть, -бнýть ն. ծծելով, 'հուռ անելով' ուտել (մի մասը), պակասեցնել:

Отхлестáть ն. մտրակել, ծեծել, թակել:

Отхлó‖пать, **-пнуть**, -пывать ն. 1, շատ, յաճախ չխկլով փչացնել, մաշել (մտրակը). 2, (միայն -пать) դադարել ծափ տալուց. դադարել չխկլուց, զարկելուց. 3, խփելով, զարկելով կտրել. 4, յաճախ կրելով մաշել, փչացնել:

Отхлопотáть ն. ջանքով ազատել, փրկել. **-ся** անդր. ջանքով ազատուել, փրկուել:

Отхлóпывать տ. Отхлóпать.

Отхлы́нуть չ. (կոհակների մասին) յետ դառնալ, յետ գլորուել. (ամբոխի մասին) յետ նահանջել, խոյս տալ:

От‖ходи́ть (-хожý -хóдятъ; -ходи́), отойти́ չ. 1, հեռանալ, մեկնել, յետ քաշուել, յետ կենալ. отойди́те прочь հեռացէք, կորէք. отойди́те отъ меня́; отойди́те отъ окнá, отъ дверéй; о. въ стóрону մի կողմ քաշուել, մի կողմ չեզուել, մի կողմ կենալ. 2, դըրնալ, մեկնել, ճամբայ ընկնել, ուղեւորուել. пóѣздъ отхóдитъ въ вóсемь часóвъ утрá; отходя́щая пóчта; 3, հեռանալ, շեղուել, խոտորուել. перевóдчикъ отошёлъ отъ пóдлинника; 4, խուսափել, խոյս տալ. о. отъ зла; 5, գնալ, հեռանալ, թողնել (տերը, պաշտօնը). пóваръ отъ меня́ отошёлъ; 6, վերստին տաքանալ, վերակենդանանալ, իրան գալ. онъ насилу отошёлъ; 7, վերջանալ. աւարտուել. обѣ́дня отошлá պատարագը դուրս եկաւ. холодá отхóдятъ; сéрдце отошлó բարկութիւնն անցաւ. 8, ձեռքից գնալ, կորչել. при размежевáніи мнóго земли́ отошлó отъ негó; 9, մեռնել, վախճանուել. о. въ вѣ́чность մահկանացուն կնքել. больнóй отхóдитъ հիւանդը մեռնում է. 10, տ. Отхáживать; **-хóдная**, ой է. հրաժարական աղօթք, հոգին աւանդող հիւանդի վերայ կարդացուող աղօթքը. **-хóдный** ած. 1, առանձնացած, զատ, բաժան. о—ая кóмната կողմնակի, հարկան սենեակ. 2, о. кáнонъ տ. Отхóдная; **-хóдчивый** ած. 1, խուսափող, խոյս տուող. 2, անյիշաչար, հաշտ. онъ горя́чъ, но о—дчивъ; **-хóдъ** ա. 1, մեկնում, ուղեւորում, ուղեւորութիւն. при о—ѣ пóчты; 2, վերջ, վախճան, աւարտում. обѣ́дня на о—ѣ; на о—ѣ прáздника տօնի վերջը. больнóй на о—ѣ հիւանդը մեռնելու վրայ է. 3, արտաքնոց. **-хóжій** ած. առանձին, զատուած, բաժանուած. о—ее мѣ́сто տ. Отхóдъ 3; о—ее пóле գիւղից հեռու ընկած հող, ագարակ. о—ые прóмыслы գիւղ, տանից, հայրենիքից դուրս գտնուող գործեր, արհեստներ:

Отхóлить (-лю -лятъ) ն. դադարել գըրգելուց, գգուելուց, փայփայելուց:

Отхотѣ́ть (-хочý -чешь -тя́тъ) չ. դադարել ուզելուց, ցանկանալուց, այլեւս չուզել, չցանկանալ. **-ся** չ. անդմ. չուզել:

От‖цвѣ́лый է. ած. ծաղկաթափ [եղած], ծաղկընկէց [եղած]. **-цвѣсти́**, **-цвѣ́сть** (-тý -тýтъ; անց. отцвѣ́лъ -лá, ó; հրմ. отцвѣти́) տ. Отцвѣтáть; **-цвѣтáніе** գ. ծաղկաթափ լինելը, ծաղկընկէց լինելը. **-цвѣтáть**, -цвѣсти́, -цвѣ́сть չ. ծաղկաթափ լինել. ծաղկընկէց լինել, ծաղ[illegible]. **-цвѣти́ть** (-чý -тя́тъ; -ти́) տ. Отцвѣ́чивать; **-цвѣтý** տ. Отцвѣсти́; **-(óт)цвѣтъ** ա. տ. Отцвѣтáніе; **-цвѣчéніе**, **-цвѣ́чиваніе** գ. տարբեր գոյն, երանգ տալը. **-цвѣ́чивать**, -цвѣти́ть ն. տարբեր գոյն, տարբեր երանգ տալ. **-цвѣчý** տ. Отцвѣти́ть.

Отцеубі́й‖ство գ. հայրասպանութիւն. **-ца** հոր. հայրասպան: [հայրաբար:

Отцóвскій ած. հայրական. по о—ски մ.

Отцѣ‖ди́ть (-жý -цѣ́дятъ; -ди́) տ. Отцѣ́живать; **-жéніе**, **-живаніе** գ. 1, ածելը, թափելը, ծորացնելը, պակասեցնելը. 2, քամելը (օր. մաղով). **-живать**, -ди́ть ն. 1, ածել, թափել, ծորացնել, պակասեցնել (օր. տակառից հեղուկըէն). 2, քամել, մաղել, կաթիլ առ կաթիլ մէջից անցկացնել:

Отцѣловáться (-лýюсь -ются) 1, անդր. հնց. отъ чегó խաչը համբուրելով մի բան ուրանալ. 2, ժող. դադարել միմեանց համբուրելուց, 'պաչելուց', 'պաչպչոցելուց':

Отцѣ‖пи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ; -пи́), **ся** տ. Отцѣпля́ть, ся; **-пка** է. **-плéніе** գ. լուծելը, բաժանելը (շղթաները). о. вагóновъ հոսեթղ. վագոնների լուծումը. բաժանումը միմեանցից. **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1, լուծել. բաժանել (շղթայածը, կեռից բռնուածը, ճանկուածը). **-ся** անդր. լուծուել, բաժանուել, ազատուել. отцѣпи́сь ты отъ меня́ հեռացիր ինձնից, թող ինձ հանգիստ:

Отчá‖иваться, -яться անդր. յուսահատուել, յոյսը կտրել, վհատուել. доктора́ отчáиваются въ его́ выздоровлéніи.

От‖чáливаніе գ. լուծելը, արձակելը (պարանը, ափից կապած նաւը). ծովգ. մեկնում (ծովափից, գետափից). **-чáливать**, **-чáлить** (-лю -лятъ) ն. լուծել, արձակել (պարանը, ափից կապած նաւը). չ. ծովգ. մեկնել, հեռանալ (ծովափից, գետափից). **-ся** անդր. լուծուել, արձակուել. **-чáлка** է. **-чáлъ** ա. տ. Отчáливаніе; сýдно на о—лѣ նաւը մեկնելու վրայ է:

Отчáсти մ. մասամբ:

Отчá‖яваться տ. Отчáиваться; **-яніе** գ. յուսահատութիւն. прійти́ въ о. յուսահատուել, վհատուել. привести́ въ о. յուսահատեցնել, վհատեցնել. онъ въ о—іи; **-янно** մ. 1, անյուսալի կերպով. онъ о. бóленъ նա այնպէս հիւանդ է, որ լաւանալու մասին էլ յոյս չկայ. 2, յուսահատաբար, կատաղաբար. сражáться,

защищáться о.; **-янность** ի. **1,** յուսահատութիւն, վհատութիւն, յուսահատ դրութիւն, վիճակ. **2,** յանդգնութիւն, կատաղութիւն, մոլութիւն. **-янный** ած. **1,** յուսահատ, յուսակտուր. յուսահատական. о—ая борьбá; быть въ о—омъ положéніи; о—ые крики; **2,** անյուսալի. **3,** յանդուգն, ժպիրհ, խելառ. о. мáлый, о—ая головá յանդուգն, ժպիրհ մարդ. **4,** ծայրայեղ, մոլի, կատաղի. о. игрóкъ; о—ая пья́ница; **5,** խիստ վատ, սոսկալի. **-яться** (-юсь -ются) տ. Отчáиваться.

Отчегó 1, մ. ինչու, ինչ պատճառով. о. онъ такъ грýстенъ? **2,** չ. ուստի:

Отчекá‖неніе, -ниваніе չ. ապելը, կտրելը, կոխելը (դրամ). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. **1,** ապել, կտրել, կոխել (դրամ, մեդալիոն ևն). **2,** պարզ, ազդու եղանակով արտասանել, շեշտել. **-нка** ի. ապում, կտրում, կոխում (դրամի, մեդալիոնի ևն):

Óтче нашъ Հայր մեր. онъ знáетъ э́то, какъ «’Отче нашъ».

Отчёр‖киваніе չ. գծելը, գծով նշան անելը. **-кивать, -кнýть** ն. գծել, գծով նշան անել. **-(óтчер)къ** ա. գծում, գծելով, գիծ գնելով նշան անելը:

От‖черпáніе չ. [օր. ջուրը] հանելը, պակասեցնելը, սպառելը. **-чéрпáть** տ. Отчéрпывать; **-чéрпка** ի. տ. Отчерпáніе; **-черпнýть** տ. Отчéрпывать; **-чéрпываніе** տ. Отчерпáніе; **-чéрпывать,** -чéрпáть, -черпнýть ն. [օր. ջուրը] հանել. հանելով, դուրս ածելով պակասեցնել կամ սպառել. о. лóдку նաւակը պարպել, նաւակի մէջ թափուած ջուրը դուրս ածել:

От‖чертúть (-чý -чéртятъ; -тú), **ся** տ. Отчéрчивать, ся; **-чéрчиваніе** չ. **1,** գծով, գծերով զատելը, բաժանելը. **2,** գծել պրծնելը, նկարել պրծնելը. **-чéрчивать,** -чертúть ն. **1,** գծով, գծելով զատել, անջատել, բաժանել. **2,** գծել պրծնել, նկարել պրծնել:

От‖чесáніе չ. սանտրել պրծնելը. սանտրելով մաքրելը. **-чесáть** (-шý -чéшутъ; -чешú), **ся** տ. Отчёсывать, ся; **-чёска** ի. սանտրում, սանտրելով մաքրում:

Óтче‖скій տ. Отéческій; **-ственный** ած. հայրանուան. ó—ое и́мя կմ **-ство** չ. հայրանուն. и́мя, ó. и фами́лія.

Отчé‖ствовать (-вую -ютъ), **-стúть** (-шý -стя́тъ; -стú) ն. **1,** փոխադարձաբար մեծարել, պատուել. **2,** հեգն. հայհոյել, նախատել, անարգել:

Отчéсть (оточтý -тýтъ; անց. отчёлъ, оточлá, ó; հրմ. оточтú), **ся** տ. Отсчи́тывать, ся.

Отчё‖сываніе չ. սանտրելը. սանտրելով մաքրելը. **-сывать,** -сáть ն. **1,** սանտրել. սանտրելով մաքրել, [կտաւատը] անօսրացնել. **2,** գագաթի սանտրելուց, մաքրելուց. **3,** ծեծել, թակել, ‘քօթակել’. **-ся** անդր. սանտրել պրծնել, մաքրել, [կտաւատը] անօսրացնել պրծնել:

От‖чётисто, -чётистый տ. Отчётливо, -ливый; **-чётливо** մ. ճշտութեամբ, ճիշտ, ճշգրիտ կերպով, խնամքով. **-чётливость** ի. բացայայտութիւն, ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, խնամք. **-чётливый** ած. **1,** ճշտակատար, խնամքով, ճշտութեամբ կատարող. **2,** ճիշտ, ճշգրիտ, բացայայտ. **-чётность** ի. հաշուետուութիւն, պատասխանատուութիւն. **-чётный** ած. **1,** հաշուետուութեան, պատասխանատուութեան. **2,** հաշուետու, պատասխանատու. **-чётъ** ա. **1,** հաշիւ. համար. трéбовать о—а; дать, представля́ть о. о чёмъ կմ въ чёмъ մի բանի մասին հաշիւ տալ, հաշիւ ներկայացնել. онъ никомý не обя́занъ отдавáть о—а въ своúхъ постýпкахъ; годовóй о.; **2,** պատասխանատուութիւն, հաշուետուութիւն:

Отчú‖зна ի. հայրենիք, հայրենի հող, երկիր. тоскá по о—ѣ կարօտութիւն, անձկութիւն առ հայրենիս. **-знолю́бецъ,** бца ա. հայրենասէր:

Óт‖чимъ ա. խորթ հայր. **-чина** ի. **-чинка** նւզ. հայրական, հայրենական, պապենական կալուածք, ժառանգութիւն. **-чинникъ** ա. **-чинница** ի. ժառանգ, ժառանգական կալուածատէր, կալուածատիրուհի. **-чинный** ած. հայրական, պապական կալուածքի, ժառանգութեան:

Отчи‖слéніе չ. **1,** հանում, դեղչում, ‘դուրս գալը’. **2,** տեղափոխում (պաշտօնից). **-слить** (-слю -ятъ), **-сля́ть** ն. **1,** հանել, դեղչել, ‘դուրս գալ’. **2,** տեղափոխել, ուրիշ պաշտօնի, ծառայութեան կանգնեցնել. **-ся** անդր. տեղափոխուիլ:

Отчú‖стить (-щу -стятъ), **ся** տ. Отчищáть, ся; **-стка** ի. մաքրելը, ‘խասակելը’:

Отчи‖тáніе չ. **1,** կարդալ պրծնելը. **2,** [աւետարան, աղօթք] կարդալով բժշկելը. **-тáть, ся** տ. Отчи́тывать, ся; **-тываніе** տ. Отчитáніе; **-тывать,** -тáть ն. **1,** կարդալ պրծնել, ընթերցումը վերջացնել. **2,** [աւետարան, աղօթք ևն] կարդալով բուժել, բժշկել. **3,*** շշպրել, ներկել, նախատել. егó хорошó отчитáли; **-ся** անդր. отъ чегó աղօթք կարդալով ազատուիլ, պրծնել:

Отчи‖щáть, -стить ն. մաքրել պրծնել, ‘խասակել’ պրծնել. կեղտը, անմաքրութիւնը վերցնել, հեռացնել. **-щéніе** չ. մաքրում, ‘խասակում’:

Óтчій ած. հայրական:

Отчуж‖дáемость ի. սեպհականութիւնից հանում, գնում. **-дáемый** ած. որ կարելի է սեպհականութիւնից հանել, գնել. սեպհականութիւնից հանուող, գնուող. **-дáть,** -дúть ն. **1,** օտարացնել, հեռացնել. **2,** սեպհականութիւնից հանել, գնել. **-ся** անդր. отъ чегó մի բանից հեռանալ, քաշուիլ, խուսափել, խորշիլ. **-дéніе** չ. **1,** հեռացնում, օտարացնում. մեկնում, խորշում. о. отъ свѣ́та; пóлное о. отъ вся́кой корысти; **2,** սեպհականութիւնից հանում, առնում, վաճառում, գնում. о. земéль հողերի գնումը, առնումը սեպհականատիրոջից, հողային սեպհականութեան բարձումը. о. имýщества կայքի, սեպհականութեան ծախում, վաճառում. **-дёнышъ** ա. մէկից կմ մի բանից հեռացած, օտարացած մարդ. **-дúть** (-дý -дя́тъ), **ся** տ. Отчуждáть, ся.

Отчурáть ն. արգելքը վերցնել, հեռացնել. **-ся** անդր. отъ чегó մի բանից հրաժարուիլ, հեռանալ, ազատուիլ:

Отшабáшить (-шу -шатъ) չ. դադարել հանգստանալուց, պարապ մնալուց:

Отша‖га́ніе, -гива́ніе չ. 1, քայլելով անցնելը. 2, քայլելով չափելը. 3, քայլելով հեռանալը, յետ գնալը. **-гивать**, -га́ть, **-гну́ть** 1, ն. քայլելով անցնել. 2, ն. քայլելով չափել. 3, չ. քայլելով մեկնել, հեռանալ, յետ գնալ:

Отшали́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. դադարել չարութիւն անելուց, չարաճճի բաներ բռնելուց:

Отша́рить (-рю -рятъ) ն. տակնուվրայ անելով գտնել, հանել:

Отша́ркать չ. դադարել դոփելուց, տրոփելուց, ոտներով քսքսացնելուց:

Отшарлата́нить (-ню -нятъ) չ. դադարել շառլատանութիւնից, սրիկայութիւնից:

Отша́‖станіе չ. փոճոկել պրծնելը, թեփահան անել պրծնելը. **-стать** տ. Отша́стывать; **-стываніе** տ. Отша́станіе; **-стывать**, -стать ն. փոճոկել պրծնել, թեփահան անել պրծնել. մաքրել:

Отша‖та́ть տ. Отша́тывать; **-ся** անդր. դէս ու դէն ընկնելով դադարել, յոգնել. **-тну́ть** տ. Отша́тывать; **-ся** անդր. 1, յետ գնալ, ընկրկել. 2, օտարանալ, հեռանալ. онъ отшатну́лся отъ насъ; **-тывать**, -та́ть, -тну́ть ն. ցնցելով հեռացնել, ձգել, դարձնել. **-тываться** անդր. 1, հեռանալ, մեկնել. 2, դադարել թափառելուց, դէս ու դէն ընկնելուց:

Отшвартова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. ծովգ. լուծել (նաւը):

Отшвы́‖риваніе չ. դէն գցելը, շպրտելը. **-ривать, -рну́ть, -ря́ть** ն. յետ շպրտել, դէն գցել, դէն շպրտել:

Отшеве́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. [շարժելով, հրելով եւն] առաջ մղել, բաժանել, զատել:

Отшелу‖ше́ніе, -шива́ніе չ. կլպելը, կեղևելը, փոճոկելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. 1, կլպել, կեղևել, փոճոկել, մաքրել. 2, կլպելը, կեղևելը վերջացնել, պրծնել:

Отшель‖мова́ніе չ. հրապարակական անարգում, նախատում, անպատուում. **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) ն. հրապարակաւ, բարձրաձայն անարգել, նախատել, անպատուել, խայտառակել:

Отше́ль‖никъ ա. մենաւոր, մենակեաց, անապատական, ճգնաւոր. **-ница** է. մենակեաց, մենաւորուհի, անապատական կոյս, ճգնաւորուհի. **-ничать** չ. ճգնաւորական կեանք վարել. **-нически** մ. ճգնաւորի պէս. **-ническій** ած. ճգնաւորական, մենաւորական. о—ая хи́жина; о—ая жизнь; **-ничество** չ. ճգնաւորութիւն, մենաւորութիւն, առանձնակեցութիւն. **-ничествовать** (-вую -ютъ) չ. ճգնել, մենաւորել, ճգնաւորական կեանք վարել. **-ничій**, ья, ье տ. Отше́льническій.

Отше́‖ствіе չ. մեկնում, հեռացում. о. отъ мíра сего́ վախճանումը:

От‖шиба́ніе չ. կոտրելը, խորտակելը. **-шиба́ть, -шиби́ть** (-бу́ -бу́тъ; անց. отши́бъ -бла, о; հրմ. -би́) ն. կոտրել, խորտակել, թռցնել (զարկելով). я отши́бъ ру́чку у ча́йника; **-ши́бъ** ա. 1, տ. Отшиба́ніе; 2, կոտրած, խորտակած բանի տեղը:

От‖шива́ніе չ. 1, դադարելը կարելուց. 2, լուծելը, քանդելը. 3, հանելը, քակելը, վերցնելը. **-шива́ть, -ши́ть** (отошью́ -ю́тъ; -отше́й) 1, չ. դադարել կարելուց. 2, ն. լուծել, քանդել (օր. փաթիթը). 3, ն. հանել, վերցնել, գցել, քակել (մի բանի վերայ զարկած տախտակները). **-ся** անդր. 1, իր կարը վերջացնել, պրծնել. 2, քակուել, լուծուել, գցուել, պոկ գալ:

Отшлё‖паніе չ. 1, ծեծելը, թակելը, մորակելը. 2, կեղտոտելը, փչացնելը (շորեղէնը). **-пать, ся** տ. Отшлёпывать, ся; **-пывать**, -пать ն. 1, ծեծել, թակել, խարազանել, մորակել. 2, քարշ տալ, կեղտոտել, փչացնել (շորեղէնը). **-ся** անդր. կեղտոտուել, աղտոտուել, փչանալ (շորեղէնի մասին):

Отшли‖фова́ніе չ. յղկելը, ողորկելը. **-фова́ть** (-фу́ю -ютъ) տ. Отшлифо́вывать: **-фо́вка** է. **-фо́вываніе** տ. Отшлифова́ніе; **-фо́вывать**, -фова́ть ն. յղկել, ողորկել, կոկել. **-ся** անդր. յղկուել, ողորկուել. *կոկուել, դուրեկան տեսք, կերպարանք առնել:

Отшпа‖клева́ть (-клю́ю -ю́тъ), **-клёвывать** ն. (գերմ.) ծեփով, շաղախով լցնել (օր. տախտակի արանքները, ճեղքերը՝ ներկելուց առաջ):

Отшпи́‖ливаніе չ. լուծելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. լուծել (ասեղով, գնդասեղով շուալածը, ամրացրածը). **-ся** անդր. լուծուել, դուրս պրծնել (գնդասեղի մասին):

Отшпіо́нить (-ню -нятъ) չ. (ֆր.) դադարել լրտեսելուց: [(օր. գուլպաների ծակերը):

Отшто́пать ն. (գերմ.) գործելով լցնել

Отштукату́‖реніе, -риваніе չ. ծեփել պրծնելը, սուաղել պրծնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. ծեփել պրծնել, սուաղել պրծնել (պատը). **-ся** անդր. 1, ծեփումը, սուաղումը վերջացնել. 2, խիստ քսուել, շպարուել. **-рка** է. տ. Отштукату́реніе.

Отшу‖ти́ть (-чу́ -шу́тятъ; -ти́), **ся** տ. Отшу́чивать, ся; **-чиваніе** չ. կատակին կատակով պատասխանելը. **-чивать**, -ти́ть 1, չ. դադարել կատակներ անելուց. 2, ն. кому́ шу́тку մէկին մի անդուրեկան բան ասել, մէկին տհաճութիւն, անախորժութիւն պատճառել. **-ся** անդր. կատակ, հանաք անելով ազատուել, պրծնել:

Отщебета́ть (-чу́ -бе́чутъ; -бечи́) չ. դադարել մնչելուց, ճռուողելուց, ճճւալուց, ծլվլալուց:

От‖щелка́ть ն. 1, դադարել կոտրելուց, ջարդելուց (ատամներով). 2, ծեծել, թակել. 3, շշպրել, ներկել, նախատել, անարգել. **-щёлкать** չ. դադարել լեզուն կամ մատը տրաքացնելուց, լեզուով կամ մատով ձայն հանելուց. (սոխակի մասին) դադարել երգելուց, կլկլացնելուց. **-щёлкиваніе** չ. 1, բացելը, արձակելը. 2, կաւիճ քսած կամ ներկի մէջ թաթախած թելով գիծ զարկել, գիծ խփել. **-щёлкивать**, -щёлкнуть ն. 1, բացել, արձակել. 2, կաւիճ քսած կամ ներկի մէջ թաթախած թելով գիծ խփել, գիծ զարկել:

Отще‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) տ. Отще́мливать; **-мле́ніе, -млива́ніе** չ. սաստիկ ճմլելը, կմշտելը, ճմլելով, կմշտելով գջլելը. **-мливать, -мля́ть**, -ми́ть ն. սաստիկ ճմլել, կմշտել, ջարդել, ճմլելով գջլել, պոկել:

Отще‖пе́нецъ, нца ա. **-пе́нка** է. հերձուածող, աղանդաւոր, հասարակութիւնից, եկեղեցուց զատուած, բաժանուած այր, կին.

-пе́нство չ. *հերձուածողութիւն, բաժանումն (ուղղափառ եկեղեցուց).* **-пи́ть** (-плю́ -ще́пятъ; -пи́), **ся** *տ.* Отщепля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. *ճղելը, ճեղքելը, ճեղքում.* **-пля́ть**, -пи́ть, -пывать ն. *ճղել, ճեղքել.* **-ся** *անդր. ճեղքուիլ, տրոհուիլ, բաժանուիլ, անջատուիլ.* **-покъ**, пка *ա.* **-почекъ**, чка *նւզ. գերանից, փայտից ընկած կտոր, տաշեղ.* **-пыва́ніе** չ. *ճղելը, ճեղքելը.* **-пывать, ся** *տ.* Отщепля́ть, ся.

Отщи‖па́ніе չ. **1**, *կմշտելով պոկելը, պոկելը.* **2**, *փետելը.* **-па́ть** (-плю́ -щи́плютъ; -пли́), **ся** *տ.* Отщи́пывать, ся; **-пну́ть, ся** *տ.* Отщи́пывать, ся; **-пыва́ніе** *տ.* Отщипа́ніе; **-пывать**, -па́ть, -пну́ть ն. **1**, *կմշտելով, հուպ տալով պոկել, պոկել, չորթել.* **2**, *փետել.* **-ся** *անդր. կմշտելով պատառել:*

Отъ (*երկու կամ աւել բաղաձայններից առաջ* **ото**) *նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *'ի, -ից.* отъ Москвы́ до Петербу́рга; я иду́ отъ бра́та *ես եղբօրս մօտից եմ գալիս.* отъ всего́ се́рдца *'ի բոլոր սրտէ, բոլոր սրտով, սրտանց.* письмо́ отъ пя́таго ма́я; день ото дня́ *օրէցօր.* укры́ться отъ дождя́ *անձրեւից պատսպարուիլ.* сре́дство отъ лихора́дки *միջոց տենդի, ջերմախտի դէմ:*—N. B. *Բառերի հետ միանալով այս նախդիրն 'ի միջի այլոց ցոյց է տալիս.* 1, *մեկնում, բացում, բաժանում, լուծում, օր.* отдвига́ть *հեռացնել.* отвори́ть, отпере́ть *բացել.* отдѣли́ть *բաժանել.* оторва́ть *պոկել, փրցնել.* отрѣ́зать *կտրել եւն.* 2, *գործողութեան վերջը, աւարտումը. օր.* отобѣ́дать *ճաշել պրծնել,* отслужи́ть *պաշտօնը, ծառայութիւնը վերջացնել եւն:*

Отъе́мле‖мость ի. *կարելիութիւն տրոհելու, կապտելու.* **-мый** *բյ. ած. կապտելի, տրոհելի, բռնելի, վաճառելի:*

Отъё‖мный *ած.* **1**, *զոռով վերցրած, խլած, շորթած, կորզած.* **2**, *որ կարելի է վերցնել, բառնալի.* **3**, *ընտիր.* о. това́ръ; о. воръ *խիստ վարպետ գող.* **-мщикъ** *ա.* **-мщица** ի. *զոռով մէկից մի բան խլող, կորզող այր, կին, յափշտակող, աւազակ, գրփիչ.* **-мъ** *ա.* **1**, *յափշտակութիւն, զոռով խլում, առնում.* отня́ть о—омъ *զոռով խլել.* **2**, *պակասում (հեղուկի), առնում, բարձում (ամբողջ*

Отъи… *տ.* Оты… *[մասի):*

Отъѣ‖да́ніе չ. **1**, *կրծելը.* **2**, *ուտել պրծնելը.* **-да́ть**, -(ѣ́)сть ն. **1**, *կրծել.* **2**, *դադարել ուտելուց.* **3**, *(ժանգի, թթուուտների մասին) ուտել, լափել, այրել.* **-ся 1**, *անդր. կուշտ ուտելով, հանգստանալով զօրանալ, թափուիլ.* **2**, չ. *շատ և լաւ ուտելուց գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ', ուռչիլ.* **-де́ніе** չ. **-дка** ի. *տ.* Отъѣда́ніе; **-докъ**, дка *ա. կրծած բանի կտոր:*

Отъѣ‖ду *տ.* Отъѣ́хать; **-здить** (-зжу -здятъ; -зди) չ. **1**, *դադարել շրջելուց, ճանապարհորդելուց (ոտքով կամ կառքով).* **2**, *մաշուել, փչանալ (կառքի մասին), անկարող դառնալ շրջելուց, ճանապարհորդելուց.* **3**, *ուղեւորուիլ, ճանապարհուիլ (կառքով, ձիով).* **-здка** ի. *տ.* Отъѣ́здъ; **-здно́й**, **-здный** *ած. մեկնելու, գնալու.* **-здъ** *ա.* **1**, *մեկնում, ուղեւորում, ճանապարհ ընկնելը, հեռանալը (ոչ ոտքով այլ կառքով, երկաթուղով, ձիով).* гото́виться къ о—у; въ день о—а *ճանապարհուելու օրը.* я заста́лъ его́ на о—ѣ; по слу́чаю о—а продаётся ме́бель; **-зжа́ть**, -хать չ. **1**, *ուղեւորուիլ, ճանապարհուիլ, գնալ, մեկնիլ, հեռանալ (ոչ ոտքով, այլ կառքով, երկաթուղով, ձիով).* о. съ но́сомъ *ձեռնունայն, անյաջողութեամբ հեռանալ, մեկնիլ.* о. въ свой помѣ́стія; **2**, *ազատուիլ, պրծնել.* ты э́такъ не отъѣ́дешь отъ меня́; **-зжі́й** *ած.* **1**, *մեկնող, հեռացող, ճանապարհորդող (ոչ ոտքով).* о. гость; **2**, *հեռու, տարակայ.* о—ія уго́дья.

Отъѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь -ѣ́стъ; -ѣди́мъ, -ѣди́те, -ѣдя́тъ; *անց.* отъѣ́лъ -ѣ́ла, о; *հրմ.* -ѣ́шь), **ся** *տ.* Отъѣда́ть, ся. [Отъѣзжа́ть.

Отъѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; -ѣзжа́й) *տ.*

Отъэкзаме‖нова́ніе, **-но́вываніе** չ. *քննել, հարցաքննել պրծնելը, քննութիւնը, հարցաքննութիւնը վերջացնելը.* **-но́вывать**, **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. *քննել, հարցաքննել պրծնել, քննութիւնը, հարցաքննութիւնը վերջացնել, աւարտել, պրծնել:*

Отъэлектри‖зова́ніе, **-зо́вываніе** չ. *ելեկտրականացնել պրծնելը, ելեկտրականացնումը վերջացնելը.* **-зо́вывать**, **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. (*յն.*) *ելեկտրականացնել, ելեկտրականացնումն աւարտել, վերջացնել:*

Отъюли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. **1**, *դադարել թափառելուց, դէս ու դէն ընկնելուց.* **2**, *խուսափել, խոյս տալ, 'մահանայ' անել կամ բռնել:*

Отъюро́дствовать (-вую -ютъ) չ. *դադարել խէնթութիւն անելուց:*

Отъя‖ви́ть (-влю́ -я́вятъ; -ви́) *տ.* Отъявля́ть; **-вка** ի. **-вле́ніе** չ. *տեղեկութիւն, ազդ, յայտարարութիւն.* **-вленный** *բյ. ած. յայտնի, ծայրայեղ, թունդ, մոլի.* о. плутъ, лгунъ; **-вля́ть**, -ви́ть ն. *տեղեկացնել, յայտարարել, ազդարարել.* **-вный** *տ.* Отъя́вленный. [мутъ), **ся** *տ.* Отнима́ть, ся.

Отъ‖я́тіе *տ.* Отня́тіе; **-я́ть** (-иму́ -й-

Оты‖гра́ніе չ. **1**, *խաղալը (պիէսը).* **2**, *խաղալով յետ տանելը (տանել տուածը).* **-гра́ть, ся** *տ.* Оты́грывать, ся; **-грыва́ніе** *տ.* Отыгра́ніе; **-грывать**, -гра́ть ն. **1**, *խաղալ, խաղալ պրծնել (պիէսը).* **2**, *խաղալով յետ տանել (տանել տուածը, կորցրածը).* **-ся** *անդր.* **1**, (-грываться) *աշխատել, ջանալ տանել տուածը յետ տանել.* **2**, (-гра́ться) *տանել տուածը, կորցրածը յետ տանել.* **-грышный** *ած. տանել տուածը յետ տանելու.* о—ая па́ртія; **-(о́ты)грышъ** *ա. յետ տարածը (խաղի մէջ):*

Оты‖ка́ніе, **-ка́ть** *տ.* Обтыка́ніе, -тыка́ть. [ніе, -ма́ть, ся.

Оты‖ма́ніе, **-ма́ть, ся** *տ.* Отнима́-

Оты́‖нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. *ցանկապատել, 'չափարել'.* **-ся** *անդր. իր շուրջը ցանկ, 'չափար' քաշել:*

Оты‖ска́ніе չ. [*փնտռելով, հետախուզելով*] *գտնելը.* **-ска́ть** (-щу́ -и́щутъ; -щи́), **ся** *տ.* Оты́скивать, ся; **-скива́ніе** չ. *որոնելը, փնտռելը. աշխատելը գտնել, իմանալ.* **-скивать**, -ска́ть ն. *ա*, (оты́скивать) *որոնել. փնտռել, ման գալ, (գր.) խնդրել, աշխատել գտնել.* о. происхожде́ніе сло́ва; о. мѣ́сто въ кни́гѣ; *բ*, (отыска́ть) *որոնելով, փնտռելով. հետախուզելով գտնել.* о. потéрянную вещь; о. воро́въ; о. любопы́тную ру́копись ме́жду бума́гами; **-ся** *անդր.*

գտնուել, երևան գալ. украденныя вещи отыскались.

Отяго‖тйтель ա. **-тйтельница** է. ճնշող, ծանրաբեռնող այր, կին. հարստահարիչ. **-тйтельность** է. ծանրութիւն, ճնշում. **-тйтельный** ած. ծանր, ճնշիչ, ծանրաբեռնող. **-тйть** (-щу́ -тя́тъ; -тй), **ся** տ. Отягощать, ся; **-тѣлый** բյ. ած. ծանրացած, բեռ դարձած. **-тѣніе** չ. ծանրանալը, ծանր, բեռ դառնալը. **-тѣть** չ. ծանրանալ, ծանր, բեռ դառնալ. ճնշել. **-щать**, -тйть ն. ծանրաբեռնել. о. народъ налогами; **-ся** կրր. նեղանալ, իրան ճնշուած զգալ. **-щеніе** չ. ծանրաբեռնում, ծանրաբեռնութիւն. **-щу́** տ. Отяготить.

Отяг‖чать 1, չ. ծանրանալ. голова отягчала отъ хмеля; отягчала цѣна գինը շատ բարձրացաւ. **2**, (отягчать, -чить) ն. ծանրաբեռնել, ճնշել, հարստահարել. ծանրացնել, ծանր, անտանելի դարձնել. **-чѐніе** չ. ծանրաբեռնում, ծանրաբեռնութիւն. **-чить** (-чу́ -ча́тъ) տ. Отягчать 2.

Отяже‖лѣлый բյ. ած. ծանրացած, ծանրը դարձած. **-лѣніе** չ. **1**, ծանրանալը. **2**, ըթանալը. **-лѣть** չ. **1**, ծանրանալ. моё платье отяжелѣло отъ воды; **2**, ըթանալ, դդում դառնալ. **3**, «ծանրանալ», յղ(ի)անալ:

Офе́‖нскій ած. չարչիական, փերեզակային. **-ня** ա. չարչի, փերեզակ:

Офи‖то́вый ած. օձաքարէ. **-тъ** ա. հնք. Serpentine, օձաքար:

Офи‖це́рскій ած. սպայի, սպայական. **-це́рство** չ. սպայութիւն. **-це́рша** է. սպայի կին. **-це́ръ** ա. (գերմ.) սպայ:

Офи‖ціа́лъ ա. (լտ.) պետական կարգի պաշտօնեայ, աստիճանաւոր. առհ. պաշտօնեայ, աստիճանաւոր. **-ціа́льно** մ. պաշտօնապէս. **-ціа́льность** է. պաշտօնական բնաւորութիւն. **-ціа́льный** ած. (լտ.) պաշտօնական. о—ая газета.

Офиціа́‖нтскій ած. սպասաւորի. **-нтъ** ա. (գերմ.) սպասաւոր (սեղանի):

Офи‖ціо́зный ած. կէս-պաշտօնական, կիսապաշտօնական. **-ціо́зъ** ա. (լտ.) կէս-պաշտօնական, կիսապաշտօնական թերթ:

Офіоли́тъ տ. Офи́тъ.

Офо́рмить (-млю -мятъ; -мь) ն. ձևակերպել, ձև, կերպ, կերպարանք տալ:

Офранцу́зить (-жу -зятъ; -зь) ն. ֆրանսիացնել, ֆրանսիացի դարձնել. **-ся** կրր. ֆրանսիանալ, ֆրանսիացի դառնալ:

Офталь‖мія է. (յն) բժ. աչքացաւ. **-моло́гія** է. (յն.) կզմև. աչքախօսութիւն. **-моско́пъ** ա. (յն.) բժ. աչքադէտ հայելի:

Оффиці... տ. Офиці...

О́хабень, бня ա. երկար պատմուճան, չոր:

Оха́жи‖ваніе չ. խնամելը, հոգս քաշելը. **-вать**, оходи́ть ն. что մի բան խնամել, մի բանի մասին հոգալ, հոգս, խնամք քաշել:

О́ханіе չ. ախ քաշելը, հեծութիւն, հառաչանք:

Оха́‖паніе չ. գրկելը, խառնելը. **-пать** տ. Оха́пывать; **-пка** է. **1**, բուռ. **2**, գիրկ, խուրձ. о. сѣна մի խուրձ խոտ. въ о—у խըռտելով, խուրձ առնելով. **-пнуть** տ. Оха́пывать; **-почка** նւզ. տ. Оха́пка; **-пываніе** չ. գրկելը, խառնելը. **-пывать**, -пать, -пнуть ն. **1**, գրկել, խառնել. **2**, յափշտակել, թալանել, կողոպտել, պլոկել:

Охарактеризова́ть (-зу́ю -ютъ) ն. բնորոշել, բնութիւնը որոշել, նկարագրել:

О́х‖ать, -нуть չ. ախ քաշել, հառաչել, հեծել:

Охва‖ти́ть (-чу́ -хва́тятъ; -тй) տ. Охва́тывать; **-тываніе, -тывать** տ. Обхва́тываніе, -вать; зара́за охвати́ла весь го́родъ վարակիչ ախտը տարածուել է ամբողջ քաղաքում. страхъ охвати́лъ жи́телей ահը պատեց բնակիչներին. **-чу́** տ. Охвати́ть.

Охла́‖да է. **1**, զովացնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը. **2**, զովութիւն, հովութիւն, պաղութիւն. **-ди́тельный** ած. զովացուցիչ, զովարար, հովացնող, պաղեցնող. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -дй), **ся** տ. Охлажда́ть, ся; **-дѣва́ть**, -дѣ́ть չ. **1**, սառչել, պաղել, հովանալ. **2**,* սառչել, ուծանալ, թուլանալ. дру́жба его́ ко мнѣ́ охладѣ́ла; **-дѣ́лый** բյ. ած. սառած, պաղած, հովացած. ուծացած. **-дѣ́ніе** չ. սառչելը, պաղելը, ուծանալը. **-дѣ́ть** տ. Охладѣва́ть; **-жда́ть**, -ди́ть ն. **1**, սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել. **2**,* սառեցնել, ուծացնել, թուլացնել, մարել. **-ся** կրր. սառչել, պաղել, հովանալ, ուծանալ. **-жде́ніе** չ. **1**, սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը. **2**,* սառչում, ուծացում, թուլացում. **-жу́** տ. Охлади́ть.

Охле‖сну́ть տ. Охлёстывать; **-сну́ться** չ. մտրակելիս սխալուել, վրիպել, սխալ զարկել. **-ста́ть** (-щу́ -е́щутъ; -щй) տ. Охлёстывать; **-(ё)стываніе** չ. մտրակելը, խարազանելը. **-(ё)стывать**, -ста́ть, -сну́ть ն. **1**, մտրակել, խարազանել. **2**, փչացնել, քրքրել (մտրակի ծայրը կմ փնչերի եզերքը). **-(ё)стышъ** ա. մաշուած, քրքրուած մտրակ, խարազան:

Охлокра‖ти́ческій ած. խուժանապետութեան, -տական, ամբոխապետութեան, -տական. **-тія** է. (յն.) խուժանապետութիւն, ամբոխապետութիւն:

Охло́‖покъ, пка ա. **-почекъ**, чка նւզ. փաթիլ (ձեան, բրդի. ևյն), փուշ (կանեփի մնացորդ), բրդի, մետաքսի ևյն մնացորդ. **-пье** չ. հ—ք. փաթիլներ. снѣгъ идётъ о—ьями փաթիլ-փաթիլ ձիւն է գալիս:

Охлы‖сну́ть, ся տ. Охлесну́ть, ся; **-ста́ть, -стывать** տ. Охлеста́ть, -стывать; **-стышъ** տ. Охлёстышъ.

Охме‖ли́ть (-лю́ -лятъ) տ. Охмеля́ть; **-лѣлый** բյ. ած. շշմած, հարբած. **-лѣ́ніе** չ. շշմում, հարբում. **-лѣ́ть** չ. շշմիլ, հարբել. **-ля́ть**, -ли́ть ն. **1**, շշմեցնել, հարբեցնել. **2**, տ. Опохмеля́ть.

О́хнуть տ. О́хать.

Оходи́ть (-жу́ -хо́дятъ) տ. Оха́живать.

Охо‖ла́живаніе չ. սառեցնելը, պաղեցնելը. **-ла́живать**, -лоди́ть տ. Охлажда́ть.

Охо‖ла́щиваніе չ. մալելը, կրտելը. **-ла́щивать**, -лости́ть ն. **1**, մալել, կրտել. **2**,* պլոկել, թալանել, կողոպտել:

Охоло‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -дй), **ся** տ. Охлажда́ть, ся; **-же́ніе** չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը:

Охоло‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -стй) տ. Охола́щивать; **-ще́ніе** տ. Охола́щиваніе.

Охомута́ть ն. խոմուտը վիզը դնել, լծել. *սարկացնել։

Охо‖ра́шиваніе չ. պաճուճելը, գեղեցկացնելը. **-ра́шивать, -роши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. պաճուճել, գեղեցկացնել. **-ся** ան. պաճուճուիլ, պճնուիլ։

Охо́‖та է. **1**, ցանկութիւն, ձգտում. у него́ пропа́ла о. къ рабо́тѣ; мнѣ нѣтъ никако́й о—ы ѣхать туда́; о. вамъ серди́ть его́? միթէ զուարճութիւն էք զգում նորան բարկացնելու մէջ. дѣлать съ о—ою մի բան սիրով, ախորժանօք անել. **2**, որս. пристрасти́ться къ о—ѣ; о. на медвѣ́дей արջի որս. соколи́ная о. որս բազէներով. **-титься** (-чусь -тятся) չ. **1**, ախորժիլ, ձգտիլ, ցանկանալ. **2**, որսալ, որսով զբաղուիլ. **-тливо, -тливость** տ. Охо́тно, -тность; **-тливый** ած. յօժարակամ, պատրաստակամ. **-тникъ** ա. **1**, до чего́ մի բանի բաղձկամ, սիրահար. онъ о. до цвѣто́въ, до новизны́ նա ծաղիկների, նորութիւնների սիրահար է. **2**, որսորդ, որսկան. **3**, ռզմ. կամաւոր. **-тница** է. **1**, до чего́ մի բանի բաղձկամ, սիրահար աղջիկ, կին. **2**, որսորդուհի, որսկանուհի. **-тническій, -тничій**, ья, ье ած. որսորդի, որսորդական, որսկանի, որսկանական. **-тно** մ. ախորժանօք, սիրով, յօժարութեամբ. **-тность** է. յօժարութիւն, պատրաստակամութիւն. **-тный** ած. **1**, յօժար, պատրաստական, -կամ, յօժարակամ. **2**, որսի. **-чій** ած. հակուած, մէտ, սիրահար. **-чу** տ. Охо́тить. [կուաքար։

О́хра տ. Во́хра; кра́сная о́. կարմիր

Охраб‖ре́ніе չ. խրախուսում, քաջալերում. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. кого́ մէկին խրախուսել, քաջալերել. **-ся** ան. քաջալերուիլ, խրախուսուիլ, սիրտ առնել։

Охра́‖на է. պաշտպանութիւն, պահպանութիւն. о. грани́цъ; отда́ть де́ньги на о—у փողը պահ տալ. уси́ленная о. սաստկացրած պահպանութիւն. **-не́ніе** չ. պահպանում, պաշտպանում, պահպանութիւն, պաշտպանութիւն. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. պաշտպանող, պահպանող, հովանաւոր այր, կին. **-ни́тельный** ած. պաշտպանողական, պահպանողական. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Охраня́ть, ся; **-нный** ած. պաշտպանող, -ղական, պահպանող, -ղական. о—ая стра́жа; **-ня́ть**, -ни́ть ն. պաշտպանել, պահպանել. рели́гія охраня́етъ нра́вственность; о. свобо́ду всѣхъ.

Охри‖па́ніе չ. խռպոտ դառնալը. **-па́ть**, -пнуть չ. խռպոտ դառնալ, խռպոտիլ. **-плость** է. խռպոտութիւն. **-плый** բյ. ած. խռպոտած, խռպոտ դարձած, խռպոտ, կերկերեալ. **-пнуть** (անց. охри́пъ -пла, о) տ. Охрипа́ть.

О́х‖ристый ած. շատ դեղնահող, շատ դեղնդեղ պարունակող. **-рить** (-рю -рятъ), наохр—, ն. դեղնդեղով շփել, ներկել. **-ровый** ած. դեղնդեղի, դեղնահողի։

Охро‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. կաղ դարձնել, 'չոլախացնել'. **-мѣ́лый** բյ. ած. կաղ դարձած. կաղ, 'չոլախ'. **-мѣ́ть** չ. կաղանալ, կաղ դառնալ, 'չոլախանալ'։

Охруста́‖лить (-лю -лятъ) տ. Охрусталова́ть; **-лова́ніе** չ. բիւրեղացնելը, -ղացնում. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. բիւրեղացնել։

Ох‖ряно́й, -ря́ный տ. Охровый.

Оху‖ди́ть (-жу́ կմ -жду́ -ху́дятъ; -ди́) տ. Охужда́ть; **-жда́тель** ա. **-жда́тельница** է. պախարակող, խծբծող, պարսաւող, փնտող այր, կին. **-жда́ть**, -ди́ть ն. кого, чего́ մէկին, մի բան պարսաւել, փնտել, փնովել, խծբծել. **-жде́ніе** չ. պարսաւում, փնտում, փնովում, խծբծում։

Оху́‖ливаніе չ. անգոսնում, կշտամբում, գարշում. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. անգոսնել, կշտամբել, գարշել. **-лка** է. անգոսնում, կշտամբանք, գարշանք. не положи́ть о—и на́ руки վատ, պախարակելի բան շրանել, չխայտառակուիլ։

Охъ մջ. ծհ, ոհ, ծփ. го́ленькій охъ, а за го́ленькимъ Богъ (առծ)։

Оцара́‖паніе չ. ճանկռտելը, պռճոկելը. **-пать** տ. Оцара́пывать; **-пить** (-плю -пятъ; -пь) տ. Оцара́пывать; **-пливать** տ. Оцара́пывать; **-пываніе** տ. Оцара́паніе; **-пывать**, -пливать, -пать, **-пнуть** ն. ճանկռտել, պռճոկել. о. себѣ́ ру́ку.

Оцвѣ‖сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. оцвѣ́лъ -ла́, о́; հրմ. -ти́) տ. Оцвѣта́ть; **-та́ніе** տ. Отцвѣта́ніе; **-та́ть**, -сти́ չ. չուրջանակի ծաղկիլ, փթթիլ, ծաղիկներով զարդարուիլ. **2**, տ. Отцвѣта́ть; **-те́ніе** չ. չուրջանակի ծաղկիլը, փթթիլը, չուրջանակի ծաղկում, փթթում։

Оцыга́‖нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. բռչայի պէս խաբել (մնւղ փոխառուտուրի ժամանակ)։

Оцѣ‖ди́ть (-жу́ -цѣ́дятъ; -ди́) տ. Оцѣживать; **-жда́ть** տ. Оцѣживать; **-жде́ніе, -же́ніе, -живаніе** չ. քամելը, մաքրելը. **-живать**, -жда́ть, -ди́ть ն. քամել, մաղել, կաթիլ էլն միջից անցկացնելով մաքրել, զտել։

Оцѣ‖не́ніе, -ниваніе չ. գնահատելը, -տում. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. գնահատել. его́ имѣ́ніе оцѣнено́ въ сто ты́сячъ рубле́й; никто́ не сумѣ́лъ о. его́ тала́нта; **-нка** է. գնահատում. **-ночный** ած. գնահատող, գնահատման, -տելու, գնահատական. **-нщикъ** ա. **-нщица** է. գնահատող այր, կին. **-нщичій**, чья, чье ած. գնահատողի։

Оцѣпе‖нѣва́ть, -нѣ́ть չ. անզգայանալ, չորանալ, քարանալ, քար կտրիլ. **-нѣлость** է. անզգայութիւն, քարացում. **-нѣ́лый** բյ. ած. անզգայացած, քարացած, քար կտրած, չորացած. **-нѣ́ніе** չ. անզգայանալը, չորանալը, քար կտրիլը. **-нѣть** տ. Оцѣпенѣва́ть.

Оцѣ‖пи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ; -пи́) տ. Оцѣпля́ть; **-пле́ніе** չ. **1**, շղթայելը, շղթայով պատելը. **2**, պաշարելը, պաշարում (քաղաքի). **-пля́ть**, -пи́ть ն. **1**, շղթայել, շղթայով պատել. **2**, պաշարել (քաղաքը), շրջապատել, շրջափակել. **-ся** ան. կցկնանալ, դատուիլ, առանձնանալ։

О́цѣ‖пный ած. շարժուն լծակի. **-пъ** ա. շարժուն լծակ (օր. ջրհորից ջուր հանելու)։

Оча‖го́вый ած. ակութի, օջախի. **-гъ**, а́ ա. (թուրք.) ակութ, 'օջախ'. *օջախ, տուն, գերդաստան. не покида́ть дома́шняго о—а́; **-жёкъ**, жка́ ա. պատիկ ակութ, 'օջախ'. **-жный** ած. **1**, տ. Очаго́вый; **2**, ակութի, 'օջախի', կրակի վերայ շինուող, պատրաստուող։

Оча́нка է. բս. ա, Euphrasia, եւփրասիա. բ, Teucrium chamaedrys, գամոշ, կենարար կմ բոյն լերդախոտ:

Оча‖рова́ніе չ. կախարդում, հմայում, դիւթում, թովում (եւ փոխբ. մտք.). **-рова́тель** ա. **-рова́тельница** է. կախարդող, հմայող, դիւթող այր, կին, թովիչ. **-рова́тельный** ած. կախարդիչ, հմայիչ, դիւթիչ, թովիչ. о—ая му́зыка, красота́; о. взглядъ; **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) տ. Очаро́вывать; **-ро́вываніе** չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը, թովելը (եւ փոխբ. մտք.). **-ро́вывать,** -рова́ть ն. կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել (եւ փոխբ. մտք.), *յափշտակել:

Очеви́‖децъ, дца ա. **-дица** է. ականատես. **-дно** մ. ակնյայտնի կերպով, աչ-աչկարայ. **-дность** է. ակնյայտնի, պարզ, աչկարայ լինելը. **-дный** ած. ակնյայտնի, ակներեւ, պարզ, աչկարայ. о—ая опа́сность; исти́на очеви́дна; о—ые свидѣ́тели ականատես վկաներ:

Очека́‖неніе, -ниваніе չ. չուրջանակի փորելը, փորագրելը, նաշխելը (մետաղը). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. (թուրք.) չուրջանակի փորել, փորագրել, նաշխել, դրուագել. **-нка** է. տ. Очека́неніе.

Очеловѣ́‖ченіе չ. մարդացում, մարդ դառնալը. մարդացնում, մարդ դարձնելը. **-чить** (-чу -чатъ) ն. մարդացնել, մարդ դարձնել. մարդ շինել. **-ся** անդր. մարդանալ, մարդ դառնալ:

Очёлокъ, лка ա. ռուս վառարանի առջեւի մասը. այս մասը բուն կրակարանից անջատող պատ:

О́чень մ. շատ, սաստիկ, խիստ:

Очерви́‖вѣлый բյ. ած. որդնոտած, ճճիներով, որդունքով լցուած. **-вѣть** չ. ճճիներով լցուիլ, որդնոտիլ:

Очервленя́ть ն. ծիրանաներկել:

Оче‖редно́й, -рёдный ած. հերթական. հերթով փոխուող. о—ое отправле́ніе богослуже́нія հերթով կատարուող ժամերգութիւն. о—о́й вопро́съ հերթական հարց. **-редова́ться** տ. Чередова́ться; **-(о́че)редь** է. հերթ. теперь моя́ о́. կմ о́. за мно́ю այժմ իմ հերթն է. по о́—и հերթով. его́ произвели́ не въ о́. նորան հերթից առաջ պաշտօնի մէջ բարձրացրին. дѣ́ло состо́итъ на о́—и գործը հերթական է:

Очере́‖тъ ա. **-(о́чере)ть** է. եղէգ:

Оче́‖ркиваніе չ. շրջագծելը, չուրջանակի գծելը. **-ркивать, -ркну́ть** ն. շրջագծել, չուրջանակի գծել, գծերով նշանակել. **-(о́че)ркъ** ա. նկար, ուրուանկար, ծիր. պատկեր, նկարագրութիւն. о́. лица́ դիմանկար. истори́ческіе о́—и պատմական պատկերներ:

Очер‖не́ніе, -ниваніе չ. 1, սեւացնելը. 2,* սեւացնելը, անուանարկելը, վատաբանելը, խայտառակելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. 1, սեւացնել, սեւ ներկել. 2,* սեւացնել, անուանարկել, վատաբանել, խայտառակել, ցեխը կոխել. **-ся** անդր. խայտառակուիլ, իր անունը կորցնել:

Очерст‖вѣ́лость է. կարծրութիւն, *անզգայութիւն, խստութիւն. о. се́рдца, души́; **-вѣ́лый** բյ. ած. չորացած, կարծրացած, պնդացած. *խստացած. о. хлѣбъ քարթու հաց. **-вѣ́ніе** չ. չորանալը, կարծրանալը, պնդանալը. *խստանալը. **-вѣ́ть** չ. 1, չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ. 2,* խստանալ, անզգայ դառնալ:

Очер‖та́ніе չ. 1, գծելը, նկարելը, ուրուագծելը, ուրուանկարելը. 2, ծիր, նկար, ուրուագիծ, ուրուանկար. **-та́ть** տ. Оче́ртывать; **-ти́ть** (-чу́ -че́ртятъ; -ти́) տ. Оче́рчивать; **-тываніе** տ. Очерта́ніе 1; **-тывать,** -та́ть ն. գծել, նկարել, ուրուագծել, ուրուանկարել. **-че́ніе, -чиваніе** չ. [խնամքով] գծելը, նկարելը, ուրուագծելը, ուրուանկարելը. **-чивать,** -ти́ть ն. 1, [խնամքով, մաքուր] նկարել, գծել, ուրուագծել, ուրուանկարել. 2, գծել, գծով նշանակել, նշան անել. *очертя́ го́лову առանց մտածելու, կուրօրէն:

О‖чеса́ніе, -чеса́ть, ся տ. Обчеса́ніе, -са́ть, ся; **-чёска** տ. Обчёска; **-чёски,** овъ ա. յ. սանտրելիս, մաքրելիս ընկածը, մնացածը, մնացորդ. о. ше́рсти; пенько́вые о. վուշ. **-чёсъ** ա. 1, տ. Обчеса́ніе; 2, տ. Очёски; **-чёсываніе, -чёсывать, ся** տ. Обчёсываніе, -сывать, ся.

Оче́ч‖никъ ա. ակնոցարան, ակնոցների պատեան, 'բուն'. **-ный** ած. ակնոցների, ակնոցային:

О́чи, оче́й յ. տ. 'Око.

Очи‖не́ніе, -ниваніе չ. գրչի ('դալամի'—սագի փետուրից), մատիտի ծայրը կտրելը, սրելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. գրչի ('դալամի'—սագի փետուրից), մատիտի ծայրը կտրել, սրել. **-нка** է. տ. Очине́ніе.

О́чинно ռմկ. տ. 'Очень.

Очи́‖нщикъ ա. **-нщица** է. [փետրա]գրիչներ ('դալամներ'), մատիտներ սրող այր, կին. **-нъ** ա. 1, տ. Очине́ніе; 2, [փետրա]գրչածայրի ('դալամի') ստորին, փուշ ծայրը:

Очи‖сти́тельный ած. սրբող, քաւող. о—ая же́ртва ածղ. քաւութեան զոհ. о—ая моли́тва թողութեան աղօթք. **-сти́ть** (-щу -стятъ), **ся** տ. Очища́ть, ся; **-стка** է. 1, մաքրում, զտում. для о—и со́вѣсти խղճի հանգստութեան համար. 2, պարպում, դատարկում (բնակարանի). о. доро́ги ճանապարհ բացելը. 3, արդարացնում. э́то послу́житъ къ его́ о—ѣ; 4, հատուցում (օրինական տուրքերի). тамо́женная о. մաքսի, մաքսային տուրքերի վճարումը:

Очито́къ, тка և тка́ ա. բս. Sedum are, դառն դանդալմակիկ (վայրի պղպեղ):

Очи‖ща́ть, -сти́ть ն. 1, մաքրել, սրբել. о. у́лицу отъ гря́зи; до́ждикъ очи́стилъ во́здухъ; о. кого́ отъ грѣхо́въ մէկին մեղքից սրբել. о. мѣ́сто տեղ տալ. о. доро́ги отъ разбо́йниковъ; о. со́вѣсть խիղճը հանգստացնել. 2, կլպել, կեղւել, մաքրել. о. я́блоки, огурцы́; 3, պարպել, դատարկել. о. ко́мнату, кварти́ру; войска́ очи́стили го́родъ; 4, վճարել, հատուցանել. о. недои́мку; о. това́ры по́шлиною ապրանքների մաքսը վճարել, ապրանքների մաքսային հաշիւները վերջացնել. о. счётъ հաշիւը մաքրել. о. имѣ́ніе կալուածքը պարտքից ազատել. 5, արդարացնել. о. себя́ прися́гою անմեղութեան երդում տալ. 6,* կմկ. պոկել, կողոպտել,

թափանել. вóры очистили егó кармáны; игрокú егó совсѣ́мъ очистили; **-ся** անդր. **1,** մաքրուիլ. нéбо очищáется отъ облакóвъ; рѣ́ка очистилась отъ льда; **2,** արդարանալ. о. отъ грѣхóвъ покаяніемъ մեղքերը ապաշխարութեամբ քաւել. **-щéніе** չ. **1,** մաքրում, սրբում, զտում. мѣ́сячное о. բժ. դաշտան. **2,** վճարում, հատուցում. о. недоимки; **3,** պարպում, դատարկում. **3,** քաւում. о. отъ грѣхóвъ покаяніемъ; сдѣ́лать что-либо для о—ія сóвѣсти մի բան անել խղճի հանգստութեան համար:

Оч‖кú, óвъ ա. յ. (կմ չ. յ.) ակնոց. читáть въ о—áхъ ակնոցով կարդալ. надѣ́ть о. ակնոցը աչքերին դնել. втерéть комý о. մէկին ծաղրել, 'մասխարայ դնել', 'տնազ անել'. **-кó** չ. (յ. սեռ. очкóвъ) **1,** աչք, կոկոն (բոյսի). **2,** աչք (խաղաթղթի, խաղաքարի եւն). **-ковáніе, -ковáть** (-кýю -ютъ) տ. Копировáніе, -ровáть; **-кóвый** ած. **1,** աչքերով. **2,** ակնոցով, ակնոցաւոր. о—ая змѣ́я կնդ. ակնոցաւոր օձ (նայայ). **-нóй** ած. աչքերի, աչքա—, ակնա—. о—áя стáвка դէմ առ դէմ կանգնեցնելը (վկաներին):

Очнýться (-нýсь -нýтся) չ. սթափուիլ, զգաստանալ, խրան գալ:

Очревá‖тить (-чу -тятъ) տ. Оберéменить; **-тѣ́лая,** ой է. յղի, յղիացած, յղի դարձած կին:

Очýв‖ствованіе չ. խրան գալը, սթափուիլը, ուշքի գալը. **-ствоваться** (-вуюсь -ются) անդր. խրան գալ, սթափուիլ, ուշքի գալ, *զգաստանալ:

Очу‖мѣ́лый բյ. ած. **1,** ժանտախտաւոր, ժանտախտից վարակուած. **2,*** յիմարացած, շըշմած, բթացած. **-мѣ́ть** չ. **1,** ժանտախտից բռնուիլ, վարակուիլ. **2,*** յիմարանալ, խօթանալ, շշմիլ, բթանալ:

Очутúться (-тюсь -чýтятся) չ. յանկարծ երևալ, յայտնուիլ, լոյս աշխարհ գալ, լոյս ընկնիլ: [գալ:

Очýхаться չ. գւռկ. խրան գալ, ուշքի

Оша‖лѣ́лый բյ. ած. յիմարացած, գըժուած, խենթացած, շփոթուած, 'շշկլուած'. **-лѣ́ть** տ. Шалѣ́ть.

Ошарáшить (-шу -шатъ) ն. շշմեցնել, ապշեցնել, շփոթեցնել, 'շշկլեցնել':

Ошá‖реніе, -риваніе տ. Обшáриваніе; **-ривать,** -рить տ. Обшáривать, -рить.

Ошвар‖товáть (-тýю -ютъ), **-тóвить** (-влю -вятъ) ն. ծովգ. պարանով կապել, ամրացնել (նաւը). **-ся** անդր. ափ գուրս գալ (նաւի մասին). **-тóвлéніе** չ. ծովգ. պարանով կապելը, ամրացնելը:

Ошé‖екъ, йка ա. վիզ, պարանոցի միս (մորթած անասունի). **-йникъ** ա. **-йничекъ,** чка նւզ. պարանոցակապ, վզակապ (շների):

Ошело‖мúть (-млю -мя́ть; -мú) տ. Ошеломля́ть; **-млéніе** չ. ուշաթափեցնելը. ապշեցնելը, քարացնելը. **-мля́ть,** -мúть ն. **1,** ուշաթափեցնել (գլխին հարուածելով). **2,** ապշեցնել, 'շշկլեցնել', շփոթեցնել, շուարեցնել. գժուեցնել. я ошеломлёнъ шýмомъ и толпóй; э́та нóвость всѣ́хъ ихъ ошеломúла.

Ошелудú‖вить (-влю -вятъ) ն. քոսոտել, քոսով վարակել. **-вѣ́лый** ած. քոսոտած:

Ошелу‖шáть, -шúть (-шý -шáтъ) ն. կլպել, կեղևել, կլեպը, կեղևը քաշել, հանել:

Ошель‖мовáніе չ. անարգելը, անպատուելը, խայտառակելը. **-мовáть** (-мýю -ютъ), **-мóвывать** ն. (գերմ.) անարգել, անպատուել, խայտառակել:

Оше‖птáть (-пчý -шéпчутъ; -пчú), **-(ё)птывать** ն. կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել (քչփչալով, փսփսալով):

Оерша‖вѣ́лый բյ. ած. կոշտացած, խորտուբորտ դարձած, փշաքաղած. **-вѣ́ть** չ. կոշտանալ, խորտուբորտ դառնալ, փշաքաղիլ:

Оши‖бáть, -бúть (-бý -бýтъ; անց. -бъ -бла, о; հրմ. -бú) ն. **1,** շուրջանակի կտրել, կտրատել, խորտակել. о. комý крылья մէկի թևերը խուզել, *մէկին զսպել. **2,** շշմեցնել, անզգայ դարձնել. **-ся** չ. սխալուիլ, վրիպիլ. éсли не ошибáюсь; онъ ошúбся въ расчётѣ; **-бка** է. սխալ, վրիպակ. сдѣ́лать о—у; по о—ѣ սխալմամբ. о. прóтивъ граммáтики քերականական սխալ. о. въ счётѣ; **-бочка** է. նւզ. պստիկ, աննշան սխալ, վրիպակ. **-бочно** մ. սխալմամբ. **-бочность** է. սխալ, սխալ լինելը. **-бочный** ած. սխալ, մոլար. о. взглядъ.

Ошúкать ն. ռուլել (օր. դերձաններն):

Ошлакóвывать, -ковáть (-кýю -ютъ) ն. արհեստգ. մաքրել, զտել (կղկղանքից):

Ошли‖фовáніе չ. տ. Ошлифóвка; **-фовáть** (-фýю -ютъ), **ся** տ. Ошлифóвывать, ся; **-фóвка** է. **-фóвываніе** չ. յղկելը, ողորկելը, կոկելը. **-фóвывать,** -фовáть ն. յղկել, ողորկել, կոկել. **-ся** անդր. *տաշուիլ, կրթուիլ:

Ошмётокъ, тка ա. մաշուած տրեխ:

Ошмурú‖гивать, -гать ն. զջլել, փետել, ճանկռտել, չփել:

Ошпá‖риваніе չ. խաշելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. խաշել. **-ся** անդր. խաշուիլ:

Оштра‖фовáніе չ. տուգանք տանելը. **-фовáть** (-фýю -ютъ) տ. Оштрафóвывать; **-фóвываніе** տ. Оштрафовáніе; **-фóвывать,** -фовáть ն. (գերմ.) когó մէկին տուգանքի ենթարկել, մէկից տուգանք տանել:

Оштукатý‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. ծեփել, սուաղել (գաջ ու կրով):

Ошýюю մ. եկ. ս. յահեակ, յահեկէ, ընդ [ահեկէ:

Ощенúться տ. Щенúться.

Ощёпокъ, пка ա. տաշեղ, փայտի կտոր:

Ощетú‖неніе չ. մազերը քամնեցնելը, փշաքաղուիլը, *բարկանալը, սրտմտիլը. **-ниваться, -нúться** (-нюсь -нятся) անդր. **1,** մազերը քամնեցնել, փշաքաղուիլ. **2,** բարկանալ, սրտմտիլ. «онъ тотчáсъ опя́ть ощетинивался: дѣ́лался злóбенъ, насмѣ́шливъ и презрúтеленъ».

Ощи‖пáніе, -пáть, ся, -пываніе, -пывать, ся տ. Общип...

Ощý‖паніе չ. շօշափելը, -փում. **-пать** տ. Ощýпывать; **-пываніе** չ. տ. 'Ощупь; **-пывать,** -пать ն. շօշափել. **-ся** անդր. իր շուրջը գտնուող բաները շօշափել. խարխափել. **-(óщу)пь** է. շօշափում. խարխափում.

мя́гкій на ó. այն ինչ որ շոշափելիս փափուկ է երևում. искáть ó—ью կմ на ó. խարխափելով որոնել. ходи́ть ó—ью խարխափել, խարխափելով գնալ, ման գալ։

Ощу||ти́тельность ի. զգալիութիւն. **-ти́тельный** ած. զգալի. о. хóлодъ; **-ти́ть** (-щý -тя́тъ; -ти́), **-щáть** ն. զգալ, իմանալ. **-ся** անդր. զգացուել. **-щéніе** չ. 1, զգալը, իմանալը. 2, զգացում, զգացողութիւն։

Ою||нѣ́лый էյ. ած. ջահելացած, երիտասարդացած. **-нѣ́ніе** չ. ջահելանալը, երիտասարդանալը. **-нѣ́ть** չ. ջահելանալ, երիտասարդանալ։

Оягни́ться տ. Ягни́ться.

П.

П, п ռուսաց այբբենի 16-րդ տառն է։ Շրթնային ձայնատ (безголóсный) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է б ձայնաւորը։ П-ն հնչւում է ինչպես հայոց պ-ն։

Па չ. անհ. (ֆր.) պարքայլ, կաքաւքայլ (քայլ պարի մէջ)

Пáва ի. (ֆր.) մարի (էգ) սիրամարգ։

Пáвече||рница, -рня ի. երեկոյեան կարճ ժամասացութիւն, ժամերգութիւն։

Павили́||ка, -на, -ца ի. բս. Cuscuta, գաղձ (փաթթկենի)։

Павиліó||нчикъ ա. նւզ. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, պավիլոն, «տաղաւար». 2, պավիլոն (գլխաւոր շինութեանը կից առանձնացած շէնք, շինութիւն)։

Павiáнъ ա. կնդ. Cynocephalus, շնագլուխ կապիկ։

Павли́||ниться (-нюсь -нятся) անդր. հպարտանալ, գոռոզանալ, հպարտ-հպարտ քայլել, ման գալ, սոնքալ. **-ній**, ья, ье, **-новый** տ. Павли́ный; **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. կնդ. Pavo cristatus, սիրամարգ. ходи́ть п—омъ հպարտ-հպարտ գնալ, ման գալ. **-ный** ած. սիրամարգի. п—ое перó.

Пáвозокъ, зка ա. միառագաստանի մեծ նաւակ։

Пáворозъ ա. քսակի կապիչ։

Пá||вочка ի. **-вушка** նւզ. պստիկ մարի (էգ) սիրամարգ։

Пáвѣтеръ, тра ա. յաջող քամի։

Пагинáція ի. (լտ.) էջակարգութիւն, երեսակարգութիւն (գրքի էջերը կարգով նշանակելը). рýкопись безъ п—іи.

Пáгóда ի. (պրսկ) հնդկական մեհեան, կատուն։

Пáголенекъ, нка ա. գուլպայի ճիտը։

Пáгорокъ, рка ա. գւռկ. բարձրութիւն, բլուր։

Пáгу||ба ի. 1, կորուստ, կործանում, ապականութիւն. 2, դժբախտութիւն, քամբախտութիւն. 3, մահաբեր ժամ, ժանտախտ. **-бникъ** ա. **-бница** ի. կործանիչ, ապականիչ, փչացնող այր, կին. **-бно** չ. կործանիչ, ապականիչ եղանակով. **-бность** ի. կործանիչ յատկութիւն. **-бный** ած. կորստաբեր, կործանիչ. **-бонóсный** ած. կորստաբեր, աղէտաբեր։

Пáда||лина, -лица ի. 1, ծառից վայր ընկած, 'կաթած' պտուղ. 2, հնձելիս թափուած և հետևեալ տարին բուսած հատիկ. **-лище** չ. մեռելոտի, գէշ, 'լէշ'. **-лищный** ած. մեռելոտու, գէշի, 'լէշի'. **-ль** ի. 1, մեռելոտի, գէշ, 'լէշ', սատակած անասուն. 2, տ. Пáдалица.

Пá||даніе չ. ընկնելը, վայր ընկնելը. **-дать**, пасть չ. 1, ընկնել, վայր ընկնել, վայր թափուել. ли́стья пáдаютъ съ дéрева; п. съ коня́; 2, ընկնել. п. къ чьимъ ногáмъ; жрéбій палъ на меня́; подозрѣ́ніе пáло на негó; *п. дýхомъ վհատուել, լքանել. 3, ընկնել, կործանուել, քայքայուել. Зáпадная импéрія пáла подъ удáрами вáрваровъ; крѣ́пость пáла; палъ мини́стръ; 4, ընկնել, մեռնել, կոտորուել. սատակել. мнóго хрáбрыхъ пáло въ э́той би́твѣ; ны́нѣшнею зимóй пáло мнóго скотá; корóва пáла, стóйло опростáла (առծ.). 5, ընկնել, նուազել, գինը, արժէքը կորցնել. áкціи пáдаютъ; фóнды пáдаютъ.

Па||дéжный ած. հոլովի, հոլովային. **-дéжъ**, á ա. քերկ. հոլով. **-дёжъ**, á ա. կոտորում, կոտորուածք (ապրանքի), ապրանքամահ, ապրանքախտ, պաճարախտ, 'ադար'։

Падéніе չ. 1, ընկնում, ընկնելը. վայր ընկնելը, վայր թափուելը. п. ли́стьевъ; п. воды́; свобóдное п. тѣ́ла; п. зáнавѣса; п. ртýти въ барóметрѣ սնդիկի իջնելը, ցածրանալը ծանրաչափի մէջ. 2,* անկում, կործանում, քայքայում. п. мини́стра; п. Ри́мской импéріи.

Пáдина ի. խորունկ, մեծախոռոչ հովիտ, խորաձոր։

Падишáхъ ա. (պրսկ.) փադիշահ, կայսր, թագաւոր (մահմեդական վեհապետների, մնւդ տաճկաց սուլթանի տիտղոսը)։

Пáд||кій ած. до чегó, на что, къ чемý մի բանի համար դժուած, մի բանի խիստ փափագող, սիրահար. онъ пáдокъ на дéньги կմ до дéнегъ նա խիստ փողասէր է. **-кость** ի. ագահութիւն, մեծ փափագ, բուռն տենչ։

Пáдласы ա. յ. ձեան չմուշկների (քօշերի) կապերը, որոնց մէջ ոտները դնում են։

Пá||дло գւռկ. տ. Пáдалище; **-дý** տ. Пасть.

Пáдубъ ա. բս. 1, Fraxinus excelsior, բարձրաբուն հացի. 2, Ilex aquifolium, չիչխան։

Па||дýнъ, á ա. գւռկ. ջրվէժ, ջրի թափ, սրընթաց հոսանք. **-дýчій** ած. ընկնաւոր, նուաղկոտ. о—ая болѣ́знь ընկնաւորութիւն, նուաղկոտութիւն։

Пáдчерица ի. խորթ աղջիկ, խորդ դուստր։

Пáдшій էյ. ած. ընկած, անկեալ. п. áнгелъ.

Падь ի. խորունկ ձոր, հովիտ, խոռոչ։

Па||евóй, -евый, -ёвый ած. բաժնի, 'փայի'. **-ёкъ**, йкá ա. բաժին, 'փայ' (զինուորի)։

Пáе‖рокъ, рка *ա*. **-рчикъ** *ա*. *հնց. մի տեսակ* ь (ёрикъ) *հին տպագրութեան մէջ։*
Пажéніе *չ. տ.* Пазóвка.
Пáжескій *ած. մանկլաւիկի, -կների.* п. кóрпусъ *[սակ թիկնապահաց*
Пáжитникъ *ա. բս.* Trigonella, *մի ան-[սակ թիթեռնածաղիկ։*
Пá‖житный *ած.* **1**, *արօտի, արօտական.* п—ыя мѣстá *արօտավայրեր.* **2**, *արօտաւե-ղերով հարուստ.* **-жить** *է. արօտ, արօտատեղ, արօտավայր (որ անելի հեռու է գիւղից, քան* выгонъ 3-*ը)։*
Пажъ, á *ա.* (*ֆր.*) **1**, *մանկլաւիկ.* **2**, *զօ-ռի, որ կանանց յուրկան պահում է։*
Пáза‖нка *է. նապաստակի թաթ (մեռ. յետևի).* **-нчить** (-нчу -нчатъ), отп—, *ն.* зáйца *նապաստակի յետևի թաթերը կտրել։*
Пáздерникъ *ա. հնց. հոլաեմբեր։*
Пá‖зикъ *ա. նւզ. պստիկ փորուածք, ակօս (փայտի մէջ քաշած).* **-зило** *չ. տ.* Пазнúкъ; **-зúть** (-жý -зя́тъ) *ն. փայտի մէջ ակօս քա-շել, փորուածք տաշացնել.* **-зни́къ**, á *ա. գուր, որով փայտի մէջ ակօսներ են քաշում.* **-знóй**, **-зный** *ած. փայտի մէջ քաշած ակօ-սի, փորուածքի.* **-зóвка** *է. փայտը փորելը, փայտի մէջ ակօս քաշելը։*
Пáзолки *ա. յ. ջրած մախքը։*
Пáзу‖ха *է.* **1**, *ծոց.* положи́ть платóкъ за п—у *կմ* въ п—у *թաշկինակը ծոցը դնել.* онъ тамъ, какъ у Христá за п—ою *նա երանեալ-ի մէջ յողում է.* отогрѣ́ть змѣ́ю за п—ою *օձին, *թշնամուն ծոցում տաքացնել.* **2**, *կռնա-տակ, թևատակ.* держáть шля́пу подъ п—ой (*անելի լաւ* подъ мы́шкою); дружи́ться дру-жи́сь, а кáмень за п—ой держи́ (*առծ.*) *չան հետ բարեկամացիր, բայց փայտը ձեռքիցդ վայր չձգես.* **-шина** *է. փոս, խոռոչ.* **-ши-стый** *ած. ծոցածոց.* **-шный** *ած.* **1**, *ծոցի.* **2**, *կռնատակի, թևատակի։*
Пазъ *ա.* **1**, *փորած տեղ, ակօս (փայտի մէջ քաշած).* **2**, *արանք (կողք կողքի կցած տախտակների)։*
Пáинька *հոր. նւզ. տ.* Пай 2.
Пай *ա.* **1**, *բաժին, 'փայ', մաս.* товáри-щество на паяхъ *բաժնետիրական ընկերու-թիւն.* я имѣ́ю дéсять паёвъ въ э́той ком-пáніи; **2**, *ժիր, համեստ երեխայ։*
Пáйка *է. զօդում, զօդելը, կպցնելը (հա-լած մետաղով)։*
Пáй‖щикъ *ա. բաժնետէր, 'փայատէր'.* **-щина** *է. ընդհանուր մաս, բաժին, 'փայ'.* **-щица** *է. բաժնետիրուհի, փայատիրուհի։*
Пáка *է. կնդ.* Cavia раса, *ծովախոճկոր։*
Пакгáу‖зный *ած. համբարանոցի.* **-зъ** *ա.* (*գերմ.*) *համբարանոց.* тамóженный п.
Па‖кетбóтъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ. թղթատար նաւ.* **-кéтецъ**, тца *ա. նւզ. պստիկ ծրար, ծրարիկ.* **-кéтный** *ած. ծրարի, ծրարային.* **-кéтъ** *ա.* (*ֆր.*) **1**, *ծրար* (*տ.* Кóнвертъ); **2**, *ծրար, թուղթ (ծրարած, ծրարի մէջ դրած թուղթ, նամակ են).* денéжный п. *դրամա-ծրար.* цѣ́нный п. *արժէքաւոր ծրար։*
Пá‖кли *չ. եկ. ալ. նորից, կրկին, վերստին, էլի, դարձեալ.* **-кибы́тіе** *չ. եկ. ալ. հանդեր-ձեալ կեանք. վերածնութիւն.* бáня п—ія *ածշ. մկրտութիւն։*
Пáкленъ *տ.* Черноклёнъ.

Пáклина *է. վշի թել։*
Паклу́нъ, á *ա. բս.* Teucrium, *գարոշ, կեննարար կմ բուն լերդախոտ։*
Пáк‖ля *է. վուշ, խծուծ.* **-ляный** *ած. վշի(ց), խծուծի(ց).* п—ая верёвка *վշից, վշի թելից հիւսած թոկ։*
Па‖ковáніе *չ.* [*հակեր*] *կապելը. փա-թաթելը.* **-ковáть** (-кýю -ютъ) *ն.* [*հակեր, հակ-հակ*] *կապել (ապրանքը). փաթաթել։*
Пáколокъ, лка *ա. պստիկ ցից առերն* (дёрнъ) *ամրացնելու։* [Пáкляный.
Пáколь‖ка *նւզ. տ.* Пáкля; **-ный** *տ.*
Пáко‖стить (-щу -стятъ; -сти), нап—, *ն.* **1**, *աղտոտել, կեղտոտել, 'մուտտաել', պղծել.* **2**, *փչացնել, ապականել.* **3**, *արգելել, ար-գելք, խոչընդոտ հանդիսանալ.* **-стникъ** *ա.* **-стница** *է.* **1**, *կեղտոտ, 'մուտտա' այր, կին, 'խող'.* **2**, *փչացնող, ապականող, եղծանող այր, կին.* **-стничать**, нап—, *տ.* Пáкостить 2; **-стно** *մ. վատ, զզուելի կերպով.* **-стный** *ած.* **1**, *գարշելի, զզուելի. նողկալի.* **2**, *կեղտոտ, աղ-տոտ, 'մուտտա'.* **-сть** *է.* **1**, *աղտոտութիւն, կեղտոտութիւն, ապականութիւն.* **2**, *գարշելի, զզուելի բան.* **3**, *վնաս, զեան, չարիք (մէկին հասցրած).* надѣ́лать п—ей *չարիք հասցնել, վնասել.* **-щу** *տ.* Пáкостить.
Пáла *տ.* Вы́жига 2. [*ասպետ։*
Паладúнъ *ա.* (*լտ.*) *պալադին, արքունի*
Паланкúнъ *ա. մարդակիր գահաւորակ, պատգարակ (գործածական Հնդկաստանում և Չինաստանում)։*
Палáта *է.* (*լտ.*) **1**, (*մեռ. յ.* палáты) *պալատ, արքունիք, ապարանք.* цáрскія п—ы *արքունիք.* *у́ негó умá п. *նա խիստ հասկա-ցող, խիստ խելացի մարդ է, նա խելքի պարկ է.* **2**, *պետական պաշտօնատուն.* казённая п. *արքունի գանձատուն, 'խազինէ'.* судéб-ная п. *դատաստանական պալատ, վերաքննիչ ատեան (երկրորդ իրաւասութեան դատաստա-նական ատեան—*судъ 2-й инстáнціи); кон-трóльная п. *վերստուգիչ ատեան* п. госу-дáрственныхъ иму́ществъ *պետական կալ-քերի ատեան.* граждáнская п. *կմ* п. гра-ждáнскаго судá *քաղաքացիական դատաս-տանական ատեան.* уголóвная п. *կմ* п. уго-лóвнаго судá *քրէական կմ ոճրաքննիչ ա-տեան.* оружéйная п. *զինատուն, զինանոց.* перевя́зочная п. *վիրակապութեան սենեակ (հիւանդանոցում).* **3**, *օրէնսդրական, օրէնսդիր ժողով, խորհրդարան.* п. депутáтовъ *պատգա-մաւորների խորհրդարան.* вéрхняя п. (*աղալե* п. пэ́ровъ), ни́жняя п. *վերին, բարձրագոյն, ստորին խորհրդարան (Անգլիայում)։* [*նանց։*
Палатúнъ *ա.* (*լտ.*) *մուշտակէ օձիք կա-*
Палá‖тка *է.* **1**, *վրան, խորան.* раски́-нуть п—у *վրան խփել.* торгóвая п. *կրպակ.* **2**, *պստիկ համբարանոց.* **3**, *նւզ. տ.* Палáта; **-тный** *ած. պալատի, արքունիքի, ապարանքի. պաշտօնատան, խորհրդարանի.* **-точка** *է. նւզ. պստիկ վրան, խորան.* **-точный** *ած. վրանի, խորանի.* **-тскій** *ած. դատաստանական պալա-տի. պետական պաշտօնատան.* **-ты** *ա. յ. տ.* Палáта 1.
Па‖лачёвскій *ած. դահճի, դահճային.* **-лáчъ**, á *ա. դահիճ, 'ջանլաթ'.* *վայրագ, ա-նագորոյն մարդ։*

Пала‖шёвый ած. պալաշի. **-шикъ** նւզ. տ. Пала́шъ; **-шникъ** ար. պալաշակիր [զինուոր]. **-шный** ած. պալաշի, երկայն սուսերի. **-шъ**, а́ ար. (լտ.) պալաշ (երկայն սուսեր, խարը ծանր հեծելազօրքի)։

Пале́бный ած. հրացանաձգութեան, թընդանօթաձգութեան. п—ое уче́ніе.

Па́левый ած. յարդագոյն, բաց դեղին։

Па‖лени́на է. այրած բանի հոտ. **-ле́ніе** չ. 1, այրելը, տոչորելը, խանձելը. 2, արձակելը (հրացէնը). **-лёный** բ. ած. այրուած, տոչորուած, խանձուած։

Палеогра‖фи́ческій ած. հնագրական. **-фія** է. (յն.) հնագրութիւն (հին դրութիւնները կարդալու արուեստը). **-фъ** ար. հնագիր։

Палеонто‖логи́ческій ած. հնէաբանական. **-ло́гія** է. (յն.) հնէախօսութիւն, նախապատմական բնագիտութիւն (գիտութիւն օրգանական մարմինների մասին, որոնք քարացած վիճակի մէջ գտնուում են երկրիս կեղևի մէջ). **-ло́гъ** ար. հնէաբան, հնէախօս։

Пале́с‖тра է. (յն.) [նախնի յոյների] կըռուանոց, մրցարան (փոքրերի համար). **-три́ческій** ած. կռուանոցի, մրցարանի։

Па́‖лецъ, льца ար. 1, մատ. указа́тельный п. ցուցամատ. большо́й п. բութ մատ, բթամատ. сре́дній п. միջամատ. безымя́(ё)нный п. անանուն մատ (ճկոյթի հարևան մատը). па́льцы у обезья́ны; па́льцы у ноги́ ոտի մատներ, պճեղներ. па́льцы у перча́тки; счита́ть по па́льцамъ մատներով համարել. со́усъ такъ вку́сенъ, что па́льцы обсосёшь—որ մատներդ հետն ուտում ես. знать что какъ свой пять па́льцевъ; онъ такъ лѣни́въ, что па́льцемъ не пошевели́тъ կմ па́льцемъ о п. не уда́ритъ նա այնպէս ծոյլ է, որ ոչ մի գործի չէ ուզում մատով դիպչել. ему́ не клади́ па́льца въ ротъ դու նորա հետ հանաք մի անիր. смотрѣ́ть на что сквозь па́льцы մի բան չտեսնելը դնել, չուզել տեսնել. 2, ատամ (մեքենայի անուի). колёсный п.; **-лечный** ած. 1, մատի, մատնաւոր. 2, ատամնաւոր. п—ое колесо́.

Па́ли, ей է. յ. տ. Па́ля.

Па́ливать, ся տ. Пали́ть. ся.

Палимпсе́стъ ար. (յն.) կրկնագիր մագաղաթ (մագաղաթ, որի գիրը ջնջելով, երկրորդ անգամ գրել են)։

Палингене́зія չ. (յն.) վերածնում, վերածնութիւն։

Палиса́‖дина է. **-дника** նւզ. ծայրը սրած բիր, ցից. **-дникъ** ար. **-дничекъ**, чка նւզ. 1, ցցապատ, բրապատ (ցցերից կմ բրերից շինած պատ, ցանկ). 2, շուրջը ցցապատ քաշած տեղ. **-дный** ած. ցցերով, բրերով պատած, ցցապատ, բրապատ. п—ая стѣ́нка ցըցապատ. **-дъ** ար. (фр.) 1, տ. Палиса́дникъ; 2, զօր. ցցապատնէշ (վերին ծայրերը սրած ցցերից քաշած ամրութիւն). обноси́ть п—омъ; ли́нія п—овъ.

Палиса́ндровое де́рево բս. Dalbergia latifolia, ծիրանեփայտ։

Па́листъ ար. բս. տերևուկ։

Па‖ли́тель ար. **-ли́тельница** է. վառող, լուցանող այր, կին. **-ли́тельный** ած. վառող, լուցանող։

Пали́тра է. (фр.) նկրչ. գեղատախտակ, ներկատախտակ։

Пали́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, վառել, լուցանել. 2, խանձել (օր. մորթած խոզը), այրել, տոչորել. 3, [հրացան, թնդանօթ] զցել, արձակել. п. изъ пу́шекъ թնդանօթ զցել. **-ся** ներգ. այրուիլ, տոչորուիլ. խանձուիլ։

Па́лица է. 1, ձեռնափայտ, գաւազան. 2, մահակ. Геркуле́сова п.; 3, եկղ. կոնքեռ։

Па́лка է. 1, փայտ, ձեռնափայտ, գաւազան. опира́ться п—ою կմ на п—у գաւազանի վերայ յենուիլ. бить п—ою; бараба́нная п. թմբուկի թակիչ, ‘դհօլի չալիկ‘. 2, ձող. п. сургуча́ կնքամոմի (զմուռսի) ձող. 3, па́лки, локъ յ. գաւազանի հարուածներ. ему́ влѣпи́ли два́дцать па́локъ.

Палла́‖да է. աստղբ. Պալլաս (մոլորակ). **-дій** ար. հնք. պալլադիոն. **-діумъ** ար. (լտ.) 1, պատմ. պալլադիում (Պալլասի արձանը, պատկերը). 2,* պահպանութիւն, պաշտպանութիւն, ապաւէն, գրաւական, ապահովութեան. зако́нъ есть *п. правосу́дія.

Палліати́‖вный ած. ամոքիչ. п—ое сре́дство [լոկ] ամոքիչ (ոչ էական) միջոց. **-въ** ար. (լտ.) պալիատիւ, ամոքիչ միջոց։

Пало́м‖никъ ար. (լտ.) ուխտաւոր (Երուսաղէմի). **-ничество** չ. ուխտաւորութիւն, ուխտագնացութիւն (Երուսաղէմ)։

Па́ло‖чка է. նւզ. 1, պստիկ փայտ, ձեռնափայտ, գաւազան. 2, ձողիկ. п. сургуча́; **-чникъ** ար. բս. Typha, խոտեղեգն. **-чный** ած. 1, փայտի, ձեռնափայտի, գաւազանի. п—ые уда́ры, побо́и; 2, ձողի(ց), ձողերի(ց). **-чье** չ. հ—ք. խարազաններ, ծեծի ճիպոտներ։

Па́л‖тасъ տ. Па́лтусъ; **-тусина** է. տափաձկան միս. **-тусовый** ած. տափաձըկան. **-тусъ** ար. կնդ. Hypoglossus, տափաձուկ։

Па́лу‖ба է. 1, ծովգ. տախտակամած նաւի (որ թէ յատակ և թէ առաստաղ է). 2, առաստաղ, ձեղուն, ծածկ. 3, կամարակապ կիսաշրջանի (кружа́ло) երեսին քաշած տախտակէ ծածկոյթը. **-бить** (-блю -бятъ; -бь) ն. կամարակապ կիսաշրջանի (кружа́ло) երեսին ծածկոյթ քաշել. **-бленіе** չ. կամարակապ կիսաշրջանի երեսին ծածկոյթ քաշելը. **-бный** ած. տախտակամածով. п—ое су́дно.

Палъ ար. (հոլ.) ցից, նաւամատոյցի ափին տնկած սիւն, որից կապում են նաւը։

Па́лый ած. սատակած. п—ая ло́шадь.

Пальба́ է. հրացանաձգութիւն (ружейная п.); թնդանօթաձգութիւն (пу́шечная п.); откры́ть п—у́; прекрати́ть п—у́.

Па́ль‖ма է. բս. Palma, արմաւենի. ко́косовая п., Cocos nucifera, հնդկընկոյզ կմ ընկուզաբեր արմաւ (գնդարմաւ. նարգիլակենի?). тростнико́вая п., Calamus Draco, եղեգնարմաւ կմ ռատան. фи́никовая п., Phoenix dactylifera, բուն արմաւենի. **-мити́нъ** ար. արմաւիտ. **-мовый** ած. արմաւենու(ց). п—ая вѣтвь.

Паль‖ни́къ, а́ ար. հրետն. լուցամործ (պատրոյկաւոր մորճ, որով հրազէնը պայթեցնում, ‘արձակում‘ են)։ [վերարկու։

Паль‖ти́шко նխտ. **-то́** չ. անհ. (фр.)

Паль‖цево́й ած. մեքենգ. ատամնաւոր. п—ое колесо́ ատամնանիւ. **-цеобра́зный** ած. մատնաձև, մատնակերպ. **-цеходя́щій** ած. մատնագնաց. п—ія живо́тныя, կնդ. Digiti-

grada, մատնաձևաց տեսակներ. **-чатый** ած. մատնաւոր, մատներ ունեցող. п—ыя животныя; **-чикъ** ա. նւզ. պստիկ, փոքրիկ մատ. мáльчикъ съ п. թզուկ, պստլիկ երեխայ: [ճեցնող, տրաքացնող:

Пá||льщикъ ա. ականը (‹լաղման›) պայ-

Пáля ի. գւռկ. ցից, բիր, սին. п á л и, ей յ. ցցապատ, բրապատ:

Паля́щій ած. այրող, տոչորող, կիզիչ. п—ее сóлнце; п—ая жáжда սաստիկ, ‹թունդ› ծարաւ:

Пáмо||розъ, -розокъ, зка ա. գարնանային առաւօտեան այեղ, ցուրտ: [կանդակ:

Пампу́шки, шекъ ի. յ. մի տեսակ կար-

Памфле||ти́стъ ա. պամֆլէտ գրող. **-тъ** (անգլ.) պամֆլէտ (թռուցիկ գրութիւն, շարադրութիւն, մեւղ. բանակռուական գրութիւն որ և է քաղաքական խնդրի առթիւ. թռուցիկ գրութիւն, որ շօշափում է մասնաւոր մարդու անձնական կողմերը):

Пáмя||тливость ի. լաւ, սուր յիշողութիւն. **-тливый** ած. լաւ, սուր յիշողութիւն ունեցող. дѣти п—вы; **-тникъ** ա. **1**, արձան, յուշարձան. надгрóбный п. մահարձան. воздви́гнуть комý п.; **2**, յիշատակարան. յիշատակ, յիշատակութիւն. **-тный** ած. **1**, յիշողութեան. п—ая кни́жка յիշատակարան, յուշատետր. **2**, անմոռանալի, յաւերժայիշատակ. **-тованіе** չ. յիշելը, մտքում պահելը. **-товать** (-тую -ютъ) ն. յիշել, մտքում պահել. **-ся** դէմք. յիշել. мнѣ пáмятуется յիշում եմ, մտիս է. **-тцá** ի. յիշատակացուցակ (պարունակում է այն ննջեցեալների անունները, որոնք պատարագի ժամանակ պիտի յիշուին). **-ть** ի. **1**, յիշողութիւն. óстрая, тупáя, слáбая п.; э́то совсѣ́мъ вонъ изъ пáмяти կմ э́то вы́шло у меня́ изъ п—и այդ մտքիցս ընկել է. приводи́ть на п. յիշեցնել. сохрани́ть въ п—и, держáть на п—и մտքում պահել. я дамъ емý о себѣ́ п. ես նորան ցոյց կըտամ. за мою́ п. կմ на моéй п—п որչափ ես յիշել կարող եմ, իմ ժամանակ. **2**, յիշատակ. остáвить по себѣ́ дóбрую п. իրանից յետոյ բարի յիշատակ թողնել. блажéнной п—и բարեյիշատակ, երջանկայիշատակ. въ п. э́той побѣ́ды 'ի յիշատակ այդ յաղթութեան. **3**, ուշք, միտք, գիտակցութիւն, զգացում. безъ п—и ուշաթափ, թմլկացած, անզգայ. *люби́ть безъ п—и անսահման սիրով սիրել. **4**, յիշատակ ննջեցելոց, պատարագ. соверши́ть п. по усóпшимъ.

Пан||агіáръ ա. եկղ. մաղզմա, նշխարի ափսէ. **-агія** ի. (յն.) պնակէ (Փրկչի կամ սուրբ Կոյսի պատկերը, որ բարձրաստիճան հոգևորականը կրում է կրծքի վերայ):

Панáмскій ած. Պանամայի. П. перешéекъ Պանամայի նեղուց: [դարման:

Панацéя ի. (յն.) ամենաբոյժ միջոց, դեղ,

Пандéкты ա. յ. (յն.) ժողովածու հռոմէական օրէնքների:

Панёва ի. մի տեսակ յուրկա, գեղջկուհու շոր (Փոքր-Ռուսիայում):

Пане||ги́рикъ ա. (յն.) ներբող, -դական. **-гири́стъ** ա. (յն.) ներբող կարդացող կմ շարադրող. **-гири́ческій** ած. ներբողական:

Панéль|| ի. (ֆր.) պանէլ (մայթ տան շուրջը). **-ный** ած. պանէլի, -լային:

Панибрá||тскій ած. մտերմական, ընկերական, բարեկամական. **-тство** չ. մտերմութիւն, բարեկամութիւն, մտերմական, բարեկամական յարաբերութիւն, փարեցողութիւն. **-тъ** ա. (լեհ.) մտերիմ, ընկեր, բարեկամ: [սափ:

Пáника ի. (ֆր.) յանկարծական ահ ու սար-

Паникади́||ло չ. (յն.) բազմաճիւղ ջահ կմ կանթեղ (եկեղեցում). **-льный** ած. բազմաճիւղ ջահի կմ կանթեղի:

Пани́ръ ա. (հայերէն) պանիր (գործծկ. Հաշտարխանում): [-մականութիւն:

Панисламúзмъ ա. համիսլամութիւն,

Панихи́||да ի. (յն.) по комъ հոգեհանգիստ (մէկի). въ пéрвыхъ чи́слахъ апрѣ́ля 1904 г. по всей Россíи были отслужены п—ы по ви́це-адмирáлѣ Макáровѣ и прóчихъ поги́бшихъ [սխալ, բայց յաճախ прóчимъ поги́бшимъ—յէ. տրական] на броненóсцѣ «Петропáвловскъ»; **-дный** ած. հոգեհանգստի:

Пани́ческій ած. յանկարծական, յանկարծահաս, յախուռն. п. страхъ տ. Пáника.

Пáн||на ի. **-ночка** նւզ. (լեհ.) կին, օրիորդ:

Пан||óптика ի. (յն.) համացուցարան (հիմնարկութիւն, ուր ցուցադրուած են բազմազիմի տարրկաներ, գործիքներ, ժողովածուներ, որոնց հետ այցելող հասարակութիւնը ծանօթանում է):

Пано||рá||ма ի. (յն.) պանօրամա. **1**, շրջապատկեր, համատեսիլ պատկեր. **2**, պատկեր, որի վերայ խոշորացոյցով նայում են. **3**, բնութեան տեսարան. **-ми́ческій** ած. պանօրամական, -մային:

Пансіо||нéрка ի. պանսիոներուհի. **-нéръ** ա. (ֆր.) պանսիոներ. **1**, գիշերօթիկ, դպրոցարանակ աշակերտ. **2**, կենւոր, որ և բնտանիքում վարձով ապրող մարդ. **-нъ** ա. (ֆր.) պանսիոն. **1**, գիշերօթիկ դպրոց, ուսումնարան. **2**, գիշերօթիկ, դպրոցարանակ աշակերտներ. **3**, տուն, ընտանիք, որ որոշ վճարով կենւորներ է ընդունում. **-нный** ած. պանսիոնի, -ոնային, պանսիոնական:

Пáн||скій, -скóй ած. տիրական, կալուածատիրական. п—óй товáръ գապով ծախուող ապրանք. п—іе ряды́ մանրավաճառութեան կրպակներ:

Пансла||ви́змъ ա. համասլաւոնականութիւն. **-ви́стскій** ած. համասլաւոնական. **-ви́стъ** ա. համասլաւոնական, համասլաւոնականութեան կողմնակից:

Пáн||ство չ. (լեհ.) պարոնութիւն, ‹աղայութիւն›. **-щина** ի. կալուածատիրական, ճորտատիրական իշխանութիւն:

Панта||лóнный ած. անդրավարտիքի, տաբատի. **-лóнчики** նւզ. **-лóны** ա. յ. անդրավարտիք, տաբատ:

Панталы́къ ա. խելք, միտք, կարգ. сби́ться съ п—а. съ п—у խելքը կորցնել, շփոթուիլ, ‹շշկլուիլ›. իրան կորցնել, յիմար բաներ բռնել, ‹դուրս տալ›:

Панте||и́змъ ի. (յն.) համաստուածութիւն, բնաստուածութիւն (վարդապետութիւն, որ բնութիւնն աստուածութեան հետ նոյնացնում է). **-исти́ческій** ած. համաստուա-

ծեան, ընաստուածեան. **-йстъ** ա. **-йстка** ի. համաստուածեան, ընաստուածեան այր, կին:

Пантеóнъ ա. (յն.) 1, համայնադից մեհեան. 2, փառաց տաճար:

Пантéра ի. կնդ. Felis pardus, յովազ կմ յովազառիւծ: [ներ ընդօրինակող գործիք):

Пантогрáфъ ա. (յն.) համագիր (նկար-

Пантомй‖ма ի. (յն.) մնջախաղութիւն, մնջկատակութիւն (որի ժամանակ դերասանն իւր դերը կատարում է լոկ ձեռքով և շարժումներով, առանց խօսելու). **-мный** ած. մնջախաղութեան. մնջկատակութեան, մնջկատակական. **-мъ** ա. (յն.) մնջկատակ, մնջախաղութեան, մնջկատակութեան դերասան:

Пáнцы‖рникъ ա. զրահակիր զօրական. **-рнощёкій** ած. զրահաւորուած այտերով, 'թշերով'. п—ія рыбы, կնդ. Cataphracti, վերտաւոր[ձկ]ներ. **-рный** ած. զրահի, զրահային. զրահաւոր, -ուած. п. вóинъ; п. корáбль զրահակիր նաւ. п. товáръ նաֆթուղեղէն. **-рь** ա. (գերմ.) զրահ:

Па‖нъ ա. (յ. паны́, óвъ) (լեհ.) պարոն, տէր, կալուածատէր, 'աղայ' (լեհական կմ փոքր ռուսական). онъ живётъ пáномъ նա թագաւորի պէս է ապրում. изъ хáма не бывáетъ пáна (առծ.) բօշայից փաշայ չի դուրս գալ. лйбо п., лйбо пропáлъ կամ նպատակին հասնել և կամ ձեռնունայն մնալ. **-ья** ի. (լեհ.) տիրուհի, ազնիւ պարոն:

Папа ա. 1, (пáпá) հայր, 'ափօ'. 2, (пáпа) (յն.) պապ, քահանայապետ (Հռոմի):

Папá‖хъ ա. **-ха** ի. կովկ. փափախ:

Па‖пáша, -пенька ա. փղբշ. հայրիկ, 'ափօ' ջան:

Пáпе‖ртный ած. եկեղեցու գաւթի. **-ртъ** ի. գաւիթ (եկեղեցու):

Па‖пéсса ի. (լտ.) պապուհի. п. Іоáнна; **-пйзмъ** ա. պապականութիւն:

Папильóтка ի. (ֆր.) խոպոպիկաթուղթ (թղթի կտոր, որի մէջ գնում են կմ որի շուրջը փաթաթում են մազերը՝ խուճուճ դարձնելու համար):

Папирó‖са ի. (ֆր.), **-ска** նւզ. պապիրոս, ծխախոտ. **-сница** ի. պապիրոսի, ծխախոտի տուփ. **-сный** ած. պապիրոսի, ծխախոտի. п—ая бумáга.

Папйрусъ ա. 1, բս. Cyperus papyrus, պապիրուս. 2, պապիրուս (վերև յիշուած տնկից պատրաստած թուղթը):

Папй‖стъ ա. (յն.) **-стка** ի. պապական այր, կին:

Пáп‖ка ի. 1, ստուարաթուղթ (картóнъ); 2, ձեռնապայուսակ, թղթակալ. **-ковый** ած. ստուարաթղթի(ց):

Пáпоро‖тковый ած. пáпоротокъ-ի. **-тниковый, -тный** ած. ձարխոտի, պտերի. **-тникъ** ա. բս. Filix, ձարխոտ, պտեր. мужскóй п., Aspidium filix mas, արուական ձարխոտ կմ պտեր. жéнскій п., As. filix femina, իգական ձարխոտ. водянóй п., Pteris aquilina, արծուաճանկ (արջփիլունց? բուն պտեր?). кáменный, слáдкій, солóдковый п., Polypodium vulgare, շատատուփ կմ կճուճ (պապաջանք). **-токъ**, тка ա. **-ть** ի. բս. 1, հաւի թեւի (ճիւի) վերին ոսկրը. 2, տ. П.іпоротникъ; 3, լողամաշկ, լողաթաղանթ (լողացող թռչունների մատների արանքներում):

Пáпочка նւզ. տ. Папáша.

Пáп‖скій ած. պապական. пáпскія владѣнія պապական տէրութիւն (այժմ Իտալիայի հետ ձուլուած). **-ство** չ. պապութիւն. **-ствованіе** չ. պապութիւն անելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. (յն.) պապութիւն անել:

Папý‖ша ի. (պրսկ.) 1, շորացրած թութունի տերևների կապոց. 2, հողաթափ. **-шникъ** ա. (պրսկ.), **-шничекъ**, чка նւզ. տանու ալխալ հաց. **-шный** ած. կապած. п. табáкъ միասին կապած թամբաքուի տերևներ:

Папьемашé չ. անհ. (ֆր.) թղթախմոր, թղթի զանգուած, որից բազմազիմի իրեղէններ են պատրաստում):

Пáра ի. 1, զոյգ, ջուխտ. п. лошадéй, волóвъ, голубéй; п. перчáтокъ, чулóкъ; подобрáть лóшадь подъ п—у նման, համապատասխան ձի գտնել. онá емý не п. նա (աղջիկը) նորան (փեսային) յարմար չի գալիս. счастлйвая п. բաղդաւոր ամոլ, զոյգ. 2, մի ձեռք շոր (զգեստ). чёрная п.

Парáбо‖ла ի. (յն.) 1, առակ, նմանութիւն, փոխաբերութիւն. 2, մաթմ. կոնագիծ, զուգորդ. **-лйчески** մ. 1, փոխաբերաբար. 2, առակով. **-лйческій** ած. 1, առակի, -կային, փոխաբերական. 2, կոնագծի, զուգորդական. **-льный** ած. առակի, նմանութեան, փոխաբերութեան:

Парáграфъ ա. (յն.) պարագրաֆ (թէ նշան (§) և թէ հատուած, բաժանմունք): [հաւ:

Парадйзка ի. կնդ. Paradisca, դրախտա-

Пара‖дйровать (-рую -ютъ) չ. պերճնազարդուիլ. **-дный** ած. 1, զօրահանդեսի, -դեսային. п. маршъ; п—ая лóшадь; 2, շքեղ, փառահեղ, փարթամ, ճոխ. п—ая кóмната; п. обѣдъ.

Пара‖доксáльный ած. պարադոքսային, նորանշան, տարօրինակ, տարապայման երևացող. п—ыя тéмы; **-дóксъ** ա. (յն.) պարադոքս (նորանշան, բստ երևութին տարապայման, տարօրինակ կարծիք, հայեացք, վարդապետութիւն):

Парáдъ ա. (ֆր.) 1, զօրատես, զօրահանդէս. 2, շուք, փառահեղութիւն, ճոխութիւն, փարթամութիւն. въ пóлномъ п—ѣ լիազարդ, մեծաշուք:

Пара‖зйтный ած. մակաբոյծ, -բուծական. п—ое растéніе; п—ая жйзнь; **-зйтъ** ա. (յն.) 1, մակաբոյծ [բոյս կմ կենդանի]. 2,* մակաբոյծ, պատառաքոյծ, հացկատակ, պնակալէզ:

Парали‖зйровать (-рую -ютъ), **-зовáть** (-зýю -ютъ) ն. (յն.) ջլատել (ոյժը), *թուլացնել, տկարացնել, անզօր դարձնել. **-ся** անդր. ջլատուիլ, թուլանալ, անզօր դառնալ:

Паралипомéнонъ ա. (յն.) 1, աստ. Մնացորդաց գիրք. 2, յաւելուած (գրքի, շարադրութեան):

Пара‖лйтикъ ա. կաթուածահար, անդամալոյծ. **-лйчный** ած. կաթուածահարութեան, կաթուածական, անդամալուծութեան. п. кóрень, п—ая рѣпа, Bryonia alba, սեւահատ լօշտակ. **-лйчъ**, á ա. կաթուած, լուծութիւն, անդամալուծութիւն. прогрессйвный п. յառաջադիմող լուծութիւն. быть разбйтымъ п—óмъ կաթուածահար լինել:

Парал‖лелепйпедъ ա. (յն.) մաթմ. երկայնաձև խորանարդ. **-лелйзмъ** ա. (յն.)

զուգահեռականութիւն, * համապատասխանութիւն. **-лелогра́мъ** ա. մաթմ. պարալելոգրամ (զուգահեռական կողմերով քառանկիւնի). **-лелопипе́дъ** տ. Параллелепи́педъ; **-ле́ль** է. (յն.) 1, մաթմ. զուգահեռական [գիծ], զուգահեռագիծ. 2,* համեմատութիւն, բաղդատութիւն. поста́вить кого́ на одно́й п—и съ кѣмъ մէկին մի ուրիշի հետ համեմատել. 3, աշխ. զուգահեռական կամ լայնութեան շրջան. 4, ամրոցկ. երրակի զուգահեռական խրամներ. **-ле́льно** մ. զուգահեռաբար. **-ле́льность** է. զուգահեռականութիւն. **-ле́льный** ած. զուգահեռական. п—ыя ли́ніи; п—ые кру́ги.

Парама́н(д)ъ ա. եկղ. լանջապանակ (վարդապետի)։

Парапе́тъ ա. (ֆր.) 1, տ. Бру́стверъ; 2, եզրապատ (օր. տանիքի, կամրջի, գետափի)։

Парасо́‖ль ա. (ֆր.) արեւային հովանոց. **-льный** ած. արեւային հովանոցի։

Парафра́зъ ա. (յն.) 1, արձակ մեկնական թարգմանութիւն. 2, երժ. ընդարձակում, ընդարձակ մշակում (թեմայի)։

Параффи́нъ ա. (յն.) պարաֆին (սպիտակ և լեղոտ նիւթ, որով մոմեր են պատրաստում)։

Пара́‖ха է. կղկղանքաման, կղկղանքի կոտ, շարժուն արտաքնոց. «въ сѣняхъ полуэта́па стоя́ла огро́мная воню́чая ка́дка, такъ называ́емая «пара́ха»; **-шечникъ**, **-шникъ** ա. շարժուն արտաքնոց մաքրող։

Парашю́тъ ա. (ֆր.) պարաշիւտ (մի տեսակ հովանոցաձեւ գործիք, որ ընկնելու արագութիւնը մեղմացնում է. գործ են ածում օդանաւորդները)։ [կամ քաւթարինէ։

Пардала́й ա. կնդ. Felis lynx, լուսան

Парда́ль տ. Па́рдусъ.

Па́рдва է. կնդ. Scolopax gallinago, ջրակտցար։

Пардо́нъ ա. (ֆր.) ներում, թողութիւն, խնայում. п.! ներողութիւն, ներեցէք։

Па́р‖дусъ, -дъ ա. կնդ. Felis pardus, յովազ կամ յովազառիւծ։

Паре‖мі́йникъ ա, ժողովածու, ծաղկաքաղ Սուրբ Գրքի խօսքերի. **-мія** է. (յն.) ընթերցանութիւն Հին Կտակարանից։

Па‖ре́ніе չ. ճախրում, սաւառնում. п. орла́; п. мы́сли.

Па́реніе չ. լողացնելը (բաղանիքում) խաշելը. **-реный** ը, ած. 1, գոլորշիով (բուղով) մաքրած. 2, խաշած, փափկացրած։ [դայ։

Па́рень, рня ա. երիտասարդ, ջահել տղ-

Пари́ չ. անհ. (ֆր.) գրազ (գրաւ), 'մառջ'. держа́ть п. գրազ (գրաւ) գալ, 'մառջ' գալ։

Па‖рикма́херскій ած. պարիկմախէրի, վարսաւիրի. **-рикма́херъ** ա. (գերմ.) պարիկմախէր, վարսաւիր. **-рико́вый** ած. պարիկի. **-ри́къ**, а́ ա. (գերմ.) պարիկ (կեղծ ծամ, կեղծ մազեր)։

Па́ри‖льный ած. [տաք ջրով, բաղանիքում] լողացնելու, խաշելու. п. вѣникъ աւել, որ գործ են ածում բաղանիքում լողանալիս. **-льня** է. քրտնարան (բաղանիքում). **-льщикъ** ա. **-льщица** է. 1, բաղանիքում լողացնող, 'քիսաչի' այր, կին. 2, բաղանիքաւոր, բաղանիքում լողացող այր, կին։

Па́ри‖стый ած. նման, համապատասխան. **-те́тъ** ա. (լտ.) նմանութիւն, հաւասարութիւն, համապատասխանութիւն, նոյնատեսակութիւն։

Пари́ть (-рю́ -ря́тъ), восп—, չ. ճախրել, սաւառնել. со́колъ пари́тъ въ во́здухѣ; э́тотъ ора́торъ *пари́тъ высоко́ այս ճարտասանը խիստ վսեմօրէն է ճառում։

Па́рить (-рю -рятъ) ն. 1, ոստկան բաղանիքում լողացնել (աւելով ծեծելով). 2, խաշել, եփել. 3, կէծացրած ջրով լուանալ, մաքրել, վատ հոտը, համը հեռացնել. п. лошаде́й ձիերին քափ քրտինք կտրեցնել. 4, ընկած թողնել (վարելահողը). 5, մտրակել, խարազանել, ծեծել։

Пари‖чёкъ, чка́ նւզ. տ Пари́къ; **-чный** տ. Парико́вый.

Па́рія ա. պարիա. *ճորտ, *անարգ էակ. *ողորմելի, թշուառական. *բու, 'բայղուշ', շաբաթաշակ, շարաբաստիկ ոմն։

Пар‖ке́тный ած. պարկէտի, -տային. **-ке́тчикъ** ա. պարկէտագործ. **-ке́тъ** ա. (ֆր.) պարկէտ (շքեղ, բազմակտոր, նախշաւոր յատակ)։

Паркъ ա. (ֆր.) 1, զբօսապարտէզ, զբօսայուրակ (զբօսնելու պարտէզ կամ պուրակ). 2, ռազմանիւթեր։

Парламенте́‖рный ած. պառլամէնտէրի, -րական. **-ръ** ա. (ֆր.) պառլամէնտէր, բանբէր, բանակցութեան պատգամաւոր (թշնամու զօրաբանակն ուղարկուած)։

Парла́ме‖нтскій ած. 1, ազգային ժողովի, խորհրդարանի. 2, [նախկին Ֆրանսիական] բարձրագոյն դատարանի. **-нтъ** (անգլ.) 1, ազգային ժողով, խորհրդարան. 2, [նախայեղափոխական Ֆրանսիայում] բարձրագոյն դատարան, դատաստանական ատեան։

Пармаза́‖нный ած. պարմայեան պանրի. **-нъ** ա. Պարմայի, պարմայեան պանիր։

Парна́ссія է. բս. Parnassia palustris, մօրական լերդուկ։

Пар‖нико́вый ած. ջերմածուի, -ծուեան. п—ые огурцы́; **-ни́къ**, а́ ա. **-ничо́къ**, чка́ նւզ. ջերմածու, արկղածու (որի մէջ կանուխ գարնանամտին վարունգ և նման կանաչեղէն են աճեցնում)։ [ձակ) ջահել տղայ։

Парни́шка ա. նւզ. պատանի, (սանձար-

Парно́й ած. 1, ջերմ, տաք, թարմ, 'թազայ', նոր. п—ое молоко́ նոր կթած, տաք տաք կաթ. п—ое мя́со նոր, 'թազայ' միս. 2, գոլորշով, բուղով պատրաստած, խաշած։

Па́рный ած. 1, ջուխտակ, զոյգ կազմող. п—ыя ло́шади; 2, երկաձի, ջուխտ ձի լծած (օր. սահնակ)։

Паро‖ви́къ, а́ ա. 1, շոգեսան, շոգեկաթսայ. 2, շոգենաւ. 3, շոգեթող [գործիք]. **-во́зный** ած. շոգեգնացի, շոգեկառքի. **-во́зъ** ա. շոգեգնաց, շոգեկառք. **-во́й** ած. 1, շոգու, շոգե—. п—а́я си́ла շոգու ոյժ. п. котёлъ շոգեսան, շոգեկաթսայ. п—ое су́дно շոգենաւ. п—а́я маши́на շոգեմեքենայ. 2, տ. Парнико́вый; 3, ծխած, մխած, ծուխ, մուխ տուած. п—ыя се́льди; 4, ազատ թողած, կորդ. п—ое по́ле հարո(օ)ս, մի տարի հանգստութիւն վայելած վարելահող։

Паро‖ди́ровать (-рую -ютъ) ն. ծաղրական կերպով նմանաբերել, նմանութիւն յօրինել. **-ди́ческій** ած. ծաղրական նմանաբե-

բութեան. **-дія** է. (յն.) ծաղրական նմանաբերութիւն (արտաքին ձևը պահած, իսկ բովանդակութիւնը ծաղրական եղանակով փոփոխած բանաստեղծութիւն. օր. Կոօյի «Հիմի էլ չուտենքը» Գամառ Քաթիպայի «Հիմի էլ լռենք»-ի пародія-ն է):

Паро́докъ, дка ա. **1**, թթու, խակ պըտուղ. **2**, եվ. սլ. չասուիր:

Пароксйзмъ ա. (յն.) բժ. պայթույք, տագնապ (հիւանդութեան). въ п—ѣ лихора́дки ջերմախտի տագնապի մէջ:

Паро́ль ա. (ֆր.) ռզմ. պայմանաբան (պայմանական խօսք, որ ժամապահ զինուորին յայտնում են): [ро́м...

Паро́‖мный, -мщикъ, -мъ տ. По-

Паро‖отво́дный ած. շոգին հեռացնող. п—ая труба́; **-распредѣле́ніе** չ. շոգու բաժանումը: [անտառի):

Па́ростникъ ա. նոր բողբոջ (կտրած

Парохо́‖дный ած. շոգենաւի, -աւային. п—ое о́бщество; п—ое сообще́ніе; **-дство** չ. շոգենաւութիւն, շոգենաւարկութիւն. о́бщество п—а շոգենաւային ընկերութիւն. **-дъ** ա. շոգենաւ, շոգեգնաց:

Па́ро‖чка նւզ. տ. Па́ра; **-чный** ած. **1**, զոյգ զոյգ ապրող. **2**, ազգմանիթերի (տ. паркъ 2); п—ыя пово́зки.

Парте́‖рный ած. պարտէրի, պարտէրային. п—ая ло́жа; **-ръ** ա. (ֆր.) **1**, պարտէր (թատրոնական դահլիճի կենտրոնային մասը. այս մասում գետեղուած հանդիսականները). **2**, ներքին յարկ (տան). **3**, ծաղկանոց (պարտիզում):

Партиза́‖нить (-ню -нятъ) չ. պարտիզանական կռիւ մղել. **-нскій** ած. պարտիզանական, յանկարծայարձակ. п—ая война́ պարտիզանական կռիւ (հմմ. Война́); **-нство** չ. պարտիզանական կռիւ. **-нъ** ա. (ֆր.) **1**, պարտիզան, կուսակից, կողմնակից, համախոհ. **2**, պարտիզան, պարտիզանական կմ յանկարծայարձակ գնդի առաջնորդ, զօրական:

Партикуля́рный ած. (լտ.) առանձնական, զատ, մասնաւոր. п—ое пла́тье քաղաքացիական զգեստ (հկռկը տ. фо́рменное пла́тье).

Партиту́‖ра է. (իտ.) երժ. համակարգեալ երգ, երաժշտութիւն. **-рный** ած. համակարգեալ երգի, երաժշտութեան:

Пар‖ті́йность է. կողմնակալութիւն, կուսակցական ոգի. **-ті́йный** ած. կուսակցական. п—ыя стремле́нія; **-тіо́нный** ած. (ֆր.) ջոկատի. п. нача́льникъ կմ п—нный, аго ա. ջոկատի, վաշտի առաջնորդ. **-тія** է. (ֆր.) **1**, կուսակցութիւն. духъ п—іи կուսակցութեան ոգի. глава́ п—іи կուսակցութեան պարագլուխ. измѣни́ть свое́й п—іи; **2**, ամուսնութիւն (մնւզ. շահագիտական հաշուով). она́ сдѣ́лала прекра́сную п—ію նա շատ բաղդաւոր կերպով ամուսնացաւ. заключи́ть п—ію ամուսնանալ. **3**, քանակութիւն (միանուագ ստացուած ապրանքի), խումբ (մարդկանց). п. плѣ́нныхъ, аресте́нтовъ; **4**, խաղացողների խումբ, շրջան. խաղ, անգամ, հաղ (խաղի). сыгра́ть п—ію на бильярдѣ մի անգամ բիլիարդ խաղալ. **5**, երժ. առանձին գրած ձայն կմ դեր:

Партне́‖ръ ա. (ֆր.), **-рка** է. խաղակից, -կցուհի, խաղի ընկեր, ընկերուհի:

Паруси́‖на է. պարուսին (կանեփի հաստ կտաւ, քաթան, որից օր. առագաստ, ամառուայ շոր են կարում). **-нникъ** ա. պարուսինի բաճկոնակ. **-нный** ած. պարուսինի, նէ:

Па́ру‖сить (-шу -сятъ) չ. ծովգ. քամու ազդեցութեան տակ գտնուիլ. **-сникъ** ա. առագաստագործ. **-сность** է. ծովգ. առագաստածաւալ (նաւի). **-сный** ած. **1**, առագաստի, -ային. п—ое полотно́; п. ма́стеръ; **2**, առագաստաւոր, -ագնաց. п—ое су́дно; **-со́къ**, ска́ նւզ. **-съ** ա. (յ. паруса́, о́въ) **1**, առագաստ. плыть на всѣхъ п—а́хъ բոլոր առագաստները պարզած նաւել. **2**, առագաստանաւ, առագաստաւոր. флотъ изъ десяти́ п—о́въ.

Парусія է. (յն.) երեւալը, յայտնուիլը, յայտնութիւն:

Парфо́рсъ ա. (ֆր.) մարզական կառ (բարակների, գամփռների ճաերին):

Парфюмё‖рный ած. անուշահոտութեան. **-ръ** ա. (ֆր.) անուշահոտութիւններ (անուշահոտ իւղեր, օծանելիքներ) պատրաստող կմ ծախող:

Пар‖ча́ է. (թուրք.) փարչա, դատնաւուխա, [ոսկեթել, արծաթաթել և մետաքսաթել] դիպակեղէն. **-чево́й** ած. փարչայի, դիպակեղէնի:

Па́р‖ша է.=парши́ (տ. Паршъ); **-ши́вецъ**, вца ա. գոնջ, քոսոտ, քոսով, քորով վարակուած մարդ. **-ши́вить** (-влю -вять), оп—, չ. քոսոտել, քոս գցել, քոսով, քորով վարակել. **-ши́вица, -ши́вка** է. գոնջ, քոսոտ, քոսով, քորով վարակուած կին. **-ши́вость** է. քոսոտութիւն, գոնջութիւն. **-ши́вый** ած. գոնջ, քոսոտ, քոսով, քորով վարակուած. п—ая овца́ всё ста́до по́ртитъ (առծ). **-шивѣть**, оп—, չ. գոնջանալ, քոսոտիլ, քոսով, քորով վարակուիլ, քոս ընկնիլ. **-шъ**, а́ ա. (սովոր. յ. **-ши́**, е́й) քոս, քոր, գոնջութիւն:

I. **Паръ** ա. շոգի, գոլորշի, 'բուղ'. превраще́ніе въ пары́ գոլորշիացնում. разводи́ть пары́ շոգեկաթսան վառել. парохо́дъ стои́тъ подъ п—омъ շոգենաւը վառած, կազմ, պատրաստ է. плыть на всѣхъ пара́хъ սլանալ, արագ ընթանալ (շոգենաւի մասին):

II. **Паръ** ա. հանգիստ թողած վարելահող, ցելուտատեղ, 'հարո(օ)ս'. лома́ть, подыма́ть о. ցել անել. оста́вить по́ле въ пару́ վարելահողը հանգիստ թողնել. по́ле подъ па́ромъ հանգիստ թողած վարելահող:

Па́ря ա. նւզ. տղայ, երիտասարդ: [թեներ:

Пароя́не, -нъ ա. յ. պարթեւցիք, պար-

Паса‖жи́ръ, -жъ տ. Пассажи́ръ, -жъ.

Паса́тный տ. Пасса́тный.

Пасе́ніе չ. արածացնելը (անասուններին):

Па́сербъ հնց. տ. Па́сынокъ.

Па́скви‖ль ա. (գերմ.) պասքուիլ, ծանականաց գիր, հայհոյական, վիրաւորական գրութիւն, յօդուած. **-льный** ած. պասքուիլային, անպատուող, հայհոյական, վիրաւորական, նախատական. п—ая ро́жа դաժան, զզուելի դէմք:

Па́сконный ած. անպէտք, անպիտան:

Паску́‖да է. **1**, զարշելիութիւն, զզուելիութիւն, նողկանք. կեղտոտութիւն, ապտեղութիւն.

2, *հոր.* *զզուելի, զարշելի, աղտեղի, 'մուտտա' արարած (այր, կին).* **-дить** (-жу -дятъ) *չ. կեղտոտ, աղտեղի, զզուելի բան բանել, փչացնել, 'մուտտաանալ'.* **-дничество** *չ. զարշելի, զզուելի, աղտեղի գործ, 'մուտտաաութիւն'.* **-дность** *է. ա.* Поскудство; **-дный** *ած. զզուելի, զարշելի, նողկալի, աղտեղի, 'մուտտա'.* **-дство** *չ. զզուելիութիւն, զարշելիութիւն, նողկալիութիւն, աղտեղութիւն:*

Паслё‖нный, -новый *ած. մորմի, մորմային.* **-нъ** *ա. բս.* Solanum, *մորմ.* чёрный, сла́дкій п., S. nigrum, *սև մորմ (աղուեսու խաղող?).* сладкогóрькій п., S. dulcamara, *կոչուկ կմ քաղցրադառն մորմ:*

Па́‖сменный *ած. կարժի, թելատրցակի.* **-смецо** *նւզ.* **-смо** *չ. դերձանի կարժ, թելատրցակ. թելի կապոց, փունջ:*

Па́сму‖рно *մ.* **1,** *մթագին, ամպոտ կերպով.* **2,** *տխուր, տրտում կերպով, տխրութեամբ, տրտմութեամբ.* **-рность** *է.* **1,** *մթագին, ամպոտ եղանակ.* **2,*** *տխուր, տրտում, խոժոռուած տեսք, կերպարանք.* **-рный** *ած.* **1,** *մթագին, ամպոտ.* п—ая погóда *ամպամած եղանակ.* **2,*** *խաւարամած, տխրամած, խոժոռուած:*

Па́сный *ած. ապյափակի, ապրի գոտու:*

Пасова́ть (-сýю -ютъ), проп—, *չ. (ֆր.) թղթխ. անցնել, չխաղալ:*

Па́сока *է. բժ. ավիշ, արեւնաջուր:*

Пасо́къ, ска́ *ա. փոկատոց (լայն փոկ, 'թամամա', որով ածելին սրում են):*

Па́сочный *ած. բժ. աւիշային, արեւնաջրային.* п—ые сосýды.

Па́спор‖тный *ած. անցագրի, անցաթղթի, կացագրի.* **-тъ** *ա. (ֆր.) անցագիր, անցաթուղթ, կացագիր:*

Пассажи́‖рный, -рскій *ած. [ոչ հետևակ] ճանապարհորդի, -դների.* п. пóѣздъ *մարդատար գնացք.* п. залъ; **-ръ** *ա. (ֆր.) [ոչ հետևակ, այլ երկաթուղով, հանրակառքով, նաւով են անցնող] ճանապարհորդ, անցորդ:*

Пасса́‖жный *ած. պասաժի, -ժային.* **-жъ** *ա. (ֆր.)* **1,** *պասաժ (անցք, մեւզ հոյակապ շինութեան մէջ, վերևից ապակեծածկ, իսկ երկու կողմից շքեղ խանութներով).* **2,** *երժ. գեղեցկանք (ձայնի):*

Пасса́тный вѣтеръ (*սովոր. յ.* п—ые вѣтры) *պասատեան քամի(ներ) կմ հողմ(եր) (արևադարձային երկրներում ամբողջ տարին կանոնաւոր կերպով փչող արևելեան քամիներ):*

Пас‖си́вно *մ. կրաւորաբար.* **-си́вность** *է. կրաւորականութիւն.* **-си́вный** *ած. կրաւորական.* **-си́въ** *ա. վճռկ. պասիվ (ելևմտքի բացասական մասը. հկռկը ա.* Акти́въ. *ծանօթ.* Акти́въ *բառը մեր բառարանում (եր. 7) սխալ է տպուած. պէտք է լինի.* «Акти́въ= *ակտիվ (ելևմտքի դրական մասը. հկռկը ա.* Пасси́въ).

Па́ссія *է. (լտ.) կիրք, կրքոտութիւն.* это егó п. *այդ նորա փափագն է, բուռն տենչն է:*

Па́стби‖ще *չ. արօտ, արօտատեղ, արօտավայր.* **-щный** *ած. արօտի, արածացնելու.* п—ыя угóдья *արօտավայրեր:*

Па́ст‖ва *է.* **1,** *ա.* Па́стбище; **2,*** [*բանաւոր] հօտ.* попечéніе о духóвной п—ѣ; **-венный** *ա.* Па́стбищный; **-вина** *է. հ-ի. ձկ. ալ. անդաստ, նախիր:*

Пасте́‖ль *է. (ֆր.)* **1,** *գունաւոր մատիտ, ներկամատիտ.* **2,** *պաստելային նկարչութիւն, նկարչութիւն ներկամատիտներով.* **-льный** *ած. պաստելային, ներկամատիտի.* п—ая жи́вопись *ա.* Пасте́ль 2.

Пастерна́къ *ա. բս.* Pastinaca, *վայրի ստեպղին, գազար:*

Пас‖те́тный *ած. պաստէտի, -տային.* **-те́тъ** *ա. (ֆր.) պաստէտ (մսով պատրաստած կարկանդակ):*

Пасти́ (-сý -сýтъ; -си́) *ն.* **1,** *արածացնել (անասուններին).* **2,*** *հովուել, խնամել (բանաւոր հօտը):*

Па́стикъ *ա. բս.* Polygonum bistorta, *մանդիկ (մանդակ):*

Пасти‖ла́ *է. (ֆր.) պաստիլա (տրորած, ապա շաքարով կմ մեղրով եփած ու խաւ-խաւ չորացրած մրգեր).* **-лька** *է. (լտ.) բժ. դեղհատ.* «К. далъ мнѣ эти п—и, но онѣ ничегó не помогáютъ».

Пасти́‖ся, -сь *ներգ. արածել:*

Пас‖тора́льный *ած. հովուական.* п—ая поэ́зія; **-(пáс)тóрскій** *ած. պաստորի, բողոքական քահանայի.* **-(пáс)тóрство** *չ. պաստորութիւն, բողոքական քահանայութիւն.* **-(пáс)тóрша** *է. պաստորականի, բողոքական տէրուհի, 'տէրտէրակին'.* **-(пáс)тóръ** *ա. (լտ.) պաստոր, հոգևոր հովիւ, բողոքական քահանայ:*

Па́стрижки, жекъ *է. յ. խուզած բրդի մնացորդներ:*

Пасту́‖хъ, á *ա. հովիւ.* п—й за чýбы, а вóлки за овéцъ (*առծ.*) *շները կռւեցան, համբորդի բանը յաջողուեց.* **-шескій, -шій,** ья, ье *ած. հովուի, հովուական.* п—ская жизнь; п—ское стихотворéніе *հովուական բանաստեղծութիւն.* п—шій пóсохъ; п—ьи сýмки, *բս.* Capsella bursa pastoris, *հովուական մախաղ (տարգալի, ծաղալաշար).* **-шка** *է. հովուհի, կին հովիւ:*

Па́сты‖рски *մ. հովուաբար.* **-рскій** *ած. հովուական, հոգևոր հովուի, քահանայական.* п. санъ; п—ое послáніе *հովուական, եպիսկոպոսական շրջաբերական.* **-рство** *չ. հովուութիւն, քահանայութիւն.* **-рствовать** (-вую -ютъ) *չ. հովուել, քահանայագործել.* **-рь** *ա. հոգևոր հովիւ, քահանայ.* пасй всякъ п. своё стáдо (*դարձ.*):

I. **Пасть** (падý -дýтъ; *անց.* палъ -ла, о; *հրմ.* падй) *ա.* Пáдать.

II. **Пасть** *է.* **1,** *երախ, բերան.* **2,** *թակարդ, վարմ, թակակ:*

Па‖стьба́ *է. արածացնում, արածացնելը.* п. скотá *անասուններին արածացնելը.* **-сý** *ա.* Пастй.

Па́с‖ха *է. (եբր.)* **1,** *պասեք (հրէաների).* **2,** *Զատիկ.* прáздникъ П—и *Զատկի, զատկական տօն.* **3,** *զատկական զառ.* **4,** *պասքա (մեծ, սովորաբար զլանաձև կարկանդակ, որ ռուսները զատկական տօներին պատրաստում են).* **-хáлія** *է. (եբր.) տօմարագիտութիւն. ուղիւսակ զատկական և շարժական տօների.* **-хáльный** *ած. զատկական. պասեքի:*

Пасъ *ա.* **1,** (*գերմ.*) *փոկ, որից կախուած է կառքի փորը* (кýзовъ); *կաշէ գոտի.* **2,** *շարժում, որ* магнетизёръ-*ը ձեռքով կատարում է մագնիսական քուն բերելու համար.* **3,** (*ֆր.*)

թղթխ. պաս (տալ անցնելը, չխաղալը). я п. ես չեմ խաղում:

Па́сынокъ, нка ա. 1, խորթ որդի. 2, երկրորդ ածում գարեջրի, նոսր, ջրալի գարեջուր:

Пасья́нсъ ա. (ֆր.) թղթխ. պասիանս, մենախաղ, առանձնախաղ (որ մարդ մենակ խաղում է ձանձրութիւնից ազատուելու համար). թղթախաղաձնութիւն. раскла́дывать п. պասիանս դարսել. п. не вышелъ պասիանսը չյաջողուեց:

Па́сѣ|ка է. փեթակատեղ, փեթականոց. **-чникъ** ա. փեթակապան, մեղուապան, մեղրապան. **-чный** ած. փեթականոցի. п—ая пора́ մեղր կտրելու ժամանակ:

Пасю́къ, а́ ա. զւռկ. կնդ. Mus decumanus, չիկամուկ կմ թափառամուկ:

Пате́|нтный ած. պատէնտի, վկայականի, թղթի, արտօնագրի. **-нтова́ніе** չ. արտօնագրելը, -գրում. **-нто́ванный** ած. արտօնագրած. **-нтова́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. արտօնագրել, արտօնութեան թուղթ, վկայական տալ. **-нтъ** ա. (անգլ.) 1, թուղթ, գիր, մուրհակ. 2, շնորհագիր. 3, արտօնագիր, արտօնութեան վկայական (որի ստացողին օր. արտօնութիւն է տրուում իր արած գիւտից որոշ ժամանակ բացառապէս օգտուելու). торгова́ть во́дкой безъ п—а գողունի, առանց թոյլտուութեան վկայականի օղի ծախել:

Па|тери́къ, а́ ա. սրբերի, եկեղեցական հայրերի կենսագրութիւն. **-тери́ца** է. *հովուական, եպիսկոպոսական գաւազան. **-теръ** ա. (լտ.) տէր հայր, [կաթոլիկ] քահանայ:

Патети́|чески մ. պաթետիկաբար, ազդու, գրգռուած եղանակով, սրտաշարժ կերպով. **-ческій** ած. (յն.) պաթետիկական, ազդու, խիստ, թունդ, սրտաշարժ, զօրաշարժ:

Па́тока է. 1, [մեղրահացից] ծորած մեղր. ծորամեղր. 2, շարպատ (սիրապ). са́харная п.

Пато|логи́ческій ած. հիւանդաբանական, -խօսական. ախտաբանական, -խօսական. **-ло́гія** է. (յն.) հիւանդաբանութիւն, -խօսութիւն. ախտաբանութիւն, -խօսութիւն. **-(о́)ло́гъ** ա. (յն.) հիւանդաբան, -խօս. ախտաբան, -խօս:

Па́точный ած. ծորած մեղրի, ծորամեղրի. շարապի, -պային:

Патрі|арха́льно մ. նահապետօրէն, նահապետական ձեւով, եղանակով. **-арха́льность** է. նահապետականութիւն. **-арха́льный** ած. նահապետական. **-а́рхія** է. (յն.) պատրիարքութիւն, պատրիարքական վիճակ, թեմ. **-а́рхъ** ա. (յն.) 1, նահապետ, առհ. գերդաստանի աւագ, գլուխ. 2, պատրիարք, հայրապետ. **-а́ршескій** ած. պատրիարքական. п. санъ; **-а́ршество** չ. պատրիարքութիւն. **-а́ршествовать** (-вую -ютъ) չ. պատրիարքութիւն անել, պատրիարքել. **-а́ршій** տ. Патріа́ршескій.

Патрі|оти́змъ ա. (յն.) հայրենասիրութիւն. **-оти́ческій** ած. հայրենասիրական. **-о́тъ** ա. **-о́тка** է. հայրենասէր այր, կին:

Патро́|нникъ ա. փամփշտափայտ. **-нница** է. պատրոնտաշ, փամփշտանոց, -տարան. **-нный** ած. փամփշտի. п. заво́дъ; п—ая сума́ կմ **-нта́шъ** ա. (գերմ.) տ. Патро́нница; **-нщикъ** ա. փամփշտագործ. **-нъ** ա. 1, (լտ.) պաշտպան, հովանաւոր. 2, (գերմ.) փամփուշտ (հրացանի, թնդանօթի). холосто́й п. անգնդակ, լոկ վառօդով լցրած փամփուշտ. боево́й п. գնդակաւոր, մահացու փամփուշտ. 3, թղթէ փամփուշտ (ծխախոտի). 4, կաղապար, ձեւ:

Патру́|ль ա. (ֆր.) ռզմ. գիշերաշրջիկ պահակախումբ. **-льный** ած. գիշերաշրջիկ պահակախմբի:

Патъ ա. պատ (շախմատախաղի վախճան, որ ցոյց է տալիս, թէ խաղը ոչ տարած և ոչ էլ տարուած է):

Па́у|за է. (լտ.) 1, երժ. լռութեան, կանգ առնելու նշան. 2, առհ. լռութիւն, ընդմիջում, միջադադար:

Па́узить (-жу -зятъ) ն. նաւը դատարկել, նաւի բեռը վայր բերել, փոխադրել. **-ся** անդր. դատարկուել, պարպուել:

Паузова́ть (-зу́ю -ютъ) չ. երժ. կանգ առնել, ընդմիջում անել:

Па́узокъ, зка ա. մի տեսակ նաւակ, որի վերայ մեծ նաւերից բեռ են փոխադրում:

Па|уко́вый ած. սարդի, սարդային. **-укообра́зный** ած. սարդակերպ. **-у́къ**, а́ ա. կնդ. Aranea, սարդ:

Паупери́змъ ա. (լտ.) ընդհանուր, հանրային աղքատութիւն, չքաւորութիւն:

Паути́|на է. սարդոստայն. **-нникъ** ա. սարդի ցանց. բս. Ophris aranifera, սարդակիր շանձուք. **-нный** ած. սարդոստայնի, -նական. п—ая оболо́чка կզմխ. սարդոստայնական հիւսուածք. **-нови́дный** ած. սարդոստայնի նման:

Пау|чёкъ, чка́, **-чёнокъ**, нка (յ. пауча́та, -тъ) ա. նւզ. պստիկ սարդ, սարդիկ. **-чій**, чья, чье ած. սարդի, սարդային. **-чо́къ**, чка́ տ. Паучёкъ.

Паха́|бный ած. լկիրշ, անամօթ. **-бство** չ. անամօթութիւն, լկրշութիւն. **-бщикъ** ա. լկիրշ, անամօթ, անպատկառ մարդ. **-бщина** է. հ—ք. լկիրշ, անպատկառ, անամօթ խօսքեր, զրոյցներ. **-бщица** է. անամօթ, լկիրշ, 'երեսը պատռած' կինարմատ:

Па|ха́ніе չ. վարելը, հերկելը. **-харскій** ած. երկրագործի, հողագործի. **-харь** ա. երկրագործ, հողագործ. **-ха́ть** (-шу́ -па́шутъ; -ши́) ն. 1, (-хивать) վարել, հերկել, [հողը] գործել, մշակել. глубоко́ п. зе́млю; 2, (-хну́ть) ն. և չ. զւռկ. փչել, սրբել, մաքրել. п. трубу́ ծխնելոյզը սրբել, մաքրել. я почу́вствовалъ, какъ на меня́ пахну́ло тепло́мъ—ջերմութիւնը, պաւը երեսիս խփեց:

Па|хва́ է. **-хви́**, ве́й է. յ. պոչափոկ, ձիու պոչ տակից անցնող փոկը. *сбить кого́ съ пахве́й, съ пахвы́ կմ съ пахво́въ մէկին շփոթեցնել, 'շշկլեցնել':

Па́хивать տ. Паха́ть 1.

Пахито́|са, -ска է. պախիտոս («եգիպտացորենի կեղեւի մէջ փաթաթած ծխախոտ՝ բարակ պապիրոսի ձեւով»):

Пахнуть չ. 1, (па́хнуть) բուրել, հոտ արձակել. цвѣто́къ па́хнетъ прекра́сно; здѣсь па́хнетъ горѣлымъ այստեղ այրուած բանի հոտ է գալիս. э́то па́хнетъ не до́брымъ դորանից վատ բանի հոտ է գալիս, այդ վատ բան է գուշակում. 2, (пахну́ть) տ. Паха́ть 2.

Пахо‖ви́къ, á ա. բժ. ուռեցք ցայլի վերայ (տ. Бубóнъ); **-ви́на** ի. փորատակ (անասուններին). **-вóй** ած. ցայլից, աճուկի, աճուկային. п—áя грыжа ցայլից աղէթափութիւն. п—áя óбласть աճուկ:

Пахо‖тá ի. 1, տ. Пахáніе; 2, խիստ, թանձր, սուր հոտ. **-(о)тникъ** ա. երկրագործ, հողագործ. **-(о)тный** ած. 1, երկրագործական, հողագործական. п—ыя орýдія; 2, վարելու, վարելի, վարելա—, հերկելու, հերկելի. п—ыя зéмли վարելահողեր. 3, п—ые солдáты հնց. հողագործ զինուորներ:

Пáхта‖льный ած. լնդելու, խնոցելու, խնոցի հարելու. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. լնդող, խնոցող, խնոցի հարող այր, կին. **-нье** չ. 1, լնդելը, խնոցելը, խնոցի հարելը, իւղ պատրաստելը. 2, չիջուկ. **-ть**, сп—, բ. լնդել, խնոցել, խնոցի հարել, իւղ պատրաստել:

Пахý‖честь ի. հոտաւէտութիւն, բուրմունք. **-чій** ած. հոտաւէտ, բուրիչ. п—ая травá, բս. Achillea millefolium, հազարտերեւուկ. п. колосóкъ, բս. Anthoxanthum odoratum, ժահախոտ. **-чка** ի. բս. Asperula odorata, մարդամարոտ կմ ասպրեկ (գետնի աստղ) և ուրիշ բոյսեր:

Пахъ ա. ցայլք, աճուկ, փորատակ:

Пацi‖éнтъ ա. (լտ.) **-éнтка** ի. բուժառու, -ուհի, բժշկուող հիւանդ (այր, կին):

Пáче մ. աւելի, առաւել. тѣмъ п. եւ առաւել. п. чáянія հակառակ ակնկալութեան, անակնկալ կերպով:

Пáчка ի. (գերմ.) կապոց. փաթեթ. п. ассигнáціи մի կապոց թղթադրամ:

Пáч‖каніе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. **-кать** բ. կեղտոտել, աղտոտել, 'մուտտաել'. **-ся** անդր. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ. **-котня́** ի. կեղտոտում, աղտոտում. **-кýнъ**, á ա. **-кýнья** ի. կեղտոտ, աղտեղասէր այր, կին, 'խոզ':

Пачýли չ. անհ. (լտ.) պաչուլի (հոտաւէտ օծանելիք մի). «зáпахъ п. былъ емý весьмá проти́вный».

Па‖шá ա. (թուրք.) փաշա. **-шалы́къ**, á ա. (թուրք.) փաշալիկ (փաշայի կառավարութեան յանձնած վիճակ):

Пáше‖нка ի. նւզ. պստիկ վարելող. **-нникъ** տ. Пáхарь; **-нный** ած. վարելահողի:

Паши́‖на ի. դաբաղած կաշու նուրբ, ոչ դիմացկուն տեղերը (փորատակի կողմերը). **-нный** ած. այսպիսի տեղերից պատրաստած:

Пáшня ի. հող, վարելահող:

Пáшпо‖ртный, -ртъ տ. Пáспортный, -спортъ.

Паштé‖тный, -тъ տ. Пастéтный, -стéтъ.

Пашý տ. Пахáть.

Пáщека ի. ծնօտ (անասունների):

Пáщенокъ, нка ա. նխտ. լակոտ, շան լակոտ, շան որդի:

Пáю‖сный ած. պարկի, պարկի մէջ աճած, լցրած. п—ая икрá; **-съ** ա. (ֆիններէն) ձուզպապարկ, ձկնկիթի, 'խիղխլայի' պարկ:

Пая́‖ло չ. **-льникъ** ա. մետաղեղէն կպցնելու (զօդելու) գործիք. **-льница** ի. աման, պոյտ, որի մէջ զօդիչ մետաղը հալում են. **-льный** ած. զօդիչ, զօդելու, կպցնելու. п—ое желѣ́зо տ. Пая́ло; п. метáллъ; **-льце** նւզ. տ. Пая́ло; **-льщикъ** ա. մետաղեղէն զօդող, կպցնող. **-ніе** չ. զօդելը, կպցնելը (մետաղեղէնը):

Пáясень, сня ա. բս. Fraxinus ornus, վայրի կմ գազպենաբեր հացի:

Пая́сничать չ. միմոսութիւն անել, խեղկատակութիւն, ծաղրածութիւն անել:

Па‖я́тельный տ. Пая́льный; **-я́ть** բ. զօդել, կպցնել (մետաղեղէնը՝ դիւրահալ մետաղով):

Пая́цъ ա. (իտ.) բալեացօ (ժողովրդական միմոս, խեղկատակ, ծաղրածու):

Пáѳосъ ա. (յն.) բուռն կիրք, խանդ:

Пегáсъ ա. (յն.) 1, առասպ. Պեգասոս (թեւաւոր ձի). 2, աստղբ. Պեգասոս (համաստեղութիւն հիւսիսային կիսագնդում). 3, կնդ. պեգաս, ծովային վիշապ (ձուկ):

Педагó‖гика ի. (յն.) մանկավարժութիւն. **-ги́ческій** ած. մանկավարժական. п—ая дѣ́ятельность; **-гія** տ. Педагóгика; **-гъ** ա. (յն.) մանկավարժ:

Педáль ի. (ֆր.) ոտ (օր. դաշնամուրի, երգեհոնի, լուսարանի եւն):

Педа‖нти́змъ ա. (իտ.) մանրակրկտութիւն, բծախնդրութիւն. **-нти́ческій** տ. Педáнтскій; **-нтка** ի. մանրակրկիտ, բծախնդիր կին, աղջիկ. **-нтскій** ած. մանրակրկիտ, բծախնդրական. **-нтство** չ. տ. Педанти́змъ; **-нтствовать** (-вую -ютъ) չ. մանրակրկիտ, բծախնդիր լինել, բծախնդրութիւն անել. **-нтъ** ա. (իտ.) մանրակրկիտ, բծախնդիր մարդ:

Педé‖ль, я́ ա. (լտ.) պէդէլ (ծառայ համալսարանի). **-льскій** ած. պէդէլի, -լական:

Педе‖рáстія ի. (յն.) արուագիտութիւն. **-рáстъ** ա. (յն.) արուագէտ:

Педомéтръ ա. (յն.) քայլաչափ, քայլացոյց (գործիք. տ. Одомéтръ).

Пейза‖жи́стка ի. դաշտանկարչուհի. **-жи́стъ** ա. (ֆր.) դաշտանկար, -րիչ. **-жный** ած. դաշտանկարչական. п—ая живопись դաշտանկարչութիւն. **-жъ** (ֆր.) տ. Ландшáфтъ.

Пе‖кáльня հնց. տ. Пекáрня; **-кáрный** ած. հացթուխի, հացթխութեան, հացագործի, -ծութեան. п—ое ремеслó; **-кáрня** ի. հացագործարան, հաց թխելու տեղ. փուռ. **-карскій** ած. հացագործի, հացթուխի. **-карство** չ. հացագործութիւն, հացթխութիւն. **-карь** ա. հացագործ, հացթուխ, 'փռնչի':

Пеклевá‖нка ի. մաղած հաճարի ալիւր. **-нный** ած. մաղած հաճարի ալիւրի(ց). п. хлѣ́бъ.

Пé‖кло չ. 1, եկ. ռւ. եփած կուպր, ձիւթ. փտած ծծումբ. 2, ժող. դժոխք. 3, դժոխային աշխատանք, տանջանք. **-къ** ա. ձիւթ, կուպր:

Пе‖лá, -лёва ի. ժող. յարդ, 'դարման':

Пелекáнъ տ. Пеликáнъ 1.

Пеле‖нá ի. 1, ծածկոց, սփռոց, քող. алтáрная п.; постéльная п.; 2, խանձարուր, բարուր, բալուլ. младéнецъ въ п—áхъ; **-нáльный** ած. խանձարրելու, բարուրելու, բալուլելու. п—ая тесьмá; **-нáніе** չ. խանձարրելը, բարուրելը, բալուլելը. **-нáть** բ. խանձարրել, բարուրել, բալուլել:

Пе‖ленговáніе չ. ծովգ. որոշելը, չափելը, հաշուելը. **-ленговáть** (-гýю -ютъ) չ. ծովգ. [ծովափի, փարոսի եւն. ուղղութիւնը

կողմնացոյցի օգնութեամբ] որոշել, չափել, հաշւել. **-ленгъ** ա. (հոլ.) ծովգ. ուղղութիւն դէպի հեռաւոր առարկան (ըստ կողմնացոյցի). брать п—и տ. Пеленговать.

Пелёнка է. **-ночка** նւզ. խանձարուր, բարուր, բալուլ. дѣтскія п—и; **-ночный** ած. խանձարուրի, բարուրի, բալուլի։

Пелери́на է. (ֆր.), **-нка** նւզ. պէլերին, շրջաթիկնոց (կանանց)։

Пеле́сина է. **-синка** նւզ. բիծ, 'խալ' (անասունի մորթի վերայ). **-систый** ած. բըծաւոր, շատ 'խալերով', 'ճապաղուրիկ', 'չալպըռաւորիկ' (մորթ). **-соватый** ած. բաւականաչափ բծերով, 'խալերով'. **-сый** ած. բծաւոր, խալխալաւոր, խայտաբղէտ (կենդանի)։

Пелика́нъ ա. **1**, կնդ. Pelecanus onocrotalus, հաւալուսն կամ թռնձ. **2**, քիմ. թորանոց, թորանօթ։ [կողմնացոյց նշաններով։

Пелькомпа́съ ա. (լտ.) ծովգ. ծովային

Пельме́нь ա. մսով լցրած ու ջրի մէջ եփած կարկանդակ։

Пе́м‖за է. հնք. չեչաքար. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. չեչաքարով սրբել, յղկել, ողորկել. **-зо́вка** է. չեչաքարով սրբելը, յղկելը, ողորկելը. **-зовый** ած. չեչաքարի(ց)։

Пена́ты ա. յ. (լտ.) դիցբ. տնային, գերդաստանային աստուածներ։

Пе‖нёкъ, нька́ ա. **-нёчекъ**, чка նւզ. **1**, կոճղուկ, 'բենչ'. **2**, [թռչունի] փետրարմատ։

Пенитенціа́рный ած. (լտ.) ապաշխարական, ապաշխարութեան, քաւութեան. п—ая систе́ма [բանտային] ապաշխարական սիստեմ (որի նպատակն է բանտարկեալին ապաշխարութեամբ դարձի բերել)։

Пе́нный ած. **1**, տուգանաց. п—ыя де́ньги դրամական տուգանք. **2**, կոճղի, 'բենչի'։

Пен‖сіоне́ръ ա. (ֆր.) պէնսիոներ. **1**, գիշերօթիկ աշակերտ. **2**, կենող, կենուոր (ուրիշի ընտանիքում վարձով ապրող). **-сіоне́рка** է. պէնսիոներուհի. **1**, գիշերօթիկ աշակերտուհի. **2**, կենող, կենուորուհի. **-сіо́нный** ած. կենսաթոշակի. п. капита́лъ; **-сіо́нъ** ա. **-сія** է. (լտ.) կենսաթոշակ. онъ уво́ленъ въ отста́вку съ пенсіо́номъ; получа́ть пе́нсію.

Пенсне́ չ. անհ. (ֆր.) պէնսնէ (քթի վերայ կեցող ակնոց)։

Пента́‖ме́тръ ա. (յն.) տաղչփ. հնգոտանեան, հնգաչափ [ոտանաւոր]. **-э́дръ** ա. (յն.) տ. Пятигра́нникъ.

Пенти‖коста́рій ա. պատարագի կարգ Զատկից մինչև Հոգեգալուստ. **-ко́стія** (յն.) տ. Пятидеся́тница. [անշնորհք մարդ։

Пе́нтюхъ ա. յոյլ, ալարկոտ, 'թամբալ',

Пень, пня ա. **1**, կոճղ, արմ, 'ռոք' (ծառի). побѣ́ги изъ пней ծառի կոճղից բուսած ճիւղեր. **2**, կոճղ, 'քօթուկ'. онъ молчи́тъ какъ *п. նա պապանձուել է. **3**,* յիմար, տխմար մարդ. стать въ п. գլուխը կորցնել, 'շշկլուիլ', շփոթուիլ. здоро́въ какъ быкъ в глупъ какъ п. բուղայի նման առողջ և իշի պէս յիմար։

Пень‖ка́ է. կանեփի ջոկած թելեր. **-ко́вый** ած. կանեփի, կանեփէ. **-копряди́льня** է. կանեփ մանելու գործարան։

Пеньюа́ръ ա. (ֆր.) **1**, պենուար (արձակ պատմուճան, որ կանայք հագնում են սանրուելիս կամ լողանքից յետոյ). **2**, պենուար [խիստ արձակ, կանանց] առաւօտեան զգեստ։

Пе́ня է. (լտ.) տուգանք (մնւք դրամական)։

Пе́нязь ա. հնց. պֆէննիգ. առհ. դրամ, 'փարա'։

Пе́нять, поп—, չ. кому́, на кого́ за что մէկից մի բանի համար նեղանալ, մէկին մի բանի համար յանդիմանել. «мать не серди́лась на меня́, не брани́ла меня́, то́лько попеня́ла мнѣ за моё легкомы́сліе».

Пе‖пеле́ніе չ. մոխիր դարձնելը. **-пели́стый** ած. մոխրաշատ. **-пели́ть** (-лю́ -ля́тъ), псп—, ն. մոխիր դարձնել. **-ся** անդր. մոխիր դառնալ. **-пели́ще** չ. մոխրանոց, հրդեհատեղ. *օջախ. на своёмъ п—ѣ и ку́рица бьётъ (առծ.) ամէն ոք իր տանը 'դոչաղ' է, քաջ է. родно́е, родово́е п. հայրական, պապենական կալուածք. **-пелови́дный** ած. մոխրակերպ, մոխրագոյն. **-пелъ**, пла ա. մոխիր. обрати́ть въ п. մոխիր դարձնել. возроди́ться изъ пе́пла մեռածութիւնից վերակենդանանալ. **-пельникъ** ա. **1**, մոխրանոց, մոխրատեղ (ռուս վառարանում). **2**, բս. Cineraria, մոխրաբոյս, մոխրատունկ. **-пельница** է. **1**, մոխրաման (ծխախոտը թափ տալու համար). **2**, աճիւնակալ սափոր. **-пельный** ած. **1**, մոխրային, մոխրա—. **2**, մոխրագոյն։

Пепиньёрка է. (ֆր.) դեռահաս վարժուհի (ինստիտուտի աշակերտուհի, որ դասընթացն աւարտելով, ինստիտուտում էլ մնում և պատրաստւում է մանկավարժական ասպարէզի համար)։

Пеп‖лохрани́тельный ած. աճիւնապահ, աճիւնակալ. п—ая у́рна; **-ля́нка** է. քիմիական մոխիր։

Пер‖ва́къ, á ա. **1**, անդրանիկ. п. рой առաջին պարս, առաջին անգամ դուրս եկած մեղուներ (հկռկը տ. Друга́къ 2); **2**, թեղը քամելիս ստացուած առաջին տեսակի հացահատիկ, գլուխ հացահատիկ (հկռկը տ. Друга́къ 3); **-ва́чъ**, á ա. առաջին տեսակի ապրանք, իր. գլուխ ապրանք, իր (հկռկը տ. Друга́чъ 1); **-вене́цъ**, нца ա. **1**, անդրանիկ, 'առաջնեկ', 'առջինեկ' որդի. **2**, երախայրիք, առաջին պտուղ, բերք. **-венственный** ած. անդրանիկ, գլխաւոր. п. собо́ръ; **-венство** չ. անդրանկութիւն. п. рожде́нія; уступи́ть кому́ п.; п. откры́тія գիւտի առաջնութիւն. **-венствова́ніе** չ. անդրանկութիւն, առաջնութիւն. **-венствова́ть** (-ву́ю -ютъ) չ. առաջին, անդրանիկ լինել. առաջին տեղը բռնել. первенству́ющій членъ Св. Сино́да Սուրբ Սինոդի նախագահը. **-венькій** ած. փղքշ. առաջին. **-вина** է. **-винка** նւզ. նոր բան, նոր գործ, նոր դէպք. **-ви́чный** ած. ըսկզբնական։

Перво‖бра́чіе չ. առաջին ամուսնութիւն. **-бра́чный** ած. առաջին ամուսնութեան. **-бы́тность** է. սկզբնականութիւն. **-бы́тный** ած. սկզբնական. п—ые жи́тели; п—ое состоя́ніе; **-верхо́вный** ած. ծայրագոյն. п—ые апо́столы (ըստ կաթոլիկ եկեղեցու) Պետրոս և Պօղոս առաքեալները. **-го́докъ**, дка ա. **1**, երեխայ, որի տարին դեռ չէ լրացել. **2**, առաջին տարուայ աշակերտ, որ

գնա ամբողջ տարի չէ աշակերտել. **-же́нецъ,** нца ա. հնց. առաջին անգամ, նոր ամուսնացած. **-зва́нный** ած. նախակոչ. апо́столъ Андре́й П.; **-зда́нный** ած. նախաստեղծ, նախագոյ, նախակառոյց. **-исто́чникъ** ա. սկզբնական, բուն աղբիւր. **-кла́ссникъ** ա. առաջին դասարանի աշակերտ. **-кла́ссный** ած. առաջին կարգի, առաջնակարգ. п. монасты́рь; п. арти́стъ; **-му́ченикъ** ա. նախավկայ[ն Ստեփանոս]. **-му́ченица** է. նախավկայուհի[ն Թեկղա]. **-нача́ліе** չ. առաջնութիւն, աւագութիւն, երիցութիւն, ծայրագոյն իշխանութիւն. **-нача́льникъ** ա. **-нача́льница** է. ծայրագոյն իշխանաւոր, -բուհի, պետ, գլուխ. **-нача́льный** ած. սկզբնական, նախնական. ըս-կըզբի, առաջին. п—ое обуче́ніе; **-обра́зіе** չ. **-обра́зность** է. սկզբնական ձև, կերպարանք. **-обра́зный** ած. **1**, սկզբնական. **2**, հիմնական, արմատական. **-основа́тель** ա. առաջին հիմնադիր. **-оте́цъ,** тца́ ա. **1**, նախահայր. **2**, նահապետ. **3**, ծայրագոյն հոգեւորական. **-печа́тный** ած. նախատիպ, առաջին անգամ տպուած. п—ыя кни́ги; **-престо́льный** ած. նախաթոռ. п. го́родъ; **-прису́тствующій,** аго ա. նախագահ (օր. Սենատում). **-пу́тіе** չ. առաջին սահնակային ճանապարհ. **-ро́дный** ած. անդրանիկ, առաջնեկ. п. сынъ; п. грѣхъ նախնական մեղք. **-ро́дство, -рожде́ніе** չ. անդրանկութիւն. пра́во п—ства; **-рождённый** ած. անդրանիկ, առաջնեկ, ամէնքից առաջ ծնուած:

Первосвяти́те‖ль ա. հայրապետ, հովուապետ. **-льскій** ած. հայրապետական, հովուապետական. **-льство** չ. հայրապետութիւն, հովուապետութիւն:

Первосвяще́н‖никъ ա. քահանայապետ. **-ническій** ած. քահանայապետական. **-ство** չ. քահանայապետութիւն:

Перво‖со́ніе չ. **-со́нки** ա. յ. նախաքուն (ցկէս գիշեր). **-стате́йный** ած. առաջնակարգ, առաջին դասի, կարգի. **-степе́нный** ած. առաջին աստիճանի, առաջնակարգ. **-страда́лецъ,** льца, **-страда́лица** տ. Первому́ченикъ, -ница; **-у́чина** է. երախայրիք (նորավարժի առաջին փորձը, աշխատանքը). **-у́чка** հ-բ. **1**, սկսնակ, նոր աշակերտ. **-цвѣтъ** ա. բս. Primula, գարնանածաղիկ:

Пе́рвый ած. (Բ—է. Դ—է) առաջին. онъ пришёлъ п., она́ пришла́ п—ая նա (տղան, աղջիկը) ամենից առաջ եկաւ. сего́дня п—ое [число́] այսօր ամսի մէկն է. кто первѣ́е, тотъ и правѣ́е (դարձ.) ով 'շուտ' (շուտ), նա կուշտ: Во-пе́рвыхъ մ. առաջին:

Первыйна́десять Բ—է. Դ—է. եկ. սլ. մետասաներորդ:

Перга́‖ментный ած. մագաղաթի. -թէ. сви́токъ; **-мен(т)щикъ** ա. մագաղաթագործ. **-ментъ, -менъ** ա. (յն.) մագաղաթ:

Пер‖дёжъ ա. գռեհկ. տեռ, տռելը. **-ду́нъ,** а́ ա. գռեհկ. տռան. **-дѣ́ніе** չ. գռեհկ. տռելը. **-дѣ́ть** չ. գռեհկ. տռել:

Пере անտրոհելի նախդիր, որ բառերի հետ միանալով, ցոյց է տալիս. 1, կ ր կ ն ո ւ թ ի ւ ն, փ ո փ ո խ ո ւ թ ի ւ ն, օր. переписа́ть նորից գրել, արտագրել. пересказа́ть վերստին պատմել. переду́мать միտքը փոխել. перестро́ить շինութեան մէջ փոփոխութիւն անել. 2, գ ե ր ա զ ա ն ց ո ւ մ, օր. перепи́ть кого́ մէկից աւել խմել, խմելու մէջ մէկին յաղթել, գերազանցել. перехитри́ть кого́ խորամանկութեան մէջ մէկին գերազանցել, խորամանկութեամբ մէկին գերազանցել, յաղթել. 3, չ ա փ ա զ ա ն ց ո ւ թ ի ւ ն, ս ա ս տ կ ո ւ թ ի ւ ն, օր. перепо́лнить լիքը, բոլորովին լցնել. пересоли́ть լիքը, չափազանց աղել. 4, շ ա ր ժ ո ւ մ մ ի բ ա ն ի մ ի ջ ո վ, վ ե ր ա յ ո վ, օր. перебѣжа́ть че́резъ по́ле դաշտի միջից վազելով անցնել. переплы́ть че́резъ рѣку́ լողալով գետն անցնել. перескочи́ть че́резъ ровъ խրամի, փոսի վերայից թռչել. 5, բ ա ժ ա ն ո ւ մ, մ ա ս-մ ա ս ա ն ո ւ մ, օր. переруби́ть կտրել, երկուսի բաժանել. перепили́ть սղոցելով կտրել, մի քանի մասի բաժանել. перекроши́ть մանր մանր բրդել. 6, կ ր կ ն ա կ ի գ ո ր ծ ո ղ ո ւ թ ի ւ ն, օր. переспроси́ть կարգով հարցնել. переловить бѣглецо́въ [բոլոր] փախստականներին կարգով բռնել. 7, փ ո խ ա դ ա ր ձ ո ւ թ ի ւ ն, փ ո խ ա դ ա ր ձ գ ո ր ծ ո ղ ո ւ թ ի ւ ն, օր. перестрѣ́лка փոխադարձ հրացանաձգութիւն. 8, վ ե ր ջ, վ ա խ ճ ա ն, ա ւ ա ր տ ո ւ մ. пережда́ть ցվերջ սպասել. перезимова́ть ձմեռն անցկացնել. переночева́ть գիշերն անցկացնել:

Пере‖ба́вить (-влю -вятъ; -вь), **-ба́вливать, -бавля́ть** ն. շատ աւելացնել. п. цѣ́ну գինը բարձրացնել. **-ся** ան-դր. մի կերպ ապրել, 'եօլա գնալ'. **-ба́вочный** ած. աւելորդ, աւել:

Пере‖ба́ливать, -болѣ́ть չ. **1**, կարգով, միմեանց յետեից հիւանդանալ. всѣ жи́тели э́того до́ма переболѣ́ли; **2**, հիւանդութիւնը տանել, անցկացնել:

Перебалова́ть (-лу́ю -ютъ) ն. **1**, կարգով բոլորին էլ փչացնել, երես տալ. ба́бушка перебалова́ла свои́хъ вну́ковъ; **2**, կարգով բոլորն էլ փչացնել, անպիտանացնել (օր. դանակներ):

Перебаллоти‖ро́вывать, -рова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. նորից, վերստին քուէարկել:

Пере‖ба́лтывать, -болта́ть ն. **1**, վերստին, լաւ թափահարել, 'ժաժ տալ' (հեղուկեղէնք). **2**, կրկնել, ուրիշին պատմել, տարածել:

Пере‖бива́ніе չ. **1**, մեծ քանակութեամբ կոտրատելը, ջարդելը, ջարդոտելը. **2**, բոլորին էլ կոտորելը, սպանելը. **3**, խլելը. **-бива́ть,** -би́ть ն. **1**, բոլորը, մեծ քանակութեամբ կոտրատել, ջարդել, ջարդոտել. п. стёкла, стака́ны; **2**, բոլորին էլ կարգով կոտորել, սպանել, սպանոտել, ջարդել, մորթել, մորթոտել. во мно́гихъ мѣста́хъ ту́рки перби́ли армя́нъ; охо́тники переби́ли всѣхъ птицъ въ лѣсу́; **3**, կարգով բոլորին էլ ծեծել, ջարդել. онъ переби́лъ всѣхъ свои́хъ слугъ; **4**, ընդհատել, ընդմիջել. п. кого́, чью-ли́бо рѣчь; **5**, սրահակել, պաստառել, երես քաշել. п. крето́номъ всю ме́бель; **6**, у кого́ что մէկից մի բան խլել. п. у кого́ мѣ́сто, до́лжность; **7**, աւելացնել, բարձրացնել (գինը). **8**, միմեանց վրայ ածել, խառնել, խառնափթորել. **9**, չ. անկանոն կերպով գնալ, բանել. часы́ перебива́ютъ; **-ся** չ. **1**, կոտրատուել, ջարդոտուել. **2**, մի կերպ

կատավարուկի, 'եօլա գնալ'. п. ко́е-какъ, съ копе́йки на копе́йку; **-би́вка** ի. 1, նորից, լաւ թափ տալը (բարձը, մութաքան). 2, նորից սրահակելը, պատառելը, նոր երես քաշելը (կահ կարասիքին). 3, աւելացնելը (գինը). **-би́вщикъ** ա. **-би́вщица** ի. աւել գին տուող, ուրիշի գինը աւելացնող, բարձրացնող այր, կին:

Перебинтова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. նորից կապել (վէրքը), վիրակապը փոխել:

Пере‖бира́ніе չ. 1, ընտրելը, ջոկելը. 2, շօշափելը, ձեռք տալը. 3, հետզհետէ վերցնելը, փոխ առնելը. 4,* կարգով, բոլորին էլ պատժելը. **-бира́тель** ա. **-бира́тельница** ի. ընտրող, ջոկող այր, կին. **-бира́ть**, -бра́ть ն. 1, ընտրել, ջոկել. п. о́вощи; п. мы́сленно что-ли́бо մի բան իր մտքում կշռել, խորհել. 2, ձեռք առնել, մատներով վերցնել, շօշափել. п. листы́ въ кни́гѣ գրքը թերթել. п. бума́ги թղթերը տակն ու վրայ անել, խուզարկել. п. стру́ны սիմերը (լարերը) շարժել, զարկել. ածել, նուագել. п. па́льцами что-ли́бо մի բան մատներով առնել, շօշափել. 3, հետզհետէ վերցնել, փոխ առնել. въ тече́ніе го́да онъ перебра́лъ това́ровъ на пятьсо́тъ рубле́й; 4,* կարգով, բոլորին էլ պատժել. онъ ихъ всѣхъ переберётъ նա բոլորի կարմիրն էլ կը կալէ. **-ся** ածդր. 1, տեղափոխուել. онъ перебра́лся на другу́ю кварти́ру; 2, գնալ, անցնել. п. че́резъ рѣку́; п. че́резъ го́ры; **-би́рка** ի. տ. Перебира́ніе.

Пере‖би́тіе տ. Перебива́ніе; **-би́ть** (-бью́ -ю́тъ; -бе́й), **ся** տ. Перебива́ть, ся; **-бо́й** ա. 1, տ. Перебива́ніе; всѣ молоды́е лю́ди на п. уха́живаютъ за э́той краса́вицей բոլոր երիտասարդներն էլ աշխատում են այդ գեղեցկուհուն միմեանց ձեռքից խլել. 2, անկանոն զարկ (ժամացոյցի ճօճանակի). 3, անկանոն գնացք (ձիու). 4, հակառակ հոսանք (գետի). **-бо́йка** ի. 1, տ. Перебива́ніе; 2, ձկնորսել վանդակ, ցցապատ. **-бо́йникъ** ա. խիստ կռկիտ (ամուր) ձու, որը շատ ձուաներ է կոտրել. **-бо́йщикъ, -бо́йщица** տ. Переби́вщикъ, -щица.

Пере‖болта́ть տ. Переба́лтывать; **-бо́лтка** ի. թափահարում, 'ժաժ տալը' (հեղուկը):

Переболѣ́ть տ. Переба́ливать.

Перебо‖ра́зживаніе չ. 1, ակօսելը. 2, նորից, նոր ակօսներ քաշելը. **-ра́зживать**, -роздить ն. 1, ակօսել, վարել. 2, նորից, նոր ակօսներ քաշել, նորից վարել:

Перебо‖ра́ниваніе չ. 1, նորից տափանելը, ցաքանելը. 2, տափանել պրծնելը, ցաքանել պրծնելը. **-ра́нивать**, -рони́ть ն. 1, նորից տափանել, նորից ցաքանել. 2, տափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել:

Перебо‖ра́ть, -ро́ть ն. կարգով բոլորին էլ յաղթել. **-ся** փոխդ. նորից կռուի բռնուել, նորից մաքառել:

Перебо́рка ի. 1, տ. Перебира́ніе; 2, տեղափոխութիւն, բնակարանը փոխելը. 3, միջնորմ, միջապատ (տախտակէ): [ցրած):

Перебо́рный ած. աւելորդ, աւել (վեր-

Перебороздить (-зжу́ -здя́тъ) տ. Перебора́зживать.

Переборо‖не́ніе, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Перебора́ниваніе, -вать; **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) տ. Перебора́нивать.

Переборо́ть (-рю́ -бо́рютъ; -бори́), **ся** տ. Перебора́ть, ся.

Пере‖бо́рочка նւզ. տ. Перебо́рка; **-бо́рочный** ած. [տախտակէ] միջապատի, միջնորմի. п—ыя до́ски; **-бо́рщикъ** ա. **-бо́рщица** ի. ընտրող, ջոկող այր, կին (առհ. նա որ перебира́етъ); **-бо́ръ** ա. աւելորդ վերցրած բան (դրամ, ապրանք ևն):

Пере‖бра́живать, -броди́ть 1, ն. շրջել, ման գալ (ամէն տեղ). 2, չ. եփ գալ պրծնել, եփը կտրել (օր. քացախի, մաճառի մասին):

Перебра́‖нивать, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. կարգով բոլորին էլ հայհոյել, նախատել. **-ся** փոխդ. կռուել, միմեանց հայհոյել, նախա- [տել:

Перебра́ніе տ. Перебира́ніе.

Перебра́нка ի. փոխադարձ կռիւ, հայհոյանք, յիշոցներ, 'ուշունցներ':

Пере‖бра́сываніе չ. միւս կողմ ձգելը, նետելը. **-бра́сывать**, -бро́сить ն. միւս կողմ ձգել (գցել), նետել. п. ка́мень че́резъ стѣ́ну; п. дрова́ съ ба́рки на́ берегъ վառելափայտը բարկանաւից ափ ածել. **-ся** 1, փոխդ. чѣмъ միմեանց դէմ կամ միմեանց վերայ մի բան ձգել (գցել), նետել. п. мя́чикомъ; 2, ածդր. մի բանի վերայից թռչել, նետուել, անցնել. п. че́резъ забо́ръ, че́резъ тынъ; п. къ непрія́телю թշնամու կողմն անցնել:

Перебра́ть (-беру́ -ру́тъ; անց. -бра́лъ -а́ла́, -а́ло́; -бери́), **ся** տ. Перебира́ть, ся.

Перебре́‖дить (-жу -дя́тъ) ն. что կամ о чёмъ մի բանի մասին երկար երազել, մեծամեծ ցնորքների անձնատուր լինել:

Пере‖брести́, -бре́сть (-бреду́ -ду́тъ) 1, ն. գետի հունից [ոտով] անցնել. 2, չ. ոտով, քարշ գալով անցնել, գնալ:

Пере‖брива́ть, -бри́ть (-бре́ю -ютъ) ն. 1, կարգով սափրել, ածիլել. 2, նորից, վերստին սափրել, ածիլել. **-ся** ածդր. նորից սափրուել, ածիլուել:

Переброди́ть (-брожу́ -о́дятъ; -ди́) տ. Перебра́живать; **-ся** ածդր. տ. Перебрести́ 1.

Пере‖броса́ть ն. 1, կարգով, միմեանց յետեւից ձգել (գցել), նետել, [օր. վառելափայտը] վայր ածել. 2, միմեանց վերայ ածել, թափել. **-бро́сить** (-шу -ся́тъ; -бро́сь), **ся** տ. Перебра́сывать, ся; **-бро́ска** ի. **-бро́съ** ա. **-бро́шеніе** չ. միւս կողմ ձգելը (գցելը), նետելը:

Перебры́‖згание չ. սրսկելը, սրսկում. **-згать, ся** տ. Перебры́згивать, ся I; **-згиваніе** չ. 1, սրսկելը, թացելը. 2, միւս կողմ ածելը, թափելը. **-згивать** 1, (-згать) ն. սրսկել, թացել (բոլորը, բոլորին). **-ся** 1, ածդր. սրսկուել (բոլորովին). 2, փոխդ. միմեանց սրսկել, թացել. 2, (**-знуть**) չ. ցայտելով մի բանի վերայից անցնել:

Перебу‖ди́ть (-жу́ -бу́дятъ) ն. կարգով զարթեցնել, արթնացնել. **-ду** տ. Переб́ыть.

Пере‖быва́ть չ. 1, շատ տեղ, զանազան

տեղ լինել, գտնուել. ужъ гдѣ онъ не перебывáлъ էլ ուր տեղ, որ նա չէ գտնուել. **2**, [**-быть** (перебýду -дутъ; -будь)] ն. բազմութեամբ գալ, գտնուել, այցելել. у насъ сегóдня мнóго гостéй перебы́ло; **-бью** տ. Перебить.

Пере‖бѣгáніе չ. տ. Перебѣ́гъ; **-бѣгáть** (ապռն. -гаю -гаютъ) ն. վազելով անցնել (օր. ամբողջ քաղաքը). **-бѣгаться** չ. երկար վազել, վազելուց դադարել. **-бѣгáть** (ներկ. -гáю -ютъ), -бѣжáть **1**, չ. վազելով անցնել. мы перебѣжáли чéрезъ плóщадь; зáяцъ перебѣжáлъ чéрезъ дорóгу; п. къ непріятелю թշնամու կողմն անցնել. **2**, ն. վազելով առաջ անցկենալ, յաղթել. мой рысáкъ всѣхъ перебѣжáлъ на бѣгý; **-бѣгáться** անդր. **1**, մրցումով վազել. **2**, տեղը փոխել (խաղի մէջ). **-бѣ́гъ** ա. **-бѣжáніе** չ. վազելով անցնելը. թշնամու կողմն անցնելը. **-бѣжáть** (-бѣгý -жи́шь -гýтъ; -ги́) տ. Перебѣгáть; **-бѣжка** ի. **1**, տ. Перебѣ́гъ; **2**, մրցումով վազ (առով). давáйте въ п—у վազենք և տեսնենք, թէ ով կը յաղթէ. **3**, երկրորդ անգամ վազելը, վազը կրկնելը. **-бѣжчикъ** ա. զօրքից փախած զօրական. թշնամու կողմն անցած զօրական:

Пере‖бѣлéніе, -бѣливаніе չ. տ. Перебѣ́лка; **-бѣливать, -бѣли́ть** (-лю́ -бѣ́лятъ) ն. **1**, վերստին սպիտակացնել, ճերմկցնել. **2**, [կտաւը] սպիտակացնելիս փչացնել. չափազանց շատ սպիտակացնել. **3**, մաքուր արտագրել. **-бѣлка** ի. **-бѣлъ** ա. **1**, վերստին սպիտակացնելը, ճերմակցնելը. **2**, խիստ սպիտակացնելը, փչացնելը (կտաւը). **3**, մաքուր արտագրելը, -գրութիւն, պարզագրութիւն:

Перебѣси́ть (-шý -бѣ́сятъ; -си́) ն. **1**, կարգով բոլորին էլ բարկացնել, կատաղեցնել. **2**, սաստիկ բարկացնել, խիստ կատաղեցնել, ‘գազազեցնել’. **-ся** անդր. **1**, բարկանալ, կատաղել, ‘գազազել’. **2**, դադարել բարկութիւնից, կատաղութիւնից. դադարել գժութիւններ անելուց, լրջանալ:

Пере‖валéніе, -вáливаніе չ. **1**, մի տեղից միւս տեղ գլորելը. [նաւը] մի ափից միւս ափ անցկացնելը. **2**, շուռ տալը, տապալելը. **3**, չափից աւել ներս ածելը. **-вáливать, -вали́ть** (-лю́ -вáлятъ) ն. **1**, մի տեղից միւս տեղ գլորել, տանել. [օր. նաւակը] միւս կողմ (ափ) հանել. **2**, շուռ տալ, տապալել. **3**, չափից աւել ներս ածել, ներս թափել. **4**, չ. чéрезъ, за что մի բանի վերայից անցնել, ‘լօք տալ’. емý ужé за сéмьдесятъ перевали́ло նա արդէն եօթանասուն տարուց անց է. **-ся 1**, անդր. երերալ, տատանուիլ (գնալիս), երերալով, տատանուելով գնալ, քայլել. п. съ ноги́ нá ногу դէս ու դէն երերալ, տատանուիլ. эта лóшадь перевáливается; п. съ бóку нá бокъ մի կողմից միւսի վերայ շուռ գալ. **2**, չ. տ. Перевáливать 4; май ужé перевали́лся за вторýю половину մայիսի կէսն արդէն անցել է. **-вáлка** ի. **1**, տ. Перевалéніе; **2**, երերուն, անհաստատ գնացք, երերընթացք, քայլուածք. ходи́ть въ п—у երերալով, տատանելով, դէս ու դէն ընկնելով գնալ, քայլել. **3**, կազդուրուիլը, լաւանալը (տարափոխիկ հիւանդութիւնից). **-вáлъ** ա. **1**, նաւի մի ափից միւս ափն անցնելը. **2**, փոխադրութիւն, ուրիշ տեղ գլորելը, ածելը. **3**, բարձրութիւն, գագաթ. п. лѣ́та ամառուայ թունդ ժամանակը. **-вáльный** ած. **1**, շուռ տուած (խոտ). **2**, շուռ տալու. **3**, որ և է բանի միջից, վերայից անցնող, որ և է բան կտրող. планъ п—ой дорóги черезъ глáвный кавкáзскій хребётъ; **-валя́ть** ն. **1**, բոլորը տափել, տրորել, հարել. перевáлянная бумáга թղթի գանգուած. **2**, կարգով, միմեանց յետեւից տապալել, գետնով տալ, ընդգետնել. **3**, չ. чéрезъ, за что մի բանից, մի բանի վերայից, վերայով անցնել. **-ся** անդր. **1**, ցեխի մէջ թաւալուելով կեղտոտուիլ. **2**, յոգնութիւն, երկար թաւալուել. **3**, միմեանց յետեւից, կարգով հիւանդանալ, անկողին գլորուել. **4**, կազդուրուիլ (հիւանդութիւնից):

Перева‖рéніе, -ривáніе չ. **1**, վերստին եփելը. **2**, չափազանց եփելը, քրքրելը. **3**, մարսելը. **-ривáть, -ри́ть** (-рю́ -вáрятъ) ն. **1**, վերստին եփել, նորից եփել. **2**, խիստ շատ եփել, եփելով քրքրել (միսը). **3**, մարսել. егó желýдокъ съ трудóмъ перевáриваетъ; *этого онъ не мóжетъ п—ри́ть այդ նա չէ կարող մարսել. **-рка** ի. տ. Перевáриваніе; **-рный** ած. նորից եփած:

Переве‖дéніе չ. **1**, մի տեղից միւս տեղ տանելը, տեղափոխելը, փոխադրելը. **2**, ջնջելը, ոչնչացնելը. **-дý** տ. Перевести́.

Пере‖везéніе չ. մի տեղից միւս տեղ տանելը, կրելը, տեղափոխելը (սայլով, նաւով, գրաստով). **-везти́, -вéзть** (-зý -зýтъ; -вёзъ -злá, ó; -зи́), **-везти́ся** տ. Перевози́ть, ся.

Перевернýть, ся տ. Перевёрты-[вать, ся.

Пере‖верстáть տ. Перевёрстывать; **-вёрстка** ի. **-вёрстываніе** չ. տպգր. շարուածքի բաժանումը, դասաւորումը. **-вёрстывать**, -верстáть ն. տպգր. շարուածքն երեսների բաժանել, դասաւորել:

Пере‖вёртка ի. **-вёртываніе** չ. դարձնելը. **-вёртывать** ն. **I.** (-вернýть) 1, դարձնել, շրջել, շուռ տալ. п. листы́ въ книгѣ́ գրքի թերթերը շուռ տալ, գիրքը թերթել. 2, փոխել, փոփոխել, ուրիշ ուղղութիւն տալ. յեղաշրջել. нóвый начáльникъ всё п—вернýлъ на свой ладъ; *п. всё вверхъ дномъ ամէն բան տակն ու վրայ անել, յեղաշրջել. это меня́ всегó *п—нýло այդ ինձ սաստիկ յուզեց, սաստիկ վրդովեցրեց. **-ся** 1, անդր. շուռ գալ, շրջել (չ.). п. на другýю стóрону; п. съ бóку нá бокъ; лóдка перевернýлась; счáстье п—нýлось; 2, չ. (գլորելով) հեռանալ, սահմանից անցնել (օրինակը տ. Довернýться 2); **II.** (-вернýть, **-вертѣ́ть** (-рчý -вéртятъ), -вéрчивать) ն. 1, ոլորելով ծռել, խեղել, փչացնել (օր. բանալին, պտուտակը). 2, հնազանդեցնել. **III.** (-**вертѣ́ть**) ն. տանձին-տանձին փաթաթել (օր. մրգեղէնը ծղօտի, թղթի մէջ). **-вéрчиваніе** չ. ոլորելով ծռելը, փչացնելը. **-вéрчивать** տ. Перевёртывать II.

Перевер‖шáть, -ши́ть ն. **1**, նորից շինել, փոփոխել (շինութիւնը). **2**, իրւ. վերաքննել. նոր վճիռ կայացնել. **-шéніе, -ши́ваніе** չ. իրւ. վերաքննելը. նոր վճիռ կա-

յացնել. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Переверша́ть.

Пере‖вести́, -ве́сть (-веду́ -ду́тъ; -ди́), **ся** տ. Переводи́ть, ся.

Перевзну‖зда́ть տ. Перевзну́здывать; **-здыва́ніе** չ. սանձելը (ձին). **-здывать**, -зда́ть ն. ձին սանձել, ձիու բերանը սանձ դնել:

Пере‖вива́ніе չ. **1**, նորից, վերստին հիւսելը. **2**, փաթաթելը. **-вива́ть**, -ви́ть ն. **1**, նորից, վերստին հիւսել. **2**, փաթաթել, [մազերը ժապաւէնով] հիւսել. **3**, [օր. խոտը՝ մի սայլից միւսի վերայ] փոխադրել. **-ся** չ. խըճճուել, խառնուել, շփոթուել. **-ви́вка** է. **1**, տ. Перевива́ніе; **2**, շուրջը բան փաթաթած բան, իր. **-вивно́й** ած. շուրջը բան փաթաթած, զարդարած. **-ви́въ** ար. տ. Переви́вка.

Пере‖вира́ніе չ. ստախօսելը, սուտ-սուտ բաներ պատմելը. **-вира́ть**, -вра́ть ն. **1**, յեղաշրջել, սխալ պատմել, ստախօսել. п. чьи слова́ մէկի խօսքերը սխալ պատմել, յեղաշրջել. **2**, кого́ մէկին սուտ մէջ, ստախօսութեամբ գերազանցել, յաղթել:

Пере‖виса́ть, -ви́снуть չ. կախ ընկնել (մի կողմ, մի բանի վերայից). **-ви́слость** է. կախ ընկած լինելը. **-ви́слый** բյ. ած. [մի կողմ, մի բանի վերայից] կախ ընկած, կախուած, հակուած. **-ви́снуть** տ. Перевиса́ть.

Переви́ть (-вью́ -ю́тъ; -ве́й), **ся** տ. Перевива́ть, ся.

Пере‖води́мый բյ. ած. թարգմանելի, փոխադրելի. **-во́дина** է. ճրտրա. **-во́динка** նւզ. տան լայնութեամբ դցած գերան, որի վերայ յօրինում են տատասկը (потоло́чная п.) կամ յատակը (полова́я п.); **-води́тель** ար. **-води́тельница** է. **1**, [դրամ, մուրհակ] փոխադրող այր, կին. **2**, [օր. վնասակար միջատներին] կոտորող, ոչնչացնող, ջնջող այր, կին. **-води́ть** (-жу́ -во́дятъ; -ди́), -вести́, -ве́сть ն. **1**, փոխադրել. п.ареста́нта изъ одно́й тюрьмы́ въ другу́ю կալանաւորին մի բանտից միւսը փոխադրել, տեղափոխել. п. имѣ́ніе на и́мя свое́й жены́ կալուածքն իր կնոջ անունով հաստատել. п. ве́ксель на кого́ մուրհակը մէկի վերայ փոխադրել. п. рубли́ на фра́нки ռուբլիները ֆրանկների փոխադրել. **2**, փոխադրել, թարգմանել. п. съ ру́сскаго на армя́нскій язы́къ; п. сло́во въ сло́во բառ առ բառ թարգմանել. п. про́зою, стиха́ми արձակ, ոտանաւորով թարգմանել. **3**, կոտորել, ջնջել, ոչնչացնել (վնասակար միջատներին, մկներին են). п. духъ շունչ քաշել. **-ся** չեզ. [վնասակար միջատների մասին] ոչնչանալ, կոտորուիլ, ջնջուիլ. [փողի մասին] սպառուիլ, վերջանալ, հատնուլ. **-во́дный** ած. **1**, փոխադրած. п—ыя де́ньги; п. ве́ксель; **2**, փոխադրած, -դրական, թարգմանած, -նական. п. тру́дъ; п—ая статья́; **-во́дческій** ած. թարգմանչական, թարգմանչի, փոխադրողի. **-во́дчикъ** ար. թարգմանիչ. **-во́дчица** է. թարգմանչուհի. **-во́дъ** ար. **1**, փոխադրութիւն, -դրում. п. офице́ра изъ одного́ полка́ въ друго́й սպայի փոխադրութիւնը մի գնդից միւսը. п. до́лга, имѣ́нія на кого́-либо; п. рубле́й на фра́нки ռուբլիները ֆրանկների փոխադրելը. п. де́негъ по по́чтѣ, по телегра́фу փոստով, հեռագրով դրամ փոխադրելը. **2**, թարգմանութիւն, փոխադրութիւն. п. во́льный, то́чный, досло́вный; п. съ нѣме́цкаго на ру́сскій; **3**, տալը, յանձնելը. п. дѣ́ла въ судъ; **4**, կոտորելը, -րում, ջնջելը, -ջում, ոչնչացնելը, -ցնում (վնասակար միջատների):

Пере‖вози́ть (-жу́ -во́зятъ; -зи́), -везти́, -ве́зть ն. [ապրանքը սայլով, նաւով, գըրաստով] կրել, փոխադրել, տեղափոխել, անցկացնել. п. това́ры сухи́мъ путёмъ, водо́ю; п. на телѣ́гахъ; ло́дочникъ перевёзъ меня́ на друго́й бе́регъ; **-во́зка** է. կրելը, փոխադրելը, փոխադրութիւն, տեղափոխութիւն (ապրանքների). [գետից] անցկացնելը. **-во́зный** ած. [ապրանք] կրելու, փոխադրելու. п—ое су́дно փոխադրանաւ: Перево́зное, аго չ. փոխադրագին. **-во́зчикъ** ար. լաստավար, նաւավար, ապրանքներ կրող, փոխադրող. **-во́зъ** ար. **1**, տ. Перево́зка; **2**, փոխադրանաւերի կայարան:

Перево́й ար. **1**, փաթաթելը, պատատելը. **2**, փաթաթելու թել, կապիչ, նաֆթուլ են:

Перево‖ла́киваніе չ. քարշելը, քարշելով, թրև տալով տանելը, անցկացնելը. **-ла́кивать**, -ло́чь ն. քարշելով, թրև տալով տանել, անցկացնել. **-ся** չեզ. քարշ գալով, թրև գալով գնալ, անցնել. **-ло́ка** է. գետամէջ, երկու գետերի մէջ գտնուած տարածութիւն, որի վերայով ապրանքներ են փոխադրում. **-локу́** տ. Переволо́чь; **-ло́чина** տ. Перево́дина; **-ло́чка** է. քարշելը, քարշելով տանելը, փոխադրելը. **-ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ло́къ -локла́, о́; -ки́), **ся** տ. Перевола́кивать, ся. [**ніе** չ. վերազինում, -նութիւն:

Перевоору‖жа́ть ն. վերազինել. **-же́-**

Перево‖ра́чиваніе չ. շուռ տալը, շըրջելը, դարձնելը. **-ра́чивать**, -роти́ть ն. շուռ տալ, շրջել, դարձնել. п. сѣ́но; п. пла́тье; п. всё по своему́ կամ на свой ладъ ամէն բան իր ցանկութեան համաձայն փոփոխել, յեղաշրջել. **-ся** չեզ. շուռ գալ, շրջել (չ.). п. съ бо́ку на́ бокъ մի կողքից միւսի վերայ շուռ գալ:

Перево‖ра́шивать, -роши́ть ն. խառնել (խոտը), խառնափթորել, տակն ու վրայ անել (թղթերը):

Перево‖роти́ть (-чу́ -ро́тятъ; -ти́), **ся** տ. Перевора́чивать, ся; **-ро́тъ** ար. **1**, մեծ, անակնկալ փոփոխում, փոփոխութիւն. въ его́ мы́сляхъ и чу́вствахъ произошёлъ п.; **2**, յեղափոխութիւն. полити́ческій п.

Переворо́‖чать ն. տակն ու վրայ անել. что́бы найти́ э́ту кни́гу, я переворо́чалъ всю мою́ библіоте́ку; **-че́ніе** չ. տակն ու վրայ անելը. **-чу́** տ. Переворота́ть.

Перево‖роше́ніе չ. խառնելը, խառնափթորելը, տակն ու վրայ անելը. **-роши́ть** (-шу́ -шатъ) տ. Перевора́шивать.

Перевоспи‖та́ть, -тывать ն. վերակրթել, նորից, նոր եղանակով կրթել, դաստիարակել:

Пере‖вра́ніе չ. սխալ պատմելը, յեղաշրջելը. **-вра́ть** (-вру́ -ру́тъ) տ. Перевира́ть. [շահ, արդիւնք:

Перевы́ручка է. աւելորդ, անակնկալ

Перевью||чиваніе չ. փոխադրելը (գրաստի բեռը). **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. փոխադրել (գրաստի, անասունի բեռը)։

Пере||вѣваніе չ. 1, քամել պրծնելը, էրնել պրծնելը (որոշ քանակութեամբ). 2, վերըստին քամելը, էրնելը. **-вѣвать**, -вѣять ն. 1, քամել պրծնել, էրնել պրծնել (որոշ քանակութեամբ). 2, վերստին քամել, էրնել (հացահատիկը)։

Перевѣ||дываться, -даться փ.բ. 1, о чёмъ, на счётъ чего մի բանի մասին համաձայնութիւն կայացնել, համաձայնութեան գալ. 2, բաւարարութիւն, հաշիւ պահանջել. я съ нимъ перевѣдаюсь. [(հացահատիկը)։

Перевѣйка է. վերստին քամելը, էրնելը

Перевѣн||ча́ть, ся տ. Перевѣнчивать, ся; **-чиваніе** չ. 1, վերապսակելը, նորից պսակելը. 2, պսակելը, կարգելը. **-чивать**, -ча́ть ն. 1, վերապսակել, նորից պսակել, նորից կարգել. 2, պսակել, կարգել. **-ся** անդ. պսակուիլ, կարգուիլ։

Перевѣ||рить (-рю -рятъ) տ. Перевѣря́ть; **-рка** է. 1, ստուգում. 2, վերստուգում. **-ря́ть**, -рить ն. 1, ստուգել (հաշիւները). 2, վերստուգել, նորից ստուգել։

Перевѣ||сить (-шу -сятъ; -сь); **ся** տ. Перевѣшивать, ся; **-ска** է. գերակշռելը, -ռում. **-(ѣ)сло́** չ. 1, գոյլի կմ կողովի ականջը, որից բռնում են. 2, պտոյկ коромысло; **-сно́й** ած. կշռած, չափած (ապրանք). **-сный** ած. գերակշռի, -ռութեան. **-съ** ա. 1, աւելորդ քաշ, աւելորդ կշիռ, գերակշիռ. 2,* գերակշռութիւն, առաւելութիւն. п. голосо́въ; это мнѣніе получи́ло п.; **-шаніе** չ. կարգով կախելը, կախ տալը. **-шать** ն. կարգով, բազմութեամբ կախել, կախ տալ. **-шиваніе** չ. 1, նորից կախելը. 2, մեծ քանակութեամբ կշռելը. 3, նորից կշռելը, նորից քաշելը. 4,* գերակշռելը, գերազանցելը. **-шивать**, -сить ն. 1, նորից կախել, ուրիշ, նոր տեղ կախել, կախ անել, կախ տալ. 2, մեծ քանակութեամբ քաշել, կշռել. 3, վերակշռել, նորից կշռել, նորից քաշել. 4, что մի բան գերակշռել, մի բանից աւել կշռել, աւել քաշել. 5,* գերակշռել, գերակշիռ, գերազանց հանդիսանալ. **-ся** անդ. դէպի դուրս կըռանալ, ցցուիլ, թեքուիլ։

Перевѣ||яніе չ. 1, քամել պրծնելը, էրնել պրծնելը (որոշ քանակութեամբ հացահատիկ). **-ять** (-вѣю -ютъ) տ. Перевѣва́ть.

Перевя||за́ніе չ. վերակապում, նորից կապելը. 2, կապելը. **-за́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -вяжи́), **ся** տ. Перевя́зывать, ся; **-зка** է. 1, կապելը (օր. խուրձը), կապելը, փաթաթելը (օր. վէրքը). 2, վերակապելը, նորից կապելը. 3, կապ, կապիչ, կապելու բան, փաթաթան. **-зный** ած. կապելու, կապող, միացնող, յօդաւորող. **-зочный** ած. վիրակապութեան. п. пунктъ ռզմ. վիրակապութեան վայր. **-зываніе** չ. 1, վերակապելը, նորից կապելը. 2, կապելը. **-зывать**, -за́ть ն. 1, վերակապել, նորից կապել. снопъ развяза́лся, на́до его́ п—за́ть; 2, կապել. п. рожь въ снопы́; п. ра́ну, ра́ненаго վէրքը, վիրաւորուածին փաթաթել, կապել. п. во́лосы лѐнтами; **-ся** անդ. чѣмъ մի բան իր վերայ կապել. **-(цѣ-)зь** է. սրտիկոյ, հրացանակոյ, (սրի, հրացանի) փոկ, 'թասմա', 'պոյիշ' (ուսը կրողի ուսի վերայից)։

Перевя́кать ն. կռնչալ, ծուլութեամբ խօսել, կրկնել։

Перевя́||ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. 1, կարգով միմեանց յետևից չորացնել (օր. ձկներ). 2, խիստ, սաստիկ չորացնել։

Перевя́нуть (անց. -вя́лъ -ла, о) չ. կարգով, մեծ քանակութեամբ թառամել, թարշամել, թօշնել, 'ճլորել'։

Перега||да́ть (-жу́ -дятъ), **-живать** ն. 1, բոլորովին կեղտոտել, աղտոտել, 'մուռտառել'. 2, փչացնել, ապականել։

Перега́нивать տ. Перегоня́ть.

Перега́||рное вино́ խիստ բարկ, 'թունդ', չափազանց շատ ոգի պարունակող օղի. **-ръ** ա. 1, այրում, առչորում. 2, այրուածք, այրուած բան. 3, սաստիկ բարկութիւն, 'թնդութիւն'. խիստ բարկ, խիստ 'թունդ' օղի։

Перега||си́ть (-шу́ -га́сятъ) տ. Перега́шивать; **-снуть** չ. առանձնաբար, կամաց-կամաց հանգչիլ։

Перега||ти́ть (-чу́ -тя́тъ), **-чивать** ն. 1, նորից ցախել (ճանապարհը). 2, բոլորը, բոլորովին ցախել, ցախով ծածկել։

Перега́||шивать, -си́ть ն. կարգով, միմեանց յետևից հանգցնել, մարել (մոմերը, լամպաները)։

Пере||га́щивать, -гости́ть չ. у кого́ 1, մէկի մօտ որոշ ժամանակ հիւր մնալ. 2, մէկի մօտ խիստ երկար հիւր մնալ. 3, ն. кого́ մէկից աւելի, երկար հիւր մնալ. **-ся** փ.բ. փոխադարձաբար միմեանց մօտ հիւր մնալ։

Пере||гвозди́ть (-зжу́ -здя́дъ), **-гва́зживать** ն. նորից, այլ կերպ մեխել, գամել։

Пере||гиба́ніе չ. 1, ծալելը. 2, կռացնելը, կորացնելը. **-гиба́ть**, -гну́ть ն. 1, ծալել. 2, կռացնել, կորացնել. **-ся** անդ. կռանալ, թեքուիլ (մի բանի վերայ). **-ги́бка** է. տ. Перегиба́ніе.

Переги́бнуть (անց. -ги́бнулъ և -ги́бъ) չ. միմեանց յետևից, մեծ քանակութեամբ կորչիլ, ջարդուիլ, փչանալ։

Пере||гибно́й ած. 1, ծալած, կորացրած. 2, ծալելի, կորացնելի. **-ги́бъ** ա. 1, տ. Перегиба́ніе; 2, ծալած, կորացրած տեղ։

Перегла́дить (-жу -дятъ; -дь) տ. Перегла́живать.

Пере||гла́дываніе չ. 1, նորից կրծելը. 2, կրծելով լուծելը. **-гла́дывать**, -глода́ть ն. 1, նորից կրծել, վերստին կրծել. 2, կրծելով լուծել, կոտրել. **-ся** փ.բ. միմեանց խածնել, կծոտել (շների մասին), միմեանց երախ կրծել, կռուել (շատ անձերի մասին)։

Перегла́||женіе, -живаніе չ. վերստին հարթելը, արդուկելը. **-живать**, -дить ն. 1, վերստին հարթել, արդուկել. 2, բոլոր ճերմակեղէնը հարթել, արդուկել։

Перегло||да́ніе տ. Перегла́дываніе; **-да́ть, ся** տ. Перегла́дывать, ся.

Перегло́хнуть (անց. -гло́хъ -хла; о) չ. խլանալ, 'քառանալ' (շատ անձերի մասին). что вы всѣ перегло́хли?

Переглуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. [շատերին, բոլորին] խլացնել, 'քառացնել'։

Перегля́||дка է. 1, դիտելը, զննելը. 2,

աչքով անել. 3, կմ **-ды** ա. յ. ծածուկ ակնարկութիւններ, աչքերով արած նշաններ. **-дыванie** չ. տ. Перегля́дка 1—2; **-дывать**, -дѣть ն. դիտել, դննել, վերադննել. **-дываться**, -ну́ться փոխ. միմեանց աչքով անել, միմեանց աչքերով նշաններ տալ. **-дѣнie** չ. նայելը, դիտելը, դննելը, վերադննելը. **-дѣть** (-жу́ -дя́тъ: -ди́) տ. Перегля́дывать; **-ну́ться** տ. Перегля́дываться.

Пере‖гна́иванie չ. բոլորովին փտեցնելը. **-гна́ивать**, -гнои́ть ն. բոլորովին փտեցնել (աղբը). **-ся** չ. բոլորովին փտել, այրուիլ (աղբի, 'փէյինի' մասին):

Пере‖гна́нie չ. 1, մէկի առաջն կտրելը, մէկին յաղթելը (վազելիս, արշաւելիս). 2, վերստին թորելը. **-гна́ть** (-гоню́ -я́тъ) տ. Перегоня́ть.

Пере‖гнива́нie չ. առհասարակ նեխելը, փտելը, քայքայուելը. **-гнива́ть**, -гни́ть չ. բոլորովին փտել, նեխել, քայքայուել. **-гни́тie** չ. փտելը, քայքայուելը. **-гни́ть** (-гнiю́ -ю́тъ) տ. Перегнива́ть; **-гноéнie** չ. բոլորովին փտեցնելը. **-гно́й** ա. 1, տ. Перегноéнie; 2, գիւղտ. բուսահող. **-гно́йка** է. տ. Перегноéнie; **-гно́йный** ած. բուսահողի, բուսահողից բաղկացած. **-гнои́ть** (-ою́ -я́тъ), **ся** տ. Перегна́ивать, ся.

Пере‖гну́тie չ. 1, ծալում. 2, կացնում, կորացնում. **-гну́ть, ся** տ. Перегиба́ть, ся.

Пере‖гова́риванie չ. 1, խօսելը, խորհրդակցելը. բանակցելը. 2. շատ, աւել խօսելը. **-гова́ривать, -говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, съ кѣмъ о чёмъ մէկի հետ մի բանի մասին խօսել, խորհրդակցել, բանակցել. мы переговори́мъ объ э́томъ дѣлѣ; 2, շատ խօսել, աւել խօսել, խօսելու մէջ յաղթել, գերազանցել. онъ всѣхъ переговори́лъ; **-ся** փոխ. о чёмъ մի բանի մասին միմեանց մէջ խօսել, խորհրդակցել, բանակցել. **-гово́рка** է. խօսակցութիւն, խորհրդակցութիւն. **-гово́рный** ած. խօսակցական. խօսակցութեան, խորհրդակցութեան, բանակցութեան. п—ое су́дно բանակցանաւ. **-гово́рщикъ** ա. **-гово́рщица** է. բանագնաց, բանբեր, բանակցող այր, կին. **-гово́ръ** ա. (մնաց. յ. перегово́ры) բանակցութիւն(ներ). ми́рные п—ы; вести́ п—ы о ми́рѣ.

Перегове́ть չ. [պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով] պատրաստուել (խոստովանութեան, հաղորդութեան):

Перегоди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) չ. համ-[բերել, սպասել, ճամբայ պահել:

Перего‖дова́лый ած. տարին անցկացրած, բոլորած, մի տարեկան. **-дова́нie** չ. մի տարեկան դառնալ, առաջին տարին անցկացնել, բոլորել:

Переголода́ть չ. 1, խիստ քաղցել, երկար քաղցած մնալ. 2, կարգով քաղցել, քաղց, քաղցածութիւն, սով կրել:

Пере‖го́нка է. 1, ուրիշ տեղ քշելը (անասուններին). 2, խիստ քշելը (ձիուն). 3, յետևից հասնելը. въ п—у մրցմամբ. 4, քաշելը (օղի), թորելը, թորում. **-го́нный, -го́ночный** ած. 1, թորման, թորելու. п. кубъ թորանոց, թորանօթ. 2, թորած, զտած. **-го́нщикъ** ա. **-го́нщица** է. 1, մէկի յետևից հասնող այր, կին. 2, թորող, զտող այր, կին. **-го́нъ** ա. 1, տ. Перего́нка: 2. իջևանամէջ, տարածութիւն, ճամբայ մի իջևանից մինչև միւսը. сдѣлать два п—а երկու իջևան անցնել. 3, աւելորդ ճամբայ. я сдѣлалъ для него́ поря́дочный п.; **-гоня́ть**, -га́нивать, -гна́ть ն. 1, ուրիշ տեղ քշել (օր. նախիրը). 2, խիստ քշել, հալից գցել (ձիուն). 3, [վազելով, արշաւելով] յետևից հասնել, մէկի առաջն կտրել, մէկին յաղթել. *գերազանցել. 4, թորել, զտել. **-гоня́ться** փոխ. աշխատել միմեանց առաջն կտրել, մրցումով վազել:

Перего‖ра́живанie չ. բաժանելը, զատելը, անջատելը. **-ра́живать**, -роди́ть ն. [ցանկով, տախտակապատով] բաժանել, զատել, անջատել, անջրպետել:

Перего‖ра́нie չ. 1, [բոլորովին] այրուելը, ածուխ, մոխիր դառնալը. 2. այրուիլը. փչանալը. **-ра́ть**, -рѣ́ть չ. 1. [բոլորովին] այրուիլ, ածուխ կմ մոխիր դառնալ. 2, [օր. աղբի, 'փէյինի' մասին] այրուիլ, փչանալ:

Пере‖го́рклый, -го́ркнуть տ. Перего́рьк...

Перегоро‖ди́ть (-жу́ -ро́дятъ) տ. Перегора́живать; **-дка** է. **-дочка** նւզ. միջնապատ, միջնորմ. բաժանող, զատող պատ (տախտակէ), անջրպետ. посова́я п. քթի միջնապատ. **-дочный** ած. միջնապատի, միջնորմի. п—ыя до́ски; **-жéнie** չ. [պատով, ցանկով] բաժանում, անջատում. **-жу́** տ. Перегороди́ть.

Перего́рь‖клый բյ. ած. դառնացած, փչացած (եղ, կարագ). **-кнуть** չ. դառնանալ, փչանալ:

Перего‖рѣ́лый բյ. ած. 1, այրուած, ածուխ, մոխիր դարձած. 2, այրուած, փչացած (օր. աղբ, 'փէյին'). **-рѣ́нie** տ. Перегора́нie; **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Перегора́ть.

Перегости́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Перега́щивать, ся.

Перегра́бить (-блю -бятъ) ն. կարգով շատերին կողոպտել. թալանել, այրել:

Перегра́ви‖рова́ть (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** ն. 1, վերստին փորագրել. 2, փորագրել պրծնել, շատ բաներ փորագրել:

Перегра́‖нивание չ. 1, վերստին թր(լ)աշելը. 2, կարգով թրաշելը. **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, վերստին թր(լ)աշել (քարերը). 2, կարգով թր(լ)աշել:

Перегранй‖чиванie չ. նոր սահման կարելը. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. նոր սահման կարել, նոր սահման քաշել:

Перегра‖фи́ть (-флю́ -фя́тъ) ն. 1, նորից գծել, նոր գծեր քաշել. 2, մեծ քանակութեամբ գծել. **-флéнie** չ. 1, նորից գծելը, նոր գծեր քաշելը. 2, մեծ քանակութեամբ գծելը:

Перегре‖ба́ть, -сти́, -сть ն. 1, նորից փոցխել, նորից արմատել. 2, кого́ մէկին թիավարելու մէջ յաղթել:

Перегрёзить (-жу -зятъ) չ. զառան-[ցել:

Перегре‖сти́, -сть (-бу́ -бу́тъ) տ. Перегреба́ть.

Перегроми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. բոլորը, բոլորովին խորտակել, ոչնչացնել:

Перегру‖жа́ть, -зи́ть ն. 1, բեռը [մի նաւից միւսը] փոխադրել. 2, սաստիկ բարձել,

ծանրաբեռնել. **-жéніе, -живаніе** չ. ա. Перегрýзка; **-зи́ть** (-жý -зя́тъ) ա. Перегружáть; **-зка** ի. 1, բեռան փոխադրութիւնը (մի նաւից միւսը). 2, սաստիկ բարձելը, ծանրաբեռնելը. **-зно́й** ած. [մի նաւից միւսը] փոխադրած:

Пере‖грызáніе չ. կրծելը, կրծելով կտրելը կամ ծակելը. **-грызáть, -гры́зть** (-зý -зýтъ) ն. 1, կրծել, կրծելով ծակել կամ կտրել. 2, մեծ քանակութեամբ կրծել. [օր. ընկոյզ, ոսկր] կոտրտել. 3, կարգով շատերին կրծել, խայթել, խածնել. **-ся** ներգ. միմեանց խածնել. *միմեանց երախ կրծել, միմեանց հետ կռուել:

Пере‖грѣвáніе չ. 1, նորից, կրկին տաքացնելը. 2, խիստ տաքացնելը. **-грѣвáть, -грѣ́ть** (-грѣ́ю -ютъ) ն. 1, նորից, կրկին տաքացնել. 2, խիստ, սաստիկ տաքացնել:

Перегрязни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. շատ տեղերում բոլորովին ցեխոտել, կեղտոտել:

Перегуби́ть (-блю́ -гýбятъ) ն. կարգով կործանել, փչացնել:

Перегузня́ ի. կնդ. Mustela sarmatica, կզաքիս մի:

Пере‖гýлъ ա. 1, խիստ շատ զբօսնելը, թրև գալը. 2, հարբեցողութիւն, քէֆ. **-гуля́ть** չ. 1, խիստ շատ, յաճախ զբօսնել, թրև գալ. 2, խիստ շատ խմել, հարբեցողութեամբ պարապել:

Перегу‖сти́ть (-щý -стя́тъ), **-щáть** ն. խիստ, չափազանց խտացնել, թանձրացնել. **-щéніе** չ. խիստ խտացնելը, թանձրացնելը:

Пере‖даваніе չ. 1, տալը, յանձնելը, ընձեռնելը. 2, հաղորդելը. **-давáтель** ա. **-давáтельница** ի. տուող, յանձնող, հաղորդող (այր, կին). п. вéкселя մուրհակը փոխադրող այր, կին. **-давáть** (-даю́ -ю́тъ), -дáть ն. 1, տալ, յանձնել, ընձեռնել. п. письмó въ сóбственныя рýки; передáйте э́то блю́до вáшему сосѣ́ду; отéцъ передáлъ сы́ну своё имѣ́ніе հայրն իր որդուն փոխադրեց իր կալուածքը. п. вéксель մուրհակը փոխադրել. 2, հաղորդել. п. приказáнія начáльника; п. нóвости; учи́тель хорошó передаётъ ученикáмъ свои́ познáнія — լաւ է աւանդում. онъ невѣ́рно пéредалъ мои́ словá; передáйте емý моё почтéніе մատուցէք նորան իմ յարգանքը. передáйте емý поклóнъ բարևեցէք նորան. передáйте емý мою́ глубóкую благодáрность յայտնեցէք նորան իմ խորին շնորհակալութիւնը. п. комý свою́ болѣ́знь; 3, աւել վճարել, թանկ վճարել. **-ся** անդր. 1, անձնատուր լինել, մէկի կողմն անցնել. 2, հաղորդուիլ, անցնել. зарáза легкó передаётся.

Переда‖ви́ть (-влю́ -дáвятъ) ա. Передáвливать; **-вка** ի. **-влéніе, -вливаніе** չ. 1, մեծ քանակութեամբ ճզմելը, ճմլելը, ջարդելը. 2, սեղմելը, կալելը. **-вливать**, -ви́ть ն. 1, մեծ քանակութեամբ ճզմել, ճմլել, ջարդել, ոտնակոխ անել. 2, սեղմել, կալել:

Передá‖риваніе չ. 1, կարգով բոլորին էլ պարգևատրելը. 2, տալը, ընծայելը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, կարգով բոլորին էլ պարգևատրել, ընծայ, ՙփէշքաշ՚ տալ. 2, ընծայել, բաշխել, ՙփէշքաշ՚ անել. **-ся** ներգ. միմեանց ընծաներ տալ:

Пере‖дáтокъ, тка ա. սխալմամբ աւել տուած բան. **-дáточность** ի. փոխադրելիութիւն, կարելիութիւն փոխադրելու. **-дáточный** ած. փոխադրելի, փոխադրող, փոխանցնող, հաղորդող. **-дáтчикъ, -дáтчица** ա. Передавáтель, -ница; **-дáть** (-дáмъ -дáстъ; -дади́мъ -дýтъ; -дáй), **ся** ա. Передавáть, ся; **-дáча** ի. 1, տալը, յանձնելը. п. сигнáла; 2, փոխանցութիւն, հաղորդում, հաղորդելը. п. извѣ́стій по телегрáфу; п. движéнія մեքեն. շարժման հաղորդումը. 2, փոխադրելը, փոխադրութիւն (ուրիշի վերայ). п. имѣ́нія; п. правъ, имýщества; 3, աւել, բարձր գին, վճար. **-дáчный** ած. 1, տալու, հաղորդելու. 2, աւել տուած:

Передбá‖нникъ ա. **-нничекъ**, чка նւզ. նախասենեակ (բաղանիքի). **-нный** ած. բաղանիքի առջև գտնուող:

Пере‖двáиваніе չ. 1, երկուտակելը. 2, կրկին թօրելը. 3, երկրորդ անգամ վարելը. **-двáивать**, -двои́ть ն. 1, երկուտակել (օր. թելը). 2, կրկին թօրել, կրկին քաշել. 3, երկրորդ անգամ վարել, հերկել. п. паръ, пáшню; **-ся** անդր. երկուսի բաժանուիլ. կրկնապատկուիլ, երկպատկուիլ:

Пере‖двигáніе չ. քաշելը, հեռացնելը. **-двигáть** (ներկյ -гáю -ютъ), **-дви́гать** (ապառնի -гаю -ютъ), -дви́нуть, **-дви́гивать** ն. 1, քաշել, հեռացնել. շարժել, տեղափոխել. п. стýлья; п. столъ съ одногó мѣ́ста въ другóе; **-ся** անդր. շարժուիլ. стари́къ едвá передвигáется на ногáхъ; **-движéніе** չ. շարժում, տեղափոխութիւն. **-дви́жка** ի. ա. Передвигáніе և Передвижéніе; **-движнóй** ած. հեշտութեամբ շարժուող, տեղափոխուող. **-дви́нуть, ся** ա. Передвигáть, ся.

Пере‖двоéніе չ. **-двóйка** ի. ա. Передвáиваніе; **-двои́ть** (-ю́ -я́тъ), **ся** ա. Передвáивать, ся.

Передёр‖ганіе չ. 1, քաշելը, առաջ քաշելը (վարագոյրը). 2, Թղթխ. խարդախութեամբ փոխելը, ուրիշ թուղթ հանելը. **-гать** ա. Передёргивать; **-гиваніе** ա. Передёрганіе; **-гивать**, -гать, -нуть ն. 1, քաշել, առաջ քաշել (վարագոյրը). 2, Թղթխ. խարդախութեամբ փոխել, ուրիշ թուղթ հանել:

Пере‖держáніе չ. 1, ծախսելը. 2, երկար պահելը, ուշացնելը. 3, թաքցնելը (կասկածելի մարդկանց). **-держáтель** ա. թաքցնող (կասկածելի մարդկանց). **-держáть** ա. Передéрживать; **-дéрживаніе** ա. Передержáніе; **-дéрживать**, -держáть ն. 1, շատ ծախսել, շատ ՙմսխել՚. 2, երկար, աւել պահել (օր. բանտարկեալին), երկար թողնել (օր. ձուն եփ եկող ջրի մէջ). 3, թաքցնել (օր. կասկածելի մարդկանց). **-дéржка** ի. ա. Передержáніе; п е р е д é р ж к и յ. աւել ծախսեր:

Передёрнуть ա. Передёргивать.

Пере‖дирáніе չ. պատառտելը, ծուատելը. **-дирáть**, -дрáть ն. 1, պատառտել, ծուատել. 2, մաշել, քրքրել (շորը). 3, [շատերին, բոլորին] ծեծել, մտրակել, խարազանել. **-ся**

փոխ. միմեանց ծեծել, մարակել. **-ди́рка** է. տ. Передира́ніе. [րել, տալ անցկենալ։

Пере‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. առաջը կըտ-

Перед‖кі́й ա. յ. տ. Передо́къ; **-ко́вый** ած. առաջկայի առջևի մասի. п—ыя колёса առջևի անիւներ, առջևի ակներ։

Пере‖днева́ть (-дню́ю -ю́тъ), **-днёвывать** չ. օրն՛ որ և է տեղ անցկացնել։

Пере́‖дникъ ա. **-дничекъ**, чка նւզ. դինջակ, գոգնոց, 'ունգլուկ'. **-дній** ած. առջևի. п—іе зу́бы; п—ее мѣ́сто каре́ты; **-дняя**, ей է. նախասենեակ. առաջասենեակ. **-дово́й** ած. առջևի. п. отря́дъ յառաջապահ վաշտ. п—а́я статья́ առաջնորդող յօդուած. п—а́я сце́на նախաբեմ, առաջնաբեմ։

Передовѣ́ріе չ. իրաւ. լիազօրութեան փոխադրութիւն երրորդ անձնաւորութեան։

Передо‖кла́дываніе չ. վերստին դեկուցանելը. **-кла́дывать**, -ложи́ть ն. վերստին դեկուցանել։

Передо́къ, дка́ ա. 1, առջևի մաս (մորթած անասունի). 2, մարդուս ոտի երեսը (պըճեղներից մինչև ոտնարմատ). 3, վերևի մաս, ճիտ (կօշկի). 4, սայլի, կառքի, թնդանօթասայլի առջևի մասն առանցքի հետ միասին. поста́вить пу́шку на передки́ թնդանօթը թնդանօթասայլի առաջի կողմի վերայ դնել. снять пу́шку съ передко́въ թնդանօթը թնդանօթասայլի առջևի կողմից վայր բերել։

Передолби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. 1, նորից ծակել, նորից փորել. 2, խիստ խորունկ ծակել, փորել։

Передолжа́ть չ. կարգով շատերից պարտքեր անել. շատերին պարտ մնալ։

Передолжи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. երկարացնել, ուշացնել։

Передолжи́ться (-жу́сь -жа́тся) չ. պարտքերի մէջ խրուիլ, շատ պարտքեր անել։

Передоложи́ть (-жу́ -ло́жатъ) տ. Передокла́дывать.

Передо‖пра́шивать, -проси́ть (-шу́ -про́сятъ) ն. իրաւ. նորից հարցափորձել։

Передо́хнуть չ. սատակել, սատկոտիլ (բազմութեամբ)։ [տանալ։

Передохну́ть չ. շունչ քաշել, հանգըս-

Передра́‖знивать, -зни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. ծաղրել, 'տնազ անել'. **-ся** փոխ. միմեանց ծաղրել, 'տնազ անել'։

Пере‖дра́ніе չ. պատռտելը, ծուատելը. **-дра́ть** (-деру́ -ру́тъ), **ся** տ. Передира́ть, ся.

Передресси‖рова́ть (-ру́ю -ю́тъ), **-ро́вывать** ն. վերստին վարժեցնել, կրթել (անասուններին). **-ро́вка** է. վերստին վարժեցնելը, կրթելը։

Передро‖би́ть (-блю́ -бя́тъ), **-бля́ть** ն. կոտրել, կոտորել, փշրել. **-ся** անդր. բըրդուիլ, փշրուիլ։

Передро́‖глый բյ. ած. խիստ մրսած, ցրտից փայտացած. **-гнуть** չ. խիստ մրսիլ, ցրտից փայտանալ։

Передружи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. բարեկամացնել. **-ся** փոխ. միմեանց հետ բարեկամանալ։

Передря́‖блый բյ. ած. թառամած, թարշամած, կուչ եկած. **-бнуть** չ. թառամիլ, թարշամիլ, կուչ գալ։ [հանգստութիւն։

Передря́га է. մեծ աղմուկ, շփոթ, ան-

Пере‖дува́ть, -ду́нуть, -ду́ть ն. [մի տեղից միւս տեղը] փչել, տանել, հեռացնել։

Переду́‖мать տ. Переду́мывать; **-мываніе** չ. նորից, լաւ մտածելը, կշռելը. **-мывать**, -мать ն. 1, միտքը, վճիռը փոխել. 2, նորից, լաւ մտածել, նորից կշռել։

Переду́нуть տ. Передува́ть.

Передури́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. չափից դուրս յիմարութիւններ անել, խելառ բաներ բանել. **-ся** չ. յիմարանալ, ապուշ դառնալ։

Переду́ть տ. Передува́ть.

Передуши́ть (-шу́ -шатъ) ն. կարգով բոլորին էլ խեղդել, խեղդոտել։

Пе́редъ, пе́редо նխդ. առաջ. 1, հայց. հոլովով, երբ շարժում է ցոյց տալիս, օր. предста́ть п. нача́льника մեծաւորին ներկայանալ. 2, գործիակ. հոլովով, երբ անշարժութիւն է ցոյց տալիս, օր. стоя́ть п. судо́мъ դատաստանի առաջ կանգնել. имѣ́ть что п. глаза́ми; п. пра́здниками տօներից առաջ. п. отъѣ́здомъ մեկնելուց առաջ. оправля́ться п. зе́ркаломъ հայելու առաջ զըրտուիլ. опра́вдываться п. кѣмъ մէկի առաջ արդարանալ. за́ годъ п. э́тимъ մի տարի դորանից առաջ. онъ идётъ пе́редо мно́ю նա իմ առջևից է գնում։

Перёдъ ա. որ և է բանի առջևի մասը, կողմը. п. до́ма; ло́шадь бьётъ п—омъ ձին առջևի ոտներով խփում, տրաքում է։

Переды́шка է. թեթև, կարճատև հանգըստութիւն։ [ва́ть, ся.

Пере‖дѣва́ть, ся ռմկ. տ. Переодѣ-

Передѣла‖ніе չ. տ. Передѣ́лка; **-ть** տ. Передѣ́лывать.

Передѣ‖ле́ніе չ. վերաբաժանում, նորից, վերստին բաժանելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Передѣля́ть.

Передѣ́‖лка է. նորից շինում, փոփոխում. վերանորոգում. **-лъ** ա. 1, տ. Передѣ́лка; 2, փողերանոց, դրամ կտրելու տուն. 3, վերստին բաժանում, վերաբաժանում (հողերի). **-лываніе** չ. նորից շինելը. փոփոխելը. **-лывать**, -лать ն. 1, նորից շինել, նորից անել, փոփոխել. п. полъ; п. зо́лото и серебро́ въ монету́ ոսկուց և արծաթից փող կտրել. п. фасо́нъ пла́тья շորի ձևը, տարազը փոխել. 2, կարգով, միմեանց յետևից շատ բաներ անել, կատարել, աւարտել, վերջացնել. п. всѣ дѣла́; сего́дня я передѣ́лалъ мно́го дѣ́ла; **-льный** ած. 1. փոփոխած. 2, վերստին բաժանած. վերստին բաժանելի, վերաբաժանման. **-ля́ть**, -ли́ть ն. 1, նորից, այլ կերպ բաժանել. 2, շատ բան, բոլոր բաժանել. **-ся** փոխ. նորից միմեանց մէջ բաժանել։

Передѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ), **ся** տ. Передѣва́ть, ся.

Пере‖ёмный ած. բռնած, դրաւած. **-ёмъ** ա. 1, բռնելը (օր. փախստականին), բռնելը, դրաւելը (օր. նամակներ). 2, տ. Та́лія 1.

Переё́р‖зать ն. 1, սողալով ման գալ (ամէն տեղ, ամէն անկիւն). 2, սողալով մաշել.

-за́ть, -знуть, -зывать ն. սղոցով անցնել, մյուս կողմն անցնել: [անց:

Пережа́бина ի. նեղացրած, հուպ տուած

Пережа́дничать ն. ագահութեամբ, 'աչքածակութեամբ' գերազանցել, աւելի ագահ, 'աչքածակ' հանդիսանալ:

Пережа́‖ливать, -ли́ть (-лю -лятъ) ն. կրկին շատերին խայթել, կծել (մեղուների մասին):

Пережа́‖лованіе չ. բոլորին էլ տալը, շնորհելը. **-ловать** (-лую -ютъ) ն. всѣхъ чѣмъ ամէնքին էլ որ և է բան տալ, շնորհել, ամէնքին էլ շնորհք ցոյց տալ. **-ся** փոխ. միմեանց մեղադրել:

Пережа́‖реніе, -риваніе չ. 1, սաստիկ տապակելը, այրելը. 2, մեծ քանակութեամբ, բոլորը տապակելը. 3, վերստին տապակելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. 1, սաստիկ տապակել, այրել. 2, մեծ քանակութեամբ, բոլորը տապակել. 3; վերստին տապակել:

Пережа́ть I. (пережму́ -му́тъ; -жми́) տ. Пережима́ть; **II.** (пережну́ -ну́тъ; -жни́) տ. Пережина́ть.

Пережгу́ տ. Пережéчь.

Пере‖жда́ніе չ. սպասելը, ճամբայ պահելը (զվերջ). **-жда́ть** տ. Пережида́ть.

Пере‖жева́ніе չ. 1, լաւ ծամելը, ծամքելը. 2, վերստին ծամելը, ծամքելը. **-жева́ть** (-жую́ -ю́тъ) տ. Пережёвывать; **-жёвка** ի. **-жёвываніе** չ. տ. Пережева́ніе; **-жёвывать**, -жева́ть ն. 1, լաւ, մանր ծամել, ծամքել. 2, վերստին ծամել, ծամքել. п. жва́чку կնդ. որոճալ. 3,* слова́ խօսքերը կրկնել, անհասկանալի կերպով արտասանել. 4,* ծամել, ծամծմել ու բերանը դընել, յաճախ կրկնելով բացատրել:

Пережёгъ ա. տ. Пережже́ніе.

Пережела́ть չ. ցանկութիւնը փոխել, այլ կերպ ցանկանալ:

Пережелти́ть (-лчу́ -тя́тъ; -ти́) ն. 1, խիստ դեղնացնել, խիստ դեղին գոյնով ներկել. 2, շատ բան, բոլորը դեղին ներկել, դեղել. 3, վերստին դեղին ներկել, դեղել:

Пережени́ть (-ню́ -е́нятъ) ն. մէկին միւսի յետևից ամուսնացնել, կարգել, պսակել (տղամարդկանց). **-ся** անդր. միմեանց յետևից ամուսնանալ, կարգուիլ, պսակուիլ:

Пере‖же́чь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. -жёгъ -жгла́, о́; -жги́) տ. Пережига́ть; **-жже́ніе** չ. այրելը, տաշօրելը. п. въ и́звесть կիր դարձնելը:

Пережи‖ва́ть, -жи́ть ն. 1, մէկից, մի բանից աւել ապրել, մէկի, մի բանի մահը, վախճանը տեսնել. онъ пережи́лъ всѣхъ свои́хъ дѣте́й նա իր բոլոր որդիներին թաղեց. *онъ всѣхъ переживётъ նա բոլորի գլուխն էլ պիտի ուտէ. онъ не переживётъ зимы́ նա չպէտք է կարողանայ ձմեռն անցկացնել, նա ձմեռուայ ընթացքում պիտի մեռնի. 2, անցկացնել. мы пережива́емъ тяжёлое вре́мя մենք ծանր, դժուար ժամանակ ենք ապրում. п. несча́стіе դժբախտութիւն կրել. 3, չ. շատ տեղեր ապրել, կենալ. я пережи́лъ во всѣхъ у́лицахъ го́рода; **-жи́вка** ի. **-жи́въ** ա. [որոշած ժամանակից] աւել ապրելը, աւել կենալը, մնալը:

Пере‖жига́ніе տ. Пережже́ніе; **-жига́ть**, -же́чь ն. 1, շատ, բոլորն այրել. 2, սաստիկ այրել, սաստիկ բովել, վնասել, փչացնել (օր. սուրճը), [աղիսը] սաստիկ թրծել, փըչացնել. 3, այրելով լուծել, երկու մաս անել. 4, այրել. п. въ пе́пелъ մոխիր դարձնել. п. въ и́звесть կիր դարձնել. 5, վերստին այրել, կրկին այրել:

Пере‖жида́ніе չ. մինչև վերջ սպասելը, ճամբայ պահելը. **-жида́ть**, -жда́ть ն. մինչև վերջ սպասել, ճամբայ պահել. п. грозу́ այնքան սպասել, որ փոթորիկն անցնի. п. дождь այնքան սպասել, որ անձրևն անցնի:

Пережи‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** ն. խիստ նօսրացնել. **-же́ніе** չ. սաստիկ նօսրացում:

Пере‖жима́ніе չ. 1, նորից քամելը, նորից մզելը. 2, սեղմելը. 3, շատ, բոլորը քամելը. **-жима́ть**, -жа́ть ն. 1, նորից քամել, նորից մզել (օր. ճերմակեղէնը). 2, շատ բան, բոլորը քամել, մզել. 3, սեղմել, սխմել, հուպ տալ, կուչ ածել. 4, հերթով քամել, մզել, սեղմել, սխմել. **-ся** անդր. քաշուիլ, վախենալ, տատանուիլ. **-жи́мка** ի. տ. Пережима́ніе; **-жи́мъ** ա. սարկոյի սեղմած, հուպ տուած, կուչ ածած տեղը: [հնձել, հարել:

Пере‖жина́ть, -жа́ть ն. շատ, բոլորը

Пере‖жира́ніе չ. շատ, բոլորը ուտելը, լափելը, կլանելը. **-жира́ть**, -жра́ть ն. շատ, բոլորը ուտել, լափել, կլանել:

Пере‖жи́тіе չ. աւել ապրելը, մէկի, մի բանի վախճանը տեսնելը. **-жи́ть** (-живу́ -ву́тъ; անց. пе́режилъ -ла́, о; -живи́) տ. Пережива́ть; **-жму́** տ. Пережа́ть I; **-жну́** տ. Пережа́ть II.

Пережо́гъ տ. Пережёгъ.

Пере‖жра́ніе չ. ուտելը, լափելը, կլանելը. **-жра́ть** (-жру́ -ру́тъ) տ. Пережира́ть: **-жую́** տ. Пережева́ть.

Пере‖забыва́ть, -забы́ть (-забу́ду -дутъ) ն. կարգով, մէկը միւսի յետևից մոռանալ, մոռահան անել:

Переза‖кла́дывать, -ложи́ть (-жу́ -жатъ) ն. 1, նորից գրաւ դնել. 2, կարգով, շատ բաներ գրաւ դնել. 3, ուրիշ տեղ լծել, լծած ձիու, եզան տեղը փոխել:

Пере‖зва́ниваніе չ. կարգով բոլոր զանգակները տալը. **-зва́нивать**, -звони́ть չ. բոլոր զանգակները կարգով տալ, 'քաշել' (օր. պատարագի տօնին): [Перезыва́ть.

Перезва́ть (-зову́ -ву́тъ; -зови́) տ.

Пере‖звони́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Перезва́нивать; **-звóнъ** ա. տ. Перезва́ниваніе.

Перездоро́ваться (-ваюсь -ются) փոխ. միմեանց կարգով բարևել, ողջունել:

Перезелени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. կանաչացնել, կանաչ գոյնով խիստ ներկել, դեղել:

Перези‖мова́лый, -мова́льный ած. ձմերած, ձմեռն անցկացրած. **-мова́ніе** չ. ձմերելը, ձմեռն անցկացնելը. **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) չ. ձմերել, ձմեռն անցկացնել. **-мо́вка** ի. ձմերում, ձմեռն անցկացնելը:

Перезли́ть (-злю́ -зля́тъ) ն. կարգով

բոլորին էլ բարկացնել, չարացնել. **-ся** անդր. բարկանալ, չարանալ. всѣ перезлились.

Пере||знавать (ներկ. -знаю -ютъ), **-знать** (ապառն. -знаю -ютъ) ն. շատերին ճանաչել, շատերի հետ ծանօթանալ:

Перезнакомить (-млю -мятъ; -мь) ն. միմեանց հետ ծանօթացնել. **-ся** փոխդ. միմեանց հետ ծանօթանալ:

Перезнобить (-блю -бятъ; -би) ն. սառցնել (բոլորը, շատ բան). **-ся** անդր. բազմութեամբ սառչել:

Пере||зову ա. Перезвать; **-зовъ** ս. մի տեղից միւս տեղ կանչելը:

Пере||зрѣваніе չ. չափից աւել հասունանալը, փչանալը. **-зрѣвать**, -зрѣть չ. չափից աւել հասունանալ, հասնել, փչանալ. *эта дѣва начинаетъ п. այս աղջիկը պառաւում է. **-зрѣлый** բյ. ած. չափից աւել հասած, հասունացած, փչացած. *п—ая дѣва պառաւած աղջիկ. **-зрѣть** (-зрѣю -ютъ) ա. Перезрѣвать.

Перезубрить (-рю -рятъ) ն. 1, շատ բան կոփել, գործել. 2, փչրել (սրի, դանակի բերանը):

Пере||зываніе չ. իր կողմը գրաւելը. **-зывать**, -звать ն. իր կողմը գրաւել, հրապուրելով քաշել:

Перезѣвать 1, չ. на что կարգով շատ բաների վերայ նայելով յօրանջել. 2, ն. кого յօրանջելու մէջ մէկին գերազանցել:

Перезя||бать, -бнуть չ. մրսել, ցրտահար լինել. **-блый** բյ. ած. մրսած, ցրտահար, ցրտահար. **-бнуть** ա. Перезябать.

Пере||играніе չ. վերստին խաղալը. **-играть** ա. Перейгрывать; **-йгрываніе** չ. կրկնակի, յաճախ խաղալը. **-йгрывать**, -играть ն. վերստին խաղալ, նորից խաղալ:

Переиме||нованіе չ. 1, վերակոչելը, վերանուանելը. 2, անուն դնելը (բոլորին). **-новать** (-нўю -ютъ), **-новывать** ն. 1, վերանուանել, վերակոչել, անունը, կոչում փոխել. 2, անուանել, անուն դնել (բոլորին). **-ся** անդր. վերակոչուիլ, ուրիշ անուն ընդունել:

Переим||ка ի. 1, բռնելը, կտրելը, ձերբակալելը, կալանաւորելը (փախստականներին). 2, վեր առնելը, կապկաբար ընդօրինակելը. **-чиво** մ. հաւկանալով, մտաւութեամբ. **-чивость** ի. մտաւութիւն, մտավարժութիւն, կարողութիւն հեշտութեամբ ըմբռնելու, հասկանալու. **-чивый** ած. մտավարժ, մտառու, ուշիմ, հասկացող, հեշտութեամբ ըմբռնող. իմացնող:

Переина||ченіе, **-чиваніе** չ. 1, փոխելը, փոփոխելը. 2,* յեղաշրջելը (միտքը). **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. 1, փոխել, փոփոխել. 2,* յեղաշրջել (միտքը, իմաստը):

Пере||исканіе չ. խուզարկում, -կութիւն. **-искать** (-ищу -ищутъ), **ся** ա. Переискивать, ся; **-искиваніе** չ. խուզարկելը. **-искивать**, -искать ն. խուզարկել, ամէն տեղ որոնել, ման գալ:

Переиму ա. Перенять.

Пере||йти (-йду -йдутъ; անց. перешёлъ -шла, ó. հրմ. -йди) ա. Переходить; **-ищу** ա. Перенскать. [բաներ ցոյց տալ:

Переказать (-жу -кажутъ) ն. շատ

Пере||каленіе, **-каливаніе** չ. 1, խիստ տաքացնելը, շիկցնելը. 2, նորից մխելը, ջրդեղելը. **-каливать**, **-калить** (-лю -лятъ) ն. 1, խիստ տաքացնել, շիկցնել (մետաղը). 2, նորից մխել, նորից ջրդեղել. **-калка** ի. ա. Перекаленіе; **-калъ** ս. սաստիկ մխում, ջրդեղում (պողպատի):

Перека||лываніе չ. 1, այլ կերպ ցցելը, խրելը. 2, բազմութեամբ մորթելը, մորթոտելը (օր. հաւեր), կոտորելը (թշնամիներին). 3, ծակելը, ծակոտելը. 4, ճղոտելը, կոտորելը. **-калывать**, -колоть ն. 1, նորից, այլ կերպ ցցել, խրել. 2, բազմութեամբ մորթել, մորթոտել (հաւեր, ոչխար եւն), բազմութեամբ կոտորել, խողխողել, խոցոտել, ջարդել (թշնամիներին). 3, ծակել, ծակծկել, ծակոտել. п. узоръ անեղով նաշխ յօրինել. обирая крыжовникъ, перекололь себѣ руки; 4, ճղոտել, կոտորել. **-ся** անդր. 1, իր մարմինը, մատները ծակոտել, 'քերբել'. 2, ճզքզիլ, պատառուիլ (տախտակների մասի). 3, փոխդ. միմեանց կոտորել. խողխողել:

Перекальный ած. 1, շիկցնելու, տաքացնելու. 2, մխելու, ջրդեղելու:

Перекалѣчить (-чу -чатъ) ն. խեղել, խեղ, հաշմանդամ դարձնել:

Перекалякать ն. զանազան բաների մասին խօսել, զրոյց անել, 'գուրս տալ':

Пере||капчиваніе չ. 1, նորից մխելը. 2, մեծ քանակութեամբ մխելը. 3, խիստ մխելը. **-капчивать**, -коптить ն. 1, նորից մխել (լողի միս, ձուկ). 2, մեծ քանակութեամբ մխել. 3, խիստ մխել:

Пере||капываніе չ. 1, նորից փորելը. 2, բոլորը փորելը. **-капывать**, -копать ն. 1, նորից փորել. 2, բոլորը փորել. 3, միջից, խառորնակի (поперёкъ) փորել. п. рѣку գետը կանգնեցնել կմ նորա հունը փոխել:

Перекарабкаться չ. մագլցելով մի տեղից միւս տեղ անցնել, հազիւ հազ բարձրանալ, ելնել:

Пере||кармливать, -кормить ն. խիստ, չափազանց շատ կերակրել, բռնել:

Перекарта||вить (-влю -вятъ; -вь), **-вливать** ն. кого մէկին ծաղրել, նշաւակել (նորա պէս խօսելով, նորա 'հանգն' անելով):

Пере||катаніе չ. ա. Перекатка; **-катать** ա. Перекатывать; **-кати-поле** չ. բս. ա, Eryngium campestre, երընջնակ կմ երինջակ. բ, Gypsophila paniculata, ցմախ. **-катить** (-чу -катятъ) ա. Перекатывать 1; **-катка** ի. դէս ու դէն գլորելը. դէն, միւս կողմ գլորելը, թաւալելը. **-катный** ած. գլորուող, թաւալ-գլոր եկող. п—ыя облака անցնող, գնայուն ամպեր. п—ые пески հողմատար աւազ. п—ая пальба որոտաղին թնդանօթաձգութիւն. голь п—ая մերկ, ակլոր, աղքատ մարդիկ, լպիրշ մուրացկաններ. **-катъ** ս. 1, ա. Перекатка; 2, ճայթիւն, դոռոց, գղըրդոց, որոտ (յարատև). п—ы грома որոտմունքի ճայթիւնները. 3, գւռկ. աւազակոյտ (գետի մէջ). **-катываніе** չ. ա. Перекатка; **-катывать**, -катать ն. 1, նորից տրորել, նորից գլանել (ճերմակեղէնը). 2, բոլորը, մեծ քանակութեամբ տրորել, գլանել. 3, 'հարել', կարգով, միմեանց յետեւից ծեծել, թակել, ջարդել.

4, (-катáть և -катить) մի տեղից միւս տեղ գլորել։

Пере‖качáть տ. Перекáчивать; **-качáться** անդր. միմեանց յետեւից կարգով ճօճուել. (ատամների մասին) խախտուել, սկսել 'ժաժ գալ'. **-кáчиваніе** չ. 1, մի տեղից միւս տեղ, մի ամանից միւս աման ածելը, թափելը. 2, միմեանց յետեւից ճօճելը. 3, կողքի վերայ թեքելը, ծռելը. **-кáчивать** ն. 1, (-качáть) մի տեղից միւս տեղ, մի ամանից միւս աման ածել. 2, (-качіть) միմեանց յետեւից ճօճել, 'ճլորդ գցել'. 3, (**-качнýть**) կողքի վերայ թեքել, ծռել. 4, (**-качнýть**) գերակշռել. **-качнýться** անդր. կողքի վերայ թեքուել, ծռուել։

Пере‖кáшиваніе չ. 1, շատ, բոլորը հնձելը. 2, հեռու, սահմանից դուրս հնձելը. 3, ծռելը. **-кáшивать**, -косить ն. 1, շատ, բոլորը հնձել, հարել. 2, հեռու, սահմանից դուրս հնձել, հարել, ուրիշի խոտհարքն ընկնել. 3, ծռել. **-ся** անդր. 1, на когó մէկին խէթ, թշնամաբար նայել. 2, ծռուել, կորանալ (փայտի մասին)։

Переквá‖сить (-шу -сятъ) տ. Переквáшивать; **-ситься** չ. 1, տ. Переквасѣть; 2,* երկար մնալ, պառաւել. **-ска** է. խիստ, սաստիկ թթուում, խմորում. **-сѣть** չ. խիստ թթուել, խմորել. **-шеніе, -шиваніе** չ. տ. Переквáска; **-шивать**, -сить ն. խիստ թթուեցնել, խիստ խմորել. **-ся** տ. Переквасѣть.

Переквитáться փոխ. միմեանց հետ հաշիւները վերջացնել, 'բարեբարուիլ'. мы съ нимъ переквитáлись.

Переквох(х)тáть (-кчý -квóкчутъ) դադարել կչկչալուց, կռկռալուց։

Перекивнýться փոխ. съ кѣмъ միմեանց գլխով, աչքերով նշաններ տալ, բան հասկացնել։

Пере‖кидáніе չ. 1, մի տեղից միւս տեղ ձգելը, գցելը, նետելը. 2, շատ, մեծ քանակութեամբ ձգելը, գցելը, նետելը. **-кйдка** է. 1, տ. Перекидáніе; 2, վերարկու, վրան առնելու շորեղէն. **-киднóй** ած. միւս կողմ ձգելու, նետելու, միւս կողմ ձգուող, նետուող. п. огóнь ռզմ. անուղղակի թնդանօթաձգութիւն (երբ թշնամուն կմ նորա դիրքը ամրակծում են, առանց նորան տեսնելու). п. мостъ ռզմ. ձեռաց գցած, շարժական կամուրջ. п—ая сумá խուրջին. **-кйдчикъ** ա. **-кйдчица** է. մի բան մի տեղից միւս տեղ ձգող, նետող այր, կին. **-кйдываніе** տ. Перекидáніе; **-кйдывать**, -кидáть, -кйнуть ն. 1, մի տեղից միւս տեղ ձըգել, գցել, նետել, շպրտել. п. дровá съ бáрки нá берегъ; п. кáмень чéрезъ стѣну; п. мостъ чéрезъ рѣкý գետի վերայ կամուրջ ձգել (գցել). п. плащъ чéрезъ плечó պատմուճանն ուսերի վերայ ձգել. **-ся** 1, փոխ. чѣмъ մի բան միմեանց դէմ գցել. п. мячикомъ; п. словáми խօսքեր փոխանակել. 2, անդր. ձգուել, նետուել. 3, անդր. къ непріятелю թշնամու կողմն անցնել. **-кйнутіе** տ. Перекидáніе; **-кйнуть, ся** տ. Перекйдывать, ся.

Переки‖пáніе չ. խիստ երկար եփուիլը. **-пáть**, -пѣть չ. խիստ երկար եփուել. **-пѣлый** ը. ած. խիստ երկար եփուած. **-пѣніе** տ. Перекипáніе; **-пѣть** (-плю -пятъ; -пй) Перекипáть.

Переки‖сáніе չ. խիստ թթուիլը, կըծուիլը. **-сáть**, -снýть չ. խիստ թթուել, կըծուել. **-слéніе** չ. խիստ թթուում, խիստ կըծուում. **-слый** ած. խիստ թթուած, կծուած. **-снуть** տ. Перекисáть; -(пé—)**сь** է. 1, խիստ, սաստիկ թթուութիւն, կծուութիւն. 2, քիմ. գերօքսիդ, գերաթթուածնատ։

Перекла‖дина է. **-динка** նւզ. խոտորնակի դցած փայտ, ձող, գերան. **-дка** է. 1, նորից, այլ կերպ դարսելը, [վառարան] շինելը. 2, մի տեղից միւս տեղ դարսելը (օր. վառելափայտը), ածելը, տեղափոխելը. 3, դետակի վերայ խոտորնակի դցած գերան, գերանի կամուրջ. 4, իրերի արանքներում դրած բան. **-днóй** ած. մի տեղից միւս տեղ դնելու, դարսելու, տեղափոխելու. ѣхать на п—ыхъ փոխակառքերով ճանապարհորդել (երբ կառքանշիւր իջեւանում փոխւում են թէ ձիերն և թէ կառքը). **-дъ** ա. տ. Переклáдина և Переклáдка; **-дываніе** չ. 1, նորից, այլ կերպ դարսելը. 2, մի տեղից միւս տեղ դարսելը, ածելը, տեղափոխելը. 3, իրերի արանքներում դնելը. 4, խիստ շատ, մեծ քանակութեամբ դընելը, դարսելը. **-дывать, -сть** (-дý -дýтъ; անց. переклáлъ, а, о; -дй), переложи́ть ն. 1, (-сть) նորից, այլ կերպ դարսել, [վառարանը] նորից շինել. п. печь; п. на счётахъ համրիչի վերայ վերստին գցել, հաշուել. 2, ուրիշ տեղ դնել. մի տեղից միւս տեղ դարսել, ածել, տեղափոխել. п. дровá; п. варéнье изъ однóй бáнки въ другýю; переложи́ть изъ кармáна въ кармáнъ; переложи́те кни́ги со столá въ шкапъ; 3, что чѣмъ մի բանի արանքում մի բան դնել, միջադրել, մի բան միւսի մէջ փաթաթել. п. хрустáльную посýду сѣномъ; п. листы́ кни́ги бумáгою գրքի թերթերի արանքներում թերթեր կպցնել. 4, փոխադրել, վերածել (օր. արձակ շարադրութիւնը բանաստեղծութեան). երժ. դաշնակել. п. рубли́ на фрáнки ռուբլիները ֆրանկների փոխել. 5, սաստիկ, շատ ածել, շատ թափել, գցել. п. сóли въ кýшанье.

Перекле‖éніе, -иваніе չ. 1, նորից կպցնելը, սոսնձելը. 2, որոշ քանակութեամբ կպցնելը, սոսնձելը. **-ивать**, -и́ть ն. 1, նորից կպցնել, նորից սոսնձել. 2, որոշ քանակութեամբ կպցնել, սոսնձել. **-йка** է. տ. Переклеéніе; **-и́ть** (-ю́ -ятъ) տ. Переклéивать.

Переклейми́ть (-мю́ -мя́тъ) ն. 1, նորից կնքել, նորից դրոշմել, 'մհրել'. 2, բոլորը կնքել, դրոշմել, 'մհրել'։

Пере‖клепáть (-плю́ -клéплютъ; -пли́) **-клёпывать** ն. 1, նորից գուրգամել, ծեծել, ծալել. 2,* մէկին միւսի յետեւից վատաբանել, ամբաստանել։

Пере‖кликáніе չ. 1, մօտ կանչելը. 2, անունները կարդալը. **-кликáть, -кли́кнуть** ն. 1, մօտ կանչել, մի տեղից միւս տեղ կանչել. 2, [օր. զինուորների, բանուորների] անունները կարդալ. **-ся** փոխ. միմեանց կանչել, ձայնել. **-кли́чка** է. անունները կարդալը. дѣлать п—у անունները կարդալ (օր. զինուորների, բանուորների, աշակերտների).

этотъ солда́тъ не оказа́лся на п—ѣ *այդ զինուորը բացակայ էր*. отклика́ться на п—ѣ *անունները կարդալիս պատասխանել, «առա» ասել*:

Пере||кова́ніе չ. 1, *նորից դարբնելը, կռելը*. 2, *նորից պայտելը, 'նալելը' (ձիերին)*. **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) տ. Перекóвывать.

Перекове́р||каніе չ. *այլանդակում, փչացնում*. **-кать** տ. Перекове́ркивать; **-киваніе** չ. *այլանդակելը, փչացնելը*. **-кивать**, -кать ն. *այլանդակել, փչացնել (շատ բան)*. п. по своему *իր ցանկութեան համաձայն ամէն բան փոփոխել*:

Переко́||вка է. *նորից կռելը, նորից դարբնելը*. **-вочный** ած. *նորից կռելու, նորից դարբնելու*. **-выва́ніе** չ. տ. *ստորև բայը*. **-вывать**, -ва́ть ն. 1, *նորից կռել, նորից դարբնել*. 2, *մեծ քանակութեամբ կռել. դարբնել*. 3, *շատերին շղթայել*. 4, *նորից պայտել, նորից 'նալել'*. 5, *կարգով բոլոր[ձիեր]ին էլ պայտել, 'նալել'*:

Перековыля́ть ն. 1, *քարշ գալով անցնել, շրջել (շատ տեղեր)*. 2, кого́ *քարշ գալով մէկին յաղթել, մէկի առաջը կտրել*:

Перековыря́ть ն. 1, *քչփորել, ծակծըկել, փչացնել, պռճոկել*. 2, *նորից քչփորել, ծակծկել, ճանկռտել*:

Переко||ла́чиваніе չ. տ. *ստորև բայը*. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. 1, *ուրիշ տեղ ցցել, զարկել (մեխը)*. 2, *կարգով թափ տալ, թօթափել (օր. շատ մուշտակներ)*. 3, *շատերին ծեծել, թակել*. **-ся** անդ. *մի կերպ կառավարուել, 'եօլա գնալ', ապրել*:

Переко||ла́шиваться, -лоси́ться չ. *կծղել (երկար մնալուց՝ հացահատիկի մասին)*:

Переколдова́ть (-ду́ю -ю́тъ) ն. 1, *նորից կախարդել, նորից հմայել*. 2, *կախարդութեամբ, հմայութեամբ գերազանցել, գերազանց հանդիսանալ*:

Переколе́йть (-лею́ -я́тъ) ն. доро́гу *ճանապարհը ակօսել (անիւներով)*:

Переколоси́ться (-шу́сь -ся́тся) տ. Перекола́шиваться.

Переколоти́ть (-чу́ -ло́тятъ), **ся** տ. Перекола́чивать, ся.

Переколо́ть (-лю́ -ко́лютъ; -коли́), **ся** տ. Перека́лывать, ся.

Переко́м||каніе չ. *ճմլտելը, ճմռթկելը*. **-кать** տ. Переко́мкивать; **-киваніе** տ. Переко́мканіе; **-кивать**, -кать ն. *ճմլտել, ճմռթկել (իր շորը)*:

Переконопа́||тить (-чу -тятъ) տ. Переконопа́чивать; **-тка** է. **-ченіе, -чиваніе** չ. *նորից խծուծելը*. **-чивать**, -тить ն. 1, *նորից, վերստին խծուծել, գոցել, լցնել*. п. вновь всѣ пазы́ корабля́.

Переко||па́ніе չ. *նորից փորելը. բոլորը փորելը*. **-па́ть** տ. Перека́пывать; **-пка** է. տ. Перекопа́ніе; **-пный** ած. *խրամի, փոսի*:

Перекоп||ти́ть (-чу́ -тя́тъ) տ. Перека́пчивать; **-тѣ́лый** ած. *խիստ, սաստիկ մխած*. **-тѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. *երկար ժամանակ ծխում մնալ, խիստ մխուել (խոզի մսի, ձկների մասին)*:

Переко́пъ ա. 1, տ. Перекопа́ніе; 2, *խոտորնակի* (поперёкъ) *քաշած խրամ, փոս*:

Перекорми́ть (-млю́ -ко́рмятъ) տ. Перека́рмливать.

Перекоро́бить (-блю -бятъ) ն. *ծռել, կորացնել (շատ բաներ)*. жа́ромъ до́ски перекоро́било; **-ся** անդ. *ծռուել, կորանալ, կուչ գալ*:

Перекоро́стѣть չ. *կարգով, բոլորովին քոսոտուել, բորոտուել*:

Перекорота́ть ն. *փչացնել (խիստ կարճ կարելով, սղոցելով են)*:

Переко́р||чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, փխբ. *կծկել, կուչ ածել*. 2, кого́ *մէկի ղէս դէմքը ծռմռել, [այպանով] մէկին ծաղրել*:

Пере||ко́рщикъ ա. **-ко́рщица** է. *հակառակող, հակառակասէր այր, կին*. **-ко́ръ** ա. 1, *վէճ, կռիւ, կծու խօսքեր*. 2, *հակառակութիւն, չարամտութիւն*. на п. кому́ *մէկի ջգրու*. ему́ на п. *նորա ջգրու, 'ի հեճուկս նորա*. **-коря́ть**, -кори́ть ն. *կարգով բոլորին էլ կծու խօսքեր ասել, յանդիմանել, նախատել*. **-ся** փոխ. *միմեանց կծու խօսքեր ասել, յանդիմանել, նախատել, միմեանց հետ կռուել, վիճել*. п. чѣмъ *որ և է բան միմեանց երեսով տալ*:

Переко́||сина է. *ծռութիւն, թեքութիւն*. **-си́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) տ. Перека́шивать 1, 2; *և* (-шу́ -ся́тъ; -си́) տ. Перека́шивать 3; **-сный** ած. *հեռու հնձելու*. **-съ** ա. *հեռու, սահմանից դուրս հնձելը, հարելը, ուրիշի խոտհարքն ընկնելը*:

Переко||чева́ніе չ. *թափառելը, 'քոչելը'*. **-чева́ть** (-чу́ю -ю́тъ) տ. Перекочёвывать; **-чёвка** է. տ. Перекочева́ніе; **-чёвываніе** տ. Перекочева́ніе; **-чёвывать**, -чева́ть չ. *թափառել, 'քոչել'*:

Пере||краду́ տ. Перекра́сть; **-кра́дывать**, -кра́сть ն. 1, *մեծ քանակութեամբ գողանալ, յափշտակել*. 2, *գողից գողանալ, գողին պլոկել*:

Пере||кра́иваніе չ. տ. *ստորև բայը*. **-кра́ивать**, -кро́ить ն. 1, *մեծ քանակութեամբ ձևել*. 2, *այլ կերպ ձևել, ձևած շորը վերստին ձևել, ուղղել, զրտել*:

Перекра́||сить (-шу -сятъ) տ. Перекра́шивать 1, 2; **-ска** է. *նորից ներկելը, վերաներկում. նորից դեղելը*. **-сокъ**, ска ա. *նորից ներկած, վերաներկած կտոր, գլուխ*:

Перекра́сть (-краду́ -ду́тъ; *անց.* перекра́лъ -ла, о) տ. Перекра́дывать.

Пере||кра́шеніе չ. *նորից ներկելը, վերաներկելը*. **-кра́шиваніе** չ. 1, տ. Перекра́шеніе; 2, *բոլորը բրդելը*. 3, *նորից բրդելը*. 4, *խիստ մանր-մանր բրդելը*. **-кра́шивать** ն. 1, (-красить) *նորից ներկել, նորից դեղել*. 2, (-кра́сить) *կարգով բոլորն էլ ներկել*. 3, (-кроши́ть) *բոլորը բրդել*. 4, (-кроши́ть) *նորից, աւելի մանր բրդել*. 5, (-кроши́ть) *խիստ մանր-մանր բրդել*:

Пере||крести́ть (-щу́ -кре́стятъ; -сти́) տ. Перекре́щивать 2, 3; *իսկ* (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Перекре́щивать 1; **-кре́(ё)стный** ած. 1, *խաչուող (միմեանց հետ)*. 2, перекрёстокъ-ի. **-крёстокъ**, тка ա. *ուղեկտուր, այն տեղը, ուր ճանապարհները միմեանց խաչաձև կտրում են*. -(пе́-)**кре́стъ** ա. *քրիստոնեայ մկրտուած հրէայ*. **-крещéнецъ**, нца ա. *վերամկրտուած, հաւատափոխ*. **-крещéніе** չ. 1, *վերամկրտում, վերստին մկրտելը*. 2,

խաչելը. **-крещёнка** է. վերամկրտուած, հաւատափոխ կինարմատ. **-крéщиваніе** չ. 1, խաչուելը. п. путéй желѣ́зной дорóги; 2, մկրտելը. նորից մկրտելը. 3, խաչակնքելը. **-крéщивать**, -крести́ть ն. 1, մկրտել (հրէային), նորից մկրտել, կրկին անգամ մկրտել. 2, խաչակնքել, խաչով օրհնել. 3, խաչաձև դնել, խաչել. **-ся** անդր. 1, վերստին մկրտուել, հաւատը փոխել. 2, խաչուել. խաչաձև միմեանց կտրել. 3, (-крести́ться) իրան խաչակնքել, իր երեսին խաչ քաշել, խաչ հանել:

Перекри|ви́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́) ն. մեծ քանակութեամբ ծռել, ծռտել, կորացնել. **-вле́ніе** չ. մեծ քանակութեամբ ծռելը, ծռտելը, կորացնելը:

Перекри́|кивать, -ча́ть ն. когó մէկից բարձր աղաղակել, բարձր գոռալ, աւելի բարձր աղաղակելով մէկի ձայնը խեղդել:

Пере|кро́йка է. 1, մեծ քանակութեամբ ձևելը. 2, այլ կերպ ձևելը. **-кроя́ть** (-ою́ -я́тъ) տ. Перекра́ивать.

Перекропи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. 1, նորից սրսկել. 2, բոլորովին սրսկել, բոլորի վերայ էլ [օրհնած] ջուր ցանել, շաղ տալ:

Перекро|ше́ніе, -шива́ніе տ. Перекра́шиваніе 2, 3, 4; **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Перекра́шивать 3, 4, 5; **-шка** է. տ. Перекра́шиваніе 2, 3, 4. [տ. Перекрои́ть.

Пере|кро́ю տ. Перекры́ть; **-кро́ю**

Перекрупи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ձաւար անել, ձաւար դարձնել, ձաւար շինել:

Перекру|ти́ть (-чу́ -кру́тятъ; -ти́) տ. Перекру́чивать; **-че́ніе, -чива́ніе** չ. 1, նորից ոլորելը. 2, խիստ պինդ ոլորելը. 3, կարգով շատերին կապելը. **-чивать**, -ти́ть ն. 1, նորից ոլորել. 2, խիստ պինդ ոլորել. 3, կարգով շատերին կապել (թոկերով):

Пере|крыва́ніе չ. 1, նորից երես քաշել (օր. կահկարասիքին). վերստին ծածկելը (օր. տունը). 2, թղթխ. կտրելը, խփելը (մեծ թղթով՝ փոքրը). **-крыва́ть**, -кры́ть ն. 1, նորից երես քաշել (օր. կահկարասիքին), վերստին ծածկել (օր. տունը). 2, թղթխ. կտրել, խփել (մեծ թղթով՝ փոքրը). **-кры́тіе** տ. Перекрыва́ніе; **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; անց. -кры́лъ -ла, о; հրմ. -кро́й) տ. Перекрыва́ть; **-кры́шечный** ած. ծածկելու, դոցելու. **-кры́шка** է. տ. Перекрыва́ніе.

Перекрѣ́|па է. 1, նորից, աւելի ամրացնելը. 2, իւր. հաստատելը, -տում (կայքի). **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) տ. Перекрѣпля́ть; **-пле́ніе** չ. տ. Перекрѣ́па; **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1, նորից, աւելի լաւ ամրացնել, պրրկել. 2, իւր. за когó մէկի վերայ հաստատել (կայքը):

Перекувы́|рканіе չ. գլխի վերայ թաւալ-գլոր բերելը. **-ркать, ся** տ. Перекувы́ркивать, ся; **-ркиваніе** տ. Перекувы́рканіе; **-ркивать**, -ркать, -рну́ть ն. գլխի վերայ թաւալ-գլոր բերել, թաւալ-գլոր ածել. **-ся** անդր. գլխի վերայ թաւալ-գլոր գալ, 'կլոկոնձի տալ', 'կլոփլոզի տալ':

Перекуми́ться (-кумлю́сь -мя́тся; -ми́сь) փխդ. 1, միմեանց սանահայր կամ սանամայր դառնալ. 2,* շուտով միմեանց հետ բարեկամանալ, մտերմանալ, խնամիներ դառնալ (կանանց մասին):

Переку|па́ніе չ. 1, մեծ քանակութեամբ գնելը, առնելը. 2, կարգով բոլորին էլ լողացնել. **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -ку́пятъ; -пи́) ն. 1, մեծ քանակութեամբ գնել (շահագիտական նպատակով), վաշխառութիւն անել. 2, շատ, բազմատեսակ բաներ գնել (զանազան ժամանակ). 3, (միայն -па́ть) կարգով բոլորին էլ լողացնել. **-ся** անդր. նորից, կրկին անգամ լողանալ. **-пка** է. մեծ քանակութեամբ առնելը, -նում, գնելը, -նում. **-пно́й** ած. մեծ քանակութեամբ գնած, առած:

Переку́по|риваніе չ. 1, նորից խցելը, խցանելը (շշերը). 2, մեծ քանակութեամբ խցելը, խցանելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. 1, նորից խցել, խցանել (շշեր). 2, շատ, մեծ քանակութեամբ [շշեր] խցել, խցանել. **-рка** է. տ. Переку́пориваніе.

Переку|пщи́къ, а́ ա. **-пщи́ца** է. մեծ քանակութեամբ ապրանք գնող, շահադէտ, վաշխառու այր, կին. **-пщи́чій**, ья, ье ած. վաշխառուական, շահագիտական. **-пъ** ա. տ. Переку́пка.

Переку|ре́ніе, -рива́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-рива́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, շատ և բազմատեսակ բաներ ծխել. 2, խիստ շատ ծխել. 3, բոլոր հացահատիկը օղի քաշել:

Пере|куса́ніе չ. կարգով խածնելը, կրծելը. **-куса́ть** ն. կարգով խածնել, կծել (շատերին կամ բոլորին). **-ся** փխդ. միմեանց խածնել, կծոտել. **-куси́ть** (-шу́ -ку́сятъ; -си́) տ. Переку́сывать; **-ку́сываніе** չ. 1, մի քիչ ուտելը, թեթև նախաճաշելը. 2, խածնելը, կրծելը, կտրելը (ատամներով). **-ку́сывать**, -куси́ть ն. 1, շտապով, մի քիչ ուտել, թեթև, ձեռաց նախաճաշել. 2, խածնել, կրծել, կտրել, լուծել (ատամներով):

Переку́|таніе չ. 1, նորից փաթաթելը. 2, շատ բաներ փաթաթելը. **-тать** տ. Переку́тывать. [շատ խմել, քէֆ անել, խրախճանալ:

Перекути́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) չ. խիստ

Переку́|тываніе տ. Переку́таніе; **-тывать**, -тать ն. 1, նորից, աւելի լաւ փաթաթել. 2, շատ բաներ փաթաթել:

Пере|ку́шать ն. 1, ուտել (բոլորը). 2, կարգով, միմեանց յետևից ուտել, ճաշել. **-кушу́** տ. Перекуси́ть; **-кую́** տ. Перекова́ть.

Пере|ла́вливать, -лови́ть ն. բոլոր [օր. աւազակներ]ին բռնոտել, բռնել, կալնուլ, բոլոր [օր. ձկներ]ին բռնել, կալնուլ, որսալ:

Пере|лага́ть, -ложи́ть ն. 1, ուրիշ տեղ դնել, տեղափոխել (հմմ. перекла́дывать); переложи́те кни́ги со столá въ шкапъ; 2, խիստ շատ դարսել. 3, խոտորնակի (попере́къ) դնել, փակել (ճանապարհը). 4, թարգմանել, փոխադրել. 5, վերածել. փոխադրել (հմմ. перекла́дывать); п. стиха́ми псалмы́ Дави́да Դաւթի սաղմոսները ոտանաւորների վերածել կամ փոխադրել. 6, երժ. դաշնակել. (հմմ. перекла́дывать); п. но́вую о́перу на фортепiа́но; 7, փոխել, դարձնել (հմմ. перекла́дывать); п. рубли́ на фра́нки; п. пуды́ на фу́нты; п. печа́ль на ра́дость.

Пере|ла́дить (-жу -дятъ) տ. Перела́живать; **-ла́женіе, -ла́живаніе** չ.

1, [վերստին] ուղղելը, գլատելը. 2, նորից սարքելը (երաժշտական գործիքը). 3, մագլցելով ամէն տեղ շրջելը. **-ла́живать**, -дить ն. 1, [վերստին] ուղղել, գլատել. 2, նորից, այլ կերպ սարքել (երաժշտական գործիքը, նուագարանը). п. дѣло съ кѣмъ մէկի հետ համաձայնութիւն կայացնել. 3, (-ла́зить) չ. մագլցելով ամէն տեղ շրջել, ման գալ. **-ла́жу** տ. Перела́дить և Перела́зить; **-ла́зить** (-жу -зятъ; -зь) տ. Перела́живать 3: **-ла́зъ** ա. 1; տ. Перела́живанiе; 2, որս. այն տեղը, ուր որսը մի շրջանից միւսն է անցել. ատհ. անցնում:

Пере‖ла́ивать -ла́ять ն. 1, կարգով բոլորին էլ հաչհաչել, նախատել. 2, ճեճելով, ծղճղալով ճառել, պատմել. **-ся** փխ. կռուել, միմեանց երախ կրծել:

Перелаки‖рова́ть (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** ն. նորից, վերստին լաքայել, վեռնիճել:

Перела́комить (-млю -мятъ) ն. սաստիկ շատ քաղցրեղէն ուտեցնել. **-ся** անդր. սաստիկ շատ քաղցրեղէն, քաղցր բաներ ուտել:

Пере‖ла́мыванiе չ. 1, կոտրելը. 2, շատ բան կոտրելը, կոտրտելը, ջարդելը. **-ла́мывать** ն. 1, (-доми́ть) կոտրել, բեկել. п. па́лку; п. ру́ку, но́гу; рука́ у него́ перело́млена въ двухъ мѣста́хъ; *խախտել (առաջուայ կարգերը). тру́дно п. его́ упря́мство դժուար է նորա յամառութեանը յաղթել. *п. себя́ իր վերայ ոյժ գործադրել, իր անձը բռնադատել. **-ся** չ. կոտրել. лу́чше гну́ться, чѣмъ п. (առծ.). постъ *переломи́лся պասը կէս է եղել. 2, (-лома́ть) մեծ քանակութեամբ, շատ բան կոտրել, կոտրտել, ջարդել. бу́ря перелома́ла мно́го дере́вьевъ; **-ся** անդր. կոտրտուիլ:

Перела́пить (-плю -пятъ) ն. ամէն բանի ձեռք տալ, ամէն բան ձեռքն առնել:

Перелaска́ть ն. կարգով, մէկին միւսից յետոյ շոյել, փայփայել, փաղաքշել:

Перелата́ть ն. բոլորն էլ կարկատել:

Перела́ять (-ла́ю -ютъ), **ся** տ. Перела́ивать, ся.

Перелга́ть տ. Перелыга́ть.

Пере‖лега́ть, -ле́чь չ. 1, ուրիշ տեղ պառկել. 2, շուռ գալ (անկողնում), պառկել. п. на друго́й бокъ; 3, խոտորնակի (поперёкъ) անցնել, ընկնել, ընկած լինել. доро́га перелега́етъ че́резъ степь; **-лежа́лый** բյ. ած. երկար մնալուց փչացած. **-лежа́ть**, **-лёживать** 1, չ. երկար ընկած մնալուց փչանալ. 2, ն. երկար պառկելով ցաւեցնել, ընդարմացնել, թմրեցնել. п. бока́; **-ся** տ. Перележа́ть 1.

Перелелѣ́ять (-лѣ́ю -ютъ) ն. կարգով բոլորին էլ գգուել, գրգել, փայփայել:

Пере‖лета́нiе չ. միւս կողմ թռչելը, թռչելով անցնելը. **-лета́ть**, -летѣ́ть չ. միւս կողմ թռչել, թռչելով անցնել. մի տեղից միւս տեղ թռչել. **-лётный** ած. մի տեղից միւս տեղ թռչող, թռչելով անցնող. п—ыя пти́цы տարափոխիկ թռչուններ. **-лётъ** ա. 1, միւս տեղ թռչելը, թռչելով անցնելը. 2, թռչելով անցած տարածութիւն. на п. ядра́ թնդանօթի գնդակի մանգղելի չափ. э́та пти́ца дѣ́лаетъ больші́е п—ы այդ թռչունը մեծ տարածութիւններ է անցնում. **-летѣ́ть** (-лечу́ -тя́тъ; -ти́) տ. Перелета́ть.

Переле́чь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ; անց. -лёгъ -легла́, о́; հրմ. -ля́гъ -ля́гте) տ. Перелега́ть.

Пере‖лива́нiе չ. 1, մի տեղից միւս տեղ ածելը. *п. изъ пусто́го въ поро́жнее վայրահաջութիւն, պարապ, փուչ խօսակցութիւն. 2, ածած, ձուլած մետաղից նոր բան ածելը, ձուլելը. 3, շատ ածելը. **-лива́ть**, -ли́ть ն. 1, մի տեղից միւս տեղ ածել, թափել. п. вино́ изъ буты́лки въ графи́нъ; п. изъ одного́ сосу́да въ друго́й; *п. изъ пусто́го въ поро́жнее վայրահաջել, դատարկ դուրս տալ. 2, ածածը նորից ածել, ձուլել, թափել, ածած, ձուլած մետաղէ իրից ուրիշ բան ածել, ձուլել. п. колокола́ въ пу́шки; 3, խիստ շատ, չափից դուրս շատ ածել (այնպէս որ ածածը թափուի). **-ся** անդր. 1, թափուել, վայր թափուել, վայր հոսել. 2, (միայն -лива́ться) ներդաշնակ կերպով կչկչալ, գեղգեղալ (ձայնի մասին). 3, (միայն -лива́ться) խաղալ, շողշողալ, փողփողել (երանգների մասին). **-ли́вка** է. տ. Перелива́нiе; п. ору́дiя հրանօթը վերստին ածելը թափելը, ձուլելը. **-ливно́й** ած. 1, նորից ածած, նորից ձուլած, թափած. 2, մի տեղից միւս տեղ ածած. 3, խիստ լցրած, ածած:

Перели́‖втевый, **-втъ** տ. Перели́фтевый, -фтъ.

Пере‖ли́вчатый ած. խաղացող, շողշողուն, փողփողացող գոյնով, երանգներով. п. го́лосъ գեղգեղանք ունեցող, ‛կչկչան' ձայն. **-ли́вщикъ** ա. **-ли́вщица** է. վերստին ածող, ձուլող այր, կին. հեղուկեղէնը մի տեղից միւս տեղ ածող այր, կին. խիստ շատ ածող այր, կին. **-ли́въ** ա. 1, տ. Перелива́нiе; 2, երժ. գեղգեղանք, ‛կչկլոց'. 3, խաղ, շողշողիւն, փողփողիւն (գոյների, երանգների). п—ы цвѣто́въ, кра́сокъ.

Пере‖лиза́нiе չ. 1, մեծ քանակութեամբ լիզելը. 2, նորից լիզելը. **-лиза́ть** (-жу́ -ли́жутъ; -жи́), **ся** տ. Перели́зывать, ся; **-ли́зыванiе** տ. Перелиза́нiе; **-ли́зывать**, -лиза́ть ն. 1, բոլորը լիզել, ‛լպստել'. 2, նորից լիզել, ‛լպստել'. **-ся** փխ. միմեանց լիզել. միմեանց համբուրել, համբուրուիլ:

Перели‖нева́ть (-ню́ю -ютъ), **-нёвывать** ն. մեծ քանակութեամբ տողել, գծել:

Пере‖ли́нка է. տ. Перелиня́нiе; **-линя́лый** բյ. ած. փետրաթափ (թռչուն), մազը փոխած (անասուն). **-линя́нiе** չ. փետրափոխութիւն (թռչունի). մազափոխութիւն (կենդանու). **-линя́ть** չ. փետուրը փոխել. մազը փոխել:

Перели‖ста́ть, **-стова́ть** (-сту́ю -ютъ) տ. Перели́стывать; **-стыванiе** չ. թերթելը (գիրքը). **-стывать**, -стова́ть, -ста́ть ն. թերթել (գիրքը). *առանց ուշադրութեան կարդալ:

Пере‖ли́тiе տ. Перелива́нiе; **-ли́ть** (-лью́ -лью́тъ; -ле́й), **ся** տ. Перелива́ть, ся.

Пере‖ли́фтевый ած. քաղքեդոնից, -նէ. **-ли́фть** է. **-ли́фтъ** ա. հնք. calcédoine, քաղքեդոն կմ քաղկիդեան քար:

Пере‖лови́ть (-влю́ -ло́вятъ; -ви́) տ.

Перела́вливать; **-ловле́ніе** չ. տ. Перело́въ 1; **-ло́въ** ա. 1, բռնելը, որսալը. 2, առատ որս:

Перело́гъ ա. 1, նորից վարած հող. 2, հանգիստ թողած հող, ցելուտատեղ:

Перело‖же́ніе չ. 1, թարգմանութիւն, փոխադրութիւն, 2, երժ. դաշնակում (այլ նուագարանի համար). **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) տ. Перелага́ть և Перекла́дывать. [դած (հող):

Перело́жный ած. ազատ, հանգիստ թո-

Пере‖ло́й ա. բժ. gonorrhée, սուսունակ, արիպէը. **-ло́йный** ած. սուսունակի, -կային:

Пере‖лома́ніе չ. կոտրելը, ջարդելը (մեծ քանակութեամբ). **-лома́ть, ся, -ломи́ть** (-млю́ -ло́мятъ; -ми́), **ся** տ. Перела́мывать, ся; **-ло́мка** ի. կոտրելը, ջարդելը. [շինութիւնը] քանդելը. **-ломле́ніе** չ. կոտրում, բեկում. п. луче́й ճառագայթների բեկումը. **-ломлю́** տ. Переломи́ть; **-ло́мъ** ա. 1, տ. Перела́мываніе; 2, կոտրած տեղ, կոտրուածք. п. ко́сти; п. поста́ մեծ պասի կէսը. 3, յանկարծակի փոփոխութիւն (հիւանդութեան), ճգնաժամ. наста́лъ п. болѣ́зни.

Пере‖ло́паніе չ. տրաքելը, պայթելը, փլչելը (մեծ քանակութեամբ). **-ло́пать** ն. բոլորն ուտել, լափել. **-ло́паться** չ. շատ տեղեր տրաքտրաքել, բազմութեամբ տրաքել, պայթել, փլչել:

Пере‖лоще́ніе չ. 1, նորից յղկելը, ողորկելը. 2, բոլորը յղկելը, ողորկելը. **-лощи́ть** (-щу́ -ща́тъ) ն. 1, նորից յղկել, ողորկել. 2, բոլորը յղկել, ողորկել:

Пере‖лу́да ի. նորից, վերստին անագելը, կլայեկելը. **-луди́ть** (-жу́ -лу́дятъ; -ди́) տ. Перелу́живать; **-луже́ніе, -лу́живаніе** չ. տ. Перелу́да; **-лу́живать**, -луди́ть ն. 1, նորից անագել, կլայեկել. 2, կարգով բոլորն էլ անագել, կլայեկել. **-лужу́** տ. Перелуди́ть.

Перелука́вить (-влю -вятъ; -вь) ն. кого́ խորամանկութեամբ մէկին յաղթել, գերազանցել:

Перелупи́ть (-плю́ -лу́пятъ; -пи́) ն. 1, կարգով բոլորն էլ կլպել, կեղեւել, փոճոկել. 2, կարգով, բոլորին էլ ծեծել, թակել, ջարդել:

Перелу‖ще́ніе չ. բոլորը կեղեւելը, փոճոկելը. **-щи́ть** (-щу́ -ща́тъ) ն. բոլորը կեղեւել, փոճոկել:

Пере‖лыга́ніе չ. 1, ուրիշի սուտ խօսքերը պատմելը. 2, սուտ խօսելով մէկին գերազանցելը. **-лыга́ть**, -лга́ть ն. 1, ուրիշի սուտերը, սուտ խօսքերը պատմել. 2, кого́ մէկին սուտ խօսելով գերազանցել. **-лью́** տ. Перели́ть.

Пере‖лѣза́ніе չ. մի բանի վերայից անցնելը (մագլցելով). **-лѣза́ть, -лѣ́зть** (-зу -зутъ; անց. -лѣ́зъ -зла, о; հրմ. -зь) ն. մի բանի վերայից անցնել (մագլցելով):

Перелѣни́ться (-ню́сь -нятся) չ. կարգով ծուլանալ, հեղգանալ, պղերգանալ:

Пере‖лѣпи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ; -пи́) տ. Перелѣ́пливать; **-лѣ́пка** ի. **-лѣпле́ніе, -лѣ́пливаніе** չ. 1, նորից կպցնելը. 2, շատ բաներ կպցնելը. **-лѣ́пливать**, -лѣпи́ть, **-лѣпля́ть** ն. 1, նորից կպցնել, փակցնել. 2, շատ բաներ կպցնել, փակցնել. 3, շատ բաներ ծեփել, շինել, կաղապարել:

Пере‖лѣ́ска ի. բս. Hepatica triloba, եռերրթեան լերդատունկ (քարհինայ). **-лѣ́сокъ**, ска̀ ա. 1, մատղաշ անտառ (երկու անտառների մէջ գտնուող), միջանտառակ. 2, անտառամաս. **-лѣ́сье** չ. երկու անտառների մէջ գտնուող բաց վայր, տեղ, 'թալա':

Перелѣтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. ամառըն մի և է տեղ անցկացնել:

Перелюби́ть (-блю́ -лю́бятъ; -би́) ն. 1, սկսել վերստին սիրել. 2, կարգով, մէկիկ-մէկիկ սիրել. 3, խիստ, սաստիկ սիրել:

Пере‖ляга́ть ն. կարգով շատերին աքացել, քացի տալ. **-ля́гу** տ. Переле́чь.

Перема́‖жу տ. Перема́зать; **-за́ніе** չ. 1, կրկին իւղելը, իւղ, դեղ քսելը, օծելը. 2, մեծ քանակութեամբ իւղելը, իւղ, դեղ քսելը, օծելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Перема́зывать, ся; **-зка** ի. տ. Перема́заніе; **-зываніе** տ. Перема́заніе; **-зывать**, -зать ն. 1, կրկին իւղել, իւղ, դեղ քսել, օծել. 2, կարգով, մեծ քանակութեամբ իւղել, իւղ, դեղ քսել, օծել. **-ся** չզր. чѣмъ մի բանով դեղուիլ, օծուիլ:

Перема‖ка́ніе, -кива́ніе չ. 1, նորից թաթախելը. **-кивать, -ка́ть, -кну́ть** ն. նորից թաթախել:

Перема‖лева́ніе չ. 1, նորից, կրկին նկարելը. 2, շատ պատկերներ նկարելը. **-лева́ть** (-лю́ю -ютъ) տ. Перемалёвывать; **-лёвка** ի. նոր ներկ տալը (հին պատկերների). **-лёвываніе** տ. Перемалева́ніе: **-лёвывать**, -лева́ть ն. 1, նորից, կրկին նկարել. 2, շատ պատկերներ նկարել, քաշել:

Пере‖ма́лываніе չ. 1, նորից աղալը. 2, շատ աղալը. **-ма́лывать**, -моло́ть ն. 1, նորից, կրկին աղալ. 2, բոլորը, մեծ քանակութեամբ աղալ:

Пере‖мане́ніе, -ма́ниваніе չ. հրապուրելով իր կողմը քաշելը. **-ма́нивать, -мани́ть** (-ню́ -нятъ) ն. հրապուրելով իր կողմը գրաւել, իր կողմը քաշել. п. кого́ на свою́ сто́рону; онъ перемани́лъ отъ меня́ ку́чера նա իմ կառապանին ձեռքիցս խլեց. **-ма́нка** ի. տ. Перемане́ніе; **-ма́нщикъ** ա. **-ма́нщица** ի. հրապուրող, իր կողմը գրաւող, իր կողմը քաշող այր, կին:

Перема‖ра́ніе չ. աղտոտելը, կեղտոտելը. **-ра́ть, ся** տ. Перема́рывать, ся; **-рка** ի. **-рываніе** չ. 1, մեծ քանակութեամբ աղտոտելը, կեղտոտելը. 2. ջնջելը. ուղղելը, սրբագրելը. **-рывать**, -мара́ть ն. 1, մեծ քանակութեամբ աղտոտել, կեղտոտել, փչացնել. 2, ջնջել. ուղղել, սրբագրել. п. всё напи́санное.

Перема́‖сливаніе չ. 1, իւղոտելը, ճարպոտելը, կեղտոտելը. 2, մեծ քանակութեամբ իւղելը, օծելը. **-сливать**, -слить ն. 1, իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել. 2, խիստ շատ իւղ դնել, իւղ օծել (կերակրի մէջ). **-ся** չզր. խիստ իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, կեղտոտուիլ:

Перемастери́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, հեգն. նորից շինել, վերամշակել. 2, кого́ մէկին արհեստի մէջ գերազանցել, դաս տալ:

Пере‖ма́тываніе չ. տ. ստորև բայը. **-ма́тывать**, -мота́ть ն. 1, կրկին, ուրիշ

կծկի վերայ փաթաթել. 2, բոլորը փաթաթել, կծկել. 3, կապել, փաթաթել։

Пере‖махáть (-хáю -ютъ և -шý -мáшутъ; -шú) տ. Перемáхивать 1; **-мáхивать 1,** (-махáть) ն. խիստ արագ կերպով, ինչ որ լինի անել, շինել. արագ արտագրել. 2, (**-махнýть**) ն. դէն գցել, դէն շպրտել. չ. յանկարծ թռչել, անցնել. արագ անցնել. **-ся** փ-խդ. միմեանց ձեռքերով նշան տալ։

Пере‖мáчиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-мáчивать,** -мочúть ն. 1, նորից, կրկին թրջել, թրմել. 2, խիստ թրջել, թրմել. 3, խիստ շատ, մեծ քանակութեամբ, թրջել, թըրմել. **-ся** անդր. թրջուիլ, թրմուիլ։

Пере‖мáщиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-мáщивать,** -мостúть ն. 1, նորից, կրկին քարել, սալարկել, տախտակել. 2, կարգով բոլորն էլ քարել, սալարկել, տախտակել։

Перемáяться (-мáюсь -ются) անդր. 1, խիստ տառապիլ, չարչարուիլ, տանջուիլ. հալից ընկնիլ. 2, չքաւորութիւնից տառապիլ, մեծ կարօտութիւն քաշել։

Переме‖длéніе, -дливаніе չ. ուշանալը, յապաղիլը. **-дливать, -длить** (-длю -лятъ) չ. երկար մնալ, սպասել, երկար ուշանալ, յապաղիլ, յամել, 'յետանալ'։

Пере‖межáть, -межúть ն. [ժամանակի, տարածութեան մէջ] միջոց թողնել, ընդհատում անել, ընդհատումներով անել, գործել. **-ся** անդր. փոխուիլ, միմեանց հետևել. перемежáюшаяся лихорáдка ընդմիջուող, ընդմիջական, փոփոխական տենդ։

Пере‖межевáніе չ. նորից, կրկին չափելը. **-межевáть** (-жýю -ютъ) տ. Перемежёвывать; **-межёвка** է. **-межёваніе** չ. տ. Перемежевáніе; **-межёвывать,** -межевáть ն. նորից, կրկին վերստին չափել (հող, գետին). **-мéжка** է. 1, ընդմիջում. въ п—у ընդհատումներով, փոփոխակի կերպով. безъ п—и առանց ընդհատումների, առանց ընդմիջման. п. въ лихорáдкѣ ընդհատում տենդի. 2, միջոց, տեղ. ժամանակամիջոց, միջադադար. **-мéжливый** ած. հեշտութեամբ ընդմիջուող, փոփոխուող. **-мéжный** ած. ընդմիջուող, փոփոխական. п—ая лихорáдка; **-межýю** տ. Перемежевáть.

Пере‖мельчáть չ. կամաց-կամաց մանրանալ, նուազիլ. **-мелю́** տ. Перемолóть; **-мерéть** (-мрý -рýтъ; -мрú) տ. Перемирáть.

Пере‖мерзáніе չ. 1, մրսելը, սառչելը. 2, ցրտատար լինելը. **-мерзáть,** -мёрзнуть չ. 1, մրսել, սառչել. 2, ցրտատար լինել. **-мёрзлый** բյ. ած. 1, մրսած, սառած. 2, ցրտատար, ցրտահար. **-мёрзнуть** տ. Перемерзáть.

Пере‖мести́, -мéсть (-метý -тýтъ; անց. -мёлъ -мелá, ó; հրմ. -мети́) ն. նորից, կրկին աւլել, աւլով սրբել, մաքրել։

Пере‖метáніе չ. դէն, միւս կողմ գցելը, ածելը. շպրտելը. **-метáть** (-мечý -мéчутъ; -чи́) տ. Перемётывать 1; իսկ (-метáю -ютъ) տ. Перемётывать 2; **-мётка** է. 1, դէն ձըգելը, դէն ածելը. 2, նորից կամ մեծ քանակութեամբ կարելը, շուլալելը. **-метнýть, ся** տ. Перемётывать, ся; **-мётный** ած. միւս կողմ ձգելու, նետելու. п—ая сумá խուրջին. *թեթևամիտ, թեթևսոլիկ, անհաստատ մարդ. վայրահաչ, անզգաստապահ մարդ. **-метý** տ. Перемести́; **-мéтчивый** ած. անհաստատ, անվստահելի, հեշտութեամբ մէկից միւսին անցնող, դաւաճանող. **-мéтчикъ** ա. **-мéтчица** է. թշնամու կողմն անցած, մատնիչ, դաւաճան այր, կին. **-мётъ** ա. 1, դէն ձգելը, դէն շպրտելը, դէն ածելը. 2, թշնամու կողմն անցնելը. 3, ձկնորսական ցանց, որ խոտորնակի ձգելով մինչև յատակն իջեցնում են. **-мётываніе** չ. 1, դէն, միւս կողմ ձգելը, շպրտելը, ածելը. 2, նորից կարելը, շուլալելը. **-мётывать,** -метáть, -метнýть 1, դէն, միւս կողմ ձգել, գցել, ածել. 2, նորից, կրկին անգամ կարել, շուլալել. **-ся** անդր. 1, դէն, միւս կողմ ընկնիլ. 2, թշնամու կողմն անցնել, դաւաճանել. 3, փ-խդ. чѣмъ միմեանց դէմ, փոխադարձաբար մի բան (օր. գնդակ) ձգել, գցել. **-мечý** տ. Переметáть.

Пере‖ми́гиваніе չ. աչքով անելը, աչքով ունքով անելը. **-ми́гиваться, -мигнýться** փ-խդ. միմեանց աչքով անել, աչքով ունքով անել։

Пере‖минáніе չ. տ. ստորև բայը. п. съ ноги́ нá ногу շարունակ շարժուելը, դէս ու դէն ընկնելը. **-минáть,** -мя́ть ն. 1, երկար, շատ տրորել, 'կխճորել'. 2, նորից տրորել, 'կխճորել'. 3, շարժել, ժաժ տալ. **-ся** անդր. դեգերիլ. п. съ ноги́ нá ногу շարունակ շարժուիլ, դէս ու դէն ընկնիլ։

Переми‖новáть (-нýю -ютъ), **-нýть** ն. անցնել, բաց թողնել (գրքի երեսը). չ. до чегó որոշ ժամանակ սպասել, ճամբայ պահել։

Пере‖мирáть, -мерéть չ. բոլորովին, ամբողջովին մեռնել, անհետ լինել։

Переми‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. կարգով բոլորին էլ հաշտեցնել, 'բարըշեցնել'. **-ся** անդր. հաշտուիլ, 'բարըշիլ'. **-ми́ріе** չ. զինադադար, ժամանակաւոր հաշտութիւն, խաղաղութիւն. заключи́ть п.; **-ми́рный** ած. զինադադարի։

Пере‖мкнýть տ. Перемыкáть; **-мнý** տ. Перемя́ть.

Перемно‖жáть, -жить (-жу -жатъ) ն. մաթմ. բազմապատկել։

Пере‖мóга է. յաղթում, յաղթանակում. պարտասում. **-могáть,** -мóчь ն. յաղթել, յաղթանակել, պարտասել. комý Богъ помóжетъ, тотъ всё перемóжетъ (առծ.). **-ся** անդր. աշխատել. ջանալ յաղթել, պարտասել, չզիջանել. кóе-кáкъ п. մի կերպ 'եօլա գնալ', կառավարուիլ. **-могý** տ. Перемóчь.

Перемозóлить (-лю -лятъ) ն. что մի բանի վերայ կոշտ առաջացնել։

Пере‖мокáть, -мóкнуть չ. խիստ, չափից դուրս թրջուիլ, թրմուիլ. **-мóклый** բյ. ած. խիստ, չափազանց թրջուած, թրմուած. **-мóкнуть** տ. Перемокáть.

Перемо‖лáчиваніе չ. նորից (կա(լ)-սելը. **-лáчивать,** -лоти́ть ն. 1, նորից, կրկին կա(լ)սել. 2, շատ, բոլորը (կա(լ)սել։

Перемóл‖вить (-влю -вятъ; -ви) ն. съ кѣмъ մէկի հետ խօսել, խօսակցութիւն ունենալ. **-вка** է. փոխադարձ խօսակցութիւն։

Перемолоти́ть (-чý -лóтятъ; -ти́) տ. Перемолáчивать.

Перемоло́ть (-мелю́ -ме́лютъ; -лі́) *տ.* Перема́лывать. [*սելը։*

Перемолоче́ніе *չ.* *նորից, կրկին կա(լ)-*

Перемо́лъ *ա.* **1**, *նորից, կրկին աղալը.* **2**, *խիստ բարակ, մանր աղալը. խիստ բարակ, մանր աղացուածք։*

Перемо‖ре́ніе *չ.* *մեծ քանակութեամբ ջնջելը, ոչնչացնելը.* **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) *ն.* *մեծ քանակութեամբ ջնջել, ոչնչացնել, սատակեցնել։*

Перемо‖роже́ніе *չ.* *սառցնելը, ցրտատար անելը.* **-ро́зить** (-жу -зятъ) *ն.* *սառցնել. ցրտատար անել։* [*բովին թրջել (շաղով)։*

Перемороси́ть (-шу́ -ся́тъ) *ն.* *բոլո-*

Переморо́чить (-чу -чатъ) *ն.* *կարգով բոլորին էլ խաբել, նենգել։*

Перемо́р‖щивать, -щить (-щу -щатъ) *ն.* *սաստիկ ծալքեր դարձնել, շատ ծալքեր գոյացնել, փոթոտել։*

Перемо‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *տ.* Перема́щивать; **-стка** *ի.* *կրկին քարելը, սալարկելը, տախտակելը։*

Перемо‖та́ніе *չ.* **1**, *վերակծկում, ուրիշ կծիկի վերայ փաթաթելը.* **2**, *փաթաթելը, կապելը.* **-та́ть** *տ.* Перема́тывать; **-тка** *ի.* *տ.* Перемота́ніе.

Перемо‖че́ніе *չ.* **1**, *նորից, կրկին թրջելը, թրմելը.* **2**, *խիստ, չափազանց թրջելը, թրմելը.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** *տ.* Перема́чивать, ся; **-чка** *ի.* *տ.* Перемоче́ніе.

Перемо́чь (-могу́ -мо́жешь -мо́гутъ; *անց.* -мо́гъ -гла́, о́), **ся** *տ.* Перемога́ть, ся.

Пере‖моще́ніе *չ.* *տ.* Перемо́стка; **-мощу́** *տ.* Перемости́ть; **-мо́ю** *տ.* Перемы́ть.

Перемуд‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** *ն.* **1**, *աշխատել հնարագէտ ձեւանալ, խորամանկութիւն բանեցնելով, շատ խելքին զոռ տալով գործը փչացնել.* **2**, *խորամանկութեամբ գերազանցել։*

Перемужа́ть *չ.* *առնանալ, առնական հասակն առնել.* всѣ ю́ноши меремужа́ли.

Перемура́‖вить (-влю -вятъ) *տ.* Перемура́вливать; **-вливаніе** *չ.* *նորից փայլեցնելը, ապակեներկելը.* **-вливать**, -вить *ն.* *նորից, կրկին անգամ փայլեցնել, ապակեներկել։*

Перемути́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) *ն.* **1**, *պղտորել (բոլոր ջուրը)·* **2**, *գրգռել, յուզել, խռովեցնել (շատ մարդկանց)։*

Перему́‖чить (-чу -чатъ) *ն.* **1**, *կարգով բոլորին էլ տանջել, չարչարել, հալից գցել.* **2**, *կամաց-կամաց նուաճել, սպանել (շատերին).* **-ся** *անդր.* *չարչարուիլ, տանջուիլ, խոշտանգուիլ.* **-чу́** *տ.* Перемути́ть; **-(у́)чу** *տ.* Перему́чить.

Перемуштрова́ть (-ру́ю -ютъ) *ն.* *նորից, վերստին կրթել, մարզել, հրահանգել (խմբին)։*

Перемча́ть (-мчу́ -ча́тъ) *ն.* *խիստ արագ կերպով տանել, թռցնել.* конь ми́гомъ перемча́лъ меня́ чо́резъ передову́ю непрія́тельскую стра́жу.

Пере‖мыва́ніе *չ.* **1**, *կրկին, ուրիշ լուալուանալը.* **2**, *շատ բաներ, բոլորը լուանալը.* **-мыва́ть**, -мы́ть *ն.* **1**, *կրկին, ուրիշ լուալուանալ.* **2**, *շատ բան, բոլորը լուանալ.* **-ся** *անդր.* **1**, *նորից լուացուիլ.* **2**, *լուացուիլ սրբծնել.* **3**, *իր ճերմակեղէնը լուանալ սրբծնել։*

Пере‖мы́каніе *չ.* *նորից սանտրելը (կտաւը).* **-мыка́ніе** *չ.* **1**, *[պատնէշ, պատուար] քաշելը, կապելը.* **2**, *կամարով կապելը, միացնելը.* **-мы́кать** *տ.* Перемы́кивать; **-мыка́ть**, -мкну́ть *ն.* **1**, *[պատուար, պատնէշ] քաշել, (ջուրը) կապել.* **2**, *ճրտրպ.* *կամարով կապել, միացնել.* **-мы́киваніе** *չ.* *տ.* *սարքէ բայը.* **-мы́кивать**, -мы́кать *ն.* **1**, *նորից սանտրել (կտաւը).* **2**, *բոլոր[կտաւ]ը սանտրել, պատրաստել.* **3**, *տանել, կրել (վիշտ, դժբախտութիւն), դիմանալ։*

Перемы‖ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն.* **1**, *նորից, կրկին սապնել, օճառել.* **2**, *կարգով բոլորն էլ սապնել, օճառել։* [редýмать.

Перемы́слить (-слю -лятъ) *տ.* Пе-

Перемыти́ть *ն.* *ժղ.* *սկսել լուծել, փորհարութիւնից ազատվիլ.* больно́го перемыти́ло; **-ся** *չ.* *մազը, փետուրը տալ, թափել։*

Пере‖мы́тіе *չ.* *նորից լուանալը.* **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й), **ся** *տ.* Перемыва́ть, ся.

Перемыча́ть *ն.* кого́ *մէկից աւելի բարձր աղաղակել, ճչել, գոռալ։*

Перемы́чка *ի.* **1**, *տ.* Перемы́каніе *և* -мыка́ніе; **2**, *խտորնակի պատնէշ, պատուար (գետի մէջ).* **3**, *ճրտրպ.* *կամար, կապ.* око́нная п.

Перемѣ‖ля́ть, -ли́ть (-лю́ -лятъ) *ն.* **1**, *կարգով բոլորն էլ կաւճով նշանել, նշանակել.* **2**, *խիստ կաւճել, խիստ շատ կաւիճ քսել.* **-ся** *անդր.* *բոլորովին կաւճոտուիլ, կաւճի մէջ կորչիլ, թաղուիլ։*

Пере‖мѣ́на *ի.* **1**, *փոխելը, փոխում, փոփոխութիւն.* п. кварти́ры, жи́зни, декора́цій; мѣ́сто для п—ы лошаде́й *ձիերը փոխելու իջեւան.* **2**, *փոխնորդ.* имѣ́ть нѣ́сколько п—нъ пла́тья *մի քանի ձեռք շոր ունենալ.* **3**, *դպրոցկ.* *դասամիջոց.* больша́я п.; **-мѣне́ніе** *չ.* *փոխելը.* **-мѣ́нивать, ся, -мѣни́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** *տ.* Перемѣня́ть, ся; **-мѣ́нность** *ի.* *փոփոխականութիւն, փոփոխելիութիւն.* п. пого́ды *խառնակութիւն եղանակի.* п. мо́ды; **-мѣ́нный** *ած.* **1**, *փոխելի, փոխուող, փոխելու.* п—ыя пла́тья *փոխնորդներ.* п—ыя ло́шади *իջեւաններում հերթով փոխուող ձիեր.* **2**, *տ.* Перемѣ́нчивый; **-мѣ́нчивость** *ի.* *փոփոխականութիւն, անհաստատութիւն.* **-мѣ́нчивый** *ած.* *փոփոխական, փոփոխուող, անհաստատ.* сча́стіе на войнѣ́ п—во; **-мѣня́емость** *ի.* *փոփոխելիութիւն.* **-мѣня́ть**, -мѣ́нивать, -мѣни́ть *ն.* *փոխել.* п. бѣльё, пла́тье; п. о́бразъ жи́зни; п. намѣ́реніе, мнѣ́ніе, религі́ю; п. лошаде́й; п. кварти́ру; **-ся** **1**, *անդր.* *փոխուիլ.* пого́да ско́ро перемѣ́нится; сча́стіе перемѣни́лось; онъ совсѣ́мъ перемѣни́лся; **2**, *փոխդ.* чѣмъ *որ և է բաներ իրար հետ փոխել.* мы перемѣни́лись ко́льцами.

Пере‖мѣ́риваніе *չ.* *նորից չափելը.* **-мѣ́ривать**, -мѣря́ть, -мѣ́рять, **-мѣ́рить** (-рю -рятъ) *ն.* **1**, *նորից, կրկին չափել.* **2**, *բոլորը չափել.* **-ся** *փոխդ.* *միմեանց հետ իրենց ոյժերը չափել.* **-мѣ́рка** *ի.* *նորից չափելը, չափում.* **-мѣря́ніе** *տ.* Перемѣ́риваніе; **-мѣ-**

рять (*անցն.* -ряю -ютъ), **ся**, **-мѣря́ть** (*ներկ՝* -ряю -ютъ), **ся** *տ.* Перемѣривать, ся.

Перемѣси́ть (-шу́ -мѣсятъ; -си́) *ն.* **1,** *նորից հունցել.* **2,** *լաւ, երկար հունցել.* **3,** *շատ [ալիւր] շաղախել, զանգել, թրել:*

Перемѣсти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **ся** *տ.* Перемѣща́ть, ся.

Пере‖мѣ́ска *ի.* *տ.* Перемѣсъ 1, 2, 3; **-мѣ́съ** *ա.* **1,** *նորից հունցելը.* **2,** *լաւ, երկար հունցելը.* **3,** *շատ [ալիւր] շաղախելը, զանգելը, թրելը.* **4,** *խմորի հետ խառնած ալիւր.* **-**(пе́-ре)**мѣ́сь** *ի.* *անկարգ խառնուրդ, խառնափնթո-րութիւն:*

Перемѣ́‖тить (-чу -тятъ), **-ча́ть** *ն.* **1,** *նորից, աւելի լաւ նշաններ դնել, յօրինել (ճեր-մակեղէնի վերայ).* **2,** *կարգով շատ բաների, կտորների վերայ նշաններ դնել, յօրինել:*

Пере‖мѣша́ніе *չ.* *խառնելը.* **-мѣша́ть, ся** *տ.* Перемѣшивать, ся II; **-мѣ́шиваніе** *չ.* *տ.* Перемѣша́ніе *և* Перемѣсъ; **-мѣ́шивать** *ն.* **I.** *տ.* Перемѣси́ть; **II.** (-ша́ть) 1, *խառնել.* п. гли́ну съ пе-ско́мъ; 2, *խառնաշփոթ ել, խառնափնթորել.* онъ перемѣша́лъ всѣ мои́ бума́ги, такъ что я не могу́ найти́ то, что мнѣ ну́жно; 3, *խառնել.* п. дрова́ въ печи́; **-ся** *ներգ.* *խառ-նաշփոթուիլ, խառնափնթորուիլ.* всѣ ве́щи пе-ремѣша́лись во вре́мя пожа́ра.

Перемѣ‖ща́ть, -сти́ть *ն.* *տեղափոխել.* п. кни́ги въ библіоте́кѣ; п. солда́тъ на други́я кварти́ры; п. чино́вника въ дру-го́е вѣ́домство; **-ся** *ներգ.* *տեղափոխուիլ.* **-ще́ніе** *չ.* *տեղափոխում, -խելը:*

Перемяг‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) *ն.* *սաստիկ փափկացնել, կակղացնել:*

Перемя‖ка́ть, -кнуть *չ.* *սաստիկ փափ-կանալ, կակղանալ, կակղել.* **-клый** *ի,* *ած.* *խիստ փափկացած, կակղացած, կակղած.* **-кнуть** *տ.* Перемяка́ть.

Пере‖мя́тіе *տ.* Переминаніе; **-мя́ть** (-мну́ -мну́тъ; -мни́), **ся** Перемина́ть, ся.

Перена‖бива́ть, -би́ть (-бью́ -ю́тъ; -бе́й) *ն.* *ամուր զարկել (տակառի շրջանակը).* *սաստիկ լցնել (ներքնակը, 'դօշակը'):*

Перенавѣ́сить (-шу -сятъ) *ն.* *այլ կերպ, նորից կախել (դուռը):*

Переназживи́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́) *ն.* *կարթի ծայրին նոր խայծ* (нажи́ва 2) *դնել:*

Переназва́ть (-зову́ -ву́тъ; -зови́) *ն.* *վերակոչել, ուրիշ, նոր անուն տալ, դնել:*

Переназна‖ча́ть, -чи́ть (-чу -ча́тъ) *ն.* *ուրիշ տեղ, ուրիշ պաշտօն տալ:*

Перенака‖за́ть (-жу́ -ка́жутъ; -жи́), **-зывать** *ն.* *նորից, կրկին պատժել:*

Перенамѣ́‖тить (-чу -тятъ), **-ча́ть** *ն.* *նորից նշաններ դնել, նշանակել:*

Пере‖на́шиваніе *չ.* *տ.* *ստորև բայը.* **-на́шивать,** -носи́ть *ն.* **1,** *տեղափոխել.* **2,** *հերթով կրել, հագնել (շորեղէնը).* **3,** *կար-գով, մէկը միւսից յետոյ մաշել (բոլոր շորերը).* **4,** ребёнка *մանկանը արգանդում սովորական ժամանակից երկար կրել.* **-несе́ніе** *չ.* **1,** *մի տեղից միւս տեղ տանելը, տեղափոխելը. տեղա-փոխութիւն.* п. дѣ́ла изъ одного́ суда́ въ друго́й; п. мощей; **2,** *տանելը, կրելը.* **-не-сти́, -не́сть** (-су́ -су́тъ; *անց.* -нёсъ -сла́, о́; -си́) *տ.* Переноси́ть.

Пере‖низа́ніе *չ.* *նորից շարելը, յեռու-լը.* **-низа́ть** (-жу́ -ни́жутъ; -жи́) *տ.* Пе-рени́зывать; **-ни́зка** *ի.* **-ни́зываніе** *չ.* *տ.* Перениза́ніе; **-ни́зывать,** -низа́ть *ն.* **1,** *նորից, այլ կերպ շարել, յեռուլ.* **2,** *բոլորն էլ շարել, յեռուլ.* **3,** *խիստ շատ, աւելորդ շա-րել, յեռուլ:*

Пере‖нима́ніе *չ.* **1,** *բռնելը (օր. գողին).* **2,** *վերցնելը, սովորելը.* **-нима́ть,** -ня́ть *ն.* **1,** *բռնել, կալնուլ.* п. бѣглецо́въ; п. доро́-гу *ճանապարհը կտրել.* п. рѣку плоти́ною *գետը պատնէշով կապել.* п. письмо́ на по́чтѣ *փոստում նամակը բռնել, գրաւել.* **2,** что у кого́ *մէկից մի բան վերցնել, սովորել, ընդօ-րինակել.* обы́чаи, переня́тые одни́мъ на-ро́домъ у друго́го.

Перено‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́) *տ.* Переновля́ть; **-вле́ніе** *չ.* *վերանորոգում.* **-вля́ть,** -ви́ть *ն.* *վերանորոգել, վերաշինել:*

Переноме‖ровать (-ру́ю -ютъ), **-ро́-вывать** *ն.* *կարգով թուագրել, համարագրել, համարներ նշանակել (թղթերին, գրքի երես-ներին):*

Пере‖носи́мый *ի,* *ած.* **1,** *փոխադրելի.* **2,** *տանելի.* **-носи́ть** (-шу́ -но́сятъ; -си́) *ն.* **I.** *տ.* Перена́шивать; **II.** (-нести́, -не́сть) 1, *տանել, տեղափոխել.* п. ме́бель изъ од-но́й ко́мнаты въ другу́ю; п. дѣ́ло изъ ни́жняго суда́ въ вы́сшій; онъ лю́битъ п. вѣ́сти *նա սիրում է լուրերը տարփողել, տարածել.* вѣ́теръ перено́ситъ облака́; п. сло́во изъ одно́й строки́ въ другу́ю *խօս-քը մի տողից միւսն անցկացնել, տեղափոխել.* 2, *տանել, կրել, համբերել, դիմանալ.* терпѣ-ли́во п. свои́ страда́нія, своё несча́стіе; п. го́лодъ и хо́лодъ; п. оби́ду; онъ не мо́жетъ п. насмѣ́шекъ; **-носи́ться,** -не-сти́сь *ներգ.* *տեղափոխուիլ.* **мտքով վերանալ, սլանալ.* изъ чужби́ны я ча́сто переношу́сь мы́сленно въ моё оте́чество; мои сосѣ́ди перено́сятся на другу́ю кварти́ру.

Перено́сица *ի.* *քթարմատ, քթի վերին մասը, արմատը:*

Пере‖но́ска *ի.* *տանելը, տեղափոխելը, տեղափոխում, փոխադրութիւն.* **-но́сно** *մ.* *փո-խաբերաբար, այլաբանօրէն.* **-но́сный** *ած.* **1,** *փոխադրելի, տեղափոխելի.* п—ая печь; **2,** *փոխաբերական, այլաբանական.* п. смы́слъ; въ п—омъ смы́слѣ; **-но́счикъ** *ա.* **1,** *տանող, կրող, բեռնակիր.* **2,** *տանող-բե-րող, նորութիւններ պատմող.* **-но́съ** *ա.* **1,** *տ.* Перено́ска; **2,** *տարածելը, տարփողում.* **3,** *տեղափոխութիւն, տողադարձութիւն.* **4,** п е-р е н о́ с ы *յ.* *ամէկօսէներ, բամբասանքներ:*

Перено́сье *չ.* *տ.* Перено́сица.

Перено‖чева́ніе *չ.* *գիշերելը.* **-че-ва́ть** (-чу́ю -ютъ) *տ.* Переночёвывать; **-чёвка** *ի.* **-чёвываніе** *չ.* *գիշերում, գի-շերելը.* **-чёвывать,** -чева́ть *չ.* *գիշերել:*

Пере‖но́ю *տ.* Переныть; **-нумеро-ва́ть** *տ.* Перенумерова́ть; **-ны́ть** (-но́ю -ютъ; -но́й) *չ.* *մաշուիլ (ցաւից, դարդից).* пе-рены́ло всё се́рдце моё *ցաւից, դարդից սիրտս հալումաշ եղաւ:*

Перенѣмѣть չ. կարգով համր դառնալ, պապանձուիլ։

Перенюׅ‖ханіе չ. կարգով շատ բան հոտոտելը. **-хать** տ. Перенюхивать; **-хиваніе** տ. Перенюханіе; **-хивать**, -хать ն. կարգով շատ բան կամ բոլորը հոտոտել. **-ся** փոխդ. միմեանց հոտոտել, միմեանցից հոտ քաշել։

Переня́ньчить (-чу -чатъ) ն. կարգով մի քանիսին կամ շատերին պահել, խնամել, մեծացնել։

Пере‖ня́тіе չ. **1**, բռնելը, կալնուլը (օր. գողին). **2**, սովորելը, վերցնելը, ընդօրինակելը. **-ня́ть** (-йму́ -му́тъ; *անց.* пéренялъ -ла́, о; *հրմ.* -йми́) տ. Перенима́ть.

Переобра‖зо́вывать, -зова́тель տ. Преобразо́вывать, -зова́тель.

Переобро‖че́ніе, -чиваніе չ. նոր հարկ, նոր տուրք նշանակելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. кого́ մէկի (օր. գիւղացիների) վերայ նոր հարկ, նոր տուրք դնել. п. зе́млю հողի վերայ նոր հարկ, նոր տուրք դնել. **-чка** է. տ. Переоброче́ніе.

Пере‖обува́ніе չ. ուրիշ կօշիկներ, ուրիշ ոտնամաններ հագցնելը. **-обува́ть, -обу́ть** ն. кого́ մէկին ուրիշ կօշիկներ, ուրիշ ոտնամաններ հագցնել. **-ся** անդր. ուրիշ կօշիկներ, ուրիշ ոտնամաններ հագնել։

Переобѣща́ть ն. նոր, ուրիշ խոստում [անել։

Перео‖дѣва́ніе չ. ուրիշ շոր հագցնելը. **-дѣва́ть, -дѣ́ть** (-дѣ́ну -нутъ; -дѣ́нь) ն. ուրիշ շոր հագցնել. её переодѣ́ли въ мужско́е пла́тье; **-ся** անդր. ուրիշ շոր հագնել։

Пере‖ора́ніе չ. կրկին վարելը, հերկելը. **-ора́ть I.** (-орю́ -о́рутъ; -ори́) ն. 1, կրկին վարել, հերկել. 2, բոլորը վարել, հերկել. **II.** (-ору́ -ру́тъ; -ори́) ն. աւելի բարձր գոռալ, աւելի բարձր 'բղաւել', 'պոռալ'։

Переосвидѣ́тельствовать (-вую -ютъ) ն. վերստին քննել, զննել, հաստատել։

Перео‖сени́ть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** չ. աշնանացնել, աշունն անցկացնել։

Переостри́ть (-рю́ -ря́тъ) **1,** ն. նորից սրել. խիստ սրել. **2,** չ. շատ սրախօսութիւններ անել. ուրիշ, այլ սրախօսութիւն անել։

Перео́хать ն. **1,** что մի բանից հառաչելով ազատուիլ. **2,** кого́ մէկին հառաչանքով, հառաչելով, հառաչելում գերազանցել։

Переоцѣ́‖нивать ն. նորից, վերստին գնահատել. **-нка** է. վերստին, կրկին գնահատում։

Пере‖па́даніе չ. մեծ քանակութեամբ ընկնելը, գլորուելը. **-пада́ніе** չ. **1,** երբեմն գալը, թափուելը. **2,** անցնելը. **-па́дать** չ. կարգով, միմեանց յետեւից ընկնել, գլորուիլ. **-пада́ть**, -па́дывать, -па́сть չ. **1,** ժամանակ առ ժամանակ, երբեմն գալ, թափուիլ. перепада́ютъ до́жди; перепада́етъ снѣгъ; **2,** (ժամանակի մասին) անցնել, անցկենալ. **3,** փխբ. մաս ընկնել, շահ, օգուտ ունենալ. на э́томъ мѣ́стѣ ему́ мно́го перепада́етъ այդ տեղը նորան լաւ օգուտ, լաւ արդիւնք է տալիս. **-паду́** տ. Перепа́сть; **-па́дъ** ա. թափում (օր. ջրի). **-па́дываніе, -па́дывать** տ. Перепада́ніе, -да́ть.

Пере‖па́иваніе չ. **I.** նորից զօդելը, կպցնելը. **II.** խիստ շատ խմեցնելը, ջրելը. **-па́ивать** ն. **I.** (-пая́ть) 1, նորից զօդել, կպցնել. 2, շատ բան, բոլորը զօդել, կպցնել. **II.** (-по́йть) խիստ շատ խմեցնել, ջրել. **-па́йка** է. կրկին զօդում, կպցնում։

Перепа́костить (-кощу -стятъ; -сти) ն. շատ բան կմ բոլորը փչացնել, աղտոտել, կեղտոտել, ապականել։

Пере‖па́лзываніе չ. սողալով անցնելը. **-па́лзывать**, -ползти́, -по́лзть չ. սողալով անցնել. п. съ мѣ́ста на мѣ́сто.

Перепа́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. **1,** կարգով, մեծ քանակութեամբ այրել, տաշորել, խանձել. **2,** սպառել (վառօդը). **-ся** փոխդ. միմեանց ամբակոծել, գնդակակոծել. **-лка** է. **1,** թնդանօթաձգութիւն. հրացանաձգութիւն. **2,** վէճ, կռիւ։

Пере‖па́лывать, -поло́ть ն. **1,** նորից քաղհանել, քաղհան տալ. **2,** բոլորը քաղհանել։

Перепа́‖реніе, -риваніе չ. տ. ստորեւ բայը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **1,** երկար գոլորշու մէջ պահել. երկար եփել. п. чай; **2,** կարգով բոլորին էլ լողացնել (բաղնիքում). **3,** գոլորշու, բղի միջոցաւ շատ բան մաքրել, սրբել։

Пере‖па́рхиваніе չ. ճախրելով միւս կողմ թռչելը, անցնելը. **-па́рхивать**, -порха́ть, -порхну́ть չ. ճախրելով միւս կողմ թռչել, անցնել. *п. съ предме́та на предме́тъ մի առարկայից, մի հարցից միւսին անցնել։

Перепарши́‖вить (-влю -вятъ) ն. կարգով բոլորին էլ քոսոտել, քոս գցել. **-вѣть** չ. կարգով քոսոտուիլ, քոս ընկնել։

Пере‖па́рываніе չ. նորից քակելը, քանդելը, լուծելը (կարը). **-па́рывать**, -поро́ть ն. **1,** նորից քակել, քանդել, լուծել (կարը). **2,** բոլորը քանդել, լուծել. **3,** կարգով շատերին մորթել, խարազանել, ծեծել։

Перепа́сть (-паду́ -ду́тъ; *անց.* -па́лъ -ла, о; *հրմ.* -пади́) տ. Перепада́ть.

Перепа́у‖живать, -зить (-жу -зятъ) ն. [նաւի բեռը] փոխադրել։

Пере‖паха́ніе չ. կրկին վարելը, հերկելը. **-паха́ть** (-шу́ -па́шутъ; -ши́) տ. Перепа́хивать I; **-па́хиваніе** տ. Перепаха́ніе; **-па́хивать** ն. **1,** (-паха́ть) կրկին վարել, կրկին հերկել. **2,** (-паха́ть) շատ, բոլորը վարել, հերկել. п. доро́гу ճանապարհի վերայով խոտորնակի ակօս քաշել. **3,** (**-пахну́ть**) ծալել, վեր քաշել, քշտել (փէշերը). այլ կերպ ծալել, վեր քաշել, քշտել։

Перепа́‖чканіе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. **-чкать, -чкивать** ն. կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ։

Перепа́‖шка է. կրկին վարում, հերկում. **-шу́** տ. Перепаха́ть.

Пере‖пая́ніе չ. նորից, կրկին կպցնելը, զօդելը. **-пая́ть** տ. Перепа́ивать I.

Пере‖пека́ніе չ. խիստ երկար թխելը, չորացնելը. **-пека́ть**, -пе́чь ն. **1,** խիստ երկար թխել, չորացնել. **2,** շատ, մեծ քանակութեամբ թխել. **-пеку́** տ. Перепе́чь.

Перепе‖лена́ніе չ. **1,** նորից բարուրելը, խանձարուրելը. **2,** շատերին բարուրելը, խանձարուրելը. **-лена́ть** տ. Перепелёнывать; **-лёныванiе** տ. Перепелена́ніе; **-лёнывать**, -лена́ть ն. **1,** [մանկանը] նորից բա-

լուլել, խանձարրել. 2, կարգով շատ մանուկներ բալուլել, խանձարրել:

Перепелёсый ած. խայտաբղէտ, ՚ճապղտաւորիկ՚, ՚չալպտուրիկ՚:

Пере‖пели́ный ած. լորի. п. крикъ; **-пёлка** է. մարի լոր կմ. լորամարգի. **-пёлочный** ած. լորի, լորա—. -(пе́ре)**пелъ** ար. կնդ. Coturnix dactylisonans, լոր կամ լորամարգի. п. вава́каетъ լորը վըվտում է, կանչում է. **-пеля́тникъ** ար. 1, լորի որսորդ կամ լորի սիրահար. 2, կնդ. Astur nisus, ճուռակ (շահէն). **-пеля́чій**, ья, ье տ. Перепели́ный.

Перепеня́ть չ. кому́ за что մէկին մի բանի համար շատ յանդիմանել:

Перепестри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, կարգով բոլորն էլ պալդտրել, պաճուճել. 2, խիստ խայտաբղէտ դարձնել:

Перепеча́‖таніе չ. նորից, կրկին տըպելը. արտատպելը. п. книги գրքի երկրորդ տպագրութիւն. **-тать** տ. Перепеча́тывать; **-тка** է. արտատպում. երկրորդ, կրկին տպագրութիւն. **-тываніе** տ. Перепеча́таніе; **-тывать**, -тать ն. 1, նորից, կրկին անգամ տպել. 2, արտատպել:

Пере‖пече́ніе չ. նորից թխելը. խիստ երկար թխելը, չորացնելը. **-пе́чь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; հրմ. -пеки́) տ. Перепека́ть.

Пере‖пива́ніе չ. խիստ, չափազանց շատ խմելը. **-пива́ть**, -пить 1, չ. խիստ շատ, չափից դուրս խմել, ՚տրաքուել՚. 2, ն. աւելի շատ խմել քան ուրիշը, խմելու մէջ յաղթել, գերազանցել. всѣ мно́го пи́ли, но онъ всѣхъ перепи́лъ.

Пере‖пиле́ніе, -пи́ливаніе չ. սղոցելը, սղոցելով մաս-մաս անելը. **-пи́ливать, -пили́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սղոցել, սղոցելով մաս-մաս անել. **-пи́лка** է. սղոցում, սղոցելով մաս-մաս անելը:

Пере‖писа́ніе չ. արտագրելը, -գրում. ընդօրինակելը, -կում. **-писа́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -пиши́), **ся** տ. Перепи́сывать, ся; **-пи́ска** է. 1, արտագրում, արտագրելը, ընդօրինակում, -կելը. п. набѣло́ մաքուր արտագրելը. п. со́бственности ստացուածքը ուրիշի անուանը գրելը, ուրիշի անուանը փոխադրելը. 2, գրագրութիւն, թղթակցութիւն. вести́ п—у съ кѣмъ մէկի հետ թղթակցութիւն ունենալ. **-писно́й** ած. նշանակած, ցուցակագրած. п—ая кни́га ազգահամարի ցուցակ. **-пи́счикъ** ար. 1, արտագրող, ընդօրինակող, գաղափարող. 2, ցուցակագրող. **-пи́счица** է. արտագրող, ընդօրինակող, գաղափարող կին. **-пи́сываніе** չ. տ. Пе́реписка 1; **-пи́сывать**, -писа́ть ն. 1, նորից, վերստին գրել. вы ду́рно написа́ли э́то письмо́, его́ на́до п—са́ть; 2, արտագրել. ընդօրինակել, գաղափարել. п. нобѣло́ մաքուր արտագրել. сно́ва п.; п. но́ты; п. сло́во въ сло́во բառացի ընդօրինակել. перепиши́те скорѣе э́ту бума́гу; 3, ցուցակագրել. п. наро́дъ ժողովրդագրել, ժողովրդին աշխարհագիր առնել. п. иму́щество կայքը ցուցակագրել. 4, փոխադրել, ուրիշի վրայ, անուանը գրել. онъ переписа́лъ своё имѣ́ніе на и́мя жены́; 5, վերանկարել. живопи́сецъ переписа́лъ лицо́ на моёмъ портре́тѣ; **-ся** անդր. և փոխ. թղթակցել, թղթակցութիւն, գրագրութիւն ունենալ. п. съ учёными; друзья́ перепи́сываются; -(пе́ре)**пись** է. ցուցակագրում, ցուցակագրութիւն. наро́дная п. ժողովրդագրութիւն, ժողովրդահամար, ազգահամար, աշխարհագիր:

Перепи́ть (-пью́ -ю́тъ; անց. пе́репилъ -ла́, о; հրմ. -пе́й) տ. Перепива́ть.

Пере‖пиха́ніе չ. մեծ քանակութեամբ ներս կոխելը. **-пиха́ть** ն. բոլորն էլ միմեանց յետևից ներս կոխել, ներս խոթել. **-пи́хиваніе** չ. դէն խոթելը, հրնդելով, բոթելով հեռացնելը. **-пи́хивать, -пихну́ть** ն. 1, դէն խոթել, հրնդելով, բոթելով հեռացնել. 2, սաստիկ խթել, հրնդել, բոթել, հեռացնել:

Перепла́‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Перепла́вливать; **-вка** է. **-вленіе, -вливаніе** չ. նորից, կրկին հալելը. **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. 1, նորից, կրկին հալել. 2, բոլորը հալել. 3, [գետով փայտ] քշել:

Перепла́кать (-пла́чу -чутъ; -а́чь) ն. լալով գերազանցել. п. всѣхъ բոլորից էլ շատ, աւել լաց լինել:

Перепластáть ն. բոլոր[ձկներ]ին էլ ճեղքել, ճղել, ճղոտել, բոլոր[ձկներ]ի փորն էլ բացել:

Перепла́‖та է. աւելորդ վճարում, աւելորդ վճար. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́) տ. Перепла́чивать; **-чиваніе** չ. աւելի վճարելը. **-чивать**, -ти́ть ն. 1, աւել, աւելորդ վճարել, հատուցանել. 2, կամաց-կամաց, զանազան ժամանակ վճարել, հատուցանել:

Пере‖плёвывать, -плю́нуть 1, ն. թքել, թքոտել, թքով ծածկել. 2, չ. черезъ что մի բանի վերայից, վերայով թքել:

Переплесну́ть 1, չ. միւս կողմը լափել, միւս կողմն անցնել (ալիքների մասին). 2, ն. դուրս ածել, դուրս թափել, դէն ածել:

Пере‖плести́, -пле́сть (-плету́ -ту́тъ; անց. -плёлъ -ла́, о́; հրմ. -плети́), **-плести́сь, -пле́сться** տ. Переплета́ть, ся; **-плета́ніе** չ. 1, հիւսելը. 2, կազմելը (գրքեր). **-плета́ть**, -плести́, -пле́сть ն. 1, նորից հիւսել (լուծուածը, քանդուածը). п. ко́су; 2, ներհիւսել, հետը հիւսել. п. ко́су ле́нтами հիւսի արանքում ժապաւէններ դնել. 3,* խառնել, խճճել. 4, կազմել (գրքեր). **-ся** անդր. 1, խըճճուիլ. 2, զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ. **-плете́ніе** տ. Переплета́ніе; **-плётный** ած. գրքեր կազմելու. п—ое ремесло́ կազմարարութիւն. п е р е п л ё т н а я, ой է. կազմատուն. **-плётчикъ** ար. կազմարար. **-плётчица** է. կազմարարուհի. **-плётчичій**, ья, ье ած. կազմարարի, -րարական. **-плётъ** ար. 1, տ. Переплета́ніе; 2, կազմ (գրքի). 3, հիւսուածք, հիւսած բան. п. для сту́льевъ եղէգնէ հիւսուածք նստարանների. око́нные п—ы պատկերշրջանակներ պատուհանի (որոնց մէջ դնում են պատուհանի ապակիները):

Переплутова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. սրիկայութեամբ գերազանցել, գերազանց հանդիսանալ:

Пере‖плыва́ніе չ. լողալով կամ նաւով անցնելը. **-плыва́ть**, -плы́ть ն. լողալով կամ նաւելով անցնել. **-плыву́** տ. Переплы́ть;

-плы́тіе *ա.* Переплыва́ніе; **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -ви́) *ա.* Переплыва́ть.

Переплю́нуть *ա.* Переплёвывать.

Переплясáть (-шу́ -пля́шутъ; -ши́) **1**, *չ.* со всѣ́ми *կարգով բոլորի հետ էլ պարել, կաքաւել.* **2**, *չ. խիստ երկար պարել, կաքաւել.* **3**, *ն. մինեոյն պարը կրկնել, երկրորդ անգամ պարել.* **4**, *ն. պարելով, պարի մէջ գերազանցել, ուրիշից աւելի երկար պարել, կաքաւել:*

Пере‖поéніе *չ. խիստ շատ խմեցնելը.* **-по́й** *ա.* **1**, *ա.* Перепоéніе; **2**, *խիստ շատ, սաստիկ խմելը, հարբեցողութիւն.* **-по́ить** (-пою́ -я́тъ) *ա.* Перепáивать II.

Перепо‖лáскиваніе *չ. ողողելը (ճերմակեղէնը).* **-лáскивать**, -лоскáть *ն.* **1**, *մաքուր ջրով ողողել (ճերմակեղէնը).* **2**, *նորից, կրկին ողողել (բերանը):*

Перепол‖зáть, -зти́, -зть (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -зъ -злá, ó; *հրմ.* -зи́) *ա.* Перепáлзывать.

Перепол‖нéніе *չ. խիստ, սաստիկ լցնելը.* **-нить** (-ню -нятъ), **-ня́ть** *ն. խիստ շատ ածել, բոլորովին լցնել.* п. желу́докъ *ստամոքսը ծանրացնել, խիստ շատ ուտել.* **-ся** *ներ. բոլորովին լցուել, ալցուել.* зáла переп́олнилась посѣти́телями; у меня́ се́рдце перепо́лнено печáлью, рáдостью.

Переполо‖скáніе *ա.* Переполáскиваніе; **-скáть** (-щу́ -ло́щутъ; -щи́) *ա.* Переполáскивать.

Переполосовáть (-су́ю -ю́тъ) *ն. շերտ-շերտ կտրտել, ծուատել. շերտաւորել:*

Переполо́ть (-лю́ -по́лютъ; -ли́) *ա.* Перепáлывать.

Перепо‖ло́хъ *ա. յանկարծական սարսափ, շփոթ, շփոթմունք, խառնակութիւն.* **-лошéніе** *չ. սարսափեցնելը, շփոթեցնելը, խռովեցնելը (շատերին).* **-ло́шить** (-ло́шу́ -ло́шáтъ) *ն. սարսափեցնել, շփոթեցնել, խռովեցնել (շատերին).* **-ся** *ներ. խառնուել, շփոթուել, խռովել.* **-ло́шный** *ած. յուզուած, խռովուած, շփոթուած.* **-лощу́** *ա.* Переполоскáть.

Перепо́мнить (-ню -нятъ) *ն. կարգով բոլորին էլ յիշել, մտաբերել:*

Перепо́‖нка *է. բարակ, նուրբ թաղանթ (մարմնի կմ բոյսի), մաշկ.* сѣтчатая глазнáя п. *աչքի ցանցակերպ թաղանթը.* барабáнная п. *թմբկաթաղանթ (ականջի).* плáвательная п. *լողամաշկ (թռչունի).* **-ночка** *է. նւզ. պստիկ թաղանթ, մաշկ.* **-ночный** *ած. թաղանթի, մաշկի.* **-нчатокры́лый** *ած. կնդ. թաղանթաթեւ.* п—ыя насѣко́мыя, Hymenoptera, *թաղանթաթեւներ.* **-нчатый** *ած.* **1**, *թաղանթաւոր.* **2**, *թաղանթակերպ, թաղանթանձ:*

Перепоро́ть (-рю́ -по́рютъ; -пори́) *ա.* Перепáрывать. *[բոլորին էլ գաւազանել:*

Перепоро́чить (-чу -чатъ) *ն. կարգով*

Перепороши́ть (-шу́ -шáтъ) *ն. կարգով բոլորին էլ փոշոտել:*

Перепо́ртить (-чу -тятъ) *ն. փչացնել, եղծանել. բոլորովին փչացնել, եղծանել.* **-ся** *ներ. բոլորովին փչանալ, եղծանել:*

Перепору‖чáть, -чи́ть (-чу́ -чатъ) *ն.* кому́ что *որ և է պատուէր, յանձնարարութիւն ուրիշին յանձնել, տալ:*

Пере‖порхáть, -порхну́ть *ա.* Перепáрхивать; **-порю́** *ա.* Перепоро́ть.

Пере‖пости́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь) *չ. խիստ երկար պահել, պաս պահել:*

Перепотроши́ть (-шу́ -шáтъ) *ն. բոլոր կենդանիների փորոտիքն էլ հանել, մաքրել:*

Перепо́тче(и)вать (-чую -ютъ) *ն. կարգով բոլորին էլ հիւրասիրել, մեծարել:*

Перепотѣ́ть *չ. կարգով, մինեանց յետեւից քրտնել, քրտնիքը կոխել:*

Перепо́ш‖лить (-лю -лятъ), **-ля́ть** *ն. սաստիկ փչացնել, համից-հոտից գցել:*

Перепою́ *ա.* Перепои́ть *և* Перепѣ́ть.

Перепоя́‖саніе *չ. նորից գոտի կապելը, գոտով կապելը.* **-сать** (-шу -шутъ; -шь), **-ся** *ա.* Перепоя́сывать, ся; **-сываніе** *ա.* Перепоя́саніе; **-сывать**, -сать *ն.* **1**, *նորից գոտի կապել, գոտով կապել.* **2**, *այլ կերպ, աւելի լաւ կապել (գոտով).* **-ся** *ներ. նորից գոտի կապել, նորից գոտեւորուել:*

Пере‖прáва *է.* **1**, *անցնելը, անցնում (ջրից).* п. чéрезъ рѣку́, чéрезъ мо́ре; п. чéрезъ бродъ *գետի հունից անցնելը.* **2**, *անցնելու տեղ, անցարան.* **3**, *թմբկահարութիւն անցնելու ժամանակ.* **4**, *ծովգ. թմբկահարութիւն, որով յենդանօթանիքները նաւի ձախ կողմն են անցնում.* **-прáвить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** *ա.* Переправля́ть, ся; **-прáвка** *է.* **-прáвленіе** *չ. ուղղելը, գրտելը. կարկատելը, վերանորոգելը.* **-правлéніе** *չ. անցկացնելը, անցնում.* **-правля́ть**, -прáвить *ն.* **1**, *անցկացնել, տեղափոխել (գետից).* п. войскá чéрезъ рѣку́; п. пѣхо́ту на паро́махъ; **2**, *ուղղել, շինել, զրտել.* п. плáтье; п. домъ *տունը վերանորոգել.* п. оши́бки въ письмѣ́; **-ся** *ներ. անցնել, անցկենալ.* п. чéрезъ рѣку́ на паро́мѣ; п. чéрезъ о́зеро.

Перепрáздновать (-ную -ютъ) *ն.* прáздники *տօներն անցկացնել, տօնել, պրծնել:* *[լել, խնդրելով, աղաչելով ստանալ:*

Пере‖прáшивать, -проси́ть *ն. խնդ-*

Переприка‖зáть (-жу́ -кáжутъ; -жи́), **-зывать** *ն. տուած հրամանը փոխել, այլ կերպ հրամայել, ուրիշ, այլ հրաման տալ.*

Перепро́‖бованіе *չ. փորձելը, ճաշակելը (բոլորը).* **-бовать** (-бую -ютъ) *ն. փորձել, ճաշակել (բոլորը).* п. всѣ ви́на; п. всѣ срéдства.

Перепро‖даваніе *չ. վերածախելը.* **-давáть** (-даю -ютъ; -давáй), -дáть *ն. վերածախել, կրկին ծախել.* **-дáвецъ**, вца *ա.* **-дáвица** *է. վերածախող այր, կին.* **-дáжа** *է. վերածախում.* **-дáжный** *ած.* **1**, *վերածախելի.* **2**, *վերածախուած.* **-дáніе** *ա.* Перепродавáніе; **-дáть** (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; *անց.* -про́далъ -лá, -про́дало; *հրմ.* -дáй) *ա.* Перепродавáть.

Перепроизво́дство *չ. գերարտադրութիւն, աւել արտադրելը:*

Перепрокáзить (-жу -зятъ; -зь) *չ. մի շարք գժութիւններ, յիմարութիւններ, խենթութիւններ անել:*

Перепро‖сти́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь), **-щáться** *ներ.* со всѣ́ми *կարգով բոլորից էլ հրաժեշտ առնել, հրաժեշտ վերցնել:*

Перепру́‖да *է.* **1**, *կապելը, կանգնեց-*

նելը (գետը). 2, պատնէշ, պատուար. **-дить** (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** *տ.* Перепру́живать; **-же́нiе, -живанiе** *չ.* *կապելը, կանգնեցնելը (գետը, ջուրը).* **-живать**, -жа́ть, -ди́ть *ն.* *կապել, կանգնեցնել (գետը, ջուրը)։*

Перепры́‖гиванiе *չ.* *թռչելով, ցատկելով միւս կողմն անցնելը.* **-гивать**, -гнуть *չ.* *թռչելով, ցատկելով միւս կողմ անցնել.* п. че́резъ ровъ; п. че́резъ стѣ́ну.

Перепры́‖сканiе *չ.* *կարգով բոլորը կամ շատ բան սրսկելը.* **-скать, ся** *տ.* Перепры́скивать, ся; **-скиванiе** *տ.* Перепры́сканiе; **-скивать**, -скать, **-снуть** *ն.* *կարգով բոլորը կամ շատ բան սրսկել.* **-ся** *անդր.* *սրսկուիլ.* *փոխ.* *միմեանց սրսկել։*

Пере‖прѣва́нiе *չ.* 1, *խիստ երկար տապակուիլը, եփուիլը, քրքրուիլը.* 2, *քայքայուիլը, փչանալը (խոնաւութիւնից).* **-прѣва́ть**, -прѣ́ть *չ.* 1, *սաստիկ տապակուիլ, չորանալ. խիստ երկար եփուիլ, քրքրուիլ, քայքայուիլ.* 2, *խոնաւութիւնից փչանալ, քայքայուիլ, հոտիլ, բորբոսնիլ.* **-прѣ́лый** *ած.* 1, *խիստ, սաստիկ տապակուած, չորացած. խիստ երկար եփուած, քրքրուած, քայքայուած.* 2, *խոնաւութիւնից փչացած, քայքայուած, հոտած, բորբոսնած.* **-прѣ́нiе, -прѣ́ть** *տ.* Перепрѣва́нiе, -прѣва́ть.

Пере‖пряга́нiе *չ.* *նորից լծելը.* **-пряга́ть**, -пря́чь *ն.* *նորից լծել. այլ կերպ լծել.* **-прягу́** *տ.* Перепря́чь; **-пря́жка** *է.* *նորից լծելը. լծած ձիերին փոխելը։*

Перепря‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́), **-мля́ть** *ն.* *կարգով, բոլոր[ծռած, կորացրած բաներ]ն էլ դզել, ուղղել, դրստել։*

Перепря́сть (-ду́ -ду́тъ; -ди́) *ն.* *շատ կամ բոլորը մանել, (դր.) նիւթել։*

Перепря́тать (-я́чу -чутъ; -я́чь) *ն.* 1, *ուրիշ տեղ պահել, թաքցնել.* 2, *մէկը միւսից յետոյ պահել, պահատել, թաքցնել.* **-ся** *անդր.* 1, *կրկին թաքնուիլ, պահուիլ.* 2, *միմեանց յետեւից թաքնուիլ, պահուիլ, պահտուիլ։*

Перепря́чь (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -пря́гъ -гла́, о́; *հրմ.* -прягѝ) *տ.* Перепряга́ть.

Перепу́‖гивать, -га́ть *ն.* 1, *վախեցնել (շատերին).* 2, *խրտնեցնել, մի տեղից միւս տեղ քշել (շատերին).* **-гъ** *ա.* *յանկարծական վախ, ահ, երկիւղ, սարսափ։*

Перепу́д‖ренiе, -риванiе *չ.* 1, *նորից շպարելը.* 2, *շատերին կամ շատ բան շպարելը.* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *ն.* 1, *նորից շպարել, փոշի քսել.* 2, *կարգով շատերին, շատ բան կամ բոլորին, բոլորը շպարել, փոշի քսել։*

Перепужа́ть *ռմկ.* *տ.* Перепуга́ть.

Пере‖пуска́нiе *չ.* *տ.* *ստորեւ բայը.* **-пуска́ть**, -пусти́ть *ն.* 1, *բաց թողնել, թողնել, թոյլ տալ որ անցնի (օր. կամրջից).* 2, *թափել, հոսեցնել, թողնել որ հոսի (մի ամանից միւսի մէջ).* 3, *շատ, չափից աւել հոսեցնել, թողնել որ հոսի, թափուի (ջուր, արիւն).* **-пу́скъ** *ա.* *տ.* Перепуска́нiе; **-пусти́ть** (-щу́ -пу́стятъ; -сти́) *տ.* Перепуска́ть.

Перепу‖стѣ́лый *ած.* *բոլորովին ամայացած, դատարկուած.* **-стѣ́ть** *չ.* *բոլորովին, բնաւին ամայանալ, դատարկուիլ.*

Перепу́‖танiе *չ.* *խառնելը, խճճելը.* **-тать, ся** *տ.* Перепу́тывать, ся.

Перепу́‖тiе *տ.* Перепу́тье; **-тчикъ** *ա.* **-тчица** *է.* 1, *անցնելիս որ եւ է տեղ մտանող, իջեւանող այր, կին, անցուորական հիւր (այր, կին).* 2, *ճանապարհակեաց* (живу́щiй, -щая на перепу́тьи) *այր, կին։*

Перепу́‖тыванiе *չ.* *խառնելը, խճճելը.* **-тывать**, -тать *ն.* *խառնել, խճճել, խառնափնթորել, կնճռել.* **-ся** *անդր.* *խառնուիլ, խըճճուիլ, խառնափնթորուիլ։*

Перепу́тье *չ.* 1, *խաչամէջ ճանապարհի (այն տեղը, ուր ճանապարհները միմեանց կտրում են), ուղեկտուր.* 2, *ճանապարհ, ճանապարհորդութիւն.* зайти́ къ кому́, куда́ на п—ьи *կամ* п—ьѣ *անցնելիս մէկին, մի տեղ այցելել, մէկի մօտ, մի տեղ մտնել։*

Перепу‖ща́ть *ռմկ.* **-ще́нiе** *տ.* Перепуска́ть, -ска́нiе.

Перепыли́ть (-лю́ -ля́тъ) *ն.* *շատ բան կամ բոլորովին, ամէն կողմից փոշոտել, թոզոտել։*

Пере‖пы́тывать, -пыта́ть *ն.* 1, *նորից հարցուփորձել, հարցուփորձ անել.* 2, *նորից տանջել.* **-пью́** *տ.* Перепи́ть.

Пере‖пѣва́ть, -пѣ́ть (-пою́ -ю́тъ; -по́й) *ն.* 1, *նորից, կրկին երգել.* 2, *շատ [երգեր] երգել.* 3, *ուրիշից աւելի բարձր երգել, երգելում ուրիշին յաղթել, գերազանցել.* **-ся** *անդր.* *հերթով, միմեանցից յետոյ երգել (օր. եկեղեցում)։*

Перепя́‖ленiе, -ливанiе *չ.* 1, *նորից պրկելը (հէնքը շրջանակի վրայ).* 2, *խիստ պըրկելը.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ն.* 1, *նորից պրկել (հէնքը շրջանակի վրայ).* 2, *խիստ պրկել, գիլ քաշել։*

Перепят‖ка́нiе *չ.* *տ.* *ստորեւ բայը.* **-ка́ть, -нывать** *ն.* *շատ բան բծաւորել, կեղտոտել, ապականել։*

Перера‖ба́(о́)тыванiе *չ.* 1, *նորից շինելը, նորից յօրինելը.* 2, *մշակելը, վերամշակելը.* **-ба́(о́)тывать**, -бо́тать *ն.* 1, *նորից շինել, նորից յօրինել, գործել.* 2, *մշակել, վերամշակել.* на́до п. всё, что ху́до срабо́тано; желу́докъ перераба́тываетъ пи́щу *ստամոքսը եփում է կերակուրը.* 3, *շատ բան անել, շատ բան շինել.* мы мно́го перерабо́тали за э́то вре́мя; 4, *խիստ շատ, խիստ երկար անել, աշխատել.* **-бо́танiе** *տ.* Перераба́тыванiе; **-бо́тать** *տ.* Перераба́тывать; **-бо́тка** *է.* 1, *կրկին շինում, յօրինում.* 2, *մշակում, վերամշակում։* [*հարթել, դրստել։*

Перерав‌ня́ть *ն.* *կարգով ուղղել. դզել,*

Перера́довать (-дую -ютъ) *ն.* *կարգով բոլորին էլ ուրախացնել, խնդացնել։*

Переражда́ть *տ.* Перерожда́ть.

Перера́нить (-ню -нятъ) *ն.* *կարգով շատերին կամ բոլորին վիրաւորել, վէրք տալ, վէրք հասցնել։*

Перераспредѣ‖ле́нiе *չ.* *նորից, վերստին բաժանելը, բաշխելը.* **-ля́ть** *ն.* *նորից, վերստին բաժանել, բաշխել։*

Пере‖раста́нiе *չ.* *աւելի աճելը, աւելի մեծանալը.* **-раста́ть, -расти́** (-сту́ -сту́тъ; *անց.* -ро́съ -сла́, о́; *հրմ.* -расти́) *ն.* *աւելի աճել, աւելի բարձրանալ, մեծանալ. հասակով*

(՛բոյով՛) մէկին գերազանցել. она́ переросла́ свою́ мать.

Перерасхо́‖довать (-дую -ютъ) ն. [նշանակուած գումարից] աւել ծախսել. **-дъ** ար. աւել ծախս, ծախսած գումար:

Перера́товать (-тую -ютъ) չ. со всѣ́ми կարգով բոլորի հետ կռուի բռնուիլ, մարտնչել:

Пере‖рва́ніе չ. պատառելը. **-рва́ть** (-рву́ -рву́тъ; -рви́), **ся** տ. Перерыва́ть, ся.

Перердѣ́ть չ. խիստ կարմրել, սաստիկ հասնուլ, հասունանալ:

Перереб́ячиться (-чусь -чатся) չ. բոլորովին երեխայանալ, երեխայ, մանուկ դառնալ:

Перерев́ѣть (-ву́ -ву́тъ; -ви́) ն. աւելի բարձր աղաղակել, ՛բղաւել՛, ՛պոռալ՛, մռընչել, բառաչել:

Перержа́‖вѣлый բյ. ած. բոլորովին ժանգոտուած. **-вѣть** չ. բոլորովին ժանգոտուիլ, ժանգահար լինել:

Перери‖сова́ть (-су́ю -ютъ), **-со́вывать** ն. 1, նորից նկարել. 2, մեծ քանակութեամբ նկարել:

Переробѣ́ть չ. կարգով, բոլորովին վա- [խուսրել, լքանել:

Переровня́ть տ. Переравня́ть.

Переро‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** տ. Перерожда́ть, ся; **-дъ** ար. այլասերում, վատասերում. վատասերուած հացահատիկ. **-жда́ть**, -ди́ть ն. վերածնել. վերստին կրթել, դաստիարակել. **-ся** անդր. 1, վերածնուիլ, նորոգուիլ. 2, տաստ հունձ տալ. 3, այլասերուիլ, վատասերուիլ. **-жде́ніе** չ. 1, վերածնութիւն, վերանորոգում. 2, այլասերում, վատասերում:

Перерои́ть (-рою́ -я́тъ) ն. пчёлъ մեղուներին փեթակներում հաւասար կերպով տեղաւորել:

Перерони́ять ն. մէկը միւսի յետեից վայր [ձգել, Թափել, կորցնել:

Пере‖ро́слый բյ. ած. գերաճած. խիստ, չափից դուրս մեծացած, բարձրացած, հասակ, ՛բոյ՛ քշած. п. ре́крутъ; **-(пе́ре)ро́сль** հւր. չափից դուրս մեծացած, հասակ քշած այր, կին (եւ կենդանի կմ բոյս). **-ро́ю** տ. Перерыть.

Пере‖рубáніе չ. կոտորելը, կտրտելը. **-рубáть, -руби́ть** (-блю́ -ру́бятъ; -би́) ն. 1, կոտորել, կտրտել, մաս մաս անել. 2, շատ բան (օր. ծառեր) կոտորել, կտրտել. շատերին կոտորել, սրի անցնել. **-ру́бка** է. 1, կոտորում, կտրտում. 2, չափից աւել կտրտելը (փայտ). **-ру́бъ** ար. 1, տ. Перерубáніе; 2, յատակագերան, յատակի տակ դցած գերան:

Переругáть ն. կարգով բոլորին էլ հայհոյել. **-ся** անդր. միմեանց հայհոյել, կռուել:

Перерумя́‖нивать, -ни́ть (-ню -нятъ) ն. 1, նորից [կամ խիստ և կամ շատերին] կարմրացնել, կարմիր ներկել, կարմիր չպարել. 2, խիստ կարմրացնել (հացը, տապական):

Переру‖си́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) չ. ռուսթիւն անել. **-сѣ́ть** չ. ռուսանալ, ռուս դառնալ (բոլորովին):

Пере‖рывáніе չ. 1, փորելը, քանդելը, ՛փուփորացնելը՛ (ածուն). 2, փորելը, փորելով, քանդելով կտրելը, ծակելը. 3, տակն ու վրայ անելը, խառնափնթորելը. 4, կտրելը, փրցնելը. ճղելը, պատռելը, պատառելը. **-рывáть** ն. I. (-ры́ть) 1, նորից փորել, քանդել, ՛փուփորացնել՛ (ածուն). 2, փորելով, քանդելով խոտորնակի կտրել (ճանապարհը), ծակել (պատնէշը). 3. բոլորը տակն ու վրայ անել, խառնափնթորել. II. (-рвáть) 1, կտրել, փրցնել. ճղել, պատռել, պատառել. п. на́-двое листъ бума́ги; п. ни́тку, верёвку; 2,* ընդհատել, ընդմիջել, կանգնեցնել, (խօսքը, զրոյցը) կտրել. п. разгово́ръ; **-ся** անդր. 1, կտրիլ, փրթիլ. перервала́сь струна́; 2,* ընդհատուիլ, ընդմիջուիլ. ми́рные перегово́ры перерыва́лись нѣ́сколько разъ; **-ры́вка** է. 1, կտրելը, փրցնելը. պատռելը. 2,* ընդմիջելը, ընդհատելը, կանգնեցնելը. **-ры́вчатый** ած. ընդհատուած, ընդմիջուած, խանգարուած. **-ры́въ** ար. 1, տ. Перерывка; 2, կտրուած, փրթած տեղ. ճղած, պատռած տեղ:

Перерыжѣ́ть չ. բոլորովին շէկանալ, դեղնել (ընկած ապրանքի մասին):

Перерыскáть (-ры́щу -щутъ) չ. դէս ու դէն վազվզել, չափ դնել:

Пере‖ры́тіе չ. 1, նորից փորելը, քանդելը. 2, փորելով, քանդելով կտրելը, ծակելը. 3, տակն ու վրայ անելը, խառնափնթորելը. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й) տ. Перерывáть I.

Перерычáть (-чу́ -чáтъ; -чи́) 1, չ. на всѣхъ բոլորի վերայ էլ աղաղակել, ՛բղաւել՛, ՛պոռալ՛. 2, ն. кого́ մէկից աւելի բարձր գոռալ, աւելի բարձր ՛բղաւել՛, ՛պոռալ՛:

Пере‖рѣ́заніе չ. կտրելը, հատանելը. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ; -рѣ́жь) տ. Перерѣ́зывать.

Перерѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся; -ви́сь) անդր. խիստ խնդալ, սաստիկ շատ չարաճճի բաներ անել, խիստ սանձարձակ դառնալ, ժպիրհ բաներ բանել:

Пере‖рѣ́зъ ար. 1, կտրելը, կտրտելը, կոտորելը. 2, կտրած տեղ. **-рѣ́зываніе** տ. Перерѣ́заніе; **-рѣ́зывать**, -рѣ́зать ն. 1, կտրել, հատանել. п. верёвку; п. кому́ доро́гу մէկի ճանապարհը կտրել, փակել. 2, շատ տեղեր կտրտել. страна́ перерѣ́зана мно́гими канáлами; 3, մորթել, մորթոտել, խողխողել, կոտորել. мясни́къ перерѣ́залъ теля́тъ; жи́тели перерѣ́зали весь гарнизо́нъ; волкъ *перерѣ́залъ мно́го ове́цъ գայլը շատ ոչխարներ պատառոտեց, խեղդեց, խեղդոտեց:

Перерѣ‖шáть, -ши́ть (-шу́ -шáтъ) ն. նորից վճռել, նոր վճիռ կայացնել. необходи́мо вновь обсуди́ть п—ши́ть вопро́съ.

Переря‖ди́ть (-жу́ -ря́дятъ; -ди́), **ся** տ. Переряжáть, ся; **-жáніе** չ. նոր, ուրիշ զգեստ հագցնելը. այլ կերպ զարդարելը **-жáть**, -ди́ть ն. նոր, ուրիշ զգեստ հագցնել. այլ կերպ զարդարել, պաճուճել. его́ перерядили въ же́нское пла́тье; **-ся** անդր. ծպտիլ. **-же́ніе** տ. Переряжáніе.

Пере‖сади́ть (-жу́ -сáдятъ; -ди́) տ. Пересáживать; **-сáдка** է. 1, տեղափոխում, -խութիւն, փոխադրում, -դրութիւն. **-садно́й**, **-сáдный** ած. տեղափոխուած. տեղափոխելու, տեղափոխութեան. փոխադրած, -դրելու, դրութեան. **-сáдочный** ած. տեղափոխելու, տեղափոխուելու. փոխադրելու, փոխադրուելու. п. биле́тъ տեղափոխութեան տոմսակ. **-саже́ніе**,

-са́живаніе չ. տեղափոխելը, փոխադրելը. **-са́живать**, -садить ն. տեղափոխել, փոխադրել. п. дере́вья, цвѣты́ ծառեր, ծաղիկներ մի տեղից միւս տեղ փոխադրել, տնկել. п. престу́пника изъ тюрьмы́ въ крѣ́пость; п. путеше́ственниковъ изъ дилижа́нса въ ваго́ны; п. дѣте́й че́резъ забо́ръ երեխաներին ցանկապի վերայից անցկացնել. п. пу́говицы; **-са́живаться** ան-բ. տեղափոխուել, տեղերնին փոխել:

Пере‖са́ливаніе չ. տ. ստորև բայը. **-са́ливать** ն. **I.** (-са́лить) շատ բան իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել. **II.** (-соли́ть) ն. 1, խիստ, սաստիկ աղել, աղ անել. 2, բոլորն աղել, բոլորին աղ անել. 3,* չափազանցնել, համր հանել, համը տանել:

Пересва́‖тать, -тывать ն. չատերին նշանել, նշան դնել:

Пересвер‖ле́ніе, -ливаніе չ. **1**, նորից գայլիկոնելը, գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘ ծակելը. **2**, բոլորն էլ գայլիկոնելը, ծակելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. **1**, նորից գայլիկոնել, գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘ ծակել. **2**, բոլորն էլ գայլիկոնել, ծակել:

Пересвидѣ́тельствовать (-ствую -ютъ) ն. **1**, նորից, կրկին վաւերացնել. **2**, բոլորը, շատ բան վաւերացնել:

Пересви‖ста́ть (-щу́ -сви́щутъ; -щи́), **-стнуть, -стывать** ն. **1**, кого́ մէկից աւելի բարձր, աւելի գեղ սուլել, շուեցնել. **2**, նորից, կրկին սուլել. **-ся** ձ-բ. սուլելով միմեանց կանչել, միմեանց ձայն տալ:

Пере‖сдава́ть (-даю́ -ю́тъ; -дава́й), **-сда́ть** (-сда́мъ -сда́стъ; -сдади́мъ -ди́те -ду́тъ; -сда́й) ն. նորից տալ, բաժանել, բաշխել (թուղթը). **-сда́ча** է. նորից տալը. նորից բաժանելը, բաշխելը:

Пере‖селе́нецъ, нца ա. գաղթած, գաղթական. **-селе́ніе** չ. **1**, գաղթեցնելը, տեղափոխելը (գիւղացիներին). **2**, գաղթում, գաղթականութիւն. п. наро́довъ; **-селе́нка** է. գաղթականուհի. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-селя́ть** ն. գաղթեցնել, տեղափոխել. п. крестья́нъ изъ одно́й губе́рніи въ другу́ю; **-ся** ան-բ. գաղթել, տեղափոխուել, վերաբնակուել. п. изъ дере́вни въ го́родъ; п. въ вѣ́чность վախճանուել:

Пересестри́ться (-рю́сь -ря́тся) ձ-բ. քոյրանալ, քոյրեր դառնալ, միմեանց քոյր անուանել:

Переси‖дѣ́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-живать** չ. **1**, տեղը փոխել, ուրիշ տեղ նստել. **2**, երկար նստած մնալ. **-жу́** տ. Пересидѣ́ть.

Переси́‖ливать, -лить (-лю -лятъ) յաղթել, յաղթահարել, յաղթանակել:

Пере‖сине́ніе, -си́ниваніе չ. տ. ստորև բայը. **-си́нивать, -сини́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1**, նորից լեղակաջրել (ճերմակեղէնը). **2**, սաստիկ լեղակաջրել. **3**, մեծ քանակութեամբ լեղակաջրել. **-си́нька** է. տ. Пересине́ніе. [տեղից խաղատել, ձայնը կորցնել:

Пересипнуть չ. կարգով, միմեանց յե-

Пересія́ть չ. խիստ, սաստիկ փայլել:

Пере‖ска́бливаніе չ. **1**, նորից քերելը. **2**, խիստ, սաստիկ քերելը. **-ска́бливать**, -скобли́ть ն. **1**, նորից քերել. **2**, կարգով շատ բան քերել. **3**, սաստիկ, խիստ քերել:

Пере‖сказа́ніе չ. վերապատմելը, կրկին պատմելը. **-сказа́ть** (-скажу́ -ска́жутъ; -жи́) տ. Переска́зывать; **-сказно́й** ած. առէկօսէներին, առէկօսէական. п—ыя рѣчи առէկօսէներ. **-ска́зчикъ** ա. **-ска́зчица** է. զրուցատէր, վայրահաջ այր, կին. **-ска́зъ** ա. **1**, վերապատմում, կրկին պատմելը. **2**, переска́зы յ. առէկօսէներ, վայրահաջութիւն. **-ска́зываніе** չ. **1**, վերապատմելը. **2**, լաւծը կմ տեսածը պատմելը, տարածելը. **-ска́зывать**, -сказа́ть ն. **1**, վերապատմել, նորից պատմել. **2**, լսածը կմ տեսածը պատմել, տարածել:

Пере‖скака́ть (-скачу́ -ска́чутъ; -скачи́) տ. Переска́кивать II; **-ска́киваніе** չ. մի բանի վերայից թռչելը, ցատկելը. **-ска́кивать I.** (-скочи́ть -скокну́ть) չ. че́резъ что մի բանի վերայից թռչել, անցնել. п. че́резъ ровъ, че́резъ изгоро́дку; чита́я *п—скочи́ть отъ одно́й главы́ къ друго́й; **II.** (-скака́ть) չ. վազելիս, արշաւելիս յաղթել, գերազանցել, հակառակորդի առաջը կտրել. э́тотъ конь перескака́лъ всѣхъ свои́хъ сопе́рниковъ; **-ска́чка** է. երկրորդ մրցարշաւ: [реска́бливать.

Перескобли́ть (-блю́ -бля́тъ) տ. Пе-

Пере‖скокну́ть տ. Переска́кивать I; **-ско́къ** ա. թռչում. въ два п—а երկու անգամ թռչելով:

Перескорбѣ́ть (-блю́ -бя́тъ; -би́) չ. շատ բաների վերայ վշտանալ:

Переско‖че́ніе չ. մի բանի վերայից թռչելը, անցնելը. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Переска́кивать I.

Пере‖скреба́ть, -скрёбывать, -скрести́, -скре́сть (-скребу́ -бу́тъ; -би́) ն. **1**, նորից քերել. **2**, շատ բան քերել:

Перескуча́ть, ся չ. միմեանց յետևից թախծել, ձանձրանալ, տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել:

Пересла́бить (-блю -бятъ) ն. կարգով բոլորին էլ փորհարել, լուծել տալ:

Пересла́‖вить (-влю -вятъ), **-вля́ть** ն. **1**, սաստիկ, չափազանց գովաբանել, փառաբանել. **2**, բոլորին էլ գովաբանել, փառաբանել:

Пересла́ніе չ. ուղարկելը, վերառաքելը:

Переслasти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Пересла́щивать.

Пересла́ть (-шлю́ -шлю́тъ; -шли́), **ся** տ. Пересыла́ть, ся.

Пересла‖ще́ніе, -щиваніе չ. խիստ, սաստիկ քաղցրացնելը. **-щивать**, -сти́ть ն. խիստ, սաստիկ քաղցրացնել:

Переслои́ть (-слою́ -я́тъ) ն. կարգով միմեանց վերայ դարսել, դարսատել:

Переслужи́ть (-жу́ -жатъ) **1**, ն. որոշած ժամանակից աւել ծառայել. **2**, չ. կարգով շատ տեղեր ծառայել:

Пересло́‖шаніе չ. նորից լսելը (օր. դասը). **-шать** տ. Пересло́шивать; **-шиваніе** տ. Пересло́шаніе; **-шивать**, -шать ն. **1**, նորից լսել (օր. դասը). **2**, բոլորը, բոլորին լսել. всего́ не переслу́шаешь, что лю́ди говоря́тъ.

Переслѣ‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Переслѣ́живать; **-дова́ніе** չ. կրկին հետախուզում, քննում. **-довать** (-дую -ютъ) տ. Переслѣ́дывать; **-дыва́ніе** տ. Переслѣ́дованіе; **-дывать**, -довать ն. նորից քննել, վերաքննել, նորից հետազօտել ему предпи́сано п—довать, и онъ бу́детъ п. всё дѣ́ло; **-живать**, -ди́ть ն. **1**, նորից որոնել, փնտռել (հետքը). **2**, за всѣмъ ամէն բանի վերայ ուշադրութիւն դարձնել, ամէն բանից զգուշանալ։

Переслѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. բոլորին էլ կուրացնել, շլացնել։

Пересма́‖зать (-жу -жутъ; -жь), **-зывать** ն. **1**, նորից, կրկին խիզել (սայլը, մեքենան). **2**, կարգով բոլորն էլ խիզել։

Пересмакова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. կարգով բոլորն էլ ճաշակել, բոլորի համն էլ տեսնել։

Пере‖сма́ливаніе չ. **1**, կրկին ձիւթելը, կպրելը. **2**, չափազանց ձիւթելը, կպրելը. **-сма́ливать**, -смоли́ть ն. **1**, կրկին ձիւթել, կպրել. **2**, սաստիկ ձիւթել, կպրել. **3**, կարգով շատ բան, բոլորը ձիւթել, կպրել։

Пере‖сма́триваніе չ. **1**, կրկին նայելը, քննելը, վերաքննելը. **2**, շատ բան, բոլորը նայելը, քննելը. **-сма́тривать**, -смотрѣ́ть ն. **1**, նորից տեսնել, նայել, քննել, վերաքննել. **2**, շատ բան, բոլորը տեսնել, նայել, քննել. п. кни́гу գիրքը թերթել, աչքի անցնել։

Пересмекну́ть ն. նորից հաչուել։

Пересмердѣ́ть չ. կարգով միմեանց յետեից հոտիլ, նեխիլ (պաշարեղէնի մասին)։

Пересмири́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. շատերին, բոլորին խաղաղացնել, հաշտեցնել, հանդարտացնել, հանգստացնել։

Пересмоли́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Пересма́ливать.

Пересморка́ть ն. բոլոր[թաշկինակներ]ն էլ գործածել, կեղտոտել, խնչոտել։

Пере‖смо́трщикъ ա. **-смо́трщица** է. վերաքննիչ այր, կին. **-смо́тръ** ա. վերաքննութիւն, վերայննութիւն. **-смотрѣ́ніе** չ. կրկնակի քննութիւն, վերատեսութիւն. **-смотрѣ́ть** (-рю́ -смо́трятъ; -ри́) տ. Пересма́тривать.

Пересмуглѣ́ть չ. կարգով, միմեանց յետեից թխանալ։

Пере‖смѣ́иваніе չ. ծաղրելը, նշաւակելը. **-смѣ́ивать**, -смѣя́ть ն. ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել'. **-ся** փ-խ-դ. միմեանց մէջ ծիծաղել. **-смѣха́ніе**, **-смѣха́ть, ся** տ. Пересмѣ́иваніе, -вать, ся; **-смѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. շատերին կամ բոլորին ծիծաղեցնել, ստիպել որ ծիծաղեն. **-смѣ́шка** է. ծաղրում, նշաւակում. **-смѣ́шливость** է. ծաղրասիրութիւն. **-смѣ́шливый** ած. ծաղրական, հեգնական, ծաղրող, հեգնող. **-смѣ́шникъ** ա. **-смѣ́шница** է. ծաղրածու, ծաղրող, նշաւակող, խեղկատակ այր, կին. **-смѣ́шническій** ած. ծաղրածուի, խեղկատակի[ն յատուկ]. **-смѣя́ніе** չ. ծաղրելը, նշաւակելը. **-смѣя́ть** (-смѣю́ -ютъ) տ. Пересмѣ́ивать.

Пересмя́‖глыя гу́бы ճաքճքած շրթունքներ. **-гнуть** չ. ճաքճքել (շրթունքների մասին)։

Переснаб‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** ն. кого́ чѣмъ մէկին նորից, աւելի լաւ պարենաւորել, մէկին աւելի լաւ պաշար մատակարարել, պաշար տալ։

Переснаря‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** ն. նորից, այլ կերպ յարդարել, հանդերձել, պատրաստել, զարդարել։

Пересна‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Пересна́щивать; **-стка** է. **-ще́ніе**, **-щиваніе** չ. կրկին, այլ կերպ վառում, հանդերձում (նաւի). **-щивать**, -сти́ть ն. **1**, նորից, այլ կերպ վառել, հանդերձել (նաւը). **2**, շատ նաւեր հանդերձել, (գր.) վառել. **-щу́** տ. Переснасти́ть.

Пересни‖ма́ніе չ. **1**, նորից հանելը (լուսանկարը). **2**, թղթխ. նորից կարելը. **-снима́ть, -сня́ть** (-сниму́ -и́мутъ; -ми́) ն. **1**, նորից, կրկին հանել (օր. լուսանկարը), նորից նկարել, քաշել. **2**, թղթխ. նորից կարել։

Пере‖со́вывать, -су́нуть ն. մի տեղից մի ուրիշ տեղ խոթել, կոխել, 'խոթել'։

Пересовѣ‖това́ть (-тую -ютъ), **-тывать** ն. **1**, ուրիշ կերպ, ուրիշ բան խորհուրդ տալ. **2**, շատ բան, զանազան բաներ խորհուրդ տալ. **-ся** փ-խ-դ. միմեանց հետ խելք խելքի տալով խորհրդակցել, խորհուրդ անել։

Пересо‖зда́ть (-зда́мъ -зда́стъ; -здади́мъ -ди́те, -ду́тъ; -зда́й), **-зида́ть** ն. վերստեղծել։

Пересо‖ла́живать, -лоди́ть ն. խիստ, չափազանց մաստել (солоди́ть).

Пересо‖ле́ніе չ. խիստ, չափից դուրս աղելը, աղ անելը. **-ли́ть** (-лю́ -ятъ) տ. Переса́ливать II; **-лоди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Пересола́живать.

Пересо́лъ ա. սաստիկ, չափազանց աղում, աղելը, աղ անելը։

Пересопѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. кого́ մէկից աւելի շատ, աւելի սաստիկ կամ երկար թխթալ։

Пересори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. կարգով, մէկը միւսից յետոյ կեղտոտել, աղտոտել, աղականել։

Пересо‖ртирова́ть (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** ն. բոլորը կարգով ընտրել, ջոկել, դասաւորել։

Пересоса́ть (-су́ -су́тъ; -си́) ն. **1**, նորից ծծել. **2**, ծծելով ուրիշ անօթի մէջ տեղափոխել. **3**, խիստ շատ, խիստ երկար ծծել։

Пересотвори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. վերըստեղծել, վերստին ստեղծել, շինել։

Пересо́‖хлый բյ. ած. չորացած, ցամաքած. **-хнуть** տ. Пересыха́ть.

Пересочета́ть ն. վերստին զուգել, զուգաւորել, միացնել։

Пересочи‖не́ніе չ. վերաշարադրելը, նորից շարադրելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. վերաշարադրել, նորից շարադրել։

Переспа́ть (-сплю́ -спя́тъ; -спи́) տ. Пересыпа́ть I.

Переспеси́вѣть չ. կարգով, միմեանց յետեից հպարտանալ, սնծամտիլ։

Переспо́‖риваніе չ. վէճի, վիճաբանութեան մէջ յաղթելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. кого́ մէկին վիճաբանութեան մէջ յաղթել. его́ никто́ не переспо́ритъ.

Переспра́‖вить (-влю -вятъ; -вь), **-вля́ть** ն. նորից, կրկին տանել (օր. անուանակոչութեան տօնը):

Пере‖спра́шиваніе չ. նորից, կրկին հարցնելը. **-спра́шивать, -спроси́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) ն. 1, նորից, կրկին հարցնել, [դասը] ասել տալ. 2, կարգով շատերին հարցնել. **-спро́съ** ա. կրկին հարցում, կրկին, նորից հարցնելը:

Пере‖спѣва́ніе չ. խիստ հասնելը, հասունանալը. **-спѣва́ть**, -спѣ́ть չ. խիստ, չափազանց հասնել, խիստ, չափազանց հասունանալ. **-спѣ́лость** ի. սաստիկ հասունութիւն. **-спѣ́лый** ած. խիստ, չափազանց հասած, հասունացած. **-спѣ́ть** տ. Переспѣва́ть.

Пересрами́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. սաստիկ անարգել, անպատուել, խայտառակել:

Пересро́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. պայմանաժամը, 'վադէն' երկարացնել, նոր նոր պայմանաժամեր, 'վադաներ' նշանակել. **-чка** ի. 1, երկարացնում պայմանաժամի. 2, պայմանաժամից դուրս անցած ժամանակ, ժամանակամիջոց. **-чный** ած. [պայմանաժամից աւել] երկարացրած, յետաձգած:

Пересо́‖реніе, -риваніе չ. շատերին կռուեցնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. կռուեցնել (շատերին). **-ся 1,** անդր. շատերի հետ կռուել, գժտուել. 2, փոխ. միմեանց հետ, միմեանց մէջ կռուել. գժտուել. **-рщикъ** ա. **-рщица** ի. կռուեցնող, կռուի պատճառ այր, կին:

Пере‖става́ніе չ. դադարելը. **-става́ть** (-стаю́ -ю́тъ), **-ста́ть** չ. դադարել. п. плати́ть; вѣ́теръ переста́лъ ду́ть; п. говори́ть.

Переста́‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Переставля́ть; **-вка** ի. **-вле́ніе, -вливаніе** չ. տեղափոխելը, տեղերը փոխելը, միմեանց տեղ դնելը. **-вля́ть, -вливать**, -вить ն. 1, ուրիշ տեղ դնել, տեղափոխել, փոխադրել. п. столъ съ одного́ мѣ́ста на друго́е; п. посу́ду со стола́ въ бу́фе́тъ; 2, տեղափոխել, մէկը միւսի տեղ դնել. п. сту́лья; п. слова́; 3, փակել, կապել. п. рѣку́; **-вно́й** ած. 1, հեշտութեամբ տեղափոխելի, փոխադրելի. 2, փակող, կապող, խափանող:

Пере‖ста́иваніе չ. տ. ստորև բայը. **-ста́ивать**, -стоя́ть 1, ն. кого́ մէկից աւելի երկար կանգնել, կանգնելում մէկին յաղթել, գերազանցել. 2, չ. նշանակած ժամանակից աւելի երկար կանգնել. 3, երկար մնալուց փչանալ:

Переста‖на́вливаніе տ. Переста́вливаніе; **-на́вливать**, -нови́ть տ. Переста́вливать; **-но́вка** ի. տեղափոխում, տեղափոխութիւն. п. словъ; п. буквъ; **-новле́ніе** չ. տեղափոխելը. այլ կերպ դնելը. **-ну** տ. Переста́ть.

Перестара́ться չ. խիստ շատ աշխատել, տքնել, ջանալ:

Переста‖рѣ́лость ի. ծերութիւն, պառաւութիւն, հնութիւն. **-рѣ́лый** բյ. ած. խիստ ծերացած, հնացած, պառաւած. **-рѣ́ть** չ. 1, խիստ ծերանալ, պառաւիլ, հնանալ. 2, կարգով, միմեանց յետևից ծերանալ, պառաւիլ:

Пере‖ста́ть (-ста́ну -нутъ; -ста́нь) տ. Перестава́ть; **-стаю́** տ. Перестава́ть.

Пере‖стега́ніе չ. 1, վերստին կարելը (վերմակը, 'լհէֆը'). 2, վերստին կոճկելը, կոճակները մայր գցելը. **-стега́ть** տ. Перестёгивать; **-стёгиваніе** տ. Перестега́ніе; **-стёгивать I.** (-стега́ть (ապռն: -га́ю -ютъ) ն. 1, նորից, կրկին стега́ть; 2, շատերին միմեանց յետևից մտրակել, ծեծել, խարազանել. п. мѣха́ մորթերը թափ տալ. **II.** (-стега́ть (նորկ. -га́ю -ютъ), **-стегну́ть** ն. նորից, այլ կերպ կոճկել, կոճակները մայր գցել. **-ся** անդր. կոճկուիլ, իր բաճկոնի, արխալուղի կոճակները մայր գցել. **-стелю́** տ. Перестла́ть.

Пере‖стига́ніе չ. յետևից հասնելը. կալնելը. **-стига́ть, -сти́гнуть**, -сти́чь ն. кого́ մէկի յետևից հասնել, մէկին բռնել, կալնել. **-стиже́ніе** չ. յետևից հասնելը, բռնելը, կալնելը:

Пере‖стила́ніе չ. 1, նորից, կրկին գըցելը (անկողինը). 2, նորից գցելը, վերստին շինելը (յատակը). **-стилать**, -стла́ть ն. նորից գցել. п. посте́ль; նորից գցել, վերստին շինել. п. полъ; п. мостову́ю փողոցը նորից քարել. **-сти́лка** ի. տ. Перестила́ніе.

Пере‖стира́ніе չ. 1, նորից, կրկին լըւանալը (ճերմակեղէնը). 2, բոլոր ճերմակեղէնը լուանալը. **-стира́ть** տ. Перести́рывать; **-сти́рка** ի. տ. Перестира́ніе; **-сти́рывать**, -стира́ть ն. 1, նորից, կրկին լուանալ (ճերմակեղէնը). 2, շատ, բոլոր[ճերմակեղէն]ը լուանալ:

Перести́‖чь (-гу́ -жёшь -гу́тъ; -ги́) տ. Перестига́ть.

Перестла́‖ніе տ. Перестила́ніе; **-ть** (-стелю́ -сте́лютъ; -стели́) տ. Перестила́ть.

Пересто́й ա. 1, խիստ երկար կանգնելը, մնալը. 2, երկար մնալուց փչանալը, անհամանալը:

Перестона́ть 1, չ. կարգով տնքալ, տնքտնքալ, հառաչել, հեծել. 2, դադարել տնքալուց, տնքտնքալուց, հեծելուց, հառաչելուց. 3, ն. кого́ մէկից աւելի շատ տնքալ, աւելի շատ տնքտնքալ, հառաչել, հեծել:

Пере‖стоя́лый բյ. ած. 1, խիստ երկար կանգնած, մնացած. 2, երկար մնալուց փչացած, անհամացած, անդուրեկան դարձած. **-стоя́ть** (-стою́ -я́тъ) տ. Переста́ивать.

Пере‖стра́гиваніе չ. նորից, կրկին խարտուգելը, 'ռանդելը'. **-стра́гивать**, -строга́ть ն. 1, նորից, կրկին խարտուգել, 'ռանդել'. 2, շատ բան, բոլորը խարտուգել, 'ռանդել':

Перестрада́ть 1, չ. դադարել տանջուելուց, տառապելուց. 2, ն. շատ տառապանքներ կրել. շատ չարչարանքների դիմանալ:

Пере‖стра́иваніе չ. 1, վերաշինելը, ուրիշ կերպ շինելը, կառուցանելը. 2, նորից, կըրկին լարելը, սարքելը (երաժշտական գործիքը). **-стра́ивать**, -стро́ить ն. 1, վերաշինել, նորից շինել, կառուցանել, շինութեան մէջ փոփոխութիւններ անել. 2, միմեանց յետևից շատ շինութիւններ շինել, կառուցանել. 3, նորից լարել, սարքել (երաժշտական գործիքը):

Перестра‖хова́ть (-ху́ю -ютъ), **-хо́вывать** ն. նորից, կրկին ապահովել, ապահովագրել:

Пере‖страчиваніе չ. կրկին կարելը. **-страчивать**, -строчить ն. 1, նորից строчить; 2, շատ բան строчить (տ. այս բայն իր տեղում):

Перестращать ն. 1, кого մէկին խիստ վախեցնել, սարսափեցնել, ահաբեկել. 2, կարգով շատերին վախեցնել, սարսափեցնել, ահաբեկել:

Перестрекать ն. կարգով շատերին խայթող բանով (օր. եղինջով, 'բանջարով') ծեծել, ձաղկել, 'քրքրել':

Пере‖стригать, -стричь ն. 1, կրկին խուզել. 2, շատերին խուզել. **-стригу** տ. Перестричь; **-стриженіе** չ. **-стрижка** է. կրկին, վերստին խուզելը. **-стричь** (-игу -жешь -гутъ; անց. -игъ -гла, о; հրմ. -ги) տ. Перестригать.

Перестро‖ганіе չ. նորից, կրկին խարտելը, 'ռանդելը'. **-гать** տ. Перестрагивать.

Пере‖строеніе տ. Перестраиваніе; **-строй** ա. վերստին սարքելը (օր. չուխտակը). **-стройка** է. վերաշինում, կրկին, նորից շինելը, շինութեան մէջ փոփոխութիւն անելը. **-строить** (-ою -ятъ) տ. Перестраивать.

Перестрочить (-чу -чатъ) տ. Перестрачивать.

Переструживаніе չ. տ. ստորև բայը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) նորից կամ շատ բան խարտաշել, 'ռանդել':

Пере‖стрѣливаніе չ. մեծ քանակութեամբ սպանելը, կոտորելը. **-стрѣливать**, -стрѣлять ն. 1, մեծ քանակութեամբ սպանել, կոտորել (նետով, հրացանով). 2, սպառել, 'հատցնել' (բոլոր փամփուշտները). **-ся** կ.-ր.-ր. միմեանց վերայ հրացան, թնդանօթ արձակել. **-стрѣлка** է. փոխադարձ հրացանաձգութիւն. между стражниками и разбойниками завязалась п.; **-стрѣлъ** ա. նետի կամ գնդակի 'ձանգելը', անցած տարածութիւնը. **-стрѣляніе** տ. Перестрѣливаніе; **-стрѣлять, ся** տ. Перестрѣливать, ся.

Перестря‖пать, -пывать ն. նորից, կրկին պատրաստել (կերակուր):

Перестудить (-жу -студятъ; -ди) ն. խիստ սառցնել, ցրտեցնել, պաղեցնել (սենեակը):

Пересту‖кать, -кивать ն. կարգով բոլոր[ամանեղէններ]ն էլ կոտրատել, ջարդել, ջարդոտել, ջարդուփշուր անել:

Пере‖ступаніе չ. [ոտով կոխելով] անցնելը. **-ступать**, -ступить 1, ն. և չ. [ոտով կոխելով] անցնել. п. границы; п. черезъ порогъ; 2, չ. քարշ գալ, դոռով քայլել, շարժուել, ման գալ. онъ такъ слабъ, что едва переступаетъ ногами; **-ступень**, пня ա. բս. Bryonia, լօշտակ. бѣлый п., B. alba, սպիտակածաղ լօշտակ. **-ступить** (-плю -ступятъ; -пи) տ. Переступать; **-ступный** ած. անցնելի, անցանելի:

Пересты‖вать, -ть չ. 1, խիստ սառչիլ, պաղիլ. 2, կամաց-կամաց, միմեանց յետևից հովանալ, պաղիլ, սառչիլ:

Пересты‖дить (-жу -дятъ; -ди), **-жать** ն. կարգով բոլորին էլ ամաչեցնել, խայտառակել:

Пере‖судить (-жу -судятъ; -ди) տ. Пересуживать; **-судчикъ** ա. **-судчица** է. բծախնդիր քննադատ, ամէն բան պարսաւող այր, կին. **-суды** ա. յ. խօսակցութիւն, ասէկօսէներ, բամբասանքներ. подвергаться п—амъ; *его поведеніе дало поводъ къ толкамъ и п—амъ; **-суждать** տ. Пересуживать; **-сужденіе, -суживаніе** չ. 1, վերաքննելը (դատը, գանգատը). 2, բծախնդրութեամբ դատելը, քննադատելը, պատափելը. **-суживать**, -суждать, -судить ն. 1, նորից դատել, դատական գործը, գանգատը քննել. 2, բծախնդրութեամբ դատել, պատափել, 'գզգզել'. **-сужу** տ. Пересудить.

Пересулить (-лю -ятъ) ն. 1, շատ բան խոստանալ, մեծ խոստումներ անել. 2, խոստումը փոխել. ուրիշ խոստում անել:

Пересунуть տ. Пересовывать.

Пересу‖понивать, -понить (-ню -нятъ) ն. ձիու կաշեպատ անուրը (хомутъ) նորից, լաւ պրկել:

Пересургу‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, նորից կնքել, կնքամոմել. 2, շատ [շշեր] կնքել, կնքամոմել: [տանալ, կոպտանալ:

Пересуровѣть չ. խիստ, սաստիկ բըր-

Пересурьмить (-млю -мятъ; -ми) ն. 1, նորից ծարրել, դեղել (արտևանունքները). 2, սաստիկ, չափազանց ծարրել, դեղել:

Пересус‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. 1, սաստիկ թրջել, թրմել. 2, կարգով շատ բան թքոտել, փցնքոտել, կեղտոտել:

Пересу‖ченіе, -чиваніе չ. տ. Пересучка; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, նորից ոլորել. 2, շատ բան, բոլորը ոլորել. **-чка** է. կրկին ոլորելը:

Пересу‖шеніе, -шиваніе չ. 1, նորից չորացնելը, ցամաքեցնելը. 2, սաստիկ չորացնելը, ցամաքեցնելը. **-шивать, -шить** (-шу -шатъ) ն. 1, նորից, կրկին չորացնել, ցամաքեցնել. 2, բոլորը, շատ բան չորացնել, ցամաքեցնել. 3, սաստիկ, չափազանց չորացնել, ցամաքեցնել. սաստիկ տապակել. **-шка** է. տ. Пересушеніе.

Пере‖считаніе չ. համարելը. նորից համարելը. **-считать** տ. Пересчитывать; **-считываніе** տ. Пересчитаніе; **-считывать**, -считать, -честь ն. 1, համարել, թուել. онъ такъ худъ, что у него можно п—считать всѣ рёбра; 2, նորից համարել, թուել: [-ютъ) ն. նորից, այլ կերպ կարել:

Пере‖сшивать, -сшить (-сшью

Пере‖сыланіе չ. ղրկելը, ուղարկելը. **-сылатель** ա. **-сылательница** է. մի բան ղրկող, ուղարկող այր, կին. **-сылать**, -слать ն. ուղարկել, ղրկել. п. кому письмо, деньги; **-ся** կ.-ր.-ր. միմեանց ղրկել, ուղարկել. **-сылка** է. ղրկելը, -կում, ուղարկելը, -կում. п. сухимъ путемъ; **-сылочный, -сыльный** ած. ուղարկելի, ղրկելի:

Пере‖сыпаніе չ. 1, մի տեղից միւս տեղ ածելը. վրան ածելը, շաղ տալը, ցանելը. 2, խիստ երկար քնելը. **-сыпаніе** չ. մի տեղից միւս տեղ ածելը, թափելը. [վրան] ածելը, ցանելը, շաղ տալը. **-сыпать I.** (-спать) չ. խիստ երկար քնել. **II.** (**-сыпать** (պարզ. -сыплю -ютъ; -пь) ն. 1, մի տեղից միւս տեղ

ածել, թափել. п. рожь изъ за́крома въ мѣшки́; *п. изъ пусто́го въ поро́жнее դատարկ խօսել, 'դուրս տալ', վայրահաջել. 2, խիստ շատ, չափից դուրս ածել, թափել. п. со́ли въ похлёбку; 3, վրան ածել, վրան ցանել, շաղ տալ. п. ола́дьи са́харомъ; **-сы́пка** է. 1, տ. Пересы́паніе; 2, փոփոխակի վրան ածելը, վրան ցանելը, շաղ տալը. **-сы́плю** տ. Пересы́пать; **-сыпно́й** ած. 1, մի տեղից միւս տեղ ածած. թափած. 2, մի տեղից միւս տեղ ածելու, թափելու:

Пересырѣ́ть չ. 1, խիստ խոնաւանալ, 'նամանալ'. 2, կարգով, միմեանց յետեւից խոնաւանալ, 'նամանալ', թացուիլ: [сыща́ть.

Пересы́тить (-щу -тятъ) տ. Пере-

Пере‖сыха́ніе չ. սաստիկ չորանալը, ցամաքիլը. **-сыха́ть**, -со́хнуть չ. սաստիկ չորանալ, ցամաքիլ. մեծ քանակութեամբ, բոլորովին չորանալ, ցամաքիլ. рѣка́ пересо́хла; отъ си́льныхъ жаро́въ всѣ ручьи́ пересо́хли.

Пере‖сыща́ть, -сы́тить ն. խիստ կշտացնել, յագեցնել. **-сыще́ніе** չ. խիստ կշտացնելը, յագեցնելը. **-сы́щу** տ. Пересы́тить.

Пере‖сѣва́ніе չ. 1, նորից մաղելը. նորից խարբալելը, խալխալելը. 2, նորից ցանելը, սերմանելը. **-сѣва́ть**, -сѣ́ять ն. 1, նորից մաղել. նորից խարբալել, խալխալել. п. муку́; рожь на́до п.; 2, նորից ցանել, սերմանել. п. по́ле; **-сѣвъ** ա. 1, տ. Пересѣва́ніе; 2, խիստ խիտ ցանքս. խիստ առատ սերմնացու:

Пересѣ‖да́ніе չ. ուրիշ տեղ նստելը, տեղը փոխելը. **-да́ть**, -(ѣ)сть չ. ուրիշ տեղ նստել, տեղը փոխել. **-дина** չ. պատռուածք, ճեղքուածք:

Пере‖сѣдла́ніе չ. նորից թամբելը, թամբելը. **-сѣдла́ть** տ. Пересѣ́длывать; **-сѣ́длываніе** տ. Пересѣдла́ніе; **-сѣ́длывать**, -сѣдла́ть ն. նորից թամբել, նորից թամբել:

Пере‖сѣка́ніе չ. կտրելը. **-сѣка́ть**, -сѣ́чь ն. 1, կտրել, հատանել. п. верёвку; 2, կտրել. կապել, խափանել. шоссе́ пересѣка́етъ желѣ́зную доро́гу; п. доро́гу непрія́телю; 3, շատերին մտրակել, ծեծել, խարազանել, ձաղկել. шалуно́въ пересѣ́кли; **-ся** անդր. միմեանց կտրել, միմեանց հետ խաչուիլ. **-сѣку́** տ. Пересѣ́чь.

Пере‖сѣ́сть (-ся́ду -дутъ; անց. пересѣ́лъ -ла, о; հրմ. -ся́дь) տ. Пересѣда́ть.

Пере‖сѣче́ніе չ. 1, կտրելը, հատանելը. 2, միմեանց կտրելը, միմեանց հետ խաչուիլը. п. путе́й желѣ́зной доро́ги; то́чка п—ія երկրչփ. կէտ, ուր երկու գծեր միմեանց կտրում են, հատման կէտ. **-сѣ́чка** է. տ. Пересѣче́ніе; **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -сѣ́къ -кла, о; հրմ. -сѣки́) տ. Пересѣка́ть.

Пере‖сѣ́ять (-сѣ́ю -ютъ) տ. Пересѣва́ть; **-ся́ду** տ. Пересѣ́сть.

Перета́борить (-рю -рятъ) ն. [գնչուներին, բոշաներին] թողնել որ ուրիշ տեղ գնան, գաղթեն. **-ся** անդր. իր տեղը փոխել, մի տեղից միւս տեղ անցնել, 'քոչել', գաղթել:

Пере‖та́ивать, **-таи́ть** (-таю́ -я́тъ) ն. 1, շատ բան ծածկել, թաքցնել. 2, որոշ ժամանակ ծածկել, թաքցնել. **-ся** անդր. որոշ ժամանակ ծածկուիլ, թաքնուիլ:

Пере‖та́лкиваніе չ. հրելով, 'բոթելով' դէն տանելը, հեռացնելը. **-та́лкивать** ն. 1, (-толка́ть) կարգով շատերին հրել, 'բոթել'. 2, (-толкну́ть) հրելով, 'բոթելով' մի տեղից միւս տեղ տանել, տեղափոխել. **-ся** 1, փոխ. միմեանց հրել, 'բոթել'. 2, անդր. մեկնիլ, հեռանալ (թիակը գործելով):

Пере‖та́пливаніе չ. տ. ստորեւ բայը. **-та́пливать**, -топи́ть ն. 1, նորից, կրկին վառել. 2, կարգով բոլոր[վառարաններ]ն էլ վառել. 3, նորից, կրկին հալել, հալեցնել:

Пере‖та́птываніе չ. տ. ստորեւ բայը. **-та́птывать**, -топта́ть ն. 1, լաւ տրորել (կալը). 2, մեծ քանակութեամբ տրորել, կլխճորել, ոտնատակ անել (օր. խոտ, ծաղիկներ). п. слѣдъ տրորելով, տափտափելով հետքը կորցնել. 3, մաշել, փչացնել (շատ ոտնամաններ):

Перетарато́рить (-рю -рятъ) ն. վայրահաջելով լռեցնել, չթողնել խօսելու:

Пере‖таска́ніе չ. քարշելով մի տեղից միւս տեղ անցկացնելը. **-таска́ть** ն. 1, կարգով մէկը միւսից յետոյ մաշել (շորերը). 2, որ և **-та́скивать**, -тащи́ть ն. 1, քարշելով մի տեղից միւս տեղ տանել, անցկացնել. 2, կամաց-կամաց գողանալ. **-ся** անդր. դժուար, հազիւ հազ քարշ գալ, գնալ, անցնել:

Перета‖сова́ніе չ. 1, խառնելը (թուղթը). 2,* տեղափոխելը (պաշտօնեաներին). 3, կրկին խառնելը. **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) տ. Перетасо́вывать; **-со́вка** է. **-со́вываніе** տ. Перетасова́ніе; **-со́вывать**, -сова́ть ն. 1, խառնել (թուղթը). 2,* տեղափոխել (պաշտօնեաներին), տեղերնին փոխել. 3, նորից, կրկին խառնել:

Пере‖тача́ніе չ. կրկին կամ շատ բան тача́ніе; **-тача́ть** տ. Перета́чивать I; **-та́чиваніе** չ. 1, կրկին սրելը. 2, կրկին ճախարակելը. **-та́чивать I.** (-тача́ть) ն. 1, նորից тача́ть; 2, բոլորը тача́ть; **II.** (-точи́ть) ն. 1, նորից սրել, յեսանել. 2, խիստ, սաստիկ սրել, յեսանել. 3, նորից ճախարակել:

Перетащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Перетаска́ть, ся 2.

Перета́ять (-та́ю -ютъ) չ. բոլորովին, ամէն տեղ էլ հալուիլ, հալչիլ:

Пере‖тека́ть, **-те́чь** (-теку́ -чёшь -ку́тъ) չ. հոսել, ծորալ, թափուիլ. п. че́резъ край.

Перете‖реби́ть (-блю́ -ре́бятъ; -би́) տ. Перетере́бливать; **-ре́бливаніе** չ. նորից, կրկին փետելը. **-ре́бливать**, -реби́ть ն. նորից, կրկին փետել:

Перетере́ть (-тру́ -у́тъ; անց. -тёръ -ла, о; հրմ. -три́), **ся** տ. Перетира́ть, ся.

Перетерза́ть ն. կարգով, բոլորին կամ բոլորն էլ յօշոտել, պատառոտել:

Перете́р‖пливаніе չ. կրելը, տանելը. **-пливать**, **-пѣ́ть** (-плю́ -те́рпятъ; -пи́) ն. կրել, տանել (շատ տառապանքներ, դժբախտութիւններ), համբերել, հանդուրժել:

Перетеря́ть ն. բոլորն էլ միմեանց յետեւից կորցնել:

Пере‖теса́ніе չ. տ. Перетёска; **-теса́ть** (-шу́ -те́шутъ; -ши́) տ. Перетёсы-

вать; **-тёска** է. **-тёсываніе** չ. **1**, նորից տաշելը. **2**, շատ բան տաշելը. **-тёсывать**, -тесáть ն. **1**, նորից, կրկին տաշել. **2**, շատ բան, բոլորը տաշել։

Пере‖тéчь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -клá, ó; հրմ. -кú) տ. Перетекáть.

Перетешу́ տ. Перетесáть.

Пере‖тирáніе չ. տ. ստորև բայը. **-тирáть**, -терéть ն. **1**, նորից սրբել [շփելով]. **2**, շատ բան, բոլորը սրբել. **3**, նորից ջարդել, տրորել. **4**, ամէն բան տրորել, ջարդել. терпéніе и трудъ всё перетру́тъ (առծ.) համբերութիւնն և ջանքն ամէն բանի յաղթում են. **5**, սաստիկ սրբել. **6**, սաստիկ շփելով մաշել, պատռել, փչացնել. **-ся** չ. շատ շփուելուց պատռուիլ, կտրուիլ, փչանալ։

Перетú‖скивать, -снуть ն. **1**, արտատալել. **2**, շատ բան կրել, 'մհրել'. շատ բանի վերայ կնիք, 'մուհր' դնել, տառեր դրոշմել։

Перети‖хáть, -хнуть չ. **1**, կամաց-կամաց, աստիճանաբար խաղաղուել, լռել (շատ ձայների մասին). **2**, առժամանակ, երբեմն մեղմանալ, կտրել (ցաւի, քամու մասին)։

Перетка́ть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -ткú) ն. **1**, գոյնզգոյն գործել. **2**, գործել պրծնել։

Переткну́ть տ. Переты́кать.

Пере‖тлѣвáніе չ. **1**, բոլորովին փտիլը, հատիլը, եղծանիլը. **2**, այրուելով մոխիր դառնալը. **-тлѣвáть**, -тлѣ́ть չ. **1**, բոլորովին փտիլ, հատիլ, եղծանիլ, փչանալ. **2**, այրուելով մոխիր դառնալ. **-тлѣ́лый** բյ. ած. **1**, բոլորովին փտած, հոտած, եղծուած. **2**, այրուելով մոխիր դարձած. **-тлѣ́ть** տ. Перетлѣвáть.

Перето‖лкáніе չ. հրնդելով, 'բոթելով' միւս կողմ տանելը, հեռացնելը. **-лкáть, ся** տ. Перетáлкивать, ся 1.

Перетóлки ա. յ. սխալ, այլանդակ մեկնութիւն, բացատրութիւն։

Перетолкну́ть, ся տ. Перетáлкивать, ся.

Перетол‖ковáніе չ. **1**, ուրիշ, նոր բացատրութիւն. **2**, կրկնակի, յաճախակի բացատրութիւն. **-ковáть** (-ку́ю -ютъ) տ. Перетолкóвывать; **-кóвываніе** տ. Перетолковáніе: **-кóвывать**, -ковáть ն. **1**, սխալ մեկնել, սխալ բացատրել, միտքը, իմաստը յեղաշրջել. п. чьи-либо словá въ дурну́ю стóрону; **2**, նորից, կրկին մեկնել, բացատրել, լուսաբանել, պարզաբանել. **3**, չ. съ кѣмъ о чёмъ մէկի հետ մի բանի մասին խօսել, խորհրդակցել. мы обо всёмъ ужé перетолковáли.

Перето‖лóчь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -лóкъ -лклá, ó; հրմ. -лкú) ն. **1**, նորից, կրկին ջարդել, փշրել, մանրել, լեսել (օր. շաքար, աղ). **2**, բոլորը կամ բոլորովին ջարդել, փշրել, լեսել. **3**, խիստ մանր, դերմակ ջարդել, փշրել, լեսել։

Перетомúть (-млю́ -мя́тъ; -мú) ն. կարգով շատերին չարչարել, յոգնեցնել։

Перетó‖нивать, -нúть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. **1**, խիստ բարակացնել, խիստ նրբացնել. խիստ նուրբ սրել. **2**,* սեթևեթել։

Пере‖топúть (-плю́ -тóпятъ; -пú) տ. Перетáпливать; **-тóпка** է. տ. Перетáпливаніе; **-тóпки** ա. յ. տկնուցք, տակ (հալած բանի). **-топлéніе** տ. Перетáпливаніе.

Перетоптáть (-пчу́ -тóпчуть; -пчú) տ. Перетáптывать.

Перетор‖говáть (-гу́ю -ютъ) տ. Переторгóвывать; **-гóвецъ**, вца, **-гóвщица** տ. Перепродáвецъ, -дáвица; **-гóвываніе** չ. **1**, նորից սակարկելը. **2**, գինը բարձրացնելը, աւելացնելը. **3**, մեծ քանակութեամբ գնելն ու ծախելը. **-гóвывать**, -говáть ն. **1**, նորից, կրկին սակարկել, սակարկութիւն անել. **2**, գինը բարձրացնել, աւելացնել. **3**, մեծ քանակութեամբ գնել ու ծախել, վաշխառութիւն անել. **-жка** է. **1**, կրկնաճուրդ. **2**, վաշխառուական առուտուր. **-жный** ած. կրկնաճուրդի։

Перетор‖мáживать, -мозúть (-жу́ -зя́тъ; -зú) ն. **1**, կառքի, սայլի անիւը նորից, այլ կերպ կապել, անուի արգելակը այլ կերպ դնել. **2**, բոլոր սայլերի, կառքերի անիւներն էլ կապել, բոլոր սայլերի, կառքերի անիւների արգելակներն էլ դնել։

Переторошúть (-шу́ -шáтъ) ն. **1**, նորից տակնուվրայ անել, խառնափնթորել. **2**, կարգով բոլորին էլ վրդովեցնել, անհանգստացնել։

Перетосковáть (-ку́ю -ютъ) չ. о чёмъ դադարել մի բանի մասին թախծելուց, մի բանի վիշտը, թախիծը կրել պրծնել։

Перето‖чéніе տ. Перетáчиваніе; **-чúть** (-чу́ -чатъ) տ. Перетáчивать II; **-чка** է. տ. Перетáчиваніе.

Перетошнúть ն. դէմք. բոլորի սրտերն էլ խառնել տալ, բոլորի մէջ էլ զզուանք յարուցանել. всѣхъ перетошнúло.

Перетра‖вúть (-влю́ -трáвятъ; -вú), **-вливать, -вля́ть** ն. **1**, բարակներով շատ [օր. նապաստակներ] որսալ. **2**, շատերին թունաւորել, 'դեղել'։

Перетранжúрить (-рю -рятъ) ն. շատ [դրամ] ծախսել, 'մսխել', վատնել։

Перетрá‖тить (-чу -тятъ), **-чивать** ն. խիստ շատ, իր կարողութիւնից աւել ծախսել, 'մսխել', վատնել։

Перетрéбовать (-бую -ютъ) ն. **1**, չափից աւել պահանջել. **2**, կարգով բոլորին էլ կանչել, պահանջել։

Перетревóжить (-жу -жатъ) ն. **1**, սաստիկ յուզել, վրդովեցնել. **2**, կարգով բոլորին էլ յուզել, վրդովեցնել։

Перетрезвúть (-влю́ -вя́тъ; -вú) ն. շատերին զգաստացնել, սթափեցնել։

Перетрезвóнить (-ню -нятъ) չ. կարգով բոլոր զանգակներն էլ տալ։

Пере‖трепáніе չ. **1**, կրկին ծեծելը, քրքրելը (կտաւ, կանեփ). **2**, լաւ քրքրելը, մազերից քաշելը. **-трепáть** (-плю́ -éплютъ; -плú) տ. Перетрёпывать; **-трёпываніе** տ. Перетрепáніе; **-трёпывать**, -трепáть ն. **1**, կրկին ծեծել, քրքրել (կտաւ, կանեփ). **2**, լաւ քրքրել, ծեծել, մազերից քաշել. սաստիկ ցնցել, 'ջանը հանել'։

Перетрéскать ն. շատ բան, բոլորն ուտել, լափել։

Перетрé‖скаться, -скиваться չ. շատ տեղերում, բազմութեամբ տրաքտրաքուիլ, պատռտուիլ։

Перетрещáть (-щу́ -щáтъ) ն. աղմուկ հանելով, վայրահաչելով խլացնել։

Пере‖трóгать ն. կարգով բոլորն էլ շօ-

շափել, բանել, բոլորին էլ ձեռք տալ, ձեռք դիպցնել. **-трý** տ. Перетерéть.

Перетрубúть (-блю́ -трýбятъ; -бú) չ. կարգով, յաջորդաբար ածել, փչել (միևնոյն փողը)։

Перетрý‖нивать, -нúть (-ню́ -нятъ) ն. когó կմ надъ кѣмъ շատերի վերայ ծիծաղել, շատերին ծաղրել, 'մասխարայ' գցել'։

Перетрýсить (-шу -сятъ) չ. սաստիկ վախենալ, 'լեղին պատռել'։ [ретрýшивать.

Перетрусúть (-шý -сятъ; -сú) տ. Пе-

Перетрýситься տ. Перетрýсить.

Перетрý‖ска է. թափահարում, թափահարելը. **-шивать**, -сúть ն. թափահարել։

Перетря‖сáть տ. Перетря́сывать; **-сéніе** չ. **-ска** է. թափահարելը, -հարում, ցնցելը, ցնցում. **-стú** (-сý -сýтъ; -сú) տ. Перетря́сывать; **-сываніе** չ. տ. Перетрясéніе; **-сывать**, -сáть, -стú ն. թափահարել, ցնցել։

Перетря́‖живаніе չ. նորից թափ տալը, թափ տալով մաքրելը. **-живать, -хнýть** ն. նորից թափ տալ, թափ տալով մաքրել. **-ся** անդր. թևերը նորից թափահարել, նորից թևահարել։

Перетужúть (-жý -жатъ) չ. ցաւ, դարդ կրել, տանել, ցաւին, դարդին յաղթել. п. обо всёмъ ամէն բանի վերայ ցաւել, դարդ քաշել։

Перетузúть (-жý -зятъ; -зú) ն. կարգով բոլորին էլ ծեծել, թակել, ջարդել։

Перетупúть (-плю́ -тýпятъ; -пú) ն. կարգով բոլոր[դանակներ]ն էլ բթացնել, 'փընչել', 'փնչացնել'։ [տեից պղտորուել, խաւարել։

Перетýскнуть չ. կարգով, միմեանց յե-

Перетýхнуть (անց. -тýхъ -хла, о) չ. 1, կամաց-կամաց հանգչել, մարել. 2, կարգով. միմեանց յետևից փտել, նեխանել, փչանալ։

Перету‖шевáть (-шýю -ютъ), **-шёвывать** ն. 1, նորից տուշել, վերատուշել, կրկին ստուեր տալ (նկարին) 2, սաստիկ տուշել, սևացնել։ [հանգցնել, մարել։

Перетушúть (-шý -шатъ) ն. բոլորն էլ

Пере‖тыкать (-чу -чутъ; -тычь), **-тыкáть** (-кáю -ютъ), **-ткнýть** ն. 1, այլ կերպ, ուրիշ տեղերում ցցել, ցցատել (օր. ձողիներ, բրեր). 2, ամէն տեղ էլ խցել, կալնել, դոցել (օր. խծուծով). 3, շատ բան կմ շատ տեղեր ծակծկել, ծակոտել։

Перéть (пру прёшь прутъ; при) ն. 1, սեղմել, սխմել, ճնշել. 2, զոռով, հազիւ հազ քարշել, քարշ տալ, տանել. 3, զոռով, բռնութեամբ անցնել, անցկենալ[ուզել]. кудá ты прёшь ուր ես խցկւում. *п. прóтивъ рожнá զոռով, բռնութեամբ ուզել մի բան անել, երան յախուռն վտանգի ենթարկել։

Перетѣ‖нúть (-ню́ -нятъ), **-нять** ն. խիտ մութ ստուեր տալ, սաստիկ սևացնել։

Перетѣс‖нúть (-ню́ -нятъ), **-нять** ն. ուրիշ տեղ քշել, դէն քշել, վռնտել։

Перетѣшить (-шу -шатъ) ն. կարգով բոլորին էլ զուարճացնել, խնդացնել։

Перетя́‖гиваніе չ. 1, քարշելով տանելը, միւս կողմ անցկացնելը. 2, գերակշռելը. **-гивать**, -нýть ն. 1, քարշելով տանել, միւս կողմն անցկացնել. 2, նորից, աւելի պինդ կերպով քաշել, պրկել, ամրացնել. 3, գերակշռել. յաղթել. 4, կօշիկներին ներբաններ գցել. **-ся** անդր. 1, խիտ ձգուել, տարածուել. 2, իրեն իրան սաստիկ սխմել, սեղմել, հուպ տալ. **-жка** է. 1, տ. Перетя́гиваніе; 2, սեղմում, պըրկում. 3, կօշիկներին ներբաններ գցելը. **-нýть, ся** տ. Перетя́гивать, ся.

Переу‖бирáть, -брáть (-берý -рýтъ; -берú) ն. նորից վեր քաղել, յարդարել, կարգի գցել, կարգի բերել։

Переувѣ‖рить (-рю -рятъ), **-рять** ն. ուրիշ համոզմունքի բերել, համոզմունքը, տրամադրութիւնը փոխել։ [չակել։

Переугáдывать ն. նորից, կրկին գու-

Переýг‖леніе, -ливаніе չ. ածուխ դարձնելը. п. дéрева փայտից ածուխ պատրաստելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. ածուխ դարձնել, ածուխ պատրաստել, 'անձող անել'. **-ся** անդր. ածուխ, 'անձող' դառնալ։

Переýжинать չ. 1, կրկին ընթրել. 2, կարգով, միմեանցից յետոյ ընթրել, խրխնահաց ուտել։

Переу‖знавáть (ներկ. -знаю́ -ютъ; հրմ. -знавáй), **-знáть** (ապառ. -знáю -ютъ; հրմ. -знáй) ն. նորից, վստահելի աղբիւրից իմանալ, տեղեկանալ։

Переуклá‖дывать, -сть (-дý -дýтъ; անց. -áлъ -ла, о; հրմ. -дú) ն. նորից, այլ կերպ դարսել, կապել։

Переý‖локъ, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. միջափողոց, խատրնակի փողոց։

Переýмничать չ. շատ խելքին զոռ տալով գործը փչացնել, գործին վնասել։

Переупря́‖мить (-млю -мятъ; -мь), **-мливать** ն. когó յամառութեամբ, կամակորութեամբ մէկին յաղթել, գերազանցել։

Переусту‖пáть, -пúть (-плю́ -тýпятъ; -пú) ն. կրկին, մի անգամ ևս զիջանել. **-пка** է. կրկին, երկրորդ զիջում, զիջողութիւն։

Переуто‖мúть (-млю́ -мятъ; -мú) ն. խիտ յոգնեցնել, հալից գցել. **-млéніе** չ. յոգնածութիւն. ýмственное п.

Переутю́‖женіе, -живаніе չ. 1, նորից արդուկելը. 2, շատ բան, բոլորը արդուկելը. **-живáть, -жить** (-жу -жатъ) ն. 1, նորից արդուկել, 'ութօյել', կոկել. 2, շատ բան, բոլորն արդուկել, 'ութօյել', կոկել։

Переу‖чáть տ. Переýчивать; **-чéніе, -чиваніе** չ. 1, կրկին սովորելը, [սովորածը] կրկնելը. 2, կրկին սովորեցնելը. **-чивать**, -чáть, **-чúть** (-чý -ýчатъ) ն. 1, что մի բան նորից սովորել, [սովորածը] կրկնել. 2, когó մէկին նորից, ուրիշ եղանակով սովորեցնել, ուսուցանել. 3, կարգով շատերին սովորեցնել, ուսուցանել. **-чка** է. տ. Переучéніе.

Переформи‖ровáніе չ. զգմ. ձևափոխում. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. զգմ. ձևափոխել։

Перехáживать տ. Переходúть.

Пере‖хвáливать, -хвалúть (-лю́ -лятъ) ն. 1, սաստիկ, չափազանց գովել, գովասանել. 2, շատ բան կմ շատերին գովել, գովաբանել, գրուատել։

Пере‖хвáрывать, -хворáть չ. 1, կարգով, միմեանց յետևից հիւանդանալ, տկարանալ. 2, ն. когó մէկից աւելի երկար հիւանդանալ, հիւանդ մնալ։

Перехвáстать ն. когó պարծենալով, պարծենկոտութեամբ մէկին գերազանցել։

Пере‖хватáніе չ. բռնելը, կալանաւորելը (շատերին). **-хватáть, -хвати́ть** (-чу́ -хвáтятъ; -ти́) տ. Перехвáтывать; **-хвáтка** ի. փոխառութիւն կարճ ժամանակով, կարճ ժամանակով փոխ վերցնելը. **-хвáтчикъ** ա. **-хвáтчица** ի. մի բան գրաւող, մէկին կալանաւորող, բռնող այր, կին. **-хвáтъ** ա. 1, բռնելը, վերցնելը. на п. մրցմամբ, միմեանց ձեռքից խլելով. 2, որ և է բանի (օր. շորի, մարմնի) սեղմած, հաւաք տուած տեղը. кафтáнъ съ п—омъ գօտկատեղը հաւաք տուած, 'օյմայով' կաֆտան, պարեգօտ. **-хвáтываніе** չ. բռնելը, ձերբակալելը, գրաւելը. **-хвáтывать**, -хватáть, -хвати́ть ն. 1, բռնել, կալանաւորել, ձերբակալել. գրաւել. поли́ція перехватáла всѣхъ мошéнниковъ; п—ти́ть письмó на пóчтѣ; 2, որ և է տեղ (օր. զգեստի վերայ) հաւաք տալ, նեղացնել, հաւաքել. 3, дéнегъ կարճ ժամանակով փող փոխ առնել, վերցնել. въ крáйности я перехвати́лъ дéнегъ и испрáвилъ свои́ дѣлá; 4, շտապով մի քանի պատառ բան ուտել. перехвати́лъ немнóго и опя́ть приня́лся за рабóту.

Перехворáть տ. Перехвáрывать.

Перехé‖ривать, -рить տ. Перехѣ́р...

Перехи‖лѣ́ть, -рѣ́ть չ. միմեանց յետևից բազմութեամբ տկարանալ, ցաւագարել, խօթանալ։

Перехит‖рéніе չ. 1, խորամանկութեամբ գերազանցելը. 2, նենգելը, խորամանկութեամբ խաբելը. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. 1, խորամանկութեամբ գերազանցել, յաղթել. 2, նենգել, նենգ գործել, խորամանկութեամբ խաբել։

Пере‖хлебáть, -хлебну́ть, -хлёбывать ն. 1, դարձեալ խմել, 'հուռ անել', ուտել. 2, շատ, չափից աւել ուտել, խմել, 'հուռ անել'. *п. учёности շատ սովորելուց գժուել։

Пере‖хлесну́ть տ. Перехлёстывать; **-хлестáть** (-щу́ -хлéщутъ; -щи́) ն. կարգով բոլորին էլ մտրակել, խարազանել. **-ся** փոխ. միմեանց մտրակել, խարազանել. **-хлёстывать**, -хлесну́ть ն. միւս կողմ ձգել, գցել. п. верёвку թոկը (օր. բարձած սայլի) միւս կողմը ձգել [և պրկել]։

Перехлóпать ն. կարգով բոլոր ճանճերին էլ կոտորել։

Перехны́кать (-каю -ютъ և -хны́чу -чутъ) չ. 1, միմեանց յետևից հեծկլտալ, հեկեկալ. 2, դադարել հեծկլտալուց, հեկեկալուց։

Пере‖ходи́ть (-жу́ -хóдятъ; -ди́), -хáживать, -йти́ չ. чéрезъ что և ն. что 1, անցնել. п. чéрезъ мостъ; п. чéрезъ грани́цу սահմանից անցնել. п. чéрезъ у́лицу, чéрезъ плóщадь; перейди́те на э́ту сторóну; п. изъ рукъ въ ру́ки ձեռքէ ձեռք անցնել. чáсто порóки перехóдятъ отъ отцóвъ къ дѣ́тямъ; п. къ непріятелю թշնամու կողմն անցնել. п. къ наступáтельнымъ дѣ́йствіямъ յարձակողականի անցնել. э́то имѣ́ніе перешлó къ нему́ по наслѣ́дству; э́тотъ учени́къ перешёлъ въ четвёртый классъ; п. эквáторъ հասարակածն անցնել. 2, դառնալ, փոխուել. нáсморкъ у негó перешёлъ въ бронхи́тъ; ссóра э́та перешлá въ дрáку; п. въ правослáвіе ուղղափառութիւն ընդունել, ուղղափառ դառնալ. **-хóдница** ի. գաւ. մոզամէր կով. **-хóдный** ած. անցնելու. անցողական. п—ое врéмя; **-хóдчивый** ած. փոփոխական, անհաստատ, յեղյեղուկ. временá и обстоя́тельства п—дчивы; **-хóдъ** ա. 1, անցք, անցնելը. п. чéрезъ 'Альпы; п. чéрезъ мóстъ; п. изъ тóна въ тонъ երժ. մի տոնից միւսին անցնելը. *п. въ другу́ю рели́гію ուրիշ կրօն ընդունելը. 2, փոփոխութիւն. փոխուելը. внезáпный п. погóды; п. одно́й болѣ́зни въ другу́ю; 3, անցք, անցնելու տեղ. 4, մի օրում անցած տարածութիւն. дѣ́лать большíе п—ы մեծ ճանապարհներ կտրել. **-хóды** ա. յ. անցքեր, միջանցքեր (շինութեան մէջ). **-ходя́щій** глагóлъ քեր. ներգործական բայ. **-хождéніе** չ. անցնելը. անցք. **-хожу́** տ. Переходи́ть.

Перехо‖лáживать, -лоди́ть ն. խիստ սառեցնել, պաղեցնել։

Пере‖хóлить (-лю -лятъ) ն. կարգով բոլորին էլ գգուել, գրգել, փայփայել։

Перехо‖рáшивать, -роши́ть (-шу́ -шáтъ) ն. նորից զարդարել, պաճուճել, մաքրել։

Перехристóсоваться (-сую́сь -ю́тся) փոխ. միմեանց համբուրել (Զատկին), զատկական համբոյրը տալ։

Перехромáть 1, չ. կարգով, միմեանց յետևից սկսել կաղալ. 2, ն. когó մէկից աւելի խիստ կաղալ. 3, ն. կաղալով հասնել։

Перехру́снуть ն. ճրթճրթոցով կոտրտել։

Перехрю́кать ն. աւելի բարձր կռնչել, խռնչել։

Перехудѣ́ть չ. կարգով, միմեանցից յետոյ լղարել, նիհարանալ։

Перехѣ́‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. խաչ քաշել, խաչաձև գծել, խազել։

Перецарá‖паніе չ. 1, նորից ճանկռտելը. 2, շատերին ճանկռտելը. **-пать, ся** տ. Перецарáпывать, ся; **-пываніе** տ. Перецарáпаніе; **-пывать**, -пать ն. 1, նորից ճանկռտել, պռճոկել. 2, շատերին ճանկռտել, պռճոկել. **-ся** փոխ. միմեանց ճանկռտել, պռճոկել։

Перецáрствовать (-вую -ютъ) 1, չ. յաջորդաբար թագաւորել. 2, ն. когó մէկից աւելի երկար թագաւորել, իբրև կայսր իշխել։

Пере‖цвѣсти́, -цвѣ́сть (-ѣту́ -ту́тъ; անց. -цвѣ́лъ -лá, ó; հրմ. -ти́), **-цвѣтáть** չ. ծաղկաթափ լինել. թառամել, թարշամել, խամրել։

Пéрецъ, рца ա. բս. Piper, պղպեղ. водянóй, собáчій п., Polygonum hydropiper, ջրապղպեղ. ди́кій п. ա, Sedum acre, դառն դառնադմակիկ (վայրի պղպեղ). բ, կամ вóлчій п., Daphne mezereum, տերևատ (կարճաբերձ դափնեակ, գռճմակ). *задáть кому́ пéрцу մէկին լաւ ծեծել, թակել, ջարդել։

Перецыгá‖ниваніе չ. ծաղրելը, նշաւակելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, ծաղրել, նշաւակել. 2, սրիկայաբար խաբել, խաբեբայութեամբ ստանալ, կորզել։

Перецѣ‖ди́ть (-жу́ -цѣ́дятъ; -ди́) տ. Перецѣ́живать; **-жéніе, -живаніе** չ. 1, մի անօթից միւսն ածելը, թափելը. 2, նորից

քամելը. **-живать**, -ди́ть ն. 1, մի անօթից միւսն ածել, տեղափոխել. 2, նորից, կրկին քամել (օր. մաղով). շատ, մեծ քանակութեամբ քամել. **-жу́** տ. Перецѣди́ть.

Перецѣлить (-лю -лятъ), **ся** չ. նորից նշան դնել, նշան բռնել։

Перецѣлова́ть (-лу́ю -ютъ) ն. կարգով շատերին համբուրել, ‘պաչել‘, ‘պաղել‘. **-ся** փխդ. կարգով համբուրուել։

Перецѣ‖ниваніе չ. 1, նորից գնահատելը. 2, բոլորը գնահատելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նորից գնահատել. 2, բոլորը գնահատել. **-нка** ի. 1, կրկին գնահատում. 2, ընդհանուր գնահատում։

Перецѣпи́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. այլ կերպ կցել, շաղկապել, ճանկը, կեռը այլ կերպ գցել, այլ կերպ կարթել. **-ся** անդր. կպչել, փաթաթուել. խճճուել։

Перечáхнуть չ. 1, բոլորովին նիհարել, լղարել. 2, կարգով յաջորդաբար մաշուել, հալից ընկնել, ոչնչանալ։

Перечека́‖ниваніе չ. նորից տպելը, նորից կոխելը (դրամ, մեդալ). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. 1, նորից տպել, նորից կոխել, կտրել (դրամ, մեդալ). 2, շատ տպել, կտրել, կոխել. **-нка** ի. կրկին տպում, կտրում, կոխում։

Пере́ченіе չ. արգելելը, արգելում, ար- [գելք, ընդդիմադրութիւն։

Пе́речень, чня ա. 1, ընդհանուր գումար, թիւ. 2, ամփոփ բովանդակութիւն, ամփոփում. քաղուածք. 3, պատճէն, ընդօրինակութիւն դանդատաթղթի, պահանջագրի։

Пере‖черка́ніе չ. մեծ քանակութեամբ ջնջել. **-черка́ть** ն. մեծ քանակութեամբ ջնջել. **-чёркиваніе** չ. տ. ստորև բայը. **-чёркивать, -черкну́ть** 1, ն. ջնջել. 2, ն. գծել, գծեր քաշել, գծերով բաժանել. 3, չ. че́резъ что գծելով անցնել (կէտից, տեղից), գիծն աւելի հեռու քաշել։

Пере‖черне́ніе, -че́рниваніе չ. 1, նորից սև ներկելը. 2, սևացնելը, կեղտոտելը. 3, ջնջելը. **-че́рнивать, -черни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նորից սև ներկել. 2, սևացնել, կեղտոտել (բոլորը). 3, ջնջել (գրածը). **-ся** անդր. սև ներկուել. կեղտոտուել, սևանալ։

Перечерствѣть չ. 1, բոլորովին չորանալ, քար դառնալ (հացի մասին). 2, մեծ քանակութեամբ չորանալ։

Перечерти́ть (-рчу́ -е́ртятъ; -рти́) տ. Перече́рчивать.

Перечертыка́ться փխդ. միմեանց հայհոյել, անարգել, նախատել, անիծել։

Пере‖черче́ніе, -че́рчиваніе չ. նորից նկարելը, նորից գծելը. **-че́рчивать**, -черти́ть ն. 1, նորից նկարել, նորից գծել. 2, շատ բան, բոլորը նկարել, գծել։

Пере‖чеса́ніе չ. 1, նորից սանտրելը. 2, բոլոր[կտու]ը սանտրելը, պատրաստելը. **-чеса́ть** (-шу́ -е́шутъ; -ши́) տ. Перечёсывать.

Перечести́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ն. 1, բոլորին էլ պատշաճաւոր յարգանք մատուցանել, յոյց տալ. 2, հեգն. բոլորին էլ հայհոյել, անարգել, նախատել, շշպրել։

Перече́сть (-чту́ -ту́тъ; -чти́) տ. Пе- [ресчи́тывать.

Пере‖чёсываніе չ. տ. ստորև բայը. **-чёсывать**, -чеса́ть ն. 1, նորից, այլ կերպ սանտրել. 2, բոլոր[կտու]ը սանտրել, պատրաստել. 3, խիստ, սաստիկ ճանկռել, ճանկռտել, պռճոկել (ձեռքը, ոտը)։

Пере‖чётъ ա. 1, թուելը. համարելը. я всѣхъ зна́ю на п. ես բոլորին էլ ճանաչում եմ ինչպէս իմ հինգ մատը. 2, աւելորդ, աւել մաս (հաշուի). п. лу́чше недочёта լաւ է աւել տալ, քան թէ պակաս, թող շատ լինի ու պակաս չլինի. **-чешу́** տ. Перечеса́ть.

Перечи‖не́ніе, -ниваніе չ. տ. ստորև բայը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նորից, աւելի լաւ կարկատել (շորը), լցնել (գուլպայի ծակուած տեղը), կարել, սրել (‘գալամը‘), լցնել (կարկանդակը), ուղղել. 2, մէկը միւսից յետոյ կարկատել, լցնել, կարել, սրել, ուղղել. **-нка** ի. ուղղելը, դրատելը, կարկատելը, լցնելը։

Перечи‖сле́ніе չ. թուելը, համարելը (բոլորը). **-сли́ть** (слю -лятъ), **-сля́ть** ն. 1, վերստին թուել, համարել, հաշուել. 2, բոլորը թուել, համարել, հաշուել. п. чьй-либо достóинства; п. жи́телей го́рода; 3, փոխադրել, տեղափոխել. п. чинóвника изъ одного́ вѣ́домства въ друго́е.

Перечи́‖стить (-щу -стятъ; -сти) տ. Перечища́ть; **-стка** ի. տ. Перечище́ніе.

Пере‖чита́ть տ. Перечи́тывать; **-чи́тываніе** չ. նորից կարդալը. **-чи́тывать**, -чита́ть ն. 1, նորից, կրկին, վերստին կարդալ. 2, շատ, բոլորը կարդալ։

Пере́чить (-чу -чатъ) չ. 1, кому́ въ чёмъ մէկին մի բանում արգելք. խոչընդոտ հանդիսանալ, խանգարել, մէկի ‘ջգրու‘ մի բան անել. 2, հակաճառել։

Перечи‖ща́ть, -стить ն. 1, նորից մաքրել, սրբել. 2, շատ բան, բոլորը մաքրել, սրբել. **-ся** անդր. մաքրուել, սրբուել. **-ще́ніе** չ. 1, նորից մաքրելը. 2, շատ բան, բոլորը մաքրելը։

Перечмо́кать ն. բոլորին էլ համբուրել (այնպէս որ համբոյրի ձայնը լսուի). **-ся** փխդ. միմեանց համբուրել։

Перечнево́й ած. հակիրճ, ամփոփ. п. [обзо́ръ.

Пе́речникъ ա. բս. Iberis, կոտմնուկ (կոտմուկ)։

Пе́речница ի. պղպեղաման, պղպեղարան։

Пе́речный ած. պղպեղի, պղպեղա—։

Перечуди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) չ. սաստիկ շատ դժութիւններ անել, խելառ բաներ բռնել։

Пере‖шага́ть տ. Перешáгивать 1; **-шáгиваніе** չ. լոք տալով անցնելը, միւս կողմն անցնելը. **-шáгивать** 1, (-шагáть) ն. անցնել, պտտել, շրջել, ման գալ. я перешагáлъ всѣ у́лицы; 2, (**-шагну́ть**) չ. чéрезъ что մի բանի վերայից անցնել, լոք տալ. п. чéрезъ ручéй; п. чéрезъ порóгъ.

Перешá‖реніе, -риваніе չ. ամէն տեղ ման գալը, խուզարկելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. ամէն տեղ, ‘քունջ ու պուճախ‘ ման գալ, ամէն բան տակն ու վրայ անել, խուզարկել։

Перешáркать ն. տրորել (յատակը), [ոտնատակ տալ, մաշել։

Пере‖шата́ть տ. Перешáтывать; **-ся** անդր. խախտուել, ‘ժաժ գալ‘. 2, դէս ու դէն ընկնել, թափառել. **-шатну́ть** ն. մի անգամ

շարժել, ‘ժամ տալ‘. **-ся** տ. Перешáтываться; **-шáтывать**, -шатáть ն. կարգով, մէկը միւսից յետոյ շարժել, ցնցել, ‘ժամ տալ‘, **-шáтываться, -шатнýться** չէզ. երերալ, տատանուել, տարուբերուել։

Перешвы́‖ривать, -рнýть ն. դէն ձգել, դէն շպրտել. **-ря́ть** ն. շատ բան դէս ու դէն շպրտել, դէս ու դէն ցրել։

Переше‖вéливать չ. երբեմն շարժել, ‘ժամ տալ‘. п. пáльцами; **-вели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կարգով, մէկը միւսից յետոյ ձեռք տանել, վերցնել, շարժել։

Перешéдшій ած. անցած. земля́, п—ая въ госудáрственное владѣ́ніе.

Пере‖шéекъ, шéйка ա. աշխ. պարանոց. **-шéечекъ**, чка ա. նւզ. պստիկ պարանոց, պարանոցիկ։

Перешелуши́ть (-шý -шáтъ) ն. որոշ քանակութիւն, բոլորը կլպել, կեղևել, փոճոկել։

Пере‖шепнýть, ся, -шептáть (-пчý -шéпчутъ; -пчи́), **ся** տ. Перешёптывать, ся; **-шёптываніе** չ. տ. ստորև բայը. **-шёптывать**, -шептáть ն. **1**, նորից շշնջել, քչփչալ, փսփսալ. **2**, շատ բան շշնջել, քչփչալ, փսփսալ. **-ся** չէզ. о чёмъ մի բանի մասին միմեանց մէջ քչփչալ, փսփսալ. (խեցգետնի մասին) սստակել. ráки перешептáлись.

Пере‖шибáніе չ. զարկելով կոտրելը, բեկանելը, ջարդելը. **-шибáть, -шиби́ть** (-бý -бýтъ; անց. -ши́бъ -бла, о; -би́) ն. **1**, զարկելով կոտրել, բեկանել, ջարդել, փշրել. **2**,* ռմկ. գերազանցել. **-ши́бъ** ա. **1**, տ. Перешибáніе; **2**, կոտրած տեղ, կոտրուածք։

Пере‖шиваніе չ. **1**, նորից, այլ կերպ կարելը. կարածն ուղղելը. **-шивáть**, -ши́ть ն. նորից, այլ կերպ կարել. կարածն ուղղել, դրստել. **2**, շատ, մեծ քանակութեամբ կարել (ճերմակեղէն). **-ши́вка** ի. տ. Перешивáніе; **-шивнóй** ած. նորից կարած։

Перешипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. когó մէկից աւելի բարձր շշել։ [решивáть.

Переши́ть (-шью́ -ю́тъ; -шéй) տ. Пе-

Перешкóливать, -лить (-лю -лятъ) ն. վերակրթել, նորից, այլ կերպ կրթել, հրահանգել։

Перешли‖фовáть (-фýю -ютъ), **-фóвывать** ն. **1**, նորից յղկել, ողորկել. **2**, բոլորը յղկել, ողորկել։

Перешлю́ տ. Переслáть.

Перешну‖ровáть (-рýю -ютъ), **-рóвывать** ն. (գերմ.) **1**, նորից կապել, պրկել (թելով, կապիչով). **2**, շատ բան կապել, պրկել։

Перешпиковáть (-кýю -ютъ) ն. նորից խզպպատել (մսի մէջ խոզի իւղի կտորներ խրելով). **2**, բոլորն էլ խզպպատել։

Перешпи́‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. **1**, նորից ամրացնել (ասեղներով, գնդասեղներով), ուղղել, դրստել։

Перештó‖пать, -пывать ն. **1**, նորից, աւելի լաւ յցնել (օր. գուլպաների ծակերը), կարկատել. **2**, բոլորը յցնել, կարկատել։

Перештукатý‖ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. **1**, նորից սուաղել, ծեփել (գաջ ու կրով). **2**, բոլորը սուաղել, ծեփել։

Перешумѣ́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. когó մէկից աւելի բարձր աղաղակել, իր աղմուկով մէկին գերազանցել։

Пере‖шути́ть (-чý -тя́тъ; -ти́), **-шýчивать** չ. խիստ շատ կատակներ, հանաքներ անել. **-ся** չէզ. միմեանց մէջ կատակներ, հանաքներ անել. **-шью́** տ. Переши́ть.

Перещебетáть (-чý -бéчутъ; -чи́) ն. նորից ճռուողել, ճնճւալ. ճղճղալ։

Перещеголя́ть ն. **1**, պաճուճանքով, շքով, պճնամոլութեամբ գերազանցել. **2**, առհ. գերազանցել։

Перещекотáть (-чý -кóчутъ; -чи́) ն. կարգով բոլորին էլ խտղտել, ‘խուտ ածել‘, մարմաջեցնել։

Пере‖щёлкать, -щёлкивать ն. շատերի[քթերի]ն հարուածել, հարուածներ տալ. **-щелкáть, -щёлкивать** ն. орѣ́хи շատ ընկոյզներ, բոլոր ընկոյզները ջարդել. **-щелкнýть** ն. մատը [մատին տալով] տրաքացնել։

Перещеми́ть (-млю́ -щéмятъ; -ми́) ն. **1**, կմշտել, ‘ճմլթել‘. **2**, այլ կերպ բռնել, հուպ տալ, կմշտել։

Перещe‖пáть, -пи́ть (-плю́ -щéпятъ; -пи́), **-пливать** ն. բոլորը մանր մանր ճղոտել։

Перещи‖пáніе չ. նորից փետելը. **-пáть** (-плю́ -и́плютъ; -пли́), **ся** տ. Перещи́пывать, ся; **-пка** ի. **-пываніе** չ. տ. Перещипáніе; **-пывать**, -пáть ն. **1**, նորից փետել (փետուրը, մազը). **2**, շատ, բոլորը փետել, փետոտել. **-ся** չէզ. միմեանց գզգզել։

Перещý‖паніе չ. **1**, նորից շօշափելը. **2**, կարգով բոլորն էլ շօշափելը. **-пать** տ. Перещýпывать; **-пываніе** տ. Перещýпаніе; **-пывать**, -пать ն. **1**, նորից, մի անգամ ևս շօշափել. **2**, կարգով շատ բան շօշափել։

Пере‖ѣдáніе չ. կրծելով կտրելը, լուծելը, բաժանելը. ուտելը, լափելը. **-ѣдáть**, -ѣ́сть ն. **1**, կրծելով կտրել, լուծել, բաժանել. **2**, ուտել, լափել, այրել, մաշել (ևս թթուտների մասին). **3**, բոլորն էլ ուտել, լափել. **-ѣ́ду** տ. Перeѣ́хать.

Пере‖ѣ́здить (-зжу -здятъ; -зди) ն. շրջել, ճանապարհորդել (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով, նաւով ևլն). **-ѣ́здка** ի. տ. Переѣзжáніе; **-ѣ́здъ** ա. **1**, մի տեղից միւս տեղ անցնելը, տեղափոխուելը (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով, նաւով ևլն). **2**, ճանապարհորդութիւն, տեղափոխութիւն. на п—ѣ ճանապարհին. больнóй не въ состоя́ніи перенести́ п.; **-ѣзжáніе** չ. տեղափոխութիւն. п. на другýю квартíру ուրիշ բնակարան տեղափոխուելը. **-ѣзжáть**, -ѣ́хать չ. տեղափոխուել (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով, նաւով ևլն). п. чéрезъ рѣкý на лóдкѣ, на парóмѣ; п. изъ Фрáнціи въ 'Англію; п. на дáчу; п. на другýю квартíру.

Переѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь ѣ́стъ; -ѣди́мъ -ѣдя́тъ; -ѣ́шь) տ. Переѣдáть. [жáть.

Переѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ) տ. Переѣз-

Переэкзаме‖новáніе չ. նորից, վերըստին քննելը, հարցաքննելը. **-новáть** (-нýю -ютъ) տ. Переэкзаменóвывать; **-нóвка** ի. վերաքննութիւն. **-нóвываніе** տ. Переэкзаменовáніе; **-нóвывать**, -новáть ն.

վերաքննել, նորից, վերստին քննել, հարցաքննել։

Переюли́ть (-лю́ -лятъ) ն. 1, անհանգիստ կերպով, դէս ու դէն ընկնելով անցկացնել (իր կեանքը, տարիները). 2, кого́ մէկին ջանասիրութեամբ, անհանգստութեամբ գերազանցել։

Перея‖ви́ть (-влю́ -я́вятъ; -ви́), **-вля́ть** ն. նորից ցոյց տալ, երեան հանել։

Пери‖ге́й ա. **-ге́я** ի. աստղբ. երկրամերձ կէտ, մօտերկրութիւն (հակառ. տ. Апоге́й); **-ге́лій** ա. (յն.) աստղբ. արեւամերձ կէտ։

Перика́рдій ա. կզմխ. սրտապարկ, սրտախալ, սրտապահ պարկ, քսակ, թաղանթ։

Пери́‖ла, -лъ չ. յ. մահաջառաշարք, 'ճաղաշարք' (պատշգամբի, սանդխտի եւն). **-льный** ած. մահաջառաշարքի. п. сто́лбикъ մահաջառ. **-льца**, лецъ չ. յ. նւզ. պստիկ մահաջառաշարք, 'ճաղաշարք'։

Пери‖метри́ческій ած. շրջագծի, շրջագծային. **-метръ** ա. (յն.) երկրչփ. շրջագիծ (ուղղագիծ պատկերի)։

Пери́‖на ի. փետրալից, փետուրով լցրած վերմակ, 'լհէր' (գործածական օր. Գերմանիայում). **-нный** ած. փետրալից վերմակի։

Перипетія ի. (յն.) վճռական փոփոխութիւն բաղդի (մեւդ. դրամայի և վէպի մէջ)։

Периста́ль‖тика ի. (յն.) աղիքային մկանաթելերի գալարաձև շարժումը. **-ти́ческій** ած. այս շարժման։

Перисти́ль ա. ճրտրպ. սիւնազարդ գաւիթ (շինութեան շուրջը)։

Пери́‖стый ած. 1, փետրաշատ, բազմափետուր. 2, փետրաձև, փետրակերպ. п—ая руда́; **-ться** (-рю́сь -ря́тся) տ. Опери́ться.

Перитони́тъ ա. (յն.) որովայնաթաղանթի բորբոքում։

Пери‖фери́ческій ած. շրջագծային. **-фе́рія** ի. (յն.) երկրչփ. շրջագիծ (կորագիծ պատկերի)։

Перифра́за ի. (յն.) ճարտասանական դարձուածք (խօսքի, մտքի). говори́ть п—ами ճարտասանական դարձուածքներով խօսել, իր միտքն արտայայտել։

Періо‖ди́чески մ. պարբերաբար. **-оди́ческій** ած. պարբերական. п—ія изда́нія; **-о́дъ** ա. (յն.) 1, ժամանակաշրջան. п. боле́зни; 2, աստղբ. շրջան, բոլորումն գնայուն աստղերի. 3, պարբերութիւն, դարձուածք։

Періо́‖стій, -стей ա. կզմխ. ոսկրամաշկ։

Пёрка ի. գայլիկոնի (բուրղուի) ծայր։

Пер‖ка́левый ած. պերկալից, -լեայ. **-ка́ль**, я́ ա. (ֆր.) պերկալ (բամբակէ խիտ գործուածք)։

Перку́ссія ի. (լտ.) բժ. հիւանդի մարմնի (մեւդ. կրծքի) բախում, զարնում (լոկ ձեռքով կմ գործիքով)։

Перламу́‖тровый ած. մարգարտի գաղտակուրի(ց), սատափի(ց). **-тръ, -тъ** ա. (գերմ.) մարգարտի գաղտակուր (սատափ)։

Пе́рлинь ա. (հոլ.) ծովգ. բարակ պարան, չուան։

Пе‖рлови́дный ած. կաղտակուրի նման, գաղտակրային. **-рло́вица** ի. կնդ. Unio pictorum, նկարչաց խեցի. **-рло́вка** ի. կնդ. Numida meleagris, խայտահաւ, նումիդահաւ. **-рло́вникъ** ա. բս. Melica, մարգարտախոտ. **-рловый** ած. մարգարտի, մարգարտա—. п. цвѣтъ; п. ка́мень հնք. մարգարտաքար. **-рло́вый** ած. գարու, գարե—. п—ая крупа́ գարեձաւար. п. супъ. գարեձաւարի ապուր. **-рлъ** ա. (ֆր.) մարգարիտ, մարգարտի հատ։

Перлюстра́ція ի. (ֆր.) պօստային նամակագրութիւնների գաղտնի ընթերցումը։

Перна́‖тка ի. կնդ. Pennatula, ծովափետուր. **-тый** ած. փետրաւոր։ **Перна́тыя**, ыхъ ի. յ. թեւաւորներ, թռչուններ։

Пе‖ро́ չ. (յ. пе́рья, ьевъ) 1, փետուր. стра́усовыя пе́рья; носи́ть пе́рья на шля́пѣ; пе́рья кры́льевъ թեւերի փետուրներ. 2, փետրագրիչ, 'գալամ'. гуси́ныя пи́счія пе́рья; очини́ть п. 'գալամը' սրել. всё, что выхо́дитъ изъ-подъ его́ пера́, превосхо́дно նորա գրչի բոլոր արգասիքներն էլ հիանալի են. вы сли́шкомъ налега́ете на п. դուք գրիչը սաստիկ հում էք տալիս. стально́е, металли́ческое п. պողպատէ, մետաղէ գրիչ. бо́йкое п. սուր, ներկուռ, գողտրիկ գրիչ. 3, լողարան (ձկների). хребто́вое п. մէջքի, կռնակի լողարան. брюшно́е п. փորի լողարան. 4, թև (օր. չարխի), թև, բերան (թիու, թիակի). 5, շառաւիղ (անուի). 6, տէգի, նիզակի սուր ծայր, սայր. 7, որս. կենդանու յետևի կարճլիկ կողը. **-ро́вникъ** ա. գրչաման, գրչատուփ. **-рово́й** ած. քամու աղօրիքի թևերի։

Перо́нъ ա. (ֆր.) պերոն, իջավայր (երկաթուղու կայարանի այն մասը, որի առաջ կանգնում է գնացքը—по́ѣздъ)։

Перочи́нный ած. գրչահատ, 'գալամահատ', 'գալամը' կտրելու (սրելու) դանակ։

Перпендикуля́‖рно մ. ուղղահայեացկերպով. **-рность** ի. ուղղահայեացութիւն. **-рный** ած. ուղղահայեաց, ուղղաձիգ. **-ръ** ա. երկրչփ. ուղղահայեաց[գիծ]. опусти́ть п. ուղղահայեաց քաշել։

Пе́рси ի. յ. կուրծք, 'դօշ', ծոց։

Перси́дскій ած. պարսիկ, պարսկական։

Пер‖сико́вка ի. դեղձօղի. **-сиковый** ած. դեղձի. п. цвѣтъ; п—ое де́рево դեղձի [ծառ]. **-сикъ** ա. 1, բս. Persica vulgaris, դեղձի, 'շարտաղուկի'. 2, դեղձ, 'շարտաղուկ'։

Персія́‖нинъ ա. (յ. -я́не, -нъ) պարսիկ. **-нка** ի. պարսիկ կին, պարսկուհի։

Пе́рскій տ. Пэ́рскій.

Пе́рсный ած. կրծքի, 'դօշի', ծոցի։

Персо́‖на ի. (լտ.) անձ, անձնաւորութիւն. сервировать у́жинъ на 200 п—нъ 200 հոգու ընթրիք տալ. **-на́лъ** ա. անձնախումբ, անձեր, ծառայողներ, պաշտօնեաներ. медици́нскій п.

Перспекти́‖ва ի. (ֆր.) 1, հեռանկարչութիւն. 2, հեռանկար, հեռապատկեր. 3,* ապագայ, ապագայ վիճակ. 4, ակնկալութիւն կմ ակնածութիւն ապագայ շարիքի մասին. **-вный** ած. հեռանկարչութեան, հեռանկարի, -րային. п. живопи́сецъ հեռանկարիչ։

Пе‖рство, -ръ տ. Пэ́рство, -ръ.

Пе́р‖стень, стня ա. մատանի (աչքով). **-сти́ще** ա. յւել. ահագին, անճոռնի մատանի. **-стневи́дный** ած. մատանեձև. **-стне-**

вúкъ ա. մատանու տուփ. **-стневóй** ած. մատանու, մատանե—. п. пáлецъ մատանու, մատանեկիր մատ։

Пéр||стный ած. **1,** մատի. п—ая кость; **2,** հողի, հողեղէն. «пéрвый человѣ́къ изъ землú п.» առաջին մարդն յերկրէ հողեղէն (Ա. Կորընթ. 15_{47}). **-стъ,** á ա. մատ. **-сть** ի. հող, գետին, փոշի։

Пертурбáція ի. (լտ.) խանգարմունք, շփոթութիւն, մնաւ մոլորակային շարժման։

Пéрты ա. յ. (հոլ.) ծովգ. պերտպարաններ։

Перý||нный, -новый ած. շանթի, շանթային. **-нъ** ա. շանթ. *շանթ, նզովք։

Пер||жáть, -жнýть չ. բողազում քոր, 'խտուտ' զգալ, ուզենալ հազալ. **-хóта** ի. **1,** քոր, խողտանք, 'խտուտ' (բողազում), հազալու ցանկութիւն. **2,*** ցու, դարդ. **-хóтина** ի. թքախառն խուխ. **-хóтный** ած. **1,** բողազը քորող, ճանկռող, խողտեցնող, խտուտ ածող, գրգռող. **2,** ձանձրալի, զզուելի, զարշելի։

Пéр||хоть ի. թեփ (մորթի, մնաւ գլխի)։

Пер||цеéдецъ, дца, **-цеéдъ** ա. կնդ. Ramphastus, պղպեղակեր կմ տուկա. **-цóвка** ի. պղպեղօղի։

Перчá||тка ի. **-точка** նւզ. ձեռնոց, թաթպան, թաթման. онъ хóдитъ въ п—ахъ; **-точникъ** ա. **-точница** ի. **1,** ձեռնոցագործ, -ուհի. **2,** ձեռնոցավաճառ, -ուհի. **-точный** ած. ձեռնոցների, թաթմանների, թաթպանների։

Першúть չ. ռէմն. [բողազի մասին] քոր գալ, խտուտ գալ, խանձել. у меня́ въ гóрлѣ першúтъ.

Пёрышко չ. պստիկ փետուր, փետրիկ։

Перянóй ած. փետուրներից, փետրա—, փետրալից. п—áя подýшка; п. рядъ փետրավաճառանոց։ [սպիտակ աղուէս։

Песéцъ, сцá ա. կնդ. Canis lagopus,

Песúка ի. գւռկ. մոյդ, սև չերտ վայրենի գազանի մորթի վերայ։

Пё||сикъ ա. նւզ. շնիկ, 'քոթոթ'. **-сій,** ья, ье ած. շան. пёсья звѣздá աստղբ. Շնիկ աստղ, Շնաստղ։

Пескáрь, я́ ա. կնդ. Cyprinus gobio, ճերմակ խարակաձուկ, քարթակ։

Пе||скú, óвъ ա. յ. աւազուտ, աւազոտ տեղեր, տարածութիւն. **-сковáтый** ած. **1,** բաւականին աւազոտ, աւազաշատ. **2,** փուխր, փխրուն. **-сконóсный** ած. աւազաբեր. **-скорóйка** ի. կնդ. Ammophila sabulosa, աւազի բրէտ։

Песобóй ա. բս. Colchium autumnale, աշնանական շնդեղ (նաւրոս, սապտուկ, խլոպուզ, աշնանական ձինծաղիկ?)։

Песó||къ, скá ա. աւազ. сáхарный п. շաքարի աւազ, շաքարաւազ. золотонóсный п. ոսկեբեր աւազ. **-чница** ի. աւազաման. **-чный** ած. աւազի, -գէ, -գեայ. п—ые часы́.

Песси||мúзмъ ա. յոռետեսութիւն. **-мистúческій** ած. յոռետես, -ական. **-мúстка** ի. յոռետես կին. **-мúстъ** ա. (լտ.) յոռետես մարդ (հկռկր տ. Оптимúстъ).

Пéсти||къ ա. **1,** պստիկ սանդխտոռ, 'դինգ'. **2,** մեքենգ. ծակիչ ձող. **3,** բս. pistillum, կնիք (իգայ, վարսանդ?). **-ковый** ած. пéстикъ-ի։

Пестовóй ած. սանդխտոռի, 'դնգի'։

Пест||рéніе չ. խայտաբղէտելը, երփներանգելը. -(пёст)**ренькій** ած. խայտաբղէտ, երփներանգ. **-ринá** ի. խայտաբղէտութիւն. **-рúнка** ի. աչք ծակող, տարբեր գոյնի խալ. **-рúть** (-рю́ -ря́тъ), вы́п—, **1,** ն. խայտաբղէտել, երփներանգ ներկել. **2,*** չ. շաղուել. у меня́ въ глазáхъ пестрúтъ աչքերս շաղուում են. **-рó** մ. խայտաբղէտ ձևով. **-ровáтость** ի. բաւականաչափ խայտաբղէտութիւն. **-ровáтый** ած. բաւականին խայտաբղէտ, երփներանգ, 'ճապտուրիկ', 'շալպտուրիկ'. **-ротá** ի. խայտաբղէտութիւն, երփներանգութիւն. **-рýшка** ի. կնդ. Salmo fario, բուն փարել', ֆորել. -(пёст)**рый** ած. **1,** խայտաբղէտ, խայտաճամուկ, երփներանգ, 'ճապտուրիկ', 'շալպտուրիկ'. **2,*** ցանցառ, նուազ, մէջէմէջ. п. урожáй; **-рѣть** չ. խայտաբղէտ, երփներանգ երևալ։

Пестря||дúна, -(пé—)**дь** ի. խայտաբղէտ կմ շերտաւոր կանեփէ քաթան։

Пестря́къ, á ա. **1,** ծաղկահար, 'չօփուր' մարդ. **2,** մի տեսակ ծառասունկ։

Пестъ, á ա. սանդխտոռ, 'դինգ'։

Песцóвый ած. սպիտակ աղուեսի [մորթից]. п—ая шýба.

Пес||чáниковый ած. աւազաքարից. **-чáникъ** ա. աւազաքար. **-чáнка** ի. **1,** աւազախառն կաւ, աւազակաւ. **2,** բս. Arenaria, բղըուկ. **-чáный** ած. աւազոտ, աւազային. п—ая степь; п—ая земля́; **-чúна** ի. **-чúнка, -чúночка** նւզ. աւազի հատիկ. *աննշան անտիրական որբ։

Пёсъ, пса ա. **1,** շուն, գամփռ. **2,** աստղբ. Շուն (համաստեղութիւն մի)։

Петáр||да ի. (ֆր.) պետարդ, վառօդով լցրած պստիկ գլան, փլուզիչ թնդանօթ. **-довый** ած. պետարդի, -դային։

Пéтель||ка նւզ. տ. Пéтля; п. для продѣвáнія óрденской лéнты; **-ный** ած. пéтля-ի։

Петербý||ргскій ած. Պետերբուրգի. **-ржецъ,** жца ա. պետերբուրգցի։

Петúтъ ա. (ֆր.) տպգր. պետիտ, մանրատառ (մանր տպագրական տառ, գիր)։

Петúція ի. (լտ.) խնդրագիր (մնաւ թագաւորին, վարչութեան, ազգային ժողովին). подáть п—ію въ парлáментъ.

Пет||лúца ի. **1,** կոճկածակ, կոճականցք. **2,** պսպղէնտ, տրէզ (զդամորդկանց զգեստի օձիքների կմ գլխարկների վերայ). **-ля** ի. **1,** [թոկի, պարանի, թելի եւն] հանգոյց, կապ. п. на верёвкѣ, котóрою поднимáютъ тя́жести; **2,** կոճակածակ, կոճականցք. **3,** ծխնի (որից կախուում են դուռը, պատուհանը և որի օգնութեամբ վերջիններս բացուում և փակուում են). двернáя, окóнная п.; **4,** ճարմանդ. «и сдѣ́лалъ пéтли голубáго цвѣ́та» Եւ արար ճարմանդս կապուտակեայս (Ելք, 36_{11}). **5,** որս. կրկնակի (այսինքն վերադառնալու ժամանակ թողած) հետք որսի։ [մին։

Петрефáктъ ա. (յն.) քարացած մար-

Петрó||вки, вокъ ի. յ. պահք, 'պաս' Պետրոս և Պօղոս առաքեալների [տօնից առաջ]. **-въ,** а, о ած. Պետրոսի, -սեան. П. день Պետրոս և Պօղոս առաքեալների տօնը (29 յունիսի). П. постъ տ. Петрóвки.

Петросилéксъ ա. հնք. pétrosilex, դաշտաքար (խիտ ֆելզպատ)։

Петрý‖шечникъ ա. բս. Caucalis, կաւկալիս. **-шечный** ած. ազատքեղի կմ վայրի կարոսի. **-шка** ի. **1,** բս. Petroselinum sativum, ազատքեղ կմ վայրի կարոս (քամաղ? ան. մայդանոս). собáчья п. բս. Aethusa Cynapium, եթուս, շնկոտոս. **2,*** խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս։

Пецúца ի. բս. Peziza, բաժակասունկ։

Печá‖лить (-лю -лятъ), оп—, ն. տխրեցնել, տրտմեցնել, վշտացնել. **-ся** անդր. о чёмъ մի բանի վերայ տխրել, տրտմել, վշտանալ, թախծել. **-ль** ի. տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, թախիծ. предáться п—и; умерéть съ п—и; нé было п—и, такъ чéрти покачáли բաղդը մարդուն շլացնում է. **2,** հոգս, խնամք. не твоя п. чужúхъ дѣтéй качáть (առծ.) ուրիշի պարտքերը քեզնից չեն պահանջում. **-льникъ** ա. **-льница** ի. խընամակալ, -ուհի, հովանաւոր, -ուհի, բարերար, -ուհի. **-льно** ն. տխրութեամբ, տրտմութեամբ, թախծանօք. **-льный** ած. տխուր, տրտում. տխրալի, ցաւալի. п—ыя вѣсти.

Печá‖танie չ. **1,** կնքելը, 'մհրելը'. **2,** տպելը, տպագրելը. **-тать**, нап—, отп—, ն. կնքել, 'մհրել'. **2,** տպել, տպագրել. п. кнúгу; **-тка** ի. նւզ. **1,** կնիք. **2,** կնքած տպրանք (օր. մի կտոր օշանակ). **3,** թոյլատուութեան տոմս. **-тникъ** ա. տպող, տպագրող. **-тный** ած. **1,** կնիքի, կնքած. п—ая пóшлина կնքամարս. п. аршúнъ; **2,** տպած, տպագրական. п. листъ; п. станóкъ մամուլ. **-тня** ի. տըպարան. **-точка** նւզ. տ. Печáтка; **-ть** ի. **1,** կնիք, 'փէշտատ'. приложúть п. կնքել, կնիք դնել կմ կոխել. **2,** կնիք (կնիքով կոխած նշան), դրոշմ. п. взлóмана կնիքը խախտուած է. егó сочинéнiя нóсятъ на себѣ *п. гéнiя; **3,** տիպ, տպագրութիւն. нечистотá п—и; сочинéнiе готóво къ п—и շարադրութիւնը տպագրութեան համար պատրաստ է. **4,** գիր. граждáнская п. ռուսերէն սովորական գիրը. церкóвная п. եկ. սլաւ. գիր. **5,** մամուլ. свобóда п—и; кнúга ужé въ п—и գիրքն արդէն մամուլի տակ է. кнúга вы́шла изъ печáти գիրքը մամուլի տակից լոյս տեսաւ։

Печéнiе չ. եփելը, թխելը (հաց)։

Печё‖нка նւզ. տ. Пéчень; **-нковый** ած. լերդի, լերդա—. п—ая травá բս. լերդախոտ. **-ночка** նւզ. տ. Печёнка; **-ночница** ի. բս. Marchantia polymorpha, լերդամամուռ, աղբերաց լերդուկ, մարքանցիա. **-ночный** ած. լերդի, լերդա—. п—ые мхи, բս. Hepaticae, լերդուկներ։

Печёный բյ. ած. թխած։

Пé‖чень ի. լեարդ. сѣрная п. դեղտ. ծծմբային կալի. **-ченьё**, ья́ չ. խառնած արիւն (լերդի նման)։ [հացեղէն։

Печéнье չ. թխուածք, թխած խմորեղէն,

Пе‖чúна ի. այրուած կաւ (վառարանի մէջ). **-чúща** ի. յոկ. մեծ, ահագին վառարան. **-чúще** չ. քանդուած վառարանի բեկորներ, տեղ. **-чка** ի. նւզ. վառարան. **-чникъ**, á ա. վառարան շինող, վառարանագործ. **-чнóй** ած. վառարանի, -նային. **-чýра** ի. խոռոչ, ղօզ վառարանի պատի մէջ. **-чýристый** ած. ղօղեր, փոսեր ունեցող. **-чýрка** նւզ. տ. Печýра; I. **-чь** ի. վառարան, 'փէչ'. онъ изъ семú печéй хлѣ́бы ѣдáлъ նա հազար տեղի հաց է կերել. óколо пéчи нельзя́ не нагрѣ́ться մեղրը կտրողը մատը կը լիզէ. что въ печú, то и на столъ мечú (առծ)։

II. **Печь** (пекý -чёшь -кýтъ; անց. пёкъ -клá, ó; հրմ. пекú) ն. **1,** թխել, եփել. п. хлѣ́бъ изъ ржанóй мукú; п. вáфли; п. олáдьи на сковородѣ; **2,** [արեւի մասին] այրել, խորովել, տոչորել. сóлнце печётъ; **-ся** **1,** անդր. այրուիլ, խորովուիլ (կիզիչ արեւի տակ). **2,** չ. о чёмъ մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել. онъ печётся о свёмъ семéйствѣ.

Пешкéшъ, á ա. (թուրք.) փէշքէշ, փէշքաշ, ընծայ, նուէր։

Пеш‖невóй ած. երկաթէ նզի, լծակի. **-ня́** ի. երկաթէ նիզ, լծակ, ձող։

Пещé‖ра ի. այր, քարայր, քարանձաւ. **-ристый** ած. այրաշատ, անձաւաշատ. **-рка** նւզ. տ. Пещéра; **-рникъ** ա. **-рница** ի. այրակեաց, անձաւաբնակ այր, կին. **-рный** այրի, անձաւի, քարայրի, քարանձաւի։

Пещú‖сь, -ся տ. Пéчься 2.

Пи‖вúшко չ. նխտ. վատ, անպիտան գարեջուր. **-внúца** ի. գարեջրի նկուղ, մառան. **-внóй** ած. գարեջրի, -րային. п—áя гóречь; **-во** չ. գարեջուր։

Пивова‖рéнiе չ. գարեջուր եփելը. **-ренный** ած. գարեջուր եփելու. п. завóдъ; **-рка** ի. **1,** գարեջուր եփողի կին. **2,** գարեջրի գործարանատիրուհի. **-рничать** չ. գարեջուր եփել, գարեջուր եփելով զբաղուել. **-рный** տ. Пивовáренный; **-рня** ի. գարեջրի գործարան. **-ръ** ա. գարեջուր եփող, գարեջրի գործարանատէր։

Пивцó նւզ. [մի քիչ] գարեջուր։

Пúга‖лица, -лка ի. կնդ. Tringa vanellus, եղափրբեկ, կիւիւ։

Пигáнъ ա. բս. Peganum harmala, վայրի փեղենայ (հարմալ)։

Пúг‖ва, -вовый տ. 'Айвá, -вóвый.

Пигмéй ա. (յն.) **1,** թզուկ. առաս. թըզուկների ազգ. **2,*** մարդուկ, գաճաճ, դծուծ, ողորմելի մարդ։ [մարդկային մարմնի)։

Пигмéнтъ ա. (լտ.) ներկանիւթ (մնուղ

Пúгусъ ա. թթու ապուր վարնգով։

Пиджáкъ, á ա. (անգլ.) պիջակ (տղամարդու ամենօրեայ կարճլիկ բաճկոն)։

Пúж‖ма ի. բս. Tanacetum vulgare, ազարիոն կմ մեղուամուշկ. **-мовый** ած. ազարիոնի կմ մեղուամուշկի(ց)։ [քար։

Пизолúтъ ա. հնք. pisolithe, ոլոռնա-

Пúка ի. (фр.) ատէզ, նիզակ. сдѣ́лать комý что въ пúку մէկի 'ջղրու', մէկին խայթելու նպատակով մի բան անել։ [ների)։

Пúканie չ. ճւճւոց, ճռուողիւն (թռչուն-

Пикáнт‖ность ի. խայթողութիւն, կըծուութիւն. *նրբութիւն, քնքշութիւն. **-ный** ած. (фр.) խայթող, կծող, կծու, բարկ. *գողարիկ. նուրբ, քնքոյշ, քմահաճոյ։

Пú‖кать, -кнуть չ. **1,** (թռչունի մասին) ծւծւալ, ճռուողել. **2,** ձայն հանել, ձայն, ծպտուն հանել. не пúкнуть ձայն ծպտուն չհանել։

Пи‖ке́ չ. անհ. (ֆր.) պիքէ (բամբակէ կըտոր, գիպակեղէն մը). **-ке́йный** ած. պիքէից:

Пикене́‖рный ած. նիզակակիրների, տիգակիրների. **-ръ** ա. (ֆր.) նիզակակիր, տիգակիր: [պան. ծառայ, սպասաւոր:

Пикёръ ա. (ֆր.) որս. բարակապան, շըն-

Пике́‖тный ած. պիքէտի, -տային. **-тъ** ա. (ֆր.) 1, զին. պիքէտ (օգնական, պաշտպանողական ջոկատ). 2, թղթխ. պիքէտ. игра́ть въ п.

Пи́ки է. յ. (ֆր.) թղթխ. տէզ, ‹ագռաւ›:

Пики́рова́ться (-киру́юсь -ются) անդէմ. съ кѣмъ մէկի հետ կռուել, վիճել, (գր.) կագել: [խնջոյք:

Пикни́къ, а́ ա. (անգլ.) պիկնիկ, զբօսա-

Пи́кнуть տ. Пи́кать.

Пи‖ко́вка է. թղթխ. ագռաւ, տէզաւոր թուղթ. **-ковый** ած. թղթխ. ագռաւի. տիզաւոր. п. тузъ. [տատասկիկ:

Пику́льникъ ա. բս. Galeopsis, փայ-

Пикъ ա. (ֆր.) սրածայր լեռ (առանձնադիր): [նաւզոց:

Пила́ է. սղոց, ‹խէրխէր›. ручна́я п. ձեռ-

Пила́въ ա. (թուրք.) փլաւ:

Пила́-ры́ба է. կնդ. Pristis antiquorum, պրիոնէ կմ սղոցաձուկ:

Пи‖ле́ніе չ. 1, սղոցելը, ‹խէրխելը›. 2, խարտոցելը. 3, տալրելը. **-ливать** տ. Пили́ть.

Пилигри́‖мка է. ուխտաւոր կին, աղջիկ. **-мскій** ած. ուխտաւորի, -րական. п—ая су́мка; **-мство** չ. ուխտագնացութիւն. **-мъ** ա. (գերմ.) ուխտաւոր, ուխտագնաց:

Пи‖ли́ка́ніе չ. ճռզճռզացնելը, վատ խաղալը, ածելը (օր. ջութակ). **-лика́ть**, пропил—, ն. և չ. ճռզճռզացնել, վատ խաղալ, ածել (օր. ջութակ). «ма́льчикъ пропилика́лъ каки́я-то варіа́ціи на скри́пкѣ».

Пи‖ли́льщикъ ա. **-ли́льщица** է. 1, սղոց քաշող այր, կին. 2, ձանձրացնող, ‹գահլա տանող› այր, կին. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, սղոցել, ‹խէրխել›. 2, խարտոցել. 3, տալրել. **-лка** է. 1, տ. Пиле́ніе; 2, նւզ. պստիկ սղոց. 3, խարտոց, տալրիչ: [մածակալ:

Пи́ллерсъ ա. (հոլ.) ծովզ. տախտակա-

Пи‖лообра́зный ած. սղոցակերպ, սղոցաձև. **-лочка** է. նւզ. պստիկ սղոց կմ խարտոց և կմ տալրիչ: [են շանը):

Пилы! ձյ. որս. քըք՜ս, բռնիր, կալ (առում

Пи́ль‖ный ած. 1, սղոցի, սղոցա—. п—ые зу́бья; 2, սղոցելու, սղոցած. п. лѣсъ; **-щикъ** ա. 1, սղոցող, սղոց քաշող. 2, սղոցագործ:

Пилю́къ, а́ ա. պստիկ բու:

Пилю́‖лечка, -лька նւզ. տ. Пилю́ля; **-льный** ած. դեղհատի, -տային. **-ля** է. (լտ.) դեղհատ. проглоти́ть п—ю; *անախորժութիւն, վիրաւորանք. *позолоти́ть п—ю թեթև կերպով յանդիմանել: [նի որմասին:

Пиля́стра է. (իտ.) ճրտրպ. քառանկիւ-

Пина́‖ніе չ. աքացում, աքացի, քացի տալը. **-ть**, пнуть ն. աքացել, աքացի, քացի տալ:

Пингви́нъ ա. կնդ. Aptenodytes, պինգուին կմ թևատ: [բարձր խելքով:

Пи́нка է. ծովզ. երկկայմ բեռնակիր նաւ

Пино́къ, нка́ ա. աքացի, քացի. да́ть кому́ пинка́.

Пи́нта է. (անգլ.) պինտ (հին անգլիական չափ հեղուկների):

Пи́па է. (իսպ.) 1, պիպա (սպանական չափ գինու, իւղի և ձիթի 40—50 վեդրօ պարունակութեամբ). 2, երկար և նեղ տակառ. 3, կնդ. Pipa, կուրուր:

Пиперме́н‖товый ած. պղպեղահամ անանուխի(ց). **-тъ** ա. բս. Mentha piperita, պղպեղահամ անանուխ:

Пирами́‖да է. (յն.) 1, եգիպտական բուրգ, յուրան. 2, երկրչփ. բուրգ. **-да́льный** ած. բրգաձև. *հսկայական. **-дка** է. նւզ. պըստիկ բուրգ. **-дный** ած. բրգի, բրգա—:

Пира́тъ ա. (յն.) հէն, ծովահէն, ծովային աւազակ: [cetes, ժանգառներ:

Пиреномице́ты ա. յ. բս. Pyrenomy-

Пири́тъ ա. հնք. pirite, հրաքար:

Пи́‖рный ած. խնջոյքի. **-рова́ніе** չ. խնջոյք, քէֆ անելը. **-рова́тель** ա. **-рова́тельница** է. խնջոյքին, քէֆին մասնակցող այր, կին. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. խնջոյք, խրախութիւն անել, քէֆ անել:

Пиро‖го́вый ած. կարկանդակի. **-гъ**, а́ ա. կարկանդակ. ри́совый п.; возду́шный п. ուռուցիկ կարկանդակ. п—и́ да оли́ны, а тамъ сиди́ да гляди́ հոգեպահուստ մի մոռանար. **-жёкъ**, жка́ տ. Пирожо́къ; **-жи́ще** ա. յւմ. մեծ, ահագին կարկանդակ. **-жникъ** ա. **-жница** է. կարկանդակագործ, -ուհի, կարկանդակավաճառ, -ուհի. **-жничій**, чья, чье ած. կարկանդակագործի, -կավաճառի. **-жное**, аго չ. հրուշակ, քաղցրեղէն կարկանդակուկ. **-жный** ած. հրուշակի, -կային. **-жня** է. հրուշակարան. **-жо́къ**, жка́ ա. նւզ. կարկանդակիկ. хо́чется п. съѣсть, да не хо́чется въ подпо́лье лѣзть (առծ.):

Пиро‖ксе́нъ տ. Авги́тъ; **-ксили́нъ** ա. (յն.) հրաբամբակ (պայթուցիկ նիւթ). **-ло́гія** է. (յն.) հրախօսութիւն (հրավառութեան երեր պատրաստելու արուեստը). **-люзи́тъ** ա. հնք. pyrolysite, հասարակ գորշքար (արջնաքար?). **-ме́тръ** ա. (յն.) ֆիզ. հրաչափ (բարձրագոյն ջերմութեան աստիճանը չափելու գործիք). **-пъ** ա. հնք. pyrope, բոհեմական կարկեհան (հրակն). **-смара́гдъ** ա. հնք. հրազմրուխտ (մի տեսակ ֆելդսպաթ, որ կրակի մէջ զմրուխտի գոյն է ընդունում). **-те́хника**, **-те́хнія** է. (յն.) 1, հրագործութիւն, հրարուեստ (վառօդ և այլ հրանիւթեր պատրաստելու արուեստը. հրի և ջերմութեան գիտութիւնը). **-те́хникъ** ա. հրարուեստագէտ:

Пиру́шка է. թեթև խնջոյք, խրախութիւն, կերուխում, ‹քէֆ›: [տով (պարի մէջ):

Пируэ́тъ ա. (ֆր.) արագ պտոյտ մի ո-

Пи́рше‖ственный ած. խնջոյքի, հանդիսաւոր հացկերոյթի. **-(пи́р-)ство́** չ. խնջոյք, հանդիսաւոր հացկերոյթ, մեծարանք. **-ствова́ніе** չ. խնջոյքին մասնակցելը. խնջոյք, մեծարանք տալը. **-ствова́тель** ա. **-ствова́тельница** է. խնջոյքին, մեծարանքին մասնակցող կմ խնջոյք, մեծարանք տւող այր, կին. **-ствова́ть** (-ву́ю -ютъ) տ. Пирова́ть.

Пиръ ա. խնջոյք, խրախութիւն, կերուխում, մեծարանք, հացկերոյթ. сва́дебный п.; дава́ть пиры́; п. горо́ю մեծ, հանդիսաւոր

խնջույք. въ чужомъ пиру́ похмѣ́лье (դարձ.) ուրիշի համար տուժել:

Пи‖са́ка ա. 1, արագ և սիրուն գրող. 2, գրչակ. **-са́льный** ած. գրելու. **-са́ніе** չ. 1, գրելը. 2, գիր, գրութիւն, նամակ, թուղթ. Священное п. Սուրբ Գիրք. **-саный** էչ. ած. 1, [գրչով կամ վրձինով] նկարած, զարդարած. п—ая краса́вица կատարեալ գեղեցկուհի. 2, գրած. дураку́ зако́нъ не пи́санъ; **-сарскій** ած. գրագրի, -գրական. пи́сарская, ой է. գրագրների սենեակ. **-сарь** ա. գրագիր. **-са́тель** ա. 1, գրող, հեղինակ, մատենագիր. 2, սկս. նկարիչ. п. ико́нъ; **-са́тельница** է. կին գրող, կին հեղինակ. **-са́ть** (-шу́ -пи́шутъ -ши́), нап—, ն. 1, գրել, շարադրել. п. про́зою արձակ գրել. п. стиха́ми չափով, չափաբերապէս գրել. 2, նկարել. п. ма́сляными кра́сками; п. портре́тъ; **-ся** չէզ. чѣмъ իրան անուանել, կոչել. онъ пи́шется дворяни́номъ; **-се́цъ**, сца́ տ. Пи́сарь.

Пи́сканіе չ. ծվծվալը, ճռճռալը, սուլելը:

Писка́рь տ. Песка́рь.

Пи́с‖кать, -кнуть չ. ճռալ, ճռճռալ, ծըվծվալ, ճչել, ճղճղալ. **-кли́во** մ. ճչալով, ծըվալով, ճղճղալով. ճռճռալով, ոռնալով. **-кли́вость** է. ճիչ, ճռճռոց, ճղճղոց, ոռնոց. **-кли́вый** ած. ճչող, ծվծվան, ճղճղան, ոռնացող, ականջ ծակող, ականջ խլացնող. **-кнуть** տ. Пи́скать; **-котня́** է. ճիչ, ճռճռոց, ծվծվոց, ճղճղոց, ոռնոց (շատերի). **-ку́лька** է. մանկական փող, շուի, 'պկու'. **-ку́нъ**, а́ ա. **-ку́нья** է. խիստ գիլ ձայնով ճչող, ծուող, ճըռճռան, ճղճղան տղայ, աղջիկ, այր, կին. **-къ** ա. ծուոց, ճիչ, ճչիւն, ճռճռոց, ճղճղոց:

Пистоле́‖тецъ, тца, **-тикъ** ա. նվզ. պստիկ պիստոլ, 'փիշտով'. **-тникъ** ա. կաշէ պատեան, 'բուն' պիստոլի. **-тный** ած. պիստոլի, 'փիշտովի'. **-тчикъ** ա. պիստոլ շինող կամ ծախող. **-тъ** ա. (ֆր.) պիստոլ, 'փիշտով'.

Писто́нъ ա. (ֆր.) 1, պիստոն, 'փիստոն' (հրացանի). 2, միջաձող, մխոց (ջրհանի). 3, լեզուակ (նուագարանի).

Пи‖су́лька է. նվզ. պստիկ տոմս, նամակիկ. **-сцо́вый** ած. գրագրի. -բային. **-счебума́жный** ած. [գրելու] թղթի. п—ая фа́брика; **-счій** ած. գրելու. п—ая бума́га; **-сывать, ся** տ. Писа́ть, ся; **-сьмена́** չ. յ. տառեր, գրեր, գիր. **-сьменно** մ. գրաւոր կերպով. **-сьменность** է. գրաւոր յիշատակարան, դպրութիւն. **-сьменный** ած. 1, գրաւոր, գրած. п. догово́ръ; одни́хъ обѣща́ній недоста́точно, ну́жно дать п—ое обяза́тельство: 2, գրելու. п—ыя принадле́жности գրասենեակապիտոյքներ. п. столъ գրասեղան. **-сьмецо́** չ. նվզ. նամակիկ. **-сьмо́** չ. 1, նամակ, թուղթ, գրութիւն. поздрави́тельное п.; заказно́е п.; откры́тое п.; писа́ть п. къ бра́ту: 2, գիր, ձեռք, դպրութիւն. п. зна́ешь? գրել գիտե՞ս. чёткое п.; гре́ческое п.; **-сьмо́вникъ** ա. նամականի (նամակներ գրելու ուղեցոյց). **-сьмоводи́тель** ա. դպրագիր, քարտուղար. **-сьмоводи́тельство, -сьмово́дство** չ. գրագրութիւն, քարտուղարութիւն. **-сьмоно́сецъ**, сца ա. նամակաբեր. го́лубь п.; **-сьмопода́тель** ա. նամակ բերող, մատուցանող. **-сьмохрани́тель** ա. հնագրարանապետ. **-сьмянный** տ. Гра́мотный.

Пи‖та́ніе չ. կերակրում, սնունդ. п. паро́вого котла́ շոգեկաթսային ջուր մատակարարելը. **-та́тель** ա. **-та́тельница** է. սընուցիչ, -ցչուհի, կերակրող, կերակուր, սնունդ մատակարարող այր. կին. **-та́тельность** է. սննդարարութիւն, սննդականութիւն. **-та́тельный** ած. սննդարար, սննդական. п—ая пи́ща; о́вощи не столь пита́тельны, какъ мя́со; **-та́ть** ն. 1, կերակրել, սնուցանել. онъ пита́етъ цѣ́лое семе́йство; земля́ пита́етъ расте́нія; п. парово́й котёлъ водо́ю շոգեկաթսային ջուր մատակարարել: 2, զարգացնել. нау́ки пита́ютъ умъ; 3,* տածել, զգալ. п. наде́жду, любо́вь; п. къ кому́ не́нависть, отвраще́ніе; п. зло́бу къ кому́ մէկի դէմ ոխ պահել, մէկի դէմ մախալ. **-ся** չէզ. կերակրուիլ, սնուիլ. онъ пита́ется одни́ми коре́ньями; *п. наде́ждою յոյս տածել. п. свои́ми труда́ми.

Пи‖те́йный ած. խմելու. խմիչքների. п. домъ գինետուն, ցբետուն. **-тіё** տ. Питьё.

Пито́‖мецъ, мца ա. սան, որդեգիր, հոգեորդի, հոգեզաւակ. **-мица** է. սանուհի, որդեգրուհի, հոգեորդի, հոգեզաւակ. **-мникъ** ա. տնկարան, բուծարան. **-мство** չ. խնամակալութիւն, հոգատարութիւն:

Пи‖ту́хъ, а́ ա. հարբեցող. **-ть** (пью́ -ю́тъ; пей) 1, խմել, ըմպել. п. во́ду, вино́, молоко́; п. за чьё-либо здоро́вье մէկի կենացը խմել. п. го́рькую ча́шу դառնութեան բաժակը խմել. п. мёртвую ча́шу խիստ հարբել, գինու տիկ դառնալ. п. чай, ко́фе, шокола́дъ—խմել. ընդունել. 2, խմել, հարբեցողութիւն անել. онъ си́льно пьётъ; **-тьё**, ья́ չ. 1, խմելը, ըմպելը. 2, խմելիք, ըմպելիք. **-тьево́й** ած. խմելու, խմելա—. п—а́я вода́ խմելու ջուր. пита́ть го́родъ п—о́й водо́й.

Пи‖ха́ніе չ. հրելը, հրնդելը. կոխելը. **-ха́ть, -хну́ть** ն. հրել, հրնդել, խթել, 'բոթել'. կոխել, խցկել. **-ся** չէզ. և փոխ. բոխել, հրել, հրնդել. միմեանց հրել, հրնդել, 'բոթել'. что ты пиха́ешься?

Пи́х‖та է. բս. Pinus abies, ելատին. Abies pectinata, եղևին. бальзами́ческая п., A. balsamea, բալսան կամ բալսամոնի ծառ. **-то́вникъ** ա. եղևինների անտառ. **-товый** ած. եղևնու:

Пи́ч‖каніе չ. լցնելը (մէջը բան կոխելով). **-кать**, нап—, ն. լցնել (մէջը բան կոխելով). *п. себѣ́ го́лову латы́нью; 2, кого́ чѣмъ մէկին մի բանից շատ ուտեցնել, այնքան ուտեցնել, որ 'տրաքուի': [չուն, թռչնիկ:

Пичу́‖га է. **-жечка, -жка** նվզ. թռ-

Пи́ща է. սնունդ, կերակուր. не принима́ть никако́й п—и; зна́ніе есть *п. для души́.

Пи‖ща́ль է. 1, մի տեսակ հրազէն, հրացան. 2, մի տեսակ սրինգ, 'պկու'. **-ща́льникъ** ա. հնց. հրացանակիր զինուոր. **-ща́льный** ած. հրացանի. հրացանա—. **-ща́ніе** չ. ծվծուոց, ճռճռոց, ճիչ, ծուալը, ոռնալը. **-ща́ть** (-щу́ -ща́тъ; -щи́) չ. ծվծվալ, ճռճռալ, ճղճըղալ, ծուալ, ճչալ, ոռնալ:

Пище‖варéніе չ. մարսողութիւն. слáбое, дурнóе п.; **-вари́тельный** ած. մարսողութեան, մարսողական. п—ое срéдство; **-вóдъ** տ. Пищепровóдъ; **-вóй** ած. սննդի, կերակրի. п—óе гóрло որկոր. **-пріёмный** ած. կերակուր, սնունդ ընդունող. п—ое гóрло որկոր. **-провóдъ** ա. կզմխ. որկոր:

Пи‖щóкъ, щкá ա. խայծափող (երբև խայծ ծառայող փող). звать пти́цу на п.

Пиоаго‖рéецъ, éйца ա. պիւթագորական, -րեան. **-ри́ческій** ած. պիւթագորական:

Пиоúческій ած. պիւթական, պիւթեան:

Піа‖ни́ссимо մ. երժ. խիստ ցածր. **-ни́стъ** ա. **-ни́стка** է. դաշնամուր ածող, դաշնամուրի վերայ խաղացող այր, կին. **-но** (իտ.) երժ. 1, մ. ծանր, ցածր. 2, չ. անհ. կմ **-нофóрте** չ. անհ. տ. Фортепіáно.

Піáстръ ա. (խսպ.) պիաստր (արծաթէ [դահեկան մի):

Піéса տ. Пьéса.

Піети́‖змъ, -стка, -стъ տ. Піэти́...

Пі́й‖та տ. Поэ́тъ; **-тика** է. (յն.) տաղաչափութիւն, դիտութիւն, արուեստ տաղաչափութեան. **-ти́ческій** ած. բանաստեղծական, քերթողական. **-тъ** տ. Поэ́тъ.

Піоне́‖рный ած. առհվիրայ կմ փոսահատ զինուորի, -րների. п—ая рóта; **-ръ** ա. (ֆր.) առհվիրայ կմ փոսահատ զինուոր. *ճանապարհ հարթող, դրօշակիր, ղեկավար, առաջնորդ, պաշտպան:

Піóнъ ա. բս. Paeonia officinalis, մեծածաղիկ քաջվարդ (խաչափայտ, քահանայատակ, ճշնարոտ):

Піэ‖ти́змъ ա. (լտ.) անձնական, անհատական [և տարօրինակ] բարեպաշտութիւն. **-ти́стъ** ա. **-ти́стка** է. անձնական, անհատական բարեպաշտ, -ուհի (որ բարեպաշտութեան մասին սովորական և միևնոյն ժամանակ տարօրինակ հասկացողութիւն ունի):

Пія́‖вица, -вка է. **-вочка** նւզ. կնդ. Hirudo medicalis, բժշկական տզրուկ. **-вочный** ած. տզրուկի. տզրուկի ծծած:

Пія́нъ ա. տպգր. ճնշան, մամուլի ճնշող տախտակը:

Плá‖ваніе չ. 1, լողալը. шкóла п—ія լողալու ուսումնարան. п. полéзно здорóвью; 2, նաւելը, նաւարկութիւն, նաւագնացութիւն. кругосвѣ́тное п. ծովային ճանապարհորդութիւն երկրիս շուրջը. большóму кораблю́ большóе и п. (առծ.) հարկս հարկաւորաց, պատիւս արժանաւորաց. **-ватель** ա. 1, լողացող. 2, ծովագնաց, նաւարկող, -կու. **-ватель-ный** ած. լողալու. п—ое перó լողարան (օր. ձկան). **-вать** չ. [այլ և այլ ուղղութեամբ, դէս ու դէն, հմմ. плыть] 1, լողալ. п. на спинѣ́; трýпы ихъ плáвали на водѣ́; *п. въ крови́; 2, նաւարկել. п. пó морю, по моря́мъ, въ откры́томъ мóрѣ; орлы́ плáваютъ на вóздухѣ արծիւները ճախրում են օդում. **-вень**, вня ա. ցածլիկ գետակիցի. **-викóвый** ած. ֆլորսպաթի, -սպաթային. п. шпатъ կմ **-ви́къ**, á ա. հնք. Flussspath, ֆլորսպաթ (ֆլօրիտ). **-ви́ло** չ. լողարան (ձկան). **-ви́льникъ** ա. հալոց, քուրայ, մետաղներ հալելու պտուկ. **-ви́льный** ած. [մետաղներ] հալելու. п—ая печь; п. горшóкъ; **-ви́льня** է. հալոց. **-ви́льщикъ** ա. (հանածոյ, մետաղ) հալող. **-вить** (-влю -вятъ; -вь) ն. 1, հալել. п. метáллы, рудý; 2, [գետով, ջրով] քշել. п. плоты́ по рѣкѣ́; **-вка** է. 1, հալում (մետաղեղէնի). 2, [գետով] քշում. **-вкій** ած. դիւրահալ **-вкость** է. դիւրահալութիւն. **-вленіе** չ. հալելը (մետաղեղէն). **-вни́къ**, á ա. լողարան. груднóй п. рыбъ; спиннóй п.; **-вно** մ. սահուն կերպով. **-вность** է. սահունութիւն (ոճի). **-вный** ած. սահուն, կոկ, կոկլիկ, ճկուն. п—ая рѣчь; п—ая похóдка թեթև, ճկուն գնացք, քայլուածք. п—ое качáніе մեղմ ճօճում. **-вýнный** ած. գետնամուշկի, գետնամամուռի. **-вýнъ**, á ա. բս. Lycopodium, գետնամուշկ, գետնամամուռ. **-вýчій** տ. Пловýчій; **-вщикъ** ա. գետով փայտ քշող. **-вь** է. շիկցրած, տարաշէկ երկաթ:

Плагiá‖торъ ա. (լտ.) գրական գող, բանագող. **-тъ** ա. (լտ.) գրական գողութիւն, բանագողութիւն:

Плáз‖ма է. (յն.) 1, հնք. մոյգ կանաչագոյն զմրուխտ. 2, բնախ. արիւնահիւթ (արեան անգոյն հեղուկը). 3, դոյացում, կազմ. 4, բուսական խուրչ. **-мовый** ած. մոյգ կանաչագոյն զմրուխտից:

Плáка‖льщикъ ա. լալկան [մարդ]. **-льщица** է. լալկան կին, եղերամայր. наёмная п—щица; **-ніе** չ. լալը, լաց լինելը. **-тель** ա. **-тельница** է. լացող, լաց լինող, ողբացող այր, կին:

Плакá‖тный пáспортъ, **-тъ** ա. (գերմ.) անցաթուղթ, անցագիր (հարկատուի):

Плá‖кать (-чу -чутъ; -чь), **-кивать** չ. լալ, լաց լինել, ողբալ. п. о чьей смéрти մէկի մահը ողբալ. п. по сы́нѣ որդու մահը ողբալ. **-ся** չ. լալ, գլխին վայ տալ, գանգատուիլ, արտնջալ. мнóгіе на негó плáчутся շատերը նորանից գանգատաւոր են:

Плаки‖ровáльный ած. ազնիւ մետաղի թիթեղով գրուագելու, պատելու. **-ровáльня** է. արհեստանոց, ուր այլ և այլ իրեր ազնիւ մետաղէ թիթեղներով գրուագում են. **-ровáльщикъ** ա. ազնիւ մետաղով գրուագող. **-ровáніе** չ. տ. ստորև բայը. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) ազնիւ մետաղի թիթեղով պատել, գրուագել (օր. ամանեղէնը). **-рóвка** է. պատում, գրուագում (ազնիւ մետաղի թիթեղով). **-рóвщикъ** տ. Плакировáльщикъ.

Плá‖кса հոր. լացկան. **-кси́вый** ած. լացկան, հեշտութեամբ, շարունակ լաց լինող. **-кýнъ**, á ա. բս. Epilopium angustifolium, նրբատերև ապուզան. п. травá բս. Lythrum salicaria, արիւնխոտ. **-кýчій** ած. 1, լացածի պէս. 2, բս. ճիւղերը կախած, լալկան:

Пла‖мени́стый ած. բոցավառ, հրավառ. **-менникъ** ա. 1, ջահ, լամպար. 2, հալոցի տակը. **-менно** մ. սաստիկ, սաստկապէս, *ջերմագին, խանդավառութեամբ, կաթոգին. любить, желáть п.; **-менови́дный**, **-меннообрáзный** ած. բոցակերպ. **-менный** ած. 1, բոցի, բոցա—. բոցավառ, բոցեղէն. 2,* սաստիկ, բուռն, կաթոգին. п. взоръ կրակոտ հայեացք. п—ое желáніе բուռն ցան-

կաւթին. п—ая любо́вь կաթողին սէր. п—ое воображе́ніе վառ երեւակայութիւն. **-мень** ա. գւռկ. տ. Пла́мя; **-менѣ́ть** չ. **1**, վառւիլ, բորբոքւիլ, բոց արձակել. **2**, чѣмъ մի բանից այրուիլ, խորովուիլ, տոչորուիլ, մորմոքուիլ. п. любо́вью; **-мечко** նւզ. **-мя**, мени չ. բոց, հուր. п. любви́; возже́чь п. раздо́ра երկպառակութեան հուրը բորբոքել:

Плане́‖та է. (լտ.) մոլորակ. **-тный** ած. մոլորակի, -կների, մոլորակային. п—ая систе́ма.

Плани́да է. ռմկ. մոլորակ, աստղ. *աստղ, բաղդ, ճակատագիր. «да ужъ ви́дно, така́я твоя́ п.».

Планиме‖три́ческій ած. պլանիմետրիական. **-трія** է. (լտ.-յն.) պլանիմետրիա (երկրաչափութեան մի մասը). **-тръ** (յն.) ժամթմ. մակերեւոյթաչափ (հարթ պատկերի մակերեւոյթը չափելու գործիք):

Плани‖рова́ніе չ. **1**, հարթելը, 'դզելը'. **2**, պլանը ձգելը, յօրինելը. **3**, հարթելը, կոկելը (թուղթը սոսնձաջրից անցկացնելով). **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), спл—, ն. **1**, հարթել, 'դզել'. **2**, պլանը ձգել, յօրինել. **3**, հարթել, կոկել (թուղթը սոսնձաջրից անցկացնելով). **-ро́вка** է. **1**, տ. Планирова́ніе; **2**, գործրնկ. շաքարի գլուխների մաքրումը (դանակով և խոզանակով):

Планисфе́ра է. (լտ.) քարտէզագրութիւն դնդի. небе́сная п. երկնադնդի քարտէզագրութիւնը (նկարումը տափակ մակերեւոյթի վերայ):

Пла́нка է. (գերմ.) **1**, բարակ և նեղ տախտակ. **2**, ծովգ. նաւի կողքին ամրացրած փայտ, որից ամրացնում են պարանը:

Планово́й ած. պլանի:

Планта́‖торъ ա. (լտ.) **1**, տնկարանատէր. **2**, ճորտատէր, ճորտութեան կողմնակից. **3**, ուրիշի աշխատանքն ու գիտութիւնը շահագործող մարդ. **-ція** է. (լտ.) տնկարան (օգտակար տնկերի՝ հեռու երկրներում, մնւդ արեւելեան և արեւմտեան Հնդկաստանում և Աֆրիկայի գաղութներում). п. са́харнаго тростника́ շաքարեղէգի տնկարան:

Планше́тъ ա. (фр.) պլանշէտ. **1**, կօրսէտապահ թիթեղ (կօրսէտի առջևից). **2**, ժամթմ. վայրաչափ (գործիք). **3**, վայրանկար, տեղանկար:

Планъ ա. (գերմ.) **1**, պլան, նկար, մակերդակ, յատակագիծ, ծրագիր. снять п. съ го́рода քաղաքի պլանը վերցնել. п. сочине́нія շարադրութեան պլանը, ծրագիրը, ուրուագիծը. гла́вный, о́бщій п.; **2**, նկրչ. առարկաների հեռաւորութիւնը միմեանցից. дере́вья занима́ютъ за́дній п. карти́ны ծառերը նկարի յետևի կողմն են բռնում. **3**,* պլան, ծրագիր, մտադրութիւն, դիտաւորութիւն, խորհուրդ. хорошо́ заду́манный п.; п. мой не уда́лся; легко́ разстра́ивать чьи п—ы մէկի դիտաւորութիւնները հեշտութեամբ խանգարել, 'ի դերև հանել:

Пла‖ста́ніе չ. ճեղքելը, ճղելը, բացելը (ձկան փորը). կտորելը. **-ста́ть** ն. ճեղքել, ճղել, բացել (ձկան փորը), մաքրել. կտրտել, կտորել:

Пла́стика է. (յն.) արձանագործութիւն, արձանակերտութիւն (մնւդ կաւից, գաճից և մոմից արձաններ քաշելու արուեստը):

Пласти́‖на է. տափակ շերտ, տախտակ. п. рыбы ճեղքած; ճղած ձկան կէսը. **-нка** է. նւզ. թիթեղ, թերթ. п—и у грибо́въ սունկերի թիթեղներ կմ ծալքեր. **-нный** ած. շերտերից, տախտակներից բաղկացած. п. лѣсъ տախտակ քաշած փայտ. п. мостъ տախտակներից շինած կամուրջ. **-ночникъ** ա. բս. Agaricus, ագարիկոն (սունկ). п. ке́сарскій, A. caesareus, արքայասունկ կմ արքունի սունկ. **-нчатожа́берные моллю́ски** ա. յ. կնդ. Lamellibranchiata, թերթախռիկներ կմ խեցիներ. **-нчатый** ած. թերթաւոր, թիթեղաւոր. п—ое желѣ́зо թերթաւոր երկաթ. п—ые грибы́ ագարիկոններ (թիթեղաւոր կմ ծալքաւոր սունկեր):

Пласти́‖чески մ. թանձրացեալ եղանակով. **-ческій** ած. (յն.) արձանագործութեան. թանձրացեալ. **-чность** է. թանձրացեալ լինելը. **-чный** տ. Пласти́ческій.

Пла‖стова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. շերտերի բաժանել. **-стово́й** ած. շերտաւոր, թերթաւոր. п. лѣсъ տախտակներ քաշած ատաղձ. п—о́е желѣ́зо թերթաւոր երկաթ. տափակ երկաթի ձողեր. п. мёдъ մեղրահաց. **-сту́нъ**, а́ ա. **1**, ձուկ ճեղքող, ճղող, [ըստ երկարութեան] կտորող. **2**, Սև ծովի ափերում ծառայող հետեւակ կօզակ. **-стъ**, а́ ա. հաստ շերտ, խաւ. п. земли́ հողի շերտ, խաւ, տո (օր. գութանի թեւով շուռ տուած). каменноуго́льный п. քարածխի խաւ. п. сото́въ մեղրահացեր. п. рыбы միջից ճեղքած, ճղած ձկան կէսը:

Пла́сты‖рикъ ա. սպեղանի, 'մհլամ', 'եախու' շինող. **-рный** ած. սպեղանու, 'մհլամի', 'եախուի'. **-рь** ա. սպեղանի, 'մհլամ', 'եախու'. приклада́ывать п. къ ранѣ́.

Пла́‖та է. **1**, վճարում, հատուցում (պարտքի). **2**, վարձ, վճար. п. за рабо́ту, зарабо́тная п. աշխատավարձ. задѣ́льная п. համեմատ աշխատանքի վարձ, վճար. подённая п. օրավարձ. **-тежеспосо́бность** է. վճարելու, հատուցանելու կարողութիւն. **-тёжный** ած. վճարման, վճարի. **-тёжъ**, а́ ա. վճարում, հատուցում. прекрати́ть п—и́; срокъ п—а́ վճարման պայմանաժամ, 'վադա'. долгъ п—о́мъ кра́сенъ (առծ.) տացինք առ ու տուր, չտացինք առ ու կուլ. **-те́льщикъ** ա. **-те́льщица** է. վճարող, հատուցանող այր, կին. п. по́дати.

Пла́‖ти́на է. (фр.) պլատին, լուսնօսկի. **-тинирова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) պլատինել, պլատինով ծածկել (հատարակ մետաղները). **-ти́нистый** ած. պլատին (լուսնօսկի) պարունակող. **-ти́новый** ած. պլատինէ, -նից, լուսնօսկէ, -կուց. п—ая моне́та.

Пла‖ти́ть ն. **1**, (плачу́ пла́тятъ; -ти́) վճարել, հատուցանել. п. долгъ; п. жа́лованье; п. впере́дъ կանխօրօք վճարել, հատուցանել. по чёмъ плати́ли вы за э́то сукно́? այդ մահուդի արշինը որքանով էք առել. я плати́лъ за него́ по́ три рубля́ за арши́нъ; **2**, (плачу́ -тя́тъ; -ти́) կարկատել (հօղնելիքը). **-тный** ած. վճարելի, վճարելու, հատուցանելի:

Пла‖то́къ, тка́ ա. թաշկինակ, «պլոխ». носово́й п. թաշկինակ, ձեռնոցլուխ. маха́ть платко́мъ թաշկինակը շարժել, թափահարել:

Плато‖ни́змъ ա. պլատոնականութիւն. **-никъ** ա. պլատոնական. **-ни́ческій** ած. պլատոնական. п—ая любо́вь պլատոնական, սէր:

Плато́‖чекъ, чка նւզ. պստիկ թաշկինակ, «ձեռնոցլուխ». **-чникъ** ա. **-чница** ի. թաշկինակագործ, -ուհի, թաշկինակավաճառ, -ուհի. **-чный** ած. թաշկինակի, -կային, «ձեռնոցլուխի»:

Платфо́рма ի. (ֆր.) պլատֆորմ. **1**, հարթած և տափարակած տեղ պահականոցի առաջ կամ որի վերայ կանգնեցնում են թնդանօթը. **2**, երկաթուղու կայարանի յետևի մասը, որի առաջ կանգնում է գնացքը:

Платъ տ. Плато́къ; п. для утира́нія поти́ра.

Пла́‖тье չ. շոր, զգեստ, հագուստ. мужско́е, же́нское п.; сва́дебное п.; тра́урное п.; по п—ью встрѣча́ютъ, а по у́му провожа́ютъ (առծ.) **-тьице** չ. նւզ. պստիկ շոր. **-тяно́й** ած. շորի, հագուստի. п. шкафъ.

Плау́‖нный, -нъ տ. Плаву́нный, -ву́нъ.

Плафо́‖нный ած. պլաֆոնի. п. живопи́сецъ առաստաղանկարիչ. **-нъ** ա. (ֆր.) պլաֆոն (նաշխած կամ նկարած առաստաղ):

Пла́ха ի. կոճղ. *գլխատման տեղ, կառափնարան. нести́ го́лову на п—у կառափնարան, գլխատուելու գնալ. положи́ть го́лову на п—у գլխատուել:

Плацъ‖ ա. (գերմ.) [առհ. մեծ] հրապարակ. **-адъюта́нтъ** ա. պլացադիւտանտ (плацъ-майо́ръ-ի օգնականը). **-майо́ръ** ա. (գերմ.-ֆր.) պլացմայոր (աւագ ամրոցային սպայ. ամրոցապետին նորա բացակայութեան ժամանակ փոխարինող սպայ). **-пара́дъ** ա. (գերմ.-ֆր.) զորավարժութեան, զօրակրթութեան հրապարակ:

Пла‖че́вно մ. ողբալի, արգահատելի կերպով. **-че́вный** ած. ողբալի, լալագին, ողորմելի, արգահատելի. п—ое состоя́ніе; п. го́лосъ; п. ви́дъ; **-че́й** ի. լալկան կին:

Пла́чивать տ. Плати́ть 1.

Пла‖чли́во մ. լալով, ողբալով. **-чли́вость** ի. լալկանութիւն. **-чли́вый** ած. լալկան, լացկան. **-чу** տ. Пла́кать; **-чу́** տ. Плати́ть; **-чъ** ա. լաց, ողբ. пла́чемъ го́рю не пособи́шь (առծ.) լաց լինելով բան չի դառնալ:

Плашко́‖тный ած. պլաշկոտի. п. мостъ պլաշկոտակամուրջ. **-тъ** ա. (հոլ.) պլաշկոտ (տափակ և լայն յատակով նաւ, որով ոչ միայն բեռներ են կրում, այլև ժամանակաւոր կամուրջ են կապում):

Плашмя́ մ. տափակ երեսի վերայ. класть кирпи́чъ п. աղիւսը տափակ երեսի վերայ դնել. уда́рить са́блею п. սուսերի տափակ երեսով (կողքով) զարկել:

Пла‖щани́ца ի. **1**, վարշամակ, ծածկոց, կտաւ. **2**, պատստառակալ պատկեր Քրիստոսի թաղման. **-щево́й** ած. պատմուճանի, -նային. п. воротни́къ; **-щъ**, а́ ա. պատմուճան, պատմաքրու վերնազգեստ առանց թևերի. п. съ капюшо́номъ; непромока́емый п.

Плеа́ды տ. Плея́ды.

Пле‖бе́й ա. (լա.) ամբոխական. *ստոր, անազնիւ մարդ. **-бисци́тъ** ա. (ֆր.) պլեբիսցիտ (հանրաքվէիւ, հանրային ազգաքվէիւ, ժողովրդաքվէիւ):

Плева́ ի. [խիստ բարակ] թաղանթ. մաշկ. дѣ́вственная п. կզմխ. կուսութեան թաղանթ, կուսութեան կնիք:

Пле‖ва́ка ա. շատ շատ թքող. **-ва́льница** ի. թքարան, թքելու աման. **-ва́льный** ած. թքելու. **-ва́ніе** չ. թքում, թքելը. **-ва́ть** (плюю́ -ю́тъ), плю́нуть չ. թքել. п. въ лицо́ երեսին թքել. п. мнѣ на него́, на его́ угро́зы; не плюй въ коло́децъ, пригоди́тся напи́ться (առծ.):

Пле́ве‖лъ ա. **1**, յարդ, «դարման». **2**, բս. Lolium, որոմ. многолѣ́тній կամ а́нглійскій п., L. perenne, հաստարակ կամ անգլիական որոմ. *որոմ, մոլար վարդապետութիւն, սխալանք. **-льный** ած. որոմաշատ. որոմի, որոմային:

Плевистокры́лый ած. թաղանթաթև. п—ы я կնդ. Hymenoptera, թաղանթաթևեր:

Плеви́стый ած. որոմաշատ:

Плевокры́‖лка ի. թաղանթաթև. **-лый** տ. Плевистокрылый.

Пле‖во́къ, вка́ ա. [թքած] թուք:

Пле́‖вра ի. (յն.) բժ. լանջամաշկ. **-вра́льный**, **-врити́ческій** ած. լանջամաշկի, լանջաթաղանթի բորբոքման. **-ври́тъ** ա. (յն.) բժ. լանջամաշկի, լանջաթաղանթի բորբոքում:

Плё‖вывать տ. Плева́ть; **-вый** ած. ոչինչ, չնչին, դատարկ. э́то п—ое дѣ́ло.

Пледъ ա. (անգլ.) պլէդ:

Плезіоза́връ ա. հնք. plésiosaure, երկայնավիզ ծովամողէզ:

Пле‖мени́тость ի. բազմածնութիւն, բազմանդամութիւն (ցեղի, ընտանիքի). **-мени́тый** ած. բազմածին, բազմանդամ (ցեղ, ընտանիք). **-менно́й** ած. տոհմիկ, տոհմը աղնուացնող. п—а́я коро́ва, овца́; п—а́я кобы́ла; **-меноача́льникъ** ա. ցեղապետ, տոհմապետ. **-мя**, мени չ. **1**, ազգ, ցեղ, տոհմ, սերունդ. кавка́зскія племена́; кочу́ющее п.; **2**, ազգ, լեզու, ծագում. онъ а́нглійскаго пле́мени նա ծագումով անգլիացի է. **3**, բուծում (անասունների). оста́вить на п. բուծանելու համար պահել, թողնել (անասունին). **-мя́нникъ** ա. եղբոր կամ քրոջ որդի, ազգական. **-мя́нница** ի. եղբոր կամ քրոջ աղջիկ. **-мя́нничекъ**, чка նւզ. փոքր. տ. Племя́нникъ; **-мя́нническій**, **-мя́нничій**, чья, чье ած. եղբոր կամ քրոջ որդու. **-мя́нный** տ. Племенно́й.

Пле‖на́ ի. **1**, բարակ մաշկ, թաղանթ. **2**, հազիւ նկատելի ճեղքուածք մետաղի կամ քարի մէջ. **-на́стый**, **-ни́стый** ած. կտրուած, ճեղքուած (քար կամ մետաղ). **-(ё)нка** ի. **-(ё)ночка** նւզ. տ. Плена́; **-нчатый** ած. ճեղքուած, կտրուած (քարի, մետաղի մասին):

Плеона́змъ ա. աւելորդաբանութիւն, աւելաբանութիւն:

Плерёзы ի. յ. (ֆր.) սգի նշաններ (ըզգեստի վերայ կարած).

Плеса́ ի. գւռկ. տ. Плёсо.

Плѣ́сень տ. Плѣ́сень.

Пле‖ска́льщикъ ա. **-ска́льщица** ի. ծափ տուող և կամ ջուրը ճզմող այր, կին. **-ска́ніе** չ. **1**, ճզմում, ճզմելը, ցայտեցնելը (ջու-

րը). **2,** *ռմկ. ծափ տալը.* **-скáть** (-щý плéщутъ; -щи́), -снýть *չ.* **1,** *ճղփել, ճղփելն տըրձակել.* вóлны плéщутъ въ сýдно; п. въ когó водóю; **2,** *ծափ տալ, ծափահարել.* **-ся** *անդր.* **1,** *ճօճուելուց թափուել (ջրի մասին).* **2,** *փոխդ.* водóю *միմեանց վերայ ջուր ածել, ջուր ցայտեցնել.* **-скъ** *ա.* **1,** *ճղփիւն, ցայտում (ջըրի, ալիքի).* **2,** *ծափ (մեծ ձկան):*

Плеснá *տ.* Плюснá.

Плеснýть, ся *տ.* Плескáть, ся.

Плёсо *չ.* *այն տեղը, ուր գետը լայնանում և հոսանքը դանդաղանում է:*

Пле‖сти́, -сть (-тý -тýтъ; -ти́) *ն.* **1,** *հիւսել. գործել.* п. корзи́нку; п. вóлосы въ кóсу; п. крýжева *ժապաւէններ, 'հաշիւններ', գործել, յօրինել.* **2,*** *յերիւրել, շաղակրատել, դուրս տալ.* какóй онъ вздоръ плетётъ! **-сти́сь, -стьcя** *անդր.* **1,** *սողուլ, պտտտուել (մի բանի շուրջը).* **2,** *զոռով, հազիւ հազ ման գալ, քարշ գալ.* старýшка едвá плетётся; п. ногá зá ногу *հազիւ հազ ոտները քարշ տալ.* **-тéйный** *ած.* *հիւսելու.* **-тéльщикъ** *ա.* **-тéльщица** *է.* *հիւսող այր, կին.* п. корзи́нъ; **-тени́ца** *է.* **1,** *առհ. հիւսած բան.* п. волóсъ *մազերի հիւս.* **2,** *կողով.* **-тéніе** *չ.* *հիւսում, հիւսելը.* **-тёнка** *է.* **-тёночка** *նւզ.* **1,** *տ.* Плетени́ца; **2,** *հիւսած փախթ ոտներ մաքրելու.* **-тёный** *բյ.* *ած.* *հիւսած.* п. стулъ; п—ая рабóта; **-тéнь,** тня́ *ա.* *հիւսած ցանկ, ցանկապատ, վանդակապատ.* тернóвый п.; п. изъ вѣтвéй; **-тешóкъ,** шкá *ա.* *ռմկ.* *հիւսի ժապաւէն.* **-тей** *է.* [*օր.* *ժապաւէն*] *հիւսող կին.* **-(ё)тка** *է.* *նւզ.* *պատիկ մտրակ, մտրակիկ.* **-тнёвый** *ած.* *հիւսած, հիւսովի.* **-(ё)точка** *նւզ.* *տ.* Плётка; **-тý** *տ.* Плести́; **-тýшка** *է.* *հիւսած ձեռնակողով.* **-ть** *է.* **1,** *մտրակ.* плéтью обýха не перешибёшь *զոռով բան չի լինի, մտրակ իր չափը պիտի ճանաչէ.* **2,** *թել, խիղը, պատատիճ (օր. ձմերուկի, վարունգի).* арбýзы, огурцы́ лежáтъ на плетяхъ. [*րիսխ մի*). канáтъ п—а.

Плехтъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ.* *պլեխտ (խա-*

Пле‖чевóй *ած.* *ուսի, ուս(ա)—.* п—áя кость; **-чико** *նւզ.* *տ.* Плечó; **-чи́стый** *ած.* *լայն ուսերով, թիկնեղ.* **-чи́ще** *յւել.* *տ.* Плечó; **-чнóй** *տ.* Плечевóй; **-чó** *չ.* (*յ.* плечá, плéча, плéчи) **1,** *ուս.* пожимáть плечáми *ուսերը վեր քաշել, ցցել, թափ տալ.* э́то плáтье сли́шкомъ ýзко въ плечáхъ *այդ զգեստի ուսերը խիստ նեղ են.* носи́ть лéнту чéрезъ п.; э́то емý не по плечý *այդ նորա ոյժից վեր է.* **2,** [*մորթած անասունի*] *առջևի մաս, 'էրի'.* п. барáнины, теля́тины; **3,** *լծակի թև (երկու մասերից իւրա-*

Плещý *տ.* Плескáть. [*քանչիւրը*):

Плеáды *է.* *յ.* (*յն.*) *աստղ.* *Եօթնաստեղունք (Յոյլ աստեղատան).* **2,*** *ջոկ, կաճառ (ժամանակակից երևելի մարդկանց):*

Пли! *ձյ.* *կրակ, կրակեցէ՛:*

Пли́нту‖совый *ած.* пли́нтусъ-*ի.* **-съ** *ա.* (*յն.*) **1,** *սեան պատուանդանի ստորին մասը.* **2,** *պլինթ (անմիջապէս յատակին կից պատի երկարութեամբ քաշած շրջանակ, տախտակէ շերտ).* **3,** *պլինթ (դուրս ցցուած, տրտակարկառ մաս շինութեան ստորին մասի):*

Пли́ска *տ.* Трясогýзка.

Плй‖совый *ած.* *պլիսէ, -սեայ, 'շիլարէգու'.* **-съ** *ա.* (*գերմ.*) *պլիս, 'շիլարէգի' (բամբակէ թաւիշ ամենատարբերն տեսակի):*

Пли‖тá *է.* **1,** *շերտաքար, սալաքար.* **2,** *քառանկիւնի տաշած սալ, սալաքար.* мощéніе п—óю *սալելը, սալարկելը (փողոցը).* надгрóбная п. *գերեզմանաքար.* **3,** *տապակ (երկաթէ կմ թուջէ տախտակ կրակարանի).* кýхонная п.; **-тка** *է.* *նւզ.* *տափակ բան.* п. шоколáду *շօկօլադի տափակ կտոր.* **-тный** *ած.* *սալի, սալա—.* п. кáмень *սալաքար.* п—ая стѣнá *սալաքարից շինած պատ.* **-тня́къ,** á *ա.* *սալաքար (անմշակ).* **-толóмный** *ած.* *սալեր, սալաքարեր կտրելու.* **-толóмня** *է.* *սալահանք, սալեր կտրելու քարհանք.* **-точка** *նւզ.* *տ.* Пли́тка. [*ջրի թիակի:*

Плй‖ца *է.* *գւռկ.* *ջրի թիակ.* **-чный** *ած.*

Пло‖вéцъ, вцá *ա.* **1,** *լողորդ.* **2,** *նաւորդ.* **-вкóмъ** *մ.* *լողալով.* **-вýчесть** *է.* *լողալու յատկութիւն.* **-вýчій** *ած.* *լողացող, լողալու.* п. мостъ *լողացող, շարժուն կամուրջ:*

Пловъ *տ.* Пилáвъ.

Пло‖ди́ть (-жý -дя́тъ; -ди́) *ն.* *պտղեցնել, աճեցնել, բազմացնել.* **-ся** *անդր.* *աճել, բազմանալ.* **-дли́вость, -дли́вый** *տ.* Плодови́тость, -тый; **-дни́къ,** á *ա.* **1,** *բս.* pistillum, *կնիք (էգայ, վարսանդ?).* **2,** *ձուարան (անասունների).* **-дный** *ած.* *պտղաբեր, պտղա—:*

Плодо‖ви́тка *է.* *մի տեսակ խիստ պըտղաշատ խնձորի, -րենի.* **-ви́то** *մ.* *առատութեամբ, առատապէս. ճոռոմաբանօրէն.* **-ви́тость** *է.* **1,** *պտղաւէտութիւն. առատութիւն. արգասաւորութիւն.* п. умá *մտքի հարստութիւն, փարթամութիւն.* п. воображéнія *վառ երևակայութիւն.* п. рѣ́чи *պերճախօսութիւն, ոճի ճոխութիւն.* п. словъ *ճոռոմաբանութիւն.* **2,** *բեղմնաւորութիւն, բազմածնութիւն.* **-ви́тый** *ած.* **1,** *պտղաւէտ, առատ. հարուստ. արգասաւոր, բեղմնաւոր.* п—ое воображéніе *վառ երևակայութիւն.* п. писáтель *արգասաւոր հեղինակ.* п. слогъ *ճոխ, փարթամ ոճ.* **2,** *բեղմնաւոր, բազմածին.* п—ая женá; п. нарóдъ; **-вмѣсти́лище** *չ.* *բս.* receptaculum, *պտղակալ, ընդունարան.* **-(ó)вый** *ած.* *պտղի, մրգի. պտղաբեր, պտղատու.* п. садъ *մրգի պարտէզ.* п—ыя дерéвья *պտղատու ծառեր.* **-гóнный** *ած.* *բժ.* *արգանդի պըտուղը սպանող, ոչնչացնող.* п—ыя срéдства; **-кóрмъ** *ա.* *անտառի, -ային պտուղներ, որ հաւաքում և անասուններին ուտեցնում են.* **-нóсный** *ած.* *պտղաբեր, պտղատու.* **-ношéніе** *չ.* *պտուղ բերելը, պտղաբերութիւն.* **-перемѣ́нность** *է.* *գիւղտ.* *սերմնափոխութիւն (միևնոյն տեղում իւրաքանչիւր տարի ուրիշ, նոր սերմ ցանելը).* **-перемѣ́нный** *ած.* *սերմնափոխական.* п—ое сéльское хозя́йство; **-рóдіе** *չ.* **-рóдность** *է.* *պտղաբերութիւն, պտղաւէտութիւն, պտղաշատութիւն.* **-рóдный** *ած.* *պտղաբեր, պտղաշատ, պտղաւէտ. բերրի, արգաւանդ.* **-смѣ́нность, -смѣ́нный** *տ.* Плодоперемѣ́нность, -нный; **-творéніе** *չ.* *պտղատու դարձնելը.* **-твори́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* *պտղաբեր, պըտղաւէտ դարձնել.* **-твóрный** *ած.* *բեղմնաւորիչ, պտղաբեր դարձնող.* *п—ое влiя́ніе

наýки գիտութեան փրկարար պտղեցութիւնը. **-я́дный** ած. մրգակեր, պտղակեր:

Пло||ду́щій ած. բազմածին (անասուն), հեշտութեամբ աճող, բազմանող (բոյս). **-дъ** ա. 1, պտուղ, միրգ. բերք. спѣ́лый, неспѣ́лый п.; утрóбный п. կզմխ. սաղմնաւորութիւն. п. чрéва արգանդի պտուղ. питáться плодáми պտուղներով, մրգերով կերակրուել. 2,* պտուղ, արգասիք, արդիւնք. *п—ы́ просвѣщéнія; п—ы́ егó трудóвъ.

Плое́ніе չ. խողովակուկների ձևով արդուկելը (օր. կանանց մանժէտները):

Пло||же́ніе չ. պտղեցնելը, բուծանելը, բազմացնելը (անասուններին). **-жу́** տ. Плоди́ть.

Пло́||йка ի. տ. Плое́ніе; **-и́ть** (-ю́ -я́тъ) ն. (ֆր.) խողովակուկների ձևով արդուկել, կոկել, ոզորկել (օր. կանանց մանժէտները):

Пло́м||ба ի. (ֆր.) պլօմբ, 1. կապարէ կնիք, 'մուհր' (մաքսատան). 2, պնդուած (ատամի խոռոչը լցնելու). **-бирова́ніе** չ. 1, կապարէ կնիք դնելը, կնքելը. 2, պլօմբելը, լցնելը (ատամի խոռոչը). **-бирова́ть** (-ру́ю -ютъ), запл—, ն. 1, կապարէ կնիքը դնել (մաքսատուն մտած ապրանքների վերայ), կնքել, 'մհրել' (կապարէ կնիքով). п. товáры на тамóжнѣ; 2, պլօմբել, լցնել (ատամը, վնասուած ատամի խոռոչը). п. зубъ; **-биро́вка** ի. 1, կնքում (մաքսատան ապրանքի). 2, պլօմբում, լցնում (ատամի). **-биро́вщикъ** ա. կնքադիր (մաքսատան):

Пло́||скій ած. 1, հարթ, տափակ, տափարակ. п—ая повéрхность; п—ая крóвля; п—ое лицó; п—ая гóрная возвы́шенность աշխ. սարահարթ. 2,* տափակ, սառը, յոռի, գռեհիկ, գռեհկական, ցած. п—ая шýтка; **-ско** մ. 1, տափակ կերպով, տափակութեամբ. 2,* սառըութեամբ, յոռութեամբ, գռեհկաբար:

Плоско||ва́тость ի. թեթև տափակութիւն. **-ва́тый** ած. փոքր ինչ տափակ. **-го́рье** չ. սարահարթ, սարաւանդ. **-гу́бцы** ա. յ. տափակ բերանով աքցան. **-до́нный** ած. տափակ յատակով. **-зу́бецъ**, бца ա. մի տեսակ աքցան սեղանագործի. **-клю́вый** ած. տափակակտուց, տափակ կտուցով. **-поло́сный** ած. տափակահասակ, տափակ հասկերով. **-ли́цый** ած. տափակ երեսով. **-ло́бый** ած. տափակ ճակատով. **-но́сый** ած. 1, տափակ քթով. 2, տ. Плоскоклю́вый.

Пло́скость ի. 1, հարթ, տափակ մակերևոյթ. հարթութիւն, տափարակութիւն. возвы́шенная п. սարահարթ. касáтельная, наклóнная п. երկրչփ. շօշափող, թեք մակերևոյթ. 2,* տափակութիւն, յոռութիւն, ցածութիւն (խօսքով), գռեհկաբանութիւն:

Плоско||хво́стный ած. տափակագի, տափակ ագով, պոչով. **-шля́почный** ած. տափակագլուխ:

Пло||сти́льня ի. տափակիչ մեքենայ (որով ոսկէ և արծաթէ նուրթուլները տափակացնում են). **-сти́льщикъ** ա. տափակացնող (նուրթուլը). **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ն. տափակացնել, տափակ քաշել, յօրինել:

Плотва́ ի. կնդ. Cyprinus idus, մանրաձածան, քարթակ:

Пло́тикъ նւզ. տ. Плотъ.

Плоти́||на ի. պատնէշ, պատուար, ամբարտակ (գետի). хоть п—у пруди́ անթիւ անհամար. **-нка** ի. նւզ. պատիկ պատնէշ, պատուար. **-нный** ած. պատնիշի, պատուարի:

Плоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. սերտ կցել, միմեանց հետ հոծ միացնել (տախտակները):

Плоти́||ца, -чка նւզ. տ. Плотва́.

Плоти́ща ա. յւզ. տ. Плотъ.

Пло́тникъ ա. տաղձագործ, հիւսն, 'դուրգար':

Плотни́ть (-ню́ -ня́тъ), упл—, ն. խըտացնել:

Пло́тни||чать չ. տաղձագործութիւն, հիւսնութիւն, 'դուրգարութիւն' անել. **-ческій** ած. հիւսնի, 'դուրգարի'. **-чество** չ. տաղձագործութիւն, հիւսնութիւն, 'դուրգարութիւն'. **-чій**, чья, чье, **-чный** ած. տաղձագործութեան, հիւսնի, 'դուրգարի':

Пло́т||но մ. 1, ամրապէս, քիփ, կպած. кафтáнъ п. сиди́тъ на нёмъ կապան նորա վերայ քիփ նստում է. пристáвить шкапъ п. къ стѣнѣ́ պահարանը պատին հպել, կպցնել. шить п. խիտ կարել. 2, շատ, սաստիկ. наѣ́сться п. ակռել. сидѣ́ть п. за рабóтою լրջօրէն աշխատանքի նստել, անդուլ անդադար աշխատել. **-нова́тый** ած. բաւականին խիտ, սխմուած. **-ность** ի. հոծութիւն, սերտութիւն, խտութիւն, թանձրութիւն. **-тный** ած. 1, խիտ, հոծ, թանձր, սերտ. п—ое веществó; вóздухъ мéнѣе плóтенъ, чѣмъ водá; 2, ամուր, ամրապինդ, ամրակազմ. п—ая рабóта; п. мужчи́на; **-нѣ́ть**, попл—, խտանալ, հոծ դառնալ, գէրանալ, պարարտանալ, ուռչել:

Плото||во́е, вóго չ. լաստագին (տ. плотъ 2); **-во́й** ած. լաստի, լաստա—:

Плотолю||би́вый ած. մարմնասէր, հեշտասէր, ցանկասէր, վաւաշոտ. **-біе** չ. մարմնասիրութիւն, հեշտասիրութիւն, ցանկասիրութիւն, վաւաշոտութիւն:

Плотоуго́||діе չ. մարմնամոլութիւն, մարմնական կրքերին, ցանկութիւններին բաւարարութիւն տալու տենչ. **-дливость** ի. բղջախոհութիւն, ցանկասիրութիւն, հեշտասիրութիւն. **-дливый** ած. բղջախոհ, ցանկասէր, հեշտասէր, վաւաշոտ. **-дникъ** ա. **-дница** ի. ցանկասէր, հեշտասէր, վաւաշոտ, բղջախոհ այր, կին. **-дный** տ. Плотоугóдливый.

Плотоя́||децъ, дца ա. մսակեր, մսով կերակրուող. **-дный** ած. մսակեր, գիշակեր, գիշատիչ (գազան, թռչուն):

Пло́т||скій, -ско́й ած. մարմնաւոր, մարմնական, հեշտասիրական. п—ая пóхоть ցանկասիրութիւն. п—ія вожделѣ́нія մարմնական ցանկութիւններ:

Плотъ, á ա. 1, լաստ. гóнка плотáми լաստամղութիւն. 2, լաստաշէնք (նաւահանգստում). прáчешный п. լաստաշէնք, որի վերայ լուացք են անում (դորա համար վճարած դրամը կոչվ. плотовóе).

Плоть ի. մարմին, միս. крáйняя п., կզմխ. praeputium, թլփատ, պատճայճ. мýдрые по п—и իմաստունք ըստ մարմնոյ (Ա. Կորնթ. 1_{26}). изнуря́ть п. постóмъ; умерщвля́ть п. մարմինը, մարմնական ցանկութիւնները սպանել. п. и кровь մարմին և արիւն. духъ бодръ, п. же немощнá հոգին յօժար է, բայց մարմինն տկար:

Плóха է. *որս.* փարմակայր (անտառում կտրած և ցանցեր քաշած տեղ թռչներ որսալու համար)։

Плó‖хо մ. վատ, վատթար. дѣло п.; дѣло идётъ п.; игрáть, пѣть п.; **-ховáто** մ. բաւական վատ. **-ховáтый** ած. բաւական վատ. **-хóй** ած. վատ, վատթար, 'գէշ', յոռի. п. рабóтникъ; п. музыкáнтъ, писáтель; п. обѣдъ; п. товáръ; п—óе утѣшéніе չնչին մխիթարութիւն. **-хóнекъ**, нька, о ած. բաւական վատ, վատթարագոյն. **-хость** է. վատ, աղորմելի դրութիւն, վիճակ։

Пло‖чéніе չ. ամբարտակ կցելը, միացնելը (տախտակներ). **-чý** տ. Плотить.

Пло‖шáть, опл—, չ. 1, վատանալ. дѣлá егó плошáютъ; здорóвье егó день óто дня плошáетъ; 2, պարտազանց գտնուել, անհոգ, անփոյթ, անշրջանկատ գտնուել. սխալուել, վրիպել. я оплошáлъ, купи́вши такýю плохýю лóшадь; на Бóга надѣйся, а самъ не плошáй (առծ.). **-ше** ած. և մ. բաղդատ. աւելի վատ, վատթար, վատագոյն։

Плó‖шечка նւզ. տ. Плóшка; **-шечный** ած. 1, ամանի, թասի. 2, ճրագի. **-шка** է. 1, աման, թաս. 2, կաւէ ճրագ (իւղով լցրած, գործածական հրավառութեան ժամանակ)։

Пло‖щáдка է. նւզ. 1, պստիկ հրապարակ, տարածութիւն. 2, բարձրադիր տափակ տեղ. քարած, հարթած տեղ, տարածութիւն. հանգստութեան տեղ (սանդխի մէջ տեղում). **-щаднóй** ած. 1, հրապարակի, -կային. п—áя лáвочка; п—ыя нóвости; 2, փողոցային, ստոր, յոռի, անվայել. п—ыя шýтки, острóты, рѣчи; **-щадь** է. 1, հրապարակ. п. Соглáсія Միաբանութեան հրապարակ (Պարիզում). 2, հրապարակ, շուկա, 'մայդան'. сѣннáя п. խոտի շուկայ. кóнная п. ձիերի շուկայ. хлѣбная п. հացի շուկայ, ալրի մէյդան. топтáть п. փողոցները չափչփել, փողոցներում թրև գալ. 3, տարածութիւն, մակերևոյթ. п. занимáемая здáніемъ շինութեան բռնած տարածութիւնը, տեղը։

Плó‖ще ած. և մ. բաղդատ. աւելի տափակ. **-щéніе** չ. տափակացնելը (մետաղեղէնը). **-щи́льный** ած. (մետաղեղէնը) տափակ քաշող, քաշելու. п. станъ, **-щи́льня** տ. Плости́льня; **-щи́льщикъ** տ. Плости́льщикъ; **-щи́ть** (-щý -щáтъ) ն. տափակացնել, տափակ կոել, քաշել (օր. նուրթալ)։ [փակ ոջիլ։

Площи́ца է. կնդ. Pediculus pubis, տա-

Плу‖гови́дный ած. գութանակերպ, գութանի նման. **-говóй** ած. գութանի. **-годéржка** է. բս. Ononis spinosa, փշոտ եզնարգել (կաղնուտ, իշախոտ?). **-гъ** ա. գութան. рýчка у плýга գութանի մաճ. отвáлъ у плýга գութանի թև. **-жна** է. ջութակի կոխ, 'ճիտ'. **-жни́къ**, á ա. գութանի խոփ։

Плумпýдингъ ա. (անգլ.) պլումպուդինգ, չամչէ պուդինգ (թեթև կերակուր մի)։

Плу‖тáніе չ. թափառելը. **-тáть**, проп—, չ. 1, թափառել. 2,* մոլորուիլ, սխալ ճանապարհ բռնել. **-ся** չ. մոլորուիլ, մոլոր ճանապարհներով թափառել, ուղիղ ճանապարհը չկարողանալ գտնել. **-ти́шка(о)** ա. նւզ. **-ти́ще** ա. յաւել. տ. Плýтъ; **-тня** է. (յաճխ յ. плýтни, ей) անզգամութիւն, սրիկայութիւն, անզգամ, սրիկայական գործ, արարմունք. **-товáтый** ած. բաւական անզգամ, սրիկայ. **-товáть** (-тýю -ютъ), спл—, չ. անզգամութիւն, խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն անել. **-тóвка** է. անզգամ, խաբեբայ կին, աղջիկ. **-тóвочка** է. նւզ. չարաճճի, անզգամ կին, աղջիկ. **-товски́** մ. սրիկայաբար, անզգամաբար. **-товскóй** ած. անզգամական, սրիկայական. у негó п—іе глазá; **-товствó** չ. սրիկայութիւն, անզգամութիւն, խարդաւանք։

Плутокрáтія է. (յն.) հարստապետութիւն, հարստութեան, հարուստների, փողի իշխանութիւնը, ոյժը։

Плутóнгъ ա. (ֆր.) զգմ. պստիկ ջոկատ հեծեալների կամ հետևակների (զօրախաղերի ժամանակ—въ манёврахъ).

Плуто‖ни́змъ ա. (յն.) երկրբ. պլուտոնականութիւն, տ. Вулкани́змъ (հկռկը տ. Нептуни́змъ); **-ни́стъ** ա. երկրբ. պլուտոնական. **-ни́ческій** ած. պլուտոնական, պլուտոնականութեան։

Плу‖тъ, á ա. լիրբ, անզգամ խաբեբայ, սրիկայ. п. съ плутóмъ за однó (առծ.) շունը շանից, երկուսն էլ մի տանից. **-тя́га** ա. տ Плутъ.

Плы‖вýчесть է. դիւրահալութիւն. **-вýчій** ած. դիւրահալ. **-тіе** չ. 1, լողալը (որոշ ուղղութեամբ). 2, նաւելը, ընթանալը (որոշ ուղղութեամբ), նաւարկութիւն. 3, հալուելը. **-ть** (-вý -вýтъ; հրմ. -ви́) չ. 1, լողալ (որոշ ուղղութեամբ, տ. Брести́ ծանօթ.). доскá плывётъ по рѣкѣ; 2, նաւել (որոշ ուղղութեամբ). п. на пароходѣ, на кораблѣ; п. въ лóдкѣ նաւակով զբօսնել. п. на всѣхъ парусáхъ խիստ արագ, սրընթաց նաւել. п. по течéнію ըստ հոսանքի նաւել, լողալ. п. прóтивъ течéнія հակառակ հոսանքի նաւել, լողալ. п. внизъ по рѣкѣ; п. вверхъ по рѣкѣ; орёлъ плывётъ արծիւը սաւառնում է (մեղմ կերպով). 3, հալուել, հոսել, թափուել. сургýчъ плывётъ; свѣчá плывётъ.

Плѣ‖нéніе չ. 1, գերելը, գերութիւն. Вавилóнское п.; 2,* հմայելը, թովելը, կախարդելը. **-ни́тель** ա. 1, գերող, գերիչ. 2,* (**-ни́тельница** է.) հմայող, դիւթող, կախարդիչ այր, կին. **-ни́тельно** մ. հմայքով, գրաւչութեամբ, հմայելով, թովելով, կախարդական ոյժով. **-ни́тельность** է. հմայք, կախարդանք, գրաւչութիւն, թովչութիւն. п. красоты́; **-ни́тельный** ած. հմայիչ, կախարդիչ, -դական, դիւթիչ, -թական, պճայլիչ, գրաւիչ, հրապուրիչ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Плѣня́ть, ся; **-нникъ** ա. 1, գերի, գերեալ. 2,* գերի (կրքերի, ցանկութեան). **-нница** է. 1, գերուհի, գերեալ կին. 2,* գերուհի (կրքերի, ցանկութեան). **-нническій** ած. գերու. **-нничество** չ. գերութիւն. **-нничій**, чья, чье տ. Плѣннический; **-нный** ած. գերուած, գերի վերցրած. **-нъ** ա. գերութիւն. взять когó въ п. մէկին գերել. попáсть въ п. գերի ընկնել, գերուել. быть въ плѣнý գերութեան մէջ գտնուել. *быть въ плѣнý своихъ страстéй իր կրքերին գերի լինել. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, գերել, գերի վերցնել. 2, դիւթել, հմայել, կախարդել, գրաւել, հրապուրել, պճայլեցնել. п.

кого́ красото́ю; **-ся** ներգ. մի բանով հրապուրուիլ, գերուիլ, կախուիլ:

Плѣ‖сень ի. բորբոսանք, բորբոս, [գինու, գարեջրի] ծաղիկ. **-снева́лый** ած. բորբոսած, բորբոսնած. **-снѣвѣ́ть**, запл—, տ. Плѣснѣть; **-снь** տ. Плѣсень; **-снѣть**, запл—, չ. բորբոսիլ, բորբոսնիլ, [գինու, գարեջրի մասին] ծաղկով պատուիլ, ծածկուիլ:

Плѣ‖ша́къ, а́ ա. 1, ճաղատ, կնդակ. 2, պարզ, անխառ ծաղիկ. **-ши́вецъ**, вца ա. **-ши́вица** ի. ճաղատ, հերաթափ, կնդակ, կունդ այր, կին. **-ши́вость** ի. կնդութիւն, ճաղատութիւն, հերաթափութիւն. **-ши́вый** ած. ճաղատ, հերաթափ, կունդ, կնդակ. не помина́й п—аго передъ лы́сымъ го́стемъ հիւրի մօտ «կուժ քեզ ասեմ, կուլայ դու լսիր» առակը մոռացիր. **-ши́вѣть**, опл—, չ. կնդանալ, ճաղատանալ, գլխի մազերից զրկուել. **-ши́на** ի. **-ши́нка** նւզ. 1, հերաթափ կամ մազաթափ տեղ (անասունի մորթի վերայ). 2, բաց տեղ անտառում. 3, բաց տեղ արտում կամ խոտհարքում. **-шь** ի. կնդութիւն, ճաղատութիւն, ճաղատ, հերաթափ տեղ գլխի վերայ. у него́ п. отъ брове́й до заты́лка նորա գլխին էլ մազ չէ մնացել: [Plus ending of line]

Плэдъ տ. Пледъ.

Плюга́‖вецъ, вца ա. **-вица** ի. 'գէշ', գարշելի, նողկալի, զազրալի այր, կին. **-вость** ի. **-вство** չ. 'գէշութիւն', գարշելիութիւն, զազիր, զազրալիութիւն. **-вый** ած. 'գէշ', գարշելի, զզուելի, սոսկալի, զազիր, զազրալի:

Плюма́‖жный ած. փետրային զարդարանքի. **-жъ** ա. (ֆր.) փետուրի, փետրային զարդարանք (գլխարկի, սաղաւարտի վերայ):

Плю́нуть տ. Плевать.

Плю́‖ска ի. բս. cupula, բաժակ (կաղինի). **-сконо́сныя**, ыхъ ի. յ. բս. Cupuliferae, բաժակաբերներ. **-скообра́зный** ած. բս. բաժակաձև:

Плюс‖на́ ի. 1, ներբան (ոտի). 2, կզմխ. metotarsus, ոտնամէջ. **-нево́й** ած. ոտնամիջի:

Плюсъ ա. (լտ.) 1, մաթմ. պլիւս, գումարման նշան (+). 2, դրական քանակութիւն, մնացորդ:

Плю́‖ха ի. ապտակ, 'սիլլայ', 'չափալախ'. **-хаться**, **-хнуться** ներգ. ռմկ. դմփալ, շմփալ, վայր ընկնել (ջրի մէջ):

Плюшъ տ. Плисъ.

Плю‖щево́й, **-щевый** ած. բաղեղի(ց), բաղեղէ. п. вѣно́къ.

Плюще́ніе չ. տափակացնելը, տափակ քաշելը, յօրինելը (մետաղեղէնը):

Плю́щикъ ա. 1, նւզ. տ. Плющъ; 2, բս. Glechoma hederacea, բաղեղնակերպ ծոթորին:

Плю‖щи́льный ած. [մետաղեղէնը] տափակացնելու, թիթեղ քաշելու. п—ая маши́на; п. стано́къ; п. заво́дъ; **-щи́льня** ի. [մետաղեղէնը] տափակացնելու, թիթեղ քաշելու մեքենայ կմ արհեստանոց. **-щи́льщикъ** ա. [մետաղեղէնը] տափակացնող, թիթեղ քաշող մարդ. **-щи́ть** (-щу́ -ща́тъ) ն. [մետաղեղէնը] տափակացնել, թիթեղ, թերթ քաշել. п. желѣ́зо, мѣдь, зо́лото.

Плющъ, а́ ա., բս. Hedera Helix, հասարակ բաղեղ:

Плюю́ տ. Плевать.

Пля‖са́льный ած. պարելու, կաքաւելու, պարի, կաքաւի. п. башма́къ; **-са́льщикъ** ա. **-са́льщица** ի. ճարտար պարող, կաքաւող այր, կին. **-са́ніе** չ. պարելը, կաքաւելը. **-са́ть** (-шу́ -я́шутъ; -ши́) ն. և չ. պարել, կաքաւել. п. на кана́тѣ պարանի վերայ պարել, 'քանդրբազութիւն անել'. *п. по чужо́й ду́дкѣ մէկին կամակատար դառնալ, սէկի կամքով գնալ. **-ска** ի. պար, կաքաւ (ռուսական). **-сово́й** ած. պարի, կաքաւի. п—а́я пѣ́сня պարերգ. п—а́я му́зыка; **-су́нъ**, а́ ա. **-су́нья** ի. պարող, կաքաւող, պարելու, կաքաւելու ձիրահար այր, կին. кана́тный п. պարանազնաց, 'քանդրբազ'. **-сывать** տ. Пляса́ть; **-шу́** տ. Пляса́ть; **-съ** ա. տ. Пля́ска.

Пнев‖ма́тика ի. (յն.) օդապնդութիւն. **-мати́ческій** ած. օդապնդական. **-мато-гра́фія** ի. (յն.) կզմխ. թոքագրութիւն. **-матологи́ческій** ած. հոգեխօսական, ոգեխօսական. **-матоло́гія** ի. (յն.) հոգեխօսութիւն, ոգեխօսութիւն. **-мо́нія** ի. (յն.) բժ. թոքերի բորբոքում, թոքատապ:

Пнуть տ. Пина́ть.

По նխդ. պահանջում է **А**, տրական և **Б**, հայցական հոլով. **А**, по տրական հոլովով նշանակում է. 1, համաձայն, համեմատ, ըստ. по моему́ мнѣ́нію իմ կարծիքով. по стари́нному обы́чаю ըստ հնաւանդ սովորութեան. одѣва́ться по мо́дѣ ըստ մօդայի հագնուել. узна́ть кого́ по го́лосу, по похо́дкѣ մէկին ձայնից, քայլուածքից ճանաչել. по зако́ну օրէնքով. пѣть по наслы́шкѣ լսողութեամբ, ըստ լսածի երգել. това́рищъ по слу́жбѣ պաշտօնակից. по совѣ́ту отца́ հօր խորհրդով. по слу́чаю առթիւ. по оши́бкѣ սխալմամբ. уче́бникъ по исто́ріи պատմութեան դասագիրք. итти́ по слѣда́мъ հետքերով գնալ. уволить въ отста́вку по проше́нію համաձայն խնդրի արձակել. онъ мнѣ родня́ по женѣ́ նա կնոջս կողմից ինձ ազգական է. 2, այս ինչ տեղով, այս ինչ ուղղութեամբ. այս ինչ տեղերում. այս ինչ տեղերով. гуля́ть по го́роду, по́ полю քաղաքում, դաշտում զբօսնել. плыть по Во́лгѣ Վօլգայով նաւել. расти́ по лѣса́мъ անտառներում աճել, բուսնել. уда́рить по головѣ́ գլխին խփել, զարկել. путеше́ствіе по Россі́и ճանապարհորդութիւն Ռուսիայով. лѣзть на кро́влю по лѣ́стницѣ սանդուխով տանիք բարձրանալ. скова́ть кого́ по рука́мъ и по нога́мъ մէկի ձեռներն ու ոտները կապել. всѣ разошли́сь по дома́мъ բոլորն էլ իրանց տները դարձան. 3, այս ինչ ժամանակ. по лѣта́мъ ամառները. онъ принима́етъ по пя́тницамъ ուրբաթ օրերը նա ընդունում է (այցելուներին). по пра́здникамъ не рабо́таютъ տօներին չեն բանում. 4, նկատմամբ, վերաբերմամբ. но́выя затрудне́нія возни́кли по э́тому дѣ́лу; 5, այս ինչ քանակութեամբ. по рублю́ съ ка́ждаго ամէն մէկից մի մի ռուբլի. дай ни́щимъ по пяти́ копе́екъ աղքատներին հինգ հինգ կոպէկ տուր (հմմ. ստորև Б, 2). **Б**, по-ն հայցական հոլովով նշանակում է. 1, մինչև, ց'. стоя́ть по колѣ́но въ водѣ́; онъ по́ уши въ долга́хъ նա մինչև ականջները պարտքերի մէջ խրուած է. по сіё вре́мя

մինչև հիմա. онъ былъ въ отлу́чкѣ три мѣ́сяца: съ 1-го января́ по пе́рвое апрѣ́ля; 2, *այս ինչ քանակութեամբ (միմիայն* $1^1/_2$, 2, 3, 4 *թուականների հետ. մնացած թուականների հետ* «по»-*ն միանում է տրական հոլովով, հմմ. վերև* A, 5). дѣ́ти съѣ́ли по́ три я́блока *ամէն մի երեխայ երեք խնձոր կերաւ.* сукно́ по́ два рубля́ арши́нъ *արշինը երկու ռուբլիանոց մահուդ.* 3, *ռմկ. համար.* ходи́ть по воду, по дрова́ *ջրի, փայտի, ջուր, փայտ բերելու գնալ (աւելի ուղիղ՝* за водо́ю, за дрова́ми); по ту сто́рону *այն կողմում.* **B,** *նախդրական հոլովով* (съ предло́жн. падежо́мъ) *նշանակում է.* 1, *այս ինչ ուղղութեամբ.* вы́стрѣлить по комъ *մէկի վերայ հրացան, ատրճանակ արձակել.* 2, *համար, վերայ.* пла́кать по отцѣ́, по ма́тери, по бра́тѣ, по сестрѣ́ *հօր, մօր, եղբօր, քրոջ վերայ լաց լինել.* скуча́ть по женѣ́ *կնոջ կարօտը քաշել.* носи́ть тра́уръ по роди́теляхъ *ծնողների մահուան համար սգի շորեր կրել.* соверши́ть панихи́ду по комъ *մէկի համար հոգեհանգիստ կատարել.* 3, *յետոյ.* по возвраще́нiи его́ въ оте́чество *նորա հայրենիք վերադառնալուց յետոյ.* по моёмъ прiѣ́здѣ въ Тифли́съ *Թիֆլիս վերադառնալուցս յետոյ.* въ 1904 году́ по Рождествѣ́ Христо́вѣ (*կմ* по́слѣ Рождества́ Христо́ва); N. B. **I. По-***ն բայի հետ միանալով ցոյց է տալիս.* 1, *գործողութեան մեղմութիւնը կամ կարճատևութիւնը, օր.* поду́мать *փոքր ինչ մտածել.* погуля́ть *փոքր ինչ զբօսնել.* поуба́вить *մի քիչ պակասեցնել.* попла́кать *փոքր ինչ լաց լինել.* 2, *գործողութեան աւարտումը, օր.* погаси́ть *հանգցնել պրծնել.* погуби́ть *փչացնել պրծնել.* постро́ить *շինել պրծնել.* постарѣ́ть *ծերանալ.* 3, *գործողութեան կրկնութիւնը, օր.* погу́ливать *յաճախ զբօսնել.* поигрывать *յաճախ խաղալ.* **2, по-***ն միանալով ածականի և մակբայի բաղդատականի հետ, ցոյց է տալիս սաստկութիւն կամ մեղմութիւն. օր.* поумнѣ́е *փոքր ինչ աւելի իմաստուն.* полу́чше *աւելի լաւ.* покрѣ́пче *աւելի ամուր, աւելի պինդ.* **3, по-***ով կազմւում են շատ մակբայեր, օր.* по бра́тски *եղբայրաբար.* по-ца́рски *արքայաբար.* по-армя́нски, по-ру́сски *հայերէն, ռուսերէն։*

Поалѣ́ть *չ. կարմրել։*

Поапо́стольскiй *ած. յետառաքելական։*

По‖-арме́йски *մ. բատ զօրականների սովորութեան.* **-армя́нски** *մ. հայերէն։*

Поа́хать *չ. փոքր ինչ հառաչել, հեծել։*

Поба́бничать *չ. մի քանի ժամանակ մանկաբարձութիւն անել։*

Побаг‖ро́вѣть *տ.* Багро́вѣть; онъ побагро́вѣлъ отъ гнѣ́ва *նա բարկութիւնից կարմրել, 'վուշնել' է.* **-рѣ́ть** *տ.* Багрѣ́ть.

Поба́иваться *չ.* кого́, чего́ *մէկից, մի բանից փոքր ինչ վախենալ, երկիւղ կրել։*

Побалагу́рить (-рю -рятъ) *չ. փոքր ինչ զրոյց անել, հանաքներ անել, 'դուրս տալ'։*

Поба́ливать *չ. փոքր ինչ ցաւել (երբեմըն).* грудь начина́етъ п.

Поба‖лова́ть (-лу́ю -ютъ), **-ло́вывать I,** *չ. փոքր ինչ, երբեմն չարութիւն, չարաճճիութիւն անել.* **2,** *փոքր ինչ երես տալ (երեխան երին)։*

Поба́лтывать I, *ն. յաճախ թափահարել (հեղուկեղէնը).* **2,** *ոկսել զրոյց անել, 'դուրս տալ'։*

Побаля́сничать *չ. փոքր ինչ զուարճախօսել, կատակներ, հանաքներ անել։*

Поба́нить (-ню -нятъ) *ն. փոքր ինչ լուանալ, մաքրել։*

Побараба́нить (-ню -нятъ) *չ. փոքր ինչ թմբկահարել։*

Побара́хтаться *չ. փոքր ինչ թպրտալ, խրթփել, թրփրտալ։*

Поба́‖риться (-рюсь -рятся), **-рни́чать** *չ. մի քանի ժամանակ ազայութիւն անել.* **-рски** *մ. ազայաբար.* жить п.: награди́ть п. *արժանավայել կերպով վարձատրել։*

Побары́шничать *չ. մի քանի ժամանակ շահագիտական առուտուրով պարապել։*

Побасё‖нка *է.* **-ночка** *նւզ. պատիկ պատմութիւն, զրոյց, հէքիաթ։*

Побаси́ть (-шу́ -ся́тъ) *չ.* **1,** *փոքր ինչ բաս, բամբ ձայնով երգել, նուագել.* **2,** *փոքր ինչ պճնամոլութիւն անել, զուքուել։*

Побасносло́вить (-влю -вятъ) *չ. առասպելներ, սուտ, մտացածին բաներ պատմել։*

Баталіо́нно *մ. առանձին առանձին զումարտակներով, զումարտակօրէն։*

Побашма́чничать *չ. մի քիչ ժամանակ կօշկակարութիւն, 'խարապութիւն' անել։*

Побаю́кать *ն. կամաց կամաց օրօրելով քնացնել (մանուկներին)։*

Побез‖ду́шничать *չ. անխիղճ, անսիրտ կերպով վարուել.* **-дѣ́льничать** *չ. փչութիւններ, սրիկայութիւններ անել.* **-поко́ить** (-ко́ю -ятъ) *ն. փոքր ինչ անհանգստացնել, նեղացնել, խանգարել.* **-пу́тничать** *չ. մի քանի ժամանակ ցոփութիւն, շուայտութիւն, անառակութիւն անել.* **-сла́вить** (-влю -вятъ) *ն. կարգով չարերին պատուազուրկ դարձնել, չարերի անունը կոտրել, պատիւը գցել.* **-сты́дничать** *չ. մի քանի ժամանակ անամօթ, անպատկառ բաներ բանել։*

Побере‖га́ть, -чь *ն.* что **1,** *պահել.* поберегите ва́ши совѣ́ты для друго́го слу́чая; п. свой си́лы для ва́льса; п. свой аппети́тъ для жарко́го; **2,** *պահել, պահպանել, պաշտպանել.* **-ся** *անդր. զգուշանալ.* **-гу́** *տ.* Побере́чь.

Побере́‖жный *ած. ափի, եզրի, ծովափեայ, ծովեզրեայ, գետափեայ, գետեզրեայ.* п. жи́тель; **-жье** *չ. ափ, եզր (ծովի, լճի, գետի), եզերավայր, ծովափ, ծովեզր, գետափ, գետեզր։*

Побере́чь (-егу́ -ежёшь -гу́тъ; *անց.* -рёгъ -гла́, о́; *հրմ.* -ги́); **ся** *տ.* Побере-га́ть, ся.

Побесѣ́довать (-дую -ютъ) *չ. փոքր ինչ զրոյց անել, խօսել։*

Поби‖ва́нiе *չ. տ. ստորև բայը.* **-ва́ть,** -ть *ն.* **1,** *ջարդել, կոտորել.* п. всѣхъ непрiя́телей; **2,** *ծեծել, թակել, ջարդել.* онъ затѣ́ялъ ссо́ру и его́ поби́ли; **3,** *յաղթել.* онъ всѣхъ бойцо́въ побива́етъ; *թղթխաղում* *խփել, զարկել, կտրել.* я поби́лъ ва́шего короля́ ко́зыремъ; **4,** *[կարկտի, ցրտի մասին] հարել, զարկել, տանել.* градъ поби́лъ весь хлѣ́бъ (*կմ ու. ին.* гра́домъ весь хлѣ́бъ поби́ло); моро́зъ поби́лъ я́блони; **-ся** *անդր.* объ закла́дъ *գրաւ, գրազ գալ, 'մաոջ գալ'։*

По||бира́ніе չ. վերցնելը (մեծ քանակութեամբ). **-бира́ть**, -бра́ть ն. մէկը միւսից յետոյ վերցնել (շատ բան, բոլորը). п. въ плѣнъ գերի վերցնել (շատերին, բոլորին). чортъ тебя́ побери́, чтобъ тебя́ чортъ побра́лъ դրողը քեզ տանի. **-ся** չ. մուրալ. **-биро́(ý)ха** հ.ր. աղքատ, մուրացկան, մուրացող:

По||би́тіе չ. զարկելը, ջարդելը. п. гра́домъ կարկտահարութիւն. **-би́ть** (-бью́ -ю́тъ; հրմ. -бе́й), **ся** տ. Побива́ть, ся; **-біе́ніе** չ. ջարդելը, ջարդ, կոտորելը, կոտորած, զարկելը. п. ка́мнями քարկոծութիւն:

Побла́говѣстить (-щу -стятъ) չ. զանգահարութիւնը վերջացնել, պրծնել:

Поблагодари́ть տ. Благодари́ть.

Поблаго||де́нствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ բարօր, բարեկեցիկ վիճակի մէջ գտնուել. **-дѣ́тельствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկին բարութիւն անել, շնորհք ցոյց տալ. **-прія́тствовать** (-вую -ютъ) ն. кому́, чему́ մէկին, մի բանի նպաստել, օժանդակել, սատարել:

Побла||жа́ть չ. кому́ մէկին երես տալ, ներողամտութեամբ վերաբերուել. **-же́нствовать** (-вую -ютъ) չ. երանելի, երջանիկ օրեր անցկացնել. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) չ. փոքր ինչ չարաճճիութիւն, սաահակութիւն, աններեսութիւն անել. **-жка** ի. 1, երես տալը. ներողամտութիւն. дава́ть п—у տ. Поблажа́ть; 2, խելառութիւն, խելացնորութիւն, գժութիւն:

Поблева́ть (-лю́ю -ю́тъ) չ. փոքր ինչ փսխել, որձկալ:

Поблё||клый բյ. ած. թօշնած, թառամած, թարշամած, գունաթափ. **-кнуть** տ. Блёкнуть.

Поблестѣ́ть (-щу́ -стя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ փայլել, շողալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ:

Поблея́ть (-блею́ -бле́ятъ) չ. մի քիչ մայլել, մկկալ, մկմկալ:

По||бли́же մ. աւելի մօտ, աւելի մօտիկ. ся́дьте п.; **-бли́зости** մ. մօտիկ:

Поблиста́ть չ. մի քիչ փայլել, շողալ:

Поблу||ди́ть (-жу́ -блу́дятъ) չ. 1, մի քիչ թափառել. 2, փոքր ինչ չարութիւն, չարաճճիութիւն անել. **-жда́ть** տ. Поблуди́ть 1.

Поблѣднѣ́ть տ. Блѣднѣ́ть.

Побогаты́рски մ. հերոսաբար, դիւցազնաբար, ʻաժդահաբարʻ:

Побогатѣ́ть չ. աւելի հարստանալ:

Побода́ть ն. կարգով խեթկել, եղջիւրներով զարկել, ʻհարու տալʻ:

Пободрѣ́ть չ. քաջալերուել, խրախուսուել, սիրտ առնել:

Побожи́ться տ. Божи́ться.

Побо́||и, евъ ա. յ. հարուածներ (ծեծի). **-ище** չ. արիւնահեղ, մեծ ճակատամարտ, կոտորած, ջարդ. 2, արեան դաշտ:

Поболта́ть 1, ն. փոքր ինչ թափահարել (հեղուկը). 2, չ. съ кѣмъ մէկի հետ փոքր ինչ զրոյց անել:

Побо́льше մ. բաղդատ. փոքր ինչ աւելի, աւելի շատ:

Побо||лѣ́зновать (-ную -ютъ) չ. կարեկցել. п. о комъ մէկին կարեկցել. **-лѣ́ть** չ. մի քանի ժամանակ հիւանդ լինել:

Побо||ра́ніе չ. պարտութիւն, -սելը, յաղթահարում, -բելը. **-ра́ть**, -ро́ть ն. 1, յաղթել, յաղթահարել, պարտել (կռուելով, սորելով). 2, (միայն побора́ть) չ. кому́, по комъ մէկին օգնել, պաշտպանել. **-ре́ніе** տ. Побора́ніе; **-ре́цъ**, рца ա. 1, պաշտպան, ապաւէն (կռուի, մաքառման մէջ). 2, (**-рица** ի.) յաղթող, յաղթահարող այր, կին. **-ри́тель**, **-ри́тельница** տ. Побо́рецъ, -рица.

Побормота́ть (-чу́ -мо́чутъ) չ. փոքր ինչ տրտնջալ, քրթմնջել, ʻմրթմրթալʻ, դժգոհել:

Побо́||рникъ ա. **-рница** ի. պաշտպան, ապաւէն այր, կին. *п. угнетённыхъ հեգն. Դոն Քիշոտ, ʻլիչի նահատակʻ:

Побороздйть (-зжу́ -здя́тъ) ն. մի քանի ժամանակ ակօսել, ակօսներ քաշել:

Поборо||ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. 1, մի քիչ տափանել, ցաքանել. 2, տափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել:

Поборо́ть (-рю́ -бо́рютъ; -ри́) տ. Побора́ть; **-ся** փ.խ. միմեանց հետ մաքառել, մարտնչել, ոգորել. ոյժերնին չափել:

Побо́ръ ա. 1, առնելը, վերցնելը. 2, հարկահանութիւն. 3, побо́ры յ. անիրաւ բաժ, հարկեր, տուրքեր. п. де́ньгами, хлѣ́бомъ.

Побоча́||рить (-рю -рятъ), **-рничать** չ. մի քանի ժամանակ տակառագործութիւն անել, տակառագործութեամբ պարապել:

Побо́ч||но մ. կողմնակի կերպով. **-ный** ած. 1, կողմնակի. п—ыя сёла; п. путь; п—ое родство́ կողմնակի ազգակցութիւն. п—ое обстоя́тельство կողմնակի, երկրորդական պարագայ. 2, ամուսնութիւնից դուրս ծնուած, անհարազատ. п—ыя дѣ́ти.

Побоя́||рить (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ բոյերութիւն, իշխանութիւն, աղայութիւն անել. **-рски** մ. բոյերաբար, իշխանաբար:

Побоя́ться (-бою́сь -я́тся) չ. փոքր ինչ վախենալ, երկիւղ կրել, երկիւղ քաշել:

По||бра́живать, -броди́ть չ. 1, փոքր ինչ ման գալ, շրջել, զբօսնել. 2, փոքր ինչ եռալ, եփ գալ:

Побра́жничать չ. լաւ կոնծել, ուտել, խմել, քէֆ անել:

Побракова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. պարսաւել, ʻփտնելʻ, ʻփնովելʻ:

Побра́||нивать ն. փոքր ինչ կշտամբել, նախատել, շշպրել. **-ся** ան.դ. միմեանց հետ կռուել. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) հայհոյել, անարգել. **-ся** փ.խ. միմեանց հետ կռուել, գզվռտուել. **-нка** ի. կծու խօսքեր, կռիւ, վէճ, վիճաբանութիւն:

Побра́сывать ն. ձգել, գցել (մի քիչ կմ յաճախ):

Побра||та́нецъ, нца տ. Побрати́мъ; **-та́ться** տ. Брата́ться; **-ти́мство** չ. եղբայրութիւն, բարեկամութիւն. **-ти́мъ** ա. եղբայր, բարեկամ (նա, որ մէկի հետ եղբայրացել, բարեկամացել է). **-тски** (по-бра́тски) մ. եղբայրաբար:

Побра́ть (-беру́ -ру́тъ) տ. Побира́ть.

Побре́дить (-жу -дятъ) չ. մի քանի ժամանակ երազների, ցնորքների անձնատուր լինել:

Побре́з||гать, -гова́ть (-гую -ютъ) չ. чѣмъ մի բանից զզուել, զարշել, պժգալ, մի բան չխոկալ:

Побремени́ться (-ню́сь -ня́тся) ան.դ. чѣмъ իրան մի բանով ծանրաբեռնուած զգալ, իր վզին մի բեռ, ծանրութիւն զգալ:

Побренча́ть չ. մի քիչ ճնգճնգացնել, զրնգացնել, անհամ կերպով ածել. п. на гита́рѣ, на фортепіа́но.

Побре||сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ; անց. -брёлъ -ла́, о́; -ди́) չ. քայլել, առաջ ընթանալ:

Побреха́ть չ. մի քիչ հաչել, կաղկանձել. *մի քիչ զալմաղալ բարձրացնել, աղմուկ հանել:

По||брива́ть ն. կարգով շատերին սափրել, ածելել. **-бри́ть** (-бре́ю -ютъ; -бре́й) ն. արագ սափրել պրծնել. **-ся** անդր. սափրուել, ածելուել:

Побро||ди́ть (-жу́ -бро́дятъ) տ. Побра́живать; **-дя́га** հոլ. շրջմոլիկ, պարապ-սարապ թրև եկող մարդ: [շրջտել:

Поброса́ть ն. ձգել, գցել, դէն ձգել,

Побры́з||гать, -гивать ն. մի քիչ ցանել, շաղ տալ, սրսկել. **-ся** անդր. միմեանց վերայ ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ: [ցի տալ:

Побрыка́ть, ся չ. մի քիչ աքացել, քա-

Побрюзжа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. մի քիչ տրտնջալ, քրթմնջել, մռմռալ:

Побря́||кать տ. Побря́кивать; **-кива́ніе** չ. զօղանջելը, զրնգացնելը, չխկացնելը. **-кивать**, -кать չ. զօղանջել, զրնգացնել, չխկացնել (մի քիչ կամ յաճախ). **-ку́шка** է. չխկան, չխկչխկան (մանկական խաղալիք):

Побряца́ть տ. Побренча́ть.

Побу||ди́тель ա. **-ди́тельница** է. դրդող, դրդող այր, կին. **-ди́тельный** ած. դրդիչ, գրգռիչ. ստիպողական, հարկադրիչ. п—ыя сре́дства; **-ди́ть 1,** (-жу́ -бу́дятъ) ն. երբեմն զարթեցնել (քնածին). **2,** (-жду́ -дя́тъ) տ. Побужда́ть; **-ду** տ. Побы́ть; **-жда́ть,** -ди́ть ն. դրդել, գրգռել, սադրել. ստիպել, հարկադրել [մի բան անելու]. что побуди́ло васъ оста́вить слу́жбу? нужда́ побуди́ла его́ къ э́тому посту́пку; п. къ бу́нту; **-жде́ніе** չ. **1,** դրդելը, գրգռելը. **2,** դրդում, գրգիռ. слѣ́довать п—ію се́рдца սրտի ցանկութեանը հետևել. сдѣ́лать что по со́бственному п—ію մի բան իր սեպհական կամքով, իր սրտի բերմամբ անել. есте́ственное п. բնազդում. **-жду́** տ. Побуди́ть 2.

Побу́йствовать (-вую -ютъ) չ. մի փոքր անկարգութիւն անել, աղմուկ հանել:

Побунтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խռովութիւն բարձրացնել, ապստամբուել:

Побура́вить (-влю -вятъ) ն. մի քիչ գայլիկոնել, 'բուրղու քաշել':

Побурла́||цки մ. բուրլակաբար. *կոպտաբար, բիրտ, կոպիտ կերպով. **-чить** (-чу -чатъ) չ. մի քանի ժամանակ բուրլակութիւն (бурла́ченье) անել: [կատաղել, աղմուկ հանել:

Побурли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. փոքր ինչ

Побурча́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. փոքր ինչ խլխլալ, մճաճալ, գռգռալ, կռկռալ:

Побу||рѣ́лый բյ. ած. գորշ կարմրագոյն դարձած. **-рѣ́ть** չ. գորշ կարմրաւուն դառնալ:

Побуфо́нить (-ню нятъ) չ. միմոսութիւններ, խեղկատակութիւններ անել:

Побушева́ть (-шу́ю -ютъ) չ. մի քիչ կատաղել, 'գաղազել':

Побуя́нить (-ню -нятъ) չ. մի քանի ժամանակ աղմուկ բարձրացնել, կատաղի, մոլեգին բաներ բանել:

По||быва́ть չ. гдѣ գտնուել, այցելել. онъ побыва́лъ во мно́гихъ стра́нахъ; п. у кого́ այցելել (հմմ. Перебыва́ть); **-бы́вка** է. այցելութիւն, ժամանակաւոր տայնջականութիւն:

Побыстрѣ́ть չ. արագանալ, արագահոս, արագընթաց դառնալ: [ցողութիւն:

Побы́тъ ա. գւռ. նիստ ու կաց. վարե-

По||бы́ть (-бу́ду -дутъ) չ. մի քանի ժամանակ մնալ. онъ по́былъ на ба́лѣ съ часъ, и уѣ́халъ; побу́дьте здѣ́сь, пока́ я возвращу́сь; **-бью́** տ. Поби́ть.

Побѣ́||гать չ. մի քիչ վազել, վազվզել. **-гивать** չ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ վազել. **-гу́шки** է. յ. դէս ու դէն վազելը, վազվզելը. ма́льчикъ на п—ахъ բանբեր տղայ. **-гъ** ա. **1,** փախուստ, փախչելը. п. изъ тюрьмы́; п. солда́та; **2,** շառաւիղ, ընձիւղ, ճիւղ. п. де́рева.

Побѣ́||да է. յաղթութիւն. одержа́ть п—у յաղթել, յաղթութիւն կանգնել. **-ди́тель** ա. **-ди́тельница** է. յաղթող այր, կին. **-ди́тельный** ած. յաղթող, -թական. **-ди́ть** (-жду́ -дя́тъ) տ. Побѣжда́ть; **-дный** ած. յաղթութեան, յաղթական. п—ая пѣснь; п—ые зна́ки տ. Трофе́и; **-доно́сецъ,** сца ա. **-доно́сица** է. յաղթող, բազմայաղթ այր, կին. **-доно́сно** մ. յաղթական կերպով. **-доно́сный** տ. Побѣди́тельный; п—ыя войска́; п. до́водъ կարուկ ապացոյց:

Побѣжа́ть (-ѣгу́ -жи́шь -гу́тъ; -ги́) չ. **1,** սկսել վազել, փախչել. **2,** կծիկը դնել, 'պոկ տալ':

Побѣ||жда́ть, -ди́ть ն. յաղթել, պարտել. п. враго́въ; п. препя́тствія, тру́дности; **-жде́ніе** չ. յաղթելը, պարտելը:

Побѣ́ж||ка է. գնացք, քայլուածք, 'երիչ' (ձիու). **-никъ** ա. Սիբ. լծափոկ (շների):

Побѣ́||ливаніе չ. սպիտակացնելը, ճերմակացնելը. **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սպիտակացնել. **-лѣ́ть** տ. Бѣлѣ́ть.

Побѣ||си́ть (-шу́ -бѣ́сятъ) ն. մի քիչ բարկացնել, կատաղեցնել. **-ся** անդր. մի քիչ բարկանալ, կատաղել. **-снова́ться** (-ну́юсь -ю́тся) չ. մի քանի ժամանակ գժուել, մոլեգին բաներ անել:

По||ва́дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Пова́живать, ся 3; **-ва́дка** է. **1,** սովորոյթ, -րութիւն. **2,** ներողամտութիւն. **-ва́дливый** ած. որ և է սովորութիւն ընդունած, խրատուած. մտերմացած. **-ва́дный** ած. դրաւիչ, հրապուրիչ. քաղցր, հաճելի. п—ыя рѣ́чи; **-ва́дчикъ** ա. **-ва́дчица** է. հրապուրող, դրաւող, մի բանի ընտելացնող այր, կին. **-ва́женіе,** **-ва́живаніе** չ. սովորեցնելը, ընտելացնելը. **-ва́живать 1,** (-води́ть) ն. երբեմն, մի քիչ ժամանակ ման ածել, շրջեցնել (օր. ձեռքից բռնած). п. дѣте́й по́ саду; **-ся** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ յարաբերութիւն, կապ ունենալ. **2,** (-вози́ть) ն. երբեմն, մի քիչ ժամանակ շրջեցնել (կառքով). **3,** (-ва́дить) ն. հրապուրել, ընտելացնել. **-ся** անդր. սովորել, ըն-

տեղանալ. слуга́ пова́дился ча́сто уходи́ть со двора́.

Пова́жничать չ. մի քիչ, մի քանի ժամանակ հպարտանալ, փքուիլ, կոտրտուիլ.

Пова́жу տ. Пова́дить.

Пова́ксить (-кшу -сятъ) ն. մի քիչ վաքսել, ներկել (կօշիկները):

Пова́‖ливать ն. դէս ու դէն ձգել, գցել. երբեմն գլորել. **-ся** անդր. 1, դէս ու դէն ընկնել, գլորուիլ. 2, երբեմն վայր ընկնել. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) 1, ն. գլորել, տապալել, գետնով տալ. вѣтеръ повали́лъ мно́го дере́вьевъ; п. кого́ на зе́млю, на́ полъ, на крова́ть; дождёмъ повали́ло хлѣбъ անձրեւը արտերը շուռ տուեց, պառկեցրեց. 2, չ. խուժել, թափուել. наро́дъ повали́лъ на пло́щадь; **-ся** անդր. վայր ընկնել, գլորուիլ, տապալուիլ. домъ повали́лся տունը փուլ եկաւ, փլեց. онъ повали́лся ему́ въ но́ги նա նրա ոտներն ընկաւ. п. на зе́млю; **-лка** է. կարգով պառկելը, պառկոտելը, պառկում (շատերի). спать въ п—у միմեանց մօտ պառկած, թափուած (առանց ակողնի) քնել. **-лъ** ա. 1, ընդհանուր ջարդ, կոտորած, մահ, մահտարաժամ. 2, գլորում, տապալում. п—омъ յանկարծակի. лежа́ть п—омъ միմեանց մօտ կարգով պառկել. уби́ть на п. մի հարուածով գետին տապալել, սպանել. положи́ть всѣхъ на п. բոլորին էլ ջարդել, կոտորել. **-льный** ած. ընդհանուր. п—ая болѣ́знь տարափոխիկ հիւանդութիւն, ժանտախտ, մահտարաժամ. п. о́быскъ; **-ля́ть** ն. 1, տապալել. շուռ տալ. 2, մի քանի ժամանակ գլորել, թաւալել. **-ся** անդր. երբեմն գլորուել, շուռ ու մուռ գալ:

Пова́‖пить (-плю -пятъ) տ. Ва́пить; **-пле́ніе** տ. Ва́пленіе; **-пленный** ըյ. ած. բուած, գաջ ու կրով ծեփած: [վատ գրել:

Поварáксать ն. կեղտոտել, մրոտել,

Поварга́нить (-ню -нятъ) ն. 1, մի քիչ ածել, խաղալ (варганъ-ի վերայ) 2, անշնորհք կերպով անել, շինել, թխել:

Пова́‖ренка է. նւզ. պստիկ խոհանոց. **-ренный** ած. խոհանոցի, -ցային. п—ое иску́сство խոհարարութիւն. п—ая соль սովորական, խոհանոցում գործածական աղ, կերակրի աղ. **-рёнокъ**, нка ա. նւզ. պստլիկ խոհարար, խոհարարի օգնական. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. մի քիչ, երբեմն եփել, խաշել. **-ри́ха** է. 1, խոհարարուհի. 2, խոհարարի կին. **-рничать** չ. խոհարարութիւն անել, խոհարար, -ուհի լինել. **-рня** է. խոհանոց. **-рско́й** ած. խոհարարի, -րական. п. ножъ; (по́ва)**ръ** ա. խոհարար:

Повата́житься (-жусь -жатся) անդր. съ кѣмъ մի քանի ժամանակ մէկի հետ ընկնել, շրջել: [անել. գլխից 'ռադ' անել':

Повахля́ть չ. անհոգ կերպով, մի կերպ

По‖ва́щивать, -вощи́ть ն. մի քիչ, թեթեւ կերպով մոմել, մոմ քսել:

По‖вбива́ть, -вби́ть (-вобью́ -ю́тъ) ն. գւռկ. միմեանց յետեւից զարկել, ցցել:

Повглядѣ́ться (-жусь -лятся) չ. въ кого́ մէկին մի լաւ, ուշադրութեամբ նայել, դիտել, զննել, 'տնտղել':

Повда‖ви́ть (-влю́ -а́вятъ), **-влива́ть** ն. սեղմելով մասամբ ներս մղել, ներս կոխել:

Повдви‖га́ть ն. միմեանց յետեւից ներս խոթել. **-нуть** ն. փոքր ինչ շատ ներս խոթել, ներս մտցնել:

Повдовѣ́ть չ. 1, մի քանի ժամանակ այրի մնալ. 2, կարգով, միմեանց յետեւից այրիանալ: [ներս ածել:

Повду́нуть չ. մի քիչ ներս փչել, փչելով

Поведе́ніе չ. վարք, ընթացք. վարմունք, արարմունք. человѣ́къ хоро́шаго п—ія լաւ վարքի տէր մարդ. она́ дурно́го п—ія նա ամբարոյական է. свидѣ́тельство о п—іи վարքի վկայական. всѣ осужда́ютъ его́ п.

Поведёрно մ. վէդրօներով, դոյլերով:

Пове‖зти́, -зть (-зу́ -зу́тъ) ն. տանել, (գր.) ածել (ոչ ոտով, այլ սայլով, նաւով, գրաստով). посла́нника повезли́ въ придво́рной каре́тѣ; п. това́ры на телѣ́гахъ, на вола́хъ, водо́ю, на ло́дкахъ սայլերով, եզներով, ծովով (գետով), նաւակներով ապրանքներ կրել, տեղափոխել. ему́ *повезло́ նորա բաղդը բանեց:

Пове‖ли́тель ա. հրամայող, տէր. **-ли́тельница** է. հրամայող կին, տիրուհի. **-ли́тельно** մ. հրամայողաբար, հրամայողական եղանակով. **-ли́тельный** ած. հրամայական. п. го́лосъ, тонъ; п—ое наклоне́ніе քեր. հրամայական եղանակ. **-ли́тельство** չ. իշխանութիւն հրամայելու. **-лѣва́ніе** չ. հրամայելը, հրաման տալը, արձակելը. **-лѣва́ть**, -лѣ́ть ն. հրամայել, պատուիրել. Госуда́рь повелѣ́лъ объяви́ть слѣ́дующее; мо́й долгъ повелѣва́етъ э́то; рели́гія повелѣва́етъ помога́ть бли́жнему; п. во́йскомъ զօրքին հրամանատար լինել. **-лѣ́ніе** չ. հրաման, պատուէր. **-лѣ́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Повелѣва́ть.

Повер‖га́ть, -гнуть (անց. пове́ргъ -гла, о) ն. ձգել, գցել. վայր գցել, տապալել, գլորել. п. трофе́и къ стопа́мъ побѣди́теля; расточи́тельность пове́ргла его́ въ нищету́; п. къ стопа́мъ Госуда́ря вѣрнопо́дданническія чу́вства սփռել առ ոտս Կայսեր հաւատարիմ հպատակութեան զգացումները. **-ся** անդր. գլորուիլ, տապալուիլ. п. въ про́пасть; она́ пове́рглась пе́редъ свя́тою ико́ною նա սուրբ պատկերի առաջ ծունկ չոքեց. п. къ чьимъ нога́мъ մէկի ոտներն ընկնել: [վիրաւորել:

Повере‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. վնասել,

Повере‖зжа́ть (-жу́ -жа́тъ), **-ща́ть** (-щу́ -ща́тъ) չ. փոքր ինչ լալ. ոռնալ, ճչել:

Поверже́ніе չ. ձգելը, վայր ձգելը, տապալելը. վայր ընկնելը, փռուելը. п. ницъ.

Поверну́ть, ся տ. Повёртывать, ся.

По‖верста́ть, ся տ. Повёрстывать, ся; **-вёрстка** է. հաւասարեցնելը, 'բարէբար' դարձնելը:

Повёр‖стно մ. ըստ վերստաթուի. **-стный** ած. ըստ վերստաթուի. п—ая пла́та.

Повёр‖стываніе չ. հաւասարեցնելը, 'բարէբար' դարձնելը. **-стывать**, -ста́ть ն. հաւասարեցնել, 'բարէբար' դարձնել. մէկը միւսի փոխարէն վերցնել, п. кого́ жа́лованьемъ մէկին միւսի հետ հաւասարաչափ ռոճիկ տալ. **-ся** անդր. հաւասարուել, 'բարէբար' դառնալ:

Повёр‖тка է. դարձ, պտոյտ. **-тываніе** չ. դարձնելը, շրջելը. **-тывать**, -нуть ն. դար-

ձնել, շրջել, շուռ տալ. п. жаркóе на вéртелѣ խորովածը շամփուրը շուռ տալ. п. на прáво, въ стóрону; кýчеръ повернýлъ въ переýлокъ կառապանը կառքը դէպի կողմնակի փողոց դարձրեց. корáбль повернýлъ къ бéрегу նաւը դէպի ափ դարձաւ, թեքուեց. мы *повернёмъ это дѣло по своему մենք այդ գործին մեր ցանկացած ընթացքը կտանք. **-ся** անդր. շուռ գալ, շրջել, դառնալ. п. съ бóку нá бокъ въ кровáти; п. къ комý спинóю մէջքը մէկին դարձնել. тамъ было такъ тѣсно, что едвá мóжно было п—нýться; какъ у тебя́ язы́къ повернýлся сказáть это? ինչպէս լեզուդ վրադ եկաւ այդ ասելու. ну, повёртывайся դէհ, շուտ արի. **-тѣть** (-чý -вéртятъ) ն. երբեմն, մի քանի ժամանակ պտոյտ տալ, պտոյտ ածել. онъ повертѣлъ надъ этимъ головóю դորա վերայ նա գլուխը պտոյտ տուեց. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ պտոյտ գալ, պտտուիլ:

Повéрхно‖стно մ. հարևանցի կերպով, վայր ի վերոյ. **-стность** ի. մակերևութականութիւն. *հարևանցիութիւն. п. егó знáній; **-стный** ած. 1, վերին, երեսի. п—ые слои пóчвы; 2,* թեթև, հարևանցի, վայր ի վերոյ. п—ыя знáнія; п—ое понятіе; **-сть** ի. վերին կողմ, երես, մակերևոյթ. п. воды́; п. земли́; плóская п.; 2,* արտաքին կողմ. онъ знáетъ однý тóлько п. этого дѣла.

Повéр‖хъ նխդ. (սեռ. հոլ.) վերև, վերայ. п. земли́; п. воды́; **-шительный** ած. աւարտական. **-шить** (-шý -шáтъ) ն. 1, ծածկել (գլուխը, վերևի մասը). 2, վերջացնել, աւարտել:

Повесе‖лить (-лю́ -ля́тъ) ն. ուրախացնել, խնդացնել (մի քանի ժամանակ). **-ся** անդր. փոքր ինչ ուրախանալ, խնդալ. **-лѣть** չ. ուրախանալ, խնդալ:

Пове‖сти́, -сть (-дý -дýтъ; *անց.* повёлъ -лá, ó; -ди́) ն. տանել, (գր.) վարել, ածել. п. преступника на казнь; п. дѣтéй на гуля́нье; это ни къ чемý не поведётъ դորանից [լաւ] բան չի դուրս գայ. это мóжетъ п. къ ссóрѣ դորանից կարող է կռիւ առաջանալ. **-сти́сь, -сться** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ յարաբերութիւն ունենալ. съ кѣмъ поведёшься, тѣмъ и прослывёшь.

Поветшáть չ. հնանալ:

Повечé‖ріе չ. երեկոյեան ժամասացութեան երկրորդ, վերջին մասը. вечéрнее богослужéніе состои́тъ изъ вечéрни и п—ія; **-рній** ած. երեկոյեան ժամասացութեան, ժամերգութեան. **-(-éче)ру** մ. երեկոյեան, երեկոյեան դէմ. **-рѣть** չ. երեկոյանալ, մթնել, տարաժամիլ. **-ря́ть** տ. Поужинать.

Повзвóдно մ. ռզմ. ջոկատներով, խըմբակներով:

Повздёрнуть ն. փոքր ինչ բարձրացնել, վերև քաշել (ձգձգելով)

Повздóрить տ. Вздóрить.

Повздыхáть չ. մի քիչ հառաչել, հոգոց հանել: [րել, խորտակել:

Повзломáть ն. միմեանց յետևից կոտ-

Повзноси́ть (-шý -нóсятъ) ն. կարգով, միմեանց յետևից վերև տանել, բարձրացնել:

Повзнуздáть ն. կարգով սանձել (ձիերին), սանձերը բերանները դնել:

Повзобрáться (-взберýсь -рýтся) անդր. կամաց կամաց վերև ելնել, վերև բարձրանալ: [ընկեցնել, օդ ցնդեցնել:

Повзорвáть (-рвý -вýтъ) ն. կարգով

Пови‖вáльный ած. մանկաբարձութեան, -բձական. п—ая бáбка մանկաբարձուհի. **-вáльщикъ** ա. **-вáльщица** ի. մանկաբարձ, -ձուհի. **-вáніе** չ. 1, խանձարրելը, բարուրելը. 2, մանկաբարձութիւն անելը. **-вать**, -(й)ть ն. 1, խանձարրել, բարուրել, բալուլել. 2, մանկաբարձութիւն անել. **-вной** ած. մանկաբարձութեան, -ձական. п—ая плáта.

Пови‖дáть ն. [աշխատել] տեսնել. людéй п. и себя́ показáть; **-ся** անդր. съ кѣмъ աշխատել տեսնուել մէկի հետ. повидáйтесь съ нимъ; **-димому** մ. ինչպէս երևում է, ըստ երևոյթին:

Пови́з‖гивать, -жáть (-жý -жáтъ) չ. երբեմն, մի քիչ ոռնալ:

Пови́ли‖ка, -ца ի. բս. Cuscuta, գաղձ. **-чный** ած. գաղձի: [տալ, 'մահանալ անել'

Повиля́ть չ. գործից խուսափել, խոյս

Пови‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. մեղադրել, դատապարտել. **-ся** անդր. իր մեղքը, մեղաւորութիւնը խոստովանել. **-нная**, он ի. խոստովանութիւն (մեղքի, յանցանքի, սխալանքի), զղջանք. принести́ п—ую հրապարակաւ իր մեղքը խոստովանել, թողութիւն խնդրել. **-нность** ի. 1, պարտք, պարտականութիւն. ծառայութիւն, տուրք. общéственныя п—и հանրային տուրքեր. городскія п—и քաղաքային տուրքեր. зéмскія п—и գաւառային տուրքեր. дéнежная п. դրամական տուրք. натурáльная п. տուրք բերքով. вóинская п. զինուորական ծառայութիւն. 2, տ. Пови́нная; **-нный** ած. 1, մեղաւոր, մեղապարտ, յանցաւոր. я ни въ чёмъ не пови́ненъ; 2, պարտական, պարտաւոր. кáждый граждани́нъ пови́ненъ защищáть своё отéчество; 3, հնազանդ, հպատակ. իր մեղքը խոստովանող, զղջացող (տ. Пови́нная); п—ую гóлову и мечъ не сѣчётъ իր մեղքը խոստովանողը թողութիւն կ'ստանայ. **-новáться** (-нýюсь -ются) անդր. հնազանդուիլ, հպատակուիլ, լսել. п. закóнамъ, разсýдку; слѣпо п.; тѣлá повинýются закóну тяготѣнія; **-новéніе** չ. հնազանդութիւն, հպատակութիւն. держáть въ п—іи հնազանդութեան մէջ պահել. вы́йти изъ п—ія հնազանդութեան սահմանից դուրս գալ. слѣпóе п.; почти́тельное п. отцý, мáтери; п. вóлѣ Бóжьей.

Повинти́ть (-чý -тя́тъ) ն. փոքր ինչ պնդել (պտուտակը):

Пови‖рáть ն. փոքր ինչ սուտ խօսել. **-рýнъ** ա. **-рýха** ի. երբեմն սուտ խօսող, սուտ սուտ բաներ պատմող այր, կին:

Пови‖сáть, -снуть չ. կախուել, կախ ընկնել. вѣтви пови́сли; **-слый** բյ. ած. կախուած, կախ ընկած, քաշ ընկած. **-снуть** (*անց.* -съ -сла, о) տ. Повисáть; **-сѣть** (-шý -ся́тъ) չ. մի քանի ժամանակ կախուել, կախուած, կախ ընկած մնալ: [ռել

Повитáть չ. դէս ու դէն յածել, թափա-

Повитіе չ. պատելը, փաթաթելը, խան-
ձարուրելը։
Повитійствовать (-вую -ютъ) չ. մի
քանի ժամանակ ճարտասանութիւն անել։
По‖витýха է. մանկաբարձուհի. **-вить**
(-вью -ютъ; -вéй) տ. Повивáть.
Пови‖хáть -хнýть ն. դուրս գցել, խե-
ղել. **-ся** անդր. դուրս ընկնել, խեղուել. *ուղիղ
ճանապարհից շեղուել, մոլորուել. գժուել.
-хлять չ. խորամանկութիւն անել, խորա-
մանկութեամբ գործից խուսափել, խոյս տալ.
-хнýть (անց -хъ -хла, о) տ. Повихáть;
-(пó-)хъ ա. խեղում, դուրս ընկնելը, տեղա-
հան լինելը։
По‖вклáдывать, -вложить ն. միմեանց
յետևից ներս դնել (սրերը պատեանների մէջ)։
Повклеить (-лею -ятъ) ն. чегó կար-
գով, միմեանց յետևից կպցնել, սոսնձել։
Повкусить (-шý -сятъ) ն. փոքր ինչ
ճաշակել, համը տեսնել։ [րել (մի բանի)։
Повладѣть չ. մի քանի ժամանակ տի-
Повлá‖ствовать, **-стительство-
вать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ
իշխել։
Повлачить (-чý -чáтъ) ն. քարշ տալ,
թրև տալ, թրև ածել. п. жизнь ողորմելի
կեանք վարել, տառապել։
По‖влéчь (-влекý -чёшь -кýтъ) ն. սկը-
սել քարշ տալ, թրև ածել. э́то повлечётъ за
собóю вáжныя послѣ́дствія այդ կարևոր
հետևանքներ կունենայ. **-ся** անդր. սկսել քարշ
գալ, թրև գալ. п. за кѣмъ.
Повліять չ. ազդել։ [дывать.
Повложить (-жý -жатъ) տ. Повклá-
Повломиться (-млюсь -лóмятся) անդր.
ներս խուժել։
Повлѣ‖зáть, **-зть** (-зу -зутъ; անց.
-зъ -зла, о) չ. միմեանց յետևից բարձրանալ,
ելնել։ [մաց վճարել, հատուցանել։
Повносить (-шý -óсятъ) ն. կամաց կա-
По‖водить (-жý -вóдятъ) 1, ն. տ. По-
вáживать 1; 2, (-вести) ն. և չ. чѣмъ մի
բան շարժել, մի բանով շարժում, շարժողու-
թիւն անել. п. рукáми, глазáми ձեռքերով
շարժում անել, աչքերը յածել. дóску повелó
տախտակը ծռուել, կորացել է. **-вóдка** է.
շարժում. п. смычкóмъ երժ. ջութակի աղե-
ղի շարժումը, զարնումը. **-водóкъ**, дкá ա.
1, սանձ (ձիու) 2, կարթաթել. **-водчикъ** ա.
-водчица է. առաջնորդ, -դող, վարիչ այր,
կին (կոյրի). **-водъ** ա. 1, (յ. повóдья и по-
водá) սանձ, երասանակ ձիու. սանձի փոկ,
սանձափոկ. вести лóшадь зá п.; отпустить
повóдья у лóшади ձիու սանձը բաց թողնել.
2, (յ. пóводы) առիթ, պատճառ. дать п. къ
чемý մի բանի առիթ տալ. онъ пóдалъ емý
п. къ жáлобѣ; по э́тому п—у այդ պատ-
ճառով. **-водырь**, я́ ա. **-водырка** է. ա-
ռաջնորդ, -ող, վարիչ այր, կին. п—рь кара-
вáна; **-вóдья** ա. յ. տ. Пóводъ 1.
Поводянѣть չ. ջրալի դառնալ։
Пово‖евáть (-юю -ютъ) չ. մի քանի
ժամանակ պատերազմ մղել. **-евóдствовать**
(-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ воеводá
լինել. **-ёвывать** չ. 1, երբեմն, ժամանակ
առ ժամանակ պատերազմել. 2, մեծ աղմուկ,
'ղալմաղալ' բարձրացնել։
Повóень, -óйня ա. բս. Convolvulus
պատատուկ։
Пово‖жý տ. Поводить և Повозить;
-зить (-жý -вóзятъ) տ. Повáживать 2;
-ся 1, անդր. съ кѣмъ մէկի համար չարչա-
րուել, նեղութիւն կրել. *довóльно я съ
нимъ повозился նա ինձ շատ չարչարեց,
շատ նեղութիւններ պատճառեց. 2, ժող. հան-
րութեամբ, միասին կրել (խուրձ, խոտ). **-зка**
է. սայլ. арестáнтская п. կալանաւորների
սայլ. п. для перевóзки мéбели; п. на
двухъ колёсахъ երկանիւ սայլ։
Повозмужáть չ. արբունքի հասնել,
չափահաս դառնալ։
Повóзочка է. նւզ. սայլակ։
Повó‖й ա. 1, տ. Повивáніе; звать на
п. մանկաբարձական գործով կանչել. 2, բս.
Convolvulus arvensis, բուն պատատուկ կամ
դաշտաց դեղձ (բաղեղնատերև փաթաթայիկ).
-йникъ ա. **-йничекъ**, чка նւզ. 1, գլու-
խը փաթաթելու աղլուխ (ռուս գեղջկուհու). 2,
բս. Althaea officinalis, տուղտ։ [սով։
По-вóински մ. զօրականին յատուկ ձե-
Поволáкивать ն. երբեմն, ժամանակ
առ ժամանակ քարշ տալ, թրև ածել։
Повóлжье չ. Վոլգայի ափերը, շրջակայ-
քը. вéрхнее п. Վոլգայի վերին ափերը։
Пово‖лóка է. 1, քարշքշելը, թրև ածելը.
2, յածում, դանդաղ շարժում, յոգնածութիւն
(աչքերի). глазá съ п—ою քողարկած աչքեր.
-локý տ. Поволóчь; **-лочить** (-чý -чáтъ)
ն. 1, քարշել, մի քանի ժամանակ քարշել, թրև
ածել. 2, ձգձգել, ուշացնել (գործը). **-ся** ան-
դր. քարշ գալ, թրև գալ. я хочý п. за э́тою
вдóвушкою ես ուզում եմ այս այրու յետևից
ընկնել. **-лóчь** (-кý -чёшь -кýтъ; անց.
-лóкъ -клá, ó; հրմ. -кú) ն. սկսել քարշ տալ,
թրև տալ, թրև ածել։
Повóльничать չ. մի քիչ, մի քանի
ժամանակ կամայականութիւն անել, ինքնիշխա-
նաբար վարուել։ [շահոտութիւն արձակել։
Повонять չ. մի քանի ժամանակ գար-
Поворáживать չ. երբեմն գուշակու-
թիւն, հմայութիւն անել։
Пово‖рáчиваніе չ. 1, շուռ տալը, շըր-
ջելը. 2, դարձնելը, դառնալը. **-рáчивать**,
-ротить ն. 1, շուռ տալ, շրջել. п. жаркóе
на вéртелѣ շամփուրը շուռ տալ. 2, դարձնել.
դառնալ. п. на прáво; идя́, п. назáдъ գնա-
լու ժամանակ յետ դառնալ. нéчего дѣ́лать,
на п. въ другýю стóрону; вѣ́теръ пово-
рáчиваетъ къ югу քամին դէպի հիւսիս է
դառնում. корáблъ поворотилъ къ бéрегу;
-ся անդր. շուռ գալ, շուռ ու մուռ գալ, շրջել,
դառնալ. п. съ бóку нá бокъ; ну, пово-
рáчивайся! դէհ, ժամ արի. здѣ́сь такъ тѣ́-
сно, что нельзя́ п—ротиться.
Пово‖рáшиваніе չ. թեթև կերպով
շօշափելը, խառնելը. **-рáшивать**, -рошить
ն. ժամանակ առ ժամանակ շօշափել (վէրքը),
խառնել (օր. կրակը). **-ся** անդր. շարժուել,
գեալ (մրջիւնների մասին)։
Поворковáть (-кýю -ютъ) չ. մի քա-
նի ժամանակ մնչել (աղաւնու մասին)։

Пово‖ровáть (-рýю -ютъ) ն. գողանալ. չ. մի քանի ժամանակ գողութիւն անել։

По-воровски մ. գողի պէս։

Поворóвывать ն. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ գողանալ, գողութիւն անել։

Поворожить տ. Ворожить.

Поворонить (-ню́ -нятъ) ն. սևացնել, սև ներկել, սև գոյնով արծնել։

Поворо‖тить (-чý -рóтятъ), **ся** տ. Поворáчивать, ся; **-тливость** էգ. ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, արագաշարժութիւն. **-тливый** ած. ճարպիկ, ճարտար, արագաշարժ, թեթև. **-тный** ած. **1**, դարձնելու, պըտըտեցնելու. п. рычáгъ; **2**, դառնող, պտոյտ եկող, շրջանական, շրջադարձ. **3**, դարձի, պտոյտի. п—ые крýги աշխ. արևադարձային շրջաններ. **-тъ** ար. **1**, դառնալը, շրջելը, պտոյտ գալը, պտոյտ անելը. շուռ գալը. дѣлать п. на прáво, на лѣво դէպի աջ, դէպի ձախ դառնալ. карéта изломáлась на п—ѣ ծածկակառքը պտտուելիս կոտրուեց. **2**, դարձ, պտոյտ. դարձի, պտոյտի տեղ. замóкъ въ два п—а երկպտոյտ կողպէք (որ կողպելու համար բանալին երկու անգամ պիտի պտոյտ տալ). п. сóлнца, сóлнечный п. արևադարձակէտ. рѣкá дѣлаетъ нѣсколько п—овъ; при п—ѣ ýлицы այն տեղում, ուր փողոցը պտոյտ է առնում. **-чать** ն. մի քիչ, մի քանի ժամանակ պտոյտ տալ, պտոյտ ածել, դարձնել. **-ся** անդ. մի քիչ պտոյտ գալ, թաւալուել. **-чý** տ. Поворотить. [ворáшивать, ся.

Поворошить (-шý -шатъ), **ся** տ. По-

Поворчáть (-рчý -чáтъ) չ. մի քիչ փնթփնթալ, մրթմրթալ, քրթմնջել։

Повострить (-рю́ -рятъ) ն. փոքր ինչ սրել, (գր.) յեսանել։ [вать.

Повощить (-щý -щáтъ) տ. Повáщи-

Повраждовáть (-дýю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ թշնամութիւն անել, թշնամաբար վերաբերուել։ [սել, շատ շաղակրատել։

Поврáть (-врý -ýтъ) չ. շատ ստեր ա-

Повре‖дитель ար. **-дительница** էգ. վնասիչ, վնասակար, վնաս, զեան հասցնող, փըչացնող այր, կին. **-дить** (-ждý կմ -жý -дятъ), **-ждáть** ն. վնասել, վնաս, զեան հասցնել, (գր.) ստանանել. վիրաւորել. փչացնել. безпрестáнное чтéніе повредило мнѣ глазá; п. нрáвы վարք ու բարքը փչացնել, ապականել. п. члéны անդամները խեղել. это повредитъ здорóвью; градъ повредилъ (կմ ռմկ. грáдомъ повредило) виногрáдники; **-ждéніе** չ. վնաս, զեան, վիրաւորում. тѣлéсное п. մարմնական վնաս. п. нрáвовъ վարուց ապականութիւն, զեղծում. п. члéновъ անդամների խեղում, անդամախեղութիւն։

Повре‖менить (-ню́ -нятъ) չ. համբերել, փոքր ինչ սպասել. повремените немнóго; **-мéнно** մ. պարբերաբար, ժամանակ առ ժամանակ. **-мéнность** էգ. պարբերականութիւն, պարբերաբար յայտնուելը. **-мéнный** ած. պարբերական. п—ое издáніе.

По‖врывáть, -врыть (-врóю -ютъ; -врóй) ն. միմեանց յետևից թաղել, անկել։

По‖врѣзать (-жу -жутъ) ն. [փորելով, կտրելով] միմեանց յետևից դնել, ամրացնել (օր. պատուհանիապակիները)։

Повса‖дить (-жý -áдятъ), **-жáть** ն. կարգով ներս դնել. ամրացնել։

Повсе‖гóдно մ. ամէն տարի. **-гóдный** ած. ամէն տարի եղող, պատահող. **-днéвно** մ. խւրաքանչիւր օր, ամէն օր. **-днéвность** էգ. ամէնօրէութիւն, ամէնօրեայ լինելը. **-днéвный** ած. ամէն օր եղող, պատահող, ամէնօրեայ, առօրեայ. п—ое занятіе; **-лѣтній** ած. խւրաքանչիւր ամառ եղող, պատահող. **-мственный** անգործած. տ. Повсемѣстный; **-мѣстно** մ. ամէն տեղ, ամէնուրեք. **-мѣстность** էգ. ամէնուրեքութիւն. **-мѣстный** ած. ամէն տեղ եղող, պատահող, ընդհանուր. п. гóлодъ; **-мѣсячный** ած. ամէն ամիս եղող, պատահող. **-нарóдный** ած. համայն ժողովրդի. **-рáдостный** ած. ընդհանուր ուրախութիւն պատճառող. **-чáсный** ած. ամէն, խւրաքանչիւր ժամ պատահող։

По‖вставáть (-таю́ -ютъ) չ. կարգով, բազմութեամբ վեր կենալ, ոտքի ելնել. **-встáнецъ**, нца ար. ապստամբ. **-встáніе** չ. ապստամբութիւն. **-встáть** (-стáну -нутъ) չ. **1**, կլոռվ չափ վեր կենալ, ոտքի ելնել. **2**, տ. Повставáть.

Повстрѣчáть ն. յանկարծ պատահել, հանդիպել. **-ся** փոխ. յանկարծ, անակնկալ կերպով միմեանց պատահել, հանդիպել։

Повсю́ду մ. ամէն տեղ, ամէնուրեք. искáть когó п.

Повто‖рéніе չ. կրկնում, կրկնութիւն. **-ритель** ար. **-рительница** էգ. կրկնող այր, կին. **-рительный** ած. կրկնող, կրկնողական. կրկին, կրկնուած, կրկնուող. **-рить** (-рю́ -рятъ) տ. Повторять; **-рный** ած. կրկնուող. **-рять**, -рить ն. կրկնել. п. урóкъ; п. однó и то же; **-ся** անդ. իր խօսքը, ասածը կրկնել։ [թեամբ կպչել։

Повцѣпляться անդ. մեծ քանակու-

Повыбивáть, -выбить ն. մեծ քանակութեամբ հանել, դուրս գցել (զարկելով)։

По‖выбирáть, -выбрать ն. կամաց կամաց ընտրել, ջոկել, վերցնել. **-выбыть** (-бью -ютъ) տ. Повыбивáть.

Повы‖болтать ն. կամաց կամաց ասել, զրուցել, յայտնել. **-брать** (-беру -рутъ) տ. Повыбирáть; **-брить** (-брею -ютъ) ն. կարգով սափրել, ածելել. **-бѣгáть, -бѣжать** (-бѣгу -бѣжишь -гутъ) չ. դուրս փախչել. **-вáливать** ն. կամաց կամաց դուրս ածել, վայր թափել. **-варить** (-рю -рятъ) ն. փոքր ինչ եփել. **-вáть** չ. երբեմն ունալ։

Повывезти (-зу -зутъ; անց. -везъ -зла, о) ն. կամաց կամաց, մեծ քանակութեամբ դուրս կրել։ [տոյտ տալով հանել։

Повывёртывать ն. կամաց կամաց պը-

Повывести‖ (-веду -дутъ; անց. -велъ -ла, о) ն. **1**, կամաց կամաց դուրս տանել, դուրս հանել (շատերին). **2**, կամաց կամաց ջնջել, ոչնչացնել (օր. վնասակար միջատներին). **-сь** անդ. կամաց կամաց չքանալ, ոչնչանալ, սպառուել։

Повы‖вихáть, -вихнуть ն. միմեանց յետևից դուրս գցել, խեղել, խախտել։

Повы‖вѣдать ն. կամաց կամաց բոլորն էլ իմանալ, տեղեկանալ. **-гладить** (-жу -дятъ) ն. հարթել, ողորկել, արդուկել (բաւա-

կանաչափ). **-глянуть** չ. մի քիչ դուրս նայել, դուրս մտիկ անել. **-гнать** (-гоню -нять) ն. կարգով դուրս անել, արտաքսել, վռնդել. **-горбить** (-блю -бять) ն. փոքր ինչ կորացնել. **-грузить** (-жу -зять) ն. 1, բեռը մասամբ վայր ածել, թեթևացնել. 2, կարգով բոլոր նաւերն էլ պարպել, բեռից ազատել. **-губить** (-блю -бять) ն. կամաց կամաց ջնջել, ոչնչացնել, բնաջինջ անել. **-давить** (-влю -вять) ն. մի քիչ մզել, քամել, հանել։

По‖выдвигáть ն. միմեանց յետևից դուրս քաշել. **-вы́двинуться** անդր. փոքր ինչ առաջ գալ, առաջ նետուել։

Повы́дер‖гать ն. կամաց կամաց փետել. **-нуть** ն. փոքր ինչ դուրս քաշել։

Повы‖дирáть, -драть ն. կամաց կամաց պոկոտել, փետել, պճլել։

Повы́‖дохнуть չ. կարգով, բազմութեամբ սատակել. **-драть** (-деру -рутъ) տ. Повыдирáть.

Повы‖ду́мывать, -думать ն. շատ, ամէն տեսակ բաներ մտածել։

Повы́дуть (-дую -ютъ) ն. փչելով կամաց կամաց ցրել։

Повы́‖здоровѣть չ. կարգով, միմեանց յետևից առողջանալ, ապաքինուել. **-знобить** (-блю -бять) ն. բոլորովին սառցնել, ցրտահար անել. **-золотить** (-чу -тять) ն. կամաց կամաց ոսկէզօծել, ոսկէջրել։

Повызывáть ն. կարգով, միմեանց յետևից դուրս կանչել։

Повы‖кáлывать, -колоть ն. կարգով հանել։

Повы‖кáть, -кнуть չ. զւռկ. սովորել, ընտելանալ։

По‖вы́кидать, -выки́дывать ն. կարգով դուրս ածել, դուրս ձգել։

Повыклáдывать ն. կարգով դուրս հանել, դուրս ածել։

Повы́‖клевать (-клюю -ютъ) ն. կամաց կամաց բոլորն էլ կտցել, ուտել. **-ключить** (-чу -чатъ) ն. միմեանց յետևից, բազմութեամբ հանել, դուրս գցել, արձակել։

Повы́кнуть տ. Повыкáть.

По‖выковы́ривать, -вы́ковырять ն. կամաց կամաց քերելով, քչփորելով հանել։

Повы́‖колоть (-лю -лютъ) տ. Повыкáлывать; **-колупать** տ. Повы́ковырять; **-копать** ն. կամաց կամաց փորել, պեղել, փորելով, պեղելով հանել. **-косить** (-шу -сятъ) ն. կամաց կամաց հնձել, հարել։

Повыкрáивать, -кроить ն. բաւականաչափ շատ ձևել։

Повы́‖красить (-шу -сятъ) ն. 1, մի քիչ ներկել, գեղել, ծեփել. 2, կարգով բոլորը ներկել, գեղել, ծեփել. **-кроить** (-крою -ятъ) տ. Повыкрáивать; **-крошить** (-шу -шатъ) ն. կամաց կամաց բրդել. **-круглить** (-лю -лятъ) ն. փոքր ինչ աւելի կլորացնել. **-купить** (-плю -пятъ) ն. բաւական շատ գնել (ապրանք)։

По‖вылáвливать, -вы́ловить ն. կամաց կամաց որսալ, բռնել, բռնոտել (օր. ձկներ). **-вылетáть, -вы́летѣть** (-чу -тятъ) չ. միմեանց յետևից դուրս թռչել։

Повы́‖ловить (-влю -вятъ) տ. Повылáвливать; **-лѣзть** (-зу -зутъ) չ. կամաց կամաց դուրս սողալ, սողալով դուրս գալ. **-мереть** (-мру -утъ) չ. կամաց կամաց մեռնել. **-местить** (-щу -стятъ) ն. на комъ что, за что մէկից մի բանի համար վրէժ առնել, բարկութիւնը, ցասմունքը մէկի գլխին թափել. **-манить** (-ню -нятъ) ն. կամաց կամաց գրաւել, տանել, քաշել։

По‖вынáшивать ն. 1, միմեանց յետևից դուրս կրել, դուրս տանել. 2, բաւականին մաշել (շորերը). **-вы́нести** (-су -сутъ; անց. -несъ -сла, о) ն. բոլորն էլ միմեանց յետևից դուրս կրել, դուրս տանել. **-вынимáть** ն. կարգով, մէկը միւսի յետևից դուրս հանել։

Повы́‖писать, -пи́сывать ն. մեծ քանակութեամբ պատուիրել (ապրանքներ)։

Повы́‖пихать, -пихнуть ն. միմեանց յետևից դուրս շպրտել, դուրս ածել։

По‖выползáть, -вы́ползти (-зу -зутъ) չ. միմեանց յետևից դուրս գալ (սողալով)։

Повы́править (-влю -вятъ) ն. մի քիչ, բաւականաչափ ուղղել, գլատել։

По‖выпрягáть, -вы́прячь (-рягу -жешь -гутъ; -ги) ն. կարգով բոլոր[ձիեր]ին էլ լծից արձակել։

Повы́рубить (-блю -бятъ) ն. կարգով, մեծ քանակութեամբ կտրել, կոտորել։

Повы́сить (-шу -сятъ), **ся** տ. Повышáть, ся.

Повы́‖сказать (-жу -жутъ) ն. կամաց կամաց ասել, յայտնել (օր. իր բոլոր գաղտնիքները). **-скакать** չ. միմեանց յետևից արագ դուրս թռչել, դուրս գալ. **-слушать** ն. մասամբ լսել. **-смотрѣть** (-рю -рятъ) ն. լաւ, օրինաւոր կերպով նայել, դիտել, զննել. **-строить** (-рою -ятъ) ն. մեծ քանակութեամբ կառուցանել, շինել. **-сыпать** (ապռն. -плю -плютъ), **-сыпáть** (ներկ -пáю -ютъ) ն. կամաց կամաց դուրս ածել, դուրս թափել։

Повы‖тáлкивать, -толкать տ. Повы́пихать; **-тáптывать**, -топтать ն. կամաց կամաց տրորել, ոտնատակ անել (մարգագետինը). **-тáскивать, -тащить** (-щу -щатъ) ն. կամաց կամաց դուրս քաշել, հանել։

Повы́токъ, тка ա. 1, հնց. և զւռկ. մաս, բաժին. 2, զւռկ. գլխահարկ։

Повы́‖толкать տ. Повытáлкивать; **-топтать** (-пчу -чутъ) տ. Повытáптывать.

Повы́тчикъ տ. Столоначáльникъ.

Повы́‖тѣснить (-ню -нятъ), **-тѣснять** ն. կամաց կամաց դուրս քշել, վռնդել, արտաքսել. **-тянуть** ն. փոքր ինչ դուրս քաշել, հանել։

По‖вышáть, -вы́сить ն. բարձրացնել. п. стѣну на арши́нъ; п. цѣну; п. слѣдующимъ чи́номъ հետևեալ աստիճանը տալ. **-ся** անդր. բարձրանալ. температу́ра повы́силась; баромéтръ повышáется; áкціи повышáются; **-вышáтельный** ած. բարձրացնող, -ցուցիչ. п—ая биржевáя игрá; **-вы́ше** ած. և մ. բաղդտ. աւելի բարձր. онъ невысо́къ ро́стомъ, но братъ егó п.—բայց նորա եղբայրը քիչ աւելի բարձր է. взойди́те п. փոքր ինչ աւելի բարձրացէք. онъ рáненъ п. колѣна—ծնկից փոքր ինչ բարձր. **-вышéніе** չ. 1, բարձրացնելը. п. го́лоса; п.

цѣны́ на хлѣбъ; **2,** բարձրացում, առաջացում. աւելի բարձր պաշտօն. получи́ть п. նոր, աւելի բարձր պաշտօն ստանալ, պաշտօնի մէջ առաջանալ. чѣмъ быстрѣ́й п., тѣмъ ле́гче паде́ніе.

Повѣва́ть չ. մեղմօրէն փչել:

Повѣ‖да́ніе չ. պատմելը, հաղորդելը. **-датель** ա. **-дательница** է. պատմիչ, պատմող, հաղորդող այր, կին. **-дать** ն. պատմել. ճառել, յայտնել, հաղորդել. п. кому́ свою́ та́йну, своё го́ре. [Вѣнча́ть 4.

Повѣн‖ча́ніе չ. պսակում. **-ча́ть** տ.

Повѣ‖ре́ніе չ. **1,** հաւատալը, յանձնելը. **2,** տ. Повѣ́рка; **-ренный** էյ. ած. **1,** ստուգած. **2,** հաւատացած, յանձնած. повѣ́ренный, аго հաւատարմատար. прися́жный п. երդուեալ հաւատարմատար. ча́стный п.; п. по торго́вымъ дѣла́мъ առեւտրական գործերի հաւատարմատար. п. въ дѣла́хъ դիպլոմատիկական գործավար. **-рить** (-рю -рятъ) **1,** ն. տ. Повѣря́ть; **2,** չ. հաւատալ, հաւատ ընծայել. тру́дно п. э́тому слу́ху; ты не повѣ́ришь, какъ онъ...; **-рка** է. ստուգում, վերստուգում, -գութիւն. п. счёта, вѣ́са; ежего́дная п.; п. по́дписи че́резъ сличе́ніе; **-рочный** ած. ստուգողական, վերստուգիչ. п. экза́менъ; **-рщикъ** ա. ստուգող, վերստուգող. **-рье** չ. ժողովրդական հաւատալիք, աւանդութիւն. въ наро́дѣ есть п., бу́дто...; **-ря́ть**, -рить ն. **1,** кому́ что մի բան մէկին հաւատալ, վստահութեամբ յայտնել, տալ, յանձնել. п. дру́гу свою́ та́йну, свои́ чу́вства; **2,** ստուգել, վերստուգել. п. счёты; п. мѣ́ры и вѣсы́; п. чьи слова́; п. часы́; дѣле́ніе повѣря́ютъ умноже́ніемъ.

Повѣ‖са հ-ր. **1,** թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ, 'տուտուց' մարդ. **2,** սանձարձակ, խեռ, ստահակ, չարաբարոյ, վայրենի մարդ, թոկից փախած, 'չաթուքասան'. **-сить** (-шу -сятъ) ն. կախել, կախ անել. կախաղան հանել կամ բարձրացնել. п. шля́пу на гвоздь գլխարկը մեխից կախել. п. лю́стру, карти́ны; ходи́ть повѣ́ся го́лову կորագլուխ, գլուխը կախած ման գալ. п. престу́пника; п. кого́ за́ ноги մէկին ոտներից կախել. **-ся** անդր. կախուել. **-сничанье** տ. Повѣ́сничество; **-сничать** չ. փչութիւններ, անպիտանութիւններ, լկտի, յոռի, անզգամ բաներ անել. **-сничество** չ. խեռութիւն, փչութիւն, անպիտանութիւն, անզգամութիւն, լկտութիւն:

Повѣ‖ствова́ніе չ. պատմութիւն, աւանդութիւն. **-ствова́тель** ա. **-ствова́тельница** է. պատմիչ, պատմող, աւանդող այր, կին. **-ствова́тельный** ած. պատմական, պատմող, աւանդող. **-ствова́ть** (-ву́ю -ютъ) ն. պատմել, աւանդել, զրուցել. п. о собы́тіяхъ мину́вшихъ времёнъ; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Повѣща́ть; **-стка** է. ծանուցագիր. почто́вая п.; п. о я́вкѣ въ судъ; **-(по́-)стный** ած. պատմութեան, վիպակի. **-сту́шка** է. պստիկ պատմութիւն, վիպակ. **-(по́вѣ)сть** է. պատմութիւն, վիպակ:

По́‖вѣтеръ ա. աջողակ քամով, հողմով. плыть п.; **-вѣтреный** ած. տարափոխիկ, վարակիչ. п—ая зара́за; п—ая болѣ́знь; **-вѣтріе** չ. վարակիչ, ժանտախտային, ժանտ օդ, հողմ. տարափոխիկ հիւանդութիւն. занести́ куда́ п.; морово́е п. ժանտախտ:

Повѣтъ ա. գւռկ. շրջան, վիճակ, գաւառ:

Повѣ́тье չ. կառքատան, սայլատան (ծածկած տեղ սայլերի, կառքերի համար):

Повѣ‖ше́ніе չ. կախելը, կախաղան հանելը. приговори́ть кого́ къ сме́ртной ка́зни че́резъ п. մէկին կախաղանի դատապարտել. **-шенный** էյ. ած. կախուած, կախաղան հանուած. въ до́мѣ п—аго не говоря́тъ о верёвкѣ (առծ.):

Повѣ‖ща́тельный ած. ծանուցանող, տեղեկացնող. **-ща́ть**, -сти́ть ն. кого́ о чёмъ մէկին մի բան հաղորդել, տեղեկացնել, ծանուցանել. **-ще́ніе** չ. ծանուցում, տեղեկութիւն:

Повѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) **1,** չ. սկսել փչել. повѣ́ялъ свѣ́жій вѣтеро́къ; **2,** ն. փոքր ինչ քամել, էրնել: [չամել, խամրել, թօշնել:

Повя‖да́ть, -нуть չ. թառամել, թար-

Повя‖за́ть (-жу́ -вя́жутъ; -жи́), **ся** տ. Повя́зывать, ся; **-зка** է. **1,** փաթաթելը, կապելը. **2,** փաթաթան, կապ. головна́я п. գլխի փաթաթան. **2,** մի տեսակ խոյր, ապարօշ ռուս աղջիկների. **-зочный** ած. կապելու, փաթաթելու. **-зыва́ніе** չ. փաթաթելը, կապելը. **-зыва́ть**, -за́ть ն. **1,** կապել, փաթաթել, պատել. п. го́лову платко́мъ; п. плато́къ на ше́ю; п. га́лстукъ; **2,** կապել (խուրձ). **3,** երբեմն գործել (գուլպաներ). **-(по́вя)зь** տ. Повя́зка 2, 3.

Повя́‖лить (-лю -лятъ) ն. փոքր ինչ չորացնել, քամհարել (ձուկը). **-лый** ած. թառամած, թարշամած, թօշնած, խամրած:

Повя́нуть տ. Повяда́ть.

Повя́сло տ. Вя́сло.

Пога‖да́ть, -дывать չ. **1,** երբեմն գուշակել, հմայութիւն, 'ջադուբազութիւն' անել. **2,** մի քիչ մտածել, խորհել:

Пога́е‖рить (-рю -рятъ), **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. միմոսութիւններ, ծաղրածութիւններ անել:

Пога́нецъ, нца ա. **1,** կեղտոտ, աղտոտ, 'մուրտառ' մարդ. **2,** պիղծ, այլակրօն, հեթանոս, կռապաշտ: [(օր. ձկներին):

Пога́нивать ն. յաճախ կմ երբեմն քշել

Пога́‖нить (-ню -нятъ) ն. պղծել, 'հարամել'. **-ся** անդր. պղծուիլ. съ жидо́мъ и палачо́мъ не пога́нься; **-нка** է. **1,** կեղտոտ, աղտոտ, 'մուրտառ' կնարմատ. **2,** պիղծ, այլակրօն, հեթանոս, կռապաշտ կին. **3,** վատ, թունաւոր սունկ. **4,** կնդ. Colymbus, ծովասուզակ. **-нство** չ. **1,** աղտեղութիւն, կեղտոտութիւն, 'մուրտառութիւն'. **2,** պղծութիւն, հեթանոսութիւն, կռապաշտութիւն, այլակրօնութիւն. **-ный** ած. **1,** աղտոտ, կեղտոտ, գագիր, 'մուրտառ', գարշելի. **2,** պիղծ, այլակրօն, հեթանոս, կռապաշտ. **-нышъ** ա. տ. Пога́нка 3; **-(по́га)нь** է. կեղտոտութիւն, աղտոտութիւն, տաղտկանութիւն, պիղծ, գարշելի բան:

Пога‖са́ть, -снуть չ. հանգչիլ, մարիլ. (գր.) շիջանիլ. ого́нь пога́съ; страсть его́ *пога́сла; жизнь его́ *пога́сла նորա կեանքը խաւարեց. день нача́лъ п—са́ть օրն սկըսեց տարաժամել. **-си́ть** (-шу́ -га́сятъ) տ.

Погашáть; **-слый** բյ. ած. հանգած, մարած. **-снуть** (անց. погáсъ -сла, о) ա. Погасáть; **-шáть**, -сить ն. **1**, հանգցնել, մարել, (գր.) շիջուցանել. п. свѣчку, лáмпу, огóнь, пожáръ; *п. стрáсти կրքերը մեղմել, ոչընչացնել. **2**, մարել, վճարել, հատուցանել, ոչընչացնել. п. долгъ; **-шéніе** չ. **1**, հանգցնելը, մարելը. **2**, մարելը, վճարելը, ոչնչացնելը. комиссія п—ія долгóвъ. [տուկ ձևով:

По-гвардéйски մ. գվարդիականին յա-

Поги||бáть, -бнуть չ. կործանուել, փըչանալ, ոչնչանալ, մեռնել, կորչել. п. нá морѣ; корáбль погúбъ во врéмя бýри; п. отъ огня́; цвѣты́ погúбли отъ хóлода; всё погúбло! éсли э́то случи́тся, то я погúбъ; **-бель** է. կործանում, փչացում, կորուստ, մահ. Елéна былá причи́ною п—и Трóи; быть на краю́ п—и կործանման մօտ լինել. оснóвывать своё счáстіе на п—и врагá; согнýть когó въ три п—и մէկին կործանել, ոչնչացնել. **-бельный** ած. **1**, կործանիչ, ապականիչ, վնասակար, աղէտաբեր. **2**, փչացած. **-блый** ած. փչացած, ոչնչացած, կործանուած. **-бнуть** (անց. -бъ -бла, о) ա. Погибáть; **-бшій** բյ. ած. փչացած, կործանուած, կորած, ոչնչացած. **-(пó—)бъ** է. ծռում, ծալում, կորութիւն, կորացած, ծռուած տեղ:

Поглáдить (-жу -дятъ; -дь) ա. Поглáживать. [կամաց կրծել, ուտել:

По||глáдывать, -глодáть ն. կամաց

Поглá||живаніе չ. շոյելը (երբեմն). **-живать**, -дить ն. Թեթև կերպով, երբեմն շոյել. п. ребёнка по головѣ; **2**, փոքր ինչ հարթել, արդուկել:

Поглазѣть չ. на что մի բանի վերայ բերանը բաց մի քանի ժամանակ նայել, մտիկ անել:

По||глодáть ա. Поглáдывать; **-глотúть** (-щý -тятъ) ա. Поглощáть.

Поглóхнуть (անց. -глóхъ -хла, о) չ. խեղդուել (բոյսերի մասին):

Погло||щáтельный ած. կլանող, -նելու, ծծող, ծծելու. п—ая спосóбность; **-щáть**, -ти́ть ն. կլանել, կլլել, կուլ տալ, լափել, ծըծել. э́та рабóта поглощáетъ мнóго врéмени այդ աշխատանքը շատ ժամանակ է խլում. врéмя всё поглощáетъ; земля́ поглощáетъ влáгу; *п. книги գրքերը կլանել, ագահաբար կարդալ. **-щéніе** չ. կլանելը, կլլելը, ծծելը. **-щý** ա. Поглоти́ть.

Поглуми́ться (-млю́сь -мя́тся) չ. надъ кѣмъ մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ դցել':

Поглу||пи́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. յիմարութիւն անել, յիմար, անմիտ բաներ բռնել. **-пѣть** ա. Глупѣть.

Погля́||дываніе չ. երբեմն նայելը, մըտիկ անելը. հսկելը. п. въ окнó; **-дывать** չ. **1**, երբեմն նայել, մտիկ անել. п. въ окнó; онъ на неё погля́дываетъ; **2**, за кѣмъ մէկին նայել, մէկի վերայ հսկել. п. за дѣтьми́; **-дѣть** (-жý -дя́тъ) չ. **1**, նայել, տեսնել. **2**, за кѣмъ մէկի վերայ հսկել, մէկի վերայ աչք պահել:

Погнáть (-гоню́ -гóнятъ) ն. սկսել քշել. онъ погнáлъ лóшадь во весь духъ; **-ся** անդր. за кѣмъ մէկի յետևից ընկնել, մէկի յետևից պնդել. п. за чѣмъ մի բանի յետևից ընկնել. за двумя́ зáйцами погóнишься, ни одногó не поймáешь (առծ.) մի ձեռքով երկու ձմերուկ չէ կարելի բռնել:

По||гнивáть, **-гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) չ. փտիլ, նեխիլ, քայքայուիլ, փչանալ, ապականուիլ. **-гнои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. **1**, մի քանի ժամանակ փտեցնել, Թարախակալեցնել. **2**, բոլորովին փտեցնել, հոտեցնել:

Погнуси́ть (-шý -ся́тъ) չ. փոքր ինչ ռնգախօսել, քթի մէջ խօսել, 'դնգդնգալ':

Погнýть ն. փոքր ինչ կռացնել, կորացնել, ծռել. слúшкомъ большáя тя́жесть погнýла полъ; **-ся** անդր. փոքր ինչ կռանալ, կորանալ, ծռուել:

Погнушáться անդր. чѣмъ մի բանից զզուիլ, զարշիլ, պժգալ:

Погнѣваться ն. բարկանալ, նեղանալ:

Погнѣздно (արտս. -гнёзд-) մ. ջուխտ ջուխտ, զոյգ զոյգ, երկու երկու:

Пого||вáривать չ. երբեմն խօսել, ասել. поговáриваютъ, что войнá бýдетъ; **-вори́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. [մի բան, մի քիչ] խօսել. я хочý п. съ нимъ о вáжномъ дѣлѣ; мы объ э́томъ поговори́мъ; **-вóрка** է. **1**, առած. любимая п. նշանաբան. **2**, զրուցուածք. **3**, լուր, համբաւ:

Поговѣть չ. մի քիչ, մի քանի ժամանակ ապաշխարել (պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով):

Погó||да է. **1**, եղանակ. въ дурнýю п—у վատ եղանակին, վատ եղանակով. **2**, փոթորիկ, մրրիկ, բուք. поднялáсь сúльная п.; **-ди́ть** (-жý -дя́тъ) չ. սպասել, ճամբայ պահել. **-ди́шка** է. նվաս. վատ, ձախորդ եղանակ. **-дка** է. նւզ. եղանակ. **-дки**, овъ հոգ. յ. միմեանցից մի մի տարով մեծ երեխաներ. **-дно** մ. իւրաքանչիւր տարի, տարին մի անգամ. **-дный** ած. իւրաքանչիւր տարի, տարին մի անգամ եղող, պատահող. **-довѣстникъ** ա. կնդ. Procellaria pelagica, մրրկահաւ. **-домѣръ** ա. Баромéтръ; **-душка** նւզ. ա. Погóдка; **-жій** ած. **1**, պարզ. պայծառ (եղանակ). **2**, գուրեկան, գուրալի, սիրուն, վայելչագէմ. **-жý** ա. Погоди́ть.

Поголи́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. մերկացնել, բացել, կեղևել, 'կլպել' (ծառ). սափրել, ածելել. **-ся** անդր. սափրուիլ, ածելուիլ:

Поголó||вно մ. մարդագլուխ, բոլորին, ընդհանրապէս. **-вный** ած. մարդագլուխ, ընդհանուր. п—ая пéрепись ընդհանուր աշխարհագիր, ժողովրդահամար. п—ая пóдать գլխահարկ. **-вщина** է. ընդհանուր պատասխանատուութիւն, սղառադինութիւն, հարկ, գործ, դէպք, հանգամանք են: [ցել, քաղց, սով. կրել:

Поголодáть չ. մի քանի ժամանակ քաղ-

Поголоси́ть (-шý -ся́тъ) չ. մի քանի ժամանակ լալ, ողբալ:

Поголýбить (-блю -бятъ) ն. մի քիչ շոյել, փայփայել, փաղաքշել: [տանալ:

Поголубѣть չ. բաց կապոյտ գոյն ըս-

Погó||нка է. խիստ յանդիմանութիւն. **-нный** ած. **1**, հետապնդող. п. отря́дъ; **2**, երկարութեան. п—ая мѣра; **3**, պօգոնի. п.

ремéнь հրացանի փոկ (ուսը գցելու). **-нщикъ** ա. 1, հետամուտ եղող, հալածիչ. 2, վարիչ, քշող. կառապան. **-нщичій**, ья, ье ած. հալածչի, քշողի, կառապանի[ն յատուկ]. **-нъ** ա. 1, տ. Погóня; 2, 'մի շնչում', առանց կանգ առնելու անցած տարածութիւն, ճանապարհ. 3, ջրալի մնացորդ աղաղի (որ վատ համ ունի և նորից պէտք քաշուի). 4, փոկ, 'պայիչ' (ուսից կրելու հրացանի). 5, (լեհ.) պօղոն (զարդ նշանազգեստի ուսին). **-ню** տ. Погнáть; **-ня** է. 1, յետևից ընկնելը, յետևից պնդելը, հալածելը. հետապնդում, հետամտութիւն. брóситься, пустúться въ п—ю за кѣмъ մէկի յետևից ընկնել, մէկի յետևից պնդել. 2, հ-ք. մէկին հետապնդող, մէկի յետևից ընկած մարդիկ, խումբ, հալածիչներ. **-нáй** ա. թառափ որսալու ցանց. **-нáлка** է. մտրակ, խարազան, փայտ. **-нять** ն. քշել (մի քիչ, մի քանի ժամանակ). քշել, խթան տալ. ямщúкъ! погоняй! զէհ, քշի՛ր, կառապան. 2, когó մէկին շտապեցնել, նախատել. **-ся** անդր. за кѣмъ մէկի յետևից ընկնել, մէկին հետապնդել. за чѣмъ մի բանի յետևից ընկնել, մի բանի հետամուտ լինել. довóльно погоня́лся я за пóчестями.

По||горáть, -рѣть չ. 1, այրուիլ, հրդեհուիլ. 2, [արևից] այրուիլ, խորովուիլ, խանձուիլ:

По||гóрбить (-блю -бятъ) ն. կռացնել, կորացնել, ծռել. **-ся** անդր. խիր մէջքը ծռել (շատ աշխատելուց). **-гордúться** (-жýсь -дя́тся) չ. чѣмъ մի բանով պարծենալ, հպարտանալ. **-горевáть** (-рю́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ սուգ անել, տխրել, սգալ:

Погóріе տ. Погóрье.

Погорлáнить (-ню -нятъ) չ. մի քանի ժամանակ աղաղակել, 'բղաւել' (խիստ բարձր), գոռալ:

Погóрный ած. լերան վերայ գտնուող:

По-городскú մ. ինչպէս քաղաքում, քաղաքացու պէս: [գտնուող գիւղ, շէն:

Погóрье չ. լեռնակողմ, լերան վերայ

Погóрькнуть չ. դառնանալ:

Пого||рѣлецъ, льца ա. հրդեհեալ. оказáть пóмощь погорѣльцамъ; **-рѣлый** ած. 1, այրուած, հրդեհուած. п—ое мѣсто հրդեհավայր, հրդեհի տեղ. 2, արևառ, արևից այրուած, խորովուած, խանձուած. **-рѣть** չ. 1, տ. Погорáть; 2, մի քանի ժամանակ այրուիլ:

Погорячúть (-чý -чáтъ) ն. փոքր ինչ, բաւականին տաքացնել. **-ся** անդր. փոքր ինչ տաքանալ:

По-господски մ. ինչպէս աղայ, աղայաբար, ինչպէս իշխան, իշխանաբար, -նօրէն:

Погостúть (-щý -тя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ հիւր լինել, հիւր մնալ:

Погó||стный ած. погóстъ-ի. **-стъ** ա. 1, եկեղեցի բնակարաններով, գերեզմաններով և հողերով. 2, եկեղեցական ծուխ, համայնք. 3, գւռկ. գերեզմանոց, հանգստարան:

Погрáбить (-блю -бятъ) ն. կողոպտել, թալանել, պլոկել: [ինչ փորագրել:

Погравировáть (-рýю -ютъ) ն. փոքր

Погрáдусный ած. աստիճաններին բաժանած, ըստ աստիճանների չափած, հաշուած:

Погрáжи||ваніе չ. երբեմն սպառնալը. **-вать**, չ. երբեմն սպառնալ:

Погранú||чіе չ. սահմանակից երկիր, կողմ. **-чный** ած. սահմանի, սահմանում, սահմանի վերայ գտնուող. п. кáмень; п—ая крѣпость; п—ая стрáжа սահմանապահ զօրք:

Погре||бáльный ած. թաղելու, թաղման. -п—ое шéствіе; **-бáльщикъ** ա. 1, մեռեալ թաղող. 2, կնդ. Necrophorus, մեռելաթաղ (ճճի մի). **-бáніе** չ. թաղելը, թաղում. **-бáтель** տ. Погребáльщикъ 1; **-бáть**, -бстú ն. թաղել. здѣсь погребёнъ такóй-то այս է տապան այս ինչ մարդու. **-бéніе** չ. թաղում. мѣсто п—ія գերեզմանատեղ. торжéственное п.; **-бéцъ**, бцá ա. ճանապարհորդական պահարան (արկղ սրուակների, բաժակների, ըմպանակների, ափսէների եւն համար առանձին առանձին բաժանմունքներով). **-бéчный** ած. այս պահարանի, արկղի. **-бной**, **-бóвый** ած. ներքնատան, նկուղի. **-бóкъ**, бкá, **-бóчекъ**, чка նւզ. տ. Пóгребъ; **-бстú** (-бý -бýтъ; -бú) տ. Погребáть; **-бщúкъ**, á ա. **-бщúца** է. նկուղապետ, -ուհի, գինեվաճառ, -ուհի. **-(пó-)бъ** ա. 1, ներքնայարկ (տան). 2, նկուղ, գինեվաճառանոց. 3, այլևայլ բաներ պահելու ներքնատուն. пороховóй п.

Погрéзить (-жу -зятъ) չ. փոքր ինչ զառանցել. **-ся** անդր. դէմք. երևալ (երազում):

Погре||мóкъ, мкá ա. բս. Rhinanthus crista galli, մանր աքլորբրուկ (աքաղաղի կատար). **-мѣть** (-млю́ -мя́тъ) չ. փոքր ինչ գոռալ, գոռգոռալ, որոտալ:

Погре||стú, **-сть** (-бý -бýтъ; անց. -рёбъ -блá, ó; -бú) ն. 1, մի քանի ժամանակ թիավարել. 2, փոցխով հաւաքել, փոցխել, արմղել: [սպառնալ:

Погрозúть (-жý -зя́тъ) չ. комý մէկին

Погро||мúть (-млю́ -мя́тъ), **-мля́ть** ն. աւերել, ամայի դարձնել (պատերազմ միջոցով), ջարդել, խորտակել (թշնամուն). **-мъ** ա. աւերում, կործանում, պարտութիւն (թշնամու արշաւանքից). **-мыхивать** չ. թխկթխկալ, դռռալ, գոռալ, շաչել: [ռալ, դղրդալ:

Погрохотáть (-чý -хóчутъ) չ. դռ-

Погру||бúть (-блю́ -бя́тъ), **-біянить** (-пю -нятъ) չ. комý մէկի հետ կոպտաբար վարուել. **-бѣлый** բյ. ած. կոպտացած, կոշտացած. **-бѣть** տ. Грубѣть. [կոյտ:

Погрýдно մ. կրծքերով, շեղջերով, կոյտ

Погру||жáльный ած. սուզելի, ընկղմելի. п. крестъ Յորդանէքի խաչ. **-жáть**, -зúть ն. 1, ընկղմել, սուզել. п. младéнца въ купéль; смерть сы́на *погрузúла егó въ глубóкую скорбь; 2, բարձել. п. товáры на корáбль; **-ся** անդր. ընկղմուիլ. п. въ вóду; *п. въ размышлéнія, въ дýму մտածմունքների մէջ ընկնել. п. въ уны́ніе վհատուիլ, լքանիլ. **-жéніе** չ. 1, ընկղմելը, -մում. 2, բարձելը. **-жý** տ. Погрузúть; **-зáть**, -знуть չ. ընկղմուիլ, խորասուզուիլ. **-зúтель** ա. 1, ընկղմող. 2, բարձող. **-зúть** (-жý -зя́тъ), ся տ. Погружáть, ся; **-зка** է. տ. Погружéніе; **-злый** բյ. ած. ընկղմուած. **-знуть** տ. Погрузáть; **-зчикъ** ա. բեռ բարձող, բեռ բեռնող:

По||грунтовáть տ. Грунтовáть; **-грустúть** (-щý -стя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ

տխրել, տրտմել, վշտանալ. **-грызть** (-зу́ -зу́тъ; անց. -грызъ -зла, о; -зи́) ն. փոքր ինչ կրծել, կրծոտել։

По||грѣва́ніе չ. փոքր ինչ տաքացնելը. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** ն. փոքր ինչ տաքացնել. *п. ру́ки, карма́нъ շահուել. **-ся** անդր. փոքր ինչ տաքանալ։

Погрѣ||ша́ть, -ши́ть չ. 1, մեղանչել, մեղք, յանցանք գործել. 2,* սխալուել, վրիպել. **-ше́ніе** չ. 1, մեղանչում, մեղք, յանցանք. 2, սխալ, սխալանք, վրիպում. **-ши́тельно** մ. սխալմամբ. **-ши́тельность** է. 1, մեղանչականութիւն. 2, սխալականութիւն, սխալանք, մոլորութիւն. **-шительный** ած. 1, մեղանչական. 2, սխալ, սխալական, մոլար, սուտ. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Погрѣша́ть; **-шность** է. սխալ, վրիպակ. թերութիւն, պակասութիւն. въ э́той карти́нѣ мно́го п—ей; спи́сокъ п—ямъ տպագրական սխալների ցանկ։

Погря́дно մ. ածու-ածու, ածուներով։

Погря||за́ть, -знуть չ. խրուել, թաղուել, ընկղմուել. *п. въ поро́кахъ, въ невѣ́жествѣ, въ чу́вственности ախտերի, տգիտութեան, զգայականութեան մէջ թաղուել, ընկղմուել. **-злый** բայ. ած. ընկղմուած, թաղուած. **-знуть** (անց. -зъ -зла, о) տ. Погряза́ть; **-знѣ́ть** տ. Грязнѣ́ть.

Погу||би́тель ա. **-би́тельница** է. մէկին փչացնող, կործանող, մէկի կեանքը խաւարեցնող այր, կին. **-би́тельный** ած. կորստաբեր, կործանիչ, փչացնող. **-би́ть** (-блю́ -гу́бятъ) տ. Погубля́ть; **-бле́ніе** չ. փչացնելը, կործանելը. **-бля́ть**, -би́ть ն. փչացնել, կործանել, ոչնչացնել, կորուստ, մահ պատճառել. э́та страсть погуби́ла его́; его́ погуби́ла ро́скошь жены́ նորա տունը քանդողը կնոջ փարթամասիրութիւնն էր. п. свою́ бу́дущность; онъ погуби́лъ честь э́той же́нщины նա այդ կնոջ 'գլուխը կերել':

Погу||ди́ть (-жу́ -дя́тъ) չ. մի քիչ ածել, 'ճռզճռզացնել'. **-дка** է. 1, ածելը, 'ճռզճռզացնելը'. 2, եղանակ. ста́рая п. на но́вый ладъ հին գառման, նոր ձևով արտայայտած հին բան. **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) չ. մի քիչ զօղանջել. մի քիչ բզզալ։

Погу́кать չ. ձայն տալ, աղաղակել (անտառում):

По||гу́ливать չ. 1, երբեմն զբօսնել. 2, երբեմն խմել, հարբել, 'դդել'. **-гулю́кать** չ. մի քիչ աշխատալուկ, աշխարհիկ խաղալ. **-гуля́ть** չ. մի քիչ զբօսնել, ման գալ. п. гдѣ на пра́здникахъ, на ма́сляницѣ.

По-гуса́рски մ. որպէս հուսար, հուսարաբար:

Погу||сти́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. մի քիչ խտացնել, թանձրացնել. **-стѣ́ть** չ. խտանալ, թանձրանալ. сиро́пъ погустѣ́лъ.

Погу́то́рить (-рю -ря́тъ) չ. մի քիչ խօսել, զրոյց անել։

Пода||ва́ніе չ. մատուցանելը. п. голосо́въ քուէարկութիւն. **-ва́тель** ա. 1, մատուց(ան)ող. 2, յանձնող. **-ва́ть** (-ю́ -ю́тъ; -ва́й), -ть ն. 1, տալ. п. кому́ ру́ку մէկին ձեռք տալ. п. го́лосъ ա, ձայն հանել. բ, ձայն տալ, քուէ տալ. п. ми́лостыню бѣ́днымъ; Богъ пода́стъ Աստուած տայ (ասում են աղքատին). п. по́мощь օգնութիւն հասցնել. п. по́водъ къ чему́ մի բանի առիթ տալ. п. проше́ніе խնդիր տալ. въ сена́тъ по́дано проше́ніе; п. надѣ́жду յոյս տալ. п. примѣ́ръ օրինակ տալ. п. жа́лобу գանգատ տալ. п. искъ на кого́ մէկի դէմ դատական պահանջ ներկայացնել. на рѣше́ніе суде́бной пала́ты онъ по́далъ апелля́цію въ сена́тъ; 2, մատուց(ան)ել, հրամցնել, 'թասպա անել', բերել. п. ку́шаніе на столъ կերակուրը, ճաշը մատուցանել. п. жарко́е; чай по́данъ; подака́й каре́ту ծածկակառքը, կառքը բեր. **-ся** անդր. 1, առաջ գնալ կամ յետ կենալ. пода́йся впере́дъ առաջ գնա. пода́йся наза́дъ յետ կաց. войска́ подали́сь наза́дъ զօրքերը յետ նահանջեցին, յետ կացան. лобъ пода́вшійся наза́дъ յետ պրծած ճակատ. 2, զիջանել, զիջել. онъ до́лго упо́рствовалъ въ отка́зѣ, но наконе́цъ пода́лся.

Пода||ви́ть (-влю́ -да́вятъ) ն. 1, մի քիչ սղմել, սխմել, ճնշել, հանել, ճզմել. 2, —, **ся** տ. Подавля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. 1, ոտնատակ անելը, ջախջախելը, խորտակելը, ճնշելը, խեղդելը. п. возста́нія; 2,* ճնշելը, խեղդելը, ոչնչացնելը. **-вленность** է. վհատութիւն, լքում, սրտաբեկութիւն. **-влива́ніе** չ. երբեմն, թեթև կերպով ճնշելը, սխմելը. **-влива́ть** ն. երբեմն, թեթև կերպով ճնշել, սեղմել, սխմել. **-вля́ть**, -ви́ть ն. 1, տրորել, ոտնատակ տալ. ճնշել, խեղդել, ջախջախել, խորտակել, ոչնչացնել. во вре́мя пожа́ра подави́ли мно́го наро́ду; п. возмуще́ніе; я чу́вствую, что мнѣ что-то подавля́етъ; 2,* ճնշել, խեղդել, ոչնչացնել. п. вся́кое человѣ́ческое чу́вство; п. свои́ стра́сти, свою́ печа́ль; п. зло въ заро́дышѣ; **-ся** անդր. մի [բաղադրում մնացած] բանով խեղդուել. п. ко́стью; **-вля́ющій** ած. ջախջախիչ, խեղդիչ. п—ее большинство́ голосо́въ ձայների բացարձակ առաւելութիւն, մեծամասնութիւն. п—ее чи́сленное превосхо́дство.

Пода́вно մ. առաւել ևս, ևս առաւել։

Пода́||гра է. (յն.) բժ. պոդագրա, ոտնացաւութիւն, ոտնացաւ, -ութիւն. **-грикъ** ա. ոտնացաւով բռնուած, ոտնացաւող. **-гри́ческій** ած. ոտնացաւի, ոտնացաւութեան:

Пода́ивать ն. երբեմն կթել։

Пода́||кать, -кивать չ. երբեմն, յաճախ համաձայնուիլ, «հա», «այո» (да) ասել։

По||да́лбливать, -долби́ть ն. մի քիչ, մի քանի ժամանակ կոփել։

По||да́мъ տ. Пода́ть; **-данный** բայ. ած. մատուցած. всѣ ку́шанья бы́ли по́даны.

Пода||ри́ть տ. Дари́ть; **-ре́ніе** չ. ընծայելը, բաշխելը. **-ро́къ**, рка ա. **-ро́чекъ**, чка նւզ. ընծայ, պարգև, նուէր, 'փէշքաշ'. сва́дебный п.; получи́ть что въ п. մի բան ընծայ ստանալ. дать кому́ что въ п. մէկին մի բան ընծայել. и ма́лый п. не накла́дъ (առ.) առել թիքէն փոր չի ծակի. п. ко дню рожде́нія, на имени́ны կամ къ имени́намъ; **-ро́чный** ած. ընծայի, պարգևի, ընծայելու, բաշխելու. ընծայած, բաշխած:

По||да́тель ա. **-да́тельница** է. 1, բերող, տուող, մատուց(ան)ող, յանձնող, ընձեռող այր, կին. отвѣча́йте съ п—емъ э́того письма́ նամակաբերի ձեռքով պատասխանեցէք. п. проше́нія խնդրատու. 2, բաշխող,

շնորհող այր, կին. пода́тель всѧ́кихъ благъ ամէն տեսակ բարիքներ բաշխող (Աստուած). **-да́тливость** է. **1**, զիջ(ան)ողութիւն. **2**, տատասձեռնութիւն. **-да́тливый** ած. **1**, զիջանող, զիջող, փափուկ, փափկասիրտ. **2**, տատասձեռն. **-датно́й** ած. հարկի, հարկային. п—ое сосло́віе հարկատու դասակարգ. находи́ться въ п—о́мъ состоя́ніи հարկատու լինել. п. инспе́кторъ հարկերի, հարկային տեսուչ. **-да́ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; հրմ. -да́й), **ся** տ. Подава́ть, ся; **-(по́)да́ть** է. հարկ, ‘խար(ա)ջ‘. поду́шная п. գլխահարկ. поземе́льная п. հողային հարկ. сбо́рщикъ п—е́й հարկահան. плоти́ть п.; наложи́ть п. հարկ դնել. раскла́дка п—и հարկադրութիւն. разложе́ніе п—е́й по двора́мъ հարկերի բաժանումն ծխերի վերայ. освобожде́ніе отъ п—е́й; **-да́ча** է. **1**, տալը, մատուցանելը. п. го́лоса ձայն, քուէ տալը. пра́во пода́чи го́лоса քուէարկութեան իրաւունք. п. проше́нія, жа́лобы խնդիր, դանգատ տալը. **2**, ընծայ, պարգև, տուրք. **3**, կերակուր, ‘բաժին‘. **-да́чка** է. նւզ. տուրք, ողորմութիւն, շնորհք. **-дая́ніе** ւ. ողորմութիւն, յօժարակամ տուրք. жить, пита́ться п—іемъ; собира́ть п—ія.

Подба́‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Подбавля́ть; **-вка** է. **1**, աւելացնելը. **2**, յաւելում, աւելացրած բան. **-вля́ть**, -вить ն. մի քիչ աւելացնել:

Подба‖го́рщикъ ա. բագրատորի (баго́рщикъ) օգնական. **-греникъ** ա. կարճ բագոր. **-гривать** ւ. օգնել բագրելու, թափ, ‘թարթ‘ որսալու: [խուսել, քաջալերել:

Под‖ба́дривать, -бодри́ть ն. խրա-

Подба́ло‖чникъ ա. գերանակալ, գերանի յենարան. **-чный** ած. գերանի տակ դրուող:

Подба́лты‖ваніе ւ. հարելով խառնելը, ղանդելը. **-вать**, подболта́ть ն. հարելով խառնել, ղանդել. п. муки́ въ со́усъ սոուսի հետ մի քիչ ալիւր խառնել:

Подбаси́ть (-шу́ -ся́тъ) ւ. բամբ ձայնով նուագակցել, ձայն պահել:

Подбе́дренный ած. սրունքի:

Подберё‖зникъ, -зовикъ ա. բս. Boletus scaber, սզօրենու թնջուկ կմ սունկ:

Под‖бива́ніе ւ. **1**, աստառելը, աստառ դցելը (շորին). **2**, տակից զարկելը, մեխելը, կպցնելը. **3**, գրգռելը, կրգելը. **-бива́ть**, -би́ть ն. **1**, աստառել, աստառ դցել (շորին). п. плащъ ба́рхатомъ; **2**, տակից, ստորին կողմից խփել, զարկել, կպցնել. п. сапоги́ гвоздя́ми; п. потоло́къ доска́ми; **3**, подо что մի բանի տակ, մէջ խրել, մտցնել. плотъ подби́ло подъ мостъ լաստը կամրջի տակ խրուեց. **4**, ծեծել, ջարդել, կոտրեցնել. п. кому́ глаза́; **5**,* кого́ на что մէկին գրգռել, գրգել, սադրել, ‘սրել‘ մի բան անելու. его́ подби́ли на э́то дурно́е дѣ́ло; **-би́вка** է. **1**, տ. Подбива́ніе; **2**, աստառ. **-бивно́й** ած. **1**, աստառի. **2**, տակից խփելու, զարկելու:

Подби‖ра́ніе ւ. **1**, հաւաքելը, ժողովելը. **2**, վեր քաշելը, քշտելը (շորը). **3**, որոնելը, փնտռելը, ջոկելը, ընտրելը. п. подъ па́ру հատը, նմանը գտնելը. **4**, խարերայութեամբ ղարսելը (թուղթը). **-ра́тель** ա. **-ра́тельница** է. հաւաքող, ժողովող այր, կին. **-ра́ть**, подобра́ть ն. **1**, հաւաքել, ժողովել. п. съ по́лу разсы́панныя де́ньги; п. виногра́дъ այգում ճառքաղ լինել. соба́ки подобра́ли па́даль շները լէշը լափեցին. **2**, վեր քաշել, քշտել, հաւաքել. п. пла́тье; п. паруса́ առագաստները քաշել. п. ло́шадь ձիու սանձը քաշել. **3**, ընտրել, ջոկել (մի բանի հատը, յարմար եկող իրը). п. ло́шадь подъ стать къ друго́й ձիուն յարմար հատ, ‘թայ‘ գտնել. п. подкла́дку подъ цвѣтъ мате́ріи երեսին համապատասխան աստառ ընտրել. п. ключъ յարմար բանալի գտնել. п. слова́ յարմար խօսքեր գտնել. **4**, թղթխ. խարերայութեամբ ղարսել (խառնելիս). п. ка́рты, что́бы обыгра́ть кого́ навѣ́рняка́; **-ся** անդր. **1**, къ кому́, подъ кого́ աշխատել մէկի մօտ մուտք գործել. онъ подбира́ется къ бога́тому сосѣ́ду; волкъ подбира́ется къ ста́ду գայլը զաղտագողի մօտենում է հօտին. **2**, սպառուել, հատնել, վերջանալ. запа́сы подбира́ются; **-ро́ха** հօր. ամէն բան գրփող, յափշտակող այր, կին:

Подби́ть (подобью́ -ю́тъ; подбе́й) տ. Подбива́ть.

Подблю́‖дникъ ա. սկուտղակալ, սկաւառակակալ. **-дный** ած. սկուտղի, սկաւառակի տակ դրուող. п. кружо́къ տ. Подблю́дникъ; п—ыя пѣ́сни Ծննդեան տօներին երգուող] գուշակութեան երգեր:

Подбод‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** տ. Подба́дривать.

Подбо́й‖ ա. **1**, տ. Подбива́ніе; **2**, աստառ. **3**, կօշկի կրունկ. **-ка** է. **1**, տ. Подбива́ніе; **2**, կօշկկ. պատիկ կնգան (կօշիկներ մեխելու, գամելու). **3**, մի բանի տակից խփած, կպցրած տախտակ. **-ный** ած. **1**, խփելու, զարկելու. **2**, աստառի. **-щикъ** ա. կօշիկներ կարկատող կօշկակար:

Подбол‖та́ніе, -та́ть տ. Подба́лтываніе, -вать; **-тка** է. **1**, խառնելը (հարելով), ղանդելը. **2**, հարելով կերակրի հետ խառնած բան (սերուցք, ալիւր, խաղ և այլն):

Подбо́‖ра է. թոկ, պարան ուռկանի. **-ристый** ած. **1**, բարձր կրունկներով (կօշիկներ). **2**, լաւ նստող (զգեստ). **3**, սուր յատակով (նաւ) **-рка** է. տասնապղի կմ յատակի դերանների արանքներում կարճ տախտակներ դցելը. այսպէս դցած տախտակ. **-рный** ած. **1**, ընտրած, ջոկած, ընտրովի. **2**, խարերայութեամբ ղարսած. п—ыя ка́рты.

Подборо́‖дникъ ա. բղափոկ, պարանոցափոկ (սանձի). **-докъ**, дка ա. **-дочекъ**, чка նւզ. կզակ, ‘կլափ‘. **-дочный** ած. կզակի:

Подбо́‖рщикъ ա. **-рщица** է. ընտրող, ջոկող այր, կին. **-ръ** ա. **1**, տ. Подбира́ніе; на п. ընտրովի. въ э́той ла́вкѣ това́ры на п. այդ խանութում ապրանքը ընտրովի է. въ э́томъ полку́ всѣ лю́ди на п. այդ գնդի բոլոր զօրականները ընտրովի մարդիկ են. у него́ всѣ ло́шади на п.; игра́ть п—омъ զարած թղթերով խաղալ, խաբել. **2**, есте́ственный п. բնագ. բնական ընտրութիւն (Դարվինական տեսութիւն, ըստ որի գոյութեան կռիւը կենդանիների և բոյսերի մէջ եւ գոյութիւն ունի, որի մէջ միայն ընտիր տեսակներն են

յաղթող հանդիսանում). **3**, կօշկի կրունկ (կաշու կտորներից շինած): [чéниться.

Подбочé‖ниваться, -ниться *տ.* Бо-

Подбоя́‖риваться, -риться (-рюсь -рятся) *չ.* къ комý *մէկի մօտ մուտք գործել, մէկի շնորհքը շահել:*

Под‖брáсываніе *չ.* **1**, *մի բանի վրան, տակձգելը, նետելը.* **2**, *վեր ձգելը (գնդակը, 'բուրթին').* **3**, *ծածուկ գցելը, ձգելը.* **-брáсывать**, -брóсить *ն.* **1**, *մի բանի վրան, տակ ձգել, գցել, նետել.* **2**, *վեր ձգել, վեր շըպրտել.* п. мя́чикъ къ вéрху, къ потолкý; **3**, *ծածուկ գցել, ձգել, նետել.* п. къ комý письмó, ребёнка.

Под‖бриваніе *չ.* *մաստմը, մի քիչ սափրելը, ածելելը.* **-бривáть, -брить** (-брéю -ютъ; -брéй) *ն.* *մի քիչ, մաստմը սափրել, ածելել.* **-брóсить** (-шу -óсятъ) *տ.* Подбрáсывать. [տակ գտնուող:

Подбрýсный *ած.* *գերանի, գերաններին*

Подбры́знуть *ն.* **1**, *վեր ցայտեցնել.* **2**, *տակից սրսկել:*

Подбрю́‖шина *է.* *փորատակ, փորի, ոռվային տակը, տակի կողմը.* **-шникъ** *ա.* **1**, *փորկապ, 'թափխուր' (ձիու).* **2**, *վիւբժ. փորի կապիչ.* **-шный** *ած.* *փորատակի, որովայնատակի, փորատակից, որովայնատակից քաշած.* п. ремéнь *փորակապ, 'թափխուր' (ձիու):*

Подбуты́лочникъ *ա.* *շշակալ, շշի տակ դրած խեղէն:*

Под‖бывáть, -бы́ть *չ.* **1**, *վարարել, յորդանալ.* **2**, *հատաքուել, կիտուել (ամբոխի մասին):*

Подбѣ‖гáніе *չ.* *արագ մօտ վազելը.* **-гáть, -жáть** (-гý -жи́шь -гýтъ) *չ.* **1**, *արագ, շտապ մօտ վազել, վազելով մօտենալ.* **2**, *վազելով մի բանի տակ ընկնել:*

Подбѣ‖лéніе, -ливаніе *չ.* **1**, *թեթև կերպով սպիտակացնելը, սպիտակ գեղով ծեփելը.* **2**, *կերակրի հետ սերուցք խառնելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* **1**, *թեթև կերպով սպիտակացնել, սպիտակ գեղով ծեփել.* **2**, сметáною *սերուցք խառնել (կերակրի հետ).* **-лка** *է.* **1**, *տ.* Подбѣлéніе; **2**, *հարած սերուցք, որ խառնում են կերակրի հետ.* **-лъ** *ա.* **1**, *տ.* Подбѣлéніе; **2**, *բս.* Petasites vulgaris, *մեծ հապլպեպ:*

Подвá‖лецъ, льца *նւզ.* *տ.* Подвáлъ; **-ливаніе** *չ.* **1**, *ձգելը, նետել, ածելը. աւելացնելը.* **2**, *գլորելով մի բանի տակ գցելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* **1**, *ձգել, նետել, ածել, աւելացնել.* п. земли́ подъ забóръ; **2**, *գլորելով մի բանի տակ գցել.* **-лка** *է.* *տ.* Подвáливаніе; **-лъ** *ա.* **1**, *ներքնատուն, նըկուղ.* **2**, *ներքնայարկ, գետնայարկ.* **-льный** *ած.* *ներքնատան, ներքնայարկի.* п. этáжъ *ներքնայարկ.* подвáльный, аго *ա.* *նկուղի վերակացու, գինեվաճառ, գրեվաճառ:*

Подвá‖риваніе *չ.* **1**, *նորից եփելը.* **2**, *եփելիս աւելացնելը.* **3**, *զօդելը, կպցնելը (երկաթը).* **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) *ն.* **1**, *նորից եփել.* **2**, чегó *եփելիս մի բան աւելացնել.* **3**, *զօդել, եռացնելով կպցնել (երկաթը).* **-рка** *է.* *տ.* Подвáриваніе. [սով սրել:

Под‖вáстривать, -востри́ть *ն.* *շատ-*

Подвáщивать *ն.* *ժամանակ առ ժամանակ մամել, մոմով շփել:*

Под‖ведéніе *չ.* *մօտ բերելը, մօտեցնելը.* **-ведý** *տ.* Подвести́; **-везéніе** *չ.* *մօտ բերելը, մօտ կրելը (ոչ ոտով, այլ կառքով, դրաստով ելն).* **-везти́, -вéзть** (-зý -зýтъ) *տ.* Подвози́ть.

Подвер‖гáніе *չ.* *ենթարկելը.* **-гáть, -гнуть** (*անց.* -гъ -гла, о) *ն.* *ենթարկել.* п. когó пы́ткѣ, истязáнію; п. опáсности свою́ жизнь; п. когó отвѣ́тственности; п. штрáфу; **-ся** *անդր.* *ենթարկուել.* п. насмѣ́шкамъ, гнѣ́ву, опáсности, штрáфу; **-жéніе** *չ.* *ենթարկելը, -կում:*

Под‖вернýть, ся *տ.* Подвёртывать, ся; **-вёртка** *է.* **1**, *փաթաթում, փաթաթելը.* **2**, *փաթաթան.* «блѣ́дный солдáтъ, съ шéеей обвя́занной окровáвленною п—ой»; подвёртки *յ.* *ոտների փաթաթաններ (փախանակ գուլպաների).* **-вёртываніе** *չ.տ.* Подвёртка 1; **-вёртывать**, -вернýть *ն.* **1**, *մի բանի տակ դնել, գցել.* *онъ подвернýлъ емý крючóкъ *նա նորա առաջ արգելք գցեց, նորան խոչընդոտ հանդիսացաւ.* **2**, что чѣмъ *մի բան միւսով փաթաթել.* **-ся** *անդր.* **1**, *մի բանի տակ ընկնել.* ребёнокъ подвернýлся подъ лóшадь; ногá у негó подвернýлась и онъ упáлъ *նորա ոտը սայթաքեց և նա վայր ընկաւ.* **2**, *յանկարծ երևալ, յայտնուել, լոյս, 'արշայ' ընկնել.* тутъ и онъ подвернýлся; проси́тель подвернýлся къ судьѣ́ въ дóбрый часъ *խնդրատուն յարմար ժամանակ դատաւորին մօտեցաւ.* **-вертѣ́ть** (-рчý -вéртятъ), **-вéрчивать** *ն.* *ոլորել պտտեցնել, պտոյտ տալ:*

Подвесе‖ли́ть (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** *ն.* **1**, *մի քիչ ուրախացնել, զուարճացնել.* **2**, *խըմեցնել, կոնծեցնել, հարբեցնել, գլուխը տաքացնել.* **-ся** *անդր.* *խմել, կոնծել:*

Подве‖сти́, -сть (-дý -дýтъ; *անց.* -вёлъ -лá, ó; -ди́) *տ.* Подводи́ть.

Подветó‖шеніе, -шиваніе *չ.* *կտաւէ կամ ուրիշ աստառ դցելը.* **-шивать, -ши́ть** (-шу -шáтъ) *ն.* *կտաւէ կամ ուրիշ աստառ դցել:* [պահին:

Пóдвечеръ *մ.* *իրիկնադէմին, իրիկնա-*

Подвздó‖хъ *ա.* (*ավելի յ.* подвздóхи) *կզմխ.* *կուշտ, փորատակի կողմ (կողերի և աղշտուկների մէջ).* **-шный** *ած.* *կշտի, կշտային.* п—ая кишкá *կշտաղիք.* **-шье** *չ.* *տ.* Подвздóхъ.

Под‖виваніе *չ.* *տ.* *ստորև բառը.* **-вивáть**, -ви́ть *ն.* **1**, *մի բանի տակի, ստորին մասի վերայ փաթաթել, կծկել.* **2**, *հիւսել (քանդուած, լուծուած հիւսը).* **3**, *փաթաթելով, կծկելով աւելացնել.* **-ся** *անդր.* **1**, *իր մազերը հիւսել, գրտել.* **2**, къ комý *մէկի առաջ քըծնուել.* **-ви́вка** *է.* **1**, *տ.* Подвиваніе; **2**, *փաթաթած, կծկած բան.* **-вивнóй** *ած.* *փաթաթած, կծկած, հիւսած:*

Подви‖гáніе *չ.* *առաջ գցելը, առաջ տանելը, առաջ մղելը.* **-(й)гать** *ն.* *մի քիչ, մի քանի ժամանակ դէս ու դէն գցել, դէս ու դէն հրել.* **-гáть**, -нуть *ն.* *շարժելով առաջ տանել, առաջ քաշել, մօտեցնել, առաջ գցել.* п. столъ къ окнý *սեղանը պատուհանին մօտեցնել.* п. впередъ свою́ рабóту; далёко ли вы подви́нули свою рабóту? **-ся** *անդր.* *և*

չ. առաջանալ, առաջ գնալ. работа подвига́ется [впередъ]; п. къ ками́ну բուխարուն մօտենալ. п. наза́дъ յետ կենալ, ընկրկել. подви́ньтесь! տեղ տուէք. **-гиваніе** չ. յաճախ կմ երբեմն շարժելը, առաջացնելը. **-гивать,** -нуть ն. յաճախ կմ երբեմն շարժել, առաջացնել, առաջ քաշել. **-гнуть** ն. кого́ на что մէկին գրգռել մի բան անելու. п. кого́ на сострада́ніе մէկի գութը շարժել. **-ся** անդր. յուզուիլ. **-гополо́жникъ** ա. կարգաւորիչ, հանդիսադիր (մրցախաղերի):

По́двигъ ա. գործ, քաջութիւն, արիութիւն, շահատակութիւն, սխրագործութիւն. во́инскій, геро́йскій п.; вели́кій, сла́вный п.; воспѣ́ть п—и геро́я.

Подви́|жникъ ա. 1, մարտիկ, քաջ զօրական. 2, սխրագործ, մեծագործ, հերոս, նահատակ, պաշտպան, նախանձախնդիր (հաւատի). 3, ճգնաւոր. **-жница** է. սխրագործ, մեծագործ կին, հաւատի նախանձախնդիր կին. **-жничество** չ. 1, քաջութիւն, հերոսութիւն, սխրագործութիւն, նահատակութիւն, ոգորում. 2, ճգնաւորութիւն. **-жно́й** ած. շարժուն, շարժական, դիւրաշարժ. п—ы́е пра́здники; п. мость; п. го́спиталь; п—а́я ку́зня; **-жность** է. շարժունութիւն, շարժականութիւն. **-жный** ած. շարժական, շարժուելու ընդունակ. **-за́лище** չ. 1, մրցարան, կռուանոց. 2, ասպարէզ (գործունէութեան, գիտութիւնների). **-за́лищный** ած. մրցարանի, կռուանոցի. ասպարիզի. **-за́ться** անդր. 1, դեգերել, գործել, աշխատել, ճգնել, նահատակուել. п. на по́прищѣ нау́къ; *п. въ добродѣ́тели առաքինութեան մէջ յառաջադիմել. 2, մրցել, կռուել, մաքառել, ոգորել. п. про́тивъ страсте́й; п. про́тивъ грѣха́.

Подви́нуть, ся տ. Подвига́ть, ся.

Подви́н|чивать, -ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. 1, տակից պտուտակել. 2, պտուտակել. պտուտակները քաշել, պրկել. 3,* кого́ մէկին քաջալերել, եռանդ, ոգի ներշնչել:

Под|ви́тіе չ. 1, փաթաթում, կծկում (ստորին մասի վերայ). 2, աւելացնում (փաթաթելով, կծկելով). **-ви́ть** (подовью́ -ю́тъ; -ве́й), **ся** տ. Подвива́ть, ся.

Подвла́ст|ность է. ստորադրելութիւն, հպատակութիւն. **-ный** ած. ստորադրեալ, հըպատակ. сынъ отцу́ подвла́стенъ.

Под|во́да է. սայլ (լծած ձիով կամ ձիերով միասին). ѣ́хать на п—ахъ; тре́буютъ подво́дъ для во́йскъ; **-води́ть** (-вожу́ -во́дятъ), -вести́, -ве́сть ն. 1, բերել. մօտ բերել. մօտեցնել. п. вса́днику осѣ́дланную ло́шадь; п. во́йско подъ стѣ́ны го́рода; п. кавале́ра къ да́мѣ во вре́мя та́нцевъ; 2,* անյարմար դրութեան մէջ դնել. онъ меня́ подвёлъ; 3, ծածուկ բերել (օր. գողերին). 4, մի բանի տակ դնել, յօրինել. п. ка́менный фунда́ментъ подъ деревя́нный домъ փայտէ տանը քարէ հիմք դցել. п. ми́ну подъ крѣ́пость ամրոցի տակ ական դնել. 5, նմանեցնել, մի բանի պէս, մի բանի նմանութեամբ, գոյնով յօրինել. п. штукату́рныя стѣ́ны подъ мра́моръ ծեփած պատերին մարմարինի կերպարանք տալ. 6, մի բանի ազդեցութեանը, ոյժին ենթարկել. п. слу́чай подъ зако́нъ դէպքը օրէնքի[այս ինչ կէտի]ն ենթարկել. п. кого́ подъ всеми́лостивѣйшій мани́фе́стъ մէկի վերայ ամենաողորմած մանիֆէստի շնորհքը տարածել. п. ито́гъ ընդհանուր գումարը դուրս բերել, իմանալ:

Под|во́дный ած. 1, ընդջրեայ, ջրի տակ գտնուող. п—ая часть корабля́; п. ка́мень խութ. п. телегра́фъ; 2, սայլի. п—ая ло́шадь; п—ая пови́нность սայլային տուրք, սայլաձի հայթայթելու պարտականութիւն (օր. զօրքի անցնելու ժամանակ). **-во́дчикъ** ա. 1, ընդջրեայ դեկավար. 2, սայլապան. 3, (**-во́дчица** է.) [գողին] թագցնող, պահող այր, կին. **-во́дъ** տ. Подво́хъ.

По́-двое մ. երկու երկու, զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ:

Под|вози́ть (-вожу́ -во́зятъ), -везти́, -ве́зть ն. [ոչ ոտով, այլ կառքով եւն] բերել. п. осаждённымъ съѣстны́хъ припа́совъ; подвези́те меня́ до теа́тра; **-во́зка** է. բերելը, կրելը. **-во́зный** ած. 1, բերելու, կրելու. п. путь; 2, բերած, կրած. **-во́зчикъ** ա. բերող, կրող. **-во́зъ** ա. 1, բերելը, կրելը. 2, բերած, կրած մթերք, պաշարեղէն:

Подво́й ա. այգ. պատուաստելի վայրի տունկ:

Подво|ла́киваніе չ. քարշելով մի բանի տակ դցելը. **-ла́кивать**, -ло́чь ն. подо что քարշելով, քարշ տալով մի բանի տակ դըցել. **-ло́ка** է. 1, տ. Подвола́киваніе; 2, տ. Черда́къ; **-ло́чный** տ. Черда́чный; **-ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ло́къ -кла́, о́; հրմ. -локи́) տ. Подвола́кивать.

Подво|ра́чиваніе չ. մի բանի տակ դըցելը. **-ра́чивать**, -роти́ть ն. մի բանի տակ դցել:

Подво́|рное, аго չ. հնց. տնահարկ, ծըխահարկ. **-рный** ած. տան, ծխի:

Подво|роти́ть (-рочу́ -ро́тятъ) տ. Подвора́чивать; **-ро́тня** է. դարպասի դռան տակ դցած տախտակը. не тычь въ подворо́тню, и соба́ки не зала́ютъ (առծ.):

Подво́рье չ. 1, քաղաքում գտնուող վանատուն, տուն եկեղեցով, որ պատկանում է քաղաքից դուրս գտնուող վանքին. во вся́комъ п—ѣ своё повѣ́рье (առծ.):

Подвостри́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Подва́стривать.

Подво́хъ ա. նենգութիւն, խարեբայութիւն, վատ, չար դիտաւորութիւն:

Под|вы́сить (-шу -сятъ), **-выша́ть** ն. փոքր ինչ բարձրացնել:

Под|вѣва́ніе չ. 1, մի բանի տակ փչելը. 2, քամելը, էրնելը. **-вѣва́ть**, -вѣ́ять ն. մի բանի տակ փչել. 2, քամել, էրնել (հացահատիկը).

Подвѣдомствен|ность է. ստորադրելութիւն, կախում, ենթակայութիւն. **-ный** ած. ստորադրուած, ենթակայ, կախուած (այս ինչ վարչութեան, այս ինչ վարչութիւնից):

Подвѣне́чный ած. պսակի, պսակման. п—ое пла́тье պսակի զգեստ, հալաւ:

Подвѣ́|сить (-шу -сятъ) տ. Подвѣ́шивать; **-ска** է. իբրեւ զարդ կախած փոքրիկ բան. п—и у серёгъ; **-сный** ած. մի բանի տակից կախած. **-сокъ**, -ска ա. կախած, կցած ծանրութիւն, բեռ. **-сочка** նւզ. տ. Подвѣ́ска; **-сочный** ած. подвѣ́ска-ի. **-съ** ա. 1, տ. Подвѣ́шеніе; то́чка п—а коромы́сла

вѣсо́въ կշռաքարերի կախման, ընդունակի կէտը. 2, կախուած դրութիւն. п—омъ, на п—ѣ կախուած. -(по́двѣ)съ է. տ. Подвѣ́ска.

Подвѣ́тренный ած. քամու ուղղութեան ներքոյ գտնուող, հողմածեծ. п. кора́бль.

Подвѣ́‖шеніе, -шиваніе ը. մի բանի տակից կախելը. **-шивать**, -сить ն. մի բանի տակից կախել:

Подвѣя‖ніе, -ть տ. Подвѣва́ніе,-ва́ть.

Подвя‖жу́ տ. Подвяза́ть; **-за́ніе** տ. Подвя́зываніе; **-за́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́), **ся** տ. Подвя́зывать, ся; **-зка** է. 1, տ. Подвя́зываніе; 2, զուլպայի կապիչ, վարտքակալ. о́рденъ повя́зки վարտքակալի շքանշան (Անգլիայում բարձրագոյն շքանշանը, որ կոչւում է նաև ս. Գէորգի շքանշան). **-зно́й** ած. ներքեւից կապելու. п. реме́нь у ка́ски; **-зочка** նւզ. տ. Подвя́зка; **-зочный** ած. զուլպայի կապիչի. **-зываніе** ը. տ. սորա բայը. **-зывать**, -за́ть ն. 1, մի բանի տակից կապել. 2, վեր քաշելով կապել. п. хвостъ у ло́шади ձիու ագին կապել. п. лѣса́ վերելակներ կապել, կանգնեցնել. 3, շուրջանակի կապել, փաթաթել. п. ру́ку; п. цвѣты́; **-ся** անդր. մի բան իր վերայ փաթաթել, կապել:

Подга́дить (-га́жу -дятъ) ը. խանգարել, փչացնել (գործը), վնասել:

Подга́лстучникъ ա. փողկապատակալ:

Под‖гва́зживать, -гвозди́ть (-зжу́ -дя́тъ) ն. ներքեւից մեխել, գամել. *п. кому́ въ чёмъ մէկի հետ մի բանում համաձայնուել. դէմզ. на дворѣ́ подгвозди́ло դուրսը ցուրտ է, ջուրը սառչում է:

Подги‖ба́ніе ը. ծալելը, կորացնելը. **-ба́ть**, подогну́ть ն. ծալել (օր. ոտները). п. подъ свой ногото́къ հպատակուել. **-ся** անդր. ծալուել. у него́ отъ стра́ху но́ги подогну́лись վախից նորա ծնկները թուլացան. **-бно́й** ած. ափը, եզրը ծալած. -(по́д-)**бъ** ա. ծալք, ծալուած տեղ:

Под‖гла́дываніе ը. երբեմն տակից կրծելը. **-гла́дывать**, -глода́ть ն. երբեմն տակից, ներքեւից կրծել:

Подгла́‖зный ած. աչքի, աչքերի տակ գտնուող. п. синя́къ; **-зье** ը. աչքի տակի փոսը: [-жи́) տ. Подгла́дываніе, -вать.

Подгло‖да́ніе, -да́ть (-жу́ -гло́жутъ;

Подгля́‖дчикъ ա. **-дчица** է. ծածուկ հսկող, լրտես այր, կին. **-дываніе** ը. ծածուկ նայելը, հսկելը, լրտեսելը. **-дывать**, **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) ն. за кѣмъ ծածուկ մէկի վերայ հսկել, մէկին լրտեսել:

Под‖гнива́ніе ը. տակից փտելը, նեխելը, հոտելը. **-гнива́ть** (-гні́ю -ю́тъ) ը. տակից փտել, նեխել, հոտել:

Подгнѣ́‖та է. (լռ.) հ—ք. տաշեղներ (վառարան վառելու). **-ти́ть** տ. Подгнеща́ть; **-тка** է. **-тъ** ա. տ. Подгнѣ́та; **-ща́ть**, -ти́ть ն. բորբոքել, 'թէժացնել' (կրակը, տակը տաշեղ կամ դնելով):

Подго‖ва́риваніе ը. 1, համոզելը, հաւանեցնելը. 2, դրդելը, սադրելը. **-ва́ривать**, -вори́ть ն. 1, համոզել, հաւանեցնել. его́ подговори́ли дать обѣ́дъ; 2, դրդել, սադրել. п. кого́ къ побѣ́гу, къ воровству́; **-во́рщикъ** ա. **-во́рщица** է. դրդիչ, սադրիչ, դրդող, սադրող այր, կին. **-во́ръ** ա. դրդում, սադրում, սադրանք:

Подголо́вокъ, вка ա. թեք խփանով արկղ գլխի տակ դնելու:

Подго́‖нка է. 1, զանազան կողմերից մի տեղ քշելը, հաւաքելը (անասուններին). 2, այսպէս հաւաքած անասուններ. **-нный** ած. զանազան կողմերից հաւաքած (անասուն, ծախելու համար). **-нъ** ա. տ. Подго́нка; **-ню́** տ. Подогна́ть; **-ня́ть**, подогна́ть ն. 1, մի բանի տակ քշել (օր. աւարը յարկի տակ). 2, զանազան տեղերից մի տեղ քշել, հաւաքել. 3, շտապեցնել, աճապարեցնել. 4, ղռրձկ. առղձգ. յարմարեցնել, 'սազացնել' (ըստ չափի):

Подго‖ра́живаніе ը. 1, ցանկապատելը. 2, ցանկապատը առաջ քաշելը, ընդարձակելը. **-ра́живать**, -роди́ть ն. 1, ցանկապատել. 2, ցանկապատը առաջ քաշել, առաջ դնել, ընդարձակել: [լուել, խանձուել:

Подго‖ра́ть, -рѣ́ть ը. տակից մի քիչ այ-

Подго́‖ріе տ. Подго́рье; **-рный** ած. լերան ստորոտում գտնուող:

Подгоро‖ди́ть (-жу́ -ро́дятъ) տ. Подгора́живать; **-дка** է. տ. Подгора́живаніе; **-дный** ած. քաղաքի մօտ գտնուող, արուրդ. **-дье** ը. քաղաքի մօտ գտնուող տեղ, կողմ, շէն:

Подго́рье ը. լերան ստորոտ:

Подго‖рѣ́лый բյ. ած. տակից այրուած, խանձուած, վնասուած. **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Подгора́ть.

Подгорю́‖ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) ը. գլուխը ձեռքին յենած վշտանալ, թախծել, 'դարդ անել':

Подгото́‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Подготовля́ть, ся; **-вка** է. **-вленіе** ը. նախապատրաստելը, -ստում, պատրաստելը, -ստում. **-вля́ть**, -вить ն. նախապատրաստել, պատրաստել, 'հազիր անել'. **-ся** անդր. къ чему́ մի բանի համար պատրաստուել, նախապատրաստուել. **-вщикъ** ա. **-вщица** է. նախապատրաստող, պատրաստող այր, կին:

Подгра́‖бить (-блю -бятъ), **-бливать** ն. փոցխելով, տրմզելով հաւաքել (մնացորդները):

Подгре‖ба́ніе ը. [ձեռքով, փոցխով եւն] հաւաքելը, կիտելը. **-ба́ть**, -сти́, -сть 1, ն. [ձեռքով, փոցխով եւն] հաւաքել, կիտել. 2, ը. թիավարելիս օգնել. թիավարելով մօտենալ. **-(ё)бка** է. տ. Подгребáніе; **-(ё)бки** ա. յ. մնացին հաւաքած, կիտած բան. **-бно́й** ած. մնացին հաւաքած, կիտած. -(ё)**бочный** ած. հաւաքելու, կիտելու. **-сти́, -сть** (-бу́ -бу́тъ) տ. Подгреба́ть.

Подгру́‖дный ած. կրծքի տակ գտնուող. **-докъ**, дка ա. եղան, կովի կրծքից կախ ընկած մորթը: [ընկոն (սունկ):

Подгру́здокъ, дка ա. մի տեսակ ագա-

Подгу́бный ած. շրթունքի տակ, կզակի վերայ (գտնուող):

Подгу́‖ливать, -ля́ть, -льну́ть ը. 1, խմել, կոնծել. онъ подгуля́лъ նա կոնծած է. 1, չյաջողուել, լաւ չդուրս գալ. обѣ́дъ подгуля́лъ.

Подгу‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **-ща́ть** ն.

փոքր ինչ թանձրացնել, խտացնել. **-щéніе** չ. փոքր ինչ թանձրացնելը, խտացնելը։

Подда||вáльщикъ ա. բաղնիքում կէծացրած աղիւսների վերայ ջուր ածող. **-вáніе** չ. 1, տալը, յանձնելը. 2, աւելացնելը, շատացնելը. **-вáть**, -ть 1, տալ, յանձնել. 2, чегó մի բան աւելացնել, վրան դնել. п. пáру բաղնիքի գոլորշին (շոգը) աւելացնել, սաստկացնել (կէծացրած աղիւսների վերայ ջուր ածելով). п. на качéляхъ ճօճքն տրտգացնել. поддáй емý въ зýбы! մի հասցրու նորա ակռին. **-ся** անդր. 1, անձնատուր լինել. онá поддалáсь обольщéнію; 2, ենթարկուել. не п. искушéнію страстéй; болѣзнь егó не поддаётся лѣчéнію; бѣдствіе, не поддающееся описáнію աննկարագրելի արհաւիրք. **-вки** ա. յ. զիջախաղ. игрáть въ п. զիջանելով խաղալ։ [տ. Подтá...

Поддá||киваніе, -кивать, -кнуть

Под||дáлбливаніе չ. տակից ծակելը, փորելը. **-дáлбливать**, -долби́ть ն. տակից ծակել, փորել։

Под||дáмъ տ. Поддáть; **-дáніе** տ. Поддавáніе; **-данная**, ой է. որ և է տէրութեան հպատակ կին, աղջիկ. **-даннически** մ. հպատակօրէն, -կարար. **-даннический** ած. հպատակի, -կային. **-данный**, аго ա. հպատակ (տէրութեան). **-данство** չ. հպատակութիւն. приня́ть п. такóго-то государя; исключи́ть изъ п—а հպատակութիւնից արձակել. **-дáть** (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дади́мъ -дýтъ; -дáй), **ся** տ. Поддавáть, ся; **-дáча** է. տ. Поддавáніе.

Поддви||гáніе չ. մի բանի տակ դնելը, մղելը. **-гáть**, -нуть ն. 1, մի բանի տակ դրդել, մղել. 2, մօտեցնել (շարժելով). п. комý стулъ; **-ся** չ. 1, մի բանի տակ ընկնել. 2, մօտենալ, մերձենալ։

Поддёвка է. անթեւ ներքնազգեստ (վերնազգեստի տակ)։

Поддёр||ганіе տ. Поддёргиваніе: **-гивать**, -гать, -нуть ն. 1, քաշքշելով մի բանի տակ ձգել. 2, վեր քաշել (շորը). п. носъ քիթը ցցել, հպարտանալ։

Поддер||жáніе չ. 1, պահելը. 2, պահելը, պահպանելը, պաշտպանելը. **-жáть** տ. Поддéрживать; **-живаніе** տ. Поддержáніе: **-живать**, -жáть ն. 1, պահել. эта колóнна поддéрживаетъ всё здáніе; 2, պահել, պահպանել, օգնել, պաշտպանել, հովանաւորել, աջակցել. п. бѣдное семéйство; онъ поддéрживаетъ весь домъ; я поддержáлъ егó въ этомъ спóрѣ; п. перепи́ску, дрýжбу; п. порядокъ, дисципли́ну; п. раздóръ, смýты երկպառակութեան, խռովութիւնների պաշտպան հանդիսանալ. **-жка** է. պաշտպան, զօրավիգն, նեցուկ. *п. дóма ընտանիքի նեցուկը. у негó при дворѣ есть п. նա արքունիքում պաշտպան ունի։

Поддёрнуть տ. Поддёргивать.

Поддіáконъ տ. Иподіáконъ.

Поддол||би́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Поддáлбливать.

Поддó||нникъ, -нокъ, нка, **-нъ** ա. որ և է ամանի տակ դնելու իրեղէն։

Поддрáз||нивать, -ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. ծաղրել, նշաւակել[ով գրգռել]։

Подду||вáло չ. 1, փչելու իր, փուքս. 2, քամու ծակ, անցք (օր. հալոցի մէջ). печь съ п—омъ; **-вáніе** չ. 1, մի բանի տակից փչելը. 2, բորբոքելը, բրբրելը. *բորբոքելը, գրգռելը. **-вáть**, -ть չ. 1, մի բանի տակից փչել. 2, բորբոքել, բրբրել. *բորբոքել, գրգռել։

Под||дýльный ած. հրանօթի խողովակի (ʻլուլայիʼ) տակ գտնուող. **-дýть** (-дýю -ютъ) տ. Поддувáть.

Под||дьякóнъ տ. Иподіáконъ; **-дья́къ** ա. հնց. ատենադպրի, քարտուղարի օգնական։

Поддѣ||вáла(о) ա. խարդախ, գող. **-вáніе** չ. 1, տակից հագնելը (շորեղէն). 2, տակից բռնելը, ճանկելը. 3. ծաղրանքը. 4, խաբելը. **-вáть**, -ть ն. 1, տակից հագնել (շորեղէնը). 2, տակից, ներքեւից բռնել, ճանկել (օր. կարթով). 3, что у когó մի բան մէկից խորամանկութեամբ կորզել, գողանալ. 4, խաբել. мошéнникъ поддѣлъ меня́: меня́ бóльше не поддѣнутъ; **-вка** տ. Поддёвка.

Поддѣ||лáніе չ. 1, մի բանի տակ, տակից դնելը, յօրինելը, կցելը. 2, կեղծելը. **-лать**, **ся** տ. Поддѣлывать, ся; **-лка** է. 1. տ. Поддѣлáніе 1; 2. կեղծում, կեղծիք. п. монéтъ կեղծ դրամ կտրելը. п. винъ կեղծիք գինիների. **-лываніе** տ. Поддѣлáніе; **-лыватель** տ. Поддѣлыщикъ: **-лывать**, -лать ն. 1. մի բանի տակ, տակից դնել, կցել, յօրինել, շինել. п. подъ мостóмъ быки́ կամրջի տակ քարաշէնքեր կանգնեցնել. շինել. 2, կեղծել, խարդախել. п. монéту կեղծ դրամ կտրել. п. рýку ձեռքը կեղծել. п. алмáзы, вина; п. подъ что մի բանի յարմարեցնել, նմանեցնել. **-ся** անդր. къ комý մէկին հաճոյանալ, դուր գալ, մէկի շնորհքը գտնել. хи́трые лю́ди ко вся́кому умѣ́ютъ п.; подъ когó մէկին նմանուել, ամէն բանում հետեւել. п. подъ чью рýку մէկի ձեռքը կեղծել. **-льный** ած. կեղծած, կեղծ, շինովի. խարդախած. п—ыя вина; п—ые цвѣты́ արհեստական ծաղիկներ. п—ая монéта; п—ые алмáзы; **-льщикъ** ա. **-льщица** է. կեղծող, կեղծիք անող. կին. п. монéтъ դրամակեղծ. п. докумéнтовъ կեղծ դօկումէնտներ շինող։ [вáть.

Поддѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ) տ. Поддѣ-

Подѣвонски մ. (գռ.) դէպարար, գեղջիկ։

Подéн||но մ. օրով, օրահաշւով. **-ный** ած. 1, օրով, օրահաշւով. наня́ть людéй на п—ую рабóту; п—ая плáта օրավարձ. 2, ամբողջ օրը անող. **-щикъ** ա. օրով վարձուած բանուոր, օրավարձով աշխատող մշակ. **-щина** է. 1, օրական աշխատանք, մշակութիւն. 2, կոռուրութիւն (պարտականութիւն գիւղացու՝ որոշ օրեր կալուածատիրոջ համար աշխատելու). **-щица** է. օրով վարձուած բանուորուհի. **-щичій**, ья, ье ած. օրով վարձուած բանուորի, -րների։

Подёр||ганіе չ. ձգելը, քաշելը, ձիգ տալը. **-гать** ն. մի քիչ, մի բանի անգամ ձգել, քաշել, ձիգ տալ. **-гиваніе** չ. ձգելը, ձիգ տալը. сýдорожное п. мышцъ лицá երեսի միսների ցնցումը. **-гивать** ն. 1, քաշել, ձգել, ձիգ տալ (թեթև կերպով, երբեմն). при этихъ непріятныхъ словáхъ егó начáло п. այդ անախորժ խօսքերը լսելով նա՝ սկսեց

ցնցուել. **2**, (-нуть) что чѣмъ մի բան մի ուրիշ բանի թեթեւ խաւով, շերտով ծածկել. рѣку́ подёрнуло льдо́мъ; не́бо подёрнуло облака́ми երկինքը ամպակալեց. кипячёное молоко́ подёрнуло пѣ́нкою; **-ся** չէզ. ծածկուիլ. его́ глаза́ подёрнулись слеза́ми նորա աչքերը արտասուակալեցան։

Подер‖жа́ніе չ. իրի գործածութիւնը մի քանի ժամանակ. взять что на п.; **-жанный** բյ. ած. մի քանի ժամանակ գործ ածած. п—ое пла́тье; п—ыя ве́щи, кни́ги; **-жа́ть** ն. մի քանի ժամանակ պահել, գործ ածել. могу́ ли я ещё нѣ́сколько дней п. твою́ кни́гу? **-ся** չէզ. մի քանի ժամանակ դիմանալ, մնալ։

Подёрнуть, ся տ. Подёргивать, ся 2.

Подéст‖но մ. դաստաներով. **-ный** ած. դաստաներով ծախուող։

Подеше‖вѣ́лый բյ. ած. ա(ր)ժանացած. **-вѣ́ть** չ. ա(ր)ժանանալ։

Поджа́‖реніе, -риваніе չ. լաւ տապակելը, կարմրեցնելը. **-ривать**, -рить ն. լաւ տապակել, կարմրեցնել. со́лнышко поджа́риваетъ արեւը կծում է. **-ристый** ած. լաւ տապակած, կարմրեցրած. **-рить** (-рю -ря́тъ) տ. Поджа́ривать.

Поджа́рый ած. նիհար, վտիտ, լղար (անասուն, ռմկ. եւ մարդ)։

Поджа́ть (подожму́ -жму́тъ; -жми́) տ. Поджима́ть.

Поджёгъ տ. Поджо́гъ.

Поджелу́дочный ած. ստամոքսի տակ գտնուող։

Подже́чь (подожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; -жги́) տ. Поджига́ть.

Подживо́‖тникъ ա. **1**, փորակապ, 'թափխուր' (ձիու). **2**, աքացի, հարուած փորատակին. дать кому́ п—а; **-тье** չ. փորատակ, փորի ստորին մասը։

Поджи́‖га 1, հոր. դրդռիչ, սադրիչ այր, կին. **2**, ի. հ—ք. կրակ վառելու տաշեղներ. **-га́ніе** չ. **1**, կրակ տալը, հրդեհելը. **2**, այրելը, խանձելը. **3**,* գրգռելը, բորբոքելը. **-га́тель** ա. **-га́тельница** ի. **1**, այրող, հրդեհ գցող, կրակ տուող այր, կին. **2**, գրգռող, բորբոքող, սադրող այր, կին. **-га́тельный** ած. **1**, հրայրեցութեան, հրդեհ գցելու, հրդեհելու. **2**, գրգռիչ. **-га́тельство** չ. հրայրեցութիւն, հրձգութիւն, հրդեհում, կրակ տալը. **-га́ть**, подже́чь ն. **1**, վառել, կպցնել, (գր.) լուցանել. п. дрова́ въ печи́; **2**, այրել, կրակ տալ, հրդեհել. во́ры подожгли́ домъ; **3**, մի քիչ այրել, խանձել. по́варъ поджёгъ пироги́; **4**,* գրգռել, վառել, բորբոքել, բորբել. п. стра́сти, раздо́ръ.

Поджи‖да́ніе չ. սպասելը, ճամբայ պահելը. **-да́ть**, подожда́ть ն. кого́. чего́ մէկին, մի բանի սպասել, ճամբայ պահել. п. въ прихо́жей; я поджида́ю госте́й.

Поджи́лки, локъ ի. յ. ծնկի տակի ջիլեր։

Под‖жима́ніе չ. սեղմելով մի բանի տակ դնելը. **-жима́ть**, -жа́ть ն. **1**, սեղմելով մի բանի տակ դնել. **2**, ծալել. п. но́ги подъ себя́ ծալապատիկ անել. сидѣ́ть поджа́вши но́ги ծալապատիկ նստել. п. ру́ку къ се́рдцу ձեռքը սրտին սեղմել. п. хвостъ ագին չէքը կոխել (շան մասին)։

Поджо́гъ ա. հրձգութիւն, հրդեհում, կրակ տալը։

Подзаво́дскій ած. գործարանին կից, գործարանապատկան։

Подзадо́‖реніе, -риваніе չ. գրգռելը, գրգելը. **-ривать, -рить** (-рю -ря́тъ) ն. գրգռել, գրգել։

Подзако́нный ած. օրէնքին ենթակայ։

Подзаты́‖локъ, лка ա. ծոծրակի ստորին մաս. уда́рить кого́ въ п.; **-лочный** ած. ծոծրակի տակի. **-льникъ** ա. հարուած ծոծրակին, 'ծործորանքին', վզակոթին։

Под‖земе́лье չ. ընդերկրեայ անկք, խորշ. п. за́мка դղեկի բանտ. **-земе́льный** ած. ընդերկրեայ. п. ходъ; п—ая пеще́ра; п—ая темни́ца; п—ая часть расте́нія; **-зе́мный** ած. **1**, տ. Подземе́льный; **2**, երկրի ծոցում, գետնի տակ գտնուող, թաղուած. п—ыя сокро́вища.

Подзи‖ра́ніе չ. հսկելը, վրան աչք պահելը. **-ра́ть**, подозрѣ́ть ն. հսկել, վրան աչք պահել։

Подзо́‖листый ած. գիւղտ. աւազոտ, անբերրի (հող). **-лъ** ա. **1**, աղ եփելուց մնացած մոխիր. **2**, խառնուրդ տաքացրած մոխրի եւ չմարած կրի. **3**, գիւղտ. աւազոտ, անբերրի հող, գետին։

Подзо́‖рный ած. դիտելու, հսկելու. п—ая ба́шня; п—ая труба́ հեռադիտակ. **-ръ** ա. **1**, դիտելը, լրտեսելը (թշնամուն). **2**, բոլորք, եզրազարդ (զգեստի). **3**, ճրտրպ. պըսակ. **4**, ծովգ. п. въ кормово́й ча́сти корабля́ նաւի խելքի գոգը, գոգաւոր մասը։

Подзы‖ва́ніе չ. մօտ կանչելը. **-ва́ть**, подозва́ть ն. **1**, մօտ կանչել. **2**, աշխատել հրապուրելով մի տեղ տանել, մի տեղ քաշել։

Поди́ (փոխանակ пойди́) գէհ, գնա. մ. հարկաւ, իրաւ. п. вотъ տեսար. да вотъ п. съ нимъ ի՞նչ կարելի է անել նորա հետ. п. како́й серди́тый տեսնում ես ինչպէս բարկացկոտ է. ты п. повѣ́рилъ? դու էլ հաւատացի՞ր։

Подивизіо́нно մ. դիվիզիաներով։

Подиви́ться (-влю́сь -ви́тся) չ. чему́ մի բանի վերայ զարմանալ, արմանալ։

По‖дира́ть, -дра́ть ն. **1**, երբեմն քաշել, քաշքշել. п. за́ волосы; меня́ по ко́жѣ подира́етъ, моро́зъ по ко́жѣ подира́етъ վրաս սարսուռ է գալիս, ջանս դարզանդ է ընկնում. **2**, ռմկ. կուչ գալ, կորանալ. պատռուել, ճաքճաքել. до́ску подира́етъ ա, տախտակը կորանում է. բ, տախտակը ճաքճաքել է. отъ жа́ру подра́ло до́ску տաքութիւնից տախտակը ճաքճաքել է։

Поди́ръ ա. եկ. սլ. պճղնաւոր, կապայ։

Подка́лы‖ваніе չ. **1**, տակից ճեղքելը, ճղելը, ճղոտելը, կոտորելը. **2**, վեր քաշելը, հանգրիճելը. **-вать**, подколо́ть ն. **1**, տակից ճեղքել, ճղել, ճղոտել, կոտորել. **2**, վեր քաշել, հանգրիճել (շորը, գնդասեղներ խրելով). **3**, մի փոքր, թեթեւ կերպով ճղել, ճեղքել։

Подка́менный ած. քարի տակ գտնուող, քարի տակից ելնող։

Подканцеля́ристъ ա. (յտ.) ստորին պաշտօնեայ, աստիճանաւոր (որ եւ է պաշտօնատան)։

Подка́пы‖ваніе չ. տակից փորելը, քանդելը. **-вать**, подкопа́ть ն. տակից փորել,

պեղել, քանդել, ական հատանել. п. дéрево ծառի արմատները բացել. **-ся** անդր. փորելով մի բանի տակ մտնել. п. подъ крѣ́пость ամրոցի տակ ական հատանել. *п. подъ когó մէկի ոտի տակ փոս փորել, մէկի դէմ որոգայթ լարել:

Подкараý‖ливаніе տ. Подстерегáніе; **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) տ. Подстерегáть.

Подкáрмли‖ваніе չ. տ. ստորև բայը. **-вать**, подкормúть ն. 1, երբեմն, մի քիչ կերակրել, բտել. 2, կերակրով հրապուրել. *ընծաներ տալով իր կողմը գրաւել:

Подка‖тáніе չ. գլորելով մի բանի տակ դնելը. **-тáть, ся, -тúть** (-чý -кáтятъ), **ся** տ. Подкáтывать, ся; **-тка** է. գլորելով մի բանի տակ դնելը, ձգելը. **-тъ** ա. 1, տ. Подкáтка; 2, յղկիչ, կոկիչ, ողորկիչ փայտ (առանձին տեսակ ապակու). **-тываніе** չ. տ. Подкáтка; **-тывать**, -тáть, -тúть ն. 1, գլորելով մի բանի տակ դնել, ձգել. п. брёвна подъ навѣ́съ; п. бóчку пóроху въ подкóпъ վառօդով լցրած տակառ ականի մէջ դնել. п. глазá пóдъ лобъ աչքերը ծռել, նուաղիլ, դալկանալ. 2, ձեռնասայլակով կրել, բերել:

Подкáчи‖ваніе, -вать տ. Подкáтываніе, -вать.

Подкáши‖ваніе չ. հնձելը, հարելը. **-вать**, подкосúть ն. հնձել, հարել (գերանդով). ***-ся** չ. թուլանալ, ծալուել. у негó отъ стрáху нóги подкосúлись.

Подквá‖сить (-шу -сятъ) տ. Подквáшивать; **-сье** չ. կվասի տկնուցք. **-шиваніе** չ. թթուեցնելը, կծուեցնելը. խմորելը. **-шивать**, -сить ն. թթուեցնել, կծուեցնել, խմորել. п. комý носъ մէկի քիթ ու պռունգը ջարդել:

Подкелéйный ած. խցի տակ գտնուող:

Подки‖дáть, ся տ. Подкúдывать, ся; **-дка** է. 1, տ. Подкúдываніе; 2, փռած ձուձ, փալաս. **-днóй** ած. ծածուկ դրած, ձգած, նետած. **-дываніе** չ. 1, մի բանի տակ դնելը, նետելը. 2, ծածուկ դնելը, նետելը (օր. նամակ). ծածուկ դնելը (նորածին մանկանը մէկի դրան առաջ). 3, տակից կարելը, դնելը. п. подмётокъ ներբաններ քաշելը (կօշիկներին). **-дывать**, -дáть, -путь ն. 1, մի բանի տակ դնել, նետել. п. подъ себя́ что-нибýдь իր տակը մի բան, մի փալաս դնել. п. дровá подъ котёлъ; 2, ծածուկ դնել, ձգել, նետել. ծածուկ դնել, վայր դնել. къ немý подкúнули письмó անյայտ մարդիկ նորան մի նամակ են ձգել. п. къ комý младéнца մէկի դրան առաջ նորածին մանուկ դնել. 3, կօշկկ. տակից դնել, կարել. п. подмётки подъ сапогú, подъ башмакú; **-ся** անդր. մի բանի տակ ընկնել. **-дышекъ**, шка նւզ. **-дышъ** ա. ընկեցիկ մանուկ, մէկի դրան առաջ ձգած, դրած նորածին մանուկ. **-нуть, ся** տ. Подкúдывать, ся.

Подкис‖лить (-лю -лятъ), **-ля́ть** ն. թթուեցնել, կծուեցնել:

Под‖кладáть հնց. տ. Подклáдывать; **-кладень**, дня ա. թխսի տակ դրած ձու. **-клáдина** է. որ և է բանի տակ դրած փայտի, գերանի կտոր. **-клáдка** է. **-клáдочка** նւզ. 1; որ և է իրի տակ դրած բան. п. подъ бóчками въ подвáлѣ; 2, աստառ. **-клáдочный** ած. աստառի. п-ая матéрія; **-клáдъ** ա. տ. Пóдкладень և Подклáдина; **-клáдываніе** չ. մի բանի տակ դնելը. **-клáдывать**, -кладáть, -клáсть, -лагáть, -ложúть ն. 1, մի բանի տակ դնել, դնել. п. огóнь подъ дровá; 2, աստառ դնել. п. плащъ бáрхатомъ; п. нóвую подклáдку подъ сюртýкъ; 3, մէկի առաջ դնել (թուղթ, ստորագրելու համար). **-клáдышъ** տ. Пóдкладень; **-клáсть** (-адý -дýтъ) տ. Подклáдывать.

Под‖клевáніе չ. կտուցով հաւաքելը, քաղելը. **-клевáть** (-клюю́ -ю́тъ) տ. Подклёвывать; **-клёвываніе** տ. Подклевáніе; **-клёвывать**, -клевáть ն. կտուցով հաւաքել, քաղել:

Под‖клéиваніе չ. մի բանի տակից կպցնելը. **-клéивать, -клеúть** (-éю -я́тъ) ն. մի բանի տակից կպցնել, սոսնձել. **-клéйка** է. 1, տ. Подклéиваніе; 2, մի բանի տակից կպցրած, սոսնձած իր:

Подкло‖нúть (-ню́ -ятъ) ն. 1, կռացնել, կորացնել. խոնարհել. п. гóлову գլուխը մի տեղ դնել, հանգստանալ. 2, նուաճել. **-ся** անդր. 1, կռանալ, կորանալ. 2, հպատակուել:

Подклѣ‖тный ած. փայտաշէն տան ներքնայարկի. **-тъ** ա. հնց. **-ть** է. գւռկ. ներքնայարկ փայտաշէն տան. подвестú молоды́хъ на п. նորապսակներին հարսանեաց առագաստ առաջնորդել:

Подклю‖чúчный ած. կզմխ. անրակի տակ գտնուող. **-чникъ** ա. գանապանի ոզնական:

Подклюю́ տ. Подклевáть.

Под‖кóва է. պայտ, 'նալ'. **-ковáніе** չ. պայտելը, 'նալելը'. **-ковáть** (-кýю -ютъ) տ. Подкóвывать; **-кóвка** է. 1, տ. Подковáніе; 2, նւզ. պայտիկ, պստիկ պայտ, 'նալ'. **-кóвный** ած. պայտի, 'նալան'. п. гвоздь; **-ковонóсъ** ա. կնդ. Rhinolophus, լնապիթ չղջիկ. **-ковообрáзный** ած. պայտաձև, 'նալաձև'. **-кóвочка** է. նւզ. պայտիկ, պստիկ պայտ, 'նալ'. **-кóвщикъ** ա. պայտար, 'նալբանդ'. **-кóвываніе** տ. Подковáніе; **-кóвывать**, -ковáть ն. պայտել, 'նալել'. п. лóшадь на однý нóгу, на перéднія нóги, на всѣ четы́ре нóги.

Подковы́‖риваніе չ. տակից քչփորելը. **-ривать**, -ря́ть, -рнýть ն. տակից, ներքևից քչփորել. **-ся** անդր. подъ когó աշխատել մէկին վնասել. **-рка** է. 1, տ. Подковы́риваніе; 2, կիրք. մի տեսակ գործիք. **-рнýть** տ. Подковы́ривать; **-ря́ніе, -ря́ть** տ. Подковы́риваніе, -вать.

Подкóжный ած. մորթի, մաշկի, կաշու տակ գտնուող:

Подколáнъ ա. բս. Ophrys, շանձուք:

Подко‖лáчиваніе չ. մի բանի տակ, տակից զարկելը, մխելը. **-лáчивать**, -лотúть ն. մի բանի տակ, տակից զարկել, մխել. п. клинъ.

Подколóдный ած. կոճղի, 'քոթուկի' տակ գտնուող. *п—ая змѣя́ նխտ. չար, չարասիրտ, օձ կին:

Под‖колотúть (-чý -лóтятъ) տ. Подколáчивать; **-колóть** (-лю́ -кóлютъ) տ.

Подкáлывать; **-колочéніе** տ. Подколáчиваніе. [քչփորել, փորփրել:

Подколý‖пывать, -пать ն. տակից

Подколѣ́‖нный ած. ծնկան տակ գտնուող, ծնկան տակի. п—ая я́мка կմ **-нокъ**, нка ա. ծնկատակ, ծնկան տակը, յետևի մասը:

Подкоми́ссія ի. ենթակոմիսիա:

Под‖копáніе չ. տակից փորելը, պեղելը, քանդելը. **-копáть, ся** տ. Подкáпывать, ся; **-кóпный** ած. ականի, ականա—. п—ая галерéя; **-кóпщикъ** ա. ականահատ. **-кóпъ** ա. 1,ական (որ և է բանի տակ փորած ստորերկրեայ գնացքը). дѣ́лать, проводи́ть п—ы; проводи́ть п—ы подъ крѣ́пость; 2, գու. նենգութիւն, խորամանկութիւն:

Подкор‖ми́ть (-млю́ -кóрмятъ) տ. Подкáрмливать; **-млéніе** տ. Подкáрмливаніе. [տեսակ պատենաթև (միջատ):

Подкóрникъ ա. կնդ. Hypophloeus, մի

Подко‖си́ть (-шý -кóсятъ), **ся** տ. Подкáшивать, ся.

Подкóсокъ, ска ա. կեղծ մազերի հիւս:

Подкóстный ած. ոսկրի տակ գտնուող:

Подкóсъ ա. 1, հնձած, հարած արտատեղ, խոտհարք. 2, ճրտրպ. յենարան, յենագերան. подпирáть крóвлю п—ами; 3, ատղձգ. կապ:

Подко‖чевáніе չ. քոչելով գալը, մօտենալը. *աննկատելի կերպով մօտենալը. **-чевáть** (-чýю -ютъ) չ. քոչելով գալ, մօտենալ. *աննկատելի կերպով մօտենալ, մերձենալ:

Подкрá‖дкою մ. գաղտագողի, ծածուկ, լռելեայն. **-дываніе** չ. ծածուկ, գաղտագողի մօտենալը, մերձենալը. **-дываться**, -сться չ. ծածուկ, գաղտագողի մօտենալ, մերձենալ:

Подкрáсить (-шу -сятъ), **ся** տ. Подкрáшивать, ся. [крáдываться.

Подкрáсться (-дýсь -дýтся) տ. Под-

Подкрá‖шеніе, -шиваніе չ. ներկելը, գեղելը. п. мѣхóвъ մորթերի, մուշտակների ներկումը. **-шивать**, -сить ն. ներկել, գեղել. [արտևանունքները] ծարրել. п. мѣхá մորթեր, մուշտակներ ներկել. п. потолóкъ; п. стѣ́ну подъ мрáморъ պատը մարմարինի գոյնով, տեսքով ներկել. п. ви́на գինիներին գոյն տալ, գինիները կեղծել. **-ся** ան. 1, շպարուիլ, արտևանունքները ծարրել. 2, կոնծել, հարբել:

Подкруг‖ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. աւելի կլորացնել, աւելի կլոր դարձնել:

Подкру‖ти́ть (-чý -крýтятъ) տ. Подкрýчивать; **-чиваніе** չ. տ. ստորև բայը. **-чивать**, -ти́ть ն. աւելի պինդ, պիրկ ոլորել, հիւսել (օր. թոկը):

Подкры́ль‖ный ած. թևի, թևերի տակ գտնուող. **-цевый** ած. կզմխ. ուսերի տակ գտնուող: [նուող:

Подкры́шный ած. տանիքի տակ գտնու-

Подкрѣ́‖па ի. յենարան, նեցուկ. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), **ся** տ. Подкрѣпля́ть, ся; **-плéніе** չ. 1, նեցուկ տալը, ամրացնելը. 2,* նեցուկ, օգնութիւն, սատարում. 3, ռզմ. զօրացնելը. օգնական զօրք. войскá, пóсланныя въ п.; 4, կազդուրելը, -րում. онъ нуждáется въ п—іи силъ; **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1, նեցուկ տալ, ամրացնել (օր. կամարը սիւներով). 2,* օգնել, նպաստել. սատարել. հաստատել. э́ти словá подкрѣпля́ютъ моё мнѣ́ніе; п. свои́ словá доказáтельствомъ; 3, ռզմ. զօրացնել, զօրեղացնել. п. áрмію свѣ́жими войскáми; 4, կազդուրել. п. больнóго лѣкáрствомъ; хорóшая пи́ща подкрѣпля́етъ си́лы; п. дýхомъ քաջալերել, խրախուսել, սրտապնդել. **-ся** ան. կազդուրուիլ:

Подкузьми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. խաբել, գլխին ‘օյին խաղալ‘, ‘օյին գալ‘:

Подку‖пáніе չ. կաշառում. **-пáть, -пи́ть** (-плю́ -кýпятъ) ն. կաշառել. п. свидѣ́телей; егó нельзя́ п—пи́ть ни зóлотомъ, ни серебрóмъ; **-пнóй** ած. 1, կաշառուած, կաշառաբեկ. п. свидѣ́тель; 2, կաշառելի, կաշառակեր. п—áя душá կաշառակեր մարդ. **-(пóд-)пъ** կաշառելը. կաշառք. прибѣ́гнуть къ п—у; п. свидѣ́телей.

Подкý‖ривать, -ри́ть (-рю́ -рятъ) ն. ծուխ անել, մուխ անել (օր. աղուէսի բնի տակ կամ մեղուներին):

Подкýрочный ած. հրացանի չախմախի չնիկի տակ գտնուող: [сывать.

Подкуси́ть (-шý -кýсятъ) տ. Подкý-

Подкýстный ած. թփի, թփերի տակ գտնուող կամ աճող. п—ая травá, բս. Adoxa moschatellina, հասարակ մշկենի: [ծել, ուտել:

Подкý‖сывать, -си́ть ն. ներքևից կր-

Подкý‖тать, -тывать ն. что чѣ́мъ մի բանի ստորին մասը փաթաթել. что подо что մի բան միւսի տակ փաթաթել:

Подку‖ти́ть (-чý -тя́тъ), **-чивать** չ. բաւականաչափ քէֆ անել, խրախճանալ:

Под‖кýшать, -кýшивать ն. 1, ուտել, լափել, սպառել. 2, чегó խիստ շատ ուտել. 3, հարբել, խիստ կոնծել. **-кую́** տ. Подковáть. [կալնուլ (անցնելիս):

Под‖лáвливать, -лови́ть ն. բռնել,

Подлагáть տ. Подклáдывать.

Подлá‖дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Подлáживать, ся; **-женіе, -живаніе** չ. յարմարեցնելը (երաժշտական գործիքի ձայնը). **-живать**, -дить 1, ն. что къ чемý, подо что մի երաժշտական գործիք միւսին յարմարեցնել. п. скри́пку подъ фортепіáно; 2, չ. յարմարուել, աշխատել դուր գալ. **-ся** ան. 1, къ комý մէկին յարմարուել. къ чемý մի բանի յարմարուել. 2, подо когó մէկի առաջ քծնուել, աշխատել մէկի աչքը մտնել. **-жу** տ. Подлáдить.

Подлá‖за հոգ. սողացող, աղուեսաբարոյ, ստորաքարշ, շողոքորթ մարդ. **-зи́ть** (-жу -зятъ) տ. Подлѣзáть; **-зъ** ա. տ. Подлáза.

Подлá‖ивать, -ять չ. ուրիշ շների հետ հաչել, հաչոցին միանալ:

Подлакировáть (-рýю -ютъ) ն. նորից լաքայել, վեռնիքել:

Под‖лáмываніе չ. տակից կոտրելը, խորտակելը. **-лáмывать**, -ломáть, -ломи́ть ն. տակից կոտրել, ջարդել, խորտակել. **-ся** ան. տակից կոտրուիլ, խորտակուիլ. лёдъ подломи́лся подъ ни́мъ.

Подлáс‖каться, -киваться ան. къ комý համոզակատարութեամբ աշխատել մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մտնել:

Под‖ла́тать ն. տակից կարկատան դըցել. **-ла́ять** (-ла́ю -ютъ) տ. Подла́ивать.

Подлебези́ться (-жу́сь -зя́тся) չ. къ кому́, подъ кого́ մէկի շնորհքը քծնողութեամբ շահել։

Под‖лега́ть, -ле́чь չ. մի բանի տակ կամ կողքին պառկել։

Подлёдный ած. սառցի տակ գտնուող, եղող, կատարուող։

Подле‖жа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. ենթարկուել, ստորադրուել. п. тако́му-то вѣ́домству այս ինչ վարչութեան իրաւասութեանն ենթարկուել, վերաբերել. это дѣ́ло подлежи́тъ гражда́нской пала́тѣ—ենթակայ է կամ վերաբերում է. это не подлежи́тъ никако́му сомнѣ́нію այդ անկասկածելի է. это преступле́ніе подлежи́тъ сме́ртной ка́зни այդ ոճիրը մահով է պատժւում. **-жа́щее**, аго չ. քեր. ենթակայ, բայանուն. **-жа́щій** ած. 1, ենթակայ. п. по́дати հարկատու. п. вы́рубкѣ կտրելի. п. рекру́тской пови́нности զինուորակոչին ենթակայ. п. упла́тѣ վճարելի, հատուցանելի. просту́покъ п. тюре́мному заключе́нію բանտարկութեան ենթակայ, արժանի յանցանք. п. отвѣ́ту պատասխանատու. 2, պատշաճաւոր, վերաբերող. п—ее прису́тственное мѣ́сто; п—ая къ дѣ́лу статья́ сво́да зако́новъ.

Подле́карь տ. Подлѣ́карь.

По́дленькій ած. բաւական ստոր, անարգ, վատթար։

Подле́пестный ած. բս. ծաղկատերևների, ծաղկաթերթերի տակ գտնուող։

Подлести́ться (-щу́сь -стя́тся) տ. Подлеща́ться.

Подле‖та́ніе չ. 1, մի բանի տակ, մի բանի տակից թռչելը. 2, մօտ թռչելը, թռչելով գալը, մօտենալը. **-та́ть**, -тѣ́ть չ. 1, մի բանի տակ, մի բանի տակից թռչել. 2, մօտ թռչել, թռչելով գալ, մօտենալ. **-тѣ́ніе** տ. Подлѣта́ніе; **-тѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) տ. Подлета́ть.

Подле́цъ, а́ ա. ստոր, անարգ մարդ։

Подле́чь (-ля́гу -жешь -гутъ; անց. -лёгъ -легла́, о́) տ. Подлега́ть.

Подле‖ща́ться, -сти́ться չ. շողոքորթութեամբ, ստորաքարշութեամբ մէկի շնորհքը շահել։

Под‖лива́ніе չ. [ածելով] աւելացնելը. **-лива́ть**, -ли́ть ն. [ածելով] աւելացնել. *п. ма́сло въ ого́нь կռիւը, երկպառակութիւնը բորբոքել. п. подо что մի բանի տակ ածել. **-ся** կր. մի բանի տակ հոսել. **-ли́вка** ի. 1, տ. Подлива́ніе; 2, թանձր հեղուկեղէն, սոուս. **-ливно́й** ած. վրան ածելու, աւելացնելու. п—о́е колесо́ ջրով բանող անիւ, ‘չարխ‘. **-ли́вочка** նւզ. տ. Подли́вка; **-ли́вочникъ** ա. սոուսի աման, սոուսաման. **-ли́вочный** ած. թանձր հեղուկեղէնի։

Подли́‖жу տ. Подлиза́ть; **-за** հ-ր. 1, պնակալէզ, աման ‘լպստող‘. 2, ստորաքարշ, քսու մարդ. **-за́ніе** չ. լիզելը, ‘լպստելը‘. **-за́ть** (-жу́ -ли́жутъ; -жи́), **ся** տ. Подли́зывать, ся; **-зыва́ніе** տ. Подлиза́ніе; **-зыва́ть**, -за́ть ն. լիզել, ‘լպստել‘. [բոցի մասին] լեզուաձև բարձրանալ, դիպչել, բռնել. **-ся** կր. подъ кого́, къ кому́ մէկի առաջ քծնել, աշխատել ստորաքարշութեամբ մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մտնել։

По́длин‖никъ ա. բնաբան. բնագիր. **-но** մ. իսկ, ճշմարիտ, ճշմարտութեամբ, հաւաստեաւ, արդարև, յիրաւի. **-ность** ի. իսկութիւն, հարազատութիւն, վաւերականութիւն. **-ный** ած. իսկական, հարազատ, բուն, վաւերական, ճշմարիտ, հաւաստի. п—ое письмо́; п—ыя его́ слова́.

Подлиня́ть չ. բուրդը թափելու վրայ լինել. փետրաթափութեան վրայ լինել. խորխը գցելու վրայ լինել։

Подли‖па́ла ա. շողոքորթ, տզի պէս կպչող մարդ. **-па́ніе** չ. տակից, կողքից կըպչելը. **-па́тельство** չ. շողոքորթութիւն, տզի պէս կպչելը. **-па́ть**, **-пну́ть** չ. 1, կըպչել (տակից, կողքից). 2, къ кому́ շողոքորթելով, քծնելով մէկից տզի պէս կպչել։

Подли́стный ած. տերևի տակ գտնուող։

Подли́ть (подолью́ -ю́тъ; подле́й), **ся** տ. Подлива́ть, ся.

Подли‖цева́ть (-цу́ю -ю́тъ), **-цо́вывать** ն. 1, երեսանց ներկել, գեղել, ծեփել. 2, շորեղէնը շրջել (աստառի կողմը երես դարձնելով)։

По́д‖личанье չ. ստոր, անարգ գործ, արարմունք. **-лича́ть** չ. ստոր, անարգ կերպով վարուել, գործել, ստոր, անարգ բաներ բռնել. **-ло** մ. ստոր, անարգ կերպով։

Подло́‖бный ած. ճակատի տակ գըտնուող. **-бье** չ. ճակատատակ, աչքերի խոռոչներ, յօնքերի տակերը. смотрѣ́ть на кого́ изъ п—ья (исподло́бья) մէկի վերայ խէթ, թշնամաբար նայել։

Подлова́‖то մ. բաւական ստոր, անարգ կերպով. **-тый** տ. По́дленькій.

Подлови́ть (-влю́ -ло́вятъ) տ. Подла́вливать.

Подловчи́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. подо что մի գործի մէջ ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, ունակութիւն ձեռք բերել, մի գործի վարժուել։

Подло́гъ ա. կեղծիք. заявля́ть въ судѣ́ о п—ѣ.

Подло́жечный ած. սրտի գըգալի, ‘գըգալի‘ տակ գտնուող։

Подло‖жи́ть (-жу́ -ло́жатъ) տ. Подкла́дывать; **-жни́ческій**, **-жни́чій**, ья, ье ած. խարերայական. **-жно** մ. կեղծ ձևով. **-жность** ի. կեղծիք, անհարազատութիւն. **-жный** ած. կեղծ, անվաւերական, անհարազատ. п—ая по́дпись; п. докуме́нтъ.

Подло́котникъ ա. 1, արմ(ն)կի ծայր, արմ(ն)կածայր. 2, արմ(ն)կապատ (շորի մաս). 3, արմ(ն)կաբարձ (վագոնի պատուհանի առաջ)։

Подло‖ми́ть (-млю́ -ло́мятъ) տ. Подла́мывать; **-мле́ніе** չ. **-мъ** ա. տակից կոտրելը, խորտակելը։

Подлопа́точный ած. կզմխ. թիակի տակ գտնուող. п—ая мышца́.

По́длость ի. ստորութիւն, անարգութիւն, վատթարութիւն։

Подлуди́ть (-жу́ -лу́дятъ) ն. փոքր ինչ անագել, կլայեկել, կլայեկը լաւացնել։

Подлу́нный ած. լուսնի տակ գտնուող, ընդլուսնեայ. п. міръ.

Подлу‖па́ть, -пи́ть (-плю́ -лу́пятъ) ն. մի քիչ, մասամբ կլպել, կեղևել, շորթել, գզլել։

По́длый ած. ստոր, անարգ, վատթար. п. посту́покъ; *п—ая душа́ ստոր, անարգ, վատթար արարած, մարդ։

По́длѣ նխդ. (ռմկ. հոլ.) մօտ, կողքին, կշտին. по́ле моё п. са́маго лѣ́са; вотъ тутъ п. ահա այստեղ մօտիկ։

Подлѣ‖за́ніе չ. մի բանի տակ սողալը, սողալով մտնելը. **-за́ть -зть** (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о) չ. 1, մի բանի տակ սողալ, սողալով մի բանի տակ մտնել. соба́ка подлѣ́зла подъ крыльцо́; 2,* подъ кого́, къ кому́ քծնելով, ստորաքարշութեամբ մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մտնել։

Подлѣ́ка‖рскій ած. բժշկի օգնականի. **-рь** ա. բժշկի օգնական։

Подлѣ‖пи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ) տ. Подлѣ́пливать; **-пле́ніе** չ. տակից կպցնելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. տակից կպցնել, փակցնել, սոսնձել։

Подлѣ‖сни́чій, аго ա. անտառապետի օգնական. **-сный** ած. անտառի ստորոտում գտնուող. **-сокъ**, ска ա. 1, մեծածառ անտառի մօտ գտնուող մանրածառ անտառ. 2, բս. Viola canina, շահպանակ (շահորակ), շնամանուշակ, շնական մանուշակ. **-сье** չ. անտառին կից, անտառամերձ կողմ, տեղ։

Подма́‖жу տ. Подма́зать; **-за́ніе** չ. տակից քսելը, ծեփելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Подма́зывать, ся; **-зка** է. 1, տ. Подма́заніе; 2, իւղ, շաղախ, ծեփ. безъ п—и իւղ չքսած. **-зываніе** տ. Подма́заніе; **-зывать**, -зать ն. 1, տակից քսել, իւղել, ծեփել. п. ги́псомъ գաճով ծեփել. п. колёса անիւներին, ‘ակներին‘ իւղ, նաւթ, սապոն քսել. п. стёкла պատուհանի ապակիները շաղախով ամրացնել. 2, քսելով, ծեփելով ուղղել, աւելացնել (ներկն եւն). п. карти́ну պատկերին սկզբնական գեղը տալ, քսել. 3, кому́ մէկին շողոքորթել. 4, кого́ մէկին կաշառել, մէկի ‘բերանին եղ քսել‘. какъ подма́жешь, такъ и всё гла́же пойдётъ; **-ся** անդր. 1, къ кому́ մէկի առաջ քծնուել, ստորաքարշութիւն անել. 2, քսուել, շպարուել։

Подма‖лева́ніе չ. 1, սկզբնական գեղը, ներկը տալը (պատկերին). 2, վերանկարելը (պատկերը). **-лева́ть** (-лю́ю -ю́тъ) տ. Подмалёвывать; **-лёвка** է. տ. Подмалева́ніе; **-лёвокъ**, вка ա. սկսած, սկզբնական գեղը տուած նկար, պատկեր. **-лёвываніе** տ. Подмалева́ніе; **-лёвывать**, -лева́ть ն. 1, սկզբնական ներկը, գեղը տալ, սկսել (իւղաներկ պատկերը). 2, վերանկարել, հնացած նկարը նորոգել, ուղղել. **-ся** անդր. իւր երեսը ներկել, դեղել, քսուել. **-лю́ю** տ. Подмалева́ть.

Подма́‖нивать, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նշաններով, հրապոյրներով մօտ կանչել, իւր մօտ քաշել. 2, իւր կողմը գրաւել, գայթակղեցնել. **-нка** է. **-нъ** ա. 1, մօտ կանչելը, իւր մօտ քաշելը (նշաններով, հրապոյրներով). 2, իւր կողմը գրաւելը, գայթակղեցնելը։

Подма‖ра́ніе, -ра́ть տ. Подма́рываніе, -вать.

Подмарё́нникъ ա. բս. Galium, կախուող մածնի. жёлтый п., G. verum, բուն մածնի կմ կաթնխոտ (մակարդախոտ). си́зый п., G. palustre, սև մածնի։

Подма́‖рываніе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը, ‘մուռտառելը‘. **-рывать**, -ра́ть ն. կեղտոտել, աղտոտել, աղտեղել, ‘մուռտառել‘։

Подма́‖сленіе, -сливаніе չ. իւղելը, իւղ, ձէթ քսելը. **-сливать, -слить** (-лю -лятъ) ն. 1, իւղել. իւղ, ձէթ քսել. *п. дѣ́ло գործը սարքել. 2, кого́ մէկի ‘խաթրն առնել‘, մէկի ‘բերանին եղ քսել‘, մէկին կաշառել, իւր կողմը գրաւել։

Подмасте́рье չ. արհեստաւորի աշակերտ, օգնական. п. у сапо́жника; п. въ хлѣбопека́рнѣ.

Подма́токъ տ. Подмо́токъ.

Подма́‖хиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-хивать, -хну́ть** ն. 1, տակից շարժել, թօթափել, քշել, հալածել. 2, արագ, շտապով ստորագրել. **-ся** անդր. ստորագրուել։

Под‖ма́чиваніе չ. տակից թացելը, թրջելը. **-ма́чивать**, -мочи́ть ն. 1, տակից թրջել, թացել, փչացնել (ապրանքը). 2,* փըչացնել, գցել (վարկը). подмо́ченная репута́ція ընկած վարկ, համբաւ, ‘կոտրած անուն‘։

Под‖ма́щиваніе չ. 1, վերելակներ, շէնք կառուցանելը, կանգնեցնելը. 2, տեղ տեղ քարելը. **-ма́щивать**, -мости́ть ն. 1, վերելակներ, շէնք կառուցանել, կանգնեցնել. 2, տեղ տեղ քարել, ուղղել, դլոտել (օր. փողոցը). **-ся** անդր. մագլցելով ելնել, բարձրանալ վերելակների (подмо́стки), շէնքի վերայ։

Под‖мерза́ніе չ. թեթև կերպով սառչելը, սառուցով պատուելը. **-мерза́ть**, -мёрзнуть չ. սկսել սառչել, թեթև կերպով սառչել, սառցապատուել. **-мёрзлый** բյ. ած. փոքր ինչ սառած, սառցապատուած. **-мёрзнуть** տ. Подмерза́ть.

Подме‖сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; -ти́) տ. Подмета́ть; **-та́льщикъ** ա. **-та́льщица** է. աւլող, աւել քաշող այր, կին. **-та́ніе** չ. 1, աւլելը, մաքրելը. 2, մի բանի տակ գցելը, ձըգելը. 3, մի բանի տակից գցելը, շուլալելը. կարելը (կօճակների ծակեր). **-та́ть** ն. I. (-сти́ -сть) 1, աւլել, աւլով մաքրել, սրբել. п. ко́мнату; 2, մի բանի տակն աւլել, սրբել. 3, փըչելով հաւաքել (ձիւն). II. տ. Подмётывать I; **-те́ніе** տ. Подмета́ніе 1; **-(ё)тка** է. 1, տ. Подмета́ніе և Подмётываніе; 2, [հողաթափի, կօշկի տակ գցած կաշէ հատ] ներբան. подки́нуть п—и подъ сапоги́; сапоги́ съ но́выми п—ами; *онъ ему́ въ п—и не годи́тся նա նորա ոտի տակի հողին էլ արժանի չէ. **-тну́ть** տ. Подмётывать I, II; **-(ё)тный** ած. ծածուկ գցած. п—ое письмо́; п—ое дитя́ տ. Подки́дышъ; **-(ё)точный** ած. կօշկի, հողաթափի ներբանի. **-ту́** տ. Подмести́; **-(ё)тчикъ** ա. **-(ё)тчица** է. ծածուկ գցող, նետող այր, կին. п. письма́; **-(ё)тываніе** չ. 1, մի բանի տակ գցելը, ձգելը, նետելը. 2, ծածուկ գցելը, ձգելը (օր. նամակ). 3, տակից կարելը. ներբան գցելը (հողաթափներին, կօշիկներին). շուլալելը. **-(ё)тывать** ն. I. (-та́ть, -тну́ть) 1, մի բանի տակ ձգել, գցել, նետել. 2, տակից կարել. п. сапоги́ կօշիկներին ներբաններ գցել. 3, շուլալել (օր. շորի ատատը

երեսին). 4, կարել պրծնել. п. пéтли; **-ся** անդր. մի բանի տակ ընկնել. **II.** (-тнýть) ն. ծածուկ գցել, ձգել, նետել։

Подмá||гиванie չ. աչքով անելը. **-гивать, -гнуть** չ. աչքով անել։

Под||минáнie չ. տրորելը. տրորելով մի բանի տակ խցելը, կոխելը. **-минáть**, -мять ն. տրորելով ստատակ տալ. տրորելով, ճխլելով մի բանի տակ խցել, կոխել։

Подмó||га է. օգնութիւն, *զօրավիգն, *նեցուկ. быть чьéю п—ою; иттú товáрищамъ на п—у; **-гáть**, -чь ն. օգնել, սատարել։

Подмо||кáть, -кнуть չ. տակից թրջւել, թացւել, խոնաւութիւնից վնասւել. **-клый** ձյ. ած. թացւած, թրջւած, խոնաւութիւնից վնասւած. **-кнуть** տ. Подмокáть.

Подмо||лáживанie չ. 1, ջահէլացնելը, երիտասարդացնելը. 2, եփ բերելը, եռացնելը (ամիչքը). **-лáживать, -лодúть** (-жý -дя́ть) ն. 1, ջահէլացնել, երիտասարդացնել. եփ բերել, եռացնել, թթւեցնել, կծուեցնել (ամիչքը). **-ся** անդր. ջահէլանալ, երիտասարդանալ։

Подмонасты́рный ած. վանքի, կուսանոցի, մենաստանի մօտ գտնւող։

Подмо||рáживанie չ. մասամբ, թեթև կերպով սառեցնելը. **-рáживать, -рóзить** (-жу -зятъ) 1, ն. մասամբ, թեթև կերպով սառեցնել. 2, չ. դէմք. սկսել սառչել. на дворѣ́ подморáживаетъ, подморóзило.

Подмоскóвная, ой է. Մոսկւայի շըրջակայքում գտնւող կալւածք, դաստակերտ, գիւղ։

Подмо||стúть (-щý -стя́тъ), **ся** տ. Подмáщивать, ся; **-стки** ա. յ. 1, վերելակներ (նոր կառուցանելի տան պատերի շուրջը կանգնեցրած ժամանակաւոր փայտէ շէնքը, որով բանւորներն ելևէջ են անում). 2, թատրոնական բեմ. *поступúть на п—и բեմ բարձրանալ. 3, առհ. փայտէ շէնք. разгрýзочные п.

Подмóтокъ, тка ա. կծկաթոռ (ցւպիկ, գլանակիկ, որի վերայ թելը կծիկ է արած)։

Подмо||чúть (-чý -чатъ) տ. Подмáчивать; **-чка** է. 1, տակից թացելը, թրջելը. 2, տակից թացւելը, թրջւելը։

Подмóчь (-могý -мóжешь; -гутъ) տ. Подмогáть.

Под||мóю տ. Подмы́ть; **-мывáнie** չ. 1, թեթև կերպով լւանալը (օր. յատակը). 2, ողողել[ով քշել տանել]ը. **-мывáть**, -мы́ть ն. 1, թեթև կերպով լւանալ. п. полъ; 2, ողողել, ողողելով քանդել, քշել, տանել. рѣкá подмы́ла берегá; мóре подмывáетъ берегá; դէմք. меня́ такъ и подмывáетъ ես անհանգիստ եմ, ցանկանում, փափագում եմ. **-мы́въ** ա. տ. Подмывáнie.

Подмы́зокъ, зка ա. ագարակից, կալւածքից ոչ հեռու գտնւող տուն, բնակարան։

Под||мы́лье չ. լւացքի ջուր (ճերմակեղէնը լւանալուց մնացած). **-мы́ть** (-мóю -ютъ; -мóй) տ. Подмывáть.

Подмы́||шечный տ. Подмы́шковый; **-шка** է. հզմն. կռնատակ, անութ, անթատակ. **-шковый** ած. կռնատակի, անութի, անթատակի։

Подмѣлúть (-лю́ -ля́тъ) ն. կաւճել, կաւիճ քսել։

Подмѣ́||на է. **-нéнie, -ниванie** չ. ծածուկ, խաբեբայութեամբ փոխելը, մինը, մէկին միւսի տեղ դնելը. **-нивать**, -ня́ть, **-нúть** (-ню́ -ня́тъ) ն. ծածուկ, խաբեբայութեամբ փոխել, մինը, մէկին միւսի տեղ դնել. **-ный** ած. ծածուկ, խաբեբայութեամբ փոխւած, մինը միւսի տեղ դրած. **-нъ** ա. տ. Подмѣ́на; **-ня́ть** տ. Подмѣ́нивать.

Подмѣ||сúть (-шý -мѣ́сятъ) ն. 1, հունցելիս աւելացնել (ալիւր). 2, մի քիչ էլ հունցել. **-(пóд—)сь** է. խառնուրդ, խարդախութեամբ մի բանի հետ խառնած քանակութիւն. чай съ п—ью.

Подмѣ́||тить (-чу -тятъ), **-чáть** ն. ծածկաբար դիտել, գտնել, նկատել. я подмѣ́тилъ егó слёзы, котóрыя онъ хотѣ́лъ скрыть отъ меня́.

Подмѣ||шáнie չ. խառնելը (մի բանի հետ). **-шáть** տ. Подмѣ́шивать; **-шиванie** տ. Подмѣшáнie; **-шивать**, -шáть ն. խառնել (մի բանի հետ). п. воды́ въ винó.

Подмя́ть (подомнý -нýтъ; -мнú) տ. Подминáть.

Поднадзóрный ած. ոստիկանութեան հսկողութեան ներքոյ գտնւող։

Поднáрье չ. տախտակատակ։

Поднаря́||дъ ա. **-дье** չ. ստառ (կօշիկի). глухóй поднаря́дъ առհասարակ տակ դրած փափուկ նիւթը։

Подналѣ́||дникъ ա. **-дница** է. փոխ [թագա]ժառանգ, -ուհի։

Поднача́||лie չ. ստորադրելութիւն. **-льный** ած. ստորադրեալ. **-льство** տ. Поднача́лie.

Поднебé||сный ած. երկնքի տակ գտնւող, երկրաւոր. П—ая имперíя Չինաստան. поднебéсная, ой է. երկիր, աշխարհ. **-сье** չ. բարձունք երկնից, երկինք, երկնքի, երկնակամարի տակը. орёлъ парúтъ по п—ью արծիւը սաւառնում է բարձր երկնքում։

Под||нёбный ած. քմքի. п. нервъ; **-нéбье** չ. քիմք։

Подневó||ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադրօսել. **-льный** ած. 1, ստիպողական, հարկադրիչ, հարկադրեալ, պարտադիր. п. трудъ; 2,* ստրկական։

Под||несéнie չ. 1, մօտ տանելը. 2, մատուցանելը, 'թաւալայ անելը'. **-нестú, -нéсть** (-сý -сýтъ; անց. -нёсъ -слá, ó) տ. Подносúть.

Поднéсь մ. ցայսօր, ցարդ։

Под||нимáнie չ. 1, բարձրացնելը, վեր քաշելը. 2, վերցնելը. 3, կանգնացնելը. **-нимáтель** ա. բարձրացնող, վեր քաշող. **-нимáть**, -ымáть, -ня́ть ն. 1, բարձրացնել. п. кóлоколъ на колокóльню; п. тя́жесть; п. гóлову; п. рýки, глазá къ нéбу; п. зáнавѣсъ; п. я́корь; п. вóду съ пóмощію насóса; п. рýку на когó մէկի դէմ ձեռք բարձրացնել, մէկի կեանքը խնդրել. п. на себя́ рýки անձնասպանութիւն գործել. п. стѣ́ну на аршúнъ; п. цѣ́ну на хлѣбъ; п. гóлосъ; п. бунтъ, ссóру, шумъ, крикъ, вопль; п. пыль; *п. вопрóсъ; п. пáрусъ, флагъ առագաստը, դրօշակը բարձրացնել, պարզել. *п. знáмя бýнта; *п. когó нá

смѣхъ մէկին ծաղրել, նշաւակել, «մասխարայ գցել». *п. носъ հպարտանալ. это подняло его въ общемъ мнѣніи այդ նորա վարկը հասարակութեան աչքում բարձրացրեց. это судно поднимаетъ столько-то тоннъ грузу—տանում է. подымать новину խամ հողը ցել անել. п. дичь съ мѣста որսին խրտնեցնել, հալածել. вы полковникъ?—поднимай выше—դեռ էլ աւելի. 2, վերցնել. п. платокъ съ полу; п. мёртвое тѣло для погребенія; п. оружіе զէնք առնել. 3, կանգնեցնել, ոտքի կանգնեցնել. п. пьянаго на улицѣ; п. упавшаго ребёнка; онъ разорился, но друзья его подняли; п. народъ ժողովրդին ոտքի կանգնեցնել, ոտքի հանել, ապստամբեցնել. п. всѣхъ на ноги բոլորին էլ ոտքի հանել. **-ся** անդ. 1, բարձրանալ. п. на гору, на лѣстницу; занавѣсъ поднимается; орёлъ поднялся до облаковъ; дымъ столбомъ поднимается ծուխը սիւնաձև ծառանում է. поднимается вѣтеръ; поднялась буря; поднялся хохотъ, крикъ, плачъ; цѣна на сахаръ, на вино поднимается; барометръ, термометръ поднимается; рѣка поднялась գետը վարարեց. цѣна на акціи поднимается; сукна поднялись въ цѣнѣ մահուդի գինը բարձրացել է. тѣсто поднимается խմորը գալիս է. у меня волосъ поднялся дыбомъ մազերս փշաքաղեցին, «բիզ բիզ» կանգնեցին. рука на него не поднимается ձեռքս չի բարձրանում նորան խփելու. 2, վեր կենալ, ոտքի կանգնել, ոտքի ելնել. п. со стула; п. съ постели; поднялась стая голубей աղաւնիների երամը թռաւ. заяцъ поднялся въ четырёхъ шагахъ отъ нихъ—փախաւ. онъ упалъ, но тотчасъ же поднялся; всѣ поднялись на общаго врага; п. на хитрости խորամանկութեան դիմել. **-ниму** տ. Поднять.

Подно‖вить (-влю -вятъ) տ. Подновлять; **-вленіе** չ. վերանորոգելը, -գում. **-влять**, -вить ն. վերանորոգել. п. картину, шпалеры, платье.

Подного́‖тная, ой է. մեծ գաղտնիք, ծածուկ խորհուրդ, միտք. выжать всю п—ую բոլոր գաղտնիքները դուրս քաշել, իմանալ. выболтать всю п—ую բոլոր գաղտնիքները յայտնել. вся п. этого семейства ему извѣстна; **-тный** ած. եղնգի տակ գտնուող:

Подно́‖жіе չ. 1, ոտի տակի գորգ, փալաս ևլն. 2, ճարտ. պատուանդան, խարիսխ. п. колонны սեան խարիսխ. у п—ія статуи արձանի պատուանդանի մօտ. 3, ստորոտ. у п—ія горы; **-жка** է. 1, ոտի տեղ, ոտ դընելու տեղ (օր. կառքի, վագոնի). 2, տ. Педаль; **-жки**, жекъ է. յ. գորգ, կերպասի կըտոր, որի վերայ հարսն ու փեսան պսակուելիս կանգնում են. **-жный** ած. ոտների տակ գըտնուող. п. кормъ արածելու խոտ. **-жье** տ. Подножіе.

Подно́‖сецъ, сца, **-сикъ** ա. նւզ. պըստիկ մատուցարան. **-сить** (-шу -носятъ), поднести, -нести ն. 1, տանել, բերել, մօտեցնել. п. младенца къ образу; 2, մատուցանել, նուիրել, «թաւագա անել». п. кушанья, напитки; офицеры поднесли своему начальнику альбомъ; **-ска** է. բերելը. նուիրելը, մատուցանելը. **-сный** ած. 1, մատուցարանի. 2, մատուցանելի, նուիրելի. **-съ** ա. 1, տ. Поднесеніе; 2, մատուցարան, «սինի», «խոնչա». **-шеніе** տ. Поднесеніе; **-шу** տ. Подносить.

Под‖нятіе տ. Подниманіе; **-нять** (-ниму -нимутъ; -ними), **ся** տ. Поднимать, ся.

Подо նխ. տ. Подъ II.

Подобаетъ դէմ. վայել է, պատշաճ է. не подобаетъ, не подобаетъ вамъ говорить такъ.

Подо́‖биться (-блюсь -бятся), уп—, չ. 1, նմանուել. 2, գւռկ. դուր գալ. **-біе** չ. նմանութիւն. человѣкъ созданъ по образу и по п—ію Божію; на п. сахарной головы շաքարի գլխի նմանութեամբ, ձևով:

Подоблачный ած. ամպերի տակ գըտնուող:

Подо́‖бно մ. ինչպէս. п. тому, какъ... այնպէս, ինչպէս... **-бный** ած. նման. въ п—омъ случаѣ; я не видалъ ничего п—аго ես այդպիսի բան չեմ տեսել. п. треугольникъ; п. п—аго любитъ (առծ.) նմանը նմանին սիրում է. и тому п—ое և այլն:

Подобостра́‖стіе չ. ստորաքարշութիւն. **-стно** մ. ստորաքարշութեամբ. **-стный** ած. ստորաքարշ, ծառայամիտ:

Подо́‖бранность է. զգուշութիւն, զգօնութիւն. **-бранный** ած. ընտրած, ջոկած, յարմարեցրած. п. ключъ շինծու բանալի. воры вошли въ домъ при помощи п—аго ключа; **-брать** (подберу -рутъ; -бери), **ся** տ. Подбирать, ся.

Подобрѣть չ. 1, լաւանալ (բնաւորութեամբ), մեղմանալ. 2, լցուել, գէրանալ, տռզել:

Подобью տ. Подбить.

Подовикъ, а ա. վառարանի յատակին գըցած աղիւս:

Подовинникъ ա. փոս խրձնարանում (въ овинѣ).

По‖довой, -довый ած. 1, յատակի, հիմքի. п. кирпичъ տ. Подовикъ; 2, յատակի, հիմքի վերայ պատրաստած. п. пирогъ կրկենի:

Подогнать (подгоню -гонятъ; -гони) տ. Подгонять.

Подогнуть, ся տ. Подгибать, ся.

Подо‖грѣваніе չ. տաքացնելը. **-грѣвать, -грѣть** ն. տաքացնել, կրկին տաքացնել. п. кушанье.

Подо‖двигать, -двинуть ն. մօտեցնել. п. столъ къ окну.

Подожгу տ. Поджечь.

Подождать (-жду -ждутъ; -жди) տ. Поджидать.

Подо‖жженіе չ. վառում, լուցանում, այրում. **-жму** տ. Поджать.

Подо‖званіе չ. մօտ կանչելը. **-звать** (подзову -вутъ) տ. Подзывать.

Подо‖зрительно մ. կասկածանքով. **-зрительный** ած. 1, կասկածելի, երկբայելի. 2, կասկածոտ. **-зрѣвать** ն. кого въ чёмъ մէկի վերայ մի բանում կասկածել, կասկածանք տանել. п. слугу въ кражѣ; **-зрѣніе** չ. կասկած, կասկածանք, երկբայութիւն. п. пало на него; я имѣю п. на этого человѣка; оставить кого въ п—іи; возбудить въ комъ п.; **-зрѣть** (-зрю -зрятъ; -зри) տ. Подзирать.

Подойду́ տ. Подойти́.

Подо́й‖никъ ա. **-ничекъ**, чка նւզ. կթի աման, 'բաղիա':

Подойти́ (-дойду́ -ду́тъ; -անց. подошёлъ -шла́, о́) տ. Подходи́ть.

Подоко́‖нникъ ա. պատուհանի [յա]տակը, ներքնատախտակը. **-нный** ած. պատուհանի [յա]տակի, պատուհանի տակ գտնուող. п—ая доска́ տ. Подоко́нникъ; **-нокъ**, нка ա. Подоко́нникъ; **-нье** չ. պատուհանի տակ, տակի կողմ (դրսից). ходи́ть по п—ью դռնէ դուռ ընկնելով ողորմութիւն խնդրել: [бливать.

Подолби́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Пода́л-

Подо́‖лie չ. լերան ոտ, ստորոտ. լերան ստորոտում գտնուող հովիտ. **-лъ** ա. փեշ, քղանցք (շորի). 2, և **-лье** տ. Подолie.

Подо́‖льно մ. մաս մաս, մասերով. **-льный** ած. 1, փեշի. 2, լեռան ստորոտի, փեշի. 3, ըստ երկայնութեան վերցրած:

Подоль‖сти́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь), **-ща́ться** չ. къ кому́ քծնուելով, շողոքորթութեամբ մէկի շնորհքը շահել, մէկի

Подолью́ տ. Подли́ть. [աչքը մտնել:

По-дома́шнему մ. ընտանեբար, ինչպէս տանը, պարզ, հասարակ կերպով. одѣва́ться п.

Подоме́тръ ա. (յն.) քայլաչափ (հմմ. Одоме́тръ).

Подомну́ տ. Подмя́ть.

Подо́‖нки ա. յ. տկնուցք, տակունք. ви́нные п.; *п. общества հասարակութեան ստորին խաւերը. **-нный**, **-ночный** ած. տըկնուցքի, տակունքի:

Подопа́льный ած. ստորադասուած, թագաւորի, մեծաւորի աչքից ընկած:

Подо‖плёка ի. **-пле́чье** չ. ուսատակ (ղեւլադու շապիկի աստառ ուսերից ցցոտ-

Подопру́ տ. Подпере́ть. [կատեղ):

Подо‖прѣва́ть, -прѣ́ть չ. տակից փըտել, փչանալ. **-прѣ́лый** բյ. ած. տակից փըտած, փչացած (քրտնելուց, խոնաւութիւնից). **-прѣ́ть** տ. Подопрѣва́ть; **-пью́** տ. Подпи́ть. [Подрыва́ть.

Подо‖рва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) տ.

Подоро‖жа́ть չ. թանկանալ. хлѣбъ о́чень подорожа́лъ; **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) չ. чѣмъ մի բան խնայել, մի բան գնահատել (միայն բացասկ. մտքով գործծկն. օր.) онъ ничѣмъ не подорожи́тъ նա ոչ մի ծախս չի խնայի. я не подорожу́ э́тимъ мѣ́стомъ ես այդ պաշտօնին չեմ ափսոսայ:

Подоро́‖жная, ой ի. ուղեգիր (թուղթ, որին իրաւունք է տալիս պօստային ձիերով ճանապարհորդել). **-жникъ** ա. 1, ճանապարհի գաթայ, նաղուք, պաշար. 2, կնդ. ա, Emberiza nivalis, ձեան սերինոս. բ, E. citrinella, ոսկեգոյն դրախտապան. 3, բս. Plantago, ջըղախոտ. ма́лый п., P. media, գառնալեզու կամ միջակ ջղախոտ. ланцетоли́стный п., Plantago lanceolata, նրբատերև ջղախոտ. **-жный** ած. ճանապարհին, ճանապարհի վերայ գըտնուող. 2, ճանապարհի, -հորդութեան, -հորդական. подоро́жная, ой ի. տ. վերև:

Подорѣ́шникъ ա. բս. Asarum europeum, ոթեր կամ ազարիոն (մրուանտակ, կաղ-

Подо́са տ. Подо́сь. [մօրէ):

Подоса́довать (-дую -ютъ) չ. на что մի բանի վերայ նեղանալ, փոքր ինչ դայրանալ:

Подо́сина ի. առանցքաձող (ամրութեան համար առանցքի տակից ամրացրած երկաթէ ձող, որն անցնում է կնդի միջից):

Подоси́‖нникъ, **-новикъ** ա. բս. Boletus luridus, դեղնագորշ թնջուկ (սունկ):

Подо‖сла́нецъ, нца ա. մի բան իմանալու համար ծածուկ ղրկուած մարդ, լրտես. **-сла́нie** չ. ծածուկ ղրկելը (մի բան իմանալու համար). **-сла́ть** (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) տ. Подсыла́ть.

Подо‖спѣва́нie չ. իր ժամանակին գալը, հասնել. **-спѣва́ть**, -спѣ́ть չ. իր ժամանակին, 'ի դէպ ժամու գալ, հասնել:

Подо‖стла́нie չ. մէկի, մի բանի տակ փռելը. **-стла́ть** (-стелю́ -сте́лютъ; -стели́) տ. Подстила́ть.

Подо́сь ի. մաշտակի կարճ (սովորական) մուղը (հեռեկը տ. Ость 3).

Подотвѣ́тный ած. պատասխանատու, պատասխանատուութեան ենթակայ:

Подо‖тка́ть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -тки́), **-ткну́ть** տ. Подтыка́ть.

Подо́‖хлый բյ. ած. սատակած, սատկած. **-хнуть** չ. սատակել (բազմութեամբ), սատկոտել:

Подохо́дный ած. ըստ եկամտի, ըստ եկամտային հասոյթի հաշուած. п. нало́гъ եկամտային հարկ, եկամտահարկ, հասոյթահարկ:

Подоче‖редно́й, **-рёдный** ած. հերթով երկրորդ:

Подо́‖шва ի. 1, ներբան (ոտքի տակ, տակի կողմ). п. ступе́ни; 2, ներբան (կօշկի, հողաթափի տակ դրած հաստ կաշին). сапоги́ на двойно́й п—ѣ; 3, ստորոտ (լերան). его́ хи́жина у п—ы горы́; 4, առհ. տակ, տակի կողմ, հիմք. п. стѣны́; **-швенный**, **-шевный** ած. ներբանի, ներբանա—. п—ая ко́жа.

Подо‖шлю́ տ. Подосла́ть; **-шью́** տ. Подши́ть.

Подпа‖да́нie չ. մի բանի տակ ընկնելը, գլորուելը. **-да́ть**, -сть չ. 1, մի բանի տակ ընկնել, գլորուել. 2,* ենթարկուել. п. подъ наказа́нie, подъ гнѣвъ; п. подъ чьё влiя́нie: **-де́нie** տ. Подпада́нie.

Под‖па́иванie չ. I. տակից կպցնելը, զօդելը. նորից կպցնելը, զօդելը. II. խմեցնելը, հարբեցնելը. **-па́ивать** ն. I. (-пая́ть) տակից կպցնել, զօդել. նորից, աւելի լաւ կպցնել, զօդել. II. (-пои́ть) кого́ մէկին խմեցնել, հարբեցնել. **-па́йка** ի. տակից կպցնելը, զօդելը. նորից, աւելի լաւ զօդելը, կպցնելը:

Подпа́костить (-щу -стятъ) չ. кому́ въ чёмъ մէկին մի բանում (կամ մի բանով) վընասել, գէշն տալ, անախորժութիւն պատճառել:

Подпале́нie չ. տակից այրելը. վառելը, այրելը, առշորելը, խանձելը:

Под‖па́лзыванie չ. սողալով մի բանի տակ մտնելը. **-па́лзывать**, -ползти́ չ. սողալով մի բանի տակ մտնել:

Подпа́‖ливанie տ. Подпале́нie; **-ливать**, -ли́ть ն. տակից այրել. վառել, կպցնել, այրել, առշորել, խանձել. **-лина** ի. 1, տակից այրուած, խանձուած տեղ. 2, դեղնաւուն, կար-

մրաւուն կմ ուրիշ գոյնի տեղ, խալ անասունի մորթի վերայ. **-лить** (-лю́ -ля́тъ) տ. Подпа́ливать.

Подпа́‖ра ի. խանձուածութիւն (կրակից ծառին հասած վնաս, որից վերջինիս արմատները սկսում են փտել). **-рива́ніе** չ. տ. ստորև բայը. **-ривать**, -рить ն. 1, խաշել (օր. միս). 2, թամբի ճնշումով ձիու մէջքը վիրաւորել, 'եղիր անել'. **-рина** ի. թամբի ճնշումից առաջացած վէրք ձիու մէջքին, 'եղիր'. **-рить** (-рю -рятъ) տ. Подпа́ривать; **-рый** ած. եփած, խաշած։

Под‖па́рываніе չ. 1, տակից, շորի աստառը քանդելը, լուծելը. 2, մի քիչ քանդելը, լուծելը. **-па́рывать**, -поро́ть ն. 1, տակից, շորի աստառը քանդել, լուծել. 2, մի քիչ քանդել, լուծել. **-ся** անդր. փոքր ինչ քանդուել, լուծուել։

Подпа́‖сичъ, **-сокъ**, ска ա. հովուի, տաւարարածի, ոչխարարածի օգնական։

Подпа́сть (-паду́ -ду́тъ) տ. Подпада́ть.

Подпа́‖хиваніе չ. 1, թեթև, թոյլ հոտ արձակելը. 2, մի քղանցքը, փեշը միւսի տակ դնելը. **-хивать, -хну́ть** ն. 1, թեթև, թոյլ հոտ արձակել. 2, по́лу քղանցքը, փեշը միւս քղանցքի, փեշի տակ դնել։

Под‖пёка ի. տակի, լաւ թխուած, լաւ եփուած երես (օր. հացի). **-пека́ть**, -пе́чь ն. 1, տակից լաւ թխել, եփել, կարմրացնել. 2, кого́ մէկին վնասել, մէկի գլխին չարիք բերել, 'օյին խաղալ'. **-ся** անդր. տակից կարմրել, լաւ թխուիլ, եփուիլ. **-пеку́** տ. Подпе́чь.

Подперемы́чный ած. перемычка-ի տակ գտնուող։

Подпере́ть (подопру́ -пру́тъ; անց. по́дперъ -рла́, о́; հրմ. подопри́), **ся** տ. Подпира́ть, ся.

Подпё‖рка ի. թև (ջրաղացի, չարխի). **-рокъ**, рка ա. ջրաղացի թևի երկու տախտակներից իւրաքանչիւրը։

Подпе́стиковый ած. բս. կնիքի տակ գտնուող։

Подпеча́‖таніе չ. ծածկարար, նորից կնքելը. **-тать** տ. Подпеча́тывать; **-тываніе** տ. Подпеча́таніе; **-тывать**, -тать ն. ծածկարար, նորից կնքել. п. письмо́ կնիքը լուծած նամակը նորից կնքել (նոյն կմ նըման կնիքով)։

Подпе́чекъ, чка ա. ռուս վառարանի յատակը, տակը, հիմքը։

Подпе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; -ки́), **ся** տ. Подпека́ть, ся.

Подпе́чье չ. տ. Подпе́чекъ.

Подпи‖ва́ніе չ. (երբեմն) խմելը, կոնծելը. **-ва́ть**, -ть չ. (երբեմն) խմել, կոնծել. онъ поря́дочно подпи́лъ նա լաւ կոնծել, 'գցել' է։

Подпи‖ле́ніе, -ливаніе չ. տակից սղոցելը կմ խարտոցելը և կմ տովրելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. տակից սղոցել, խարտոցել կմ տովրել. **-лка** ի. տ. Подпиле́ніе; **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. պստիկ խարտոց. պստիկ տովրիչ. **-лочный** ած. խարտոցի. տովրիչի։

Подпи‖ра́льный ած. նեցուկ տալու. **-ра́ніе** չ. նեցուկ տալը. **-ра́тельный** տ. Подпира́льный; **-ра́ть**, подпере́ть ն. նեցուկ տալ, տակից կմ կողքից նեցուկներ, յենարաններ դնել. п. стѣ́ну; п. вися́чіе су́чья де́рева; **-ся** անդր. чѣмъ մի բանի վերայ յենուել կմ յենուած մնալ դալ, շրջել։

Подпи‖са́ніе չ. ստորագրելը, ձեռք քաշելը. ստորագրութիւն. **-са́тель** ա. **-са́тельница** ի. ստորագրող, ձեռք քաշող այր, կին. **-са́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -ши́), **ся** տ. Подпи́сывать, ся; **-ска** ի. 1, ստորագրութիւն. обяза́ть кого́ п—ою մէկից ստորագրութիւն առնել, մէկին ստորագրութեամբ պարտաւորեցնել. 2, ստորագրութիւն, հանգանակութիւն, բաժանորդագրութիւն. откры́ть, прекрати́ть п—у; **-сно́й** ած. 1, ստորագրութեամբ հաստատած. 2, բաժանորդագրութեան, -գրական. п—ая цѣна́ բաժանորդագին. **-счикъ** ա. **-счица** ի. 1, ստորագրող այր, կին. բաժանորդ, -ուհի. спи́сокъ п—амъ; 2, ստորագրութիւն կեղծող այր, կին. **-сываніе** չ. ստորագրելը, ձեռք քաշելը. **-сывать**, -са́ть ն. ստորագրել, ձեռք քաշել. п. проше́ніе, пригово́ръ; п. своё и́мя; п. контра́ктъ; воздвига́ютъ па́мятникъ, тако́й-то подписа́лъ сто рубле́й; **-ся** անդր. 1, ստորագրուել, ձեռք քաշել. п. на духо́вномъ завѣща́ніи; п. подъ чужу́ю ру́ку մէկի ձեռքը, ստորագրութիւնը կեղծել. 2, ստորագրուել, բաժանորդագրուել. п. на журна́лъ, на издаю́щійся слова́рь; **-(по́д-)сь** ի. ստորագրութիւն. за мое́ю п—ью իմ ստորագրութեամբ. за п—ью мини́стра մինիստրի ստորագրութեամբ։

Под‖пи́ть (-подопью́: -ю́тъ -пе́й) տ. Подпива́ть: **-пишу́** տ. Подписа́ть; **-пи́щикъ** տ. Подпи́счикъ.

Подпла‖ти́ть (-чу́ -пла́тятъ) տ. Подпла́чивать; **-тка** ի. 1, տ. Подпла́чиваніе; 2, մի բանի տակ կարած, դրած կարկատան, կապերտ. **-чиваніе** չ. տակից դնելը, կարելը. **-чивать**, -ти́ть ն. տակից դնել, կարել (կապերտ, կարկատան)։

Подпле́‖сть (-ту́ -ту́тъ) տ. Подплета́ть; **-та́ніе** չ. տակից հիւսելը. **-та́ть**, -сть ն. տակից, ներքևի կողմից հիւսել. **-те́ніе** տ. Подплета́ніе.

Под‖плыва́ніе չ. 1, մի բանի տակ լողալը. 2, մօտենալը (լողալով, նաւելով). **-плыва́ть**, -плы́ть չ. 1, մի բանի տակ լողալ. 2, մօտենալ, մերձենալ (լողալով, նաւելով). флотъ подплы́лъ къ га́вани; **-плы́тіе** տ. Подплыва́ніе; **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -ви́) տ. Подплыва́ть.

Подпля‖са́ть (-шу́ -пля́шутъ; -ши́) տ. Подпля́сывать; **-сываніе** չ. 1, համաձայն եղանակին, երգին, նուագին պարելը, կաքաւելը. 2, թռչկոտելը. **-сывать**, -са́ть չ. 1, подъ му́зыку, подъ пѣ́ніе համաձայն երաժշտութեան, նուագին պարել, կաքաւել. 2, թռչկոտել, 'ծուլծուլ ըլիլ'։

Под‖поéніе չ. **-по́йка** ի. տ. Подпа́иваніе II; **-пои́ть** (-пою́ -я́тъ) տ. Подпа́ивать II.

Подпо‖лза́ніе տ. Подпа́лзываніе; **-лза́ть, -лзти́** (-лзу́ -зу́тъ; -зи́) տ. Подпа́лзывать.

Подпо́лица ի. տ. Подпо́лье.

Подполко́‖вникъ ա. փոխ գնդապետ

(7-րդ դասի զինուորական). **-вница** ի. սորա կինը. **-вничій**, ья, ье ած. փոխ գնդապետի։

Подпол‖нéніе չ. աւելացնելը, լցնելը, լրացնելը. **-нить** (-ню -нятъ), **-нять** ն. աւելացնել, լցնել, լրացնել։

Подпó‖лье չ. յատակի տակ գտնուող տեղ, նկուղ, պահեստարան. **-льный** ած. **1**, յատակի տակ գտնուող. յատակի տակի տեղի, նկուղի. **2**,* ծածուկ, գաղտնագործ. п—ая печáть; п—ыя издáнія. [կան։

Подпомóщникъ ա. օգնականի օգնա-

Подпó‖ра ի. **-рка** նւզ. **1**, նեցուկ, յենարան. **2**,* նեցուկ, օգնութիւն, օժանդակութիւն, նպաստ. **-рный** ած. իբրև նեցուկ, յենարան ծառայող. п. брусъ.

Подпорóжье չ. **1**, շեմքատակ. **2**, հոսանքատակ (գետի արագընթաց հոսանքից յետոյ եկող տարածութիւնը)։

Подпорóть (-рю́ -пóрютъ; -порú), **ся** տ. Подпáрывать, ся.

Подпóро‖чка նւզ. տ. Подпóрка; **-чный** ած. նեցուկի, յենարանի։

Подпорó‖шеніе չ. երբեմն, մի մի անգամ շաղ տալը; ցանելը. **-шúть** (-шу́ -шáтъ) ն. երբեմն, մի մի անգամ շաղ տալ. ցանել, ցրել. ջէ՛ղ. մանրամաղ ձիւնել, գալ (ձիւնի մասին)։

Подпору́‖чикъ ա. փոխ-պորուչիկ (13-րդ դասի զինուորական). **-чица** ի. սորա կինը. **-чичій**, ья. ье ած. փոխ պորուչիկի։

Подпóч‖ва ի. հողի, գետնի տակ, տակի մաս, խաւ. **-венный** ած. հողատակի, հողի, գետնի տակի, ստորին խաւի. п. пластъ տ. Подпóчва; п—ая водá; п—ая осу́шка.

Подпóчечный ած. երիկամունքների, ‹պոյոճիկների› տակ գտնուող։

Подпоя́‖саніе չ. գոտով կապելը. **-сать** (-шу -шутъ; -шь), **ся** տ. Подпоя́сывать, ся; **-ска** ի. **-сочка** նւզ. **1**, գոտեփոկ. **2**, գոտի. **-сочный** ած. գոտու. **-сываніе** տ. Подпоя́саніе; **-сывать**, -сать ն. գոտով կապել, գոտեպնդել. **-ся** չեզ. իր մէջքը գոտի կապել, գոտեպնդուել. **-шу** տ. Подпоя́сать.

Подпою́ տ. Подпоúть և Подпѣ́ть.

Подпрá‖вить (-влю -вятъ) տ. Подправля́ть; **-вка** ի. **-влéніе** չ. ուղղելը, դզրդելը (մասամբ). **-вля́ть**, -вить ն. **1**, ուղղել, դզրդել (մասամբ). **2**, համեմել (կերակրեղէնը)։

Подпрáпо‖рщикъ ա. ծաղումով ազնուական ենթասպայ (у́нтеръ-офицéръ); **-рщица** ի. սորա կինը. **-рщичій**, ья, ье ած. подпрáпорщикъ-ի։ [տակ գտնուող։

Подприклáдный ած. հրացանի կոթի

Подпру́‖га ի. փորկապ, թամբակալ, ‹թափխուր› (ձիու, իշի). подтя́гивать, распусти́ть п—у; **-женіе**, **-живаніе** չ. քաշելը, պրկելը (փորկապը). **-живать**, **-жить** (-жу -жатъ) ն. քաշել, պրկել (փորկապը, ‹թափխուրը›). **-жный** ած. փորկապի, ‹թափխուրի›. п. ремéнь տ. Подпру́га.

Подпры́‖гиваніе չ. **1**, թռչելը. վեր թռչելը. п. казённой чáсти ору́дія հրանոթի ետգրումը. **2**, մօտ թռչելը, մօտ ցատկելը. **3**, մի բանի տակ թռչելը. **-гивать**, **-гнуть** չ. **1**, թռչել, վեր թռչել, վեր ցատկել. п. отъ рáдости до потолкá ուրախութիւնից առաստաղի տակ գետին չգալ. **2**, մօտ թռչել. **3**, մի բանի տակ թռչել, ցատկել։

Под‖прягáніе չ. լծելը, աւելացնելը (կառքին մի նոր ձի). **-прягáть**, -пря́чь ն. լծել, աւելացնել (կառքին մի նոր ձի). **-пря́женіе** չ. **-пря́жка** ի. տ. Подпрягáніе; **-пря́чь** (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -пря́гъ -глá, ó; հրմ. -гú) տ. Подпрягáть.

Подпу‖скáніе չ. թողնելը, թոյլ տալը որ մօտենայ, մօտ թողնելը. **-скáть**, -щáть, -сти́ть ն. **1**, մօտ թողնել, թողնել որ մօտենայ, մի բանի տակ մանէ. п. непріятеля подъ стѣ́ны; п. цыпля́тъ подъ другу́ю насѣ́дку; куропáтки не подпускáютъ бли́зко կաքաւները որսորդին մօտ չեն թողնում. **2**, խառնել, աւելացնել. п. мáсла въ вóскъ; «чѣмъ мéньше украшéній вы подпу́стите въ вáшу рѣчь, тѣмъ лу́чше дѣ́ло пойдётъ» որքան քիչ սեթևեթէք ձեր ճառը, այնքան լաւ. **-скнóй** ած. մօտ, մի բանի տակ թողնելու. п. телёнокъ կաթնակեր հորթ. **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ; -сти́) տ. Подпускáть; **-(пóд-)скъ** ա. **1**, մօտ թողնելը, թողնելը որ մօտ գայ, մի բանի տակ մանէ. **2**, пóдпуски յ. ձողաւոր ուռկան (Վոլգայի մօտ գործածական)։

Подпу‖шáть տ. Подпу́шивать; **-шиваніе**, **-шéніе** չ. մուշտակով պատելը, մուշտակ դնելը. **-шивать**, -шáть, **-ши́ть** (-шу́ -шáтъ) ն. մուշտակով պատել, մուշտակ դնել. **-шка** ի. **1**, տ. Подпушéніе; **2**, շորին դնած մուշտակեղէն, մուշտակէ աստառ։

Подпу‖щáніе, **-щáть** տ. Подпускáніе, -скáть; **-щéніе** տ. Подпускáніе; **-щу́** տ. Подпусти́ть.

Под‖пѣвáніе չ. ձայն պահելը. ձայնակցելը, նուագակցելը. **-пѣвáть**, **-пѣ́ть** (-пою́ -ю́тъ; -пóй) ձայն պահել. ձայնակցել, նուագակցել։

Подпя́‖тникъ տ. Подпя́токъ; **-тный** ած. կրնկի, գարշապարի տակ գտնուող. **-токъ**, тка ա. կրնկի, գարշապարի տակ գտնուող տեղ, մաս (գուլպայի, կօշկի)։

Подрав‖нéніе, **-ниваніе** չ. հաւասարեցնելը, հաւասար կտրելը (տակից). **-нивать**, **-ня́ть** ն. հաւասարեցնել, հաւասար կտրել (տակից). **-ся** չեզ. հաւասարուել։

Подрадѣ́ть չ. комý **1**, մէկին ծառայութիւն մատուցանել, հաճոյք պատճառել. **2**, կտկլ. մէկի ջիգրու մի բան անել, մէկի գլխին խաղ խաղալ, ‹օյին գալ›։

Подра‖жáніе չ. նմանութիւն, նմանողութիւն. **-жáтель** ա. **-жáтельница** ի. նման(ու)ող, մէկից օրինակ առնող այր, կին. **-жáтельный** չ նման(ու)ող, նմանողական, օրինակ առնող. **-жáть** չ. комý въ чёмъ մի բանում մէկին նման(ու)ել, մէկից օրինակ առնել, մէկին հետևել. п. чьемý гóлосу մէկի ձայնով երգել։

Подраздѣ‖лéніе չ. ստորաբաժանում. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** ն. ստորաբաժանել. **-ся** չեզ. ստորաբաժանուել։

Подрáз‖нивать, **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. երբեմն, մի քիչ ծաղրել, նեղացնել, ‹մասխարայ գցել›, ‹անաղ անել›։

Подразумѣ‖ва́ніе չ. **1**, հասկանալը. **2**, ակնարկներով խօսելը. **-ва́ть** ն. **1**, հասկանալ (ենթադրութեամբ). **2**, ակնարկներով խօսել. **-ся** անդր. հասկացուել. это само́собо́ю подразумѣва́ется.

Подра‖ста́ніе չ. աճելը, մեծանալը, զարգանալը, հասունանալը (բուսականաչափ կամ կատարելապէս). **-ста́ть, -сти́** (-сту́ -сту́тъ; անց. подро́съ -сла́, о́) չ. **1**, աճել, մեծանալ, զարգանալ, հասունանալ (բուսականաչափ). **2**, հասակն առնել, որրուհրի հասնել:

По‖дра́ть (-деру́ -ру́тъ; -ри́) տ. Подира́ть; **-ся** փոխդ. կռուել, միմեանց ծեծել, թակել. они́ подрали́сь.

Подребезжа́ть չ. փոքր ինչ, կարճ ժամանակ դռռալ, դողալ, դղրդալ, թնգալ:

Под‖рёберный ած. կողքի տակ գտնուող, կողքատակի. п—ая плева́ կզմխ. լանջամաշկ, լանջաթաղանթ. **-ребе́рье** չ. **-ре́бріе** եկ. ու. կողքատակ, կողքերի տակերը:

Подревнѣ́ть չ. հնանալ:

Подрема́ть (-дремлю́ -дре́млютъ; -мли́) չ. փոքր ինչ, թեթև կերպով ննջել:

Подри́зникъ ա. ժամաշապիկ (ժամարարի):

Подро́‖бно մ. մանրամասնաբար, հանգամանօրէն. п. излага́ть, разска́зывать; **-бность** է. մանրամասնութիւն. входи́ть въ п—и; изложи́ть п—и дѣла; знать дѣло во всѣхъ п—яхъ; **-бный** ած. մանրամասն. п—ое изложе́ніе, описа́ніе; отда́ть п. отчётъ մանրամասն հաշիւ տալ:

Подро‖вне́ніе, -вня́ть տ. Подрав...

Подро́‖гнуть, -жа́ть չ. մի քանի ժամանակ դողալ, դողդողալ:

Подро‖ста́ніе, -ста́ть տ. Подраста́ніе, -ста́ть; **-стокъ**, тка ա. **-сточекъ**, чка նւզ. որրուհրի հասնող երեխայ (մանչ կամ աղջիկ), եւ անասուն. у него́ дѣ́ти уже́ подро́стки; **-стъ** ա. **1**, տ. Подраста́ніе; на п—ѣ որրուհրին մօտ. **2**, ընձիւղ, շառաւիղ, ճիւղ (ծառի արմատից, ‘ուքից‘ բուսած):

Подру‖ба́ніе չ. տ. Подру́бка 1 և 2; **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -ру́бятъ) ն. **1**, տակից կտրել կամ տաշել. **2**, նոր գերաններ քաշել, դնել (շինութեան տակ). **-бка** է. **1**, տակից կտրելը կամ տաշելը. **2**, նոր գերաններ քաշելը, դնելը (շինութեան տակ). **3**, շինութեան տակ քաշած գերանաշարք. **-бъ** ա. տակից կտրած տեղ:

Подру́га է. բարեկամուհի. *կողակից, ընկերուհի. п. жи́зни.

По-друго́му մ. այլապէս, այլ կերպ:

Подру́женка նւզ. տ. Подру́га.

По-дру́жески մ. բարեկամաբար:

Подру‖жи́ть, ся տ. Дружи́ть, ся; **-жка** նւզ. տ. Подру́га.

Подрука́вный ած. թեւքի տակի. п—ая подкла́дка.

По́друку մ. **1**, թև թևի տուած. **2**, անպատեհ, վայրապար. п. говори́ть.

Подрумя́‖ниваніе չ. **1**, կարմիր գեղ քսելը, կարմրագոյն գեղելը, ներկելը (թշերը). **2**, կարմրացնելը (տապակոն). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. **1**, կարմիր գեղ քսել, կարմրագոյն ներկել, գեղել, շպարել (թշերը). **2**, կարմրացնել (տապակոն). **-ся** անդր. **1**, կարմիր շպարուել, իր երեսին կարմիր գեղ քսել. **2**, կարմրել (տապակոյի մասին):

Подру́‖чно մ. յարմար, պատեհ, ձեռնտու. это мнѣ п.; **-чный** ած. **1**, ձեռնա—, առձեռն, յաճախ գործածական. п—ая кни́га; п—ая ло́шадь պատրաստի ձի. **2**, հպատակ. п. край; подру́чный, аго ա. օգնական, աշակերտ (արհեստի):

Под‖рыва́ніе չ. **1**, օդ հանելը, օդ ցընդեցնելը. **2**, վնասելը. **3**, փորելը, քանդելը (տակից). **-рыва́ть I.** (-орва́ть) ն. 1, օդ հանել, օդ ցնդեցնել, բռնկեցնել, տրաքացնել (ականը). 2, վնասել, վնաս, գեան տալ, (գր.) ոտնանել. **II.** (-ры́ть) ն. տակից փորել, քանդել, պեղել. **-ся** անդր. 1, փորելով մի բանի տակ մտնել. п. подъ крѣ́пость; 2, подъ кого́ մէկի ոտի տակը փոս փորել. **-рывный** ած. բռնկեցնելու, օդ ցնդեցնելու, օդ հանելու. **-рывъ** ա. **1**, օդ հանելը, օդ ցնդեցնելը, բռնկեցնելը. **2**, վնաս, գեան. **-ры́тіе** չ. տակից փորելը, պեղելը, քանդելը. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й), **ся** տ. Подрыва́ть, ся.

Подры́хлить (-лю -лятъ) ն. տակից մի քիչ փորել, փափկացնել, ‘փուխլացնել‘:

Подрѣ́‖жу տ. Подрѣ́зать; **-(ѣ́)заніе** չ. **1**, տակից, ‘ուքից‘ կտրելը, կարճելը, խուզելը. **2**, մալելը, կրտելը. **-(ѣ́)зать** (ապռն. (-жу -жутъ; -жь), **ся**, **-за́ть** (ներկ. -за́ю -ютъ), **ся** տ. Подрѣ́зывать, ся.

Подрѣзви́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́) ն. ло́шадь ձիուն մտրակելով արագացնել, աշխոյժ դարձնել (ծախելու նպատակաւ):

Подрѣ́‖зка է. **1**, տակից, ‘ուքից‘ կտրելը. կարճելը, խուզելը. **2**, մալելը, կրտելը. **-зно́й** ած. **1**, տակից, ‘ուքից‘ կտրած. **2**, կրտրելու, խուզելու. **-зъ** ա. **1**, [տակից] կտրած տեղ. **-зыва́ніе** չ. տակից, ‘ուքից‘ կտրելը. п. корне́й; **-зыва́ть**, -(ѣ́)за́ть ն. **1**, տակից, ‘ուքից‘ կտրել. խուզել, կարճել. п. во́лосы; п. дернъ ճիմ կտրել. п. у́лья մեղր կտրել. *п. кому́ кры́лья մէկի թևերը կտրել, խուզել. **2**, մալել, կրտել (ցլին). **-ся** անդր. կտրուիլ. **-(по́д-)зь** է. կտրած տեղ, կտրուածք:

Подрѣшётина է. հակառակ կւար. հակառակ ձող:

Подря́‖блый, -бнуть տ. Передря́блый, -бнуть.

Подря‖га́ть, -гивать չ. ոտը զցել, թեթև կերպով ցնցուել:

Подря‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Подряжа́ть, ся; **-дный** ած. կապալային, կապալի. п—ая цѣна́ կապալագին. п—ая рабо́та կապալով վերցրած գործ, աշխատանք. **-дче́скій** ած. կապալառուի. **-дчикъ** ա. կապալառու, ‘փոդրադչի‘. **-дчица** է. կապալառու կին. կապալառուի կին. **-дъ** ա. **1**, կապալ, ‘փօդրաթ‘. взять, снять п. на поста́вку муки́ կապալով յանձն առնել ալիւր մատակարարել. ста́вить дрова́ по п—у կապալով վառելափայտ մատակարարել. **2**, մ. կարգով, միմեանց յետևից. **-жа́ть**, -ди́ть ն. **1**, վարձել, ‘բռնել‘. п. пло́тниковъ, ка́менщиковъ; **2**, կապալային պայման կապել. **-ся** անդր. **1**, վարձուել, վարձով կանգնել. **2**, կապալով վերցնել, կապուել (մի գործ կատարելու, մի բան մատակարարելու). п. ста́вить провіа́нтъ; п.

на постро́йку здáнія; *вы сло́вно подряди́лись серди́ть меня́ կարծես դուք խօսք մին էք արել ինձ բարկացնելու: [գեղջկական]:

Подря́сникъ ա. պճղնաւոր, կապայ (հո-

Подсá‖да ի. 1, ոզմ. զարան. 2, երկար, հեշտութեամբ թափուող մազ (մուշտակի վերայ). **-ди́ть** (-жу́ -сáдятъ; -ди́), **ся** տ. Подсáживать, ся; **-дка** ի. 1, բարձրացնելով նստեցնելը (օր. ձիու վերայ). 2, մօտ, կշտին դնելը. 3, ապա, յետոյ տնկելը. **-дный** ած. ապա, յետոյ տնկած, աւելացրած. **-докъ**, дка ա. նորից, ապա տնկած ծառ, բոյս. **-живаніе** չ. 1, բարձրացնելով նստեցնելը (օր. ձիու վերայ). 2, մօտ, կշտին դնելը. 3, ապա տնկելը, աւելացնելը. **-живать**, -ди́ть ն. 1, кого́ բարձրացնելով նստեցնել, օգնել որ բարձրանայ և նստի (օր. ձիու վերայ). 2, մօտ, կշտին դնել. п. молоды́хъ пѣ́вчихъ птицъ къ стáрымъ; 3, ծածուկ կանգնեցնել, դարան դնել. п. кого́ къ кому ծածուկ մէկին միւսի վերայ հսկող, վերակացու նշանակել. 4, ապա տնկել, աւելացնել. **-ся** չեզ. ջանին զօռ տալով իրան վնասել, պորտը զցել. **-жу́** տ. Подсади́ть.

Подсá‖леніе, -ливаніе չ. եղոտելը, ճարպոտելը, եղ, ճարպ քսելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, եղոտել, ճարպոտել, եղ, ճարպ քսել. 2,* кого́ մէկի բերանին եղ քսել, մէկին կաշառել. **-лка** ի. տ. Подсáле- [ніе.

Под‖сáсывать, -сосáть ծծել:

Под‖сáчиваніе չ. [ծառի] հիւթը հանելը, վազեցնելը. **-сáчивать**, -сочи́ть ն. дéрево ծառի հիւթը հանել, վազեցնել:

Подсви́‖снуть տ. Подсви́стывать; **-стываніе** չ. շուեցնելով ձայնակցելը (երգին, նուագին). **-стывать**, -снуть ն. շուեցնելով ձայնակցել (երգին, նուագին):

Подсвѣ‖жáть, -жи́ть (-жу́ -жáть) ն. թարմացնել:

Подсвѣ́‖чникъ ա. **-чничекъ**, чка նւզ. աշտանակ, ճրագակալ, 'շամդան'. **-чный** ած. մոմի, ճրագի:

Подси‖дѣ́ть (-жу́ дя́тъ) տ. Подси́живать; **-живаніе** չ. 1, դարանում նստած սպասելը, աչք պահելը. 2, իմանալը, տեղեկանալը (ուրիշի անզգուշութիւնից օգտուելով). **-живать**, -дѣ́ть ն. 1, кого́ դարանում, ծածուկ տեղ նստած մէկին սպասել, ճամբայ պահել, մէկին աչք պահել. 2, իմանալ, տեղեկանալ (ուրիշի անզգուշութիւնից օգտուելով):

Подси́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. զօրացնել, զօրեղացնել, ուժեղացնել, շատացնել:

Подси́‖ниваніе չ. կապոյտ ներկելը (թեթև կերպով). **-нивать, -ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կապոյտ ներկել (թեթև կերպով):

Под‖скáбливать, -скобли́ть ն. քերել (գրածը):

Подска‖зáть (-жу́ -скáжутъ; -жи́) տ. Подскáзывать; **-зчикъ** ա. **-зчица** ի. ծածուկ թելադրող, դասդնի յուշարար այր, կին. **-зываніе** չ. ծածուկ թելադրելը, յուշարարութիւն անելը. **-зывать**, -зáть ն. ծածուկ թելադրել, յուշարարութիւն անել. п. уро́къ ученику́.

Под‖скакáть (-скачу́ -скáчутъ; -скачи́) տ. Подскáкивать 1; **-скáкиваніе** չ. 1, արագընթաց գալը, ժամանելը. 2, մօտ թռչելը, մօտ ցատկելը. 3, վեր թռչելը. **-скáкивать** չ. 1, (-скакáть) սրարշաւ, արագընթաց, թռչելով գալ, ժամանել (ձիով, կառքով). п. подо что թռչելով մի բանի տակ ընկնել. 2, (-скочи́ть) մօտ թռչել, մօտ ցատկել, մօտ վազել. п. къ кому́, къ чему́ մէկին, մի բանի վրայ պրծնուլ. 3, (**-ска(о)кну́ть**) վեր թռչել, վեր ցատկել. э́тотъ мячъ ху́до подскáкиваетъ.

Подскобли́ть (-блю́ -бля́тъ) տ. Подскáбливать.

Подско́‖къ ա. թռչելը, ցատկելը, 'ծուլ ըլլը'. **-кну́ть** տ. Подскáкивать 3; **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Подскáкивать 2.

Под‖скребáніе չ. 1, ճանկռելը. 2, քերելը, մաքրելը. **-скребáть**, -скрёбывать, -скрести́, -скрéсть ն. 1, ճանկռել, ցտել. 2, քերել, քերելով մաքրել. **-скребéніе**, **-скрёбываніе** տ. Подскребáніе; **-скрёбывать** տ. Подскребáть; **-скрести́**, **-скрéсть** (-скребу́ -бу́тъ; -би́) տ. Подскребáть.

Подсла‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Подслáщивать, ся; **-щáть** տ. Подслáщивать; **-щéніе, -щиваніе** չ. քաղցրացնելը. **-щивать**, -щáть, -сти́ть ն. քաղցրացնել, քաղցր դարձնել:

Подслу́‖живаніе չ. հաճոյակատարութիւն. **-живать, -жи́ть** (-жу́ -жатъ) չ. ծառայել, ծառայութիւն մատուցանել. **-ся** кому́ [աշխատել] մէկին հաճոյանալ, հաճոյակատարութեամբ, ստորաքարշութեամբ [աշխատել] մէկի աչքը մտնել, մէկի շնորհքը գտնել. **-жливый** ած. հաճոյակատար, պատրաստ ծառայելու, ստորաքարշ:

Подслу́‖шаніе չ. ականջ դնելը, ծածկաբար լսելը. **-шать** տ. Подслу́шивать; **-шиваніе** տ. Подслу́шаніе; **-шиватель** ա. **-шивательница** ի. ծածկաբար լսող, ականջ դնող այր, կին. **-шивать**, -шать ն. ականջ դնել, ծածկաբար լսել. говори́те ти́ше, насъ подслу́шиваютъ; онъ подслу́шалъ нашъ разгово́ръ; п. у двере́й.

Подслѣ‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Подслѣ́живать; **-дственный** ած. քննութեան տակ գտնուող. քննութեան ենթակայ, քննութեան ենթարկուած. п—ые арестáнты; **-живать** ն. հետևել, հսկել, վրան աչք պահել:

Подслѣ‖повáтый ած. բաւական թոյլ աչքերի տէր. **-пый** ած. թոյլ, տկար աչքերի տէր:

Под‖смáтриваніе չ. ծածկաբար նայելը, դիտելը, հսկելը. **-смáтривать**, -смотрѣ́ть ն. ծածկաբար նայել, դիտել, հսկել. **-смо́тръ** ա. տ. Подсмáтриваніе; **-смотрѣ́ть** (-смотрю́ -о́трятъ) տ. Подсмáтривать.

Подсмѣ́‖иваніе չ. ծաղրելը (թեթև կերպով). **-ивать, -я́ть** ն. кого́ և **-ся** չէզ. надъ кѣмъ մէկին մի քիչ ծաղրել, նշաւակել, մէկի վերայ ծիծաղել, խնդալ:

Подснѣ́‖жникъ ա. բս. ա, Galanthus nivalis, ձիւնածաղիկ, ձնծաղիկ. բ, hepatica

triloba, երեքբլթեան լերդատունկ (քարհինայ). **-жный** ած. ձիւնի տակ գտնուող։

Подсо‖ба ի. օգնութիւն, նպաստ, օժանդակութիւն. **-бить** (-блю -бя́ть), **-бля́ть** ն. օգնել, նեցուկ կանգնել, 'քոմակ անել'։

Под‖сова́ть (-сую́ -ю́ть), **ся** տ. Подсо́вывать, ся; **-со́въ** ար. 1, տ. Подсо́вываніе; 2, մի բանի տակ դրած կամ դնելու իր. **-со́вываніе** չ. մի բանի տակ դնելը, կոխելը. **-со́вывать**, -сова́ть, -су́нуть ն. մի բանի տակ դնել, կոխել, խցկել. п. сунду́къ подъ крова́ть; п. кому что մէկի ձեռքը, գրպանը ծածկաբար մի բան կոխել. онъ подсу́нулъ мнѣ фальши́вую моне́ту; **-ся** ներգ. 1, մի բանի (օր. կառքի) տակ ընկնել. 2, զօռով ներս մըծնել, 'դաղլա տալ'. онъ подсо́вывается ко мнѣ ра́знымъ вздо́ромъ.

Подсоко́льничій, аго ար. բազէպանի օգնական։

Подсо‖ли́ть (-лю́ -соля́ть) 1, ն. փոքր ինչ աւելի աղել, աղն աւելացնել. 2,* ն. кому́ մէկին նեղացնել, անհամութիւն, անախորժութիւն պատճառել։

Подсо́лне‖чная, ой ի. արեգակի տակ գտնուող ամէն ինչ, աշխարհ, երկիր. **-чникъ** ար. 1, ղմանոց, 'քօլգա'. 2, բս. Helianthus annuus, տարեւոր արեւադէմ, արեւածաղիկ. **-чный** ած. արեգակի, արեւի տակ գտնուող։

Подсо‖са́ніе չ. ծծելը. **-са́ть** (-су́ -су́тъ; -си́) տ. Подса́сывать.

Подсо́‖хлый բյ. ած. չորացած, թառամած. **-хнуть** տ. Подсыха́ть.

Под‖спа́ривать, -спори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. օգնել, նպաստել, սատարել. **-спо́рье** չ. 1, նպաստ, օգնութիւն, օժանդակութիւն. 2, աւելացնելի բան, նիւթ։

Подспу́дный ած. ծածկած, թագցրած, ծածուկ, անյայտ տեղ առանց օգտի ընկած.

Подста‖ва ի. 1, իջեւաններում փոխուող ձիեր. 2, այսպիսի ձիեր լծած ճանապարհորդական կառք. 3, իջեւան այսպիսի ձիերի. 4, հսկ. կեղծ անուան գործածութիւն (դատարանում). **-вить** (-влю -вять) տ. Подставля́ть; **-вка** ի. 1, տ. Подставле́ніе; 2, որ եւ է իրի տակ դրած կամ առկած բան, յենարան, նեցուկ. 3, թամբ (օր. ջութակի սիմերի տակ դրած). 4, руба́хи շապկի առջեւի մաս. **-вливаніе**, **-вленіе** չ. 1, մի բանի տակ դնելը. 2, մէկի առաջ դնելը. 3, մի բանի տեղ դնելը, մի բանի հետ փոխելը. **-вливать, -влять**, -вить ն. 1, մի բանի տակ դնել. п. скаме́ечку по́дъ ноги; п. подъ забо́ръ подпо́рку; п. что подъ навѣ́съ մի բան յարկի, սրահի տակ դնել. 2, մէկի առաջ դնել (օր. գինի), դէմ անել. п. щёку թուշը դէմ անել (ապտակելու). п. спи́ну подъ уда́ры; п. кому́ но́гу մէկին ոտք գցել. подста́вь то́лько ше́ю, такъ нася́дутъ (առծ.) երես որ տաս, աստառ էլ կուզեն. 3, մի բան միւսի տեղ դնել, միւսի հետ փոխել. **-вно́й** ած. 1, մի բանի տակ դրած. 2, կեղծ. п. свидѣ́тель; 3, պատրաստի, պահեստի. п. ре́крутъ; п—а́я ло́шадь ա, առաջնից լծած ձի. բ, իջեւանում փոխուող ձի. **-во́чка** նւզ. տ. Подста́вка; **-во́чный** ած. 1, մի բանի տակ դնելու, մի բանի նեցուկ տալու. 2, յենարանի, նեցուկի։

Под‖стега́ніе չ. տակից կարելը, աստառ գցելը. **-стега́ть** տ. Подстёгивать 1; **-стёгиваніе** չ. 1, տակից կարելը, աստառ գցելը. 2, մտրակելով քշելը. **-стёгивать** ն. 1, (-стега́ть) տակից կարել, աստառ գցել. 2, (-стегну́ть) մտրակելով քշել։

Подсте‖рега́ніе, -рега́тельство չ. վերան հսկելը, 'պարաուլ քաշելը'. **-рега́ть**, -ре́чь ն. кого́ մէկի վերայ հսկել, մէկին 'պարաուլ քաշել', աշխատել բռնել. дома́шняго во́ра не подстережёшь; **-регу́** տ. Подстере́чь; **-реже́ніе** տ. Подстерега́ніе; **-ре́чь** (-регу́ -жёшь -гу́тъ; -реги́) տ. Подстерега́ть.

Подсти‖ла́ніе չ. մի բանի տակ գցելը, փռելը, ածելը (օր. ծղօտ). **-ла́ть**, подостла́ть ն. մէկի կամ մի բանի տակ գցել, փռել, ածել (օր. անասունների տակ յարդ, ծղօտ). п. до́ски подъ бо́чки տակառների տակ տախտակներ դնել. **-лка** ի. 1, տ. Подстила́ніе; 2, փռոց, փռուածք, մէկի կամ մի բանի տակ գցած, փռած, ածած բան. յատակ. **-ло́чный** ած. մէկի կամ մի բանի տակ գցելու, փռելու, ածելու. п—ая соло́ма.

Подсто́‖жникъ ար. դիզատակ. **-жный** ած. դիզատակի։

Подсто́й‖ ար. տակից չորացած ծառեր, անտառ. **-никъ** ար. հ—ք. տակից, արմատից չորացած ծառեր. **-ный** ած. տակից, արմատից չորացած։

Подсто́лпіе չ. խարիսխ, պատուանդան (սիւնի, կոթողի)։

Подсторожи́ть տ. Сторожи́ть.

Под‖стра́ивать, -стро́ить ն. 1, մի բանի տակ կամ մօտ շինել, կառուցանել. 2, երժ. համաձայն ձայնի, տոնի սարքել. п. скри́пку подъ фортепіа́но (կամ къ фортепіа́но).

Подстрани́чный ած. գրքի երեսի տակ առաջ բերած, գտնուող։

Подстраща́ть ն. кого́ մէկին աւելի եւս վախեցնել, ահաբեկ անել։

Подстре‖ка́ніе չ. գրգռելը, դրդելը, 'սրելը', սադրելը. **-ка́тель** ար. **-ка́тельница** ի. գրգռող, դրդող, սադրիչ այր, կին. **-ка́тельный** ած. գրգռիչ, դրդիչ, սադրողական. **-ка́тельство** չ. գրգռում, դրդում, սադրանք. **-ка́ть, -кну́ть** ն. գրգռել, դրդել, սադրել, 'սրել'. п. наро́дъ къ возмуще́нію; п. чьё-либо любопы́тство մէկի հետաքրքրութիւնը շարժել։

Под‖стрига́ніе չ. տակից, 'տոքից' կտրելը, խուզելը. **-стрига́ть**, -стри́чь ն. տակից, 'տոքից' կտրել, խուզել. п. во́лосы; п. дере́вья; **-стригу́** տ. Подстри́чь; **-стриже́ніе** չ. **-стри́жка** ի. տ. Подстрига́ніе; **-стри́чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -стри́гъ -гла, о) տ. Подстрига́ть.

Подстрога́ть ն. մի քիչ խարտաշել, 'ռանդել'։

Подстропи́льный ած. ձեղունակալի տակ գտնուող։

Под‖строчи́ть (-чу́ -о́чатъ) ն. տակից, ափից կարել, մգդակել. **-стро́чникъ** ար. տողամէջ տող, հրատարակութիւն. **-стро́чный** ած. տողի տակ գտնուող. п. перево́дъ տողամէջ (տողերի արանքներում դրած) թարգմանութիւն. *տառացի, բառացի թարգմանութիւն։

Подстрѣ‖ле́ніе, -ливаніе չ. վիրաւորելը (հրացանով, նետով). **-ливать**, -ли́ть ն. վիրաւորել (հրացանով, նետով). **-лина** ի. ճրտրպ. նեցուկ, մոյթ. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) տ. Подстрѣ́ливать; **-лъ** ա. **1**, տ. Подстрѣле́ніе; **2**, գնդակահար կամ նետահար տեղ կենդանու մարմնի վերայ. **3**, տ. Подстрѣ́лина.

Подсту‖па́ніе չ. մօտենալը, մերձենալը. **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -у́пятъ; -пи́) չ. մօտենալ, մերձենալ. непрія́тель подступа́етъ къ го́роду; **-ся** չ. մօտենալ, մերձենալ. *не зна́ешь съ како́й стороны́ къ нему́ п—пи́ться; **-(по́д-)пъ** ա. մօտենալը, մերձենալը, մերձեցում. п—у нѣтъ; п. непрія́теля.

Под‖стыва́ніе չ. աստիճանաբար հովանալը, պաղելը (կերակրի). **-стыва́ть, -сты́ть** (-сты́ну -нутъ; *անց.* -сты́лъ -ла, о; *հրմ.* -сты́нь) չ. աստիճանաբար հովանալ, պաղել. աստիճանաբար սառչել, ցրտանալ, ուժանալ։

Подстѣ‖нный ած. պատի տակին կամ պատի մօտ գտնուող. **-нокъ**, нка ա. ճրտրպ. որմապահ պատ (որ մի ուրիշ պատ պահում է)։

Подсу‖ди́мость ի. դատի տակ գտնուելը. **-ди́мый** ած. դատի տակ գտնուող. подсуди́мый, аго ա. -мая, ой ի. դատի, դատաստանի տակ գտնուող այր, կին. **-дность** ի. որոշ դատարանի ենթակայութիւն. **-дный** ած. որոշ դատարանի ենթակայ. дѣ́ло объ э́томъ преступле́ніи подсу́дно тако́му-то суду́.

Подсу́‖мокъ, мка ա. *ռզմ.* պատրոնտաշ, փամփշտապահ, -տակալ. **-мочный** ած. պատրոնտաշի, փամփշտապահի, -տակալի։

Подсу́нуть, ся տ. Подсо́вывать, ся.

Подсурь‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **-мливать** ն. ծարրել, ծարրով ներկել (յօնքերը)։

Подсу́‖сливать, -слить (-лю -лятъ) ն. ծծելով խմել։

Подсуста́вный ած. կզմխ. յօդի, խաղի տակ գտնուող։

Подсу‖флерова́ть (-ру́ю -ютъ), **-флі́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) ծածուկ թելադրել, յուշարարութիւն անել։

Подсу‖че́ніе, -чиваніе չ. ոլորելով միմեանց հետ կապելը, միացնելը. **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. ոլորելով միմեանց հետ կապել, միացնել (երկու ծայրեր)։

Подсу‖ше́ніе, -шиваніе չ. **1**, մի քիչ չորացնելը, ցամաքեցնելը. **2**, խիստ չորացնելը; ցամաքեցնելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. **1**, մի քիչ, թեթև կերպով չորացնել, ցամաքեցնել. **2**, խիստ, սաստկապէս չորացնել, ցամաքեցնել։

Под‖счи́тывать, -счита́ть ն. հաշուել, համարել, հաշիւը, համարն իմանալ. на́ши поте́ри въ то́чности ещё не подсчи́таны.

Подсы‖ла́ніе չ. ծածկաբար ղրկելը. **-ла́ть**, подосла́ть ն. ծածկաբար ղրկել (մի բան իմանալու). **-лка** ի. ծածկաբար ղրկում. **-лъ** ա. **1**, տ. Подсы́лка; **2**, ծածկաբար ղրկած իր. **-льный** ած. ծածկաբար ղրկուած։

Под‖сыпа́ніе չ. աւելացնելը (ածելով, թափելով). **-сы́пать** (*ապրն.* -плю -плютъ), **-сыпа́ть** (*ներկ.* -па́ю -ютъ) ն. աւելացնել (ածելով, թափելով). ածել, տալ (օր. ձիուն գարի). **-сыпка** ի. **1**, տ. Подсыпа́ніе; **2**, և **-сыпь** ի. ածած, աւելացրած քանակութիւն։

Подсырѣ́ть չ. **1**, տակից կամ փոքր ինչ թրջուել, թացուել, թաց լինել, ՙնամանալ՚։

Под‖сыха́ніе չ. չորանալը, ցամաքելը. **-сыха́ть**, -со́хнуть չ. չորանալ, ցամաքել (մի քիչ)։

Подсѣ‖ва́ніе չ. **1**, վերացանելը, վրան ցանելը, աւելացնելը. **2**, մաղելը. **-ва́ть**, -ять ն. **1**, վերացանել, վերասերմանել, վրան, վրայից ցանել, սերմանել, ցանքը, ցանածը խառնել. **2**, մաղել. **-вка** ի. **-въ** ա. **1**, տ. Подсѣва́ніе; **2**, վրայից ցանածը, սերմանածը։

Подсѣ‖да́ніе չ. մօտ, կողքին նստելը. **-да́ть**, -сть չ. къ кому́ մէկի կողքին նստել, բազմել։

Подсѣде́ль‖никъ ա. թամբակալ. **-ный** ած. թամբատակի, թամբի տակ գտնուող. п—ая сса́дина թամբից ճմլուած տեղ, ՙեղիր՚. п—ая ло́шадь հեծնելու ձի։

Подсѣ́‖дина ի. *անսնրծ.* պտտուածք, ճեղք ձիու սմբակի. **-дъ** ա. **1**, տ. Подсѣ́дина; **2**, տ. Подса́да 2; **3**, ճեղք, պտտուածք (գերանի)։

Под‖сѣ́ка տ. Новина́ 1; **-сѣка́ніе** չ. տակից կտրելը. **-сѣка́ть**, -сѣ́чь ն. տակից կտրել. **-ся** անդր. ծալուիլ (ծնկների մասին). **-сѣку́** տ. Подсѣ́чь; **-сѣ́къ** ա. յօտոց։

Подсѣ́сть (-ся́ду -дутъ; *անց.* -сѣ́лъ -ла, о; *հրմ.* -ся́дь) տ. Подсѣда́ть.

Под‖сѣче́ніе տ. Подсѣка́ніе; **-сѣ́чный** ած. հողատեղ բացելու, խամ հողի. **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -сѣ́къ -кла, о; *հրմ.* -сѣки́) տ. Подсѣка́ть.

Под‖сѣ́яніе չ. վերացանում, վերասերմանում. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) տ. Подсѣва́ть.

Подта́‖иваніе չ. մի քիչ տակից հալուելը, հալչելը. **-ивать**, -ять չ. մի քիչ տակից հալուել, հալչել։

Подта́‖киваніе չ. համաձայնելը. ուրիշի ասածը հաստատելը. **-кивать, -кнуть** չ. кому́, чему́ մէկի, մի բանի հետ համաձայնել, մէկի ասածը, մի բան հաստատել («такъ, такъ» ասելով)։

Подта́лки‖ваніе չ. **1**, մի բանի տակ դնելը (հրելով). **2**, թեթև կերպով հրելը, խթելը. **-вать** ն. **1**, (подтолка́ть, -лкну́ть) ն. մի բանի տակ դնել (հրելով). **2**, (подтолкну́ть) պատահաբար, թեթև կերպով հրել, հրելով, խթելով շարժել. **3**, (подтоло́чь) ծեծելով, տրորելով աւելացնել (սանդի մէջ)։

Под‖та́пливаніе չ. տ. ստորև բայը. **-та́пливать**, -топи́ть, -топля́ть ն. **1**, ներքից վառել, փայտ աւելացնել. **2**, տաքացնել (կաթ). **3**, ողողել, հեղեղել (կապած ջուրը բաց թողնելով)։

Подта́пты‖ваніе չ. տ. ստորև բայը. **-вать**, подтопта́ть ն. **1**, տրորելով մի բանի տակ կոխել. **2**, տրորել, տափտափել, նստացնել։

Подта‖ска́ніе չ. մի բանի տակ քարշելը. **-ска́ть** տ. Подта́скивать; **-скива́ніе** տ. Подтаска́ніе; **-скивать**, -ска́ть, -щи́ть ն. **1**, մի բանի տակ քարշել, քարշելով, թրև տալով մի բանի տակ դնել։

Подта||сова́ніе չ. *Թղթխ. դասսելը.* **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) տ. Подтасо́вывать; **-со́вка** ի. **-со́вываніе** տ. Подтасова́ніе; **-со́вывать**, -сова́ть ն. *Թղթխ. դասսել։*

Под||тача́ть տ. Подта́чивать 1; **-та́чиваніе** չ. **1**, *տակից ընդլթափ կարելը.* **2**, *մի քիչ սրելը.* **3**, *տակից կրծելը.* **-та́чивать** ն. **I.** (-тача́ть) *տակից ընդլթափ կարել.* **II.** (-точи́ть) ն. 1, *մի քիչ սրել.* 2, *տակից կրծել.* **մաշել, ուժասպառել.* жесто́кая болѣ́знь подточи́ла его́. [скивать.

Подтащи́ть (-щу́ -щатъ) տ. Подта́-

Подта́ять (-та́ю -ютъ) տ. Подта́ивать.

Подтвер||ди́тельно մ. **1**, *հաստատելով.* **2**, *կրկին.* п. предписа́ть *կրկնակի, աւելի խիստ պատուէր, հրաման տալ.* **-ди́тельный** ած. **1**, *հաստատողական, ստորագական.* п. отвѣ́тъ; **2**, *կրկնակի, խիստ.* п. прика́зъ; **-ди́ть** (-жу́ կմ жду́ -дя́тъ; -ди́), **-жда́ть** ն. **1**, *հաստատել, ստորագել.* п. что кля́твою, прися́гою; о́пытъ подтверди́лъ э́ту и́стину; слухъ э́тотъ не подтвержда́ется; **2**, *կրկնել, կրկին, խիստ կերպով տալ, պնդել, պատուիրել ևլն.* п. приказа́ніе; п. о стро́гомъ исполне́ніи зако́на; **-жде́ніе** չ. **1**, *հաստատում, -տութիւն.* кля́твенное п.; въ п. мои́хъ словъ; **2**, *կրկնութիւն, պնդում (հրամանի).* **-жду́**, **-жу́** տ. Подтверди́ть.

Под||тека́ть, -те́чь չ. **1**, *մի բանի տակ հոսել, հոսելով թափուել.* **2**, *ուռչել, լցուել.* глаза́ подтека́ютъ кро́вью; **-теку́** տ. Подте́чь; **-тёкъ** ա. *բժ. լցուելը, ուռչելը.* крова́вый п. *արիւնակալում, -լութիւն։*

Подтере́ть (подотру́ -ру́тъ; -три́), **ся** տ. Подтира́ть, ся.

Под||теса́ніе չ. *տակից տաշելը.* **-теса́ть** (-шу́ -те́шутъ; -ши́), **-тёсывать** ն. *տակից տաշել։*

Под||те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -тёкъ -кла́, о́; -ки́) տ. Подтека́ть; **-тешу́** տ. Подтеса́ть.

Подти́||брить (-рю -рятъ), **-бривать** ն. *ծածուկ գողանալ, ‛թռցնել‛։*

Под||тира́ніе չ. **1**, *սրբելը (յատակը).* **2**, *շփելով մաշելը, վնասելը.* **-тира́ть**, -тере́ть ն. **1**, *սրբել, մաքրել (յատակը).* **2**, *շփելով վընասել, մաշել.* **-ся** անդր. **1**, *սրբուել, շփուելով մաշուել.* **-ти́рка** ի. **1**, տ. Подтира́ніе; **2**, *սրբիչ, մի բան սրբելու փալաս ևլն։*

Подти́||сканіе չ. *զոռով մի բանի տակ խցկելը, կոխելը.* **-скать**, **-скивать**, **-снуть** ն. *զոռով մի բանի տակ խցկել, կոխել.* **-ся** անդր. *զոռով մի բանի տակ խցկուել, մտնել։*

Подто||лка́ть տ. Подта́лкивать 1; **-лкну́ть** տ. Подта́лкивать 1 և 2; **-лку́** տ. Подтоло́чь; **-ло́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.* -ло́къ -лкла́, о́; -лки́) տ. Подта́лкивать 3.

Подто||пи́ть (-плю́ -то́пятъ; -пи́) տ. Подта́пливать; **-пка** ի. հ-ք. *տաշեղներ, մարխ, խուշուր (կրակ վառելու).* **-пле́ніе** տ. Подта́пливаніе; **-пля́ть** տ. Подта́пливать.

Подто||пта́ніе չ. *ոտներով, տրորելով մի բանի տակ կոխելը, դցելը.* **-пта́ть** (-пчу́ -то́пчутъ; -пчи́) տ. Подта́птывать.

Под||тормози́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. *կապել (սայլի անիւը).* **-точи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Подта́чивать II.

Подтра||ви́ть (-влю́ -а́вятъ; -ви́), **-вливать** ն. **1**, *որսին հետամուտ լինել (բարակներով).* п. звѣ́ря соба́ками; **2**, *գրգռել, կռուեցնել (մարդկանց, անասուններին), կռիւը բորբոքել, բորբել։*

Подтру́||ниваніе չ. *հանաքով ծաղրելը, ‛մասխարայ դցելը‛.* **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) չ. надъ кѣмъ *մէկի վերայ ծիծաղել, հանաքով մէկին ծաղրել, նշաւակել, ‛մասխարայ դցել‛։*

Подтру||си́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) տ. Подтру́шивать; **-ска** ի. **-шиваніе** չ. *թափահարելով ածելը, աւելացնելը.* **-шивать**, -си́ть ն. *թափահարելով ածել, աւելացնել։*

Подты||ка́ніе չ. *մի բանի տակ ցցելը, ‛ճխտելը‛.* **-ка́ть** (*ներկ.* -ка́ю -ютъ), **-(ы́)кать** (*ապռն.* -ы́чу -чутъ), подоткну́ть ն. *մի բանի տակ ցցել, ‛ճխտել‛.* п. подо́лъ *քղանցքը, փեշը վեր քաշել։* [նական։

Подтюре́мщикъ ա. *բանտապետի օգ-*

Подтя́||гиваніе չ. տ. *ստորև բայը.* **-гивать**, -ну́ть ն. **1**, *մի բանի տակ քաշել.* **2**, *մօտ քաշել, իրան քաշել.* **3**, *պրկել, պինդ, գիլ քաշել.* п. подпру́гу; **4**, չ. *ձայնակցել.* **-ся** անդր. *մօտենալ, հաւաքուել.* **-жка** ի. **1**, տ. Подтя́гиваніе; **2**, *մի բան պրկելու թոկ, պարան, կապիչ.* **-жки**, -жекъ ի. յ. *վարտիքակալ.* **-ну́ть**, **ся** տ. Подтя́гивать, ся.

Подтя́||пать, **-пнуть** ն. **1**, *կացնով տակից կտրել.* **2**, *գողանալ, ‛թռցնել‛։*

Подуба́сить (-шу -сятъ) ն. *բռով, գաւազանակով ծեծել, թակել։*

Подува́ть (-ва́ю -ютъ) չ. *երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ փչել։*

Подуди́ть (-жу́ -дя́тъ) **I.** ն. *մի քիչ ածել, փչել (սրինգ).* **II.** ն. *կարթով ձուկ որսալ։*

Поду́||мать չ. **1**, *մտածել, խորհել.* поду́майте о томъ, что́ вы дѣ́лаете; пара́ п. объ э́томъ; **2**, *կարծել.* **-мывать** չ. о чёмъ *յաճախ կմ երբեմն մի բանի վերայ մտածել, խորհել։*

По-дура́цки մ. *յիմարաբար։*

Поду||ра́чить (-чу -чатъ) ն. *մէկին ծածկաբար ծաղրել, նշաւակել, ‛մասխարայ դցել‛.* **-ся** չ. *մի քանի ժամանակ յիմարութիւններ անել, ստահակութիւն անել, յիմար, խելառ բաներ բանել.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. *փոքր ինչ չարութիւն անել, չարաճճի, սանձարձակ բաներ բանել։*

Подур||нѣ́лый բյ. ած. *տգեղացած, ‛դէշացած‛.* **-нѣ́ть** տ. Дурнѣ́ть.

Поду||сти́тель ա. **-сти́тельница** ի. *քսու, գրգռիչ, բանսարկու այր, կին.* **-сти́тельный** ած. *գրգռիչ, սադրիչ.* **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Подуща́ть.

Поду́ть (-ду́ю -ютъ; -ду́й) չ. **1**, *սկսել փչել, շնչել.* поду́лъ вѣ́теръ; **2**, *մի քիչ, կարճ ժամանակ փչել, շնչել։*

Подутю́||живать, **-жить** (-жу -жатъ) ն. *տակի, ստորի կողմից արդուկել, ‛ութօյել‛.* **-жникъ** ա. *արդուկակալ, արդուկի, ‛ութօյի‛ պատուանդան։*

Поду||ча́ть, -чивать, -у́чить ն. кого́ *մէկին ծածկաբար սովորեցնել, հրահանգել,*

սովրել (մի բան անելու կմ ասելու). **-ченіе, -чиваніе** չ. ծածկաբար սովորեցնելը, հրահանգելը. **-чивать, -чить** (-чу́ -чатъ) տ. Подучáть.

Подушéв‖но մ. խաղաղութեամբ, բարեկամաբար, մտերմաբար. **-ный** ած. խաղաղ, մտերիմ։

Поду́‖шечка է. Նւզ. բարձիկ, պստիկ բարձ. **-шечный** ած. բարձի. п—ая нáволочка բարձի երես։

Поду‖ши́ть (-шу́ -шатъ) ն. 1, խնկել, պատնել (հակումներ, լղձեր). 2, չնչել, կոտորել (ժանտախտի մասին)։

Поду́шка է. 1, բարձ. 2, թչէ բարձ, պատուանդան թնդանօթի տակ. 3, повозка-ի այն մասը, որ դրած է առջևի առանցքի վերայ։

Поду́шный ած. մարդագլխից հաշուած. п. сборъ, окла́дъ գլխահարկ. состоя́ть въ п—омъ окла́дѣ գլխահարկ վճարել. п—ыя де́ньги կմ п о д у́ ш н о е, аго չ. գլխահարկ։

Поду‖ща́ть, -сти́ть ն. գրգռել, դրդել, սադրել. **-ще́ніе** չ. գրգռում, սադրում, գրգռում։

Подхва‖ти́ть (-чу́ -а́тятъ; -ти́) տ. Подхва́тывать; **-тываніе** չ. 1, բռնելը, կալնելը. 2, արագ վերցնելը, առնելը (գետնից). **-тывать**, -ти́ть ն. 1, տակից բռնել. п. кого́ по́дъ руки մէկի կռնատակից բռնել. за́навѣсь подхва́чена то́лстымъ шнурко́мъ: 2, բռնել, կալնել. п. мя́чикъ; п. на лету́ թռչելիս բռնել. *п. чьи слова́ и раскритикова́ть ихъ; 3, արագութեամբ վերցնել, առնել (գետնից). гдѣ онъ э́то подхвати́лъ? որտեղից է նա այդ ճանկել. 4, միջամտել (խօսքով). օգնել, երգակցել. **-тъ** ա. բռնելը. на п. տ. Наподхва́тъ.

Подхво́стникъ ա. ագետակի փոկ, ‘պոչխուռն’ (ձիու)։

Подхо‖ди́ть (-жу́ -хо́дятъ; -ди́), подойти́ չ. 1, подо что մի բանի տակ մտնել. суда́ подошли́ подъ мостъ; я подошёлъ подъ навѣсъ; 2, մոտենալ, մերձենալ. кора́бль подошёлъ къ га́вани; на гуля́ньи ко мнѣ подошёлъ не зна́ю како́й-то человѣ́къ; подхо́дятъ пра́здники; 3, կից, սահմանակից լինել. лѣсъ э́тотъ подхо́дитъ къ мои́мъ па́шнямъ; 4, համապատասխանել, յարմար գալ. э́та статья́ не подхо́дитъ къ мои́мъ воззрѣ́ніямъ; ключъ не подхо́дитъ къ замку́; *п. подъ чьи-либо тре́бованія մէկի պահանջներին համապատասխանել, մէկի պահանջները գոհացնել. подходя́щее сло́во յարմար, համապատասխան խօսք. 5, նմանուել, նման լինել. э́ти цвѣта́ подхо́дятъ оди́нъ къ другому́: **-дка** է. 1, տ. Подхо́дъ; 2, кожъ կաշիների վերայ մնացած աւելորդ մսի կտորտանքները, փառերը քերելը, մաքրելը. 3, Արհս. այս կտորտանքները, փառերը քերելու, մաքրելու գանակ. **-дъ** ա. մոտենալը, մերձենալը։

Подхому́тникъ ա. ձիու կաշեպատ անուրի (хому́тъ) տակ դրած փափուկ նիւթը։

Подца́‖пать, -пнуть ն. 1, բռնել, կալնել, որսալ. 2, գողանալ, ‘թռցնել’։

Подцвѣ‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́), **-ча́ть, -чивать** ն. ներկել, գոյն, երանգ տալ։

Подцензу́рный ած. գրաքննութեան ենթակայ։

Подцѣ‖пи́ть (-плю́ -ѣпятъ; -пи́) տ. Подцѣпля́ть; **-пка** է. 1, տ. Подцѣпле́ніе; 2, կեռ, կարթ, ճանկ. **-пле́ніе, -пливаніе** չ. 1, տակից բռնելը, ճանկելը (կեռով, կարթով). 2, ճարպիկ կերպով, խորամանկութեամբ որսալը. 3, ծածկաբար վերցնելը, ‘թռցնելը’. **-пливать, -пля́ть**, -пи́ть ն. 1, տակից բռնել, կալնել, ճանկել (կարթով, կեռով). 2, ճարպիկ կերպով, խորամանկութեամբ որսալ, ձեռք ձգել. *она́ подцѣпи́ла жениха́ նա փեսայ է որսացել. 3, ծածկաբար վերցնել, թռցնել, գողանալ, ‘թռցնել’։

Подча́‖леніе, -ливаніе չ. 1, յետևից կապելը. 2, կապարալարով (отвѣсъ) չափելը, խմանալը (օր. որմի ուղղութիւնը). **-ливать, -лить** (-лю́ -лятъ) ն. 1, յետևից կապել, կցել. 2, կապարալարով չափել, խմանալ (օր. որմի ուղղութիւնը). **-локъ**, лка ա. ցռկանաւից կապած մակոյկ, կուր։

Подча́‖сокъ, ска ա. փոխարինող պահակախումբ. **-съ** մ. երբեմն, մերթ ընդ մերթ, մի մի անգամ։ [նօտի տակին գանուող։

Подче́люстный ած. ծնօտատակի, ծը-

Подче́репный ած. գանգի տակ գանուող։

Подчёр‖киваніе չ. ընդգծելը, տակից գծելը, խազ քաշելը. **-кивать, -кну́ть** ն. ընդգծել, տակից գծել, խազ քաշել։

Подчер‖ке́ніе, -ниваніе չ. սև ներկելը, գեղելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. սև ներկել, գեղել (օր. յօնքերը)։

Подчер‖ти́ть (-рчу́ -ртятъ; -рти́), **-чивать** ն. 1, ուղղել, դրոշել (նկարը). 2, Սիր. ծառի կեղևը չուրջանակի կտրել (չորացնելու նպատակով)։ [-вать.

По́дчи‖ваніе, -вать տ. По́тчиваніе,

Подчи‖не́ніе չ. հպատակեցնելը, -կութիւն, հնազանդեցնելը, -դութիւն, ստորադրելը, -դրութիւն. держа́ть въ п—іи; **-нённость** է. հնազանդութիւն, հպատակութիւն, ստորադրութիւն. **-нённый** բ. ած. հնազանդ, հպատակ, ստորադրուած. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. հնազանդեցնել, հպատակեցնել, ստորադրել, նուաճել. его́ положе́ніе подчиня́етъ его́ прихотя́мъ старика́ նորա դիրքը նորան ենթարկում է կին. **-ся** ն.չ. հնազանդուել, հպատակուել, ստորադրուել։

Подчи́‖стить (-щу -стятъ) տ. Подчища́ть; **-стка** է. 1, սրբելը, մաքրելը. 2, քչտելը (ծառը). 3, քերելը, ջնջելը (գրածը). **-ща́ть**, -стить ն. 1, սրբել, մաքրել. 2, քչտել (ծառը). п. бо́роду մորուքը սափրել, ածելել. 3, տեղ-տեղ, մէջէմէջ մաքրել, սրբել. 4, քերել, քերելով ջնջել (գրածը). **-ще́ніе** չ. տ. Подчи́стка 1 և 2.

Подчре́‖віе չ. փորատակ, ներքնորովայն. **-вный** ած. փորատակի, ներքնորովայնի։

Подшéйникъ ա. վզակապ (ձիու)։

Подшёрстокъ, стка ա. բրդի տակ գտնուող աղուամազ։

Подши‖бáніе չ. տակին խփելով վայր գցելը, տապալելը. **-бáтель** ա. **-бáтельница** է. տակից խփելով վայր գցող, տապալող այր, կին. **-бáть, -би́ть** (-блю́ -бу́тъ; անց. -бъ -бла, о; -би́) ն. տակին խփելով

վայր գցել, տապալել. п. кому́ глаза́ մէկի աչքերը կապտացնել (ծեծելով)։

Под‖шива́ніе չ. 1, տակից կարելը. 2, տակից զարկելը, կպցնելը. **-шива́ть**, -ши́ть ն. 1, տակից կարել. 2, տակից զարկել, կըպցնել, գամել (օր. առաստաղին տախտակներ). **-ши́вка** ի. 1, տ. Подшива́ніе; 2, տակից կարած բան, աստառ. 3, [օր. առաստաղի] տակից զարկած տախտակներ. **-шивно́й** ած. 1, տակից կարած կմ կարելու. 2, տակից զարկած, գամած կմ զարկելու, գամելու։

Подши́пникъ ա. մեքենգ. առանցքակալ, բարձ։ [Подшива́ть.

Подши́ть (подошью́ -ю́тъ; -ше́й) տ.

Подшки́перъ ա. (ծով.) նաւի կառավարչի օգնական։ [՛ոտից չոր՛։

Подшта́нники ա. յ. փոխան, վարտիք,

Подштукату́ри‖ваніе չ. նորից ծեփելը, նորից սուաղելը. **-вать** ն. նորից ծեփել, նորից սուաղել։

Подшу‖ти́ть (-чу́ -у́тятъ) տ. Подшу́чивать; **-чиваніе** չ. ծաղրելը, կատակ անելը. **-чивать**, -ти́ть չ. կատակ անել, ծաղրել. **-чу́** տ. Подшути́ть.

Под‖щёлкиваніе չ. լեզուով կմ մատները տրաքացնելով մի բանի ձայնակցելը. **-щёлкивать, -щелкну́ть** չ. լեզուով կմ մատները տրաքացնելով մի բանի ձայնակցել.

Подщёчина ի. ծնօտափոս (ձիու)։

Подщи‖па́ть, -пывать ն. 1, տակից փետել, պոկոտել. 2, փոքր ինչ, թեթև կերպով փետել, պոկոտել, քաղել։

I. **Подъ** ա. տակ. յատակ. ски́рдный, сто́жный п. դիզատակ. печно́й п. փռարանի յատակ (որի վերայ դարսում են փռեխափայտ)։

II. **Подъ** (կրկնակի բաղաձայների առաջ երբեմն **подо**) նխդ. պահանջում է **А**, հայցական, և **Б**, գործիական հոլով։ **А**, հայցկ. հոլ. նշանակում է. 1, (շարժողութիւն ցոյց տուող բայերից յետոյ) դէպի, տակ. ѣхать по́дъ гору սարից իջնել (ձիով, կառքով եւն). поло́жи письмо́ подъ кни́гу, а не на кни́гу; войска́ шли́ подъ Москву́; ко́шка убѣжа́ла п. пе́чку; посади́ть п. аре́стъ կալանաւորել. отда́ть п. судъ դատի ենթարկել. 2, մօտ, դէմ. ему́ лѣтъ по́дъ сорокъ նա մօտ 40 տարեկան է. приходи́ по́дъ вечеръ երեկոյեան դէմ եկ. п. но́вый годъ, п. пра́здникъ նոր տարու, կաղանդի, տօնի սկզբում. 3, ըստ, համաձայն, համեմատ. писа́ть п. дикто́вку; пляса́ть п. му́зыку; окра́сить п. мра́моръ մարմարիոնի գոյնով ներկել. **Б**, գործիակ. հոլ. նշանակում է տակ, տակին, ներքոյ. մօտ, մօտիկ. стоя́ть п. горо́ю լերան ստորոտում գտնուել. войска́ стоя́ли п. Москво́ю զօրքերը կանգնած էին Մոսկուայի առաջ. ко́шка сиди́тъ п. пе́чкою; сидѣ́ть п. аре́стомъ կալանաւորութեան մէջ գտնուել. находи́ться п. судо́мъ դատի տակ գտնուել. п. замко́мъ բանտարկուած, փակուած. жить п. го́родомъ քաղաքին մօտիկ ապրել. земля́ п. огоро́домъ, п. виногра́дникомъ բոստանատեղ, այգետեղ, ՛բաղատեղ՛. что вы разумѣ́ете п. э́тимъ сло́вомъ? այդ խօսքով դուք ինչ էք հասկանում։ N B. **По-**ն բառերի հետ միանալով, ցոյց է տալիս. 1, շարժում դէպի մի բանի տակ, օր. подка́тывать брёвна подъ навѣ́съ; подлѣ́зть подъ столъ; 2, մերձեցում, օր. подходи́ть, подноси́ть; 3, յաւելում, օր. подли́ть вина́; 4, չափաւորութիւն, օր. поджа́рить լաւ, բաւականաչափ խորովել, տապակել։

Подъё‖мецъ, мца ա. վիրբ. բարձիչ աքցան. **-мистый** ած. 1, շատ բեռ տանող, շատ բեռ բարձրացնող. 2, մեծ թմբով. **-мный** ած. բարձրացնելու, բարձրացնող. բարձրանող, բարձրացող և իջնող. п—ая маши́на; п. мостъ շարժական, բարձրացող կամուրջ. п—ое окно́; п—ыя де́ньги ճանապարհածախս. **-мщикъ** ա. **-мщица** ի. 1, մի բան բարձրացնող այր, կին. 2, տպգր. թերթատու, տպագրական թերթերն առնող. **-мъ** ա. 1, բարձրացնելը, բարձրացնում. п. ка́мней; ско́лько въ п. человѣ́ку որքան մարդ վերցնել կարող է. п. зарабо́тной пла́ты; 2, բարձրանալը, -ձրացում, վերանալը. п. ду́ха въ во́йскѣ զօրքի ոգևորութիւնը. онъ лёгокъ на п. նա տեղից հեշտութեամբ շարժուող, դիւրաշարժ է. онъ тяжёлъ на п. նա դանդաղաշարժ է, տանից հեշտութեամբ դուրս եկող մարդ չէ. де́ньги на п. ճանապարհածախս. 3, ոտի թումբ. сапоги́ въ п—ѣ у́зки; 4, զառիվեր, զարիվեր, ՛դիր՛ (ճանապարհի). дово́льно отло́гій п.; 5, մի բան բարձրացնելու լծակ. 6, բարձրացնելու չափ, աստիճան։ [զակների)։

Подъесау́лъ ա. ենթազօրագլուխ (կա-

Подъи́гр... տ. Поды́гр...

Подъи́збица ի. տ. Подпо́лье.

Подъи́‖скивать, -ска́ть տ. Подыск...

Подъотдѣ́лъ ա. ստորաբաժանում։

Подъ‖ѣда́ніе չ. տակից ուտելը, կրծելը. **-ѣда́ть**, -ѣсть ն. 1, տակից ուտել, կրծել. 2, մնացորդները հաւաքելով ուտել. 3,* кого́ մէկին վնասել, զեան տալ։

Подъѣ́‖ду տ. Подъѣ́хать; **-здно́й** ած. մօտ նաւելու, մօտենալու. п—а́я ло́дка; **-здный** ած. պօդեզդի, որին կառքերը, այցելուները մօտենում են, որի կշտին կառքերը, այցելուները կանգնում են. п—ое крыльцо́; **-здъ** ա. 1, տ. Подъѣзжа́ніе; 2, պօդեզդ (դուռ, սանդուխտ, որի առաջ կառքերը, այցելուները կանգնում են). **-зжа́ніе** չ. մօտենալը, մերձենալը (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով, նաւով եւն). **-зжа́ть**, -хать չ. 1, մօտենալ, մերձենալ (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով, նաւով եւն). 2,* къ кому́ փաղաքշելով, ստորաքարշութեամբ աշխատել մէկին հաճոյանալ, մէկի շնորհքը շահել. вишь съ чѣмъ подъѣ́халъ տեսնո՞ւմ ես թէ նորա փորի ցաւն ինչ է։ [ѣда́ть.

Подъѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь եւն) տ. Подъ-

Подъѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; -ѣзжа́й) տ. Подъѣзжа́ть.

Подъязы́чный ած. լեզուի տակի, լեզուի տակ գտնուող. п—ая кость.

Подъя́корный ած. խարսխի տակի։

Подъяре́‖мникъ ա. 1, լծկան. 2, լծակիր, ստրուկ. **-мный** ած. լծակիր։

Подъя́‖тіе, -ть (подыму́ -мутъ; -ми́) տ. Поднима́ніе, -ма́ть. [-чій.

Подъя́‖ческій, -чій տ. Подья́ческій,

Поды‖гра́ніе չ. *երժ. նուագակցելը (ածելով).* **-гра́ть** տ. Поды́грывать; **-грываніе** տ. Подыгра́ніе; **-грывать**, -гра́ть ն. *երժ. նուագակցել (ածելով):*

Подыма́ть, ся տ. Поднима́ть, ся.

Поды‖мúть (-млю́ -мя́тъ; -мú) **1**, չ. *մի քիչ ծխալ, ծուխ արձակել (վառարանի մասին).* **2**, ն. *մի քանի ժամանակ ծխել, ծխի ենթարկել.* **-мный** ած. *ծխի, ծխա—.* п—ая по́дать *ծխահարկ:*

Поды‖ска́ть (-щу́ -úщутъ; -щú), **-скивать** ն. *որոնել, ընտրել, ջոկել (մի բանի յարմար բան).* **-ся** չ. подъ кого́ *մէկի ոտի տակ փոս փորել, աշխատել մէկին վնասել, դեան տալ.* **-скно́й** ած. *որոնելու. որոգայթ լարելու.* **-(по́д-)скъ** ա. **1**, *որոնելը, ջոկելը.* **2**, *դատնի հալածանք:*

Подыша́ть չ. *մի փոքր շունչ քաշել, շունչ առնել.* п. свѣ́жимъ во́здухомъ.

По-дья́вольски մ. *դիւաբար, դևի, սատանայի պէս:*

Подья́‖ческій ած. *գրագրի. գրչակի, -կային.* **-чій**, аго ա. **1**, *գրագիր (դատական տեղի, որ և է պաշտօնատան).* **2**, *նխտ. գրչակ:*

По‖дѣва́ть, -дѣ́ть ն. *մի տեղ դնել, ձգել.* куда́ подѣва́лъ ты мои́ тетра́ди? куда́ подѣва́лъ онъ всѣ свои́ де́ньги *ի՞նչ արաւ, ո՞րտեղ ծախսեց նա իր փողերը.* **-ся** անդ. *ընկնել, մնալ.* ку́да подѣва́лись всѣ мои́ ве́щи *ո՞ւր կորան իմ բոլոր իրերը:*

Подѣ́йствовать (-ствую -ютъ) չ. *ազդել, ներգործել.* лѣка́рство хорошо́ подѣ́йствовало; п. на умъ, на чу́вства; э́та угро́за подѣ́йствовала не него́.

Подѣ́лать տ. Подѣ́лывать.

Подѣлúть (-лю́ -лятъ), **ся** տ. Подѣля́ть, ся.

Подѣ́‖лка ի. **1**, *պստիկ, չնչին գործ.* **2**, *վերանորոգութիւն (շինութեան).* **3**, *ատաղձագործութիւն.* **-лковый** ած. *շինելու, գործելու.* п. лѣсъ *ատաղձի փայտ:*

Подѣло́мъ մ. *արժանի է, ‹հալին է›.* его́ наказа́ли, и п.

Подѣло‖чка նւզ. տ. Подѣ́лка; **-чный** տ. Подѣ́лковый.

Подѣ́‖лывать, -лать ն. *անել, գործել, մի բանով զբաղուել.* что подѣ́лываешь? *ի՞նչ ես անում, ժամանակդ ինչ ես անցկացնում.* ничего́ не подѣ́лаешь *ոչինչ չէ կարելի անել:* **-льный** ած. *գործի, աշխատանքի.* п—ые дни.

Подѣ‖ля́ть, -лúть ն. *բաժանել.* чего́ вы не подѣлúли *ի՞նչ ունիք բաժանելու, ի՞նչ էք տուել միմեանց, որ չէք կարողանում յետ սատնալ.* **-ся** փոխդ. *ունեցածները միմեանց մէջ բաժանել.* онъ подѣлúлся со мно́ю де́ньгами.

Подѣ́ну տ. Подѣ́ть.

По-дѣ́тски մ. *երեխայաբար, տղայաբար:*

Подѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ), **ся** տ. Подѣва́ть, ся.

Подѣ́ять ն. *անել, գործել.* **-ся** չ. *դէմք. պատահել.* «про́сто ума́ не прило́жишь, что́ съ нимъ подѣ́ялось».

Подіо́жинно մ. *դիւժիններով, երկոտասանեակներով:*

Подюжѣ́‖лый բյ. ած. *հաստացած, պնդացած, ամրացած, զօրեղացած.* **-ть** չ. *հաստանալ, պնդանալ, ամրանալ, զօրեղանալ:*

Поеди́‖нокъ, нка ա. *մենամարտութիւն.* вы́звать на п.; око́нчить ссо́ру п—нкомъ; **-ночный** ած. *մենամարտութեան:*

Поё‖живаться, -житься (-жусь -жатся) անդ. *երբեմն, մի մի ժամանակ կուչ գալ, կծկուիլ:*

Поели́ку 1, մ. *նայելով, նայած, բստ.* п. мо́жно *որքան կարելի է.* **2**, շ. *որովհետև, զի, քանզի:*

Поё‖мистый, -мный ած. *ողողուող, ողողուած, հեղեղուող, հեղեղուած.* п—ные луга́; п—ная я́ма *ջրով լիքը փոս.* **-мъ**, пойма́ ա. *ամկ. հեղեղում:*

Поéніе չ. *ջրելը, ջուր տալը, ջուր խմացնելը:*

Пожада́ть ն. чего́ *մի բանի խիստ ցանկանալ, փափագել:*

Пожа́дничать չ. *ագահել, ագահութիւն, ‹թամահքարութիւն› անել:*

Пожа́ждать չ. *մի քանի ժամանակ ծարաւ լինել, ծարաւութիւնից տառապել:*

Пожа́‖лованіе չ. *տալը, շնորհելը, պարգևելը, բաշխելը.* **-ловать** (-лую -ютъ) ն. **1**, *տալ, շնորհել, պարգևել, բաշխել.* п. кому́ зе́млю; п. кому́ о́рденъ *կմ* кого́ о́рденомъ *մէկին շքանշան շնորհել.* коро́ль пожа́ловалъ ему́ дворя́нство; **2**, къ кому́ *մէկի մօտ, մէկի տուն շնորհք բերել. մէկին այցելել.* прошу́ п. ко мнѣ на обѣ́дъ; пожа́луйте сюда́ *համեցէք այստեղ.* *добро́ п.! *բարի գալուստ, գլխներիս վերայ տեղ ունիք.* **-ся** չ. на кого́ *մէկի վերայ, մէկի դէմ գանգատուել.* я пожа́луюсь на него́ министру; **-луй** մ. *թերևս, նոյնիսկ. այո, լաւ, համեցէք.* по мнѣ п. *ես համաձայն եմ.* я э́то сдѣ́лаю за́втра, а п. и сего́дня *այդ ես կանեմ վաղը, բայց թերևս հէնց այսօր.* **-луйста** ձ. *խնդրեմ, խնդրում եմ, բարի եղիր, բարի եղէք. համեցէք, հրամմէ:*

Пожалѣ́ть տ. Жалѣ́ть.

Пожа́‖ривать ն. **1**, *կամաց կամաց, թեթև կերպով տապակել, այրել, խորովել.* **2**, *երբեմն մորակել, ծեծել, ‹մէջքը տաքացնել›.* **-рить** (-рю -рятъ) ն. **1**, *որոշ ժամանակ տապակել, խորովել (միս). (արևի մասին) կըծել, այրել.* п. оде́жду *շորը թափել (որդունքը ոչնչացնելու համար).* **2**, *բոլորը տապակել.* **-(а́)рище** չ. *հրդեհատեղ, հրդեհավայր.* **-рный** ած. *հրդեհի, հրդեհա—, հրդեհաշէջ.* п—ая кома́нда *հրդեհաշէջներ.* п—ая труба́ *հրդեհաշէջ խողովակ.* **-ръ** ա. *հրդեհ.* потуши́ть п.; звать, бѣжа́ть на п.

По‖жа́тіе չ. **I.** *սեղմելը, սխմելը, ճնշելը.* **II.** *հնձելը, հարելը.* **-жа́ть** (-жму́ -му́тъ) տ. Пожима́ть և (-жну́ -ну́тъ) տ. Пожина́ть; **-жгу́** տ. Поже́чь.

Пожда́ть (-жду́ -ду́тъ; -дú) ն. *մի քիչ սպասել, ճամբայ պահել:*

По‖жева́ть (-жую́ -ю́тъ) ն. *մի քիչ, մի քանի ժամանակ ծամել, ծամքել.* **-жёвываніе** չ. *երբեմն, կամաց կամաց ծամելը, ծամքելը.* **-жёвывать** ն. *երբեմն, կամաց կամաց ծամել, ծամքել:*

Поже‖ла́ніе չ. *ցանկանալը, ցանկութիւն.* п. кому́ сча́стія; **-ла́ть** ն. *ցանկանալ:*

Пожёл‖клый բյ. ած. դեղնած, թառամած. **-кнуть** չ. դեղնիլ, թառամիլ:

Пожел‖тить (-лчý -тя́тъ) ն. դեղնացնել, դեղին ներկել. **-тѣлый** բյ. ած. դեղնած, դեղին դարձած. **-тѣніе** չ. դեղնիլը. **-тѣть** չ. դեղնիլ:

Пожени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. ամուսնացնել (շատերին). **-ся** անդր. ամուսնանալ:

По-же́нски մ. կնաբար, կանացիաբար, կանանց պէս:

Поже́рт‖вованіе չ. **1**, զոհելը, զոհ բերելը. **2**, զոհաբերութիւն, տուրք, նուէր. **-вовать** (-вую -ютъ) ն. что կմ чѣмъ մի բան զոհել, զոհ բերել, նուիրել, նուէր բերել. п. жи́знью կեանքը զոհել, զոհ բերել:

Пожестѣ́ть չ. պնդանալ, կարծրանալ:

Пожёст‖клый բյ. ած. պնդացած, կարծրացած. **-кнуть** չ. պնդանալ, կարծրանալ:

Поже́чь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. -жёгъ -жгла́, ó; -жги́) տ. Пожига́ть.

Пожи́‖ва ի. շահ, օգուտ. здѣсь тебѣ́ нѣтъ п—ы; **-ва́ніе** չ. ապրելը. **-ва́ть** չ. ապրել. какъ пожива́ете? ինչպէս էք ապրում, ո՞նց էք, քէֆներդ ո՞նց է. **-ви́ться** (-влю́сь -вя́тся) տ. Поживля́ться; **-ви́шка** ի. ռմկ. պստիկ. չնչին շահ, օգուտ. **-вка** տ. Пожи́ва; **-вле́ніе** չ. **1**, օգտուելը, օգուտ, շահ տեսնելը. **2**, հնց. ապրուստ. **-вля́ться**, -ви́ться չ. օգտուել, շահուել, ‘խէրուել‘. тутъ ничѣ́мъ не поживи́шься: п. о́коло чего́, о́коло кого́ մի բանից, մէկից շահուել. շահ, օգուտ տեսնել. тутъ есть чѣ́мъ п—ви́ться դորանից շահ. օգուտ կայ. онъ поживи́лся отъ э́того дѣ́ла; **-вочка** ռմկ. տ. Пожи́вка; **-вý** տ. Пожи́ть.

По‖жига́ніе չ. այրելը (մեծ քանակութեամբ). **-жига́ть**, -же́чь ն. այրել, կրակ տալ (մեծ քանակութեամբ):

Пожидѣ́ть չ. նօսրանալ. на дворѣ́ пожидѣ́ло դուրսը ցեխ է կանգնել:

Пожи́знен‖но մ. ցկեանս, ցմահ. э́тотъ домъ принадлежи́тъ мнѣ́ п.; **-ность** ի. ցկեանս, ցմահ լինելը (որ և է հասութի). **-ный** ած. ցկեանս, ցմահ նշանակուած, տեող. п—ая пе́нсія.

Пожило́й ած. հասակաւոր. п. мужчи́на; п—ыя де́ньги կմ п о ж и л о́ е, о́го չ. բնակարանի վարձ. ‘քրեհ‘:

По‖жима́ніе չ. սեղմելը, սխմելը, ճընշելը. п. плечъ ուսերը ցնելը, վեր քաշելը. **-жима́ть**, -жа́ть ն. սեղմել, սխմել, ճնշել, ‘հուպ տալ‘ (թեթև կերպով կմ մի մի ժամանակ). п. чью рýку մէկի ձեռքը սեղմել. п. пле́чи կմ плеча́ми ուսերը ցնել. վեր քաշել. **-ся** անդր. զալարուել, ‘կուչ գալ‘, կծկուիլ (ցրտից):

По‖жина́ніе չ. հնձելը. **-жина́ть**, -жа́ть ն. հնձել, հարել. что посѣ́ешь, то и пожнёшь (առծ.). *п. ла́вры դափնիներ վաստակել. *п. плоды́ свои́хъ трудо́въ.

По‖жира́ніе չ. ուտելը, լափելը, կլանելը. **-жира́ть**, -жра́ть ն. ուտել, լափել, կլանել. *п. кого́ глаза́ми. [բարտանալ:

Пожирѣ́ть չ. գէրանալ, ‘չաղանալ‘, պա-

По‖жи́тки ա. յ. տան իրեղէններ, կարասիք. «на засо́хшей пы́льной травѣ́ бы́ли сва́лены кýчей дома́шніе п.: пери́ны, самова́ръ и сундуки́»; **-жи́ть** (-живý -вýтъ; по́жилъ -ла́, о; -живи́) չ. **1**, ապրել. поживёшь подо́льше, узна́ешь побо́льше (առծ.). **2**, միքանի ժամանակ ապրել, բնակուել, կենալ. **-жмý** տ. Пожа́ть.

По́‖жниво չ. հնձած արտատեղ, ծղօտատեղ. **-жнý** տ. Пожа́ть.

По́жня ի. ժղվ. մարգ, ‘թալա‘, խոտհարք (անտառի մէջ):

Пожо́гъ ա. այրելը, հրդեհելը, կրակ տալը:

По‖жра́ніе տ. Пожира́ніе; **-жра́ть** (-жрý -ýтъ; -жри́) տ. Пожира́ть.

Пожужжа́ть չ. մի քանի ժամանակ բզզալ, տզզալ:

Пожуи́ровать (-рую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խրախութիւն անել, քէֆ անել, քէֆ քաշել:

Пожури́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. փոքր ինչ յանդիմանել, նախատել, շշպրել:

Пожурча́ть (-чý -ча́тъ) չ. մի քանի ժամանակ խոխոջել, խշխշալ:

Пожýхнуть (անց. -жýхъ -хла, о) չ. **1**, (դեղերի. լաքերի մասին) փայլը կորցնել, գոյնը թափել. **2**, (օր. կաշու մասին) չորանալ, կուչ գալ: [րութիւն (պարողի, դերասանի):

I. **По́за** ի. (ֆր.) պօզ, մարմնական դիրք, դը-

II. **Поза** մն., որ բայերի հետ միանալով, ցոյց է տալիս չ ա փ ա ւ ո ր ու թ ի ւ ն (մի քիչ. փոքր ինչ), օր. позагрязни́ть մի քիչ կեղտոտել, աղտոտել:

Позаба́вить (-влю -вятъ) ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով մի քանի ժամանակ զուարճացնել, ուրախացնել. **-ся** անդր. փոքր ինչ զուարճանալ, ուրախանալ:

Позаби́ть (-бью́ -ю́тъ: -бе́й) ն. մեծ քանակութեամբ, բոլորովին ջարդել, ջարդ ու փշուր անել:

Позаблё‖клый բյ. ած. փոքր ինչ թառամած, թօշնած. **-кнуть** (անց. -къ -кла, о) չ. փոքր ինչ թառամիլ, թարշամիլ, թօշնիլ:

Поза‖блуди́ться (-жýсь -ýдятся) չ. ճանապարհից հեռանալ, մոլորուիլ. **-бода́ть** ն. կարգով շատերին խեթկելով, ‘հարու տալով‘ սպանել. **-болѣ́ть** չ. կարգով, միմեանց յետեից հիւանդանալ, տկարանալ:

Позаборо‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-нова́ть** (-нýю -ютъ) ն. **1**, շուտով տափանել, ցաքանել. **2**, մեծ քանակութեամբ, բոլորը տափանել, ցաքանել:

Позабо́титься (-чусь -тятся) անդր. о чёмъ մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել, հոգս, խնամք տանել:

Позабракова́ть (-кýю -ютъ) ն. կարգով, միմեանց յետեից պարսաւել, ‘փնովել‘, ‘փոնել‘:

Позабра́ть (-берý -рýтъ; -бери́) ն. մեծ քանակութեամբ առնել, վերցնել, յափշտակել:

Поза‖броса́ть, -бро́сить (-шу -сятъ) ն. կամաց կամաց դէն գցել. **-брызгать** ն. շուրջանակի սրսկել, թացել, վրան ջուր ցանել. **-ся** անդր. բոլորովին թացուել. թրջուել. **-быва́ть, -бы́ть** (-бýду -дýтъ; -бýдь) ն. մոռանալ. **-ся** անդր. իրան մոռանալ. **-бѣ-**

лить (-лю́ -ля́тъ) ն. կամաց կամաց սպիտակացնել, սպիտակ ծեփով ծեփել։

Позави́довать (-дую -ютъ) չ. кому́ մէկին փոքր ինչ նախանձել։

Позавин‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ), **-чивать** ն. կարգով բոլորն էլ լարել (պտուտակը պտոյտ տալով)։

Позави́ствовать (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկին փոքր ինչ, մի բանում նախանձել, չարակնել։

Поза‖владѣ́ть չ. чѣмъ կամաց կամաց մի բանի տիրանալ, մի բան գուշել. **-вое-ва́ть** (-вою́ю -ютъ) ն. կամաց կամաց նուաճել. **-вра́ться** (-вру́сь -ру́тся; -ври́сь) անդր. սաստիկ ստախօսել, չափազանց շատ սուտ խօսել. **-втракать** տ. За́втракать.

Позавчера́ մ. երեկ չէ անցած օր, երեկ չէ մէկէլ օր։

Поза‖вѣ́сить (-шу -сятъ) ն. 1, փոքր ինչ վարագուրել, սքօղել, ծածկել. 2, բոլորը, մեծ քանակութեամբ վարագուրել, սքօղել, ծածկել. **-вяза́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -вяжи́) տ. Позавя́зывать; **-вя́знуть** (անց. -вя́зъ -зла, о) չ. մի փոքր խրուել, թաղուել. **-вя́зывать**, -вя́за́ть ն. կարգով կապել, կապոտել. **-вя́лый** բյ. ած. թառամած, թարշամած. **-вя́нуть** չ. աստիճանաբար թառամել, թարշամել, թօշնել. **-га́дить** (-жу -дятъ) ն. 1, փոքր ինչ կեղտոտել. 2, բոլորը կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. կեղտոտուել. **-га́снуть** (-га́съ -сла, о) չ. գրեթէ բոլորովին մարել, հանգչել։

Позагла́‖дить (-жу -дятъ), **-живать** ն. 1, կամաց կամաց յղկել, կոկել, դգել. 2, մասամբ ուղղել, դրոշել (սխալը)։

Поза‖глуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. մի փոքր կամ բոլորովին խեղդել (տունկը). **-гово-ри́ться** (-рю́сь -ря́тся) չ. և փխբ. զրուցով լինել. **-городи́ть** (-жу́ -о́дятъ; -ди́) ն. կարգով պատել (ցանկով), վանդակ քաշել, 'չափարել'. **-горѣ́лый** բյ. ած. փոքր ինչ այրուած, արևառ. **-горѣ́ть** (-рю́ -я́тъ) չ. փոքր ինչ այրուել, թխանալ (արևից). **-гото́вить** (-влю -вятъ) ն. մեծ քանակութեամբ, մեծ պաշար պատրաստել, հոգալ. **-ся** անդր. պատրաստուել. п. къ доро́гѣ; **-грубѣ́ть** չ. փոքր ինչ, բաւական կոշտանալ, կոպտանալ (երեսի, ձեռների մորթի մասին). **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ; անց. -ы́зъ -зла, о; -зи́) ն. միմեանց յետևից խածնել[ով սպանել]. **-грязни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. փոքր ինչ, մի քիչ ցեխոտել, կեղտոտել. **-да-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. կարգով բոլորին էլ ընծաներ տալ, բոլորին էլ կաշառել, բոլորի սրտերն էլ շահել. **-держа́ть** (-жу́ -жатъ) ն. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ պահել, արգելել, բանտ անել. **-ся** անդր. խիստ երկար մնալ, ուշանալ։

Позади́ 1, մ. յետ. оста́ться п.; **2**, նխդ. (սեռ. հոլ.) յետևը, յետևից. п. до́ма.

Позадолжа́ть չ. փոքր ինչ պարտք անել, պարտքի տակ ընկնել։

Позадо́рить (-рю -рятъ) ն. кого́ մէկին փոքր ինչ գրգռել, բարկացնել։

Поза‖ду́маться անդր. միտք անել, մտքերի մէջ ընկղմուել։

Поза́дь տ. Позади́.

Позадѣ́лать ն. կամաց կամաց կալնուլ, փակել, խցել, գոցել։

Поза‖же́чь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; -жги́) տ. Позажига́ть; **-живи́ть** (-влю́ -вя́тъ; -ви́) ն. աստիճանաբար, մասամբ 'սպեղանել', առողջացնել. **-жига́ть**, -же́чь ն. կարգով, մէկը միւսի յետևից վառել, լուցանել. **-жирѣ́ть** չ. կարգով գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ'։

Позаим‖ствованіе չ. փոխառութիւն, փոխ առնելը, վերցնելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. փոխ առնել, վերցնել, ընդօրինակել (որ և է գրքից մի բան, մի տեղ). **-ся** անդր. у кого́ чѣмъ մէկից մի բան փոխ առնել, վերցնել. *մէկից օրինակ առնել։

Поза‖ка́пать ն. տեղ տեղ կեղտոտել (վրան բան կաթեցնելով). **-ся** անդր. տեղ տեղ կեղտոտուել. **-ка́шляться** չ. մի քանի ժամանակ հազալ, հազից բռնուել. **-ква́сить** (-шу -сятъ) ն. փոքր ինչ թթուեցնել, խմորեցնել. **-кида́ть** ն. կամաց կամաց, մեծ քանակութեամբ ձգել, ածել, թափել. **-ки́снуть** չ. փոքր ինչ թթուել, խմորուել. **-кла́до-вать** (-дую -ютъ) ն. կամաց կամաց գրաւ դնել. **-ся** անդր. գրաւ (գրավ) գալ. **-клеи́ть** (-лею́ -я́тъ) ն. մի բան կամ շատ բաներ միմեանց յետևից կպցնել, փակցնել, սոսնձել. **-клепа́ть** (-плю́ -е́плютъ; -пли́), **-клёпывать** ն. մի փոքր կամ միմեանց յետևից յետ ծալել, գուրգամել (օր. մեխերի գլխները). **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) ն. կարգով կռել, դարբնել. **-конопа́-тить** (-чу -тятъ) ն. բոլորն էլ խցել, գոցել, կալնուլ (խծուծով ևն). **-копа́ть** ն. աստիճանաբար բոլոր[փոսեր]ն էլ լցնել, կալնուլ։

Позакоп‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. տեղ տեղ ծխոտել, մխոտել, մրոտել. **-тѣ́лый** ած. ծըխոտուած, մխոտուած, մրոտուած. **-тѣ́ть** չ. փոքր ինչ ծխոտել։

Поза‖кра́сить (-шу -сятъ) ն. 1, տեղտեղ դեղել, ներկել. 2, բոլորը, շատ բան դեղել, ներկել. **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ) ն. կարգով փակել, գոցել, ծածկել. **-ся** անդր. գոցուել, ծածկուել. **-крѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. 1, փոքր ինչ ամրացնել, պնդացնել, ամուր, պինդ կապել. 2, բոլորն ամրացնել, պնդացնել, ամուր, պինդ կապել. **-купи́ть** (-плю́ -ку́-пятъ; -пи́) ն. 1, գնել, առնել (մի քանի կամ շատ, զանազան բաներ, մեծ քանակութեամբ բաներ, բոլորը). **-ку́порить** (-рю -рятъ) ն. խցել, խցանով փակել, գոցել (շատ կամ բոլոր շշերը). **-куси́ть** (-шу́ -ку́сятъ; -си́) չ. փոքր ինչ, թեթև կերպով նախաճաշել, բերանը պատառ, 'թիքա' առնել. **-ку́тать** ն. փոքր ինչ փաթաթել, ծածկել. **-ся** անդր. փոքր ինչ փաթաթուել, ծածկուել. **-леденѣ́ть** չ. լաւ սառչել, սառցապատուել. **-лежа́ться** (-жу́сь -жа́тся) չ. փոքր ինչ ընկած մնալ, փչանալ (ապրանքի մասին). **-ли́ть** (-лью́ -ю́тъ; -ле́й) ն. 1, վրան փոքր ինչ ջուր ածել, մարել (կրակը). 2, խիստ շատ ջրել, վնասել (ծաղիկներին). **-ся** անդր. իր վրայ փոքր ինչ ջուր ածել. **-ложи́ть** (-жу́ -жа́тъ) ն. 1, կարգով բոլոր[կալուածներ]ն էլ գրաւ դնել. 2, կարգով բոլոր[պատուհաններ]ն էլ կալնուլ, գոցել, փակել. **-лома́ть** ն. մեծ քանակութեամբ կոտրել. п. ру́ки ձեռքերի մատները կոտրր-

տել, ճրթճրթացնել. **-лосни́ться** (-нюсь -нятся) չ. կեղտոտ, եղոտ գոյն ստանալ, կեղտակալել. **-лупи́ть** (-плю́ -лу́пятъ; -пи́) ն. 1, փոքր ինչ յետ քաշել (օր. սոխի կեղևը, անդամի թլփատը). 2, մեծ քանակութեամբ քաշել (կեղևը), կլպել. **-лѣ́зть** (-зу -зутъ; -ѣзъ -зла, о; -зь) չ. куда́ սողալով մի տեղ մտնել (մեծ քանակութեամբ). **-лѣни́ться** (-нюсь -нятся) անդր. փոքր ինչ ծուլանալ, 'թամբալանալ'. **-лѣпи́ть** (-плю́ -лѣ́пятъ; -пи́) ն. մեծ քանակութեամբ, ամէն տեղ կպցնել, փակցնել. **-ма́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. 1, փոքր ինչ, տեղ տեղ քսել, ծեփել. 2, կարգով, բոլոր[պատուհաններ]ն էլ ծեփել. **-ся** անդր. փոքր ինչ կեղտոտուել. **-ма́нить** (-ню -нятъ) ն. հրապուրել, գրաւել (շատերին). **-мара́ть** ն. 1, փոքր ինչ կեղտոտել. 2, բոլորը, շատ բան կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. փոքր ինչ կեղտոտուել, աղտոտուել. **-ма́слить** (-лю -лятъ) ն. 1, փոքր ինչ, տեղ տեղ իւղոտել, ձիթոտել, կեղտոտել, աղտոտել. 2, բոլորը, բոլորովին իւղոտել, ձիթոտել, կեղտոտել. **-ма́ять** (-ма́ю -ютъ) ն. բաւականին յոգնեցնել, հալից գցել. **-ме́длить** (-лю -лятъ) չ. փոքր ինչ ուշանալ, յապաղել. **-ся** անդր. բաւականին ուշանալ. **-мёрзнуть** չ. 1, փոքր ինչ, թեթև կերպով սառչիլ, պաղիլ. 2, կարգով պաղիլ, սառչիլ. **-мертвѣ́ть** չ. աստիճանաբար մեռնել, անզգայանալ. **-мета́ть** ն. 1, կարգով բոլոր[փոսեր]ն էլ լցնել, կալնուլ. 2, շտապով, մեծ քանակութեամբ կարել. **-мкну́ть** ն. կարգով բոլոր[դռներ]ն էլ փակել, կողպել. **-мо́кнуть** չ. բաւական թացուել, թրջուել. **-мо́лкнуть** չ. մի քանի ժամանակ լռել, պապանձուել. **-мори́ть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, փոքր ինչ, բաւական յոգնեցնել, հալից գցել (ձիերին). 2, կարգով բոլորին էլ հալից գցել, բոլորի հոգին էլ հանել. **-моро́зить** (-жу -зятъ) ն. 1, փոքր ինչ սառեցնել, պաղեցնել: [սովորութեան:

Позамо́р‖ски, -скому մ. ըստ օտար

Поза‖мота́ться անդր. չնորհիւ չուայտութեան պարտքի մէջ, պարտքի տակ ընկնել. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. փոքր ինչ, բաւական թացել, թրջել. **-ся** անդր. փոքր ինչ թացուել, թրջուել. **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) ն. բաւականաչափ լուանալ, մաքրել (բծերը). **-мѣ́тить** (-чу -тятъ) ն. մեծ քանակութեամբ, բոլորին նշան դնել, նշան անել. **-мѣша́ть** ն. մեծ քանակութեամբ խառնել, խառնափնթորել. **-ся** անդր. 1, կամաց կամաց խառնուել. 2, փոքր ինչ շփոթուել, շշկլուել. **-мѣшка́ть, ся** տ. Позаме́длить, ся; **-мя́ть** (-мну́ -ну́тъ; -мни́) ն. 1, փոքր ինչ տրորել. *փոքր ինչ վախեցնել. 2, կարգով բոլոր[գործեր]ն էլ պարտկել, 'կոծկել'. **-ся** անդր. փոքր ինչ, միաժամանակ կանգ առնել, պապանձուել, (լեզուի մասին) կապուել. **-немо́чь** (-могу́ -о́жешь -о́гутъ; անց. -мо́гъ -гла́, о́) չ. փոքր ինչ տկարանալ, հիւանդանալ. **-нести́** (-су́ -су́тъ) ն. 1, կամաց կամաց ծածկել (օր. ձիւնով). 2, բաւականին մաշել (շորերը):

Поза‖ня́ть (-займу́ -му́тъ; -йми́) ն. 1, փոքր ինչ փող փոխ առնել, պարտք անել. 2, շատերից, զանազան տեղերից փող վերցնել. 3, кого́ чѣмъ մէկին մի քանի ժամանակ մի բանով պարապեցնել, զբաղեցնել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բանով պարապել, զբաղուել:

Поза‖остри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. փոքր ինչ սրել. **-па́мятовать** (-тую -ютъ) ն. համարեա մոռանալ, մտահան անել:

Позапасти́ (-су́ -су́тъ) ն. կամաց կամաց պարենաւորել, պաշար հոգալ:

Поза‖па́чкать ն. 1, փոքր ինչ կեղտոտել. 2, կարգով բոլորն էլ կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. փոքր ինչ կեղտոտուել. **-пере́ть** (-пру́ -ру́тъ; -при́) ն. միմեանց յետևից փակել, գոցել, կողպել (պատուհաններ, դռներ). **-ся** անդր. կարգով, միմեանց յետևից փակուել. **-печа́тать** ն. կարգով բոլորն էլ կնքել:

Поза‖пирова́ться (-ру́юсь -ютсся) չ. բաւական երկար քէֆ անել. **-писа́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -ши́) ն. միմեանց յետևից գրել, ցուցակագրել, նշանակել. **-ся** չ. փոքր ինչ շատ գրել. **-плева́ть** (-плюю́ -ю́тъ) ն. մեծ քանակութեամբ, բոլորը թքոտել, կեղտոտել. **-плѣсневѣ́ть** չ. տեղ տեղ բորբոսնիլ:

Позапозда́ть չ. փոքր ինչ ուշանալ:

Позапро́шлый ած. անց անցեալ. въ п—омъ году́ հերու չէ մէկէլ տարի:

Поза‖пруди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. կարգով կապել, կանգնեցնել (ջրերը). **-пря́тать** (-чу -чутъ) ն. շատ բան կամ բոլորը թաքցնել. **-ся** անդր. թաքնուել (բազմութեամբ). **-пустѣ́лый** բյ. ած. բաւականաչափ ամայացած. **-пустѣ́ть** չ. բաւականաչափ ամայանալ, դատարկուիլ. **-пу́тать** ն. 1, բաւականաչափ խառնաշփոթել, կաշկանդել. 2, կարգով փորձանքի, խաթաբալի մէջ գցել. **-ся** անդր. բաւականաչափ խճճուել, կաշկանդուել. **-пыли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. փոքր ինչ կամ բոլորովին, բոլորը փոշոտել, թոզոտել. **-ся** անդր. մի փոքր կամ բոլորովին փոշոտուել, թոզոտուել. **-пятна́ть** ն. տեղ տեղ կամ բոլորը բծաւորել, կեղտոտել. **-ся** անդր. իր անունը բծաւորել, արատաւորել. **-рабо́таться** չ. խիստ շատ աշխատել:

Позарази́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. կամաց կամաց, բոլորին էլ վարակել:

Поза‖расти́ (-сту́ -ту́тъ; անց. -ро́съ -сла́, о́; -сти́) չ. թեթև կերպով ծածկուել (օր. խոտով). **-рдѣ́ться** չ. փոքր ինչ կարմրիլ:

Позаржа́вѣ‖лый բյ. ած. փոքր ինչ ժանգոտած. **-ть** չ. փոքր ինչ կամ բաւականաչափ ժանգոտիլ, ժանգակալիլ:

Поза́риться (-рюсь -рятся) չ. на что մի բանի փափագիլ, խիստ ցանկանալ. п. на чужо́е добро́.

Поза‖ровня́ть ն. կամաց կամաց դզել, հարթել. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й) ն. մեծ քանակութեամբ թաղել, թաղոտել. **-ся** անդր. մեծ քանակութեամբ թաղոտուել, թաղնուել. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. կարգով մորթոտել. **-ряди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) ն. միմեանց յետևից լցնել (հրացանները). **-сади́ть** (-жу́ -дятъ; -ди́) ն. տնկել, տնկոտել, տնկելով լցնել. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. բնակեցնել, բնակիչներ, բնակութիւն հաստատել (մասամբ). **-сидѣ́ться** (-жу́сь -дя́тся; -ди́сь) չ. у кого́ մէկի մօտ երկար նստել, երկար նստած մնալ. **-слони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. чѣмъ մի բանով ծածկել. **-слѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. մասամբ կուրացնել. **-сну́ть**

չ. կարգով քնել, քուն մտնել. **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. շտապով և մեծ քանակութեամբ մի տեղ, մի բանի տակ կոխել, դնել. **-со́хлый** բյ. ած. փոքր ինչ չորացած, ցամաքած. **-со́хнуть** (անց. -со́хъ -хла, о) չ. փոքր ինչ կամ բոլորովին չորանալ, ցամաքել. **-старѣ́лый** բյ. ած. փոքր ինչ հնացած. **-старѣ́ть, ся** չ. փոքր ինչ հնանալ. **-стегну́ть** ն. կարգով, միմեանց յետևից մայր գցել (կոճակները). **-стла́ть** (-стелю́ -ютъ; -стели́) ն. կարգով ծածկել (վրան բան փռելով). **-страхова́ть** (-ахую -ютъ) ն. միմեանց յետևից ապահովել (հրդեհի վտանգից). **-страща́ть** ն. միմեանց յետևից վախեցնել, ահաբեկել. **-стро́ить** (-о́ю -ятъ) ն. կամաց կամաց շինութիւններով լցնել, ծածկել. **-студи́ть** (-жу́ -сту́дятъ; -ди́) ն. փոքր ինչ, բաւական սառեցնել, պաղեցնել. **-сты́лый** բյ. ած. փոքր ինչ սառած, պաղած, հովացած. **-сты́ть** (-сты́ну -нутъ) չ. սառչիլ, պաղիլ, հովանալ. **-суши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. փոքր ինչ չորացնել, ցամաքեցնել. **-сы́пать** (-плю -плютъ; -пь) ն. փոքր ինչ ածել, թափել. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) ն. կամաց կամաց ցանել, սերմանել. **-таска́ть** ն. փոքր ինչ մաշել (շորը). **-твердѣ́лый** բյ. ած. փոքր ինչ պնդացած, կարծրացած. **-твердѣ́ть** չ. փոքր ինչ կարծրանալ, պնդանալ. **-твори́ть** (-рю́ -рятъ) ն. կարգով բոլորն էլ փակել, գոցել. **-те́плить** (-лю -лятъ) ն. միմեանց յետևից վառել (լապտերները). **-тере́ть** (-тру́ -ру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; -три́) ն. կամաց կամաց սրբել, ջնջել. **-ти́хнуть** չ. կամաց կամաց հանդարտանալ, խաղաղուիլ, դադարիլ. **-ткну́ть** տ. Позатыка́ть; **-топи́ть** (-плю́ -о́пятъ; -пи́) ն. **1**, կարգով վառել (վառարանները). **2**, կարգով ընկղմել (նաւերը). **3**, մասամբ հեղեղել, ողողել. **-туши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. բաւականաչափ հանգցնել, մարել (կրակը). **-тыка́ть**, -ткну́ть չ. միմեանց յետևից խցել, գոցել, կոխուլ (ծերպերը, ճեղքերը). **-тяну́ть** ն. պրկել, կապել (փոքր ինչ, բոլորը, բոլորովին). **-упря́миться** (-млюсь -мятся) ներբ. սաստիկ յամառել, կամակորութիւն անել. **-ха́ркать** ն. ամէն տեղը թքոտել, կեղտոտել. **-хвора́ть** ն. կարգով հիւանդանալ, տկարանալ. **-хло́пать** ն. միմեանց յետևից խփել (բոլոր դռները). **-хлю́пать, -хлю́стать** ն. բաւականաչափ կեղտոտել (շորի եզերքը). **-ся** ներբ. կարգով իրենց շորերը կեղտոտել. **-ча́хлый** բյ. ած. բաւականին նիհարած, հիւծուած. **-ча́хнуть** չ. բաւականին նիհարիլ, հիւծիլ. **-черствѣ́ть** չ. մի փոքր կամ բոլորովին պնդանալ, քարանալ, չորանալ (հացի մասին). **-шали́ться** (-лю́сь -ля́тся) չ. խիստ շատ սանձարձակութիւն, չարաճճիութիւն անել. **-швыря́ть** ն. կարգով շպրտել, շպրտոտել. **-ши́ть** (-шью́ -ю́тъ; -ше́й) ն. բոլորն, բոլոր տեղերը կարել. **-што́пать** ն. բոլոր[օր. ծակտուած գուլպաներ]ն էլ լցնել, կարկատել. **-ѣ́здить** (-зжу -дятъ) ն. կարգով հեծնելով փչացնել, սատկել (ձիերին):

Позва́нивать չ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ զանգահարել:

По‖зва́ть (-зову́ -ву́тъ; -ви́) տ. Позыва́ть; **-зве́нивать** չ. երբեմն զօղանջել, ծլնգալ, հնչել. **-звенѣ́ть** չ. փոքր ինչ, մի առ ժամանակ զօղանջել, ծլնգալ, հնչել:

Позво‖ле́ніе չ. թոյլտուութիւն, թոյլատրութիւն. съ п—ія сказа́ть ներելի լինի ասել. **-ли́тельный** ած. **1**, թոյլատրող, -տրութեան, թոյլատրական. **2**, թոյլատրելի, ներելի. ему́ п—льно; **-ли́ть** (-лю -лятъ; հրմ. -ль) **-ля́ть** ն. թոյլատրել, թոյլ տալ. позво́льте сказа́ть вамъ; здоро́вье не позволя́етъ мнѣ выходи́ть—չէ ներում կամ չէ թոյլատրում. онъ позволя́етъ себѣ́ сли́шкомъ мно́го.

Позво‖ни́ть (-ню́ -о́нятъ) չ. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ զանգահարել, զանգակը տալ, քաշել. п. у чьихъ дверéй; **-но́къ**, нка́ ա. **1**, պստիկ զանգակ (օր. արածող կովի վզից կախած). **2**, ողնաշար. ше́йный, спинно́й п.; **3**, տ. Погремо́къ; **-но́чекъ**, чка ա. նւզ. զանգակիկ, -կուկ. **-но́чный** ած. **1**, ողնաշարի, -րային. п. столбъ ողնաշար, ողնայար, 'մէջքի իլիկ'. **2**, ողնաւոր, ողնաշարաւոր. п—ыя живо́тныя.

Позвуча́ть չ. փոքր ինչ հնչել. ձայն, հնչիւն արձակել:

По-звѣ́рски մ. գազանաբար, վայրագաբար:

Позвя́‖кивать, -кать, -кнуть չ. շաչել, զրնգալ, ծլնգալ, զօղանջել. «тро́йка поплела́сь неторопли́вой ры́сью, отры́висто позвя́кивая бубе́нчиками».

По́зд‖ненькій ած. փոքր ինչ ուշ, ուշացած. **-не́нько** մ. փոքր ինչ ուշ, ուշկեկ, անագան. **-нёхонько** մ. խիստ ուշ, անագան. **-ній** ած. ուշ, անագան. п—яя о́сень աշնանավերջերք. п—іе плоды́ ուշ հասած մրգեր. п—ее раская́ніе; до п—ей но́чи ց'ուշ գիշեր. спать до п—яго утра́ մինչև լոյս առաւօտ քնել. **-но** մ. ուշ, անագան. лу́чше п., чѣмъ никогда́; **-нова́то** տ. Поздне́нько; **-нова́тый** տ. По́здненькій; **-ность** ի. ուշացում, ուշ հասունանալը (պտուղների). **-нѣе** տ. По́зже; **-нѣ́йшій** ած. գերդրկ. ամենաուշ, ամենաանագան. п—ія извѣ́стія; **-ня́къ**, а́ ա. **1**, ուշ, անագան հասած պտուղ. **2**, ուշ, անագան ծնուած երեխայ կամ անասուն:

Поздо‖ро́ваться տ. Здоро́ваться; **-ро́ву** մ. ողջ առողջ. по-добру́ п. սաղ սալամաթ. առանց անհամութեան, 'սրբուով'. **-ровѣ́ть** տ. Здоровѣ́ть.

Поздра‖ви́тель ա. **-ви́тельница** ի. շնորհաւորող, բարեմաղթութիւն անող այր, կին. **-ви́тельный** ած. շնորհաւորական, բարեմաղթութեան. п—ое письмо́; **-ви́ть** (-влю -вятъ; -вь) տ. Поздравля́ть; **-вле́ніе** չ. շնորհաւորելը, -րում, բարեմաղթութիւն. принима́ть п—ія; п. съ но́вымъ го́домъ նոր տարին շնորհաւորելը. **-вля́ть**, -вить ն. кого́ съ чѣмъ մէկին մի բան շնորհաւորել. поздравля́ю васъ съ пра́здникомъ, съ но́вымъ го́домъ; поздравля́ю васъ съ возвраще́ніемъ շնորհաւորում եմ ձեր վերադարձը:

Позеле‖ни́ть տ. Зелени́ть; **-нѣ́лый** բյ. ած. կանաչած. **-нѣ́ніе** չ. կանաչելը. **-нѣ́ть** տ. Зеленѣ́ть.

По‖зе́мельный ած. հողի, հողային, կալուածային. п—ыя де́ньги կամ позе́мельное, аго չ. հողային, կալուածական հարկ, տուրք, հասոյթ. п—ая со́бственность;

п. налóгъ; **-зёмистый, -зёмный** ած. ցածր, գետնից կպած. **-зёмъ**, зёма և зьмá ա. **1**, հող, գետին, կղուածք. **2**, անասունների աղբ, քակոր, թրիք, ՛փէին՛:

По‖зёръ ա. (ֆր.), **-зёрка** ի. ձեւամոլ, կոտրատւող, քրքրւող այր, կին. «не дýмайте, что моя тётка зла... Нѣтъ! онá вся ложь, онá комедіáнтка, онá позёрка».

Пóзже մ. բաղդտ. աւելի ուշ, ուշ քան. не п. пятú часóвъ ժամի հնգից ոչ ուշ:

Позитú‖вность ի. դրականութիւն. **-вный** ած. դրական, հաստատական:

Пози‖тýра ի. (լտ.) դիրք, ձև. стать въ п—у դիրք բռնել. **-ція** ի. (լտ.) ռզմ. և երժ. դիրք. овладéть п—іей; п. пáльцевъ մատների դիրք, խաղ (նուագարանի վերայ):

Позла‖тúть (-щý -тя́тъ), **-щáть** ն. ոսկեզօծել, ոսկեջրել. **-щéніе** չ. ոսկեզօծում, ոսկեջրում:

По‖злúть (-лю́ -ля́тъ) ն. փոքր ինչ զայրացնել, բարկացնել. **-ся** չ. մի քանի ժամանակ բարկանալ, զայրանալ. **-злóбствовать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ կատաղած լինել, կատաղի բաներ բռնել. **-злодѣ́йски** մ. չարագործի, եղեռնագործի, ոճրագործի պէս. **-зложелáтельствовать** (-вую -ютъ) չ. չարիք կամենալ. **-злопáмятствовать** (-вую -ютъ) չ. комý յիշաչար գտնուել, ոխալ. **-злорáдствовать** (-вую -ютъ) չ. комý մէկի ձախորդութեան վերայ ուրախանալ, խնդալ. **-злоýмствовать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ չարիք նիւթել, չար մաքեր ածել:

По‖знавáніе չ. ճանաչելը, ճանաչում. **-знавáть** (ներկ՝ -знаю -ютъ; հրմ. -знавáй), -знáть ն. ճանաչել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. п. Богá, добрó и зло; познáй самогó себя́; **-ся** անդր. ճանաչուել. друзья́ познаю́тся въ несчáстіи.

Познакóмить (-млю -мятъ; -мь) ն. когó съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին մի մարդու, մի բանի հետ ծանօթացնել. познакóмьте меня́ съ вáшимъ брáтомъ; **-ся** անդր. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ ծանօթանալ:

По‖знáніе չ. գիտութիւն, տեղեկութիւն, հասկացողութիւն. п. добрá и зла; у негó большíя п—ія въ полúтикѣ քաղաքականութեան մէջ նա խիստ հասկացող է. человѣ́къ съ большúми п—іями խիստ գիտուն մարդ. **-знáть** (-знáю -ютъ; -знáй), **ся** տ. Познавáть, ся.

Позно‖бúть (-блю́ -бя́тъ), **-бля́ть** ն. ցրտի միջոցով վնասել կմ փչացնել, ոչնչացնել, ջնջել:

Позо‖вóкъ, вкá ա. մերենգ. չարժիչ լծակ (ժամացոյցի). **-вý** տ. Позвáть.

Позолó‖та ի. ոսկեզօծում, ոսկեջրում. **-тúть** (-чý -лóтятъ) տ. Золотúть; **-т-чикъ** ա. ոսկեզօծող, ոսկեջրող. **-чéніе** տ. Золочéніе; **-чý** տ. Позолотúть.

Позó‖рить (-рю -ря́тъ) ն. когó մէկին խայտառակել, անարգել. **-ся** անդր. անարգուել, խայտառակուել. **-рище** չ. **1**, տեսարան. **2**, խայտառակ, զարհուրելի, քամահելի տեսարան. **-рникъ** ա. **-рница** ի. անարգ, խայտառակ, անամօթ այր, կին, խայտառակիչ. **-рно** մ. խայտառակ կերպով, անամօթաբար. **-рный** խայտառակ, ամօթալի. п. столбъ խայտառակութեան, ծանականաց սիւն. **-ръ** ա. **1**, ամօթալի բան, ամօթ, խայտառակութիւն, ծանականք, նախատինք. какóй п.! э́тотъ постýпокъ бýдетъ для негó вѣ́чнымъ п—омъ; **2**, տեսարան:

Позубоскáлить (-лю -лятъ) չ. մի քանի ժամանակ ՛ղնջատալ՛, ՛սեպերը՛ (ատամները) բացել, հեգնօրէն ծիծաղել:

Позудѣ́ть (-жý -дя́тъ) չ. փոքր ինչ քոր գալ, մարմաջել:

Позумéн‖тный, -товый ած. պասամէնտեայ. **-тщикъ** ա. **-тщица** ի. պասամէնտագործ այր, կին. **-тъ** ա. (գերմ.) պասամէնտ:

По‖зывáть, -звáть ն. կանչել, կոչել. п. когó въ судъ; меня́ позвáли къ дирéктору; դէմք. խիստ ցանկանալ, կարիք զգալ. меня́ позывáетъ на ѣдý խիստ ուտել եմ ուզում. **-зы́вный** ած. կանչող, կոչող, հրաւիրող. -(пó)**зывъ** ա. տենչ, խանդ, զգլխու, կարիք զգալը. п. на ѣдý; п. на рвóту; п. на низъ փորը գնալու (բնական կարիքը կատարելու) ցանկութիւն:

Позычáть չ. փոքր ինչ հնչել, ղօղանջել, զրնգալ, ձայն հանել, աղաղակել:

По‖зѣвáть չ. մի քանի ժամանակ յօրանջել, որոշտալ. **-зѣвóта** ի. յօրանջկոտութիւն, շարունակ, յաճախակի յօրանջելը. **-зѣвывать** չ. երբեմն կմ յաճախ յօրանջել, որոշտալ:

Позя‖бáть, -бнуть չ. ստաշել, ցրտահար լինել. **-блый** բյ. ած. ստած, ցրտահար. **-бнуть** (անց. -бъ -бла; о) տ. Позябáть.

По‖игрáть տ. Поúгрывать; **-игрéцки** մ. խաղացողին յատուկ ձևով. **-úгрывать**, -игрáть չ. երբեմն, յաճախ կմ քիչ խաղալ. **-игры́шъ** ա. թղթախաղում տարածը, չահածը:

Пойдý տ. Пойтú.

Поизбáвить (-влю -вятъ) ն. մասամբ ազատել, թափել. **-ся** անդր. отъ чегó մի բանից ազատուել:

Поиз‖бáловать (-лую -ютъ) ն. բաւական երես տալ. **-бúть** (-изобью́ -ю́тъ; -бéй) ն. բաւականին կոտրել:

Поизве‖стú, -сть (-дý -дýтъ; անց. -вёлъ -лá, ó) ն. **1**, կամաց կամաց բոլորն էլ գործածել, սպառել, ծախսել. **2**, մասամբ ջնջել, ոչնչացնել. **-стúсь** չ. զրօսանքի անձնատուր լինել, փչանալ. **2**, դրեթէ ջնջուել, ոչնչանալ:

Поизветшáть չ. բաւականին հնանալ:

По-извóзчичьи մ. կառապանի պէս, ինչպէս կառապան:

Поиз‖волочúть (-чý -чатъ) ն. բաւականաչափ մաշել. **-вóльничаться** չ. փոքր ինչ սանձարձակ, պոռթկերես դառնալ. **-гáдить** (-жу -дятъ) ն. փոքր ինչ, բաւականաչափ կեղտոտել, փչացնել:

Поизглá‖дить (-жу -дятъ) ն. **1**, մասամբ, տեղ տեղ հարթել. **2**, մասամբ սրբել. **-живать** ն. կամաց կամաց բոլորն էլ հարթել, կոկել, դկել:

Поиз‖глода́ть (-жу́ -о́жутъ), **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) ն. փոքր ինչ կրծել, կրծոտել. **-держа́ть** (-жу́ -жатъ) ն. կամաց կամաց ծախսել, ‘մսխել‘. **-ся** անդր. կամաց կամաց իր փողերը ծախսել, մսխել. **-деру́** տ. Поизодра́ть; **-жа́лить** (-лю -лятъ) ն. կարգով բոլորին էլ խայթել, կծել (մեղուների, առհ. միջատների մասին). **-знобить** (-блю́ -бя́тъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ սառցնել. **-зя́бнуть** չ. լաւ սառչել. **-лежа́ться** (-жу́сь -жа́тся) չ. ընկած մնալով փոքր ինչ, բաւականին փչանալ (ապրանքների մասին). **-лома́ть** ն. տեղ տեղ փոքր ինչ կոտրտել, ջարդոտել. **-ло́паться** չ. շատ տեղերում, տեղ տեղ տրաքտրաքել, ճաքռտել, ճաքճքել. **-лѣни́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. ժամանակի ընթացքում ծուլանալ, ծոյլ, յոյլ, ‘ալարկոտ‘ դառնալ. **-мара́ть** ն. տեղ տեղ փոքր ինչ կեղտոտել:

Поизмо́‖клый դբ. ած. փոքր ինչ թրջուած, թացուած. **-кнуть** (անց. -къ -кла, о) չ. փոքր ինչ թացուել, թրջուել:

Поиз‖моло́ть (-мелю́ -лютъ; -мели́) ն. փոքր ինչ աղալ. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. փոքր ինչ թրջել. **-му́чить** (-чу -чатъ) ն. բաւականին տանջել, նահատակել. **-мы́лить** (-лю -лятъ) ն. կամաց կամաց սպառել, ‘հատացնել‘ (սապոնը). **-мѣни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. տեղ տեղ, մասամբ փոխել, փոփոխել. **-мя́кнуть** չ. բաւականին փափկանալ, կակղանալ, կակղել (մրգերի մասին). **-мя́ть** (-омну́ -ну́тъ; -мни́) ն. տեղ տեղ, մասամբ ճմլել, ճմռթկել, տրորել. **-носи́ть** (-шу́ -но́сятъ) ն. փոքր ինչ մաշել (շորեղէնը). **-нури́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. մի փոքր ուժասպառել, ուժից, հալից գցել. **-нѣ́жить** (-жу -жатъ) ն. փոքր ինչ գրգել, գգուել. **-обью́** տ. Поизби́ть.

Поизогну́ть ն. փոքր ինչ կորացնել, կըռացնել, ծռել:

Поизодра́ть (-издеру́ -ру́тъ; -дери́) ն. տեղ տեղ, կամաց կամաց պատռել, պատռտել:

Поизо‖мну́ տ. Поизмя́ть; **-рва́ть** տ. Поизодра́ть; **-ржа́вѣть** չ. կամաց կամաց, բոլորովին ժանգոտուել:

Поиз‖руби́ть (-блю́ -ру́бятъ) ն. կամաց կամաց, փոքր ինչ կտրտել. կոտորել. **-рѣди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. կամաց կամաց նօսրացնել, ‘սէհրակացնել‘, կտրել (անտառը). **-рѣ́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. կամաց կամաց կտրտել, կտրատել. **-со́хлый** դբ. ած. փոքր ինչ չորացած, ցամաքած. **-со́хнуть** չ. փոքր ինչ չորանալ. ցամաքել. **-суши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ չորացնել, ցամաքեցնել:

Поизъ‖ѣ́здить (-зжу -здятъ) ն. բաւական երկար, բաւակ. շատ ման գալ (կառքով, ձիով). п. го́родъ; **-ѣ́сть** (-ѣ́мъ -ѣ́стъ; -ѣли́мъ -дя́тъ) ն. տեղ տեղ ուտել:

По́‖йка տ. Поéніе; **-йло** չ. 1, անասնական խմելիք (օր. թեփախառն ջուր). 2, այս խմելիքի տաշտ, նաւ. **-йльный** ած. ջրելու, ջուր խմեցնելու. п—ое коры́то.

По́йма ի. 1, ջրով ծածկուած տեղ. տարածութիւն. 2, գարնանը վարարած ջրից ողողուած գետափ:

Пой‖ма́ніе չ. բռնելը. կալնումը, ձերբակալելը (գողին). **-ма́ть** ն. բռնել. կալնուլ, ձերբակալել. ко́шка поймáла мышь; собáка поймáла зáйца—բռնել. որսացել է. п. во́ра, бѣ́глаго; п. мя́чикъ на лету́—բռնել:

Поимé‖нно մ. յական յանուանէ, անուն անուն. вызывáніе п.; **-нный** ած. անուանական, անուանա—. п. спи́сокъ; **-новáніе** չ. անուանելը, կոչելը, անուն տալը, նշանակելը. **-новáть** (-ну́ю -ютъ) ն. անուանել, կոչել, անուն տալ, նշանակել:

Пой‖мка ի. տ. Поймáніе; **-мщикъ** ա. **-мщица** ի. բռնող, կալնող, կալանաւորող, ձերբակալող այր, կին: [-нный.

Поимя́‖нно, -нный տ. Поимéнно,

Поиновѣ́рче‖ски, -скому մ. այլադաւանների պէս: [միանձնաւորի պէս:

Пойно‖чески, -чьи մ. վարդապետի,

По́йнтеръ տ. По́нтеръ.

По́йный ած. կաթով սնուցած, մեծացրած (հորթ): [սամբ այլանդակել:

Поисказить (-кажу́ -зя́тъ; -зи́) ն. մա-

По‖искáть (-щу́ -и́щутъ; -щи́) ն. 1, մի քանի ժամանակ, փոքր ինչ որոնել, փընտռել. 2. чего́ մի բանի ձգտել, նկրտել, աշխատել մի բան ձեռք բերել. чужо́го п. – своё потеря́ть (առծ.). **-и́скивать** ն. чего́ երբեմն որոնել, փնտռել:

Поисковéркать ն. մի քանի կամ շատ տեղերում կոտրտել, ծռռել, այլանդակել, փըչացնել:

Поис‖ковыря́ть ն. կամաց կամաց, տեղ տեղ ճանկռտել. **-корени́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. բաւականաչափ ջնջել, ոչնչացնել. **-криви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. կամաց կամաց, կարգով ծռռել, կոտրտել. **-кроши́ть** (-шу́ шáтъ) ն. կամաց կամաց բրդել. **-кусáть** ն. 1, մի քիչ, տեղ տեղ խածնել, կծել, խայթել. 2, կարգով խածնել, կծել, խայթել:

По́искъ ա. 1, հետախուզութիւն, խուզարկութիւն. ջանք մի բան գտնելու. всѣ п—и для откры́тія вино́вника бы́ли тщéтны; 2, ռզմ. հետախուզութիւն, առաջխաղացութիւն»:

Поис‖пáкостить (-щу -стятъ) ն. տեղ տեղ, մասամբ կեղտոտել, ապականել, փչացնել. **-пáчкать** ն. շատ տեղեր կեղտոտել: **-пестри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. բաւականին խայտաբղէտ դարձնել. **-писáть** (-шу́ -пи́шутъ; -ши́) ն. գրելով կամաց կամաց սպառել, գործածել. **-по́ртить** (-чу -тятъ) ն. մասամբ փչացնել. **-прáвить** (-влю -вятъ; -вь) ն. փոքր ինչ ուղղել, դրստել. **-ся** անդր. փոքր ինչ ուղղուել, դրստուել. **-пугáть** ն. բաւական վախեցնել. **-таскáть** ն. փոքր ինչ մաշել. **-ся** անդր. բաւականաչափ մաշուել, հալից ընկնել. **-тáять** (-тáю -ютъ) չ. կամաց կամաց հալուել, հալչել. **-терéть** (поизотру́ -у́тъ; -три́) ն. բաւականաչափ մաշել:

По́истинѣ մ. ճշմարիտ, ճշմարիտն ասած, ճշմարտապէս. п., э́тотъ примѣ́ръ рѣ́докъ.

Поис‖тлѣ́ть չ. փոքր ինչ փտել, հոտել. **-толо́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лклá, о́: -лки́) ն. փոքր ինչ, կամաց կամաց ջարդել, ջարդոտել. **-томи́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. 1, փոքր ինչ յոգնեցնել, խոնջեցնել. 2, կարգով յոգնեցնել, խոնջեցնել, հալից գցել. **-топтáть** (-пчу́ -пчутъ; -пчи́) ն. փոքր

ինչ մաշել, քրքրել (ոտնամանը). **-тощáть** 1, չ. բաւականաչափ նիհարել. 2, [**-щи́ть** (-щу́ -щáтъ)] ն. կամաց կամաց սպառել, 'հատացնել' (միջոցները, պաշարը). **-трáтить** (-чу -тятъ) ն. կամաց կամաց ծախսել, մսխել։

Поистреби́ть (-блю́ -бя́тъ; -би́) ն. աստիճանաբար, մասամբ ջնջել, ոչնչացնել։

Поис‖трéскаться չ. տեղ տեղ ճաքճաքել, տրաքտրաքել. **-трясти́** (-су́ -су́тъ; -си́) ն. 1, կամաց կամաց դատարկել, պարպել (քսակը). 2, լաւ թափահարել. **-тупи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. փոքր ինչ, բաւականին բթացնել. **-хлестáть** (-щу́ -хлéщутъ; -щи́) ն. կամաց կամաց քրքրել. **-худáть** տ. Поистощáть 1; **-царáпать** ն. փոքր ինչ կմ շատ տեղեր ճանկռտել, պռճոկել։

Пойти́ (пойду́ -ду́тъ; անց. пошёлъ -шлá, ó; հրմ. поди́) չ. 1, գնալ, երթալ. գալ. п. въ гóсти; п. въ садъ, въ цéрковь; иди́те впередъ, я пойду́ за вáми; поди́те сюдá; п. пó міру աղքատանալ, մուրացկան, 'ուզող' դառնալ. дождь пошёлъ անձրև եկաւ. кровь пошлá и́зъ носу; п. въ солдáты զինուոր դառնալ. п. въ монáхи վարդապետ դառնալ. онъ по бáтюшкѣ пошёлъ նա հօր կուռն է գցել. пошёлъ вонъ! գնա կորիր. на э́ту пострóйку пойдётъ мнóго дéнегъ; онá за негó не пойдётъ նա (աղջիկը) չի համաձայնուի նորա հետ պսակուելու. 2, սկսել. пошёлъ врать; ему́ пошёлъ двадцáтый годъ նա արդէն ոտը քսանի մէջ է դրել։

Пои́ть (пою́ -я́тъ) ն. ջուր տալ, ջրել (անասուններին), խմեցնել. п. лошадéй; п. когó чѣмъ մէկին մի բան խմեցնել։

Поіезуи́тскій ած. եզուիտներից յետոյ (որոնք Ռուսիայից արտաքսուեցան 1817 թ.) մնացած։

Покá մ. 1, քանի որ, մինչև որ. до тѣхъ поръ, п. живъ бу́ду; ку́й желѣзо, п. горячó (առծ.). не уѣзжáйте отсю́да, п. я не возвращу́сь այստեղից չմեկնէք, մինչև որ ես չվերադառնամ. 2, առժամանակ։

По-кабáцки մ. ինչպէս գինետանը, գինեխանութում։

Покáверзить (-жу -зятъ) չ. փոքր ինչ, միառժամանակ նենգել, նենգութիւն, բանսարկութիւն անել, 'պոչը խաղացնել'։

По-кадéтски մ. ինչպէս կադէտ(ներ), կադէտ(ներ)ի պէս, կադէտաբար։

Пока‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. փոքր ինչ, երբեմն ծխել (խունկ). **-жу́** տ. Покади́ть և Показáть.

Пока‖зáніе չ. 1, ցոյց տալը, ներկայացնելը. 2, վկայութիւն, ցուցում. п. передъ судóмъ; лóжное п. свидѣтелей; **-зáтель** ա. 1, ցոյց տուող. 2, ցուցում անող, վկայութիւն տուող (դատարանի առաջ). 3, մաթմ. ցուցիչ, աստիճանացոյց. **-зáтельница** է. 1, ցոյց տուող կին, աղջիկ. 2, ցուցում անող, վկայութիւն տուող կին, աղջիկ. **-зáтельный** ած. ցոյց տուող, ցոյց տալու. **-зáтельскій** ած. ցուցում անողի, վկայի. **-зáть** (-жу́ -кáжутъ; -жи́), **ся** տ. Покáзывать, ся.

По-казáцки մ. կազակ(ներ)ի պէս, ինչպէս կազակ(ներ), կազակաբար։

Пока‖зно́й ած. ցոյց տալու. **-зъ** ա. ցոյց տալը, նշանց տալը. на п. ցոյց տալու համար. выставля́ть на п. ցոյց տալու համար դուրս դնել. **-зывáніе** չ. 1, ցոյց տալը, յայտնելը. 2, ցուցում անելը, վկայելը (դատարանի առաջ). **-зывáть**, -зáть ն. 1, ցոյց տալ, նշանց տալ. յայտնել, երևան հանել. п. товáры покупáтелямъ; *п. товáръ лицóмъ ապրանքը ցոյց տալ. п. кому́ дру́жбу; *п. кому́ дверь մէկին իր տնից արտաքսել, վռնտել. п. свой пáспортъ; п. ди́кихъ звѣрéй; онъ показáлъ своё умѣнье; покажи́те ему́, какъ э́то сдѣлать; я покажу́ ему́, съ кѣмъ онъ имѣетъ дѣло; онъ глазъ ко мнѣ не покáзываетъ նա ամենևին ինձ մօտ չէ գալիս. п. примѣръ օրինակ ցոյց տալ. 2, իրւբ. ցուցում անել, վկայութիւն տալ. **ся** անդր. 1, յայտնուել, երևալ. онъ показáлся здѣсь на мину́ту и исчéзъ; сóлнце показáлось на горизóнтѣ; не покáзывайтесь никогдá на мои́ глазá; въ гóродѣ показáлась холéра; 2, երևալ, թըւալ. онъ показáлся мнѣ серди́тымъ; мнѣ показáлось, что онъ не довóленъ; 3, (միայն **-зáться**) դուր գալ. э́ти словá не показáлись ему́.

По-какóвски մ. ինչպէս, ինչ եղանակով։

Покáлъ տ. Бокáлъ.

Покáлы‖ваніе չ. տ. սուրև բալը. **-вать** ն. 1, երբեմն, թեթև կերպով ծակել. въ боку́ покáлываетъ (դէմք.) կողքս ծակում է. 2. երբեմն, պատահած ժամանակ կտրել (վառելափայտ)։

Покалѣ́чить (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել։

Покаля́кать չ. փոքր ինչ խօսել, զրոյց անել։

Покáмѣстъ մ. 1, քանի որ, մինչդեռ. առայժմ, առժամանակ. я схожу́ за водóю, а ты п. затопи́ печь.

Поканифóлить (-лю -лятъ) ն. փոքր ինչ կոլոփանել, կոլոփոն քսել։

Покáпать (-паю -ютъ և -плю -ютъ) 1, չ. մի փոքր կաթել. 2, ն. փոքր ինչ կաթեցնել, կաթիլներով ծածկել։

Покá‖пываніе չ. 1, կամաց կամաց կաթեցնելը. 2, կամաց կամաց փորելը, պեղելը. **-пывать** 1, չ. երբեմն, կամաց կամաց կաթել. 2, ն. կամաց կամաց փորել, պեղել։

По‖карáть ն. պատժել, պատուհասել. **-карау́лить** (-лю -лятъ) ն. что մի բանի առժամանակ հսկել, 'դարաւուլ քաշել'. **-кáркать** չ. փոքր ինչ կռչել, կանչել. **-кáрмливать** ն. երբմն, թեթև կերակրել. **-картáвить** (-влю -вятъ; -вь) չ. փոքր ինչ, միառժամանակ կակազել, թլուատ լինել։

Пока‖тáть ն. 1, փոքր ինչ գլանել, յղկել (ճերմակեղէնը). 2, փոքր ինչ ման ածել (կառքով). 3, լաւ ծեծել, թակել. **-ся** անդր. փոքր ինչ զբօսնել, ման գալ (կառքով). **-ти́стый** տ. Покáтый; **-ти́ть** (-чу́ -кáтятъ) 1, ն. սկսել, գլորել. п. шаръ; 2, չ. գնալ, մեկնել (կառքով). п. со дворá զբօսնելու գնալ. онъ покати́лъ въ гóродъ; **-ся** անդր. սկսել գլորուել. шаръ покати́лся пó полу; п. съ горы́; *п. сó смѣху ծիծաղից թուլա-

նալ. **-то** մ. թեք, շեղ կերպով. **-тость** է. թեքութիւն, շեղութիւն. **-тýнъ**, á ա. բս. Gypsophila, ցմախ. **-тъ** ա. տ. Покáтость; **-тываніе** չ. **1**, գլորելը. **2**, գրօսնելը, ման գալը (կառքով). **-тывать** ն. **1**, դէս ու դէն գլորել, թաւալել. **2**, երբեմն, փոքր ինչ ման գալ, գրօսնել (կառքով). **-ся** անդր. **1**, գլորուել. **2**, գրօսնել (կառքով). **-тый** ած. շեղ, թեք:

Пока‖чáть ն. փոքր ինչ ճօճել, օրօրել. п. головóю գլուխը շարժել. **-ся** անդր. փոքր ինչ ճօճուել, տարուբերուել. **-(пó-)чень**, чня ա. ծովգ. Սիբ. կիսահոգմ. **-чиваніе** չ. թեթև ճօճում, երերում. **-чивать** ն. երբեմն, թեթև կերպով ճօճել, օրօրել. **-ся** անդր. թեթև կերպով, ծանր ճօճուել, տատանուել, տարուբերուել, երերալ. ходи́ть покáчиваясь изъ стороны́ въ стóрону; **-чнýть** ն. խախտել, շարժել, տեղահան | անել, թեքել. **-ся** անդր. թեքուել, ծռուել. անհաստատ քայլ անել. **-чý** տ. Покати́ть. [հարել:

Покáшивать ն. կամաց կամաց հնձել,

Покáш‖ливаніе չ. երբեմն հազալը. **-ливать** չ. երբեմն հազալ. **-ля́ть** չ. փոքր ինչ, մի քանի անգամ հազալ:

По‖кая́ніе չ. **1**, զղջում, ղեղջ, ապրջանք, ապաշխարանք, ապաշխարութիւն. день п—iя ապաշխարութեան օր. п. во грѣхáхъ; быть въ п—iи զղջալ, ապաշխարել. умерéть безъ п—iя; **2**, ապաշխարութիւն, ապաշխարութեան խորհուրդ. **-кая́нникъ** ա. **-кая́нница** է. ապաշխարող այր, կին. **-кая́нный** ած. ապաշխարութեան. **-кáяться** տ. Кáяться.

Поквáкать չ. մի քանի ժամանակ կարկաչել, կռկռալ: [քամասերի:

Покварта́льно մ. ըստ թաղերի, քաղա-

Поквá‖сить (-шу -сятъ) ն. փոքր ինչ թթուեցնել, խմորեցնել. **-снуть** չ. փոքր ինչ թթուել, կծուել:

По‖квитáться տ. Квитáться; **-киваáть** չ. մի քանի անգամ գլխով անել, գլխով նշան տալ. **-кидáніе** չ. ձգելը, թողնելը. **-кидáть I.** (-ки́нуть) ն. ձգել, թողնել, ձեռք վերցնել, ձեռք քաշել. э́та рѣкá поки́нула своё прéжнее рýсло; п. своё намѣ́реніе; п. рóдину, слýжбу; п. дурны́я привы́чки; п. женý и дѣтéй; счáстіе егó покидáетъ; всѣ друзья́ меня́ поки́нули; **II.** (-ки́дать) ն. դուրս գցել, դուրս ձգել, շպրտել. **-ся** անդր. և ներգ. միմեանց վերայ բաներ ձգել, նետել. **-ки́дывать** ն. երբեմն, քիչ քիչ ձգել, նետել. **-ки́нуть** տ. Покидáть I.

По-ки́пно մ. հակերով:

Поки‖пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. փոքր ինչ եփուել, եփ գալ. **-пяти́ть** (-чý -тя́тъ) ն. փոքր ինչ եփել, եփ տալ:

Покй‖слить (-слю -лятъ) ն. փոքր ինչ թթուեցնել. **-слѣ́ть, -снуть** չ. փոքր ինչ թթուել, կծուել:

Покла‖дáть գուռ. տ. Поклáсть; **-ди́стый** ած. **1**, շատ տանող, պարունակող. **2**, փափուկ, վարեցող, զիջանող, մեղմ. п. харáктеръ; п. человѣ́къ; **-дý** տ. Поклáсть; **-жа** է. **1**, դնելը, դարսելը, տեղաւորելը. **2**, բեռ:

Поклáсть (-дý -дýтъ; -ди́) ն. դնել, դարսել, զետեղել, տեղաւորել:

По‖клевáніе չ. կացահարելը, -րում, կտուցով հարուելը, քաղելը. **-клевáть** (-клюю́ -ю́тъ) տ. Поклёвывать.

Поклеветáть (-щý -éщутъ; -щи́) չ. փոքր ինչ բամբասել, ամբաստանել. զրպարտել:

Поклёвы‖ваніе տ. Поклевáніе; **-вать**, поклевáть ն. երբեմն, փոքր ինչ կացահարել, կտցով քաղել, հարուել:

По‖клепáть (-пáю -ютъ և -плю́ -ютъ; -пли́) ն. **1**, մի փոքր թխկթխկացնել, զարնել, ծեծել. **2**, զրպարտել, ամբաստանել. **-клёпный** ած. ամբաստանութեան, ամբաստանողական, զրպարտական. **-клёпъ** ա. ամբաստանութիւն, զրպարտութիւն:

Поклй‖кать (-чу -чутъ) ն. մի քանի ժամանակ կանչել. **-ся** ներգ. միմեանց կանչել. **-киваніе** չ. կանչելը. **-кивать**, **-кли́кнуть** ն. երբեմն, մի մի ժամանակ կանչել:

Покло‖нéніе չ. երկրպագելը, -գում. -գութիւն. п. Бóгу; ходи́ть на п. святы́мъ мѣстáмъ; п. волхвóвъ աւետ. մոգերի երկրպագութիւնը. **-ни́ться** (-ню́сь -клóнятся) տ. Поклоня́ться; **-нникъ** ա. **-нница** է. երկրպագու, *յարգող այր, կին. **-нный** ած. ողջոյնի. **-нъ** ա. երկրպագութիւն, ողջոյն, բարև. ни́зкій п. խորին երկրպագութիւն. класть земнóй п. ծնրադրութեամբ երկրպագել. итти́ къ комý съ п—омъ, на п. մէկին ողջունելու գնալ. **-ня́ться**, -ни́ться անդր. комý **1**, երկրպագել, պաշտել (Աստծուն, սրբութիւններին, կռքերին). п. и́стинному Бóгу; п. святы́мъ мощáмъ; китáйцы поклоня́ются прéдкамъ; **2**, (միայն -ни́ться) ողջունել, բարևել. поклони́тесь отъ меня́ вáшему брáту; п. комý въ пóясъ մէկի առաջ ծունր դնել. онъ зáнялъ у васъ сто рублéй, поклони́тесь э́тимъ дéнежкамъ — այդ փողերը տացին գրեցէք, այդ փողերի գլխին խաչ քաշեցէք:

Покля́сться (-яну́сь -ну́тся; -яни́сь) չ. երդուել, երդում ուտել. онъ поклялся погуби́ть егó նա երդուել է նորան սպանելու. п. въ вѣ́рности հաւատարմութեան երդում [տալ:

По-княжески մ. իշխանաբար:

По‖кня́жить (-жу -жатъ) չ. մի քանի ժամանակ իշխան լինել, իշխել. **-ковáть** (-кую́ -ю́тъ) ն. **1**, մի քանի ժամանակ կռել, դարբնել. **2**, կամաց կամաց [բոլոր ձիերին էլ] պայտել, ‘նալել‘:

Поковéркать ն. ճանկռտել, կոտրտել, ծամռել: [նեակ, ‘օթախ‘:

Покóецъ, кóйца ա. նւզ. պստիկ սե-

Покожéвничать չ. մի քանի ժամանակ կաշեգործութիւն, խաղախորդութիւն անել, կաշեգործութեամբ, խաղախորդութեամբ պարա-

По-козáцки տ. По-казáцки. [պել:

Покозыря́ть չ. մի քանի անգամ կոզըր գալ, մի քիչ թուղթ խաղալ:

Покó‖й ա. **1**, հանգստութիւն, խաղաղութիւն, հանգիստ, դադար. жить въ п—ѣ հանգիստ ապրել. жить на п—ѣ պաշտօնից հեռացած, քաշուած, առանձնացած ապրել. удали́ться на п. առանձնանալ, մեկուսանալ. остáвьте меня́ въ п—ѣ ինձ հանգիստ թողէք. не давáть комý п—я; отъ негó нѣтъ п—я;

вѣ́чный ему́ п.! հանգիստ նորա ոսկորներին. 2, սննակ, ‘օթախ‘. 3, եկ. սլ. պէ (П.); **-йникъ** ա. **-йница** է. մեռեալ, ննջեցեալ, հանգուցեալ այր, կին. погреба́ть п—ка, п—цу; п—ка не помина́й ли́хомъ (առծ.). **-йно** մ. խաղաղութեամբ, հանգստութեամբ, խաղաղ, հանգիստ կերպով. **-йный** ած. 1, հանգիստ, խաղաղ. п—ой но́чи! բարի գիշեր. 2, խաղաղ, յարմար. п. экипа́жъ; 3, հանգուցեալ, ‘ողորմածիկ‘. мой п. оте́цъ; п—ая моя́ жена́; **-ить** (-ю -ятъ) ն. մէկին հանգստացնել, հանգստութիւն, խաղաղութիւն տալ. какъ онъ её нѣ́житъ и поко́итъ; п. свой взо́ры на чёмъ-либо իր աչքերը յառել մի բանի. **-ся** անդր. հանգստանալ, (գր.) հանգչել. здѣсь поко́ится тѣ́ло тако́го-то; родна́я земля́, гдѣ поко́ятся мои пре́дки.

Поко‖ла́чиваніе չ. երբեմն զարկելը, խփելը. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. 1, երբեմն, փոքր ինչ զարկել, թափ տալ (մուշտակ, մորթ). 2, ծեծել, թակել, ‘քոթակել‘. его́ здо́рово поколоти́ли.

Поколе‖ба́ніе չ. խախտելը. **-ба́ть** (-блю -ютъ; -бли), **-бну́ть** ն. խախտել, գլորեցնել. п. въ основа́ніи հիմքը խախտել. п. чей креди́тъ մէկի վարկը ձգել. **-ся** անդր. խախտուել. его́ авторите́тъ си́льно поколеба́лся. [փառել. п. по свято́й Руси́.

Поколе‖си́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) չ. թա-

Поколи́ку մ. որքան, որքան որ. որչափ, որչափ որ: [ла́чивать.

Поколоти́ть (-чу́ -ло́тятъ) տ. Поко-

Поколоты́‖ри́ть (-рю -рятъ), **-рни-ча́ть** չ. կռիւ, երկպառակութիւն առաջացնել, կռուել:

По‖коло́ть (-лю́ -ко́лютъ; -ли́) ն. 1, մի քիչ կոտրտել, ջարդել (շաքար). կոտորել (վառելափայտ). 2, խոցել, վիրաւորել. 3, կարգով շատերին խոցել, սպանել. դէմք. մի քանի ժամանակ ծակել (օր. կողքը). **-колупа́ть** ն. կամաց կամաց քերել, ճանկռտել, քչփորել. **-колыха́ть** (-шу́ -ы́шутъ) ն. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ ճօճել, օրօրել:

Поколѣ́‖ніе չ. ցեղ, տոհմ, ազգ, սերունդ. ны́нешнее, бу́дущее п.; кня́жеское п.; **-нный** ած. 1, ազգա—, ցեղային, տոհմային, տոհմա—. п—ая ро́спись տոհմագրութիւն. 2, մինչև ծնկները հասնող:

По‖колѣ́ть չ. մեծ քանակութեամբ սատակել, սատկոտել. **-кома́ндовать** (-дую -ютъ) չ. чѣмъ մի քանի ժամանակ մի բանի հրամանատարն լինել, հրամանատարութիւն անել: [կերգու:

По-комедіа́нтски մ. ինչպէս կատա-

По‖ко́мкать ն. ճմլել, գնդել. **-конопа́тить** (-чу -тятъ) ն. մի քիչ խծուծել, խծուծով լցնել, գոցել. **-ко́нчить** (-чу -чатъ) ն. վերջացնել, աւարտել, (տճ. հ.) լմընցնել. п. дѣ́ло; п. счёты; ме́жду на́ми поко́нчены счёты մեր հաշիւները վերջացած են. п. своё существова́ніе իր մահկանացուն կնքել: [հին սկզբից և վեր:

съ **Поко́нъ** вѣ́ку վաղուց և վեր, աշխար-

По‖копа́ть ն. փոքր ինչ փորել, պեղել. **-ся** անդր. փոքր ինչ, բաւականաչափ հետախուզել, որոնել, փնտռել, կրկտել. **-копи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. մի քանի ժամանակ խնայել, հաւաքել, դիզել (դրամ). **-копоши́ть** տ. Копоши́ть; **-копти́ть** (-пчу́ -тя́тъ) ն. մի փոքր, մասամբ սևացնել, ծխոտել, մխոտել. **-коптѣ́ть** (-пчу́ -тя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ ծխի մէջ մնալ:

Покоре́ніе չ. նուաճում. п. Кры́ма.

Покоржа́вѣть չ. 1, ժանգոտուիլ. 2, եղեմակալիլ:

По‖кори́тель ա. **-кори́тельница** է. նուաճող այր, կին. **-кори́тельный** ած. նուաճողական. **-кори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, տ. Покоря́ть; 2, кого́ մէկին յանդիմանել, շշպրել, նախատել. **-ся** 1, անդր. տ. Покоря́ться; 2, փոխդ. միմեանց յանդիմանել, շըշպրել, կծու խօսքեր տալ, կռուել. **-ко́рливость** է. հնազանդութիւն, խոնարհութիւն. **-ко́рливый** ած. հլու, հնազանդ, խոնարհ:

По‖корми́ть (-млю́ -ко́рмятъ) ն. փոքր ինչ կերակրել, փոքր ինչ խոտ տալ (անասուններին). **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ կերակրուել, օգտուել. **-ко́рмъ** ա. 1, կերակրելը (անասուններին). 2, կերակուր, խոտ:

Поко́р‖но մ. հնազանդութեամբ, հպատակութեամբ, խոնարհաբար. п. благодарю́; **-ность** է. հնազանդութիւն, հպատակութիւն. изъяви́ть п. հպատակուել. изъявле́ніе п—и հպատակութիւն. коро́ль при́нялъ изъявле́ніе наро́дной п—и; п. Провидѣ́нію նախախնամութեանը հպատակուելը. **-ный** ած. հնազանդ, հպատակ, խոնարհ. п. сынъ; **-нѣ́йшій** ած. գերդրկ. ամենախոնարհ, ամենանուաստ, ամենահնազանդ, ամենահպատակ. вашъ п. слуга́; **-нѣ́йше** մ. գերդրկ. ամենախոնարհաբար, ամենանուաստաբար, ամենահպատակօրէն. п. прошу́.

Покоро́‖бить (-блю -бятъ) ն. ծռել, կորացնել. դէմք. жа́ромъ покоро́било до́ски; *քէֆին դիպչել, նեղացնել. Арка́дія покоро́било отъ цини́зма База́рова Բազարովի ցինիզմից Արկադիոսի դժուարն եկաւ. **-ся** անդր. ծռուել, կորանալ (զաղջ տախտակների մասին). **-бле́ніе** չ. ծռուելը, կորանալը:

Поко́р‖ство չ. տ. Поко́рность; **-ствова́ніе** չ. լսելը, հնազանդուելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. լսել, հնազանդուել:

Поко́р‖чиваніе չ. երբեմն, թեթև կերպով ցնցելը. **-чивать** ն. երբեմն, թեթև կերպով ցնցել, կծկել. **-чить** (-чу -чатъ) ն. ցնցել, կծկել:

Поко‖ря́ть, -ри́ть ն. հնազանդեցնել, հպատակեցնել. յաղթել, նուաճել. ри́мляне покори́ли га́лловъ; п. наро́дъ, о́бласть; *на́до п. стра́сти разсу́дку պէտք է կրքերը հպատակեցնել բանականութեանը. *ея́ красота́ покоря́етъ всѣ сердца́; п. кого́ своей вла́сти; **-ся** անդր. հնազանդուել, հպատակուել. молодёжь не легко́ покоря́ется; мно́гіе наро́ды покори́лись Ри́му; п. во́лѣ Бо́жьей; п. необходи́мости; п. обы́чаямъ, мо́дѣ; безро́потно п. чьимъ приказа́ніямъ.

Покоси́ть ն. 1, (-шу́ -о́сятъ) մի քիչ կմ. բոլորը հնձել, հարել. 2, (-шу́ -ся́тъ) ն. փոքր ինչ թեքել, ծռել. п. глаза́ աչքերը ծը-

ռել, չիլ նայել. **-ся** անդր. թեքուել, ծռուել. п. на кого́ մէկին խէթ, թշնամաբար նայել:

Покосма́тѣть չ. բրդոտիլ, մազակալել:

Поко́‖сный ած. 1, խոտհարքային. п—ые луга́; п—ое вре́мя խոտ հարելու ժամանակամիջոց. 2, կողմնակի. п. вѣ́теръ; **-съ** ա. 1, հնձելը, հարելը. вре́мя п—а; 2, խոտհարք. 3, թեքթև թեքուածութիւն, շեղութիւն, ծըռութիւն. **-сый** ած. ծռուած, թեքուած. **-сѣть** չ. ծռուել, շիլ դառնալ:

По‖кочева́ть (-чу́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ թափառել, թափառական կեանք վարել. **-кошу́** տ. Покоси́ть.

Покра‖ду́ տ. Покра́сть; **-дывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ, քիչ քիչ գողանալ. **-жа** է. 1, գողութիւն. 2, գողացած, գողանալի բան:

Покра́‖пать, -пывать չ. փոքր ինչ կաթել, կաթկթել (անձրևի մասին):

Покра́‖сить (-шу -сятъ) ն. ներկել, գեղել, ծեփել. **-ска** է. ներկելը, գեղելը, ծեփելը. **-снѣ́лый** ած. կարմրած, կարմրատակած. **-снѣ́ть** տ. Краснѣ́ть.

Покрасова́ться (-су́юсь -ются) չ. մի քանի ժամանակ պերճանալ, նազարծել:

Покра́сть (-ду́ -ду́тъ) ն. գողանալ (մի քիչ, շատ կամ բոլորը). **-ся** չ. куда́ գողունի մի տեղ մտնել, մի տեղ ներս սպրդնել, սողալ:

По‖крахма́лить (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կրախմալել, օսլայել, նշայել. **-кра́шивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ ներկել, գեղել, ծեփել. **-крейсерова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. ծովգ. մի քանի ժամանակ յածել, շրջել. **-крени́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կողքի վերայ ծըռել, թեքել (նաւը). **-ся** անդր. կողքի վերայ ծռուել, թեքուել:

По-крестья́нски մ. գիւղացու պէս, ինչպէս գիւղացին, գեղջուկ:

Покри‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ) ն. փոքր ինչ ծռել, թեքել, կորացնել. *п. душо́ю իր խղճին դաւաճանել, անարդարի կերպով վարուել. **-ви́ться** անդր. փոքր ինչ ծռուել. **-вля́ться** անդր. փոքր ինչ ծամածռութիւն անել:

Покри́ки‖ванiе չ. երբեմն ճչելը, աղաղակելը, ‘բղաւելը‘. **-вать** չ. երբեմն ճչել, աղաղակել, ‘բղաւել‘, ծռալ. п. на кого́.

Покри́нъ ա. Мандраго́ръ.

По‖критикова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. փոքր ինչ քննադատել, բանադատել. **-крича́ть** չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ աղաղակել, ‘բղաւել‘, կծու խօսքեր ասել:

Покрови́те‖ль ա. **-льница** է. հովանաւոր, -րիչ այր, կին, պաշտպան. п. нау́къ; **-льственный** ած. հովանաւորող, -ղական. պաշտպանողական. п—ая систе́ма; **-льство** չ. հովանաւորութիւն, պաշտպանութիւն. п. свои́мъ ро́дственникамъ; подъ п—омъ зако́новъ, могу́щественнаго госуда́ря; прибѣ́гнуть къ чьему́ п—у; **-льствова́ть** (-вую -ютъ) ն. кому́, чему́ մէկին, մի բան(ի) հովանաւորել, պաշտպանել, պաշտպան, հովանաւոր հանդիսանալ. п. бѣ́днымъ; п. нау́камъ; ему́ п—ствуютъ си́лныя ли́ца; **-льствуемый** բյ. ած. հովանաւորեալ:

Покро́‖вская це́рковь Աստուածածնայ եկեղեցի. **-въ** ա. 1, ծածկ, ծածկոյթ, ծածկոց, քող, վիժակ. п. на гробъ դագաղի քող. снятiе п—овъ со ста́туи; *набро́сить п. на что մի բան քողարկել. *подъ п—омъ но́чи գիշերուայ մթութեան մէջ. нау́ка объ о́бщихъ п—ахъ человѣ́ческаго тѣ́ла կզմխ. մաշկախօսութիւն: 2, յարկ. *պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն, ապաստա[նա]րան. 3, եկղ. պաշտպանութիւն Ս. Աստուածածնի (հոկտ. 1-ին): Աստուածածնայ եկեղեցի:

По‖кро́й ա. ձև, տարազ (շորի), ձևի, ձևելու եղանակ. *на оди́нъ п. միևնոյն տեսակ, համամիտ. э́то мудре́цъ но́ваго п—я դա նորանշան իմաստուն է. **-кройть** (-ою́ -я́тъ) ն. ձևել (շորը):

Покро‖ма́ է. **-мка, -мочка** նւզ. եզրածիր, եզր, ափ, ‘դըրաղ‘ (մահուդի և ուրիշ կտորեղէնների). **-мочный** ած. եզրի, ափի. **-(по́-)мь** տ. Покрома́.

По‖кропи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. փոքր ինչ ցօղել, վրան (օր. ջուր) ցանել, շաղ տալ. **-кроши́ть, ся** տ. Кроши́ть, ся; **-кро́ю** տ. Покры́ть; **-крою́** տ. Покрои́ть; **-кругли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. փոքր ինչ կլորացնել, կլոր դարձնել. **-круглѣ́ть** չ. փոքր ինչ կլորանալ, կլոր դառնալ. **-кружи́ть** (-жу́ -жа́тъ) 1, ն. մի քանի անգամ պտտեցնել, պըտոյտ տալ. 2, չ. մի քանի ժամանակ զբօսանքի, քէֆի նուիրուիլ. **-ся** անդր. մի քանի անգամ պտտուել, պտոյտ գալ. **-крупнѣ́ть** տ. Крупнѣ́ть; **-крути́ть** (-чу́ -у́тятъ) ն. 1, փոքր ինչ ոլորել. 2, ոլորելով, պտոյտ տալով քաշել, լուծել, տապալել. **-ся** անդր. մի քանի անգամ պտտուել, պտոյտ գալ:

Покру́ченикъ ա. գւռկ. վարձած որսորդ, ձկնորս:

Покру‖чи́ниться (-нюсь -нятся) անդր. **-ши́ться** (-шу́сь -ша́тся) մի քանի ժամանակ տխրել, տրտմել, վշտանալ, վշտագնիլ:

По‖крыва́ло չ. 1, ծածկոց. 2, քող. снима́ть п. քողը վերցնել. **-крыва́льный** ած. ծածկոցի, քողի. **-крыва́льце** նւզ. տ. Покрыва́ло; **-крыва́нiе** չ. ծածկելը. п. кра́скою գեղելը, ներկելը. **-крыва́ть, -кры́ть** ն. 1, ծածկել. п. го́лову; п. полъ ковро́мъ; п. домъ черепи́цею; п. шу́бу сукно́мъ; толпа́ покрыва́ла пло́щадь; *онъ покры́лъ себя́ сла́вою նա փառքով պսակուեց. не слѣ́дуетъ п. вино́вныхъ—ծածկել, թաքցնել. мракъ покрыва́лъ зе́млю; сборъ не покры́лъ изде́ржекъ; п. дефици́тъ, расхо́ды; 2, քսել. п. чёрною, зелёною кра́скою; п. ла́комъ; 3, Թղթխ. խփել, զարկել. п. да́му кололё́мъ, ко́зыремъ; 4, գերազանցել, խեղդել (ձայնը). орке́стръ покрыва́етъ голоса́ пѣвцо́въ; **-ся** անդր. ծածկուել, պատուել. земля́ покры́лась снѣ́гомъ, ночно́ю тѣ́нью; рѣка́ покры́лась գետը սառել, սառցով պատուել է. не́бо покры́лось ту́чами; щёки покры́лись румя́нцемъ.

Покры́нъ տ. Покри́нъ.

Покры́сьи մ. ինչպէս պօտպօլի մուկ:

По‖кры́тiе չ. ծածկում, ծածկելը. п. изде́ржекъ; **-крытосѣмя́нный** ած. ծածկասերմ. п—ыя расте́нiя, բս. Angiospermae, Ծածկասերմեր. **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й), **-ся** տ. Покрыва́ть, ся; **-кры́шка** է. 1, տ. Покры́тiе; 2, ծածկոց, ծած-

կոյթ. п. у шу́бы մուշտակի երեսը. соло́менная п. у́льевъ; **3**, խուփ, կափան, կափարիչ:

По‖крѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. փոքր ինչ ամրացնել, կազդուրել. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ յետ կենալ, յետ կացած մնալ. **-кря́кать** չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ կռնչել. **-кря́хтывать** չ. երբեմն հառաչել, թառանչել, տնքալ. **-кряхтѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. փոքր ինչ հառաչել, թառանչել, տնքալ, տնքտնքալ (ծանր աշխատանք կատարելիս). **-кувырка́ться** չ. մի քանի ժամանակ գլխի վերայ թաւալգլոր գալ, 'կլկռնձի տալ':

Поку́‖да, -дова տ. Пока́.

Покуми́ться տ. Куми́ться.

Поку‖па́ніе չ. գնելը, առնելը. **-па́тель, -па́тельница** տ. Покупщи́къ, -щи́ца; **-па́ть** ն. **I.** մի փոքր լողացնել. **-ся** անդր. փոքր ինչ լողանալ. **II.** (соверш. видъ-ն է купи́ть) գնել, առնել. за ско́лько покупа́ете вы у него́ э́тотъ домъ? я покупа́ю у него́ э́тотъ домъ за́ три ты́сячи рубле́й; по чёмъ покупа́ли вы э́тотъ чай; я покупа́лъ э́тотъ чай по́ три рубля́ за фунтъ; онъ покупа́етъ на́ сто рубле́й вина́; **-пе́чески** մ. վաճառականի պէս, ինչպէս առևտրական. **-пка** ի. **1**, գնելը, առնելը, գնում, առնում. п. до́ма, земли́; **2**, գնած, առած իր. я сдѣ́лалъ мно́го поку́покъ ես շատ բաներ եմ գնել. **-пно́й** ած. **1**, գնած, առած. **2**, գնելի, առնելի:

Поку́порить (-рю -рятъ) ն. կարգով լցել, փակել, գոցել:

Поку‖пщи́къ, а́ ա. **-пщи́ца** ի. գնող, առնող, գնորդ, 'մուշտարի' այր, կին. хоро́шій, плохо́й п—пщи́къ; у э́того купца́ мно́го покупщико́въ; отби́ть отъ себя́ п—ко́въ մուշտարիներին խրտնեցնել:

По‖кура́житься (-жусь -жатся) չ. խիզախել, քաջանալ, քաջութիւն ցոյց տալ. **-ку́ривать** ն. **1**, երբեմն, մի մի անգամ ծխել (ծխախոտ). **2**, երբեմն խմել, 'գցել', հարբել. онъ часте́нько поку́риваетъ; **-кури́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1**, փոքր ինչ, մի քիչ ծխել (ծխախոտ). **2**, ծխելով սպառել. **-куса́ть** ն. մի քիչ, մի քանի անգամ կծել, խայթել, խածնել. խիստ կծել, խայթել, խածնել. **-ся** անդր. և փոխ. իրար, միմեանց կծել, խածնել, խայթել. **-куси́ться** (-шу́сь -ся́тся) տ. Покуша́ться; **-ку́сываніе** չ. երբեմն կծելը, խայթելը, խածնելը. **-ку́сывать** ն. երբեմն կծել, խայթել, խածնել. п. потихо́ньку; **-кути́ть** տ. Кути́ть; **-куха́рить** (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ խոհարարութիւն անել. **-ку́чиваніе** չ. երբեմն քէֆ, խրախութիւն անելը. **-ку́чивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ քէֆ, խրախութիւն անել. **-ку́шать** ն. մի քիչ ուտել կմ խմել. п. чего́ մի բան ճաշակել:

Поку‖ша́ться, -си́ться չ. **1**, փորձել, փորձ անել սպանութեան փորձ անել. п. на де́рзкое предпрія́тіе յանդուգն գործի ձեռնարկել. п. на убі́йство; п. на чью-либо жизнь; **-ше́ніе** չ. փորձ. սպանութեան փորձ. п. на чью-либо жизнь.

Пола́ ի. **1**, քղանցք, փեշ. урѣ́зать по́лы, чтобы надста́вить рукава́ (առ.) մի տեղ ծածկել մի ուրիշ տեղ բացելով. **2**, [ռեղանի շարժական] թև:

По‖лавирова́ть չ. մի քանի ժամանակ лавирова́ть (տ. այս բայն իր տեղում). **-ла́вливать** ն. երբեմն որսալ, բռնել (ձուկ):

По‖лага́ніе չ. **1**, դնելը. **2**, համարելը, կարծելը. **-лага́ть**, -ложи́ть ն. **1**, դնել. п. кни́гу на столъ; п. пе́рцу въ со́усъ; п. го́лову на поду́шку; п. предѣ́лъ чему́ մի բանի չափ, սահման դնել. п. коне́цъ безпоря́дкамъ; п. ору́жіе զէնքը վայր դնել. п. основа́ніе чему́; я положи́лъ за пра́вило ես կանոն եմ դրել, կանոն եմ սահմանել. п. ядро́ въ пу́шку; п. де́ньги въ банкъ; п. ра́ненаго въ посте́ль; онъ положи́лъ своего́ проти́вника на мѣ́стѣ նա իր հակառակորդին տեղն ու տեղը սպանեց. п. запла́ту կարկատան գցել. *положа́ ру́ку на се́рдце ձեռքը սրտին դնելով. п. слова́ на му́зыку խօսքերը ձայնագրել. п. живо́тъ за оте́чество կեանքը հայրենիքին զոհ բերել. **2**, վճռել. въ вое́нномъ совѣ́тѣ положи́ли дѣ́йствовать наступа́тельно; **3**, դնել, կարգել, սահմանել, նշանակել. поло́женные обря́ды; ему́ положи́ли большо́е жа́лованье; онъ положи́лъ свою́ ло́шадь въ сто рубле́й—գնահատեց. **4**, մտածել, խորհել, կարծել, (գր.) վարկանել, (տճ. հ.) սեպել, համարել. ենթադրել. какъ вы полага́ете?—я полага́ю, что на́до согласи́ться; я полага́ю ско́ро отпра́виться въ путь—մտադիր եմ. я полага́ю свое́ю обя́занностію предупреди́ть васъ; поло́жимъ, что э́то уда́стся ենթադրենք, որ այդ կը յաջողուի. я полага́ю за достовѣ́рное ես հաւատալի եմ համարում. п. кого́ за че́стнаго человѣ́ка; п. кого́ у́мершимъ մէկին մեռած համարել. я полага́ю своё удово́льствіе въ чте́ніи книгъ ես իմ բաւականութիւնը ընթերցանութեան մէջ եմ գտնում. **-ся** անդր. **1**, на кого́, на что մէկին, մի բանի հաւատալ, վստահել, յոյսը մէկի, մի բանի վերայ դնել. я полага́юсь во всёмъ на васъ; на его́ слова́ нельзя́ п.; п. во всёмъ на Провидѣ́ніе; го́ре тому́, кто полага́ется на одни́ то́лько бога́тства; **2**, սահմանուած, կարգուած լինել. на э́томъ мѣ́стѣ жа́лованья не полага́ется այդ տեղի (պաշտօնի) համար ռոճիկ չէ տրուում:

По‖ла́дить (-жу -дятъ) չ. հաշտուել, հաշտ, համաձայն ապրել. они́ никáкъ не мо́гутъ п. другъ съ дру́гомъ; **-ла́зить** (-жу -зятъ) չ. երբեմն, մի քանի ժամանակ մագլցել:

По-лаке́йски մ. լաքէյի, սպասաւորի [պէս, լաքէյաբար:

По‖лакирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. փոքր ինչ լաքայել, վեռնիկել. **-ла́комить** (-млю -мятъ) ն. кого́ մէկին փոքր ինչ քաղցրեղէն ուտեցնել. **-ласка́ть** ն. փոքր ինչ փայփայել, գգուել. **-ласка́ться, -ла́ститься** (-щусь -стятся) անդր. о́коло кого́ մէկի առաջ քծնուել, աշխատել մէկի աչքը մտնել:

Пола́тать ն. կարկատել. п. носки́.

Пола́‖ти, ей ի. յ. **1**, մի տեսակ թախտ (գիւղական խրճիթներում). спать на п—яхъ; на п—яхъ лежа́ть и ломтя́ не вида́ть

(առծ.) ծուլութիւնն աղքատութեան մայրն է. 2, որս. ծառից կախած մի տեսակ որոգայթ, կողով, որից որսորդը հրացան է արձակում. **-тный** ած. թախտի։

По-латыни մ. լատիներէն։

Поля́ять (-ла́ю -ютъ) չ. մի քիչ հաչել. **-ся** չ. փոքր ինչ չարանալ, հայհոյել. ժող. միմեանց կծու խօսքեր ասել, կռուել։

По́л‖ба է. բս. Triticum spelta, կարմրացորեան. **-бенный** ած. կարմրացորենի(ց)։

Полга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ; -лги́) չ. փոքր ինչ սուտ ասել, սուտ խօսել։

По́лго́да ա. կէս տարի. смерть его́ случи́лась за п. до сме́рти ва́шего отца́.

въ **Полго́лоса** մ. կիսաձայն, ցածր։

Полдевята́ թ-է. ութ և կէս։

По́л‖день, полу́дня ա. 1, միջօրէ, կէսօր, ճաշ, ճաշուայ ժամանակ. до полу́дня ճաշից առաջ. 2, հարաւ, հարաւային կողմ. на п. отъ Москвы́ Մոսկուայից հարաւ. **-днéвный** ած. կիսօրեայ. կէս օրուայ, ճաշի. п—ая жара́; **-дникъ** ա. թեթև իրիկնահաց, նախընթրիք, յետաճաշ. **-дничать** չ. իրիկնահաց ուտել. **-дю́жины** է. կէս դիւժին, վեցեակ, 6 հատ։

По́‖ле չ. 1, դաշտ. гуля́ть по поля́мъ; п. сраже́нія պատերազմի դաշտ. оди́нъ въ по́лѣ не во́инъ (առծ.) մի ծաղկով գարունք չի լինի. п. зрѣ́нія տեսողութեան սահման, տարածք. 2, վարելահող, հող, գետին. па́хотное п.; засѣ́янное п.; унава́живать поля́; ярово́е п.; одного́ по́ля я́года նոյն պտուղն են, միատեսակ մարդիկ են. 3, լուսանցք (գրքի, տետրակի). писа́ть замѣ́тки на поля́хъ кни́ги; 4, ափ, եզերք, բոլորք. шля́па съ широ́кими поля́ми; 5, մակերևոյթ. шитьё по бѣ́лому п—ю; 6, որս. сдѣ́лать п. որսի գնալ. **-лева́ть** (-лю́ю -ютъ) ն. և չ. որսալ, որսի ման գալ. **-леви́ца** է. բս. Agrostis, ագրխոտուկ. **-лёвка** է. կնդ. Arvicola arvalis, դաշտամուկ. **-лево́дство** չ. հողագործութիւն, երկրագործութիւն. **-лево́й** ած. 1, դաշտի, գետնի, դաշտային. п—ыя рабо́ты; 2, զզմ. դաշտային. п—а́я артилле́рія դաշտային հրետանի. п—ы́я войска́ պատերազմող, պատերազմի մէջ գտնուող զօրքեր. п. вое́нный судъ պատերազմական-զինուորական դատարան. **-левщи́на** է. գւռկ. տուարածներից վերցրած մարգագետին։

По‖лега́ніе չ. շուռ գալը, պառկելը. вслѣ́дствіе ча́стаго выпаде́нія дожде́й хлѣба́ подве́рглись п—ію — արտերը շուռ եկան, պառկեցին. **-лега́ть**, -ле́чь չ. կարգով պառկել, ընկնել, գլորուել (օր. պատերազմի դաշտում). (արտի մասին) շուռ գալ, պառկել. п. отъ дожде́й; е́сли дождь продо́лжится, хлѣбъ поля́жетъ; **-ле́глый** բյ. ած. շուռ եկած, պառկած (արտ)։

По‖лего́ньку մ. աստիճանաբար, մեղմութեամբ, զգուշութեամբ. **-ле́гче** ած. և մ. բաղդտ. աւելի թեթև. աւելի հեշտ, աւելի դիւրին, աւելի մեղմ. больно́му сего́дня п. հիւանդի դրութիւնն այսօր աւելի լաւ է. **-легчи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. 1, մի փոքր թեթևացնել. 2, մալել, 'կրտել' (ձիուն)։

По‖лёгъ տ. Поле́чь; **-лежа́ть** չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ պառկել, ընկողմանել, պառկած մնալ. дать п. говя́динѣ, что́бы была́ мя́гче; **-лёживаніе** չ. երբեմն, մի մի անգամ պառկելը, ընկողմանելը. **-лёживать** չ. երբեմն, մի մի անգամ պառկել, ընկողմանել։

Поле́з‖но մ. օգտակար կերպով. **-ность** է. օգտակարութիւն, օգտաւէտութիւն. **-ный** ած. օգտակար, օգտաւէտ. э́то поле́зно ребёнку, для ребёнка, для здоро́вья.

Поле́‖й ա. բս. Mentha pulegium, լուածաղիկ. **-йный** ած. լուածաղկի։

Полелѣ́ять (-лѣ́ю -ютъ) ն. փոքր ինչ գգուել, գրգել, փայփայել։

Поле‖мизи́ровать (-рую -ютъ) չ. բանակռուել, բանակռիւ մղել. **-мика** է. (յն.) բանակռիւ (գրական). **-ми́ческій** ած. բանակռուի, -կռուական։

По‖лепета́ть (-ечу́ -е́чутъ; -ечи́) ն. և չ. փոքր ինչ թոթովել, կակազել, գուրս տալ. **-лета́ть** չ. մի փոքր թռչել. **-лётъ** ա. 1, թռչում, թռչելը. уби́ть пти́цу на п—ѣ; да́льность п—а ядра́ թնդանօթի գնդի հեռաւորութիւնը, 'մանզիլը'. 2,* թռիչք (օր. մտքի). **-лётывать** չ. երբեմն, քիչ քիչ թռչել. **-летѣ́ть** (-ечу́ -тя́тъ) չ. 1, թռչել, թռչելով գնալ, հեռանալ, մեկնել. 2, գլորուել, վայր ընկնել. **-лечи́ть** տ. Полѣчи́ть; **-ле́чь** (-ля́гу -жешь -гутъ; հրմ. -ля́гъ -гте) տ. Полега́ть.

Полжи́зни է. կէս կեանք, կեանքի կէս։

По́л‖заніе չ. սողալը. **-зать** չ. 1, սողալ, քարշ գալ. ребёнокъ по́лзаетъ по́ полу; 2,* передъ кѣмъ մէկի առաջ սողալ, ստորաքարշութիւն անել. въ нога́хъ по́лзаетъ, а за пя́тку хвата́етъ (առծ.). **-зкій** ած. սայթքուն, սլկուն. **-зко́мъ** մ. սողալով, քարշ գալով. (գր.) յափփիթելս. *սողալով, ստորաքարշութեամբ. **-зти́** (ներկ -зу́ -зу́тъ) չ. սողալ, սողալով շարժուել, առաջ գնալ. змѣя́ ползётъ по травѣ́; (հողակոյտերի մասին) թափուել. **-зу́нъ**, á ա. 1, սողացող, *ստորաքարշ մն. 2, մաղլցող թռչուն. **-зу́нья** է. սողացող, *ստորաքարշ կին, ակչիկ. **-зу́чій** ած. 1, սողացող, սողուն. 2, գետնատարած (տունկ). **-зу́чка** է. բս. Glechoma hederacea, բաղեղնակերպ ծոթորին։

По‖ли́ва է. 1, սոուս (կերակրի). 2, փայլանիւթ, փայլաներկ, ջնարակ. **-лива́льникъ** ա. ցնցուղ. **-лива́льный** ած. ջրելու, ջրիչ, ջրող. п. сосу́дъ; **-лива́ніе** չ. ջրելը, ոռոգելը. **-ли́ваный** բյ. ած. փայլաներկած, ջնարակած (անօթեղէն). **-лива́ть** ն. I. (-ли́ть) ջրել, ոռոգել. II. (-ли́вать) փայլաներկել, ջնարակել (անօթեղէնը). **-ли́вка** է. տ. Полива́ніе; **-ливно́й** ած. 1, ջրած, ոռոգած. 2, ջրելու, ջրող, ոռոգող։

Поли‖га́мія է. (յն.) բազմակնութիւն. **-гона́льный** ած. բազմակողմ, բազմանկիւն. **-го́нъ** ա. երկրչփ. բազմանկիւն. **-графи́ческій** ած. պօլիգրաֆիական. **-гра́фія** է. (յն.) պօլիգրաֆիա. 1, գաղտնագրութիւն, գաղտնի, պայմանական նշաններով գրելու արուեստը. 2, խառն գրքերի բաժանմունք (գրադարաննե-

բում)․ 3, գիր, որ գործ է ածւում մի քանի լեզուների համար։

По||лизать (-жу́ -ли́жутъ; -жи́) ն. փոքր ինչ լիզել. եւ. ու. (բոցերի մասին) ծածկել, լափել. **-ся** փոխ. միմեանց լիզել. **-ликовать** (-ку́ю -ютъ) չ. միաժամանակ ցնծալ, հրճուել։

Поликра||тическій ած. բազմիշխանական. **-тія** ի. (յն.) բազմիշխանութիւն։

Полиментъ ա. (ֆր.) ողորկած, ոսկեփայլ մակերեւոյթ։

Полимор||физмъ ա. (յն.) բազմաձեւութիւն, բազմակերպութիւն (մարմինների). **-фный** ած. բազմաձեւ, բազմակերպ։

Поли||невать (-ню́ю -ютъ) ն. փոքր ինչ տողել, գծել. **-нейный** ած. գծերի, բոլոր գծերի դասաւորուած։

Полиномъ ա. (յն.) մաթմ. բազմանդամ քանակութիւն։

Поли||нялый ած. գոյնը ձգած, գունաթափ. **-нять** չ. գոյնը ձգել, կորցնել, գունաթափուիլ. эта матерія полиняетъ; эта краска полиняетъ.

Поли||пообразный ած. պօ՛լիպակերպ. **-пчатый** ած. պօ՛լիպախտութեան. **-пъ** ա. 1, կնդ. պօ՛լիպոդ, ծաղկակենդանի. 2, բժ. պօ՛լիպախտութիւն (աւելորդ միս սովորաբար ռնգերում)։

Поли||ровальный ած. յղկելու, ողորկելու. **-ровальня** ի. 1, յղկիչ, ողորկիչ մեքենայ. 2, յղկարան, ողորկարան. **-рованіе** չ. յղկելը, ողորկելը. **-ровать** (-ру́ю -ютъ), нап—, ն. յղկել, ողորկել. **-ся** կրաւ. 1, յղկուիլ, ողորկուիլ. 2,*տաշուիլ, կրթուիլ. **-ровка** ի. 1, տ. Полированіе; 2, ողորկութիւն, փայլ. **-ровщикъ** ա. **-ровщица** ի. յղկող, ողորկող այր, կին։

Полиставрій ա. խաչազարդ շուրջառ ար- [քեպիսկոպոսի։

Полистый ած. 1, մեծ, լայն եզերքով. 2, մեծ, լայն քղանցքներով, փեշերով։

Полисъ ա. (ֆր.-յուն.) ապահովագրութեան վկայական։

Поли||теизмъ ա. (յն.) բազմաստուածութիւն. **-теистическій** ած. բազմաստուածութեան. **-техника** ի. (յն.) բազմարուեստեան գիտութիւն. **-техникъ** ա. բազմարուեստեան ճեմարանի աշակերտ. **-техническій** ած. բազմարուեստեան. п—ое училище.

Поли||тика ի. (յն.) 1, քաղաքագիտութիւն. 2, քաղաքականութիւն, «աշխարհավարութիւն». 3, խորամանկ քաղաքավարութիւն, շարժում, ճարտարութիւն, խորամանկութիւն. **-тико-экономическій** ած. քաղաքատնտեսական. **-тико-экономъ** ա. քաղաքատնտես. **-тикъ** ա. 1, քաղաքագէտ, «աշխարհավար». 2,* խորագէտ, խորամանկ, ճարպիկ, ճարտար մարդ։

Политипа||жный ած. փայտա[փորա]գրական. **-жъ** ա. փայտա[փորա]գրութիւն։

Полити||чески մ. քաղաքագիտօրէն. *ճարտարութեամբ, ճարպկութեամբ, խորամանկութեամբ. **-ческій** ած. քաղաքագիտական. քաղաքական, «աշխարհավարական». п. преступникъ; п—ая экономія քաղաքատնտեսութիւն. **-чный** ած. քաղաքագէտ, -գիտական. *նուրբ, ճարպիկ, ճարտար, խորամանկ։

Политу||ра ի. (գերմ.) 1, հարթ, ողորկ տտուարաթուղթ (картонъ); 2, ողորկման վեռնիճ, լաքայ. 3, յղկում, ողորկում. փայլ, փայլունութիւն, ողորկութիւն. **-рный** ած. ողորկման վեռնիճի, լաքայի։

Полить (-лью -ютъ; -лéй) 1, ն. տ. Поливать I; 2, որ և **-ся** չ. սկսել գալ, թափուել. полилъ, полился дождь.

Поли||фоническій ած. բազմաձայն, բազմաձայն երաժշտութեան. **-фонія** ի. (յն.) երժ. բազմաձայն երաժշտութիւն։

Полица ի. 1, դարակ, «թէրէք». 2, տ. От- [валъ 5.

Поли||цеймейстеръ տ. Полицмейстеръ; **-цейскій** ած. պօլիցիական, ոստիկանական. п. чиновникъ, служитель.

Полицемѣрить (-рю -рятъ) չ. մի փոքր կեղծաւորութիւն անել, սկսել կեղծաւորութիւն անել։

Поли||ціймейстеръ տ. Полицмейстеръ; **-ція** ի. (գերմ.-յն.) պօլիցիա, ոստիկանութիւն. сыскная п.; быть подъ надзоромъ п—іи; **-цмейстеръ** ա. (յն.) պօլիցմէյստէր, ոստիկանապետ։

Поличка նւզ. տ. Полица.

Поли||чный ած. մեղքը, յանցանքը ցոյց տուող, ապացուցանող. поличное, аго չ. մեղքի յանցանքի, ոճրի ապացոյց, փաստ. поймать съ п—ымъ գողութեան, յանցանքի մէջ բռնել։

Полишинель ա. (ֆր.) պօլիշինէլ (զգես- [տաւորուած ծաղրածու, միմոս)։

Полі||андрія ի. (յն.) տ. Многомужіе; **-архія** ի. (յն.) բազմապետութիւն. **-эдръ** տ. Многогранникъ.

Полка ի. 1, դարակ, «թէրէք». книжная п. գրքերի դարակ. положите книгу на нижнюю п—у գիրքը դրէք դարակի ստորին տախտակի վերայ. положить зубы на п—у անօթի մնալ, քաղցից տառապել. 2, վառօդարան, «աղզօթու փուրկ». открыть, закрыть п—у; насыпать пороху на п—у; 3, [գութանի] թև. 4, կառք (շոքի վերայ)։

Пол||ковникъ ա. գնդապետ. **-ковница** ի. գնդապետի կին. **-ковническій**, **-ковничій**, ья, ье ած. գնդապետի, -տական. п. чинъ; **-ководецъ**, дца ա. զօրավար. **-ководство** չ. զօրավարութիւն. **-ковой** ած. գնդի, գնդային. п. лѣкарь; п. праздникъ; **-къ**, á ա. 1, գունդ. 2, հնց. զօրք. слово о полку Игоревѣ.

Поллиста տ. Поль-листа.

Поллюція ի. (լտ.) բժ. երազափորձութիւն, երազախաբութիւն, սերմնահոսութիւն։

Полминуты ի. կէս րոպէ։

Пол||нёхонекъ, **-нёшенекъ**, нька, о ած. բոլորովին լի, լիք. зала была полнёхонька; **-нить** (-ню -нятъ) ն. լցնել. **-ся** կրաւ. լցուել. вода полнится ջուրը բարձրանում է. срокъ полнится «վադէն» լրանում է. **-но** 1, մ. լիք. налить стаканъ п. բաժակը լցնել. 2, և полноте ձգ. բաւ է, բաւական է. п. плакать! п. вамъ ссориться! полноте церемониться! տանց կատարուելու. **-новатый** ած. բաւականաչափ լի, լիք։

Полно||властіе չ. լիազօր իշխանութիւն. **-властно** մ. լիազօր իշխանութեամբ. **-властный** ած. լիազօր, կատարեալ իշխան.

-**вóдіе** չ. վարարութիւն, վարար, վարարած ջուր (գետի). -**вѣ́сность** է. լիակատար քաշ, կշիռ, քաշի, կշռի լիակատարութիւն. -**вѣ́сный** ած. լիակշիռ, լիակատար քաշ, կշիռ ունեցող. п—ая монéта; п—ая пощёчина ուժգին ապտակ. -**грýдый** ած. բարձր, զարգացած ստինքներով, ծծերով. -**зёрный** ած. ատոք, տռուզ հատիկներով. -**крóвіе** չ. արեան առատութիւն, արիւնաշատութիւն. -**крóвный** ած. արիւնառատ, արիւնաշատ. -**лúцый** ած. լիք, տռուզ դէմքով. -**лýніе** չ. բոլորալուսին, միջնալուսին. -**мóчіе** չ. լիազօրութիւն. посóлъ снабжённый обширными п—іями; -**мóчно** մ. լիազօրութեամբ. -**мóчный** ած. լիազօր. п. министръ; -**прáвность** է. լիազօր իրաւասութիւն. -**прáвный** ած. լիազօր իրաւասութիւն ունեցող. -**сóчіе** չ. հիւթաշատութիւն. -**сóчный** ած. հիւթաշատ, հիւթառատ:

Пóл‖ность, -нотá է. լիութիւն, լիակատարութիւն. получúть п—ью լիովին ստանալ. полнотá и пустотá լիութիւն և դատարկութիւն. -**ноте** չզ. տ. Пóлно 2; -**ноцѣ́нный** ած. լիագին, լիակատար գին ունեցող. -**нóчный, -нóщный** տ. Полýночный; -**ночь** (սեռ. полýночи) է. 1, կէս գիշեր, մէջ գիշեր. въ п. կէս գիշերին, մէջ գիշերին. далекó зá п. կէս գիշերից շատ անց. 2, հիւսիս, հիւսիսային կողմ. -**нощёкій** ած. լիք, տռուզ թշերով. -**ный** ած. 1, լի, լիք. п. стакáнъ воды́; бóчка п—ая винá գինով լիք տակառ. имѣ́ть п—ые кармáны дéнегъ; глазá п—ые слёзъ; *онъ пóлонъ жúзни, здорóвья նա քաջառողջ է. сочинéнія егó *полны́ гумáнности նորա շարադրութիւններր տոգորուած են մարդասիրական զգացմունքներով. 2, կատարեալ. п—ая побѣ́да; п. успѣ́хъ; я питáю къ немý п—ую довѣ́ренность; п—ое отпущéніе грѣхóвъ; имѣ́ть п—ую влáсть надъ кѣмъ; п—ое затмéніе сóлнца; п—ое собрáніе բազմամարդ ժողով. въ п—омъ разсýдкѣ; п. словáрь լիակատար բառարան. п—ая лунá բոլորալուսին. п. вѣсъ լիակատար քաշ, կշիռ. п. вóзрастъ չափահասութիւն, արբունք. 3, լիք, տռուզ, հաստ, գէր, 'շաղ', մարմնեղ. п—ыя щёки, рýки; п—ая жéнщина; -**нѣ́ть**, поп—, չ. 1, լցուիլ. 2, լցուիլ, գէրանալ, շաղանալ, 'տռզիլ':

Полóва է. ժող. մղեղ (յարդի):

Половúкъ, á ա. 1, կէս, կէս մաս. 2, կիսադիւս. 3, յատակի վերայ գցած նեղ և երկար գորգ:

Половú‖на է. կէս. я уѣзжáю въ п—ѣ мáя; на, въ п—ѣ дорóги կէս ճանապարհին. раздѣлúть на двѣ п—ы; убáвить на п—у կիսով չափ քչացնել. въ, на п—у дорóже կիսով չափ թանկ. въ п—у сдѣ́ланный; на п—у вы́игранный; два фýнта съ п—ою $2^1/_2$ գրուանքայ. въ два часá съ п—ою ժամի երեքի կէսին. я вúдѣлъ егó *дражáйшую п—у ես տեսայ նորա կողակցին. онъ живётъ на другóй п—ѣ дóма; -**нка** է. նւզ. 1, թև (դռան), փեղկ (պատուհանի). отворúть óбѣ п—и двéри; 2, կտոր. п. суконá մի թօփ մահուդ. -**нный** ած. կիսի, կէս. -**нокъ**, нка ա. կէս կտոր (օր. կտաւ). -**нчатый** ած. կիսած, կէսերից բաղկացած. п. кирпúчъ կիսադիւս. -**нщикъ** ա. -**нщица** է. կիսատէր, -տիրուհի, կէս փայի, կէս բաժնի տէր, տիրուհի:

Половúть (-влю́ -лóвятъ) ն. 1, մի քանի ժամանակ որսալ. 2, բոլորին որսալ, սպառել:

Половúца է. յատակի տախտակ, յատակատախտակ:

Полово́дье չ. վարարութիւն (գետերի, լճերի). հեղեղում:

Поло‖вóй ած. I. սեռային. սեռի. п—ые óрганы; II. յատակի, յատակային. п—áя доскá; п—áя щётка; п о л о в о́ й, óго ա. ակկածու, խանութ, հիւրանոց ալող ծառայ. -**вщúкъ**, á ա. յատակագործ, տախտակագործ:

Полóвый ած. բաց դեղին, դեղնագոյն աշխէտ, դեղձան. п—ая лóшадь.

Полó‖гій, -го, -гость տ. Отлóгій, -лóго, -лóгость.

Пологрýдый ած. ներս պրծած կրծքով:

Пóлогъ ա. վարագոյր (մեծ մահճակալի առաջ), տաղաւար. брáчный п. հարսանեաց տաղաւար:

Поло‖жéніе չ. 1, դնելը. п. во гробъ покóйника; 2, դրութիւն, վիճակ. горизонтáльное, вертикáльное п. հօրիզոնական, ուղղահայեաց դրութիւն. стáвить когó въ непріятное п.; онъ въ жáлкомъ п—іи; упúться до п—ія ризъ սաստիկ հարբել. напоúть когó до п—ія ризъ մէկին սաստիկ հարբեցնել. человѣ́къ съ п—іемъ դիրքի տէր մարդ. находúться на воéнномъ, на мúрномъ, въ оборонúтельномъ п—іи; онá въ интерéсномъ п—іи նա (կինը) յղի է. 3, որոշում, կանոն, կանոնադրութիւն. городовóе п. քաղաքային կանոնադրութիւն. 4, միտք, գաղափար, սկզբունք, հիմունք. опровергáть чьú-либо философúческія п—ія; основны́я п—ія прáва իրաւագիտութեան հիմունքները. -**жúтельно** մ. դրականապէս, հաստատապէս, բոլորովին, ամենևին. это п. невозмóжно; -**жúтельный** ած. 1, դրական. п—ая стéпень քեր. դրական աստիճան. п—ое колúчество դրական քանակութիւն. 2,* դրական, հաստատ, հաստատուն. это п. человѣ́къ; п—ое доказáтельство; -**жúть** (-жý -жатъ), **ся** տ. Полагáть, ся; -**жóкъ**, жкá նւզ. տ. Пóлогъ.

Поло‖зовóй ած. կեռփայտի, կեռձողի. -**зóкъ**, зкá նւզ. -(пó-)**зъ** ա. (յ. полóзья, ьевъ) կեռփայտ, կեռձող. сáнный п. սահնակի հիմքը կազմող փայտ, գերան (առջևից կեռ):

Полокáть չ. փոքր ինչ լակել (շների մասին):

Полóкъ, лкá ա. 1, բարձր տեղ, նստարան ռուս բաղանիքում. 2, անշարժ, թեք սեղան մսավաճառների և ձկնավաճառների:

Полóль‖никъ ա. թոխի, քաղհան տալու գործիք. -**ный** ած. թոխելու, քաղհան տալու. п—ая киркá տ. Полóльникъ; -**щикъ** ա. -**щица** է. քաղհան տուող, թոխող այր, կին:

Поло‖мáть ն. 1, աշխատել կոտրել, փոքր ինչ կոտրել. 2, կոտրատել (բազմութեամբ). -**ся** անդր. կոտրտուիլ, 'չեմ չում անել'. -**мка** է. -**мъ** ա. 1, կոտրում, բեկում. п. óси; 2,

կոտրած, կոտրտած իրեր. трактирщику заплатили сто́лько-то за поло́мъ.

По́ломя տ. По́лымя. [պար, կարաւ։

Полоне́зъ ա. (ֆր.) պոլոնէզ, լեհական

Поло||ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. գերել, գերի վերցնել. *она́ полони́ла его́ своей́ красото́й; **-нъ** ա. գերում, գերութիւն։

Полоро́гій ած. սնամէջ եղջիւրաւոր, եղջերաւոր (անասուն). семе́йство п—ихъ.

Поло||са́ ի. 1, շերտ, 'զօլ'. п. тка́ни; съ си́ними п—а́ми կապոյտ շերտերով (օր. գործուածք). 2, միջնակ, ածու. աշխ. գօտի, կողմ. землепа́шецъ засѣва́етъ свою́ п—у́; п. земли́ մի կտոր հող. сре́дняя п. բարեխառն գօտի. ю́жная п. Россі́и Ռուսիայի հարաւակողմը, հարաւային գօտին. дождь идётъ п—о́ю որոշ տարածութեան վերայ է անձրև գալիս. 3, շարք (պարագաների, քամբախտութիւնների). несча́стіе иногда́ прихо́дитъ п—о́ю; 4, ձող. п. желѣ́за; двѣ п—ы́, соединённыя вверху́ и составля́ющія у́голъ; **-са́тикъ** ա. **-са́тка** ի. շերտաւոր, մարմնի վերայ շերտեր ունեցող անասուն, միջատ. **-са́тый** ած. շերտաւոր, -բեալ, շերտերով. *աչքի ընկնող, աչքի զարնող. п. дура́къ յիմարների թագաւոր, 'էշ աւանակ'. **-са́ть** ն. շերտ շերտ կտրտել. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) ն. 1, շերտաւորել. 2, շերտերի բաժանել. 3, ձողեր քաշել (երկաթը). **-ска** նւզ. տ. Полоса́.

Поло||ска́льня ի. լուացք ողողելու տեղ. **-ска́льщикъ** ա. **-ска́льщица** ի. ողողող այր, կին. **-ска́ніе** չ. 1, ողողելը, ողողում. 2, բերանն ողողելու հեղուկ, դեղ. **-ска́тельница** ի. 1, լագան, մեծ աման, որի մէջ ամանեղէնը ողողում են. 2, բերանը ողողելու անօթ. **-ска́тельный** ած. ողողելու, ողողման. полоска́тельное, аго չ. բերանը, կոկորդը ողողելու հեղուկ, դեղ. **-ска́ть** (-щу́ -ло́щутъ; -щи́), -сну́ть ն. ողողել. п. стака́ны; п. бѣльё; п. ротъ, го́рло; его́ поло́щетъ ժող. ա, նա փսխում է. բ, նա լուծում է. **-ся** անդր. ճղփել. у́тки поло́щутся въ пруду́; паруса́ поло́щутся առագաստները փողփողում են։

Полосно́й ած. ձողեր քաշած (մետաղ). շերտաւորեալ (գործուածք)։

Полосну́ть ն. 1, արագութեամբ կտրել. 2, տ. Полоска́ть.

Поло||сова́ніе չ. շերտ շերտ բաժանելը, կտրտելը, ճղոտելը. **-сова́ть** (-су́ю -ютъ), исп—, расп—, ն. շերտ շերտ կտրտել, բաժանել, ճղոտել. **-сово́й** տ. Полосно́й; **-сочка** նւզ. տ. Полоска́.

По́лость ի. խոռոչ. п. рта; грудна́я, брюшна́я п.

Полоте́нце չ. 1, երեսսրբիչ. 2, առղձգ. թև (դաշն)։

Полотё||рный ած. յատակները սրբելու, ողորկելու. **-рскій** ած. յատակներ սրբողի, ողորկողի. **-ръ** ա. [սախտակամած] յատակներ սրբող, ողորկող։

Полотко́вый ած. полотокъ-ի(ց)։

Поло́т||нище չ. լայնութիւն. կտոր (ճոթեղէնի, շորեղէնի). простыня́ въ два́ п—а երկու կտորից կարած, երկլէնք շարաւ. **-но́** չ. (յ. по́лотна) 1, կտաւ, պաստառ. 2, թև (օր. դռան). п. сто́га դէզի մի կողմը, երեսը. 3, իրի տափարակ մակերևոյթ. п. желѣ́зной доро́ги երկաթուղու գիծ. мостово́е п. կամրջի երես. **-ня́ный** ած. կտաւի, կտաւէ. п—ая фа́брика; п—ая руба́шка.

Полото́къ, тка́ ա. ըստ երկարութեան ճղած, պտտ աղած կամ մխած թռչունի կմ ձըկան կէս. гуси́ный п.

I. **По́лоть** ի. ըստ երկարութեան ճղած խոզի, ոչխարի ևն կէս։

II. **По||ло́ть** (-лю́ -по́лютъ; -ли́) ն. քաղհանել, քաղհան տալ, թօրխել. п. гряды́; **-ло́тье** չ. քաղհան, քաղհան տալը։

Полоу́||міе չ. պակասամտութիւն, ապուշութիւն, 'շաշութիւն'. **-мный** ած. պակասամիտ, ցանցառ, ապուշ, 'շաշ'։

По||ло́чекъ, чка նւզ. խտ. Поло́къ; **-лочка** նւզ. տ. По́лка; **-лочный** ած. по́лка-ի։

Полоши́ть (-шу́ -ша́тъ), всп—, переп—, ն. խռովեցնել, անհանգստացնել, յուզել, խառնաշփոթել. **-ся** անդր. յուզուել, խռովել, շփոթուել, խառնաշփոթուել, 'շաղուել'։

Поло||щи́ть (-щу́ -ща́тъ) ն. փոքր ինչ կոկել, յղկել, ողորկել. **-щу́** տ. Полощи́ть և Полоска́ть.

По́л||пи́во չ. ջրալի, նօսր գարեջուր. **-сло́ва** չ. կէս խօսք. онъ съ полусло́ва понима́етъ; **-со́тни** ի. կէս հարիւր։

Полсть ի. ծածկոց (գործած կմ հիւսած). զորգ. օթոց. թաղիք։

Полти́||на ի. **-нка** նւզ. կէս ռուբլի (50 կոպ.). **-нникъ** ա. **-нничекъ**, чка նւզ. կէս ռուբլիանոց, 'տասը շահանոց', 50 կոպէկանոց արծաթէ դահեկան. **-нный** ած. կէս ռուբլիանոցի. կէս ռուբլիանոց, 50 կոպէկ, 'տասը շահի' արժողութեամբ։

Полто||ра́ թ-կ. քնկ. ա. և չ. (полторы́ ի.) մէկ և կէս. полтора́ рубля́ $1^1/_2$ ռուբլի. полторы́ ты́сячи հազար հինգ հարիւր. **-ра́ста** թ-կ. քնկ. մի և կէս հարիւր, հարիւր յիսուն. **-ры́** ի. տ. Полтора́.

Полтреть́я թ-կ. երկու և կէս։

Полу||аба́зъ ա. կէս աբասի, կէս աբասանոց. **-а́нкерокъ**, рка ա. կէս անկերօկ (տ. анкерокъ); **-арши́нникъ** ա. կէս արշինանոց չափ. **-арши́нный** ած. կէս արշին լայն կմ երկար. **-ба́йка** ի. ստորին տեսակ բայկա (ба́йка II); **-ба́йковый** ած. ստորին տեսակ բայկայից. **-ба́ринъ** ա. կէս ազայ. **-ба́рокъ**, рка ա. պատիկ բարկանաւ. **-ба́рочный** ած. պատիկ բարկանաւի. **-ба́рхатный** ած. կէս թաւշեայ, կիսաթաւշեայ. **-ба́рхатъ** ա. կէս թաւիշ, կիսաթաւիշ. **-бастіо́нъ** ա. ամրոցկ. կիսաբաստիոն. **-баталіо́нъ** ա. կէս բատալիոն, կէս գումարտակ. **-батаре́я** ի. կիսամարտկոց (батаре́я); **-бати́стъ** ա. կիսաբատիստ. **богиня** ի. կիսադիցուհի. **-бо́гъ** ա. կիսադիք, դիւցազն. **-бочёнокъ**, нка ա. կիսատակառիկ. **-бо́чка** ի. կիսատակառ. **-брига́да** ի. կիսաբրիգադա. **-бри́тый** ած. թեթև կերպով սափրուած, ածելուած. **-бума́жный** ած. կէսը բամբակից. **-буты́лка** ի. կէս շիշ. **-ва́нна** ի. բժ. կիսավաննա. **-ведёрный** ած. կէս դոյլ (վեդրօ) պարունակութեամբ. **-ведро́** չ. կիսադոյլ, կիսավեդրօ. **-взво́дъ** ա. զոր. կիսախմբակ, կիսաջոկատ.

-вы́пуклый ած. կիսով չափ ուռուցիկ. -га́рное вино́ կմ. -га́ръ ա. սարքին որակի օղի, ցքի. -гла́сная, ой է. կմ п—ая бу́ква քերկ. կիսաձայն (տառ). -глухо́й ած. կէս խուլ. -гнило́й ած. կէս փտած. -годи́чный ած. կիսամեայ. п—ое испыта́ніе; -го́діе չ. կիսամեակ. учёбное п.; -годова́лый ած. կիսամեայ, կէս տարեկան. п. телёнокъ; -годово́й ած. կիսամեայ, կէս տարուայ. -го́докъ, дка ա. կիսամեայ, կէս տարեկան ընտանի անասուն. -гра́мотный ած. կէս գրագէտ, մասամբ գրագէտ. զօռով գրել-կարդալ իմացող. -гра́нъ ա. ճշգ. կէս գրան. -гри́вна է. կէս գրիվնա (5 կոպ.)։

Полу́да է. 1, կլայեկում, անագում. 2, անագ, կլայեկ, 'կլեկ'։

Полу́‖денникъ ա. 1, միջօրէական. 2, հարաւային քամի, հովմ. -дённый ած. կիսօրեայ, կէս օր տևող. -(у́)денный ած. 1, հարաւային. п. вѣтеръ; п—ыя страны; 2, կէս օրուայ, ճաշի. п. зной; п—ое со́лнце; -дика́рь, я́ ա. կիսավայրենի. -ди́кій ած. կիսավայրենի։

Полуди́ть (-жу́ -лу́дятъ) ն. անագել, կլայեկել, 'կլեկել'։

Полу‖дне́вный ած. կիսօրեայ. -до́льный ած. կէսը կազմող. -до́ля է. կէս մաս. -дра́хма է. կէս դահեկան։

Полуже́ніе չ. տ. Полу́да 1.

Полу‖жесткокры́лыя насѣко́мыя, կնդ. Hemiptera, Կիսաթևեր կմ Մլուկներ. -звѣ́рь ա. առաս. կիսակենդանի. -зна́ніе չ. թերի գիտութիւն, թերուսութիւն. -имперіа́лъ ա. կիսաիմպերիալ. -имперіа́льный ած. կիսաիմպերիալի. -интеллиге́нтъ ա. -интеллиге́нтка է. կիսաինտելլիգէնտ, -տուհի. -интеллиге́нція է. կիսաինտելլիգէնցիա. -кафта́нъ ա. -кафта́нье չ. կիսակապայ. -квадра́тецъ, тца ա. տպգր. կիսաքառակուսի. -копна́ է. կիսաբարդ. -кру́глый ած. կիսաշրջանաձև, շրջանային. -кру́гъ ա. -кру́жіе չ. կիսաշրջան. -кру́жный ած. կիսաշրջանաձև. -кры́лый ած. կիսաթև, կարճլիկ, թերի, անկատար թևերով. -ла́вокъ, вка ա. կիսախանութ. -ла́вочный ած. կիսախանութի. -лежа́ть (-жу́ -жа́тъ), -ле́чь (-ля́гу -жешь -гутъ) չ. թիկն թալ, թիկն տուած պառկել. -лу́ніе չ. կիսալուսին. -лу́нный ած. կիսալուսնաձև, կիսալուսնի. -мёртвый ած. կիսամեռ, կիսամահ, կիսակենդան. -мета́ллъ ա. կիսամետաղ. -мра́къ ա. կիսամթութիւն, աղջամուղջ. -мѣ́сяцъ ա. 1, կիսալուսին. 2, ամբողջ. կիսալուսնաձև ամբութիւն. -мѣ́сячный ած. կիսամսեայ. -наго́й ած. կիսամերկ. -(у́)ночникъ ա. 1, գիշերը չքնող, թափառող. գիշերապահ. 2, կնդ. Caprimulgus europaeus, այծկիթ (այծադիտող). -(у́)но́чный ած. 1, կէս գիշերուայ, -բային, մէջ գիշերուայ, -բային. п. часъ; 2, հիւսիսային. п. вѣтеръ; -(у́)но́щница է. գիշերային պաշտօն, ժամերգութիւն. -но́щный տ. Полу́но́чный; -обожжённый ած. կիսով չափ թրծուած (աղիւս). -оборо́тъ ա. ռզմ. կիսադարձ. -одича́лый ած. կիսավայրենացած. -одѣ́тый ած. կիսով չափ հագնուած, կիսազգեստ. -окаменѣ́лый ած. կիսով չափ քարացած. -окру́жность է. երկրչփ. կիսաշրջապատ. -опа́лъ ա. կիսաօպալ. -освѣще́ніе չ. կէս, թոյլ լուսաւորութիւն. -островно́й, -остро́вный ած. թերակղզու. -о́стровъ ա. թերակղզի. -осьми́на է. կէս осьми́на; -осьму́ха է. կէս осьму́ха; -откры́тый ած. կիսաբաց, կիսով չափ բաց. -офиціа́льный ած. կիսապաշտօնական. -па́луба է. կիսատախտակամած (պատիկ նաւի). -па́лубный ած. կիսատախտակամածով. -парали́чъ, а́ ա. բժ. կիսակաթուած, -ծահարութիւն. -пенсіоне́рскій ած. կիսապէնսիոներից, -րական. -пенсіоне́ръ ա. -пенсіоне́рка է. կիսապենսիոններ, -ուհի. -перча́тка է. կիսաձեռնոցներ, կիսաթաթպ(մ)աններ. -пли́совый ած. կիսապլիսեայ. -пли́съ ա. կիսապլիս. -попере́чникъ ա. երկրչփ. կիսատրամագիծ, շառաւիղ. -по́ртикъ ա. ծովգ. պատիկ պատուհան. -прозра́чный ած. կիսաթափանցիկ. -проце́нтный ած. 1, կէս տոկոսի. 2, տոկոսների կէսի. -проце́нтъ 1, կէս տոկոս. 2, տոկոսների, շահի կէս, կէս մաս. -пудови́къ, а́ ա. կէս պուդանոց, կէս պուդ ծանրութիւն, կշիռ. -пудо́вый ած. կէս պուդանոց. -пу́хъ ա. ոչ զուտ աղուամազ, կիսաղուամազ. -пья́ный ած. մասամբ, կէս հարբած, խմած. -ро́слый ած. կիսահասակ: -ро́та է. կէս ро́та; -са́бля է. կիսասուսեր. -сапоги́ ա. յ. կարճ ճտերով կօշիկներ. -сапо́жки ա. յ. կանանց կարճաճիտ կօշիկներ. -свѣ́тъ ա. 1, թոյլ, աղօտ լոյս. նկրչ. թոյլ ստուեր. 2,* ցափակեալ կանանց շրջան. же́нщина п—а կիսապոռնիկ կին. -серди́тый ած. մասամբ բարկացած. полушутя́, -серьёзно մ. ոմն. կէս հանաք, կէս շիտակ. -сожжённый ած. կէս այրուած. -со́нный ած. քնաթաթախ. -со́тня է. կէս հարիւր[եակ]. -сти́шіе չ. կէս տուն (ոտանաւոր). -сукно́ չ. կիսամահուդ, մահուդի նման կտոր. -су́точный ած. տասներկու ժամ տևող, տասներկու ժամուայ. -сфе́ра է. կիսագունդ. -то́нный ած. կէս տոնի. -то́нъ ա. երժ. կէս տոն։

Полутора‖арши́нный ած. մէկ և կէս արշինանոց. -вершко́вый ած. մէկ և կէս վերշոկանոց. -проце́нтный ած. մէկ և կէս տոկոս կազմող, տուող, բերող. -саже́нный ած. մէկ և կէս սաժէն երկար, բարձր, լայն։

Полу‖то́рный ած. մէկ և կէս միութիւն պարունակող. п—ыя са́ни սահնակ, որի մէջ զօռով երկու հոգի տեղաւորուել կարող են. -тра́уръ ա. կէս, թեթև սուգ. -тѣ́нь է. կիսաստուեր, թոյլ ստուեր. -уста́въ ա. մի տեսակ ռուս նոտագիր. -учёный ած. կիսաուսումնական. -фо́рма է. կիսանշանազգեստ, կիսահամազգեստ. -фунтови́къ, а́ ա. կէս ֆունտանոց, կէս գրուանքանոց քաշ. -фунто́вый ած. կէս ֆունտ, կէս գրուանքայ ծանրութեամբ. -часово́й ած. կէս ժամ տևող։

Полу‖ча́тель ա. -ча́тельница է. մի բան ստացող, ընդունող այր. կին. -ча́ть, -чи́ть ն. ստանալ. п. письмо́, де́ньги изъ Пари́жа; п. дохо́дъ съ имѣ́нія; п. жа́лованье; п. отъ кого́ приказа́нія; п. оби́ду վիրաւորանք կրել. п. пощёчину; п. вы́говоръ, замѣча́ніе; п. на́сморкъ խարբուխ

ստանալ. п. лихора́дку տենդով բռնուել. п. убы́токъ վնաս կրել. -че́ніе չ. ստանալը:

Получи́стый ած. ոչ բոլորովին մաքուր:

Полу‖чи́ть (-чу́ -чатъ; -чи́) տ. Получа́ть; -**чка** է. ստանալը. ստանալիք. п. де́негъ и внесе́ніе ихъ въ ка́ссу; у меня́ за́втра больша́я п. [գոյն:

Полу́чше մ. բաղդ. աւելի լաւ, լաւա-

Полу‖ша́гъ ա. կէս քայլ. -**ша́ріе** չ. կիսագունդ. сѣ́верное, ю́жное п.; -**шёлковый** ած. կէս մետաքսեայ, կիսամետաքսեայ. -**шерстяно́й** ած. կէս բրդեայ, կէսը բրդից:

Полу́‖шечный ած. քառորդ կոպէկ արժողութեամբ. -**шка** է. քառորդ կոպէկ. у него́ нѣ́тъ ни п—и.

Полу‖што́фъ ա. 1, կէս շտոֆ[անոց շիշ]. 2, մի տեսակ կերպաս. -**шу́бокъ**, бка ա. կիսամուշտակ, կարճլիկ մուշտակ, 'քուրք'. -**шутя́** մ. ռմկ. полусерьёзно կէս հանաք, կէս շիտակ:

Полущи́ть (-щу́ -ща́тъ) ն. մի քանի ժամանակ, մի փոքր, որոշ քանակութեամբ փոճոկել, կեղևել:

Полу‖эскадро́нно մ. կիսահեծելախմբերով. -**эскадро́нъ** ա. կիսահեծելախումբ. -**я́русъ** ա. կիսայարկ:

Пол‖фу́нта ա. կէս ֆունտ, կէս գրուանքայ. -**фу́та** ա. կէս ֆուտ, կէս ոտնաչափ. -(за пол)**цѣны́** մ. կէս գնով. -**часа́** ա. կէս ժամ. п. уже́ про́било արդէն կէս ժամն անցաւ:

По́лчище չ. զօրք, զօրախումբ, հրոսակ:

Полъ ա. 1, յատակ. доща́тый п.; ги́псовый п.; кирпи́чный п.; спать на полу́; кни́га упа́ла на́ п.; пры́скать п. пе́редъ мете́ніемъ; 2, սեռ. жи́тели обо́его по́ла; прекра́сный п.; разли́чіе поло́въ; 3, կէս. на́ полы երկու հաւասար մասի. и́зъ полу տ. Исполу. ծանօթ. Վերջին նշանակութեամբ полъ-ը միանում է գոյականի սեռական հոլովի հետ և եթէ գոյականը սկսւում է բաղաձայնով, ъ կիսաձայնը վերջնում է. բացառութիւն է կազմում полъ-листа́ բառը. Օրինակներ. **полъ-арши́на** կէս արշին, по́лго́да կէս տարի, полведра́ կէս դոյլ, կէս վեդրօ. полверсты́ կէս վերստ. полмину́ты կէս րոպէ. полчаса́ կէս ժամ. **полъ-листа́** կէս թերթ:

По́лый ած. 1, բաց, ազատ. դատարկ, պարապ, 'փուչ'. ка́ждый зубъ крокоди́ла имѣ́етъ п. ко́рень; п—ое мѣ́сто պարապ տեղ. п—ая грудь ներս պրծած կուրծք. п. пень դատարկ, 'փուչ' կոճղ. 2, վարար, վարարած, գետի ափերից դուրս եկած (գարնանը, ձիւն ու սառույցի հալուելուց). п—ая вода́.

По́лымя տ. Пла́мя; изъ огня́ да въ п. անձրևից տարափի հանդիպել:

Полы́‖нный ած. բարձմենեկի(ց), եղևնի խոտի(ց). п—ая во́дка բարձմենեկի օղի, օշինդր. -**нь** է. բս. Artemisia Absynthium, բարձմենեակ կամ եղևին խոտ. *դառնութիւն. «и́мя сей звѣздѣ́ п.» անուն աստեղն դառնութիւն (Յայտն. Յովհ. 8_{11}). «стра́нно то, что са́мая суть жи́зни мелкоинтере́сна и плоска́; отвѣ́давъ э́той п—и, никако́й уже́ мёдъ не пока́жется сла́дкимъ».

Полынья́ է. 1, բաց, սառուցից ազատ տեղ (սառած ծովի, լճի, գետի վերայ). 2, սառցի մէջ կտրած տեղ, մեծ անցք: [նալ:

Полысѣ́ть չ. ճաղատանալ, ճաղատ դառ-

Полы‖ха́ть, -хну́ть ն. գւռկ. ձգել, զցել, շպրտել. п. чѣмъ մի բանով զարկել, մի բան բարձրացնել զարկելու:

По́ль‖за է. 1, շահ, օգուտ, 'խէր'. съ п—ою օգտակար, շահաւէտ կերպով. о́бщая, ча́стная п.; въ п—у бѣ́дныхъ յօգուտ չքաւորների. извлека́ть изъ чего́ п—у մի բանից օգուտ քաղել. кака́я мнѣ отъ того́ п.? мой совѣ́ты не принесли́ ему́ никако́й п—ы; 2, թեթևութիւն, հեշտութիւն. отъ э́того лѣка́рства нѣтъ никако́й п—ы; -**зованіе** չ. 1, օգտուելը, շահուելը. пра́во п—ія; продава́я свою́ библіо́те́ку, онъ вы́говорилъ себѣ́ пра́во п—ія ею́; 2, բուժում (հիւանդի). -**зовать** (-зую -ютъ) ն. 1, բուժել, բըժշկել. его́ по́льзовалъ тако́й-то до́кторъ; 2, что մի բանից օգուտ քաղել. п. фактъ для свое́й агита́ціи; -**ся** ներգ. чѣмъ 1, восп— մի բանից օգտուել, շահուել. п. свои́ми права́ми; э́та земля́ ему́ не принадлежи́тъ, онъ то́лько по́льзуется дохо́дами съ нея́; п. чьи́ми-либо совѣ́тами; п. вре́менемъ, слу́чаемъ; 2, ունենալ, մի բանի տէր լինել. онъ по́льзуется хоро́шимъ здоро́вьемъ նա քաջառողջ է. п. хоро́шей репута́ціей բարի հռչակ վայելել. 3, բժշկուել, ապաքինուել. п. отъ ревмати́зма; п. минера́льными вода́ми ջերմուկներում ապաքինուել կամ հանքային ջրեր ընդունել, խմել:

По́лька է. 1, լեհուհի. 2, պոլ'կա (մի տեսակ պար, կաքաւ):

По́льный տ. Полево́й.

По́льскій ած. լեհական. п. язы́къ; по́льскій, аго տ. Полоне́зъ.

Польсти́ть, ся տ. Льсти́ть, ся.

По́льце չ. նւզ. մի կտոր հող:

По‖лѣ́зть (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о; հրմ. -зь) սկսել մագլցել, ելնել, բարձրանալ. п. на де́рево; онъ за́ словомъ въ карма́нъ не полѣ́зетъ (դարձ.) նա մէկին հազար կը պատասխանէ. *онъ полѣ́зъ на́ стѣ́ну отъ э́того извѣ́стія այդ լուրից նա խելագարուեց, զարհուրեց, խելքը կորցրեց. -**лѣниваться** չ. փոքր ինչ ծուլանալ, ծուլութիւն անել. -**лѣни́ться** (-ню́сь -нятся) չ. ծուլանալ, գլանալ. онъ полѣни́лся написа́ть мнѣ.

Полѣ́‖нище յոգն. տ. Полѣ́но; -**нни́ца** է. փայտակոյտ, դարսած վառելափայտ. класть дрова́ въ п—у; -**нный** ած. վառելափայտի կտորի. -**но** չ. (յ. полѣ́нья) 1, վառելափայտի կտոր. *у него́ нѣ́тъ ни п—а дровъ, что́бы затопи́ть печь նա մի կտոր փայտ չունի էլ. 2, դալլի ագի:

Полѣпи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ; -пи́) ն. երբեմն կպցնել, փակցնել, ծեփել, շինել, կաղապարել:

Полѣ́‖ска է. բս. Mercurialis, կմշտորուկ. -**сова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. 1, որսորդութիւն անել. 2, անտառապահութիւն անել. 3, փայտի առուտուր անել. -**со́вщикъ** ա. անտառային վերակացու, հսկող:

Полѣ‖чивать, -чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. փոքր ինչ, երբեմն բուժել, բժշկել, դարմանել. **-ся** անդր. փոքր ինչ բժշկուել, ապաքինուել:

Полю́ ա. Поло́ть. [жени́ться п.

По-любви́ մ. սիրով, սիրոյ դրդուած.

Полю‖бе́зничать չ. մի քանի ժամանակ սիրալիր լինել. **-би́ть** (-блю́ -лю́бятъ) ն. սիրել, սիրով կապուել. снача́ла она́ ему́ не нра́вилась, а пото́мъ онъ полюби́лъ её; **-ся** անդր. դուր գալ. ему́ полюби́лось жить въ дере́внѣ; полю́бится сова́ — лу́чше я́снаго сокола́ (առծ.). **-бова́ться** (-бу́юсь -ютcя) անդր. чѣмъ մի բանով փոքր ինչ զմայլուել, հիանալ, սքանչանալ. **-бо́вникъ** ար. սիրական. **-бо́вница** ի. սիրուհի. **-бо́вно** մ. սիրով, յօժարութեամբ, համաձայնութեամբ. **-бо́вный** ած. սիրով, փոխադարձ համաձայնութեամբ արած, կատարած, յօժարակամ. ко́нчить дѣ́ло п—ою сдѣ́лкою; **-бопы́тствовать** (-ствую -ютъ) չ. փոքր ինչ հետաքրքրուել. я полюбопы́тствовалъ узна́ть, что тамъ дѣ́лается. [կանց պէս, մարդկօրէն:

Полюдски́ մ. ինչպէս մարդիկ, մարդ-

По́лю‖сный ած. բեւեռի, -ռային. **-съ** ար. (լտ.) աշխ. բեւեռ. сѣ́верный, ю́жный п.

Полютѣ́ть չ. սկսել վայրագանալ, գազանալ: [տերի պէս:

По-лягу́шечьи մ. ինչպէս գորտ[եր], գոր-

Поля́къ, а և а́ ար. լեհացի:

Поля́‖на ի. 1, պուրակ մարգագետին անտառի մէջ, 'թալայ'. 2, поля́ны յ. ժողվ. անծայր տափաստանային տարածութիւններ. **-ни́ка** ա. Княжени́ка; **-нка** նւզ. ա. Поля́на.

Поляри‖за́ція ի. (լտ.) ֆիզ. բեւեռականութիւն, բեւեռացում. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. ֆիզ. բեւեռացնել. **-рность** ի. բեւեռականութիւն, բեւեռամիտութիւն (մագնիսի). **-рный** ած. աշխ. բեւեռային. п—ая звѣзда́; обита́тели поля́рныхъ странъ բեւեռաբնակներ:

Пома‖ва́ніе չ. աչքով անելը, նշան տալը. **-ва́ть** չ. 1, աչքով անել, նշան տալ. 2, շարժուել, ճօճուել:

Пома́‖да ի. (ֆր.) պոմադ (թանձր և հոտաւէտ իւղ, օծանելիք). **-дить** (-жу -дятъ) ն. պոմադել, պոմադ քսել, պոմադով օծել. **-ся** անդր. պոմադուել, պոմադով օծուել. **-дный** ած. պոմադի, -դային. **-же́ніе** չ. պոմադում, պոմադելը:

Пома́‖жу ա. Пома́зать; **-за́ніе** չ. 1, [իւղ, դեղ] քսելը. 2, օծում. **-за́нникъ** ար. **-за́нница** ի. օծեալ այր, կին. Бо́жій пома́занникъ օծեալ Աստուծոյ. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), -зывать ն. 1, երբեմն, փոքր ինչ [իւղ, դեղ ևլն] քսել. п. кого́ по губа́мъ մէկին սնոտի յոյսերով, սուտ խոստումներով խաբել. 2, օծել. п. на ца́рство; **-зо́къ**, зка́ ար. ժողվ. կպրիչ աւել. **-зывать** ա. Пома́зать.

Пома‖ка́ть ա. Пома́кивать; **-кива́ніе** չ. երբեմն, փոքր ինչ թաթախելը. **-кива́ть**, -ка́ть, **-кну́ть** ն. երբեմն, փոքր ինչ թաթախել:

По‖ма́клерить (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ մակլէրութիւն, միջնորդութիւն անել. **-малева́ть** (-лю́ю -ютъ), **-малёвывать** ն. երբեմն [վատ, անմաքուր կերպով] նկարել, գեղել, ծեփել:

Пома‖лё́ньку, -лёхоньку մ. կամաց կամաց, աստիճանաբար:

Помалоду́ш‖ествовать (-ствую -ютъ), **-ничать** չ. փոքր ինչ փոքրոգի գըտ-

Пома́лу ա. Помале́ньку. [նուել:

Пома́лчи‖ваніе չ. լռելը. **-вать** չ. լռել. ну ты пома́лчивай! գէհ, սուս կացիր, սուս կաց: [**лѣть** ա. Малѣ́ть.

По‖ма́лывать ն. երբեմն աղալ. **-ма-**

Пома́‖ниваніе չ. կանչելը, գրաւելը, իրան քաշելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. կանչել, գրաւել, իրան քաշել. **-нка** ի. 1, կանչելը, գրաւելը, իրան քաշելը. 2, խայծ, հրապուրիչ իր, հրապուրանք:

Пома‖ра́ніе, -ра́ть, ся ա. Пома́рываніе, -вать, ся.

Пома́рги‖ваніе չ. յաճախակի, երբեմն ճպելը, ճպճպացնելը. **-вать** չ. յաճախակի, երբեմն ճպել, ճպճպացնել (աչքերը):

Пома́‖рка ի. 1, ջնջելը, ջնջում. 2, ջնջած տեղ. 3, կեղտոտած տեղ. **-рываніе** չ. ա. ստորև բայը. **-рывать**, -ра́ть ն. 1, երբեմն, մի մի անգամ կեղտոտել. 2, ջնջել (գըրածը). **-ся** անդր. կեղտոտուել. ребёнокъ помара́лся.

Пома́‖сливаніе չ. իւղելը, իւղ, կարագ կամ ձէթ քսելը. **-сливать, -слить** (-лю -лятъ) ն. իւղել, իւղ, կարագ կմ ձէթ քսել:

Пома‖терѣ́ть, -торѣ́ть ա. Матерѣ́ть, -торѣ́ть. [տատու պէս:

Поматро́сски մ. իբրև նաւաստի, նա-

По‖ма́тываніе չ. ա. ստորև բայը. **-ма́тывать**, -мота́ть 1, ն. մի քանի ժամանակ, մի մի անգամ փաթաթել, կծկել. 2, չ. փոքր ինչ շարժել, թափ տալ (գլուխը). 3, չ. փոքր ինչ վատնել, շռայլել, շռայլութիւն անել. **-ся** անդր. շարժուել, 'ժաժ գալ':

Пома‖ха́ть (-ха́ю -ютъ և -шу -шутъ; -ши́) ա. Пома́хивать 1; **-живаніе** չ. ա. ստորև բայը. **-живать**, -ха́ть չ. 1, чѣмъ միառժամանակ, մի քիչ մի բան (օր. թեւերը) թափահարել, մի բանով (օր. ձեռքով) նշան տալ. 2, на кого́, на что մէկին, մի բանի փոքր ինչ նմանուել:

Пома́чи‖ваніе չ. երբեմն, յաճախ թացելը, թրջելը. **-вать** ն. երբեմն, մի մի անգամ կմ յաճախ թացել, թրջել:

По-медвѣ́жьи մ. արջաբար, արջի պէս, ինչպէս արջ:

Поме́длить (-лю -лятъ) չ. փոքր ինչ սպասել, մնալ, ճամբայ պահել:

Помедо́ръ ար. բս. Solanum lycopersicum, պոմիդոր, ոսկեխնձոր (սիրախնձոր, սիմորմ, լոլիկ, ոսկեմբուկ):

Поме‖ли́ще չ. 1, յւզ. ա. Помело́; 2, վառարանի աւլելի կոթ. **-ло́** չ. վառարանի մոխիրը սրբող աւել, փոնաւել: [գալ, շողշողալ:

Помелька́ть չ. փոքր ինչ փայլել, շո-

Поме́ль‖ный ած. помело́-ի; **-це** նւզ. ա. Помело́.

По‖мелѣ́ть չ. ծանծաղանալ, բարակել, նուազել. **-мелю́** ա. Помоло́ть. [ի փոքր

Поме́ньше մ. բաղդտ. աւելի քիչ, աւե-

Померá‖нецъ, нца ա. (գերմ.) **1**, նարինջ. **2**, բս. Citrus aurantium, նարնջենի. **-нцевый** ած. նարնջի, նարնջենու. п. цвѣтъ ա, նարնջենու ծաղիկ. բ, նարնջի գոյն. п—ое дéрево տ. Померáнецъ 2.

По‖мерéть (-мрý -рýтъ; անց. пóмеръ -рлá, ó; հրմ. -мрú) տ. Помирáть; **-мерéщиться** տ. Мерéщиться; **-мерзáть**, -мёрзнуть չ. սառչիլ, ցրտատար լինել. **-мёрзлый** բյ. ած. սառած, ցրտատար. **-мёрзнуть** (անց. -мёрзъ -зла, о) տ. Померзáть.

Помер‖кáть, -кнуть չ. մթնել, մթագնել, աղօտանալ, *նսեմանալ. всякая другáя слáва помéркла предъ его́ слáвою; **-клость** է. մթութիւն, մթագնութիւն, աղօտութիւն. **-клый** բյ. ած. մթնած, մթագնած, աղօտացած. **-кнуть** (անց. -мéркъ -кла, о) տ. Померкáть.

Померт‖вѣлый բյ. ած. **1**, մեռած. թմրած, անզգայացած. **2**, մեռելակերպ, դիակի նման, անկենդան. **-вѣніе** չ. **1**, մեռնելը, թմրելը, անզգայանալը. **2**, մեռելի, դիակի գոյն ստանալը. մեռելի գոյն, անկենդանութիւն. **-вѣть** չ. **1**, մեռնել, անզգայանալ, քարանալ, քար կտրել. п. отъ стрáху; **2**, մեռելի, դիակի գոյն ստանալ։

По‖местú (-тý -тýтъ) տ. Пометáть 1; **-метáть** ն. **I.** (-местú) երբեմն, մի մի անգամ աւլել. **II.** (-метáю -ютъ և -мечý -чутъ; -чú) 1, շատ բան, մեծ քանակութեամբ դէն գցել, շպրտել. 2, մի քանի ժամանակ ձգել, նետել. 3, пéтли կոճակածակերը փոքր ինչ կարել. **-ся** անդր. **1**, մի քանի ժամանակ դէս ու դէն ընկնել. **2**, կծիկը գնել, 'ծլկուել'. **-мётъ** ա. **1**, աղբ, քակոր, ապուառ, թրիք. корóвій п.; **2**, 'վայր տալը', ձգելը (ծնելը). п. поросятъ, щенятъ; **-мётывать** ն. երբեմն, քիչ քիչ ձգել, գցել, նետել։

Помечтáть չ. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ երազել, երազների, ցնորքների անձնատուր լինել։

Поми‖гáть չ. **1**, մի քանի անգամ աչքերը ճպել. **2**, մի քանի անգամ աչքով անել. **-ся** փխդ. միմեանց աչքով անել. **-гивать** չ. **1**, երբեմն, սակաւ աչքերը ճպել. **2**, սակաւ, պատահած ժամանակ աչքով անել, աչքով նշան տալ։

Помидóръ տ. Помедóръ.

Помú‖лованіе չ. ներում, թողութիւն, ողորմութիւն. **-ловать** (-лую -ютъ) ն. ներել, թողութիւն տալ, ողորմալ. помúлуйте, что вы говорúте? ներեցէք, այդ ինչ էք ասում. помúлуй, что ты дѣлаешь? 'ի սէր Աստուծոյ, այդ ինչ ես անում. Гóсподи, помúлуй! Տէր, ողորմեա. **-лосéрдовать** (-дую -ютъ), **-лосéрдствовать** (-вую -ютъ) չ. գթալ, ողորմալ, խղճալ։

Помúмо նխդ. (սեռ. հոլ.) **1**, բացի, բացառութեամբ. п. его́ никтó э́того не сдѣлаетъ; **2**, առանց մէկի գիտութեան, առանց մէկին հարցնելու. п. его́; онъ сдѣлалъ э́то п. меня́ նա այդ արաւ առանց ինձ հարցնելու։

По‖минáльный ած. յիշատակման. п—ая кни́жка տ. Помянни́къ; **-минáльщикъ** ա. **-минáльщица** է. ննջեցեալի համար պատարագ անել տուող, պատարագատէր այր, կին. **-минáніе** չ. **1**, յիշատակելը. աղօթք, յիշատակութիւն ննջեցեալի. **2**, ճխլտելը, տրորելը. **-минáнье** չ. **-минáньице** նւզ. տ. Помянни́къ; **-минáть** ն. **I.** (-мянýть) 1, յիշել. помяни́ моё слóво յիշիր իմ խօսքը. не поминáй меня́ ли́хомъ ինձ չանիծես, 'նամարդ' չանուանես. поминáй, какъ звáли ա, նա յանկարծ չքացաւ, նորա 'իղն ու թոզն' այլ ևս չէ երևում. բ, նա այլևս չկայ, մեռել է. мы тóлько что о васъ поминáли հէնց նոր էինք խօսում ձեր մասին. 2, [ննջեցեալին կամ կենդանուն ս. պատարագի ժամանակ] յիշել, յիշատակել. п. и́мя патріáрха на св. литýргіи; **II.** (-мя́ть) փոքր ինչ, երբեմն ճխլտել, ճմռթկել, տրորել, ճմլել. **-ся** անդր. 1, ճխլտուել, 2, տառատնուել. ինչ անելը չիմանալ։

По-министéрски մ. ինչպէս մինիստր։

Помú‖нки, нокъ է. յ. **1**, 'ժամ', պատարագ (հանգուցեալի). **2**, հոգեհաց, 'քէլէխ'. **-новéніе** տ. Поминáніе; **-нъ** ա. **1**, յիշողութիւն, յիշատակութիւն. о нёмъ и п—у нé было նորա մասին եւկի խօսք էլ չեղաւ. **2**, յիշատակ ննջեցելոց։

Помину́тно մ. իւրաքանչիւր րոպէ, միշտ, անդադար։

По‖мирáніе չ. մեռնելը. **-мирáть**, -мерéть չ. մեռնել. п. со́ смѣху.

Помири́ть, ся տ. Мири́ть, ся.

По-мíрскій մ. աշխարհայինօրէն, աշխարհականօրէն։

Помладѣть տ. Помолодѣть.

Пóмнить (-ню -нятъ) ն. յիշել. я пóмню вáши благодѣя́нія; не пóмню, кто мнѣ сказáлъ э́то; онъ самъ себя́ не пóмнитъ նա իր գլուխը չէ ճանաչում. **-ся** անդր. ժղ. միտքը գալ, մտքի մէջ մնալ. мнѣ э́то пóмнится այդ ես յիշում եմ. мнѣ пóмнится, что я э́то читáлъ; пéрвая любóвь дóлго пóмнится առաջին սէրն երկար ժամանակ անմոռաց է մնում։

По‖мнóгу մ. շատ, մեծ քանակութեամբ. ѣсть п.; **-множáть**, -мнóжить ն. բազմապատկել. п. пять нá два; **-ся** անդր. բազմապատկուել. **-множéніе** չ. բազմապատկելը, -տկում. **-мнóжить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Помножáть, ся; **-мну́** տ. Помя́ть.

По‖мóга է. օգնութիւն, նեցուկ, ապաւէն. онъ мнѣ большáя п. նա իմ աջ ձեռքն է. **-могáть**, -мóчь չ. комý, чемý մէկին մի բանի օգնել, օգտակար լինել. п. бѣднымъ; э́ти кáпли помогáютъ отъ кáшля այդ կաթիլները հազը ամոքում են. какъ-бы помóчь гóрю ինչպէս չարիքը հեռացնել, խափանել. мини́стръ сдѣлалъ всё, чтóбы п. финáнсовому кри́зису; комý Богъ помóжетъ, тотъ всё перемóжетъ (առծ.)։

Помóдничать չ. մի քանի ժամանակ մոդային, նորաձևութեան հետևել։

По-мóему մ. ըստ իս, իմ կարծիքով։

Помó‖и, евъ ա. յ. լուացքաջուր, աղտաջուր. **-йникъ** ա. **-йница** է. լուացքաջրի, աղտաջրի անօթ. **-йный** ած. լուացքաջրի, աղտաջրի. п—ая я́ма աղտահոր. п—ая водá աղտաջուր։

Помо‖кáть, -кнуть չ. թրջուել, թացուել. **-клый** բյ. ած. թրջուած, թացուած. **-кнуть** (անց. -мóкъ -кла, о) չ. **1**, տ. По-

мокать; **2**, մի քանի ժամանակ խոնաւութեան ենթակայ լինել:

Помола́чивать ն. երբեմն, պատահած ժամանակ կա(լ)սել:

Помо́л‖вить (-влю вят) ա. Помо́лвливать; **-вка** է. **1**, նշանելը, նշանտուէք, նշանդրէք. **2**, փոխադարձ համաձայնութիւն, պայմանադրութիւն. **3**, լուր, համբաւ. **-вле́ние** չ. նշանելը, նշան դնելը, (գր.) խօսելը. **-вли-вать**, -вить ն. **1**, նշանել, նշան դնել, (գր.) խօսել. она́ помо́лвлена за моего́ бра́та; онъ помо́лвленъ на ней (կմ съ ней); я помо́лвилъ дочь за бога́таго жениха́; **2**, մի քանի մասին համաձայնութիւն կայացնել:

Помо́‖лецъ, льца ա. Помо́льщикъ.

Помо‖ли́ть (-лю́ -лятъ) ն. մի քանի ժամանակ աղերսել, աղաչել, պաղատել, [մա]խանձագին խնդրել. **-ся** չ. Бо́гу Աստծուն աղօթել, Աստծուց խնդրել:

Помо‖логи́ческій ած. մրգաբանական, մրգաբանական. **-ло́гія** է. (յա.-յն.) մրգաբանութիւն, մրգաբանութիւն:

По-молоде́цки մ. քաջաբար, արիաբար:

Помоло‖де́чествовать (-вую -ютъ) չ. **1**, իր քաջութիւնը, արիութիւնը ցոյց տալ. **2**, надъ кѣмъ ծաղր ու ծանակով մէկին յաղթել, մէկի վերայ յաղթանակել. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. փոքր ինչ ջահէլացնել, երիտասարդացնել. **-ся** ամբր. ջահէլանալ, երիտասարդանալ. **-дѣ́лый** ծյ. ած. ջահէլացած, երիտասարդացած. **-дѣ́ть** ա. Молодѣ́ть; **-жа́вѣть** ա. Моложа́вѣть.

Помолоти́ть (-чу́ -ло́тятъ; -ти́) ն. **1**, մի քանի ժամանակ, փոքր ինչ կա(լ)սել. **2**, բոլորը կա(լ)սել:

Помоло́ть (-мелю́ -ме́лютъ; -мели́) ն. **1**, մի քանի ժամանակ աղալ. **2**, բոլորն աղալ:

Помолча́ть (-чу́ -ча́тъ; -чи́) չ. մի քանի ժամանակ լռել. онъ и мину́ты не помолчи́тъ.

Помо́‖лъ ա. **1**, աղալը. **2**, աղուն (աղացած). пла́та за п.; **-льщикъ** ա. ջաղացպանի յաճախորդ:

По-мо‖насты́рски մ. ինչպէս վանքում, ինչպէս կուսանոցում. **-на́шески** մ. ինչպէս վարդապետ, վարդապետաբար, ինչպէս միաբանաւոր:

Моморга́ть չ. մի քանի անգամ աչքերը ճպել, ճպճպացնել, թարթել [ընել:

Помо́рецъ, рца ա. ափերնակ, եզրաբնակ

Помори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. **1**, մեծ քանակութեամբ սպանել, կոտորել, ջնջել, ոչնչացնել. **2**, միառժամանակ տանջել, սոված պահել:

Помо́ріе ա. Помо́рье.

Помо́рникъ ա. կնդ. Lestris, որոր:

Поморо́зить (-жу -зятъ) ն. սառցնել, ցրտատար անել:

Помороси́ть (-шу́ -ся́тъ) չ. փոքր ինչ շաղել, մաղուել, գալ (անձրեւի մասին); помороси́лъ ме́лкій дождь անձրեւ շաղեց:

Помо́рскій ած. ծովափեայ, ծովեզրեայ:

Помо́р‖щивать, **-щить** (-щу -щатъ) ն. կնճռել, խորշոմել. **-ся** ամբր. ճակատը կնճռել, խորշոմել:

Помо́‖ръ, **-ря́нинъ** (յ. п—ряне, -нъ) ա. Помо́рецъ; **-ря́нка** է. ափերնակ, եզրաբնակ աղջիկ, կին:

Помости́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. փոքր ինչ քարել, սալել (ճանապարհը). п. мостъ կամուրջը տախտակել. **-(по́мо́)стъ** ա. **1**, յատակ, տախտակամած. սալայատակ. **2**, տախտակամած, տախտակներից շինած բարձրութիւն, բեմ, աթոռ:

Помота́‖ніе, **-ть** ա. Пома́тываніе, -вать; **-ться** ամբր. մի քանի ժամանակ թափառել (աշխարհում):

Помотыля́ть չ. թռվռալ:

Помохна́тѣть չ. բրդոտել, փրչոտել, մազակալել:

По́мочи, ей է. յ. **1**, (կապիչ, որ պահում է օր. անդրավարտիքը, գուլպայի ճիտք են) անդրավարտաքակալ. носи́ть п.; **2**, մանկական ժապաւէն, կապ (որով նոր ման գալ սկսող մանկանը վեր են պահում). води́ть на по́моча́хъ մանկական ժապաւէնով ման ածել. *итти́ на по́моча́хъ у друго́го մէկի օգնութեամբ, օժանդակութեամբ շրջել, ընթանալ:

Помочи́ть (-чу́ -чатъ) ն. **1**, փոքր ինչ թրջել, թացել. **2**, կակղացնել, փափկացնել. **-ся** չ. միզել, 'շռել', 'չէթել':

I. **По́мочь** է. **1**, օգնութիւն. Богъ п.! Աստուած օգնէ, պահէ. **2**, հանրական դաշտային գործ, որին մասնակցողները հիւրասիրութեան արժանանում են:

II. **Помо́чь** (-могу́ -о́жешь -гутъ; помоги́) ա. Помога́ть.

Помоше́нничать չ. մի քանի ժամանակ սրիկայութիւններ, խաբեբայութիւններ անել:

Помо́‖щникъ ա. **-щница** է. օգնական, -ուհի. **-(по́-)щь** է. օգնութիւն, օժանդակութիւն, նպաստ. проси́ть у кого́ п—и; умоля́ть о п—и; пода́ть, оказа́ть п. օգնութիւն տալ, հասցնել. звать къ себѣ́ на п.; отказа́ть кому́ въ п—и չուզել մէկին օգնել. съ Бо́жіею п—ію; переводи́ть съ п—ью словаря́; Богъ въ п.! Աստուած օգնէ, պահէ:

Помо́ю ա. Помы́ть.

I. **По́мпа** է. (գերմ.) ջրհան. коло́децъ съ п—ою քեզ հանդէս:

II. **По́мпа** է. (յա.) շուք, շքեղութիւն, շքեղ

Помпо́нъ ա. (ֆր.) **1**, բրդէ գնդակիկ զինուորի գտակի վերայ. **2**, մետաքսէ կմ բրդէ գնդակիկ կանանց գլխին. **3**, հրացանն անձրեւից պաշտպանող խցան:

Помра‖ча́ть, -чи́ть ն. մթեցնել, խաւարեցնել, պղտորել. ту́чи помрачи́ли не́бо; поро́ки *помрачи́ли его́ сла́ву — նսեմացրին. стра́сти *помрача́ютъ ра́зумъ կրքերը մարդուն կուրացնում են. огорче́нія помрачи́ли его́ мо́лодость վշտերը թունաւորեցին նորա երիտասարդութիւնը. **-ся** ամբր. մթնել, խաւարել, պղտորուել. зрѣ́ніе помрача́ется; **-че́ніе** չ. մթնում, խաւարում, պղտորում. вре́менное п. зрѣ́нія; **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** ա. Помрача́ть, ся; **-чнѣ́ть** ա. Мрачнѣ́ть.

Помру́ ա. Помере́ть.

Помуу‖дри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-дрствовать** (-вую -ютъ) չ. փոքր ինչ խելքին զոռ տալ, իմաստակութիւն անել:

По-мужи́цки մ. գռեհկաբար, գիւղացու պէս։

По‖мура́вить տ. Мура́вить; **-мурча́ть** չ. փոքր ինչ [արջի պէս] բայել, մռմռալ։

Помýс‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. փոքր ինչ, երբեմն թքոտել, փշնքոտել, [մատները] թքով թացել։

Пому‖ти́ть (-чý -тя́тъ) ն. փոքր ինչ պղտորել. п. во́ду; любо́вь *помути́ла емý разсýдокъ սիրուց նա գժուել, խելքը կորցրել է. *онъ и воды́ не помути́тъ նա անմեղ գառ է, բոլորովին 'անշառ' մարդ է. 2, կռուեցնել, [օր. բարեկամների] յարաբերութիւնները պղտորել. **-ся** անդր. պղտորուել. **-тнѣ́ніе** չ. պղտորում, պղտորութիւն. **-тнѣ́ть** չ. տ. Помути́ться.

По‖мýчить (-чу -чатъ) ն. մի քանի ժամանակ չարչարել, տանջել. **-ся** անդր. չարչարուել, տանջուել. **-муштрова́ть** (-рýю -ютъ) ն. խստութեամբ կրթել, վարժել, հրահանգել. **-мча́ть, ся** տ. Мча́ть, ся; **-мыва́ть** ն. երբեմն, թեթև կերպով լուանալ. **-ся** անդր. փոքր ինչ, թեթև կերպով լուացուել. **-мыка́ть** ն. кѣмъ մէկին դէս ու դէն ղրկել, չարչարել. **-мы́кать** տ. Мы́кать.

Помы́‖ливаніе չ. օճառելը, 'սապնելը'. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. երբեմն, մի մի անգամ օճառել, 'սապնել'. п. комý го́лову մէկի 'գլուխը լուանալ', մէկին ներկել, շշպրել. **-лки** ա. յ. աղտաջուր, սապնաջուր, լուացքաջուր։

По́‖мыселъ, сла տ. По́мыслъ; **-мы́слить** (-слю -слятъ) չ. փոքր ինչ մտածել, խորհել. **-мыслъ** ա. միտք, գաղափար. մըտադրութիւն. **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) ն. փոքր ինչ, թեթև կերպով լուանալ. **-ся** անդր. փոքր ինչ, թեթև կերպով լուացուել. **-мыча́ть** չ. մի քանի ժամանակ, փոքր ինչ բառաչել։

Помы‖шле́ніе չ. միտք, մտադրութիւն, խորհրդածութիւն. у меня́ и въ п—іи не́ было вреди́ть вамъ մտքովս անգամ չէ անցել եւն. **-шля́ть** չ. մտածել, խորհել, միտք անել. п. о сме́рти, о бла́гѣ наро́да; онъ помышля́етъ о путеше́ствіи за грани́цу; ѣсть, пи́ть, весели́ться, ни о чёмъ не помышля́я.

По‖мѣли́ть տ. Мѣли́ть; **-мѣ́нивать** ն. երբեմն փոխել, փոխավաճառութիւն անել. **-ся** փոխ. чѣмъ երբեմն միմեանց հետ մի բան փոխել. **-мѣня́ть** ն. что на что մի բան միւսի հետ փոխել. они́ ужé помѣня́ли ко́льца; **-ся** փոխ. чѣмъ մի բան միմեանց մէջ, միմեանց հետ փոխել. п. ко́льцами.

Помѣ‖ри́ть (-рю -рятъ), **-ря́ть** ն. չափել. **-ся** անդր. չափուել. п. съ кѣмъ си́лою իր ոյժը մէկի հետ չափել։

Помѣси́ть (-шý -ѣсятъ) ն. միառժամանակ, փոքր ինչ հունցել։

Помѣ‖сти́тельность է. ընդարձակութիւն, մեծ ծաւալ. **-сти́тельный** ած. ընդարձակ, մեծատարած, լայնածաւալ, շատ տանող, վերցնող. **-сти́ть** (-щý -стя́тъ), **ся** տ. Помѣща́ть, ся; **-стно** մ. տեղ տեղ. **-стный** ած. 1, տեղական, մասնաւոր, տեղ տեղ եղող, պատահող. 2, կալուածատէր, կալուածք ունեցող. **-стье** չ. 1, կալուածք. у негó больші́я п—ья въ э́той о́бласти; 2, հնց. միապետից բաշխուած կալուածք, հող. **-стьице** չ. նւզ. պստիկ կալուածք։

По́мѣсь է. 1, խառնուրդ (ցեղերի). 2, խառնածին, խառնազգի անասուն։

Помѣсяч‖но մ. ամսով, ամսէնը. матро́сы нанима́ются п.; я плачý п. два́дцать рубле́й за кварти́ру; **-ный** ած. ամսական։

Помѣ́‖та է. նշան. նկատողութիւն. **-тить** (-чу -тятъ) տ. Помѣча́ть; **-тка** է. **-точка** նւզ. նշան։

Помѣ́ха է. խանգարում, -րմունք, արգելք, խոչընդոտութիւն. сча́стіе безъ п—и; бѣ́дность не всегда́ п. сча́стію (առծ.)։

Помѣ‖ча́ть, -тить ն. նշանակել. це́нзоръ помѣ́тилъ рýкопись по листа́мъ; намѣ́ренно п. актъ за́днимъ число́мъ դիտմամբ պաշտօնական գրութեան վերայ աւելի անցած թիւ նշանակել։

Помѣ‖ша́ніе չ. 1, խառնելը. 2, խանգարելը. **-шанный** ած. խելագար, 'գժուած'. п—нный, аго ա. խելագար, 'գիժ'. **-ша́тельство** չ. 1, տ. Помѣ́ха; 2, ցնորում, խելագարութիւն. **-ша́ть** ն. 1, խառնել. п. цемéнтъ въ твори́лѣ; п. дрова́ въ пе́чкѣ; 2, комý, чемý մէկին, մի բան խանգարել. онъ помѣша́лъ мнѣ спать; я бою́сь п. ва́шимъ заня́тіямъ; **-ся** անդր. խելագարուել, գժուել. онъ помѣша́лся на томъ, что бýдетъ мини́стромъ նա մինիստր դառնալու համար խելագարուած, 'գժուած' է, նա օր ու գիշեր մինիստր դառնալու վերայ է մտածում. **-шиваніе** չ. երբեմն խառնելը. **-шивать** ն. երբեմն, մի մի ժամանակ խառնել։

Помѣ́шкать չ. փոքր ինչ ուշանալ, յապաղել։

Помѣ‖ща́ть, -сти́ть ն. 1, դնել, տեղաւորել, զետեղել. п. сы́на въ гимна́зію որդուն վարժարան տալ. п. сло́во въ ско́бкахъ; не зна́ю, кудá п—сти́ть э́ту ме́бель; п. капита́лъ въ банкъ—դնել. егó помѣсти́ли на хоро́шее мѣ́сто նորա համար լաւ տեղ գտան. п. статью́ въ журна́лѣ, въ газе́тѣ յօդուածը օրագրում, լրագրում զետեղել, տպել. 2, զետեղել, բնակեցնել. въ моёмъ до́мѣ помѣсти́ли двухъ солда́тъ; п. когó у себя́ մէկին օթևան տալ. **-ся** անդր. տեղաւորուել, զետեղուել. я помѣсти́лся въ гости́ницѣ; ме́бель не мо́жетъ п. въ э́той ко́мнатѣ; э́то не помѣсти́тся въ ва́шемъ карма́нѣ; **-ще́ніе** չ. 1, տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -ղում. п. статьи́ въ журна́лѣ յօդուածը լրագրի մէջ զետեղելը, տպելը. п. де́негъ въ банкъ դրամը բանկ դնելը. 2, տեղ, շինութիւն, բնակարան. п. э́того магази́на о́чень тѣ́сно.

Помѣ‖щикъ ա. **-щица** է. կալուածատէր, -տիրուհի, 'մուլքադար' այր, կին. **-щи́чій**, ья, ье ած. կալուածատիրոջ, -տիրական։

Помя‖нни́къ, á ա. ննջեցեալների յիշատակութեան ցանկ, պատարագամատոյց. **-нýть** տ. Помина́ть I.

По‖мя́тіе չ. ճմլելը, ճմռթկելը, տրորե-

լը, ճմլելը. **-мя́ть** (-мну́ -ну́тъ; -мни́), **ся** տ. Помина́ть, ся II.

Пона‖ба́вить (-влю -вятъ) ն. փոքր ինչ աւելացնել. **-би́ть** (-бью́ -бью́тъ; -бе́й) ն. 1, մեծ քանակութեամբ զարկել (օր. մեխեր պատի մէջ). 2, կամաց կամաց լցնել (գրպանները). 3, цѣ́ну գինը փոքր ինչ բարձրացնել. **-ся** անդր. հաւաքուել, կիտուել. **-болта́ть** ն. կամաց կամաց զանազան բաներ դուրս տալ, շաղակրատել. **-болѣ́ть** չ. ժամանակի ընթացքում ցաւի համար զգայուն դառնալ. **-бра́ть** (-беру́ -у́тъ; -бери́) ն. մեծ քանակութեամբ ժողովել, հաւաքել. п. ре́крутъ; **-ся** անդր. կամաց կամաց հաւաքուել, կիտուել, կուտակուել. **-броса́ть** ն. մեծ քանակութեամբ կիտել (ձգելով). **-вали́ть** (-лю́ -ва́лятъ) ն. մեծ քանակութեամբ կիտել (միմեանց վերայ ածելով). **-везти́** (-зу́ -зу́тъ; -зи́) ն. մեծ քանակութեամբ կրել, կիտել (ապրանք). **-вербова́ть** (-бу́ю -ютъ) ն. մեծ քանակութեամբ վարձել, հաւաքել, զինուորագրել. **-вести́** (-ду́ -ду́тъ; -ди́) ն. մեծ քանակութեամբ, շատերին բերել. հաւաքել. п. госте́й; **-ви́снуть** (անց. -ви́съ -сла, о) չ. կարգով կախուել, կախ ընկնել. понави́сли ту́чи թուխպ ամպերը կիտուեցան. **-ворова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. կամաց կամաց շատ բան գողանալ, գողանալով կիտել. **-востри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. փոքր ինչ կամ բաւականաչափ սրել. **-ся** անդր. փորձառութիւն ձեռք բերել, կծծի դառնալ. **-вра́ть** (-вру́ -у́тъ) ն. շատ ստեր ասել. **-выка́ть, -вы́кнуть** (անց. -вы́къ -кла, о) չ. къ чему́ կամաց կամաց մի բանի ընտելանալ, վարժուել. **-вью́чить** (-чу -чатъ) ն. կարգով բեռնել, բարձել. **-вѣ́дываться, -вѣ́даться** չ. о комъ, о чёмъ երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ մէկի, մի բանի մասին տեղեկանալ. **-вѣ́сить** (-шу -сятъ), **-вѣ́шать** ն. մեծ քանակութեամբ կախել, կախոտել. **-вяза́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́) ն. 1, որոշ քանակութեամբ կապել. 2, որոշ քանակութեամբ գործել (գուլպաներ). **-ва́лить** (-лю -лятъ) ն. մեծ քանակութեամբ չորացնել (օր. ձուկ). **-гла́дить** (-жу -дятъ) ն. միմեանց յետեւից յղկել, ողորկել, արդուկել. **-глядѣ́ться** (-жу́сь -дя́тся; -ди́сь) չ. 1, երկար, ց'յագ նայել. 2, ժամանակի ընթացքում, կամաց կամաց տեսնել, սովորել. **-гну́ть** ն. փոքր ինչ կռացնել, կորացնել, ծալել. **-говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. на кого́ կամաց կամաց մէկի վերայ շատ բան խօսել. **-горѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. լաւ վառուել, այրուել (մոմի ծայրի մասին). **-гото́вить** (-влю -вятъ; -вь) ն. чего́ մի բան մեծ քանակութեամբ պատրաստել, մի բանից մեծ պաշար տեսնել. **-гра́бить** (-блю -бятъ) ն. մեծ քանակութեամբ գրփել, յափշտակել. **-громозди́ть** (-зжу́ -здя́тъ) ն. կամաց կամաց մեծ քանակութեամբ կիտել, դիզել. **-грузи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ն. լաւ, կարգով բեռնել. **-ся** անդր. խմել, 'ցցել'. онъ здо́рово понагрузи́лся; **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) ն. մեծ քանակութեամբ կրծել, կրծոտել. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ) ն. кому́ чего́ մէկին մի բան[եր] կամաց կամաց տալ (շատ, մեծ քանակութեամբ). ни́щему понадава́ли де́негъ; **-дави́ть** (-влю́ -да́вятъ) ն. փոքր ինչ ճնշել, սեղմել, սխմել. **-дари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. кому́ чего́ մէկին մի բան[եր] առատութեամբ տալ, շնորհել, բաշխել։

Понадба́вить (-влю -вятъ; -вь) ն. փոքր ինչ վրան դնել, աւելացնել։

Пона‖двига́ть, -дви́нуть ն. մեծ քանակութեամբ հաւաքել, կիտել. փոքր ինչ մօտեցնել. **-ся** անդր. հաւաքուել, կիտուել. փոքր ինչ մօտենալ, մերձենալ։

Понад‖гры́зть (-зу́ -зу́тъ) ն. վերեւից, երեսից փոքր ինչ կրծել. **-да́ть** (-да́мъ -да́стъ; -дади́мъ -ду́тъ) ն. փոքր ինչ աւելացնել, բարձրացնել (գինը). փոքր ինչ աւել գին տալ. **-дра́ть** (-деру́ -ру́тъ; -ри́) ն. վերեւից, երեսից փոքր ինչ գզել, պոկել, քանդել. **-же́чь** (-ожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; -жги́) ն. [օր. բրի, ցցի, մոմի] ծայրն այրել. **-ломи́ть** (-млю́ -ло́мятъ) ն. փոքր ինչ, կիսով չափ կոտրել, բեկ[ան]ել։

Пона́добиться (-блюсь -бятся; -бься) չ. հարկաւորուել, պէտք գալ. е́сли пона́добится եթէ հարկ լինի. мнѣ пона́добились де́ньги; э́та кни́га тебѣ́ пона́добится այդ գիրքը քեզ պէտք կը գայ։

Пона‖дои́ть (-дою́ -до́ятъ) ն. փոքր ինչ [կաթ] կթել. **-долби́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. ծակոտել, շատ տեղերում ծակեր անել, ծակեր կտրել։

Понадорва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. փոքր ինչ պատռել. **-ся** անդր. փոքր ինչ ջանին զօռ տալ, ծանր բան վերցնելով վնասուել։

Понадоѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -дя́тъ) չ. կամաց կամաց ձանձրացնել, 'զահլա տանել', զզուեցնել։

Понад‖писа́ть (-шу́ -пи́шутъ; -ши́) ն. կարգով վերնագրեր գրել, վերտառութիւններ տալ. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. փոքր ինչ, երեսանց կտրել։

Пона‖ду́маться անդր. ուրիշ բան մտածել, միտքը, մտադրութիւնը փոխել. **-дури́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. յիմար, խելառ բաներ բռնել. **-дѣ́лать** ն. 1, մեծ քանակութեամբ շինել, պատրաստել. 2, чего́ շատ հոգսեր կին պատճառել. **-дѣли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կարգով բոլորին էլ տալ, բաշխել, մաս հանել. **-дѣ́ть** (-дѣ́ну -нутъ) ն. կարգով հագնել, (գր.) զգենուլ։

Понадѣ́яться (-дѣ́юсь -ются) տ. Надѣ́яться.

Пона‖жа́ловать (-лую -ютъ) ն. բազմութեամբ բարձրացնել (պաշտօնի մէջ), նշանակել. **-жа́рить** (-рю -рятъ) ն. 1, բազմութեամբ տապակել, խորովել. 2, կարգով սաստիկ վառել, տաքացնել (վառարանները)։

По‖нажи́ть (-живу́ -ву́тъ; -живи́) ն. կամաց կամաց աշխատել, 'դիզել', ձեռք բերել. **-назва́ть** (-зову́ -ву́тъ; -зови́) ն. բազմութեամբ կանչել, հրաւիրել. п. госте́й.

Пона‖игра́ться չ. երկար, ց'յագ խաղալ։

Понакали́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. բազմութեամբ կարմրեցնել, շիկցնել (երկաթը). 2, փոքր ինչ կարմրեցնել, շիկցնել (երկաթը)։

Понакача́ть ն. կամաց կամաց [ջուր քաշելով] լցնել։

Пона‖кида́ть ն. բազմութեամբ ածել, կիտել, ներս ածել, ներս թափել. **-кипѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. կամաց կամաց նստել (փոր-

փուրի, քամի մասին). **-кла́сть** (-аду́ -ду́тъ) ն. բազմութեամբ մի տեղ դնել, դարսել. **-клева́ться** (-люю́сь -ю́тся) չ. կարգով բոլորն էլ ց՚յաք կտցահարել, կտուցով քաղել. **-клеи́ть** (-ею́ -я́тъ) ն. կարգով բոլորն էլ կպցնել, փակցնել. **-кли́кать** ն. բազմութեամբ կանչել, ժողովել. **-клони́ть** (-ню́ -я́тъ) ն. փոքր ինչ թեքել, իջեցնել. **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) ն. բազմութեամբ կռել, դարբնել. **-коло́ть** (-лю́ -ко́лютъ) ն. փոքր ինչ կամ շատ կոտրել (փայտ), կոտրտել (շաքար), ծակծկել (գնդասեղներով). онъ понаколо́лъ себѣ но́гу նա ոտը փոքր ինչ ծակել, վիրաւորել է. **-копи́ть** (-плю́ -о́пятъ) ն. կամաց կամաց հաւաքել, կիտել, դիզել. կամաց կամաց խնայել, 'յետ դցել' (փող). **-коси́ть** (-кошу́ -о́сятъ) ն. բազմութեամբ հնձել, հարել. **-кра́сить** (-шу -сятъ) ն. բազմութեամբ ներկել, դեղել. **-крахма́лить** (-лю -лятъ) ն. քիչ կմ բազմութեամբ օսլայել, նշաստել (ճերմակեղէն). **-крои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. բազմութեամբ ձևել. **-кроши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. բազմութեամբ բրդել, փշրել (հաց), մանր մանր կտրտել (միս). **-купи́ть** տ. Накупи́ть; **-кури́ть** (-рю́ -рятъ) ն. կամաց կամաց ծխով լցնել. **-ку́шаться** անդր. чего́ մի բան[եց] շատ ուտել, կշտանալ. **-кую́** տ. Понакова́ть; **-лга́ть** (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ) ն. սուտ ասել, սուտ սուտ բաներ պատմել. **-летѣ́ть** (-ѣчу́ -тя́тъ; -ти́) չ. բազմութեամբ [թռչելով] գալ, հաւաքուել, կիտուել. **-ли́пнуть** չ. տեղ տեղ կպչել, կպած մնալ. **-лови́ть** (-влю́ -о́вятъ) ն. բազմութեամբ բռնել, որսալ. **-лѣ́зть** (-зу -зутъ; -зь) չ. կամաց կամաց ներս սողալ, սողալով ներս մտնել. **-лѣпи́ть** (-плю́ -ѣпятъ) ն. բազմութեամբ կպցնել, փակցնել:

Понама‖ри́ха է. ժամկոչի, ժամհարի, 'մղդսու' կին. **-рскій** ած. ժամկոչի, ժամհարի, 'մղդսու'. **-рь**, ря́ ա. (յն.) ժամկոչ, ժամհար, 'մղդսի':

Пона‖мелю́ տ. Понамоло́ть; **-мёрзнуть** (-мёрзъ -зла, о) չ. կամաց կամաց սառչիլ, սառչելով նստիլ. **-мо́кнуть** (-мо́къ -кла, о) չ. փոքր ինչ թացուել, թրջուել. **-молоти́ть** (-лочу́ -о́тятъ) ն. բազմութեամբ կա(լ)սել, ծեծել (հացահատիկը). **-моло́ть** (-мелю́ -е́лютъ) ն. բազմութեամբ աղալ. **-мо́рщить** (-щу -щатъ) ն. փոքր ինչ կընճռել. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. մի փոքր, բազմութեամբ թացել, թրջել, կակղացնել. **-мути́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. բաւականին, ամէն տեղ կռիւ, երկպառակութիւն տարածել. **-мыка́ться** չ. го́ря ժամանակի ընթացքում շատ ցաւ ու դարդ քաշել. **-мѣси́ть** (-шу́ -ѣсятъ) ն. մի քիչ կմ մեծ քանակութեամբ հունցել, (կաւ, գաջուկիր) շաղախել, տրորել. **-мѣ́тить** (-чу -тятъ) ն. տեղ տեղ նշանել, նշաններ դընել. **-нести́** (-су́ -су́тъ) ն. մեծ քանակութեամբ մի տեղ կրել, հաւաքել **-низа́ть** (-жу́ -и́жутъ) ն. բազմութեամբ շարել (ուլունք). **-ню́хаться** չ. 1, ց՚յաք հոտոտել, հոտ առնուլ. 2,* հոտառութեամբ իմանալ. **-остри́ться** (-рю́сь -я́тся) անդր. փոքր ինչ վարժուել, վարժութիւն, ճարտարութիւն ձեռք բերել. **-па́костить** (-щу -стятъ) ն. 1, տեղ տեղ կեղտոտել. 2, մասնաւոր վնաս տալ. **-па́чкать** ն. տեղ տեղ կեղտոտել. **-пе́чь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; հրմ. -ки́) ն. բազմութեամբ թխել. **-пи́ться** (-пью́сь -ю́тся) անդր. կարգով փոքր ինչ խմել, հարբել. **-пиха́ть** ն. մէկը միւսի յետեից ներս կոխել. **-ся** անդր. կամաց կամաց հաւաքուել, խռնուել (ամբոխի մասին). **-пи́чкать** ն. կամաց կամաց լցնել (մէջը բան կոխելով). **-плева́ть** (-люю́ -ю́тъ) չ. կամաց կամաց, տեղ տեղ թքոտել. **-пои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. 1, լաւ ջրել, ջուր տալ (օր. ձիերին). 2, կարգով հարբեցնել, 'խմեցնել'. **-ползти́** (-зу́ -зу́тъ) չ. բազմութեամբ սողալով հաւաքուել. **-по́лнить** (-ню -нятъ) ն. լաւ լցնել. **-ся** անդր. կամաց կամաց լաւ լցուել, 'տկռիլ'. **-пра́вить** (-влю -вятъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ ուղղել, դզատել, կարկատել:

Понапра́сну մ. զուր, 'ի զուր, զուր տեղը, 'ի զուր տեղը, անարդիւն կերպով:

Пона‖прока́зничать չ. խելառ, չարաճճի բան բանել. **-проро́чить** (-чу -чатъ) ն. շատ բաներ մարգարէանալ. **-пря́сть** (-яду́ -ду́тъ) ն. բազմութեամբ մանել. **-пря́тать** (-я́чу -чутъ) ն. կամաց կամաց, բազմութեամբ պահել, պահոտել, թաքցնել. **-пря́чь** (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -пря́гъ -гла́, о́) ն. բազմութեամբ լծել, լծոտել. **-пуга́ть** ն. փոքր ինչ կամ բաւականաչափ վախեցնել, սիրտն ահ գցել. **-пуска́ть, -пусти́ть** (-щу́ -у́стятъ) ն. շատերին ներս թողնել, ընդունել. **-пыли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. ամէն տեղ թոզոտել, թոզ, փոշի տարածել. **-ся** անդր. բոլորովին թոզոտուիլ, փոշոտուիլ. **-пью́сь** տ. Понапи́ться; **-рва́ть** (-рву́ -ву́тъ) 1, ն. чего́ մի բան[եց] շատ քաղել, պոկոտել. 2, չ. տեղ տեղ խոլխայթիլ, թարախ արձակել. **-рдѣ́ть** չ. բաւականին հասունանալ (պտուղի մասին). **-роди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. բազմութեամբ ծընել, 'բերել' (երեխաներ). **-роня́ть** ն. մեծ քանակութեամբ վայր ածել, վայր թափել, շաղ տալ. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ) ն. կամաց կամաց, բազմութեամբ հանել (փորելով). **-ряди́ть** (-жу́ -ря́дя́тъ) ն. կարգով զարդարել, պաճուճել. **-сади́ть** (-жу́ -са́дятъ), **-сажа́ть** ն. чего́ բազմութեամբ տնկել, տնկոտել. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կամաց կամաց բնակեցնել, բնակութիւն հաստատել. **-сини́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. խիստ, սաստկապէս լեղակել (լուացքը). **-сказа́ть** (-жу́ -а́жутъ; -жи́) ն. чего́ շատ, զանազան բաներ ասել, պատմել, զրուցել **-скака́ть** (-чу́ -чутъ) չ. բազմութեամբ թռչելով գալ, վրայ տալ. **-сла́ть** (-шлю́ -ю́тъ) ն. կամաց կամաց ղրկել, ուղարկել. **-слу́шаться** չ. կամաց կամաց ց՚յաք լսել. **-слю́нить** (-ню -нятъ) ն. տեղ տեղ թքոտել, թքով կեղտոտել. **-смотрѣ́ться** (-рю́сь -я́тся) չ. чего́, на что շատ բաներ տեսնել. մի բանի ց՚յաք նայել, մտիկ անել. **-смѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. փոքր ինչ ծիծաղեցնել. **-сова́ть** (-сую́ -ю́тъ) ն. բազմութեամբ ներս կոխել, ներս խցկել. **-соли́ть** (-лю́ -я́тъ) ն. 1, բազմութեամբ աղել, աղ դընել. 2, кому́ մէկին նեղացնել, մէկին անախորժութիւն պատճառել, մէկի գլխին 'օյին գալ'. **-сори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. տեղ տեղ աղբոտել, աղբ, 'զիբիլ' թափել. **-соса́ть**

(-сý -сýтъ) ն. մասամբ ծծել (ստինքը). **-ся** անդր. ցʼյագ ծծել. **-стáвить** (-влю -вятъ) ն. **1**, մէկը միւսի յետեւից դնել. п. на столъ рáзныхъ блюдъ սեղանի վերայ զանազան կերակուրներ դնել. **2**, когó մէկին հրահանգել, ուսուցանել, կրթել. **-стоя́ть** (-ою́ -я́тъ), **ся** փոքր ինչ настоя́ть, ся; **-стращáть** ն. կարգով վախեցնել, մարդկանց սրտերն ահ, երկիւղ գցել. **-стрóить** (-óю -ятъ) ն. շատ, մեծ քանակութեամբ շինել. **-стрѣля́ть** ն. մեծ քանակութեամբ որսալ. **-стря́пать** ն. **1**, բազմութեամբ պատրաստել (կերակուրներ). **2**,* շատ բաներ փչացնել, շատ անմիտ, վնասակար բաներ անել. **-сули́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. շատ բաներ խոստանալ. **-сýнуть** ն. մասամբ հագնել. п. шля́пу на глазá գլխարկն աչքերը քաշել. **-суши́ть** (-шý -шатъ) ն. բազմութեամբ չորացնել. **-сую́** տ. Понасовáть; **-сыпáть** (ներկ. -пáю -ютъ), **-сы́пать** (ապռն. -плю -ютъ) ն. что կամաց կամաց ծածկել (օր. ճանապարհը, վրան աւազ շաղ տալով). **-сы́тить** (-щу -тятъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ կշտացնել, յագեցնել. **-сѣсть** (-ся́ду -дутъ) չ. կամաց կամաց նստել, իջնել (օր. փոշու մասին). **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) ն. շատ ցանել, սերմանել. **-таскáть** ն. ամէն կողմերից, բազմութեամբ կրել, հաւաքել. **-тащи́ть** (-щý -щатъ) ն. **1**, տ. Понатаскáть; **2**, մի փոքր նրան քաշել. **-теребить** (-блю́ -éбятъ) ն. մի փոքր կմ բաւականին գզգզել (մազերը). **-терéть** (-трý -ýтъ; -три́) ն. **1**, փոքր ինչ ճմլել. **2**, բազմութեամբ յղկել, ողորկել (շփելով). **-ся** անդր. *վարժուել, վարժութիւն, ճարպկութիւն ձեռք բերել (մարդկանց հետ շփուելով). **-терпѣ́ться** (-плю́сь -пя́тся) չ. շատ բան կրել, տանել. **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -клá, ó; հրմ. -теки́) չ. կամաց կամաց հոսելով հաւաքուել (ջրի մասին). **-ти́скать** ն. բազմութեամբ ներս կոխել, ներս խցկել. **-ся** անդր. ներս խուժել, խռնուել. **-толóчь** (-лкý -лчёшь -лкýтъ; անց. -лóкъ -лклá, ó; հրմ. -лки́) ն. կամաց կամաց որոշ քանակութիւն (օր. շաքարի) ծեծել, մանրել, լեսել. **-топи́ть** (-плю́ -óпятъ) ն. **1**, լաւ, բաւականաչափ վառել, տաքացնել. **2**, կամաց կամաց որոշ քանակութեամբ հալել (օր. ճրագու). **-торѣ́лый** բյ. ած. վարժուած, ունակացած. **-торѣ́ть** չ. վարժուել, ունակութիւն ձեռք բերել. **-точи́ть** (-чý -чатъ) ն. կարգով, բաւականաչափ սրել. **-трепáть** (-плю́ -éплютъ; -пли́) ն. մի փոքր, լաւ քրքրել, գզգզել. **-трéскаться** չ. կամաց կամաց լաւ ուտել, 'տկռիլ', 'տրաքուիլ'. **-трý** տ. Понатерѣ́ть.

Понатýжиться (-жусь -жатся) անդր. ջանք անել, ճգնիլ, ճիգ թափել:

Пона‖ты́кать (ապռն. -ты́чу -чутъ), **-тыкáть** (ներկ. -кáю -ютъ) ն. բազմութեամբ ցցել, ցցոտել, տնկոտել. **-тѣсни́ться** (-ню́сь -ня́тся) անդր. բազմութեամբ մի տեղ հաւաքուիլ, կիտուիլ. **-тѣ́шиться** (-шусь -шатся) անդր. լաւ, բաւականաչափ խնդալ, զուարճանալ. **-тяну́ть** ն. մի փոքր պրկել, ձիգ քաշել (թոկը). **-учи́ть** (-чý -чатъ) ն. սովորեցնել, ուսուցանել, հասկացնել. **-хватáть** ն. բազմութեամբ կալնուլ, բռնել. **-хлестáть** (-щý -éщутъ; -щи́) ն. մի լաւ, 'դորս դու պատուիրեցեր' մտրակել, ծեծել. **-ся** անդր. խմել, 'ցցել'. **-хлы́нуть** չ. կամաց կամաց հաւաքուել, թափուել. **-хмýрить** (-рю -рятъ) ն. փոքր ինչ կնճռել. **-ся** անդր. բաւականաչափ մռայլ դէմք ցոյց տալ. **-ходи́ться** (-жýсь -óдятся) չ. за чѣмъ մի բանի համար շատ դէս ու դէն ընկնել, շատ չարչարուել:

По-начáльни‖чески, -чьи մ. ինչպէս գլխաւոր, ինչպէս մեծաւոր:

По‖начáльствовать (-вую -ютъ) չ. միառժամանակ առաջնորդ, մեծաւոր լինել. **-начáть** (-чнý -ýтъ; -чни́) ն. սկսել, ձեռք [տալ:

По-нáшему մ. ըստ մեզ:

Понáши‖ваніе չ. հագնելը, կրելը. **-вать** ն. հագնել, կրել (շորը):

Пона‖ши́ть (-шью́ -ю́тъ; -шéй) ն. բազմութեամբ կարել, կցել (վրայից). **-шкóлить** (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կրթել, հրահանգել. **-шлю́** տ. Понаслáть; **-шумѣ́ть** (-млю́ -мя́тъ) չ. միմեանց յետեւից շատ աղմուկ հանել. **-шью́** տ. Понаши́ть; **-щипáть** (-плю́ -и́плютъ; -пли́) ն. բազմութեամբ փետել, փետտել, քաղել, 'պոկոտել'. **-ѣзжáть**, -ѣ́хать չ. կամաց կամաց գալ, հաւաքուել (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով եւն). **-ѣ́сться** (-ѣ́мся եւն) անդր. կամաց կամաց միմեանց յետեւից կշտանալ, յագենալ, 'տկռիլ'. **-ѣ́хать** (-ѣ́ду -дутъ; -ѣзжáй) տ. Понаѣзжáть; **-я́ниться** տ. Ная́ниться.

Понé եկ. սլ. **1**, ѕ. գոնեայ. **2**, չ. որովհետեւ, զի, քանզի:

Понево́‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել (ուտելու կմ խմելու). **-лѣ** մ. ստիպուած, հարկադրուած, ակամայ. п. скáжешь.

Понедоброжелáтельствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ չարակամութիւն անել:

Понедѣ́‖льникъ ա. երկուշաբթի. чи́стый п. մեծ պասի սկզբի երկուշաբթին, առաջին օրը. приходи́те въ п.; **-льничать** չ. **1**, երկուշաբթի օրերը պաս պահել. **2**, երկուշաբթի օրը տօնել, գործի չգնալ. **-льничный** ած. երկուշաբթուայ. **-льно** մ. ամէն շաբաթ. **-льный** ած. շաբաթական. п—ая платá; **-льщикъ** ա. շաբթով աշխատող:

Понéже չ. որովհետեւ, զի, քանզի:

Понездорóвиться (—, -вится) չ. անդէմ. փոքր ինչ տկար, 'բէքէֆ' լինել:

Понемнóгу մ. կամաց կամաց. какъ поживáете?—п. ոչինչ, կամաց կամաց ապրում ենք, 'եօլա ենք գնում':

По-непрія́тельски մ. թշնամաբար:

Поне‖сéніе չ. **1**, տանելը. **2**, տանելը, կրելը (պատիժը). **-сти́** (-сý -сýтъ; -си́) ն. **1**, տանել. человѣ́къ понёсъ письмó на пóчту; какóй чортъ понёсъ егó тудá նա այնտեղ ինչ է շինում. **2**, կրել. п. оскорблéніе, наказáніе, убы́тки, урóнъ; п. труды́ для óбщей пóльзы հանրութեան շահերի համար աշխատել, ջանալ. **3**, [խրտնելով] սլացնել, տանել. քարշ տալ. лóшади понесли́ карéту; **4**, ռմկ. [կանանց մասին] յղիանալ, [անասունների մասին] 'ծանրանալ'. онá понеслá; кобы́ла понеслá; **-сти́сь** անդր. սլա-

նալ, արագ ընթանալ. лóшади понеслúсь стрѣлóю; молвá понеслáсь լուր տարածուեցաւ [մինչ ձի մի):

Пóни ա. անհ. (անգլ.) պօնի (պստիկ տոհ-

По‖нижáтельный ած. ցածրացնող, իջեցնող. **-нижáть**, -нúзить ն. ցածրացնել, իջեցնել, պակասեցնել. п. стѣ́ну; п. гóлосъ; п. цѣ́ну на товáръ; картúна повѣ́шена слúшкомъ высокó, нáдо её п—зить; **-ся** անդր. ցածրանալ. իջնել, պակասել, նուազել. водá въ рѣкѣ́ начинáетъ п.; термомéтръ понúзился нá пять грáдусовъ; áкціи понижáются ակցիաները ընկնում են. **-нúже** մ. և ած. բաղդ. փոքր ինչ ցածր, աւելի ցածր, խոնարհագոյն. сойдúте п.; п. колѣ́на; п. мóстá; мой домъ п. вáшего; онъ высóкаго рóста, но братъ егó п.; **-нижéніе** չ. ցածրանալը, իջնելը. պակասելը, նուազելը, ընկնելը. п. воды́; п. баромéтра; п. гóлоса; п. цѣны́, áкцій, дéнежнаго кýрса.

Понизáть (-жý -úжутъ; -жú) ն. միառժամանակ, ժամանակին անցկացնելու համար շարել (ուլունքներ):

Понú‖зить (-жу -зятъ), **ся** տ. Понижáть, ся; **-зовый** տ. Нúзовый.

Пони‖кáніе չ. կախելը, քաշ անելը, իջեցնելը (գլուխը, աչքերը). **-кáть**, -кнуть ն. կախել, քաշ անել, իջեցնել (գլուխը, աչքերը). п. головóю; съ понúкшими глазáми; *цвѣты́ понúкли отъ жары́; **-клый** ած. կախ արած, քաշ արած. կախ ընկած, քաշ ընկած, կորացած. իջեցրած. п. взоръ գետնին յառած աչքեր. съ п—ою головóю; **-кнуть** տ. Поникáть.

Пони‖мáніе չ. 1, հասկանալը, ըմբռնելը. это свы́ше п—ія егó այդ նորա հասկացողութիւնից վեր է. 2, հեղեղում, ողողում. **-мáть**, понять ն. 1, հասկանալ, ըմբռնել. я понимáю, что вы хотúте сказáть; я не понимáю по-нѣмéцки; п. смыслъ фрáзы; п. свой вы́годы; дать понять հասկացնել. 2, ծածկել, հեղեղել, ողողել. **-ся** 1, անդր. ըմբռնուել, հեղեղուել, ողողուել. эта луговúна веснóю понимáется водóю; 2, ժող. եկ. ու. միաւորուել, զուգաւորուել:

Понú‖тковый ած. понúтокъ-ից. **-токъ**, тка ա. 1, մի տեսակ գործուածք. 2, չինականի բաճկոն այս գործուածքից. **-точный** տ. Понúтковый. [նի, 'ուզողի' պէս:

По-нúщенски մ. աղքատի, մուրացկա-

Поно‖вúть (-влю́ -вя́тъ; -вú) տ. Поновля́ть; **-влéніе** չ. վերանորոգում. **-вля́ть**, -вúть ն. նորոգել, նոր ձև, կերպարանք տալ, 'թազայացնել'. **-вѣ́ть** չ. նորանալ, նորոգուել:

Поноздревáтѣть չ. մի փոքր, բաւականաչափ ծակոտուել, ծակծկուել:

Пономáрь ելն տ. Понамáрь ելն:

Поно‖рáвливать, **-ровúть** տ. Норовúть; **-рóвка** ի. 1, յարմար, պատեհ դէպքի սպասելը. 2, ներողամտութիւն, խաթրը պահելը:

По‖носúтель ա. **-носúтельница** ի. անգօսնիչ, ամբաստանիչ, չարախօս այր, կին. **-носúтельный** ած. 1, նախատական, անարգական, հայհոյական. п—ыя словá; 2, անարգ, ամօթալի, նողկալի. **-носúть** (-шý -óсятъ) ն. 1, մի քանի ժամանակ կրել: 2, ամբաստանել, չարախօսել, անգոսնել, հայհոյել, խայտառակել, անունը կտրել, փորկը ձըգել. п. когó жесточáйшимъ óбразомъ; п. чьё чéстное úмя; **-нóска** ի. կապոց, փաթեթ (որ սովորած շունը ոսկին բռնած կրում է). носúть, подавáть п—у; **-нóсно** մ. ամօթալի, խայտառակ կերպով. **-нóсный** ած. 1, անարգական, նախատական, հայհոյական. 2, ամօթալի, խայտառակ. 3, լուծողական, մաքրողական. **-нóсъ** ա. բժ. լուծում, փորագնացութիւն. у негó ужáсный п. նա սարսափելի կերպով լուծում է. кровáвый п. թանչք, արիւնային փորհարութիւն. **-ношéніе** չ. 1, անարգելը, անգոսնելը, խայտառակելը. 2, ամօթ. խայտառակութիւն, անարգանք. **-нóшенный** բյ. ած. հագած, կրած (շոր):

Понóю տ. Поны́ть.

Понрáвиться տ. Нрáвиться.

I. **Пóнтеръ** ա. (անգլ.) պօյինտէր (անգլիական բարակ, 'թազի' մի):

II. **Пон‖тёръ** ա. (ֆր.) թղթխ. բանկ բռնողի դէմ խաղացող. **-тировáніе** չ. տ. Понтирóвка; **-тировáть** (-рýю -ютъ) չ. (ֆր.) թղթխ. բանկ բռնողի դէմ խաղալ. **-тирóвка** ի. թղթխ. բանկ բռնողի դէմ խաղալը. **-тирóвщикъ** տ. Понтёръ.

Понто‖нéрный, **-нéрскій** ած. կամրջաձիգ զինուորի. **-нéръ** ա. (ֆր.) կամրջաձիգ զինուոր. **-нный** ած. 1, նաւերից շինած, զցած]. п. мостъ նաւակամուրջ. 2, կամրջաձիգ. п—ая комáнда կամրջաձիգ խումբ, ջոկատ. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, կամրջանաւ (նաւ, մակոյկ, որոնցով կամուրջ են կապում). 2, բանտանաւ (նաւահանգստում կանգնած հին, անկայմ նաւ, որի վերայ պահում են ծովային կալանաւորներին):

Понтъ ա. (յն.) պոնտոս, ծով. Эвксúнскій п. Եւքսինեան պոնտոս:

Пону‖дúтель ա. **-дúтельница** ի. ստիպող, հարկադրող, բռնադատող այր, կին. **-дúтельный** ած. ստիպողական, հարկադրիչ. п—ыя мѣ́ры; **-ждáть**, **-дúть** (-жу -дятъ; -дь) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. нуждá понýдила егó къ этому; п. когó къ выполнéнію обязáтельства; **-ждéніе** չ. ստիպելը, հարկադրելը, բռնադատելը. **-жу** տ. Понýдить.

Пону‖кáльщикъ ա. **-кáльщица** ի. շտապեցնող, բռնադատող այր, կին. **-кáніе** չ. շտապեցնելը, բռնադատելը. **-кáть**, -кнýть ն. շտապեցնել, ստիպել, քշել, 'ըղել' (շարունակ «ну» ասելով). п. лóшадь; п. рабóтниковъ; *этого человѣ́ка всегдá нýжно п. այդ մարդը միշտ խթանի կարօտ է, այդ մարդուն պէտք է շարունակ 'ըղել'. **-кивать** ն. երբեմն շտապեցնել, ստիպել, բռնադատել, քշել, 'ըղել' («ну» ասելով). **-кнýть** տ. Понукáть.

Понý‖ривать, **-рить** (-рю -рятъ) ն. **-ся** անդր. կախել, քաշ անել, քաշ գցել, կորացնել (գլուխը). **-ро** մ. կորագլուխ, գլուխը քաշ արած. տխուր, տրտում, մռայլաբար. **-рый** ած. 1, կորացրած, կախ արած, քաշ արած. 2, տխուր, տրտում, մռայլ, ընկճուած, դժգոհ:

Понутрý մ. սրտովը, ուզածի, ցանկացա-

ծիպէս. это ему́ п. այդ հէնց նորա սրտի ուզածն է, հէնց նորա սրտի ուզածն է: [հիմա:

Поны́нѣ մ. ցայժմ, մինչև այժմ, մինչև

Поны́‖рива́ніе չ. երբեմն սուզուելը, ընկղմուելը. **-ривать** չ. երբեմն սուզուել, ընկղմուել. **-ря́ть** չ. ընկղմուել, սուզուել (առժամանակ):

Поны́ть (-но́ю -ютъ; -но́й) չ. փոքր ինչ ցաւել, մղկտալ, մրմնջալ, կսկծալ:

Понѣ́‖же́ніе, -жива́ніе չ. փոքր ինչ գրգռելը, գգուելը, փաղաքշելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. փոքր ինչ գրգռել, գգուել, փաղաքշել. **-ся** անդր. իւր անձն երբեմն գրգռել, գգուել, փայփայել, փաղաքշել:

Понѣ́кать, ся չ. միառժամանակ չկամենալ, հակառակուիլ:

По-нѣме́цки մ. գերմաներէն. գերմանացու պէս, գերմանական եղանակով:

Поню́‖ха́ніе չ. հոտոտելը. [քթախոտ] քաշելը. **-хать** ն. 1, մի փոքր հոտոտել. 2, մի քիչ քաշել (քթախոտ). **-хива́ніе** չ. 1, երբեմն հոտոտելը. 2, երբեմն քաշելը (քթախոտ). **-хивать** ն. 1, երբեմն հոտոտել. 2, երբեմն քաշել (քթախոտ). **-хъ** ա. **-шка** ի. պտղունց (քթախոտ, թութուն):

Поня́‖ва (արտս. понёва) ի. **-вка** նւզ. կտաւէ ճամկաւոր կարճիկ ներքնազգեստ գեղջկուհու:

Поня́ньчить (-чу -чатъ) ն. մի փոքր գգուել, գրգել, խնամել, պահել (մանկանը). **-ся** չ. съ кѣмъ միառժամանակ մէկին գրգել, գգուել, խնամել, պահել:

Поня́‖тіе չ. 1, հասկացողութիւն, ըմբռնողութիւն, հասկանալու, ըմբռնելու կարողութիւն. у него́ живо́е п.; это выше его́ п—ія; 2, հասկացողութիւն, գաղափար. п. о Бо́гѣ, о справедли́вомъ—Աստծու, արդարութեան մասին. я имѣлъ о нёмъ высо́кое п.; объ одно́й ве́щи мо́жно соста́вить себѣ́ различныя п—ія; вы и п—ія не имѣете объ этомъ; примѣня́ться къ п—іямъ слу́шателей; **-тливость** ի. ըմբռնողական կարողութիւն. **-тливый** ած. հեշտութեամբ ըմբռնող, հասկացող. **-тно** մ. պարզ, հասկանալի կերպով. онъ изъясня́ется о́чень п.; п.! հասկանալի է, հարկաւ, բնական է. **-тность** ի. պարզութիւն, հասկանալիութիւն. **-тный** ած. պարզ, հասկանալի. п—ое выраже́ніе; поня́тно, почему́ онъ не согласи́лся; **-то́й**, о́го ա. ստիկանութիւնից ընտրած վկայ (օր. բնակարան խուզարկելու ժամանակ) կմ օգնական (օր. փախստականին կալանաւորելու ժամանակ). **-ть** (пойму́ -му́тъ; անց. по́нялъ -ла́, о; հրմ. пойми́), **ся** տ. Понима́ть, ся.

Пооб‖ветша́ть չ. բաւականաչափ հնանալ, խախտուիլ. **-вѣ́сить** (-шу -сятъ) ն. քաշի, կշռի մէջ մի փոքր խաբել. **-ся** անդր. քաշի, կշռի մէջ մի փոքր խաբուիլ. **-га́дить** (-жу -дятъ) ն. տեղ տեղ, ամէն տեղ ապականել, 'մուռտառել'. **-глода́ть** (-жу́ -о́жутъ) ն. փոքր ինչ, շուրջանակի կրծել. կրծոտել. **-глядѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. մի փոքր, փոքր ինչ աւելի լաւ նայել, դիտել. **-ся** անդր. փոքր ինչ իւր շուրջը նայել, իւրեն շրջապատող երկրի, հանգամանքների հետ ծանօթանալ. **-горѣ́лый** բյ. ած. դրսից, երեսից մի փոքր այրուած. **-горѣ́ть** չ. դրսից, երեսից մի փոքր այրուիլ. **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) ն. մի փոքր կրծել, կրծոտել. **-держа́ть** (-жу́ -жатъ) ն. մի փոքր մաշել. **-ду́мать** ն. փոքր ինչ մտածել, կշռել. **-ся** անդր. իւր միտքը փոխել. **-ду́ть** (-ду́ю -ютъ) ն. մի փոքր փչել. **-дѣ́лать** ն. կամաց կամաց անել, կատարել. п. свой дѣли́шки; **-дѣли́ть** ն. всѣхъ чѣмъ բոլորին էլ կարգով մի բան բաժանել, տալ. **-же́чь** (-ожгу́ -жжёшь -жгу́тъ) ն. մի փոքր այրել. **-ся** անդր. մի փոքր այրուել. **-жи́ться** (-живу́сь -ву́тся) անդր. կամաց կամաց ընտելանալ (նոր տեղի պայմաններին, նոր կեանքին). **-завести́ся** անդր. մի փոքր, կամաց կամաց տնւորուիլ, տնային պարագաներ առնել, ձեռք բերել. **-знако́миться** (-млюсь -мятся) անդր. կամաց կամաց ծանօթանալ. **-лиза́ть** (-жу́ -ли́жутъ) ն. կարգով լիզել, լպստել. **-лома́ть** ն. շուրջանակի կոտրել. **-надёжить** (-жу -жатъ) ն. փոքր ինչ յուսադրել, յոյս տալ. **-нища́лый** ած. աղքատացած, աղքատութեան, կարօտութեան մէջ ընկած. **-нища́ть** չ. կամաց կամաց աղքատանալ, աղքատութեան, կարօտութեան մէջ ընկնել. **-ню́хать** ն. փոքր ինչ հոտոտել, հոտ քաշել:

Пообогрѣ́ть ն. մի փոքր տաքացնել. **-ся** անդր. մի փոքր տաքանալ:

Поободра́ть (-деру́ -ру́тъ) ն. կամաց կամաց պատառել, ճղոտել, գզլտել. **-ся** անդր. կամաց կամաց իւր շորերը պատառել, գզլտել:

Поободри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. փոքր ինչ խրախուսել, քաջալերել. **-ся** անդր. փոքր ինչ սիրտ առնել, սիրտ առնել, քաջալերուիլ:

Пообожгу́ տ. Пообже́чь.

Пообожда́ть (-жду́ -у́тъ) ն. մի փոքր սպասել, մնալ, ճամբայ պահել. п. кого́.

Пообокра́сть (-аду́ -ду́тъ) ն. կամաց կամաց գողանալ, կողոպտել:

Пооборва́ть (-рву́ -ву́тъ) ն. կամաց կամաց, տեղ տեղ կմ բոլորովին քանդել, գզել, գզլտել, պոկոտել:

Пооб‖разу́мить (-млю -мятъ) ն. մի փոքր զգաստացնել, խելքի բերել. **-ся** անդր. փոքր ինչ զգաստանալ, խելքի գալ. **-руби́ть** (-блю́ -у́бятъ) ն. 1, մի փոքր տաշել. 2, թեթև կերպով եզերք քաշել, եզերքը ծալպելնել:

Пообры́згать ն. տեղ տեղ, շատ տեղեր սրսկել. **-ся** անդր. մի փոքր սրսկուիլ:

Пооб‖рѣ́зать (-жу -жутъ) ն. մի փոքր, թեթև կերպով կտրել (օր. մատը), կարճել (ծառերը). **-сади́ть** (-жу́ -а́дятъ) ն. կամաց կամաց, շուրջանակի տնկել, տնկոտել. **-соса́ть** (-су́ -су́тъ) ն. մի փոքր, ամէն կողմից ծծել. **-со́хлый** բյ. ած. մի փոքր կմ լաւ ցամաքած, չորացած. **-со́хнуть** (անց. -со́хъ -хла, о) չ. մի փոքր չորանալ, ցամաքել. **-ста́вить** (-влю -вятъ) ն. что чѣмъ մի բան մի ուրիշ բանով շրջապատել (կամաց կամաց, մասամբ), մի բանի շուրջը մի բան դնել, դարսել. **-стри́чь** (-игу́ -жёшь -гу́тъ) ն. կամաց կամաց, թեթև կերպով խուզել. **-ся** անդր. իւր մազերը փոքր ինչ խուզել տալ. **-строга́ть** ն. մի փոքր խարարուզել, 'ռան-

դել՚. **-суши́ть** (-шу́ -су́шатъ) ն. մի փոքր չորացնել, ցամաքեցնել. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. մի փոքր հալուել, հալչել. **-тере́ть** (-отру́ -у́тъ) ն. 1, մի փոքր շփել, սրբել, ցամաքեցնել. 2, մի փոքր մաշել (շփելով). **-ся** անդր. մի փոքր սրբուել, մաշուել, վնասուել (շփուելուց). **-теса́ть** (-шу́ -е́шутъ) ն. մի փոքր տաշել. **-ся** անդր. մի փոքր տաշուել, կրճուել. **-чи́стить** (-щу -стятъ) ն. մի փոքր մաքրել, սրբել. **-ся** անդր. ինքն իրան մի փոքր սրբել, մաքրել. **-ша́рить** (-рю -рятъ) ն. կամաց կամաց, շուրջանակի բոլորն էլ, ամէն բան խուզարկել, տակնուվրայ անել. **-щипа́ть** (-плю́ -и́плютъ; -пли́) ն. կամաց կամաց փետել, քաղել, ՝պոկել՝, ՝պոկոտել՝:

Пообъѣ́здить (-зжу -здятъ) ն. 1, կարգով ճանապարհորդել, շրջել (շատ երկիրներ). 2, մի փոքր սովորեցնել, վարժեցնել (խամ ձիուն՝ հեծնելով):

Пообѣ́дать չ. ճաշել, ճաշահաց ուտել:

По‖обѣдне́ть չ. փոքր ինչ աղքատանալ, կարօտութեան մէջ ընկնել. **-обѣща́ть** չ. և ն. խոստանալ (շատերին կամ շատ բաներ). онъ пообѣща́лъ мнѣ чуде́съ; **-овдовѣ́ть** չ. միմեանց յետևից այրիանալ:

Поо‖глода́ть (-жу́ -о́жутъ) ն. բոլորը կրծել, կրծոտել. **-грани́чить** (-чу -чатъ) ն. մի փոքր սահմանափակել:

Поо́даль մ. փոքր ինչ հեռու, հեռուից:

Поодари́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. պարգևատրել, ընծաներ, պարգևներ բաշխել (շատերին):

Поодино́‖чкѣ, -чно մ. առանձին առանձին, մէկ մէկ, մէկիկ մէկիկ:

Поо‖дича́ть չ. կամաց կամաց վայրենանալ, ՝խամանալ՝. **-крѣ́пнуть** (անց. -крѣ́пъ -пла, о) չ. մի փոքր ամրանալ, զօրանալ, պնդուիլ. **-пали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր այրել, խանձել, առշորել. **-пери́ться** (-рю́сь -ря́тся) անդր. մի փոքր փետրաւորուիլ, թևաւորուիլ. **-позда́ть** չ. մի փոքր ուշանալ, սակաւ ինչ յամել (գր.). **-пра́вить** (-влю -вятъ) ն. մի փոքր ուղղել, զրատել (իր շորը, անկողինը). **-ся** անդր. 1, իրան (շորը, մազերը) փոքր ինչ ուղղել, զրատել (օր. հայելու առաջ). 2, մի փոքր կազդուրուել (հիւանդութիւնից յետոյ). **-пустѣ́ть** չ. բաւականին դատարկուել, ամայանալ. **-пьянѣ́ть** չ. մի փոքր հարբել, ՝կլատը տաքացնել՝, ՝քէֆովանալ՝:

По-ора́торски մ. հռետորաբար, ճարտասանօրէն, հռետորի, ճարտասանի պէս:

Поора́ть (-рю́ -о́рютъ; -ри́) ն. 1, մի քանի ժամանակ վարել, հերկել. մի կտոր հող վարել, հերկել:

Поосла́‖бить (-блю -бятъ) ն. մի փոքր թուլացնել, ՝բօշացնել՝ (թոկը, պարանը). **-бѣ́ть** չ. 1, փոքր թուլանալ, ուժից ընկնել. 2, թուլանալ, ՝բօշանալ՝ (թոկի, պարանի մասին):

По‖осмотрѣ́ть (-рю́ -рятъ) ն. մի փոքր, քիչ բան նայել, զննել. **-остри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, մի փոքր սրել. 2, մի փոքր սրախօսել. **-ся** չ. 1, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, նշաւակել. 2, у кого́ մէկից մի բան սովորել:

Поо‖студи́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. մի փոքր սառեցնել, պաղեցնել. **-сты́нуть** չ. մի փոքր սառել, պաղել, հովանալ:

Поот‖вы́кнуть չ. отъ чего́ կամաց կամաց մի բանից ձեռք վերցնել, մի բան մոռանալ. **-дали́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-даля́ть** ն. մի փոքր հեռացնել. п. сро́къ պայմանաժամը, ՝վադէն՝ մի փոքր յետաձգել. **-дира́ть**, -одра́ть ն. կամաց կամաց գջլել, ՝պոկոտել՝. **-ся** անդր. կամաց կամաց լուծուել. **-дохну́ть** չ. մի փոքր հանգստանալ. **-кида́ть**, **-ки́нуть** ն. մի կողմ ձգել, մի կողմ գցել, նետել. **-кла́дывать** ն. կամաց կամաց, կարգով մի կողմ դնել, յետաձգել. **-копа́ть** ն. 1, կամաց կամաց փորել, պեղել. 2, մի փոքր փորել. **-ли́ть** (-олью́ -ютъ) ն. 1, մի փոքր ածել, թափել (հեղուկներից). 2, կամաց կամաց, մեծ քանակութեամբ ածել, ՝թափել՝ (մետաղէ իրեր). **-нима́ть, -ня́ть** (-ниму́ -и́мутъ; -ними́) ն. у кого́ что́ մէկից մի բան կամաց կամաց վերցնել, առնել, խլել:

Поотобра́ть (поотберу́ -ру́тъ) ն. 1, մի քանի կամ շատ բան վերցնել, առնել, խլել. п. у кого́ что մէկից մի բան (օր. զէնք, անցաթուղթ) առնել, վերցնել. 2, մի կողմ դնել, ջոկել, ընտրել:

Поотогрѣ́ть ն. մի փոքր տաքացնել. **-ся** անդր. մի փոքր տաքանալ:

Поотодви́нуть ն. մի փոքր առաջ տանել, առաջ քաշել:

Поотодра́ть (поотдеру́ -ру́тъ), **ся** [տ. Поотдира́ть, ся.

Пооторва́ть (-рву́ -ву́тъ) ն. կամաց կամաց գջլել, գջլոտել, պոկել, ՝պոկոտել՝ (օր. բաճկոնի բոլոր կոճակները):

Поот‖пили́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. կամաց կամաց սղոցել, խէրխել. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ) ն. մի փոքր կտրել. **-ста́ть** (-ста́ну -нутъ) չ. մի փոքր յետ մնալ (օր. ուղևորից). *онъ поотста́лъ въ латы́ни; **-сторони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. փոքր ինչ մի կողմ քաշել, մի կողմ տանել. **-ся** անդր. փոքր ինչ մի կողմ քաշուել. **-сы́пать** (-плю -ютъ) ն. մի փոքր ածել, թափել. **-сырѣ́лый** եղ. ած. մի փոքր խոնաւացած, ՝նամացած՝. **-сырѣ́ть** չ. մի փոքր խոնաւանալ, ՝նամանալ՝. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. մի փոքր հալուել, հալչել. **-учи́ть** (-учу́ -у́чатъ) ն. կամաց կամաց մոռացնել, մոռանալ տալ. **-ся** անդր. отъ чего́ կամաց կամաց մի բան մոռանալ:

Поохо́титься (-чусь -тятся) չ. 1, մի քանի ժամանակ ցանկութիւն ցոյց տալ. 2, մի փոքր որսալ, որսի ման գալ, մի մի անգամ որսի գնալ:

По-охо́тничьи մ. որսորդի պէս, ինչպէս որսորդ:

Поохри́пнуть չ. խռպոտիլ, (ձայնի մասին) կտրուիլ:

Пооцара́пать ն. տեղ տեղ ճանկռտել:

Поочерё‖дно մ. կարգով, հերթով, փոխ առ փոխ. **-дный** ած. հերթական, հերթով փոխուող, եղող, կատարուող:

Поочну́ться չ. մի փոքր ուշքի գալ, զգաստանալ:

Поощипа́ть (-плю́ -и́плютъ; -пли́) ն. մի փոքր փետել:

Поощ‖ре́ніе չ. խրախուսելը, քաջալերելը. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. խրախուսիչ, քաջալերիչ. **-ри́тельный** ած. խրախուսական, քաջալերական. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. քաջալերել, խրախուսել:

Поощу́пать ն. տեղ տեղ շօշափել։

По||пада́ніе չ. **1**, ընկնելը (մի տեղ, մի բանի մէջ). **2**, դիպցնելը, դիպչելը (նպատակին)։

I. **По||пада́ть**, -па́сть չ. **1**, ընկնել (յանկարծ, անակնկալ կերպով). п. въ ро́въ, въ я́му, въ бѣду́; п. въ заса́ду, въ западню́, въ сѣ́ти; п. (կամ попа́сться) въ проса́къ ապուշ կտրիլ. дѣ́ло попа́ло въ вѣ́рныя ру́ки գործը վստահելի մարդու ձեռք է ընկել. п. подъ судъ դատի ենթարկուել. п. на счастли́вую мысль յաջող միտք յղանալ. п. къ кому́ въ ми́лость մէկի շնորհքը շահել. п. въ честь պատուի հասնել. п. въ сла́ву փառքի հասնել. ему́ попа́ло въ го́лову նորա խելքին փչեց. **2**, դիպցնել, դիպչիլ. п. въ цѣль; не п. въ цѣль վրիպել, նշանին չդիպցնել. въ него́ вы́стрѣлили, но не попа́ли; пу́ля попа́ла ему́ въ лобъ; ка́мень попа́лъ ему́ въ го́лову; какъ попа́ло, какъ ни попа́ло ինչ որ լինի. **3**, յանկարծ, անակնկալ կերպով պատահել, հանդիպել, վրայ հասնել. п. на пра́здникъ; вчера́ я попа́лъ на сва́дьбу; п. на непрія́теля; п. на встрѣ́чу հանդիպել. наконе́цъ я попа́лъ на хоро́шаго управля́ющаго—գտայ. соба́ка попа́ла на слѣдъ որս. շունը հետքը գտել է. **-ся** չ. **1**, ընկնել. п. въ ру́ки непрія́теля; лиси́ца попа́лась въ западню́; э́тотъ ребёнокъ лома́етъ всё, что ни попадётся ему́ въ ру́ки; **2**, բռնուել. п. въ воровствѣ́; а! попа́лся! այժմ ձեռքումս ես, ճանկերիս մէջ ես. **3**, պատահել. взя́ть, что попадётся; пе́рвый, кто мнѣ попадётся; э́та кни́га попа́лась мнѣ у букини́ста; п. кому́ навстрѣ́чу մէկին պատահիլ, հանդիպել. онъ ча́сто попада́ется мнѣ по пути́.

II. **Попа́дать** չ. բազմութեամբ ընկնել, վայր ընկնել, վայր թափուել։

въ **Попа́дъ** տ. Впопа́дъ և Невпопа́дъ.

Попа́дывать չ. երբեմն, մի մի անգամ վայր ընկնել (օր. մրգի մասին)։

Попадья́ է. տիրուհի, երէցկին, տէրտէ-[րակին։

Попа́и||ваніе չ. երբեմն, յաճախ ջրելը, ջուր տալը. **-вать** ն. երբեմն, յաճախ ջրել, ջուր տալ։

Попа́костить (-кощу -стятъ) չ. մի քանի ժամանակ անկարգութիւններ անել, անկարգ, խելառ բաներ բռնել։

Попа́лзывать չ. երբեմն սողալ։

Попа́||ливать չ. **1**, երբեմն խանձել, այրել. **2**, երբեմն [հրացէն] արձակել, տրաքացնել. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **1**, որոշ քանակութեամբ խանձել, այրել, առշորել. **2**, կարգով [բոլորն էլ] խանձել, այրել, առշորել, հրի ճարակ տալ։

Попа́мятовать (-тую -ютъ) ն. յիշել, յիշողութեան մէջ պահել. п. кому́ что մէկի դէմ մի բանի համար ոխ պահել։

Попа́||ривать ն. երբեմն լողացնել (բղով լեր, տաք բաղանիքում). **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. **1**, մի փոքր եփել, բուղ տալ, խաշել. **2**, լողացնել (բղով լեր, տաք բաղանիքում)։

Попа́рно մ. զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ, երկու երկու. идти́ п. и въ стро́гомъ поря́дкѣ.

Попа́рхи||ваніе չ. դէս ու դէն թռչելը, ճախրելը. **-вать** չ. դէս ու դէն թռչել, ճախրել։

Попа́рывать ն. երբեմն քանդել, լուծել [(կարը)։

Попасти́ (-су́ -су́тъ) ն. մի քանի ժամանակ արածացնել. **-сь** անդ. մի քանի ժամանակ արածել։

По-па́стырски մ. հովուաբար, ինչպէս հոգևոր հովիւ։

Попа́сть (-паду́ -ду́тъ; -ди́), **ся** տ. По-[пада́ть, ся.

Попа||ха́ть (-шу́ -а́шутъ; -ши́) ն. միառժամանակ վարել, հերկել. **-хивать 1**, ն. երբեմն, կամաց կամաց վարել, հերկել. **2**, (**-хнуть**) չ. երբեմն, մի փոքր հոտ արձակել. здѣсь чѣмъ-то попа́хиваетъ այստեղ մի ինչ որ բանի հոտ է գալիս։

По||па́чкать ն. **1**, միառժամանակ կեղտոտել. **2**, կեղտոտել, ապականել. **-пека́ть** ն. երբեմն, մի մի անգամ թխել (հաց)։

Попён||но մ. **-ный** ած. ըստ [կտրած] ծառաթուի. п—ыя де́ньги ըստ ծառաթուի վճա-[րելի դրամ։

Попеня́ть տ. Пеня́ть.

Поперёкъ 1, նխդ. (սեռ. հոլ.) ըստ լայնութեան. положи́ть бревно́ п. доро́ги գերանով ճանապարհը կտրել, խափանել. п. рѣки́ գետն ըստ լայնութեան կտրելով. схвати́ть кого́ п. тѣ́ла մէկի մէջքից, գօտկատեղից կալնուլ. **2**, մ. ըստ լայնութեան, խոտորնակի կերպով. в д о л ь и п. ըստ լայնութեան և ըստ երկարութեան. ամէն կողմից. *ամէն կողմից, ամենայն մասամբ. исходи́ть мѣ́сто вдоль и п.; зна́емъ мы его́ вдоль и п.

Поперемёрзнуть (-мёрзъ -зла, о) չ. կարգով, բազմութեամբ սառչել, ցրտատար լինել։

Поперемѣ́||нно մ. հերթով, փոխուելով, փոփոխակի կերպով, յաջորդաբար. **-нность** է. հերթականութիւն, հերթով փոփոխութիւն, փոփոխականութիւն, յաջորդականութիւն. **-нный** ած. հերթով փոփոխուող, փոփոխական, յաջորդական. п—ое движе́ніе յետ ու առաջ շարժողութիւն, շարժում. п. поря́докъ ноче́й и дней հերթական կամ յաջորդական կարգ օր ու գիշերի։

Попере́т||чикъ ա. **-чица** է. ընդդի-[մախօս, հակաճառող այր, կին։

Попере́ть (-пру́ -ру́тъ; անց. -пёръ -рла, о; -при́) ն. ճնշել, նեղ տեղը դնել։

Попере́||ченіе չ. **1**, հակառակ գնալը. **2**, հակաճառելը. **-чина** է. **-чинка** նւզ. խոտորնակի դրած գերան. **-чить** (-чу -чатъ) չ. **1**, кому́ въ чёмъ մէկին մի բանում խոչընդոտ հանդիսանալ, խանգարել, հակառակել. **2**, միառժամանակ հակաճառել. **-чка** տ. Попере́чина; **-чникъ** ա. **1**, երկրչփ. տրամագիծ, երկակտուր. **2**, լայնութիւն, լայնութեան չափ. **-чно** մ. ըստ լայնութեան, խոտորնակի. տրամագծօրէն. **-чный** ած. ընդմիջող, ըստ լայնութեան կտրող, անցնող, դըրած. п—ая ли́нія մի բան ըստ լայնութեան կտրող գիծ. п. разрѣ́зъ միջակտուր. *встрѣ́чный и п. ամէն մի պատահող. разска́зывать свои́ дѣла́ встрѣ́чному и попере́чному.

Попе́р||сникъ ա. **-сье** չ. կրծքի փոկ (ձիու սարքի)։

Попе́р||хиваться, -хну́ться չ. խըռփալ, հազալ (խռչափողն ընկած կերակրից)։

Попеча́литься (-люсь -лятся) անդր. մի փոքր տխրել, տրտմել, վշտանալ:

Попеча́‖тать տ. Попеча́тывать; **-тываніе** չ. 1, կնքելը (շատ բաներ). 2, երբեմն, քիչ քիչ տպելը. **-тывать**, -тать ն. 1, կընքել (շատ բաներ). 2, երբեմն, քիչ քիչ տպել, տպագրել:

Попе‖че́ніе չ. հոգս, խնամք. имѣть п. о комъ; оставляю это на ваше п.; **-чи́тель** ա. հոգաբարձու, հոգատար. п. учебнаго округа շրջանի ուսումնական մասի հոգաբարձու. **-чи́тельница** է. հոգաբարձուհի, հոգատարուհի. **-чи́тельно** մ. խնամքով, հոգացողութեամբ. **-чи́тельный** ած. 1, փութաջան, գործունեայ, ժիր. 2, խնամատար, հոգս, խնամք քաշող. п. комитетъ; **-чи́тельскій** ած. հոգաբարձուի, -ձական. п. совѣтъ հոգաբարձական խորհուրդ, ժողով. **-чи́тельство** չ. հոգաբարձութիւն, հոգատարութիւն. հոգաբարձական մարմին, խորհըրդարան. **-чи́тельствовать** (-вую -ютъ) չ. հոգաբարձու լինել, հոգաբարձութիւն անել:

Попе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; -кі́) ն. մի փոքր, միառժամանակ թխել. **-ся** անդր. մի քիչ, միառժամանակ թխուել, եփուել:

Попи‖ва́ніе չ. յաճախ խմելը. **-ва́ть** 1, ն. երբեմն, պատահած ժամանակ կմ յաճախ խմել. 2, չ. յաճախ խմել, հարբել:

Попи́‖ливаніе չ. մի փոքր, միառժամանակ սղոցելը, ‘խէրխելը‘. **-ливать** ն. երբեմն, մի մի անգամ սղոցել, ‘խէրխել‘. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. մի փոքր, միառժամանակ սղոցել, ‘խէրխել‘:

По‖пира́ніе չ. կոխելը, կոխոտելը, տրորելը, կխճորելը, ոտնատակ տալը. **-пира́ть**, -пра́ть ն. 1, կոխել, կոխոտել, տրորել, կխճորել, ոտնատակ տալ. п. ногами; 2, գետին գլորել, գետնով տալ, տապալել, յաղթել (թշնամուն). 3, кого́ մէկին արհամարհել, անարգել, մէկի պատիւը ոտնատակ տալ:

Попирова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խրախութիւն, քէֆ անել:

Попи‖са́ть (-шу́ -и́шутъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ գրել. **-сываніе** չ. յաճախ գրելը. **-сывать** ն. յաճախ գրել:

Попи́ть (-пью́ -ю́тъ; -пе́й) 1, ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ խմել (օր. հանքային ջրեր). 2, չ. մի քանի ժամանակ հարբել, հարբեցողութեամբ պարապել:

Попи‖ха́ть ն. 1, մի քանի ժամանակ խըթել. 2, բազմութեամբ ներս կոխել, ներս խըցկել. **-живать** ն. 1, երբեմն խթել. 2, կամաց կամաց ներս կոխել. **-хну́ть** ն. մի փոքր առաջ մղել:

Попища́ть (-щу́ -ща́тъ) չ. մի փոքր ծուծուալ, ճուճուալ, ճղճղալ:

По́пка տ. Попугай.

Попла́‖вать չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ լողալ, նաւել. **-вить** (-влю -вятъ) ն. 1, քշել (լաստեր, փայտ՝ գետի միջոցու). 2, մի փոքր, մասամբ հալել. **-во́къ**, вка́ ա. **-во́чекъ**, чка նւզ. լողան (թեթև բան, նշան, որ ջրի երեսին լողում է ու յատակ չէ իջնում, օր. ուռկանից, կարթից կապած):

Попла́‖кать (-чу -чутъ; -чь) չ. մի փոքր լալ, լաց լինել. **-ся** չ. на кого́ մէկի վերայ սատիկ գանգատուել:

Попла́тать ն. կարկատել (շորը):

Попла‖ти́ть (-ачу́ -а́тятъ) ն. վճարել, հատուցանել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բան տուժել. онъ поплати́лся здоро́вьемъ за эту неосторо́жность; за эту глу́пость я поплати́лся тысячью рубля́ми; онъ за это попла́тится; п. за свою довѣрчивость, за своё неблагоразу́міе; **-(а́)чу** տ. Попла́кать; **-чу́** տ. Поплати́ть.

По‖плева́ть (-лю́ю -ю́тъ) 1, չ. մի փոքրր թքել. 2, ն. что մի բանի վերայ թքել. *մի բանի վերայ թքել, մի բան անարգել. **-плёвка** է. 1, թքելը. 2, կնդ. Musca vomitoria, կապոյտ ճանճ. **-плёвываніе** չ. յաճախ թքելը. **-плёвывать** չ. երբեմն կմ յաճախ թքել:

Поплеска́ть (-щу́ -е́щутъ; -ещи́) չ. միառժամանակ ճղփել, ցայտեցնել (ջուրը). ն. թեթև կերպով սրսկել:

Попле‖сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. -плёлъ -ела́, о́; հրմ. -ти́) ն. 1, մի քիչ, մի քանի ժամանակ հիւսել. 2, պառանցել, ‘դուրս տալ‘. **-сь** անդր. քարշ գալ. **-та́ть** ն. կամաց կամաց հիւսել:

Попли́нъ ա. (Ֆր.) պօպլին (մետաքսէ կմ կիսամետաքսէ կերպաս մի):

Попло́тничать չ. մի քանի ժամանակ հիւսնութիւն, ‘դուրգարութիւն‘ անել.

Поплотнѣ́ть տ. Плотнѣть.

Поплу́жный ած. ըստ գութանաթուի [վճարելի, վճարած, հաշուած]. п—ая по́дать.

По‖плута́ть չ. մի քանի ժամանակ թափառել, դէս ու դէն ընկնել. **-плутова́ть** (-ту́ю -ютъ) չ. մի քանի անգամ, լրբիշ բաներ բանել, սրիկայութիւններ անել:

Поплы́ть (-плыву́ -ву́тъ; -ыви́) չ. մեկնել (լողալով). кора́бль поплылъ въ мо́ре.

Поплѣ‖не́ніе չ. գերում, գերելը (պատերազմում). **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. գերել, գերի վերցնել (պատերազմում):

Поплѣшивѣ́ть չ. ճաղատ դառնալ, գըլխի մազերը կորցնել, հերաթափուել:

Попля‖са́ть (-шу́ -я́шутъ) տ. Попля́сывать; **-сываніе** չ. մի փոքր կմ յաճախ պարելը, կաքաւելը. **-сывать**, -са́ть չ. մի փոքր կմ յաճախ պարել, կաքաւել:

Попо́‖вичъ ա. քահանայի որդի, տէրտէրորդի. **-вна** է. քահանայի աղջիկ, քահանայադուստր. **-вскій** ած. քահանայի, տէրտէրի, -րական. попо́вское брю́хо изъ семи овчи́нъ сши́то (առծ.) սար ու ձոր՝ տէրտէրի փոր. **-вство** չ. քահանայութիւն, տէրտէրութիւն. **-вщина** է. 1, նխտ. տէրտէրներ, հոգևորականութիւն. 2, քահանայականների աղանդ (որ ընդունում է փախստական կարգալոյծ քահանաներին). **-въ**, а, о ած. քահանայի, տէրտէրի:

Попо́дличать չ. մի քանի ժամանակ ստոր, անարգ բաներ բանել:

По‖по́йка է. գինարբուք, [կերու]խում, քէֆ, խնջոյք. у нихъ идётъ попо́йка; **-пои́ть** (-пою́ -я́тъ) ն. 1, մի փոքր ջրել, ջուր տալ. 2, շատերին խմեցնել, հարբեցնել:

Пополáмъ *մ.* երկու մասի, կէս. раздѣли́ть п. կէս անել. перерѣ́зать п. կտրելով կէս անել, երկու մասի բաժանել. пить во́ду п. съ вино́мъ կէս ջուր, կէս գինի խմել. съ грѣхо́мъ п. կէս սխալ, կէս ուղիղ, մի կերպ, 'փայփաղախ', 'փայնաչարի':

Попо‖лáскивать *ն.* երբեմն ողողել, մաքրել:

Попо́лдничать *չ.* յետաճաշել, երեկո-[յեան դէմ թեթև ընթրիք անել:

Попо́л‖зать *չ.* մի քանի ժամանակ սողալ. -(по́пол)**зень**, зня *ա.* 1, գետնասողացող, 'չոչ անող' մանուկ. 2, *կնդ.* Sitta, սիտեղ (թռչ.). **-зновéніе** *չ.* 1, սայթաքում, սայթաքելը. 'սոթ տալը'. 2, ձգտում, միտում, նկրտում, հակում. имѣ́ть п. къ чему́; **-зновéнность** *ի.* հակում, միտում. **-зновéнный** *ած.* մէտ, հակուած դէպի մի [վատ] բան. **-зти́**, **-зть** (-зу́ -зу́тъ) *չ.* սկսել սողալ:

Пополнéніе *չ.* լրացնելը. **-нить** (-ню -нятъ) *տ.* Пополня́ть; **-нѣ́ть** *տ.* Полнѣ́ть; **-ня́ть**, -нить *ն.* լրացնել, լրիւ դարձնել. п. недостаю́щую су́мму; п. разро́зненное сочинéніе.

Пополо‖скáніе *չ.* մի փոքր ողողելը, սոսորդելը, մաքրելը. **-скáть** (-щу́ -о́щутъ) *ն.* մի փոքր ողողել, սոսորդել, մաքրել:

Пополо́‖сно *մ.* մէջնակներով. **-сный** *ած.* միջնակների բաժանած (հող):

Пополо́ть (-лю́ -о́лютъ) *ն.* մի փոքր, մի քանի ժամանակ փետել, քաղհանել:

Пополоши́ться (-шу́сь -ша́тся) *ն.* 1, անհանգստանալ, վախենալ. 2, յուզուիլ, ապստամբուիլ, խռովիլ:

Пополуго́дно *մ.* կէս տարին մի անգամ:

Пополу́дни *մ.* կէս օրից յետոյ. въ два часа́ п.

Пополу́ночи *մ.* կէս գիշերից յետոյ, մէջ-[գիշերից յետոյ:

Попо́льзовать (-зую -ютъ) *ն.* միառժամանակ բժշկել, ապաքինել (հիւանդին). *չ.* օգնել, օգուտ բերել. **-ся** *անդր.* чѣмъ միառժամանակ մի բան (դեղ, պարման) ընդունել, գործածել. *չ.* чѣмъ մի բանից օգտուել:

Попо́мнить (-ню -нятъ) *ն.* յիշել, մըտքում պահել. *я тебѣ́ попо́мню այդ (քո արարմունքը) ես չեմ մոռանայ:

Попо́‖на *ի.* **-нка** *նւզ.* տապճակ (ձիու մէջքին փռելիք). **-нный** *ած.* տապճակի. **-ночка** *նւզ.* *տ.* Попо́нка.

По‖поро́ть (-рю́ -о́рютъ) *ն.* մի փոքր, միառժամանակ լուծել, քանդել (կարը). **-ся** *անդր.* լուծուիլ, քանդուիլ. **-по́ртить** (-рчу -тятъ) *ն.* մի փոքր վնասել, փչացնել. головнёю попо́ртило хлѣба́; **-ся** *անդր.* մի փոքր վնասուել, փչանալ. вино́ попо́ртилось; **-по́рченный** *բ. ած.* վնասուած, փչացած. п—ыя гру́ши; **-пости́ться** (-щу́сь -стя́тся), **-по́стничать** *չ.* միառժամանակ պահել, պաս պահել. **-по́тче(и)вать** *տ.* По́тчевать; **-потѣ́ть** *չ.* մի փոքր քրտնել. *խիստ չարչարուել, խիստ աշխատել:

Попрá‖вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** *տ.* Поправля́ть, ся; **-вка** *ի.* **-влéніе** *չ.* նորոգում (շինութեան), ուղղելը, շտկելը, դրստելը (պարագաները), սրբագրելը (շարադրութիւնը), վերականգնում (առողջութեան). **-вля́ть**, -вить *ն.* 1, նորոգել. п. домъ, стѣ́ну; 2, ուղղել, շտկել, դրստել. п. свои́ дѣла́; п. свою́ причёску; попра́вьте ва́шу шаль; п. оши́бки; перево́дъ, рису́нокъ; п. здоро́вье առողջութիւնը վերականգնել, կազդուրուել. п. своё состоя́ніе իր կարողութիւնը բարւոքել, շտկել. э́то питьё поправля́етъ желу́докъ այս խմիչքը ապաքինում է ստամոքսը. **-ся** *անդր.* 1, լաւանալ, կազդուրուել. больно́й поправля́ется; онъ до́лго не поправля́лся по́слѣ свое́й болѣ́зни; 2, բարւոքուել, ուղղուել, լաւանալ, շտկուիլ. состоя́ніе его́ попра́вилось նորա կարողութիւնը բարւոքուեց. онъ мно́го потеря́лъ, но начина́етъ п. — բայց սկսել է ոտքի կանգնել. онъ сказа́лъ одно́ сло́во вмѣ́сто друго́го, но тотча́съ попра́вился — բայց իսկոյն իր սխալն ուղղեց:

Попрáзд‖ничать *չ.* մի քանի ժամանակ տօնել, պարապ ման գալ. **-новать** (-ную -ютъ) *ն.* տօնել. *չ.* *տ.* Попра́здничать.

Попрá‖ніе *չ.* 1, կոխելը, կոխոտելը, տրորելը, ոտնատակ տալը. 2, յաղթելը, պարտուելը. **-тель** *ա.* **-тельница** *ի.* յաղթող, պարտասող այր, կին. **-ть** (попру́ -у́тъ; -при́) *տ.* Попира́ть.

Попрáши‖ваніе *չ.* յաճախ խնդրելը. **-вать** *ն.* երբեմն կամ յաճախ խնդրել:

Попрéжнему *մ.* ինչպէս առաջ, առաջուայ պէս:

Попре‖кáніе *չ.* կշտամբելը. պախարակելը. **-кáтель** *ա.* **-кáтельница** *ի.* կշտամբիչ, պախարակիչ այր, կին. **-кáтельный** *ած.* կշտամբիչ, -բական, պախարակիչ. **-кáть**, **-кнýть** *ն.* կշտամբել, պախարակել. п. кого́ *կմ* кому́ благодѣя́ніемъ իր արած բարութիւնը մէկի երեսովը տալ. **-(ё)къ** *ա.* կշտամբում, կշտամբանք, պախարակում:

Попрепя́тствовать (-вую -ютъ) *չ.* մի փոքր արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ:

Попрё(é)чный *ած.* կշտամբիչ, -բական, պախարակիչ, -կական:

Попри‖бáвить (-влю -вятъ) *ն.* մի փոքր էլ աւելացնել. **-ся** *անդր.* մի փոքր աւելանալ. дня поприба́вилось օրն երկարացել է. **-вы́кнуть** *չ.* կամաց կամաց ընտելանալ. **-вѣ́сить** (-шу -сятъ) *ն.* միմեանց յետեւից կախել, կախոտել. **-вязáть** (-жу́ -вя́жутъ) *ն.* մի փոքր կապել, ամրացնել. **-ся** *անդր.* къ чему́ կամաց կամաց մի բանի կպչիլ, մի [վատ] բանի ընտելանալ. **-глядѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) *չ.* մի փոքր, երբեմն նայել, հսկել. **-ся** *չ.* լաւ, ցʼյագ նայել, մտիկ տալ. **-гнýть** *ն.* մի փոքր կորացնել, կռացնել. **-ся** *անդր.* մի փոքր կորանալ, կռանալ. **-дýмать** *ն.* կամաց կամաց մտածել, հնարել. **-жáть** (-жму́ -у́тъ) *ն.* մի փոքր սեղմել, սխմել. մի փոքր նեղ տեղը դնել, 'հուպ տալ'. **-задýматься** *չ.* մի փոքր տարակուսիլ. **-клеи́ть** (-ею́ -я́тъ) *ն.* մի փոքր կպցնել, փակցնել. **-ломáть** *ն.* բոլորը կոտրել, ջարդել. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) *ն.* մի փոքր թացել, թրջել, թրմել. **-сѣ́сть** (-ся́ду -дутъ; -ся́дь) *չ.* մի փոքր նստել (հանգստանալու համար):

По́при‖ще *չ.* ասպարէզ. учёное п.; п. учёной дѣя́тельности; воéнное п.; здѣсь

открывается богатое п. для его честолюбія; п. военныхъ дѣйствій; п. жизни կեանքի ասպարէզը. **-щный** ած. ասպարիզի:

Попрі||одѣть (-дѣну -нуть) ն. մի փոքր ծածկել (օր. քնած մարդուն). շատ թէ քիչ պատշաճաւոր կերպով հագցնել (շորեր). **-ся** անդր. մի փոքր ծածկուել. կամաց կամաց հագնուել, զուքուել. **-охотить** (-очу -тятъ) ն. մի փոքր ցանկութիւն, ՙհաւէս՚ զարթեցնել:

По-пріятельски մ. բարեկամաբար:

Попробовать (-бую -ютъ) ն. **1**, փորձել. п. сдѣлать что-нибудь; **2**, ճաշակել. п. вина.

Попрожить (-живу -вутъ) ն. կամաց կամաց ուտել, սպառել:

Попроказничать չ. մի փոքր սատահակութիւն ցոյց տալ, խեղառ բաներ անել:

Попросить (-шу -осятъ; -си) ն. խնդրել. попросите его ко мнѣ; попросите у него денегъ; его попросили сѣсть.

Попросту մ. պարզ, հասարակ կերպով. дѣды наши жили п.

Попростудиться (-жусь -дятся). չ. մրսել:

Попротивиться (-влюсь -вятся) չ. մի փոքր հակառակուել, ընդդիմանալ:

Попрошай||ка հսր. ժտող, մուրացող, մուրացկան, ՙուզող՚, ՙդահլա տանող՚, մուրացկանաբարոյ մարդ. **-ничать** չ. ժտել, մուրալ, մուրացկանութիւն անել, մուրացկանի նման շարունակ խնդրել, ՙդահլա տանել՚. **-ничество**, **-ство** չ. ժտողութիւն, ՙուզողութիւն՚, մուրացկանութիւն:

По||прощаться տ. Прощаться; **-пру** տ. Попрать և Поперѣть.

Попры||гать, **-гивать** չ. մի փոքր, ժամանակ առ ժամանակ թռչել, ցատկել, թռչկոտել, ՙծուլծուլ ըլլ՚. **-гунъ** ա. **-гунья** է. թռչկոտող, ցատկող, ցատկոտող, ոստոստող այր, կին:

Попры||скать տ. Попрыскивать; **-скиваніе** չ. սրսկելը, վրան ջուր ցանելը, ջուր շաղ տալը. **-скивать**, -скать ն. մի փոքր սրսկել, վրան ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ. չ. շղալ (անձրևի մասին). **-ся** անդր. սրսկուել, իր վերայ ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ:

По||прѣвать, **-прѣть** չ. **1**, մի փոքր քրտնել. **2**, խաշուել, ՙհասնուլ՚. **-прямить** (-млю -мятъ) ն. մի փոքր ուղղել, դզել, դզրտել. **-прясть** (-яду -дутъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ մանել, (գր.) նիւթել:

Попрятать (-чу -чутъ; -чь) ն. թաքցնել (շատերին, շատ բան):

По-птичьи մ. թռչունի պէս, ինչպէս թռչուն:

Попуга||й ա. կնդ. Psittacus, թութակ, պապկայ. амазонскій п., P. amazonicus, ամազոնեան թութակ. **-йчикъ** ա. նւզ. թրդուկ թութակ. **-ичій**, ья, ье ած. թութակի, -կայի:

Попу||гать ն. մի փոքր վախեցնել. խրտնեցնել (բոլոր թռչուններին). **-гиваніе** չ. վախեցնելը. **-гивать** ն. երբեմն վախեցնել. երբեմն խրտնեցնել:

Попуд||но մ. պուդով. **-ный** ած. պուդերով, համաձայն պուդաթուի. п—ая отправка.

По||пудрить (-рю -рятъ) ն. մի փոքր շպարել, շպար, փոշի քսել. **-ся** անդր. մի փոքր շպարուել, ՙքսուել՚. **-пужать** ռմկ. տ. Попугать.

Популя||ризаторъ ա. (լտ.) ժողովրդականացնող (գիտութիւնը, գիտական մտքերը). **-ризація** է. ժողովրդականացնում. **-ризировать** (-рую -ютъ), **-ризовать** (-зую -ютъ) ն. ժողովրդականացնել. **-рность** է. ժողովրդականութիւն. **-рный** ած. ժողովրդական. հանրամատչելի:

Попур(р)и չ. անհ. (фр.) երժ. բազմեղանակ, խայտաբղէտ երաժշտութիւն:

Попу||скать, -стить ն. թողնել, թոյլատրել, չարգելել. *п. кому դէպի մէկը ներողամիտ լինել. Богъ попускаетъ зло; **-стительство** չ. թոյլատրելը, չարգելելը. у него отняли полкъ за п. въ дѣлѣ нарушенія дисциплины; **-стить** (-щу -устятъ) տ. Попускать.

Попу||стому մ. զուր, ապարդիւն կերպով. расточать своё краснорѣчіе п.; терять время п.; **-стословить** (-влю -вятъ) չ. մի փոքր վայրահաչել, դատարկ խօսել, ՙզուրս տալ՚. **-(по-)сту** տ. Попустому.

Попутать ն. **1**, մի փոքր խառնել, խճճել. **2**, կաշկանդել, գայթակղեցնել. грѣхъ его попуталъ նա մեղքի մէջ է ընկել. лукавый его попуталъ չարը նորան գայթակղեցրեց. **-ся** անդր. խառնուել, խճճուել. *թակարդի մէջ ընկնել. գայթակղուել:

Попутешествовать (-вую -ютъ) չ. բաւականաչափ կամ մի փոքր ճանապարհորդել:

Попут||никовый ած. ջղախոտի, -տերի. п—ыя растенія, բս. Plantagineae, ջղախոտեր. **-никъ** ա. բս. Plantago, ջղախոտ. **-ный** ած. **1**, ճանապարհի, ճանապարհակից, ուղեկից. п. товарищъ; **2**, յաջող, բարեյաջող, յաջողակ (քամի). идти п—ымъ вѣтромъ ծովգ. յաջողակ քամով նաւել. **-чикъ** ա. **-чица** է. ուղեկից, ճանապարհակից այր, կին. **-чичій**, ья, ье ած. ուղեկցի, ճանապարհակցի:

Попу||щеніе չ. թողնելը, թոյլ տալը. Божье п. Աստուած այդպէս կամեցաւ. **-щу** տ. Попустить.

Попъ, а ա. (յն.) տէրտէր, քահանայ. изъ п—овъ да въ діаконы (առծ.) ձիուց վայր գալով իշին նստել. п. съ п—омъ не судится (առծ.) շունը շանից, երկուսն էլ մի տանից. пошёлъ въ п—ы, служи и панихиды (առծ.):

По||пылать չ. միառժամանակ փայփլել, պլպլալ (լոյսի, հրի մասին). **-пылить** (-лю -лятъ) չ. մի փոքր փոշի, թոզ բարձրացնել:

Попы||ривать, **-рять** ն. **1**, ամէն րոպէ դուրս դրկել, դէս ու դէն դրկել. **2**, երբեմն խթել. խոթել, խեթկել, ՙհարու տալ՚:

Попы||тать ն. փորձել. п. счастіе; **-ся** չ. փորձել, փորձ անել. попытайтесь, можете ли вы рѣшить эту задачу; **-тка** է. փորձ. п. къ побѣгу փախչելու փորձ. онъ сдѣлалъ п—у получить это мѣсто; п. не пытка, а спросъ не бѣда (առծ.):

Попы||хивать չ. հեւալ. **-хтѣть** (-хчу -тятъ) չ. միառժամանակ հեւալ. **-хъ** ա. փոյթ, հոգացողութիւն. въ п—ахъ տ. Впопыхахъ.

Попья́нствовать (-вую -ютъ) չ. միառժամանակ խմել, հարբեցողութեան նուիրուիլ:

Попѣва́‖ніе չ. յաճախ երգելը. **-ть** չ. երբեմն կամ յաճախ երգել:

По-пѣту́шьи մ. ինչպէս աքաղաղ, աքաղաղի, աքլորի պէս:

По‖пѣ́ть (-пою́ -ю́тъ; -по́й) չ. մի փոքր երգել:

Попя́‖тить (-чу -тятъ) ն. մի փոքր յետ մղել, ընկրկեցնել. **-ся** անդր. ընկրկել, յետ յետ գնալ. *իր խօսքը յետ առնել, յետ վերցնել, ուրանալ. **-тка** ի. յետ նահանջելը, ընկրկելը, յետ յետ գնալը. տեղի տալը:

Попятна́ть ն. 1, մի փոքր բծաւորել. 2, բազմութեամբ, մէկը միւսից յառաջ բծաւորել, կեղտոտել:

Попя́тный ած. յետադիմող, յետ յետ գնացող, յետ նահանջող. онъ п. человѣ́къ նա իր խօսքին հաստատ մարդ չէ. уйти́ на п. дворъ իր խօսքից, խոստումից հրաժարուել:

Попя́чивать ն. երբեմն, կամաց կամաց յետ մղել, յետ տանել, յետ քշել. **-ся** անդր. կամաց կամաց յետ նահանջել, յետ յետ գնալ. *կամաց կամաց իր խօսքից, խոստումից յետ կանգնել:

I. **По́ра** ի. (սովոր. յ. по́ры) (կն.) վտառ, ծակ, ծակոտի (օր. որից քրտինքն արտաթորւում է):

II. **Пора́** ի. ժամանակ, ժամ, պահ, 'վախտ'. осе́нняя, зи́мняя п.; вече́рняя п.; ночно́ю п—о́ю գիշեր ժամանակ. *ра́нняя п. жи́зни կեանքի գարունը. пора́ դէմ. ժամանակ է. п. обѣ́дать; давно́ п. ему́ возврати́ться նա վաղուց պէտք է վերադառնար. съ тѣхъ поръ, съ той поры́ այն ժամանակից սկսած. до сихъ поръ մինչև հիմա, ցայժմ. до поры́ до вре́мени առժամանակ, ց՚որչ ժամանակ. въ по́ру տ. Впо́ру; не въ по́ру տարաժամ, անժամանակ:

Поработь́пствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ սողալ, ստորաքարշութիւն անել:

Порабо́тать չ. մի քանի ժամանակ աշխատել:

Порабо‖ти́тель ա. **-ти́тельница** ի. ստրկացնող, ճորտացնող այր, կին. **-ти́тельный** ած. ստրկացնող, ճորտացնող, ստրկութեան, ճորտութեան. **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ), **-ща́ть** ն. ստրկացնել, ճորտացնել. **-ся** անդր. ստրկանալ, ճորտանալ. **-ще́ніе** չ. ստրկացնում, ճորտացնում:

Пора‖вне́ніе չ. հաւասարեցնելը. հարթելը, դզելը. **-внивать** ն. 1, հարթել, դզել (օր. ճանապարհը). 2, հաւասարեցնել. п. кого́ съ кѣмъ жа́лованьемъ մէկին միւսի հետ հաւասարաչափ ռոճիկ տալ. **-ся** անդր. մէկի հետ հաւասար գծի վերայ կանգնել. **-(по́-)вну** տ. По́ровну; **-вня́ть** տ. Пора́внивать 2; **-ся** անդր. հաւասարուել, հաւասար գծի վերայ կանգնել. кора́бль поравня́лся съ крѣ́постью; онъ поравня́лся со мно́ю съ чи́номъ.

По‖ра́довать (-дую -ютъ) ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով ուրախացնել, խնդացնել. **-ся** անդր. чему́ մի բանի վերայ, մի բանով ուրախանալ, խնդալ. **-радѣ́ть** տ. Радѣ́ть.

Пора‖жа́ть, -зи́ть ն. 1, հարուած տալ, զարկել, հարուածել. ջարդել, կոտորել. п. кого́ кинжа́ломъ մէկին դաշոյնով հարուածել. п. непрія́теля; его́ порази́лъ парали́чъ նա կաթուածահար է եղել. поражённый пу́лею, болѣ́знію գնդակահար, հիւանդութիւնից բռնուած. его́ гро́момъ порази́ло կայծակը նորան զարկեց. это какъ о́стрый ножъ порази́ло его́ се́рдце — խոցեց. твой видъ поража́етъ меня́ у́жасомъ քո դէմքը ինձ զարհուրեցնում է. 2,* զարմացնել, ապշեցնել. խորը խոցել, ջախջախել. печа́льная вѣсть глубоко́ порази́ла его́ տխուր լուրը նորան խորը խոցեց:

Поражда́ть տ. Порожда́ть.

Пора‖же́ніе չ. 1, հարուած. ջարդ, կոտորած, պարտութիւն. нанести́ п. непрія́телю; потерпѣ́ть п.; п. гро́момъ կայծակնահար լինելը, կայծակնահարութիւն. 2, բժ. բռնուելը, վարակուելը (հիւանդութիւնից):

Пораз‖богатѣ́ть չ. կամաց կամաց, մասամբ հարստանալ. **-бо́йничать** չ. միառժամանակ աւազակութիւն անել. **-брани́ть** (-ню́ -ня́тъ) չ. կարգով շատերին հայհոյել, անարգել. **-ся** փոխ. միմեանց հետ կռուել. **-брести́сь** (-еду́сь -ду́тся) չ. կամաց կամաց զանազան կողմեր ցրուել. **-броса́ть** ն. կամաց կամաց դէս ու դէն ածել, ցրել, փչացնել. **-бу́хнуть** չ. կամաց կամաց ուռչել (խոնաւութիւնից). **-бѣжа́ться** տ. Разбѣжа́ться; **-вали́ться** (-лю́сь -лятся) անդր. 1, կարգով պառկել, ձգուել. 2, մի քանի տեղ քայքայուիլ. **-вари́ть** (-рю́ -а́рятъ) ն. կամաց կամաց, լաւ եփել, քրքրել. **-ве́дриться** (-рюсь -рятся) չ. կամաց կամաց պարզուիլ (եղանակի մասին). **-весели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր ուրախացնել, խնդացնել. **-ся** անդր. մի փոքր ուրախանալ, խնդալ. **-вѣ́дать** ն. о чёмъ երբեմն, փոքր ինչ տեղեկանալ մի բանի մասին. **-ся** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ մի գործ, հաշիւ վերջացնել. **-вѣ́сить** (-вѣ́шу -сятъ) ն. կամաց կամաց քաշել, կշռել. п. у́ши ականջները կախ գցել. **-вѣ́шать** ն. կամաց կամաց, ամէն տեղ էլ կախել, կախոտել (ճերմակեղէնը). **-вяза́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́) ն. 1, մի փոքր թուլացնել. լուծել. 2, բոլորն էլ լուծել. **-гласи́ть** (-шу́ -ся́тъ) ն. կամաց կամաց տարածել. հրապարակ հանել, տարփողել, 'չու անել'. **-глядѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. կամաց կամաց, մի փոքր նայել, 'տնտղել'. **-говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. кого́ մէկին խօսքով անել. **-ся** փոխ. կամաց կամաց խօսքով լինել. **-гоня́ть** ն. կամաց կամաց ցրել, հալածել. **-горѣ́ться** (-рю́сь -ря́тся) չ. սկսել ինչպէս հարկն է վառուել, այրուել. **-дари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. հերթով վարձատրել, պարգեւատրել. **-долби́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. մի փոքր խորացնել (դրով, կացնով փորելով). **-ду́мать** ն. լաւ մտածել, խորհել:

Пора‖зи́тель ա. **-зи́тельница** ի. յաղթող, պարտող, զարնող, սատակիչ այր, կին. **-зи́тельно** մ. զարմանալի [կերպով]. она́ п. хороша́ собо́ю; **-зи́тельность** ի. զարմանալիութիւն. **-зи́тельный** ած. 1, զարմանալի, ապշեցնող. п—ое схо́дство; 2, որոտաձայն, մարդու զմայլեցնող. п—ое зрѣ́лище; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Поража́ть.

Пораз‖летѣ́ться (-чу́сь -тя́тся; -ті́сь) չ. կամաց կամաց ցրուել, ցիրուցան լինել.

-ложи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. 1, կամաց կամաց բաժանել, տանձին տանձին դնել. 2, հաւասարաչափ բաժանել. **-лома́ть** ն. կամաց կամաց կոտրել, ջարդել (շատ բան). **-мета́ть** ն. դէս ու դէն շպրտել, ցրել. **-ся** անդր. 1, ցրուել. 2, մերկանալ, 'տկլորուել'. **-мы́слить** (-слю -ятъ) տ. Поразду́мать; **-мѣсти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. կամաց կամաց տեղաւորել, զետեղել, պատսպարել. **-мягчи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. մի փոքր փափկացնել, կակղացնել. **-мя́кнуть** չ. մի փոքր փափկանալ, կակղել. **-нести́** (-су́ -су́тъ) ն. կամաց կամաց ցրել, տարածել. щеку́ поразнесло́ այտը, թուշը ուռել է. **-ню́хать** ն. կամաց կամաց հոտոտել. *ծածուկ իմանալ, տեղեկանալ:

Поразобра́ть (-зберу́ -ру́тъ) ն. 1, կամաց կամաց քակել, քանդել, լուծել, միմեանցից բաժանել. 2, խնամքով քննել, հետազօտել (գործը). 3, փխբ. կամաց կամաց գլուխը խփել, գլուխն ընկնել (գինու մասին). **-ся** փոխ. կամաց կամաց հաշտուել, համերաշխութեան գալ:

Поразогна́ть (-згоню́ -о́нятъ) ն. կամաց կամաց հալածել, ցրել, ցիրուցան անել. **-ся** տ. Поразбѣжа́ться.

Поразойти́сь (-зойду́сь -ду́тся) չ. կամաց կամաց ցրուել (ամբոխի մասին). մտամբ տարաձայնուել, հակառակ կարծիքի գալ:

Поразосла́ть (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) ն. կամաց կամաց ղրկել, ցրել (ամէն կողմեր):

Пораз‖ровня́ть ն. կամաց կամաց հարթել, հաւասարեցնել, 'դզել'. **-роня́ть** ն. մի բան միւսի յետեից վայր գցել, կորցնել. **-рости́сь** (-сту́сь -сту́тся) չ. կամաց կամաց աճել, մեծանալ, հաստանալ. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ) ն. մի փոքր փորել, պեղել, քանդել. **-ры́хлить** (-лю -лятъ) ն. մի փոքր, մասամբ փորել, փորփրել, փափկացնել. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ) ն. միմեանց յետեից կտրտել. **-сади́ть** (-жу́ -а́дятъ) ն. 1, միմեանցից հեռու տնկել, տնկոտել. 2, госте́й հիւրերին նըստեցնել, տեղաւորել. **-сказа́ть** (-жу́ -а́жутъ) ն. կամաց կամաց պատմել, տարածել. **-слабѣ́ть** չ. մի փոքր թուլանալ. **-сла́вить** (-влю -вятъ) ն. կամաց կամաց տարածել, տարփողել, 'չու անել'. **-смотрѣ́ть** (-рю́ -рятъ) ն. կամաց կամաց տեսնել, զննել, 'տնտղել'. **-смѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. միմեանց յետեից ծիծաղեցնել. **-спроси́ть** (-шу́ -о́сятъ) ն. кого́ կամաց կամաց մէկին հարցուփորձ անել, հարցափորձել. п. что մի բան ստուգապէս տեղեկանալ. **-ссо́рить** (-рю -рятъ) ն. միմեանց յետեից կռուեցնել. **-ста́вить** (-влю -вятъ) ն. 1, դարսել, դարսոտել. 2, մի փոքր լայնացնել (թևերը). **-суди́ть** (-жу́ -у́дятъ) ն. что, о чёмъ մի բանի մասին մի փոքր խորհել, դատել, մտածել:

Поразъѣ́хаться (-ѣ́дусь -дутся) չ. ցրուիլ, զանազան կողմեր մեկնել (ոչ ոտով, այլ կառքերով, երիվարներով, նաւով են):

Пора́мница ի. եմփիրոն:

Пора́нить (-ню -нятъ) ն. թեթև կերպով, պատահարար վիրաւորել, թեթև վէրք տալ. **-ся** անդր. թեթև կերպով վիրաւորուել:

Порас‖кида́ть, -ки́нуть ն. դէս ու դէն ձգել, նետել, շպրտել, ցրել. **-ки́снуть** (անց. -ки́съ -сла, о) չ. մի փոքր կամ բոլորովին թուլանալ. **-кла́дывать, -кла́сть** (-кладу́ -ду́тъ) ն. դարսել, դարսոտել, կամաց կամաց միմեանցից բաժանել. **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) ն. 1, կարգով արձակել շղթաներից (բոլոր ոճրագործներին). п. лошаде́й ձիերի պայտերը հանել, լուծել. 2, մի փոքր դարբնել, կռել[ով տափակացնել, լայնացնել]. **-коло́ть** (-лю́ -о́лютъ; -ли́) ն. մի փոքր, կարգով ճեղքել, ճղել, ճղոտել. **-копа́ть** ն. մի փոքր, կամաց կամաց, կարգով հանել (փորելով). **-кра́сить** (-шу́ -сятъ) ն. մի փոքր, կամաց կամաց ներկել, 'դեղել', նկարել, նաշխել, զարդարել. **-кра́сть** (-ду́ -ду́тъ) ն. կամաց կամաց գողանալ. **-крича́ться** (-чу́сь -ча́тся) չ. մի լաւ աղաղակել, 'բղաւել'. **-крои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. բոլորը ձևել սրծնել. **-кроши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. մի փոքր կամ բոլորը, բոլորովին բրդել. **-крути́ть** (-чу́ -у́тятъ) ն. մի փոքր կամ կարգով հանել, լուծել (պտոյտ տալով). **-купи́ть** (-плю́ -у́пятъ) ն. կամաց կամաց, բոլորը գնել, առնել. **-кути́ться** (-чу́сь -тя́тся) չ. սկսել քէֆ, ուրախութիւն անել, քէֆի, զբօսանքի նուիրուել. **-пада́ться, -па́сться** (-паду́сь -ду́тся) չ. կամաց կամաց քայքայուել, քանդուել, աւերուել. **-пили́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կարգով սղոցել, 'խէրխել'. **-пла́каться** (-а́чусь -чутся) չ. ըսկսել լալ, լաց լինել. **-плести́, -плёсть** (-ету́ -ту́тъ) ն. կամաց կամաց լուծել (հիւսածը). **-плоди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. ժամանակով սաստիկ բազմացնել. **-ся** անդր. կամաց կամաց խիստ բազմանալ. **-плы́ться** (-плыву́сь -ву́тся) չ. 1, լողալով մեկնել, բաժանուել. 2, կամաց կամաց ուռչել. **-поро́ть** (-рю́ -о́рютъ) ն. կամաց կամաց կամ բոլորը լուծել, քանդել. **-ся** անդր. կամաց կամաց լուծուել, քանդուել. **-пра́вить** (-влю -вятъ) ն. մի փոքր, մասամբ ուղղել, դըզել (ճմրլտուած շորը), տարածել (թևերը). **-ся** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ հաշտուել, հաշտութեան, համաձայնութեան գալ. **-прода́ть** (-да́мъ -да́стъ, -дади́мъ -ду́тъ) ն. կամաց կամաց, բոլորն էլ ծախել. **-проси́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) ն. տեղ տեղ հարցնել, հարց ու փորձ անել. **-простра́ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. մի փոքր, ժամանակի ընթացքում տարածել, ընդլայնել. **-ся** անդր. մի փոքր տարածուիլ, ընդլայնանալ. **-пры́скать** ն. կամաց կամաց ցայտեցնել, սրսկել, ցանել, շաղ տալ. **-прями́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. մի փոքր ուղղել, 'դզել', դըրստել. **-ся** անդր. 'դզուել', դրստուել. **-пусти́ть** (-щу́ -у́стятъ) ն. 1, կամաց կամաց հալել, լուծել. փխբ. на дворѣ́ пораспусти́ло դուրսը ձիւնը հալուում է. 2, կամաց կամաց արձակել, թողնել որ ցրուեն. п. слухъ լուր տարածել. 3, թուլացնել, 'բօշացնել' (թելերը). **-пу́тать** ն. կամաց կամաց լուծել (խճճուած թելը). **-пу́хлый** բյ. ած. մի փոքր ուռած. **-пу́хнуть** (անց. -пу́хъ -хла, о) չ. մի փոքր ուռչել. **-таска́ть** ն. կամաց կամաց քարշել, քարշելով, քարշ տալով միմեանցից հեռացնել. **-тасова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. զանազան տեղեր տեղափոխել, բաժանել:

Пора‖ста́ть, -сти́ չ. 1, [խոտով, մամ-

ռով, [թփերով ևն] ծածկուիլ, խոտակալիլ, մամռակալիլ։

Порас‖тащи́ть (-щу́ -щатъ) ն. մէկը միւսի յետևից տանել, քարշ տալ. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. մի փոքր հալուել. **-твори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. մի փոքր բացել, բաց անել (դուռը). **-ся** անդր. մի փոքր բացուել. **-теря́ть** ն. կամաց կամաց կորցնել. **-ся** անդր. կամաց կամաց կորչել. *մի փոքր շշկլուել, շփոթուել, գլուխը կորցնել։

Пора‖сти́ (-сту́ -сту́тъ) տ. Порастáть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. բուսցնել, աճեցնել, մեծացնել։

Порас‖толка́ть ն. կամաց կամաց դէս ու դէն գցել, ցրել. п. кого́ մէկին ցցել, խըթել. **-толо́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -толо́къ -лкла́, ó; -лки́) ն. կամաց կամաց ծեծել, ջարդել. **-толсте́ть** չ. լաւ հաստանալ, գէրանալ, 'տաղիլ'. **-топта́ть** (-пчу́ -о́пчутъ) ն. 1, փոքր ինչ տրորել, ոտնատակ տալ. 2, կամաց կամաց ծռել (կօշիկները). **-топы́рить** (-рю -рятъ) ն. կամաց կամաց, մի փոքր չռել. **-ся** անդր. մի փոքր չռել (օր. իւր ոտները), քամհնել (մազերը). **-трево́жить** (-жу -жатъ) ն. մասամբ վրդովել, յուզել, անհանգստացնել. **-тре́скаться** չ. կամաց կամաց ճաքճքել, տրաքտրաքել (տաքութիւնից). **-трясти́** (-су́ -су́тъ) ն. 1, տեղ տեղ թափթփել, ցրել. 2, լաւ ցնցել, թափահարել. **-сь** անդր. կամաց կամաց թափուել, թափթփուել. **-тяну́ть** ն. մի փոքր ձգել, տարածել. **-ся** անդր. մի փոքր ձգուել, տարածուել. **-хвата́ть** ն. կամաց կամաց յափշտակել, սպառել (պաշարը). **-ходи́ться** (-жу́сь -о́дятся) չ. 1, կամաց կամաց ցրուել. 2, կատաղիլ, բարկանալ. **-хохота́ться** (-чу́сь -о́чутся) չ. կարգով սկսել հռհռալ, բարձրաձայն ծիծաղել. **-чи́стить** (-щу -стятъ) ն. մի փոքր մաքրել. **-шата́ть** ն. կամաց կամաց, մի փոքր խախտել (օր. ցիցը, ատամները). **-ся** անդր. մի փոքր խախտուել. всѣ зу́бы порасшата́лись; **-ши́рить** (-рю -рятъ) ն. մի փոքր լայնացնել, ընդլայնել։

Порва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. 1, կտրել. п. верёвку; պատռել, ճղել. п. кни́гу, пла́тье; 2, մի քիչ քաղել (ծաղիկներ, տերևներ ևն). 3, դէմ. սիրտը խառնել. его́ порва́ло; 4, չ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի հիմնարկութեան հետ գժտուիլ. **-ся** անդր. կտրիլ. ни́тка порва́лась; струна́ порва́лась.

По-ребя́чески մ. երեխայաբար, մանկաբար, տղայաբար, երեխայի, մանուկի պէս։

Поребя́читься (-чусь -чатся) չ. մի փոքր երեխայութիւն անել, երեխայի, տղայի պէս վարուել։

Порев‖нова́ніе չ. նախանձաւորութիւն. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) 1, չ. кому́ մէկի համար հոգալ. чему́ մի բանի նախանձաւոր լինել. 2, չ. кому́ մէկին նախանձաւոր լինել, աշխատել նմանուիլ. 3, кого́ մէկին նախանձել։

Пореве́ть (-реву́ -ву́тъ) չ. միառժամանակ մռնչել, բառանչել, (մանկան մասին) լալ, [աղաղակել, ճչել։

Поре́й տ. Порре́й.

По‖рекомендова́ть, ся տ. Рекомендова́ть, ся; **-ржа́вѣть** տ. Ржа́вѣть; **-ржа́ть** (-жу́ -жу́тъ; -жи́) չ. մի քանի ժամանակ վրնջել, խրխնջալ. **-рискова́ть** (-ку́ю -ютъ) չ. մի փոքր ռիսկ անել, սիրտ անել. **-рисова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ նկարել. **-ся** անդր. երբեմն, մի քանի ժամանակ ցուցամոլութիւն անել, իրան ցոյց տալ, կոտրատուել. онъ стра́шно самолюби́въ и лю́битъ немно́жко п.

По́ри‖стость ի. ծակոտկէնութիւն, ծակոտութիւն. **-стый** ած. փառոտ, ծակոտկէն, ծակծկուած։

Порица́‖ніе չ. կշտամբում, -բանք, ըստգտանք, պարսաւում. **-тель** ա. **-тельница** ի. կշտամբող, ստգտանող, պարսաւող. **-тельный** ած. կշտամբիչ, -բական, ստգտական, պարսաւիչ, պարսաւական. **-ть** ն. կշտամբել, ստգտանել, պարսաւել, պարսաւել, բամբել. п. поро́ки; онъ сплошь всё порица́етъ.

По́рка ի. 1, քանդելը, լուծելը. 2, մտրակելը, խարազանելը, կաշկոճելը, ծեծելը. зада́ть кому́ п—у.

Порногра‖фи́ческій ած. պոռնկագրական. п. писа́тель պոռնկագիր վիպասան. п. живопи́сецъ պոռնկանկարիչ. **-фі́я** ի. (յն.) պոռնկագրութիւն, պոռնկագրական վիպասանութիւն (որը իրան առարկայ է ընտրում պոռնիկներին և պոռնկական կեանքը)։

По́ро‖вну մ. հաւասարապէս, հաւասար կերպով. раздѣли́ть имѣ́ніе ме́жду дѣтьми́ п.; **-вня́ть, ся** տ. Поравня́ть, ся.

Поро́гъ ա. 1, շե(է)մք. переступи́ть че́резъ п. շեմքից անցնել. *обива́ть, ота́птывать у кого́ п—и մէկի շեմքը մաշել, յաճախակի այցելութիւններով մէկին ձանձրացնել, զզուեցնել. 2, սահանքաքարեր, սահանքամայռեր, սահանք (գետի). Днѣпро́вскіе п—и.

Поро́‖да ի. 1, ծագում, ազգութիւն. челове́къ ни́зкой п—ы; 2, ցեղ, ազգ, տոհմ, սերունդ. 3, դասակարգ. попо́вская п. տէրտէրական դասակարգ. 4, տոհմ, տեսակ, 'ջինս' (կենդանիների). коро́ва тиро́льской п—ы; ло́шадь хоро́шей п—ы; есть мно́го п—дъ птицъ; 5, տեսակ, 'ջինս' (բոյսերի, հանքերի). го́рная п. հանք[ի տեսակ]. **-ди́стый** ած. տոհմիկ (անասուն). **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Порожда́ть, ся; **-дни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. кого́ съ кѣмъ մէկին միւսի ազգականը դարձնել. **-ся** անդր. և փոխ. ազգակից դառնալ, միմեանց հետ ազգակցական կապերով կապուել. онъ породни́лся со мно́ю; п. съ семе́йствомъ ընտանիքի անդամ դառնալ. *п. съ нището́й աղքատութեան մէջ ընկնել. **-дный** ած. 1, տ. Поро́дистый; 2, մեծատոհմ, ականաւոր (մարդ). **-жда́ть**, -ди́ть ն. 1, (տղամարդու մասին) ծնել. 2,* ծնել, գոյացնել, առաջացնել, առաջ բերել. сла́ва его́ поради́ла мно́гихъ зави́стниковъ; э́та рѣчь породи́ла си́льный ро́потъ въ собра́ніи; тирани́ческіе зако́ны се́ютъ не́нависть и порожда́ютъ мятежи́; **-жде́ніе** չ. 1, ծնելը, գոյացնելը, առաջացնելը. 2, ծնուելը, գոյանալը, առաջանալը. п. престу́пности; 3, ծնունդ, զարմ, ազգ, սերունդ. дья́вольское п.; ехи́днино п.

Поро́‖женъ, жка նւզ. ա. Поро́гъ; **-жи́стый** ած. սահանքաւոր, -քաշատ (գետ)։

Порож‖ня́, **-нёмъ** մ. դատարկ, պա-

բաց, առանց բեռան. ходить п. դատարկ, պարապ-սարապ ման գալ, թրև գալ. **-нить** (-ню -нятъ), оп—, ն. դատարկել, պարպել (օր. տուփը, բնակարանը). **-ній** ած. դատարկ, պարապ. առանց բեռան. п—яя бутылка; п. домъ; п—ее мѣсто; переливать изъ пустого въ п—ее ջուր ծեծել, մաղի մէջ ջուր ածել, ոչինչ չանել:

Поро́жный ած. չե(է)մքի:

Порож‖ня́къ, á ա. պարապ, անբեռ սայլապան, սայլ, կառք եւն. **-някóмъ** տ. Порожмя́.

Поро́‖знить (-ню -нятъ) **1**, кого́ съ кѣмъ կմ отъ кого́ մէկին միւսից բաժանել, զատել, անջատել. **2**, չ. երկպառակուել, տարաձայնուել. միմեանց հակառակել, հակաճառել. սխալ, աններդաշնակ երգել (խմբի մէջ). **-ся** փոխ. միմեանց հակառակել (իրենց ցուցմունքներով), տարաձայնուել. **-зничнo** մ. առանձին առանձին, հատ հատ, մաս մաս. **-зничный** ած. առանձին առանձին, հատով, մաս մաս. п—ая продáжа; **-(по́-)знь** մ. զատ, բաժան[ուած], առանձին. жить п.

По́розъ ա. **1**, ցուլ, 'բուղայ'. **2**, զուկ. չմալած խոզ, վարազ: [(մեղուների մասին):

Поройться (-ро́юсь -я́тся) չ. պարսել

Поро́къ ա. **1**, ախտ, արատ, մոլութիւն. бѣдность не п. (առծ.) աղքատութիւնն ամօթ բան չէ. *коснѣть въ п—ѣ ախտանալ, ախտերի մէջ թաղուել. **2**, արատ, թերութիւն (մարմնաւոր). лóшадь безъ п—овъ.

Поро́‖мный ած. լաստի, լաստանաւի. **-мщикъ** ա. լաստի, լաստանաւի տէր. **-мъ** ա. լաստ, լաստանաւ. переправиться чéрезъ рѣку́ на п—ѣ.

Поро‖ни́ть (-ню́ -нятъ), -ня́ть ն. **1**, վայր գցել. կորցնել (փայտ). **2**, վայր դցել, տապալել (բազմութեամբ). **3**, կորցնել. **-ся** անդր. վայր ընկնել. **-ня́ніе** չ. տապալում. **-ня́ть, ся** տ. Пороньить, ся.

Пороптáть (-пщу́ -óпщутъ; -пщи́) չ. на что միառժամանակ մի բանի մասին տրտնջալ, քրթմնջել, 'փնթփնթալ':

Поро‖сёнокъ, нка ա. (յ. поросята, -сятъ), **-сёночекъ**, чка նւզ. **1**, խոճկոր, խոզի 'զաճը', ձագ. молóчный п.; **2**,* խոզ, ապականաէր, 'մուռտառ' մարդ. **-си́ться** (-шу́сь -ся́тся), оп—, չ. խոճկորներ ձգել, ցնկնել (խոզի մասին). свинья́ опороси́лась.

Пороскóш‖ествовать (-вую -ютъ), **-ничать** չ. մի քանի ժամանակ փարթամ ապրել, փարթամ կեանք վարել:

Поро́‖слый էյ. ած. [խոտով, մամռով եւն] ծածկուած, խոտակալած, մամռակալած. **-(по́-)сль** է. **1**, տունկ. բոյս. **2**, թփուտ, մացառ, մացաղաշ, դեռաբոյս անտառ. **-стáть, -сти́** (-сту́ -ту́тъ) տ. Порастáть, -сти́; **-сти́ть** տ. Порасти́ть; **-(по́-)стъ** ա. տ. Во́доросль.

Поро‖ся́, ся́ти չ. եկ. ու. տ. Поросёнокъ; **-ся́та** յ. տ. Поросёнокъ; **-ся́тина** է. խոճկորի միս. **-ся́чій**, ья, ье ած. խոճկորի:

По‖рóть (-рю́ -óрютъ; -ри́) ն. **1**, (распор—) լուծել, քանդել. քակել (կարը). **2**, ճեղքել, ձղել. բացել (ձուկը, ձկան փորը). փորոտիքը հանել. **3**, վիրաւորել, խոցել, 'խչաել'. мнѣ живóтъ пóретъ փորս ծակում է. **4**, պատռել, ճաքճքեցնել. брёвна пóретъ գերանները ճաքճքում են. **5**, (отпор—) մտրակել, ծեծել, խարազանել. **6**, (напор—) վայրահաչել, 'դուրս տալ', շաղակրատել. п. чужь, дичь, вздóръ յիմար յիմար, ափեղցփեղ(ց) դուրս տալ. онъ всё пóретъ նա էլի իր 'էշն է քշում'. п. горя́чку գլուխը կորցնել, շշկլուել. **-ся** անդր. քանդուել, քակուել, լուծուել (կարի մասին). **-ро́тье** չ. **1**, քանդելը, քակելը, լուծելը (կարը). **2**, ճեղքելը, պատռելը. **3**, ծակուն (մարմնի):

Поро‖ховни́ца է. վառօդաման, վառօդի շիշ, ամօթ, 'դաբբա'. п. для мя́коти փոշու, շպարի աուփ, ամօթ. **-хово́й** ած. վառօդի, -դայի, 'բարութի'. п. зáпахъ; п. магáзинъ կմ пóгребъ; п. завóдъ; **-ховщи́къ**, á ա. վառօդագործ. **-хострѣ́льный** ած. վառօդով ձգուող, նետուող, կապարուող. **-(по́-)хъ** ա. **1**, վառօդ, 'բարութ'. охóтничій, ружéйный, пу́шечный п.; *э́тотъ офицéръ ещё п—у не ню́халъ այդ սպան դեռ վառօդի հոտ չէ առել, դեռ պատերազմում չէ գտնուել. **2**, հնց. փոշի:

Поро́‖ченіе չ. կշտամբելը, անգոսնելը, զրրպելը, խայտառակելը. **-чить** (-чу -чатъ), оп—, ն. կշտամբել, անգոսնել, զրրպել. խայտառակել, արատաւորել. **-чно** մ. արատով, մեղաւոր, անարգ կերպով, անպատուութեամբ. **-чность** է. ախտաւորութիւն, արատաւորութիւն. **-чный** ած. **1**, ախտաւոր, արատաւոր. **2**, թերութիւն, պակասութիւն ունեցող. п—ая лóшадь.

Поро́‖ша է. խաղաղ եղանակին եկած փուխր ձիւն. **-ши́на** է. **-ши́нка, -ши́ночка** նւզ. **1**, փոշու հատիկ. **2**, վառօդի հատիկ. **-ши́ть** (-шу́ -шáтъ) **1**, ն. թաղտել, փոշոտել. **2**, չ. կամաց կամաց, մեղմ կերպով գալ, թափուել. снѣгъ пороши́тъ; **-ся** չ. փոշու պէս թափուել, ցրուել. **-шковáтый** ած. փոշեկերպ, փոշու նման. **-шкообрáзный** ած. փոշեձև. **-шни́ца** տ. Пороховни́ца; **-шóкъ**, шкá ա. փոշի. դեղափոշի. слаби́тельный п. մաքրողական դեղափոշի, փոշու դեղհատ. космети́ческій п. շպար. истирáть կմ превращáть въ п. փոշի դարձնել:

Поро́ю 1, մ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ, մերթ ընդ մերթ. **2**, տ. Поры́ть.

Порре́й ա. բս. Allium porrum, հաստաբուկ պրաս (տճ. փրասատ):

По́рта է. (լտ.) դիւնզ. դուռ. Оттомáнская, Высóкая п. Օսմանեան, Բարձր դուռ:

Портá‖лъ ա. (фр.) ճրտրպ. պորտալ (գլխաւոր, մեծ մուտք շինութեան). **-льный** ած. պորտալի, գլխաւոր, մեծ մուտքի:

Портати́вный ած. (լտ.) տանելի, կրելի:

Портвéйнъ ա. Պորտօյի գինի:

По́рте‖рный ած. պորտէրի. пóртерная, ой է. գարեջրատուն. **-ръ** ա. (անգլ.) պորտէր (խիստ թունդ, բարկ գարեջուր):

По́ртикъ ա. (լտ.) ճրտրպ. կամարակապ սրահ:

По́р‖тить (-чу -тятъ), исп—, ն. փչացնել, վնասել. безпрестáнное чтéніе пóртитъ глазá; изли́шняя снисходи́тельность пóртитъ дѣтéй; дурнóе питáніе пóртитъ

здоро́вье; э́ти испаре́нія по́ртятъ во́здухъ; *п. пра́вы բարքերը փչացնել, ապականել. испо́ртить часы́, маши́ну; п., заколдова́ть кого́ մէկին կախարդել, հմայել. **-ся** չէզ. փչանալ, վնասուել. вино́ по́ртится; плоды́ испо́ртились; говя́дина по́ртится въ теплѣ́; часы́ испо́ртились.

По́ртичекъ, чка նւզ. տ. По́ртикъ.

Портки́, -тко́въ ա. յ. և -то́къ ի. յ. փոխան, վարտիք, 'տաշտիր':

Портмонэ́ չ. անհ. (ֆր.) պորտմոնէ, քսակ, դրամապանակ:

Порт‖ни́на ի. կոշտ, կոպիտ քաթան. **-ни́ха** ի. **1**, դերձակուհի. **2**, դերձակի կին. **-но** չ. տ. Портни́на; **-но́й**, о́го ա. դերձակ. мужско́й, же́нскій п.; ած. դերձակի, դերձակութեան. **-ня́га** ա. վատ դերձակ. **-ня́женіе** չ. դերձակութիւն անելը. **-ня́жескій** ած. դերձակութեան. **-ня́жество** տ. Портня́женіе; **-ня́жить** (-жу -жатъ) չ. դերձակութիւն անել. **-ня́жій** տ. Портня́жескій; **-ня́жничество** չ. դերձակութիւն. **-ня́жный** տ. Портня́жескій.

Портово́й ած. նաւահանգստի, -տային. п. го́родъ; п—ы́я де́ньги նամակավարձ, պոստային բաժ:

Портомо́‖й ա. **-йка** ի. լուացարար, լուածք, ճերմակեղէն լուանող այր, կին. **-йный** ած. լուացք անելու, լուացք լուանալու. п. плотъ լուացքի լաստ. портомо́йное, аго չ. այս լաստի համար հատուցուող մաքս, հարկ. **-йня** ի. լուացարան. լուացքի լաստ:

Порто-фра́нко չ. անհ. (իտ.) պորտո-ֆրանկո (մաքսից ազատ նաւահանգիստ, ծովեզերեայ քաղաք):

Порто́чный ած. վարտիքի, փոխանի:

Портре́‖тецъ, тца ա. **-тикъ** նւզ. պատիկ, պորտրէտ, պատկեր, կենդանագիր. **-ти́стъ** ա. պորտրէտանկարիչ, պատկերահան. **-тишко** ա. նխտ. տ. Портре́тъ; **-тный** ած. պատկերի, -րային, պորտրէտի, -տային, կենդանագրական, -գրային. п. живопи́сецъ; **-тчикъ** տ. Портрети́стъ; **-тъ** ա. (ֆր.) պորտրէտ, պատկեր, կենդանագիր. снима́ть съ кого́ п.; дать снять съ себя́ п.

Портсига́ръ ա. (ֆր.) սիգարի տուփ:

Португа́‖лецъ, льца ա. **-лька** ի. պորտուգալացի այր, կին. **-льскій** ած. պորտուգալական:

Портула́‖ковый ած. պորտուլակի. **-къ** ա. բս. Portulaca oleracea, պորտուլակ. **-чный** տ. Портула́ковый.

Порту‖пе́йный ած. երախակալի, սրակալի. **-пе́й-пра́порщикъ** ա. ռզմ. ազնուական ենթասպայ հետեւակ զօրքի, որ կրում էր արծաթէ ծոպերով երախակալ. **-пе́й-ю́нкеръ** ա. ռզմ. ազնուական ենթասպայ հեծելազօրքի, որ կրում էր արծաթէ ծոպերով երախակալ. **-пе́я** ի. (ֆր.) երախակալ, սրակալ, թրակալ:

Портфе́ль ա. եւ ի. (ֆր.) պորտֆէլ. **1**, թղթակալ. п. для чертеже́й նկարների թղթակալ. **2**, պաշտօն (մինիստրի): [գին:

Портше́зъ ա. (ֆր.) պատգարակ, դար-

Портъ ա. (լտ.) **1**, նաւահանգիստ. вое́нный п. պատերազմական նաւահանգիստ. торго́вый п. վաճառականական նաւահանգիստ. дости́гнуть п—а; **2**, նաւի կողքին ծակ, անցք (թնդանօթի խողովակի համար). **3**, սորա խուփը, խփանը: [պայուսակ:

Портъ-плэ́дъ ա. ճանապարհորդական

Портье́‖ра ի. (ֆր.), **-рка** նւզ. դռան կամ պատուհանի վարագոյր. «п—рка приподняла́сь и въ гости́ную вошла́ хозя́йка».

Пор‖тяни́на տ. Потни́на; **-тяни́ца** ի. կտրած կոշտ քաթանի կտոր. **-тя́нка** ի. ոտափաթաթան (փոխանակ գուլպայի). **-тяно́й** կոշտ քաթանից. **-тя́ночка** նւզ. տ. Портя́нка.

Пору‖бе́жіе չ. սահման, սահմանագլուխ. **-бе́жный** ած. սահմանակից, սահմանի. **-би́ть** (-блю́ -у́бятъ) ն. **1**, մի փոքր, թեթև կերպով կտրել. п. себѣ́ но́гу ոտը կտրել (օր. կացնով). **2**, կոտորել (բազմութեամբ), կտրտել. п. весь лѣсъ բոլոր անտառը կտրել, կոտորել. п. непріятеля թշնամուն ջարդել. **-бка** ի. կտրելը, կոտորելը. п. лѣ́са; **-бленный** ընդ. ած. կտրած, կոտորած. п—ыя самово́льно дере́вья; **-бочный** ած. փայտ, ծառ, անտառ կտրելու. **-бщикъ** ա. ծառահատ, անտառահատ (ուրիշի անտառը կտրող, կոտորող)·

Поруга́‖ніе չ. հայհոյելը, անարգելը, անպատուելը. **-тель** ա. **-тельница** ի. հայհոյող, անարգող, անպատուող այր, կին. **-тельство** տ. Поруга́ніе; **-ть** ն. **1**, մի փոքր նախատել, անգոսնել. **2**, հայհոյել, անարգել, անպատուել. **-ся** չ. **1**, кому́, надъ кѣмъ մէկին հայհոյել, անարգել, անպատուել. **2**, մի քանի ժամանակ հայհոյել. **3**, փոխ. միմեանց հետ կռուել, միմեանց հայհոյել:

Порудене́ть չ. հանքանալ, հանք, հանածոյ դառնալ:

Пору́ка ի. **1**, երաշխաւորութիւն. кругова́я п. փոխադարձ երաշխաւորութիւն. обще́ственная п. հանրային երաշխաւորութիւն. взять на п—и երաշխաւոր կանգնել. отпусти́ть на п—у երաշխաւորութեամբ արձակել. **2**, հոլ. երաշխաւոր. быть за кого́ п—ою մէկին երաշխաւոր կանգնել. я за бра́та п—ою; сестра́ за мно́ю п—ою; п.—му́ка (առծ.) երաշխաւոր կանգնողը տանջում է:

Поруко‖води́ть (-жу́ -во́дятъ), **-во́дствовать** (-вую -ютъ) ն. միաժամանակ ղեկավարել, առաջնորդել. **-дѣ́льничать** չ. միաժամանակ ձեռագործութիւն անել, ձեռագործութեամբ զբաղուել:

Порумя́нить (-ню -нятъ) ն. մի փոքր կարմիր շպարել, կարմիր շպար քսել. **-ся** ներգ. մի փոքր կարմիր շպարուել:

По-ру́сски մ. **1**, ռուսերէն. чита́ть, говори́ть п.; **2**, ռուսի պէս, ռուսավարի:

Порусѣ́ть տ. Русѣ́ть.

Пору‖ча́тель ա. **-ча́тельница** ի. յանձնող, տուող, հաւատացող այր, կին. յանձնարարու, պատուիրատու այր, կին. **-ча́ть**, -чи́ть ն. **1**, յանձնել, տալ, հաւատալ. я поручи́лъ ему́ мои́хъ дѣте́й; я поруча́ю вамъ всѣ мои́ дѣла́; п. Бо́гу свою́ ду́шу; **2**, յանձնարարել, պատուիրել. поруча́ю вамъ хлопота́ть объ э́томъ дѣлѣ́; э́тому чино́внику поручено́ произвести́ слѣ́дствіе; **-ся** ներգ. за кого́, за что մէկի, մի բանի

համար երաշխաւորել, երաշխաւոր կանգնել. **-чéніе** չ. **1,** յանձնելը. յանձնարարելը, պատուիրելը. **2,** պատուէր, յանձնարարութիւն. дать комý п.; испóлнить п.; я ѣздилъ тудá по п—ію брáта; не берúтесь за э́то п. այդ պատուէրը յանձն մի առնէք. чинóвникъ осóбыхъ поручéніи առանձին յանձնարարութիւնների աստիճանաւոր, պաշտօնեայ. **-(пó-)чень,** чня ա. ձեռքի յենարան, յենափայտ (օր. բազկաթոռի կողքերին, պատշգամբի կմ սանդուխտների մահաջառների գլխներին դրած). **-чикъ** ա. պօրուչիկ, տեղակալ (12-րդ կլասի զինուորական). **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** է. երաշխաւոր, -ուհի. **-чи́тельный** ած. երաշխաւորութեան, -րական. п—ое письмó; **-чи́тельскій** ած. երաշխաւորի. **-чи́тельство** չ. երաշխաւորում, -րութիւն. п. въ платежѣ по вéкселю; **-чи́ть** (-чý -чатъ), **ся** տ. Поручáть, ся; **-чица** է. պօրուչիկի, տեղակալի կին. **-(пó-)чни** ա. յ. տ. Пóручень; **-(пó-)чъ** ա. թեքակալ:

Порфи́||ра է. (յն.) ծիրանի (արքայական). **-рный** տ. Порфи́ровый; **-ровúдный** ած. ծիրանակերպ, ծիրանու նման. **-ровый** ած. ծիրանուց, ծիրանեայ. **-ронó-сецъ,** сца ա. **-ронóсица** է. ծիրանակիր արքայ, դշխոյ. **-ронóсный** ած. ծիրանակիր. **-рорóдный** ած. ծիրանածին. **-ръ** ա. հնք. Porphyre, պորփիւր, ծիրանաքար. глúнистый п., р. argileux, կաւաքարի պորփիւր:

Пор||жáніе չ. մի տեղից միւս տեղ, դէս ու դէն թռչելը, ճախրելը. **-жáть** չ. մի տեղից միւս տեղ, դէս ու դէն թռչել, ճախրել: п. съ вѣ́тки на вѣ́тку; *մի ոստրկայից միւսին անցնել. **-хнýть** չ. թռչել[ով] գնալ, մեկնել:

Порцеланúтъ ա. հնք. պօրցէլանիտ (բնական կերպով այրուած կաւ):

Пóр||ційка նւզ. տ. Пóрція; **-ціóнный** ած. կերակրի, բաժնի. п—ыя дéньги; **-ція** է. (լտ.) մաս, բաժին (կերակրի, խմիչքի). п. сýпу մի բաժին ապուր. ежеднéвная п. винá для слугú; п. морóженнаго.

Пóр||ча է. **1,** փչացում, ապականութիւն. կեղծում. п. говя́дины; п., извращённость вкýса; п. нрáвовъ; **2,** հմայելը, կախարդելը, գիւթելը. **-чéніе** չ. փչացնելը, ապականելը, վնասելը. **-чу** տ. Пóртить.

Пóр||шень, шня ա. **1,** գլանաձև ծայր մխոցի. насóсный п. ջրհան մեքենայի մխոցի գլանաձև ծայրը. **2,** տրեխ (գիւղացու). **-шневóй, -(пóр)шнёвый** ած. пóршень-ի:

Пóры է. յ. տ. Пóра.

Поры||вáніе չ. տ. սաստիկ բայլ. **-вáть** ն. **1,** երբեմն ձգել, ձգձգել, քաշել, քաշքշել, ցնցել. պատռել. **2,** դէմք. ուժգին, սաստկապէս մղել. егó такъ и порывáетъ նա սաստիկ ցանկանում է. **-ся** անդր. на что մի բանի սաստիկ ցանկանալ, մի բանի համար 'մեռնիլ կտրիլ'. онъ порывáется на сражéніе; **-висто** մ. սաստկապէս, ուժգին. **-вистость** է. սաստկութիւն, ուժգնութիւն. **-вистый** ած. սաստիկ, ուժգին. п. вѣ́теръ; п. слогъ անկապ ոճ. **-вчивость, -вчивый** տ. Порывистость, -стый; **-въ** ա. յոյզ, ուժգին, սաստիկ արտայայտութիւն, փղձուկ. ուժգնութիւն, սաստկութիւն. п. душú հոգու յոյզ. п. усéрдія; п. гнѣ́ва, любвú; п. отчáянія ծայրայեղ յուսահատութիւն. въ п—ѣ бѣшенства կատաղի մոլեգնութեան մէջ. удержáть п. страстéй. [ռնել, լաց ու կոծ անել:

Порыдáть չ. մի քանի ժամանակ ողբալ,

Поры||жѣ́лый բյ. ած. շիկակարմիր դարձած. **-жѣ́ть** չ. շիկակարմիր դառնալ:

По||рыскать (-скаю -ютъ և -ры́щу -щутъ) չ. մի քանի ժամանակ 'շափ գնել', վազել. **-рыть** (-рóю -ютъ; -рои) ն. մի փոքր փորել, պեղել. **-ся** չ. մի քանի ժամանակ սաստկապէս փնտռել, քուջ ու պուճախ որոնել, 'պատատակերն ընկնել'. **-рыхлѣ́ть** տ. Рыхлѣ́ть.

По-ры́царски մ. ասպետաբար:

Порычáть (-чý -чáть) չ. մի կարճ ժամանակ մռնչել, մռալ:

Порѣ||дѣ́лый բյ. ած. ցանցառ դարձած, ցանցառացած, նօսրացած. **-дѣ́ть** տ. Рѣдѣ́ть.

Порѣ́||жу տ. Порѣ́зать; **-заніе** չ. կտրելը. **-зать** (-жу -жутъ) ն. **1,** մի փոքր կտրել. п. себѣ́ пáлецъ, рýку; **2,** կտրել, կտրատել, մանրել. **3,** կարգով մորթել, մորթոտել, զենուլ:

Порѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся) անդր. մի փոքր, միառժամանակ ծաղրածութիւն, խաղկատակութիւն անել, չարաճճի բաներ անել:

Порѣ́||зъ ա. **1,** կտրած տեղ, վէրք. **2,** բս. Plantago lanceolata, նրբատերև ջղախոտ և սուրիչ բոյսեր. **-зывать** ն. երբեմն կտրել, տաշել. երբեմն կտրել, վիրաւորել:

Порѣ́||чникъ ա. գետափնեայ ճանապարհ, շաւիղ. **-чный** ած. գետափնեայ, գետեզրեայ. п. лѣсъ; **-чье** չ. գետափ, գետեզր, գետի կողմ:

Порѣ́||шать, -ши́ть (-шý -шáть) ն. վերջնականապէս վճռել. дѣ́ло ужé порѣшенó.

Порѣ́шня տ. Вы́дра 1. 1.

Порю́ տ. Порóть.

Поря||бѣ́лый ած. ծաղկահար[ուած], 'չոփուր[ացած]'. **-бѣ́ть** տ. Ряоѣ́ть.

По||ряди́ть, ся տ. Подряди́ть, ся; **-ря́дковый** ած. քերկ. դասական. п—ое числúтельное թուական դասական. **-ря́дкомъ** մ. **1,** կարգով. иттú п.; **2,** լաւ, ինչպէս հարկն է. я егó п. пожурúлъ; егó п. поколотúли; **3,** օրինաւոր կերպով, լրջօրէն. **-ря́докъ,** дка ա. կարգ. привестú въ п. կարգի բերել. по алфавúтному п—дку այբբենական կարգով. въ э́томъ дóмѣ нѣтъ п—дка; войскá отступúли въ п—дкѣ—կարգ պահպանելով. призвáть къ п—дку կարգի հրաւիրել. э́ти слóжные п—дки мнѣ не нрáвятся; дѣ́ло идётъ своúмъ п—дкомъ; по п—дку, отъ начáла до концá կարգով, սկզբից մինչև վերջ. **-ря́дочно** մ. **1,** կարգին, օրինաւոր կերպով. молодóй человѣ́къ ведётъ себя́ п.; онъ поётъ п.; **2,** կարգին, լաւ, ինչպէս հարկն է, 'գոռ գու պատուիրեցեր'. я егó п. пожурúлъ; **-ря́дочность** է. օրինաւորութիւն, (տճ.-հյ.) ազնւութիւն. **-ря́дочный** ած. **1,** կարգ ու կանոնի մէջ գտնուող (տուն, տնտեսութիւն). **2,** կարգին, օրինաւոր, (տճ.-հյ.) ազնիւ. կանոնաւոր. п. человѣ́къ; п—ая жизнь կանոնաւոր կեանք. **3,** բաւականին մեծ, զգալի. п—ая сýмма; п—ая цѣ-

на́; п. дохо́дъ; **-ряжа́ть, ся** տ. Подряжа́ть, ся.

Поса́‖децъ, дца, **-дикъ** նւզ. տ. Поса́дъ; **-ди́ть** (-жу́ -а́дятъ) ն. 1, նստեցնել. меня́ посади́ли за столъ по́длѣ него́; п. ребёнка на стулъ; госте́й посади́ли по чина́мъ; п. подъ аре́стъ, подъ карау́лъ կալանաւորել. п. въ тюрьму́ բանտարկել. п. на хлѣбъ и на́ воду ցամաք հացի ու ջրի դատապարտել. п. ку́рицу на я́йца հաւին թուխս դնել. п. во́йско на суда́ զօրքը նաւ հանել. п. дѣте́й за уче́нье, за рабо́ту երեխաներին ստիպել սովորելու, աշխատելու. э́того больно́го слѣ́дуетъ п. въ сумаше́дшій домъ այդ հիւանդին պէտք է դժանոց տանել. 2, տնկել. 3, դարձ. կարելով հաւաքել, նեղացնել. **-са́дишко** ա. նւաս. ողորմելի արուարձան՝ ողորմելի աւան. **-дка** ի. 1, դնելը. п. су́дна на́ мель նաւի խրումը. 2, տնկում, տնկելը. п. расте́ній: втори́чная п. расте́ній; 3, նստելու, ձին պահելու ձև (ձիաւորի). 4, դարձ. կարելով հաւաքելը, նեղացնելը. **-дникъ** ա. պօսադնիկ, ժողովրդապետ, քաղաքապետ (նախկին Նովգորոդում և Պսկովում). **-дница** ի. պօսադնիկի կին. **-дничать** չ. պօսադնիկութիւն (ժողովրդապետութիւն, քաղաքապետութիւն) անել. **-дничество** չ. պօսադնիկութիւն, ժողովրդապետութիւն, քաղաքապետութիւն. **-дничій**, ья, ье ած. պօսադնիկի, քաղաքապետի. **-дскій** ած. արուարձանի. աւանի. վաճառաքաղաքի. поса́дскій, аго ա. արուարձանաբնակ, արուարձանի բնակիչ. առևտրական. **-дъ** ա. 1, արուարձան, բնակութիւն, շէն քաղաքից կամ ամրոցից դուրս. աւան. 2, պստիկ վաճառաքաղաք; առևտրական գիւղաքաղաք, աւան:

Посаже́н‖но մ. սաժէնաթուով. **-ный** ած. ըստ սաժէնաթուի, սաժէններով հաշուած. п—ыя дрова́; посаже́нное, аго չ. ըստ քառակուսի սաժէնաթուի հատուցանելի հողային հարկ:

Поса‖жёный բյ. ած. փոխարինող, տեղը բռնող. п. оте́цъ հարսանեհայր. п—ая мать հարսանեմայր. п. сынъ հարսանեզաւակ. п—ая дочь հարսանեդուստր (հմմ. Оте́цъ, Мать, Дочь, Сынъ); **-жу́** տ. Посади́ть.

Поса́‖ливаніе չ. տ. ստորև բայը. **-ливать** ն. 1, երբեմն, մի փոքր իւղել, իւղ, ճարպ քսել. 2, երբեմն, մի փոքր աղել, վրան աղ շաղ տալ. **-ли́ть** (-лю -ля́тъ) ն. իւղել, իւղ, ճարպ քսել:

Посамо‖во́льничать, -во́льствовать (-вую -ютъ) չ. մի փոքր կամայականութիւն անել, կամայականօրէն վարուել, գործել. **-упра́вствовать** (-вую -ютъ) չ. մի փոքր անձնիշխանաբար վարուել:

По‖са́пывать չ. մի փոքր թնթնալ (քթով). **-са́сывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ ծծել. **-сба́вить** (-влю -вятъ) ն. մի փոքր պակասեցնել, իջեցնել (գինը). п. спе́си մի փոքր նուաստանալ. **-сбере́чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ) ն. մի փոքր խնայել, «յետ դցել». **-сби́ть** (пособью́ -ю́тъ; посбе́й) ն. կամաց կամաց կոտրել, ջարդել. п. съ кого́ спесь մէկին մի փոքր նուաստացնել. **-сброса́ть, -сбро́сить** (-шу -сятъ) ն. կամաց կամաց, մասամբ վայր ձգել, վայր նետել. **-сбы́ть** (-сбу́ду -дутъ) ն. (съ рукъ) ազատուել մի բանից, մի բան ծախել, «ռադ անել». չ. (ջրի մասին) պակասել. **-ся** չ. իրականանալ, կատարուել. **-сва́тать, ся** տ. Сва́тать, ся; **-свезти́** (-зу́ -зу́тъ) տ. Посвози́ть; **-сверли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր, միառժամանակ ծակել, գայլիկոնել, «բուրղուել». **-свести́** (-сведу́ -ду́тъ) տ. Посводи́ть.

Посвива́ть (посовью́ -ю́тъ; -све́й) ն. կամաց կամաց հիւսել. п. гнѣздо́ բուն շինել:

По-сви́нски մ. խոզի պէս, խոզաբար, անարգ, եպերելի եղանակով:

Посвирѣ́‖пствовать (-вую -ютъ) չ. միառժամանակ մոլեգին, կատաղի բաներ բռնել. **-пѣть** տ. Освирѣпѣть.

Посви‖ста́ть (-щу́ -щутъ; -щи́) չ. մի քանի անգամ շչել, սուլել, մի փոքր շուեցնել. **-(по́сви)стъ** ա. մի տեսակ սուլոց, սուլելու, շուեցնելու եղանակ. **-стываніе** չ. երբեմն սուլելը, շչելը, շուացնելը. **-стывать** չ. երբեմն կամ միշտ սուլել, շչել, շուեցնել. идётъ да посви́стываетъ; **-стѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Посвиста́ть.

По‖свихну́ть ն. մի փոքր խեղել, «դուրս գցել». **-своди́ть** (-жу́ -о́дятъ), -свести́ ն. 1, կամաց կամաց հաւաքել, ժողովել (մարդկանց). կամաց կամաց վերջացնել (հաշիւները). 2, կամաց կամաց տանել, հեռացնել:

Посвоево́ль‖ничать, -ствовать (-вую -ютъ) չ. մի փոքր կամայականութիւն անել, կամայականօրէն վարուել, գործել:

По-сво́ему մ. իր կամքին, իր ցանկութեան համաձայն, իր ուզածի պէս:

По‖свози́ть (-свожу́ -о́зятъ), -свести́ ն. կամաց կամաց կրել (սայլով):

По-сво́йски մ. ըստ իր սովորութեան, իր խելքով, իր խելքի կարածի, իր ուզածի պէս, ինքնավարի:

По‖сво́иться (-сво́юсь -ятся) անդր. մէկի հետ բարեկամանալ, ազգականանալ (ամուսնական կապով). **-своротить** (-чу́ -о́тятъ) ն. մի փոքր դարձնել (մի կողմ). п. съ доро́ги ճանապարհից մի փոքր հեռացնել, դարձնել, շեղել. **-свы́кнуться** (անց. -ы́кся -клась, ось) չ. съ чѣмъ կամաց կամաց մի բանի ընտելանալ, վարժուել:

Посвѣжѣ́‖лый բյ. ած. թարմացած, կազդուրուած. **-ть** չ. թարմանալ, կազդուրուել. вѣтеръ посвѣжѣ́лъ քամին ոյժ ստացաւ:

По‖свѣ́рить (-рю -рятъ) ն. միմեանց հետ համեմատել, ստուգել. **-свѣ́сить** (-шу -сятъ) ն. վերևից կախել, կախ տալ. **-ся** անդր. կախուել (դէպի դուրս):

Посвѣ‖ти́ть (-чу́ -ѣтятъ) չ. 1, մի քանի ժամանակ, մի փոքր ցոլալ, փայլել, լոյս տալ (արեգակի, լուսնի մասին). 2, кому́ մէկին լոյս անել. **-тли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր սրբել, մաքրել, փայլեցնել (օր. կոճակները). **-тлѣ́ть** տ. Свѣтлѣ́ть.

По-свѣ́тски մ. աշխարհիկ կերպով, աշխարհօրէն:

По‖свѣ́чивать չ. երբեմն, մի մի անգամ ցոլալ, լոյս տալ, փայլել. **-связа́ть** (-свяжу́ -я́жутъ; -жи́) ն. կապել, կապոտել (բազմաթեամբ):

Посвя‖щáть, -тúть (-щý -тя́тъ) ն. 1, ձեռնադրել, օծել. п. въ епи́скопы, въ свяще́нники եպիսկոպոս, քահանայ ձեռնադրել. 2, նուիրել. п. свою́ жизнь нау́камъ; п. себя́ вое́нной слу́жбѣ, семьѣ́; п. свои́хъ дѣте́й на слу́жбу оте́честву; п. у́тро дѣла́мъ; п. кого́ въ та́йну մէկին մի գաղտնիք հաղորդել, գաղտնիքին գիտակից անել. 3, նուիրել, նուիրաբերել. п. кому́-либо своё сочине́ніе; **-ще́ніе** չ. 1, ձեռնադրութիւն. п. въ духо́вный санъ; 2, նուիրելը, նուիրում. п. въ та́йны нау́ки գիտութեան գաղտնիքներին գիտակից անելը. п. въ кни́гѣ նուիրագիր, նուիրական նամակ, տողեր գրքի մէջ. присла́ть кому́ свой портре́тъ съ п—іемъ մէկին ղրկել իւր պորտրէտը նուիրագրով. **-ще́нствовать** (-вую -ютъ) չ. միառժամանակ քահանայագործել:

По‖сгла́дить (-жу -дятъ) ն. կամաց կամաց, մի փոքր հարթել, դզել. **-сдви́нуть** ն. մի փոքր առաջ մղել. **-сдо́брить** (-рю -рятъ) ն. что чѣмъ մի բանի հետ մի ուրիշ բան խառնելով լաւացնել, լաւ, համեղի դարձնել:

Поседьми́чно մ. իւրաքանչիւր շաբաթ, ամէն շաբաթ:

Песекре́тничать չ. մի փոքր գաղտնապահութիւն անել:

По-секре́ту մ. գաղտնաբար, գաղտնի կերպով, իբրև գաղտնիք:

Посе‖ле́нецъ, нца ար. 1, գաղթական. 2, աքսորական, սիբիրաբնակ. **-ле́ніе** չ. 1, բնակեցնելը. 2, գաղութ, գաղթականութիւն. 3, աքսորավայր (Սիբիրում). сосла́ть на п. Սիբիր քշել, աքսորել. **-ле́нка** է. 1, գաղթականուհի. 2, աքսորականուհի, սիբիրաբնակ կին, աղջիկ. **-ле́нный**, аго տ. Поселе́нецъ 2; **-ле́ночный, -ле́нческій** ած. սիբիրաբնակի, աքսորականի: **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Поселя́ть, ся; **-(ё)локъ**, лка ար. **-(ё)лочекъ**, чка նւզ. **-лье** չ. պստիկ գիւղ, շէն:

По-се́льски մ. ինչպէս գիւղում սովորութիւն է, գեղավարի:

Посе‖ля́нинъ ար. գիւղացի, գեղջուկ, շինական. **-ля́нка** է. **-ля́ночка** նւզ. գեղջկուհի, շինականուհի. **-ля́нскій** ած. գիւղական, գեղջկական, շինականային. **-ля́ть**, -ли́ть ն. 1, բնակեցնել. э́тихъ вы́ходцевъ посели́ли въ Новоро́ссіи; п. семе́йство въ го́родѣ; 2, ներշնչել, հաստատել. п. раздо́ръ въ семе́йствѣ ընտանիքում երկպառակութիւն հաստատել. онъ посели́лъ сомнѣ́ніе въ моёмъ се́рдцѣ նա իմ մէջ կասկած յարոյց. п. въ комъ дурну́ю мысль մէկին մի վատ միտք ներշնչել. **-ся** ներգ. 1, բնակուել, հաստատուել, բնակութիւն հաստատել. онъ посели́лся въ на́шемъ го́родѣ; 2,* հաստատուել, արմատ դցել. ме́жду ни́ми посели́лся раздо́ръ.

Посеме́й‖но մ. ընտանիքներով, ըստ ընտանիքների. **-ный** ած. ընտանիքի, ընտանիքների:

Посему́ մ. սորա համար, այս պատճառով:

Посерди́ть (-ржу́ -е́рдятъ) ն. մի փոքր բարկացնել, ‘չարացնել‘. **-ся** չ. մի փոքր բարկանալ, ‘չարանալ‘:

Посере‖бре́ніе չ. արծաթազօծելը, արծաթաջրելը. **-бря́ть, -бри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. արծաթազօծել, արծաթաջրել:

Посивѣ́ть տ. Сивѣ́ть.

Поси‖дѣ́лка է. հիւանդապահ կին. **-дѣ́лки, локъ** է. յ. աշնանային կամ ձմեռնային գիւղական երեկոյթներ (որոնց ժամանակ գիւղի աղջիկներն և երիտասարդները զբաղւում են ձեռագործով, խաղերով և զրոյցով). **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) չ. մի քանի ժամանակ նստել, մնալ. посиди́те немно́го, куда́ вы торо́питесь? онъ ни мину́ты не посиди́тъ на мѣ́стѣ; **-жива́ніе** չ. առժամանակ նստելը, մնալը. **-жива́ть** չ. երբեմն նստել, մնալ:

Посизѣ́ть տ. Сизѣ́ть.

Поси́ль‖но չ. որչափ ույժերը, միջոցները ներում են. **-ный** ած. համաձայն ույժերի, կարողութեան, ըստ կարեաց. п—ое стара́ніе; п—ая по́мощь.

Поси‖ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. մի փոքր կապտեցնել. **-нѣ́лый** բյ. ած. կապտած. п. отъ хо́лода; **-синѣ́ть** տ. Синѣ́ть.

По-сиро́тски մ. ինչպէս որբ, ինչպէս որբեր:

Посія́ть չ. մի քանի ժամանակ փայլել:

Поска́бливать ն. երբեմն քերել:

Поска‖ка́ть (-скачу́ -а́чутъ; -чи́) չ. 1, արագ, ‘չափ գնելով‘ գնալ, մեկնել. 2, մի քանի ժամանակ թռչկոտել. **-кивать** չ. երբեմն, մի մի անգամ թռչկոտել:

Поски‖да́ть, -нуть ն. կամաց կամաց, բազմութեամբ, մի փոքր դէն գցել, դէն ածել. поски́нь цѣ́ну գինը մի քիչ պակասեցրու:

По-ски́рдно մ. ըստ դիզաթմբի:

Поскита́ться չ. մի փոքր կամ շատ թափառել, ղանդաղան կողմեր շրջել, ճանապարհորդել. **-скла́сть** (-аду́ -ду́тъ; -ди́) ն. կամաց կամաց կիտել, դիզել. **-склеи́ть** (-ле́ю -я́тъ) ն. մինը միւսից յետոյ կպցնել, սոսնձել. **-скобли́ть** (-лю́ -о́блятъ) ն. մի փոքր կամ բոլորովին քերել. **-сколо́ть** (-лю́ -о́лютъ) ն. կամաց ճեղքել, ճեղքոտել, ճղոտել:

Посколь‖за́ться, -зну́ться չ. սայթաքել, ‘սոթ տալ‘, ‘սղուիլ‘. онъ поскользну́лся и упа́лъ.

Поско́льку մ. որքան, որչափ:

Поско́‖нина է. կանեփի, -փեայ կտաւ. **-нникъ** ար. բս. Eupatorium cannabinum, [illegible] (պտերխոտ, երեսնակ?). **-нный** ած. կանեփի, -փեայ, -փէ. п—ая руба́ха; (по́-)**нь** է. 1. բս. Cannabis sativa, հասարակ կանեփ. 2, կանեփի թելեր, մազմզուկներ:

По‖скорбѣ́ть (-блю́ -бя́тъ) չ. մի փոքր թախծել, տրտմել, **-скорми́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. որոշ ժամանակի ընթացքում ուտեցնել, սպառել (խոտը, ճարակը):

Поскорѣ́е մ. շուտով, իսկոյն. бѣги́те п. за до́кторомъ; ступа́йте и п. возвраща́йтесь.

По-ско́тски մ. անասնաբար:

По‖скрёбки ար. յ. քերանք, տաշտաքերանք. **-скрёбышъ** ար. 1, տաշտաքերանքից թխած պստիկ հաց. 2,* կտկւ. տաշտաքերանք, վերջին զաւակ. **-скре́сть** (-сбу́ -бу́тъ) ն. մի փոքր, միառժամանակ քերել, ճանկռել:

По‖скриви́ть (-влю́ -вя́тъ) ն. մի փոքր ծռել (բերանը). **-скро́мничать** չ. համեստութիւն ցոյց տալ. **-скупи́ться** (-плю́сь

-пятся) չ. պծուծութիւն, կծծութիւն անել. **-скучáть** չ. մի փոքր ձանձրանալ, տաղտկանալ, ձանձրութիւն, տաղտկութիւն զգալ:

Посла‖бйтель ա. **-бйтельница** ի. ներողամիտ, զիջութիւններ տուող այր, կին. **-бить** (-блю -бятъ; -бь) տ. Послаблять; ներկ. ն. լուծել տալ, լուծում առաջացնել. меня́ отъ э́того лѣка́рства лишь немно́го посла́било; **-бка** ի. տ. Послабле́ніе 2; **-бле́ніе** չ. **1**, թուլացնելը, ‘բօշացնելը‘. **2**, ներողամտութիւն, մեղմութիւն, զիջութիւն. «[больни́чный] до́кторъ дѣлалъ вся́кія п—ія аре-ста́нтамъ»; **-бля́ть**, -бить **1**, ն. թուլացնել, ‘բօշացնել‘ (օր. գիլ քաշած թոկը, փոկը). **2**, չ. кому́ въ чёмъ դէպի մէկը մի բանում ներողամիտ, մեղմ գտնուել. **-бѣ́ть** չ. թուլանալ:

Посла́вить (-влю -вятъ) ն. Христа́ մի քանի ժամանակ «Այսօր տօն է», «Խորհուրդ մեծ» ման գալ:

Посла́‖не́цъ, нца և нцá ն. դեսպան, պատուիրակ. **-ніе** չ. **1**, ուղարկելը, դրկելը. **2**, թուղթ, նամակ. կոնդակ. п—ія апо́стольскія; **-нникъ** ա. դեսպան. **-нница** ի. դեսպանի կին. **-нническій** ած. դեսպանի, -նական. **-(по́-)нный**, аго ա. դեսպան, որ և է պատուէրով ուղարկուած մարդ. **-ть** (пошлю́ -ю́тъ; -шли́), **ся** տ. Посыла́ть, ся.

По‖слёнъ ա. **-слень** ի. տ. Паслёнъ.

По‖слетѣ́ть (-слечу́ -тя́тъ) չ. միմեանց յետևից թռչիլ, գնալ. **-ся** չ. կամաց կամաց թռչելով գալ, հաւաքուել, կիտուել. **-слиза́ть** (-жу́ -и́жутъ) ն. մի փոքր, կամաց կամաց լիզել:

Посло́ви‖ца ի. առած. вводи́ть въ п—у առած դարձնել. по п—ѣ ըստ առածի. **-чный** ած. առածային, առածի:

Посложи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. **1**, կամաց կամաց դարսել. **2**, մինը միւսի յետևից առնել. վերցնել. п. пода́тей հարկերը, տուգանքները թողնել. **-ся** ներբ. մեծանալ, արբունքի հասնել:

Посломáть ն. կամաց կամաց կոտրել:

Послу́‖га ի. **1**, ծառայութիւն, լաւութիւն. **2**, երախտիք, արժանիք. **-же́ніе** չ. ծառայելը, ծառայութիւն. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) չ. **1**, մի փոքր կամ մի քանի ժամանակ ծառայել. **2**, ծառայել, պտանալ, օգտակար լինել. э́то обстоя́тельство послужи́ло его́ оправда́нію շնորհիւ այս հանգամանքի նա արդարացաւ, այս հանգամանքը նորան արդարացրեց. э́то ни къ чему́ не послу́житъ դործանից բան չի դուրս գայ. э́то мнѣ ни къ чему́ не послу́житъ գործանից ինձ օգուտ չկայ. э́то послужи́ло ему́ во вредъ այդ նորան վնաս բերեց. э́то послу́житъ вамъ въ по́льзу այդ ձեզ օգուտ կբերէ. **-жно́й** ած. ծառայութեան. п. спи́сокъ.

Послупи́ть (-плю́ -у́пятъ) ն. կամաց կամաց կպչել. կեղևել:

Послу‖ша́ніе չ. **1**, հնազանդութիւն, լսողութիւն. **2**, հեզութեան, հնազանդութեան աշխատանք (վանքերում). **-шать** ն. **1**, տ. Слу́шать; **2**, [մի փոքր] լսել, ունկնդրել, ականջ դնել. послу́шайте, всё, что вы мнѣ говори́те, меня́ не каса́ется; **-ся** չ. кого́, чего́ մէկին, մի բանի լսել, ականջ դնել, ականջ անել, հնազանդուել. онъ меня́ не послу́шался; я послу́шался его́ совѣ́та; **-шество** չ. **1**, եկ. ու. վկայութիւն. **2**, հնց. նուաստութիւն, հնազանդութիւն. **-шливо**, **-шливость**, **-шливый** տ. Послу́шно, -шность -шный; **-шникъ** ա. վանքում ծառայող մանկ, երախայ. **-шница** ի. կուսանոցում ծառայող կոյս, երախայ. **-шно** մ. հնազանդութեամբ. **-шность** ի. լսողութիւն, հնազանդութիւն, հետևողութիւն. **-шный** ած. լսող, հնազանդ, հետևող:

Послы́шать ն. **1**, что, о чёмъ մի բան, մի բանի մասին լսել, տեղեկանալ. **2**, զգալ, իմանալ. послы́шало се́рдце невзго́ду; **-ся** չ. լսուել, լսելի լինել. вдругъ послы́шался шумъ; мнѣ послы́шался его́ го́лосъ въ сѣня́хъ ինձ թուաց, թէ նորա ձայնը լսում եմ սրահում. э́то вамъ послы́шалось ձեզ թուաց, որ լսում էք:

По́слѣ 1, ներբ. (սեռկ. հոլ.) յետոյ. (դր.) զկնի. п. пра́здника; то́тчасъ п. обѣ́да; п. э́того, п. того́ դորանից յետոյ. п. чего́ որից յետոյ. **2**, մ. յետոյ, ապա. мы поговори́мъ объ э́томъ п.; я его́ п. не вида́лъ.

Послѣ‖дки ա. յ. մնացորդ, մնացորդներ. зажига́ть п. дровъ; **-дній** ած. վերջին, յետին. въ п. разъ վերջին անգամ. вспусти́ть п. вздохъ; мука́ п—яго со́рта; п. классъ о́бщества; сидѣ́ть за столо́мъ на п—емъ мѣ́стѣ; пе́рвые бу́дутъ п—ими; **-дова́ніе** չ. **1**, հետևելը, հետևողութիւն. **2**, եկեղեցական արարողութիւն, ծէս. п. креще́нія; **-дова́тель** ա. **-дова́тельница** ի. հետևող, հետևորդ, կողմնակից այր, կին. **-дова́тельно** չ. հետևողաբար, յաջորդաբար. **-дова́тельность** ի. յաջորդականութիւն. п. мы́слей; въ его́ поведе́ніи нѣтъ п—и; **-дова́тельный** ած. յաջորդական. п. поря́докъ дней и ноче́й; **-дова́ть** (-дую -ютъ) չ. հետևել. п. за кѣмъ մէկին հետևել, մէկի յետևից գնալ. п. совѣ́ту; послѣ́довало рѣше́ніе վճիռ կայացաւ, հետևեց. **-докъ**, дка ա. **1**, վերջ, վախճան. на п. վերջը. **2**, մնացորդ. **-дочекъ**, чка ա. նւզ. պտտիկ, չնչին մնացորդ. **-дочный** ած. մնացորդի, մնացած. **-дственно** մ. հետևողաբար, իբրև հետևանք. **-дственный** ած. մի բանից հետևող, առաջացող. **-дствіе** չ. հետևանք. э́то мо́жетъ имѣ́ть дурны́я п—ія; оста́вить безъ п—ій; въ п—іи տ. Впослѣ́дствіи: **-дующій** ած. հետևող, եկող. п. членъ; **-дъ** ա. **1**, մնացորդ. ви́нный п. օղու տկնույր, տակ. **2**, ‘ծին‘ (թաղանթ, որի մէջ մայրական արգանդում պտուղը գտնվում է և որը ծննդից յետոյ ընկնում է). **-дышъ** ա. **-дышекъ**, шка նւզ. վերջին, յետին, ամենավերջաներ դուակ, ‘տաշտաքերանք‘:

Послѣ‖за́втра մ. **1**, էգուց չէ միւս օրը, վաղը չէ միւս օրը. **-за́втрашній** ած. վաղուայ չէ միւս օրուայ, էգուցուայ չէ միւս օրուայ. **-обѣ́денный** ած. ճաշից յետոյ եկող, տեղի ունեցող. п—ое вре́мя; п. со́нъ.

I. **Послѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. մի փոքր, մի քանիսին կուրացնել. п. черте́й մի քանի ժամանակ պտրրերարար խմել, հարբել:

II. **Послѣпи́ть** (-плю́ -ѣпятъ) ն. թեթև կերպով ծեփել, կպցնել, փակցնել:

Послѣ||потóпный ած. յետ ջրհեղեղեան, ջրհեղեղից յետոյ եղած, գոյացած. **-родовóй** ած. ծնելուց, 'պառկելուց' յետոյ եկող, պատահող. п—ыя бóли; п. процéссъ; **-слóвіе** չ. վերջաբան, յետաբան։

По||слю́нить (-ню -нятъ) ն. թքով թացել. **-смáзать** (-жу -жутъ) ն. մի փոքր իւղել, իւղ, ձէթ եւն քսել,

Посмаковáть (-кýю -ютъ) ն. ճաշակել, համը առնել, վայելել։

Посмáркивать ն. յաճախ կմ մի փոքր քիթը մաքրել. **-ся** անդր. երբեմն խնչել, իր քիթը մաքրել։

Посмáтри||ваніе չ. երբեմն կմ յաճախ նայելը, մտիկ տալը. **-вать** ն. 1, на что երբեմն կմ յաճախ մի բանի նայել, մտիկ անել. п. на часы́; 2, հսկել, նայել. посмáтривайте за моимъ дóмомъ.

Посмéртный ած. մահից յետոյ եկող, եղող, պատահող, եղած, պատահած. п—ые мемуáры հեղինակի մահից յետոյ հրատարակած յիշողութիւններ, յուշիկներ. у холéрныхъ покóйниковъ бывáютъ п—ыя сокращéнія мышцъ.

По||смири́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, հաշտեցնել. 2, когó մէկին մի փոքր զսպել, սանձահարել. **-ся** չէզ. հաշտուել. **-смóлкнуть** (անց. -смóлкъ -кла, о) չ. կամաց կամաց լռել, խաղաղուել. **-сморкáть** ն. **ся** անդր. խնչել, քիթը մաքրել։

Посмó||тръ ա. նայելը. взгляни́те на э́ту матéрію, за п. съ васъ ничегó не возьмýтъ; **-трѣ́ть** (-рю́ -смóтрятъ; -три́) չ. 1, նայել. онъ стрóго посмотрѣ́лъ на негó; посмотри́те въ э́ту стóрону; посмотри́те, вѣ́ренъ ли э́тотъ счётъ; посмóтримъ, согласи́тся ли онъ на э́то տեսնենք, արդեօք նա կը համաձայնուի՞ դորա հետ. 2, հսկել. посмотри́те за моими дѣтьми́; **-ся** անդր. իրան նայել, դիտել, զննել. п. въ зéркало.

Посмуг||лѣ́лый էյ. ած. մի փոքր թխացած. **-лѣ́ть** չ. մի փոքր թխանալ։

По||смы́ть (-мóю -ютъ; -мóй) ն. 1, մի քանի բծեր լուանալ, մաքրել, տեղ տեղ լուանալ, մաքրել. 2, տեղ տեղ ողողել, քանդել (ափերը). **-смѣ́иваться** չ. 1, երբեմն ծիծաղել. 2, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, մէկի վերայ ծիծաղել (քթի տակից)։

Посмѣлѣ́е բաղդ. 1, Տ. աւելի համարձակ կերպով, աւելի ժպիրհ կերպով. 2, ած. աւելի համարձակ, աւելի ժպիրհ։

Посмѣ́нно մ. հերթով, միմեանց փոխարինելով, փոփոխակի։

Посмѣ́ть ա. Смѣть. [գանդել։

Посмѣшáть չ. միմեանց հետ խառնել,

По||смѣши́ть (-шý -шáтъ) ն. ծիծաղեցնել. **-смѣ́шище** չ. ծաղրի ու ծանակի առարկայ. быть п- емъ пýблики; **-смѣя́ніе** չ. ծաղրելը, ծանակելը, նշաւակելը. подвергáть себя́ п—їю; **-смѣя́ться** (-смѣю́сь -ю́тся) չ. մի փոքր ծիծաղել. п. надъ кѣмъ կմ комý մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել։

Посмягчи́ть (-чý -чáтъ) ն. մի փոքր փափկացնել, կակղացնել. *մի փոքր մեղմացնել։

Посни́ться դէմ. երեւալ (երազում), երազել. мнѣ посни́лось երազում ինձ երեւաց։

Посо||би́ть (-блю́ -бя́тъ; -би́) ա. Пособля́ть; **-біе** չ. նպաստ, օժանդակութիւն. журнáлъ э́тотъ получáетъ отъ казны́ дéнежное п.; учéбныя п—ія դասագրքեր. п—іями мои́ми, при составлéніи э́той кни́ги, бы́ли слѣ́дующія сочинéнія այս գիրքը կազմելիս իբրեւ օժանդակ աղբիւրներ ինձ ծառայել են հետեւեալ շարադրութիւնները. **-блéніе** չ. օգնելը, օժանդակելը, նպաստելը. **-бливый** ած. պատրաստ օգնելու, օժանդակելու, նպաստելու. **-бля́ть**, -би́ть չ. комý, чемý մէկին, մի բանի օգնել, նպաստել, օժանդակել. п. комý въ нуждѣ́; какъ э́тому п—би́ть? *п. гóрю ցաւը, աղէտն ամոքել. **-бникъ** ա. օգնող, օժանդակող։

Посо||брáть (посберý -рýтъ) ն. 1, կամաց կամաց հաւաքել, ժողովել. 2, աւելորդը, աւել մնացածը վերցնել. **-ся** անդր. կամաց կամաց հաւաքուիլ։

По||сóвывать, -совáть (-сую́ -ю́тъ), -сýнуть ն. 1, յաճախ խոթել, հրել. 2, (բազմութեամբ) ներս կոխել, ներս խցկել. **-сóвѣститься** ա. Сóвѣститься; **-совѣ́товать, ся** ա. Совѣ́товать, ся; **-согласи́ть** (-шý -ся́тъ) ն. կամաց կամաց, մասամբ հաշտեցնել, համաձայնեցնել, հաշտութեան, համաձայնութեան բերել. **-согнýть** ն. մի փոքր կորացնել, կռացնել, ծալել. **-содѣ́йствовать** (-вую -ютъ) չ. մի փոքր օգնել, աջակցել. **-созвáть** (-зовý -вýтъ) ն. բազմութեամբ կանչել, կոչել, հրաւիրել (հիւրեր). **-созрѣ́ть** չ. կամաց կամաց հասունանալ, հասնել. **-сократи́ть** (-щý -тя́тъ) ն. մի փոքր կրճատել (օր. շարադրութիւնը կմ ծախսերը). *егó слѣ́дуетъ п. պէտք է նորան մի փոքր հաւք տալ, սանձահարել։ [նուորի պէս։

По-солдáтски մ. ինչպէս զինուոր, զի-

Посо||лéніе չ. աղելը, աղ անելը. աղ դնելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. աղել, աղ անել. աղ դնել. **-лка** է. ա. Посолéніе.

Посоло||вѣ́лый էյ. ած. 1, դեղնագոյն աշխէտ, դեղձան դարձած (ձի). 2, պղտորուած, տղօտացած (աչքեր). **-вѣ́ть** չ. 1, (ձիու մասին) դեղնագոյն աշխէտ, դեղձան դառնալ. 2, (աչքերի մասին) պղտորուիլ, աղօտանալ։

Пóсолонь Տ. ըստ արեգակի [ընթացքի], արեւելքից դէպի արեւմուտք։

Посолонѣ́ть ա. Солонѣ́ть.

Посó||лъ, слá ա. դեսպան. **-льскій** ած. դեսպանի, -նական. **-льство** չ. դեսպանութիւն. секретáрь при п—ѣ; **-льствовать** (-вую -ютъ). դեսպան լինել, դեսպանութիւն անել։

По||сопéрничать չ. մի փոքր մրցել, մրցակից, ախոյեան հանդիսանալ. **-сори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. աղբոտել. **-сосáть** (-сý -сýтъ; -си́) ն. մի փոքր ծծել։ [րիւր։

Посóтенно մ. հարիւրներով, հարիւր-հա-

Посó||хлый էյ. ած. չորացած, ցամաքած. **-хнуть** (անց. -сóхъ -хла, о) ա. Посыхáть.

Пó||сохъ ա. ցուպ, գաւազան. пасту́шій п. հովուական գաւազան. архіерéйскій п. եպիսկոպոսական գաւազան. **-сóшникъ** ա.

գաւազանակիր (*որը պատարագի ժամանակ եպիսկոպոսական գաւազանը պահում է*). **-сошной** *ած. գաւազանի, -նային.* **-сошо́къ**, шка́ *նւզ. տ.* По́сохъ.

По‖спа́сть (-спаду́ -ду́тъ; -ди́) *չ.* **1**, *կամաց կամաց, միմեանց յետեւից վայր ընկնել, վայր թափուել.* **2**, *մի փոքր իջնել, պակասել* (*ջրի մասին*). *մի փոքր նիհարել, լղարել, նուաղել.* п. съ лица́, съ тѣ́ла; п. съ го́лоса *ձայնը մասամբ կորցնել.* **-спа́ть** (-сплю́ (-пя́тъ; -пи́) *չ. մի փոքր քնել, ննջել:*

Поспеси́‖виться *տ.* Спеси́виться; **-вѣ́ть** *տ.* Спеси́вѣть.

По‖спили́ть (-лю́ -ля́тъ) *ն. մի փոքր սղոցել, 'խէրխել'.* **-спо́рить** (-рю -рятъ) *չ.* **1**, *պատիկ վէճ ունենալ.* **2**, *մրցել.* онъ мо́жетъ п. съ нимъ въ зна́ніи; *цвѣтъ ея́ лица́ могъ п. съ ро́зами; **-спосо́бствовать** (-вую -ютъ) *չ. օգնել, նպաստել, օժանդակել.* **-спотѣ́ть** *չ. մի փոքր քրտնել:*

Поспу‖ска́ть, -сти́ть (-щу́ -у́стятъ) *ն. մի փոքր թողնել, իջեցնել, ցածացնել:*

Поспу́тать *ն. մի փոքր խառնել, խճճել:*

По‖спѣва́ніе *չ. տ. սորև բայը.* **-спѣва́ть**, -спѣ́ть *չ.* **1**, *պատեհ, պահանջեալ ժամանակին գալ, հասնել, ժամանել.* я не поспѣ́лъ къ обѣ́ду *ճաշին չհասայ.* онъ поспѣ́лъ на перекли́чку *հէնց որ կանչեցին, նա հասաւ.* онъ не мо́жетъ вездѣ́ п. *նա չէ կարողանում ամէն տեղ էլ լինել.* вы идёте сли́шкомъ ско́ро, я не могу́ поспѣ́ть за ва́ми—*ես չեմ կարողանում ձեր յետեւից գալ կամ հասնել.* **2**, *հասունանալ, հասնել.* плоды́ поспѣва́ютъ, поспѣ́ли; **3**, *պատրաստ լինել.* обѣ́дъ поспѣ́лъ; **-спѣ́лый** *բյ. ած. հասած, հասունացած.* **-спѣ́ть** *տ.* Поспѣва́ть.

Поспѣ‖ша́ть, ши́ть *չ. շտապել, փութալ, աճապարել.* вы сли́шкомъ поспѣши́ли въ э́томъ дѣ́лѣ; п. отъѣ́здомъ *աճապարել շուտով մեկնելու.* **-ше́ніе** *չ.* **1**, *աջողութիւն.* **2**, *օգնութիւն, նպաստ.* **-шествова́ть** (-ву́ю -ютъ) *չ. օգնել, նպաստել, օժանդակել, ստաջել.* **-ши́тельность** *ի. նպաստաւորութիւն.* **-ши́тельный** *ած. նպաստաւոր.* **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) *տ.* Поспѣша́ть; **-шникъ** *ար.* **-шница** *ի. օգնական, -ուհի, գործակից այր, կին.* **-шно** *մ. շտապ, շտապաւ, արագ, փութանակի, աճապարանօք.* **-шность** *ի.* **1**, *շտապում, աճապարում, աճապարանք.* э́то дѣ́ло тре́буетъ п—и *այս գործը պէտք է շուտով անել, շուտով վերջացնել.* **2**, *արագութիւն, ժրութիւն, փոյթ.* **-шный** *ած.* **1**, *արագ, ժիր.* **2**, *շտապ. յանկարծական.* **3**, *յաջող, յաջողակ, նպաստաւոր* (*քամի*):

Посравня́ть *տ.* Посровня́ть.

Посра‖ми́тель *ար.* **-ми́тельница** *ի. անարգող, խայտառակող, ծանակիչ այր, կին.* **-ми́тельный** *ած. ամօթալի, ամօթաբեր, խայտառակ, ծանակիչ.* **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), **ся** *տ.* Посрамля́ть, ся; **-мле́ніе** *չ. ամօթ, խայտառակութիւն, անարգանք, ծանականք.* **-мля́ть**, -ми́ть *ն. անարգել, խայտառակել, ծանակել, ամաչեցնել.* *աճշ.* упова́ніе не посрами́тъ; **-ся** *անդր. խայտառակուել, ծանակուել:*

Посре‖ди́, -ди́нѣ *նխդ.* (*սեռ. հոլ.*) *մէջ, մէջ տեղը, մէջ տեղում.* п. доро́ги; п. толпы́; п. дня *օր ցերեկով:*

Посре́д‖никъ *ար. միջնորդ.* мирово́й п. *հաշտարար միջնորդ.* отда́ть на рѣше́ніе п—овъ; онъ былъ ихъ п—омъ при э́той перепи́скѣ; **-ница** *ի. միջնորդուհի.* **-ничать** *չ. միջնորդել, միջնորդութիւն անել.* **-ническій** *ած. միջնորդի, միջնորդական, միջնորդութեան.* **-ничество** *չ. միջնորդութիւն.* **-ственно** *մ.* **1**, *միջնորդաբար, միջնորդի միջոցաւ.* **2**, *միջակ կերպով.* **-ственность** *ի. միջակութիւն.* п. не имѣ́етъ враго́въ; э́та кни́га ни́же п—и; **-ственный** *ած.* **1**, *միջնորդական.* **2**, *միջակ.* п—ые писа́тели; **-ство** *չ.* **1**, *միջոց.* п—омъ чего́-либо *մի բանի միջոցաւ.* пришли́те мнѣ э́то че́резъ п. тако́го-то; **2**, *տ.* Посре́дничество; при п—ѣ, че́резъ п. *միջնորդութեամբ, միջոցաւ.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* въ чёмъ *մի բանում միջնորդ լինել, միջնորդութիւն անել:*

По‖сровня́ть *ն. մի փոքր, կամաց կամաց հարթել, դզել* (*ճանապարհը*). **-срони́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն. միմեանց յետեւից վայր գցել, շատ տալ, կորցնել:*

Посро́‖чно *մ. սրոշ պայմանաժամերին.* **-чный** *ած. պայմանաժամով, 'վադայով'.* п. платёжъ *պայմանաժամավճար:*

По‖сруби́ть (-блю́ -у́бятъ) *ն. կամաց կամաց, տեղ տեղ կտրտել, կոտորել.* **-срѣза́ть** (-жу -жутъ) *ն. մի փոքր, մինը միւսից յետոյ կտրել, կտրատել.* **-ссо́рить** (-рю -рятъ), **ся** *տ.* Ссо́рить, ся.

Поста‖ве́цъ, вца́ *ար.* **1**, *պատիկ պահարան, դարակ. պահարան ամանեղէնի և կերակրեղէնի.* **2**, *սեղան* (*կերակուրներ պատրաստելու*). **3**, *գրքակալ* (*եկեղեցում*). **-ви́ть** (-влю -вятъ; -вь) *տ.* Поставля́ть; **-вка** *ի.* **1**, *դընելը, կանգնեցնելը* (*օր. արձան*), *յարդարելը* (*բեմի համար*). **2**, *մատակարարելը, -կարարում.* п. муки́ на во́йско; п—у муки́ оста́вили за нимъ; снима́ть п—у *յանձն առնել մի բան մատակարարելու.* **-вле́ніе** *չ. տ. սորև բայը.* п. во свяще́нники *քահանայ ձեռնադրելը.* **-вля́ть**, -вить *ն.* **1**, *դնել.* п. само-ва́ръ; п. но́ги на скаме́йку; п. жарко́е въ пе́чку; п. на колѣ́ни *չոքեցնել.* п. кого́ въ затрудни́тельное, въ нело́вкое положе́ніе; не зна́ю, куда́ п. мою́ ме́бель; п. кого́ съ кѣмъ на одну́ до́ску *մի մարդու միւսին համապատիւ համարել.* п. о́перу на сце́ну *օպէրան բեմ դնել.* п. ку́шанье на столъ; п. піявки *տզրուկներ դնել կամ կպցնել.* п. ба́нки *պուլիկ դնել.* п. кого́ на́ ноги *մէկին ոտի կանգնեցնել.* **2**, *կանգնել, կանգնեցնել.* п. па́мятникъ у́мершему дру́гу; п. часовы́хъ; п. солда́тъ въ стро́й; **3**, *զետեղել, տեղաւորել.* п. ло́шадь въ коню́шню; п. во́йско на возвыше́ніи; **4**, *մատակարարել.* п. муку́ на а́рмію; о́тотъ мясни́къ поставля́етъ говя́дину на нашъ домъ; **5**, *ձեռնադրել.* п. въ свяще́нники, въ архіере́и; **6**, *համարել.* я поставля́ю себѣ́ за сча́тіе служи́ть вамъ; я поставля́ю себѣ́ за честь быть его́ дру́гомъ; п. себѣ́ за пра́вило *կանոն դնել.* я поста́вилъ себѣ́

за пра́вило ни на кого́ не надѣ́яться; до́лгомъ поставля́ю предупреди́ть васъ; ему́ поста́вили въ вину́ э́тотъ посту́покъ; ему́ поста́вили въ обя́занность сдѣ́лать э́то նորան պարտաւորեցրին այդ անելու. п. на своёмъ իր ասածն անել. я всё-таки поста́влю на своёмъ; **-вно́й** ած. մատակարարելի, մատակարարուած. п—ыя дрова́; **-во́чный** ած. մատակարարելի, -լու, կապալի. **-вщи́къ**, а́ ա. **-вщи́ца** ի. մատակարարող, մատակարարիչ այր, կին. **-въ** ա. 1, ընթացք, պտոյտ. ме́льничный п.; ме́льница о двухъ п—ахъ կմ въ два п—а երկաչքանի ջրաղաց. 2, դիրք, դրութիւն. 3, պահարան (ամանեղէնի). 4, ստայնանկի (ջուլհակի) դազգահ. 5, ստայն, դործուածք։

Поста́дно մ. հօտերով, հօտ-հօտ։

Поста́‖ивать, -ять չ. 1, տեղ տեղ հալուել, հալչել. 2, ամէն տեղ հալուել, հալչել։

Постаме́нтъ ա. (լտ.) պատուանդան, խարիսխ (սիւնի)։

Поста‖нови́ть (-влю́ -о́вятъ) տ. Постановля́ть; **-но́вка** ի. 1, դնելը. п. о́перы на сце́ну օպէրան բեմ դնելը. п. вопро́са հարց դնելը. 2, կանգնելը, կանգնեցնելը. п. па́мятника; **-новле́ніе** չ. 1, տ. Постано́вка; 2, որոշում, վճիռ, կարգադրութիւն, տնօրինութիւն. п. о взя́тіи подъ стра́жу; ввести́ въ дѣ́йствіе п.; п—ія зако́на; п—ія собо́ровъ; **-новля́ть**, -нови́ть ն. որոշել, սահմանել, տնօրինել. собра́ніе ничего́ не постанови́ло по э́тому дѣ́лу; п. пра́вила; п. пригово́ръ, рѣше́ніе վճիռ կայացնել, վճիռ տալ. **-но́въ** ա. [բռնած, ընդունած] դիրք, դրութիւն. п. головы́.

Постара́ться տ. Стара́ться.

По-старико́вски մ. ինչպէս ծեր, ինչպէս ծերունի, ծերունու պէս։

Поста‖рѣ́лый բյ. ած. ծերացած, պառաւած. հնացած. **-рѣ́ть** տ. Старѣ́ть.

Постаска́ть ն. կամաց կամաց քարշել, տանել, հաւաքել։

Постате́йно մ. յօդուածներով, յօդուածօրէն։

Поста́ять (-та́ю -ютъ) տ. Поста́ивать.

По‖стега́ть ն. 1, մի փոքր, մի քանի անգամ շեղել (մտրակը). 2, մի փոքր, մի քանի ժամանակ ընդլթափ կարել. **-стёгиваніе** չ. տ. ստորև բայը. **-стёгивать** ն. 1, երբեմն, մի մի անգամ մտրակել, մտրակով զարկել. 2, երբեմն ընդլթափ կարել։

Посте́‖лечка նւզ. **-лишка** նխտ. **-ль** ի. 1, անկողին, մահիճ. слечь въ п. (отъ болѣ́зни); я цѣ́лый день пролежа́лъ въ п—и; вскочи́ть съ п—и; 2, տափակ երես (սալի, սալաքարի). 3, հրետն. մարտկոցավայր. **-лька** ի. նւզ. պստլիկ անկողին, մահիճ. дѣ́тская п.; **-льный** ած. անկողնի. մահճի. **-лю́** տ. Постла́ть; **-ля** տ. Посте́ль 1.

Постена́ть չ. մի քանի ժամանակ հառաչել, տնքալ, տնքանքալ։

Постепе́‖нно մ. աստիճանաբար. **-нность** ի. աստիճանականութիւն, յաջորդականութիւն. **-нный** ած. աստիճանական, աստիճանաբար, կարգով եղող, կատարուող. п—ое разви́тіе; **-новецъ**, вца ա. աստիճանական զարգացման կուսակից. онъ изъ постепе́новца сдѣ́лался кра́снымъ.

Постере́ть (посотру́ -ру́тъ; -три́) ն. 1, մի փոքր սրբել, մաքրել. 2, բոլորը սրբել, մաքրել։

Постере́чь, ся տ. Стере́чь, ся.

По‖стеса́ть (-шу́ -е́шутъ; -ши́) ն. մի փոքր, կամաց կամաց տաշել. **-сте́чь** (-стеку́ -чёшь -ку́тъ) չ. կամաց կամաց հոսել, թափուել։

Пости‖га́ніе չ. 1, հասնելը, վրայ հասնելը, բռնելը. 2, ըմբռնելը, հասկանալը. **-га́ть**, **-гнуть** (անց. -гъ -гла, о), -чь ն. 1, հասնել, վրայ հասնել, բռնել. смерть пости́гла его́ մահը խզեց նորա կեանքի թելը. меня́ пости́гло несча́стіе գլխիս քամբախտութիւն եկաւ. его́ пости́гла внеза́пная болѣ́знь նա յանկարծական հիւանդութիւնից բռնուեցաւ. 2, ըմբռնել, հասկանալ, իմանալ, գլխի ընկնել. я постига́ю ва́ши намѣ́ренія; не постига́ю, какъ мо́жетъ вамъ э́то пра́вится; **-же́ніе** չ. 1, հասնելը, բռնելը. 2, ըմբռնելը, հասկանալը. **-жи́мость** ի. իմանալիութիւն, ըմբռնելիութիւն. **-жи́мый** բյ. ած. ըմբռնելի, իմանալի, հասանելի, հասկանալի։

Постила́ տ. Пастила́.

По‖стила́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-стила́ть**, -стла́ть ն. գցել, սփռել, փռել, տարածել. п. ковёръ; п. посте́ль; какъ посте́лешь, такъ и поспи́шь; п. полъ յատակ գցել, շինութեան յատակը տախտակամածել. п. до́ски տախտակներ գցել. **-сти́лка** ի. 1, գցում, սփռում, փռում. 2, (**-сти́лочка** նւզ.) տ. Подсти́лка 2; **-сти́лочный** ած. փռոցի. յատակին, գետնին գցած։

Пости‖ра́ть ն. թեթև լուացք անել. **-ся** անդր. իր սեպհական ճերմակեղէնը լուանալ. **-ру́шка** ի. **-ру́шечка** նւզ. թեթև լուացք. լուանալու մանր մունր, 'այլն օյլն' ճերմակեղէն. дѣ́лать п—шечки; «у насъ на п—шечки двѣ же́нщины приста́влены осо́бо, а бѣльё всё маши́ной».

Пости́ться (-щу́сь -стя́тся) չ. պահել; պաս պահել, ծոմ պահել։

По‖сти́хнуть չ. կամաց կամաց հանդարտանալ, խաղաղուել։

Пости́чь (-игу́ -жёшь -гу́тъ) տ. Постига́ть.

По‖стла́ніе չ. փռելը, սփռելը, գցելը. **-стла́ть** (-стелю́ -сте́лютъ; -стели́) տ. Постила́ть.

По́ст‖никъ ա. **-ница** ի. պահող, պաս, ծոմ պահող այր, կին. **-ничаніе** չ. պահելը, պաս, ծոմ պահելը. **-ничать** տ. Пости́ться; **-ническій** ած. պահքի, պասի. **-ничество** չ. պահք, պաս, ծոմ. **-ничествовать** (-вую -ютъ) չ. պահել, պաս պահել, ծոմ պահել. **-ный** ած. պահքի, պասուայ, պահեցողութեան, ծոմապահութեան. п. день պաս օր. п—ое ма́сло ձէթ, կտաւատի ձէթ, ևլ. п—ая физіоно́мія տրտում, 'նաւս' դէմք։

Посто́‖й ա. իջևան, օթևան. ռզմ. զօրադևեղութիւն. биле́тъ на п.; стоя́ть на п—ѣ կմ п—емъ իջևանել, ձմերել, ձմրանոցում գտնուել. поста́вить на п. [զօրքը ձմեռանոցներում] դետեղել, տեղաւորել. **-йный** ած.

լինելու. զօրազօտեղութեան. п—ая повинность զօրազօտեղութեան հարկ:

По||столо́чь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.* -ло́къ -лкла́, о́; -лки́) *ն.* *կամաց կամաց ջարդել, տրորել, ծեծել.* **-стона́ть** *չ.* *մի քանի ժամանակ, մի քանի անգամ հեծել, հառաչել, անքալ, անքանքալ.* **-стопи́ть** (-плю́ -о́пятъ) *ն.* *մի փոքր հալել:*

Посто́пно *մ.* *օգմաններով, պարակներով, պարակօրէն.* брать бума́гу п.

Посторожи́ть (-жу́ -жа́тъ) *ն.* кого́ *մի քանի ժամանակ մէկի վերայ հսկել, մէկի վերայ աչք պահել, մէկին 'պարաւուլ քաշել':*

Посто||рони́ться (-ню́сь -ня́тся) *անդր.* *մի կողմ քաշուել, տեղ, ճանապարհ տալ.* посторони́тесь! **-ро́нній** *ած.* **1**, *կողմնակի, օտար.* п—іе лю́ди; **2**, *կողմնակի, երկրորդական.* п—ія обстоя́тельства; п—іе дохо́ды.

Посто||я́лецъ, льца *ա.* **-я́лица** *է.* *կենւոր, -ուհի.* **-я́лое**, аго *չ.* *բնակարանավարձ, իջևանավարձ, 'իջևանաքրեհ'.* **-я́лый** *ած.* *իջևանի, իջևանա—.* п. дворъ *իջևան, պանդոկ.* **-я́льщикъ, -я́льщица** *տ.* Постоя́лецъ, -я́лица; **-я́нничать** *չ.* *հետևողական լինել, հաստատամտութիւն, հաստատակամութիւն ցոյց տալ.* **-я́нно** *մ.* *միշտ, մշտապէս, շարունակ.* **-я́нность** *տ.* Постоя́нство; **-я́нный** *ած.* *մշտական. հաստատուն, հաստատ, անփոփոխ.* п. въ дру́жбѣ, въ любви́, въ намѣ́реніяхъ; п—ое сча́стіе; п. дохо́дъ; п. жи́тель; вести́ п—ую жизнь *կանոնաւոր կեանք վարել.* п—ая величина́ *մաթմ.* *անփոփոխ մեծութիւն.* **-я́нство** *չ.* *մշտականութիւն, հաստատութիւն, անփոփոխութիւն.* п. въ трудѣ́ *տոկունութիւն աշխատանքի մէջ.* дѣла́ человѣ́ческія не отлича́ются п—омъ; **-я́нствовать** (-вую -ютъ) *տ.* Постоя́нничать; **-я́ть** (-ю́ -я́тъ; -о́й) *չ.* *մի քանի ժամանակ կենալ, մնալ.* посто́йте здѣ́сь, пока́ я возвращу́сь; п. въ сло́вѣ *խօսքը պահել.* посто́й! *սպասիր, կաց.* **2**, за кого́ *մէկին պաշտպանել, պաշտպան հանդիսանալ.* я постою́ за себя́ *ես ինքս ինձ, իմ իրաւունքները կը պաշտպանեմ:*

Пострада́ть *չ.* **1**, *մի քանի ժամանակ տառապել, ցաւ, վիշտ, հիւանդութիւն, տառապանք քաշել.* **2**, *տուժել, տառապել, ցաւ, վիշտ, հիւանդութիւն, տառապանք, վնաս կրել, վնասուել.* онъ пострада́лъ за пра́вду *ճշմարտութեան համար նա տուժել.* здоро́вье его́ пострада́ло; отъ э́того мо́жетъ п. его́ репута́ція; п о с т р а д а́ в ш і й *ած.* *վնասուած, վնաս, զեան քաշած:*

Постране́чный *ած.* [*գրքի, տետրակի*] *ամէն մի երեսում գտնուող:*

По||стра́нствовать (-вую -ютъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ ճանապարհորդել, պանդխտել.* **-страща́ть** *ն.* *մի փոքր վախեցնել, սիրտն ահ, երկիւղ գցել.* **-стрека́ть** *ն.* **1**, *մի փոքր այրել (եղինջով).* **2**, *մի փոքր կծել (կովը).* **-стрекота́ть** (-кочу́ -о́чутъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ [կաչաղակի պէս] կանչել, կռնչել, վայրահաչել, 'զուրս տալ':*

Постри||га́ніе *չ.* *տ.* *ստորև բայը.* **-га́ть**, -(и́)чь *ն.* **1**, *մի փոքր խուզել (մազերը).* **2**, [*համաձայն ծէսի գլխի մի քանի մազերը խուզելով*] *ձեռնադրել.* п. въ мона́хи *վարդապետ ձեռնադրել, կարգել.* п. въ мона́хини *կոյս ձեռնադրել.* наси́льно п. *զոռով, բռնութեամբ կուսանոց մտցնել.* **-ся** *անդր.* *ձեռնադրուել.* п. въ свяще́нники *քահանայ ձեռնադրուել.* п. въ мона́хини *կուսակրօնութեան քօղն ընդունել.* **-гу́** *տ.* Постри́чь; **-женецъ**, нца *ա.* *նորընծայ վարդապետ.* **-женица** *է.* *նորընծայ կոյս.* **-же́ніе** *չ.* **1**, *խուզում, խուզելը (մազերը).* **2**, *ձեռնադրելը, -դրութիւն.* п. въ мона́хи; п. въ мона́хини; принима́ть п. *վանք, կուսանոց մտնել.* **-(и́)чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -гъ -гла, о; *հրմ.* -ги́), **ся** *տ.* Пострига́ть, ся.

Построга́ть *ն.* *մի փոքր, մի քանի ժամանակ խարտաշել, 'ռանդել':*

По||строе́ніе *չ.* **1**, *շինելը, կառուցանելը.* *nqմ.* п. взво́дами *շարք շարք դասաւորելը.* **2**, *տ.* Постро́йка 2; **-стро́ечка** *նւզ.* *տ.* Постро́йка; **-стро́йка** *է.* **1**, *շինելը, կառուցանելը, շինում, կառուցանում.* п. мо́ста че́резъ рѣ́ку *գետի վերայից կամուրջ ձգելը.* **2**, *շինութիւն.* **-стро́ить** (-о́ю -я́тъ) *ն.* **1**, *մի փոքր, մի քանի ժամանակ շինել, կառուցանել.* **2**, *շինել, կառուցանել.* п. домъ; **3**, *nqմ.* *դասաւորել, կազմել.* п. коло́нну *զօրասին կազմել.* п. во́йско къ сраже́нію *զօրքը ճակատեցնել.* **-ся** *անդր.* **1**, *իրեն համար տուն, բնակարան շինել.* **2**, *nqմ.* *դասաւորուել.* ъ. въ карре́ *քառանկիւնու ձևով ճակատիլ.* **-стро́йщикъ** *ա.* *շինող:*

Постро́||мка *է.* **-мочка** *նւզ.* *լծափոկ, քարշափոկ.* **-мочный** *ած.* *լծափոկի, քարշափոկի:*

Постро́||чно *մ.* *ըստ տողաթուի, տողահաշուով.* **-чный** *ած.* *ըստ տողաթուի, տողահաշուով տրուող, վճարուող:*

Постругать *տ.* Построга́ть.

Пострѣ||лёнокъ, нка *տ.* Пострѣ́лъ 3; **-ливать** *չ.* *երբեմն, մի մի ժամանակ [հրացան] արձակել, որձակել.* *գէշ.* *երբեմն ցոլքալ, ծակել, ցաւ պատճառել.* **-лъ** *ա.* **1**, *ռմկ.* *կաթուած, հարուած.* п. тебя́ возьми́ *գրողը քեզ տանի.* **2**, *չար, չարաճճի, չարաքաշոյ, խեռ, սատահակ մարդ, թոկից փախած, 'շաթուքասան' ռմկ.* нашъ п. вездѣ́ поспѣ́лъ (*դարձ.*) *նա ամէն տեղ է.* **-ля́ть** *ն.* **1**, *մի փոքր, մի քանի ժամանակ [հրացան] արձակել, որաքացնել.* **2**, *բոլոր սրոք սպառել, սպանել:*

Постря́пать *ն.* *մի քանի ժամանակ կերակուր պատրաստել, խոհարարութիւն անել:*

Постря||сти́ (-су́ -су́тъ), **-хну́ть** *ն.* *մի փոքր, կամաց կամաց թափ տալ, թօթափել:*

Постскри́птъ *ա.* (*լտ.*) «*յետ գրութեան*», *յետագրութիւն.* дли́нный п.

Постуди́ть (-жу́ -у́дятъ) *ն.* *մի փոքր հովացնել, պաղեցնել:*

Посту́||кать *չ.* *մի քանի անգամ բախել, թխկթխկացնել.* **-кива́ніе** *չ.* *երբեմն բախելը, թխկթխկացնելը.* **-кива́ть** *չ.* *երբեմն կամ յաճախ բախել, թխկթխկացնել:*

Постула́тъ *ա.* (*լտ.*) *պահանջ.* *խնդրական նախադասութիւն:*

Посту||па́ніе *չ.* **1**, *վարուելը.* **2**, *մտնելը (ծառայութեան).* **3**, *մտնելը, ստացուելը (թղթերի, գործերի).* **-па́тельный** *ած.* *յառա-*

ջայող, յառաջադիմող, -մական. п—ое движéніе; **-пáть, -пи́ть** (-плю́ -у́пятъ; -пи́) չ. 1, վարուել, գործել. онъ поступи́лъ ду́рно въ э́томъ дѣ́лѣ; п. съ кѣмъ жесто́ко, великоду́шно; п. про́тивъ со́вѣсти; 2, ծառայութեան մտնել, պաշտօնի կանգնել. п. на слу́жбу; п. въ до́лжность պաշտօնն ստանձնել. п. въ ре́круты նորակոչ գրուել. 3, գալ, մտնել, ստացուել. къ намъ поступи́ло проше́ніе; э́то имѣ́ніе поступи́ло въ казну́ այս կալուածքը գանձարանին ընկաւ. п. въ прода́жу 'ի վաճառ հանուել, սկսել ծախուել. э́то дѣ́ло поступи́ло на о́чередь այդ գործի հերթը հասել է, եկել է. **-ся** չ. թողնել, հրաժարուել. զիջանել. п. свои́мъ намѣ́реніемъ իւր մտադրութիւնը թողնել. п. свои́мъ пра́вомъ въ по́льзу кого́ յօգուտ մէկի իւր իրաւունքից հրաժարուել, իւր իրաւունքը մէկի օգտին զիջանել. **-пле́ніе** չ. 1, վարուելը. 2, ծառայութեան մտնելը, պաշտօնի կանգնելը. п. въ до́лжность պաշտօնն ըստանձնելը. п. на слу́жбу ծառայութեան մըտնելը. п. въ гимна́зію վարժարան մտնելը. 3, մտնելը, ստացուելը. п. пода́тей; 4, մուտք, արդիւնք, տուրք. **-пно́й** ած. թողած, զիջած. **-покъ**, пка ա. վարմունք, արարմունք, վարեցողութիւն, գործ. благоро́дный, великоду́шный п.; смѣ́лый, де́рзкій п.; нельзя́ суди́ть объ нёмъ по пе́рвому его́ п—пку; **-(по́-)пъ** ա. տ. Поступле́ніе; **-(по́-)пь** ի. քայլուածք, գնացք, 'երիշ'. лёгкая п.

Постуча́ть չ. 1, մի փոքր, մի քանի ժամանակ բախել, թխկթխկացնել. 2, որ և **-ся** չ. բախել, թխկթխկացնել, զարկել։

I. **Постъ**, ста́ ա. պահք, 'պաս'. соблюда́ть п.; изнуря́ть себя́ посто́мъ; Вели́кій п. մեծ պահք, 'մեծ պաս'. рожде́ственскій п. ծննդեան պահք, 'պաս'։

II. **Постъ**, ста ա. (ֆր.) 1, ռզմ. պահակատեղի (ուր զինուորը կմ սպան կանգնած հըսկում, 'զարաւուլ է քաշում'). 2, տեղ. պաշտօն, պաշտօնատեղի, պաշտօնավայր. п. посла́нника; оста́ться на своёмъ п—у́.

Посты‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. 1, մի փոքր, թեթև կերպով ամաչեցնել, խայտառակել. 2, տ. Постыжа́ть; **-ся** անդր. ամաչել, խայթիլ. **-дно** մ. ամօթալի կերպով. **-дный** ած. ամօթալի, խայտառակ. п—ое дѣ́ло; п—ая жизнь; **-жа́ть**, -ди́ть ն. кого́ մէկին ամաչեցնել, ամօթահար անել, խայտառակել. **-же́ніе** չ. ամաչեցնելը, ամօթահար անելը, խայտառակելը։

Посты́‖лость ի. անդուրեկանութիւն, ատելութիւն. **-лый** բյ. ած. անդուրեկան, ատելի, զզուելի զարհուրած. онъ мнѣ п.; **-лѣть**, опост—, չ. անդուրեկան, ատելի, զզուելի դառնալ. свѣтъ ему́ опосты́лѣлъ աշխարհից, կեանքից նա ձանձրացել, զզուել է. э́то ему́ опосты́лѣло; **-нуть** չ. մի փոքր հովանալ, պաղիլ, սառիլ։

Постѣ́нный ած. պատի երկարութեամբ գնացող, տարածուող. պատի վերայ գտնուող։

Постѣсни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. մի փոքր նեղացնել, ճնշել։

Посу́‖да ի. աման, ամանեղէն. столо́вая, ку́хонная п.; гли́няная, серéбряная п.; **-дина** ի. **-динка** նւզ. աման, անօթ։

Посу‖ди́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. և չ. (մի փոքր) մտածել, խորհել, դատել. посуди́те са́ми, справедли́во-ли э́то. [п—ыя ла́вки.

Посу́дный ած. ամանի, ամանեղէն[ների]ի.

Посуети́ться (-чу́сь -тя́тся) չ. մի փոքր դէս ու դէն ընկնել, փաղփել, անհանգիստ լինել։

Посу‖ле́ніе չ. 1, խոստանալը. 2, առաջարկելը. **-ли́ть, ся** տ. Сули́ть, ся; **-лъ** ա. խոստում. на п—ѣ торова́тъ, а на дѣ́лѣ скупова́тъ (առծ.) շատ բան խոստացող և ոչինչ չանող. **-льный** ած. խոստացած, առաջարկած. խոստման։

Посумасбро́д‖ничать; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խելառ բաներ բանել, խենթութիւններ անել։

Посу́нуть ն. մի փոքր առաջ խթել, առաջ մղել։

Пасу́‖питься (-плюсь -пятся) անդր. ճակատը կնճռել, խոժոռուել. **-пливать, ся** տ. Насу́пливать, ся. [նալ, բրտանալ։

Посуро́вѣть չ. կամաց կամաց խստա-

Посурьми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. մի փոքր, թեթև կերպով ծարրել, սև ներկել (յօնքերը). **-ся** անդր. իւր յօնքերը մի փոքր ծարրել, սև ներկել։

Посу́то‖чно մ. օր[ուգիշեր]ով, 24 ժամով. **-чный** ած. օր[ու գիշեր], 24 ժամ տևող։

Посутя́‖жить (-жу -жатъ), **-жничать** չ. մի քանի ժամանակ դատ, գանգատ վարել, 'դաւի-դառաբա' սարքել։

По́суху մ. ցամաքով։

По‖суши́ть (-шу́ -су́шатъ) ն. մի փոքր չորացնել, ցամաքեցնել. **-ся** անդր. չորանալ, ցամաքիլ. **-схи́мить** տ. Схи́мить.

Посцара́‖пать ն. կամաց կամաց ճանկռտել, պռճոկել. **-пнуть** ն. մատամբ ճանկըռտել, պռճոկել։

Посцѣпи́ть (-плю́ -ѣпятъ) ն. կարգով միմեանց կցել, միմեանց հետ կապել, շղթայել։

Посчастли́‖виться չ. դէմք. յաջողուիլ, յաջողութիւն, բաղդ ունենալ. ему́ посчастли́вилось вы́играть въ лотере́ю; ему́ не посчастли́вилось въ э́томъ дѣ́лѣ; **-вѣть** չ. աւելի բաղդաւոր դառնալ։

По‖сче́сть (-сочту́ -ту́тъ; անց. -сочёлъ -чла́, о́; -сочти́), **-счита́ть** ն. մի փոքր թուել, համարել, հաշուել. **-ся** փոխդ. միմեանց մէջ հաշիւ տեսնել. *միմեանց հետ հաշիւները վերջացնել, միմեանց հետ կռուել։

Посы‖ла́ніе չ. ղրկելը, ուղարկելը, յղելը. **-ла́ть**, посла́ть ն. ղրկել, ուղարկել, յղել. п. слугу́ съ письмо́мъ; п. во́йско про́тивъ непрія́теля; Богъ посыла́етъ намъ дождь; п. това́ры на я́рмарку; п. за до́кторомъ բժշկի յետևից, բժշկին կանչելու ուղարկել. п. кому́ покло́нъ; п. ло́шадь ձիուն քշել (թէ մտրակելով և թէ սանձահարելով). **-лка** ի. 1, ղրկելը, ուղարկելը. 2, փոստ. փոստային կապոց, պատատ. 3, տրմբ. նախադասութիւն. пе́рвая, втора́я п.; **-лочка** նւզ. տ. Посы́лка 2; **-лочный** ած. 1, ղրկելու, ուղարկելու. 2, փոստային կապոցի, պատատի. **-льный** ած. տ. Посы́лочный; п о с ы́ л ь н ы й, аго ա. սուրհանդակ, պնդադեսպան.

պատգամաւոր. **-лыщикъ** ա. **-лыщица** է. ղրկող, ուղարկող, յղող այր, կին։

По‖сыпа́ніе չ. ածելը, ցանելը, շաղ տալը (վրան), ծածկելը. **-сыпать** (ապառն. -плю -ютъ; -пь), **-сыпа́ть** (ներկ՝ -па́ю -ютъ) ն. что чѣмъ մի բանի վերայ մի բան ածել, ցանել, շաղ տալ, մի բան մի բանով ծածկել. п. ола́дьи са́харомъ; п. тротуа́ры песко́мъ; путь ихъ былъ обильно *посы́панъ цвѣта́ми; **-ся 1,** անդր. իր վերայ մի բան ցանել. **2,** չ. բազմութեամբ, առատութեամբ թափուել, տեղալ. посы́пался снѣгъ ձիւնը վրայ տուեց. посы́пались ка́мни; пу́ли гра́домъ (կմ какъ градъ) посы́пались; насмѣшки посы́пались на него́ со всѣхъ сторо́нъ; всѣ бѣды посы́пались на него́; **-сы́пка** է. **1,** [վրան] ցանելը, շաղ տալը, ծածկելը. **2,** այն ինչ որ մի բանի վերայ ցանում, շաղ են տալիս. **-сыпно́й** ած. [վրան] ցանելու, շաղ տալու. и. порошо́къ; **-сыпь** տ. Посы́пка.

По‖сыха́ть, -со́хнуть չ. բազմութեամբ չորանալ (տունկերի մասին)։

По‖сѣва́ть, -сѣ́ять ն. ցանել, սերմանել. п. ро́жь; *п. раздо́ръ երկպառակութիւն ցանել, տարածել. что посѣ́ешь, то и пожнёшь (առծ.). **-сѣ́въ** ա. **1,** ցանելը, սերմանելը. ցանքս. вре́мя п—а; ручно́й п. ձեռքով ցանելը. овёсъ для п—а փարակի սերմնացու. **2,** ցանքս, ցանած սերմ. արտ. արմտիք. п—ы плохи́; **3,** ցանքսի ժամանակ։

Посѣ‖да́ть տ. Посѣ́сть; **-дки** տ. Посидѣ́лки.

Посѣдѣ́‖лый բյ. ած. ալիտակացած, ճերմակացած (մազեր). **-ть** չ. (մազերի մասին) ալիտակիլ, ճերմականալ. ծերանալ. дура́къ съ го́ря не посѣдѣ́етъ (առծ.)։

По‖сѣка́ніе չ. **1,** կտրելը, կոտորելը (անտառը). **2,** մտրակելը, ծեծելը. **-сѣка́ть,** -сѣ́чь ն. **1,** կտրել, կոտորել (բազմութեամբ, բոլորը). **2,** կամաց կամաց, երբեմն, պատահած ժամանակ կտրել, կոտորել. **3,** երբեմն ծեծել, մտրակել, խարազանել. **-сѣ́къ** ա. **1,** կտրելը, կոտորելը (անտառը). **2,** կտրուածք. կտրած, վիրաւորուած տեղ։

По‖сѣмени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. ցանել, սերմանել. **-сѣ́рить** (-рю -рятъ) ն. ծծմբել, ծծմբի մէջ թաթախել. **-сѣрѣ́ть** չ. մի փոքր գորշագոյն դառնալ, գորշանալ. **-сѣ́стъ** ա. թուխս դալը, թուխս դալու ժամանակ. вывесть въ оди́нъ п. мно́го цыпля́тъ; **-сѣ́сть** (-ся́ду -дутъ; անց. -сѣ́лъ -ла, о; հրմ. -ся́дь) չ. բազմել, նստել, նստատել։

Посѣ‖ти́тель ա. **-ти́тельница** է. այցելու այր, կին, հիւր. **-ти́тельскій** ած. այցելուի, հիւրի. **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ) ն. տ. Посѣща́ть.

Посѣ́товать (-тую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ տխրել, տրտմել, վշտանալ, նեղանալ, ողբալ. я посѣ́товалъ на него́ ես նորա վերայ վշտացայ, նեղացայ. я посѣ́товалъ ему́ за его́ отсу́тствіе ես նորան կշտամբեցի նորա բացակայութեան համար։

Посѣ‖че́ніе տ. Посѣка́ніе; **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -сѣ́къ -кла, о; հրմ. -ки́) տ. Посѣка́ть.

Посѣ‖ща́ть, -ти́ть ն. **1,** այցելել. п. пріятеля; п. теа́тръ; п. я́рмарки; **2,*** (Աստծու մասին) պատժել, պատիժ, փորձութիւն ուղարկել. Госпо́дь посѣти́лъ его́ тя́жкою болѣ́знію; *зара́за посѣти́ла э́ту стра́ну ժանտախտը հարուածեց այդ երկիրը. **-ще́ніе** չ. **1,** այցելութիւն. **2,** պատիժ, պատուհաս. **-щу́** տ. Посѣти́ть.

Посѣ‖яніе չ. ցանելը, սերմանելը. **-ять** (-ю -ютъ) տ. Посѣва́ть.

Пося‖га́ніе տ. Посяга́тельство; **-га́тель** ա. **-га́тельница** է. [մէկի կեանքը, կրուստն եւն] խնդրող այր, կին, մի վատ, չար բանի ձգտող, նկրտող այր, կին. **-га́тельный** ած. չարութեան, նենգութեան. **-га́тельство** չ. չարամիտ ձգտում, նկրտում, չարամիտ փորձ. п. на чью-либо жизнь փորձ մէկի կեանքի դէմ, սպանութեան փորձ մէկի դէմ. п. на чью честь փորձ, նկրտում մէկի պատիւը ձգելու. **-га́ть,** -гну́ть չ. վատ, չար դիտաւորութեամբ փորձ անել. п. на чью жизнь մէկի կեանքի դէմ փորձ անել, մէկի դէմ սպանութեան փորձ անել. п. на чужу́ю со́бственность օտարի սեփականութեան ձեռնամուխ լինել. п. на чью честь աշխատել մէկի պատիւը ձգելու, մէկի պատուին դիպչել։

Пота‖е́ніе չ. ծածկելը, թաքցնելը. **-е́нница** է. բս. Lathraea, ճաղպատիչ. **-е́нно** մ. ծածուկ, գաղտնի կերպով, թաքուն. **-е́нность** է. ծածկութիւն, թաքունութիւն. **-е́нный** ած. ծածուկ, թաքուն, գաղտնի. п. вы́ходъ.

Пота́‖ивать, -ять չ. մի փոքր հալուել, հալչել (ձիւնի, սառույցի մասին)։

По‖тайни́къ, а́ ա. ծածուկ, գաղտնի, թաքուն տեղ. **-таи́ть** (-таю́ -я́тъ) ն. **1,** մի քանի ժամանակ ծածկել, ծածուկ պահել. **2,** ծածկել, թաքցնել։

Пота‖ка́ла հոր. **-ка́льщикъ** ա. **-ка́льщица** է. երես տուող, ներողամիտ, ներող այր, կին. **-ка́ніе, -ка́тельство** չ. երես տալը, ներողամտութիւն, ներողութիւն. **-ка́ть, -кну́ть** չ. кому́ դէպի մէկը, դէպի մէկի թերութիւնները ներող, ներողամիտ լինել, մէկին երես տալ. оте́цъ не до́лженъ п. свои́мъ дѣ́тямъ; кто дѣ́тямъ потака́етъ, тотъ самъ пла́четъ.

Пота́лки‖ваніе չ. թեթև կերպով, մի մի ժամանակ խթելը, հրելը, 'բոթելը'. **-вать** ն. թեթև կերպով, մի մի ժամանակ խթել, հրել, 'բոթել'. **-ся 1,** փոխ. երբեմն միմեանց խթել, հրել, 'բոթել'. **2,** անդր. մի փոքր բախել, թխկթխկացնել (դուռը)։

Пота́‖ль է. ոսկէ թել (ասեղնագործելու). **-льный** ած. ոսկէ թելի։

Потанцова́ть (-цу́ю -ютъ) չ. մի փոքր պարել, պար գալ, կաքաւել։

По‖та́пливать, -топи́ть ն. մի փոքր, թեթև կերպով վառել (վառարանը)։

Пота́птывать ն. երբեմն, մի մի անգամ տրորել, կխճորել, ոտնատակ տալ։

Потараба́рить (-рю -рятъ) չ. միառժամանակ չարունակ խօսել, զրոյց անել, 'դուրս տալ'։

Потара́щить (-щу -щатъ) ն. մի փոքր չռել (աչքերը). п. на кого́ глаза́.

Пота́‖ска տ. Потасо́вка; **-ска́ть** ն. 1, մի փոքր, կամաց կամաց քարշ տալ, տանել. բոլորը քաշել, տանել. 2, ծեծել, թակել, ‘քոթակել‘. **-ся** 1, անդր. մի քանի ժամանակ դէս ու դէն քարշ գալ, թրև գալ. 2, փոխբ. միմեանց ծեծել, գզգզել. **-скивать** ն. կամաց կամաց, երբեմն քաշել, տանել. п. за волоса́ երբեմն, մի մի անգամ մազերից քաշել. **-ся** անդր. թափառել, թրև գալ, դէս ու դէն ընկնել. **-ску́ха, -ску́ша, -ску́шка** ի. շարունակ թրև եկող, անգործ, ցոփակեաց կինարմատ. **-ску́шничать** չ. դէս ու դէն թրև գալ, ցոփութիւն անել:

Пота‖сова́ть (-су́ю -ютъ) ն. մի փոքր խառնել (թուղթը). **-со́вка** ի. գզգզելը, քըքըելը, ծեծելը. дать кому́ поря́дочную п—у մէկի մազերից լաւ քաշել, մէկին լաւ ծեծել, գզգզել, ‘գլխկել‘:

Потату́йка ի. կնդ. Upupa epops, հաւոպուկ յոպոպ: [щикъ, -щица.

Пота́т‖чикъ, -чица տ. Потака́ль-

Пота́‖чка ի. ներողամտութիւն, երես տալը. дава́ть п—у տ. Потака́ть; **-чливый** ած. ներող, ներողամիտ, երես տուող:

Пота́‖шный ած. կալիոնի. **-шъ**, а́ ա. քիմ. potassium, կալիոն:

Потащи́ть (-щу́ -щатъ) ն. քարշել, տանել. սկսել քաշել, քարշ տալ. **-ся** անդր. կամաց կամաց հեռանալ, մեկնել. п. въ доро́гу կամաց կամաց ճանապարհ ընկնել:

Пота́ять (-та́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ հալուել, հալչել:

Потвер‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. մի փոքր կրկնել, սերտել (դասը). **-дѣ́ть** չ. պնդանալ, կարծրանալ:

Потво́‖рникъ ա. **-рница** ի. ներող, ներողամիտ, երես տուող այր, կին. **-рный** ած. ներողամտութեան, երես տալու. **-рство, -рствова́ніе** չ. ներողամտութիւն, երես տալը. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́, чему́ դէպի մէկը, դէպի մի բան ներող, ներողամիտ լինել. մէկին, մի բան փայփայել. *п. страстя́мъ толпы́ ամբոխի կրքերը փայփայել. **-рщикъ, -рщица** տ. Потво́рникъ, -рница.

По‖тека́ть չ. կամաց կամաց, ծանր հոսել, [օր. տակառի մասին] տանել. **-теку́** տ. Поте́чь; **-тёкъ** ա. [օր. տակառից] հոսած հեղուկի հետք:

По‖тёмки, мокъ ի. յ. մութ, մթութիւն, խաւար. сидѣ́ть въ п—ахъ; чужа́я душа́ п. չէ կարելի մտնել ուրիշի սրտի մէջ. **-темня́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Потемня́ть; **-темнѣ́лый** ե. ած. մթացած, խաւարացած. **-темнѣ́ніе** չ. մթնում, մթնելը, խաւարելը. **-темнѣ́ть** տ. Темнѣ́ть; **-темня́ть**, -темни́ть ն. մթնեցնել, խաւարեցնել:

Потен‖та́тъ ա. (լտ.) իշխանաւոր. **-ція** ի. (լտ.) [ներքին] ոյժ, կարողութիւն, զօրութիւն:

Поте́‖плить (-плю -лятъ) ն. միառժամանակ վառել (սուրբ պատկերի առաջ դրած կանթեղը). **-плѣ́ть** տ. Теплѣ́ть.

Потеребить (-блю́ -ре́бятъ) ն. մի փոքր ձգել, գզգզել. **-ся** փոխբ. միմեանց գզգզել:

Потере́ть (-тру́ -тру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; -три́), **ся** տ. Потира́ть, ся.

Потерза́ть ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ չարչարել, տանջել. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ չարչարուել, տանջուել:

Поте́рна ի. (ֆր.) ամրոցկ. ամրութեան անցք (յաճախ կամարակապ):

Потерпѣ́ть (-плю́ -е́пятъ; -пи́) 1, ն. կրել. п. больші́е убы́тки; п. кораблекруше́ніе; п. пораже́ніе; гла́вный уро́нъ потерпѣ́ла (կմ понесла́) э́та диви́зія; я не потерплю́ таки́хъ безпоря́дковъ ես չեմ կարող այդպիսի անկարգութիւնները տանել. 2, չ. վնաս կրել, վնասուել. хлѣбъ потерпѣ́лъ отъ гра́да; потерпѣ́вшій, аго ա. -вшая, ей ի. վնասուած, վնաս, զեան կրած այր, կին. 3, մի փոքր համբերել, մնալ. потерпи́ немно́го; потерплю́ ещё немно́го.

Поте́‖ря ի. կորուստ. п. имѣ́нія; п. зрѣ́нія, слу́ха, па́мяти; п. го́лоса; *п. че́сти; п. гражда́нскихъ правъ; **-ря́ніе** չ. կորցնելը. **-ря́ть** ն. կորցնել. п. часть своего́ состоя́нія: п. жизнь կեանքը տուժել. п. го́лову տ. Потеря́ться; п. попапра́сну де́ньги, трудъ; п. надёжду на чьё-либо исправле́ніе մէկի ուղղութեան մասին յոյսը կտրել. онъ си́льно потеря́лъ во мнѣ́ніи о́бщества նա սաստիկ ընկաւ հասարակութեան աչքում. **-ся** անդր. շփոթուել, ‘շշկլուել‘, գլուխը կորցնել:

По‖теса́ть (-шу́ -е́шутъ; -ши́) ն. մի փոքր տաշել. **-тёсывать** ն. երբեմն, կամաց կամաց տաշել. **-тесь** ի. իբրև ղեկ ծառայող երկար ձող[ի] բարկանաւի (на ба́ркѣ).

По‖те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; -ки́) չ. սկսել հոսել, [օր. տակառի մասին] սկսել տանել. **-ти́невѣть** չ. ցեխով, տղմով ծածկուել:

По‖тира́ніе չ. թեթև, մեղմ կերպով շփելը. **-тира́ть**, -тере́ть ն. թեթև, մեղմ կերպով շփել. п. ма́зью օծել, լուղ, օծանելիք քսել. п. себѣ́ ру́ки ձեռքերը շփել (ուրախութիւնից). **-ся** անդր. 1, մի փոքր շփուել, շփուելով մաշուել. 2,* մի փոքր շփուել, կրթուել. онъ дово́льно потёрся въ свѣ́тѣ.

Поти́ръ ա. (յն.) սկիհ (սուրբ հաղորդութեան):

Поти́‖скать ն. սեղմել, սխմել, ճնշել. **-скивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ սեղմել, սխմել, ճնշել:

Поти‖хо́нечку, -хо́ньку մ. **-хо́хоньку** մակբ. 1, կամաց, հանդարտ, մեղմ կերպով. 2, ծածուկ, թաքուն:

Потка́ть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -тки́) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ գործել, ոստայնանկել:

Пот‖ли́вость ի. քրտնոտութիւն, յաճախ քրտնելը. **-ли́вый** ած. քրտնոտ, յաճախ քրտնող. **-ни́къ**, а́ ա. **-ничо́къ**, чка́ նւզ. քրտնաքաշ (թամբի տակ). **-ный** ած. 1, քրտնոտ, քրտնքոտ. п—ая рука́; 2, քրտնքոտ, թաց, տամուկ, ‘նամ‘:

Пото‖во́й ած. 1, քրտինքի. 2, քրտնացնող, քրտնաբեր. п—а́я ба́ня; п—ы́я ка́пли; 3, արիւն քրտինքով վաստակած. п—а́я копе́йка; **-го́нный** ած. բժ. քրտնեցնող, քրտնաբեր. п—ое лѣка́рство; **-го́нъ** ա. բս. Imperatoria, մարգացնծու:

Пото́къ ա. 1, գետ, առու, վտակ. հեղեղատ. быстрый п. սահընթաց գետ, վտակ. кровь текла́ пото́ками արիւնը առուներով հոսում էր. 2,* հեղեղ. пролива́ть п—и слёзъ; п. бра́ни.

Потоли́ку մ. նոյնքան եւ, նոյնչափ եւ:

Потолка́ть ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ հրել, խթել. **-ся** ներգ. մի քանի ժամանակ թափառել, շրջել. я дово́льно потолка́лся ме́жду людьми́ ես բաւական աշխարհ եմ տեսել, մարդկանց հետ շփուել եմ:

Потолкова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. о чёмъ մի բանի մասին խօսել, զրոյց անել, խորհել. п. съ пріятелемъ о дѣла́хъ; п. кому́ մէկին մի քիչ բան հասկացնել:

Пото‖ло́къ, лка́ ա. **-ло́чекъ**, чка նւզ. առաստաղ, ՙօջորքՙ. *подпры́гнуть отъ ра́дости до п—лка́; **-ло́чина** ի. առաստաղի տախտակ[ներից իւրաքանչիւրը]. **-ло́чный** ած. առաստաղի, -ղային, ՙօջորքիՙ:

По‖толо́чь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. ло́къ -лкла́, о́; -лки́) ն. մի փոքր ծեծել, ջարդել. լեսել, լոսել. **-толпи́ться** (-плю́сь -пя́тся) չ. մի քանի ժամանակ խմբերով կանգնել, խմբուել:

Потолстѣ́‖лый ը. ած. հաստացած, գէրացած. **-ть** չ. հաստանալ, գէրանալ, ուռչել:

Пото́‖ль, -лѣ տ. Дото́лѣ.

Пото́‖мно մ. հատորներով. **-мный** ած. հատորներով (հրատարակուող, ծախուող):

Пото́‖мокъ, мка ա. սերունդ, ժառանգ, զաւակ. онъ вообража́етъ себя п—мкомъ о́чень дре́вняго ро́да; п о т о́ м к и յ. տ. Пото́мство 1; **-мственно** մ. ժառանգաբար, որդէց որդի. **-мственный** ած. ժառանգական, տոհմական. п. дворяни́нъ; п. почётный граждани́нъ; **-мство** չ. 1, ապագայ սերունդ, յետնորդներ, յետագաներ. жить въ п—ѣ; 2, սերում:

Потому́ մ. այս պատճառաւ, դորա համար, ուստի. онъ добръ и че́стенъ, п. я и люблю́ его́; п. ч т о շ. որովհետև, զի. я не люблю́ его́, потому́ что онъ лгунъ.

Пото́мъ մ. ապա, յետոյ, դորանից յետոյ. сперва́ рабо́тайте, а п. забавля́йтесь.

Пото‖ну́вшій ը. ած. ջրի մէջ ընկղմուած, խեղդուած. **-ну́ть** չ. ընկղմուել, խորասուզուել, խեղդուել. челно́къ потону́лъ.

Пото‖нча́ть չ. բարակնալ, քնքշանալ, (ճաշակի մասին) նրբանալ. **-нѣ́ть** չ. բարակնալ, նրբանալ:

Пото‖па́ніе չ. ընկղմում, սուզում (նաւի). **-па́ть**, -пнуть չ. ընկղմուել, սուզուել, խեղդուել: **-пи́ть** (-плю́ -о́пятъ) ն. 1, տ. Пота́пливать; 2, տ. Потопля́ть; 3,* փչացնել, կործանել. **-пле́ніе** չ. 1, ընկղմում, սուզում. 2, հեղեղում. **-плый** ը. ած. ընկղմուած, սուզուած, յատակ իջած (օր. նաւ). **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1, ընկղմել, սուզել (նաւը), խեղդել. п. го́ре въ винѣ́ հարբեցողութեամբ վիշտը մոռացութեան տալ. 2, հեղեղել. **-пнуть** տ. Потопа́ть; **-пный** ած. ջրհեղեղի, ջրհեղեղեան, ջրհեղեղային:

Пото‖пта́ніе չ. տրորելը, ոտնատակ տալը. **-пта́ть** (-пчу́ -о́пчутъ; -пчи́) ն. 1, մի քանի ժամանակ տրորել, կոխոտել. 2, տրորել, կոխոտել, ոտնատակ տալ:

Пото́пъ ա. մեծ հեղեղ, հեղեղում. всемі́рный п. ջրհեղեղ:

Пото‖ра́пливать -ропи́ть ն. (մի փոքր) շտապեցնել. **-ся** ներգ. մի փոքր շտապել, աճապարել, փութալ. е́сли вы не потoро́питесь, то опозда́ете.

Поторгова́ть (-гу́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ առուտուր անել. **-ся** չ. սակարկել, սակարկութիւն անել:

Поторжествова́ть (-ву́ю -ютъ) չ. միառժամանակ յաղթանակել, ցնծալ:

По‖тормоши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. մի փոքր գզգզել, քաշքշել. **-торопи́ть** (-плю́ -о́пятъ), **ся** տ. Потора́пливать, ся.

Потоскова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. о чёмъ միառժամանակ մի բանի մասին տխրել, վշտանալ, թախծիլ:

Пото́‖чекъ, чка ա. նւզ. գետակ, առուակ, պստիկ վտակ. **-чина** ի. հեղեղատ, անձրևագետ:

Пото‖чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. մի փոքր սրել, յեսանել:

Пото́чный ած. գետի, գետակի, վտակի, հեղեղատի, առուի, առուակի. п—ая вода́.

Потоши́ть ն. դէմք. սիրտը խառնել. меня́ потоши́ло սիրտս խառնեց:

Потра́‖ва ի. արածացնելով առաջացրած վնաս, զեան. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. 1, բարակներով ուրիշին (օր. նապաստակին, զայլին) հետամուտ լինել, հալածել. 2, արածացնել, վնասել, փչացնել (խոտհարքը, արտը). 3, մի փոքր թուլացնել, ՙբօշացնելՙ (թոկը, պարանը):

Потра́‖та ի. 1, ծախս, մսխ. 2, կորուստ, վնաս, զեան. **-тить** (-чу -тятъ) ն. 1, տ. Тра́тить; 2, մի քանի ժամանակ ծախսել, վատնել:

Потра‖фля́ть, -фить (-флю -фятъ) 1, ն. նպատակին դիպցնել, հասնել. 2, գուր գալ, հաճոյ լինել. на него́ не потра́фишь դժուար է նորան գուր գալ, դժուար է այնպէս անել, որ նա հաւանի:

Потре́‖ба ի. կարիք, հարկաւորութիւն. имѣ́ть въ чёмъ п—у; **-би́тель** ա. **-би́тельница** ի. սպառող այր, կին. **-би́тельный** ած. սպառող, -ղական. п—ое това́рищество; **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ) տ. Потребля́ть; **-бле́ніе** չ. սպառում. **-бля́емый** ած. սպառուող, սպառելի. **-бля́ть**, -би́ть ն. սպառել, ծախսել. **-бникъ** ա. եկղ. մաշտոց, ծիսարան. **-бно** դէմք. հարկ է, հարկաւոր է, կարևոր է. **-бность** ի. կարիք, պահանջ. физи́ческія п—и; жите́йскія п—и; **-бный** ած. կարևոր, հարկաւոր, պիտանի, օգտակար. **-бова́ніе** չ. պահանջում, -ջելը. п. въ судъ դատի, դատարան կանչելը. **-бова́ть** (-бу́ю -ютъ) ն. պահանջել. п. въ судъ դատի, դատարան կանչել. **-ся** ներգ. հարկաւորուել. возьми́, ско́лько потре́буется.

Потрево́‖женіе չ. վրդովելը, անհանգստացնելը, խանգարելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. վրդովել, անհանգստացնել, խանգարել. п. чей сонъ; **-ся** ներգ. վրդովուել, անհանգստանալ, անհանգիստ լինել. напра́сно потревожились.

Потрезвóнить (-ню -нятъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ զանգահարել, շատ զանգակներ տալ, քաշել.

По‖трепáніе չ. տ. բայը. **-трепáть** (-плю́ -éплютъ; -плй) ն. 1, շոյել, շոյելով, մեղմ կերպով զարկել. онъ потрепáлъ егó по плечу́; 2, մի փոքր ծեծել, քըքրել, գրգըզել. 3, մի փոքր քըքրել, ծեծել (կանեփը, կտաւը):

Потрé‖скать ն. ազահաբար ուտել, լափել, ‘տրաքուել‘. **-ся** չ. տեղ տեղ ճայթել, տրաքտրաքել, ճաքճքել, պատռուել. **-скиваніе** չ. 1, ագահաբար ուտելը, լափելը. 2, ճըրթճըրթալը. **-скивать** 1, ն. ագահաբար ուտել, լափել, տրաքուել. 2, չ. մի փոքր ճրթճրթալ, ճայթիւններ արձակել (այրուող փայտի մասին):

Потрéтно մ. երրորդ մասը մի անգամ, տարէնը երեք անգամ:

Потрещáть չ. 1, տ. Потрéскивать 2; 2, մի քանի ժամ չարունակ կանչել, ձայն տալ:

Потрó‖гать ն. մի փոքր, կարգով շօշափել, ձեռք տալ. **-гивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ շօշափել, ձեռք տալ:

Потро‖хóвый ած. ընդերքի(ց), փորոտիքի(ց). **-(пó-)хъ** ա. (մեւք. յ. потрохá, óвъ) ընդերք, փորոտիք (թռչուններէ և կենդանիներէ). гуси́ные п—á; пти́чьи п—á; **-шéніе** չ. [օր. նապաստակի] փորոտիքը հանելը. **-ши́льщикъ** ա. ձկներէ փորոտիքը հանող (մեծ ձկնորսարաններում). **-ши́ть** (-шу́ -шáтъ), вып—, оп—, ն. [մեւք. որսի] փորոտիքը, ընդերքը հանել, մաքրել. п. ры́бу.

По‖тру́ տ. Потерéть; **-труби́ть** (-блю́ -у́бятъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ փող փչել, փող ածել:

Потру‖ди́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. когó чѣмъ մէկին մի բանով (օր. խնդիրքով) նեղացնել, ձանձրացնել, (օր. գործով) աշխատեցնել. **-ся** անդր. նեղութիւն կրել, նեղութիւն քաշել. потруди́тесь передáть э́то письмó вáшему брáту.

Потруни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. когó մէկին մի փոքր ծաղրել, նշաւակել, ‘մասխարայ զցել‘:

Потру́‖сить (-шу -сятъ), **-шивать** չ. մի փոքր վախենալ, երկչոտել:

Потря‖сáніе չ. տարուբերելը, շարժելը. 2, ցնցելը, դղրդեցնելը. **-сáть**, -сти́ ն. տարուբերել, շարժել. вѣтеръ потрясáетъ дерéвья; 2,* ցնցել, դղրդեցնել. п. государство въ основáніи պետութեան հիմքը խախտել. потрясáющее дѣйствіе; э́то извѣстіе потрясло́ меня́ այդ տեղեկութիւնն իմ ջըղերը ցնցեց, սիրտս դղրդեցրեց. **-сéніе** չ. ցընցում. դարհուրանք. онъ не мóжетъ опóмниться отъ э́того п-ія; п. во всёмъ тѣлѣ; п. креди́та, государства վարկի, պետութեան անկումը, խախտումը. **-сóкъ**, скá ա. ջրադացի տաշտի տակ կախած նաւանման անօթը, որից շախշախի ներգործութեամբ ալյուր թափւում է ջրաղացքարի անցքի մէջ. **-сти́** (-сý -сýтъ; անց. -я́съ -слá, ó) տ. Потрясáть; **-сываніе** չ. երբեմն շարժելը, ցնցելը. **-сывать** ն. երբեմն շարժել, ցնցել. **-хивать**, **-хну́ть** ն. что և чѣмъ մի բան մի փոքր կամ յաճախ շարժել, ‘ժաժ տալ‘:

Поту́ги ա. յ. երկունքի, ծննդեան ցաւ կանանց:

Потýда մ. մինչև այնտեղ, մինչև այն ժամանակ:

Поту́‖живать չ. երբեմն կամ յաճախ թախծել, վշտանալ, վիշտ, տրտմութիւն կրել. **-жи́ть** (-жý -у́жатъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ թախծել, վշտանալ, վիշտ, տրտմութիւն կրել:

Потузи́ть (-жý -зя́тъ) ն. ծեծել, թակել:

Поту‖пи́ть (-плю́ -пя́тъ) տ. Потупля́ть; **-плéніе** չ. խոնարհեցնելը (աչքերը), քաշ անելը, կորացնելը (գլուխը). **-пля́ть**, -пи́ть ն. խոնարհեցնել, գետնին յառել (աչքերը), կորացնել, քաշ գցել (գլուխը):

Поту́‖ривать ն. երբեմն շտապեցնել, նեղացնել. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. վռնտել, քշել, հալածել:

Поту́‖склый ք. ած. մթնած, պղտորուած, խաւարած. աղօտացած. **-скнуть** տ. Ту́скнуть; **-скнѣ́лый** տ. Поту́склый; **-скнѣ́ть** տ. Тускнѣ́ть.

По‖тухáніе չ. հանգչելը, մարելը, շիջանելը. **-тухáть**, -ту́хнуть չ. հանգչել, մարել, (գր.) շիջանել (կրակի մասին). *всѣ стрáсти потухáютъ съ годáми; **-ту́хлый** ք. ած. հանգած, մարած, շիջած. **-ту́хнуть** (անց. -ту́хъ -хла, о) տ. Потухáть.

Потучнѣ́ть չ. գէրանալ, չաղանալ, տրագել:

Поту‖шáть, ши́ть ն. 1, հանգցնել, մարել, (գր.) շիջուցանել. 2,* խեղդել, ճնշել (ապստամբութիւնը). п. ссóру վիճաբանութեանը վերջ տալ. **-шéніе** չ. հանգցնելը, մարելը. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ) տ. Потушáть.

Пóт‖че(и)ваніе չ. հիւրասիրելը. մեծարելը. **-че(и)вать** (-чую -ютъ), поп—, ն. հիւրասիրել, մեծարել. մատուցանել:

Потщи́ться (-щу́сь -щáтся) չ. ջանալ, տքնել, աշխատել:

I. **Потъ** ա. քրտինք. лóшадь вся въ потý ձին քափ քրտինք է կտրել. съ негó п. грáдомъ льётся (կամ кáтится) նորանից քրտինքը ջրի պէս թափւում է. въ пóтѣ лицá, челá երեսի, ճակատի քրտինքով:

II. **Потъ** ա. կնդ. Physeter macrocephalus, մեծագլուխ վիշապաձուկ:

Поты́лица է. 1, ծոծրակ, վիզ, վզակոթ, շինք. 2, հարուած վզակոթին:

Поты́сячно մ. հազարներով:

Поты́чка է. հարուած. հարուած վզակոթին:

Потѣ́‖лый ք. ած. քրտնած. **-ніе** չ. քրտնելը:

Потѣ‖снéніе չ. մի փոքր սեղմելը. **-сня́ть**, **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. մի փոքր սեղմել. **-ся** անդր. մի փոքր սեղմուել (ուրիշին տեղ տալու համար). потесни́тесь немнóжко.

Потѣ́ть չ. 1, (всп—) քրտնել. 2, (зап—, отп—) ջրակալել, ջրի կաթիլներով ծածկուել. 3,* (поп—) խիստ աշխատել, քրտինք թափել:

Потѣ́‖ха է. զուարճութիւն, խնդութիւն, ուրախութիւն. прóсто п! կատարեալ ‘մասխարայութիւն‘ է. ծիծաղից մարդ մեռնում է. дѣ́лу врéмя и п—ѣ часъ ամէն բան իւր ժամանակն ունի. **-шáть**, **-ши́ть** (-шу -шатъ) ն. զուարճացնել, խնդացնել, ուրախացնել. **-ся**

անդր. մի բանով զուարճանալ, ուրախանալ, խըն-դալ. она́ потѣша́ется ку́клами; **-шка** *նւզ.* *տ.* Потѣ́ха; **-шливый** *ած.* զուարճա-լի, ուրախալի. **-шникъ** *ա.* **-шница** *է.* հա-նաքչի, զուարճախօս այր, կին. **-шный** *ած.* զուարճալի, զուարճացնող, խնդացնող. п. чело-вѣ́къ հանաքչի, զուարճախօս, 'մասխարայ' մարդ. п. ого́нь, п—ая раке́та հրախաղու-թիւն. п—ая ро́та երիտասարդ ազնուական-ների ջոկատ, վաշտ (Պետրոս Մեծից կազմուած)։

Потя|га́ться *անդր.* **1,** իր ոյժերը փոր-ձել, մրցել. онъ мо́жетъ п. съ нимъ въ зна́-ніи; **2,** մի քանի ժամանակ գալ, գանգատ վարել. **-гивать,** -ну́ть *ն.* **1,** ձգել, քաշել. п. верёвку; потяни́те къ себѣ́ э́тотъ ко-не́цъ; *դէմ.* меня́ потя́гиваетъ ко сну քու-նըս տանում է. **2,** *չ.* *ռմկ.* խմել, հարբել. онъ лю́битъ п.; **-ся** *անդր.* ձգուել, քաշքըշ-ուել, քաշքաշել, 'ձգմկոտալ'. п. по́слѣ сна; ребёнокъ потяну́лся за игру́шкою մանուկը տարա-ծեց իր ձեռքերը խաղալիքը բռնելու. потя́-нешься съ бара́ми, распроща́ешься съ амба́рами (*առծ.*) տոների վերմակին համա-ձայն մեկնիր. **-го́та** *է.* մարմնի անդամները տարածելն ու յօրանջելը, 'ձգմկոտալը'. **-го-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ) *ն.* մի փոքր, մի քանի ժա-մանակ ձանձրացնել, նեղացնել. **-ся** *անդր.* чѣмъ մի բանից ճնշուիլ, նեղանալ. **-гъ** *ա.* *ԿօՀԿ.* կօշկակալ. **-ну́ть, ся** *տ.* Потя́ги-вать, ся.

Потя́|пать *ն.* մասամբ կամ բոլոր[կա-տարե]լ կտրատել, կոտորել. **-пывать** *ն.* եր-բեմն կտտրել (կացնով)։

Поуба́вить (-влю -вятъ) *ն.* մի փոքր պակասեցնել. п. длины́ մի փոքր կարճացնել. п. ширины́ մի փոքր նեղացնել։

Поу|бра́ть (-беру́ -ру́тъ) *տ.* Убра́ть; **-бы́ть** (-бу́ду -дутъ; *անց.* поу́былъ -ла́, о) *չ.* պակասիլ, նուազիլ (ջրի մասին). **-бѣ-ди́ть** (-жду́ -дя́тъ) *ն.* մի փոքր, մասամբ հա-մոզել. **-вари́ть** (-рю́ -ва́рятъ) *ն.* բաւական-նաչափ եփել, խաշել. **-везти́** (-зу́ -зу́тъ) *տ.* Поувози́ть; **-вести́** (-веду́ -ду́тъ) *ն.* կա-մաց կամաց տանել. **-вози́ть** (-жу́ -во́зятъ), -везти́ *ն.* կամաց կամաց, մի քանի բան [սայ-լով] կրել, տանել. **-глуби́ть** (-блю́ -бя́тъ) *ն.* մի փոքր խորացնել. **-ся** *անդր.* մի փոքր խորասուզուիլ (մաքերի մէջ). **-говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* կամաց կամաց համոզել. **-ся** *փոխ.* միմեանց մէջ խօսել, պայմանաւորուել. **-гомони́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* մասամբ լռեց-նել, խաղաղացնել. **-гости́ть** (-щу́ -стя́тъ) *ն.* մի փոքր, մի բանով հիւրասիրել, մեծարել. **-ся** *անդր.* խմել, հարբել. **-дали́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* կամաց կամաց հեռացնել։

Поудалѣ́е *ած.* *բաղդ.* աւելի խիզախ, աւելի քաջ, աւելի համարձակ։

Поу|держа́ть (-жу́ -жатъ) *ն.* մի փո-քըր, մասամբ յետ պահել, արգիլել. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) *ն.* միառժամանակ կարթով ձուկ որսալ. **-до́брить** (-брю -рятъ) *ն.* մի փո-քըր կամ կամաց կամաց, միմեանց յետևից աղ-բել, պարարտել, 'փէյնել' (հողը)։

По|у́жинать *տ.* 'Ужинать; **-у́зить, ся** *տ.* 'Узить, ся; **-уйму́** *տ.* Поуня́ть.

Поу|кипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ.* մի փոքր, կամաց կամաց եփ գալ, եռ գալ. **-кла́сть** (-аду́ -ду́тъ) *ն.* միմեանց յետևից դարսել, տե-ղաւորել. п. дѣте́й спать երեխաներին քնաց-նել. п. кни́ги въ я́щикъ բոլոր գրքերն ար-կղի մէջ դարսել. **-ся** *անդր.* կամաց կամաց իր իրեղէնները դարսել, պատրաստուել ճանապարհ ընկնելու. **-кроти́ть** (-щу́ -тя́тъ) *ն.* մի փո-քըր, մասամբ զսպել. **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й) *ն.* **1,** մի փոքր ծածկել. **2,** կարգով բո-լորն կամ բոլորին էլ թաքցնել. **-крѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ) *ն.* **1,** մի փոքր պնդել, ամրաց-նել. **2,** կարգով բոլոր[քաղաքներ]ն էլ ամրաց-նել. **3,** за кѣмъ մէկի անունով, մէկի վերայ հաստատել (կալուածը, կալուածութիւնը). **-ла́дить** (-жу -дятъ) *ն.* կամաց կամաց կարգի բերել, խաղաղացնել. **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ) *տ.* По-укла́сть; **-моли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-мень-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) *ն.* մի փոքր պակասեց-նել, նուազեցնել, քչացնել։

По|у́мничать *ն.* մի քանի ժամանակ խելքին զօռ տալ, իմաստակութիւն անել. **-умнѣ́ть** *չ.* զգաստանալ, խելօքանալ. **-умо-ло́ться** (-мелю́сь -ме́лются) *անդր.* աղա-ցուել, մանրանալ, գերմակնալ. **-у́мство-вать** (-вую -ютъ) *չ.* մի փոքր, մի քանի ժա-մանակ փիլիսոփայութիւններ անել. **-умѣ́-рить** (-рю -рятъ) *ն.* մի փոքր չափաւորել, ամոքել. п. гнѣвъ, ди́кія стра́сти; **-уня́ть** (-уйму́ -му́тъ) *ն.* մի փոքր լռեցնել, հանդար-տեցնել. **-ся** *անդր.* մի փոքր հանգստանալ, հանդարտուիլ։

Поу|плати́ть (-чу́ -а́тятъ) *ն.* կամաց կամաց վճարել, հատուցանել. **-пра́вить** (-влю -вятъ) *ն.* մի փոքր, կամաց կամաց կարգի գը-ցել, կարգաւորել. **-пра́миться** (-млюсь -мятся) *չ.* մի փոքր յամառիլ, կամակորիլ, խե-ռութիւն անել. 'պակին կանգնել'։

Поуро́ч|но *մ.* ըստ ժամաթուղթ, ըստ դա-սաժամի. **-ный** *ած.* ժամաթուղթով, դասաժամով։

Поу|сади́ть (-жу́ -а́дятъ) *ն.* միմեանց յետևից նստեցնել, տեղաւորել. **-ся** *անդր.* կա-մաց կամաց նստոտել, տեղաւորուել. **-ско́-рить** (-рю -рятъ) *ն.* մի փոքր շտապեցնել. **-смири́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* մի փոքր հան-դարտեցնել, խաղաղացնել. **-ся** *անդր.* մի փոքր հանդարտանալ, հանդարտուել. **-смирѣ́ть** *չ.* հանդարտուել, խաղաղուել. **-сомни́ться** (-ню́сь -ня́тся) *չ.* մի փոքր կասկածել, վա-րանիլ. **-споко́ить** (-ко́ю -ятъ) *ն.* մի փո-քըր, կամաց կամաց հանգստացնել, հանդար-տացնել. **-ся** *անդր.* մի փոքր, կամաց կամաց հանգստանալ, հանդարտուիլ։

Поуста|рѣ́лый *բյ.* *ած.* բաւականին ծե-րացած, հնացած. **-рѣ́ть** *չ.* բաւականին ծե-րանալ, հնանալ։

Поу|ста́ть (-ста́ну -нуть) *չ.* մի փոքր յոգնիլ, դադարիլ, վաստակիլ, 'բէզարիլ'. **-стро́-ить** (-ро́ю -ятъ) *ն.* կամաց կամաց սարքել, կարգել, կարգի բերել. **-ся** *անդր.* կամաց կա-մաց կարգի ընկնել. **-сѣ́сться** (-ся́дусь -дутся) *չ.* մի փոքր, կամաց կամաց նստել, նստոտել. **-ти́хнуть** *չ.* կամաց կամաց խա-ղաղուել, հանդարտուել, նստել (հողմի, քամու մասին). **-тиши́ть** (-шу́ -ша́тъ) *ն.* մի փո-

քըը խաղաղացնել, հանգստացնել (օր. երեխային)։

По‖утоли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր յագեցնել, 'կտրել' (ծարաւը, քաղցը). **-утоми́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. մի փոքր յոգնեցնել, վաստակեցնել, 'ընկճացնել'. **-ся** անդր. մի փոքր յոգնել, վաստակել, 'ընկճուել'. **-утопта́ть** (-пчу́ -о́пчутъ) ն. կամաց կամաց տրորել, նստեցնել, տափտփել. **-утра́тить** (-чу -тятъ) ն. կամաց կամաց կորցնել. **-ся** անդր. կամաց կամաց կորչել։

Поутру́ մ. առաւօտեան դէմ, առաւօտը, առաւօտեան. п. шёлъ дождь.

Поу‖тѣ́шить (-шу -шатъ) ն. մի փոքր ուրախացնել, խնդացնել. **-тю́жить** (-жу -жатъ) ն. մի փոքր արդուկել, 'ութօյել', յղկել։

Поу‖ча́ть, -чи́ть ն. кого́ чему́ մէկին մի բան սովորեցնել, ուսուցանել, մէկին մի բանի մէջ հրահանգել. **-ся** անդր. чему́ մի բան սովորել, ուսանել, մի բանի մէջ հրահանգուել. э́тому на́до у васъ п—чи́ться; **-че́ніе** չ. 1, ուսում, վարդապետութիւն, խրատ, հրահանգ, դաս. его́ жизнь была́ п—іемъ для человѣ́чества; 2, քարոզ. говори́ть, чита́ть п.; **-чи́тельный** ած. հրահանգիչ, խրատական, կրթական. п—ое сло́во; **-чи́ть** (-чу́ -у́чатъ), **-ся** տ. Поуча́ть, ся; поучи́ть что մի բան (օր. դասը) մի փոքր սովորել։

По‖фантази́ровать (-рую -ютъ) չ. 1, մի փոքր զառանցել, բանդագուշել. 2, երժ. յանպատրաստից, ձեռաց մի փոքր ածել, նուագել. **-фанфаро́нить** (-ню -нятъ) չ. մի փոքր ֆանֆարոնութիւն անել, պարծենալ, 'մեծ մեծ բրդել'. **-фигля́рить** (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ խաղել, աճպարարութիւն, ածպարարութիւն անել. **-филосо́фствовать** (-вую -ютъ) չ. մի փոքր փիլիսոփայութիւն անել. **-фиска́лить** (-лю -лятъ) չ. մի քանի ժամանակ լրտեսութիւն անել, մատնութիւններ անել։

По-фло́тски մ. ինչպէս նաւատորմի մէջ սովորութիւն է, նաւաստու պէս։

Пофранти́ть (-чу́ -тя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ ֆրանտութիւն անել։

По-францу́зски մ. ֆրանսերէն։

Пофри́штикать տ. Фри́штикать.

Поха́б‖никъ ա. **-ница** է. ցոփ, յայրատ, լկտի, անամօթ այր, կին. **-ничать** չ. յայրատ, ցոփ, լկտի, անամօթ բաներ խօսել. լկտիաբար, անամօթաբար վարուել. **-но** մ. լկտիաբար, անամօթաբար. **-ность** է. տ. Поха́бство; **-ный** ած. լկտի, անամօթ. յայրատ. ամօթալի. **-ство** չ. լկտիութիւն, անամօթութիւն. **-ствовать** տ. Поха́бничать.

По‖ха́живать, -ходи́ть չ. 1, գնալ գալ, զբօսնել; ման գալ. п. взадъ и впередъ; 2, երբեմն գնալ, այցելել, յաճախել։

Поха́р‖кать չ. մի փոքր խուխ արձակել, թքել. **-кивать** չ. երբեմն խուխ արձակել, թքել։

Поха́ять տ. Ха́ять.

Похва‖ла́ է. գովեստ, գովասանք. заслужи́ть п—у́; осыпа́ть кого́ п—а́ми մէկին չափազանց գովել, գովաբանել. разсыпа́ться въ п—а́хъ իր գլուխը սաստիկ գովել. о́чень ну́жны мнѣ его́ п—ы́; отзыва́ться, упомина́ть о комъ съ п—о́ю մէկի անունը գովեստով յիշել. превозноси́ть кого́ п—а́ми մէկին գովելով երկինք բարձրացնել. **-ле́ніе** չ. գովելը, գովաբանելը. **-лива́ніе** չ. յաճախակի գովելը, գովաբանելը. **-лива́ть** ն. երբեմն, յաճախ գովել, գովաբանել. **-ся** անդր. յաճախ ինքն իրան գովել, գովաբանել, պարծենալ. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Похваля́ть, ся; **-льба́** է. պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն, 'մեծ մեծ բրդելը'. **-льби́шка** հոր. խիստ պարծենկոտ, սնապարծ, 'մեծ մեծ բրդող' մարդ. **-льно** մ. գովելի եղանակով. **-льность** է. գովեստ, գովասանքի արժանի լինելը. **-льный** ած. 1, գովաբանական, գովութեան, գովող, գովաբանող. п—ое сло́во ներբող. п—ое свидѣ́тельство; п. листъ; 2, գովելի, գովաբանելի. п. посту́покъ; п—ое намѣ́реніе; **-ля́ть**, -ли́ть ն. գովել, գովաբանել. **-ся** անդր. ինքն իրան գովել, պարծենալ. не могу́ п—ли́ться мое́ю кварти́рою.

Похва́рывать չ. յաճախ հիւանդանալ, տկարանալ։

Похва́‖стать, ся տ. Хва́стать, ся; **-стывать** չ. երբեմն ինքն իրան գովել, պարծենալ։

Похвата́ть ն. մի քանի բան, շատ բան կամ բոլորը գրփել, վերցնել, խլել։

По-хва́тски մ. քաջաբար, արիաբար։

Похва́тывать ն. երբեմն կամ յաճախ մի բանի ձեռք տալ, մի բան բռնել, վերցնել։

По‖хвора́ть չ. մի քանի ժամանակ հիւանդ, տկար լինել. **-хилѣ́ть** տ. Хилѣ́ть.

Похи‖ти́тель ա. **-ти́тельница** է. յափշտակող, գող, առևանգ այր, կին. **-тить** (-щу -тятъ) տ. Похища́ть.

Похитри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. մի փոքր խորամանկութիւն բանեցնել։

Похи‖ща́ть, -тить ն. գողանալ, յափշտակել. п. чужо́е иму́щество; *смерть похи́тила у него́ жену́; *холе́ра похи́тила полови́ну населе́нія—ոչնչացրեց. цыга́не похи́тили ребёнка; п. чужу́ю жену́ ուրիշի կնոջը առևանգել, փախցնել. п. бума́ги изъ дѣ́ла; п. верхо́вную власть; *п. поцѣлу́й; **-ще́ніе** չ. գողանալը, յափշտակելը, կողոպտելը. п. казённыхъ де́негъ; п. же́нщины կին առևանգելը, փախցնելը։

По‖хлеба́ть ն. 1, մի փոքր ուտել (դգալով ապուր, 'սուպ'). 2, բոլորն ուտել (դգալով ապուր, 'սուպ'). **-хлёбка** է. **-хлёбочка** նւզ. ապուր, 'սուպ', 'բրդոշ'. **-хлёбочный** ած. ապուրի, 'սուպի', 'բրդոշի'. **-хлёбывать** ն. ժամանակ առ ժամանակ, կամաց կամաց ուտել (դգալով ապուր, 'սուպ')։

По‖хлеста́ть (-щу́ -е́щутъ; -щи́) ն. մի փոքր, մի քանի անգամ մտրակել, մտրակով զարկել. п. ло́шадь; **-ся** 1, անդր. ինքն իրան մի քանի անգամ մտրակել. п. вѣ́никомъ իր մարմինը բաղանիքում աւելով ծեծել. 2, փոխ. միմեանց ծեծել, մտրակել. **-хлёстывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ մտրակել։

Похло́пать ն. և չ. մի քանի անգամ զարկել. ծափ տալ, մի փոքր ծափահարել։

Похлопота́ть տ. Хлопота́ть.

Похло́пывать ն. և չ. երբեմն խփել, զարկել. онъ похло́пывалъ его́ по спинѣ́.

Похлы‖ста́ть, -стывать *տ.* Похлесть...

Похлѣ́б‖ственный *ած.* *ստորաքարշ, ստորաքարշութեան, սողացող, քծնող.* **-ство, -ствованіе** *չ.* *շողոքորթութիւն, ստորաքարշութիւն, քծնողութիւն (մէկի հացն ուտելու համար).* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* кому́ *մէկին ստորութեամբ շողոքորթել, մէկի առաջ սողալ, ստորաքարշութիւն անել, քծնել, սողալ.* **-щикъ** *ա.* **-щица** *ի.* *ստորաքարշ, սողացող, շողոմ այր, կին։*

Похме́‖лье *չ.* *հարբեցողութեան (հարբելուց և զգաստանալուց յետոյ առաջացած) գլխացաւ, ակարութիւն.* у него́ съ п—ья голова́ боли́тъ; онъ съ п—ья лёгъ спать; въ чужо́мъ пиру́ п. (*առծ.*) *ուրիշի համար տուժել, ‹իշի նահատակութիւն անել›.* **-льный** *ած.* *հարբեցողութեան գլխացաւի, հիւանդութեան։*

Похму́рить (-рю -рятъ) *ն.* *կնճռել, կնճռոտել (ճակատը), կիտել (յօնքերը), խոժոռել.* **-ся** *անդր.* *խոժոռուել, յօնքերը կիտել, ճակատը կնճռել, կնճռոտել։*

Похны́кать (-хны́чу -чутъ) *չ.* *միառժամանակ հեծկլտալ, լաց լինել։*

Ходата́йствовать (-вую -ютъ) *չ.* о чёмъ *մի բանի համար միջնորդել։*

Похо́‖децъ, дца *նւզ.* *տ.* Похо́дъ; **-ди́ть** (-жу́ -хо́дятъ) *չ.* на кого́, на что **1,** *մէկին, մի բանի նմանուել, նման լինել.* сынъ похо́дитъ на отца́; его́ слогъ похо́дитъ на слогъ Цицеро́на; они́ похо́дятъ другъ на дру́га; э́та мѣ́ра похо́дитъ на наси́ліе; **2,** *տ.* Пох́аживать; **-дка** *ի.* *գնացք, քայլուածք, ընթացք, ‹երիչ›.* го́рдая, ро́бкая п.; я узна́лъ его́ по п—ѣ; **-дный** *ած.* **1,** *արշաւանքի. պատերազմի, -մական.* п. лазаре́тъ; п. бага́жъ; **2,** *լու ծախսով, լու խնդրանք ունեցող (ապրանք).* **-дъ** *ա.* **1,** *արշաւանք, պատերազմ.* кресто́вый п.; вы́ступить въ п.; бить п. *արշաւելու նշան տալ.* **2,** *ծախուելը, վաճառուելը. դիւրավաճառութիւն (ապրանքի).* **3,** *աւելորդութիւն քաշի, աւելորդ քաշ.* вѣ́шать съ п—омъ *աւել քաշել.* два фу́нта съ п—омъ *երկու գրուանքայից աւել.* быть съ п—омъ *գերակշռել, աւել կշռել.* **-(по́-)дя** *մ.* **1,** *գնալիս, գնալու ժամանակ.* э́то мо́жно сдѣ́лать п.; **2,** *անդադար, շարունակ.* онъ п. ворчи́тъ; **-жде́ніе** *չ.* *արկած, դիպուած, պատահար.* разска́зывать о свои́хъ п—іяхъ; п—ія Робинзо́на; **-жій** *ած.* *նման.* они́ похо́жи другъ на дру́га *նրա միմեանց նման են.* портре́тъ не похо́жъ на оригина́лъ; э́то ни на что не похо́же *այդ ոչ մի բանի նման չէ, այդ շատ վատ, անվայել է.* **-жу́** *տ.* Походи́ть.

Похозя́й‖ничать, -ствовать (-вую -ютъ) *չ.* *միառժամանակ տնտեսութիւն անել, տնտես լինել, տնտեսել։*

По‖холодѣ́ть *չ.* *ցրտանալ, պաղիլ. հովանալ.* **-холо́пить** *տ.* Холо́пить.

Похо‖роне́ніе *չ.* *թաղելը (մեռելին).* **-рони́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** *տ.* Похороня́ть, ся; **-ро́нный** *ած.* *թաղման, յուղարկաւորութեան.* п. маршъ; п. обря́дъ; **-(по́-)роны** (*սեռ.* похоро́нъ) *ի. յ.* *թաղում, յուղարկաւորութիւն.* **-роня́ть,** -рони́ть *ն.* **1,** *թաղել (մեռելին).* **2,** *ծածկել, թաքցնել.* **-ся** *անդր.* *թաղուիլ, թաքնուիլ։*

Похорошѣ́ть *տ.* Хорошѣ́ть.

Похо‖тли́во *մ.* *վաւաշոտութեամբ, պղծութեամբ.* **-тли́вость** *ի.* *վաւաշոտութիւն.* **-тли́вый** *ած.* *վաւաշոտ, պղծոտ, յայրատ.* п. взоръ; **-(по́-)ть** *ի.* *ցանկութիւն, տռփանք, պղծոտութիւն.* пло́тскія п—и *ցանկութիւնք մարմնոյ (Եփես 2₃).* **-тѣ́ніе** *չ.* *ցանկութիւն, տենչ.* **-тѣ́ть** (-чу́ -о́чешь -тя́тъ) *ն.* чего́ *մի բանի խիստ ցանկանալ, փափագել, տենչալ։*

По‖хоха́тывать, -хохота́ть (-чу́ -о́чутъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ բարձր ծիծաղել, ‹հոհոալ›.* **-храбри́ться** (-рю́сь -ря́тся) *անդր.* *իր քաջութիւնը ցոյց տալ, երևան հանել.* **-хра́мывать** *չ.* *մի փոքր կաղալ.* онъ похра́мываетъ на пра́вую но́гу.

Похра́‖пывать, -пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *չ.* *մի փոքր, մեղմ կերպով խռմփալ։*

Похри́‖пывать, -пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ.* *մի փոքր խռպոտել, խռպոտ դառնալ։*

По-христіа́нски *մ.* *քրիստոնէաբար։*

Похристо́соваться *տ.* Христо́соваться.

Похрома́ть *չ.* *փոքր, մի քանի ժամանակ կաղալ։*

Поху‖дѣ́лый *բ. ած.* *լղարած, նիհարած, ‹զարնած›.* **-дѣ́ть** *տ.* Худѣ́ть; **-жѣ́ть** *չ.* *վատանալ, վատթարանալ, ‹գէշանալ›.* «лу́чшими соловья́ми всегда́ счита́лись ку́рскіе; но въ послѣ́днее вре́мя они́ похужѣ́ли».

Поху‖ле́ніе *չ.* *բամբելը, պարսվելը.* **-ли́тель** *ա.* **-ли́тельница** *ի.* *բամբիչ, պարսվիչ այր, կին.* **-ли́ть** *տ.* Хули́ть; **-лка** *ի.* *բամբանք, կշտամբանք, պարսվանք։*

Похѣ́‖риваніе *չ.* *ջնջելը (վրան խազ քաշելով).* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *ն.* *ջնջել (վրան խազ քաշելով).* п. двѣ стро́чки.

Поцара́пать *ն.* *մի փոքր ճանկռել. ճանկռտել, պռճոկել։*

По-ца́рски *մ.* *արքայաբար, թագաւորաբար։*

По‖ца́рствовать (-вую -ютъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ թագաւորել.* **-цвѣсти́** (-цвѣту́ -ту́тъ; *անց.* -цвѣлъ -ла́, о́; -ти́) *չ.* *մի քանի ժամանակ ծաղկել, փթթել.* **-церемо́ниться** (-нюсь -нятся) *չ.* *մի փոքր քաշուել, ‹նազ անել›։* [գնչուի պէս

По-цыга́нски *մ.* *բոշայաբար, բոշայի,*

Поцѣ‖лова́ніе *չ.* *համբուրելը, -բում, ‹պաչելը›, ‹պագելը›.* **-лова́ть, ся** *տ.* Цѣлова́ть, ся; **-лу́й** *ա.* *համբոյր, ‹պաչ›, ‹պագ›.* преда́тельскій, І́удинъ п.

Поцѣ‖пи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ) *ն.* *կցել, միացնել.* **-пка** *ի.* **-почка** *նւզ.* *դոյլի (ведро́) և ուրիշ անօթների ականջներից անցկացրած թոկ կամ շղթայիկ։* [(ունելիս)։

Поча́в‖кивать, -кать *չ.* *ճմճմացնել*

Почародѣ́йствовать (-вую -ютъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ կախարդութիւններ, հմայութիւններ անել, կախարդութիւններով, հմայութիւններով զբաղուել, վհուկութիւն անել։*

Поча́рочно *մ.* *բաժակով, բաժակներով։*

По́часту *մ.* *յաճախ, սուէպ։*

По‖ча́тіе չ. սկսելը, [հացը] կտրելը, [գինու, գարեջրի տակառը] բացելը. **-чато́й** բյ. ած. սկսած, կտրած, բացած. **-ча́токъ**, тка ա. **-ча́точекъ**, чка նւզ. **1**, սկիզբ. յ. սաղմեր, արմատներ (բարոյական սկզբունքների մարդուս մէջ). **2**, կտրած, սկսած բան. п. хлѣ́ба կտրած հաց. **3**, ել, ելք թելով հանդերձ. **4**, բս. Spadix, կողր (պատատ). **-ча́ть** (-чну́ -чну́тъ; -чни́) տ. Почина́ть. [խամրել:

Поча́хнуть չ. թառամել, թառշամել,

Поча́ще մ. աւելի յաճախ, առէպ առէպ:

По́чва է. հող, գետին. песча́ная, гли́нистая, камени́стая п.; истоща́ть п—у հողը ուժասպառել, ուժասպառ դարձնել:

Почва́кать տ. Поча́вкать.

Почва́ниться (-нюсь -нятся) չ. մի փոքր հպարտանալ:

По́‖чвенный ած. հողի, գետնի. п—ыя отноше́нія; **-чвовѣ́дъ** ա. գիւղա. հողագէտ. **-чвовѣ́дѣніе** չ. գիւղա. հողագիտութիւն:

Почека́нить (-ню -нятъ) ն. մի քանի ժամանակ ապել, կոփել, ‘կոխել’, փորագրել:

По-человѣ́чески մ. մարդավարի, մարդու պէս:

По‖чему́ մ. ինչու, ինչու, ինչի՞, ինչի. п. онъ не прихо́дитъ? вотъ п. я э́то сдѣ́лалъ; **-чё́мъ** մ. որքան, որչափ, քանի՞. п. покупа́ли вы э́ту матѐрію? այդ կտորը դուք որքանով էիք գնում. фунтъ я́блокъ п.? խնձորի գրւանքան որքան արժէ. я п. зна́ю? ես որտեղից գիտեմ, որտեղից իմանամ:

Почё́р‖кать ն. խզմզել (գրատախտակը, պատը). **-кивать** ն. երբեմն ջնջել. -(по́чер)**къ** ա. ձեռք, գիր. краси́вый, дурно́й п.

Почер‖не́ніе չ. սևացնելը. **-нивать** ն. երբեմն կամ յաճախ սևացնել. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. մի փոքր սևացնել. **-нѣ́лый** բյ. ած. սևացած. **-нѣ́ніе** չ. սևանալը. **-нѣ́ть** տ. Чернѣ́ть.

Почер‖па́ніе չ. հանելը (ջուր). *քաղելը, վերցնելը (որ և է գրքից). **-па́ть**, **-пну́ть** ն. **1**, [ջուր] հանել, [ջուր] քաշել. п. воды́ изъ рѣки́; **2**,* քաղել, առնել, վերցնել. п. мы́сли изъ дре́внихъ писа́телей; я почерпну́лъ э́ту но́вость изъ вѣ́рнаго исто́чника; -(че́р)**пать** ն. մի փոքր [ջուր] հանել, քաշել. *մի փոքր, մի բան քաղել, վերցնել, առնել:

Почер‖ствѣ́лый բյ. ած. չորացած, պընդացած, կարծրացած. п. хлѣбъ քարթու հաց. **-ствѣ́ть** տ. Черствѣ́ть.

Почерти́ть (-рчу́ -е́ртятъ) ն. **1**, մի քանի ժամանակ նկարել. **2**, տ. Почё́ркать.

По-черто́вски մ. սատանայաբար, սատանայի պէս:

По‖чеса́ть (-шу́ -шутъ; -ши́) ն. մի փոքր քորել, п. заты́локъ; **-че́ствовать** (-вую -ютъ) ն. հիւրասիրել, մեծարել. **-че́сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. кого́ մէկին յարգել, պատուել, յարգանք, պատիւ տալ. հեգն. մէկին հայհոյել, նախատել. **-че́сть** (-чту́ -ту́тъ; -чти́), **ся** տ. Почита́ть, ся I; -(по́)**честь** է. պատիւ, յարգանք, մեծարանք. пу́блика воздала́ ему́ вели́кія п—и; приня́ть кого́ со всѣми́ п—ями; гоня́ться за п—ями; дости́гнуть п—ей պատիւների հասնել:

Почё́сывать ն. երբեմն, մի մի անգամ քորել. п. заты́локъ; **-ся** **1**, անդր. իրան քորել. **2**, չ. քոր գալ. у него́ спина́ почё́сывается նորա մէջքը քոր է գալիս:

Почё‖тно մ. պատուով, յարգանքով. **-тность** է. յարգանք, պատիւ. պատուաւորութիւն. **-тный** ած. **1**, յարգանաց, պատուի, պատիւ, յարգանք մատուցանող. п. знакъ; п. карау́лъ պատուամատոյց պահակախումբ. **2**, պատուաւոր. п. граждани́нъ; п. гость; п. членъ (հակը տ. дѣйстви́тельный членъ); **-тъ** ա. յարգանք, պատիւ, մեծարանք. ока́зывать кому́ п.; по мѣ́сту и п. (առծ.). бо́льше п., бо́льше хлопо́тъ (առծ.):

По́чеч‖ка է. պտղի կոկոն. **-никъ** ա. հնք. աշմ, յասմիկ քար. **-ный** ած. երիկամունքների, ‘պըլօճիկների’. п. ка́мень ա, բժ. երիկամնաքար. բ, տ. По́чечникъ.

Почечу́‖й ա. թութք, ‘մաայլի’. տ. Геморо́й; **-йникъ** ա. բս. ա, Polygonum hydropiper, ջրապղպեղ. բ, Polygonum persicaria, գեղձատերև մատիտեղ. **-йный** ած. թութքի, ‘մաայլի’. п—ая трава́ տ. Почечу́йникъ բ:

Почи‖ва́льный ած. քնելու, հանգստանալու. п. поко́й; **-ва́льня** է. քնելու, հանգստանալու սենեակ, ննջարան. **-ва́ніе** չ. քընելը, ննջելը, հանգստանալը. **-ва́ть** -(и́)ть, опочи́ть չ. **1**, քնել, ննջել, հանգստանալ. **2**, ննջել, մեռնել, հանգչել. здѣсь почі́етъ աստ հանգչի, այս է տապան. въ Бо́зѣ почи́вшій Госуда́рь 'ի Տէր հանգուցեալ թագաւոր, կայսր:

По‖чина́ніе տ. Поча́тіе; **-чина́ть**, **-ча́ть** ն. սկսել. онъ поча́лъ всѣхъ руга́ть; п. пиро́гъ կարկանդակը կտրել. п. бо́чку съ вино́мъ գինու տակառը բացել:

По‖чине́ніе, **-чи́ниваніе** չ. կարկատելը, ուղղելը. **-чи́нивать**, **-чиня́ть**, **-чини́ть** (-ню́ -нятъ) ն. կարկատել (օր. շորեղէնը, կտրած, վիրաւորուած նաւը), լցնել (գուլպայի ծակը), նորոգել (շինութիւնը). **-чи́нка** է. կարկատում, կարկատանք, ուղղում:

Почи́‖нный ած. սկզբի. вы мой п. покупа́тель դուք իմ առաջին, անդրանիկ գնորդն էք. **-нокъ**, нка ա. խամ հող, կորդ:

Почи́ночка է. թեթև կարկատանք:

Почи́нъ ա. **1**, սկիզբ. прода́ть дё́шево для п—у սկզբում, առաջին ժամանակ աժան ծախել. **2**, նախաձեռնութիւն, դրդում:

Почи‖сле́ніе չ. հաշուելը, համարելը. **-сли́ть** (-слю -слятъ) ն. հաշուել, համարել. п. су́мму въ расхо́дъ գումարը ծախսի մէջ դուրս գալ. п. кого́ больны́мъ մէկին հիւանդ համարել, հիւանդների կարգը դասել:

Почи́‖стить (-щу -стятъ) ն. մի փոքր սրբել. մաքրել (շորեղէնը, կօշիկները). п. щё́ткой; **-стка** է. քերած, մաքրած տեղ (գրու-

Почита́й տ. Почти́. [թեան մէջ):

По‖чита́ніе չ. յարգանք, յարգելը, պատուելը. сыно́внее п. որդիական յարգանք. **-чита́тель** ա. **-чита́тельница** է. յարգող, պատուող այր, կին. п—ли его́ тала́нта նորա տաղանդը յարգողները. **-чита́ть** ն. **1**, (поче́сть) համարել, ընդունել, հաշուել, դնել. его́ почита́ютъ за че́стнаго человѣ́ка (կմ че́стнымъ человѣ́комъ); я почита́лъ его́

свои́мъ дру́гомъ; п. поле́знымъ; я почту́ э́то за честь; **-ся** կր. համարուել. онъ почита́ется хоро́шимъ до́кторомъ; **2,** (почти́ть) յարգել, պատուել, մեծարել. (Աստծուն) պաշտել. п. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով յարգել, յարգանք մատուցանել. **3,** մի փոքր կարդալ, ընթեռնուլ. **-чи́тывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ կամ յաճախ կարդալ։

Почи́ть (*ներկ.* -чі́ю -чі́ютъ; -чі́й) ա. Почива́ть.

Почиха́ть չ. մի քանի ժամանակ, մի քանի անգամ փռնգտալ, 'փռշտալ', 'սաքր գալ'։

По‖чи́ще մ. *ռամկ.* աւելի մաքուր, աւելի լաւ. *հեգն.* աւելի խարամանկ, աւելի դժուծ. **-чі́ю** ա. Почи́ть.

По́‖чка է. **1,** *կզմխ.* երիկամունք, 'պոլոճիկ'. боль въ п—ахъ; воспале́ніе по́чекъ; ка́мень въ п—ахъ: **2,** *հնք.* խիկամն (բոլորաձև հանք). **3,** կոկոն, բողբոջ, 'փոթոլ', աչք. покрыва́ться п—ами; **-чкова́тый** ած. երիկամունքի նման, երիկամունքի ձևով. **-чкова́ть** (-ку́ю -ютъ) ա. Окули́ровать; **-чкови́дный** ած. երիկամունքաձեւ, կոկոնաձեւ. **-чковый** ած. կոկոնի, բողբոջի. **-чкогры́зъ** ա. Почкоѣ́дъ; **-чкопуска́ніе** չ. բողբոջում, կոկոն արձակելը. **-чкосложе́ніе** չ. կոկոն կազմելը. **-чкоѣ́дъ** ա. *կնդ.* Anthono-

Почну́ ա. Поча́ть. [mus, կոկոնակեր։

По́ч‖та է. (*ֆր.*) *փոստ.* отнести́ письмо́ на п—у; ѣ́хать по п—ѣ փոստակառքով ճանապարհորդել. **-чтальі(ь)о́нъ** ա. (*ֆր.*) փոստակալ, փոստային ցրիչ, թղթատար. **-та́мтскій** ած. փոստային կառավարութեան. **-та́мтъ** ա. (*գերմ.*) փոստային կառավարութիւն (մայրաքաղաքներում). **-та́рскій** ած. փոստային ծառայի. **-та́рь,** я ա. փոստային ծառայ. **-тдире́кторскій** ած. փոստային կառավարչի. **-тдире́кторъ** ա. (*ֆր.-գերմ.*) փոստային կառավարիչ. **-тдире́кторша** է. փոստային կառավարչի կին.

Почте́‖ніе չ. յարգանք, պատիւ. ока́зывать кому́ п.; къ нему́ не име́ютъ никако́го п—ія: моё п., моё вамъ п. պատիւ ունիմ ձեզ ողջունելու. **-нно** մ. յարգանքով, -նօք. **-нность** է. պատուարժանութիւն. **-нный** ած. յարգելի, պատուելի. п. ста́рецъ.

Почти́ մ. համարեա, գրեթէ. рабо́та п. око́нчена.

Почти́тель‖но մ. յարգանքով, -նօք, պատկառանքով. **-ность** է. յարգանք. **-ный** ած. յարգանաց, պատւոյ, յարգանք մատուցանող։

Почти́ть (-чту́ -ту́тъ) ա. Почита́ть 2.

Почтме́йсте‖рскій ած. փոստապետի, փոստային վարչապետի. **-рша** է. փոստապետի կին. **-ръ** ա. (*ֆր.-գերմ.*) փոստապետ, փոստային վարչապետ։ [մար։

Почто́ մ. ինչո՞, ինչու, ինչո՞, ինչու հա-

Поч‖то́вый ած. փոստի, փոստային. п—ая ка́рта փոստաքարտ. п—ая бума́га նամակի թուղթ. п—ыя ло́шади; ѣ́хать на п—ыхъ փոստակառքով ճանապարհորդել. **-тосодержа́тель** ա. փոստատէր, փոստային կայարանի պահող։

Почту́ ա. Поче́сть և Почти́ть.

Почу́вство‖ваніе չ. զգալը, իմանալը. **-вать** ա. Чу́вствовать.

По‖чу́диться ա. Чу́диться; **-чу́ять** ա. Чу́ять.

По‖шаба́шить (-шу -шатъ) չ. դադարել աշխատելուց, միառժամանակ գործը, աշխատանքը դադարեցնել. **-шага́ть** չ. մի փոքր քայլել, ման գալ. вамъ придётся поря́дкомъ п., что́бы дойти́ туда́ դուք մինչև այնտեղ հասնելը բաւական շատ պիտի քայլէք։

Поша́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. **1,** երբեմն կմ յաճախ չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, խելառ բաներ բանել. **2,*** կողոպտել, թալանել. тамъ поша́ливаютъ այն տեղըն անապահով է. **-лѣ́ть** չ. յիմարանալ, ցրժուել, ցնդիլ։

По‖ша́рить (-рю -рятъ) չ. մի փոքր որոնել, փնտռել, տակնուվրայ անել. **-ша́ркать** չ. մի փոքր ոտներով քաքատցնել։

Поша‖та́ть ն. մի փոքր շարժել, 'ժաժ տալ', ցնցել. **-ся** անդր. **1,** երերալ, տատանուիլ, դանդաղել. **2,** մի քանի ժամանակ թափառել, դէս ու դէն ընկնել. **-тну́ть** ն. շարժել, ցնցել, խախտել. **-ся** անդր. շարժուիլ, ցնցուիլ, խախտուիլ. э́тотъ уда́ръ заста́вилъ его́ пошатну́ться; **-тывать** ն. յաճախ շարժել, 'ժաժ տալ', ցնցել։

Пошвыря́ть ն. ժամանակ առ ժամանակ, կամաց կամաց դէն ածել, դէս ու դէն շպրտել։

Поше‖веле́ніе, -ве́ливаніе չ. կամաց, ծանր շարժելը. **-ве́ливать, -вели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր, կամաց, ծանր շարժել. п. губа́ми: *онъ и па́льцемъ не пошевели́тъ նա մատով էլ չի դիպչի. **-ся** անդր. կամաց, ծանր շարժուել, 'ժաժ գալ'։

По́ше‖ве́ньки, нокъ է. յ. *նւզ.* **-вни** (*սեռկ.* по́шевенъ և -вней) է. յ. լայն և ցածրիկ սահնակ (ծառի կեղևով պատած)։

По‖шелуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. մի փոքր կեղևել, կճեպել, կլպել։

Поше‖пта́ть (-пчу́ -е́пчутъ; -пчи́) ն. մի փոքր քչփչալ, փսփսալ. п. кому́ что на́ ухо: **-(по́-)птомъ** մ. փսփսալով, քչփչալով։

Пошере́ножно մ. (*լեհ.*) *ռզմ.* շարք շարք, 'ջէրգայ ջէրգայ', շարքերով, 'ջէրգաներով'։

По́шибъ ա. ձև, կերպարանք, բնաւորութիւն, (գեղարուեստի) ոճ, եղանակ. лю́ди на́шего п—а մեզ նման մարդիկ։

По‖шива́ть, -ши́ть ն. մի փոքր, կամաց կամաց կարել. **-ши́вка** է. կարելը. **-ши́кать, -ши́кивать** ն. մի փոքր սուլել (օր. թատրոնում). **-шипѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ թշշալ (օր. օձի մասին)։

По‖ши́тіе չ. կարելը, կարել պրծնելը. **-ши́ть** (-шью́ -ю́тъ; -ше́й) ա. Пошива́ть; **-шитьё** ա. Поши́тіе.

Пошко́лить (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կրթել, հրահանգել։

По́шли‖на է. մաքս, բաժ. հարկ, տուրք. ввозныя п—ы ներածելի ապրանքներից առնուող մաքսեր. п. на съѣстные припа́сы հարկ, մաքս մթերքներից. п. съ това́ровъ, продава́емыхъ на ры́нкахъ; **-нный** ած. մաքսի, մաքսային, բաժի, տուրքի. п. сборъ մաքսային տուրքեր, հասոյթներ։

Пóш‖ло մ. գռեհկութեամբ, անհամ, անճաշակ կերպով, ցածութեամբ. **-лость** ի. գռեհկութիւն, անհամութիւն, փծութիւն, ցածութիւն. **-лый** ած. գռեհիկ, գռեհկական, անհամ, անճոռնի, անպայ. ցած. п—ая фрáза; п. комплимéнтъ; п—ая шýтка; п—ая похвалá; п. дурáкъ անճոռնի, անտանելի [յիմար:

Пошлю́ տ. Послáть.

Пошля́‖къ, á ա. ստոր, ցած, անճոռնի, գռեհիկ, անպայ մարդ. **-нка, -чка** ի. անճոռնի, ցած, ստոր, գռեհիկ, անպայ կին, աղջիկ:

Пошпіóнить (-ню -нятъ) չ. մի փոքր լրտեսել, լրտեսութիւն անել:

Пóштовать ն. (-тую -ютъ) ռմկ. տ. Пóтчивать; «они́ васъ, знáчитъ, пóштовали».

Поштó‖пать ն. մի փոքր լցնել (օր. գուլպայի ծակը). **-пывать** ն. երբեմն, պատահած ժամանակ լցնել (օր. գուլպաների ծակերը):

Поштóфно մ. շտոֆներով:

Поштукатýрить (-рю -рятъ) ն. մի փոքր սուաղել, ծեփել:

Поштýч‖но մ. հատ հատ, կտոր, կտոր, կտորներով. **-ный** ած. մաս մաս, կտոր կտոր, կտորներով պատրաստած. п—ая рабóта.

Пошукáть, -(ý)кнуть ն. մի փոքր որոնել, փնտռել, տեղեկանալ, հետախուզել:

Пошумѣ́ть (-млю́ -мя́тъ) չ. մի փոքր աղմկել, աղմուկ հանել:

Пошути́ть (-чý -шýтятъ) չ. մի փոքր կատակ, հանաք անել. я пошути́лъ тóлько.

По-шутóвски մ. ծաղրածութեամբ, ծաղրածուի, խեղկատակի պէս:

По‖шýчивать չ. երբեմն, մի մի անգամ կատակ, հանաք անել. **-шушýкать** չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ քչփչալ, փսփսալ:

Пощá‖да ի. խնայում, խնայողութիւն, ողորմում. безъ п—ы առանց խնայելու, անողորմ կերպով. дать п—у խնայել. проси́ть п—ы շնորհք, ողորմութիւն խնդրել. не ждите отъ негó п—ы; **-ди́ть** տ. Щади́ть; **-жéніе** չ. խնայելը, ողորմելը:

Пощебени́ть (-ню -нятъ) ն. մանրել. пощебени́лъ, да и зá щеку.

По-щегольски́ մ. պճնամոլութեամբ:

По‖щеголя́ть չ. մի փոքր պճնամոլութիւն անել. **-щекотáть** (-чý -óчутъ) ն. մի փոքր խտղտել, խուտուտ ածել, խուտուտ ածել:

По‖щёлкать 1, չ. մի փոքր երգել (սոխակի մասին). **2,** ն. որոշ քանակութեամբ [ընկոյզներ] ջարդել. **-щелкáть** ն. когó մէկի քթին մի քանի անգամ խփել. **-щёлкиваніе** չ. երբեմն երգելը (սոխակի). **-щёлкивать** չ. երբեմն [լեզուով] շաչել. [սոխակի մասին] երբեմն երգել. п. бичёмъ մտրակը շաչել. п. зубáми ատամները կափկափել. ն. երբեմն ջարդել (ընկոյզներ):

Пощéніе չ. պահելը, պաս, ծոմ պահելը:

Пощe‖пáть (-пáю -ютъ և -плю́ -éплютъ; -пли́) ն. ճղոտել, ճեղքոտել, տաշեղներ քաշել (մի կտոր փայտ). **-пи́ть** (-плю́ -éпятъ) ն. մի փոքր ճղել, ճեղքել:

Пощёчи‖на ի. **-нка** նւզ. ապտակ. влѣпи́ть комý п—у.

Пощи‖пáть (-плю́ -и́плютъ) ն. մի փոքր կմշտել, ճմթել. փետել, գզել. **-ся** փխ. միմեանց կմշտտել, գզել, գզգզել. **-пывать** ն. երբեմն, կամաց կամաց կմշտել, փետել, ծեծել, գզգզել:

Пощý‖пать ն. շօշափել, ձեռք տալ. п. пульсъ; пощýпайте, горячó ли э́то; **-пывать** ն. յաճախ, մի մի անգամ շօշափել:

Пощýсь տ. Пости́ться.

Поѣ‖дáніе չ. ուտելը, լափելը, կլանելը. **-дáть,** -(ѣ́)сть ն. **1,** ուտել (մի փոքր կմ բոլորը). **2,** ուտել, լափել, կլանել, սպառել. **3,** ուտել, մաշել. ржа поѣдáетъ желѣ́зо; **-дéніе** տ. Поѣдáніе; **-дóмъ** մ. ագահաբար, կենդանի կենդանի. *онъ егó п. съѣлъ նա նորան կենդանի կենդանի կուլ տուեց. «ты мі́ръто п. ѣлъ скóлько годóвъ?».

Поѣ́ду տ. Поѣ́хать.

Поѣ́‖здить (-зжу -дятъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ շրջել, ճանապարհորդել (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով եւն). **-здка** ի. ուղեւորութիւն, ճանապարհորդութիւն (ոչ ոտով). п. за грани́цу; мы употреби́ли недѣ́лю на э́ту п—у; **-здно́й** ած. [երկաթուղու] գնացքի. **-(пó-)здъ** ա. **1,** գնացք. пассажи́рскій, товáрный п.; курьéрскій, скóрый п.; опоздáть на п. ուշանալ, գնացքին չհասնել. почтóвый п.; **2,** ապլաշարք, տ. Обóзъ; **3,** տ. Кортéжъ; **-зжáнинъ** ա. (յ. поѣзжáне, -нъ) ա. [հարսանեաց] շքագնացքի անդամ, մասնակից. **-зжу** տ. Поѣ́здить.

Поѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь; -ѣди́мъ -дя́тъ, -ѣ́шь) տ. Поѣдáть.

Поѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; հրմ. -ѣзжáй) չ. գնալ, մեկնել, ուղեւորուել, ճանապարհուել (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով եւն). я поѣ́ду мóремъ; по какóй дорóгѣ онъ поѣ́халъ? п. на свои́хъ на двои́хъ հեգն. կմ կտկւ. ոտով, հետիոտն գնալ, մեկնել:

Поэ́зія ի. (յն.) պօէզիա (բանաստեղծութիւն, բանաստեղծական արուեստ. հակը տ. Прóза).

Поэкзаменовáть (-ню́ю -ютъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ քննել, հարցաքննել:

Поэконó‖мить (-млю -мятъ), **-мни́чать** չ. մի փոքր տնտեսել, խնայել, մի փոքր տնտեսող, խնայող լինել:

Поэ́ма ի. (յն.) պօէմա, բանաստեղծական պատմուած:

Поэскадрóнно մ. ռզմ. հեծելազնդե- [րով:

Поэ‖тизи́ровать (-рую -ютъ) (ֆր.) **1,** չ. բանաստեղծութիւն անել. **2,** ն. բանաստեղծական ձև, կերպարանք տալ. **-ти́чески** մ. բանաստեղծօրէն. **-ти́ческій** ած. բանաստեղծական. п—ая вóльность; **-ти́чно** մ. բանաստեղծօրէն. **-ти́чный** ած. բանաստեղծական, -ծային:

Поэ́тому չ. դորա համար, այդ պատճա- [ռով, ուստի:

По‖этéсса ի. բանաստեղծուհի, կին բանաստեղծ. **-э́тъ** ա. (յն.) բանաստեղծ:

По‖ю́ տ. Пѣть; **-юли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. մի քանի ժամանակ դէս ու դէն ընկնել (գործով), շարժուել, 'ժամ տալ'. **-я́бедничать** չ. մի քանի ժամանակ չարախօսութիւններ, ամբաստանութիւններ, վատութիւն անել:

Поя‖ви́ться (-влю́сь -я́вятся) տ. Появля́ться; **-влéніе** չ. յայտնուելը, երեւալը.

п. коме́ты; п. зе́лени; **-вля́ться**, -ви́ться չզ. յայտնուիլ, երևալ, ՙտրչայ ընկնիլ՚. въ лѣсу́ появи́лись во́лки; отку́да онъ появи́лся? отку́да у него́ появи́лись де́ньги? նա ինչպէ՞ս փողատէր դարձաւ. въ го́родѣ появи́лась холе́ра.

По‖ягни́ться տ. Ягни́ться; **-яде́ніе** տ. Поѣда́ніе.

По‖якша́ться ռ. չզ. միմեանց հետ ծանօթանալ, բարեկամանալ, ծանօթութիւն, բարեկամութիւն անել. **-яри́ться** (-рю́сь -я́тся) չզ. на кого́ մէկի վերայ կատաղիլ, խիստ բարկանալ, ՙգազազիլ՚:

Поя́‖рковый ած. գառան բրդից. **-ро́къ**, рка ա. գառան բուրդ (առաջին անգամ խուզած):

Поя́сать (-шу -шутъ) ն. գօտին մէջքը [կապել:

Пояс‖не́ніе չ. պարզելը, պարզաբանելը, -նութիւն, բացատրելը, -տրութիւն:

Поясни́къ, а́ ա. գօտեգործ, գօտիներ շինող, պատրաստող:

Пояс‖ни́тельный ած. բացատրական, -տրող, պարզաբանող, -նական. п—ая запи́ска; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Поясня́ть, ся.

Поя‖сни́ца ի. **-сни́чка** նւզ. գօտկատեղ, գօտկատեղի ոսկրը. боль въ п—ѣ; **-сни́чный** ած. գօտկատեղի. п—ая боль; **-сно́й** ած. գօտու, գօտի—. п. покло́нъ խոնարհ երկրպագութիւն:

Пояс‖нѣть չ. պարզուել, պայծառանալ. **-ня́ть**, -ни́ть ն. պարզել, պարզաբանել, բացատրել, մեկնել. **-ся** չզ. պարզուիլ:

Поя‖со́къ, ска́ ա. նւզ. պստիկ գօտի. **-со́чекъ**, чка ա. նւզ. պստիկ գօտի, գօտիկ. ՙքամար՚. **-(по́я)съ** ա. **1**, գօտի, գօտիկ, ՙքամար՚. войти́ въ во́ду по́ п. մինչև գօտկատեղ ջրի մէջ մտնել. кла́няться въ п. խոնարհ գլուխ տալ, երկրպագել. заткну́ть кого́ за́ п. մէկին ծախել ու առնել, տան անգամ ջուրը տանել ու հանել. **2**, աշխ. գօտի. жа́ркій, уме́ренный п.

Поя́ть (пойму́ -му́тъ) ն. հնց. բռնել, [կալնել:

Праба́‖бка ի. **-бушка** նւզ. նախահանի, պապի կամ տատի մայր, ՙջոջմամ՚:

Пра́в‖да ի. արդարութիւն, ճշմարտութիւն. стоя́ть за п—у արդարութիւնը պաշտպանել. по п—ѣ сказа́ть ճշմարիտն ասած. ва́ша п. դուք արդար, իրաւացի էք. сказа́ть кому́ п—у — ма́тку մէկի երեսին բոլոր ճշմարտութիւնն ասել. п. глаза́ ко́летъ (առծ.) ճշմարտութիւնը մարդկանց դուր չէ գալիս. хлѣбъ соль ѣшь, а п—у рѣжь (առծ.). поступа́ть по пра́вдѣ արդարութեամբ վարուել. Ру́сская П. կմ П. Яросла́влева Եարոսլաւի Օրէնսգիրքը. **-ди́во** մ. արդարութեամբ, ճշմարտութեամբ. поступи́ть п.; разска́зывать п.; **-ди́вость** ի. արդարութիւն, արդարացիութիւն, ճշմարտութիւն. արդարասիրութիւն, ճշմարտասիրութիւն. **-ди́вый** ած. արդար, արդարացի, ճշմարիտ. արդարասէր, ճշմարտասէր. п. разска́зъ; п. человѣ́къ; п. хара́ктеръ.

Правдо‖люби́вый ած. արդարասէր, ճշմարտասէր. **-лю́біе** չ. արդարասիրութիւն, ճշմարտասիրութիւն. **-подо́біе** չ. հաւանականութիւն. **-подо́бно** մ. հաւանաբար. **-подо́бный** ած. հաւանական, հաւատալի:

Пра́вед‖никъ ա. **-ница** ի. արդար, ճշմարիտ այր, կին. **-ничество** չ. արդարութիւն, ճշմարտութիւն. **-ничій**, ья, ье ած. արդարի, ճշմարտի. **-но** մ. արդարութեամբ, ճշմարտութեամբ. **-ность** ի. արդարութիւն, ճշմարտութիւն. **-ный** ած. արդար, ճշմարիտ, անմեղ, անարատ:

Правёжъ, жа́ ա. **1**, հնց. զօռով առնելը (օր. պարտքը). **2**, տանջանք, չարչարանք:

Пра‖ви́ло չ. ուղղիչ գործիք, կոթ. քանոն. դեկ. **-(а́)вило** չ. կանոն, օրէնք. граммати́ческое п.; четы́ре п—а ариѳме́тики; п—а монасты́рскія; п. рели́гіи, поли́тики, нра́вственности; нѣтъ п—а безъ исключе́нія (առծ.). я приде́рживаюсь п—а ни на кого́ не надѣ́яться ես օրէնք եմ սահմանել՝ ոչ ոքի վերայ չյուսալ. поста́вить себѣ́ за п. կանոն դնել. **-(а́)вильно** մ. կանոնաւոր կերպով. э́то зда́ніе постро́ено о́чень п.; разсужда́ть п.; **-(а́)вильность** ի. կանոնաւորութիւն. п. фигу́ры; п. мы́слей, сло́га; **-ви́льный** ած. ուղղութիւն ցոյց տուող. п—ое перо́ ուղղութիւն ցոյց տուող փետուր (թռչունի). **-(а́)вильный** ած. կանոնաւոր. п—ыя черты́ лица́; п. глаго́лъ; п—ое поня́тіе կանոնաւոր, ուղիղ հասկացողութիւն. вести́ п. о́бразъ жи́зни; **-ви́льце** նւզ. տ. Прави́ло; **-ви́льщикъ** ա. **-ви́льщица** ի. խախտուած, դուրս ընկած ոսկորները հաստատող, տեղը գցող այր, կին. **-(а́)вильщикъ** ա. ձիավար, կառապան:

Прави́те‖ль ա. կառավարիչ. դատաւոր. п. госуда́рства պետութեան կառավարիչ, պետական գործերի յանձնաձիչ. п. дѣлъ գործավար. п. канцеля́ріи պաշտօնատան կառավարիչ. **-льница** ի. կառավարչուհի. **-льственный** ած. կառավարչական. **-льство** չ. կառավարութիւն, պետական իշխանութիւն. вре́менное п.; **-льствовать** (-вую -ютъ) չ. կառավարել. прави́тельствующій Сена́тъ կառավարիչ Սենատ:

Пра́‖вить (-влю -вятъ; -вь) ն. **1**, чѣмъ մի բան վարել, կառավարել. п. госуда́рствомъ տէրութիւնը կառավարել. п. до́момъ տանը կառավարել. п. дѣла́ми գործերը վարել. п. кораблёмъ, рулёмъ նաւը, ղեկը վարել, ուղղել. п. лошадьми́ ձիերին վարել, քշել. **2**, վարել, կատարել. п. до́лжность; п. церко́вную слу́жбу; п. имени́ны անուանակոչութեան տօնը տօնել. **3**, ուղղել, դրատել. п. вы́вихъ դուրս ընկած, խախտուած ոսկորն ուղղել, տեղը գցել. п. корректу́рные листы́; **4**, սրել. п. бри́тву; **5**, արդարացնել, արդար դուրս բերել (մեղաւորին). **-вка** ի. **1**, ուղղելը, դրատելը. п. вы́виха; п. гвозде́й; п. набо́ра շարուածքի սրբագրութիւնը. **2**, սրելը. п. бри́твы; **3**, տպգր. սրբագրական թերթ: **-вле́ніе** չ. **1**, կառավարութիւն. о́бразъ п—ія; приня́ть бразды́ п—ія կառավարութեան ղեկը ձեռք առնել. монархи́ческое, представи́тельное п.; **2**, կառավարութիւն, կառավարչատուն. губе́рнское п.; волостно́е п.; **-вле́нскій** ած. կառավարութեան.

Пра́вну‖ка ի. թոռնորդի, թոռան աղ-

ջիկ. **-мъ** ա. թոռնորդի, թոռան մանչ. **-ча́та, -тъ** ա. յ. թոռնորդիներ, թոռնորդիք. **-чекъ,** чка նւզ. ա. Пра́внукъ; **-чій,** ья, ье ած. թոռնորդիների. **-чка** նւզ. ա. Пра́внука.

I. **Пра́во** մ. ուղիղ, դրուստ։

II. **Пра́‖во** չ. **1,** իրաւունք. п. со́бственности; п. си́льнаго; неотъе́млемое п. անկապտելի իրաւունք. имѣ́ть п. на получе́ніе пе́нсіи; п. на жизнь и на смерть; п—а́ гостепріи́мства; п—а́ и преиму́щества дворя́нства; п. роди́телей надъ дѣтьми́; въ п—ѣ ли вы э́того тре́бовать? я въ п—ѣ говори́ть такъ ես իրաւունք ունիմ այդպէս խօսելու. **2,** իրաւունք, իրաւացիութիւն. по како́му п—у вы э́то сдѣ́лали? ինչ իրաւունքով դուք այդ արիք.— по п—у, кото́рое дано́ мнѣ зако́номъ; ри́мское п. հռոմէական իրաւունք, օրէնք. до́кторъ правъ իրաւագիտութեան դոկտոր. торго́вое п.; гражда́нское, уголо́вное п. քաղաքացիական, քրէական իրաւունք. междунаро́дное п. միջազգային իրաւունք. церко́вное п.; госуда́рственное п. պետական իրաւունք. **-во́вой** ած. իրաւունքի, իրաւային, իրաւանց. п. поря́докъ; э́то не согла́сно съ на́шими п—ы́ми поня́тіями.

Право‖вѣ́децъ, дца ա. Правовѣ́дъ; **-вѣ́дство** ա. Правовѣ́дѣніе: **-вѣ́дъ** ա. **1,** իրաւարան, իրաւագէտ, օրէնսգէտ. **2,** իրաւարանութեան ուսանող. **-вѣ́дѣніе** չ. իրաւագիտութիւն, իրաւարանութիւն. шко́ла п—ія; **-вѣ́ріе** չ. ճշմարիտ, ուղիղ հաւատ, ուղղափառութիւն (գործ է ածուում նկատ. մաքով մնող մահմեդականութեան համար). **-вѣ́рный** ած. ուղղահաւատ, ուղղափառ (մնաց. մահմեդական). **-вѣ́рство** ա. Правовѣ́ріе; **-ду́шіе** չ. անկեղծութիւն, ճշմարտութիւն, արդարամտութիւն, բարեխղճութիւն. **-ду́шно** մ. անկեղծութեամբ, -ծօրէն, բարեխիղճ կերպով. **-ду́шный** ած. անկեղծ, ճշմարիտ, բարեխիղճ. **-мо́чіе** չ. իրաւասութիւն, իրաւունք. **-мо́чный** ած. իրաւունք, իրաւասութիւն ունեցող, ձեռնհաս. **-мы́сліе** չ. ողջմտութիւն. **-мы́слящій** ած. ողջամիտ. **-мѣ́рный** ած. համաչափ, համապատասխան. **-наруше́ніе** չ. իրաւունքի, օրէնքի խախտում, դեղծում. **-писа́ніе** չ. ուղղագրութիւն. **-поря́докъ,** дка ա. օրէնքների. իրաւունքների կարգ. наруше́ніе обы́чнаго п—дка: **-сла́віе** չ. օրթոդոքսութիւն, ուղղափառութիւն (ռուս եկեղեցու). недѣ́ля П–ія մեծ պասի առաջին կիրակին. **-сла́вный** ած. օրթոդոքս, ուղղափառ. п—ая це́рковь օրթոդոքս, ուղղափառ եկեղեցի (ռուսաց). **-спосо́бность** է. իրաւահասութիւն. **-спосо́бный** ած. իրաւահաս։

Пра́вость է. ուղղութիւն, արդարութիւն, ազնուութիւն։

Правосу́‖діе չ. արդարադատութիւն, իրաւադատութիւն. **-дно** մ. արդարութեամբ, արդարադատութեամբ. **-дность** է. արդարութիւն, արդարադատութիւն. **-дный** ած. արդար, արդարադատ։

Правота́ է. ուղղութիւն, արդարութիւն, օրինականութիւն. надѣ́юсь на п—у́ моего́ дѣла́.

Пра́вочный листъ տպգր. սրբագրութեան թերթ։

Пра‖вша́ հ-չ. աջլիկ (հկռկր ա. Лѣвша́я **-вый** ած. **1,** աջ, աջակողմեան, աջու. п—а); рука́ աջ, աջ ձեռք. ста́ньте по п—ую (կմ на п–ую) сто́рону; **2,** ուղիղ, արդար, իրաւացի. անմեղ. п—ое дѣ́ло; она́ права́ նա իրաւացի է. призна́ть кого́ п—ымъ.

Пра́вящій ած. կառավարող, ղեկավարող, իշխանաւոր. п—іе кла́ссы; п—ія сфе́ры.

Прагмати́ческій ած. (յն.) պրագմատիկական, իրադիտական, փաստային, վաւերական։

Прагъ եկ. ււ. ա. Поро́гъ.

Пра́дѣ‖довскій ած. նախահաւի, 'ջոջպապի'. **-душка** նւզ. **-дъ** ա. նախահաւ, 'ջոջպապ', պապի կամ տատի հայրը։

Пра́зд‖нественный ած. տօնի, տօնախմբութեան, հանդիսի. **-(а́зд)нество́** չ. տօն, տօնախմբութիւն, հանդէս. **-никъ** ա. տօն, 'ադիզ օր'. поздравля́ть съ п—омъ տօնը շնորհաւորել. п. Па́схи; переходя́щіе п—и շարժական տօներ. по п—амъ ла́вки не отпира́ются; ца́рскій п. թագաւորական տօն. **-ничаніе** չ. տօնելը. **-ничать** չ. տօնել. *պարապ-սարապ թրև գալ. **-ничекъ,** чка նւզ. ա. Пра́здникъ; **-ничный** ած. տօնի, տօնախմբութեան, հանդիսաւոր. п. день տօն, հանդիսաւոր, 'ադիզ' օր. п—ое пла́тье; **-но** մ. անգործ, դատարկ, պարապ-սարապ. գուր. **-нованіе** չ. տօնելը, կատարելը. п. юбиле́я; **-нователь** ա. **-новательница** է. որ և է տօն տօնող, կատարող այր, կին. *թրև եկող այր, կին. **-новать** (-ную -ютъ), отпр—, ն. տօնել, կատարել (տօնը). п. побѣ́ду յաղթութիւնը տօնել։

Праздноло́ю‖бецъ, бца ա. դատարկակեաց, դատարկապորտ մարդ. **-бивый** ած. դատարկապորտ, ծոյլ, պարապութիւն սիրող. **-біе** չ. դատարկապորտութիւն, դատարկասիրութիւն, ծուլութիւն։

Праздносло́‖вить (-влю -вятъ) ն. դատարկ գործ տալ, վայրահաչել, շաղակրատել. **-віе** չ. դատարկախօսութիւն, վայրահաչութիւն. **-вный** ած. դատարկախօս, վայրահաչ. անբովանդակ։

Пра́здность է. պարապութիւն, անգործութիւն, դատարկապորտութիւն. проводи́ть жизнь въ п—и; п. есть мать поро́ковъ.

Празднoшата́‖ніе, -тельство չ. դատարկաշրջիկութիւն, պարապ-սարապ թրև գալը. **-ющійся** ած. դատարկաշրջիկ, պարապ-սարապ թրև եկող։

Пра́здный ած. **1,** ազատ, պարապ. п—ое мѣ́сто: п—ое вре́мя: **2,** պարապ, անգործ. п. человѣ́къ; **3,** զուր, ապարդիւն, դատարկ. п—ыя слова́. [բանկերդ կուարդ։

Пра́‖земъ, -зеръ ա. հնք. prase, սխտո-

Пра́к‖тика է. (յն.) պրակտիկ[ա]. **1,** գործնականութիւն, գործնական արուեստ, գիտութիւն, գործադրութիւն. изучи́ть на п—ѣ գործնականապէս ուսումնասիրել. **2,** գործունէութիւն, յաճախորդներ (բժշկի, փաստաբանի). у э́того до́ктора больша́я п.; занима́ться медици́нской п—ой բժշկական գործունէութեամբ զբաղուել. **-тикова́ть** (-ку́ю -ютъ) **1,** չ. [որև բժիշկ, փաստաբան] գործել, գոր-

ծանօթ լինել, իր արհեստը բանեցնել. перестáть п.; 2, ն. գործածել. **-ся** չ. գործածուիլ. **-тикъ** ա. 1, գործող, իր արհեստը բանեցնող. 2, գործնական մարդ. **-тически** մ. գործնականապէս, գործնականօրէն. **-тическій** ած. գործնական. п—ая жизнь; п—ая стрѣльбá հրացանաձգութեան վարժութիւն. **-тично, -тичный** տ. Практически, -ческій.

Прамáте||рній ած. նախամօր. **-рь** է. նախամայր:

Прамъ ա. մեծ, տափակ յատակով նաւ [լճերի համար:

Прá||отецъ, тца ա. նախահայր. прáотцы յ. նախնիք. недѣля п—тцевъ Ծնընդեան նախկին կիւրակին. **-отéческій, -отцóвскій, -отчій** ած. նախահօր:

Прáпо||рный ած. դրօշակի, -կային. **-рщикъ** ա. պրապորշչիկ (ամենափոքր սպայական աստիճանի տէր զինուորական). **-рщица** է. պրապորշչիկի կին. **-рщичій**, ья, ье ած. պրապորշչիկի, -կային. **-ръ** ա. դրօշակ:

Прапра||бабка է. նախահաւր կամ նախահանու մայր, 'ջոջպապի' կմ 'ջոջմամի' մայր. ակզբնամայր. **-(á)дѣдовскій** ած. 'ջոջպապի' կմ 'ջոջմամի' հօր. **-(á)дѣдъ** ա. նախահաւր կմ նախահանու հայր, 'ջոջպապի' կամ 'ջոջմամի' հայր. ակզբնահայր. **-(á)щуръ** ա. նախահաւր կամ նախահանու, 'ջոջպապի' կամ 'ջոջմամի' պապ:

Прародите||ль ա. նախածնող, նախահայր. յ. նախահայրեր, նախնիք. **-льница** է. նախածնող, նախամայր. **-льскій** ած. նախածնողի, -ղների, նախածնողական:

Прáсовка է. ղնըâզ. կոկէշ փայտ:

Прáсо||лъ ա. մսեղէնի, ձկնեղէնի առևտրական, նա որ մեծ քանակութեամբ միս, ձուկ գնելով և աղ գնելով, այս մաս ծախում է. առհ. մեծ քանակութեամբ ապրանքներ գնող ու ծախող. **-льскій** ած. прáсолъ-ի:

Прáсъ ա. բս. Allium porrum, հասարակ պրաս:

Прать ն. 1, (перý -рýтъ) տրորել, ոտնատակ տալ, [խաղողը] ճզմել, ճմլել. 2, (прý прутъ) прóтивъ чегó մի բանի դէմ աքացել, *մի բանի ընդդիմանալ, հակառակուել. п. прóтивъ рожнá ընդդէմ խթանի աքացել:

Прахъ ա. 1, փոշի, թոզ. обратить въ п.; *всё егó имѣніе пошло п—омъ նորա բոլոր կայքը փչացաւ, ոչնչացաւ, ջուր գնաց. 2, աճիւն. миръ п—у твоему!

Прá||чечка նւզ. տ. Прáчка; **-чечная**, ой է. լուացքատուն, լուացքանոց. **-чечный** ած. լուացքի, լուացքարարութեան. **-чка** է. լուացքարար, լուացք անող կին, աղջիկ:

Прá||ща, -щица է. պարս, պարսատիկ, 'պարսանդ'. **-щникъ** ա. պարսաւոր, պարսատիկաւոր:

Прáщуръ ա. նախահաւր կամ նախահանու, 'ջոջպապի' կամ 'ջոջմամի' հայր:

Пращъ ա. տ. Прáща.

Пре— նխդ. (անորոշներ), որ ա, միանալով բայերին, նոցա նշանակութիւնը շատ թէ քիչ փոխում է, օր. предáть, препровождáть; բ, միանալով ածականին և մակբային, նոցա գերադրական նշանակութիւն է տալիս (Լեւ..., ...), օր. преглýпый խիստ, սաստիկ յիմար. преглýпо խիստ յիմարաբար:

Пре||благій, -благóй ած. խիստ, սաստիկ բարի, ամենաբարի. **-блажéнный** ած. երեքս երանելի, գերերջանիկ. **-бóйкій** ած. սաստիկ խիզախ, ժիր. **-большóй** ած. խիստ, սաստիկ մեծ, ահագին, վիթխարի:

Пре||бýду տ. Пребы́ть; **-бывáніе** չ. մնալը, կենալը, ապրելը. во врéмя п—ія моегó въ гóродѣ; постоянное п. մշտական բնակութիւն. **-бывáть, -бы́ть** (-бýду -дутъ; -бýдь) չ. մնալ, կենալ, ապրել. п. въ дерéвнѣ; п. прáзднымъ պարապ, անգործ մնալ. *тамъ пребывáютъ невинность и тишинá այնտեղ թագաւորում են անմեղութիւն և խաղաղութիւն. пребывáю благосклóннымъ къ вамъ մնամ բարեհաճ դէպի ձեզ:

Пребѣ́д||но մ. խիստ, սաստիկ աղքատութեամբ. **-ный** ած. խիստ, սաստիկ աղքատ, չքաւոր:

Превели́кій տ. Пребольшóй.

Превзойти́ (-ойдý -дýтъ) տ. Превосходи́ть.

Превоз||вы́сить (-шу -сятъ), **-вышáть** ն. 1, տ. Превозноси́ть; 2, գերազանցել. **-вышéніе** չ. 1, տ. Превозношéніе; 2, գերազանցելը. **-могáніе** չ. 1, յաղթելը, յաղթահարելը, ընկճելը. **-могáть**, -мóчь ն. յաղթել, յաղթահարել, ընկճել. п. всѣ препятствія; **-можéніе** չ. յաղթում, յաղթահարում, ընկճում. **-мóчь** (-могý -мóжешь -гутъ) տ. Превозмогáть; **-несéніе** չ. բարձրացնելը. **-нести́** (-сý -сýтъ), **-носи́ть** (-ношý -нóсятъ) ն. բարձրացնել. փառաբանել, գովաբանել, դրուատել. п. даровáніе писáтеля; п. когó похвалáми; п. до небéсъ երկինք բարձրացնել, երկինք հասցնել. **-носи́ться, -нести́сь** ներ. գոռոզանալ, հպարտանալ, մեծամտել, ամբարհաւաճել. **-ношéніе** չ. բարձրացնելը. փառաբանելը, գովաբանելը, դրուատելը:

Превóй ա. եկ. ու. մի տեսակ խոյր:

Превос||ходи́тельный ած. գերազանց (превосходи́тельство) տիտղոսը կրող. **-ходи́тельство** չ. գերազանցութիւն (տիտղոս զօրապետի (генерáлъ) և 4 ու 3 դասի քաղաքացիական աստիճանաւորների). **-ходи́ть** (-жý -хóдятъ), превзойти́ ն. գերազանցել, յաղթել. въ драмати́ческомъ искýсствѣ Шекспи́ръ превосхóдитъ всѣхъ прóчихъ поэ́товъ; п. самогó себя́ գերազանց հանդիսանալ. онъ превзошёлъ всѣхъ свои́хъ сопéрниковъ; п. всѣхъ красотóю, умóмъ; п. когó въ великодýшіи; прихóдъ превосхóдитъ расхóдъ մուտքը ծախսից աւել է, ծախսը գերակշռում է. **-хóдно** մ. գերազանցապէս, հիանալի կերպով, սքանչելի կերպով. **-хóдность** է. տ. Превосхóдство; **-хóдный** ած. գերազանց, վսեմ, հիանալի, սքանչելի, ընտիր. п—ое лѣкáрство; обладáть п—ою пáмятью; п—ая стéпень քերկ. գերադրական աստիճան. **-хóдство** չ. գերազանցութիւն, առաւելութիւն. **-хóдствовать** (-ствую -ютъ) չ. առաւելութիւն ցոյց տալ, ընտիր, գերազանց հանդիսանալ. **-хо-**

жде́ніе չ. գերազանցելը, -նցում. **-хожу́** տ. Превосходи́ть.

Превра‖ти́ть (-щу́ -тя́тъ), **ся** տ. Превраща́ть, ся; **-тно** մ. 1; անհաստատ, փոփոխական կերպով. 2, այլանդակ կերպով, 'թարս'. понима́ть, суди́ть п.; **-тность** է. 1, անհաստատութիւն, փոփոխականութիւն (բաղդի). 2, այլանդակութիւն, 'թարսութիւն'. **-тный** ած. 1, անհաստատ, անկայուն, փոփոխական, գլխափոփոխ. 2, այլանդակ, 'թարս', մոլար. имѣ́ть п. взглядъ на что; **-ща́ть**, -ти́ть ն. 1, դարձնել, փոխել. п. во́ду въ вино́; Діа́на преврати́ла Актео́на въ оле́ня; п. го́родъ въ пе́пелъ; п. въ уго́лъ ածուխ դարձնել. 2, յեղաշրջել, այլանդակել. п. слова́, смыслъ; **-ся** անց. 1, դառնալ, շրջել. 2, դառնալ, փոխուել, փոխարկուել. пары́ превраща́ются въ во́ду; **-ще́ніе** չ. դարձնելը, փոխելը, փոխարկելը. դառնալը, փոխուելը, փոխարկուելը. п. въ у́голь; п. многоуго́льника въ треуго́льникъ; п. обыкнове́нныхъ дробе́й въ десяти́чныя; п. воды́ въ паръ; п. гу́сеницы въ ба́бочку. [ша́ть.

Превы́сить (-шу -сятъ) տ. Превы-

Превы́спрен‖ній ած. գերամբարձ, ամենաբարձր, գերագոյն, վեհագոյն, վսեմագոյն. п. умъ գերագոյն, վեհագոյն, օքանչելի միտք, խելք. **-ность** է. խիստ բարձրութիւն, վեհութիւն, վսեմութիւն։

Пре‖выша́ть, -вы́сить ն. աւելի բարձր լինել, գերազանցել. э́то де́рево превыша́етъ всѣ про́чія; онъ превыша́етъ своего́ бра́та умо́мъ и дарова́ніемъ; расхо́ды превыша́ютъ дохо́дъ; п. свою́ власть իր իշխանութեան, իրաւանց սահմանից անցնել. **-вы́ше** մ. բարձրագոյն, առաւելագոյն. п. облако́въ; дово́льство п. бога́тства; **-выше́ніе** չ. գերազանցելը. п. вла́сти իշխանութեան, իրաւանց սահմանից անցնելը։

Превѣ́ч‖но մ. յաւիտեան. **-ность** է. յաւիտենականութիւն. **-ный** ած. յաւիտենական, անսկիզբն և անվախճան։

Преглу́‖по մ. խիստ յիմարաբար. **-пый** ած. խիստ, սաստիկ յիմար, տխմար, 'ախմախ'։

Прего́р‖до մ. խիստ հպարտաբար. **-дый** ած. խիստ, սաստիկ հպարտ, ամբարտաւան։

Прегра́‖да է. արգելք, խոչ, խոչընդոտ, խոչընդոտութիւն (օր. պատ, վանդակ, ցանկ, գերան, խրամ եւն. եւ փոխբ. մտք.). положи́ть п—у своево́лію; встрѣ́тить п—у въ исполне́ніи свои́хъ намѣ́реній; грудобрю́шная п. կզմկ. ստոծանի. **-ди́ть** (-жду́ -дя́тъ) տ. Прегражда́ть; **-дъ** ա. բս. Aconitum lycoctonum, դեղին ակոնիտոն կամ ընձախոտ (բէչ). **-жда́ть**, -ди́ть ն. արգելել, արգելք դնել, խափանել. [ճանապարհը, անցքը] փակել, կապել. п. вы́ходъ, прохо́дъ; п. путь къ злоупотребле́ніямъ; **-жде́ніе** չ. արգելելը, արգելք դնելը, խափանելը. [ճանապարհը, անցքը] փակելը, կապելը. **-жду́** տ. Прегради́ть.

Прегру́‖бо մ. խիստ կոպտաբար. **-бый** ած. խիստ կոպիտ, բիրտ, անտաշ, դռեհիկ. п. человѣ́къ.

Прегрѣ‖ша́ть, -ши́ть չ. մեղանչել, մեղք, յանցանք գործել. **-ше́ніе** չ. մեղք, յանցանք, մեղաւորութիւն. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Прегрѣша́ть; **-шный** ած. խիստ մեղաւոր, խիստ յանցապարտ։

Пре‖дава́ніе չ. տալը, յանձնելը. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ), -да́ть ն. 1, տալ, յանձնել, մատնել. п. го́родъ на разграбле́ніе, огню́ и мечу́ քաղաքը կողոպտել տալ, սրի ու հրի մատնել. п. вое́нному суду́; п. сме́рти մահուան մատնել, սպանել. п. забве́нію; п. на же́ртву զոհել, զոհ բերել. п. ка́зни գլխատել, սպանել տալ. п. кого́ прокля́тію մէկին անիծել. п. ана́ѳемѣ նզովել, բանադրել. п. землѣ́ հողին յանձնել, թաղել. п. Бо́гу духъ (կմ ду́шу) հոգին Աստծուն յանձնել. п. на во́лю Бо́жію Աստծու կամքին թողնել. Іу́да преда́лъ Христа́ іуде́ямъ—մատնեց. п. крѣ́пость непрія́телю—մատնել. **-ся** անց. անձնատուր լինել. п. гнѣ́ву, отча́янію, страстя́мъ, пья́нству; п. во́лѣ Провидѣ́нія; п. мечта́мъ, мра́чнымъ мы́слямъ; онъ пре́данъ ему́ тѣ́ломъ и душо́ю; **-да́мъ** տ. Преда́ть; **-да́ніе** չ. 1, տալը, յանձնել, մատնելը. п. суду́; п. себя́ во́лѣ Бо́жьей Աստծու կամքին անձնատուր լինելը. 2, աւանդութիւն. изу́стное п.; баснословное п. առասպել. **-данно** մ. անձնուիրութեամբ. **-данность** է. անձնուիրութիւն. п. зако́нной дина́стіи; **-данный** ած. 1, նուիրուած, անձնատուր եղած, մատնուած. онъ пре́данъ предразсу́дкамъ; 2, անձնուէր. п. слуга́; **-да́тель** ա. **-да́тельница** է. մատնիչ, դաւաճան այր, կին. **-да́тельски** մ. մատնութեամբ, դաւաճանութեամբ. **-да́тельскій** ած. մատնութեան, դաւաճանութեան, -նական. п—ая душа́ մատնիչ, դաւաճան. **-да́тельство** չ. մատնութիւն, դաւաճանութիւն. **-да́ть** (-да́мъ -шь -стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; -да́й), **ся** տ. Предава́ть, ся.

Предбу́дущій ած. եկող, ապագայ, մօտակայ. п—ая недѣ́ля եկող շաբաթ։

Предва‖ре́ніе չ. նախօրօք անելը. նախաբան. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. նախօրօք անող այր, կին. **-ри́тельно** մ. նախօրօք, նախապէս, վաղօրօք, յառաջագոյն. **-ри́тельный** ած. սկզբնական, նախընթաց, նախօրօք եղող, կատարուող. п—ое усло́віе սկզբնական պայման, նախապայման. п—ыя статьи́ къ ми́рному догово́ру խաղաղութեան դաշնի սկզբնական յօդուածները. **-ря́ть**, **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. նախօրօք անել, կատարել, զգուշացնել. п. кого́ объ опа́сности մէկին վտանգի մասին նախօրօք զգուշացնել. п. кого́ свои́мъ прихо́домъ մէկից առաջ գալ։

Пред‖взя́тый բյ. ած. նախատեսակ. п—ое мнѣ́ніе, п. взглядъ նախապաշարմունք. **-взя́ть** (-возьму́ -му́тъ) ն. նախօրօք վերցնել. նախօրօք յղանալ։

Предви́‖дѣ́ніе չ. նախատեսելը, -տեսութիւն. **-дѣ́ть** (-жу -дятъ) ն. նախատեսել. невозмо́жно всё п. անկարելի է ամէն բան նախատեսել. вы не предви́дѣли, что э́то должно́ бы́ло случи́ться; я э́то предви́дѣлъ! այդ ես զգում էի։

Предвку‖ша́ть, **-си́ть** (-шу́ -у́сятъ) ն. նախօրօք, երեւակայութեամբ ճաշակել, վայելել, զգալ (ուրախութիւն, երջանկութիւն).

-щéніе չ. նախօրօք, երևակայութեամբ ճաշակելը, վայելելը, լմանալը։

Предво‖ди́тель ա. առաջնորդ, գլխաւոր. п. вóйска; п. дворя́нства ազնուականութեան պարագլուխ. **-ди́тельница** է. առաջնորդուհի. **-ди́тельскій** ած. առաջնորդի. **-ди́тельство** չ. առաջնորդութիւն, գլխաւորութիւն. **-ди́тельствовать** 1, չ. чѣмъ մի բանի առաջնորդել. п. вóйскомъ; 2, ն. տանել, վարել. «я ихъ продводи́тельствую въ другу́ю стóрону» (Анна Кар. II. 3_{28}); **-ди́тельша** է. ազնուականների պարագլխի կին. **-ди́ть** (-жу́ -вóдятъ) ն. տանել, վարել, առաջնորդել։

Предвозвѣ‖сти́тель, -сти́тельница ա. Продвозвѣ́стникъ, -стница; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ա. Предвозвѣща́ть; **-стникъ** ա. **-стница** է. նախագուշակ այր, կին. **-ща́ть**, -сти́ть ն. նախօրօք ասել, յայտնել. նախագուշակել. п. когó о чёмъ մէկին մի բանի մասին նախօրօք տեղեկութիւն տալ, հրահանգել. **-щéніе** չ. նախագուշակում, առաջուց, նախօրօք ասելը, յայտնելը։

Предвозгла́сный ած. նախագուշակած, նախօրօք յայտնած, քարոզած. п—ая недѣ́ля մեծ պասի նախընթաց շաբաթը։

Предвра́тіе չ. եկ. ու. գաւիթ։

Пред‖вѣ́децъ, дца ա. նախագէտ. **-вѣ́дѣніе** չ. նախագիտութիւն, առաջագիտութիւն (Աստուծոյ). **-вѣсти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ա. Предвѣща́ть; **-вѣ́стіе** չ. 1, նախագուշակում, -կութիւն. появлéніе ла́сточки есть п. весны́ ծիծեռնակը գարնան կարապետն է. 2, նախազգացում. п. сéрдца; **-вѣ́стникъ** ա. **-вѣ́стница** է. նախագուշակ, -կող, կարապետ, -պետուհի. заря́ предвѣ́стница дня.

Предвѣ́ч‖но մ. նախայաւիտենականապէս. **-ность** է. նախայաւիտենականութիւն. **-ный** ած. նախայաւիտենական. п. Богъ, п—ое Существó.

Предвѣ‖ща́ніе չ. նախագուշակում, -կութիւն. **-ща́тель, -ща́тельница** ա. Предвѣ́стникъ, -стница; **-ща́тельный** ած. նախագուշակող, -կիչ. **-ща́ть**, -сти́ть ն. գուշակել, նախագուշակել, մարգարէանալ. п. комý бѣдý, смéрть; блѣ́дная луна́ предвѣща́етъ нена́стіе;

Предгó‖ріе չ. նախալեռ, լերան ստորոտ մօտերքը. **-рный** ած. նախալերան. լերան առաջ, լերան ստորոտ մօտ գտնուող, եղող։

Преддвéріе չ. 1, նախադուռ. п. сéрдца կզմխ. սրտի նախախորշ. 2,* նախադուռ, սկիզբ, նախորդ։ [գոյն. п—ая власть.

Предержа́щій ած. բարձր, բարձրա-

Предéрз‖кій ած. խիստ յանդուգն, ծըպիրհ, լիրբ. **-но** մ. խիստ յանդգնաբար, լըրբաբար։

Пре‖дёшево ա. Дёшево; **-дешёвый** ա. Дешёвый.

Предзнаме‖нова́ніе չ. նախագուշակ նշան. **-нóвывать, -нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. նախագուշակել, նախօրօք յայտնել (որ և է նշանով)։

Пред‖знача́ть, -зна́чить ն. 1, ա. Предознача́ть; 2, երժ. ձայնի եղանակը նշանակել, որոշել. **-значéніе** չ. երժ. նշանակում, որոշում (ձայնի եղանակի). **-зна́чить** (-чу -чатъ) ա. Предзнача́ть.

Предисло́‖віе չ. յառաջաբան, նախաբան. **-вный** ած. յառաջաբանի, նախաբանի։

Предкавка́зье չ. աշխ. Նախակովկաս, առաջաւոր Կովկաս։

Прéдки ա. յ. ա. Прéдокъ.

Пред‖лага́ть, -ложи́ть ն. առաջարկել, առաջադրել. п. вопрóсъ; п. комý свою́ пóмощь, своѝ услу́ги; емý предлага́ли за егó домъ сто ты́сячъ рублéй; п. тостъ.

Предлежа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. առաջակայ, մօտալուտ լինել. мнѣ предлежи́тъ да́льній путь ես մի երկար ճանապարհորդութիւն պիտի անեմ։

Пред‖лóгъ ա. 1, պատրուակ, պատճառանք. подъ п—омъ պատրուակով. 2, քերկ. նախդիր, նախադրութիւն. **-ложéніе** չ. 1, առաջարկելը. 2, առաջարկութիւն, առաջադրութիւն. сдѣ́лать п.; приня́ть п.; въ пала́тѣ депута́товъ бы́ло сдѣ́лано нѣ́сколько п—ій; онъ сдѣ́лалъ ей п. նա (փեսացու) նորան (հարսնացուին) առաջարկութիւն արաւ. хлѣ́бы п—ія ածշ. առաջաւորութեան հացեր. 3, քերկ. և տրմբ. նախադասութիւն. **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ) ա. Предлага́ть; **-лóжный** ած. քերկ. նախդրական, նախդրով, նախդիր ունեցող. п. падéжъ նախդրական հոլով։

Предмé‖тикъ նւզ. ա. Предмéтъ; **-тный** ած. դէպի առարկան դարձած, առարկական, -կայական. п—ое стеклó; **-тъ** ա. առարկայ. э́то стеклó увели́чиваетъ п—ы; п. преподава́нія, разговóра; э́то у негó давнó въ п—ѣ վաղուց է, որ նա այդ աչքի առաջ ունի, որ նա դորան ձգտում է հասնել։

Предмѣ́‖стіе չ. արուարձան, քաղաքին մօտիկ, կից շէն. **-стникъ** ա. **-стница** է. նախորդ (պաշտօնի մէջ) այր, կին. **-стный** ած. արուարձանի, -նային։

Предназна‖ча́ть, -чи́ть ն. նախօրօք նշանակել, որոշել. къ чемý предназнача́ете вы ва́шего сы́на? ինչ գործ, ինչ պաշտօն էք որոշել ձեր որդու համար. **-чéніе** չ. նախօրօք նշանակելը, որոշելը. **-чи́ть** (-чу -чатъ) ա. Предназнача́ть.

Предна‖мѣрева́ться, -мѣ́риться չ. նախօրօք մտադրուել, դիտաւորուել. **-мѣрéніе** չ. մտադրութիւն, դիտաւորութիւն. **-мѣ́ренный** էյ. ած. նախօրօք մտածած, մտքի մէջ յղացած. п—ое дѣя́ніе; **-мѣ́риться** (-рюсь -рятся) ա. Преднамѣрева́ться.

Предна‖черта́ніе չ. նախագիծ. ըստուերագիծ, յատակագիծ (ձեռաց քաշած). դիտաւորութիւն, խոհ. **-чéртывать, -черта́ть** ն. նախագծել. նախօրօք գծել, ստուերագծել։

Предна‖чина́ть, -ча́ть (-чну́ -ну́тъ) ն. ուրիշներից առաջ, նախօրօք սկսել։

Прéдо ա. Предъ. [բի։

Предóбрый ած. խիստ, չափազանց բա-

Предозна‖ча́ть, -чи́ть (-чу -чатъ) ն. նախօրօք նշանակել, որոշել, նախասահմանել։

Прéдокъ, дка ա. նախահայր, նախնի, (գր.) հաւ. прéдки յ. նախահայրեր, նախնիք։

Предопредѣ‖леніе չ. նախասահմանում, -նութիւն. п. Божіе; **-лять** (-лю -лятъ) ն. նախասահմանել, նախօրօք որոշել, վճռել: [рогой.

Предоро‖го տ. Дорого; **-гой** տ. До-

Предоста‖вить (-влю -вятъ) տ. Предоставлять; **-вленіе** չ. **1**, թողնելը. п. вещи въ уплату долга իրն 'ի հատուցումն պարտքի տալը, թողնելը. **2**, վերապահում, -հելը. съ п—іемъ себѣ права իրաւունքն իրան վերապահելով. **-влять**, -вить ն. **1**, թողնել. предоставляю вамъ выбирать лучшее; п. въ чьё распоряженіе մէկի տրամադրութեան տակ դնել. предоставляю это дѣло на ваше сужденіе, рѣшеніе; п. на волю судьбы; **2**, վերապահել. п. себѣ право.

Предосте‖реганіе չ. զգուշացնելը, նախազգուշացնելը. **-регатель** ա. **-регательница** ի. զգուշացնող, նախազգուշացնող այր, կին. **-регательный** ած. զգուշացնող, -շութեան, նախազգուշացնող, -շութեան. п. знакъ; **-регать**, -речь ն. отъ чего մի բանից զգուշացնել, նախազգուշացնել. **-ся** չզ. զգուշանալ, նախազգուշանալ. **-регу** տ. Предостеречь; **-реженіе** չ. զգուշացնում, նախազգուշացնում. **-речь** (-регу -жёшь -гутъ; անց. -рёгъ -гла, о; հրմ. -реги), **ся** տ. Предостерегать, ся.

Предосторож‖но մ. զգուշութեամբ. **-ность** ի. զգուշութիւն, նախազգուշութիւն. принять всѣ мѣры п—п; **-ный** ած. զգոյշ, նախազգոյշ:

Предосу‖дительно մ. եպերելի, անգոսնելի եղանակով. **-дительность** ի. եպերելիութիւն, անգոսնելիութիւն. **-дительный** ած. եպերելի, կշտամբելի, անգոսնելի, պախարակելի. п-ая слабость; такой поступокъ предосудителенъ для его репутаціи այդ-պիսի վարմունքը վատ, վնասակար է նորա վարկի համար. я не сдѣлаю ничего п—аго ես վատ բան չեմ բանի. **-дить** (-жу -удятъ), **-ждать** ն. պարսաւել, եպերել, պախարակել, անգոսնել. **-жденіе** չ. պախարակում, եպերում, եպերանք. **-жу** տ. Предосудить.

Предотвра‖щать, -тить (-щу -тятъ) ն. հեռացնել, խափանել (չարիքը, դժբախտութիւնը), առաջն առնել (չարիքի, դժբախտութեան). п. несчастіе; **-щеніе** չ. հեռացնելը, խափանելը, առաջն առնելը:

Предохра‖неніе չ. պահելը, պահպանելը, պաշտպանելը. **-нитель** ա. **-нительница** ի. պահող, պահպանող, պաշտպանող այր, կին. **-нительный** ած. նախազգուշութեան, -շական. նախապաշտպանական. п—ое средство; п—ое лѣкарство; п—ыя прививки անսնրծ. նախազգուշական պատուաստումներ. **-нять, -нить** (-ню -нятъ) ն. отъ чего մի բանից (օր. վտանգից) պահել, պահպանել, պաշտպանել. п. себя отъ холода; **-ся** չզ. отъ чего մի բանից զգուշանալ:

Предощу‖щать, -тить (-щу -тятъ) ն. նախազգալ, նախօրօք զգալ, իմանալ. **-щеніе** չ. նախազգացում, -զգալը:

Предпи‖саніе չ. պատուէր, հրաման, հրահանգ, կարգադրութիւն (գրաւոր). п. начальства; п. закона; **-сать** (-шу -пишутъ; -ши) տ. Предписывать; **-сываніе** չ. պատուիրելը, հրամայելը (գրաւոր կերպով). **-сывать**, -сать ն. պատուիրել, հրամայել (գրաւոր կերպով), գրաւոր պատուէր, հրաման, հրահանգ տալ. докторъ предписалъ мнѣ строгую діэту; п. законы օրէնքներ սահմանել. *п. весьма тяжкія условія խիստ ծանր պայմաններ դնել: [մինչև դատաստ):

Предплечье չ. կզմխ. ծղի (արմունկից

Предплужникъ ա. գիւղտ. սիզահատ, ճիմահատ գործիք:

Предпо‖лагать, -ложить ն. ենթադրել, մտածել. кто могъ бы это п.? я не предполагалъ, что это произойдётъ такимъ образомъ; человѣкъ предполагаетъ, а Богъ располагаетъ (առծ.). **-ложеніе** չ. ենթադրութիւն. теряться въ п—іяхъ շարունակ ենթադրել, ենթադրութիւններ անել. **-ложительно** մ. ենթադրաբար. **-ложительный** ած. ենթադրական. **-ложить** (-жу -жатъ) տ. Преполагать.

Предпослать (-шлю -шлютъ; -шли) տ. Предпосылать. [ջրնթեր:

Предпослѣдній ած. նախավերջին, վեր-

Предпо‖сылать, -слать ն. առաջ ղըրկել, առաջ զցել. **-сыльный** ած. առաջ ղըրկած, առաջ դրած. п—ое слово նախաբան:

Предпотопный ած. ջրհեղեղից առաջ եղած, նախաջրհեղեղեան, անդրջրհեղեղեան:

Предпо‖честь (-почту -чтутъ; անց. -чёлъ -чла, о; -чти) տ. Предпочитать; **-читаніе** չ. նախապատուելը, գերադասելը. **-читать**, -честь ն. что чему մի բան միւսից նախապատուել, նախադասել, գերադասել. п. полезное пріятному, чтеніе игрѣ; **-чтеніе** չ. նախապատուում, նախապատուութիւն, գերադասում, գերադասութիւն. оказывать п. какому-либо автору, какому-либо мнѣнію; **-чтительно** մ. նախապատուելով, նախադասելով, գերադասելով. **-чтительность** ի. նախապատուութիւն, գերադասութիւն, առաւելութիւն. **-чтительный** ած. նախամեծար, նախադասելի, գերադասելի, գերադաս. **-чту** տ. Предпочесть.

Предпразднство չ. եկղ. նախատօնակ:

Пред‖приму տ. Предпринять; **-приниманіе** չ. ձեռնարկելը, -կութիւն. **-принимать**, -принять ն. ձեռնարկել. **-пріятіе** տ. Предпріятіе; **-принять** (-приму -имутъ; անց. -нялъ -ла, о; հրմ. -прими) տ. Предпринимать; **-пріимчиво** մ. ձեռնարկութեան սիրով, եռանդով տոգորուած. քաջաբար. **-пріимчивость** ի. ձեռնարկութեան ոգի, եռանդ. **-пріимчивый** ած. ձեռնարկութեան սիրահար, ձեռնարկութեան ոգով տոգորուած, եռանդոտ. **-пріятіе** չ. ձեռնարկութիւն, գործառնութիւն. торговыя п—ія; благополучно выбраться изъ неудачнаго п—ія.

Предразсудокъ, дка ա. նախապաշարմունք. быть заражённымъ п—дками; безъ п—дковъ առանց նախապաշարմունքների:

Предраспо‖лагать ն. նախօրօք տրամադրել, զգայուն դարձնել. **-ложеніе** չ. նախազգայունութիւն, նախատրամադրութիւն, առաւել սէր, միտում:

Пред‖рекáніе չ. նախագուշակում. **-рекáть**, -рéчь ն. նախագուշակել, մարգարէանալ. **-речéніе** չ. նախագուշակութիւն, մարգարէութիւն. **-рéчь** (-рекý -чёшь -кýтъ; -рекú) տ. Предрекáть.

Предрѣшáть ն. նախօրօք, կանխօրօք, շտապով վճռել. п. вопрóсъ до обстоятельнаго выясненія мѣстныхъ услóвій.

Предсéрдіе չ. կզմխ. սրտի նախախորշ, բլթակ։

Предска‖жý տ. Предсказáть; **-зáніе** չ. նախատեսութիւն, գուշակում, -կութիւն, նախագուշակում, -կութիւն. **-зáтель** ա. **-зáтельница** է. գուշակող, նախագուշակող, մարգարէացող այր, կին. **-зáть** (-жý -áжутъ; -жú) տ. Предскáзывать; **-зываніе** չ. նախասելը, գուշակելը, նախագուշակելը, մարգարէանալը. **-зывать**, -зáть ն. նախասել, գուշակել, նախագուշակել, մարգարէանալ. п. однѣ̀ бѣ́ды շարունակ դժբախտութիւններ գուշակել։

Предсмéртный ած. մահից առաջ եղող, տեղի ունեցող, հոգեվարքի. п—ыя мучéнія; п—ая борьбá հոգեվարք, մահուան ճգնաժամ։

Пред‖ставáть (-таю́ -ю́тъ), -стáть չ. երեւալ, յայտնուել, կանգնել, 'ցցուել' (մէկի առաջ). всё прошéдшее предстáло пéредъ нимъ; п. пéредъ судъ; п. пéредъ начáльника; **-стави́тель** ա. **-стави́тельница** է. ներկայացուցիչ, երեսփոխան այր, կին. **-стави́тельность** է. պարթեւութիւն, վայելուչ դէմք, կերպարանք. **-стави́тельный** ած. 1, պարթեւ, վայելչատես, տեսքով. п. господи́нъ; 2, սահմանադրական. п—ое правлéніе; **-стави́тельство** չ. 1, երեսփոխանութիւն. нарóдное п. ազգային երեսփ. 2, սահմանադրութիւն. **-стáвить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Представля́ть, ся; **-стáвка** է. քերկ. նախագիր, նախադաս մասնիկ. **-ставлéніе** չ. 1, ներկայացնելը. п. послáнника императóру; п. доказáтельствъ, свидѣ́телей; п. судý докумéнтовъ; 2, թատր. ներկայացում. э́та дрáма имѣ́ла сóрокъ п—ій; 3, հոգբ. մտապատկեր. **-ставля́ть**, -стáвить ն. 1, ներկայացնել. э́то представля́етъ большíя неудóбства; я представи́лъ емý всю трýдность э́того дѣ́ла—ներկայացրի կամ բացատրեցի. п. свидѣ́телей; п. доказáтельства; послáнники представля́ютъ лицó госудáрей; п. дрáму; теáтръ представля́етъ лѣсъ; э́то предпріятіе представля́етъ большíя затруднéнія; 2, առաջարկել. п. когó къ наградѣ́: 3, երեւակայել, կարծել, ենթադրել. п. себѣ́ երեւակայել. я представля́лъ её себѣ́ жéнщиною крóткой ես կարծում էի, թէ նա հեզ է. представьте себѣ́ моё удивлéніе երեւակայեցէք իմ զարմանքը. **-ся** ն—ր. 1, ներկայանալ. такóй-то чинóвникъ имѣ́лъ счáстіе представля́ться Госудáрю; 2, պատահել, լինել. какъ тóлько представится къ томý удóбный слýчай; 3, ձեւանալ. п. больны́мъ; **-стáну** տ. Предстáть; **-стáтель** ա. **-стáтельница** է. միջնորդ, բարեխօս. **-стáтельный** ած. առաջ—, առաջաւոր. п—ая желѣзá կզմխ. առաջադեղձ. **-стáтельство** չ. միջնորդութիւն, բարեխօսութիւն. **-стáтельствовать** (-вую -ютъ) չ. за когó մէկի համար բարեխօսել, միջնորդել, մէկին պաշտպան, հովանաւոր հանդիսանալ. **-стáть** (-стáну -нутъ) տ. Представáть; **-стою́** տ. Предстоя́ть; **-стоя́ніе** չ. լինելը, մի բանի առաջ կանգնելը. **-стоя́тель** ա. **-стоя́тельница** է. 1, միջնորդ, բարեխօս այր, կին. 2, պետ, գլխաւոր այր, կին. **-стоя́ть** չ. 1, մի բանի առաջ կանգնել. 2, առաջ լինել, մօտալուտ լինել. мнѣ предстои́тъ поѣ́здка ես պէտք է ճանապարհորդութիւն անեմ. емý предстои́тъ опáсность նորան վտանգ է սպառնում. **-стоя́щій** ած. առաջիկայ, առաջընթեր, մօտակայ. егó п—ее путешéствіе նորա առաջիկայ ճանապարհորդութիւնը. п—ее намъ удовóльствіе մեզ սպասող բաւականութիւնը. предстоя́щій, аго տ. Коэффиціéнтъ.

Предсущест‖вовáніе չ. նախագոյ լինելը, նախագոյութիւն. **-вовáть** (-вýю -ютъ) չ. նախագոյ լինել։

Предсѣ‖дáтель ա. **-дáтельница** է. նախագահ, -ուհի. **-дáтельскій** ած. նախագահի, -հական. **-дáтельство** չ. նախագահութիւն. **-дáтельствованіе** չ. նախագահելը. **-дáтельствовать** (-вую -ютъ) չ. նախագահել. предсѣдáтельствующій, аго ա. նախագահող. п. по стáршинствý; **-дáтельша** է. նախագահի կին. **-дáть** չ. 1, նախաթոռ, նախագահ լինել. 2, նախագահել։

Предтé‖ча ա. նախընթաց, կարապետ. Іоáннъ П. աւետր. Յովհաննէս Կարապետ (Մկրտիչ). **-ченскій** ած. Յովհաննէս Կարապետի. п—ая цéрковь.

Предубѣ‖ди́ть (-ждý -дя́тъ), **-ждáть** ն. նախապաշարել. егó предубѣди́ли прóтивъ меня́; **-ждéніе** չ. նախապաշարմունք, կանխակալ կարծիք։

Преду‖вѣ́домить (-млю -мятъ) տ. Предувѣдомля́ть; **-вѣдомлéніе** չ. ազդ, ազդարարութիւն. п. читáтелю; п. отъ издáтеля; **-вѣдомля́ть**, -вѣ́домить ն. когó о чёмъ մէկին մի բանի մասին նախօրօք տեղեկացնել, տեղեկութիւն տալ։

Предуга‖дáніе չ. գուշակելը, նախագուշակելը. **-дáть, дывать** ն. գուշակել, իմանալ, նախագուշակել։

Предуго‖тови́тельный ած. նախապատրաստական. **-тóвить** (-влю -вятъ) տ. Предуготовля́ть; **-товлéніе** չ. նախապատրաստում, -տութիւն. **-товля́ть**, -тóвить ն. նախապատրաստել։

Предударéніе չ. երժ. առօջխաղուրա։

Преду‖знавáніе չ. նախօրօք տեղեկանալը, իմանալը. **-знавáть** (-знаю́ -ю́тъ), -знáть ն. նախօրօք տեղեկանալ, իմանալ. **-знáніе** տ. Предузнавáніе; **-знáть** (-знáю -ютъ) տ. Предузнавáть.

Предумы́‖шленно մ. վաղաժամ դիտաւորութեամբ. **-шленность** է. վաղաժամ դիտաւորութիւն. **-шля́ть** ն. վաղաժամ, կանխօրէն մտածել, խորհել։

Предупре‖ди́тельно մ. կանխելով, նախազգուշացնելով. онъ п. вѣ́жливъ նա խիստ, չափազանց քաղաքավարի է. **-ди-**

тельность է. կանխում, նախազգուշացում. **-дительный** ած. կանխական, նախազգուշական. п—ыя мѣры; **-дить** (-жду́ -дя́тъ; -ди́), **-жда́ть** ն. **1**, կանխել, կանխորոք, առելի առաջ անել, կատարել. я шёлъ къ нему́, но онъ предупреди́лъ меня́ ես նորա մօտ էի գնում, բայց նա ինձ ընդառաջեց. онъ предупрежда́етъ всѣ мои́ жела́нія նա իմ բոլոր ցանկութիւնները վաղօրօք կատարում է. **2**, նախազգուշացնել. онъ предупреди́лъ меня́ о своёмъ пріѣздѣ; предупрежда́ю васъ, что э́то большо́й плутъ; **3**, վաղօրօք, կանխօրօք խափանել, [օր. չարիքի] առաջն առնել. п. несча́стіе, зло; лу́чше п. преступле́нія, чѣмъ по́слѣ нака́зывать ихъ; **-жде́ніе** չ. **1**, կանխելը, կանխօրէն, առելի առաջ անելը, կատարելը. **2**, նախազգուշացնելը. **3**, վաղօրօք խափանելը, [օր. չարիքի] առաջն առնելը. **-жду́** տ. Предупреди́ть.

Предуско‖ре́ніе չ. մէկի առաջը կտրելը, մէկից առաջ գալը. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. кого́ մէկի առաջը կտրել, մէկից առաջ գալ։

Преду‖сма́триваніе չ. նախատեսելը, առաջատեսելը. **-сма́тривать**, -смотрѣ́ть ն. նախատեսել, առաջատեսել. слѣ́дуетъ п—ѣ́ть послѣ́дствія э́того дѣ́ла; **-смотри́тельно** մ. նախատեսելով, առաջատեսելով, զգուշութեամբ. **-смотри́тельность** է. նախատեսութիւն, առաջատեսութիւն, շրջահայեցութիւն. **-смотри́тельный** ած. նախատեսող, առաջատեսող, շրջահայեաց. быть п—ымъ; **-смотрѣ́ть** (-трю́ -о́трятъ; -три́) տ. Предусма́тривать.

Преду‖спѣва́ть, -спѣ́ть չ. կանխաժամանել, առելի առաջադիմել։

Предустано‖вля́ть, -ви́ть (-влю́ -но́вятъ) ն. նախասահմանել, նախօրօք սահմանել, որոշել, տնօրինել։

Предустра‖не́ніе չ. նախօրօք հեռացնելը, խափանելը. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. նախօրօք հեռացնել, խափանել, առաջն առնել։

Преду‖строе́ніе չ. նախօրօք սարքելը, պատրաստելը. **-стро́ить** (-ро́ю -ятъ), **-строя́ть** ն. նախօրօք սարքել, պատրաստել։

Предýтріе չ. կանուխ առաւօտ, առաւօտեան ժամ, առաւօտապահ։

Предхра́міе չ. գաւիթ տաճարի։

Предчу́в‖ствіе չ. նախազգացում, նախազգայմունք. **-ствованіе** չ. նախազգալը. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. նախազգալ, նախօրօք զգալ, իմանալ։

Предше́‖дшій բյ. ած. անցած, նախընթաց. **-ственникъ** ա. **-ственница** է. նախորդ այր, կին. **-ствіе, -ствованіе** չ. առաջ լինելը, նախորդութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. առաջ, առելի կանուխ լինել, պատահիլ. мо́лнія предше́ствуетъ гро́му.

Предъ տ. Пе́редъ.

Предъиду́щій տ. Предыду́щій.

Предъизвѣ‖ща́ть, -сти́ть, -ще́ніе տ. Предызвѣ...

Предъизобра‖жа́ть, -зи́ть, -же́ніе տ. Предызобра...

Предъобѣ́денный ած. ճաշից առաջ եղող, պատահող, եղած, պատահած։

Предъя‖ви́тель ա. **-ви́тельница** է. ներկայացնող, մատուցանող (որ և է թուղթ). п. претéнзій на кого́-ли́бо մէկի վերայ դատական պահանջ յայտնող. **-ви́тельный** ած. յայտնող, յայտարարութեան. **-ви́ть** (-влю́ -я́вятъ) տ. Предъявля́ть; **-вле́ніе** չ. ներկայացնելը. մատուցանելը, ցոյց տալը. յայտնելը. п. и́ска դատական պահանջ յայտնելը. сро́къ п—ія ве́кселя մուրհակի ներկայացման պայմանաժամը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. ներկայացնել, մատուցանել, ցոյց տալ, յայտնել. противозако́нный актъ никогда́ не мо́жетъ быть предъя́вленъ суду́; п. на кого́ прете́нзію մէկի վերայ դատական պահանջ յայտնել. п. на что права́ մի բանի վերայ իրաւունք յայտնել. п. встрѣ́чный искъ հակառակ [դատական] պահանջ ներկայացնել. п. отво́дъ про́тивъ кого́ մէկի դէմ առարկութիւն անել, մէկի ատածը, պահանջը մերժել։

Предыду́щій ած. նախընթաց, յառաջընթաց. п—ая глава́.

Предызвѣ‖ща́ть, -сти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Предувѣ́домля́ть; **-ще́ніе** տ. Предувѣ́домле́ніе.

Предызобра‖жа́ть, -зи́ть ն. նախօրօք նկարագրել. всѣ стра́сти Госпо́дни бы́ли предызображены́ въ Ве́тхомъ Завѣ́тѣ; **-же́ніе** չ. նախապատկեր (որ և է իրի). **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Предызобража́ть.

Предѣ́‖лъ ա. **1**, սահման. расши́рить п—ы госуда́рства; озна́чить п—ы ме́жду двумя́ госуда́рствами; **2**, սահման, կողպար չափ, վերջ, վախճան. вы́йти изъ п—овъ благопристо́йности; э́то перехо́дитъ за п—ы возмо́жнаго այդ կարելիութեան սահմանից անցնում է. положи́ть п—ы своему́ честолю́бію; **-льный** ած. սահմանի, սահմանային։

Прее́м‖никъ ա. **-ница** է. յաջորդ, ժառանգ, -գորդ, հարազատ տղայ, աղջիկ. **-ническій** տ. Прее́мничій; **-ничество** չ. յաջորդութիւն, պայազատութիւն. **-ничій**, ья, ье ած. յաջորդի, ժառանգորդի, պայազատի. **-ственно** մ. ժառանգաբար, ըստ ժառանգական իրաւանց. **-ственность** է. ժառանգորդութիւն. **-ственный** ած. ժառանգորդական, ժառանգական, պայազատական. п. поря́докъ; **-ство** տ. Прее́мничество.

Преесте́ственный ած. խիստ բնական, հասկանալի։

Прежа́лкій ած. չափազանց, խիստ ողորմելի, արգահատելի, եղկելի։

Пре́жде 1, մ. առաջ, առաջուայ ժամանակ. նախ. п. онъ былъ аккура́тнѣе; п. я пойду́ къ нему́, а пото́мъ къ вамъ приду́; **2**, նխդ. (սեռկ. հոլ.) առաջ. п. всего́ ամէնից առաջ. п. оконча́нія го́да.

Преждевре́мен‖но մ. վաղաժամ, վաղահաս, նշանակած ժամանակից առաջ. **-ность** է. վաղաժամութիւն, վաղահասութիւն. **-ный** ած. վաղաժամ, վաղահաս. п—ые роды́; п—ая ра́дость; п—ая смерть.

Преждe‖освяще́нный ած. նախօրօք

օրհնած. **-почи́вшій** ած. առաջուց, վաղաժամ վախճանուած, վաղամեռիկ։

Пре́жній ած. առաջուայ, առաջին, նախկին. въ п—ее вре́мя առաջուայ ժամանակ. п—яя любо́вь; обѣ́ а́рміи сохрани́ли п—ія пози́ціи; **по-пре́жнему** տ. Попре́жнему.

Презаба́в||но տ. Заба́вно; **-ный** ած. խիստ, չափազանց զուարճալի, խնդալի. խիստ, չափազանց ծաղրալի, ծիծաղաշարժ, տարօրինակ։

Пре||зента́бельно մ. պարտուպատշաճ, վայելուչ կերպով. **-зента́бельность** է. պարտուպատշաճ, վայելուչ ձև, եղանակ. **-зента́бельный** ած. (ֆր.) պարտուպատշաճ, վայելուչ. **-зе́нтикъ** նւզ. տ. Презе́нтъ; **-зентова́ть** (-ту́ю -ютъ) տ. Дари́ть; **-зе́нтъ** ա. (ֆր.) ընծայ, նուէր, պարգև։

Президе́||нтскій ած. նախագահի, -հական. **-нтство** չ. նախագահութիւն. **-нтша** է. նախագահի կին. **-нтъ** ա. (լտ.) նախագահ։

Прези||ра́ніе չ. արհամարհելը, -րհում. նշկահելը, -հում. **-ра́ть**, презрѣ́ть ն. արհամարհել, նշկահել. я презира́ю льстецо́въ; п. по́чести, бога́тства; п. смерть, опа́сность. [ժան։

Презло́й ած. խիստ, սաստիկ չար, դա-

Пре||зри́тель ա. **-зри́тельница** է. արհամարհող այր, կին. **-зри́тельно** մ. արհամարհական կերպով. **-зри́тельность** է. արհամարհելիութիւն. **-зри́тельный** ած. արհամարհելի, անարգ. **-зрѣ́ніе** չ. արհամարհում, արհամարհանք. **-зрѣ́нно** տ. Презри́тельно; **-зрѣ́нный** ած. անարգ, արհամարհելի. **-зрѣ́ть** տ. Презира́ть. [տեանի)։

Пре́зусъ ա. նախագահ (զինուորական ա-

Преизбы́||токъ, тка́ ա. արտաքոյ կարգի շատութիւն, աւելորդութիւն, զեղունութիւն, առատութիւն. **-точествовать** (-вую -ютъ) տ. Преизоби́ловать; **-точно** մ. խիստ, չափազանց առատապէս. **-точный** տ. Преизоби́льный.

Преизли́ше||ство չ. տ. Преизбы́токъ; **-ствовать** (-вую -ютъ) տ. Преизоби́ловать.

Преизоби́||ліе չ. սաստիկ, արտաքոյ կարգի շատութիւն, առատութիւն. **-ловать** (-лую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան առատութեամբ ունենալ, մի բանով խիստ հարուստ լինել. **-льно** մ. խիստ, սաստիկ առատապէս. **-льный** ած. խիստ առատ, խիստ հարուստ, բազմառատ։

Преизря́дный ած. անզուգական, գերազանց, խիստ ընտիր, խիստ պատուական։

Преизя́щный ած. խիստ, չափազանց գեղեցիկ, չքնաղ, շնաշխարհիկ, խիստ փառահեղ, հրաշալի։

Преиму́ще||ственно մ. առաւելապէս, գլխաւորապէս, ըստ մեծի մասին. **-ственный** ած. 1, գլխաւոր, առաւելագոյն, ընտիր. 2, դերադաս, -սելի, նախադաս, -սելի. **-ство** չ. 1, նախապատուութիւն, դերադասութիւն, առաւելութիւն. отда́ть кому́ п. пе́редъ други́ми մէկին միւսներից դերադասել. 2, արտօնութիւն. п—а дворя́нскаго сосло́вія; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. դերադաս լինել, նախադաս, առաւելագոյն լինել. алма́зъ преиму́ществуетъ пе́редъ други́ми драгоцѣ́нными ка́мнями твёрдостью и бле́скомъ.

Преинтере́сный ած. խիստ, սաստիկ հետաքրքիր, խիստ, սաստիկ հետաքրքրական։

Преиспо́дній ած. անդնդային, խիստ խոր. **преиспо́дняя, ей** է. դժոխք, սանդարամետք։

Преис||полня́ть, -по́лнить (-ню -нятъ) ն. լցնել (բոլորովին). э́тотъ мона́рхъ преиспо́лненъ са́мыхъ лу́чшихъ пожела́ній для бла́га своего́ наро́да այս միապետը տոգորուած է նրանով։

Прейсъ-кура́нтъ ա. (գերմ.-ֆր.) պրէյսկուրանտ (ցուցակ, որի մէջ նշանակուած են ապրանքներ կամ կերակրեղէններ իրենց գներով հանդերձ)։

Прейти́ (-ду́ -ду́тъ) տ. Преходи́ть.

Преклоне́ніе չ. 1, թեքելը, կորացնելը, խոնարհելը (գլուխը), ծալելը (ծունկը). 2, համոզելը. **-ни́ть** (-ню́ -кло́нятъ), **ся** տ. Преклоня́ть, ся; **-нность** է. 1, հակում. միտում. 2, զառամութիւն, տղայութիւն (հասակի). п. лѣтъ ծերութիւն. **-нный** ած. 1, մէտ, զիջանող, փափուկ. 2, (հասակի մասին) զառամեալ, անց, մեծ. п—ыя лѣта́, п. во́зрастъ զառամութիւն. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, թեքել, կորացնել, խոնարհել (գլուխը), ծալել (ծունկը). не зна́ть куда́ п. го́лову ոչ մի պատսպարան չունենալ. 2, համոզել, տրամադրել. п. кого́ на свою́ сто́рону մէկին շահել, իր կողմը գրաւել. п. кого́ на ми́лость մէկի գութը շարժել. **-ся** անդր. 1, կռանալ, խոնարհուել. п. до земли́; преклоня́юсь пе́редъ ва́шей му́дростью; вселе́нная преклоня́ется предъ свои́мъ Творцо́мъ.

Пре́мосло́||вить (-влю -вятъ: -вь) չ. հակաճառել. ընդդէմ խօսել. **-віе** չ. հակաճառութիւն, ընդդիմախօսութիւն. **-вле́ніе** չ. հակաճառելը. **-вникъ** ա. **-вница** է. հակաճառող, ընդդիմախօս այր, կին. **-вно** մ. հակաճառելով, ընդդիմանալով. **-вный** ած. հակաճառող, ընդդիմացող. հակասական, անբարիշտ։

Прекра́с||но մ. շատ լաւ, շատ գեղեցիկ. онъ п. рису́етъ; **-ный** ած. շատ լաւ, շատ գեղեցիկ, շատ սիրուն, չքնաղ, հիանալի, սքանչելի. п—ое лицо́; п. день; п. посту́покъ; п. человѣ́къ; п—ая му́зыка; п. вкусъ; въ оди́нъ п. день օրէն մի օր, օրէն մէկը։

Прекра||ща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) ն. դադարեցնել, վերջ տալ. п. преслѣ́дованіе, искъ; п. съ кѣмъ знако́мство; п. безпоря́дки; п. вое́нныя дѣ́йствія; п. газе́ту լրագիրը խափանել. **-ся** անդր. դադարել, վերջանալ. дождь прекрати́лся; война́ не прекраща́лась въ продолже́ніе пяти́ лѣтъ; **-ще́ніе** չ. 1, դադարեցնելը, վերջ տալը. п. вое́нныхъ дѣ́йствій; п. платеже́й; 2, վերջանալը, դադարելը. п. сожи́тельства супру́говъ.

Пре||лага́ть, -ложи́ть ն. 1, փոխադրել. 2, փոխել, դարձնել. п. гнѣвъ на ми́лость; 3, փոխադրել, թարգմանել։

Прела́тъ ա. (լտ.) պրէլատ, տէր (բարձրաստիճան կաթոլիկ հոգևորական, կարդինալութեան թեկնածու)։

Прелé‖стникъ ա. **-стница** է. հրապուրող, պատրող, գայթակղեցնող այր, կին. **-стно** մ. հիանալի, սքանչելի կերպով, զմայլելի եղանակով. **-стность** է. հիանալի, զմայլելի լինելը, գրաւչութիւն. **-стный** ած. 1, հիանալի, սքանչելի, զմայլելի. 2, հրապուրիչ, պատրող, գայթակղեցնող. **-(пре́ле)сть** է. 1, հրապոյր, գրաւչութիւն. զմայլմունք, հիացում, հիացմունք. э́то п. այդ հիանալի, զմայլելի է. п. что за рабóта սքանչելի գործ է. 2, պատրանք:

Прелимина́рный ած. (լտ.) նախընթաց, յառաջընթաց, սկզբի, սկզբնական. п—ыя услóвія ми́ра.

Прелó‖вкій ած. խիստ ճարպիկ, խիստ ճարտար. **-вко** մ. խիստ ճարպիկ, խիստ ճարտար կերպով:

Прело‖жéніе չ. 1, փոխելը, փոխում. 2, փոխադրութիւն, թարգմանութիւն. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) տ. Прелага́ть.

Прело‖ми́ть (-млю́ -лóмятъ), **ся** տ. Преломля́ть, ся; **-млéніе** չ. բեկում. п. хлѣ́ба եկղ. հացի բեկումը, կտրումը. п. сóлнечныхъ лучéй փիզ. արեգակի ճառագայթների բեկումը. **-мля́емость** է. բեկանելիութիւն, յատկութիւն բեկուելու. **-мля́емый** ած. բեկուող (ճառագայթի մասին). **-мля́ть**, -ми́ть ն. բեկ[ան]ել. կոտրել. **-ся** կրւ. բեկ[ան]ուիլ. лучи́ преломля́ются, переходя́ изъ однóй среды́ въ другу́ю.

Пре‖льсти́тель ա. **-льсти́тельница** է. հրապուրող, պատրող, գայթակղեցնող այր, կին. **-льсти́тельный** ած. 1, հրապուրիչ, գրաւիչ. 2, գայթակղեցնող, պատրող. **-льсти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **-льща́ть** ն. 1, զմայլեցնել, գրաւել, հրապուրել. 2, պատրել, գայթակղեցնել. **-ся** կրւ. զմայլուիլ, հրապուրուիլ, գրաւուիլ, շլանալ. **-льщéніе** չ. զմայլեցնելը, հրապուրելը, գրաւելը, շլացնելը:

Прелюбодѣ́‖й ա. **-йка** է. շնացող, ամուսնական հաւատարմութիւնը խախտող այր, կին. **-йничать** տ. Прелюбодѣ́йствовать; **-йный, -йственный** ած. շնական, շնութեան, անհաւատարմութեան. **-йство** չ. շնութիւն, ամուսնական անհաւատարմութիւն, **-йствовать** (-вую -ютъ) չ. շնալ. շնութիւն անել, ամուսնական հաւատարմութիւնը խախտել. **-я́ніе** տ. Прелюбодѣ́йство.

Прелю‖ди́ровать (-рую -ютъ) չ. երժ. նախերգանքը խաղալ, ածել. **-ді́йка** նւզ. **-ді́я** է. (լտ.) երժ. նախերգանք. э́то аванга́рдное дѣ́ло слу́житъ *п—іей къ рѣши́тельному сраже́нію. [դէր, 'շող':

Прематерóй ած. խիստ հաստ, տաուղ,

Преми́ло մ. խիստ հաճոյական, խիստ գուրեկան կերպով: [ամենաողորմած:

Премилосéрдный ած. ամենագթած,

Преми́лый ած. խիստ հաճոյական, խիստ հաճելի, խիստ գուրեկան, խիստ գեղեցիկ, խիստ պչուոր:

не **Премину́ть** չ. չզլանալ. не премину́ увѣ́домить васъ.

Пре‖ми́ровать (-рую -ютъ) ն. ընծայ, պարգեւ տալ, պարգեւատրել. **-мі́йка** նւզ. **-мі́я** է. (լտ.) պրէմիա. 1, ընծայ, պարգեւ (մնւղ. գիտական կամ գեղարուեստական գործի համար). получи́ть пéрвую п—ію за краснорѣ́чіе; страховáя п. ապահովագրամ, ապահովագրութեան գրամ, գումար. 2, ձրի յաւելուած որ և է թերթի:

Премнó‖гій ած. խիստ, չափազանց շատ, բազմաթիւ. **-го** մ. խիստ շատ. **-жество** չ. մեծ քանակութիւն, մեծ բազմութիւն:

Прему́‖дро մ. գերիմաստաբար. **-дрость** է. գերիմաստութիւն, ամենիմաստութիւն. П. Бóжія; **-дрый** ած. գերիմաստ, ամենիմաստ, խիստ իմաստուն:

Премьéръ ա. (ֆր.) առաջին մինիստր, մինիստրութեան նախագահ, առաջին «նախարար», «նախարարապետ»:

Прена́ив‖но մ. խիստ միամտաբար, խիստ պարզամիտ եղանակով. **-ный** ած. խիստ միամիտ, խիստ պարզամիտ:

Прене‖брегáтель ա. **-брегáтельница** է. արհամարհող, չգնահատող այր, կին. **-брегáть**, -брéчь ն. чѣмъ կամ что մի բան արհամարհել, չգնահատել, անուշադիր թողնել. п. опáсностью; э́той пáртіей не слѣ́дуетъ п.; п. прáвилами, прили́чіями, общéственнымъ мнѣ́ніемъ; **-брегу́** տ. Пренебрéчь; **-брежéніе** չ. արհամարհում, -րհանք, անուշադրութիւն. **-брежи́тельно** մ. արհամարհանքով, առանց ուշադրութեան. **-брежи́тельный** ած. արհամարհական. **-брéчь**, (-регу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -рёгъ -глá, ó; հրմ. -реги́) տ. Пренебрегáть.

Пренепріят‖но մ. խիստ անախորժ կերպով. **-ный** ած. խիստ անախորժ, խիստ անախորժելի, խիստ անդուրեկան:

Прéніе չ. վիճաբանութիւն, բանակռիւ:

Преоби́дный ած. խիստ վիրաւորական:

Преобла‖дáніе չ. գերիշխում, -խանութիւն. 'Австрія и Пру́ссія когдá-то оспáривали другъ у дру́га п. въ Германіи; **-дáть** չ. գերիշխել, գերակշռել. голубóй цвѣ́тъ преобладáетъ въ э́той матéріи; **-дáющій** ած. գերիշխող, գերակշռող:

Преобра‖жáть, -зи́ть ն. այլակերպել, կերպարանափոխել, տեսքը, կերպարանքը փոխել. **-ся** կրւ. այլակերպուել. **-жéніе** չ. այլակերպում, -պութիւն. П. Госпóдне եկղ. Պայծառակերպութիւն Տեառն (օգ. 6-ին). **-жéнскій** ած. Պայծառակերպութեան. п—ая цéрковь; п. монасты́рь; **-жу́** տ. Преобрази́ть; **-зи́тель** ա. **-зи́тельница** է. այլակերպող, ուրիշ կերպարանք, ուրիշ տեսք տուող այր, կին. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Преображáть; **-зовáніе** չ. կերպարանափոխութիւն, նորոգում, վերանորոգում. **-зовáтель** ա. **-зовáтельница** է. կերպարանափոխող, վերանորոգիչ այր. կին. **-зовáтельный** ած. կերպարանափոխող, նորոգող, նորոգութեան, վերանորոգութեան. **-зóвывать, -зовáть** (-зу́ю -ютъ) ն. կերպարանափոխել, նորոգել, վերանորոգել:

Преобра‖ти́ть, ся, -щáть, ся, -щéніе տ. Преврати́ть, ся, -вращáть, ся, -вращéніе.

Преодо‖ли́мый բյ. ած. յաղթելի, պարտաւելի. **-лѣвáть**, -лѣ́ть ն. յաղթել, յաղթահարել, պարտաւել. терпѣ́ніе всё прео-

долѣва́етъ; п. всѣ препя́тствія; **-лѣніе** *գ. յաղթելը, յաղթահարելը, պարտաելը.* **-лѣть** *ա.* Преодолѣва́ть.

Преосвящéн‖ный, -нѣйшій *ած.* *սրբազան (մետրոպոլ եպիսկոպոսի).* преосвящéнный, aго *ա. սրբազան, եպիսկոպոս, առաջնորդ.* **-ство** *գ. սրբազնութիւն.* Ва́ше п. *Ձերդ սրբազնութիւն։*

Препа‖ра́тъ *ա.* (*լտ.*) *կզմն. հանդերձանք, կազմութիւն.* **-ри́рованіе** *գ. շինելը, պատրաստելը, հանդերձելը.* **-ри́ровать** (-рую -ютъ) *ն. շինել, պատրաստել, հանդերձել։*

Пре‖пина́ніе *գ. արգելելը, խափանելը.* знакъ п—ія *քերկ. կէտ, կէտադրութեան նշան.* **-пина́ть,** -пну́ть *ն. արգելել, խափանել, արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ։*

Препи‖ра́тельство *գ. ընդդիմախօսութիւն, հակաճառութիւն.* **-ра́ться** *է-էտ. միմեանց ընդդէմ խօսել, միմեանց հակաճառել.* п. на слова́хъ.

Препну́ть *ա.* Препина́ть; **-ся** *ան-ր.* ного́ю *սայթաքել, 'ոտք տալ'։*

Препо‖дава́ніе *գ. ուսուցանելը, -ցում, դասախօսելը, -ութիւն.* **-дава́тель** *ա.* **-дава́тельница** *է. դասատու, ուսուցիչ, -չուհի, վարժապետ, -ժուհի.* **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ; -дава́й), **-да́ть** (-да́мъ -да́стъ; -дади́мъ -ду́тъ; -да́й) *ն. դաս տալ, ուսուցանել, դասախօսել, 'սովորեցնել'.* п. исто́рію, фи́зику.

Препод‖носи́ть (-ношу́ -о́сятъ), **-нести́** (-несу́ -су́тъ) *ն. մատուցանել (ընծան), նուիրել։*

Преподо́‖біе *գ. արժանապատուութիւն (մետրոպ քահանաների և վարդապետների).* Ва́ше п. *Ձերդ արժ.* **-бно** *մ. սրբութեամբ.* **-бный** *ած.* **1**, *սուրբ, արդար.* **2**, *պատուելի, արժանապատիւ, յարգարժան.* п. оте́цъ; **-бство** *գ.* **1**, *սրբութիւն, արդարութիւն.* **2**, *հնց.* *ա.* Преподо́біе.

Преполо́з‖но *մ. խիստ օգտակար, շահաւէտ կերպով.* **-ный** *ած. խիստ օգտակար, խիստ շահաւէտ։*

Преполовéніе *գ. Զատկի չորրորդ շաբաթի չորեքշաբթին (որով Պենտեկոստէն կէս ուում է)։* [չընդոտութիւն։

Препо́на *է. արգելք, խոչ, խոչընդոտ, խո-*

Препору‖ча́ть, -чи́ть *ն.* кому́ что *մէկին մի բան յանձնել, յանձնարարել.* **-че́ніе** *գ. յանձնելը, յանձնարարելը, -րութիւն.* **-чи́тель** *ա.* **-чи́тельница** *է. յանձնող, յանձնարարող այր, կին.* **-чи́тельный** *ած. յանձնարարութեան.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) *ա.* Препоруча́ть.

Препоя́‖сывать, -са́ть (-шу -шутъ; -шь) *ն. եկ. ալ. կապել (գօտով), գօտի քաշել, գօտի ածել։*

Препрово‖жда́ть, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) *ն. ղրկել, ուղարկել, ճանապարհել.* **-жде́ніе** *գ.* **1**, *անցկացնելը (ժամանակը).* для п—ія вре́мени; **2**, *ղրկելը, ուղարկելը, ճանապարհելը.* **-жу́** *ա.* Препроводи́ть.

Препя́т‖ствіе *գ. արգելք, արգելում, խոչ, խոչընդոտ, -ռութիւն.* преодолѣ́ть всѣ п—ія; безъ п—ій; **-ствова́ніе** *գ. արգելելը, խոչընդոտ լինելը.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* кому́ въ чёмъ *մէկին մի բանում արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ, արգելել, խանգարել.* дождь препя́тствуетъ мнѣ итти́ на гуля́нье; онъ препя́тствуетъ моему́ намѣре́нію.

Пре‖рва́ніе *գ. ընդհատելը, -տում. ընդմիջելը, -ջում.* **-рва́ть** (-рву́ -ву́тъ; -рви́) *ա.* Прерыва́ть.

Прере‖ка́ніе *գ. հակաճառում, -ռութիւն, վէճ, վիճաբանութիւն.* **-ка́ться** *է-էտ. միմեանց հետ վիճել, վիճաբանել, միմեանց հակաճառել։*

Прерогати́ва *է.* (*լտ.*) *արտօնութիւն, առաւելութիւն, առանձնաշնորհութիւն, -հում։*

Пре‖рыва́ніе *գ. ընդհատելը, ընդմիջելը, կտրելը.* **-рыва́тель** *ա.* **-рыва́тельница** *է. ընդհատող, ընդմիջող այր, կին.* **-рыва́ть,** -рва́ть *ն. ընդհատել, ընդմիջել, կարճել, կտրել.* п. кого́; п. чью-либо рѣчь; рыда́нія прерыва́ли его́ го́лосъ; п. перегово́ры; п. сонъ; п. съ кѣмъ знако́мство, связь; **-ры́висто, -ры́вчато** *մ. ընդմիջաբար ձայնով.* **-ры́вистый, -ры́вчатый, -ры́вчивый** *ած. ընդմիջուած, ընդհատուած.* п. го́лосъ *անհաւասար ձայն.* п. слогъ *անհարթ ոճ.* **-ры́въ** *ա. ընդհատում, ընդմիջում։*

Пресбіопія *է.* (*յն.*) *հեռատեսութիւն։*

Пресвите‖рскій *ած. երիցական, քահանայական.* **-рство** *գ. երիցութիւն, քահանայութիւն.* **-ръ** *ա.* (*յն.*) *երէց, քահանայ (արքունական կամ սինոդական եկեղեցու)։* [Дѣва.

Пресвятый *ած. ամենասուրբ.* п—а́я

Преси́ль‖но *ա.* Си́льно; **-ный** *ած. ամենազօրեղ, ամենաուժեղ։*

Прескве́р‖но *ա.* Скве́рно; **-ный** *ած. խիստ վատ, խիստ վատթար։*

Прескупо́й *ած. խիստ, չափազանց ժլատ, գծուծ, կծծի։*

Преску́ч‖но *ա.* Ску́чно; **-ный** *ած. խիստ ձանձրալի, խիստ տաղտկալի։*

Преслову́‖тость *է. հռչակ, անուանիութիւն.* **-тый** *ած. հռչակաւոր, անուանի։*

Пре‖слуша́ніе *գ. չլսելը, չանսալը, անհնազանդութիւն.* **-слу́шать** *ն.*, **-ся** *չ. չլսել, չանսալ, անհնազանդ գտնուել, ատունդանել։*

Преслѣ‖дова́ніе *գ. հալածում, հալածանք, հետամտութիւն.* суде́бное п. *դատական հետամտութիւն.* **-дова́тель** *ա.* **-дова́тельница** *է. հալածիչ, հալածող, հետամուտ լինող այր, կին.* **-дова́ть** (-дую -ютъ) *ն. հալածել, հետամուտ լինել.* п. кого́ суде́бнымъ поря́дкомъ *մէկի դէմ դանգատ մտել.* п. цѣль *մի և է նպատակի հետամուտ լինել։*

Пресмы‖ка́ніе *գ. սողալը.* **-ка́ться** *ան-ր. սողալ, ընտալ. *սողալ, քծնիլ, ստորաքարշութիւն անել.* пресмыка́ющіяся живо́тныя, *կնդ.* Reptilia, *Սողուններ կամ Զեռուններ.*

Пресмѣ́‖ло *մ. խիստ համարձակ կերպով, խիստ յանդգնաբար.* **-лый** *ած. խիստ համարձակ, խիստ յանդուգն։*

Пресмѣш‖но́ *ա.* Смѣшно́; **-но́й** *ած. խիստ ծիծաղելի, խիստ ծաղրալի։*

Преспапье́ *ա.* Прессъ-папье́.

Преспоко́й‖но մ. խիստ հանգիստ կերպով. **-ный** ած. խիստ հանգիստ, խիստ խաղաղ, հանդարտ:

Преспосо́бный ած. խիստ, սաստիկ [ընդունակ:

Пре́с‖са ի. (ֆր.) մամուլ (լրագրութիւն, պարբերական հրատարակութիւններ). **-сова́ніе** չ. սեղմելը, սխմելը (մամուլով). **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. մամլել, մամուլի տակ դնել, սեղմել, սխմել, ճնշել (մամուլով). **-спапье́** տ. Прессъ-папье́; **-съ** ա. (ֆր.) մամուլ, սեղմիչ, սխմիչ, ճնշիչ գործիք. гидравли́ческій п.; **-съ-папье́** չ. անհ. (ֆր.) [թղթա]սխմիչ, [թղթա]ճնշիչ:

Преста́‖виться (-влюсь -вятся; -вься) տ. Представля́ться; **-вле́ніе** չ. վերջ, վախճան, մահ. п. свѣ́та աշխարհիս վերջը. **-вля́ться**, -виться անց. մեռնել, վախճանուել, իւր մահկանացուն կնքել. (աշխարհիս մասին) վերջանալ, կործանուիլ:

Престарѣ́‖лость ի. զառամութիւն, զառամեալ հասակ. **-лый** ած. զառամեալ, խիստ ծեր, հասակը խիստ անց:

Престидиг(ж)ита́торъ ա. (ֆր.) ձեռնածու (թատրոնական):

Прести́жъ ա. (ֆր.) պրէստիժ (հմայական նշանակութիւն, հեղինակութիւն, վարկ):

Пре́сто մ. (իտ.) երժ. արագ:

Престо́‖ли ա. յ. եկղ. աթոռք (դասք հրեշտակաց). **-лонаслѣ́діе, -лонаслѣ́дованіе** չ. գահաժառանգութիւն. **-лъ** ա. 1, սեղան (բեմի). 2, գահ. вступи́ть на п. գահ բարձրանալ. отказа́ться отъ п—а; па́пскій п. պապական աթոռ. **-льный** ած. 1, սեղանի, բեմի. п—ое украше́ніе; 2, գահի, գահա—. п. го́родъ գահանիստ քաղաք:

Престу‖па́ть, -пи́ть (-плю́ -у́пятъ) ն. անցնել (մի բանի վերայից), զանցանել, անցնել (օրէնքից). **-пле́ніе** չ. 1, զանցանելը, անցնելը, գործելը. п. зако́на օրինազանցութիւն. 2, ոճիր, ոճրագործութիւն, չարագործութիւն, յանցանք. тя́жкое п.; соверши́ть п.; созна́ться въ п—іи; пойма́ть кого́ на мѣ́стѣ п—ія; уголо́вное, полити́ческое п.; п. про́тивъ нра́вственности; **-пникъ** ա. **-пница** ի. ոճրագործ, չարագործ, յանցաւոր այր, կին. **-пническій, -пничій**, ья, ье ած. ոճրագործի, -ծական, չարագործի, -ծական. **-пно** մ. ոճրագործաբար, յանցաւոր եղանակով. **-пность** ի. յանցաւորութիւն, ոճրականութիւն. **-пный** ած. ոճրային, ոճրական, յանցաւոր, յանցական, յանցապարտ. п—ая мысль; п—ая жизнь.

Пресуще‖стви́ться (-влю́сь -вя́тся) տ. Пресуществля́ться; **-ствле́ніе** չ. եկղ. գոյափոխութիւն (հացի և գինու փոխումը Քրիստոսի մարմնին և արեանը). **-ствля́ться**, -стви́ться անց. եկղ. փոխուել, գոյափոխուել:

Пресы‖ща́ть, -ти́ть (-щу -тятъ) ն. 1, կշտացնել, յագեցնել. 2, կշտացնել, զզուեցնել. чрезмѣ́рныя удово́льствія пресы́тили его́; **-ся** անց. կշտանալ, յագենալ. զզուիլ. человѣ́къ подъ ста́рость пресыща́ется; п. удово́льствіями; **-ще́ніе** չ. կշտացնելը, յագեցնելը. կշտանալը, յագենալը, յագուրդ, յափրութիւն. п. жи́знью կեանքից կշտանալը, զզուելը. **-щу** տ. Пресы́тить.

Пре‖сѣка́ть, -сѣчь ն. կտրել, դադարեցնել, վերջացնել, վերջ տալ. п. сообще́ніе съ го́родомъ; п. злоупотребле́нія; п. зло въ ко́рнѣ; п. рѣчь, разгово́ръ խօսքը, զրոյցը կտրել, ընդմիջել. **-ся** անց. դադարիլ, վերջանալ. вѣтвь Валуа́ пресѣ́клась въ лицѣ́ Ге́нриха III.; **-сѣче́ніе** չ. վերջացնելը, դադարեցնելը. վերջանալը, դադարելը. п. ро́да գերդաստանի, տոհմի մարումը. **-сѣчь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; -сѣ́къ -кла, о; հրմ. -сѣки́), **ся** տ. Пресѣка́ть, ся.

Претво‖ре́ніе չ. փոխում, փոփոխում, կերպարանափոխում. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Претворя́ть, ся; **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. փոխող, փոփոխող, կերպարանափոխող այր, կին. **-ря́ть**, -ри́ть ն. փոխել, փոփոխել, կերպարանափոխել. **-ся** անց. փոխուել, դառնալ, փոփոխուել, կերպարանափոխուել. хлѣ́бъ и вино́, приноси́мые на литу́ргіи, таи́нственно претворя́ются въ плоть и кровь Христо́вы.

Пре‖тека́ть, -те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -кла́, о́; -теки́) չ. եկ. ու. գնալ, անցնել:

Прете́кстъ (լտ.) տ. Предло́гъ 1.

Претен‖де́нтъ ա. թեկնածու. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) չ. թեկնածել, պահանջ յայտնել, պահանջել. **-зія** ի. (ֆր.) 1, իրաւ. գանգատ, դատական պահանջ. предъявля́ть п—ію; 2, պահանջ, պահանջմունք, պահանջողութիւն. человѣ́къ съ больши́ми п—іями մեծ պահանջներ անող մարդ. у него́ больші́я п—іи на учёность նա իրան մեծ ուսումնական է համարում. я на васъ въ п—іи ես ձեզանից նեղացել եմ, անբաւական եմ, ես ձեզանից ‹նիդևորան եմ›. **-зіо́зный** ած. պահանջկոտ:

Претер‖плю́ տ. Претерпѣ́ть; **-пѣва́ніе** չ. տանելը, կրելը. **-пѣва́ть**, -пѣ́ть ն. տանել, կրել. п. бѣ́дность, го́лодъ; п. бѣ́дствія; п. кораблекруше́ніе նաւաբեկութիւն կրել. п. пы́тку տանջանքի ենթարկուել. **-пѣ́ніе** տ. Претерпѣва́ніе; **-пѣ́ть** (-плю́ -е́рпятъ; -пи́) տ. Претерпѣва́ть.

Прети́ть (прещу́ -тя́тъ) ն. եկ. ու. 1, արգելել, սաստել, սպառնալ. 2, ժող. զզուանք պատճառել:

Прет‖кнове́ніе չ. 1, արգելք, խոչ, խոչընդոտ. 2, գայթակղութիւն. ка́мень п—ія գայթակղութեան քար. **-кнове́нный** ած. մեղանչական, գայթակղական, բարոյապէս թոյլ, տկար:

Преторіа́нецъ, нца ա. (սովոր. յ. преторіа́нцы) (լտ.) պրետորեան[ներ] (հռոմայեցոց կայսեր թիկնապահները):

Пре́то‖рскій ած. պրետորի, -րական. **-ръ** ա. (լտ.) պատմ. պրետոր (հռոմէական դատաւոր):

Претру́дный ած. սաստիկ, խիստ դժուար:

Преувели́‖че́ніе չ. չափազանցնելը, -ցնում, չափազանցութիւն. **-ченно** մ. չափազանցութեամբ, չափազանցնելով. **-чива́ніе** տ. Преувели́ченіе; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. չափազանցնել, մեծացնել. п. свои́ успѣ́хи; онъ преувели́чиваетъ свои́ заслу́ги.

Преум‖нó մ. խիստ իմաստուն կերպով. **-ный** ած. խիստ իմաստուն, խիստ հասկացող։

Преу‖спѣвáніе չ. յառաջադիմելը, յառաջադիմութիւն. **-спѣвáть, -спѣть** չ. յառաջադիմել, բարգաւաճիլ, զարգանալ. п. въ мýдрости; п. въ искýсствѣ; **-спѣяніе** տ. Преуспѣвáніе.

Префé‖ктскій ած. պրէֆէկտի. **-ктýра** ի. պրէֆէկտութիւն, նահանգապետութիւն, կուսակալութիւն. **-ктъ** ա. (լտ.) պրէֆէկտ, գլխաւոր. (Ֆրանսիայում և Իտալիայում) նահանգապետ, կուսակալ. п. полúціи պօլիցեայի պրէֆէկտ, ոստիկանապետ։

Преферáн‖съ ա. (ֆր.) պրէֆերանս (թղթախաղ մի). **-совый** ած. պրէֆերանսի։

Префúксъ ա. (լտ.) տ. Представка.

Пре‖ходúть (-хожý -хóдятъ; -ходú), прейтú չ. եվ. ու. 1, գնալ, անցնել (որոշ տարածութիւն). 2, անցնել, տեղափոխուել. 3, անցնել, չքանալ, անյայտանալ. **-ходя́щій** էյ. ած. անցողական, անկայուն. **-хождéніе** չ. անցնելը, գնալը։

Прецедéнтъ ա. (լտ.) պրէցէդէնտ, օրինակ (նախընթաց դէպք, անցք, որ կարող է օրինակ համարուել). опáсный п.

Прецéссія ի. (լտ.) աստղ. առաջագնացութիւն, առաջխաղացութիւն։

Пречестнóй ած. ամենապատուական, ամենամաքուր. п—áя кровь Гóспода Нáшего Іисýса Христá. [նացում, սպառնալիք։

Прещéніе չ. արգելում, արգելք. սպառ-

При նախ. (նախդրական հոլ.) 1, մօտ, կըշտին. гóродъ лежúтъ п. рѣкѣ́; имѣ́ть настáвника при дѣ́тяхъ երեխաների վերայ դաստիարակ ունենալ. америкáнскій послáнникъ при францýзскомъ дворѣ́ ամերիկական դեսպանը ֆրանսիական արքունիքում. 2, ժամանակ, օրով. п. Петрѣ́ Велúкомъ; при заключéніи э́того услóвія այդ պայմանը կապելու ժամանակ. п. жúзни отцá հօր կենդանութեան ժամանակ. 3, ներկայութեամբ, առաջ. э́то бы́ло скáзано п. свидѣ́теляхъ; при всѣхъ բոլորի ներկայութեամբ. п. нёмъ ничегó не говорúте; 4, свидáніе э́то происходúло при слѣ́дующихъ обстоя́тельствахъ այդ տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ հետեւեալ հանգամանքներում. емý нельзя́ служúть п. егó слáбомъ здорóвьи իր թոյլ առողջութեամբ նա չէ կարող ծառայել (կամ որովհետև նորա առողջութիւնը թոյլ է, ուստի նա ևն). при всёмъ моёмъ желáніи не могý вамъ помóчь չնայելով իմ բուռն ցանկութեանը ես ձեզ չեմ կարող օգնել. быть п. дéньгахъ փող ունենալ. при слýчаѣ յարմար դէպքում, պատահած ժամանակ. быть п. мѣ́стѣ տեղ ունենալ, պաշտօնի մէջ գտնուել։

—N. B. **При** նախդիրը խօսքին կցուելով նշանակում է. 1, մօտեցնել, մօտենալ կամ մօտաւորութիւն, օր. придвúнуть, приступúть; Привúслинскія провúнціи Վիսլայեան նահանգներ. 2, աւելացնել, աւելանալ, օր. прилúть, прибывáть.

Прибá‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Прибавля́ть; **-вка** ի. 1, տ. Прибавлéніе; 2, յաւելում. п. жáлованья; п. сверхъ слѣ́дуемой плáты; **-влéніе** չ. 1, աւելացնելը, վրան դնելը. 2, յաւելուած. п. къ „Нóвому Врéмени"; кнúга съ п—іями; **-вля́ть**, -вить ն. աւելացնել. прибáвлю къ э́тому объяснéнію тóлько однó слóво; п. жáлованья слугѣ́; п. шáгу քայլը, ոտն արագացնել. **-ся** անդր. աճիլ, մեծանալ. երկարիլ. **-вóкъ**, вка ա. տ. Прибáвка 2; **-вочка** ի. նւզ. պստիկ յաւելում. **-вочный** ած. յաւելածոյ, լրացուցիչ. п—ая плáта; п—ое жáлованье. [бáлтывать, -болтáть.

При‖бáлтывать, -болтáть տ. Под-

Прибаý‖тка ի. **-точка** նւզ. սուր, կծու, զուարճալի խօսք, ասացուածք, առած։

Прибаю́‖кать ն. օրօր (баю) ասելով քնեցնել. **-кивать** չ. օրօր (баю) ասել։

Прибе‖регáніе չ. 1, մի կողմ դնելը, պահելը, պահպանելը. 2, խնայելը, 'յետ գցելը'. **-регáть**, -рéчь ն. 1, մի կողմ դնել, պահել, պահպանել. 2, խնայել, 'յետ գցել'. п. дéнежку на чёрный день.

Прибере́‖жный ած. ծովափեայ, գետափեայ, ծովեզրեայ, գետեզրեայ. **-жье** տ. Побере́жье.

Прибере́чь (-регý -жёшь -гýтъ; -гú) տ. Приберегáть.

Приберý տ. Прибрáть.

Прибu‖вáніе չ. գամելը, մեխելը, ամրացնելը, կպցնելը. п. объявлéній; **-вáтель** ա. գամող, մեխող, ամրացնող, կպցնող. п. объявлéній; **-вáть**, -(ú)ть ն. 1, գամել, մեխել, ամրացնել, կպցնել. п. гвоздя́ми; п. къ стѣнѣ́ прикáзъ полúціи; п. къ дверя́мъ объявлéніе; 2, [կարկտի մասին] հարուածել, զարկել, 'տանել'. грáдомъ прибúло хлѣ́бъ; 3, քշել, տանել, վարել. вѣ́тромъ прибúло сýдно къ бéрегу; п. заря́дъ въ ружьѣ́ հրացանի լիցք քշել. **-ся** անդր. քշուել, վարուել. сýдно прибúлось къ бéрегу նաւն ափ է ընկել. **-вка** ի. տ. Прибúтіе; **-вной** ած. գամած, մեխած. քշած։

Прибu‖рáльщикъ ա. **-рáльщица** ի.—վեր քաղող, հաւաքող, կարգաւորող այր, կին. **-рáніе** չ. վեր քաղելը, հաւաքելը, կարգաւորելը. **-рáтель, -рáтельница** տ. Прибирáльщикъ, -льщица; **-рáть**, прибрáть ն. 1, վեր քաղել, հաւաքել (п. кóмнату), կարգաւորել, դասաւորել (п. кнúги); 2, ընտրել, ջոկել. п. подъ цвѣтъ сукнó բատ նմուշի գոյնի մահուդ ընտրել. 3,* զաւթել, իւրացնել. п. что къ рукáмъ մի բան զաւթել. п. когó въ рýки (կմ къ рукáмъ) մէկին ձեռք առնել, 'հուպ տալ'. Богъ егó прибрáлъ Աստուած նորա հոգին առաւ. **-ся** անդր. 1, զուքուիլ, զարդարուիլ. 2, п. на тотъ свѣтъ այն աշխարհ գնալ, մեռնել։

При‖бúтіе չ. գամելը, մեխելը, ամրացնելը. քշելը (հրացանի լիցքը). **-бúть** (-бью́ -ью́тъ; -бéй), **ся** տ. Прибивáть, ся.

Прибли‖жáть, -зить ն. մօտեցնել, մերձեցնել. **-ся** անդր. մօտենալ, մերձենալ. **-жéніе** չ. մօտեցնելը, մերձեցնելը. մօտենալը, մերձենալը. **-жённость** ի. մօտաւորութիւն, մերձաւորութիւն, մտերմութիւն. **-жённый** ած. մօտիկ, մօտաւոր, մերձաւոր. п—ые յ. մօտաւորներ, մերձաւորներ, շրջապատողներ. э́то одúнъ изъ егó п—ыхъ; **-зúтельно**

մ. մօտաւորապէս. **-зи́тельность** ի. մօտեցնում. մօտաւորութիւն. **-зи́тельный** ած. 1, մօտեցնող, մերձեցնող. 2, մօտաւոր, հաւանական. **-зить** (-жу -зятъ; -зь), **ся** տ. Приближа́ть, ся. [կորած, անտէր:

Приблу́‖дный, -дшій ած. մոլորւած,

Прибод‖ря́ть, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. քաջալերել, խրախուսել, սիրտ տալ. **-ся** անդր. քաջալերուել, խրախուսուել, սիրտ առնել:

Прибо́‖й ա. 1, տ. Приби́тіе; 2, ալէկոծութիւն (ափի մօտ). **-мна** ի. 1, գամած, մեխած, կպցրած տախտակ. 2, ալէկոծութեան ենթակայ ափ, եզր. **-йникъ** ա. **-йничекъ**, чка նւզ. խցկան, թնդանօթ լցնելու ձող. **-йный** ած. 1, գամելու, ամրացնելու, մեխելու. 2, ափ ձգած, ափ նետած. п—ыя дрова́; п. вѣ́теръ դէպի ափ քշող քամի:

Приболо́‖тный ած. ճահճի, ճահճուտի մօտ գտնուող. **-тье** չ. ճահճի, ճահճուտի մօտ գտնուող տեղ, տարածութիւն:

Приболта́ть տ. Приба́лтывать.

Прибо́‖рка ի. վեր քաշելը, հաւաքելը. դասաւորելը, կարգաւորելը. **-рный** ած. պրիբորի, սեղանի սպասքի. **-рчивость** ի. կարգասիրութիւն, կարգ ու կանոն սիրելը. **-рчивый** ած. կարգասէր, կարգ ու կանոն սիրող. **-ръ** ա. պրիբոր, գործիք, պատկանելիք, հանդերձանք, սպաս. хими́ческій п. քիմիական գործիք. столо́вый п. սեղանի սպասք. ча́йный п. թէյի սպասք. ку́хонный п. խոհանոցային սպասք. пи́сьменный п. կաղամար, գրչային հանդերձանք. водопита́тельный п. парово́го котла́ շոգեսանի ջրամատակարար գործիքը, հանդերձանքը: [че́ниться.

Прибоче́‖ниваться, -ниться տ. Бо-

Прибра́ніе չ. վերքաշում, կարգում, դասաւորում:

При‖бра́сываніе չ. ձգելը, աւելացնելը. **-бра́сывать**, -бро́сить ն. ձգել, աւելացնել:

Прибра́ть (-беру́ -ру́тъ; -бери́), **ся** տ. Прибира́ть, ся. [ре́жье, -жный.

Прибре́‖жі(ь)е, -жный տ. Прибе-

Прибрести́ (-бреду́ -ду́тъ) չ. թրև գալով կամաց կամաց գալ, հասնել. մի քանի ժամանակ քարշ գալ, թրև գալ: [сывать.

Прибро́сить (-шу -сятъ) տ. Прибра́-

При‖бу́ду տ. Прибы́ть; **-быва́ніе** չ. 1, գալը, ժամանելը. 2, աւելանալը. **-быва́ть**, -бы́ть չ. 1, գալ, ժամանել. братъ мой при́былъ изъ Москвы́; онъ при́былъ на почто́выхъ նա պօստակառքով եկաւ, ժամանեց. 2, աճել, աւելանալ. у него́ при́было мно́го дохо́ду; вода́ въ рѣкѣ́ прибыва́етъ—աւելանում, վարարում է. народонаселе́ніе при́было; дни́ на́чали п. օրերն սկսել են երկարել. мо́ре прибыва́етъ и убыва́етъ; **-было́й** ած. 1, նորեկ, եկած, ժամանած. աւելացած. п—а́я вода́ վարար ջուր. 2, որս. մատղաշ, ջահէլ, պստիկ. п. за́яцъ, волкъ; **-быль** ի. 1, աճում, աւելանում. вода́ идётъ на п. ջուրը վարարում է. 2, շահ, օգուտ. счётъ п—е́й и убы́тковъ; получи́ть п. отъ дѣ́ла; **-быльно** մ. շահաւէտ, օգտաւէտ կերպով. **-быльный** ած. շահաւէտ, օգտաւէտ, արդիւնաւէտ. **-быльца** ի. նւզ. պստիկ, չնչին շահ, օգուտ. **-бы́тіе** չ. 1, գալը, ժամանելը, հասնելը. 2, աճելը, աւելանալը, աճում, աւելանում. **-бы́токъ**, тка ա. **-бы́точекъ**, чка նւզ. տ. При́быль; **-бы́точно, -бы́точный** տ. При́быльно,-ный; **-бы́ть** (-бу́ду -дутъ; -бу́дь) տ. Прибыва́ть; **-бью́** տ. Приби́ть.

При‖бѣга́ніе չ. մօտ վազելը. **-бѣга́ть** չ. 1, (**-бѣгнуть**) դիմել, դառնալ. п. къ си́лѣ, хи́трости; п. къ Бо́гу, къ до́ктору; прибѣга́ю къ вамъ съ про́сьбою; 2, (-бѣжа́ть) մօտ վազել. п. къ кому́ на по́мощь մէկին օգնութեան հասնել:

Прибѣ́дниваться անդր. ռմկ. աղքատ, ողորմելի ձեւանալ, աշխատել մարդկանց գութը, կարեկցութիւնը շարժել:

При‖бѣжа́ніе չ. մօտ վազելը. **-бѣжа́ть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ; -ги́) տ. Прибѣга́ть 2; **-бѣжище** չ. ապաստարան, ապաստանարան. ապաւէն, հովանաւորութիւն:

Прибѣ́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -лятъ) ն. մի փոքր [սպիտակ ծեփով] ծեփել, բռել, սպիտակացնել, սպիտակ շպարել:

Прива́‖да ի. խայծ, գրաւելու, հրապուրելու միջոց. **-дить** (-жу -дятъ) տ. Прива́живать; **-же́ніе, -жива́ніе** չ. գրաւելը, հրապուրելը. ընտելացնելը. **-жива́ть**, -дить ն. գրաւել, հրապուրել (օր. խայծով). п. къ чему́ մի բանի ընտելացնել. **-ся** անդր. հրապուրուել, ընտելանալ:

Прива‖ле́ніе, -лива́ніе չ. 1, մօտ գլորելը. 2, ափ հանելը, ափ դուրս գալը. **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) 1, ն. մօտ գլորել, գլորելով մօտեցնել. п. ка́мень къ две́ри; 2, չ. ափ դուրս գալ, ափ հասնել. ба́рка привали́ла къ при́стани; 3, չ. բազմութեամբ գալ, թափուել, հաւաքուել, կիտուել. мно́го наро́ду привали́ло на пло́щадь; кровь привали́ла къ головѣ́ արիւնը գլուխը տուեց. къ нему́ привали́ло сча́стіе նա բախտի հանդիպեց. **-ся** անդր. թեքուել, յենուել մի բանի. **-лъ** ա. 1, մօտ գլորելը. գալը, հաւաքուելը (բազմութեամբ). п. наро́да; п. кро́ви արեան հաւաքումը. 2, ափ դուրս գալը, ափ հասնելը. 3, ռզմ. իջեւանում, հանգստութիւն. кратковре́менный п.; сдѣ́лать п.; **-льный** ած. приваль-ի. при́ва́льное, аго չ. հնց. նաւահանգստային տուրք, մաքս:

Прива‖ре́ніе, -рива́ніе չ. 1, եփելով աւելացնելը. 2, զոդելը, կցելը, կպցնելը (եռացնելով). **-рива́ть, -ри́ть** ն. 1, եփելով աւելացնել. 2, զոդել, կցել, կպցնել (եռացնելով). **-рина** ի. քափ (եփելիս անօթի վերայ նստած). **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) տ. Прива́ривать; **-рка** ի. 1, տ. Приваре́ніе; 2, եփելով աւելացրած բան. 3, զոդած, [եռացնելով] կցած, կպցրած մետաղի կտոր. **-рный** ած. 1, եփելով աւելացրած. 2, զոդած, [եռացնելով] կցած, կպցրած. **-рокъ**, рка, **-ръ** ա. յաւելում (զինուորի ստացած բաժնի վերայ). **-рочный** տ. Прива́рный.

Прива́‖тный ած. (լտ.) մասնաւոր, առանձին. **-тъ-доце́нтъ** ա. (լտ.) պրիվատ-դոցէնտ (ուսումնական, որ համալսարանում դասախօսութիւններ է կարդում և պատրաստւում է պրոֆէսորութեան աստիճանին):

Приве‖дéніе չ. բերում, բերելը. п. къ присягѣ երդուեցնելը. п. дóводовъ փաստեր բերելը. п. въ поря́докъ дѣлъ գործերը կարգի բերելը. п. гóрода въ повиновéніе госудáрю քաղաքը թագաւորին հպատակեցնելը. п. дробéй къ одномý знаменáтелю մաթմ. կոտորակները մի յայտարարի բերելը. **-дý** տ. Привести́.

При‖везéніе չ. բերելը, կրելը (սայլով, նաւով, զրաստով). **-везти́, -вéзть** (-зý -зýтъ; անց. -вёзъ -злá, ó; -вези́) տ. Привози́ть.

Приверéд‖ливый ած. ընտրող, դժուարահաւան, խնդրահաւան, քմահաճ. **-никъ** ա. **-ница** է. ընտրող, դժուարահաւան, խնդրահաճ այր, կին. **-ничаніе** չ. ընտրող. դժուարահաւան լինելը, քմահաճ, խնդրահաճ լինելը. **ничать** չ. ընտրող, դժուարահաւան, խնդրահաճ, քմահաճ լինել:

Привéр‖женецъ, нца ա. **-женикъ** ա. կողմնակից, կուսակից, հետեւող. հետեւորդ. п—нцы конститýціи; п. поря́дка, спокóйствія; онъ оди́нъ изъ п—нцевъ учéнія Дарвина; **-женица** է. կողմնակից, կուսակից, հետեւող, հետեւորդ կին, աղջիկ. **-женность** է. անձնանուիրութիւն, հպատակութիւն. **-женный** ած. անձնուէր, հպատակ. նուիրուած:

При‖вернýть տ. Привёртывать; **-ся** անդր. къ комý մէկին դիմել, ապաւինել. **-вёртываніе** չ. պտտելով ամրացնելը, միացնելը. **-вёртывать**, -вернýть ն. պտտեցնելով, պտոյտ տալով ամրացնել, միացնել. **-вéрчиваніе, -вéрчивать** տ. Привёртываніе, -тывать; **-верчý** տ. Привертѣть.

При‖вести́, -вéсть (-ведý -дýтъ; անց. -вёлъ -лá, ó; հրմ. -веди́), **-вести́сь, -вéсться** տ. Приводи́ть, ся.

При‖вивáемость է. բժ. պատուաստելիութիւն. **-вивáльный** ած. պատուաստող, պատուաստիչ, -տելու. п. нóжикъ; **-вивáльщикъ** ա. **-вивáльщица** է. պատուաստող այր, կին. п. óспы; **-вивáніе** չ. 1, ներհիւսում. 2, պատուաստում (տունկի, ծաղկի). **-вивáтель, -вивáтельница** տ. Прививáльщикъ, -щица; **-вивáть**, -ви́ть ն. 1, ներհիւսել, հիւսելով ամրացնել, միացնել. 2, այգգ. պատուաստել. 3, բժ. պատուաստել. п. óспу; *онъ приви́лъ емý всѣ свои порóки; **-ви́вка** է. տ. Прививáніе; **-вивнóй** ած. 1, պատուաստած. п—áя óспа; 2, տ. Прививáльный; **-ви́вокъ**, вка ա. **-ви́вочекъ**, чка նւզ. պատուաստելի ճիւղ, կոկոն. **-ви́вочный** ած. պատուաստելու, -տելի. п. черенóкъ տ. Приви́вокъ.

При‖видѣ́ніе չ. տեսիլ, երեւոյթ. ցնորական տեսիլ, երեւոյթ, խուճապք. емý яви́лось п.; вѣ́рить п—іямъ; боя́ться п—ій; **-ви́дѣться** (-ви́жусь -дятся) չ. երեւալ, յայտնուել. թուալ. мнѣ приви́дѣлось во снѣ ինձ երազում երեւաց. емý приви́дѣлся покóйникъ.

Приви‖легирóванный ած. արտօնեալ, արտօնութիւններ, առաւելութիւններ վայելող. п—ое сослóвіе; **-лéгія** է. (լտ.) արտօնութիւն, առանձնաշնորհութիւն. п—іи, присвóенныя нѣкоторымъ должностя́мъ; такóй-то получи́лъ пятилѣтнюю п—ію на изобрѣтённую имъ маши́ну.

Привин‖ти́ть (-винчý -тя́тъ) տ. Приви́нчивать; **-чиваніе** չ. պտուտակներով ամրացնելը, պնդելը. **-чивать**, -ти́ть ն. պտուտակներով ամրացնել, պնդել:

При‖вирáніе չ. ստախօսութեամբ աւելացնելը. **-вирáть**, -врáть ն. ստախօսութեամբ աւելացնել: [լայեան:

Приви́‖слинскій, -сля́нскій ած. Վիս-

При‖ви́тіе տ. Прививáніе; **-ви́ть** (-вью́ -вью́тъ; -вéй) տ. Прививáть.

При́вкусъ ա. օտար, տարօրինակ, կողմնակի համ:

При‖влекáніе տ. Привлечéніе; **-влекáтельно** մ. գրաւիչ, հրապուրիչ եղանակով. **-влекáтельность** է. ձգողութիւն. *հրապոյր, հրապուրանք, գրաւչութիւն. **-влекáтельный** ած. ձգողական. *հրապուրիչ, գրաւիչ, թովիչ, զմայլեցուցիչ. п—ая си́ла магни́та; п—ая жéнщина; филосóфія имѣ́етъ мнóго п—аго; **-влекáть**, -влéчь ն. 1, քաշել. п. когó къ судý մէկին դատի ենթարկել. онъ привлечёнъ къ дѣ́лу նա գործի մէջ խառնուած է. п. когó въ свою́ пáртію; п. въ лáвку покупáтелей; 2, գրաւել, հրապուրել. э́та óпера привлекáетъ толпý; онá привлекáла къ себѣ́ взóры своéю красотóю; онъ привлёкъ къ себѣ́ всѣ сердцá; **-влекý** տ. Привлéчь; **-влечéніе** չ. քաշելը, բերելը, ձգելը. *գրաւելը, հրապուրելը. п. трéтьяго лицá къ дѣ́лу երրորդ անձին գործի մէջ խառնելը. **-влéчь** (-влекý -чёшь -кýтъ; անց. -влёкъ -клá, клó; -влеки́) տ. Привлекáть.

При‖води́ть (-вожý -вóдятъ; -ди́), -вести́, вéсть ն. 1, բերել. приведи́те ко мнѣ вáшего сы́на; приведи́те извóзчика կառք բերէք. п. къ поги́бели կործանել. п. дѣ́ло къ концý գործը վախճանին հասցնել. աւարտել. п. въ поря́докъ կարգի բերել. п. въ востóргъ զմայլեցնել, սքանչացնել. п. въ отчáяніе յուսահատեցնել. п. въ удивлéніе զարմացնել. п. въ повиновéніе, въ послушáніе հնազանդեցնել. п. въ ýжасъ զարհուրեցնել. п. когó къ присягѣ́ մէկին երդուեցնել. п. въ извѣ́стность պարզել, յայտնել. п. въ крáску կարմրեցնել, կարմրատակեցնել. п. въ пáмять ուշքի բերել. п. дрóби къ одномý знаменáтелю թւբ. կոտորակները մի յայտարարի բերել. 2, առաջ բերել. приведý здѣ́сь егó словá; п. мѣ́сто изъ Свящéннаго Писáнія; п. доказáтельства; 3, (Աստծու մասին) անօրինել, տալ, կամենալ. не привёлъ Богъ уви́дѣться съ нимъ; не приведи́ Богъ! Աստուած մի արասցէ. **-ся** չ. 1, [ազգական] գալ, համարուել. онъ емý привóдится двою́роднымъ брáтомъ; 2, դէմ. պատահել. мнѣ привелóсь побывáть въ Пари́жѣ; емý привелóсь испытáть мнóго гóря; **-вóдка** է. 1, բերելը. 2, տպգր. յարգարում, հաւասարում. **-вóдный** ած. 1, մօտ բշած (հօտ). 2, առաջ բերած (որ և է գրքից). 3, շարժող, շարժիչ, շարժման մէջ դնող. п. ре-

ме́нь; **-во́дчикъ** ա. **-во́дчица** է. *բերող, տանող բերող այր, կին.* **-во́дъ** ա. **1,** *բերելը, տանող բերելը.* повѣ́стка о п—ѣ кого́ въ судъ *ծանուցագիր մէկին դատարան բերելու համար.* **3,** *վկայութիւն, առաջբերութիւն (որ և է գրքից).* **4,** *մեքենգ. շարժական ուժի հաղորդիչ մեքենամաս, հանդերձանք:*

При||вози́ть (-вожу́ -во́зятъ; -зи́), -вести́, -ве́зть ն. *բերել (սայլով, նաւով, դրաստով).* онъ привёзъ меня́ съ собо́ю, въ своёй каре́тѣ; п. това́ры водо́ю, сухи́мъ путёмъ: онъ привёзъ изъ за-грани́цы мно́го бѣлья́; курье́ръ привёзъ хоро́шія вѣ́сти *սուրհանդակը լաւ լուրեր բերեց.* **-во́зный** ած. [*ոչ տեղական, այլ սայլով, նաւով, դրաստով*] *բերած, բերովի.* п—ые това́ры; **-во́зъ** ա. [*սայլով, նաւով ևլն*] *բերելը:*

Приво||ла́киваніе չ. *քարշելով բերելը, մօտ քարշելը.* **-ла́кивать**, -лочи́ть, -ло́чь ն: *քարշելով բերել, մօտ քարշել.* **-ся** չեզ. *քարշ գալ, թրև գալ.* **2,** (привола́киваться, -лочи́ться, **-локну́ться**) չ. за кѣмъ *մէկի յետևից ընկնել.* **-ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -ло́къ -кла́, о́; -локи́), **ся** տ. Привола́кивать, ся.

Приво́||лье չ. *ազատ և արձակ տեղ. ազատ, փարթամ, անդորր կեանք.* здѣ́сь ему́ п. *այստեղ նորա համար դրախտ է.* **-льно** մ. *ազատօրէն, ազատ, համարձակ կերպով. փարթամութեամբ.* **-льный** ած. *լաւ, յարմար, ազատ. արձակ-համարձակ. անդորր, փարթամ:*

Приво||ра́живаніе չ. *կախարդելը, հըմայելը. դիւթելը, թովելը.* **-ра́живать 1,** չ. *երբեմն կախարդութիւն, հմայութիւն անել.* **2,** (-рожи́ть) ն. *կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել.* «онъ приворожи́лъ её къ себѣ́».

Приво||ра́чиваніе չ. տ. *բայր* **-ра́чивать**, -роти́ть ն. **1,** *դարձնել.* **2,** *իջևանել (ճանապարհորդելիս).* **3,** *կախարդել, հմայել, դիւթել:*

Привороо||же́ніе չ. *կախարդում, հմայում, թովում, դիւթում.* **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) տ. Привора́живать.

Приво||роти́ть (-рочу́ -о́тятъ; -ти́) տ. Привора́чивать; **-ро́тникъ** ա. **1,** (**-ро́тница** է.) տ. Привра́тникъ, -тница; **2,** *բս.* Centaurea calcitrapa, *տերեփուկ.* **-ро́тный** ած. **1,** *դռան մօտ գտնուող, դռնա—.* п. сто́рожъ տ. Приворо́тникъ; **2,*** *կախարդիչ, -դական, հմայիչ, -յական, թովիչ, դիւթիչ, -թական.* п—ое зе́лье *հմայական խոտ (սէր և համակրանք ներշնչող).* **-(при́-)ро́тъ** ա. **1,** տ. Привороче́ніе; **2,** տ. Приворо́тникъ 2; **3,** *հմայութեան խոտ* (приворо́тное зе́лье); *հմայութիւն, հմայական ոյժ, զօրութիւն.* «они́ вѣ́рятъ въ глазъ, и въ по́рчу, и въ при́вороты»; **-роче́ніе** չ. **1,** *դարձնելը (դէպի մի բան).* **2,** *մօտ գլորելը:*

Привра́т||никъ ա. *բարապան, դռնապան.* п. желу́дка *կզմխ. ստամոքսի անցք.* **-ница** է. *բարապանուհի, դռնապանուհի:*

Привра́ть (-вру́ -ру́тъ; -ври́) տ. Привира́ть.

При||встава́ніе չ. *կամաց կամաց վեր կենալը, մի փոքր բարձրանալը.* **-встава́ть** (-стаю́ -ю́тъ), **-вста́ть** (-ста́ну -нутъ; -ста́нь) չ. *կամաց կամաց, մի փոքր վեր կենալ, տեղեց բարձրանալ:*

Привходя́щій ած. *պատահական, անակնկալ.* п—ія обстоя́тельства.

При||выка́ніе չ. *սովորելը, վարժուելը, ընտելանալը.* **-выка́ть**, -вы́кнуть չ. къ чему́ *մի բան սովորել, մի բանի վարժուել, ընտելանալ.* п. къ мо́рю; онъ привы́къ ходи́ть о́чень ско́ро; п. къ труду́; **-вы́клый** ած. *վարժուած, ընտելացած.* **-вы́кнуть** տ. Привыка́ть; **-вы́чка** է. *սովորութիւն, սովորոյթ.* п. втора́я нату́ра; усво́ить дурну́ю п—у; **-вы́чливость** է. *դիւրավարժութիւն, մի բանի հեշտութեամբ ընտելանալու յատկութիւն.* **-вы́чливый** ած. *դիւրավարժ, հեշտութեամբ մի բանի վարժուող, ընտելացող.* **-вы́чно** մ. *սովորաբար, ըստ սովորութեան.* **-вы́чный** ած. *սովորական, սովորական դարձած.* э́то ему́ дѣ́ло п—ое.

Привью́ տ. Приви́ть.

Привѣ||ва́ніе չ. *բերելը (փչելով).* **-вѣва́ть** -вѣ́ять ն. *բերել (փչելով):*

Привѣ́||са 1, հոգ. *տաղտկալի, կպչող ու պակ չեկող, ‘դահլա տանող‘ մարդ.* **2,** *մի բանից կախած, քաշ արած իր.* **-сить** (-шу -сятъ), **ся** տ. Привѣ́шивать, ся; **-ска** նսզ. տ. Привѣ́са 2; **-сокъ**, ска նսզ. **-съ** ա. *քաշին, կշռին աւելացրած քանակութիւն:*

Привѣ́||тливо մ. *քաղցրութեամբ, քաղաքավարութեամբ, բարեսրտութեամբ.* **-тливость** է. *քաղցրութիւն, քաղաքավարութիւն, բարեսրտութիւն.* п. хара́ктера *քաղցրաբարոյութիւն, ազնուաբարոյութիւն.* **-тливый** ած. *քաղցր, քաղցրաբարոյ, ազնուաբարոյ, քաղաքավարի, բարեսիրտ.* **-тный** ած. *ողջոյնի.* **-тственный** ած. *ողջունող, բարեմաղթական.* п—ая рѣ́чь; **-тствіе**, և *հնց.* **-тство** չ. *ողջունական բարեմաղթութիւն, սիրոյ ողջոյն.* **-тствованіе** չ. *ողջունելը.* **-тствователь** ա. **-тствовательница** է. *ողջունող, ընդունող այր, կին.* **-тствовать** (-ствую -ютъ) ն. *ողջունել, ողջունելով ընդունել.* п. родны́е берега́; толпа́ привѣ́тствовала его́ ра́достными восклица́ніями; **-тъ** ա. *ողջոյն.* п. тебѣ́, ю́ный геро́й; на до́брый п., до́брый и отвѣ́тъ (*առծ.*):

Привѣ́||шеніе, -шиваніе չ. *կախելը, կախ անելը.* **-шивать**, -сить ն. **1,** *կախել, կախ անել.* **2,** *քաշին, կշռին աւելացնել.* **-ся** չեզ. *կախուել, կախ ընկնել:*

Привѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) տ. Привѣва́ть.

При||вяда́ть, -вя́нуть չ. *թառամիլ, թարշամիլ, թօշնիլ, խամրիլ:*

Привя||жу́ տ. Привяза́ть; **-за́ніе** չ. *կապելը, ամրացնելը.* **-(я́)занность** է. *անձնուիրութիւն, սէր, կապ.* пита́ть къ кому́ п.; незако́нная п. *ապօրինի կապ.* **-(я́)занный** ած. *անձնուէր, նուիրուած.* **-за́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́) տ. Привя́зывать; **-(я́)зка** է. **1,** *կապելը, կապում.* **2,** *կապ, կապիչ, թել.* **3,*** *ըծախնդրութիւն, հակառակասիրութիւն.* **-зно́й** ած. *կապած.* **-(при́-)зный** ած. *թելի, կապիչի.* **-зчивость** է. *կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն.* **-зчивый** ած. *կռուարար, ամբարիշտ.* п. человѣ́къ; **-зываніе** չ. *կա-*

պելը, ամրացնելը. п. клáди на возý; **-зы-вать**, -зáть *ն. 1, կապել, ամրացնել.* п. со-бáку нá цѣпь *շանը կապել.* п. кладь на возý; **2,*** *կապել, գրաւել.* благодáрность привя́зываетъ его́ къ вамъ; начáльникъ привязáлъ къ себѣ́ подчинённыхъ лá-скою; **-ся** *անց. 1, կապուել (սիրով), նուիր-ուել.* дѣ́ти легко́ привя́зываются къ до́б-рымъ настáвникамъ; **2,** [*մէկի օձիքից, ‘եա-խից’*] *կպչել, պատճառ, առիթ որոնել կռուելու.* за что вы къ немý привя́зываетесь? онъ ко всемý привя́зывается *նա գէպի ամէն բան բծախնդիր է.* п. къ кáждому слóву *ա-մէն խօսքի մէջ մի [վատ] բան որոնել.* **-(при́-вя)зь** *ի. թոկ, պարան, շւան.* держáть со-бáку на п—и *շանը կապած պահել:*

Привя́нуть *տ.* Привядáть.

Пригá‖рки *ա. յ. այրուած բանի մռռ, մնացորդներ.* *տակ.* *եփելիս ամանի յատակին նստած այրուած խաւ, չերտ.* **-рный** *ած. այ-րուած բանի հոտ, համ ունող.* п. зáпахъ *այ-րուած բանի հոտ.* **-ръ** *ա.* **-(при́-)рь** *ի. 1, այրուած բանի հոտ.* пáхнуть при́гарью; 2, *տ.* Пригáрки.

При‖гвáзживаніе *չ. գամելը, մեխելը.* **-гвáзживать**, **-гвождáть**, -гвозди́ть *ն. գամել, մեխել.* п. къ крестý *խաչել.* **-гвожде́ніе** *չ. մեխելը, գամելը.* **-гво-зди́ть** (-зжý -дя́тъ) *տ.* Пригвáзживать.

При‖гибáніе *չ. ծալելը, կռացնելը, կո-րացնելը.* **-гибáть**, **-гинáть**, -гнýть *ն. ծալել, կռացնել, կորացնել.* п. къ землѣ́; п. забрáнки *հայհոյել, նախատել:*

Приглá‖дить (-жу -дятъ) *տ.* При-глáживать; **-женіе**, **-живаніе** *չ. հար-թելը, կոկելը.* **-живать**, -дить *ն. հարթել, կոկել (մազերը):*

Пригла‖си́тель *ա.* **-си́тельница** *ի. հրաւիրող այր, կին.* **-си́тельный** *ած. հրա-ւիրման, հրաւիրական, հրաւիրա—.* п—ое пись-мó; **-си́ть** (-шý -ся́тъ; -си́) *տ.* Пригла-шáть; **-шáтель, -шáтельница** *տ.* При-гласи́тель, -ница; **-шáть**, -си́ть *ն. հրաւի-րել.* п. на обѣ́дъ; онъ приглашáлъ меня́ къ себѣ́ на зáвтра; п. кого́ сѣ́сть; **-ше́-ніе** *չ. հրաւէր, հրաւիրելը, -րում:*

Пригля́‖дка *ի. հսկողութիւն, հսկում (ծածկաբար).* п. за кѣ́мъ; **-дный** *ած. տես-քով, վայելչատես, սիրուն.* **-дчивый** *ած. հա-ճարակ, ուշադրական.* **-дываніе** *չ. տ.* При-гля́дка; **-дывать, ся, -дѣ́ть** (-жý -дя́тъ), **ся** *տ.* Присмáтривать, ся; **-нýться** *չ. գուր գալ, ‘աչքը մտնել’.* онá емý приглянý-лась, онъ и влюби́лся.

При‖гнáніе *չ. մօտ քշելը.* **-гнáть** (-го-ню́ -гóнятъ; -ни́) *տ.* Пригоня́ть.

Пригне‖сти́ (-тý -тýтъ) *տ.* Пригне-тáть; **-тáніе** *չ. սեղմելը, սխմելը.* **-тáть**, -сти́ *ն. սեղմել, սխմել.* **-те́ніе** *չ. սեղմում, սխմում.* **-тý** *տ.* Пригнести́.

При‖гноéніе *չ. փտեցնելը.* **-гнои́ть** (-ою́ -оя́тъ) *ն. փտեցնել:*

Пригнý‖тіе *չ. ծալելը, կռացնելը, կո-րացնելը.* **-ть** *տ.* Пригибáть.

Пригнýшивать *չ. մի փոքր քթում խօ-սել, «ռնգախօսել», ‘դնգդնգալ’:*

Приго‖вáриваніе *չ. 1, ասելացնելը (խօսքով).* **2,** *դատապարտելը.* **3,** *վարձելը, բռնելը (օր. աշխատաւորներ).* **-вáривать**, -во-ри́ть *ն. 1, ասելացնել (խօսքով), կրկնել.* **2,** когó къ чемý *մէկին մի բանի դատապար-տել.* судъ приговори́лъ его́ къ лише́нію всѣ́хъ правъ состоя́нія *դատարանը նորան զրկեց բոլոր իրաւունքներից.* п. къ кáторжнымъ рабóтамъ, къ изгнáнію; его́ приговори́ли къ сме́ртной кáзни; **3,** *վարձել, ‘բռնել’ (օր. բանւորներ).* **-ся** *չ. 1,* къ чемý, на что *մի բանի վերայ ակնարկութիւններ անել, ակնարկ-ներով իր ուզածը, ցանկութիւնը հասկացնել.* **2,** *խօսելուց դադարել, ձանձրանալ.* **-воре́-ніе** *չ. դատապարտելը.* **-вори́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** *տ.* Приговáривать, ся; **-вóрка** *ի. 1, ասելուդ խօսք (որ խօսելիս մարդ սովորաբար գործ է ածում).* *խօսք, ասացուածք.* **-вóр-ный** *ած. դատավճռի, -ճռային.* **-вóрщикъ** *ա.* **-вóрщица** *ի. դատապարտող, դատավճիռ կարդացող այր, կին.* **-вóръ** *ա. 1, դատավը-ճիռ, դատակնիք.* постанови́ть п. *դատավճիռ կայացնել.* отмѣни́ть п.; оправдáтельный, обвини́тельный п.; сме́ртный п.; мірскóй п. *համախօսական գիւղական համայնքի.* **2,** *տ.* Приговóрка; **3,** *պայման (օր. բանւորներին վարձելիս, ‘բռնելիս’ կապած):*

При‖годи́ться (-жýсь -дя́тся) *չ. պէտք գալ, պիտանի լինել, հարկաւորուել.* э́то вамъ ни на что не пригоди́тся; пригожýсь и я вамъ когдá-нибýдь; **-гóдно** *մ. օգտա-կար, պիտանի.* **-гóдность** *ի. օգտակարու-թիւն, պիտանիութիւն.* **-гóдный** *ած. օգտա-կար, պիտանի.* **-гóже** *մ. վայելուչ, գեղեցիկ կերպով:* **-гóженькій** *ած. փաղաք. խիստ գե-ղեցիկ, խիստ սիրուն, խիստ աղուոր.* **-гóже-ство** *չ.* **-гóжесть** *ի. սիրուն, վայելուչ տեսք, արտաքին,* **-гóжій** *ած. սիրուն, գեղե-ցիկ, աղուոր, հաճելի, գուրեկան.* п—ее лицó: **-гóжство** *տ.* Пригóжество; **-гожýсь** *տ.* Пригоди́ться.

Пригол‖ýбить (-блю -бятъ) *տ.* При-голýбливать; **-бленіе**, **-бливаніе** *չ. փայփայելը, փաղաքշելը, շոյելը.* **-бливать**, -бить *ն. փայփայել, փաղաքշել, շոյել.* п. ре-бёнка; э́та семья́ приголýбила его́ *այդ ընտանիքը նորան մեծ սիրով ընդունեց:*

При‖гóнка *ի. 1, քշելը, հաւաքելը (անա-սուններին).* **2,** [*գետով փայտ*] *քշելը.* **3,** *յար-մարելը, դրատելը (շորը, հագուստը).* **4,** *մեքենգ. ատաքելը, յարդարելը.* тóчная п. часте́й ма-ши́ны *մեքենայի ամէն մի մասը ճշտութեամբ իր տեղը դնելը.* **-гóнный** *ած. 1, քշած, հաւաքած (անասունների մասին).* **2,** [*գետով*] *քշած, բե-րած (փայտի մասին).* **-гóнъ** *ա. տ.* При-гóнка; **-гоня́ть**, -гнáть *ն. 1,* [*անասուննե-րին*] *քշել, բերել, հաւաքել.* пастýхъ при-гнáлъ скоти́ну съ пóля; **2,** [*գետով փայտ*] *քշել, բերել.* сплáвщики пригнáли мнóго строевóго лѣ́су; **3,** *մեքենգ. ատաղձ. յար-մարել, յարդարել, ատաքել.* п. маши́нныя чáсти; п. рáму къ окнý; п. мнóго дѣ́лъ къ концý гóда *թողնել, որ տարուայ վերջը շատ գործեր կիտուեն:*

Пригорá‖живаніе *չ. ցանկով պատած տեղի մէջ առնելը, զուլթելը.* **-рáживать**,

-родить ն. ցանկով պատած, ‘չափարած’ տեղի մէջ առնել, յափշտակել, զաւթել (ուրիշի հողը)։

Приго‖ра́ніе չ. 1, վառուելը. 2, այրուելը, խանձուելը. **-ра́ть**, -рѣть չ. 1, վառուել. 2, այրուել, խանձուել։

Пригоро‖ди́ть (-жу́ -о́дятъ) տ. Пригора́живать; **-дка** է. 1, տ. Пригора́живаніе; 2, կից շէնք, շինութիւն. **-дный** ած. քաղաքամօտ, քաղաքին մօտիկ գտնուող. -(при́городокъ), дка, **-дочекъ**, чка նուազ. -(при́—)**дъ** ա. պստիկ քաղաք, քաղաքիկ. աւան. արուարձան. -(при́—)**дье** չ. քաղաքի շրջակայք. **-же́ніе** տ. Пригора́живаніе.

При́го‖рокъ, рка ա. բլուր, բարձրութիւն. **-рочекъ**, чка նուազ. բլրակ, փոքրիկ բլուր, բարձրութիւն։

При́горшня է. բուռ (աջ և ձախ ձեռների թաթերը իրար հպած և կուչ ածած). «пилъ п—ей ключеву́ю во́ду».

Приго‖рѣ́лый բյ. ած. այրուած, խանձուած. пригорѣлое, аго չ. այրուած բան. здѣсь па́хнетъ п—ымъ; **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Пригора́ть.

Пригорю́‖ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) չ. տխրել, տրտմիլ, թախծիլ, վշտանիլ, վշտից ընկճուիլ։

Приго‖та́вливаніе չ. պատրաստում, -տելը. **-та́вливать** տ. Проготовля́ть; **-тови́тельный** ած. նախապատրաստական. п. классъ; **-то́вить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Приготовля́ть, ся; **-товле́ніе** չ. պատրաստելը, պատրաստութիւն. п. вина́, пи́ва, ку́шанья; вое́нныя п—ія; п—ія къ приня́тію госуда́ря; п—ія къ сва́дьбѣ, къ пра́зднику, къ доро́гѣ հարսանիքի. տօնի, ճանապարհի պատրաստութիւն. **-товля́ть**, -то́вить ն. պատրաստել. նախապատրաստել. п. лѣка́рство; п. рѣчь; п. умы́ къ перемѣ́нѣ; п. ученика́ къ экза́мену; э́тотъ по́варъ о́чень хорошо́ приготовля́етъ ры́бу; **-ся** անդր. պատրաստուել. п. къ доро́гѣ, къ сме́рти, къ войнѣ́ ճանապարհուելու, մահուան, պատերազմի պատրաստուել։

Пригранй‖чивать, -чить (-чу -чатъ) 1, չ. սահմանակից լինել. 2, ն. սահմանի մէջ առնել (մի կտոր հող). **-чный** ած. սահմանակից, սահմանում, սահմանի վերայ գտնուող։

При‖гребáніе չ. 1, փոցխելը. տրմզելը. փոցխով, տրմզով հաւաքելը. 2, թիավարելով մօտենալը. **-греба́ть**, -грести́, -гре́сть 1, ն. փոցխել, տրմզել, փոցխով, տրմզով հաւաքել. п. къ рука́мъ տ. Прибира́ть (къ рука́мъ); 2, չ. թիավարել, թիավարելով մօտենալ։

Пригре́зиться (—, -зится; -зилось) չ. դէմ. երևալ, թուալ. э́то вамъ пригре́зилось.

Пригро́бный ած. գերեզմանի, -նային։

Пригро‖зи́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) չ. кому́ մէկին մի փոքր սպառնալ։

При‖грыза́ть, -гры́зть (-зу́ -зу́тъ; -зи́) ն. 1, մի փոքր կրծել, կծել, խածնել. 2, բոլորը կրծոտել, լափել։

При‖грѣва́ніе չ. տաքացնելը, ջեռուցանելը. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** ն. տաքացնել, ջեռուցանել. онъ пригрѣ́лъ себѣ́ мѣсте́чко նա տաք տեղ է գտել. **-ся** անդր. *ընտելանալ, սիրով կապուել. «жаль бы́ло намъ уѣ́хать изъ Ка́пской коло́ніи: въ ней бы́ло при-во́льно, мы пригрѣ́лись къ э́тому мѣ́сту».

Пригуби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. կումանել, փչացնել, ոչնչացնել (բազմութեամբ)։

Пригу́льный ած. կորած, մոլորուած. п—ая ло́шадь.

При‖дава́ніе չ. 1, տալը, աւելացնելը. 2, տալը, վերագրելը. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ; -дава́й), -да́ть ն. 1, տալ, աւելացնել. п. нѣ́сколько рубле́й къ усло́вленной цѣнѣ́; п. войска́мъ бо́дрость զօրքերին քաջալերել. п. си́лы, смѣ́лости ույժ, համարձակութիւն տալ. у́ксусъ придаётъ вку́су со́усу; э́то обстоя́тельство придаётъ но́вый блескъ его́ по́двигу; 2, տալ, վերագրել. п. сло́ву значе́ніе; я не придаю́ ва́жности э́тому слу́чаю.

Прида‖ви́ть (-влю́ -да́вятъ) տ. Прида́вливать; **-вле́ніе, -влива́ніе** չ. սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. **-влива́ть**, -ви́ть ն. սեղմել, սխմել, ճնշել. п. па́лецъ մատը ճմլել։

При‖да́ніе տ. Придава́ніе; п. зако́нной си́лы а́кту; **-да́н(н)ый** բյ. ած. իբրև օժիտ, իբրև բաժինք տուած, օժիտի, բաժինքի. «она́ переѣ́хала въ свою́ прида́ную дере́вню»; **-да́ное**, аго չ. օժիտ. բաժինք. պռոյգ. въ п. за ней да́ли домъ; за ней хоро́шее п—ое; она́ принесла́ сто ты́сячъ рубле́й п—аго; **-да́токъ**, тка ա. **-да́точекъ**, чка նուազ. յաւելում, աւելցրած բան. **-да́точный** ած. աւելցրած, վրան դրած. լրացուցիչ. п—ое предложе́ніе քերկ. երկրորդական, լրացուցիչ նախադասութիւն. **-да́ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; -да́й) տ. Придава́ть; **-да́ча** է. յաւելում, աւել, աւելորդ տուած բան. мѣня́ть безъ п—и.

Придве́р‖никъ, -ница տ. Приврáтникъ, -ница; **-ный** ած. դռան մօտ գտնուող. п. сто́рожъ դռնապան։

Придви‖га́ніе չ. մօտեցնելը, մօտ բերելը, մօտ քաշելը (հրելով). **-га́ть, -нуть** ն. մօտեցնել, մօտ բերել, մօտ քաշել (հրելով). п. столъ къ окну́.

Придво́рный ած. 1, արքունի, արքունական. п. шутъ; п—ые чины́ արքունի պաշտօնեաներ. 2, п—рный, аго ա. արքունական։

Придёр‖гиваніе չ. իրան, մօտ քաշելը (ձիգ տալով). **-гивать**, -нуть ն. իրան քաշել, մօտեցնել (ձիգ տալով)։

Придер‖жа́ніе, -живаніе չ. պահելը. յետ պահելը. **-живать**, -жа́ть ն. 1, պահել. յետ պահել. п. ло́шадь ձիու սանձը պահել. п. язы́къ լեզուն պահել, իրան քաշել. п. де́ньги փող խնայել. 2, ծախսել (բոլորը). п. де́ньги; **-ся** անդր. за что մի բանից բռնել. п. за пери́ла; п. чего́ մի բան պահել. պահպանել, մի բանի հաւատարիմ մնալ, հետևել. онъ крѣ́пко приде́рживается свои́хъ пра́вилъ; п. извѣ́стной систе́мы; *п. ча́рочки բաժակը ձեռքից վայր չդնել, ‘խմել’. **-жка** է. պահելը, պահում։

Придёрнуть տ. Придёргивать.

При||дерусь տ. Придраться; **-дира** հոր. կռուարար, ամբարիշտ մարդ. **-дираться**, -драться անդր. աշխատել կռուել, ամբարշտութիւն անել. онъ придирается ко мнѣ նա աշխատում է ինձ հետ կռուել, նա ինձ նեղացնում է. зачѣмъ ты къ каждому слову придираешься? ինչու ես բծախնդրութեամբ ամեն մի խօսքի պոչից կպչում. **-дирка** է. պատճառանք, պատրուակ կռուի, կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. բծախնդրութիւն. давно я замѣчаю его п—и; **-дирчивость** է. յակութիւն կռուելու, ամբարշտութիւն. բծախնդրութիւն. **-дирчивый** ած. կռուարար, ամբարիշտ, բծախնդիր. **-дирщикъ** ա. **-дирщица** է. կռուարար, ամբարիշտ, բծախնդիր այր, կին:

Придорож||никъ 1, աւազակ, թալանչի, կողոպտիչ. 2, պողոտաբնակ, պողոտայի, ճանապարհի մօտ բնակւող. 3, բս. Polygonum aviculare, արինճ (հաւուկեր). **-ный** ած. պողոտայի, ճանապարհի վերայ, մօտ գտնուող:

Придраться (-дерусь -рутся; -рись) տ. Придираться. [ходить, ся.

Придти (-ду -дутъ; -ди), **сь** տ. При-

При||дуванie չ. փչելը (դէպի), փչելով բերելը. **-дувать**, -дуть ն. փչել (դէպի), փչելով բերել:

Приду||мать տ. Придумывать; **-мыванie** չ. մտածելը, հնարելը, գտնելը. **-мывать**, -мать ն. մտածել, հնարել, գտնել. п. средство къ отвращенiю опасности; п. машину; я придумалъ, какъ пособить вашему дѣлу.

Приду||раковатый ած. մի փոքր յիմար, ցանցառ. **-(при-)рь** է. յիմարութիւն, ցանցառութիւն, խելառութիւն, գժութիւն. онъ съ п—ью նա գլխում յաղաղներ ունի:

Придуть (-дую -ютъ) տ. Придувать.

Придушить տ. Задушить.

Приды||ханie չ. քեր. հնչաշեշտում, -շեշտութիւն. произносить съ п—iемъ հընչաշեշտմամբ (ձայնաւոր հնչիւնը առանձին կերպով շեշտելով) արտասանել. **-хать** չ. հնչաշեշտմամբ արտասանել:

При||дѣванie չ. կախելը. **-дѣвать**, -дѣть ն. что къ чему մի բան մի ուրիշից կախել:

Придѣ||ланie չ. շինելը, յօրինելը, աւելացնելը. **-лка** է. 1, տ. Придѣланie; 2, շինած, յօրինած, աւելացրած մաս. **-лочка** նւզ. տ. Придѣлка; **-лъ** ա. 1, տ. Придѣлка; 2, կողմնակի, երկրորդական բեմ, սեղան (եկեղեցու). **-лыванie** տ. Придѣланie; **-лывать**, -лать ն. շինել, յօրինել, աւելացնել. п. новое ложе къ ружью; п. новыя головки къ сапогамъ; **-льный** ած. 1, շինած, յօրինած, աւելացրած. 2, կողմնակի, երկրորդական բեմի, սեղանի: [вать.

Придѣть (-дѣну -нутъ) տ. Придѣ-

Прижа||ренie, **-риванie** չ. 1, այրելը (խորովելիս, տապակելիս). 2, էլի տապակելը, էլի խորովելը, աւելացնելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. 1, այրել (խորովելիս, տապակելիս). 2, էլի տապակել, էլի խորովել, աւելացնել:

При||жатie չ. սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. **-жать I.** (-жму -жмутъ; -жми), **ся** տ. Прижимать, ся; **II.** (-жну -жнутъ; -жни) տ. Прижинать.

При||жечь (-жгу -жжёшь -жгутъ; -жги) տ. Прижигать; **-жженie** չ. այրելը:

При||живалецъ, льца ա. **-живалка** է. ձրիակեր, ուրիշի հաշուով կերակրուող այր, կին. **-живанie** չ. ուրիշի հաշուով, ողորմութեամբ կերակրուելը. **-живать**, -жить 1, ն. ունենալ, ծնել (որդի). они прижили много дѣтей; 2, չ. у кого մէկի մօտ ապրել և նորա ողորմութեամբ կերակրուել:

При||жиганie չ. այրելը, այրում, խարում. **-жигательный** ած. այրող, այրիչ, խարիչ. п. камень դժոխաքար, խարիչ քար. **-жигать**, -жечь ն. այրել, խարել. п. рану; п. клеймо խարել, խարան դնել, ‘դամղել‘. п. кислотою; **-жигъ** ա. տ. Прижиганie.

При||жимала հոր. 1, սեղմող, սխմող, ճնշող այր, կին. 2, ճնշող, հարստահարող այր, կին, հարստահարիչ. **-жиманie** չ. 1, սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. 2, ճնշելը, հարստահարելը. **-жимать**, -жать ն. 1, սեղմել, սխմել, ճնշել, ‘հուպ տալ‘. п. дитя къ сердцу: чтобы хорошо писать, не надо п. перо; прижимайте крѣпче печать; 2, ճնշել, հարստահարել, նեղացնել. секретарь прижимаетъ бѣдныхъ просителей; **-ся** անդր. սեղմուել, հպուել. п. къ стѣнѣ; 2, ագահ, չունևոր ձևանալ, կծծիութիւն անել. деньги у него есть, да онъ прижимается; **-жимисто** մ. գծուծ, կծծի կերպով, ժլատութեամբ. играть п.; **-жимистость** է. գծուծութիւն, կծծիութիւն, ժլատութիւն. **-жимистый** ած. 1, ժըլատ, գծուծ, կծծի. 2, խիստ սեղմող, սխմող. 3, խիստ ճնշող, հարստահարող. **-жимка** է. 1, տ. Прижиманie; 2, ճնշում, հարստահարում, -րութիւն, վիրաւորանք. дѣлать п—и ճնշել, հարստահարել, նեղացնել. **-жимный** ած. սեղմելու, սխմելու, ճնշելու. **-жимочка** նւզ. տ. Прижимка 2; **-жимчивый** ած. հակուած ճնշելու, հարստահարելու, նեղացնելու. **-жимщикъ** ա. **-жимщица** է. հարստահարիչ, նեղիչ, ճնշող, հարստահարող, նեղացնող այր, կին. **-жимъ** ա. 1, տ. Прижиманie; 2, սեղմիչ, սխմիչ, ճնշիչ գործիք:

При||жинать, -жать ն. բոլորը հնձել. **-жинъ** ա. սպասածից աւելի մաս հնձել:

Прижи||тie չ. ունենալը, ծնելը (երեխաներ). **-ть** (-ву -вутъ; -ви) տ. Приживать; **-ся** չ. ընտելանալ (բնակութեանը):

Прижму տ. Прижать 1.

Прижму||ренie, **-риванie** չ. կկոցում, կկոցելը (աչքերը). **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. մի փոքր կկոցել (աչքերը):

Призаблё||клый ած. մի փոքր թառամած, թարշամած, թօշնած. **-кнуть** չ. մի փոքր թառամել, թարշամել, թօշնել:

Призабѣлить (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կաթ կամ սերուցք խառնել (ապուրի հետ):

Призавя||лый, **-нуть** տ. Призаблёклый, -кнуть.

Призагорѣ||лый բշ. ած. մի փոքր արևառ, արևից այրուած, խանձուած. **-ть** չ. մի փոքր այրուել, խանձուել (արևից):

Приза||думываться, **-думаться** չ.

մտածմունքների մէջ ընկնել, տարակուսել. это заставило его п—думаться.

Призакрасить (-шу -сятъ; -сь) չ. 1, մի քիչ գեղել, գել, ներկ քսել, ծեփել. 2, արատը, թերութիւնը ծածկել. п. товаръ ապրանքը մաքրել, ապրանքին լաւ տեսք տալ:

Призаперѣть (-прý -прýтъ; -прú) ն. մի փոքր փակել, դոցել:

Призасóхнуть (անց. -сóхъ -хла, о) չ. մի փոքր չորանալ, ցամաքիլ:

Призатворить (-рю -рятъ) ն. մի փոքր փակել, խփել, 'ցես անել'. призатворите дверь.

Призатихнуть (անց. -тúхъ -хла, о) չ. 1, մի փոքր խաղաղանալ, խաղաղուիլ, մեղմանալ (քամու մասին). 2, լռել, սսսուել:

При‖звáніе չ. 1, կոչելը, կանչելը, կոչ. 2, կոչում. слѣдовать своему п—ію; «моё п.,—думала про себя княжна М., быть счастливою другимъ счастьемъ, счастьемъ любви и самопожертвованія»; **-званный** էյ. ած. 1, կանչած, կոչած. п. впопыхахъ врачъ; 2, կոչուած, կոչում ունեցող, ձեռնհաս. **-звать** (-зовý -вýтъ; -зовú) ա. Призывать.

Призё‖мистый ած. 1, ցածր, գետնին կպած (տունկ). 2, կարճահասակ, 'ցածրալաչ' (մարդ). **-мокъ**, мка ա. Бутузъ.

Призи‖рáніе չ. հոգս, խնամք. **-зирáть**, -зрѣть 1, չ. ճկ. ու. на кого ողորմածաբար, կարեկցաբար նայել, մտիկ անել մէկի վերայ. 2, ն. кого մէկին խնամել, մէկի համար հոգս քաշել, մէկին ընդունել, պատսպարել:

Призма է. (յն.) երկրչփ. պրիզմա, հատուածակողմ. *смотрѣть на вещи сквозь п—у поэзіи իրերի վերայ բանաստեղծական տեսակէտից նայել. **-матическій** ած. պրիզմայական, պրիզմայաձև, հատուածակողմի:

При‖знавáніе չ. 1, ճանաչելը. 2, ընդունելը. 3, խոստովանելը. **-знавáть** (-знаю -ютъ; -знавáй), -знáть ն. 1, ճանաչել. 2, համարել, ընդունել. п. кого наслѣдникомъ; его признаютъ честнымъ человѣкомъ; п. невиннымъ; онъ властей не признаётъ; онъ не признаётъ ни религіи, ни законовъ; 3, ընդունել, խոստովան(ու)ել. п. свою вину; п. себя побѣждённымъ; **-ся** ներգ. խոստովան(ու)ել. п. въ чёмъ մի բան խոստովան(ու)ել. признаюсь, что я поступилъ очень неосторожно; п. въ преступленіи, въ воровствѣ; п. кому въ любви մէկին իւր սէրը խոստովան(ու)ել, յայտնել. п., я не желалъ бы его видѣть ճշմարիտ ասած, ես չէի ցանկանայ նորան տեսնել:

Признакъ ա. նշան. поступокъ этотъ есть п. прекрасной души; п—и болѣзни; отъ прежней красоты и п—а не осталось առաջուայ գեղեցկութիւնից նշոյլ անգամ չէ մնացել. разумъ есть отличительный п. человѣка բանականութիւնը մարդուս յատկանիշն է, որականիշն է:

При‖знáніе չ. 1, ճանաչելը. п. вновь նորից ճանաչելը, վերծանելը. 2, ընդունելը, համարելը. п. правъ наслѣдника; п. недѣйствительнымъ անվաւեր հրատարակելը. 3, խոստովանութիւն. п. въ любви սիրային խոստովանութիւն. исторгнуть у кого п. մէկից խոստովանութիւն դուրս քաշել. сдѣлать неосторожныя п—ія; **-знáтельно** մ. երախտագիտութեամբ, երախտագիտաբար. **-знáтельность** է. երախտագիտութիւն, երախտապարտութիւն. изъявить кому свою п.; **-знáтельный** ած. երախտագէտ, երախտապարտ, շնորհապարտ. быть п—ымъ кому за благодѣянія; **-знáть** (-знáю -ютъ; -знáй), **ся** ա. Признавать, ся.

Призовый ած. պրիզի. ատրի:

Призó‖рный ած. հսկման, հսկելու, խնամելու. **-ръ** ա. հսկում, հսկողութիւն, խնամք:

Призра‖къ ա. 1, տեսիլ, երևոյթ. 2, ցնորք, ցնորական տեսիլ, երևոյթ, մտապատրանք. п. счастія երևակայական բաղդաւորութիւն. *сражаться съ п—ами ցնորքների հետ կռուել. **-чный** ած. երևակայական, ցնորական. խաբուսիկ:

При‖зрѣвáніе չ. խնամք, հոգս. **-зрѣвáть**, -зрѣть ն. кого մէկին ընդունել, պատսպարել. մէկին խնամել, մէկի համար հոգս քաշել, խնամք տանել, մէկին հովանաւորել. призрѣлъ меня, такъ корми и коня (առծ). **-зрѣніе** չ. ընդունելութիւն, պատսպարում. հոգս, հոգատարութիւն, խնամք, հովանաւորութիւն. домъ п—ія бѣдныхъ աղքատանոց. **-зрѣть** (-зрю -ятъ) ա. Призрѣвать և Призирать.

Призъ ա. (ֆր.) պրիզ. 1, ծովգ. գրաւում, աւար, գրաւած, աւար վերցրած նաւ. 2, վարձատրութիւն, ընծայ, պարգև. скаковой п.; 3, թղթխ. պրիզ:

При‖зывáніе չ. կանչելը, կոչելը. կոչ, հրաւէր. п. къ суду դատի հրաւիրելը. **-зывáть**, -звáть ն. կանչել, կոչել, հրաւիրել. колоколъ призываетъ на молитву; дѣла мои призываютъ меня обратно въ городъ; п. къ оружію; п. человѣка, небо въ свидѣтели; п. Бога на помощь; п. имя Божье Աստծու անունը կանչել, (գր.) կարդալ. п. къ порядку կարգի հրաւիրել. **-зывнóй** ած. 1, կոչող, կոչի. 2, զինուորագրութեան, զինուորակոչի. **-зывнóй** ած. 1, կոչողի, կոչի. 2, զինուորագրութեան, զինուորակոչին ենթակայ. **-зывъ** ա. 1, կոչելը, կանչելը. կոչ, հրաւէր. п. къ порядку; 2, ռզմ. զինուորակոչ:

Прика‖зáніе չ. հրաման. отдать п.; словесное п.; по вашему п—ію; впредь до новаго п—ія մինչ նոր տնօրինութիւն. **-зáть** (-жý -ажутъ; -жú) ա. Приказывать; **-зный** ած. 1, պաշտօնական, գրասենեկան. п. слогъ; п—ая изба գրասենեկատուն. *п—ая строка բծախնդիր, նենգ գրչակ. 2, прикáзный, аго ա. ա, գրագիր, դպիր. բ, урядникъ-ի օգնական (Դոնեան զօրքի մէջ). **-зчикъ** ա. **-зчица** է. գործակատար, -ուհի. **-зчицкій**, **-зчичій**, ья, ье ած. գործակատարի, -րային. у него прикáзчицкая наружность; **-зъ** ա. 1, հրաման. Высочайшій п.; п. объ арестѣ; п. объ освобожденіи арестанта; письменный п. о выдачѣ денегъ; 2, (առաջ) պաշտօնատուն, վարչութիւն, ատեան, ատենական տեղ (այժմ министерство); п. общественнаго призрѣнія հասարակախնամ վարչութիւն. 3, հնց. կոտակ, հրկտակ.

-зываніе չ. հրամայելը, -յում. **-зывать**, -за́ть ն. **1**, հրամայել. прика́зываю вамъ сдѣ́лать э́то; ему́ прика́зано быть осторо́жнѣе նրան հրամայուած է զգոյշ լինել. что прика́жете? *приказа́лъ до́лго жить չորդ տարաւ, մեռաւ. **2**, հնց. կտակել:

Прика́лы‖ваніе չ. ամրացնելը (ասեղներով, գնդասեղներով). **-вать**, приколо́ть ն. **1**, ամրացնել (ասեղներով, գնդասեղներով). **2**, մահացու վէրք տալ, բոլորովին սպանել:

При‖ка́нчивать, -ко́нчить ն. **1**, տ. Поко́нчить; **2**,* վերջին, մահաբեր հարուածը տալ. п. ра́ненаго վիրաւորին սպանել:

Прика́пливать տ. Прикопля́ть.

При‖ка́пывать, -копа́ть ն. փորելով աւելացնել. **-ся** անդր. փորելով մտնել, ոզմ. խրամներով մտնել (ամրոցին):

Прикарма́‖нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. գրպանը դնել, իւրացնել:

Прика́рмли‖ваніе չ. գրաւելը (խայծով). **-вать**, прикорми́ть ն. գրաւել (խայծով):

При‖каса́ніе չ. դիպչելը, շօշափելը. **-каса́ться**, -косну́ться չ. чего́, къ чему́ դիպչել, հպուել, շօշափել. п. къ чужо́му добру́ կմ чужо́го добра́ օտարի սեփականութեանը դիպչել, ձեռք տալ. п. чужи́хъ правъ; онъ е́ле прикосну́лся до него́ руко́й նա զոռով ձեռքը նորան հասցրեց:

Прика‖та́ть տ. Прика́тывать 1; **-ти́ть** (-чу́ -а́тятъ; -ти́) տ. Прика́тывать 2; **-тываніе** չ. մօտ գլորելը. **-тывать 1**, (-та́ть) ն. [մեծ, ծանր գլանով] տափատփել, գլել (ճանապարհը), (ճերմակեղէնը) հարթել. **2**, (-ти́ть) ն. մօտ գլորել, գլորելով բերել, մօտեցնել. չ. գլորուել, թաւալ-գլոր գալ. գալ, ժամանել:

Прика́‖чивать, **-ча́ть**, **-чну́ть** ն. հրելով, ճօճելով մօտեցնել (նաւակը):

При‖ка́шивать, -коси́ть ն. հնձել (բոլորը), հնձել պրծնել:

Прика́‖щикъ, **-щица**, **-щичій** տ. Прика́зчикъ, -зчица, -зчичій.

Прики‖да́ть, **ся** տ. Прики́дывать, ся; **-дка** է. ձգելը, գցելը (վրան), աւելացնելը. **-дно́й** ած. վրան ձգած, նետած, աւելացրած. **-дчивый** ած. ձևացող, կեղծաւոր(ու)ող. **-дчикъ** ա. **-дчица** է. ձևացող, կեղծաւոր այր, կին. **-дываніе** չ. ձգելը, նետելը (վրան), աւելացնելը. **-дывать**, -да́ть, **-нуть** ն. **1**, **1**, ձգել, գցել, նետել (դէպի), ձգելով աւելացնել. п. кому́ ребёнка մէկի դռան առաջ ապօրինի երեխայ վայր դնել. **2**, ստուգել (կշիռը, չափը). п. что на вѣса́хъ կշեռքով մի բանի քաշը, կշիռը ստուգել, իմանալ. п. что на́ руку ձեռքով (մօտաւորապէս) մի բան քաշել, կշռել. **3**, փորձել (շորը). **-ся** անդր. **1**, ձևանալ. п. больны́мъ, влюблённымъ, огорчённымъ; хитре́цъ, прики́нувшійся простячко́мъ; **2**, (հիւանդութիւնների մասին) հարձակուել, աւելանալ, երևալ. ко мнѣ прики́нулась лихора́дка; у него́ прики́нулся къ ногѣ́ анто́новъ ого́нь.

Прики‖па́ніе չ. նստելը, իջնելը (եփուելիս). **-па́ть**, -пѣ́ть չ. նստել, իջնել (եփուելիս՝ ամանի վերայ). **-(при́-)пъ** է. քափ (եփուելիս ամանի վերայ նստած). **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) տ. Прикипа́ть.

При‖кла́дка է. **1**, վրան դնելը, աւելացնելը. **2**, վրան դրած, աւելացրած բան, յաւելում. **-кладно́й** ած. **1**, վրան դրած, կցած, աւելացրած. **2**, գործադրած, գործադրական, գործադրելի, գործնական. п—а́я матема́тика գործադրական մաթեմաթիկա. п. человѣ́къ գործնական, բանիմաց մարդ. п—ыя зна́нія գործնական, գործադրելի գիտութիւն, տեղեկութիւններ. **-кла́дный** ած. հրացանի կոթի. **-кладу́** տ. Прикла́сть; **-кла́дочка** նւզ. տ. Прикла́дка 2; **-кла́дъ** ա. **1**, տ. Прикла́дка 1; **2**, դերձկ. շորի, կարուի պատկանելիքներ, հանդերձանք (աստառ, կոճակներ ևլն). **3**, հրացանի [‹ղօնդաղի‹] կոթ. **-кла́дываніе** չ. վրան դնելը. п. пла́стыря къ ра́нѣ; п. руки́ къ докуме́нту թղթին ձեռք քաշելը. п. печа́ти կնիք դնելը, խփելը, ‹կոխելը‹. **-кла́дывать**, -лага́ть, -ложи́ть, -кла́сть ն. къ чему́ մի բանի կցել, միացնել, մի բանի հետ դնել. п. къ проше́нію метри́ческое свидѣ́тельство; прилага́ю при сёмъ ко́пію письма́; **2**, մի բանի վրայ, վերայից դնել. п. ру́ку къ се́рдцу; п. къ ра́нѣ пла́стырь; п. печа́ть къ свидѣ́тельству; п. ру́ку къ проше́нію խնդրագրին ձեռք քաշել. **3**, մի բանի վերայ գործ դնել, գործադրել. п. стара́ніе, эне́ргію къ чему́; п. къ дѣ́лу գործադրել. п. нау́ку къ ремёсламъ; ума́ не приложу́ խելքս չէ հասնում, չեմ ըմբռնում. приложи́ у́ши ականջներդ սրիր, լաւ, ուշադրութեամբ լսիր. **-ся** անդր. **1**, նշան դնել (հրացանով). п. въ кого́ и вы́стрѣлить; **2**, къ чему́ մի [սրբութիւն, սուրբ] բան համբուրել. п. къ кресту́, къ свято́й ико́нѣ; п. къ моща́мъ; п. къ пре́дкамъ, къ отца́мъ մեռնել:

При‖кле́иваніе չ. կպցնելը, փակցնելը (սոսնձով), սոսնձելը. **-кле́ивать**, **-кле́ить** (-кле́ю -я́тъ) ն. կպցնել, փակցնել (սոսնձով), սոսնձել. п. къ дверя́мъ объявле́ніе; **-кле́йка** է. **1**, կպցնելը, փակցնելը (սոսնձով), սոսնձելը. **2**, կպցրած, փակցրած բան, մաս:

При‖клепа́ть (-па́ю -ютъ առաջին, իսկ -плю́ -кле́плютъ; -пли́ երկրորդ նշանակութիւն) տ. Приклёпывать; **-клёпываніе** չ. տ. բայը. **-клёпывать**, -клепа́ть **1**, ն. ծեծել, տափակացնել (մետաղը). դարբնել. ծեծել, ծալել (մեխի գլուխը). **2**, չ. на кого́ մի փոքր մէկին բամբասել, ամբաստանել, մէկի մասին չարախօսել:

Прикло‖не́ніе չ. կորացնելը, կռացնելը, թեքելը. **-ни́ть**, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կորացնել, կռացնել, թեքել. п. вѣ́тви де́рева къ землѣ́; *онъ не зна́етъ, гдѣ́ го́лову п—ни́ть նա ապաստարան չունի, անտուն անտեղ է:

Приклю‖ча́ть, -чи́ть ն. անել, գործել, պատճառել, առաջացնել. п. мно́го бѣды́, мно́го го́ря; **-ся** անդր. պատահիլ. съ нимъ (կամ ему́) приключи́лось несча́стіе; **-че́ніе** չ. դէպք, դիպուած[ք], պատահմունք, պատահար, արկած. любо́вное п. սիրային արկած. иска́тель п—ій արկածախնդիր. п—ія

Телема́ка Տելեմաքի արկածները. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** ա. Приключа́ть, ся.

При‖кова́ніе չ. կցելը, կպցնելը (կռելով). **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) ա. Прико́вывать; **-ко́вка** է. 1, ա. Прикова́ніе; 2, կռելով կցած, կպցրած բան, մաս. **-ко́вываніе** ա. Прикова́ніе; **-ко́вывать**, -кова́ть ն. 1, կցել, կպցնել, միացնել (կռելով). 2, կապել, շղթայել. *գրաւել. престу́пника прикова́ли къ стѣнѣ́ ոճրագործին պատից շղթայեցին. *э́то зрѣ́лище прико́вывало къ себѣ́ на́ши взо́ры; *болѣ́знь прико́вываетъ его́ къ посте́ли.

Прикоко́шить (-шу -шатъ) ն. գաղտնաբար վարկել, սպանել, կենազրկ անել:

Прико‖ла́чиваніе չ. 1, մեխելը, գամելը, բևեռելը. 2, լաւ ծեծելը, թակելը. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. 1, մեխել, գամել, բևեռել. 2, լաւ ծեծել, թակել, քրքրել, ջարդել:

Прикол‖дова́ніе, -до́вываніе չ. կախարդելը, կախարդութեամբ կապելը. հմայելը. **-до́вывать, -дова́ть** ն. կախարդել, կախարդութեամբ կապել, հմայել:

Прико́лка է. 1, ամրացնելը, կցելը (ասեղներով). 2, (ասեղներով) ամրացրած, կցած բան:
[кола́чивать.

Приколоти́ть (-лочу́ -о́тятъ) ա. При-

Приколо́ть (-колю́ -ко́лютъ; -ли́) ա. Прика́лывать.

Прикоманди‖рова́ніе, -ро́вываніе չ. կցելը, ուղարկելը, կարգելը. **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. կցել, ուղարկել, կարգել. п. арме́йскаго офице́ра къ гварде́йскому полку́ զօրաբանակային սպային գուարդիական գնդի դասը թուել, կարգել:

Прико́нчить (-чу -чатъ) ա. Прика́нчивать.

Прико‖пи́ть (-плю́ -о́пятъ) ա. Прикопля́ть; **-пле́ніе** չ. հաւաքելը, ժողովելը, խնայելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. հաւաքել, ժողովել, կիտել, խնայել (դրամ):

Прико́пы ար. յ. ռզմ. խրամներ, փոսեր:

При‖корми́ть (-млю́ -ко́рмятъ; -ми́) ա. Прика́рмливать; **-ко́рмка** է. 1, ա. Прика́рмливаніе; 2, խայծ (գրաւելու կեր). **-кормле́ніе** ա. Прика́рмливаніе; **-ко́рмъ** ար. ա. Прико́рмка.

Прикорну́ть չ. մի փոքր, կարճ ժամանակով թիկն տալ, պառկել (քնելու, հանգստանալու):

Прико́р‖ченіе չ. ցնցելով կծկելը, կուչ ածելը. **-чить** (-чу -чатъ) ն. ցնցելով կծկել, կուչ ածել. у него́ но́гу прико́рчило.

Прико‖сове́ніе չ. դիպչում, շօշափում, հպում. то́чка п—ія երկրչփ. շօշափման կէտ. шёлковыя мате́ріи по́ртятся отъ ча́стаго къ нимъ п—ія; **-сове́нно** մ. շօշափելով, դիպչելով, հպմամբ. **-сове́нность** է. 1, շօշափում, հպում, սահմանակցութիւն. 2, մասնակցութիւն. п. къ дѣ́лу մասնակցութիւն, խառնուելը գործին. **-сове́нный** բյ. ած. 1, շօշափող, դիպչող, սահմանակից. 2, մասնակից, խառն, խառնուած (գործի մէջ). п. къ дѣ́лу, къ преступле́нію; **-сну́ться** ա. Прикаса́ться.

Прико‖чева́ніе չ. քօչելով գալը. **-чева́ть** (-чу́ю -ютъ) ա. Прикочёвывать; **-чёвываніе** ա. Прикочева́ніе; **-чёвывать**, -чева́ть չ. քօչելով գալ:

Прикра́и‖ваніе չ. ձևելը. **-вать**, прикрои́ть ն. ձևել. ձևը ուղղել:

Прикра́‖са է. 1, զարդ, զարդարանք, գեղ. պաճուճանք. *համեմ, աղ (խօսքի). *разска́зывать что съ п—ами մի բան պատմել, վրան բաներ աւելացնելով, համեմելով. **-сить** (-шу -сятъ; -сь) ա. Прикра́шивать; **-шиваніе** չ. զարդարելը, պաճուճելը, գեղեցկացնելը. *համեմելը (խօսքը). **-шивать**, -сить ն. զարդարել, գեղեցկացնել, պաճուճել. *п. разска́зъ պատմութիւնը պաճուճել, համեմել (վրան բաներ աւելացնելով):

Прикри́‖киваніе չ. վրան աղաղակելը, 'բղաւելը'. **-кивать, -кнуть** չ. на кого́ մէկի վերայ աղաղակել, 'բղաւել':

При‖кро́й ար. 1, ձևելը, ձևում. 2, ձևի օրինակ. **-кро́йка** է. 1, ձևելը, ձևում. 2, ձևած կտոր, շորեղէն. **-крои́ть** (-ою́ -ятъ) ա. Прикра́ивать.

Прикручи́‖ниваться, -ниться ա. Пригорю́ниваться, -ниться.

При‖крыва́ло եզ. սլ. ա. Покрыва́ло; **-крыва́ніе** չ. 1, ծածկելը, պահելը, թաքցնելը. *սքօղելը. 2, պաշտպանելը. **-крыва́ть**, -кры́ть ն. 1, ծածկել, գաղել, թաքցնել. *սքօղել. п. расте́нія соло́мой; *п. свой недоста́тки; *п. нескро́мный разска́зъ; 2, պահել, պաշտպանել. п. флангъ; э́тотъ ко́рпусъ прикрыва́лъ на́ши грани́цы; гора́ прикрыва́етъ хи́жину отъ вѣ́тра; **-ся** անդր. ծածկուիլ, պահուիլ, պաշտպանուիլ. п. щито́мъ; п. отъ вѣ́тра; **-кры́тіе** չ. 1, ծածկում, պահում. *подъ п—іемъ анони́ма ծածկանունութեան դիմակի տակ. 2, պաշտպանութիւն, պահպանութիւն. безъ п—ія; 3, ուղեկից հեծելախումբ, հեծեալ զօրականներ. հմմ. Конво́й; **-кры́тъ** ար. բս. Aconitum napellus, կապուտակ ակոնիտոն կամ ընձախոտ (բէշ) և ուրիշ բոյսեր. **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й), **ся** ա. Прикрыва́ть, ся.

Прикрѣ́‖па է. 1, ամրացնում, -ցնելը. 2, ամրացուցիչ բան, կապ. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ա. Прикрѣпля́ть; **-пле́ніе** չ. ամրացնելը, պնդելը, կցելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. ամրացնել, պնդել, ամրացնելով կցել. тычи́нки прикрѣплённыя къ за́вязи; п. скоба́ми կապերով ամրացնել, հաստատել:

Прикрю́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, ծալել. կծկել, կուչ ածել. 2, кого́ մէկին ճնշել, նեղացնել, հալածել:

Прику‖па́ніе չ. էլի գնելը, էլի առնելը, աւելացնել. **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. 1, էլի գնել, էլի առնել, աւելացնել. сукна́ ма́ло, на́до п. арши́нъ; 2, թղթխ. վերցնել, առնել. я прикупи́лъ двухъ тузо́въ; **-пка** է. 1, ա. Прикупа́ніе; 2, առած, աւելացրած բան. թղթխ. վերցրած, ստացած թուղթ. **-пно́й** ած. վրան գնած, աւելացրած. п—а́я ка́рта թղթխ. վերցրած, ստացած թուղթ. **-почка** նւզ. ա. Прику́пка 2; **-пъ** ար. ա. Прику́пка.

Прикурну́ть ա. Прикорну́ть.

При‖кусить (-шу́ -у́сятъ; -си́) *ա.* Прику́сывать; **-ку́ска** *է. կծելը, կծում.* пить чай въ п—у *կծովի թէյ խմել.* ло́шадь съ п—ою *կրծան (ծառ կըն կրծող) ձի.* **-ку́сочка** *է. նւզ. թեթև կծում.* говори́ть въ п—у *գեղեցկաբանել.* **-ку́сываніе** *չ. կծելը (օր. շաքարը թէյ խմելիս).* **-ку́сывать**, -куси́ть *ն. կծել (օր. շաքարը թէյ խմելիս).* п. язы́къ *լեզուն կծել.* **լեզուն կծել*, *բանի էութիւնը հասկանալով յանկարծ լռել.* заста́вить кого́ п. язы́къ *մէկի ձայնը փորը գցել.* **-ку́шивать, -ку́шать** *ն. մի փոքր ճաշակել, համը տեսնել.* **-кушу́** *ա.* Прику-[си́ть.

Прикую́ *ա.* Прикова́ть.

Прилѣ́‖вокъ, вка *ար.* **-вочекъ**, чка *նւզ. վաճառասեղան, ‘գոխլի սեղան’։*

Прила‖га́ніе *չ. մօտ դնելը, կցելը.* **-га́тельное** *չ. կմ* и́мя п—ое *քրկ. ածական [անուն].* **-га́ть, ся** *ա.* Прикла́дывать, ся.

Прила́‖дить (-жу -дятъ; -дь), **ся** *ա.* Прила́живать, ся; **-же́ніе, -жива́ніе** *չ. պատրաստելը, յարմարելը. յարմարելը, ‘սազացնելը’, սարքելը.* **-жива́ть**, -дить *ն. պատրաստել, յարմարել. յարմարել, ‘սազացնել’, սարքել.* **-ся** *անդր.* 1, къ кому́ *մէկի ցանկութեանը յարմարուել, համաձայն մէկի կամքին անել.* 2, *ճիշտ կերպով նշան դնել (հրացանով)։*

При‖ла́мывать, -лома́ть, -ломи́ть *ն.* 1, *մասամբ կոտրել.* 2, *կոտրել, կոտրտել, ջարդել, ջարդոտել։*

При‖ласка́ніе *չ. փայփայելով, փաղաքշելով գրաւելը, իրան քաշելը.* **-ла́скивать, -ласка́ть** *ն. փայփայելով, փաղաքշելով գրաւել, իրան քաշել.* **-ся** *անդր.* къ кому́ *մէկի վերայ գուրգուրալ, մէկին փայփայել։*

Прила́‖щивать, -стить (-щу -стятъ) *ն. փայփայելով գրաւել, իրան քաշել (անասունին)։*

Прилга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ; -лги́) *ա.* Прилыга́ть.

При‖лега́ніе *չ. կից, սահմանակից, մօտ լինելը.* **-лега́ть** *չ.* 1, къ чему́ *մի բանի կից, սահմանակից, մօտ, կպած լինել.* го́родъ прилега́етъ къ мо́рю *քաղաքը ծովի ափին է, ծովին կից է.* домъ прилега́етъ къ са́ду; мой домъ прилега́етъ къ ва́шему; 2, *(շորի մասին) լաւ նստել.* **-лежа́ніе** *չ. աշխատանք, աշխատասիրութիւն, ջանք, ջանասիրութիւն.* у э́того ученика́ ма́ло п—ія; п. къ уче́нію; **-лежа́ть** *չ.* 1, *կից, սահմանակից, մօտ լինել.* 2, *աշխատել, տքնել, գեգերել.* п. нау́камъ *գիտութեանց նուիրուած լինել.* **-ле́жно** *մ. աշխատասիրութեամբ, ջանասիրութեամբ, փութաջանութեամբ.* онъ п. посѣща́етъ ле́кціи; онъ п. рабо́таетъ, у́чится; **-ле́жность** *է. ա.* Прилежа́ніе; **-ле́жный** *ած. աշխատասէր, ջանասէր, ժրաջան, փութաջան։*

При‖лета́ніе *չ. մօտ թռչելը, [թռչելով] գալը.* **-лета́ть**, -летѣ́ть *չ. մօտ թռչել, [թռչելով] գալ.* ла́сточки прилетѣ́ли; **-лётный** *ած. ուրիշ երկրից [թռչելով] եկած. հմմ.* Перелётный; **-лётъ** *ար. թռչելը, գալը.* **-летѣ́ть** (-лечу́ -тя́тъ; -ти́) *ա.* Прилета́ть.

Приле́чь (-ля́гу -жешь -гутъ; -ля́гъ; *անց.* -лёгъ -гла́, о́) *ն. մի փոքր պառկել.* п. голово́ю *գլուխը վայր դնել։*

При‖ліва́ніе *չ. վրան ածելը, աւելացնելը.* **-лива́ть**, -ли́ть *ն.* 1, *վրան ածել, աւելացնել.* 2, *ա.* Прилива́ться; 3, *խռնուել, կիտուել (ամբոխի մասին).* кровь прилива́етъ къ головѣ́ *արիւնը գլուխն է խփում.* **-ся** *անդր. վարարել, յորդանալ.* **-ли́вка** *է.* 1, *վրան ածելը, աւելացնելը.* 2, *վրան ածած, աւելացրած հեղուկեղէն.* **-ливно́й** *ած. վրան ածած, աւելացրած. հոսանքից առաջացած.* **-ли́въ** *ար.* 1, *ա.* Прили́вка 1; 2, *ուժգին հոսում, կիտուում, խռնուում.* п. кро́ви къ се́рдцу *արեան սիրտ խփելը.* п. кро́ви къ головѣ́ *արեան գլուխ խփելը.* п. наро́да въ го́родъ *ժողովրդի քաղաք թափուելը.* 3, *աշխ. մակընթացութիւն (հակը ա.* Отли́въ 2).

Прили‖жу́ *ա.* Прилиза́ть; **-за́ніе** *չ. ա.* Прили́зка; **-за́ть** (-жу́ -ли́жутъ; -жи́) *ա.* Прили́зывать; **-зка** *է.* **-зыва́ніе** *չ. լիզելը. լիզելով մաքրելը.* **-зыва́ть**, -за́ть *ն. լիզել. լիզելով մաքրել, սրբել։*

Прили́‖ка *է. ապացուցում (վկաներով, փաստերով). համոզում, հաւանեցնում։*

При‖липа́ла 1, *կնդ.* Echineis remora, *երինէխս կամ նաւակալ (ձուկ).* 2, *ա.* Подлипа́ла; **-липа́ніе** *չ. կպչելը, յարելը.* **-липа́ть**, -ли́пнуть, -льну́ть *չ.* 1, *կպչել, յարել.* смола́ прили́пла къ рукѣ́; у него́ язы́къ прильпе́ къ горта́ни *նորա լեզուն պապանձուել է.* п. къ кому́ *մէկից ետի պէս կպչել.* 2, *(հիւանդութեանց մասին) հաղորդուել, տարածուել, վարակել.* **-ли́плый** *ած. կպած, յարած.* **-ли́пнуть** *ա.* Прилипа́ть; **-ли́пчивость** *է.* 1, *կպչելու յատկութիւն, կպչունութիւն, կպչուկութիւն, մածուցիկութիւն.* 2, *տարածականութիւն (հիւանդութեան).* п. зарази́тельныхъ болѣ́зней; **-ли́пчивый** *ած.* 1, *կպչող, կպչուն, կպուկ, մածուցիկ.* 2, *վարակիչ, տարափոխիկ.* п—ая болѣ́знь.

Прили́стни‖ковый *ած. տերևաթաղանթի.* **-къ** *ար. բս.* Stipula, *տերևաթաղանթ, երկրորդական տերև։*

При‖ли́тіе *չ. վրան ածելը, աւելացնելը.* **-ли́ть** (-лью́ -ю́тъ; -ле́й) *ա.* Прилива́ть.

Прили́‖чествовать (-вую -ютъ) *չ. վայել, պատշաճ, յարմար լինել.* **-чіе** *չ. պատշաճ, պատշաճաւորութիւն, վայելուչ վարմունք, քաղաքավարութիւն, քաղաքավարութեան կանոններ.* соблюда́ть п—ія; пренебре́чь прили́чіями; незна́ніе п—ій; **-чно** *մ. քաղաքավարի, վայել(ուչ), պատշաճաւոր ձևով, եղանակով.* **-чный** *ած. պատշաճաւոր, յարմար, վայել(ուչ). օրինաւոր, քաղաքավարի.* э́то п—ая па́ртія для ва́шей до́чери; п. пода́рокъ; п. человѣ́къ *օրինաւոր մարդ.*

При‖ло́гъ *ար. յաւելում, յաւելուած.* п. кни́ги; вра́жій п. *նենգամիտ մեղադրութիւն, ամբաստանութիւն.* **-ложе́ніе** *չ.* 1, *կցում, կցելը. դնելը (վրան).* п. печа́ти *կնիք դնելը,* съ п—іемъ ко́піи *պատճէնը, ընդօրինակութիւնը կցելով.* 2, *յաւելում, յաւելուած.* п—ія къ кни́гѣ *գրքին կցած բացատրութիւններ.* 3, *գործադրութիւն, -դրելը.* п. нау́ки къ ремёсламъ; 4, *քրկ. բացայայտիչ.* **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ), **ся** *ա.* Прикла́дывать, ся *և* Прилага́ть, ся.

Прило‖ма́ть, -ми́ть (-млю́ -ло́мятъ) *ա.* Прила́мывать.

Прилу‖ча́ть, -чи́ть ն. 1, միացնել, խառնել. 2, հրապուրել, գրաւել. **-ся** անդր. 1, միանալ. 2, պատահել. **-че́ніе** չ. 1, միացնում, խառնում. 2, հրապուրում, գրաւում. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Прилуча́ть, ся.

При‖лыга́ть, -лга́ть ն. ստախօսութեամբ աւելացնել:

Прильну́ть տ. Прилипа́ть և Льну́ть.

Прилью́ տ. Прили́ть.

При‖лѣза́ть, -лѣ́зть (-зу -зутъ; -зь) չ. սողալով մօտենալ, մերձենալ:

Прилѣ‖пи́ть (-плю́ -ѣ́пятъ), **ся** տ. Прилѣпля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. կպցնելը. կըպչելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. կպցնել. **-ся** անդր. կպչել. *յարել. *п. къ земны́мъ бла́гамъ; **-покъ**, пка ա. որ և է իրի կպած բան:

Прилѣ́сокъ, ска ա. պստիկ անտառ, անտառակ (մեծ անտառից զատած):

Приля́гу տ. Приле́чь.

Приля́‖пывать, -пать ն. մի բանի թխել, ծեփել:

При́ма է. (լտ.) երժ. 1, առաջին ձայն. առաջին ջութակ, առաջին սրինգ. 2, առաջին լար ջութակի:

Примадо́нна է. (իտ.) պրիմադօննա (առաջին, գլխաւոր դերեր խաղացող օպերային երգչուհի):

Прима́‖жу տ. Прима́зать; **-за́ніе** չ. քսելը, ծեփելը. օծելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Прима́зывать, ся; **-зка** է. **-зываніе** չ. տ. Прима́заніе; **-зывать**, -зать ն. 1, քսել, ծեփել. п. гли́ною կաւով ծեփել, ամրացնել. 2, պոմադել, օծել. օծանելիքով, պոմադով կոկել (մազերը). 3, թղթխ. վրան գալ. п. три рубля́; **-ся** անդր. 1, պոմադուել, օծուել. 2, ռմկ. քսուել, շպարուել. 3, къ кому́ մէկին ‘քսուել‘, մէկի առաջ քծնուել:

При‖ма́лывать, -моло́ть ն. էլի աղալ, աղալով աւելացնել:

Прима́‖ниваніе չ. հրապուրելով գրաւելը, իրան քաշելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. հրապուրելով գրաւել, իրան քաշել. п. ду́дкою որս. թռչուններին սրինգով գրաւել. п. къ себѣ́ покупа́телей; **-нка** է. 1, տ. Прима́ниваніе; 2, խայծ, հրապուրիչ կեր. **-нный** ած. հրապուրող, գրաւող, իրան քաշող. п—ая пти́ца; **-нчиво** մ. հրապուրիչ, գրաւիչ եղանակով. **-нчивость** է. հրապոյր, հրապուրանք, գրաւչութիւն. **-нчивый** ած. հրապուրող, -րիչ. գրաւող, -ւիչ, իրան քաշող, գիւթիչ. **-нщикъ** ա. **-нщица** է. հրապուրող, գրաւող, իրան քաշող այր, կին:

Прима́‖сливать, -сли́ть (-лю -лятъ) ն. իւղել, իւղ, ճարպ քսել. օծել. **-ся** անդր. իւղուել, օծուել:

При́ма‖сскій ած. գահերէց, նախաթոռ, նախամեծար եպիսկոպոսի. **-съ** ա. (լտ.) գահերէց, նախաթոռ, նախամեծար եպիսկոպոս:

При‖ма́тывать, -мота́ть ն. էլի կծկել, կծկելով աւելացնել:

При‖ма́чиваніе չ. թացելը, թրջելը (երեսանց). **-ма́чивать**, -мочи́ть ն. թրջել, թացել (երեսանց):

Прима́щи‖ваніе չ. տ. ստորև բայը. **-вать**, примости́ть ն. 1, էլի սալայատակել, մայթել, նոր սալայատակ, նոր մայթ աւելացնել. 2, նոր վերելակներ աւելացնել, շինել. **-ся** անդր. 1, մի անկիւնում նստել, կենալ, ‘թե ըլել‘. 2, ‘քուլիլ‘, ներս սրծնուլ:

Прима́ять (-ма́ю -ютъ) ն. դադարեցնել, յոգնեցնել, քշելով հալից գցել (ձիուն):

Приме‖жёвывать, -жева́ть (-жу́ю -ютъ) ն. չափելով աւելացնել (մի կտոր հող):

Примелька́ться չ. յաճախ երեւալով ձանձրալի, անհետաքրքիր դառնալ:

Примелю́ տ. Примоло́ть.

Примере́щиться (-щусь -щатся) չ. երեւալ, թուալ:

При‖мерза́ніе չ. սառչելով կպչելը. **-мерза́ть**, -мёрзнуть չ. սառչելով կպչել. **-мёрзлый** էյ. ած. սառչելով կպած. **-мёрзнуть** (անց. -мёрзъ -зла, о) տ. Примерза́ть.

При‖мести́ (-мету́ -ту́тъ) տ. Примета́ть I; **-мета́ть** ն. I. (-мести́) աւլել (դէպի). դէմք. примета́етъ снѣ́гъ къ забо́ру ձիւնը ցանկապատի առաջ կիտւում է. II. (-мечу́ -ме́чутъ) տ. Примётывать; **-мётка** է. 1, տ. Примётываніе; 2, շուլալ. շուլալի թել. **-мётываніе** չ. 1, վրան ածելը. 2, ձեռաց շուլալելը. **-мётывать**, -мета́ть ն. 1, къ чему́ մի բանի վերայ ածել, աւելացնել. 2, ձեռաց շուլալել. **-ся** անդր. къ чему́ մի բանի վարժուել, ընտելանալ:

При‖мина́ніе չ. տրորելը, ճմլելը. **-мина́ть**, -мя́ть ն. տրորել, ճմլել:

Прими‖ре́ніе չ. հաշտութիւն, հաշտեցնելը, հաշտուելը, ‘բարիշեցնելը‘, ‘բարիշելը‘. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. հաշտեցնող, ‘բարիշեցնող‘, խաղաղարար այր, կին. **-ри́тельный** ած. հաշտութեան, խաղաղութեան. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. հաշտեցնել, խաղաղացնել, ‘բարիշեցնել‘. п. ссо́рившихся, обѣ́ сто́роны; **-ся** անդր. հաշտուել, ‘բարիշել‘:

Примити́‖вно մ. սկզբնապէս. **-вность** է. սկզբնականութիւն. **-вный** ած. (լտ.) սկզբնական:

Примкну́ть տ. Примыка́ть; **-мну́** տ. Примя́ть.

Примо́йна է. ողողուած ափ, եզր:

Примо́къ ա. въ у́льѣ փեթակի ափերի վերայ մնացած մեղր (մեղրը կտրելիս):

Примо‖ла́живаться, -лоди́ться անդր. աշխատել ջահել, երիտասարդ երեւալ, թըւալ, ջահել, երիտասարդ ձեւանալ:

Примо‖ла́чивать, -лоти́ть ն. էլի կա(լ)սել, կա(լ)սելով աւելացնել:

Примо́лвить (-влю -вятъ) ն. աւելացնել, յարել (ասածին):

Примо́лкнуть (-мо́лкъ -кла, о) չ. լըռել, դադարել խօսելուց:

Примолоди́ться (-жу́сь -дя́тся) տ. Примола́живаться.

Примоло́тъ ա. կա(լ)սելիս աւել ստացուած հացահատիկ:

При‖моло́ть (-мелю́ -ме́лютъ; -мели́) տ. Прима́лывать; **-мо́лъ** ա. աւել ստացուած ալիւր (աղալիս):

Примо‖ра́живаніе չ. սառցնելը. **-ра́живать, -ро́зить** (-жу -зятъ) ն. սառցնել, թողնել որ սառչի:

Примо́‖рскій ած. ծովափեայ, ծովեզրեայ, ծովա—. п. го́родъ; **-рье** չ. գետափ, գետեզր, ծովափ, ծովեզր (նեղլիկ):

Примо‖стить (-щу́ -стя́тъ), **ся** *տ.* Прима́щивать, ся; **-стокъ,** стка *ա. տախտակներից, ցցերից կանգնեցրած շէնք։*

Примо‖та́ніе *չ. էլի կծկելը, կծկելով ամփոփելը.* **-та́ть** *տ.* Прима́тывать.

При‖мочи́ть (-чу́ -чатъ) *տ.* Прима́чивать; **-мо́чка** *ի.* **1,** *թրջում, թացում.* **2,** *բժ. վիրաջուր, դարմանային հեղուկ, որով մարմնի հիւանդ մասը լուանում են.* п. для глазъ; **-мо́чный** *ած. թրջելու, թացելու. վիրաջրի։*

Примоще́ніе *չ.* **1,** *սեղմեցնել աւելացնելը.* **2,** *վերելակներ աւելացնելը։*

Примо́ю *տ.* Примы́ть.

При‖мча́ть (-мчу́ -мча́тъ; -мчи́) *ն. արագ տանել, սլացնել, 'թռցնել'.* **-ся** *չ. արագ սլանալով գալ։*

При‖мыва́ніе *չ. տ. ստորև բայը.* **-мыва́ть,** -мы́ть *ն.* **1,** *ափ ձգել, ափ նետել.* **2,** *լուանալ (բոլորը)։*

При‖мыка́ніе *չ. տ. ստորև բայը.* **-мыка́ть,** -мкну́ть *ն.* **1,** *ամրապէս դնել, փակել, գցել, ամրացնել.* п. штыкъ *սուինը հրացանի ծայրին ամրացնել, դնել.* п. дверь *դուռը ամրապէս փակել.* **2,** *չ. միանալ, յարիլ.* ко́нница примкну́ла къ пѣхо́тѣ; это по́ле примыка́етъ къ боло́ту; *онъ примкну́лъ къ моимъ проти́вникамъ. [мыва́ть.

Примы́ть (-мо́ю -ютъ; -мо́й) *տ.* При-

Примѣ‖не́ніе *չ. յարմարում. գործադրում, գործադրութիւն, կիրառութիւն.* п. зако́на; желѣ́зо мо́жетъ имѣ́ть безчи́сленныя п—ія; **-ни́тельно** *մ. համեմատութեամբ, բաղդատութեամբ, համաձայն.* **-ни́тельность** *ի. բաղդատելիութիւն. գործադրելիութիւն, կիրառութիւն.* **-ни́тельный** *ած. համեմատելի, բաղդատելի. գործադրելի.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն. յարմարել. գործադրել.* п. зако́нъ *օրէնքը գործադրել.* **-ся** *կր. յարմարուել.* п. къ обстоя́тельствамъ, къ мѣ́сту, ко вре́мени, къ лю́дямъ.

При‖мѣ́реніе, -мѣ́риваніе *չ. չափելը, յարմարելը, սազացնելը (չափը).* **-мѣ́ривать,** -мѣря́ть, **-мѣ́рить** (-рю -рятъ) *ն. չափել, յարմարել, յարմար բերել, սազացնել (չափը).* п. пла́тье, сапоги́; де́сять [*կմ* семь] разъ примѣ́рь, оди́нъ разъ отрѣ́жь (*առծ*). **-мѣ́рка** *ի. չափելը. չափը յարմարելը, սազացնելը.* **-мѣ́рно** *մ.* **1,** *օրինակելի կերպով.* вести́ себя́ п.; **2,** *օրինակի համար.* п. говоря́ *դիցուք թէ.* **-мѣ́рность** *ի. օրինակելիութիւն.* п. поведе́нія *օրինակելի վարք.* **-мѣ́рный** *ած.* **1,** *օրինակելի.* п—ое поведе́ніе; **2,** *փորձի, օրինակի համար արած, վերցրած, կատարած, մօտաւոր, փորձնական.* п—ое исчисле́ніе; п—ое сраже́ніе; **3,** *չափելով տուած, աւելացրած (հող).* **-мѣ́ръ** *ա.* **1,** *օրինակ.* брать съ кого́-либо п.; ста́вить кого́ въ п. други́мъ *մէկին ուրիշների համար օրինակ վերցնել.* э́тому не́ было п—а *այդ անօրինակ, չտեսնուած բան է.* на п. (наприме́ръ, напр.) *զորօրինակ.* по п—у *ըստ օրինակի.* не въ п. други́мъ *ոչ օրինակ այլոց.* она́ не въ п. краси́вѣе своей сестры́ *նա անհամեմատ գեղեցիկ է իր քրոջից.* **2,** *յաւելում (չափի վերայ).* **-мѣря́ть** *տ.* Примѣ́ривать.

Примѣ‖си́ть (-шу́ -мѣ́сятъ) *տ.* Примѣ́шивать 2; **-ска** *ի.* **-(при́-)сь** *ի. խառնուրդ, որ և է բանի հետ խառնածը։*

Примѣ́‖та *ի. նշան. յատկանիշ.* багро́вое не́бо есть п. хоро́шей пого́ды; описа́ть п—ы бѣглеца́; въ па́спортѣ опи́саны его́ п—ы; «ужъ нѣтъ ли у тебя́ невѣ́сты на п—ѣ» *չկա՞յ թէ արդէն հարսնացու աչքիդ տակ ունես.* **-тить** (-чу -тятъ) *տ.* Примѣча́ть; **-тка** *ի. ռմկ. պստիկ նշան, յատկանիշ.* **-тливость** *ի. ուշիմութիւն, ուշադրութիւն, աչալրջութիւն.* **-тливый** *ած. ուշիմ, ուշադիր, աչալուրջ, աչքաբաց.* **-тно** *մ. նկատելի, զգալի կերպով.* **-тность** *ի. նկատելիութիւն.* **-тный** *ած. նկատելի, զգալի.* **-ча́ніе** *չ.* **1,** *նկատելը, դիտելը.* **2,** *նկատողութիւն, դիտողութիւն, ծանօթութիւն.* п. на поля́хъ кни́ги *նկատողութիւններ գրքի լուսանցքների վրայ.* п—ія къ рето́рикѣ Аристо́теля; **-ча́тельно** *մ. դարմանալի կերպով.* **-ча́тельность** *ի. նշանաւոր, զարմանալի բան, զարմանալիք։* **-ча́тельный** *ած. նշանաւոր, զարմանալի.* **-ча́ть,** -тить *ն.* что *մի բան նկատել, դիտել, գնել.* онъ пе́рвый примѣ́тилъ э́ту оши́бку; п. за кѣмъ *մէկի վերայ հսկել, աչք պահել.* остерега́йтесь, за ва́ми примѣча́ютъ.

При‖мѣша́ніе *չ. խառնելը, խառնում.* **-мѣша́ть** *տ.* Примѣ́шивать 1; **-мѣ́шиваніе** *չ.* **1,** *տ.* Примѣша́ніе; **2,** *խառնելը (խմորի հետ).* **-мѣ́шивать** *ն.* **1,** (-мѣша́ть) *խառնել.* п. къ дѣ́лу посторо́ннее; п. кого́ къ чему́ *մէկին մի գործի մէջ խառնել.* **2,** (-мѣси́ть) *հունցելիս խառնել, շաղախել, աւելացնել։*

При‖мя́ть (-мну́ -ну́тъ; *անց.* -мя́лъ -ла, о; -мни́) *տ.* Примина́ть.

Принадле‖жа́ть (-жу́ -жа́тъ; -жи́) *չ.* **1,** *պատկանել.* э́тотъ домъ принадлежи́тъ бра́ту; **2,** *վերաբերել.* э́тотъ вопро́съ принадлежи́тъ къ филосо́фіи; **-жность** *ի.* **1,** *սեփականութիւն, պատկանել[ի]ութիւն.* земля́ эта́ составля́етъ п. на́шей фами́ліи; **2,** *պատկանելիք.* помѣ́стье со всѣ́ми п—ями; доро́жныя п—и *ճանապարհորդական կահ, իրեր.* пи́сьменныя п—и *գրասպասկանելիքներ.* передать проше́ніе по п—и *խնդրագիրն ըստ պատկանելոյն մատուցանել, յանձնել.* **3,** *պատկանել[ի]ութիւն, յատկութիւն.* безконе́чность есть одна́ изъ п—ей Бо́га.

При‖нанима́ть, -наня́ть (-найму́ -му́тъ; *անց.* -па́нялъ -ла, о; -найми́) *էլի վարձել (մշակներ), էլի վարձով վերցնել (հող)։*

Принаря‖жа́ть, -ди́ть (-жу́ -я́дя́тъ; -ди́) *ն.* **1,** *զուգել, զարդարել.* **2,** рабо́чихъ *բանուորներ աւելացնել.* **-ся** *կր. զուգուել, զարդարուել.* **-же́ніе** *չ.* **1,** *զուգելը, զարդարելը.* **2,** *աւելացնելը (բանուորներ)։*

Принасу́‖пливаться, -питься (-плюсь -пятся) *տ.* Принахму́ривать, ся.

Принахму́‖ривать, -рить (-рю -рятъ) *ն.* бро́ви *մի փոքր յօնքերը կիտել, խոժոռուել.* **-ся** *կր. յօնքերը կիտել, խոժոռուել։*

Принево́‖леніе -ливаніе *չ. ստիպելը, հարկադրելը, բռնադրօսելը.* **-ливать**

-лить (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադրօսել. меня́ принево́лили э́то сдѣ́лать; **-ся** չզ. ստիպուիլ, հարկադրուիլ, բռնադրօսուիլ:

При‖несе́ніе չ. բերելը. п. присяги երդուելը. **-нести́, -не́сть** (-су́ -су́тъ; անց. -нёсъ -сла́, о́; ·си́) տ. Приноси́ть.

Прини́жен‖ность է. ստորացում, նըւաստացում. **-ный** ած. ստորացած, նուաստացած:

Прини́‖зывать, -за́ть ն. վրան շարել, շարելով անցկացնել:

Прини‖ка́ніе չ. թեքուելը, կառչելը. **-ка́ть, -кнуть** (անց. -къ -кла́, о) չ. **1,** թեքուել, կառչել, կպչել. п. у́хомъ ականջ դնել. **2,** սեղմուել. ребёнокъ прини́къ къ ма́тери.

При‖нима́ніе չ. ընդունելը. ընդունելութիւն. **-нима́тель** ա. **-нима́тельница** է. ընդունող այր, կին. **-нима́ть,** -ня́ть ն. ընդունել. п. госте́й; п. кого́ въ чле́ны о́бщества; п. свято́е креще́ніе; п. младе́нца отъ купе́ли; п. усло́вія; п. лѣка́рство; п. мѣ́ры միջոցներ ձեռք առնել. п. во внима́ніе ուշադրութեան առնել. п. уча́стіе въ чёмъ մի բանի մասնակցել. п. христіа́нскую вѣ́ру; п. чью-либо сто́рону մէկի կողմը բռնել. п. что на себя́ մի բան իր վերայ առնել. п. намѣ́реніе մտադրուել. я при́нялъ его́ за иностра́нца ես նորան օտարական կարծեցի. п. на слу́жбу ծառայութեան մէջ ընդունել. пала́та не приняла́ э́того зако́на; п. что въ шу́тку մի բան հանաքի տեղ ընդունել. п. за пра́вило կանոն դնել. п. всё къ се́рдцу ամէն բանից նեղանալ больно́й ничего́ не принима́етъ; душа́ не принима́етъ սիրտը չէ տալիս, չէ խռկում. **-ся** չզ. **1,** (բոյսերի մասին) առնել. вновь поса́жённыя дере́вья приняли́сь; о́спа приняла́сь хорошо́ ծաղիկը լաւ առաւ, լաւ պատուաստուեց. **2,** за что մի բան սկսել. п. за дѣ́ло, за рабо́ту; **3,** п. за кого́ մէկին իր ձեռքն առնել. ху́до бу́детъ ему́, е́сли я приму́сь за него́.

Приного́тка է. բս. Paronychia, բչմի:

Прино‖ра́вливаніе չ. յարմարեցնելը, ‘ապացնելը‘. **-ра́вливать, -ровля́ть, -рови́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. յարմարեցնել, ‘սազացնել‘. п. рѣчь къ обстоя́тельствамъ; п. свой хара́ктеръ къ обстоя́тельствамъ; **-ся** չզ. **1,** къ чему́ մի բանի յարմարուիլ. п. къ чьему́-либо хара́ктеру; п. ко вку́су пу́блики; п. къ у́ровню разви́тія свои́хъ слу́шателей; **2,** на кого́ մէկին աչք դնել, աչք տնկել:

При‖носи́тель ա. **-носи́тельница** է. բերող, մատուց[ան]ող այր, կին. **-носи́ть** (-шу́ -сятъ), -нести́, -не́сть ն. բերել. почтальо́нъ принёсъ письмо́; принеси́те мнѣ плато́къ, стака́нъ воды́; земля́ э́та прино́ситъ ты́сячу рубле́й дохо́да; э́ти дере́вья прино́сятъ прекра́сные плоды́— բերում կամ տալիս են. э́то принесло́ мнѣ однѣ́ то́лько непрія́тности; п. по́льзу; п. на кого́ жа́лобу մէկի վերայ գանգատուել. п. благода́рность շնորհակալութիւն յայտնել. п. въ даръ ընծայ բերել. п. вину́ на кого́ մէկին մեղադրել, դատապարտել. п. мольбу́ աղերսել. п. же́ртву զոհ մատուցանել. п. въ же́ртву զոհել. п. ло́жную прися́гу սուտ երդուել. ԺԷ՟Ն. քշել, վարել, դցել, նետել. вѣ́тромъ принесло́ су́дно къ бе́регу; **-но́сный** ած. նուիրաբերած, ընծայաբերած. **-но́съ** ա. ընծայ, պարգև. **-ноше́ніе** չ. **1,** բերելը, մատուցանելը. **2,** ընծայ, նուէր, նուիրաբերութիւն, պարգև, զոհ. **-ношу́** տ. Приноси́ть.

При‖нуди́тельный ած. ստիպողական, հարկադրիչ. **-нужда́ть, -ну́дить** (-жу -дятъ) ն. ստիպել, հարկադրել. п. кого́ къ рабо́тѣ մէկին զոռով բանեցնել. его́ принуди́ли къ молча́нію; его́ принуди́ли пода́ть въ отста́вку; онъ былъ принуждёнъ сда́ться նա ստիպուած եղաւ անձնատուր լինել. **-нужде́ніе** չ. ստիպում, ստիպմունք, հարկադրում, հարկադրութիւն. сдѣ́лать что по п—ію մի բան անել հարկից ստիպուած. **-нуждённо** մ. ստիպուած, հարկադրուած, զոռով, բռնութեամբ, ակամայ. п. смѣ́яться; **-нуждённость** է. **1,** տ. Принужде́ніе; **2,** ստիպուած լինելը, ճնշում. я всегда́ испы́тываю нѣ́которую п. въ его́ прису́тствіи; **-нуждённый** բյ. ած. ստիպուած, հարկադրուած, ակամայ. п—ыя мане́ры ակամայ, կեղծ ձևեր. человѣ́къ п. молча́ть; **-ну́жу** տ. Прину́дить.

Прин‖це́сса է. (ֆր.) պրինցեսի, դշխոյ, արքայադուստր. **-ципа́лъ** ա. (լտ.) գլուխ, գլխաւոր, մեծաւոր. [արտասահմանում առևտրական տան, գրասենեկի] տէր. **-ципіа́льно** մ. սկզբունքով. **-ципіа́льный** ած. բսկզբունքի, հիմնական. **-ципъ** ա. (լտ.) սկզբունք. **-цметаллъ** ա. հնք. պրինցմետալ:

Принцъ ա. (ֆր.) պրինց, արքայորդի, կայսրորդի. насле́дный п. գահաժառանգ, թագաժառանգ:

При‖ня́тіе չ. ընդունելը, ընդունում, ընդունելութիւն. п. въ о́бщество; п. ве́кселя; п. въ акаде́мію; **-ня́тый** բյ. ած. ընդունե[ու]ած. такъ при́нято; она́ вездѣ́ при́нята съ почётомъ; **-ня́ть** (-му́ -и́мутъ; անց. при́нялъ -няла́, -и́няло; հրմ. -ми́), **ся** տ. Принима́ть, ся.

При‖пада́ніе չ. ընկնելը. **-пада́ть,** -па́сть չ. **1,** ընկնել. припада́ю къ нога́мъ ва́шимъ; п. на колѣ́ни ծունկ չոքել. п. на́ ногу կաղալ. день припада́етъ օրը մթնում է. дни припада́ютъ օրերը կարճանում են. **2,** ընկնել, փաթաթուել, սեղմուել. дитя́ припа́ло къ груди́ ма́тери; **3,** ակարանալ, հիւանդանալ. стару́шка ча́сто припада́етъ; **4,** վրան գալ, ընկնել, ‘գժուեցնել‘. на него́ припа́ла охо́та къ картёжной игрѣ́ նա թղթախաղի համար գժուած է. **-па́докъ,** дка ա. **-па́дочекъ,** чка նւզ. **1,** բռնում (ցաւի, հիւանդութեան), ախտանիշ. лихора́дочный п. տենդի բռնումը. страда́ть нерви́ческими припа́дками ներվահարութիւնից, ջղաձգութիւնից տառապել. п. гнѣ́ва բարկութեան գալը. **2,** նուաղում. съ ней случи́лся п. նա (նուաղկոտ կմ ընկնաւոր կինը, աղջիկը) նուաղեց. **-па́дочный** ած. **1,** հի-

ւանդութեան, ցաւի բռնման. **2,** припа́дочный, аго ա., -чная, ой ի. *նուաղկոտ, ընկնաւոր այր, կին.* **-паду́** տ. Припа́сть.

При||па́иваніе չ. տ. Припа́йка; **-па́ивать** ն. **I.** (-пая́ть) *զօդել, [մետաղեղէնը ե-ռացնելով] կպցնել, միացնել.* **II.** (-пои́ть) 1, кого́ *մէկին խմացնել, հարբեցնել.* 2, *խմելուն ընտելացնել.* 3, *խմիչքով գրաւել, հրապուրել. խմիչքով գիւթել, հմայել, կախարդել.* **-па́йка** ի. **1,** *զօդում, կպցնում, միացնում (մետա-ղեղէնի).* **2,** *զօդած, [եռացնելով] կպցրած, միացրած մաս, կտոր:*

При||па́лзываніе չ. *սողալը (դէպի), սողալով գալը, մօտենալը.* **-па́лзывать,** -ползти́, -по́лзть չ. *սողալ (դէպի), սողալով գալ, մօտենալ:*

Припа||ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. **1,** *այրել, խանձել (տապական, մազերը).* **2,** *այրել պըրծ-նել (բոլոր փայտը):*

При||па́мя||тованіе, -товать (-тую -ютъ) տ. Припомина́ніе, -на́ть.

Припа́||реніе, -риваніе չ. *խաշիլ դը-նելը.* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. բժ. *[վէրքի վերայ] խաշիլ* (припа́рка) *դնել.* **-рка** ի. **1,** տ. Припа́реніе; **2,** *խաշիլ (տաք թա-թաթան, սպեղանի, որ դնում են վէրքի կամ մարմնի հիւանդ մասի վերայ).* *дать кому́ п—у *մէկին լաւ ծեծել, խարազանել.* **-рочка** նւզ. տ. Припа́рка 2.

Припа||са́ніе չ. *[պաշար] պատրաստելը. պարենաւորում.* **-са́ть,** -сти́ ն. *պատրաստել, հոգալ (պաշար). պարենաւորել.* что припасёшь, то и сосёшь *քո բրդածը դու էլ կեր.* **-се́ніе** չ. *պատրաստելը (պաշար), պարենաւորում.* **-сецъ,** сца ա. նւզ. տ. Припа́съ; **-сти́** (-су́ -су́тъ; անց. -па́съ -сла́, о́; հրմ. -си́) տ. Припаса́ть.

Припа́сть (-ду́ -ду́тъ; անց. -па́лъ -ла, о; -ди́) տ. Припада́ть.

Припа́съ ա. *պաշար. պաշէն.* съѣстны́е п—ы *ուտելեղէններ, մթերքներ.* снабже́ніе съѣстны́ми п—ами; вое́нные п—ы *ռազմա-մթերքներ, ռազմանիւթեր:*

При||паха́ніе չ. **1,** *էլի վարելը, վարելով աւելացնելը.* **2,** *վարելով ուժասպառելը (հողը).* **-паха́ть** (-шу́ -па́шутъ; -ши́) տ. Припа́хивать I; **-па́хиваніе** չ. *թեթեւ հոտ ար-ձակելը.* **-па́хивать** ն. **I.** (-паха́ть) 1, *էլի վարել, էլի հերկել, վարելով, հերկելով աւելաց-նել.* 2, *վարելով, հերկելով ուժասպառել (հողը).* **II.** *թեթեւ հոտ արձակել.* *э́то припа́хиваетъ чѣмъ-то нехоро́шимъ *այդ մի ինչ որ վատ բան է գուշակում.* **-па́шка** ի. *աւել վարած, վարելով աւելացրած հողի կտոր:*

Припа||я́ніе չ. *զօդելը, եռացնելով կըպ-ցնելը, միացնելը (մետաղեղէնը).* **-я́ть** տ. Припа́ивать I.

При||пёка ի. *այրուած տեղ, մաս (հացի).* *онъ мнѣ съ бо́ку п. *նա ինձ համար բոլո-րովին աւելորդ մարդ է.* **-пека́ніе** չ. տ. բայը. **-пека́ть,** -пе́чь ն. **1,** *այրել (թխելիս).* **2,** *այրիչ երկաթով գանգրել, խուճուճել (մա-զերը).* **3,*** *կծել, այրել, խորովել, տոչորել (ա-րեւի մասին).* **-пеку́** տ. Припе́чь; **-пёкъ** ա. **1,** *արեւից այրուող, տոչորուող տեղ.* на са́момъ п—ѣ; **2,** *թխելիս աւելացած քաշ, մաս.* пудъ хоро́шей ржано́й муки́ даётъ пол-пу́да п—у *մի պուդ լաւ հաճարի ալիւրից պուդ ու կէս հաց է դուրս գալիս:*

Припере́ть (-пру́ -пру́тъ; անց. -пёръ -перла́, о́; հրմ. -при́) տ. Припира́ть.

Припеча́||таніе չ. **1,** *աւելացնելը, կցելը (տպածին).* **2,** *կնքելը.* **-тать** տ. Припеча́тывать; **-тка** ի. **1,** տ. Припеча́таніе; **2,** *յաւելում, յաւելուած (տպածին).* **-тываніе** տ. Припеча́таніе; **-тывать,** -тать ն. **1,** *աւելացնել, կցել (տպածին).* п. объявле́ніе въ вѣдомостя́хъ *յայտարարութիւնը լրագրում զետեղել.* **2,** *կնքել:*

Припе́чекъ, чка ա. **1,** *վառարանի առ-ջեւ գտնուող, առջեւի մաս.* **2,** *վառարանի հիմք:*

Припе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; հրմ. -пеки́) տ. Припека́ть.

При||пива́ніе չ. *էլի, վրայից խմելը.* **-пива́ть,** -пи́ть ն. **1,** *էլի, վրայից խմել.* **2,** *բոլորը խմել.* **3,** չ. *երբեմն խմել, հարբել:*

При||пиле́ніе, -пи́ливаніе չ. *էլի սը-ղոցելը, սղոցելով աւելացնելը.* **-пи́ливать, -пили́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **1,** *էլի սղոցել, սը-ղոցելով աւելացնել.* **-пи́лка** ի. տ. Припи-ле́ніе.

При||пира́ніе չ. տ. բայը. **-пира́ть,** -пере́ть ն. **1,** *թեթեւ կերպով խփել, 'յետ ա-նել' (դուռը).* **2,** *սեղմել, սխմել, ճնշել.* **3,** *նեղ տեղը գցել, նեղացնել:*

При||писа́ніе չ. *աւելացնելը, կցելը (գը-րածին).* **-пи́ска** ի. **1,** *աւելացնում, -ցնելը (գրածին).* **2,** *յաւելում, յաւելուած.* п. къ за-вѣща́нію; **-писно́й** ի. **1,** *աւելացրած (գրա-ծին).* **2,** *միացրած, կցած, հաշուած.* **-пи́-сочка** նւզ. տ. Припи́ска 2; **-пи́счикъ** ա. **-пи́счица** ի. *[գրածին] աւելացնող, կցող այր, կին.* **-пи́сываніе** չ. **1,** *աւելացնելը, կցելը (գրածին).* **2,** *վերագրելը.* **-пи́сывать,** -писа́ть ն. **1,** *կցել, աւելացնել (գրածին).* п. нѣ́сколько словъ въ чьёмъ-либо письмѣ́; п. ли́шнее въ счётѣ; **2,** *կցել, միացնել, հա-շուել, ձուլել.* **3,** *վերագրել.* побѣ́ду э́ту при-пи́сываютъ его́ хра́брости; п. сла́ву ка-ко́го-либо дѣ́ла Бо́гу; п. дѣ́йствіе причи́-нѣ; п. кому́ како́е-либо ка́чество; слѣ́-дуетъ п. э́то слу́чаю, небре́жности: **-ся** անդր. *միանալ, մտնել (օր. որ եւ է համայնքի մէջ).* **-пись** տ. Припи́ска 2. [пива́ть.

Припи́ть (-пью́ -ю́тъ; -пе́й) տ. При-

При||пиха́ть տ. Припи́хивать; **-пи́-хиваніе** չ. *հրելը, հրնդելը, 'բօթելը' (դէ-պի).* **-пи́хивать,** -пиха́ть, **-пихну́ть** ն. *հրել, հրնդել, 'բօթել' (դէպի):*

Припла́||вить (-влю -вятъ) տ. При-пла́вливать; **-вка** ի. *[գետով, քշելով] էլի բե-րելը, աւելացնելը.* **-вливать,** -вить ն. *[գե-տով քշելով] էլի բերել, աւելացնել.* **-въ** ա. տ. Припла́вка.

Припла́||та ի. *լրացուցիչ վճար.* **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ; -ти́) տ. Припла́чивать; **-чи-ваніе** չ. *էլի վճարելը.* **-чивать,** -ти́ть ն. *էլի վճարել, էլի տալ, հատուցանել, (վճարին) աւելացնել:*

Припле||сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. -плёлъ -ла́, о́; հրմ. -ти́), **сь** տ. Приплета́ть, ся; **-та́ніе** տ. Приплете́ніе; **-та́ть,** -сти́ ն.

1, *ավելացնել (հիւսելով), էլի հիւսել.* 2,* *խառնել.* п. кого́ къ чему́ *մէկին մի բանի մէջ խառնել, ձգել.* **-ся** *ներգ.* 1, *(բայսերի մասին) պատատուել.* 2,* *խառնուել (մի գործի մէջ).* **-те́ніе** *չ. ավելացնելը (հիւսելով), էլի հիւսելը։*

Припло‖ди́ть (-ожу́ -дя́тъ), **ся** *տ.* Приложа́ть, ся; **-дный** *ած. աճեցնելու, բազմացնելու, բուծման.* **-дъ** *ա. աճեցնում, բազմացնում, բուծում (անասուններին).* **-жа́ть,** -ди́ть *ն. աճեցնել, բազմացնել, (անասուններ) բուծանել.* **-ся** *ներգ. աճել, բազմանալ.* **-же́ніе** *չ. աճեցնում, բազմացնում, բուծ[ան]ում (անասուններին)։*

Припло́‖чивать, -ти́ть *ն.* (-чу́ -тя́тъ) *ն. ամրապէս միացնել, կցել (տախտակները)։*

При‖плыва́ніе *տ.* Приплы́тіе; **-плыва́ть,** -плы́ть *չ. գալ, հասնել, ժամանել (լողալով, նաւելով).* п. къ бе́регу *ափ դուրս գալ.* **-плы́тіе** *չ. հասնում, ժամանում (լողալով, նաւելով).* **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -ви́) *տ.* Приплыва́ть.

Приплю́‖щиваніе *չ. տափակացնելը.* **-щивать, -снуть** *ն. տափակացնել.* **-ся** *ներգ. տափականալ.* приплю́снутый носъ *տափակ քիթ։*

Припля́‖ска *ի.* **-сываніе** *չ. պարելը, կաքաւելը, ‘պար գալը‘ (համաձայն երգի, երաժշտութեան).* **-сывать** *չ. պարել, կաքաւել, ‘պար գալ‘ (համաձայն երգի, երաժշտութեան)։*

Припо‖днима́ніе *չ. մասամբ, մի փոքր բարձրացնելը.* **-днима́ть,** -дня́ть *ն. մասամբ, մի փոքր բարձրացնել.* п. ни́зкое мѣ́сто; п. занавѣ́ску; п. го́лову; п. пла́тье *շորը վեր քաշել.* **-ся** *ներգ. մի փոքր բարձրանալ.* больно́й приподня́лся на крова́ти; п. на цы́почкахъ; **-дниму́** *տ.* Приподня́ть; **-дня́тіе** *չ. մասամբ, մի փոքր բարձրացնելը.* **-дня́ть** (-ниму́ -ни́мутъ; -ними́), **ся** *տ.* Приподнима́ть, ся; **-дыма́ніе, -дыма́ть, ся** *տ.* Приподнима́ніе, -днима́ть, ся.

Припо́й *ա.* 1, *զոդելը, եռացնելով կպցնելը, միացնելը.* 2, *զոդելու նիւթ, մետաղեղէն։*

Припол‖за́ніе *չ. սողալը (դէպի), սողալով մօտենալը.* **-за́ть, -зти́, -зть** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -зъ -зла́, о́; *հրմ.* -зи́) *տ.* Припа́лзывать.

При‖помина́ніе *չ. յիշելը, մտաբերելը. յիշեցնելը.* **-помина́тельный** *ած. յիշեցնող, յիշեցնելու.* **-помина́ть, -по́мнить, -помяну́ть** *ն. յիշել, մտաբերել. յիշեցնել.* п. свою́ мо́лодость; не припо́мню, кто мнѣ́ э́то сказа́лъ, когда́ э́то случи́лось; не припо́мню, говори́лъ ли я э́то; п. кому́ что *մէկին մի բան յիշեցնել.* я вамъ э́то припо́мню!

Припо́‖рка *ի. պտտիկ փակիչ, արգելիչ.* **-рный** *ած. փակչի, արգելչի։*

Припо‖роше́ніе *չ. փոշոտելը, փոշով ծածկելը.* **-роши́ть** (-шу́ -ша́тъ) *ն. փոշոտել, փոշով ծածկել.* **-ся** *ներգ. փոշոտուել, փոշով ծածկուել։*

Припо́ръ *ա.* 1, *սեղմում, սխմում. յենում.* рабо́тать въ п. *ոյժերը լարած աշխատել.* 2, *փակիչ, արգելիչ։*

Припою́ *տ.* Припѣ́ть.

Припра́‖ва *ի.* 1, *պատրաստելը, համեմելը.* 2, *համեմ, համեմիչ նիւթ.* котле́ты безъ п—ы; п. ку́шанье кра́ситъ *(առ.).* **-вить** (-влю -вятъ; -вь) *տ.* Приправля́ть; **-вка** *ի.* **-вле́ніе** *չ. պատրաստելը, համեմելը (կերակրեղէնը).* **-вля́ть,** -вить *ն. պատրաստել, համեմել.* **համեմել.* п. набо́ръ *տպագ. շարուածքը տպագրութեան համար պատրաստել.* крити́ка, *припра́вленная нѣ́сколькими похвала́ми.

При‖пра́шиваніе *չ. էլի խնդրելը, հայցելը.* **-пра́шивать, -проси́ть** (-ошу́ -сятъ) *ն.* чего́ *էլի խնդրել, էլի հայցել։*

Припру́ *տ.* Припере́ть.

Припры́‖гать *տ.* Припры́гивать 1; **-гиваніе** *չ. թռչելը, ցատկելը.* **-гивать** *չ.* 1, (-гать) *թռչելով, թռչկոտելով մօտենալ, մօտ թռչել, մօտ ցատկել.* 2, (-гну́ть) *թռչել, ցատկել.* **-жка** *ի. թռչելը, ցատկելը.* въ п—у *թռչելով, ցատկելով։*

Припры́‖скивать, -снуть 1, *ն. մի փոքր սրսկել, վրան ջուր շաղ տալ, թացել.* 2, *չ. կաթկթել, գալ (անձրեւի մասին).* до́ждь припры́снулъ.

Припря‖га́ніе *չ. էլի լծելը, աւելացնելը (լծին).* **-гу́** *տ.* Припря́чь.

При‖пря́дывать, -пря́сть *ն. մանելով աւելացնել, էլի մանել։*

Припря́‖жка *ի.* 1, *էլի լծելը, աւելացնելը (լծին).* 2, *կողքից լծած ձիու սարքը.* **-жно́й** *ած. կողքից լծած, աւելացրած.* п—ая ло́шадь; **-(при́-)жь** *տ.* Припря́жка 2.

Припря́сть (-ду́ -ду́тъ; *անց.* -я́лъ -ла́, ло́; -ди́) *տ.* Припря́дывать.

Припря́‖таніе, -тываніе *չ. ծածկելը, թաքցնելը, պահելը.* **-тывать, -тать** (-чу -чутъ; -чь) *ն. ծածկել, թաքցնել, պահել.* *онъ припря́талъ де́нежки на чёрный день; **-чу** *տ.* Припря́тать.

Припря́чь (-гу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -я́гъ -гла́, о́; *հրմ.* -ги́) *տ.* Припряга́ть.

При‖пуга́ть *ն. վախեցնել.* **-пу́гиваніе** *չ. մի մի անգամ վախեցնելը, սիրտն ահ գցելը.* **-пу́гивать, -пугну́ть** *ն. մի փոքր վախեցնել, սիրտն ահ գցել։*

Припу́‖дриваніе *չ. մի փոքր վրան փոշի ցանելը, մի փոքր շպարելը.* **-дривать, -дрить** (-рю -рятъ) *ն. մի փոքր վրան փոշի ցանել, մի փոքր, թեթեւ կերպով շպարել։*

Припу‖ска́ніе *չ. մօտ թողնելը.* **-ска́ть,** -сти́ть *ն.* 1, *մօտ թողնել.* п. піявки *տզրուկներ կպցնել.* п. телёнка *հորթին բաց թողնել (կովի վերայ).* п. жеребца́ къ кобы́лѣ *յովատակին (‘էգին‘) մատակի վրայ բաց թողնել, արձակել.* 2, *լայնացնել, երկարացնել, լայն, երկայն բռնել (շորը՝ ձեւելիս).* п. рукава́ *թեւքերը լայն բռնել, լայնացնել.* 3, *չափ դնել, ձիու սանձը բաց թողնել.* п. лошаде́й; 4, *թուլացնել, ‘բօշացնել‘ (պրկած պարանը).* **-скно́й** *ած. բաց թողած, արձակած.* п. жеребе́цъ *յովատակ, ‘էգիր‘, ‘այգր‘.* п—ая коро́ва *հորթամէր կով.* **-(при́-)скъ** *ա.* 1, *մօտ թողնելը.* 2, *թողնելը, բաց թողնելը, արձակելը.* бѣжа́ть въ п. *արագ, բոլոր ոյժով վազել, վազ տալ.* бѣжа́ть съ кѣмъ въ п—и *մէկի հետ մրցումով վազել.* **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ) *տ.* Припуска́ть.

Припу́||таніе, -тываніе ւ. խառնելը, խճճելը, դցելը (անախորժ բանի մէջ). **-ты-вать, -тать** ն. խառնել, խճճել, կաշկանդել, դցել (վատ, անախորժ բանի մէջ). **-ся** ~ներ. къ чему մի բանի մէջ խառնուել, կաշկանդուել:

Припу||ха́ніе ւ. մի փոքր ուռչելը. **-ха́ть,** -хнуть ւ. մի փոքր ուռչել. **-хлость** է. ուռածութիւն, թեթև ուռեցք. **-хлый** բյ. ~ծ. մի փոքր ուռած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) տ. Припуха́ть.

Припы́||живаніе ւ. լիցը (заря́дъ) ջըշելը, մացնելը (թնդանօթի մէջ). **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. ջշել, մացնել (լիցը (заря́дъ) թնդանօթի մէջ):

При||пѣва́ніе ւ. էլի երգելը. երգակցելը, ձայնակցելը. **-пѣва́ть** ն. **1,** էլի երգել. **2,** երգակցել, ձայնակցել. п. къ пѣснѣ երգին ձայնակցել (զարձող յանգը կրկնելով). жить припѣва́ючи ուրախ, արձակ, համարձակ ապրել. **-пѣвъ** ~. **1,** տ. Припѣва́ніе; **2,** զարձող, կրկնուող յանգ, խուզեր (երգի տան):

Припѣ́нить (-ню -нятъ) ն. փրփրացնել, փրփրակալեցնել (մասամբ):

Припѣ́ть (-пою -ютъ; -пой) ն. բոլորը (բոլոր յայտնի երգերը) երգել պրծնել:

Припя́||чивать, -тить (-чу -тятъ) ն. յետ մղել, ընկրկեցնել:

Прира||ба́тывать, -бо́тать ն. աշխատելով աւելացնել, աշխատածին, շինածին աւելացնել. վերջացնել (մնացած գործը, աշխատանքը):

При||ра́вниваніе ւ. **1,** հարթելը, հաւասարելը, դցելը. **2,** յարմարելը, -րեցնելը, ՙսազացնելը՚. **3,** համեմատելը, բաղդատելը, հաւասարեցնելը. **-ра́внивать,** -ровня́ть ն. **1,** հարթել, հաւասարել, -եցնել, դցել. **2,** յարմարել, -րեցնել, ՙսազացնել՚. **3,** համեմատել, բաղդատել, հաւասարեցնել, հաւասար համարել. п. себя́ къ кому́ իրան մէկի հետ համեմատել, մէկին հաւասար համարել. **-ся** ~ներ. համեմատուել, բաղդատուել:

При||раста́ніе ւ. **1,** աճելով կպչելը, կցուելը, միանալը. **2,** աճում, աւելանում. **-ра-ста́ть, -расти́** (-сту́ -у́тъ; անց. -ро́съ -сла́, о́; հրմ. -расти́) ւ. **1,** къ чему аճելով մի բանից կպչել, կցուել, մի բանի հետ միանալ. кора́ крѣ́пко приросла́ къ де́реву; лёгкія приросли́ къ рёбрамъ; **2,** աճել, աւելանալ (օր. տոկոսներն մասին). **-раща́ть, -расти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. **1,** բուսցնել, մեծացնել. **2,** աճեցնել, մեծացնել, շատացնել, շահեցնել (դրամը, դրամագլուխը). **-ся** ~ներ. աճել, մեծանալ. **-раще́ніе** ւ. **1,** աճեցնելը, մեծացնելը. **2,** աճում, յաւելում, աւելանում. п. капита́ла проце́нтами դրամագլխի աճումը տոկոսներով. п. населе́нія; п. ста́да; п. ско́рости արագութեան սաստկանալը. *у него́ п. семьи́ նորան մի նոր զաւակ է ծնուել. **3,** բնրկ. աճում:

Приррва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. բոլորը պատռել, պատառել, գզել, գզռել:

Привевнова́ть (-ну́ю -ютъ) ն. кого́ къ кому́ մէկի վերայ մի ուրիշի նկատմամբ մախալ, մախանք տածել, խանդով նայել. онъ приревнова́лъ ко мнѣ свою́ жену́ նա իմ և իր կնոջ յարաբերութեան վերայ խանդով էր նայում. она́ приревнова́ла своего́ му́жа къ мое́й женѣ́. [ся.

Приировня́ть, ся տ. Прира́внивать,

Приро́||да է. բնութիւն. зако́ны п—ы; п. просну́лась съ зарёю; изуча́ть п—у расте́ній, живо́тныхъ; *отда́ть долгъ п—ѣ բնական մահով մեռնել. воспита́ніе сильнѣ́е п—ы (առծ). привы́чка втора́я п. (առծ). **2,** ծնունդ, ծագում. сла́бый отъ п—ы թոյլ ծնուած. онъ отъ п—ы глухъ; онъ п—ою (կմ по п—ѣ) дворяни́нъ, францу́зъ նա ծագումով ազնուական, ֆրանսիացի է. **-дный** ~ծ. **1,** բնական, բնածին. п—ое сво́йство; п. умъ; п—ыя дарова́нія; п—ые недоста́тки; п. жи́тель страны́ երկրի բուն բնիկ. п. язы́къ մայրենի լեզու. **2,** ծնունդով, ծագումով. п. не́мецъ, п. дворяни́нъ; **-ждённый** բյ. ~ծ. բնածին, բնատուր:

Приро́||слый բյ. ~ծ. աճելով կպած, միացած. **-ста́ть, -сти́, -сти́ть** տ. Прира...; **-сто́къ,** стка ~. **-сто́чекъ,** чка նւզ. աճած, աւելացած բան. **-стъ** ~. աճում, աւելանում:

Приру||ба́ніе ւ. **1,** կտրելով յարմարելը, -րեցնելը. **2,** կտրելը, կտրատել պրծնելը. **-ба́ть,** -би́ть ն. **1,** կտրելով յարմարել, -րեցնել, ՙսազացնել՚. **2,** կտրել, կտրատել պրծնել. **-бе́ж-ный** ~ծ. սահմանագլխի, սահմանի, սահմանային. **-би́ть** (-блю́ -бятъ) տ. Прируба́ть; **-бка** է. **-бле́ніе** տ. Прируба́ніе; **-бъ** ~. **1,** տ. Прируба́ніе; **2,** կցած, աւելացրած մաս (շինութեան):

Приру́мя́||нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. մի փոքր կարմիր զնդել, շպարել. **-ся** ~ներ. թեթև կերպով կարմիր շպարուել, քսուել:

Приру||ча́ть ն. սովորեցնել, ձեռնասուն դարձնել (անասունին). **-чённый** բյ. ~ծ. սովորեցրած, ձեռնասուն դարձրած:

Прирѣ́||жу տ. Прирѣ́зать; **-за́ніе** ւ. **1,** կտրելով յարմարեցնելը. **2,** կտրելով աւելացնելը. **-зка** է. կտրելով կցած, աւելացրած, ՙսազացրած՚ կտոր. **-зно́й** ~ծ. **1,** կտրելով յարմարեցրած, դրած. **2,** կտրելով տուած, աւելացրած. **-зываніе** տ. Прирѣ́заніе; **-зы-вать,** -зать ն. **1,** կտրելով յարմարեցնել, ՙսազացնել՚ (օր. կոշիկերը դաշնը). **2,** կտրելով տալ, աւելացնել. при размежева́ніи къ моему́ по́лю прирѣ́зали двѣ десяти́ны земли́.

Прирѣ́чный ~ծ. գետի մօտ գտնուող:

Приряди́ть (-жу́ -ядя́тъ), **ся** տ. Прина́ряжа́ть, ся.

Приса||ди́ть (-жу́ -а́дятъ) տ. Приса́живать; **-дка** է. **1,** դնելը, ամրացնելը. **2,** աշխատեցնելը (զոռով). **3,** էլի տնկելը, աւելացնելը. **-живаніе** ւ. **1,** դնելը, ամրացնելը. **2,** էլի տնկելը, աւելացնելը. **-живать,** -ди́ть ն. **1,** դնել, ամրացնել (կոճակները բաճկոնին). **2,** кого́ къ чему́, за что մէկին զոռով մի բան անել տալ. п. кого́ за рабо́ту, за уро́къ; **3,** էլի տնկել, աւելացնել. **-ся** ~ներ. **1,** նստել, իջնել (յատակի վերայ). **2,** նստել (գործի, աշխատանքի):

При||са́ливаніе ւ. **I.** էլի մի փոքր աղելը, աղ աւելացնելը. **II.** իջնելը, լիզ, ճարպ քսելը. **-са́ливать** ն. **I.** (-соли́ть) էլի մի

փոքր աղել, աղն անելացնել. II. (-сáлить) խըղել, խուղ, ճարպ քսել։

При|сáсываніе չ. ծծելը, ծծելով քաշելը. **-сáсывать**, -сосáть ն. ծծել, ծծելով քաշել. егó присосáло въ болóтѣ նա մնաց ճահճի մէջ. **-ся** անդր. ծծելով մտանել։

Присвá|тывать, -тать ն. գտնել, նշանել, ՙուզել՚ (աղջիկ). п. комý богáтую невѣсту; **-ся** անդր. къ комý մէկի ձեռքը խնդրել, մէկին ՙուզել՚։

Присви́|снуть տ. Присвистывать 2; **-стáть** (-щý -и́щутъ; -щи́) տ. Присвистывать 1; **-стъ** ա. 1, սուլելը, սուլում, շըւացնելը, շուացնելով կանչելը, հաւաքելը. 2, (прíсвистъ) ծւծւալու եղանակ, ծւծւոց (թըռչունի). **-стываніе** չ. շուացնելու, սուլելու սովորութիւն (աշխատելիս, ման գալիս). **-стывать** 1, (-стáть) ն. շուացնելով, սուլելով կանչել, հաւաքել. 2, (-спуть) չ. երբեմն շուացնել, սուլել (աշխատելիս, գնալիս, ման գալիս). онъ идётъ да присви́стываетъ.

При|своéніе, -свóиваніе չ. իւրացնելը, սեպհականեցնելը. **-свóивать**, -своя́ть, -свóить ն. 1, իւրացնել, սեպհականեցնել, յափշտակել, ՙգողթել՚. п. чужóе имѣ́ніе, чужýю мысль; п. себѣ́ власть, прáво; п. себѣ́ честь какóго-либо дѣ́ла; 2, յատկացնել, տալ. закóнъ присвóилъ бóльшія преимýщества этой дóлжности; **-ся** անդր. իւրն լինել, բարեկամ հաշուել. **-свои́тель** ա. **-свои́тельница** ի. յափշտակող, ՙգողթող՚, իւրացնող, սեպհականեցնող այր, կին. **-свóить** (-свóю -ятъ), **ся** տ. Присвоивать, ся.

Присвó|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. որս. բարակներին, գամփռներին կապին, կապած վարելուն ընտելացնել. **-ся** անդր. կապին, կապած վարելուն ընտելանալ։

Присвоя́ть (-своя́ю -я́ютъ), **ся** տ. Присвóивать, ся.

При|сели́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Приселя́ть; **-сёлокъ**, лка ա. **-сёлочекъ**, чка նւզ. պստիկ գիւղ, չէն. **-селя́ть**, -сели́ть ն. էլի, ուրիշներին եւ բնակեցնել, գաղութին բնակիչներ աւելացնել։

Приска|зáть (-жý -áжутъ; -жи́) տ. Прискáзывать; **-зка** ի. յաւելուած, միջնադէպ (զրոյցի, պատմութեան, հէքիաթի). **-зываніе** չ. կցելը, աւելացնելը (պատմութեանը). **-зывать**, -зáть ն. կցել, աւելացնել (առածին, պատմածին)։

При|скакáть (-чý -áчутъ; -чи́) չ. թռչելով, սլանալով, չափ գնելով գալ, ժամանել. **-скáкиваніе** չ. 1, մօտ թռչելը, թըռչելով գալը. 2, թռչելը, ցատկելը. **-скáкивать, -скокнýть**, -скочи́ть չ. թռչել, ցատկել. **-скóкъ** ա. վեր թռչելը, վեր ցատկելը։

Прискóр|біе չ. վիշտ, տխրութիւն, տըրտմութիւն. душéвное п. ցաւ սրտի. съ п—іемъ ցաւելով, վշտանալով. къ п—ію моемý ցաւակցաբար. **-бно** մկբ. ցաւալի, տխրալի է. п. сéрдцу моемý սիրտս ցաւում, վշտանում է. мнѣ́ п. говори́ть это ինձ համար ցաւալի է այդ ասել. **-бный** ած. ցաւալի, տխրալի, տըխուր. п—ая нóвость; п—ое воспоминáніе.

Приско|чи́ть (-чý -óчатъ) տ. Прискáкивать; **-чка** ի. ցատկում, վեր թռչելը. бѣжáть въ п—у թռչելով, թռչկոտելով վազել։

Прискý|чивать, -чить (-чу -чатъ) չ. ձանձրալի, տաղտկալի դառնալ, ձանձրացնել, տաղտկացնել. это мнѣ́ прискýчило; жизнь емý прискýчила; мнѣ́ прискýчило жить въ деревнѣ́.

При|слáнивать, -слоня́ть, -слони́ть ն. յենել, հպել, ՙդէմ տալ՚. п. лѣ́стницу къ стѣнѣ́; **-ся** անդր. յենուել. п. спинóю; п. къ стѣнѣ́.

Прислáніе տ. Присылáніе.

Присласти́ть (-щý -стя́тъ) տ. Прислащáть. [сылáть.

Прислáть (-шлю́ -ютъ; -шли́) տ. При-

Присла|щéніе, -щиваніе չ. քաղցր բան խառնելը. **-щивать, -щáть**, -сти́ть ն. մի փոքր շատ, աւել քաղցրացնել։

Прислó|віе չ. 1, տ. Приговóрка; 2, քերկ. վերջադիր (խօսքի վերջին աւելանող մասնիկ, օր. ко, то, ка)։

Присло|нéніе չ. յենելը, հպելը, ՙդէմ տալը՚. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** տ. Прислáнивать, ся; **-нка** ի. տ. Прислóнъ; **-нный** ած. յենելու. **-нъ** ա. 1, տ. Прислонéніе; 2, նեցուկ. **-ня́ть, ся** տ. Прислáнивать, ся.

Прислý|га ի. 1, ծառայութիւն, սպասաւորում. 2, ծառաներ, սպասաւորներ. онъ отпусти́лъ всю свою п—у; **-живаніе** չ. ծառայելը, սպասաւորելը. **-живать, -жи́ть** (-жý -жатъ) չ. комý, у когó մէկին ծառայել, սպասաւորել, ՙդուլլուղ անել՚. п. за столóмъ; п. свящéннику во врéмя обѣ́дни; они́ сáми себѣ́ прислýживаютъ; **-ся** անդր. ծառայելով, սպասաւորելով աշխատել հաճոյանալ, մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մըտնել. **-жливость** չ. ծառայելու պատրաստակամութիւն, փոյթ. **-жливый** ած. պատրաստակամ ծառայելու, սպասաւորելու. **-жникъ** ա. 1, ծառայ, սպասաւոր. 2, ծառայամիտ, քըծն[ու]ող, ստորաքարշ մարդ. **-жница** ի. 1, աղախին, սպասաւորուհի. 2, ծառայամիտ, քծն[ու]ող, ստորաքարշ կին, աղջիկ. **-жничество** չ. ծառայամտութիւն, ստորաքարշութիւն, քըծն[ու]ողութիւն։

Прислý|шать, ся տ. Прислýшивать, ся; **-шиваніе** չ. լսելը, ականջ դնելը. **-шивать**, -шать ն. լսել (ուշադրութեամբ), ականջ դնել. **-ся** չ. къ чемý 1, մի բան լսել (ուշադրութեամբ), մի բանի ականջ դնել. 2, լսելիքը մի բանի ընտելացնել. п. къ шýму աղմուկի վարժուիլ, ընտելանալ։

При|смáтриваніе չ. նայելը, հսկելը, հսկում, հսկողութիւն. **-смáтривать**, -смотрѣ́ть չ. за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բանի հսկել, մէկի, մի բանի վերայ աչք պահել. п. за ребёнкомъ; **-ся** չ. 1, къ чемý մի բանի ուշադրութեամբ նայել, մի բան դիտել, զննել. երկար, ուշադրութեամբ նայելով իւրացնել. 2, чемý մի բանի երկար, յաճախ նայելուց զզուիլ, ձանձրանալ. ընտելանալ, մի բանի անուշադիր, անտարբեր կերպով նայելու։

Присми‖рѣлый ած. *խաղաղուած, հանդարտացած, ‘խնլօքացած’.* **-рѣть** չ. *խաղաղուել, հանդարտանալ, ‘խնլօքանալ’:*

Присмо́‖трщикъ ա. **-трщица** ի. *նայող, հսկող, վերակացու այր, կին.* **-тръ** ա. *հսկում, հսկողութիւն.* имѣть стро́гій п. за кѣмъ, за чѣмъ; **-трѣть** (-рю́ -рятъ), **ся** տ. Присма́тривать, ся.

Присни́ться տ. Сниться.

При́‖сно Տ. եկ. սլ. *միշտ, հանապազ, յաւիտեան.* **-сноблаже́нный** ած. *երանաւէտ, յաւիտեանս երանելի.* **-снопа́мятный** ած. *յաւիտեանս անմոռանալի, յաւերժայիշատակ, յաւերժական.* **-сносла́вный** ած. *մշտափառ.* **-сносу́щій, -сносу́щный** ած. եկ. սլ. *մշտագոյ, յաւիտենական, մշտնջենաւոր.* **-сный** ած. եկ. սլ. **1**, *ճշմարիտ, անկեղծ.* при́сный, аго ա. *հաւատարիմ բարեկամ, մտերիմ, արբանեակ.* замѣсти́ть вака́нсіи своими п—ыми; **2**, *մշտական, յաւիտենական, մշտնջենաւոր:*

Присовоку‖пи́тельный ած. *լրացուցիչ.* **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), **ся** տ. Присовокупля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. *աւելացնելը, կցելը. յաւելուած.* **-пля́ть**, -пи́ть ն. *աւելացնել, յաւելել, կցել, միացնել, վրան դնել, լրացնել.* **-ся** նդր. *միանալ, միաւորուիլ:*

При‖со́вывать, -су́нуть ն. къ чему *դէպի մի բան խոթել, հրել, հրնդել:*

Присовѣ‖тованіе, -тываніе չ. *խորհուրդ տալը.* **-товать** (-тую -ютъ), **-тывать** ն. что кому́ *մէկին մի բանի մասին խորհուրդ տալ:*

Присоеди‖не́ніе չ. *միացնելը, միաւորելը, կցելը.* **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. *միացնող, միաւորող այր, կին.* **-ни́тельный** ած. *միաւորիչ, միացնող.* **-ня́ть**, -ни́ть ն. *միացնել, միաւորել, կցել.* п. область къ госуда́рству; п. къ це́ркви *եկեղեցու գիրկն առնել (հերձուածողներին).* **-ся** նդր. къ чему́ *մի բանի հետ միանալ.* п. къ другому́ вѣроисповѣда́нію *ուրիշ դաւանութիւն ընդունել:*

Присо‖ле́ніе չ. *էլի աղելը, աղն աւելացնելը.* **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. *էլի մի փոքր աղել, աղն աւելացնել:*

Присо‖са́ть (-су́ -су́тъ; -си́), **ся** տ. Приса́сывать, ся; **-ска** ի. *ծծելը, ծծում:*

Присосѣ́диться (-жу́сь -дятся) նդր. къ кому́ *մէկին մօտենալ, մէկի մօտ, կշտին նստել, մէկին հարեւանանալ, հարեւան դառնալ:*

Присо́х‖лый բյ. ած. *չորանալով վրան կպած.* **-нуть** տ. Присыха́ть.

Приспи́‖чиваніе չ. *նեղացնելը, հարկադրելը, տաղտկացնելը.* **-чить** ն. դէմք. кого́ և кому́ *նեղացնել, հարկադրել, տաղտկացնել.* что это приспи́чило васъ ѣхать такъ ско́ро? экъ его́ приспи́чило! *բայց նա սաստիկ նեղն է ընկել հա՜.* «вашъ това́рищъ ушёлъ безъ ча́ю; вишь — ужъ о́ченъ ему́ приспи́чило».

Приспосо́‖бить (-блю -бятъ), **ся** տ. Приспособля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. **1**, *յարմարելը, -րեցնելը. յարմարում.* п. къ но́вому кли́мату *կլիմայավարժում, -ժութիւն.* **2**, *յարմարութիւն, պատրաստութիւն.* **-бля́ть**, -бить ն. къ чему́ *մի բանի [համար] յարմարել, -րեցնել, պատշաճել.* п. зе́млю къ посѣ́ву; **-ся** նդր. къ чему́ *մի բանի յարմարուիլ, ընտելանալ.* это расте́ніе приспособля́ется ко вся́кому кли́мату.

Приспуска́ть ն. *մի փոքր իջեցնել, ցածրացնել, ներքև թողնել:*

При‖спѣва́ніе չ. *գալը, հասնելը, մօտենալը.* **-спѣва́ть, -спѣ́ть** չ. **1**, *իր ժամանակին գալ, ժամանել, հասնել.* **2**, *(ժամանակի մասին) մօտենալ, մերձենալ.* **-спѣ́шникъ** ա. **-спѣ́шница** ի. **1**, *կամակատար, շողոքորթ այր, կին. արբանեակ.* мнѣ не стра́шны ни онъ, ни его́ п—ки; **2**, *խոհարար, -ուհի.* **-спѣ́шничать** չ. **1**, տ. Прислу́живаться; **2**, *խոհարարութիւն անել:*

Присро́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. *պայմանաժամ, ‘վադայ’ դնել, նշանակել:*

При‖става́ніе չ. տ. *բայր.* **-става́ть** (-стаю́ -ю́тъ; -ва́й), -ста́ть չ. **1**, *կպչել.* смола́ приста́ла къ рукѣ́; кора́ крѣ́пко приста́ла къ де́реву; черни́ла не пристаю́тъ къ ма́сленой бума́гѣ; **2**, *միանալ.* п. чьему́ мнѣ́нію; онъ приста́лъ къ моимъ проти́вникамъ, къ па́ртіи мои́хъ проти́вниковъ; **3**, къ кому́ *մէկի օձիքից (‘եախից’) կպչել, մէկին նեղացնել, ձանձրացնել, մէկի գահլան տանել, հոգին հանել.* п. къ кому́ съ про́сьбами, съ вопро́сами; къ должнику́ пристаю́тъ заимода́вцы; **4**, *մօտենալ, մերձենալ. հպուել.* шлю́пка приста́ла къ бе́регу, къ кораблю́; кора́бль приста́лъ къ морско́му бе́регу, къ о́строву; **5**, у кого́, къ кому́ *անցնելիս ժամանակաւորապէս մէկի մօտ իջնել.* **6**, *(հիւանդութեան մասին) հաղորդուել, վարակել.* о́спа приста́ла къ ребёнку́; къ нему́ приста́ла лихора́дка; **7**, [кому́ *մէկին*] *վայել, պատշաճ լինել.* не приста́ло вамъ говори́ть это: въ ва́ши лѣта́ не приста́ло щеголя́ть; **8**, *յարմար գալ, ‘սազիլ’.* эта шля́пка о́чень къ ней приста́ла; *го́рдость не приста́ла къ бѣ́дности; **9**, *(ծկանի մասին) ուժասպառուել, կանգ առնել:*

Приста́‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Приставля́ть; **-вка** ի. **1**, տ. Приставле́ніе; **2**, *կցած, վրան դրած, աւելացրած բան.* **3**, *քերկ. առաջադիր մասնիկ.* **-вле́ніе** չ. *կցելը, աւելացնելը.* **-вля́ть**, -вить ն. **1**, *դնել, յենել, ‘դէմ տալ’.* приста́вить лѣ́стницу къ стѣнѣ́; п. пистоле́тъ къ груди́; *п. кому́ рога́ *մէկի կնոջը խարդաւանել, դայթակղեցնել.* **2**, *կարգել, կանգնեցնել.* п. сто́рожа къ до́му; п. гувернёра къ дѣ́тямъ; п. кого́ для смотрѣ́нія за рабо́тами; **-вникъ** ա. **-вница** ի. *վերակացու, վերահասու այր, կին.* **-вно́й** ած. *կցած, աւելացրած.* п—а́я части́ца *քերկ. առաջադիր մասնիկ.* **-(при́-)вша** ի. *պրիստաւի կին, ամուսին.* **-(при́-)въ** ա. *պրիստաւ, վերակացու.* ви́нный п. *ցքեվաճառութեան վերակացու.* соляно́й п. *աղավաճառութեան վերակացու.* тюре́мный п. *բանտային վերակացու.* суде́бный п. *դատական պրիստաւ (դատավճիռներն ’ի կատար ածող).* ча́стный, полице́йскій п. *մասնաւոր, ոստիկանական վերակացու:* [*դու յետևից ընկած (շուն):*

Приста́лый ած. *ուրիշ, անծանօթ մար-*

Присталь‖но մ. 1, ուշադրութեամբ, աչքերը յառած, սեւեռած. п. смотрѣть на кого; 2, ջանասիրութեամբ, տեւուն կերպով, շարունակ. п. читать, работать; **-ный** ած. ուշադիր, յառած, սեւեռած, զննողական. п. взглядъ.

Приста́‖нище չ. 1, նաւահանգիստ. сомнѣніе есть бурное море, отъ котораго единственнымъ п—емъ служитъ вѣра; 2, ապաստարան, ապաստանարան. быть безъ п—а; давать у себя п. богомольцамъ; 3, որջ, բոյն. п. воровъ; **-ніе** տ. Приставаніе.

Пристанодержа́те‖ль ար. **-льница** է. կասկածելի անձերին, գողերին և աւազակներին ապաստարան տուող, պատսպարող, թաքցնող այր, կին. **-льство** չ. կասկածելի անձերին, գողերին և աւազակներին ապաստարան տալը, ընդունելը, պատսպարելը, թաքցնելը։

При‖ста́ну տ. Пристать; **-стань** է. 1, տ. Пристанище; 2, ծոց, խորշ (ծովի, գետի), նաւահանգիստ. նաւահանգստային քաղաք։

Пристарѣ́ть չ. բոլորովին ծերանալ, պառաւիլ, հնանալ։

Приста́ть (-стану -нутъ; -стань) տ. Приставать.

При‖стега́ніе տ. Пристёгиваніе; **-стега́ть** տ. Пристёгивать; **-стёгиваніе** չ. 1, մայր գցելը, մայր անելը (կոճակները). 2, կողքից լծելը, աւելացնելը (ձի). 3, շուլալելը, ձեռաց, թեթև կերպով կարելը. 4, շեպելը, մտրակելը. **-стёгивать**, -стегать, **-стегну́ть** ն. 1, մայր գցել, մայր անել (կոճակները). 2, կողքից լծել, աւելացնել (ձի). 3, շեպել, մտրակել. 4, թեթև կերպով. ձեռաց կարել, շուլալել. **-стёжка** է. 1, թեթև կերպով, ձեռաց կարելը, շուլալելը. 2, ձեռաց կարած, շուլալած բան. 3, տ. Пристяжка; 4, կոճակ, կեռ (օր. չափոստի)։

Присте‖рега́ть, -ре́чь (-регу -жёшь -гутъ; անց. -рёгъ -гла, ó; հրմ. -реги) ն. պահել, պահպանել. հսկել. **-ся** անդր. զգուշանալ։

При‖сти́рывать, -стира́ть ն. 1, էլի լուանալ. 2, բոլոր[ճերմակեղէն]ը լուանալ պրծնել։

Присти́снуть ն. մի փոքր սեղմել, սըխմել, ճնշել։

Присти‖ха́ть, -хнуть չ. կամաց կամաց խաղաղուիլ, հանգստանալ, լռել։

Присто́й‖но մ. վայել, վայելուչ, պատշաճաւոր կերպով. **-ность** է. վայելչութիւն, պատշաճաւորութիւն. **-ный** ած. վայել, վայելուչ, պատշաճ, պատշաճաւոր, օրինաւոր։

При‖стра́ивать, -строить ն. 1, շինութեան կցտին շինել, աւելացնել. п. къ дому флигель; 2, գործի, պաշտօնի կանգնեցնել, (գործը) շինել, սարքել. п. кого къ мѣсту մէկի համար տեղ, պաշտօն գտնել. п. дочь выгоднымъ замужествомъ աղջկանը լաւ տեղ, լաւ երիտասարդի [մարդու] տալ, լաւ երիտասարդի հետ կարգել. онъ пристроилъ всѣхъ своихъ дѣтей նա իւր բոլոր որդիներին էլ գործի դրեց. **-ся** անդր. իւր գործը սարքել, իւր համար գործ, պաշտօն գտնել. онъ хорошо пристроился; п. къ мѣсту տեղ, պաշտօն գտնել, տեղաւորուել։

Пристра‖сти́ть (-щу -стятъ; -сти), **ся** տ. Пристращать, ся և Пристращивать; **-стіе** չ. 1, կողմնակալութիւն, կողմնապահութիւն, աչառութիւն. выказать п. въ дѣлѣ; 2, խանդ, տենչ, փափագ, բաղձանք, հակում, միտում, մեծ սէր. п. къ музыкѣ; **-стка** է. 1, տ. Пристращеніе 1; 2, խիստ, բուռն խանդ, տենչ, խիստ մեծ հակում, սէր. **-стно** մ. կրքով, աչառութեամբ, կողմնակալութեամբ, կողմնապահութեամբ. **-стный** ած. կրքոտ, աչառու, կողմնակալ, կողմնապահ. быть п—ымъ къ кому.

При‖стра́чивать, -строчить ն. 1, մի փոքր էլի կարել. 2, արագ կցել, աւելացնել (նամակին)։

Пристра‖ща́ть, -стить ն. кого къ чему մէկի մէջ մեծ խանդ, սէր, հակում զարթեցնել, առաջացնել դէպի մի բան. **-ся** անդր. къ чему մի բանի մեծ սիրով, մեծ խանդով կպչել, նուիրուել, մի բան սաստիկ, կաթոգին սիրել. п. къ деньгамъ, къ музыкѣ, къ театру; п. къ картамъ; **-ще́ніе** չ. 1, մեծ սէր, խանդ զարթեցնելը, առաջացնելը. 2, որև **-щиваніе** չ. սպառնալը, սաստելը. **-щивать**, -стить ն. кого մէկին սպառնալ, սաստել, մէկի սիրտն ահ, երկիւղ ձգել, մէկին վախեցնել։

При‖строе́ніе չ. 1, տ. Пристройка; 2, տեղաւորում, գործի, պաշտօնի կանգնեցնելը. **-стро́ечка** նւզ. տ. Пристройка; **-стро́ивать, ся** տ. Пристраивать, ся; **-стро́йка** է. 1, շինութեանը կցելը, աւելացնելը, շինութեան վրայ, կցտին շինելը. 2, շինութեանը կցած, աւելացրած շէնք, շինութիւն. боковая п.; сдѣлать п—у къ дому; **-стро́ить** (-ою -ятъ), **ся** տ. Пристраивать, ся.

Пристро́чка է. 1, կարելով կցելը. 2, կարելով կցած մաս։

Пристру́‖ниваніе չ. բռնադատելը, բռնազբօսելը, հարկադրելը մի բան անելու. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. բռնադատել, բռնազբօսել, հարկադրել մի բան անելու, զոռով, բռնութեամբ անել տալ. если онъ не признается, приструньте его.

Пристрѣ‖ливаніе չ. տ. բայը. **-ливать, -ли́ть** (-лю -лятъ) ն. 1, (արդէն վիրաւորուած կենդանուն) սպանել պրծնել. 2, արձակել, տրաքացնել (հրացանը փորձի համար). **-лъ** ար. փորձնական հրացանաձգութիւն. **-ля́ть** ն. սպանելով սպառել, ջնջել (օր. անտառի բոլոր թռչուններին)։

Пристря́‖пать տ. Пристряпывать; **-пываніе** չ. եփելով աւելացնելը, էլի եփելը. **-пывать**, -пать ն. եփելով աւելացնել, էլի եփել։

Пристря́‖хивать, -хну́ть ն. երբեմն, մի փոքր թափ տալ, թափահարել։

При‖ступа́ніе չ. մօտենալը, մերձենալը. **-ступа́ть, -ступи́ть** (-плю -упятъ) չ. 1, մօտենալ, մերձենալ. непріятель приступилъ къ крѣпости; п. къ святому причастію սուրբ հաղորդութեան մերձենալ, հաղորդուել, ճաշակուել. 2, սկսել, ձեռնամուխ լինել. п. къ дѣлу, къ работѣ; п. къ преніямъ; п. къ раздѣлу; къ повѣркѣ; п. къ предмету առարկային դառնալ. 3, նեղացնել, ճնշել. заимодавцы приступаютъ къ долж-

нику́; *п. къ кому́ съ ножо́мъ къ го́рлу դանակը մէկի բկին դէմ անել. **-ся** չ. մօտենալ, մերձենալ. къ брыкли́вой ло́шади нельзя́ п.; къ нему́ нельзя́ п.; **-ступле́ніе** տ. Приступа́ніе; **-сту́покъ**, пка ա. **-сту́почекъ**, чка նւզ. պատուանդան, ընդատանոց (որից օր. ձի են հեծնում). **-сту́пъ** ա. 1, մերձեցում. къ э́тому гордецу́ п—у нѣтъ այդ հպարտ անձն անմերձենալի, անմատչելի է. къ э́тому това́ру п—у нѣтъ այդ ապրանք[ի գին]ը անմատչելի է. 2, սկիզբ. п. въ рѣ́чи; 3, գրոյթ, գրոհ. итти́ на п. գրոհ տալ, գրոյթ տալ. взять го́родъ п—омъ գրոհ տալով քաղաքն առնել. 4, դուրս գալը, ելնելը:

Присты||жа́ть, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. ամաչեցնել, այնպէս անել, որ մարդ ամօթից կարմրի. **-же́ніе** չ. ամաչեցնելը:

Пристѣ||нный ած. պատի, որմի մօտ գտնուող. որմնարոյս. **-нокъ**, нка ա. **-ночекъ**, чка նւզ. պատի մօտ, առաջ գտնուող տեղ, տարածութիւն:

Пристя́||гивать, -гну́ть ն. [կառքի, սայլի] կողքից լծել, աւելացնել (ձի). **-жка** ի. 1, կողքից լծելը, աւելացնելը (ձի). 2, [կառքի, սայլի] կողքից լծած ձի. **-жно́й** ած. [կառքի, սայլի] կողքից լծած. п—ая ло́шадь.

Прису||ди́тель ա. **-ди́тельница** ի. տուիչ, մի բան տուող, յատկացնող այր, կին. **-жда́ть, -ди́ть** (-жу́ -у́дятъ) ն. 1, кого́ къ чему́ մէկին մի բանի դատապարտել. п. кого́ къ тюре́мному заключе́нію, къ ссы́лкѣ, къ сме́ртной ка́зни; 2, [դատաստանով, դատավճռով, վճռով] տալ, յատկացնել. вслѣ́дствіе тя́жбы мнѣ присуди́ли э́ту зе́млю; акаде́мія ему́ присуди́ла пе́рвую пре́мію; **-жде́ніе** չ. 1, դատապարտելը, -րտում. 2, դատավճիռ, դատակնիք. 3, [վճռով, դատավճռով] տալը, յատկացնելը. **-жива́ніе** տ. Присужде́ніе 1, 3; **-жива́ть** տ. Присужда́ть.

Прису́нуть տ. Присо́вывать.

Присуры||ми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. бро́ви յօնքերը մի փոքր ծարրել, սև ներկել:

Прису́т||ственный ած. ատենական. п. день ատենական օր. п—ое мѣ́сто ատենական տեղ. **-ствіе** չ. 1, ներկայութիւն. э́то бы́ло въ моёмъ п—іи; почти́ть кого́ своимъ п—іемъ; п. ду́ха արթնութիւն, սթափութիւն, անվեհերութիւն. 2, նիստ (ատենական). 3, ատեան. [պետական] պաշտօնատուն, վարչատուն. во́инское п. զինուորական ատեան. **-ствова́ніе** չ. ներկայ լինելը, ներկայ գտնուելը. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) չ. 1, ներկայ լինել, ներկայ գտնուել. п. на экза́менѣ; п. при пре́ніяхъ; п. на сва́дьбѣ; я прису́тствовалъ при э́томъ, когда́ э́то случи́лось; 2, ատենակալել, [պետական] պաշտօնական նիստին մասնակցել. прису́тствующій, аго ա. ա, ներկայ եղող, ներկայ գտնուող. п—іе и отсу́тствующіе; բ, ատենական, ատենի անդամ:

Прису́ха ի. սիրային դիւթ, հմայք, կախարդական միջոց մէկի մէջ սէր, հակում առաջացնելու. «въ ю́ныя лѣта́ п—и дѣ́йствуютъ си́льно».

Прису||че́ніе, -чива́ніе չ. ոլորելը, մանելը (միասին). **-чива́ть, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. միասին ոլորել, մանել, մանելով աւելացնել. **-чка** ի. տ. Присуче́ніе.

Прису||ше́ніе, -шива́ніе չ. սաստիկ չորացնելը, ցամաքեցնելը. **-шива́ть, -ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. 1, չափ, սաստիկ չորացնել, ցամաքեցնել. 2, кого́ къ кому́ մէկին միւսի սիրով կախարդել, հմայել, դիւթել, վառել. **-шка** ի. 1, տ. Присуше́ніе; 2, տ. Прису́ха.

Прису́||щій ած. 1, ներկայ. 2, յատուկ. сла́бость п—ая человѣ́ческой приро́дѣ; всѣ лю́ди имѣ́ютъ п—ія имъ обя́занности; **-щность** ի. գոյութիւն, էութիւն:

При||сыла́ніе չ. ղրկելը, ուղարկելը, յղելը. **-сыла́ть, -сла́ть** ն. ղրկել, ուղարկել. յղել. **-сы́лка** ի. 1, ղրկում, ուղարկում, յղում. 2, ղրկած, ուղարկած, յղած բան, իր. **-сы́льный** ած. ղրկած, ուղարկած, յղած:

При||сыпа́ніе չ. 1, էլի ածելը, աւելացնելը. 2, վրան ածելը, ցանելը, շաղ տալը. **-сыпа́ть** (ներկ. -сыпа́ю -ютъ), **-сы́пать** (ապառն. -плю -плютъ; -пь) ն. 1, էլի ածել, աւելացնել. 2, վրան ածել, ցանել, շաղ տալ. **-сы́пка** ի. 1, տ. Присы́паніе; 2, վրան ածած, աւելացրած բան. 3, դեղգ. վիրափոշի, վէրքի վրայ ցանելու փոշի. **-сыпно́й, -сы́почный** ած. ցանելու, շաղ տալու. п. порошо́къ տ. Присы́пка 3.

При||сыха́ніе չ. չորանալով վրան, վրայից կպչելը. **-сыха́ть, -со́хнуть** չ. չորանալով վրան. վրայից կպչել. **-сы́шка** ի. տ. Присыха́ніе.

При||сѣва́ніе չ. վրան, վրայից ցանելը, սերմանելը. **-сѣва́ть, -сѣ́ять** ն. վրան ցանել. սերմանել, էլի ցանել, էլի սերմանել. **-сѣ́въ** ա. 1, տ. Присѣва́ніе; 2, ցանելով աւելացրած միջնակ, հողի կտոր:

При||сѣда́ніе չ. 1, նստելը, ծալապատիկ անելը. 2, ծունկ խոնարհելը. **-сѣда́ть, -сѣ́сть** չ. 1, նստել, ծալապատիկ անել. 2, ծունկ խոնարհել, ծունկ խոնարհելով յարգանք մատուցանել. 3, (միայն присѣ́сть) մի փոքր, կարճ ժամանակով նստել. прися́дьте на мину́точку.

При||сѣка́ніе չ. կտրելը, կտրատելը (բոլորը). **-сѣка́ть, -сѣ́чь** ն. կտրել, կտրատել (բոլորը). *п. кому́ язы́къ մէկի լեզուն կտրել, մէկին լռութեան դատապարտել, մէկին ըմբերանել, կարկամեցնել:

Присѣ́нокъ, нка ա. սրահակ:

При||сѣ́стъ ա. նիստ, որ և է աշխատանքի վրայ [նստած] անցկացրած ժամանակամիջոց. онъ написа́лъ э́ту статью́ въ оди́нъ п. նա այդ յօդուածը գրեց մի նիստում, միանգամից, առանց տեղից վեր կենալու. **-сѣ́сть** (-ся́ду -дутъ; անց. -сѣ́лъ -ла, о; հրմ. -ся́дь) տ. Присѣда́ть.

При||сѣче́ніе տ. Присѣка́ніе; **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -сѣ́къ -ѣ́кла, о; հրմ. -сѣки́) տ. Присѣка́ть.

При||сѣ́яніе չ. վրան, վրայից ցանել պրծնելը. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) տ. Присѣва́ть.

Прися́||га ի. երդում (քահանայով, խաչով և աւետարանով). п. на по́дданство, на

вѣрность հպատակութեան, հաւատարմութեան երդում. привести́ кого́ къ п—ѣ մէկին երդուեցնել. нару́шить п—у երդումը խախտել. увѣря́ть подъ п—ою երդմամբ հաստատել. **-га́ніе** չ. երդուելը, երդում ուտելը. **-га́ть, -гну́ть** չ. երդուել, երդում ուտել. п. надъ Ева́нгеліемъ на вѣ́рность.

Прися́‖дка ի. пляса́ть въ п—у կկզապարել, ծնկները ծալելով և կկզելով պարել, կաքաւել. **-ду** տ. Присѣ́сть.

Прися́ж‖ническій ած. երդուեալի. **-ничество** չ. երդուեալի պաշտօն, պարտաւորութիւն. **-ный** ած. երդուեալ. п. засѣда́тель երդուեալ ատենակալ. п. повѣ́ренный երդուեալ հաւատարմատար. судъ съ п—ыми засѣда́телями երդուեալների, երդուեալ ատենակալների դատարան:

При‖тае́ніе, -та́иваніе չ. թաքցնելը, ծածկելը, պահելը. **-та́ивать, -таи́ть** (-таю́ -я́тъ) ն. թաքցնել, ծածկել, պահել. п. дыха́ніе շունչը պահել. **-ся** անդր. **1**, թագնուել, պահուել. **2**, ձևանալ, կեղծաւոր(ու)իլ:

При‖та́лкиваніе չ. հրելը, հրնդելը, 'բոթելը' (դէպի). **-та́лкивать**, -толка́ть, толкну́ть ն. հրել, հրնդել, 'բոթել' (դէպի), հրելով, հրնդելով մօտեցնել, գլպցնել. **-ся** անդր. մի բանի գիպչել. п. къ бе́регу.

При‖та́птываніе չ. **1**, տրորելը, կոխճորելը, ոտնատակ տալը. **2**, կեղտոտելը (տրորելով). **-та́птывать**, -топта́ть ն. **1**, տրորել, կոխճորել, ոտնատակ տալ (օր. խոտը). **2**, կեղտոտել, աղտոտել (տրորելով, օր. յատակը):

При‖таска́ть ն. **1**, բազմութեամբ կրել, կիտել. **2**, մաշել (շորերը, կօշիկները). **3**, ծեծել, թակել, ջարդել, 'գլխել'. **-та́скиваніе** չ. բազմութեամբ կրելը, կիտելը. **-та́скивать**, -тащи́ть ն. բերել, մօտ բերել, մօտեցնել (քաշելով). **-ся** անդր. զոռով, հազիւ հազ, քարշ գալով գալ, մօտենալ:

При‖тача́ніе չ. կցելը (մկդակակարելով). **-тача́ть** տ. Прита́чивать I; **-та́чиваніе** չ. **I.** տ. Притача́ніе; **II.** էլի ճախարակելը. սրելը (բոլորովին). **-та́чивать** ն. **I.** (-тача́ть) կցել, աւելացնել (մկդակակարելով). **II.** (-точи́ть) 1, էլի ճախարակել, ճախարակելով աւելացնել. 2, սրել (բոլորովին). **-та́чка** ի. տ. Притача́ніе.

Притащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Прита́скивать, ся.

Прита́ять (-та́ю -ютъ) չ. **1**, մի փոքր, երեսանց հալուել, հալչել. **2**, բոլորովին հալուել, հալչել:

Притворе́ніе չ. խփելը, փակելը (դուռը):

Притво́‖рикъ, -ричекъ, чка նւզ. տ. Притво́ръ.

Притвори́ть (-рю́ -рятъ), **ся** տ. Притворя́ть, ся.

Притво́‖рно մ. կեղծաւորութեամբ, սուտութեամբ ձևանալով. **-рность** ի. կեղծաւորութիւն, սուտութիւն. **-рный** ած. **1**, [եկեղեցու] սրահի, գաւթի. **2**, կեղծ, պատիր, սուտ. п—ая ра́дость, печа́ль, болѣ́знь; п. другъ; п—ая скро́мность; п—ая на́божность; п—ыя слёзы կոկորդիլոսի արցունքներ. п—ое примире́ніе; **-рство** չ. կեղծաւորութիւն, սուտութիւն. иску́сный въ п—ѣ; **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. կեղծել, կեղծաւոր(ու)իլ, կեղծաւորութիւն անել, ձևանալ. **-рчивость** ի. կեղծաւորելու ընաւորութիւն. **-рчивый** ած. կեղծ, սուտ, հակուած կեղծելու, ստելու. **-рщикъ** ա. **-рщица** ի. կեղծաւոր, սուտ, պատիր այր, կին:

Притво́ръ ա. **1**, գաւիթ, սրահ (եկեղեցու). **2**, փեղկ, խփան. око́нный п. պատուհանի փեղկ. **3**, թև (դռան):

Притво‖ря́ть, -ри́ть ն. կիսատ, թեթև կերպով փակել, խփել. п. дверь за собо́ю; **-ся** անդր. **1**, ձևանալ. п. бо́льнымъ, нѣмы́мъ, весёлымъ, влюблённымъ, мёртвымъ ևն. она́ притворя́ется, что ей ду́рно; **2**, փակուել, խփուել (դռան, պատուհանի մասին):

При‖тека́ніе չ. հոսում, հոսելը (դէպի). **-тека́ть**, -те́чь չ. հոսել (դէպի). *հաւաքուել, խռնուել. **-теку́** տ. Прите́чь.

Притере́ть (-тру́ -ру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; հրմ. -три́) տ. Притира́ть.

При‖теса́ть (-тешу́ -е́шутъ; -еши́) տ. Притёсывать; **-тёсываніе** չ. տաշելով յարմարելը, -ըեցնելը, 'սազացնելը'. **-тёсывать**, -теса́ть ն. տաշելով յարմարել, -ըեցնել, 'սազացնել' (տախտակներ, գերաններ):

При‖тече́ніе տ. Притека́ніе; **-те́чь** (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -текла́, о́; հրմ. -теки́) տ. Притека́ть.

При‖тира́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-тира́нье, -тира́ньице** չ. շպար, երեսի դեղ, սնգոյր. **-тира́тельный** ած. շփելու, քսելու. **-тира́ть**, -тере́ть ն. **1**, թեթև կերպով շփել. п. лицо́ երեսը դեղել, շպարել. **2**, շփելով յղկել, ողորկել. **-ти́рка** ի. տ. Притира́ніе և Притира́нье.

Прити́‖скать տ. Прити́скивать; **-скиваніе** չ. սեղմելը, սխմելը, ճնշելը (դէպի). **-скивать**, -скать, -снуть ն. **1**, սեղմել, սխմել, ճնշել (դէպի). **2**, ճնշել, նեղացնել. -(при́-)**скъ** ա. կպած տեղ (երկու հացերի մէջն): **-снуть** տ. Прити́скивать; **-ся** անդր. սեղմուել, հպուել:

Прити‖ха́ніе չ. խաղաղուելը. հանդարտուելը, սաստուելը. **-ха́ть, -хнуть** չ. խաղաղուել, հանդարտուել, սաստուել. вѣ́теръ прити́хъ քամին հանդարտուեց, դադարեց:

При‖тка́ніе չ. կցելը, աւելացնելը (գործելով). **-тка́ть** (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -тки́) տ. Притыка́ть 1; **-ткну́ть, ся** տ. Притыка́ть, ся 2.

Прито́къ ա. **1**, վտակ. **2**, հոսում, հոսանք. п. кро́ви; п. во́здуха въ пе́чь.

Прито‖ла́чивать, -ло́чить ն. մի փոքր, մասամբ տրորել, կոխճորել, ոտնատակ տալ, ջարդել. -(при́-)**лка** ի. դռան շրջանակի վերին գերանը, բարաւոր, դռան շրջանակ (ко-ся́къ); «верхъ ея́ высо́каго головно́го убо́ра каса́лся п—и, когда́ она́ проходи́ла че́резъ дверь»; «вошёлъ въ ко́мнату Дронъ, и ни́зко поклони́вшись княжнѣ́, останови́лся у п—и»; **-лка́ніе** տ. Прита́лкиваніе; **-лка́ть, ся, -лкну́ть, ся** տ. Прита́лкивать, ся; -(при́-)**лока** տ. При́толка; **-лоче́ніе** չ. տրորելը, կոխճորելը, ոտնատակ տալը, ջարդելը. **-ло́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лкла́, о́; հրմ. -лки́) ն. ջարդել, փշրել, մանրել:

Прито‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. 1, յոգնեցնել, խոնջեցնել, հալից գցել. 2, и́звесть կիրը մարել. **-ся** անդր. յոգնիլ, վաստակիլ, խոնջիլ. **-млéніе** չ. յոգնեցնելը, խոնջեցնելը։

Притóмъ մ. բացի դորանից, այլև։

Притó‖нный ած. притóнъ-ի. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. ապաստան, ապաստարան, ապաստանարան, բուն, որջ. разбóйничій, воровскóй п.; ѐто п. разбóйниковъ.

Притóпнуть տ. Притóпывать.

Притоптáть (-пчу́ -óпчутъ; -пчи́) տ. Притáптывать.

Притó‖пываніе չ. դոփելը, ոտով գետնին զարկելը (մի բան անելիս). **-пывать**, -пнуть չ. դոփել, ոտով գետնին զարկել (մի բան անելիս)։

Притор‖гóвывать, -говáть (-гу́ю -ютъ) 1, ն. что մի բանի գինն որոշել, մի բանի գնի մասին համաձայնութիւն կայացնել, 'բարշել'. я приторговáлъ домъ; 2, չ. чѣмъ մի բանով ժամանակաւորապէս առուտուր անել. **-ся** անդր. къ чему́ մի բանի գինն իմանալ, տեղեկանալ. **-жка** է. ապրանքի գնի որոշումը, ապրանքի գնի մասին համաձայնութիւն կայացնելը։

При́тор‖но մ. չափազանց քաղցրութիւնից սիրտ խառնեցնելով, զիզզ, զզուանք, պղծանք առաջացնելով. п. вѣ́жливый քծնողութեամբ զզուանք պատճառող. **-ность** է. սիրտ խառնեցնող, զզուելի քաղցրութիւն. **-ный** ած. 1, սիրտ խառնեցնող, սրտին դիպչող (անչափ քաղցրութիւնից). п—ая слáдость; 2,* զզուելի, նողկալի, զազրալի. п—ыя любéзности.

Приточи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Притáчивать II.

При́точ‖никъ ա. առակագիր. **-ный** ած. առակաւոր, այլաբանական։

Притрá‖ва է. խայծ, գրաւիչ կեր. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) տ. Притрáвливать; **-влéніе, -вливаніе** չ. գրաւելը, հրապուրելը (խայծով). **-вливать**, -ви́ть ն. հրապուրել, գրաւել (խայծով)։

Притрепáть (-плю́ -плютъ; -пли́) ն. 1, թեթև կերպով խփել (ուսին). 2, մի փոքր քաշել (մազերից)։

Притрó‖гиваніе չ. թեթև կերպով դիպչելը. **-гиваться, -нуться** չ. до чегó մի բանի թեթև կերպով դիպչել, ձեռք զարկել։

Притру‖си́ть (-шу́ -ся́тъ) տ. Притру́шивать; **-ска** է. 1, վրան ածելը, աւելացնելը. 2, վրան ածած, աւելացրած բան. 3, թեթև չափ, քայլ[ուածք] (ձիու). ѣ́хать въ п—у կմ п—ою; **-сочка** նւզ. տ. Притру́ска 2, 3; **-шиваніе** չ. վրան ածելը, աւելացնելը. **-шивать**, -си́ть ն. վրան ածել, էլի ածել, աւելացնել. չ. թեթև քայլով քշել (ձիուն)։

Притря‖хáть, -хну́ть ն. մի փոքր թափահարել, 'ժաժ տալ'. **-хивать** ն. երբեմն թափահարել, 'ժաժ տալ'. չ. на лóшади թեթև քայլով ձին քշել. **-хну́ть** տ. Притряхáть.

Притти́ (приду́ -ду́тъ; -ди́) տ. Приходи́ть.

Притузи́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. ծեծել, թակել, 'քօթակել' (բռունցքներով)։

Приту́литься (-люсь -лятся) անդր. 1, թագնուել, պահուել. 2, ապաստանարան գտնել։

Притумáниться (-нюсь -нятся) անդր. թեթև կերպով մշապատուել, մէգով, մառախուղով ծածկուել. *մի փոքր տարակուսել, տխրել, տրտմել, մելամաղձոտ դառնալ։

Приту‖пи́ть (-плю́ -у́пятъ), **ся** տ. Притупля́ть, ся; **-плéніе** չ. բթացնելը, բթացում. **-пля́ть**, -пи́ть ն. բթացնել. п. ножъ, бри́тву, топóръ; *բթացնել, թուլացնել, տկարացնել. п. зрѣ́ніе, пáмять; крѣ́пкіе напи́тки притупля́ютъ вкусъ; прáздность притупля́етъ у́мственныя спосóбности; **-ся** անդր. բթանալ, *տկարանալ։

При́тча է. առակ, այլաբանութիւն. п—и Соломóновы; п—и Евáнгельскія.

При‖ты́ка է. սամի. **-ты́каніе, -тыкáніе** չ. 1, ամրացնելը (գնդասեղներով), դընելը, մտցնելը. 2, խցելը, գոցելը, փակելը. **-тыкáть** ն. 1, (-ткáть) գործելով կցել, աւելացնել. 2, (-ткну́ть) ամրացնել (գնդասեղներով), գամել. **-ся** անդր. դիպչել, քսուել. су́дно приткну́лось къ мéли; 3, (-ты́кать) (-чу -чутъ) խցել, գոցել, կալնուլ, փակել (խըցանով, փուշով)։

Притѣ‖ня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, հովանի լինել, ստուերարկել, արևից պաշտպանել. 2, նկրշ. ստուեր տալ, ստուերաւորել։

Притѣ‖снéніе չ. 1, սեղմում, սխմում, ճնշում. 2, ճնշում, հարստահարում, -րութիւն, հալածանք, նեղութիւն, զրկանք, զրկողութիւն. **-сни́тель** ա. **-сни́тельница** է. ճնշող, նեղիչ, հարստահարիչ, հալածիչ. **-сни́тельный** ած. ճնշող, -ղական, հարստահարական, հալածող. **-сня́ть, -сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1; սեղմել, սխմել, 'հուպ տալ'. 2, ճնշել, հարստահարել, նեղել, նեղացնել, հալածել, զրկել։

Притя‖гáніе տ. Притя́гиваніе; **-гáтельный** ած. քաշող, ձգող, ձգողական. п—ая си́ла; **-гáть, ся** տ. Притя́гивать, ся; **-гиваніе** չ. քաշելը, ձգելը. **-гивать**, -гáть, -ну́ть ն. քաշել, ձգել. п. къ дѣ́лу գործի մէջ ձգել. гребéцъ притяну́лъ къ себѣ́ вёсла; **-ся** անդր. քաշուել, ձգուել. эти тѣлá взаи́мно притя́гиваются; **-жáніе** չ. 1, աշխատելը, վաստակելը, սեփականելը. 2, աշխատանք, վաստակ, սեփականութիւն. **-жáтельное** мѣстоимéніе քերկ. ստացական դերանուն. **-жéніе** չ. քաշում, քաշելու ոյժ, զօրութիւն, ձգում, ձգողութիւն, ձգողական ոյժ, զօրութիւն. цéнтръ п—ія; **-зáніе** չ. պահանջ. պահանջողութիւն. неосновáтельныя п—ія; предъявля́ть п—ія на что, къ чему́ մի բանի մասին պահանջներ յայտնել. **-зáтельный** ած. պահանջկոտ, պահանջներ անող, պատրուակ, առիթ որոնող. **-зáть** չ. къ чему́ մի բանի մասին (կամ վերայ) պահանջ յայտնել, պատրուակ, առիթ որոնել մի բանի մասին պահանջ անելու, մի բանի տիրանալու. **-ну́тіе** չ. քաշում, ձգում. **-ну́ть, ся** տ. Притя́гивать, ся.

Прихáживать չ. երբեմն, յաճախ գալ։

Прихвá‖ливаніе չ. երբեմն, պատահած ժամանակ գովելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. երբեմն, պատահած ժամանակ գովել։

Прихва́ры‖ваніе չ. տկարանալը, հիւանդանալը. **-вать** չ. երբեմն, յաճախ տկարանալ, հիւանդանալ:

Прихва́‖стать, -стну́ть տ. Прихва́стывать; **-стываніе** չ. ստախօսութեամբ, պարծենալով կցելը, աւելացնելը. **-стывать**, -стать, -стну́ть չ. երբեմն ստախօսութեամբ, պարծենալով կցել, աւելացնել, յերիւրել:

Прихва‖ти́ть (-чу́ -а́тятъ) տ. Прихва́тывать; **-тка** ի. բռնելը (ոգօրելիս). **-тъ** ա. **-тываніе** չ. տ. բայը. **-тывать**, -ти́ть ն. 1, բռնել, կալնուլ. *его́ ча́сто прихва́тываетъ նա յաճախ տկարանում է. 2, թեթև կերպով վնասել (տունկը). плоды́ прихвати́ло моро́зомъ պտուղներին ցուրտը դիպել է:

Прихворну́ть չ. թեթև կերպով, մի փոքր տկարանալ, հիւանդանալ:

При́хвостень, тня ա. ուրիշի 'պոչ', տբրանեակ, ուրիշի յետևից շարունակ ման եկող, ստորաքարշ, ծառայամիտ ոմն:

При‖хлеба́тель ա. **-хлеба́тельница** ի. պնակալէզ, ձրիակեր, պորտաբոյծ այր, կին. **-хлеба́ть** ն. բոլոր[ապուր]ը ուտել, 'հում անել'. **-хлёбка** ի. 1, ուտելը, 'հում անելը' (ապուրը, 'սպասը'). 2, նօսր սպաս, ապուր. **-хлебну́ть** տ. Прихлёбывать; **-хлёбываніе** չ. տ. Прихлёбка 1; **-хлёбывать**, -хлебну́ть ն. [ապուրը, 'սպասը'] ուտել, 'հում անել':

При‖хлеста́ть (-щу́ -е́щутъ; -щи́) **-хлесну́ть** տ. Прихлёстывать; **-хлёстываніе** չ. մտրակում, մտրակելը (թեթև կերպով). **-хлёстывать**, -хлесну́ть, -хлеста́ть ն. թեթև կերպով մտրակել, մտրակով խփել, զարկել:

Прихло́‖пывать, -пнуть ն. 1, շրխկացնել, շրխկացնելով խփել, խուփ անել, փակել (դուռը, պատուհանը, խուփը). *ծածկել, կոծկել. 2, սեղմել, սխմել, ճմլել (փակելիս):

При‖хо́дикъ նւզ. տ. Прихо́дъ; **-ходи́ть** (-хожу́ -о́дятъ; -ди́), прійти́, притти́, придти́ գալ, ժամանել. приходи́те къ намъ поча́ще; съ чѣмъ пришёлъ, съ тѣмъ и ушёлъ ինչպէս եկել էր, այնպէս էլ գնաց. э́та зара́за пришла́ къ намъ изъ 'Азіи; пришло́ письмо́, пришли́ вѣ́сти; прихо́дятъ пра́здники տօները գալիս են. мнѣ пришло́ на умъ, на мысль միտք արի, միտք յղացայ. п. въ отча́яніе յուսահատուել. п. въ восто́ргъ զմայլուել, սքանչանալ. п. въ гнѣвъ բարկանալ. п. въ чу́вство, въ па́мять, въ себя́ ուշքի գալ, խրան գալ. я не могу́ п. въ себя́ отъ изумле́нія; домъ прихо́дитъ въ ветхость տունը հնանում է. п. къ убѣжде́нію, къ заключе́нію համոզմունքի, եզրակացութեան գալ. п. въ во́зрастъ, въ соверше́нныя лѣта́ արբունքի հասնել, չափահաս դառնալ. **-ходи́ться**, прійти́сь, притти́сь, придти́сь չ. 1, գալ, յարմարուել. э́ти сапоги́ пришли́сь мнѣ по нога́мъ; ключъ не прихо́дится къ замку́; онъ прихо́дится мнѣ ро́дственникомъ նա ինձ ազգական է գալիս. 2, հարկ լինել. мнѣ пришло́сь прорабо́тать всю ночь ես հարկադրուեցայ ամբողջ գիշերն աշխատել. вамъ придётся отвѣча́ть ձեզ հարկ կ'լինի պատասխանելու. 3, նստել (արժենալ). э́та ло́шадь пришла́сь мнѣ во́ ста рубля́хъ; э́то придётся вамъ сли́шкомъ до́рого; 4, հասնել. мнѣ прихо́дится съ васъ пять рубле́й; 5, ընկնել. э́тотъ пра́здникъ прихо́дится въ воскресе́нье; **-хо́дный** ած. մտից, արդիւնքի. п—ая кни́га մտից մատեան. **-ходорасхо́дный** ած. մըտից և ելից, ելևմտից. п—ая кни́га; **-ходорасхо́дчикъ, -ходорасхо́дчица** ելևմտից վերակացու, ծախսարար այր, կին. հմմ. Касси́ръ, -рша; **-хо́дскій, -ходско́й** ած. ծխական. п—а́я це́рковь; п. свяще́нникъ; **-хо́дчикъ** ա. արդիւնք, եկամուտ ստացող, գանձող. **-хо́дъ** ա. 1, գալը, գալուստ, ժամանում. п. его́ меня́ обра́довалъ; п. корабле́й съ това́рами; ско́лько корабле́й бы́ло въ п—ѣ? քանի՞ նաւ էր եկել. 2, եկամուտ, մուտք, արդիւնք. п. и расхо́дъ մուտք և ծախսեր. записа́ть въ п., на п. իբրև մուտք գրել. 3, ծուխ (եկեղեցական), ժողովուրդ. како́въ попъ, тако́въ и п. (առ.). **-ходя́щій** ած. երթևեկ. п. կամ п. учени́къ երթևեկ [աշակերտ]. учи́лище для п—ихъ ученико́въ; **-хожа́нинъ** ա. (յ. -жа́не, -нъ) ծխական, ժողովրդական. **-хожа́нка** ի. **-хожа́ночка** նւզ. ծխականուհի. **-хо́жая**, ей ի. նախասենեակ. дожида́ться въ п—ей; **-хо́жій** ած. և прихо́жій, аго ա. եկուոր, պանդուխտ:

Прихо́‖леніе, -ливаніе չ. զգուելը, գրգելը, խնամելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. զգուել, գրգել, խնամել:

Прихо‖тли́во մ. քմահաճութեամբ, քմապաշտութեամբ. **-тли́вость** ի. քմահաճութիւն, քմապաշտութիւն, դժուարահաճութիւն. տենչանք. **-тли́вый** ած. 1, քմահաճ, քմապաշտ, պահանջկոտ, ընտրող, դժուարահաւան. э́то п. человѣ́къ; 2, խիստ ընտրովի, ջոկովի, սեթևեթեալ, նորահնար, պերճ. **-тни́къ** ա. **-тни́ца** ի. քմահաճ, քմապաշտ, դրուարահաւան այր, կին. **-тни́чать** չ. քմահաճութիւն, քմապաշտութիւն անել, դժուարահաւան, ընտրող գտնուել. **-(при́-)ть** ի. 1, քմահաճութիւն, քմապաշտութիւն, դժուարահաւանութիւն. տարօրինակ ցանկութիւն, փափագ. его́ положе́ніе подчиня́етъ его́ п—ямъ старика́; та́нцы и верхова́я ѣзда́ люби́мыя п—и его́ պարն ու ձիավարութեան համար նա գըժուած է:

Прихрабри́ться (-рю́сь -ря́тся) ն-դր. իր քաջութիւնը ցոյց տալ:

Прихра́мы‖ваніе չ. թեթև կերպով կաղալը. **-вать** չ. մի փոքր, թեթև կերպով կաղալ, 'սխտոր ծեծել':

Прихра́‖пъ, -пываніе չ. մի փոքր խռմփալը, խռխռալը. **-пывать** չ. մի փոքր խռմփալ, խռխռալ (քնի մէջ):

Прицвѣ́тникъ ա. բս. bractea, ծածկատերև:

Прицѣ́‖леніе, -ливаніе չ. դէպի նըպատակն ուղղելը, նշան դնելը (հրազինով, հրացանով). **-ливательный** ած. նշան դնելու. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. դէպի նըպատակն ուղղել, նշան դնել (հրազինով, հրացանով). п. въ кого́, во что մէկին, մի բանի նշան դնել (հրացանով). **-лъ** ա. 1, տ. Прицѣ́леніе; 2, նշան, նշանառութեան կէտ, նը-

պատել, նպատակակէտ. **-льный** ած. նշանառութեան. п—ая точка.

Прицѣ‖ниваніе չ. գինը հարցնելը, տեղեկանալը, իմանալը. **-ниваться, -ниться** (-нюсь -нятся) ներգ. къ чему мի բանի գինը հարցնել, տեղեկանալ, իմանալ. **-нка** է. տ. Прицѣниваніе.

Прицѣ‖пить (-плю -ѣпятъ), **ся** տ. Прицѣплять, ся; **-пка** է. **1**, կպցնելը, միացնելը (օր. կեռից, կարթից, օղակից). **2**, կեռ, ճանկ, կարթ, օղակ. **3**, տ. Придирка; **-плéніе, -пливаніе** չ. տ. Прицѣпка 1; **-плять**, -пить ն. къ чему мի բանից (օր. կեռից, ճանկից, կարթից, օղակից) կախել, կպցնել, միացնել. **-ся** ներգ. **1**, за что մի բանից բռնել, կախուել, կպցուել, կպչել. **2**, տ. Придираться; **-почка** նւզ. տ. Прицѣпка 2, 3; **-почный** ած. կպցնելու, միացնելու.

Причá‖ливаніе չ. **1**, ափին, նաւամատոյցին կապելը (նաւակը). **2**, ափ դուրս գալը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. **1**, ափին, նաւամատոյցին կապել (նաւակը). **2**, չ. ափ հասնել, ափ դուրս գալ. **-ся** ներգ. **1**, իր նաւակը ափին, նաւամատոյցին կապել. **2**, къ кому մէկի[օձիքի]ց կպչել, մէկի ‹գանգլան տանել›. **-лка** է. տ. Причáливаніе; **-лъ** ա. **1**, նաւակապ պարան, կառան (որով նաւը կամ նաւակը գետափին կապում են). **2**, միտ. օղ, օղակ (գետափին, որոնցից նաւերը կապում են). **3**, ուղղագրական լար. **-льный** ած. նաւակապ պարանի, կառանի. նաւը գետափին կապելու, կառանելու.

Причá‖стенъ, стна ա. սրբատայութիւն, հաղորդութեան երգ (որ երգւում է այն ժամանակ, երբ քահանան սուրբ հաղորդութիւնը վայելում է). **-стить** (-щý -стятъ), **ся** տ. Причащать, ся; **-стіе** չ. **1**, մասնակցութիւն. **2**, սուրբ հաղորդութիւն, ճաշակում. итти къ п—ію; допустить къ п—ію; **3**, քերկ. բայածական. **-стникъ** ա. **-стница** է. **1**, մասնակից, հաղորդակից այր, կին. **2**, հաղորդուող, ճաշակուող այր, կին. **-стность** է. чему мասնակցութիւն մի բանի. **-стный** ած. **1**, чему мի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն. п. преступленію; **2**, п. стихъ տ. Причáстенъ; **-щáть**, -стить ն. հաղորդել, ճաշակել. **-ся** ներգ. հաղորդուիլ, ճաշակուիլ. п. передъ смертью; **-щéніе** չ. հաղորդութիւն. հաղորդելը, հաղորդութիւն տալը. հաղորդուիլը, հաղորդութիւն ընդունելը, ճաշակուիլը. п. Святыхъ Тáинъ; предсмéртное п.

Причёмъ (առելի ուղիղ при чёмъ) մ. ինչ գործ, ինչ առնչութիւն ունի. при чёмъ тутъ его личность? նորա անձնաւորութիւնն այստեղ ինչ գործ ունի:

Причер‖нéніе չ. բոլորովին սեւացնելը. **-нять, -нить** (-ню -нятъ) ն. բոլորը, բոլորովին սեւացնել:

При‖чесáніе չ. սանտրում, սանտրելը. **-чесáть** (-шý -éшутъ; -шй), **ся** տ. Причёсывать, ся; **-чёска** է. **1**, տ. Причесáніе; **2**, սանտրուածք (уборъ волосъ).

Причéсть (-чтý -тýтъ; անց. -чёлъ -члá, ó; հրմ. -чтй), **ся** տ. Причитáть, ся 2.

При‖чёсываніе տ. Причесáніе; **-чёсывать**, -чесáть ն. սանտրել (մազերը). ներգ. սանտրուիլ, իր մազերը սանտրել:

При‖чéтникъ ա. եկեղեցու սպասաւոր, տիրացու. **-чéтница** է. տիրացուակին, տիրացուի կին. **-чéтническій** ած. եկեղեցու սպասաւորի, տիրացուի, տիրացուական. **-(й)четъ**, чта ա. հ-ք. **1**, եկեղեցու պաշտօնեաներ. **2**, եկեղեցու սպասաւորներ (տիրացուներ և ժամկոչ). **-чётъ** ա. աւել, աւելորդ մաս [(հաշուի):

Причешý տ. Причесáть.

Причй‖на է. **1**, պատճառ. нѣтъ дѣйствія безъ п—ы; быть, служить п—ою պատճառ լինել, պատճառ դառնալ. приводить п—ы պատճառներ առաջ բերել. по какой п—ѣ арестовáли его? побудительная п. շարժառիթ. **2**, անախորժ դէպք, անցք. **-нéніе** չ. պատճառելը, -ռում. **-нйть** (-ню -нятъ) տ. Причинять; **-нность** է. պատճառականութիւն. **-нный** ած. պատճառական, -ռային. **-нять**, -нить ն. պատճառել. п. убытокъ, вредъ; п. обиду, досаду, огорчéніе; войнá причиняетъ большія бѣдствія.

Причи‖слéніе չ. հաշուելը, համարելը, թուի, հաշուի, համարի մէջ առնելը, թիւը դասելը. **-слять, -слить** ն. հաշուել, համարել, թուի, հաշուի, համարի մէջ առնել, թիւը դասել. п. процéнты къ капитáлу տոկոսները դրամագլխին աւելացնել. п. къ посóльству դեսպանական մարմնի մէջ առնել կամ ընդունել. п. къ православной церкви обращённыхъ язычниковъ կռապաշտութիւնից դարձածներին օրթոդոքս եկեղեցու գիրկն ընդունել.

Причй‖стить (-щу -стятъ) տ. Причищáть; **-стка** է. տ. Причищéніе.

При‖читáніе չ. **1**, հաշուելը, հաշուի, համարի մէջ առնելը. **2**, ողբալը, կոծ անելը. ողբ, կոծ. **-читáть** ն. **1**, ողբալ, կոծ անել (մեռելի վերայ, թուելով նորա արժանիքները). **2**, (-чéсть) տ. Причислять; п. къ святымъ, къ лику святыхъ սրբերի կարգը, կաճառը դասել. **-читáться**, -чéсться ներգ. հաշուուել, համարուել, գալ, հասնել. онъ причитáется мнѣ дядею; причитáющееся ему жáлованье նորան հասա[ն]ելիք ռոճիկը. **-чйтываніе** տ. Причитáніе; **-чйтывать** տ. Причитáть.

Причи‖щáть, -стить ն. **1**, էլի մաքրել, էլի քացել, մաքրելով, քացելով աւելացնել (խամ հող). **2**, բոլորը մաքրել, սրբել. п. посуду; **-щéніе** չ. էլի մաքրելը, էլի քացելը (խամ հող):

При‖чтéніе տ. Причитáніе 1; п. къ лику святыхъ սրբերի կարգը, կաճառը դասելը, սրբացնում, սրբադասութիւն. **-чтý** տ. Причéсть; **-чтъ** տ. Прйчетъ.

Причý‖диться դէմ. кому մէկին երեւալ, թուալ. **-дливость** է. տարօրինակութիւն, տարօրինակ, այլանդակ յատկութիւն, քմահաճութիւն. **-дливый** ած. տարօրինակ, այլանդակ. **-дникъ** ա. **-дница** է. տարօրինակ, այլանդակ, քմայաշտ այր, կին. **-дничать** չ. խեռութիւն անել, խեռ, տարօրինակ, այլանդակ բաներ բռնել. **-ды** է. յ. խեռութիւն, տարօրինակ, այլանդակ, այլանդակ ցանկութիւններ, քմահաճութիւն, խաղք, տնազներ վարմունք, старйкъ съ п—ами.

Причу́‖ивать, -ять (-ю -ютъ) ն. *որս. հոտն առնել, զգալ, խանալ, դանել։*

Пришар‖кивать, -кнуть չ. *ոտներով քանդել (գետինը), քաքառացնել։*

Приша́‖тывать, -тать, -тну́ть ն. *ցնցելով, շարժելով, թափահարելով բերել, մօտեցնել. -ся* անդ. *թափառելով մի տեղ ընկնել (անաստնի մասին)։*

При́шва է. 1, *կարած, կցած կտոր.* 2, *արւ. առէջքակալ ձող (ատայնանկի դազգահի)։*

Прише́‖лецъ, льца ա. **-лица** է. **-льникъ** ա. **-льница** է. *եկուոր, պանդուխտ, օտարական, նժդեհ այր, կին.* **-льническій, -льничій** ած. *եկւորի, պանդխտի, օտարականի, նժդեհի.*

Пришепе́ли‖ваніе, -вать տ. При-шёптываніе, -тывать.

Пришёпты‖ваніе չ. *շշուկ, շշնջում (խօսելիս).* **-вать** չ. *թեթև կերպով շշնջել, շը-շել, շշուկ առաջացնել (խօսելիս)։*

Пришёствіе չ. *գալը, գալուստ.* п. Господне *Մեսիայի գալուստը.* второе п. Христа для стра́шнаго суда.

Пришиб‖а́ніе չ. *վնասելը, վիրաւորելը (զարկելով, խփելով).* **-ба́ть, -би́ть** (-бу́ -бя́тъ; *անց.* -бъ -бла, о; *հրմ.* -би́) ն. 1, *վընասել, վիրաւորել (զարկելով, խփելով).* 2, *բոլորովին սպանել, ջախջախել (արդէն զարկած անասունին).* *э́то несча́стіе совсѣ́мъ его́ пришибло *այս դժբախտութիւնը նորան բոլորովին ջախջախեց, նորան սպանեց։*

При‖шива́ніе չ. *կարելը, կարելով կցելը, միացնելը.* **-шива́ть, -ши́ть** ն. 1, *կարել, կարելով կցել, միացնել, ամրացնել.* п. пу́говицы къ фра́ку; п. гвоздя́ми *գամել, մեխել, կոցնել (տախտակը).* 2,* *ռմկ. սպանել, ‘գլուխն ուտել’.* **-ши́вка** է. 1, *կարելը, կարելով կցելը, միացնելը.* 2, *կցուածք, կարած, կոցրած կտոր, կարկատան.* **-шивно́й** ած. *կարած, կցած, կոցրած, ամրացրած.* **-ши́ть** (-шью́ -ю́тъ; -ше́й) տ. Пришива́ть.

Пришлё‖пывать, -пать, -пнуть ն. *զարկել, շրխկացնել։*

Приш‖ле́цъ, ца́, **-ли́ца** տ. Прише́лецъ, -лица; **-лый** ած. *եկուոր, եկողի.* п. элеме́нтъ; **-лю́** տ. Присла́ть.

Пришпи́‖леніе, -ливаніе չ. *ամրացնելը (գնդասեղներով).* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ամրացնել, սնդացնել (գնդասեղներով)։*

Пришпо́‖реніе, -риваніе չ. *խթելը, կշտելը (ձիուն).* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. *խթել, կշտել (ձիուն).* *խթան տալ, ,րսել‘, հարկադրել։*

Пришу́‖чивать, -ти́ть (-чу́ -у́тятъ; -ти́) չ. *երբեմն, պատահած ժամանակ կատակ անել, հանաք անել։*

Пришью́ տ. Приши́ть.

При‖щелка́ть ն. 1, *բոլոր[ընկոյզները]ը կոտրտել, ջարդոտել.* 2, *ծեծել, թակել, ‘քոթակել‘.* **-щёлкиваніе** չ. 1, *տրաքացնելը (մատները, լեզուն).* 2, *շրխկացնելով փակելը (դուռը).* **-щёлкивать, -щелкну́ть** չ. 1, *տրաքացնել.* п. па́льцами; п. языко́мъ; 2, *շրխկացնելով խփել, փակել (դուռը)։*

Прище‖ми́ть (-млю́ -е́мятъ; -ми́) տ. Прище́мливать; **-мле́ніе, -мливаніе** չ. *ճմլելը, ջարդելը, կծկելը.* **-мливать, -мля́ть**, -ми́ть ն. *ճմլել, ջարդել, կծկել.* п. себѣ́ па́лецъ въ дверя́хъ.

При‖щепля́ть, -щепи́ть (-плю́ -ще́пятъ) ն. *այգ. ճեղքուածքի մէջ պատուաստել, ճեղքպատուաստել.* **-щёпокъ**, пка ա. *պատուաստի ճիւղ, եղիկ.* **-щéпъ** ա. 1, *պատուաստանք.* 2, *բուած (աած) պատուաստաճիւղ։*

Прищу́‖реніе, -риваніе չ. *կկոցելը, ‘կուշ ածելը‘ (աչքերը).* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. *կկոցել, ‘կուշ ածել‘ (աչքերը).* **-ся** անդ. *աչքերը կկոցել, ‘կուշ ածել‘.* **-(при́-)ръ** է. *աչքերը կկոցելը, աչքերը կկոցելու սովորութիւն։* [*տի սահմանը գտնուող։*

Пріаму́рскій ած. *Ամուրեան, Ամուր գե-*

Прі‖ёмка է. 1, *ընդունելը, ընդունում, ստանալը, ստացում.* дать кому́ распи́ску въ п—ѣ веще́й; 2, *ընդունած, ստացած բան, իր.* **-ёмлемость** է. *պզայունութիւն (գիւրութեամբ ընդունելու).* **-емлемый** ած. *պզայուն, դիւրութեամբ ընդունող.* **-ёмная**, ой է. *ընդունարան (սենեակ).* **-ёмникъ** ա. 1, *ընդունող.* 2, *աման, անօթ, ընդունարան (օր. գոլորշիների).* **-ёмница** է. *ընդունող (կին).* **-ёмный** ած. *ընդունելութեան.* п. день; п—ая за́ла; п—ое испыта́ніе; п. экза́менъ; п. оте́цъ, п—ая мать *հոգեոր հայր, հոգեոր մայր (երախայի).* **-ёмышъ** ա. **-ёмщица** է. *ընդունող այր, կին.* **-ёмъ** ա. 1, *ընդունում, ընդունելութիւն (հմմ. пріёмка);* п. госте́й; за́втра день п—а во дворцѣ́; п. ученико́въ въ гимна́зію; 2, *մաս, քանակութիւն դեղի՝ միանգամից ընդունելու.* раздѣли́ть лѣка́рство на нѣ́сколько п—овъ; за оди́нъ п., въ оди́нъ п., съ одни́мъ п—омъ *միանգամից.* 3, *վարեցողութեան, գործողութեան ձև, եղանակ.* у него́ гру́бые п—ы *նա կոպիտ վարմունքի տէր է.* ло́вкій п. въ рабо́тѣ; для произведе́нія физи́ческихъ о́пытовъ необходи́мо наблюда́ть извѣ́стные п—ы; учи́ть руже́йнымъ п—амъ *զինաշարժութեան վարժեցնել.* **-ёмышъ** ա. *որդեգիր, հոգեորդի, հոգեզաւակ։*

Прі‖има́ть տ. Принима́ть; **-и́мчивость** է. 1, *զգայունութիւն. մատչարժութիւն.* 2, *ահողութիւն (ուսնելու).* **-и́мчивый** ած. 1, *զգայուն, ընդունակ հեշտութեամբ ընդունելու. մատչարժ.* 2, *հեշտութեամբ ահող (ուսնել)։*

Прі‖иска́ніе չ. *գտնելը (հանք).* **-иска́тель** ա. **-иска́тельница** է. *գտնող այր, կին.* **-иска́ть** (-щу́ -и́щутъ; -щи́) ն. *գըտնել (որոնելով).* п. кому́ мѣ́сто; **-и́скиваніе** չ. *որոնելը, ‘ման գալը‘.* **-и́скивать** ն. *որոնել, փնտռել, ‘ման գալ‘.* п. сре́дства къ пропита́нію *ապրուստի միջոցներ որոնել, ճարել.* п. кому́ мѣ́сто; **-искъ** ա. 1, *գտած բան, գիւտ.* 2, *բով, հանք.* золоты́е п—и.

Прійти́ (прійду́ -ду́тъ; -ди́), **сь** տ. Приходи́ть, ся.

Пріобод‖ре́ніе չ. *խրախուսելը, -սում, քաջալերելը, -րում.* **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. кого́ *մէկին քաջալերել, խրախուսել։*

Пріобрѣ́‖сть (-ту́ -ту́тъ; *անց.* -ѣ́лъ -ла́, о́; *հրմ.* -ти́) տ. Пріобрѣта́ть; **-та́ніе** չ. *ձեռք բերելը, շահելը, վաստակելը.* **-та́-**

тель ա. **-та́тельница** է. ձեռք բերող այր, կին. **-та́ть**, -(ѣ́)сть ն. ձեռք բերել, շահել, վաստակել. вновь п.; п. состоя́ніе; п. что́-либо поку́пкою; п. позна́ніе, о́пытность; п. дове́ріе; п. бо́льшую сла́ву; онъ пріобрѣ́лъ себѣ́ мно́го друзе́й; п. уваже́ніе, дру́жбу че́стныхъ люде́й; **-теніе** չ. 1, ձեռք բերելը, շահելը. 2, ձեռք բերած, շահած բան, վաստակ, աշխատանք. случа́йное и уда́чное п.: **-ту́** տ. Пріобрѣ́сть.

Пріобу‖ча́ть, -чи́ть տ. Пріуч...

Пріоб‖ща́ть, -щи́ть ն. յարակցել, միացնել, մասնակից դարձնել. Маркъ Авре́лій пріобщи́лъ своего́ сы́на къ управле́нію импе́ріею—կայսրակից դարձրեց. п. Святы́хъ Та́инъ տ. Причаща́ть: **-ся** անդր. 1, միանալ, յարակցուիլ. 2. Святы́хъ Та́инъ տ. Причаща́ться; **-ще́ніе** չ. 1, միացնելը, միացում, յարակցելը, յարակցում. 2, տ. Причаще́ніе; **-щи́ть** (-щу́ -ща́тъ), **ся** տ. Пріобща́ть, ся: **-(о́б)щникъ** ա. **-(о́б)щница** է. մասնակից, խառն, հաղորդակից այր, կին:

Пріо‖быка́ть տ. Привыка́ть: **-бы́клость** է. սովորութիւն, սովորոյթ. **-бы́клый** բյ. ած. սովորած. **-бы́кнуть** (անց. -бы́къ -кла, о) տ. Привы́кнуть.

Пріо‖дѣва́ніе չ. ծածկելը. հագցնելը. **-дѣва́ть, -дѣ́ть** (-дѣ́ну -нутъ: -дѣ́нь) ն. 1, թեթև կերպով ծածկել. 2, հագցնել, զգեստաւորել. **-ся** անդր. հագնուել, զգեստաւորուել. ծածկուել:

Пріоку́‖тывать, -тать ն. մի փոքր, մասամբ փաթաթել, պատել:

Пріо́‖рство չ. առաջնորդութիւն, մեծաւորութիւն (վանական). վանահայրութիւն. **-ръ** ա. (լտ.) առաջնորդ, մեծաւոր (վանական), վանահայր:

Пріоса́ниться (-нюсь -нятся) անդր. վեհ, պատկառելի դիրք, ձև, կերպարանք ընդունել:

Пріоста‖на́вливаніе չ. կարճ ժամանակով կանգնեցնելը, ընդմիջելը, դադարեցնելը. **-на́вливать, -нови́ть** (-влю́ -о́вятъ) ն. что մի բան կարճ ժամանակով կանգնեցնել, ընդմիջել, դադարեցնել. п. вое́нныя дѣ́йствія; п. тя́жебное дѣ́ло; **-ся** անդր. կանգ առնել, կանգնել, ընդմիջուել. торго́вля пріостанови́лась: **-но́вка** է. **-новле́ніе** չ. կանգնեցնելը. դադարեցնելը (միառժամանակ). п. по́ѣзда.

Пріос‖тре́ніе չ. սրելը. **-тря́ть, -три́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. սրել:

Пріосѣ‖не́ніе, -ня́ть, ся, -ни́ть, ся տ. Осѣне́н...

Пріот‖воря́ніе տ. Пріоткрыва́ніе; **-воря́ть. -вори́ть** (-рю́ -рятъ) ն. մի փոքր, կարճ ժամանակով բացել (դուռը). **-крыва́ніе** չ. մի փոքր, միառժամանակ բացելը (դուռը):

Пріотѣ‖ня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. շուք տալ, ստուերարկել, ստուերով պատել. նկրչ. ստուերաւորել:

Пріохо́‖тить (-чу -тятъ), **ся** տ. Пріохо́чивать, ся; **-чиваніе** չ. ճաշակ, սէր, ձգտում առաջացնելը, խրախուսելը. **-чивать**, -тить ն. кого́ къ чему́ մէկի մէջ դէպի մի բան սէր, ճաշակ, ձգտում զարթեցնել, մէկին մի բանի համար քաջալերել, խրախուսել. **-ся** անդր. къ чему́ մի բանի ճաշակին տանել. մի բանի սիրով համակուել:

Пріу‖бира́ть, -бра́ть (-беру́ -ру́тъ; -ри́) ն. 1, հաւաքել, (սենեակը) վեր քաղել. 2, զարդարել, պաճուճել:

Пріуго‖тови́тельный ած. որ առաջ պատրաստելու. **-то́вить** (-влю -вятъ; -вь) տ. Пріуготовля́ть; **-товле́ніе** չ. որ առաջ, իր ժամանակին պատրաստելը. **-товля́ть**. -то́вить ն. որ առաջ, իր ժամանակին պատրաստել:

Пріуда́рить (-рю -рятъ) ն. և չ. լաւ զարկել, մտրակել. ку́черъ пріуда́рилъ лошаде́й; до́ждь пріуда́рилъ անձրևը վրայ տուեց, սկսեց յորդ կերպով թափուել. *п. за же́нщиною կինարմատի յետևից ընկնել:

Пріука́‖тываніе չ. գլանելը, գլանով կոկելը, ողորկելը. **-тывать, -та́ть** ն. գլանել. գլանով կոկել, ողորկել:

Пріукра‖ша́ть, -сить (-кра́шу -сятъ) ն. մի փոքր զուգել, զարդարել, պաճուճել. **-ся** անդր. մի փոքր զուգուել, զարդարուել, պաճուճուել. **-ше́ніе** չ. մի փոքր զուգելը, զարդարելը, պաճուճելը:

Пріумно‖жа́ть, -жить ն. բազմացնել, շատացնել, աւելացնել, բազմապատկել. **-ся** անդր. բազմանալ, շատանալ, բազմապատկուել. **-же́ніе** չ. աճելը, աճում, աւելանում, բազմապատկուելը. п. имѣ́нія; **-жить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Пріумножа́ть, ся.

Пріумо́лкнуть (անց. -мо́лкъ -кла, о) չ. միառժամանակ լռել, հանդարտուել, լռել:

Пріу‖ны́лый ած. մի փոքր տխուր, տրտում, ընկճուած, վհատուած. **-ны́ть** (-но́ю -ютъ; -но́й) չ. մի փոքր տխրել, տրտմել, վհատուել. լքանել:

Пріуро́‖чиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, որոշել (որ. պատմական դէպքի ժամանակը), վերագրել (որ. ոք և է հանգամանքի). п. дре́вній па́мятникъ արձանի հնութեան ժամանակը որոշել. 2, յարմարել, յարմարեցնել, (տունը ուրիշ հողի) ընտելացնել. 3, նստակեաց դարձնել (թափառականներին). крестья́не пріуро́чены къ землѣ́ գիւղացիք հողի հետ կապուած են. **-чка** է. տ. Пріуро́ченіе.

Пріусво‖е́ніе չ. իւրացնելը, սեփականացնելը. **-я́ть, -ить** (-ю -ятъ) ն. իւրացնել, սեփականեցնել:

Пріусугу́‖бить (-блю -бятъ) տ. Пріусугубля́ть; **-бле́ніе** չ. կրկնապատկում, բազմապատկում. **-бля́ть**, -бить ն. կրկնապատկել, բազմապատկել, շատացնել:

Пріути‖ха́ть, -хнуть տ. Притих...

Пріу‖ча́ть, -чить ն. къ чему́ մի բանի սովորեցնել, վարժել, վարժեցնել, մի բանի մէջ հրահանգել. сно́ва п.: п. кого́ къ труду́; п. къ вое́ннымъ труда́мъ, къ но́вымъ усло́вьямъ жи́зни, къ но́вому кли́мату; п. ло́шадь къ уздѣ́; **-ся** անդր. къ чему́ մի բանի ընտելանալ, վարժուել. **-че́ніе** չ. մի բանի սովորեցնելը, վարժելը, -ժեցնելը, ընտելացնելը:

Прi‖ѣда́ть, -ѣсть ն. ուտել, սպառել (բոլորը). **-ся 1**, անդր. զզուել (խիստ շատ ուտելուց). **2**, չ. զզուելի, տաղտկալի դառնալ. э́то ку́шанье прiѣ́лось ему́; всё на свѣ́тѣ прiѣда́ется; онъ мнѣ́ прiѣ́лся.

Прiѣ́ду տ. Прiѣ́хать.

Прiѣ́дчивый ած. շուտով զզուեցնող, զզուելի դառնող (կերակուր):

Прiѣ́‖здъ ա. գալուստ, ժամանում (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով ևն). **-зжа́нiе** չ. գալը, ժամանելը (կառքով, ձիով). **-зжа́ть**, -хать չ. գալ, ժամանել (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով ևն). п. въ го́родъ; онъ прiѣ́халъ изъ Ита́лiи; я прiѣ́ду къ вамъ въ дере́вню; онъ прiѣ́халъ въ каре́тѣ; онъ прiѣ́халъ на свои́хъ на двои́хъ կանգնա ոտով է եկել. **-зжiй** ած. եկուոր, օտարական. п. купе́цъ; прiѣ́зжiй, аго ա., -зжая, ей ի. եկուոր, օտարական այր, կին:

Прiѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -дя́тъ; անց. -ѣ́лъ -ла, о; հրմ. -ѣ́шь), **ся** տ. Прiѣда́ть, ся.

Прiѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; -зжа́й) տ. Прiѣзжа́ть.

Прiю́‖тикъ նւզ. տ. Прiю́тъ; **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ) ն. ապաստարան տալ, պատսպարել, ապաստանել, հիւրընկալել, հիւրասիրել. онъ прiюти́лъ меня у себя́ во вре́мя моего́ несча́стiя; **-ся** անդր. պատսպարուել, ապաստանութիւն գտնել. иска́ть мѣсте́чка, гдѣ бы мо́жно было п.; **-тный** ած. ապաստարան տուող, պատսպարող. **-тскiй** ած. ապաստարանի, պատսպարանի. **-тъ** ա. **1**, ապաստարան, ապաստանարան, պատսպարան. дѣ́тскiй п.: *постро́ить себѣ́ уединённый п. իր համար առանձին բնակարան շինել:

Прiя́‖зненно մ. բարեկամաբար. **-зненный** ած. բարեկամական. **-знь** ի. բարեկամութիւն, բարեացակամութիւն:

Прiя́те‖ль ա. **-льница** ի. բարեացակամ, բարեկամ, ծանօթ այր, կին. **-льски** մ. բարեկամաբար. **-льскiй** ած. բարեկամական, բարեկամի, ծանօթի:

Прiя́тiе չ. ընդունելը, ընդունելութիւն:

Прiя́т‖но 1, մ. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան կերպով, եղանակով. онъ п. говори́тъ; **2**, տէմդ. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան է. п. смотрѣ́ть, какъ онъ танцу́етъ; **-ность** ի. հաճոյք, ախորժանք, դուրեկանութիւն. п—и жи́зни կեանքի հաճոյքները, հրապոյրները. **-ный** ած. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան. п. человѣ́къ; п. за́пахъ; нельзя́ же́ртвовать поле́знымъ въ по́льзу п—аго.

Прi‖я́тствовать (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկին բարի կամենալ, հովանաւորել. **-я́ть** տ. Принима́ть.

Про նախդ. (հյց. հոլ.) համար, մասին. запасти́сь ну́жнымъ п. дома́шнiй обихо́дъ ընտանեկան պիտոյքների համար բոլոր հարկաւոր բաները ձեռք բերել. п. васъ говоря́тъ ду́рно; п. него́ сочини́ли цѣ́лую исто́рiю; сказа́ть что-нибу́дь п. себя́ ինքն իրան մի բան ասել:—N. B. այս նախդիրը բայերի հետ միանալով ցոյց է տալիս. **1**, շարժում, գործողութիւն մի բանի միջից, օր. проходи́ть че́резъ у́лицу փողոցի միջից անցնել. пролома́ть стѣ́ну պատը ծակել. **2**, գործողութեան վերջաւորութիւն, օր. промота́ть имѣ́нiе կայքը վատնել պրծնել. прочита́ть кни́гу գիրքը կարդալ պրծնել. **3**, որոշ տևողութիւն գործի, օր. прорабо́тать всю ночь ամբողջ գիշերն աշխատել. пробѣ́гать весь день ամբողջ օրը վազելով անցկացնել. **4**, վնաս, զեան, անախորժութիւն, օր. проигра́ть տանել տալ (խաղի մէջ). проговори́ться խօսելով գաղտնիքը մատնել:

Проа́хать չ. ախ քաշել, ախուվախ քաշել (մի քանի ժամանակ):

Про́ба ի. (լտ.) **1**, փորձելը, փորձ. дѣ́лать п—у маши́нѣ մեքենան փորձել. дать, взять на п—у փորձի համար տալ, վերցնել. п. вина́ գինին փորձելը, ճաշակելը. п. но́вой коме́дiи փորձնական ներկայացում կատակերգութեան. **2**, նմուշ. **3**, պրոբ (հասարակ մետաղի հետ խառնած ոսկու կամ արծաթի համեմատական քանակութիւնը). зо́лото 90-й п—ы իննսուն պրոբի ոսկի. серебро́ семьдеся́тъ второ́й п—ы 72 պրոբի արծաթ:

Проба‖вля́ться, -ви́ться (-влю́сь -вя́тся) անդր. чѣмъ **1**, մի բանով կառավարուել, 'եօլա գնալ'. մի բանով բաւականանալ, շատանալ, գոհ լինել. **2**, մի բանով ժամանակ անցկացնել:

Проба́грить (-рю -рятъ) ն. մի քանի ժամանակ բագրել, баго́ръ-ով ձուկ որսալ:

Пробаклу́шничать ն. պարապ, 'քամի կուլ տալով' անցկացնել (ժամանակը):

Пробалагу́рить (-рю -рятъ) ն. դատարկ խօսելով, վայրահաչելով անցկացնել (որոշ ժամանակամիջոց):

Пробалова́ть (-лу́ю -ютъ) ն. խաղալով, կատակներ անելով անցկացնել (ժամանակը):

Про‖ба́лтывать, -болта́ть ն. թափահարել, 'ժաժ տալ' (հեղուկեղէնը):

Пробараба́нить (-ню -нятъ) ն. որոշ ժամանակ թմբկահարել, թմբուկ, 'դհոլ' ածել:

Пробара́хтаться չ. **1**, զօռով անցնել. **2**, որոշ ժամանակ թփրտալ, թփրտալ, թրթփալ:

Проберу́ տ. Пробра́ть.

Пробесѣ́довать (-дую -ютъ) ն. զրոյց անելով անցկացնել (ժամանակը):

Про‖бива́нiе չ. տ. ստորև բայը. **-бива́ть**, -би́ть ն. **1**, ծակել, պատռել. п. стѣ́ну ядро́мъ; пу́ля проби́ла ему́ грудь насквозь գնդակը նորա կրծքի միջից անցել է. дождь проби́лъ оде́жду անձրևը շորի միջից անցել է. **2**, доро́гу ճանապարհ բացել. **3**, տանել տալ (գրաւը). п. закла́дъ; **4**, (ժամացոյցի մասին) զարկել, խփել. часы́ проби́ли ժամացոյցը զարկեց. проби́ло два часа́; *проби́лъ его́ часъ նորա ժամը հասել է. **-ся** անդր. **1**, անցնել (թշնամու, ամբոխի միջից). п. сквозь толпу́; **2**, մի կերպ կառավարուել, 'եօլա գնալ'. онъ пробива́ется труда́ми; ко́е-какъ п.; **3**, (բեխերի, մօրուքի, տունկի մասին) բուսնել. ծլել, բողբոջել. у него́ пробива́ется борода́; трава́ начина́етъ п.; **4**, ծակուել, մաշուել. подкла́дка у сюртука́ пробива́ется; **5**, չարչարուել, տանջուել (որոշ ժամանակ). годъ проби́лся я съ э́тимъ негодя́емъ, но не могъ его́ испра́вить; **-би́вка** ի. **1**, տ. Пробива́нiе; **2**, խծուծ:

Про‖бира́нiе չ. տ. *տորև բայը.* **-бира́ть**, -бра́ть ն. **1**, *զատել, բաժանել.* п. во́лосы на головѣ́; **2**, *ընտրել, ջոկել.* п. мали́ну; **3**, *փետել, քաղհանել.* **4**, кого́ *մէկին շշպրել, նեղել, գզգզել. մէկի ‹կարմիրը կագել›.* я его́ проберу́! **5**, *փխբ.* меня́ пробира́етъ моро́зъ *ցուրտը ջանս հանում է.* **-ся** *անդր. անցնել, սպրդել, գնալ, գիմել.* во́ры пробра́лись въ до́мъ *գողերը տուն են մտել կամ սպրդել.* непрiя́тель пробира́ется лѣ́сомъ; рабо́тники пробира́ются въ го́родъ *բանւորները քաղաք են դիմում:*

Проби́‖реръ ար. (գերմ.) *լեռնգ. մետաղափորձ.* **-рный** ած. **1**, *մետաղափորձութեան (մետաղի որակութիւնն իմանալու).* п—ое иску́сство; **2**, *մետաղափորձ, մետաղներ փորձող.* **-рщикъ** տ. Проби́реръ.

Про‖би́тiе տ. Пробива́нiе; по п—iи двухъ часо́въ *երկուսն ժամը երկուսից յետոյ.* **-би́ть** (-бью́ -ю́тъ; -бе́й), **ся** տ. Пробива́ть, ся.

Про́б‖ка ի. (գերմ.) *խցան.* *онъ глупъ какъ п. *նա սաստիկ յիմար, ‹դմբոյ› է.* **-ковый** ած. *խցանի, խցանա—.* п. дубъ *բս.* Quercus suber, *սնկենի, փշակաղնի:*

Проблагоде́нствовать (-вую -ютъ) ն. *օրերը ուրախ, զւարթ կերպով անցկացնել:*

Пробла‖же́нствовать (-вую -ютъ) ն. *երանութեամբ անցկացնել (օրերը).* **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) չ. *մի քանի ժամանակ զառանցել, բանդագուշել:*

Пробле́ма‖ ի. **1**, (յն.) *պռոբլէմ, հարց, խնդիր (լուծելու համար առաջարկած), առեղծւած.* **-ти́ческiй, -ти́чный** ած. *պռոբլէմատիկական, առեղծւածային, կասկածելի, անորոշ (հկռկր տ.* Аполикти́ческiй).

Пробле́‖скиванiе չ. *երբեմն փայլելը, փայատակելը, պլպլալը.* **-скивать** չ. *երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ փայլել, փայլատակել, պլպլալ.* **-сну́ть** չ. *յանկարծ փայլել, երևալ և անյայտանալ.* **-(про́-)скъ** ար. **1**, *փայլ, շող (թոյլ. յանկարծական).* **2**,* *նշոյլ, կայծ.* въ э́томъ сочине́нiи замѣча́ется нѣ́сколько п—овъ ге́нiя; пе́рвые п—и я́рости; п. хоро́шей пого́ды *մի վայրկեան լաւ եղանակ:*

Проблея́ть (-бле́ю -ю́тъ) չ. *մխառժամանակ մայել, մկկալ, մկմկալ:*

Проблиста́ть չ. *միառժամանակ փայլել, շողալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ:*

Проблу‖ди́ть (-жу́ -у́дятъ), **-жда́ть** չ. *մի որոշ ժամանակ թափառել, թրև գալ.* **մի քանի ժամանակ մոլորութեան մէջ գտնուել:*

Про́‖бный ած. *փորձի, փորձա—, փորձելու.* п. ка́мень *փորձաքար.* п. листъ *տպգր. փորձի համար տպած թերթ.* **-бованiе** չ. *փորձելը. ճաշակելը.* **-бовать** (-бую -ютъ), попр—, ն. **1**, *փորձել.* п. перо́; п. свой си́лы; п. сча́стiе; п. пу́шку; попро́буйте написа́ть къ нему́; **2**, *փորձել, ճաշակել, համը տեսնել.* попро́буйте э́того вина́; они́ про́буютъ вина.

Пробо‖да́ть, -сти́ ն. **1**, *պատռել, ծակել, ծակել.* **2**, *խեթկելով, ‹հարու տալով› վընասել, վիրաւորել.* **-ся** *անդր. մի քանի ժամանակ կռուել (եղջիւրներով).* **-де́нiе** չ. *պատառելը, -ռում, ծակելը, -քում.* п. че́репа *վիրբ. գանգոսկրի ծակումը.* п. брю́ха *վիրբ. [ջրգողի] փորի ծակումը, բացումը:*

Про‖бо́й ար. **1**, տ. Пробива́нiе; итти́ на п. *զոռով ճամբայ բաց անել.* **2**, [որ և է բանի մէջ ահեղից արած, կտրած] *ծակ, անցք.* **3**, *ծայրը կեռ ձող (օր. փակչի).* **-бо́йка** ի. **1**, տ. Пробива́нiе; **2**, տ. Пробо́йникъ 1; **-бо́ина** ի. տ. Пробо́й 2: **-бо́йникъ** ար. **1**, *ծակահատ, ծակեր, անցքեր կտրելու գործիք.* **2**, *հրետն. թնդանօթի ծակը բացելու ասեղ, հերիւն.* **-бо́йный** ած. **1**, *ծակելու, պատռելու, ճեղքելու.* **2**, *խիտ բանուկ.* п—ая доро́га; **-бо́йчикъ** նւզ. տ. Пробо́й 3.

Проболта́ть տ. Проба́лтывать.

Проболѣ́ть չ. **1**, (*պպռն.* -лю́ -ля́тъ) *մի քանի ժամանակ ցաւել.* у меня́ зу́бы проболѣ́ли цѣ́лую недѣ́лю; **2**, (*պպռն.* -лѣ́ю -ютъ) *մի քանի ժամանակ տկար, հիւանդ լինել:*

Пробо‖ра́зживанiе չ. *ակօսելը, ակօսում.* **-ра́зживать**, -розди́ть ն. *ակօսել, ակօսներ քաշել:*

Пробо‖ра́нивать, -рони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. *տափանել, ցաքանել:*

Пробо́‖рецъ, рца. **-рикъ** նւզ. տ. Пробо́ръ; **-рна** ի. տ. Пробира́нiе.

Пробормота́ть (-чу́ -о́чутъ; -чи́) ն. *փնթփնթալ, մրթմրթալ, քթի տակ փնթփրնթալով, քրթմնջելով ասել:*

Пробо́рный ած. пробо́ръ 2-ի. *մազամէջ ձծի*

Пробороздить (-зжу́ -здя́тъ) տ. Пробора́зживать.

Пробороните (-ню́ -ня́тъ) տ. Пробора́нивать.

Пробборо́ться (-рю́сь -ются) անդր. *որոշ ժամանակ մաքառել, ըմբշամարտել, կռիւ մղել:*

Про́бо́‖рщикъ ար. **-рщица** ի. (գլխի մազերը) *ջոկող, զատող, (օր. մոռ, մորի) ընտրող, ջոկող այր, կին. քաղհանող, փետող այր, կին. (մէկին) շշպրող, գզգզող այր, կին.* **-ръ** ար. **1**, *զատելը, բաժանելը (գլխի մազերը).* **2**, *մազամէջ գիծ (գագաթի վերայ), բաժանած մազերի մէջ անցնող ճիծը:*

Пробости́ (-боду́ -ду́тъ; -ди́) տ. Прободать.

Про́бо‖чка ի. նւզ. *պստիկ խցան, խցանիկ.* **-чникъ** ար. **1**, *խցանահան [գործիք].* **2**, (**-чница** ի.) *խցանագործ, -ուհի, խցանավաճառ, -ուհի.* **-чный** տ. Про́бковый.

Пробра́жничать չ. *մի քանի ժամանակ քէֆի, կերուխումի, զեղխութեան նուիրուել, կոնծել:*

Про‖бра́сыванiе չ. **1**, *մէջ տեղից, ընդմէջ ձգել, նետել.* **2**, *սխալ ձգել, սխալ նետել, վրիպել. թղթխ. սխալ դալ, սխալ խաղալ.* **-бра́сывать** ն. **1**, (-броса́ть) ն. *մէջ տեղից, ընդմէջ ձգել, նետել.* **2**, (-бро́сить) *սխալ ձգել, սխալ նետել, ձգելիս վրիպել. թղթխ. սխալ դալ, սխալ խաղալ:*

Пробра́ть (-беру́ -ру́тъ; -ри́), **ся** տ. Пробира́ть, ся.

Пробре́дить (-е́жу -дятъ) ն. *զառանցելով, ‹դէլ տալով› անցկացնել (օր. ամբողջ գիշերը):*

Про‖брива́нiе չ. *տեղ տեղ, մասամբ ածելելը, սափրելը.* **-брива́ть, -бри́ть** (-бре́ю -ютъ; -бре́й) ն. *տեղ տեղ, մասամբ ածելել, սափրել.* п. бо́роду *կզակն ածելել, սափրել:*

Пробродить (-ожу́ -о́дятъ) չ. 1, *որոշ ժամանակ թափառել, թրև գալ.* 2, (*գարեջրի մասին*) *որոշ ժամանակ եռալ, եռ. գալ, եփ գալ:*

Пробро‖са́ть, -сить (-шу -сятъ) *տ.* Пробра́сывать.

Пробрюзжа́ть ն. *որոշ ժամանակ փնթփնթալ, մրթմրթալ, տզզալ:*

Пробря́кать ն. *որոշ ժամանակ հնչեցնել, չխկացնել:* [*հանայ* (*բողոքական*):

Пробстъ ա. (*լտ.*) *կարգերէց, աւագ քա-*

Пробу‖ди́ть (-жу́ -бу́дятъ), **ся** *տ.* Пробужда́ть, ся.

Пробу́ду *տ.* Пробы́ть.

Про‖бу́дъ ա. *զարթնելը, արթնանալը.* **-бужда́ть,** -буди́ть ն. 1, *զարթեցնել, արթնացնել* (*և փոխ.*). п. тала́нты, ге́ній; п. стра́сти *կրքերը գրգռել.* п. чью скорбь, воспомина́ніе о чёмъ — *վերանորոգել.* **-ся** *անդր. զարթնել, արթնանալ.* п. внеза́пно; подозрѣ́ніе *пробужда́ется во мнѣ; **-бужде́ніе** չ. 1, *զարթնելը, արթնանալը.* 2, *զարթեցնելը, արթնացնելը.* **-бужу́** *տ.* Пробуди́ть.

Пробунтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. *ապստամբուել. խռովուել* (*որոշ ժամանակ*):

Пробура́‖вить (-влю -вятъ) *տ.* Пробура́вливать; **-вленіе, -вливаніе** չ. *ծակելը.* **-вливать,** -вить ն. *ծակել:*

Пробу́ривать, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) *տ.* Пробура́вливать.

Пробу‖шева́ть (-шу́ю -ютъ), **-я́нить** (-ню -нятъ) ն. *մի քանի ժամանակ կատաղի բաներ անել:*

Пробча́тка ի. *բս.* Quercus suber, *սրնկնենի կամ փչակաղնի:*

Про‖бы́тіе չ. *մնալը, կենալը.* **-бы́ть** (-бу́ду -дутъ; -бу́дь) չ. *մնալ, կենալ.* [*որոշ ժամանակ մի և է տեղ*] *անցկացնել.* я всё лѣ́то проби́лъ въ дере́внѣ; до́лго ли вы тамъ пробу́дете?

Про‖бѣга́ніе չ. *վազելով անցնելը, անց կենալը.* **-бѣга́ть,** -бѣжа́ть 1, չ. *վազելով անցնել, անց կենալ.* п. че́резъ у́лицу; онъ пробѣжа́лъ ми́мо меня́; вре́мя незамѣ́тно пробѣжа́ло—*աննկատելի կերպով անցաւ.* 2, ն. *վազելով անցնել, ՙկտրել՚.* **հարևանցի կերպով կարդալ, թերթել.* ло́шадь пробѣжа́ла э́то разстоя́ніе въ полчаса́; я *пробѣжа́лъ э́ту статью́, э́ту кни́гу; *у меня́ моро́зъ по ко́жѣ пробѣжа́лъ *ջանս զարզանդ ընկաւ.* **-бѣгать** ն. 1, *վազելով անցկացնել* (*որոշ ժամանակ*). 2, *վազելիս տուժել, պատեհ դէպքը բաց թողնել.* **-бѣгу́** *տ.* Пробѣжа́ть; **-бѣгъ** ա. *տ.* Пробѣга́ніе; **-бѣжа́ть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ) *տ.* Пробѣга́ть.

Пробѣ́‖ливаніе չ. *սպիտակացնելը.* **-лива́ть,** -ли́ть ն. *սպիտակացնել* (*թեթև կերպով*). **-лка** ի. *տ.* Пробѣ́ливаніе; **-лъ** ա. 1, *բաց, ազատ թողած* (*չգրած, չտպած*) *տեղ.* оста́вить п. въ догово́рѣ; 2, *մէջէմէջ գրքում կրած ազատ թերթեր.* переплести́ кни́гу съ п—ами *մէջէմէջ գրքում թերթեր դնելով կազմել տալ.* 3,* *թերութիւն, պակասութիւն, պակաս, -սորդ.* **-(про́-)ль** ի. *սպիտակութիւն.* съ п—ью *սպիտակութեամբ:*

Пробѣси́ть (-шу́ -бѣ́сятъ) ն. *մի քանի ժամանակ սաստիկ կատաղեցնել, ՙզայրացնել՚.* **-ся** *անդր. մի քանի ժամանակ սաստիկ կատաղել, ՙզայրանալ՚:*

Прова́‖живаніе չ. *ման ածելը, շրջեցնելը.* **-живать** ն. *ման ածել, շրջեցնել.* ку́черъ прова́живаетъ уста́лыхъ лошаде́й.

Провала́ндать ն., **-ся** *անդր. կորցնել, ծախսել, վատնել* (*ժամանակը*). я цѣ́лый день провала́ндался съ э́тою рабо́тою.

Прова́‖ливаніе չ. *տ. ստորև բայը.* **-ли-ва́ть, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. 1, *մի բանի մէջից ձգել, գցել, նետել.* 2, [*քննելիս*] *կտրել.* п. дѣ́ло, прое́ктъ *գործը, նախագիծը խափանել, ոչնչացնել.* 3, չ. *անցնել, անցկենալ* (*բացմութեամբ*). прова́ливай! *գնա՛, հեռացի՛ր, կործիր դի՛ր, այդ տուր.* **-ся** *անդր.* 1, *վայր ընկնել, վայր գլորուել.* п. на льду́; лёдъ подъ нимъ проломи́лся, и онъ провали́лся въ во́ду: куда́ онъ *провали́лся? *ոտ ուր կորաւ.* провали́сь! *հեռացի՛ր, կորի՛ր.* п. сквозь зе́млю *գետին մտնել.* 2, *փլչել, փուլ գալ, կործանուել, խորտակուել.* потоло́къ провали́лся; домъ вдругъ провали́лся: полъ провали́лся; **-лина** ի. *փլուածք, փլած տեղ, ծակ, փոս.* **-ли́ть** (-лю́ -лятъ), **ся** *տ.* Прова́ливать, ся; **-линка** *նւզ. տ.* Провали́на; **-лъ** ա. *տ.* Прова́лина: п. тебя́ возьми́ *գլուխդ քեզ տանի՛.* **-льный** *ած.* прова́лъ-*ի:*

Провальсирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. *վալսելով* (вальсъ *պարելով*) *անցնել:*

Провалять ն. *որոշ ժամանակ ծեծել, տրորել, հարել.* **-ся** *անդր. մի քանի ժամանակ շուասմուռ գալ. երկար անկողնում պառկած* [*ձէթ:*] *մնալ:*

Прова́нское ма́сло *պրովանսեան իւղ,*

Прова́‖риваніе չ. 1, *բոլորովին եփելը, խաշելը.* 2, *շիկցնելը, կարմրեցնելը* (*երկաթը*). 3, *կպրելը* (*կօշկակարութեան թելը*). **-ри-ва́ть, -ри́ть** (-рю́ -а́ря́тъ) ն. 1, *բոլորովին եփել, խաշել, քրքրել.* 2, *շիկցնել, կարմրեցնել* (*երկաթը*). 3, *կպրել* (*կօշկակարութեան թելը*). **-рка** ի. *տ.* Прова́ре́ніе.

Прова́‖щивать, -вощи́ть ն. *մոմել, մոմով շփել, մոմ քսել:*

Прове‖де́ніе չ. 1, *ուղեկցելը, տանելը, անցկացնելը,* 2, *քաշելը* (п. ли́ніи). *անցկացնելը* (п. доро́гъ); 3, *անցկացնելը* (*ժամանակը*). **-ду́** *տ.* Провести́.

Прове‖зе́ніе չ. *տանելը, կրելը, անցկացնելը* (*սայլով*). **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -вёзъ -зла́, о́; *հրմ.* -зи́), **ся** *տ.* Провози́ть, ся.

Провена́нсъ ա. (*նոր լտ.*) (*սովոր. յ.* провена́нсы, овъ) *մթերք*[*ներ*], *ապրանք*[*ներ*], *նաւ*[*եր*] (*որոնք եկրից եկող, սաացուող*). подвергну́ть п—ы изъ тако́го-то го́рода врачёбному осмо́тру.

Про‖верну́ть, ся *տ.* Провёртывать, ся; **-вёртка** ի. 1, *ծակելը.* 2, *ծակիչ, մի բան ծակելու հասարակ գործիք.* **-вёртыва-ніе** չ. *ծակելը* (*ծակիչով*). **-вёртывать, -вертѣ́ть** (-рчу́ -ве́ртятъ), -верну́ть ն. *ծակել* (*ծակիչով*). **-вёртываться,** -верну́ться *անդր. երևման պատահել, երևալ.* **-вер-тѣ́ться** *անդր. որոշ ժամանակ պտտուել, պը-*

տայր գալ. **-вéрчивать, ся** տ. Провёртывать, ся; **-верчу́** տ. Провертѣ́ть.

Провесели́ться (-люсь -ля́тся) անդբր. որոշ ժամանակ ուրախանալ, զուարճանալ, քէֆ անել:

Про||вести́, -вéсть (-веду́ -ду́тъ; անց. -вёлъ -ла́, ó; հրմ. -ди́) տ. Проводи́ть.

Про||видѣ́ніе չ. նախախնամութիւն. вóля п—ія; это назна́чено п—іемъ; **-видѣ́ніе** չ. նախատես(ն)ելը. **-видѣ́ть** (-жу -дятъ) ն. նախատես(ն)ել. п. бу́дущее.

Провизжа́ть չ. մի քանի ժամանակ ռռնալ, ճչել:

Про||визіóнный ած. 1, պաշարեղէնի, մթերքի, մթերքների. 2, աշխատավարձի. **-ви́зія** է. (լտ.) 1, պաշարեղէն, մթերք. 2, վճռկ. վարձ, աշխատավարձ. **-ви́зорша** է. փոխ-դեղարանապետուհի. **-ви́зоръ** ա. (լտ.) փոխ-դեղարանապետ: [виня́ться.

Провини́ться (-ню́сь -ня́тся) տ. Про-

Провинти́ть (-чу́ -тя́тъ) տ. Прови́нчивать.

Провин||ціали́змъ ա. (լտ.) գաւառաբանութիւն. գաւառականութիւն. **-ціáлка** է. **-ціáлъ** ա. (լտ.) գաւառացի, գաւառաբնակ այր, կին. **-ціáльный** ած. գաւառական. п—ое нарѣ́чіе գաւառաբարբառ. **-ці́я** է. (լտ.) գաւառ:

Прови́н||чивать, -ти́ть ն. ծակել (պտուտակով):

Прови||ня́ться, -ни́ться չ. մեղանչել, մեղաւոր, յանցաւոր գտնուել:

Про||вира́ть, -вра́ть ն. ստել, կեղծել. սուտ, կեղծ լուրեր տարածել. **-ся** անդբր. անզգուշաբար բերնից խօսք դուրս թռցնել:

Про||висáть չ. կախ ընկնել, իջնել. потолóкъ начина́етъ п.; **-ви́слый** բյ. ած. կախ ընկած, իջած. **-висѣ́ть** (-шу́ -ся́тъ) չ. մի քանի ժամանակ կախուել, կախ ընկած մնալ:

Провіа||нтмéйстеръ ա. (գերմ.) պաշարապետ, պարենապետ, համբարապետ. **-нтскій** ած. պաշարի, պաշարեղէնի, պարէնի. **-нтъ** ա. (գերմ.) պաշար, պաշարեղէն, պարէն. снабжа́ть п—омъ պարէնաւորել:

Провладѣ́ть չ. чѣмъ որոշ ժամանակ ունենալ, տիրել: [նել (որոշ ժամանակ):

Провлачи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. անցկաց-

Про||води́ть (-вожу́ -óдятъ; -ди́), -вести́, -вéсть ն. 1, տանել, ուղեկցել. проведи́те меня́ къ мини́стру; 2, տանել, անցկացնել. п. вóйско чéрезъ гóры; п. кана́ву; п. дорóгу; п. желѣ́зную дорóгу; эти трýбы провóдятъ вóду въ садъ; онъ провóдитъ эту мысль въ своéй статьѣ́ նա այդ գաղափարը բարգաւաճում է իր յօդուածի մէջ. 3, քաշել. п. черту́, ли́нію; п. перпендикуля́ръ къ чертѣ́; 4, անցկացնել. п. врéмя въ пра́здности; п. съ кѣмъ день; скóлько дней провéли вы въ дорóгѣ? 5, խաբել, պատրել. егó не проведёшь նա խաբուող պտուղ չէ. 6, տ. Провожа́ть; **-вóдка** է. տ. Провóдъ; **-водни́къ**, á ա. 1, ուղեցոյց, վարիչ, առաջնորդ. 2, Փրզ. հաղորդիչ. **-водни́ца** է. ուղեցոյց, վարիչ. **-воднóй, -вóдный** ած. ուղեկցութեան, ուղեկցական. **-вóдчикъ** ա. 1, տ. Проводни́къ 1; 2, խաբեբայ. **-вóдчица** է. 1, տ. Проводни́ца; 2, խաբեբայ կին, աղջիկ. **-вóдъ** ա. 1, տանելը, վարելը, (ձիաներին) ման ածելը, (ջուր) անցկացնելը. 2, տ. Проводни́къ 2; **-воды** ա. յ. 1, ուղեկցելը, -ցութիւն, ճանապարհ դնելը կմ գցելը. устрóить кому́ торжéственные п. մէկին հանդիսաւոր կերպով ուղեկցել, ճանապարհ դնել, ճանապարհ գցել. п. покóйника հանգուցեալի յուղարկաւորութիւնը:

Провоева́ть (-вою́ю -ю́тъ) ն. 1, մի քանի ժամանակ պատերազմ մղել, պատերազմել. 2, պատերազմում, պատերազմելով տուժել, կորցնել:

Прово||жа́ніе չ. ուղեկցելը, -ցում. **-жа́тая, ой** է. **-жа́тель** ա. **-жа́тельница** է. **-жа́тый**, аго ա. ուղեկից, ուղեկցող այր, կին. **-жа́ть, -ди́ть** ն. ուղեկցել. ճանապարհ գցել. п. гостéй до перéдней; мой слуга́ провóдитъ васъ; п. покóйника на кла́дбище հանգուցեալին գերեզմանոց յուղարկաւորել. мать проводи́ла сы́на на войну́; п. когó глаза́ми մէկին աչքերով հետեւել. п. ма́сленицу բարեկենդանը անցկացնել. **-жда́ть** ն. անցկացնել. п. врéмя.

Провозвѣ||сти́тель, -сти́тельница տ. Провозвѣ́стникъ, -стница; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Провозвѣща́ть; **-стіе** տ. Провозвѣщéніе; **-стникъ** ա. **-стница** է. 1, նախազուշակ այր, կին, մարգարէ, -ուհի. 2, մունետիկ, ազդարարող այր, կին. **-ща́ть, -сти́ть** ն. 1, նախազուշակել, մարգարէանալ. 2, տ. Провозглаша́ть; **-щéніе** չ. 1, նախազուշակութիւն, մարգարէութիւն. 2, տ. Провозглашéніе.

Провозгла||си́тель ա. **-си́тельница** է. մունետիկ, ազդարարող այր, կին. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) տ. Провозглаша́ть; **-ша́тель, -ша́тельница** տ. Провозгласи́тель, -ница; **-ша́ть, -си́ть** ն. յայտարարել, ազդարարել, հրատարակել. п. побѣ́ду; п. когó королёмъ, императóромъ մէկին թագաւոր, կայսր հրատարակել. п. кому́ похвалы́ մէկին գովասանքներ տալ, ձօնել. п. кому́ ана́ѳемой մէկի գլխին նզովք տեղալ. **-шéніе** չ. յայտարարելը, ազդարարելը, հրատարակելը:

Про||вози́ть (-вожу́ -вóзятъ; -зи́), -везти́, -вéзть ն. կրել, փոխադրել, անցկացնել (սայլով, վագոնով ևլն). п. товáры изъ однóй страны́ въ другу́ю; п. товáры чéрезъ грани́цу; мужи́къ цѣ́лый день провози́лъ дрова́; **-вози́ться** անդբր. съ кѣмъ, съ чѣмъ մի բանի վերայ, մէկի հետ, մէկի համար չարչարուել, տանջուել, չարչարուելով, տանջուելով ժամանակն անցկացնել. я цѣ́лый день провози́лся съ приготовлéніемъ къ дорóгѣ; цѣ́лый мѣ́сяцъ провози́лся онъ съ этимъ негодя́емъ; **-вóзка** է. տ. Провóзъ; **-вóзный** ած. փոխադրութեան, փոխադրական. п. товáръ փոխադրելու, ուրիշ տեղ տանելու ապրանք. п—ыя дéньги փոխադրավարձ, փոխադրութեան գին, ծախս. **-возоспосóбность** է. երկթղ. ապրանքներ կրելու, փոխադրելու կարողութիւն, ույժ. **-вóзъ** ա. փոխադրութիւն (ապրանքների), կրելը. п. товáровъ; плáта за п. փոխադրավճար:

Прово‖лáкивать, -лочи́ть, -ло́чь ն. 1, քարշել, քարշ տալ (որոշ տարածութիւն). մի քանի մինչեւ քարշել. 2, [մետաղեղէնը լար, 'նաւթուլ'] քաշել. 3, ձգձգել, ուշացնել. п. тя́жбу; -(про́-)**лока** է. մետաղէ լար, 'նաւթուլ'. **-локу́** տ. Проволо́чь; **-лочи́ть** (-чу́ -о́чатъ) տ. Проволáкивать; **-ло́чка** է. յապաղում, ուշացում, դանդաղութիւն, ձգձգում. малѣ́йшая п. мо́жетъ быть вредна́; дѣ́ло идётъ въ п—у գործը ձգձգւում է. -(про́-)**лочка** նւզ. տ. Про́волока; -(про́-)**лочный** ած. մետաղէ լարի, 'նաւթուլի'. п—ая фа́брика; **-ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ло́къ -кла́, о́; հրմ. -локи́) տ. Проволáкивать.

Прово‖ня́лый բյ. ած. փտած, հոտած. **-ня́ть** չ. փտել, հոտել։

Провопи́ть (-плю́ -во́пятъ; -пи́) չ. որոշ ժամանակ բարձր աղաղակել, ճչել, ծուալ։

Прово́‖ра հսր. ճարպիկ, ճարտար մարդ. անզգամ, սրիկայ ոմն. **-рить** (-рю -рятъ), спр—, ն. 1, ճարպիկ, արագ կերպով անել. կատարել. 2, խորամանկութեամբ, աչքակապութեամբ գողանալ. **-рно** մ. արագութեամբ, արագ, ճարպիկ, ժիր կերպով. онъ п. рабо́таетъ; *п. обдѣ́лать дѣла́; **-рность** է. տ. Прово́рство; **-рный** ած. արագաշարժ, արագ անող, գործօն, ճարպիկ, ճարտար։

Проворова́ться (-ру́юсь -ются) չ. գողութիւն անել, գող, սրիկայ երեւալ։

Проворожи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. 1, կախարդութիւն, հմայութիւն անելով անցկացնել (ժամանակը). 2, կախարդութեան, հմայութեան վերայ ծախսել, վատնել (շատ փող)։

Проворо́чать ն. որոշ ժամանակ թաւալել, գլորել. **-ся** անդր. թաւալուել, գլորուել, թաւալ գլոր գալ, շուռ ու մուռ գալ. «ему́ не спа́лось. Всю ночь проворо́чался съ бо́ка на́ бокъ».

Прово́рство չ. արագութիւն, ժրութիւն, ճարտարութիւն, ճարպկութիւն։

Проворча́ть չ. 1, մի քանի ժամանակ դռդալ, դռդացնել, մռնչել. 2, մի փոքր, մի քանի ժամանակ քրթմնջել, մրթմրթալ, փընթփնթալ. п. себѣ́ что-то по́дъ носъ.

Прово́ръ ա. 1, ճարպկութիւն, ժրութիւն, ճարտարութիւն. 2, տ. Прово́ра.

Провощи́ть (-щу́ -ща́тъ) տ. Прова́щивать.

Провы́ть (-во́ю -ютъ; -во́й) չ. որոշ ժամանակ ոռնալ, վնգստալ։

Про‖вѣва́ть, -вѣ́ять ն. քամել պրծնել, էրնել պրծնել (հացահատիկը)։

Провѣ́‖даніе չ. հարցնելը, տեղեկանալը. **-дать** տ. Провѣ́дывать; **-дываніе** տ. Провѣ́даніе; **-дывать**, -дать 1, չ. о чёмъ մի բանի մասին տեղեկանալ. 2, ն. кого́ մէկին այցելութեան, տեսութեան գնալ, մէկին այցելել։

Провѣ́и‖ваніе չ. քամելը, էրնելը. **-вать** ն. քամել, էրնել (հացահատիկը)։

Провѣ́‖ривать, **-рить** (-рю -рятъ) տ. Провѣря́ть; **-рка**, **-рочка** նւզ. տ. Повѣ́рка; **-ря́ть** տ. Повѣря́ть.

Провѣ́‖сить (-шу -сятъ), **ся** տ. Провѣ́шивать, ся; **-сный** ած. դուրսը կախ տալով չորացրած, քամհարած. **-съ** ա. 1, տ. Провѣ́шеніе; 2, պակաս, պակասորդ (քաշի, կշռի). 3, պատից դուրս ցցուած գերան կամ ազխու. կախ ընկած տեղ, զօղաւորութիւն (առաստաղի)։

Провѣ́т‖реничать չ. թեթեւամտութեամբ անցկացնել (ժամանակը). **-реніе** չ. քամհարութիւն, հողմահարութիւն. **-риваніе** չ. քամհարելը, հողմահարելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. քամհարել, հողմահարել. э́ту ме́бель ну́жно п—рить; п. ко́мнату, пожи́тки; **-ся** անդր. մաքուր օդ ծծել, դուրս գալով մաքուր օդի մէջ թարմանալ։

Провѣ́‖шеніе, **-шиваніе** չ. տ. ստորեւ բայը. **-шивать**, -сить ն. 1, դուրսը կախելով չորացնել (ձուկ). 2, քաշելիս, կշռելիս սխալուել, պակաս քաշել, պակաս կշռել. 3, [օրպատի] ուղղութիւնը ստուգել, իմանալ. **-ся** անդր. քաշի, կշռի մէջ սխալուել. п. одни́мъ фу́нтомъ մի գրուանքայով սխալուել, մի գրուանքայ պակաս քաշել։

Провѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) տ. Провѣва́ть.

Провя́‖ливаніе չ. դուրսը կախ տալով չորացնելը (ձուկ). **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. դուրսը կախ տալով չորացնել (ձուկ)։

Прогада́ть չ. իր հաշիւների մէջ սխալուել, վրիպել. խաբուել. я си́льно прогада́лъ, взя́вшись за э́то дѣ́ло.

Прогала́нивать տ. Гала́нивать.

Прога́ли‖на է. **-нка** նւզ. բաց, ազատ տեղ (ձիւնից ազատ տեղ դաշտում. սառոյցից ազատ տեղ գետի վերայ. բաց տեղ անտառի մէջ եւն)։

Прога́‖рина է. **-ръ** ա. այրուած, հրդեհուած տեղ։

Про‖гва́зживать, **-гвозди́ть** (-зжу́ -дя́тъ) ն. մեխել, գամել։

Про‖гиба́ть, -гну́ть ն. ճնշելով ծռել, կորացնել. **-ся** անդր. ծռուել, կորանալ։

Прогимна́зія է. (լտ.) նախավարժարան, կիսավարժարան։

Прогла́‖дить (-жу -дятъ) տ. Прогла́живать; **-живаніе** չ. արդուկելը, կոկելը. 2, արդուկելիս այրելը, պատռելը։

Проглазѣ́ть չ. յօրանջելով, ապուշի պէս անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Про‖гла́тываніе չ. կլլելը, կուլ տալը. **-гла́тывать**, -глоти́ть ն. կլլել, կուլ տալ. *կլանել, լափել. п. пилю́лю; п. кость.

Проглода́ть ն. 1, կրծելով ծակել, քայքայել, կրծոտել. 2, երբեմն, մի քանի ժամանակ կրծել։

Прогло‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ) տ. Прогла́тывать; **-че́ніе** չ. կլլելը, կուլ տալը, կլանելը։

Прогля́‖дывать 1, (-дѣ́ть) ն. 1, հարեւանցի կերպով, վայր ի վերայ նայել. 2, նայելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). 3, չնկատել, բաց թողնել. п. опеча́тку въ корректу́рѣ; онъ не прогляди́тъ նորա աչքից ոչ մի բան չէ վրիպում, նա սուր աչք ունի. 2, (-ну́ть) երեւալ, յայտնուել, տեսնուել. луна́ прогляну́ла изъ-за о́блака; сквозь лёгкую оде́жду прогля́дывали фо́рмы ея́ тѣ́ла; доса́да прогля́дываетъ въ его́ слова́хъ; **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Прогля́дывать 1; **-ну́ть** տ. Прогля́дывать 2.

Про‖гна́ніе չ. հալածելը, խփելը, ար-

տարբելը, վանտելը. **-гнáть** (-гоню́ -го́нятъ; -гони́) տ. Прогоня́ть.

Про‖гниваніе չ. փտելը, նեխելը, քայքայուելը (բոլորովին). **-гниваáть, -гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) չ. փտել, հոտել, քայքայուել (բոլորովին)։

Прогнои́ть (-ною́ -я́тъ) ն. փտեցնել։

Прогнуси́ть (-шу́ -ся́тъ) ն. ռնգախօսել, քթի մէջ խօսել, ‘դնդդնդալ’[ով ասել, պատմել]։

Прогну́ть, ся տ. Прогиба́ть, ся.

Прогнѣ́‖вать, -ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **-вля́ть** ն. բարկացնել, կատաղեցնել. **-ся** անդը. բարկանալ, կատաղիլ. прошу́ не прогнѣ́ваться, не прогнѣ́вайтесь խնդրում եմ չնեղանաք։

Прого‖ва́ривать, -вори́ть չ. **1,** ասել, խօսել. **2,** ասելով, խօսելով ժամանակն անցկացնել. **3,** ն. արտասանել, արտաբերել. п. рѣчь ճառ արտասանել. **-ся** անդը. անզգուշաբար բերնից խօսք դուրս թռցնել, գաղտնիքը մատնել։

Проговѣ́ть չ. որոշ ժամանակ ապաշխարել (պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով հաղորդուելու պատրաստուել)։

Проголода́ть չ. քաղցել, քաղցից, սովից տառապել (որոշ ժամանակի ընթացքում). **-ся** չ. քաղցել, սովել։

Прого‖ни́тель ա. **-ни́тельница** է. հալածիչ այր, կին. **-нка** է. անասուններին դաշտ քշելը, արածացնելու տանելը. **-нный** ած. **1,** քշած, դուրս քշած. п. скотъ; **2,** գետով քշած. п—ыя дрова́; **3,** п—ыя де́ньги տ. Прого́ны; **-нщикъ** ա. քշող, վարող. п. скота́; **-нъ** ա. **1,** տ. Прого́нка; **2,** [գետով փայտ] քշելը. **3,** ճարտար. տան մէջ արձակ տեղ սանդուխ(տ)ների և վառարանի համար. **4,** պատի, շինութեան երկարութեամբ դրած գերան, հեծան. **5,** երկաթուղու գծային ճանապարհը. **-ны** ա. յ. պօստային ձիաների վարձ, ճանապարհածախս. **-ня́ть,** прогна́ть ն. **1,** քշել, հալածել, արտաքսել, խրկել, վանել. п. слугу́ за пья́нство; п. непрія́теля; п. скоти́ну въ по́ле անասուններին դաշտ քշել. **2,** ցրել. *п. печа́ль տրտմութիւնը ցրել, հեռացնել. п. ску́ку ձանձրութիւնը, տաղտկութիւնը հեռացնել. вѣ́теръ прогна́лъ ту́чу քամին ամպը ցրեց. **3,** քշել. п. лѣсъ по рѣкѣ́; п. сквозь строй զօրաշարքի միջից անցկացնել (որի ժամանակ աջ և ձախ կողմից կանգնած զինուորներն անցնող յանցաւորին անխնայ ծեծում էին)։

Прого‖ра́ніе չ. տ. բոյլը. **-ра́ть,** -рѣ́ть չ. **1,** մի քանի ժամանակ այրուել, վառուել. **2,** բոլորովին այրուել, ածուխ դառնալ. **3,** սնանկանալ, վնասուել, փչանալ, կործանուել։

Прогорева́ть (-рю́ю -ю́тъ) չ. մի քանի ժամանակ տխրել, տրտմել, վշտանալ։

Прогорла́нить (-ню -нятъ) ն. **1,** խիստ բարձր աղաղակել, բղաւել. **2,** բարձր աղաղակելով անցկացնել (ժամանակը)։

Прого́рь‖клость է. դառնութիւն, կըծուածութիւն, ծթտածութիւն. **-клый** ել. ած. դառնացած, կծուած, ծթտած. п—ое ма́сло; **-кнуть** չ. դառնանալ, կծուիլ, ծթտիլ։

Прого‖рѣ́лый ել. ած. այրուած, քայքայուած. **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Прогора́ть.

Прогости́ть (-щу́ -стя́тъ) չ. որոշ ժամանակ հիւր մնալ, հիւր լինել։

Програ́мма է. (յն.) ծրագիր։

Прогре‖баніе չ. մաքրելը (թիով). **-ба́ть,** -сти́, -сть ն. մաքրել (թիով, օր. ձիւնով ծածկուած ճանապարհը). **2,** մի քանի ժամանակ փոցխել, տրմղել. **3,** (միայն прогрести́, -гре́сть) մի քանի ժամանակ թիավարել, թիավարելով անցնել. **-бу́** տ. Прогрести́.

Прогре́зить (-жу -зятъ) չ. մի քանի ժամանակ քնի մէջ խօսել, զառանցել, ‘դել տալ’։

Прогремѣ́ть (-млю́ -мя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ որոտալ, գվվալ, թնդալ, բարձրաձայն հնչել. сла́ва его́ *прогремѣ́ла по всему́ свѣ́ту նորա փառքը գղրդեցնում էր ամբողջ աշխարհը։

Прогре‖сси́вно մ. աստիճանաբար յառաջադիմելով, զարգանալով. **-сси́вность** է. յառաջադիմութիւն. **-сси́вный** ած. (լտ.) յառաջադիմող, աստիճանաբար աճող, զօրացող, զարգացող. п. нало́гъ շարունակ աճող, մեծացող հարկ. **-сси́рованіе** չ. յառաջադիմելը. **-сси́ровать** (-рую -ютъ) չ. յառաջադիմել. **-сси́стъ** ա. (լտ.) յառաջադիմական, մարդկային ազգի յառաջադիմութեան կողմնակից. **-ссія** է. (լտ.) մաթմ. պրօգրէսիա. **-ссъ** ա. (լտ.) յառաջադիմութիւն. п. цивилиза́ціи.

Про‖грести́, -гре́сть (-гребу́ -бу́тъ; անց. -грёбъ -бла́, о́; հրմ. -би́) տ. Прогреба́ть.

Прогрохота́ть (-хочу́ -хо́чутъ; -чи́) չ. մի քանի ժամանակ աղմուկ հանել, թրխկթրխկալ. телѣ́га прогрохота́ла по мостово́й.

Прогрузи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. և **-ся** անդը. որոշ ժամանակ գործադրել նաւ բարձելու։

Прогрусти́ть (-щу́ -стя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ տրտմել, տխրել, թախծել։

Про‖грыза́ніе չ. կամաց կամաց կրծելով ծակելը. **-грыза́ть,** -гры́зть ն. կրծելով ծակել. **-грызе́ніе** չ. կրծելով ծակելը. **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) տ. Прогрыза́ть; **-гры́зъ** ա. **1,** տ. Прогрыза́ніе; **2,** կրծելով ծակած տեղ։

Про‖грѣва́ніе չ. լաւ, բոլորովին տաքացնելը. **-грѣва́ть** ն. **1,** պարբերաբար, միշտ տաքացնել. **2,** որև **-грѣ́ть** լաւ, ըստ հարկին, բոլորովին տաքացնել, ջեռուցանել։

Прогудѣ́ть (-гужу́ -дя́тъ) չ. խուլ կերպով հնչել, զօղանջել, (մեղուի. մասին) խուլ կերպով բզզալ։

Прогу́‖ливаніе չ. **1,** զբօսնելը, ճեմելը. **2,** զբօսնելով բաց թողնելը. **3,** զբօսնելով անցկացնելը. **-ливать,** -ля́ть ն. **1,** զբօսնել, ճեմել, զբօսնելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). я всё у́тро прогуля́лъ въ саду́; онъ прогуля́лъ бу́днячный день; **2,** երկար զբօսնելով բաց թողնել, զրկուել, կորցնել. п. обѣ́дъ; прогуля́ешь, такъ и во́ду хлеба́ешь (առծ.) ով շուտ, նա կուշտ. **3,** [զբօսնելով, քէֆ անելով] ծախսել, վատնել. онъ прогуля́лъ всѣ де́ньги; **-ся** անդը. զբօսնելու, ման գալու գնալ, զբօսնել, ման գալ. **-лка** է. **-лочка** նւզ.

գրօսանք, զբօսնելը, ման գալը. п. пѣшкомъ, верхомъ; **-лъ** ա. կամայական բացակայութիւն, ղանցառութիւն. **-льный** ած. բաց թողած, պլպած. **-лять, ся** տ. Прогуливать, ся.

Про‖даваніе չ. ծախելը, վաճառելը. **-давать** (-даю -ютъ; հրմ. -давай), -дать ն. ծախել, վաճառել. п. товаръ, сукна, матеріи, домъ, имѣніе; п. съ аукціона, съ молотка, съ публичнаго торга աճրդով ծախել, վաճառել. п. оптомъ մեծ քանակութեամբ, ‚թօփով‘ ծախել. п. въ розницу հատով, կըտորով ծախել, վաճառել. по чёмъ продаёте вы сахаръ շաքարը քանիսով էք ծախում. я продаю его по семи рублей пудъ—փութը 7 մանէթով. за сколько онъ вамъ продалъ эту лошадь նա ձեզ վերայ քանիսով այդ ձին ծախեց. онъ продалъ мнѣ эту лошадь за сто рублей—հարիւր մանէթով. я продалъ хлѣба на тысячу рублей—հազար մանէթի. **-ся** անդր. և կր. **1,** ծախուել, վաճառուել. эта книга продаётся у такого-то книгопродавца; **2,** իրան ծախել, վաճառել. **-давецъ,** вца ա. մի բան ծախող, վաճառող մարդ:

Продавить (-влю -давятъ) տ. Продавливать. [առղ կին, աղջիկ:

Продавица ի. մի բան ծախող, վաճա-

Прода‖вленіе -вливаніе չ. սեղմելով, ճնշելով ծակելը, ճմլելը, ջարդելը. **-вливать,** -вить ն. սեղմելով, ճնշելով ծակել, ճմլել, ջարդել:

Прода‖вщикъ, а, **-вщица** տ. Продавецъ, -вица; продавщица въ лавкѣ խանութում առուտուր անող կին, աղջիկ. **-жа** ի. **1,** ծախելը, վաճառելը. ծախում, վաճառում, առևտուր. п. дома; мелочная п. մանրավաճառութիւն. оптовая п. ‚թօփով‘, մեծաքանակ առուտուր. пустить въ п—у սկսել ծախել, վաճառել. выставить на п—у վաճառք հանել. эта книга поступила въ п—у այդ գիրքը վաճառք է հանուած, ծախւում է. этой книги уже нѣтъ въ продажѣ այդ գրքն արդէն սպառուել է. п. съ аукціона, съ молотка, съ публичнаго торга աճուրդ. п. ложъ въ театрѣ թատրոնական օթեակները վարձով տալը. **-жность** ի. **1,** ծախելի, վաճառելի լինելը. **2,** կաշառակերութիւն, կաշառակերութիւն. **-жный** ած. **1,** ծախու, վաճառելի. п. домъ; п—ая должность; п—ая женщина անձնավաճառ, անբարոյական կին. **2,** կաշառելի, կաշառատու, կաշառակեր. п. человѣкъ.

Про‖далбливаніе չ. ծակելը (զարկելով, կոփելով). **-далбливать,** -долбить ն. ծակել (զարկելով, կոփելով). капля по каплѣ и камень продалбливаетъ (առծ.):

Про‖даніе չ. ծախելը, -խում, վաճառելը, -առւմ. **-дать** (-дамъ -дастъ; -дадимъ -дутъ; անց. -далъ -дала, о; հրմ. -дан), **ся** տ. Продавать, ся.

Продви‖ганіе չ. **1,** առաջ քաշելը (խթելով). **-гать,** -нуть ն. առաջ քաշել, առաջ տանել (խթելով). **-(и)гать** ն. որոշ ժամանակ հրել, խթել. **-нуть** տ. Продвигать.

Продежурить (-рю -рятъ) ն. որոշ ժամանակ հսկել, օրապահութիւն, վերակացութիւն անել. *онъ цѣлый часъ продежурилъ у его двери նա ամբողջ մի ժամ նորա դրան առաջ սպասեց: [вать.

Продекламировать տ. Декламиро-

Продёр‖ганіе չ. **1,** մէջէմէջ քաշելը, փետելը, քաղհանելը. **2,** միջից անցկացնելը. **-гать** տ. Продёргивать 1; **-гиваніе** տ. Продёрганіе; **-гивать** ն. **1,** (-гать) մէջէմէջ քաշել, փետել, քաղհանել. **2,** (-нуть) ն. միջից քաշել, անցկացնել. п. верёвку въ кольцо, *п. кого въ газетѣ մէկին լրագրում լաւ զզզել, խայտառակել:

Продер‖жаніе չ. պահելը, յետ պահելը, բանտ անելը (որոշ ժամանակ). **-жать** (-жу -жатъ), **ся** տ. Продерживать, ся; **-живаніе** տ. Продержаніе; **-живать,** -жать ն. պահել, յետ պահել, բանտ անել. онъ продержалъ меня цѣлый день, и ничего не сдѣлалъ; это длинная церемонія, она васъ долго продержитъ; **-ся** անդր. մնալ. онъ не долго продержится на этомъ мѣстѣ; **-жка** ի. տ. Продержаніе.

Продер‖зостно մկ. յանդգնաբար, ժպիրհ կերպով. **-зостный** ած. յանդուգն, ժպիրհ. **-зость** ի. յանդգնութիւն, ժպրհութիւն:

Про‖дёрнуть տ. Продёргивать 2; **-деру** տ. Продрать.

Продешевить (-влю -вятъ) ն. խիստ աժան ծախել, խիստ աժանացնել: [լադրել:

Продиктовать (-тую -ютъ) ն. թե-

Про‖диранiе չ. պատռելը, ծակելը. **-дирать,** -драть ն. պատռել, բացել. п. глаза աչքերը բացել (քնից յետոյ). **-ся** անդր. **1,** պատռուել, ծակուել. **2,** զօռով անցնել (ամբոխի միջից):

Про‖дленіе չ. երկարացնելը, յետաձգելը, -ձգում. п. срока; **-длительно, -длительность, -длительный** տ. Продолжительно, -ность, -ный; **-длить** (-лю -лятъ) ն. երկարացնել. յետաձգել, ձգձգել. п. войну, перемиріе; п. тяжбу; п. черту, аллею; если Господь продлитъ мою жизнь եթէ Աստուած կենդանութիւն (կամ ‚առողջութիւն‘) տայ. **-ся** անդր. երկարանալ, ուշանալ, ձգձըգուել: [գուել:

Продневать տ. Дневать.

Продоволь‖ственный ած. պարէնային, պարէնի, սննդի. п—ыя издержки պարէնային, սննդի ծախսեր. п. магазинъ մթերանոց, համբարանոց. **-ствіе** չ. պարէնատ, սընունդ, պարէնային միջոցներ, պարէն, մթերքներ, ուտելիքներ. п. арміи; попеченіе о народномъ п—іи հոգս, խնամք ժողովրդի պարէնային մասին. недостатокъ п—ія սննդի պակասութիւն. обезпечить п. города քաղաքը պարէնաւորել. **-ствованіе** չ. պարէնատ, մթերքներ հոգալը, պարէնաւորելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. պարէնատ, մթերքներ հոգալ, պարէնաւորել. п. войско провіантомъ. [далбливать.

Продолбить (-блю -бятъ) տ. Про-

Продолгова‖то մկ. երկայնաձև. **-тость** ի. երկայնաձևութիւն, երկարաւունութիւն. **-тый** ած. երկայնաձև, երկարաւուն:

Продол‖жатель ա. **-жательница** ի. շարունակող այր, կին. **-жать,** -(ол)жить ն. շարունակել. п. работу; онъ -жаетъ пу-

тешéствовать; п. свой путь; я васъ слу́шаю, -жа́йте; п. рабо́ту; **2,** երկարացնել. п. войну́; п. перемиріе, привилéгію; **-ся** անդր. շարունակուել, տևել. дурна́я пого́да -жа́ется; э́та аллéя -жа́ется до са́маго павиліо́на; **-жéніе** չ. շարունակութիւն. п. войны́, дурно́й пого́ды; п. въ слѣ́дующемъ но́мерѣ; хвостъ у живо́тныхъ есть п. позвоно́чнаго столба́; въ п. ընթացքում. въ п. нѣ́сколькихъ вѣко́въ; въ п. своéй жи́зни; онъ пости́лся въ п. всего́ поста́; **-жи́тельно** մ. երկար ժամանակ, երկար տևեն. **-жи́тельность** է. երկարատևութիւն, երկար տևողութիւն, յարատևութիւն. **-жи́тельный** ած. երկարատև, երկար տևող, շարունակուող, յարատև. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ), **ся**, -(о́л)**жи́ть** (-о́лжу́ -о́лжа́тъ), **ся** տ. Продолжа́ть, ся.

Продо́ль‖но մ. ըստ երկարութեան. **-ный** ած. ըստ երկարութեան անցնող, գնացող, դրուած. п—ая пальба́ Հրետն. Թնդանօթաձգութիւն թշնամու բանակի կամ ամրոցի ամբողջ երկարութեան վերայ։ [живать.

Продоро́‖живать, -жить տ. Доро́-

Про‖дра́ніе չ. պատառելը, պատռելը. **-дра́ть** (-деру́ -ру́тъ; -дери́), **ся** տ. Продира́ть, ся.

Продрема́ть (-млю́ -е́млютъ; -мли́) չ. մի քանի ժամանակ ննջել, նիրհել։

Про‖дро́гнуть (անց. -дро́гъ -гла, о) չ. սարսիլ, սաստիկ դողալ, դողացնել (ցրտից). **-дрожа́ть** չ. մի քանի ժամանակ դողալ, սառչել։

Продро́мъ ար. (յն.) առաջընթաց, կարապետ. առաջաբան, նախաբան։

Продры́хнуть չ. որոշ ժամանակ լաւ քնել, խռմփալ, խռմփացնել։

Про‖дрябле́ть, -дря́бнуть չ. բոլորովին թառամիլ, թարշամիլ, թօշնել, ‘ճլորիլ‘։

Про‖дува́ніе չ. փչելով միջից անցնելը. փչելով թափանցելը. **-дува́ть**, -ду́ть ն. **1,** փչելով միջից անցնել, մաքրել. п. парову́ю маши́ну շոգեմեքենան պարպել, մաքրել. **2,** (քամու մասին) թափանցել, սաստիկ փչել. **3,*** վատնել, փչացնել, տանել տալ. **-ся** անդր. въ ка́рты թղթախաղի մէջ տարուել, սնանկանալ. **-дувно́й** ած. **1,** փչելու. п—а́я тру́бка; п. вѣ́теръ սաստիկ, մարդու մարմ թափանցող քամի. միջանցիկ քամի. **2,** պառծ, մաքրած (ոսկի). **3,*** քսու, խորամանկ, խարեբայ, ‘եա եկած‘. э́то п—а́я бе́стія.

Продуди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. փչելով երգել, ածել (երգ. սրնգի վերայ)։

Проду‖кти́вно մ. արդիւնաւոր, արդասաւոր կերպով. **-кти́вность** է. արդիւնաւորութիւն, արդասաւորութիւն. **-кти́вный** ած. արդիւնաւոր, արդասաւոր. **-кти́къ** նւզ. **-ктъ** ար. (լտ.) **1,** արդիւնք, արդասիք. բերք. пищевы́е п—ы մթերքներ, ուտելիքներ։

Проду́мать չ. մտածել, խորհել (որոշ ժամանակ)։

Продура́чить (-чу -чатъ) ն. որոշ ժամանակ յիմարի տեղ դնել, մէկի գլխին խաղ խաղալ. **-ся** անդր. որոշ ժամանակ յիմարութիւններ, խեղկատակութիւններ անել։

Про‖ду́ть (-ду́ю -ютъ), **ся** տ. Продува́ть, ся; **-ду́шина** է. **-ду́шинка** նւզ. **1,** օդանցք, օդի անցնելու ծակ, անցք. **2,** ծակ, անցք, բացուածք սառցի մէջ։

Проды‖ря́вить, ся տ. Дыря́вить, ся; **-ря́вливаніе, -ря́вленіе** չ. ծակելը, ծակոտելը, ծակծկելը. **-ря́вѣть** չ. ծակուել, ծակոտուել, ծակծկուել. **-ря́ть, ся, -ри́ть, ся** տ. Дыри́ть, ся.

Продыша́ть չ. որոշ ժամանակ շնչել։

Про‖дѣва́ніе չ. մի բանի միջից անցկացնելը. **-дѣва́тельный** ած. մի բանի միջից անցկացնելու, -ցնող. **-дѣва́ть**, -дѣ́ть ն. մի բանի միջից անցկացնել. п. верёвку сквозь кольцо́; п. ни́тку сквозь иго́льное ушко́. [ніе, -вать.

Продѣ́‖ланіе, -лать տ. Продѣ́лыва-

Продѣли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. կայքը, ժառանգութիւնը բաժանելիս շատ ժամանակ գործածել։

Продѣ́‖лка է. **1,** տ. Продѣ́лываніе; **2,** խաղ, խորամանկութիւն, խարդախութիւն, խորամանկ, խարդախ վարմունք, արարմունք, սատանայութիւն, աչքակապութիւն, ‘օյին‘, ‘օյինբազութիւն‘. моше́нническая п.; мнѣ извѣ́стна его́ п. съ ва́ми; **-лочка** նւզ. տ. Продѣ́лка; **-лъ** ար. ծակ, անցք. **-лываніе** չ. տ. ստորև բայը. **-лывать**, -лать ն. **1,** ծակելով մի բանի միջից կտրել, անցկացնել, բացել. п. окно́, дверь въ стѣнѣ́; **2,** փոճոկել, թեփը հանել, թեփահան անել, մաքրել (վարսակը). **3,** шту́ки աչքակապութիւններ անել. **-льный** ած. ծակելով մի բանի միջից կտրած, անցկացրած։ [дѣва́ть.

Продѣ́ть (-дѣ́ну -нуть; -дѣ́нь) տ. Про-

Про‖екти́рова́ніе չ. նախագծելը, ծրագրելը. **-екти́рова́ть** (-и́ру́ю -и́ру́ютъ) ն. նախագծել, ծրագրել. **-е́ктный, -е́ктовый** ած. նախագծի, ծրագրի. **-е́ктъ** ար. (լտ.) նախագիծ, ծրագիր. **-екціо́нный** ած. հարթապատկերի. **-е́кція** է. (լտ.) երկրչփ. հարթապատկեր։

Проё‖мный ած. միջանցիկ, մի բանի միջից անցնող. **-мъ** ար. մի բանի մէջ արած, կտրած ծակ, անցք։ [չել, քերթել (շորերը)։

Проёрзать ն. սղալով, քարշ գալով մա-

Прожа́‖риваніе չ. տ. ստորև բայը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **1,** լաւ, ըստ հարկին տապակել. լաւ, ըստ հարկին այրել, տոչորել. **2,** որոշ ժամանակ տապակել, այրել, տոչորել։

Прожа́ть I. (-жму́ -жму́тъ; -жми́) տ. Прожима́ть և **II.** (-жну́ -ну́тъ; -жни́) տ. Прожина́ть.

Про‖жда́ніе չ. սպասելը, ճամբայ պահելը (որոշ ժամանակ). **-жда́ть** (-жду́ -ду́тъ; -жди́) ն. որոշ ժամանակ սպասել, ճամբայ պահել. я цѣ́лый день прожда́лъ госте́й.

Про‖жева́ніе, -жёвываніе չ. լաւ, ըստ հարկին, բոլորովին ծամելը, ծամքելը. **-жева́ть** (-жую́ -ю́тъ), **-жёвывать** ն. լաւ, ըստ հարկին, բոլորովին ծամել, ծամքել, մանրել։

Прожек‖тёръ ար. (ֆր.) ծրագրող, ծրագրիչ, նախագիծ կազմող. **-ти́рова́ть** տ. Проекти́рова́ть.

Прожéкторъ ա. (լտ.) պրոժէկտոր, լուսաձիգ (խիստ ուժեղ ելեկտրական լոյսեր, որոնք մեր ռազմավարութեան մէջ մեծ գործադրութիւն ունին). электрúческій п.

Прожелобúть (-блю́ -бя́тъ) ն. ակօսաձև փորել (տախտակ, սիւն)։

Про||жéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. -жёгъ -жглá, ó; հրմ. -жгú) տ. Прожигáть; **-жжéніе** չ. այրելը։

Про||живáніе չ. ապրելը, կենալը, մնալը. онъ обвиня́ется въ п—іи по подлóжному пáспорту; **-живáть**, -жúть 1, չ. ապրել (որոշ ժամանակ). ապրել, կենալ, մնալ, անցկացնել (ժամանակը). отéцъ егó прóжилъ сто лѣтъ; лѣтомъ онъ -живáетъ въ дерéвнѣ; больнóй не -живётъ эту ночь; 2, ն. ծախսել, ՙմսխել՚. վատնել. онъ -вáетъ пó три ты́сячи рублéй въ годъ; онъ прóжилъ всё своё состоя́ніе; какъ нáжито, такъ и прóжито (առծ.) քամու բերածը քամին էլ կ'տանի. **-ся** անդր. իր բոլոր կայքը ծախսել, վատնել, սնանկանալ. онъ прожúлся на актрúсъ նորա ունքը դերասանուհիները քանդեցին։

Про||жигáльный ած. այրելով ծակելու. **-жигáніе** չ. 1, այրելով ծակելը, մաշելը. 2, ծախսելը, ՙմսխելը՚. п. дéнегъ; **-жигáтель** ա. **-жигáтельница** է. жúзни կենսուրախ, ուտող-խմող, խրախճասէր այր, կին. **-жигáтельный** տ. Прожигáльный; **-жигáть**, -жéчь ն. 1, այրելով ծակել, մաշել. 2, ծախսել, ՙմսխել՚. *п. жизнь կեանքը վայելել, անցկացնել։

Прожú||лина է. **-линка** նւզ. **-лка** է. **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. երակ, ՙսամար՚ (փայտի, քարի, հանքի). п. կամ вѣтвь глáвной жúлы հնք. գլխաւոր երակի ճիւղը, ճիւղաւորութիւնը։

Про||жимáть, -жáть ն. սեղմելով, սըխմելով հանել։

Про||жинáть, -жáть ն. հնձել (որոշ ժամանակ). մէջէմէջ հնձել. **-жúнъ** ա. 1, պակաս, պակասորդ (հնձի). 2, во ржи հարած հաճարի շերտ, որ վնասակար միջատները կերել, փչացրել են։

Про||жúтіе տ. Проживáніе; **-жúть** (-живý -вýтъ; -живú), **ся** տ. Проживáть, ся; **-житьё**, ья́ չ. սնունդ, ապրուստի միջոց, պարէն. **-жмý**, **-жнý** տ. Прожáть.

Прожóга է. այրուած, այրուելով ծակուած տեղ։

Про||жóра հոր. որկրամոլ, շատակեր մարդ. **-жóрливо** մ. որկրամոլութեամբ, շատակերութեամբ. **-жóрливость** է. որկրամոլութիւն, շատակերութիւն. **-жóрливый** ած. որկրամոլ, շատակեր, ագահ. **-жóрство** չ. տ. Прожóрливость; **-жрáть** (-жрý -жрýтъ; -жрú) ն. ագահաբար ուտել, լափել։

Прожужжáть (-жý -жáтъ) ն. որոշ ժամանակ, շարունակ բզզալ, տզզալ. *п. комý ýши մէկի գլուխը տանել, մէկի ՙգանգըն տանել՚։

Прó||за է. (լտ.) պրոզա (արձակ խօսք, շարադրութիւն. հակը տ. Поэ́зія); *միակերպութիւն, միօրինակութիւն, սովորական, հասարակ, առօրեայ բան. **-зáикъ** ա. (լտ.) արձակագիր, արձակ գրող, շարադրող. *գաղափարականութիւնից հեռու, հասարակ, սովորական մարդ. **-зáическій** ած. 1, պրոզայիկական, արձակ շարադրած. 2,* պարզ, հասարակ, սովորական, առօրեայ, միակերպ, միօրինակ։

Прозаклá||довать (-дую -ютъ), **-дывать** ն. 1, կամաց կամաց, մաս մաս գրաւ դնել (իր բոլոր կայքը). 2, գրաւ գալով տանել տալ։

Про||звáніе չ. 1, կոչելը, անուանելը, յորջորջելը. 2, բերանուն. մականուն, աւելորդ անուն. **-звáть** (-зовý -вýтъ; -зовú), **ся** տ. Прозывáть, ся.

Прозвенѣ́ть չ. հնչել. (զանգակների մասին) կանչել, ղանչել։

Прóзвище տ. Прозвáніе.

Прозвонúть (-ню́ -ня́тъ) չ. որոշ ժամանակ զանգահարել, զանգակահարել։

Прозвучáть չ. հնչել, (ժամացոյցի մասին) զարկել։

Прозéкторъ ա. (լտ.) դիահատի օգնական։

Прóзелень է. կանաչին տուող գոյն, թոյլ կանաչ գոյն։

Прозели||тúзмъ ա. հաւատափոխութիւն. **-тскій** ած. հաւատափոխի, -ական. **-тъ** ա. (յն.) հաւատափոխ, (գր.) եկամուտ։

Прозимовáть տ. Зимовáть.

Про||зирáть, -зрѣвáть, -зрѣ́ть ն. 1, տեսնել, իմանալ. 2, նախատես(ն)ել, գուշակել. 3, (աչքերի մասին) լուսաւորուել, բացուել, նորից սկսել տեսնել։

Про||злúться (-злю́сь -ля́тся) անդր. որոշ ժամանակ բարկանալ, զայրանալ, բարկացած, զայրացած լինել. **-зовý** տ. Прозвáть.

Прозопопéя է. (յն.) ճրտս. դիմառնութիւն (ճարտասանական խօսք, որի մէջ անշունչ առարկաները ներկայանում են իբրև շնչաւորներ)։

Прозóрли||вецъ, вца ա. **-вица** է. առաջատես, շրջահայեաց, սրամիտ, զգօն այր, կին. **-во** մ. առաջատեսութեամբ, սրամտութեամբ, զգօնութեամբ. **-вость** է. առաջատեսութիւն, շրջահայեցութիւն, սրամտութիւն, կորովամտութիւն, զգօնութիւն. **-вый** ած. առաջատես, շրջահայեաց, շրջանկատ, սրամիտ, կորովամիտ, զգօն. имѣть п. умъ.

Прозрá||чно մ. թափանցիկ կերպով. պարզութեամբ. **-чность** է. թափանցիկութիւն. պարզութիւն, յստակութիւն. п. стеклá; **-чный** ած. թափանցիկ. պարզ, վճիտ, յստակ։

Про||зрѣвáть տ. Прозирáть; **-зрѣ́ніе** չ. 1, տեսնելը, իմանալը. 2, նախատես(ն)ելը, գուշակելը. 3, վերստին տեսնելը, բացուելը, լուսաւորուելը (աչքերի). **-зрѣ́ть** (-зрю́ -я́тъ) տ. Прозирáть.

Прозу||брéніе չ. 1, ատամնաւորելը, ատամներ կտրելը. 2, կրկնելը, անգիր սերտելը. **-бривать**, **-брúть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, ատամնաւորել, [որ. խարտոցով] ատամներ կտրել (սղոցին). 2, *կրկնել, անգիր, մեքենաբար սերտել, սովորել։

Прозудѣ́ть (-жý -дя́тъ; -дú) չ. մի քանի ժամանակ մարմնջել, ՙքոր գալ՚։

Про||зывáніе չ. կոչելը, անուանելը, յորջորջելը. **-зывáть**, -звáть ն. когó մէկին կոչել, անուանել, յորջորջել. **-ся** անդր. կոչուել, անուանուել, յորջորջուել։

Прозѣвáть 1, ն. չհասնել, յարմար, պա-

տեհ ժամանակը, ամիթը կորցնել, բաց թողնել. **2,** *մի քանի ժամանակ յօրանջել, որոշտալ։*

Про‖зябáемое, аго *չ. բոյս, տունկ.* цáрство п—ыхъ *բուսական թագաւորութիւն.* **-зябáемость** *ի. բուսականութիւն, տնկականութիւն, բուսական ոյժ, զօրութիւն.* **-зябáемый** *ած. բուսական, տնկական, բուսնող, աճող.* **-зябáніе** *չ. ծլելը, բուսնելը, աճելը.* **-зябáть**, -зя́бнуть *չ.* **1,** *ծլել, բուսնել, աճել.* **2,** *սաստիկ մրսել, սառչել.* **-зябáющій** *ած. ծլող, բուսնող, աճող.* **-зя́бнуть** (*անց.* -зя́бъ -бла, о) *ա.* Прозябáть.

Проиг‖ръáніе *չ. տարուելը, տանել տալը (խաղում).* **-ръáть, ся** *ա.* Пройгрывать, ся; **-рываніе** *ա.* Проигрáніе; **-рывать**, -рáть **1,** *ն. փորձի համար խաղալ, ածել.* п. концéртъ на скри́пкѣ; **2,** *չ. որոշ ժամանակ անընդհատ խաղալ, խաղալով անցկացնել.* нерадúвый ученúкъ проигрáлъ клáссное врéмя въ садý; онú -рáли всю ночь; **3,** *ն. տարուիլ, տանել տալ.* п. дѣ́ло, заклáдъ, сражéніе; я -рáлъ емý въ кáрты сто рублéй; **4,** *չ. տուժել, կորցնել, վնասուել, վնաս, զեան կրել, քաշել.* своéю опромéтчивостію онъ мнóго -рываетъ во мнѣ́ніи пýблики—*հասարակութեան առաջ (կամ աչքում) շատ բան է կորցնում.* **-ся** *անդր. տանել տալ (խաղի մէջ իւր ունեցածը).* **-(прó-)рышный** *ած. խաղի մէջ տարուած. կորստի, զենի, վնասի.* **-(прó-)рышъ** *ա. թղթախաղում տարուած փող. վընաս, կորուստ, զեան.* быть въ п—ѣ *տարուած լինել։*

Пройдó‖ха *հոբ. խորամանկ, զծուծ մարդ, սրիկայ, պղուեստարարոյ, անզգամ մարդ.* **-шество** *չ. խորամանկութիւն, գծծութիւն, կծծիութիւն, պղուեստարարոյութիւն։*

Произ‖ведéніе *չ.* **1,** *արտադրելը, տալը.* **2,** *արդասիք, արտադրութիւն, արդիւնք, բերք.* п. прирóды, умá; п—ія промы́шленности; п—ія землú *երկրիս բերքերը.* платúть п—іями пóчвы *բերքերով վճարել.* **2,** *արդասիք, գործ, աշխատութիւն.* п—ія велúкихъ худóжниковъ; литератýрныя п—ія; э́то лýчшее п. э́того писáтеля; худóжественное п.; геніáльное п.; **3,** *թւբ. արտադրեալ (բազմապատկութեան).* **-вестú**, **-вéсть** (-ведý -дýтъ; *անց.* -вёлъ -велá, ó; *հրմ.* -ведú) *ա.* Производúть; **-водúтель** *ա.* **-водúтельница** *ի. արտադրող, ծնող, մի բան անող, կատարող այր, կին.* п. пострóйки, рабóтъ; **-водúтельность** *ի. արդասաւորութիւն, արտադրողութիւն.* **-водúтельный** *ած. արդասաւոր, արտադրող, արդիւնաւոր, բերրի.* п—ая пóчва; п—ая сúла *արտադրող ոյժ.* **-водúть** (-ожý -óдятъ; -дú), -вестú, -вéсть *ն.* **1,** *արտադրել, տալ, բերել.* странá э́та -вóдитъ зóлото; э́та землá -вóдитъ мнóго овсá; п. на свѣ́тъ *ծնել, լոյս աշխարհ բերել.* э́тотъ худóжникъ не -водúлъ ничегó прекрáснѣе э́той картúны; **2,** *անել, կատարել, գործել.* п. преобразовáнія, перемѣ́ны; п. рабóты; п. уплáты *վճարել.* п. óпыты *փորձեր անել.* э́то извѣ́стіе -велó на негó сúльное впечатлѣ́ніе — *արեւ կամ զործեց.* ничтóжныя причúны -вóдятъ чáсто большíе переворóты — *առաջացնում են, առաջ են բերում.* войнá -вóдитъ большíя бѣ́дствія — *առաջացնում կամ պատճառում է.* п. дѣ́ло въ судѣ́ *դատարանում գործ վարել.* п. тя́жебное, уголóвное дѣ́ло *դանգատ, քրէական գործ վարել.* п. слѣ́дствіе *քննութիւն կատարել.* п. давлéніе *ճնշում գործել.* п. раздѣ́лъ *բաժանել.* п. смотръ войскáмъ *զօրքերին նայել, զօրահանդէս անել.* **3,** *առաջ բերել, ածանցել, առաջացած, սերուած համարել.* онъ -вóдитъ свой родъ отъ знаменúтыхъ прéдковъ *նա իւրան նշանաւոր նախահայրերի ժառանգ է համարում.* э́то слóво -вóдятъ отъ грéческаго кóрня *այդ բառը յունարէն արմատից ածանցուած են համարում.* **4,** *բարձրացնել (պաշտօնի մէջ).* п. въ генерáлы *գեներալութեան աստիճան տալ.* п. въ слѣ́дующій чинъ *հետեւեալ աստիճանը տալ.* егó -велú въ офицéры *նորան սպայութեան աստիճան են տուել.* **-вóдный** *ած. քերկ. ածանցական, ածանցուած.* **-вóдство** *չ.* **1,** *արտադրութիւն, արդիւնաբերութիւն. անելը, պատրաստելը.* п. свекловúчнаго сáхара; п. превышáетъ потреблéніе; п. шёлковыхъ ткáней п. рабóтъ *աշխատանքներ անելը, կատարելը.* п. слѣ́дствія *քննութիւն անելը կամ կատարելը.* п. тя́жебнаго дѣ́ла *դանգատ վարելը.* п. óбыска *խուզարկելը, -կում.* **2,** *ածանցում (բառերի).* **3,** *բարձրացնելը (պաշտօնի մէջ).* п. въ чинъ *աստիճան տալը։*

Произ‖волéніе *չ. բարի կամք, բարեհաճութիւն, յօժարութիւն.* **-вóлить** (-лю -лятъ) *ա.* Произволя́ть; **-вóлъ** *ա. բարի կամք, բարեհաճութիւն, բարեհայեցողութիւն. քմահաճութիւն, կամայականութիւն.* остáвить на п. судьбы́; **-вóльно** *մ. քմահաճութեամբ, կամայական եղանակով.* **-вóльность** *ի. կամայականութիւն.* **-вóльный** *ած. պատահական. կամայական, քմահաճ.* п—ое распоряжéніе; **-воля́ть**, -вóлить *չ. հաճել, բարեհաճել, թոյլատրել, յօժարել, համաձայնուիլ։*

Произ‖несéніе *չ. ասելը, արտասանելը. ճառելը.* **-нестú**, **-нéсть** (-сý -сýтъ; *անց.* -нёсъ -слá, ó; *հրմ.* -сú), **-носúть** (-ношý -óсятъ; -сú) *ն. արտասանել, ասել, ճառել.* п. рѣ́чь, приговóръ; п. я́вственно словá; п. угрóзы, богохýльства, непристóйныя словá; **-ношéніе** *չ.* **1,** *ասելը, արտասանելը.* **2,** *արտասանութիւն, առոգանութիւն.* у негó хорóшее п.; **-ношý** *ա.* Произносúть.

Произойтú (-зойдý -дýтъ; *անց.* -зошёлъ -шлá, ó; *հրմ.* -йдú) *ա.* Происходúть.

Произра‖стáніе *չ. բուսնելը, աճելը, մեծանալը.* **-стáть**, -стú *չ. բուսնել, աճել, մեծանալ.* **-стéніе** *չ.* **1,** *բուսնելը, աճելը.* **2,** *բոյս, տունկ.* **-стú** (-стý -тýтъ; *անց.* -рóсъ -рослá, ó; *հրմ.* -стú) *ա.* Произрастáть; **-стúть** (-щý -стя́тъ) *ն. աճեցնել, բուսցնել։*

Произрож‖дáть *ն. ծնել, արտադրել.* **-ся** *անդր. ծնուել, գոյանալ, առաջ գալ.* **-дéніе** *չ. ծնունդ, արտադրութիւն, արդիւնք։*

Прóйма *ի. ծակ, անցք, բացուածք (որ և է բանի միջից).* вдѣвáть сéрьги въ п—ы *գինտերն ականջների ծակերից անցկացնել։*

Проиме‖новáніе *չ.* **1,** *անուանելը, կոչելը, յորջորջելը.* **2,** *մականուն, անլորդ ա-*

նուն. **-новáть** (-нýю -ютъ), **ся** տ. Проименóвывать, ся; **-нóвываніе** չ. անուանելը, կոչելը, յորջորջելը. **-нóвывать**, -новáть ն. անուանել, անուն, մականուն տալ, դնել. **-ся** անդր. ինքն իրան որ և է անուն կամ մականուն տալ, դնել:

Проймý տ. Пронять.

Про‖искáть (-ищý -йщутъ: -щи́) տ. Прóискивать ն. **-йскиваніе** չ. **1**, որոնելը, փնտռելը, պտռելը (որոշ ժամանակամիջոց). **2**, որոգայթներ լարելը, նենգութիւն բանեցնելը. **-йскивать**, -искáть ն. որոնել, փնտռել, պտռել. չ. որոգայթներ լարել, նենգութիւն բանեցնել. **-искъ** ա. (մեւզ. յ. прóиски) որոգայթ(ներ), բանսարկութիւն(ներ), մեքենայութիւն(ներ):

Проис‖текáніе տ. Проистечéніе; **-текáть**, -тéчь չ. բխել, սկիզբն առնել. *ծագել, առաջանալ, առաջ գալ. *всѣ́ егó несчáстія -текáютъ отъ тогó, что...; **-течéніе** չ. բխելը, բխում, սկիզբն առնելը, առաջանալը. **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -теклá, ó; հրմ. -тeки́) տ. Проистекáть.

Про‖исходи́ть (-хожý -óдятъ; -ди́), -изойти́ չ. **1**, առաջ գալ, առաջանալ, գոյանալ. э́та болѣ́знь -исхóдитъ отъ простýды; мнóго вели́кихъ откры́тій -изошлó отъ слýчая; отъ э́того мóжетъ п. убы́токъ; свѣтъ -исхóдитъ отъ сóлнца; **2**, առաջանալ, առաջ գալ, պատահել, տեղի ունենալ. въ э́той прови́нціи -изошли́ безпоря́дки; вчерá -исходи́ли вы́боры; -изошлó землетрясéніе; въ нёмъ -изошлá большáя перемѣ́на; **3**, ծագել, սերուել, ծնուել. онъ происхóдитъ отъ знамени́таго рóда; отъ э́того брáка -изошлó стóлько-то дѣтéй; **-исхождéніе** չ. սկիզբ, առաջ գալը, գոյանալը. ծագում. п. э́того обы́чая неизвѣ́стно; онъ армяни́нъ по п—ію; человѣ́къ знáтнаго п—ія; слóво, п. котóраго неизвѣ́стно; **-исшéствіе** չ. դէպք, պատահմունք, պատահար. несчáстное п.

Пройти́ (-ойдý -йдýтъ; անց. -шéлъ -шлá, ó; հրմ. -йди́) տ. Происходи́ть; **-ся** անդր. շրջել, շրջան անել. пройдёмтесь по сáду; онъ прошёлся по кóмнатѣ; **-сь** տ. Прохáживаться.

Про‖кажéнникъ ա. բորոտ, ուրուկ. **-кажéнный** ած. բորոտ. **-кáжу** տ. Прокáзить; **-кáза** ի. **1**, բժ. lepra, բոր, բորոտութիւն, ուրկութիւն. слонóвая п. փղաբոր, փղային բորոտութիւն. **2**, բս. Lichen, [ծառա]քոս, ծառայօռ. **3**, (մեւզ յ. прокáзы) տ. ատոքե. **-кáзить** (-жу -зятъ; -зь), напр—, չ. չարութիւն, չարաճճիութիւն, ստահակութիւն անել, խեղառ բաներ բռնել. **-кáзливый** ած. չար, չարաճճի, ստահակ. **-кáзникъ** ա. **1**, չար, չարաճճի, ստահակ մարդ. **2**, տ. Прокáза 2; **-кáзница** ի. չար, չարաճճի, ստահակ կին. **-кáзничать**, напр—, տ. Прокáзить; **-кáзный** ած. բորոտ. **-кáзы** ի. յ. չարութիւններ, չարաճճիութիւններ, ստահակութիւն, 'գժութիւններ'. надѣ́лать п—зъ.

Про‖кáливаніе չ. տաքացնելը, շիկացնելը, կարմրեցնելը (երկաթը). **-кáливать**, **-кали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. տաքացնել, շիկացնել, կարմրեցնել (երկաթը):

Про‖кáлываніе չ. ծակելը, խոցելը. **-кáлывать**, -колóть ն. ծակել, խոցել:

Прокаля́кать չ. մի քանի ժամանակ խօսել, զրոյց անել, (ժամանակը) զրոյց անելով անցկացնել:

Про‖кáпчиваніе չ. լաւ մխելը. **-кáпчивать**, -копти́ть ն. լաւ, բաւ հարկին մխել. ծխի մէջ պահելով չորացնել:

Про‖кáпываніе չ. կաթելով միջից անցնելը. **-кáпывать 1**, (-кáпать) չ. կաթել (միջից), կաթելով անցնել. **2**, (-копáть) ն. փորել. п. канáлъ; որոշ ժամանակ փորել, պեղել. **-ся** անդր. փորելով անցնել:

Прокараý‖ливать,-ли́ть (-лю -ля́тъ) ն. **1**, որոշ ժամանակ հսկել, 'պարաուլ քաշել'. **2**, что մի բան հսկելիս, 'պարաուլ քաշելիս' չնկատել, աչքից բաց թողնել:

Прокáркать չ. որոշ ժամանակ շարունակ կռչել, կզզալ:

Про‖кáрмливаніе չ. կերակրելը, բռնելը. **-кáрмливать**, -корми́ть ն. **1**, որոշ ժամանակ կերակրել, բռնել. **2**, գործադրել, սպառել (կերակուրը, բուսը, խոտը). **-ся** անդր. ինքն իրան կերակրել, ապրել. однóй головѣ́ не трýдно п.

Про‖катáть տ. Прокáтывать; **-ся** անդր. **1**, մի քանի ժամանակ շրջագայել, գնալ, զբօսնել (կառքով). **2**, շատ տանել տալ (ձուաներ գլորելիս). **-кати́ть** (-качý -áтятъ), **ся** տ. Прокáтывать, ся; **-кáтка** ի. **1**, գլանելը, գլանելով քաշելը, կռելը (մետաղեղէնը). **2**, զբօսնելը, ման գալը (կառքով). **-кáтный** ած. **1**, գլորելու. **2**, գլանելու, (մետաղեղէնը) քաշելու. **3**, վարձելու, վարձի, 'քիրհի'. п—ая плáта վարձագին, 'քիրհ'. **-кáтъ** ա. **1**, տ. Прокáтка և Прокáтываніе; **2**, վարձ, 'քիրհ'. взять на п. կամ напрокáтъ վարձով, 'քիրհով' վերցնել. **3**, գցած տախտակներ, որոնց վերայով ձուաղայլակը անց են կացնում. **4**, թեք մակերևոյթ, որի վերայով շաքարի շարապը վազում է. **5**, առհ. տախտակներից շինած յատակ, փայտէ, որի վերայով ծանրութիւններ են գլորում. **-кáтываніе** չ. տ. ստորև բայը. **-кáтывать**, -катáть, -кати́ть ն. **1**, գլորել, 'թօլ անել'. дѣ́ти весь вéчеръ прокатáли я́йца; **2**, գլանել. прáчка цѣ́лый день бѣльё прокатáла; **3**, գլանել, քաշել (մետաղեղէն). **4**, որոշ ժամանակ զբօսեցնել, ման ածել (կառքով). онъ прокати́лъ меня́ въ своéй карéтѣ; *п. на вороны́хъ սեւցնել (քուէարկութեան ժամանակ). **5**, կառքի վերայ ծախսել, 'մսխել' (շատ փող). **-ся** անդր. **1**, գլորուել, գլորուելով մօտից անցնել, տալ անց կենալ. **2**, զբօսնել, ման գալ (կառքով):

Про‖качáть, -кáчивать ն. **1**, մի քանի ժամանակ ճօճել, ճլօրդ գցել. **2**, ռմկ. ծախսել, 'մսխել', վատնել (փող). **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ ճօճուել, ճլօրդ ընկնել. **-качý** տ. Прокати́ть.

Прокá‖шивать, -коси́ть ն. հնձել, հարել:

Прокá‖шливать, -шлять 1, չ. մի քանի ժամանակ հազալ. **2**, (**-шлянуть**) ն. հազալով դուրս թքել. **-ся** անդր. հազալով դուրս թքել, (կոկորդը) մաքրել:

Прокваси́ть (-áшу -сятъ), **ся** *ա.* Прокваши́вать, ся; **-шеніе, -шиваніе** *չ.* *թթուեցնելը, խմորելը, կծուեցնելը, քացախեցնելը.* **-шивать**, -сить *ն.* *թթուեցնել, խմորեցնել, կծուեցնել, քացախեցնել.* **-ся** *անդր.* *թթուել, խմորուել, կծուել, քացախել:*

I. **Про‖ки́дывать, -кидáть** *ն.* **1,** *մի բանի միջից կամ վերայով ձգել, նետել.* **2,** *սխալ ձգել, ձգելիս վրիպել:*

II. **Про‖ки́дывать**, -ки́нуть *ն.* **1,** *գցել (համրիչի վերայ).* **2,** *թղթխ. աջ ու ձախ ձգել, բաժանել.* **-ся** *անդր.* *սխալ ձգել, ձգելիս վրիպել, սխալուել. սխալ գինչել, սխալ գումկել:*

Проки́менъ *ար.* (*յն.*) *եկղ.* *համառօտ տուն, երգ Սուրբ գրքից, որ երգւում է ճաշուցից առաջ և ցոյց է տալիս ընթերցանութեան բովանդակութիւնը:*

Прокину́ть, ся *ա.* Проки́дывать, ся II.

Проки‖пáніе *չ.* *լաւ եփուելը, եռալը.* **-пáть**, -пѣть *չ.* *լաւ, ըստ հարկին եփուել, եռալ.* **-пѣлый** *Բյ.* *ած.* *լաւ եփուած, եռացած.* **-пѣть** (-плю -пя́тъ) *ա.* Прокипáть; **-пяти́ть** (-пячу́ -тя́тъ) *ն.* *լաւ, ըստ հարկին եփել, եռացնել.* **-ся** *ա.* Прокипáть.

Про‖кисáніе *չ.* *թթուելը, կծուելը.* **-кисáть**, -ки́снуть *չ.* *թթուել, կծուել.* **-кисéль** *ի.* *թեթև թթուութիւն, թեթև կծուութիւն.* **-ки́слый** *ած.* *թթուած, կծուած.* **-ки́снуть** (*անց.* -ки́съ -сла, о) *ա.* Прокисáть.

Про‖клáдина *ի.* *խաչորնակի գցած գերան.* **-клáдка** *ի.* **1,** *ա.* Проклáдываніе; **2,** *երկու իրերի մէջ, արանքում գրած բան. սպգր. փոքրիկ քառակուսի.* **-кладнóй** *ած.* *երկու իրերի մէջ, արանքում դնելու.* п—áя бумáга *փաթաթելու թուղթ.* **-кладу́** *ա.* Проклáсть; **-клáдываніе** *չ.* **1,** *երկու իրերի մէջ, արանքում դնելը.* **2,** *հաշուելը, գցելը (համրիչի վերայ).* **3,** *բացելը, անցկացնելը (ճանապարհ).* I. **-клáдывать**, -клáсть, -ложи́ть *ն.* 1, *երկու իրերի մէջ, արանքում դնել, միջադրել.* п. кни́гу бѣ́лыми листáми *մէջէմէջ գրքում սպիտակ (չգրած) թերթեր դնել.* 2, *հաշուել, գցել (համրիչի վերայ).* 3, *նշաններ անել, նշաններ դնել.* 4, *հաշուելիս բաց թողնել, պակաս հաշուել.* II. **-клáдывать**, -ложи́ть *ն.* *բացել, անցկացնել.* п. дорóгу; п. дорóгу въ лѣсу́; п. нóвую у́лицу; *п. себѣ́ дорóгу къ пóчестямъ.

Проклажáться *անդր.* *զբօսանքի և խրախճութեան անձնատուր լինել, քէֆ անել, հանգստանալ:*

Проклама́‖ці́йка *նվզ.* **-ція** *ի.* (*լտ.*) *պրօկլամացիա, հանդիսաւոր, հրապարակական յայտարարութիւն, ազդարարութիւն:*

Проклáсть (-кладу́ -ду́тъ; *անց.* -клáлъ -ла, о; *հրմ.* -ди́) *ա.* Проклáдывать I.

Про‖клевáніе *չ.* *կտցով ծակելը.* **-клевáть** (-клюю́ -ю́тъ), **ся** *ա.* Проклёвывать, ся; **-клёвываніе** *ա.* Проклевáніе; **-клёвывать**, -клевáть, -клю́нуть *ն.* *կտցով, կտցահարելով ծակել.* **-ся** *անդր.* *ձուից դուրս գալ (ձուն կտցով ծակելով):*

Про‖клéиваніе *չ.* *սոսնձաջրելը.* **-клéивать, -клеи́ть** (-клею́ -ятъ) *ն.* *սոսնձաջրել.* **-клéйка** *ի.* *ա.* Проклéиваніе.

Прокли́кать (-чу -чутъ) **1,** *ն.* *բարձրաձայն յայտարարել, քարոզել.* **2,** *չ.* *մի քանի ժամանակ կանչել, կոչել, աղաղակել:*

Про‖клинáніе *չ.* **1,** *անիծելը. նզովելը, բանադրելը.* **2,** *անէծք, նզովք.* **-клинáтель** *ար.* **-клинáтельница** *ի.* *անիծիչ, անիծող, նզովող այր, կին.* **-клинáть**, -кля́сть *ն.* **1,** *անիծել.* да бу́детъ онъ прóклятъ *անիծուի նա.* **2,** *եկղ.* *նզովել, բանադրել:*

Прокли́‖нивать, -ни́ть (-ню -ня́тъ) *ն.* *սեպով, սեպերով ճեղքել, ճղել:*

Проклю́нуть, ся *ա.* Проклёвывать, ся.

Прокля́‖сть (-ну́ -ну́тъ; -ни́) *ա.* Проклинáть; **-тіе** *չ.* *անէծք, նզովք, բանադրանք, բանադրութիւն.* церкóвное п.; **-тый** *ած.* *անիծեալ, անիծուած, նզովեալ, նզովուած.*

Про‖кóвывать, -ковáть (-кую́ -ю́тъ) *ն.* *կռելիս ծակել.* **2,** *լաւ, ըստ հարկին կռել, դարբնել.* **3,** *որոշ ժամանակ կռել, դարբնել.* **4,** *ժէնք.* *բոլորովին սառցնել, սառչել.* прудъ проковáло.

Проко‖вы́риваніе *չ.* *փորելով, քչփորելով ծակելը.* **-вы́ривать, -вырять** *ն.* *փորելով, քչփորելով ծակել, ճեղքել:*

Прокозы́‖ривать, -ря́ть *ն.* *թղթխ.* *կօզըր խաղալ.* **-ря́ться** *անդր.* **1,** *իր բոլոր կօզըրները տանել տալ.* **2,** *ռմկ.* *իր բոլոր փողերը տանել տալ:*

Проко‖лáчивать, -лоти́ть (-лочу́ -óтятъ) *ն.* **1,** *զարկելով մտցնել, անցկացնել.* **2,** *զարկելով, ծեծելով մաքրել (շորեղէնը):*

Прокoлóть (-колю́ -кóлютъ; -ли́) *ա.* Прокáлывать.

Проколу́‖пывать, -пать *ն.* *փորելով, քչփորելով ծակել, ճեղքել:*

Прокóлъ *ար.* **1,** *ծակելը, խոցելը.* **2,** *ծակած, խոցած տեղ, վէրք:*

Прокoнопá‖тить (-чу -тятъ) *ա.* Проконопáчивать; **-чиваніе** *չ.* *լաւ, ըստ հարկին խծուծելը, խծուծով գոցելը, կալնելը. փակելը.* **-чивать**, -тить *ն.* *լաւ, ըստ հարկին խծուծել, ծխուծով գոցել, փակել, կալնել:*

Прокóн‖сулъ *ար.* *փոխ-հիւպատոս, անթ-հիւպատոս, փոխանակ բդեշխի.* **-сульскій** *ած.* *փոխ-հիւպատոսի, -սական, անթհիւպատոսի, -սական.* **-сульство** *չ.* *փոխ-հիւպատոսութիւն, անթհիւպատոսութիւն:*

Про‖копáть *ա.* Прокáпывать 2; **-ся** *անդր.* *դանդաղ կերպով անել, գործել, ուշացնել.* онъ дóлго прокопáлся съ э́той рабóтой; **-кóпный** *ած.* *միջից փորած, ծակած:*

Прокоп‖ти́ть (-чу́ -тя́тъ) *ա.* Прокáпчивать; **-тѣ́лый** *ած.* *լաւ, ըստ հարկին մրխած, մխով, ծխով չորացրած.* **-тѣ́ть** *չ.* *լաւ, ըստ հարկին մխուել, ծխի, մխի մէջ չորանալ.* **-чéніе** *չ.* *լաւ, ըստ հարկին մխելը, ծխի, մրխի մէջ չորացնելը:*

Прокóпъ *ար.* **1,** *միջից փորելը, անցկացնելը.* **2,** *մր և է տեղի միջից փորած, անցկացրած փոս, խրամ.* **3,** *սորեկկերայ անցք, դնացք:*

Про‖корми́ть (-млю́ -кóрмятъ), **ся** *ա.* Прокáрмливать, ся; **-кóрмка** *ի.* **-кормлéніе** *չ.* *կերակրելը, կերակրում. սնունդ, պարէն.* **-кóрмъ** *ար.* **1,** *ա.* Прокормлéніе; **2,** *կերակուր, սնունդ ծախս:*

Прокорпѣть (-плю́ -пя́тъ) չ. надъ чѣмъ որոշ ժամանակ տոկունութեամբ մի բանով զբաղուել, մի բանի վերայ աշխատել։

Прокоси́ть (-шу́ -ко́сатъ) ն. **1**, որոշ ժամանակ հնձել, հարել. **2**, հնձել, հարել (որոշ տարածութիւն)։

Проко‖чёвывать, -чева́ть (-чу́ю -ютъ) չ. որոշ ժամանակ ուր և է տեղ մնալ, անցկացնել (թափառականների, խաշնարածների մասին)։

Прокоше́ніе չ. հնձելը, հարելը։

Про‖краду́сь տ. Прокра́сться; **-кра́дываніе** չ. ծածուկ, աննկատելի կերպով անցնելը, սպրդելը. **-кра́дываться**, -кра́сться չ. ծածուկ, աննկատելի կերպով անցնել, սպրդել, մտնել մի տեղ, մի բանի մէջ. п. въ домъ.

Прокра́сить (-а́шу -сятъ) տ. Прокра́шивать.

Прокра́сться (-аду́сь -ду́тся; -ди́сь) տ. Прокра́дываться.

Прокрахма́‖леніе չ. կրախմալելը, օսլայելը, նշշտելը. **-лить** (-лю -лятъ) ն. կրախմալել, օսլայել, նշշտել։

Прокра́‖шивніе չ. ղեղելը, ներկելը. **-шивать**, -сить ն. **1**, ղեղել, ներկել. **2**, ղեղելով, ներկելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Про‖кри́кивать, -крича́ть ն. **1**, աղաղակելով յայտարարել, տարփողել, 'չու անել'. **2**, մի քանի ժամանակ աղաղակել. **-кри́кнуть** չ. ճչել, ծուալ, ճիչ արձակել։

Прокрои́ть (-рою́ -я́тъ) ն. **1**, го́лову գլուխը ջարդել, ճզմել. **2**, որոշ ժամանակ ձևել։

Про‖крыва́ть, -кры́ть (-кро́ю -ютъ) նկրչ. տ. Грунтова́ть.

Прокурату́ра է. (լտ.) պրոկուրորական, դատախազական մարմին, վարչութիւն։

Проку́‖риваніе չ. տ. ստորև բայը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1**, լաւ, լաւ կարգին ծխել (ծխանելիքով). **2**, ծխելով ծախսել, վատնել (շատ փող). **3**, մի քանի ժամանակ ծխել, քաշել (ծխախոտ)։

Прокуролёсить (-шу -сятъ) չ. մի քանի ժամանակ չարաճճիութիւն, սոտհակութիւն անել։

Прокуро́‖рская, ой է. դատախազի սենեակ, դատախազարան. **-рскій** ած. պրոկուրորի, -րական, դատախազի, -զական. п. надзо́ръ; **-рство** չ. պրոկուրորութիւն, դատախազութիւն. **-рша** է. պրոկուրորի, դատախազի կին. **-ръ** ա. (լտ.) պրոկուրոր, դատախազ։

Про‖куса́ніе չ. կծելով, խածնելով կտրելը. **-куса́ть, -куси́ть** (-шу́ -у́сятъ) տ. Проку́сывать; **-ку́сываніе** տ. Прокуса́ніе; **-ку́сывать**, -куса́ть, -куси́ть ն. կրծելով, խածնելով կտրել, փրցնել։

Проку‖ти́ть (-чу́ -тятъ) ն. վատնել, փչացնել (զեխութեամբ, քէֆ անելով). **-ся** անդր. շնորհիւ զեղխութեան, խրախասիրութեան սնանկանալ, տնանկանալ. **-чиваніе** չ. զեղխութեամբ, խրախասիրութեամբ վատնելը, փչացնելը։

Прокъ ա. **1**, շահ, օգուտ, 'խէր'. յաջողութիւն. отъ э́того про́ку не бу́детъ; что въ э́томъ про́ку? итти́ въ п. օգուտ, շահ բերել, յաջողուել. чужо́е добро́ въ п. нейдётъ (առծ). **2**, պաշար, պարէն. запасти́сь въ п. պաշար տեսնել, պարենաւորուել։

Про‖лага́ть, -ложи́ть տ. Прокла́дывать II.

Прола́‖за տ. Пройдо́ха; **-зить** (-жу -зятъ), **-зничать** չ. սողալ, սողալով, խորամանկութեամբ աշխատել մի բան շահել, ստանալ. **-зъ** ա. **1**, անցք, ծակ, որի միջից սողալով անցնում են. **2**, տ. Прола́за.

Прола́ко‖мить (-млю -мятъ) ն. քաղցրեղէնի, անուշեղէնի վերայ ծախսել, 'մսխել'. **-мленіе** չ. քաղցրեղէնի, անուշեղէնի վերայ ծախսելը, 'մսխելը'։

Про‖ла́мываніе չ. ծակելը, ճեղքելը, ծակելով, ճեղքելով բացելը. **-ла́мывать**, -лома́ть, -ломи́ть ն. ծակել, ճեղքել, ծակելով բացել, (ծակ, անցք, դուռ, պատուհան) կտրել. п. окно́ въ стѣнѣ́; п. отве́рстіе; п. лёдъ; п. стѣ́ну, что́бы сдѣ́лать дверь; п. полъ; п. го́лову գլուխը պատռել. **-ла́мываться**, -ломи́ться անդր. կոտրուել, փլչել, փուլ գալ, խորտակուել. полъ проломи́лся; лёдъ подъ нимъ проломи́лся; э́тотъ полъ такъ нагружёнъ, что мо́жетъ п—ми́ться.

Прола́щивать, -лощи́ть ն. լաւ, լաւ հարկին կոկել, ողորկել, յղկել։

Прола́ять (-ла́ю -ютъ) չ. որոշ ժամանակ հաչել, հաչելով անցկացնել (օր. ամբողջ գիշերը)։

Про‖лега́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-лега́ть**, -ле́чь չ. տարածուել, անցնել (լաւ երկարութեան). доро́га пролега́ла че́резъ лѣсъ ճանապարհը անցնում էր անտառի միջով. **-лежа́лый** բյ. ած. փտած, փչացած (երկար ընկած մնալուց). **-лежа́ть** տ. Проле́живать; **-лежень**, жня ա. երկար պառկելուց առաջացած վէրք. **-ле́живать**, -лежа́ть **1**, չ. որոշ ժամանակ պառկած, ընկած մնալ. я цѣ́лый день пролежа́лъ въ посте́ли; два го́да пролежа́вшій лѣсъ երկու տարի ընկած մնացած տախտակ. **2**, ն. бока́ երկար պառկելով կողքերը ցաւեցնել, վնասել։

Пролета́ніе չ. թռչելով մօտից, կշտից անցնելը։

Пролета‖ріа́тъ ա. (լտ.) պրոլէտարիատ, աղքատ, օրն աշխատող օրն ուտող քաղաքացի դասակարգ. у́мственный п. մտաւոր պրոլէտարիատ. **-рій**, ія ա. (լտ.) պրոլէտար, աղքատ, օրն աշխատող օրն ուտող քաղաքացի։

Про‖лета́ть, -летѣ́ть չ. **1**, թռչելով անցնել. пу́ля пролетѣ́ла ми́мо са́мой его́ щеки́; **2**, արագութեամբ, աննկատելի կերպով անցնել (ժամանակի մասին). **-лётка** է. մի տեսակ կառք. **-лётный** ած. թռչելով անցնող. *վաղանցիկ, արագաթռիչ. п—ыя пти́цы տարափոխիկ թռչուններ. **-лётъ** ա. **1**, թռչելը, թռչելով անցնելը. побыва́ть гдѣ п—омъ անցնելիս ուր և է տեղ կարճ ժամանակ մնալ. на п. տ. Напролётъ; **2**, անցք, ծակ, բացուածք (միջանցիկ). ճրտրգ. պարապ, ազատ տեղ, տարածութիւն. п. ме́жду ба́лками գերանների հեռաւորութիւնը միմեանցից. **-летѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) տ. Пролета́ть.

Проле́‖чивать, ся, -чи́ть, ся տ. Пролѣ́чивать, ся, -чи́ть, ся.

Пролечу́ տ. Пролетѣ́ть և Пролечи́ть.

Про‖лива́ніе չ. *թափելը.* **-лива́ть, -ли́ть** ն. *թափել, (գր.) հեղուլ.* п. вино́ на́ полъ; п. кровь за оте́чество; п. о комъ слёзы; *п. на кого́ гнѣвъ *բարկութիւնը մէկի գլխին թափել.* *п. свѣтъ на что *մի բանի վերայ լոյս սփռել, մի բան լուսաբանել, պարզաբանել.* онъ про́лилъ большо́й свѣтъ на э́то дѣло; **-ся** ան. *հոսել, թափուել, տարածուել.* **-ливно́й** ած. дождь *հեղեղ, տարափ, ջաղբ, 'սէլաւ'.* **-ли́въ** ա. *աշխ. նեղուց:*

Проли́‖зывать, -за́ть (-жу́ -жутъ; -жи́) ն. 1, *լիզել. լիզելով մաքրել.* 2, *մի քանի ժամանակ լիզել:*

Про‖ли́тіе չ. *թափելը.* п. кро́ви *արիւնհեղութիւն.* **-ли́ть** (-лью́ -ю́тъ; -ле́й), **ся** տ. Пролива́ть, ся.

Пролови́ть (-влю́ -ло́вятъ) ն. *որոշ ժամանակ որսալ, 'բռնել'.* п. ры́бу; п. птицъ, насѣко́мыхъ.

I. **Проло́гъ** ա. (յն.) 1, *նախաբան (մուտ դրամատիկական շարադրութեան).* 2, (про́логъ) *եկղ. տօնական մատեան:* [վիտ:

II. **Проло́гъ** ա. *ձոր, հովիտ, լեռնահո-*

Проло‖же́ніе տ. Прокла́дываніе; п. но́вой доро́ги *նոր ճանապարհ անցկացնելը.* **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) տ. Прокла́дывать.

Про‖лома́ніе չ. *ծակելը, բացելը.* **-лома́ть** տ. Прола́мывать; **-ломи́ть** (-млю́ -о́мятъ), **ся** տ. Прола́мывать, ся; **ло́мка** է. *անցք, ծակ.* **-ло́мный** ած. 1, *անցքի, ծակի. ծակած, բացած,* 2, *ծակելու, ճեղքելու, բացելու.* **-ло́мъ** ա. 1, *ծակելը, ճեղքելը, բացելը.* на п. տ. Напроло́мъ; итти́ на п. *զոռով, ոչ մի արգելքի չնայելով առաջ գնալ, ճանապարհ բացել.* 2, *ճեղք, ծակ, անցք, պատռուածք, (պատի) խրամատ, ճեղքած, պատռած տեղ.* сдѣлать п. въ стѣнѣ́ *պատը խրամատել, պատի մէջ ճեղք, խրամատ բացել.* бить п. *ճեղքել, ծակել.* п. головы́ *գլխի պատռուածք:* [щивать.

Пролощи́ть (-щу́ -щатъ) տ. Прола́-

Про́лубь ամկ. տ. Про́рубь.

Про‖лы́сина է. *առհ. բաց, լերկ տեղ (օր. գլխի երկարաձև թեթև ճաղատութիւն, մազաթափ տեղ մուշտակի, պատառաէ. պատի վերայ տեղ, ուր գոյնը պակաս է եկել եւն):*

Пролью́ տ. Проли́ть.

Про‖лѣза́ніе չ. *սողալով անցնելը.* **-лѣза́ть, -лѣ́зть** (-зу -зутъ; անց. -лѣ́зъ -зла, о; -зь) չ. *սողալով անցնել, անց կենալ.* п. сквозь рѣшётку.

Пролѣни́ться (-ню́сь -нятся) չ. *մի քանի ժամանակ ծուլանալ, յուլանալ, ծուլութիւն, յուլութիւն, պղերգութիւն անել:*

Пролѣ́‖ска է. բս. Mercurialis, *կմշտրուկ.* **-сокъ**, ска ա. **-сочекъ**, чка նւզ. տ. Просѣ́ка.

Пролѣ́‖чивнаіе չ. *բժշկութեան, ապաքինութեան վերայ ծախսելը.* **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. 1, *մի քանի ժամանակ բժշկել, ապաքինել (հիւանդին).* 2, *բժշկութեան, ապաքինութեան, բժշկի ու դեղօրայքի վերայ ծախսել.* **-ся** ան. *մի քանի ժամանակ բժշկուել, ապաքինուել:*

Пролю‖бе́зничать չ. *մի քանի ժամանակ սիրալիրութիւններ անել.* **-бова́ться** (-бу́юсь -ются) չ. *մի քանի ժամանակ զուարճանալ, հրճուել, հրճուանքով նայել:*

Прома́‖зывать, -зать (-жу -жутъ; -жь) ն. *խղել, օծել, ճարպել:*

Про‖ма́лчиваніе չ. *լռելը.* **-ма́лчивать, -молча́ть** չ. *լռել, լռութիւն պահպանել:*

Про‖ма́лывать, -моло́ть ն. 1, *աղալ. աղալ պրծնել.* 2, *վայրապար 'դուրս տալ', շաղակրատել:*

Проманéжиться (-жусь -жатся) ան. *մի քանի ժամանակ պճնամոլել, կոտրատուել, քրքրուել:*

Прома́‖нивать, -ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. *մի քանի ժամանակ յուսադրել, սուտ յոյսերով խաբել:* [տոտել, կեղտոտել, ապականել:

Промара́ть ն. *մի քանի ժամանակ աղ-*

Промарширова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. *ռզմ. անցնել:*

Про‖ма́тываніе չ. *վատնում, վատնելը.* **-ма́тывать, -мота́ть** ն. 1, *վատնել.* п. своё имѣ́ніе; онъ промота́лъ своё состоя́ніе на актри́съ; 2, *մի քանի ժամանակ [թել] կծկել, կծկելով անցկացնել.* **-ся** ան. *սնանկանալ, 'քանդուիլ', 'տնաքանդ ըլիլ' (ստացուածքը վատնելով):*

Прома́‖хивать, -ха́ть, -хну́ть ն. 1, *հողմահարելով քշել, վանել, հալածել, ցրել.* 2, *ամկ. վատնել.* 3, *քշելով անցնել (որոշ տարածութիւն).* 4, չ. ми́мо чего́ *մի բանի մօտից, 'կշտից' արագ անցնել.* **-ся** ան. *վրիպել, սխալուել, շզարկել (նպատակին).* онъ вы́стрѣлилъ въ меня́ изъ рево́львера, но промахну́лся; **-(про́-)хъ** ա. *սխալ հարուած, վրիպում. առհ. սխալ, անյաջողութիւն.* дать, сдѣ́лать п. *սխալուել, վրիպել, նպատակին չըդիպցնել.* онъ не п. *նա միամիտ մարդ չէ, նա խաբուող պտուղ չէ.* ни ра́зу не дать п—у *երբէք չվրիպել:*

Про‖ма́чивать, -мочи́ть ն. 1, *թացել, թրջել.* п. но́ги; 2, *բոլորովին թացել, թրջել, ջուր կտրեցնել.* дождь -мочи́лъ меня́ до косте́й; дождь наскво́зъ -мочи́лъ мою́ шине́ль; *п. го́рло *ծարաւը կոտրել, 'բողազը թացել', 'թաց անել':*

Прома́шка է. տ. Про́махъ.

Прома́яться (-ма́юсь -ются) ան. *չարչարուել, տանջուել, նահատակուել (մի քանի ժամանակ):*

Прома́ячить տ. Мая́чить.

Проме‖дле́ніе չ. *ուշանալը, ուշացում, յապաղում.* **-длива́ть, -дли́ть** (-лю -лятъ) չ. *ուշանալ, յապաղել, 'յետանալ'.* п. въ доро́гѣ.

Промé‖жду նխդ. (*սեռ. և գործիակ. հոլ.*) *մէջ, միջև.* п. двухъ огне́й; п. горъ; п. ни́ми; **-жность** է. *միջոց, արանք.* п. мéжду бровя́ми; **-жу́токъ**, тка ա. **-жу́точекъ**, чка նւզ. *միջոց. [միջի] տարածութիւն, հեռաւորութիւն.* мéжду деревя́нными строéніями оставля́ются -жу́тки; п. врéмени, раздѣля́ющій э́ти двѣ эпо́хи; въ э́тотъ п. случи́лось мно́го происшé-ствій; **-жу́точный** ած. *միջանկեալ, միջա—.* п—ое простра́нство; п—ая стѣ-

ná; **-жъ** տ. Проме́жду; «возьми́ дуби́ну п. ногъ, вотъ тебѣ́ и конь бу́детъ!»

Промель||ка́ть չ. 1, մի քանի ժամանակ, երբեմն փայլել, պսպղալ, պլպլալ. 2, և **-кну́ть** չ. փայլակի պէս անցնել, յանկարծ փայլել, երևալ և անյայտանալ, չքանալ։

Про||мерза́ніе չ. բոլորովին սառչիլը, սառից կտրիլը. **-мерза́ть**, -мёрзнуть չ. բոլորովին սառչիլ, սառից կտրիլ. **-мёрзлый** էջ. ած. բոլորովին սառած, սառից կտրած. **-мёрзнуть** (անց. -мёрзъ -зла, о) տ. Промерза́ть. [տմնագիր։

Проме́ссъ ա. (ֆր.) վճռկ. պռոմէս, խոս-

Про||мести́, -ме́сть (-мету́ -ту́тъ; անց. -мёлъ -ла́, о́; -ти́) տ. Промета́ть I; **-мета́ніе** չ. 1, ավլելը, սրբելը, մաքրելը. 2, տ. Промётываніе; **-мета́ть** ն. I. (-мести́, -ме́сть) ավլել, սրբել, մաքրել. II. տ. Промётывать; **-метну́ть** տ. Промётывать; **-мётываніе** չ. пе́тель կոճակների ծակերը կարելը. **-мётывать**, -мета́ть, -метну́ть ն. 1, ձգել, գցել, նետել (միջից). п. сквозь гро́хотъ խարբալել, 'խալխալել'. 2, կարել (կոճակների ծակերը)։

Промечта́ть չ. о чёмъ մի բանի մասին մի քանի ժամանակ երազել, մտածել, խորհել։ [մանակ աչքերը ճպել։

Проми||га́ть, -гну́ть չ. մի քանի ժա-

Проми́ловаться (-лу́юсь -ются) անդր. հնց. մեղանչել։

Про||мина́ть, -мя́ть ն. 1, լաւ տրորել, շաղախել (կաւը). 2, ծեծել, քրքրել (կտաւատը). 3, ման ածել (ձիուն). **-ся** անդր. շարժուել, ման գալ։

Промо́з||глость է. փտածութիւն, հոտածութիւն. 'ծլթածութիւն'. **-глый** էջ. ած. փտած, հոտած, փչացած (մրգեղէն), կծուած, 'ծլթած' (խոտ), **-гнуть** չ. փտիլ, հոտիլ, փըչանալ. կծուիլ, 'ծլթիլ'։

Промо́||ина է. **-й** ա. 1, ջրից ողողուած, քանդուած տեղ, խորոչ. 2, սառցի մէջ բացուած ծակ, անցք. **-и́мый** ած. ջրից ողողուած, քանդուած։

Промо||ка́ніе չ. թացուիլը, թրջուիլը. **-ка́ть**, -кнуть չ. բոլորովին թրջուել, թացուել, ջուր կտրիլ. п. отъ дождя́; п. до косте́й; **-клый** էջ. ած. բոլորովին թրջուած, թացուած, ջուր կտրած. **-кнуть** (անց. -мо́къ -кла, о) տ. Промока́ть.

Промо||ла́чивать, -лоти́ть ն. 1, մի քանի ժամանակ կա(լ)սել. 2, բոլորը կա(լ)սել։

Промо́лвить (-влю -вятъ) ն. ասել, արտասանել. **-ся** անդր. բերնից անզգուշաբար խօսք դուրս թռցնել։

Промоли́ться (-лю́сь -лятся) չ. աղօթել, աղօթելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Промолоти́ть (-очу́ -о́тятъ) տ. Промола́чивать.

Промоло́ть (-мелю́ -е́лютъ; -ели́) տ. Прома́лывать.

Промолча́ть տ. Прома́лчивать.

Промо́лъ ա. աղալը (աղունը)։

Промо||ра́живать, -ро́зить ն. բոլորովին սառցնել։

Промори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. որոշ ժամանակ քաղցած թողնել, քաղցից, սովից տառապեցնել. п. безъ обѣ́да առանց ճաշի, քաղցած թողնել. п. на рабо́тѣ քաղցած աշխատեցնել, բանեցնել. 2,* երկար ժամանակ սպասել տալ։ [мора́живать.

Проморо́зить (-о́жу -зятъ) տ. Про-

Промота́ть, ся տ. Прома́тывать, ся.

Промо||че́ніе չ. թացելը, թրջելը. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Прома́чивать.

Прому́чить (-чу -чатъ) ն. մի քանի ժամանակ չարչարել, տանջել. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ չարչարուել, տանջուել։

Промуштрова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. լաւ, խստութեամբ կրթել, վարժել, հրահանգել։

Промча́ть ն. արագ տանել, սլացնել, անցկացնել, 'թռցնել'. **-ся** անդր. արագ գնալ, անցնել, սլանալ։

Промы||ва́льный ած. լուանալու[ն ծառայող]. **-ва́льня** է. լուացարան (հանածոյի). **-ва́льщикъ** ա. լուացող, լուացարար (հանածոյի). п. зо́лота; **-ва́ніе** չ. լուանալը, լուացում. **-ва́тельное**, аго չ. տ. Клисти́ръ 1; **-ва́тельный** տ. Промыва́льный; **-ва́ть**, -(ы́)ть ն. 1, լուանալ, մաքրել. п. руду́; п. глаза́; 2, (ջրի մասին) ողողել, քակել, քանդել, տանել. во́да промы́ла плоти́ну; **-вка** է. լուանալը, լուացում, մաքրելը, -լուամ. п. рудъ; п. ше́рсти; **-вно́й** ած. լուանալու. լուացած. ջրից ողողուած, քանդուած, տարուած. **-во́чный** տ. Промыва́льный.

Промы́каться (-каюсь -ются և -чусь -чутся) անդր. 1, դէս ու դէն թափառել, քարշ գալ. 2, ողորմելի կերպով ապրել, 'եօլա գնալ'։

Про́мыселъ, сла ա. զբաղմունք, արհեստ, 'փէշակ'. ры́бный п. ձկնորսութիւն. звѣри́ный п. որսորդութիւն. го́рный п. հանքագործութիւն. соляно́й п. աղագործութիւն։

Промысли́те||ль ա. նախախնամող (Աստուած). **-льный** ած. նախախնամական։

Про||мы́слить (-шлю -слятъ) տ. Промышля́ть 3; **-мыслово́й, -мысло́вый** ած. արհեստագիտական, արհեստագործական, արհեստի, -տային. промысло́вое свидѣ́тельство արհեստագիտական, -գործական վկայական. промысло́вое заведе́ніе արհեստագիտանոց, արհեստագործանոց։

Про́мыслъ ա. նախախնամութիւն. տ. Провидѣ́ніе. [мыва́ть.

Промы́ть (-мо́ю -ютъ; -мо́й) տ. Про-

Промы||шле́нникъ ա. արհեստաւոր, արհեստագէտ, 'փէշաքար', արդիւնաբերող (ձկնորս, որսորդ, առևտրականներ). **-шленность** է. արհեստագիտութիւն, արհեստագործութիւն, արդիւնաբերութիւն. фабри́чная, заво́дская п. գործարանական արհեստագիտութիւն, -գործութիւն. хлопча́то-бума́жная п. բամբակագործութիւն. **-шленный** ած. 1, արհեստագործ, արհեստագէտ. արդիւնաբերական, -բող. п. наро́дъ; п. го́родъ; 2, աշխատած, վաստակած, ճարած. **-шля́ть** 1, չ. чѣмъ մի գործով, արհեստով պարապել, զբաղուել. п. ры́бою ձկնորսութիւն անել. п. ди́чью որսորդութիւն անել. п. изво́зомъ սայլապանութիւն անել. п. контраба́ндою մաքսանենգութեամբ պարապել. 2, չ. о комъ, о чёмъ մէկի, մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել. 3, (-слить)

ն. что աշխատել, վաստակել, ճարել, հայթայթել. п. себѣ хлѣба իր օրական պարէնը հայթայթել:

Промѣ‖на է. տ. Промѣнъ; **-ниваніе** չ. փոխում, փոխանակում, փոխելը, փոխանակելը. **-нивать**, -нять ն. փոխել, փոխանակել. п. старую посуду на новую; п. картину на книги; **-ся** փխդ. чѣмъ մի բան միմեանց հետ, միմեանց մէջ փոխել. мы промѣнялись лошадьми; **-нный** ած. փոխելու, փոխանակելու. **-нщикъ** ար. **-нщица** է. դրամափոխ, լումայափոխ այր, կին, սեղանաւոր, ուհի. ‘սառաֆ‘. **-нъ** ար. 1, փոխելը, -խում, փոխանակելը, -կում, փոխանակութիւն. п. одной вещи на другую; съ меня взяли столько-то за п.; п. безъ придачи, ухо на ухо փոխել, փոխանակել առանց որ և է աւելորդ բան վճարելու. 2, փոխավճար, լումայաշահ. **-нять, ся** տ. Промѣнивать, ся.

Промѣ‖риваніе չ. չափելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ), -рять ն. չափել (խորութիւնը). **-ся** անդր. սխալուել (չափելիս). **-рный** ած. չափելու, չափման. п. шестъ; **-ръ** ար. չափելը, չափում. 2, սխալ (չափի, չափելիս եղած). **-рять** (-ряю -ютъ), **ся** տ. Промѣривать, ся.

Промѣ‖шивать, -сить (-шу́ -ѣсятъ), **-шать** ն. լաւ շաղախել, խառնել:

Промѣш‖кивать, -кать չ. մի քանի ժամանակ ուշանալ, յապաղել. онъ промѣшкалъ въ пути.

Промякнуть չ. փափկիլ, փափկանալ, կակղիլ, կակղանալ (բոլորովին):

Промять (-мну́ -у́тъ; -мни́), **ся** տ. Проминать, ся. [մյաւել, նուալ:

Промяу́кать չ. մի քանի ժամանակ

Прона́ши‖ваніе չ. կրելով մաշելը, ծակելը (հագուստը). **-вать**, проноси́ть ն. 1, հագնել, կրել (որոշ ժամանակ). 2, հագնելով, կրելով մաշել, ծակել, քրքրել (հագուստը):

Пронести́ (-су́ -су́тъ; անց. -нёсъ -сла́, о́; հրմ. -си́), **ся** տ. Проноси́ть, ся II.

Прон‖за́ніе չ. խոցելը, խոցում, ծակելը, -կում. **-за́ть**, -зи́ть ն. խոցել, ծակել. п. кинжаломъ; п. насквозь միջից ծակելով անցնել. **-зи́тельно** մ. սուր, ականջ ծակելով. **-зи́тельность** է. ականջ ծակելը, սրութիւն, սաստկութիւն, զլութիւն (ձայնի). **-зи́тельный** ած. սուր, սաստիկ, ականջ ծակող, զիլ. обладать п—ымъ голосомъ; п—ые крики; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Пронза́ть.

Про‖низа́ть (-ижу́ -и́жутъ; -жи́) տ. Прони́зывать; **-ни́зываніе** չ. շարելը, յեռելը. **-ни́зывать**, -низа́ть ն. 1, շարել, յեռել. п. жемчугомъ մարգարտազարդել. 2, շարելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). **-низь** է. ուլունք, շարելու բան:

Прони‖ка́ніе չ. անցնելը, ներս մտնելը, թափանցելը. **-ка́ть**, -кнуть ն. անցնել (միջից, ընդթափ), [ներս] մտնել, թափանցել. свѣтъ проникаетъ сквозь стекло́, сквозь занавѣски; вода́ проникла во второй этажъ; п. въ глубь [կամ глубину] страны երկրի խորքը մտնել. 2,* խորասուզուել, իմանալ, խելամուտ լինել. п. чьё-либо намѣреніе; воззрѣніе начинающее п—кать въ умы մարդերին միջամուխ եղող, մարդերը գրաւող հայեացք. п. въ будущее ապագային խելամուտ լինել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բանով տոգորուիլ. п. истиною ученія; п. чувствомъ до́лга; **-кнове́ніе** չ. թափանցելը, -ցում. *հասկանալը, հասկացողութիւն, խելամտութիւն. **-кнове́нность** է. *խորասուզում, խելամտութիւն:

Про‖нима́ть, -нять ն. 1, ծակել. 2, ազդել, ներգործել. меня морозъ, голодъ пронимаетъ ես մրսում եմ (կամ ցուրտը ջանս է ընկել), ես քաղցած եմ. меня дрожь пронимаетъ ես դողդողում եմ. 3, զգալ, խելքի բերել, ուղղել (պատժելով). его́ не проймёшь.

Прони‖ца́емость է. թափանցիկութիւն. **-ца́емый** ած. թափանցիկ. թափանցելի. **-ца́ніе** չ. թափանցում, թափանցելը. **-ца́тельность** է. թափանցողութիւն (միտքի), սրամտութիւն, նրբամտութիւն, կորովամտութիւն, լրջամտութիւն, զգաստութիւն. **-ца́тельный** ած. թափանցող, սուր. սրամիտ, նրբամիտ, կորովամիտ, լրջամիտ, զգաստ. п. взоръ, умъ; **-ца́ть, ся** տ. Проника́ть, ся.

I. **Проноси́ть** (ապռն. -ношу́ -но́сятъ; -си́) տ. Пронашивать.

II. **Про‖носи́ть** (ներկյ -шу́ -но́сятъ; -си́), -нести́ ն. 1, տանել, [տանելով] անցկացնել. мимо нашихъ оконъ пронесли́ гробъ; п. слухъ, молву́ о чёмъ մի բանի մասին լուր տարածել. Го́споди, пронеси́ это го́ре Տէր, հեռացրու այդ աղէտը. 2, դէմք. լուծել, ‘դուրս գնալ‘. его́ проно́ситъ, пронесло́; 3, պատառել, խորտակել, քակել, քանդել, տանել. плоти́ну пронесло́ водо́ю; **-ся** անդր. 1, արագութեամբ անցնել, անցկենալ, սլանալ. ло́шадь пронесла́сь ми́мо насъ; 2, տարածուել. пронёсся слухъ; **-но́сный** ած. և проно́сное, аго չ. լուծողական, մաքրողական:

Пронунціаме́нто չ. (իսպ.) պրօնունցիամիենտօ (խռովարարական ցոյց կառավարութեան դէմ. ևս ցոյց որ և է կուսակցութեան պարագլխի, երեսփոխանի կամ պետական անձի դէմ):

Проны́‖ра հսր. խորամանկ, խարդախ, բանսարկու, ադուեսաբարոյ մարդ, *‘ճիղուիտ‘. **-ривать**, -рну́ть չ. սուզուիլ, խորասուզուիլ, ընկղմուիլ. **-ри́ть** (-рю -ря́тъ) չ. խորամանկութիւն, խարդախութիւն, նենգութիւն անել (որ և է նպատակով). **-рливость** է. նենգութիւն, խորամանկութիւն, բանսարկութիւն. *‘ճիղուիտութիւն‘. **-рливый** ած. նենգ, խորամանկ, խարդախ, բանսարկու, *‘ճիղուիտ‘. **-рну́ть** տ. Проны́ривать; **-рство** չ. խորամանկութիւն, խարդախութիւն, նենգութիւն, բանսարկութիւն. **-рствовать** (-вую -ютъ) տ. Проны́рить.

Пронѣ́житься (-жусь -жатся) անդր. մի քանի ժամանակ իր անձը գրգել, գգուել, փայփայել (օր. անկողնում պառկած մնալով):

Пронѐю́‖хивать, -хать ն. 1, հոտառութեամբ, գաղտնաբար իմանալ, տեղեկանալ. онъ пронюхалъ, что его хотя́тъ поколоти́ть; 2, ըմպելով, ‘բռնօթու‘ վերայ ծախսել, ‘մսխել‘. п. пожи́ву.

Проня́ньчить (-чу -чатъ) ն. кого́, **-ся** անդր. съ кѣмъ պահել, խնամել, մեծացնել (մանկանը)։ [нима́ть.

Проня́ть (-ойму́ -му́тъ; -йми́) տ. Про-

Прообра‖зова́тель ար. **-зова́тельница** ի. ապագան նշանակող, գուշակող (այլաբանօրէն). **-зова́тельный** ած. ապագան նշանակող, գուշակող. **-зо́вывать, -зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. ապագան նշանակել, պատկերացնել, գուշակել (այլաբանօրէն). закла́нiе ветхозавѣ́тнаго пасха́льнаго а́гнца прообразо́вывало распя́тiе Iису́са Христа́ на крестѣ́; **-(о́бра)зъ** ար. նշան (ապագայի). նախատիպ։ [կացնել (որոշ ժամանակ)։

Прообѣ́дать չ. ճաշել. ճաշելով անց-

I. **Проора́ть** (-орю́ -о́рютъ; -ори́) ն. 1, վարել, հերկել, ակօսներ քաշել (հողի միջից). 2, վարել, հերկել[ով անցկացնել] (որոշ ժամանակ)։

II. **Проора́ть** (-ору́ -ру́тъ; -ори́) չ. աղաղակել, ‘բղաւել‘[ով անցկացնել] (որոշ ժամանակ)։

Проо́хать չ. ախ քաշել, ախ ու վախ քաշել, հառաչել[ով անցկացնել] (որոշ ժամանակ)։

Пропа́вшiй ած. կորած. это п—iя де́ньги.

Пропага́н‖да ի. (նոր լտ.) պռօպագանդա, տարածում, ջանք տարածելու (նոր ուսում, կարծիք). **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. պռօպագանդա անել, տարածել, աշխատել տարածել, քարոզել (նոր ուսում, կարծիք). п. иде́ю трете́йскаго суда́; **-ди́стъ** ար. **-ди́стка** ի. պռօպագանդա անող, տարածող (նոր ուսում, կարծիք) այր, կին։

I. **Про‖пада́ть**, -па́сть չ. 1, կորչել, անյայտանալ, չքանալ. у меня́ пропа́ла соба́ка; всё пропа́ло ամէն բան կորած է. куда́ пропа́ли мои́ перча́тки? онъ пропа́лъ изъ глазъ, и́зъ виду; пропа́ли мои́ труды́ и де́ньги; онъ пропа́лъ въ толпѣ́; 2, կորչիլ, փչանալ, ապականուել, կործանուել, ոչնչանալ. цвѣты́ пропа́ли отъ моро́за; у меня́ пропа́ло за нимъ сто рубле́й նա հարիւր ռուբլիս կերաւ. пиши́ пропа́ло ստացին գրիր. пропа́лъ я, пропа́ла моя́ голо́вушка; пропади́ онъ про́падомъ փչանայ նա, գրողը նորան տանի։ [ընկնել, գլորուել։

II. **Пропа́дать** չ. մի տեղից միւս տեղ

Про‖паду́ տ. Пропа́сть; **-па́жа** ի. 1, կորչելը, կորուստ. 2, կորած իր։

Пропази́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. ակօսել, ակօսաձև փորել։ [խել՝ (խմիչքների վրայ)։

Про‖па́ивать, -пои́ть ն. ծախսել, ‘մըս-

Про‖па́лзывать, -полза́ть, -ползти́ չ. սողալ, սողալով անցնել (մի բանի միջից)։

Пропали́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. հրացան, հրացէն արձակել, տրաքացնել (որոշ ժամանակ)։

на **Пропалу́ю** տ. Напропалу́ю.

Пропа́лы‖ванiе չ. փետելը, քաղելը, քաղհանելը. **-вать**, прополо́ть ն. փետել, քաղել, քաղհանել։

Пропа́ры‖ванiе չ. քակելը, ճղելը, պատռելը. **-вать**, пропоро́ть ն. քակել, ճղել, պատռել։

Пропасова́ть տ. Пасова́ть.

Пропасти́ (-су́ -су́тъ; -си́) ն. որոշ ժամանակ արածացնել (անասուններին)։

I. **Пропа́сть** (-паду́ -ду́тъ; անց. -па́лъ -ла, о; -ди́) տ. Пропада́ть.

II. **Про́пасть** ի. 1, անդունդ, վիհ. гора́ окружена́ глубо́кими пропастя́ми; быть на краю́ п—и կորստեան անդնդի ափին գտնուել. картёжная игра́ есть п., поглоти́вшая мно́го состоя́нiй; бездо́нная п.; 2, անթիւ, անհամար բազմութիւն, քանակութիւն. п. наро́да; п. дѣлъ; онъ издержа́лъ п. де́негъ; у него́ п. де́негъ, враго́въ, заня́тiй; тфу п.! թո՜ւհ, անիծեալ։

Пропа́‖хиванiе չ. լաւ, ըստ հարկին վարելը, հերկելը. **-хивать, -ха́ть** (-шу́ -а́шутъ; -ши́) ն. 1, լաւ, ըստ հարկին վարել, հերկել. 2, վարելով, հերկելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ). **-шка** ի. լաւ, ըստ հարկին վարելը, -րում, հերկելը, -կում. **-шникъ** ար. ձեռնաարօր (որով օր. տունկերի շարքերն ակօսում են)։

Пропа́щiй ած. կորստեան մատ. կորած. *անուղղայ. онъ п. человѣ́къ; п. трудъ.

Пропеде́втика ի. (յն.) նախապատրաստութիւն, նախապատրաստական գիտութիւն։

Пропе‖ка́нiе չ. լաւ, ըստ հարկին եփելը, թխելը. **-ка́ть**, -(е́)чь ն. 1, լաւ, ըստ հարկին եփել, թխել. 2, եփել, թխել (որոշ ժամանակ). **-ся** անդր. լաւ, ըստ հարկին եփուել, թխուել։ [пира́ть.

Пропере́ть (-пру́ -ру́тъ; -при́) տ. Про-

Пропеча́тать ն. 1, տպել, տպելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ). 2, տպել, տպելով հրատարակել, պարբերական մամուլի մէջ հրապարակ հանել։

Про‖пече́нiе չ. լաւ, ըստ հարկին թխելը, եփելը. **-пе́чь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; -ки́), **ся** տ. Пропека́ть, ся.

Пропи‖ва́нiе չ. խմելը, խմելու, խմիչքների վրայ ծախսելը, վատնելը. **-ва́ть**, -(и́)ть ն. խմել, խմելու, խմիչքների վրայ ծախսել, վատնել. онъ пропи́лъ всѣ свои́ де́ньги; онъ пропи́лъ своё пла́тье նա իր զգեստը գինու վրայ ծախսել է. *онъ пропи́лъ свой умъ նա խմելուց խելքը կորցրել է. **-ся** անդր. իր բոլոր կարողութիւնը խմել, խմելով սնանկանալ։

Пропи́ли‖ванiе չ. միջից սղոցելը, խարտոցելը. **-вать**, -ть ն. 1, միջից սղոցել կամ խարտոցել. 2, սղոցելով կամ խարտոցելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Пропили́ка́ть տ. Пили́кать.

Пропина́‖торъ ար. կալուածատէր, որ բացառիկ իրաւունք ունի օղի քաշելու և գարեջուր պատրաստելու. **-цiо́нное** пра́во կմ **-цiя** ի. (լտ.) իւր. բացառիկ իրաւունք որ և է կալուածքի օղի քաշելու և գարեջուր պատրաստելու։ [(միջից)։

Про‖пира́ть, -пере́ть ն. կխթել, խոթել

Про‖пирова́ть (-ру́ю -ютъ) 1, չ. կերուխումով անցկացնել (որոշ ժամանակ). 2, ն. կերուխումի վրայ ծախսել, վատնել. **-пи́ршествова́ть** (-пи́ршествую -ютъ) ն. և չ. մի քանի ժամանակ քէֆ անել, կերուխումով անցկացնել, խրախանալ։

Про||писа́ніе չ. գրելը, պատուիրելը (դեղ, դարման). **-писа́ть** (-шу́ -шутъ; -ши́), **ся** տ. Прописывать, ся; **-пи́ска** է. 1, ցուցակագրում, -գրութիւն. 2, վաւերացում (անցաթղթի). 3, ցուցակագրելիս բաց թողած բառ. **-писно́й** ած. 1, չցուցակագրած, բաց թողած. 2, п—áя бу́ква գլխատառ. **-пи́сываніе** տ. Прописа́ніе; **-пи́сывать**, -писа́ть ն. 1, նկարագրել, մեկնել (հանգամանօրէն). п. ходъ дѣ́ла; 2, ցուցակագրել. п. па́спортъ անցաթուղթը ցուցակագրել (ոստիկանատանը), վաւերացնել տալ (հիւպատոսարանում). 3, գրել, պատուիրել. п. лѣка́рство; 4, գրել, գրելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). я цѣ́лый день прописа́лъ; 5, ցուցակագրելիս բաց թողնել. **-ся** անդր. ցուցակագրուել. **-пись** է. պռօպիս (վայելչագրութեան օրինակ, կաղապար). написа́ть п—ью տառերով (և ոչ թէ թուանշաններով) գրել, տառագրել:

Про||пита́ніе չ. սնունդ, կերակուր, պարէն, ապրուստ. доста́вить кому́ п. մէկի համար ապրուստ ճարել. сни́скивать себѣ́ п. իւր օրական պարէնը ճարել, հայթայթել. **-пита́ть, ся** տ. Пропи́тывать, ся; **-пи́тываніе** չ. ծծեցնելը. արհեստ. տոգորելը, տոգորում. п. де́рева փայտի տոգորումը (օր. ադալուծոյթներով, երկար պահելու նպատակով). **-пи́тывать**, -пита́ть ն. 1, կերակրել, սնուցանել. 2, ծծեցնել, ծծել տալ. արհեստ. տոգորել. **-ся** անդր. 1, կերակրուել, սնուել. 2, ծծել (իւր մէջ), տոգորուել:

Пропи́ть (-пью́ -ю́тъ; -пе́й), **ся** տ. Пропива́ть, ся.

Пропи́||хивать, -ха́ть, -хну́ть ն. ներս խոթել, ներս կոխել, ներս խցկել, ներս խոթել. **-ся** անդր. ներս խոթուել, ներս կոխուել, ներս խցկուել:

Пропишу́ տ. Прописа́ть.

Пропища́ть (-щу́ -ща́тъ) 1, չ. ճղղալ, ճղճղալ, ճւճւալ (որոշ ժամանակ). 2, ն. ճղճղալով, ճւճւալով ասել, յայտնել:

Пропла́вать չ. լողալ կամ նաւել (որոշ ժամանակ):

Пропла́кать (-пла́чу -чуть; -чь) չ. լալ, լաց լինել (որոշ ժամանակ):

Пропле||та́ть, -сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. -ёлъ -ла́, о́; -ти́) ն. ներհիւսել, մի բանի հետ. մէջ հիւսել:

Проплута́ть չ. մի քանի ժամանակ շրջել, թափառել:

Про||плыва́ть, -плы́ть (-плыву́ -ву́тъ; -ыви́) չ. լողալով կամ նաւելով անցնել. мнѣ случа́лось п. бо́лѣе версты́.

Про||пля́сывать, -пляса́ть (-яшу́ -я́шутъ; -ши́) 1, չ. պարել, կաքաւել (որոշ ժամանակ). 2, ն. պարել պրծնել, կաքաւել պրծնել (որ և է պար. կաքաւ):

Проповѣ́||даніе չ. քարոզելը, -զում. **-дать** տ. Проповѣ́дывать; **-дникъ** ա. քարոզող, -զիչ. **-днически** մ. քարոզչի պէս. **-днически́й** ած. քարոզչի, -զչական. **-дничество** չ. քարոզչութիւն, քարոզչի պաշտօն. **-дно́й, -дный** ած. քարոզի. **-довать** (-дую -ютъ) տ. Проповѣ́дывать; **-дываніе** տ. Проповѣ́даніе; **-дывать**, -дать ն. քարոզել. п. сло́во Бо́жье; **-(про́повѣ)дь** է. (յ. սեռ. проповѣде́й) քարոզ:

Про||по́й ա. խնջոյքի, կերուխումի վերայ ծախսելը, 'մսխելը', վատնելը. **-пои́ть** (-пою́ -я́тъ) տ. Пропа́ивать; **-по́йца** հոր. իւր բոլոր ստացուածքը խմող այր, կին, հարբեցող:

Пропо||ла́скиваніе չ. թեթև կերպով ողողելը (լուացքը). **-ла́скивать**, -лоска́ть ն. թեթև կերպով ողողել (լուացքը):

Пропол||за́ть տ. Пропа́лзывать; **-(о́л)зать** չ. որոշ ժամանակ սողալ. **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; -зи́) տ. Пропа́лзывать.

Прополоска́ть (-щу́ -о́щутъ; -щи́) ն. 1, ողողելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ). 2, տ. Пропола́скивать.

Прополо́ть (-лю́ -о́лютъ; -ли́) տ. Пропа́лывать.

Пропо́льзовать (-зую -ютъ) ն. խնամել, բժշկել (որոշ ժամանակ):

Пропоро́ть (-рю́ -о́рютъ; -ри́) տ. Пропа́рывать.

Пропороши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. փոշոտել (կողպպարը):

Пропоржну́ть չ. թռչելով, ճախրելով անցնել, անցկենալ:

Пропор||ціона́льно մ. համեմատաբար, համահաւասարաբար, համաչափաբար, համեմատ, համապատասխան կերպով. **-ціона́льность** է. համեմատականութիւն, համաչափութիւն, համահաւասարութիւն, համապատասխանութիւն. **-ціона́льный** ած. համեմատ, համեմատական, համահաւասար, համաչափ. համապատասխան. сре́дняя п—ая ли́нія միջին համեմատականը. наказа́нія должны́ быть пропорціона́льны преступле́ніямъ պատիժը յանցանքին պէտք է համապատասխան լինի. **-ція** է. (յո.) 1, համաչափութիւն, համեմատութիւն. յարաբերութիւն. աղերս. п. зда́нія շինութեան [առանձին մասերի] համաչափութիւնը. 3, թւբ. պռոպօրցիա. ариѳмети́ческая, геометри́ческая п.

Пропости́ть (-щу́ -стя́тъ -сти́) չ., **-ся** անդր. պահել, պաս պահել (որոշ ժամանակ):

Пропотѣ́||ніе չ. որոշ ժամանակ քրտնելը. լաւ, ըստ հարկին քրտնելը. **-ть** չ. որոշ ժամանակ քրտնել. լաւ, ըստ հարկին քրտնել. на́до, что́бы больно́й пропотѣ́лъ.

Про||пою́ տ. Пропои́ть և Пропѣ́ть; **-пру́** տ. Проперéть.

Пропры́гать չ. թռչել, թռչկոտել (որոշ ժամանակ):

Пропря́сть (-яду́ -ду́тъ; -ди́) ն. որոշ ժամանակ մանել, (գր.) նիւթել:

Пропуделя́ть չ. որս. վրիպել, չյաջողել:

Пропу||ска́ніе չ. թողնելը. բաց թողնելը. **-ска́ть**, -сти́ть ն. 1, թողնել որ անցնի, որ հոսի, բաց թողնել. насъ пропусти́ли че́резъ заста́ву; п. сою́зныя войска́ че́резъ свою́ зе́млю; п. во́ду въ ровъ; 2, բաց թողնել, ձեռքից բաց թողնել, թողնել որ անցնի. п. удо́бный слу́чай; п. вре́мя посѣ́ва; п. срокъ апелля́ціи; 3, բաց թողնել, դուրս ձգել. я пропусти́лъ нѣ́сколько словъ въ моёмъ письмѣ́; на́до п—сти́ть э́ту фра́зу; *п. что ми́мо уше́й մի բան չլսելու դնել. п—сти́те э́ту ску́чную главу́ и чита́йте да́лѣе; 3, քամել. п. бульо́нъ че́резъ си́то; п. жи́дкость сквозь сѣ́рую бума́гу́; 4, իւր միջից անցկացնել, բաց թողնել. бума́га п—ска́етъ черни́ла; стекло́ пропуска́етъ свѣтъ; ко́жа не п—ска́етъ во-

ды; **5,** *թոյլտրել.* цензýра не п—стила моéй статьи́; **-скнóй** *ած.* *բաց թողնող, անցկացնող.* п. видъ *անցագիր.* п—áя бумá-га *ծծողական թուղթ.* п—áя способность линіи *երկաթ. երկաթուղային գծի դնացքա-ռաքութեան կարողութիւնը.* **-(прó-)скъ** *ա.* **1,** *բաց թողնելը, թողնելը որ անցնի, թոյլա-տրութիւն անցնելու.* **2,** *բաց թողած տեղ, մաս.* п. въ набóрѣ *տպգր. շարուածքի մէջ բաց թողած տեղ.* **3,** *անցագիր.* **-сти́ть** (-щý -ýстятъ; -сти́) *ա.* Пропускáть.

Пропутешéствовать (-вую -ютъ) **1,** *չ.* *ճանապարհորդել, ճանապարհորդելով անց-կացնել (որոշ ժամանակ).* **2,** *ն.* *ճանապարհոր-դելիս ծախսել, ‘մսխել‘ (փող):*

Про‖пущáть *ռմկ.* *ա.* Пропускáть; **-щéніе** *չ.* *թողնելը. բաց թողնելը.* **-щý** *ա.* Пропусти́ть.

Про‖пью́ *ա.* Пропи́ть; **-пья́нство-вать** (-вую -ютъ) *չ.* *խմել, հարբեցողութիւն անել, խմելով, հարբեցողութիւն անելով անց-կացնել (որոշ ժամանակ):*

Про‖пѣвáть, -пѣ́ть (-пою́ -ю́тъ; -пóй) *ն.* **1,** *երգել վերջացնել, պրծնել.* **2,** *եր-գելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ):*

Прорабó‖тывать, -тать *չ.* *աշխա-տել, բանել, աշխատելով, բանելով անցնել, անց-կացնել (որոշ ժամանակ):*

Прора‖стáніе *չ.* *ծլելը, բողբոջելը.* **-стáть, -сти́** (-стý -стýтъ; *անց.* -рóсъ -слá, ó; -сти́) *չ.* **1,** *ծլել, բողբոջել.* рожь въ скирдáхъ проройслá; картóфель прорóсъ отъ сы́рости; **2,** *մի բանի միջից բուսնել, դուրս գչել.* травá проросла́ сквозь дорó-гу; **-щáть, -сти́ть** *ն.* *բուսցնել, ծլեցնել:*

Прó‖рва *է.* **1,** *նոր, ուղիղ հուն (գետի հո-սանքից բացուած).* **2,*** *գւռկ.* *անդունդ, վիհ.* **3,** *հռբ.* *անկուշտ, անկշտում, որկրամոլ.* **-рвáть** (-рвý -вýтъ; -рви́) *ա.* Прорывáть I.

Проревѣ́ть (-вý -вýтъ; -ви́) *չ.* **1,** *ոռ-նալ, աղաղակել.* **2,** *բառա(ն)չել, մռնչել:*

Προредакти́ровать (-рую -ютъ) *ն.* *խմբագրել:*

Прore‖кáніе *չ.* *նախագուշակելը, մար-գարէանալը.* **-кáтель** *ա.* **-кáтельница** *է.* *նախագուշակող այր, կին. մարգարէ, -ուհի.* **-кáть,** -(é)чь, -щи́ *ն.* *նախագուշակել, մար-գարէանալ:*

Проре́кторъ *ա.* *փոխ ռեկտոր:*

Проре‖чéніе *չ.* *նախագուշակում, -կու-թիւն, մարգարէութիւն.* **-(é)чь, -(é)щь** (-кý -чёшь -кýтъ) *ա.* Прорекáть.

Прorжá‖вина *է.* *ժանգից կերուած, ծա-կուած տեղ.* **-вѣть** *չ.* *ժանգից ուտուել, ծա-կուել:*

Прорзáть (-ржý -жýтъ; -ржи́) *չ.* **1,** *որոշ ժամանակ վրնջել, խրխնջալ, խնջել.* **2,** *բարձր վրնջել, խրխնջալ, խնջել:*

Прори‖сóвывать, -совáть (-сýю -ютъ) *ն.* **1,** *ընդթափ նկարել, ընդթափ կաղա-պարել, «ծայրանկարել» (նուրբ թղթի կամ ա-պակու վերայ, թուղթը կամ ապակին կաղա-պարի հետ միասին լոյսի դէմ պահելով).* **2,** *նկարել, նկարելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ* **-(н)сь** *է.* *ընդթափ նկարած կաղա-պար, «ծայրանկար»:*

Прори‖цáлище *չ.* *պատգամատուն, պատ-գամի տաճար; մեհեան.* **-цáніе** *չ.* *գուշակելը, -կում. մարգարէանալը, -ցում.* **-цáтель** *ա.* **-цáтельница** *է.* *գուշակող, մարգարէանող այր, կին.* **-цáтельный** *ած.* *գուշակութեան, մարգարէական.* **-цáть** *չ.* *գուշակել, մարգա-րէանալ:* [յետաձգումին:

Пророгáція *է.* (*լտ.*) *իրւբ.* *յետաձգում,*

Прорóкъ *ա.* *մարգարէ.* прорóку нѣтъ слáвы въ отчи́знѣ *մարգարէն իւր գաւառում պատիւ չունի:*

Пророни́ть (-ню́ -нятъ) *ն.* *վայր գցել. կորցնել.* не п. слóва *բերանը չբացել, ոչ մի խօսք չասել, չարտասանել, լռել:*

Про‖ростáніе, -ростáть *ա.* Прорастáніе, -стáть; **-рóстъ** *ա.* **1,** *վերաճող վէրք, կարած տեղ ծառի բնի վերայ.* **2,** *բս.* Elatine, *ելատինէ կմ ալատին.* **-рость, -рось** *է.* *ճարպաշերտ մսի մէջ:*

Прорó‖чески *մ.* *մարգարէաբար.* **-че-скій** *ած.* *մարգարէի, -րէների, մարգարէա-կան.* **-чественный** *ած.* *մարգարէական, -րէութեան.* **-чество** *չ.* *մարգարէութիւն.* исполнéніе пророчествъ; **-чествованіе** *չ.* *մարգարէանալը.* **-чествовать** (-вую -ютъ) *չ.* *մարգարէանալ.* **-чить** (-чу -чатъ), напр— *ն.* *մարգարէանալ, գուշակել.* **-чица** *է.* *մարգարէուհի:*

Прорóю *ա.* Proры́ть.

Проры‖бáніе *չ.* *կտրելը, կտրելով ծա-կելը.* **-бáть, -би́ть** (-блю́ -ýбятъ; -би́) *ն.* *կտրել, կտրելով ծակել.* п. окнó въ стѣнѣ́ *պատի մէջ պատուհան կտրել կմ բացել.* п. прóсѣку въ лѣсý *անտառի մէջ տեղ բացել (ծառերը կտրելով).* **-ся** *անդբ.* *ռզմ.* *թշնա-մու շարքերը ճեղքել, սուրը ձեռքին անցնել թշնամու շարքերից.* **-бка** *է.* *կտրելը, կտտ-րելը.* **-(прó-)бь** *է.* *սառցի մէջ կտրած, բա-ցած անցք, ծակ:*

Прорýха *է.* *սխալ, սխալանք, վրիպում.* и на старýху бываетъ п. (*առծ.*) *ծերու-թիւնն էլ անսխալական չէ:*

Про‖рывáніе *չ.* **I.** *պատռելը, ճղելը. քանդելը, քակելը, խորտակելը.* **II.** *փորելը, պեղելը, քանդելը.* **-рывáть** *ն.* **I.** (-рвáть) *պատռել, ճղել (օր. շորը), պատռել, քանդել, քակել, խորտակել (ամբարտակը), խորտակել, ցրել, ցիրուցան անել (թշնամու շարքերը).* **-ся** *անդբ.* 1, *պատառուել, ճղուել, ճեղքուել, քակուել. (պալարի մասին) պայթիլ, բուշիլ.* мѣшóкъ прорвáлся *պարկը պատռուեց.* 2, *դուռով, թըշ-նամու շարքերը ճեղքելով անցնել.* **II.** (-ры́ть) *ն.* *փորել, պեղել, բացել.* п. канáлъ; рѣкá проры́ла нóвое рýсло; **-ся** *անդբ.* *փորելով հասնել.* **-ры́въ** *ա.* **1,** *պատառուածք, պատա-ռուած. քանդուած տեղ, անցք. ծակ.* **2,** *թե-թև վէրք, պալար:* [բալ, հեծկլտալ:

Прорыдáть *չ.* *մի քանի ժամանակ ող-*

Прорыси́ть (-шý -сятъ; -си́) *չ.* [*ձիով*] *անցնել (որոշ տարածութիւն):*

Прорыскать (-щу -щутъ) *չ.* *մի քա-նի ժամանակ այս կողմ այն կողմ թափառել, շրջել:*

Про‖ры́тіе *չ.* *փորելը, բացելը, անցկաց-նելը.* п. тоннéля; **-ры́ть** (-рóю -ютъ; -рóй) *ն.* **1,** *որոշ ժամանակ փորել, պեղել.* **2,** *ա.*

Прорывáть II; **-ся** ան. **1,** *որոշ ժամանակ որոնել, փնտռել (օր. գրքերում).* **2,** *տ.* Прорывáться II.

Про‖рычáть (-чу́ -чáтъ; -чи́) *չ. բարձր մռնչել (առիւծի մասին).* **-ры́щу** *տ.* Проры́скать.

Прорѣди́ть (-ѣжу́ -дя́тъ) *ն. մաքրել (անտառը, աւելորդ ծառերը կտրելով):*

Прорѣ́зать (-жу -жутъ; -жь), **ся** *տ.* Прорѣ́зывать, ся.

Прорѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся; -ви́сь) *չ. մի քանի ժամանակ խնդալ, չարաճճիութիւններ անել:*

Прорѣ‖зно́й *ած. կտրած, [միջից, ընդթափ] ծակած.* **-зъ** *ա. [միջից, ընդթափ] կտրած տեղ, անցք, ծակ. դերձ. թեքի համար կտրած անցք.* **-зывáніе** *չ. [միջից, ընդթափ] կտրելը, ծակելը. բժ.* п. зубо́въ *ատամների դուրս գալը.* **-зывáть,** -зать *ն.* **1,** *[միջից, ընդթափ] կտրել, ծակել.* п. пило́ю *սղոցել, սղոցով կտրել.* **2,** *մի քանի ժամանակ կտրել, փորագրել[ով անցնել, անցկացնել].* **-ся** *ան. դուրս գալ (ատամների մասին).* у ребёнка зу́бы п—зываются; **-(-про́-)зь** *է.* **1,** *տ.* Прорѣ́зъ; **2,** *ծակծկուած յատակով նաւ, որի մէջ ձկներ են պահում, ձկնակուր, ձկնարան:*

Прорѣ‖ха *է.* **-шка** *նւզ. ծակ, պատռուածք, պատռած տեղ (զգեստի).* смо́лоду п—шка, а подъ стáрость дырá *(առծ.) ձուի գողը ձիու գող էլ կը դառնայ:*

Проса‖ди́ть (-жу́ -áдятъ) *տ.* Просáживать; **-жáть** *ն. տնկել, տնկելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ).* **-живáть,** -ди́ть *ն.* **1,** *տնկել.* **2,** *պատառել, ծակել (եղջիւրներով).* **3,** *շատ [փող] ծախսել, 'մսխել', վատնել.* **-жу́** *տ.* Просади́ть.

Просáкъ *ա.* **1,** *դժուար, նեղ դրութիւն, շփոթութիւն.* попáсть въ п. *նեղ դրութեան մէջ ընկնել.* **2,** *առասան ոլորելու կմ հիւսելու տեղ:*

Про‖сáливаніе *չ. լաւ, բոլոր հարկին աղելը, աղ անելը, աղ դնելը.* **-сáливать** *ն.* **I.** [**-сáлить** (-лю -лятъ)] *լաւ, բոլոր հարկին ճարպոտել, իւղել, ճարպ, իւղ քսել.* **II.** (-соли́ть) *լաւ, բոլոր հարկին աղել, աղ անել, աղ դնել:*

Просáсы‖ваніе *չ. թափանցելը, միջից անցնելը (ծծուելով).* **-вать,** прососáть *ն.,* **-ся** *ան. թափանցել, միջից անցնել (ծծուելով):*

Просáчи‖ваніе *չ. միջից, ընդթափ անցնելը, հոսելը (կաթելով, ծորալով).* **-вать-ся,** просочи́ться *ան. միջից, ընդթափ անցնել, հոսել, ծորալ:*

Просвá‖таніе, -тываніе *չ. նշանելը, նշան դնելը, 'ուզելը'.* **-тывать, -тать** *ն. նշանել, նշան դնել, 'ուզել'.* п. дѣви́цу за богáтаго жениха́; п. свою́ дочь за кого́-либо.

Просверкáть *չ. մի քանի ժամանակ փայլել, պլպլալ, պսպղալ:*

Просвер‖лéніе, -ливаніе *չ. գայլիկոնելը, ծակելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) *ն. գայլիկոնել, գայլիկոնով ծակել.* п. до́ску.

Просви‖рá *տ.* Просфорá; **-ренная,** ой *է. նշխարատուն, նշխար թխելու տուն.* **-рка** *նւզ. տ.* Просвирá; **-рки,** рокъ *է. յ. բս.* Malva rotundifolia, *կատանակ (բոլորտերեւեան մոլոշ).* **-рница** *է. նշխար թխող կոյս, կին.* **-рный** *ած. նշխարի, նշխարա—.* п—ое тѣ́сто; **-рня** *տ.* Просви́рница; **-ряќъ,** á *ա. տ.* Просви́рки; **-рочка** *նւզ. տ.* Просвирá; **-рочный** *ած.* **1,** *տ.* Просви́рный; **2,** п—ыя растéнія *բս.* Malvaceae, *մոլոշներ:*

Просви́‖стывать, -стáть (-щу́ -и́щутъ; -щи́) **-стѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *ն.* **1,** *շուացնելով երգել (երգ).* **2,** *մի քանի ժամանակ շուացնել.* **3,*** *վատնել.* п. имѣ́ніе.

Просвѣ‖жáть, -жи́ть (-жу́ -жáтъ) *ն. [սենեկի, բնակարանի] օդը մաքրել, թարմացնել.* **-ся** *ան. թարմանալ (մաքուր օդ ծծելով):*

Просвѣ‖ти́тель *ա. լուսաւորիչ.* **-ти́тельница** *է. լուսաւորչուհի.* **-ти́тельный** *ած. լուսաւորող.* п—ая благодáть Бо́жія; **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ; -ти́) *տ.* Просвѣщáть; **-тли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** *տ.* Просвѣтля́ть, ся; **-тлѣ́ніе** *չ. բացուելը, լուսաւորուելը.* на него́ нашло́ п. *նորա աչքերը բացուել են.* **-тлѣ́ть** *չ. բացուել, պարզուել.* **-тля́ть,** -тли́ть *ն. պարզել (հեղուկեղէնը).* **-ся** *ան. պարզուել, բացուել.* **-тъ** *ա.* **1,** *լոյսի երեւալը, յայտնուելը.* *жизнь безъ п—а *առանց լուսոյ նշոյլի կեանք.* **2,** *ճրտրպ. լուսոյ տարածութիւն, լուսամուտ.* **-чиваніе** *չ. թափանցում, միջից անցնելը (լոյսի).* **-чивать** *չ. իր միջից լոյսն անցկացնել, թափանցիկ լինել.* «Элéнъ былá въ бѣ́ломъ плáтьѣ, просвѣ́чивающемъ на груди́ и на плечáхъ»; **-щáть,** -ти́ть *ն. լուսաւորել, կրթել.* п. умы́; п. свѣ́томъ вѣ́ры; п. ю́ношество; п. наро́дъ; **-щéніе** *չ.* **1,** *լուսաւորութիւն, կրթութիւն.* наро́дное п.; **2,** *եկղ. Աստուածայայտնութեան տօն.* **-щённый** *ք. ած. լուսաւորուած, կրթուած:*

Просё‖локъ, лка *ա.,* **-лочекъ,** чка *նւզ. տարածութիւն, միջոց մեծ ճանապարհից հեռու գտնուող գիւղերի մէջ.* итти́ п—лками *կողմնակի ճանապարհներով գնալ.* **-лочная** доро́га *կողմնակի ճանապարհ, շաւիղ:*

Проси́‖живать, -дѣ́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *չ. նստել, նստած անցկացնել (որոշ ժամանակ).* п. весь вéчеръ у знако́маго; п. всю ночь за рабо́тою; п. всю ночь у больно́го.

Про́синецъ, нца *ա. յունուար [ամսի հին անունը]:*

Про‖си́тель *ա.* **-си́тельница** *է. խնդրող, հայցող, խնդրարկու այր, կին.* **-си́тельный** *ած. խնդրի, հայցում պարունակող.* **-си́тельскій** *ած. խնդրողի, խնդրարկուի.* **-си́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) *ն.* кого́, что, чего́, о чёмъ *մէկին, մի բան խնդրել, մէկին աղաչել, մի բան հայցել.* п. у кого́ дéнегъ, по́мощи; п. позволéніе; п. прощéніе; п. ми́лостыни; я прошу́ вáшего покрови́тельства; п. руки́ дѣ́вушки; прошу́ васъ убѣди́тельно сдѣ́лать э́то; я не хочу́ ни о чёмъ п. его́; п. кого́ на обѣ́дъ, на свáдьбу; п. снисхождéнія у пу́блики; я проси́лъ за васъ (*կմ* о васъ) мини́стра;

п. мѣ́ста; ми́лости про́симъ *շնորհք արէք, համեցէք.* прошу́ сади́ться; п. извине́нія; п. о хране́ніи та́йны; чего́ въ дѣ́тствѣ про́симъ, подъ ста́рость бро́симъ (*առծ.*). **-ся** *անդր.* [*իւր համար*] *խնդրել, հայցել.* п. въ о́тпускъ *արձակուրդ խնդրել.* п. въ отста́вку *հրաժարականը խնդրել.* п. на гуля́нье, въ теа́тръ *թոյլտուութիւն խնդրել զբօսնելու, թատրոն գնալու:*

Просі||ява́ть, -я́ть չ. *ցոլանալ, փայլել.* со́лнце просія́ло сквозь ту́чи; лицо́ его́ просія́ло отъ ра́дости—*փայլեց:*

Проска́бли||ваніе չ. *քերելով ծակելը.* **-вать,** проскобли́ть ն. *քերելով ծակել:*

Про||скака́ть (-скачу́ -а́чутъ; -чи́) չ. 1, *մի քանի ժամանակ թռչկոտել, 'ծուլծուլ ընել'.* 2, տ. Проска́кивать I; **-ска́киваніе** չ. *մի բանի միջից թռչելը, անցնելը.* **-ска́кивать** չ. I. (-скака́ть) *թռչկոտելով, ոստոստալով անցնել.* онъ проскака́лъ пе́редо мно́ю; II. (-скочи́ть, **-скакну́ть**) չ. 1, *մի բանի միջից թռչել.* 2, *արագութեամբ անցնել.* 3, *երեալ, յայտնուել, պատահել (արագութեամբ անցնելիս):*

Проскобли́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Проска́бливать.

Проскользну́ть չ. *արագութեամբ անցնել, խոյս տալ.* п. ми́мо глазъ *աչքից վրիպել:*

Проско||миді́йный ած. *եկղ.* *ընծայման.* **-ми́дія** է. (*յն.*) *եկղ.* *ընծայումն (սուրբ պատարագի առաջին մասը, երբ պատրաստում են նուէրները գինման համար):*

Проскочи́ть (-чу́ -ча́тъ) տ. Проска́кивать II.

Про||скреба́ть, -скре́сть (-скребу́ -бу́тъ; *անց.* -скре́бъ -бла́, о́; -би́) ն. *քերելով ծակել:*

Проскрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) չ. *ճռռալ, ճռճռալ (դռան մասին):*

Проскурня́къ, а́ ա. *բս.* Altaea officinalis, *տուղտ.* ро́зовый п., A. rosea, *մոլոշավարդ:*

Просла́бить (-блю -бятъ) ն. *մաքրել (մաքրողականի մասին).* лѣка́рство просла́било меня́; его́ просла́било *նա լուծեց:*

Просла́||вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Прославля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. *փառաբանելը, -նութիւն, փառաւորելը, -րութիւն.* **-вля́ть,** -вить ն. 1, *փառաւորել.* п. своё и́мя вели́кими дѣла́ми; 2, *փառաբանել, գովաբանել, գովասանել.* п. Бо́га; 3, *հռչակել.* п. кого́ скупы́мъ; **-ся** *անդր.* *փառաւորուիլ, հռչակուիլ.* п. побѣ́дами.

Прослези́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. кого́ *մէկին արտասուեցնել, լացացնել, ստիպել արտասուք թափելու.* **-ся** *անդր.* *արտասուել, մի քանի կաթիլ արտասուք թափել:*

Просло́екъ, о́йка ա. *միջախաւ, նուրբ, բարակ խաւ (հանածոների մէջ):*

Прослоня́ться տ. Прошата́ться.

Прослу́||живать, -жи́ть (-жу́ -жатъ) չ. 1, *որոշ ժամանակ ծառայել, ծառայելով անցկացնել.* я два́дцать лѣтъ прослужи́лъ моему́ госуда́рю, оте́честву; онъ де́сять лѣтъ прослужи́лъ въ одно́мъ чи́нѣ; 2, *դիմանալ (որոշ ժամանակ).* э́та шля́па прослужи́ла мнѣ пять лѣтъ; э́то пла́тье болѣе го́да вамъ не прослу́житъ.

Прослу́||шивать, -шать ն. *ցվերջ լսել, ունկնդրել.* онъ прослу́шалъ мой разска́зъ; 2, *լսել, ունկնդրել.* судъ прослу́шалъ моё дѣ́ло; учи́тель прослу́шалъ уро́къ ученика́; п. курсъ *դասընթացը վերջացնել:*

Про||слыва́ть, -слы́ть (-слыву́ -ву́тъ; -ви́) չ. *հռչակ ունենալ, համարուել.* п. учёнымъ, п. богачо́мъ *ուսումնականի, հարուստի համբաւ, հռչակ ունենալ:*

Прослы́шать տ. Услы́шать.

Прослѣ́довать (-дую -ютъ) 1, չ. *անցնել, անցկենալ.* 2, *քննել, զննել, հետախուզել:*

Просма́ли||ваніе տ. Смоле́ніе; **-вать,** просмоли́ть ն. *լաւ, ըստ հարկին խայծղանել, ձիւթել, կպրել:*

Просма́три||ваніе չ. *նայելը, տեսնելը, աչքի անցնելը.* **-вать,** просмотрѣ́ть ն. 1, *նայել, տեսնել, աչքի անցնել.* п. счётъ; п. сочине́ніе; докла́дчикъ ещё не п—валъ моего́ дѣ́ла; 2, *չնկատել, բաց թողնել.* п. нѣ́сколько опеча́токъ въ корректу́рѣ; 3, *նայելով, դիտելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ).* я полчаса́ просмотрѣ́лъ на карти́ну.

Просмоли́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Просма́ливать.

Про||смо́тръ ա. 1, *նայելը, տեսնելը, աչքի անցնելը.* та́йный п. пи́семъ почто́вымъ вѣ́домствомъ; 2, *չնկատելը, բաց թողնելը.* **-смотрѣ́ть** (-рю́ -о́трятъ; -три́) տ. Просма́тривать.

Про||смѣ́ивать, -смѣя́ть տ. Осмѣ́ивать, -смѣя́ть; **-смѣ́иваться** չ. *երբեմն ծիծաղել, ժպտալ.* **-смѣя́ться** չ. *ծիծաղել (որոշ ժամանակ):*

Просну||ро́вываніе, -ро́вывать, -рова́ть տ. Прошнуро́вываніе, -ро́вывать, -рова́ть.

Просну́ться տ. Просыпа́ться II. 2.

Про́со չ. *բս.* Panicum miliaceum, *բուն կորեակ.* воробьи́ное п., Anagallis, *տզրուկխոտ (ծիծաղենի?).* ка́менное, со́лнечное п. Lithospermum officinale, *քարասերմիկ (կաքաւ կրկուտ):*

Просова́ть (-сую́ -ю́тъ) տ. Просо́вывать.

Просови́дный տ. Просообра́зный.

Про||со́вка է. *դերձկ.* *ողորկիչ տախտակ.* **-со́вывать,** -сова́ть, **-су́нуть** ն. *խցկել, խոթել, անցնել, անցկացնել (մի բանի մէջ կամ միջից).* п. верёвку въ кольцо́; п. ру́ку въ дыру́; **-ся** *անդր.* *ներս խցկուել, անցնել (մի բանի միջից):*

Про||соди́ческій ած. *վանկաչափական.* **-со́дія** է. (*յն.*) *վանկաչափութիւն, առոգանութիւն:*

Про||соли́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Проса́ливать II; **-со́лъ** ա. *աղելը, աղ անելը, աղ դնելը.* **-соль** է. 1, *թեթև կերպով աղելը, աղ անելը, աղ դնելը. աղապակասութիւն, անալիութիւն.* 2, *նոր աղ դրած, լաւ աղ չկերած ձուկ.* **-со́льный** ած. *աղապակաս, անալի.* **-солѣ́ть** չ. *լաւ, ըստ հարկին աղ ուտել, աղուել:*

Про||со́нки ա. յ. **-со́нье** չ. *քնաթաթախութիւն.* въ п—нкахъ, съ п—со́нья *քնաթաթախ, քնաթաթախ կերպով:*

Прособрáзный ած. կորեկակերպ, կորեկատես, կորեկաձև. п—ая сыпь բժ. կորեկատես ցան, կորեկացան։

Просопѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ խորդալ, խռխռալ, խռխռացնել, թըռթռալ, թմթմացնել։

Просо‖сáть (-сý -сýтъ), **ся** տ. Просáсывать, ся; **-съ** ա. Չրից բացուած ծակ, ծերպ։

Просó‖хлый ած. չորացած, ցամաքած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) տ. Просыхáть.

Просочи́ться (-чýсь -чáтся) տ. Просáчиваться.

Проспáть (-сплю́ -спя́тъ) տ. Просыпáть II; **-ся** տ. Просыпáться II. 1.

Проспé‖ктикъ նւզ. **-ктъ** ա. (լտ.) պռօսպէկտ. 1, պլան, ընդարձակ ծանուցում (որ և է հրատարակելի գրքի, որ և է ձեռնարկութեան). 2, երկար, լայն և շքեղ պողոտայ, փողոց. Нéвскій, Головинскій п.

Проспóрить (-рю -рятъ) 1, չ. որոշ ժամանակ վիճել, վիճաբանել[ով անցնել, անցկացնել]. 2, տանել տալ, տարուել (վիճելով, գրաւ գալով)։

Проспрягáть չ. [բայը] խոնարհել, խոնարհելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Просрó‖чиваніе չ. տ. Просрóчка; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ժամանակը, պայմանաժամը, ‘վաղան’ անցկացնել. п. вéксель, пáспортъ; п. óтпускъ; п. пять дней հինգ օր նշանակուած ժամանակից ուշացնել. просрóченный вéксель, пáспортъ ժամանակն անցած մուրհակ, անցագիր. просрóченный долгъ յետաձգած պարտք. **-чка** ի. 1, ժամանակը, պայմանաժամը, ‘վաղան’ անցկացնելը. 2, յետաձգութիւն, յապաղում։

Про‖стáивать, -стоя́ть չ. 1, որոշ ժամանակ կանգնել, կանգնած անցկացնել. я простоя́лъ всю обѣ́дню; 2, մնալ, կենալ, անցկացնել (որոշ ժամանակ). полкъ простоя́лъ въ э́томъ гóродѣ всю зи́му; хорóшая погóда не дóлго простои́тъ լաւ եղանակը երկարատև չէ լինելու։

Прос‖тáкъ, á ա. **-тачóкъ**, чкá նւզ. պարզամիտ մարդ։

Про‖стёгиваніе չ. կարելը. **-стёгивать, -стегáть, -стегнýть** ն. 1, կարել (երկու կտորներ, որոնց մէջ բամբակ է դըրած). 2, ծակել (մարակի հարուածով). **-стёжка** ի. կարելը, կարում։

Простe‖регáть, -рéчь (-регý -жёшь -гýтъ; անց. -рёгъ -реглá, ó; -ги́) ն. չնկատել, ուշադրութիւնից վրիպել. **-рéть** (-стрý -стрýтъ; անց. -стёръ -рлá, ó; -стри́), **ся** տ. Простирáть, ся II. [մարդ։

Простéцъ, тцá ա. պարզ, պարզամիտ

Прости́ չ. ռմկ. ներիր, *հրաժեշտ. «я не могъ разстáться съ нéю, не сказáвъ ей послѣ́дняго п.».

Про‖стирáніе չ. տարածելը. **-стирáть** ն. I. լուանալով անցկացնել (որոշ ժամանակ. II. (-стерéть) ն. տարածել, ձգել, բացել. п. рýки къ нéбу; онъ сли́шкомъ далёкó простирáетъ своё честолю́біе նորա փառասիրութիւնը չափ չէ ճանաչում. онъ простёръ свою́ дéрзость до тогó, что удáрилъ егó նա իր յանդգնութիւնն այն աստիճանի հասցրեց էլն. **-ся** անդր. տարածուել, ձգուել. странá э́та простирáется до мóря; власть егó простирáется óчень далёкó; э́ти гóры простирáются съ сѣ́вера на югъ; вóйско э́то простирáется до сорокá ты́сячъ человѣ́къ այս զօրքի թիւը քառասուն հազարի է հասնում. долги́ егó простирáются до десяти́ ты́сячъ рублéй—հասնում են։

Прости́тель‖ность ի. ներելիութիւն, ներելի լինելը. **-ный** ած. ներելի, թողլի։

Прости‖туи́ровать չ. անառակութիւն, պոռնկութիւն անել, անառակութեամբ, պոռնկութեամբ զբաղուել (կանանց մասին). проституи́рующія жéнщины; **-тýтка** ի. (լտ.) անառակ կին կամ աղջիկ, բոզ։ [Прощáть, ся.

Прости́ть (-щý -стя́тъ; -сти́), **ся** տ.

Прóсто մ. պարզ, պարզ կերպով, պարզապէս. ուղղակի, առանց քաշուելու. п. одѣ́ваться; п. обходи́ться съ кѣмъ մէկի հետ պարզ կերպով վարուել. я, п., скажý емý, что я дýмаю; п. нáпросто ուղղակի, առանց այլայլութեան. э́то объясня́ется óчень п. այդ բացատրուում է շատ պարզ կերպով։

Просто‖вáто մ. պարզամտութեամբ. **-вáтость** ի. պարզամտութիւն. **-вáтый** ած. պարզամիտ. **-волóсый** ած. առանց սանտրուածքի, մազերը չհիւսած (կինարմատի մասին). **-дýшіе** չ. միամտութիւն, պարզասրտութիւն, անկեղծութիւն. **-дýшно** մ. միամտաբար, պարզ սրտով, անկեղծօրէն. **-дýшный** ած. միամիտ, պարզասիրտ, անկեղծ. простодýшенъ, какъ дитя́.

I. **Простóй** ած. 1, պարզ, հասարակ. п. человѣ́къ; п—óе плáтье; п—óе письмó; п—ы́мъ глáзомъ պարզ աչքով (առանց դիտակի). нѣтъ ничегó прóще աւելի պարզ բան չկայ. п—ы́я тѣлá; п—ы́я чи́сла; 2, պարզամիտ. онъ такъ простъ, что вся́кій мóжетъ обмануть егó; 3, պարզ, հասարակ. ստոր, ստորին. п. нарóдъ; п—áя жéнщина; п. товáръ; п—áя бумáга.

II. **Простó‖й** ա. 1, սահմանած ժամանակից աւելի մնալը. п. постоя́льца; заплати́ть извóзчику за п. կառապանին աւել սպասելու համար վճարել. 2, պարապ, առանց վարձի մընալը. անգործութիւն, պարապութիւն. п. дóма տան պարապ, առանց վարձի մնալը. п. рабóчихъ բանւորների պարապութիւն, անգործութիւն. п. вагóновъ երկթղ. երկաթուղու վագոնների դադար, չգործածութիւն. **-йный** ած. աւել մնալու, սպասելու համար վճարած. п—ыя дéньги.

Простоквáша ի. պռօստօկվաշա, թըթուեցրած կաթ (մածուն առանց մակարդի, ‘մէրանի’, ինքն իրան մակարդուած, ‘մէրուած’)։

Простолю‖ди́нка ի. ստոր դասակարգից կին, կինարմատ. **-ди́нство** չ, ամբոխ, ստորին դասակարգ, ստորին խաւ (մարդկանց). **-ди́нъ** ա. ռամիկ, ստոր դասակարգից մարդ, ամբոխական. **-діе** տ. Простолюди́нство; **-дный** տ. Простонарóдный.

Простонарó‖діе տ. Простонарóдье; **-дно** մ. ռամկաբար. **-дный** ած. ռամկական.

п—ое слово; п—ые обычаи; **-дье** չ. ռամիկ ժողովուրդ, ամբոխ։

Простонать չ. 1, հառաչել, հեծել, ախ քաշել. онъ ещё разъ п—налъ и скончался; 2, հառաչել, հեծել, ախ քաշել, անքանքալ (որոշ ժամանակ)։

Просторабочій, аго ա. հասարակ բանուոր։

Просто́‖рно մ. լայն, ընդարձակօրէն. онъ живётъ п. նա մեծ, ընդարձակ բնակարան ունի. փխբ. въ це́ркви было п. եկեղեցում քիչ ժողովուրդ կար, պարապ տեղ շատ կար. **-рность** ի. լայնութիւն, ընդարձակութիւն. **-рный** ած. լայն, արձակ, ընդարձակ. п—ое пла́тье; п—ые сапоги́; п—ая кварти́ра; **-ръ** ա. լայնութիւն, ընդարձակութիւն, լայն, ընդարձակ տեղ, տարածութիւն։

Просторѣчіе չ. ժողովրդաբարբառ. պարզ, ռամկական լեզու, բարբառ։

Простосерде́‖чіе չ. **-чность** ի. պարզասրտութիւն, անկեղծութիւն. **-чно** մ. պարզասրտութեամբ, անկեղծօրէն. **-чный** ած. պարզասիրտ, անկեղծ։

Просто‖та́ ի. 1, պարզութիւն, անկեղծութիւն. 2, պարզութիւն, խստակնութիւն. п. нра́вовъ; 3, պարզամտութիւն, միամտութիւն, ցանցառութիւն. **-фи́ля** հոր. պարզամիտ, միամիտ, ցանցառ մարդ։

Простоя́ть (-стою -я́тъ; -сто́й) տ. [Проста́ивать.

Простра́н‖но մ. ընդարձակօրէն. պարագայօրէն, հանգամանօրէն, մանրամասնաբար. **-ность** ի. լայնութիւն, ընդարձակութիւն. մանրամասնութիւն. **-ный** ած. 1, լայն, ընդարձակ, լայնածիր, լայնատարած, լայնածաւալ. п—ое по́ле; п—ое мѣ́сто; п—ое госуда́рство; 2, ընդարձակ, մանրամասն. п—ая рѣчь; п. разска́зъ; **-ство** չ. տարածութիւն. про́йденное п.; глубо́кое споко́йствіе цари́тъ въ возду́шномъ п—ѣ; пусто́е п.; п. ме́жду зда́ніемъ и огра́дою; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ պանդխտել, պանդխտութիւն անել, ճանապարհորդել։

Простра́ція ի. (լտ.) շոքելը, շոքում, ծնրադրութիւն. ուժասպառութիւն, ուժասպառութիւն։

Простра́чи‖ваніе չ. կարելը, մեքենակարելը. **-вать**, прострочи́ть ն. կարել, մեքենակարել։

Про‖стрига́ніе չ. մէջէմէջ խուզելը. **-стрига́ть, -стри́чь** (-игу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -и́гъ -гла, о; -ги́) ն. մէջէմէջ խուզել (մազերը)։

Про‖стро́ивать, -стро́ить (-ро́ю -ятъ) ն. 1, շինելու, կառուցանելու վերայ ծախսել, 'մսխել' (դրամ). 2, շինելով, կառուցանելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). **-ся** անդր. շինութիւնների վերայ, շարունակ շինութիւններ շինելով սնանկանալ։ [стра́чивать.

Прострочи́ть (-очу́ -чатъ) տ. Про-

Простру́ տ. Простере́ть.

Прострѣ́‖ливаніе չ. գնդակով ծակելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. գնդակով ծակել. **-лина** ի. գնդակից ծակուած տեղ, ծակ, անցք. **-лъ** ա. 1, տ. Прострѣли́на; 2, բս. ա, Aconitum, պղպեղան, ընձախոտ (բէշ). բ, Pulsatilla vulgaris, զարկաշ կմ մանուշակագոյն փեննա. գ, Nuphar luteum, դեղին կոկոռ։

Простря́пать ն. մի քանի ժամանակ խոհարարութիւն անել, կերակուր պատրաստել։

Просту́‖да ի. ցրտառութիւն, ցրտահարութիւն, մրսածութիւն, մրսելուց առաջացած հիւանդութիւն, տկարութիւն. **-ди́ть** (-жу́ -у́дятъ; -ди́), **ся** տ. Простужа́ть, ся; **-дливый** ած. մրսկան, ցրտառու, շուտով մըրսող, մրսելուց հիւանդացող. **-дный** ած. ցըրտառութեան, ցրտահարութեան, մրսելուց, ցըրտառութիւնից առաջացած. **-жа́ніе** չ. 1, հովացնելը, պաղեցնելը. 2, մրսեցնելը. **-жа́ть**, -ди́ть ն. 1, հովացնել, պաղեցնել. 2, մրսեցնել. **-ся** անդր. 1, հովանալ, պաղիլ. 2, մրսել, մրսելուց, ցրտից, ցրտառութիւնից հիւանդանալ. **-живать, ся** տ. Простужа́ть, ся.

Просту‖па́ть, -пи́ть (-плю́ -у́пятъ; -пи́) չ. 1, միջից անցնել. 2, երեւալ, յայտնուել. ви́дишь, какъ на его́ лбу проступа́ютъ кру́пныя ка́пли по́та? **-ся** չ. սխալ քայլ անել, քայլելիս սխալուել, վրիպել. **-покъ**, пка ա. սխալ քայլ, յանցանք, մեղանչում, պարտազանցութիւն։ [խել, զարնել, ծեծել։

Простуча́ть չ. մի քանի ժամանակ բա-

Просту́шка ի. 1, պարզամիտ կին, աղջիկ. 2, միամիտ, պարզասիրտ կին, աղջիկ։

Просты‖ва́ніе չ. սառչելը, պաղելը, ուծանալը. **-ва́ть**, -(ы́)нуть, -(ы́)ть չ. սառչիլ, ուծանալ, պաղիլ (եւ փոխբ.). супъ п—ва́етъ; *любо́вь п—сты́ла; *усе́рдіе п—сты́ло; *и слѣдъ п—сты́лъ անհետ է եղել, 'հետն ու թողը' չկայ. **-лый** էյ. ած. սառած, ուծացած, պաղած։

Просты́нный ած. սաւանի, 'չարսաւի'։

Просты́нуть տ. Простыва́ть.

I. **Просты‖ня́** ի. **-нька** նւզ. սաւան, 'չարսաւ' (անկողնի)։ [ду́шіе.

II. **Просты́ня** ի. եկ. ու. տ. Просто-

Просты́ть (-сты́ну -нутъ) տ. Простыва́ть.

Простѣ́‖нокъ, нка ա. **-ночекъ**, чка նւզ. 1, միջապատ. 2, պատի միջամաս (երկու պատուհանների միջև գտնուող). **-ночный** ած. միջապատի. պատի միջամասի. п—ое зе́ркало երկու պատուհանների մէջ պատից կախած հայելի։

Прос‖тя́къ, а́ ա. **-тячо́къ**, чка́ նւզ. միամիտ, պարզամիտ, ցանցառ մարդ. прики́дываться п—ко́мъ անմեղ, միամիտ ձեւանալ։

Просуди́ть (-жу́ -у́дятъ) տ. Просу́живать; **-ся** անդր. դատական գործ վարել, դանդաղ ունենալ (որոշ ժամանակ)։

Просуети́ться (-чу́сь -тя́тся) անդր. մի քանի ժամանակ այս կողմ այն կողմ ընկնել, անհանգիստ լինել, անհանգստանալ։

Просу́‖живать, -ди́ть ն. որոշ ժամանակամիջոցում դատել, քննել, վերջացնել (գործը, դանդաղը)։

Просу́нуть, ся տ. Просо́вывать, ся.

Просутя́жить (-жу -жатъ) ն. դատական գործի վերայ, դատ վարելով ծախսել, վատնել։

Просучи́ть (-чу́ -чатъ) ն. որոշ ժամանակ ոլորել, ոլորելով անցնել, անցկացնել։

Просу́||шиваніе չ. բոլորովին ցամաքեցնելը, չորացնելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. բոլորովին ցամաքեցնել, չորացնել. **-шка** ի. բոլորովին ցամաքեցնելը, չորացնելը։

Просфо||ра́ ի. (յն.), **-рочка** նւզ. նշխար (սուրբ պատարագի). **-рный** ած. նշխարի, -րային։

Про||счи́тываніе չ. 1, թուելը, հաշուելը, համարելը. 2, սխալուելը (հաշուելիս). **-счи́тывать, -счита́ть** ն. 1, թուել, հաշուել, համարել. 2, և **-ся** անդր. հաշուի, համարի մէջ սխալուել, սխալ անել։

Про||сыпа́ніе չ. 1, շաղ տալը, թափելը. 2, զարթնելը, արթնանալը. I. **-сыпа́ть, -сы́пать** ն. շաղ տալ, թափել. п. соль на ска́терть; **-ся** անդր. ցրուել, թափուել. II. **-сыпа́ть**, -спа́ть 1, չ. քնել (որոշ ժամանակ). я проспа́лъ до обѣ́да; 2, քնելով չըհասնել, բաց թողնել. п—спа́ть заўтреню; 3, քնելով, քնի միջոցու անցկացնել. п. хмель քնելով գինովութիւնից ազատուել. **-сыпа́ть-ся** անդր. 1, (-спа́ться) քնելով անցկացնել. [գինովութիւնից] ազատուել. 2, (-сну́ться) զարթնել, արթնանալ. **-сы́пъ** ա. 1, զարթնելը, արթնանալը. спать безъ п—у; спать, проспа́ть всю ночь безъ п—у; 2, քնելով անցկացնելը (գինովութիւնը). онъ п—у не зна́етъ նորա գինովութիւնը չէ անցնում, նա միշտ հարբած է։

Про||сыха́ть, -со́хнуть չ. չորանալ, ցամաքել (բոլորովին)։

Про́сь||ба ի. խնդիր(ք). я къ вамъ съ п—ой կամ у меня́ къ вамъ п. ես ձեզ մօտ խնդիր ունեմ. онъ сдѣ́лалъ э́то по мое́й п—ѣ նա այդ արաւ իմ խնդրով. обрати́ться къ кому́ съ п—ой; испо́лнить чью́-либо п—у; пода́ть п—у խնդիր տալ. п. о поми́лованіи թողութեան խնդիր. **-бица** ի. թեթև, փոքրիկ խնդիր։

Про||сѣва́льный ած. մաղող, -ղելու, խարբալող, -լելու. **-сѣва́ніе** չ. մաղում, -ղելը, խարբալում, -լելը, ‘խալխալում‘, -լելը‘. **-сѣва́ть, -сѣ́ять** ն. մաղել, խարբալել, ‘խալխալել‘. п. че́резъ рѣшето́: **-сѣ́вка** ի. տ. Просѣва́ніе; **-сѣ́вочный** տ. Просѣва́льный.

Про||сѣда́ть, -сѣ́сть չ. անցնել (միջից). ծլել, դուրս գալ. **-сѣ́дина** ի. 1, պատառուածք, ճեղք, պատառուած, ճարուած տեղ (մորթի). 2, տ. Про́сѣдь; **-сѣ́дный** ած. պատառուածքի, ճաքի։

Про́сѣдь ի. մազամէջ սպիտակացած, ճերմակացած մազեր. у него́ борода́ съ п—ью նորա մօրուքը մազամէջ սպիտակել է, նորա մօրուքը ‘հատ է ընկել‘։

Просѣи||ваніе, -вать տ. Просѣва́ніе, -ва́ть.

Про́||сѣка ի. անտառում [ծառերը կտրելով] բացած տեղ, ճամբայ. **-сѣка́ніе** չ. կտրելը, կտրտելը. **-сѣка́ть, -сѣ́чь** ն. կտրել, կտրտել. п. про́сѣку անտառում [ծառերը կտրելով] տեղ, ճանապարհ բացել։

Просѣ́сть (-ся́ду -дутъ; անց. -сѣ́лъ -ла, -ло; հրմ. -ся́дь) տ. Просѣда́ть.

Просѣ́||чный ած. կտրած, կտրելով բացած. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ѣ́къ -кла, о; -кú) տ. Просѣка́ть.

Про||сѣ́яніе տ. Просѣва́ніе; **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) տ. Просѣва́ть.

Просюсю́кать տ. Сюсю́кать.

Про||сяка́ніе չ. միջից կաթկթելով, ծորալով անցնելը. **-сяка́ть, -ся́кнуть** չ. միջից կաթկթելով, ծորալով անցնել։

Про||сяни́къ, а́ ա. բս. Holcus, հոլկ, մեղրախոտ. **-сяни́ца** ի. բժ. մանր, թեթև ցան (մարմնի վերայ). **-ся́нка** ի. կնդ. Emberiza miliaria, գորշ դրախտայան (երգեցիկ թռչուն սերինոսներից). **-сяно́й** ա. կորեկի(ց)։

Протаза́нъ ա. պատմ. պարտիզան (մի տեսակ կարճլիկ տէգ, որ մինչև 18-րդ դարը գործածական էր)։

Прота́||ивать, -ять 1, չ. հալուել, հալչել (տեղ-տեղ, մասամբ). 2, ն. հալել, հալեցնել. **-лина** ի. **-линка** նւզ. ձիւնից ազատուած տեղ (որի վերայ ձիւնը հալուել է)։

Про||та́лкиваніе չ. խթելով, հրնդելով քշելը, անցկացնելը. **-та́лкивать** ն. 1, (-толка́ть, -толкну́ть) խթելով, հրնդելով քշել, անցկացնել (մի բանի միջով, վերայով). 2, (-толо́чь) ծեծել, ջարդել, տրորել, լոսել, մանրել (օր. սանդի մէջ). **-ся** անդր. դուրս գալ, դուրս պրծնել (մի տեղից)։

Протанцова́ть (-цу́ю -ютъ) 1. ն. պարել, կաքաւել (սկսիցէ պար, կաքաւ). 2, չ. պարել, կաքաւել (որոշ ժամանակ)։

Прота́пли||ваніе չ. վառելը, տաքացնելը (երբեմն կամ մի փոքր). **-вать**, протопи́ть ն. վառել, տաքացնել (երբեմն կամ մի փոքր)։

Прота́пты||ваніе չ. 1, [երթևեկութեամբ] գցելը, բացելը (շաւիղ). 2, մաշելը (ոտնամանի տակի կողմը). **-вать**, протопта́ть ն. 1, [գնալով, անցուդարձ անելով] գցել, բացել (շաւիղ). 2, մաշել, քքքել (ոտնամանի տակի կողմը)։

Про||та́ривать, -тори́ть ն. հարթել, ծեծել (ճանապարհը)։

Про||таска́ть ն. մի քանի ժամանակ տանել կամ քարշել, քարշ տալ. **-ся** անդր. քարշ գալ, թրև գալ. **-та́скиваніе** չ. քաշելը, քարշելը, թրև տալը (միջով, միջից). **-та́скивать**, -тащи́ть ն. քաշել, քարշել, թրև տալ, թրև ածել (միջից, միջով). **-ся** անդր. զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թրև գալ։

Протасова́ть (-су́ю -ютъ) ն. 1, լաւ, բաց հարկին խառնել (թուղթը). 2, թուղթ խառնելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Про||та́чиваніе չ. ուտելով, կրծելով ծակելը. I. **-та́чивать**, -точи́ть ն. 1, ուտելով, կրծելով ծակել. 2, սրել. յեսանել, սրելով, յեսանելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). II. **-та́чивать**, -тача́ть 1, թելդակարել, ծայրակարել, եզրակարել (երկու կտորների եզրերը, թելը եզերքի վերայով անցկացնելով). 2, թելդակարելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Протащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Прота́скивать, ся.

Прота́ять (-та́ю -ют

Протве́р||живать

ն. կրկնել, սերտել (դա

Проте||же́ ա.

‘չրաղ արած‘. пр

свои́мъ п.; **-жи́р**

-ւորում, ‘չրաղ ան

-ютъ) ն. кому́ մէկին հովանաւորել, 'չրաղ անել': [ա. քիմ. պրոտէին։

Протеи́н‖овый ած. պրոտէինի. **-нъ**

Протéй ա. կնդ. Proteus anguineus, պլօտևս։

Про‖текáніе չ. հոսելը, անցնելը (միջից, միջով). **-текáть**, -тéчь չ. **1**, հոսել, անցնել (միջով, միջից). вода́ протекáетъ чéрезъ подзéмную трубу́; рѣка́ протекáетъ чéрезъ гóродъ; врéмя бы́стро протекло́ ժամանակն արագ անցաւ. **2**, ծծել. бумáга протекáетъ; **3**, տանել, իր միջից [ջուրը] անցկացնել. лóдка протекáетъ.

Проте‖кторáтъ ա. (լտ.) պրոտէկտորատ, թևարկութիւն. **-кторскій** ած. պրոտէկտորական. **-кторъ** ա. (լտ.) պրոտէկտոր, թևարկող, թևարկու. **-кціони́змъ** ա. հովանաւորողութիւն (ազգային տնտեսութեան), տնտեսական հովանաւորող քաղաքագիտութիւն. **-кціони́стъ** ա. պրոտէկցիոնիստ, ազգային տնտեսութիւնը հովանաւորող քաղաքագէտ. **-кція** է. (լտ.) հովանաւորութիւն. онъ всѣмъ обя́занъ п—іи, а не свои́мъ достóинствамъ նա ամէն բան ձեռք է բերել [ուրիշների] հովանաւորութեամբ և ոչ թէ իր արժանիքներով։

Про‖тéкшій ած. անցած, գնացած (ժամանակի մասին). **-тёкъ** ա. խոնաւանալը, թացուիլը (պարանքների)։ [фи́ровать.

Протелеграфи́ровать տ. Телегра-

Протерé‖бливать, -би́ть (-блю́ -éбятъ) ն. փետել (տեղ տեղ), փետտել։

Протерéть (-тру́ -ру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; -три́), **ся** տ. Протирáть, ся.

Протерпѣ́ть (-плю́ -éрпятъ) չ. մի քանի ժամանակ տանել, համբերել, դիմանալ։

Протесáть (-шу́ -éшутъ) տ. Протёсывать.

Проте‖станти́змъ ա. (լտ.) բողոքականութիւն. **-стáнтка** է. բողոքականուհի. **-стáнтскій** ած. բողոքական. **-стáнтство** չ. տ. Протестанти́змъ; **-стáнтъ** ա. (լտ.) բողոքական. **-стáція** է. (լտ.), **-стовáніе** չ. բողոքելը, բողոքում. п. вéкселя մուրհակը պրոտեստելը. **-стовáть** (-ту́ю -ютъ) **1**, չ. բողոքել, բողոք բարձրացնել. п. прóтивъ рѣшéнія; **2**. ն. вéксель վճռկ. մուրհակը պրոտեստել. **-(é)стъ** ա. (լտ.) բողոք. п. вéкселя վճռկ. մուրհակի պրոտեստում։ [կել։

Про‖тёсывать, -тесáть ն. տաշել, կո-

Протéчь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -клá, ó; -ки́) տ. Протекáть.

Прóтивень, вня ա. (գերմ.) տապակարան, 'թավա' (բառանկիւնի երկաթէ թերթից)։

Про‖тиви́тельный ած. ընդդիմանող, հակառակող, հակառակութեան. п. союзъ քերկ. ...ն չաղկապ. **-ти́виться** (-влюсь ... восп—, ...ւր. ընդդիմանալ, ... Գաթ անել'. кто мóжетъ ... óбщему желáнію; п. ... си́лами п. чему́-либо; ...ութիւն, հակառակու- ...**ти́вница** է. հակա- ...ն. имѣ́ть дѣ́ло съ ... **-ти́внически́й**,

-ти́вничій, ья, ье ած. հակառակորդի, ախոյեանի[ն յատուկ, պատկանող]. **-ти́вно** մ. **1**, հակառակութեամբ. э́то п. чéсти այդ պատուի դէմ է. **2**, զզուելի կերպով. мнѣ п. смотрѣ́ть на э́то ինձ համար զզուելի է դորա վերայ նայել. **-ти́вность** է. **1**, հակառակութիւն, ներհակութիւն. въ п. закóну հակառակ, ընդդէմ օրէնքի. **2**, հակառակութիւն, հակառակասիրութիւն, ընդդիմութիւն. **3**, զզուելիութիւն. **-ти́вный** ած. **1**, հակառակ, ներհակ, ընդդէմ. п. вѣ́теръ; посту́покъ п. здрáвому разсу́дку; въ п—омъ слу́чаѣ հակառակ դէպքում. вы сдѣ́лаете э́то, въ п—омъ слу́чаѣ вы бу́дете накáзаны; п—ое мнѣ́ніе; п—ая сторона́ հակառակ կողմ. **2**, զզուելի, ատելի, գարշելի, նողկալի, զազրալի, պժգալի. п. человѣ́къ; э́тотъ человѣ́къ проти́венъ мнѣ; онъ проти́венъ Бóгу и лю́дямъ; п—ая физіонóмія; п—ое лѣкáрство զազրալի, սիրտ խառնեցնող դեղ. п. вкусъ, зáпахъ զզուելի, գարշելի համ, հոտ։

Противобóр‖никъ ա. **-ница** է. ընդդիմամարտ, հակառակամարտ այր, կին. **-ный** ած. հակառակող, -կութեան. **-ствіе, -ство, -ствованіе** չ. ընդդիմամարտութիւն, հակառակամարտութիւն, ընդդիմադրութիւն. **-ствователь, -ствовательница** տ. Противобóрникъ, -ница; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́, чему́ մէկին, մի բանի ընդդիմանալ, ընդդիմադրել, հակառակել, մէկի, մի բանի դէմ կռուել, մաքառել։

Противо‖воспали́тельный ած. բժ. բորբոքումը, տաքը խափանող, արգելող. **-гни́лостный** ած. բժ. հականեխական, նեխումը, փտումը խափանող, արգելող։

Противодѣй‖ственный ած. հականերգործող, -ծական, հակառակ ներգործող, ազդող. **-ствіе** չ. հականերգործում, -ծութիւն, հակառակ ներգործութիւն, ընդդիմադրութիւն. оказáть п. դիմադրել, ընդդիմանալ, ընդդիմադրել, հակառակել. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. հակառակ գործել, հակառակ ներգործել, ընդդիմանալ, դիմադրել, ընդդիմադրել. **-ствующій** բյ. ած. հականերգործական, հակառակ ներգործող, հակառակ. п—ая си́ла; п—ее срéдство.

Противозакó‖ніе չ. ապօրինութիւն, ապօրինի գործ. **-нно** մ. ապօրինաբար, հակառակ, ընդդէմ օրէնքի. **-нность** է. ապօրինութիւն, օրինազանցութիւն. **-нный** ած. ապօրինի, օրինազանց, օրէնքին հակառակ, ընդդէմ. п. посту́покъ.

Противо‖козёлокъ, лка ա. կզմխ. antitragus, յետին ունկնանկին. **-лежáщій** ած. հակադիր, հակառակ, դէմ յանդիման դրտնուող, եղող. **-лихорáдочный** ած. հակատենդային, հակաջերմախտային. **-пожáрный** ած. հակահրդեհային. п—ыя приспособлéнія; **-показáніе** չ. հակառակ ցուցում։

Противопо‖лагáніе չ. հակադրելը. տարբերելը. **-лагáть**, -ложи́ть ն. հակադրել. տարբերել. **-ложéніе** չ. հակադրութիւն. ճրտս. հակառակադրութիւն. **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ) տ. Противополагáть; **-лóжно** մ. հակառակաբար, ներհակաբար, 'թարս'. э́то совсѣ́мъ п. այդ բոլորովին հակառակ, 'թարս'

է. **-ло́жность** է. հակադրութիւն. հակապատկեր. это двѣ п—и; **-ло́жный** ած. հակառակ, հակադիր, ներհակ. п. бе́регъ; хо́лодъ и тепло́ п—ло́жны; п—ое направле́ніе; имѣ́ть п—ые интере́сы.

Противо||поставля́ть, -поста́вить (-влю -вятъ) ն. հակադրել, դիմացը դնել, կանգնեցնել. ему́ п—ста́вили опа́снаго сопе́рника; **-рво́тный** ած. բժ. հակափսխական, փսխումն արգելող. **-рѣчи́вый** ած. հակասական, հակաճառական. **-рѣ́чить** (-чу -чатъ) չ. հակաճառել, հակասել. онъ лю́битъ п.; его́ посту́пки п—рѣ́чатъ его́ рѣча́мъ; онъ п—рѣ́читъ самъ себѣ́; это п—рѣ́читъ здра́вому смы́слу; это противорѣ́читъ положе́ніямъ меха́ники; **-рѣ́чіе** չ. հակաճառութիւն, հակասութիւն. **-ста́ть** (-ста́ну -нутъ) տ. Противостоя́ть; **-стоя́ніе** չ. 1, դիմաց, դէմ յանդիման կանգնելը, դիմակայութիւն. 2, դիմադրութիւն. **-стоя́ть** (-стою́ -я́тъ; -сто́й) չ. 1, դիմաց, դէմ յանդիման կանգնել. 2, դիմադրել. **-су́дорожный** ած. բժ. ցնցումը, ջղաձգութիւնը մեղմող, արգելող. **-цынго́тный** ած. բժ. լնդացաւի դէմ գործածուող. լնդացաւը բուժող. **-чу́мный** ած. հակաժանտախտային. **-я́діе** չ. հակաթոյն, հակառակ թոյն. դեղթափ. **-я́дный** ած. թոյնի դէմ ներգործող:

Проти́ву... տ. Противо...

Противу||броди́льный ած. հակախմորիչ, խմորումը, եռացումը արգելող. **-глі́стный** բժ. որդահան, փորի որդը քշող, հանող. **-гни́лостный** ած. հականեխիչ. **-давле́ніе** չ. հակառակ ճնշում. **-есте́ственный** ած. 1, անբնական, բնութեան հակառակ. 2, գերբնական. **-зако́нный** տ. Противозако́нный; **-поло́жность** տ. Противополо́жность; **-прави́тельственный** ած. հակապետական. **-разрѣ́зъ** ա. վիրբ. հակառակ բացուածք. **-сидя́чій** ած. բս. հակադիր. п—іе ли́стья; **-я́діе** տ. Противоя́діе.

Про́тивъ նխդ. (սեռ. հոլ.) 1, դէմ, դէմ յանդիման, դիմաց. я живу́ п. це́ркви; она́ сидѣ́ла п. меня́; стоя́ть пря́мо п. свѣ́та, п. со́лнца; 2, դէմ, ընդդէմ, հակառակ. итти́ п. вѣ́тра; поста́вить что п. огня́; итти́ п. непрія́теля; поступа́ть п. со́вѣсти: онъ вооружи́лъ сы́на п. отца́; оши́бка п. грамма́тики քերականական սխալ. лѣка́рство п. лихора́дки տենդի դեղ. быть за и́ли п. предложе́нія թեր կամ դէմ լինել առաջարկութեան. 3, համեմատութեամբ, համեմատելով, բաղդատութեամբ, -տելով. болѣ́знь ва́ша п. его́ болѣ́зни ничего́ не зна́читъ.

Проти́вящійся ած. հակառակուող, դիմադրող, ընդդիմանող. п. во́лѣ госуда́ря.

Про||тира́ніе չ. 1, շփելով ծակելը. 2, ճնշելով անցկացնելը (միջից). 3, շփելով սրբելը, մաքրելը (պատուհանները). **-тира́ть, -тере́ть** ն. 1, շփելով ծակել, մաշել (օր. ոտնամանը). 2, ճնշելով անցկացնել (միջից). 3, շփելով սրբել, մաքրել. п. глаза́ աչքերը տրորել, 'աղաղել' (քնից յետոյ). *п. глаза́ деньгамъ դրամը վատնել, ռամիկ 'գլխին քար դնել'. п. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել. **-ся** անդր. 1, ծակուել, մաշուել (շփուելուց). это пла́тье протёрлось; 2, զօռով անցնել. 3, խորամանկութեամբ ներս մտնել, աշխատել մի բան ձեռք բերել. **-ти́рка** է. 1, տ. Протира́ніе; 2, մի բան սրբելու փալաս:

Проти́||скиваніе չ. խթելով ճեղքելը, պատռելը. **-скивать, -ска́ть, -сну́ть** ն. խթելով ծակել, պատռել. **-ся** անդր. զօռով անցնել (ամբոխը պատռելով, ճեղքելով).

Про||тка́ть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ) տ. Протыка́ть 2; **-ткну́ть** տ. Протыка́ть 1.

Про||тлѣва́ть, -тлѣ́ть չ. 1, այրուել, փչանալ. 2, փտել, հոտել, ապականուել:

Протодіа́ко||нскій ած. աւագ սարկաւագի. **-нство** չ. աւագ սարկաւագութիւն. **-нъ** ա. (յն.) աւագ սարկաւագ:

Протоіере́й|| ա. (յն.) աւագ երէց, աւագ քահանայ. **-скій** ած. աւագ երիցի, աւագ քահանայի. **-ство** չ. աւագ երիցութիւն, աւագ քահանայութիւն:

Протоко||ли́стъ ա. պրոտոկոլիստ, արձանագիր. **-лъ** ա. (ֆր.) պրոտոկոլ, արձանագրութիւն. внесе́ніе въ п. արձանագրութեան մէջ մտցնելը. составле́ніе должностны́ми ли́цами п—овъ объ извѣ́стномъ фа́ктѣ; **-льный** ած. պրոտոկոլի, -լային, արձանագրութեան:

Прото́къ ա. 1, հաղորդակցող (երկու ջրամբարներ միմեանց հետ միացնող) գետ, գետակ. 2, կզմխ. անցք, խողովակ:

Прото||лка́ть, ся, -лкну́ть, ся տ. Прота́лкивать, ся 1.

Протолкова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. о чёмъ մի քանի ժամանակ որ և է բանի մասին խօսել, դատել:

Протоло́чь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лкла́, -лкло́; -лки́) տ. Прота́лкивать 2.

Протоми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. մի քանի ժամանակ չարչարել, նեղացնել, սպասել տալ. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ չարչարուել, նեղանալ, տառապել:

Протопи́ть (-плю́ -о́пятъ; -пи́) տ. Прота́пливать.

Протопла́з||ма է. (յն.) բնագ. նախանիւթ. **-мовый** ած. նախանիւթի, -թային:

Прото||по́пица է. աւագ քահանայի կին. **-по́пскій** ած. աւագ քահանայի. **-по́пъ** ա. (յն.). **-пресви́теръ** (յն.) տ. Протоіере́й.

Протопта́ть (-пчу́ -о́пчутъ; -пчи́) տ. Прота́птывать.

Протор||га́ться, -гнуться չ. պատռել, փչել. կորել:

Протор||го́вывать, -гова́ть (-гу́ю -ютъ) 1, չ. մի քանի ժամանակ առուտուր, վաճառականութիւն անել. 2. ն. առուտուրի մէջ վնասուել, վնաս կրել, վնաս անել. **-ся** անդր. վատ. անյաջող առուտուրից սնանկանալ. **-жка** է. վնաս, կորուստ, զեան (առուտուրից):

Про́то||ри է. յ. վնաս, զեան, ծախս. դատական ծախսեր. его́ присуди́ли къ упла́тѣ п—ей и убы́тковъ դատական ծախսերը նորա վերայ են դրել. **-(о́)рина** է. [շփուելուց, քսուելուց] մաշուած, ծակուած տեղ. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Прота́ривать; проторённая доро́га հարթուած, ծեծուած, նըստած ճանապարհ:

Протоскова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. по комъ, о чёмъ մի քանի ժամանակ մէկի, մի

բանի վրայ [կմ համար] տխրել, տրտմել, վըշտանալ։

Прототи́пъ ա. (յն.) նախատիպ։

Прото́||чина ի. **-чинка** նւզ. 1, կրծելով, ուտելով ծակած տեղ, ծակ, անցք. 2, գետակ, առու. 3, գիծ շան, ձիու ճակատին. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) տ. Прота́чивать 1; **-чный** ած. հոսող, հոսան, ոչ կանգնած. п—ая вода́.

Про||тра́ва ի. 1, այրելը, արծնելը. 2, այրիչ, ուտիչ, արծնիչ նիւթ. **-трави́ть** (-влю́ -а́вятъ) տ. Протра́вливать; **-тра́вка** ի. 1, տ. Протра́вливаніе; 2, տ. Протра́вникъ; **-тра́вливаніе** չ. այրելը, արծնելը. **-тра́вливать**, -трави́ть ն. 1, այրել, արծնել. 2, ուտեցնել (անասունին), սպառել (անասունի կերը). **-тра́вникъ** ա. հրեան. թնդանօթի պզզօթու ծակը մաքրելու ասեղ, հերիւն։

Протрез||ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Протрезвля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. 1, սթափեցնելը, զգաստացնելը. 2, սթափուելը, -փում, զգաստանալը, -տացում. **-вливать, -вля́ть**, -ви́ть ն. սթափեցնել, զգաստացնել. **-ся** անդր. սթափուել, զգաստանալ։

Протре́||пливать, -па́ть (-плю́ -е́-
плютъ; -пли́) ն. ծեծել, քըքրել (կանեփ, կըտաւ)։

Протру́ տ. Протере́ть.

Протруби́ть (-блю́ -у́бятъ) 1, չ. որոշ ժամանակ փող ածել, փողհարել. 2,* տարփողել, տարածել, ‘շաւ անել’։

Протря́||сывать, -сти́ (-су́ -су́тъ; անց. -я́съ -сла́, о́; -си́) ն. 1, մի քանի ժամանակ շարժել, թափահարել. 2, լաւ, լաւ հարկին ցնցել, թափահարել։

Про||тря́хивать, -тряхну́ть ն. թափ տալ, թափ տալով մաքրել (մուշտակ, շոր)։

Протубера́нцъ ա. (լտ.) աստղբ. գաւառանդ, քուարդ։

Протури́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. վռնտել, խրկել, հալածել։

Про||туха́ть, -ту́хнуть չ. փտել, հոտել, նեխել, փչանալ (ձուի, ձկան մասին). **-ту́хлый** ած. փտած, հոտած, նեխած, ծթռած, փչացած. **-ту́хнуть** (անց. -ту́хъ -хла, о) տ. Протуха́ть.

Про||тыка́ніе չ. ծակելը, ծակում. **-тыка́ть** ն. 1, (-ткну́ть) ծակել, խոցել. 2, (-тка́ть) [օր. գուլպայ] գործել, գործելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Протѣ||сня́ться, -сни́ться (-ню́сь -ня́тся) անդր. զօռով, ամբոխը պատռելով, ճեղքելով անցնել, անցկենալ։

Протяга́ть ն. դատի, դատական գործի վրայ ծախսել, ‘մսխել’, վատնել. **-ся** անդր. 1, մի քանի ժամանակ դատ, դանդաղ մղել. 2, դատ, դանդաղ մղելով աղքատանալ, սնանկանալ։

Протя́||гивать, -ну́ть ն. 1, մեկնել, ձգել, տարածել, երկարացնել. п—ну́ть верёвку թօկը ձգել. п. ру́ку, но́гу — մեկնել. п. ше́ю վիզն երկարացնել. п. кому́ ру́ку մէկին ձեռք մեկնել. *п—ну́ть но́ги ոտները ձգել, մեռնել. по одёжкѣ протя́гивай но́жки (առծ.) ոտներդ վերմակիդ համեմատ մեկնիր. п. слова́ խօսքերն երկարացնել, ‘ծոր տալ’. 2, ուշացնել, յետաձգել, ձգձգել. п. дѣ́ло; **-ся** անդր. ձգուել, տարածուել. ուշանալ, ձգձգուել. это дѣ́ло протя́нется այս գործը պիտի ձըգձգուի. дурна́я пого́да протя́нется до конца́ мѣ́сяца մինչև ամսի վերջը պէտք է վատ եղանակը տևէ. **-же́ніе** չ. տարածութիւն. твёрдыя тѣла́ имѣ́ютъ три п—ія: длину́, ширину́ и высоту́; на всёмъ п—іи э́той доро́ги; на п—іи ста вёрстъ հարիւր վերստ տարածութեամբ. **-жённо** մ. ծանր, դանդաղ կերպով, երկարացնելով. **-жённость** ի. տարածականութիւն. **-жка** ի. ուշացնելը, ձգձգելը (գործը). **-жно** մ. երկարացնելով, ‘ծոր տալով’, դանդաղ կերպով. говори́ть, пѣть п.; **-жность** ի. երկարութիւն, երկարաձգութիւն, յապաղում, դանդաղութիւն. п. произноше́нія ծանր, դանդաղ արտասանութիւն, ‘ծոր տալը’. **-жный** ած. երկարանող, ուշանող, ծանր, դանդաղ, ‘ծոր տուող’. **-ну́ть, ся** տ. Протя́гивать, ся.

Проуди́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. որոշ ժամանակ կարթով ձուկ որսալ[ով անցկացնել]։

Проу́жинать չ. ընթրել, ընթրելով անցկացնել [որոշ ժամանակ]։

Про||у́локъ, -лка, **-у́лочекъ**, -чка տ. Переу́локъ, -лочекъ.

Проу́жать ն. ռմկ. վատնել, փչացնել։

Проу́||чиваніе չ. զգաստացնելը, խելքի բերելը. **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. 1, կրկնել, սերտել (դասը). 2, *խրատել, ըզգաստացնել, խելքի բերել. васъ на́до п—чи́ть; молодца́ п—чи́ли նորան խելքի են բերել. **-чи́ться** անդր. որոշ ժամանակ սովորել, ուսանել։

Проу́ши||на ի. **-нка** նւզ. ծակ, անցք [(տապարի, մըճի)։

Профа||на́ція ի. (լտ.) պղծում, անպատւում. **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. պըղծել, անպատուել. **-нъ** ա. **-нка** ի. պրոֆան, պարզ, հասարակ, տգէտ, ռամիկ այր, կին։

Про||фессіона́льный ած. պրոֆէսիոնել, կոչման, արհեստի, ‘փէշակի’. կրթական-արուեստագիտական. п. воръ պրոֆէսիոնել գող, արհեստով գող. п—ая та́йна պաշտօնական գաղտնիք. **-фе́ссія** ի. (լտ.) գործ, արհեստ, ‘փէշակ’, կոչում։

Профе́с||сорскій ած. պրոֆէսորական, «ուսուցչապետական». **-сорство** չ. պրոֆէսորութիւն, «ուսուցչապետութիւն». **-сорша** ի. պրոֆէսորի կին, պրոֆէսորակին. **-соръ** ա. (լտ.) պրոֆէսոր, «ուսուցչապետ». **-су́ра** ի. պրոֆէսորական պաշտօն, ամբիոն։

Профила́||ктика ի. (յն.) բժ. նախազգուշացում, -շութիւն (հիւանդութեան, վարակման դէմ). **-кти́ческій** ած. բժ. նախազգուշական, հիւանդութիւնը, վարակումը խափանող։

Про́фи||ль ա. (ֆր.) պրոֆիլ, կիսադէմ, կիսապատկեր, կողապատկեր. **-льный** ած. պրոֆիլի, կիսադէմի, կիսապատկերի, կողապատկերի։

Профиль||тро́вывать, -трова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. (ֆր.) քամել[ով մաքրել, զտել]։

Профинти́ть (-нчу́ -тя́тъ) ն. ծախսել, վատնել։

Профо́рма ի. ձևականութիւն. это для [одно́й п—ы.

Профо́||сскій ած. պրոֆոսի. **-ссъ** ա. (լտ.) հնց. պրոֆոս, զինուորական ոստիկանական պաշտօնեայ, ենթասպայ, որ հսկում էր կալանաւորների վրայ։

Про‖ха́живаніе չ. գնալը, ման գալը. **-ха́живать**, -ходи́ть չ. գնալ, քայլել, ման գալ (որոշ ժամանակ). **-ха́живаться**, -ходи́ться, -йти́сь չ. զբօսնել, ճեմել, շրջել, ման գալ. п. по алле́ѣ.

Прохва‖ти́ть (-чу́ -а́тятъ) տ. Прохва́тывать; **-тываніе** չ. ծակելը, խրելը. ընկճելը. **-тывать**, -ти́ть ն. 1, ամրապէս բռնել, ծակել, խրել (ատամները, ճիրանները). 2, փխբ. թափանցել, ջանն ընկնել, ընկճել (ցրտի մասին): [րոշ ժամանակ):

Прохвора́ть չ. հիւանդ, տկար լինել (ո-

Прохво́стъ ա. գձուծ, զզուելի մարդ, «դեսպա», անզգամ:

Прохла́‖да է. զովութիւն, հովութիւն, բարեխառնութիւն. иска́ть п—ы զով, հով, բարեխառն, լաւ օդ որոնել. **-ди́тельный** ած. զովացուցիչ, զովարար. п. напи́токъ; **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Прохлажда́ть, ся; **-дно** մ. զովարար կերպով, զովացնելով. փխբ. զովարար, բարեխառն է. **-дность** տ. Прохла́да; **-дный** ած. բարեխառն, զով, հով, զովարար, զովացուցիչ. **-жа́ть**, **-жда́ть**, -ди́ть ն. բարեխառնել. թողնել որ հովանայ, սառչի. հովացնել, զովացնել. э́то питьё прохлажда́етъ; **-ся** ներգ. 1, հովանալ, զովանալ, հանգստանալ. 2, տ. Проклажа́ться; **-жда́ющій** ած. զովացուցիչ, զովարար, հովացնող. **-жде́ніе** չ. զովացնելը, հովացնելը, բարեխառնելը:

Про‖хлесну́ть տ. Прохлёстывать; **-хлеста́ть** (-хлещу́ -е́щутъ) ն. մտրակել, զարկել (ճիպոտով կամ մտրակով՝ որոշ ժամանակ). **-хлёстывать**, -хлесну́ть ն. մտրակով կամ ճիպոտով զարկելով ծակել, պատառել:

Прохлопота́ть (-очу́ -о́чутъ; -чи́) չ. մի քանի ժամանակ շարշարուել, դէս ու դէն ընկնել, հողալ: [հեկեկալ, լալ:

Прохны́кать չ. մի քանի ժամանակ

Про‖хо́децъ, дца նւզ. տ. Прохо́дъ; **-ходи́мецъ**, мца ա. տ. Пройдо́ха; **-ходи́мый** ած. անցանելի. **-ходи́ть** (-жу́ -о́дятъ; -ди́), -йти́ 1, չ, անցնել. войска́ прошли́ че́резъ го́родъ; п. по́ мосту կամրջից, կամրջով անցնել. п. по у́лицѣ; онъ прошёлъ ми́мо меня́, ми́мо мои́хъ о́конъ, въ двухъ шага́хъ отъ меня́ նա անցաւ իմ կշտով, իմ պատուհանների կշտով կամ մօտով, երկու քայլ ինձնից հեռու. п. изъ пере́дней въ гости́ную; доро́га прохо́дитъ че́резъ лѣсъ; Нева́ прошла́ Նեվան ընթացաւ (սառցից ազատուեց). э́та мо́да прошла́; вре́мя прохо́дитъ незамѣ́тно; вся его́ жизнь прохо́дитъ въ пра́здности; зима́ ско́ро пройдётъ; болѣ́знь его́ прохо́дитъ; дива́нъ не прохо́дитъ въ дверь; прошла́ моя́ мо́лодость; э́то не пройдётъ ему́ да́ромъ այդ նորան աժան չի նստի, նա դորա համար կը տուժէ. статья́ моя́ прошла́, не прошла́ че́резъ цензу́ру իմ յօդուածը գրաքննութիւնը թոյլատրեց, չթոյլատրեց. пье́са прошла́ ху́до; 2, չ. անցնել, թափանցնել. черни́ла прохо́дятъ сквозь бума́гу; свѣтъ прохо́дитъ сквозь стекло́; 3, ն. անցնել. гдѣ домъ господи́на N?—Вы его́ прошли́; п. де́сять вёрстъ пѣшко́мъ; п. исто́рію, фи́зику; п. зва́ніе, до́лжность իր պաշտօնը, պարտականութիւնը կատարել. 4, (միայն проходи́ть, որ կատարեալ ձևի բայ է) չ. գնալ, քայլել, ման գալ (որոշ ժամանակ). онъ цѣ́лый день проходи́лъ попусто́му; человѣ́къ два́ часа́ проходи́лъ за лѣка́рствомъ; **-ходи́ться** տ. Проха́живаться; **-ходно́й** ած. միջանցիկ, որի միջից կարելի է անցնել, անցկենալ. п. домъ միջանցիկ տուն (երկու փողոցի մէջ գտնուող, որով կարելի է մի փողոցից միւսն անցնել). **-хо́дъ** ա. 1, անցնելը. անց. անցք. п. во́йска զօրքի անցնելը, զօրանց. *онъ не даётъ мнѣ п—а, отъ него́ нѣтъ п—а նորա ձեռքից անցնել չէ լինում, նա ինձ դադար չէ տալիս. п. въ га́вань, въ портъ նաւահանգստի անցք. 2, կզմխ. անցք, խողովակ. слухово́й п. լսելեաց անցք. за́дній п. յետոյքի անցք. **-хожде́ніе** չ. անցնելը, անցկենալը. **-хо́жій** ած. 1, անցնող. прохо́жій, аго ա. անցորդ, անցուոր, անցուորական. 2, անցորդի, անցուորի. п. слѣдъ; **-хожу́** տ. Проходи́ть.

Прохо‖ла́живать, **-лоди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. պաղեցնել, հովացնել. սառեցնել սառցնել. **-ся** ներգ. պաղիլ, հովանալ. սառչիլ. **-(о)ло́дъ** է. հովութիւն, զովութիւն:

Прохрапѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ խռռալ, «խռմփալ»:

Прохрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ խռպոտ լինել, խռպոտ ձայն ունենալ: [ղալ:

Прохрома́ть չ. մի քանի ժամանակ կա-

Процара́‖пываніе չ. ճանկռելը, ճանկռտելը, պրճոկելը. **-пывать**, **-пать** ն. ճանկռել, ճանկռտել, պրճոկել:

Процвѣ‖сти́, **-сть** (-ту́ -ту́тъ; անց. -ѣ́лъ -ла́, о́; -ти́) տ. Процвѣта́ть; **-та́ніе** չ. ծաղկելը, ծաղկում. ծաղկեալ, բարգաւաճ դրութիւն, վիճակ. **-та́ть**, -сти́, -сть չ. 1, ծաղկել. 2,* ծաղկել, բարգաւաճել. 3, (միայն процвѣсти́) որոշ ժամանակ ծաղկել. **-ту́** տ. Процвѣ́сть.

Процеду́ра է. (լտ.) 1, գործավարութիւն, գործավարութեան կարգ. դատավարութիւն, դատավարութեան կարգ. 2, երկար, երկարատև, ձգձգուող գործ:

Проце́‖нтикъ ա. նւզ. թեթև, փոքր տոկոս, «շահ». **-нтный** ած. տոկոսի, -սների, տոկոսային. п—ая бума́га տոկոսաբեր թուղթ. п—ое отноше́ніе տոկոսային յարաբերութիւն. **-нтъ** ա. (յն.) տոկոս, «շահ». дава́ть де́ньги на п. տոկոսով, «շահով» փող տալ. помѣсти́ть капита́лъ на п—ы դրամագլուխը շահեցնել. онъ берётъ по десяти́ проце́нтовъ; занима́ть за больші́е п—ы մեծ տոկոսներով [փող] փոխ առնել, պարտք վերցնել. п. съ фра́хта въ по́льзу шки́пера; э́то дѣ́ло да́ло мнѣ два́дцать п—овъ чи́стаго бары́ша; п—ы счита́ются съ тако́го-то дня.

Про‖це́ссія է. (լտ.) հանդիսաւոր գնաց., թափոր. **-це́ссъ** ա. (լտ.) պրոցէս. 1, [դատական] գործ, դատ. гражда́нскій, уголо́вный п. քաղաքացիական, քրէական գործ. затѣ́ять про́тивъ кого́ [կամ съ кѣмъ] п.

մէկի դէմ գործ, գանգատ սկսել. 2, գործի ընթացք, եղանակ, գործողութիւն. п. разложе́нія լուծման, քայքայման պռօցէս. химическій п. քիմիական պռօցէս։

Процѣ|живаніе չ. քամելը, զտելը, մաքրելը. **-живать**, -ди́ть ն. [հեղուկեղէնը օր. մաղի միջից անցկացնելով] քամել, զտել, մաքրել. **-жу** տ. Процѣди́ть.

Проча́хнуть (-ча́хъ -хла, о) չ. մի քանի ժամանակ ծիւրել, հիւծել, հալուել, մաշուել, հալումաշ լինել։

Про́чее տ. Про́чій. [ը, նշանակում։

Про́ченіе չ. ոչահելը, պարում. նշանակե-

Про|чёркивать, -черкну́ть ն. 1, քաշել (գիծ). 2, ջնջել։

Про|чеса́ть (-чешу́ -е́шутъ; -ши́) տ. Прочёсывать; **-чёска** է. 1, խնամքով սան(տ)րելը, (կտաւ) գզելը, սան(տ)րելը. 2, պինճօկելը, պատռտելը (սան(տ)րելիս)։

Проче́сть (-чту́ -чту́тъ; -чёлъ -чла́, о́; -чти́) տ. Прочи́тывать.

Про|чёсываніе չ. տ. Прочёска; **-чёсывать**, -чеса́ть ն. 1, խնամքով սան(տ)րել, (կտաւ) գզել, սան(տ)րել. 2, պինճօկել, պատառոտել (սան(տ)րելիս)։

Прочё|тный ած. սխալ հաշուած. **-тъ** ա. սխալ, թիւր հաշիւ. սխալ, վրիպակ հաշուի։

Прочи́|нивать, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, կարկատել, ուղղել. 2, որոշ ժամանակ կարկատել, ուղղելով անցկացնել։

Прочи́|стить (-щу -стятъ), **ся** տ. Прочища́ть, ся; **-стка** է. տ. Прочище́ніе.

Про|чи́тываніе տ. Прочте́ніе; **-чи́тывать, -чита́ть**, -че́сть 1, ն. կարդալ, ընթեռնուլ (ծայրէ ծայր, բոլորը), կարդալ վերջացնել. я прочита́лъ [կմ -чёлъ] его́ письмо́; я ещё не прочита́лъ э́ту кни́гу; заложи́ть въ кни́гѣ ле́нточкою, по кото́рое мѣ́сто прочи́тано ժապաւէն դնելով նշանակել գրքում այն տեղը, մինչև ուր կարդացուած է. прочита́ть гро́мко докуме́нтъ բարձրաձայն գոկումէնտը կարդալ. п. кому́ наставле́ніе մէկին խրատել, խրատներ տալ. 2, (առանց проче́сть-ի) չ. կարդալով անցկացնել (որոշ ժամանակ). онъ прочита́лъ всю ночь.

Про́чить (-чу -чатъ) ն. պահել (որոշ նպատակի համար). хоро́шія сѣмена́ про́чать для посѣ́ва; 2, что кому́ մի բան մէկին նշանակել, թողնել ուզել. онъ про́читъ всё своё состоя́ніе племя́ннику.

Прочиха́ть չ. մի քանի ժամանակ փըռնգտալ, 'փռշտալ', 'սորբ գալ'։

Про|чища́ть, -чи́стить ն. սրբել, մաքրել (օր. ծխամորճի, չիբուխի փողը, ջրի խողովակները եւն). **-ся** անդր. պարզուել (երկնքի մասին). **-чище́ніе** չ. սրբելը, մաքրելը։

Про́чій ած. ուրիշ, այլ. միւս. нѣ́которыя суда́ спасли́сь, а п—ія потону́ли — իսկ միւսները յատակ իջան. ме́жду п—имъ 'ի միջի այլոց. п—іе лю́ди այլ մարդիկ. и про́чее և այլն. и про́чее и про́чее (и пр. и пр.) և այլն և այլն. не въ примѣ́ръ п—имъ ոչ յօրինակ այլոց։

Про́ч|но մ. հաստատապէս, հաստատ, ամուր, պինդ կերպով. стро́ить п.; **-ность** է. ամրութիւն, պնդութիւն, հաստատութիւն, դիմացկունութիւն. **-ный** ած. ամուր, պինդ, հաստատուն, դիմացկուն. п. домъ; п—ая ме́бель; п—ая рабо́та; э́ти матеріи не про́чны; п. миръ հաստատուն, անվրդով խաղաղութիւն։

Про|чте́ніе չ. կարդալ[ըպրծնելը], վերջացնել[ը]. **-чту́** տ. Проче́сть.

Прочу́вствовать (-ствую -ютъ) չ. խորապէս զգալ, համակուել. глубоко́ прочу́вствованная рѣчь խիստ սրտառուչ ճառ։

Прочь մ. և ձք. հեռու, հեռի. п. отсю́да! п. отъ меня́! п. убі́йца! п. отъ меня́, сатана́! поди́ п., поди́те п. [գնա] կորիր, [գնացէք] կորէք. п. съ доро́ги հեռու ճանապարհից, ճանապարհ տուէք, տուր. п. съ глазъ мои́хъ; п. забо́ты, печа́ль հեռու, կորէք հոգսեր, տրտմութիւն. я не п. отъ э́того ես դորան հակառակ չեմ, ես պատրաստ եմ այդ անելու։ [գող'։

Проша́къ, а́ ա. աղքատ, մուրացկան, 'ու-

Прошали́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. մի քանի ժամանակ չարութիւն, չարաճճի բաներ անել։

Прошата́ться անդր. մի քանի ժամանակ թափառել, ման գալ, քարշ գալ։

Про́шва է. ռմռձկ. 1, բոլորք, եզերք, 'զըրազ' (զգեստի). 2, զգեստի մէջ գցած նեղլիկ կտոր։

Проше́дшій ած. անցեալ, անցած. въ п—емъ году́ հերու, անցեալ տարի. въ проше́дшемъ мѣ́сяцѣ; на п—ей недѣ́лѣ անցեալ շաբաթ. п—ее вре́мя քերկ. անցեալ ժամանակ. проше́дшее, аго չ. անցեալ. п. э́того человѣ́ка говори́тъ не въ его́ по́льзу; взглядъ на проше́дшее; п—аго не вороти́шь (առծ.) անցեալն է անց։

Проше́ніе չ. 1, խնդրելը. 2, [գրաւոր] խնդիր, խնդրագիր. исково́е п. դատական պահանջի խնդրագիր. пода́ть п. на Высоча́йшее 'Имя Բարձրագոյն անունով խնդիր տալ. увольня́ться въ отста́вку по п—ію համաձայն խնդրի պաշտօնից արձակուել։

Про|шёптывать, -шепта́ть (-пчу́ -е́пчутъ; -пчи́) ն. և չ. շշնջելով ասել, քչփըչալ, փսփսալ։

Проше́ствіе չ. անցնել[պրծնել]ը, վերջանալը. по п—іи двухъ мѣ́сяцевъ, двухъ дней երկու ամսից, երկու օրից յետոյ. по п—іи го́да; по п—іи сро́ка պայմանաժամի, 'վադայի' անցնելուց յետոյ. по п—іи э́того вре́мени, до́лгаго вре́мени.

Проши|ба́ть, -би́ть (-бу́ -бу́тъ; անց. -ши́бъ -бла, о; -шиби́) ն. [զարկելով, հարուածելով] ծակել, պատռել. п. стѣ́ну ядро́мъ; п. го́лову գլուխը պատռել. *его́ слеза́ прошибла արտասուքներից նորա սիրտը մորմոքուեց. **-ся** անդր. 1, ռմկ. [ձգելիս, նետելիս] սխալուել, վրիպել, շփրցնել. 2, սխալուել, սխալ անել (խօսելիս)։

Про|шива́ніе չ. կարելը (միջից, ընդթափ). **-шива́ть**, -ши́ть ն. 1, կարել (միջից, ընդթափ). 2, մի քանի ժամանակ կարել, կար անել. **-ши́вка** է. 1, կարում, կարելը (միջից, ընդթափ). 2, զարդ, դրուագ (շապկի, կրծկալի վերայ յօրինած). п. на мани́шкѣ; **-шивно́й** ած. միջից, ընդթափ կարած. **-ши́вочка** նւզ. տ. Проши́вка.

Прошипѣть (-плю́ -пя́тъ) չ. **1**, շաչել, ՙֆշշալ՚ (օր. օձի մասին). **2**, մի քանի ժամանակ շաչել, ՙֆշշալ՚:

Прошить (-шью́ -ю́тъ; -ше́й) տ. Прошивать.

Прошко́‖ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. [լաւ] դաս տալ, խրատել, խելքի բերել. **-ся** անդր. դաս վերցնել, խրատուել, խելքի գալ:

Про‖шлого́дній ած. հերուայ, անցեալ տարուայ. п. снѣгъ; п—ее вино́; **-(ó)шлый** ած. անցած, անցեալ:

Прошмыгну́ть չ. արագութեամբ անցնել, սլկուել:

Прошну‖ро́вываніе չ. կարելը (ընդ-թափ). **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. [օր. գրքի թերթերի] միջից թել անցկացնել, կարել:

Прошпикова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. խոզլրել (օր. որսի մսի մէջ խոզի խոզի կտորներ խրատել, դնել):

Проштукату́рить (-рю -рятъ) ն. մի քանի ժամանակ շտուկատուրել, ծեփել (պատը, առաստաղը ևլն):

Прошумѣть (-млю́ -мя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ աղմկել, աղմուկ հանել, աղմուկ, ՙղալմաղալ՚ բարձրացնել:

Прошурша́ть չ. խշխշալ. «же́нское пла́тье прошурша́ло слегка́».

Про‖шу́чивать, -шути́ть (-чу́ -тятъ) ն. կատակներ, հանաքներ անելով անցկացնել. «вы всё смѣётесь да шу́тите, и прошу́тите такъ всю ва́шу жизнь».

Про‖шушу́кать ն. մի քանի ժամանակ քչփչալ, փսփսալ. **-шью́** տ. Прошить.

Про‖ща́льный ած. հրաժեշտի. п. обѣдъ; п—ые дни վերջին, ՙյետի օրեր՚ (մեծ պահքից առաջ). п—ая гра́мота եկղ. թողութեան գիր, թուղթ (մեռելին տուած). **-ща́ніе** չ. հրաժեշտ. **-ща́ть**, -сти́ть ն. ներել, թողնել. п. кому́ оби́ду մէկի հասցրած վիրաւորանքը ներել. я э́того ему́ не -щу́; э́тотъ учени́къ заслужи́лъ наказа́ніе, но учи́тель -сти́лъ его́; -сти́те мою́ откровѐнность [կմ -сти́те меня́ за открове́нность]; п. престу́пника; п. небре́жность; на́до прости́ть э́ту вину́; когда́ разъ его́ разсе́рдятъ, онъ никогда́ не -сти́тъ; онъ до́лженъ мнѣ сто рубле́й, но полови́ну я ему́ -ща́ю; я -ща́ю вамъ вашъ долгъ; п. кому́ грѣхи́; проща́й, -ща́йте մնաս, մնաք բարով, ողջ լեր, ողջ լերուք. **-ся** անդր. **1**, съ кѣмъ մէկից հրաժեշտ առնել. уѣ́хать не -сти́вшись; **2**, կր. ներուել, ներողութեան արժանի լինել. насмѣ́шка рѣ́дко -ща́ется.

Про́ще ած. և մ. բաղդտ. աւելի պարզ, աւելի հասարակ. всего́ п. [կմ п. всего́] отказа́ть ему́ ամենից լաւն այն է նորա խնդիրը մերժել:

Прощеголя́ть չ. մի քանի ժամանակ պճնամոլել, պճնամոլութիւն անել:

Прощелы́га տ. Пройдо́ха.

Проще́ніе չ. ներելը, ներում, ներողութիւն, թողութիւն. п. грѣхо́въ; проси́ть п—ія ներողութիւն խնդրել:

Про‖щи́пывать, -щипа́ть (-плю́ -и́плютъ; -пли́) ն. մէջէմէջ փետել, փետտել, պոկել, պոկոտել (օր խիտ բուսած տանկերը):

Про‖ѣда́ть, -ѣсть ն. **1**, ուտել, ուտելու վրայ ծախսել, ՙմսխել՚ (դրամը). **2**, ուտել, կրծելով ծակել. (ուտիչ նիւթերի մասին) ուտել, ծակել, մաշել. крѣ́пкая во́дка проѣда́етъ желѣ́зо; **-ся** անդր. ունեցած չունեցածն ուտել պրծնել, ուտել վերջացնել. **-ѣдина** է. **-ѣдинка** նւզ. ծակ, ծակուած տեղ (կրծելուց կամ ուտիչ նիւթերից առաջացած):

Проѣ́ду տ. Проѣ́хать.

Про‖ѣздить (-зжу -здятъ) **1**, չ. մի քանի ժամանակ շրջել (կառքով, ձիով ևլն). я цѣ́лый день -ѣ́здилъ попусто́му; **2**, ն. ծախսել, ՙմսխել՚ (կառքի, ձիու ևլն վերայ). я -ѣ́здилъ два рубля́; я -ѣ́здилъ на изво́зчиковъ бо́лѣе трёхъ рубле́й ես երեք ռուբլուց աւել կառքի փող եմ տուել. **3**, տ. Проѣзживать; **-ся** անդր. [ճանապարհորդելով, ձիու, կառքի ևլն վերայ ծախսելով] աղքատանալ, սնանկանալ. **-ѣздка** է. **1**, [մչ տռով, այլ կառքով, ձիով ևլն] անցնելը. **2**, վարժելը (ձիուն). **-ѣздно́й** ած. անցնելու[ն ծառայող]. **-ѣздомъ** ար. [ձիով, կառքով ևլն] անցնելիս, անցնելու ժամանակ, ճանապարհորդելիս. я былъ въ Москвѣ́ то́лько п.; **-ѣздъ** ա. **1**, [մչ տռով] անց, անցնելը, ճանապարհորդելը. де́ньги на п. ուղեգրամ. п. [по у́лицѣ] запрещёнъ [փողոցից] անցուղարձը արգելուած է. по э́той доро́гѣ большо́й п. այդ ճանապարհը խիստ բանուկ է. по э́той доро́гѣ нѣтъ п—у այդ ճանապարհով չէ կարելի անցնել. **2**, անցարան, անցնելու տեղ. **-ѣзжа́ніе** չ. անցնելը, ճանապարհորդելը (մչ տռով). **-ѣзжа́ть**, ѣ́хать **1**, չ. անցնել, շրջել (մչ տռով). п. въ каре́тѣ, верхо́мъ; п. че́резъ го́родъ; п. по у́лицѣ; п. по́ мосту; онъ проѣ́халъ ми́мо насъ; онъ проѣ́халъ по всей Евро́пѣ նա ամբողջ Եւրոպան շրջել, ման է եկել. проѣ́хать [կմ проѣ́хаться] по го́роду քաղաքով անցնել, քաղաքում զբօսանք կատարել. **2**, ն. անցնել (որոշ տարածութիւն). я проѣ́халъ сто вёрстъ въ день; **-ѣзживаніе** չ. հեծնելով վարժելը (ձիուն). **-ѣзживать**, -ѣзжа́ть, ·ѣздить ն. հեծնելով մարզել, վարժել, ընտելացնել (խամ ձիուն). ծեծել, նստեցնել (ճանապարհը). **-ѣзживаться** տ. Проѣ́хаться; **-ѣзжій** ած. անցնելու, անցուդարձի. п—ая доро́га անցուդարձի, բանուկ ճամբայ. проѣ́зжій, аго ա. անցուոր, անցուորական, անցորդ. **-ѣзжу** տ. Проѣ́здить.

Проѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -ди́те -дя́тъ; անց. -ѣ́лъ -ла, о; հրմ. -ѣ́шь), **ся** տ. Проѣда́ть, ся.

Проѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; -ѣзжа́й) տ. Проѣзжа́ть; **-ся** չ. զբօսնել, շրջել, ման գալ (մչ տռով). п. по го́роду.

Проэкзаменова́ть (-ну́ю -ютъ) ն. քննել, հարցաքննել [պրծնել, վերջացնել]:

Проюрдо́нить (-ню -нятъ) ն. գւռկ. վատնել, փչացնել (թղթախաղում, վիզախաղում). **-ся** անդր. սնանկանալ:

Проя‖ви́ть (-влю́ -я́вятъ), **ся** տ. Проявля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. **1**, ցոյց տալը, յայտնելը. արտայայտելը. п. ра́дости; **2**, յայտնուելը, յայտնութիւն. **-вля́ть**, -ви́ть ն. յայտնել, ցոյց տալ, արտայայտել. Богъ прояви́лъ своё всемогу́щество; п. свой ге́ній,

свою́ во́лю; онъ прояви́лъ большу́ю твёрдость; **-ся** անդր. յայտնուել, երեւալ, երեւան գալ. во́ля Бо́жія прояви́лась въ э́томъ собы́тіи; въ наро́дѣ проявля́ется всеобщее неудово́льствіе; по времена́мъ у него́ проявля́ются припа́дки сумасше́ствія; честолю́біе его́ проякля́ется во всѣхъ его́ дѣ́йствіяхъ; въ го́родѣ прояви́лись подозри́тельные лю́ди; отку́да онъ прояви́лся նա ո՞րտեղից լոյս ընկաւ. рука́ Созда́теля проявля́ется повсю́ду.

Про||я́сненіе, -я́сниваніе չ. պարզուելը (երկնքի). **-я́снивать,** -яснѣ́ть չ. **-я́сниваться,** -я́сниться անդր. պարզուել, պայծառանալ (երկնքի մասին). **-ясни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Проясня́ть, ся; **-яснѣ́ть** տ. Проя́снивать; **-ясня́ть,** -ясни́ть ն. պարզել. պարզաբանել, մեկնել, բացատրել (մի բանի միտքը, իմաստը). вѣ́теръ проясни́лъ пого́ду—պարզեց. **-ясня́ться, -я́сниться** անդր. պարզուել, պայծառանալ. чело́ его́ проя́снилось; пого́да проя́снилась.

Пру տ. Пере́ть և Прать 2.

Пругъ ա. ձկ. սւ. մարախ, մորեխ։

Пру́||дикъ ա. նւզ. լճակ, պստիկ աւազան. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), запр—, ն. կապել, կանգնեցնել (ջուրը, առաջը պատ, ամբարտակ քաշելով). э́тимъ хоть прудъ пруди́ այդ անթիւ անհամար է, դորան թիւ, համար չկայ, այդ հազարներով է հաշւում. **-дово́й** ած. լճակի. աւազանի. **-дъ** ա. լճակ, աւազան։

Пружи́||на ի. 1, զսպանակ. ‹ձգալար›. 2,* պատճառ, շարժառիթ. ղեկավար. *онъ былъ гла́вною п—ою въ э́томъ дѣ́лѣ; **-нить** (-ню -нятъ) չ. առաձգական լինել. наклонённый сучо́къ пружи́нитъ կորացրած շիւղըն առաձգական է. **-ника** նւզ. տ. Пружи́на; **-нный** ած. զսպանակի. **-ночка** նւզ. տ. Пружи́на.

Пру||са́къ, а́ ա. **-сачо́къ,** чка́ նւզ. կնդ. Blatta germanica, գերմանական խաւարասէր [միջատ]։

Пру́сикъ ա. կնդ. իտալական մարախ։

Прус||са́къ, а́. ա. **-са́чка** ի. պրուսացի այր, կին. **-скій** ած. պրուսական։

Пру́||тецъ, тца ա. կոկուղ ոստ կտաւատ կապելու. **-тикъ** նւզ. տ. Прутъ; **-тко́вый** ած. ձողի, ոստի, ճիպոտի ձեւով. п—ая сталь պողպատի ձող. п—ая ры́ба ճեղքած և չորացրած ձուկ. п—ая икра́ չմաքրած ձուազ, ձըկընկիթ. **-тня́къ,** а́ ա. մացառուտ փայտ, ոստ, ճիպոտ. մացառուտ անտառ. **-то́къ,** тка́ նւզ. տ. Прутъ; **-тъ** ա. (յ. пру́тья, ьевъ) 1, ոստ (առանց տերեւների), բարակ գաւազան, ճիպոտ. 2, մետաղեայ ձող, ձողիկ. **-тяно́й** ած. ոստերի, ճիպոտների[ց շինած, պատրաստած]։

Пры́||ганіе չ. թռչելը, թռչկոտելը, ոստնում. **-гать, -гивать, -гнуть** չ. թռչել, թռչկոտել, ոստնուլ, ոստոստալ, ցատկել, ցատկոտել. **-гу́нъ,** а́ ա. 1, թռչող, թռչկոտող, ցատկող, ցատկոտող, ոստնող. 2, կնդ. Pedetes, ցատկող նապաստակ. **-гу́нья** ի. թռչող, թռչկոտող, ցատկող, ցատկոտող, ոստնող կին, աղջիկ. **-гъ** (փոխնկ пры́гнулъ) բայ. թռաւ, դը՛րմփ. разбѣжа́лся да п п. въ во́ду փախեց և դը՛րմփ ջուրն ընկաւ. **-жо́къ,** жка́ ա. թըռչում, ցատկում, ոստնում. перескочи́ть одни́мъ п—жко́мъ միանգամից թռչել, անցնել։

Пры||скалка ի. սրսկիչ [խողովակ կամ վրձին]. սրսկիչ խողովակ. **-сканіе** չ. սրսկելը, վրան ջուր ցանելը. **-скать** (-скаю -ютъ կամ -щу -щутъ), **-снуть** 1, ն. սրսկել, վրան ջուր ցանել. п. бѣльё; 2, չ. ցայտել, ժայթքել, դուրս թափուել. *пры́снуть со смѣ́ху փռթկալ, սկսել հռհռալ. **-ся** 1, անդր. սըրսկուել, իր վերայ [ջուր, հեղուկեղէն] ցանել. 2, փոխ. միմեանց սրսկել, թացել, միմեանց վերայ ջուր ցանել. **-скъ** ա. 1, տ. Пры́сканіе; 2, մի տեսակ մշտիկ ծաղիկներ ջրելու. 3, մարմարիոնակերպ յօրինուածք, նաշխ. 4, կրպլուծոյթ (յատակի ճեղքերը լցնելու). 5, ծաղիկ, առոյգ հասակ. ба́ба въ п—у́ խիստ առոյգ կին. 6, (փոխանակ пры́снулъ) բայ. շըը՛մփ, շըը՛փ. водо́ю п. ему́ въ лицо́ ջուրը շըը՛մփ նորա երեսին, ջուրը ցայտեցրեց նորա երեսին. **-снуть, ся** տ. Пры́скать, ся.

Пры́||ткій ած. արագ, արագաշարժ, սըրընթաց, դիւրաշարժ, ժիր, ճարպիկ. **-тко** մ. արագութեամբ, արագ, ժիր, ճարտար կերպով. **-ткость** ի. արագութիւն, արագաշարժութիւն, սրընթացութիւն, դիւրաշարժութիւն, ժրութիւն, ճարպկութիւն. **-тче** մ. բաղդ. աւելի արագ, աւելի ժիր կերպով. **-ть** ի. 1, արագութիւն, արագաշարժութիւն. արագ, սուր ընթացք. վազ. во всю п. խիստ արագ. скака́ть во всю п. խիստ արագ վազել, չափ գնել, սլանալ. пусти́ть ло́шадь во всю п. ձիու սանձը բոլորովին արձակել, արձակ թողնել, ձիով սաստկապէս չափ գնել. 2, ժրութիւն, ճարպկութիւն. արիութիւն, քաջութիւն. отъ него́ не ожида́ли тако́й п—и նորանից այդպիսի քաջութիւն չէին սպասում։

Пры||щева́тый ած. ելունդներով, խոցերով, շաերով ծածկուած, դուրս տուած (դէմքի մասին). **-щева́тѣть, -щевѣ́ть,** опрыщевѣ́ть չ. ելունդներով, խոցերով, շաերով ծածկուել, խոցոտիլ, դուրս տալ (դէմքի մասին). **-щене́цъ,** нца́ ա. բս. Ranunculus flammula, ճահճային հրանունկ. **-щикъ** նւզ. **-щъ,** а́ ա. բշտիկ, ելունդ, խոց, շիտ, պտիկ պալար։

Прѣ́||лость տ. Прѣль; **-лый** բյ. ած. 1, քնտնահար. 2, փտած, հոտած, փչացած. п. холстъ; **-ль** ի. 1, հոտածութիւն, փտածութիւն. 2, քրտնահար տեղ (մարմնի). **-ніе** չ. քրտնելը, քրտնահար լինելը։

Прѣ́с||ненькій ած. քաղցրաւուն. **-ново́дный** ած. քաղցր ջրի. քաղցր (գետի) ջրի մէջ եղող, պատահող. **-ность, -нота́** ի. քաղցրութիւն (ջրի). **-ный** ած. 1, քաղցր (ջրի մասին). 2, անխմոր, բաղարջ (հաց). **-ня́къ,** а́ ա. ռմկ. բաղարջ, անխմոր հաց։

Прѣть չ. 1, (взопр—) քրտնել (վազելիս, աշխատելիս, բաղանիքում). окно́, стѣна́ прѣ́етъ պատուհանը, պատը խոնաւութիւնից քրտնում է. 2, քրտնահարիլ, քրտնքից կարմրիլ, խաշուիլ, գրգռուիլ (մարթի մասին). 3, (сопр—) հոտիլ, փտիլ, փչանալ. 4, (կերակրեղէնի մասին) խաշուիլ, եփուիլ։

Прюне́||левый ած. պրիւնէլեայ, -լէ. п—ыя боти́нки; **-ль** ի. (Ֆր.) պրիւնէլ (բըր-

դէ գործուած, որ գործածւում է գլխաւորապէս ատամնանիւերի վերայ):

Пря||дáть, -нуть չ. ռմկ. թռչել, թըռչկոտել, ցատկել, ցատկոտել, ոստոստել:

Пря||дéніе չ. մանելը. **-деный** ած. մանած. **-диво** չ. մանելու համար պատրաստած կտաւ. **-дíльный** ած. մանող, մանելու. п—ая мáшина; **-дíльня** ի. մանարան, մանելու գործարան. **-дíльщикъ** ա. **-дíльщица** ի. մանող այր, կին. **-дý** տ. Прясть; **-дь** ի. 1, մանած, թել, դերձան, քուղ (կտաւի, բամբակի). 2, փունջ. п. волóсъ; п. канáтная պարանաթել. **-жа** ի. թել, մանած:

Пря́||женецъ, нца ա. իւղով թխած, տապակած լաւաշ, շոթ, 'չըրասի'. **-женіе** չ. իւղով թխելը, տապակելը. **-женцовый** ած. իւղով թխած, տապակած լաւաշի, շոթի, 'չըրասու'. **-женчикъ** նւզ. տ. Пря́женецъ.

Пря́же||чка ի. պստիկ ճարմանդ, 'չափռաստ'. **-чный** ած. ճարմանդի, 'չափռաստի':

Пря́жить (-жу -жать) ն. իւղով թխել, տապակել (լաւաշ, շոթ), 'չըրասի թխել':

Пря́жка ի. ճարմանդ, 'չափռաստ', 'կեռ', 'չանղ': [խարակ, աղէկատ, լոք, 'ջահրա':

Пря́||лка ի. **-лочка** նւզ. մանելու ճա-

Пря́||менькій փղքր. տ. Прямóй; **-мéнько** փղքր. տ. Пря́мо; **-мёхонекъ**, нька, о ած. **-мёхонько** մ. խիստ ուղիղ, 'դուզ'. **-мизнá** ի. ուղղութիւն, 'դզութիւն', ուղիղ, ուղղաձիգ, 'դուզ' դրութիւն. п. тáліи ուղիղ, ուղղաձիգ իրան. **-ми́къ**, á ա. անկեղծ, պարզասիրտ մարդ. на п. տ. Напрями́къ; прямикóмъ մ. ուղիղ ճանապարհով, ուղիղ, 'դուզ'. **-минá** ի. հորիզոնական գիծ, դրութիւն. **-ми́ть** (-млю -мя́тъ), спр—, ն. ուղղել, 'դզել', 'դրստել'. **-ся** անդր. ուղղուել, 'դզուել', 'դրստուել'. **-млéніе** չ. ուղղելը, 'դըզելը', 'դրստելը'. **-мо** մ. 1, ուղիղ, ուղղակի, 'դուզ', 'դրուստ'. стоя́ть, итти́ п.; смотрѣ́ть комý п. въ глазá; я ѣ́ду п. въ Пари́жъ; я пришёлъ п. и́зъ дому; э́то относи́тся п. ко мнѣ; 2, ուղղակի, 'դուզ', 'դրուստ', անկեղծօրէն. я п. вы́сказалъ емý всю прáвду; поступáть п., безъ хи́тростей; 3, յիրաւի. онъ п. чéстный человѣ́къ; 4, ուղղակի, անմիջապէս. пить п. изъ буты́лки, изъ ведрá.

Прямодýш||іе չ. անկեղծութիւն. պարզութիւն, պարզասրտութիւն. **-но** մ. անկեղծօրէն, պարզաբար, պարզասրտութեամբ, 'դուզ'. **-ный** ած. անկեղծ, պարզ, պարզասիրտ, 'դուզ'. э́то п. человѣ́къ.

Прямо||жи́льный ած. ուղիղ երակներով, 'ամարներով' (տերև). **-зýбый** ած. ուղղատամ, ուղիղ ատամներով:

Прямóй ած. 1, ուղիղ, 'դուզ', 'դրուստ'. п. станъ; п—áя ли́нія; п. ýголъ ուղղանկիւնի. п—áя дорóга; п—áя кишкá կզմխ. ուղիղ աղիք. 2, անկեղծ, ճշմարիտ, պարզասիրտ, 'դուզ', 'դրուստ'. իրաւացի, արդարացի. человѣ́къ п.; п. христіани́нъ; 3, անմիջական. п. наслѣ́дникъ; п—ы́е налóги.

Прямокры́лый ած. կնդ. ուղղաթև. п—ыя насѣкóмыя ուղղաթևեր:

Прямолинéй||ность ի. ուղղագծութիւն. *անողոքութիւն. **-ный** ած. 1, ուղիղ գծի. ուղղագիծ. п—ая тригономéтрія մաթմ. հարթ եռանկիւնաչափութիւն. 2,* անողոք, անողոքելի:

Прямо||рóгій ած. ուղիղ, 'դուզ' եղջիւրներով, 'պոզերով'. **-тá** ի. ուղղութիւն, 'դզութիւն', անկեղծութիւն, ճշմարտութիւն:

Прямоугóль||никъ ա. ուղղանկիւնի. **-ный** ած. ուղղանկիւն. п. треугóльникъ.

Прямь ի. ուղղութիւն, ուղիղ գիծ:

Пря́||никъ ա. **-ничекъ**, чка նւզ. քաղցր հացեղէն, թխուածք. **-ничникъ** ա. **-ничница** ի. քաղցր հացեղէն թխող կամ վաճառող այր, կին. **-ничный** ած. քաղցր հացեղէնի, թխուածքի. **-ность** ի. 1, սաստիկ, թունդ համեմոյին համ. 2, пря́ности յ. համեմներ, համեմունք:

Пря́нуть տ. Прядáть.

Пря́ный ած. սուր, թունդ, սաստիկ համով և հոտով. տեխպ. համեմային. п—ыя корéнья համեմներ, համեմունք: [լախտ:

Пря́сельникъ ա. բս. Atractylis, ի-

Пря́||слица ի. մանելու ճախարակ, աղէկատ, լոք, 'ջահրա'. **-сло** չ. 1, ցանկի, ցանկապատի, 'չափարի' մաս (երկու բոբերի արանքում գտնուող). 2, քառակուսի (բարած, սալարկած տեղի):

Прясть (-ядý -дýтъ; -ди́) ն. մանել, (գր.) նիւթել. *п. ушáми ականջները խլշացնել (ձիերի մասին), тóнко п., дóлго ждать (դարձ.) վայ բարակ մանողին:

Пря́||таніе չ. պահելը. п. дéнегъ въ кошелёкъ; **-тать** (-я́чу -чутъ; -чь), спр— ն. պահել, ծածկել, թաքցնել, գաղել. онá пря́четъ свои́ дéньги отъ мýжа; неизвѣ́стно, гдѣ [կմ кудá] онъ пря́четъ свои́ дéньги; спр— когó մէկին պահել, թաքցնել. спр— ýзелъ подъ шинéль; спр— плáтье въ сундýкъ; спр— рýки въ кармáнѣ; **-ся** անդր. 1, պահուել, ծածկուել, թաքնուել. п. отъ когó; спр— подъ кровáть; 2, հեռանալ. **-тки**, токъ ի. յ. թաքչելուկ, 'տապանուկի'. игрáть въ п. թաքչելուկ խաղալ, 'տապանուկի տալ' կմ խաղալ:

Пря́ха ի. 1, մանող, մանուած անող կին. 2, գւռկ. տ. Пря́лка.

Пря́чу տ. Пря́тать.

Пса||лмопѣ́вецъ, вца ա. սաղմոսերգու. **-лмопѣ́ніе** չ. սաղմոսերգութիւն. **-лóмникъ** ա. սաղմոսերգու. **-лóмническій** ած. սաղմոսերգուի. **-лóмщикъ** ա. սաղմոսասաց, տիրացու. **-лóмъ**, лмá ա. (յն.) սաղմոս. **-лти́рный** ած. սաղմոսարանի. **-лти́рь** ի. 1, սաղմոսարան. 2, տաւիղ, սաղմոսարան. **-лты́рный** տ. Псалти́рный; **-лты́рь**, я́ ա. ռմկ. տ. Псалти́рь.

Псá||рный ած. շնանոցի, շնա—. п. дворъ շնանոց. **-рня** ի. շնանոց, բարականոց, տեղ որսորդական շների համար. **-рскій** ած. շընպահի, շնպանի. **-рь**, я́ ա. շնպան, շնպահ:

Псевдони́мъ ա. (յն.) կեղծանուն, կեղծանուն:

Пси չ. անհ. (յն.) պսի (եկ. սլա. այբբենի 40-րդ տառը): [շող ոջիլ:

Пси́лла ի. կնդ. Psylla, տերևալու, թըռ-

Пси́||на ի. 1, գզուելի, զարշելի շնահոտ. здѣсь пáхнетъ п—ою; 2, շան միս. **-нка**

է. բս. ա, Solanum dulcamara, կոզուկ կմ քաղցրադառն մորմ. բ, S. nigrum, սև մորմ (աղուեսու խաղող?)։

Пси‖хи́ческій ած. հոգեկան. п—ая болѣ́знь; **-хіа́трія** է. (յն.) հոգեբուժութիւն. հոգեկան հիւանդութիւնների բժշկութիւն. **-хіа́тръ** ա. (յն.) հոգեբոյժ, հոգեկան հիւանդութիւնների բժիշկ. **-хо́зъ** ա. (յն.) բժ. հոգեկան հիւանդութիւն. **-хологи́ческій** ած. հոգեբանական. **-холо́гія** է. (յն.) հոգեբանութիւն. **-холо́гъ** ա. հոգեբան։

Психро́ме́тръ ա. (յն.) տ. Влагомѣ́ръ.

Пси́ца է. քած շուն, ‘դանչըր’։

Псо́‖вина է. շան մազ. **-вый** ած. շան. п—ая охо́та որս բարակներով. поѣ́хать на п—ую охо́ту; п. охо́тникъ բարակներով որս անող, որսող. п—ая соба́ка երկարամազ դամփռ մի. **-обра́зный** ած. շան նման, շնատես, շնակերպ։

Псо́ра է. բժ. (յն.) քոր, քոս։

Псо́фія է. կնդ. Psophia, ագամի (թռչ.)։

Пта́‖ха է. թռչուն. **-шечій**, ья, ье ած. թռչնի, թռչնային. **-шечка** նւզ. տ. Пта́шка; **-шій**, ья, ье տ. Пта́шечій; **-шка** է. նւզ. թռչնիկ։

Пте‖не́цъ, нца́ ա. **-нчикъ** նւզ. ճուտ, ճուտիկ. *ճուտ, ճուտիկ (պստիկ տղայ, աղջիկ)։

Пти́ца է. թռչուն, ‘դուշ’. дворо́выя, дома́шнія п—ы ընտանի թռչուններ. пѣ́вчія, хи́щныя п—ы; перелётныя п—ы տարափոխիկ թռչուններ. *обстрѣ́ленная п. խորամանկ, ‘յետ եկած’ ամն։

Птице‖во́дство չ. թռչնաբուծութիւն. **-во́дъ** ա. թռչնաբոյծ. **-гада́ніе** չ. հաւահմայութիւն. **-гада́тель** ա. **-гада́тельница** է. հաւահարց, հաւահմայ այր, կին. **-звѣ́ри** ա. յ. կնդ. Monotremata, ցռկեղներ կմ կոյսաւոր անասուններ. **-ло́вный** ած. թռչնորսութեան, թռչուններ որսալու. **-ло́вство** չ. թռչնորսութիւն. **-ло́въ** ա. թռչնորս, հաւորս. **-млѣ́чникъ** ա. բս. Ornithogalum, հաւկաթ. **-се́рдъ** ա. բս. Anacardium, հնդիկ շագանակենի. пау́къ **-ѣдъ**, **-я́децъ**, дца ա. կնդ. Mygale avicularia, հաւորսակ կմ թռչնակեր սարդ։

Пти́‖чій, ья, ье ած. թռչնի, թռչնա—. п. дворъ հաւանոց. п—ье гнѣздо́; п. клей բս. Viscum album, սպիտակ ճագոմ (ճուշ). **-чка** է. նւզ. թռչնիկ. не вели́чка п., да посо́къ остёръ (առծ.) պստիկ ու ճստիկ. **-чникъ** ա. 1, թռչնորս, հաւորս, թռչնավաճառ, հաւավաճառ. 2, թռչնապահ, հաւապահ. 3, հաւանոց. **-чница** է. 1, թռչնորս, հաւորս կմ թռչնավաճառ, հաւավաճառ կին, աղջիկ. 2, թռչնապահ, հաւապահ կին։

Птоломе́ева систе́ма, աստղբ. Պտղոմէոսեան սիստեմ։

Птомаи́нъ ա. քիմ. պտոմային։

Пу́блика է. (լտ.) հասարակութիւն, ‘խալխ’։

Публи‖ка́ція է. (լտ.) յայտարարութիւն, ազդ, ազդարարութիւն. **-кова́ніе** չ. յայտարարում, ազդարարում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ), расп—, ն. յայտարարել, ազդարարել, յայտարարութիւն տալ, հրատարակել. **-ци́стика** է. (լտ.) հրապարակախօսութիւն. **-ци́стъ** ա. հրապարակախօս. **-чно** մ. հրապարակօրէն. **-чность** է. հրապարակականութիւն, հանրականութիւն. **-чный** ած. հրապարակական, հանրական, հասարակական. п—ое гуля́нье; п—ыя увеселе́нія; продава́ть съ п—аго то́рга հրապարակային աճուրդով ծախել. п—ая же́нщина հասարակաց կին, հանրակին. п. домъ հասարակաց տուն, հանրատուն։

Пу́га է. ձուի հատ, բութ ծայրը։

Пу́‖галище, -гало չ. խրտուիլակ (թռչուններին խրտնեցնելու). поста́вить въ саду́ п.; *экое п.! ինչ գազրալի դէմք է. *она́ дурна́, какъ п. նա չատտիկ տգեղ է, զզուելի, զարշելի դէմք ունի. **-га́ніе** չ. վախեցնելը. **-ганный**, **-ганый** ած. վախեցրած, վախեցած, սիրտն ահ ընկած. **-га́ть**, -гну́ть, испуга́ть ն. վախեցնել, սիրտն ահ, երկիւղ գցել. п. дѣте́й наказа́ніемъ; вы меня́ испуга́ли э́тимъ извѣ́стіемъ; я поря́дкомъ пугну́лъ его́; **-ся** ներգ. чего́ մի բանից վախել, վախենալ. онъ всего́ пуга́ется.

Пугачёвщина է. Պուգաչովի խռովութիւնը. Պուգաչովի խռովութեան ժամանակը։

Пуга́чъ, а́ ա. կնդ. Strix bubo, բուէճ, եղջե- [րաւոր բու։

Пу́гвица տ. Пу́говица.

Пу‖гли́во մ. վախենալով, երկիւղ քաշելով. **-гли́вость** է. վախկոտութիւն, երկչոտութիւն, վեհերոտութիւն. **-гли́вый** ած. վախկոտ, երկչոտ, վեհերոտ. п—ая ло́шадь խրտնուկ ձի. **-гну́ть, ся** տ. Пуга́ть, ся.

Пу́го‖вица է. **-вичка**, **-вка**, **-вочка** նւզ. կոճակ. п—цы золоты́я, шёлковыя; **-вочникъ** ա. **-вочница** է. կոճակագործ, կոճակավաճառ այր, կին. **-вочный** ած. կոճակի, կոճակների. п. ма́стеръ.

Пу́дель ա. (գերմ.) 1, գանգրիկ շուն կմ ջրաշուն. 2, որս. սխալ հարուած, վրիպում։

Пу́дикъ ա. նւզ. մի թեթև պուդ, ‘փութ’։

Пу́дин‖говый ка́мень հնք. պուդինգաքար. **-гъ** ա. (անգլ.) 1, պուդինգ (քաղցր և թեթև կերակուր մի). 2, տ. Пу́динговый ка́мень.

Пуди́шко ա. նխտ. մի ողորմելի պուդ, [‘փութ’։

Пудо‖ви́къ, а́ ա. պուդանոց (կշիռ, կըշռաքար). **-во́й**, **-вый** ած. պուդանոց, մի պուդ քաշող, կշռող. п—а́я ги́ря պուդանոց կշռաքար։

Пу́‖дра է. (Фр.) [երեսի, մազերի] փոշի, շպար. ри́совая п. բրնձի փոշի, շպար. **-дрема́нтель** ա. շպարազգեստ, տուալետեան ըզգեստ. **-дреница** է. շպարատուփ. **-дреніе** չ. շպարելը, -րում. **-дре́тъ** ա. (Фр.) գիւղա. կղկղանաց փոշի, քակորափոշի. **-дрить** (-рю -рятъ). нап— ն. շպարել, փոշի քսել (երեսին, մազերին). *напу́дрить кому́ го́лову մէկի գլուխը լուանալ, մէկին նեղել, չչպրել. **-ся** ներգ. շպարուիլ, քսուիլ։

Пудъ, а́ ա. պուդ, ‘փութ’։

Пу‖за́нъ ա. ռմկ. **-за́нчикъ** նւզ. հաստափոր, լայնափոր մարդ. **-за́стый**, **-за́тый** հաստափոր, լայնափոր. **-зи́ще** չ. յւկլ. մեծ, ահագին, լայն փոր, որովայն. **-зо** չ. ռմկ. փոր, որովայն։

Пузы‖рева́тый ած. փամփշտանման. **-рёкъ**, рька́ ա. 1, փամփշտիկ. պղպջակուկ. բշտիկ. 2, պստիկ և կլոր ապակէ անօթ, շշիկ, դեղանօթ. **-рехво́стъ** ա. կզմխ. բըշըջի պոչ,

տղի. **-рёчекъ**, чка *նւզ.* *տ.* Пузырёкъ; **-ристый** *ած.* բշտիկաւոր, բշտիկաշատ, շատ փամփշտիկներով. **-риться** (-рюсь -рятся) *չէզ.* 1, փամփշտիկներ արձակել (օր. եռացող, 'խլխլացող' ջրի մասին). 2, ուռչել, այտնուլ. *ուռչել, փքուել. **-рище** *ա.* *յեղ.* *տ.* Пузы́рь; **-рникъ** *ա.* *բս.* *ա,* Cucubalus, պղպջախոտ. *բ,* Colutea arboresceus, ծառաձև պալթակե-նի. **-рный** *ած.* բշտիկաւոր. փամփշտի, -տա-յին. п—ое де́рево *տ.* Пузы́рникъ; **-рча́тка** *է.* *բս.* Utricularia, ջրատիկ. **-рчатый** *ած.* բշտիկաձև, փամփշտաձև. բշտիկաւոր, փամփշտաւոր. п—ая глиста́ *կնդ.* Coenurus cerebralis, ըղեղորդ. **-(ы́)рь**, я́ *ա.* 1, փամփուշտ. мочево́й п. միզափամփուշտ. жёлчный п. լեղապարկ, լեղափամփուշտ, մաղձընկալ փամփուշտ. мы́льный п. սապնի փամփուշտ կամ պղպջակ. 2, բշտիկ, ուռեցք:

Пу́|калка *է.* մանկական հրացան, 'շրխկան'. **-кать**, -кнуть *չ.* 1, տրաքել, պայթել (շխկալով, խուլ ձայն հանելով). 2, տռել:

Пу́кля *տ.* Бу́кля.

Пу́кнуть *տ.* Пу́кать.

Пу́|ковый *ած.* կապոցի. **-ковя́зъ** *ա.* կապիչ (ցախ, խոտ եւն կապելու):

Пу́колька *նւզ.* *տ.* Пу́кля.

Пукъ, а́ *ա.* (пучо́къ *նւզ.*) կապոց. փունջ, տրցակ. п. соло́мы մի խուրձ ծղոտ. п. спа́ржи մի կապոց կամ մի բուռն ծնեբեկ. пучо́къ цвѣто́въ մի փունջ ծաղիկներ. пучо́къ воло́съ մի փունջ մազեր, ծամեր. свя́зывать въ пуки́ [կապոց կապոց, խուրձ խուրձ] կապել:

Пу|лево́й *ած.* գնդակի, գնդակա—. **-леми́тня** *է.* գնդակաձուլում, -լութիւն. **-лемётъ** *ա.* հրեւոն. գնդա[կա]ցիր. **-лечка** *է.* *նւզ.* գնդակիկ, գնդակուկ:

Пульвери|за́торъ *ա.* (*ֆր.*) հեղացիր, «ցնցուղ» (գործիք, որ իւր մէջ լցրած հեղուկը ցրում, շաղ է տալիս). **-за́ція** *է.* հեղացրում, -ցրութիւն. **-зи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* հեղացրել, շաղ տալ (հեղուկեղէնը):

Пульзоме́тръ *ա.* (*գերմ.*) պուլսօմետր, շոգեջրհան (շոգով ջուր բարձրացնող գործիք):

Пу́лька *է.* 1, *նւզ.* պստիկ գնդակ, գնդակիկ. 2, գրած, եկած քանակութիւն (գրամախաղի մէջ). 3, *տ.* Па́ртія 4.

Пульма́новскій *ած.* երկթղ. պուլմանեան. п—іе ваго́ны պուլմանեան վագօններ (որոնք ծառայում են լոյն ննջարան, սեղանատուն և զահլիճ):

Пуль|са́ція *է.* (*լտ.*) երակազարկ, -րկութիւն. **-си́ровать** (-рую -ютъ) *չ.* (երակի մասին) զարկել, խփել, (սրտի մասին) եռալ, շնչել, պայթ դալ. **-со́вый** *ած.* երակի, երակային զարկի. **-съ** *ա.* (*լտ.*) երակ, երակի զարկ, բախիւն, երակազարկ. біе́ніе п—а երակի զարկում. щу́пать п. երակը շօշափել, երակի զարկումն, երակազարկին խնամել:

Пультъ *ա.* (*լտ.*) 1, թեք գրասեղան, ծըռասեղան. 2, գրքակալ:

Пу́ля *է.* գնդակ, 'գիւլլա' (հրացանի, ատրճանակի, բայց ոչ թնդանօթի). поражённый пу́лею գնդակահար. *отли́ть пу́лю յիմար, անճահ բան ասել, զուրս տալ:

Пуля́р|да, **-дка** *է.* **-дочка** *նւզ.* **-ка** *է.* (*լտ.*) բտած վառեկ:

Пу́ма *է.* *կնդ.* Felis concolor, պումա, կուգուար, Ամերիկայի կատուառիւծ: [во́йны.

Пуни́ческій *ած.* պունիկական. п—ія

Пу́нк|тикъ *նւզ.* *տ.* Пунктъ; **-ти́рный** *ած.* կիտադրող, -դրութեան. п—ая игла́ կիտադրութեան ասեղ. п—ая черта́ կիտադրութեան գիծ. **-тирова́ніе** *չ.* կիտադրելը, -դրութիւն. կէտերով, կէտեր դնելով նըշանակելը, ծրագրելը. **-тирова́ть** (-ру́ю -ю́тъ) *ն.* (*լտ.*) կիտադրել, կէտերով, կէտեր դնելով նշանակել, ծրագրել. **-тиро́вка** *է.* *տ.* Пунктирова́ніе; **-ти́ръ** *ա.* 1, կիտադրելը, կիտադրութիւն (գծի). 2, կիտադրեալ գիծ:

Пунктуа́ль|но *ս.* ճշտութեամբ, խնկութեամբ. **-ность** *է.* ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, խնկութիւն. **-ный** *ած.* ճիշտ, ճշգրիտ, խնկ:

Пун|кту́ра *է.* (*լտ.*) տպգր. թղթակալ ջուխտ սլաքներ (տպագրական մամուլի խփանի վերայ, տպագրելի թերթը պահելու համար). **-ктъ** *ա.* (*լտ.*) 1, կէտ. по п—амъ կէտ առ կէտ. излага́ть дѣ́ло по п—амъ; вопро́сные п—ы հարցական կէտեր. обвини́тельные п—ы իրւբ. ամբաստանութեան կէտեր. *э́то п. его́ помѣша́тельства զորա համար նա խելքից գնում է. 2, *ռմկ.* կէտ, [որոշ] տեղ, վայր. сбо́рный п. զօրաժողովի վայր. перевя́зочный п. վիրակապութեան տեղ. непрія́тель былъ разби́тъ на всѣхъ п—ахъ.

Пу́ночка *է.* *կնդ.* *ա,* Plectrophanes nivalis, ձեան ճնճղուկ. *բ,* Coccothrauster, հատըբեկիչ (*տճ.* բըքաթարօն, *ռմկ.* ֆինջուն):

Пунсо́|нщикъ *ա.* *տպգր.* տառադրոշմ. **-нъ** *ա.* (*ֆր.*) *տպգր.* հայր (տպագրական տառի):

Пунцо́вый *ա.* (*ֆր.*) վառ կարմիր, արքայի, խիստ, սաստիկ կարմիր:

Пун|шево́й *ած.* պունշի, 'փնջի'. **-шъ** *ա.* (*անգլ.*) պունշ, 'փունջ': ['կլապան':

Пу́ня *է.* խոտի կամ խրձի պահեստարան,

Пупа́|вка *է.* **-вочка** *նւզ.* **-вникъ** *ա.* *բս.* Anthemis, աղրանթեմ:

Пу|пко́вый *ած.* պորտի, պորտա—. п—ая трава́ *բս.* Cotyledon, պորտաբույս, պորտախոտ. **-пови́на** *է.* *կզմխ.* պորտապարան. **-по́вникъ** *ա.* *բս.* Scabiosa arvensis, քոսաբույս (այրեծաղիկ?). **-по́къ**, пка́ *ա.* **-по́чекъ**, чка *նւզ.* 1, պորտիկ. 2, պորտամաշկ (կենդանու փորը ծածկող փափիկ մաշկը). пти́чій, ку́ричій п. թռչունի, հաւի խածի, խամծիք, կտնարք, 'փուշիկ'. водяно́й п. *բս.* Hydrocotyle; ջրապորտիկ. **-по́чный** *ած.* պորտի, պորտա—. **-пъ** *ա.* 1, պորտ. 2, միջակէտ:

Пупы́|рь, я́ *ա.* **-рышекъ**, шка *նւզ.* բշտիկ, փամփշտիկ, ուռեցք, խաղաւարտ, 'շիտ'. **-ристый** *ած.* բշտիկներով, փամփշտիկներով ծածկուած, խաղաւարտալից. **-рышъ** *տ.* Пупы́рь.

Пу́пы|шъ *ա.* **-шекъ**, шка *նւզ.* 1, կոկոն, ծիլ, 'փոթուլ'. [կոկոնաձև] պտուկ, պորտ (օր. արծաթէ զաւաթի]:

Пура́на *է.* պուրանա (հնդկական գրականութեան մէջ վիպական չափաւոր պատմուածքներ առեղծագործական, աստուածաբանական և կրօնական-փիլիսոփայական բովանդակութեամբ): [փի':

Пу́рга *է.* ձիւնախառն սաստիկ բուք, 'թի-

Пуратóрій ա. (լտ.) ածբ. քաւարան։

Пурú‖змъ ա. (ֆր.-լտ.) մաքրականութիւն, զտականութիւն (ջանք, ձգտում բարքուվարքի մաքրութեան հասնելու, մասնաւորապէս լեզուն օտար բառերից և ձևերից մաքրելու). **-стъ** ա. մաքրական, զտական (ջանացող, ձգտող լեզուն օտար բառերից և ձևերից մաքրելու)։

Пурита‖нúзмъ ա. մաքրակրօնութիւն, պարզակրօնութիւն (բողոքական հերձուածք Անգլիայում). **-нинъ** ա. (յ. пуритáне, -нъ) (նոր լտ.) **-нка** է. մաքրակրօն, պարզակրօն այր, կին. **-нскій** ած. մաքրակրօնութեան, պարզակրօնութեան։

Пýрка է. գիւղտ. հացահատիկների կշեռք, որով իմանում են որ և է տեսակ հացահատիկի չափերիկի կշիռը, կշռելով նորանից միայն մի

Пýрня է. (հայերն.) կովկ. փուռ։ [բուռ)։

Пурпý‖ровый ած. ծիրանեայ. п—ваго цвѣта ծիրանեգոյն, շիկակարմիր. **-(пýр-)ръ** ա. ծիրանի գոյն, ներկ, փառ մանիշակի գոյն։

Пурщúкъ, á ա. (հայերն) կովկ. փռնչի։

Пу‖скáй ն. թող. п. онъ дѣлаетъ, что хóчетъ; п. бýдетъ по-вáшему: **-скáніе** չ. թողնելը, բաց թողնելը, արձակելը. п. крóви արիւն առնելը. п. пóчекъ կոկոններ տալը. п. въ ходъ բան գցելը. **-скáть**, -щáть, -стúть ն. **1**, թողնել. արձակել. въ э́тотъ садъ никогó не пускáютъ ոչ ոքի չեն թողնում այն. п. дѣтéй на гуля́нье; п. на вóлю արձակել, ազատութիւն տալ. п. вóду въ канáлъ; пустúть козлá въ огорóдъ (առծ.) գայլին դառնապան կարգել. п. въ отстáвку պաշտօնից արձակել, ազատել. п. въ óтпускъ արձակուրդ տալ. п. кровь больнóму հիւանդից արիւն առնել. п. лóшадь во весь духъ ձիով չափ գնել, ձիու սանձը բոլորովին արձակել. п. лóшадь ры́сью ձին կամաց քշել. п. лóшадь въ галóпъ ձիով գալոպել. **2**, արձակել, ձգել, գցել, նետել. п. въ когó стрѣлý; п. въ когó кáмень; онъ пустúлъ въ негó тарéлкою նա ափսէն նորա վերայ շպրտեց. *п. пыль въ глазá աչքերին թող փչել. **3**, արձակել, քշել. э́то дéрево пускáетъ глубóкіе кóрни; *порóкъ э́тотъ пустúлъ глубóкіе кóрни въ егó сéрдце; э́то растéніе пустúло многочúсленные óтпрыски; дерéвья начинáютъ п. пóчки; больнóй всё пускáетъ подъ себя́ հիւանդն անկողնում շարունակ դուրս է գնում. **4**, դնել. п. что въ продáжу մի բան 'ի վաճառ հանել, սկսել ծախել. п. капитáлъ въ оборóтъ դրամագլուխը շրջանառութեան մէջ դնել. п. въ ходъ, въ мóду ընթացք տալ, մօդա դարձնել. *п. въ ходъ всѣ срéлства ամէն միջոցներ գործ դնել. п. пó міру, съ сумóю աղքատացնել, մուրացկանի մախաղը շալակը տալ. п. дéньги въ ростъ դրամը շահեցնել. п. что въ оглáску մի բան հրապարակ հանել. **-ся** ան.դր. во что իրան գցել. նետուել, ընկնել մի բանի մէջ. անձնատուր լինել մի բանի. սկսել մի բան. п. въ дáльній путь երկար ճանապարհորդութիւն սկսել. п. въ дорóгу, въ путь ճանապարհ ընկնել. п. по тропúнкѣ շաւղով անցնել. п. въ опáсное предпріятіе վտանգաւոր բանի ձեռնարկել. п. въ мóре ծով մտնել, նաւելով մեկնել. п. бѣжáть սկսել վազել. онъ пустúлся стрѣлóю նա նետի արագութեամբ սլացաւ. п. за кѣмъ въ погóню մէկի յետեւից պնդել. п. въ торгъ սկսել առեւտուր, սակարկութիւն անել. п. въ игрý [թղթա]խաղին անձնատուր լինել. п. въ оборóты շահագիտական գործերի մէջ ընկնել, շահագիտական գործերին անձնատուր լինել. п. на непріятеля թշնամու վերայ նետուել. п. въ атáку գրոհ տալ, գրոյթ տալ. п. въ разсуждéнія սկսել դատել. п. на удалýю, на удáчу, на счáстіе յոյսը բաղդի, բաղդի բերման, ճակատագրի վերայ դնել։

Пустельгá է. կնդ. Falco tinnunculus, հողմավար, չորաձայն բազէ։

Пустернáкъ տ. Пастернáкъ.

Пустё‖хонекъ, нька, о ած. բոլորովին պարապ, դատարկ։ [Пускáть, ся.

Пустúть (-щý -ýстятъ; -стú), **ся** տ.

Пусто‖вáтый ած. **1**, դատարկաւուն, բաւականին դատարկ, պարապ. **2**, բաւականին միամիտ, պարզամիտ. **-вáть** (-стýю -ютъ) չ. դատարկ լինել, դատարկ ընկած մնալ. домъ пустýетъ; **-голóвый** ած. դատարկագլուխ, յիմար. **-звóнный** ած. դռդռան, անմիտ, անիմաստ. **-звóнство** տ. Пустослóвіе; **-звóнъ** ա. տ. Пустомéля.

Пустóй ած. **1**, դատարկ, պարապ. п. кошелёкъ, бочёнокъ; *п—áя головá; п. желýдокъ; п. кóлосъ փուչ, դատարկ հասկ. п. гóродъ, домъ; съ п—ыми рукáми ձեռնունայն. п—óе мѣсто; у негó въ кармáнѣ пýсто նորա գրպանում մկներ են խաղում. у негó въ головѣ́ пýсто նորա գլուխը դատարկ է. п—áя бóчка пýще гремúтъ (առծ.) դատարկ կարասի ձայնը բարձր կուգայ. переливáть изъ п—óго въ порóжнее (դարձ.) ջուր ծեծել. **2**, դատարկ, պարապ, զուր, ընդունայն, ապարդիւն, նանիր. п—áя мечтá; п—áя надéжда; п—ыя словá; п. человѣ́къ դատարկ, փուչ մարդ. п—áя попы́тка; п—áя кнúга դատարկ, անարժէք գիրք. п—óе дѣ́ло չնչին, ոչինչ բան։

Пустомé‖лить (-лю -лятъ) չ. դատարկ խօսել, 'դուրս տալ', 'դռդռացնել', վայրահաջել, շաղակրատել, բարբաջել. **-льство** չ. դատարկախօսութիւն, ընդունայն խօսքեր, խօսակցութիւն, վայրահաջութիւն, շաղակրատանք, բարբաջանք. **-ля** հ.ս. շաղփաղփ, վայրահաջ, 'դռդռան', դատարկ, ընդունայն շաղակրատող, 'դուրս տուող' այր, կին։

Пусто‖плётство չ. դատարկախօսութիւն. երկիրանք. **-плётъ** ա. դատարկախօս, շաղփաղփ մարդ. **-порóжній** ած. դատարկ, պարապ. անբնակ, անմարդաբնակ. **-рóсль** է. բս. Sambucus racemosa, ողկուզաբեր շամբուկ. **-ры́лъ** ա. բս. Philadelphus coronarius, սրնգենի, փուշեան. **-рѣ́чить** (-ѣ́чу -чатъ) տ. Пустослóвить.

Пустосвя́‖тка է. կեղծ բարեպաշտուհի. **-тный** ած. կեղծաւոր. **-тство** չ. կեղծ բարեպաշտութիւն, փարիսեցութիւն. **-тъ** ա. կեղծ բարեպաշտ, փարիսեցի։

Пустослó‖вить (-влю -вятъ) տ. Пустомéлить; **-віе** չ. դատարկախօսութիւն.

-вный ած. դատարկ, չաղփաղփ, անմիտ, անիմաստ. **-въ** ա. ա. Пустомéля.

Пусто‖тá է. դատարկութիւն, պարապութիւն. Торичéлліева п. ֆիզ. Տօրիչելեան դատարկութիւն. **-тѣлый** ած. դատարկ, պարապ, փուչ. **-цвѣтъ** ա. անպտղաբեր ծաղիկ։

Пустóшка ա. Потатýйка.

Пýсто‖шка նւզ. **-шь** է. դատարկավայր, դատարկ, անբնակ, անմշակ հող, գետին, տարածութիւն. 2, հեռաւոր անդ, մարդ. 3, դատարկախօսութիւն, վայրահաչութիւն։

Пýстула է. (լտ.) բժ. բշտիկ։

Пусты́н‖никъ ա. **-ница** է. անապատական, միայնակեաց այր, կին. **-ническій** ած. անապատակեցութեան, անապատակեցի, -ցական. **-ничество** չ. անապատակեցութիւն. **-но** մ. անապատակեցութեամբ։

Пустынножи́те‖ль, -льница ա. Пусты́нникъ, -нница; **-льствовать** (-вую -ютъ չ. անապատում բնակուել, ապրել։

Пусты́‖нный ած. անապատ, -տային, անբնակ. п—ыя, уединённыя тропи́нки; **-(пý-)нь** է. **-(пý-)нька** նւզ. անապատ, [անապատ տեղ եղող, գտնուող] վանք, մենաստան (հմմ. Пусты́ня); **-ня** է. անապատ. безвóдная п.; пропов́ѣдывать въ п—ѣ; **-рёкъ**, рька́ նւզ. ա. Пусты́рь; **-рникъ** ա. բս. Leonurus cardiaca, առիւծագի. **-рь**, я́ ա. 1, դատարկ, արձակ, ազատ տեղ, վայր, միջոց, տարածութիւն բնակարանների մէջ. 2, անբնակ, ամայի տեղ, վայր, տարածութիւն. **-шка** է. ոչինչ, չնչին, փանաքի բան. игра́ть въ п—у տանից փողի խաղալ։

Пусть ա. Пуска́й.

Пу‖стѣ́ть, оп—, չ. ամայանալ, դատարկանալ, դատարկուել, անապատանալ, ամայի, անապատ դառնալ. **-стякóвина** է. **-стя́къ**, á ա. (մեւք յ. пустяки́, óвъ), **-стячёкъ**, чка́ նւզ. ոչինչ, չնչին, զուր, փանաքի բան. занима́ться пустяка́ми; поссóриться изъ-за пустякóвъ; не слѣ́дуетъ мýчиться изъ-за пустякóвъ; лýчше ничегó не говори́ть, чѣмъ говори́ть пустяки́; **-стя́чный** ած. ոչինչ, ունայն, չնչին, աննշան։

Пý‖таница է. 1, խճճուած բան (թել, թոկ ևլն). 2, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն, կրճիմ. въ ва́шихъ дѣла́хъ большáя п. ձեր գործերը շատ խճճուած են. **-танiе** չ. խճճելը, խառնելը, խառնակելը, խառնաշփոթելը, խառնափնթորելը. **-танникъ** ա. ռմկ. խռովարար, խազմարար, ամբոխիչ. **-тать** ն. 1, (сп—) խառնել, խառնակել, խըճըճել, խառնաշփոթել, խառնափնթորել. 2, (поп—, оп—) կաշկանդել, թակարդի մէջ գցել. *գայթակղեցնել. 3, շփոթեցնել, 'շշկլեցնել', ապուշ դարձնել. 4, (нап—) չ. ափեղցփեղ(ց) դուրս տալ, բանդագուշել, շաղակրատել, վայրահաչել. **-ся** անդր. 1, շփոթուել, 'շշկլուել'. п. въ отвѣ́тахъ հակասական պատասխաններ տալ. 2, во что մի բանի մէջ խառնուել, կաշկանդուել, խճճուել. 3, съ кѣмъ մէկի որոգայթի, թակարդի մէջ ընկնել, մէկից գայթակղուել. онъ со своéй женóй снача́ла пýтался, а потóмъ жени́лся նա նախ իւր կնոջ թակարդի մէջ ընկաւ, ապա ամուսնացաւ. э́та потаскýха со всѣ́ми пýтается այս անզգամ կինը բոլորի հետ էլ ընկնում է։

Путево‖ди́тель ա. 1, ուղեցոյց (գիրք). 2, (**-ди́тельница** է.) առաջնորդ, ուղեցոյց այր, կին, դաստիարակիչ, -կչուհի. **-ди́тельный, -дный** ած. առաջնորդ, -դող, ուղեցոյց. п—дная звѣзда́; **-дство** չ. առաջնորդելը, առաջնորդում, -դութիւն, ճանապարհ ցոյց տալը, ղեկավարութիւն. **-дствовать** (-вую -ютъ) 1, ն. առաջնորդել, ճանապարհը ցոյց տալ. 2, չ. առաջնորդել, ղեկավարել, խրատել, դաստիարակել։

Пу‖тевóй ած. ճանապարհա—, ուղե—, ճանապարհի. п—ыя издéржки; **-тéецъ**, éйца ա. ճանապարհային, հաղորդակցութեան ճանապարհների ատեանաւոր, պաշտօնեայ. **-тéйскій** ած. ճանապարհային, հաղորդակցութեան ճանապարհների. путéйскій, аго ա. Путéецъ; **-темѣ́ръ** ա. ուղեչափ, ճանապարհաչափ (գործիք)։

Пýтенсъ-ва́нты է. յ. ծովգ. թակադային պարաններ, չղթաներ։

Путе‖счислéніе չ. ծովգ. ուղեհաշիւ, ընթացքահաշիւ (նաւի ընթացքը հաշուելը). **-указа́тель** ա. ուղեցոյց։

Путешé‖ственникъ ա. **-ственница** է. ճանապարհորդ, ուղեգնաց այր, կին. **-ственный** ած. ճանապարհորդութեան, ուղեգնացութեան. **-ствіе** չ. ճանապարհորդութիւն, ուղեգնացութիւն. п. вокрýгъ свѣ́та, кругосвѣ́тное п. ճանապարհորդութիւն աշխարհի շուրջը. п. по Россíи ճանապարհորդութիւն Ռուսիայում. соверши́ть п. по 'Индíи; возврати́ться изъ п—ія; п. къ святы́мъ мѣста́мъ ուխտագնացութիւն Երուսաղէմ. **-ствователь, -ствовательница** ա. Путешéственникъ, -нница; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. ճանապարհորդել. п. по всей Еврóпѣ, по Россíи; п. вокрýгъ свѣ́та ամբողջ աշխարհը պտտել. п. къ святы́мъ мѣста́мъ Երուսաղէմ ուխտ գնալ։

Путú‖на է. ճանապարհորդութիւն, ուղեգնացութիւն. [անցած, գնացած] ճանապարհ, տարածութիւն։

Пу‖тли́ще, -тлó չ. պայտանդակի փոկ։

Пýт‖никъ ա. **-ница** է. ճանապարհորդ, 'ճամբորդ' այր, կին. **-ный** ած. բանիմաց, խելացի, խելօք. п. человѣ́къ խելօք, լըջամիտ մարդ. онъ ничегó не сдѣ́лалъ п—аго նա ոչինչ խելացի բան չէ արել։

Пý‖то չ. կապ, կապանք. [կապելու] թոկ, պարան. **-товый** ած. կապի, կապանքի. п—ая кость կապ, կապատեղ (ձիու ոտի). **-ты** է. յ. 1, կապանքներ, շղթաներ. 2, ձիու և այլ արածող անասունների առջևի ոտները կապելու թոկ։

Путь (սեռկ. пути́; գործիակ. путёмъ; յ. пути́, тéй...) ա. 1, ճանապարհ, ուղի. 'ճամբայ'. да́льній п. հեռաւոր ճանապարհ. сáнный п.; зи́мній п.; пути́ сообщéнія հաղորդակցութեան ճանապարհներ. отпра́виться въ п. ճանապարհ ընկնել. сухи́мъ путёмъ ցամաքային ճանապարհով, ցամաքով. водяны́мъ путёмъ ջրային ճանապարհով, ծովով. желáть комý счастли́ваго пути́ մէկին բարի ճանապարհ, բարի երթ մաղթել. по

пути́ ճանապարհին, անցնելիս. заѣ́хать къ кому́ по пути́; въ трёхъ дняхъ пути́ отъ Ри́ма Հռոմից երեք օրուայ ճանապարհ հեռու. на возвра́тномъ пути́ վերադառնալիս. я заѣ́ду къ вамъ на возвра́тномъ пути́; *сбить съ пути́ գլխահան անել, գայթակղեցնել. сби́ться съ пути́ ճանապարհը կորցնել, մոլորուել. *շփոթուել, գլուխը կորցնել. *п. ко спасе́нію փրկութեան ճանապարհ. пути́ Провидѣ́нія неисповѣди́мы Նախախնամութեան կամքն անհասանելի է. *наста́вить кого́ на п. մէկին բարի ճանապարհի վերայ կանգնեցնել. *соврати́ть съ пути́ գայթակղեցնել. итти́ по пути́ до́лга պարտաւորութեան ճանապարհով ընթանալ. мле́чный п. աստղ. ծիր կաթին, յարդգող. 2, շահ, օգուտ. что въ томъ пути́ ինչ օգուտ գործանից. бу́детъ ли п. въ э́томъ дѣ́лѣ? արդեօք այդ գործը յաջողութիւն կունենա՞յ. въ э́томъ ю́ношѣ бу́детъ п. այդ պատանուց բան դուրս կուգայ. въ нёмъ не бу́детъ пути́ նորանից բան չի դուրս գայ. безъ пути́ չափազանց, անտեղի, անպատեհ կերպով, անմտաբար. онъ безъ пути́ строгъ; онъ безъ пути́ нака́зываетъ նա տանից պատճառի, զուր տեղը պատժում է. его́ путёмъ побрани́ли նորան մի լաւ, 'գորս զու պատուիրեցեր', շշպրեցին, նախատեցին. ему́ путёмъ доста́лось նա իւրն ստացաւ:

Пуфъ ա. (ֆր.) 1, ճամարտակութիւն, սուտ բէկլամ. 2, պուֆ (գլանաձև նստարան (табуре́тъ) շքեղ բարձիկով, որի վերայ նըստում են):

Пу́‖хленькій ած. փափլիկ, 'թխլիկ'. п—ія ру́чки; **-хлина** ի. ուռեցք, այտուցք. **-хлова́тость** ի. թեթև ուռուցիկութիւն. **-хлова́тый** ած. թեթև կերպով ուռած, մի փոքր ուռուցիկ. **-хлость** ի. ուռուցիկութիւն. *փափլիկութիւն, 'թխլիկութիւն'. **-хлый** ած. ուռած, ուռուցիկ. *փափուկ, փափլիկ, 'թխլիկ'. п—ая поду́шка փափուկ բարձ. **-хля́къ**, á 1, կնդ. Parus cristatus, կատարաւոր երաշտահաւ. 2, բս. Daphne mezereum, աերևատ (կարճաբերձ պափնեակ, գաճմակ). **-хнуть** расп—, չ. ուռչել, փքուել:

Пу‖хови́къ; á ա. փետրալից, 'բմբլի' անկողին. спать на п—ѣ́ փետրալից անկողնում քնել. **-хови́нка** ի. **-хови́чо́къ**, чка́ նւզ. մանր փետուր, 'բմբուլ'. **-хо́вникъ** ա. բս. Nerium oleander, ճփնի (վարդասարդ, դափնեվարդ). **-хово́й**, **-хо́вый** ած. փետրի, փետրա—, 'բմբլի'. п—ая поду́шка փետրալից, 'բմբլի' բարձ. п—ая шля́па կորենի գլխարկ. **-хъ** ա. մանր փետուր, 'բմբուլ', մանրափետուր, նրբափետուր, աղուամազ, խաւ. гага́чій п. այդերուկի փետուր, 'բմբուլ'. лебя́жій п. կարապի փետուր, 'բմբուլ'. п. на пе́рсикѣ դեղձի խաւ, 'մախմուր'. *разори́ть въ п. բոլորովին, խայտառ սնանկացնել, 'անպաքանդ անել'. *разби́ть непрія́теля въ п. и въ прахъ թշնամուն գլխովին ջարդել, ջարդ ու փշուր անել. *разряди́ться въ п. չափազանց, արտաքոյ կարգի պճնուել, զուքուել, զարդարուել:

Пуцова́ть (-цу́ю -ютъ) ն. (գերմ.) սըրբել, մաքրել. п. сапоги́.

Пуццола́нъ ա. հնք. վիմաբեր, քարատարր հող, հրաբխային աւազ:

Пучегла́‖зить (-жу́ -зятъ) չ. աչքերը չռած, ապուշի պէս նայել, մոլիկ անել. **-зъ** ա. 1, աչքերը չռած նայող, ապուշ մն. 2, դուրս պրծած, դուրս ցցուած, խոշոր աչքերով. **-зый** ած. դուրս պրծած, դուրս ցցուած, մեծ մեծ, խոշոր աչքերով:

Пу‖чёкъ, чка́ ա. Пукъ; **-че́ніе** չ. ուռչելը, -չում, փքուելը, փքուում. п. живота́ вѣ́трами բժ. ստամոքսի փքուումը, ուռչումը. **-чёчекъ**, чка նւզ. ա. Пучёкъ; **-чи́на** ի. անդունդ, յորձանուտ, յորձանք. морска́я п.; *п. золъ անթիւ անհամար չարիքներ, չարիքների ծով. **-чи́нный** ած. անդնդի, -դային, յորձանքի, յորձանուտի. **-чить** (-чу -чатъ), всп—, ն. փչել, փքել, ուռցնել, բարձրացնել. п. глаза́ աչքերը չռել. **-ся** կրր. փքուել, ուռչել, բարձրանալ. **-чко́вый** ած. փնջի. փնջաւոր. փնջերով. տրցակի. տրցակաւոր. տրցակներով. կապոցի. կապոցաւոր. կապոցներով. **-чо́къ**, чка́ նւզ. ա. Пукъ.

Пушёкъ ա. Пушо́къ.

Пу́шеч‖ка ի. թնդանօթիկ, փոքրիկ թընդանօթ, 'զարբազան', 'թօփ'. **-ный** ած. թընդանօթի, -նօթային. п. вы́стрѣлъ թնդանօթի տրաքոց, արձակում. п—ая пальба́ թընդանօթաձգութիւն. п. по́рохъ թնդանօթի, թնդանօթային վառօդ:

Пу‖ши́на ի. խաւոտ իր, տարեկայ, մուշտակեղէն. **-ши́нка** ա. Пухови́нка; **-ши́стость** ի. խաւ, խաւոտութիւն. **-ши́стый** ած. խաւոտ, խաւաւոր, խաւաշատ, աղուամազոտ. п. цвѣто́къ խաւոտ ծաղիկ. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), оп— ն. 1, շուրջը մուշտակեղէն զցել, մուշտակներով զկել, շրջանակել. 2,* кого́ մէկին նախատել, շշպրել, ներկել. **-ся** կրր. խաւով, աղուամազով ծածկուել. **-ши́ца** ի. բս. Eriophorum, կիզխոտ:

Пу́ш‖ка ի. թնդանօթ, 'զարբազան', 'թօփ'. кана́лъ п—и թնդանօթի խողովակ. **-ка́рскій** ած. թնդանօթի, -թային. **-ка́рь**, я́ ա. թնդանօթաձիգ:

Пу‖шни́къ, á ա. բս. Taraxacum officinale, խլածաղիկ, բուղածաղիկ, կաթնանջար. **-шни́ца** ի. պատեան, թեփ (հացահատիկի). **-шно́й** ած. մուշտակի, -կային, մուշտակաւոր. մուշտակեղէնի. п—ые звѣ́ри մուշտակաւոր, մուշտակաբեր կենդանիներ. п. това́ръ մուշտակեղէն, մորթեր. **-шо́къ**, шка́ նւզ. ա. Пухъ; у него́ пока́зывается п. на бородѣ́ նորա մօրուքը բուսնում է, նորա երեսին աղուամազ է բուսնում. п. на подборо́дкѣ կզակի աղուամազ. **-шь** ի. 1, ա. Пухъ; 2, մուշտակեղէն, մորթեր:

Пу́ща ի. խիտ, մայրի անտառ:

Пу́ще մ. աւել, աւելի. վատթարագոյն. онъ пьётъ п. пре́жняго նա առաջուանից աւել է խմում. я бою́сь его́ п. сме́рти; я люблю́ му́зыку п. всего́; э́то ему́ п. пожа́ այդ նորա համար մահ է:

Пущени́ца ի. արձակեալ կին:

Пу́щій ած. բաղդտ. աւելի մեծ, աւելի վատ, վատթար, վատթարագոյն. п. зачи́нщикъ վատթարագոյն խառնարար, խռովարար:

Пфальцгра‖фи́ня է. պալատակոմսուհի. **-фскій** ած. պալատակոմսական. **-фство** չ. պալատակոմսութիւն, պալատակոմսի կալուած, գաւառ. **-фъ** ա. (գերմ.) պալատակոմս:

Пфе́ннингъ ա. (գերմ.) պֆէննինգ (գերմանական ամենափոքր դրամը):

Пжинóвникъ ա. բս. Aristolochia clematitis, հասարակ զրուանդ (որդնատակ):

Пхнуть, ся տ. Пиха́ть, ся.

Пче‖ла́ է. կնդ. Apis mellifera, մեղու, մեղրաճանճ, ‘ճանճ‘. **-ли́ный** ած. մեղուի, մեղուների. п. рой մեղուների պարս, գունդ, գնդակ. **-ли́стый** ած. մեղուաշատ. **-(ё)лка** է. նւզ. մեղուիկ. **-лови́дный** ած. մեղուատես, -ակերպ. **-лово́децъ**, дца տ. Пчеловóдъ; **-лово́дка** է. մեղուապահ, մեղուաբոյծ կին, աղջիկ. **-лово́дство** չ. մեղուաբուծութիւն, մեղուապահութիւն. **-лово́дъ** ա. մեղուաբոյծ, մեղուապահ, ‘ճանճ պահող‘. **-ложу́къ** ա. կնդ. մեղուաբզէզ, մեղուագայլ. **-лоно́сный** ած. մեղուաբեր. **-лосо́ска** է. բս. Lamium, եղնձմայր. **-(ё)лочка** է. նւզ. մեղուիկ. **-лоя́дный**, аго, **-лоя́дъ** ա. կնդ. Falco apivorus, մեղուակեր բազէ. **-льникъ** ա. **-льничекъ**, чка նւզ. 1, մեղուանոց. 2, բս. Melissa officinalis, թուրինջխոտ, պատրինջ. **-льный** տ. Пчели́ный.

Пшатъ ա. բս. փշատի, փշատենի. փշատ:

Пше‖не́цъ, нца́ ա. բս. Lolium, որոմ. **-ни́ца** է. բս. Triticum vulgare, ցորե(ա)ն. ярова́я п. գարնանացան[ի ցորեն]. ози́мая п. աշնանացան[ի ցորեն]. туре́цкая п. կմ **-ни́чка** է. բս. Zea mays, եգիպտացորե(ա)ն, սիմինդր, մայծ. **-ни́чный** ած. ցորենի[ց]. п. хлѣбъ; *п. наро́дъ ռմկ. ‘քէլէկակեր‘, ‘քէլէկս‘ ուտող. **-(ё)нникъ** ա. կորեկի ալիւրայ, խիւս (ка́ша); **-(ё)нный** ած. կորեկի[ց]. п—ая крупа́ կորեկի ձաւար. **-но́** չ. [մաքրած] կորե(ա)կ. сарачи́нское п., Oryza sativa, օրիզ, բրինձ:

Пы‖жико́вый ած. վարգեղնի [մորթից]. **-жикъ** ա. 1, մատղաշ վարգեղն, հիւսիսային եղջերուիկ (Cervus tarandus); 2, վարգեղնի մորթ. 3, կնդ. Charadrius, քարադր (թռչ.). 4, կարճլիկ և հաստլիկ մարդ:

Пы́жить (-жу -жатъ) ն. [հրացանը, հրաղէնը] լցնել. **-ся** անդր. ուռչել, փքուել, *հպարտանալ:

Пы́жичекъ, чка նւզ. տ. Пы́жикъ.

Пы‖жо́вникъ ա. [գնդակահան] ճիպոտ (հրացանի). **-жо́вый** ած. [հրացանի, հրազինի] խցի. **-жъ**, а́ ա. [հրացանի, հրազինի] խից. посла́ть п. въ стволъ ружья́ հրացանի խիցը զարկել, քշել խողովակի, ‘լուլայի‘ մէջ:

Пы‖ла́ніе չ. վառուելը, բոցավառուելը. այրուելը, տոչորուելը. **-ла́ть**, восп—, չ. վառուել, բոցավառուել, բոց, ‘ալաւ‘ արձակել. այրուել, տոչորուել (եւ փոխբ. մտքով). дрова́ въ ками́нѣ пыла́ли; го́родъ пыла́етъ քաղաքը բոցերի մէջ է. *п. любо́вію къ кому́ մէկի սիրով տոչորուել, կաթոգին, մեծ խանդով մէկին սիրել. *п. гнѣ́вомъ բարկութիւնից կրակ կտրել:

Пы‖ле́ніе չ. թոզ, փոշի բարձրացնելը. **-ли́нка** է. **-ли́ночка** նւզ. թոզի, փոշու հատիկ. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. 1, թոզ անել, թոզ, փոշի բարձրացնել. 2,* աշխատել հասարակութեան աչքին թոզ փչել, իր կարողութիւնից վեր ապրել. **-ся** անդր. փոշոտուել, թոզոտուել, թոզով, փոշով ծածկուել:

Пы́‖лкій ած. 1, բոցարձակ, բոց, ‘ալաւ‘ արձակող. п—ія дрова́ դիւրավառ [վառելա]-փայտ. п. ого́нь վառ, ‘թէժ‘ կրակ. 2, կրակոտ, վառ, վառվռուն. п—ая любо́вь; п—ое воображе́ніе; п. умъ սուր միտք. п—ая страсть բուռն կիրք, խանդ. 3, դիւրաբորբոք, դիւրագրգիռ, ցասկոտ. п. нравъ դիւրաբորբոքութիւն, բարկացկոտութիւն, ցասկոտութիւն. *п—ая голова́ տաք գլուխ, տաք, տաքարիւն մարդ. **-лко** մ. վառ, բոցավառ կերպով. բոցով, խանդով, կաթոգին, սաստկապէս. **-лкость** է. սաստկութիւն, բոց, խանդ, թափ. п. вообра-же́нія երեւակայութեան թափ, վառ երեւակայութիւն. **-лъ** ա. կրակ, բոց, հուր, տապ (եւ փոխբ. մտքով), խանդ. п. страсте́й; п. мо́лодости; въ п—у́ сраже́нія ճակատամարտի բոցի մէջ. вое́нный п. պատերազմա[սիրա]կան բոց, խանդ. въ п—у́ гнѣ́ва բարկութիւնից կրակ կտրած:

Пы‖ль է. փոշի, ‘թոզ‘. цвѣто́чная п. բս. pollen, ծաղկափոշի. о́блако пы́ли փոշու, թոզի ամպ. онъ весь въ пыли́ նա փոշու, թոզի մէջ կորել է. вся ме́бель въ пыли́; на доро́гѣ п. столбо́мъ ճանապարհի վերայ ահագին թոզ է կանգնել. смета́ть п. փոշին, թոզը սրբել. *пуска́ть п. въ глаза́ աչքերին թոզ փչել. **-льнико́вый** ած. բս. փոշեպարկաւոր, սրսկաւոր. п—ые цвѣты́ արու ծաղիկներ. **-льниконо́сный** ած. բս. փոշեպարկաբեր, սրսկաբեր. **-льникъ** ա. բս. anthera, փոշեպարկ, սրսկ. **-льный** ած. փոշոտ, թոզոտ. въ ко́мнатѣ о́чень пы́льно սենեկում սաստիկ թոզ է բարձրանում. **-льца** է. բս. pollen, ծաղկափոշի:

Пыре́‖й ա. բս. Triticum repens, հասարակ սէզ. **-йный** ած. հասարակ սեզի:

Пы‖рну́ть տ. Пыря́ть; **-ро́къ**, рка́ ա. հարուած. **-ря́ть**, -рну́ть ն. 1, զարկել, հարուածել, խոցել. п. кого́ ножо́мъ; 2, խեթկել, եղջիւրներով զարկել, ‘հարու տալ‘. коро́ва пырну́ла рога́ми.

Пы‖та́ніе չ. 1, փորձելը. 2, հարցափորձելը, տանջելը. **-та́тель** ա. փորձող, հարցափորձող, տանջող. **-та́ть** ն. 1, փորձել. п. сча́стіе; 2, հարցափորձել, տանջել. **-ся**, поп—, անդր. փորձել, փորձ անել, ջանալ. я попыта́лся уговори́ть его́; пыта́лся я вы́вѣдать у него́; *она́ пыта́лась загово-ри́ть, что́бы скрыть своё смуще́ніе; **-тка** է. տանջանք, հարց ու փորձ տանջանքներով. прибо́ры для произво́дства пы́токъ; п. давно́ уничто́жена въ Евро́пѣ; подверга́ть п—ѣ; *я ви́жу, что моё прису́тствіе для нея́ п.; **-тли́вость** է. հարցասիրութիւն, քննասիրութիւն. **-тли́вый** ած. հարցասէր, քննասէր. **-то́чный** ած. տանջանքի, տանջանաց:

Пыхну́ть տ. Пыша́ть.

Пы‖хтѣ́ніе չ. հեծելը, հեւալը, թասելը, խորդալը. **-хтѣ́ть** (-хчу́ -хтя́тъ) չ. հեծել, հեւալ, թասել, խորդալ. онъ пыхти́тъ какъ волъ.

Пы‖шáть (-шý -шатъ և -шутъ), -хнýть չ. 1, սաստիկ, խորունկ շնչել, շունչ քաշել, հևալ, ‘ֆսսել‘. конь ржётъ и пы́шетъ ձին վրնջում և ֆսսում է. 2, (բոցի մասին) վառուել, բորբոքուել, բարձրանալ, ‘ալաւ տալ‘. п. жáромъ կրակ տեղալ, ‘ալաւին տալ‘. отъ пéчи такъ и пы́шетъ վառարանը կրակ է կտրել. 3,* շնչել, տածել. п. гнѣ́вомъ, злóбою բարկութիւնից, չարութիւնից տրաքուել. п. мщéніемъ; п. красотóй գեղեցկութեամբ փայլել. **-шка** է. **-шечка** նւզ. խղով տապակած, թխած ուտելիք բլիթ, լաւաշիկ. **-шно** մ. փարթամ, փառահեղ, ճոխ կերպով. **-шность** է. փարթամութիւն, պերճութիւն, փառահեղութիւն, շքեղութիւն, ճոխութիւն. явиться съ большóю п—ью մեծ ճոխութեամբ յայտնուել, ներկայանալ. **-шный** ած. պերճ, փարթամ, փառահեղ, շքեղ, ճոխ։

Пы‖щéніе չ. փքելը. փքուիլը, մեծամտիլը. **-щить** (-щу -щатъ) ն. փքել. **-ся** անդր. փքուիլ, մեծամտիլ։

Пьедестáлъ ա. (ֆր.) պատուանդան, խարիսխ, ներքնախարիսխ (սեան, արձանի)։

Пьезомéтръ ա. (յն.) Ֆիզ. պիեզոմետր, սխմաչափ (հեղուկեղէնի սխմականութիւնը քննելու գործիք)։

Пьéса է. (ֆր.) պիես(ա). музыкáльная, драматúческая п.

Пью տ. Пить.

Пьянёхонекъ, нька, о ած. բոլորովին հարբած, ‘խմած‘:

Пьянúно չ. անհ. (իտ.) պիանինո (նուագարան մի)։

Пья́‖ница հոր. (հ)արբեցող, ‘խմող‘. онъ гóрькій п., онá гóрькая п. նա (մարդ, կին) անուղղայ (հ)արբեցող է. п. въ цéрковь, а говоря́тъ въ кабáкъ (առ.) սար տունը կերթայ ընկաւ, բայց ոչ ոք չհաւատաց. **-нство** չ. (հ)արբեցողութիւն. заболѣ́ть отъ п—а; предавáться п—у; **-нствовать** (-вую -ютъ) չ. (հ)արբեցողութեան անձնատուր լինել, ‘խմել‘, հարբել, ‘կոնծել‘. **-нчýга** նւզ. **-нчýжка** տ. Пья́ница; **-ный** ած. 1, հարբած, ‘խմած‘, քէֆովցած‘. онъ мертвéцки пьянъ նա գինու տիկ է դարձել. п—ому и мóре по колѣ́но (առ.) հարբածին վտանգն անծանօթ բան է. 2, ողելից, շշմեցուցիչ. п. мёдъ շշմեցուցիչ մեղրաջուր. **-нѣть**, оп— չ. հարբել, ‘խմել‘, ‘քէֆովանալ‘. **-нюга**, նւզ. **-нюжка** տ. Пья́ница.

Пѣ‖вáть տ. Пѣть; **-вéцъ**, вцá ա. երգիչ. բանաստեղծ. **-вúца** է. **-вúчка** նւզ. երգչուհի. óперная п. օպերայի երգչուհի. **-внúца** է. եկ. սլ. տուփղ. **-вýнъ**, á ա. **-вýнья** է. երգի, երգելու սիրահար այր, կին. **-вýчесть** է. ներդաշնակութիւն, քաղցրահնչիւնութիւն. **-вýчій** ած. ներդաշնակ, քաղցրաձայն, քաղցրահնչիւն. п—іе стихú քաղցրաձայն ոտանաւորներ. **-вческій** ած. երգչի, երգիչների, երգչական. п. хоръ երգեցիկ խումբ. пѣ́вческая, ой է. երգիչների, խմբական երգեցողութեան դահլիճ. **-вчій** ած. երգող, երգեցիկ (թռչունների մասին). пѣ́вчій, аго ա. երգիչ (եկեղեցական խմբի)։

Пѣ‖гíй ած. ճարտուկ (սպիտակ և բծաւոր), խայտաբղէտ. п—ая лóшадь; **-жина** է. **-жинка** նւզ. մեծ խալ, բիծ սպիտակ մարթի վերայ. п. на ногáхъ у лóшади.

Пѣ́‖на է. փրփուր, ‘քօփուկ‘. снимáть п—у փրփուրը քաշել. п. на кипя́щей водѣ́; онъ такъ разсердúлся, что п. у рта; п. на пúвѣ; п. въ бокáлѣ съ шампáнскимъ; п. изо рта у живóтныхъ; **-нистость** է. փրփրաշատութիւն. **-нистый** ած. փրփրակալած, փրփուր ունեցող, փրփրաշատ, փրփրացող. п—ое пúво; **-нить** (-ню -нятъ), вспн—, ն. փրփրեցնել, փրփրակալեցնել. **-ся** անդր. փրփրիլ. փրփրակալիլ, փրփուր արձակել. шампáнское пѣ́нится въ бокáлѣ.

Пѣ́ніе չ. 1, երգելը. 2, երգ, նուագ, երգեցողութիւն. церкóвное п.; п. соловья́ սոխակի երգ, դայլայլիկ. п. птицъ.

Пѣ́‖нка է. 1, առհ. բարակ շերտ, փառ, (կաթի երեսին գոյացած) սեր. 2, морскáя п. հնք. écume de mer, ծովափրփուր. 3, կնդ. ցախսարեկ. **-нкóвый** ած. ծովափրփրի. п—ая трýбка ծովափրփրի ծխափող. **-нникъ** ա. **-нничекъ**, чка նւզ. 1, խիտ ընտիր, թունդ օղի. 2, հաստ սերուցք. կերակուր հաստ սերուցքից. **-нность** է. փրփրացողութիւն. **-нный** ած. փրփրացող, փրփրաւոր. п—ое винó տ. Пѣ́нникъ 1; **-ночка** նւզ. տ. Пѣ́нка 1 և 3.

Пѣ́нязь տ. Пфéннигъ.

Пѣ́нящійся ած. փրփրացող, փրփուր տուող, արձակող։

Пѣ‖сельникъ ա. խմբական երգիչ, ժողովրդական երգեր երգող խմբի երգիչ. **-сенка** է. նւզ. փոքրիկ երգ, երգիկ. *егó п. спѣ́та նորա ժամը դուրս է եկել. **-сенникъ** ա. 1, տ. Пѣ́сельникъ; 2, երգարան, տաղարան, երգերի ժողովածու. **-сенница** է. երգասաց, տաղասաց կին, աղջիկ. **-сенный** ած. երգերի, տաղերի, երգա—, տաղա—. **-снопúсецъ**, сца ա. տաղագիր, եկեղեցական երգեր, տաղեր շարադրող. **-снопѣ́вецъ**, вца ա. 1, սաղմոսերգու, սաղմոսասաց. 2, քնարական բանաստեղծ. **-снопѣ́ніе** չ. 1, երգասացութիւն, գովաբանութիւն. գովաբանական երգ. 2, քնարական բանաստեղծութիւն. **-сь** է. 1, երգ, տաղ. 2, երգ, քնարական բանաստեղծութիւն. п. пѣ́сней ածշ. Երգ երգոց. **-сня** է. (յ. սեռ. пѣ́сенъ) երգ, տաղ. եղանակ. нарóдныя пѣ́сни; свáдебная п.; *всё та же п. միշտ միևնոյն բանը. *старá п. հին բան է. затянýлъ пѣ́сню, такъ ведú до концá ինչ որ սկսել ես, վերջացրու. *э́то ещё долгá п. այդ դեռ ապագայի բան է. студéнческая рáдостная п.

Пѣ‖стовáніе չ. գրգելը, գգուելը, խնամելը, մեծացնելը. **-стовать** (-тую -ютъ), вып— ն. գրգել, գգուել, խնամել, մեծացնել. **-стýнъ** ա. **-стýнья** է. մանկախնամ, այր, կին, դայեակ։

Пѣ‖тель ա. եկ. սլ. **-тýхъ**, á ա. աքաղաղ, աքլոր, ‘որձակ‘, ‘խորոզ‘. индѣ́йскій п. կնդ. Meleagris gallopavo հնդկահաւ (ճոլոկ, գոռել). вставáть съ пѣтухáми կամ до рáннихъ пѣтухóвъ հաւականչին վեր կենալ. и п. на своёмъ пепелúщѣ храбрúтся (առ.). **-тушúться** (-шýсь -шáтся) անդր. 1, տաքանալ, բարկանալ, կռուի բռնուել.

2, խիզախել, հպարտանալ, փքուել, քիթը ցցել. **-тушишко** ա. նւաստ. ողորմելի, անպիտան աքաղաղ, աքլոր. **-тушище** ա. յաւլ. մեծ, ահագին աքաղաղ, աքլոր, 'որձակ', 'խորոզ'. **-тýшій**, ья, ье ած. աքաղաղի, աքլորի. п. гребень աքաղաղի կատար. п. гребешóкъ տ. Пѣтýшникъ; **-тушки́** ա. յ. բս. ա, Orchis, ոլքիս, ձուատակ. բ, Cypripedium Calceolus, մուգածաղիկ. գ, Iris, հիրիկ. **-тýшникъ** ա. բս. Rhinanthus crista galli, աքլորքուկ (աքաղաղի կատար). **-тушóкъ**, шкá ա. նւզ. աքաղաղիկ, աքլորիկ, պստիկ 'որձակ'. морскóй п. կնդ. Machetes pugnax, մարտակռուաւ, կռուող խաղընակ. лѣснóй п. բս. Centaurea montana, լեռնային տերեփուկ. 2, հոյմայոյց աքաղաղ. **-тушóнко** ա. նւաստ. ողորմելի, անպիտան աքաղաղ, աքլոր։

Пѣть (пою́ -ю́тъ; հրմ. пой) ն. 1, (сп—) երգել. п. пѣ́сню; п. молéбенъ մաղթանք կատարել. п. обѣ́дню պատարագ անել. *онъ поётъ однý и ту же пѣ́сню նա էլի իւրն է կրկնում, էլի 'իւր էշն է քշում'. п. бáсомъ բամբ ձայնով երգել. *тепéрь онъ другóе поётъ այժմ նա ուրիշ բան է խօսում. *онъ Лáзаря поётъ նա սուտ Քրիստոս է. 2, (восп—) երգել, երգերով գովաբանել. Ови́дій пѣлъ любóвь; **-ся** չէզ. երգելու ցանկութիւն, տրամադրութիւն ունենալ. сегóдня что-то не поётся.

Пѣýнъ, á գւռկ. տ. Пѣтýхъ.

Пѣ‖хóта ի. հետեւակ զօրք, հետեւազօր. **-хоти́нецъ**, нца ա. հետեւակ զօրքի զինուոր, զօրական, զինուորական. **-хóтный** ած. հետեւակ զօրքի, հետեւակ. п. полкъ հետեւակ գունդ. п. солдáтъ հետեւակ զինուոր. **-шехóдка** ի. հետեւակ, ոտով գնացող, ման եկող կին, աղջիկ. **-шехóдный** ած. հետեւակի, ոտով, հետիոտն գնալու, անցնելու. п—ая дорóга; п. мóстикъ կամրջակ, որից ոտով անցնում են. **-шехóдня** ի. ոտով անցնելու ճանապարհ, մայթ (կամրջի վրայ). **-шехóдство** չ. ոտով, հետիոտն մանգալը, զբօսնելը, զբօսանք. **-шехóдъ** ա. հետեւակ, ոտով գնացող, ման եկող մարդ. **-шехождéніе** տ. Пѣшехóдство; **-шечка** նւզ. տ. Пѣшка; **-шéчкомъ** տ. Пѣшкóмъ; **-шій** ած. հետեւակ. п—ая артиллéрія; п. кóнному не товáрищъ (առծ.) ծառան աղայի ընկեր չէ. **-шка** ի. 1, զինուոր (շախմատախաղի). 2,* ոչինչ մարդ. **-шкóмъ** մ. հետիոտն, ոտով, 'փիադա'. путешéствовать п. ոտով ճանապարհորդել, թափառել. **-шня́** տ. Пешня́.

Пэ́‖рскій ած. պէրի, պէրական, պէրային. **-рство** չ. պէրութիւն. **-ръ** ա. (ֆր). պէր (Անգլիայում, առաջ նաեւ Ֆրանսիայում, բարձրագոյն ազնուական մեծամեծ արտօնութիւններով, որոնցից մէկն է և բարձրագոյն խորհրդարանի անդամակցութեան իրաւունքը). палáта пэ́ровъ [կմ. Вéрхняя палáта] въ 'Англіи Անգլիայի Վերին խորհրդարանը։

Пюпи́тръ ա. (ֆր.) թեք գրասեղան։

Пюрé չ. անհ. (ֆր.) պիւրէ (կարտոֆիլից, գազարից, ոսպից եւն պատրաստած օժանդակ կերակուր)։

Пя‖дéница ի. կնդ. Geometra, երկրաչափ (միջատ մի). берёзовая п., Amphidasys betularia, ողորենու երկրաչափ. **-(я́)дéнный** ած. մի թիզ երկար, թզաչափ. **-день, -дь** ի. թիզ. *будь онъ хоть семи́ пядéй во лбу, и тогдá емý не успѣ́ть въ э́томъ եթէ Սողոմոնի իմաստութիւնն էլ ունենայ, էլի այդ նորան չի յաջողուի։

Пя́‖ла չ. յ. շրջանակ. **-лéніе** չ. պրկելը, պրկում. աչքերը չռելը. **-лить** (-лю -лятъ) ն. 1, պրկել (եռ կարի շրջանակի մէջ), (կաշին) ձգել, ընդլայնել, տարածել. 2, глазá աչքերը չռել. **-ся** անդր. ձգուել, տարածուել, բարձրանալ. **-ло** չ. պրկիչ [փայտ, շրջանակ]. **-льцы** ա. յ. կարի շրջանակ (որի մէջ գործուածքը ասեղնագործելու կամ մեքենայելու համար պրկում են). впя́ливать въ п.; крýглые, ручны́е п.

Пя́ртнерсъ ա. ծովգ. կայմածակ, կայ-[մանյք։

Пя́слинъ ա. բս. Solanum dulcamara, կողուկ, քաղցրադառն մորմ։

Пя́‖стный ած. կզմխ. ափի, ափոսկրի. **-сть** ի. ափ. կզմխ. metacarpus, ափ, ափոսկր։

Пятá ի. կրունկ, գարշապար. առհ. բութ ծայր, տակ, ստորին կողմ որ և է իրի. гнáться по пятáмъ մէկին սաստկապէս հետապնդել. ходи́ть за кѣмъ по пятáмъ մէկին կրնկակոխ հետեւել, մէկի յետեւից կրնկակոխ գնալ. п. свóда կամարի ստորոտ. п. колóнны սեան խարիսխ. п. двéри դռան կրունկ. դռան ծղխնի. п. рéльса ըէլ'սի պատուանդանը։

Пя‖тáкъ, á ա. հինգ կոպէկանոց, մի շահանոց (պղնձէ). **-тачё(ó)къ**, чкá ա. 1, հինգ կոպէկանոց, մի շահանոց (արծաթէ). 2, կնդ. կնճթածայր (խոզի). **-тери́къ**, á ա. հնգանոց, հնգեակ. свѣ́чи п. հինգը մի գրուանքայ կշռող մոմեր. верёвки п. հնգաթել (հինգ թելերից հիւսած թոկ). бревнó п. հինգ վերշոկ տրամագծով և կամ հինգ սաժէն երկարութեամբ գերան. **-тери́цею** մ. հինգ անգամ, հնգիցս, հնգապատիկ. **-тери́чный** ած. հնգապատիկ, հնգաթիւ. двáдцать есть п—ое числó четырёхъ; п—ое числó հինգ. **-тёрка** ի. հնգանոց (խաղաթղթի). бубнóвая п.; **-тернóй** ած. հինգ մասից բաղկացած. п. нóжичекъ հնգաբերան դանակ, գրչատ. **-терня́** ի. 1, հնգեակ. п. лошадéй հինգ ձի. 2, ձեռք կամ ոտք հինգ մատներով. **-тéро** թ-ի. հինգ. насъ бы́ло п. մենք հինգ հոգի էինք. **-тёрочка** նւզ. տ. Пятёрка.

Пятиалты́н‖никъ, -нный, аго ա. տասնուհինգ կոպէկանոց [արծաթ դրամ]։

Пяти‖атóмный ած. քիմ. հնգատոմեան. **-вёрстный** ած. հինգ վերստ հեռաւորութեամբ, հինգ վերստի. **-глáвый** ած. հնգագմբէթ. **-грáнникъ** ա. երկրչփ. հնգակող. **-грáнный** ած. հնգակող. **-гри́венный** ած. յիսուն կոպէկանոց, յիսուն կոպ. արժողութեամբ. пятигри́венный, аго ա. յիսուն կոպէկանոց, 'տասը շահանոց'։

Пятидесятилѣ́‖тіе չ. յիսնամեակ. э́ти супрýги прáздновали п. своегó супрýжества; **-тній** ած. յիսնամեայ։

Пятидеся́‖тникъ ա. յիսնապետ. **-тница** ի. Պենտեկոստէ, Հոգեգալուստ. **-тый** ած. յիսուներորդ։

Пятиднéвный ած. հնգօրեայ։

Пятижён‖ный ած. բս. հնգակնիք. **-ство** չ. բս. հնգակնիքութիւն, հնգակնիք բոյսեր։ [սխսի հինգ գիրքը։

Пятикни́жіе չ. ածշ. Հնգամատեան, Մով-

Пятикопе́еч‖никъ տ. Пята́къ; **-ный** ած. հինգ կոպէկանոց, մի շահանոց։

Пяти‖ли́стникъ ա. բս. ա, Potentilla argentea, արծաթագոյն մատնունի. բ, P. reptans, մեծ մատնունի. **-лѣ́тіе** չ. հնգամեակ. **-лѣ́тній** ած. հնգամեայ։

Пяти‖му́жній ած. բս. հինգ փոշանօթով. **-му́жество** չ. բս. հինգ փոշանօթով լինելը. հինգ փոշանօթներով բոյսեր. **-мѣ́сячный** ած. հնգամսեայ։

Пяти́‖на է. 1, հինգերորդ մաս, հինգերորդական. п. хлѣ́ба въ снопа́хъ; 2, պտմ. հնգամաս (նախկին Նովգորոդի 5 մասերից իւրաքանչիւրը). **-ика** է. նւզ. հնգակտրմ։

Пяти‖па́лочникъ տ. Пятили́стникъ; **-по́льное** ած. се́льское хозя́йство հնգադաշտ գիւղատնտեսութիւն. **-проце́нтный** ած. հնգատոկոս, հինգ տոկոսանոց, հինգ տոկոս տուող, բերող, հինգ տոկոսով. **-рублёвый** ած. հինգ ռուբլիանոց. **-сло́жный** ած. քերկ. հնգավանկ. **-со́тый** ած. հինգ հարիւրերորդ. **-сто́пный** ած. стихъ հնգոտնեան, հնգաչափ ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն. **-стру́нный** ած. հնգալար, հնգաղի, հինգ սիմերով. **-ты́сячный** ած. հինգ հազարանոց։

Пя́тить (-чу -тятъ), поп—, չ. յետ-յետ տանել, ընկրկեցնել, յետ կասեցնել. **-ся** անդր. 1, յետ-յետ գնալ, ընկրկել, յետ կասել. 2, իր խօսքից յետ կանգնել։

Пятиуго́ль‖никъ ա. **-ный** ած. հընգանկիւնի, հնգանկիւն։

Пятифун‖тови́къ, а́ ա. հինգ ֆունտանոց, հինգ դրուանքանոց քաշ, կշիռ. **-то́вый** ած. հինգ ֆունտանոց, հինգ դրուանքանոց, հինգ ֆունտ, հինգ դրուանքայ ծանրութեամբ։

Пяти́ш(ч)ница է. ռմկ. հինգ ռուբլիանոց։

Пя́тка է. նւզ. 1, տ. Пята́; *у него́ душа́ ушла́ въ п—и վախից նորա սիրտը պատռուեց, նա վախից լեղապատառ եղաւ. 2, գուլպայի կրունկ, կրնկի մաս։

Пятнад‖цатикопе́ечный ած. տասնուհինգ կոպէկանոց. **-цатый** թ—է. դ—է. տասնուհինգերորդ. п. вѣкъ; п—ая часть; п—ая глава́, страни́ца; п—аго числа́ կմ п—ое число́ ամսի տասնուհնգին. **-цать**, и թ—է. +Ն է. տասնուհինգ, տասնեհինգ. да́йте ему́ п. рубле́й.

Пят‖на́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-на́ть**, зап— Ն. 1, բիծ առաջացնել, բծաւորել, կեղտոտել. 2,* բծաւորել, արատաւորել, 'կոտրել' (բարի անունը). п. своё и́мя.

Пятни́къ, а́ տ. Шипъ.

Пятни́‖стость է. բծաւորութիւն, բծաւորուած լինելը. **-стый** ած. բծաւոր, բծաւորուած. п. тифъ բծաւոր տիֆ. п—ая гіэ́на բծաւոր բորենի, մարդագայլ, 'քաւթառքուսի'։

Пя́тни‖ца է. ուրբաթ. Страстна́я п. Աւագ ուրբաթ. у него́ семь пя́тницъ на недѣ́лѣ նա խիստ անհաստատ, փոփոխամիտ մարդ է. **-чать** չ. ռմկ. ուրբաթ օրը [պաս] պահել. **-чный** ած. ուրբաթուայ։

Пят‖ни́ще յւնլ. **-но́** չ. 1, բիծ. черни́льное п. թանաքի բիծ. выводи́ть пя́тна բծերը հանել, ոչնչացնել. бѣ́лая соба́ка съ чёрными пя́тнами; п. на со́лнцѣ աստղաբ. բիծ արեգակի վերայ. жи́рныя пя́тна на бульо́нѣ; роди́мое п. բիծ, 'խալ' ('ի ծնէ). п. на глазу́ աչքի հատ. 2,* բիծ, արատ. э́тотъ посту́покъ бу́детъ ему́ вѣ́чнымъ п—о́мъ; **-новыво́дчикъ** ա. բծեր հանող, ոչնչացնող։

Пят‖но́й, **-ный** ած. կրնկատակի, կրնկի, գարշապարի, -բայլին. բութ, ստորին ծայրի։

Пя́тнышко չ. նւզ. պստիկ բիծ. роди́мое п. պստիկ բիծ, 'խալ' ('ի ծնէ)։

Пятокни́жіе տ. Пятикни́жіе.

Пя‖то́къ, тка ա. 1, հնգեակ. п. яйцъ հինգ ձու. 2, ռմկ. ուրբաթ. Вели́кій п. Աւագ ուրբաթ. **-то́чекъ**, чка նւզ. տ. Пято́къ 1.

Пя́точ‖ка նւզ. տ. Пя́тка; **-ный** ած. 1, կրնկի, գարշապարի. п—ая кость կրնկոսկր. 2, գուլպայի կրնկի։

Пя́‖тый թ—է. դ—է. հինգերորդ. п. часъ; п. эта́жъ; глава́ п—ая; п—ое число́ կմ п—аго числа́ ամսի հնգին; э́тотъ учени́къ въ п—омъ кла́ссѣ; Карлъ П.; *п—ое колесо́ въ телѣ́гѣ բոլորովին աւելորդ մարդ. п—ое կմ п—аго ма́я մայիսի հնգին. въ п—омъ часу́ ժամի չորսից անց. въ нача́лѣ п—аго հինգերորդ ժամի սկզբում. въ исхо́дѣ п—аго հինգերորդ ժամի վերջը. че́тверть п—аго ժամի չորսից քառորդ անց. въ пя́тыхъ մ. հինգերորդ. *разска́зывать че́резъ п—ое въ деся́тое կցկտուր, տանց կապի, առանց կապակցութեան պատմել. **-ть**, и́ թ—է. +Ն է. հինգ. п. рубле́й; **-тьдеся́тъ** թ—է. +Ն է. յիսուն. э́то сто́итъ п. рубле́й; **-тьсо́тъ** թ—է. +Ն է. հինգ հարիւր. **-тью** մ. հինգ անգամ, հնգիցս. п. шесть три́дцать 5×6=30։

Пя́‖ченіе չ. 1, յետ-յետ տանելը, յետ կասեցնելը. 2, յետ-յետ գնալը, ընկրկելը, յետ կասելը. **-чу** տ. Пя́тить.

Р.

Р, р ռուսաց այբբենի 17-րդ տառն է: Բաղաձայն է և կոշտ ձայնաւորների առաջ հնչւում է կոշտ կերպով (ինչպէս հայոց ռ-ն). իսկ փափուկ ձայնաւորների առաջ հնչւում է փափուկ կերպով (ինչպէս հայոց ր-ն): Օրինակներ. рубль (ռубль) և рюмка (րюмка), ромъ (ռомъ) և репертуáръ (րепер—), растéніе (ռаст—) և рябóй (րяб—) եւն:

Рабá ի. ստրկուհի. ճորտուհի. աղախին:

Раболѣ́п‖іе չ. ստրկամտութիւն, ծառայամտութիւն,ստորաքարշութիւն. **-но** մ. ստրկաբար, ծառայամտութեամբ, ստորաքարշութեամբ. **-ность** ի. տ. Раболѣ́піе; **-ный** ած. ստրկամիտ, ծառայամիտ, ծառայական, ստոյաքարշ. **-ство, -ствованіе** տ. Раболѣ́піе; **-ствователь** ա. **-ствовательница** ի. ստրկամիտ, ծառայամիտ, ստորաքարշ այր, կին. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. սողալ, ստորանալ, ստորաքարշութիւն անել:

Рабó‖та ի. աշխատանք, բան, գործ. тяжёлая р.; чёрная р. կոշտ կոպիտ աշխատանք: египетская р. ծանր, հոգեմաշ աշխատանք. приняться за р—у սկսել աշխատել, գործին ձեռք զարկել. прóчная р. հաստատ, դիմացկուն գործ. плохáя, дурнáя р. վատ գործ. кáторжныя р—ы տաժանակիր աշխատանք(ներ). столя́рная, слесáрная, кáменная р. ատաղձագործութիւն, փականագործութիւն, քարտաշութիւն. задѣ́льная р. գործ աշխատավարձով. по р—ѣ и платёжъ; **-таніе** չ. աշխատելը, բանելը. **-тать**, -тывать չ. և ն. աշխատել, բանել. р. безъ óтдыху անդուլ անդադար աշխատել. р. дáромъ, безвозмéздно; эти плóтники работáютъ мéдленно; этотъ портнóй рабóтаетъ [կմ шьётъ] на мою́ семью́ այս դերձակն է իմ ընտանիքի համար շորեր կարողը կմ սա է մեր ընտանեկան դերձակը. **-тишка** ի. նխտ. վատ, վատթար, անպիտան գործ, աշխատանք. **-тникъ** ա. աշխատաւոր, բանւոր, գործաւոր, մշակ. незамѣни́мый р.; **-тница** ի. աշխատաւորուհի, բանւորուհի, գործաւորուհի. **-тничій**, ья, ье ած. աշխատաւորի, բանւորի, գործաւորի. **-тный** ած. աշխատանքի, -տանքի. **-тодáтель** ա. աշխատանք, գործ տուող. գործի, աշխատանքի տէր. **-тоспосóбность** ի. աշխատելու, աշխատանքի ընդունակութիւն. **-тывать** տ. Рабóтать; **-тя́га** ա. անխոնջ աշխատաւոր, աշխատելու սիրահար մարդ. **-тя́щій** ած. աշխատող, աշխատասէր, ջանասէր. **-чій** ած. 1, բանի, գործի, աշխատանքի, մշակութեան. р. домъ; р. день; р. столъ; 2, բանւորական. р. классъ; р. вопрóсъ; 3, աշխատող, աշխատաւոր, բանող. р—іе люди բանւորներ, մշակներ. р—ая лóшадь սայլի կմ բեռնակիր ձի. р—ая пчелá աշխատաւոր, մրաջան մեղու. р а б ó ч і й, аго ա. բանւոր, աշխատաւոր, գործաւոր:

Рá‖бски մ. ստրկաբար, ծառայաբար. **-бскій** ած. ստրկական, ստրկային. ճորտական, ծառայական. р—ое повиновéніе; р—ое подражáніе въ искýсствѣ, литератýрѣ; **-бство** չ. ստրկութիւն. գերութիւն. ճորտութիւն. **-бствовать** (-вую -ютъ) չ. 1, բարբուկ, ճորտ լինել, ստրկութեան, ճորտութեան մէջ գտնուել, ապրել. 2, տ. Раболѣ́пствовать; **-бъ, á** ա. ստրուկ. ծառայ, ճորտ. գերի. р. прикрѣплённый къ землѣ́ հողային ճորտ. *быть р—óмъ своихъ страстéй; поживи́ въ р—áхъ, бýдешь и въ господáхъ նախ ծառայ, ապա աղայ. **-быня** տ. Рабá.

Рáвви ա. անհ. (եբր.) ռաբբի, րաբունի:

Равви‖ни́стъ ա. րաբունական, թալմուդական, հրէայ. **-нскій** ած. րաբունական. р—ое учи́лище րաբունական դպրոց, ուսումնարան. **-нъ** ա. (եբր.) րաբուն (հրէական քահանայ, կրօնաւոր, աստուածաբան):

Равендý‖къ ա. (հոլ.) ռավէնդուկ (հաստ սպիտակ կտաւ). **-чный** ած. ռավէնդուկէ, -կից: [կցութիւն:

Рá‖венство չ. հաւասարութիւն, չափա-

Рав‖нéніе չ. հաւասարելը, -րեցնելը. հարթելը, ‘դդելը‘. р. вóйска զոր. զօրքը ուղիղ դծով կանգնեցնելը. потеря́ть р. զօրագծից, զօրաշարքից դուրս գալ. **-нéнько** մ. բաւականաչափ հաւասար, հարթ. **-нёхонько, -нёшенько** մ. բոլորովին հաւասար, հարթ. **-ни́на** ի. հարթութիւն, հարթ, տափարակ տարածութիւն, վայր. դաշտ, -տավայր. **-нó** մ. հաւասար կերպով, միակերպ. всё р. միևնոյն է. для меня́ всё р. ինձ համար միևնոյն է, ինձ փոյթ չէ. я люблю́ р. всѣхъ мои́хъ дѣтéй; утáйщикъ всё р., что воръ մի բան թաքցնել միևնոյն է թէ գողանալ: [առաքելահաւասար:

Равноапóстоль‖ный, -скій ած. ա-

Равнобéдрен‖ность ի. հաւասար կողմեր ունենալը. **-ный** ած. հաւասար կողմերով (եռանկիւնու մասին):

Равно‖бóкій ած. հաւասարակող. **-вóзрастный** ած. միևնոյն հասակի տէր, համատի, հասակակից. **-врéменность** ի. համաժամանակութիւն, միաժամանակութիւն, զուգաժամանակութիւն. **-врéменный** ած. համաժամանակ, միաժամանակ, զուգաժամանակ:

Равновѣ́‖сіе չ. հաւասարակշռութիւն. привести́ въ р. հաւասարակշռութեան բերել. *р. Еврóпы Եւրոպական հաւասարակշռութիւն. сохраня́ть р.; **-сно** մ. հաւասարակշռութեամբ, հաւասարակշռութեան մէջ դտնուելով. **-сный** ած. հաւասարակշիռ:

Равновѣ́чный ած. 1, աստ. մշտնջենակից, յաւիտենակից. 2, համատի, հասակակից:

Равнодéн‖ственникъ ա. աշխ. հաւասարակած. **-ственный** ած. հաւասարակածային. **-ствіе** չ. աստղ. օրահաւասար, օրահաւասարութիւն (ժամանակ, երբ երկրագնդիս վերայ ամէն տեղ օր ու գիշեր միմեանց հաւասար են. հմմ. Равнопóщіе).

Равнодý‖шіе չ. անտարբերութիւն, սառնասրտութիւն. **-шно** մ. անտարբերութեամբ,

սառնասրտութեամբ. **-шный** ած. անտարբեր, սառնասիրտ. *кóрчить р—аго անտարբեր ձևանալ:

Равно|дѣйствующій ած. հաւասարապէս ներգործող. **-значащій** ած. համանշանակ, նոյն, միևնոյն միտքը, իմաստն ունեցող:

Равнозначитель|ность է. համանըշանակութիւն, հաւասար նշանակութիւն, արժէք. **-ный** ած. համանշանակ, համարժէք:

Равно|имённый ած. համանուն. **-крылыя** насѣкомыя կնդ. համաթևեր. **-листный** ած. բս. համատերև. **-лѣтіе** չ. հասակակցութիւն. **-лѣтный** ած. հասակակից, համատի. **-мóщіе** չ. **-мóщность** է. տ. Равносиліе; **-мóщный** տ. Равносильный; **-мѣрно** մ. չափակցաբար, համաչափ կերպով. միապէս, միակերպութեամբ. **-мѣрность** է. չափակցութիւն, միակերպութիւն, համաչափութիւն. **-мѣрный** ած. համաչափ, չափակից, միակերպ, միօրինակ, նման, հաւասար. р—ое движéніе; **-нóщіе** չ. գիշերահաւասար (հմմ. Равнодéнствіе).

Равнообрá|зіе չ. **-зность** է. համակերպութիւն, համաձևութիւն. **-зный** ած. համակերպ, համաձև, միակերպ, միաձև:

Равно|óсный ած. նմանառանցք. **-отстоящій** ած. մաթմ. հաւասարապէս հեռու. **-перемѣнный** ած. միակերպ փոխուող, փոփոխուող. р—ое движéніе.

Равнопрáв|ность է. իրաւունքների հաւասարութիւն, հաւասար իրաւունքներ. **-ный** ած. հաւասար իրաւունքներով, նոյն իրաւունքներն ունեցող:

Равноси́|ліе չ. **-льность** է. ուժերի, զօրութեան հաւասարութիւն. **-льный** ած. հաւասար ուժով, հաւասար զօրութեամբ, հաւասարապէս ուժեղ, զօրեղ, հզօր:

Равно|сторóнній ած. հաւասար կողմերով. **-стоящій** ած. համարժէք, հաւասար գին, արժէք ունեցող:

Рáвность է. հաւասարութիւն:

Равно|стѣнный ած. հաւասար պատերով. հաւասար հաստութեամբ:

Равноугóль|ность է. համանկիւնութիւն. անկիւնների հաւասարութիւն. **-ный** ած. համանկիւն, հաւասար անկիւն ունեցող:

Равноцѣн|но մ. հաւասար գնով. **-ность** է. հաւասար գին, արժէք. համարժէքութիւն. **-ный** ած. հաւասար գին, արժէք ունեցող, համարժէք:

Равно|чáстіе չ. մասերի հաւասարութիւն. **-чáстный** ած. հաւասարամաս, հաւասար մասերից բաղկացած. **-чи́сленный** ած. համաթիւ. հաւասարաթիւ, հաւասար թուով, քանակութեամբ. **-члéнный** ած. հաւասարանդամ. հաւասար թուով անդամներ ունեցող:

Рáв|ный ած. հաւասար, նման, միակերպ. раздѣли́ть на р—ыя чáсти; всѣ люди должны́ быть равны́ пéредъ закóномъ; емý нѣтъ р—аго въ танцовáльномъ искýсствѣ պարի արուեստի մէջ նա իր նմանը չունի, նա անզուգական է. обращáться съ кѣмъ, какъ съ р—ымъ себѣ; воздáть р—ымъ за р—ое նման հատուցում անել. **-нéніе** չ. 1, հարթելը, հաւասարելը, 'դզելը'. 2, համակարգելը, հաւասարեցնելը, հաւասար կարգելը. համեմատելը. **-нять** ն. 1, հարթել, հաւասարել, 'դզել'. р. зéмлю, дорóгу; р. плóщадь; р. шерéнгу զմ. զօրաշարքը հաւասարել. 2, համակարգել, հաւասարեցնել, հաւասար կարգել, համարել. համեմատել. р. бѣднаго съ богáтымъ; смерть равня́етъ всѣхъ людéй; **-ся** ներք. հաւասարուել, հաւասար լինել, հաւասար գալ. համեմատուել. дохóдъ равня́ется расхóду; кто мóжетъ р. съ нимъ? р. съ вели́кими людьми́.

Рагý չ. անհ. (ֆր.) ռագու (կերակուր մի):

Рáда է. պատմ. համայնական ժողով (կոզակների). запорóжская р. [բախ:

Радёшенекъ, нька, о ած. խիստ ու-

Рáди նխդ. (սեռկ. հոլ.) համար, վասն. сегó р. սորա համար, վասն որոյ. тогó р. նորա համար. чегó рáди ինչու համար. р. Бóга 'ի սէր Աստծու. проси́ть Христá р. ողորմութիւն խնդրել:

Ради́|во մ. հոգսով, հոգացողութեամբ, խնամքով. **-вость** է. հոգս, հոգացողութիւն, խնամք, փոյթ, փութաջանութիւն. **-вый** ած. հոգատար, հոգացող, խնամք քաշող. փութաջան:

Радика|ли́змъ ա. (նոր լտ.) արմատականութիւն, արմատական ուղղութիւն. **-лъ** ա. (ֆր.) 1, քղքկ. արմատական. 2, մաթմ. արմատ. արմատանշան. **-лъ-соціали́стъ** ա. արմատական-ընկերական. **-льно** մ. հիմնովին, արմատից. **-льный** ած. արմատական, հիմնական:

Ради́|ска է. **-съ** ա. (գերմ.) [մատղաշ] բողկ: [ձակ, ճառագայթաւոր:

Радіáльный ած. (լտ.) ճառագայթար-

Радіоля́ріи է. յ. կնդ. Rhizopoda, արմատոտանիներ:

Ра|діомéтръ ա. (ֆր.) ֆիզ. ճառագայթաչափ. **-діусъ** ա. (լտ.) 1, մաթմ. շառաւիղ. կիսատրամագիծ. 2, կզմխ. ծղոսկրիկ:

Рá|дованіе չ. ուրախացնելը. **-довать** (-дую -ютъ), обр— ն. ուրախացնել. вы меня́ рáдуете пріятною вѣстію; пріѣздъ егó меня́ óчень обрáдовалъ; **-ся** ներք. чемý մի բանի համար կամ վերայ ուրախանալ. рáдуюсь вáшему счáстію; онá чрезвычáйно обрáдована э́тимъ извѣстіемъ.

Радóвка է. կպրի տակառ, կպրատակառ (30 պուդից աւել բովանդակող):

Рáдоница է. երեքշաբթի օր Զատկի երկրորդ շաբաթի:

Рáдо|стно մ. ուրախութեամբ. **-стный** ած. ուրախ. р. крикъ; р—ое извѣстіе; р—ое лицó ուրախ դէմք. р. день; **-сть** է. 1, ուրախութիւն. онъ внѣ себя́ отъ р—и նա ուրախութիւնից գժուել է. плáкать отъ рáдости; съ р—ію ուրախութեամբ. 2, մխիթարութիւն, սփոփանք, ուրախութիւն պատճառող իր, անձ. вы́слушай меня́, р. моя́! լսիր ինձ, պաշտելիս:

Рáду|га է. ծիածան, երկնքի աղեղ, 'կանաչուկարմիր'. **-жная**, ой է. հարիւրանոց [թղթադրամ]. **-жникъ** ա. հնք. կրի կամ ծիածանային ֆելդսպաթ, լաբրադորաքար. **-жность** է. հնք. ծիածանականութիւն, յատկութիւն ծիածանագոյն փայլելու, շողշողալու. **-жный** ած. ծիածանային. р. кáмень տ. Рáдужникъ; р—ые цвѣтá ծիածանի գոյներ.

р—ая оболочка *կզմխ. ծիածան, ծիածանամաշկ (աչքի).* р. кругъ около луны́ *լուսնի բակ.* *всё ви́дѣть въ р—омъ цвѣтѣ *միշտ լաւատես լինել:*

Раду́||шіе *չ. պատրաստակամութիւն.* **-шно** *մ. պատրաստակամութեամբ, սրտանց, սիրալիր կերպով.* **-шный** *ած. պատրաստակամ, յօժարակամ, սրտանց, սիրալիր:*

Радъ, а, о *ած. ուրախ. պատրաստ (մի բան անելու).* какъ я радъ васъ встрѣтить! я весьма́ раъ, что васъ ви́жу; онъ о́чень радъ э́тому слу́чаю *այդ դէպքի համար նա շատ ուրախ է.* ему́ вездѣ́ ра́ды *նորան ամէն տեղ սիրով են ընդունում.* онъ радъ умере́ть за оте́чество — *պատրաստ է.* ра́ды стара́ться *ուրախութեամբ կաշխատենք, մեր ձեռքից եկածը կ'անենք, ‘աչքիս վերայ‘.* чѣмъ бога́тъ, тѣмъ и радъ *խնդրեմ ներողամիտ լինէք, Աստծու տուածով գոհ մնաք:*

Радѣ́||льникъ, -льница *տ.* Радѣ́тель, -тельница; **-ніе** *չ.* **1**, *ջանք, հոգացողութիւն, փոյթ.* **2**, *պաշտամունք աղանդաւորների.* **-тель** *ա.* **-тельница** *է.* **1**, *բարեգործ, -ծուհի. հոգացող, խնամատար, նախանձաւոր այր, կին.* **2**, *պաշտամունքի նախանձաւոր, նախանձախնդիր աղանդաւոր, -րուհի.* **-тельно** *մ. ջանքով, հոգացողութեամբ, խրնամքով, նախանձախնդրութեամբ.* **-тельный** *ած. ջանացող, հոգացող, փութաջան, եռանդոտ, նախանձախնդիր.* **-ть**, пор— *չ.* **1**, о чёмъ, о комъ, чему́ *մէկի, մի բանի մասին [կմ համար] ջանալ, հոգալ, խնամք քաշել, մի բանի նախանձաւոր հանդիսանալ.* **2**, *(աղանդաւորների մասին) պաշտամունքին մասնակցել*

Раёкъ, айка́ *ա.* **1**, *պատկերացոյց արկղ (որ զանազան պատկերներ է ցոյց տալիս, որոնք սովորաբար ներկայացնում են Քրիստոսի ծննդեան պարագաները).* **2**, *թատր. դրախտիկ (թատրոնում տեղեր դալէրէայից էլ վերև).* **3**, *կզմխ. ծիածան, ծիածանամաշկ:*

Ра||жа́ть, -жда́ть *տ.* Рожа́ть, -жда́ть.

Раже́ніе *չ. զարկելը, ջարդելը, ջախջախելը:* [*‘լիք‘, ‘տաուզ‘. սիրուն, տեսքով:*

Ра́жій *ած. ռմկ, գէր, մարմնեղ, ‘չաղ‘,*

Раз- *նխդ. (անտրոհելի) (փափուկ ձայնաւորների առաջ գրւում է* **разъ-**, *կրկնակի բաղաձայների առաջ* **разо-**, *իսկ* к, п, т, ф, х, ц, ч, ш, щ *բաղաձայների առաջ* **рас-**) *նշանակում է* **1**, *լուծում, քակում, օր.* развяза́ть *լուծել.* развинти́ть *պտուտակը լուծել.* **2**, *տրոհում, ճեղքում, բաժան անելը, օր.* разсѣка́ть *կտրել, ճեղքել.* распили́ть *մաս մաս սղոցել.* **3**, *բաժանում, տեղաւորում, օր.* разда́ть *բաժանել, բաշխել.* размѣсти́ть *տեղաւորել, դնել.* **4**, *սաստկութիւն, թափ կմ տեւողութիւն, օր.* разбрани́ть *սաստիկ հայհոյել, նախատել.* расхвали́ть *սաստիկ գովել, գովասանել.* расплясáться *շատ, երկար պարել, չդադարել պարելուց.* **5**, *ցրուում, ցիրուցան լինելը, օր.* разойти́сь *ցրուել.* разлетѣ́ться *ցիրուցան լինել, ցաքուցիր գալ.* **6**, *գործողութեան աւարտում, օր.* разбогатѣ́ть, растолстѣ́ть, разбуди́ть, раздѣли́ть *եւն:*

Раза́хаться *չ. չարունակ «ախ» անել, «ախ» կանչել (ուրախութիւն կամ տրամութիւն արտայայտելով):*

Разба||вле́ніе *չ. նօսրացնելը, հետը ջուր խառնելը.* **-вля́ть, -вить** (-влю -вятъ; -вь) *ն.* **1**, *նօսրացնել, հետը ջուր խառնել.* р. вино́ водо́ю; р. спиртъ водо́ю; **2**, *զբաղեցնել, զուարճացնել:*

Разбаза́||ривать, -рить (-рю -рятъ) *ն. ռմկ.* **1**, *ծախել, վաճառել.* **2**, *բաժանել.* **3**, *տարածել, տարփողել, ‘չաւ անել‘:*

Раз||ба́ливаться, -болѣ́ться *չ.* **1**, *ըսկսել ցաւել, աւելի ցաւել.* у меня́ голова́ разба́ливается; **2**, *տկարանալ, հիւանդանալ, ցաւագար դառնալ:*

Разбалова́ть *տ.* Избалова́ть.

Раз||ба́лтываніе *չ.* **1**, *թափահարելով լուծելը.* **2**, *յայտնելը, տարփողելը, ‘չաւ անելը‘.* **-ба́лтывать**, -болта́ть *ն.* **1**, *թափահարելով, ‘ժաժ տալով‘ լուծել (որ և է հեղուկի մէջ).* р. муку́ въ водѣ́; **2**, *յայտնել, տարածել, տարփողել, ‘չաւ անել‘.* р. та́йну: онъ разболта́лъ всё, о чёмъ я говори́лъ съ нимъ.

Разбе||ре́живаніе *չ. ցաւեցնելը, կըսկծեցնելը, [ապաքինուող վէրքի] ցաւը նորոգելը.* **-ре́живать, -реди́ть** (-жу́ -дя́тъ) *ն. գրգռել, ցաւեցնել, կսկծեցնել, [ապաքինուող վէրքի] ցաւը վերանորոգել:*

Раз||бива́ніе *չ. կոտրելը, կոտրտելը, ջարդելը, ջարդ ու փշուր անելը. ջախջախելը. բաժանելը. բաժան բաժան անելը. զարկելը, կանգնեցնելը (վրան, տաղաւար).* р. зава́ла *բժ. կապուլթիւնը քշելը.* **-бива́ть**, -би́ть *ն.* **1**, *կոտրել, կոտրտել, ջարդել, փշրել.* р. таре́лку, стака́нъ, стекло́, зе́ркало; р. себѣ́ го́лову *իր գլուխը պատռել.* **2**, *ջարդել, արիւնլուիկ անել.* р. кого́ въ кровь; р. кому́ лицо́; сапоги́ тѣ́сны, ихъ на́до разби́ть— *պէտք է լայնացնել, զալիբ դնել.* р. зава́лъ *բժ. կապուլթիւնը քշել, ոչնչացնել.* **3**, *ջարդել, կոտորել, ջախջախել.* р. непрія́теля на́ голову *թշնամուն գլխովին, սպառ սպուռ ջարդել.* **4**, *ծեծել, փչացնել, խաթարել.* обо́зы разби́ли доро́гу; его́ разби́ли ло́шади *ձիերը [խըրտնելով] նորան, նորա կառքը ջարդուփշուր արին.* **5**, *ջարդել, ջարդուփշուր անել, խորտակել. թալանել, կողոպտել.* наро́дъ разби́лъ кабаки́, обо́зъ; **6**, *զարկել, խփել, տնկել, կանգնեցնել.* р. пала́тку; р. ла́герь *բանակ դնել.* **7**, *բաժանել, բաժան բաժան անել. վերածել.* р. многоуго́льникъ на треуго́льники; р. во́йска: **8**, *շփոթեցնել, ‘շշկլեցնել‘, շուարեցնել (հարցեր տալով).* **-ся** *ն.դբ. և չբ.* **1**, *կոտրուել, կոտրտուել, ջարդուել, փշրուել, խորտակուել. ծովգ. նաւաբեկութիւն կրել.* таре́лка разби́лась; стака́нъ разби́лся; кора́бль разби́лся о скалу́: во́лны разбива́ются о бе́регъ—*ափին զարկուելով.* разби́тый параличо́мъ *կաթուածահար.* разби́тая ло́шадь *անպիտան[ացած] ձի.* р—ая доро́га *խաթարուած, փչացած ճանապարհ.* **2**, *բաժանուել, բաժան բաժան լինել.* **-би́вка** *է. կոտրելը, կոտրտելը, ջարդելը. փշրելը. բաժան բաժան անելը. զարկելը (վրան, տաղաւար).* продава́ть въ р—у *կտոր կտոր, կտորներով ծախել, վաճառել.* **-бивно́й, -би́вочный** *ած.*

բաժանուող, քակուող, մաս մաս արուող, տրոհելի. **-би́вчивость** ի. բեկունութիւն, դիւրաբեկութիւն, փխրունութիւն. **-би́вчивый** ած. բեկուն, դիւրաբեկ, փխրուն, փուխր:

Разби||то́вывать, -това́ть (-ту́ю -ю́тъ) ն. լուծել (կապը, փաթաթանը):

Разбира́||емый ած. վերծանելի, ընթեռնլի. **-ніе** չ. 1, լուծելը, բաժանելը, կազմալուծելը. р. по частя́мъ մաս-մաս բաժանելը, լուծելը. р. на ча́сти маши́ны; 2, ջոկելը, ընտրելը. 3, քննելը (գործը). 4, վերծանելը, կարդալը (գիրը, գրած բանը). **-тель** ա. **-тельница** ի. 1, [որ և է գործ] քննող այր, կին. 2, ընտրող, ջոկող այր. կին. լուծող, բաժանող այր, կին. **-тельство** չ. [գործը] քննելը, [գործի] քննութիւն. **-ть**, разобра́ть ն. 1, լուծել, քակել, բաժանել. կազմալուծել. р. маши́ну, часы́, ружьё մեքենան, ժամացոյցը, հրացանը լուծել, բաղկացուցիչ մասերի բաժանել. р. домъ. стѣ́ну տունը, պատը քանդել. 2, ընտրել. ջոկել. р. по сорта́мъ; р. смѣ́шанный шрифтъ տպգր. խառն տառը ջոկել. р. бума́ги, лежа́щія въ безпоря́дкѣ խառն ընկած թղթերը կարգի բերել. 3, գնել, տանել, սպառել. всѣ това́ры разо́браны; конце́ртные биле́ты на полови́ну разо́браны; 4, քննել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. գլխի ընկնել. хороше́нько р. дѣ́ло, вопро́съ: я не разберу́ э́того дѣ́ла: что́бы лу́чше разобра́ть вкусъ вина́, до́лжно пить его́ ме́дленно գինու համը լաւ իմանալու համար ելն. 5, կարդալ, ընթեռնուլ, վերծանել. վերլուծել. р. кни́гу, рома́нъ: 6, բռնել. սկսուել. его́ разбира́етъ доса́да նա նեղանում է. սրտնեղում է, նորա սիրտը ճաքում է. его́ разбира́етъ за́висть, ре́вность նախանձից, մախանքից նա ճաքում է. 'ճոթ է լինում'. его́ разбира́етъ хмель գինին (օղին, գարեջուրն ևն) նորա գլուխն է ընկնում, նորա 'կատարը տաքանում է'. меня́ смѣ́хъ разбира́етъ ծիծաղս գալիս է. **-ся** ն.-ր. 1, իր իրերը հաւաքել, դասուել, կարգի բերել, կարգի գցել. 2, իմանալ, հասկանալ, լուծել, պարզել (թիւրիմացութիւնը. վէճը. տարաձայնութիւնը). тру́дно разобра́ться въ э́томъ дѣ́лѣ դժուար է այս գործը հասկանալ կամ որոշել:

Раз||би́тіе չ. 1, կոտրելը, ջարդելը. փշրելը. р. стекла́: 2, ջարդելը. կոտորելը. р. во́йска; **-битно́й** ած. ճարպիկ, ժիր, աշխոյժ, տաղ. կայտառ. р—а́я ба́ба: р. ма́лый; **-би́тность** ի. 1, կոտրածութիւն, ջարդուածութիւն. 2, անոնբժ. ջարդուածութիւն, բռնուածութիւն, թուլութիւն, լուծութիւն. **-би́ть** (-обью́ -ю́тъ; -бе́й), **ся** տ. Разбива́ть, ся.

Разблаго́вѣстить (-щу -стятъ) ն. և չ. *տարածել. տարփողել. ամէնքին յայտնել, 'չու տալ'. разблаго́вѣстилъ всё.

Разблажи́ться (-жу́сь -жа́тся) ն.-ր. խեռութիւն. կամակորութիւն. սանձարձակութիւն անել:

Разбогатѣ́ть չ. հարստանալ:

Раз||бодри́ться (-рю́сь -ря́тся) ն.-ր. քաջութիւն գոյն տալ. խիզախել. **-божи́ться** (-жу́сь -жа́тся) ն.-ր. խիստ երդուել, ց'յոգնութիւն երդուել:

Разбо́й|| ա. աւազակութիւն, եղուզակութիւն, կողոպուտ, 'թալանչութիւն'. морско́й р. ծովահինութիւն, աւազակութիւն ծովի վերայ. **-никъ** ա. աւազակ. եղուզակ, կողոպտիչ, 'թալանչի'. морско́й р. ծովահէն, ծովային աւազակ. **-ница** ի. աւազակուհի, կողոպտող, 'թալանող' կին, աղջիկ. **-ничанье** տ. Разбо́йничество; **-ничать** չ. աւազակել, աւազակութիւն անել, կողոպտել, 'թալանել', աւազակութեամբ պարապել. р. на́ морѣ; р. по больши́мъ доро́гамъ; **-нически** մ. աւազակաբար, -կօրէն. **-ническій** ած. աւազակային, -կական. **-ничество** չ. աւազակութիւն, ասպատակութիւն. 'թալանչութիւն'. **-ничій**, ья, ье ած. աւազակի. -կների, աւազակային. р—ья ша́йка աւազակախումբ. р—ье су́дно հինանաւ. р. прито́нъ; **-ный** ած. կողոպտային, թալանչական. р—ое нападе́ніе յարձակում կողոպտելու, թալանելու նպատակաւ:

Разболта́ть տ. Разба́лтывать.

Разболѣ́ться (-болю́сь -я́тся) տ. Разба́ливаться 1; և (-лю́сь -ю́тся) տ. Разба́ливаться 2.

Разбо||ра́нивать, -рони́ть ն. լաւ, բաւ հարկին տափանել, ցաքանել (հողակոշտերը, գուղձերը փշրելով):

Разбо́||рка ի. տ. Разбира́ніе; р. зда́нія շինութեան քանդումը. р. пи́семъ նամակները ջոկելը. **-рный** ած. մաս մաս բաժանուող, լուծուող, քանդուող, կազմալուծուող. устро́ить р—ую сце́ну для учени́ческихъ представле́ній աշակերտական ներկայացումների համար ժամանակաւոր բեմ շինել:

Разборо||ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-нова́ть** (-ну́ю -ю́тъ) տ. Разбора́нивать.

Разбо́||рчиво մ. 1, ընտրողաբար, խտրողաբար. нельзя́ поступа́ть такъ р. չպէտք է այդպէս պահանջկոտ, այդ աստիճանի խտրող լինել. 2, պարզ, ընթեռնլի կերպով. писа́ть р.; **-рчивость** ի. 1, ընտրողութիւն. խտրողութիւն. ճաշակի նրբութիւն, պահանջկոտութիւն. 2, ընթեռնլիութիւն, պարզութիւն. 3, բարեխղճութիւն. **-рчивый** ած. 1, ընտրող, խտրող, նրբաքննին. նուրբ ճաշակի տէր, կամոհաճ, պահանջկոտ, 'չմահաւան'. р—ая невѣ́ста; онъ не р—рчивъ въ ку́шаньяхъ; р. вкусъ նուրբ ճաշակ. 2. ընթեռնլի, պարզ. 3.* բարեխիղճ, մանրաքննին. р. въ сре́дствахъ միջոցների մէջ խտրութիւն անող, միջոցներում մեծ զգուշութիւն բանեցնող. **-рщикъ, -рщица** տ. Разбира́тель, -ница; **-ръ** ա. 1, ընտրողութիւն, խտրողութիւն, ջոկողութիւն. съ р—омъ ընտրութեամբ. ընտրողաբար, խտրողաբար. безъ р—а անխտիր կերպով, առանց խտրութեան. принима́ть всѣхъ безъ р—а; *онъ пришёлъ къ ша́почному р—у նա եկաւ, երբ ամէն բան վերջանում էր. երբ պատարագը դուրս գալու վրայ էր. 2, քննութիւն, քննադատութիւն, վերլուծութիւն. граммати́ческій. крити́ческій р.; р. дѣ́ла; р. тя́жебнаго дѣ́ла: 3, տեսակ, որակ. 4, գնելը, տանելը. ծախուելը, վաճառուելը (ապրանքի). на э́тотъ това́ръ большо́й р. այդ ապրանքը լաւ է ծախուում. այդ ապրանքի համար մեծ խնդրանք կայ:

Разботѣ́||лый ած. ուռած. հաստացած, 'տռզած'. **-ть** չ. ուռչիլ. հաստանալ, 'տռզիլ':

I. **Раз‖бра́живаться**, -броди́ться չ. 1, սկսել քայլել, ման գալ (որ և է ծանր հիւանդութիւնից յետոյ). 2, սկսել եփ գալ, եռ գալ, եռալ, խմորուել:

II. **Раз‖бра́живаться**, -брести́ся, -брести́сь, -бре́сться չ. ամէն կողմ ցրուել, ցիրուցան լինել:

Разбрани́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. լաւ, սաստկապէս նախատել, հայհոյել. **-ся** փոխ. կռուել, միմեանց հայհոյել, նախատել, անարգել:

Раз‖бра́сываніе չ. ցրելը, ցիրուցան անելը, խառնափնթորելը. **-бра́сывать**,-броса́ть, -бро́сить ն. 1, ցրել, ցիրուցան անել, դէս ու դէն ածել, թափել, խառնափնթորել. 2, на вѣ́теръ վատնել, շռայլել, փչացնել. **-ся** անցր. ցրուել, ցիրուցան լինել. միաժամանակ մի քանի գործի ձեռք զարնել. не до́лжно р. въ рабо́тѣ աշխատելիս չպէտք է իւր ոյժերը ցրել:

Раз‖бреда́ться տ. Разбра́живаться II; **-брести́ся, -брести́сь, -бре́сться** (-ду́сь -ду́тся; անց. -брёлся, -ла́сь -ло́сь; հրմ. -ди́сь) տ. Разбра́живать, ся II; **-броди́ться** (-жу́сь -о́дятся; -ди́сь) տ. Разбра́живаться I; **-бро́дъ** ա. ցրուում, ցրուածութիւն. у нихъ всё идётъ въ р. նրանց մօտ ամէն մէկն իւր ուզածն է անում, իւր ‘էշն է քշում‘. всѣ лю́ди въ р—ѣ բոլոր ծառաները ցրուած են. всѣ коро́вы въ р—ѣ; итти́ въ р. ցրուել, ցիրուցան լինել, խառնափնթորուել:

Разбро́‖санность ի. 1, ցրուածութիւն, ցիրուցան ընկած լինելը. р. острово́въ Ти́хаго океа́на; 2,* անկապութիւն, անշաղկապութիւն, անյօդութիւն (մտքերի, գաղափարների). **-са́ть, ся, -сить** (-шу -сятъ; -сь), **ся** տ. Разбра́сывать, ся; **-съ** ա. ցանելը, ցրելը. сѣ́ять въ р. ցանել, շաղ տալ:

Разбры́‖згивать, -згать, -знуть ն. դէս ու դէն ցայտեցնել, ցանել, շաղ տալ. **-ся** անցր. շպալ, պստիկ կաթիլներով թափուել. (կայծերի մասին) ցրուել, ցաք ու ցրիւ գալ:

Разбрюзжа́ться չ. երկար կամ յաճախ քրթմնջել, փնթփնթալ, մռթմռթալ, մռմռալ:

Разбу‖жа́ть, -ди́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. զարթեցնել, արթնեցնել. **-ся** անցր. զարթնել, արթնանալ:

Разбура́‖вливать, -вить (-влю -вятъ) ն. լայնացնել, ընդլայնել (գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘):

Разбурли́ться (-лю́сь -ля́тся) անցր. 1, ուռչել, ծփալ, ալէկոծուել, յուզուել (ծովի, գետի, լճի մասին). 2,* բարկանալ, ‘չարանալ‘, զայրացել, սկսել հայհոյել:

Раз‖буха́ніе չ. ուռչելը, -չում (խոնաւութիւնից). **-буха́ть**, -бу́хнуть չ. ուռչել (խոնաւութիւնից). **-бу́хлый** ած. ուռած (խոնաւութիւնից). **-бу́хнуть** (անց. -бу́хъ -хла, хло) տ. Разбуха́ть.

Разбушева́ться (-шу́юсь -ются) չ. մռնչել, աղմուկ, ժխոր բարձրացնել. կատաղիլ, մոլեգնիլ. мо́ре разбушева́лось ծովը ալէկոծութեան մէջ է, մռնչում է:

Разбуя́ниться (-нюсь -нятся) չ. սաստիկ աղմուկ, ‘ղալմաղալ‘ բարձրացնել, կատաղիլ, մոլեգին բաներ անել:

Раз‖бѣга́ться, -бѣжа́ться չ. 1, ցրուել, ցիրուցան լինել. при пе́рвомъ нападе́ніи непрія́тельскій отря́дъ разбѣжа́лся; тамъ бы́ло сто́лько преле́стныхъ же́нщинъ, что у меня́ глаза́ разбѣжа́лись— որ իմ աչքերս շլացան, հմայուեցան (մէկից միւսին նայելով). 2, վազել, սկսել վազել (մի բանի վերայից թռչելու նպատակով). онъ разбѣжа́лся и перепрыгну́лъ че́резъ ровъ; *онъ разбѣжа́лся въ це́рковь, а слу́жба уже́ ко́нчилась նա եկեղեցի շտապեց կլն. **-бѣ́гаться** չ. սկսել վազել, դէս ու դէն, յետ ու առաջ վազել, վազվզել. **-бѣ́гъ** ա. արագ վազ, արագ վազելը. 2, արագ վազ (որ և է բանի վերայից թռչելու նպատակով). съ р—у արագ վազելով. **-бѣжа́ться** (-бѣгу́сь жи́шься -гу́тся; -ги́сь) տ. Разбѣга́ться.

Разва́жничаться անցր. հպարտանալ, կոպտանալ, քրքրուիլ:

Раз‖ва́зживаніе չ. [ձիու] սանձափոկը վերցնելը. **-ва́зживать**, -возжа́ть ն. [ձիու] սանձափոկը [во́жжи] վերցնել, առնել, լուծել. **-ся** անցր. սանձափոկը ձգել. *սանձարձակ դառնալ:

Разва́‖ливаніе չ. քակելը, աւերելը, քանդելը, ցրելը. **-ливать**, -ли́ть ն. քակել, աւերել, քանդել, ‘փուլ ածել‘. ցրել. р. стогъ сѣ́на, ку́чу ка́мней; **-ся** 1, անցր. քակուիլ, աւերուիլ, քանդուիլ, ‘փուլ գալ‘. до́мъ разва́ливается; 2,* չ. ձգուել, անհոգ կերպով տարածուել. р—ли́ться на дива́нѣ; **-лина** ի. (մեկ. յ. развалины) աւերակ(ներ), փլատակ(ներ). **-листый** ած. լայն, դէպի վեր լայնացած, տարածուած. **-ли́ть** (-лю́ -а́ля́тъ), **ся** տ. Разва́ливать, ся; **-лка** ի. տ. Разва́ливаніе; **-лъ** ա. 1, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. *я заста́лъ тамъ по́лный р. այնտեղ ես ամէն բան կատարեալ խառնափնթորութեան մէջ գտայ. 2, խոնուում, խոնուելը (ամբոխի). 3, մեղմ կերպով տարուբերուող, ճօճուն քայլուածք, գնացք, ‘երիչ‘ (ձիու):

Разва́‖риваніе չ. սաստիկ եփելը, քրքրելը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -а́ря́тъ) ն. խիստ, սաստիկ եփել, քրքրել. **-ся** անցր. սաստիկ եփուիլ, քրքրուիլ. говя́дина развари́лась; **-рка** ի. տ. Разва́риваніе; **-рно́й** ած. [սաստիկ] եփած. р—а́я говя́дина; **-ръ** ա. տ. Разва́риваніе.

Разве‖де́нецъ, нца ա. կնաթող, կնոջից բաժանուած մարդ. **-де́ніе** չ. 1, բուծում, բուծելը. р. рога́таго скота́ տաւարաբուծութիւն, անասնապահութիւն. р. пчёлъ մեղուաբուծութիւն. р. расте́ній, виногра́да տնկարկութիւն, այգեգործութիւն. р. дерёвъ, лѣ́са ծառաբուծութիւն, անտառաբուծութիւն. 2, քակում, -կելը, լուծում, -ծելը, քանդում, -դելը. р. мо́ста; 3, լուծելը, բացելը (օր. ջուր, քացախի մէջ). 4, անելը, առաջացնելը. р. огня́ կրակ անելը կմ վառելը. **-дёнка** ի. այրաթող, մարդուց, ‘էրկանից‘ բաժանուած կին:

Разве́‖дриваться, -дри́ться (-рюсь -ятся) անցր. պարզուել, պայծառանալ, բացուել (եղանակի, երկնքի մասին):

Раз‖веду́ տ. Развести́; **-ве́зть** (-зу́ -зу́тъ: անց. -вёзъ -везла́, о́; -зи́) տ. Развози́ть.

Раз‖вергáть, -вéргнуть (*անց.* -вéргъ -гла, о) ն. *ցրել, ցիրուցան անել։*

Разве‖рéживать, -редить (-жý -дя́тъ) ն. *գրգռել, [illegible]ւեցնել (վէրքը)։*

Раз‖верзáніе չ. *բացելը.* **-верзáть, -верзти́** ն. *բացել, բաց անել.* **-ся** կր. *բացուել.* устá егó развéрзлись; хля́би небéсныя разверзáются *երկնքի սահանքները բացուում են.* **-верзáющійся** ած. *բա. բացուող, ճեղքուող (սերմնահատի մասին).* р—щаяся ли́нія տ. Эволю́та.

Развернýть, ся տ. Развёртывать, ся.

Раз‖верстáніе չ. *միակերպ, հաւասարապէս բաժանելը. հաւասարելը.* **-верстáть** տ. Развёрстывать; **-вёрстка** է. **-вёрстываніе** տ. Разверстáніе; **-вёрстывать**, -верстáть ն. *միակերպ, հաւասարապէս բաժանել. հաւասարել։*

Развёрстый ած. *բաց, բացուած (երախի, անդնդի մասին)։*

Раз‖вёртка է. 1, *բացելը, բաց անելը, պարզելը.* ли́нія р—и տ. Эволю́та; 2, *արհեստ. լայնիչ գայլիկոն, 'բուրղու'.* **-вёртываніе** չ. *բացելը, բաց անելը, պարզելը.* **-вёртывать**, -вернýть ն. 1, *բացել, բաց անել, պարզել.* р. матéрію, полотнó; р. салфéтку, скáтерть; р. ýзелъ съ бѣльёмъ; р. кни́гу, письмó; р. колóнну *զռմ. զորասիւնը բացել.* 2, *բարգաւաճել.* **-ся** կր. 1, *բացուել, փթթել.* *բարգաւաճել, զարգանալ. цвѣтки́ начинáютъ р.; *егó начинáніе завя́ло, не успѣ́въ развернýться; 2, *առատանալ. առատաձեռն դառնալ, գրպանը բացել.* онъ развернýлся для прáздника; 3, *իր ոյժը, կարողութիւնը, վարպետութիւնը ցոյց տալ, 'ի ցոյց հանել.* **-вéрчивать, -вертѣ́ть** (-рчý -éртятъ) ն. 1, *գայլիկոնով, 'բուրղուով' լայնացնել, ընդլայնել, մեծացնել (ծակը).* 2, *լուծել, քակել.* **-ся** կր. 1, *լայնանալ, մաշուել (երկար պտտուելուց).* 2, *լուծուել, քակուել, դուրս գալ (պտուտակի մասին).* 3, *սկսել խիստ արագ պտտուել, պտոյտ գալ։*

Развесе‖ля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. *խնդացնել, ուրախացնել, քէֆը բացել.* **-ся** կր. *խնդալ, ուրախանալ, (քէֆի մասին) բացուել։*

Раз‖вести́, -вéсть (-ведý -дýтъ; *անց.* -вёлъ -лá, ó), **ся** տ. Разводи́ть, ся.

Раз‖вивáніе չ. 1, *քակելը, լուծելը, քանդելը.* 2,* *բարգաւաճելը, զարգացնելը, ծաղկեցնելը.* **-вивáть**, -ви́ть ն. 1, *քակել, լուծել, քանդել.* р. верёвку [*հիւսած, ոլորած*] *թոկը քակել.* 2,* *բարգաւաճել. զարգացնել, ծաղկեցնել.* р. мысль *միտքը, գաղափարը բարգաւաճել.* р. ýмственныя спосóбности ребёнка *երեխայի մտաւոր ընդունակութիւնները զարգացնել, բացել.* **-ся** կր. 1, *քակուել, լուծուել, քանդուել.* 2,* *բարգաւաճիլ, զարգանալ, ծաղկիլ.* р. послѣ́довательно, постепéнно; **-ви́вка** է. տ. Развивáніе.

Развизжáться չ. *սաստիկ, շատ, երկար ոռնալ։*

Разви́‖ливать, -ля́ть ն. [*եղանի մատների ձեւով*] *ճեղքել, ճղել, բաժանել.* **-лина** է. **-линка** *նւզ.* *ճեղքուածք, բաժանում (երկուսի՝ եղանի մատների ձեւով).* **-листый** ած. *ճեղքուած, եղանի մատների ձեւով բաժանուած։*

Развин‖ти́ть (-чý -тя́тъ), **ся** տ. Разви́нчивать, ся; **-чиваніе** չ. *քակելը, լուծելը (պտուտակը).* **-чивать**, -ти́ть ն. [*յետ, դէպի հակառակ կողմը պտոյտ տալով*] *քակել, լուծել.* **-ся** կր. 1, *քակուել, լուծուել.* 2, *մաշուել (յաճախ պտտուելուց)։*

Раз‖вирáться, разоврáться չ. *սաստիկ, չափազանց ստախօսել, շատ սուտ բաներ ասել, պատմել։*

Раз‖ви́тіе չ. *զարգացում, զարգացողութիւն. բարգաւաճում.* ýмственное р.; непрáвильное р. чáсти тѣ́ла; **-вито́й** ած. *զարգացած. բարգաւաճած.* **-ви́ть** (разовью́ -ю́тъ; -вéй), **ся** տ. Развивáть, ся.

Раз‖влекáть, -влéчь ն. 1, *տրոհել, բաժանել, ցրել.* 2, *զուարճացնել, թարմացնել, տխրութիւնը, վիշտը ցրել, փարատել.* **-ся** կր. *զուարճանալ.* **-влечéніе** չ. 1, *զուարճացնելը, թարմացնելը, տխրութիւնը, վիշտը ցրելը, փարատելը.* 2, *զուարճութիւն.* **-влéчь** (-влекý -чёшь -кýтъ; *անց.* -влёкъ -клá, ó; -ки́), **ся** տ. Развлекáть, ся.

Раз‖води́тель ա. **-води́тельница** է. *մշակող, բուծանող այր, կին.* **-води́ть**, -вести́, -вéсть ն. 1, *բաժանել, զետեղել, տեղաւորել.* р. солдáтъ по квартúрамъ; 2, *բաժանել, զատել, անջատել.* р. дерýщихся; р. мýжа съ женóю; р. мостъ *կամուրջը քակել, քանդել.* р. зýбья пилы́ *սղոցի ատամները բացել (այսինքն դէպի աջ ու ձախ ծռել, ծըռտել).* 3, *բուծանել, բազմացնել, 'պահել'.* р. рогáтый скотъ, гусéй, пчёлъ; р. растéнія, дерéвья *բոյսեր, ծառեր տնկել. բուծանել.* 4, что чѣмъ *մի բանի հետ մի բան խառնել, մի բան նօսրացնել, թուլացնել (հետը հեղուկ խառնելով).* р. спиртъ водóю; р. винó водóю; 5, *լուծել, բացել.* р. крáску; р. рукáми *ձեռքերը, բազուկները բացել, տարածել, շարժել.* 6, *առաջացնել, առաջ բերել, գոյացնել, բարձրացնել.* бýря развелá си́льное волнéніе; р. огóнь *կրակ անել, կրակ վառել.* парохóдъ развóдитъ пары́ *շոգեմեքենան տաքանում է, գոլորշի է արձակում.* **-ся** կր. 1, *բաժանուել, զատուել (ամուսինների մասին).* 2, *աճել, բազմանալ, շատանալ.* **-вóдка** է. 1, տ. Разведéніе; 2, *սղոցի ատամները բացելու (դէպի աջ ու ձախ ծռելու) գործիք.* **-вóдная, ой** է. *ամուսնալուծութեան թուղթ, գիր.* **-воднóй** ած. *քակելի, լուծելի, որ կարող է քակուել, բաղկացուցիչ մասերի բաժանուել.* р. мостъ *շարժական, բացուող կամուրջ.* **-вóдный** ած. 1, *ապահարզանի, -նային.* развóдная, ой տ. վերև. 2, տ. Разводнóй; **-вóдчикъ** ա. 1, *բաժանող, տեղաւորող, զետեղող (օր. զինուորներին), բացող (շարժական կամուրջը).* 2, (**-вóдчица** է.) *բուծանող, բուծող, մշակող այր, կին.* **-вóдъ** ա. 1, *բաժանելը, -նում, բաշխում.* р. пови́нностей; 2, *ապահարզան, բաժանում (ամուսինների), լուծում (ամուսնութեան).* 3, *զռմ. մասնաւոր զօրահանդէս (ելնող ջոկատի, փոխանակախմբի).* **-вóды** ա. յ. *ճամուկներ, նախշեր, շերտեր (գլխակեղէնի վրայ).* голубáя матéрія съ р—ами; **-вожý** տ. Разводи́ть և Развози́ть.

Развоз‖жа́ніе, -жа́ть, ся *տ.* Разва́живаніе, -зживать, ся.

Раз‖вози́ть (-вожу́ -о́зятъ), -везти́, -ве́зть *ն. տանել, տեղափոխել, կրել (այս ու այն կողմ, ոչ տուն).* р. госте́й по дома́мъ *հիւրերին կառքերով իրենց տները տանել.* р. това́ры по города́мъ; **-зи́ться** *անդր. չարաճճի, խելառ բաներ անել, աղմուկ բարձրացնել, չարութիւն անել, անհանգիստ լինել.* **-во́зка** *ի. տանելը, կրելը, տեղափոխելը.* р. по дома́мъ това́ровъ и посы́локъ; **-во́зный** *ած. զանազան տեղեր տանելու, կրելու, տեղափոխելու. զանազան տեղեր տարած, կրած, տեղափոխած.* **-во́зчикъ** *ա. զանազան տեղեր ապրանք կրող, տեղափոխող, կառապան, սայլապան.* **-во́зъ** *ա. տ.* Разво́зка.

Разволнова́ться (-ну́юсь -ются) *անդր. սաստիկ ալէկոծուել, ծփալ, յուզուել:*

Развоору‖жа́ть *ն. զինաթափ անել.* **-же́ніе** *չ. զինաթափ անելը, զինաթափութիւն:*

Развопи́ться (-плю́сь -пя́тся) *չ. բարձր լալ, ողբալ: չդադարել բարձր լալուց, ողբալուց:*

Разво‖ра́чиваніе *չ. բացելը.* я прису́тствовалъ при р—іи э́того паке́та; **-ра́чивать**, -роти́ть *ն.* **1**, *բացել.* **2**, *քակել, քանդել, ցրել, ցիրուցան անել, տակնուվրայ անել.* р. ку́чу ка́мней *քարակոյտը ցրել, ցիր ու ցան անել.* **3**, *դէմ. ճեղքել, ճաքեցնել. քակել, քանդել, խորտակել.* жа́ромъ развороти́ло до́ску *տաքութիւնից տախտակը ճաքել, ճաքճքել է.* льдомъ разворотило мостъ *սառոյցը քանդել, խորտակել է կամուրջը:*

Разво‖ра́шивать, -роти́ть *ն.* **1**, *ցրել, ցիր ու ցան անել, դէս ու դէն ձգել, ածել, տակնուվրայ անել.* **2**, *գրգռել (վէրքը):*

Разво‖рова́ться (-ру́юсь -ются) *չ. գողութեանը անձնատուր լինել, գող դառնալ.* **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն. գողանալ, յափշտակել, կողոպտել:*

Разворо‖ти́ть (-чу́ -о́тятъ) *տ.* Развора́чивать; **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) *տ.* Развора́шивать.

Развра‖ти́тель *ա.* **-ти́тельница** *ի. փչացնող, անբարոյականացնող, ապականող, գայթակղեցնող այր, կին.* **-ти́тельный** *ած. փչացնող, անբարոյականացնող, ապականիչ, գայթակղեցուցիչ.* **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ), **ся** *տ.* Развраща́ть, ся; **-тникъ** *ա.* **-тница** *ի.* **1**, *ցոփ, ցոփակեաց, անբարոյական, անառակ, զեղխ այր, կին.* **2**, *տ* Развратитель, -тельница; **3**, *հերետիկոս, հերձուածող այր, կին.* **-тничать** *չ. ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, անառակութիւն անել.* **-тно** *մ. ցոփաբար, ցոփութեամբ, անառակութեամբ, անբարոյականութեամբ.* **-тность** *ի. ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, զեղխութիւն, անառակութիւն.* **-тный** *ած.* **1**, *ցոփ, ցոփակեաց, անբարոյական, անառակ, զեղխ.* р. человѣ́къ; р—ая же́нщина; р—ая жизнь; р—ые нра́вы *փչացած, ապականուած բարքեր.* **2**, *անբարոյականացնող, բարք ու վարքը փչացնող, ապականող.* р—ая кни́га; **-тъ** *ա.* **1**, *անբարոյականութիւն, ցոփութիւն, զեղխութիւն, անառակութիւն, բարք ու վարքի ապականութիւն.* **2**, *մոլար վարդապետութիւն, հերձուածք.* **-ща́ть**, -ти́ть *ն. փչացնել, անբարոյականացնել, ապականել.* р. нра́вы; р. ю́ношество; дурно́е о́бщество разврати́ло его́; **-ся** *անդր. փչանալ, անբարոյականանալ.* **-ще́ніе** *չ.* **1**, *փչացնելը, անբարոյականացնելը. վարք ու բարքի ապականութիւն, անբարոյականութիւն.* **2**, *մոլորութիւն, գայթակղութիւն.* **-щённость** *տ.* Развра́тность; **-щённый** *ած. փչացած, անբարոյականացած, ապականուած:*

Развы́ться (-во́юсь -ются) *չ. անընդհատ, երկար լալ, ոռնալ, ողբալ, հեծկլտալ:*

Развью́‖чиваніе *չ. բեռը վերցնելը, վայր բերելը.* **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) *ն. բեռը վերցնել, վայր բերել.* **-чка** *ի. տ.* Развью́чиваніе.

Ра́звѣ 1, *միթէ, ինչ՞ թէ.* р. онъ не придётъ? р. я говори́лъ э́то? **2**, *չ. բացի, եթէ միայն չ'.* я непремѣ́нно приду́ къ вамъ, р. дождь помѣша́етъ — *եթէ միայն անձրեւը չ'խանգարէ.* р. умру́, не испо́лню обѣща́нія *եթէ չմեռնեմ, իմ խոստումը պիտի կատարեմ.* нигдѣ́ не найду́ поко́я, р. то́лько въ моги́лѣ *միայն գերեզմանում հանգստութիւն կը գտնեմ.* я ничего́ не зна́ю, р. то́лько то, что онъ уби́тъ *ես միայն մի բան գիտեմ. որ նա սպանուած է:*

Развѣ‖ва́ніе *չ. փչելով ցրելը, ցիրուցան անելը.* **-ва́ть**, -ять *ն. փչելով ցրել, ցիրուցան անել.* кѣтеръ развѣ́ялъ сѣ́но по́ лугу; вѣ́теръ развѣ́ялъ облака́; **-ся** *անդր. փողփողել. ծածանուել.* знамёна развѣва́ются; во́лосы его́ развѣва́лись по вѣ́тру.

Развѣ‖да́ть, ся *տ.* Развѣ́дывать, ся; **-дка** *ի.* **1**, *հետախուզելը, -զում.* **2**, *հնք. հանքային հետախուզութիւն.* производи́ть р—и *հանքային, հանածոներ գտնելու համար փորձեր, հետախուզութիւններ անել.* **-дочный** *ած. հետախուզման, հետախուզող, -զելու.* р—ая слу́жба *զոր. տեղեկատու, թշնամու տեղը, ոյժերը հետախուզող ծառայութիւն, պաշտօն.* **-дчикъ** *ա. հետախուզող. լրտեսող, լրտես.* **-дываніе** *չ. հետախուզելը, տեղեկանալը, տեղեկութիւններ հաւաքելը.* производи́ть р—ія о чёмъ-либо поведе́ніи *մէկի վարք ու բարքի մասին տեղեկութիւններ հաւաքել.* **-дывать**, -дать *ն. հետախուզել, տեղեկանալ, տեղեկութիւններ հաւաքել. իմանալ.* р. о непріятелѣ, о мѣстѣ; *р. что тайко́мъ *մի բան ծածկաբար իմանալ, տեղեկանալ.* **-ся** *անդր.* съ кѣмъ *մէկի հետ հաշիւ տեսնել, բան բռնել.* я развѣ́даюсь съ ва́ми за э́то.

Раз‖вѣ́нчиваніе *չ. թագից, պսակից զրկելը. գահընկէց անելը.* **-вѣ́нчивать, -вѣнча́ть** *ն.* **1**, *թագից, պսակից զրկել, գահընկէց անել.* **2**, *պսակը, ամուսնութիւնը լուծել:*

Развѣ‖систый *ած. ճիւղաւէտ, դէպի ամէն կողմեր ճիւղեր արձակած, տարածած.* **-сить** (-шу -сятъ; -сь) *տ.* Развѣ́шивать I; **-съ** *ա. մաս մաս վաճառում, վաճառելը, ծախելը (կշեռքով).* **-сы** *ա. յ. կշռաքարեր:*

Развѣт‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** *տ.* Развѣтвля́ть, ся; **-вле́ніе** *չ. ճիւղաւորում, ճիւղաւորութիւն.* **-вля́ть**, -ви́ть *ն. ճիւղաւորել.* **-ся** *անդր. ճիւղաւորուել:*

Развѣ‖шать տ. Развѣшивать II; **-шиванiе** չ. **1**, կախելը, կախոտելը. **2**, քաշելը, կշռելը (հաւասար մասերի). **3**, կախելը, տարածելը (չորս կողմը). **-шивать** ն. **I.** (-сить) 1, քաշել, կշռել[ով հաւասար մասերի բաժանել]. р. цыбикъ чáю на фунты́; 2, կախել, տարածել (չորս կողմը). стáрый вязъ широкó развѣсилъ свои́ вѣтви; *р. ýши ականջները սրել, ուշադրութեամբ ականջ դնել. **II.** (-шать) կախել, կախ տալ (բազմութեամբ, զանազան տեղերում), կախոտել. р. картины по стѣнáмъ; р. бѣльё на верёвки.

Развѣять (-вѣю -ютъ; -вѣй), **ся** տ. Развѣвáть, ся.

Раз‖вязáть (-жý -я́жутъ; -жи́), **ся** տ. Развя́зывать, ся; **-вя́зка** ի. **1**, լուծելը, արձակելը. **2**, լուծում, լուծուելը, պարզուելը. ուպրտ, վերջ, վախճան. վերջնական, վճռական անցք, գործողութիւն. дѣло идётъ къ р—ѣ գործը, խնդիրը լուծւում, պարզւում է. *р. интри́ги ինտրիգայի պարզուիլը, վերջը, վախճանը. р. комéдiи, дрáмы կատակերգութեան, դրամայի վերջը, վախճանը. р. трагéдiи ողբերգութեան վճռական գործողութիւնը. **-вя́зно** մ. համարձակ կերպով, առանց քաշուելու. **-вя́зность** ի. համարձակութիւն, չըքաշուելը. **-вя́зный** ած. համարձակ, բաց. *слишкомъ р—ыя манéры սանձարձակ ձեւեր. **-вя́зыванiе** չ. լուծելը, արձակելը, ՙյետ անելը՚. **-вя́зывать**, -вязáть ն. լուծել, արձակել, քակել, ՙյետ անել՚, ազատել, բացել. р. пóясъ, шнурóкъ; р. ýзелъ; *винó развязáло емý язы́къ; *кóнчите вашъ счётъ и развяжи́те меня́ — և ազատեցէք, ազատ թողէք ինձ. *быть недостóйнымъ развязáть ремéнь чьéй-либо ноги́ մէկի ոտի տակի հողին արժանի չ'լինել. **-ся** չզ. **1**, լուծուել, քակուել, արձակուել, ՙյետ ընկնել՚. э́тотъ ýзелъ развязáлся; **2**, съ кѣмъ մէկից ձեռք քաշել, հեռանալ:

Раз‖гáвливаться, -говля́ться, -говѣться չ. թաթախուել, պահքը, պասը բացել, բաց անել:

Разга‖дáть տ. Разгáдывать; **-дка** ի. լուծում, լուծելը, գուշակելը, -կում, իմանալը, **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. գուշակող, լուծող, իմացող այր, կին. **-дыванiе** չ. լուծելը, գուշակելը, իմանալը. **-дывать**, -дáть ն. գուշակել լուծել, իմանալ. *я хочý р—дáть э́того человѣка ես ուզում եմ այդ մարդին ճանաչել, այդ մարդի միտքն իմանալ:

Раз‖гáнивать, -гоня́ть, -огнáть ն. ցրել, ցիրուցան անել, քշել, հալածել. вѣтеръ разогнáлъ облакá, тумáнъ; р. толпý нарóда; р. стáдо овéцъ; дождь разогнáлъ пýблику съ гуля́нья; р. половину слýжащихъ ծառայողների, պաշտօնեաների կէսը քշել, արձակել. *р. скýку, сонъ ձանձրութիւնը, քունը հալածել. *р. печáль տրտմութիւնը, տխրութիւնը հեռացնել, փարատել:

Разгáръ ա. **1**, ջերմութեան բարձրագոյն աստիճան, ՙալաւ՚. ՙթէժութիւն՚. въ сáмомъ р—ѣ войны́ պատերազմի ամենաթէժ ժամանակը. р. страстéй կրքերի բորբոքում, կատաղութիւն. я́рмарка въ р—ѣ տօնավաճառանոցի ամենաթունդ ժամանակն է:

Раз‖гибáнiе չ. բացելը, պարզելը (ծալածը, կորացրածը). ուղղելը, ՙդզելը՚. **-гибáть**, -огнýть ն. բացել, պարզել (ծալածը, կորացրածը), յետ ծալել, ուղղել, ՙդզել՚. р. подкóву; разогнýть рýку ձեռքը ձգել, մեկնել, պարզել. **-гибнóй** ած. յետ ծալուող, բացուող, պարզուող. **-ги́бъ** ա. **1**, տ. Разгибáнiе; **2**, այն տեղը, ուր մի բան յետ է ծալած, պարզած, բացած է:

Разгильдя́‖й ա. **-йка** ի. **1**, անշնորհք, անտրի [կերպով քայլող] այր, կին. **2**, անհոգ, անզարդ, պարապ-սարապ թրև եկող այր, կին. **3**, կեղտոտ, անմաքուր, պատատուած, գզլտուած շորերով այր, կին. **-йничать**, **-ить** (-ю -ютъ) չ. **1**, անշնորհք կերպով, անտրիարար քայլել, գնալ. կեղտոտ գզլտուած շորերով ման գալ. **2**, պարապ-սարապ թրև գալ, թափառել, ՙքամի կուլ տալ՚:

Разглагóль‖ствованiе չ. խօսակցութիւն, զրոյց. ճառամաբանութիւն, իմաստակութիւն. пускáться въ безконéчныя р—iя ճառամաբանել, շատ խելքին զօռ տալ. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. խօսել, զրոյց անել. ճառամաբանել, իմաստակութիւն անել, խելքին զօռ տալ:

Разглá‖дить (-жу -дятъ) տ. Разглáживать; **-живанiе** չ. հարթելը, կոկելը, ողորկելը, ՙդզելը՚. р. склáдокъ; **-живáть**, -дить ն. հարթել, կոկել, ողորկել, ՙդզել՚. р. шви, склáдки.

Разгла‖си́ть (-шý -ся́тъ) տ. Разглашáть; **-сiе** չ. **1**, աններդաշնակութիւն (ձայների). **2**, անհամաձայնութիւն, տարաձայնութիւն. **-ска** ի. տարածելը, տարփողելը, հրապարակ հանելը, ՙչաւ անելը՚. տարածուելը, հրապարակ դուրս գալը. пусти́ть въ р—у հրապարակ հանել. **-шáтель** ա. **-шáтельница** ի. մի բան տարածող, տարփողող, հրապարակ հանող, ՙչաւ անող՚ այր, կին. **-шáть**, -си́ть ն. տարածել, տարփողել, հրապարակ հանել, ՙչաւ անել՚, ՙաշխարհքով մին անել՚. онъ вездѣ разглашáетъ э́то; безчéстить жéнщину, разглашáя свою́ связь съ нéю; **-шéнiе** չ. տարածելը, տարփողելը, հրապարակ հանելը, ՙչաւ անելը՚:

Разгля́‖дыванiе չ. լաւ նայելը, տեսնելը, զննելը, քննելը, ՙտնտղելը՚. **-дывать**, **-дѣть** (-жý -дя́тъ; -ди́) ն. լաւ նայել, տեսնել, զննել, քննել. ՙտնտղել՚. прéжде чѣмъ купи́ть э́ту вещь, я хочý хорошéнько р—дѣть её; я не разглядѣлъ егó лицá— լաւ չտեսայ. онъ дóлго меня́ р—дывалъ, покá узнáлъ; я не могý р—дѣть хорошéнько ես լաւ չեմ տեսնում, չեմ կարողանում լաւ տեսնել:

Раз‖гнáивать, **-гнои́ть** (-ю́ -я́тъ) ն. թարախակալեցնել, փտեցնել:

Разгнѣвать ն. բարկացնել, զայրացնել, ՙչարացնել՚. **-ся** չզ. բարկանալ, զայրանալ, ՙչարանալ՚:

Разгнѣзди́ться (-ѣзжýсь -ѣздя́тся) չզ. (շատ թռչունների մասին) իրանց բները մանել, իրանց բներում տեղաւորուել, դետեղուել:

Разго‖вáриванiе չ. **1**, խօսելը, զրոյց

անելը. խօսակցութիւն, զրոյց. 2, տարհամոզելը, խորհուրդ չտալը. **-ва́ривать 1,** չ. խօսել, խօսակցել, զրոյց անել, ՙմասլահաթ անել՚. 2, (-вори́ть) ն. տարհամոզել, ուրիշ համոզմունքի բերել, խորհուրդ չտալ։

Разго‖вори́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Разгова́ривать 2; **-вори́ться** (-рю́сь -ря́тся) անդր. 1, անընդհատ խօսել, զրոյց անել, ՙմասլահաթ անել՚. 2, բացուել (լեզուի մասին), սկսել երկար ու բարակ խօսել, զրոյց անել, խօսքով ընկնել. **-во́рно** մ. զրուցի, խօսակցութեան ձեւով. **-во́рный** ած. խօսակցական, զրուցի, խօսակցութեան [ժամանակ գործածական]. р. язы́къ; **-во́рчивость** է. զրուցասիրութիւն, սէր, ՙհաւէս՚ խօսելու, զրուցելու. **-во́рчивый** ած. զրուցասէր, խօսելու, զրուցելու, ճառելու սիրահար. **-во́ръ** ա. խօսակցութիւն, զրոյց. ՙմասլահաթ՚. прерва́ть р.; навести́ р. на како́й-либо предме́тъ որ և է առարկայի մասին սկսել խօսել. завести́ съ кѣмъ р. մէկի հետ խօսակցութիւն, զրոյց սկսել. объ э́томъ и р—а не́ было դորա մասին խօսք անգամ չէ եղել. ме́жду ни́ми объ э́томъ и р. նրանք օր ու գիշեր միայն դորա մասին են խօսում։

Разго‖вѣ́нье չ. թաթախում, պասը բաց անելը. **-вѣ́ться** տ. Разга́вливаться.

Разго́‖нисто մ. **-ни́стый** ած. միմեանցից հեռու հեռու, ցանցառ (գրած, տպած). **-нка** է. ցրելը, ցիրուցան անելը. **-нный** ած. զրկելու, ուղարկելու. երթևեկութեան. р—ая по́чта երթևեկութեան պոստ. р—ыя ло́шади պոստային երթևեկութեան ձիեր. **-нъ** ա. 1, տ. Разго́нка; 2, երթևեկ, երթևեկութիւն, անցուդարձ. всѣ ло́шади въ р—ѣ բոլոր ձիերը երթևեկութեան մէջ են, ճանապարհի վերայ են, ազատ ձիեր չկան. вчера́ былъ большо́й р. երէկ մեծ անցուդարձ կար. 3, տպգր. հեռաւորութիւն (տառերի, խօսքերի). р. столбо́въ սիւների հեռաւորութիւնը, միջոցը, միջի տարածութիւնը. 4, [սովորաբար սեպաձև] գցած, յօրինած կառք. **-ня́ть** տ. Разга́нивать.

Разго‖ра́живаніе չ. 1, միջապատ սահմանելը, միջապատով բաժանելը, անջատելը. 2, միջապատը քակելը, քանդելը, ոչնչացնելը. **-ра́живать**, -роди́ть ն. 1, միջապատ սահմանել, միջապատով բաժանել, անջատել. р. на́трое միջապատերով երեք մասի բաժանել. 2, միջապատը, անջրպետը քակել, քանդել, ոչնչացնել, վերացնել։

Разго‖ра́ться, -рѣ́ться չ. 1, սկսել վառուել, այրուել. дрова́ разгорѣ́лись; 2, տաքանալ, կէծանալ. շիկնել, կարմրել. печь разгорѣ́лась; у него́ лицо́ разгорѣ́лось— կարմրել է. 3,* բորբոքուել, սաստկանալ. война́ разгора́ется; би́тва разгорѣ́лась; *у него́ зу́бы (կմ глаза́) разгорѣ́лись на э́то блю́до այս կերակուրը նրա բերանի ջուրը քաշեց, այս կերակրից նրա բերանի ջուրը գնաց։

Разгорди́ться (-жу́сь -ди́тся) անդր. հպարտանալ, գոռոզանալ, փքուիլ։

Разгорева́ться (-рю́юсь -ю́тся) անդր. տրտմութեանր, վշտին, թախծին անձնատուր լինել, տրտմութիւնից, վշտից մաշուել։

Разгоро‖ди́ть (-жу́ -о́дятъ) տ. Разгора́живать; **-дка** է. 1, տ. Разгора́живаніе; 2, միջապատ, անջրպետ. р. въ гре́цкомъ орѣ́хѣ ընկուզի միջապատը։

Разгорѣ́ться տ. Разгора́ться.

Разгоря‖ча́ть, -чи́ть ն. 1, տաքացնել, եռացնել, կէծացնել. р. кро́вь; 2,* տաքացնել, յուզել, բարկացնել, կատաղեցնել. **-ся** անդր. 1, տաքանալ, եռալ, կէծանալ. 2,* տաքանալ, յուզուել, բարկանալ, կատաղել. **-че́ніе** չ. տաքացնելը, կէծացնելը. տաքանալը, յուզուելը. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Разгорячать, ся.

Разгости́ться (-щу́сь -стя́тся) անդր. երկար ժամանակ հիւր մնալ։

Раз‖гра́бить (-блю -бятъ) տ. Разграбля́ть; **-грабле́ніе** չ. կողոպտելը, -տում, թալանելը, -նում. отда́ть го́родъ на р. քաղաքը կողոպուտի ենթարկել, կողոպտել տալ. **-грабля́ть**, -гра́бить ն. կողոպտել, թալանել, պլոկել։

Разграни‖че́ніе, -чиваніе չ. 1, սահման կտրելը, սահմանները նշանակելը, որոշելը. 2, սահմաններ նշանակելով զատելը, բաժանելը, անջրպետելը. անջրպետ, խտիր. р. существу́ющее ме́жду буржуа́зіей и дворя́нствомъ քաղաքացիների և ազնուականների մէջ գոյութիւն ունեցող անջրպետը, խտիրը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, սահման կտրել, սահմանները նշանակել, որոշել. 2, սահմաններ նշանակելով անջատել, զատել, բաժանել, անջրպետել։

Разгра‖фи́ть (-флю́ -фя́тъ) տ. Разграфля́ть; **-фка** է. տողացոյց [թերթ]. **-фля́ть**, -фи́ть տ. Графи́ть.

Раз‖греба́ніе չ. ցրելը, ցիրուցան անելը, ցաքուցրիւ բերելը. **-греба́ть**, -грести́, -гре́сть ն. 1, ցրել, ցիրուցան անել, ցաքուցրիւ բերել. 2, հանել, բացել (փորելով)։

Разгремѣ́ться (-млю́сь -мя́тся) չ. երկար թնդալ, դղրդալ, գոռալ, որոտալ։

Разгро‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ) տ. Разгромля́ть; **-мле́ніе** չ. կործանելը, -նում, աւերելը, -րում, ոչնչացնելը, -ցնում. **-мля́ть**, -ми́ть ն. կործանել, աւերել, ջախջախել, ոչընչացնել. р. непрія́теля; р. го́родъ изъ ору́дій; **-мъ** ա. 1, կործանում, աւերում, աւերմունք, ապականութիւն. 2, խառնաշփոթութիւն, խառնափթորութիւն. я заста́лъ по́лный р. въ его́ кварти́рѣ ես նորա բնակարանը տակնուվրայ եղած գտայ, տեսայ։

Разгру‖жа́ть, -зи́ть ն. [նաւի] բեռը վայր բերել, [նաւը] պարպել, դատարկել. **-же́ніе** չ. տ. Разгру́зка; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Разгружа́ть; **-зка** է. [նաւի] բեռը վայր բերելը, [նաւը] պարպելը, դատարկելը. **-зный** ած. [նաւի] բեռը վայր բերելու, [նաւը] պարպելու, դատարկելու. р—ое су́дно բեռնատու նաւ (որի միջոցաւ ուրիշ նաւեր պարպում են)։

Разгрусти́ться (-щу́сь -стя́тся) չ. տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել, խիստ տխրել, տրտմել, վշտանալ։

Раз‖грыза́ніе չ. կտրելը, ջարդելը (ատամներով). **-грыза́ть, -гры́зть** (-ызу́ -зу́тъ; անց. -зъ -зла, о) ն. կտրել, ջարդել (կրծելով). не разгрызёшь орѣ́ха, такъ не

съѣшь и ядра́ (առծ.) ձուածեղի խաթրու թաւայի կոթը կը պաչեն, կը համբուրեն։

Разгу́||ливаніе չ. պարապ-սարապ ման գալը, թրև գալը, 'քամի կուլ տալը', դատարկապորտութիւն. **-ливать**, -ля́ть **1**, չ. պարապ-սարապ ման գալ, թրև գալ, 'քամի կուլ տալ'. почему́ онъ разгу́ливаетъ сего́дня? **2**, ն. ման գալով, զբօսնելով մոռանալ, մոռացութեան տալ, ցրել. пойду́ р—ля́ть мою́ грусть; чита́я р—ля́лъ я мой сонъ; **-ся** անդր. **1**, զուարճանալ, ուրախանալ (զբօսանքով). наро́дъ р—ля́лся; **2**, պարզուիլ, բացուիլ, պայծառանալ. пого́да р—ля́лась; **-лъ** ա. զբօսանք, խրախութիւն, 'քէֆ', խնջոյք. սանձարձակ խրախութիւն. **-льный** ած. զբօսասէր, խրախասէր, 'քէֆասէր', սանձարձակ, ցոփ. р. па́рень; р—ая же́нщина; **-ля́ть, ся** տ. Разгу́ливать, ся.

Разда||ва́ніе չ. տալը, բաժանելը, -նում, 'փայ անելը', բաշխելը, -խում. **-ва́тель** ա. **-ва́тельница** է. տուող, բաժանող, բաշխող այր, կին. **-ва́ть** (-ю́ -ю́тъ; -ва́й), -(а́)ть ն. տալ, բաժանել, 'փայ անել', բաշխել. р. ми́лостыню; р. войска́мъ жа́лованье, провіа́нтъ; э́ту су́мму раздали (կամ ро́здали) ме́жду бѣ́дными жи́телями; *р. мно́го де́негъ շատ փող ծախսել. **-ся** չ. **1**, լայնանալ, լայն, արձակ դառնալ. сапоги́ раздали́сь; **2**, յետ քաշուել, յետ կենալ, տեղի տալ. толпа́ раздала́сь, что́бы пропусти́ть его́; **3**, հնչել, լսուել. и́зрѣдка р—ва́лся громъ; вдругъ р—да́лся звонъ ко́локола; по всему́ госуда́рству раздаю́тся жа́лобы на мини́стра; ра́достные кли́ки раздаю́тся въ во́здухѣ; похвалы́ ему́ раздаю́тся по всей Евро́пѣ; повсю́ду раздава́лись звуки инструме́нтовъ; ещё до́лго всё тотъ же го́лосъ раздава́лся въ уша́хъ мои́хъ.

Разда́||вливаніе չ. ճզմելը, ջարդելը, ջախջախելը, սպանելը. **-вливать, -ви́ть** (-влю́ -а́вятъ) ն. ճզմել, ջարդել, ջախջախել, սպանել. его́ раздави́ли каре́тою; р. своего́ врага́.

Разда́лбли||ваніе չ. տ. բայը. **-вать**, раздолби́ть ն. ծակելով, փորելով լայնացնել, ընդլայնել։

Раз||да́риваніе չ. տալը, բաժանելը, բաշխելը, ընծայելը. **-да́ривать, -дари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. տալ, բաժանել, բաշխել, ընծայել. **-да́точный** ած. տալու, բաժանելու, բաշխելու, ընծայելու [համար նշանակուած]. **-да́тчикъ, -да́тчица** տ. Раздава́тель, -тельница; **-да́ть** (-да́мъ -да́стъ, -дади́мъ -даду́тъ; -да́й), **ся** տ. Раздава́ть, ся; **-да́ча** է. բաժանում, բաշխում, ընծայում։

Раз||два́иваніе տ. Раздвое́ніе; **-два́ивать**, -двои́ть ն. ճեղքել, երկատել, երկուսել, երկուսի, երկու մասի բաժանել. **-ся** անդր. ճեղքուել, երկուսի, երկու մասի բաժանուել։

Раз||двига́ніе չ. միմեանցից հեռացնելը, բաժանելը. **-двига́ть**, -дви́нуть ն. միմեանցից հեռացնել, բաժանել, անջատել. р. льди́ны для проѣ́зда ло́дки; р. толпу́; р. но́ги ոտները չռել, բացել, միմեանցից հեռացնել. **-ся** անդր. բաժանուել, յետ քաշուել. толпа́ раздви́нулась, что́бы пропусти́ть его́; **-дви́жка** է. միմեանցից հեռացնում, բաժանում. **-движно́й** ած. որ կարող է յետ քաշուել, բացուել, բաժանուել. р. столъ; **-дви́нуть, ся** տ. Раздвига́ть, ся.

Раздво||е́ніе չ. ճեղքելը, երկատելը, երկուսելը, երկուսի, երկու մասի բաժանելը, -նում. **-ённость** է. ճեղքուածք, ճեղքուածութիւն, երկուսի, երկու մասի բաժանուած լինելը. **-и́ть** (-ю́ -я́тъ), **ся** տ. Раздва́ивать, ся.

Раз||дёргиваніе չ. ծուատելը, ծուէն ծուէն անելը, պատռտելը. **-дёргивать** ն. **1**, (**-дёргать**) ծուատել, պատռտել, ծուէն ծուէն անել, պատառոտել, պատռտել (փալաս փուշուր). *р. не́рвы ներվերը գրգռել, քայքայել. **2**, (**-дёрнуть**) քաշելով բաժանել, բացել (օր. անկողնի վարագոյրը), լուծել, 'քանդել' (հանգոյցը, կապը). **-деру́** տ. Разодра́ть.

Разди||ра́ніе չ. պատառելը, պատռտելը, -տում, պատառոտելը, -տում. *ջլատելը, քայքայելը. *ճմլելը. **-ра́тель** ա. **-ра́тельница** է. պատառող, պատռտող, պատառոտող այր, կին. **-ра́ть**, разодра́ть, раздра́ть ն. **1**, պատռել, պատռտել, պատառոտել, ծուատել. р. письмо́; **2**,* պառակտել, ջլատել, քայքայել. вну́треннія несогла́сія раздира́ютъ э́то госуда́рство; ихъ болѣ́зненныя во́пли раздира́ли мнѣ ду́шу — սիրտս մորմոքում, ճմլում, այրում, փոթոթում էին. э́то раздира́етъ мнѣ се́рдце այդ իմ սիրտը մորմոքում է. **-ся** անդր. պառակտուել, պատառուել. այրուել, փոթոթուել, մորմոքուել. **-ра́ющій** ած. այրող-փոթոթող, մորմոքող, ճմլող. р. се́рдце, ду́шу.

Раздоба́ривать չ. շաղակրատել, 'դուրս տալ', 'բրբլացնել'։

Раз||до́брить (-рю -рятъ) ն. **1**, բարի, ողորմած դարձնել, մեղմացնել, 'կակղացնել'. **2**, լաւացնել (որ և է խառնուրդով). **-ся** անդր. մեղմանալ, 'կակղել', բարի, ողորմած, առատաձեռն դառնալ. **-добрѣ́ть** տ. Добрѣ́ть; **-добы́ть** (-добу́ду -дутъ; -бу́дь) ն. что, чего́ մի բան ճարել, ձեռք բերել, հայթայթել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բան ճարել, ձեռք բերել, հայթայթել. бѣгле́цъ гдѣ-то раздобы́лся па́спортомъ.

Раздо́лье չ. **1**, ազատ, երջանիկ և անդորր կեանք, կենցաղ. ему́ здѣ́сь р. այստեղ նրա համար դրախտ է. **2**, առատութիւն, 'բոլութիւն'. **3**, արձակութիւն, ընդարձակութիւն, ազատութիւն։

Раздо́ръ ա. երկպառակութիւն, պառակտում, անմիաբանութիւն, վէճ, կռիւ, խռովութիւն. во всёмъ до́мѣ госпо́дствуетъ р. и натя́нутость отноше́ній; *я́блоко р—а կռուախնձոր, կռուածաղիկ. *сѣ́ять р—ы երկպառակութիւն սերմանել։

Раздоса́довать (-дую -ютъ) **1**, ն. кого́ մէկին նեղացնել, վշտացնել, բարկացնել. **2**, на кого́ մէկից նեղանալ, մէկի վրայ բարկանալ. **-ся** անդր. նեղանալ, բարկանալ։

Раздра||жа́емость է. գայրացկոտութիւն, բարկացկոտութիւն. **-жа́ть**, -жи́ть ն. գրգռել. գայրացնել, բարկացնել. онъ меня́ -жа́етъ; р. отца́ про́тивъ сы́на; **-ся** անդր. գրգռուել. բարկանալ. **-жа́ющій** ած. գրգռիչ. р—ее сре́дство; **-же́ніе** չ. **1**, գրգռելը. գայ-

րացնելը, բարկացնելը. **2,** գրգիռ, գրգռմունք. յոյզ, զայրացում, զայրացմունք, բարկութիւն. р. нéрвовъ; чрезмѣ́рное, болѣ́зненное р.;. **-жи́мость** է. գրգռականութիւն, դիւրագրգռութիւն. **-жи́мый** ած. գրգռական, դիւրագրգիռ. **-жи́тельность** է. մեծ գրգռականութիւն, դիւրագրգռութիւն. **-жи́тельный** ած. **1,** խիստ գրգռող, խիստ գրգռական, դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք, զայրացկոտ, զգայուն. р. харáктеръ; **2,** գրգռիչ, գրգռական. р—ое лѣкáрство; **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ), **ся** տ. Раздражáть, ся.

Раз‖дрáзнивать, -дразни́ть (-ню́ -нятъ) ն. գրգռել, բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել (ծաղրելով, ‘տնազ անելով‘). **-дрáть** (-дерý -рýтъ), **ся** տ. Раздирáть, ся.

Раздро‖би́тельная ած. продáжа մասնակի վաճառում, մաս մաս ծախելը, վաճառելը. **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ) տ. Раздробля́ть; **-блéніе** չ. կոտրտելը, փշրելը. կտոր կտոր անելը, բաժան բաժան անելը. Թւբ. վերլուծում. **-бля́ть,** -би́ть ն. կոտորել, ջարդել, փշրել, մանրել, կտոր կտոր անել, բաժան բաժան անել. Թւբ. վերլուծել. р. кость, чéрепъ; р. кóмья на пáшнѣ վարած հողի կոշտերը փշրել. р. имѣ́ніе կալուածքը կտոր կտոր անել. р. госудáрство; **-ся** անդր. կոտրուել, փշրուել, կտոր կտոր լինել:

Раздру‖жáть, -жи́ть (-жý -жáтъ) ն. կռուեցնել, երկպառակել (բարեկամներին). **-ся** անդր. կռուել, երկպառակուել, գժտուել. раздружи́тся другъ, хýже нéдруга (առծ.):

Раздувá‖льный ած. мѣхъ փուքս. **-льщикъ** ա. **-льщица** է. փչող այր, կին. р. мѣхóвъ փուքս փչող:

Раздувáнить տ. Дувáнить.

Разду‖вáніе չ. **1,** տ. ստորև բայը. **2,** փքում, փքուածութիւն. **-вáть,** -(ý)ть ն. **1,** փչել, բորբել, արծարծել. р. огóнь; *р. враждý թշնամութիւնը բորբել. **2,** ցրել, ցիրուցան անել, ցաքուցրիւ անել. вѣ́тромъ раздýло мяки́ну; **3,** փքել, ուռեցնել. у негó раздýло щёку; брю́хо раздýло փորն ուռել է. *р. чей-ли́бо успѣ́хъ մէկի յաջողութիւնը չափազանցնել. емý вѣ́тромъ раздýло лицó քամուց նորա երեսն ուռել է. **-ся** անդր. փքուիլ, ուռչիլ:

Раздý‖мываніе չ. **1,** մտածելը, խորհելը. տատանուելը, վարանիլը. **2,** միտքը, մտադրութիւնը փոխելը. **-мывать,** -мать ն. **1,** մտածել, խորհել, վարանիլ, տատանուել. онъ дóлго раздýмывалъ, приня́ть ли э́то мѣ́сто; я согласи́лся не раздýмывая; тутъ нéчего р. այստեղ երկար մտածելու բան չըկայ. **2,** միտքը, մտադրութիւնը փոխել. я хотѣ́лъ купи́ть э́тотъ домъ, но раздýмалъ; я раздýмалъ ѣ́хать за грани́цу; **-мье** չ. խորհելը, -հում, տատանուելը, -նում, վարանում, վարանմունք, տարակոյս, տարակուսանք, մտամոլորութիւն. егó р. взя́ло նա վարանման մէջ է, նա չգիտէ, թէ ինչ անէ. привести́ въ р. վարանման մէջ ձգել, տարակուսեցնել:

Раздури́ться (-рю́сь -ря́тся) անդր. շատ յիմար, խելառ բաներ բռնել, շատ յիմարութիւններ, գժութիւններ անել:

Раз‖дýтость է. փքուածութիւն, ուռածութիւն. **-дýтый** ած. փքուած, ուռած. нéнависть р—ая сопéрничествомъ ոտխութիւնից բորբոքուած ատելութիւն. **-дýть** (-дýю -ютъ), **ся** տ. Раздувáть, ся.

Разду‖шáть, -ши́ть (-шý -шáтъ) ն. օծել (անուշահոտ օծանելիքներով), պարֆիւմել. **-ся** անդր. օծուել, պարֆիւմուել:

Раздѣ‖вáльня է. շորեր հանելու սենեակ, տեղ (բաղանիքում). **-вáніе** չ. մերկացնելը, ‘տկլորելը‘. **-вáть,** -(ѣ́)ть ն. **1,** մերկացնել, ‘տկլորել‘. **2,** բացել, [վերմակը] առնել, վերցնել. **-ся** անդր. **1,** մերկանալ, ‘տկլորուել‘. раздѣ́ться до рубáхи լոկ շապկով մնալ. спать не раздѣвáясь շորերը հագին քնել. **2,** բացուել:

Раздѣ́лать, ся տ. Раздѣ́лывать, ся.

Раздѣ‖лéніе չ. բաժանելը, -նում. р. нá двѣ рáвныя чáсти; р. лѣ́са на чáсти, учáстки; р. на грáдусы; р. голосóвъ; писáть безъ р—ія на глáвы; р. церквéй պտմ. եկեղեցիների բաժանումը (802 թ.). **-ли́мость** է. բաժանելիութիւն, բաժանականութիւն. **-ли́мый** ած. բաժանելի, բաժանական, տրոհելի. **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** է. բաժանող այր, կին. **-ли́тельный** ած. բաժանիչ, -նող, բաժանարար, տրոհիչ, տրոհող, տրոհական. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Раздѣля́ть, ся; **-лка** է. **1,** հաշիւ, հաշուետուութիւն. потрéбовать когó къ р—ѣ մէկից [նորա արարքների համար] հաշիւ պահանջել. **2,** ճրտրք. բարակ աղիսէ պատ վառարանի ծխնելույզի շուրջը (այն տեղում, ուր ծխնելույզն առաստաղից անցնում). **-лочный** ած. հաշուի, հաշուետուութեան. **-лъ** ա. բաժանելը, -նում. р. имѣ́нія мéжду наслѣ́дниками; р. добы́чи; р. наслѣ́дства; **-лывать,** -лать ն. **1,** նկրչ. ստուերաւորել, նկարել. **2,** վառարանի ծխնելույզի շուրջը բարակ աղիսէ պատ քաշել (այն տեղում, ուր ծխնելույզն առաստաղից անցնում է). **3,** վճարել, հատուցանել (ըստ հաշուի), գոհացնել. **-ся** անդր. հաշիւ տեսնել, հաշիւը վերջացնել, վճարել. -латься съ долгáми պարտքերը վճարել. -латься съ заимодáвцами պարտատէրերին գոհացնել. я раздѣ́лался съ своимъ портны́мъ ես իմ դերձակի հաշիւը վերջացրել, վճարել եմ. съ чéстью, чéстно -латься съ чѣмъ մի բանից պատուով դուրս գալ, ազատուել. онъ не знáетъ какъ -латься съ свои́ми кредитóрами նա չգիտէ, ինչպէս ազատուի իր պարտատէրերից. я съ нимъ -ла́юсь за э́ту оби́ду ես նորա հետ հաշիւ կը տեսնեմ այդ վիրաւորանքի համար. онъ дёшево со мнóю не -лается նա իմ ձեռքից հեշտութեամբ չի պրծնի, այդ նրան աժան չի նստի. **-льно** մ. զատ, առանձին, անջատ. **-льнокопы́тный** ած. կնդ. սմբակահերձ, կճղակաբաշխ. р—ыя живóтныя; **-льноногíй** ած. կնդ. թաթահերձ. տ. նախորդ բառը. **-льность** է. զատուած, բաժանուած լինելը, զատութիւն, առանձնութիւն, բաժանութիւն, անջատութիւն. **-льный** ած. **1,** բաժանման, բաժանելի, բաժանելու. р. актъ, р—ая зáпись իրւբ. բաժանաթուղթ, -նագիր, բաժանման գիր, թուղթ. **2,** բաժան, անջատ, առանձին, զատ. р—ое жи́тельство; **-ля́ть,** -ли́ть ն. **1,** բաժանել. р.

во́лосы на головѣ́; р. имѣ́ніе ме́жду дѣтьми́; они́ раздѣли́ли ме́жду собо́ю э́ти де́ньги; р. что на ра́зныя ча́сти; р. попола́мъ կէս անել. р. во́йско на отря́ды; р. на кла́ссы; э́та рѣка́ раздѣля́етъ два э́ти госуда́рства — բաժանում, անջատում է. **2,** մասնակից լինել, ընկերանալ. я раздѣля́ю ва́ше мнѣ́ніе ես ձեր կարծիքին հաւան եմ, ես էլ նոյն կարծիքին եմ, որին և դուք. я раздѣля́ю ва́шу ра́дость ես ընկերանում եմ ձեր ուրախութեանը. онъ раздѣля́лъ со мно́ю и ра́дость и печа́ль թէ իմ ուրախութեանն և թէ իմ տրտմութեանն նա մասնակից, ընկեր էր. **3,** բաժանել, զատել, անջատել. **-ся** անդր. բաժանուել. рѣка́ раздѣля́ется на́ два рукава́; мнѣ́нія объ э́томъ вопро́сѣ раздѣля́лись; Россі́я раздѣля́ется на губе́рніи; кни́га раздѣля́ется на гла́вы; дѣ́ти по́слѣ сме́рти отца́ раздѣли́лись.

Раздѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ; -нь), **ся** տ. Раздѣва́ть, ся.

Раздюжѣ́‖лый ժղ. ած. ուժովացած, հաստացած, գէրացած. **-ть** չ. ուժովանալ, հաստանալ, գէրանալ։

Разжа́лобить (-блю -ятъ) ն. кого́ մէկին կակղացնել, յուզել, մէկի սրտում կարեկցութիւն առաջացնել, մէկի սիրտը շարժել. **-ся** անդր. կակղել, կակղանալ. յուզուել, կարեկցել։

Разжа́‖лованіе չ. աստիճանից զրկելը, [աստիճանից] իջեցնելը. **-ловать** (-лую -ютъ) ն. աստիճանից ձգել, զրկել, իջեցնել, р. офице́ра въ солда́ты սպային հասարակ զինուորի աստիճանին իջեցնել. его́ -ловали изъ капита́новъ въ солда́ты նորան կապիտանի աստիճանից հասարակ զինուորի աստիճանին իջեցրին։

Разжа́ловаться (-луюсь -ются) չ. ստորին, դատ կերպով գանգատուել, բողոքել։

Разжа́ть (разожму́ -му́тъ; -жми́) տ. Разжима́ть.

Раз‖жёвываніе չ. տ. բայը. **-жёвывать, -жева́ть** (-жую́ -ютъ) ն. **1,** ծամել, ծամքել[ով մանրել, փշրել]. р. хлѣбъ; **2,*** լաւ, ըստ հարկին բացատրել, մեկնել, հասկացնել. ему́ на́до всё -жева́ть, ему́ на́до всё -жева́ть и въ ротъ положи́ть պէտք է ամէն բան ծամես և նորա բերանը դնես, որ հասկանայ. **3,*** հասկանալ, գլխի ընկնել. наконе́цъ онъ -жева́лъ э́то.

Разже‖лоби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. ակոսել, ակոսաձև փորել (փայտը). **-ло́бокъ,** бка ա. միմեանց հետ կցուած երկու տանիքների արանքում գոյացած ակօս։

Разжема́ниться (-нюсь -нятся) չ. ‘կոտրտուել‘, ‘քրքրուել‘, ամօթխածութիւն անել։

Разжени́ться (-нюсь -нятся) անդր. կնոջից, ամուսնուց բաժանուել, ամուսնութիւնը լուծել տալ։

Разже́чь (разожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. разжёгъ -зожгла́, о́; -жги́), **ся** տ. Разжига́ть, ся.

Раз‖жи́ва է. **1,** շահ, օգուտ, աշխատանք. **2,** բարւոքում, բարելաւում (դրութեան). вотъ тебѣ́ на р—у ահա ցաւից դարման արա. **-жива́ться,** -жи́ться անդր. **1,** իր նիւթական դրութիւնը բարւոքել, հարստանալ. онъ разжи́лся отъ подря́довъ; -жи́ться че́стнымъ трудо́мъ; **2,** ճարել, ձեռք բերել, հայթայթել. какъ бы мнѣ -жи́ться де́ньгами?

Раз‖жига́ніе չ. բորբելը, բորբոքելը, վառելը. *բորբոքելը, գրգռելը. **-жига́ть,** -же́чь ն. **1,** բորբել, բորբոքել, վառել. **2,*** բորբոքել, գրգռել (կրքերը). *р. подозрѣ́нія կասկածները սաստկացնել. **-ся** անդր. վառուել, բորբոքուել։

Разжи‖ди́мый ած. նօսրացնելի, նօսրանալի. **-ди́тельный** ած. նօսրացնող, -ցուցիչ. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) տ. Разжижа́ть; **-дѣ́лый** ժղ. ած. նօսրացած. **-дѣ́ть** չ. նօսրանալ, բարականալ. **-жа́ть,** -ди́ть ն. նօսրացնել, բարակացնել. **-жа́ющій** ժղ. ած. նօսրացնող, -ցուցիչ. **-же́ніе** չ. նօսրացնելը, -ցում։

Раз‖жима́ніе չ. բացելը, բաց անելը (սեղմածը). **-жима́ть,** -жа́ть ն. բացել, բաց անել (սեղմածը). р. кула́къ; *не р. рта բերանը չբացել. **-ся** անդր. բացուել, բաց լինել։

Разжирѣ́ть չ. գէրանալ, պարարտանալ, ‘չաղանալ‘, ճարպակալել։

Разжи́ться (-живу́сь -ву́тся; -ви́сь) տ. Разжива́ться.

Раззадо́‖риваніе չ. գրգռելը, խթանելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. գրգռել, խթանել։

Раззнако́миться (-млюсь -мятся) անդր. ծանօթութիւնը, յարաբերութիւնը կտրել, դժտուել։

Раззо‖ла́чивать, -лоти́ть (-чу́ -о́тятъ) ն. ոսկէզարդել։

Раз‖зори́ть, ся, -зоря́ть, ся տ. Разор...

Раззу‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. գրգռել. սադրել (մի բան անելու). **-дѣ́ться** չ. սաստիկ, երկար մարմաջել, ‘քոր գալ‘։

Раззѣва́ться չ. շարունակ, անընդհատ յօրանջել, ‘ոււռշալ‘։

Ра́зикъ ա. նւզ. անգամ, մի անգամ միայն։

Рази́‖нуть, ся տ. Разѣва́ть, ся; **-нька** է. նւզ. **1,** տ. Рази́ня; **2,** կնդ. Mya, ձկնականջ (կակղամորթ մի). **-ня** հսր. շարունակ յօրանջող, բերանը բաց նայող, ծոյլ, յոյլ, դատարկ մարդ, ‘քնի պարկ‘։

Рази́‖тельный ած. զարկիչ, ազդու, ուժգին, ապշեցուցիչ, զարմանալի. р. примѣ́ръ; р—ое схо́дство; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ն. **1,** շանթել, զարկել, ջարդել, ջախջախել, տապալել. р. непрія́теля; **2,** զարմացնել, ապշեցնել. **3,** չ. чѣмъ մի բանի հոտ արձակել, տալ. отъ него́ рази́тъ сиву́хой նորանից օղու հոտ է գալիս, օղու հոտ է փչում։

Раз‖лага́ть, -ложи́ть ն. **1,** քիմ. և մաթմ. լուծել, կազմալուծել, բաժանել. р. вещество́; хи́мики разлага́ютъ соедине́нія путёмъ нака́ливанія քիմիկոսները հրի, ջերմութեան միջոցաւ մարմինները լուծում են. **2,** բաժանել, ‘փայ անել‘ (հարկերը). **-ся** անդր. լուծուել, կազմալուծուել, քայքայուել, փտել. **-лага́ющій** ած. լուծիչ, լուծող, կազմալուծող, քայքայող։

Разла́‖дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Разла́живать, ся; **-дица** է. **-дъ** ա. **1,** աններ-

գաշնակութիւն. игра́ть, пѣть на разла́дъ աններդաշնակ կերպով ածել, երգել. 2, անհամերաշխութիւն, անմիաբանութիւն, երկպառակութիւն. жить въ разла́дѣ; 3, խանգարմունք, անյաջողութիւն. **-живаніе** չ. 1, փչացնելը, խանգարելը, խափանելը. 2, երկպառակելը, կռուեցնելը. **-живать**, -дить 1, ն. փչացնել, խանգարել, խափանել (օր. երաժշտական գործիքը). 2, չ. կռուել, գժտուել. **-ся** ներ. 1, տարաձայնուել. 2, խափանուել, խանգարուել. это дѣло разла́дилось.

Разла́комить (-млю -мятъ) ն. 1, քաղցրեղէնի ընտելացնել. 2,* ախորժակը շարժել, այնպէս անել, որ բերնի ջուրը գնայ, գրաւել, հրապուրել. **-ся** ներ. քաղցրեղէնին ընտելանալ. գրաւուել, հրապուրուել:

Раз‖ла́мливать, -ломи́ть ն. բեկ[ան]ել, կոտրել. р. хлѣбъ; **-ся** ներ. բեկ[ան]ուել, կոտրուել. **-ла́мываніе** չ. 1, կոտրելը, խորտակելը. 2, քակելը, քանդելը (շինութիւնը). **-ла́мывать**, -лома́ть ն. 1, կոտրել, խորտակել. р. дверь; р. сунду́къ, шка́пъ; 2, քակել, քանդել. р. домъ; **-ся** ներ. 1, կոտրուել, խորտակուել. 2, քակուել, քանդուել, քայքայուել:

Разла́яться (-ла́юсь -ются) չ. շարունակ հաչել, չդադարել հաչելուց:

Раз‖лёживаться, -лежа́ться (-лежу́сь -жа́тся) չ. երկար պառկել, երկար պառկած մնալ:

Раз‖лета́ніе չ. զանազան կողմեր թռչելը, ցրուելը, ցաք ու ցրիւ գալը, ցիր ու ցան լինելը. **-лета́ться**, -летѣ́тся չ. 1, զանազան կողմեր թռչել, ցրուել, ցաք ու ցրիւ գալ, ցիր ու ցան լինել. пти́цы разлетѣ́лись въ ра́зныя сто́роны; листы́ разлетѣ́лись по ко́мнатѣ; таре́лка упа́ла на́ полъ и разлетѣ́лась вдре́безги—և ջարդ ու փշուր եղաւ. *эта теóрія разлета́ется въ прахъ пе́редъ фа́ктами —ոչնչանում, մոխիր է դառնում. 2, թևերին զօռ տալ, թռիչքն արագացնել. орёлъ, разлетѣ́вшись, схвати́лъ кро́лика; 3, (միայն разлета́ться) սկսել թռչել, երկար թռչել. ճախրել. пти́цы пе́редъ дождёмъ разлета́лись; **-лётывать** չ. դէս ու դէն, զանազան կողմեր թռչել. **-летѣ́ться** (-ечу́сь -тя́тся; -ти́сь) տ. Разлета́ться 1, 2.

Разле́чься (-ля́гусь -жешься -гутся; անց. -лёгся -легла́сь, -ло́сь; հրմ. -ля́гся) ներ. ձգուել, տարածուել (պառկելիս):

Раз‖лива́льный ած. ածելու. р—ая ло́жка շերեփ. **-лива́ніе** չ. 1, թափելը, 'վոթելը'. 2, ածելը. **-лива́нный** ած. առատ, ափերից թափուող. р—ое мо́ре խմիչքների, գինու առատութիւն, ծով. *առատացուածաշատութիւն. **-лива́тельный** տ. Розлива́льный; **-лива́ть**, -ли́ть ն. 1, թափել, վայր թափել, 'վոթել'. շաղ տալ. р. со́усъ на ска́терть; 2, ածել. բաշխել. р. пи́во въ буты́лки; р. чай թէյ բաշխել. *р. щедро́ты, ми́лости առատաձեռն դառնուել, առատ ողորմութիւն, տուրքեր տալ. **-ся** ներ. 1, թափուել, վայր թափուել, 'վոթիլ'. 2, (վարարած գետի մասին) ափերից դուրս գալ, ափերը հեղեղել. рѣка́ разлила́сь отъ дожде́й; **-ли́вка** է. ածելը, ածում. р. вина́ по бо́чкамъ գինին տակառներն ածելը, տակառներում տեղաւորելը, ամանելը. **-ливно́й** տ. Разлива́льный; **-ли́въ** ա. 1, տ. Разли́вка; 2, վարարում, վարարութիւն, հեղեղ, հեղեղում, [գետի] ափերից դուրս գալը:

Разли‖нева́ніе չ. **-нёвка** է. տողելը, տողեր քաշելը. գծելը. **-нёвывать, -нева́ть** (-ню́ю -ютъ) ն. տողել, տողեր քաշել, գծել:

Раз‖ли́тіе չ. 1, [գետի] ափերից դուրս գալը, վարարում. հեղեղ, հեղեղում. р. рѣки́; р. водъ; періоди́ческое р. Ни́ла Նեղոսի պարբերական հեղեղումը. **-ли́ть** (-олью́ -ю́тъ; -ле́й), **ся** տ. Разлива́ть, ся.

Разли‖ча́ть, -чи́ть ն. զանազանել, տարբերել. я наси́лу -чи́лъ, узна́лъ его́ въ толпѣ́; **-ся** ներ. զանազանուել, տարբերուել. **-че́ніе** չ. զանազանելը, -նում, տարբերելը, -րում. **-чествовать** (-вую -ютъ) չ. զանազանուել, տարբերուել. **-чи́тельный** ած. զանազանող, -նիչ, տարբերական, խտրիչ, խտրական. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Различа́ть, ся; **-чіе** չ. զանազանութիւն, տարբերութիւն, խտիր, խտրութիւն. безъ р—ія вѣроисповѣда́нія и націона́льности; р. противополага́ется то́ждеству; **-чно** մ. զանազան, տարբեր ձևով, եղանակով. **-чность** է. տ. Разли́чіе; **-чный** ած. զանազան, տարբեր, այլ. э́то сло́во имѣ́етъ нѣ́сколько р—ыхъ смы́словъ; э́то два соверше́нно р—ыхъ вопро́са; они́ р—ыхъ мнѣ́ній; р—ымъ о́бразомъ զանազան, տարբեր ձևով, [եղանակով:

Разлія́ніе տ. Разли́тіе.

Разлобыза́ть տ. Расцѣлова́ть.

Разло́‖гій ած. 1, լայն, տարածուած, դէպի վեր լայնացող (օր. սահնակի ափերի մասին). 2, թեք, շեղ. **-гъ** ա. 1, թեքութիւն, շեղութիւն. թեք ափերով խոռոչ, ձոր. 2, բս. Cotyledon, պորտաբոյս:

Разло‖же́ніе չ. 1, լուծելը, վերլուծելը, բաժանելը, վեր ածելը. р. сло́жныхъ тѣлъ на простѣ́йшія քիմ. բարդ մարմինները տարրերի վերլուծելը, վեր ածելը. р. въ ряды́ մաթմ. կարգերի բաժանելը (քանակութիւնը). **-жи́мый** ած. լուծելի, տրոհելի. **-жистый** տ. Разло́гій; **-жи́ть** (-жу́ -жатъ), (**ся**) տ. Разлага́ть, ся և Раскла́дывать.

Разло‖ма́ніе չ. տ. Разло́мка; **-ма́ть** տ. Разла́мывать; **-ми́ть** (-млю́ -ло́мятъ; -ми́), **ся** տ. Разла́мливать, ся; **-мка** է. քակելը, քանդելը (շինութիւնը). **-мъ** ա. կոտրուած, բեկուած տեղ, կոտրուածք, բեկուածք:

Разло́‖пываться, -паться, -пнуться չ. տրաքուել, ճեղքուել, պատռուել:

Раз‖лу́ка է. բաժանում. հրաժեշտ. мину́та, день р—и հրաժեշտի բոպէ, օր. жить въ р—ѣ հեռու, բաժանուած, անջատուած ապրել. **-луча́ть**, -лучи́ть ն. բաժանել, անջատել. **-ся** ներ. և փոխ. բաժանուել, անջատուել, հրաժեշտ առնել. р. съ друзья́ми; у него́ душа́ съ тѣ́ломъ -луча́ется նա հոգին տալիս է, մեռնելու մօտ է. **-луче́ніе** չ. բաժանելը, -նում, անջատելը, -տում. **-лучи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Разлуча́ть, ся.

Раз‖лѣза́ться, -лѣ́зться (-зусь -зутся; -зься) չ. **1**, պատառուել, ճեղքուել, պայթել. «пусть разлѣ́зется твой живо́тъ; пусть вы́ползутъ твой вну́тренности»; **2**, սատրիկ գէրանալ, պարարտանալ, ‘չաղանալ‘, ‘տաքել‘:

Раз‖лѣ́ниваться, -лѣни́ться (-ню́сь -нятся) չ. ասորիճանաբար, կամաց կամաց ծուլանալ, յուլանալ, ծուլութեան, յուլութեան, պարապութեան ընտելանալ:

Раз‖лѣпля́ть, -пи́ть (-плю́ -пятъ) ն. **1**, քակել, քանդել, լուծել, ‘գզլել‘, ‘պոկել‘ (կպցրածը, փակցրածը). **2**, շատ տեղեր կպցնել, փակցնել, ծեփել. **-ся** անդր. քակուել, լուծուել, գզլուել, ‘պոկ գալ‘:

Раз‖люби́ть (-блю́ -бятъ) ն. դադարել սիրելուց, այլևս չսիրել. онъ её разлюби́лъ.

Разля́гусь տ. Разле́чься.

Размагни́чи‖ваніе չ. մագնիսատում. **-вать** ն. մագնիսատել. **-ся** անդր. մագնիսատուել:

Разма́‖зать (-жу -жутъ; -жь) տ. Разма́зывать; **-зня́** ի. նօսր ապուր, ‘սպաս‘. на у́лицѣ р. դուրսը սաստիկ ցեխ է. **-зываніе** չ. տ. բայը. **-зывать**, -зать ն. **1**, այս ու այն կողմ քսել, քսելով տարածել (ծեփը, շաղախը). **2**, վատ, անմաքուր կերպով ծեփել, նկարել, նաշխել, կեղտոտել. **3**, աւելորդ, անտեղի մանրամասնութիւններով պատմել, գրուցել, ‘դուրս տալ‘:

Разма‖лёвывать, -лева́ть (-лю́ю -ютъ) ն. նկարել, նաշխել (պատը, սենեակը). վատ, անշնորհք կերպով նկարել, նաշխել:

Разма́лы‖ваніе չ. մանր, դերմակ, բարակ աղալը. **-вать**, размоло́ть ն. մանր, դերմակ, բարակ աղալ. **-ся** անդր. **1**, չփուելուց մաշուել, լայնանալ, ընդլայնիլ, մեծանալ (ծակի մասին). **2**, սկսել շաղակրատել, վայրահաջել, շատախօսութեամբ ‘դահլա տանել‘:

Раз‖ма́рывать, -мара́ть ն. **1**, նկարել, գրել, կեղտոտել, աղտեղել (պատերը՝ օր. կաւճով) **2**, կեղտոտել, փչացնել (նկարածը):

Разма́ты‖ваніе չ. բացելը, լուծելը (կծիկը, կծկածը). **-вать**, размота́ть ն. **1**, բացել, լուծել (կծիկը, կծկածը). **2**, շռայլութեամբ, դեղխութեամբ վատնել, փչացնել. р. де́ньги; **-ся** անդր. լուծուել:

Разма‖ха́ть (-ха́ю -ютъ և -шу́ -а́тумъ), **ся** տ. Разма́хивать, ся; **-живаніе** չ. շարժելը, շարժումներ անելը (դէս ու դէն, զանազան կողմեր). р. рука́ми при разгово́рѣ; **-живать**, -ха́ть, **-хну́ть** ն. **1**, շարժել, շարժումներ անել (դէս ու դէն, զանազան կողմեր). р. рука́ми при разгово́рѣ; итти́ -ма́хивая рука́ми; р. са́блею; онъ -ха́вши, бро́силъ ка́мень նա քարը պտոյտ ածելով ձգեց. **2**, յանկարծ, արագ կերպով բացել, բաց անել. р. две́ри; **-ся** անդր. **1**, ձեռքը, բազուկը բարձրացնել, յետ տանել (զարկելու նպատակով). размахну́вшись, уда́рилъ его́ по головѣ́; **2**, յանկարծ բացուել, բաց լինել (դրան մասին). **-хъ** ա. **1**, շարժելը, -ժում. թափ. р. ма́ятника ճօճանակի ճօճումը. съ р—у, со всего́ р—а [իր բազուկի] բոլոր ոյժով, բոլոր թափով. уда́рить съ р—у; р., ширина́ распростёртыхъ кры́льевъ у пти́цы թռչունի տարածած թևերի թափը, ծաւալը, լայնութիւնը. перескочи́ть съ р—у մի շնչում թռչել, անցնել, միանգամից խոչընդոտն անցնել. ходъ, р. по́ршня մեքենգ. մխոցի ընթացքը, թափը:

Разма́чи‖ваніе չ. թրջելը, թրմելը, կակղացնելը, փափկացնելը. **-вать**, размочи́ть ն. թրջել, թրմել, կակղացնել, փափկացնել. **-ся** անդր. թրջուել, թրմուել, կակղել, կակղանալ, փափկել, փափկանալ:

Размач‖това́ніе չ. կայմերը առնելը, վերցնելը. **-то́вывать, -това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. ծովգ. [նաւի] կայմերն առնել, վերցնել:

Разма́‖шисто մ. լայնարձակ, ընդարձակաբար. жить р. շռայլ կեանք վարել. писа́ть р. լայնարձակ, լայնագիծ գրել, գրչով լայն շարժումներ անելով գրել. **-шистый** ած. լայն, լայնարձակ, ընդարձակ. р. по́черкъ լայնարձակ, լայնագիծ գիր, ձեռք. р—ая кость լայնարձակ, լայնագիծ, համարձակ վրձին. р—ое гостепріи́мство ճոխ, փարթամ հիւրասիրութիւն. **-шка** ի. շարժում, շարժողութիւն, շարժուածք (ձեռքի, բազկի):

Разма́яться (-ма́юсь -ются) անդր. նուաղել, տառապել, հալումաշ լինել:

Разме‖жева́ніе չ. չափելը, որոշելը, նշանակելը (սահմանները), բաժանելը (սահմանները որոշելով, նշանակելով). **-жёвывать**, **-жева́ть** (-жу́ю -ютъ) ն. սահման կտրել, չափել, որոշել, նշանակել (սահմանները), բաժանել (սահմանները որոշելով, նշանակելով). **-ся** անդր. և փոխ. սահման կտրել, սահման որոշել, բաժանել (որ և է կտոր հող). сосѣ́ди размежева́лись полюбо́вно հարևանները միմեանց մէջ սիրով, համաձայնութեամբ սահման են կտրել:

Размель‖ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. մանրել, ‘գերմակացնել‘, փշրել. **-ся** անդր. մանրուել. **-че́ніе** չ. մանրելը, ‘գերմակացնելը‘, փշրելը. р. пи́щи во рту.

Раз‖мелю́ տ. Размоло́ть; **-мести́** (-мету́ -ту́тъ; անց. -мёлъ -ла́, о́; -ти́) տ. Размета́ть 1; **-мета́ть** ն. **1**, (-мести́) աւլել, մաքրել. **2**, տ. Размётывать; **-мётка** ի. **1**, ցրելը, ցրում, ցիր ու ցան անելը. **2**, բս. Spergula arvensis, դաշտի աղւեսին. **-мётный** ած. որ կարելի է դէս ու դէն ձգել. р—ая пала́тка լուծուող, լուծելի վրան. р—ая гра́мота հնց. պատերազմ հրատարակելու թուղթ, գիր. **-мётъ** ա. **1**, ցրելը, ցիր ու ցան անելը. **2**, հնց. խաղաղութեան խախտում, վրդովում, պատերազմ հրատարակելը. **-мётывать**, -мета́ть ն. ցրել, ցիրուցան անել, ցաք ու ցրիւ բերել. **-ся** անդր. ձգուել, տարածուել, ձեռներն ու ոտները ձգել, տարածել:

Раз‖мина́ніе չ. լաւ, լաւ հարկին տրորելը. **-мина́ть**, -мя́ть ն. **1**, լաւ, լաւ հարկին տրորել, ‘աղաղել‘, փափկացնել, կակղացնել. **2**, սովորեցնել (խամ ձիուն). **3**, մարզել, դիւրաշարժ դարձնել, շարժման ընտելացնել (անդամները). р. ко́гти ճիրանները շռել. **-ся** անդր. շարժուել, շրջել, թարմանալ:

Размину́ться (-ну́юсь -ютс) փոխ. միմեանց մօտից, կշտից, կողքից անցնել, տալ անցնել, խուսափել, միմեանց չհանդիպել. доро́га такъ узка́, что нельзя́ р. —որ իրար

կչտից անցնել չի լինում. не понимáю, какъ мы разминýлись չեմ հասկանում, թէ ինչպէս մենք միմեանց չհանդիպեցանք:

Раз‖множáть, -мнóжить (-жу -жатъ) ն. բազմացնել, շատացնել, աճեցնել. **-ся** անդր. բազմանալ, շատանալ, աճել. не всѣ нарóды размножáются съ одинáковой скóростью; **-множéніе** չ. բազմացնելը, աճեցնելը. բազմանալը, բազմացում, աճելը, աճում, աճեցողութիւն:

Размо‖зжáть, -зжи́ть (-жý -жáтъ) ն. ճզմել, ջարդել, ջարդ ու փշուր անել, ջախջախել. р. гóлову; бревнó, пáдая, размозжи́ло егó; **-зжéніе** չ. ճզմելը, ջարդելը, ջարդ ու փշուր անելը, ջախջախելը:

Размо‖кáть, -кнýть չ. թրջուել, թըրմել, փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ, ուռչել (խոնաւութիւնից). **-клый** էյ. ած. թըրջուած, թրմուած, փափկացած, կակղացած, ուռած (խոնաւութիւնից). **-кнуть** (անց. -къ -кла, о) տ. Размокáть.

Размóлвка է. տարաձայնութիւն, գժտութիւն. эта р. отдали́ла егó отъ насъ.

Размолоти́ть (-лочý -óтятъ) ն. քայքայել, փշացնել (ծեծանը, ծեծիչը, կասիչը) (цѣпъ).

Раз‖молóть (-мелю́ -éлютъ; -мели́), **ся** տ. Размáлывать, ся; **-мóлъ** ա. աղալը. мукá крýпнаго р—а խոշոր ալիւր:

Размо‖тáть, ся տ. Размáтывать, ся; **-тка** է. բացելը, բացում, արձակելը, -կում, լուծելը, լուծում (կծկածը, փաթաթածը):

Размочá‖ливаніе չ. քրքրելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. քրքրել. **-ся** անդր. քրքրուել: [мáчивать, ся.

Размочи́ть (-чý -мóчатъ), **ся** տ. Раз-

Раз‖мывáніе չ. **1,** լուանալը, մաքրելը. **2,** [ջրի մասին] ողողելը, քանդելը, քակելը, խորտակելը, քշելը, տանելը. **-мывáть,** -мы́ть ն. **1,** լուանալ, մաքրել. р. рáну; **2,** [ջրի մասին] ողողել, քանդել, քակել, խորտակել, քշել, տանել. водóю размы́ло плоти́ну; **-мы́въ** ա. տ. Размывáніе.

Раз‖мыкáніе չ. լուծելը, քակելը, բացելը. **-мыкáть,** -омкнýть ն. լուծել, քակել, բացել. **-мы́кать** ն. լուծել, բաժան բաժան անել, գզգզել. *р. гóре վիշտը, դարդը հեռացնել: [նելը, փրփրակալեցնելը:

Размы́лка է. օշանակելը, օճառելը, սապ-

Размы́слить (-слю -слятъ) տ. Размышля́ть. [вáть.

Размы́ть (-мóю -ютъ; -мóй) տ. Размы-

Размы‖шлéніе չ. մտածելը, խորհելը. խոհ, մտածմունք. онъ погружёнъ въ р. նա մտածմունքների մէջ է ընկել. **-шля́ть,** -слить ն. մտածել, խորհել, ‘միտք անել‘. р. о дѣлѣ; онъ размышля́етъ о томъ, что вы сказáли; я дóлго -шля́лъ объ э́томъ вопрóсѣ; р. о Бóгѣ, о душѣ́.

Размѣ́‖нивать, -ня́ть (-ню́ -ятъ), -ня́ть ն. փոխել, փոխանակել, (դրամ) մանրել, ‘խուրդա անել‘. р. бáнковый билéтъ; р. золотóй на мéлкія дéньги ոսկին մանր դրամի փոխել. **-ся** փ-խ-դ. чѣмъ մի բան միմեանց մէջ, միմեանց հետ փոխել, փոխանակել. -ня́ться плѣ́нными; мы размѣня́лись поклóнами մենք միմեանց բարեւեցինք. **-нный** ած. փոխելու, փոխանակելու. р—ыя дéньги մանր դրամ, ‘խուրդա մուլդա‘. **-нъ** ա. փոխելը, -խում, փոխանակելը, -կում, փոխանակութիւն. **-ня́ть, ся** տ. Размѣ́нивать, ся.

Размѣ‖риваніе չ. չափելը, [չափելով] բաժանելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ), **-(ѣ́)ря́ть** ն. **1,** չափել, [չափելով] բաժանել. р. поля́ на десяти́ны; **2,** համակերպել, համաձայն մի բանի հաշուել. нáдо р. издéржки по дохóдамъ պէտք է մարդուս ծախսերը եկամտին համապատասխան լինին. **-ръ** ա. **1,** չափ, քանակութիւն. կոպար. ծաւալ. карти́на большóго р—а մեծ ծաւալով պատկեր, նկար. въ мáломъ р—ѣ փոքր չափով. въ ширóкихъ р—ахъ մեծ չափով, մեծ ծաւալով. *гóлосъ обши́рныхъ р—овъ յաղթ ձայն. **2,** բանաստ. չափ. р. стихóвъ; стихи́ одинáкого р—а համաչափ ոտանաւորներ, բանաստեղծութիւններ. **-(ѣ́)ря́ть** տ. Размѣ́ривать.

Размѣ‖си́ть (-шý -ѣ́сятъ) տ. Размѣ́шивать 2; **-ска** է. լաւ, լաւ հարկին տրորելը, շաղախելը: [Размѣщáть, ся.

Размѣсти́ть (-щý -стя́тъ), **ся** տ.

Размѣ́‖тить (-чу -тятъ) տ. Размѣчáть; **-тка** է. բաժանելով նշաններ դնելը, նշանակելը. **-чáть,** -тить ն. բաժանելով ընշանել, նշաններ դնել, նշանադրել, նշանակել:

Раз‖мѣ́шиваніе չ. **1,** տ. Размѣ́ска; **2,** լաւ, լաւ հարկին խառնելը. **-мѣ́шивать** ն. **1,** (-мѣшáть) լաւ, լաւ հարկին խառնել, շաղախել. **2,** (-мѣси́ть) լաւ, լաւ հարկին տրորել:

Размѣ‖щáть, -сти́ть ն. զատաւորել, տեղաւորել, զետեղել. р. войскá, солдáтъ по квартирáмъ; р. мéбель по кóмнатамъ; **-ся** անդր. տեղաւորուել, զետեղուել. мы очень удóбно -сти́лись въ нóвой квартирѣ́; **-щéніе** չ. զատաւորելը, -րում, տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -ղում. р. солдáтъ по квартирамъ զօրազետեղութիւն. р. словъ քերկ. բառերի դասաւորութիւնը:

Размяг‖чáть, -чи́ть ն. փափկացնել, կակղացնել. **-ся** անդր. փափկանալ, փափկել, կակղանալ, կակղել. **-чéніе** չ. փափկանալը, -կացում, կակղանալը, -ղացում. р. костéй բժ. ոսկրների փափկացում, ոսկրափափկութիւն. р. мóзга ուղեղի փափկացում. **-чённость** է. փափկութիւն, կակղութիւն. **-чи́ть** (-чý -чáтъ), **ся** տ. Размягчáть, ся.

Раз‖мякáть, -мя́кнуть չ. փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ. **-мя́клый** էյ. ած. փափկած, փափկացած, կակղած, կակղացած. **-мя́кнуть** (անց. -мя́къ -кла, о) տ. Размякáть.

Размя́ть (разомнý -нýтъ; -мни́), **ся** տ. Разминáть, ся.

Разнáши‖ваніе չ. հագնելով, կրելով լայնացնելը (ոտնամանը). **-вать,** разноси́ть ն. հագնելով, կրելով լայնացնել (ոտնամանը). **-ся** անդր. լայնանալ (կրուելով). мой башмаки́ сли́шкомъ разноси́лись.

Разнемо‖гáться, -чься (-гýсь -мóжешься -мóгутся; անց. -мóгся -глáсь -глóсь) չ. հիւանդանալ, տկարանալ:

Разне‖се́ніе չ. տ. Разно́ска; **-сти́**, **-(е́)сть** (-су́ -су́тъ; անց. -нёсъ -сла́, о́) տ. Разноси́ть I.

Раз‖ни́зываніе չ. լուծելը, թափելը (շարածը). 2, զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-ни́зывать, -низа́ть** (-жу́ -и́жутъ; -жи́) ն. 1, լուծել, թափել (շարած ուլունքները, մարգարիտները). 2, զարդարել (մարգարիտներով, ուլունքներով). **-ся** անցք. 1, լուծուել, թափուել. 2, զարդարուել (ուլունքներով, մարգարիտներով)։

Раз‖нима́ніе չ. 1, լուծելը, բաժան բաժան անելը, քակելը, 'քանդելը'. 2, անջատելը, բաժանելը (կռուողներին). **-нима́ть**, -ыма́ть, -ъя́ть, -ня́ть ն. 1, լուծել, բաժան բաժան անել, քակել, քանդել (օր. մեքենան). 2, անջատել, բաժանել. разня́ть деру́щихся.

Ра́з‖ниться (-нюсь -нятся) անցք. տարբերուել, զանազանուել, տարբեր, այլ լինել. **-ница** ի. տարբերութիւն, զանազանութիւն, խտիր. տարբեր բան. ме́жду ску́постію и бережли́востію вели́кая р.; онъ похо́жъ на васъ, р. то́лько та (կամ съ то́ю то́лько р—ею), что онъ ни́же ро́стомъ; человѣ́къ человѣ́ку р. տարբեր, զանազան մարդիկ կան, մարդ էլ կայ մարդ էլ. сукно́ сукну́ р. տարբեր, զանազան մահուդներ կան. обѣща́ть и дать, больша́я р.; **-но** մ. զանազան, տարբեր կերպով, տարբեր ձեւով, եղանակով։

Разнови́д‖ность ի. այլակերպութիւն, այլաձեւութիւն, զանազանակերպութիւն. **-ный** ած. այլակերպ, այլաձեւ, զանազանակերպ։

Разно‖вѣ́съ ա. հ-ք. թեթեւ քաշեր, կշիռներ. **-гла́зый** ած. 1, տարբեր, զանազան գոյների աչքերով. 2,* ծուռ, շիլ աչքերով. **-гла́сить** (-шу -сятъ) չ. 1, հակաճառել, չհամաձայնուել, տարբեր կարծիքի լինել. 2, աններդաշնակ, տարբեր ձայնով երգել. **-гла́сица** ի. **-гла́сіе** չ. 1, հակաճառութիւն, անհամաձայնութիւն. 2, աններդաշնակութիւն. **-гла́сно** մ. 1, անհամաձայնութեամբ, հակաճառելով, տարաձայնութեամբ. 2, աններդաշնակաբար. **-гла́сный** ած. 1, անհամաձայն, տարաձայն. 2, աններդաշնակ. **-голо́сица** ի. տ. Разногла́сіе; **-жа́берный** ած. կնդ. այլախռիկ. **-жа́берники** ա. յ. կնդ. այլախռիկներ։

Разно́жка ի. 1, [սեղանի կամ աթոռի ոտները իրար հետ միացնող] հորիզոնական փայտ, ձող, ոտակալ փայտ, ձող. 2, փայտ, փայտի կտոր, որ մորթած անասունի ոտների մէջ են դնում. *пры́гать въ р—у ոտները չռելով թռչել, թռչելիս ոտները չռել, տարածել։

Разно‖зе́мцы ա. յ. տարբերկրացիներ. **-зна́чащій** ած. այլ, տարբեր նշանակութիւն ունեցող. **-имённый** ած. զանազան անուններ կրող. **-кали́берный** ած. զանազան տրամագծով, զանազան մեծութեամբ, ծաւալով. **-кры́лый** ած. կնդ. անհամաթեւ. **-лепёстка** ի. բս. Iberis umbellata, կոտմնտուկ (կոտմուկ). **-лепёстный** ած. բս. զանազան, տարբեր ծաղկատերեններով. անհամաթերթ. **-ли́стный** ած. բս. անհամատերեւ. **-ма́стный** ած. տարբեր, զանազան գոյնի. р—ыя ло́шади; **-мётный** ած. ռմկ. այլասեռ, այլազան. **-мы́сліе** չ. տարամտութիւն, տարբերութիւն, հակառակութիւն մտքերի, կարծիքների. **-мы́слящій** ած. տարամիտ, տարաձայն. **-наро́дность** ի. այլացեղութիւն. **-наро́дный** ած. այլացեղ. **-но́гій** ած. կնդ. հակոտն։

Разнообра́‖зить (-жу -зятъ) ն. զանազանակերպել, զանազան կերպարանք, ձեւ տալ, պէսպիսել, փոփոխել. **-зіе** չ. զանազանակերպութիւն, պէսպիսութիւն. փոփոխութիւն. **-зно** մ. այլեայլ, պէսպէս, տարբեր, զանազան ձեւով, եղանակով. **-зность** ի. տ. Разнообра́зіе; **-зный** ած. այլեայլ, զանազան, տարբեր, պէսպէս. այլակերպ, այլաձեւ, զանազանակերպ. р. кругъ чита́телей.

Разноплемё‖нность ի. այլացեղութիւն. **-нный** ած. այլացեղ։

Разно‖пло́дный ած. այլապտուղ. **-по́лый** ած. 1, այլասեռ. 2, զանազան, տարբեր քղանցքներով, 'փեշերով'. **-ро́дность** ի. այլասեռութիւն, տարասեռութիւն, այլացեղութիւն. այլազանութիւն. **-ро́дный** ած. 1, այլասեռ, այլացեղ, տարասեռ, այլազան. 2, խառն. **-ро́дцы** ա. յ. այլացեղ մարդիկ։

Разнорѣ‖чи́во մ. հակասաբար, հակասելով, հակաճառելով. **-чи́вость** ի. հակասութիւն, հակաճառութիւն. **-чи́вый** ած. հակասական, հակաճառող, -ռական. **-чить** (-чу -чатъ) չ. հակասել, հակաճառել. **-чіе** հակասութիւն, հակաճառութիւն. р. въ зако́нахъ հակասութիւն օրէնքների [մէջ, միջեւ]։

I. **Раз‖носи́ть** (ներկ. -шу́ -но́сятъ; -си́), -нести́, -не́сть ն. 1, տանել, շրջեցնել, տարածել, ցրել. ման ածել (զանազան տեղեր). р. пи́сьма նամակները ցրել (տնէ տուն շրջելով). р. объявле́нія по дома́мъ; р. това́ры по города́мъ, по деревня́мъ; *р. вѣ́сти լուրեր տարածել, տարփողել, 'չու անել'. մարդկանց հաղորդել. *онъ разнёсъ э́ту но́вость по всему́ го́роду; -нести́ бу́хтами кана́тъ по па́лубѣ ծովգ. պարանը շրջանաձեւ նաւի տախտակամածի վերայ դարսել. *э́ти тру́бы -но́сятъ во́ду по всѣ́мъ частя́мъ го́рода; 2, ցրել, ցիր ու ցան անել, ցաք ու ցրիւ բերել. всѣ суда́ разнесло́ бу́рею; 3, լու, 'դորս դու պատուիրեցեր' խայտառակել, ցեխը կոխել, սեւացնել, անունը կոտրել. р. кого́. что въ газе́тахъ; 4, ժղվ. ուռցնել. у него́ разнесло́ щёку, ру́ку նորա այտը (թուշը). ձեռքն ուռել է. **-ся** անցք. տարածուել. разнёсся слухъ.

II. **Раз‖носи́ть** (ապառնի -ношу́ -но́сятъ; -си́), **ся** տ. Разна́шивать, ся; **-но́ска** ի. 1, տանելը, շրջեցնելը, տարածելը, ցրելը (զանազան տեղեր). 2, լու, 'դորս դու պատուիրեցեր' խայտառակելը, սեւացնելը. 3, լայնացնելը, ընդլայնելը (կրելով, հագուստը, ոտնամանները). **-но́сный** ած. շրջեցնելու, ման ածելու. շրջեցնելով, ման ածելով ծախելու, վաճառելու. р—ая кни́га շրջաբերական մատեան։

Разно‖со́лъ ա. 1, նրբաճաշակ, համեղ, համեմուած կերակուրների սիրահար. 2, այլասեղան, այլ, տարբեր սեղանի մարդ. **-сторо́нній** ած. 1, երկրչփ. այլ, անհաւասար կողմեր ունեցող, անհաւասարակողմ (եռանկիւնի). 2, բազմակողմանի. *онъ получи́лъ р—ее образова́ніе; р. умъ; **-сторо́нность** ի. 1, անհաւասարակողմութիւն. 2, բազմակողմանիութիւն։

Ра́зность * է.* տարբերութիւն, զանազանութիւն, խտիր. онъ говори́лъ о ра́зныхъ ра́зностяхъ նա խօսում էր զանազան, այլևայլ բաների մասին. накупи́ть ра́зной р—и զանազան, այլևայլ, ամէն տեսակ բաներ գնել:

Розно́||счикъ *—.* **-счица** *է.* զանազան կողմեր տանող, շրջեցնող, ցրող այր, կին. р—счикъ това́ровъ փերեզակ, ‹չարչի›. р. фру́ктовъ շրջուն մրգավաճառ, կինտօ. р—счикъ пи́семъ պօստային թղթատար, նամակաբեր, ցրիչ. **-съ** *—.* **1,** *տ.* Разно́ска: **2,** су́дна *ծովզ.* նաւի փորը, նաւի փորի ամենահատակը:

Разнохара́ктерный *—ծ.* տարբեր, զանազան [բնաւորութիւն, գոյն եւն կրող]. р—ыя показа́нія.

Разноцвѣ́т||ность *է.* այլագունութիւն, երփներանգութիւն. *Փխզ.* բազմագունութիւն, բազմերանգութիւն. **-ный** *—ծ.* այլագոյն. երփներանգ. *Փխզ.* բազմագոյն, բազմերանգ:

Разночи́н||нецъ, нца *—.* այլադիր, այլաստիճան մարդ (որ թէպէտ անձնական ազնուականութիւն չունի, բայց հարկից ազատ է). **-нный** *—ծ.* այլադիր, այլաստիճան. **-нство** *չ.* այլադրութիւն, այլաստիճանութիւն:

Разношёрстный *—ծ.* **1,** այլագոյն, այլ, տարբեր գոյնի, այլ, տարբեր բուրդ ունեցող (օրձի). **2,** *խայտաճամուկ, խայտաբղէտ, խառն. р—ое о́бщество.

Раз||ношу́ *տ.* Разноси́ть I և II; **-но́щикъ, -но́щица** *տ.* Разно́счикъ, -счица.

Разноязы́||чіе *չ.* այլալեզուութիւն, բազմալեզուութիւն. *тамъ ца́рствовало полнѣ́йшее р. այնտեղ կատարեալ բաբելոնական խառնակութիւն էր տիրում. **-чный** *—ծ.* **1,** այլալեզու, այլաբարբառ, բազմալեզու, բազմաբարբառ. **2,** *միևնոյն բանի մասին զանազան կերպով խօսող, գրող:

Ра́зствовать (-вую -ютъ) *չ.* զանազանուել, տարբերուել, զանազան, տարբեր լինել, չնմանուել.

Разну́||зданность *է.* սանձարձակութիւն, պակասամոլութիւն. **-зданный** *—ծ.* սանձարձակ, անզուսպ. р—ыя стра́сти; р. о́бразъ жи́зни; **-здываніе** *չ.* սանձը հանելը. **-здывать, -здать** *ն.* ло́шадь ձիու սանձը հանել, վերցնել. *р. свой стра́сти իր կրքերի սանձը բաց թողնել. **-ся** *—ջր.* սանձը ձգել, սանձից արձակուել:

Ра́зный *—ծ.* զանազան, տարբեր, այլ, ուրիշ, այլևայլ, պէսպէս. э́то двѣ ве́щи р—ыя; употреби́ть р—ыя сре́дства; въ р—ое вре́мя զանազան ժամանակ:

Разнѣ́||живать, -жить (-жу -жатъ) *ն.* **1,** ամոքել, փափկացնել, կակղացնել. **2,** զգուել, փայփայել. **3,** փորել, փափկացնել, ‹փուխլացնել›. р. зе́млю; **-ся** *—ջր.* ամոքուել, փափկանալ, փափկել, կակղանալ, կակղել:

Разню́ниться (-нюсь -нятся) *չ.* լալականել, հեկեկալ, սկսել լալ, լաց լինել:

Разню́||хиваніе *չ.* հոտառութեամբ տեղեկանալը, իմանալը. լրտեսելը. **-хивать, -хать** *ն.* **1,** հոտառութեամբ տեղեկանալ, իմանալ, գտնել. լրտեսել. **2,** սպառել, քաշել պրծնել, վերջացնել (քթախոտը). **-ся** *—ջր.* շատ քթախոտ քաշել:

Раз||ня́тіе *չ.* բաժանելը, լուծելը, քանդելը, քանդելը, բաժան բաժան անելը. р. на ча́сти ту́ши мя́са մորթած [և մաշկած] անասունի միսը մաս մաս բաժանելը. **-ня́ть** (-ниму́ -нимутъ; *անց.* ро́знялъ, разняла́, о́; *հրմ.* -ними́) *տ.* Разнима́ть.

Разоби́дѣть (-бижу -дятъ) *ն.* սաստիկ վիրաւորել, խայթել. **-ся** *—ջր.* սաստիկ վիրաւորուել, խիստ սաստիկ վիրաւորուած զգալ:

Разобла||ча́ть, -чи́ть *ն.* **1,** զգեստները հանել. **2,*** մերկացնել, բացել. **-ся** *—ջր.* **1,** զգեստները հանել (քահանայի մասին). **2,***մերկանալ, բացուել. наконе́цъ намѣ́ренія его́ разоблачи́лись. **-че́ніе** *չ.* **1,** զգեստները հանելը. **2,*** մերկացում. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** *տ.* Разоблача́ть, ся.

Разо||бра́ніе *տ.* Разбира́ніе; **-бра́ть** (разберу́ -ру́тъ; -бери́), **ся** *տ.* Разбира́ть, ся.

Разоб||ща́ть, -щи́ть *ն.* զատել, բաժանել, անջատել, հաղորդակցութիւնը կտրել, *Փխզ.* առանձնացնել. **-ще́ніе** *չ.* զատելը, -տում, բաժանելը, -նում, անջատելը, -տում, հաղորդակցութիւնը կտրելը. *Փխզ.* առանձնացնելը, -ցնում. **-щённость** *է.* *Փխզ.* առանձնացնում. **-щи́тельный** *—ծ.* զատիչ, բաժանիչ, անջատիչ, առանձնացուցիչ. р. прибо́ръ զատիչ, առանձնացուցիչ հանդերձանք, գործիք. **-щи́ть** (-щу́ -ща́тъ), **ся** *տ.* Разобща́ть, ся.

Разобью́ *տ.* Разби́ть.

Разово́й *—ծ.* *Թատր.* մի անգամուայ, միանուագ տրուող, հասուցանուող (հմմտ *տ.* Сезо́нный); р—ыя де́ньги գերասաններին մի ներկայացման համար վճարուող դրամ. р—ые биле́ты մի ներկայացման համար վերցրած [տոմսակներ:

Разовью́ *տ.* Разви́ть.

Разо||гна́ніе *չ.* հալածելը, ցրելը, ցիր ու ցան անելը. **-гна́ть,** (разгоню́ -о́нятъ; -гони́) *տ.* Разга́нивать.

Разогну́ть *տ.* Разгиба́ть.

Разогор||ча́ть (-чу́ -ча́тъ) *ն.* кого́ մէկին սաստիկ վշտացնել, մէկին խորը խոցել, մէկի սրտին մեծ ցաւ պատճառել. **-ся** *—ջր.* սաստիկ վշտանալ, խորը խոցուել:

Разо||грѣва́льный *—ծ.* [նորից] տաքացնելու, -նող. р—ая печь փառարան, որով կերակուրներ են տաքացնում. **-грѣва́ніе** *չ.* [նորից] տաքացնելը. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** (-рѣ́ю -ютъ) *ն.* [նորից] տաքացնել, (գր.) ջեռուցանել: [Раздира́ть, ся.

Разодра́ть (раздеру́ -ру́тъ), **ся** *տ.*

Разо||дѣва́ть, -дѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ; -нь) *ն.* շքեղութեամբ հագցնել, զուգել, զարդարել, պաճուճել. **-ся** *—ջր.* շքեղութեամբ հագնուել, զուգուել, զարդարուել, պճնուել, պաճուճուել: [жа́ть.

Разо||жгу́ *տ.* Разже́чь; **-жму́** *տ.* Раз-

Разозли́ть (-злю́ -зля́тъ) *ն.* սաստիկ բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել. **-ся** *—ջր.* սաստիկ բարկանալ, չարանալ, կատաղել:

Разо||знава́ть (*ներկ.* -знаю́ -ю́тъ), **-зна́ть** (*ապռն.* -зна́ю -ютъ) *տ.* Развѣ́дывать.

Разойти́сь (-зойду́сь -ду́тся; *անց.* разошёлся -шла́сь -шло́сь; *հրմ.* -зойди́сь) *տ.* Расходи́ться.

Разóкъ, зкá ա. *նւզ.* *մի անգամ միայն։*
Разо‖лью́ *տ.* Разли́ть; **-мну́** *տ.* Размя́ть.
Рáзомъ *մ.* *միանգամից, ‘մէ քաշ’, յանկարծ.* кóнчить дѣ́ло р.; онъ р. вы́игралъ ты́сячу рублéй; они́ заговори́ли всѣ р.
Разо‖прѣвáть, -прѣ́ть *չ.* 1, *սաստիկ քրտնել, քրտնքից ջուր կտրել, թուլանալ, թուլկանալ.* 2, *յաւ, ըստ հարկին եփուել, խաշուել, փափկել, փափկանալ, ուռչիլ.* **-прѣ́лый** *ած.* *յաւ, ըստ հարկին եփուած, խաշուած, [եփուելուց, խաշուելուց] փափկած, փափկացած, ուռած,* [*‘տաքցած’*։
Разопью́ *տ.* Распи́ть.
Разо‖рáть (-рю́ -óрютъ) *ն.* *վարել, հերկել (ցելը կամ կորդը).* **-рáться** (-рýсь -рýтся) *անդր.* *սկսել աղաղակել, ‘բղաւել’, չարունակ, բարձր աղաղակել, ‘բղաւել’, ծղրտալ, ‘ճղճղալ’։*
Разо‖рвáніе *տ.* Разрывáніе; **-рвáть** (-рвý -рвýтъ; -рви́), **ся** *տ.* Разрывáть, ся I.
Разорéніе *չ.* *աւերում, կործանում, աւեր, կորուստ, քայքայում, սնանկութիւն, ‘տնաքանդութիւն’. աղէտ.* емý грози́тъ крáйнее р. *նրան կատարեալ կորուստ կամ սնանկութիւն է սպառնում.* онъ тепéрь въ крáйнемъ р—іи *նա այժմ մեծ աղէտի մէջ է գտնուում.* э́то прóсто р. *այդ կատարեալ տնաքանդութիւն է։*
Разоржáться (-ржýсь -жýтся) *չ.* *սկսել սաստիկ վրնջել, խրխնջալ, չդադարել խրխնջալուց, վրնջելուց։*
Разо‖ри́тель ա. **-ри́тельница** *ի.* *աւերիչ. -րող, կործանիչ. -նող, փչացնող, ապականիչ, -նող, տուն քանդող այր, կին.* **-ри́тельный** *ած.* *աւերիչ, ապականիչ, քայքայիչ, կործանարար.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** *տ.* Разоря́ть, ся.
Разору‖жéніе *չ.* *զինաթափում, -փութիւն.* **-живáть, -жи́ть** (-жу -жатъ) *ն.* *զինաթափել։*
Ра‖зóръ ա. *ռմկ.* *տ.* Разорéніе; въ р. разори́ть *բոլորովին աւերել, կործանել, ոչընչացնել.* **-зоря́ть**, -зори́ть *ն.* 1, *աւերել, կործանել, քայքայել, ոչնչացնել.* въ конéцъ р. *բոլորովին կործանել, ոչնչացնել.* 2, *սնանկացնել, ‘տունը քանդել’.* э́ти издéржки разори́ли егó; **-ся** *անդր.* *սնանկանալ. ‘տնաքանդ լինել’.* онъ разори́лся отъ рóскоши *փարթամ կեանքը նրա տունը քանդեց.* онъ разоря́ется на лошадéй *ձիերն են նրա տունը քանդում.* *р. въ пухъ и прахъ *բոլորովին սնանկանալ, ‘տնաքանդ լինել’։*
Разослáть (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) *տ.* Разсылáть. [*կար քնել։*
Разоспáться (-сплю́сь -спя́тся) *չ.* *եր-*
Разотировéнничаться *անդր.* *սիրտը բացել, անկեղծօրէն սսել, յայտնել։*
Разо‖стлáть (разстелю́ -éлютъ), **ся** *տ.* Разстилáть, ся; **-трý** *տ.* Растерéть.
Разохó‖чивать, -тить (-чу -тятъ) *ն.* когó къ чемý *մէկի մէջ մի բանի ցանկութիւն, ‘հաւէս’ զարթեցնել, առաջացնել.* р. когó къ учéнію; я разохóтилъ егó къ мýзыкѣ; **-ся** *անդր.* *սիրով, ‘հաւէսով’ մի բանի յարել, անձնատուր լինել, ‘կպչել’.* онъ разохóтился рабóтать.
Разоча‖ровáніе *չ.* *հիասթափում, յուսախաբութիւն.* **-рóвывать, -ровáть** (-рýю -ютъ) *ն.* *հիասթափեցնել, յուսախաբել.* э́тотъ человѣ́къ -ровáлъ меня́; р. когó въ чёмъ нибудь; **-ся** *անդր.* *հիասթափուել, յուսախաբուել.* я -ровáлся въ э́томъ человѣ́кѣ; я -ровáлся на егó счётъ *նրա նկատմամբ ես յուսախաբուած եմ։*
Разóчекъ, чка ա. *նւզ.* *մի անգամ միայն, միմիայն մի անգամ։* [Расши́ть.
Разо‖шлю́ *տ.* Разослáть; **-шью́** *տ.*
Разра‖бáтываніе *չ.* *տ.* Разрабóтка; **-бá(ó)тывать, -бóтать** *ն.* *մշակել, գործել.* р. пóле, наýку; р. рудни́къ *հանքը մշակել, շահագործել.* **-бóтка** *ի.* *մշակելը, -կում, գործելը.* р. проéкта; рýдничная р. *հանքի, բովի մշակումը, շահագործումը։*
Раз‖равнéніе *չ.* *հարթելը, -թում, հաւասարելը, -րում, ‘դզելը’, ‘դզում’.* **-рáвнивать**, -ровня́ть *ն.* *հարթել, հաւասարել, ‘դզել’։*
Разра‖жáть, -зи́ть (-жý -зя́тъ) *ն.* *կործանել, ջարդ ու փշուր անել, խորտակել.* разрази́ меня́ грóмомъ, éсли я… *թող կայծակն ինձ զարկէ, եթէ…* **-ся** *անդր.* *պայթել. ճայթել.* надъ гóродомъ -зи́лась грозá *քաղաքի վերայ [կամ գլխին] ամպրոպ, մրրիկ ճայթեց, պայթեց.* -зи́ться смѣ́хомъ, грóмкимъ смѣ́хомъ *փաթթկալ, բարձրաձայն հռհռալ.* -зи́ться гнѣ́вомъ *բարկութիւնից բռնկուել։*
Разрá‖зниваніе, -нивать *տ.* Разрóзниваніе, рóзнивать.
Раз‖рáнивать, -роня́ть *ն.* *կամաց կամաց վայր թափել, շաղ տալ, կորցնել (զանազան տեղեր)։*
Раз‖растáніе *չ.* *աճելը, մեծանալը (ըստ երկարութեան և ըստ լայնութեան, ըստ ամենայն մասանց).* **-растáться, -ра(о)сти́сь** (-стýсь -стýтся; *անց.* -рóсся -óслáсь -ослóсь) *չ.* *աճել, մեծանալ (ըստ երկարութեան և ըստ լայնութեան, ըստ ամենայն մասանց)։*
Разревѣ́ться (-вýсь -вýтся) *չ.* 1, *սաստիկ ոռնալ, մռնչել, ‘բղաւել’.* 2, *սաստիկ, բարձրաձայն լալ, ողբալ.* о чёмъ ты разревѣ́лся *ինչ ես ոռնում, ինչ ես ‘բայաթին գլուխը դցել’։*
Разри‖совáть (-сýю -ютъ), **ся** *տ.* Разрисóвывать, ся; **-сóвываніе** *չ.* *նկարներով զարդարելը, նկարազարդելը.* **-сóвывать**, -совáть *ն.* *նկարներով զարդարել, նկարազարդել.* **-ся** *անդր.* *նկարչութեամբ սաստիկ զբաղուել, սկսել մեծ սիրով, մեծ ‘հաւէսով’ նկարել։*
Раз‖ровня́ть *տ.* Разрáвнивать; **-рожáться, -роди́ться** (-жýсь -дя́тся) *անդր.* 1, *ծնել, ‘պտտուել’.* 2, *աճել, բազմանալ։*
Разрóз‖ниваніе *չ.* *ջոկելը, զատելը, բաժանելը, անջատելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) *ն.* *ջոկել, զատել, բաժանել, անջատել, կենտ դարձնել.* р. коллéкцію *հաւաքածուի ամբողջութիւնը խախտել, հաւաքածուն կտոր կտոր անել, թերի դարձնել։*
Разроня́ть *տ.* Разрáнивать.
Раз‖рости́сь *տ.* Разрасти́сь; **-рóю** *տ.* Разры́ть.
Разру‖бáніе *չ.* *տ.* Разрýбка; **-бáть, -би́ть** (-блю́ -ýбятъ; -би́) *ն.* *ճեղքել, ‘ճղքել’.* р. комý чéрепъ; **-бка** *ի.* *ճեղքելը,*

‘ճղելը‘. **-бъ** ա. ճեղքուածք, ‘ճղուածք‘, ճեղքած, ‘ճղած‘, կտրած տեղ։

Разругáть ն. հայհոյել, նախատել, անարգել. **-ся** փոխ. 1, միմեանց հայհոյել, նախատել, անարգել. 2, միմեանց հետ կռուել, գժտուել։

Разрумя́||нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. սաստիկ կարմրեցնել. կարմիր շպարով սաստիկ շպարել. **-ся** անդր. սաստիկ կարմրել. կարմիր շպարով սաստիկ շպարուել, ‘քսուել‘։

Разру||шáть, -шить ն. աւերել. կործանել, քանդել. ոչնչացնել. р. здáніе, гóродъ, укрѣплéніе, домъ; врéмя всё разрушáетъ ժամանակը ամէն բան եղծանում է. землетрясéніе разрýшило этотъ гóродъ; р. до основáнія; *р. чьи плáны, надéжды, зáмыслы, намѣ́ренія — խորտակել, խափանել, ոչնչացնել. *р. здорóвье առողջութիւնը քայքայել. *причи́ны, котóрыя созидáютъ и разрушáютъ госудáрства; **-ся** անդր. աւերուել, կործանուել, քանդուել, ոչնչանալ. **-шéніе** չ. աւերելը, -րում, կործանելը, -նում, ոչնչացնելը. этотъ домъ прихóдитъ въ р.; **-ши́мость** ի. կործանելիութիւն, եղծանելիութիւն, դիւրակործանութիւն. **-ши́мый** ած. կործանելի, եղծանելի, դիւրակործան. **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** ի. կործանիչ, -նող, աւերիչ, -րող, քանդող, ոչնչացնող այր, կին. **-ши́тельный** ած. կործանիչ, աւերիչ, քանդող, ոչնչացնող. избѣ́гнуть р—аго дѣ́йствія врéмени; **-шить** (-шу -шатъ) **ся** տ. Разрушáть, ся.

Раз||рывáніе չ. I. պատառելը, պատռելը, պատառտելը. II. փորելը, պեղելը, փորելով, պեղելով բացելը. **-рывáть I.** (-орвáть) ն. պատառել, պատռել, պատառտել. р. письмó, плáтье; р. на куски́, на кусóчки; р. верёвку թոկը կտրել. волкъ разорвáлъ овцý; разъярённая толпá чуть не разорвáла егó; пýшку разорвáло թնդանօթը պատռուեց. бóмбу разорвáло ռումբը պայթեց, ‘ճոթ եղաւ‘, կտոր կտոր եղաւ. морóзъ разрывáетъ кáмни սառնամանիքը քարեր է ճաքեցնում *р. дрýжескія свя́зи բարեկամական կապերը կտրել, խզել, ընդհատել. **-ся** անդր. պատառուել, պատռուել, պատառտուել, ճաքել, ճեղքուել. у васъ плáтье разорвáлось; бóмба разорвáлась въ двухъ шагáхъ отъ негó ռումբը նրանից երկու քայլ հեռու պայթեց. *странá разрывáемая полити́ческими пáртіями քաղաքական կուսակցութիւններից բաժան բաժան եղած երկիր. *у меня́ сéрдце разрывáется սիրտս պատռւում է. р. отъ досáды սրտնեղութիւնից ճաքել. не разорвáться же мнѣ ես հօ չեմ կարող հազար կտոր լինել. II. (-ры́ть) ն. փորել, պեղել, բրել, փորելով, պեղելով բացել. **-рывнóй, -рывный** ած. պայթուցիկ, պայթեցնող. р—áя пýля պայթուցիկ գնդակ. **-ры́въ** ա. 1, պատռելը, պատռում. պայթեցնելը, պայթում. կտրուելը (օր. ջիլի). р. сéрдца բժ. սրտի պայթում. 2, պատռուածք, ճեղքուածք. 3,* գժտութիւն. **-рывъ-травá** ի. տ. Каменолóмка; **-ры́ть** (-рóю -ютъ; -рóй) տ. Разрывáть II.

Разры||хлéніе չ. փշրելը, փշրելով փափկացնելը, ‘փոփոլացնելը‘. **-хля́ть, -хли́ть** (-хлю -лятъ) ն. փշրել, փշրելով փափկացնել, ‘փոփոլացնել‘։

Разрѣ||жáть, -ди́ть (-жý -дя́тъ) ն. նօսրացնել, ցանցառացնել. р. óвощи բանջարեղէնի մէջ բուսած վնասակար խոտերը քաղել, բանջարեղէնը մէջէմէջ քաղհանել. **-жéніе** չ. նօսրացնելը, ցանցառացնելը. **-жённость** ի. նօսրացում, նօսրութիւն, ցանցառութիւն. р. вóздуха; **-живать** տ. Разрѣжáть.

Раз||рѣ́жу տ. Разрѣ́зать. **-рѣзáніе** տ. Разрѣ́зываніе; **-рѣзáть** տ. Разрѣ́зывать.

Разрѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся) անդր. սաստիկ խնդալ, խայտալ, շատ չարաճճի, սանձարձակ բաներ անել։

Раз||рѣ́зка ի. կտրելը, կտրտելը, կտոր կտոր անելը. **-рѣзнóй** ած. կտրած, ճեղքած. р. бáрхатъ [մէջէմէջ] կտրուածքներով թաւիշ, ‘մախմուր‘. **-рѣ́зъ** ա. 1, տ. Разрѣ́зываніе; 2, կտրած. ճեղքած տեղ, կտրուածք, ճեղքուածք, հատուած. у негó краси́вый р. глазъ նրա աչքեր[ի կոպեր]ը սիրուն ճեղքուածք ունեն, սիրուն են ճեղքուել. р. брю́ха փորի ճեղքումը, ‘ճղումը‘. продóльный р. ճեղքուածք ըստ երկայնութեան. въ разрѣ́зъ մ. ա, միջից, ընդթափ. բ,* հակառակ, ներհակ, 'ի վնաս. итти́ съ кѣмъ въ разрѣ́зъ մէկին դէմ, հակառակ վարուել, գործել. **-рѣ́зываніе** չ. կտրելը. կտրտելը. ճեղքելը, ‘ճղելը‘. կտրելով բացելը. **-рѣ́зывать**, -рѣ́зать ն. կտրել, կտրտել, կտոր կտոր անել. ճեղքել, ‘ճղել‘, կտրելով բացել. р. пáлецъ; р. пополáмъ կիսել, կէս անել. р. на куски́; р. жáренаго индюкá; р. арбýзъ, ды́ню; р. живóтъ փորը պատռել, ճեղքել, ‘ճղել‘. у негó нóги такъ распýхли, что нáдо было резрѣ́зать сапоги́.

Разрѣ||шáть, -ши́ть ն. 1, լուծել, արձակել. власть вязáть и р. կապելու և արձակելու իշխանութիւն. 2, լուծել, վճռել. р. задáчу; р. сомнѣ́ніе կասկածը վերացնել, փարատել. р. трýдность դժուարութիւնը բառնալ, վերացնել. 3, когó отъ чегó մէկին մի բանից արձակել, ազատել, թողնել. р. отъ эпитемі́и ապաշխարանքից արձակել. р. отъ постá; р. отъ грѣхóвъ (կմ լոկ р—ши́ть) մէկի մեղքերը թողնել, մէկի մեղքերին թողութիւն տալ. 4, комý что, когó на что մէկին մի բան թոյլատրել, մի բան թոյլ տալ. емý разрѣшенó израсхóдованіе этой сýммы; р. ры́бу, мя́со մէկին թոյլ տալ [պաս օրերը] ձուկ, միս ուտելու. **-ся** անդր. 1, լուծուել, որոշուել, վերջանալ. чѣмъ дѣ́ло разрѣши́лось? это такóй вопрóсъ, котóрый разрѣши́тся легкó; 2, ազատուել, երեխայ բերել, ‘պառկել‘. онá благополýчно разрѣши́лась отъ брéмени; р. отъ брéмени сы́номъ, дóчерью տղայ, աղջիկ բերել. **-шéніе** չ. 1, արձակելը, -կում, թողնելը, թողութիւն. р. отъ грѣхóвъ; 2, լուծելը, -ծում, վճռելը, -ռում. р. задáчи; р. уравнéній; р. сомнѣ́нія կասկածի փարատումը. 3, թոյլ տալը, թոյլատրելը, -տրութիւն. р. винá, ры́бы թոյլատրութիւն գինի խմելու, ձուկ ուտելու. съ вáшего р—ія ձեր թոյլատրութեամբ. съ р—ія мини́стра; 4, ազատուելը, -տութիւն. р. отъ брéмени ազատուելը, երեխայ բերելը, ‘պառկելը‘. **-ши́мость** ի. կարելիութիւն լուծելու կամ թոյլատրելու. **-ши́мый** ած. լուծելի. թոյլատրելի. **-ши́тельный** ած. թոյլատրող,

թոյլատրական. արձակող, արձակիչ, թողութիւն տուող, թողութեան. **-шить** (-шу́ -ша́тъ), **ся** т. Разрѣша́ть, ся.

Разрю́миться (-млюсь -мятся) չ. սկսել հեկեկալ, լալ. շղագարել հեկեկալուց, լալուց:

Разря́‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), **ся** т. Разряжа́ть,ся; **-дка** ի. տպգր. տողամէջ անջրպետ. **-дникъ** ա. 1, Փիզ. պարպող, պարպիչ (ելեքտրական մեքենայի). 2, ռզմ. գնդահան, գնդակը քարշող, հանող. **-дный** ած. 1, դասի, կարգի, դասակարգութեան. р—ая кни́га պտմ. ազնուականների դասակարգութեան մատեան. 2, պարպելու. **-дъ** ա. 1, բաժանում, դաս, կարգ, դասակարգութիւն, խումբ. ра́тникъ ополче́нія пе́рваго, второ́го р—а; 2, պարպելը, պարպում (հրազինի և կամ ելեքտրական մեքենայի). 3, հնց. սենեակ, ուր իրաւասութեան տակ էր գտնուում բացուած տեղերի բաշխումը. **-жа́ть**, -ди́ть ն. 1, զարդարել, պճնել, պաճուճել (շքեղ զգեստներով). 2, պարպել, դատարկել (հրազէնը, ելեքտրական մեքենան), [հրազինի] լիցը (заря́дъ) հանել, տանել. р. ружьё, пистоле́тъ; р. батаре́ю Փիզ. մարտկոցը պարպել. **-ся** անդր. զարդարուել, պճնուել, պաճուճուել. разряди́лась безъ вся́каго вку́са; **-же́ніе, -жива́ніе** չ. 1, զարդարելը, պճնելը, պաճուճելը. 2, պարպելը (հրազէնը և կամ ելեքտրական մեքենան). р. ору́дія.

Раз‖са́да ի. հոգ. ածուատնկեր (ածուներում վերատնկելի տնկեր). **-сади́ть** (-жу́ -а́дятъ), **ся** т. Разса́живать, ся; **-са́дка** ի. [տունկը] փոխադրելը, վերատնկելը, տնկոտելը. **-са́дникъ** ա. 1, տնկանոց, տնկարան (որի մէջ մատղաշ տնկեր են բուծում յետոյ ածուները փոխադրելու համար). 2,* բուրաստան, ուսումնարան, գիտութեան, լուսաւորութեան եւն կենտրոն. Пе́рсія р. холе́ры Պարսկաստանը խոլերայի բոյնն է, բուն հայրենիքն է. **-садно́й, -са́дный** ած. վերատնկելու, -տնկման. **-са́живаніе** չ. 1, տնկելը, տրնկոտելը, վերատնկելը. 2, տեղաւորելը, զետեղելը. **-са́живать**, -сади́ть ն. 1, տնկել, տնկոտել, վերատնկել (զանազան տեղերում). 2, տեղաւորել, զետեղել (զանազան տեղերում). р. зри́телей въ за́лѣ; **-ся** անդր. տեղաւորուել, նստոտել:

Разса́ри‖ваніе չ. 1, ցրելը, ցիրուցան անելը, շաղ տալը. 2, վատնելը, փչացնելը. **-вать**, разсори́ть ն. 1, ցրել, ցիրուցան անել, շաղ տալ. 2, վատնել, փչացնել (դրամ):

Раз‖све́рливаніе չ. գայլիկոնելով լայնացնելը, ընդլայնելը. **-све́рливать, -сверли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. գայլիկոնելով, գայլիկոնով, 'բուրղուով' լայնացնել, ընդլայնել:

Разсвирѣпѣ‖лый բյ. ած. կատաղած, մոլեգնած, 'գազազած'. **-ніе** չ. կատաղիլը, -ղութիւն, մոլեգնիլը, -գնութիւն. **-ть** չ. կատաղիլ, մոլեգնիլ, 'գազազիլ':

Разсвѣ‖та́ть, -сти́ չ. դէմ. լուսանալ, այգանալ, առաւօտանալ, [լոյսի մասին] ծագել, բացուել. разсвѣта́етъ; встава́йте, уже́ разсвѣло́; разбуди́те меня́, когда́ разсвѣтётъ; **-тъ** ա. լուսածագ, արևածագ, վաղորդեան աղջամուղջ, առաւօտամուտ, այգ. я всталъ на р—ѣ (կմ р—омъ).

Разсе‖ле́ніе չ. զանազան տեղեր, զանազան կողմեր գաղթեցնելը, բնակեցնելը. **-ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. զանազան տեղեր, կողմեր գաղթեցնել, բնակեցնել. **-ся** անդր. զանազան տեղերում բնակուել, բնակութիւն հաստատել:

Раз‖се́рживать, -серди́ть (-ржу́ -е́рдятъ) ն. բարկացնել, բարկութիւնը բերել, զայրացնել, 'ջղայնացնել', 'ջիղը բերել'. **-ся** անդր. բարկանալ, զայրանալ, 'ջղուել'. онъ разсерди́лся не на шу́тку նա թունդ բարկացել է. р. изъ-за пустяко́въ.

Раз‖си́живаться, -сидѣ́ться (-жу́сь -дя́тся) չ. 1, երկար նստել, միևնոյն տեղը նըստած մնալ. 2, թուխս գալ:

Разска‖за́ть (-жу́ -а́жутъ; -жи́) т. Разска́зывать; **-зчикъ** ա. **-зчица** ի. պատմող, պատմիչ, զրուցող, զրոյց անող, 'նաղլ անող' այր, կին. р—зчики не годя́тся въ прика́зчики (առծ.) ընդ բան և ընդ իր մեծ է խտիր. **-зъ** ա. պատմութիւն, զրոյց, 'նաղլ'. пусты́е р—ы; **-зыва́ніе** չ. պատմելը, զրուցելը, ճառելը, 'նաղլ անելը'. **-зывать**, -за́ть ն. պատմել, զրուցել, զրոյց անել, ճառել, 'նաղլ անել'. р. кому́ своё го́ре; р. свои́ похожде́нія; р. ска́зку; про него́ разска́зываютъ, что...; разскажи́те намъ, какъ э́то бы́ло; Та́цитъ разска́зываетъ, что...; р. снача́ла սկզբից, նորից պատմել:

Разскака́ться (-ачу́сь -а́чутся) չ. 1, երկար, շատ դէս ու դէն թռչել, թռչկոտել, 'ծուլծուլ ըլել'. 2, սաստիկ, արագ վազել, սլանալ, 'չափ դնել':

Разска́‖щикъ, -щица т. Разска́зчикъ, -зчица.

Разскочи́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. տրաքել, պայթել, կտոր կտոր լինել, 'ճոթ ըլել':

Раз‖сла́бить (-блю -бятъ; -бь) т. Разслабля́ть; **-слабле́ніе** չ. 1, թուլութիւն, տկարութիւն. բժ. անդամալուծութիւն. **-сла́бленность** ի. թուլութիւն, տկարութիւն. ջլատում. անդամալուծութիւն. **-сла́бленный** ած. թուլացած, տկարացած, ջլատուած, 'չորացած'. р. му́скулъ; р а з с л а́ б л е н н ы й, аго ա. անդամալոյծ. **-слабля́ть**, -сла́бить ն. 1, թուլացնել, տկարացնել, ուժից գցել, ջլատել. անդամալոյծ դարձնել. 2, թուլացնել, 'բօշացնել' (օր. գօտին, գիլ քաշած պարանը). **-слабѣва́ніе** չ. թուլանալը, տկարանալը. **-слабѣва́ть**, -слабѣ́ть, **-сла́бнуть** չ. թուլանալ, տկարանալ, ուժից ընկնել. **-слабѣ́лый** բյ. ած. թուլացած, տկարացած, ուժից ընկած. **-слабѣ́ть** т. Разслабѣва́ть.

Раз‖сла́вить (-влю -вятъ; -вь) т. Разславля́ть; **-славле́ніе** չ. տարածելը, տարփողելը, 'չու անելը'. **-славля́ть**, -сла́вить ն. [լուրեր] տարածել, տարփողել, 'չու անել'. онъ разсла́вилъ обо мнѣ то́, что мнѣ и на мысль не приходи́ло.

Раз‖сла́щивать, -слаща́ть, -сласти́ть т. Подсл...

Разсло́‖иваніе չ. խաւ խաւ անելը, բաժանելը. **-ивать, -и́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. խաւ-խաւ, խաւօրէն անել, բաժանել. **-ся** անդր. խաւ խաւ, խաւօրէն լուծուել, բաժանուել:

Разслу́‖шивать, -шать ն. [աշխատել լաւ] լսել, լսանալ, հասկանալ. шумъ такъ великъ, что не разслу́шаешь другъ дру́га.

Разслы‖ха́ть, -шать ն. լաւ, պարզ լսել, լսանալ. «я не разслыха́лъ конца́ фра́зы»; я не разслы́шалъ э́того сло́ва.

Разслѣ́‖дованіе չ. իրւք. ճիշտ, մանրամասն քննութիւն. назна́чить дополни́тельное р.; допро́съ и р. дѣ́йствія обвиня́емаго; **-довать** (-дую -ютъ), **-дывать** ն. ճիշտ, մանրամասն քննել, տեղեկանալ, լսանալ։

Раз‖сма́триваніе չ. **1**, լաւ, ըստ հարկին, ճշտութեամբ նայելը, տեսնելը, գիտելը. զննելը, 'տնտղելը'. **2**, ճշտութեամբ քննելը. **-сма́тривать**, -смотрѣ́ть ն. **1**, լաւ, ըստ հարկին, ճշտութեամբ նայել, տեսնել, գիտել, զննել, 'տնտղել'. р. карти́ну; э́то такъ далеко́, что я не могу́ разсмотрѣ́ть — որ ես լաւ չեմ կարողանում տեսնել. разсмотри́те хороше́нько доброту́ э́того сукна́; р. предме́тъ въ микроско́пъ; **2**, քննել. р. дѣ́ло; р. вопро́съ; **-смотрѣ́ніе** չ. տեսնելը, քննելը, քննութիւն. предста́вить прое́ктъ на р. коми́ссіи; по р—іи докуме́нтовъ թղթերը քննելուց յետոյ. судъ войдётъ въ р... դատարանը ... կը քննէ. **-смотрѣ́ть** (-рю́ -рятъ; -ри́) տ. Разсма́тривать.

Раз‖смѣши́ть տ. Смѣши́ть; **-смѣ́яться** (-смѣю́сь -ю́тся) անդր. **1**, ծիծաղել. **2**, փրթկալ, սկսել բարձր ծիծաղել, 'հռհռալ'։

Разсна‖сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Разсна́щивать, ся; **-стка** ի. **-снаще́ніе** չ. նաւի հանդերձանքը, առաք ու կարգը առնելը, վերցնելը. **-щивать**, -сти́ть ն. նաւի հանդերձանքը, առաք ու կարգը առնել, վերցնել, նաւը զինաթափ անել։

Раз‖со́вываніе չ. տ. բայը. **-со́вывать, -сова́ть** (-сую́ -ю́тъ), -су́нуть ն. **1**, զանազան տեղեր կոխել, խցկել, դնել, տեղաւորել. **2**, զանազան կողմեր ղրկել, ուղարկել. **3**, զանազան կողմեր, դէս ու դէն ցրել, ցրուցան անել. **4**, բաժանել, բաշխել (զանազան անձերի)։

Разсовѣ́‖тываніе, -тованіе, -тывать, -товать տ. Отсовѣ́т...

Разсо́‖лъ ա. աղաջուր. բռնուածքի ջուր, թթուաջուր. **-льникъ** ա. վարունգի (թթու վարունգից, 'խիարից' պատրաստած) ապուր. **-льный** ած. աղաջրի. բռնուածքի ջրի, թթուաջրի։

Разсори́ть (-рю́ -я́тъ) տ. Разса́ривать.

Разсорти‖рова́ніе չ. **-ро́вка** ի. **-ро́вываніе** չ. ընտրելը, ընտրում, ջոկելը, ջոկում, բաժանելը, -նում. **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (ֆր.) ընտրել, ջոկել, բաժանել (տեսակների, կարգերի ևն)։

Разсо́ха ի. **1**, երկճեղ ծայր (որ և է բանի). **2**, արօրի սոռլին մաս։

Разсо́хнуться տ. Разсыха́ться.

Разсо́шистый ած. երկճեղ, եղանի մասների պէս բաժանուած, ճեղքուած (ծառի մասին)։

Разспеси́виться (-влюсь -вятся) անդր. սաստիկ հպարտանալ, գոռոզանալ։

Раз‖спра́шиваніе չ. հարցուփորձելը, հարցուփորձ անելը. **-спра́шивать, -спроси́ть** (-ошу́ -о́сятъ) ն. հարցուփորձել, հարցուփորձ անել. **-спро́счикъ** ա. **-спро́счица** ի. հարցուփորձող, հարցուփորձ անող այր, կին. **-спро́съ** ա. հարցուփորձ. ва́шимъ р—амъ нѣтъ конца́.

Разсредото́чи‖ваніе չ. ապակենտրոնացնում, տարակենտրոնացնում. **-вать** ն. ապակենտրոնացնել, տարակենտրոնացնել։

Разсро́‖ченіе, -чиваніе չ. **1**, պայմանաժամեր, 'վադաներ' նշանակելը. պայմանաժամերի, 'վադաների' բաժանելը. **2**, յետաձգում. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. **1**, պայմանաժամեր, 'վադաներ' նշանակել (օր. պարտքը վճարելու համար), պայմանաժամերի, 'վադաների' բաժանել (պարտքի վճարումը). **2**, յետաձգել (պարտքը, պարտքի վճարումը). **-чка** ի. տ. Разсро́ченіе; **2**, յետաձգելը (պարտքի վճարումը). купи́ть въ р—у, съ усло́віемъ уплати́ть по частя́мъ յետաձգումով, մաս մաս վճարելու պայմանով գնել։

Разссо́‖риваніе չ. կռուեցնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. կռուեցնել. р. двухъ прія́телей; **-ся** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ կռուել, գժտուել։

Раз‖става́ніе չ. բաժանուելը, հրաժեշտ առնելը. **-става́ться** (-стаю́сь -ю́тся), -ста́ться չ. съ кѣмъ մէկից բաժանուել, մէկից հրաժեշտ առնել, հրաժեշտ վերցնել. р. съ ро́диною, съ родны́ми, съ друзья́ми; они́ пла́кали разстава́ясь; уже́ по́здно, пора́ намъ р.; мы разста́лись друзья́ми մենք բաժանուեցանք իբրև բարեկամներ (կմ բարեկամաբար). онъ и съ копе́йкой не разста́нется նա իր կոպէկը ձեռքից բաց չի թողնի։

Разста́‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Разставля́ть; **-вка** ի. **1**, տ. Разставле́ніе; **2**, շորին գցած կտոր. **-вле́ніе** չ. դնելը, կանգնեցնելը (զանազան տեղերում). դարսելը, դարսաելը, կարգաւորելը, դասաւորելը. **-вля́ть, -вить** ն. **1**, կանգնեցնել. р. часовы́хъ ժամապահներ կանգնեցնել, կարգել. р. столбы́ по доро́гѣ; **2**, դնել, դարսել, դարսաել, դասաւորել, զետեղել, տեղաւորել. р. ме́бель по ко́мнатамъ; р. солда́тъ по кварти́рамъ; р. войска́ шпале́рами; р. но́ги ոտները չռել, տարածել, բացել. р. сѣ́ти ցանց բացել, վարմ դնել. р. западню́ թակարդ դնել, որոգայթ լարել. **3**, լայնացնել, մէջը կտոր գցել. р. пла́тье.

Разста‖на́вливаніе տ. Разставле́ніе; **-на́вливать, -нови́ть** (-влю́ -но́вятъ) տ. Разставля́ть 1 և 2; **-но́вка** ի. **1**, դնելը, կանգնեցնելը, դարսելը, դասաւորելը (շատ տեղերում), դասաւորութիւն. р. словъ քերականական դասաւորութիւն, բանակարգութիւն. р. па́льцевъ; р. вѣхъ նշանակաձողեր կանգնեցնելը. **2**, ընդմիջում, ընդհատում. միջոց. чита́ть съ р—ою ընդմիջումներով կարդալ. и́тти, ѣ́хать съ р—ами տեղ տեղ կանգ առնելով, հանգստանալով գնալ, ձիավարել, ճանապարհորդել։

Раз‖ста́ться (-а́нусь -нутся) տ. Разстава́ться; **-стаю́сь** տ. Разстава́ться.

Раз‖стега́й ա. **-стега́йчикъ** ռւզ. **1**, բաց սամսաֆան (զգեստ մի). **2**, ճեղքուած

120

կարկանդակ. **-стёгиваніе** չ. լուծելը, արձակելը. **-стёгивать, -стега́ть, -стегну́ть** ն. լուծել, բացել, բաց թողնել, արձակել. р. жиле́тъ; р. воротни́къ; р. крючо́къ.

Раз‖стила́ніе չ. փռելը, տարածելը. **-стила́ть**, остла́ть ն. փռել, տարածել. р. по́ полу ковёръ; **-ся** ձ.ս. **1**, փռուել, տարածուել. ко́рень разстила́лся по бе́регу ручья́; **2**, *пе́редъ кѣмъ մէկի առաջ սողալ, քծնուել, ստրկանալ. **-сти́лка** է. փռում, տարածում: [տրնքալ, հառաչել, հեծկլտալ:

Разстона́ться չ. երկար տնքալ, տրնք-

Разстоя́ніе չ. տարածութիւն, հեռաւորութիւն. միջոց. р. ме́жду Ду́вромъ и Кале́ равно́ семи́ ми́лямъ; р. ме́жду двумя́ зубца́ми колеса́; въ нѣ́которомъ р—іи отъ го́рода քաղաքից որոշ հեռաւորութեամբ. на р—іи пяти́ вёрстъ հինգ վերստ հեռաւորութեամբ. на р—іи руже́йнаго, пу́шечнаго вы́стрѣла հրացանի, թնդանօթի գնդակի հեռաւորութեամբ. вы́стрѣлить въ пти́цу на сли́шкомъ да́льнемъ р—іи —շատ հեռու տեղից, շատ մեծ հեռաւորութիւնից:

Раз‖стра́ивать, -стро́ить ն. **1**, խանգարել, ‘խառնակ անել‘. р. свои́ дѣла́; э́то разстро́ило мои́ пла́ны; Бо́гъ разстра́иваетъ тщесла́вные за́мыслы люде́й; р. скри́пку; оди́нъ фальши́вый го́лосъ разстра́иваетъ оста́льные; р. желу́докъ; р. здоро́вье առողջութիւնը քայքայել. э́ти поте́ри разстро́или его́ состоя́ніе այդ կորուստները նրան սնանկացրին, նրա տունը քանդեցին. р. семе́йство ընտանիքի խաղաղութիւնը վրդովել, ընտանիքն երկպառակել. **2**, վշտացնել, վրդովել, վրդովեցնել, շփոթել. э́та непрія́тность его́ о́чень разстро́ила; **-ся** ձ.ս. **1**, խանգարուել, խափանուել, ‘խառնակ լինել‘. скри́пка разстро́илась; **2**, խանգարուել, քայքայուել. состоя́ніе его́ разстро́илось նա սնանկացաւ, նրա ‘տունը քանդուեց‘. здоро́вье его́ разстро́илось; э́ти дѣла́ разстро́ились.

Раз‖стри́га ա. կարգալոյծ քահանայ կամ վարդապետ. **-стрига́ть**, -стри́чь ն. կարգալոյծ անել (քահանային կամ վարդապետին). разстри́женный попъ կարգալոյծ քահանայ, տէրտէր. **-стриже́ніе** չ. կարգալոյծ անելը, կարգալուծութիւն. **-стри́чь** (-игу́ -ижёшь -игу́тъ; անց. -стри́гъ -гла, о; հրմ. -иги́) տ. Разстрига́ть.

Разстро́‖й ա. աններդաշնակութիւն, խանգարմունք (ներդաշնակութեան). **-йство** չ. **1**, խանգարմունք (գործերի), շփոթ. անկարգութիւն. քայքայում (առողջութեան). **-ить** (-ю -ятъ), **ся** տ. Разстра́ивать, ся.

Разстрѣ́‖ливаніе չ. **1**, սպանելը (գնդակն ու վառօդը, ‘գիւլլաբարութը‘). **2**, [գնդակներով] ծակծկելը, աւերելը, փչացնելը. **3**, հրացանի բռնելը, գնդակահար անելը, սպանելը. **-ливать**, -ля́ть ն. **1**, սպառել (գնդակն ու վառօդը, ‘գիւլլաբարութը‘). **2**, [գնդակներով] ծակծկել, աւերել, փչացնել. **3**, հրացանի բռնել, գնդակահար անել, սպանել. **-лъ** ա. **1**, տ. Разстрѣ́ливаніе; **2**, շատ գործածելուց մաշուելը, լայնանալը, փչանալը (հրացանի). **-ля́ть** տ. տ. Разстрѣ́ливать.

Разсту‖па́ться, -пи́ться (-плю́сь -у́пятся; -пи́сь) չ. **1**, բաժանուել, անջատուել [ով տեղ տալ, ճանապարհ բացել]. толпа́ разступи́лась на пра́во и на лѣ́во, освобожда́я прохо́дъ; **2**, պատռուել, բացուել. земля́ разступи́лась գետինը պատռուել է:

Разсуди́тель‖но մ. լրջմտութեամբ, լրջմտաբար, զգօնութեամբ, խոհեմութեամբ. **-ность** է. լրջմտութիւն, զգօնութիւն, խոհեմութիւն. **-ный** ած. լրջմիտ, զգօն, խոհեմ, խելօք. *э́то споко́йный, р. человѣ́къ.

Разсу‖ди́ть (-жу́ -су́дятъ), **ся** տ. Разсужда́ть, ся և Разсужа́ть, ся; **-докъ**, дка ա. խելք, միտք, բանականութիւն, մտածելու, խորհելու կարողութիւն. у него́ здра́вый р.; лиши́ться р—дка; э́то у него́ обма́нъ зрѣ́нія и заблужде́ніе р—дка; бракъ по р—дку խելացի ամուսնութիւն. **-до́чный** ած. մտքի, խելքի, բանականութեան. **-жа́ть**, -ди́ть ն. դատել, դատ, դատաստան անել կամ կտրել. -ди́те меня́ съ бра́томъ; **-ся** դ.ս. միմեանց մէջ դատ անել, դատը վերջացնել. дава́й разсу́димся по хоро́шему եկէք մեր դատը, տարաձայնութիւնը մեր մէջ վերջացնենք. **-жда́ть**, -ди́ть չ. **1**, խորհել, դատել. онъ -жда́етъ справедли́во; тутъ не́чего мно́го р. այստեղ երկար դատել հարկաւոր չէ. вы сего́дня что-то о́чень мно́го -жда́ете դուք այսօր ձեր խելքին շատ էք զոռ տալիս. судъ -жда́лъ объ э́томъ дѣ́лѣ; р. вкривь и вкось անքմտաբար, յախուռն կերպով դատել. р. необду́манно; **2**, մտածել, խորհել, միտք անել. я до́лго -жда́лъ о томъ, что́ мнѣ дѣ́лать; е́сли -ди́ть хорошо́...; онъ разсуди́лъ э́то сдѣ́лать նա բարւոք, լաւ համարեց այդ անել. онъ не -ди́лъ э́того сдѣ́лать նա բարւոք չհամարեց այն. **-ся** գ.բ. տ.բ. кому́ մէկին յարմար, բարի, հաճոյ թուալ, երևալ. ему́ разсуди́лось спроси́ть меня́; ему́ не -ди́лось прі́йти́ къ намъ; **-жде́ніе** չ. **1**, դատողութիւն. пусты́я, вздо́рныя р—ія; безъ р—ій, дѣ́лайте, что вамъ прика́зываютъ առանց դատողութեան այն. во вре́мя р—ій объ э́томъ дѣ́лѣ երբ այս գործի մասին խօսում, դատում էին. безъ да́льнихъ р—ій առանց երկար դատելու. **2**, շարադրութիւն. учёное р.; р. о коме́тахъ, о коме́рціи, о фина́нсахъ; **-жива́ть, ся** տ. Разсужа́ть, ся.

Разсу́нуть տ. Разсо́вывать.

Разсупо́‖ниваніе չ. ձիու խոմուտի (хому́тъ) փոկը բաց թողնելը, լուծելը, արձակելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. ло́шадь ձիու խոմուտի (хому́тъ) փոկը բաց թողնել, լուծել, արձակել:

Разсу́‖чиваніе չ. **1**, լուծելը, քակելը, քանդելը (ոլորածը). **2**, բացելը, պարզելը, տարածելը (խմորը). **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. **1**, լուծել, քակել, քանդել (ոլորածը). **2**, բացել, պարզել, տարածել (խմորը). **-ся** ձ.ս. լուծուել, քակուել, քանդուել. **-чка** է. տ. Разсу́чиваніе.

Разсчётли‖во, -вость, -вый տ. Расч...

Разсчё‖тный, -тъ տ. Расч...

Раз‖счи́тываніе չ. 1, հաշուելը, համարելը. 2, յուսալը. **-счи́тывать, -счита́ть**, расче́сть ն. 1, հաշուել, համարել. р. по па́льцамъ մատներով հաշուել, համարել. р. проце́нты на капита́лъ; я разсчита́лъ, что́ будетъ сто́ить э́то изда́ніе; р. сре́дства оборо́ны; 2, на что մի բանի վերայ յուսալ, յոյսը դնել. онъ разсчи́тываетъ на ва́ше снисхожде́ніе; не разсчи́тывайте на э́ти де́ньги; 3, кого́ մէկի հետ հաշիւը վերջացնել, մէկին արձակել. р. по́вара, лаке́я; **-ся** չզ. съ кѣмъ մէկի հետ հաշիւ տեսնել. р. съ рабо́тниками; р. съ заимода́вцами պարտատէրերին գոհացնել. *я разсчита́юсь съ нимъ за э́ту оби́ду ես նրանից այդ վիրաւորանքի համար հաշիւ, բաւարարութիւն կը պահանջեմ:

Раз‖сыла́ніе չ. ղրկելը, ուղարկելը, յղելը (զանազան տեղեր, շուրջանակի). **-сыла́ть**, -осла́ть ն. ղրկել, ուղարկել, յղել (զանազան տեղեր, շուրջանակի). р. това́ры по желѣ́знымъ доро́гамъ; р. лазу́тчиковъ; **-сы́лка** ի. տ. Разсыла́ніе; **-сы́лочный** ած. [զանազան տեղեր] ղրկելու, ղրկելի, ուղարկելու, ուղարկելի, յղելու, յղելի. р—ое отдѣле́ніе զանազան տեղեր իրեր ղրկելու բաժանմունք. **-сы́льный** ած. [շուրջանակի, զանազան կողմեր] ղրկուող, ուղարկուող. р а з с ы́ л ь н ы й, аго ա. 1, [զանազան տեղեր ուղարկուող] ծառայ, պաշտօնեայ, տնենական թղթատար. 2, տ. Разсы́льщикъ; **-сы́льщикъ** ա. **-сы́льщица** ի. [զանազան տեղեր իրեր, ապրանքներ] ուղարկող, ճանապարհող, ճամբող այր, կին:

Раз‖сыпа́ніе չ. ցրելը, շաղ տալը, սրփռելը. **-сыпа́ть, -сы́пать** (*ապառն.* -плю -ютъ; -пь) ն. 1, ցրել, շաղ տալ. սփռել. թափել, ածել. р. соль на ска́терть; р. ячме́нь по доро́гѣ; р. рожь по за́кромамъ հաճարին արկղների մէջ ածել. р. тенёта *որս.* վարմ դնել, կանգնեցնել. э́то ружьё разсыпа́етъ дробь; 2, ցրել, ցիր ու ցան անել. р. непріятеля; **-ся** չզ. 1, ցրուել, ցիր ու ցան լինել, ցաք ու ցրիւ գալ, տարածուել. мука́ разсы́палась по́ полу — թափուեց. наро́дъ разсы́пался по го́роду; ста́до разсы́палось по́ полю; 2, փշրուել, քայքայուել, փոշի դառնալ. едва́ тро́нули скеле́тъ, какъ онъ разсы́пался; *р. въ похвала́хъ գովեստներ շռայլել. *р. въ любе́зностяхъ սիրալիրութիւններ շռայլել. р. ме́лкимъ бѣсомъ пе́редъ кѣмъ աշխատել ամէն կերպ մէկին գոհացնել, մէկի գլխովը պտոյտ գալ, մէկի առաջ քծնուել. 3,* *ռմկ.* ծնել, 'պառկել', ազատուել. она́ въ ско́ромъ вре́мени разсы́плется; **-сыпа́ющійся** ած. *երկրբ.* քայքայուն, փուխր. легко́ р—аяся поро́да; **-сы́пка** ի. ցրելը, շաղ տալը, թափելը, տարածելը. р. ще́бня по шоссе́ ճանապարհը, պողոտան խճելը. **-сы́плю** տ. Разсы́пать; **-сыпно́й** ած. ցրուած, ցիր ու ցան եղած, ցաք ու ցրիւ եկած. р. строй լուծուած, ցրուած զորաշարք. в ъ р а з с ы п н у́ ю (вразсыпну́ю) *մ.* ցիր ու ցան, առանձին առանձին. **-сы́пчатость, -сы́пчатый** տ. Разсы́пчивость, -вый; **-сы́пчивость** ի. փխրութիւն, քայքայունութիւն. **-сы́пчивый** ած. փուխր, դիւրափխուր, դիւրափշուր, փխրուն, քայքայուն, հեշտութեամբ քայքայուող, փշրուող:

Разсыро́‖пить (-плю -пятъ) տ. Разсыро́пливать; **-пка** ի. **-пливаніе** չ. *արւեստ.* շարապելը, -պում. **-пливать**, -пить ն. (фр.) *արւեստ.* շարապել, շարապով (сиро́пъ) քաղցրացնել (գինին):

Раз‖сыха́ніе չ. չորանալը, ցամաքելը. **-сыха́ться**, -со́хнуться չ. չորանալ, ցամաքել, ջրատել. бо́чка разсо́хлась; колёса разсо́хлись.

Разсѣ‖ва́ніе չ. ցանելը, սերմանելը, շաղ տալը. **-ва́ть, -ивать**, -ять ն. 1, ցանել, սերմանել, շաղ տալ (զանազան տեղերում). р. овёсъ по па́шнѣ; 2, ցրել, ցրուեցան անել, ցաք ու ցրիւ բերել. р. толпу́; *р. опасе́нія երկիւղը, ահը հեռացնել. *р. сомнѣ́нія կասկածը փարատել. 3, տարածել. р. слу́хи; **-ся** չզ. 1, ցրուել, ցիր ու ցան լինել. тума́нъ разсѣ́ивается; 2,* ցրուել, խորտակուել, ոչնչանալ, 'ի դերև ելնել. мой надѣ́жды разсѣ́ялись какъ дымъ յոյսերս 'ի դերև ելան. **-въ** ա. տ. Разсѣва́ніе.

Разсѣ‖да́ться, -сться չ. պատռուել, ճեղքուել, տրաքուել, ճաքել. **-дина** տ. Разсѣ́лина.

Разсѣ‖длываніе չ. թամբը կամ համետը, 'փալանը' առնելը, վերցնելը. **-длывать, -длать** ն. թամբը կամ համետը, 'փալանը' առնել, վերցնել. **-ся** չզ. թամբը կամ համետը, 'փալանը' ձգել (օր. ձիու մասին):

Разсѣ‖ка́ніе տ. Разсѣче́ніе; **-ка́ть**, -(ѣ́)чь ն. կտրել. ճեղքել, 'ճղել'. պատռել. կտրտել. мо́лніи -ка́ютъ во́здухъ; кора́бль -ка́етъ во́лны; орёлъ, кида́ющійся на добы́чу, -ка́етъ во́здухъ; **-ку́** տ. Разсѣ́чь.

Разсѣ‖лина ի. պատռուածք, ճեղքուածք, 'ճղուածք', ճեղք, ծերպ. **-лый** ած. պատռուած, ճեղքուած, 'ճղուած':

Разсѣ́сться (-ся́дусь -дутся; *անց.* -сѣ́лся -лась, ось; *հրմ.* -ся́дься) չ. 1, հանգիստ, փառաւոր կերպով նստել, բազմել (օր. բազմոցի վերայ). 2, տ. Разсѣда́ться.

Раз‖сѣче́ніе չ. կտրելը, ճեղքելը, 'ճղելը', պատռելը. կտրտելը (դին). **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; -ки́) տ. Разсѣка́ть.

Разсѣ‖я́ніе չ. 1, ցրելը, ցիր ու ցան անելը, ցրում. 2, ցրուածութիւն, մտացրութիւն, անուշադրութիւն. **-янно** *մ.* ցրուած, մտացրութեամբ, անուշադիր, անմտադիր կերպով. смотрѣ́ть р.; **-янность** ի. մտացրութիւն, ցրուածութիւն, անուշադրութիւն, անմտադրութիւն. **-янный** ած. 1, ցրուած, անուշադիր, անմտադիր. р. человѣ́къ; р—ая жизнь փուչ, շուայտ կեանք. **-я́ть** (-ю -ютъ), **ся** տ. Разсѣва́ть, ся.

Разся́дусь տ. Разсѣ́сться.

Разу‖бира́ть, -бра́ть (-беру́ -ру́тъ; -бери́) ն. լաւ, ինչպէս հարկն է զուքել. զարդարել, պաճուճել, սճնազարդել. **-ся** չզ. լաւ, ինչպէս հարկն է զուքուել, զարդարուել, պաճուճուել, սճնուել, սճնազարդուել:

Разубѣ‖жда́ть, -ди́ть (-жду́ -дя́тъ) ն. տարհամոզել, ուրիշ համոզմունքի բերել:

Разува́жить (-жу -жатъ) ն. ռմկ. յարգել, յարգանք, պատիւ տալ։

Разува́||ніе չ. [ոտները] մերկացնելը, [ոտնամանները] հանելը. р. ногъ; **-ть**, разу́ть ն. [ոտները] մերկացնել, [ոտնամանները] հանել. **-ся** անդր. իր ոտնամանները հանել։

Разувѣ||ре́ніе չ. տարհամոզելը, -ղում, ուրիշի համոզմունքը խախտելը. **-ря́ть, -рить** (-рю -рятъ) ն. տարհամոզել, համոզմունքը խախտել. тру́дно его́ въ э́томъ -рить.

Разуго́локъ, лка ա. ներս պրծած ան-[կիւն։

Разу||знава́ніе չ. տեղեկանալը, իմանալը. **-знава́ть** (ներկ. -знаю́ -ютъ), **-зна́ть** (ապռն. -зна́ю -ютъ) ն. տեղեկանալ, իմանալ. я разузнава́лъ объ э́томъ дѣ́лѣ; вотъ что я -зна́лъ объ э́томъ дѣ́лѣ; р. о чьихъ намѣ́реніяхъ.

Разукра||ша́ть, -сить (-шу -сятъ) ն. լաւ, ինչպէս հարկն է պաճուճել, զարդարել, պճնել. **-ся** անդր. լաւ, ինչպէս հարկն է պաճուճուել, զարդարուել, պճնուել։

Ра||зу́мникъ ա. **-зу́мница** է. շատ խելօք, խելացի, իմաստուն այր, կին. **-зу́мно** մ. խելացի կերպով, իմաստութեամբ. **-зу́мный** ած. բանաւոր, բանական, խելօք, խելացի, իմաստուն. человѣ́къ есть существо́ р—ое; р—ыя слова́; **-зумъ** ա. 1, բանականութիւն, խելք. живо́тныя лишены́ р—а; Богъ есть вы́сшій р. Աստուած գերագոյն բանականութիւն է. 2, միտք, իմաստ, ոգի. р. зако́на; **-зумѣ́ніе** չ. հասկանալը, հասկացողութիւն, իմանալը, իմացում, ըմբռնելը. по моему́ р—ію ըստ իմ հասկացողութեան. **-зумѣ́ть** չ. հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. **-ся** չ. հասկանալի լինել. разумѣ́ется հասկանալի է. само́ собо́ю разумѣ́ется.

Ра||зу́тый էյ. ած. ոտնամանները հանած, բոկոտն, բոբիկ. **-зу́ть** (-зу́ю -ютъ), **ся** տ. Разува́ть, ся.

Разутю́||живаніе չ. արդուկելը, 'ութօյելը'. **-живать**, **-жить** (-жу -жатъ) ն. արդուկել, 'ութօյել'։ [р—ыя мане́ры.

Разуха́бистый ած. ռմկ. կրթուած.

Разу́||чиваніе չ. 1, սովորելը, ուսանելը. 2, թատր. կրկնելը, կրկնում. **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. 1, սովորել, ուսանել. р. музыка́льную пье́су; 2, թատր. կրկնել. **-ся** անդր. մոռանալ (սովորածը), 'խամանալ'։

Разу́ю տ. Разу́ть.

I. **Разъ** ա. (յ. սեռ. разъ) և մ. մէկ, մի. հարուած. անգամ. р., два, три մէկ, երկու, երեք. дать кому́ р—а́ մէկին մի հարուած տալ, մի անգամ հարուածել. съ пе́рваго р—а առաջին անգամից. съ одного́ р—а մի հարուածով, մի անգամից. на э́тотъ р., на пе́рвый р. այս անգամ, առաջին անգամ. я васъ проща́ю на пе́рвый р.; для пе́рваго р—а онъ спѣ́лъ хорошо́ իբրև առաջին անգամ երգող նա լաւ երգեց. за р., въ оди́нъ р. միանգամից. въ пе́рвый, во второ́й, въ послѣ́дній р. առաջին, երկրորդ, վերջին անգամ. въ друго́й р. ուրիշ, այլ անգամ. р. въ годъ տարին մի անգամ. я вамъ э́то ты́сячу разъ говори́лъ! онъ три р—а возобновля́лъ э́то дѣ́ло; съ разу տ. Сра́зу; ра́зомъ տ. վերև (եր. 950); ещё р. միանգամ ևս. какъ-то р. մի անգամ, մի օր. разъ навсегда́ միանգամ ընդմիշտ. какъ разъ հէնց ուղիղ, դրուստ. вы какъ разъ впо́ру пріѣ́хали; его́ домъ какъ разъ про́тивъ це́ркви; р. онъ прихо́дитъ ко мнѣ и говори́тъ.

II. **Разъ—, рас—** տ. Раз—

Разъеди||не́ніе չ. բաժանելը, -նում, անջատելը, -տում, առանձնացնելը, -ցնում. ընդհատում. **-нённость** է. բաժանում, անջատում, առանձնացնում. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Разъединя́ть; **-нственный** ած. միմիայն, միակ, բացառիկ. **-ня́ть**, -ни́ть ն. բաժանել, անջատել, առանձնացնել. ընդհատել։

Разъё||мный ած. լուծուող, քակուող, 'քանդուող', բաժան բաժան եղող. **-мщикъ** ա. **-мщица** է. կռուողներին բաժանող, անջատող այր, կին. **-мъ** ա. լուծելը, -ծում, քակելը, -կում, 'քանդելը, -դում', բաժանելը, -նում, բաժան բաժան անելը, անջատելը։

Разъигр... տ. Разыгр...

Разъ||ѣда́ніе չ. տ. բայը. **-ѣда́ть**, -ѣсть ն. 1, միասին, միմեանց հետ ուտել. 2, (ուտիչ նիւթերի մասին) ուտել, մաշել. **-ся** անդր. 1, գէրանալ, 'չաղանալ', 'տողել' (լաւ սննդառութիւնից). 2, շատ ուտել. **-ѣда́ющій** ած. ուտիչ, կերիչ։

Разъ||ѣдусь տ. Разъѣ́хаться; **-ѣздить** (-зжу -здятъ) տ. Разъѣ́зживать; **-ся** չ. շարունակ շրջել (ոչ ոտով). **-ѣздный** ած. путь կողմնակի ճանապարհ. **-ѣздъ** ա. 1, [այս ու այն կողմ, զանազան կողմեր] մեկնելը, հեռանալը, ցրուելը (ոչ ոտով). 2, մօտից, կշտից, կողքից (կմ մօտով, կշտով, կողքով) անցնելը, անցկենալը, տալ անցնելը, անց կենալը (ոչ ոտով). 3, արւեստ. ուղեբաժանում, ուղեբաժանման կէտ. р—ы пути́ այն տեղը կամ կայարանը, ուր մի քանի գծեր կամ ճանապարհներ շեղուելով միմեանց կշտից անցնում են. 4, զմ. հեծելախումբ, հեծեալ պահակախումբ. 5, разъѣ́зды յ. շրջագայութիւններ, ճանապարհորդութիւններ (ոչ ոտով). мнѣ предстои́тъ мно́го р—овъ ես շատ տեղեր պիտի շրջեմ. соверши́ть р—ы для получе́нія свѣдѣ́ній о врагѣ́ շրջագայել թշնամու մասին տեղեկութիւններ ստանալու համար. **-ѣзжа́ть** չ. շարունակ շրջել, դէս ու դէն ման գալ (ոչ ոտով). р. по бала́мъ շարունակ պարահանդէսներ յաճախել. **-ѣзжа́ться**, -ѣ́хаться չ. 1, [ոչ ոտով] բաժանուել, մեկնել, ցրուել (զանազան կողմեր). го́сти начина́ютъ р.; 2, [ոչ ոտով] մօտից, կշտից, կողքից (կմ մօտով, կշտով, կողքով) անցնել, անց կենալ. у́лица такъ узка́, что двѣ каре́ты едва́ мо́гутъ -ѣ́хаться; р. съ кѣмъ մէկին տալ անցկենալ, մէկի կշտով անցնել (առանց նորան նկատելու). 3, լուծուել, քակուել, քանդուել, պատռուել. полъ -ѣ́хался յատակը պատռուել է. пла́тье совсѣ́мъ -ѣ́халось շորը բոլորովին պատառուել, քանդուել է. лифъ у́зокъ, онъ ѣ́хался; **-ѣзживать**, -ѣ́здить ն. 1, յաճախ երթեւեկութեամբ փչացնել, խանգարել (ճանապարհը). 2, յաճախ երթեւեկութեամբ ծեծել, նստացնել, յարմար դարձնել (ճանապարհը)։

Разъ||ѣсть (-ѣмъ -ѣстъ; -ѣди́мъ -ѣ-

дя́тъ), **ся** *ш.* Разъѣда́ть, ся; **-ѣхаться** (-ѣдусь -ѣдутся) *ш.* Разъѣзжа́ться.

Разъя‖ре́ніе *չ.* կատաղեցնելը, մոլեգնեցնելը, 'գազազեցնելը'. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն. **-ря́ть, -ри́ть** (-рю -ря́тъ) *ն.* կատաղեցնել, մոլեգնեցնել, 'գազազեցնել'. **-ся** *ներ.* կատաղիլ, մոլեգնիլ, 'գազազիլ':

Разъя‖сне́ніе *չ.* պարզելը, բացատրելը, -տրութիւն, մեկնելը, -նութիւն. պարզաբանելը, -նութիւն, լուսաբանելը, -նութիւն. **-сни́вать**, -снѣ́ть *չ.* *դէմ.* պարզուել, բացուել, պայծառանալ. на не́бѣ разъя́сниваетъ, разъяснѣ́ло; **-снива́ться, -сни́ться** (-нюсь -ня́тся) *չ.* պարզուել, բացուել, պայծառանալ. не́бо разъясниваетъ; **-снѣ́ть** *ш.* Разъясни́вать; **-сня́ть, -сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* պարզել, բացատրել, մեկնել, պարզաբանել, լուսաբանել. э́то дѣ́ло тёмное, его́ на́до разъясни́ть; Прави́тельствующій Сена́тъ -вни́лъ...; **-ся** *ներ.* պարզուել, հասկանալի դառնալ:

Раз‖ъя́тіе *չ.* բաժան բաժան անելը, լուծելը, 'քանդելը'. р. тру́па դիակն անդամ անդամ բաժանելը. **-ъя́ть** (-ыму́ -ы́мутъ; -ыми́ *և* -ойму́ -му́тъ; -ойми́) *ш.* Разнима́ть.

Разы‖гра́ть, ся *ш.* Разы́грывать, ся; **-грыва́ніе** *չ.* խաղալը. р. дра́мы դրաման խաղալը, ներկայացնելը. р. кварте́та քառաձայն երգը խաղալը, ածելը. р. лотере́и վիճակախաղ, վիճակահանութիւն սարքելը. **-грывать**, -гра́ть *ն.* խաղալ. хорошо́ р. игру́; актёры прекра́сно -гра́ли но́вую дра́му; р. роль огорчённаго, удивлённаго; р. кварте́тъ քառաձայն երգը խաղալ կամ ածել. р. лотере́ю վիճակախաղ սահմանել, 'սարքել'. վիճակախաղ քաշել, ատրտել. р. въ лотере́ю վիճակախաղի, վիճակահանութեան դնել. р. домъ въ лотере́ю տան համար վիճակախաղ, վիճակահանութիւն սահմանել, 'սարքել', տունը վիճակախաղի, վիճակահանութեան դնել. **-ся** *ներ.* **1**, բարձրանալ, առաջանալ, առաջ գալ. вѣ́теръ разы́грывается; бу́ря разыгра́лась փոթորիկ բարձրացաւ. въ тако́мъ-то до́мѣ разыгра́лась ужа́сная дра́ма — տեղի ունեցաւ. мо́ре разыгра́лось ծովն ալեկոծուեց. румя́нецъ разыгра́лся у ней на щека́хъ նա կարմրատակեց, շառագունեց. па́ртія на́ша разыгра́лась въ ничью́ մեզնից ոչ ոք խաղի ժամանակ ոչինչ չ'տարաւ:

Разыма́ть *ш.* Разнима́ть.

Разы‖ска́ніе *չ.* փնտռելը, որոնելը, 'ման գալը', հետախուզելը. փնտռելով, որոնելով գտնելը. **-ска́тель** *ա.* **-ска́тельница** *է.* որոնող, փնտռող, հետախուզող, խուզարկող, -րկու այր. կին. **-ска́тельный** *ած.* փնտռելու, որոնելու, հետախուզելու. **-скива́ніе** *չ.* փնտռելը, որոնելը, 'ման գալը', հետախուզելը. **-скивать, -ска́ть** (-щу́ -ы́щутъ; -щи́) *ն.* փնտռել, որոնել, 'ման գալ', հետախուզել. [փնտռելով, որոնելով, 'ման գալով'] գտնել. поли́ція его́ разы́скиваетъ — որոնում, փնտռում է. наконе́цъ поли́ція его́ -ска́ла վերջապէս ոստիկանութիւնը նորան գտաւ:

Разѣва́‖ніе *չ.* բացելը, բանալը, բաց անելը (բերանը). **-ть**, -рази́нуть *ն.* բացել, բանալ, բաց անել (բերանը). смотрѣ́ть на что, рази́нувъ ротъ; р. ротъ отъ изумле́нія; **-ся** *ներ.* բացուել, բաց լինել:

Разя́щій *էյ.* *ած.* պաշնեցնող, պաշնեցուցիչ, շանթող, -թիչ, սպանեցնող, սպանեցուցիչ, ջախջախող, -խիչ:

Рай *ա.* դրախտ. земно́й р.; *онъ живётъ здѣсь, какъ въ раю́ նա այստեղ եղ ու մեղրի մէջ լողում է:

Ра́йграс(с)ъ *ա.* *բս.* անգլիական որոմ:

Райко́вый *ած.* раёкъ-ի:

Райна *է.* *բս.* Populus pyramidalis, բրգաձև կամ իտալական կաղամախի:

Ра́йна *է.* *հնց.* *ծովզ.* առագաստաձող, առագաստակալ:

Ра́йскій *ած.* դրախտի, դրախտա—, դրախտային. р—ая пти́ца *կնդ.* Paradisea apoda, [հաւսարակ] դրախտահաւ. р—ое я́блоко *ш.* Бана́нъ; р—ое де́рево *բս.* *ա*, Syringa vulgaris, եղրևանի, շեփորուկ. *բ*, Ricinus communis, տիզկանեփայտ:

Ра‖йо́нъ, -іо́нъ *ա.* (*ֆր.*) շրջան, տեղ, վայր. р., гдѣ появи́лась эпидемія.

Ра́йя *ա.* *անհ.* (*արաբ.*) ռահաթ (Թիւրքահպատակ քրիստոնեայ ռամիկ ժողովուրդը. Պարսկաստանում առհ. շահի բոլոր հպատակները [նեբով]):

Ра́ка *է.* (*հին ոլ.*) տապան (սրբի նշխարներով):

Рака́‖лія, -лья *հոր.* (*ֆր.*) լիրբ, լկտի, անզգամ մարդ:

Раке́‖та *է.* **-тка** *նւզ.* **1**, (*գերմ.*) ռակէտ, հրախաղութեան կամ հրաձգութեան (թնդանօթաձգութեան) գլան, փամփուշտ. **2**, (*անգլ.*) ռակէտ, զարկիչ (գնդակի). **-тный** *ած.* ռակէտի, -տային. **-точка** *նւզ.* *ш.* Раке́та 1; **-точный** *ш.* Раке́тный.

Раки́‖та *է.* *ш.* Раки́тникъ; **-тина** *է.* ալպեան ոլոռի վարոց, ճիպոտ. **-тниковый** *ած.* ալպեան ոլոռի. **-тникъ** *ա.* *բս.* Cytisus Laburnum, ալպեան ոլոռ. **-товый** *ш.* Раки́тниковый.

Ракку́рсъ *ш.* Раку́рсъ.

Ракови́дный *ած.* խեցգետնու տեսքով:

Ра́ко‖вина *է.* **-винка** *նւզ.* **1**, խեցի. ушна́я р. ականջախեցի. **2**, մրտրպ. ակօս[աձև փորուածք]. **3**, դատարկ, պարապ, փուչ տեղ (մետաղի մէջ). փուխր, փխրուն տեղ (քարի մէջ). **4**, փոսիկ, վնասուած տեղ (թնդանօթի կամ հրացանի խողովակի մէջ). **-винный** *ած.* խեցու. **-винообра́зный** *ած.* խեցու ձևով, խեցեկերպ. **-вистый** *ած.* խեցեշատ. խեցեկերպ:

Ра́‖ковый *ած.* խեցգետնի(ց), 'խեչափառի(ց)'. р. супъ; **-кообра́зный** *ած.* խեցգետնակերպ. р-ыя живо́тныя *կնդ.* Crustacea, խեցեմորթներ, կարկինոսներ:

Раку́рсъ *ա.* (*իտ?*) *նկրչ.* ռակուրս, փոքրացնում, կրճատում, յապաւում (նկարելի առարկայի[ցի]):

Раку́шка *է.* съѣдо́бная *կնդ.* ուտելի խեցի.

Ракъ *ա.* **1**, *կնդ.* Cancer, խեցգետին, 'խեչափառ', 'քարժանկ'. рѣчно́й р., Astacus fluviatilis, գետային խեցգետին. морско́й р., Homarus vulgaris, ստակոս կամ ծովի խեցգետին. короткохво́стые ра́ки *կնդ.* Brachyura, կարճագիներ. усоно́гіе ра́ки *կնդ.* Cirripedia, փնջոտաններ. *онъ зна́етъ, гдѣ ра́ки зиму́ютъ նա ամէն ծակուծուկ գիտէ, նա շատ

խորամանկ, շատ ‹յետ եկածն› է. *онъ сѣлъ, какъ ракъ на мели́ նա բոլորովին սնանկացել է, գրպանում կոպէկ, ‹փարա› չունի. кри́во р. выступа́етъ, да ина́че не зна́етъ (առծ). на безры́бьи и р. ры́ба (առծ) անճարն է կերել բանճարը. **2,** աստղբ. Խեցգետին. **3,** բժ. խեցգետին, քաղցկեղ, խլիրդ։

Ра́ма ի. [քառակուսի] շրջանակ. карти́нная, око́нная р.; вставле́ніе въ ра́му; вста́вить зи́мнія, двойны́я ра́мы.

Рамаза́нъ ա. (արաբ.) ռամազան (մահմեդականների լուսնական տարու իններորդ ամիսը, որի ընթացքում մահմեդականները խիստ ծոմ են պահում, դադարեցնելով իրենց գրեթէ բոլոր գործերը)։

Ра́мка նւզ. տ. Ра́ма.

Ра́мо, мени (յ. рамена́) չ. եկ. սլ. ուս. *ույժ, զօրութիւն։

Ра́мо‖чка նւզ. տ. Ра́ма; **-чникъ** ա. շրջանակագործ. **-чный** [քառակուսի] շրջանակի։

Ра́мпа ի. (ֆր.) Թատր. բեմի առջևը, առջևի մասը (լապտերաշարքով հանդերձ)։

Рамсъ ա. (անգլ.) ռամս (թղթախաղ մի). игра́ть въ р. ռամս խաղալ։

Ра́на ի. վէրք. խոց. лёгкая, тя́жкая, смерте́льная р.; р. отъ укуше́нія; перевя́зывать р—у; тѣле́сныя р—ы зажива́ютъ, но душе́вныя рѣ́дко.

Ранве́рсъ ա. (ֆր.) ռանվէրս, շարժում կողքից (ձիավարժութեան մէջ)։

Ра́нговый ած. դասի, կարգի, աստիճանի։

Ранго́утъ ա. ծովգ. կայմեր, կայմատարք. р. вы́правленъ ծովգ. կայմատարքը ուղղուած, պրկուած է։

Рангъ ա. (գերմ.) դաս, կարգ. աստիճան։

Рандеву́ չ. անհ. (ֆր.) ռանդէվու, ժամադրութիւն. տեսակցութիւն. назна́чить кому́ р.

Ра́не‖ніе չ. վիրաւորելը, վէրք հասցնելը. **-ный** ած. վիրաւորուած, ‹եարալու արած›։

Ране́нько մ. մի փոքր կմ բաւականաչափ կանուխ, վաղ։

Ране́‖товый ած. ռանետի. **-тъ** ա. (ֆր.) ռանետ (հիւթաշատ և քաղցր խնձոր մի)։ [վաղ։

Ранёхонько մ. խիստ կանուխ, խիստ

Ра́нецъ, нца ա. (գերմ.) [կաշեայ] պայուսակ, մախաղ (շալակին կրելու)։

Ранёшенько տ. Ранёхонько.

Ранжи́‖рный ած. դասաւորման, -ութեան (ըստ հասակի). р. спи́сокъ; **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) դասաւորել, կարգաւորել (ըստ հասակի, ըստ մեծութեան). **-ръ** ա. (գերմ.) ռզմ. դասաւորում, կարգաւորում (ըստ հասակի, մեծութեան)։

Ра́‖нить (-ню -нятъ), пор— ն. վիրաւորել, վէրք տալ, վէրք հասցնել, ‹եարալու անել›. онъ ра́ненъ въ но́гу; онъ ра́ненъ пу́лею въ ля́жку; **-нка** ի. նւզ. պատիկ, թեթև վէրք։

Ра́н‖ній ած. կանուխ, վաղ. р—яя обѣ́дня; р—яя о́сень, весна́; р—яя жени́тьба ви́димая бѣда́; р—яя пора́; р—іе плоды́; **-ность** ի. կանուխութիւն, վաղաժամութիւն։

Ра́нный ած. վէրքի, վիրա—. խոցի. р. пла́стырь.

Ра́‖но մ. կանուխ, վաղ, շուտ. р. и́ли по́здно; онъ пришёлъ сли́шкомъ р.; ещё р. обѣ́дать; какъ р. вы встаёте? ժամի քանիսին էք վերկենում. **-нова́то** մ. մի փոքր կմ բաւական կանուխ, վաղ, շուտ. **-новре́менно** ։. կանխօրէն. **-новре́менность** ի. կանուխութիւն, կանխահասութիւն, վաղահասութիւն, վաղաժամութիւն. **-новре́менный** ած. կանուխ, վաղ, կանխահաս, վաղաժամ։

Ра́ночка նւզ. տ. Ра́нка.

Ра́‖нтикъ նւզ. տ. Рантъ; **-нтово́й** ած. եզրի, ափի. եզրաւոր, ափաւոր. р—ые сапоги́, башмаки́ եզրաւոր, վերևի երեսից կարած կօշիկներ, մուճակներ (հկռյը տ. Вы́воротные); **-нтъ** ա. (գերմ.) ծալուած, ափ, եզր, ‹ղրաղ› (կօշկի, մուճակի)։ [նուկ։

Рану́нкулъ ա. բս. Ranunculus, գորտնուկ։

Ра́нцовый ած. պայուսակի, մախաղի։

Ра‖нь ի. կանուխ առաւօտ. **-ньше, нѣе** մ. բաղդտ. աստ. աւելի կանուխ, աւելի վաղ, աւելի շուտ. онъ пришёлъ р. всѣхъ նա ամենքից [աւելի] կանուխ եկաւ. го́домъ, мѣ́сяцемъ, днёмъ р.; э́то произошло́ р.

Рапа́ ի. բնական աղաջուր։

Рапи́‖ра ի. (գերմ.), ռապիր, վարժութեան սուսեր (երկար և բութ սուսեր, ծայրին գնդակիկով, որով սուսերամարտութեան մէջ վարժւում են). **-рный** ած. ռապիրի։

Рапо‖ртова́ть (-ту́ю -ютъ), отр— չ. (ֆր.) զեկուցանել, տեղեկացնել, ծանուցանել, (իշխանաւորին, իշխանութեանը). **-(ра́-)ртъ** ա. (ֆր.) զեկուցում, ծանուցում։

Рапсо́‖дія ի. (յն.) ժողովրդական. աշուղական երգ (հին յոյների). **-дъ** ա. (ֆր.) ժողովրդական երգիչ, աշուղ (հին յոյների)։

Рапсъ ա. բս. Brassica napus, գոնգեղ։

Рапу́нкулъ ա. բս. Campanula rapunculus, կապող, կաքողիկ։

Рас— տ. Раз—

Ра́са ի. (ֆր.) ցեղ. бѣ́лая, жёлтая р.; арі́йская, монго́льская р.

Раска́‖иваться, -яться չ. զղջալ, ընտրջալ, ‹փոշմանել›. р. въ своёмъ преступле́ніи իւր ոճրագործութիւնը զղջալ. р. въ свои́хъ слова́хъ իւր խօսքերը զղջալ, իւր խօսքերի համար փոշմանել. р. въ своей винѣ́ իւր մեղքը զղջալ, ստրջալ։

Раска‖ле́ніе չ. կարմրեցնելը, շիկցնելը. **-лённость** ի. կարմրութիւն, շիկնութիւն (երկաթի). **-лива́ніе** տ. Раскале́ніе; **-ливать, -ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. կարմրեցնել, շիկցնել. р. желѣ́зо до́бѣла; **-ся** անդ. կարմրել, շիկնալ, տաքանալ։

Раска́лы‖ваніе չ. ճեղքելը, ճեղքոտելը, ‹ճղելը›, ‹ճղոտելը›, կոտրելը. **-вать,** расколо́ть ն. ճեղքել, ճեղքոտել, ‹ճղել›, ‹ճղոտել›. կոտրել. р. орѣ́хъ ընկոյզը կոտրել, **-ся** անդ. ճեղքուել, ճեղքոտուել, ճաքել, ճաքճաքուել. э́то де́рево расколо́лось այդ ծառը ճաքել, պատռուել է։

Раскаля́ться չ. սկսել երկար ու բարակ զրոյց անել, ‹դուրս տալ›, շաղակրատել, զրոյցի պարկը բացել։

Рас‖ка́пываніе չ. փորելը, պեղելը, բացելը (գետինը). **-ка́пывать,** -копа́ть ն. փորել, պեղել, քանդել, բացել (գետինը]։

Раска́рмли‖ваніе չ. բտելը, բտում. **-вать**, раскормить ն. բտել, լաւ կերակրելով գէրացնել, չաղացնել. **-ся** անդր. բտուել, գէրանալ, պարարտանալ, ‘չաղանալ‘:

Раскаря́‖ка իգ. չաւծ, խտտորնակի, միմեանցից հեռացրած ոտներով մարդ. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. չռել, տարածել, միմեանցից հեռացնել (ոտները). **-ся** անդր. իր ոտները չռել, տարածել, միմեանցից հեռացնել:

Раскассирова́ть (-рую -ютъ) ն. լուծել, կազմալուծել, ցրել, բաժան բաժան անել. р. полкъ.

Раска‖та́ть տ. Раскатывать; **-ся** անդր. 1, երկար գլորուել (կառքով). 2, երկար ժամանակ սրբով սահել, չմշկել. 3, տ. Раскатываться; **-тистый** ած. 1, արագընթաց, արագասահ, արագ սահող, գլորուող, ընթացող. 2,* որոտընդոստ. р. хохотъ ականջներ խլացնող հռհռոց. **-ти́ть** (-чу́ -а́тя́тъ), **ся** տ. Раскатывать, ся; **-тный** ած. սահորանի, սահավայրի. **-тъ** ա. 1, թեք և ողորկ տեղ, սահավայր. 2,* ճայթիւն, գղորդ, գըրգոց, գղրդիւն, որոտ, որոտմունք. р—ы гро́ма ամպրոպի, կայծակի ճայթիւններ. 3, ռզմ. հնց. հաղաթումբ. պատնէշ, պատուար. **-тываніе** չ. տ. ստորև բայը. **-тывать**, -та́ть, -ти́ть ն. 1, զանազան կողմեր գլորել, թաւալել, գլորելով, թաւալելով միմեանցից հեռացնել, բաժանել, անջատել (օր. տակառներ). 2, բացել. գլորելով կմ գլանելով բաց անել, պարզել (օր. մի թօփ կտաւ). р. тѣсто խմորը գլանելով բարակացնել, տարածել. 3, գլանելով յղկել, ողորկել (օր. ճերմակեղէնը). 4, գլորմամբ քաշել, շինել (օր. երկաթէ թիթեղներ). 5, գլորել, ‘թօլ անել‘ (անիւը). **-ся** անդր. 1, զանազան կողմեր, դէս ու դէն գլորուել[ով ցրուել, բաժանուել, միմեանցից հեռանալ]. 2, գլորուելով թափ, սաստկութիւն ձեռք բերել, սկսել խիստ արագ կերպով գլորուել, ընթանալ:

Раска́‖чиваніе չ. ճօճելը. ճօճելով թափ, սաստկութիւն տալը. **-чивать -ча́ть** ն. ճօճել. ճօճելով թափ, սաստկութիւն տալ, սաստիկ ճօճել. р. колъ ցիցը թափահարելով խախտել. **-ся** անդր. ճօճուել, տատանուել. онъ идётъ раска́чиваясь; мо́ре раскача́лось ծովն ալէկոծուում է. *раска́чивайся! գէհ, շարժուիր, ‘ժաժ արի‘:

Раска́шляться չ. երկար և սաստիկ հազալ, հազից նեղանալ, խեղդուել, չդադարել հազալուց:

Раска́‖яніе չ. զղջալը, սրտղջալը, փոշմանելը. զղջում, սրտղջանք. вы́разить р. въ содѣянномъ, за содѣянное; за престу́пкомъ слѣдуетъ р.; р., обраще́ніе къ Бо́гу; **-яться** (-юсь -ются) տ. Раска́иваться.

Раскварти‖рова́ніе չ. զետեղելը, տեղաւորելը (զօրքը). **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. ռզմ. զետեղել, տեղաւորել (զօրքը):

Расква́сить (-шу -сятъ) ն. ջարդել, ջարդ ու փշուր անել. р. носъ քիթ ու պռունկը ջարդել, արիւնլուիկ անել:

Расквита́ться տ. Квита́ться.

Раски‖да́ніе տ. Раски́дываніе; **-да́ть, ся** տ. Раски́дывать, ся; **-дистый** ած. տարածուած, լայնատարած, ճիւղաւորեալ(ծառ). **-дно́й** ած. բացուող, պարզուող. р—ая каре́та բացուող ծածկակառք. **-дываніе** չ. 1, դէս ու դէն ձգելը, գցելը, նետելը, ցրելը, ցիր ու ցան անելը. 2, տնկելը, կանգնեցնելը. 3, տարածելը, ‘չռելը‘. **-дывать** ն. 1, (-да́ть) դէս ու դէն ձգել, գցել, նետել, ցրել, ցիրուցան անել. *վատնել, փչացնել. всё имѣ́ніе безпу́тно раскида́лъ; **-ся** անդր. տարածուել, ցրուել, ցիր ու ցան լինել. *շռայլութիւն անել, վատնել. 2, (**-нуть**) [բացել և] տնկել, կանգնեցնել (վրանը, տաղաւարը). տարածել. р. шатёръ; ста́рый вязъ широко́ раски́нулъ свои вѣ́тви; р. не́водъ, сѣть ուռկանը, ցանցը բացել, տարածել, ձգել. **-ся** անդր. տարածուել, ձգուել:

Рас‖киса́ть, -ки́снуть չ. 1, (խմորի մասին) թթուել, հասնել, բարձրանալ, ուռչիլ, ‘գալ‘. 2, թուլանալ, թմրել, ‘հալից ընկնել‘ (շոգից). *раски́снуть со́ смѣ́ху ծիծաղից թուլանալ. **-ки́слый** ած. թուլացած, թմրած, ‘հալից ընկած‘ (շոգից). **-ки́снуть** (անց. -ки́съ -сла, о) տ. Раскиса́ть; **-кисля́ть** ն. քիմ. թթուածնատել. **-кисляющій** ած. քիմ. թըթուածնատիչ, թթուածնատող:

Раскла́‖дка է. բաժանելը, -նում. р. пода́тей; **-ду́** տ. Раскла́сть; **-дываніе** չ. դարսելը, դարսատելը. **-дывать** ն. I. (разложи́ть) ն. 1, որոշել, նշանակել. р. цѣ́ну на това́ры; 2, բացել, բաց անել, տարածել. р. ка́рты; 3, բաժանել. р. по́дати; р. пасья́нсъ պասիանս դարսել. 4, ого́нь կրակ անել, կրակ վառել. 5, պառկեցնել, տարածել, ձգել. шалуна́ разложи́ли и вы́сѣкли; II. (раскла́сть) առանձին առանձին դնել, դարսել, դարսատել. տարածել. р. това́ры.

Раскла́‖ниваться, -няться փոխդ. 1, միմեանց ողջունել, բարևել. 2, միմեանցից հրաժեշտ առնել, միմեանց մնաս բարև տալ. 3, գժտուել, միմեանցից հեռանալ, դադարել ծանօթութիւնից, բարեկամութիւնից, ծանօթութեան, բարեկամութեան կապը խզել:

Раскла́сть (-кладу́ -ду́тъ; անց. -а́лъ -ла, о; հրմ. -ди́) տ. Раскла́дывать II.

Рас‖клёвываніе չ. 1, կտցելը, կտցով քաղելը, հաւաքելը. 2, կտցելով կտրելը, ջարդելը, փշրելը, ոչնչացնելը. **-клёвывать, -клева́ть** (-клюю -ютъ) ն. 1, կտցել, կըտցելով քաղել, հաւաքել. 2, կտցելով կտրել, ջարդել. փշրել, ոչնչացնել (բոյսը):

Рас‖кле́иваніе չ. 1, լուծելը, գզլելը, ‘պոկելը‘ (կպցրածը, փակցրածը). 2, կպցնելը, փակցնելը (զանազան տեղերում). р. объявле́ній; **-кле́ивать, -кле́ить** (-лею -ятъ) ն. 1, լուծել, գզլել, ‘պոկել‘ (կպցրածը, փակցրածը). 2, կպցնել, փակցնել (զանազան տեղերում). р. объявле́нія; **-ся** անդր. 1, լուծուել, գզլուել, ‘պոկ գալ‘ (կպցրածի, փակցրածի մասին). 2, *թուլանալ, տկարանալ. խանգարուել, խափանուել, չկայանալ, գլուխ չգալ. сва́дьба раскле́илась.

Рас‖клёпываніе չ. [ծալած բևեռի, դուրգամի գլուխը] յետ ծալելը. լուծելը, հանելը (գամած բևեռը, դուրգամը, ‘քոռամեխը‘). **-клёпывать, -клепа́ть** ն. յետ ծալել (ծալած բևեռի, դուրգամի գլուխը). լուծել, հա-

նել (զարկած բևեռը, դուրգամը, ‹քոռամեխը›). р. орýдіе հրանօթի մէջ զարկած դուրգամը հանել, լուծել։

Раскли́||ниваніе չ. **1**, հանելը, լուծելը (սեպը). **2**, մէջը սեպ զարկելով ճեղքելը և այսպիսով ամրացնելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. **1**, հանել, լուծել (սեպը). **2**, մէջը սեպ զարկելով ճեղքել և այսպիսով ամրացնել (օր. տապարի, ‹կացնի› կոթը)։

Рас||кова́ніе չ. **1**, [ծեծելով, դարբնելով] քաշելը, բարակացնելը (մետաղը). **2**, լուծելը, քաշելը, վերցնելը (պայտը). ազատելը (կապանքներից). **-ковать** (-кýю -ютъ), **ся** ա. Раскóвывать, ся.

Расковéркать ն. բացել, պարզել (ծալած, ծալծլած բանը)։

Раскó||вка է. ա. Раскова́ніе; **-вывать**, -вáть ն. **1**, [ծեծելով, դարբնելով] քաշել, բարակացնել (մետաղը). **2**, լայնացնել (մետաղի ծակը, անցքը). **3**, քաշել, հանել, վերցնել. р. лóшадь ձիու պայտերը քաշել. **4**, ազատել (կապանքներից), լուծել, առնել (կապանքները). р. колóдника; **-ся** անդր. պայտերը, ‹նալները› ձգել, գցել, կորցնել (օր. ձիու մասին)։

Расковы́||риваніе չ. ճանկռտելը, ճանկռտելով գրգռելը, պրճոկելը (վէրքը). **-ривать, -ря́ть** ն. **1**, ճանկռտել, ճանկռտելով գրգռել, բացել, պրճոկել (վէրքը)։

Раскозыря́ться անդր. մի քանի անգամ միմեանց յետևից կօզըր գալ, խաղալ։

Раскóкать ն. ռմկ. կոտրել, ջարդել, փշրել։

Раско||лáчиваніе չ. տ. բայը. **-лáчивать**, -лоти́ть ն. **1**, կոտրել, ջարդել, փշրել. **2**, տափակացնել (ծեծելով). **3**, դալիք դընել, լայնացնել (տնամանը). **4**, ջարդել, կոտրել. р. непріятеля; **-ся** անդր. խիստ բարակել, նրբանալ (շատ ծեծուելուց)։

Расколеба́ть (-éблю -ютъ; -éбли) ն. շարժել, երերացնել. **-ся** անդր. շարժուել, երերալ, տատանուել. ալէկոծուել. расколебáлось мóре.

Раскóлка է. ճեղքելը, -քում, ‹ճղելը›, ‹ճղում›։

Раско||лоти́ть (-чý -óтятъ; -ти́), **ся** ա. Расколáчивать, ся; **-лóтка** է. ա. Расколáчиваніе; р. рудъ հանածոների փշրումը։

Расколóть (-лю́ -óлютъ; -ли́), **ся** ա. Раскáлывать, ся.

Раско||лýпываніе չ. ճանկռտելը, պրճոկելը. **-лýпывать, -лупáть** ն. ճանկռտել, պրճոկել (օր. վէրքը)։

Раскóлъ ա. **1**, ճեղքուածք, պատառուածք. **2**, հերձուածք, հերձուածողութիւն. աղանդ, աղանդաւորութիւն. впасть въ р. հերձուածքի մէջ ընկնել, հերձուածող դառնալ. произвести́ р. հերձուածք առաջացնել։

Расколыха́ть (-хáю -ютъ և -шý -ы́шутъ) ն. շարժել. **-ся** անդր. շարժուել, (ծովի մասին) ալէկոծուել։

Раскóль||никъ ա. **-ница** է. հերձուածող, աղանդաւոր այր, կին. **-ничать** չ. հերձուածել, աղանդաւորել, հերձուածութիւն, աղանդաւորութիւն անել. **-ническій, -ничій**, ья, ье ած. հերձուածողի, -ղական. աղանդաւորի, -րական։

Расконопá||чиваніе չ. խծուծը լուծելը, հանելը, վերցնելը. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. խծուծը լուծել, հանել, վերցնել. *-тить ýши, слýшать со внимáніемъ ականջները սրել, ուշադրութեամբ լսել։

Раско||пáть ա. Раскáпывать; **-пка** է. պեղում. р—и Геркулáнума.

Раскорми́ть (-млю́ -óрмятъ), **ся** ա. Раскáрмливать, ся.

Раскоря́||ка, -чивать, -чить ա. Раскаря́ка, -чивать, -чить.

Раскó||сина է. **-съ** ա. թեք մոյթ, յենարան. **-сый** ած. ծուռ, ծուռտիկ, շիլ, զանազան կողմեր դարձած. р—ые глазá.

Раскошé||ливаніе չ. ռմկ. գրպանը բացելը, փող ծախսելը. **-ливаться, -литься** (-люсь -лятся) ն. ռմկ. գրպանը բացել, փող ծախսել։

Раскрá||дываніе չ. կամաց կամաց, զանազան ժամանակ գողանալը, կողոպտելը. **-дывать**, -(á)сть ն. կամաց կամաց, զանազան ժամանակ գողանալ, կողոպտել. у негó раскрáли весь хлѣбъ.

Рас||крáивать, -крои́ть ն. **1**, ձևել, ձևելով կտրել, ‹ճղել›. **2**, պատռել, ճեղքել, ‹ճղել› (գլուխը). р. лицó երեսը պատռել, արիւնլուիկ անել։

Раскрá||пывать, -пать ն. պխտկել, [օր. մարմարիոնի նման] բծաւորել։

Раскра||сáвица է. կատարեալ գեղեցկուհի, գեղեցկուհիների թագուհի. р. моя́! **-сить** (-áшу -сятъ), **ся** ա. Раскрáшивать, ся; **-ска** է. նկարելը, նկարազարդելը, նաշխելը. **-снѣлый** ած. խիստ, սաստիկ կարմիր, խիստ կարմրած, կարմրատակած, շիկնած. **-снѣть, ся** չ. խիստ, սաստիկ կարմրել, կարմրատակել, շիկնալ։

Раскрáсть (-крадý -дýтъ; անց. -áлъ -ла, о) ա. Раскрáдывать.

Раскрáши||ваніе չ. **I.** ա. Раскрáска; **II.** բրդելը, մանրելը. **-ватель** ա. **-вательница** է. մի բան նկարող, նկարազարդող, պաճուճող այր, կին։

I. **Раскрá||шивать**, -сить ն. **1**, նկարել, նկարազարդել, նաշխել. **2**,* զարդարել, պաճուճել (պատմածը, զանազան բաներ աւելացնելով). հեգն. վայրահաջութեամբ չափազանցնել։

II. **Рас||крáшивать**, -кроши́ть ն. բրդել, մանրել. **-ся** անդր. բրդուել, մանրուել։

Раскритиковáть (-кýю -ютъ) ն. սաստիկ քննադատել, դատափետել, գզգզել, ցեխը կոխել, խայտառակել։

Раскричáться անդր. на когó մէկի վերայ աղաղակել, ‹բղաւել›, մէկին նախատել։

Раскрои́ть (-ою́ -я́тъ) ա. Раскрáивать.

Рас||крóшивать, ся, -кроши́ть, ся ա. Раскрáшивать, ся II.

Раскружá||ливаніе չ. ճարտպ. կամարակապ կիսաշրջանները հանելը, վերցնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. ճարտպ. կամարակապ կիսաշրջանները (кружáло) հանել, վերցնել։

Раскру||ти́ть (-чý -ýтятъ), **ся** ա. Раскрýчивать, ся; **-чиваніе** չ. լուծելը, քա-

կել, քանդելը (ոլորածը, հիւսածը). **-чивать,** -ти́ть ն. լուծել, քանդել, քակել (ոլորածը, հիւսածը). **-ся** անդր. լուծուել, քակուել, քանդուել: [ռմկ. սաստիկ տրտմել, վշտանալ, տխրել:
Раскручи́ниться (-нюсь -нятся) ան-

Рас‖крыва́ніе չ. բացելը, բաց անելը. **-крыва́ть,** -кры́ть ն. բացել, բաց անել. р. кры́шу ձեղունը բացել, քակել, վերցնել. р. грудь; р. окно́; р. кни́гу; р. зо́нтикъ; *р. за́мыслы враго́въ, преступле́ніе, обма́нъ —բացել, երևան հանել, ՝ի յայտ բերել. р. всѣ обстоя́тельства дѣ́ла; **-ся** անդր. բացուել, երևան գալ. **-кры́тіе** չ. բացելը, բաց անելը, բացում. р. кни́ги, чемода́на; **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; кро́й), **ся** տ. Раскрыва́ть, ся.

Раскуда́хтаться (-хчусь -хчутся) չ. **1,** երկար կռկռալ, կչկչալ. **2,*** երկար ճճճըւալ, զանգատուել:

Раскулика́ться չ. սաստիկ խմել, հարբել, բոլորովին խմելուն, հարբեցողութեան անձնատուր լինել:

Раску‖па́ніе չ. գնելը, առնելը (բոլորը). **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -у́пятъ) ն. գնել, առնել (բոլորը). всё изда́ніе уже́ раску́плено; **-пка** ի. տ. Раскупа́ніе.

Раску́по‖риваніе, -ривать, -рить, -рка տ. Отку́пор...

Раскура́житься (-жусь -жатся) անդր. ռմկ. քաջանալ, քաջութիւն ցոյց տալ. ՝կողք ցոյց տալ՝, խեռութիւն, սաստկութիւն անել:

Раску́‖риваніе չ. **1,** վառելը, ՝կպցնելը՝. **2,** ծխել[ով սպառել]ը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1,** վառել, ՝կպցնել՝. **2,** ծխել[ով սպառել]. **-ся** անդր. **1,** վառուել, ՝կպչել՝. **2,** շատ, շարունակ ծխել:

Раску́‖сываніе չ. կտրելը, ճեղքելը (ատամներով). **-сывать, -са́ть, -си́ть** (-шу́ -у́сятъ) ն. **1,** կտրել, ճեղքել (ատամներով). р. орѣ́хъ; **2,*** ճանաչել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել, գլխի ընկնել. наконе́цъ я раскуси́лъ э́того человѣ́ка; онъ уже́ раскуси́лъ дѣ́ло (կմ въ чёмъ дѣ́ло).

Раску́‖тываніе չ. բացելը, բաց անելը (փաթաթածը), մերկացնելը. **-тывать, -тать** ն. բացել, բաց անել (փաթաթածը), մերկացնել. **-ся** անդր. բացուել, մերկանալ:

Распа‖да́ться, -(а́)сться չ. տրոհուել, բաժան բաժան լինել, կործանուել, քայքայուել, կտոր կտոր լինել, աւերուել. **-де́ніе** չ. տրոհուելը, բաժան բաժան լինելը, կործանուելը, քայքայուելը, աւերուելը, կտոր կտոր լինելը. р. на ча́сти մաս մաս լինելը, բաժան բաժան լինելը. **-ду́сь** տ. Распа́сться; **-дъ** ա. քիմ. քայքայում, քայքայմունք:

Распа́‖живать, -зи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. **1,** շարժելով խախտելը (միմեանց հետ, կողք կողքի կցած տախտակները). **2,** տախտակի, գերանի մէջ քաշած ակօսը (пазъ) լայնացնել, ընդլայնել, մեծացնել:

I. **Рас‖па́ивать,** -пая́ть ն. [հալելով] լուծել, քակել (զօդածը, այսինքն հալած մետաղով կպցրածը). **-ся** անդր. լուծուել, քակուել:

II. **Рас‖па́ивать,** -пои́ть ն. տալ, մատուցանել (խմիչք), խմեցնել. р. три ведра́ вина́.

Распа́йка ի. [հալելով] լուծելը, քակելը (զօդածը, այսինքն հալած մետաղով կպցրածը):

Распа‖ко́вка ի. **-ко́вываніе** չ. բացելը, քակելը, քանդելը. **-ко́вывать, -кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. բացել, քակել, քանդել (կապած բեռը, հակը):

Распале́ніе չ. վառելը, բորբոքելը. *բորբոքում, բռնկում, պայթում:

Рас‖па́лзываніе չ. տ. բայը. **-па́лзываться,** -полза́ться, -ползтись, -ползти́ся չ. **1,** սողալով միմեանցից հեռանալ, ցրուել. **2,** քայքայուել, պատառուել, ՝ծուէն ծուէն ըլլել՝. его́ пла́тье располза́ется; забо́ръ располза́ется; **3,** տարածուել, ընդլայնել. նստել (խմորի մասին):

Распа́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. սպառել, ՝հատացնել՝ (վառօդը). **-ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **1,** սաստիկ վառել, տաքացնել. **2,*** բորբոքել (բարկութիւնը, կրքերը), բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել. **-ся** անդր. տաքանալ, այրուել. կարմրել. р. гнѣ́вомъ բարկութիւնից կրակ կտրել:

Распа́‖риваніе չ. գոլորշով, եռացրած ջրով փափկացնելը, կակղացնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. գոլորշով, եռացրած ջրով փափկացնել, կակղացնել (օր. կանաչեղէնը). **-ся** անդր. փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ:

Рас‖па́рываніе չ. **1,** քակելը, քանդելը, լուծելը (կարը). **2,** պատառելը, ճեղքելը, ՝ճղելը՝ (փորը). **-па́рывать,** -поро́ть ն. **1,** քակել, քանդել, լուծել (կարը). **2,** պատառել, ճեղքել, ՝ճղել՝ (փորը). каба́нъ распоро́лъ брю́хо одно́й изъ на́шихъ соба́къ; япо́нецъ предпочита́етъ распоро́ть себѣ́ живо́тъ, чѣ́мъ быть въ плѣну́; **-ся** անդր. լուծուել, քանդուել, քակուել:

Распасо́вка ի. (Փր) Թղթխ. չխաղալը, հրաժարուելը խաղալուց (բոլորի մասին):

Распа́сться (-паду́сь -ду́тся; անց. -па́лся, -лась -лось) տ. Распада́ться.

Распа‖ха́ніе չ. ցելելը, ցել անելը, վարելը, հերկելը. **-ха́ть** (-шу́ -а́шутъ; -ши́) տ. Распа́хивать; **-хиваніе** չ. **1,** տ. Распаха́ніе; **2,** բացելը, բաց անելը. **-хивать** ն. **I.** (-ха́ть) ցելել, ցել անել (խամը, կորդը). վարել, հերկել. **II.** (-хну́ть) բացել, բաց անել. р. дверь; р. пла́щъ, по́лы у плаща́; **-ся** անդր. բացուել, բաց լինել. **-шёнка** ի. առջևից բաց մանկական շապիկ. **-шка** ի. **I.** ցելելը, ցել անելը (խամը, կորդը), վարելը, հերկելը. **II.** բացելը, բաց անելը. բաց մնալը, բացում, բացութիւն (օր. շորի փեշերի). բացուածք, ծակ, անցք (ուռկանի). на распа́шку տ. Нараспа́шку; **-шникъ** ա. գիւղտ. խոտախիլ արօր. **-шно́й** ած. բաց, չկոճկած:

Распая́ть, ся տ. Распа́ивать, ся I.

Распе‖ка́ніе չ. **1,** տաքացնելով փափկացնելը (քարթու հացը). **2,** լու, ՝զօրս դու պատուիրեցեր՝ նախատելը, ՝ներկելը՝, ՝շշպրելը՝. **-ка́ть,** -(е́)чь ն. **1,** տաքացնելով փափկացնել (քարթու հացը). **2,** լու, ՝զօրս դու պատուիրեցեր՝ նախատել, ՝ներկել՝, ՝շշպրել՝. его́ поря́дкомъ распекли́; **-ку́** տ. Распе́чь.

Распе‖лёныванiе չ. խանձարուրից, բարուրից ազատելը (մանկանը). **-лёнывать,**

-ленáть ն. խանձարուրից, բարուրից ազատել (մանկանը). **-ся** անդր. խանձարուրից, բարուրից ազատուել:

Распперéть (разопрý -прýтъ; -прú) տ. Распирáть.

Распестрúть (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Распещря́ть, ся.

Распечá‖таніе, -тываніе չ. կնիքը լուծելը, քակելը. բացելը. р. письмá; **-тывать, -тать** ն. կնիքը լուծել, քակել. բացել. р. письмó; **-ся** անդր. լուծուել, քակուել. բացուել:

Распéчь (-пекý -чёшь -кýтъ; անց. -пёкъ -клá, ó; հրմ. -пекú) տ. Распекáть.

Распе‖щря́ть, -стрúть ն. պխտակել, պխտակաւորել, պխտակ, խայտաճամուկ, խայտաբղէտ դարձնել. **-ся** անդր. խայտաճամուկ, խայտաբղէտ շորեր հագնել:

Распи‖вáніе չ. տ. բայը. **-вáть**, -(й)ть ն. 1, ընկերովի, միմեանց հետ խմել, պարպել. онú распúли дюжину шампáнскаго; 2, խմել, ընդունել, վայելել, 'անուշ անել'. р. чай; **-ся** անդր. 1, խմելուն, հարբեցողութեան անձնատուր լինել. 2, յաճախ և շատ խմել, հարբել. **-вочно** մ. տեղն ու տեղը խմելու. пивнáя, торгýющая р. и на вы́носъ գարեջրատուն, ուր է թէ խմել և թէ տուն տանելու համար գարեջուր առնել կարելի է. **-вочный** ած. մաս մաս, գաւաթներով ծախելու, բաշխելու. р—ая продáжа питíй խմիչքների մաս մաս, գաւաթներով ծախելը, բաշխելը:

Распи‖лéніе, -ливаніе չ. մաս մաս սղոցելը, 'խէրխելը', կտրելը. **-ливать, -лúть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մաս մաս սղոցել, 'խէրխել', կտրել. **-лка, -лóвка** է. մաս մաս սղոցելը, 'խէրխելը', կտրելը:

Рас‖пинáніе չ. խաչելը. **-пинáть**, -пя́ть, -пнýть ն. խաչել. **-ся** անդր. за когó մէկի համար կեանքը չխնայել, մէկին չարաչար պաշտպանել, մէկի համար նահատակուել:

Рас‖пирáніе չ. 1, [ճնշելով] միմեանցից բաժանելը, անջատելը, հեռացնելը, հեռու պահելը. 2, [ճնշելով] բացելը, բաց անելը. **-пирáть**, -перéть ն. 1, [ճնշելով] միմեանցից բաժանել, անջատել, հեռացնել, հեռու պահել. сводъ распирáетъ стѣ́ны; 2, [ճնշելով] բացել, բաց անել:

Распи‖сáніе չ. 1, նշանակելը, -կում, որոշելը, -շում. 2, ցուցակ, ցանկ. р. поѣздóвъ երկաթղ. գնացքների ցուցակ. р. прáздникамъ տօնացոյց աղիւսակ. **-сáть** (-шý -шутъ; -шú), **ся** տ. Распúсывать, ся; **-ска** է. 1, ստորագրութիւն. անդորրագիր, ստացական, ընկալագիր. обрáтная р. յետադարձ ընկալագիր (որը պիտի վերադարձնուի). дать р—у въ получéніи чегó ստորագրութիւն տալ, որ մի բան ստացուած է. взять съ когó р—у въ получéніи чегó; я далъ емý э́ти бумáги подъ р—у այդ թղթերը յանձնելով ես նրանից ստորագրութիւն առայ. 2, տ. Распúсываніе; **-сочный** ած. ստորագրութեան, անդորրագրի, ստացականի. р—ая кнúга ստացամատեան. **-сываніе** չ. նկարելը, նկարազարդելը, նախշելը. **-сывать**, -сáть ն. 1, նշանակել, որոշել (գրաւոր կերպով). р. квартúры для постóя, домá на квартúры զինուորների բնակութեան համար տներ նշանակել. 2, նկարել, նկարազարդել, նախշել. р. стѣ́ны; р. потолóкъ; *какъ онъ мнѣ распúсывалъ свои чýвства! որ գիտենաս, թէ նա ինձ ինչե՛ր էր ասում իր զգացմունքների մասին. 3, ճշտել, խիստ պարագայօրէն նկարագրել. **-ся** անդր. 1, ստորագրուել, ձեռք քաշել. р. въ чёмъ, въ получéніи чегó ստորագրութիւն տալ, որ մի բան ստացուած է. онъ расписáлся въ э́тихъ дéньгахъ; я расписáлся въ получéніи жúлованья; 2, (միայն расписáться) երկար գրել, 'գրելով ընկել', չդադարել գրելուց:

Распúть (разопью́ -ю́тъ; -пéй), **ся** տ. Распивáть, ся.

Распú‖хиваніе չ. հրելով, խթելով դէս ու դէն ձգելը, բաժանելը. **-хивать, -хáть, -хнýть** ն. հրելով, խթելով դէս ու դէն ձգել, բաժանել:

Расплá‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Расплавля́ть, ся; **-вка** է. **-вливаніе** չ. հալելը (մետաղը), հալեցնելը. **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. հալել (մետաղը), հալեցնել. **-ся** անդր. հալուել, հալչել:

Расплáкаться (-чусь -чутся; -чься) չ. սկսել լալ, լաց լինել, երկար, շարունակ լալ, լաց լինել. отчегó онъ такъ расплáкался? ինչո՞ւ համար նա այդքան լալիս է:

Распланиро‖вáніе, -вáть տ. Плани́ровáніе, -вáть.

Распла‖стáть տ. Расплáстывать; **-стка** է. **-стываніе** չ. ըստ երկարութեան ճեղքելը, 'ճղելը', շերտ շերտ բաժանելը. ըստ երկարութեան քաշելը (երկաթը). **-стывать**, -стáть ն. ըստ երկարութեան ճեղքել, 'ճղել', շերտ շերտ կտրել, բաժանել. р. ры́бу ձուկն ըստ երկարութեան կտրել, 'ճղել', երկու մասի բաժանել. р. желѣ́зо երկաթից թերթեր քաշել. зóлото расплáстываютъ молоткóмъ ոսկին քաշում են մրճով:

Расплá‖та է. վճարում, հատուցում (պարտքերի). онъ тугъ на р—у նրանից հեշտութեամբ բան չես ստանայ. *какáя ужáсная р. за стáрые грѣхú! **-тúть** (-чý -áтятъ), **ся** տ. Расплáчивать, ся; **-тный** ած. վճարելու, -րման, հատուցանելու, -ցման. **-чивать**, -тúть ն. [ըստ, համաձայն պայմանի] վճարել, հատուցանել. **-ся** անդր. վճարել, հատուցանել, գոհացնել. я расплатúлся съ долгáми, съ заимодáвцами; **-чý** տ. Расплатúть; **-(á)чусь** տ. Расплáкаться.

Расплевáться (-плюю́сь -ю́тся) ն. 1, շարունակ թքել, չդադարել թքելուց. 2,* ռմկ. съ кѣмъ մէկի վրայ թքել, մէկի հետ զժտուել, ծանօթութիւնը, բարեկամութիւնը կտրել, խզել, ընդհատել:

Расплё‖скиваніе չ. ճղփեցնելով, ցայտեցնելով թափելը, 'վոթելը'. **-скивать, -(е)скáть** (-щý -éщутъ; -щú) ն. ճղփեցնելով, ցայտեցնելով թափել, 'վոթել'. **-ся** անդր. ճղփալով, ցայտելով թափուել, 'վոթուել':

Рас‖плетáніе չ. լուծելը, քակելը, քանդելը (ոլորածը, հիւսածը). **-плетáть, -плестú, -плéсть** (-плетý -тýтъ; անց. -плёлъ -лá, ó; հրմ. -тú) ն. լուծել, քակել, քանդել (ոլորածը, հիւսածը). **-ся** անդր. լուծուել, քակուել, քանդուել:

Распло‖жа́ть, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. բազմացնել, շատացնել. **-ся** չէզ. բազմանալ, շատանալ. кро́лики -жа́ются бо́лѣе всѣхъ живо́тныхъ; **-дъ** ա. 1, բազմացնելը. 2, բազմացնելի տարկան. **-же́ніе** չ. բազմացնելը։

въ **Распло́хъ** տ. Врасплóхъ.

Рас‖плыва́ніе չ. տարածուելը, փռուելը. **-плыва́ться**, -плы́ться չ. 1, տարածուել, փռուել. э́ти черни́ла расплыва́ются; молоко́ расплыло́сь по всей ска́терти; *э́та же́нщина расплыла́сь այս կինը տափակել է. 2, բաժանուել, մեկնել, ցրուել (լողալով). **-плы́вчатость** է. 1, անորոշութիւն. 2,* ճապաղութիւն. **-плы́вчатый** ած. 1, անորոշ. 2,* ճապաղ (ոճի մասին). **-плы́вчивость** է. դիւրատարածութիւն, յատկութիւն հեշտութեամբ տարածուելու. **-плы́вчивый** ած. հեշտութեամբ տարածուող (թանաքի մասին). **-плы́ться** (-плыву́сь -ву́тся) տ. Расплыва́ться.

Расплю́‖снуть, ся տ. Расплю́щивать, ся; **-(ю́)ще́ніе, -щива́ніе** չ. ծեծելով տափակացնելը. **-щива́ть, -(ю́)щить** (-ю́щу -щатъ), -снуть ն. ծեծելով տափակացնել (մետաղը). р. кусо́къ желѣ́за съ одного́ конца́ для сва́рки; **-ся** չէզ. տափակել, տափականալ։

Распляса́ться (-шу́сь -я́шутся; -ши́сь) չ. երկար, շատ պարել. կաքաւել. չդադարել պարելուց, կաքաւելուց, շարունակ պարել, կաքաւել [Распина́ть, ся.

Рас‖пну́ տ. Распя́ть; **-пну́ть, ся** տ.

Распо‖знава́емый ած. գիտելի, իմանալի. **-знава́ніе** չ. ճանաչելը, իմանալը, որոշելը. р. болѣ́зни բժ. հիւանդութեան որոշումը. **-знава́ть** (ներկ. -знаю́ -ю́тъ), **-зна́ть** (ապառն. -зна́ю -ютъ) ն. ճանաչել, իմանալ, որոշել, զանազանել. р. предме́ты, зву́ки; я не распозна́лъ его́; я распозна́лъ его намѣ́ренія; *р. и́стину отъ лжи.

Распо‖лага́ніе չ. 1, կարգելը, կարգաւորելը, դասաւորելը. 2, կարգադրելը, տնօրինելը. свобо́дное р. свои́мъ иму́ществомъ ազատ իր կայքը կարգադրելը, բացարձակ իշխանութիւն իր կայքի մասին. **-лага́ть**, -ложи́ть ն. 1, կարգել, կարգաւորել, դասաւորել. р. войска́ по деревня́мъ զօրքերը գիւղերում տեղաւորել, զետեղել. онъ хорошо́ расположи́лъ своё во́йско նա լաւ դասաւորեց կմ ճակատեցրեց իր զօրքը. р. своё вре́мя, свои́ заня́тія — կարգաւորել. э́тотъ писа́тель хорошо́ расположи́лъ своё сочине́ніе — լաւ է դասաւորել. архите́кторъ хорошо́ расположи́лъ ко́мнаты въ э́томъ до́мѣ; р. зда́ніе շինութեան դիրքը սահմանել. располага́йте мно́ю ես ձեր տրամադրութեան տակ եմ. несовершеннолѣ́тніе не мо́гутъ р. свои́мъ имѣ́ніемъ — իրենց ստացուածքը կարգադրել չեն կարող. 2, տրամադրել. я расположи́лъ его́ въ ва́шу по́льзу; р. умы́ благопрія́тнымъ о́бразомъ; чу́вственныя наслажде́нія располага́ютъ ду́ши къ изнѣ́женности; 3, չ. մտադիր լինել, մտադրութիւն ունենալ. я располага́ю за́втра вы́ѣхать; **-ся** չէզ. 1, տեղաւորուել, զետեղուել. войска́ расположи́лись на бива́кахъ; онъ преспоко́йно расположи́лся на дива́нѣ — առօք փառօք բազմեց, ձգուեց. -жи́ться, что́бы усну́ть; р. ла́геремъ բանակ ձգել. 2, մտադրուել, մտադիր լինել. мы расположи́лись ѣ́хать въ дере́вню մենք մտադրուել ենք, վճռել ենք եւն. 3, բացել, տարածել. купцы́ расположи́лись съ товара́ми; 4, быть располо́жённымъ տրամադրուած, տրամադիր լինել. сего́дня я не расположёнъ рабо́тать; онъ къ вамъ ху́до расположёнъ նա դէպի ձեզ վատ է տրամադրուած։

Рас‖полза́ться տ. Распа́лзываться; **-по́лзаться** չ. երկար սողալ, (մանուկների մասին) 'չոչ անել', քարշ գալ. **-ползти́сь, -ползти́ся** (-зу́сь -зу́тся) տ. Распа́лзываться.

Располо‖же́ніе չ. 1, կարգաւորում, -րութիւն, դասաւորում, -րութիւն. р. са́да պարտէզի կարգաւորութիւնը. р. ко́мнатъ въ э́томъ до́мѣ о́чень удо́бно; р. фигу́ръ на карти́нѣ — դասաւորութիւնը. р. словъ բառերի դասաւորութիւնը. р. бо́я ճակատում. р. поэ́мы պոէմայի դասաւորութիւնը. р. во́йскъ по кварти́рамъ զօրագետեղութիւն. р. во́йска ла́геремъ զօրքի բանակելը, բանակ ձգելը. 2, տրամադրութիւն, հակում, միտում. р. къ болѣ́знямъ; у него́ большо́е р. къ му́зыкѣ — մեծ հակում, 'հաւէս' ունի. благодарю́ васъ за ва́ше до́брое ко мнѣ р.; быть въ весёломъ, въ хоро́шемъ, въ ду́рномъ р—іи ду́ха ուրախ, լաւ, վատ տրամադրուած լինել. **-жённый** բյ. ած. 1, տրամադրուած (հմմ. Располага́ться 4); 2, բս. դասաւորուած. р. попа́рно; **-жи́ть** (-жу́ -жатъ), **ся** տ. Располага́ть, ся.

Располо‖со́вывать, -сова́ть տ. Полосова́ть.

Распо́‖рка է. 1, բացելը, բաց պահելը, անջատելը, միմեանցից հեռացնելը, հեռու պահելը. 2, ճրտրգ. անջատիչ, արգելիչ նեցուկ, ձող. նեցուկ, մոյթ. 3, քակում, քանդում, լուծում (կարի). **-рный** ած. անջատիչ, անջատող, միմեանցից հեռու, անջատ պահող. р—ые крючки́ արգելիչ կեռեր, կեռաւոր ձողեր (որոնք բացած պատուհանի թևերի խփուելուն արգելք են հանդիսանում, այսինքն որոնց շնորհիւ բացած պատուհանի թևերը բաց էլ մնում են)։

Распо‖ро́ть (-рю́ -о́рютъ; -ри́), **ся** տ. Распа́рывать, ся; **-ро́чка** նգ. տ. Распо́рка 2; **-ръ** ա. 1, տ. Распо́рка; 2, տ. Распира́ніе.

Распоря‖ди́тель ա. **-ди́тельница** է. կարգադրիչ, կարգադրող այր, կին. **-ди́тельность** է. կարգադրելու ձիրք, կարողութիւն. **-ди́тельный** ած. ժիր, ճարպիկ, ճարտար կարգադրելու, տնօրինելու. **-ди́ться** (-жу́сь -дя́тся; -ди́сь) տ. Распоряжа́ться; **-до́къ**, -дка ա. կարգ, կազմ. կարգաւորութիւն, դասաւորութիւն. вну́тренній р. страны́; **-жа́ться**, -ди́ться չ. 1, կարգադրել, տնօրինել, կարգադրութիւն, տնօրինութիւն անել. я -жу́сь объ упла́тѣ вамъ э́той су́ммы; прави́тельство -ди́лось на счётъ прекраще́нія э́тихъ безпоря́дковъ; 2, կառավարել. онъ распоряжа́ется всѣ́мъ до́момъ; онъ прекра́сно

-жа́ется свои́мъ имѣ́ніемъ; э́той су́ммой онъ отли́чно -ди́лся *այդ գումարը նա հիանալի կերպով գործածեց.* никто́ не въ пра́вѣ р. чужи́мъ иму́ществомъ *ոչ ոք օտարի կայքի վերայ իշխանութիւն չունի.* *р. всѣмъ въ чужо́мъ до́мѣ (*տռծ.*) *գզուըընտել, մօրուքը փետել.* **-же́ніе** *չ.* **1,** *կարգադրութիւն, տնօրինութիւն.* сдѣ́лать р. о чёмъ; **2,** *իշխանութիւն. տրամադրութիւն.* э́то имѣ́ніе нахо́дится въ р—іи опеку́на; отда́ться соверше́нно въ чьё р. *մէկին միանգամայն անձնատուր լինել:*

Распотѣ|ша́ть, -ши́ть (-шу -шатъ) *ն. ռմկ. սաստիկ ծիծաղացնել, ծիծաղից պառնել, զուարճացնել, խնդացնել.* онъ распотѣ́шилъ всю компа́нію свои́ми анекдо́тами.

Распоя́|саніе *չ. գօտին լուծելը, վերցնելը.* **-сать** (-шу -шутъ; -шь), **ся** *տ.* Распоя́сывать, ся; **-ска** *է. տ.* Распоя́саніе; **-сывать**, -сать *ն. գօտին լուծել, վերցնել, առնել, 'յետ առնել'.* **-ся** *անդր. իր գօտին լուծել, վերցնել, առնել, 'յետ առնել':*

Распра́|ва *է.* **1,** *դատ, դատաստան.* кула́чная р. *բռնի դատ.* у меня́ съ нимъ коро́ткая р. *ես նորան կարճ դատաստան կանեմ, ես նորա հետ երկար չեմ խօսի.* **2,** *պատիժ.* дѣ́ло дошло́ до р—ы *գործը պատժով վերջացաւ.* **-вить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** *տ.* Расправля́ть, ся; **-вле́ніе** *չ. ուղղելը, հարթելը, դզելը, դրստելը.* **-вливать, -вля́ть** *ն. ուղղել, հարթել, 'դզել', 'դրստել'.* р. скла́дки; р. смя́тое пла́тье, помя́тую шля́пу; р. морщи́ны; *-вля́ть кулаки́ *կռուի պատրաստուել.* **-ся** *անդր.* **1,** *իր մազերը, զգեստն ուղղել, 'դրստել', կարգի բերել.* **2,** *դատաստան անել, դատ տեսնել.* я съ нимъ распра́влюсь *ես նորան դատաստան կանեմ.* -вля́ться самому́, со́бственнымъ судо́мъ *անձամբ, ինքն իրան դատ, դատաստան անել:*

Распра́ши|ваніе, -вать *տ.* Разспра́шиваніе, -шивать.

Распредѣ|ле́ніе *չ. բաժանելը, -նում, դասաւորելը, -րում.* р. часо́въ; р. вре́мени; р. подате́й; справедли́вое р. добы́чи; р. р. во́йскъ по зи́мнимъ кварти́рамъ — *տեղաւորում, -րութիւն.* **-ли́тель** *ա. բաժանող, դասաւորող.* **-ли́тельный** *ած. բաժանելու, -նող, դասաւորելու, -րող.* **-ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. բաժանել, դասաւորել.* р. по кла́ссамъ; р. рабо́ту ме́жду рабо́чими; р. по́дати, нало́ги; р. своё вре́мя; Богъ -ля́етъ бѣ́дствія сообра́зно съ си́лами люде́й — *տնօրինում, սահմանում է:*

Распреучёный *ած. խիստ, չափազանց* [*ուսեալ:*

Распро|дава́ніе *չ.* [*բոլորը մաս մաս*] *վաճառելը, ծախելը.* р. по частя́мъ: **-дава́ть** (-да́ю -ю́тъ: -дава́й), -да́ть *ն.* [*բոլորը մաս մաս*] *վաճառել, ծախել.* всё изда́ніе э́той кни́ги распро́дано; това́ръ э́тотъ былъ бы́стро распро́данъ: распро́данное изда́ніе *սպառուած հրատարակութիւն.* **-да́жа** *է. վաճառում, ծախում (բոլոր ապրանքի).* оконча́тельная р. *վերջնական վաճառում (բոլոր ապրանքների).* **-да́ть** (-да́мъ -стъ; -дади́мъ -ду́тъ; -да́й) *տ.* Распродава́ть.

Распроси́ть *տ.* Разспроси́ть.

Распро|стира́ть, -сте́рть (-стру́ -стру́тъ; *անց.* -стёръ -рла, о; -стри́) *ն. բացել, տարածել. ընդարձակել.* р. кры́лья; **-ся** *անդր. բացուել, տարածուել. ընդարձակուել.* съ распростёртыми объя́тіями *բաց գրկով:*

Распрости́ться (щу́сь -стя́тся) *տ.* [Распроща́ться.

Распросто́рить (-рю -рятъ) *ն. լայնացնել, ընդլայնել.* р. о́бувь но́скою.

Распростра|не́ніе *չ.* **1,** *տարածելը, -ծում.* р. вѣ́ры, иде́й, просвѣще́нія; р. вла́сти; **2,** *տարածուելը, -ծուում.* р. саранчи́ на югѣ Росс́іи; р. пожа́ра; **3,** *ընդարձակելը, -կում.* р. са́да, го́рода; **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *է. տարածող, -ծիչ այր, կին.* р. ло́жныхъ слу́ховъ; **-ни́тельный** *ած. տարածող.* **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* **1,** *տարածել.* р. вѣ́ру, просвѣще́ніе, р. слухъ, ло́жные слу́хи; р. злово́ніе; цвѣты́ -ня́ли прія́тный за́пахъ; * далеко́ -ни́ть свою́ сла́ву *իր հռչակը հեռաւոր աշխարհներում տարածել.* **2,** *ընդարձակել.* р. госуда́рство, предѣ́лы госуда́рства; р. садъ; **-ся** *անդր. տարածուել, ծաւալուել.* Англія бо́лѣе и бо́лѣе -ня́ется; просвѣще́ніе -ня́ется ме́дленно; болѣ́знь бы́стро -ни́лась; по го́роду -ни́лся слухъ: клевета́ легко́ -ня́ется; объ э́томъ предме́тѣ не на́добно р. *հարկաւոր չէ ընդարձակուել (կամ երկար խօսել) այդ առարկայի մասին:*

Распростру́ *տ.* Распросте́рть.

Распро́съ *տ.* Разспро́съ.

Распроща́ться, -сти́ться *անդր. հրաժեշտ տալ, հրաժեշտ առնել, մնաս բարով ասել (բոլորովին, վերջնականապէս և կամ բոլորին):*

Распры́гаться *չ.* **1,** *զանազան կողմեր թռչել, թռչկոտել[ով ցրուել].* **2,** *երկար. չատ թռչել, թռչկոտել, չդադարել թռչելուց, թըռչկոտելուց:*

Распры́|скивать, -скать *ն. ցայտեցնել, ցրել, շաղ տալ, թափել (դէս ու դէն, զանազան կողմեր):*

Ра́спря *է. երկպառակութիւն, պառակտում, վէճ, պայքար, կռիւ.* полити́ческія р—и; поко́нчить р—ю.

Распря|га́ніе *չ. լծից արձակելը.* **-га́ть**, -(я́)чь *ն. լծից արձակել (օր. ձիաներին).* **-ся** *անդր. լծից արձակուել. ազատուել.* **-гу́** *տ.* Распря́чь; **-жка** *է. տ.* Распряга́ніе.

Распря|ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **ся** *տ.* Распрямля́ть, ся; **-мле́ніе** *չ. ուղղելը, 'դըզելը', 'դրստելը'.* **-мливать, -мля́ть**, -ми́ть *ն. ուղղել, 'դզել', 'դրստել'.* **-ся** *անդր. ուղղուել, 'դզուել', 'դրստուել':*

Распря́|чь (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -гъ -гла́, о́; -ги́), **ся** *տ.* Распряга́ть, ся.

Распубли|кова́ніе, -кова́ть *տ.* Публикова́ніе, -кова́ть.

Распу́|гиваніе *չ. վախեցնելը, հալածելը, ցրելը.* **-гивать, -га́ть, -гну́ть** *ն. վախեցնելով հալածել, ցրել:*

Распу́д|риваніе *չ. տ. բայը.* **-ривать, -ри́ть** (-рю -рядъ) *ն.* **1,** *սաստիկ, խիստ չպարել, փոշի քսել.* **2,*** *ներկել. շշպրել, յանդիմանել:*

Распу́киваться *չ. բացուել (կոկոնի* [*մասին):*

Распу‖сканіе չ. տ. բայը. **-скáть, -стить** (-щу́ -стятъ) ն. **1,** արձակել, բաց թողնել. р. рабóтниковъ; р. ученикóвъ на прáздникъ; р. вóзжи; **2,** լուծել, արձակել. р. полкъ; р. ополчéніе; р. собрáніе; р. соль въ водѣ́ — լուծել. р. тканьё գործուածքը լուծել, քանդել. **3,** բացել, բաց անել, պարզել, փողփող[եցն]ել. р. знамёна; р. парусá; *р. гóрло, глóтку սաստիկ աղաղակել, 'բղաւել'. **4,** բացել, տարածել. павли́нъ -сти́лъ свой хвостъ; р. вóлосы по плечáмъ; р. о комъ дурные слу́хи; **5,** փչացնել, լրբացնել (իր թուլութեամբ). **-ся** անդր. **1,** բացուել, բաց լինել, փթթիլ, 'պոկել'. пóчки на дерéвьяхъ -скáются; цвѣты́ -скáются веснóю; **2,** բացուել, լուծուել. смóлы -скáются въ алкогóлѣ.

Распу́‖таніе չ. լուծելը, բացելը (խրճճուածը). **-тать, ся** տ. Распу́тывать, ся; **-тица** է. անճանապարհութիւն. ժամանակ, երբ ճանապարհները փչացել, խանգարուել են. **-тіе** չ. տեղ, ուր ճանապարհները իրար հետ միանում կամ իրարից բաժանւում են, ուղեկտուր։

Распу́‖тникъ ա. **-тница** է. ցոփ, ցոփակեաց, շուայտ, անբարոյական այր, կին. **-тно** մ. ցոփաբար, ցոփութեամբ, անբարոյականութեամբ, շուայտաբար, -տութեամբ. жить р.; вести́ себя́ р.; **-тный** ած. ցոփ, ցոփակեաց, շուայտ, անբարոյական. р. человѣ́къ; р—ая жéнщина; вести́ р—ую жи́знь; **-тство** չ. ցոփութիւն, շուայտութիւն, անբարոյականութիւն. **-тствовать** (-вую -ютъ) չ. ցոփութիւն, շուայտութիւն, անբարոյականութիւն անել, ցոփ, շուայտ, անբարոյական կեանք վարել։

Распу́‖тываніе չ. լուծելը, բացելը (խրճճուածը). **-тывать, -тать** ն. **1,** լուծել, բացել (խճճուածը). **2,*** մեկնել, բացատրել, պարզել, պարզաբանել (մթին, խճճուած բաները). **-ся** անդր. լուծուել, քանդուել, քակուել. *ազատուել, պրծնել։

Распу́тье չ. տ. Распу́тица.

Распу‖хáніе չ. ուռչելը. **-хáть**, -хнуть չ. ուռչել. у меня́ щекá -пу́хла отъ флю́са; **-хлый** բյ. ած. ուռած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) տ. Распухáть; **-хшій** տ. Распу́хлый; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ուռեցնել, փքել. у негó -пу́чило живóтъ; р. глазá աչքերը չռել. **-ся** անդր. ուչել, փքուիլ։

Распу‖шáть, -ши́ть (-шу́ -шатъ) ն. խաւոտել, խաւոտ դարձնել. **-ся** անդր. խաւոտուել, խաւոտ դառնալ։

Распу‖щáть, ся տ. Распускáть, ся; **-щéніе** տ. Распускáніе; **-щенность** է. սանձարձակութիւն, այլասանութիւն, ստահակութիւն. р. нрáвовъ վարք ու բարքիապականութիւն. **-щенный** բյ. ած. **1,** փչացած, ապականուած, սանձարձակ, այլասան, ստահակ. **2,** ծովգ. բարձրացրած, բացած, պարզած. р. пáрусъ.

Распылáться չ. սկսել վառուել, բոց արձակել, բոցավառուել, բորբոքուել։

Распѣ‖вáніе չ. ծանր, 'ծոր տալով' երգելը. **-вáть** ն. ծանր, 'ծոր տալով' երգել. **-въ** ա. ծանր, 'ծոր տուող' երգ, 'տաղ'. на р. 'ծոր տալով'։

Распѣтуши́ться տ. Пѣтуши́ться.

Распѣ́ться (-пою́сь -ю́тся; -пóйся) անդր. շատ երգել, չդադարել երգելուց, 'երգով ընկել'։

Распя́‖ливаніе չ. **1,** պրկելը, պրկելով ձգելը, տարածելը, ընդլայնելը (չորս կողմից). **2,** չռելը (ոտները). **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. **1,** պրկել, պրկելով ձգել, տարածել, ընդլայնել (չորս կողմից). **2,** չռել (ոտները), **-ся** անդր. ձգուել, տարածուել, ընդլայնիլ. **-лъ** ա. **1,** տ. Распя́ливаніе; **2,** դալիր։

Рас‖пя́тіе չ. **1,** խաչելը, խաչելութիւն. р. Іису́са Христá; **2,** խաչելութիւն, խաչած Յիսուսի պատկերը. **-пя́ть** (-пну́ -нýтъ; -пни́), **ся** տ. Распинáть, ся.

Рáстáгъ ա. (գերմ.) ռզմ. հանգստու- [թեան օր։

Растá‖ивать, -ять ն. հալել, հալեցնել։

Растакелá‖живать, -жить (-жу -жатъ) ն. ծովգ. նաւի սարք ու կարգը առնել, վերցնել։

Рас‖тáлкиваніе չ. հրելով, հրնդելով, խթելով ցրելը, ցրուցան անելը. **-тáлкивать,** -толкáть, -толкну́ть ն. հրելով, հրընդելով, խթելով ցրել, ցրուցան անել։

Рас‖тáпливаніе չ. **1,** հալելը, հալեցնելը. **2,** վառելը. այրելը. **-тáпливать,** -топля́ть, -топи́ть ն. **1,** հալել, հալեցնել. р. воскъ; р. мáсло на сковородѣ́; растóпленный метáллъ для спáйки; **2,** վառել. այրել. р. печь; **-ся** անդր. **1,** հալուիլ, հալչիլ. **2,** [սկսել] վառուել, կպչել։

Растáпты‖ваніе չ. **1,** տրորելը, կլխճորելը. կոխկռտելը, տրորելով ճզմելը, ճխլտելը. **2,** մաշելը, փչացնելը (ոտնամանը). **-вать,** растоптáть ն. **1,** տրորել, կլխճորել, կոխկռտել. տրորելով, կլխճորելով ճզմել, ճխլտել. **2,** մաշել, փչացնել (ոտնամանը)։

Растарá‖щивать, -щить (-щу -щатъ) ն. տարածել, չռել. р. глазá աչքերը չռել. р. ротъ բերանը բացել։

Раста‖скáть տ. Растáскивать; **-ся** անդր. յաճախ գնալ գալ, թրև գալ. **-скиваніе** չ. **1,** զանազան կողմեր, դէս ու դէն քաշելը, քաշքշելը, բաժանելը, դատելը. **2,** ամէն կողմից տանելը, գողանալը. **-скивать,** -скáть, -щи́ть ն. **1,** զանազան կողմեր, դէս ու դէն քաշել, քաշքշել, ձգել, բաժանել, անջատել. -щи́ть дерýщихся; **2,** ամէն կողմից տանել, յափշտակել, գողանալ. во врéмя пожáра у меня́ -щи́ли мнóго вещéй.

Растасовáть (-сýю -ютъ) ն. **1,** խառնել (թուղթը). **2,*** տեղափոխել (պաշտօնեաներին). ցրել, ցիրուցան անել (խումբը)։

Растащи́ть (-щу́ -щатъ) տ. Растáскивать.

Растá‖яніе չ. հալուելը, հալչելը. **-ять** (-ю -ютъ; -й) **1,** տ. Растáивать; **2,** չ. հալուել, հալչել։

Раство‖рéніе չ. **1,** բացելը, բաց անելը (դուռը). **2,** բացելը (հեղուկեղէնի հետ խառնելով), խառնելը, շաղախելը (դաջուկիրը, խմորը). **3,** լուծելը. տարրաղալելը. **-ри́мость** է. լուծելիութիւն, յատկութիւն լուծուելու. **-ри́мый** բյ. ած. լուծելի, լուծուող. **-ри́тельный** ած. լուծող, լուծիչ. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Растворя́ть; **-рный, -рчатый** ած.

բացուող, որ կարող է բացուել, փեղկաւոր. **-ръ** ա. 1, լուծելը, լուծում. 2, լուծոյթ. խառնուրդ. известко́вый р. կրալուծոյթ. **-ря́емость** տ. Раствори́мость; **-ря́ть**, -ри́ть ն. 1, բացել, բաց անել. р. дверь, окно́; 2, բացել (հեղուկեղէնի հետ խառնելով), խառնել, շաղախել, զանգել. р. и́звесть; 3, լուծել, տարրադատել. ца́рская во́дка -ря́етъ зо́лото; -ря́ющее сре́дство լուծիչ միջոց. **-ся** անդր. 1, բացուել, բաց լինել. 2, բացուել, լուծուել (հեղուկեղէնի մէջ):

Расте||ка́ніе չ. 1, զանազան կողմեր հոսելը, թափուելը, տարածուելը. 2, ուռչելը. **-ка́ть**, -(е́)чь չ. ուռչել. **-ся** չ. հոսելիս բաժանուել, զանազան կողմեր գնալ. տարածուել, ցրուել (զանազան կողմեր, դէս ու դէն). **-ку́** տ. Расте́чь.

Расте́||ніе չ. բոյս, տունկ. р—ія однолѣ́тнія, двулѣ́тнія, многолѣ́тнія; вью́щіяся р—ія պատատուկներ. окаменѣ́лос р.; **-ніево́дство** չ. բուսաբուծութիւն. **-ньице** նւզ. տ. Расте́ніе.

Расте||ре́бливать, -ребй́ть (-блю́ -ёбятъ) ն. գզգզել, քրքրել, գզգզելով, քրքրելով բաժան բաժան անել.

Растере́ть (разотру́ -ру́тъ; -три́), **ся** [տ. Растира́ть, ся.

Растер||за́ніе չ. պատառելը, պատառոտելը, յօշոտելը. **-занный** ըն. ած. 1, պատառուած, պատառոտուած, յօշոտուած. 2,* ճմլուած, տանջուած, մորմոքուած. р—ая со́вѣсть տանջուած խիղճ, խղճմտանք. **-зывать**, -за́ть ն. 1, պատառել, պատառոտել, յօշոտել, կտոր կտոր անել. 2,* ճմլել, տանջել, մորմոքել:

Расте́||ривать, -ря́ть ն. 1, [կամաց կամաց, զանազան տեղերում և զանազան ժամանակ] կորցնել. 2, վատնել, փչացնել. **-ся** անդր. 1, կորչել. 2,* խրան կորցնել. գլուխը կորցնել. **-рянность** է. շփոթութիւն, գլուխը կորցրած լինելը. **-ря́ть, ся** տ. Расте́ривать, ся; **-ря́ха** հոր. չարունակ իրեր, բաներ կորցնող, մոռացկոտ մարդ:

Расте́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -кла́, о́; -кй), **ся** տ. Растека́ть, ся.

Расти́ (-сту́ -сту́тъ; անց. ро́съ -сла́, о́; հրմ. -сти́) չ. բուսնել, աճել, մեծանալ. растётъ де́рево, трава́: дере́вья хорошо́ расту́тъ на э́томъ гру́нтѣ; э́то де́рево растётъ на боло́тахъ; онъ растётъ не по года́мъ, а по часа́мъ; во́лосы, но́гти расту́тъ; дитя́ растётъ; состоя́ніе его́ растётъ съ ка́ждымъ днёмъ.

Растиго́ръ ա., բս. Teucrium chamaedrys, գառոշ. կենարար կմ բուն լերդախոտ:

Рас||тира́ніе չ. 1, ջարդելը, մանրելը, լոսելը, ծեծելը. 2, տրորելը, մերսելը. **-тира́тельный** ած. մանրիչ, մանրող. **-тира́ть**, -тере́ть ն. 1. ջարդել, մանրել, լոսել, ծեծել. р. кра́ски; 2, տրորել, մերսել (մարմնի տկար մասը). **-ся** անդր. ջարդուել, մանրանալ:

Расти́тель||но-живо́тный ած. բուսական-կենդանական, բուսակենդանական. **-но-минера́льный** ած. բուսական-հանքային, բուսահանքային. **-ность** է. բուսականութիւն. **-нойдный** ած. կնդ. բուսական. р—ое ца́рство; р—ая си́ла.

Расти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ն. բուսցնել, աճեցնել. բուծանել:

Рас||тлева́ть, -тли́ть ն. 1, փչացնել, ապականել, կործանել. 2,* գայթակղեցնել, պղծել, խախտել (կուսութիւնը). **-ся** անդր. փչանալ, ապականուել. **-тле́ніе** չ. 1, փչացնելը, ապականելը. կործանելը. 2, գայթակղեցնելը, պղծելը, խախտելը (կուսութիւնը). **-тли́тель** ա. 1, (**-тли́тельница** է.) փչացնող, ապականող, -նիչ, կործանող, -նիչ. 2, գայթակղիչ. պղծիչ, խախտող (կուսութեան). **-тли́ть** (-тлю́ -тля́тъ), **ся** տ. Растлева́ть, ся; **-тлѣва́ть**, -тлѣ́ть չ. փչանալ. ապականուել. **-тлѣ́ніе** չ. փչացում, ապականութիւն. р. нра́вовъ; **-тлѣ́ть** տ. Растлѣва́ть.

Растол||ка́ть տ. Раста́лкивать; **-ся** չ. չդադարել հրելուց, հրնդելուց, 'բոթելուց', չարունակ հրել, հրնդել, 'բոթել'. **-кну́ть** տ. Раста́лкивать.

Растол||кова́ніе չ. մեկնելը, բացատրելը. մեկնութիւն, բացատրութիւն. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) տ. Растолко́вывать; **-ся** չ. 1, չդադարել իմաստակութիւնից, խելքին զօռ տալուց, շատ իմաստակութիւններ անել, խելքին զօռ տալ. 2, սկսել զրուցել, զրոյց անել, զրուցի պարկը բացել. **-ко́вываніе** չ. մեկնելը, բացատրելը. **-ко́вывать**, -кова́ть ն. մեկնել, բացատրել, հասկացնել.

Растоло́чь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. ло́къ -лкла́, о́; հրմ. -лки́) ն. ջարդել, փշրել, մանրել, լոսել:

Растол||стѣ́лый ած. գէրացած, 'չաղացած'. 'տռզած', հաստացած, պարարտացած. **-стѣ́ть** չ. գէրանալ, 'չաղանալ', 'տռզիլ', հաստանալ, պարարտանալ:

Растолче́ніе չ. ջարդելը, փշրելը, մանրելը, լոսելը:

Расто||пи́ть (-плю́ -о́пятъ), **ся** տ. Раста́пливать, ся; **-пка** է. 1, հալելը, հալեցնելը. 2, վառելը. 3, տաշեղներ, 'խուշուր' (վառարանը վառելու). **-пля́ть, ся** տ. Раста́пливать, ся.

Растопта́ть (-пчу́ -о́пчутъ; -пчи́) տ. Раста́птывать.

Растопы́||риваніе չ. տարածելը, բացելը, պարզելը, չռելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. տարածել, բացել, պարզել, չռել. р. глаза́ աչքերը չռել. **-ся** անդր. քամմնել, իր փետուրները քամմնել, 'բիզ բիզ' կանգնեցնել. пѣту́хъ растопы́рился.

Рас||торга́ть, -то́ргнуть ն. քակել, լուծել (ամուսնութիւնը), ճեղքել 'ճղել' (թշնամու շարքերը):

Растор||го́вывать, -гова́ть (-гу́ю -ютъ) ն. ծախել, վաճառել [պրծնել]. р. всѣ запа́сы; **-ся** չ. 1, իր առուտուրն ընդարձակել, ընդլայնել. 2, առուտուրով, վաճառականութեամբ հարստանալ:

Растор||же́ніе չ. լուծելը, լուծում, քակելը, քակում. р. бра́ка; **-жи́мый** ըն. ած. լուծելի, քակելի:

Расто́ржка է. 1, բոլոր ապրանքը ծախել պրծնելը, վաճառել պրծնելը. 2, առուտուրի ընդարձակում. 3, առուտուրով, վաճառականութեամբ հարստանալը:

Расторможéніе չ. անուարգելը հեռացնելը, վերցնելը. **-зи́ть** (-жý -зя́тъ) ն. անուարգելը (тóрмозъ) հեռացնել, վերցնել, առնել:

Растормоши́ть (-шý -ша́тъ) ն. **1**, ըզկտել, խլթել, ‹քզել›, խաղաղութիւնը, հանգստութիւնը, անգործութիւնը վրդովել. **2**,* արթնացնել, անգործութիւնից հանել:

Расторо́пно մ. ժիր կերպով, արագութեամբ, ճարպկութեամբ, ճարտարութեամբ. **-ность** ի. ժրութիւն, արագաշարժութիւն, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն. **-ный** ած. ժիր, արագաշարժ, ճարպիկ, ճարտար:

Растоско́ваться (-кýюсь -ютcя) չ. սաստիկ տխրել, տրտմել, վշտանալ. տխրութեանը, տրտմութեանը, թախծին անձնատուր լինել:

Расточа́ть, -чи́ть ն. **1**, վատնել. շռայլել. փչացնել. р. свои́ срéдства; р. своё врéмя, свои́ словá; р. свою́ мóлодость իր երիտասարդութիւնը զուր, փչութեամբ անցկացնել. р. свои́ лáски, ми́лости — շռայլել. **2**, եկ. ս. ցրել, ցիր ու ցան անել (թշնամուն). **-чéніе** չ. **1**, վատնելը, -նում, շռայլելը, -լում. փչացնելը. **2**, ցրում, ցրելը (թշնամուն). **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** ի. վատնող, շռայլող, փչացնող այր, կին. **-чи́тельно** մ. շռայլութեամբ, -լաբար. **-чи́тельность** ի. շռայլութիւն, վատնում. избы́токъ порождáетъ р.; **-чи́тельный** ած. շռայլ, վատնող. **-чи́ть** (-чý -ча́тъ) տ. Расточáть.

Ра́стра ի. (գերմ.) երժ. գծիչ, նոտաների տետրակները գծելու գործիք:

Растрави́ть (-влю́ -áвя́тъ), **ся** տ. Растрáвливать, ся; **-влéніе**, **-вливаніе** չ. գրգռելը, ճանկռտելը, պրճոկելը (վէրքը). **-вливать**, **-вля́ть**, -ви́ть ն. **1**, բացել, ճանկռտել, պրճոկել (վէրքը). р. своё гóре իր վիշտը նորոգել. **2**, այրել, ուտել (թթու, ուտիչ նիւթերի մասին). **3**, գրգռել, բարկացնել. **-ся** ներ. բացուել (վէրքի մասին):

Растранжи́рить տ. Транжи́рить.

Растра́та ի. **1**, զուր, աւելորդ ծախս, ‹մսխ›. վատնում, շռայլում. **2**, գողանալը, յափշտակելը, կերացնելը, ‹ուտելը›. р. казённыхъ дéнегъ ли́цами, котóрымъ онѣ́ ввѣ́рены; р. ввѣ́реннаго имýщества; **-тить** (-чу -тятъ) տ. Растрáчивать; **-чиваніе** չ. տ. բայը. **-чивать**, -тить ն. **1**, զուր ծախսել, ‹մսխել›, վատնել, փչացնել. р. часть капитáла; *р. своё здорóвье իր առողջութիւնը կորցնել, ուժել. **2**, գողանալ, յափշտակել, կերացնել, ‹ուտել› (իրան յանձնած փողերը):

Растревóженіе չ. վրդովելը, -վում, անհանգստացնելը. **-живать**, **-жить** (-жу -жатъ) ն. վրդովել, անհանգստացնել. խռովել. **-ся** ներ. վրդովուել, անհանգստանալ, խռովել: [տաների տետրակները):

Ра́стреніе չ. երժ. գծելը, տողելը (նո-

Растрёпа հոր. գզգզուած, խճճուած մազերով մարդ. **-трёпанный** ած. գզգզուած, խճճուած. р—ые вóлосы; *быть въ р—ыхъ чýвствахъ բոլորովին ընկճուած, կոտրուած սրտով լինել. **-трепа́ть** (-плю́ -éплютъ; -пли́), **ся** տ. Растрёпывать, ся; **-трёпка** ի. **1**, գզգզելը, խճճելը. **2**, նւզ. տ. Растрёпа; **-трéпливаніе**, **-трёпываніе** չ. տ. բայը. **-трéпливать**, **-трёпывать**, -трепáть ն. **1**, գզգզել, քրքրել, խճճել. р. вóлосы; **2**,* գզգզել, ջարդել, կոտորել (թշնամուն). **-ся** ներ. գզգզուել, քրքրուել, խճճուել. концы́ лентъ растрепáлись ժապաւէնների ծայրերը քրքրուել, մաշուել են. я вся́ -пáлась ես բոլորովին հալից ընկել եմ. **-трёпышъ** ա. գզգզուած, խճճուած մազերով մարդ:

Растрéскаться չ. **1**, անկարգ ուռել, լափել, ‹տրաքուել›, չգազարել ուտելուց, լափելուց. **2**, տ. Растрéскиваться; **-скиваніе** չ. ճաքելը, ճաքոտելը, պատռուելը, տրաքուելը, տրաքտրաքուելը. **-скиваться**, -скаться, **-снуться** չ. պատռուել, ճաքել, ճաքճաքել, տրաքել, տրաքտրաքել, կոտրուել. землѧ́ -скалась отъ жáру; кáмень -скался отъ морóза; гýбы -скались на морóзѣ; тарéлка -скалась; стѣнá начинáетъ р.

Ра́стрить (-рю -рятъ) ն. (գերմ.) երժ. գծել, տողել (նոտաների համար):

Растро́гивать, **-гать** ն. **1**, ցուեցնել, կսկծեցնել, գրգռել (վէրքը). **2**, շփոթել, խառնափթորել, անկանոն անել. **3**, գրգռել, յուզել, վրդովեցնել, մորմոքել. э́то извѣ́стіе о́чень -гало его́ — յուզեց, վրդովեցրեց:

Растро́гъ տ. Растигóръ.

Растрýбъ ա. փողի, ‹զուռնայի› ստորին, լայն, ձագարաձև ծայրը:

Раструси́ть (-шý -ся́тъ) տ. Раструшивать; **-ска** ի. **-шéніе**, **-шиваніе** չ. թափելը, թափթփելը, շաղ տալը. **-шивать**, -си́ть ն. թափել, թափթփել, շաղ տալ. р. по дорóгѣ.

Растрѣ́лъ ա. տ. Горечáвка.

Растрясáть, **-сти́**, **-сть** (-сý -сýтъ; անց. -съ -слá, ó; -си́), **-сывать** ն. **1**, [ցնցելով] թափել, թափթփել, շաղ տալ. р. сѣ́но; **2**, ցնցել, ցնցելով ջարդել, յոգնեցնել. меня́ -слó въ дорóгѣ; **3**, վատնել, ծախսել, ‹մսխել›. р. дéньги; **-ся** ներ. թափուել, թափթփուել [(ցնցուելուց):

Растý տ. Расти́.

Растушевáть (-шýю -ютъ) տ. Растýшё(ó)вывать; **-шё(ó)вка** ի. **-шё(ó)вываніе** չ. տուշելը, ստուեր տալը (նկարին). **-шё(ó)вывать**, -шевáть ն. տուշել, ստուեր տալ (նկարին): [նակը:

Растъ ա. պտուղների հասնելու ժամա-

Расты́киваніе չ. տ. բայը. **-кивать**, **-кать** (-чу -чутъ; -чь) ն. **1**, որոշ տեղեր ցցել, ցցոտել (նշանի համար). **2**, ծակել, ծակծկել, ծակոտել, ծակեր առաջացնել. **3**, զանազան կողմեր ղրկել, ուղարկել:

Растѣ́шиться (-шусь -шатся) ներ. խիստ, սաստիկ խնդալ, զուարճանալ, ուրախանալ: [դարել հաջելուց:

Растя́вкаться չ. երկար հաջել, չդա-

Растя́гиваніе չ. ձգելը, տարածելը, ընդլայնելը. р. сукнá на рáмахъ արեւստգ. մահուդը շրջանակի վերայ պրկելը (չորացնելու համար). **-гивать**, -нýть ն. **1**, ձգել, տարածել, ընդլայնել. р. кóжу; р. когó на землѣ́ մէկին գետնի վերայ տարածել. р. перчáтку ձեռնոցն ընդլայնել. р. ткáни на рáмахъ գործուածքները շրջանակների վերայ պրկել. **2**, ծոր տալով ասել, արտասանել, եր-

կարացնել. р. слова́; р. рѣчь խօսակցութիւնը, զրոյցը երկարացնել. **-ся** անդր. **1**, ձգուել, տարածուել. երկարանալ, լայնանալ, ընդլայնել. р. на дива́нѣ, на травѣ́; змѣя́ -тяну́лась на травѣ́ օձը խոտի վերայ տարածուեց. лежа́ть -тяну́вшись տարածուած, պառկած լինել. чуло́къ растя́гивается по ногѣ́ գուլպան համաձայն ոտի ընդլայնում է. **2**, գլորուելով, վայր ընկնելով փռուել. задѣ́ть ного́ю за поро́гъ и -тяну́ться; **-же́ніе** չ. ընդլայնում, ընդլայնութիւն, ձգուում. **-жи́мость** ի. տարածականութիւն, յատկութիւն ձգուելու, տարածուելու, առաձգականութիւն. **-жи́мый** ած. ձգուող, տարածուող, -ծական, ընդլայնուող, լայնացող, առաձգական. **-жка** ի. ձգելը, տարածելը, ընդլայնելը. ձգուելը, տարածուելը. въ растя́жку (врастя́жку) մ. ձգուած, տարածուած. փռուած. лечь в. ձգուելով, տարածուելով պառկել. лежа́ть в. տարածուած, պառկած լինել. упа́сть в. վայր ընկնելով փռուել. **-нутость** ի. ճապաղութիւն. **-нутый** ած. ճապաղ. дѣ́йствіе э́той дра́мы растя́нуто; **-ну́ть, ся** տ. Растя́гивать, ся.

Расформи́‖рованіе չ. զոր. ձեւափոխելը, -խում (մի մասն արձակելով). **-ровать** (-рую -ютъ) ն. զոր. ձեւափոխել (մի մասն արձակելով). морско́й штабъ -рованъ.

Расфранти́ться (-чу́сь -тя́тся) անդր. **1**, պճնուել, զուգուել, զարդարուել. **2**, ֆրանտութիւն անել, պճնամոլել, պճնամոլութիւն անել:

Расфуфы́риться (-рюсь -рятся) տ. Расфранти́ться.

Расфы́ркаться չ. փնչելով մեկնել, հեռանալ, բաժանուել:

Расха́жи‖ваніе չ. գնալ-գալը, շրջելը, ման գալը, զբօսնելը. **-вать** չ. գնալ-գալ, շրջել, ման գալ, զբօսնել, 'բօլթա տալ'. **-ся** անդր. զբօսնել, ման գալ, շարժուել:

Расха́‖ивать, -ять (-ю -ютъ) տ. Расху́ливать.

Расхва́‖ливаніе չ. տ. բայը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. սաստիկ, խիստ գովել, գովասանել, գովաբանել. **-ся** անդր. ինքն իր գլուխը սաստիկ գովել, գովասանել, գովաբանել:

Расхва́риваться չ. սկսել հիւանդանալ, տկարանալ, ցաւագարել:

Расхва́‖стывать, -стать ն. պարծենալով պատմել, տարածել, տարփողել, 'շու անել'. **-ся** անդր. սաստիկ պարծենալ, իր գլուխը գովել, չդադարել պարծենալուց, իր գլուխը գովելուց:

Расхва‖та́ть, -ти́ть (-чу́ -а́тятъ) տ. Расхва́тывать; **-тъ** տ. Нарасхва́тъ; **-тываніе** չ. տ. բայը. **-тывать**, -та́ть, -ти́ть ն. **1**, արագ կերպով առնել, վերցնել, գնել, սպառել. всѣ това́ры -та́ли; всѣхъ рабо́тниковъ -та́ли բոլոր բանուորներին էլ բռնել, վարձել են. **2**, ճեղքել, 'ճղել', պատռել. онъ -ти́лъ ему́ лобъ одни́мъ уда́ромъ.

Расхвора́ться չ. **1**, տկարանալ, հիւանդանալ. **2**, երկար ժամանակ տկար, հիւանդ լինել, ցաւագարել, տառապել:

Расхи‖ти́тель ա. **-ти́тельница** ի. կողոպտող, -տիչ, թալանող, -նիչ, յափշտակող, -կիչ այր, կին. **-ща́ть, -ти́ть** (-щу -тятъ; -ть) ն. կողոպտել, յափշտակել, թալանել. р. казну́; **-ще́ніе** չ. կողոպտելը, յափշտակելը, թալանելը. р. госуда́рственной казны́; отда́ть го́родъ на р. քաղաքը կողոպտել տալ:

Расхлёбы‖ваніе չ. տ. բայը. **-вать**, расхлеба́ть ն. ուտել (դդալով կմ 'հուռ անելով'). кто завари́лъ ка́шу, тотъ пусть и -бываетъ (առծ.) թող ամէն մարդ իր սխալանքը տուժէ. *р. за други́хъ ка́шу ուրիշի սխալանքի համար կմ պատճառով տուժել:

Рас‖хлёстывать, -хлеста́ть (-щу́ -е́щутъ; -щи́) ն. **1**, յաճախ, շատ շեպելով, մտրակելով քրքրել, փչացնել. **2**,* գզգզել, խայտառակել. журна́лы -хлеста́ли э́тотъ рома́нъ; **-ся** չ. անդադար մտրակել, մտրակը շեպել:

Расхло́‖пывать, -пать ն. խփելիս, խուփ անելիս կոտրել, ջարդել. р. окно́; **-ся** անդր. չդադարել ծափահարելուց, ծափ տալուց:

Расхля́‖баніе չ. լուծուելը, խանգարուելը, խափանուելը (շատ ցնցուելուց). р. маши́ны; **-баться** անդր. **1**, ցնցուել, երերալ. **2**, ցնցուելուց լուծուել, խանգարուել, խափանուել (մեքենայի կազմի մասին):

Расхны́каться (-чусь -чутся; -чься) չ. **1**, սկսել հեկեկալ, հեծկլտալ. **2**, շատ հեկեկալ, հեծկլտալ:

Расхо‖ди́ться (-жу́сь -дятся), разойти́сь չ. **1**, ցրուել, հեռանալ. բաժանուել. они́ разошли́сь въ ра́зныя сто́роны; го́сти разошли́сь по дома́мъ; собра́ніе разошло́сь; толпа́ разошла́сь; р. по́ лѣсу; они́ разошли́сь друзья́ми նորանք բաժանուեցան բարեկամաբար. доро́га здѣсь расхо́дится — բաժանուում է. полови́цы разошли́сь յատակի տախտակները միմեանցից բաժանուել, հեռացել են. э́ти двѣ ли́ніи иду́тъ, расходя́сь — գնալով բաժանուում, միմեանցից հեռանում են. **2**, ծախուել, վաճառուել, 'քշուել'. това́ръ разошёлся; **3**, ծախսուել, 'մսխուել', де́ньги разошли́сь; **4**, տարաձայնուել, զրժուել. мы съ нимъ разошли́сь во мнѣ́ніяхъ; они́ разошли́сь изъ-за ма́лости, въ ма́лости; **5**, չպատահել, վրիպել. я съ нимъ разошёлся ես նորան վրիպեցի, չպատահեցայ. **6**, հալուել, հալչել. ма́сло разошло́сь; **7**, լուծուել, քակուել, 'պոկ գալ' (օր. սոսնձով կպցրած բանի մասին). **8**, (միայն расходи́ться) յաճախ գնալ-գալ, շարունակ երթեւեկել (հմմ. Расха́живаться); **9**,* բարկանալ, կատաղել. **-дни́къ** ա. բս. Buphthalmum, եզնակն. **-дный** ած. ծախսի, ծախսերի. ծախսելու. р—ая кни́га ծախսամատեան. р—ыя де́ньги; **-дова́ніе** չ. ծախսելը, ծախսում. ծախս. **-довать** (-дую -ютъ), изр— ն. ծախսել, 'մսխել'. գործ ածել, սպառել. онъ -хо́дуетъ три пу́да свѣче́й въ зи́му; **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. ծախսարար, -րուհի. **-дъ** ա. **1**, ծախս, 'մսխ'. ме́лочные р—ы; госуда́рственные долги́ и р—ы; дать де́ньги на р. ծախսելու փող տալ. дѣ́лать больші́е р—ы; записа́ть въ р. ծախսի մէջ գրել. за всѣ́ми р—ами բոլոր ծախսերը հանած. прихо́дъ и р. ել և մուտք. р—ы по оцѣ́нкѣ գնահատման ծախսեր. у меня́ большо́й р. на свѣ́чи; **2**, ծախսելը, սպառելը.

խնդրանք. на этотъ товаръ большой р. այդ ապրանքին մեծ խնդրանք կայ, այդ ապրանքը լաւ է ծախւում. 3, հեռանալը, ցրուելը. բացակայութիւն. всѣ люди въ р—ѣ բոլոր մարդիկ էլ ցրուած, բացակայ են, դուրսն են. **-жде́ніе** չ. միմեանցից հեռանալը, մեկնելը, բաժանուելը. **-жій** ած. 1, սովորական, առօրեայ. р—ая оде́жда; р—ее вино́; 2, տ. Расхо́дный.

Расхо‖ла́живаніе չ. հովացնելը, պաղեցնելը. **-ла́живать, -лоди́ть** (-жу́ дя́тъ) ն. 1, հովացնել, պաղեցնել. 2, *պաղեցնել. սառեցնել, ուծացնել. э́то -лоди́ло пу́блику.

Расхорохо́риться տ. Хорохо́риться.

Расхотѣ́ться չեզ. այլեւս չ'ուզել, չըկամենալ. я собира́лся въ теа́тръ, а тепе́рь мнѣ расхотѣ́лось.

Расхохота́ться (-чу́сь -о́чутся; -чи́сь) չ. փռթկալ. երկար ու բարակ, բարձր ծիծաղել, հռհռալ։

Расхрабри́ться տ. Храбри́ться.

Расху́‖ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. кого́ մէկին սաստիկ պարսաւել, պախարակել, կշտամբել, վատաբանել, ցեխը կոխել, խայտառակել, գզգզել. **-ся** չեզ. սաստիկ և երկարօրէն կշտամբել, պարսաւել, վատաբանել։

Расцара́‖пывать, -пать, -пнуть ն. ճանկռտել, պլճոկել, ցքել. **-ся** չեզ. ճանկռտուել, պլճոկուել, ցքուել։

Рас‖цвѣ́лый ած. ծաղկած, փթթած. **-цвѣ́сть** (-ту́ -ту́тъ; անց. -ѣлъ -ла́, о́) տ. Расцвѣта́ть; **-цвѣта́ніе** չ. ծաղկելը, փթթելը. **-цвѣта́ть**, -цвѣ́сть չ. ծաղկել, փթթել. **-цвѣти́ть** տ. Расцвѣча́ть; **-цвѣ́тъ** ա. ծաղկելը, փթթելը. **-цвѣча́ть** տ. Расцвѣ́чивать; **-цвѣче́ніе** չ. գոյնզգոյն, վառ գոյներով նկարելը, նաշխելը, զարդարելը. **-цвѣ́чивать**, -цвѣча́ть, -цвѣти́ть ն. գոյնզգոյն, վառ գոյներով նկարել, նաշխել, զարդարել։

Расцѣлова́ть (-лу́ю -ютъ) ն. համբուրել, 'պաչել', 'պագել', 'պաչպչոբել' (սրտանց, գրկելով). **-ся** փոխ. միմեանց համբուրել, համբուրուել (սրտանց, գրկելով)։

Расцѣ́‖ниваніе չ. տ. Расцѣ́нка; **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. գնահատել, գին կտրել. **-нка** ի. գնահատում, գնահատելը, գին կտրելը. подро́бная р. сооруже́нія; р. убы́тковъ.

Расцѣ‖пи́ть (-плю́ -пятъ), **ся** տ. Расцѣпля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. հանելը, լուծելը; քակելը, արձակելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. հանել, լուծել, քակել, արձակել (միմեանց հետ շղթայածը). р. ча́сти маши́ны մեքենայի մասերը լուծել, քակել. **-ся** չեզ. լուծուել, քակուել, արձակուել.

Расчва́ниться (-нюсь -нятся) չ. ըսկսել հպարտանալ, մեծամտել, 'մեծ մեծ բրդել', անպարծութիւն անել։

Расче́р‖пывать, -пать ն. հանել[ով սպառել], պարպել. **-ся** չեզ. շատ հանել։

Рас‖че́рчивать, -черти́ть (-рчу́ -е́ртятъ) ն. 1, տողել, գծել, տողեր, գծեր քաշել. 2, ստուերագծել։

Рас‖чеса́ть (-чешу́ -е́шутъ; -ши́), **ся** տ. Расчёсывать, ся; **-чёска** ի. սան(տ)րելը, սան(տ)րելով հարթելը. սան(տ)րուելը. 2, գլխի մազերի բաժանումը (սան(տ)րելով). 3, ճանկռտելը, պլճոկելը (սան(տ)րելով)։

Расче́сть (разочту́ -ту́тъ; -чти́) տ. Разсчи́тывать.

Расчёсы‖ваніе չ. տ. բայը. **-вать**, расчеса́ть ն. 1, սան(տ)րել, սան(տ)րելով հարթել, հաւասարել. 2, սան(տ)րելով բաժանել (գլխի մազերը). 3, ճանկռտել, պլճոկել (սան(տ)րելիս). **-ся** չեզ. լաւ, ինչպէս հարկն է սան(տ)րուել։

Расчё‖тисто, -тистый տ. Расчётливо, -тливый; **-тливо** մ. խնայողութեամբ, խնայասիրութեամբ. հաշուով. **-тливость** ի. 1, խնայողութիւն, խնայասիրութիւն. 2,* զգօնութիւն. **-тливый** ած. 1, խնայող, խնայասէր, հաշուով ապրող. 2,* զգօն, իմաստուն. **-тный** ած. հաշուի, հաշուե—. р—ая кни́га հաշուեմատեան. **-тъ** ա. 1, հաշիւ. вѣ́рный р.; обману́ться въ р—ѣ; по моему́ р—у իմ հաշուով. нѣтъ, э́то мнѣ не р. ոչ, այդ ինձ հաշիւ չէ, ձեռնտու չէ, ձեռք չի տայ. сдѣ́лать р. съ рабо́тниками բանուորների հետ հաշիւ տեսնել. приня́ть, взять что́-либо въ р. մի բան 'ի նկատ առնել, մի բանի վերայ ուշադրութիւն դարձնել. 2, խնայողութիւն, խնայասիրութիւն. жить съ р—омъ խնայողութեամբ, հաշուով ապրել. 3, հաշիւ տեսնելը. у меня́ съ нимъ коро́ткій р. իմ հաշիւը նորա հետ կարճ է, պարզ է։

Расчи‖сле́ніе չ. հաշուելը, համարելը. **-слива́ть, -сля́ть, -сли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. հաշուել, համարել, հաշիւ անել։

Расчи́‖стить (-щу -стятъ; -сть), **ся** տ. Расчища́ть, ся; **-стка** ի. մաքրելը, մաքրում (օր. բակի). р. лѣ́са подъ па́шню գիւղտ. անտառը վարելահողի համար մաքրելը, կտրելը։

Расчита́ться չ. շատ, երկար կարդալ, չըզգալ կարդալուց, 'կարդալով ըլլել'։

Расчиха́ться չ. յաճախ, անդադար փռնգտալ, 'փռշտալ', 'սարր գալ'։

Расчи‖ща́ть, -сти́ть ն. 1, մաքրել (օր. բակը). р. лѣсъ подъ па́шню գիւղտ. անտառը վարելահողի համար մաքրել, կտրել. 2, դէմ. պարզուել, բացուել, պայծառանալ. не́бо расчи́стило.

Расчле‖не́ніе չ. անդամալուծելը, -ծութիւն, կազմալուծելը, -ծութիւն, կտոր կտոր անելը, բաժան բաժան անելը. **-ни́ть** ն. անդամալուծել, կազմալուծել, կտոր կտոր անել, բաժան բաժան անել։

Расчу́вствоваться (-вуюсь -ются) չեզ. զգածուել, յուզուել։

Расчу́‖хивать, -хать ն. ռմկ. 1, լաւ լսել. լաւ հասկանալ, նկատել, իմանալ. 2, հոտառութեամբ իմանալ, հասկանալ։

Расшали́ться (-лю́сь -ля́тся) չ. շատ չարութիւն, 'դժութիւն', անկարգութիւն անել, չըզգալ չարութիւն, սանձարձակութիւն, ստահակութիւն անելուց։

Расша́р‖кивать, -кать ն. ոտները քարշատացնելով տրորել, կլճոտել, կոխկռտել, ջնջել. **-ся** չեզ. ոտները քարշատացնելով ողջունել և կամ հրաժեշտ տանել, հեռանալ։

Расша‖та́ть, ся տ. Расша́тывать, ся; **-танность** է. խախտուած լինելը, խախտուածութիւն. քայքայմունք. **-тыва́ніе** չ. ցնցելը, ցնցելով խախտելը. քայքայելը. **-тывать**, -та́ть ն. ցնցել, ցնցելով խախտել. քայքայել. крѣ́пкіе напи́тки -тываютъ здоро́віе ոգելից ըմպելիքները քայքայում են առողջութիւնը. **-ся** անդր. ցնցուել, ցնցուելով խախտուել, քայքայուել. у него́ не́рвы -та́лись; -та́вшееся су́дно ալէկոծութիւնից ցնցուած, խախուտ դարձած նաւ։

Расшвы́‖риваніе չ. դէս ու դէն շպրտելը, շպրտտելը, ցրելը. **-ривать, -ря́ть** ն. դէս ու դէն շպրտել, շպրտտել, ցրել։

Расше‖ве́ливаніе չ. տ. բայը. **-ве́ливать, -вели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, кого́ մէկին շարժել, 'ըզել', գրգռել, սթափեցնել. онъ заду́мчивъ, ну́жно что-нибу́дь тако́е, что́бы -вели́ло его́; не зна́ешь, чѣмъ, какъ р. э́того равноду́шнаго человѣ́ка; 2, խառնափթորել, տակն ու վրայ անել. **-ся** անդր. սկսել շարժուել, 'ժաժ գալ'. *կենդանանալ։

Расши‖ба́ніе չ. զարկելով կոտրելը, ջարդելը, փշրելը. **-ба́ть, -би́ть** (-бу́ -бу́тъ; անց. -и́бъ -бла, о; հրմ. -би́) ն. զարկելով կոտրել, ջարդել, փշրել. **-ся** անդր. 1, զարկուելով կոտրուել, փշրուել. 2, զարկուելով, վայր ընկնելով վնասուել, իրան ցաւ պատճառել. **-бка** է. տ. Расшиба́ніе.

Рас‖ши́ва է. տափատակ նաւ մի (Կասպից ծովում և Վոլգայի վերայ գործածական). **-шива́ніе** չ. 1, քակելը, քանդելը, լուծելը (կարը). 2, մկզակելը, ասղնագործել[ով զարդար]ելը. **-шива́ть, -ши́ть** (разошью́ -ю́тъ) ն. 1, քակել, քանդել, լուծել (կարը). 2, մկզակել, ասղնագործել[ով զարդարել]. р. пазы́, швы и́звестью պատի արանքները գաջ ու կրով լցնել, սուաղել. **-ся** անդր. 1, քակուել, քանդուել, լուծուել (կարի մասին). 2, կարով 'ըլիլ', մեծ եռանդով, անդադար կարել. **-ши́вка** է. 1, տ. Расшива́ніе; р. пазо́въ, швовъ и́звестью պատի արանքները գաջուկրով լցնելը, սուաղելը։

Расши‖ре́ніе չ. ընդլայնելը, -նում. ընդարձակելը, -կում. р. у́лицы; р. вла́сти իշխանութեան ընդարձակումը. р. предѣ́ловъ госуда́рства; р. се́рдца, ве́ны սրտի, երակի ընդլայնումը. **-ри́мый** ած. ընդլայնելի, ընդարձակելի. **-ри́тель** ա. **-ри́тельный** ած. ընդլայնող, -նիչ, ընդարձակող, -կիչ. **-рить** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Расширя́ть, ся; **-ря́емость** է. տարածականութիւն. **-ря́емый** ած. տարածական, ընդլայնելի, ընդարձակելի. **-ря́ть**, -рить ն. ընդլայնել, ընդարձակել, մեծացնել. р. садъ; р. алле́ю, ровъ; р. предѣ́лы госуда́рства; р. торго́влю; р. власть իշխանութիւնը ընդարձակել, տարածել. р. кругъ свои́хъ иде́й, позна́ній; теплота́ расширя́етъ тѣла́; **-ся** անդր. ընդլայնուել, ընդարձակուել, ծաւալուել։

Расши́ть (разошью́ -ю́тъ; -ше́й), **ся** տ. Расшива́ть, ся.

Расшиф‖ро́вывать, -рова́ть (-ру́ю -ю́тъ) ն. կարդալ, ընթեռնուլ, մեկնել (ծածկագրութիւնը)։

Расшну‖ро́вываніе չ. լուծելը, արձակելը. **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ю́тъ) ն. լուծել, արձակել (կապիչով կապածը). **-ся** անդր. լուծուել, արձակուել։

Расшумѣ́ться (-млю́сь -мя́тся) չ. մեծ աղմուկ անել կամ հանել, մեծ աղմուկ բարձրացնել, անդադար աղմուկ անել։

Расшути́ться (-чу́сь -у́тятся) չ. սկըսել անվերջ կատակներ, հանաքներ անել։

Расщебе́‖нивать, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, կոտրտել, ջարդել (քար). 2, խճով, խճաքարով լցնել. **-ся** անդր. կոտրտուել, ջարդուել, **-(ё)нка** է. 1, կոտրտելը, ջարդելը (քար). 2, խճով, խճաքարով լցնելը. р. стѣны́.

Расще́‖дриваться, -дриться (-рюсь -рятся) անդր. առատաձեռն դառնալ, առատաձեռնութիւն ցոյց տալ։

Расще́‖ливаться, -литься (-люсь -лятся) անդր. պատռուել, ճեղքուել, 'ճղուել'. **-лина** է. ծերպ, ճեղք, ճեղուածք, պատռուածք։

Расще‖па́ніе չ. ճեղքելը, 'ճղելը'. **-па́ть** (-плю́ -е́плютъ; -пли́), **ся**, **-пи́ть** (-плю́ -е́пятъ; -пи́), **ся** տ. Расще́пывать, ся; **-пле́ніе** չ. ճեղքելը, ճեղքոտելը, 'ճղելը', 'ճըղոտելը'. ճեղքում, ճեղքուածք. **-пля́ть, ся** տ. Расще́пывать, ся; **-пъ** ա. ճեղք, ճեղքուածք, 'ճղուածք'. р. пера́ գրչածայրի, 'ղալամի' [ծայրի] ճեղքը, ճեղքուածքը. р. на концѣ́ мо́лота для выдёргиванія гвозде́й; привива́ть въ р. ճեղքուածքից պատուաստել. **-пывать**, -пля́ть, -па́ть, -пи́ть ն. ճեղքել, ճեղքոտել, 'ճղել', 'ճղոտել', կտոր կտոր անել. р. клиньями; **-ся** անդր. ճեղքուել, ճեղքոտուել, 'ճըղուել', 'ճղոտուել', կտոր կտոր լինել։

Расщи́‖пываніе չ. կմշտելով 'ճմթելով' գզելը, քանդելը, 'պոկելը', լուծելը. **-пывать, -па́ть** ն. կմշտելով, 'ճմթելով' գզել, քանդել, 'պոկել', լուծել։

Расщу́‖пывать, -пать ն. շօշափելով որոշել, իմանալ։

Рата́фія է. (фр.) ռատաֆիա. 1, մրգահիւթից և շաքարից պատրաստած ըմպելիք մի. 2, ստորին կարգի ռոմ։

Ра́тель ա. տ. Медоѣ́дка.

Ратині́‖рованіе չ. խուճուճելը (մահուդը). **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (фр.) արհեստ. խուճուճել (մահուդը)։

Ратифи‖ка́ція է. (լտ.) դիւնգ. հաստատելը, -տում, վաւերացնելը, -ցում. **-кова́ть** (-ку́ю -ю́тъ) ն. (լտ.) դիւնգ. հաստատել, վաւերացնել. усло́вія ми́ра ещё не ратифико́ваны.

Ра́тма‖нскій ած. ռաթմանի. **-нъ** ա. (գերմ.) ռաթման, քաղաքային խորհրդի անդամ։

Ра́т‖никъ ա. մարտիկ, զինուոր, զօրական. р. ополче́нія գուգակի զինուոր, գուգագական. **-ничій**, ья, ье ած. մարտիկի, զինուորի. գուգագականի. **-ный** ած. պատերազմի, մարտի. р—ое по́ле; р. конь պատերազմի երիվար։

Ратобо́‖рецъ, рца ա. մարտիկ, պատերազմական. **-рный, -рственный** ած. պատերազմի, կռուի. **-рство** չ. մարտ, ճակատամարտ, կռիւ, պատերազմ. **-рствовать** (-ствую -ютъ) չ. պատերազմել, կռուել։

Ра́товать (-тую -ютъ) չ. կռուել, պատերազմել. р. за что մի բան պաշտպանել։

Ра́товище չ. կոթ (նիզակի, տէգի, տապարի)։

Ра́туша է. (լեհ.-գերմ.) **1**, քաղաքային խորհուրդ. **2**, քաղաքային խորհրդարան։

Рать է. **1**, պատերազմ, մարտ, կռիւ. **2**, զօրք։

Ра́утъ ա. (անգլ.) ռաուտ, հանդիսաւոր, շքեղ, մեծ հրաւէրք, հայկերոյթ (առանց պարի)։

Раухтопа́зъ ա. այրուած տոպազիոն։

Рафаэ́левый ած. նկրչ. Ռափայէլեան։

Рафи‖на́дный ած. ռաֆինադի, զտաշաքարի. **-на́дъ** ա. (ֆր.) ռաֆինադ, զտած, մաքրած շաքար, զտաշաքար. **-на́ція** է. մաքրում, զտում. заво́дъ для р—іи са́хара շաքար մաքրելու, զտաշաքարի գործարան. **-ни́рованіе** չ. մաքրելը, մաքրում, զտելը, զտում. **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. մաքրել, զտել. р. са́харъ; р. желѣ́зо, чугу́нъ.

Рахи‖ти́змъ ա. (չտոյնդ.) բժ. ռախիտ, ոսկրախտութիւն, անգլիական հիւանդութիւն (որով բանուածի ոսկորները փոխանակ կանոնաւոր կերպով զարգանալու, փափուկ մնալով ծռւում են). **-ти́ческій** ած. ռախիտի, -տաւոր, ոսկրախտութեան, -խտական, ոսկրախտաւոր։ [կար, դատարկ, յօդուած։

Раце́я է. ռմկ. **1**, երկար ճառ, քարոզ. **2**, եր-

Раціона‖ли́змъ ա. (լտ.) **1**, բանական կամ քննական աստուածաբանութիւն. **2**, բանական փիլիսոփայութիւն. **-листи́ческій** ած. **1**, բանական-աստուածաբանական, քննական-աստուածաբանական. **2**, բանական-փիլիսոփայական. **-ли́стъ** ա. **1**, բանական կմ քննական աստուածաբան, բանական կմ քննական աստուածաբանութեան հետեւորդ. **2**, բանական փիլիսոփայ, բանականութեան հետեւորդ. **-льно** մ. բանաւոր կերպով, քննապէս. **-льность** է. բանաւորութիւն. **-льный** ած. բանաւոր, բանական. р—ая величина́ մաթմ. հաշուելի մեծութիւն (հկռկը տ. Ирраціона́льная величина́).

Раціо́‖нный ած. զինուորի օրական բաժնի, 'փայի'. անասունի խարարաժնի, խարափայի. **-нъ** ա. (ֆր.) օրական բաժին, 'փայ' (զինուորի). խարաբաժին, խարափայ (գարու, խոտի եւն քանակութիւն, որ ամէն օր ձիուն տալիս են)։

Ра́чекъ, чка և **рачёкъ**, чка́ ա. նւզ. պստիկ խեցգետին, խաչափառ։

Ра‖че́ніе չ. տ. Рачи́тельность; **-чи́тельно** մ. եռանդով. խնամքով, փութով, հոգացողութեամբ. **-чи́тельность** է. եռանդ, խնամք, հոգացողութիւն, հոգատարութիւն, փոյթ, ժրաջանութիւն. **-чи́тельный** ած. եռանդոտ, փութեռանդ, հոգացող, խնամք, հոգս քաշող, ժրաջան։

Рачня́ է. ցանց (ջրի մէջ սարքած, որի մէջ քշում են ձկներին կամ խեցգետիններին)։

Рашке́‖тный ած. լուսանցքակալ շրջանակի. **-тъ** (իտ.) տպգր. լուսանցքակալ շրջանակ։ [ծուխից պատրաստած] մատիտ։

Ра́шкуль ա. (գերմ.) նկրչ. ռուշնու [ա-

Ра́шперъ ա. (հոլ.) խորովածի ցանց (որով կրակի վերայ միս են խորովում)։

Ра́шпиль ա. (գերմ.) տափրիչ։

Ра́штра տ. Ра́стра.

Раще́ніе չ. բուսցնելը, աճեցնելը. спосо́бствовать къ р—ію воло́съ.

Ра́я տ. Райя.

Рва́‖ніе չ. պատռելը; պատռում. **-ну́ть** ն. քաշել, ձգել. պատռել. р. кого́ за́ волосы; **-ся** անդր. առաջ ընկնել, առաջ ընթանալ. ло́шади рвану́лись и вы́тащили засѣ́вшую въ грязи́ каре́ту; **-нь** է. **1**, պատառոտուած, գզլտուած շոր, ցնցոտի. պատառոտուած, գզլտուած ոտնաման, կօշիկներ. **2**, կապ (անուի). **3**,* տ. Оборва́нецъ; **-ть** (рву, рвутъ; рви) ն. **1**, քաշել, քանդել, ձիգ տալ. р. за́ волосы; **2**, (вы́рвать) քաշելով, քանդելով հանել, քաղել, պոկել р. на себѣ́ во́лосы; р. цвѣты́, траву́; р. зу́бы ատամները քաշել, հանել. **3**, (разорва́ть, порва́ть) պատռել, պատառոտել, գզըլտել. вѣ́теръ рвётъ паруса́; р. на себѣ́ оде́жду; р. зуба́ми, ногтя́ми; **4**, կծել, խայթել, զրգռել. му́шка рвётъ սպեղանին կըծում, զրգռում է. **5**, դէմ. փսխել. его́ рвётъ; меня́ стра́шно рва́ло; его́ рвётъ жёлчью նա լեղի, մաղձ է ործկում. **-ся** անդր. պատռուել. ткань рвётся; **2**, կտրուել. верёвка рвётся; стру́ны рву́тся; **3**, աշխատել, ջանալ ազատուել, դուրս գալ, դուրս պրծնել. по́йманный воръ рвётся изъ рукъ городово́го; **4**, սաստիկ տենչալ, փափագել, [մի բանի համար] 'մեռնել', 'հոգի տալ'. солда́ты рву́тся на войну́; они́ рву́тся другъ пе́редъ дру́гомъ услужи́ть вамъ նրանք միմեանց հետ մրցելով աշխատում են ձեզ ծառայութիւն անել, ձեզ ծառայելու համար միմեանց գլուխ են պատռում։

Рве́ніе չ. եռանդ, ջանք. р. новичка́ ско́ро сты́нетъ.

Рво́‖та է. փսխում. крова́вая р.; э́то лѣка́рство вызыва́етъ р—у; **-тина** է. փսխածը, փսխուածք. **-тный** ած. փսխեցնող, -ցուցիչ, փսխման. р. порошо́къ; р в о́ т н о е, а г о փսխեցնող, -ցուցիչ դեղ, դարման։

Рде́‖стникъ, -стъ ա. բս. Potamogeton, չերեփուկախոտ։

Рдѣ́‖лый ած. կարմրած. **-ніе** չ. **1**, կարմրելը. **2**, կարմրութիւն. **-ть** չ. կարմրել. плоды́ рдѣ́ютъ на со́лнцѣ. [անունը)։

Ре չ. անհ. (իտ.) րէ (երկրորդ ձայնանիշի

Реабили‖та́ція է. (լտ.) վերականգնելը, -գնում, վերահաստատելը, -տում. **-ти́ровать** (-рую -ютъ) ն. վերականգնել, վերահաստատել. р. кого́ մէկի պատիւը, հռչակը վերականգնել։

Реа‖ге́нтъ ա. (լտ.) քիմ. հականերգործիչ նիւթ (որ միջոց է տալիս փորձելի մարմնի քիմիական բաղադրութիւնը որոշելու). **-ги́ровать** (-рую -ютъ) չ. քիմ. հականերգործել. **-кти́вный** ած. հականերգործող. **-кти́въ** տ. Реаге́нтъ; **-кціоне́ръ** ա. (ֆր.) յետաշրջական, յետադիմական. **-кціо́нный** ած. յետադիմող, -մութեան. յետաշրջող, յետաշրջական, **-кція** է. (լտ.) յետադիմութիւն, յետաշրջութիւն. ջանք. ձգտում հին, փթած կարգերը նորերի տեղ վերահաստատելու. **2**, քիմ. փոփոխութիւն (հակառակ ներգործութիւնից առաջանող)։

Реа‖лиза́ція է. (ֆր.) իրականացնում, իրագործում. վճռկ. կանխիկ դրամի փոխելը,

‹սաղացնելը›. **-лизированіе, -лизованіе** չ. տ. Реализація; р. капитала; **-лизировать** (-рую -ютъ), **-лизовать** (-зую -ютъ) ն. (ֆր.) 1, իրականացնել, իրագործել. 2, վճռկ. կանխիկ դրամի փոխել, ‹սաղացնել›. **-лизмъ** ա. (նոր լտ.) րէալականութիւն, իրականութեան հետեւողութիւն, վարդապետութիւն (հակը տ. Идеализмъ); **-лизуемый** ած. իրագործելի. կանխիկ դրամի փոխելի, ‹սաղացնելի›. **-листъ** ա. 1, րէալական, րէալականութեան հետեւորդ. 2, րէալական ուսումնարանի աշակերտ. **-лъ** ա. (լտ.) 1, րէալ (իսպանական դահեկան մի). 2, տպգր. գրակալի պահարան:

Реальгаръ ա. հնք. réalgar, ռէալգար, կարմիր զառիկ:

Реаль‖ность է. րէալականութիւն, իրականութիւն. **-ный** ած. րէալ, րէալական, իրական. р—ое училище րէալական ուսումնարան. р-ыя науки րէալական, գործնական գիտութիւններ:

Ребё‖нокъ, нка ա. (յ. ребята, -тъ), **-ночекъ**, чка նւզ. մանուկ, երեխայ; տղայ. грудной р. ծծկեր մանուկ. ребята, впередъ! զինուորներ, առա՜ջ, ծն անդր:

Ре‖берный ած. կողքի. կողմի. **-бристый** ած. քաջակող, մեծ, հաստ, ամուր կողքերով. **-бро** չ. (յ. рёбра, -беръ) 1, կողք, կող. պառակ. Богъ создалъ 'Еву изъ Адамова ребра; онъ такъ худъ, что у него можно пересчитать рёбра; переломать кому рёбра մէկի կողերը ջարդել. боль въ рёбрахъ; поставить вопросъ ребромъ հարցին լուրջ կերպարանք տալ. *у него последняя копейка ребромъ նա փող խնայել չգիտէ, նա պատրաստ է վերջին կոպէկը տալու. 2, կող. կողք, կողմ, եզր, ափ. ‹դեհ›. р. у монеты դրամի կողքը, ափը, եզրը. **-бровый** ած. կողքի վերայ դրած. р—ая кладка кирпича աղիւսը կողքի վերայ դնելը (պատ քաշելիս). **-(ё)брышко** չ. նւզ. կողիկ. պառակիկ:

Ребусъ ա. (լտ.) րէբուս, նկարաւոր ա- [ռեղծուած, հանելուկ:

Ребя‖та յ. տ. Ребёнокъ; **-тишки**, шекъ չ. յ. նւզ. պստիկ մանուկներ, երեխաներ, ‹էրէխէք›, տղաներ. **-чески** մ. մանկաբար, տղայաբար, երեխայաբար. **-ческій** ած. մանկական, տղայական, երեխայական. р—ія шалости; *находиться въ р—омъ возрастѣ; **-чество** չ. մանկութիւն, տղայութիւն, երեխայութիւն. տղայական, երեխայական արարմունք. **-читься** ա.չզ. տղայութիւն, երեխայութիւն անել. **-чій**, ья, ье տ. Ребяче- [скій.

Рёва հ.ր. տ. Ревунъ, -вунья.

Реваншъ ա. (ֆր.) րէվանշ, հատուցում, բաւարարութիւն. վրէժխնդրութիւն, վրիժառութիւն:

Реве‖нный ած. դարի, խաշնդեղի, խաւարծլի. **-нь**, вня ա. բս. Rheum, խաշնդեղ, դար, դարծիլ, խաւարծիլ:

Реверансъ ա. (ֆր.) րէվէրանս, յարգանաց ողջոյն (որ տալիս է աղջիկը կամ կինը ծունկ ծալելով և մի փոքր յետ քաշուելով):

Реверсія է. (լտ.) դարձնելը, շրջելը, դարձ, շրջում. շեղում, խոտորում:

Реверсъ ա. (լտ.) 1, դրամի կամ մեդալի յետին կողմը, յետին երեսը (հակը տ. Аверсъ); 2, պարտագիր, պարտաթուղթ (որով զինուորական ծառայութեան մէջ մտնողը կամ մնացողը պարտաւորւում է պետական գանձարանից դրամական օժանդակութիւն չխնդրել. 3, պարտագիր, պարտաթուղթ (որով մէկն իւր ունեցած դոկումենտն անվաւեր կամ փոփոխուած է հրատարակում). 4, գրաւական գումար (որ իբրև ապահովութիւն պահանջւում են ամուսնանալ ցանկացող երիտասարդ սպաներից):

Реви‖зіонный ած. քննիչ, վերաքննիչ, վերաքննութեան, -ննական. р. комитетъ; **-зія** է. (ֆր.) 1, աշխարհագիր, ժողովրդագրութիւն (որ առաջ սահմանւում էր պարբերաբար). 2, րէվիզիա, քննութիւն, վերաքննութիւն (դէպքի, հաշիւների, հիմնարկութեան). сенатская р.; **-зовать** (-зую -ютъ), обр— ն. քննել, վերաքննել (դէպքը, հաշիւները, հիմնարկութիւնը). **-зоръ** ա. (ֆր.) րէվիզոր, քննիչ, վերաքննիչ. **-зскій** ած. աշխարհագրի, ժողովրդագրի, ժողովրդահամարի. р—ая сказка ժողովրդագրութեան թերթ:

Ревификація է. (լտ.) 1, վերակենդանացնում. 2, քիմ. վերականգնում (մետաղի):

Ревмати‖змъ ա. (յն.) րեւմատիզմ, յօդացաւ, -ւութիւն. **-ческій** ած. րեւմատիկական, յօդացաւի, -ւութեան. р—ая боль.

Рев‖нивецъ, вца ա. **-нивица** է. խանդոտ այր, կին. **-нивость** է. խանդ, խանդոտութիւն. **-нивый** ած. խանդոտ: **-нитель** ա. **-нительница** է. նախանձախնդիր, -ձաւոր այր, կին. р. общаго блага; р. наукъ; **-нительный** ած. նախանձախնդիր, -դրական. **-нованіе** չ. 1, խանդ. 2, նախանձաւորութիւն. **-нователь, -новательница** տ. Ревнитель, -нительница; **-новать** (-ную -ютъ) ն. 1, խանդով նայել, վերաբերուել. мужъ ревнуетъ жену къ своему пріятелю էրիկըն իւր կնոջ և բարեկամի յարաբերութեանը խանդով է նայում, խանդով է վերաբերւում. она ревнуетъ мужа къ моей женѣ; онъ очень ревнуетъ свою жену նա կնոջ վերաբերմամբ խիստ խանդոտ է. 2, ջանալ, բարի նախանձ ցոյց տալ. **-ностно** մ. եռանդագին, ջերմեռանդութեամբ, նախանձախնդրութեամբ, -ձաւորութեամբ. **-ностный** ած. եռանդոտ, եռանդուն, ջերմեռանդ, նախանձախնդիր, -ձաւոր. **-ность** է. 1, խանդ, խանդոտութիւն. испытывать муки ревности; 2, նախանձախնդրութիւն, -ձաւորութիւն, եռանդ, բոց. ջանք. (հմմ. Рвеніе); р. новообращённаго скоро стынетъ.

Револьверъ ա. (անգլ.) րէվօլվէր, պտ- [տուն ատրճանակ:

Револю‖ціонеръ ա. (ֆր.) յեղափոխական, յեղաշրջական. **-ціонный** ած. յեղափոխական, -խութեան, յեղաշրջական, -ջութեան. **-ція** է. (ֆր.) յեղափոխութիւն, յեղաշրջութիւն. склонять народъ къ р—іи.

Ре‖ву տ. Ревѣть; **-вунъ**, а ա. 1, (**-вунья** է.) բարձր աղաղակող, ‹բղաւող›, ճճւացող, ճղճղացող, գլուխ տանող, լացող, վայնասուն բարձրացնող, ոռնացող այր, կին. 2, կնդ. Mycetes, կռնչակապիկ. рыжій р., M. seniculus, կարմիր կռնչակապիկ. **-вучесть** է. գռնչիւն, ոռնոց, մռնչիւն. «шумъ дѣстви-

тельно уси́лился необыча́йно и получи́лъ каку́ю-то си́плую р.»; **-ву́чій, -ву́щій** *ած.* *բառաչող, մռնչող, ոռնող, գռնչող.* **-(ё)въ** *ա.* *աղաղակ, 'բղաւոց', բառա(ն)չ, բառա(ն)չիւն, մռնչոց, մռնչիւն.* р. живо́тныхъ; льви́ный р. *առիւծի մռնչիւն.* р. морски́хъ волнъ *ծովի ալիքների շառաչիւնը, մռնչիւնը.* р. быка́ *արջառի բառա(ն)չիւն.* осли́ный р. *էշի զռռոց.* **-вѣ́ть** (-ву́ -ву́тъ; -ви́) *չ.* 1, *բառա(ն)չել, մռնչել.* коро́ва, быкъ ревётъ; вѣтеръ ревётъ *քամին մռնչում, շառաչում, 'վշշում'* *է.* осёлъ ревётъ *էշը զռռում է.* 2, *աղաղակել, 'բղաւել', 'ճւճւալ', 'ճղճղալ'. լալ, ողբալ, վայնասուն բարձրացնել.* дѣ́ти реву́тъ.

Рега́лія *ի.* (*լտ.*) 1, *պետական մենավաճառութիւն, մաքսատութիւն.* 2, *պտմ.* *արքայական իրաւունք, արտօնութիւն, պարապ մնացած* «бенфи́ція»-*ի հասոյթները ստանալու կամ ուրիշին յատկացնելու.* 3, рега́ліи, ій *յ.* *թագաւորական աստիճանի, պատուի նշանները:*

Рега́та *ի.* (*իտ.*) *նաւարշաւ, նաւամրցում, նաւամրցութիւն:*

Ре́гель *ա.* 1, *յենարան, մայթ.* 2, *կապ:*

Регенера́ція *ի.* (*լտ.*) *վերածնում, վերածնութիւն:*

Ре́ге́н‖тскій *ած.* *ռէգէնտի.* **-тство** *չ.* *ռէգէնտութիւն, խնամակալութիւն, յանձանձում (պետական գործերի).* **-тъ** *ա.* (*լտ.*) 1, (**-тша** *ի.*) *ռէգէնտ, -ուհի, պետական գործերի յանձանձիչ, յանձանձչուհի.* 2, *խմբապետ:*

Регис‖тра́торскій *ած.* *ռէգիստրատորի.* **-тра́торъ** *ա.* (*լտ.*) *ռէգիստրատոր.* 1, *մատենապետ, ցուցակագրող (որը պաշտօնատանը ստացուող և պաշտօնատնից ելնող թղթերը ցուցակագրում և պահում է).* 2, *քարտուղար, դիւանադպիր, ատենադպիր (դատարանում).* колле́жскій р. *կոլլէգիական ռէգիստրատոր (14-րդ դասի աստիճանաւոր).* **-тратýра** *ի.* (*լտ.*) *ցուցակագրական բաժանմունք, դիւանատուն, թղթադարան (ուր ցուցակագրում, դասաւորում և պահում են թէ ստացուող և թէ դուրս գնացող թղթերը).* **-тратýрный** *ած.* *դիւանատան, թղթադարանի.* **-тра́ція** *ի.* *ցուցակագրում, -գրութիւն, մատենագրում, -գրութիւն.* **-три́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *ցուցակագրել, մատենագրել (պաշտօնատանը ստացուող և կամ պաշտօնատնից ելնող թղթերը).* **-тръ** *ա.* (*լտ.*) 1, *մատեան, գիրք ցուցակ.* 2, *ձայնի ոյժ, թափ.* 3, *փողաշարք, ձայնի յար դարիչներ (երգեհոնի):*

Регламен‖та́ція *ի.* (*ֆր.*) *կարգադրում, -դրութիւն, տնօրինում, տնօրինութիւն.* **-ти́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *կարգադրել, տնօրինել.* **-тный** *ած.* *կարգադրութեան, տնօրինութեան.* **-(а́мен)тъ** *ա.* (*ֆր.*) *ռէգլամէնտ, կարգադրութիւն, կանոնադրութիւն, տնօրինութիւն (գրաւոր).* предпи́санный р—омъ *ռէգլամէնտով պատուիրած:*

Регре‖сси́вно *մ.* *յետադիմելով, յետադիմութեամբ.* **-сси́вный** *ած.* *յետադէմ, -դիմական.* **-ссъ** *ա.* (*լտ.*) *յետադիմութիւն (հկռկր տ.* Прогре́ссъ); р. въ у́мственномъ разви́тіи.

Регули́‖рованіе *չ.* *կանոնաւորելը, -րում, կարգաւորելը, -րում.* **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (*լտ.*) *կանոնաւորել, կարգաւորել.* регули́рующая власть Сена́та *ծերակոյտի տնօրինական իշխանութիւնը:*

Ре́гулы *ի.* *յ.* (*գերմ.*) *բժ.* *դաշտան, ադտրահ, ամսական (կնոջ):*

Регуля́‖рно *մ.* *կանոնաւոր կերպով.* **-рность** *ի.* *կանոնաւորութիւն.* **-рный** *ած.* *կանոնաւոր.* р—ое во́йско; вести́ р—ую жизнь; **-торъ** *ա.* (*ֆր.*) 1, *մեքենգ.* *կանոնաւորիչ [գործի, սարք].* центробѣ́жный р. *կենտրոնախոյս կանոնաւորիչ, կոնաձև ճօճանակ.* 2, [*Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում*] *քրէական դատարանի վճիռներն 'ի կատար ածող:*

Реда‖кти́ровать (-рую -ютъ) *ն.* *խմբագրել.* **-кторскій** *ած.* *խմբագրի, -գրական.* **-кторъ** *ա.* (*ֆր.*) *խմբագիր.* **-кція** *ի.* (*ֆր.*) 1, *խմբագրում, -գրութիւն.* р. тако́й-то статьи́; 2, *խմբագրութիւն (օրագրի, ամսագրի ևլն).* 3, *խմբագրութիւն, խմբագրատուն:*

Реда́нъ *ա.* (*ֆր.*) *ամրոցկ.* *ռէդան, դուրս ցցուած անկիւն:*

Редижи́ровать (-рую -ютъ) *ն.* (*լտ.*) *խմբագրել:*

Реди́‖ска *ի.* **-съ** *տ.* Ради́ска, -ди́съ.

Реди́фъ *ա.* (*արբ.*) *ռէդիֆ, թրքական պահեստի զօրք:*

Редова́ *ի.* *ռէդովա (ռոհեմական պար մի):*

Реду́кція *ի.* (*լտ.*) *քիմ.* *վերածում, -ծութիւն:* [*փակ ամրութիւն:*

Реду́тъ *ա.* (*ֆր.*) *ամրոցկ.* *առանձին,*

Реёкъ, йка́ *ա.* *ծովգ.* *հորիզոնական առագաստաձող.* ли́сельный р. *հողմադարձ առագաստաձող:*

Рее́с‖тръ *ա.* (*լտ.*) **-трикъ** *նւզ.* *ցուցակ, մատեան. ցանկ.* грузово́й р. *բեռնագիր.* внести́ что въ р. *մի բան ցուցակագրել:*

Ре́ечка *նւզ.* *տ.* Ре́йка. [*թիւն:*

Режи́мъ *ա.* (*ֆր.*) *ռէժիմ, կառավարու-*

Режиссё‖рскій *ած.* *ռէժիսէօրի, -րական, բեմական կառավարչի.* **-ръ** *ա.* (*ֆр.*) *թատր.* *ռէժիսէօր, բեմական կառավարիչ:*

Резе‖да́ *ի.* *բս.* Reseda, *յափուկ.* **-до́вый** *ած.* *յափուկի.* р. за́пахъ; р—ыя расте́нія *բս.* Resedaceae, *յափուկներ:*

Резе́кція *ի.* (*լտ.*) *վիրբ.* *ռէզէկցիա, մասնահատութիւն (մարմնի որևէ անդամի, օր. ոսկրի, յօդի, ներվի ևլն, հիւանդ մասը կտրելը, հեռացնելը).* произвести́ р—ію колѣ́ннаго суста́ва.

Резе́‖рвный *ած.* *պահեստի.* р—ыя войска́; **-рвуа́ръ** *ա.* (*ֆր.*) *պահեստարան.* во́дный р. *ջրամբար.* **-рвъ** *ա.* (*ֆր.*) *օգնական, պահեստի զօրք (ճակատամարտի ժամանակ վերին հրամանատարի տրամադրութեան տակ գտնուող):*

Резиде́н‖тскій *ած.* *ռէզիդէնտի, դեսպանական լրտեսի.* **-тство** *չ.* *ռէզիդէնտութիւն, դեսպանական լրտեսութիւն.* **-тъ** *ա.* (*լտ.*) 1, *ռէզիդէնտ, դեսպանական լրտես (օտար արքունիքում).* 2, *կաթոլիկ քահանայադործող հոգևորական.* **-ція** *ի.* (*ֆր.*) 1, *պաշտօնատեղ, պաշտօնավայր.* 2, *աթոռանիստ, դահանիստ:*

Рези́‖на *ի.* (*լտ.*) **-нка** *նւզ.* *ռետին.* **-нный, -новый** *ած.* *ռետինի.* р—новыя [кало́ши.

Резолю́ція *ի.* (*լտ.*) *վճիռ:*

Резона́нсъ ա. (ֆր.) 1, ռէզօնանս, ձայնի ծաւալում, հնչականութիւն. въ этой залѣ нѣтъ р—а այս դահլիճում ռէզօնանս չկայ, այս դահլիճը ձայնը չէ ծաւալում. 2, ձայնածաւալ տախտակ (սիմաւոր նուագարանի)։

Резо‖нёръ ա. (ֆր.) իմաստակ, խելքին զօռ տուող, վայրահաչ, 'ծակ փիլիսոփայ'. **-нно** մ. խելացի, բանաւոր կերպով, 'ադէկ', լրջմտաբար, -մտութեամբ, իմաստութեամբ. отвѣча́ть р.; **-нный** ած. (ֆր.) խելացի, բանաւոր, 'ադէկ', իմաստուն. հիմնաւոր. р. отвѣ́тъ, р—ая причи́на; **-нъ** ա. (ֆր.) բանաւոր, խելացի պատճառ, հիմք, բացատրութիւն. խելացիութիւն, մտացիութիւն. это не р. այդ խելացի բան չէ, բանաւոր չէ. А! это р. այդ խելացի բան է, բանաւոր է։

Результа́тъ ա. (ֆր.) հետեւանք, վերջ, [վախճան։

Резю‖мé չ. անհ. (ֆր.) ամփոփում. судья́ заяви́лъ въ своёмъ р., что... դատաւորն իր խօսքն ամփոփելով յայտնեց, որ... **-ми́рованіе** չ. ամփոփելը. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ամփոփել. **-мэ́** տ. Ре[зюме́.

Рей ա. տ. Ре́я.

Ре́йграсъ ա. բս. որոմ. а́нглійскій р., Lolium perenne, հաստարակ կմ տեւական որոմ։

Рейдъ ա. (գերմ.) ծովգ. խարսխավայր, նաւակայան. отры́тый р.; вну́тренній, внѣ́шній р.

Ре́йка է. քառակուսի սղոցած ձող. нивели́рная р. հարթաչափական ձող։

Рейнве́йнъ ա. (գերմ.) Հռենոսի, -ոսան [գինի։

Рейси́ровать (-рую -ютъ) չ. ծովգ. (անգլ?) յածիլ, շրջել. суда́ рейси́руютъ ме́жду таки́ми-то портами.

Ре́йсма́съ ա. (գերմ.) ռէյսմաս (գործիք մի տաղձագործի և փականագործի)։

Рейсфе́деръ ա. (գերմ.) 1, մատտակալ. 2, գծաձիգ գործի։

Рейсъ ա. ծովգ. (անգլ?) ընթացք, յածում, շրջան. ուղի, ճանապարհ, ճանապարհորդութիւն (ծովով)։

Ре́й‖таръ ա. պատմ. (գերմ.) ասպազէն, ձիաւոր, հեծեալ զինուոր, զօրական. **-ткнехтъ** ա. (գերմ.) ձիապան, ձիապահ։

Рейту́‖зный ած. ձիավարութեան վարտիքի. **-зы** ա. յ. (գերմ.) ձիավարութեան, հեծեալի վարտիք (կաշեպատ)։

Рейхсратъ ա. (գերմ.) ռէյխսրաթ (աւստրիական պետական խորհուրդը)։

Рейхстагъ ա. (գերմ.) ռէյխստագ (գերմանական պետական խորհուրդը)։

Река́мбіо չ. անհ. (իտ.) վճռկ. 1, փոխադարձ մուրհակ. 2, տոկոսների տոկոս (իբրև տուգանք առնուող)։

Рекапиту‖ли́ровать (-рую -ютъ) ն. 1, համառօտ կերպով կրկնել, ամփոփել (ասածը). 2, ստուգել, վերստուգել (հաշիւը). **-ля́ція** է. (լտ.) 1, համառօտ կրկնութիւն, ամփոփում (ճառի). 2, ստուգում, -գութիւն, վերըստուգում, -գութիւն (հաշուի)։

Рекви‖зи́тъ ա. (լտ.) կարիք, պահանջ. թատր. բեմական կահկարասիք, մանրաարք. **-зиціо́нный** ած. պահանջի, պահանջման. **-зи́ція** է. (լտ.) 1, պահանջ, պահանջելիք. 2, ռզմ. անսովոր պահանջ (թշնամի երկրի բնակիչներից՝ մթերքներ և զինուորական-պիտոյքներ մատակարարելու)։

Ре́квіемъ ա. (լտ.) հոգւոց, ննջեցեալի համար կատարուող հանգստեան աղօթք, պաշտօն (կաթոլիկների)։

Рекла́‖ма ա. (ֆր.) ռէկլամ, գովասանական յայտարարութիւն, ազդարարութիւն. **-ма́ція** է. բողոքելը, բողոք, գանգատուելը, գանգատ. **-ми́рованіе** չ. ռէկլամելը, -մում. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ն. և չ. 1, ռէկլամել, ռէկլամ անել, գովասանական յայտարարութիւններ տալ. 2, պահանջել. 3, բողոքել, առարկել, ընդդիմանալ։

Рекогносци‖рова́ніе չ. ռզմ. հետախուզելը, -զում. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (լտ.) ռզմ. հետախուզել. **-ро́вка** է. հետախուզում, -զութիւն։

Рекомен‖да́тельный ած. յանձնարարող, -րական. р—ое письмо́; **-да́ція** է. (ֆր.) յանձնարարում, -րութիւն. գովասանական վկայութիւն. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ), отр—, пор— ն. 1, յանձնարարել. его́ -дова́лъ мнѣ мини́стръ; 2, գովասանական վկայութիւն տալ. это ду́рно -ду́етъ васъ въ проше́дшемъ այդ վատ, աննպաստ վկայութիւն է ձեր անցեալի մասին. 3, խորհուրդ տալ. -ду́ю вамъ быть осторо́жнѣе; **-ся** անդր. ինքն իրան յանձնարարել։

Реко́рдъ ա. (անգլ.) ռէկորդ. 1, մրցարշաւի ժամանակամիջոց. установи́ть р.; 2, յաղթութիւն (մնւդ մրցարշաւի ժամանակ). поби́ть р. յաղթել, գերազանցել. эта пѣви́ца сего́дня поби́ла р. այդ երգչուհին այսօր բոլորից լաւ երգեց, իր երգով բոլորին յաղթեց, գերազանցեց. онъ стара́ется поби́ть р. рѣ́звости նա ջանում է խնդութեամբ բոլորին գերազանցել։

Рекреа‖ціо́нный ած. [դասամիջոցին] հանգստանալու, հանգստութեան. р—ая за́ла; р—ые часы́ հանգստութեան, ուրախութեան ժամեր. **-ція** է. (լտ.) [դասամիջոցներին տեղի ունեցող] հանգստութիւն, հանգստանալը, թարմանալը։

Рекримина́ція է. (լտ.) փոխադարձ մեղադրութիւն, դատապարտում. «ахъ, А. А—ичъ, ра́ди Бо́га, не бу́демъ дѣ́лать р—іи! Что прошло́, то прошло́».

Ре́‖крутикъ նւզ. տ. Ре́крутъ; **-кру́тскій** ած. նորակոչի, -չների. р. набо́ръ նորակոչ[զինուոր]ներ հաւաքելը, զինուորագրում, -գրութիւն. **-кру́тчина** է. զինուորագրութեան ժամանակ. զինուորագրում, -գրութիւն. **-крутъ** ա. (ֆր.) նորակոչ [զինուոր], զինուորագրեալ։

Ректифи‖ка́торъ ա. քիմ. զտիչ [գործիք]. **-ка́ція** է. (լտ.) քիմ. կրկնակի, յաճախակի զտում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. քիմ. կրկնակի, յաճախակի զտել. р. спиртъ.

Ре́к‖торскій ած. ռեկտորի, վերատեսչի. **-торство** չ. ռեկտորութիւն, վերատեսչութիւն. **-торъ** ա. (լտ.) ռեկտոր, վերատեսուչ. (Անգլիայում) աւագ քահանայ (համայնքի). **-ту́ра** է. տ. Ре́кторство.

Ре́ли է. յ. ռմկ. ճլորդ, ճլորդի, յակուրջի, ['ճճոնիկ'։

Рели‖гіо́зно մ. կրօնապէս. կրօնասիրութեամբ, -սիրաբար. **-гіо́зность** է. կրօնասի-

ւթիւն, բարեպաշտութիւն. **-гіóзный** ած. 1, կրօնական. 2, կրօնասէր, -սիրական, բարեպաշտ, -շտական. **-гія** ի. (լտ.) կրօն(ք)։

Рели́квія ի. (լտ.) մնացորդներ. մասունք, նշխար։

Рельé‖фно մ. ռելիեֆ կերպով, եղանակով. *տեսանելի, շօշափելի կերպով, եղանակով. *изобрази́ть, предста́вить р. карти́ну; **-фный** ած. (ֆր.) ռելիեֆ, բարձր, դուրս ցցուած, դուրս պրծած, ուռուցիկ. *տեսանելի, շօշափելի. **-фъ** ա. (ֆր.) 1, ռէլիեֆ, բարձր, դուրս ցցուած, ուռուցիկ քանդակ, պատկեր. 2, մակերևոյթի կազմութիւն. *совреме́нный р. земно́й пове́рхности երկրագնդիս մակերևոյթի այժմի կազմութիւնը, կաղապարը, նկարը, պատկերը։

Ре́ль‖совый ած. ռէլ'սի, -սային. **-съ** ա. (անգլ.) ռէլ'ս, երկաթագիծ, ուղեձող. сойти́ съ р—овъ ռէլ'սերից դուրս գալ։

Реля́ція ի. (լտ.) զեկուցում. պատմութիւն, տեղեկութիւն տեղեկագրութիւն (ռազմավայրից)։

Реме́‖діумъ, -діусъ ա. (լտ.) տանելի պակաս, պակասորդ, թերութիւն (դրամի օրինական քաշի և որակի)։

Ре́мезъ ա. կնդ. Parus pendulinus, ճօճհաւ կմ փոքր երաշտահաւ։

Ре‖мённый ած. փոկի, խրացի. 'թասմայի', 'զայիշի'. **-ме́нь**, мня́ ա. (գերմ.) փոկ, խրաց. 'թասմա', 'զայիշ'. стремя́нный р.; бри́твенный р. ածելի սրելու 'թասմա', 'զայիշ'. пого́нный р. у ружья́ հրացանի փոկ, 'զայիշ', 'թասմա'. быть недосто́йнымъ развяза́ть р. чье́й-либо ноги́; **-ме́нщикъ** ա. խրացագործ, փոկագործ։

Реме́‖сленникъ ա. արհեստաւոր, 'փէշաքար'. **-сленница** ի. արհեստաւորուհի. արհեստաւորի, 'փէշաքարի' կին. **-сленничать** չ. արհեստաւոր լինել, արհեստաւորութիւն, 'փէշաքարութիւն' անել. **-сленническій** ած. արհեստաւորի, -րական, 'փէշաքարի, -րական'. **-сленничество** չ. **-сленность** ի. արհեստաւորութիւն, 'փէշաքարութիւն'. **-сленный** ած. արհեստաւորների, -ւորական, 'փէշաքարների, -րական'. р—ая шко́ла; **-сло́** չ. արհեստ, 'փէշակ'. գործ, զբաղմունք, պարապմունք. ра́зныя ремёсла; сапо́жное р. կօշկակարի արհեստ, 'փէշակ', կօշկակարութիւն. журна́льное р. օրագրական, լրագրական արհեստ, գործ. уни́зиться до р—а́ доно́счика.

Ре‖ме́шекъ, шка, **-мешо́къ**, шка́ ա. պստիկ, նեղլիկ և կարճլիկ փոկ, փոկիկ, խրաց, 'թասմա'. ремешки́ на корешкѣ́ кни́ги.

Реми́‖зить (-жу -зятъ), обр— ն. թղթխ. վնասել, հարուածել, վնաս հասցնել, վնասի ենթարկել, տուգանքի տակ գցել. **-зъ** ա. (ֆր.) թղթխ. ռէմիզ, կորուստ, վնաս, տուգանք։

Ремингто́нъ ա. Ռէմինգտոնեան (գրող) մեքենայ։

Ремнецвѣ́т‖никъ ա. բս. Loranthus, մզամուրճի կմ սոսնձուկ. **-ныя** расте́нія բս. մզամուրճիներ կմ սոսնձուկներ։

Ремо‖нтёръ ա. (ֆր.) զմ. հեծելազորքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ գնող, հայթայթող սպայ. **-нти́рованіе** չ. 1, ռէմոնտելը, նորոգելը (շինութիւնը). 2, տ. Ремонтиро́вка; **-нти́ровать** (-рую -ютъ) ն. 1, ռէմոնտել. նորոգել (տունը, շինութիւնը). 2, զմ. հեծելազորքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ գնել, հայթայթել. **-нтиро́вка** ի. զմ. հեծելազորքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ գնելը, հայթայթելը. **-нтный** ած. ռէմոնտա—. р—ыя ло́шади ռէմոնտաձիաներ, ռէմոնտաերիվարներ (հեծելազորքի համար գնած նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ)։

Ремонтуа́ръ ա. (ֆր.) ռէմոնտուար (ժամացոյցի բանալին փոխարինող հանդերձանք). часы́ съ р—омъ ռէմոնտուարով ժամացոյց։

Ремо́нтъ ա. (ֆր.) ռէմոնտ. 1, նորոգում -գութիւն (շինութեան). 2, զմ. հեծելազորքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ գնելը, հայթայթելը. 3, հեծելազորքի համար գնած, հայթայթած նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ. 4, զօրքի լրացուցիչ պիտոյքների [համար գանձարանից բաց թողնուող] դրամ, փող, տարեկան ծախս։

Ренега́‖тка ի. հաւատափոխ, հաւատուրաց կին, աղջիկ. **-тство** չ. հաւատափոխութիւն, հաւատուրացութիւն. **-тъ** ա. (նոր լտ.) հաւատափոխ, հաւատուրաց։

Ренесса́нсъ ա. (ֆր.) պատմ. վերածնութիւն, վերածնութեան դար։

Ренкло́дъ ա. (ֆր.) ռէնկլօդ (սալոր, 'դամբիլ' մի հիւթալից, քաղցր և կանաչագոյն)։

Реноме́ չ. անհ. (ֆր.) ռէնօմէ, համբաւ, հռչակ, անուն։

Рено́нсъ ա. (ֆր.) թղթխ. պակաս, պակասում (որոշ գոյնի թղթի)։

Ренсково́й ած. Ռենոսեան գինու. առհ. գինու. р. по́гребъ գինու նկուղ։

Ре́нта ի. (ֆր.) ռէնտ, եկամուտ, հասոյթ (մնուզ. դրամական)։ [չափ։

Реомю́ръ ա. Ռէօմիւրի, -րեան ջերմա-

Реоргани‖за́ція ի. (ֆր.) վերստին կազմակերպում, վերանորոգում, -գութիւն. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. վերանորոգել, նորից, վերստին կազմակերպել։ [պարատ։

Реоста́тъ ա. (յն.) ֆիզ. ընդդիմադիր ա-

Реото́мъ ա. (յն.) ֆիզ. ընդհատիչ (էլեկտրական հոսանքի)։

Ре‖пеёкъ, пейка́ ա 1, անուրկ, ակիկ (կրնկախթանի, կօշկախթանի). 2, помпо́нъ 1-ը պահող ճանկ, կեռ. 3, ճրտրպ. ճիւղաձև և տերևաւոր զարդ, զարդարանք, զրուագ. **-пе́й**, пья́ ա. 1, կռատուկի սերմ. 2, տ. Репеёкъ 3; **-пе́йниковый** ած. կռատուկի, -կային. р—ыя расте́нія երեսնակներ. **-пе́йникъ** ա. բս. 1, Lappa, կռատուկ. 2, Agrimonia eupatoria, հասարակ երեսնակ. 3, գնդածաղիկ (կռատուկի). колю́чки репе́йника цѣпля́ются за пла́тье; **-пе́йный** ած. կռատուկի, -կային։

Репертуа́‖рный ած. ռէպէրտուարի, -րային. **-ръ** ա. (ֆր.) թատր. ռէպէրտուար (այն պիեսաների ցուցակը, որոնք որոշ ժամանակաշրջանում պիտի խաղացուեն)։

Репети́‖ровать (-рую -ютъ) ն. կրկնել. սերտել. **-торскій** ած. ռէպէտիտորի, սերտողութեան ուսուցչի. **-торъ** ա. (ֆր.) ռէպէտիտոր, սերտողութեան ուսուցիչ (որ աշա-

կերտների հետ դասերը կրկնում է). **-ціóнный** ած. կրկնութեան, սերտողութեան. **-ція** է. (լտ.) **1**, կրկնելը, կրկնում, սերտելը, -տում. **2**, փորձնական ներկայացում. р. óперы, пьéсы.

Рéплика է. (ֆր.) առարկութիւն, ընդդիմախօսութիւն, պատասխան. *Թատր.* պատասխան գործող անձի ճառի վերջին խօսքերին։

Реполóвъ ա. *կնդ.* Lusciola rubecula, կարմրալանջ (թռչուն մի)։

Репортё||рство չ. րէպօրտէրութիւն. **-ръ** ա. (ըստ Գրոտի արտս. репóртеръ) (անգլ.) րէպօրտէր, օրագրական, լրագրական տեղեկատու։

Репре||ссáліи է. յ. (լտ.) րէպրէսալիաներ, թշնամական, բռնի միջոցներ (որոնց դիմում է մի տէրութիւն միւսի դէմ, երբ վերջինս միջազգային իրաւունքներն արհամարհելով, զեղծում, ապօրինի գործ է արել). (պատերազմի ժամանակ) պատիժ, պատուհաս. **-ссúвный** ած. (լտ.) րէպրէսիւ, բռնի, արգելիչ, խափանիչ, զեղծումների, բռնի վարմունքի առաջն առնող. р—ыя мѣ́ры րէպրէսիւ, խիստ միջոցներ։

Репримáндъ ա. (ֆր.) սաստ, սաստում, կշտամբանք, պարսաւանք, յանդիմանութիւն։

Репродýкція է. (լտ.) վերարտադրում, -դրութիւն։

Рéп||совый ած. րէպսի(ց), կողադիպակի(ց). **-съ** ա. (անգլ.) րէպս, կողադիպակ (դիպակ, կտոր, 'ճոթեղէն' մի)։

Рептú||лія է. (լտ.) սողուն. *սողաքարշ, ծառայամիտ մամուլ, օրգան. **-льный** ած. սողացող. *սողաքարշ, ծառայամիտ. р—ая прéсса. [րի անուն։

Репутáція է. (լտ.) հռչակ, համբաւ, բա-

Репьúстый ած. կռատուկի գնդածաղիկներով լի, լիքը։

Рескрúптъ ա. (լտ.) կայսրական, թագաւորական կմ իշխանական նամակ, թուղթ, գիր, գրութիւն (հպատակին)։

Рéсмусъ տ. Рéйсмасъ.

Ресни́||ца, -чный տ. Рѣсни́...

Респектáбель||ность է. յարգարժանութիւն, յարգանք, պատկառանք ազդելու, ներշնչելու յատկութիւն. **-ный** ած. յարգարժան, յարգելի, պատկառելի, յարգանք, պատկառանք ազդող, ներշնչող։

Респирáторъ ա. (լտ.) *բժ.* օդաշնչութեան գործիք (որը ներս շնչուող օդը թէ տաքացնում և թէ օդային փոշիներից մաքրում է)։

Респýбли||ка է. (լտ.) հասարակապետութիւն, հանրապետութիւն. **-кáнецъ**, нца ա. հասարակապետական, հանրապետական. **-канúзмъ** ա. (ֆր.) հասարակապետականութիւն, հանրապետականութիւն. **-кáнка** է. հասարակապետական, հանրապետական կին, աղջիկ. **-кáнскій** ած. հասարակապետական, հանրապետական։

Рессó||ра է. (ֆր.) րէսօր (մի քանի թիթեղներից զօդմամբ պատրաստած աղեղաձև երկաթի ձող, որ կառքի փորի տակից ամրացնելով, նորա թխկթխկոցը խափանում է). экипáжъ на р—ахъ րէսօրներով կառք. **-рный** ած. րէսօրի, -րային [միջոց։

Рессýрсъ ա. (ֆր.) միջոց, ապրուստի

Реста||врáторъ ա. վերականգնող, -գնիչ. վերահաստատող, -տատիչ. **-врáція** է. (լտ.) **1**, վերականգնում (օր. վնասուած գեղարուեստական իրի, առարկայի). **2**, վերականգնում, վերահաստատում, -տատութիւն (խորտակուած գահի, կառավարութեան ձևի, հալածուած դինաստիայի). **3**, վերականգնում, կազդուրում (ոյժերի, առողջութեան). **-врúрованіе** չ. վերականգնելը, վերահաստատելը. **-врúровать** (-рую -ютъ) ն. **1**, վերականգնել. վերահաստատել. **2**, (առողջութիւնը) վերականգնել, (ոյժերը) կազդուրել։

Рéстіо ա. անհ. *բս.* Restio, պարանախոտ։

Ресто||рáнъ ա. (ֆր.) րէստօրան, պանդոկ. **-рáторскій** ած. րէստօրանապետի. **-рáторъ** ա. րէստօրանապետ, պանդոկապետ. **-рáція** է. (լտ.) րէստօրան, պանդոկ (ստորին [տեսակի)։

Ресýрсъ տ. Рессýрсъ.

Ре||тúво մ. կրակոտ կերպով, աշխուժով. **-тивóе**, óго չ. սիրտ. **-тúвость** է. կրակոտութիւն, տաքութիւն, տաք, աշխոյժ. **-тúвый** ած. տաք, տաքարիւն, կրակոտ, աշխոյժ. р—ая лóшадь.

Рети||рáда է. (ֆր.) **1**, *ռզմ.* նահանջ, յետ նահանջելը. **2**, արտաքնոց, 'ատից ճանապարհ'. общéственная р.; **-рáдный** ած. **1**, նահանջի, յետ նահանջելու. **2**, արտաքնոցի, 'դուրս գնալու'. р—ое мѣ́сто արտաքնոց, դուրս գնալու տեղ. **-рáдъ** ա. տ. Ретирáда; **-ровáться** (-рýюсь -ются), отр— չզ. **1**, *ռզմ.* նահանջել, յետ նահանջել. յետ կենալ, յետ քաշուել. **2**,* կծիկը դնել, 'պոկ տալ'.

Ретóрта է. (ֆր.) *քիմ.* թորանօթ։

Ретраншемéнтъ ա. (ֆր.) *ամրոցկ.* ամրութիւն, ամրացրած գիծ (ամրոցի գլխաւոր մասերից խրամներով և փոսերով անջատուած)։

Ретрогрá||дность է. յետադիմութիւն. **-дный** ած. (լտ.) յետադէմ, յետադիմական. р—ыя идéи; р—ая газéта; **-дъ** ա. յետադէմ, -մեայ, փթած գաղափարների տէր մարդ։

Ретроспектúв||но մ. անցեալի վերայ յետ նայելով. **-ный** ած. յետահայեաց, անցեալի վերայ յետ նայող. р. обзóръ, взглядъ յետահայեաց տեսութիւն, հայեացք անցեալի վերայ։

Рету||шúрованіе չ. րէտուշելը, -շում, վերանկարելը, -րում. վերամշակելը, -կում. *լուսնկ.* արատները հեռացնելը. **-шúровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) րէտուշել, վերանկարել, վերամշակել. *լուսնկ.* արատները հեռացնել, ոչընչացնել. **-ширóвка, -шóвка** է. **-шъ** ա. րէտուշում, վերանկարում, վերամշակում։

Рефе||рáтъ ա. (լտ.) րէֆէրատ, զեկուցում. **-рúровать** (-рую -ютъ) ն. զեկուցանել. **-рендáрій, -рéнтъ** ա. (լտ.) զեկուցող, -ցանող։

Рефéтъ ա. (ֆր.) *Թղթխ.* վերախաղ, անորոշ մնացած խաղ, որը նորից պիտի խաղացուի։

Рефлé||ксія է. (ֆր.) մտածմունք, մտածողութիւն, խորհում. **-ксъ** ա. (լտ.) արտացոլում, -լութիւն. **-ктúровать** (-рую -ютъ) ն. և չ. **1**, արտացոլել. արտացոլել, -լեցնել. **2**, մտածել, խորհել, միտքը, ուշքը դարձնել մի բանի վերայ. «р. знáчитъ по-рýсски: размышля́ть о сóбственныхъ чýвствахъ» (Тур-

ген.); **-кторъ** ա. (լտ.) **1**, արտացոլիչ, լուսացոլիչ հայելի, թիթեղ, (մետաղեայ) տախտակ. **2**, աստղ. հայելաւոր հեռադիտակ։

Рефóр‖ма է. (լտ.) ռէֆօրմ, բարենորոգում, -գութիւն, բարեփոխում, -խութիւն. **-мáторъ** ա. ռէֆօրմատօր, բարենորոգող, -գիչ, բարեփոխող, -խիչ,. **-мáтскій** ած. **1**, բարենորոգուած, վերանորոգուած, բարեփոխուած. **2**, վերանորոգութեան. р—ое движéніе; **-мáтъ** ա. **-мáтка** է. բարենորոգուած, արմատապէս բարեփոխուած եկեղեցու անդամ այր, կին, կալվինական. **-маціóнный** ած. բարենորոգչական, բարեփոխութեան, բարեփոխող. р—ое движéніе; **-мáція** է. (լտ.) պատմ. կրօնկ. վերանորոգում, -գութիւն, բարենորոգում, -գութիւն, բարեփոխում, -խութիւն. վերանորոգութեան դար. **-мúровать** (-рую -ютъ) ն. բարենորոգել, բարեփոխել։

Рефрá‖кторъ ա. (լտ.) աստղ. ճառագայթաբեկ հեռադիտակ. **-кція** է. (լտ.) ճառագայթաբեկութիւն։

Рехнýться անդր. ցնդուել, խելագարուել, 'գժուել', յիմարանալ, խելքը կորցնել. онъ совсéмъ рехнýлся.

Рецен‖зéнтъ ա. (լտ.) ռէցէնզէնտ, քննադատ, բանադատ (գրական կմ թատերական երկի, շարադրութեան). **-зúровáть** (-зúрýю -ютъ) ն. քննադատել, բանադատել (գրական կմ թատերական երկը, շարադրութիւնը). **-зія** է. (լտ.) քննադատութիւն, բանադատութիւն (գրական կմ թատերական երկի, շարադրութեան)։

Реце‖птýра է. (լտ.) դեղգ. դեղագործութիւն, ըստ դեղագրերի (рецéптъ) դեղեր պատրաստելը. **-птýрный** ած. դեղագործութեան. р—ая кнúга դեղագործների մատեան (որի մէջ մտցնում են դեղագրերը). **-птъ** ա. (լտ.) ռէցէպտ, դեղագիր։

Реци‖дивúстъ ա. իրաւ. ռէցիդիվիստ (իր հին ախտին, ոճրին վերադարձած անհատ). р. воръ իր արհեստին վերադարձած գող. **-дúвъ** ա. (լտ.) **1**, իրաւ. ոճրը, ոճրագործութիւնը կրկնելը. նոր ոճիր գործելը. **2**, բժ. վերադարձ, կրկնութիւն (հիւանդութեան)։ [րան։

Реципіéнтъ ա. (լտ.) քիմ. ընդունա-

Ре‖чéніе ջ. խօսք, ասացուածք. **-чённый** ած. ասած, յիշած, վերոյիշեալ։

Речитатúвъ ա. (իտ.) երժ. թիւ ասելի երգ, նուագ։

Речь (рекý -чёшь -кýтъ; անց. -рéкъ -клá, кló; հրմ. -кú) ն. ասել, խօսել, հարցնել։

Ре‖шéтина, -шетúть, -шётка, -шетó տ. Рѣш...

Рещú եկ. սլ. տ. Речь.

Рéя է. (գերմ?) ծովգ. [հօրիզոնական] առագաստաձող, առագաստակոլ։

Ржа‖, -вина է. տ. Ржáвчина; **-вистый** ած. ժանգոտ. **-вить** (-влю -вятъ) ն. ժանգոտել. **-вленіе** ջ. ժանգոտելը, -տում. **-вникъ** ա. տ. Головня 3; **-вость** է. ժանգոտութիւն, ժանգահարութիւն. **-вчатый** ած. ժանգոտ, ժանգահար. **-вчина** է. ժանգ. բս. ժանգ, երկի. р. разъѣдáетъ желѣзо; **-вый** ժանգոտած, ժանգահար. р—аго цвѣта ժանգագոյն. **-вѣть**, зар—, пор— ջ. ժանգոտիլ։

Ржáніе ջ. վրնջելը, վրնջիւն, -ջոց, 'խրխրնջալը', 'խրխնջոց', 'խրխնջիւն'։

Ржáнка է. կնդ. Charadrius, քարադր (թռչուն մը)։ [мукá.

Ржанóй ած. հաճարի. р. хлѣбъ; р—áя

Ржать (ржу, ржутъ) ջ. վրնջել, 'խրխրնջալ'. лóшади ржутъ.

Рúга է. (գերմ.) հացահատիկ ծեծելու շինութիւն, սարայ. молотúльный токъ въ р—ѣ ծեծարան հացահատիկների։

Риго‖рúзмъ ա. (լտ.) խստութիւն, խստաբարոյութիւն (ձեւական). **-ристúчески** մ. խստիւ, խստաբար, -տութեամբ. **-ристúческій** ած. խիստ, խստաբարոյ. **-рúстъ** ա. (լտ.) խստաբարոյ ոմն. **-рúческій** տ. Ригористúческій. [տական ժողովը)։

Ригсдагъ ա. ռիգզդագ (Դանիայի պե-

Рúдерсъ ա. (անգլ.) ծովգ. ամրութեան գերան։ [հելու քսակ, ձեռագործութեան քսակ։

Ридикюль ա. (ֆր.) ռիդիկիւլ, իրեր պա-

Рú‖за է. **1**, շուրջառ. **2**, եկ. սլ. զգեստ, հանդերձ, լաթ, ձորձ, պատմուճան. погребáльныя рúзы պատանքներ. *напоúть когó до положéнія ризъ մէկին սաստիկ հարբեցնել. **3**, մետաղէ շրջագրուագ, զարդ (սուրբ պատկերի). **-зки**, зокъ է. յ. մկրտութեան սաւան, պատատ. **-зница** է. եկղ. խորան, զգեստարան. **-зничій**, аго ա. զգեստապահ, խորանապետ, փականպ. **-зный** ած. շուրջառի. **-зохранúлище** ջ. տ. Рúзница.

Рикоше‖тúровать (-рую -ютъ) ջ. (ֆր.) հրետն. ոստոստալ, ցատկոտել, ոստումներ, ցատկումներ անել. **-тный** ած. ոստոստացող, ոստումներ, ցատկումներ անող. р. вы́стрѣлъ ոստումներ անող թնդանօթաձգութիւն. **-тъ** ա. (ֆր.) հրետն. ոստում, ցատկում (թնդանօթի գնդակի), թնդանօթաձգութիւն ոստումներով, ցատկումներով. *попáсть р—омъ սխալմամբ ուրիշի զարկել

Рúм‖лянинъ ա. (յ. -ляне, -нъ) հռոմայեցի. **-лянка** է. հռոմէուհի. **-скій** ած. հռոմէական. р—ія цúфры; **-ско-католúческій** ած. հռոմէական-կաթոլիկական. римско-католúческая цéрковь կաթոլիկ եկեղեցի։ [րականգնման օպերացիա։

Ринопластика է. (յն.) վիրբ. քթի վե-

Рúнуть ն. (հմմ. Рѣять) ձգել, գցել, նետել, շպրտել. **-ся** անդր. (Рѣяться) на что, на когó մի բանի, մէկի վերայ արագ նետուել, ընկնել. р. на непріятеля.

Рипúда է. եկղ. քշոց։

Рип‖съ, -совый տ. Репсъ, -совый.

Рис‖кóванный է;· ած. ռիսկով, վտանգաւոր. р—ое дѣло ռիսկով, վտանգաւոր գործ. *вы́йти по добрý, по здорóву изъ рискóваннаго предпріятія; **-ковáть** (-кýю -ютъ), **-кнýть** ջ. ռիսկ անել, (чѣмъ) ռիսկ, սիրտ անելով մի բան վտանգի ենթարկել. не рискýя, не вы́играешь (առծ.) եթէ սիրտ չ'անես, ոչինչ չես կարող շահել. онъ рискýетъ потерять всё своё состоя́ніе նա իր բոլոր ստացուածքը վտանգի է ենթարկում. р. жúзнью կեանքը վտանգի ենթարկել. *р. безъ нужды իզր նահատակութիւն անել. **-ковóй** ած. ռիսկի. **-кóвый** տ. Рискóванный; **-къ** ա. (ֆր.) ռիսկ, համարձակութիւն, սիրտ անելը, սիրտ անելով մի (վտանգաւոր) բան անելը. р. благорóдное дѣло (առծ.) լաւ գործ

տեսնելու համար քաջութիւն, համարձակութիւն է հարկաւոր։

Рисо‖ва́льный ած. նկարելու, նկարչական, -րչութեան. **-ва́льщикъ** ա. նկարիչ. **-ва́льщица** ի. նկարչուհի. **-ва́ніе** չ. 1, նկարելը, -րում. 2, նկարչութիւն. **-ва́ть** (-су́ю -ютъ) ն. նկարել. *նկարագրել. р. карандашо́мъ, перо́мъ; р. съ нату́ры; **-ся** անդր. 1, նկարուել. 2,* կոտրտուել, քըրքրուել, պարծենալ, սնապարծել, սնապարծութիւն անել, իրան ցոյց տալ սիրել. онъ лю́битъ р. пе́редъ да́мами; она́ постоя́нно рису́ется; **-вка** ի. 1, նկարելը, -րում. 2,* կոտրտուելը, քըքրուելը, սնապարծութիւն, իրան ցոյց տալ սիրելը։

Ри́со‖вый ած. ոռիզի, ոռիզէ, բրնձի, բրնձէ. р. супъ, пирожо́къ; р—ая планта́ція չալթուկի, բրնձի արտ. **-обра́зный** ած. ոռիզակերպ, բրնձակերպ։

Рисо́вывать, ся տ. Рисова́ть, ся.

Рисоѣ́дный ած. բրնձակեր. Кита́й и Япо́нія р—ыя стра́ны.

Риста́‖лище չ. արշաւարան, արշաւավայր, մրցարան, մրցավայր. ко́нское р. ձիարշաւարան, ձիընթացարան. **-лищный** ած. արշաւարանի, արշաւավայրի. մրցավայրի. **-ніе** չ. արշաւ, արշաւելը, -ւում. ко́нское р. ձիարշաւ. пѣ́шее р. մրցավազ. **-тельный** ած. արշաւի, արշաւա—, ձիարշաւի, ձիարշաւա—. **-ть** չ. արշաւել (ձիով կամ ոտով), 'չափ դնել', վազել։

Рису́‖нокъ, нка ա. **-ночекъ**, чка նւզ. նկար։

Рисъ ա. (ֆր.) բս. Oryza sativa, ոռիզ, բրինձ։

Ри‖тми́ческій ած. չափի, չափաւոր. **-тмъ** ա. չափ։

Рито́‖рика ի. (յն.) հռետորութիւն, ճարտասանութիւն, ճարտասանական գիտութիւն. արուեստ. **-ри́ческій** ած. հռետորական, ճարտասանական. **-ри́чески** մ. հռետորաբար, ճարտասանօրէն։

Риторне́ль ա. (իտ.) երժ. ռիտորնէլ։

Ри́то‖рскій ած. հռետորի, -րական, ճարտասանի, -նական. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. ճարտասանութեան մէջ վարժուել. հռետորութիւն անել, ճառ տալ, արտասանել. պերճախօսել. **-ръ** ա. (յն.) հռետոր, ճարտասան. հեգն. ճառամարան։

Ритуа‖ли́змъ ա. (լտ.) ծիսականութիւն. **-ли́стъ** ա. ծիսական. **-лъ** ա. (լտ.) 1, ծէս (եկեղեցական). 2, ծիսարան, մաշտոց. **-льный** ած. ծիսական. р—ое убі́йство որ և է կրօնական ծէս կատարելու համար գործած մարդասպանութիւն։

Ритурне́ль տ. Риторне́ль.

Ри́‖фить (-флю -фятъ), зар— ն. ծովգ. ամփոփել, կարճել (առագաստը). **-фъ** ա. (անգլ.) 1, խութ, խութեր, խութերի շարք (ծովում կորալեաններից, քարից կամ աւազից գոյացած). 2, առագաստակազմ (առագաստների այնպիսի կազմ, որ հնարաւորութիւն է տալիս առագաստներն ամփոփել, կարճել):

Ри́шта տ. Глиста́ 1.

Ри́ѳ‖ма ի. (յն.) 1, համահնչիւնութիւն, յանգ, ոտ (օր. հայերէն և ձիերէն, փահէն և հանդիսէն). стихотворе́ніе на за́данныя р—ы բանաստեղծութիւն, տուեալ տուած ոտով, համաձայն տուած ոտի, յանգի. 2, ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն. онъ пи́шетъ и говори́тъ въ р—у նա թէ գրում և թէ խօսում է ոտանաւորով, ոտանաւորի ձևով. **-ма́чъ**, а́ ա. յանգաստեղծ. վատ, յոռի բանաստեղծ. **-ми́ческій** ած. 1, համահնչիւնութեան, յանգի, ոտի. 2, տաղաչափական. տաղաչափուած. **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) 1, չ. յանգել, նոյնայանգ, համահանգ, համահնչիւն լինել. э́ти два сло́ва риѳму́ютъ хорошо́ այդ երկու բառերը լաւ են յանգում, լաւ յանգ, լաւ ոտ են կազմում. 2, ն. տաղաչափել. риѳмо́ванные стро́ки; **-ся** անդր. յանգել, նոյնահանգ, համահանգ, համահնչիւն լինել. **-моплётъ** տ. Риѳма́чъ; **-му́ющійся** էյ. ած. համայանգ, նոյնայանգ, համահնչիւն։

Ро́б(б)еръ ա. (անգլ.) թղթխ. ռօբէր, խաղ։

Ро́‖бкій ած. երկչոտ, վախկոտ, վեհերոտ, ամաչկոտ. նուաստ. онъ не р—аго деся́тка նա վախեցող պտուղ չէ. **-бко** մ. երկչոտութեամբ, վախենալով, ամաչելով. **-бкость**, **-бость** ի. երկչոտութիւն, վեհերոտութիւն, վախկոտութիւն, ամաչկոտութիւն. моя́ ро́бость իմ նուաստութիւնը.

Робронъ ա. (ֆր?) ռօբրօն (փաղեմի կանացի զգեստ մի). да́ма въ пёстромъ р—ѣ.

Робѣ́ть, ороб— չ. վախենալ, վախուորել, սոսկալ, վհատուել, լքանել։

Рове́‖сникъ ա. **-сница** ի. համատի, հասակակից, տարեկից, 'ընկեր'. онъ мнѣ р—никъ կամ мой р—никъ; **-сничество** չ. հասակակցութիւն, տարեկցութիւն. **-сный** ած. համատի, հասակակից, տարեկից։

Ро́‖викъ ա. փոսիկ, պստիկ փոս, խրամ. **-ви́стый** ած. փոսաշատ, խրամաշատ։

Ров‖не́ніе չ. հարթելը, 'դզելը'. **-нень-кій** ած. բաւականին, բաւականաչափ հարթ, 'դուզ'. **-нина́** ի. կոշտ, կոպիտ պաստառ, քաթան, 'տիլօյ'. **-вно** մ. 1, ուղիղ, 'դուզ', 'դըրուստ'. р. въ два часа́; въ э́томъ кускѣ́ холста́ р. со́рокъ арши́нъ; 2, իսպառ, ամենևին, բոլորովին, բնաւ, բնաւին. онъ р. ничего́ не понима́етъ; я р. ничего́ не зна́ю; 3, սահուն կերպով. 4,* հաւասարապէս, անաչառութեամբ, անաչառ կերպով. э́тотъ учи́тель отно́сится ко всѣ́мъ ученика́мъ р.; **-ность** ի. հարթութիւն, հաւասարութիւն, 'դզութիւն'. **-ный** ած. 1, հարթ, հաւասար, 'դուզ'. р—ое мѣ́сто; р—ая доро́га; р—ое по́ле; 2, միակերպ, միաձև. *р. хара́ктеръ հանդարտ, մեղմ բնաւորութիւն. р—ая ѣзда́ միջակ արագութեամբ ճանապարհորդութիւն, ընթացք (ոչ ոտով). р. счётъ կլոր հաշիւ (առանց կոտորակների). 3, սահուն, կոկիկ. р—ое чте́ніе; р. слогъ; 4, կոշտ, կոպիտ, բիրտ. р—ое полотно́; **-ня** հ-ր. հաւասար, 'ընկեր' (հասակով և դիրքով), համապատասխան ամն. онъ вамъ не р. նա ձեր 'ընկերը' չէ. она́ вы́шла за р—ю նա իրան համապատասխան մարդ գտաւ. онъ жени́лся на р—ѣ նա իրեն համապատասխան աղջկայ հետ պսակուեց. **-ня́ть, ся** տ. Равня́ть, ся.

Ровъ, рва ա. փոս, խրամ, դուբ. широ́кій р., служа́щій огра́дой па́рка.

Ро‖гáстый ած. մեծ, խոշոր եղջիւրներով, 'պոզերով'. **-гáтина** է. **-гáтинка** նւզ. երկմատանի տեղ, 'մզրաղ' (որով օր. արջ են սպանում). **-гáтка** է. **-гáточка** նւզ. 1, ուղեկապ գերան (միջից ձողեր անցկացրած, որոնց վերայ կանգնեցնելով, ճանապարհը կապում են). 2, կոտոշաւոր վզի կապ (որի չուրջն տրտաքուստ երկաթի ձողիկներ են ցցած). **-гáтый** ած. եղջիւրաւոր, 'պոզաւոր', 'կոտոշաւոր'. р. скотъ; крýпный р. скотъ տաւար, 'ապրանք'. *р. мужъ իր կնոջից խաբուած, դաւաճանուած մարդ, 'էրիկ'. **-гáтѣть** չ. 1, եղջիւրաւորուել, եղջիւրներ, 'պոզեր' ստանալ. 2,* խաբուել, դաւաճանուել (իր կնոջից). **-гáчъ**, чá ա. կնդ. Lucanus cervus, եղնաճճի. **-говúдный** ած. եղջիւրակերպ, եղջիւրանման. **-говикóвый** ած. դաշտաքարի(ց). **-говúкъ**, á ա. 1, հնք. petrosilex, դաշտաքար (խիտ ֆելդսպաթ). 2, բս. Cerastium, ճռճռուկ. **-говóй** ած. եղջիւրի(ց), եղջերեայ, 'պոզի(ց)', 'պոզէ'. р. грéбень եղջերեայ սան(տ)ր. г—áя мýзыка եղջերափող երաժշտութիւն. р—áя оболóчка глáза կզմխ. աչքի եղջերամաշկը. р—áя обмáнка հնք. amphibole, ամֆիբոլ (հոմաքար, երկահանք?). **-говообмáнковый** ած. հնք. ամֆիբոլային. р—ая гóрная порóда հնք. ամֆիբոլային հանքի տեսակ. р. слáнецъ ամֆիբոլիտ։

Рогó‖жа է. փսիաթ, խսիր, սփրիթ, նաճայ. **-жка** նւզ. պստիկ փսիաթ, խսիր, սրփրիթ, նաճայ. попáсть изъ кулькá въ р—у (առծ.) ձիուց վայր գալով իշին նստել. **-жный** ած. փսիաթի, -թէ, խսիրի. -րէ, սփրիթի, -թէ, նաճայի։ [կեռոններ։

Рогóзовыя растéнія բս. Thyphaceae,

Рогозýбъ տ. Нарвáлъ.

Рогóзъ ա. բս. Typha, խոտեղէգ, կեռոն։

Рого‖лúстникъ ա. բս. Ceratophyllum, եղջերատերև. **-нóсецъ**, сца ա. իր կնոջից խաբուած, դաւաճանուած մարդ, 'էրիկ'. **-нóсный** ած. եղջիւրաբեր. **-обмáнковый** տ. Роговообмáнковый.

Рогý‖лина տ. Рогýля: **-лька** է. 1, տ. Рогýльникъ; 2, նւզ. տ. Рогýля; **-льникъ** տ. Чилúмъ; **-ля** է. 1, ծուռումուռ, ծամռուած ծառ. 2, ճեղքուածք (եղանի մատների ձևով)։

Рогъ ա. (յ. рогá, óвъ) 1, եղջիւր, 'պոզ', 'կոտոշ'. олéній р.; рогá луны́; показáть комý пáльцами рогá մէկին ծաղրել, 'տնազ անել', 'մասխարայ ցցել'. согнýть въ барáній р. սաստիկ նեղել, նեղ տեղը գցել. постáвить комý рогá մէկի կնոջը խարդաւանել, մէկի կնոջ 'գլուխը կտրել'. пороховóй р. վառօդաման, 'դարբա'. 2, [եղջերեայ] փող. охóтничій, пастýшій р.; 3,* հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, մեծամտութիւն. сбить комý рогá մէկին նուաստացնել, մէկի թևերը կտրել։

Ро‖дéнька փղքշ. տ. Родня́; **-дúльница** տ. Рожéница; **-дúльный** ած. ծննդաբերութեան, -րական. р. домъ, прію́тъ ծննդաբերութեան տուն, ապաստարան. р—ая горя́чка բժ. ծննդկանի կմ ծննդաբերութեան տենդ, ջերմ, տաքութիւն. **-дúльня** է. ծննդկան կանանց տուն, հիմնարկութիւն. **-дú-мецъ**, мца ա. մանկական, տղայական նուաղկոտութիւն, ընկնաւորութիւն, վերնոտութիւն. 2, հնց. ազգական. **-дúмчикъ** նւզ. տ. Родúмецъ 1; **-дúмый** ած. 1, հայրական, մայրական. р—ая странá մայրենիք, 'երկիր', 'վաթան'. 2, սիրելի, պաշտելի, անձկալի. не невóль меня́ р., р—ая, иттú за негó ո՛հ, ծնո՛ղ իմ (հայր իմ, մայր իմ), մի՛ բռնադատիր ինձ նորա հետ պսակուելու. 3, բնածին. р—ое пятнó բնածին նիշ, խալ. **-дúна** է. ծննդավայր, մայրենիք, հայրենիք. тоскá по р—ѣ հայրենիքի կարօտ, անձկութիւն. удалéніе изъ р—ы; **-дúнка** է. նւզ. բընածին պստիկ նիշ, խալ. у негó р. на щекѣ́; **-(ó)дúны** է. յ. ծննդաբերութիւն, 'պառկելը', 'ազատուելը'. **-дúтель** ա. հայր, ծընող. родúтели յ. ծնողներ, հայր և մայր. походúть на родúтелей; **-дúтельница** է. ծնող, մայր. **-дúтельный** ած. падéжъ քերկ. սեռական հոլով. **-дúтельски** մ. ինչպէս ծնող, ծնողի պէս, հայրաբար. **-дúтельскій** ած ծնողի, -ղական, հօր, հայրական, մօր, մայրական. р—ое благословéніе; р—ая власть; **-дúть** (-жý -дя́тъ; -дú), **ся** տ. Рождáть, ся; **-дúчъ** ա. ազգական։

Рóдій ա. քիմ. rhodium, ռոդիոն։

Ро‖днико́вый ած. աղբիւրի. р—ая водá; **-днúкъ**, á ա. **-дничóкъ**, чкá նւզ. աղբիւր. э́тотъ р. никогдá не иссякáетъ; **-днóй** ած. 1, հարազատ. р. брáтъ; р—áя сестрá; р. сынъ; р—áя мать; р—áя дóчь; р. дя́дя; р—áя тётка; р. племя́нникъ; р—áя племя́нница; 2, հայրենի. մայրենի. р. край; р. язы́къ; роднóй, óго ա. роднáя, óй է. ծանօթ, ազգական, բարեկամ. у несчáстнаго и р—ы́хъ нѣтъ թշուառներն ազգականներ չունեն. мы и нáши р—ы́е մենք և մերոնք, մենք և մեր ծանօթներն ու ազգականները. 3, սիրելի, թանկագին. **-дня́** է. 1, հւք. ազգական, ազգականուհի. онъ мнѣ р. նա իմ ազգականն է. онá емý р.; онъ въ роднó, весь въ р—ю նա բոլորովին իր ազգականներին նման է. 2, հ–ք. ազգականութիւն, խնամէութիւն, ծանօթներ, ազգականներ. у негó большáя р.; у негó хорóшая, дурнáя р.; бли́жняя р., на однóмъ сóлнцѣ онýчи сушúли (առծ.) 'էշն աղբիւրում թափել է տուել'. **-довúтый** ած. մեծատոհմ. **-довóй** ած. 1, ծննդեան, երկունքի. р—óе очищéніе; 2, ցեղի, ազգի, տոհմի, տան, ընտանիքի, ցեղական, տոհմական. р—óе дворя́нство ցեղական ազնուականութիւն. р—óе имѣ́ніе հայրենի, հայրենական կալուածք. р—óе отли́чіе ցեղային խտիր, տարբերութիւն. **-довспомогáтельный** ած. ծննդաբերութեան օգնող, մանկաբարձական. р—ое заведéніе; р—ое искýсство մանկաբարձական արուեստ։

Рододéндронъ ա. բս. Rhododendron, մրտավարդ (դամար)։

Родо‖наслѣ́дственный ած. ժառանգական, հայրենական, պապենական. р—ое имѣ́ніе; **-начáльникъ** ա. նախահայր. նահապետ. ազգապետ։ [նիտ, խճամանգան։

Родонúтъ ա. հնք. rhodonite. ռոդո-

Родословіе յ. ծննդաբանութիւն. ազգաբանութիւն, տոհմաբանութիւն. **-вная**, ой

ի. ծննդաբանական, ազգաբանական, տոհմաբանական գիրք, մատեան. **-вный** ած. ծնընդաբանական, ազգաբանական, տոհմաբանական. р—ое де́рево; **-въ** ա. ծննդաբան, ազգաբան, տոհմաբան։

Ро́дствен||никъ ա. ազգական, 'խնամի'. бли́зкій, да́льній р.; до́брый другъ лу́чше ста р—овъ; **-ница** ի. ազգականուհի, 'խնամի'. **-ный** ած. ազգակից, -կցական, արենակից, -կցական, 'խնամի', 'խնամէական'. два р—ые наро́да; р—ыя свя́зи.

Ро||дство́ չ. ազգականութիւն, -կցութիւն, արենակցութիւն. 'խնամիութիւն'. духо́вное р. հոգևոր խնամիութիւն. р. по отцу́ արենակցութիւն հօր կողմից. я съ нимъ въ р—ѣ́, въ да́льнемъ р—ѣ́; жена́ ввела́ его́ въ бога́тое р. կնոջ շնորհիւ նա հարուստ խնամիներ է ձեռք բերել. онъ вступи́лъ въ р. съ бога́тымъ семе́йствомъ նա հարուստ ընտանիքի փեսայ է դարձել. **-дъ** ա. **1**, ծնունդ. ծագում. онъ р—омъ армяни́нъ նա ծագումով հայ է. онъ горди́тся свои́мъ дворя́нскимъ р—омъ — ծագումով. онъ р—омъ изъ Ита́ліи; она́ р—омъ изъ Тифли́са այդ կինը Թիֆլիս է ծնուած. о́тъ роду, о́троду ժ. ծնուած օրից 'ի վեր. ему́ со́рокъ лѣтъ о́тъ роду նա քառասուն տարեկան է. о́троду не вида́лъ я ничего́ подо́бнаго կեանքումս ես այդպիսի բան չեմ տեսել. ви́дно ему́ на роду́ было написа́но умере́ть въ изгна́ніи երևում է, նորա ճակատին գրուած էր էլն. **2**, ազգ, ցեղ, տոհմ, սերունդ. человѣ́ческій р.; р. людско́й մարդկային ազգ. сме́ртный р. մահկանացուների ազգ. дре́вній р.; онъ происхо́дитъ отъ зна́тнаго р—а նա նշանաւոր ազգից է ծագում, նշանաւոր ծագումից է. быть благоро́днаго р—а ազնուատոհմ լինել. изъ р—а въ р. ազգէ ազգ, սերընդէ սերունդ. **3**, տեսակ. есть ра́знаго р—а звѣ́ри, расте́нія զանազան տեսակ կենդանիներ, բոյսեր կան. ра́знаго р—а просту́пки; вся́каго р—а лю́ди այլազան մարդիկ. избра́ть р. жи́зни մի տեսակ կեանք, կենցաղ ընտրել. нѣ́что въ э́томъ в—ѣ դորա նման մի բան. не вся́каго р—а кни́ги ра́вно поле́зны ամէն տեսակ գրքեր էլ միատեսակ օգտակար չեն. ра́знаго р—а войска́, какъ-то: пѣхо́та, кавале́рія и пр.; въ како́го р-а во́йскѣ слу́житъ онъ? я получи́лъ тако́го р—а письмо́, что до́лженъ уѣ́хать отсю́да ես այնպիսի նամակ եմ ստացել. որ էլն. **4**, տեսակ, սեռ. му́жескій, же́нскій р. քերկ. արական, իգական սեռ. **5**, ազգականութիւն, ազգականներ. **6**, առատ հունձ, լիութիւն, առատութիւն. нынѣ́ хлѣ́бу р. այս տարի հացը առատ, 'բոլ' է. греба́мъ р. սունկըն առատ է. **7**, **ро́ды**, о́въ ա. յ. ծնունդ, մանկածնութիւն, մանկաբերութիւն, ծնելը, 'պառկելը', -կում', ազատուելը, ազաբերք. ра́ніе р. վաղաժամ ծնունդ, պառկում. лёгкіе, тру́дные, тяжёлые р.; му́читься р—а́ми; му́ки при рода́хъ երկունք. **-дя́сь** ժ. 'ի ծնէ, ծննդից 'ի վեր, ծնուելու օրից սկսած, ամբողջ կեանքում։

Ро||ёвка, -ёвня ի. պարսը, պարսած, 'թռած' մեղուներին հաւաքելու կողով, պարսկողով. **-е́ні(ь)е** չ. [մեղուների] պարսելը, -սում, 'թռչելը'. вре́мя р—ія пчёлъ.

Ро́жа ի. **1**, դէմք, կերպարանք, պատկեր, 'սուրաթ'. **2**, տգեղ, 'գէշ', այլանդակ դէմք, կերպարանք, պատկեր, 'սուրաթ'. տգեղ, 'գէշ', այլանդակ մարդ. кака́я р.! ի՜նչ տգեղն է. что у нея́ за р.! ի՜նչ տգեղ դէմք ունի նա. у него́ скве́рная р. նա զզուելի դէմք ունի. ни одно́й хоро́шенькой, всё р—и սիրուն —ի՛չ մէկը. բոլորն էլ տգեղ էին. жени́ться на р—ѣ տգեղ, 'գէշ' աղջկայ, կնոջ հետ ամուսնանալ. *пья́ная р. 'խմած', հարբած մարդ. *ки́слая р. թթու, տրտում դէմքով, խոժոռուած, 'մուռթը քաշ արած' մարդ. *скорчи́ть ки́слую р—у խոժոռուել. онъ ни съ р—и, ни съ ко́жи նա խիստ այլանդակ մարդ է. р. крива́, да душа́ пряма́ (առծ.) երեսը տգեղ, բայց սիրտը բարի է, մարդու արտաքինը խաբուսիկ է. **2**, բժ. կարմիր քամի. **3**, բս. Althaea rosea, մոլոշավարդ։

Ро||жа́ть, ся ա. Рожда́ть, ся; **-жда́емость** ի. ծնունդների[ի թիւ, քանակութիւն]. **-жда́ть**, -жа́ть, -ди́ть ն. և չ. **1**, ծնել, ծնիլ, 'պառկել', ազատուել, [երեխայ, տղայ, աղջիկ] բերել. она́ родила́; она́ родила́ вчера́, родила́ благополу́чно; она́ родила́ сы́на; она́ родила́ бо́лѣе десяти́ человѣ́къ; она́ ка́ждый годъ рожа́етъ; она́ роди́тъ, рожа́етъ краси́выхъ дѣте́й; она́ уже́ не рожа́етъ նա այլևս երեխայ չէ բերում. ка́ждое живо́тное рожда́етъ подо́бнаго себѣ́; Авраа́мъ роди́лъ Исаа́ка, Исаа́къ роди́лъ 'Якова... աճշ. Աբրահամը ծնեց Իսահակին, Իսահակը ծնեց Յակովբին... гора́ родила́ мышь (առծ.). **2**,* ծնել, յարուցանել, ծագեցնել, առաջացնել, յղացնել. э́то роди́ло во мнѣ́ жела́ніе путеше́ствовать — առաջացրեց. э́то роди́ло въ нёмъ слѣ́дующую мысль — ծագեցրեց. война́ рожда́етъ ты́сячи бѣ́дствій — առաջացնում է. пра́здность рожда́етъ поро́ки — ծնեցնում է. **3**, արտադրել, տալ. э́та земля́ вы́пахана, ничего́ не роди́тъ (կմ на ней ничего́ не роди́тся); **-ся** չ. **1**, ծնուել. я роди́лся въ 1867 году́; онъ роди́лся слѣпы́мъ; онъ роди́лся крестья́ниномъ; дѣ́ти роди́вшіяся отъ э́того бра́ка; **2**,* ծագել, յղանալ. у меня́ родила́сь счастли́вая мысль; **3**, բուսնել. գալ. հունձ, բերք տալ. овёсъ роди́лся хорошо́ въ э́томъ году́; ро́жь ху́до родила́сь въ про́шломъ году́; пшени́ца здѣ́сь не роди́тся; карто́фель не роди́лся կարտոֆիլը չ'եկաւ, լաւ բերք չ'տուեց. **-жда́ющійся** բ., ած. ծնուող. **-жде́ніе** չ. **1**, ծնելը. **2**, ծնունդ. незако́нное р.; сего́дня день его́ р—ія; **-жде́ственскій** ած. Ծննդեան. Ջրօրհնէաց. р. постъ Ծննդեան պահք, 'պաս'. р—ая ёлка Ծննդեան տօնածառ. р—ая це́рковь; р—іе моро́зы Ջրօրհնէաց սառնամանիքներ, ցրտեր. **-жде́ство** չ. Ծնունդ. Р. Христо́во; отъ Р—а́ Христо́ва; до, по́слѣ Р—а́ Христо́ва Քրիստոսի[աշխարհ գալու]ց առաջ, յետոյ։

Рожёкъ ա. Рожо́къ.

Роже́ница ի. ծննդկան [կին]։

Рожёнъ ա. Рожо́нъ.

Роже́‖чникъ ա. 1, եղջերափողաւոր, եղջերափող փչող, ածող. 2, բս. Ceratonia siliqua, եղջերենի (տճ. [illegible]). **-чный** ած. рожо́къ 3-ի. р—ая кровь կտտաշով քաշած արիւն:

Ро́жистый ած. կարմիր քամոտ, կարմիր քամով վարակուած:

Ро‖жки́, о́въ ա. յ. 1, տ. Рожо́къ 5; 2, տ. Спорынья́ տ. **-жко́вый** տ. Роже́чный; **-жне́цъ**, а́ ա. փայտեայ կեռ (դիզից խոտ քաշելու). **-жо́къ**, жка́ ա. 1, եղջիւրիկ, պտտիկ եղջիւր, 'պոզ', 'կոտոշ'. рожки́ у канделя́бра ջահի մատները. 2, պտուկ, ծծան (որից մանուկը կաթ է ծծում). корми́ть ребёнка рожко́мъ; 3, եղջերափող. пасту́хъ игра́етъ на рожкѣ́; р. почтаря́ պօստապանի փող. 3, բողկուկ. շօշափող եղջիւրիկ (միջատի). осяза́тельный р.; 4, եղջիւր (եղջերենու պտուղ). 5, բժ. կոտոշ (որով արիւն են քաշում). поста́вить кому́ рожо́къ, рожки́; **-жо́нъ**, жна́ ա. խթան, շամփուր. про́тивъ рожна́ не полѣ́зешь ույժի դէմ ոչինչ չի կարելի անել. тру́дно про́тивъ рожна́ прать խիստ է ընդէմ խթանի աքացել. **-жо́чекъ**, чка նւզ. ա. Рожо́къ 3.

Рожь, ржи (գործիակ. ро́жью) ի. բս. Secale cereale, հաճար:

Ро́‖за ի. (լտ.) 1, վարդ. нѣтъ р—ы безъ шипо́въ (առծ). центифо́льная, садо́вая р., R. centifolia, հարիւրթերթեան վարդ. ди́кая р., R. canina, վայրի վարդ, մասրի, մասրենի, շնավարդ. iерихо́нская р., Anastatica Hierochuntica, Երիքովի վարդ, ճանկ, թաթիկ. 2, վարդենի, վարդի թուփ. 3, մանր ադամանդ, գոհար. **-за́нчикъ** ա. 1, վարդուկ. 2, պտիկ սպիտակ հաց. **-за́нъ** ա. 1, տ. Ро́за; 2, ка́менный р. բս. Cistus, ամրան, ամառուայ վարդ:

Ро́зва‖лень, льня ա. ծույլ, ալարկոտ, 'թամբալ', 'ղօռադա' մարդ. **-льни**, ей ի. յ. լայն և յետ ծալած ափերով սահնակ, 'քըշակ':

Ро́з‖га ի. խարազան, ծեծելու ոստ, ճիպոտ, մտրակ. наказа́ть р—ами խարազանել, գանել, ճիպոտով ծեծել. вы́сѣчь р—ами; **-говый** ած. խարազանի, ծեծելու ոստի, ճիպոտի:

Ро́зговѣнiе չ. թաթախում, պասը բացելու օր, առաջին օր ուտիքի:

Ро́зданный բյ. ած. բաժանած, բաշխած (տ. Разда́ть).

Ро́здыхъ ա. հանգստանալը, հանգիստ, դադար. дать р. հանգստութիւն, դադար տալ. взять р. հանգստանալ:

Розе́тка ի. (ֆր.) 1, ճրտրպ. վարդա[ձև]դրուագ, վարդա[ձև]նաշխ. 2, գոյնզգոյն ապակիներով կլոր պատուհաններ եկեղեցիների գրլխաւոր մուտքերի վերայ (միջին դարերում). 3, աշտանակավարդ, աշտանակային շրջանակիկ (ապակէ կմ մետաղէ). 4, վարդաքար, վարդագոհար. 5, վարդակապ, վարդաձև կապ, հանգոյց:

Розло́гъ ա. բս. cotyledon, ըլթակ, ըլթիկ. շաքիլ:

Розмари́‖нный ած. խնկունու, ինքնաբոյս կնդրուկի. **-нъ** ա. բս. Rosmarinus officinalis, խնկունի, ինքնաբոյս կնդրուկ:

Ро́змахъ ա. со всего́ р—а իր բոլոր ուժով, բոլոր թափով. տ. Разма́хъ.

Ро́з‖нить (-ню -нятъ), разр— 1, ն. բաժանել, անջատել, ներդաշնակութիւնը խանգարել, խաթարել. 2, չ. աններդաշնակ, անհամաձայն, անհամերաշխ լինել. **-ся** անդր. բաժանուել, անջատուել. տարաձայնուել. **-ница** ի. անջատութիւն. въ ро́зницу մ. մաս մաս, հատ հատ, կտոր կտոր, կտորներով. **-ничный** ած. մաս մաս, հատով, կտոր կտոր, կըտորներով ծախուող կմ առնուող. р—ая прода́жа газе́ты լրագրի հատավաճառութիւն. ѣтотъ о́птовый торго́вецъ ведётъ та́кже р—ую торго́влю թօփով առուտուր անող այդ վաճառականը հատով ես առուտուր է անում. **-но** մ. բաժանուած, անջատուած, զատ, առանձին. **-ный** ած. բաժանուած, անջատուած, զատ. տարբեր, անհաւասար, անհամապատասխան, անզոյգ. р—ые башмаки́, чулки́; **-нь** ի. 1, անհաւասարութիւն, անհամապատասխանութիւն, տարբերութիւն, խտիր. 2, անմիաբանութիւն, անհամերաշխութիւն, տարաձայնութիւն. 3, վէճ, կռիւ, երկպառակութիւն, թշնամութիւն:

Ро‖зова́тый ած. թեթև վարդագոյն. **-зови́дный** ած. վարդատես, վարդակերպ. **-зовый** ած. վարդի, վարդա—. վարդագոյն. р. цвѣтъ; р. за́пахъ; р—ая вода́ վարդաջուր. р—ыя гу́бы; р—ая тафта́; *ви́дѣть всё въ р—омъ цвѣтѣ́ ամէն բանի մասին լաւատես լինել. **-зоцвѣ́тный** ած. վարդածաղիկ. р—ыя расте́нiя, բս. Rosaceae, վարդածաղիկներ. **-зочка** ի. նւզ. վարդուկ, վարդիկ:

Ро́сказни, ей ի. յ. զուարճալի պատմութիւններ, զրոյցներ, առէկօսէներ. ѣто всё р.! այդ բոլորը դատարկ բաներ, առէկօսէներ են:

Ро́зсыпь ի. ցրուած, ցիր ու ցան եղած, ցաք ու ցրիւ եկած բան. золота́я р. ոսկու աւազի բով. золотоно́сная р. ոսկեբեր աւազ. въ ро́зсыпь, ро́зсыпью զատ զատ, առանձին առանձին, ցիր ու ցան, ցաք ու ցրիւ. спла́вка дровъ ро́зсыпью ցաք ու ցրիւ [գետով] փայտ քշելը:

Ро́зыгры‖шный ած. ро́зыгрышъ-ի. **-шъ** ա. 1, սարտում (թղթախաղի, երբ խաղացողները հաւասար են, այսինքն ոչ տարել են, ոչ տարուել). 2, սարտում (վիճակախաղի), վիճակահանութիւն. р. лотере́и լոտէրէյան խաղալը, հանելը, սարտելը:

Розы‖ска́нiе չ. տ. Ро́зыскъ; **-скно́й** ած. խուզարկութեան. քննութեան, հարցափորձի. տանջանաց. **-(ро́зы)скъ** ա. 1, խուզարկութիւն. քննութիւն, հարցափորձ. всѣ р—и для откры́тiя вино́внаго бы́ли тщѐтны; производи́ть р. քննել, հարցափորձել. 2, հնց. տանջանք, տանջանաց հարցափորձ, -ձութիւն:

Розь տ. Ро́знь; человѣ́къ человѣ́ку р. մարդ էլ կայ, մարդ էլ, տարբեր, զանազան մարդիկ կան:

Ро‖й ա. պարս (մեղուների), 'թառծ' մեղուներ, 'ճանճ'. **-йба́** ի. պարսելը, -սում. р. пчёлъ; **-йный** ած. պարսի, պարսած մեղուների. **-йстый** ած. պարսաշատ. р. у́лей; **-йться** (-ю́сь -я́тся), отр— չ. պարսել, թռչել (մեղուների մասին):

Роке́тъ ա. բս. Hypnum Crista Castrensis, հավանաւոր մամուռ:

Роки‖рова́ніе չ. տ. Рокиро́вка; **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. (ֆր?) «թագաւորի» և «թնդանօթի» տեղերը փոխել (շախմաթախաղում). **-ро́вка** է. տեղափոխում, -խութիւն («թագաւորի» և «թնդանօթի»):

Роково́й ած. ճակատագրական. օրհասական. р. уда́ръ; р—ы́мъ о́бразомъ ճակատագրաբար, օրհասաբար:

Рококо́ (ֆր.) 1, ա. ռոկոկօ (ճարտարապետական ոճ Լուդովիկ XV ժամանակի). 2, ած. ռոկոկօ. *հին, հնացած, փտած, հնատարազ, անճահ, անոպայ. стиль р. ռոկոկօ ոճ:

Роко‖та́ть (-очу́ -о́чутъ; -чи́) չ. գոռալ, դղրդալ. громъ роко́четъ ամպը գոռում է. **-(ро́-)тъ** ա. գոռոց, դղրդոց. շաչիւն:

Рокфо́ръ ա. (ֆր.) ռոկֆորեան պանիր:

Рокъ ա. ճակատագիր, օրհաս. гони́мый р—омъ; веле́ніе р—а; слѣпо́й р.

Ро́‖ликъ ա. նւզ. 1, պստիկ, թեթև դեր. 2, գլանիկ, գլանակ, ճախարակիկ. **-ль** 1, է. (ֆր.) դեր. гла́вная р.; второстепе́нныя ро́ли; актёръ хорошо́ разыгра́лъ свою́ р. — խաղաց կմ կատարեց. *онъ игра́етъ ва́жную р.; *игра́ть глу́пую р.; 2, ա. (գերմ.) գլան, ճախարակ. сверну́ть таба́къ въ ро́ли թամբաքուն գլանաձև փաթաթել. **-ля** տ. Роль 1.

Романе́я է. հնց. մի տեսակ քաղցր օղի:

Рома‖ни́стъ ա. 1, վիպագիր, վիպասան. 2, ռոմանագէտ (ռոմանական լեզուները, և հռոմէական իրաւունքը գիտցող). **-ни́чески** մ. ինչպէս վէպերում. **-ни́ческій** ած. վիպական. **-нскій** ած. ռոմանական. р. язы́къ; р—іе наро́ды ռոմանական ազգեր. **-нсъ** ա. (ֆր.) երժ. ռոմանս. զարմանավէպ, հրաշավէպ (վիպական բանաստեղծութիւն սրտի բովանդակութեամբ, երաժշտութեամբ երգելի). **-нти́змъ** ա. (ֆր.) ռոմանտիզմ, վիպականութիւն (գրական ուղղութիւն, որը ծագեց ռոմանական ազգերի մէջ և որը, հակառակ կեղծ դասական ուղղութեան, դիմում էր ժողովրդական բանահիւսութեան և կեանքի աղբիւրներին). **-нти́ческій** ած. ռոմանտիկական. р—ая шко́ла; **-нъ** ա. (ֆր.) 1, ռոման, վէպ, վիպասանութիւն. 2,*սիրային անցք, արկած, պատահար, յարաբերութիւն:

Рома́ш‖ка է. բս. Matricaria chamomilla, երիցուկ, արդանդախոտ. ди́кая, полева́я կմ воло́вья р., Chrysanthemum leucanthemum, անթեմ, ճերմակ մարգարտածաղիկ. **-ковый** ած. երիցուկի, արդանդախոտի:

Ром‖би́ческій ած. շեղանկիւն. **-бовый** ած. շեղանկիւնու. **-боида́льный** ած. շեղանկիւնական, -նային. **-бо́идъ** ա. (յն.) երկրչփ. շեղանկիւն[բասանկիւն]ի. **-бо́эдръ** ա. (յն.) երկրչփ. շեղանիստ. **-бъ** ա. (յն.) երկրչփ. հաւասարակողմ շեղանկիւնի:

Ро́мецъ, мца, **-микъ**, **-мо́къ**, мка́ նւզ. **-мъ** ա. (անգլ.) ռոմ (շաքարեղեգից պատրաստած ոգելից ըմպելիք):

Ро́ндикъ ա. գլուխ, գլխածայր (սանձի):

Рондо́ չ. անհ. (ֆր.) 1, տղչփ. ռոնդօ, շրջանուագ, դարձանուագ (քնարական բանաստեղծութիւն, բաղկացած մի տնից և սովորաբար ութ տողից, որի յանգը կրկնուում է). 2, երժ. ռոնդօ, շրջանաւոր երաժշտութիւն, երաժշտական պիես (որի գլխաւոր թեման կամ առաջին միտքը յաճախ կրկնուում է):

Роня́ть ն. 1, վայր ձգել, վայր դցել. р. на́ полъ; р. пе́рья փետուրները ձգել, թափել, 'տալ'. 2,* ձգել, ստորացնել. тако́й посту́покъ роня́етъ его́ въ обще́ственномъ мнѣ́ніи.

Ропа́ տ. Рапа́.

Ро‖потли́вость է. տրտնջողութիւն, քրթմնջողութիւն. **-потли́вый** ած. տրտնջող, քրթմնջող, 'վրչող', 'փնթփնթող'. **-потный** ած. տրտունջի, քրթմնջման, տրտնջող, քըրթմընջող. **-потъ** ա. տրտունջ, տրտնջիւն, քըրթմընջիւն, քրթմնջոց, 'փնթփնթոց'. **-пта́ніе** չ. 1, տ. Ро́потъ; 2, տրտնջալը, քրթմնջելը, 'փնթփնթալը'. **-пта́тель** ա. **-пта́тельница** է. տրտնջող, -ջացող, քրթմնջող, -ջացող, 'փնթփնթող', '-թացող' այր, կին. **-пта́ть** (-пщу́ -щутъ; -пщи́) չ. տրտնջալ, քրթմնջել, 'փնթփնթալ', 'վրչալ'. наро́дъ ро́пщетъ; р. на Провидѣ́ніе.

Ро‖са́ է. ցող, շաղ. у́тренняя, вече́рняя р.: *Бо́жія р. բանաստ. երկնային շնորհ, օրհնութիւն. ему́ хоть плюй въ глаза, а онъ говори́тъ, что Бо́жья р. (դարձ.) նա պատուասիրութեան զգացում չունի:

Росина́нта է. *կատթար, անպիտան ձի:

Роси́‖на է. **-нка** նւզ. ցողի, շաղի կաթիլ. **-стый** ած. ցողաւէտ, ցողաշատ. ցողով, շաղով ծածկուած:

Ро́сказни տ. Ро́зсказни.

Роско́‖шество չ. 1, փարթամութիւն, ճոխութիւն, պերճութիւն. 2, փարթամասիրութիւն, սէր, միտում դէպի փարթամութիւն. **-шествовать** (-вую -ютъ) չ. փարթամ, ճոխ կեանք վարել. **-шникъ** ա. **-шница** է. փարթամասէր, շռայլ այր, կին. **-шничать** տ. Роско́шествовать; **-шно** մ. փարթամ, ճոխ կերպով, փարթամութեամբ, ճոխութեամբ. **-шность** է. փարթամութիւն, ճոխութիւն. պերճութիւն. **-шный** ած. փարթամ, ճոխ, պերճ. **-(ро́ско)шь** է. փարթամութիւն, ճոխութիւն, պերճութիւն. жить въ р—и փարթամ ապրել, փարթամ կեանք վարել:

Ро́слый ած. մեծ, բարձր, բարձրահասակ. р—ая ло́шадь.

Ро‖сни́ца է. բս. Alchemilla vulgaris, հասարակ զայլթաթ. **-сно́й** ла́данъ շեր, շէր:

Росома́ха է. կնդ. Gulo borealis, կուղխ, հիւսիսային շատակեր:

Росоно́сный ած. ցողաբեր, շաղաբեր:

Рос‖писа́ніе տ. Расписа́ніе: **-писа́ться** տ. Расписа́ться; **-пи́ска** տ. Распи́ска; **-пись** է. ցանկ, ցուցակ. госуда́рственный р. պետական եկմտացոյց. р. запрещённымъ кни́гамъ (въ Ри́мѣ) Հռոմի պապից արգելուած գրքերի ցուցակը. р. прида́ному բաժինքի ցուցակը:

Роспи́ть, ся տ. Распи́ть, ся.

Ро́спу‖ски ա. յ. բեռնակիր երկար սայլ. **-скъ** ա. արձակելը, -կում:

Рос‖сі́йскій ած. Ռուսաստանի, ռուսական. **-сія́нинъ** (յ. -я́не, нъ) ա. **-сія́нка** է. ռուսաստանցի, ռուս այր, կին:

Россома́ха տ. Росома́ха.

Ро́стбифъ ա. (անգլ.) ռոստբիֆ:

Рóстверкъ ա. (գերմ.) *ռոստվերկ, տըփնատական փայտաշէն հիմք։*

Рóстепель է. *տաք եղանակ (երբ ձիւնն ու սառույցը հալւում են)։*

Рос‖тѝ տ. Растѝ; **-тѝть** տ. Растѝть; **-(óс)тить** (-щу -стятъ) ն. *ծլեցնել, աճեցնել (ջրի մէջ).* **-ся** չեզ. **1**, *ծլել, աճել, բազմանալ.* **2**, *(հաւերի մասին) ձու ածել և կըռկռալ.* **-тковый** ած. *ծլի, ծլաւոր.* **-товщѝкъ**, á ա. **-товщѝца** է. *վաշխառու այր, կին.* **-товщѝчій**, ья, ье ած. *վաշխառուի, -ռուական.* **-тóкъ**, тка ա. *ծիլ, ընձիւղ, բողբոջ.* пускáть ростки́ *ծլել։*

Рóстополь ռմկ. տ. Рóстепель.

Рó‖стра է. (լտ.) **1**, *նաւի քիթ, նաւակըտուց.* **2**, *հրապարակային ճառասացութեան բեմ, ամբիոն (նախկին Հռոմում).* **3**, р ó с т р ы յ. *պահեստի կայմատարք.* **-стрáльная** ած. колóнна պտմ. *նաւաքթաւոր սիւն (նախկին Հռոմում)։*

Ростъ ա. **1**, *աճելը, աճում, մեծանալը.* р. дéрева; тя́жесть налóговъ, обуслóвленная колоссáльнымъ р—омъ госудáрственныхъ расхóдовъ; э́ти дожди́ способствовали рóсту хлѣбóвъ; **2**, *հասակ, ‘բոյ‘. մեծութիւն, բարձրութիւն.* человѣ́ческій р.; человѣ́къ высóкаго, мáлаго, ни́зкаго, срéдняго р—а; онъ р—омъ съ меня́ *նա հասակով, ‘բոյով‘ իմ չափ է.* э́ти два человѣ́ка одногó р—а; во весь р. *հասակի, ‘բոյի‘ ամբողջ երկարութեամբ կամ տարածութեամբ.* растяну́ться во весь р.; портрéтъ во весь р. *ողջ հասակը ներկայացնող պորտրէտ.* **3**, *տոկոս, ‘շահ‘, վաշխ.* отдáть дéньги въ р.; р. на р. *տոկոս[ներ]ի տոկոս։*

Рóсчеркъ ա. *պոչ, պոչաւոր գիծ (ստորագրութեան).* подписáться съ р—омъ.

Рóсчи‖стъ ա. **-сть** է. *նոր բացած, խամ [վարելա]հող, կորդ։*

Росян‖ка է. բս. Drosera, *ցօղաբոյս.* **-ковыя**, насѣкомоя́дныя растéнія բս. Droseraceae, *ցօղաբոյսեր։*

Рóта է. (գերմ.) *ռոտա, ջոկատամաս (մօտ հարիւր զինուորներից բաղկացած)։*

Ротáлія է. կնդ. Rotalia, *ջրաթաւալուկ։*

Ротáнгъ ա. բս. *հնդկեղէգ։*

Рó‖тикъ ա. նւզ. *պստիկ բերան, բերանիկ.* **-тище** ա. յոլ. *մեծ, ահագին բերան։*

Рóтмист‖рскій ած. *ռոտմիստրի, -րական.* **-рство** չ. *ռոտմիստրութիւն.* **-рша** է. *ռոտմիստրուհի, ռոտմիստրի կին.* **-ръ** ա. (գերմ.) *ռոտմիստր (հեծելազնդի սպայ)։*

Рóтный ած. *ռոտայի.* р. командѝръ.

Ротозѣ́й‖ ա. **-ка** է. *ապուշ, բերանաբաց ամէն բանի նայող, ‘աշող‘ այր, կին.* **-ничать** չ. *ապուշի պէս, բերանաբաց ամէն բանի նայել, ‘աշել‘.* **-ство** չ. *ապուշի պէս, բերանաբաց ամէն բանի նայելը, ‘աշելը‘, ապուշութիւն։*

Ро‖тóкъ, тка ա. նւզ. *պստիկ բերան, բերանիկ.* на чужóй р. не налóжишь платóкъ (առծ.) *ուրիշի բերանը կապել չես կարող։*

Ротóнда է. (լտ.) *ռոտոնդա.* **1**, *կլորաշէնք գմբեթաձև կամ վրանաձև տանիքով.* **2**, *կանանց ձմրան երկար վերնազգեստ առանց թևքերի։*

Ротъ, рта ա. *բերան.* ртомъ кó рту *բերանը բերանին դրած.* съ пѣ́ной у рта *փրփուրը բերանին, կատաղած.* рази́нуть р. отъ изумлéнія; рази́нувъ р. *բերանաբաց, ապուշի պէս.* у негó изо рта пáхнетъ; у меня́ во рту гóрько, во рту сóхнетъ; сегóдня я ещё ничегó во рту не имѣ́лъ *այսօր ես դեռ բերանս պատառ չեմ դրել, դեռ անօթի եմ.* онъ не смѣ́етъ рта раскры́ть пéредъ нимъ; *зажáть комý р. *մէկի բերանը կալնել, փակել, գոցել.* *заткну́ть р. *մէկի բերանը փակել, մէկին լռեցնել.* въ р. ничегó нейдётъ *բերանս պատառ չի մտնում.* онъ винá въ р. не берётъ *նա ամենևին գինի չէ խմում.* *разжевáть и въ р. положи́ть *ծամել ու բերանը դնել, պարզ, մանրամանրաբար հասկացնել.* *емý не клади́ пáльца въ р. *դու նորա հետ հանաք մի անիր։*

Рóхля հ-ր. *անարի, ապիկար, ‘սատկած‘, ‘թամբալ‘, ‘անգալ‘ մարդ։*

Роштéйнъ ա. *հում հանք, հանածոյ։*

Рóща է. *պուրակ, պստիկ անտառ։*

Рощéніе չ. *ծլեցնելը, աճեցնելը, մեծացնելը։*

Рóщица է. նւզ. *պուրակիկ, պստիկ անտառ, անտառակ։*

Рощý տ. Рости́ть.

Рóю տ. Рыть.

Роялѝ‖змъ ա. (ֆր.) *արքայականութիւն, արքայական (բացարձակ) իշխանութեան կողմնակցութիւն.* **-стъ** ա. (ֆր.) *արքայական, արքայական (բացարձակ) իշխանութեան կողմնակից. (Ֆրանսիայում) բուրբոնական։*

Роя́ль ա. (ֆր?) *ռոյեալ (դաշնամուր մի)։*

Ртá‖читься (-чусь -чатся) չեզ. *խեռութիւն անել, սանձին չհնազանդուել, ‘պլին կանգնել‘ (ձիու մասին).* **-чливый** ած. *խեռ, հերձոտ, ‘գիժ‘։*

Рт‖и́ще տ. Роти́ще; **-óвый** ած. *բերանի, բերանա—։*

Рту́‖тистый ած. *սնդիկային, սնդիկ պարունակող.* **-тить** (-чу -тятъ) ն. *սնդիկել, սնդիկով ծածկել.* **-тный** ած. *սնդիկի, սնդիկից, սնդիկային.* **-ть** (թուրք. արբ.) *սնդիկ, ժիպակ, կենդանի արծաթ, ջրարծաթ.* р. гремýчая *շառաչող սնդիկ.* **-чéніе** չ. *սնդիկելը, սնդիկում։*

Рубáка ա. *սուսերամարտիկ, կռուի, սուսերամարտութեան սիրահար։*

Рубá‖нокъ, нка ա. նւզ. տ. Рубáнъ; **-ночный** ած. *խարարուկի, -կային, ‘ռանդայի‘, ‘-յին‘.* **-нъ** ա. *խարարուկ, ‘ռանդա‘։*

Рубáха է. *շապիկ. վերնաշապիկ։*

Рубáчъ, á տ. Рубáка.

Руба‖шёнка տ. Рубашóнка; **-шечка** է. նւզ. *պստիկ շապիկ.* **-шечный** ած. *շապկի.* р. воротничóкъ *շապկի օձիք, ‘ճիտ‘.* **-шища** է. յոլ. *մեծ, ահագին շապիկ.* **-шка** է. **1**, *շապիկ.* быть въ однóй р—ѣ *հագին միայն շապիկ ունենալ, շապկանց լինել.* *пусти́ть когó въ р—ѣ *մէկին սնանկացնել, աղքատացնել.* *остáться въ однóй р—ѣ *սնանկանալ, աղքատանալ, թշուառանալ.* своя́ р. къ тѣ́лу бли́же (առծ.) *ջանն աղիզ է.* **2**, *լայքայ, վեռնիճ (եղէգի).* **3**, *յետին, յետևի կողմ (խաղաթղթի).* р. игрáльныхъ картъ; **4**, *իւղաշերտ (ձիու կաշու տակ գտնուող).* **-шóнка** է. **1**, նխտ. *փառ, անպիտան շապիկ.* **2**, նւզ. տ. Рубáшечка.

Рубе́‖жный ած. սահմանի, -նային, կոպարի, -րային. **-жъ**, á ա. սահման, կոպար:

Рубе́цъ, бцá ա. 1, սպի, վէր. ակօս, կտրած տեղ. 2, շերտ, գիծ (որ և է իրի մակերևոյթի վերայ). 3, ափ, եզր, բոլորք. 4, կզմն. rumen, գանձակ (առաջին ստամոքս որոճող կենդանիների). 5, рубцы́ յ. տ. ստորև:

Руби́дій ա. քիմ. rubidium, ռուբիդիոն:

Рубико́нъ ա. պատմ. Ռուբիկոն. перейти́ р. Ռուբիկոնն անցնել, *վճռական քայլ անել:

Руби́‖новый ած. սուտակի(ց). **-нъ** ա. հնք. rubis, սուտակ:

Руби́ть (-блю́ -бятъ) ն. 1, կտրել. կըտըրտել, կոտորել. р. топоро́мъ տապարով, կացնով կտրել, կոտորել. р. са́блею սուսերով կոտորել. р. дрова́ [վառելա]փայտ կոտորել. р. лѣсъ; р. дере́вья; р. на куски́, въ куски́ կտոր կտոր անել. р. капу́сту; р. говя́дину — կտրտել, կոտորել. 2, կոտորել, ջարդել. р. непріятеля; кираси́ры руби́ли на пра́во и на лѣво; 3, [կտրելով] շինել, կերտել. р. и́збу; р. брёвна въ замо́къ գերանները միմեանց հետ կցել, միացնել. р. стѣны; 2, (անձրևի մասին) գալ, տեղալ, թափուել, վրայ տալ. дождь ру́битъ անձրևը թափւում, տեղում է. р. съ плеча́ վճռական կերպով, անզուռն բերանով, առանց մարդու խնայելու խօսել, գործել. онъ всё съ плеча́ ру́битъ նա ամէն բան անում է վճռաբար, առանց երկար մտածելու. р. ма́чты въ бу́рю ծովգ. հողմի ժամանակ կայմերը իջեցնել. **-ся** փ-խ-դ. միմեանց կոտորել, ջարդել:

Ру́би‖ще չ. հասա, կոշտ-կոպիտ լաթ, շորեղէն, քուրձ, ձորձ, ցնցոտի. **-щный** ած. ру́бище-ի:

Ру́бка է. 1, կտրելը, կտրում, կտրտելը, կտրտում, կոտորելը, կոտորում. р. лѣса փայտ, անտառ կտրելը. 2, [կտրելով] շինելը, կերտելը. р. избы́ փայտից խրճիթ շինելը. р. брёвенъ въ замо́къ գերանները միմեանց հետ կցելը:

Ру‖блёвикъ ա. արծաթէ ռուբլի. **-блёвка** է. թղթէ ռուբլի. **-блёвый** ած. ռուբլիանոց, մի ռուբլի արժողութեամբ. **-бликъ** նւզ. **-бль**, я́ ա. ռուբլի. онъ получи́лъ р. на р. барыша́ отъ э́того дѣла.

Ру́брика է. (լտ.) 1, սուսր (կարմիր հող, դեղ, ներկ). 2, քաղաքացիական իրաւունք (Հռոմայեցիների). 3, կանոն, հրահանգ (ժամասացութեան). 4, սկիզբ, վերնագիր, վերտառութիւն. հատուած, պարբերութիւն:

Руб‖цева́тый ած. սպիներով ծածկուած, թեթև սպիներով. **-цева́ть** (-цу́ю -ютъ) ն. սպիաւորել, սպի առաջացնել. **-ся** -ն-դ. սպիաւորուել, սպի ստանալ. **-цы́**, о́въ ա. յ. քարղըթախորտիկ, թափանօթախորտիկ (տաւարի կըտըրտած թափանից պատրաստած կերակուր). **-ча́тый** ած. սպիաւոր, սպիներով. **-чикъ** ա. նւզ. պստիկ սպի. р. въ яйцѣ́ птицъ կնդ. թռչունների ձուի սաղմը:

Ру́га է. արդիւնք, հասոյթ, եկամուտ, կալհաց (քահանայի):

Ру‖га́ніе չ. հայհոյելը, հայհոյանք, անարգելը, անարգանք, -գում. **-гань** է. տ. Руга́тельство; **-га́тель** ա. **-га́тельница** է. հայհոյիչ, հայհոյող, անարգիչ, անարգող այր, կին. **-га́тельно** մ. հայհոյելով, հայհոյանքներով. **-га́тельный** ած. հայհոյական, անարգական. р—ое сочине́ніе; **-га́тельски** մ. հայհոյողին յատուկ ձևով, եղանակով. **-га́тельскій** ած. հայհոյողին յատուկ. **-га́тельство** չ. հայհոյանք, հայհոյական, անարգական խօսքեր, յիշոցներ. осыпа́ть р—ами; **-га́ть**, вы́р—, ն. հայհոյել, անարգել. онъ всѣхъ руга́етъ; **-ся** 1, փ-խ-դ. միմեանց հայհոյել, անարգել. они́ ссо́рятся и руга́ются; 2, չ. հայհոյել, հայհոյական, անարգական խօսքեր արտասանել. онъ со всѣ́ми руга́ется; онъ руга́ется, какъ сапо́жникъ նա անզուսպ բերանով հայհոյանքներ է թափում. **-гну́ть** ն. հայհոյել, անարգել, հայհոյական, անարգական խօսքեր արտասանել:

Руда́ է. 1, հանք, հանածոյ. золота́я, сере́бряная р.; промыва́ть р—у́ հանածոն լուանալ. пла́вить р—у́; 2, ռմկ. արիւն:

Рудимента́рный ած. (լտ.) սկզբնական, անզարգացած:

Ру‖дни́къ, á ա. հանք, բով, ՙմաղան՚. золото́й, сере́бряный р.; рабо́тать въ р—а́хъ; **-дни́чный** ած. հանքի, հանքա—. **-дный** ած. հանքի, հանածոյի. р—ая жи́ла; **-дово́зъ** ա. հանքակիր.: [(ծառի մասին):

Рудо́вый ած, հաստ, ամուր, ամրապինդ

Рудожёлтый ած. կարմրադեղին:

Рудо‖ко́пный ած. հանքահան, հանքահանութիւն. **-ко́пня** է. բով (հանքի). մաղան. **-ко́пъ** ա. հանքահան. **-мётка** է. 1, արիւն առնող, արիւն թողնող կին. 2, բս. Achillea millefolium, հազարտերևուկ. **-мётный** ած. ռմկ. արիւն թողնելու, արիւն առնելու. р—ые рожки́ արիւն առնելու կոտոշ **-мётъ** ա. ռմկ. արիւն առնող, արիւն թողնող. **-но́сный** ած. հանքաբեր, հանք, հանածոյ պարունակող. **-промыва́тельный** ած. հանք, հանածոյ լուանալու. **-разбо́рка** է. հանքի, հանածոյի ընտրումը, ջոկումը. **-разбо́рный** ած. հանքը, հանածոն ընտրող, ջոկող. **-разбо́рщикъ** ա. հանքընտիր, հանք, հանածոյ ընտրող, ջոկող:

Ру‖же́йный ած. հրացանի, հրացանա—. р. вы́стрѣлъ հրացանի տրաքոց. р—ая пальба́ հրացանաձգութիւն. р. ма́стеръ հրացանագործ. **-жьё** չ. **-жьецо́** նւզ. հրացան, ՙթուանք՚. двуство́льное р. երկփողանի, ՙերկլուլանի՚ հրացան. кремнёвое р. չախմախաւոր հրացան. стрѣля́ть изъ р—ія́ հրացան ձգել. быть подъ ружьёмъ զինուած լինել. у э́того р—ія́ невѣ́рный бой այդ հրացանը սխալ է զարկում:

Руи́ны է. յ. (լտ.) աւերակներ:

Рука́ է. 1, ձեռ[ք]. բազուկ. сидѣ́ть сложа́ ру́ки ձեռքերը ծալած նստել. всё хозя́йство на ея́ рука́хъ բոլոր տունը, տնտեսութիւնը նորա վզին է ծանրացած. онъ не чистъ на́ руку, у него́ до́лгія, дли́нныя ру́ки նա գող է, գողանում է. онъ и́щетъ руки́ его́ до́чери նա ցանկանում է նորա դստեր հետ ամուսնանալ. при э́томъ извѣ́стіи у меня́ и ру́ки опусти́лись այդ տեղեկութիւնը լսելիս ձեռքերս թուլացան. *узна́ть что изъ вѣ́рныхъ рукъ մի բան ճիշտ աղբիւրից իմանալ. схвати́ть кого́ за́ руку մէկի ձեռքից կալնել. вести́ кого́ за́ руку մէկի ձեռ-

ընդ բռնած ման ածել. прогуливаться съ кѣмъ подъ руку, взявшись подъ руки ձեռ ձեռքի տալով մէկի հետ զբօսնել. идти р. объ руку ձեռք ձեռքի տալով գնալ. я махнулъ рукой на это дѣло ես այդ գործից ձեռք եմ վերցրել, ձեռք եմ լուացել. пожать кому руку; протянуть руку; подать кому руку մէկին ձեռք տալ. черезъ его руки прошло нѣсколько миллионовъ նորա ձեռքից մի քանի միլլիոններ են անցել. подать кому руку помощи մէկին օգնութեան ձեռք կարկառել. изъ рукъ въ руки, съ рукъ на руки ձեռքէ ձեռք. это ему и на руку նա էլ հէնց այդ է ուզում, նորան հէնց այդ էլ հարկաւոր է. поднять на кого руку; жить трудами своихъ рукъ; *держать кого въ рукахъ մէկին ձեռքի մէջ հնազանդ պահել. товаръ пойдётъ съ рукъ ապրանքի առուծախ [illegible] չի. дѣлать что на скорую руку մի բան շտապով անել. подъ пьяную руку, съ пьяной руки հարբած, բանած, [illegible]. положа руку на сердце ձեռքը սրտի վրայ դնելով. отойться отъ руки ձեռքից գնալ, անսանձ լինել. покупать товары изъ первыхъ рукъ ապրանքները անմիջական արտադրողից առնել. *поднять, наложить на себя руки իր կեանքին վերջ տալ. сбыть что съ рукъ մի բան գլխից ռադ անել, մի բանից ազատուել. подъ рукою ձեռքի տակ. это средство находится у всѣхъ подъ рукою այդ միջոցն ամէն մէկի էլ ունի իր ձեռքին, ամէն մէկին էլ մատչելի է. *онъ дерзокъ на руку նա ձեռք [illegible], ծեծի սովոր է. рукамъ воли не давай ձեռքդ զսպած պահիր. у него всё изъ рукъ валится նրա ձեռքից ոչինչ չի գալիս, նա գործի մէջ անշնորհք է. ему все сходитъ съ рукъ նա ամէն բանից էլ հեշտութեամբ է պրծնում. послѣдняя шалость не сойдётъ ему съ рукъ վերջին չարութեան համար նա կը տուժէ. чужими руками жаръ загребать ուրիշի աշխատանքից օգտուել. у него дѣло изъ рукъ валится նա գէշի գործը [illegible] է. это просто изъ рукъ вонъ այդ ամենևին անտանելի է. [illegible] չէ. это изъ рукъ вонъ какъ дурно այդ շատ վատ է. соната на четыре руки երժ. քառաձեռն սոնատ. рука руку моетъ (առ.) ձեռքը ձեռք է լուանում, [illegible]. съ лёгкой руки յաջող, [illegible]. онъ началъ торговать съ лёгкой руки, и разбогатѣлъ; берутъ руками, отдаютъ ногами [illegible]. 2, ձեռք, գիր. чёткая р.; это письмо его руки; руку приложить ձեռք քաշել. подписаться подъ чью руку մէկի ձեռքը կեղծել. 3, տեսակ. товаръ первой руки; это большой руки плутъ դա մեծ սրիկայ է. 4, կողմ. сидѣть по правую, по лѣвую руку աջ, ձախ կողմից նստել. держать чью руку մէկի կողմը պահել:

Рукавецъ, вца ա. եզ. [illegible]. **-кавица** է. **-кавичка** եզ. [illegible] (որը [illegible]). *держать кого въ ежовыхъ р-цахъ [illegible]. **-кавчикъ** [illegible]. **-кавчикъ** [illegible]. **-кавицы** [illegible]. **-кавйца**, вка — [illegible] չկա եզ. [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible] жета; **-кавъ** ա. (с. руква, с. [illegible]) 1, [illegible]. засучить р—а по локоть; [illegible] дѣлать что спустя р—а [illegible] жить спустя р—а [illegible] служить спустя р—а [illegible]. 2, [illegible]. 3, [illegible]. 4, [illegible] reticulum, [illegible]:

Рукоблудіе [illegible] **-блудникъ** [illegible] **-блудничать** (-чаю, -чаешь) [illegible] **-блудствовать** (-ствую, -ствуешь) ա. Рукоблудіе. **-блудство** [illegible] грѣхъ ա. Рукоблудіе: **-водительница** (-ицы, -ицы) [illegible].

Руководитель ա. **-водительница** [illegible]. **-водительство** [illegible]. **-водительствовать** ա. Руководствовать; **-водить** (-жу, -дишь), [illegible] р. ребёнкомъ; р. [illegible]; [illegible] руководитъ [illegible]. Руководствовать; [illegible] ա. Руководительство; **-водственный** ա. Руководительный; **-водство** ա. 1, [illegible]. это сообщается вамъ для р—а [illegible]. 2, [illegible]. р. по [illegible]; **-водствоваться** (-ствуюсь, -ствуешься) [illegible]. я руководствуюсь въ [illegible] тѣмъ, что; **-водящій** [illegible].

Рукодѣліе [illegible] **-тельный** [illegible].

Рукомойникъ [illegible]. **-ничать** [illegible]. **-пашный** [illegible]. **-пись** [illegible].

Рукокрылыя животныя (ла. Cheiroptera) [illegible]. **-крылый** [illegible]. **-ножка** [illegible] ... Chiromys madagascariensis [illegible]. **-пожатіе** [illegible]. **-положеніе** [illegible]. р. [illegible]. **-положить** [illegible]. -(руко)-

пись ի. ձեռագիր, գրչագիր. р. на пергаментѣ; **-плеска́ніе** չ. ծափահարելը, ծափահարում, -րութիւն. **-плеска́ть** (-щу́ -ещутъ; -щи́) չ. ծափահարել. наро́дъ рукоплеска́лъ побѣди́телю; **-полага́ть**, -положи́ть ն. ձեռնադրել. р. кого́ въ свяще́нники; **-положе́ніе** չ. ձեռնադրելը, ձեռնադրում, -դրութիւն. **-положи́ть** (-жу́ -жа́тъ) տ. Рукополага́ть.

Рукоприкла́д||ство չ. 1, ստորագրութիւն, ձեռք քաշելը. 2, ծեծ, գան. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. ստորագրել, ձեռք քաշել. **-чикъ** ա. **-чица** ի. ձեռք քաշող, ստորագրող այր, կին:

Руко||творённый, -тво́рный ած. ձեռագործ, մարդու ձեռքով գործուած, շինուած. **-я́ть** ի. **-я́тка** նւզ. կոթ, երախակալ. рукоя́тка у кинжа́ла; р. у шпа́ги, у са́бли; р. у плу́га գութանի մաճ. наса́живать рукоя́тку կոթել:

Рула́да ի. (ֆր.) երժ. գեղգեղանք, 'գլգլոց':

Рулево́й ած. ղեկի, ղեկա—. р у л е в о́ й, о́го ղեկավար, նաւուղիղ:

Руле́||тка ի. (ֆր.), **-точка** նւզ. ռուլէտ (բաղդախաղ մի). 2, ռուլէտ, անուիկ (մանկական խաղալիք մի). **-точный** ած. ռուլէտի:

Ру||ль, я́ ա. ղեկ. р. таба́ку արւեստգ. ծխախոտի պատատ. **-льный** ած. պատատային. **-ля** ի. ծխախոտի պատատ:

Румбъ ա. (անգլ.) 1, ուղղութիւն, գիծ, նշանակէտ (կողմնացոյցի). указа́ть р. ուղղութիւնը, ընթացքը ցոյց տալ. 2, հորիզոնամաս, որ հաւասար է $11^1/_4{}^0$ կամ շրջանի $^1/_{32}$:

Ру́мпель ա. (?) ծովգ. ղեկադարձ լծակ:

Румя́||на, нъ չ. յ. կարմիր դեղ, կարմիր շպար. у ней на па́лецъ румя́нъ на лицѣ́ նորա երեսին մի մատի չափ կարմիր դեղ է քսած. **-неніе** չ. կարմիր դեղ, շպար քսելը, կարմիր դեղելը, շպարելը. **-нецъ**, -нца ա. կարմրութիւն, կարմիր գոյն (այտերի). **-нить** (-ню -нятъ), нар— ն. 1, կարմրեցնել. 2, կարմիր դեղով դեղել, շպարել. **-ся** անդ. կարմիր շպարով շպարուել, երեսին կարմիր դեղ, շպար քսել. **-ность** ի. կարմրութիւն, կարմիր գոյն. **-нце** չ. սոխնքոխ, ծծի ծիր. **-ны** ի. յ. տ. Румя́на; **-ный** ած. կարմիր. **-нѣть** չ. կարմրել:

Рунду́къ, а́ ա. (գերմ.) 1, արկղ-նստարան, իբրև նստարան ծառայող արկղ. 2, բարձր տեղ աստիճաններով (նաւի վերայ). և արկղ, որի մէջ պահում են դրօշակներ և այլ իրեր. 3, պստիկ տնակ, արգելանոց, բանտ:

Рундъ ա. (գերմ.) ռզմ. հնց. գիշերային շրջագայութիւն:

Руни́стый ած. երկարաբուրդ, քաջագեղմն, գեղմնաւէտ, ասրաշատ:

Руни́ческій ած. ռունական. р—ое письмо́ ռունագիր (ամենահին գերմանական գիրը, հմմ. ру́ны).

Ру́||нный ած. 1, գեղմնի. գեղմնաւէտ. 2, տարմովին ընթացող. р—ая ры́ба; **-но́** չ. 1, գեղմն, ասր, ոչխարի բուրդ. золото́е р. ոսկէգեղմն. 2, տարմ, երամ, խումբ (միատեսակ ձկների). ры́ба хо́дитъ руно́мъ, ру́нами; **-нonóсный** ած. գեղմնաբեր:

Ру́ны ի. յ. (իսլ.) ռունագրեր (ամենահին գերմանական գիրը):

Ру́пія ի. 1, (սանսկր.) ռուպիա (դահեկան մի արևելեան Հնդկաստանում և արևելեան Աֆրիկայում). 2, (ֆր?) ռուպիա (կաշու հիւանդութիւն մի): [խօսող փող:

Ру́поръ ա. (անգլ.) ծովգ. ձայնատար,

Руса́къ, а́ ա. 1, թունդ ռուս, 'սոխ'. 2, գորշ նապաստակ:

Руса́||лка ի. (յն.) ջրային յաւերժահարսն (նախկին սլաւոններին). **-льная недѣ́ля** Հոգեգալստեան նախընթաց շաբաթը:

Ру́слень ի. տ. Пла́нка 2.

Ру||сли́на ի. հոսանք (ջրի). **-сло** չ. 1, հուն, տաշտ (գետի). рѣка́ перемѣни́ла своё ру́сло.

Русо||боро́дый ած. բաց շագանակագոյն մօրուքով. **-ва́тый** ած. բաց շագանակագոյն:

Ру́с||скій ած. ռուս, ռուսական. р. язы́къ; р у́ с с к і й, аго ա. ռուս. р у́ с с к а я, ой ի. ռուս կին, աղջիկ, ռուհի. **-софи́лъ** ա. ռուսասէր. **-софи́льскій** ած. ռուսասիրական. **-софо́бскій** ած. ռուսատեաց, -տեցութեան. **-софо́бъ** ա. ռուսատեաց:

Ру́сти||къ ա. (լտ.) ճրտրպ. կոշտաքար պատ (որի քառակուսիները միայն եզրներից կոփած են, իսկ մէջ տեղից կոշտ կոպիտ, անկոփ են). այս քառակուսիների անկոփ, դուրս պրծած երեսները. **-чный** ած. ру́стикъ-ի:

Ру́||сый ած. բաց շագանակագոյն, մուգ խարտեաշ, շէկ. **-сѣть**, пор— չ. 1, շագանակագոյն, շէկ, խարտեաշ դառնալ. 2, (обр—) ռսանալ, ռուս դառնալ:

Ру́та ի. բս. Ruta, փեգենայ. ди́кая р., Fumaria officinalis, հասարակ ծխաբոյս. ка́менная р., Adianthum Capillus Veneris, գիւաձար, Աստղիկի մազ: [նիոնի

Руте́ній ա. քիմ. Ruthenium, ռութե-

Рути́лъ ա. հնք. rutile, ռուտիլ:

Рути́||на ի. (ֆր.) աւանդամոլութիւն, հնամոլութիւն. **-нёръ** ա. **-нёрка** ի. աւանդամոլ, հնամոլ այր, կին. **-нный** ած. աւանդամոլութեան, հնամոլութեան:

Ру́тный ած. փեգենայի:

Ру́хлядь ի. հ-+. շարժական կայք, տնային իրեր, իրեղէններ (հնացած, գործածութիւնից ընկած). мя́гкая, пушна́я р. մորթեղէն, մուշտակեղէն:

Рух||ляко́вый ած. մէրգէլի(ց), մառնի(ց), մարգայի(ց). **-ля́къ**, а́ ա. հնք. marne, մէրգէլ, մառն (մարգայ):

Ру́хну||ть չ. **-ться** անդ. փուլ գալ, փլչել, քանդուել, կործանուել. потоло́къ ру́хнулъ; *всѣ мои́ наде́жды ру́хнули իմ բոլոր յոյսերն 'ի դերև ելան:

Ру||ча́тельный ած. երաշխաւորող, երաշխաւորի, երաշխաւորական, երաշխաւորութեան. **-ча́тельство** չ. երաշխաւորութիւն. **-ча́ться**, поручи́ться չ. երաշխաւորել, երաշխաւոր, 'զամուն' կանգնել. я ни за кого́, ни за что не руча́юсь; до́кторъ руча́ется за его́ выздоровле́ніе; я вамъ руча́юсь, что онъ э́того не сдѣ́лаетъ; сообща́ю вамъ э́ту но́вость, не руча́ясь за ея́

достовѣрность; она поручилась за мужа въ пяти тысячахъ рублей.

Ру‖чеёкъ, чейка м. նւզ. վտակիկ, վտակուկ, առուակ. **-чей**, чья м. վտակ, առու. у ней слёзы ручьёмъ текли изъ глазъ; кровь текла ручьями; **-чейникъ** м. **-чейница** ѣ. բս. Fontinalis, աղբիւրի մամուռ. **-чейный** пр. վտակի, առուի:

Ру‖ченька ѣ. նւզ. պստիկ ձեռք. **-чища** ѣ. մեծ, ահագին, անճոռնի ձեռք. **-чка** ѣ. **1**, նւզ. պստիկ ձեռք. **2**, կոթ. ունգ. р. у чайника թէյամանի ունգ. р. у молотка մրճի կոթ. р. у двери; р. у кострюли; р. у плуга գութանի մաճ. р—и у сундука սնդուկի ականջները, բռնատեղերը. р. для стальныхъ перьевъ գրչակոթ. придѣлать р—у կոթել, կոթ շինել. **-чникъ**, а м. ձեռնարկիչ, երեսորդիչ. **-чной** пр. **1**, ձեռքի, ձեռնա—. ручная работа ձեռագործ. р. бой բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. р—ые пальцы; **2**, ձեռնասովոր, ընտելացած. р. кроликъ; дѣлать р—ымъ; дѣлаться р—ымъ; **-чѣть** չ. ձեռնասովոր դառնալ. **-чья** ѣ. բուռ, խրտիտ, կապոց. р. хлѣба խուրձ. **-чонка** ѣ. նւզ. պստիկ ձեռք:

Рушать ն. **1**, կտրել, կտրտել (հաց, սապակայ եւն). **2**, թեփահան անել, մաքրել. р. ячмень, гречиху.

Ру‖шеніе չ. քանդելը, կործանելը. փուլ գալը, փլչելը, կործանուելը. **-шить** (шу -шатъ) ն. քանդել, խորտակել, կործանել. խախտել. р. стѣны պատերը քանդել. **-ся** ն.դր. քանդուել, կործանուել, փուլ գալ, փլչել. домъ, мостъ рушился; **2**,* կործանուել, խորտակուել, ոչնչանալ, 'ի դերև ելնել. предпріятіе это рушилось; его благосостояніе рушилось նա սնանկացել է. всѣ мои планы рушились — 'ի դերև ելան. между ними рушилась дружба նորանց բարեկամութիւնը խախտուեց: [անուեր]:

Рцы м. յ. անհ. բէ (Р տառի սլաւոնական

Ры‖ба ѣ. ձուկ. рыбы յ. աստղ. Զըկունք, Զկներ. крупная, мелкая р. խոշոր, մանր ձկներ. *ни р., ни мясо ոչ լաւ է, ոչ վատ, ոչ այս է, ոչ այն. въ мутной водѣ р—у ловить: **-бакъ**, а м. ձկնորս. **-барь** м. եկ. ռւ. ձկնորս. **-бацкій** пр. ձկնորսի, ձկնորսներին[նւյատակ]. **-бачить** (-чу -чатъ) չ. ձկնորսութիւն անել. **-бачій**, ья, ье տ. Рыбацкій; **-бачка** ѣ. ձկնորսուհի. **-бешка** ѣ. նւզ. ձկնիկ (բուծանելու և կամ որին նորից գետն են ձգում). **-бина** ѣ. **1**, (յեղ.) ձուկ (մեծ). **2**, ծովգ. գերան մի (Նաւի վերայ). **-бистый** пр. ձկնաշատ. **-бица** ѣ. նւզ. ձկնիկ, պստիկ ձուկ. **-бища** ѣ. յեղ. մեծ, ահագին ձուկ. **-бій**, ья, ье пр. ձկան. р. клей; р. жиръ; **-бка** ѣ. նւզ. ձկնիկ, պստիկ ձուկ. золотая р. ոսկէ ձկնիկ. **-бный** пр. **1**, ձկան, ձկնա—. р—ая ловля ձկնորսութիւն, ձուկ որսալը. р—ое кушанье ձկնեղէն, ձկից պատրաստած կերակուր. р. рядъ ձկնավաճառութեան խանութներ. р. торговецъ ձկնավաճառ. **2**, ձկնաշատ. р—ое озеро.

Рыбо‖водство չ. ձկնաբուծութիւն. **-ловный** пр. ձկնորսութեան, ձկնորսական, ձուկ որսալու. р—ая сѣть; **-ловство** չ. ձկնորսութիւն. **-ловъ** м. **1**, ձկնորս. **2**, կնդ. Parus, երաշտահաւ. **-образный** пр. ձկնակերպ, ձկնատես. р—ыя животныя, կնդ. Cetacea, կիտազգիներ. **-описаніе** չ. ձկնագրութիւն, ձկնաբանութիւն. **-промышленникъ** м. ձկնավաճառ. **-промышленность** ѣ. ձկնավաճառութիւն. **-промышленный** пр. ձկնավաճառութեան. **-ѣдъ** м. ձկնակեր. **-ядѣніе** չ. ձկնակերութիւն. **-ядный** пр. ձկնակեր. р—ыя животныя; **-ящеръ** м. հնէաբն. ձկնամողէզ:

Рыбы աստղ. տ. Рыба.

Ры‖ганіе չ. տ. Рыгота; **-гать**, **-гнуть** չ. բղկալ. ձգտալ. **-ся** չ. ա.դ. բըղկալ. **-гота** ѣ. բղկոց, ձգտոց:

Ры‖даніе չ. ողբալը, ողբ, լաց ու կոծ. **-дательный** пр. ողբալից, լաց ու կոծ անող. **-дать**, взр—, ողբալ, լաց ու կոծ անել. р. по умершемъ мужѣ ամուսնու, էրկան մահն ողբալ:

Рыдва‖нъ м. **-нчикъ** նւզ. հին ճանապարհորդական կառք. առհ. վատ, ողորմելի կառք:

Ры‖жебородый пр. շիկակարմիր մօրուքով. **-жеватость** ѣ. թեթև շիկակարմրութիւն. **-жеватый** пр. շիկակարմրին տուող. **-жеволосый** пр. շիկակարմիր մազերով. **-женькій** пр. թեթև, մի փոքր շիկակարմիր. **-жесть** ѣ. շիկակարմրութիւն (մազերի). **-жёхонекъ**, нька, о пр. բոլորովին շիկակարմիր. **-жечалый** пр. գորշ կարմրագոյն. **-жиковый** пр. քաղցրահամ ագարիկոնի(ց). **-жикъ** м. **1**, բս. Agaricus deliciosus, քաղցրահամ ագարիկոն. **2**, բս. Camelina sativa, ընտանի կամելին. **-жичекъ**, чка м. նւզ. պստիկ քաղցրահամ ագարիկոն. **-жій** пр. շիկակարմիր. р—іе волосы; р. цвѣтъ; р—ая лошадь աշխէտ ձի:

Рыжокъ, жка м. բղկոց, ձգտում, -տոց:

Рыжѣть, пор— չ. շիկակարմիր դառնալ:

Ры‖каніе չ. մռնչելը, մռնչիւն. **-кать** (-каю -ютъ և -чу -чатъ) չ. մռնչել. левъ рыкаетъ, рычитъ; **-къ** м. մռնչիւն:

Ры‖лейный пр. քնարի. **-лейщикъ** м. **-лейщица** ѣ. քնարերգու այր, կին. **-ли**, лей ѣ. յ. հնց. քնար. играть на рыляхъ.

Ры‖ло չ. ցռուկ, երախ, 'ռեխ', կնճիթ, 'դունչ'. собачье р. շան 'դունչ'. свиное р. խոզի կնճիթ, 'դուզա'. свинья роетъ рыломъ; дать кому въ р. մէկի 'դունչը', 'ռեխը', քիթ ու պռունգը ջարդել. *онъ не смыслитъ ни уха, ни рыла նա ոչնչէն ոչինչ չէ հասկանում. это ему не по р—у ѣда այդ նորա աստամը չէ կտրում. **-льный** пр. ցռուկի, երախի, դնչի, կնճիթի. **-льце** չ. նւզ. **1**, տ. Рыло; *у него р. въ пуху նորա բերանը բան է ընկել, նա 'կերել', գողացել է. **2**, բերան, քիթ, կտուց (մի քանի անօթներին). **3**, բս. stigma, սպի. р. пестика.

Рымъ м. ծովգ. օղ, օղակ. р. у верпа для прикрѣпленія каната.

Рында ѣ. **1**, ծովգ. ճաշի, ճաշելու զանգահարութիւն. бить р—у; **2**, հնց. թիկնապահ, անձնապահ (Մոսկուայի ցարաւորների):

Рында-булинь м. ծովք. պանդակի թոկ, պարան։

Рын||окъ, нка м. (լեհ.) շուկայ, վաճառանոց, ՙմայդան՚. хлѣбный р. ալրի մայդան. Амéрика есть оди́нъ изъ лу́чшихъ на́шихъ ры́нковъ; **-очный** ած. 1, շուկայի, -յական, փաճառանոցի. р—ая цѣны; 2,* առօրեայ, ռամիկ, գռեհ. это р. това́ръ. [առնել։

Рыну́ться անդ. [illegible]

Рыса́къ, á м. **-сачо́къ**, чка́ նւզ. արագընթաց, արշաւող ձի. **-систый** ած. արագընթաց, արշաւող. р—ая ло́шадь; р. бѣгъ [ձիու] արագ վազ, չափ գնալ։

Рысій, ья, ье ած. լուսանի, լուսանային. р. мѣхъ.

Рыскаціе չ. 1, վազ, վազելը, [illegible]. 2, ծովք. [illegible]. **-скать** (-щу -щутъ; -щи & -скаю -ютъ) չ. 1, վազել, վազվզել, աղջամել, չափ գնալ. р. по поля́мъ [illegible]. онъ вѣ́чно ры́щетъ, но по-сидѣ́ть до́ма; онъ весь день ры́скалъ; 2, ծովք. շեղուել, խոտորուել. этотъ кора́бль ры́щетъ впра́во; **-скливый** ած. 1, վազել, վազվզել սիրող. 2, ծովք. յաճախ շեղուող, մի կողմից միւս կողմն ընկնող. р. кора́бль; **-ску́нъ** á м. **-ску́нья** ի. շարունակ վազվզող այր, կին. **-сца** ի. նւզ. [illegible]. **-сь** ի. 1, վազ, ընթացք, չափ գնալը (ձիու). бѣжа́ть р—ью չափ գնալ. пусти́ть ло́шадь р—ью ձիով չափ գնալ. 2, կնդ. Felis lynx, լուսան, [illegible]. 3, [illegible]։

Рытвина ի. [illegible]. **-твинный** ած. այս փոսի. **-тіе** չ. փորելը, [illegible]. **-ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й) ն. 1, փորել, պեղել, քաշել. р. грунтъ [illegible]. р. ровъ, кана́ву, коло́децъ; ло́шадь ро́етъ зе́млю копы́томъ; 2, [illegible]. **-ся** անդր. [illegible] (ձեռքի մատերը) քաջութ անել. р. въ бума́гахъ; **-тьё** т. Ры́тіе.

Рых||лить (-лю -лятъ), изъ—, разр— ն. [illegible]. **-хловатый** ած. մի փոքր փուխր, [illegible]. **-хлый** ած. փուխր, [illegible]. р. хлѣбъ; р—ая земля́; **-хлѣть**, пор— չ. [illegible]։

Рыцар||ски, по р. ասպետաբար. **-рскій** ած. ասպետական, -ապէս. р—ie орденá; **-рство** չ. ասպետութիւն. **-рь** м. (գերմ.) ասպետ։

Рыч||агъ, á м. լծակ. **-ча́жный** ած. լծակի. **-чажо́къ**, жка́ м. նւզ. փոքրիկ լծակ։

Рыча́||ніе, **-ть** т. Рыка́ніе, -ка́ть.

Рыщу т. Ры́скать.

Рья́||нъ ? [illegible]. **-ность** ի. [illegible]. **-ный** ած. [illegible]. быть р—ымъ поклóнникомъ чего́-либо.

Рѣденькій ած. մի փոքր ցանցառ, նօսրաւուն, ոչ այնքան խիտ. р—ая матéрія.

Рѣдеч||ка նւզ. т. Рѣ́дька; **-ный** ած. բողկի։

Рѣ||дизна́, **-дина́** ի. ցանցառութիւն, նօսրութիւն, անխտութիւն. **-дить** (-жу́ -дя́тъ) ն. ցանցառացնել, նօսրացնել. ցանցառ, նօսր դարձնել. **-дкій** ած. ցանցառ, նօսր, ոչ խիտ. р. лѣсъ; р. холстъ; р—іе во́лосы; 2, հազուագիւտ, սակաւագիւտ. р—ое дарова́ніе; р—ая кни́га; р. человѣ́къ; р. день прохо́дитъ безъ ссо́ры հազիւ է օր պատահում, որ առանց կռուի անցնի. **-дко** մ. 1, հազիւ, սակաւ. это р. случа́ется; р. мо́жно ви́дѣть таку́ю пре́данность; р. быва́ть у кого́; р., да мѣ́тко (առծ.) սակաւ, բայց անվրէպ. 2, ցանցառ կերպով, նօսրութեամբ. дере́вья разса́жены р. ծառերը միմեանցից հեռու հեռու են տնկուած. сѣ́ять р.; холстъ со́тканъ р.; **-дкосо́тый** ? ած. 1, մի փոքր սակաւ, հազուագիւտ, սակաւագիւտ. 2, մի փոքր ցանցառ, նօսրաւուն. **-дкоcто́ныій**? [illegible] ած. ցանցառ, սակաւ մազերով. **-достный** ած. ոսկ. սատուկի սակաւ, հազուագիւտ. **-дкость** ի. սակաւութիւն, հազուագիւտութիւն, հազուագիւտ բան. эта кни́га больша́я р. այս գիրքը շատ հազուագիւտ է. собра́ніе р—ей հազուագիւտ բաների ժողովածու. обозрѣ́ть городскі́я р—и; **-дни́на** ի. կոշտ և ցանցառ կտաւ, քաթան. **-дни́нный** ած. կոշտ և ցանցառ կտաւից, քաթանից. **-дно́** չ. **-дь** т. Рѣдни́на.

Рѣдь||ка ի. 1, բս. Raphanus, բողկ. *надоѣ́лъ онъ мнѣ ху́же го́рькой р—и նրան տեսնելուց զզուել եմ. 2, ծովք. պարանածայր. **-ко́вый** ած. բողկի. р—ыя расте́нія բողկեր։

Рѣ||дѣть, пор— չ. 1, նօսրանալ, ցանցառանալ, նօսր, ցանցառ դառնալ. у него́ во́лосы на головѣ́ порѣдѣ́ли; 2, հազուագիւտ դառնալ. **-дѣ́ла**? [illegible] ի. խոտի պարկ. Ցուպ։

Рѣетъ ներկ 3-դէմք т. Рѣ́ять.

Рѣ||жа ի. խիտ ցանցառ ցանց, ուռկան, ՙթօռ՚. **-же** մ. քաղդ. աստ. աւելի սակաւ. онъ р. сталъ быва́ть у меня́ նա ուշ ուշ է լինում ինձ մօտ, ուշ ուշ է այցելում ինձ. какъ мо́жно р.; **-жи**, жей ի. յ. գերանները չինած ցանցառեան չէնք փայտէ կամրջի տակ։

Рѣжу т. Рѣ́зать.

Рѣзу́ка ի. բս. Nasturtium officinale, Ծառուբասի չրկոտեմ։

Рѣ||жущій ած. կտրող, յօշատող. ко́лющее и р—ее ору́жіе խոցող, ծակող և կտրող զէնք. **-зáка** м. 1, կտրելու, կտրատելու սիրահար. 2,* կռուարար, կռուի, կռուելու սիրահար. **-зéкъ**, á м. 1, մեծ, լայն բերանով դանակ. 2, մի տեսակ գուր երկար կոթով, կտրող. 3, плу́жный р. գութանի ձևիչ. **-занецъ**, нца м. բս. Alium schoenoprasum, խտտպուկ. **-заніе** չ. կտրելը. **-зануть** ն. ոմկ. կտրել. «эта послѣ́дняя фра́за какъ ножо́мъ рѣзанула по се́рдцу — դանակի պէս խոցեց սրտիս մէջ. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), -зывать ն. 1, կտրել. этотъ ножъ рѣ́жетъ, какъ бри́тва; но́жницы хорошо́ рѣ́жутъ; р. хлѣбъ; р. пра́вду ճշմարտութիւնն առանց

քաշուելու տալ, յայտնել. *малиновый цвѣтъ рядомъ съ зелёнымъ рѣжетъ глаза — աչք է ծակում. р. на экзаменѣ քննութեան ժամանակ կտրել. 2, մորթել. р. овцу, курицу; 3, փորել, փորագրել, քանդակել. р. на мѣди, на камнѣ; 4, չ. դէմք. ծակել. у меня рѣжетъ въ животѣ փորս ծակում է. **-ся** 1, չէզ. կտրուել (սրերով). р. на ножахъ դանակներով կռուել. 2,* տաքացած խաղալ. они всю ночь рѣзались въ карты, въ банкъ; 3, չէզ. դուրս գալ (ատամների մասին). у ребёнка зубы рѣжутся; 4, կտրուել (քննութեան ժամանակ):

Рѣз||виться (-влюсь -вятся) չէզ. խայտալ, խաղալ, չարաճճի բաներ, ապերասանութիւն անել. **-во** ն. արագ, արագարար, սաստկարար, անձարձակարար, ապերասանաբար. **-вость** է. ապերասանութիւն, չարաճճիութիւն. կրակոտութիւն. **-вýнъ**, á ա. **-вýнья**, **-вýшка** է. խիստ խնդացող, խիստ ուրախ, կենդանի, չարաճճի, ապերասան այր, կին. **-вый** ած. 1, կենդանի. ուրախ, վառվռուն, կայտառ, կրակոտ, չարաճճի, ապերասան. р. ребёнокъ; 2, կրակոտ, արագընթաց (ձի):

Рѣ||зéцъ, зцá ա. 1, փորագրիչ (գործիք). 2, տն. կտրիչ գործիք, կտրոց. копытный р. ձիու սմբակը տաշելու, մաքրելու գործիք, 3, առաջնատամ անի. 4, ժանիք (անասունների). 5, ձեւիչ (դերձակի). **-зка** է. 1, կտրելը. մորթելը. р. ушей у собакъ; 2, կտրատած ծղոտ. кормить скотину р—ою; 3, գործիք, որով կամ որի վերայ մի բան կտրատում, կտրտում են. **-зкій** ած. սուր, խիստ, սաստիկ, կծու, բարկ, թունդ. р. голосъ, звукъ զիլ, ականջ ծակող ձայն, հնչիւն. р. вкусъ բարկ համ. р—ія слова խիստ. կծու խօսքեր. р—ія краски խիստ վառ գոյներ. р. вѣтеръ սաստիկ քամի. р—ія черты лица դէմքի խիստ գծեր. р—ое замѣчаніе խիստ նկատողութիւն. *р. запахъ սաստիկ, թունդ հոտ. *р—ая боль սաստիկ ցաւ. **-зко** ն. խիստ, սաստիկ, սուր կերպով. **-зкость** է. խստութիւն, սաստկութիւն, բարկութիւն, թնդութիւն. *р. отвѣта: **-зня**, óй է. փորագրութեան արուեստարան. **-зникъ**, á ա. գւռ. մսագործ, 'դասար'. **-зница** է. գւռ. սպանդանոց, դինարան. **-зной** ած. փորագրած, քանդակած. р—ая работа փորագրութիւն. **-зня** է. կոտորած, արիւնհեղութիւն. **-зуха** է. բս. սպախոտ և ուրիշ բոյսեր. **-зчикъ**, á ա. փորագրող, քանդակող. р. на деревѣ, на камнѣ, на мѣди; р. гербовъ, печатей զինանշաններ, կնիքներ փորագրող. **-зъ** ա. 1, կտրելը, կտրոց. 2, կտրած տեղ. **-зь** է. ծակում, ծակոց, խիթք. у него р. въ животѣ: р. въ кишкахъ աղեաց խիթք. **-зьбá** է. 1, փորագրելը, -գրում, քանդակելը, -կում. р. по дереву փայտագրութիւն. 2, փորագրութիւն, քանդակ:

Рѣ||кá է. գետ. 'Չուր'. р. стала գետը սառել է. р. вскрылась գետը սառոյցից ազատուել է. вверхъ по р—ѣ գետն 'ի վեր. внизъ по р—ѣ գետն 'ի վար. *р. забвенія Լեթա գետ. *р. слёзъ արտասուքների հեղեղ. **-ходъ** ա. գետադնաց:

Рѣ||па է. բս. Brassica rapa, շաղգամ, շողգամ. **-пéй** ա. կորիճ? «старый ты сталъ; то р. хорошій былъ, а теперь что!»; **-пица** է. 1, չորքոտանիների ագու վերջին յօդը. 2, յետոյք, 'տուտ' (թռչունի). **-пища** է. յռկլ. մեծ, ահագին շաղգամ, շողգամ. **-пка** է. նւզ. շաղգամիկ, շողգամիկ. **-пникъ** ա. 1, շաղգամի տունկ. 2, շաղգամի արտ. 3, շաղգամի կերակուր. **-пный** ած. շաղգամի, շաղգամա—. **-пообрáзный** ած. շաղգամակերպ, շողգամանման. **-пчатый** ած. շաղգամային, շաղգամակերպ. р. лукъ մի գլուխ սոխ:

Рѣсни||ца է. արտեւան, արտեւանունք, թերթերունք, թարթիչ. **-чный** ած. արտեւանի, արտեւանունքների, թերթերունքների, թարթիչ-[ների:

Рѣченка է. նւզ. գետակ:

Рѣчи||сто ն. 1, ճոռոմաբանօրէն. 2, պարզ, յստակ արտասանելով. **-стость** է. 1, ճոռոմաբանութիւն. 2, պարզ, յստակ արտասանութիւն. **-стый** ած. 1, ճոռոմարտն. պերճախօս. 2, պարզ, յստակ. պարզ, յստակ արտասանող:

Рѣ||чка է. գետակ. **-чнóй** ած. գետի, գետային, գետա—. р—ая вода, р—óе устье գետաբերան. р—óе судно գետանաւ. **-чушка** ա. Рѣченька; **-чушка** է. նխտ. ոչինչ, աննշան, անպիտան գետ:

Рѣчь է. 1, ճառ. произнести, сказать р. къ народу, къ солдатамъ; тронная р. գահական ճառ. надгробная р. դամբանական. р. папы къ кардиналамъ; обвинительная р.; 2, արտասանութիւն. у него плавная, ясная р.; 3, խօսք. խօսակցութիւն, զրոյց. части рѣчи քերկ. մասունք բանի. завести р. о чёмъ, навести р. на что մի բանի մասին խօսք վայր գցել. человѣкъ, дѣло, о которомъ идётъ р.; объ этомъ не было и рѣчи; ваши рѣчи впереди դուք յետոյ կը խօսէք. людскимъ рѣчамъ вполовину вѣрь; 4, լեզու, խօսելու ընդունակութիւն. потеря рѣчи.

Рѣ||шáть, -шить, порѣшить ն. 1, վճռել. որոշել. р. задачу խնդիրը վճռել կամ լուծել. р. вопросъ; надо порѣшить этотъ вопросъ, это дѣло պէտք է այդ հարցը, այդ գործը վճռել, վերջացնել. рѣшено было, чтобы мы уѣхали; судъ рѣшилъ это дѣло въ мою пользу; 2, լուծել, արձակել. власть вязать и рѣшить; **-ся** չէզ. վճռել (на что—մի բան անելու). я рѣшился оставить службу; на что вы рѣшаетесь? դուք ինչ էք վճռում, ինչ էք մտադիր անելու. я рѣшаюсь остаться; какъ онъ могъ рѣшиться на такой поступокъ — մի այդպիսի բան անելու. 2, վճռուել, որոշուել. участь его скоро рѣшится; дѣло моё скоро рѣшится; **-шéніе** չ. 1, վճռելը, վճռում. р. дѣла, вопроса; р. задачи խնդիրը վճռելը, լուծելը. р. уравненій մաթմ. հաւասարութեանց վճռումը. 2, վճիռ. окончательное р.; постановить р. վճիռ կայացնել. р. не подлежащее обжалованію.

Рѣ||шётина է. տանիքի կաւար, բարակ տախտակի շերտ. **-шетина** է. ցանց (մաղի, խախաղի, 'խարքայի'). **-шётить** (-чу -тять), обр— ն. կաւարել, կաւարներ (рѣшётина) դնել (տանիքի վերայ). р. кровлю; **-шетище** չ. յռկլ. մեծ, ահագին մաղ. **-шётка** է.

1, վանդակ. р., служáщая забóромъ վանդակ, վանդակապատ. спусковáя р. въ прудѣ́ իջնող վանդակ աւազանի, լճակի. камúнная р. բուխարու վանդակ. 2, ցանցակերպ առղնագործութիւն, ճամուկ, նկար, նաշխ (գործուածքի). 3, ցանց, ցանցակերպ, ծակծկուած մետաղեայ թերթ. р. на концѣ́ трубы́ для полúвки; 4, դրամի երեսը, պատկերաւոր կողմը. орёлъ úли р. արծիւ կամ պատկեր. **-шётникъ** ա. խարբալագործ, խախալագործ. մաղագործ. **-шётница** ի. բս. Riccia, մանր լերդամամուռ. **-шётный** ած. խարբալի, ‘խախալի’. մաղի. **-шетó** չ. խարբալ, ‘խախալ’. մաղ. *чéрпать вóду рѣшетóмъ մաղի մէջ ջուր ածել, զուր, ապարդիւն կերպով տքնել, աշխատել. **-шетообрáзный** ած. մաղակերպ, մաղատես. **-шёточка** Նւզ. տ. Рѣшётка; **-шёточникъ** ա. բս. Clathrus, վանդակաւոսնկ. **-шёточный** ած. վանդակի, վանդակա—. **-шетцó** չ. Նւզ. պստիկ խարբալ, ‘խախալ’. պստիկ մաղ, մաղիկ. **-шётчатый** ած. 1, ցանցակերպ, վանդակակերպ. р. забóръ վանդակապատ, ցանցակերպ վանդակ. р—ое окнó վանդակապատ պատուհան. 2, մաղակերպ, մաղ—. р—ая кость, կզմխ. ethmoideum, մաղոսկր:

Рѣ‖шúмость ի. 1, վճռականութիւն, անվեհերութիւն. 2, վճռելիութիւն (խնդրի). **-шúтель** ա. **-шúтельница** ի. վճռող, վրճիռ, դատաստան կտրող այր. կին. **-шúтельно** մ. 1, վճռական կերպով, վճռաբար. онъ р. отказáлся отъ ѳтого предложéнія; 2, ամենեւին, բնաւ, բնաւին. я р. не понимáю ѳтого человѣ́ка; онъ р. ничегó не дѣ́лаетъ; **-шúтельность** ի. վճռականութիւն, անվեհերութիւն. вы́казать мнóго р—и; **-шúтельный** ած. վճռական, անվեհեր, կտրուկ. р. харáктеръ վճռական, անվեհեր բնաւորութիւն. р. человѣ́къ վճռական մարդ. р. бой; р—ыя мѣ́ры կտրուկ միջոցներ. р. отвѣ́тъ; р—ая минýта; *скóрое и р—ое срéдство արագ ներգործող և կտրուկ միջոց. *смѣ́лый, р. видъ; **-шúть** (-шý -шáтъ), **ся** տ. Рѣшáть, ся.

Рѣ́ять (рѣ́ю -ютъ), рúнуть չ. 1, արագ հոսել. 2, արագ, ուժգին փչել. 3, արագ թռչել. ճախրել, սլանալ, յածիլ. արագ ընկնել, նետուել. сóколъ рѣ́етъ въ вóздухѣ; *здѣсь рѣ́ютъ тѣ́ни минýвшаго անցեալի ստուերներն այստեղ յածում են. 4, բ. ձգել, նետել. **-ся** անդր. արագ նետուել, ընկնել. рúнуться на непріятеля. [հին անունը]:

Рю́ень ա. հնց. հոռի, սեպտեմբեր [ամսի

Рю́мить (-млю -мятъ) չ. ռմկ. հեկեկալով լալ, լաց լինել, ոռնալ:

Рю́‖мка ի. (գերմ.) **-мочка** Նւզ. ըմպանակ. р. винá; р. для ѣды́ яúцъ въ смя́тку թերախորով ձուի ընկալակ. **-мочный** ած. ըմպանակի, ըմպանակա—:

Рюшъ ա. (ֆր.) րիւշ, ծալքաւոր զարդ (կանանց զգեստի):

Ря́бенькій ած. մի փոքր ծաղկահար, ‘չոփուր’, չեչոտ:

Рябú‖на ի. 1, ծաղկահարութիւն, ‘չոփուրութիւն’, չեչոտութիւն. 2, Sorbus aucuparia, վայրի սին, սնձենի, սնձնի, արօսի, արջածառ. садóвая, кры́мская р., S. domestica, ընտանի սին, սնձենի, սնձնի. 3, սինձ. **-нка** ի. 1, Նւզ. տ. Рябúна; 2, բս. ա, Linaria vulgaris, կտաւախոտ, վայրի կտաւատ. բ, Valeriana officinalis, բժշկական կատուախոտ, աղբադրուկ. дúкая р., Tanacetum vulgare, ազարիոն, մեղուամուշկ. **-нникъ** ա. 1, սնձնենու անտառ. 2, կնդ. Turdus viscivorus, սոսնձակեր կեռնեխ. **-новка** ի. սնձի շարապ, ըմպելիք. **-новый** ած. սնձնենու. սնձի(ց):

Рябúть 1, (-блю́ -бя́тъ) բ. թեթև կերպով այլկոծել. вѣ́теръ рябúтъ повéрхность мóря; 2, չ. դմ. պղտոր, աղօտ կերպով երեւալ. рябúтъ въ глазáхъ.

Ря‖боватый տ. Ря́бенькій; **-бóй** ած. 1, ծաղկահար, ‘չոփուր’, պխտկաւոր, չեչոտ, չեչահար. сúльно р—óе лицó; 2, խայտախարիւ, խայտաճամուկ, ‘ճոպտուրիկ’ (թռչունի մասին). **-бость** ի. 1, ծաղկահարութիւն, ‘չոփուրութիւն’, չեչոտութիւն. 2, պղտորութիւն (տեսողութեան). **-бчикъ** ա. 1, կնդ. Tetrao bonasia, ապար. 2, բս. Fritillaria meleagris, հասարակ շահպսակ. **-бь** ի. 1, թեթև, մեղմ այլկոծութիւն, ծածանում. вóдная р.; 2, խայտախարիւութիւն, խայտաճամուկութիւն, ‘ճոպտուրիկութիւն’. 3, բս. Convolvulus arvensis, բուն պատատուկ, դաշտերի դեղձ (բաղեղնատերև փաթաթուկ). **-бѣ́ть,** пор— չ. 1, ծաղկահարիլ, ‘չոփուրանալ’, ծաղկահար, ‘չոփուր’ դառնալ. 2, թեթև, մեղմ կերպով այլկոծուել (ջրի մասին). 3, պղտորուիլ, պղտոր երեւալ (աչքերին):

Ря́в‖кать, -кнуть չ. 1, խուլ կերպով հաչել. 2, բղաւել, գոռալ. «какъ ря́вкнетъ діáконъ: да бойтся своегó мýжа».

Ря́‖да ի. ռմկ. դաշն, համաձայնութիւն. **-дúть** (-дý -дятъ) բ. 1, վարել, կառավարել. судúть и р. դատել, դատողութիւն տալ. 2, պատրաստել, յարդարել, սարքել. р. свáдьбу; 3, զուգել, զարդարել, պաճուճել. р. невѣ́сту; р. дѣтéй; 4, վարձել, [վարձով] ‘բռնել’. р. кáменьщиковъ; **-ся** անդր. 1, պատրաստուել. 2, զուգուել, զարդարուել, պաճուճուել. 3, փխբ. համաձայնուել, համաձայնութեան գալ. р. о цѣнѣ́; р. съ мастеровы́ми; **-дкóмъ** տ. Ря́домъ; **-дúна** ի. **-днó** չ. կոշտ, բիրտ կտաւ, քաթան. **-дный** ած. դաշի, դաշնագրի, համաձայնութեան. р—ая цѣнá կտրած, փոխադարձ համաձայնութեամբ որոշած գին. р—ая зáпись կմ ря́дная, ой ի. ա, օժիտագիր, օժիտի, ‘բաժինքի’ ցուցակ. բ, գրաւոր դաշն, պայման, դաշնագիր, պայմանագիր. **-довóй** ած. հասարակ, սովորական. рядовóй, óго ա. հասարակ զինուոր. **-дóкъ,** дкá Նւզ. տ. Рядъ: **-домъ** մ. կարգով, կողքին, կշտին. онú сидѣ́ли р. նրանք նստած էին միմեանց կողքի. онú всѣ трóе шли р. նրանք երեքն էլ գնում էին կարգով, կողք կողքի տուած. у меня́ есть ещё домъ р. съ егó дóмомъ ես մի տուն էլ ունեմ, որ նրա տանը կից է, որ նրա տան կշտին է. **-дчúкъ** ա. բանուորներ վարձող, ‘բռնող’. **-дъ** ա. 1, շարք, ‘ջէրգա’. р. дерéвьевъ, домóвъ, стýльевъ; р. колóннъ սիւնաշարք. р. зубóвъ; р. ошúбокъ, несчáстій, побѣ́дъ; р. преобразовáній;

ряды́ во́йска զօրաշարքեր. **2,** կարգ. итти́ по́ два въ р., по́ три въ р. կարգով երկու երկու, երեք երեք շարուած գնալ. онъ выхо́дитъ изъ ря́да обыкнове́нныхъ люде́й նա սովորական մարդկանց կարգից դուրս է. съ ря́ду տ. Сря́ду; стоя́ть въ р. оди́нъ за други́мъ, ожида́я о́череди; **3,** խանութների շարք, խանութներ, շուկայ. желѣ́зный р. երկաթավաճառութեան խանութներ. мясно́й р. մսավաճառների խանութներ. ры́бный р. ձկնավաճառութեան խանութներ. лоску́тный р. ցնցոտիների, հին շորերի խանութներ. суко́нный р. մահուդի խանութներ. пти́чій р. հաւավաճառութեան խանութներ. **-же́ніе** չ. վարձելը, 'բռնելը', պայման կապելը. **-женый** էյ. ած. ծպտեալ, դիմակաւորուած. су́женый и р. ռմկ. բաղդից, ճակատագրից նշանակուած փեսայ։

Ря́||са է. (յն.) փարաջայ, հոգեւորականի լօդիկ. **-ска** է. **1,** նւզ. տ. Ря́са; **2,** բս. Lemna, ջրօսպ. **-сный** ած. փարաջայի, հոգեւորականի լօդիկի. **-соно́сецъ**, сца ա. փարաջայակիր. **-софо́рный** ած. փարաջայակիր. р. мона́хъ կմ **-софо́ръ** ա. (յն.) նորընծայ վարդապետ (որ փարաջայ և կամիլաւկա է կրում). **-сочка** է. նւզ. պստիկ փարաջայ, լօդիկ։

Ряхну́ться տ. Рехну́ться.

С.

С, с ռուսաց այբբենի 18-րդ տառն է և հնչւում է ինչպէս հայոց ս-ն։ Ձայնատ (безголо́сный) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է 3 ձայնայինը։

Сабайо́нъ ա. (ֆր.) սաբայօն, ձուասօուս (ձուի դեղնուցից, ռոմից և շաքարից պատրաստած)։

Сабеи́змъ ա. աստղապաշտութիւն, սաբէականութիւն, մոգակրօնութիւն։

Са́||белька է. նւզ. պստիկ սուսեր, սուսերիկ, պստիկ թուր. **-бельникъ** ա. բս. Iris, թրատերև. **-бельный** ած. սուսերի, սուսերային, թրի. с. уда́ръ; **-блеви́дный** ած. սուսերաձև, սուսերակերպ, -բատես. թրաձև, -կերպ, թրատես. **-бли́ща** է. յեռ. մեծ, ահագին սուսեր, թուր. **-бля** է. (գերմ.) սուսեր, թուր. руби́ть с—ею սուսերով, թրով կտորել։

Сабу́||рный, -ровый ած. հալուէի. հալուէի հիւթից. **-ръ** ա. **1,** բս. Aloë, հալուէ. **2,** հալուէի խտացրած հիւթ, խէժ (բժշկութեան մէջ գործ է ածւում իբրև լուծողական)։

Са́ва||нный ած. պատանքի. **-нъ** ա. (յն.) պատանք։

Савао́ѳъ ա. (եբր.) սաբաւովթ, Տէր զօրութեանց։

Са́вка է. կնդ. Anas hiemalis, ձմրան բադ։

Савра́||ско ա. բաց աշխէտ ձի. **-сый** ած. բաց աշխէտ. с—ая ло́шадь.

I. **Са́га** է. (իսլ.) հիւսիսային, սկանդինաւեան աւանդութիւն, վէպ, առասպել, հէքիաթ։

II. **Са́||га** է. սագօ, սագօենու հատ. **-го** չ. անհ. բս. Sagus, սագօենի. **-говнико́вый** ած. սագօաբեր. с—ыя расте́нія; **-го́вый** ած. սագօյի. с—ая па́льма, բս. Arenga saccharifera, սագօաբեր արմաւ։

Садану́ть ն. ռմկ. հարուածել, զարկել։

Саддуке́и ա. յ. սադուկեցիք. уче́ніе с—е́евъ.

Саджа́ է. կնդ. Syrrhaptes paradoxus, անապատահաւ։

Са́||дикъ ա. նւզ. պստիկ պարտէզ, այգի. **-ди́ть** (-жу́ -дятъ) տ. Сажа́ть; **-ди́ться** (-жу́сь -дя́тся), сѣсть չ. **1,** նստել, բազմել. прошу́ с.; с. на дива́нъ, на кре́сло, на сту́лъ; за́яцъ сѣ́лъ на за́днія ла́пки; пчела́ сѣ́ла на цвѣто́къ; орёлъ сѣ́лъ на де́рево; с. на насѣ́сть թառ լինել (հաւերի մասին). с. за столъ սեղանի նստել. с. за рабо́ту գործի նստել. кора́бль сѣ́лъ на́ мель նաւը ծանծաղուտ տեղում նստեց, խրուեց. пыль сади́тся на ме́бель; с. въ каре́ту ծածկակառք նստել. с. на кора́бль նաւ նստել. с. на́ лошадь ձի նստել. на́сыпь сѣ́ла [ածովի] հողը նստեց. деревя́нный домъ обыкнове́нно сади́тся — նստում, իջնում է. гу́ща сади́тся на дно буты́лки; **2,** փոքրանալ. полотно́ въ сти́ркѣ сади́тся; **3,** (արևի մասին) մայր մտնել. со́лнце сади́тся, сѣ́ло; у него́ сади́тся бѣльмо́ на глазу́ նորա աչքը հատ է ընկնում. **-ди́шко** ա. նվաս. վատ, անպիտան պարտէզ, այգի. **-ди́ще** ա. յեռ. մեծ, ահագին պարտէզ, այգի. **-дка** է. **1,** տնկելը, տնկում. **2,** [թրջելուց, լուանալուց] փոքրանալը (կտորի, դիպակեղէնի). **3,** թանձրանալը, խտանալը, պնդանալը (հեղուկեղէնի). **4,** որս. տ. Тра́вля; **-дкій** ած. [թրջելուց, լուանալուց] փոքրացող (կտոր, դիպակեղէն). **-дко́вый** ած. **1,** ձկնարանի մէջ գտնուող, ձկնարանից վերցրած, հանած. с—ая ры́ба; **2,** վանդակի մէջ դրած. **-дкость** է. յատկութիւն թրջուելուց փոքրանալու։

Са́д||нить (-ню -ня́тъ), ос—, сс— ն. հարել, ջարդել, ճմլել, վիրաւորել, քերծել, վնասել, 'եղիր անել' (մորթը, կաշին). **-днѣть** չ. դէմ. ցաւել, մարմաջել (կաշուի հարուած, վիրաւորուած տեղի, 'եղիրի' մասին)։

Са||довладѣ́лецъ, льца ա. այգետէր. **-до́вникъ** ա. պարտիզպան, այգեպան, 'բաղմանչի'. **-до́вница** է. պարտիզպանուհի, այգեպանուհի. **-до́вничать** չ. պարտիզպանութիւն, այգեպանութիւն, 'բաղմանչութիւն' անել. **-до́вническій** ած. պարտիզպանի, -նային, այգեպանի, 'բաղմանչու'. **-до́вничество** չ. պարտիզպանութիւն, այգեպանութիւն, 'բաղմանչութիւն'. **-дово́децъ**, дца ա. պարտիզպան, այգեգործ. **-дово́дственный** ած. պարտիզպանական, այգեգործական. **-дово́дство** չ. պարտիզպանութիւն, այգեգործութիւն. **-дово́дъ** տ. Садово́децъ; **-до́вый** ած. պարտիզի, այգու, 'բաղի'. с. цвѣто́къ; **-до́къ**, дка́ ա. **1,** ձկնարան, կենդանի ձուկ

Са́ль‖никъ ա. 1, կզմխ. omentum, ընդերացանց, աղեցանց, աղեգոգնոց. воспале́ніе с—а աղեցանցի, աղեգոգնոցի բորբոքումը. 2, աղեցանցով կամ աղեցանցից պատրաստած կերակուր. **-ничный** ած. աղեցանցի, աղեգոգնոցի։

Са́ль‖но մ. եղոտութեամբ, եղոտ, ճարպոտ կերպով. կեղտոտութեամբ. **-ность** ի. 1, եղոտութիւն, ճարպոտութիւն. 2, կեղտոտութիւն, աղտեղութիւն, կեղտոտ, աղտեղի, յոռի խօսք. *недосто́йно поря́дочнаго челове́ка говори́ть с—и въ прису́тствіи же́нщины; **-ный** ած. 1, եղի, ճարպի, ճրագուի. с—ая свѣча́ ճրագուի մոմ. 2, եղոտ, ճարպոտ, կեղտոտ. с—ыя ру́ки; р—ые во́лосы; 3,* կեղտոտ, աղտեղի, յոռի։

Салю‖та́ція ի. տ. Салю́тъ; **-това́ть** (-ту́ю -ютъ), отс— ն. (ֆր.) ռզմ. кому́ ողջունել, մեծարանք ցոյց տալ (թնդանօթաձգութեամբ կամ զինաշարժութեամբ). с. шпа́гою սուսերով, սուսերաշարժութեամբ ողջունել, մեծարանք ցոյց տալ. **-тъ** ա. (ֆր.) ռզմ. ողջոյն, մեծարանք (թնդանօթաձգութեամբ կմ զինաշարժութեամբ). устано́вленный оруді́йный с. въ 21 вы́стрѣлъ.

Салямли́къ տ. Селямли́къ.

Сама́ ի. տ. Самъ.

Сама́‖нникъ ա. կովկ. մարագ. **-нъ** ա. կովկ. յարդ, դարման։

Самбу́‖ковый ած. հասարակ թանթրուենու, շամբուկի. **-къ** ա. բս. Sambucus nigra, հասարակ թանթրուենի, շամբուկ։

Самгла́въ ա. կնդ. Orthagoriscus mola, արևաձուկ։

Са‖ме́цъ, мца́ ա. [թռչունների, կենդանիների] արու[ն], որձ[ը]. **-мка** ի. [թռչունների, կենդանիների] էգ[ը]. оле́нья с. էգ եղջերու. но́ская с. пти́чья ձուածու հաւ. **-мкинъ**, а, о ած. [թռչունների, կենդանիների] էգի. **-мо́** չ. տ. Самъ; **-мобичева́ніе** չ. ինքնախարազանում, ինքն իրան խարազանելը, խարազանով, լախտով ծեծելը։

Самобы́т‖но մ. ինքնուրոյն կերպով. ինքնագոյաբար. **-ность** ի. ինքնուրոյնութիւն, ինքնուրոյն գոյութիւն, ինքնագոյութիւն. **-ный** ած. ինքնուրոյն, անկախ, ինքնագոյ. за́мыселъ э́той карти́ны самобы́тенъ այդ պատկերի գաղափարն ուրոյն, ինքնուրոյն է։

Самова́‖рецъ, рца տ. Самова́рчикъ; **-рный** ած. ինքնաեռի, հեշտաեռի. **-рчикъ** ա. նւզ. պստիկ ինքնաեռ, հեշտաեռ. **-ръ** ա. ինքնաեռ, հեշտաեռ։

Самови́‖децъ, дца ա. **-дица** ի. ականատես, -ուհի, ականատես վկայ այր, կին. **-дный** ած. ականատես. с. свидѣ́тель ականատես վկայ։

Самовла́с‖твованіе չ. ինքնիշխանութիւն, անձնիշխանութիւն. **-твовать** (-вую -ютъ) չ. ինքնիշխանաբար, անձնիշխանաբար կառավարել, իշխել. **-ти́тель** ա. ինքնիշխան. **-ти́тельница** ի. ինքնիշխանուհի. **-ти́тельство** տ. Самовла́ствованіе; **-тіе** չ. 1, ինքնիշխանութիւն, անձնիշխանութիւն. 2, բռնակալութիւն. **-тно** մ. ինքնիշխանաբար, անձնիշխանաբար. **-тный** ած. 1, ինքնիշխան, անձնիշխան. 2, ինքնակալական. ինքնիշխանական, անձնիշխանական։

Само‖внуше́ніе չ. ինքնաներշնչում, -չութիւն. անձնաներշնչում, -չութիւն. **-возгора́ніе** չ. ինքն իրան, ինքնաբերաբար վառուելը. **-возгора́тельный** ած. ինքն իրան, ինքնաբերաբար վառուող։

Самово́‖ліе չ. 1, անձնակամութիւն. 2, անձնիշխանութիւն, կամայականութիւն, կամայական իշխանութիւն, բռնութիւն. **-льничать** չ. կամայականութիւն անել, կամայական իշխանութեամբ, բռնի կերպով վարուել. **-льничество** տ. Самово́ліе; **-льно** մ. ինքնիշխանաբար, անձնիշխանաբար, կամայականօրէն. **-льный** ած. 1, անձնիշխան, -նական, ինքնիշխան, -նական, կամայական. 2, ըմբոստ, անհնազանդ, ապերասան. **-льство** չ. կամայականութիւն, բռնութիւն։

Само‖воспламене́ніе տ. Самовозгора́ніе; **-восхвале́ніе** չ. անձնագովութիւն, ինքնագովութիւն. **-вѣ́съ** ա. զսպանակաւոր կշեռք. **-говоря́щій** ած. ինքնախօս. с. гербъ ինքնախօս զինանշան. **-движу́щійся** ած. ինքնաշարժ. с. экипа́жъ.

Самодер‖жа́вецъ, вца տ. Самоде́ржецъ; **-жа́віе** չ. ինքնակալութիւն. **-жа́вно** մ. ինքնակալաբար. **-жа́вный** ած. ինքնակալ, -լական. **-жа́вствовать** (-вую -ютъ) չ. ինքնակալել. ինքնակալ, միահեծան իշխանութեամբ իշխել, թագաւորել. **-жецъ**, жца ա. ինքնակալ. **-жица** ի. ինքնակալուհի։

Самодо‖влѣ́ющій ած. ինքն իրան բաւականացնող, գոհացնող, ինքնաբաւական, ինքնագոհ. «онъ каза́лся гордъ и самодовлѣ́ющъ»; **-во́льный** ած. ինքնաբաւական, ինքնագոհ. с. видъ; **-во́льство** չ. ինքնաբաւականութիւն, ինքնագոհութիւն։

Само‖ду́рство չ. կամակորութիւն, մեծամտութիւն, յիմարութիւն. **-ду́ръ** ա. կամակոր, մեծամիտ և յիմար իմաստակ. **-дѣ́йствующій** ած. ինքն իրան, ինքնաբերաբար գործող, ներգործող. **-дѣ́льный** ած. ինքնագործ, իր ձեռքով շինած, պարզ. **-дѣ́льщина** ի. ձեռքով շինած, պարզ գործ, աշխատանք. **-дѣ́ятельность** ի. անձնական գործունէութիւն, ինքնագործունէութիւն։

Само́е չզ. հոլ. сама́ (տ. Самъ) բառի։

Само‖забве́ніе չ. ինքնամոռացութիւն. **-зарожде́ніе** չ. բնապ. ինքնածնութիւն. **-защи́та** ի. ինքնապաշտպանութիւն. пра́во с—ы; **-зва́нецъ**, вца ա. ինքնակոչ, կեղծ, կեղծանուն, սուտանուն. Дми́трій с. կեղծ Դիմիտրիոս. **-зва́нка** ի. ինքնակոչ, կեղծ, կեղծանուն կին, աղջիկ. **-зва́нный** ած. ինքնակոչ, -չական, կեղծ. **-зва́нство** չ. ինքնակոչութիւն, կեղծանունութիւն։

Самока́‖тный ած. ինքնագլոր, ինքն իրան գլորուող. **-тъ** ա. ինքնագլոր, ինքնաշարժ առարկայ, կառք, հեծանիւ ևլն։

Самолё‖тный ած. ինքն իրան թռչող, ինքնավար. с. челно́къ ինքնավար մակոյկ. **-тъ** ա. 1, ինքն իրան թռչող, ինքնագնաց առարկայ. ковёръ с. ռմկ. թռչող գորգ. 2, լարագնաց լաստ (որ մի ափից միւսը քաշած լարի միջոցով երթևեկում է)։

Самоли́ч‖но մ. անձամբ. **-ность** ի. անձնաւորութիւն. удостовѣ́рить с.; **-ный** ած. անձնական, անձամբ ներկայ։

Само‖ло́вная снасть, **-ло́въ** ա. ինքն իրան, ինքնաբերաբար որսող ցանց, վարմ, թակարդ. **-лю́бецъ**, бца ա. ինքնասէր, անձնասէր մարդ. **-люби́вый** ած. ինքնասէր, անձնասէր. онъ о́чень самолюби́въ; **-лю́біе** չ. ինքնասիրութիւն, անձնասիրութիւն. **-малѣ́йшій** ած. ամենափոքր, ամենանուազ. **-мни́тельный** ած. մեծամիտ, անձնապարծ, սնապարծ, հպարտ. **-мнѣ́ніе** չ. մեծամտութիւն, անձնապարծութիւն, սնապարծութիւն, հպարտութիւն:

Самонадѣ́ян‖но չ. անձնապաստանութեամբ, սնապարծութեամբ. **-ность** ի. անձնապաստանութիւն, սնապարծութիւն. **-ный** ած. անձնապաստան, սնապարծ, մեծամիտ:

Самонра́‖віе չ. խեռութիւն, կամակորութիւն, յամառութիւն, քմապաշտութիւն. **-вный** ած. խեռ, կամակոր, յամառ, անձնահաճ, անձնահաճոյ, քմապաշտ:

Само‖обвине́ніе չ. ինքն իրան դատապարտելը, ինքնադատութիւն. **-облада́ніе** չ. ինքն իրան զսպելը, ինքնազսպութիւն, անձնազսպութիւն. проявля́ть большо́е с. ինքնազսպութեան մեծ օրինակ ցոյց տալ. **-обличе́ніе** տ. Самообвине́ніе; **-обма́нъ** ա. ինքնախաբէութիւն, անձնախաբէութիւն. **-обма́нываться** անդր. ինքն իրան, իր անձը խաբել. **-обожа́ніе** չ. ինքնապաշտութիւն, անձնապաշտութիւն. **-обольще́ніе** չ. տ. Самообма́нъ; **-оборо́на** տ. Самозащи́та; **-образова́ніе** չ. ինքնակրթութիւն. **-опредѣле́ніе** չ. փիլ. ինքնորոշում, ինքնասահմանում, -նութիւն. **-опыле́ніе** չ. բս. ինքնաբեղմնաւորութիւն. **-отверже́ніе** չ. **-отве́рженность** ի. անձնազոհութիւն. **-отве́рженный** ած. անձնազոհ. **-отравле́ніе** չ. ինքնաթունաւորում, ինքն իրան թունաւորելը, ՚դեղելը՚. **-отрече́ніе** չ. անձնուրացութիւն. **-па́лъ** ա. հնց. մի տեսակ պատրոյգաւոր հրացան. **-пи́шущій** ած. ինքն իրան, ինքնաբերաբար գրող. **-поже́ртвованіе** չ. անձնազոհութիւն. **-позна́ніе** չ. ինքնաճանաչութիւն. **-по́мощь** ի. ինքնօգնութիւն. **-почита́ніе** տ. Самообожа́ніе.

Самопроизво́ль‖но մ. անձնահաճաբար, քմահաճաբար. **-ность** ի. անձնահաճութիւն, քմահաճութիւն. **-ный** ած. անձնահաճ, քմահաճ. с—ое зарожде́ніе ինքնածնութիւն:

Самопря́‖лка ի. ինքնաշարժ ճախարակ, աղէկատ, ՚ջահրա՚. **-почный** ած. с—ка-ի:

Само‖разви́тіе տ. Самообразова́ніе; **-ро́дный** ած. ինքնածին, ինքնագոյ. հնք. բնական, զուտ, կոյս. с—ое серебро́, зо́лото; **-ро́докъ**, дка ա. 1, հնք. բնական, զուտ, կոյս մետաղի կտոր. с. зо́лота բնական ոսկու կտոր. 2,* ինքնակիրթ մարդ, անհատ. **-са́дка** ի., **-са́дочная** соль ինքնանիստ աղ (աղի լճերում). **-скорѣ́йшій** ած. ամենակարճ, ամենամօտ. въ с—емъ вре́мени; **-сожже́ніе** չ. ինքնակիզութիւն, ինքն իրան այրելը, անձնայրեցութիւն. **-сожига́тель** ա. **-сожига́тельница** ի. ինքն իրան այրող, անձնայրեաց այր. կին. **-сожига́тельство** տ. Самосожже́ніе; **-созна́ніе** չ. ինքնաճանաչութիւն, ինքնագիտութիւն. **-сохране́ніе** չ. ինքնապահպանութիւն. чу́вство с—ія.

Самостоя́тель‖но մ. ինքնուրոյն, անկախ կերպով. **-ность** ի. ինքնուրոյնութիւն, անկախութիւն. с. его́ хара́ктера хорошо́ извѣ́стна; **-ный** ած. ուրոյն, ինքնուրոյն, անկախ:

Само‖стрѣ́лъ ա. բալիստրաղեղ. **-су́дъ** ա. տ. Самоупра́вство; **-сѣ́вка** ի. 1, ինքնաբոյս, վայրի հաճար. 2, ցանիչ, սերմանիչ մեքենայ. **-сѣ́йка** ի. սերմնաձիգ, ինքն իր սերմերը ձգող, թափող բոյս:

Само́‖тникъ ա. **-тница** ի. եսական, եսասէր այր, կին. **-тный** ած. եսական, եսասիրական:

Самоубі́й‖ство չ. անձնասպանութիւն, ինքնասպանութիւն. **-ца** հսր. անձնասպան, ինքնասպան:

Самоувѣ́рен‖но մ. անձնապաստանութեամբ, անձնավստահութեամբ, անձնապարծութեամբ. **-ность** ի. անձնապաստանութիւն, անձնավստահութիւն, անձնապարծութիւն. **-ный** ած. անձնավստահ, անձնապաստան, անձնապարծ:

Само‖уличе́ніе տ. Самообвине́ніе; **-уничиже́ніе** չ. անձնանուաստութիւն, ինքնանուաստութիւն:

Самоуправ‖ле́ніе չ. ինքնավարութիւն. городско́е с.; **-ля́ться** անդր. ինքնավարել, ինքնավարութիւն ունենալ. с—ляющіяся прови́нціи; **-но** մ. անձնիշխանաբար, ինքնիշխանաբար. **-ный** ած. անձնիշխան, ինքնիշխան. **-ство** չ. անձնիշխանութիւն, կամայականութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. անձնիշխանաբար, կամայականօրէն վարուել, գործել:

Само‖услажде́ніе չ. ինքն իրան բաւականութիւն պատճառելը, անձնագգուանք. **-усоверше́нствованіе** չ. անձնական կատարելագործութիւն. **-учи́тель** ա. ինքնակրթութեան, ինքնուսութեան ձեռնարկ. **-у́чка** 1, հսր. ինքնակիրթ, ինքնուս այր, կին. э́тотъ музыка́нтъ с.; 2; ինքնակրթութիւն, ինքնուսութիւն. онъ вы́учился писа́ть с—ою.

Самохва́‖лъ ա. **-лка** ի. անձնագով, անձնապարծ, ինքնագով, սնապարծ, պարծենկոտ այր, կին. **-льный** ած. սնապարծական. **-льство** չ. անձնագովութիւն, անձնապարծութիւն, ինքնագովութիւն, սնապարծութիւն, պարծենկոտութիւն:

Само‖цвѣ́тный ած. բնական գոյնի, բնական գոյնով. с—ые каме́нья բուն, հարազատ անգին քարեր. **-чи́ніе**, **-чи́нство** տ. Самоупра́вство; **-чи́нствовать** տ. Самоупра́вствовать; **-чу́вствіе** չ. իր առողջութեան դրութիւնը գիտակցելը. у больно́го с. хоро́шее հիւանդն իրան լաւ է զգում. **-ѣ́дскій** ած. աշխ. սամոեդական. **-ѣ́дъ** ա. աշխ. սամոեդ (մոնղոլական ցեղ մի, թուով 15,000—22,000 հոգի):

Саму́мъ ա. աշխ. սամում (խիտ մնասակար խորշակ, տաք և չոր քամի, որ փչում է մեծ ապառաժոտ Արաբիայի անապատներում):

Самши́‖товый ած. մշտադալար տօսախի. **-тъ** ա. բս. Buxus sempervirens, մշտադալար տօսախ (չիմշատին?):

Са‖мъ, самá, самó դեր. ինքն. сáмъ Богъ защи́тникъ неви́нныхъ; я самъ, онъ самъ, онá самá *ես ինքս, նա ինքը.* мы сáми, вы сáми, они́, онѣ́ сáми *մենք ինքներս, դուք ինքներդ, նորանք ինքները.* я желáю ви́дѣть самогó Петрá, самоё Елéну *ես ցանկանում եմ տեսնել իրան Պետրոսին, իրան Հեղինէին.* онъ самъ не знáетъ, что дѣ́лаетъ; пеня́йте сáми на себя́ *ինքներդ ձեզ մեղադրեցէք.* онъ ýчится с. *նա սովորում է ինքն իրան, առանձին.* самó собóю разумѣ́ется *ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է.* свѣчá погáсла самá собóю; самъ по себѣ́ *ինքն ըստ ինքեան.* порóкъ ненави́стенъ самъ по себѣ́; онъ живётъ с. по себѣ́ *նա առանձին, իր համար է ապրում.* самъ другъ, самъ третéй *երկուսով, երեքով, երկու, երեք հոգով.* онъ живётъ самъ другъ, самъ третéй; рожь родилáсь самъ пять, самъ шёстъ, овёсъ роди́лся самъ пять, самъ шёстъ *հաճարը, վարսակը մէկին հինգ, մէկին վեց է տուել.* онъ отпрáвился на охóту самъ третéй, самъ пять *որսի գնացողները նրանով երեք, հինգ հոգի էին.* онъ сегóдня с. не свой *նա այսօր վատ է տրամադրուած.* **-мый** ած. **1**, ինքը(ն), նոյն. Богъ есть с—ая блáгость *Աստուած ինքը բարութիւնն է.* сáмыя пóчести не сдѣ́лали егó счастли́вымъ *նոյնիսկ պատիւները նորան չեն.* на сáмомъ берегý *հէնց, եւ ափին.* э́то та с—ая бáрышня, о котóрой я говори́лъ; егó арестовáли въ ту с—ую минýту, когдá онъ выходи́лъ изъ теáтра *նրան կալանաւորեցին հէնց նոյն րոպէին, երբ նա ելն.* э́то то же с—ое *այդ միեւնոյն բանն է.* съ сáмаго начáла *հէնց սկզբից.* въ с—омъ начáлѣ *հէնց սկզբում.* въ с—омъ дѣ́лѣ *իրաւի.* на с—омъ дѣ́лѣ *իսկապէս.* онъ пріѣ́халъ къ с—ому обѣ́ду *նա ժամանեց ճիշտ ճաշի ժամին.* въ с—ую пóру *ուղիղ հէնց նըշանակեալ ժամին, 'ի դէպ ժամու.* пýля попáла емý въ с—ое сéрдце *գնդակը դիպել է հէնց նրա սրտին, ուղիղ նրա սրտին.* вотъ с—ыя егó словá *ահա նորա հարազատ խօսքերը.* **2**, (ուրիշ ածականների միասրութեամբ) ամենա—. онъ человѣ́къ с. чéстный; э́то с—ая грýбая оши́бка; с—ое лýчшее молчáть *ամենից լաւն է լռել.* изъ всѣ́хъ средствъ э́то с—ое дурнóе. [րիում, բուժանոց։

Санатó‖рій ա. **-рія** է. (լտ.) սանատո-

Санг‖ви́никъ ա. (լտ.) սանգուինիկ (արիւնաշատ, կայտառ, ուրախաբարոյ մարդ). վառվռուն, աքարին մարդ. **-вини́ческій** ած. սանգուինիկ. արիւնային. վառվռուն. с. харáктеръ. [ճանդանով ներկել։

Сандáлить (-лю -лятъ) ն. ճանդանել,

Сандáлій ա. (յն.) սանդալ, մոյկ (ոտնաման նախկին յոյների և հռոմէացիների)։

Сандáлъ ա. սանդալ, ճանդան. крáсный с., Pterocarpus santalinus, կարմրափայտ սանդալ, ճանդան։

Сандáльный ած. ճանդանի. с—ая крáска ճանդանի ներկ։

Сандарá‖ковый ած. ջնարակի. **-къ** ա. (յն.) ջնարակ (անուշահոտ խէժ Callitris quadrivalvis ծառի, որ զանազան գործադրութիւն ունի)։ .

Санджáкъ ա. (թուրք.) սանջակ. գաւառ։

Сандóвъ ա. ձկնորսական ձող։

Сáндрикъ ա. ճարտ. քիւ, գլուաց, զարդ (պատուհանի)։

Сандрильóна է. (ֆր.) (իսկապէս) խոհանոցի կեղտոտ աղախին. 'մոխիր քոյր' (գերմանական յայտնի հէքիաթի հերոսուհին, որ իր նախանձոտ քոյրերից հալածուելով և նահատակուելով, վերջ ի վերջոյ ամուսնանում է արքայորդու հետ)։

Сáни, нéй է. յ. սահնակ, 'քըշայ'. ѣ́хать въ саня́хъ; ѣздá, вóзка въ саня́хъ; изъ санéй, да въ дрóвни (առծ.) ձիուց վայր զալով իշին նստել։

Саниди́нъ ա. հնք. sanidine, սանիդին, ապակէ ֆելդսպաթ։

Санитá‖рія տ. Санатóрія; **-рный** ած. սանիտարական. առողջապահութեան, առողջապահական պայմանների վերայ հոկող. с. врачъ; **-ръ** ա. սանիտար, հիւանդապահ (պատերազմի ժամանակ)։ [չակ։

Сáнки, нокъ է. յ. պստիկ սահնակ, 'քըը-

Санк‖ціони́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) հաստատել, վաւերացնել. **-ція** է. (ֆր.) հաստատում, վաւերացնում։

Санкюлóтъ ա. (ֆր.) սանկիւլոտ, անվարտիք, անփախան, ցնցոտիազգեաց, մուրացկան։

Сáн‖никъ ա. սահնակագործ, սահնակավաճառ. **-ный** ած. սահնակի, -կային. с. путь.

Санови́‖то մ. վեհարար, վեհութեամբ. **-тость** է. **1**, վեհութիւն. պարթևութիւն. **2**, ազնուատոհմութիւն. **-тый** ած. **1**, վեհ. պարթև. **2**, ազնուատոհմ։

Санó‖вникъ ա. բարձրաստիճան պաշտօնատար, պատուակալ. **-вность** է. բարձրաստիճանութիւն, պատուակալութիւն. **-вный** ած. բարձրաստիճան, պատուակալ։

Сáно‖чки, чекъ է. յ. պստիկ սահնակ, 'քըշակ'. лю́бишь катáться, люби́ и с. вози́ть (առծ.) ձուաձեղի խաթրու թաւի կոթը կը պաչեն. **-чный** ած. սահնակի, -կային։

Санскри́тскій ած. սանսկրիտ, -տական. с. язы́къ սանսկրիտերէն։

Санти‖грáдъ ա. (ֆր.) հարիւր աստիճանեայ ջերմաչափ. **-грáммъ** ա. (ֆր.) հարիւրագրամ, հարիւրերորդական գրամ. **-ли́тръ** ա. (ֆր.) հարիւրալիտր, հարիւրերորդական լիտր։

Сантимент... տ. Сентимент...

Сантимéтръ ա. (ֆր.) հարիւրամետր, հարիւրերորդական մետր։

Санти́мъ ա. (ֆր.) սանտիմ։

Санхедри́нъ ա. (նոր եբր.) սանհեդրին, սինեդրիոն (բարձրագոյն ատեան նախկին հրէաների)։ [տոն։

Санъ ա. բարձր աստիճան, պատիւ, պաշ-

Сáпа է. (ֆր.) ռզմ. ական, խրամ (ամրացաութեան)։

Сапажý ա. անհ. կնդ. Cebus, սապաժու, տափակաքիթ կմ Ամերիկայի կապիկ։

Сапáтый ած. խլացուած, խլախտաւոր (ձիու մասին)։

Са‖пёрный ած. ռահվիրական. **-пёръ** ա. (ֆր.) ռզմ. ռահվիրայ, փոսահատ զինուո-ր[ական]. **-пи́ровать** (-рую -ютъ) չ. (ֆր.)

ռզմ. ական, խրամ կորել, քաշել. **-пиро́вка** է. ական, խրամ կորելը, քաշելը:

Са́пный ած. сапъ-ի:

Сапо́‖гъ, á ա. երկարաճիտ, անկարուրդաւոր կօշիկ. скрипу́чіе с—и́ ճռճռան անկարուրդաւոր կօշիկներ. **-жи́шко** ա. նւստ. վատ, անպիտան անկարուրդաւոր կօշիկ. **-жи́ще** ա. յւեղ. մեծ, ահագին անկարուրդաւոր կօշիկ. **-жникъ** ա. կօշկակար. с. всегда́ безъ сапо́гъ (առծ.) դարբնին դանակ չի լինի. **-жничать** չ. ռմկ. կօշկակարութիւն անել. **-жный** ած. անկարուրդաւոր կօշկի. с. каблу́къ; с—ая щётка; **-жо́нъ**, жка́ նւզ. տ. Сапо́гъ.

Сапони́тъ ա. հնք. saponite, օճառաքար:

Сапу́нъ տ. Сопу́нъ.

Сапфи́‖рный, **-ровый** ած. շափիւղայի, -յից. **-ръ** ա. հնք. saphir, շափիւղայ:

Сапъ ա. բժ. խլացու, խլախտ:

Сара́‖ецъ, йца նւզ. **-й** ա. (թուրք.) սարայ, շէնք, շինութիւն. с. дня телѣ́гъ սայլատուն. с. для дровъ փայտատուն, ցախատուն. с. для кирпича́ աղիւսատուն. поста́вить каре́ту въ с. ծածկակառքը կառատուն դնել. **-йный** ած. սարայի. **-йчикъ** նւզ. **-ище** ա. յւեղ. տ. Сара́й.

Саран‖ча́ է. հ—ք. կնդ. Acridium migratorium, թափառական մարախ, ՙմօրեխ՚. **-чеѣ́дъ** ա. կնդ. մարախակեր, մօրեխակեր:

Сарафа́‖нецъ, нца նւզ. տ. Сарафа́нъ; **-нница** է. սառաֆանակիր, սառաֆան կրող աղջիկ, կինարմատ. **-нный** ած. սառաֆանի. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. (պրսկ.) սառաֆան (երկար ժողովրդական զգեստ ռուս կանանց, առանց թևքերի, որն առջևից կոճկւում է):

Сараци́ны ա. յ. սառակինոսներ. առհ. արաբներ, մահմեդականներ: [va, որիզ, բրինձ:

Сарачи́нское пшено́ բս. Oryza sati-

Са́рвень ա. (անգլ.) ծովգ. պարանապատ, պարանապատեան. класть с. պարանը պատել:

Сарга́ссо չ. բս. Sargassum bacciferum, սարգասեան կմ սրաբշտիկ ջրիմուռ.

Сарде́‖ль է. **-лька** նւզ. տ. Сарди́на, -нка.

Сарди́‖на է. **-нка** նւզ. կնդ. Clupea sardina, հրձուկ, աղկեր. անձրուկ: [դլխն:

Сардони́ксъ ա. հնք. Sardoine, սար-

Сардони́че‖ски մ. սարդոնիկաբար, հեգնաբար, -նօրէն. с. улыба́ться; **-скій** ած. (յն.) սարդոնիկական, ծաղրական, հեգնական. չար, դառն. с. смѣхъ սարդոնիկական, արուեստական ծիծաղ. եւ ակամայ, անբնական, հիստերիկական ծիծաղ:

Саребара́къ ա. Հաշտարխանի սօդա:

Са́р‖жа է. (ֆր.) սարժ (թեթև պաստառ, որից աստառներ են կարում). **-жевый** ած. սարժի, -ժից:

Сарка́змъ ա. (յն.) դառն հեգնութիւն, ծաղր, երգիծանք:

Сарка́нить տ. Арка́нить.

Саркасти́ческій ած. դառն հեգնական, ծաղրական:

Сарко́да (ֆր.) տ. Протопла́зма.

Сар‖ко́ма է. (յն.) բժ. գարկոմ, ինքնաբոյս պալար, ելունդ. **-комато́зный** ած. ինքնաբոյս պալարային:

Саркофа́гъ ա. (յն.) սարկոֆագ, քարէ փառահեղ դագաղ, նաշ:

Сарсапари́‖ль է. բս. Smilax sarsaparilla, սարսապարել. **-льный** ած. սարսապարիլի:

Сары́чъ, á ա. կնդ. Buteo vulgaris, մօրական ճուռակ: [пари́ль, -льный.

Сассапари́‖ль, **-льный** տ. Сарса-

Сассафра́‖совый ած. սասսաֆրասի. **-съ** ա. բս. Sassafras officinalis, սասսաֆրաս:

Сата‖на́ է. (եբր.) սատանայ. мужъ и жена́, оди́нъ с. (առծ.) մարդ և կին միևնոյն անձն են. **-ни́нскій** ած. սատանայական. **-нить** (-ню -нятъ) չ. սատանութիւն, չարութիւն անել. **-нъ** ա. ներքնազգեստ մի կայսերի:

Сателли́тъ (լտ.) տ. Спу́тникъ.

Сатине́тъ ա. (ֆր.) սատինէտ (կտոր, կերպաս մի):

Сати‖нирова́льный ած. ծնդուսիչ, -սող, ողորկիչ, -կող, փայլ տուող. с—ая маши́на; **-ни́рованіе** չ. ծնդուսելը, -սում, ողորկելը, -կում, փայլ տալը. **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ծնդուսել, ողորկել, փայլ տալ. **-ниро́вка** է. տ. Сатини́рованіе; **-новый** ած. սատինի, -նից, սատինեայ. **-нъ** ա. (ֆր.) սատին (բրդէ կամ բամբակէ կերպաս մի):

Сати́‖ра է. (լտ.) երգիծաբանութիւն. **-рикъ** ա. երգիծաբան. **-ри́чески** մ. երգիծաբանաբար, -նօրէն. **-ри́ческій** ած. երգիծաբանական. **-ръ** ա. (լտ.) 1, դիցբ. այծամարդ, կիսադիք. 2,* ցոփ. ցոփակեաց մարդ:

Сатисфа́кція է. (լտ.) բաւարարութիւն:

Сатра́‖пія է. սատրապութիւն, կուսակալութիւն, մարզպանութիւն. **-пскій** ած. սատրապի, -պային, կուսակալի, մարզպանի, -նական. **-пъ** ա. (պրսկ.) սատրապ, կուսակալ, մարզպան (նախկին Պարսկաստանում):

Сату‖рна́лія է. (լտ.) 1, պտմ. Սատուռնեան տօն, օրեր. 2,* շուայտութեան, ցոփութեան օրեր, ժամանակ, շրջան. **-рнъ** ա. Սատուռնոս, Կրօնոս, Երեակ (մոլորակ մի):

Сафи́ръ տ. Сапфи́ръ.

Сафи́ческій ած. стихъ Սապփոյեան բանաստեղծութիւն, տաղաչափ (տասնումէկ վանկանի): [սապուրակ, սապուր:

Сафло́ръ ա. բս. Carthamus tinctorius

Сафо́й ա. բս. Brassica oleracea Sabauda, սավօեան կաղամբ:

Сафья́‖ный, **-новый** ած. սեկի(ց). с. дива́нъ սեկի դիւան, բազմոց. **-нъ** ա. (պրսկ.) սեկ (այծի կամ ոչխարի մորթ, որ մշակելով սովորաբար բաց գոյներով ներկում են):

Са́ха‖рецъ, рца նւզ. տ. Са́харъ; **-ри́стый** ած. շաքարային. շաքարոտ. с—ое мочеизнуре́ніе բժ. շաքարամիզութիւն. **-рить**, нас—, обс— ն. շաքարել. **-рникъ** ա. բս. Sium sissarum, ջրի կարոս (ջրալախուր, քեղ?). **-рница** է. շաքարաման. **-рный** ած. շաքարի, շաքարա—. с. тростни́къ շաքարեղէգն. с—ая бума́га շաքարի թուղթ. с—ая голова́; с. заво́дъ; **-роваре́ніе** չ. շաքար եփելը. **-рова́рный** ած. շաքար եփելու. с. заво́дъ կմ **-рова́рня** է. շաքարի գործարան. **-рова́ръ** ա. շաքար եփող. **-роме́трія** է. քիմ. շաքարաչափութիւն. **-роме́тръ** ա. քիմ.

շաքարաչափ. **-роно́сный** *ած. քս. շաքարաբեր.* **-рообразова́ніе** *չ. շաքարակազմութիւն.* **-ръ** *ա. (սանսկր.) շաքար.* моло́чный с. *կաթնաշաքար.* тростнико́вый с. *եղեգի շաքար.* крахма́льный с. *օսլայի շաքար.* пло-до́вый с. *մրգաշաքար.* *с. медо́викъ *խաբդախ, ՙյետ եկած՚, անպիտան, շուայտ մարդ։*

Сачо́къ, чка́ *ա. ձեռնաուռկան, կոթաւոր ուռկան (ձկնարանից ձուկ հանելու). թիթեռնիկներ, միջատներ որսալու գործիք։*

Сба́‖вить (-влю -вятъ; -вь) *տ.* Сбавля́ть; **-вка** *է. պակասեցնելը, քչացնելը, կարճելը.* с. жа́лованія *ռոճկի կարճումը.* **-вля́ть**, -вить *ն. պակասեցնել, քչացնել, կարճել.* с. съ цѣны́ *գինը պակասեցնել, իջեցնել.* с. цѣну съ това́ровъ; *с. съ кого́ спе́си *մէկի հպարտութիւնը սանձահարել.* **-во́чный** *ած. պակասեցնելու, քչացնելու, զիջման, զեղչի.* с—ые проце́нты *զիջման տոկոսներ, զեղչ։*

Сба́лты‖ваніе *չ. թափահարելը, -րում. հարելը, -րում.* **-вать**, сболтну́ть *ն. թափահարել. հարել։*

Сбе‖рега́ніе *տ.* Сбереже́ніе; **-рега́тель** *ա.* **-рега́тельница** *է. պահող, պահպանող, խնայող այր, կին.* **-рега́тельный** *ած. խնայողական.* с—ая ка́сса; **-рега́ть**, -ре́чь *ն.* **1**, *պահել, պահպանել.* с. пла́тье, плоды́; очки́ сберега́ютъ зрѣ́ніе; с. свой си́лы; с. свой запа́сы; **2**, *խնայել, տնտեսել.* с. копе́йку на чёрный день; **-реже́ніе** *չ.* **1**, *պահելը, պահպանելը.* **2**, *խնայելը, տնտեսելը.* с. дровъ; де́негъ; **3**, *խնայողութիւն.* **-ре́чь** (-регу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -рёгъ -гла́, о́; *հրմ.* -ги́) *տ.* Сберега́ть.

Сби‖ва́ніе *չ. տ. ստորև բայը.* **-ва́ть**, -ть *ն.* **1**, *զարկելով, խփելով վայր գցել.* с. ке́гли; с. съ кого́ шля́пу; с. кого́ съ ногъ *մէկին տապալել, գետին գլորել.* ло́шадь сби́ла сѣдока́ *ձին ձիաւորին վայր գցեց.* однимъ за́лпомъ мы сби́ли ма́чты непрі́ятельскаго корабля́; с. шесто́мъ плоды́ де́рева *ձողով ծառի պտուղները թափել, թափ տալ.* **2**, *զարկելով, խփելով հանել, տանել, վերցնել, լուծել.* с. о́бручи съ бо́чки; с. пу́шку съ лафе́та *թնդանօթը թնդանօթակալից հեռացնել.* **3**, *զարկելով միացնել, միաւորել. կցել. (տախտակները) քշելով հաւաքել.* с. полови́цы *յատակի տախտակները միացնել, միմեանց կըպցնել.* **4**, *զարկելով, խփելով բթացնել, կոտրել, փչացնել.* с. ле́звіе ножа́; ло́шадь сби́ла подко́вы *ձին պայտերը մաշել, ջարդել, փչացրել է.* *с. рога́, спе́си *հպարտութիւնը սանձահարել.* **5**, *հարել.* с. ма́сло *խնոցի հարել.* с. я́йца; с. сли́вки; **6**, *պակասեցնել, քըչացնել, զիջել.* с. цѣну съ това́ра; **7**, *շփոթեցնել, ՙշշկլեցնել՚.* с. подсуди́маго при допро́сѣ; с. съ то́лку *շփոթեցնել, խելացնորել.* с. съ пути́ *մոլորեցնել, գայթակղեցնել.* **8**, *տարհամոզել, ուրիշ համոզմունքի բերել.* онъ при́нялъ моё предложе́ніе, но родны́е сби́ли его́; **-ся** *անդր.* **1**, *մոլորուել.* с. съ доро́ги, съ пути́ *մոլորուել, ճանապարհը կորցնել.* ло́шадь сбива́ется *ձին շեղուում, խոտորուում է.* с. съ ноги́ *ռզմ. սխալ քայլել.* с. съ ногъ *հալից ընկնել, սաստիկ դադրել, ՙբեզարել՚.* **2**, *շփոթուել, ՙշշկըլուել՚, ինքն իրան հակաճառել, հակասական պատասխաններ տալ.* подсуди́мый сби́лся въ отвѣ́тахъ; ора́торъ сби́лся говоря́ рѣчь; **-вка** *է. տ.* Сбива́ніе; **-вчиво** *մ. շփոթ, անորոշ կերպով, շփոթարար.* **-вчи́вость** *է. շփոթութիւն, խառնակութիւն, մըթութիւն, անորոշութիւն.* **-вчи́вый** *ած. շփոթ, խառնակ, անորոշ, մութ.* с—ая ло́шадь *անկանոն գնացքով ձի։*

Сбира́‖тель, -тельница, -ть, ся *տ.* Собират...

Сби́‖тенный *ած. տաք մեղրաշարապի.* **-тенщикъ** *ա. տաք մեղրաշարապ ծախող.* **-тень**, тня *ա. տաք մեղրաշարապ (եռացող ջրից, մեղրից և համեմներից պատրաստած)։*

Сби́ть (собью́ -ю́тъ; сбей), **ся** *տ.* Сбива́ть, ся.

Сбли‖жа́ть, -зить *ն. մօտեցնել, մօտիկացնել.* с. края́ ра́ны; **-ся** *անդր. մօտենալ, մերձենալ.* **-же́ніе** *չ. մօտենալը, մերձենալը, մերձեցում.* **-зить** (-жу -зятъ), **ся** *տ.* Сближа́ть, ся.

Сбо́‖ина *է. կուպ, ՙկոպտոն՚.* **-й** *ա.* **1**, *(մորթած) տաւարի ոտնուգլուխ.* **2**, *պակասեցնելը, զեղչ, զիջում (գնի).* **3**, *քայլուածքի, ՙերիշի՚ փոխումը.* **4**, *միացնելը, կցելը (տախտակները).* **-йничать** *չ. շփոթեցնել, շշկլեցնել, շփոթութիւն, խառնակութիւն առաջացնել.* **-йщикъ** *ա. խորամանկ խառնակիչ։*

Сбо́ку *մ. կողքից, կշտից, կողմից։*

Сболтну́ть **1**, *ն. տ.* Сба́лтывать; **2**, *որ և* **-ся** *չ. անզգուշաբար խօսք արտասանել, բերնից խօսք դուրս թռցնել.* онъ сболтну́лъ, ему́ сболтну́лось *նա բերնից խօսք դուրս թռցրեց։*

Сбо́‖ристый *ած. ծալքաւոր, ծալքաշատ, բազմածալք.* **-рище** *չ. հաւաքուում, խռնուում. խառնաղանճ, ամբոխ[ային ժողով].* **-рка** *է.* **1**, *ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում.* с. маши́ны *մեքենայի սարքումը.* **2**, *ծալք, փոթ (զգեստի).* **3**, *միացնելը, -ցնում, միաւորելը, -րում, շինելը.* **-рникъ** *ա.* **1**, *ժողովածու.* литерату́рный с.; **2**, *մի տեսակ ծալքաւոր խոյր կանանց.* **-рный** *ած.* **1**, *ժողովուելու, հաւաքուելու, հաւաքման, ժողովման.* с. день; с—ая ко́мната; сбо́рное мѣ́сто *ժողովուելու, ժամադրութեան տեղ.* с. пунктъ *ռզմ. զօրաժողովավայր.* **2**, *ժողոված, հաւաքած, միասին կցած, յօրինած.* с—ыя де́ньги *ժողոված, հանգանակած դրամ.* с—ые мѣха́ *մի քանի կտորներից կարած մորթեր.* с. спекта́кль *խառն, հաւաքական ներկայացում.* с—ое воскресе́нье *մեծ պասի առաջին շաբաթը.* **-рщикъ** *ա.* **1**, (**-рщица** *է.*) *ժողովող, հաւաքող, առնող այր, կին.* с. пода́тей *հարկահան.* с. доро́жнаго сбо́ра *ուղեգրամ առնող.* **2**, *մեքենգ. սարքող (մեքենայի).* **-ръ** *ա.* **1**, *ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում. հաւաքուելը, ժողովուելը. ժողով.* с. пода́тей *հարկերի ժողովումը, հաւաքումը, հարկահանութիւն.* с. во́йскъ *զօրաժողով.* **2**, *հունձ.* с. травъ *խոտի հունձ.* втори́чный с. съ по́ля въ тотъ же годъ; **3**, *հանգանակութիւն.* с. для бѣ́дныхъ; кру́жечный с. *գանձանակ.* **4**, *հարկ, մաքս. հասոյթ, արդիւնք.* поду́шный с. *գլխահարկ.* тамо́женный с. *մաքսային հասոյթ.*

шоссе́йный с. ուղեմաքս. канцеля́рскій с. պաշտօնատնային մաքս. ге́рбовый с. դրոշմանշանային մաքս, հասոյթ. 5, ռզմ. զօրակոչ[ութեան թմբկահարութիւն]. бить с.; нея́вка къ с—у; **-ры** ա. յ. պատրաստութիւններ, 'թադարիք'. կարգադրութիւններ. с. въ доро́гу պատրաստութիւններ ճանապարհ ընկնելու. *Мала́нины с. անվերջ պատրաստութիւններ:

Сбра́сы‖ваніе . **1**, վայր ձգելը, վայր գցելը, վայր նետելը. **2**, թղթխ. ձգելը, գցելը, նետելը, դէն գցելը. **3**, [մի տեղ] ածելը, թափելը, կիտելը. **-вать** ն. **1**, (сбро́сить) վայր ձգել, վայր գցել, վայր նետել. թղթխ. ձգել, գցել, նետել, դէն գցել. с. ка́мень съ горы́; с. кого́ съ лѣ́стницы; ло́шадь сбро́сила сѣдока́; с. съ себя́ плащъ; с. съ себя́ и́го իր պարանոցից լուծը թօթափել. с. съ себя́ ма́ску իր դիմակը առնել, ձգել. с. ко́жу խորխը ձգել, փոխել (օձի մասին). **2**, (сбро́сить) ձգել, [վաղաժամ] ցնգնել. кобы́ла сбро́сила; **3**, (сброса́ть) միասին ածել, թափել, կիտել:

Сбре‖сти́, -сти́сь, -сти́ся տ. Брести́, -сти́сь, -сти́ся.

Сбри‖ва́ть, -ть (сбре́ю -ютъ; сбрей) ն. սափրել, ածելել. **2**,* что у кого́ մէկից մի բան գողանալ, 'թռցնել', յափշտակել:

Сброди́ться, сбрести́ся չ. թրև գալ, քարշ գալ:

Сбродъ ա. խառնամբոխ, խաժամուժ ամբոխ:

Сбро‖са́ть տ. Сбра́сывать 3; **-сить** (-шу -сятъ; -сь) տ. Сбра́сывать 1, 2.

Сбру́‖я ի. գործիք. սարք. ко́нская с. ձիասարք, լծասարք. рыболо́вная с. ձկնորսական գործիք. **-йный** ած. ձիասարքի, լծասարքի:

Сбу́хты-бара́хты = съ бу́хты-бара́хты (տ. Бу́хта 3).

Сбы‖ва́ніе չ. **1**, քշելը, ծախելը, 'ռադ անելը'. **2**, պակասիլը, նուազիլը, բարակիլը (ջրի). **3**, աստիճանաբար կատարուիլը, իրականանալը (գուշակութեան). **-ва́ть**, сбыть ն. **1**, քշել, ծախել, վաճառել, 'ռադ անել', 'սաղացնել'. с. това́ры; с. что съ рукъ մի բանից ազատուել, մի բան գլխից 'ռադ անել'. с. съ рукъ сомни́тельную моне́ту; с. безпоко́йнаго жильца́ անհանգիստ կենուորից ազատուել, անհանգիստ կենուորին գլխից 'ռադ անել'. **2**, պակասել, նուազել. вода́ сбыва́етъ ջուրը նուազում, բարակում է. цѣна́ на хлѣбъ сбыла́ հացի գինը պակասել, ընկել է. **-ся** անդր. **1**, կատարուել, իրականանալ. проро́чество э́то сбыло́сь, не сбыло́сь; э́то не сбу́дется; надѣ́жда моя́ сбыла́сь; **2**, ծախուել, վաճառուել, 'գնալ', 'քշուել'. э́тотъ това́ръ хорошо́ сбыва́ется; **-ло́й** ած. ռմկ. նուազած, բարակած (ջրի մասին). **-тіе** չ. **1**, նուազիլը, -զում, բարակիլը (ջրի). **2**, եկ. ու. կատարուիլը, իրականանալը (մարգարէութեան). **-то́чный** ած. կարելի, որ կարող է պատահել. **-тчикъ** ա. քշող, տարածող, ծախող (օր. ապրանքներ). **-тъ** ա. քշելը, ծախելը, -խում, վաճառելը, -ռում. на хлѣбъ нынѣ́ с. хоро́шъ հացն այժմ լաւ է ծախուում. откры́ть но́вое мѣ́сто для сбы́та това́ровъ; **-ть** (сбу́ду -дутъ; -дь), **ся** տ. Сбыва́ть, ся.

Сбѣ‖га́ніе չ. **1**, վար, ներքև վազելը, վազելով իջնելը. **2**, հոսելը, հոսում. **-га́ть, -(ѣ́)гать, -жа́ть** չ. **1**, վար, ներքև վազել, վազելով, արագ կերպով իջնել. -жа́ть съ горы́, съ лѣ́стницы; дать -жа́ть водѣ́ թողնել, որ ջուրը հոսի, վազէ. **2**, խունանալ, անցնել. я́ркіе цвѣта́ сбѣга́ютъ легко́; **3**, (միայն сбѣ́гать) վազել. сбѣ́гай въ апте́ку за лѣка́рствомъ; сбѣ́гай за до́кторомъ; **-ся** անդր. վազելով գալ, հաւաքուել, խմբուել (բազմութեամբ). наро́дъ сбѣжа́лся на пожа́ръ; **-гъ** ա. հոսելը, հոսում. **-жа́лый** ած. փախած, փախստական. **-жа́ніе** չ. փախչելը, փախուստ. **-жа́ть, ся** տ. Сбѣга́ть, ся.

Сва́‖дебка ի. նւզ. պստիկ, թեթև հարսանիք. **-дебный** ած. հարսանիքի, հարսանեաց, հարսանեկան. պսակադրութեան. с. пиръ; с—ое пла́тье հարսանեաց, պսակի զգեստ. с—ое кольцо́ պսակադրութեան մատանի. **-дьба** ի. հարսանիք. сере́бряная, золота́я с. հարսանեաց 25, 50 ամեակ. быть на с—ѣ; пригласи́ть на с—у; пра́здновать, справля́ть с—у.

Сва́ечка նւզ. տ. Сва́йка.

Сва́живать տ. Свози́ть.

Сва́й‖ка ի. **1**, սվայկա (երկաթեայ գործիք, մեծադլուխ բևեռի նման, որով խաղում են). игра́ть въ с—у սվայկա խաղալ. **2**, նւզ. տ. Сва́я; **-никъ** ա. կնդ. Strongylus, ցանկաճճի. **-ный** ած. բրի, ցցի, բրա—, ցցա—:

Сва́‖ливаніе չ. տ. ստորև բայը. **-лива́ть I.** [**-ли́ть** (-лю́ -ятъ)] ն. 1, գետին գլորել, գետնով տալ, տապալել. вѣ́теръ свали́лъ (կմ вѣ́тромъ свали́ло) де́рево; вѣ́теръ свали́лъ меня́ съ ногъ; болѣ́знь свали́ла его́ въ посте́ль; 2, մի տեղ ածել, կիտել, դիզել. с. ка́мни въ ку́чу; 3, պարպել, վայր ածել. с. сѣ́но съ во́за; *с. что съ себя́, съ плечъ մի բանից օձիքը թափել. 4, ձգել, գցել. с. на кого́ вину́; 5, չ. նուազել, պակասել, մեղմանալ. къ ве́черу свали́лъ жаръ; 6, չ. ծովգ. շեղուել, խոտորուել. **-ся** անդր. վայր ընկնել, վայր գլորուել, տապալուել. с. съ ло́шади; с. съ ногъ վայր ընկնել, գետին գլորուել (յոգնածութիւնից). свали́сь то́лько съ ногъ, а за тычка́ми дѣ́ло не ста́нетъ (առծ.) մարդուս դժբախտութեան վերայ իր թշնամիները ուրախանում են. э́то ему́ съ не́ба свали́лось այդ նորա համար երկնային պարգև է. **II.** (-ля́ть) 1, թաղիք շինել. с. ше́рсть բրդից թաղիք շինել. 2,* մի կերպ անել, շինել, 'թխել', 'գլխից ռադ անել'. **-ся** անդր. շփոթուել, 'շշկլուել'. **-лка** ի. **1**, ածելը, թափելը, կիտելը. мѣ́сто для с—и нечисто́тъ; **2**, կիտուածք, դէզ. **3**, քաղաքային աղբիւս (ուր թափում են ամէն կեղտոտութիւններ, 'քաք ու փուր'. **4**, նեղուածք, նեղութիւն (ժողովրդի խռնումից). **5**, կռիւ, ծեծ, 'տուր ու դմփոց'. **-льный** ած. **1**, նեղուածքի, նեղութեան. **2**, с. грѣхъ պոռնկութիւն. **-ля́ть, ся** տ. Сва́ливать, ся II.

Сва́ра հնց. տ. Ссо́ра.

Сварга́нить տ. Варга́нить 3.

Сва́‖риваніе չ. զօդելը, կռելը (մետաղները). **-рива́ть, -ри́ть** (-рю́ -а́рятъ) ն. **1**, զօդել, կպցնել, կռել (մետաղները). **2**, (միայն

сварить) տ. Варить; * съ нимъ пива не сваришь այդ մարդու հետ չէ կարելի բան բռնել. **-рка** ի. զօդելը, կպցնելը, կռելը (մետաղեղէնը):

Сварли́‖вость ի. կռուարարութիւն, կըռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն. **-вый** ած. կռուարար, կռուասէր, ամբարիշտ:

Сва‖рно́й ած. զօդած, կռած, կպցրած. **-ро́чный** ած. զօդելու, -դող, կռելու, կռող, կպցնելու, -նող:

Сва́‖таніе չ. հարսնախօսութիւն, ‘աղջիկ ուզելը‘, նշանուելը. я хочу́ помо́чь ему́ въ его́ с—іи նա աղջիկ է ուզում և ես այդ դէպքում ցանկանում եմ նորան օգնել. **-тать,** сосв— ն. [ուրիշի համար] ‘աղջիկ ուզել‘, նըշանել. онъ сва́таетъ мою́ дочь за своего́ сы́на նա իմ աղջկանն ուզում է նշանել իր որդու հետ. за меня́ сва́таютъ бога́тую невѣ́сту ինձ հարուստ հարսնացու են առաջարկում. онъ сва́талъ на не́й своего́ дру́га նա իր բարեկամին նորա (աղջկայ) հետ նշանել է. **-ся** ն.դր. [իր համար] ‘աղջիկ ուզել‘, նշանուել. онъ сва́тался къ одно́й вдовѣ́ նա մի այրու է ուզել. за неё (կմ къ ней) сва́тались мно́гіе жениxи́ նրան շատերն են ուզում. **-товство́** չ. 1, հարսնախօսութիւն, խնամիութիւն, ‘մօցիքութիւն‘. 2, տ. Свойство́; **-тъ** ա. 1, հարսնախօս, խնամխօս, ‘մօցիքուլ‘. 2, (**-тья** ի. **-тью́шка** նւզ.) խնամի (հարսի կամ փեսայի ծնողը, հայրը կմ մայրը). братъ-братъ, сватъ-сватъ, а де́нежки не родня́ կմ сватъ не сватъ, а въ горо́хъ не лѣзь փողի հարցում բարեկամութիւնը վերջանում է. **-ха** ի. հարսնախօս, խնամխօս, ‘մօցիքուլ‘. ихъ с. сосва́тала.

Свахля́ть ն. ռմկ. մի կերպ, ոնց որ լինի անել, շինել, ‘թխել‘:

Сва́я ի. ցից, բիր. вбива́ть сва́и; постро́йка на сва́яхъ; забива́ть сва́и на полови́ну длины́ ихъ.

Све‖де́ніе չ. 1, իջեցնելը. 2, տանելը, հեռացնելը. 3, մի տեղ բերելը, հաւաքելը. 4, բաղդատելը, -տում, ստուգելը, ստուգում. с. счётовъ հաշուարարութիւն, հաշիւները բաղդատելը, վերջացնելը. 5, կազմելը, միացնելը (անդամները). **-дёный** ած. 1, միմեանց մօտ բերած, միացրած. խորթ. с—ыя дѣ́ти խորթ որդիներ. с. братъ, с—ая сестра́ խորթ եղբայր, քոյր. **-ду́** տ. Свести́.

Све‖зе́ніе չ. 1, կրելը, բերելը (սայլով). 2, տանելը, հեռացնելը (սայլով). **-зти́, -зть** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -ёзъ -зла́, о́; -зи́) տ. Свози́ть.

Свёкла ի. բս. Beta, ճակնդեղ, ‘տակ‘:

Све‖клови́ца ի. կարմիր ճակնդեղ, ‘տակ‘. **-клови́чный** ած. ճակնդեղի, ‘տակի‘. с. са́харъ; **-клоса́харный** ած. ճակնդեղաշաքարի. с—ое произво́дство ճակնդեղային շաքարագործութիւն. **-ко́льникъ** ա. ճակնդեղի, ‘տակի‘ տերև. **-ко́льный** ած. ճակնդեղի, ‘տակի‘:

Свё‖коръ, кра ա. սկեսրայր, ‘պատրոն‘. **-(е)кро́вь** ի. սկեսուր:

Свер‖бе́жница ի. բս. Scabiosa, քոսքսուկ, քոսաքոյս (այրեծաղիկ?). **-бёжъ,** жа́ ա. քոր, մարմաջ. **-би́га** ի. **-би́чка** նւզ. բս. Bunias orientalis, բանջարեղէն մի խաչաբերներից. **-бѣ́ть** չ. դէմ. քոր գալ, մարմաջել:

Свер‖га́ть, -гнуть ն. վայր գցել, վայր գլորել, տապալել. с. съ горы́; с. съ престо́ла գահընկէց անել, գահավիժել. с. и́го լուծը թօթափել. **-же́ніе** չ. վայր գցելը, վայր գլորելը, տապալելը, -լում. с. съ престо́ла գահընկէցութիւն, գահավիժութիւն:

Свер‖ка́ніе չ. փայլելը, փայլում, շող, շողալը. с. мо́ря; с. штыко́въ; **-ка́ть, -кну́ть** չ. փայլել, շողալ. глаза́ его́ -ка́ли; звѣ́зды -ка́ютъ; мо́лнія -ка́етъ, -кну́ла.

Свер‖ле́ніе չ. գայլիկոնելը, -նում, ծակելը, -կում. **-ли́ло** չ. կնդ. Ptinus, ծակիչ բզէզ. **-ли́льникъ** ա. բս. Crithmum maritimum, ծովառազիան. **-ли́льный** ած. գայլիկոնող, -նելու, գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘ ծակող, -կիչ, ծակելու. с—ая маши́на; **-ли́льщикъ** ա. [շարունակ] գայլիկոնող, գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘ ծակող. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. գայլիկոնել, ծակել. գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘ ծակել. сверля́щая боль բժ. ծակում. **-ло́** չ. գայլիկոն, ‘բուրղու‘, ծակիչ գործիք. **-ля́нка** ի. կնդ. Terebratula, փորիչ խեցեմորթ:

Сверну́ть, ся տ. Свёртывать, ся.

Свер‖ста́ть, ся տ. Верста́ть, ся II; **-стникъ** ա. **-стница** ի. համատի, հասակակից, ‘թայդաշ‘ կմ ատրճանակից այր, կին. **-стни́ческій** ած. հասակակցական. ատրճանակցական. **-стни́чество** չ. հասակակցութիւն. ատրճանակցութիւն. **-(ёр)стыва́ніе** չ. տպգր. երեսների բաժանելը (շարուածքը). **-(ёр)стыва́ть** ն. 1, (сверста́ть) ռմկ. հաւասարել, -րեցնել, հաւասար կարգել. его́ сверста́ли окла́домъ съ това́рищами; 2, տ. Верста́ть II.

Свёр‖токъ, тка ա. **-точекъ,** чка նւզ. ծրար, պատատ. **-тыва́ніе** չ. 1, տ. ստորև բայը. 2, թանձրացում, խտացում (արեան). **-тыва́ть, -(ер)тѣ́ть** (-рчу́ -тятъ), сверну́ть ն. 1, ծրարել, պատատել, ոլորել. с. таба́къ въ ро́ли թամբաքուն գլանաձև փաթաթել. -ну́ть кому́ го́лову, ше́ю մէկի գլուխը, վիզը ոլորել. 2, [ոլորելով] հանել, վերցնել և կմ փչացնել, խանգարել, կոտրել. -ну́ть замо́къ; 3, շտապով անել, շինել. 4, չ. շեղուել, խոտորուել. -ну́ть съ доро́ги; **-ся** ն.դր. 1, կծկուել, կծկուելով կուչ գալ. змѣ́я сверну́лась въ кольцо́, кольцо́мъ; ли́стья на де́ревѣ сверну́лись — կծկուել, կուչ են եկել. с. въ комо́къ կծկուել, կուչ գալ. 2, [ոլորուելով] փչանալ, խանգարուել, կոտրիլ. ключъ сверну́лся; 3, մակարդիլ, ‘մերուել‘, (արեան մասին) խտանալ, թանձրանալ. сли́вки сверну́лись.

Сверх‖во́ръ ա. հեգն. չտեսնուած, դերբնական գող. **-до́лжный** ած. պահանջից, պահանջածից աւել. **-компле́ктный** ած. սահմանած թուից, թուական կազմից դուրս, աւել:

Све́рху մ. վերև, վերևում, վերևից. ма́сло пла́ваетъ с.; смотрѣ́ть с. внизъ; с. ка́плетъ վերևից կաթում է. э́то с. бѣло́, а сни́зу черно́ այդ վերևից (կմ երեսից) սպիտակ է, իսկ ներքևից (տակից) սև. онъ надѣ́лъ сюртю́къ, а с. пальто́.

Сверхуро́чный *ած.* պայմանաժամից, նշանակեալ ժամանակից դուրս. с—ая рабо́та.
Сверх‖человѣ́ческій *ած.* գերմարդկային. с—ое му́жество; с—ія уси́лія; **-шта́тный** *ած.* շտատից դուրս։
Сверхъ *նխդ.* (*սեռ. հոլ.*) բացի. դուրս. վերև, վերայ. վեր, աւել. с. жа́лованья, онъ получа́етъ награжде́нія; с. пла́тья она́ надѣ́ла манти́лю զգեստի վերայ կմ վերևից նա հագաւ վերնազգեստը. э́то с. мои́хъ силъ, с. силъ человѣ́ческихъ այդ իմ, մարդկային ոյժերից բարձր, վեր է. с. того́ բացի դորանից. она́ молода́, хороша́ собо́ю, и с. того́ бога́та; с. ча́янія հակառակ սպասելութեան, սպասածից աւել։
Сверхъесте́ствен‖но *մ.* գերբնական կերպով. **-ность** *ի.* գերբնականութիւն. **-ный** *ած.* գերբնական։
Свер‖ча́ніе *չ.* կանչելը (ծղրիդի). **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) *չ.* (ծղրիդի մասին) կանչել. сверчо́къ сверчи́тъ; **-чо́къ,** чка́ *ա.* *կնդ.* Gryllus, ծղրիդ. полево́й с., G. campestris, դաշտի ծղրիդ. запе́чный с., G. domesticus, ընտանի ծղրիդ. земляно́й с., G. gryllotalpa, խլրդածղրիդ (ամբուտածղրիդ)։
Свер‖ша́ть, -ши́ть *ն.* **1,** [գլուխը, վերի կողմը] վերջացնել, աւարտել, բոլորել. с. стогъ сѣ́на խոտի դէզն աւարտել. с. сводъ; **2,** անել, կատարել. с. вели́кій по́двигъ; **-ся** *ներ.* կատարուել. всѣ проро́чества сверши́лись; ей сверши́лось два́дцать лѣтъ նրա քսան տարին լրացաւ. **-ше́ніе** *չ.* **1,** վերջացնելը, աւարտելը, բոլորելը. **2,** կատարելը. կատարում, կատարուելը. **-ши́ть** (-шу́ ша́тъ), **ся** *տ.* Сверша́ть, ся.
Све‖сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ; *անց.* свёлъ -ла́, о́; -ди́) *տ.* Своди́ть 1.
Сви‖ва́льникъ *ա.* խանձարրակապ, բալուլակապ. **-ва́льный** *ած.* պատելու, խանձարրելու, բալուլելու. **-ва́льщикъ** *ա.* **-ва́льщица** *ի.* պատատող, հիւսող այր, կին. **-ва́ніе** *չ.* պատատելը, ոլորելը, հիւսելը. с. гнѣзда́ բուն շինելը. **-ва́ть,** -ть *ն.* **1,** պատատել. ոլորել, հիւսել, գործել. с. верёвку; с. гнѣздо́ բուն շինել. **2,** խանձարրել, ‹բալուլել›. **-ся** *ներ.* **1,** ոլորուիլ, կծկուիլ. змѣя́ свила́сь кольцо́мъ; **-во́къ,** вка *ա.* **-во́чекъ,** чка *նւզ.* ոլորած, հիւսած առարկայ (օր. թոկ). **-во́чный** *ած.* сви́вокъ-ի։
Сви‖да́ніе *չ.* տեսութիւն, տեսակցութիւն, ժամադրութիւն. до с—ія ց'տեսութիւն. назна́чить кому́ с. մէկին ժամադիր լինել. у нихъ бы́ло нѣ́сколько с—ій նոքա մի քանի անգամ իրար հետ տեսնուել են. мѣ́сто с—ія ժամադրութեան տեղ, վայր. **-дыва́ться,** -дѣ́ться *փ-ներ.* միմեանց տեսնել, միմեանց հետ տեսնուիլ, միմեանց պատահել. ско́ро ли мы сви́димся.
Свидѣ́тель‖ *ա.* վկայ. очеви́дный с. ականատես վկայ. быть с—емъ чего́-либо մի բանի վկայ լինել, վկայ գտնուել. призва́ть кого́ въ с—и մէկին վկայ կանչել. онъ приво́дитъ въ свидѣ́тели тако́го-то исто́рика; с. при бра́кѣ պսակադրութեան վկայ. **-ница** *ի.* վկայ [կին, աղջիկ]. *э́та равни́на была́ с—ею мно́гихъ битвъ; **-скій** *ած.* վկայի, վկաների. с—ія показа́нія; **-ство** *չ.* **1,** վկայութիւն. по с—у дре́внихъ писа́телей; по с—у враче́й; ссыла́юсь на ва́ше с. դիմում եմ ձեր վկայութեան. **2,** վկայութիւն, վկայական. с. о поведе́ніи, объ и́сповѣди, о болѣ́зни; до́кторское с.; метри́ческое с. о рожде́ніи и креще́ніи; **-ствова́ніе** *չ.* **1,** վկայելը, վկայութիւն. **2,** վերատուգում, -գութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* **1,** վկայել, վկայութիւն տալ. с. про́тивъ кого́; -ствую, что э́то пра́вда; объ и́стинѣ э́того собы́тія -ствуютъ мно́гіе исто́рики; **2,** յայտնել, արտայայտել. с. кому́ свою́ благода́рность; мой братъ -ствуетъ вамъ своё почте́ніе; **3,** վաւերացնել. с. чью-либо ру́ку մէկի ձեռքը, ստորագրութիւնը վաւերացնել. с. па́спортъ.
Сви́‖дѣться (-жусь -дятся) *տ.* Сви́[дываться.
Сви‖лева́тость *ի.* վարակաւորութիւն, խլոտութիւն, խլխլոտութիւն. **-лева́тый** *ած.* վարակաւոր, կոշտաշատ, խլոտ, խլխլոտ. с—ое де́рево; **-ль** *ի.* վարակ, կոշտ, խիլ (ծառի). с. въ стеклѣ́ կոշտ, ուռոյցք ապակու վերայ։
Сви‖на́рный *ած.* խոզարնի, խոզանոցի. **-на́рня** *ի.* խոզի, խոզերի բուն, խոզաբուն, խոզանոց. **-на́рь,** я́ *տ.* Свинопа́съ; **-нево́дство** *չ.* խոզապահութիւն։
Сви‖не́цъ, нца́ *ա.* *հնք.* plomb, կապար, արճիճ. о́кись свинца́, глётъ, քարմարցանկ. сѣрни́стый с., plomb sulfuré, ծծմբակապար։
Сви‖ни́на *ի.* **-ни́нка** *նւզ.* խոզի միս. **-нка** *ի.* **1,** *նւզ.* պստիկ խոզ, խոզիկ. морска́я с., *կնդ.* Cavia cobaya, հասարակ ծովախոճկոր. **2,** *բժ.* ականջագեղձի, -ղձային խոյլ, ուռեցք. **3,** հալած մետաղի ձող. отли́вка въ с—и ձողաձև հալելը. вы́сшій сортъ чугуна́ въ с—ахъ; **-нко́вый** *ած.* ձողաձև հալած. с. свине́цъ; **-ноголо́вка** *ի.* *կնդ.* phalène, գիշերուայ թիթեռ. **-но́й** *ած.* խոզի. с—о́е са́ло; с—о́е ры́ло խոզի կնճիթ. с. хлѣвъ; с—а́я щети́на խոզի բաշ, մազ. с. хлѣ́бъ, *բս.* Cyclamen europaeum, արջտակ (թալթ, լօշ). **-нопа́съ** *ա.* խոզարած. **-нски,** по с. *մ.* խոզի պէս, կեղտոտ, ապերելի եղանակով. աղտեղաբար. поступа́ть по с.; **-нскій** *ած.* խոզի, կեղտոտ, աղտոտ, աղտեղի. с. посту́покъ աղտեղի վարմունք. **-нство** *չ.* խոզութիւն, կեղտոտութիւն, աղտեղութիւն. *ստորութիւն, ստոր, ապերելի վարմունք։
Свинти́ть (-чу́ -тя́тъ) *տ.* Сви́нчивать.
Свину́‖ха *ի.* **1,** *տ.* Сви́нка 2; **2,** *բս.* Agaricus violacens, մանուշակագոյն ագարիկոն. **-шникъ** *ա.* խոզի, խոզերի բուն, խոզաբուն, խոզանոց. **-шный** *ած.* ականջագեղձային ուռեցքով [բռնուած]։
Свин‖цо́вый *ած.* կապարի, կապարէ, -րեայ. с. блескъ կապարի փայլուկ. с—ая руда́; **-ча́къ,** а́ *ա.* կապարի խիտ փայլուկ. **-ча́тка** *ի.* կապարով լցրած, կապարալից վէգ, ‹կոճի› (խաղի)։
Сви́н‖чиваніе *չ.* պտուտակով, պտուտակներով միացնելը, ամրացնելը. **-чивать,** -ти́ть *ն.* պտուտակով, պտուտակներով միացնել, ամրացնել։
Сви‖ньи́ща *ի.* *յոգ.* մեծ, ահագին խոզ. **-нья́** *ի.* *կնդ.* Sus, խոզ. с. хрю́каетъ խոզը

խանչում է. ди́кая с., S. aper, վայրենի խոզ. морскáя с., Phocaena communis, ծովախոզ. не мечи́те би́сера пéредъ с—ья́ми մի ածէք մարգարիտները խոզերի առաջ. *подложи́ть с—ью комý-либо մէկի գլխին մի 'օյին գալ', մէկի հետ մի խաղ խաղալ. **-ня́чій**, ья, ье ած. խոզի:

Свирéль, -никъ, -ный տ. Свирѣ́ль...

Свиристéль, ля́ ա. կնդ. Bombycilla garrula, ամպեղ, մետաքսագի: [նային բադ:

Свирóкъ, ркá ա. կնդ. Fuligula, ճախ-

Свирѣ́ль‖ ի. սրինգ, եղեգնափող, 'պկու'. пастýшеская с. հովուական փող, սրինգ. **-никъ** ա. փողհար, փող, սրինգ, 'պկու' ածող. **-ный** ած. փողի, սրնգի, 'պկուի':

Свирѣ́‖по մ. վայրագաբար, վայրենաբար. կատաղութեամբ, -ղաբար, մոլեգնութեամբ, -գնաբար, դաժան կերպով. **-пость** ի. վայրագութիւն, վայրենութիւն. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, դաժանութիւն. с. бýри; **-пствовать** (-вую -ютъ) չ. վայրագաբար, կատաղաբար, մոլեգնաբար վարուել. хóлодъ -пствуетъ ցրտութիւնը սաստկացել է. тепéрь -пствуетъ эпидéмія սաստկացի համաճարակն այժմ մեծ զոհեր է տանում. **-пый** ած. վայրագ, վայրենի. կատաղի, մոլեգին, դաժան. с. видъ դաժան դէմք. с—ое сéрдце անգութ սիրտ. с. нравъ վայրենի բարք. с—ая бýря կատաղի, մոլեգին փոթորիկ. **-пѣть** չ. վայրագանալ, վայրենանալ. կատաղել, մոլեգնել:

Сви‖сáть, -снуть չ. կախուել, կախ ընկնել, կախուած լինել. **-слый** ած. կախուած, կախ ընկած. **-снуть** տ. Свисáть.

Сви‖стáніе չ. սուլելը, 'շուեցնելը'. **-стáть** (-щý -щутъ; -щи́), -стѣ́ть չ. սուլել, 'շուեցնել'. *с. въ кулáкъ առանց կոպէկի լինել, գրպանում կոպէկ, 'փարայ' չունենալ, 'գրպանում մկներ խաղալ'. **-стнуть 1**, չ. սուլել, 'շուեցնել'. 2,* ն. զարկել, խփել, հարուածել. онъ сви́стнулъ егó по головѣ́.

Сви‖стóкъ, ткá ա. **-стóчекъ**, чка նւզ. 1, սուլոց, շուոց. дать с. սուլել. 2, սուլելու գործիք, սուլիչ: **-стýлька** ի. **-стýлечка** նւզ. պստիկ սուլիչ, սուլելու գործիք. **-стýнъ**, á ա. **-стýнья** ի. սուլող այր, կին. **-стъ** ա. սուլոց, 'շուոց'. с. пýли գնդակի շաչիւն, վզզոց. лёгкій с. вѣ́тра քամու թեթև վշշոց. **-стѣлка** տ. Свистýлька; **-стѣніе** չ. սուլելը, սուլոց. **-стѣть** (-щý -стя́тъ; -сти́) տ. Свистáть; **-стя́щій** ած. քերկ. սուլիչ. шипя́щія и с—ія бýквы շչային և սուլիչ տառեր:

Сви́та ի. (ֆր.) 1, հետևորդներ, շքախումբ (թագակիր կամ բարձրաստիճան անձի). 2, մահուդէ արձակ վերնազգեստ մի (Փոքր Ռուսիայում): [բանուորից շինած հիւսկէն:

Сви́тень, тня ա. ռմկ. քաղած պա-

Сви́тка նւզ. տ. Сви́та 2.

Сви́‖токъ, тка ա. 1, [թղթի] պատատ, պատատած, գալարածոյ թուղթ. 2, կնդ. Voluta, գլան, գլանաձև խեցեմորթ:

Сви́тскій ած. հետևորդների, շքախմբի:

Свить (-совью́ -ю́тъ; свей), **ся** տ. Свивáть, ся.

Сви́‖хивать, -хнýть ն. խախտել, 'դուրս գցել'. с. себѣ́ нóгу; **-ся** անդր. 1, խախտուել, 'դուրս ընկնել'. 2, գայթակղուել, ուղիղ ճանապարհից շեղուել, խոտորուել, հեռանալ. **-хнýтіе** չ. տ. Вы́вихъ; **-хнýть, ся** տ. Сви́хивать, ся.

Сви‖щевáтый ած. ճճուեկեր, ճիճուոր (օր. ընկոյզ). **-щъ** ա. **-щикъ** նւզ. 1, փոսիկ, խոռոչիկ, ծակ (ծառի ընկած ճիւղի տեղում). 2, փոսիկ, պատռուածք, վնասուած տեղ (ածած մետաղեղէնի մէջ). 3, ճճուեկեր, ճճիներից կերած, փչացրած տեղ (ընկոյզի մէջ). 4, բժ. խորունկ վէրք. 5, կնդ. Anas penelope, սուլիչ բադ:

Свобó‖да ի. ազատութիւն. с. печáти, слóва, вѣроисповѣдáнія; с. торгóвли; на свобóдѣ ազատ կերպով, ազատ, ազատօրէն. ազատ ժամանակ. ребёнокъ, воспи́танный на с—ѣ; я прочтý вáшу кни́гу на с—ѣ; предостáвить комý с—у дѣ́йствій; вы́пустить когó на с—у մէկին ազատութիւն տալ. **-дно** մ. 1, ազատ, ազատ կերպով, ազատօրէն. 2, արձակ, արձակ կերպով, արձակօրէն. **-дномы́слящій** ած. ազատ մտածող, ազատամիտ, ազատախոհ. **-дность** ի. 1, ազատութիւն. 2, հեշտութիւն. **-дный** ած. ազատ с—ая вóля; имѣ́ть с. дóступъ къ комý; с—ое мѣ́сто ազատ, պարապ, չբռնած տեղ. вы свобóдны приня́ть и́ли отказáть; я прочитáю э́то въ с—ое врéмя; навѣщáйте меня́ въ с—ое врéмя; с—ое отъ долгóвъ имѣ́ніе; с—ыя, лóвкія манéры; **-долюби́вый** ած. ազատասէր. **-долю́біе** չ. ազատասիրութիւն. **-домы́сліе** չ. ազատամտութիւն. մտքի ազատութիւն. **-домы́слящій** տ. Свободномы́слящій.

Свó‖децъ, дца, **-дикъ** ա. նւզ. պստիկ կամար. **-ди́ть**, свести́ ն. 1, իջեցնել. с. лóшадь съ горы́; с. когó съ лѣ́стницы; гóре свелó егó въ моги́лу, въ гробъ; с. когó съ умá մէկին խելագարեցնել, գժուեցնել. онá свелá егó съ умá; э́то несчáстіе свелó егó съ умá; 2, տանել. с. дѣтéй въ цéрковь; сведи́те э́того вóра въ поли́цію; онъ съ нея́ глазъ не свóдитъ նա նորանից աչք չէ հեռացնում. 3, միմեանց մօտ բերել. с. продáвца съ покупщикóмъ; я сведý васъ съ мои́мъ повѣ́реннымъ; сведи́те меня́ съ нимъ ինձ նրա մօտ տարէք. с. сводъ կամարը փակել, գոցել. 4, տանել, գողանալ. у меня́ нóчью свели́ двухъ лошадéй; 5, հանել, ջնջել, ոչնչացնել. с. пя́тна, крáску; 6, կտրել, կոտորել. я начáлъ с. свою́ рóщу; 7, կծկել, կուչ ածել. у негó свелó рýку; 8, с. счёты հաշիւները մաքրել. с. прихóдъ съ расхóдомъ եկամուտն և ծախսերը բաղդատել. с. съ кѣмъ знакóмство մէկի հետ ծանօթանալ. с. съ кѣмъ дрýжбу մէկի հետ բարեկամութիւն հաստատել, մէկի հետ բարեկամանալ. с. концы́ съ концáми ծայրը ծայրին հասցնել. **-ся** անդր. къ чемý որ և է հետևանք ունենալ. всѣ э́ти мѣ́ры сводили́сь къ томý, что...; **-дка** ի. 1, մի տեղ բերելը. 2, տպգր. վերջին սրբագրութիւն. **-дникъ** ա. կաւատ, «միջի մարդ». **-дница**

է. կաւատուհի. **-дничанье** տ. Сво́дничество; **-дничать** չ. կաւատութիւն անել. **-днический** ած. կաւատական, -ութեան. **-дничество** չ. կաւատութիւն. занима́ться с—омъ; **-дный** ած. զանազան տեղերից հաւաքած, միացեալ. с—ыя дѣ́ти խորթ որդիներ. с. ка́мень ճրտրք. կամարակապ քար. **-дня** տ. Сво́дница; **-дообра́зный** ած. կամարակերպ. **-дчатый** ած. կամարաւոր, կամարակապ. с. потоло́къ; **-дчикъ** ա. միջնորդ, միջի մարդ, 'դալալ'. **-дъ** ա. **1**, իրար մօտ բերելը. միացնելը. с. счётовъ հաշիւները բաղդատելը, մաքրելը, զոցելը. **2**, ժողովածու, հաւաքածու. с. зако́новъ; **3**, ճրտրք. կամար. *с. не́ба, небе́сный с. երկնակամար. своди́ть, замыка́ть с. կամարը փակել, զոցել:

Своё չ. տ. Свой.

Свое‖вла́стіе, -во́ліе չ. կամայականութիւն, բռնութիւն, բռնի իշխանութիւն. наско́лько я люблю́ свобо́ду, насто́лько же ненави́жу с.; **-во́льничать** չ. անձնիշխանաբար վարուել, բռնութիւն, կամայականութիւն բանեցնել. **-во́льно** մ. անձնիշխանաբար, բռնի կերպով, կամայականօրէն. **-во́льный** ած. **1**, անձնիշխան. с. человѣ́къ; **2**, ում. իր ստածի, ինքնակամ:

Своевре́мен‖но մ. իր ժամանակին, յարմար, պատեհ ժամանակ. **-ность** է. պատեհութիւն (ժամանակի). **-ный** ած. իր ժամանակին, յարմար, պատեհ ժամանակ եղած, պատահած, հասած, հասցրած:

Своекоры‖стіе չ. շահախնդրութիւն. **-стно** մ. շահախնդրութեամբ. **-стный** ած. շահախնդիր:

Своеко́штный ած. իր ծախսով, իր հաշուով ապրող. с. студе́нтъ, учени́къ.

Своенра́‖віе չ. քմահաճութիւն, խեռութիւն. կամակորութիւն. *с. судьбы́ ճակատագրի քմահաճութիւնները. **-вно** մ. քմահաճութեամբ, խեռութեամբ, կամակորութեամբ. **-вный** ած. քմահաճ, խեռ, կամակոր:

Своеобра́з‖іе չ. տ. Своеобра́зность; **-но** մ. ուրոյն կերպով, եղանակով, յատուկ, առանձնակի կերպով. рабо́тать, дѣ́лать с.; **-ность** է. առանձնայատկութիւն. **-ный** ած. յատուկ, առանձնայատուկ, ուրոյն:

Своеру́ч‖но մ. սեպհական ձեռքով. **-ный** ած. սեպհական ձեռքի, սեպհական ձեռքով գըրած, ինքնագիր:

Сво‖зи́ть (-жу́ -зятъ ներկայ), свезти́, свезть ն. **1**, տանել, կրել (սայլով). крестья́нинъ свёзъ въ го́родъ весь свой хлѣ́бъ; с. снопы́ съ по́ля подъ ри́гу խուրձը կրել. **2**, կրել, հեռացնել. с. снѣ́гъ со двора́; **3**, (-жу́ -зятъ ապառնի) տանել (կառքով). с. дѣте́й въ теа́тръ; **-зка** է. **-зъ** ա. տ. Свезе́ніе.

Свой, своя́, своё դեր. ստց. իմ. քո. իւր. մեր. ձեր. իրանց. я взялъ с. (իմ) плато́къ; я живу́ не въ своёмъ (իմ) до́мѣ; ты забы́лъ с. (քո) долгъ; у тебя́ есть с. (քո) домъ դու քո տունն ունիս. онъ про́далъ свою́ (իւր) ло́шадь; онъ надѣ́лъ не свою́ (իւր) шля́пу; мы защища́емъ свои́ (մեր) права́; вы оби́дѣли своего́ (ձեր) бра́та; они́ проигра́ли своё (իրանց) дѣ́ло; дѣ́лайте своё (ձեր) дѣ́ло; онъ издержа́лъ мои́ де́ньги, а не свои́ (իւր). вы не лю́бите свою́ (ձեր) ро́дину, а мы свою́ (մերը) лю́бимъ; вы лю́бите его́ жену́ бо́лѣе, не́жели свою́; умере́ть своею́ (իւր) сме́ртію; кто тамъ?—свой ո՞վ է.—քո բարեկամը, ազգակիցը, արիւնակիցն եմ. вы мо́жете говори́ть при нёмъ открове́нно, э́то с. человѣ́къ — դա մերոնցից է. онъ с. человѣ́къ въ э́томъ до́мѣ նա այդ տան բարեկամն է, լաւ ծանօթն է. здѣ́сь всё свои́ այստեղ բոլորն էլ մեր ծանօթները, մեր բարեկամները, մեր ազգականներն են. я былъ у свои́хъ ես իմոնց (իմ ծնողների, ընտանիքի, ազգականների) մօտ էի, ես մեր տանն էի. всякъ своё хва́литъ; вся́кому своё и не мы́то бѣло́ (առծ.) ամէն մարդ իր թանին թթու չի ասի. с. своему́ понево́лѣ другъ նմանը նմանին սիրում է. всему́ своё вре́мя ամէն բան իր ժամանակն ունի. всякъ по сво́ему ամէն մարդ իր կարծիքն ունի. онъ всё дѣ́лаетъ по сво́ему — իր ուզածի, իր ցանկացածի պէս. онъ самъ не с. նա իր գլուխը կորցրել է. крича́ть не свои́мъ го́лосомъ տարօրինակ, խորթ ձայնով աղաղակել:

Сво́йски տ. По-сво́йски.

Сво́йствен‖никъ ա. **-ница** է. խնամի այր, կին. **-ный** ած. յատուկ, առանձնայատուկ. стыдли́вость сво́йственна же́нскому по́лу; ры́бѣ с—но жить въ водѣ́; э́тотъ недоста́токъ сво́йственъ писа́телямъ.

I. **Сво́йство** չ. **1**, յատկութիւն, առանձնայատկութիւն. суще́ственное с. магни́та притя́гивать желѣ́зо; приро́дныя с—а բընական յատկութիւններ. по с—у дѣ́ла ըստ գործի էութեան. э́то расте́ніе облада́етъ с—омъ исцѣля́ть э́ту болѣ́знь; ра́зумъ есть отличи́тельное с. человѣ́ка բանականութիւնն այն առանձնայատկութիւնն է, որով մարդս միւս կենդանիներից զանազանւում է. **2**, տեսակ, որակութիւն. я не позво́лю себѣ́ разгова́ривать о веща́хъ тако́го с—а — այդորակ, այդ տեսակ, այդպիսի իրերի մասին. преступле́ніе тягча́йшаго с—а про́тивъ осо́бы госуда́ря.

II. **Свойство́** չ. խնամութիւն, խնամէութիւն, բարեկամութիւն. онъ съ нимъ въ с—ѣ նա նորա խնամին է:

Сво‖ла́киваніе չ. **1**, ներքև քարշելը, քարշելով հաւաքելը. **2**, զոռով տանելը, վերցնելը. **-ла́кивать, -ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ло́къ -кла́ -кло́; -ки́) ն. **1**, ներքև քարշել. քարշելով հաւաքել. **2**, քարշելով տանել, զոռով վերցնել. **-ся** անդր. մի կերպ, զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ. **-(о́)лочь** է. **1**, լիրբ, լկտի, անզգամ մարդ. **2**, հ–ւ. լիրբ, լկտի, անզգամ մարդիկ:

Сво́ра է. **1**, շների, բարակների փոկ, թոկ, կապ (փոկ, թոկ, որով որսորդները բարակներին որսի են տանում). вести́ соба́къ на с—ѣ; спусти́ть соба́къ со с—ы; **2**, միասին կապած զոյգ բարակներ, որսի շներ:

Сво‖ра́чиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-ра́чивать**, -роти́ть ն. **1**, շուռ տալով դարձնել, տեղից հանել, տեղահան անել, թաւալել.

ка́мень сли́шкомъ тяжёлъ, его́ тру́дно свороти́ть; мостъ своротило льдо́мъ սառցակոյտերը կամուրջը քակել, քանդել են. 2, դարձնել (կառքը, ձին). 3, չ. դառնալ, շեղուել, խոտորուել. с. съ доро́ги; с. впра́во, влѣ́во, въ сто́рону.

Сво́‖рить (-рю -рятъ) ն. կապել (բարակներին, որսի շներին). **-рный** ած. կապած. с—ая соба́ка.

Сворова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. գողանալ, կողոպտել, ‘պլոկել‘։

Свороти́ть (-очу́ -о́тятъ; -ти́) տ. Свора́чивать.

Своя́къ, а́ ա. քենակալ։

во **Своя́си** մ. իր տունը, իր տեղը, իր ընտանիքը, իր հայրենիքը. возврати́ться во своя́си.

Своя́‖ченица, **-чиница** ի. քենի։

Свы‖ка́ться, **-кнуться** անդ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին, մի բանի ընտելանալ, վարժուել, ‘սովորել‘։

Свы‖сока́ մ. 1, վերեւից. *հպարտաբար, հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ. смотрѣ́ть на кого́ с.; онъ отнёсся къ нему́ с.; 2, ճոռոմաբանօրէն. говори́ть с. ճոռոմաբանել. **-ше** մ. 1, վերեւից, բարձրից, ՚ի բարձունս, երկնքից. э́то вдохнове́ніе с.; 2, նխդ. (սեռկ. հոլ.) վեր, բարձր, դուրս. э́то с. мои́хъ силъ; с. пятидесяти лѣтъ յիսուն տարուց աւել։

Свѣ‖дать չ. о чёмъ մի բան, մի բանի մասին տեղեկանալ, մի բան իմանալ. **-домый** ած. յայտնի, ծանօթ. **-дущій** ած. տեղեակ, բանիմաց. человѣ́къ с. գիտուն, բանիմաց մարդ. с. въ матема́тикѣ, въ исто́ріи, въ нау́кахъ, въ иску́сствахъ; онъ о́чень свѣ́дущъ въ дѣла́хъ նա գործերի մէջ խիստ հըմուտ, խիստ փորձուած է. **-дѣніе** չ. տեղեկութիւն, գիտութիւն, լուր. я не имѣ́ю никако́го с—ія о хо́дѣ э́того дѣ́ла; собира́ть, доста́вить с—ія о чёмъ; дошло́ до с—ія нача́льства իշխանաւորի ականջին հասաւ, իշխանաւորն իմացաւ. довести́ до с—ія пу́блики հասարակութեան ականջին հասցնել, հասարակութեանը տեղեկացնել, իմաց տալ։

Свѣ‖жева́ніе չ. մաշկելը, -կում. փորոտիքը հանելը. **-жева́тый** ած. մի փոքր զով, հով. **-жева́ть** (-жу́ю -ютъ) ն. մաշկել (կենդանուն). փորոտիքը հանել, հանել. **-женькій** տ. Свѣ́жій; **-же́нько** դէմ. հով է, զով է. на дворѣ́ с. դուրսը հով է. **-жепросо́льный** ած. թարմ, ‘թազա‘, նոր աղած, աղ արած, աղ դրած. с—ая селёдка; **-жесть** ի. 1, թարմութիւն. с., блескъ цвѣто́въ, кра́сокъ; с. цвѣ́та лица́; 2, հովութիւն, զովութիւն. с. но́чи; **-жёхонькій** ած. բոլորովին, միանգամայն թարմ. բոլորովին, միանգամայն հով, զով. **-жи́на** ի. թարմ, ‘թազա‘ միս. **-жій** ած. 1, թարմ. ‘թազա‘, նոր. с—ія я́йца; с—ая ры́ба; с. цвѣтъ лица́ երեսի թարմ գոյն, երանգ. с—ія войска́ նոր, թարմ զօրքեր. с—ія но́вости, извѣ́стія; 2, հով, զով, ցուրտ. на с—емъ во́здухѣ թարմ օդի մէջ. **-жо́** 1, դէմ. հով, զով, ցուրտ է. въ ко́мнатѣ с.; 2, մ. թարմ կերպով. ‘թազա‘, նոր. **-жѣ́ть** չ. 1, թարմանալ, ‘թազայանալ‘. 2, ծովգ. սաստկանալ. вѣ́теръ свѣжѣ́етъ.

Свѣ‖ивать, -ять ն. փչելով տանել, քշել, ցրել, հեռացնել։

Свѣ‖кова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. իր կեանքըն անցկացնել. онъ вѣкъ свѣкова́лъ въ дере́внѣ նա իր ամբողջ կեանքը գիւղում անցկացրեց։

Свѣ́‖реніе չ. բաղդատելը, -տում, համեմատելը, -տում, ստուգելը, -գում. **-рить** (-рю -рятъ) տ. Свѣря́ть; **-рка** ի. բաղդատում, -տութիւն, համեմատում, -տութիւն, ստուգում, -գութիւն. с. ко́піи съ по́длинникомъ; **-ря́ть**, -рить ն. բաղդատել, համեմատել, ստուգել. с. ко́пію съ по́длинникомъ; с. по́дписи.

Свѣ́‖сить (-шу -сятъ; -сь), **ся** տ. Свѣ́шивать, ся; **-съ** ա. կախ ընկած, քաշ ընկած, դուրս ցցուած մաս, քիւ. с. у кро́вли ձեղունի քիւը։

Свѣ‖та́ніе չ. լուսածագ, լուսանալը, առաւօտանալը. **-та́ть** չ. դէմ. լուսանալ, առաւօտանալ, այգանալ. свѣта́етъ; **-тёлка**, **-тёлочка** նւզ. տ. Свѣтли́ца; **-те́ніе** չ. փայլելը, փայլում, շող. с. мо́ря, расте́ній; **-те́цъ**, тца́ ա. ռմկ. մարխակալ (երկճեղ երկաթ փայտէ կոթով, որի վերայ ամրացնում են վառելի մարխը). **-тикъ** ա. փոքշ. աչքիս լոյս, սիրելիս, հոգիս, հոգեակ, քեզ դուրբան. **-ти́ленъ**, льна ա. եկղ. երգ մի, որ երգուում է առաւօտեան պատարագի ժամանակ. **-ти́ло** չ. 1, լուսատու, լուսատու [երկնային մարմին]. с—а небе́сныя; с. дня օրուայ լուսատու, արեգակ. 2,* ջահ, ճրագ, լուսաւոր աստղ. с. вѣ́ры, нау́ки; э́тотъ писа́тель с. своего́ вѣ́ка; **-ти́льникъ** ա. 1, լապտեր. ճրագ. կանթեղ. 2, աշտանակ. **-ти́льный** ած. պատրոյգի. с—ая пря́жа պատրոյգացու. **-ти́льня** ի. 1, պատրոյգ, ‘փիլթա‘. 2, բս. Thryallis, պատրոյգաբոյս. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́) չ. 1, փայլել, լոյս տալ. со́лнце свѣ́титъ; луна́ свѣ́титъ; 2, кому́ մէկին, մէկի առաջ լոյս անել, մէկի ճանապարհը լուսաւորել. онъ свѣти́лъ мнѣ, пока́ я сходи́лъ съ лѣ́стницы; **-ся** չ. փայլել, վառուել, երեւալ. вдали́ что-то свѣ́тится; ко́шечьи глаза́ но́чью свѣ́тятся; **-тла́на** ի. բս. Amaryllis, նարկէս. **-тленькій** տ. Свѣ́тлый; **-тлёхонькій** ած. խիստ լուսաւոր, լուսափայլ, խիստ պայծառ. въ ко́мнатѣ свѣтлёхонько սենեակը խիստ լուսաւոր է. **-тли́ца** ի. **-тли́чка** նւզ. 1, մաքուր և լուսաւոր սենեակ «կարմիր» (այսինքն պատւական) պատուհաններով (գիւղական տան մէջ). 2, վերնատուն, վերնասենեակ (տան գլխի, անմիջապէս յարկի տակ շինած սենեակը). **-тло́** դէմ. լոյս է, պայծառ է. на дворѣ́ с. լոյսը բացուել, լուսացել է։

Свѣтло‖бу́рый ած. մի փոքր գորշ կարմրաւուն, բաց շառատ (ձիու մասին). **-ва́тый** ած. մի փոքր լոյս, լուսաւոր. **-гнѣдо́й** ած. բաց աշխէտ (ձիու մասին). **-голубо́й** ած. բաց կապոյտ. **-жёлтый** ած. բաց դեղին. **-зелёный** ած. բաց կանաչ. **-кашта́новый** ած. բաց շագանակագոյն. **-кори́чневый** ած. բաց կինամոնագոյն. **-кра́сный** ած. բաց կարմիր. **-лило́вый** ած. բաց մա-

նուշակագոյն. **-мали́новый** ած. բաց մորագոյն, բաց կարմիր. **-ро́зовый** ած. բաց վարդագոյն. **-ру́сый** ած. բաց խարտեաշ, շէկ. **-си́ній** բաց կապոյտ։

Свѣ‖тлость ի. 1, պարզութիւն, պայծառութիւն, լուսաւորութիւն, լուսափայլութիւն. 2, պայծառափայլութիւն (տիտղոս). ва́ша с.; **-тлосѣ́рый** ած. բաց մոխրագոյն. **-тлый** ած. 1, պայծառ, լոյս, լուսաւոր, լուսափայլ. с—ое со́лнышко պայծառ, լուսափայլ արև, արեգակ. с—ыя кра́ски պայծառ գոյներ. с—ая ко́мната լոյս, լուսաւոր սենեակ. с. лучъ պայծառ ճառագայթ. *с. умъ պայծառ միտք. *с—ая мысль պայծառ միտք, գաղափար. 2, պարզ, պայծառ, յստակ, ջինջ. с—ая ночь պայծառ, պարզ գիշեր. с—ая вода́ վճիտ, ականակիտ ջուր. с—ое не́бо ջինջ երկինք. с. го́лосъ մաքուր, յստակ ձայն. 3,* պայծառ, ուրախ, երջանիկ. с—ые цвѣта́ ուրախ գոյներ. эти с—ыя мину́ты навсегда́ оста́нутся у меня́ въ па́мяти; С—ое воскресе́нье լոյս Զատիկ. С—ая недѣ́ля Զատկի, Զատկական շաբաթ. **-тлѣ́йшій** ած. պայծառափայլ, գերապայծառ (տիտղոս). с. князь; **-тлѣ́ть**, посв— չ. պարզուիլ, պայծառանալ, (երկնքի մասին) բացուել. **-ся** չ. փայլել. **-тля́къ**, а́ ա. **-тлячо́къ**, чка́ նւզ. կնդ. Lampyris, փոսուա (կայծոռիկ, լուսատիկ, ‘շիրուկի պէծ’)։

Свѣто‖боя́знь ի. լուսավախութիւն. **-во́й** ած. 1, լուսի, լուսա—. 2, աշխարհի, համաշխարհային. **-гаси́тель** ա. լոյսը, լուսաւորութիւնը մարող. **-за́рность** ի. լուսափայլութիւն, պայծառութիւն, լուսավառութիւն, ճաճանչ. **-за́рный** ած. լուսափայլ, լուսավառ, պայծառափայլ. **-лѣче́бный** ած. լուսաբուժական, -ժութեան. **-лѣче́ніе** չ. լուսաբուժութիւն. **-но́ска** ի. կնդ. Fulgora laternalia, լապտերաբեր [ճպուռ]։ **-но́сный** ած. լուսաբեր, լուսակիր. *с—ое зна́мя; **-но́съ** ա. տ. Свѣтоно́ска; **-пи́сный** ած. լուսագրական, լուսանկարչական. с. живопи́сецъ լուսանկարիչ. **-(свѣ́то)пись** ի. լուսագրութիւն, լուսանկարչութիւն. **-преставле́ніе** չ. աշխարհիս վերջը, վախճանը. **-пріёмный** ած. լուսընկալ. **-разсѣ́яніе** չ. լուսացրում, -ցրութիւն, լուսադեղում, -դութիւն. **-тѣнь** ի. նկրչ. լուսաստուեր, կիսաստուեր. **-чувстви́тельность** ի. լսնկ. լուսազգայութիւն. **-чувстви́тельный** ած. լսնկ. լուսազգայ։

Свѣ‖точъ ա. կերոն, մեծ լապտեր. *փարոս. **-тски** մ. աշխարհիկ մարդու պէս. **-тскій** ած. 1, աշխարհի, -րհային. с—ая власть երկրաւոր, մարմնաւոր իշխանութիւն. 2, աշխարհիկ, աշխարհական. с—ое духове́нство աշխարհիկ հոգևորականութիւն. с. человѣ́къ աշխարհիկ, կրթուած, նրբակիրթ մարդ. с—ая да́ма աշխարհիկ կին, աղջիկ. с—ое обраще́ніе բարեկիրթ վարմունք, վերաբերմունք. с—ая жизнь աշխարհիկ կեանք. **-тскость** ի. 1, բարեկրթութիւն, աշխարհիկ, կրթեալ սովորութիւն, ձևեր. **-тъ** ա. 1, լոյս. лучъ с—а; дневно́й с.; со́лнечный, лу́нный с.; *с. вѣ́ры, и́стины; *Оте́цъ с—а լուսոյ Հայր, Աստուած. при с—ѣ ла́мпы, луны́ լապտերի, լուսնի լոյսով. *проли́ть с. на что մի բանի վերայ լոյս սփռել. *с—у Бо́жьяго не вида́ть Ադամայ մութը կոխել է, այնպէս մութն է, որ մատներդ մարդուս աչքը կոխես, չի տեսնի. изда́ть кни́гу въ с. գիրքը ’ի լոյս ընծայել, հրատարակել. кни́га вы́шла въ с. գիրքը լոյս տեսաւ. 2, արևածագ, լուսածագ, այգ. пе́редъ с—омъ, до свѣ́та արևածագից առաջ, մինչև արևի դուրս գալը. 3, աշխարհ. մարդիկ. путеше́ствіе вокру́гъ с—а ճանապարհորդութիւն աշխարհիս շուրջը. жить въ большо́мъ с—ѣ բարձր, կրթեալ դասակարգի մէջ ապրել. *уви́дѣть с. աշխարհ գալ, ծընուել. на э́томъ с—ѣ այս աշխարհում. *отпра́виться на тотъ с. այն աշխարհը գնալ, մեռնել. его́ уже́ давно́ нѣтъ на с—ѣ, онъ уже́ давно́ на томъ с—ѣ նա վաղուց մեռած է. ни за что на с—ѣ երբէք, լինելու բան չէ. пе́редъ цѣ́лымъ с—омъ ամբողջ աշխարհի առաջ. ста́рый с. հին աշխարհը (Եւրոպա, Ասիա, Աֆրիկա). но́вый с. նոր աշխարհը (Ամերիկա). уже́ тако́въ с. աշխարհիս բանն այսպէս է. *про э́то зна́етъ цѣ́лый с.; имѣ́ть положе́ніе въ с—ѣ աշխարհում, մարդկաց մէջ դիրք ունենալ. онъ клянётся на чёмъ с. стои́тъ նա երդւում հաշա է անում. онъ руга́ется на чёмъ с. стои́тъ նա զարհուրելի կերպով հայհոյում է. мой с.! աչքիս լոյս, ես քեզ ղուրբան. с. не безъ до́брыхъ людéй (առծ). **-тя́щійся** ած. փայլող, լոյս, փայլ արձակող. свѣтля́къ есть с. червячо́къ.

Свѣ‖ча́ ի. մոմ. са́льная с. ճրագուի մոմ. стеари́новая с. ընաճարպամոմ. воскова́я с. մեղրամոմ. с. оплыва́етъ մոմը կաթում է. *онъ та́етъ какъ с.; *тако́го человѣ́ка и с—о́й не найдёшь դա շատ հազուագիւտ մարդ է. игра́ не сто́итъ свѣчъ ծախսը շահից աւել է. ни Бо́гу с., ни чо́рту кочерга́ ոչ այս է, ոչ այն. **-че́ніе** չ. լուսաւորել, -րում. **-ченóсецъ** տ. Свѣщено́сецъ; **-чка** նւզ. տ. Свѣча́; **-чни́къ**, а́ ա. 1, մոմագործ. 2, մոմավաճառ (եկեղեցիներում). **-чно́й** ած. մոմի, մոմա—. с. заво́дъ.

Свѣ‖шива́ніе չ. 1, կախելը, կախ անելը, կախ դնելը. 2, կշռելը. **-шива́ть**, -сить ն. 1, կախել, կախ անել, կախ դնել. 2, դուրս ցցել. 3, կշռել. **-ся** չ. 1, կախուել, կախ ընկնել. 2, դուրս ցցուել։

Свѣщено́сецъ, сца ա. մոմակիր, մոմ բռնող (եկեղեցիներում)։

Свѣ́ять (свѣ́ю -ютъ; свѣ́й) տ. Свѣ́ивать.

Свя́‖жу տ. Связа́ть; **-за́ніе** չ. կապելը. **-за́ть** (-жу́ -жутъ; -жи́), **ся** տ. Свя́зывать, ся; **-зка** ի. 1, կապոց. տրցակ. փունջ. с. хво́росту ցախի կապոց. с. ключе́й միասին կապած, կապի մէջ անցկացրած բանալիներ. с. листово́го табаку́ թերթաթամբաքուի պատատ. 2, կզմխ. կապ, յօդակապ. 3, կապիչ. 4. քերկ. յօդ. միաւորիչ մաս (նախադասութեան). 5, տ. Свя́зываніе; **-зно** մ. 1, կապով, յօդաւորութեամբ, հասկանալի կերպով. 2, անորոշաբար, սխմուած, խառն կերպով. **-зность** ի. կապ, կապակցութիւն. սահունութիւն (ոճի). **-зный** ած. 1, կապով, կապակցուած. с. слогъ սահուն ոճ. 2, սխմուած, միմեանց հետ խառնուած, խառն, անորոշ,

չփոթ (գիր). **-зочка** նւզ. տ. Связка; **-зочный** ած. կապի, կապելու. **-зываніе** չ. կապելը. с. въ пуки сѣна, соломы; **-зывать**, -зать ն. **1**, կապել. с. снопы; с. въ пуки խուրձ խուրձ կապել. с. кому руки верёвкою; с. вора; с. попарно զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ կապել. с. себя узами брака; **2**, կապել, միացնել. ихъ связываетъ дружба, интересъ;*онъ не умѣетъ -зать двухъ словъ նա չէ կարողանում երկու խօսք միմեանց հետ կապել. *судьба связала меня съ нимъ; опасность связываетъ людей; **3**, գործել. она связала шесть паръ чулокъ; **-ся** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ կապուել, միանալ, 'գլուխ դնել'. не связывайтесь съ нимъ; -заться, сдружиться съ кѣмъ; вопросъ этотъ связанъ съ большими интересами; **-зь** ի. **1**, կապ, կապակցութիւն, առընչութիւն. желѣзная с. въ стѣнѣ պահանգ. разныя части этой машины соединены съ желѣзными связями; причинная с. պատճառական կապ, առընչութիւն. с. костей въ тѣлѣ ոսկրների կապակցութիւնը մարմնի մէջ. говорить безъ связи и порядка; не видно связи между двумя этими идеями; родственныя связи ազգակցական կապեր. войти съ кѣмъ въ дружескія связи; разорвать дружескія связи; у него нѣтъ связей նա կապեր չունի. любовная с.; онъ имѣетъ с. съ этою женщиною; **2**, չինականի տան մէջ սենեակ, 'օթախ' իր քունջ ու պուճախով (ընդհանուր յարկի տակ). **-сло** չ. [խրձի] կեմ. свитыя свясла.

Свя‖тилище չ. սրբավայր. **-тилищный** ած. սրբավայրի. **-титель** ա. լուսաւորիչ, սրբազան, եպիսկոպոս, արքեպիսկոպոս, քահանայապետ, **-тительскій** ած. լուսաւորչի, սրբազանի, եպիսկոպոսի, -սական, արքեպիսկոպոսի. -սական, քահանայապետի, -տական. **-тительство** չ. եպիսկոպոսութիւն, արքեպիսկոպոսութիւն, քահանայապետութիւն. **-тить** (-щу -тятъ; -ти) ն. օրհնել. с. воду; с. церковь; **-ся** անդր. օրհնուել, սրբուել. да всятится имя Твоё սուրբ եղիցի անուն քո. **-тки**, токъ ի. յ. Ջրօրհնեաց տօներ, Ծննդեան և Յայտնութեան տօներ. **-то** մ. սրբութեամբ, անխախտ. с. исполнять свой долгъ, своё слово; жить с. սուրբ կեանք վարել. *с. хранить тайну; **-той** ած. **1**, սուրբ. с. человѣкъ; с—ая женщина; с—ыя мѣста; для него нѣтъ ничего с—ого; с—ая недѣля եւ святая, ой ի. Զատկի շաբաթ. С—ая С—ыхъ Սրբութիւն Սրբոց. какъ Богъ святъ ճշմարտի,, անկասկած. святой, ого ա. սուրբ. святая, ой ի. սրբուհի. поклоненіе с—ымъ սրբերին երկրպագելը. около с—ыхъ черти водятся (առծ.) սուրբ սատանայից հեռու կաց. святой, котораго память празднуется; **2**. (օրհ(ու)ած. с—ая вода; **-тость** ի. սրբութիւն. *нарушить с. присяги.

Святота‖тецъ, тца ա. **-тица** ի. եկեղեցակապուտ, եկեղեցական իրերի գող, սրբապիղծ այր, կին. **-тственный** ած. եկեղեցակապտութեան. **-тство** չ. եկեղեցակապտութիւն, եկեղեցական իրերի գողութիւն, յափշտակութիւն. սրբապղծութիւն. **-тствовать** (-вую -ютъ) չ. եկեղեցին, եկեղեցական իրերը կողոպտել, յափշտակել. **-тать** հ-ր. տ. Святотатецъ, -татица.

Свя‖точный ած. Ջրօրհնեաց տօների, Ջրօրհնէքի. с—ыя игры; **-тоша** հ-ր. կեղծ բարեպաշտ, փարիսեցի, կեղծաւոր այր, կին. **-тошество** չ. կեղծ բարեպաշտութիւն, փարիսեցութիւն, կեղծաւորութիւն. **-тошничать** չ. բարեպաշտ ձևանալ, փարիսեցութիւն, կեղծաւորութիւն անել. **-тцы** ա. յ. **1**, տօնացոյց. **2**, տասնուերկու սրբերի պատկերներ, որոնց յիշատակն ամէն օր տօնւում է. **-тый** տ. Святой; С. Духъ; **-тыня** ի. **1**, սրբութիւն. **2**, սուրբ, օրհնած, սրբած իրեր. **3**, սրբութիւն, սրբավայր. **-тѣйшество** չ. սրբազնակատարութիւն, օծութիւն, վեհափառութիւն (տիտղոս՝ ռուսաց սինոդի, պապի, հայոց կաթողիկոսի և պատրիարքների). **-тѣйшій** ած. գերդր. աստ. սրբազնակատար, սրբազնեալ. с. каѳоликосъ всѣхъ армянъ վեհափառ կաթողիկոս ամենայն հայոց. **-щеніе** չ. **1**, սրբելը, սրբում. **2**, օրհնելը, օրհնում:

Свящéн‖никъ ա. քահանայ. приходскій с ; **-ническій** ած. քահանայական. с—ое облаченіе; с. санъ; **-ничество** չ. քահանայութիւն:

Священно‖дѣйствіе չ. նուիրագործութիւն, պաշտօն կատարելը (ժամ ասելը, պատարագիլը են). **-дѣйствовать** (-вую -ютъ) չ. պաշտօն կատարել (ժամ ասել, պատարագել են). **-іерей** տ. Свящéнникъ; **-мученикъ** ա. նահատակ[ուած] քահանայ. **-мученическій** ած. նահատակ[ուած] քահանայի. **-началіе** չ. նուիրապետութիւն. **-начальникъ** ա. նուիրապետ, քահանայապետ. **-служеніе** տ. Священнодѣйствіе; **-служитель** ա. քահանայ կմ սարկաւագ. **-служительскій** ած. քահանայի, -յական. սարկաւագի. **-служительство** տ. Священнодѣйствіе.

Свящéн‖ный ած. սուրբ, սրբազան, նուիրական. с. союзъ նուիրական դաշն. С—ое писаніе Սուրբ գիրք. с—ая особа Государя կայսեր նուիրական անձն. с—ыя письмена նուիրական գրութիւններ (Եգիպտոսում). **-ство** տ. Свящéнничество; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. քահանայագործել:

Сганашить (-шу -шатъ) ն. ռմկ. շտապով, մի կերպ անել, 'թխել':

Сганивать տ. Сгонять.

Сга‖раемость, -раемый, -раніе, -рать, -рѣть տ. Сгор...

Сги‖баніе չ. կորացնելը, կռացնելը. ծալելը. **-бать**, согнуть ն. կորացնել, կռացնել. ծալել. с. спину, руку, ногу; с., преклонять колѣна ծունկ չոքել. с. туловище իրանը կորացնել, թեքել. вѣтеръ сгибаетъ верхушку дерева; с. въ дугу աղեղ քաշել. *с. кого въ дугу, въ три погибели, въ крюкъ, въ бараній рогъ մէկին սաստիկ նեղ տեղը գցել, սաստիկ նեղացնել, խոշտանգել. **-ся** անդր. կռանալ, կորանալ. ծալուել. дерево сгибается подъ тяжестію плодовъ; мѣсто, гдѣ сгибается рука այն տեղը, ուր ծալւում է ձեռքը. *этотъ старикъ

сгибается подъ бременемъ лѣтъ *այդ ծերունին ծերութիւնից յաղթահարւում է.* **-бень,** бня *ա. կոր բոկեղ, հազ.* **-бка** *ի. տ.* Сгибанiе; **-бной** *ած. ծալուող, որ կարող է ծալուել.*

Сгибнуть *տ.* Гибнуть. [с. ножикъ.

Сги‖бъ *ա.* **-бчикъ** *նւզ.* **1,** *այն տեղը, ուր առարկան կորանում կամ ծալւում է. ծալք. կորութիւն. ծռութիւն.* с. у водопроводныхъ трубъ *ջրատար խողովակների կոր ծալքերը.* с. листа *ծալած տեղ գրքի թերթի.* **2,** *կզմնախաղ.* с. руки при началѣ ладони; **3,** *տպագր. տպած թերթերի տետրակ:*

Сгинуть *տ.* Гинуть.

Сгла‖дить (-жу -дятъ) *տ.* Сглаживать; **-живанiе** *չ. կոկելը, հարթելը, գզելը.* **-живать,** -дить *ն. կոկել, հարթել, գըզել.* с. складки, морщины; ***-ся** *անդ. հարթուել, յաջողուել, 'ըլլել'.* дѣло сгладилось.

Сгла‖зить (-жу -зятъ) *ն. աչք տալ, չարակնել.* чтобъ не с. *աչք չառամ.* **-зъ** *ա.*

Сглодать *տ.* Глодать. [*աչք տալը:*

Сглупить *տ.* Глупить.

Сгнаи‖ванiе *չ. փտեցնելը, հոտեցնելը.* **-вать,** сгноить *ն. փտեցնել, հոտեցնել.* *с. кого въ тюрьмѣ *մէկին բանտում փտեցնել:*

Сгне‖сти, -сть (-ту -тутъ; -ти) *տ.* Сгнетать: **-таемость** *ի. սխմականութիւն.* **-таемый** *ած. սխմական.* **-тать,** -сти, -сть *ն. սխմել.* **-тенiе** *չ. սխմելը, սխմում:*

Сгни‖ванiе *չ. փտելը.* **-вать, сгнить** (сгнiю -ютъ) *չ. փտել, հոտել:*

Сгноить (-ою -оятъ) *տ.* Сгнаивать.

Сго‖варивать, -ворить (-рю -рятъ) *ն.* **1,** *նշանել, [աղջիկ] ուզել.* я сговорилъ дочь за его сына *ես իմ դստերը նորա որդու հետ նշանել եմ.* онъ сговорилъ за сына богатую невѣсту; **2,** (*միայն* сговорить) *չ.* съ кѣмъ *մէկին մի բան հասկացնել, համոզել.* мнѣ съ тобой не с.; съ нимъ не сговоришь; **-ся** *փխ. խօսք մին անել, միմեանց մէջ համաձայնութիւն կայացնել, վճռել.* они сговорились обыграть меня; мы сговорились поѣхать вмѣстѣ въ театръ; **-ворный** *ած.* **1,** *նշանելու, նշանադրութեան.* **2,** *տ.* Сговорчивый; **-ворчивость** *ի. զիջողութիւն, լսողութիւն, փափկութիւն, մեղմութիւն (բնաւորութեան), քաղցրաբարոյութիւն.* **-ворчивый** *ած. զիջող, լսող. փափուկ, մեղմ, քաղցրաբարոյ.* онъ довольно сговорчивъ; **-воръ** *ա.* (*և յ.* сговоры) *հարսնախօսութիւն. նշանադրէք:*

Сго‖нка *ի.* **1,** *մի տեղ ժողովելը, հաւաքելը, քշելը (անասուններին, բանուորներին).* **2,** *[լաստերով փայտ] քշելը.* **-нный** *ած.* **1,** *մի տեղ ժողոված, հաւաքած, համախմբած.* с—ая работа *հանրային, գիւղի բոլոր բնակիչներից կատարուող գործ.* **2,** *[լաստերով] քը-*

Сгоношить *տ.* Гоношить. [*շած:*

Сгонять, согнать *ն.* **1,** *քշել, հալածել, վռնդել. խրտնեցնել, 'քիշ անել'.* с. воробьёвъ съ конопляника; с. мухъ съ варенья; с. работника со двора *բանուորին արձակել, արտաքսել.* **2,** *չքացնել, ոչնչացնել.* с. веснушки съ лица; **3,** *մի տեղ քշել, ժողովել, հաւաքել.* с. людей на работу; **4,** *[լաստերով] քշել.* с. лѣсъ.

Сго‖раемость *ի. այրուողութիւն, այրեցողութիւն. վառուողութիւն.* **-раемый** *ած. վառուող. այրուող, այրեցող.* **-ранiе** *չ. այրուելը. վառուելը.* **-рать,** -рѣть *չ.* **1,** *վառուել, այրուել, տոչորուել.* с. мщенiемъ, любовiю *վրէժխնդրութիւնից, սիրուց տոչորուել.* с. жаждою *ծարաւից տանջուել.* с. со стыда *ամօթից կարմրել, 'գետին մտնել'.* *с. нетерпѣнiемъ *անհամբերութիւնից տրաքուել.* отъ копѣечной свѣчки Москва сгорѣла (*առծ.*) *չնչին կայծից ահագին հրդեհ է առաջանում.* **2,** (*հացահատիկի, խոտի մասին*) *այրուել, փչանալ (խոնաւութիւ-*

Сгорбить, ся *տ.* Горбить, ся. [*նից):*

Сгородить *տ.* Городить 2.

Сго‖рѣлый *ած. այրուած.* **-рѣть** (-рю -рятъ) *տ.* Сгорать; **-ряча** *դ. տաքացած, բորբոքուած, բարկացած:*

Сгра‖бливать, -бить (-блю -бятъ) *ն. փոցխել, արմղել, փոցխ[ել]ով, արմղ[ել]ով հաւաքել, ժողովել:*

Сгре‖бальщикъ *ա.* **-бальщица** *ի. փոցխով, արմղով հաւաքող այր, կին. մի բան քերելով, թիով մաքրող, հեռացնող այր, կին.* **-банiе** *չ. տ. ստորև բայը.* **-бать,** -сти, -сть *ն.* **1,** *տ.* Сграбливать; **2,** *քերելով, թիով մաքրել, հեռացնել, դէն ածել.* **3** кого *մէկին բռնել.* **-(ё)бки** *ի. յ. փոցխով, արմղով միասին հաւաքածը, մնացորդներ.* **-сти, -сть** (-бу -бутъ; *անց.* -ёбъ -бла, о; -би) *տ.* Сгребать.

Сгромо‖ждать, -здить *ն. [ոնց որ լինի, խառնիխուռն] հաւաքել, կիտել, դիզել, բարդել.* **-жденiе** *չ. խառնիխուռն հաւաքելը, -քում, կիտելը. -տում, դիզելը, -զում, բարդելը, -դում.* **-здить** (-зжу -здятъ; -зди) *տ.* Сгромождать.

Сгру‖бить *տ.* Грубить; **-бiянить** *տ.* Грубiянить.

Сгру‖жанiе *չ. [նաւը] պարպելը, [բեռը] վայր ածելը.* **-жать, -зить** (-жу -зятъ) *ն. [նաւը] պարպել, [բեռը] վայր ածել, վայր բերել.* с. часть груза для облегченiя судна; **-зка** *ի. վայր ածելը, վայր բերելը (բեռան, ապրանքների):*

Сгрустнуться *անդ. տխրել, տրտմել, տխրութիւնը, տրտմութիւնը գալ.* мнѣ сгрустнулось *վրաս տխրութիւն եկաւ:*

Сгры‖занiе *չ. կրծելը, կրծելով գջլելը, կտրելը, ուտելը.* **-зать, -зть** (-зу -зутъ; *անց.* -зъ -зла; о) *ն. կրծել, կրծելով գջլել, կտրել, ուտել:*

Сгу‖бить (-блю -бятъ) *ն. սպանել, անբախտացնել.* эта страсть сгубила его.

Сгу‖ститель *ա. խտացուցիչ գործիք. կենտրոնացուցիչ գործիք.* **-стительный** *ած. խտացուցիչ, խտացնող.* **-стить** (-щу -стятъ), **ся** *տ.* Сгущать, ся; **-стокъ,** тка *ա.* крови *խտացած, մակարդուած արեան կըտոր.* **-стѣлость** *ի. խտութիւն, թանձրութիւն.* **-стѣлый** *ած. խտացած, թանձրացած.* **-стѣнiе** *տ.* Сгущенiе; **-стѣть** *չ. խտանալ, թանձրանալ.* сиропъ сгустѣлъ *կմ* сгустился; **-щаемость** *ի. խտացողութիւն, խտականութիւն.* **-щаемый** *ած. խտացող, խտական.* **-щать,** -стить *ն. խտացնել, թանձրացնել.* **-ся** *տ.* Сгустѣть; **-щенiе** *չ. խը-*

տացնելը, -ցում, թանձրացնելը, -ցում. **-щённость** ի. խտութիւն, թանձրութիւն։

Сда́бри‖ваніе չ. 1, համովացնելը, լաւ, պատուական համ տալը. 2, աղբելը, պարարտացնելը (հողը). գէրացնելը. 3, ամոքելը, սիրտը, 'խաթրը' առնելը. **-ва́ть**, сдо́брить ն. 1, համովացնել, լաւ, պատուական համ տալ. 2, աղբել, պարարտացնել (հողը). գէրացնել. 3, ամոքել, մեղմացնել, սիրտը, 'խաթրը' առնել, համոզել։

Сда‖ва́ніе չ. տ. բալը. **-ва́ть** (ներկ. -ю́ -ю́тъ; -ва́й), сдать ն. 1, տալ, յանձնել. с. кому́ полкъ; с. дѣла́; с. крѣ́пость непріятелю; с. това́ръ по назначе́нію получа́телю; с. экза́менъ քննութիւն տալ. купе́цъ сдалъ мнѣ ме́лкими մանրալիքս, մնացորդը վաճառականն ինձ վերադարձրեց մանր դրամով. с. что съ рукъ մի բանից ազատուել. с. что на́ руки кому́-либо մէկին մի բան ընձեռնել. с. око́нченныя рабо́ты; 2, թողնել, հրաժարուել. с. до́лжность; 3, տալ, բաժանել, բաշխել. с. ка́рты; кому́ с.? ո՞վ պէտք է [թուղթը] բաժանէ. 4,* ռմկ. նոյնը հատուցանել, վերադարձնել. е́сли ты уда́ришь его́, онъ тебѣ́ сда́стъ եթէ դու նրան խփես, նա նոյնը կ'անէ. **-ся** չէզ. 1, անձնատուր լինել. гарнизо́нъ сда́лся непріятелю; с. на капитуля́цію որոշ պայմաններով անձնատուր լինել. с. безъ бо́я, безъ вы́стрѣла; 2, (միայն сдава́ться) դմ. թուալ, երեւալ. э́то вамъ такъ сдаётся; мнѣ сдаётся, что э́то случи́тся ինձ թուում է, ես կարծում եմ, որ այդ պիտի պատահի։

Сда́‖вливаніе չ. սեղմելը, սխմելը. **-вливать, -ви́ть** (-влю́ -вятъ) ն. սեղմել, սխմել, ճնշել։

Сда́‖точный ած. [ուրիշին] տալու, յանձնելու, -լի. с—ые лю́ди զինուորականութեան համար նշանակուած մարդիկ. **-тчикъ** ա. **-тчица** ի. տուող, յանձնող այր, կին, [թուղթ] բաժանող, բաշխող այր, կին. **-ть** (ապառն. -мъ -шь -стъ; -ди́мъ -ди́те -ду́тъ; -й), **ся** տ. Сдава́ть, ся; **-ча** ի. 1, տալը, յանձնելը, յանձնում. с. багажа́; с. крѣ́пости; 2, մնացորդ, աւելորդ մաս (տուածի). мнѣ слѣ́дуетъ пятьдеся́тъ копе́екъ с—и съ трёхъ рубле́й; 3, բաժանելը, -նում, բաշխելը, -խում (թղթի). **-ю** տ. Сдава́ть.

Сдва́и‖ваніе չ. 1, երկպատկելը, կրկնապատկելը. 2, [հիւսելով] երկուտակելը (օր. թելը). 3, երժ. կրկնելը. 4, կրկին հերկելը, վարելը. **-вать**, сдвои́ть ն. 1, երկպատկել, կրկնապատկել. с. ряды́ ռզմ. զօրաշարքերը կրկնապատկել. 2, [հիւսելով] երկուտակել (օր. թելը). 3, երժ. կրկնել. с. но́ту; 4, կրկին հերկել, վարել. с. па́шню.

Сдви‖га́ніе չ. 1, հեռացնելը. 2, մօտեցնելը, կցելը. **-гивать, -га́ть, -нуть** ն. 1, [շարժելով, հրելով, քաշելով] հեռացնել. его́ никакъ съ мѣ́ста не сдви́нешь; с. ка́мень съ доро́ги; с. кора́бль съ ме́ли նաւը ծանծաղուտից, խրուտից հանել, բարձրացնել. лошадя́мъ тру́дно бу́детъ -нуть э́ту тя́жесть; 2, [շարժելով, հրելով, քաշելով] մօտեցնել, կցել. с. до́ски у по́ла; с. но́ги ոտները, 'ճոները' սեղմել, իրար քաշել. с. бро́ви յօնքերը կիտել. **-ся** չէզ. 1, հեռանալ. с. съ мѣ́ста տեղից հեռանալ, տեղը փոխել. 2, մօտենալ, մերձենալ. гора́ съ горо́й не сдви́нутся, а человѣ́къ съ человѣ́комъ свидя́тся (առծ). **-гъ** ա. երկրբ. տեղահան արած հանքերակի կամ խաւի տեղը. **-жно́й** ած. որ կարելի է միացնել, [շարժումով, հրումով] միացող, կցուող. с. столъ; **-нуть, ся** տ. Сдви́гивать, ся.

Сдвои́ть (-ою́ -я́тъ) տ. Сдва́ивать.

Сдёр‖гиваніе չ. 1, քաշելով, ձգելով վայր բերելը, առնելը. 2, քաշելով, ձգելով հաւաքելը, կապելը. **-гивать**, -нуть ն. 1, քաշելով, ձգելով, ձիգ տալով վայր բերել, առնել, վերցնել (օր. վերմակը). 2, քաշելով, ձգելով հաւաքել, կապել (օր. քսակի, 'քիսայի' բերանը)։

Сдер‖жа́ніе չ. պահելը. կատարելը. с. сло́ва; **-жанность** ի. իրան պահելը. զգուշութիւն. ծածկամտութիւն, գաղտնապահութիւն. **-жанный** ած. իրան պահող, զգոյշ. ծածկամիտ, գաղտնապահ. ծածուկ, գաղտնի. с—ыя, подавляемыя рыда́нія խեղդած հեծկլտանքներ. с. смѣхъ, гнѣвъ զսպած ծիծաղ, բարկութիւն. **-жа́ть** (-жу́ -жатъ; -жи́) տ. Сде́рживать; **-живаемый** ած. զսպուած, յետ պահած, ակնածող, քաշուող. толпа́, с—ая прису́тствіемъ во́йскъ; **-живаніе** տ. Сдержа́ніе; **-живать**, -жа́ть ն. 1, պահել, դիմանալ. э́тотъ кана́тъ мо́жетъ -жа́ть до 50 пудо́въ; 2, պահել, կատարել. с. сло́во; не с. сло́ва, обѣща́нія; 3, պահել, յետ պահել, զսպել. с. лошаде́й; *с. свой гнѣвъ իր բարկութիւնը զսպել, ծածկել. *с. слёзы.

Сдёрнуть տ. Сдёргивать.

Сдеру́ տ. Содра́ть.

Сди‖ра́ть, содра́ть ն. 1, մաշկել, 'քերթել'. գզլել, քանցել, 'պոկել'. с. ко́жу съ за́йца, съ ло́шади; с. ко́жу съ руки́ ձեռքի մորթը պատռել, գզլել. с. кору́ съ де́рева ծառի կեղևը գզլել, քանցել, քաշել, ծառը կլպել, կեղևել. 2,* съ кого́ что մէկից մի բան զոռով, հազիւ հազ ստանալ, մէկի 'ջանից մի բան հանել'. я съ трудо́мъ содра́лъ съ него́ мой долгъ; онъ до́рого содра́лъ съ меня́ за э́ту вещь նա այս իրն ինձ վերայ շատ թանգ ծախեց. **-рка** ի. մաշկելը, -կում, 'քերթելը', '-թում', գզլելը, -լում, քանցելը, -ցում, 'պոկելը', '-կում'։

Сдо́ба ի. համեմունք, համեմիչ նիւթեր։

Сдо́бный ած. կաթով, իւղով և ձուով զանգած, պատրաստած. с—ое тѣ́сто.

Сдо‖бре́ніе տ. Сда́бриваніе; **-бривать, -брить** (-рю́ -рятъ) տ. Сда́бривать; не **-брова́ть** չ. դմ. բաղդ, յաջողութիւն չ'ունենալ. не сдоброва́ть ему́ съ таки́мъ поведе́ніемъ այդպիսի վարմունքով նա աշխարհումս ապրել չէ կարող։

Сдо́х‖лый ած. սատակած, 'սատկած'. **-нуть** տ. Сдыха́ть.

Сдроби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. տպգր. մօտեցնել, մօտ քաշել, միացնել (խօսքերը)։

Сдру‖жа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. кого́ съ кѣмъ մէկին միւսի հետ բարեկամացնել. **-ся** չէզ. միմեանց հետ բարեկամանալ, բարեկամութիւն հաստատել։

Сду‖ва́ніе չ. փչելով հեռացնելը, սրբելը, մաքրելը. **-ва́ть, -нуть**, -ть ն. 1, փչելով հեռացնել, սրբել, մաքրել. с. пыль со стола́; 2,* съ кого́ что մէկից մի բան կորզել, գզել, խլել. онъ сдулъ съ него́ мно́го де́негъ.

Сду‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. յիմարութիւն, յիմար բան անել կմ բանել. **-ру** մ. յիմարաբար:

Сдуть (сду́ю -ютъ) տ. Сдува́ть.

Сдыха́ть, сдо́хнуть չ. սատկել, ‘սատկել‘. **-ся** չ. մգլել, բորբոսնել, փչանալ:

Сдѣ‖лать, ся տ. Дѣ́лать, ся; **-лка** ի. համաձայնութիւն, գործ, պայման. несовершеннолѣ́тніе не правоспосо́бны къ заключе́нію сдѣ́локъ անչափահասները իրաւահաս չեն պայմաններ կապելու. сдѣ́лать, учини́ть с—у համաձայնութիւն կայացնել, պայման կապել. торго́вая с. առևտրական գործ, պայման. полюбо́вная с. խաղաղ համաձայնութիւն. могу́щій быть око́нченнымъ полюбо́вною с—ою; **-лочный** ած. համաձայնութեան, պայմանի[ն վերաբերող]. **-льно** մ. համեմատ աշխատավարձի. нанима́ться с.; **-льный** ած. աշխատավարձի:

I. **Се** մ. եկ. սլ. ահա, ահ. се человѣ́къ.

II. **Сё** դեր. այս. ни то, ни сё ոչ այս է, [ոչ այն:

Сеа́нсъ ա. (ֆր.) սէանս, նիստ:

Себя́ (себѣ́, собо́й կմ собо́ю, **о себѣ́)** դեր. անձն. իր, իրան. իրանց. իմ, ինձ. մեր, մեզ. քո, քեզ. ձեր, ձեզ. ка́ждый тру́дится для себя́; про с. ինքն իրան. пріи́ти въ себя́ իրան գալ. я то́лько за себя́ отвѣча́ю; ты то́лько себя́ лю́бишь; она́ обрати́ла на себя́ взо́ры пу́блики; мы навлекли́ на себя́ гнѣвъ Бо́жій մենք մեր գլխին բերինք Աստծու բարկութիւնը. вы себя́ безсла́вите; они́ обезче́стили себя́; вы́йти изъ себя́ համբերութիւնից դուրս գալ, կատաղել. вы́вести кого́ изъ себя́ մէկին համբերութիւնից հանել. онъ внѣ себя́ отъ ра́дости նա ուրախութիւնից չգիտէ թէ ինչ անէ. внѣ себя́ отъ гнѣ́ва բարկութիւնից խելքը կորցրած, խելակորոյս. я переда́ю его́ слова́, отъ себя́ ничего́ не прибавля́ю; ду́мать то́лько о себѣ́ միայն իր մասին, իր վրայ մտածել. онъ ду́маетъ то́лько о себѣ́; я порѣ́залъ себѣ́ па́лецъ մատս կտրեցի. я пригласи́лъ его́ къ себѣ́ — ինձ մօտ. ты вреди́шь себѣ́ դու քեզ վնասում ես. вы сдѣ́лали себѣ́ мно́го вреда́ — ձեզ. взять на себя́ вину́; суди́ть други́хъ по себѣ́ իրան նայելով ուրիշներին դատել. они́ на́жили себѣ́ состоя́ніе նրանք կարողութիւն են ձեռք բերել. такъ себѣ́, понемно́жку ոչինչ, վատ չէ. я не дово́ленъ собо́ю — ինձնից. мы дово́льны собо́ю — մեզնից. онъ о́чень дово́ленъ собо́ю — իրանից. возьми́те его́ съ собо́ю — ձեզ հետ, հետներդ. посади́ть кого́ за собо́й на ло́шадь մէկին իր [ձիու] գաւակն, ‘թարքն‘ առնել. она́ о́чень не дурна́ собо́ю նա տգեղ չէ, սիրուն է:

Себялю́‖бецъ, бца ա. անձնասէր, եսասէր, եսական. **-би́вый** ած. անձնասէր, եսասէր. с. человѣ́къ; **-біе** չ. անձնասիրութիւն, եսասիրութիւն, եսականութիւն:

Севрю́‖га ի. կնդ. Acipenser stellatus, զութխի, ‘թառաղան‘. **-жина** ի. զութխու, ‘թառաղանի‘ միս. **-жій**, ья, ье ած. զութխու, ‘թառաղանի‘:

Сегмен‖та́ція ի. (լտ.) **-това́ніе** չ. կնդ. դեղնուցահերձումն (ձուի դեղնուցի հերձումը, որ առաջանում է բեղմնաւորուելուց յետոյ). **-тъ** ա. (լտ.) երկրչփ. հատուած, մաս, կտոր. с. кру́га շրջանամաս. с. ша́ра գնդամաս:

Сего́дня‖ մ. այսօր. с. по утру́, у́тромъ այսօր առաւօտեան. с. пра́здникъ այսօր տօն է. кото́рое число́ с.? այսօր ամսի քանիսն է. не с., такъ за́втра онъ мо́жетъ умере́ть; **-шній** ած. այսօրւայ, այսօրեայ. с. пра́здникъ; до с—яго дня, до сего́ дня մինչև այսօր, ց'այսօր. отъ с—яго у́тра [այսօր] առաւօտից:

Сего́ ра́ди մ. սորա համար:

Седмери́‖ца ի. եկ. սլ. եօթ, եօթնեակ. **-цею** մ. եկ. սլ. եօթն անգամ, եօթնիցս. **-чный** ած. եօթնական:

Седь‖ми́ца ի. ռմկ. շաբաթ, եօթնեակ. страстна́я с.; **-мо́й** թ-ւ. դ-ւ. եօթներորդ. глава́ с—а́я; въ с—о́мъ часу́; с—о́е число́, с—о́го числа́ ամսի եօթին. сего́дня с—о́е այսօր ամսի եօթն է. двѣ с—ы́хъ $^2/_7$. **-мойна́десять** թ-ւ. դ-ւ. տասնևեօթնե[րորդ:

Сеза́мъ տ. Кунжу́тъ.

Се́зень, зня ա. ծովգ. չուանէ խարազան:

Сезо́‖нный ած. սէզոնի. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, եղանակ (տարու). 2, սէզոն (որոշ ժամանակաշրջան տարուայ ընթացքում, երբ հասարակութիւնը բացառապէս զբաղուած է մի բանով). лѣ́тній, зи́мній с.; купа́льный с.

Се́йдъ ա. (արբ.) սէիդ:

Сей, сія́, сіе́ (յգ. сіи́) դեր. ցուցկ. այս. до сего́ вре́мени, до сихъ поръ; сію́ мину́ту այս րոպէիս. прилага́ю при сёмъ ко́пію съ его́ письма́ սրան կցում եմ նորա նամակի պատճէնը, ընդօրինակութիւնը. ни съ того́, ни съ сего́ ոչ տարու, ոչ բերից, յանկարծ, ‘մէ բաշ‘:

Се́й‖микъ նւզ. տ. Сеймъ; **-мовый** ած. սէյմի, ազգային ժողովի. **-мъ** ա. (լեհ.) սէյմ, ազգային ժողով:

Сейс‖ми́ческій ած. (յն.) երկրաշարժական. с—ая обсерватóрія; **-мологи́ческій** ած. երկրաշարժախօսական. с. съѣздъ; **-моло́гія** ի. (յն.) երկրաշարժախօսութիւն, -ժարանութիւն. **-моме́тръ** ա. (յն.) ֆիզ. երկրաշարժաչափ:

Се́й-та́ли ի. յ. ծովգ. տ. Ги́ни.

Сейча́съ մ. այս ժամին, այս րոպէին, իսկոյն. на́до приня́ть э́то лѣка́рство с., ина́че бу́детъ по́здно; сейча́съ ви́дно, что онъ моше́нникъ իսկոյն երևում է, որ նա սրիկայ, խաբեբայ է:

Сека́нсъ ա. (լտ.) երկրչփ. սէկանս:

Секвес‖тра́ція ի. **-трова́ніе** չ. զրաւելը, զրաւում: **-трова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. իրւբ. սեքւեստրել, ժամանակաւորապէս զրաւել (դատի ենթակայ կայքը). **-тръ** ա. (լտ.) իրւբ. սեքւեստր, ժամանակաւոր զրաւում (դատի ենթակայ կայքի):

Секрета‖ріа́тъ ա. (լտ.) ատենադպրութիւն, քարտուղարութիւն. статсъ с. պետական ատենակալութիւն, մինիստրութիւն.

-рскій -ծ. քարտուղարի, ատենադպրի. **-рство** չ. քարտուղարութիւն, ատենադպրութիւն. **-рь, я́** -. **1**, քարտուղար, ատենադպիր. статсъ с. պետական քարտուղար, ատենադպիր, ատենակալ. **2**, կնդ. օձակեր (աֆրիկական գիշատիչ թռչուն մի)։

Секре́‖тецъ, тца նւզ. ա. Секре́тъ; **-тничать** չ. գաղտնապահ ձևանալ կմ հանգիտանալ, գաղտնարար, ծածկաբար անել, գործել. **-тно** մ. գաղտնաբար, ծածկաբար. **-тный** -ծ. գաղտնի, ծածուկ. с. замо́къ գաղտնիք ունեցող բանալի. **-тъ** -. (ֆր.) **1**, գաղտնիք. подъ с—омъ ի բրև գաղտնիք, գաղտնաբար, ծածուկ կերպով. держа́ть что въ с—ѣ մի բան գաղտնի, ծածուկ պահել. **2**, ոզմ. գաղտնի խմբակ, ջոկատ, գաղտնախմբակ, գաղտնաջոկատ։ [ный.

Сексагона́льный ա. Шестиуго́ль-

Се́кс‖та է. (լտ.) երժ. վեցերորդ ձայնանիշ կմ ձայնամիջոց. **-та́нтъ** -. (լտ.) վեցեակ (անկիւնաչափ գործիք մի). **-те́тъ** -. (գերմ.) երժ. վեցաձայն երաժշտութիւն. **-тиль(і)о́нъ** -. (ֆր.) Թւբ. սէքստիլիոն։

Се́к‖та է. (ֆր.) աղանդ. **-та́нтка** է. աղանդաւոր կին, աղջիկ. **-та́нтство** չ. աղանդաւորութիւն. հ—ք. աղանդներ, աղանդաւորներ. **-та́нтъ, -та́торъ** -. աղանդաւոր։

Се́кторъ -. (լտ.) կտոր. с. кру́га, ша́ра.

Секуляри‖за́ція է. (լտ.) գրաւում, 'զաւթում' (եկեղեցական կալուածքների' մարմնաւոր իշխանութեան կողմից). գրաւում, կալանում (եկեղեցական իրաւունքների). **-зи́ровать** (-рую -ютъ), **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. գրաւել, 'զաւթել' կալանել (եկեղեցական կալուածքները, իրաւունքները)։

Секу́н‖да է. (լտ.) **1**, վայրկեան, ակնթարթ. **2**, երժ. երկրորդ ձայնանիշ կմ ձայնամիջոց. **-да́нтъ** -. (լտ.) վկայ, միջնորդ (մենամարտութեան)։

Секу́рсъ -. (ֆր.) օգնութիւն, նպաստ, օգնական զօրք։ [զօրք, ընկերութեան)։

Се́кція է. (լտ.) բաժանմունք (համաժո-

Селадо́нъ -. սելադոն (զգայական երկրպագու կանանց)։

Селё‖дка է. **-дочка** նւզ. պստիկ ծովային տառեխ, հարինգ. **-дочный** -ծ. ծովային տառեխի, հարինգի։

Селезё‖нка է. **-ночка** նւզ. փայծաղ, 'փէծաղ'. **-ночный** -ծ. փայծաղի, փայծաղա—. с—ая трава́ բս. փածաղախոտ, ձարխոտ։

Се́лезень, зня -. արու, 'որձ' բադ։

Селени́къ -. բս. Sambucus ebulus, ախտոն, կարճաբերձ թանթրուենի, 'քթթենի'։

Се‖ле́нистый -ծ. քիմ. սէլէնային, սէլէն[իոն] պարունակող. с—ая мѣдь; **-лени́тъ** -. հնք. sélénite, սէլէնիտ։

Селе́ніе չ. շէն, գիւղ, բնակութիւն։

Селе́новый -ծ. քիմ. սէլէնի, սէլէնային. с—ая кислота́ սէլէնաթթու։

Селеногра‖фи́ческій -ծ. լուսնագրական. **-фія** է. (յն.) աստղ. լուսնագրութիւն։

Селенокисл́ый -. սէլէնաթթուային. с—ая соль ա. Селени́тъ. [գիտակ։

Селеноста́тъ -. (յն.) աստղ. լուսնա-

Селе́нъ -. քիմ. sélénium, սէլէն[իոն]։

Сели́‖тра է. (լտ.) բորակ, աղբորակ. на́тріевая с. նատրոնի բորակ. ка́ліевая с. կալիոնի բորակ. **-треный** -ծ. բորակի, -կային, բորակա—, աղբորակի, -րակային, աղբորակա—. с—ая (կմ азо́тная) кислота́ բորակաթթու. **-троваре́ніе** չ. բորակագործութիւն. **-трова́рня** է. բորակ պատրաստելու, բորակագործութեան տեղ. **-трова́ръ** -. բորակագործ. **-трокѝслый** -. բորակաթթուտ. с—ая соль; **-тряный** ա. Сели́треный.

Се‖ли́ть (-лю́ -ля́тъ), пос— ն. բնակեցնել. **-ся** -նդ. բնակուել, տուն, բնակութիւն հաստատել. **-ли́тьба** է. ռմկ. **1**, բնակեցնելը. **2**, բնակչութիւն, բնակութիւն. **-ло́** չ. մեծ գիւղ եկեղեցով (հմմ. Дере́вня), торго́вое с. գիւղաքաղաք. *ни къ селу́, ни къ го́роду (առծ.) բոլորովին անպատշաճ, անտեղի։

Сельдёвыя ры́бы կնդ. Clupeidi, տառեխներ։

Сельдере́й‖ -. բս. Apium graveolens, կարոս, նեխուր, լախուր (տճ. քէրէվիզ). **-ный** -ծ. կարոսի, լախուրի, նեխուրի։

Сель‖дь է. կնդ. Clupea harengus, ծովային տառեխ կմ հարինգ (տճ. ընգա բալըղը). они́, какъ се́льди въ бо́чкѣ նորանք իրար վրայ, միմեանց գլխի կիտուել են, թափուած են. **-дяно́й** -ծ. ծովային տառեխի, հարինգի. с. буя́нъ հարինգի պահեստարան. с—а́я бо́чка.

Се́ль‖скій -ծ. գիւղի, գիւղական, շինական. с. свяще́нникъ; с—ое хозя́йство գիւղատնտեսութիւն. с—ая жизнь; с—іе нра́вы; с—ія рабо́ты գիւղական, դաշտային աշխատանքներ. с. во́здухъ գիւղի օդ։

Се́льтерская вода́ Զէլտէրեան ջուր։

Се‖льцо́ նւզ. պստիկ գիւղ, շէն. **-льчани́нъ** -. (յ. сельча́не, -нъ) ա. Селяни́нъ.

Селямли́къ -. (թուրք.) սէլամլիկ (սուլթանի հանդիսաւոր կերպով մզկիթ գնալը)։

Се‖ляни́нъ -. (յ. селя́не, -нъ) գիւղացի, գիւղական, շինական. **-ля́нка** է. **1**, գեղջկուհի, գիւղացի, գիւղաբնակ կին, աղջիկ. **2**, ա. Соля́нка.

Семафо́ръ -. (յն.) սէմաֆոր. **1**, նշանատու սիւն (երկաթուղու կայարանի մօտ). **2**, ծովգ. նշանահեռագիր։

Сёмга է կնդ. Salmo salar, սալ'մոն, լոսդի (տճ. սալամոն բալըղը)։

Семе́й‖ка է. նւզ. պստիկ ընտանիք, գերդաստան. **-ный** -ծ. **1**, ընտանեկան, գերդաստանային. с. пра́здникъ; с. раздо́ръ; с—ая жизнь; **2**, ընտանիքի տէր, կին և որդիներ ունեցող. онъ человѣ́къ с.; **-ственный** -ծ. ընտանիքի, -նեկան, գերդաստանի, -նային. с—ыя свя́зи; **-ство** չ. ընտանիք, գերդաստան. оте́цъ, мать с—а; жить въ с—ѣ; с. расте́ній բոյսերի ընտանիք. левъ принадлежи́тъ къ с—у ко́шекъ.

Се‖мерико́вый -ծ. семери́къ-ի. с—ыя свѣ́чки եօթնեակը, եօթ հատը մի փունջ կշռող մոմեր. **-мери́къ, а́** -. **1**, եօթ շէավէրիկ (չափ մի). **2**, եօթ հատը, եօթնեակը մի փունջ կշռող մոմեր. **-мери́чный** -ծ. եօթնապատիկ. **-мёрка** է. Թղթխ. եօթանոց. **-меро** թ—է. +հ. եօթ հոգի. ихъ бы́ло с.; с. одного́ не ждутъ (առծ.)։

Семе́‖стровый ած. սէմէստրի, -տրական. **-стръ** ա. (լտ.) սէմէստր, կիսամեակ (ուսման). учебный годъ раздѣлёнъ на́ два с—а: осе́ннiй и весе́ннiй.

Семи‖арши́нный ած. եօթն արշինանոց, եօթն արշին երկար. **-ба́шенный** ած. եօթնաշտարակեան. **-вершко́вый** ած. եօթ վերշոկանոց. **-гла́вый** ած. եօթնագմբէթ, եօթ գմբէթներով. **-десятилѣ́тiе** չ. եօթանասնամեակ. **-десятилѣ́тнiй** ած. եօթանասնամեայ, եօթանասուն տարեկան. с. стари́къ; с. во́зрастъ; **-деся́тый** թ–կ. դ–կ. եօթանասուներորդ. с-ая страни́ца; **-днѐвный** ած. եօթնօրեայ. **-дюймо́вый** ած. եօթ դիւմանոց, եօթ թզաչափ. **-жёнство** չ. բս. եօթնակնութիւն. **-кни́жiе** չ. եօթնամատեան. **-ко́вый** ած. семи́къ-ի. **-кра́тный** ած. եօթնապատիկ. **-къ, а́** ա. եօթներորդ հինգշաբթի Զատկից յետոյ (որ ժողովուրդը տօնում է). **-лепестно́й** ած. բս. եօթնաթերթ. **-лѣ́тiе** չ. եօթնամեակ. **-лѣ́тнiй** ած. եօթնամեայ, եօթ տարեկան. **-му́жiе** չ. բս. եօթնամարդութիւն. **-мѣ́сячный** ած. եօթնամսեայ, եօթ ամսական։

Семи‖нари́стъ ա. դպրոցական, դպրոցի աշակերտ. **-на́рiя** է. (լտ.) սէմինարիա, դպրոց. духо́вная, учи́тельская с.; **-на́рскiй** ած. դպրոցի, -ցական։

Семи‖недѣ́льный ած. եօթ շաբաթուայ, եօթ շաբաթ տևող. **-окта́вный** ած. երժ. եօթնօկտաւեան. **-по́льное** се́льское хозя́йство եօթնացան գիւղատնտեսութիւն. **-пудо́вый** ած. եօթ պուդանոց. **-саже́нный** ած. եօթ սաժէնանոց, եօթ սաժէն երկար. **-со́тый** թ–կ. դ–կ. եօթնհարիւրերորդ. **-стру́нный** ած. եօթնաղի, եօթնալար. с—ая гита́ра.

Семи‖ти́змъ ա. (գերմ.) սեմիտիզմ, սեմիտներ, հրեաներ. **-ти́ческiй** ած. սեմիտական. с—iе языки́; **-тъ** ա. (գերմ.) սեմիտ, հրեայ։

Семи‖ты́сячный ած. եօթ հազարանոց. եօթ հազար պարունակող. **-уго́льникъ** ա. երկրչփ. եօթնանկիւնի. **-уго́льный** ած. եօթնանկիւն, -նանի. **-фунто́вый** ած. եօթ ֆունտանոց, եօթ գրուանքանոց. **-фу́товый** ած. եօթ ֆուտանոց, եօթ ոտնաչափ. **-эта́жный, я́русный** ած. եօթ յարկանի։

Семi‖оло́гiя է. (յն.) **1**, տ. Семiо́тика; **2**, նշանացի խօսակցութիւն. **-о́тика** է. (յն.) բժ. նշանախօսութիւն (բժշկութեան մի մասը, որը ուսուցանում է հիւանդութեան նշաններն և այդ նշաններով հիւանդութիւնը որոշելը). **-оти́ческiй** ած. բժ. նշանախօսական։

Семна́дца‖тый թ–կ. դ–կ. տասնեօթներորդ. глава́ с—ая; с—ое, с—аго ма́я մայիսի 17-ին. **-ть**, и թ–կ. ք–կ. տասնեօթ, տասնուեօթ։

Семь‖, ми́ թ–կ. ք–կ. եօթ. с. разъ отмѣ́рь, а разъ отрѣ́жь; семи́ пядей во лбу ռմկ. խիստ խելօք, իմաստուն, հնարագէտ. **-десятъ** թ–կ. ք–կ. եօթանասուն. перево́дъ св. Писа́нiя семи́десяти двухъ толко́вниковъ Սուրբ Գրքի եօթանասնից թարգմանութիւնը. **-сотъ** թ–կ. ք–կ. եօթհարիւր։

Семь‖я́ է. ընտանիք, գերդաստան. въ с—ьѣ́ не безъ уро́да; **-яни́нъ** ա. (յ. семья́не, -нъ) **1**, ընտանիքի, գերդաստանի անդամ. **2**, ընտանիքի, գերդաստանի հայր, տէր, գլուխ. онъ хоро́шiй с.

Сена́‖торскiй ած. սէնատորի, սենատի, ծերակոյտի անդամի. с—ое досто́инство; с—ая до́лжность; **-торство** չ. սենատորութիւն. **-торша** է. սենատորի կին. **-тскiй** ած. սենատի, ծերակոյտի. с. ука́зъ; с—ое рѣше́нiе; **-тъ** ա. (լտ.) սենատ, ծերակոյտ. Прави́тельствующiй С. կառավարիչ սենատ։

Сенберна́рдская соба́ка Սէն-բէռնարդեան շուն։

Сенеша́лъ ա. (ֆր.) պտմ. սէնէշալ, [Ֆրանսիայում սկզբում] արքունի սպասաւոր, [ապա] տնտես, տնտեսապետ, [աւելի ուշ] արքունապետ. եւ դատաւոր XII դարում։

Сенса‖цiо́нный ած. տպաւորիչ, տպաւորութիւն գործող, ուշագրաւ. с—ая но́вость տպաւորիչ, ուշագրաւ նորութիւն. с. проце́ссъ տպաւորիչ, ուշագրաւ դատական գործ. **-цiя** է. (լտ.) սաստիկ տպաւորութիւն, տպաւորիչ ազդեցութիւն. э́то собы́тiе произвела́ неописуемую с—iю այդ դէպքը աննկարագրելի տպաւորութիւն գործեց։

Сенсуали́змъ ա. (նոր լտ.) փիլ. զգայական փիլիսոփայութիւն։

Сенте́нцiя է. (լտ.) **1**, որոշում, վճիռ, դատավճիռ (դատարանի). **2**, իմաստուն, իմաստալից խօսք, ասացուածք։

Сентимен‖тали́змъ ա. (լտ.) զգայականութիւն, զգայական գրական ուղղութիւն XVIII դարի վերջում և XIX-ի սկզբում). **-та́льничать** չ. զգայական լինել, զգայականութիւն ցոյց տալ. **-но** մ. զգայապէս. **-та́льность** է. զգայականութիւն. **-та́льный** ած. (անգլ.) սէնտիմէնտալ, զգայական։

Сентя́б‖рь, я́ ա. (լտ.) սեպտեմբեր, (հին հայոց) հոռի. *смотрѣ́ть с—ёмъ մռայլ, խոժոռուած նայել. **-рьскiй** ած. սեպտեմբերի, -բեան։

Сеньёръ ա. (ֆր.) պտմ. տէր, պետ (վասալական հողի, վասալի)։

Сепара‖ти́вно մ. անջատապէս, անջատ կերպով. **-ти́вный** ած. (ֆր.) անջատական, տրոհական. **-ти́змъ** ա. (ֆր.) անջատականութիւն, տրոհականութիւն, ձգտում, միտում անջատուելու (պետութիւնից, եկեղեցուց). **-ти́стъ** ա. անջատական, տրոհական. **-тный** ած. զատ, անջատ, առանձին, ինքնուրոյն։

Се́пiя է. **1**, կնդ. Sepia officinalis, հասարակ կմ մեծ ալին (սիպէ, լոք). **2**, սորա արտադրած մուգ գորշ, թանաքանման նիւթից հանած ներկը։

Септен(н)а́тъ ա. (լտ.) եօթնամեակ, եօթնամեայ ժամանակամիջոց, ժամանակաշրջան։

Сеп‖те́тъ ա. երժ. (իտ.) եօթնաձայն, եօթ ձայնի համար դաշնակած երաժշտութիւն. **-ти́ма** է. երժ. (լտ.) եօթներորդ ձայնանիշ կմ միջոց. **-туо́ръ** տ. Септе́тъ.

Сера́ль‖ ա. (թուրք.) արքունի ապարանք, պալատ (մեծ սուլթանի ապարանքը Կ. Պօլսի մօտ իր բազմաթիւ շինութիւններով և հարեմով). **-скiй** ած. сера́ль-ի։

Сераски́ръ ա. (պրսկ.) գլխաւորական մինիստր. եւ սպարապետ, զօրքի հրամանատար (Թիւրքիայում)։

Серафи́||мскій ած. սրովբէական. **-мъ** ա. (եբր.) սերովբէ։

Серба́зъ ա. (պրսկ.) սարբազ (պարսկական կանոնաւոր հետեւակ զօրք)։

Серви́||зецъ, зца նւզ. տ. Серви́зъ; **-зный** ած. սեղանակահի. **-зъ** ա. (ֆր.) սեղանակահ, սեղանապատք։

Серви||ли́змъ ա. (լտ.) ծառայամտութիւն, ստորաքարշութիւն. **-ро́вка** է. սպասաւորում, -րութիւն, կահաւորում, -րութիւն (սեղանի)։

Сервиту́||тный ած. սէրվիտուտի. с—ыя па́стбища սէրվիտուտի արօտատեղեր (որոնք կալուածատիրոջ հողի վերայ են գտնուում, բայց որոնցից գիւղացին որոշ չափով իրաւունք ունի օգտուելու). с—ое пра́во սէրվիտուտի իրաւունք (որի զօրութեամբ մէկը որոշ չափով մի ուրիշի սեպհականութիւնից օգտուում է). **-тъ** ա. (լտ.) սէրվիտուտ, արտօնական իրաւունք. па́стбищный с. արօտատեղի արտօնական իրաւունք. подъ па́стбищнымъ сервиту́томъ слѣ́дуетъ понима́ть пра́во крестья́нъ на пастьбу́ скота́ на поля́хъ и въ лѣса́хъ бы́вшаго своего́ помѣ́щика.

Серда́ръ ա. (պրսկ.) սարդար. с. экре́мъ Թուրքաց զօրքի սպարապետը, վերին հրամանատարը։

Серде́||чко նւզ. **1**, տ. Се́рдце; **2**, փոքր. հոգեակ, սիրելի, պաշտելի, քեզ ղուրբան. **-чникъ** ա. **1**, երկաթ, երկաթէ ձող, որ անցնում է քառանիւ սայլի (пово́зка), բարձի (поду́шка) և առջեւի առանցքի միջից). **2**, բս. Cardamine pratensis, դաշտի կոտեմ (քարուէ). **-чно** մ. սրտանց, 'ի սրտէ. я э́тому с. радъ; **-чный** ած. **1**, սրտի. с—ая соро́чка կզմխ. սրտապարկ. **2**, սրտով սիրած, մտերիմ. с. другъ; *э́то с. человѣ́къ դա հոգի է, պաշտելի մարդ է, հրեշտակ է. **3**, սրտագին, սրտից բխող, անկեղծ. с—ая благода́рность.

Сер||ди́то մ. բարկացած, բարկութեամբ. смотрѣ́ть, говори́ть с.; **-ди́тый** ած. **1**, բարկացկոտ, ցասկոտ. բարկացած, բարկացող. с. человѣ́къ; я никогда́ не ви́дѣлъ его́ таки́мъ с—ымъ; с. нра́въ բարկացկոտ, ցասկոտ բնաւորութիւն. **2**, բարկացայտ, ցասկոտ. с. взглядъ; **-ди́ть** (-жу́ -дятъ -ди́) ն. բարկացնել, զայրացնել, 'ջղրեցնել'. его́ не на́до с.; **-ся** անդ. բարկանալ, 'ջղրուել'. онъ за всё, за вся́кую бездѣ́лицу се́рдится; онъ се́рдится на меня́ за то, что я сказа́лъ пра́вду.

Сердобо́||ліе չ. գթասրտութիւն, կարեկցութիւն. **-льный** ած. գթասիրտ, կարեկից. с—ая вдова́ գթասիրտ այրի (իբրև հիւանդապահ)։

Сердоли́||ковый ած. սարդիոնի(ց). **-къ** ա. հնք. Cornaline, սարդիոն։

Се́рдце չ. **1**, սիրտ. э́то испо́лнило на́ши сердца́ ра́достью; біе́ніе с—а; прижа́ть кого́ къ с—у; у него́ до́брое с.; *имѣ́ть ка́менное с.; у меня́ тяжело́ на с—ѣ սիրտս նեղանում է, ես նեղացած եմ. у меня́ с. кро́вью облива́ется սրտիցս արիւն է գալիս, սիրտս ճմլւում է. у меня́ с. замира́етъ սիրտս գնում է. э́то ще́митъ с. այդ մարդու սիրտ է ճմլում. *у меня́ отлегло́ отъ с—а սիրտս թեթեւացաւ. люби́ть кого́ всѣмъ с—емъ մէկին բոլոր սրտով, սրտով ու հոգով սիրել. принима́ть къ с—у у́часть друзе́й բարեկամների վիճակին, դրութեանը կարեկցել. *не на́до принима́ть къ с—у ка́ждую бездѣ́лицу չպէտք է ամէն մի չնչին բանից նեղանալ. отъ всего́ с—а 'ի բոլոր սրտէ. отъ чи́стаго с—а անկեղծաբար. я всё сказа́лъ, что бы́ло на́ с—ѣ ես բոլորն ասացի, ինչ որ սրտումս կար. *сокруше́ніе с—а սրտաբեկութիւն. тоска́ гло́жетъ его́ с. թախիծը մաշում է նորա սիրտը. положа́ ру́ку на с. ձեռքը խղճի վերայ դնելով. *э́то ему́ по с—у այդ նորա սրտովն է. что въ с—ѣ вари́тся, на лицѣ́ не утаи́тся (առծ). **2**, այլ. բարկութիւն, զայրոյթ, 'ջիղր'. привести́ кого́ въ с. մէկին բարկացնել, զայրացնել, 'ջղրեցնել'. сказа́ть что въ с—а́хъ, съ с—о́въ մի բան բարկացած, բարկութեամբ ասել. сказа́ть что въ мину́ту с—а — բարկութեան րոպէին. с. у него́ отошло́ նորա բարկութիւնն անցաւ. имѣ́ть на кого́ с. մէկի դէմ ոխ, քէն ունենալ, մէկի վերայ բարկացած լինել. расшире́ніе с—а կզմխ. սրտի ընդլայնումը։

Сердце||біе́ніе չ. սրտի տրոփում, սրտի բախում. **-ви́децъ** տ. Сердцевѣ́децъ; **-ви́дный** ած. սրտաձև, սրտի ձև ունեցող. **-ви́на** է. միջուկ, միջի մաս. с. де́рева; соляна́я с. աղամիջուկ, մաքուր և թափանցիկ աղ. **-ви́нный** ած. միջուկի. **-вѣ́децъ**, дца ա. սրտագէտ. **-вѣдѣніе** չ. սրտագիտութիւն. **-обра́зный** տ. Сердцеви́дный; **-ѣдъ** տ. Ловела́съ.

Сердчи́шко չ. նւզ. պստիկ սիրտ։

Сердю́къ, а́ ա. վարձկան զօրք (նախկին հեթմանների)։

Сердя́га հոր. սիրելի, սիրտ ցաւեցնող, խեղճ, թշուառ, ողորմելի, արգահատելի մարդ։

Сере||бре́ніе չ. արծաթազօծելը, արծաթաջրելը. **-бри́льщикъ** ա. արծաթազօծող, արծաթաջրող. **-бри́стый** ած. **1**, արծաթաբեր, արծաթախառն, արծաթ պարունակող. с. свине́цъ; **2**, արծաթափայլ. **-бри́ть** (-рю́ -ря́тъ), пос—, вы́с— ն. արծաթազօծել, արծաթաջրել. **-ся** անդ. արծաթազօծուել, արծաթաջրուել. **-бро́** չ. **1**, արծաթ. азотноки́слое с. տ. Ля́писъ; живо́е с. սնդիկ, ժիպակ. ջրարծաթ, կենդանի արծաթ. чёрное с. սև արծաթ. рогово́е с. եղջիւրարծաթ. **2**, արծաթէ դրամ, դահեկան. плати́ть с—о́мъ; **-броно́сный** ած. արծաթաբեր. с—ые минера́лы; **-бря́къ**, а́ ա. **1**, տ. Сере́бряникъ; **2**, կնդ. Argyroneta aquatica, ջրասարդ. **-бря́никъ** ա. **1**, արծաթագործ, 'զարգար'. **2**, որև **-бря́нка** է. բս. Potentilla argentea, արծաթագոյն մատնունի. **-бря́ный** ած. արծաթի, արծաթէ, -թեայ. с—ая руда́; с—ая посу́да; с—ая моне́та.

Сере||да́ տ. Среда́ 1; **-ди́на** է. **-ди́нка** նւզ. մէջ. մէջ տեղ, միջի տեղ. въ с—ѣ го́рода քաղաքի մէջ տեղում, միջում. *золота́я с. միջին ճանապարհ. միջակութիւն. **-ди́нный** ած. միջի, միջում, մէջ տեղում գտնուող,

եղող. -(ё)**дка** է. մէջ, միջի մաս, միջի կտոր, միջամաս. *с. на половину կէսը լաւ, կէսը վատ, մի կերպ թխած. **-дній** ած. միջի. с—ее окно́; с—яя стѣна́; *това́ры с—ей руки́ միջակ ապրանքներ. **-(ё)дочка** նւզ. տ. Серёдка.

Серё‖жечка է. նւզ. պստիկ գինտ, [ականջի] օղ, օղակ. **-жка** է. նւզ. **1**, պստիկ գինտ, [ականջի] օղ, օղակ. с. у́ха կզմխ. ականջի բլթակ. **2**, բս. amentum, կատուիկ, փշփշուկ. серёжки, жекъ յ. բս. Silene inflata, ծըւծըւուկ. **-жный** ած. գնտի, ականջի օղակի. с—ая подвѣ́ска; **-жчатый** ած. բս. կատուիկաւոր, կատուիկներով. с—ыя расте́нія.

Серена́да է. (իտ.) երեկոյեան կմ գիշերուայ երգ, նուագ, ձօներգ. у́тренняя с. այգերգ։

Сержа́н‖тскій ած. սէրժանտի. **-тъ** ա. (ֆր.) սէրժանտ, աւագ ենթասպայ (у́нтеръ-офице́ръ).

Серже́ніе չ. բարկացնելը, ‘ջղրեցնելը‘։

Серіо́з‖но, -ность, -ный տ. Серьёзн...

Се́рія է. (ֆր.) սէրիա. **1**, կարգ, շարք, բաժանմունք. **2**, պետական գանձարանի տոկոսաբեր թուղթ։

Сермя́‖га -жина, -жный տ. Сѣрмя́га, -жина, -жный.

Се́рна է. կնդ. Antilope rupicarpa, քարայծ, լեռնայծ. пирене́йская с. Պիրենեեան լեռնայծ։

Серо́зный ած. (լտ.) բժ. շճային. с—ая жи́дкость; с—ая оболо́чка.

Серпенти́‖нный ած. օձաքարի, -րէ. **-нъ** ա. **1**, հնք. Serpentine, օձաքար. **2**, սէրպէնտին (պար, կաքաւ մի)։

Се́р‖пень, пня ա. հնց. օգոստոս, նաւասարդ. **-пикъ** նւզ. տ. Серпъ; **-повидный** տ. Серпообра́зный; **-по́вый** ած. մանգաղի, մանգաղա—. **-пообра́зный** ած. մանգաղաձև, -ղակերպ. **-порѣ́зъ** ա. բս. Achillea millefolium, հազարտերևուկ. **-пуха́** է. բս. Serratula, արծպայ. **-пъ** ա. մանգաղ։

Серпя́‖нка է. **-ночка** նւզ. կոշտ և ցանցառ կտաւ, քաթան. **-ночный** ած. այս կտաւից, այս քաթանից։

Серсо́ չ. (ֆր.) օղախաղ։

Сертепа́ртія է. (գերմ.) նաւ վարձելու թուղթ, պայմանագիր։

Сертифика́тъ ա. (ֆր.) վաւերագիր, վաւերաթուղթ։ [‘ջղրուել‘։

Сер‖ча́ть, ос— չ. բարկանալ, զայրանալ,

Серьга́ է. **1**, գինտ, ականջի օղ. подвѣ́ски у серёгъ կմ къ серьга́мъ գնտերի դանդուլակներ. **2**, բս. amentum, կատուիկ, փշփշուկ։

Серьёз‖ничать չ. լրջութիւն անել, լուրջ ձևանալ, լուրջ կերպարանք, ձև ընդունել. **-но** մ. լրջօրէն, լրջութեամբ. **-ность** է. լրջութիւն. **-ный** ած. (ֆր.) լուրջ։ [мя́...

Серьмя́‖га, -жина, -жный տ. Сѣр-

Сеса́‖мовый, -мъ տ. Кунжу́тный, -тъ.

Се́ссія է. (լտ.) նիստ, նստաշրջան (որևէ ժողովի)։

Сесте́рцій ա. (լտ.) սեստեր (հին հռոմէական արծաթեայ մանր դահեկան, 5 կոպեկի)։

Сес‖тра́ է. քոյր, ‘քիր‘. с. милосе́рдія գթութեան քոյր. **-трёнка, -трёночка** տ. Сестри́ца; **-тринъ**, а, о ած. քրոջ. **-три́ться** (-рю́сь -ря́тся) չ-եր. քոյրանալ, քոյրեր դառնալ. **-три́ца** է. **-три́чка** նւզ. փղքշ. քոյրիկ. **-троубі́йство** չ. քոյրասպանութիւն. **-троубі́йца** հ-ր. քոյրասպան։

Се́ттеръ ա. (անգլ.) սէտտէր (երկարամազ անգլիական բարակ, ‘թազի‘ մի)։

Сжа́литься (-лю́сь -ля́тся) ան-եր. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկին, մի բանի խղճալ, արգահատել. я сжа́лился надъ нимъ; сжа́льтесь надъ ихъ слеза́ми.

Сжа́‖тіе չ. **I.** սեղմելը, -մում, սխմելը, -մում, ճնշելը, -շում, ‘հուպ տալը‘. с. кулака́, с. па́льцевъ въ кула́къ; с. го́рла կոկորդի սեղմում, սխմում. **II.** հնձելը, հնձում. с. хлѣ́ба; **-то** մ. սխմուած, իրար կպած. писа́ть с.; **-тость** է. սխմուածութիւն. с. сло́га ոճի սխմուածութիւն, հակիրճութիւն. **-тый** ած. **I.** սխմուած, ճնշուած, ‘կուչ ածած‘, ‘հուպ տրուած‘. с. кула́къ; с. слогъ սխմուած, ամփոփ, հակիրճ ոճ. **II.** հնձած. **-ть I.** (сожму́ -му́тъ; -ми́), **ся** տ. Сжима́ть, ся; **II.** (сожну́ -ну́тъ; -ни́) տ. Сжина́ть. [մել, ծամծմել։

Сжева́ть (-жую́ -ю́тъ) ն. ծամել, ծա-

Сжечь (сожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. сжёгъ сожгла́, о́; հրմ. сожги́) տ. Сжига́ть.

Сжи‖ва́ть, сжить ն. кого́ աշխատել մէկից ազատուել, մէկի ‘գլուխն ուտել‘. с. кого́ со́ свѣ́та մէկին սատակ հալածել, սատակ նեղացնել, խոշտանգել, մէկի ‘հոգին հանել‘. с. что съ рукъ մի բանից ազատուել, մի բան գլխից ‘ռադ անել‘. **-ву́** տ. Сжить.

Сжига́‖ніе չ. այրելը, այրում, կիզելը, կիզում. с. тру́повъ; **-ть**, сжечь ն. այրել, կիզել[ով ոչնչացնել]. *с. корабли́ վճռական, անդառնալի քայլ անել։

Сжи‖ма́емость է. սխմականութիւն, ճնշականութիւն. **-ма́емый** ած. սխմական, սխմելի. ճնշական, ճնշելի. **-ма́ніе** չ. սեղմելը, սխմելը, ճնշելը, ‘հուպ տալը‘, ‘կուչ ածելը‘. կծկելը (մարմնի անդամները). **-ма́тель** կզմխ. կծկիչ մկան. **-ма́тельный** ած. սեղմող, սխմող, ճնշող, ‘կուչ ածող‘, կծկող, կըծկիչ. с—ая мы́шца տ. Сжима́тель; **-ма́ть**, сжать ն. սեղմել, սխմել, ճնշել, ‘հուպ տալ‘. ‘կուչ ածել‘. կծկել. с. во́здухъ օդը սխմել. с. кому́ ру́ку մէկի ձեռքը սեղմել. с. снѣ́гъ въ комо́къ ձիւնը գնդել. с. бума́гу въ комо́къ թուղթը ճմլտելով գնդել. с. кула́къ բռունցքը սեղմել. *с. кого́ въ свои́хъ объя́тіяхъ մէկին իր գրկի մէջ սեղմել. **-ся** ան-եր. սեղմուել, սխմուել, ‘կուչ գալ‘, կծկուել. се́рдце сжима́ется սիրտը կծկւում է (ջղաձգութիւնից). *սիրտը ճմլւում է։

Сжи‖на́ніе չ. հնձելը, հնձում. **-на́ть**, сжать ն. հնձել. **-нъ** ա. տ. Сжина́ніе.

Сжира́ть, сожра́ть ն. կլանել, լափել։

Сжи́ть (сживу́ -ву́тъ; անց. сжилъ -ла́, о; հրմ. сживи́) տ. Сжива́ть.

Сжую́ տ. Сжева́ть.

Сза́ди մ. յետևից, յետուստ. напа́сть на кого́, уда́рить кого́ с.; обо́зы слѣ́довали с. սայլաշարքերը հետևում էին յետևից։

Сзы‖ва́ть, созва́ть, созыва́ть ն. կանչել, կոչել, ժողովել, հաւաքել, հրաւիրել. **-въ** տ. Созы́въ.

Сибари́‖тски մ. սիբարիտաբար, փափկասիրութեամբ, վայելչամոլութեամբ, զուարճամոլութեամբ. **-тскій** ած. սիբարիտական, փափկասէր, վայելչամոլ, զուարճամոլ. **-тство** չ. սիբարիտութիւն, փափկասիրութիւն, վայելչամոլութիւն, զուարճամոլութիւն. **-тствовать** (-вую -ютъ) չ. սիբարիտութիւն, վայելչամոլութիւն անել, մոլի, զեղխ կեանք վարել. **-тъ** ա. (յր. ան.) սիբարիտ, փափկասէր, վայելչամոլ, զուարճամոլ, մեղկաբարոյ մարդ:

Сиби́л‖ла է. (յն.) պտմ. սիբիլլայ, կին մարգարէուհի (նախկին յոյների և հռոմայեցիների). **-ли́ческій** ած. սիբիլական, մարգարէական:

Сиби́‖рка է. **1**, կարճլիկ կաֆտան, կապայ մի. **2**, սիբիրական ախտ, ժանտախտ, մահտարաժամ. **3**, ռմկ. բանտ, արգելանոց. **-рскій** ած. Սիբիրի, սիբիրական. с—ая я́зва Սիբիրի, սիբիրական ախտ, ժանտախտ, մահտարաժամ. **-ря́къ**, á ա. **-ря́чка** է. սիբիրցի, սիբիրածին, սիբիրաբնակ այր, կին:

Си́‖венькій ած. մի փոքր գորշ սպիտակախառն. **-вёхонькій, -вёшенькій** ած. բոլորովին գորշ սպիտակախառն. **-визна́** է. **1**, սպիտակախառն գորշութիւն. **2**, ալեք, սպիտակած մազեր. **-вка** է. մոխրագոյն ձի. **-воворо́нка** է. կնդ. Coracias garrula, ճեղագաւ. **-вола́пъ** ա. ռմկ. կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճոռնի, անարի մարդ. **-вола́пый** ած. կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճոռնի, անարի. **-волда́й** ա. տ. Сиву́ха; **-вость** տ. Сивизна́; **-ву́ха** է. հասարակ, ստորին տեսակի հացօղի, հացի արաղ, ցքի. **-ву́чъ**, á ա. կնդ. ա, Otaria iubata, ծովառիւծ, բաշաւոր փոկ. բ, O. ursina, ծովարջ. **-ву́шка** նւզ. տ. Сиву́ха; **-ву́шный** ած. հասարակ օղու(ց), ցքու(ց), արաղի(ց). с—ое ма́сло խառնօղի. **-вый** ած. գորշ սպիտակախառն. *онъ врётъ, какъ с. ме́ринъ նա անխղճօրէն ստում է. **-вѣ́ть**, пос— չ. սպիտակել, 'հառ ընկնել' (մազերի մասին):

Сига́‖ра է. (իսպ.) սիգար. **-ре́та** է. **-ре́тка** նւզ. ծխախոտ, պապիրօս. **-рка** է. նւզ. սիգարիկ. **-рный** ած. սիգարի. с. дымъ, с—ая фа́брика; **-рочка** է. նւզ. պստիկ սիգար, սիգարիկ. **-рочница** է. **1**, սիգարագործ կմ սիգարավաճառ կին. **2**, սիգարի տուփ, սիգարատուփ: [նուլ

Си‖га́ть, -гну́ть չ. թռչել, ցատկել, սուր-

Сигна‖лиза́торъ ա. սիգնալատու, սիգնալ տուող, ազդանշանատու. **-лиза́ція** է. սիգնալ, ազդանշան տալը, սիգնալատուութիւն. **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) չ. սիգնալ, ազդանշան տալ. **-ли́стъ** ա. սիգնալիստ (ստորին պաշտօնեայ մի հեռագրատան). **-лъ** ա. (ֆր.) սիգնալ, ազդանշան. сдѣ́лать, пода́ть с. տ. Сигнализи́ровать; **-льный** ած. սիգնալի, -լային, ազդանշանի, -նային. с—ые огни́.

Сигнату́‖ра է. (լտ.) **-рка** նւզ. **1**, դեղգ. դեղագրոշմ, դարմանագրոշմ. **2**, տպգր. թերթացոյց թիւ. **-рный** ած. դեղագրոշմի, դարմանագրոշմի:

Сигну́ть տ. Сига́ть.

Си‖го́вый ած. ցակաւոր, սալ'մոնի, լոսդու, օրագուլի. **-гъ** ա. կնդ. Coregonus oxyrrhynchus, ցակաւոր սալ'մոն կմ լոսդի, օրագուլ:

Си́‖день, дня ա. ռմկ. շարունակ տանը նստող, անշարժ ոմն. си́днемъ сидѣ́ть շարունակ տանը նստել, տեղից չշարժուել:

Сидери́‖тъ ա. հնք. sidérite, սիդերիտ, երկաթաքար (խանդումանդ?). **-ческій** ած. (լտ.) աստղբ. աստղային, աստղական. с. годъ.

Сидерогра́фія է. (յն.) պողպատա[փորա]գրութիւն:

Си́‖дка է. քաշելը, թորելը. с. вина́ օղի քաշելը. с. смолы́ ձիւթ, կուպր քաշելը. **-дмя** մ. շարունակ նստած, անշարժ, տանից չարժուելու. онъ с. сиди́тъ до́ма; онъ с. сиди́тъ за рабо́тою. [բագինի:

Сидръ ա. (ֆր.) մրգագինի, [միրգ] խնձո-

Си‖дѣ́йка է. մի տեսակ երկար սայլ, հանրատայլ. **-дѣ́лецъ**, льца ա. խանութի վերակացու, ծառայող. **-дѣ́лка** է. հիւանդապահ կին, աղջիկ. **-дѣ́лый** ած. (թռչունների մասին) երկար վանդակում պահած. (ձկների մասին) երկար ձկնարանում պահած. **-дѣ́ніе** չ. նստելը, նստած մնալը, անցկացնելը. с. но́чью, по ноча́мъ գիշերները նստելը, նստած անցկացնելը. с. но́чью по́длѣ больно́го; с. на я́йцахъ թուխս գալը. с. на ло́шади ձիու վերայ նստելը. **-дѣ́нье** չ. նստարան, նստելու տեղ. **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́), -живать չ. նստել, նստած լինել, նստած մնալ, անցկացնել. с. до́ма; с. на сту́лѣ; я сидѣ́лъ всё у́тро; сиди́те նստեցէք, մնացէք, կացէք. с. сми́рно, пря́мо, сго́рбившись; с. хорошо́ на ло́шади; пти́ца сиди́тъ на де́ревѣ; с. подъ аре́стомъ, въ тюрьмѣ́ կալանաւորուած, բանտարկուած լինել. с. за обѣ́домъ, за столо́мъ ճաշի, սեղանի նստած լինել. онъ часа́ по́ два сиди́тъ за столо́мъ նորա ճաշն երկու ժամ է տեւում. с. за рабо́тою աշխատել. с. за дѣ́ломъ զբաղուած լինել. с. за чте́ніемъ կարդալ. с. надъ перево́домъ кни́ги գրքի թարգմանութեամբ զբաղուել, զբաղուած լինել. с. по ноча́мъ գիշերները հսկել կմ աշխատել. с. всю ночь; су́дно глубо́ко сиди́тъ въ водѣ́ նաւը խոր ընկղմուած է ջրի մէջ. сюрту́къ сиди́тъ хорошо́ սերթուկը լաւ է նստում. с. на я́йцахъ ձուաների վերայ նստել, թուխս գալ. *с. у кого́ на шеѣ́ մէկի վզից կախել, մէկի գլխին բեռ դառնալ. *с. на чаю́ и хлѣ́бѣ լոկ թէյով և հացով ապրել, կառավարուել, 'եօլա գնալ'. не **-дѣ́ться** չ. ա. դմ. չկարողանալ նստել, չկարողանալ նստած մնալ. ему́ не сиди́тся до́ма; **-дя́чій** ած. նստակեաց. вести́ с—ую жизнь; **-живать** տ. Сидѣ́ть.

Сижо́къ, жка́ նւզ. տ. Сигъ.

Си́‖зенькій նւզ. **-зёхонькій, -зёшенькій** յետ. տ. Си́зый.

Сизи́гіи ա. յ. (յն.) աստղբ. ժամանակ լուսնի լրման և ծննդեան:

Си‖зова́тый ած. մի փոքր си́зый; **-зокры́лый** ած. թուխ կապտագոյն թեւերով. **-зость** է. թուխ կապտութիւն, թուխ կապոյտ գոյն. **-зый** ած. գորշ, թուխ կապոյտ, ծովագոյն. **-зѣ́ть**, пос— չ. գորշ, թուխ կապոյտ

դառնալ, գորշ, թուխ կապույտ, թուխ կապտագույն երևալ. **-зякъ**, á ա. գորշ, թուխ կապտագույն փայլի աղաւնի:

Сй|кать, -кнуть չ. ցայտեցնել. միզել, ‘շռել‘, ‘ջրուէթ անել‘:

Сикéра ի. (արմ.) ոգելից ըմպելիք մի. նախկին գալլերի գարեջուրը:

Сикнýть տ. Сѝкать.

Сикомóръ ա. բս. Acer pseudoplatanus, լայնատերևի, լեռնական թխկի:

Сикофáнтъ ա. (յն.) պտմ. սիկոֆանտ, «թզացոյց», *մատնիչ, զրպարտիչ, մատնութիւն, զրպարտութիւն անող:

Сикýрсъ տ. Секýрсъ.

Сѝла ի. ույժ, զորութիւն, ‘զվալթ‘. սաստկութիւն, թափ. физѝческая, нрáвственная с.; с. вѣтра, воды́; с. вóли, харáктера, привы́чки; живáя с.; воéнная с. զինուորական ույժ, զօրք. сухопýтныя, морскíя сѝлы; возстановѝть свои сѝлы իր ույժերը վերականգնել, կազդուրուել. собрáться съ с—ами ույժերը հաւաքել. удáрить, кричáть изо всéй с—ы բոլոր ույժով զարկել, աղաղակել. отня́ть с—ою զոռով, բռնութեամբ առնել, վերցնել. съ нáми крéстная с.! սուրբ խաչը մեզ պահապան է. э́то сверхъ мои́хъ силъ, э́то мнѣ не подъ с—у այդ իմ ույժերից վեր է, դրան ույժս չէ պատում. пожáръ вспы́хнулъ необыкновéнною с—ою — արտասովոր սաստկութեամբ. с. умý могѝла (առծ.) բռնի ույժը միտքը սպանում է. с. солóму лóмитъ (առծ.) ուժեղը թոյլին կլանում է. быть въ с—ѣ, имѣть с—у при дворѣ արքունիքում ազդեցութիւն ունենալ. на с—у ‘զոռով‘, հազիւ հազ. я не въ с—ахъ помóчь вамъ ես հնարաւորութիւն չունիմ ձեզ օգնելու. онъ не въ с—ахъ подня́ть такýю тяжёлую нóшу այդպիսի ծանր բեռը բարձրացնելու համար նա ույժ չունի. рабóтать чéрезъ с—у այնքան աշխատել, որ հալից ընկնել. онъ ещё óчень слабъ, чéрезъ с—у хóдитъ — զոռով է ման գալիս. упáдокъ сѝлъ ուժատտութիւն. вы́биться изъ силъ ույժից, հալից ընկնել:

Силá|чка ի. խիստ ուժեղ կին, աղջիկ. **-чъ**, á ա. խիստ ուժեղ մարդ, ‘փահլէվան‘:

Силикáтъ ա. քիմ. silicate, կայծաքարատ, խճաթթուտ աղ:

Сѝлиться (-люсь -лятся) անդր. ճիգ թափել, ջանալ, ջանալ, ‘ջանին զոռ տալ‘:

Силѝцій ա. քիմ. Silicium, սիլիկիոն:

Силкóвый ած. 1, ականատի, վարմի. 2, ականատով, վարմով որսած, բռնած. с—ая дичь.

Силкóмъ տ. Силóмъ.

Силлабѝческій ած. վանկի, վանկերի, վանկային. վանկերով. с—ое стихосложéніе վանկաքանակային տաղաչափութիւն (որ հիմնուում է ոչ թէ վանկերի չափի, այլ քանակութեան վերայ):

Сѝллабусъ ա. (յն.) ցանկ, ցուցակ (մնւղ Պիոս IX ի շրջաբերականի, որի մէջ թուած և նզոված են արդի կեանքի այն կողմերը, որոնք պապական տեսակէտին հակասում են):

Силло|гѝзмъ ա. (յն.) տրմբ. սիլլոգիզմ, հաւաքաբանութիւն. **-гистѝческій** ած. հաւաքաբանական:

Сѝ|ло ն. **-лóкъ**, лкá ա. նւզ. (մնւղ յ. силкѝ, óвъ) վարմ, ականատ. թակարդ. ловѝть птицъ силкáми. կերպով:

Силóмъ մ. գւռկ. զոռով, ուժով, բռնի

Силóчекъ, чка նւզ. տ. Силóкъ.

Силу|э́тъ ա. (ֆր. ան.) սիլուէտ, ստուերանկար:

Сѝль|но մ. սաստիկ, սաստկապէս, ուժգին. толкнýть, удáрить с.; вѣтеръ с. дýетъ; с. настáивать на своёмъ мнѣніи; лѣкáрство дѣйствуетъ с.; вы с. ошибáетесь դուք սաստիկ, չարաչար սխալուում էք. с. вы́бранить когó; онъ с. пьётъ; водá с. прибывáетъ; онъ с. занемóгъ; у меня́ с. головá болѝтъ; **-ный** ած. սաստիկ, զորեղ, հզօր, ուժեղ, ուժգին, թափով. с. дождь; с. морóзъ; с—ая бýря; с. кáшель; с. зáпахъ; с. удáръ սաստիկ հարուած. с—ая боль; с—ая нéнависть; с. пожáръ; с—ое доказáтельство զորեղ ապացոյց. с. гóлосъ զորեղ ձայն. онъ сѝлэнъ въ матемáтикѣ մաթեմատիկան նա լաւ է հասկանում. с. человѣкъ զորեղ, ուժով, ‘ջանով‘ մարդ. с—ые должны́ защищáть слáбыхъ հզօրները պէտք պաշտպանեն թոյլերին. с—ая лóшадь; с—ая рѣчь ազդու ճառ. с—ая любóвь բուռն սէր. с—ое желáніе բուռն ցանկութիւն. с—ая вѣра հաստատ, -տուն հաւատ. с—ая пальбá սաստիկ հրացանաձգութիւն կամ թնդանօթաձգութիւն. с. гнѣвъ; с—ая рáдость; с—ая враждá; с—ое госудáрство զորեղ, հզօր պետութիւն. имѣть с—ыхъ врагóвъ, с—ыхъ покровѝтелей հզօր թշնամիներ, հզօր, ազդեցիկ հովանաւորներ ունենալ. с—ые мíра сегó այս աշխարհի հզօրները. **-нѣйшій** ած. գերդրկ. ամենասաստիկ, ամենազորեղ, ամենահզօր, ամենաուժեղ:

Силь|фѝда ի. սիլֆիդա (օդային ոգի). **-фъ** ա. սիլֆ (օդային ոգի):

Симво|лѝчески մ. նշանակօրէն, այլաբանօրէն. **-лѝческій** ած. նշանակական, այլաբանական. **-лъ** ա. (յն.) **1**, նշանակ, խորհրդանշան. пасхáльный áгнецъ былъ с—омъ евхарѝстіи; бѣлый цвѣтъ есть с. невѝнности; **2**, с. вѣры հաւատոյ հանգանակ, «Հաւատամք»:

Симмет|рѝчески մ. համաչափաբար, զուգաչափաբար, չափակցաբար. **-рѝческій** ած. համաչափական, զուգաչափական, չափակցական. **-(éт)рія** ի. (յն.) համաչափութիւն, զուգաչափութիւն, չափակցութիւն:

Симо|нѝческій ած. սիմոնական, շնորհավաճառական. **-нія** ի. սիմոնականութիւն, շնորհավաճառութիւն:

Симпа|тизѝровать (-рую -ютъ) չ. комý մէկին համակիր լինել, համակրանքով վերաբերուել. **-тѝческій, -тѝчный** ած. համակրելի, -կրական. **-тія** ի. (յն.) համակրութիւն. *համակրելի անձ, անձնաւորութիւն. вотъ вáша с.

Симпто|матѝческій ած. ախտանշական, -նշային. **-мъ** ա. (յն.) բժ. ախտանիշ. *յայտանիշ:

Симу‖ли́рованіе չ. կեղծելը, ձևանալը. **-ли́ровать** (-рую -ютъ) չ. (լտ.) կեղծել, ձևանալ. **-ля́нтъ** ա. կեղծող, ձևանող, ձևացող. **-ля́ція** ի. (լտ.) կեղծելը, -ծում, ձևանալը, ձևացում։

Симфо‖ни́стъ ա. սիմֆոնիագիր, սիմֆոնիաներ գրող, շարադրող. **-ни́ческій** ած. սիմֆոնիական, -նիկական. **-нія** ի. (յն.) երժ. սիմֆոնիա (օրքեստրի համար ձայնագրած երաժշտական գործ)։ [աղօթատուն։

Синаго́га ի. (յն.) հրէից ժողովարան,

Сенакса́рій ա. (յն.) համառօտ վարք սրբոց։

Синапи́змъ ա (լտ.) տ. Горчи́чникъ 1.

Синди‖ка́тъ ա. (ֆր.) սինդիկատ, հասարակական ընկերութիւն. **-къ** ա. (ֆր.) վերահըսկող, վերահսկիչ։

Си‖нё չ. ռմկ. մուգ կապոյտ է. на не́бѣ с. երկինքը մուգ կապոյտ է. **-нева́** ի. 1, մուգ կապոյտ գոյն, կապտութիւն. небе́сная с.; 2, հարուածից կապտած տեղ. имѣ́ть с—у́ подъ глаза́ми; **-нева́тость** ի. կապտաւունութիւն, բաց կապտութիւն. **-нева́тый** ած. կապտաւուն, բաց կապոյտ. **-неголо́вникъ** ա. բս. Eryngium campestre, երինջնակ, երինջակ։ [Санхедри́нъ).

Синедріо́нъ ա. (յն.) սինեդրիոն (հմմ.

Синеку́ра ի. (լտ.) սինէկուրա, ձրիակերութեան պաշտօն (արդիւնաւոր պաշտօն առանց հոգսերի). до́лжность его́ явля́ется с—ой.

Сине́‖левый ած. 1, մետաքսաթելի(ց), թաւշաթելի(ց). 2, տ. Сире́невый; **-ль** ի. (ֆր.) 1, մետաքսաթել, թաւշաթել. 2, տ. Сире́нь. [կենդանանկարութիւն։

Синемато́графъ ա. սինէմատօգրաֆ,

Си‖не́ніе չ. կապոյտ ներկելը. **-не́нькій** ած. բաւականաչափ կապոյտ, կապտագոյն. **-неро́дистый** ած. քիմ. կիանածին, կիան պարունակող. **-неро́дъ** ա. քիմ. կիանածին. **-нёхонькій** ած. բոլորովին, խաւար կապոյտ. **-ни́ль** ի. բս. Isatis tinctoria, լրջարոյս, լրջուն (կոկուկ?). **-ни́льникъ** ա. 1, կապոյտ ներկարար, կապոյտ, 'մաւի' գոյներով ներկող. 2, տ. Сини́ль; **-ни́льный** ած. կապոյտ ներկելու, կապոյտ ներկող, գունաւորող. с—ыя расте́нія; с—ая кислота́ քիմ. կապտաթթու. **-ни́льщикъ** տ. Сини́льникъ; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) չ. կապոյտ ներկել. с. бѣльё ճերմակեղէնը լեղակաջրել. **-ни́ца** ի. **-ни́чка** նւզ. կնդ. Parus, երաշտահաւ. боло́тная с., P. palustris, ճախնային երաշտահաւ. долгохво́стая с., P. caudatus, երկայնատուտ երաշտահաւ. с.-реме́зъ, P. pendulinus, ճօճհաւ, փոքր երաշտահաւ. **-ній** ած. մուգ կապոյտ, երկնագոյն։

Синкли́тъ ա. (յն.) սինկղիտոս (պետական բարձրագոյն անձերի, աւագների ժողով)։

Синко́‖па ի. **-пъ** ա. (յն.) 1, քերկ. յապաւում, կրճատում (ձայնաւորի). 2, երժ. միացում, միաւորութիւն։

Сино‖да́льный ած. սինօդի, -դական. с. членъ սինօդի անդամ. **-ди́къ** ա. յիշատակացուցակ (պատարագի ժամանակ յիշելի հանգուցեալների ցուցակը). **-ди́ческій** ած. աստղը. ընթացակից. с. мѣ́сяцъ լուսնական ամիս. **-дскій** տ. Синода́льный; **-дъ** ա. (յն.) 1, սինօդ. Святѣ́йшій С. Սրբազնագոյն Սինօդ (Ռուսաց). Эчміадзи́нскій С.; 2, ժողով (հոգևորականների)։

Синоло́гъ ա. (ֆր.-յն.) չինագէտ, չինաբան, չինական լեզուն հիմնովին իմացող գիտուն։

Синони́‖мика տ. Синони́мія; **-ми́ческій** տ. Синони́мный; **-мія** ի. (յն.) նոյնանշանութիւն, հոմանունութիւն. **-мный** ած. նոյնանշան, հոմանուն, հոմանիշ, միևնոյն նշանակութիւնն ունեցող. **-мъ** ա. (յն.) նոյնանշան, համանշան, հոմանուն, հոմանիշ, միևնոյն նշանակութիւնն ունեցող բառ. „путь“ и „доро́га“ с—ы.

Си́но‖псисъ ա. (յն.) համատես շարադրութիւններ, գրութիւնների ժողովածու. **-пти́ческій** ած. համատես. с—ія Ева́нгелія.

Си́нта‖ксисъ ա. (յն.) քերկ. համաձայնութիւն, երկրորդ մաս քերականութեան. **-кти́ческій** ած. քերկ. համաձայնութեան, քերականութեան երկրորդ մասին վերաբերող։

Си́н‖те́зъ ա. (յն.) սինթէզ, միացական եղանակ (որով հասնում են պարզից բարդին, մասնաւորից ընդհանուրին. հկռկը տ. Ана́лизъ 2); хими́ческій с. քիմիական սինթէզ (որով համեմատաբար պարզ նիւթերից բարդ մարմին են ստանում). **-тети́ческій** ած. սինթէտիկական։

Си́нусъ ա. (լտ.) երկրչփ. սինուս։

Синхро‖ни́змъ ա. (յն.) միաժամանակութիւն, համաժամանակութիւն. **-нисти́ческій, -ни́ческій** ած. միաժամանակ, համաժամանակ. с. спо́собъ изложе́нія фа́ктовъ.

Си‖нь ի. 1, մուգ կապոյտ գոյն, երանգ. 2, մուգ կապոյտ դեղ, ներկ, ներկանիւթ. լեղակ. берли́нская, пру́сская с. բեռլինեան, պրուսական կապոյտ. **-нька** ի. 1, տ. Сине́ніе; 2, լեղակ. **-нѣ́ть**, пос— չ. մուգ կապոյտ դառնալ, կապտել. **-ся** չզ. կապոյտ երևալ, կապտին տալ. вда́ли что-то синѣ́ется; **-ню́ха** ի. 1, բժ. կապտախտութիւն. 2, բս. Echium vulgare, իժախոտ, վայրի եղնալեզու (ծծմոր? վիշապուկ?). **-ня́къ**, а́ ա. [հարուածից եկն] կապտած տեղ մարմնի վրայ. у него́ всё тѣ́ло въ с—а́хъ; **-ня́нка** ի. տ. 'Аргусъ 4.

Сипа́й ա. (անգլ.) տեղացի հնդկական զինուոր (անգլօհնդկական զօրքի մէջ)։

Си́‖пло մ. խռպոտութեամբ, խռպոտ ձայնով. **-плость** ի. խռպոտութիւն. **-плый** ած. խռպոտ, կերկերացող. **-пнуть**, ос— չ. խռպոտել. **-пова́тость** ի. թեթև խռպոտութիւն. **-пова́тый** ած. մի փոքր խռպոտ, կերկերացող. **-по́вка** ի. եղեգնափող եղեգնասրինգ, 'պկու'. **-по́вщикъ** ա. եղեգնափողհար, եղեգնասրնգահար. 'պկու' ածող. **-пота́** ի. 1, խռպոտութիւն. 2, խռպոտ, կերկերացող ձայն. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. խռպոտ լինել. խռպոտ ձայնով, կերկերաձայն խօսել։

Сире́на ի. (յն.) 1, դիցբ. համբարու, պարիկ, յուշկապարիկ (խորամանկ հրապուրիչ կիսով չափ կնոջ, կիսով չափ ձկան նման). 2, երժ. ալեչափ (ձայնի ալիքները չափող գործիք)։

Сире́‖невый ած. եղրևանու, չեփորուկի. **-нь** ի. բս. Syringa vulgaris, եղրևանի, չեփորուկ (հազարագեղ)։

Си́ринъ ա. եկ. ալ. բու։

Сирі́йскій ած. ասորական, ասորի. с. [языкъ.

Си́ріусъ ա. (լտ. յն.) Սիրիուս (մեծ Շան համաստեղութեան ամենավառ աստղը)։

Сиро́кко չ. (իտ.) աշխ. սիրոկօ (հարաւարեւելեան հողմ, քամի)։

Сиро‖ма́ է. հ-ր. թշուառ որբեր. **-ма́нецъ**, нца ա. **-ма́ха** հ-ր. գւռկ. թշուառ, ողորմելի, անտուն անտէր, անօգնական որբ. волкъ-сирома́ха փոքր. ռուս. գայլ։

Сиро́‖пецъ, пца նւզ. տ. Сиро́пъ.

Сиропита́‖ніе չ. որբախնամութիւն. **-тель** ա. **-тельница** է. որբախնամ, որբանոցի այր, կին. **-тельный** ած. որբախնամ, որբեր խնամող, սնուցանող։

Сиро́‖пный ած. շարապի, -պային. **-пъ** ա. (ֆր.) շարապ, 'սիրօպ'։

Сиро‖та́ հ-ր. որբ, 'եաթիմ'. кру́глый с. անհայր և անմայր որբ. **-ти́на, -ти́нка, -тка, -точка** նւզ. տ. Сирота́; **-тскій** ած. որբերի. с. судъ որբերի դատարան. **-тство** չ. որբութիւն, 'եթիմութիւն'. **-тствовать** (-вую -ютъ) չ. որբ լինել, որբ մնալ. **-тѣть** չ. **1**, տ. Сиро́тствовать; **2**, որբանալ։

Сиръ ա. (ֆր. sire, հմմ. Сэръ) տէր, տէր արքայ, տէր թագաւոր, կայսր (գործ են ածում թագաւորի, կայսեր և թագաւորազուններին, կայսրազուններին հետ խօսելիս)։

Си́рый ած. **1**, որբ, 'եթիմ'. **2**, անտուն, անտէր, անպաշտպան, անպատսպարան, անօգնական։

Си́рѣчь մ. եկ. ալ. այսինքն, այսինքն է, [իմն։

Сис‖те́ма է. (յն.) սիստեմ, յօրինակարգ. плане́тная с. մոլորակային սիստեմ. со́лнечная с. կմ с. мíра արեգակնային, երկրային սիստեմ. не́рвная с. ներվային սիստեմ. уче́бная с., с. уче́нія ուսման սիստեմ. **-темати́зація** է. որոշ սիստեմի բերելը. **-тематизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. որոշ սիստեմի բերել. **-тема́тикъ** ա. սիստեմական, որոշ սիստեմի, կարգաւորութեան հետեւող. **-темати́чески** մ. սիստեմատիկաբար. **-темати́ческій** ած. սիստեմատիկական. **-темати́чность** է. սիստեմատիկականութիւն. **-темати́чный** տ. Системати́ческій.

Си́тецъ, тца ա. (գերմ.) չիթ, ծաղկալաթ, ծաղկաւոր կտաւ։

Си́течко չ. նւզ. մետաղեայ մաղիկ, քամիչ. ча́йное с. թէյքամ, թէյի քամիչ։

Си́ти ան-հ. (անգլ.) սիտի (Լոնդոնի հնագոյն մասը)։

Си́‖тниковый ած. կնիւնի, ճիլ. с—ыя расте́нія կնիւններ, ճլեր. **-тникъ** ա. **1**, մաղած, մաքուր ալիւրից [թխած] հաց, 'շարմաղ', 'խատակ' հաց. **2**, բս. Juncus, կնիւն (ճիլ). **3**, բս. Scirpus lacustris, ճախնային պրտու. **-тничекъ**, чка նւզ. մաղած ալիւրից [թխած] պտտիկ հաց. **-тный** ած. **1**, մաղած. с—ая мука́; **2**, մաղած ալիւրից [թխած], 'շարմաղ', նաշիհ. с. хлѣбъ; **-то** չ. մաղ. мучно́е с. ալիւրի մաղ. порохово́е с.; **-(и́)то́вецъ**, вца ա. խաղողաւոր խաճի. **-(и́)то́вникъ** տ. Си́тникъ 2 և 3; **-точный** ած. մաղի։

Ситуа‖ціо́нный ած. դրքի, դրութեան. **-ція** է. (լտ.) դիրք, դրութիւն։

Си́тце նւզ. տ. Си́то.

Си́тцевый ած. չթի(ց), ծաղկալաթի(ց). [с—ое пла́тье.

Сифи‖лидо́логъ ա. սիֆիլիսաբան, -ախօս. **-(си́-)лисъ** ա. (յն.) սաֆիլիս (ծանր վեներական ախտ). **-ли́тикъ** ա. սիֆիլիսով վարակուած, սիֆիլիսոտ. **-лити́ческій** ած. սիֆիլիտիկական։

Сифо́нъ ա. (յն.) սիֆոն. **1**, վերածիչ, հեղուկեղէնը մի ամանից միւսն ածող կոր խողովակ. **2**, գեղտերեան ջրի անօթ (ապարատով)։

Сiа́‖мецъ, мца ա. սիամացի. **-мка** է. սիամուհի. **-мскій** ած. սիամական։

Сiе́ չ. տ. Сей.

Сiени́‖товый ած. սիենիտի. **-тъ** ա. հնք. siénite, սիենիտ։

Сiе́ста է. (իսպ.) հանգստութիւն (ճաշուայ, ճաշից յետոյ). позво́лить себѣ́ получасову́ю с—у по́слѣ обѣ́да.

Сiо‖ни́змъ ա. սիոնականութիւն (որ ձգտում է հրէից ազգի վերածնութիւնը, ցանկանալով հիմնել Պաղեստինէում անկախ հրէական տէրութիւն). **-ни́стъ** ա. սիոնական. **-нскій** ած. Սիոնի։

Сiя́ է. տ. Сей.

Сiя́‖ніе չ. **1**, փայլ, շող. сѣ́верное с. հիւսիսափայլ. **2**, ճաճանչապսակ (սուրբ պատկերի). **-тельный, -тельнѣ́йшій** ած. պայծառափայլ. с. князь; **-тельство** չ. պայծառափայլութիւն (տիտղոս ռուս իշխաններին և կոմսերի). ва́ше с.; **-ть** չ. փայլել. со́лнце сiя́етъ; *лицо́ его́ сiя́ло ра́достiю; *онъ сiя́лъ здоро́вiемъ и мо́лодостью նա քաջառողջ և երիտասարդական տեսք ունէր։

Скабiо́за է. բս. Scabiosa, քոսքոսուկ, քոսաբոյս (այրեծաղիկ?)։

Ска́бливать տ. Скобли́ть.

Скабрьё‖зно մ. անպարկեշտ, լպիրշ կերպով. **-зность** է. անպարկեշտութիւն, լպրշութիւն. **-зный** ած. (ֆր.) անպարկեշտ, անվայել, լպիրշ։

Ска́вер‖зить, -зничать տ. Ка́вер[зить, -зничать.

Ска‖за́ніе չ. **1**, խօսք, ասացուածք, պատմութիւն, աւանդութիւն. с—iя о геро́яхъ դիւցազնական պատմութիւններ. **2**, եկ. ալ. մեկնութիւն, բացատրութիւն. ճառ, քարոզ. **-за́ть** (-жу́ -жутъ -жи́), **ся** տ. Ска́зывать, ся; **-зка** է. **-зочка** նւզ. **1**, հէքիաթ, շինծու պատմութիւն, զրոյց, առասպել. ба́бьи с—и պառաւական հէքիաթներ. ско́ро с. ска́зывается, да не ско́ро дѣ́ло дѣ́лается (առծ.) ասելը հեշտ է, անելը դժուար, ընդ բան և ընդ իր մեծ է խտիր. **2**, реви́зская с. ժողովրդագրական (ժողովուրդը համարելու, աշխարհագիր անելու) թերթ. **-зочникъ** է. **-зочница** է. հէքիաթներ պատմող այր, կին. **-зочный** ած. հէքիաթական, առասպելական, -լային. **-зу́емое**, аго չ. քերկ. ստորոգելի. **-зъ** տ. Разска́зъ; вотъ тебѣ́ и весь с.; **-зывать**, -за́ть ն. ասել. պատմել. с. своё мнѣ́нiе իր կարծիքը յայտնել. с. пра́вду; что вы на э́то ска́жете? ինչ կասէք դրան. что вы э́тимъ хоти́те сказа́ть? ме́жду на́ми будь ска́зано խօսքը մեր մէջ մնայ. коро́че сказа́ть կարճ ասեմ, կարճ կտրեմ. такъ сказа́ть այսպէս ասած. с. рѣчь ճառ ասել, ճառ արտասանել. про него́ сказа́ли,

что онъ у́меръ *նորա մասին պատմում էին, թէ մեռել է.* не́чего сказа́ть *խօսք չկայ, անշուշտ.* **-ся** *անդր.* **1,** *իրան անուանել.* онъ ска́зывается дворяни́номъ; онъ сказа́лся больны́мъ *նա յայտնեց, որ հիւանդ է.* я былъ у него́, но онъ до́ма не сказа́лся *ես նորա մօտ էի, բայց նա ոչ ոքի չէ ընդունում.* **2,** *երևալ, երևան գալ, յայտնուել, իւր ազդեցութիւնն անել, գործել, ունենալ.* послѣ́дствія э́той мѣ́ры ска́зываются; «вѣ́янія на́шего вели́каго гума́ннаго вѣ́ка сказа́лись и на Сахали́нѣ».

Ска‖ка́ніе *չ.* **1,** *թռչելը, ցատկելը, ոստնումը.* **2,** *վազելը, արշաւելը, 'չափ գնելը'.* **-ка́ть** (-чу́ -чутъ; -чи́), **-кну́ть** *չ.* **1,** *թռչել, ցատկել. ոստնուլ.* с. отъ ра́дости *ուրախութիւնից վեր թռչել, 'ծուլ ըլիլ'.* с. на одно́й ногѣ́ *մի ոտով թռչկոտել, 'տնգլի տալ'.* с. че́резъ ровъ; с. че́резъ па́лку; ска́чущія, ихъ *յ. չ. կնդ.* Aphaniptera, *լուեր.* **2,** *վազել, արշաւել, 'չափ գնել'.* с. на конѣ́ *ձիով, ձիու վերայ նստած արշաւել, 'չափ գնել'.* с. во весь духъ *սաստիկ, մեծ արագութեամբ վազել, 'չափ գնել'.* **-ково́й** *ած.* *ձիարշաւի, -ւային, մրցարշաւի, -ւային.* с—о́е о́бщество *ձիարշաւի ընկերութիւն.* с—а́я ло́шадь *արշաւաձի.* с. призъ *ձիարշաւի մրցանակ.* **-куно́къ,** нка́, **-куно́чекъ,** чка *նւզ.* **-ку́нъ,** а́ *ա.* **1,** (**-ку́нья** *է.*) *չարունակ թռչկոտող, ցատկոտող այր, կին.* **2,** *ընտիր արշաւաձի, մրցարշաւաձի.* **3,** *կնդ.* Cicindela, *աւազարգէզ:*

I. **Скала́** *է.* *ժայռ.* подво́дная с. *խութ:*

II. **Ска́ла** *է.* (*իտ.*) **1,** *երժ.* *տ.* Га́мма; **սանդուխ, շարք.* **2,** *ֆիզ.* *չարժուն քանոն ատիճանների բաժանուած:* [պատամ:

Скали́стый *ած.* *ժայռոտ, քարքարուտ, ա-*

Ска́лить (-лю -лятъ), оск— *ն.* зу́бы *ատամները, 'սեպերը' բացել, մերկացնել, ցոյց տալ, 'դնջրտալ'.* *с. зу́бы надъ кѣ́мъ *մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել':*

Ска́лка *է.* *յղկիչ գլան, գլանակ (ճերմակեղէնի). խմորատարած (խմորը տարածող, բացող) գլան, գլանակ:*

Скалозу́бы *ա.* *յ.* *կնդ.* Gymnodontes, *մերկատամներ:*

Ска́лочка *նւզ.* *տ.* Ска́лка.

Ска́лы‖ваніе *չ.* *տ.* *բայը.* **-вать,** сколо́ть *ն.* **1,** *ծակծկելով հանել, ընդօրինակել (նկարը).* **2,** [*վերևից զարկելով*] *ճեղքել, ճղել, կոտրել:*

Скальдъ *ա.* (*հին գերմ.*) *պտմ.* *բանաստեղծ, երգիչ (սկանդինաւեան):* [նակ:

Ска́льпель *ա.* (*լտ.*) *վիրբ.* *կտրոց, դա-*

Скаль‖пи́рованіе *չ.* *տ.* *ստոր. բայը.* **-пи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (*անգլ.*) *վիրբ.* *մորթազերծել (գանգը), (գանգի) մորթը քաշել, մաշկել, 'քերթել'.* **-пъ** *ա.* (*անգլ.*) *գանգամորթ, գանգամաշկ (մաշկած, 'քերթած', քաշած, որը հիւսիս. Ամերիկայի հնդիկների մէջ յաղթութեան նշան է համարուում):*

Ска‖ме́ечка *է.* *նւզ.* **1,** *պստիկ պատուանդան, ոտի, ոտ դնելու տեղ.* **2,** *պստիկ նստարան.* **-ме́ечный** *ած.* *նստարանի.* **-ме́йка** *է.* *պստիկ, թեթև նստարան կամ պատուանդան.* разобщи́тельная с. *ֆիզ.* *զատիչ պատուանդան:*

Скаммо́ній *ա.* (*յն.*) *դեղգ.* *գեղձախէժ, պատատուկախէժ:*

Скамья́ *է.* **1,** *նստարան.* с. подсуди́мыхъ *մեղադրեալների նստարան.* **2,** *սեղան, 'դազգահ'.* строга́льная с.

Сканда‖лёзный *տ.* Сканда́льный; **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *խայտառակել. գայթակղեցնել, փչացնել.* **-ли́стъ** *ա.* *խայտառակ մարդ.* **-лъ** *ա.* (*լտ.*) *սկանդալ, խայտառակութիւն, խայտառակ, հանրային գայթակղութիւն պատճառող գործ, վարմունք.* **-льничать** *չ.* *խայտառակութիւններ անել, գայթակղութիւն պատճառող, խայտառակ; ամօթալի բաներ բանել.* **-льно** *մ.* *գայթակղական եղանակով, խայտառակ կերպով.* **-льный** *ած.* *գայթակղական, խայտառակ, ամօթալի, եպերելի.* с—ая сцéна.

Скан‖ди́рованіе, -ди́ровать *տ.* Скандова́ніе, -ва́ть; **-дова́ніе** *չ.* *տ.* *բայը.* **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) *ն.* (*լտ.*) *ըստ չափի, չափով կարդալ (ոտանաւորները). շեշտել (յանգերը).* **-до́вка** *է.* *տ.* Скандова́ніе.

Скань *է.* *ոլորած թել:*

Ска́пли‖ваніе *չ.* *ժողովելը, հաւաքելը, դիզելը, կիտելը.* **-вать,** скопля́ть, скопи́ть *ն.* *ժողովել, հաւաքել, դիզել, կիտել.* **-ся** *անդր.* *ժողովուել, հաւաքուել, դիզուել, կիտուել.* облака́ скопи́лись на верши́нѣ горы́.

Ска́пы‖ваніе *չ.* *հարթելը, հաւասարելը. անելը (թիով, բահով).* **-вать,** скопа́ть *ն.* *հարթել, հաւասարել. անել (թիով, բահով):*

Ска́р‖бовый *ած.* *տնային կարասիքի, կահ կարասիքի, աղխի, պիտոյքների.* **-бъ** *ա.* (*լեհ.*) *տնային կարասիք, կահ կարասիք, աղխ, պիտոյքներ:*

Ска́ре‖дничать *տ.* Скря́жничать; **-дничество** *չ.* *տ.* Ска́редность; **-дно** *մ.* *զզուելի, գարշելի, գաղրալի, նողկալի կերպով, եղանակով. գծուծ կերպով, ժլատութեամբ.* **-дность** *է.* **1,** *զազրանք, գարշանք, զիզզ.* **2,** *զզուելի, գարշելի գծծութիւն, կծծութիւն, ժլատութիւն.* мелочна́я с. *զզուելի, գծուծ խնայասիրութիւն.* **-дный** *ած.* **1,** *զզուելի, գարշելի, գաղրալի, նողկալի. եպերելի.* с—ая ску́пость; **2,** *սաստիկ գծուծ, կծծի, ժլատ, 'կոպէկի համար հոգի տուող'.* **-дъ** *ա.* **1,** *զզուելի, գարշելի, գաղրալի, նողկալի մարդ. անպիտան մարդ.* **2,** *գծուծ, կծծի, 'կոպէկի համար հոգի տուող', ժլատ մարդ:* [никъ.

Скарифика́торъ (*լտ.*) *տ.* Распа́ш-

Скарлати́на *է.* (*նոր լտ.*) *բժ.* *քութէշ:*

Ска́рмли‖ваніе *չ.* *ուտեցնելը, սպառելը, վերջացնելը.* **-вать,** скорми́ть *ն.* *ուտեցնել, սպառել, վերջացնել (կերը, խոտը):*

Ската́ть *տ.* Ска́тывать 1.

Ска́те‖ртка *է.* *նւզ.* *պստիկ սփռոց, 'սուփրայ'.* **-ртный** *ած.* *սփռոցի, 'սուփրայի'.* **-рть** *է.* *սփռոց, 'սուփրայ'.* с. со стола́, и дру́жба сплыла́ (*առծ.*) *հացի բարեկամութիւն:*

Ска́‖тистый *ած.* *մի փոքր թեք, շեղ.* **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́), **ся** *տ.* Ска́тывать, ся 2 *և* Ска́чивать; **-тъ** *ա.* **1,** *գլորելը, գլորում, գլորելով իջեցնելը, ներքև բերելը.* **2,** *թեքութիւն, շեղութիւն, զառիվայր, լանջ, 'դօշ', թափ.* кры́ша на два с—а *երկթափ տանիք,*

ձեղուն. домъ стои́тъ на с—ѣ горы́ տունը շինած է, գտնուում է լերան լանջի, ‘դօշի‘ վերայ. **3,** колёсъ սայլի չորս անիւները, ‘ակները‘. **4,** (նոր լտ.) կնդ. Raia, չըթակ (այլանդակ ձկներով ձուկ մի). **-тываніе** չ. **1,** ոլորելը, գալարելը, փաթաթելը. **2,** ներքև գլորելը, գլորելով իջեցնելը. **-тывать** ն. **1,** (-та́ть) ոլորել, գալարել, ոլորելով, գալարելով փաթաթել, ծրարել (օր. թղթի թերթը). **2,** (-ти́ть) ն. ներքև գլորել, գլորելով իջեցնել. **-ся** անդր. ներքև գլորուել, գլորուելով իջնել, ընկնել. каре́та скати́лась въ про́пасть.

Скать (ску скёшь скутъ; ски) ն. մանել. ոլորել, հիւսել (թել, պարան)։

Скачёкъ, чка́ տ. Скачо́къ.

Ска́‖чивать, -ти́ть ն. լուանալ, ողողել, մաքրել (վրան ջուր ածելով, օր. սեղանը)։

Ска́‖чка ի. **1,** թռչելը, ցատկելը, ոստնուլը. **2,** ձիարշաւ, մրցարշաւ. **-чо́къ**, чка́ ա. թռչում, ցատկում, ոստնում. с—чка́ми ոստոստալով, թռչկոտելով, ցատկոտելով. **-чущія** տ. վերև Скака́ть; **-чь** ի. վազ, արշաւ, ‘չափ գնելը‘. въ скачь տ. Вскачь.

Ска́ши‖ваніе չ. **1,** [գերանդով] հնձելը, հարելը, ‘վայր տալը‘. **2,** ծռելը, թեքելը, շեղ, խոտորնակի, ծուռ կտրելը, տաշելը. **-вать**, скоси́ть ն. **1,** [գերանդով] հնձել, հարել, ‘վայր տալ‘. **2,** ծռել, թեքել, թեք, շեղ, խոտորնակի, ծուռ կտրել, տաշել։

Сква́‖жина ի. **-жинка** նւզ. անցք, ծակ, բացուածք. ծերպ. потова́я с. կզմխ. քրտնքի, քրտնաթոր վտառ. бурова́я с. արևստգ. հոր, նաւթահոր. с—ы въ хлѣбѣ հացի միջի ծակեր. **-жистость** ի. ծակոտկէնութիւն, վտառոտութիւն. **-жистый** ած. ծակոտկէն, ծակերով, վտառոտ. с. сосу́дъ для охлажде́нія воды́ գաւ, ‘խէլադա‘. **-жность**, **-жный** տ. Сква́жистость, -стый.

Сквалы́‖га ռմկ. տ. Скря́га; **-жникъ** ա. ռմկ. գծուծ, կծծի, ‘կոպէկի համար հոգի տուող‘, ժլատ մարդ. **-жничать** տ. Скря́жничать; **-жничество** չ. գծծութիւն, կըծծութիւն, ժլատութիւն։

Сква́‖сить (-шу -сятъ), **ся** տ. Сква́шивать, ся; **-шиваніе** չ. թթուեցնելը, կըծուեցնելը, խմորելը. **-шивать**, -сить ն. թթուեցնել, խմորել. **-ся** անդր. թթուիլ, կըծուիլ, խմորուիլ

Скве́р‖на ի. աղտ, աղտեղութիւն, արատ, պղծութիւն. с. грѣха́ մեղքի պղծութիւն. **-на́вецъ** տ. Мерза́вецъ; **-на́вка** տ. Мерза́вка; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), оск— ն. պղծել, արատաւորել. **-ся** անդր. պղծուել, արատաւորուել. **-но** մ. վատ, վատթար, սուր կերպով։

Сквернослó‖вецъ, вца ա. աղտեղաբան, պղծախօս, պղծաբան, պղծաշուրթն. **-вить** (-влю -вятъ; -вь) չ. աղտեղաբանել. **-віе** չ. աղտեղաբանութիւն, պղծախօսութիւն, պղծաբանութիւն. **-вка** ի. աղտեղաբան, պըղծաշուրթն կին, աղջիկ. **-вный** ած. աղտեղի, կեղտոտ, պիղծ. **-въ** տ. Сквернослóвецъ.

Скве́р‖ность ի. գարշելիութիւն, զզուելիութիւն, նողկալիութիւն, աղտեղութիւն, պըղծութիւն. **-ный** ած. վատ, վատթար, զզուելի, գարշելի, նողկալի, գազրալի, պիղծ. с. хара́ктеръ; с. посту́покъ; с—ое дѣ́ло.

Скверъ ա. (անգլ.) սկվէր (հրապարակի կենտրոնում գցած պատիկ հասարակական պար- [տէզ]։

Сквита́ться տ. Квита́ться.

Скво‖зи́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) չ. **1,** միջից, ընդթափ անցնել, հոսել (քամու, լոյսի մասին). здѣсь сквози́тъ այստեղ միջանցիկ քամի կայ. **2,** միջից, ընդթափ երևալ, տեսնուել. *че́резъ лёгкую оде́жду сквози́ли фо́рмы ея́ тѣ́ла; **3,*** երևալ, յայտնուել, հետևել. въ его́ слова́хъ сквози́тъ тщесла́віе; изъ всего́ ска́заннаго имъ сквози́тъ, что онъ недово́ленъ; **-зно́й** ած. **1,** թափանցիկ, միջից ծակեր ունեցող. с. листъ ծակծկուած, ծակեր ունեցող տերև. **2,** միջանցիկ. с. вѣ́теръ միջանցիկ քամի. с. дворъ ծըկփողոց, երկու փողոցների վերայ բացուող բակ. стоя́ть на с—о́мъ вѣтру́; **-зня́къ**, а́ ա. միջանցիկ քամի. **-зня́нка** ի. կնդ. Hyalea, բիւրեղային խխունջ. **-зь** նխդ. (հայցկ. հոլ.) միջից, միջով. проби́ться с. толпу́; пропусти́ть бульо́нъ с. си́то; *смотрѣ́ть на что с. па́льцы մի բան չտեսնելը դնել։

Скво‖ре́цъ, рца́ ա. կնդ. Sturnus vulgaris, տարմահաւ, տարմ. **-ре́чникъ** ա. **1,** տարմահաւի սիրահար. **2,** տարմահաւի բուն, տնակ. **-ре́шница** ի. տարմահաւի արկղ, բուն (երկար ձողի վերայ կանգնեցրած). **-рка** ի. մարի տարմահաւ, տարմ. **-рушка** ա. փղքշ. տարմահաւիկ, -ւուկ. мой ми́лый с. տարմահաւուկս, տարմահաւուկ ջան. **-рцо́вый** ած. **1,** տարմահաւի, տարմի. с—ыя пе́рья; **2,** բըծաւորեալ, խայտաճամուկ։

Скеле́‖тный ած. կմախքի, -քային. **-тъ** [ա. (յն.) կմախք։

Скéп‖тикъ ա. (յն.) սկեպտիկ, կասկածական, կասկածամոլ. **-тици́змъ** ա. սկեպտիկականութիւն, կասկածականութիւն, կասկածամոլութիւն. **-ти́чески** մ. սկեպտիկօրէն, -տիկաբար, կասկածով, անվստահութեամբ. **-ти́ческій** ած. սկեպտիկական, կասկածոտ, կասկածասաստ։ [դակ։

Скéрда ի. բս. Crepis, սիբիրական եղեր-

Ски‖да́ть, -нуть ն. **1,** (հմմ. Ски́дывать 1—4) վայր ձգել, վայր նետել, վայր ածել, վայր թափել. с. снѣгъ съ кро́вли; **2,** հանել, ձգել, նետել. с. пла́тье, сапоги́; **-дка** ի. **1,** վայր ձգելը, վայր նետելը, վայր թափելը. **2,** կիտելը, դիզելը. **3,** հանելը (շորը, տանամանը). **4,** զիջում, զեղչ. с. съ цѣны́ զիջում, զեղչ գնից. **-дываніе** չ. տ. Ски́дка 1 և 2; **-дывать**, -да́ть, -нуть ն. **1,** վայր ձգել, վայր նետել, վայր ածել, վայր թափել. **2,** հանել, առնել, վերցնել, ձգել. с. съ себя́ пла́тье, оде́жду; **3,** կիտել, դիզել. с. сѣ́но въ стогъ; **4,** հանել, ‘դուրս գալ‘, զեղչել, պակասեցնել. с. со счётовъ հաշուից հանել, ‘դուրս գալ‘. **5,** (տառից скида́ть-ի) վիժել. кобы́ла ски́нула.

Скиксова́ть (-сýю -ютъ) չ. սխալ զարկել, վրիպել (բիլիարդ խաղալիս)։

Скименъ ա. եկղ. առիւծի կորիւն։

Ски́‖нія ի. (յն.) եկ. սլ. տաղաւար, վրան, խորան. с. заве́та ածշ. խորան վկայութեան. **-нопи́гія** ի. (յն.) ածշ. Տաղաւարահարաց տօն։

Скинуть տ. Скидать և Скидывать.

Скипаться, -пѣться չ. եփուելով թանձրանալ, խտանալ։

Скипетръ ար. (յն.) արքայական գաւազան, գայիսոն. царскій с. բս. Verbascum thapsus, բուն փղամոււ։

Скипидар‖никъ ար. բս. Asarum europaeum, սթեր, ազարիոն (մրուանտակ, կազմորէ). **-рный** ած. բևեկնի. **-ръ** ար. բևեկն, բևեկնի խէժ կամ իւղ։

Скиптръ տ. Скипетръ.

Ски‖пѣлый բյ. ած. եփուելուց թանձրացած, խտացած. **-пѣться** (-плюсь -пятся; -пись) տ. Скипаться.

Ски‖рдá է. [երկայն և մեծ] դէզ, բարդ (հացի կամ խոտի). уложить хлѣбъ въ с—ы́ հայցը, խուրձր դիզել. **-рдный** ած. դիզի. **-рдъ** ար. տ. Скирдá; склáдывать въ с—ы́ դիզել։

Скирръ ար. (յտ.) բժ. քաղցկեղային կոշտ ուռեցք։

Ски‖сáніе չ. թթուելը, կծուելը, խմորուելը. **-сáть, -снуть, -снуться** չ. թթուել, կծուել, խմորուել. молокó скисло.

Скитá‖лецъ, льца ար. **-лица** է. թափառական, թափառաշրջիկ այր, կին. **-льческій** ած. թափառական, թափառաշրջիկ[ին յատուկ]. **-льчество** չ. թափառականութիւն, թափառաշրջիկութիւն. **-ніе** չ. թափառելը, -ում. **-ться** չ. թափառել. *с. пó свѣту.

Скй‖тникъ ար. (յն.) անապատական, -կեաց, ճգնաւոր, մենաւոր. **-тническій** ած. անապատականի, -կան, ճգնաւորի, -րական, մենաւորի, -րական. **-тный** ած. անապատակեցութեան, ճգնաւորութեան, մենաւորութեան, **-тъ**, á ար. (յն.) անապատ, մենաստան, ճգնութեան տեղ։ [թական։

Ски‖оъ ար. սկիւթացի. **-оскій** ած. սկիւ-

Склá‖день, дня ար. խուփ, լփան, փեղկ. **-дка** է. **1**, դարսելը, դիզելը, կիտելը. с. дровъ; с. товáровъ; мѣсто с—и դարսելու տեղ, պահեստարան. **2**, ծալ, ծալք. ծալուած տեղ. փոթ. склáдываніе склáдокъ ծալք ծալք դարսելը. с. митровидная բս. փառապտուկ. **-дно** մ. ներդաշնակ կերպով, ներդաշնակարար. говорить, пѣть с.; писáть с.: **-днóй** ած. ծալուող, խփուող. с. ножъ ծալուող դանակ (որը կարելի է խփել, խուփ անել). с. столъ, стулъ; с—ая шляпа; **-дность** է. **1** ներդաշնակութիւն. с. рѣчи; с. пѣнія; **2**, համաչափութիւն, վայելչակազմութիւն, բարեձևութիւն. с. тѣла; **-дный** ած. **1**, ներդաշնակ, գողտրիկ. с—ое пѣніе; с—ыя словá գողտրիկ խօսքեր. с—ая пóвѣсть գողտրիկ վէպ. **2**, վայելչակազմ, բարեձև, բարեկազմ, պարթև. с. человѣкъ; с—ая лóшадь բարետես ձի. **-дочка** է. նւզ. պստիկ ծալք, փոթ. **-дочный** ած. **1**, դարսելու [համար նշանակուած]. с—ое мѣсто պահեստարան. с. амбáръ, магазинъ; **2**, հանգանակի, 'փողի'. с—ыя дéньги; **-дчатый** ած. ծալքաշատ, փոթաշատ, փոթոտ. **-дчикъ** ար. հանգանակին, 'փողին' մասնակից. **-(á)дчина** է. հանգանակ, 'փող'. **-дчица** է. հանգանակին, 'փողին' մասնակից կին, աղջիկ. **-дъ** ար. **1**, կազմ, կազմուածք, կազմութիւն. с. тѣла; эта лóшадь хорошá с—омъ այդ ձին բարեկազմ, բարետես է. с. умá մտքի, մտաւոր կազմ. с. стихá ոտանաւորի ձևը. **2**, կապ, կարգ, առընչութիւն. въ этомъ разскáзѣ нѣтъ никакóго с—у; **3**, ներդաշնակութիւն, համաչափութիւն, չափակցութիւն. въ этомъ пѣніи нѣтъ с—у; *тутъ нѣтъ ни с—у, ни лáду դորա մէջ կարգ ու կանոն չկայ. **4**, պահեստ, պահեստարան. с. товáровъ; **5**, վանկ. читáть по с—áмъ վանկ վանկ կարդալ, մեկնելով կարդալ. **-дываніе** չ. **1**, դարսելը, -սում. с. въ амбáры շտեմարանները. с. въ скирды́ сѣна խոտը դիզելը. с. склáдокъ ծալք ծալք դարսելը. с. въ кýчу կիտելը. **2**, մեկնելը. с. буквъ и слогóвъ; **3**, կազմելը, -մում. **4**, գումարելը, -րում. **I. -дывать**, сложить ն. 1, առնել, վերցնել, վայր բերել. վայր դնել. с. съ себя́, съ плечъ нóшу; с. съ себя́ дóлжность ծառայութիւնից, պաշտօնից հրաժարուել. с. свою́ винý на другóго իր մեղքը ուրիշի վրայ գցել. 2, ծալել. с. бѣльё, плáтье; с. письмó; с. салфéтку вдвóе, вчéтверо; 3, թւբ. գումարել. нáдо сложить эти сýммы; 4, կարդալ, մեկնել. ребёнокъ начинáетъ с.; 5, շարադրել, կազմել, հնարել. солдáты сложили пѣсню про своегó начáльника; с. на когó, про когó небылицу մէկի վերայ սուտ բան հնարել, յերիւրել. **-ся** անդր. 1, զարգանալ. эта лóшадь молодá; онá ещё нс сложилась; 2, հանգանակել, փող, 'փող' հաւաքել, 'վէր գալ'. мы сложились, чтóбы помóчь этому бѣдному семéйству; **II. -дывать**, сложить, **скласть** (-дý -дýтъ; անց. склалъ -ла, о; -ди́) ն. 1, դարսել. с. товáры въ магазинъ ապրանքները շտեմարանել, պահեստի դնել. 2, կիտել, դիզել, ճեղքել. с. дровá въ полѣнницу; с. хлѣбъ въ скирды́; *сложить гóлову գլուխը վայր դրնել, մեռնել. 3, խաչել. с. рýки при мольбѣ; *сидѣть сложá рýки ձեռները ծալած, ոտքը դրած նստել, անհոգ մնալ. **-ся** անդր. ծալուել, խփուել. эта кровáть склáдывается.

Ск‖лёвывать, -левáть (-люю -ю́тъ) ն. կտցել, կտցելով, կտցով ուտել, սպառել։

Склé‖иваніе չ. միմեանց հետ կպցնելը, փակցնելը, սոսնձելը. **-ивать, -ить** (-ю -ятъ) ն. միմեանց հետ կպցնել, փակցնել, սոսնձել. с. двѣ доски́; **-йка** է. **1**, միասին կպցնելը, փակցնելը, սոսնձելը. **2**, միասին կպցրած, փակցրած, սոսնձած տեղ։

Скле‖пáть տ. Склёпывать; **-(ё)пка** է. **1**, միասին, իրար հետ գամելը, ամրացնելը (ծեծելով). **2**, միասին, իրար հետ գամած, ամրացրած տեղ. **-пнóй** ած. [ծեծելով] միմեանց հետ միացրած, գամած. **-пный** ած. շիրիմի, դամբանի, դամբարանի. **-пъ** ար. շիրիմ, դամբան, դամբարան. семéйный с. ընտանեկան շիրիմ. **-(ё)пываніе** չ. գամելը, ծեծելով միասին ամրացնելը. **-(ё)пывать**, -пáть ն. գամել, ծեծելով միմեանց հետ միացնել, ամրացնել։

Склерóзъ ար. (յն.) բժ. պնդացում, պնդախտութիւն։

Склероклáзъ ար. հնր. scléroclase, սկլէրօկլազ։

Склеро́тика ի. (յն.) *կզմխ. աչքի կարծրամաշկ:*

Склероти́ческій ած. (յն.) *պնդացած, թելաշատ:*

Скле́‖щиваніе չ. *զուգաւորում (շների), ‘քոնթի գալը‘.* **-щиваться, -щиться** (-щусь -щатся) անդր. *(շների մասին) զուգաւորուել, ‘քոնթի գալ‘:*

Скли́‖зкій, -зкость տ. Ско́льзкій, -зкость.

Скли‖ка́ніе, -(и́)каніе չ. *կանչելը, կոչելը, ձայն տալով հաւաքելը (շատերին).* **-ка́ть** (*ներկ.* -ка́ю -ютъ), **-(и́)кать** (*ապռն.* -чу -чутъ; -чь), **-кивать, -кнуть** բ. *[շատերին] կանչել, կոչել, ձայն տալ[ով ժողովել, հաւաքել].* **-чка** ի. տ. Скли́каніе.

Скло‖не́ніе չ. 1, *թեքելը, -քում.* у́голъ с—ія *աստղը. թեքման անկիւն.* 2, *գրաւելը.* по с—іи его́ на на́шу сто́рону *նորան մեր կողմը գրաւելով, գրաւելուց յետոյ.* 3, *թեքութիւն, շեղութիւն, թեք, շեղ տեղ, զառիվայր, փեշ.* с. горы́ *լերան փեշը, ‘դօշը‘.* 4, *շեղում, խոտորում.* с. магни́тной стрѣ́лки; с. ко́мпа́са; 5, *միտում, հակում.* с. на дурно́й посту́покъ; 6, *քերկ. հոլովում.* с. имёнъ существи́тельныхъ; **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** տ. Склоня́ть, ся; **-нность** ի. *հակում, հակամիտութիւն, միտում, սէր, հաւանութիւն, յօժարութիւն, ‘հաւէս‘ դէպի մի բան.* с. къ уче́нію, къ му́зыкѣ; имѣ́ть с. къ вое́нной слу́жбѣ, къ добру́, ко злу; бракъ по с—іи *ամուսնութիւն հաւանութեամբ.* чу́вствовать с. къ чему́ *դէպի մի բան հակում, ‘հաւէս‘ ունենալ.* **-нный** ած. къ чему́ *դէպի մի բան հակուած, տրամադրուած, հակում, սէր, միտում, տրամադրութիւն, ‘հաւէս‘ ունեցող.* **-нъ** ա. տ. Склоне́ніе 3; на с—ѣ дней *կեանքի վերջին օրերում.* **-ня́емость** ի. *քերկ. հոլովելիութիւն, կարելիութիւն հոլովելու.* **-ня́емый** ած. *քերկ. հոլովելի.* **-ня́ть**, -ни́ть բ. 1, *թեքել, հակել, կռացնել, կորացնել, խոնարհել.* с. го́лову на грудь; 2, кого́ на что, къ чему́ *մէկին մի բանի համար գրաւել, համոզել մի բան անելու.* я склони́лъ его́ на на́шу сто́рону; наконе́цъ я склони́лъ его́ на э́то предложе́ніе *վերջապէս ես նորան համոզեցի ընդունել այս առաջարկութիւն.* что склони́ло васъ къ э́тому? *ի՞նչը գրդեց ձեզ այդ անելու.* с. кого́ на ми́лость *մէկի գութը շարժել.* с. на дурно́й посту́покъ *գրդել, ստիպել մի վատ բան անելու.* 3, (*միայն* склоня́ть) *քերկ. հոլովել.* склоня́йте сло́во «мать»; **-ся** անդր. 1, *թեքուել, հակուել, կռանալ, խոնարհուել.* онъ склони́лся на ея́ грудь, къ ея́ изголо́вью; всё склоня́ется пе́редъ вла́стію э́того мини́стра — *ամէն բան խոնարհւում է.* побѣ́да склоня́ется на на́шу сто́рону *յաղթութիւնը մեր կողմն է անցնում.* со́лнце склоня́ется къ за́паду *արեգակը մայր է մտնում.* день склоня́ется къ ве́черу *օրը տարաժամում է.* 2, на что, къ чему́ *դէպի մի բան հակուել, միտուել, հակում, միտում, տրամադրութիւն ցոյց տալ.* с. на чью про́сьбу *մէկի խնդիրը լսել.* с. на мольбы́ *աղերսանքները լսել.* онъ склоня́ется на на́шу сто́рону *նա մեր կողմն է անցնում.* с. на доказа́тельства *ապացոյցներն ընդունել:*

Скло́‖чивать, -чить (-чу -чатъ) բ. *խառնել, խճճել, գզգզել.* **-ся** անդր. *խառնուել, խճճուել, գզգզուել:*

Склюю́ տ. Склева́ть.

Скля́‖нка ի. **-ночка** *նւզ.* 1, *[ապակէ] շշիկ, դեղաշշիկ.* 2, *ծովգ. աւազի ժամացոյց.* 3, *կէս ժամ, կէս ‘սհաթ‘.* тепе́рь семь скля́нокъ пополу́дни *այժմ ժամի չորսի կէսն է.* **-ночный** ած. *շշիկի, դեղաշշիկի:*

Скоба́ ի. 1, *երկաթէ անկիւնաւոր կապ (կորացրած և սուր ծայրերով, որով օր. երկու գերաններ միմեանց հետ ամրացնում են).* 2, *ունկ, ականջ:*

Ско́бель‖ ա. *երկկոթանի քերիչ, դանակ.* **-ный** ած. *այսպիսի քերչի:*

Ско́‖би́ть (-облю́ -обя́тъ) բ. 1, *անկիւնաւոր կապերով* (скоба́) *ամրացնել, միացնել.* 2, *փակագծերի մէջ դնել (օր. նամակում մի քանի խօսքեր).* **-бка** ի. 1, *նւզ.* տ. Скоба́; с—и (*կմ* ру́чки) у сундука́ *սնդուկի ականջները.* 2, *փակագիծ.* поста́вить сло́во въ с—ахъ; стри́жки въ с—у *կլորաձև խուզուածք (երբ գլխի մազերը գագաթից դէպի չորս կողմ սանտրելով, կլոր ձևով կտրում են).* «... лежа́лъ больно́й, вѣроя́тно каза́къ, потому́ что во́лосы его́ бы́ли обстри́жены въ с—у».

Скоб‖ле́ніе չ. *քերելը, -րում, տաշելը, -շում.* **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) բ. *քերել, տաշել:*

Ско́‖бочка ի. *նւզ. պստիկ փակագիծ.* **-бочный** ած. *պստիկ փակագծի.* **-бяно́й** ած. *[երկաթէ] կապի.* с. това́ръ *երկաթեղէններ (երկաթէ կապեր, փակիչներ եւն):*

Ско‖ва́ть (скую́ -ю́тъ) տ. Ско́вывать; **-вка** ի. 1, *կռելը, կռում, դարբնելը, -բնում.* 2, *շղթայելը, -յում, կապելը, կապում:*

Сково‖рода́ ի. *տապակ, տապակիչ, ‘թավա‘.* 2, *մետղգ. թջէ ընդունարան.* **-(ско́-)роде́нь**, дня ա. *ճրտրց. գերանակցութիւն.* **-роди́шка** ի. *նխտ. վատ, ողորմելի տապակ, ‘թավա‘.* **-роди́ща** ի. *յւել. մեծ, ահագին տապակ, ‘թաւա‘.* **-ро́дка** ի. *պստիկ տապակ, ‘թավա‘.* **-ро́дникъ** ա. *տապակաշարժ, տապակարարձ գործիք. տապակի, ‘թավայի‘ կոթ.* **-ро́дный** ած. 1, *տապակի, ‘թավայի‘.* с—ая ру́чка; 2, *տապակով, ‘թավայով‘ պատրաստած.* **-ро́дочка** *նւզ.* տ. Сковоро́дка.

Ско́‖вываніе չ. *շղթայելը, կապելը.* **-вывать**, -ва́ть բ. 1, *կռել, դարբնել.* 2, *շղթայել, կապել.* с. престу́пника; с. кого́ по нога́мъ и по рука́мъ; у́жасъ скова́лъ ему́ язы́къ *զարհուրանքից նորա լեզուն կապ ընկաւ:*

Сковы́‖риваніе չ. 1, *քչփորելով տանելը, գլելը, քանդելը.* 2, *քչփորելով անելը, շինելը.* **-рывать, -ря́ть, -рну́ть** բ. 1, *քչփորելով տանել, գլել, քանդել.* 2, *քչփորելով անել, շինել:*

Ско́‖комъ մ. *թռչելով, ցատկելով, թրռչկոտելով, ցատկոտելով, ոստոստալով.* с. не наро́комъ *չտապով, յանկարծ, -ծակի, անակընկալ կերպով.* **-къ** ա. 1, *թռչում, ցատկում, ոստնում.* 2, (*ինկապէս փոխնկ* скакну́лъ, а, о) *մչ. դը՛մփ, թը՛լխկ.* разбѣжа́лся да и с. въ во́ду — *և դը՛մփ ջրի մէջ ընկաւ:*

Ско‖ла́чиваніе չ. 1, *զարկելով հանելը, դուրս գցելը, վերցնելը.* 2, *զարկելով միացնելը, շինելը, յօրինելը.* 3, *ժողովելը, հաւաքելը.* **-ла́чивать**, -лоти́ть բ. 1, *զարկելով հանել,*

դուրս գցել, վերցնել. с. обручи съ бочки; **2,** *ղարկելով միացնել, շինել, յօրինել.* с. половицы; с. ящикъ изъ досокъ *տախտակներից արկղ շինել.* **2,** *ժողովել, հաւաքել.* онъ сколотилъ тысячу рублей; **-ся** *—ետք. խը համար փող ժողովել, հաւաքել.* кое-какъ сколотился и купилъ домишко.

Сколка *է.* **1,** *ծակծկելով հանելը, ընդօրինակելը (օրինակը, կաղապարը).* **2,** *վերևից ղարկելով ճեղքելը, ճղելը, կոտրելը:*

Сколокъ, лка *—.* **1,** *ընդօրինակութիւն, ընդօրինական նկար, կաղապար.* **2,*** *ընդօրինակութիւն, պատկեր.* «и что онъ (Лаевскій) *с. съ Рудина» — *Ռուդինի պատկերն է, կենդանի Ռուդինն է:* [*ճառանգը, ցողկ:*

Сколопендра *է. կնդ.* Scolopendra, *о-*

Сколотить (-чу -отятъ; -ти), **ся** *տ.* Сколачивать, ся. [вать.

Сколоть (-лю -лютъ; -ли) *տ.* Скалы-

Сколочекъ, чка *նւզ. տ.* Сколокъ.

Сколу‖пать, -пнуть *տ.* Сколупывать; **-пываніе** *տ.* Сковыриваніе; **-пывать,** -пать, -пнуть *տ.* Сковыривать.

Сколь *մ. որքան.* с. мало нужно для того, чтобы сделать его счастливымъ; с. ни тяжело это для меня, но я долженъ его наказать *որքան և այդ ծանր է ինձ համար, այնուամենայնիւ նրան.* с. возможно более, менее; с. я люблю свободу, столь же ненавижу своеволіе.

Сколь‖зеніе *չ. սահելը, -հում.* **-зить** (-жу -зятъ; -зи) *չ. սահել.* *ласточка скользитъ надъ водою; **-зкій** *—ծ.* **1,** *սայթաքուն, սկուն, լպրծուն.* **2,** *կասկածելի, վտանգաւոր, անճառատատ, յողդողդ.* онъ вступилъ на с. путь; **-зко** *ղէմք. սայթաքուն է, սկուն է.* сегодня гололедица, на улице очень с.; **-зкость** *է. սկունութիւն, սայթաքունութիւն.* **-знуть** *չ. սայթաքել, սկուել, ՛սահ տալ՛:*

Сколь‖кій *—ծ. քանի, քանիս.* сколькихъ летъ онъ умеръ *նա քանի տարեկան մեռաւ.* с—іе желали бы быть на вашемъ месте! **-ко** *մ. որքան, քանի, որքան, քանի.* с. вамъ летъ? *դուք քանի տարեկան էք.* я вамъ с. долженъ? с. верстъ отсюда до города? на с. вершковъ онъ выше васъ? *քանի վերշոկով նա ձեզնից բարձր է.* сколько-нибудь *մի քիչ.* понимаете ли вы сколько нибудь по англійски? с. мне известно *որքան ինձ յայտնի է.* онъ лишь настолько любитъ правду, на с. она ему нравится *նա միայն այնքան սիրում է ճշմարտութիւնն նրան.* с. возможно; если вы меня хоть с. нибудь любите *եթէ դուք մի քիչ գոնեա ինձ սիրում էք.* с. я ни просилъ его, онъ меня не послушался *որքան էլ նրան խնդրեցի, նա ինձ չլսեց կմ ես նրան շատ խնդրեցի, բայց նա ինձ չլսեց.* с. я ни живу, я не виделъ такой вещи *քանի ես կենդանի եմ, կեանքիս ընթացքում ես այդպիսի բան չեմ տեսել:*

Скомандовать (-дую -ютъ) *չ. հրամանի, պատուէր տալ, հրամայել, պատուիրել:*

Скомбрія *է. կնդ.* Scomber scombrus, *թյունիկ (տճ. ուսկումրու):*

Скомбинировать (-рую -ютъ) *ն. մտակարգել, հաշուել, կապակցել:*

Ском‖кивать, -кать *տ.* Комкать.

Скоморо‖хъ *—. ծաղրածու, խեղկատակ, ՛միմոս՛, ՛ճուհի՛.* **-шескій** *—ծ. ծաղրածուի, խեղկատակի, ՛միմոսի՛[ն յատուկ], ՛միմոսական՛.* **-шество** *չ. ծաղրածուութիւն, խեղկատակութիւն, ՛միմոսութիւն՛.* **-шествовать** (-вую -ютъ), **-шничать** *չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն, ՛միմոսութիւն՛ անել.* **-шій,** ья, ье *—ծ. ՛միմոսական՛, խեղկատակային, ծաղրալի:*

Скомпоновать (-пую -ютъ) *ն. յօրինել. յերիւրել:* [метировать.

Скомпрометировать *տ.* Компро-

Сконфузить (-жу -зятъ; -зь) *ն. շփոթեցնել, շուարեցնել, ՛շշկլեցնել՛, ամաչեցնել. ամօթահար անել.* **-ся** *չ. շփոթուել, շուարել, ՛շշկլուել՛, ամօթահար լինել:* [*կենտրոնացնել:*

Сконцентрировать (-рую -ютъ) *ն.*

Скон‖чаніе *չ. վերջ, վախճան.* до с—ія века *մինչև աշխարհիս վերջը.* **-чаться** *—ետք. վերջանալ. մեռնել, վախճանուել:*

Скопа *է. կնդ.* Pandion haliaëtus, *ձը-*

Скопать *տ.* Скапывать. [*րարծիւ:*

Ско‖пецъ, пца *—. ներքինի, ամորձատ (հմմ. ստորև* Скопцы); **-печескій** *տ.* Скопческій; **-печество** *տ.* Скопчество.

Скопидо‖мическій *—ծ. խնայասիրական. ժլատ, կծծի.* **-мка** *է. խնայող, խնայ[ող], տնտես[ող], ժլատ կին, տնտեսկին.* **-мничать** *չ.* **1,** *խնայել, տնտեսել.* **2,** *ժլատութիւն, կծծութիւն անել.* **-мство** *չ.* **1,** *խնայասիրութիւն, խնայողութիւն տնտեսութիւն.* **2,** *կծծութիւն, կծծութիւն, ժլատութիւն.* **-мъ** *—.* **1,** *խնայող, խնայող մարդ, տնտէր.* **2,** *կծծի, կծծի, ժլատ մարդ:*

Скопировать *տ.* Копировать; с. рисунокъ; с. планъ въ уменьшённомъ размере. [*ճառել, ամփոփել, ՛կրկել՛:*

I. **Скопить** (-плю -пятъ), оск— *ն. սը-*

II. **Скопить** (-плю -пятъ), **ся** *տ.* Скапливать, ся. [*ժողով:*

Скопище *չ. ամբոխ, խառնաղանջ խումբ,*

Скопка *է. հարթելը (թիով, բահով):*

Ско‖пленіе *չ.* **1,** *հաւաքուելը, -քում, կիտուելը, կիտուում.* с. делъ, бумагъ; с. людей, народа *մարդկանց, ժողովրդի խռնուում.* с. богатствъ; с. каретъ и телегъ въ улице; с. льда при ледоходе; с. крови *բժ. արիւնխառնութիւն.* с. мокротъ *բժ. խխի հաւաքուումը.* **2,** *ամորձատելը, -տում, ամորձատելը, -տում, կրտելը, կրտում.* **-лять, ся** *տ.* Скапливать, ся.

Скоп‖цы *—. յ. ամորձատներ, ներքինիներ, ներքինիների աղանդ, մալորութիւն.* **-ческій** *—ծ. ներքինու, ամորձատի.* **-чество** *չ. ներքինական, ներքինիների աղանդ, -դաւորութիւն, մալորութիւն:*

Скопъ *—.* **1,** *խնայողութիւն, տնտեսութիւն.* **2,** *մթերք, ուտելիք.* молочные с—ы *կաթնեղէն, կաթից պատրաստած ուտելիքներ.* **3,** *տ.* Скопище.

Ско‖рачивать, -ротить *ն. կրճատել.* **-ся** *—ետք. կրճատուել:*

Скор‖блю *տ.* Скорбеть; **-бно** *ղէմք. վշտալի է, կսկծալի է.* с. сердцу моему видеть эти страданія; **-бный** *—ծ.* **1,** *վշտա-*

լի, թախծալի, տխրալի. տխուր, տրտում. с. листъ հիւանդութեան, տառապանաց թերթ (հիւանդանոցներում)։

Скорбу́|тный ած. լնդացաւի, լնդախտի. **-тъ** ա. բժ. տ. Цынга́.

Скор|бь ի. վիշտ, թախիծ, տխրութիւն, տրտմութիւն, տառապանք, նեղութիւն. утѣши́ть кого́ въ его́ ско́рби; **-бѣ́ть** (-блю́ -бя́тъ; -би́) չ. վշտանալ, վշտագնիլ, թախծիլ, տխրել, տրտմել. с. о потерѣ́ дру́га; **-бя́щій** ած. վշտահար, վշտալից, վշտացող, տառապող. скорбя́щій, аго ա. տառապակիր, ցաւագար, թշուառ մարդ։

Ско|ре́нькій ած. բաւականին արագ, շտապ. **-ре́нько** մ. բաւականին, բաւականաչափ արագ կերպով, շտապով. **-рёхонько, -рёшенько** մ. խիստ, սաստիկ արագ կերպով, արագարար, շտապով։

Скорлу|па́ ի. **-пка** նւզ. 1, կեղև, կճեպ, փոճոկ, փեճեկ (պտուղների, ձուի). **-пный** ած. կճեպի, փոճոկի, փեճեկի։

Скорми́ть (-млю́ -мятъ) տ. Ска́рмливать.

Скорня́|жество տ. Скорня́чество; **-къ**, -а́ տ. Ку́шнеръ; **-чество** տ. Ку́шнерство.

Ско́ро մ. արագ, արագ կերպով, արագութեամբ, շտապով, շտապաւ. շուտ, շուտով, փութով. бѣжа́ть, ходи́ть, чита́ть, писа́ть с.; болѣ́знь э́та с. распространи́лась; къ э́тому с. привыка́ютъ; про́повѣдь с. начнётся — շուտով. я не ждалъ, что э́то такъ с. ко́нчится; на́-скоро տ. На́скоро.

Скоро́бить, ся տ. Коро́бить, ся.

Скороговóрка 1, ի. արագախօսութիւն, արագ, շտապով խօսելու, արտասանելու եղանակ. 2, հսր. արագախօս, արագ, շտապով խօսող, 'վրայ տուող' այր, կին։

Скоро|да́ ի. գւռկ. տափան, ցաքան. **-ди́ть** (-жу -дятъ; -ди) ն. գւռկ. տափանել, ցաքանել. «и бо́роны всётаки чини́ли, когда́ на́до бы́ло ѣ́хать скоро́дить».

Скорозрѣ́|лость, -лый տ. Скороспѣ́лость, -спѣ́лый.

Скоро́|мить (-млю -мятъ), оск— ն. кого́ մէկին պաս ուտեցնել (պասին ուտիքուայ կերակուր ուտեցնել), մէկի պասը կոտրել, խախտել. **-ся** անդր. պաս ուտել, [իր] պասը կոտրել, խախտել. **-мникъ** ա. **-мница** ի. պաս ուտող, պասը խախտող, կոտրող այր, կին. **-мничать** չ. պաս ուտել (պասին ուտիքուայ կերակուրներ ուտել), պասը կոտրել, խախտել. **-мный** ած. 1, ուտիքի, ուտիքուայ. с—ое ку́шанье; с—ые дни; скоро́мное, аго չ. ուտիքի, ուտիքուայ կերակուր. скоро́мное и по́стное ուտիքուայ և պասուայ կերակուր. 2,* ցոփ, անվայել, պիղծ, լկտի. **-мь** ի. հ—ք. ուտիքուայ կերակուրներ, խորտիկներ։

Скоропали́тель|но մ. ռմկ. 1, արագութեամբ, շտապով, արտորալով. 2, առանց մտածելու, անխորհուրդ կերպով. **-ность** ի. 1, դիւրավառութիւն. 2, ռմկ. արագութիւն, արտորանք. 3, ռմկ. անմտածողութիւն, անխորհրդութիւն. **-ный** ած. 1, դիւրավառ. 2, արագ, շտապ. 3, անխորհուրդ, յանկարծակի։

Скоропа́шка ի. գիւղտ. արագահերկ, բազմախոփ արօր։

Скоропеча́|таніе չ. արագ տպելը. **-тный** ած. արագատիպ. с. стано́къ արագատիպ մեքենայ, մամուլ. **-тня** ի. արագատիպ տպարան։

Скоропи|са́ніе չ. արագագրութիւն, արագ գրելը. սղագրութիւն. **-сецъ**, сца ա. արագագիր, արագ գրող. սղագիր. **-сный** ած. 1, արագագիր, արագ գրած. с. по́черкъ արագ ձեռք. 2, նոտրագիր. 3, սղագրական, -գրութեան. **-(ско́-)сь** ի. 1, արագ գիր. 2, նոտրագիր, նոտր գիր. 3, սղագրութիւն։

Скоропости́ж|но մ. յանկարծակի, անակընկալ կերպով. онъ у́меръ с.; **-ный** ած. յանկարծակի, յանկարծահաս, անակնկալ. с—ая смерть յանկարծահաս մահ։

Скоро|преходя́щій ած. վաղանցիկ, կարճատև, շուտով անցնող. **-расту́щій** ած. արագ, շուտով աճող, մեծացող, շուտաբոյս. с—ее де́рево; с. ребёнокъ; **-спѣ́лка** ի. 1, վաղ, շուտով հասած, հասունացած պտուղ. с. до поры́ загнива́етъ (առծ.) շուտով հասունացածը շուտով էլ փտում է. 2, բս. Primula, գարնանածաղիկ. **-спѣ́лость** ի. վաղահասութիւն, վաղ, շուտով հասունանալը. **-спѣ́лый** ած. վաղահաս, վաղ, շուտով հասնող, հասունացող կամ հասած, հասունացած. с. виногра́дъ; **-стрѣ́лка** ի. ռմկ. արագաձիգ, արագահարուած թնդանօթ. **-стрѣ́льный** ած. արագաձիգ, արագահարուած. с—ое ружьё.

Ско́рость ի. 1, արագութիւն. с. движе́нія, бѣ́га, полёта; онъ соверши́лъ э́тотъ переѣ́здъ съ изуми́тельною с—ію; нача́льная, равномѣ́рная с. մեքեն. սկզբնական, միակերպ արագութիւն. 2, շտապում, խուճապում, աճապարանք, արտորանք։

Скорота́ть ն. կրճատել, սահմանափակել։

Скороте́ч|но մ. շուտով, արագութեամբ. **-ность** ի. կարճատևութիւն, արագ անցնելը, սրընթացութիւն. с. вре́мени; **-ный** ած. կարճատև, վաղանցիկ, արագ անցնող, վերջացող, սրընթաց. жизнь на́ша с—чна; удово́льствія э́того мі́ра с—чны; с—ая чахо́тка սրընթաց բարակացաւ, հիւծախտ։

Скоро|хва́тъ ա. արագաշարժ, ժիր, ճարտար մարդ. **-хо́дъ** ա. արագագնաց, առաջընթաց, ուղեյարդար սպասաւոր. скорохо́ды կմ сапоги́ скорохо́ды թեթև, մանգալու յարմար կօշիկներ, ոտնամաններ։

Скорпіо́|нный, -новый ած. կարճի. **-нъ** ա. 1, կնդ. Scorpio, կարիճ. 2, աստղբ. Կարիճ։

Скору́знуть չ. չորանալ, ցամաքիլ, պնդանալ, կարծրանալ, կուչ գալ։

Ско́р|чиваніе չ. կծկելը, դելելը, դելում, կծկում, կուչ ածելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. կծկել, դելել, կուչ ածել. теплота́ ско́рчила мѣхъ; су́дороги ско́рчили ему́ но́гу; с. грима́су դրիմաս անել. с. ро́жу դէմքը ծամածռել. **-ся** անդր. կծկուել, կուչ գալ։

Ско́|рый ած. արագ, շտապ. շուտափոյթ. с. бѣгъ; с. по́ѣздъ ճեպընթաց. с. отвѣ́тъ; с—ая смерть արագ[ահաս] մահ. с—ое возвраще́ніе; онъ скоръ на гнѣвъ, на оби́ду նա շուտով բարկացող, վիրաւորող մարդ է. на с—ую ру́ку շտապով, խուճապաւ. *дѣ-

лать что на скóрую рýку մի բան շտապով, ոնց որ լինի անել, ‘թխել‘, ‘գլխից ռադ անել‘. до с—ая свидáнія ց՚շուտափոյթ տեսութիւն. въ с—омъ врéмени пóслѣ войны́ շուտով պատերազմից յետոյ. **-рѣе** մ. բաղդտ. աստ. աւելի արագ, աւելի շուտ[ով]. ямщи́къ! пошёлъ с. կառապան, արագ քշիր. какъ мóжно с. որքան կարելի է շուտ[ով]. я сдѣлаю это с. чѣмъ вы; бѣги́те с. за дóкторомъ շուտով բժշկի մօտ վազեցէք. я с. умрý, нéжели соглашýсь на это ես աւելի պատրաստ եմ մեռնելու, քան թէ այն. с. всегó, что онъ не согласи́тся на это աւելի հաւանականն այն է, որ նա այն:

Скó‖са մ. խէթ. глядѣть с.; **-си́ть** (-шý -сятъ) տ. Скáшивать 1; իսկ (-шý -сятъ) տ. Скáшивать 2; **-ска** ի. տ. Скошéніе.

Скости́ть (-щý -стя́тъ) ն. 1, պակասեցնել, նուազեցնել, զեղչել, զիջել:

Скосъ ա. 1, տ. Скошéніе; 2, թեքութիւն, զառիվայր, լանջ, ‘դօշ‘ (լերան):

Ско‖ти́на ի. անասուն, ‘ապրանք‘, ‘մալ‘, ‘հայվան‘. *անասուն, ‘հայվան‘, յիմար, անմիտ մարդ. **-ти́нка** ի. նւզ. պստիկ անասուն. **-тій**, ья, ье հնց. տ. Скóтскій; **-тникъ** ա. **-тница** ի. անասնապահ այր, կին. **-тный** ած. անասուններին. с. дворъ անասնանոց, ‘ագալ‘. с. хлѣвъ գոմ, փարախ:

Ското‖бóйня ի. սպանդանոց. **-вóдецъ**, дца ա. անասնապահ, -նաբոյծ. **-вóдство** չ. անասնապահութիւն, -նաբուծութիւն. **-вóдъ** տ. Скотовóдецъ; **-врачéбный** ած. անասնաբուժական. с—ая наýка; **-врачéбство** չ. անասնաբուժութիւն. **-загóнный** տ. Скотопригóнный; **-лѣчéбный** տ. Скотоврачéбный; **-лѣчéніе** տ. Скотоврачéбство; **-подóбный** ած. անասնակերպ, անասնատես. **-пригóнный** ած. անասուններ, տաւար քշելու. с. дворъ անասունների շուկայ. **-прогóнный** ած. անասուններ քշելու, անցկացնելու. с—ая дорóга, с. трактъ մասցու անասուններ, տաւար քշելու ճամբայ. **-промы́шленникъ** ած. անասնավաճառ, տաւարավաճառ, ‘չովդար‘. **-промы́шленность** ի. անասնավաճառութիւն, տաւարավաճառութիւն, ‘չօվդարութիւն‘:

Скó‖тски մ. անասնաբար, անասունի պէս. **-тскій** ած. անասնական. с. кормъ խար. с. надёжъ տաւարախտ, պաճարախտ, տաւարի ‘ազար‘. с—іе постýпки; с—ая страсть; с—ое чýвство; **-тскость** ի. **-тство** չ. անասնութիւն, անասնականութիւն. **-тъ**, á ա. 1, անասուն, կենդանի, ‘ապրանք‘, տաւար, ‘հայվան‘. онъ дéржитъ мнóго с—á; мéлкій с. մանր անասուններ (ոչխար, այծ, խոզ եւն). крýпный с. խոշոր անասուններ. рогáтый с. եղջիւրաւոր անասուններ. 2,* անասուն, ‘հայվան‘, յիմար, անմիտ մարդ. экой с.!

Скочи́ть (-чý -чáтъ) տ. Скакнýть.

Ско‖шéніе չ. հնձելը, հնձում, հարելը, -րում. **-шý** տ. Скоси́ть.

Скрá‖дываніе չ. 1, գողանալը. 2, թաքցնելը, պահելը. **-дывать**, -сть ն. 1, գողանալ. 2, թաքցնել, պահել. **-ся** նր. պահուել, թաքնուել, թաք կենալ:

Скрáивать, скрои́ть ն. ձեւել (շորը):

Скрáсить (-шу -сятъ) տ. Скрáшивать.

Скрасть (-адý -дýтъ; անց. -алъ -ла, о; հրմ. -ди́), **ся** տ. Скрáдывать, ся.

Скрá‖шиваніе չ. զարդարելը, գեղեցկացնելը. **-шивать**, -сить ն. զարդարել, գեղեցկացնել:

Скре‖бáть, -сти́, -сть ն. քերել. **-бень**, бня ա. կնդ. Echinorhynchus, կարթաճճի. **-(ё)бка** ի. քերելը, քերում. **-бло́** չ. քերիչ [երկաթ]. **-бни́ца** ի. ձիասանտր, ձիու քերիչ, ‘դաշօվի‘. **-бóкъ**, бкá ա. **-бóчекъ**, чка նւզ. 1, քերիչ. 2, գիւղտ. թոփխ:

Скре‖жетáніе չ. [ատամների] կրճելը, կրճոց, կրճտելը, կրճտոց, -տում. **-жетáть** (-ещý -éщутъ; -ещи́) չ. зубáми ատամները կրճել, կրճտել. **-жетъ** ա. տ. Скрежетáніе.

Скре‖сти́, -сть (-бý -бýтъ; անց. -бъ -блá, ó) տ. Скребáть.

Скре‖сти́ть (-щý -стятъ) տ. Скрéщивать; **-щиваніе** չ. խաչուելը, միմեանց կտրելը. с. путéй желѣзной дорóги; **-щивать**, -сти́ть ն. խաչել. стоя́ть скрести́въ рýки.

Скри‖ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Скривля́ть, ся; **-влéніе** չ. ծռելը, կորացնելը. ծռուած, կորացած տեղ. **-вля́ть**, -ви́ть ն. ծռել, թիւրել, կորացնել. *онъ скриви́лъ душóй նա կեղծում էր, կեղծաւորութիւն էր անում. **-ся** նր. ծռուիլ, թիւրիլ, կորանալ:

Скрижá‖ль ի. 1, տախտակ. *երես, էջեր. с—и завѣта կտակարանի տախտակները. 2, скрижáли յ. լանջապանակ (եպիսկոպոսական շուրջառի). **-льный** ած. տախտակի:

Скри́‖нка ի. **-ночка** նւզ. արկղիկ:

Скри‖пáчъ, á ա. ջութակահար. **-пи́ца** ի. 1, տ. Скри́пка; 2, բս. Agaricus procerus, ագարիկոն մի. **-пи́чный** ած. ջութակի. **-пка** ի. ջութակ, ‘քեամանչա‘. **-пнуть** տ. Скрипѣть; **-пня́**, **-потня́** ի. ճռռոց, ճռճռոց, ճռնչիւն. **-почка** ի. նւզ. պստիկ ջութակ, ջութակիկ. **-почный** տ. Скрипи́чный; **-пýнъ**, á ա. **-пýнчикъ** նւզ. 1, շարունակ ճռնչող, ճռնչիւն, ճռռոց հանող, ճռճռող. 2, կնդ. Cerambyx cerdo, խոյաբզէզ. 3, բս. ա, Equisetum pratense, դաշտի ձիաձետ. բ, Sedum telephium, թանթռնիկ, գնդակաւոր տէլէփիոն (սագալեզու). **-пýчесть** ի. յատկութիւն ճռճռալու, ճռնչելու. **-пýчій** ած. ճռռող, ճռնչող, ճռճռացող. с—ее дéрево дóлго стои́тъ (առծ). **-пчóнка** ի. նխտ. վատ, անպիտան ջութակ. **-пъ** ա. **-пѣніе** չ. ճռռոց, ճռճռոց, ճռնչիւն. сапоги́ со с—омъ; с. двéри, колесá; **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) չ. ճռռալ, ճռճռալ, ճռնչել (դռնի, դռան, անուի, կօշիկների, մահճակալի մասին). немáзанное колесó скрипи́тъ (առծ.):

Скрои́ть (-óю -я́тъ) տ. Скрáивать.

Скрóм‖никъ ա. **-ница** ի. համեստ, պարկեշտ, չափաւոր այր, կին. **-ничанье** չ. համեստ, պարկեշտ լինելը. համեստ, պարկեշտ ձեւանալը. **-ничать** չ. համեստ, պարկեշտ լինել. համեստ, պարկեշտ ձեւանալ. **-но** մ. համեստութեամբ, -տաբար, պարկեշտութեամբ, -տաբար. **-ность** ի. համեստութիւն, պարկեշտութիւն. չափաւորութիւն. **-ный** ած. համեստ,

պարկեշտ, չափաւոր. с. человѣкъ; с—ое желаніе.

Скропа́ть ն. կարել, չինել, պատրաստել (շոր). մի կերպ յօրինել, ‘թխել‘ (ոտանաւորներ)։

Скрофу‖лёзный ա. Золоту́шный; -(о́фу)**лы** է. յ. (լտ.) ա. Золоту́ха. [и́ть.

Ск‖ро́ю ա. Скрыть; **-рою** ա. Скро-

Скруг‖ле́ніе չ. կլորացնելը, -ցնում. **-ливать, -ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կլորացնել. **-ся** անդր. կլորանալ, կլորուել։

Скру́пулъ ար. (լտ.) դեղգ. սկրուպուլ (կշիռ, քաշ = 24 գրանի)։

Скру‖ти́ть (-чу́ -у́тятъ), **ся** ա. Скру́чивать, ся; **-ченность** է. ոլորուածութիւն, ոլորուածք. **-ченный** ած. ոլորուած. **-чиваніе** չ. 1, ոլորելը, հիւսելը. 2, կապելը, պրկելը. **-чивать**, -ти́ть ն. 1, ոլորել, հիւսել. с. верёвку; 2, կապել, պրկել. с. кого́; с. кому́ ру́ки наза́дъ; 3, շուտով, շտապով անել, սարքել. с. сва́дьбу; **-ся** անդր. ոլորուել։

Скры‖ва́ніе, -ва́тельство չ. պահելը (օր. գողերին), ծածկելը, թագցնելը. скрыва́ніе бере́менности; **-ва́ть**, -ть ն. պահել, ծածկել, թագցնել. с. своё и́мя — ծածկել. с. свою́ скорбь, доса́ду, ра́дость, зло́бу, своё го́ре, неудово́льствіе; с. своё намѣ́реніе; *земля́ скрыва́етъ несмѣ́тныя сокро́вища въ нѣ́драхъ свои́хъ — իր մէջ, իր ծոցում պարունակում է. с. докуме́нтъ, завѣща́ніе; э́та стѣна́ скрыва́етъ видъ са́да — ծածկում է. **-ся** անդր. պահուիլ, թագնուիլ, թագչել, ծածկուել. ди́кіе звѣ́ри скрыва́ются въ свои́хъ логови́щахъ; со́лнце скры́лось за ту́чею; должни́къ скрыва́ется отъ заимода́вца — խուսափում, փախչում է պարտատէրից. с. отъ преслѣ́дованій — խուսափել. престу́пникъ скры́лся отъ по́исковъ; с. съ глазъ, изъ ви́ду չքանալ, անյայտանալ. при приближе́ніи на́шихъ во́йскъ непрія́тель скры́лся — չքացաւ, անյայտացաւ. *тутъ что-то скрыва́ется այստեղ մի ինչ որ ծածուկ բան կայ։

Скры́п... ա. Скри́п...

Скры́‖тничанье չ. ծածկամտութիւն, գաղտնամտութիւն. **-тничать** չ. ծածկամիտ, գաղտնամիտ լինել, ծածկամտութիւն, գաղտնամտութիւն անել. онъ скры́тничаетъ; **-тно** մ. ծածուկ, գաղտնի, ծածկաբար, գաղտնաբար. **-тность** է. ծածկամտութիւն, գաղտնամտութիւն. въ с—и ծածկաբար, գաղտնաբար. **-тный** ած. 1, ծածկամիտ, գաղտնամիտ. с. человѣ́къ; онъ скры́тенъ съ незнако́мыми; 2, ծածուկ, գաղտնի. с—ая зло́ба; **-тоголо́вый** ած. կնդ. գաղտնագլուխ, գաղտնի, թագնուած գլխով. **-тожа́берный** ած. կնդ. գաղտնախռիկ. **-тый** ըյ. ած. ծածուկ, գաղտնի, ‘թաքուն‘. с—ая не́нависть; с. періо́дъ болѣ́зни; **-ть** (скро́ю -ютъ; скрой), **ся** ա. Скрыва́ть, ся.

Скрѣ́‖па է. 1, ամրացնելը, -ցնում. 2, կապ, կապակցող, ամրացնող իր. 3, վաւերացնում, հաստատում (ստորագրութեամբ). за с—ою վաւերացմամբ. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ա. Скрѣпля́ть; **-пле́ніе** չ. 1, ամրացնելը. 2, վաւերացնելը, հաստատելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1, ամրացնել. с. стропи́ла желѣ́зными скоба́ми; *с. у́зы дру́жбы — ամրապնդել. *с. се́рдце իրան պահել, իր բարկութիւնը, վշտերը զսպել. скрѣпи́въ се́рдце, слу́шалъ его́ де́рзости; 2, վաւերացնել, հաստատել (ստորագրութեամբ). с. актъ.

Скрю́‖чивать, -чи́ть (-чу -ча́тъ) ն. 1, ճանկի ձեւով կորացնել, կռացնել, ծալել. 2, [ճանկերը, կեռերը, գաքերը] միացնել. 3,* սաստիկ ճնշել, նեղել, նեղ տեղը գցել, հալածել. **-ся** անդր. կորանալ, կռանալ, ծալուել։

Скря́‖га հոր. խիստ ժլատ, գծուծ, կծծի մարդ, կին. **-жничать** չ. ժլատութիւն, գըծծութիւն, կծծութիւն անել, խիստ ժլատ, գըծուծ, կծծի լինել. **-жничество** չ. սաստիկ ժլատութիւն, գծծութիւն, կծծութիւն։

Скуде́‖ль է. եկ. ալ. 1, կաւ, կաւի, ‘չէկ‘ հող. 2,* առհ. հող, փոշի, երկրաւոր, անցաւոր բան. **-льникъ** ար. բրուտ. **-льничій**, ья, ье ած. բրտի. **-льный** ած. 1, կաւի, կաւէ, կաւեղէն. 2,* երկրաւոր, անցական, անկայուն, ապականացու. **-льня** է. 1, հնց. հանրային գերեզման. 2, մատուռ հանրային գերեզմանի։

Ску́‖деньній ա. Скуднова́тый; **-дно** մ. աղքատութեամբ. **-дноватость** է. բաւականաչափ աղքատութիւն. **-днова́тый** ած. աղքատիկ. **-дность** է. աղքատութիւն. с. мы́сли, ума́; **-дный** ած. աղքատ, աղքատիկ. с. обѣ́дъ աղքատիկ, ողորմելի ճաշ. *с. сюже́тъ աղքատ սիւժէտ. **-дость** ա. Ску́дность; **-доу́міе** չ. խելքի պակասութիւն, պակասամտութիւն, մտքի աղքատութիւն, թուլութիւն. **-доу́мный** ած. խելքից պակաս, թուլամիտ. **-дѣть** չ. աղքատանալ, նուազիլ։

Ску́ка է. 1, ձանձրութիւն, ձանձրոյթ, տաղտկութիւն. меня́ берётъ с. ձանձրութիւնըս գալիս է. бу́демъ игра́ть, разогна́ть с—у ձանձրութիւնից ազատուելու համար եկէք խաղանք. 2, սրտնեղութիւն, տխրութիւն, կարօտ, անձկութիւն։

Ску‖ла́ է. 1, այտոսկր (աչքի տակ դուրս ցցուած). 2, ծովգ. ցռուկ (նաւի). 3, ար. ռմկ. գծուծ, կծծի, ժլատ մարդ. **-ла́стый** ած. մեծ, դուրս ցցուած այտոսկրներով. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, գծծութիւն, կծծութիւն, ժլատութիւն անել. 2, կամաց լալ, լաց լինել. **-лова́тый** ա. Скула́стый; **-лово́й** ած. այտի, այտոսկրի. с—а́я кость այտոսկր։

Скульп‖то́рскій ած. քանդակագործի. **-то́рство** չ. ա. Скульпту́ра; **-то́ръ** ար. (լտ.) քանդակագործ. **-ту́ра** է. (լտ.) քանդակագործութիւն. **-ту́рный** ած. քանդակագործութեան, -ծական։ [брія́.

Ску́м‖бра, -бре́я, -брія́ ա. Ском-

Ску‖па́ніе չ. գնելը, առնելը (զանազան տեղերում, բոլորը). **-па́ть**, -пи́ть ն. գնել, առնել (զանազան տեղերում, բոլորը)։

Ску́‖пенькій ած. մեղմ. ժլատիկ, բաւական ժլատ, գծուծ. **-пе́нько** մ. բաւական ժլատութեամբ. **-пердя́й** ար. **-пердя́йка** է. ռմկ. ժլատ, գծուծ, կծծի այր, կին. **-пе́цъ**, пца́ ար. ժլատ, գծուծ, կծծի [մարդ]։

Скупи́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ա. Скупа́ть.

Скупи́ться (-плю́сь -пя́тся; -пи́сь) չ. ժլատութիւն, 'թամահքարութիւն' անել:

Ску́||пка ի. տ. Скупа́ніе; **-пно́й** ած. գնած, 'առած' (զանազան տեղերում, մեծ քանակութեամբ):

Ску́||по մ. ժլատութեամբ. **-пова́тость** ի. թեթեւ ժլատութիւն. **-пова́тый** ած. մի փոքր ժլատ. **-по́й** ած. ժլատ. с. бога́чъ бѣднѣе ни́щаго (առ.). с. на похвалы́ սակաւ գովող, գովեստներ չասող. с. на слова́ քչախօս, սակաւ խօսող. с—ы́е умира́ютъ, а дѣ́ти сундуки́ отпира́ютъ (առ.). **-пость** ի. ժլատութիւն: [յին ժողով, պարլամէնտ:

Скупчи́на ի. (սերբ?) սերբիական ազգա-

Ску||пщи́къ, а́ ա. գնող, 'առնող' (շատ տեղերում, մեծ քանակութեամբ բաներ). **-пщи́на** ի. 1, հ—ք. [զանազան տեղերում, մեծ քանակութեամբ] գնած, 'առած' իրեր, բաներ. 2, տ. Скупчи́на; **-пъ** ա. 1, տ. Скупа́ніе; 2, փրկանք, գին:

Ску́||сываніе չ. կծելով, խածնելով քանդելը, գծելը, 'պոկելը'. **-сывать, -си́ть** (-шу́ -сятъ) ն. կծելով, խածնելով քանդել, գծել, 'պոկել': [կել:

Ску́||тывать,-тать ն. փաթաթել, ծած-

Ску||фе́ечка, -фе́йка նւզ. տ. Скуфья́; «ребёночекъ въ скуфе́ечкѣ изъ лоску́тиковъ» մանկիկը գլխին ունէր փալասի կըտորներից կարած փեղոյր. **-фе́йникъ** ա. փեղուրակիր. **-фе́йный** ած. փեղուրի. **-фья́** ի. (նոր յն.) փեղոյր (սրածայր թաւշեայ գըլխարկ, որ տրւում է քահանային):

Скуча́ть չ. ձանձրանալ, ձանձրութիւն, ձանձրոյթ զգալ. սրտնեղիլ. с. отъ бездѣ́лья; 2, по комъ, по чёмъ մէկի, մի բանի կարօտը քաշել, մէկին, մի բանի անձկալ. онъ скуча́етъ по женѣ́, по ро́динѣ.

Ску́||ченность ի. կուտակութիւն, հաւաքուած, կուտակուած լինելը. **-ченный** ըղ. ած. հաւաքուած, կուտակուած, կիտուած. **-чиваніе** չ. հաւաքելը, կուտակելը, կիտելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. հաւաքել, ժողովել, կուտակել, կիտել. **-ся** անդր. հաւաքուել, ժողովուել, կուտակուել, կիտուել:

Ску́ч||ливость ի. ձանձրացկոտութիւն. **-ливый** ած. ձանձրացկոտ, մէտ, հակուած ձանձրանալու, ձանձրութեան անձնատուր լինելու. սրտնեղ. **-ненькій** ած. բաւականին, բաւականաչափ ձանձրալի, տաղտկալի. **-не́нько** մ. բաւականին, բաւականաչափ ձանձրալի, տաղտկալի կերպով, եղանակով. **-но** մ. 1, ձանձրութեամբ, ձանձրալի կերպով, տաղտկութեամբ, տաղտկալի կերպով. я ску́чно провёлъ день; онъ о́чень с. разска́зываетъ; 2, դէմք. ձանձրալի է, տաղտկալի է. мнѣ с. ինձ համար ձանձրալի է. какъ с. дожида́ться такъ до́лго! **-нова́то** մ. մի փոքր ձանձրութեամբ, տաղտկութեամբ, ձանձրալի, տաղտկալի կերպով. **-нова́тый** ած. մի փոքր ձանձրալի, տաղտկալի. **-ный** ած. 1, ձանձրալի, տաղտկալի. с. человѣ́къ, гость; с—ая кни́га, с—ые разска́зы; 2, ձանձրացող, տխուր, 'բէքէփ'. что ты такъ ску́ченъ? ինչու այդպէս տխուր ես, ինչու 'բէքէր' ես:

Ску́шать ն. ուտել [պրծնել, վերջացնել]:

Сла́||бенькій ած. մի փոքր թոյլ, տկար. **-бёхонькій** ած. բոլորովին թոյլ, տկար. **-бже** ած. բաղդտ. աւելի թոյլ, աւելի 'բօշ'. աւելի թոյլ, աւելի տկար. **-бина́** ի. թոյլ, 'բօշ', թուլացած, 'բօշացած' տեղ (օր. թոկի, պարանի). вы́брать с—у́ [թուլացած տեղը] պրկել. дать с—у́ թուլացնել, 'բօշացնել'. **-би́тельный** ած. լուծողական, մաքրողական. с. порошо́къ; слаби́тельное, аго չ. լուծողական, մաքրողական. **-би́ть** (-блю -бятъ) ն. լուծել տալ, մաքրել. это лѣка́рство си́льно сла́битъ; его́ сла́битъ նա լուծում է. **-бкій** ած. ռմկ. թոյլ, 'բօշ'. с—ая завя́зка; у́зелъ сли́шкомъ сла́бокъ; **-бко** մ. թոյլ, 'բօշ' [կերպով]. верёвка натя́нута с.; **-бкость** ի. թուլութիւն, 'բօշութիւն'. **-бнуть**, осл— չ. 1, թուլանալ, տկարանալ. си́лы его́ сла́бнутъ; 2, թուլանալ, տկարանալ. пружи́на осла́бла; **-бо** մ. 1, թոյլ կերպով, մեղմ կերպով. вѣ́теръ ду́етъ с.; лѣка́рство дѣ́йствуетъ с.; 2, (հմմ. сла́бко) թոյլ, 'բօշ' [կերպով]. верёвка натя́нута с.; **-бова́то** մ. մի փոքր թոյլ կերպով. **-бова́тый** ած. մի փոքր թոյլ. **-бово́ліе** չ. թուլակամութիւն, կամքի թուլութիւն, տկարութիւն. **-бово́льный** ած. թոյլ, տկար կամքի տէր. с. человѣ́къ; **-боголо́сый** ած. թոյլ, տկար ձայնով կամ ձայնի տէր. **-богру́дый** ած. թոյլ, տկար կրծքով կամ կրծքի տէր. **-боду́шіе** չ. փոքրոգութիւն, թուլամորթութիւն. **-боду́шно** մ. փոքրոգութեամբ, թուլամորթութեամբ. **-боду́шный** ած. փոքրոգի, թուլամորթ. **-бопа́мятный** ած. թոյլ, տկար յիշողութեան տէր. **-боси́ліе** չ. թուլութիւն, տկարութիւն, վատուժութիւն, անզօրութիւն. **-боси́льный** ած. թոյլ, տկար, վատոյժ, անզօր. **-бость** ի. թուլութիւն, տկարութիւն. с. па́мяти; с. доказа́тельствъ; **-боу́здый** ած. թուլերախ. с—ая ло́шадь; **-боу́міе** չ. թուլամտութիւն, տկարամտութիւն. **-боу́мный** ած. թուլամիտ, տկարամիտ. **-бый** ած. 1, (բաղդտ. сла́бѣе) թոյլ, տկար, անզօր, անկարող. с. звукъ, го́лосъ; с. свѣтъ; с—ая па́мять; с—ое зрѣ́ніе; я зна́ю его́ с—ую сто́рону; с. оте́цъ, нача́льникъ; с. ребёнокъ թոյլ, տըկար, հիւանդոտ երեխայ. онъ слабъ здоро́вьемъ; 2, (բաղդտ. сла́бже) թոյլ, ոչ պինդ, 'բօշ'. с. у́зелъ; с—ая пружи́на; с—ая, не натя́нутая снасть; **-бѣ́ть** չ. թուլանալ, տըկարանալ. его́ зрѣ́ніе слабѣ́етъ նորա տեսողութիւնը, աչքի լոյսը թուլանում, տկարանում, ըթանում է:

Сла́||ва ի. 1, փառք. жела́ть с—ы փառք ցանկանալ. пріобрѣ́сть с—у փառքի հասնել. помрачи́ть с—у փառքը նսեմացնել. с. Бо́гу փառք Աստծուն. во с—у Бо́га 'ի փառս Աստծու. храмъ с—ы փառաց տաճար. на сла́ву փառաւոր, հիանալի կերպով. онъ спѣ́лъ на с—у նա հիանալի կերպով երգեց. это срабо́тано на с—у այդ հիանալի կերպով է մշակուած. вы́пороть на с—у լաւ, 'զոռս դու պատուիրեցեր' ծեծել, 'քօթակել'. 2, հռչակ, համբաւ, բարի անուն. с. его́ и́мени, его́ по́двиговъ; имѣ́ть хоро́шую; худу́ю с—у կամ быть въ хоро́шей, худо́й с—ѣ լաւ, վատ հռչակ, անուն ունենալ. объ нёмъ

идётъ худая с. *նորա մասին վատ են խօսում.* онъ пользуется с—ою великаго оратора *նա մեծ ճարտասանի հռչակ է վայելում.* добрая слава лучше богатства; добрая с. лежитъ, а дурная далеко бежитъ (*առծ.*) *լաւ բան մնում է, իսկ վատ բանը անցնում է.* **-вильщикъ** *ա. «Այսօր տօն է» կամ «Խորհուրդ մեծ» ման եկող։*

Славистъ *ա. սլաւոնագէտ։*

Сла́вить (-влю -вятъ) *ն. փառաբանել, գովաբանել, գովասանել.* с. Христа *տնօրհնէք, «Այսօր տօն է», «Խորհուրդ մեծ» ման գալ.* **-ся** *անդր. յայտնի, հռչակուած լինել.* эта страна славится своими винами.

Сла́‖вленіе *չ.* **1**, *փառաբանելը, -նում, գովաբանելը, -նում, գովասանելը, -նում.* **2**, *տնօրհնէք։*

Сла́вливать, словить *ն.* **1**, *բռնել.* **2**, *քաշել (օր. կաթսայի երեսից փրփուրը, ճուղը)։*

Сла́‖вно *մ.* **1**, *փառքով, փառաւոր կերպով.* умереть с.; **2**, *փառաւոր, հրաշալի կերպով.* онъ с. играетъ на скрипкѣ; вы с. отдѣлали этого наглеца *դուք շատ լաւ նեղեցիք այդ լրբին.* **-вный** *ած. փառաւոր, հռչակաւոր, հրաշալի, սքանչելի.* с. писатель; с—ое царствованіе; с—ая смерть; с—ое дѣяніе; это с. малый *դա շատ լաւ, շատ խելացի տղայ է.* с—ое сукно.

Славолю́‖бецъ, бца *ա. փառասէր մարդ.* **-бивый** *ած. փառասէր.* **-біе** *չ. փառասիրութիւն։*

Славосло́‖вить (-влю -вятъ) *ն. փառաբանել, փառաւորել.* **-віе** *չ. փառաբանութիւն. «Փառք 'ի բարձունս Աստուծոյ»։*

Славя‖ни́нъ *ա.* (*յ.* славяне, -нъ) *սլաւոն, -նացի.* **-нка** *է. սլաւոնուհի.* **-нофилъ** *ա. սլաւոնասէր.* **-нофильство** *չ. սլաւոնասիրութիւն.* **-нскій** *ած. սլաւոնական.* с. языкъ; **-нство** *չ. սլաւոնութիւն, սլաւոններ.* **-нщина** *է. սլաւոնականութիւն. սլաւոնաբանութիւն։*

Сла‖га́емое, аго *չ. թւբ. գումարելի.* **-га́тель** *ա. յօրինող, շարադրող.* с. стиховъ; **-га́ть**, сложить *ն.* **1**, *վայր բերել, վայր դնել. հրաժարուել.* с. ношу съ плечъ; с. съ себя должность, власть *պաշտօնից, իշխանութիւնից հրաժարուել.* с. съ себя корону *թագը վայր դնել, թագից հրաժարուել.* с. съ кого недоимки, штрафъ *մէկին պարտքերը, տուգանքը ներել, զիջել.* с. вину на другого *մեղքը, յանցանքը ուրիշի վերայ ձգել.* **2**, *խաչել, ծալել, միացնել.* с. руки *ձեռքերը ծալել, խաչել.* с. листъ бумаги *թղթի թերթը ծալել.* **3**, *շարադրել, յօրինել, հնարել.* с. стихи, рѣчь; с. про кого пѣсню; с. про кого небылицу *մէկի մասին սուտ, չինծու բան հնարել.* **4**, *թւբ. գումարել.* с. суммы; **-ся** *անդր.* **1**, *զարգանալ.* **2**, *կազմուել.* у меня сложилось о нёмъ совсѣмъ другое мнѣніе.

Сла́‖денькій *ած. լաւ քաղցր.* **-денько** *մ. լաւ, բաւականաչափ քաղցրութեամբ.* **-дёхонькій, -дёшенькій** *ած. խիստ, սաստիկ քաղցր, շաքարի պէս քաղցր.* **I. -ди́ть** (-жу -дятъ) *ն. քաղցրացնել.* *с. кому *մէկին շողոքորթել.* **II. -дить** (-жу -дятъ), **ся** *տ.* Слаживать, ся; **-дкій** *ած. քաղցր. ախորժելի, հաճելի, դուրեկան.* с—іе плоды; с—ое вино; с—ія рѣчи; с. голосъ; с—ое пѣніе; запрещённый плодъ сладокъ; **-дко** **1**, *մ. քաղցր [կերպով].* **ախորժելի, հաճելի, դուրեկան կերպով, եղանակով.* говорить, пѣть с.; **2**, *դէմք. քաղցր է,* **հաճելի, դուրեկան, դուրալի է.* какъ с. быть любимымъ! **-дкова́тость** *է. քաղցրաւունութիւն.* **-дкова́тый** *ած. քաղցրաւուն.* **-дкоглаго́ливый** *ած. քաղցրախօս, քաղցրաբան.* **-дкогла́сіе** *չ. քաղցրաձայնութիւն, քաղցր, հաճելի, դուրեկան ձայն.* **-дкогла́сный** *ած. քաղցրաձայն.* **-дко-го́рькій** *ած. քաղցրադառն.* с. паслёнъ *բս.* Solanum dulcamara, *կոչուկ կամ քաղցրադառն մորմ.* **-дкозву́чіе** *չ. քաղցրահնչիւնութիւն.* **-дкозву́чный** *ած. քաղցրահնչիւն.* **-дко-ки́слый** *ած. քաղցր և թթուաշ.* **-дкоко́рникъ** *ա. բս.* Glycyrrhiza, *մատուտակ (մարուխ).* **-дкость** *տ.* Сладость; **-достно** *մ. հաճելի կերպով, եղանակով.* **-достный** *ած. քաղցր, հաճելի, դուրեկան, դուրալի.* **-достра́стіе** *չ. հեշտասիրութիւն, փափկասիրութիւն, ցանկասիրութիւն.* **-достра́стно** *մ. հեշտասիրութեամբ.* **-достра́стный** *ած. հեշտասէր, հեշտասիրական. փափկասէր, -սիրական, ցանկասէր, -սիրական.* **-дость** *է.* **1**, *քաղցրութիւն.* сладости, ей *յ. անուշեղէն, քաղցրեղէն.* **2**,* *քաղցրութիւն, վայելք.* вкушать сладости жизни.

Сла́‖живать, -дить **1**, *ն. կարգի բերել, սարքել.* с. дѣло; **2**, *չ.* съ кѣмъ *մէկի հետ կառավարուել, 'եօլա գնալ', համաձայնութեան գալ.* трудно сладить съ этимъ упрямцемъ; я съ нимъ легко сладилъ *ես նորա հետ գործը հեշտութեամբ վերջացրի.* **-ся** **1**, *անդր. սարքուել, յաջողուել.* **2**, *փոխդ. միմեանց հետ համաձայնուել։*

Сла́зить (-жу -зятъ) *չ.* **1**, *մագլցելով ելնել, բարձրանալ.* **2**, *իջնել, վայր գալ։*

Сла́мливать *տ.* Сламывать.

Сла́мывать, сломать, сломить *ն.* **1**, *կոտրել, խորտակել.* **ընկճել, յաղթել.* с. палку, стулъ; бурею сломало мачту *մրրիկը կայմը խորտակեց.* вѣтеръ сломилъ дерево; *долго боролся онъ съ несчастіями, но последнее сломило его — *բայց վերջին դժբախտութիւնը նորան ընկճեց.* наконецъ я сломилъ этого упрямаго старика — *կոտրեցի, համոզեցի.* * вамъ не сломить своего врага *դուք անկարող էք ընկճել ձեր թշնամուն.* **2**, *քակել, քանդել, խորտակել.* с. домъ; с. укрѣпленія; сломя голову *մ. գլխապատառ.* онъ побѣжалъ сломя голову.

Сла́‖нецъ, нца *ա. թերթաքար, յղկաքար.* чёрный смолистый с. *պնակիտ (գրատախտակի թերթաքար, որթաքար).* кровельный с. *յարկաքար (հերձաքար).* слюдистый с. *փայլածնի թերթաքար.* глинистый с. *կաւի թերթաքար.* точильный с. *յեսանաքար.* **-нцева́тый** *ած. թերթահերձ.* **-нцовый** *ած. թերթաքարի։*

Сла‖стёна *տ.* Лакомка; **-сти**, тей *է. յ. քաղցրեղէն, անուշեղէն։*

Сластолю́‖бецъ, бца *ա. հեշտասէր, փափկասէր, ցանկասէր [մարդ].* **-би́во** *մ. հեշ-*

տասիրութեամբ, փափկասիրութեամբ, ցանկասիրութեամբ. **-бивый** *ած.* *հեշտասէր, փափկասէր, ցանկասէր.* **-біе** *չ.* *հեշտասիրութիւն, փափկասիրութիւն, ցանկասիրութիւն:*

Сла‖стоѣжка *ա.* Лакомка; **-сть** *է.* *քաղցրութիւն.* сласти *յ. ա. վերև.* въ сласть *ա.* Всласть.

Слать (шлю -ютъ; шли) *ն.* *ուղարկել, ղրկել, յղել.* **-ся** *անդր.* на кого́ *մէկին վկայ կանչել, մէկին վկայ բերել:*

Сла‖щáвость *է.* *քաղցրաւունութիւն, թեթև քաղցրութիւն.* **-щáвый** *ած.* *քաղցրաւուն.* **-ще** *ած.* *բաղդ. աստ. աւելի քաղցր, քաղցրագոյն.* с. всегó *ամենից քաղցր:*

Слáяться (-áюсь -ютъся) *չ.* *միասին, միաժամանակ հաչել:*

Слегá *է.* *երկար և բարակ գերան կամ ձող[ի]:*

Сле‖гáть, -чь *չ.* *հիւանդութիւնից պառկել.* слечь въ постéль *հիւանդութիւնից անկողին մտնել.* **-гáться**, -жáться, -чься *չ.* *երկար մնալուց փչանալ.* мукá слежáлась; рожь слежáлась.

Слегкá *մ.* *թեթև կերպով.* *հարևանցի կերպով.* онъ с. рáненъ; онъ тóлько с. коснýлся э́того дѣ́ла. [гáться.

Сле‖жáться, **-живаться** *ա.* Сле-

Сле‖зá *է.* *արտասուք, արտօսր, արցունք.* проливáть слёзы; притвóрныя, крокоди́ловы слёзы *կեղծ, կոկորդիլոսեան արտասուքներ.* залиться с—áми, утопáть въ с—áхъ *ողէկէց արցունքներ թափել.* просить со с—áми на глазáхъ *արտասուքներն աչքերին խնդրել.* *исторгáть у когó слёзы *մէկին ստիպել լալ, լաց լինել.* кукýшкины слёзы *բս.* Orchis, *որքիս, ձուատակ, խոլորձ (մեւր լայնատերև խոլորձ).* с. травá *բս.* Carlina acaulis, *կարլինա, անցօղուն փարպափուշ.* Богорóдицыны слёзы *ա.* Слезни́къ; **-зи́на**, **-зи́ночка** *է.* *նւզ.* *արտասուկիկ.* **-зи́ться** (-зю́сь -зя́тся) *չ.* *արտասուալից լինել.* глазá слезя́тся; **-(ё)зка** *է.* *նւզ.* *արտասուկիկ.* кукýшкины с—и = кукýшкины слёзы (*ա.* Слезá); Богорóдицыны с—и *ա.* Слезни́къ; **-зли́вость** *է.* *լացկանութիւն.* **-зли́вый** *ած.* *լացկան.* **-зни́къ**, á *ա.* *բս.* Coix lacrima, *արտասուախոտ, Յովբի արտասուք.* **2**, *պտմ.* *արտասուաստիճ.* **-(ё)зно** *մ.* *արտասուքն աչքերին, լալով.* **-(ё)зный** *ած.* **1**, *արտասուքի, արտասուա—.* с. мѣшёчекъ *կզմն.* *արտասուապարկ.* **2**, *արտասուելի, ողբալի, աղերսական, լալագին.* с—ое зрѣ́лище; с—ая прóсьба *լալագին խնդիր, հայցում.* **-зотечéніе** *չ.* *բժ.* epiphora, *արտասուահոսութիւն:*

Сле‖сари́шка *ա.* *նւստ.* *վատ, անպիտան փականագործ.* **-сáрный** *ա.* Слесáрскій; слесáрная, ой *է.* **-сáрня** *է.* *փականագործի արհեստանոց.* **-сарскій** *ած.* *փականագործի.* **-сарство** *չ.* *փականագործութիւն.* **-сарша** *է.* *փականագործի կին.* **-сарь** *ա.* *փականագործ:*

I. **Сле‖тáть**, -тѣть *չ.* **1**, *թռչել[ով թողնել, հեռանալ կամ իջնել].* пти́цы слетѣ́ли съ дéрева; ворóна слетѣ́ла съ дéрева на зéмлю; э́то áнгелъ, слетѣ́вшій съ нéба; **2**, *վայր ընկնել, վայր գլորուել.* ѣздóкъ слетѣ́лъ съ лóшади, съ сѣдлá; **-ся** *անդր.* [*զանազան կողմերից*] *թռչելով գալ, ժողովուել, հաւաքուել.* вóроны слетѣ́лись на пáдаль.

II. **Слетáть** *չ.* *շուտով գնալ և վերադառնալ.* онъ скóро слетáлъ въ гóродъ *նա ծտի նման քաղաք թռաւ ու վերադարձաւ:*

Слё‖токъ, тка *ա.* *նոր թև առած, թռչելու ընդունակ ձագ, թռչունի ձագ.* **-тъ** *ա.* **1**, *թռչելը, թռչում.* уби́ть пти́цу на с—ѣ *թռչունին թռչելիս սպանել.* **2**, *միասին հաւաքուած թռչուններ[ի երամ].* **-(е)тѣть** (-ечу -тя́тъ; -ти́), **ся** *ա.* Слетáть, ся I.

Слечь (сля́гу -жешь -гýтъ: *անց.* слёгъ -глá, ó; *հրմ.* -сля́гъ), **ся** *ա.* Слегáть, ся.

Сли́ва *է.* **1**, *սալոր, շլոր, 'դամբուլ'.* **2**, *բս.* Prunus domestica, *սալորի, սալորենի, շլորի, 'դամբուլ' [ծառ].* благовóнная с., Prunus Mahaleb, *նորգենի (շշի):*

Сли‖вáніе *չ.* **1**, [*ածելով, թափելով*] *բաժանելը.* **2**, *միասին, մի տեղ ածելը, հաւաքելը.* **3**, *ածելը, ձուլելը.* **4**, *խառնելը, չփոթելը.* **-вáть**, слить *ն.* **1**, [*թափելով, ածելով*] *բաժանել.* с. пи́во изъ дрожжéй *գարեջուրը բասախաշից բաժանել.* **2**, *ածանել, միասին, մի տեղ ածել, հաւաքել.* с. остáтки винá изъ нéсколькихъ буты́локъ въ однý; **3**, *ածել, ձուլել.* **4**, *խառնել, չփոթել.* **-ся** *անդր.* *խառնուել, միանալ.* побѣди́тели сли́ли́сь воеди́но съ побѣждёнными; э́ти двѣ рѣки слива́ются у сáмаго гóрода; Арáксъ слива́ется съ Курóю. [*բուլ*:

Сли́вина *է.* *սալոր, շլոր, 'դամբուլ', 'դամ-*

Сли́‖вка *է.* *ա.* Сливáніе; **-вки**, вокъ *է.* *յ.* **1**, *սեր, սերուցք.* сбивáть, взбивáть с. *սերուցքը հարել.* *с. óбщества *հասարակութեան բարձր, փարթամ դասակարգը.* **2**, [*զանազան անօթներից միասին ածած, ածանած*] *խառնուրդ, մնացորդ (որ. գինու).* **-внóй** *ած.* **1**, *խառնուած, խիտ, թանձր, հոծ.* **2**, [*զանազան ամաններից*] *միասին ածած, հաւաքած:*

Сли́‖вный *ած.* *սալորի, շլորի, 'դամբուլի'.* с—ое дéрево; с—ая кóсточка; **-вня́къ**, á *ա.* *սալորի, շլորի, 'դամբուլի' պարտէզ, 'բախչա':*

Сли́во‖чки, чекъ *է.* *յ.* *նւզ.* *սեր, սերուցք.* **-чная**, ой *է.* *սերի, սերուցքի խանութ, կրպակ.* **-чникъ** *ա.* *սերաման, սերի, սերուցքի աման, անօթ.* **-чный** *ած.* *սերի, սերուցքի[ց պատրաստած].* с—ое мáсло *սերի[ց պատրաստած], ընտիր կարագ:*

Сливъ *ա.* *խնելը, պակասելը, -սում (վաբարած ջրի).* водá на с—ѣ.

Сли‖вя́нка *է.* *սալորի, շլորի, 'դամբուլի' շարապ, խմելիք.* **-вянóй**, **-вя́ный** *ա.* Сли́вный.

Сли́‖жу *ա.* Слизáть; **-зáніе** *չ.* *լիզելը, լիզելով առնելը, վերցնելը.* **-зáть** (-жý -жутъ; -жи́) *ա.* Сли́зывать.

Сли́‖зень, зня *ա.* **1**, *կնղ.* Limax, *կողինջ (խխունջ մի).* **2**, *ծովային ոսկրաչար ձուկ մի:*

Сли‖зетечéніе *չ.* *բժ.* *մաղասահոսութիւն, լորձնահոսութիւն, գում.* **-зистый** *ած.* *մաղասային, -սոտ, 'բլղամոտ', լորձնոտ.* с—ая жи́дкость *մաղաս, լորձն, 'բլղամ'.* с—ая оболóчка *կզմն.* *մաղասային թաղանթ.* **-зкій** *ած.* **1**, *մաղասոտ, լորձնոտ, 'բլղամոտ'.* **2**, *լպրծուն, սկկուն.* **-зковáтый** *ած.* **1**, *մի փո-*

քըր մաղասոտ, լորձնոտ, ՝բլղամոտ՝. 2, մի փոքըր լպրծուն, սլկուն. **-зкость** է. լպրծունութիւն, սլկունութիւն. I. **-знуть**, осл— չ. մաղասակալիլ, լորձնակալիլ, մաղասով ծածկուել, լպրծուն դառնալ. II. **-зну́ть** տ. Слизывать; **-зня́къ**, а́ ա. կնդ. կակղամորթ. **-зъ** ա. կնդ. Blennius, մաղասաձուկն։

Сли́|зываніе չ. լիզելը, լիզելով առնելը. **-зывать**, -за́ть, -зну́ть ն. 1, լիզել, լիզելով առնել, մաքրել. 2,* ՝թռցնել՝, գողանալ։

Сли|зь է. լորձ, լորձունք, մաղաս, շողիք, ՝բղլամ՝. растительная с. հոյզ, խժային հիւթ. **-зѣть**, осл— չ. մաղասակալիլ, լորձնակալիլ, մաղասով, լորձնով ծածկուել, լպրծուն դառնալ։

Сликова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. Թղթխ. երեսի կողմից միմեանց վերայ դնել (խաղաթղթերը), ծածկել։

Слиня́ть չ. 1, խունանալ, գոյնը տալ, կորցնել. 2, բուրդը կամ փետուրը տալ, թափել, փետրաթափուել. 3,* կորչել, չքանալ։

Сли|па́ніе չ. կպչելը, փակուելը, խփուելը. с. въ ку́чу, въ комо́къ գնդուելը. с. краёвъ ра́ны վէրքի ափերի միմեանց հետ կպչելը, գոցուելը, ապաքինուելը. с. вѣкъ աչքի կոպերի կպչելը. **-па́ть**, **-па́ться**, **-пнуть**, **-пнуться** չ. կպչել, փակուել, խփուել, գոցուել. у меня́ глаза́ слипа́ются աչքերս կպչում են, քունս տանում է. «ра́за два его́ глаза́ слипа́лись».

Сли́|тіе չ. 1, տ. Слива́ніе; 2, միացում (երկու գետերի). **-тковый** ած. ձուլածոյ մետաղի[ց]. с—ое серебро́ ձուլածոյ արծաթ. **-тно** մ. միասին, միացմամբ, միաւորութեամբ. **-тный** ած. միացած, միացեալ, կապակցուած, -կցեալ. с. предло́гъ քերկ. անբաժանելի նախդիր. с—ое предложе́ніе միացեալ նախադասութիւն. **-токъ**, тка ա. **-точекъ**, чка նւզ. ձուլածոյ մետաղ, մետաղի ձող. с. серебра́; **-точный** տ. Сли́тковый; **-ть** (солью́ -ю́тъ; слей), **ся** տ. Слива́ть, ся.

Сли|ча́ть, -чи́ть ն. համեմատել, բաղդատել. ստուգել. с. спи́сокъ съ по́длинникомъ; с. по́черки; с. по́дписи — ստուգել. **-че́ніе** չ. համեմատութիւն, -տում, բաղդատութիւն, -տում. ստուգութիւն, -գում. с. по́черковъ; **-чи́тельный** ած. համեմատելու, -տական, բաղդատելու, -տական. -ստուգելու, -գիչ. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) տ. Слича́ть.

Сли́шкомъ մ. 1, շատ, սաստիկ, խիստ, չափազանց. онъ с. строгъ; с. ма́ло, с. мно́го; э́то с. до́рого; 2, աւել, աւելի. прошло́ три мѣ́сяца с.; ей с. три́дцать лѣтъ.

Слія́ніе չ. միանալը, խառնուելը (հոսելով), միացում, միաւորութիւն, խառնուում. при с—іи Ара́кса съ Куро́ю.

Слобо|да́ է. **-дка** նւզ. 1, միափողոց, մի փողոցով մեծ գիւղ, շէն. 2, արուարձան, քաղաքին կից գիւղ, շէն. **-дско́й** ած. արուարձանի, -նային. **-жа́нинъ** ա. (յ. с—жа́не, -нъ), **-жа́нка** է. արուարձանի բնակիչ, -կչուհի։

Слова́|рикъ ա. նւզ. պստիկ, թեթև բառարան. **-рный** ած. բառարանի, -նային. **-рь**, я́ ա. բառարան, բառգիրք. ручно́й, карма́нный с.; *э́то ходя́чій слова́рь դա կենդանի բառարան է. переводи́ть, прибѣга́я ча́сто къ по́мощи с—я́.

Слове́|сникъ ա. գրական, գրականագէտ, մատենագիր, բանասէր. **-сно** մ. բանաւոր կերպով. **-сность** է. գրականութիւն, մատենագրութիւն, դպրութիւն, բանասիրութիւն. изя́щная с. գեղեցիկ դպրութիւն. исто́рія с—и; **-сный** ած. 1, բանաւոր, բերանացի. с—ое приказа́ніе; с—ое завѣща́ніе; с—ыя нау́ки գեղեցիկ դպրութիւն, հումանական գիտութիւններ. 2, բանաւոր, բանական, խօսուն. с—ое существо́ բանական, խօսուն էակ, մարդ. **-чко** չ. նւզ. պստիկ խօսք։ [вливать.

Слови́ть (-влю́ -вятъ; -ви́) տ. Сла-

Сло́вно մ. կարծես, կարծես թէ, ասես, ասես թէ. իբրև, ինչպէս. с. мёртвый; онъ с. помѣ́шанъ նա կարծես խելագարուել, ՝գժուել՝ է. онъ бро́сился на него́, с. хи́щная пти́ца — ինչպէս գիշատիչ թռչուն, գիշատիչ թռչունի պէս, նման։

Сло́во չ. 1, խօսք, (գր.) բան. че́стное с. ազնիւ խօսք. ла́сковое с.; вздо́рныя, пусты́я слова́; Богъ со́здалъ свѣтъ одни́мъ с—омъ; С. Бо́жіе Աստծու խօսքը, Սուրբ գիրքը. с—омъ, одни́мъ с—омъ մի խօսքով. онъ за́ с—омъ въ карма́нъ не полѣ́зетъ նա խիստ լեզուանի է. я говорю́ со словъ его́ ես ասում եմ այն, ինչ որ նորանից լսել եմ. дать с. խօսք տալ. не сдѐрживать с—а խօսքը չպահել. вѣ́рить на́ с. խօսքին հաւատալ. не о томъ с. խօսքը դորա մասին չէ. онъ де́рзокъ на слова́хъ նա չար լեզուի տէր է, յանդուգն է. объясни́ть что въ коро́ткихъ с—а́хъ կարճ, հակիրճ խօսքերով մի բան մեկնել, բացատրել. на слова́хъ խօսքով, բերանացի կերպով. онъ храбръ то́лько на слова́хъ; онъ о́тдалъ э́то приказа́ніе на слова́хъ; по его́ слова́мъ նորա խօսքերով, նորա ասելով. къ с—у ՚ի դէպ. с. не стрѣла́, да пу́ще стрѣлы́ (առծ.) թրի կտրածը կը սաղանայ, լեզուի կծածը չի սաղանայ. за́ словомъ, сло́во-за́-слово խօսելիս, կամաց կամաց. за́ с—омъ, мы косну́лись э́того вопро́са; с. и дѣ́ло! պտմ. խօսք և գործ (դարձուածք, որ գործ էին ածում քաղաքական տեսակէտից կասկածելի անձերին ձերբակալելիս). быть въ с—ѣ հնց. պատասխանատուութեան ենթարկուած լինել. су́дное с. լանջապանակ (հրէից քահանայապետի). 2, քերկ. խօսք, բառ. набо́ръ словъ բառերի կուտակութիւն. неупотреби́тельное с.; ру́сское, нѣме́цкое с.; игра́ словъ (կմ слова́ми) բառախաղութիւն. с. въ с. բառ առ բառ, բառացի կերպով. переводи́ть с. въ с.; 3, լեզու, բարբառ. люби́тели ру́сскаго с—а; 4, ճառ, քարոզ, խօսք, խօսակցութիւն, զրոյց. даръ с—а ճարտասանութեան ձիրք, շնորհք. надгро́бное с. դամբանական. похва́льное с. ներբող. заключи́тельное с. предсѣда́теля, обращённое къ прися́жнымъ засѣда́телямъ; 5, սլօվօ (С տառի սլավոնական անունը)։

Слово|изверже́ніе չ. անօգուտ բառերի կուտակութիւն. **-ли́тецъ**, тца ա. տառեր ձուլող, ածող, ՝թափող՝. **-ли́тный** ած. տառեր ձուլելու, ածելու, ՝թափելու՝. слоли́тная, ой, **-ли́тня** է. տառերի ձուլարան. **-ли́тчикъ** տ. Словоли́тецъ; **-оби́льный**

ած. բառաշատ. **-охо́тливость** է. զրուցասիրութիւն, սէր, 'հաւէս' խօսելու, զրուցելու, շատախօսութիւն. **-охо́тливый** ած. զրուցասէր, սիրով առատ. խօսող, շատախօս. **-пре́ніе** չ. բանակռիւ, խօսքերով, բերանացի վէճ, կռիւ. с., споръ о пустякáхъ.

Словопроиз‖веде́ніе չ. տ. Этимоло́гія; **-во́дный** տ. Этимологи́ческій; **-во́дство** չ. տ. Этимоло́гія.

Словосочине́ніе չ. տ. Си́нтаксисъ.

Словотолкова́‖ніе չ. բառամեկնութիւն, խօսքերի, բառերի մեկնութիւն, բացատրութիւն. **-тель** ար. բառամեկնիչ, խօսքեր, բառեր մեկնող, բացատրող. **-тельный** ած. բառամեկնութեան, խօսքեր, բառեր մեկնելու, մեկնող, բացատրելու, բացատրող։

Сло‖воударе́ніе չ. քեր. շեշտադրութիւն. **-вцо́** չ. նւզ. պստիկ խօսք, բառ. кра́сное с. լաւ, մխիթարական, սուր, սրամիտ, զողտրիկ խօսք. для кра́снаго с—á не пожалѣ́етъ ни мáтери, ни отцá (առծ.) նորա համար զատտրիկ խօսքը բարեկամից էլ բարձր է։

Сло‖гоударе́ніе տ. Словоударе́ніе; **-гъ** ար. **1**, քեր. վանկ. **2**, ոճ. надýтый с. ճոռոմաբանութիւն, փծուն ոճ։

Сло‖ева́тость է. թեթև խաւաւորութիւն, շերտաւորութիւն. **-ева́тый** ած. մի փոքրը, թեթև խաւաւոր, շերտաւոր, թեթև խաւերով, շերտերով. **-е́ніе** չ. խաւխաւ յօրինելը. **-ёный** ած. խաւխաւ, թերթ թերթ յօրինուած։

Сло‖же́ніе չ. **1**, առնելը, վերցնելը, վայր բերելը, վայր դնելը. с. съ себя́ до́лжности պաշտօնը թողնելը, պաշտօնից հրաժարուելը. **2**, ծալելը, ծալում. **3**, զիջելը, ներելը, թողնելը. с. съ кого́ долго́въ; **4**, կազմուածք, կազմութիւն. человѣ́къ крѣ́пкаго с—ія; человѣ́къ хоро́шаго с—ія; **5**, շարադրելը, շարադրում, -դրութիւն, յօրինելը, -նում. с. стихо́въ; **6**, թւբ. գումարում. с. дробе́й; дѣ́лать с. գումարել. **-жённый** բյ. ած. կազմուած. хорошо́ с. человѣ́къ լաւ, բարեձև կազմուածքի տէր մարդ. ду́рно с—ое дитя́ վատակազմ, վատ կազմուածքի տէր տղայ. **-жи́ть** (-жу́ -жáть), **ся** տ. Склáдывать, ся և Слагáть, ся; *с. го́лову գլուխը վայր դնել, մեռնել. **-жно** մ. բարդ կերպով, բարդութեամբ. **-жность** է. բարդութիւն. բարդ կազմ, կազմութիւն. с. маши́ны; **2**, միջին հաշիւ, միջին թիւ. цѣни́ть имѣ́ніе по десятилѣ́тней с—и дохо́да; въ с—и э́то имѣ́ніе даётъ три ты́сячи рублéй дохо́да; **-жноцвѣ́тный** ած. բս. բարդածաղիկ, բարդ, միացեալ ծաղիկներով. **-жный** ած. **1**, բարդ, բաղադրեալ. с. вопро́съ; с—ое сло́во; с—ое числó; с—ая маши́на; с—ая болѣ́знь; **2**, խառն. с—ая коми́ссія.

Сло‖й ար. խաւ, շերտ. песчáный с. աւազի խաւ. талькъ отдѣля́ется с—я́ми; слой тѣ́ста խմորաշերտեր. с. наво́за, гли́ны աղբի, կաւի խաւ, շերտ. подко́жный жи́рный с.; *рáзные слои́, вы́сшіе слои́ общества հասարակութեան զանազան, բարձրագոյն խաւերը. годово́й с. въ дéревѣ տարուայ ընթացքում ծառի մէջ գոյացած շերտ, խաւ. щебе́нный с. на шоссé; пáхотный с. հերկելի շերտ (հողի). **-йка** է. շերտ շերտ բաժանելը (խմորը). շերտ շերտ բաժանուած խմոր, հայս. дѣ́лать с—у խմորը շերտ շերտ բաժանել. **-и́стость** է. խաւաւորութիւն, շերտաւորութիւն. **-и́стый** ած. խաւաւոր, շերտաւոր, խաւերով, շերտերով դասաւորուած, խաւերից, շերտերից բաղկացած. **-и́ть** (-ю́ -я́тъ) ն. շերտերով, խաւերով, շերտ-շերտ, խաւ-խաւ բաժանել, դարսել, յօրինել. с. тѣ́сто.

Сло‖мáніе չ. տ. Сло́мка; **-мáть** տ. Слáмывать; **-ми́-головá** ար. թոկից փախած, ժպիրհ ոմն, 'չաթու քեասան'. **-ми́ть** (-млю́ -мятъ; -ми́) տ. Слáмывать; **-мка** է. **1**, կոտրելը, բեկ[ան]ելը. **2**, քանդելը, -դում, խորտակելը, -կում. с. до́ма, забо́ра; **-мъ** ար. **1**, տ. Сло́мка; **2**, կոտրած, բեկած տեղ, կոտրուածք, բեկուածք։

Слони́ть (-ню́ -нятъ) ն. **1**, յենել, կռթնեցնել, 'դէմ տալ' (պատին). **2**, ծածկել։

Слони́ха է. էգ փիղ։

Сло‖но́вый ած. փղի. с. хо́ботъ; с—ая ко́сть փղոսկր. **-нъ**, á ար. կնդ. Elephas, փիղ. изъ му́хи дѣ́лать слонá լուից ուղտ շինել. *лáять на с—á լուսնի վերայ հաչել։

Слоня́ться ներգ. դատարկ, 'պարապ սարապ' շրջել, ման գալ, թափառել, 'քամի կուլ տալ', փողոցները չափչփել։

Сло́‖пать ն. ռմկ. կլանել, ագահաբար ուտել, լափել. **-пе́цъ**, пцá ար. մի տեսակ թակարդ, ականաթ։

Слу‖гá ար. ծառայ, 'նօքար', սպասաւոր. вашъ поко́рнѣйшій с.; **-жáка** ար. **1**, ջերմեռանդ ծառայ. **2**, պառաւ զինուոր. **-жáнка** է. աղախին, նաժիշտ, 'քօծ'. -(у́)**жáщій** ած. ծառայող. с л у́ ж á щ і е, ихъ ար. յ. ծառայողներ, պաշտօնեաներ. **-жба** է. **1**, ծառայութիւն, պաշտօն, 'դուլլուղ'. граждáнская, вое́нная с.; госудáрственная с. պետական ծառայութիւն. быть у кого́ на с—ѣ մէկի մօտ ծառայել. товáрищъ по с—ѣ պաշտօնակից. быть на дѣйстви́тельной с—ѣ ներգործական ծառայութեան մէջ գտնուել. дру́жба дру́жбой, а с. с—ой (առծ.). **2**, պաշտօն, պաշտամունք, ժամերգութիւն, ժամասացութիւն. боже́ственная с.; сего́дня нѣтъ с—ы; **3**, ար. ռմկ. զինուոր. **4**, с л у́ ж б ы, жебъ (կմ -жбъ) է. յ. տանը կից զանազան շինութիւններ (աղախնանոց, լուացարան, մառան, մարագ ևլն). **-же́бникъ** ար. պատարագամատոյց. ծիսարան, մաշտոց. **-же́бный** ած. **1**, ծառայութեան, պաշտօնի. պաշտօնական. с—ое сноше́ніе պաշտօնական յարաբերութիւն. **2**, պաշտօնի, պաշտամունքի, ժամերգութեան, ժամասացութեան. **-же́ніе** չ. **1**, ծառայելը, սպասաւորելը, 'դուլլուղ' անելը. **2**, [պաշտօն, պատարագ...] մատուցանելը. с. заýтрени առաւօտեան ժամ ասելը. посвяти́ть себя́ на с. Бо́гу հոգևորական դառնալ, եկեղեցուն նուիրուել. **-жи́вый**, аго ար. զինուոր (ծառայութիւնից դուրս կամ ծամ ծառայութեան մէջ գտնուող). ей с.! ընկեր, ընկեր ջան. **-жи́лый** ած. ծառայութեան, պաշտօնի. զինուորական ծառայութեան մէջ գտնուած. **-жи́тель** ար. ծառայ, սպասաւոր. больни́чный с.; **-жи́тельница** է. աղախին, սպասաւորուհի. **-жи́тельскій** ած. ծառայի, սպասաւորի. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) **1**, չ. ծառայել,

սպասաւորել, ‘դուլլուղ‘ անել. кому́ служу́, того́ хвалю́ (առծ.). с. оте́честву; с. въ пѣхо́тѣ, во фло́тѣ; шине́ль э́та служи́ла мнѣ одѣя́ломъ; с. предло́гомъ, примѣ́ромъ իբրև պատրուակ, իբրև օրինակ ծառայել. с. солда́томъ իբրև զինուոր ծառայել. э́то ни къ чему́ не слу́житъ այդ ոչ մի բանի պէտք[ական] չէ. с. по гражда́нскому вѣ́домству քաղաքացիական ծառայութեան մէջ գտնուել. до́лго с. въ одно́мъ чи́нѣ երկար մընալ միևնոյն տեղում, տեղի մէջ. свѣ́жій цвѣтъ лица́ слу́житъ при́знакомъ здоро́вья — համարուում է. **2,** ն. և չ. [պատարագ, ժամ] անել. պատարագել. с. обѣ́дню պատարագ անել. сего́дня служи́лъ самъ архіере́й այսօր պատարագիչը եպիսկոպոսն էր. **-жка** ա. **1,** սպասաւոր, ‘փոքրաւոր‘ (վանքի, եպիսկոպոսի). **2,** կօշկահան, քօշկաքաշ (գործիք):

Слука́вить տ. Лука́вить.

Слу‖па́ть, -пи́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. կլպել, կեղևել, փռճոկել, կեղևը, կլեպը քաշել. *с. съ кого́ что մէկից մի բան կորզել, ղօռով ստանալ, մէկի ջանից մի բան հանել. **-ся** անդ. կեղևը, կլեպը, փռճոկը գցել. **-пле́ніе** չ. կլպելը, կեղևելը, փռճոկելը. **-плива́ть, ся, -пля́ть, ся** տ. Слупа́ть, ся.

Слу‖хово́й ած. լսողութեան, լսելու, լսելեաց. с. о́рганъ; с. прохо́дъ լսողութեան անցք. с. нервъ լսողութեան նեարդ. с—о́е окно́ լսելու [նպատակով շինած] պատուհան. երդիկ. **-хъ** ա. **1,** լսելիք, լսողութիւն. о́рганъ слу́ха լսելեաց, լսողութեան գործարան. имѣ́ть то́нкій, о́стрый с.; э́то прія́тно с—у այդ հաճելի է լսել. пѣть по с—у լսողութեամբ երգել. ту́пость с—а; потѐря с—а; идётъ, но́сится с. լուր է պտտում. объ нёмъ хо́дятъ дурны́е с—и նորա մասին վատ լուրեր են պտտում. разнёсся с. լուր տարածուեց. не вся́кому с—у вѣрь; распусти́ть с. լուր տարածել. э́то то́лько с—и այդ լոկ լուրեր են, ‘աւէկօսէններ‘ են. объ нёмъ ни с—у, ни ду́ху նորա մասին ոչինչ լուր, ‘խաբար‘ չկայ. я зна́ю его́ то́лько по с—у ես նորա մասին միայն լսել եմ:

Слу́‖чай ա. **1,** դէպք, պատահմունք, դիպուած, պատահար, արկած. непредви́дѣнный с.; осо́бенный, рѣ́дкій с.; несча́стный с.; удо́бный с.; въ тако́мъ с—ѣ այդպիսի դէպքում, [դէ, բաս] որ այդպէս է. въ проти́вномъ с—ѣ հակառակ դէպքում. во вся́комъ с—ѣ յամենայն դէպս. ни въ како́мъ с—ѣ ոչ մի դէպքում. на с. дождя́ այն դէպքում, երբ անձրև գայ. при э́томъ с—ѣ, по э́тому с—ю այդ դէպքում. купи́ть вещь по с—ю պատահարար իր, բան գնել. во мно́гихъ с—яхъ շատ դէպքերում. во всѣхъ с—яхъ; въ кра́йнемъ с—ѣ ծայրայեղ դէպքում. по́льзоваться с—емъ; упусти́ть с.; по счастли́вому с—ю բախտի բերմամբ. **2,** պատճառ, առիթ. по с—ю войны́ պատերազմի պատճառով. пара́дъ отка́занъ по с—ю дождя́; когда́ предста́вится къ тому́ с. երբ գորան առիթ ներկայանայ. иска́ть с—я առիթ որոնել. **3,*** շնորհք, յարգանք, պատիւ. հեղինակութիւն. человѣ́къ въ с—ѣ հեղինակութեան տէր մարդ, շնորհք վայելող մարդ:

Слу‖ча́йно մ. պատահարար. **-ча́йность** է. պատահականութիւն. возмо́жная с.; **-ча́йный** ած. **1,** պատահական, դիպուածական. с—ыя обстоя́тельства; с—ые, посторо́нніе дохо́ды; **2,** բացառիկ դիրքի, հեղինակութեան տէր, յարգուած, բացառիկ, առանձին յարգանք, պատիւ, շնորհք վայելող, ունեցող. **-ча́ть, -чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. **1,** միացնել, յարակցել. մօտեցնել, մերձեցնել. **2,** մերձաւորել, զուգաւորել. ‘բաց թողնել‘ (‘այղրին‘ մատակի վերայ, բուղային կովի վերայ). թողնել որ բեղմնաւորուի (մատակին, կովին էլն). с. осла́ съ осли́цею, осли́цу съ осло́мъ; с. жеребца́ съ кобы́лою, кобы́лу съ жеребцо́мъ; **-ча́ться, -чи́ться** (-чу́сь -ча́тся) չ. պատահիլ, տեղի ունենալ. э́то мо́жетъ случи́ться со вся́кимъ; какъ э́то -чи́лось? съ нимъ -чи́лось несча́стіе; льстецы́ окружа́ютъ его́, но -чи́сь несча́стіе, и онъ оста́нется оди́нъ — բայց եթէ [նորա հետ] մի դժբախտութիւն պատահի, նա մենակ կը մնայ. на э́то вре́мя у него́ -чи́лись го́сти այդ ժամանակ նա հիւրեր ունէր. **-чка** է. **1,** բաց թողնելը (‘այղրին‘ մատակի վերայ, բուղային կովի վերայ էլն), զուգաւորելը, թողնելը, որ բեղմնաւորուի (մատակը, կովը էլն). **2,** մերձաւորութիւն, զուգաւորութիւն, յուլ գալը, (շըների մասին) ‘քօնթի գալը‘. с. волко́въ գայլերի զուգաւորութիւն, զուգաւորութեան ժամանակը. **-чно́й, -чный** ած. բեղմնաւորող. բեղմնաւորութեան. с—о́й жеребе́цъ յովատակ, ‘այղր‘, ‘էգիր‘. с—а́я коню́шня բեղմնաւորութեան ձիանոց, մատակարան:

Слу́ша‖ніе չ. լսելը, ունկնդրելը. с. свидѣ́телей; с. дѣ́ла; дѣ́ло поступи́ло къ с—ію գործը լսուում է. **-тель** ա. **-тельница** է. ունկնդիր, -դրուհի, լսող, ունկնդրող այր, կին, աղայ, աղջիկ. **-ть,** посл— ն. **1,** լսել, ունկնդրել. անսալ. с. му́зыку, ле́кцію, чте́ніе, чью рѣчь; с. чьи-либо совѣ́ты մէկի խորհուրդներին լսել, անսալ. говори́те, я васъ слу́шаю; с. свидѣ́телей; с. обѣ́дню պատարագին ներկայ լինել. с. курсъ хи́міи — լսել, անցնել. с. во всѣ у́ши ականջները սրած լսել. за́втра бу́дутъ с. моё дѣ́ло վաղը իմ գործը կը լսեն, կը քննեն. слу́шай! լսի՛ր, ականջ դի՛ր. слу́шаю-съ լսում եմ, պատրաստ եմ ձեր հրամանը կատարել. **-ся** չ. кого́, чего́ մէկին, մի բանի լսել, անսալ, ականջ դնել. э́тотъ ребёнокъ никого́ не слу́шается; с. роди́телей; с. чьи́хъ-либо совѣ́товъ; не слу́шался отца́, послу́шаешься кнутца́ (առծ.):

Слыть (слыву́ -ву́тъ; -ви́) չ. кѣмъ, чѣмъ համարուել, մէկի, մի բանի համբաւ, հռչակ ունենալ, վայելել, յայտնի լինել իբրև. с. учёнымъ; онъ слывётъ скупы́мъ, онъ слывётъ о́чень бога́тымъ; с. зна́тнымъ человѣ́комъ.

Слы‖ха́ть չ. լսել. я ничего́ подо́бнаго не слыха́лъ; я ещё не слыха́лъ э́той пѣви́цы; я объ э́томъ ничего́ не слыха́лъ; не слыха́ли ли вы объ нёмъ чего́-нибу́дь; слы́ханное ли э́то дѣ́ло լսուած բան է այդ, միթէ այդ լսուած բան է. **-хъ** ա. լուր, համբաւ. ви́домъ не вида́ть, с—омъ но слы-

ха́ть ոչ տեսնում և ոչ էլ լսում բան է. **-шать** (-шу -шатъ) ն. 1, լսել. իմանալ, տեղեկանալ. я слы́шалъ, что онъ бо́ленъ; я слы́шалъ ихъ разгово́ръ; я слы́шалъ э́того пѣвца́; онъ не слы́шитъ на лѣ́вое у́хо ձախ ականջով նա չէ լսում. слы́шали ли вы э́ту но́вость? я уже́ давно́ о нёмъ ничего́ не слы́шу; онъ и с. объ э́томъ не хо́четъ; слы́шалъ звонъ, да не зна́етъ гдѣ онъ (առծ.). 2, զգալ, իմանալ. слы́шу ды́момъ па́хнетъ; *онъ ногъ (կմ земли́) не слы́шитъ подъ собо́ю նորա ծնկները ծալւում են, նա չէ կարողանում ոտքի վերայ կանգնած մնալ. **-шимый** ած. լսելի, լսուող. **-шный** ած. 1, լսելի, լսուող. слы́шенъ го́лосъ ձայն է գալիս, ձայն է լսւում. и́зрѣдка слы́шенъ былъ стонъ; слы́шно, что война́ бу́детъ լսւում է, որ պատերազմ պիտի լինի. 2, զգալի, նկատելի. тутъ слышна́ [сы́рость.

Слѣва մ. ձախ կողմից:

Слѣ‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) 1, (насл—) չ. հետք թողնել. 2, (насл—) ն. հետքով, հետքին նայելով որոնել, փնտռել, հետամուտ լինել. 3, չ. за чѣмъ մի բանի հետևել, հսկել. за кѣмъ մէկին, մէկի վերայ հսկել. с. за хо́домъ дѣ́ла; с. за успѣ́хами нау́ки; с. за собы́тіями; зо́рко с. за кѣмъ; с. звѣ́ря на охо́тѣ որսին հետամուտ լինել. **-дованіе** չ. 1, за кѣмъ մէկին հետևելը, հետամուտ լինելը. 2, ընթացք (զօրքի, թափօրի). 3, чему́ մի բանի նմանուելը. 4, чего́ մի բան քննելը. **-дователь** ա. քննիչ. суде́бный с.; **-довательно** մ. հետևապէս, ուրեմն. я мы́слю, с. существу́ю (cogito, ergo sum); **-довать** (-дую -ютъ), посл— չ. 1, հետևել. онъ шёлъ впереди́, а про́чіе слѣ́довали за нимъ; с. внуше́нію свое́й со́вѣсти; по́слѣ весны́ слѣ́дуетъ лѣ́то գարնանը հետևում է ամառը, գարունից յետոյ գալիս է ամառը. ночь слѣ́дуетъ за днёмъ; раска́яніе слѣ́дуетъ за преступле́ніемъ; посл— чьему́ совѣ́ту, мнѣ́нію; с. мо́дѣ; банкро́тства слѣ́дуютъ одно́ за други́мъ; изъ э́того слѣ́дуетъ, что я правъ; 2, ն. քննել. с. уголо́вное дѣ́ло; 3, չ. դէմք. պէտք, պիտոյ լինել, հարկ, հարկաւոր, վայել, պատշաճ լինել. слѣ́дуетъ պէտք է, հարկ է, վայել է, պատշաճ է. слѣ́довало бы պէտք էր, հարկ էր, վայել էր, պատշաճ էր. ему́ слѣ́дуетъ забо́титься объ э́томъ նա պէտք է դորա մասին հոգայ. ско́лько вамъ слѣ́дуетъ за вашъ трудъ որքան պիտի հանի ձեզ ձեր աշխատանքի համար. не слѣ́дуетъ говори́ть объ э́томъ; ему́ слѣ́дуетъ получи́ть ещё сто рубле́й; слѣ́дуетъ замѣ́тить, что... պէտք է նկատել, որ... **-дственно** մ. Слѣ́довательно; **-дственный** ած. իրւ. քննիչ, քննող, քննողական. с—ая коми́ссія; с. протоко́лъ; с. при́ставъ քննիչ դատաւոր. **-дствіе** չ. 1, հետևանք. болѣ́знь э́та есть с. невоздержа́нія; споко́йствіе ду́ха есть с. чи́стой со́вѣсти; э́тотъ посту́покъ мо́жетъ имѣ́ть ги́бельныя с—ія; въ слѣ́дствіе մ. Вслѣ́дствіе; 2, հետևանք, եզրակացութիւն. выводи́ть ло́жное с.; 3, իրւ. քննութիւն, խոյզ. по его́ дѣ́лу произво́дится с. նորա գործի մասին քննութիւն է կատարւում. нахожде́ніе обвинённаго подъ с—іемъ; предвари́тельное с. նախընթաց, յառաջընթաց քննութիւն. **-дующій** ած. 1, հետևեալ, հետագայ. на с. день հետևեալ օրը. въ газе́тахъ напеча́тано с—ее; продолже́ніе въ с—емъ но́мерѣ; 2, հասանելի, հասնող. отда́йте с—ія ему́ де́ньги; оте́цъ далъ ка́ждому изъ свои́хъ дѣте́й с—ую ему́ часть; **-дъ** ա. 1, հետք. с. телѣ́ги, колёсъ; человѣ́ческій, звѣри́ный с.; о́спа оста́вила с—ы́ на его́ лицѣ́; с—ы́ пожа́ра; с—ы́ побо́евъ; *итти́ кому́-либо во с. կմ по чьи́мъ-либо с—а́мъ մէկի հետքով, շաւղով գնալ, մէկին հետևել. итти́ по с—а́мъ свои́хъ пре́дковъ իւր նախնիների շաւղով գնալ. и с. его́ просты́лъ նորա իզն ու թօզը չկայ. горя́чій с. նոր, թազա հետք. слѣ́домъ մ. հետքով, յետևից. итти́ за кѣмъ слѣ́домъ; онъ шёлъ слѣ́домъ за мно́ю; с—ы́ опустоши́тельной войны́ начина́ютъ исчеза́ть; въ слѣдъ մ. Вслѣдъ; соба́ка попа́ла на с. звѣ́ря; *и с—а́ ко мнѣ не клади́, чтобы и с—а́ твоего́ у меня́ не́ было իմ շեմքը ոտ չդնես, քո ոտը իմ դռնից թող կտրուի. 2, ներբան, ոտի տակ. 3, պատճառ, առիթ. անհրաժեշտութիւն. պատշաճաւորութիւն. тебѣ́ не с. говори́ть объ э́томъ քեզ վայել չէ դորա մասին խօսել:

Слѣ‖за́ніе չ. 1, իջնելը, վայր գալը. 2, ընկնելը, թափուելը. **-за́ть, -зть** (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о; -зь) չ. 1, իջնել, վայր գալ. с. съ ло́шади, съ де́рева; 2, ընկնել, թափուել:

Слѣ‖пе́нь, пня́ ա. կնդ. Tabauus bovinus, գործեխ, 'բոռեխ', 'բոռ'. **-пенькій** նւզ. մ. Слѣпо́й; **-пе́цъ**, пца́ ա. կոյր, 'քոռ'. с. слѣпцу́ глаза́ ко́летъ, а о́ба не ви́дятъ (առծ.):

I. **Слѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́), осл— ն. կուրացնել, 'քոռացնել':

II. **Слѣ‖пи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́), **ся** մ. Слѣпля́ть, ся; **-пка** է. 1, ծեփելը, ծեփում, ծեփելով միմեանց հետ կպցնելը, միացնելը. 2, շինելը (կաւից). հանելը, վերցնելը (կաղապարը), արտակաղապարում. **-пле́ніе** չ. ծեփելը, ծեփելով միմեանց հետ կպցնելը, միացնելը. **-плива́ть, -пля́ть**, -пи́ть ն. 1, ծեփել, ծեփելով միմեանց հետ կպցնել, միացնել. 2, շինել, յօրինել(կաւից). с. съ чего́ մի բանի կաղապարը հանել, վերցնել. **-ся** անդր. միասին ծեփուել, միմեանց հետ միանալ:

Слѣ‖пнуть, осл— չ. կուրանալ, 'քոռանալ'. **-по** մ. 1, կուրօրէն, կոյրկուրայն. с. вѣ́рить чему́; 2, անորոշ, մութ. **-пова́тость** է. թեթև կուրութիւն, թոյլ տեսողութիւն. **-пова́тый** ած. վատ տեսնող, համարեա կոյր, 'քոռ'. **-по́й** ած. կոյր, 'քոռ'. слѣпо́й, о́го ա. слѣпа́я, о́й է. կոյր, 'քոռ' այր, կին. с—о́е повинове́ніе կոյր հնազանդութիւն. с—а́я вѣ́ра; с—о́е довѣ́ріе; недѣ́ля о с—о́мъ եկղ. Համբարձման նախընթաց կիւրակի. межъ с—ы́хъ и криво́й зря́чій (առծ.) կոյրերի մէջ միաչքանին թագաւոր է. с. зря́чаго ведётъ, тотъ и друго́й не зна́етъ, куда́ бредётъ (առծ.) կոյրը կոյրին

առաջնորդից, երկուսն էլ խորխորատ ընկան։

Слѣпо‖ку́рникъ ա. բս. Ranunculus, գորտնուկ. **-ку́ръ** ա. բս. ա, Cornus sanguinea, խստափայտ դաւարա. բ, Anemone ranunculoides, գորտնուկազգի պուտ. գ, Stellaria graminea, խոտակերպ աստղիկ։

Слѣпокъ, пка ա. ընդօրինակութիւն, արտանկար. կաղապար. с. съ меда́ли, съ печа́ти; с. съ лица́; снима́ть с. съ ги́псовой фигу́ры; мо́дель сня́тая со слѣ́пка.

Слѣ‖порождённый ած. կոյր ծնուած, 'ի ծննդենէ կոյր. **-пота́** է. կուրութիւն, 'քոռութիւն'. кури́ная с. ա, բժ. հաւկուր. բ, բս. Caltha palustris, ցինգ, ոսկեծաղիկ (վաղինակ). տ. Лю́тикъ; ку́ричья с. բս. ա, Lamium purpureum, ծիրանեգոյն եղնձմայր. բ, Gentiana, բող. գ, Anemone nemorosa, անտառի պուտ (ծափկոտրուկ, պտուկ կոտրուկ ծաղիկ). դ, A. ranunculoides, գորտնուկազգի պուտ. ե, տ. Слѣпоку́ръ գ. գ, Cornus alba, սպիտակ հոնի, 'զօղալենի'. **-по́тствовать** (-вую -ютъ) չ. կոյր լինել. *կոյր լինել, չըտեսնել, չհասկանալ։

Слѣпочекъ, чка նւզ. տ. Слѣпокъ.

Слѣ‖пцо́вый ած. կոյր մկների[ն պատկանող]. **-пышъ**, á ա. կնդ. Spulax typhlus, կոյր մուկ։

Слю‖бля́ться, -би́ться (-блю́сь -бя́тся; -би́сь) **1,** փ-խ. միմեանց սիրել, միմեանց հետ սիրով կապուել. сла́дко слюбля́ться, го́рько разстава́ться (առծ.). **2,** անդր. դուր գալ, հաճելի լինել. трудъ слюби́лся мнѣ; сте́рпится, слю́бится (առծ.) համբերիր և կ'սիրես։

Слю́‖да է. հնք. mica, փայլար (բուն գլիմէր, թիթղոն, Կալեան միկա). горькозёмистая, одноо́сная с., mica magnésien, Մագնեսեան փայլար, բիոտիտ. серебри́стая с. արծաթափայլ փայլար. **-дистый** ած. **1,** փայլար պարունակող. **2,** փայլարակերպ. **-дяно́й, -дяный** ած. փայլարի, -բային. с. сла́нецъ, micaschiste, փայլածնի թերթաքար։

Слю‖на́ է. թուք. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. թքոտել, [թքով] կեղտոտել. **-ся** անդր. ինքն իրան թքոտել, կեղտոտել, թքոտուել, կեղտոտուել. **-нка** է. նւզ. թուք. *բերանի ջուր. отъ э́того и с—и теку́тъ դորանից մարդու բերանի ջուրը գնում է. **-нный** ած. թքի, թքա—. с—ыя железы թքագեղձեր. **-ного́нка** է. բս. Anacyclus pyrethrum, մատանեծաղիկ, թքարմատ. **-ного́нный** ած. թքաբեր, թուք արտադրող. **-ноотдѣли́тельный** ած. թուք բաժանող կամ արտադրող. **-нотече́ніе** չ. թքահոսութիւն, թքի հոսելը, թափուելը. **-нтя́й** ա. **-нтя́йка** է. թքոտ, փցլնքոտ այր, կին. **-ня́вый** ած. թքոտ, փըցլնքոտ։

Сля́гу տ. Слечь.

Сля́ко‖тный ած. անձրևային, ցեխոտ. տղմաշատ. **-ть** է. ձիւնախառն անձրև. անձրևային, ձիւնախառն եղանակ (երբ սառնիկ ցեխ, տիղմ է առաջանում). նօսր ցեխ, տիղմ, 'տիլ'։

Сля́пать տ. Ля́пать 2.

Сма́‖зать (-жу -жутъ; -жь) տ. Сма́зывать; **-зень**, зня ա. **1,** կլկնաքար, կեղծքար, կեղծ ակնեղէն. **2,** քսուած, օծուած պըճնամոլ. **-зка** է. **1,** խւղելը, օծելը, ձիւթելը, խւղ, ձիւթ քսելը. **2,** խւղ, ձիւթ, ճարպ. пчели́ная с. ակնամոմ. **-зли́венькій** նւզ. փղքշ. տ. Смазли́вый; **-зли́вость** է. գրաւչութիւն, սիրունութիւն, աղւորութիւն (տեսքի, կերպարանքի). **-зли́вый** ած. սիրուն, գրաւիչ, գեղեցիկ, աղւոր. с—ое ли́чико; **-зно́й** ած. խւղելի, օծելի, որ խւղում են, որին խւղ, ճարպ, ձիւթ են քսում. с—ые сапоги́ անկարուրդաւոր կօշիկներ, որ ոչ թէ վաքսում, այլ խւղով օծում են, 'եղում են'. **-зочный** ած. որով խւղում, օծում են, խւղ, ճարպ են քսում, խւղող, օծող, խւղելու, օծելու. **-зыва́ніе** չ. խւղելը, օծելը, խւղ, ճարպ, սապոն եւն քսելը. **-зыва́ть**, -зать ն. խւղել, օծել, խւղ, ճարպ, սապոն եւն քսել. с. са́ломъ сапоги́; с. пече́нье желтко́мъ թխուածքին, նպարեղէնին ձու քսել. хорошо́ сма́залъ, хорошо́ и поѣ́халъ (առծ.) լաւ սապնած սայլը լաւ է քանում. **-зь** է. խւղ, ճարպ, սայլի սապոն։

Сма‖кова́ніе չ. ճաշակելը, 'համը տեսնելը'. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. ճաշակել, 'համը տեսնել'. **-къ** ա. ճաշակ, համ։

Сма́лчивать, смолча́ть ն. լռել, լռութիւն պահպանել, չպատասխանել։

Сма́льта տ. Шма́льта.

Сма́‖ниваніе չ. գրաւելը, հրապուրելը, որսալը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. գրաւել, հրապուրել, որսալ. с. прислу́гу; **-нщикъ** ա. **-нщица** է. գրաւող, հրապուրող, որսացող այր, կին։

Смара́‖гдовый ած. զմրուխտի, -տեայ. **-гдъ** ա. հնք. Smaragde, զմրուխտ։

Сма‖ра́ніе չ. տ. Сма́рка; **-ра́ть** տ. Сма́рывать; **-рка** է. **-рываніе** չ. սրբելը, ջնջելը. *всё пошло́ на с—у ամէն բան վերջացաւ, 'լմնցաւ', ոչինչ չմնաց. **-рывать**, -ра́ть ն. սրբել, ջնջել։

Сма‖ста́чить (-чу -чатъ), **-стери́ть** տ. Мастери́ть.

Сма́ты‖ваніе չ. կծկելը, կծիկ անելը. **-вать**, смота́ть ն. կծկել, կծիկ անել։

Сма́‖хиваніе չ. քշելը, հալածելը. **-хивать, -хну́ть** ն. **1,** քշել, 'քիշ անել', հալածել. с. пыль փոշին, թօզը սրբել. **2,** կըտրել, 'թռցնել', տապալել (մի հարուածով). **3,** (միայն сма́хивать) на кого́, на что մէկին, մի բանի նմանուել, նման լինել. **-ху** մ. մի հարուածով, յանկարծ, մի ակնթարթում, իսկոյն։

Сма́чи‖ваніе չ. թրջելը, թացելը, թաց անելը. **-вать**, смочи́ть ն. թրջել, թացել, թաց անել։

Сма́‖чно մ. համեղութեամբ. **-чность** է. համեղութիւն. **-чный** ած. համեղ, համով։

Сме‖жа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. կըկոցել, փակել, գոցել, խփել (աչքերը). **-ся** անդր. կկոցուել, փակուել, գոցուել, խփուել. **-жно** մ. կից, կցտին, կողքին. **-жность** է. սահմանակցութիւն. **-жный** ած. կից, սահմանակից, հարևան. его́ домъ сме́женъ съ мои́мъ; с. съ са́домъ պարտիզին կից։

Сме‖ка́лка է. մտաւոր կարողութիւն, կարով, սրամտութիւն. **-ка́ніе** չ. հասկանալը, գլխի ընկնելը. **-ка́ть, -кну́ть** ն. **1,** հասկանալ, իմանալ, գլխի ընկնել. онъ хорошо́ смека́етъ свои́ вы́годы; онъ смекну́лъ, что его́ хотя́тъ обману́ть; **2,** հաշուել

Смелю́ *տ.* Смоло́ть.

Смер‖дъ *ա.* հասարակ, գռեհիկ մարդ. **-дѣть** (-ржу́ -дя́тъ) *չ.* վատ հոտ, գարշահոտութիւն արձակել։

Смер‖за́ніе *չ.* սաստիկ մրսելը. սառչելը. **-за́ть**, -(ё)рзнуть *չ.* սաստիկ մրսել. սառչել. **-злый** *բ.* *ած.* սաստիկ մրսած. սառած. **-знуть** (*անց.* смёрзъ -зла, о) *տ.* Смерза́ть.

Сме‖рка́ться, -кнуться *չ.* *դէմ.* երեկոյանալ, մթնել, մութը կոխել, տարաժամել. смерка́етъ *կմ* начина́етъ -ка́ться օրը մթնում է, տարաժամում է. уже́ сме́рклось.

Смер‖те́льно *մ.* **1**, մահացու կերպով. с. ра́нить մահացու վէրք տալ. **2**, մահու չափ, սաստիկ, սաստկապէս, չափազանց. с. ненави́дѣть кого́; с. скуча́ть սաստիկ ձանձրանալ, սաստիկ, մեծ ձանձրութիւն զգալ. онъ мнѣ с. надоѣ́лъ; **-те́льность** *է.* մահացութիւն, մահացու լինելը. **-те́льный** *ած.* **1**, մահացու. с—ая болѣ́знь, ра́на; *с. врагъ անհաշտ, ոխերիմ թշնամի. с. уда́ръ; **2**, սաստիկ, չափազանց մեծ. с—ая ску́ка; **-тно** *տ.* Смерте́льно; **-тность** *է.* մահացութիւն. табли́цы с—и; **-тный** *ած.* **1**, մահկանացու. всѣ лю́ди сме́ртны; с м е́ р т н ы й, аго *ա.* с м е́ р т н а́ я, ой *է.* մահկանացու (այր, կին). счастли́вый с. բախտաւոր մարդ. **2**, մահացու. с—ая болѣ́знь; с. грѣхъ; она́ дурна́, какъ с. грѣхъ նա չափազանց տգեղ, 'գէշ' է. **3**, մահուան. с. слу́чай; с. одръ մահուան անկողին. с—ая казнь; с. пригово́ръ; с. часъ; с—ые оста́нки նշխարներ, աճիւն. **-тоно́сность** *է.* մահաբերութիւն, մահացութիւն. **-тоно́сный** *ած.* մահաբեր, մահառիթ, մահացու. **-тоубі́йственный** *ած.* մարդասպանութեան, -նական, արիւնոտ. **-тоубі́йство** *չ.* մարդասպանութիւն. **-ть** *է.* **1**, մահ, 'աջալ'. осуди́ть на с. մահուան դատապարտել. быть при́ смерти больны́мъ մահուան մօտ [հիւանդ] լինել. умере́ть свое́ю с—ію իւր, բնական մահով մեռնել. умере́ть несвое́ю с—ію բռնի մահով մեռնել. умере́ть му́ченическою с—ію նահատակուել. би́ться, дра́ться на с. մինչև վերջին շունչ կռուել. бить, сѣчь кого́ до с—и մէկին սաստկապէս ծեծել, գանակոծել, մէկին այնքան ծեծել, որ մեռնի. отъ с—и нѣтъ лѣка́рства (*առ.*) մահն ամենքիս ճանապարհն է. двухъ с—ей не быва́ть, а одно́й не минова́ть (*առ.*) մարդս մի անգամ պիտի մեռնի, մահն ամէնքիս համար անխուսափելի է. с. не за гора́ми, а за плеча́ми մարդս ամէն րոպէ կարող է մեռնել. по с. ցմահ, մինչև մահ. назна́чить кому́ пе́нсію по с.; сочине́ніе, и́зданное по с—и а́втора հեղինակի մահից յետոյ կլն. голо́дная с. սովամահ, մահ սովից, սովածութիւնից, քաղցից. онъ до с—и надоѣ́лъ мнѣ նա ինձ սաստիկ ձանձրացրել է, բոլորովին 'գահլա տարել է'. **2**, *մ.* սաստիկ, չափազանց. *ему́ с. какъ хо́чется ча́ю թէյի համար նորա խելքը գնում է. с. какъ хо́чется пи́ть, спа́ть; пе́сья с. *բս.* շնախեղդուկ։

Смерчъ *ա.* սաստիկ, սիւնաձև մրրիկ, փոթորիկ, տիփոն, թաթառ, 'քաջքաքամի'. водяно́й с. ծովային մրրիկ, թաթառ, տիփոն։

Сме‖сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; *անց.* смёлъ, смела́, о́; -ти́) *տ.* Смета́ть I.

Смета́на *է.* թթու սեր, թթուասեր։

Смета́ніе *չ.* **1**, աւլելը, սրբելը. **2**, աւլելով հաւաքելը, կիտելը. **3**, վայր թափելը. **4**, շուլալելը։

Смета́‖нникъ *ա.* թթու սերի, սերուցքի աման, սերաման. **-нный** *ած.* **1**, թթու սերի[ց], սերուցքի[ց]. **2**, սերազոյն, սպիտակ. « .. надѣ́въ с. на живу́ю ни́тку безъ рукаво́въ лифъ...».

I. **Сме‖та́ть**, -сти́, -сть *ն.* **1**, աւլել, սրբել (աւլով, խոզանակով). с. соръ съ по́лу; с. пыль со стола́; **2**, աւլելով հաւաքել, կիտել։

II. **Сме‖та́ть** (-чу́ -чутъ; -чи́) *տ.* Смётывать; **-(ё)тка** *է.* *տ.* Смётываніе; **-(ё)тки**, овъ *ա.* *յ.* աւլով հաւաքած բաներ. **-ту́** *տ.* Смести́; **-(ё)тываніе** *չ.* շուլալելը, ձեռաց կարելը, 'բլանդելը'. I. **-(ё)тывать**, -та́ть, -тну́ть *ն.* 1. վայր ածել, վայր թափել. с. снѣгъ съ кры́ши; 2; միասին թափել, հաւաքել, կիտել. с. въ ку́чу; с. сѣ́но въ стога́; с. стогъ сѣ́на խոտը դիզել. 3, (առանց сметну́ть-ի) ղերձկ. շուլալել, 'բլանդել', ձեռաց կարել. с. рукава́; с. пла́тье; II. **-(ё)тывать** *տ.* Смета́ть I; **-тье, -тьё** *չ.* *տ.* Смётки.

Сми́‖гиваться, -гну́ться *փոխ.* միմեանց աչքով անելով, աչքով ունքով անելով համաձայնուել։

Сми́‖ловаться (-лую́сь -ю́тся), **-ло-стивиться** (-влюсь -вятся) *անփ.* надъ кѣмъ մէկին խղճալ, գթալ, ողորմել, կարեկցել։

Сми‖на́ніе *չ.* տրորելը, 'կոխկռտելը', 'ադաղելը', ճխլտելը. **-на́ть**, смять *ն.* **1**, տրորել, 'կոխկռտել', 'կխճօրել', ոտնատակ տալ, 'ադաղել', ճխլտել. с. траву́; с. посте́ль անկողինը ճխլտել, տրորել. с. пла́тье շորը ճխլտել. **2**,*շփոթեցնել, շուարեցնել, հարուածել, ջախջախել. **-ся** *անփ.* **1**, ճխլտուել. **2**,* շփոթուել, շուարուել, գլուխը կորցնել։

Смире́‖ніе *չ.* **1**, խոնարհեցնելը, նուաստացնելը, զսպելը, զսպում. **2**, հեզութիւն, խոնարհութիւն, նուաստութիւն. **-нникъ** *ա.* **-нница** *է.* հեզ, խոնարհ, նուաստ այր, կին. притво́рная -нница հեզ, խոնարհ, նուաստ ձևացող կին, աղջիկ. **-нничать** *չ.* **1**, հեզ, խոնարհ, նուաստ լինել. **2**, հեզ, խոնարհ, նուաստ ձևանալ. **-нно** *մ.* հեզութեամբ, խոնարհութեամբ, նուաստութեամբ։

Смиренному́‖дріе *չ.* իմաստութիւն և հեզութիւն, խոնարհութիւն, խոնարհամտութիւն, նուաստութիւն. **-дро** *մ.* իմաստութեամբ և հեզութեամբ. **-дрствовать** (-вую -ютъ) *չ.* իմաստուն, զգաստ և հեզ, խոնարհ, նուաստ լինել. **-дрый** *ած.* իմաստուն, զգաստ և հեզ, խոնարհ, խոնարհամիտ, նուաստ։

Сми‖ре́нность *է.* հեզութիւն, խոնարհութիւն, նուաստութիւն. **-ре́нный** *ած.* հեզ, խոնարհ, նուաստ. **-ри́тель** *ա.* **-ри́тельница** *է.* խաղաղացնող, սաստող, զսպող այր, կին, սաստիչ. с. звѣре́й; **-ри́тельный** *ած.* խաղաղացնող, զսպող, սաստող, խրատող. с. домъ խրատանոց, զսպանոց, բանտուն (ուր անզուսպ յանցաւորներին բռնի աշխատեցնում

և խրատում են). **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Смиря́ть, ся.

Сми́рна ի. (յն.) զմուռս, ստաշխ:

Сми́‖ренькій նւզ. փղքշ. տ. Сми́рный; **-рно** մ. հանդիստ, հանդարտ, խաղաղ. сиди́те с.; с.! հանդի՛ստ, խաղա՛ղ, կա՛ց, կացէ՛ք. **-рность** ի. հեզութիւն, խոնարհութիւն, հանդարտութիւն, հեզ, խաղաղ, հանդիստ, հանդարտ բնաւորութիւն. **-рный** ած. հանդիստ, հանդարտ, խաղաղ, հեզ. с. сосѣ́дъ; **-рѣ́ть**, присм— չ. հանդստանալ, խաղաղանալ, հանդարտանալ, հեզանալ, խոնարհանալ. **-ря́ть**, -ри́ть ն. 1, զսպել, սաստել, հանդարտեցնել, հանգստացնել, խաղաղացնել. 2, նուաստացնել. *Богъ смиря́етъ го́рдыхъ; **-ся** անդր. խոնարհուել, հնազանդուել. с. пе́редъ Бо́гомъ.

Смовдь ի. բս. Peucedanum, մարգացնծու:

Смога́ть, смочь 1, չ. կարել, կարողանալ, զօրել, ‘բշարել‘. 2, ն. յաղթել, պարտանել. кто кого́ смо́жетъ, тотъ того́ и гло́жетъ. [ко́вница.

Смо́ква ի. 1, [ծառի] թուզ. 2, տ. Смо-

Смо́‖клый ժղ. ած. թրջուած, թացուած. **-кнуть** չ. թրջուել, թացուել:

Смоко́вница ի. բս. Ficus carica, հասարակ թզենի. свяще́нная с., F. religiosa, նուիրական թզենի. индійская с., Opuntia ficus indica, հնդկաթուզ, հնդիկ տասկաթուզ:

Смо‖ла́ ի. խէժ, ռետին. ձիւթ, կուպր. древе́сная с. ծառի խէժ, ռետին. го́рная, жидо́вская с., ասֆալտ, սև կուպր, սև ձիւթ. корабе́льная с., խայծղան. **-лева́тый** ած. մի փոքր, թեթև խիժոտ, խիժային. **-лёвка** տ. Смо́лка 4; **-лево́й** ած. 1, խիժի, խիժային. կպրի, ձիւթի. 2, խայծղանած, կպրած. **-ле́ніе** չ. խայծղանելը, -նում, կպրելը, կըպրում. **-ли́льщикъ** ա. կպրող, խայծղանող. **-ли́стость** ի. խիժոտութիւն, խիժային յատկութիւն. **-ли́стый** ած. խիժոտ, խիժային. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կպրել, ձիւթել, խայծղանել. **-лка** ի. 1, կպրելը, կպրում, խայծղանելը, -նում. 2, նւզ. տ. Смола́; 3, ծխախէժ (զանազան հոտաւէտ խիժերից և նիւթերից պատրաստած խառնուրդ ծխելու համար). 4, բս. ա, Lychnis viscaria, համասպրամ. բ, Silene, մեխակենի:

Смол‖ка́ніе չ. 1, խաղաղուելը, դադարելը. 2, լռելը. **-ка́ть**, -кнуть չ. 1, խաղաղուել, դադարել. 2, լռել, դադարել խօսելուց:

Смолова́рня ի. կուպր, խայծղան եփելու տեղ:

Смо́лоду մ. մանկութիւնից [ի վեր], պատանեկութիւնից, երիտասարդութիւնից [ի վեր]. береги́ пла́тье сно́ву, а честь с. (առծ.):

Смоло‖ку́рня տ. Смолова́рня; **-но́сный** ած. խիժաբեր. **-промы́шленникъ** ա. կպրագործ, կպրավաճառ. **-промы́шленность** ի. կպրագործութիւն, կպրավաճառութիւն:

Смолоти́ть տ. Молоти́ть.

Смоло́ть տ. Моло́ть. [чивать.

Смолча́ть (-чу́ -ча́тъ; -чи́) տ. Сма́л-

Смо‖ль ի. սև կուպր, ձիւթ. *во́лосы чёрные какъ с.; **-льный** ած. 1, տ. Смолево́й; 2, с. монасты́рь Սմոլնայի ճեմարան (ուսումնարան Ս. Պետերբուրգում ազնուական օրիորդների համար). **-льня** տ. Смолова́рня; **-ля́нка** ի. 1, տ. Смо́лка 4; 2, Սմոլնայի ճեմարանի աշակերտուհի. **-ляно́й** ած. խիժի, խիժային, կպրի, ձիւթի. с. за́пахъ.

Смор‖ка́ніе չ. խնչելը, խնչում. **-ка́ть, ся, -кну́ть, ся** չ. խնչել, քիթը մաքրել. **-ку́нъ**, а́ ա. **-ку́нья** ի. յաճախ խնչող այր, կին:

Сморо́ди‖на ի. 1, բս. Ribes, հաղարջենի, ‘դարաղաթի‘. кра́сная с., R. rubrum, կարմիր կմ բուն հաղարջենի, ‘դարաղաթի‘. чёрная с., Ribes nigrum, սև հաղարջենի, ‘դարաղաթի‘. 2, հաղարջ, ‘դարաղաթ‘. **-нка** նւզ. տ. Сморо́дина; **-нный** ած. հաղարջի, ‘դարաղաթի‘ օշարակ կմ գինի, ըմպելիք:

Смор‖чко́вый ած. ուտելի մորխի. **-чо́къ**, чка́ ա. բս. Morchella esculenta, ուտելի մորխ:

Смо́р‖щиваніе չ. կնճռելը, կնճռում, խորշոմելը, -մում. յօնքերը կիտելը, խոժոռուելը. **-щивать, -щить** (-щу -щатъ) ն. կնճռել, խորշոմել. с. лобъ, лицо́; **-ся** անդր. 1, ճակատը կնճռել, խորշոմել. յօնքերը կիտել, խոժոռուել. смо́рщенное лицо́ խորշոմուած դէմք. что ты такъ смо́рщился? 2, ծալուել, ճմլուել (շորեղէնի մասին):

Смо‖та́ніе չ. կծկելը, կծիկ անելը, կըծկում. **-та́ть** տ. Сма́тывать; **-тка** ի. տ. Смота́ніе.

Смот‖ри́ны ի. յ. հարսնատեսութիւն. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. վերակացու, տեսուչ այր, կին. **-ри́тельскій** ած. վերակացուի, -ցուական, տեսչի, -չական. с—ая до́лжность; **-ро́къ**, ка́ ա. սատրկ հսկող. հսկողութիւն. **-ръ** ա. տեսութիւն, այց. с. войска́мъ զօրատես. **-рѣ́ніе** չ. տեսնելը, տեսութիւն. հսկողութիւն, հոգս, խնամք. с., ухо́дъ за больны́ми дѣтьми́; **-рѣ́ть** (-рю́ -рятъ; -ри́) 1, չ. նայել, ‘մտիկ անել‘, ‘մտիկ տալ‘, ‘աշել‘. с. на не́бо; с. на кого́ при́стально; с. въ окно́ պատուհանից նայել. с. кому́ въ лицо́, въ глаза́; я смотрю́ на него́, какъ на отца́; с. на что сквозь па́льцы; *с. плуто́мъ սրիկայի տեսք, կերպարանք ունենալ. *смотри́те, онъ васъ обма́нетъ զգոյշ եղէք, և ն. *с. на свою́ по́льзу իւր օգուտը, շահը աչքի առաջ ունենալ. смотря́ по обстоя́тельствамъ նայելով, նայած հանգամանքներին. смотря́ по тому́, что онъ ска́жетъ նայելով, թէ նա ինչ կ՚ասէ. смотря́ на него, и я на́чалъ дѣ́лать то же са́мое նրան նայելով, նորանից օրինակ վերցնելով, ես էլ սկսեցի նոյնը անել. того́ и смотри́ обма́нетъ նա պատրաստ է ամէն րոպէ խաբել. того́ и смотри́, что онъ придётъ նա կարող է ամէն րոպէ գալ, ներս մըտնել, վախենում եմ, որ նա գայ. 2, չ. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել, հսկողութիւն, հոգս, խնամք ունենալ. с. за до́момъ, за рабо́тами; с. за дѣтьми́; 3, ն. տեսնել, ‘տնտղել‘. с. войска́; с. невѣ́сту; **-ся** անդր. ինքն իրան նայել, տեսնել. с. въ зе́ркало հայելուն նայել:

Смочи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Сма́чивать.

Смочь (-огу́ -о́жешь -о́гутъ; անց. -огъ -гла́, о́; -ги́) տ. Смога́ть.

Смошéнничать չ. խաբեբայութիւն, որիկայութիւն, աւազակութիւն անել։

Смóю տ. Смыть.

Смрá‖дно չ. մկ. գարշահոտութիւն է գալիս, գարշահոտութիւն է կանգնած. въ кóмнатѣ с.; **-дность** ի. տ. Смрадъ; **-дный** ած. գարշահոտ. **-дъ** ա. գարշահոտութիւն, վատ, ‹գէշ› հոտ։

Сму‖гловáтость տ. Смýглость; **-гловáтый** ած. թխագոյն, թխաւուն. սևորակ. **-глолúцый** ած. թուխ երեսով, թխադէմ, թխերես. **-глость** ի. թխութիւն, սևորակութիւն. **-глый** ած. թուխ, սևորակ. с. цвѣтъ лицá; **-глѣть** չ. թխանալ. цвѣтъ лицá смуглѣ́етъ на сóлнцѣ; **-гля́къ**, á ա. **-гля́нка** ի. թխադէմ, թխերես այր, կին։

Смудри́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Мудри́ть.

Смýрый ած. թուխ գորշգոյն, թուխ մոխրագոյն։

Смý‖та ի. խռովութիւն, շփոթութիւն, շփոթ, յուզում, յուզմունք, աղմուկ, ապստամբութիւն, խառնակութիւն. **-ти́тель** ա. **-ти́тельница** ի. խռովարար, խառնակիչ այր, կին. **-ти́ть** (-щý -тя́тъ; -ти́), **ся** տ. Смущáть, ся; **-тно** մ. 1, շփոթ, անորոշ կերպով. 2, անհանգստութեամբ. **-тность** ի. 1, անհանգստութիւն, խռովութիւն, յուզում, յուզմունք. 2, շփոթութիւն, անորոշութիւն. **-тный** ած. 1, անհանգիստ, խառնակ, տարտամ, յուզուած, խռովեալ. с—ое врéмя; 2, շփոթ, անորոշ, խառն. имѣ́ть о чёмъ с—ое, несовершéнное поня́тіе; с—ое, нея́сное воспоминáніе; неопредѣлённыя, с—ыя желáнія, чýвства; **-тня** ի. երկպառակութիւն։

Смý‖шекъ, шка ա. **-шка** ի. գառան մորթ (մաշկած). և նապաստակի և ուրիշ մանր անասունների մաշկած մորթ։

Сму‖щáть, -ти́ть ն. 1, խռովեցնել, շփոթեցնել, շուարեցնել, ‹շշկլեցնել›. э́то возражéніе совершéнно смути́ло егó; вáши похвалы́ смущáютъ меня́ — ինձ ամաչեցնում են. 2, խառնել, ալէկոծել, պղտորել (ջուրը). **-ся** անդր. խռովուել, շփոթուել, շուարել, ‹շշկլուել›. **-щéніе** չ. 1, խռովութիւն, յուզմունք, շարժում, դրդմունք. 2, շփոթ, շփոթութիւն, շուարում, շուարմունք։

Смы‖вáльный ած. լուանալու, մաքրելու. **-вáніе** չ. 1, լուանալը, մաքրելը, (բիծը) հանելը. 2, ողողելը, սրբելը, տանելը. քշելը. **-вáть**, -ть ն. 1, լուանալ, սրբել. (բիծը) հանել. 2, ողողել, սրբել, տանել, քշել (ջրի մասին)։

Смы‖кáніе չ. փակելը, գոցելը. խփելը, խուփ անելը. կցելը, կցում, կապելը, -պում, միացնելը. **-кáть**, сомкнýть ն. 1, փակել, գոցել, (աչքերը) խփել, խուփ անել, կպցնել. я всю ночь глазъ не смыкáлъ; *сонъ смыкáетъ емý глазá; с. сводъ թաղը, կամարը գոցել. с. ряды́ զօրաշարքերը գոցել. 2, կցել, կապել, միացնել. с. брёвна, концы́ брёвенъ; **-ся** անդր. փակուել, գոցուել, խփուել. միանալ, կապուել. **-къ** ա. ատղձգ. կապ, կապած տեղ, միացում, միաւորութիւն (մասերի)։

Смы‖сленный տ. Смышлёный; **-слить** (-слю -ля́тъ) ն. հասկանալ, գիտենալ. онъ смы́слитъ э́то дѣ́ло; онъ не смы́слитъ э́того дѣ́ла, ничегó не смы́слитъ въ э́томъ дѣ́лѣ; **-слъ** ա. 1, միտք, իմաստ, նշանակութիւն. прямóй, переносный с.; въ буквáльномъ с—ѣ; по с—у закóна օրէնքի իմաստին նայելով. искажáть с. закóна; 2, միտք, բանականութիւն, դատողութիւն. э́то проти́вно здрáвому с—у; прирóдный с. բնական միտք, մտքի կորով։

Смы́ть (смóю -ютъ; անց. смылъ -ла, о; հրմ. смой) տ. Смывáть.

Смы‖чёкъ տ. Смычóкъ; **-чéчный** ած. ջութակի աղեղի։

Смы́чка ի. միացում, միաւորութիւն. կապում, կցում, կապ. կապի, կցման տեղ։

Смычкóвый տ. Смычéчный.

Смы‖чóкъ, чкá ա. 1, աղեղ, կնտնտոց (ջութակի ևն). 2, որս. երկու շուն, բարակ միասին կապած։

Смышлё‖ность ի. հասկացողութիւն, բանիմացութիւն, խելօքութիւն, զգօնութիւն, կորովամտութիւն, վարպետութիւն, ճարտարութիւն. **-ный** ռմկ. ած. հասկացող, բանիմաց, խելօք, խելացի, զգօն, կորովամիտ, ճարպիկ, ճարտար։

Смѣ‖ленькій ած. բաւականին համարձակ, ժպիրհ. **-лёхонькій** ած. սաստիկ համարձակ, ժպիրհ. **-ло** մ. համարձակ կերպով, վստահութեամբ. поступи́ть с.; с. мóжно сказáть, что...; **-лость** ի. համարձակութիւն. извини́те, éсли я берý с. замѣти́ть... ներեցէք, որ ես համարձակւում եմ նկատել... **-лый** ած. համարձակ. с. человѣ́къ; с—ое предпрія́тіе; с—ое, неосновáтельное суждéніе յանդուգն, անհիմն դատողութիւն. с—ымъ Богъ владѣ́етъ (առծ.) **-льчáкъ**, á ա. համարձակ, յանդուգն, ժպիրհ, քաջասիրտ մարդ։

Смѣ‖на ի. 1, փոխելը, փոխում, փոփոխութիւն. жизнь есть постоя́нная с. рáдостей и гóрестей; 2, փոխարինելը, -նում. солдáты идýтъ на с—у караýла զինուորները գնում են պահնորդներին փոխարինելու. 3, ռզմ. փոխանակախումբ, փոխարինող խումբ, ջոկատ. 4, [հանքերում, հանքային գործարաններում] աշխատանքի ժամանակամիջոց (փոխարինում). **-нéніе** չ. փոխարինելը, -նում. **-нивать, ся** տ. Смѣня́ть, ся; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, համեմատել, բաղդատել. 2, (ся) տ. Смѣня́ть, (ся); **-нный** ած. 1, փոխարինող, փոխանակող. 2, փոխարինելի, որ պէտք է փոխարինուի, յուծուի. 3, փոխելի. փոխած. **-ня́емость** ի. կարելիութիւն փոխելու, պաշտօնից ձգելու, հեռացնելու. **-ня́емый** ած. որ կարող է փոխուել, պաշտօնից ձգուել. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, փոխել, պաշտօնից ձգել, հեռացնել. с. управля́ющаго; губернáтора смѣни́ли; с. лошадéй на почтóвой стáнціи — փոխել. 2, փոխարինել, փոխանակել, տեղը բռնել. въ жи́зни рáдости и печáли смѣня́ютъ другъ дрýга; я устáлъ читáть, смѣни́те меня́; с. караýлъ, часовóго; **-ни́ться** անդր. փոխարինուել. с. съ караýла դարաւուլ քաշելուց ազատուել, արձակուել. **-ниваться, -ня́ться** անդր. чѣмъ մի բան փոխել։

Смѣ‖ривать, -рять, -рить (-рю -рятъ) ն. *չափել*. *с. кого́ глазáми.

Смѣ‖сúмость ի. *դիւրաշաղախութիւն*. **-сúмый** ած. *դիւրաշաղախ*. **-сúть** (-шý -сятъ; -сú) ն. *շաղախել, հունցել. տրորել, կոխել*: [Смѣшáть.

Смѣ‖стúть (-щý -стя́тъ; -стú) տ.

Смѣсь ի. *խառնուրդ*:

Смѣ‖та ի. *նախահաշիւ*. сдѣ́лать, состáвить с—у на постро́йку до́ма; с. прихо́довъ и расхо́довъ; **-тить** (-чу -тятъ) տ. Смѣчáть; **-тка** ի. *հասկանալը, իմանալը, աչալրջութիւն, ուշիմութիւն, հասկացողութիւն*. **-тлúвость** ի. *աչալրջութիւն, ուշիմութիւն, կորովամտութիւն. հասկացողութիւն*. онъ испо́лнилъ дáнное поручéніе съ большо́ю с—ью — *մեծ աչալրջութեամբ*. **-тлúвый** *աչալուրջ, ուշիմ, կորովամիտ, հասկացող*. **-тный** ած. *նախահաշուի*. **-тчикъ** ա. *նախահաշիւ կազմող*:

Смѣть, посм— չ. *համարձակուել*, онъ не смѣлъ сло́ва пúкнуть.

Смѣхотво́‖рецъ, рца ա. **-рка** ի. *ծիծաղաշարժ, զուարճախօս, ‘մասխարայ‘ այր, կին*. **-рный** ած. *ծիծաղաշարժ, ծաղրալի, ծիծաղելի*. с—ая вы́думка; **-рство** չ. *ծիծաղ շարժելը, ‘հանաքչիութիւն‘, զուարճախօսութիւն*. **-ръ** տ. Смѣхотво́рецъ.

Смѣхъ ա. *ծիծաղ. ծաղր, նշաւակ*. гро́мкій с.; неудержúмый с. *անզուսպ ծիծաղ*. возбудúть всео́бщій с.; поднять с. *ծիծաղել, հռհռալ*. не могý удержáться отъ с—а *չեմ կարող ծիծաղս պահել կամ զսպել*. надрывáться отъ с—у *ծիծաղից մեռնել*. морúть со́ с—у *ծիծաղից սպանել*. дѣ́лать что нá с. *‘ջղրու‘ մի բան անել*. онъ сдѣ́лалъ э́то мнѣ нá с. *նա այդ ‘իմ ջղրու‘ արաւ*. поднять кого́ нá с. *մէկին նշաւակել, ծաղրել*:

Смѣ‖чáть, -тить ն. **1**, *հասկանալ, գլխի ընկնել*. **2**, *հաշուել, հաշիւ անել*:

Смѣ‖шанно մ. *խառն, անկարգ կերպով*. **-шанный** ած. *խառն*. *с—ое о́бщество; **-шáть, ся** տ. Смѣшивать, ся; **-шéніе** չ. **1**, *խառնելը, -նում, խառնափթորելը, -րում, խառնաշփոթելը, -թում*. **2**, *խառնակութիւն, շփոթութիւն, խառնաշփոթութիւն*. *с. языко́въ; *с. поня́тій; **-шиваніе** չ. *խառնելը, -նում, շփոթելը, -թում*. **-шивать**, -шáть ն. **1**, *խառնել*. с. винó съ водо́ю; с. однó винó съ другúмъ; **2**, *խառնել, խառնաշփոթել, խառնափթորել, տակն ու վրայ անել*. зачѣ́мъ смѣшáли вы мои бумáги? **3**, *շփոթել*. не должно́ с. щéдрость съ расточúтельностію; **4**, *շփոթեցնել, շուարեցնել, ‘շշկլեցնել‘*. **-ся** չզք. **1**, *խառնուել*. мáсло не смѣшивается съ водо́ю; **2**, *շփոթուել, շշկլուել, շուարել*. орáторъ смѣшáлся немно́го при началѣ своéй рѣ́чи.

Смѣ‖шúть (-шý -шáтъ), разм— ն. кого́ *մէկին ծիծաղեցնել, զուարճացնել, մէկի ծիծաղը բերել*. **-шлúвость** ի. *ծիծաղկոտութիւն*. **-шлúвый** ած. *ծիծաղկոտ*. **-шно́** մ. *զուարճալի կերպով կամ եղանակով. ծաղրալի, ծիծաղաշարժ կերպով կամ եղանակով, ծիծաղ շարժելով*. онъ о́чень с. разсказáлъ э́тотъ анекдо́тъ; вы судúте с. объ э́томъ дѣ́лѣ *դուք այս գործի մասին դատելիս ծիծաղ էք շարժում*. онá с. одѣвáется, танцýетъ; **-шно́й** ած. *ծիծաղելի, ծիծաղաշարժ, ծաղրալի, ‘մազալու‘*. с—óе лицó; с. анекдо́тъ; с—ы́я манéры; онъ о́чень смѣшо́нъ въ э́томъ наря́дѣ; э́то во́все не смѣшно́; сдѣ́лать протúвника с—ы́мъ *հակառակորդին նշաւակել, ծաղրալի դարձնել կամ կացուցանել*:

Смѣ‖щáть, -стúть ն. кого́ *մէկին պաշտօնից, ծառայութիւնից ձգել, հեռացնել*. **-щéніе** չ. *ձգելը, հեռացնելը (պաշտօնից, ծառայութիւնից)*.

Смѣя́ться (-ѣю́сь -ю́тся; смѣ́йся), засм— չ. *ծիծաղել, խնդալ*. с. гро́мко, безъ причúны; принуждённо с.; с. комý въ глазá *մէկի երեսին, առաջ ծիծաղել*. с. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ *մէկի, մի բանի վերայ ծիծաղել, մէկին, մի բան ծաղրել, նշաւակել*. вы смѣётесь надо мно́й; я смѣю́сь надъ егó угро́зами; тутъ нéчему с. *այստեղ ծիծաղելու բան չկայ կամ հարկ չկայ*:

Смя́гнуть չ. *շորանալ, տրաքտրաքել, ճաքճաքել (շրթունքների մասին)*:

Смяг‖чáть, -чúть ն. **1**, *փափկացնել, կակղացնել*. **2**,* *մեղմացնել, չափաւորել*. с. наказáніе; с. стро́гость закóна; с. чéй-либо гнѣвъ *մէկի բարկութիւնը ամոքել*. **-ся** չզք. **1**, *փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ*. **2**,* *մեղմանալ, իրան չափաւորել*. **-чéніе** չ. **1**, *փափկացնելը, -ցնում, կակղացնելը, -ցնում, չափաւորելը, -րում*. с. наказáнія; **-чúтельный** ած. *փափկացնող, կակղացնող*. **մեղմացուցիչ*. **-чúть** (-чý -чáтъ), **ся** տ. Смягчáть, ся.

Смятé‖ніе չ. **1**, *շփոթ, շփոթութիւն, խռովութիւն, յոյզ, յուզմունք*. въ рядáхъ произошло́ с.; **2**, *խլրտում, ապստամբութիւն, խռովութիւն*. **-нный** ած. *խռովուած, շփոթուած, յուզուած*:

Смя́тка ի. *թերախորովութիւն, թերխաշութիւն (ձուի)*. сварúть яйцо́ въ с—у *ձուն թերախորով, թերխաշ անել*: [нáть, ся.

Смять (сомнý -нýтъ; -нú), **ся** տ. Сми-

Сна *սեռկ. հոլ.* Сонъ *գոյականի*:

Снаб‖дúть (-жý -дя́тъ; -дú), **ся** տ. Снабжáть, ся; **-жáтель** ա. **-жáтельница** ի. *հոգացող, մատակարարող այր, կին*. **-жáть**, -дúть ն. *հոգալ, տալ, մատակարարել. հայթայթել*. с. бѣ́дныхъ одéждою, пúщею; с. во́йска орýжіемъ; с. áрмію провіáнтомъ; с. лáвку товáрами; э́тотъ истóчникъ снабжáетъ водо́ю весь го́родъ; **-ся** չզք. *իր համար հոգալ, հայթայթել*. **-жéніе** չ. *հոգալը, մատակարարելը, -րում*. с. провіáнтомъ *պաշար մատակարարելը, պարենաւորելը, -րում*. с. всѣмъ нýжнымъ.

Снáдо‖биться չզք. *ռմկ. պէտք գալ, հարկաւոր լինել, հարկաւորուել*. **-бье** չ. **1**, *բաղադրիչ, կազմիչ մաս*. **2**, *դեղօրայք*:

Снайто́‖вливать, -вить (-влю -вятъ) ն. *ծովգ. կառանել, պարանով կապել, պնդել*:

Снарýжи մ. *արտաքուստ, արտաքին կողմից*. домъ с. о́чень красúвъ.

Снаря‖дúть (-жý -дя́тъ), **ся** տ. Снаряжáть, ся; **-дный** ած. *իրերի, գործիքնե-*

րի. **-дъ** ա. 1, պատրաստելը, պատրաստութիւն, յարդարելը, -րանք. 2, գործիք, գործիքներ, պիտոյքներ, հանդերձանք. питáтельный с. котлá շոգեկաթսայի, շոգեսանի մատակարարիչ գործիքը. астрономи́ческiй, хими́ческiй с. աստղաբաշխական, քիմիական գործիքներ, պիտոյքներ. столя́рный с. ատաղձագործական գործիք, ‘հաշամ’, պիտոյք. с. для подъёма тя́жестей ծանրութիւններ բարձրացնելու հանդերձանք. 3, ռումբ, հրանօթի գունդ, գնդակ, ռազմային իրեր. осáдный с. պաշարման արտիլէրիա. мѣстопадéнiя с—а ռմբի ընկնելու, ընկած տեղը. дáльность полёта с—а; сложи́ть с—ы въ кýчи ռմբերը դարսել, կիտել. **-жáть**, -ди́ть ն. պատրաստել, յարդարել, հանդերձել, հարկաւոր բաները տալ, հայթայթել. с. бóмбу ռումբը լցնել, պատրաստել. **-ся** չզ. պատրաստուել, հարկաւոր բաները վերցնել. с. въ путь պատրաստուել ճանապարհ ընկնելու. **-жéнiе** չ. պատրաստելը, -տում, յարդարելը, -րում:

Снасти́ть տ. Оснасти́ть.

Снасть ի. 1, իր, իրեր, գործիքներ, պիտոյքներ. հանդերձանք, պարկանելիք (որ և է բանի). рыболóвная с. ձկնորսական պիտոյքներ. 2, ծովգ. պարան. հ-ր. պարաններ, թոկեր:

Сначáла մ. սկզբից, սկզբում. նորից, վերստին:

Снáшивать, сноси́ть ն. 1, բերել, հաւաքել, ժողովել (զանազան տեղերից). 2, մաշել. с. плáтье; **-ся** չզ. մաշուել. мой сапоги́ совсѣ́мъ сноси́лись; 3, (միայն сноси́ть, ся) տ. ստորև Сноси́ть, ся.

Снащéнiе չ. պատրաստելը, սարքելը (նաւը):

Снесéнiе չ. 1, տանելը, (ջրի մասին) քշելը, տանելը. 2, տանելը, համբերելը, հանդուրժելը. 3, ռզմ. զինաթափելը, (ամրոցը) քանդելը. **-сти́, -сть** (-сý -сýтъ; անց. снёсъ -слá, ó; հրմ. -си́), **ся** տ. Сноси́ть, ся.

Снеги́рь, я́ տ. Снѣги́рь.

Снизáть (-жý -жутъ; -жи́) տ. Сни́зывать.

Снизойти́ (-ойдý-ойдýтъ; անց.-ошёлъ -шлá, ó; -ойди́) տ. Снисходи́ть.

Сни́зу մ. ներքևից. տակից. тянýть с. вверхъ; чáйникъ трéснулъ с.; э́то с. чернó, а свéрху бѣлó; хлѣбъ подожжёнъ с.

Сни́‖зыванiе չ. շարելը (ուլունքներ, մարգարիտներ), զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-зывать**, -зáть ն. շարել (ուլունքներ, մարգարիտներ), զարդարել (ուլունքներով, մարգարիտներով):

Сни‖мáнiе չ. վերցնելը, առնելը. с. съ мéли корабля́; с. пломбъ съ товáровъ; с. сли́вокъ սերը քաշելը. с. пѣ́ни փրփուրը քաշելը. с. покровóвъ со стáтуи արձանից քողը վերցնելը, արձանը բացելը. с. плáна պլանը վերցնելը, քաշելը. **-мáть**, снять ն. 1, վերցնել, առնել. с. скáтерть со столá; с. корáбль съ мéли; с. сли́вки съ молокá կաթի սերը քաշել. с. карти́ну со стѣны́; с. гóлову գլուխը կտրել, գլխատել. с. передъ кѣмъ шля́пу; с. кýшанья со столá; с. лáгерь, станъ բանակը վերցնել. с. подря́дъ կապալ վերցնել. с. постáвку провiáнта պաշարեղէնի մատակարարումը յանձն առնել. с. караýлъ պահակախմբին փոխարինել. с. допрóсъ հարց ու փորձ անել. портнóй сня́лъ съ меня́ мѣ́рку դերձակն իմ չափը վերցրեց. сапóжникъ сня́лъ мѣ́рку съ ноги́; с. кáрты թուղթը կտրել. 2, հանել, քաշել. с. óбувь съ себя́, съ когó իր, մէկի կօշիկները հանել, քաշել. с. съ себя́ плáтье, одéжду; с. перчáтки; 3, հանել, քաշել, արտանկարել, ընդօրինակել, գաղափարել. с. рисýнокъ; с. съ когó портрéтъ մէկի պատկերը քաշել. с. кóпiю съ карти́ны պատկերը արտանկարել. с. кóпiю съ письмá; с. планъ съ крѣ́пости ամրոցի պլանը վերցնել, քաշել. 4, հնձել, քաղել. с. хлѣбъ съ пóля; с. плоды́ съ дéрева; 5, վերցնել, վերացնել. с. осáду պաշարումը վերացնել. с. запрещéнiе съ имѣ́нiя; с. трáуръ սուգը վերացնել, սգին վերջ տալ. с. съ когó опéку մէկին խնամակալութիւնից ազատել. э́то какъ рукóй сня́ло յանկարծ անյայտացաւ, չքացաւ. 6, լուծել, քակել, խախտել. с. печáть; с. окóвы; с. кожурý съ чегó-либо մի բանի կեղևը, կլեպը քաշել. с. кры́шу съ дóма տան տանիքը քակել, քանդել. **-ся** չզ. 1, շարժուել, հեռանալ, մեկնել. с. съ я́коря խարիսխը վերցնել. 2, լուսանկարուել, քաշուել, իր պատկերը քաշել տալ. **-мка** ի. տ. Снимáнiе; сни́мки, мокъ ի. յ. սեր, սերուցք, արաժան. **-мокъ**, мка ա. ընդօրինակութիւն, -կում, պատճէն. с. съ пóчерка, съ пóдписи ձեռքի, ստորագրութեան ընդօրինակութիւն. **-мý** տ. Снять.

Сни‖скáнiе, -ски́ванiе չ. ճարելը, ձեռք բերելը, վաստակելը. **-ски́вать, -скáть** (-скáю -ютъ և -щý -щутъ) ն. ճարել, վաստակել, ձեռք բերել. въ пóтѣ лицá -ски́вать себѣ́ хлѣбъ; с. себѣ́ слáву փառքի հասնել. э́тимъ онъ -скáлъ всеóбщее уважéнiе — արժանացաւ. хи́тростью -скáть чьё-либо расположéнiе, довѣ́рiе — գրաւել:

Снисхо‖ди́тельно մ. ներողամտութեամբ, ներողամտաբար. **-ди́тельность** ի. ներողամտութիւն. **-ди́тельный** ած. ներողամիտ. **-ди́ть** (-жý -óдятъ; -ди́), снизойти́ չ. 1, իջնել. Св. Духъ снизошёлъ на апóстоловъ въ ви́дѣ óгненныхъ языкóвъ; 2, къ комý, къ чемý դէպի մէկը, դէպի մի բան ներողամիտ լինել, մէկին լսել. с. къ побѣждённымъ; с. къ чьи́мъ желáнiямъ մէկի ցանկութիւնները կատարել. с. на чью прóсьбу, къ чьéй прóсьбѣ մէկի խնդիրը կատարել. с. до мольбы́ աղերսանքը լսել. **-ждéнiе** չ. 1, իջնելը, իջնում. 2, ներողամտութիւն:

Снитóкъ տ. Снятóкъ.

Сни́ть տ. Сныть.

Сни́ться, присн— չզ. դէմք. երազում երևալ, երազում տեսնել. мнѣ сни́лось сражéнiе երազում պատերազմ, ճակատամարտ տեսայ. что вамъ сни́лось въ э́ту ночь?

Сни́‖ца ի. քեղակալ (կառքի). **-цевый** ած. քեղակալի:

Сно‖би́змъ ա. սնճոռնութիւն, տափակութիւն (ճաշակի, դատողութեան). **-бъ** ա. (անգլ.) ճամարտակ, թեթևսօլիկ մարդ:

Снóва մ. նորից, վերստին:

Сно‖вáльный ած. [առէջքը] հինելու. **-вáльня** ի. ստորի, ոստայնանկի գազգահի գլան. **-вáльщикъ** ա. **-вáльщица** ի.

հինող, հէնք, առէջք պատրաստող այր, կին. **-ва́ніе** չ. 1, հինելը, հեննելը (առէջք). 2, դէս ու դէն վազվզելը, ընկնելը. **-ва́ть** (сную́ -ю́тъ), засн— ն. 1, հինել, հեննել. դցել, պատրաստել (գործուածքի առէջքը, հէնքը). 2, դէս ու դէն, այս կողմ, այն կողմ վազել, վազվզել, ընկնել (առանց նպատակի)։

Сновидѣ́ніе չ. երազ, երազատեսութիւն։

Сно́ву մ. քանի որ նոր է, հէնց հագնելու օրից ի վեր. береги́ пла́тье с., а честь смо́лоду.

Сно́‖пикъ ա. պստիկ խուրձ, որայ. **-пи́ще** ա. յւել. մեծ, ահագին խուրձ. **-пови́дный** ած. խրձնակերպ, խրձնաձև. **-по́вый** ած. խրձի. **-по́къ**, пка́ ա. **-по́чекъ**, чка նւզ. պստիկ խուրձ. **-пообра́зный** տ. Снопови́дный; **-пъ**, а́ ա. խուրձ, որայ։

Сноро́вка ի. 1, ունակութիւն, վարժութիւն, ճարտարութիւն. 2, սարքելը, սազացնելը։

Сно‖си́ть (-ошу́ -сятъ; -си́), снести́, снесть ն. 1, տանել (ներքև կմ ուրիշ. ուր և է տեղ). с. ме́бель изъ бельэта́жа въ ни́жнее жильё; с. письмо́ на по́чту; с. въ расхо́дъ ծախսերի մէջ մտցնել. 2, տանել, քշել. вѣ́теръ снёсъ (կմ вѣ́тромъ снесло́) кры́шу; 3, տանել, կրել, համբերել. *мо́лча -сти́ оби́ду; *с. несправедли́вости; *с. всё терпѣли́во; с. го́лодъ, хо́лодъ քաղցից, ցրտից տառապել. 4, ռզմ. քանդել, քակել (ամրոցը, ամրութիւնները). 5. թղթխ. ձգել, նետել. 6, ծածուկ իւր հետ տանել, գողանալ. 7, պակասեցնել (գինը, արժէքը). 8, համեմատել, բաղդատել. 9, (միայն сноси́ть) տ. Сна́шивать; **-ся** անդր. съ кѣмъ о чёмъ մէկի հետ մի բանի մասին բանակցել, բանակցութիւն ունենալ. э́ти два вѣ́домства ча́сто сно́сятся ме́жду собо́ю; мини́стръ, снеся́сь съ губерна́торомъ, предписа́лъ...; **-сна** ի. 1, տանելը (ներքև կմ ուր և է տեղ). 2, կրելը (օր. քար՝ շինութեան համար). 3, քանդելը, քակելը (շինութեան). 4, ձու ածելը. 5, նկատողութիւն, դիտողութիւն (լուսանցքի վերայ). **-сли́вость** ի. 1, համբերողութիւն. 2, դիմացկունութիւն, դիմացկոտութիւն. **-сли́вый** ած. 1, համբերող, տանող. 2, դիմացկուն, դիմացկոտ, չարքաշութեան ընտելացած, վարժուած. **-сно** մ. տանելի կերպով. э́то ещё с. այդ դեռ տանելի է. **-сный** ած. 1, տանելի, հանդուրժելի, միջակ. ‘բարաթ‘. 2, ծածուկ իւր հետ վերցրած, գողացած, գողունի. **-съ** ա. 1, տանելը (ներքև կմ ուր և է տեղ). быть на с—ѣ իւր վախճանին մօտ լինել. она́ на с—ѣ այս կինը շուտով պիտի ազատուի, պիտի երեխայ բերի. 2, իւր հետ տարած, գողացած, գողունի իր, առարկայ. 3, ձգելը, ձգում (խաղաթղթի). 4, քանդելը, -դում, քակելը, քակում. на с. քանդելի. քակելի։

Снотво́рный ած. քնաբեր, թմրեցուցիչ։

Снотолкова́‖ніе չ. երազահանութիւն, երազը մեկնելը, բացատրելը. **-тель** ա. **-тельница** ի. երազահան, -ուհի, երազներ մեկնող այր, կին. **-тельный** ած. երազահանութեան։

Сно‖ха́ ի. հարս(ն), (գր.) նու. **-ха́чъ**, а́ ա. նխտ. հարսնապիղծ, իւր հարսին սիրող, իւր հարսի հետ պղծող սկեսրայր, ‘պատրոն‘։

Сноше́ніе չ. յարաբերութիւն. բանակցութիւն. дипломати́ческія, торго́выя с—ія; дру́жескія, любо́вныя с—ія; прекрати́ть съ кѣмъ вся́кія с—ія.

Сну́лый ած. սատակած, մեռած (ձկան մասին)։

Снур... տ. Шнур...

Снутри́ մ. ներսից, ներսի կողմից, ի ներքուստ. дверь заперта́ с.

Сну́ть, усн— չ. սատակել, մեռնել (ձկների մասին)։

Сную́ տ. Снова́ть.

Сны‖тка, **-ть** ի. բս. Aegopodium podagraria, այծախոտ. боя́рская с., Bupleurum aureum, եղիպտախոտ, նապաստակի ականջ։

Сны́чъ, а́ ա. լեզուակ (փականքի)։

Снѣ‖ги́рь, я́ ա. կնդ. Loxia pyrrhula, խածկտիկ (եղնակ). **-гово́й** ած. ձիւնի, ձեան. с—а́я вода́; с—ы́я верши́ны Альпъ Ալպեան լեռների ձիւնապատ գագաթները. **-голо́мъ** ա. ձիւնի ծանրութիւնից կոտրուող մառղաշ ծառ. **-гочисти́тель** ա. արւեստգ. ձեան արօր. **-гъ** ա. ձիւն. с. идётъ; весь день шёлъ снѣгъ; с. вали́тъ хло́пьями փաթիլ փաթիլ ձիւն է գալիս. с—у вы́пало на арши́нъ; какъ с. на́ голову յանկարծ, անակնկալ կերպով. онъ яви́лся какъ с. на́ голову.

Снѣ‖да́ть, -сти́ ն. 1, հնց. ուտել, լափել, կլանել 2,* կրծել, մաշել. ճմլել, տանջել, մորմոքել. печа́ль снѣда́етъ моё се́рдце; та́йная грусть снѣда́етъ его́; **-да́ться** անդր. հալուել, մաշուել, տանջուել. **-дный** ած. սկւ. գործծ. ուտելի, ճաշակելի. **-до́къ**, дка́ ա. բս. Anthriscus, կերբելուկ. **-дь** ի. ուտելիք, կերակուր, կեր։

Снѣ‖жёкъ, жка́ տ. Снѣжо́къ; **-жи́на** ի. **-жи́нка** նւզ. ձիւնի փաթիլ. **-жи́стый** ած. ձիւնաշատ. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) ն. ձիւնով ծածկել. **-жки́**, о́въ ա. յ. ձիւնախաղ, ‘ձնագունդ խաղալը‘. игра́ть въ с. ‘ձնագունդ խաղալ‘. **-(ѣ)жни́къ**, а և а́ ա. բս. Chiodendron, ձիւնածառ. **-жно** գէմզ. ձիւնոտ է, ձիւն կայ. на у́лицѣ о́чень с.; **-жный** ած. 1. ձիւնի. с. зано́съ; 2, ձիւնոտ, ձիւնաշատ. ձիւնապատ. с—ая го́ра; с—ыя верши́ны горъ; 3, ձիւնափայլ, ձիւնի պէս սպիտակ. с—ая бѣлизна́ ея гру́ди; с—ое де́рево կմ **-жня́нка** ի. բս. Chionanthus, ձիւնկալ. **-жо́къ**, жка́ ա. նւզ. թեթև, բարակ. քիչ ձիւն. снѣжки́ յ. տ. վերև։

Снѣсти́ տ. Снѣда́ть.

Сню́‖хиваться, **-хаться** տ. Ста́киваться, -кнуться.

Сня́тіе չ. վերցնելը, առնելը, բառնալը. վերացնելը. с. оса́ды պաշարումը վերացնելը. с. запреще́нія съ имѣ́нія կալքի վերայ դրած արգելքը վերացնելը. с. опе́ки խնամակալութիւնից ազատելը. с. ла́геря, ста́на բանակը վերցնելը, չուելը. с. вое́ннаго положе́нія.

Снятко́вый ած. ստինտի, եպերլանի։

Снято́й բյ. ած. երեսը քաշած. с—о́е молоко́.

Сня‖то́къ, тка́ ա. կնդ. Osmerus eperlanus, ստինտ, եպերլան (աղնիւ ձուկ մի սաղմոններից)։

Снять (сниму́ -мутъ; անց. снялъ -ла́, о; հրմ. сними́), **ся** տ. Снима́ть, ся.

Со նխդ. տ. Съ.

Соба́‖ка է. կնդ. Canis, շուն. цѣпна́я с. կապած շուն. го́нчая с. քերծէ, որսական շուն, բարակ, ՙթազի՚. лега́вая с. հաւորսակ. борза́я с. որսորդաշուն, սրարշաւ քերծէ, բարակ. они́ живу́тъ какъ с. съ ко́шкой (առծ.) նրանք ապրում են ինչպէս շուն ու կատու. *онъ въ э́томъ б—у съѣлъ (գարձւ.) նա դորա մէջ խիստ հմուտ, խիստ վարպետ է. *вѣ́шать на кого́ с—къ մէկին անարգել, նախատել. с. ла́етъ, вѣ́теръ но́ситъ (առծ.) շունը հաջելով, քարվանը քօչելով. **-чёнка** տ. Собачонка; **-чёночка** տ. Соба́чка; **-чина** է. շան միս. **-читься** (-чусь -чатся) չէզք. միմեանց հետ կռուել, միմեանց հայհոյել, անարգել. **-чища** է. յաւ. մեծ, ահագին շուն. **-чій**, ья, ье ած. շան. с. лай; с—ья шерсть; с—ья смерть բս. Apocynum, շնամեռուկ. с—ья мя́та, բս. Glechoma, ծաթ ուրին. с—ья капу́ста, բս. Mercurialis annua, տարեոր կմշտրուկ. с—ья петру́шка, բս. Aethusa cynapium, եթուս, շնկարոս. с—ьи я́годы, բս. Rhamnus frangula, բեկտենի. **-чка** է. նւզ. **1**, շնիկ, պստիկ շուն. **2**, շնիկ (հրացանի չախմախի). **3**, արեւստզ. արգելիչ. **-чникъ** ա. շնատէր, շների սիրահար ո.ն. **-чья** է. **1**, շնանոց, շնարուն. **2**, հ—ք. շներ. **-чо́нка** է. նխտ. վատ, անպիտան շուն։

Соберу́ տ. Собра́ть.

Собесѣ́‖дникъ ա. **-дница** է. զրուցակից, -կցուհի. խօսակից, -կցուհի. **-дование** չ. խօսակցութիւն, զրոյց. **-дователь**, **-довательница** տ. Собесѣ́дникъ, -дница; **-довать** (-дую -ютъ) չ. съ кѣмъ մէկի հետ խօսել, զրոյց անել, ՙնազլ անել՚։

Соби‖ра́ніе չ. ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում. с. голосо́въ; с. во́йскъ զօրք ժողովելը, զօրաժողով. с. поже́ртвованій; с. коло́сьевъ по́слѣ жа́твы; с. плодо́въ պտուղներ քաղելը. с. виногра́да այգեկոյթ, ՙբաղաքաղ՚. с. маши́ны մեքենայի սարքումը. **-ра́тель** ա. **-ра́тельница** է. ժողովող, -վարար, հաւաքող այր, կին. քաղող այր, կին. **-ра́тельное** ած. и́мя քերկ. հաւաքական անուն, զոյական. **-ра́ть**, собра́ть ն. **1**, ժողովել, հաւաքել. с. во́йска́; с. оста́тки во́йска; с. по́дати, нало́ги; с. дохо́ды съ имѣ́нія; с. свѣ́дѣнія; с. голоса́; с. матеріа́лы для исто́ріи; с. коло́сья въ по́лѣ по́слѣ жа́твы; я собра́лъ де́негъ для э́того бѣ́днаго семе́йства — հանգանակել եմ, ժողովել եմ. с. поже́ртвованія; с. ми́лостыню մուրացկանութիւն անել. пчела́ собира́етъ мёдъ съ цвѣто́въ; с. въ ку́чу կիտել. с. со стола́ սեղանը վեր քաղել. **2**, քաղել. с. плоды́, я́годы; с. тра́вы; с. хлѣ́бъ съ по́ля հացը հնձել. с. грибы́; с. виногра́дъ խաղողը քաղել. **3**, պատրաստել. с. кого́ въ доро́гу մէկին ճանապարհելու, ճանապարհ գցելու համար պատրաստութիւն տեսնել. с. маши́ну մեքենան սարքել. с. ло́шадь ձիու սանձը քաշել (և այսպիսով նորան որոշ դիրք տալ). **-ся** անդր. **1**, ժողովուել, հաւաքուել. акціоне́ры собира́ются ка́ждый годъ; наро́дъ собира́ется толпа́ми; совѣ́тъ собира́ется разъ въ недѣ́лю; собира́ются ту́чи; **2**, պատրաստուել. с. въ доро́гу պատրաստուել ճանապարհ ընկնելու. с. въ го́сти, на балъ պատրաստուել հիւր, պարահանդէս գնալու. собира́йтесь поскорѣ́е շուտ արէք, շտապեցէք. онъ собира́ется на васъ жа́ловаться; до́лго собира́лся я стро́ить но́вый домъ, но наконе́цъ собра́лся երկար ժամանակ ես մտածում էի նոր տուն շինել, վերջապէս վճռեցի շինել. я всё собира́юсь къ вамъ, да вре́мя не позволя́етъ ես շարունակ ցանկանում եմ ձեզ մօտ գալ, բայց ժամանակը չէ ներում. какъ то́лько соберу́сь де́ньгами հէնց որ ձեռքս փող ընկնի. *с. мы́слями միտքը կենտրոնացնել. с. ду́хомъ քաջանալ, սրտապնդուել. с. си́лами ոյժերը հաւաքել. с. съ но́выми си́лами նոր ոյժեր հաւաքել։

Соблагово‖ле́ніе չ. բարեհաճութիւն. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. բարեհաճել. импера́торъ -ли́лъ приня́ть его́ отста́вку.

Собла‖зне́ніе չ. գայթակղեցնելը, -ղութիւն. **-зни́тель** ա. **-зни́тельница** է. գայթակղիչ, գայթակղեցնող այր, կին. **-зни́тельно** մ. գայթակղեցնելով, գայթակղեցուցիչ կերպով, եղանակով. **-зни́тельность** է. գայթակղութիւն, յատկութիւն գայթակղեցնելու. **-зни́тельный** ած. գայթակղեցուցիչ, -ղեցնող. **-зни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Соблазня́ть, ся; **-знъ** ա. գայթակղութիւն. պատրանք. вводи́ть въ с. գայթակղեցնել. **-зня́ть**, -зни́ть ն. **1**, գայթակղեցնել. **2**,* գայթակղեցնել, պատրել, հրապուրել, ՙգլուխը կտրել՚ (աղջկայ, կնոջ). **-ся** անդր. գայթակղուել։

Соблю‖да́ть, -сти́ ն. **1**, պահել, կատարել. с. постъ [պաս] պահել. с. поря́докъ, дисципли́ну — պահել. онъ не соблю́лъ усло́вій догово́ра; с. своё сло́во; с. пра́вила, зако́нъ; **-де́ніе** չ. պահելը, կատարելը. с. мона́шескаго уста́ва; с. догово́ра; **-сти́** (-ду́ -ду́тъ; անց. -лъ -ла́, о́; հրմ. -ди́) տ. Соблюда́ть.

Собо́й գործիակ. հոլ. տ. Себя́.

Собо‖лёкъ, лька́ նւզ. տ. Со́боль; **-ли́ный**, **-лій**, ья, ье ած. Սիբիրի կմ ռուսական սամոյրի. с. мѣхъ; -(со́бо)**ль** ա. կնդ. Mustela zibellina, Սիբիրի կմ ռուսական սամոյր։

Соболѣ́з‖нова́ніе չ. ցաւակցութիւն, կարեկցութիւն. **-нова́тельный** ած. ցաւակցող, -կցական, կարեկցող, -կցական. с—ое письмо́; с—ое се́рдце; **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) չ. о чёмъ մի բանի ցաւակցել, կարեկցել, մի բանի համար ցաւակցութիւն, կարեկցութիւն ցոյց տալ։

Собо́‖рно տ. Собо́рнѣ; **-рный** ած. [եկեղեցական] ժողովի. մայր եկեղեցու. (եկղ.) ընդհանրական, կաթուղիկէ. с—ая це́рковь մայր եկեղեցի. с. свяще́нникъ մայր եկեղեցու քահանայ. **-рнѣ** մ. եկ. ռւ. միասին, մասնակցութեամբ. архіере́й служи́лъ обѣ́дню с. съ духове́нствомъ; **-ровыва́ніе**, **-рова́ніе** չ. եկղ. վերջին օծում (հիւանդի). **-ровыва́ть**, **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), ос— ն. кого́ մէկի վերայ վերջին օծման խորհուրդը կատարել. **-ся** անդր. վերջին օծման խորհըր-

դին արժանանալ, վերջին օծումն ընդունել. **-ромъ** տ. Собóрнѣ; **-ръ** ար. **1,** ժողով. зéмскій собóръ երկրի ներկայացուցիչների, ազգային մեծ ժողով. **2,** եկեղեցական ժողով. вселéнскій с. տիեզերական ժողով. **3,** մայր եկեղեցի։

Собóю գործիակ. հոլ. տ. Себя́.

Собра́‖ніе չ. **1,** ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում. по с—іи всѣхъ свѣ́дѣній բոլոր տեղեկութիւնները հաւաքելուց յետոյ. **2,** ժողովածու, հաւաքածու. с. анекдóтовъ, пѣ́сенъ; **3,** ժողով. учреди́тельное с. սահմանադրական ժողով. с. акціонéровъ; с. учёныхъ, литерáторовъ; дворя́нское с. ազնուականների ժողով (եւ ժողովարան). шýмное с.; **-ньице** չ. նւզ. պատիկ, փոքրիկ ժողով, ժողովակ։

Собра́т‖ство չ. եղբայրութիւն, եղբայրական ընկերութիւն, միաբանութիւն. **-тъ** ար. եղբայր, եղբայրակից, ընկեր, ընկերակից, միաբանակից։ [Собирáть, ся.

Собрáть (-берý -рýтъ; -бери́), **ся** տ.

Сóбствен‖никъ ար. սեփականատէր. **-ница** էգ. սեփականատիրուհի. **-но** մ. իսկապէս. э́то слóво с. знáчитъ то-то; с. говоря́ իսկապէս, ճշմարիտն ասելով. э́та вещь с. емý принадлежи́тъ; **-нору́чно** մ. սեփական ձեռքով. **-нору́чный** ած. սեփական ձեռքով գրած. с—ое письмó, завѣщáніе; с—ая пóдпись սեփական ստորագրութիւն. **-ность** էգ. սեփականութիւն. чáстная с.; прáво с—и; монáхи не имѣ́ютъ ли́чной с—и; литератýрная с.; **-ный** ած. սեփական. с. домъ; с—ое имѣ́ніе; писáть с—ою рукóю; въ с—омъ смы́слѣ բուն, իսկական իմաստով. с—ое и́мя քերկ. յատուկ անուն։

Собуты́льникъ ար. միասին խմող, ‘քէֆ անող’, բաժակակից, խնջոյքակից։

Собы́тіе չ. դէպք, անցք, պատահար. неожи́данное с.; истори́ческія с—ія.

Собью́ տ. Сбить.

Совá էգ. կնդ. Strix, բու, ‘բայղուշ’. отъ с—ы́ не родя́тся сóколы́ փչից խաղող չի լինի և ոչ էլ տատասկից թուզ, ‘բօշայից փաշա չի լինի’։

Совáть (сую́ -ю́тъ), сýнуть ն. կոխել, խոթել, խցկել. դնել. с. рýку въ кармáнъ; с. платóкъ въ кармáнъ; онъ сýнулъ емý въ рýку золотóй նա նորա ձեռքի մէջ մի ոսկի դրեց. повсю́ду с. свой носъ կոտրած գդալի պէս ամէն տեղ մէջ ընկնել. **-ся** անդր. դէս ու դէն ընկնել, խառնուել (մի բանի մէջ). онъ вездѣ́ суётся նա կոտրած գդալի պէս ամէն բանի մէջ է ընկնում. кудá ни сýнься, вездѣ́ неудáча ուր էլ դիմում ես, միշտ անյաջողութեան ես հանդիպում. не спрося́сь брóду, не сýйся въ вóду (առծ.) նախ մտածիր, ապա արա։

Совер‖шáть, -ши́ть ն. **1,** անել, գործել, կատարել. с. пóдвигъ քաջութիւն անել. с. чтó-либо трýдное; с. путешéствіе; с. преступлéніе; с. литýргію պատարագ անել. с. моли́тву աղօթք անել. с. кýпчую крѣ́пость на домъ տան գնման պայմանը կապել, պայմանագիրը հաստատել, վաւերացնել տալ. с. тáинство святóго крещéнія; с. поми́нки ննջեցեալի համար պատարագ անել տալ. **-ся** անդր. կատարուել. соверши́лись всѣ пророчества; убíйства -шáлись безнакáзанно — կատարւում, գործւում էին. **-шéніе** չ. անելը, գործելը, կատարելը. с. богослужéнія պաշտօն կատարելը. с. пóдвига; с. простýпка, преступлéнія; с. кýпчей крѣ́пости գնման, տաման պայմանը կապելը, պայմանագիրը վաւերացնել տալը. **-шéнно** մ. կատարելապէս, բոլորովին. онъ с. правъ; я с. здорóвъ; онъ с. ничегó не знáетъ նա ամենևին բան չէ հասկանում. услóвія с. измѣни́лись; **-шеннолѣ́тіе** չ. չափահասութիւն. **-шеннолѣ́тній** ած. չափահաս. онъ совершеннолѣ́тенъ и мóжетъ располагáть свои́мъ имýществомъ; I. **-шéнный** ած. կատարեալ. оди́нъ Богъ совершéнъ; с. вóзрастъ արբունք, չափահասութիւն. э́то с—ая прáвда; нѣтъ ничегó совершéннаго на землѣ́; с. дурáкъ; с—ая красáвица; с—ое выздоровлéніе; с. видъ քերկ. կատարեալ ձև (բայի). II. **-шённый** էյ. ած. արած, գործած, կատարած. **-шéнство** չ. կատարելութիւն. дости́гнуть с—а կատարելութեան հասնել. довести́ что до с—а մի բան կատարելութեան հասցնել. э́то верхъ с—а այդ կատարելութեան ծայրագոյն կէտն է. въ совершéнствѣ մ. կատարելապէս. изучи́ть язы́къ въ с—ѣ; **-шéнствованіе** չ. կատարելագործելը, -ծում. կատարելագործութիւն. **-шéнствовать** (-вую -ютъ), ус— ն. կատարելագործել. *с. вкусъ; **-ся** անդր. կատարելագործուել. **-ши́тель** ար. **-ши́тельница** էգ. անող, գործող, կատարող այր, կին. **-ши́тельный** ած. անող, գործող, կատարող. անելի, -լու, կատարելի, -լու. **-ши́ть** (-шý -шáтъ), **ся** տ. Совершáть, ся

Совинó‖вникъ ար. **-вница** էգ. մեղսակից, մեղքին, յանցանքին մասնակից այր, կին։

Со‖виноголóвка էգ. կնդ. Trachea piniperda, սոճեկեր, բուսաթիթեռ. **-ви́ный** ած. բուի, ‘բայղուշի’. с. крикъ; **-вка** էգ. **1,** նւզ. պատիկ բու, բուիկ. **2,** տ. Совиноголóвка.

Сóвкій ած. [կոտրած գդալի պէս] ամէն բանի մէջ ընկնող, խառնուող, ամէն բանի ձեռնարկող. сóвокъ, да не лóвокъ.

Совла‖дáть տ. Совладѣ́ть; **-дѣ́лецъ,** льца ար. սեփականակից. **-дѣ́ніе** չ. միասին տիրելը, իշխելը, համատիրութիւն. **-дѣ́ть,** -дáть չ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին, մի բանի յաղթել, մէկի, մի բանի ‘հախից գալ’։

Со‖влекáть, -влéчь ն. հանել, վերցնել, առնել. **-ся** անդր. հանուել, մերկանալ. *с. чегó մի բանից հեռանալ, մի բան ձգել, թողնել. «совлёкшись вéтхаго человѣ́ка... и облёкшись въ нóваго մերկացարուք զհին մարդն... և զգեցարուք զնորն» (առ Կողոս. 3, 9). **-влекý** տ. Совлéчь; **-влечéніе** չ. հանելը, վերցնելը, առնելը. **-влéчь** (-влекý -чёшь -кýтъ; -влёкъ -влеклá, ó; -ки́), **ся** տ. Совлекáть, ся.

Совмѣ‖сти́мость էգ. միաբանելիութիւն. **-сти́мый, -сти́тельный** ած. միաբանելի. **-сти́тельство** չ. միացնում, կապակցում. **-сти́ть** (-щý -стя́тъ; -сти́), **ся** տ. Совмѣ-

щáть, ся; **-стникъ** ար. **-стница** է. մրցակից, -կցուհի, ախոյեան. **-стничанье** տ. Совмѣ́стничество; **-стничать** չ. съ кѣмъ մէկի հետ մրցել, մէկին մրցակից, ախոյեան հանդիսանալ. **-стническій** ած. մրցակցի, ախոյեանի. **-стничество** չ. մրցակցութիւն, մրցութիւն, մրցում. **-стно** մ. միասին, ի միասին, միահամուռ. **-стность** է. համաձայնութիւն, միաբանութիւն. **-стный** ած. համաձայն, միաբան. э́ти два намѣ́ренія не совмѣ́стны այդ երկու մտադրութիւններն անմիաբանելի են. **-щáть**, -сти́ть ն. 1, միաբանել. с. противуполо́жныя поня́тія ներհակ հասկացողութիւնները միաբանել, միմեանց հետ համաձայնեցնել, կապակցել. 2, երկրշփ. վերադրել, համադրել. **-ся** անդր. միաբանուել. **-щéніе** չ. 1, տ. Совмѣсти́тельство; 2, երկրշփ. վերադրութիւն, համադրութիւն:

Совоку‖плéніе չ. կապակցութիւն, յարակցութիւն, միութիւն, միաւորութիւն. յարաբերութիւն, զուգակցութիւն. с. бра́комъ ամուսնական միութիւն. плóтское, половóе с. մարմնաւոր, սեռական յարաբերութիւն. с. живóтныхъ կենդանիների զուգակցութիւնը. **-плятъ**, -пи́ть ն. կապակցել, յարակցել, միաւորել, միացնել, զուգակցել. с. бра́комъ ամուսնութեամբ, պսակով միացնել. **-ся** անդր. կապակցուել, միանալ, միաւորուել, զուգակցուել. **-пно** մ. միասին, կապակցութեամբ, յարակցութեամբ. **-пность** է. ամբողջութիւն. с. доказа́тельствъ բոլոր ապացոյցները. с. наказа́ній; всё имѣ́ніе въ с—и բոլոր կայքը միասին առած. **-пный** ած. միացած, միացեալ, համայն, բոլոր, միահամուռ. с—ыми си́лами միացեալ ոյժերով:

Сово́къ, вкá ար. 1, գարկ, հարուած, կըռուփ. 2, գոգաւոր թիակ (ցորեն, ալիւր եւն հանելու):

Совос‖питáніе չ. միատեղ, հանուր դաստիարակութիւն. **-пи́танникъ** ար. **-пи́танница** է. դաստիարակակից, -կցուհի, աշակերտակից, -կցուհի, ընկերակից, -կցուհի, միասին դաստիարակուած այր, կին. **-пи́тывать**, -питáть ն. միասին, միատեղ դաստիարակել:

Сово́чекъ, чка նւզ. տ. Сово́къ.

Сов‖падáть, -пáсть չ. միասին, միաժամանակ պատահել, առաջանալ, զուգադիպել. *համաձայնուել, համապատասխան լինել. здѣсь ихъ мнѣ́нія совпадáютъ; **-падéніе** չ. միասին, միաժամանակ պատահելը, առաջանալը, զուգադիպութիւն. с. двухъ собы́тій, двухъ прáздниковъ զուգադիպութիւն երկու անցքերի, երկու տօների. *у́дачное с. двухъ взгля́довъ, предположéній երկու հայեացքների, ենթադրութիւնների յաջող զուգադիպութիւն. **-пáсть** (-падý -дýтъ; անց. -пáлъ -ла, о; -пади́) տ. Совпадáть.

Совра‖ти́тель ար. **-ти́тельница** է. գայթակղեցնող, պատրող, պատրիչ այր, կին. **-ти́тельный** ած. գայթակղեցնող, -կղական, պատիր, պատրող. **-ти́ть** (-щý -тя́тъ), **ся** տ. Совращáть, ся.

Соврáть, ся տ. Врать, ся.

Совра‖щáть, -ти́ть ն. գայթակղեցնել, պատրել. հաւատափոխ անել. с. когó съ пути́ մէկին ուղիղ ճանապարհից հանել, գայթակղեցնել. **-ся** անդր. գայթակղուել, ուղիղ ճանապարհից շեղուել. հաւատափոխ լինել. **-щéніе** չ. գայթակղեցնելը, պատրելը. հաւատափոխ անելը:

Совре́‖менемъ մ. ժամանակով. с. онъ привы́кнетъ; **-мéнникъ** ար. **-мéнница** է. ժամանակակից -կակցուհի. **-мённость** է. 1, ժամանակակցութիւն. 2, միաժամանակութիւն. **-мённый** ած. 1, ժամանակակից. с. истóрикъ; с. вопрóсъ; с—ые нрáвы; с., живóй интерéсъ; 2, միաժամանակ, միենոյն ժամանակ եղած, պատահած:

Совсѣ́мъ մ. բոլորովին, բնաւին, խապառ. ամենեւին. вы меня́ с. позабы́ли; я с. готóвъ; я э́того с. не ожидáлъ; с. не такъ ամենեւին այդպէս չէ:

Со́вѣ‖стить (-щу -стятъ), ус— когó մէկի խղճին դիպչել, մէկի խիղճը շարժել, արթնացնել, մէկին ամաչացնել. **-ся** անդր. խղճահարուել, ամաչել. онъ не со́вѣстится лгать; **-стливо** մ. խղճով. **-стливость** է. խիղճ ունենալը, բարեխղճութիւն. вáши сомнѣ́нія свидѣ́тельствуютъ о вáшей с—и — որ դուք խղճով մարդ էք. **-стливый** ած. խղճով, բարեխիղճ. с. человѣ́къ; **-стно** 1, մ. խղճով, բարեխիղճ կերպով. 2, мнѣ (тебѣ́, емý...) с. դէմք. ես խղճահարւում եմ, ամաչում եմ, դու քաշւում, ամաչում ես եւն. мнѣ с. безпокóить васъ; какъ вамъ не с. поступáть такъ? **-стный** ած. 1, խղճի. 2, խըղճով, բարեխիղճ. **-сть** է. խիղճ, խղճմտանք. по со́вѣсти մ. խղճով. угрызéнія с—и խղճի խայթը. безъ зазрѣ́нія с—и առանց խղճահարուելու. могý сказáть по чи́стой с—и արդար խղճով կարող եմ ասել. оставля́ю э́то на вáшу с. — ձեր խղճին. э́то у меня́ лежи́тъ на с—и այդ ծանրացած է խղճիս վերայ. свобóда с—и, вѣ́роисповѣ́данія; у когó с. чистá, у тогó подýшка подъ головóю не вéртится երբ մարդու խիղճը հանգիստ է, քունն էլ հանգիստ է:

Совѣ‖тникъ ար. 1, խորհրդատու. страсть дурнóй с.; 2, (իբրեւ տիտղոս) խորհրդական. титуля́рный с. տիտղոսաւոր կամ պատուոյ խորհրդական (աստիճանաւոր 9-րդ դասի). надвóрный с. արքունի խորհրդ. (7 դ.). коллéжскій с. կոլլէգիական խոր. (6 դ.). стáтскій с. պետական խորհրդ. (5 դ.). дѣйстви́тельный стáтскій с. ներգործական պետական խոր. (4 դ.). тáйный с. գաղտնի խորհրդական (3 դ.). дѣйстви́тельный тáйный с. ներգործական գաղտնի խոր. (2 դ.). **-тница** է. 1, խորհրդատու կին. 2, խորհրդականի կին. **-тническій** ած. խորհրդականի. **-тный** ած. 1, խորհրդի. 2, բանիմաց, հասկացող, խելօք. **-тованіе** չ. 1, խորհուրդ տալը. 2, խորհուրդ. **-тователь, -товательница** տ. Совѣ́тчикъ, -тчица; **-товательный** ած. խորհրդատու, խորհուրդ տուող. **-товать** (-тую -ютъ), пос— ն. խորհուրդ տալ. совѣ́тую вамъ быть осторóжнымъ; онъ мнѣ э́то совѣ́товалъ; **-ся** փոխ. խորհուրդ անել, խորհուրդ հարցնել. я хочý съ вáми посовѣ́товаться; я совѣ́товался съ нимъ объ э́томъ; они́ совѣ́туются мéжду

собо́ю; **-тчикъ** ա. **-тчица** է. խորհուրդ տուող, խորհրդատու այր, կին. **-тъ** ա. **1**, խորհուրդ. дать с.; проси́ть у кого́ с—а մէկից խորհուրդ հարցնել. слѣ́довать чьему́ с—у; я сдѣ́лалъ э́то по с—у отца́; Госуда́рственный с. պետական խորհուրդ. вое́нный с. զինուորական խորհ. семе́йный с.; **2**, համաձայնութիւն, համերաշխութիւն, միաբանութիւն. жить въ с—ѣ; **-ща́ніе** չ. խորհուրդ անելը, խորհուրդ. с. враче́й; с. суде́й; **-ща́тель** ա. **-ща́тельница** է. խորհրդի անդամ այր, կին, խորհրդատու այր, կին. **-ща́тельный** ած. խորհրդատու, խորհուրդ տուող. с—ое собра́ніе; с. го́лосъ; **-ща́ться** չ. բ. խորհուրդ անել, խորհրդակցել. врачи́ совѣща́лись о его́ здоро́вьи.

Согбе́нный բ. ած. կորացած, կռացած. с. отъ ста́рости; с. подъ бре́менемъ лѣтъ.

Согла‖си́мый ած. համաձայնելի. **-си́тельный** ած. համաձայնեցնող, -ձայնական. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ; -си́), **ся** տ. Соглаша́ть, ся; **-сіе** չ. **1**, համաձայնութիւն, ներդաշնակութիւն, չափակցութիւն. ме́жду частя́ми, составля́ющими міръ, нахо́дится удиви́тельное с.; с. звуко́въ հնչիւնների ներդաշնակութիւն. **2**, համաձայնութիւն, հաշտութիւն, համերաշխութիւն, միաբանութիւն. жить въ с—іи; нару́шить с.; ме́жду ни́ми нѣтъ с—ія; с. чувствъ, взгля́довъ — համաձայնութիւն, համերաշխութիւն. **3**, համաձայնութիւն, հաւանութիւն. молча́ніе знакъ с—ія (առծ.). дать своё с. на что́-либо; отказа́ть кому́ въ своёмъ с—іи на что́-либо; онъ сдѣ́лалъ э́то съ моего́ с—ія; жени́ться безъ с—ія роди́телей; съ о́бщаго с—ія ընդհանուր հաւանութեամբ. **4**, աղանդ, հերձուածք. **-сно 1**, մ. համաձայնութեամբ, միաբանութեամբ, ներդաշնակ, -կարար. հաշտ, համերաշխ կերպով. пѣть с.; жить с. հաշտութեամբ, հաշտ կերպով ապրել. всѣ свидѣ́тели показа́ли с. բոլոր վկաները միակերպ վկայեցին. **2**, նխդ. (տրկ. և սռնկ. հոլ.) համաձայն, ըստ. с. донесе́нія, заявле́нія; пи́сьма досыла́ются с. заявле́нія; с. съ зако́номъ համաձայն օրէնքի. с. съ по́длинникомъ; поступи́ть с. съ чьи́мъ-либо мнѣ́ніемъ; с. съ разсу́дкомъ ըստ բանականութեան. жить с. съ приро́дой; **-сность** է. համաձայնութիւն, ներդաշնակութիւն. **-сный** ած. **1**, համաձայն, համապատասխան. спи́сокъ согла́сенъ съ по́длинникомъ; э́то согла́сно съ его́ показа́ніемъ; э́то согла́сно съ его́ поня́тіями; согла́сны ли вы на э́то? согла́сны ли вы э́то сдѣ́лать? я согла́сенъ на всё; я согла́сенъ съ ва́ми въ томъ, что...; с—ое семе́йство միաբան, համերաշխ ընտանիք. **2**, ներդաշնակ. с—ое пѣ́ніе; **3**, բաղաձայն. с—ая бу́ква; **-сова́ніе** չ. համաձայնեցնելը, -նութիւն, միաբանեցնելը, -նում. **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. համաձայնեցնել. միաբանեցնել. с. прилага́тельное съ существи́тельнымъ въ ро́дѣ, числѣ́ и падéжѣ; с. посту́пки съ тре́бованіемъ вре́мени; **-ся** չ. բ. համաձայնուել, յարմարուել. показа́нія ихъ не согласу́ются ме́жду собо́ю; э́тотъ обы́чай не согласу́ется съ совремёнными поня́тіями; **-ша́ть**, си́ть ն. համաձայնեցնել. с. музыка́льные инструме́нты երաժշտական գործիքները միմեանց հետ համաձայնեցնել, ներդաշնակ սարքել. с. мнѣ́нія կարծիքները միմեանց հետ համաձայնեցնել, հաշտեցնել. я не могъ -си́ть его́ на э́то предпрія́тіе; **-ся** չ. բ. համաձայնուել, համաձայնութեան գալ. с. на бракъ ամուսնութեան համար համաձայնութիւն տալ. с. на про́сьбу, на предложе́ніе խնդրի, առաջարկութեան հետ համաձայնուել. я согласи́лся съ нимъ ѣ́хать въ теа́тръ; с. въ цѣнѣ́; они́ согласи́лись обыгра́ть его́ — խօսք մին են արել. я соглаша́юсь съ ва́ми въ то́мъ, что...; **-ше́ніе** չ. համաձայնութիւն. вступи́ть въ с. համաձայնութեան գալ. с. съ кредито́рами объ упла́тѣ въ опредѣлённые сро́ки; англо-францу́зское с. о Маро́кко.

Согля‖да́тай ա. եկ. ու. լրտես. **-да́ть** ն. լրտեսել։

Согна́ть (сгоню́ -нятъ; -ни́) տ. Сгоня́ть.

Согну́ть, ся տ. Сгиба́ть, ся.

Сограж‖дани́нъ ա. (յ. сограждане, -нъ), **-да́нка** է. համաքաղաքացի այր, կին։

Согруби́ть տ. Груби́ть.

Согрѣ‖ва́ніе չ. տաքացնելը. **-ва́ть**, **-(ѣ)ть** ն. տաքացնել. с. во́ду; с. ру́ки; *с. себѣ́ мѣсте́чко տեղը տաքացնել, տեղում հաստատուել. **-ся** չ. բ. տաքանալ։

Согрѣ‖ша́ть, -ши́ть չ. մեղանչել. *с. про́тивъ здра́ваго смы́сла; **-ше́ніе** չ. մեղանչում, սխալմունք. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) տ. Согрѣша́ть.

Со́да է. (ֆր.) սօդա, աւշնան։

Содер‖жа́ніе չ. **1**, պահելը, պահում. с. до́ма въ поря́дкѣ; с. подъ аре́стомъ կալանքում պահելը. **2**, ապրուստ, ծախս. де́ньги на с. ապրուստի փող. онъ даётъ ему́ сто́лько-то на с. նա նորան այսքան ապրուստի փող է տալիս. быть у кого́ на с—іи մէկի հաշուով ապրել. студе́нтъ на казённомъ с—іи արքունի հաշուով ապրող ուսանող. **3**, բովանդակութիւն, պարունակութիւն. с. письма́, проше́нія, кни́ги, рома́на; с. рѣ́чи; с. минера́ла въ рудѣ́ հանքի քանակութիւնը հանածոյի մէջ. **4**, ռոճիկ. онъ получа́етъ большо́е с.; э́тотъ писа́тель состои́тъ на с—іи у одно́й изъ па́ртій; **-жа́нка** է. ուրիշ մարդու հաշուով ապրող կին, աղջիկ, սիրուհի, հարճ. **-жа́тель** ա. պահող, տէր. с. гости́ницы հիւրանոցապետ. с. пансіо́на պանսիոն պահող. с. тракти́ра, постоя́лаго двора́ պանդոկապետ. **-жа́тельница** է. պահող, տիրուհի. с. пансіо́на; **-жа́ть** (-жу́ -жатъ; -жи́) ն. **1**, պահել, с. домъ въ чистотѣ́ տունը մաքուր պահել. с. что въ та́йнѣ մի բան գաղտնի պահել. с. кого́ подъ аре́стомъ, въ тюрьмѣ́; с. большо́е семе́йство — պահել, ապրուստը հոգալ. **2**, պարունակել, բովանդակել. пудъ соде́ржитъ въ себѣ́ со́рокъ фу́нтовъ; руда́ соде́ржитъ въ пу́дѣ два золотника́ зо́лота; э́та кни́га соде́ржитъ въ себѣ́ мно́го мы́слей; **-жи́мое**, аго չ. բովանդակութիւն, պարունակութիւն։

Сóдовый ած. սօդայի, աւշնանի։

Содолжникъ, á ա. պարտակից, պարտապանակից։

Содó‖мскій грѣхъ ա. **-мія** ի. սոդոմական մեղք, արուագիտութիւն. **-мъ** ա. 1, աղմուկ, ‘ղալմաղալ‘, կռիւ, շփոթ, խառնաշփոթութիւն. поднять с.; 2, աղմկիչ ամբոխ, խառնաղանջ, աղմկարարների խումբ։ [рáть.

Содрáть (сдерý -рýтъ; -рй) տ. Сди-

Содро‖гáніе չ. սարսափելը, -փում, սարսիլը, սոսկալը, զոփալը, դողալը, ցնցուելը. ցընցում, ցնցմունք. **-гáться, -гнýться** չ. սարսափել, սարսիլ, սոսկալ, զոփալ, դողալ, ցնցուել. с. отъ ýжаса; с. отъ негодовáнія; содрогáюсь отъ однóй э́той мы́сли.

Содѣй‖ственный ած. գործակցող. աջակցող. **-ствіе, -ствованіе** չ. գործակցութիւն, աջակցութիւն, օգնութիւն. э́то трéбуетъ содѣ́йствія влáсти; **-ствователь** ա. **-ствовательница** ի. գործակից, -կցուհի, աջակից, -կցուհի. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. գործակցել, աջակցել, օգնել, օժանդակել, նպաստել. с. успѣ́ху дѣ́ла; с. комý въ успѣ́хѣ дѣ́ла; э́то нискóлько не содѣ́йствуетъ егó счáстію այդ ամենևին նորա բաղդաւորութեանը չէ նպաստում, չէ օժանդակում։

Содѣ‖ланіе չ. անելը, գործելը, կատարելը. պատճառելը. **-лывать, -лать** ն. անել, գործել, կատարել. պատճառել. **-яніе** տ. Содѣ́ланіе; **-ять** ն. անել, գործել, կատարել։

Соеди‖нéніе չ. միացնելը, -ցնում, միացում, միաւորութիւն. **-нённо** մ. միացած, միասին, միահամուռ, միացեալ ույժերով. **-нённый** ած. միացած, միացեալ. **-нитель** ա. **-нительница** ի. միացնող այր, կին. **-нительный** ած. միացնող, -ցուցիչ. с. союзъ քերկ. միացուցիչ շաղկապ. **-нять, -нить** (-ню́ -ня́тъ) ն. միացնել, կապակցել. с. канáломъ Средизéмное мóре съ Крáснымъ; с. двѣ́ áрміи; с. нѣ́сколько корпусóвъ въ однý áрмію; ихъ соединя́етъ дрýжба; с. брáкомъ; шéя соединя́этъ гóлову съ тѣ́ломъ; с. мýжество съ благоразýміемъ, пріятное съ полéзнымъ; с. края́ рáны; с. путя́ми сообщéнія; **-ся** անդր. միանալ, կապակցուել. с. брáкомъ; двѣ́ держáвы соединились прóтивъ óбщаго врагá; всѣ́ войскá соединились въ Москвѣ́; въ нёмъ соединя́ются сáмыя противоположныя кáчества; мáсло съ водóю не соединя́ется; Соединённые Штáты Միացեալ Նահանգներ։

Сожа‖лѣ́ніе չ. աւաղելը, աւաղում, ափսոսալը. -անք. ցաւելը, ցաւակցելը, ցաւ, ցաւակցութիւն. с. о потéрянномъ дрýгѣ; с. о происшéдшемъ; къ сожалѣ́нію ցաւակցաբար. къ моемý с—ію ’ի ցաւ իմձ. возбудить всеóбщее с.; безъ с—ія անխնայ կերպով. онъ вы́разилъ мнѣ́ своё с. о смéрти моегó сы́на; съ большимъ с—іемъ покидáю я васъ — մեծ ցաւով. **-лѣть** չ. աւաղել, ափսոսալ. ցաւել. ցաւակցել. сожалѣ́ю, что не купилъ э́того дóма; с. о потéрѣ дрýга: -лѣ́ю, что не могý быть у васъ; я óчень -лѣ́ю о своéй ошибкѣ; -лѣ́ю о егó несчáстіи; всѣ́ -лѣ́ютъ объ нёмъ; -лѣ́ю о вáшей неудáчѣ.

Со‖жéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. -жёгъ -жглá, ó; հրմ. -жгú) տ. Сожигáть; **-жжéніе, -жигáніе** չ. այրելը, այրում. **-жигáтель** ա. **-жигáтельница** ի. 1, այրող այր, կին. 2, անձնայրեաց, ինքն իրան այրող այր, կին. **-жигáть**, -жéчь ն. այրել։

Сожи‖тель ա. կենակից, կողակից, ամուսին, ‘էրիկ‘, ‘մարդ‘. սիրական. **-тельница** ի. կենակցուհի, կողակցուհի, ամուսին, կին. սիրուհի. **-тельство** չ. միասին ապրելը, կենակցութիւն. **-тельствовать** (-вую -ютъ) չ. 1, съ кѣмъ մէկի հետ ապրել. с. до брáка ամուսնութիւնից առաջ միմեանց հետ ապրել. 2, իբրև ամուսին ապրել, կենակցել. **-тіе** չ. 1, միասին ապրելը. с. съ женóю, супрýжеское с.; 2, ամուսնութիւն, կենակցութիւն. незакóнное с. ապօրինի կենակցութիւն։

Со‖жмý տ. Сжать I; **-жнý** տ. Сжать II.

Сожрáть (-жрý -рýтъ; -жрú) տ. Сжирáть.

Со‖звáніе չ. կանչելը, կոչելը, կոչ, հաւաքելը, հրաւիրելը, հրաւէր. **-звáть** (сзовý -вýтъ; -зовú) տ. Сзывáть և Созывáть.

Созвý‖чіе չ. 1, համահնչիւնութիւն, նոյնայնութիւն. 2, ներդաշնակութիւն. **-чный** ած. 1, համահնչիւն, նոյնայնող. 2, ներդաշնակ։ [դատուն։

Созвѣ́здіе չ. համաստեղութիւն, աստե-

Со‖здавáть (-заю́ -ю́тъ; -здавáй), -здáть ն. ստեղծել, ստեղծագործել. արտադրել. Богъ сóздалъ міръ изъ ничегó; с. проéкты պրօեկտներ կազմել. с. себѣ́ мнимыя препя́тствія — առաջացնել. *óпытъ создаётъ людéй; критиковáть лéгче, чѣ́мъ с.; **-здáніе** չ. 1, ստեղծում, ստեղծագործութիւն, արարչագործութիւն. с. человѣ́ка; 2, արարած, ստեղծուած. человѣ́къ есть разýмное с.; *э́то презлóе с. այդ մի չար, դարշելի արարած է. **-здáтель** ա. 1, ստեղծող, ստեղծիչ, արարիչ. 2, շինող, հիմնող, հիմնարկող, -րկու. **-здáтельница** ի. 1, ստեղծող, արտադրող կին. 2, շինող, հիմնող, հիմնարկող, -րկիչ կին. **-здáть** (ապառ. -здáмъ -дáстъ; -дадимъ -дýтъ; -дáй) տ. Создавáть և (ապառ. -зúжду -ждутъ; -жди) տ. Созидáть.

Созер‖цáніе չ. դիտում, դիտողութիւն, զննում, զննողութիւն, խորհում, խորհրդածութիւն, իմացում. **-цáтель** ա. **-цáтельница** ի. դիտող, զննող, խորհող այր, կին. **-цáтельный** ած. 1, դիտող, զննող, դիտական, զննական. 2, տեսական, իմացական. **-цáть** ն. դիտել, զննել, խորհել. իմանալ, միջամուխ լինել։

Со‖зидáніе չ. 1, շինում, կառուցում. հիմնում, հիմնարկութիւն. 2, ստեղծում, ստեղծագործութիւն. **-зидáтель** ա. **-зидáтельница** ի. շինող. հիմնող, հիմնարկող, -րկու այր, կին. **-зидáтельный** ած. ստեղծիչ, ստեղծագործիչ. -րծող, -րծական. **-зидáть**, -здáть ն. 1, շինել, կառուցանել, հիմնել, հիմնարկել. с. храмъ; 2. ստեղծել, ստեղծագործել. Богъ сóздалъ міръ изъ ничегó; Богъ сóздалъ человѣ́ка по óбразу своемý; Гомéръ сóздалъ эпопéю — ստեղծեց. э́тотъ

генера́лъ со́здалъ хоро́шихъ офице́ровъ — պատրաստեց։

Созна‖ва́ть (-знаю́ -ю́тъ), **-зна́ть** ն. ճանաչել, գիտենալ, գիտել, գիտակցել, հասկանալ. онъ сознаётъ свою́ неспосо́бность; **-ся** անդր. въ чёмъ մի բան խոստովանել, ընդունել. созна́йтесь, что вы непра́вы; онъ сознаётъ свою́ оши́бку, но не сознаётся въ ней նա իր սխալը գիտէ, գիտակցում է, բայց չէ խոստովանում. **-зна́ніе** չ. 1, գիտակցութիւն. с. и́стины, своего́ тала́нта; лиши́ться с—ія; прійти́ въ с.; 2, խոստովանութիւն. с. въ свое́й винѣ́ իր մեղքի, յանցանքի խոստովանութիւնը. **-зна́тельно** մ. գիտակցաբար, -կցօրէն, գիտակցելով. онъ сдѣ́лалъ э́то с.; поступи́ть с.; **-зна́тельность** է. գիտակցութիւն. **-зна́тельный** ած. 1, գիտակից, գիտակցող, լըրջմիտ. 2, գիտակցական, գիտակցաբար արած, կատարուած. с. посту́покъ: **-зна́ть** (-зна́ю -ютъ; -й), **ся** տ. Сознава́ть, ся.

Созову́ տ. Созва́ть.

Созрѣ‖ва́ніе չ. հասնելը, հասնելը, հասունանալը. вре́мя с—ія плодо́въ; **-ва́ть**, -ть չ. հասնել, հասնել, հասունանալ (բուն և փոխաբերական մտքով). **-лый** բյ. ած. հասած, հասունացած, հասուն. **-ніе** տ. Созрѣва́ніе; **-ть** տ. Созрѣва́ть.

Со‖зыва́ніе չ. կանչելը, կոչելը, հրաւիրելը. **-зыва́тель** ա. **-зыва́тельница** է. կանչող, կոչող, հրաւիրող այր, կին. **-зыва́тельный** ած. կոչի, հրաւիրի, հրաւիրա—, կանչող, հրաւիրող. **-зыва́ть**, -зва́ть ն. կանչել, կոչել, հրաւիրել, ժողովել, հաւաքել. **-зывъ** ա. կոչ, հրաւէր, ժողով. կանչելը, կոչելը, հրաւիրելը։

Сойду́ տ. Сойти́.

Соизво‖ле́ніе չ. հաճութիւն, հաւանութիւն, թոյլտուութիւն. съ ва́шего с—ія ձեր թոյլտուութեամբ. **-ли́тельный** ած. հաճութեան, հաւանութեան, թոյլատրութեան, -տրական. **-ля́ть**, **-ли́ть** (-лю -ля́тъ) չ. հաճել, հաւանել, թոյլատրել, իր հաճութիւնը, հաւանութիւնը տալ. с. на проше́ніе խնդիրն ընդունել, կատարել։

Соизгна́нникъ ա. աքսորակից, միասին աքսորուած, աքսոր ուղարկուած։

Соизда́тель ա. հրատարակչակից։

Соизмѣ‖ре́ніе չ. համաչափում. **-ри́мость** է. մաթմ. համաչափութիւն. **-ри́мый** ած. մաթմ. համաչափական։

Со́йка է. կնդ. Garrulus glandarius, ճայ։

Со́йма է. մի տեսակ նաւ (Լադոգա լճում)։

Со‖ме́нникъ ա. անուանակից, համանուն. **-мённость** է. համանունութիւն. **-мённый** ած. համանուն, նոյնանուն։

Со‖иска́ніе չ. մրցակցութիւն. թեկնածութիւն. **-ска́тель** ա. **-ска́тельница** է. մրցակից, -կցուհի, թեկնածու այր, կին. онъ былъ соиска́телемъ съ таки́мъ-то на таку́ю-то пре́мію; **-ска́тельный** ած. մրցակցութեան, -կցական, թեկնածնութեան. **-ска́тельство** չ. մրցակցութիւն, թեկնածութիւն. **-ска́ть** (-щу́ -щутъ; -щи́) ն. մըրցակցել, մրցակից հանդիսանալ, թեկնածել։

Со‖йти́ (-йду́ -йду́тъ; անց. сошёлъ -шла́, о́; հրմ. -йди́) տ. Сходи́ть I; **-йті́е** չ. միրձաւորութիւն, [սեռական] յարաբերութիւն։

Соищу́ տ. Соиска́ть. [տած։

Соково́й ած. հիւթի, հիւթից պատրաս-

Соко‖лёнокъ, нка ա. պատիկ, մատղաշ բազէ. **-ликъ** ա. նւզ. պատիկ բազէ. соко́лики յ. ռմկ. փղբշ. սիրելի, ‘թաւլան՛ ձիաներ, երիվարներ (տսում է կառապանը). **-ли́ный** ած. բազէի, բազէական. с. полётъ; с—ая охо́та բազէորսութիւն. **-ли́ще** ա. յււլ. մեծ, ահագին բազէ. **-лі́й**, ья, ье ած. բազէի, բազէական. с. перелётъ տ. 'Язвенникъ; **-(о́ко́)лъ**, а և а́ ա. կնդ. Falco, բազէ. благоро́дный с., F. candidans, ազնիւ կմ որսական բազէ. *голъ, какъ с. բոլորովին տկլոր, մերկ. աղքատ է. воронѣ́ с—омъ не быва́ть (առծ.) բոշայից փաշայ չի դառնայ. **-льникъ** ա. 1, բազէպան. 2, բս. Hieracium, բազէախոտ. **-льница** է. բս. Gentiana, բոզ. **-льничій**, ья, ье ած. բազէպանի. соко́льничій, аго ա. հնց. բազէպան. **-льня** է. բազէանոց։

Сокра‖ти́тель ա. համառօտող, -տիչ, կրճատող, -տիչ, յապաւող, -ւիչ. **-ти́тельно** մ. կրճատուած, կրճատումներով. **-ти́тельный** ած. համառօտութեան, կրճատման, յապաւման. **-ща́ть**, **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ) ն. 1, կրճատել, կարճել, համառօտել, յապաւել. с. разска́зъ; с. дро́би; с. доро́гу ճանապարհը կրճատել. с. расхо́ды ծախսերը կարճել, կրճատել, պակասեցնել. 2,* սատակել, ջարդել, հնազանդեցնել. **-ся** անդր. 1. կրճատուել, յապաւուել. կարճուել, պակասել, փոքրանալ. 2,* լեզուն իրան քաշել, լռել. **-ще́ніе** չ. կրճատելը, -տում, յապաւելը, -ւում, համառօտելը, -տում, համառօտութիւն. с. кни́ги; с. расхо́довъ ծախսերի կրճատումը, պակասեցնումը. знакъ с—ія յապաւման, կրճատման, համառօտութեան նշան. **-щённо** մ. կրճատած, համառօտած, կրճատումներով. կարճ, համառօտ կերպով. **-щённость** է. կրճատութիւն, համառօտութիւն. **-щённый** բյ. ած. կրճատած, համառօտած, յապաւած, կարճ, կրճատ, համառօտ. с—ая исто́рія; с—ое изложе́ніе; дѣла́ подлежа́щія с—ому судопроизво́дству համառօտ դատավարութեան ենթակայ գործեր. **-щу́** տ. Сократи́ть.

Сокрове́‖нно մ. ծածկաբար, գաղտնաբար. **-нность** է. ծածկութիւն, գաղտնիք, խորհուրդ. **-нный** ած. ծածուկ, գաղտնի, թաքուն, խորհրդաւոր։

Сокро́ви‖ще չ. 1, գանձ. 2,* հազուագիւտ բան. **-щница** է. գանձարան, գանձատուն. **-щный** ած. գանձի, գանձա—։

Сокро́ю տ. Сокры́ть.

Сокру‖ша́ть, -ши́ть ն. խորտակել, ջարդ ու փշուր անել, ջախջախել, ընկճել, կործանել. ри́мское могу́щество -ши́ло всѣ про́чія; с. чьё сопротивле́ніе մէկի ընդդիմադրութիւնն ընկճել. *с. ду́шу խորը խոցել. **-ся** անդր. խորտակուել. ընկճուել, փղձկիլ, սաստիկ վշտանալ. я сокруша́юсь, что нево́льно оби́дѣлъ ва́съ; *се́рдце моё сокруша́ется սիրտս ճմլւում է, մորմոքւում է. **-ше́ніе** չ. 1, խորտակելը, -կում, ընկճելը, -ճում. 2, վիշտ, թախիծ, տրտմութիւն, սրտա-

ընկճութիւն, փղձկում, փղձմունք. с. се́рдца սրտի փղձկում. **-шённый** բյ. ած. խորտակուած, ընկճուած. с. се́рдцемъ սրտաբեկ. с—ое се́рдце խորը խոցուած, սաստիկ վրշտացած; մորմոքուած սիրտ. **-ши́тель** ա. խորտակիչ, կործանիչ. **-ши́тельный** ած. խորտակիչ. *մորմոքիչ, խորը խոցող. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** տ. Сокруша́ть, ся.

Со‖крыва́ть, ся, -кры́ть, ся տ. Скрыва́ть, ся և Скры́ть, ся; **-кры́тіе** չ. ծածկելը, պահելը, թաքցնելը (օր. գողին, գողացած բանը):

I. **Сокъ** ա. հիւթ, ծուծ. травяны́е со́ки; лимо́нный с.; виногра́дный с.; говя́жій с. մսի ջուր, շիճուկ. въ э́той гру́шѣ мно́го со́ку այդ տանձը շատ հիւթալից է. пита́тельный с. սնուցիչ հիւթ, մամայ. де́рево въ соку́ ծառը ջուր է ընկնում (գարնան սկզբում):

II. **Сокъ** ա. հնց. լրտես, լրտեսող:

Соланча́къ, а́ ա. աղի անապատ:

Солга́ть (-лгу́ -лжёшь -гу́тъ; -лги́) չ. սուտ ասել, ստել, ստախօսել. кто вчера́ солга́лъ, тому́ и за́втра не вѣ́рятъ (առծ.) ստի տունը կրակ ընկաւ, ոչ որ չհաւատաց:

Солда‖тёнокъ, нка ա. պստիկ որդի, տղայ զինուորի. **-тикъ** ա. պստիկ զինուոր. **-(а́)ти́на** ա. յոխ. մեծ, ահագին զինուոր. **-тка** ի. զինուորի կին. **-тскій** ած. զինուորի, -րական. **-тство** չ. զինուորութիւն. զինուորականութիւն. **-тчина** ի. 1, զինուորականութիւն, զինուորապետութիւն. 2, ռմկ. զինուորակոչ. **-тъ** ա. (ֆր.) զինուոր:

Солдафо́нъ ա. նխտ. կոպիտ, մենամարտութեան սիրահար:

Солева‖ре́ніе չ. աղ եփելը, աղագործութիւն. **-ренный, -рный** ած. աղ եփելու, աղագործութեան. с—ое произво́дство աղագործութիւն. **-рня** ի. աղ եփելու տեղ, գործարան, աղագործարան. **-ръ** ա. աղ եփող, աղագործ:

Со‖ле́ніе չ. աղելը. **-лёность** ի. աղիութիւն. **-лёный** 1, բյ. ած. աղած, աղ դրած. с—ое мя́со; 2, աղի. **-ле́нія** չ. հ—ք. աղ դրած մթերքներ, ուտեստներ, ուտելիքներ. **-летво́рный** ած. քիմ. աղարար:

Солеци́змъ ա. (յն.) քերկ. սխալ, վրիպակ (համաձայնութեան կանոնների դէմ):

Соле́я ի. բեմ, ամբիոն:

Солида́р‖но մ. միաբանութեամբ, համերաշխութեամբ, միասին, միահամուռ, համերաշխ կերպով. **-ность** ի. միաբանութիւն, համերաշխութիւն, փոխադարձ երաշխաւորութիւն. **-ный** ած. (լտ.) միաբան, համերաշտ. стать с—ымъ միաբանուել, փոխադարձ համերաշխութիւն, երաշխաւորութիւն հաստատել:

Соли́д‖но մ. հաստատ, վստահելի կերպով. զգալի, նշանաւոր կերպով. **-ность** ի. հաստատութիւն, վստահելիութիւն. խոշորութիւն. **-ный** ած. հաստատ, վստահելի. զգալի, նշանաւոր, խոշոր. с—ыя сре́дства խոշոր, նշանաւոր միջոցներ, գումարներ:

Соли́льщикъ ա. աղող, աղ անող, աղ [դնող:

Соли́‖стъ ա. (ֆր.) երժ. սոլիստ (առանձին, մենակ երգող, ածող, պարող). **-стка** ի. սոլիստուհի:

Солите́ръ ա. (ֆր.) 1, կնդ. Taenia solium, նուրբ երիզ, երիզորդ, ‘փոքի որդ‘. 2, սոլիտէր (առանձնաշրջանակ խոշոր ադամանդ):

Со‖ли́ть (-лю́ -ля́тъ), пос— ն. աղել, աղ անել. **-лка** ի. աղելը, աղ անելը. **-лкій** ած. աղի, աղոտ. **-лкость** ի. աղիութիւն, աղոտութիւն:

Со́л‖нечникъ ա. բս. Helianthus annuus, տարեոր արևադէմ, արևածաղիկ. **-нечный** ած. արևի, արևա—, արեգակի, -կնային. с. лучъ; с. свѣтъ; с—ые часы́ արևային ժամացոյց. с—ая систе́ма արեգակնային սիստեմ. с. уда́ръ արևահարութիւն. с—ое затме́ніе արևի խաւարում. с. ко́рень բս. Orobanche elatior, կաղընձնի (ճրագախոտ). **-нопёкъ** ա. ռմկ. արեգունի, խիստ արևոտ տեղ, վայր. **-нце** չ. արեգակ. արև. с. бле́щетъ; паля́щее, жгу́чее с. այրող, տօչորող արև. восходя́щее с. ծագող. ‘դուրս եկող‘ արեգակ. заходя́щее с. մայր մտնող արեգակ. вы́ставить цвѣты́ на с. ծաղիկներն արևի տակ դնել. грѣ́ться на с—ѣ արևում, արևի տակ տաքանալ. **-нцеви́дъ** ա. բս. Heliopsis, արևի աչք. **-нцестоя́ніе** չ. աստղբ. արևադարձ, արևակայութիւն. **-нцецвѣ́тъ** ա. բս. Helianthemum, արևանթեմ. **-нышко** նւզ. փղբշ. տ. Со́лнце; с. насъ не дожида́ется (առծ.). кра́сное с. моё իմ մխիթարութիւն, իմ սրտի բերկրանք, իմ յոյս և ապաւէն:

Со́ло չ. անհ. (իտ.) երժ. մենախաղ. մենանուագ. մենապար (պիես, երգ, որ ածում կամ երգում է միայն մէկը. պար, կաքաւ, որ պարում է միայն մէկը):

Солова‖ре́ніе, -рный տ. Солев...

Со‖лове́й, вья́ ա. կնդ. Lusciola luscinia, սոխակ. соловья́ ба́снями не ко́рмятъ (առծ.) խօսքով փլաւ չի եփուիլ, իղ ու բրինձ է հարկաւոր. **-ло́вка** ի. մարի (էգ) սոխակ:

Солово́й ած. բաց աշխէտ, բաց դեղին մազով և սպիտակ ագով ու բաշով. с—а́я ло́шадь.

Соло́ву‖шекъ, шка, **-шко(а)** ա. նւզ. սոխակիկ, -կուկ:

Соло́вый տ. Солово́й.

Соло‖вьёнокъ, нка ա. պստիկ, մատղաշ սոխակ. **-вьи́ный** ած. սոխակի:

Соловѣ́ть, пос— չ. 1, (ձիաների մասին) բաց աշխէտ, բաց դեղին գոյն ստանալ. 2, (աչքերի մասին) պղտորուիլ, աղօտանալ:

Соло‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), зас- ն. սոլոդել, ածկացնել, քաղցրացնել, շաքարացնել (թողնել, որ նշշտան եփ գալով շաքարի փոխուի). **-дка** ի. բս. ա, =Соло́дко́вый ко́рень (տ. Соло́дко́вый); բ, Polypodium vulgare, շատատուկ, կճուճ (պապայիճ). **-дкова́тый** ած. քաղցրաւուն. **-(о́)дко́вый** ած. ко́рень բս. Glycyrrhiza, մատուտակ (մաքուխ), քաղցր բիան. **-до́вня** ի. со́лодъ պատրաստելու տեղ. **-(со́ло)дъ** ա. սոլոդ, ածիկ հացահատիկ կամ ածիկ հացահատկի ալիւր (ծլեցրած ապա չորացրած կամ բոված հացահատիկ, որից օր. գարեջուր են եփում: Այդպիսի հացահատկից ալիւր, որից օր. կվաս են պատրաստում). **-дѣ́лый** բյ. ած. քաղցրացած. с. хлѣбъ խոնաւութիւնից ծլած հացահատիկ. с—ая мука́ խոնաւացած, փչացած ալիւր. **-дѣ́ть**, ос—, пос— չ. քաղցրանալ, քաղցր և անախորժ համ ստանալ. **-мé-**

ніе չ. սոլօդելը, քաղցրացնելը, շաքարացնելը. **-жу́** տ. Солодить.

Соло́‖ма է. ծղոտ, 'ծղնօտ'. **-менникъ** ա. ծղոտի, ծղոտով լցրած ներքնակ. **-менный** ած. ծղոտի, ծղոտէ, -տեայ. с—ая шляпа; с—ая крыша; **-мина** է. **-минка** նւզ. ծղոտ[ի հատ, կտոր, ցօղուն]. утопающій за -нку хватается (առծ.]. кидать жребій -нками; **-мистый** ած. ծղոտաշատ, շատ ծղոտ պարունակող. **-мка** նւզ. տ. Соло́ма; **-морѣзка** է. **-морѣзъ** ա. ծղոտահատ [գործիք, մեքենայ]. **-мотря́съ** ա. գիւղտ. ծղոտահար:

Соло‖ни́на է. **-ни́нка** նւզ. աղած, աղ դրած միս. **-ни́нный** ած. աղած, աղ դրած մսի[ց]. **-нка** է. աղաման, աղի տուփ. -(со́ло)**но** մ. աղի, աղոտ. онъ любитъ ѣсть с. նա աղ աղի կերակուրներ շատ է սիրում. **-нова́тый** ած. մի փոքր աղի, աղօտ. **-ночка** նւզ. տ. Соло́нка; **-нчако́вый** ած. աղի, աղոտ հողի, գետնի. **-нча́къ**, á ա. աղի, աղոտ հող, աղակալը. -(со́ло)**ный** ած. աղի, աղոտ. **-нѣть**, пос—, зас— չ. աղիանալ, աղոտ դառնալ:

I. **Соль** է. **1**, աղ. пова́ренная с. եփելու աղ, սովորական, խոհանոցում գործածական աղ. морска́я с. ծովի աղ, ծովաղ. ка́менная с. աղուճակ. с. гла́уберова գլաուբերաղ (զարմանալի աղ). ба́бья с. բս. Crithmum maritimum. ցուպիկախոտ. за́ячья с., բս. Oxalis acetosella, հասարակ թթուաշուշ (գառնականջիկ). **2**,* աղ, սրամտութիւն, սրամիտ խօսք, երգիծանք. въ э́томъ сочине́ніи мно́го с—и այդ շատ սրամիտ շարադրութիւն է:

II. **Соль** ա. անհ. (իտ.) երժ. սօլ (g նոտան): [երաժշտական վարժութիւն:

Сольфе́джіо չ. երժ. (իտ.) սոլֆէջիօ,

Солью́ տ. Слить.

Соля́‖нка է. մի տեսակ ապուր, 'սպաս'. **2**, որ և **-нникъ** ա. բս. Salsola kali, աղնիւ օշան. **-но́й** ած. աղի, աղա—. с—о́е дѣ́ло աղագործութիւն. с—о́е о́зеро աղի լիճ. с—а́я копь աղահանք, աղահոր. с—а́я кислота́ քիմ. աղաթթու. **-нокисла́я** ած. соль քիմ. թթու աղ: [скій; **-гія** (յն.) տ. Анато́мія.

Соматоло‖ги́ческій տ. Анатоми́че-

Соми́нка է. մի տեսակ նաւակ:

Сомкну́ть, ся տ. Смыка́ть, ся.

Сомлѣ́ть չ. քարանալ, քար կտրիլ, ապշիլ, խլան, գլուխը կորցնել, շփոթուել:

Сомнамбу‖ли́змъ ա. (նոր լտ.) տ. Лунати́змъ; **-ли́стъ, -лъ** ա. (նոր լտ.) տ. Луна́тикъ; **-ли́стка, -лка** է. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ կին, աղջիկ:

Сомни́тель‖но մ. կասկածելի կերպով, եղանակով. **-ность** է. **1**, կասկածոտութիւն, անվստահութիւն. **2**, կասկած, կասկածելիութիւն, անորոշութիւն. **ный** ած. **1**, կասկածոտ, անվստահ. с. человѣ́къ; **2**, կասկածելի, երկբայելի, -յական, անվստահելի, անորոշ, կեղծ:

Сомну́ տ. Смять.

Сом‖нѣва́ться, усомни́ться չ. въ чёмъ մի բանի մասին կասկածել, երկբայիլ, երկմտիլ. с. въ успѣ́хѣ յաջողութեան մասին կասկածել. я сомнѣва́юсь въ его́ вѣ́рности ես նորա հաւատարմութեան մասին կասկածում եմ. **-нѣ́ніе** չ. կասկած, կասկածանք, երկբայութիւն, երկմտութիւն. տարակուսանք. безъ с—ія անկասկած. э́то не подлежи́тъ с—ію այդ անկասկած է. с. нача́ло му́дрости առծ.):

Со‖мо́вина է. շարութի կմ սիլուրի (կապուտ ձկան, 'լօքօյի') միս. **-мо́вій**, ья, ье, **-мо́вый** ած. շարութի, սիլուրի. с—ье мя́со տ. Сомо́вина; **-мъ**, á ա. կնդ. Silurus glanis, շարութ, սիլուր, կապուտ ձուկ, 'լօքօ'. электри́ческій, ни́льскій с., Malapterurus electricus, ելեկտրական թմրեցուցիչ շարութ:

Сонаёмщикъ տ. Сооткупщи́къ.

Сонаслѣ́‖дникъ ա. **-дница** է. ժառանգակից, -կցուհի. **-довать** (-дую -ютъ) չ. въ чёмъ մի բան միասին ժառանգել, մի բանի ժառանգակից լինել:

Сона́та է. (իտ.) երժ. սօնատ (որ և է նուագարանի համար նշանակուած պիես):

Соне́‖тный ած. սօնէտի. **-тъ** ա. (իտ.) տղչփ. սօնէտ (մի տեսակ տաղաչափութիւն):

Со́ника է. (ֆր.) Թղթխ. առաջին բացած թուղթը:

Сонли́‖вецъ, вца ա. քնափ, քնամոլ մարդ, քնի պարկ. **-вость** է. քնափութիւն, քնամոլութիւն. **-вый** ած. քնափ, քնամոլ:

Со́‖нмище չ. **-нмъ** ա. բազմութիւն, ժողով, կաճառ. с. а́нгеловъ դասք հրեշտակաց. с. небе́сныхъ силъ զաւրութիւնք երկնից:

Со́н‖никъ տ. Снотолкова́тель; **-но** մ. քնաթաթախ [կերպով], 'քնակոլոլ'. смотрѣ́ть с.; **-ный** ած. **1**, քնած. разбуди́ть с—аго; с., что мёртвый (առծ.) քնածն ու մեռածը մէկ է. **2**, քնաթաթախ, 'քնակոլոլ'. с—ые глаза́; **3**, քնաբեր, քնացնող. с—ыя ка́пли; **4**, (ձկան մասին) սատակած. с—ая ры́ба; **5**, քնի. երազի. с—ое видѣ́ніе երազ:

Сономе́тръ ա. (լտ.-յն.) ձայնաչափ:

Со‖нъ ա. (սեռկ. сна; յ. сны) **1**, քուն. споко́йный, неспоко́йный с.; меня́ кло́нитъ ко сну քունս տանում է. спать глубо́кимъ сномъ խոր քնել. *спать непробу́днымъ сномъ մեռնել. говори́ть во снѣ; **2**, երազ, անուրջ. вѣ́рить снамъ; я ви́дѣлъ э́то во снѣ́; я ви́дѣлъ с.; мнѣ сни́лся, присни́лся с. ես երազ տեսայ. *э́того мѣ́ста ему́ и во снѣ́ не вида́ть նա երբէք այդ տեղը չի ստանայ. *онъ во снѣ Бо́га мо́литъ նա չէ հասկանում, թէ ինչ է ասում, նա զառանցում, բանդագուշում է, յիմար յիմար դուրս է տալիս. ви́дѣлъ мужи́къ во снѣ́ хому́тъ, не вида́ть ему́ лоша́дки до́ вѣ́ку (առծ.) այլ է երազը, այլ է իրականութիւնը. **-нъ-трава́** է. բս. Atropa belladonna, մոլի կմ մահացու մորմ (շնախաղող). **-ня 1**, հոր. քնափ, քնամոլ այր, կին, քնի պարկ. **2**, կնդ. Myoxus, առնէտ:

Сообвиня́е‖мый, аго ա. **-мая**, ой է. միասին մեղադրուող, ամբաստանուող, ամբաստանակից այր, կին:

Сообита́‖ніе չ. բնակակցութիւն, համաբնակութիւն. **-ть** չ. բնակակից լինել, միասին բնակուել, կենալ, ապրել:

Сообра‖жа́ть, -зова́ть, -зи́ть ն. **1**, համակերպել, յարմարել. կանոնաւորել. -зова́ть свою́ жизнь съ обя́занностями гражда-

нина — համակերպել. с. расходъ съ приходомъ ծախսի և մտքի մէջ կապ, առընչութիւն հաստատել. с. движенія отряда съ движеніями непріятеля — համակերպել. **2,** քննել, կշռել. ի նկատ առնել, հասկանալ, կշռադատել. с. обстоятельства дѣла; сообразите, насколько эта сдѣлка для васъ выгодна; наконецъ я сообразилъ վերջապէս ես հասկացայ, ըմբռնեցի, գլխի ընկայ. **3,** [խորհելով, մտածելով] կազմել. с. планъ кампаніи պատերազմի պլանը կազմել. **-ся** անդր. համակերպուել, յարմարուել. с. съ обстоятельствами, съ приказаніемъ начальника; с. съ своими силами իւր ոյժերը կշռել. **-женіе** չ. **1,** քննելը, քննում, քննութիւն, կշռում, կշռադատում, -տութիւն. 'ի նկատ առնելը, նկատառութիւն. հասկացողութիւն, խոհ. по с—іи всѣхъ обстоятельствъ բոլոր հանգամանքները կշռելուց յետոյ. по моему з—ію ըստ իմ հասկացողութեան, կարծեաց. взять, принять въ с. ի նկատ առնել. это обстоятельство слѣдуетъ принять въ с.; онъ не принялъ въ с. это затрудненіе; с. плана кампаніи պատերազմի պլանը կազմելը. безъ с—ія առանց կշռադատելու. рѣшеніе суда основано на слѣдующихъ с—іяхъ դատաստանի վճիռը հիմնուած է հետևեալ նկատառութեանց, հիմքերի վերայ. **-зительность** է. հասկացողութիւն, իմացականութիւն, ըմբռնողութիւն, իմացական ոյժ, կարողութիւն. **-зительный** ած. քննող, կշռող, կշռադատող, հասկացող, սրամիտ, մտմտուկ. **-зить** (-жу́ -зятъ), **ся** տ. Соображать, ся; **-зно** մ. համաձայն, համապատասխան, ըստ. с. съ закономъ; с. съ обстоятельствами համաձայն հանգամանքներին, հանգամանքներին նայելով. с. съ цѣлію համաձայն նպատակին. наградить кого с. заслугамъ; **-зность** է. համապատասխանութիւն. с. слога съ предметомъ; с. съ цѣлію նպատակայարմարութիւն. **-зный** ած. համաձայն, համապատասխան. **-зовать** (-зую -ютъ), **ся** տ. Соображать, ся.

Сооб‖ща́ մ. միասին, ընդհանուր համաձայնութեամբ. **-ща́емость** է. հաղորդելիութիւն, հաղորդելի լինելը. **-ща́емый** ած. հաղորդելի, որը կարելի է հաղորդել. **-ща́ть**, -щи́ть ն. հաղորդել, յայտնել. сообщаю вамъ эту новость; мнѣ сообщили это письмо; мнѣ нужно -щить вамъ кое-что — պէտք է հաղորդեմ, յայտնեմ. с. кому своё намѣреніе; солнце -щаетъ землѣ свѣтъ — հաղորդում է, տալիս է. сообщить кому свою болѣзнь — հաղորդել. **-ся** անդր. **1,** հաղորդուել. հաղորդակցութիւն, մտքերի փոխանակութիւն, յարաբերութիւն ունենալ. зараза легко сообщается; эти двѣ рѣки сообщаются каналомъ — միացած են ջրանցքով. онъ постоянно -щается со своими единомышленниками; **-щеніе** չ. հաղորդելը, -դում. հաղորդակցութիւն, յարաբերութիւն. с. новостей նորութիւններ հաղորդելը. с. заразы ախտը հաղորդելը. правительственное с. պետական հաղորդագրութիւն. сенатъ получилъ отъ министра слѣдующее с.; имѣть с. учёными գիտնականների հետ յարաբերութեան մէջ գտնուել. пути с—ія հաղորդակցութեան ճանապարհներ. **-(о́б)щество** չ. ընկերութիւն, ընկերակցութիւն, միաբանութիւն. յարաբերութիւն, մասնակցութիւն. принять кого въ с. մէկին ընկերացնել, ընկեր անել. **-щи́тельность** է. պարզասրտութիւն, զրուցասիրութիւն. **-щи́тельный** ած. **1,** հաղորդող, -դիչ, հաղորդակցող, -կցութեան, միացնող, -ցուցիչ. с—ые сосуды հաղորդակցութեան անօթներ. с. ремень հաղորդիչ փոկ. **2,** պարզասիրտ, սիրտը բաց, զրուցասէր. **-щи́ть** (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Сообщать, ся; **-(о́б)щникъ** ա. **-(о́б)щница** է. մասնակից, ընկեր, համախոհ այր, կին. быть с—комъ въ преступленіи ոճրագործութեանը մասնակից լինել. **-(о́б)щничество** չ. մասնակցութիւն, ընկերակցութիւն, համախոհութիւն: [մակալակից:

Соопеку́нъ, а́ ա. հոգաբարձակից, խնա-

Сооруди́тель ա. **-ди́тельница** է. շինող, կառուցանող այր, կին. **-жа́ть**, -ди́ть ն. շինել, կառուցանել, կանգնեցնել. **-же́ніе** չ. **1,** շինելը, -նում, կառուցանելը, -ցում. с. желѣзной дороги երկաթուղի շինելը, անցկացնելը. **2,** շինութիւն, շինուածք, շէնք:

Соотвѣт‖ственно մ. чему մի բանի համաձայն, համապատասխան, ըստ մի բանի. **-ственность** է. համապատասխանութիւն. с. деталей цѣлому; **-ственный** ած. համապատասխան. **-ствіе** չ. տ. Соотвѣтственность; **-ствованіе** չ. համապատասխանելը, համապատասխանում, -նութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. համապատասխանել. копія соотвѣтствуетъ подлиннику; отвѣтъ не -ствуетъ вопросу; это не -вѣтствуетъ моимъ видамъ; его расходы не -ствуютъ его доходамъ.

Соотечествен‖никъ ա. **-ница** է. հայրենակից, -կցուհի. **-ный** ած. հայրենակցական: [կեր:

Соткупщи́къ, а́ ա. կապալառուի ըն-

Соотно‖си́тельность է. փոխադարձ յարաբերութիւն, յարընչութիւն, առընչութիւն. **-си́тельный** ած. փոխադարձ յարաբերական, միմեանց հետ փոխադարձ յարաբերութիւն, առընչութիւն ունեցող. **-ше́ніе** չ. փոխադարձ յարաբերութիւն, յարընչութիւն, առընչութիւն. ученіе о с—іи силъ.

Соо́тчичъ ա. հայրենակից: [կուճ:

Сопе́‖ль է. **-лка** նւզ. սրինգ, փող, 'պը-

Сопе́р‖никъ ա. մրցակից. ոսոխ, ախոյեան, հակառակորդ. **-ница** է. մրցակցուհի, ոսոխ, ախոյեան, հակառակորդուհի. имѣть въ комъ с—ка մէկի մրցակիցը կամ հակառակորդը, ախոյեանը լինել. **-ничать** չ. մրցել, մըրցակից հանդիսանալ. ոսոխ, հակառակորդ, ախոյեան հանդիսանալ. с. съ кѣмъ въ талантѣ; с. съ кѣмъ въ любви; Неронъ и Домиціанъ соперничаютъ въ жестокости; **-ническій** ած. մրցակցի, -կցական, ախոյեանի, հակառակորդի, -դութեան. **-ничество** չ. մրցում, մրցութիւն, մրցակցութիւն. հակառակորդութիւն. **-ничествовать** (-вую -ютъ) տ. Соперничать.

Со́пка է. **1,** պտտիկ կոնաձև. հրաբուխ. կոնաձև ապառաժոտ բլուր, բարձրութիւն,

լեռ. **2**, մամռապատ թումբ, բլրակ, բարձրութիւն ճահճուտում։

Соплемéн‖никъ ա. **-ница** ի. ազգակից, -կցուհի, ցեղակից, -կցուհի. **-ническiй** ած. ազգակցական, ցեղակցական. **-ность** ի. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն. **-ный** ած. ազգակից, ցեղակից։

Сопле‖тáть, -сть տ. Сплетáть, -сть.

Сóпли, лéй ի. յ. փցլինք, խլինք։

Соплú‖вецъ, вца ա. փցլնքոտ, խլնքոտ մարդ. **-вить** (-влю -вятъ), зас— ն. փըցլընքոտել, խլնքոտել. **-вица** ի. փցլնքոտ, խլընքոտ կին, աղջիկ. **-вость** ի. փցլնքոտութիւն, խլնքոտութիւն. **-вый** ած. փցլնքոտ, խլնքոտ. **-вѣть** չ. փցլնքոտիլ, խլնքոտիլ, փցլինք, խլըլինք արձակել։

Сóпло չ. փքոցի բերան, անցք։

Со‖пля́ ի. տ. Сóпли; **-пля́къ**, á տ. Соплúвецъ.

Сопнýть տ. Сопѣ́ть.

Сóполь ա. (մեւզ. յ. сóполи) վարտիքի [մաս։

Сопоручи́тель ա. միասին երաշխաւորող, երաշխաւորակից։

Сопоста‖влéнiе չ. միմեանց դիմաց դնելը, միմեանց հետ համեմատելը, բաղդատելը. **-вля́ть, -вить** (-влю -вятъ) ն. միմեանց դիմաց դնել, միմեանց հետ համեմատել, բաղդատել. с. Цицерóна съ Демосѳéномъ; сопостáвивъ обстоя́тельства, судья́ признáлъ соучáстiе.

Сóпочка նւզ. տ. Сóпка.

Сопра‖ви́тель ա. գահակից, կառավարչակից. **-влéнiе** չ. գահակցութիւն, կառավարչակցութիւն։

Сопрáно չ. երժ. (իտ.) սոպրանօ (ամենաբարձր, ամենասուր, ամենազիլ ձայն)։

Сопредѣль‖но մ. սահմանակցաբար. **-ность** ի. սահմանակցութիւն. **-ный** ած. սահմանակից։

Сопри‖касáнiе տ. Соприкосновéнiе; **-касáться**, -коснýться փխդ. փոխադարձաբար միմեանց շօշափել, միմեանց հպուել. **-косновéнiе** չ. փոխադարձ շօշափում, հըպում. **-косновéнность** ի. **1**, սահմանակցութիւն. **2**, մասնակցութիւն. **-косновéнный** ած. **1**, կից, սահմանակից. **2**, чемý մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն. **-коснýться** տ. Соприкасáться.

Сопри́сносýщiй ած. յաւիտենակից, մշտնջենակից։

Соприсýт‖ствiе չ. միասին, միաժամանակ ներկայութիւն. **-ствующiй** ած. միասին, միաժամանակ ներկայ եղող։

Сопричá‖стiе չ. **-стность** ի. մասնակցութիւն. **-стный** ած. чемý մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն։

Сопри‖числя́ть, -чи́слить (-лю -лятъ) ն. къ комý, къ чемý այս ինչ անձերի, այս ինչ բաների կարգը, շարքը դասել. с. къ святы́мъ սրբերի կարգը դասել, սրբացնել. **-читáть** տ. Сопричисля́ть: **-чтéнiе** չ. կարգը, շարքը դասելը. с. къ святы́мъ սրբերի կարգը դասելը։

Сопрово‖ждáть, -ди́ть (-жý -óдятъ; -ди́) ն. ուղեկցել. հետեւել. онъ -ждáлъ государя во всѣхъ егó путешéствiяхъ; егó -ждáлъ комиссáръ; **-ждéнiе** չ. **1**, ուղեկցելը, ուղեկցում, -կցութիւն. онъ яви́лся въ с—iи своегó повѣ́реннаго; **2**, ուղեկիցներ, հետեւորդներ։

Сопродавéцъ, вцá ա. վաճառակից։

Сопроти‖ви́тельный ած. դիմադրութեան, -դրական, դիմադիր, ընդդիմադրութեան, -դրական, ընդդիմադիր. **-виться** (-влюсь -вятся) տ. Сопротивля́ться; **-влéнiе** չ. դիմադրութիւն, ընդդիմադրութիւն. окáзывать с.; сдѣ́лать что пóслѣ дóлгаго, упóрнаго с—iя; безъ с—iя; **-вля́ться**, -виться անդր. դիմադրել, ընդդիմադրել. с. начáльству; онъ дóлго, упóрно сопротивля́лся; **-вникъ** ա. **-вница** ի. հակառակորդ, -ուհի, ախոյեան. **-вно** մ. **-вный** ած. հակառակ, ներհակ։

Сопрý տ. Сперéть.

Сопрѣ‖вáть, -ть չ. ջերմութիւնից եւ խոնաւութիւնից փչանալ, եղծուել. **-лый** բյ. ած. ջերմութիւնից եւ խոնաւութիւնից փչացած, եղծուած. **-(ѣ́)ть** տ. Сопрѣвáть.

Сопря‖гáтельный ած. քերկ. միաւորիչ, միացնող. լծորդիչ, -դական. с—ые союзы; **-гáть**, -(я́)чь ն. **1**, միացնել, միաւորել, շաղկապել, լծորդել. **2**, եկ. սլ. ղուզակցել, ամուսնացնել. **-ся** անդր. **1**, միանալ, կապուել. это предпрiя́тiе сопряженó съ большúми трýдностями այդ ձեռնարկութիւնը կապուած է մեծ դժուարութեանց հետ. **-жéнiе** չ. միացնում, միաւորում, կապում. **-(я́)чь** (-ягý -жёшь -гýтъ; անց. -я́гъ -глá, ó; -гú), **ся** տ. Сопрягáть, ся.

[շող, թօթափցնող այր, կին։

Сопý‖нъ, á ա. **-нья** ի. շարունակ փըն-

Сопýт‖никъ, -ница տ. Спýтникъ, -ница; **-ствованiе** չ. հետը, միասին ճանապարհորդելը, ուղեկցելը, ուղեկցում, -կցութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. комý մէկի հետ ճանապարհորդել, գնալ, մէկին ուղեկցել, մէկին հետեւել. сопýтствующiй ած. բժ. հետեւող (ախտանշանների մասին)։

Со‖пѣ́лка տ. Сопéлка; **-пѣ́нiе** չ. փնչելը, փնչում, թօթաալը, թօթող. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пú), -пнýть չ. **1**, փնչել, թօթալ. **2**, եկ. սլ. սրինգ, փող ածել։

Сорáвенство չ. համահաւասարութիւն։

Соразмѣ́‖ривать, -рить (-рю -рятъ) տ. Соразмѣря́ть; **-рно** մ. չափով, համաձայն, համապատասխան. приня́ть учáстiе въ подпúскѣ с. своéй дóлѣ; с. моúмъ срéдствамъ; вамъ заплáтятъ с. вáшимъ трудáмъ; **-рность** ի. համաչափութիւն, չափակցութիւն. въ этой фигýрѣ нѣтъ с—и; есть удиви́тельная с. мéжду частя́ми человѣ́ческаго тѣ́ла; **-рный** ած. համաչափ, չափակցեալ, համապատասխան. наказáнiя должны́ быть соразмѣ́рны съ преступлéнiями; эта фигýра соразмѣ́рна; **-ря́ть**, -рить ն. **1**, չափակցել, համաչափ դարձնել. **2**,* համակերպել, համապատասխան դարձնել. с. свои́ расхóды съ дохóдами.

Сорáтникъ ա. զինակից։

Со‖рванéцъ, нцá ա. չարաճճի, ժպիրհ, անպատկառ, անզգամ խեղկատակ, սրիկայ, թոկից փախած, ‘շաթուքեառն’. **-рвáнiе** չ. գզելը, ‘պոկելը’, քակելը. с. печáти կնիքը

լուծելը. **-рванный** ած. գզված, ՙպոկած՚, քաղած. (քամուց) տարուած, քշուած, վանուած. быть с—ымъ съ якорéй и унесённымъ вѣтромъ; **-рвáть** (-рву́ -ву́тъ; -рви́), **ся** տ. Срывáть, ся I; **-рви-головá** ա. յանդուգն, ժպիրհ, գլխից ձեռք վերցրած, թոկից փախած մին, ՙչաթուրբաշան՚։

Сорев‖новáніе չ. նախանձաւորութիւն, նախանձորդութիւն, բարի նախանձ, մրցում. с. поощряетъ ихъ къ работѣ; **-новáтель** ա. **-новáтельница** է. բարի նախանձորդ, -ուհի, բարի նախանձաւոր, -ուհի, մրցակից, -կցուհի. **-новáть** (-ну́ю -ютъ) չ. кому́ въ чёмъ մի բանում մէկին նախանձորդ հանդիսանալ, բարի նախանձով մէկի հետ մրցել. эти ученики́ соревну́ютъ другъ дру́гу въ успѣхахъ.

Соредáкторъ ա. խմբագրակից, խմբագրի ընկեր։

Со‖рéніе չ. աղբոտելը, -տում. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, աղբոտել. 2,* վատնել, փըչացնել. с. де́ньгами.

Сóрный ած. աղբոտ, աղբալից, աղբի, աղբա—. с—ая травá գիժ խոտ։

Соро́дичъ ա. ազգական, ազգակից։

Соро́ка է. 1, Pica caudata, անծեղ, կաչաղակ. с. стреко́четъ կաչաղակը կանչում է. 2,* վայրահաչ, շատախօս կին. 3, մի տեսակ կանանց գլխանոց, խոյր։

Сорока‖днéвный ած. քառասնօրեայ. с. пóстъ; **-копéечный** ած. քառասուն կոպէկանոց. **-лѣ́тіе** չ. քառասնամեակ. **-лѣ́тній** ած. քառասնամեայ. **-рублёвый** ած. քառասուն ռուբլիանոց. **-ты́сячный** ած. քառասուն հազարանոց. с. кóрпусъ.

Соро‖кóвка է. մէկ քառասուներորդական (1/40) վեդրօ օղի. **-ковóй** ած. քառասուներորդ, քառասներորդ. с—áя до́ля; с. нóмеръ; с—áя моли́тва քառասունքի աղօթք, օրհնութիւն (ծննդականի). **-коно́жка** է. կնդ. Julus, հազարոտնի. **-копу́тъ** ա. կնդ. Lanius callurio, կարմիր չամփրուկ. **-коу́стный** ած. քառասունքի. **-коу́стъ** ա. քառասնօրեայ հոգեհանգիստ. **-(сóро)къ**, á ի—ի. +ն. քառասուն. сóрокъ сорокóвъ հազար վեցհարիւր. пости́ться с. дней; ему́ с. лѣтъ նա քառասուն տարեկան է։

Сорочи́‖ны է. յ. քառասունք (ննջեցեալի). **-нный** ած. ննջեցեալի քառասունքի։

Соро́чій, ья, ье ած. անծեղի, կաչաղակի. с—ье яйцó.

Соро́чка է. 1, շապիկ. վերնաշապիկ. 2, հողմացոյց դրօշակ (նաւի վերայ). 3, կզմխ. մանկաթաղանթ (որի մէջ մանուկը մայրական արգանդում գտնւում է). сердéчная с. կզմխ. սրտի պարկ. *онъ въ с—ѣ роди́лся նա բաղդի որդի է. 4, ձուաթաղանթ։

Сорти‖ровáніе չ. հատ հատ ընտրելը, ջոկելը, տեսակ տեսակ բաժանելը, զատելը. **-ровáть** (-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) հատ հատ ընտրել, ջոկել, տեսակ տեսակ բաժանել, զատել. с. вагóны երկթղ. վագօնները դասակարգել. **-рóвка** է. 1, ընտրելը, ընտրում, ջոկելը, -կում. զատելը. 2, գիւղտ. զատիչ մեքենայ. **-рóвочный** ած. հատընտիր, զատիչ. с—ая стáнція երկթղ. վագօնները դասակարգելու կայարան. **-рóвщикъ** ա. **-рóвщица** է. հատընտիր, հատ հատ ընտրող, ջոկող, տեսակ տեսակ բաժանող այր, կին։

Сорти́ръ ա. արտաքնոց, ՙտեղից ճանապարհ՚։

Сортовóй ած. (ֆր.) որոշ տեսակին պատկանող։

Сорту́‖тить (-чу -тятъ) տ. Сорту́чивать; **-тóкъ**, тка ա. տ. Сорту́чка; **-тчикъ** ա. ամալ'գամող, սնդկազօդող. **-чéніе, -чиваніе** չ. ամալ'գամելը, -մում, սնդկազօդելը, -դում. **-чка** է. ամալ'գամա, սնդկազօդ։

Сортъ ա. (ֆր.) տեսակ. рáзнаго с—а матéріи; мукá высóкаго с—а; въ мяснóй лáвкѣ есть мнóго с—óвъ мя́са.

Сорубéжный ած. սահմանակից հարեւան։

Соръ ա. աղբ, փոր. вы́мести с.; *выноси́ть с. изъ избы́ ընտանեկան գաղտնիքը, խօսակցութիւնը հրապարակ հանել։

Сосáльце չ. բս. ծծուկ։

Со‖сáніе չ. ծծելը, ծծում. **-сáть** (-су́ -су́тъ; -си́) ն. ծծել. с. молокó; с. грудь ծիծ ուտել։

Сосвá‖тывать, -тать ն. ՙուզել՚, նըշանել, (գր.) խօսել. егó дочь сосвáтана за моегó брáта; ихъ сосвáтали; отéцъ сосвáталъ сы́ну богáтую невѣ́сту.

Сó‖сенка նւզ. տ. Соснá; **-сенный** ած. փիճու, սոճու, շոճու. шелкопря́дъ с., կնդ. Gastropacha pini, շոճու շերամ։

Сосéцъ, сцá տ. Сосóкъ.

Соси́‖ска է. (ֆր.) **-сочка** նւզ. խճուղ, բարակ երշիկ. **-съ** ա. ռզմ. բոնկիչ երշիկ։

Сóска է. ծծակ։

Соскáбли‖ваніе չ. քերելը. ջնջելը. **-вать**, соскобли́ть ն. քերել. ջնջել։

Со‖скáкиваніе չ. վար թռչելը, վար ցատկելը. **-скáкивать**, скочи́ть, **-ска(о)кну́ть** չ. 1, վար թռչել, վար ցատկել. с. свéрху внизъ; с. съ крыльцá; 2, դուրս թռչել, դուրս պրծնել, դուրս գալ, լուծուել. óбручи соскочи́ли съ бóчки; у карéты соскочи́ло колесó; дверь соскочи́ла съ пéтельныхъ крюкóвъ.

Со‖скáльзывать, -скользну́ть չ. վար, ներքեւ սայթաքել, ՙսոթ տալ՚։

Соскобли́ть (-лю́ -я́тъ) տ. Соскáбливать.

Со‖сковáтый ած. կոծիծներով, ելունդներով ծածկուած. **-скови́дный** ած. կոծիծակերպ, ելնդակերպ, ելնդատես. **-скóвый** ած. ծծի պտկի։

Соскокну́ть տ. Соскáкивать.

Соскользну́ть տ. Соскáльзывать.

Соскочи́ть (-чу́ -чать) տ. Соскáкивать.

Со‖скребáніе, -скрёбываніе չ. 1, վերեւից քերելը. 2, քերելով հաւաքելը, ժողովելը. **-скрёбывать, -скребáть, -скрéсть** (-ебу́ -бу́тъ; անց. -ёбъ -блá, ó; -би́) ն. 1, վերեւից քերել. 2, քերելով հաւաքել, ժողովել։

Соску́‖чиваться, -читься (-чусь -чатся) չ. ձանձրանալ, սրտնեղել, տխրել. я соску́чился ждать такъ дóлго; онъ соску́чился безъ жены́ առանց կնոջ նա տըխուր է. съ нимъ не соску́чишься.

Сослагáтельное наклонéніе քերկ. ստորադասական կմ պայմանական եղանակ։

Со‖сланіе չ. աքսորելը, -րում, ‘քշելը‘. **-слать** (-шлю -ютъ; -шли), **ся** տ. Ссылать, ся.

Сосло́‖віе չ. դասակարգ. дворянское, купеческое, крестьянское с.; с. учителей, адвокатовъ; духовное, судебное с.; среднее с.; **-вный** ած. դասակարգի, -դային:

Сослу‖живецъ, вца ա. **-живица** է. պաշտօնակից, -կցուհի. **-жить** (-жу́ -жатъ) ն. службу ծառայութիւն անել, ծառայութիւն մատուցանել:

Со́слѣ‖па, -пу մ. կուրօրէն, կոյրգկուրայն. *առանց առաջը նայելու, կատաղաբար. ты куда с. лѣзешь!

Сос‖на́ է. բս. Pinus silvestris, հասարակ փիճի (վայրի սոճի, շոճի). ‘չամի‘. горная с., P. pumilio, կարճաբերձ փիճի. италіанская с., P. pinea, ազնիւ պիստակենի կմ բուն սոճի. приморская с., P. mapitima, ծովեզրեայ փիճի. **-нина** է. փիճու ծառ, փիճու գերան. **-нища** է. յւն. մեծ, ահագին փիճի, սոճի, շոճի. **-но́вка** է. կնդ. Coccothraustes, հատբեկիչ (ռմկ. Փլիջուն) (թռչնիկ սերկնոսներից). **-но́вый** ած. փիճու (սոճու, շոճու). с—ая шишка փիճու կոն. с—ая роща; **-номо́ръ, -ноѣдъ** ա. կնդ. Hilobius pini, փիճեկեր կմ սոճու միջատ:

Сосну́ть չ. մի փոքր քնել, աչքը կպցնել, ննջել. с. немного մի քիչ գլուխը վայր դնել:

Сос‖ня́къ, а́ ա. **-нячо́къ**, чка́ նւզ. փիճու (սոճու, շոճու) պուրակ, անտառակ:

Со‖со́къ, ска́ ա. **-со́чекъ**, чка նւզ. պտուկ. с. грудной железы ծծի, ստինքսի պտուկ. **-(со́)сочка** նւզ. տ. Со́ска.

Сосредото́‖ченіе, -чиваніе չ. կենտրոնացնելը, -ցնում. с. своихъ мыслей; **-ченный** ած. կենտրոնացրած, -ցած. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. կենտրոնացնել. с. войска; с. свои мысли; с. управленіе; **-ся** անդր. կենտրոնանալ:

Соста‖ви́тель ա. **-ви́тельница** է. կազմող, յօրինող, պատրաստող այր, կին. с. словаря; с. фальшивыхъ документовъ; **-вить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Составлять, ся և Составливать; **-вле́ніе** չ. կազմելը, -մում, յօրինելը, -նում, պատրաստելը, -տում. с. проекта; с. списковъ; с. словаря; **-вливать**, -вить ն. վերևից վայր դնել, իջեցնել. с. горшокъ со стола; с. книги съ верхней полки на нижнюю; **-вля́ть**, вить ն. **1**, կազմել, յօրինել. с. словарь; с. себѣ кружокъ друзей; с. лѣкарство изъ разныхъ снадобій; душа и тѣло -вляютъ человѣка; члены, составляющіе эту комиссію; слова -вляютъ фразу; два полка -вляютъ бригаду; с. товарищество, общество; богатство не -вляетъ счастія; это составитъ огромную сумму այդ ահագին գումար կը կազմէ, կ՚անէ. всё -вляетъ сто рублей բոլորը հարիւր ռուբլի է անում. не столько величина, сколько чистота брильянта -вляетъ его цѣнность; составить опись товарамъ ապրանքները ցուցակագրել. с. актъ, протоколъ — կազմել, պատրաստել. с. планъ, проектъ պլան, ծրագիր կազմել, պատրաստել. с. условіе, союзъ պայման, դաշն կապել. с. заговоръ противъ правительства; составляющія силы Ֆիզ. բաղկացուցիչ ոյժեր. **-ся** անդր. կազմուել. բաղկանալ. **-вно́й** ած. **1**, բարդ, զանազան մասերից բաղկացած, խառն. с—ое лѣкарство խառն դեղ, խառնադեղ. с. металлъ խառնամետաղ. **2**, առանձին, միմեանցից լուծուող մասերից բաղկայած. с. столъ մասերի բաժանուող, լուծուող, քանդուող սեղան. **3**, կեղծ, սուտ, շինծու. с—ая духовная կեղծ, շինծու կտակ. **-вный** ած. բաղկացուցիչ. բաղադրիչ. անբաժան. с—ыя части; **-въ** ա. **1**, կազմ. կազմութիւն, բաղկացում, -ցողութիւն. въ с. воды входятъ кислородъ и водородъ ջրի կազմի, բովանդակութեան մէջ մըտնում են նըն. наличный с. войска զօրքի կազմը, ոյժը. дипломатическій корпусъ присутствовалъ въ полномъ с—ѣ — լրակատար կազմով ներկայ էր. с. чиновниковъ աստիճանաւորների կազմը, թիւը. с. тѣла человѣческаго — կազմութիւնը. подвижной с. желѣзной дороги երկաթուղու շարժուն, շարժական կազմը. с. преступленія իրաւ. ոճրի, ոճրագործութեան հանգամանքները, պարագաները. **2**, խառնուրդ, զանգուած, բաղադրութիւն. с. уничтожающій волосы; с. лѣкарства դեղի կազմը, խառնուրդը:

Соста́‖рить (-рю -рятъ) ն. ծերացնել, պառաւեցնել. **-ся** անդր. ծերանալ, պառաւել, զառամել. **-рѣвать, -рѣть** ն. ծերացնել, պառաւեցնել. «состарѣлъ ты меня».—«чѣмъ состарѣлъ я васъ?»; **-ся** անդր. ծերանալ, պառաւել, զառամել. с. прежде времени; с. на службѣ; с. въ дѣвкахъ պառաւել, տանը նստած մնալ, մարդու չգնալ:

I. **Со‖стёгивать, -стега́ть** ն. միասին կարել:

II. **Со‖стёгивать, -стегну́ть** ն. կոճկել, մայր գցել (կոճակները):

Состо‖ю տ. Состоять; **-я́ніе** չ. **1**, դրութիւն, կեցութիւն, վիճակ. счастливое, бѣдственное, жалкое с.; болѣзненное с.; дѣла его въ хорошемъ с—іи; быть въ с—іи կարող լինել, կարենալ. онъ не въ с—іи этого сдѣлать; эта мѣра въ с—іи разбудить ропотъ այդ միջոցը կարող է նըն. **2**, դասակարգ. духовное, военное с.; смерть уравниваетъ всѣ состоянія; податное с. հարկատու դասակարգ. права с—ія քաղաքացիական իրաւունքներ. лишеніе правъ с—ія քաղաքացիական իրաւունքներից զրկելը. **3**, կարողութիւն. нажить с.; онъ человѣкъ съ с—іемъ նա կարողութեան տէր մարդ է. жить по с—ію, не по с—ію; **-я́ньице** չ. նւզ. պստիկ, փոքրիկ կարողութիւն. **-я́тельность** է. կարողութիւն, ոյժ, զօրութիւն, ձեռնհասութիւն. **-я́тельный** ած. կարողութեան տէր, կարող, ձեռնհաս, ուժեղ, զօրաւոր. **-я́ть** (-ю́ -я́тъ) չ. **1**, բաղկանալ, բաղկացած լինել. вода состоитъ изъ кислорода и водорода; эта библіотека состоитъ изъ десяти тысячъ книгъ; флотъ состоялъ изъ десяти кораблей; **2**, կայանալ. истинное мужество состоитъ въ томъ, чтобы презирать опасности; вотъ въ чёмъ состоитъ вся трудность; въ трудѣ, а не въ золотѣ состоитъ первое и глав-

ное богáтство; **3,** *գտնուել, լինել.* с. на слýжбѣ *ծառայութեան, պաշտօնի մէջ գտնուել.* с. по воéнному министéрству *զինուորական մինիստրութեան մէջ ծառայել.* с. подъ прúсмотромъ полúціи *ոստիկանութեան հսկողութեան ներքոյ գտնուել.* с. члéномъ *անդամ լինել.* э́тотъ адвокáтъ состоúтъ при такóмъ-то судѣ́ *այս փաստաբանը պաշտօնավարում է այս ինչ դատարանում.* **-ся** *չ.* **1,** *կայանալ, գլուխ գալ, տեղի ունենալ.* миръ состоя́лся; свáдьба не состоя́лась; проéктъ не состоя́лся *պրօեկտը գլուխ չ'եկաւ.* **2,** *հրատարակուել.* э́тотъ укáзъ состоя́лся въ прóшломъ годý.

Состра́ги‖ваніе *չ. խարարուզելը, 'ռանդելը'.* **-вать,** сострогáть *ն. խարարուզել, 'ռանդել':*

Сострада́‖лецъ, льца *ա.* **-лица** *ի. սկւ. գործծ.* **1,** *վշտակից, -կցուհի.* **2,** *կարեկից, -կցուհի.* **-ніе** *չ. կարեկցութիւն, ցաւակցութիւն.* имѣ́ть с. къ несчáстнымъ; **-тельно** *մ. կարեկցաբար, ողորմածաբար.* **-тельность** *ի. կարեկցութիւն, ողորմածութիւն, գթոտութիւն.* **-тельный** *ած. կարեկից, գթոտ, գթած, ողորմած.* **-ть** *չ.* комý *մէկին կարեկցել:*

Состри‖га́ть, -чь *ն. խուզել:*

Остри́ть (-рю́ -ря́тъ) *չ. սրախօսել:*

Состри́чь (-стригý -жёшь -гýтъ; *անց.* -úгъ -гла, о; -гú) *տ.* Состригáть.

Сострога́ть *տ.* Сострáгивать.

Со‖стро́ивать, -стро́ить (-óю -ятъ) *ն. շինել, կառուցանել [պրծնել]:*

Состря́‖пываніе *չ. պատրաստելը, -տում.* **-пывать, -пать** *ն.* **1,** *պատրաստել (կերակուր).* что состря́палъ, то и кýшай (*առծ.*) *բրդածդ կեր.* **2,*** *պատրաստել, սարքել, գլուխ բերել.* с. свáдьбу; с. дѣ́льце *գործը գլուխ բերել, 'շինել':*

Состу‖па́ть, -пи́ть (-плю́ -пятъ) *չ.* съ чегó *մի բանից, մի տեղից իջնել:*

Состя‖за́ніе *չ. մրցելը, մրցում.* **-за́тель** *ա. մրցակից, ախոյեան.* **-за́тельный** *ած. մրցութեան, մրցական.* **-за́ться** *չ. մրցել.* с. съ кѣмъ въ умѣ́, въ знáніи *խելքով, գիտութեամբ մէկի հետ մրցել:*

Сосу́ *տ.* Сосáть.

Сосу́‖децъ, дца, **-дикъ** *ա. նւզ. պրստիկ, փոքրիկ անօթ.* **-дистость** *ի. կզմխ. անօթաշատութիւն.* **-дистый** *ած. կզմխ. անօթաշատ.* с—ая глазнáя оболóчка *աչքի երակամաշկ.* **-дище** *ա. յւել. մեծ, ահագին անօթ.* классъ **-досѣмя́нныхъ** *բս.* Angiospermae, *ծածկասերմներ.* **-дъ** *ա.* **1,** *անօթ.* сквáжистый с. *ծակոտկէն անօթ (օր. 'խեւլաղա' ջուր պաղեցնելու համար).* церкóвные с—ы *եկեղեցական անօթներ (սկիհ եւն).* **2,** *կզմխ. և բս. անօթ, երակ.* пóчечные с—ы; наýка о с—ахъ *անօթագիտութիւն.* **3,** *ածբ. անօթ.* Бóгомъ úзбранный с.

Сосу́‖лька *ի.* **-лечка** *նւզ.* **1,** *ծծակ.* ледянáя с. *սառցի ծծակ, պտուկ, ձողիկ (օր. տանիքի ափերից կախուած).* кáменная с. *հնք.* stalactite, *շթաքար.* **2,** *քաղցր հացի ձողիկ.* **-льчатый** *ած. ծծակաձև, պտկաձև.* **-нъ,** á *ա.* **-нóкъ,** нкá, **-нчикъ** *նւզ. կաթնակեր, դեռ եւ կաթ ծծող անասուն:*

Сосущест‖вова́ніе *չ. էակցութիւն. միասին ապրելը, կառավարուելը.* **-вова́ть** (-вýю -ютъ) *չ. էակից, սկզբնակից լինել. միասին ապրել, կառավարուել.* **-вýющій** *էչ. ած. էակից, սկզբնակից. միասին ապրող, կառավարուող:*

Сосце‖ви́дный, -обра́зный *ած. պտղաձև:*

Со‖счи́тываніе *չ. թուելը, հաշուելը, հաշիւ անելը.* **-счи́тывать, -счита́ть,** -чéсть *ն.* **1,** *թուել, հաշուել, հաշիւ անել.* **2,** *հաշիւը ստուգել.* **-ся** *անդր. և փոխ. հաշիւ տեսնել, հաշիւը, հաշիւները վերջացնել:*

Сосѣ́‖дка *ի. հարեւանուհի, դրացի կին.* **-дій** *ած. հարեւան.* **-дскій** *ած. հարեւանի, դրացու.* **-дственный** *ած. հարեւան, հարեւանութեան, դրացի, -ցիութեան.* **-дство** *չ. հարեւանութիւն, դրաց(ի)ութիւն. հ—ք. հարեւաններ, դրացիներ.* имѣ́ть хорóшее, дурнóе с. *լաւ, վատ հարեւաններ ունենալ.* **-душка** *հոր. փղքշ. սիրելի հարեւան, -ուհի, դրացի.* **-дъ** *ա.* (*յ.* сосѣ́ди, ей; *սկւ.* сосѣ́ды, овъ) *հարեւան, դրացի.* окружáть с—ями; съ сосѣ́домъ дружúсь, а тынъ городú (*առծ.*) *շան հետ բարեկամացիր, բայց փայտը ձեռքիցդ մի վայր դցիր.* блúзкій с. лýчше дáльней роднú (*առծ.*):

Сотво‖ре́ніе *չ. ստեղծում, ստեղծագործութիւն, արարչագործութիւն.* отъ с—ія мíра; въ такóмъ-то годý отъ с—ія мíра; **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն. ստեղծել, անել, արտադրել.* с. крéстное знáменіе *երեսին խաչ հանել, երեսը խաչակնքել:*

Соте́ *ած. և չ. անհ.* (*ֆր.*) **1,** сóусъ-*ով տապակած, խաշած.* пóчки с. *սօուսով տապակած երիկամունք, 'պոլոճիկ'.* **2,** *մի տեսակ* pагѵ́. [*հարիւրեկի:*

Со́те‖нка *նւզ. տ.* Сóтня; **-нный** *ած.*

Соте́рнъ *ա.* (*ֆր.*) *Սօտէրնեան գինի, սօտէրն:*

Соткáть (-ткý -тчёшь -ткýтъ; -ткú) [*տ.* Ткать.

Соткнýть, ся *տ.* Стыкáть, ся.

Со́т‖никъ *ա. հարիւրապետ.* **-ничество** *չ. հարիւրապետութիւն.* **-ничій,** ья, ье *ած. հարիւրապետի.* **-ня** *ի. հարիւրեակ. հարիւր.* двѣ с—и яúцъ; э́то случúлось не съ однúми вáми, а съ с—ею другúхъ людéй; «чёрная с.» *արիկաների, չարամիտ դրդիչների, խռովարարների խումբ.* **-ня́га** *ռմկ. տ.* Сóтня.

Сотова́ри‖щескій *ած. ընկերակցական.* **-щество** *չ. ընկերակցութիւն, ընկերութիւն.* **-ществовать** (-вую -ютъ) *չ.* комý въ чёмъ *մէկին մի բանում ընկերակցել, ընկեր լինել, ընկերանալ.* **-щъ** *ա. ընկերակից, ընկեր.* с. въ путú *ուղեկից:*

Сото́вый *ած. պանի, խորսխի, մեղրի հացի.* с. мёдъ *պանի, մեղրահացի մեղր.* ячея́ с—ая *պանի, մեղրահացի բջիջ:*

Сотрапе́зникъ *ա. սեղանակից.* шýмное весéлье с—овъ.

Сотру́ *տ.* Стерéть.

Сотру́д‖никъ *ա.* **-ница** *ի. աշխատակից, -կցուհի.* с. повремённаго издáнія; взять когó въ свой с—ки *մէկին աշխատա-*

կից ընդունել. **-ничать** չ. աշխատակցել. **-ничество** չ. աշխատակցութիւն։

Сотря|са́тельный ած. ցնցիչ, ցնցող. **-са́ть**, -сти́ ն. ցնցել. թրթռացնել. **-ся** անդր. ցնցուել. թրթռալ. **-се́ніе** չ. ցնցում, ցնցմունք. թրթռում. с. мо́зга ուղեղի ցնցում. с. струнъ; с. око́нныхъ стёколъ отъ уда́ровъ гро́ма; **-сти́** (-су́ -су́тъ; -си́), **сь** տ. Сотряса́ть, ся.

Со́тскій, аго ա. 1, հարիւրապետ. 2, հարիւր տան վրայ նշանակուած վերակացու, գիւղապետի, գիւղապլխի օգնական։

Сотъ ա. (սովոր. յ. соты́, о́въ) պան, մեղրի խորիսխ, մեղրի հաց. вынима́ть соты́ изъ у́льевъ. [с—ая до́ля, часть.

Со́тый քյ. ած. հարիւրերորդ, -դական.

Соумы́|слить (-слю -лятъ) տ. Соумышля́ть; **-шле́ніе** չ. դաւ, դաւադրութիւն, չար խորհուրդ. մասնակցութիւն դաւի, չար խորհրդի. они́ въ с—іи, чтобы обману́ть васъ նորանք խօսք մին են արել, որ ձեզ խաբեն. **-шленникъ** ա. **-шленница** է. դաւակից, -կցուհի, դաղտնի, չար խորհրդի կամ գործի մասնակից այր, կին. быть с—комъ въ преступле́ніи ոճրագործութեանը մասնակից լինել. **-шля́ть**, -слить չ. միասին, ուրիշների հետ մեքենայել, դաւ, դաւադրութիւն անել։

Соуправле́ніе չ. գահակցութիւն, կառավարչակցութիւն, միասին կառավարելը։

Со́ус|никъ ա. սօուսի աման. **-ный** ած. սօուսի. с—ая ло́жка. [сосу́довъ.

Соу́стіе չ. եզմն. բերանակցութիւն. с.

Со́усъ ա. (ֆր.) սօուս։

Соуча́|ствовать (-вую -ютъ) չ. въ чёмъ ուրիշների հետ մի բանի մասնակցել. **-стіе** չ. մասնակցութիւն. **-стникъ** ա. **-стница** է. խառն, մասնակից այր, կին. сдѣлать кого́ с—комъ своего́ преступле́нія; с. въ наслѣ́дствѣ ժառանգակից, ժառանգութիւնից մասն ունեցող. **-стный** ած. մասնակից. մասնակցութեան, -կցական. с—ое для вся́каго дѣ́ло հանրամատչելի գործ (որին ամէն ոք մասնակցել կարող է)։

Соуче|ни́къ, а́ ա. աշակերտակից. **-ница** է. աշակերտակցուհի։

Соу́щиваться անդր. եզմն. բերանակցել, խառնուել (անօթների, երակների մասին)։

Софа́ է. (արբ.-թուրք.) բազմոց, գահաւորակ։

Со|фи́змъ ա. (յն.) սոփեստութիւն, իմաստակութիւն. **-фисти́ческій** ած. սոփեստական. **-фи́стъ** ա. սոփեստ, իմաստակ։

Софи́тъ ա. (ֆր.) տ. Свѣсъ.

Со|ха́ է. 1, արօր. 2, սիւն երկճղի. **-ха́тый**, аго ա. 1, տ. Лось; 2, սիբիրական երկամեայ եղջերու։

Со́хнуть չ. 1, չորանալ, ցամաքիլ. 2,* ցամաքիլ, ծիւրիլ, նիհարիլ, լղարիլ, ‘հալումաշ լինել‘։

Сохра|не́ніе չ. պահելը, -հում, պահպանելը, -նում. с. здоро́вья, жи́зни; с. ми́ра; имѣ́ть что у себя́ на с—іи մի բան իւր մօտ պահել. взять что на с., къ себѣ́ на с. մի բան վերցնել իւր մօտ պահելու. дать что кому́ на с.; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. պահող, պահպանող այր, կին. **-ни́тельный** ած. պահող, պահպանող. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Сохраня́ть, ся; **-нно** մ. ամբողջութեամբ, ամբողջապէս, անվնաս, ‘սաղ սալամաթ‘. **-нность** է. ամբողջութիւն, անվնասութիւն, ‘սաղութիւն‘, ‘սալամաթութիւն‘. возврати́ть что въ с—и մի բան ամբողջութեամբ, անվնաս վերադարձնել, յետ տալ. **-нный** ած. 1, ողջ պահած, անվնաս մնացած, ‘սաղ սալամաթ‘. 2, պահող, պահպանող. с—ая и сберега́тельная ка́сса աւանդատու և խնայողական կասսա. **-ня́ть**, -ни́ть ն. պահել, պահպանել. с. жизнь, здоро́вье; с. плоды́; с. вино́, говя́дину; Бо́же васъ сохрани́; Бо́же сохрани́ Աստուած մի արասցէ. с. миръ; с. что въ та́йнѣ; с. обы́чаи пре́дковъ; с. прили́чія պարտ ու պատշաճը չմոռանալ. **-ся** անդր. պահուել, պահպանուել. воспомина́ніе объ э́томъ собы́тіи сохрани́лось ме́жду ни́ми; онъ хорошо́ сохрани́лся.

Соца́рствовать (-вую -ютъ) չ. միասին իշխել, թագաւորել, գահակից, թագաւորակից լինել։ [կումն, ծաղկափթթիւն։

Соцвѣ́тіе չ. բս. inflorescentia, ծաղ-

Со|ціали́змъ ա. (գերմ.) սոցիալիզմ, ընկերավարութիւն. **-ціали́стъ** ա. սոցիալիստ, ընկերավարական. **-ціа́лъ-демокра́тъ** ա. սոցիալ-դէմոկրատ, ընկերավարական (մեւդ. Գերմանիայում). **-ціа́лъ-демокра́тія** է. (գերմ.) սոցիալ-դեմոկրատիա (ընկերավարական կուսակցութիւն Գերմանիայում). **-ціа́льный** ած. սոցիալական, ընկերական. **-ціологи́ческій** ած. ընկերաբանական. **-ціоло́гія** է. (լտ.) ընկերաբանութիւն. занима́ться с—іей.

Соче|ви́ца է. 1, բս. Ervum lens, հասարակ ոսպ. 2, որ և **-ви́чникъ** ա. բս. Orobus vernus, գարնանական քիսամ (քուշնայ)։

Соче́льникъ ա. ճրագալոյց, նաւակատիք. с. рожде́ственскій Ծննդեան ճրագալոյց, նաւակատիք, թաթախման երեկոյ (յունաց և ռուսաց, դեկտ. 24-ին). с. креще́нскій (յունաց և ռուսաց) Յայտնութիւն, (իսկ հայոց) Ծննդեան ճրագալոյց, նաւակատիք, թաթախման երեկոյ (յունուարի 5-ին)։

Со|че́ніе չ. ծառի հիւթը վազեցնելը, ծորացնելը. **-чень**, чня ա. մի տեսակ լաւաշ։

Со|че́сть (-чту́ -ту́тъ; -чти́), **ся** տ. Счита́ть, ся.

Соче|тава́ть, -та́ть ն. միացնել, զուգել, զուգակցել, կապակցել, լծակցել. с. бра́комъ ամուսնութեամբ միացնել, ամուսնացնել, պսակել. с. зву́ки հնչիւնները միացնել. **-ся** անդր. միանալ, կապուիլ. с. бра́комъ ամուսնանալ. **-та́ніе** չ. միացնելը, -ցնում, կապակցելը, -կցում, զուգելը, -գում, զուգակցելը, -կցում. с. бра́комъ ամուսնացնելը, ամուսնութեամբ միացնելը. с. мы́слей գաղափարների, մտքերի կապակցութիւն, զուգակցութիւն. **-та́ть** (-та́ю -ютъ թէ ներկայ և թէ ապառնի է), **ся** տ. Сочетава́ть, ся.

Со́чиво չ. սերմնահիւթ. ցօրեն։

Сочи|не́ніе չ. 1, գրելը, շարադրելը. с. стихо́въ, му́зыки; э́та пье́са его́ с—ія այդ պիեսը նորա գրչի գործ է. 2, շարադրութիւն, հեղինակութիւն, գործ. с. въ про́зѣ արձակ շարադրութիւն. с—ія Пу́шкина, Тур-

ге́нева; филосо́фскія с—ія; музыка́льное с. երաժշտական շարադրութիւն, գործ. **-не́ньице** չ. նւզ. պստիկ, թեթև շարադրութիւն. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. շարադրող, գրող, հեղինակ այր, կին. с. дра́мы; с. рома́на վիպագիր. с. му́зыки երաժշտագիր. с. па́сквилей; **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, շարադրել, գրել, յօրինել. с. рома́нъ; с. стихи́; с. му́зыку երաժշտութիւն գրել, յօրինել. с. вальсъ, конце́ртъ վալ՚ս, համերգ գրել, յօրինել. с. му́зыку для рома́нса ռոմանսը ձայնագրել. 2, յերիւրել, հնարել. онъ лю́битъ с.; про него́ сочини́ли цѣ́лую исто́рію.

Сочи́ть (-чу́ -ча́тъ), вы́с—, нас— ն. 1, ծառի հիւթը, ՝ջուրը՝ վազեցնել. 2,* что у кого́ մէկից մի բան կորզել, շորթել, զոռով ստանալ. **-ся** անդր. վազել, հոսել, թափուել. смола́ сочи́тся изъ де́рева.

Со||члене́ніе չ. յօդ, յօդաւորութիւն. с. колѣ́нное ծնկայօդ. с. руки́ съ плечо́мъ; **-чле́нъ** ա. անդամակից:

Со́ч||но մ. հիւթով. ջրալի. **-ность** է. հիւթաշատութիւն, հիւթեղութիւն, ջրալիութիւն. **-ный** ած. հիւթաշատ, հիւթալից, հիւթեղ. ջրալի. с—ые плоды́.

Со||чтённый բյ. ած. համարած, համարուած. дни его́ сочтены́; **-чту́** տ. Счесть.

Сочу́в||ственно մ. համակրութեամբ, համակրանքով. **-ственный** ած. համակրական. **-ствіе** չ. 1, համակրութիւն, համակրանք. ме́жду ни́ми нѣтъ с—ія; найти́ с. въ пу́бликѣ հասարակութեան մէջ համակրութիւն գտնել, հասարակութիւնը շահագրգռել. э́то при́нято пу́бликою съ по́лнымъ сочу́вствіемъ; онъ досто́инъ с—ія; э́то предложе́ніе ни въ комъ не встрѣ́тило с—ія; 2, կարեկցութիւն, ցաւակցութիւն. вы́разить с. го́рю ցաւակցութիւն յայտնել. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́, чему́ 1, մէկին, մի բան[ի] համակրել. они́ не сочу́вствуютъ другъ дру́гу; пу́блика не сочу́вствовала э́тому; 2, մէկին, մի բանի կարեկցել, ցաւակցել. онъ сочу́вствуетъ моему́ несча́стію.

Соше́ствіе չ. իջնելը, իջնում. с. Свята́го Ду́ха.

Со́шка է. 1, յենարան. руже́йныя с—и հրացանակալ, -նապահ. *ме́лкая с. ոչինչ, աննշան մարդ, չնչին դիրքի տէր մարդ:

Сошлю́ տ. Сосла́ть.

Сош||ни́къ, а́ ա. 1, խոփիկ. 2, կզմխ. քթի միջնապատ. **-ный** ած. արօրի:

Сошью́ տ. Сшить.

Со||щи́пывать, -щипну́ть ն. փետել, փետատել, քաղել, քաղոտել, ՝պոկոտել՝:

Сою́||зникъ ա. **-зница** է. դաշնակից, -կցուհի. **-зническій** ած. դաշնակցի, -կցական. **-зно** մ. սկւ. գործծ. համաձայն կերպով, համաձայնութեամբ, միաբանութեամբ. **-зный** ած. դաշնակից, -կցական. с—ыя держа́вы; **-зъ** ա. 1, դաշն, դաշինք, դաշնակցութիւն, միութիւն, կապակցութիւն. заключи́ть с. դաշն, դաշինք կապել. вступи́ть въ с.; войти́ въ с. դաշինք կապել, միանալ. бра́чный с. ամուսնական դաշն. рабо́чіе с—ы բանուորական կապակցութիւններ, միութիւններ. тро́йственный, дво́йственный с. եռապետեան, երկապետեան դաշն. наступа́тельный, оборони́тельный с. յարձակողական, պաշտպանողական դաշն. свяще́нный с. պատմ. սուրբ դաշն, դաշինք. 2, քերկ. շաղկապ. 3, կօշկի ծայրին կամ կողքին գցած կտոր, կարկատան:

Со́||я է. **-юшка** նւզ. կնդ. Garrulus glandarius, ճայ:

Спа||да́ніе չ. 1, թափուելը. 2, իջնելը, ցածրանալը, պակասելը, նուազելը, մեղմանալը. с. воды́ ջրի իջնելը, պակասելը. **-да́ть**, -сть չ. 1, թափուել. ли́стья съ де́рева спа́ли; 2, իջնել, ցածրանալ, պակասել, մեղմանալ. цѣна́ спада́етъ; с. съ лица́, съ тѣ́ла նիհարել, ՝լղարել՝. онъ спада́етъ съ го́лоса նա ձայնը կորցնում է. **-де́ніе** չ. **-дъ** ա. թափուում. 2, իջնում, նուազում, պակասում, -սութիւն, ցածութիւն:

Спа́з||ма է. (յն.) բժ. ցնցում, ցնցմունք, կծկում. сла́быя с—ы; желу́дочныя с—ы; **-моди́ческій** ած. ցնցուող, ցնցական, կըծկուող. **-мъ** ա. տ. Спа́зма.

Спа||й ա. տ. Спа́йка; **-ива́ніе** չ. I. զոդելը, հալած մետաղով կպցնելը. II. խմեցնելը, հարբեցնելը, խմելուն, հարբելուն ընտելացնելը. **-ива́ть** ն. I. (спая́ть) զոդել, հալած մետաղով կպցնել. **-ся** անդր. զոդուել. II. (спои́ть) խմեցնել, հարբեցնել. խմելուն, հարբեցողութեան ընտելացնել. **-йка** է. 1, զոդում, [հալած մետաղով] կպցնում. мѣ́сто с—и զոդման, զոդած, մետաղով կպցրած տեղ. 2, զոդուածք, զոդած, կպցրած տեղ. 3, կզմխ. յօդ, խաղ. с. косте́й; **-йность** է. հնք. թերթականութիւն (հանքի յատկութիւնը թերթ թերթ, խաւ խաւ բաժանուելու). **-йный** ած. թերթական:

Спа́костить տ. Па́костить.

Спале́ніе չ. այրելը, -րում, կրակելը, -կում, կրակ տալը, տոչորելը, -րում:

Спа́ле||нка է. նւզ. պստիկ, փոքրիկ ննջարան. **-нный** ած. ննջարանի:

Спа́лзы||ваніе չ. [սողալով, մագլցելով] իջնելը, վայր գալը. **-вать**, сползти́ չ. [սողալով, մագլցելով] իջնել, վայր գալ:

Спали́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. այրել, կրակել, կրակ տալ. տոչորել. со́лнце спали́ло траву́; онъ спали́лъ свой домъ.

Спа́лый բյ. ած. ընկած, իջած, ցածրացած, պակասած, նուազած, նիհարած, ՝լղարած՝:

Спа́||льникъ ա. ննջարանապետ (ռուսաց թագաւորի, առաջուայ ժամանակները). **-льнишка** է. նխտ. վատ, ողորմելի ննջարան. **-льный** ած. 1, քնի, քնելու. с. ваго́нъ; 2, ննջարանի. **-льня** է. ննջարան. **-ніе**, **-ньё** չ. քնելը. քուն:

Спа́р||жа է. բս. Asparagus officinalis, ծնեբեկ, ՝ծնէփակ՝. **-жевый** ած. ծնեբեկի:

Спа́||риваніе չ. զոյգ զոյգ ընտրելը, ջոկելը, դասելը. **-ривать, -рить** (-рю -ря́тъ) ն. զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ ընտրել, ջոկել, դասել և կամ բռնել (օր. ձուկ), լծել, վայր ձգել, վայր գլորել կին. **-ся** անդր. զուգուել, զոյգ զոյգ միանալ (թռչունների մասին):

Спарта́||нецъ, нца ա. սպարտացի. **-нка** է. սպարտուհի. **-нскій** ած. սպարտական:

Спа́рхивать, спорхну́ть չ. *թռչել, ճախրել. վայր թռչել, թռչելով, ճախրելով իջնել։*

Спа́ры‖ваніе չ. *կարը լուծելով, քանդելով առնելը, գջլելը.* **-вать**, споро́ть ն. *կարը լուծելով, քանդելով առնել, գջլել։*

Спа‖са́ніе չ. *փրկելը, ազատելը.* **-са́тельный** ած. *փրկող, փրկելու, փրկութեան.* с—ая ло́дка *փրկութեան կուր, նաւակ.* **-са́ть**, -сти́ ն. *փրկել. ազատել.* с. кого́ отъ сме́рти; до́кторъ спасъ его́; с. кому́ жизнь; *вы спасли́ меня́ отъ большо́й непрія́тности — *ազատեցիք.* **-ся** ինք. **1**, *ազատուել, խալսել.* онъ спа́сся бѣ́гствомъ; с. отъ я́рости свои́хъ враго́въ; **2**, *հոգու փրկութիւն որոնել.* с. въ монастырѣ́; **-се́ніе** չ. *փրկութիւն.* с. души́; отъ э́того зави́ситъ с. госуда́рства; иска́ть с. въ бѣ́гствѣ; меда́ль за с. погиба́ющихъ *մեդալ կորստից փրկելու համար.* **-си́бо** (*փոխնկ* спаси́ Богъ) **1**, մ. *շնորհակալ եմ.* **2**, չ. *շնորհակալութիւն, գոհութիւն.* ца́рское с.; сказа́ть кому́ с. *մէկին շնորհակալութիւն յայտնել.* с. за па́зуху не поло́жишь, с—омъ сытъ не бу́дешь (*առծ.*) *դատարկ շնորհակալութիւնից բան չի դուրս գայ.* **-си́тель** ա. **1**, (**-си́тельница** է.) *փրկող, փրկիչ, ազատող, ազատիչ այր, կին.* с—ль оте́чества; э́тотъ до́кторъ мой с—ль; **2**, *Փրկիչ (Յիսուս Քրիստոս).* С. мі́ра; **-си́тельно** մ. *փրկարար կերպով, եղանակով.* **-си́тельность** է. *փրկարարութիւն.* **-си́тельный** ած. *փրկող, փրկութեան, փրկարար, փրկական.* с—ое сре́дство *փրկարար միջոց.* с—ая бо́чка *փրկութեան տակառ։*

Спасова́ть (-су́ю -ютъ) չ. (ֆր.) **1**, *թղթխ. չզալ, չխաղալ.* **2**,* *յետ կենալ, զիջել, խոյս տալ (վախից)։*

Спа́‖совъ, а, о ած. *Փրկչի.* **-сскій** ած. *Փրկչի.* с—ая це́рковь; **-сти́** (-су́ -су́тъ; *անց.* -съ -сла́, о́; -си́), **сь** տ. Спаса́ть, ся.

Спасть (спаду́ -ду́тъ; *անց.* спалъ -ла, о; *հրմ.* -ади́) տ. Спада́ть.

Спасъ ա. *Փրկիչ։*

Спать (сплю, спятъ; *անց.* спалъ -ла́, о; *հրմ.* спи) չ. *քնել.* крѣ́пко с. по́слѣ обѣ́да *ճաշից յետոյ խորը քնել.* она́ всю ночь не спала́; с. на крова́ти, на полу́; с. не раздѣва́ясь; мнѣ с. хо́чется *ես ուզում եմ քնել, քունս տանում է.* с. какъ уби́тый *մեռածի պէս քնել.* итти́ с. *գնալ քնելու.* лечь с. *պառկել քնելու.* уложи́ть дѣте́й с. *երեխաներին քուն դնել.* *она́ спитъ и ви́дитъ, когда́ вернётся ея́ сынъ *նա օր ու գիշեր իր որդու վերադարձի մասին է մտածում.* *я спалъ да вы́спалъ *այդ ես ամենևին չէի սպասում, չէի երազում.* мя́гко сте́летъ, да жёстко с. (*առծ.*) *փափուկ բամբակ է, միայն մէջն ասեղ կայ.* **-ся** չ. *դէմք. քունը տանել, քնել.* мнѣ что-то не спи́тся *չեմ կարողանում քնել.* по́слѣ трудо́въ хорошо́ спи́тся.

Спа́хи‖ваніе չ. **I.** *վարելը, հերկելը, մշակելը.* **II.** *սրբելը (փոշին), քշելը, 'քիշ անելը' (ճանճերին).* **-вать** ն. **I.** (спаха́ть) *վարել, հերկել, մշակել.* **II.** (спахну́ть) *սրբել (փոշին), քշել. հալածել, 'քիշ անել' (ճանճերին)։*

Спа́хтать տ. Па́хтать.

Спа́ція է. (լտ.) *ծովգ. արանք, միջոց։*

Спая́ть, ся տ. Спа́ивать, ся I.

Спе‖ка́ніе չ. *թխելը, եփելը.* **-ка́ться**, -чься ինք. *խտանալ, մակարդուել, կոլդանալ, պնդանալ (արեան մասին)։*

Спекта́кль ա. (ֆր.) *ներկայացում, թատերախաղ։*

Спек‖тра́льный ած. *պատկերային.* с. ана́лизъ *Ֆիզ. պատկերալուծութիւն.* **-троско́пъ** ա. (լտ.-յն.) *Ֆիզ. սպէկտրօսկոպ.* **-тръ** ա. (լտ.) *Ֆիզ. պատկեր, երփներանգ պատկեր.* со́лнечный с. *արևապատկեր։*

Спеку́ տ. Спечь.

Спекули́‖рованіе չ. *շահադիտելը, շահադիտում, -տութիւն.* **-ровать** (-рую -ютъ) չ. (լտ.) *շահադիտել, շահադիտական գործ տեսնել.* с. на наро́дныя бѣ́дствія *ազգային արհաւիրքները շահադիտել.* с. на пониже́ніе на би́ржѣ *բօրսային գների ցածրանալը շահադիտել։*

Спе́кулумъ ա. (ֆր.) *վիրբ. հայելի (մարդու մարմնի ներքին խոռշերը դիտելու)։*

Спеку‖ля́нтъ ա. (լտ.) *շահադէտ.* **-ляти́вный** ած. **1**, *տեսական, հայեցողական.* **2**, *շահադիտական.* **-ля́торъ** տ. Спекуля́нтъ; **-ля́ція** է. (լտ.) **1**, *փիլ. հայեցողութիւն, տեսութիւն.* **2**, *շահադիտութիւն, -տում.* неуда́чная с. *անյաջող շահադիտութիւն, շահախարութիւն։*

Спелена́ть տ. Пелена́ть.

Спе́нсеръ ա. (ֆր?) *սպէնսէր (մի տեսակ* лифъ).

Сперва́ մ. *առաջ, նախ.* заня́ться с. тѣмъ, что не те́рпитъ отлага́тельства.

Спе́реди́ մ. *առջևից, առջևի, առաջի կողմից.* онъ ра́ненъ с.; схвати́ть кого́ с.

Спере́ть (сопру́ -ру́тъ; *անց.* спёръ -рла, о; сопри́), **ся** տ. Спира́ть, ся.

Спе́р‖ма է. (յն.) *կզմխ. սերմ.* **-матозо́идъ** ա. (յն.) *կզմխ. և բս. արական սաղմնաբճիճ, սերմնաբճիճ.* **-матоло́гія** է. (յն.) *սերմնախօսութիւն, -բանութիւն։*

Спер‖маце́товый ած. *կիտաճարպի.* **-маце́тъ** ա. (լտ.) *կիտաճարպ։*

Сперми́нъ ա. *բնախ. բնասերմին։*

Спёр‖тость է. *նեղուածութիւն.* с. во́здуха *օդի խեղդուկութիւն.* **-тый** ած. *նեղուած.* с. во́здухъ *խեղդուկ օդ։*

Спе‖си́вецъ, вца ա. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, խրոխտ մարդ.* **-си́виться** (-влюсь -вятся), посп— չ. *հպարտ, ամբարտաւան լինել կամ թուալ, երևալ, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն անել.* **-си́вица** է. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ կին, աղջիկ.* **-си́во** մ. *հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ, գոռոզութեամբ, -զաբար.* **-си́вость** է. *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն, հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ բնաւորութիւն.* **-си́вый** ած. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, խրոխտ.* с. высоко́ мости́тся, да ни́зко ложи́тся (*առծ.*). **-си́вѣть**, посп— չ. *հպարտանալ, ամբարտաւանանալ, գոռոզանալ.* **-сь** է. **-сца́** *սեռ. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն.* уба́вить кому́ спе́си *մէկին նուաստացնել, մէկի թևերը խուզել կամ կտրել.* онъ сба́вилъ спе́си *կամ* у него́ у́было спе́си *նա խելքի է եկել, նուաստացել է, ձայնը կտրել է։*

Специфи́‖чески մ. յատկաբար, առանձնայատկաբար, բնորոշ կերպով. **-ческій** ած. (նոր լտ.) յատուկ, առանձնայատուկ, բնորոշ. это вещество́ имѣ́етъ с., со́бственно ему́ принадлежа́щій за́пахъ.

Спе‖ціализа́ція է. (լտ.) մասնագիտական բնաւորութիւն տալը. **-ціализи́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) մասնագիտական բնաւորութիւն տալ. **-ся** ներգ. մասնագէտ դառնալ, մասնագիտական հմտութիւն ձեռք բերել. с. медици́ной; **-ціали́стъ** ա. (ֆր.) մասնագէտ. **-ціа́льно** մ. մասնագիտաբար, -գիտօրէն, առանձնապէս, յատկապէս, 'մախսուս'. **-ціа́льность** է. մասնագիտութիւն. **-ціа́льный** ած. (լտ.) մասնաւոր, մասնագիտական, առանձին. **-ціи**, ій է. յ. (լտ.) 1, ղեղգ. խառնուրդ (բուժական խոտերի, նիւթերի). 2, համեմունք:

Спечь տ. Испечь.

Спи‖ва́ть, спить ն. [մի փոքր, մի մասը] խմել (օր. բաժակից). **-ся** ներգ. խմելուն, հարբեցողութեանն անձնատուր լինել. спи́ться съ кру́гу սատակ խմել, հարբել:

Спи́ка է. (լտ.) ասողը. հասկ (աստղ Կոյս աստեղատան մէջ):

Спи́керъ ա. (անգլ.) նախագահ անգլիական ստորին խորհրդարանի:

Спи́‖ливаніе չ. սղոցելով, տաշելով կամ խարտոցելով կտրելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սղոցելով, տաշելով կամ խարտոցելով կտրել:

Спи‖на́ է. մէջք, քամակ, թիկունք, կռնակ. сча́стіе поверну́лось къ нему́ с—о́ю բաղդը նորանից երես է դարձրել. *у него́ с. че́шется նորա մէջքը քոր է գալիս, նա ծեծուել, 'քօթակուել' է ուզում. **-нка** է. 1, նւզ. տ. Спина́; 2, մէջքի, քամակի կողմ, մաս (զգեստի). 3, մէջք (օր. աթոռի). **-нный, -нно́й** ած. մէջքի, քամակի. с. хребе́тъ ողնաշար. воспале́ніе спинно́го мо́зга ողնածուծի բորբոքում. с—ые позвонки́ մէջքի ողեր. **-ночка** նւզ. տ. Спи́нка.

Спира́‖ль է. (ֆր.) պարոյր. **-льно** մ. պարուրաձև, ոլորապտոյտ ձևով. **-льный** ած. պարուրաձև, ոլորապտոյտ, խխնջաձև, գալարածոյ, ոլորուն, ոլորածոյ. с—ая пружи́на պարոյր, պարուրաձև զսպանակ:

Спира́ть, спере́ть ն. 1, սեղմել, սխմել, ճնշել. у меня́ дыха́нье спира́етъ շունչս կտրում է. у меня́ дыха́нье въ груди́ спёрло սիրտս նեղացած է, շունչս կտրել է. 2, խթելով տեղից հանել, հեռացնել. **-ся** ներգ. սեղմուել, սխմուել, ճնշուել. наро́дъ на у́лицѣ спёрся ժողովուրդը փողոցում խռնուել է. здѣсь во́здухъ спёрся այստեղ օդը խեղդուկ է:

Спире́й ա. բս. Spiraea, ասպիրակ:

Спири‖ти́змъ ա. (նոր լտ.) ոգեհարցութիւն. **-туали́змъ** ա. (լտ.) փիլ. հոգեկանութիւն. **-туали́стъ** ա. հոգեկան. **-тъ** ա. (ֆր.) ոգեհարց, ոգեհարցուկ:

Спироги́ра է. բս. Conferva, լոռ:

Спи́‖ртный ած. գինու ոգու, ոգելից. с—ые напи́тки ոգելից ըմպելիքներ. **-ртова́тость** է. սպիրտախառնութիւն. **-ртова́тый** ած. սպիրտախառն. **-ртова́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. սպիրտ, գինու ոգի ծծել տալ. քիմ. ալկոհոլացնել. **-ртово́й, -рто́вый** ած. սպիրտի, գինու ոգու. **-ртомѣ́ръ, -ртоме́тръ** տ. Алкоголоме́тръ; **-ртуо́зность, -ртуо́зный** տ. Спиртова́тость, -ва́тый; **-ртъ** ա. (լտ.) սպիրտ, գինու ոգի, ալկոհոլ. очи́щенный, крѣ́пкій с. զտած, թունդ սպիրտ:

Спи‖са́ніе չ. ընդօրինակելը, -կում, արտագրելը, -գրում, արտանկարելը, -րում. **-са́нный** ած. ընդօրինակած, արտագրած, արտանկարած. эта карти́на спи́сана съ Рафаэ́лева оригина́ла; **-са́ть** (-шу́ -шутъ; -ши́), **ся** տ. Спи́сывать, ся; **-сокъ**, ска ա. **-сочекъ**, чка նւզ. 1, ընդօրինակութիւն, գաղափարում, պատճէն, արտագրութիւն. с. съ ру́кописи, съ по́длинника; с. во всёмъ схо́дный съ по́длинникомъ; 2, ցուցակ. именно́й с. чино́вниковъ, офице́ровъ աստիճանաւորների, սպաների անուանացուցակը. послужно́й կամ формуля́рный с. ծառայութեան, պաշտօնավարութեան ցուցակ. внести́ въ с. ցուցակ մտցնել կամ գցել, ցուցակագրել. вы́ключить изъ спи́ска ցուցակից հանել, ջնջել. с. опеча́ткамъ վրիպակների ցուցակ. с. запрещённыхъ книгъ; **-сываніе** չ. ընդօրինակելը, գաղափարելը, արտագրելը, արտանկարելը. **-сыватель** ա. ընդօրինակող, գաղափարող, արտագրող, արտանկարող, -նկարիչ. **-сывать**, -са́ть ն. 1, ընդօրինակել, գաղափարել, արտագրել. 2, արտանկարել. 3, տեղափոխել (մի նաւից միւսը). **-ся** ներգ. և փոխ. նամակագրութիւն, գրագրութիւն ունենալ:

Спить (сопью́ -ю́тъ; спей), **ся** տ. Спива́ть, ся.

Спи́‖хивать, -хну́ть ն. խթելով, հրբընդելով հեռացնել. с. кому́ това́ръ ապրանքը մէկի վրայ քշել, 'սաղացնել'. с. кому́ ребе́нка на́ руки երեխան մէկի խնամքը տալ:

Спи́‖ца է. (գերմ.) 1, ծայրը սրած փայտ. 2, շիւղ (գուլպայ գործելու). въ чужо́мъ глазу́ ви́дѣть с—у, въ своёмъ не ви́дѣть и бревна́ ուրիշի աչքի շիւղը տեսնել, իւր աչքի գերանը չտեսնել. 3, անուի շառաւիղ, 'ճղուղ', 'սօլ'. с. у колёсъ; **-чечка** նւզ. տ. Спи́чка; **-чечница** է. լուցկու տուփ. **-чечный** ած. լուցկու. с. заво́дъ; **-чка** է. 1, նւզ. ծայրը սրած բարակ փայտի կտոր, շիւղ, 'ծեղ', 'չօփ' ևն. онъ изсо́хъ, какъ с. նա բոլորովին քամուել, հալից ընկել է. 2, լուցկի. 3, նորաբողբոջ եղջիւր[ի ծայր] եղջերուի:

Спичъ ա. (անգլ.) հանդիսաւոր ճառ:

Спла́‖вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Спла́вливать; **-вка** է. **-вливаніе** չ. 1, միասին հալելը, հալեցնելը (մետաղները). 2, [գետով, ջրով] քշելը. с. лѣ́са; **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. 1, միասին հալել, հալեցնել (մետաղները). 2, [գետով, ջրով] քշել (փայտ). 3, (միայն спла́вить) кого́ մէկին տեղից, պաշտօնից վռնտել, խրկել, 'մէկի գլուխն ուտել'. **-вно́й** ած. 1, գետով, ջրով փայտ քշելու. сплавна́я, о́й է. փայտ քշելու նաւ, որը տեղ հասնելով կտորւում և իբրև վառելափայտ գործ է ածւում. с—а́я рѣка́ գետ, որով կարելի է փայտ քշել, նաւարկելի գետ. 2, գետով, ջրով քշած. с. лѣсъ; с—ы́я дрова́; **-вочный** տ. Сплавно́й; **-вщикъ** ա. գետով, ջրով փայտ քշող. **-въ** ա. տ. Спла́вка.

Спланировáть տ. Планировáть.

Сплáчивать, сплотúть ն. միացնել. կցել, կապակցել. с. дóски болтáми; с. въ замóкъ գերանների ծայրերը միմեանց հետ կցել, ամրացնել. *с. своúхъ привéрженцевъ вокрýгъ себя́ իւր կողմնակիցներին իւր շուրջը համախմբել. **-ся** անդր. միանալ, խմբուել, համախմբուել։

Сплéсень, сня ա. ծովգ. միացնում, կըցում, կապակցում (պարանների ծայրերի)։

Сплёскивать, сплеснýть ն. **1**, ճըփելով սրբել տանել, քշել տանել. **2**, ճըփելով, ցայտեցնելով թափել. сплеснýть (կմ всплеснýть) рукáми ձեռքերը միմեանց զարկել։

Сплé‖скивать, -снить (-ню -нятъ) ն. ծովգ. միմեանց հետ հիւսել, կապակցել, միացնել (պարանի ծայրերը)։

Сплеснýть տ. Сплёскивать.

Спле‖сть (-етý -тýтъ; անց. -ёлъ -лá, ó; հրմ. -тú), **ся** տ. Сплетáть, ся; **-тáніе** չ. **1**, հիւսելը. հիւսելով միացնելը, կապակցելը. **2**,* յերիւրելը, հնարելը. **-тáтель** ա. յերիւրող, հնարող. с. лжи, клевéтъ; **-тáть**, -сть ն. **1**, հիւսել (օր. կողով). հիւսելով միացնել, կապակցել. **2**,* յերիւրել, հնարել. с. ложь; **-ся** անդր. հիւսուել, խառնուել, պատատուել. **-тéніе** չ. **1**, տ. Сплетáніе; **2**, հիւսուածք. сѣ́тчатое с. կզմխ. ցանցաձև հիւսուածք. **3**,* յերիւրանք. с. лжи սուտ յերիւրանք. **-тни** յ. տ. Сплéтня; **-тникъ** ա. **-тница** ի. բաց բերան, ‘պատռած’ բերանի տէր, բամբասող, բամբասասէր այր, կին. **-тничать** չ. բամբասել, բամբասանքներով զբաղուել. **-тня** ի. և յ. **-тни**, -тенъ և -тней առէկօսէ(ներ), բամբասանք(ներ), բարուրանք(ներ)։

Сплинъ ա. (անգլ.) մաղձ, սևամաղձութիւն, տխրութիւն, տաղտկալի վարմունք։

Спло‖тúть (-чý -тя́тъ; -тú), **ся** տ. Сплáчивать, ся; **-тка** ի. միացնելը, -ցնում, կցելը, կցում, կապակցելը, -կցում. **-тникъ**, **-тчикъ** ա. գերանները միմեանց կցող, գերաններից լաստեր շինող։

Сплó‖ха մ. յիմարաբար, անմտաբար, առանց մտածելու, առանց խորհելու. **-ховáть** (сплохýю -ютъ) չ. յիմարաբար, անմտաբար վարուել, գործել, անզգոյշ, անշրջահայեաց գըտնուել, սխալուել։

Сплочéніе չ. տ. Сплóтка.

Спло‖шнóй ած. խիտ, թանձր, հոծ. անընդհատ, անընդհատնում, չ'ընդհատուող, չ'ընդմիջուող. с—óе гóре անվերջ տխրութիւն, վիշտ. с—óе прострáнство անվերջ, անծայր տարածութիւն. с—áя недѣ́ля ուտիքի շաբաթ, շաբաթ առանց շաբաթապահի. **-шь** մ. **1**, անընդհատ, միմեանցից կպած, միմեանց կշտին. **2**, անընդհատ, անդադար. **3**, անխտիր կերպով, առանց խտրութեան. **4**, համարեա միշտ. сплóшь да ря́домъ միշտ և ամէն տեղ. ամէն բոպէ, խիրաքանչիւր քայլափոխում. э́то случáется с. да ря́домъ.

Сплутовáть տ. Плутовáть.

Сплы‖вáть, -ть չ. թափուել, վայր թափուել, վայր հոսել (ափերից). ջրից տարուել, քշուել. бы́ло да сплы́ло էր, բայց այլ-ևս չըկայ, ոչ գոյ. **-ся** անդր. հոսելով միմեանց հետ միանալ, խառնուել. **-въ** ա. **1**, թափուելը, վայր թափուելը. **-ть** (-вý -вýтъ; -вú), **ся** տ. Сплывáть, ся.

Сплю տ. Спать.

Сплю́‖снуть, ся տ. Сплю́щивать, ся; **-щеніе, -щиваніе** չ. ճնշելով տափակացնելը. **-щенность** ի. տափակացրած լինելը, տափակութիւն (ճնշումից). **-щивать, -щить** (-щу -щатъ), -снуть ն. ճնշելով տափակացնել. **-ся** անդր. տափականալ։

Спля́сáть (-шý -шутъ; -шú) ն. պարել, կաքաւել (պար, կաքաւ)։

Сподвú‖жникъ ա. **-жница** ի. գործակից, -կցուհի, աջակից, -կցուհի, ամոլ։

Спо‖добáться անդր. բարեհաճել, զուր գալ. **-добля́ть, -дóбить** (-блю -бятъ; -бь) ն. **1**, արժանացնել, արժանի համարել, արժանի գտնել. **2**, տալ, վարձատրել. **3**, պատրաստել. **-ся** անդր. պատրաստուել։

Сподрý‖чно մ. յարմար, յարմար եկող. э́то мнѣ с., не с.; **-чность** ի. յարմարութիւն, յարմար գալը. **-чный** ած. **1**, յարմար, հեշտ, դիւրին. **2**, միշտ պէտք եկող, հարկաւորուող, անհրաժեշտ։

Спожúнки տ. Госпожúнки.

Спозарáнку մ. վաղ առաւօտից։

Спо‖знавáть (ներկ. -знаю́ -ю́тъ), **-знáть** (ապռն. -знáю -ютъ) ն. ճանաչել, ծանօթանալ. **-ся** անդր. և փ-խ-դ. ճանաչել, ծանօթանալ։

Спойть (-ою́ -я́тъ) տ. Спáивать II.

Спокó‖йно մ. հանգիստ, հանդարտ, խաղաղ, անդորր [կերպով], ‘արխէյին’. сидѣ́ть, стоя́ть с.; с. обдýмавъ; **-йность** ի. հանգստութիւն, հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, անդորրութիւն. **-йный** ած. հանգիստ, հանդարտ, խաղաղ, անդորր. с—ой нóчи! բարի գիշեր. с—ая жизнь; со с—ою сóвѣстію, съ с—ымъ сéрдцемъ հանգիստ խղճով, սրտով. с. нравъ հեզ, հանդարտ բարք, բնաւորութիւն. больнóй спокóенъ; мóре спокóйно; будь спокóенъ հանգիստ, ‘արխէյին’ կաց. **-йствіе, -йство** չ. հանգստութիւն, հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, անդորրութիւն. с. дýха, сóвѣсти; с. госудáрства; нарýшить общéственное с.; недовѣ́ріе есть залóгъ с—ствія (առծ.) **-ить, ся** տ. Покóить, ся.

Спокóнъ տ. Испокóнъ.

Сполáгоря մ. ոչ այնքան դժուարութեամբ, ոչ այնքան նեղութեամբ. дѣ́ти у негó всѣ пристрóены, тепéрь емý жить с. — այժմ նա կարող է ապրել շունչ քաշել։

Сполáски‖ваніе չ. ողողելը, ողողելով լուանալը. **-вать**, сполоскáть, сполоснýть ն. ողողել, ողողելով լուանալ։

Спол‖зáніе չ. [մագլցելով, սողալով] իջնելը. с. землú հողի վայր թափուելը. **-зáть, -зтú** (-зý -зýтъ; անց. -зъ -злá, ó; -зú) տ. Спáлзывать.

Спол‖нá մ. լիովին. заплатúть долгъ с.

Спóлія ի. (լտ.) աւար, կողոպուտ։

Споло‖скáть (-лощý -óщутъ; -щú), **-снýть** տ. Сполáскивать.

Спо‖лóхъ ա. ռմկ. ազմուկ, անհանգըստութիւն, շփոթ, շփոթութիւն. **-лошúть; ся** տ. Всполошúть, ся.

Сполсти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *ն. մլաւլին հարել, թաղիք շինել։*

Спо́лье *չ. դաշտի, հողի ափը, եզրը։*

Спон‖де́й *ա. (յն.) տաղչփ. համբոյր (յունական տաղաչափութիւն, բաղկացած միմեանց հետևող երկու երկար վանկերից).* **-дейче́скій** *ած. տաղչփ. համբուրական։*

Спо́ра *ի. բս.* spore, *բեղմնիկ (մանր փոշենման բջիկ, սերմնիկ)։*

Споради́‖чески *մ. սուկարար, տեղ տեղ, մի մի անգամ, մի մի տեղ.* **-ческій** *ած. (յն.) սուկական, տեղ տեղ, մի մի անգամ միայն պատահող, եղող, առաջ եկող։*

Спо́‖рить (-рю -рятъ) *չ.* **1**, *վիճել, վիճաբանել. (գր.) կագել.* с. съ кѣмъ; с. о пустяка́хъ; мнѣ не́ о чемъ с. съ ва́ми *ես ձեզ հետ վիճելու բան չունեմ.* **2**, *գրաղ, գրաւ գալ.* **-ри́ться** (-рю́сь -ря́тся) *չ. առաջ գնալ, յաջող գնալ, յաջողուել.* въ его́ рука́хъ всё спори́тся; «всё дѣ́ло спори́лось у нея́».

Спо́р‖кій *տ.* Спо́рый; **-рко** *տ.* Спо́ро; **-кость** *ի. օգտաւէտութիւն, նիւթոտութիւն, 'բարաքաթ ունենալը'։*

Спо́‖рливость *ի. սէր, հակում վիճելու, կռուելու, կռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն.* **-рливый** *ած. հակուած վիճելու, կռուելու, կռուասէր, ամբարիշտ.* **-рный** *ած. վիճելի, վէճի ենթակայ.* с—ое пра́во; с—ое дѣ́ло; с. вопро́съ; с—ая земля́.

Спо́‖ро *մ. լաւ, յաջող կերպով.* что ско́ро, то не спо́ро (*առծ.*) *շտապելով բան չի դուրս գայ։*

Споро‖ви́къ, а́ *ա. կնդ.* Sporozoa, *սերմնաճճի.* **-во́й** *ած. գաղտնաբեղուն (գաղտնամուսին), բեղմնիկաւոր.* с—о́е расте́ніе.

Спо́рокъ, рка *ա. կարը քակելով, քանդելով գչլած, 'պոկած' կտոր (շորի)։*

Споро́ть (-рю́ -рютъ; -ри́) *տ.* Спа́рывать.

Спорти́вный *ած. սպորտային։*

Спо‖ртсме́(э́)нъ *ա. (անգլ.) սպորտսմէն.* **-ртъ** *ա. (անգլ.) սպորտ (բացօթեայ ամէն տեսակ վարժութիւններ և խաղեր, օր. ձիարշաւ, նաւարշաւ, հեծանուաւորների մրցում եւն)։*

Спорхну́ть *տ.* Спа́рхивать.

Спо́‖рщикъ *ա.* **-рщица** *ի. կռուարար, կռուասէր այր, կին.* **-ръ** *ա. վէճ, վիճաբանութիւն, կռիւ.* учёный с.; нача́ть с.; вступи́ть съ кѣмъ въ с. *մէկի հետ վէճ, կռիւ սկսել, վէճի, կռուի բռնուել.* объ э́томъ ещё идётъ с. *դորա մասին դեռ վէճ կայ։*

Спо́рый *ած. օգտաւէտ, շահաւէտ, առատաւէտ, նիւթով, 'բարաքաթով'.* с—ая мука́ *բարաքաթով ալիւր.* э́ти дрова́ о́чень спо́ры *այս վառելափայտը շատ բարաքաթով է.* худо́е спо́ро, не сживёшь ско́ро *հեշտ չէ վատ բանն արմատախիլ անելը։*

Спо‖рыньи́стый *ած. ժանգառահար.* с—ая рожь; **-рынья́** *ի. բս. ա,* Sclerotium clavus, *հաճարի ժանգառ. բ,* Claviceps purpurea, *ծիրանեգոյն սեպասունկ.* **-рышёкъ**, шка́ *ա. նուազ, այլանդակ ձու (հաւի, երբ վերջինս ձուից կտրուում է).* **-рышъ** *ա. բս. ա, տ.* Спорынья́ *ա. բ,* Polygonum aviculare, *արինճ (հաւի կեր). գ,* Herniaria glabra, *կանաչ փխածաղիկ։*

Спо́‖рю *տ.* Спо́рить; **-рю́** *տ.* Споро́ть.

Спосо́‖бность *ի. ընդունակութիւն, կարողութիւն.* у́мственныя с—и; с. мы́слить, дѣ́йствовать; онъ одарёнъ блиста́тельными с—іями; у него́ больша́я с. къ матема́тикѣ *մաթեմատիկայի մէջ նա մեծ ընդունակութիւն ունի.* па́мять и во́ля суть с—и души́; с. движе́нія *շարժուելու կարողութիւն.* **-бный** *ած.* **1**, *ընդունակ, կարող.* онъ ко всему́ спосо́бенъ *նա ամէն բանի ընդունակ է.* онъ на всё спосо́бенъ *նա ամէն բանի, ամէն բան անելու ընդունակ է.* с. къ вое́нной слу́жбѣ *զինուորական ծառայութեան ընդունակ.* э́то человѣ́къ весьма́ с.; одни́ лишь ге́ніи спосо́бны соверши́ть э́то; **2**, *յաջող, պատեհ, յարմար.* с—ое вре́мя; с. вѣ́теръ; **-бствова́ніе** *չ. նպաստելը, սատարելը, օգնելը, օժանդակելը.* **-бствовать** (-вую -ютъ) *չ. նպաստել, սատարել, օգնել, օժանդակել.* э́то мно́го спосо́бствовало успѣ́ху дѣ́ла; с. чьи́мъ-либо намѣ́реніямъ; онъ -бствовалъ его́ поги́бели; с. кому́ въ чёмъ *մէկին մի բանում աջակից լինել, նպաստել, օգնել.* **-(спо́со)бъ** *ա. միջոց, ձև, կերպ, եղանակ, հնարք.* каки́мъ бы то ни́ было с—омъ *ինչ միջոցով էլ լինի.* употреби́ть всѣ с—ы къ достиже́нію цѣ́ли; с. преподава́нія *դասաւանդութեան ձև, եղանակ, մեթոդ.* с. лѣче́нія; с. выраже́нія.

Споспѣшест‖вова́ніе *չ. աջակցելը, օգնելը, նպաստելը, օժանդակելը, սատարելը.* **-вова́тель** *ա. աջակից, -կցող, օգնող, նըպաստող, օժանդակող.* **-вова́ть** (-ву́ю -ютъ) *չ. աջակցել, օգնել, նպաստել, օժանդակել, սատարել.* с. о́бщему бла́гу.

Спо‖ткну́ться *տ.* Спотыка́ться; **-тыка́ніе** *չ. գայթում, սայթաքում, սկուելը, 'սոթ տալը', 'բուդուրմիշ ըլիլը'.* **-тыка́ться**, **-тыкну́ться**, -ткну́ться *ատր. գայթել, գթել, սայթաքել, սկուել, 'սոթ տալ', 'բուդուրմիշ ըլիլ'.* конь и о четырёхъ нога́хъ, да спотыка́ется (*առծ.*). лу́чше споткну́ться ного́й, чѣмъ языко́мъ (*առծ.*) *լաւ է գայթել ոտով, քան վրիպել լեզուով.* **-тыкли́вый** *ած. յաճախ գայթող, սայթաքող, սկուող, 'բուդուրմիշ ըլող'։*

Спо‖хва́тываться, **-хвати́ться** (-ачу́сь -а́тятся; -ти́сь) *չ. յանկարծ յիշել, նկատել, հասկանալ, ուշքի գալ.* онъ сказа́лъ одно́ сло́во вмѣ́сто друго́го, но то́тчасъ спохвати́лся — *բայց իսկոյն իր սխալն ուղղեց.* онъ спохвати́лся, что у него́ вы́тащили кошелёкъ *նա յանկարծ նկատեց, որ իր քսակը հանել են։*

Спою́ *տ.* Спѣть *և* Спои́ть.

I. **Спра́ва** *մ. աջ կողմից։*

II. **Спра́ва** *ի. հնց. իրք.* **1**, *ստորագրութիւն (քարտուղարի).* **2**, *վեր գրելը (կայքը)։*

Справедли́‖во *մ.* **1**, *արդարացի [կերպով], արդարութեամբ.* поступа́ть, суди́ть с.; онъ нака́занъ с.; **2**, *ճշմարիտ, ուղիղ [կերպով].* с. и́ли нѣтъ, но его́ счита́ютъ а́второмъ э́той кни́ги *ուղիղ է, թէ ոչ, սակայն նորան են.* **-вость** *ի.* **1**, *արդարութիւն, արդարացիութիւն.* с. нача́льника, судьи́; с. дѣ́ла, тре́бованія; с. тре́буетъ, что́бы вы его́ вознагради́ли; отда́ть кому́, чему́

с. *արդարութեամբ մէկի, մի բանի արժանիքը խոստովան(ու)ել.* по справедливости *մ. արդարութեամբ, ճշմարտութեամբ.* говоря по с—и *ճշմարիտ ասած.* **2,** *ճշտութիւն, ճշմարտութիւն, ստուգութիւն.* я сомнѣваюсь въ с—и этого слуха; с. разсказа; **-вый** *ած.* **1,** *արդար, արդարացի.* с. приговоръ; с—ое наказаніе; с. человѣкъ, судья; с—ая жалоба; с—ое дѣло; это -во; **2,** *ճիշտ, ճշմարիտ, ուղիղ, իրական.* с—ое происшествіе; с—ая исторія; с. разсказъ; этотъ слухъ справедливъ *այդ համբաւն ուղիղ է։*

Спра́‖вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** *տ.* Справля́ть, ся; **-вка** *է. տեղեկութիւն, հարցուփորձ.* наводи́ть с—и, сдѣлать с—у *տեղեկութիւններ հաւաքել, հարցուփորձ անել.* по с—ѣ, по наведе́ніи спра́вокъ оказа́лось *տեղեկութիւններ հաւաքելուց, հարցուփորձից յետոյ երևաց.* с. о пре́жней жи́зни обвиня́емаго; **-вля́ть,** -вить *ն.* **1,** *ուղղել, 'դզել'.* **2,** *տօնել.* с. имени́ны *անուանակոչութեան օրը տօնել.* с. сва́дьбу *հարսանիք տօնել, սարքել կամ անել.* **3,** *վաւերացնել (ստորագրութեամբ).* **-ся** *չեզ.* **1,** *տեղեկանալ.* с. о дѣлѣ, о чьёмъ здоро́вьи, о цѣнѣ ве́щи; с. съ кни́гами, съ исто́ріею *գրքերին, պատմութեանը դիմել (հարկաւոր բաներն իմանալու).* с. съ по́длинникомъ *բնագիրը տեսնել.* **2,** съ кѣмъ, съ чѣмъ *մէկին խելքի բերել, 'մէկի հախից գալ', մի բան անել, մի բան գլուխ բերել.* я съ нимъ спра́влюсь; с. съ ло́шадью *ձին զսպել.* ему́ не спра́виться съ э́тимъ дѣломъ *այդ գործը նա չէ կարող գլուխ բերել.* *тру́дно -виться съ его́ хара́ктеромъ *դժուար է նորա բնաւորութեանը յարմարուել.* **-вочный** *ած.* **1,** *տեղեկատու, տեղեկութիւններ տւող, տեղեկութիւններ հաւաքելու.* с—ая конто́ра для найма́ прислу́ги; с—ая цѣна́ *շուկայի գին.* с—ая кни́га *բառարան, հացէներ մատեան ևն.* **2,** *տպգր. սրբագրութեան, -գրական.* с. листъ.

Спра́ши‖ваніе *չ. հարցնելը. խնդրելը.* **-вать,** спроси́ть *ն.* **1,** *հարցնել. խնդրել.* спроси́те его́, чего́ онъ хо́четъ; с. стака́нъ воды́ — *խնդրել.* васъ кто-то спра́шиваетъ; онъ -валъ меня́ о ва́шемъ здоро́вьи; **2,** *պահանջել, պատասխանատուութեան ենթարկել.* съ него́ мно́го спра́шиваютъ; съ васъ спро́сятъ за допуще́ніе э́тихъ безпоря́дковъ — *ձեզնից պատասխան կը պահանջեն.* **-ся** *չեզ.* **1,** кого́ *մէկից խորհուրդ հարցնել, մէկի հետ խորհուրդ անել, խորհրդակցել.* въ э́томъ дѣлѣ надлежи́тъ спроси́ться людей свѣдущихъ; онъ ушёлъ не спро́сясь *նա առանց թոյլտուութիւն հարցնելու գնացել է, հեռացել է.* **2,** *հարցնուել, պահանջուել.* съ него́ сли́шкомъ мно́го спра́шивается *նորանից շատ բան են պահանջում, դէպի նա խստապահանջ են.* э́тотъ това́ръ нынѣ ма́ло -вается *այդ ապրանքի համար այժմ քիչ խնդրանք կայ.* онъ ни ра́зу не сдержа́лъ сло́ва, -вается: мо́жно ли по́слѣ э́того вѣрить ему́ — *հարց է առաջանում, արդեօք կարելի՞ է այսուհետև ևն։*

Спрессова́ть *տ.* Прессова́ть.

Сприн‖цова́ніе *չ. սրսկելը, սրսկում.* **-цова́ть** (-цу́ю -ютъ) *ն. բժ. սրսկել, սրսկում անել.* **-цо́вка** *է.* **1,** *սրսկում.* **2,** *սրսկիչ։*

Спрова́‖дить (-жу -дятъ) *տ.* Спрова́живать; **-живаніе** *չ. ճանապարհ դնելը, հեռացնելը, 'ցանելը', 'գլխից ռադ անելը'.* **-живать,** -дить *ն.* **1,** *ճանապարհ դնել, հեռացնել, 'ցանել', 'գլխից ռադ անել'.* с. ску́чнаго посѣти́теля; онъ безъ да́льнихъ разгово́ровъ спрова́дилъ э́того человѣка; **2,** *ծածուկ, ծածկաբար, գաղտնի, -անաբար ղրկել, ուղարկել, յղել։*

Спрово́рить *տ.* Прово́рить.

Спроси́ть (-шу́ -о́сятъ; -си́), **ся** *տ.* Спра́шивать, ся. [зѣва́ть с.

Спро́сонокъ *մ. քնաթաթախ[ութիւնից].*

Спроста́ *մ. պարզ կերպով, պարզաբար, առանց յետին մտքերի.* онъ сказа́лъ э́то с.; не с. *ոչ առանց պատճառի։*

Спросъ *ա.* **1,** *հարցում, հարցմունք, խնդրանք.* с. на това́ръ *ապրանքի խնդրանք.* с. превыша́етъ предложе́ніе; на что с., на то и цѣна́; по с—у и отвѣтъ *համեմատ հարցումին և պատասխան.* **2,** *հարցում, թոյլտուութիւն, թոյլտուութիւն.* отлучи́ться безъ с—а.

Спрутъ *ա. կնդ.* Dibranchiata, *երկխռիկեան գլխոտանի (կակղամորթ մի)։*

Спры́‖гиваніе *չ. վայր թռչելը, վայր ցատկելը.* **-гивать, -(ы́)гну́ть** *չ. վայր թռչել, վայր ցատկել.* с. съ крыльца́; с. све́рху внизъ *վերևից վայր թռչել։*

Спры́‖скиваніе *չ. սրսկելը.* **-скивать, -скать, -снуть** *ն. սրսկել.* **-ся** *չեզ. սրսկուել.* с. духа́ми *անուշահոտ օծանելիքով օծուել, պարֆիմուել։*

Спря‖га́емый *էյ. ած. քերկ. խոնարհելի.* **-га́ть** *ն. քերկ. խոնարհել.* **-ся** *չեզ. խոնարհուել.* **-же́ніе** *չ. քերկ. խոնարհում։*

Спря‖ми́ть (-млю -мя́тъ; -ми́), **ся** *տ.* Спрямля́ть, ся; **-мле́ніе** *չ. ուղղելը, 'դզելը', 'դրստելը'.* **-мля́ть,** -ми́ть *ն. ուղղել, 'դզել', 'դրստել'.* **-ся** *չեզ. ուղղուել, 'դզուել', 'դրստուել'։*

Спрясть (-яду́ -ду́тъ; -ди́) *ն. մանել, [հիւսել։*

Спря́тать, ся *տ.* Пря́тать, ся.

Спу́‖гиваніе *չ. խրտնեցնել[ով քշելը, հալածելը, թռցնել]ը.* **-гивать, -га́ть, -гну́ть** *ն. խրտնեցնել[ով քշել, հալածել, թռցնել].* соба́ка спугну́ла куропа́тку.

Спудъ *ա. գրուան, գրիւ.* *остава́ться подъ с—омъ *անյայտ, անյայտութեան, մոռացութեան մէջ մնալ, ծածուկ մնալ.* *достава́ть изъ-подъ с—а *մոռացութիւնից հանել։*

Спу‖ска́льный *ած. թողնելու, բաց թողնելու, իջեցնելու, իջեցնող.* **-ска́ніе** *չ.* **1,** *թողնելը, իջեցնելը, ցածրացնելը.* **2,** *բաց թողնելը, արձակելը.* с. курка́ *հրացանը պայթեցնելը, 'տրաքացնելը', արձակելը, 'գցելը'.* с. съ цѣ́пи [*շանը*] *կապից արձակելը.* **-ска́ть,** -сти́ть *ն.* **1,** *թողնել, իջեցնել, ցածրացնել.* э́то ну́жно -сти́ть пони́же; с. гробъ въ моги́лу; с. флагъ; с. паруса́ *առագաստներն իջեցնել.* *спустя́ рукава́ *անհոգ կերպով, անհոգութեամբ.* **2,** *բաց թողնել, արձակել.* с. кора́бль на́ воду *նաւը բաց թողնել, ծով, գետ իջեցնել.* с. соба́къ на звѣ́ря; с.

собáку съ цѣ́пи շանը կապից արձակել. с. вóду изъ прудá; с. пѣтухóвъ на дрáку; с. курóкъ հրացանն արձակել, ‘տրաքացնել‘, ‘գցել‘. с. стрѣлу́; с. кобы́лу съ жеребцóмъ յղվատակին (‘այղրին‘, ‘էղիրին‘) մատակի վերայ բաց թողնել. с. канарéекъ դեղձանիկներին միասին թողնել. с. пи́во գարեջուրը ածել, ամանել. **3**, բարձրացնել, թողնել որ բարձրանայ. с. бумáжнаго змѣ́я; **4**, միասին հալել, հալելով խառնել. с. воскъ съ мáсломъ; **5**, *кому́ что մէկին մի բան ներել, մի բան առանց ուշադրութեան թողնել. э́ту ви́ну я ему́ спускáю; я э́то тебѣ́ не спущу́; не с. когó съ глазъ կմ съ когó глазъ մէկից աչք չհեռացնել. **-ся** անդր. իջնել, ցածրանալ. с. съ горы́, съ лѣ́стницы; с. по верёвкѣ; с. внизъ по рѣкѣ́ գետն 'ի վայր իջնել. **-скнóй, -сковóй** ած. իջեցնելու, բաց թողնելու, արձակելու. с—вáя собáчка հրացանի շնիկ. с—вáя трубá տանիքի խողովակ. **-скъ** ա. **1**, տ. Спускáніе; с. корабля́ нá воду նաւը գետ, ծով թողնելը. с. кóжи խորխը ձգելը (օձի). змѣи́ный с. օձի ձգած խորխը. с. верёвокъ մի կտոր թոկ. **2**, զառիվայր, թեքութիւն. **3**, բժ. մոմի ‘սպեղանի‘, ‘մհլամ‘. **4**, խնայողութիւն, ներողութիւն, ներողամտութիւն. онъ никому́ не даётъ спу́ску կմ у негó никому́ нѣтъ спу́ску նա ոչ որի չէ ներում, ոչ որ թող նորանից ներողամտութիւն չ'սպասէ. не давáть спу́ску ни дру́гу, ни врагу́ ոչ որի չխնայել. չխնայել ոչ բարեկամին, ոչ թշնամուն. не давáть кому́ спу́ску մէկին զապած պահել. **-сти́ть** (-щу́ -стятъ; -ти́), **ся** տ. Спускáть, ся; **-стя́** մ. մէջ տալով, յետոյ, (գր.) զկնի. два дня с., онъ возобнови́лъ э́ту попы́тку.

Спу́‖тать, ся տ. Спу́тывать, ся.

Спу́т‖никъ ա. **-ница** է. **1**, ուղեկից, -կցուհի. **2**, աստղ. արբանեակ. луна́ спу́тница земли́.

Спу́‖тываніе չ. խառնելը, խճճելը, կրնճռելը. **-тывать**, -тать ն. **1**, խառնել, խճճել, կնճռել с. вóлосы մազերը խճճել, գզգզել. **2**,* շփոթեցնել, ‘շշկլեցնել‘. **3**, կապել (ձիաներին). **-ся** անդր. **1**, խառնուել, խճճուել. **2**,* շփոթուել, ‘շշկլուել‘. **3**, съ кѣмъ մէկի հետ կապուել, մէկի վարմի, թակարդի մէջ ընկնել:

Спья́на մ. հարբած, խմած, գինովցած:

Спѣ‖ва́ться, -ться անդր. **1**, միասին երգել, (ներդաշնակութեան հասնելու նպատակով) վարժուել. **2**,* համաձայնուել. **-вка** է. միասին երգելը, կրկնելը, կրկնութիւն, վարժութիւն:

Спѣ‖лость է. հասունութիւն, հասունացածութիւն. **-лый** ած. հասուն, հասած, հասունացած. с—ые плоды́.

I. **Спѣть** չ. **1**, հասնել, հասնուլ, հասունանալ. **2**, յաւ, ըստ հարկին տապակուել, խորովուել. թխուել:

II. **Спѣть** (спою́ -ю́тъ; спой) ն. երգել [պրծնել]. вáша пѣ́сенка спѣ́та ձեր ‘ժամը դուրս է եկել‘, ձեր բանը պրծել է, պրծած է. **-ся** տ. Спѣвáться.

Спѣхъ ա. շտապում, անճապարում, -բանք, ճեպ, ճեպում. с—у нѣтъ հարկաւոր չէ շտապել, հարկ չկայ շտապելու. дѣ́лать что къ с—у, на с. մի բան շտապով, շտապելով անել. э́та рабóта не къ с—у այս շտապելու գործ չէ, այս գործի համար հարկաւոր չէ շտապել:

Спѣ‖шиваніе չ. ձիուց իջեցնելը. **-шивать**, -шить ն. ձիուց իջեցնել. զոր. ձիուց իջեցնել, հետիոտն դարձնել. **-ся** անդր. ձիուց իջնել, հետիոտն դառնալ:

I. **Спѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) չ. շտապել, անճապարել, ‘խտտտել‘. с. свои́мъ отъѣ́здомъ շտապել շուտով մեկնելու. куда́ вы спѣши́те ո՞ւր էք շտապում:

Спѣшить (-шу -шатъ) տ. Спѣшивать.

Спѣш‖но մ. շտապ, շտապով, փութով, արագ կերպով. с. ѣсть; **-ность** է. շտապում, անճապարում, -բանք, արագութիւն. **-ный** ած. շտապ, արագ. с. отъѣ́здъ շտապ, արագ մեկնում. э́то дѣ́ло с—ое.

Спя́‖чивать, -тить (-чу -тятъ; -ть) **1**, ն. յետ կասեցնել, ընկրկեցնել, դէպի յետ տանել. **2**, չ. съ ума́ խելագարուել, ցնորուել, ‘գժուել‘. **-ся** անդր. յետ կենալ, յետ քաշուել. իր խօսքը յետ առնել, ուրանալ:

Спя́‖чка է. **1**, քնափութիւն. **2**, зи́мняя с. կնդ. ձմեռուայ քուն (որին ենթակայ են մի քանի կենդանիներ). **-щій** ած. քնող, քնած. притворя́ться с—имъ; семь с—ихъ óтроковъ եկղ. պատմ. եօթ քնած պատանիներ:

Срабóтать ն. աշխատել, բանել. մշակել, գործել, պատրաստել. с. на себя́, на другóго իր, ուրիշի համար աշխատել, բանել:

Срав‖нéніе չ. համեմատում, -տութիւն, բաղդատում, -տութիւն. въ с—іи съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ համեմատելով, բաղդատելով. մէկի, մի բանի համեմատութեամբ. вáша бѣдá ничегó не знáчитъ въ с—іи съ моéю; онъ бѣ́денъ въ с—іи съ таки́мъ-то; земля́ малá въ с—іи съ сóлнцемъ; с. не есть доказáтельство (առծ.). стéпени с—ія քեր. համեմատութեան, բաղդատման աստիճաններ. **-ниваніе** չ. ուղղելը, հարթելը, հաւասարելը, ‘դզելը‘. **-нивать** ն. **1**, (-ни́ть) համեմատել, բաղդատել. с. перевóдъ съ пóдлинникомъ; счáстіе срáвниваютъ съ колесóмъ; нельзя́ с. бѣ́днаго съ богáтымъ; **-ся** անդր. համեմատուել, բաղդատուել. հաւասարուել, հաւասար գալ. с. въ успѣ́хахъ съ свои́ми соученикáми; онъ сравня́лся съ сáмыми знамени́тыми мастерáми; **2**, (сравня́ть, сровня́ть) ուղղել‘ հարթել, հաւասարել, ‘դզել‘. с. дорóгу; **-ся** անդր. ուղղուել, հարթուել, հաւասարուել, ‘դզուել‘. **-ни́тельно** մ. համեմատաբար. **-ни́тельный** ած. համեմատական, բաղդատական. с—ая стéпень քեր. բաղդատական աստիճան. с—ая анатóмія; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Срáвнивать, ся 1; **-ня́ть, ся** տ. Срáвнивать, ся 2.

Сра‖жáть, -зи́ть ն. զարկել, շանթել, հարուածել, զարկելով սպանել, գետին գլորել, տապալել, ջախջախել. *ընկճել. егó срази́ла тя́жкая болѣ́знь նա բռնուած է ծանր հիւանդութիւնից. гóре срази́ло егó; э́та вѣсть срази́ла егó այդ լուրը նորան կայծակի պէս շանթեց. послѣ́днее несчáстіе срази́ло егó վերջին պժբախտութիւնը նորան սպանեց, ընկճեց. смерть срази́ла егó մահը նորան շան-

թեց, զարկեց. **-ся** անդր. և փոխդ. կռուել, պատերազմել. войска́ сража́ются; о́бѣ а́рміи сража́лись му́жественно; **-же́ніе** չ. մարտ, ճակատամարտ, պատերազմ. дать с. ճակատամարտ տալ. морско́е с. ծովամարտ. э́тотъ офице́ръ ещё въ с—іи не быва́лъ; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ; -зи́), **ся** տ. Сража́ть, ся.

Сра́зу մ. միանգամից, 'մէկ բաշ'. онъ с. проигра́лъ ты́сячу рубле́й; нельзя́ сдѣ́лать всего́ с.

Сра́зы ա. յ. սրագի (ծեծած մսից և սովորաբար խոշոր ձաւարից պատրաստած կերակուր մի)։

Сра‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. кого́ մէկին խայտառակել, ամօթահար անել, անարգել, ծանակել. **-ся** անդր. խայտառակուել, ամօթահար լինել, ծանակուել. **-мни́къ**, а́ ա. **-мни́ца** է. անամօթ, յայրատ, խայտառակ, անպատիւ այր, կին. **-мно** մ. խայտառակ կերպով, անարգաբար. **-мность** է. խայտառակութիւն, անամօթութիւն, ծանակ, խաղքութիւն. **-мный** ած. խայտառակ, անամօթ, ամօթալի, ծանակելի. **-мосло́вить, -мосло́віе, -мосло́вный** տ. Сквернослови́ть, -віе, -вный; **-мота́** է. **-мъ** ա. ամօթալի, խայտառակ բան, խայտառակութիւն, խաղքութիւն. աղտեղի, կեղտոտ բան, աղտեղութիւն։ [ձգել, վայր նետել։

Сра́нивать, срони́ть ն. վայր գցել, վայր

Сра‖ста́ніе չ. միասին աճելը, աճելով միանալը, կցուելը. **-ста́ться, -сти́сь** (-сту́сь -сту́тся; անց. сро́сся -сла́сь -о́сь) չ. միասին աճել, աճելով միանալ, կցուել. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Сра́щивать.

Срать (сру срутъ) չ. գռեհկ. ցռել, 'դուրս գնալ'։ [կոց (սեղանի)։

Срачи́ца է. եկ. սլ. ներքնի, 'տակի' ծած-

Сра‖ще́ніе, -щива́ніе չ. 1, միասին աճելը, միանալը. կցուածք. 2, միացնելը (միմեանց հետ ոլորելով, խառնելով, խճճելով). **-щива́ть**, -сти́ть ն. 1, միասին աճեցնել, թողնել, որ աճելով միանան, կցուեն. 2, միացնել, կցել (միմեանց հետ ոլորելով, խառնելով, խճճելով)։

Сре́бреникъ ա. ածշ. արծաթ [դահեկան]։

Сребро‖ви́дный ած. արծաթակերպ, -թատեսս, -թանման. **-лю́бецъ**, бца ա. արծաթասէր. շահախնդիր ոմն. **-люби́вый** ած. արծաթասէր, շահախնդիր. **-лю́бица** է. արծաթասէր, շահախնդիր կին, աղջիկ. **-лю́біе** չ. արծաթասիրութիւն, շահախնդրութիւն։

Сре‖да́ է. 1, չորեքշաբթի. въ с—у չորեքշաբթի [օրը]. по с—а́мъ չորեքշաբթի օրերը. 2, միջոց. *միջավայր. շրջան. преломля́ющая с. Ֆիզ. ճառագայթաբեկ միջոց. изъ с—ы́ наро́да ժողովրդի միջից. мнѣ ску́чно въ с—ѣ, въ кото́рой я живу́ ինձ համար ձանձրալի, տաղտկալի է այն միջավայրը երն. *хорошо́ знать с—у́ ամէն ծակ ու ծուկ յաւ գիտենալ, իմանալ. **-ди́** նխդ. (սեռկ. հոլ.) մէջ. с. го́рода, у́лицы; с. бѣ́лаго дня օր ցերեկով. роди́ться с. по́честей փառք ու պատուի մէջ ծնուել. **-дизе́мный** ած. աշխ. Միջերկրական. С—ое мо́ре; **-ди́на** է. մէջ, միջոց, մէջ տեղ, միջակէտ, կենտրոն. (ժամանակ ցոյց տուող բառերի մասին) կէս. с. двора́ բակի մէջ տեղը. разрѣ́зать по с—ѣ միջից կտրել. въ с—ѣ го́рода քաղաքի մէջ, կենտրոնում. с. дня, но́чи կէս օր, կէս գիշեր. с. Вели́каго поста́ մեծ պասի կէսը. въ с—ѣ зимы́ ձմեռուայ մէջ, կիսին. **-ди́нный** ած. միջի, մէջ տեղում գտնուող, կենտրոնական. с—ое госуда́рство ներքին կմ կենտրոնական պետութիւն (Չինաստան). **-дневѣко́вость** է. տ. Средневѣко́вье; **-дневѣко́вый** ած. միջնադարեան. с—ые обы́чаи; **-дневѣко́вье** չ. միջնադարեան կեանք, կացութիւն, միջնադարեան շրջան. мра́чное с.; **-дникъ** ա. միջափայտ (պատուհանի). окно́ съ с—омъ; **-дній** ած. միջին. միջակ. с. эта́жъ; с. па́лецъ միջամատ. с. вѣкъ, с—іе вѣка́ միջին դար. с—ее сосло́віе; с—ее образова́ніе միջակ կրթութիւն. онъ с—яго ро́ста նա միջակ հասակ ունի, միջահասակ է. онъ с—ихъ лѣтъ նա միջին տարիքի տէր մարդ է. с—ее число́ միջին թիւ. имѣ́ніе его́ прино́ситъ ему́ сре́днимъ число́мъ пять ты́сячъ рубле́й въ годъ; с. родъ քերկ. միջին սեռ. с. глаго́лъ չէզոք բայ. **-докре́стье** չ. մեծ պասի չորրորդ շաբաթի չորեքշաբթին. **-допо́стный** ած. մեծ պասի միջի. с—ая недѣ́ля; **-достѣ́ніе** չ. 1, միջապատ, միջնորմ. с. се́рдца կզմխ. սրտի միջապատ. **-достѣ́нный** ած. կզմխ. միջապատի, միջապատային. **-дото́чіе** չ. միջին կէտ, կենտրոն. с. земли́; *э́тотъ го́родъ есть с. нау́къ и иску́сствъ; **-дото́чный** ած. միջին կէտի, կենտրոնի, -րոնական. **-дственно** մ. միջակ, տանելի կերպով. **-дственный** ած. միջակ, տանելի, 'բարաթ'. **-дство** չ. միջոց. ճար. употреби́ть всѣ с—а къ достиже́нію цѣ́ли; ра́зныя с—а веду́тъ къ одно́й цѣ́ли; *онъ нашёлъ с. разбогатѣ́ть նա հարստանալու միջոց, հնարք է գտել. найти́ с. для примире́нія проти́вниковъ; иска́ть с—въ, что́бы вы́путаться изъ бѣды́; выводи́ть пя́тна извѣ́стными с—ами — որոշ դեղերով. челове́къ со с—ами կարողութեան տէր, ունևոր մարդ. расхо́довать свы́ше свои́хъ с—въ իր կարողութիւնից աւել ծախսել. онъ безъ с—въ նա ոչինչ չունի, ապրուստի միջոցներ չունի. **-дь** տ. Среди́.

Сри‖со́вывать, -сова́ть (-су́ю -ютъ) ն. արտանկարել, գաղափարել, ընդօրինակել։

Сровня́ть, ся տ. Сра́внивать 2.

Сро́д‖никъ ա. ազգական, -կից. **-ни́ть, ся** տ. Породни́ть, ся; **-ница** է. ազգականուհի, -կցուհի. **-ность** է. բնական կապ, յատկութիւն, ազգակցութիւն. **-ный** ած. 1, բնական, բնածին, յատուկ. 2, къ чему́ մի բանի ընդունակ, մէտ. **-ня́ть, ся** տ. Породни́ть, ся; **-ство́** չ. 1, ազգականութիւն, -կցութիւն, խնամութիւն. քիմ. մերձաւորութիւն. 2 ազգականութիւն, ազգականներ, խընամիներ։

Срокъ ա. որոշ[ու]ած ժամանակ, պայմանաժամ, 'վադա'. с. ве́кселя; ве́ксель с—омъ на три мѣ́сяца երեք ամսով տուած, ստացած մուրհակ. вы́купить ве́ксель въ с. մուրհակը իր ժամանակին թափել. роди́ть въ с., до сро́ка իր ժամանակին, ժամանակից ա-

առջ ծնել, ագատուել. уплати́ть долгъ въ три сро́ка պարտքն երեք անգամից վճարել. с. наста́лъ, пришёлъ պայմանաժամը, 'վադան' հասել է, եկել է, լրացել է. осуди́ть въ ка́торгу безъ с—а անորոշ ժամանակով տաժանակիր աշխատանքի դատապարտել. пропусти́ть с. ժամանակը, 'վադան' բաց թողնել:

Срони́ть (-ню́ -нятъ) տ. Сра́нивать.

Сро‖сти́ся տ. Сраста́ться; **-сти́ть** տ. Срасти́ть; **-стнолепестно́й** ած. բս. gamopetalus, միաթերթ ծաղկով, միասին աճած ծաղկաթերթերով. **-стноли́стый** ած. բս. gamophyllus, միասին աճած տերևներով. **-стнопа́лыя** пти́цы կնդ. Syndactyli, միասին աճած ճիրաններով թռչուններ. **-стокъ**, тка ա. 1, միասին աճած զոյգ, ջուխտակ բան. **-сшійся** էյ. ած. միասին աճած, աճմամբ միմեանցից կպած, միմեանց հետ միացած:

Сро́чный ած. որոշ ժամանակ, 'վադա' ունեցող, որոշ ժամանակով նշանակուած. с—ая рабо́та պայմանաժամով, 'վադայով' աշխատանք (որ որոշած ժամին պիտի պատրաստ լինի). с—ое обяза́тельство.

Сроще́ніе տ. Сраще́ніе.

Сру‖ба́ніе չ. տ. Сру́бка; **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -бятъ; -би́) ն. 1, կտրել. с. де́рево; ծովզ. հանել, իջեցնել (կայմը). 2, ատաղձգ. շինել, կերտել (գերաններից շրջանակներ (срубъ) և կամ այդպիսի շրջանակներից շէնք). с. избу́; **-бка** է. կտրելը, կտորելը. прода́ть лѣсъ на с—у անտառի փայտը կտրելու համար ծախել. вре́мя с—и лѣ́са; **-бъ** ա. 1, տ. Сру́бка; 2, գերաններից պատրաստած, սովորաբար քառանկիւնի շրջանակներ, որոնցից օր. խրճիթ են շինում. այսպիսի խրճիթի պատերը. сдѣ́лать с. избы́ խրճիթի առաջնր պատրաստել (գերաններից քառանկիւնի շրջանակներ շինելով). деревя́нный с. въ коло́дцѣ ջրհորի պատերի մէջ ամրացրած քառանկիւնի շրջանակը:

Сры‖ва́ніе չ. I. գզլելը, 'պոկելը', լուծելը, քաղելը. II. քակելը, քանդելը, աւերելը, գետնին հաւասարեցնելը. **-ва́ть** ն. I. (сорва́ть) գզլել, 'պոկել', շորթել, լուծել, քաղել. с. съ кого́ ма́ску մէկի [երեսից] դիմակը գզլել, շորթել. онъ сорва́лъ перевя́зку со свое́й ра́ны; вѣ́тромъ сорва́ло кры́шу քամին տանիքը տարաւ. вѣ́теръ срыва́етъ черепи́цы съ кро́вли; вѣ́теръ сорва́лъ съ меня́ шля́пу քամին գլխարկս տարաւ. с. цвѣты́ ծաղիկներ քաղել. с. плоды́ съ де́рева ծառից պտուղներ քաղել. с. поцѣлу́й համբոյր յափշտակել, գողով համբուրել. с. банкъ թղթխաղի բանկը քանդել. **-ся** անդր. կտրուել. գայթել, գթել. с. съ цѣ́пи շղթայից, թոկից կտրուել (շան մասին). при перехо́дѣ онъ сорва́лся и упа́лъ подъ ваго́нъ; *э́то сло́во нево́льно сорвало́сь у меня́ съ языка́ այդ խօսքը յանկարծ բերնիցս դուրս թռաւ. сорвало́сь գործը փչացաւ, չյաջողուեց. II. (срыть) քակել, քանդել, աւերել, գետնին հաւասարել, -րեցնել. с. го́ру լեռը գետնին հաւասարել. с. укрѣпле́нія ամրութիւններն աւերել, քանդել. **-въ** ա. քակելը, լուծելը, գզլելը. с. печа́ти կնիքի լուծումը. **-тіе** չ. քակում, քանդում, աւերում, գետնին հաւասարեցնում. с. крѣ́пости; с. до основа́нія հիմնայատակ կործանելը, աւերելը. **-ть** (сро́ю -ютъ; срой) տ. Срыва́ть II.

Срѣ́‖жу տ. Срѣ́зать; **-заніе** չ. կտրելը, կտրում. **-зать** (-ѣжу -жутъ; -жь) տ. Срѣ́зывать; **-зокъ**, зка ա. կտրած բան, կտոր, հատուած. **-зъ** ա. 1, կտրելը. 2, կտրուածք, կտրած տեղ. **-зывать**, -зать ն. կտրել. с. мозо́ль; с. мя́со съ косте́й; с. сучо́къ у са́маго ствола́; с. верху́шку у де́рева; *с. съ ногъ շուարեցնել, շփոթեցնել, ամօթահար անել. *с. ученика́ на экза́менѣ — կտրել. *с. кого́ въ спо́рѣ մէկին վիճաբանութեան մէջ յաղթել, լռեցնել. **-ся** անդր. կտրուել. с. на экза́менѣ.

Срѣ́‖теніе չ. ընդառաջելը, -ջում, պատահում. С. Госпо́дне Տեառնընդառաջ. **-тенскій** ած. Տեառնընդառաջի. с—ая це́рковь.

Сря‖ди́ть (-жу́ -дятъ; -ди́), **ся** տ. Сряжа́ть, ся; **-ду** մ. միմեանց յետևից, անընդհատ, շարունակ. три го́да с.; я проигра́лъ шесть ро́бберовъ с.; шесть лѣтъ с. վեց տարի շարունակ. **-жа́ть**, -ди́ть ն. պատրաստել. **-ся** անդր. պատրաստուել:

Сса́‖дина է. ճանկռուածք (շանգռուածք), ճանկռած տեղ, ճմլուածք, ճմլած տեղ. **-ди́ть** (-жу́ -дятъ; -ди́) 1, տ. Сса́живать; 2. որև **-днить** (-ню -нятъ), **-дничать** ն. ճանկռել (շանգռել), ճմլել. но́выя сѣ́дла обыкнове́нно сса́дниваютъ спи́ну лошадя́мъ; **-живаніе** չ. իջեցնելը, վայր բերելը. **-живать**, -ди́ть ն. իջեցնել, վայր բերել (նաւից). (նաւով) ցամաք հանել, ափ դուրս բերել:

Сса́сы‖ваніе չ. ծծել[ով պակասեցնել]ը. **-вать**, ссоса́ть ն. ծծել[ով պակասեցնել]:

Ссо́‖вываніе չ. 1, վայր ձգելը, վայր նետելը, դէն ձգելը, դէն նետելը. 2, խառնափնթորելը, -րում. **-вывать, -ва́ть** (ссу́ю -у́ютъ), ссу́нуть ն. 1, վայր ձգել, վայր նետել. դէն ձգել, դէն նետել. с. кого́ съ мѣ́ста մէկին խրկել, տեղից, պաշտօնից հեռացնել. 2, խառնաշփոթել, խառնափթորել:

Ссо́‖ра է. կռիւ, վէճ, (գր.) կագ, 'դալմադալ', տարաձայնութիւն, դժտութիւն. э́то мо́жетъ повести́ къ ссо́рѣ; причи́ною э́той ссо́ры былъ онъ; быть въ с—ѣ կռուած, դժտուած լինել. вмѣша́ться въ ссо́ру; иска́ть предло́га къ с—ѣ; у нихъ вѣ́чная с. նրա շարունակ կռուի, 'դալմադալի' մէջ են. **-реніе** չ. կռուեցնելը. **-рить** (-рю -рятъ), посс— ն. կռուեցնել. **-ся** անդր. կռուել, դժ-[տուել:

Ссоса́ть տ. Сса́сывать.

Ссо́хнуться տ. Ссыха́ться.

Ссу́‖да է. փոխատուութիւն, փոխ տուած գումար, առարկայ. с. за проце́нты տոկոսով փոխատուութիւն. дарова́я с. ве́щи, кото́рую до́лжно возврати́ть въ нату́рѣ իրի ձրի փոխատուութիւն. որ պիտի բնօրով վերադարձնել. **-ди́ть** (-жу́ -дятъ; -ди́), **ся** տ. Ссужа́ть, ся; **-дный** ած. փոխատուութեան. с—ая ка́сса; **-дчикъ** ա. փոխ տուող, փոխատու. **-жа́ть**, -ди́ть ն. փոխ տալ. с. кого́ де́ньгами մէկին փող փոխ տալ. с. капита́лъ на предпрія́тіе ձեռնարկութեան համար դրամագլուխ դնել. **-ся** 1, փխդ. միմեանց փոխ տալ, օգնել. 2, կր. փոխ տրուել. де́ньги

ссýжаются за укáзые процéнты; **-жéніе** չ. փոխ տալը, փոխատուութիւն։

Ссýнуть տ. Ссóвывать.

Ссý‖чиваніе չ. ոլորելը, հիւսելը. **-чивать, -чи́ть** (-чý -чáтъ) ն. ոլորել, հիւսել. **-ся** անդր. ոլորուել, հիւսուել. **-чка** է. ոլորում, հիւսում։

Ссы‖лáніе չ. **1,** ճամբայ դնելը, արձակելը, արտաքսելը. **2,** աքսորելը, տարագրելը. **-лáть,** сослáть ն. **1,** ճամբայ դնել, արձակել, արտաքսել, հեռացնել. с. рабóтника; **2,** աքսորել, տարագրել, ‘քշել‘. с. въ ссы́лку աքսոր ուղարկել. с. на кáторгу տաժանակիր աշխատանքի ուղարկել. с. въ Сиби́рь Սիբիր աքսորել, ‘քշել‘. с. на поселéніе Սիբիր տեղափոխել. **-ся** անդր. на когó, на что մէկին, մի բանի դառնալ, դիմել, մէկին, մի բան վկայ կոչել. с. на áвторовъ; ссылáюсь на васъ, на вáше свидѣ́тельство դառնում եմ ձեզ, ձեր վկայութեանը, с. на мнѣ́ніе юри́стовъ; с. на авторитéты; с. на Свящéнное Писáніе Սուրբ Գրքին դիմել, Սուրբ Գրքի վերայ հիմնուել. **-лка** է. **1,** աքսորելը, -րում, տարագրելը, -գրում, ‘քշելը‘. с. на оди́нъ годъ; с. въ кáторжныя рабóты; с. на поселéніе Սիբիր տեղափոխելը, **2,** աքսոր, աքսորավայր. жить въ с—ѣ; **3,** на когó, на что մէկին, մի բանի դառնալը, դիմելը, մէկին, մի բան վկայ կանչելը. տասջբերութիւն. **-лочный** ած. աքսորուած, տարագրուած, տարագիր, ‘քշուած‘. ссы́лочный, аго ա. աքսորուած, տարագրուած, տարագիր, ‘քըշուած‘, աքսորական. **-льно-кáторжный** ած. տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած աքսորական. **-льно-поселéнецъ,** нца ա. Սիբիր, Սախալին աքսոր ուղարկուած, աքսորական. **-льный** տ. Ссы́лочный.

Ссы‖пáніе չ. **1,** միասին ածելը. **2,** ածելը. վերևից ածելը, թափելը. **-пáть** (ներկ. -пáю -ютъ), **-(ы́)пать** (ապառ. -плю-плютъ) ն. **1,** միասին ածել. **2,** ածել, վերևից ածել, թափել. с. рожь въ эáкромъ; **-пка** է. տ. Ссыпáніе.

Ссы‖хáніе չ. չորանալով նեղանալը, կուչ գալը. **-хáться,** ссóхнуться չ. չորանալով նեղանալ, կուչ գալ։

Ссѣ‖дáніе չ. **1,** իջնելը, վայր գալը. **2,** խտանալը, մակարդուելը, կորդուելը (կաթի, արեան). **3,** նեղանալը (օր. մաշուղի). **-дáть,** -сть չ. съ чегó իջնել, վայր գալ. **-ся** չ. **1,** խտանալ, մակարդուել, կորդանալ (կաթի, արեան մասին). **2,** նեղանալ (օր. մաշուղի մասին)։

Ссѣ‖кáть, -чь ն. կտրել. (գր.) հատանել. կտտրել. **-къ** ա. ազդր, զտի միս. с. теля́чій.

Ссѣ́‖лый ած. **1,** նեղացած (օր. մաշուղի մասին). **2,** խտացած, մակարդուած, կորդացած (կաթի, արեան մասին). **-сть** (сся́ду -дутъ; -дь), **ся** տ. Ссѣдáть, ся.

Ссѣ́‖чка է. կտրած անտառամաս (որի ծառերը կտրած են). **-чь** (-ѣкý -чёшь -кýтъ; անց. ссѣкъ -кла, о; -ки́) տ. Ссѣкáть.

Ста մն. ռմկ. անգամ, նոյն իսկ. я с. и говори́ть съ нимъ не хочý.

Ста‖вáть (стаю́ -ю́тъ; -вáй), стать չ. բաւականանալ, բաւել. у негó никогдá не стаётъ дéнегъ նորան փողը երբէք չի բաւականանում, նա միշտ փողի պակասութիւն ունի. мнѣ э́того не стáнетъ այդ ինձ չի բաւականանայ. у меня́ дéнегъ не стáло.

Стá‖вень, вня ա. **-венёкъ,** нкá նւզ. **1,** պատուհանի փեղկ. э́тотъ с. хлóпаетъ այդ փեղկը յետ է գնում, յետ է խփում. **2,** ջրակալ տախտակ. **3,** որ և **-(á)вéцъ,** вца և вцá ա. **1,** փայտէ կմ կաւէ անօթ խփով, խփանով. **2,** տ. Сулóкъ 2; **-вить** (-влю -вятъ; -вь), пост—, -вливать (հմմ. Поставля́ть, -стáвить) ն. **1,** դնել. с. на колѣ́ни [ծունկ] չոքեցնել. с. часовы́хъ ժամապահներ կանգնեցնել, նշանակել. с. клисти́ръ կլիստիր դնել. с. піявки տզրուկներ կպցնել. с. въ пóгребъ նկուղ դնել. с. сѣ́ти վարմ դնել, ձգել կմ սարքել. с. когó въ затрудни́тельное положéніе; с. когó въ образéцъ други́мъ մէկին ուրիշների համար օրինակ բերել. с. óперу на сцéну օպերան բեմ դնել, ներկայացնել. с. солдáтъ на постóй զինուորներին տեղաւորել. с. комý что въ винý մէկին մի բանում մեղադրել. с. на видъ ուշադիր դարձնել, ուշադրութիւնը հրաւիրել. **2,** կանգնեցնել. с. пáмятникъ; с. солдáтъ въ строй; **3,** մատակարարել, տալ. с. мукý; с. рéкрутъ նորակոչներ տալ. **4,** ձեռնադրել, օրհնել. с. въ свящéнники; **5,** հաշուել, համարել. онъ э́того и въ счётъ не стáвитъ նա այդ անգամ հաշուի չէ առնում. ни во что не с. что-либо մի բան առ ոչինչ համարել. онъ ни во что не стáвитъ мою́ дрýжбу նա իմ բարեկամութիւնն առ ոչինչ է համարում. онъ егó ни во что не стáвитъ նա նորան ոչինչ է համարում, մարդի տեղ չէ դնում կմ գցում. **-вка** է. **1,** դնելը. տեղաւորելը, զետեղելը. очнáя с. իրւբ. դէմ յանդիման, միմեանց երեսին, երես առ երես կանգնեցնելը. очнáя с. истцá съ отвѣ́тчикомъ; очнáя с. обвиня́емыхъ мéжду собóю; свести́ обвинённаго и свидѣ́теля на очнýю с—у մեղադրեալին և վկային երես առ երես կանգնեցնել. **2,** վրան. **3,** թղթխ. դրած, վայր եկած գումար. вся с. идётъ на кáрту բոլոր գումարը գալիս է. **-вленникъ** ա. **1,** քահանայացու կմ վարդապետացու. **2,** առաջարկած մարդ, անձ, հովանաւորեալ, արբանեակ. провозгласи́ть кандидатýру своегó с—а; **-вленная** ած. грáмота ձեռնադրութեան գիր, թուղթ. **-вливать** տ. Стáвить. [չաքար։

Ставроли́тъ ա. հնք. Staurolithe, խա-

Ставропи‖гіáльный ած. монасты́рь, **-гія** է. սինոդական (այսինքն անմիջապէս Սուրբ Սինօդին ստորադրուած) վանք, մենաստան։

Стáдія է. (յն.) **1,** ասպարէս (տարածութեան չափ մի). **2,** զարգացման աստիճան, շրջան։

Стá‖дный ած. հօտի. с—ыя живóтныя հօտերով, խումբ խումբ, երամ երամ ապրող կենդանիներ. **-до** չ. հօտ. երամ. с. коро́въ նախիր. с. овéцъ ոչխարի հօտ, ‘սուրու‘. *дóбрый пáстырь печётся о своёмъ с—ѣ.

Стажъ ա. (ֆր.) փորձնական ժամանակաշրջան. пятилѣ́тній с. для помóщниковъ прися́жныхъ повѣ́ренныхъ.

Ста́и‖ваніе չ. հալուելը, հալչելը. **-вать** I. (ста́ять) չ. հալուել, հալչել. II. տ. Стоя́ть.

Ста́йный ած. 1, տարմի, երամի. 2, տարմով, տարմերով, երամներով ապրող, թռչող. с—ыя пти́цы.

Стака́‖нище ա. յետ. մեծ, ահագին բաժակ. **-нный** ած. բաժակի. **-нчикъ** ա. բաժակիկ, պստիկ բաժակ. **-нъ** ա. 1, բաժակ. с. воды́, вина́ մի բաժակ ջուր, գինի. чо́каться с—ами; 2, ջրհանի ստորին ծայրը։

Ста́‖киваться, -кнуться անդր. գաղտնաբար համաձայնութիւն կայացնել, միանալ, 'խօսք մին անել'։ [գատ։

Ста́ксель ա. (գերմ.) ծովգ. շեղ առա-

Сталагми́тъ ա. հնք. stalagmite, պլակաքար։ [քար։

Сталакти́тъ ա. հնք. stalactite, շթա-

Ста‖лелите́йный ած. պողպատաձոյլ. с. заво́дъ; **-ли́стый** ած. պողպատ պարունակող։

Ста́лки‖ваніе չ. խթելով, 'բոթելով' վայր գլորելը, վայր գցելը. **-вать**, столка́ть, столкну́ть ն. խթելով, 'բոթելով' վայր գլորել, վայր գցել. с. въ про́пасть; с. съ престо́ла գահավէժ անել. с. съ лѣ́стницы; с. кого́ съ мѣ́ста մէկին իր տեղից քշել. *մէկին տեղից, պաշտօնից զրկել. **-ся** փոխդ. 1, միմեանց հանդիպել, ընդհարուել, բախուել, զարնուել. интере́сы дру́жественныхъ держа́въ нигдѣ́ не сталкива́ются; 2,* հաւաքուել, կիտուել։

Ста́ло-быть մ. ուրեմն, հետեւապէս։

Ста́пливаться, столпи́ться անդր. խռնուել, հաւաքուել, ժողովուել, կիտուել, խըմբուել։

Ста‖ль ի. (գերմ.) պողպատ. лита́я с. ձոյլ պողպատ. превраща́ть въ с. պողպատացնել, պողպատ դարձնել. **-льникъ** ա. բս. Ononis arvensis, հասարակ եզնարգել. **-льно́й** ած. պողպատի, պողպատէ, -տեայ. с. заво́дъ; с—ое перо́ պողպատէ գրիչ, գրչածայր։

Стаме́‖довый ած. ստամետի, -տէ. **-дъ** ա. (ֆր?) ստամետ (բրդէ կտոր մի)։

Стаме́‖зка, -ска ի. (գերմ.) դուր։

Стана́вливать, ся տ. Станови́ть, ся.

Стани́на ի. շրջանակ. лафе́тная с. թընդանօթակալի շրջանակ, հիմք։

Стани́‖ца ի. 1, երամ, երամակ, տարմ. с. птицъ; 2, կազակների գիւղ, շէն. 3, կազակների հետախոյզ ջոկատ. 4, դաս (երգիչների). **-чный** ած. 1, կազակների գիւղի, շէնի. 2, հետախոյզ ջոկատի, ջոկատա— (стани́ца 3).

Станіо́ль ա. (լտ.) անագաթերթ։

Ста‖нови́ть (-влю́ -о́вятъ; -ви́) ն. դընել, կանգնեցնել. տ. Ста́вить; **-нови́ться** (-влю́сь -о́вятся), стать չ. 1, դառնալ, լինել. սկսել. онъ сталъ недовѣ́рчивъ նա կասկածոտ է դարձել. стано́вится по́здно ուշանում է. մթնում է. на дворѣ́ стано́вится хо́лодно եղանակը ցրտանում է. во что бы то ни ста́ло ինչ էլ որ լինի. мнѣ стано́вится ску́чно ես սկսում եմ ձանձրանալ, տաղտկանալ, ձանձրութիւնս գալիս է. мнѣ ста́ло ску́чно ես սկսել եմ ձանձրանալ, տաղտկանալ, վրաս ձանձրութիւն, տաղտկութիւն է եկել. говя́дина ста́ла по́ртиться տաւարի միսը սկսել է փչանալ. онъ сталъ пить նա սկսել է խմել. я не ста́ну ему́ писа́ть ես նորան չեմ գրի. я не ста́ну туда́ ходи́ть ես այլեւս այնտեղ չեմ գնայ. ему́ ста́ло лу́чше նա հիմա լաւ է, լաւացել է. ему́ ста́ло сты́дно նա ամաչեց, ամօթահար եղաւ. э́то до́рого ста́нетъ այդ թանգ կընստի. 2, կանգնել. с. на стулъ աթոռի վերայ բարձրանալ, կանգնել. стать на колѣ́ни ծունկ չոքել. стать на зи́мнія кварти́ры ձմրանոց մտնել. с. на́ мель խրուել (նաւի մասին). с. ла́геремъ բանակ ձգել. с. во фронтъ ռզմ. կարգով կանգնել, դասաւորուել, ճակատել. стать въ тупи́къ, въ пень քար կտրել, ապշել, շուարել. с. на я́корь խարիսխ ձգել. 3, կանգնել, կանգ առնել, խափանուել. часы́ ста́ли; рабо́та ста́ла; рѣка́ ста́ла գետը սառել է. не ста́ло на́шего дру́га մեր բարեկամը այլ եւ չկայ, մեռել է. **-нови́ще** չ. բանակատեղ. կայանելու տեղ, իջեւանավայր. **-ново́й** ա. станъ-ի. с. при́ставъ կմ с т а н о в о́ й, о́го ա. գաւառամասի վերակացու. **-но́вье** տ. Станови́ще; **-но́къ**, нка́ ա. **-но́чекъ**, чка նւզ. գործիք, մեքենայ, 'դազգահ'. тка́цкій с. ոստայնանկի, 'ջուլհակի' դազգահ. тока́рный с. ճախարակագործի, 'խառատի' դազգահ. печа́тный с. տպագրական մամուլ. с. у живопи́сца նկարչի տախտակ, 'դազգահ'. с. у горше́чника դուրգն (բրտի անիւ, 'չարխ'). с. и но́жки у стола́ սեղանի շրջանակն եւ ոտները. волочи́льный с. լարաքաշ գործիք. пу́шечный с. թնդանօթակալ (лафе́тъ); сверли́льный с. գայլիկոնիչ մեքենայ. столя́рный с. սեղանագործի դազգահ. строга́льный с. խարաբուղադազգահ. **-но́чный** ած. գործիքի, մեքենայի, 'դազգահի'։

Стансъ ա. (լտ.) տաղչփ. ստանսներ, հատուածական բանաստեղծութիւն (քառէջ կամ ութէջ ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն, որի իւրաքանչիւր չորս կմ ութ տողը որոշ ամփոփ միտք է արտայայտում)։

Ста́ну տ. Стать.

Ста‖нціоне́ръ ա. (լտ.) ծովգ. հսկող մարտանաւ (նաւահանգստի կշտին). **-нціони́ровать** (-рую -ютъ) չ. ծովգ. կանգնած լինել, մնալ. **-нціо́нный** ած. կայարանի, -րանա—. իջեւանի. с. домъ կայատուն, կայարանատուն. с—ая за́ла կայարանադահլիճ. с. смотри́тель կայարանի, կայարանական վերակացու. **-нція** ի. (լտ.) 1, կայարան. почто́вая с. պօստային կայարան. с. желѣ́зной доро́ги երկաթուղու կայարան. 2, իջեւան, իջեւանավայր. 3, կայարան, կայարանամէջ, իջեւան, իջեւանամէջ (երկու կայարանների կամ իջեւանների միջի տարածութիւնը). мы отъѣ́хали двѣ с—іи մենք երկու կայարան (կմ իջեւան) ենք անցել։

Станъ ա. 1, իրան (մարդի կմ կենդանու). հասակ, 'բոյ'. стро́йный с. բարեկազմ, վայելուչ, պարթեւ հասակ. 2, բանակած զօրք, բանակ. снима́ть с. բանակը վերցնել. 3, գաւառամաս. 4, իջեւան, իջեւանավայր (գիւղում), իջեւանաշէն. 5, գործիք, մեքենայ, 'դազգահ'. (տ. стано́къ); моне́тный с. դրամահատ մեքենայ. 6, բուն, որջ. разбо́йничій с.; 7, վերեւի մաս (շապկի, շորի). с. пла́тья.

Ста́пель‖ ա. (գերմ.) նաւարան, նաւաշինարան, նաւակառուցարան. **-ный** ած. նաւարանի, նաւաշինարանի, նաւակառուցարանի։

Ста́пливать, стопи́ть ն. հալելով խառնել, միացնել. **-ся** անդր. հալուելով խառնուել, միանալ։

Ста́пты‖**ваніе** չ. **1**, տրորելը, 'կխճորելը', ոտնատակ, ոտնակոխ անելը կմ տալը. **2**, ծռելը, փչացնելը (ոտնամանը). **-вать**, стопта́ть ն. **1**, տրորել, 'կխճորել', ոտնատակ, ոտնակոխ անել կմ տալ. **2**, ծռել, փչացնել (ոտնամանը). **-ся** անդր. ծռուել, փչանալ (ոտնամանի մասին)։

Стара́‖**ніе** չ. ջանք, ճիգ, փոյթ, փութաջանութիւն, աշխատանք. հոգս, խնամք. я употреблю́ всё моё с., чтóбы... ես ամէն ջանք գործ կը դնեմ, ամէն կերպ կ'աշխատեմ, որպէս զի... онъ дѣ́лаетъ всё безъ с—ія նա ամէն բան անհոգ կերպով է անում. приложи́ть с. къ чему́-либо մի բանի վերայ ջանք գործ դնել. **-тельно** մ. ջանքով, խնամքով, փութաջանութեամբ. **-тельность** ի. ջանք, ջանացողութիւն, փութաջանութիւն, հոգս, խնամք. **-тельный** ած. ջանացող, փութաջան. **-тельство** չ. տ. Стара́тельность; **-ться**, пост—, չ. ջանալ, աշխատել. онъ стара́ется угоди́ть мнѣ; онъ с—ра́ется повреди́ть вамъ; с. сдѣ́лать что, разори́ть кого́; с. объ успѣ́хѣ дѣ́ла; с. для кого́; усе́рдно с. о чёмъ; я -ра́юсь всѣ́ми си́лами спасти́ его́. [(նաւի)։

Ста́рбордъ ա. (անգլ?) ծովգ. աջ կողք

Ста́‖**ренькій** ած. բաւականաչափ հին, ծեր, պառաւ. **-рёхонькій** ած. շատ, բոլորովին հին, ծեր, պառաւ. **-рецъ**, рца ա. **1**, ծերունի, ծեր, պառաւ մարդ, ծերուկ. столѣ́тній с.; почте́нный с. յարգարժան ծերունի. **2**, կրօնաւոր, ճգնաւոր, վարդապետ, վեղարակիր. **3**, հնց. աւագ (համայնքի). **-рика́шка** ա. ամկ. և նխտ. ծերուկ, ծերունի. վատ ծերուկ, 'քօփակ'. **-рикова́тый** ած. ծերութեան մօտ, բաւականին ծեր. **-рико́вскій** ած. ծերունու[ն յատուկ], ծերունական. **-рико́вщина** ի. ծերապաշտութիւն (աղանդ, որի հետևորդները հետևում էին իրանց ծերերի քարոզներին). **-ри́къ**, á ա. ծեր, ծերունի, ալևոր. с. дряхлѣ́етъ; почте́нный с. յարգարժան ծերունի, ծերունազարդ մարդ. **-рина́** ի. **1**, հին, վաղեմի ժամանակ[ներ], հնութիւն. въ с—у́ ի հնումն, հին ժամանակ[ները], առաջուայ ժամանակ[ները]. жить по с—ѣ́, держа́ться с—ы́ հին ժամանակների սովորութիւններին հետևել. **2**, վաղուց, վաղեմի ժամանակները խնայած դրամ, կայք, հին աշխատանք. жить с—óю; **3**, ա. ծերունի. здра́вствуй с.; **-ри́нка** նւզ. տ. Старина́ 1, 2; **-ри́нный** ած. հին, վաղեմի, հնադարեան. с. обы́чай; с—ая ме́бель; с—ые нра́вы, зако́ны; с—ое пла́тье; с—ая моне́та; с—ая дру́жба; с. за́мокъ; с—ая мо́да; по стари́нному մ. ըստ հին, ըստ վաղեմի, ըստ պապենական սովորութեան. **-ри́нушка** փղշ. տ. Старина́ 3; **-ри́ть** (-рю -ря́тъ), сост— ն. ծերացնել, պառաւացնել. не го́ды ста́рятъ, а го́ре (առծ.). **-ся** անդր. **1**, ծերանալ, պառաւել. **2**, հնանալ. **-рица** ի. **1**, խիստ պառաւ կին. **2**, միանձնուհի, կոյս. **3**, գետի հին հուն, որը գետս ջրով լիքն է. **-ричёкъ**, чка́ տ. Старичóкъ; **-ричёнко**, **-ричи́шка** ա. նխտ. ողորմելի ծերուկ. **-ричи́ще(а)** ա. յւել. մեծ, ահագին, բարձր, վիթխարի հասակով ծերունի. **-ричóкъ**, чка́ ա. նւզ. ծերուկ։

Ста́рн(ъ-)пóстъ (անգլ.) տ. Ахтерште́вень.

Старо‖**бы́тный** ած. հնաւանդ, հնատարազ, վաղեմի, վաղնջական. **-ва́тый** ած. մի փոքր հին, հնաւուն. **-вѣ́рка** ի. հնահաւատ կին, աղջիկ. **-вѣ́рческій** ած. հնահաւատի. **-вѣ́ръ** ա. հնահաւատ (աղանդաւոր). **-да́вній** ած. խիստ հին, խիստ վաղեմի. **-да́вность** ի. սաստիկ հնութիւն, վաղեմութիւն. **-ду́бка** ի. բս. ա, Adonis vernalis, դեղնածաղիկ. բ, Gentiana, բոզ, օձի դեղ. **-жи́лъ** ա. **-жи́лка** ի. հին, վաղեմի բնակիչ, -կչուհի, 'բնաշխի'. **-мóдный** ած. հնատարազ, հին մօդայի. с—ое пла́тье; **-обра́зный** ած. հնատես, հին, վաղեմի ձևի, տարազի. **-обря́децъ**, дца, **-обря́дка** հնածէս այր, կին. տ. Старовѣ́ръ, -рка; **-обря́дческій** ած. հնածիսական. տ. Старовѣ́рческій; **-обря́дчество** չ. հնածիսութիւն (աղանդ մի). **-печа́тный** ած. հնատիպ. с—ыя кни́ги; **-помѣ́стный** ած. հին, հաղեմի կալուածատէր. **-служи́вый** ած. վաղուց, երկար տարիներ ծառայող. с. ветера́нъ.

Ста́ро‖**ста** ա. **1**, աւագ. се́льскій с. գիւղապետ, գիւղական տանուտէր. церкóвный с. երեցփոխ, եկեղեցպան. богадѣ́льный с. աղքատանոցի վերակացու. **2**, (առաջ Լեհաստանում) կալուածապետ. **-(арó)ство** չ. կալուածք (Լեհաստանում). **-стиха** ի. **1**, տանուտիրուհի, գիւղապետուհի, տանուտիրոջ, գիւղապետի կինը. **2**, богадѣ́льная с. աղքատանոցի կին վերակացու. **-стни́чество** չ. երեցփոխութիւն, եկեղեցպանութիւն. **-сть** ի. **1**, ծերութիւն, պառաւութիւն. с. не ра́дость (առծ). подъ с. ծերութեան մօտ, օրերում. на с—и лѣ́тъ ծերութեան ժամանակ. умере́ть въ са́мой глубóкой с—и խորին ծերութեան հասակում մեռնել. онъ загова́ривается отъ с—и ծերութիւնից նա ցնդուել է, իր ասածը նա չէ հասկանում. **2**, հնութիւն։

Стар‖**теръ** ա. ստարտէր, նշան տուող. **-тъ** ա. (անգլ.) ստարտ, սկիզբ (ձիարշաւի, մրցարշաւի ևն)։

Ста‖**ру́ха** ի. պառաւ [կին]. и на с—у быва́етъ проpу́ха (առծ.) մարդս սխալական է, ամէն ոք սխալուել կարող է. **-рушёнка** տ. Старушóнка; **-ру́шечій**, ья, ье ած. պառաւի, պառաւ կնոջ. с—ье лицó; **-ру́шка** փղշ. տ. Стару́ха; **-рушóнка** ի. նխտ. վատ, անզգամ պառաւ, 'քաւթառ'. **-рчески** մ. ինչպէս ծերունի, ծերունու պէս. **-рческій** ած. ծերունու, ծերունական. ծերութեան. с. вóзрастъ; **-рчество** չ. ծերութիւն, պառաւութիւն. **-рше** ած. բաղդտ. աստ. **1**, [աւելի] մեծ, ծեր, հասակով. онъ ка́жется с. свои́хъ лѣ́тъ; онъ с. меня́ пятью́ года́ми; **2**, [աւելի] բարձր (աստիճանով). **-ршина́** ա. աւագ, մեծ, մեծաւոր. **-ршинствó** չ. աւագութիւն, երէցութիւն. предсѣда́тельствующій по с—у́; **-ршинствова́ть** (-ву́ю

-ютъ) *չ. աւագ լինել.* **-ршій** *ած. աւագ, երէց, անդրանիկ.* с. братъ, сынъ; с—ая дочь; с—ія дѣти; с—ая вѣтвь; с. капитáнъ въ полкý; с. прикáзчикъ въ магазúнѣ; с—іе клáссы гимнáзіи *վարժարանի բարձր դասարանները.* с. предсѣдáтель судá; с. оклáдъ *մեծ ռոճիկ.* **-ршóй**, óго *ա. ռմկ. մեծ, աւագ.* **-рый** *ած.* **1**, *ծեր, պառաւ.* с. человѣ́къ; с—ая лóшадь *պառաւ ձի.* с. дурáкъ *յիմար ծերուկ.* онъ не такъ старъ, какъ вы; онъ старѣ́е меня́ тремя́ годáми; с—аго воробья на мякúнѣ не проведёшь (*առծ.*) *փորձուած մարդուն խաբելը դժուար է.* **2**, *հին վաղեմի, նախկին.* с. другъ; с—ая дрýжба; это с—ая пѣ́сня *այդ հին բան է.* с—ая любóвь дóлго пóмнится (*առծ.*). по стáрому *մ. ըստ հնոյն, ինչպէս առաջ.* **3**, *հին, հնացած.* с—ое плáтье; **-рьё**, ья́ *չ. հ—ք. հնոտի, հին, ՙհինումին՚ բաներ, իրեր, շորեղէն.* торгóвля с—ьёмъ *հնոտիների, հին շորերի առեւտուր.* **-рѣ́йшина** *ա.* Старшинá; **-рѣ́йшинство** *չ. աւագութիւն.* **-рѣ́йшій** *ած. գերդրկ. աստ. աւագագոյն.* **-рѣ́ніе** *չ.* **1**, *ծերանալը, պառաւելը.* **2**, *հնանալը.* **-рѣ́ть, ся**, пост— *չ.* **1**, *ծերանալ, տկարանալ, պառաւել.* **2**, *հնանալ:*

Стá‖скиваніе *չ.* **1**, *քաշելը, շարժելը (տեղից).* **2**, *ներքև քաշելը, քաշելով, քարշ տալով ներքև տանելը.* **3**, *քաշելով, քարշ տալով միասին հաւաքելը, կիտելը, դիզելը.* **-скивать, -скáть**, -щúть *ն.* **1**, *քաշել, շարժել (տեղից).* с. съ когó сапогú *մէկի կօշիկները քաշել, հանել.* **2**, *ներքև քաշել, քաշելով, քարշ տալով ներքև տանել.* **3**, *քաշելով, քարշ տալով միասին հաւաքել, կիտել, դիզել.* **4**, *գողանալ.* **-ся** *անդր. զոռով, հազիւ հազ դուրս գալ (որ և է տեղից). զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թրև գալ, ոտները քարշ տալ, թրև ածել:*

Стасовáть *ա.* Тасовáть.

Статéй‖ка *ի. նւզ. պստիկ, թեթև յօդուած.* **-ный** *ած. յօդուածի, -ծական:*

Стáтика *ի. (յն.) հաւասարակշռութեան ուսում, գիտութիւն:*

Статú‖стика *ի. (յն.) վիճակագրութիւն.* **-стикъ** *ա. վիճակագիր.* **-стúческій** *ած. վիճակագրական:*

Статú‖стъ *ա. (լտ.)* **-стка** *ի. Թատր. ձևի [համար բեմ դուրս եկող] դերասան, -նուհի, անխօս երևակ:*

Статúческій *ած. հաւասարակշռական:*

Стáт‖но *մ. բարեձև, լաւ.* онъ слóженъ с. *նա բարեկազմ է.* **-ность** *ի. բարեձևութիւն, բարեկազմութիւն, վայելչակազմութիւն, բարեձև, բարեկազմ, վայելչակազմ հասակ.* **-ный** *ած. բարեձև, բարեկազմ, վայելչակազմ.* с. человѣ́къ.

Стáточ‖ность *ի. կարելիութիւն, հնարաւորութիւն.* **-ный** *ած. կարելի, հնարաւոր.* с—ое ли это дѣ́ло?

Стá‖тскій *ած. (լտ.) քաղաքացիական.* с—ая слýжба; с—ое плáтье; с. совѣ́тникъ *պետական խորհրդական (աստիճանաւոր 5-րդ դասի).* стáтскій, аго *քաղաքացիական [պաշտօնեայ].* воéнные и с—іе *զինուորականներ և քաղաքացիականներ.* **-тсъ-дáма** *ի. (գերմ.) արքունի տիկին (առաջին աստիճանի).* **-тсъ-секретаріáтъ** *ա. պետական դիւանատուն.* **-тсъ-секретáрь** *ա. (լտ.-ֆր.) պետական քարտուղար, պետական դիւանադըպիր, ատենադպիր:*

Статý́й‖ка *ի. նւզ. պստիկ արձան, արձանիկ, անդրի.* **-ный** *ած. արձանիկի, անդրու:*

Стáтусъ-кво *չ. անհ. (լտ.) առջի վիճակ, դրութիւն.* сохранéніе с. на Балкáнахъ.

Статýтъ *ա. (լտ.) կանոն:*

Ста‖туэ́тка *ա.* Статýйка; **-тýя** *ի. (ֆր.) արձան, անդրի.* с. сидя́щая въ крéслахъ; брóнзовая с.; воздвúгнуть с—ю.

I. **Стать** *ի.* **1**, *կազմուածք, կազմ, կազմութիւն.* у этой лóшади прекрáсныя с—и *այդ ձին խիստ բարեկազմ է.* подъ с. *նման և նոյն.* подбирáть лóшадь подъ с. къ своéй *իր ձիուն նման մի ձի ընտրել.* я разскажý истóрію подъ с. вáшей *ես ձեր պատմութեան նման մի պատմութիւն կը պատմեմ.* всё емý не подъ с. *ոչ մի բան նորան յարմար չէ գալիս.* **2**, *պատշաճաւորութիւն. պատճառ, առիթ.* съ какóй стáти *ինչ պատճառով.* какáя вамъ былá с. говорúть емý это *ինչ կարիք կար նորան այդ ասելու.* это какъ разъ подъ с. *հէնց այդ է որ կայ, այդ խիստ յարմար է գալիս:*

II. **Ста‖ть** (-ну -нутъ; -нь) *ա.* Ставáть *և* Становúться; **-ся** *չ. դէմք. լինել, պատահել.* мóжетъ с. *կարող է լինել, պատահել.* что съ нимъ стáлось?

Статья́ *ի.* **1**, *յօդուած.* журнáльная, газéтная с.; передовáя с. *առաջնորդող յօդուած.* с—ьú договóра, контрáкта *դաշնագրի, պայմանագրի յօդուածները, կէտերը.* с—ьú закóна *օրէնքի կէտերը, յօդուածները.* это другáя с. *ռմկ. այդ առանձին բան է, առանձին խնդիր է.* **2**, *բաժանմունք, հատուած:*

Стафилó‖мъ *ա.* **-ма** *ի. (յն.) բժ. աչքի եղջերաթաղանթի պալար:*

Стá‖чиваніе *չ.* **I.** *միասին կարելը.* **II.** *սրելը, յեսանելը, սրելով սղալները հանելը.* **-чивать** *ն.* **I.** (**-чáть**) *միասին կարել.* **II.** (сточúть) *ն. սրել, յեսանել, սրելով սղալները (կոտրտուած տեղերը) հանել.* **-ся** *անդր. սրըւել.* **-чка** *ի.* **1**, *կարած, կարի տեղ.* **2**, *գաղտնի համաձայնութիւն, համախմբութիւն, ՙխօսքը մէկ անելը՚. գործադուլ.* онъ въ с—ѣ съ ворáми *նա գողերի ընկեր է.* с. рабóтниковъ прóтивъ хозя́евъ *բանուորների համախմբութիւնը գործատէրերի դէմ:*

Стащúть (-щý -щатъ), **ся** *ա.* Стáскивать, ся.

Стáя *ի. տարմ, խումբ, երամ, վոհմակ, վըտառ.* с. голубéй, воробьёвъ, куропáтокъ; с. сельдéй; дúкіе гýси летáютъ стáями; с. волкóвъ *գայլերի վոհմակ.* попáлъ въ стáю, лай не лай, а хвостóмъ виля́й (*առծ.*) *երբ մի աշխարհ ես գնում, ուր բոլորը կոյր են, դու էլ կոյր ձևացիր:*

Стáять (стáю -ютъ) *ա.* Стáивать I.

Ство‖лóвый *ած.* **1**, *բնի. ցօղունի. կոթի.* **2**, *խողովակի, փողի. ՙլուլայի՚.* **-лъ**, á *ա.* **1**, *բուն (ծառի), ցօղուն (տնկի), կոթ.* с. у перá *ՙղալամի՚ կոթ.* **2**, *փող, խողովակ. ՙլուլա՚.* **-льный** *ած. հրացանի փողի, խողովակի, ՙլուլայի՚.* с. мáстеръ *հրացանի խողովակների, ՙլուլաների՚ վարպետ:*

Ство‖ра́живаніе չ. մակարդելը, ‘մէրելը‘ (կաթը). **-ра́живать**, -ро́жить ն. մակարդել, ‘մէրել‘ (կաթը). **-ся** ներգ. մակարդուել, ‘մէրուել‘:

Ство́рка է. **1**, փեղկ, թև (դռան, պատուհանի). **2**, կնդ. փեղկ. **3**, բս. պատեան. փոճոկ, կեղև: [Створа́живать, ся.

Створо́жить (-жу -жатъ), **ся** տ.

Ство́‖рчатый ած. **1**, փեղկաւոր, երկփեղկ (դռան, պատուհանի մասին). **2**, կնդ. երկփեղկ. **3**, բս. պատեանաւոր. с—ые плоды́; **-ръ** ա. **1**, փեղկ, թև (դռան, պատուհանի). **2**, ընթացագիծ:

Стеари́‖новый ած. բնաճարպի. с—ая свѣча́ բնաճարպամոմ. **-нъ** ա. (նոր լտ.) քիմ. բնաճարպ:

Стеати́тъ ա. հնք. stéatite, ստէատիտ, ճարպաքար:

Сте‖белёкъ, лька́, **-белёчекъ**, чка ա. նւզ. **-бель**, бля ա. **1**, ցօղուն, ծղօտ, ոճ. **2**, ճիւղ, շիւղ, շառաւիղ. **-бельковый** ած. ցօղունաւոր. ճիւղաւոր. **-бельный** ած. **1**, ցօղունի, ծղօտի, ոճի. **2**, բս. caulescens, ցօղունաբեր. **-бе́льчатый** ած. ցօղունաւոր. **-блеобъе́млющій** ած. բս. amplexicaulis, ցօղնագիրկ. **-блепло́дный** ած. բս. ցօղունապտուղ. **-бли́стый** ած. **1**, բազմացօղուն. **2**, տ. Стебе́льчатый.

Сте‖га́льный ած. ընդթափ, միասին կարելու, մկդակելու. с—ая иго́лка; **-га́льщикъ** ա. **-га́льщица** է. ընդթափ, միասին կարող, մկդակող այր, կին. **-га́ніе** չ. **I.** մտրակելը, -կում, կոշկոճելը. **II.** ընդթափ, միասին կարելը. **-га́ть** ն. **I.** **-(ё)гивать**, -гну́ть մտրակել, կոշկոճել, ծեծել, խարազանել. с. кого́ плётью; с. лошадь хлысто́мъ; **-ся** ներգ. իրեն իրան մտրակել, խարազանել. **II.** (сост—) ընդթափ, միասին կարել, մկդակել (երկու կտորներ, որոնց արանքում բամբակ կայ դրած. с. одѣя́ло; **-гно́** չ. գւռկ. ապէր, գիտ, բարձ, ‘անդամ‘. **-гну́ть, ся** տ. Стега́ть, ся I; **-(ё)жка** է. **1**, ընդթափ, միասին կարելը, մկդակելը. **2**, և **-(ё)жечка** նւզ. կար **-жо́къ**, жка́ ա. ասեղն անցկացնելը. доста́точно нѣ́сколько стежко́въ, что́бы заши́ть э́то այդ կարելու համար բաւական է մի քանի անգամ ասեղն անցկացնել:

Стезя́ է. շաւիղ, ‘կածան‘ (ոտով անցնելու). *итти́ с—ёю добродѣ́тели.

Сте́ка է. (իտ.) կաւաշէն գործիք (քանդակագործի):

Сте‖ка́ніе չ. հոսելը, թափուելը (վերևից). с. ка́пля по ка́плѣ կաթիլ կաթիլ հոսելը, թափուելը. **-ка́ть**, -чь չ. հոսել, թափուել (վերևից). **-ся** ներգ. **1**, հոսելով միանալ, հաւաքուել (ջրերի մասին). **2**, թափուել, հաւաքուել. наро́дъ стека́ется въ го́родъ, въ Москву́.

Сте‖кло́ (յ. стёкла, колъ) չ. ապակի, ‘շուշայ‘. око́нное с.; всѣ стёкла въ до́мѣ перебиты; зерка́льное с. հայելու ապակի. зажига́тельное с. կիզիչ ապակի. вста́вка стёколъ ապակիներ դնելը. увеличи́тельное с. խոշորացոյց. зри́тельное с. դիտակ. **-клова́ніе** չ. ապակիացնելը, -ցնում. **-клова-ре́ніе** չ. ապակի պատրաստելը. **-клова́тость** է. ապակեխառնութիւն, ապակէ պարունակութիւն. **-клова́тый** ած. ապակեխառն, ապակի պարունակող. **-клова́ть** (-лу́ю -ютъ), ост— ն. ապակիացնել. **-клови́дный** ած. ապակեկերպ, ապակետես, ապակենման. с—ая жи́дкость կզմխ. ապակենման հեղուկ. **-клодѣ́ліе** չ. ապակեգործութիւն. **-клодѣ́льный** ած. ապակեգործութեան. **-клу́емость** չ. ապակիացողութիւն. **-клу́емый** ած. ապակիացող, որ կարելի է ապակիացնել. **-клу́шка** է. ապակէ պտիկ եր; տառեկայ. **-(ё)клышко** նւզ. տ. Стекло́.

Сте́клядь է. հրախ. հատ թել:

Сте‖кля́нистый տ. Стеклова́тый; **-кля́нить** (-ню -нятъ), ост— ն. ապակիացնել. **-кля́нный** ած. ապակու. ապակէ, -կեայ. с. заво́дъ; с—ая посу́да; с. това́ръ; с—ое электри́чество ապակու (այսինքն ապակին շփելով առաջացրած) ելեկտրականութիւն. **-кляру́съ** ա. (անգլ.) հ-ք. ապակէ խոշոր ուլունքներ. **-ко́льный** ած. ապակու. ապակէ, -կեայ. с—ая ра́ма պատուհանի շրջանակ. с—ыя две́ри ապակեոր դռներ. **-ко́льце** նւզ. տ. Стекло́; **-ко́льщикъ** ա. **1**, ապակեգործ. **2**, [պատուհաններին, դռներին] ապակիներ դնող, գցող կմ քաշող, ապակող:

Стеку́ տ. Стечь.

Сте́‖лька է. **-лечка** նւզ. փափկութեան կամ տաքութեան համար կօշկի, հողաթափի մէջ դրած թաղքէ, լաթի ևն կտոր. *онъ пьянъ какъ с. նա գինու տիկ է դարձել, խիստ հարբած է:

Сте́льная коро́ва ‘ծանրած‘, յղի կով:

Сте‖лю́ տ. Стлать; **-лю́га** է. չէնքի, վերելակների (подмо́стки) վերայ ձգած, հաստատած տախտակ. **-лю́щійся** բյ. ած. գետնատարած, փռուող, տարածուող, -ծական:

Стемнѣ́ть տ. Темнѣ́ть.

Стемъ ա. (անգլ.) տ. Форъ-ште́вень.

Сте‖на́ніе չ. հառաչելը, -չում, հառաչանք, հեծութիւն. **-на́ть** չ. հառաչել, հեծել. *с. подъ и́гомъ.

Сте́н‖га տ. Сте́ньга; **-говый** ած. կայմի մոտաւոր (գլխաւոր) երկարացումի:

Стеногра‖фи́ровать (-рую -ютъ) ն. սղագրել. **-фи́чески** մ. սղագրութեամբ, սղագրելով. **-фи́ческій** ած. սղագրական. **-фі́я** է. (յն.) սղագրութիւն. **-фъ** ա. սղագիր:

Стень-‖ва́нты ա. յ. (գերմ.) ծովգ. կայմի մոտաւոր երկարացումը (сте́ньга) կողքերից կայմի վերայ ձիգ պահող պարաններ. **-вы́нтрепъ** ա. (հոլ.) ծովգ. առագաստակալ [պարան նաւի երկրորդ յարկի]:

Сте́ньга է. (գերմ.) ծովգ. կայմի մոտաւոր (գլխաւոր) երկարացումը:

Стень-шта́гъ ա. (հոլ.) ծովգ. կայմի մոտաւոր (գլխաւոր) երկարացումը առջևից պահող պարան:

Степе‖ни́ться (-нюсь -нятся), ост— ներգ. լրջանալ, լուրջ, ծանրաբարոյ դառնալ. **-нникъ** ա. **-нница** է. լրջացած, ‘նստած‘, լուրջ, ծանրաբարոյ այր, կին. **-нничать** չ. ծանրաբարոյ, լուրջ լինել կմ ձևանալ. **-нно** մ. լրջօրէն, լրջութեամբ. **-нно́й** ած. ւգ. աստիճանացոյց ունեցող, աստիճանի բարձրացրած. с—о́е коли́чество; **-нность** է. լրջութիւն,

լուրջ, ՙնստած՚ բնաւորութիւն. **-нный** ած. 1, լուրջ, լրջմիտ, ՙնստած՚. с. видъ լուրջ տեսք, կերպարանք. вести́ с—ую жизнь զգաստ կեանք վարել. 2,* լուրջ, լրջմիտ ձևացող. **-нство** չ. 1, տ. Степе́нность; 2, յարգարժանութիւն (տիտղոս վաճառականների, քաղաքացիների). ва́ше с.: **-(сте́-)нь** է. աստիճան. о́рденъ св. 'Анны пе́рвой с—и; учёная с. գիտնական[ի] աստիճան. с. кандида́та, до́ктора; онъ уни́зилъ себя́ до с—и наёмника նա ստորացել, վարձկանի աստիճանին է հասել. с. родства́ ազգակցական աստիճան, պորտ. онъ въ вы́сшей с—и упря́мъ նա վերին աստիճանի յամառ է. вотъ до како́й с—и онъ разсѣя́нъ; с—и сравне́нія քեր. համեմատութեան աստիճաններ. положи́тельная, сравни́тельная, превосхо́дная с. դրական, բաղդատական, գերադրական աստիճաններ. возвы́сить число́ во втору́ю, въ тре́тью с. ալգ. թիւր. երկրորդ, երրորդ աստիճան բարձրացնել կմ հանել։

Степ‖но́й ած. տափաստանի, -նային. с—а́я губе́рнія; **-ня́къ**, а́ ա. 1, տափաստանակեաց. 2, իգամոլ ոմն։ [(կոյմի)։

Степсъ ա. (անգլ?) ծովգ. ծակ, խոռոչ

Степь է. տափաստան։

Сте́р‖ва է. 1, ղէշ, ՙլէշ՚, սատակած և հոտած կենդանու դի. 2,* անզգամ կին, ՙդանչրդ՚. **-вецъ** ա. յափշտակիչ, -կող. գիշատիչ. *գրփող, -փիչ. «вишь, с—ы, награ́били»; **-во** չ. տ. Сте́рва 1.

Стерве‖ни́ться (-ню́сь -ня́тся), ост—, **-нѣ́ть**, ост— չ. կատաղիլ, մոլեգնիլ, ՙգազագիլ՚։

Стер‖вя́дный ած. գիշակեր. **-вя́тина** է. ղէշ, ՙլէշ՚, սատակած կենդանու միս, մեռելոտի. **-вя́тникъ** ա. կնդ. Cathartes, գիշակեր [թռչուն]։

Сте‖регу́ տ. Стере́чь; **-реже́ніе** չ. հսկելը, հսկում, ՙղարաւուլ քաշելը՚։

Стерео‖метри́ческій ած. ստէրէոմէտրի[կ]ական. **-ме́трія** է. (յն.) ստէրէոմէտրիա (երկրաչափութեան երկրորդ մասը). **-скопи́ческій** ած. հաստատագիտական. **-ско́пъ** ա. (յն.) հաստատադէտ. **-типи́ровать** (-рую -ютъ) ն. տպգր. ստէրէոտպել. **-ся** ներգ. ստէրէոտպուել. **-ти́пный** ած. ստէրէոտիպ, -տպական. с—ое изда́ніе; с—ая доска́ ստէրէոտպական տախտակ. **-ти́пщикъ** ա. ստէրէոտպող. **-ти́пъ** ա. (յն.) տպգր. ստէրէոտպութիւն. **-то́мія** է. (յն.) ստէրէոտոմիա (ստէրէոմէտրիայի մի մասը)։

Стерёть (сотру́ -ру́тъ; անց. стёръ -рла, -рло; հրմ. сотри́), **ся** տ. Стира́ть, ся I.

Стере́чь (-егу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -рёгъ -гла́, о́; հրմ. -ги́) ն. кого́, что մէկի, մի բանի վերայ հսկել. մէկին. մի բանի ՙղարաւուլ քաշել՚. **-ся** ներգ. чего́ մի բանից զգուշանալ։

Сте́р‖жень, жня ա. **-женёкъ**, нька́ նւզ. 1, բուն (օր. սիւնի), կոթ (օր. բևեռի, տանձի, խնձորի). с. болта́ բոլտի կոթ. с. пера́ փետուրի բուն. поршнево́й с. մխոցի ձող. 2, առանցք. с. ва́ла գլանի առանցք. 3, միջուկ, սիրտ (ծառի). коча́нный с. կաղամբի սիրտ, միջուկ, կուրծ. с. чи́рья պալարամիջուկ, եղնդամիջուկ. **-жневый** ած. сте́ржень-ի։

Стерили‖за́торъ ա. ստէրիլիզատոր (հեղուկի վնասակար բակտէրիաները ջնջող, մեռցնող գործիք). **-за́ція** է. (լտ.) ստէրիլիզացիա (հեղուկի վնասակար բակտէրիաները ջնջելը, մեռցնելը (եռացնելով). **-зи́ровать** (-рую -ютъ) ն. վնասակար բակտէրիաները ջնջել, մեռցնել (հեղուկը եռացնելով). стерилизи́рованное молоко́ ստէրիլիզացիայի ենթարկած (եռացրած, ապա հերմետիկարար խցանած) կաթ։

фунтъ **Сте́рлинговъ** ա. (անգլ.) ֆունտ ստերլինգ անգլիական ոսկի (այժմեան կուրսով մօտ 10 ռ.)։

Стер‖ля́дина տ. Стерля́жина; **-лядь** է. **-ля́дка** նւզ. կնդ. Acipenser ruthenus, ստերլետ, ՙչուքայ՚ (ձուկ մի). **-ля́жина** է. ստերլետի միս. **-ля́жій**, ья, ье ած. ստերլետի։

Стерпѣ́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. համբերել, հանդուրժել, տանել, կրել. с. оби́ду, оскорбле́ніе; **-ся** ներգ. ընտելանալ համբերելու, տանելու, կրելու. сте́рпится, слю́бится (առծ.) համբերէր և կ'սիրես։

Стерхъ ա. կնդ. Ciconia, արագիլ, առաւել. ՙլաքլաք՚։ [լափայտի չափ)։

Стеръ ա. (ֆր.) խորանարդ մետր (վառե-

Сте‖са́ть (-шу́ -шутъ; -ши́) տ. Стёсывать; **-(ё)сыва́ніе** չ. տաշելը. **-(ё)сывать**, -са́ть ն. տաշել։

Стетоско́пъ ա. (յն.) բժ. ստէտոսկոպ (բժշկական գործիք մի)։

Сте‖че́ніе չ. 1, խառնուելը, միանալը, միացում (երկու գետերի). 2, միասին հաւաքուելը, խմբում, համախմբութիւն. с. наро́да, пассажи́ровъ ժողովրդի, ճանապարհորդների խմբում, խռնում. с. нѣ́сколькихъ болѣ́зней погуби́ло его́ մի քանի հիւանդութիւնների համախմբութիւնը նորան մահացրեց. с. обстоя́тельствъ; **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ёкъ -кла́, о́; հրմ. -ки́) տ. Стека́ть.

Стешу́ տ. Стеса́ть.

Стибле́ты տ. Штибле́ты.

Сти́брить (-рю -рятъ) ն. ռմկ. ծածուկ վերցնել, գողանալ, ՙթռցնել՚։

Стиле́тъ ա. (լտ.) պստիկ և նուրբ դաշոյն, դաշունիկ։

Стили́‖стика է. (ֆր.) ոճաբանական արուեստ, գիտութիւն. **-стъ** ա. ոճաբան։

Сти́лка է. ձգելը, զցելը, փռելը, սփռելը, տարածելը։

Стиль ա. (լտ.) 1, ոճ (լեզուի և ճարտարապետական). изя́щный с.: готи́ческій с.; с. эпо́хи возрожде́нія; 2, տոմար, տոմարագրութիւն, տարեհաշիւ, թուականութիւն. по но́вому с—ю ըստ նոր տարեհաշուի, տոմարի. 3, երկաթէ գրիչ (որով հները մոմի վերայ գրում էին)։

Стильби́тъ ա. հնք. stilbite, ստիլբիտ։

Сти́мулъ ա. (լտ.) խթան. *գրգիռ. «нена́висть къ ру́сскимъ—оди́нъ изъ гла́вныхъ сти́муловъ му́жества япо́нцевъ».

Стипен‖діа́тъ ա. **-діа́тка** է. թոշակաւոր, թոշակառու աշակերտ, -ուհի. **-дія** է. (լտ.) թոշակ։

Стира́|кса է. չէրախէժ. **-ксовый** ած. չէրի. с—ое де́рево, **-ксъ** ա. բս. Styrax officinalis, չէր (ծառ մի)։

Сти|ра́льный ած. լուացքի, լուացք լուանալու. с—ая маши́на; **-ра́ніе** չ. **I.** տրորելով յղկելը, տրորելով սրբելը, քերելը, մաքրելը, հեռացնելը. տրորելով ջարդելը. с. гря́зи ցեխը սրբելը. **II.** լուանալը. **-ра́ть** ն. **I.** (стере́ть) չփելով ա, յղկել, հարթել. բ, սրբել, մաքրել, քերել, հեռացնել. с. до́ску գրատախտակը սրբել. с. пыль со стола́; с. во́ду со стола́; с. грязь; с. потъ съ лица́ երեսի քրտինքը սրբել. *с. съ лица́ земли́ ջնջել, ոչնչացնել. գ, ջարդել, լոսել, խառնել (միմեանց հետ). դ, ջարդել, ճմլել, ճանկռել, ճանկռտել, վիրաւորել. **-ся** անդր. սրբուել, մաշուել (շփուելուց). **II.** (вы́стирать) լուանալ (լուացքը, ճերմակեղէնը). **-рка** է. լուանալը, լուացում (ճերմակեղէնի)։

Сти́|скивать, -снуть ն. սեղմել, սրխմել, 'հուպ տալ'. с. зу́бы; онъ сти́снулъ его́ такъ си́льно, что... **-ся** անդր. սեղմուել, կուչ գալ։

Стиха́ніе չ. հանդարտուելը, խաղաղուելը։

Стиха́|рникъ ա. ժամաշապկաւոր, ժամաշապիկ հագած եկեղեցու սպասաւոր. **-рь**, я́ ա. (նոր յն.) ժամաշապիկ։

Сти|ха́ть, -хнуть չ. հանդարտուել, խաղաղուել. волне́ніе стиха́етъ; громъ, вѣ́теръ стихъ.

Стихи́ра է. եկղ. գովասանական երգ, օրհներգութիւն (առաւօտեան և երեկոյեան ժամերգութեան)։

Сти|хі́йный ած. **1,** տարերքի. -րերային. **2,*** տարերային, բնութեան ոյժ ունեցող. ճակատագրական. с—ая си́ла: **-хі́я** է. (յն.) **1,** տարր. **2,*** տարերային, բնական, բնութեան ոյժ, զօրութիւն։

Сти́хнуть տ. Стиха́ть.

Стихо́вна է. եկղ. երեկոյեան ժամերգութեան վերջում երգուող օրհներգութիւն, սաղմոս։

Стихо|кропа́ніе տ. Стихоплётство: **-кропа́тель** տ. Стихоплётъ; **-плётство** չ. յոռի, 'ծակ' բանաստեղծութիւն. **-плётствовать** (-вую -ютъ) չ. ռմկ. բանաստեղծութիւններ թխել. **-плётъ** ա. բանաստեղծութիւններ թխող, անճոռնի, յոռի, 'ծակ' բանաստեղծ. **-сложе́ніе** չ. տաղաչափութիւն. нау́ка с—ія: **-творе́ніе** չ. բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր. с. на за́данныя ри́ѳмы բանաստեղծութիւն տուած ոտի կմ յանգի վերայ, տուած ոտի կմ յանգի համաձայն. **-тво́рецъ**, рца ա. բանաստեղծ. **-тво́рный** ած. բանաստեղծութեան, -ծական. **-тво́рство** չ. բանաստեղծութիւն. տաղաչափութիւն, տաղաչափական, բանաստեղծական արուեստ. **-тво́рческій** ած. բանաստեղծի, -ծական, տաղաչափի, -փական։

Сти|хъ, а́ ա. **1,** ոտանաւորի, բանաստեղծութեան տող. բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր. бѣ́лые с—и́ արձակ, չափաչափած, առանց ոտի, անյանգ բանաստեղծութիւն. написа́нный хоро́шими с—а́ми լաւ տաղաչափուած. **2,** տուն (Աստուածաշնչի). **3,** ռմկ. հոգեկան դրութիւն, տրամադրութիւն. յամառութիւն, կամակորութիւն, 'յոպոպներ'. тако́й ужъ на него́ с. нашёлъ, ничего́ не подѣ́лаешь նորա գլուխը յոպոպներ են մտել, ոչինչ չէ կարելի անել. **-шо́къ**, шка́ ա. նւզ. պստիկ, կարճ, հակիրճ բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր. **-шо́(ё)нки** ա. յ. նխտ. վատ, անհամ, յոռի, անճոռնի բանաստեղծութիւն, ոտանաւորներ։

Стлать (стелю́ -ютъ; -ли́) ն. **1,** փռել, սփռել, գցել. с. ковёръ на́ полъ; с. посте́ль անկողինը գցել, բացել, պատրաստել. мя́гко сте́летъ, да жёстко спать փափուկ բամբակ է, միայն մէջն աւեղ կայ. **2,** [յատակ, տախտակամած, մայթ...] գցել, շինել. с. полъ въ ко́мнатѣ սենեկին յատակ գցել. с. дворъ доска́ми բակը տախտակամածել. **-ся 1,** անդր. փռուել, տարածուել. отъ вѣ́тра дымъ сте́лется по землѣ́; **2,** չ. իր անկողինը գցել, բացել։

Сто|, а Ի—է. +Նէ. հարիւր. **-гла́въ** ա. հարիւր գլխից բաղկացած մատեան, ժողովածու (որը պարունակում է 1551 թ. Մոսկուայում կայացած ժողովի գործերը). **-гла́вый** ած. հարիւրգլխեան, հարիւրագլուխ։

Сто́гна է. եկ. սլ. փողոց. հրապարակ, հրապարակական տեղ, վայր։

Стого́вый ած. խոտի դիզի, բարդի։

Стогра́дусный ած. հարիւր աստիճան ունեցող. с. термоме́тръ.

Стогъ ա. խոտի դէզ։

Сто́ечка նւզ. տ. Сто́йка.

Сто|жи́ще ա. յւել. խոտի մեծ, ահագին դէզ. **-жо́къ**, жка́ ա. նւզ. խոտի պստիկ դէզ։

Сто́й|ка է. **1,** կանգնելը, կանգնած մնալը. **2,** տնկած, կանգնեցրած գերան, սիւն, ցից, մոյթ, նեցուկ. ճաղ. с. полъ ба́лкою գերանի տակ կանգնեցրած մոյթ, սիւն, նեցուկ. с. плу́га գիւղտ. գութանի թուր. **3,** վաճառասեղան, հաշուեսեղան, 'դախլի սեղան' (կրպակներում), խմիչք բաշխելու սեղան (օր. գինետներում). за буфе́тной с—ой; **4,** որս. կանգնելը, կանգ առնել. соба́ка дѣ́лаетъ с—у; **-кій** ած. **1,** կայուն, հաստատուն, յարատև, դիմացկուն. **2,** տոկուն, հաստատ, խօսք պահող. **-ко́мъ** մ. ուղիղ, դիք. поста́вить бо́чку с. տակառն ուղիղ, դիք, տակի վերայ կանգնեցնել. **-кость** է. **1,** հաստատութիւն, յարատեւութիւն, դիմադրողութիւն. **2,** տոկունութիւն, հաստատութիւն։

Сто́икъ ա. ստոյիկեան [փիլիսոփայ]։

Сто́йло չ. ախոռ [և իւր առաջ գտնուող տեղը, ուր ձին կանգնում է]։

Сто́имость է. արժէք, արժողութիւն, գին. вы должны́ возврати́ть мнѣ ло́шадь, и́ли заплати́ть мнѣ ея́ с.; с. проду́кта самому́ произволи́телю.

Сто́ймя տ. Стойко́мъ.

Сто́ить (-ю -ятъ) չ. արժել, արժենալ. արժանի լինել. э́то до́рого, дёшево сто́итъ այս թանկ, աժան է. э́то ничего́ не сто́итъ: что вамъ сто́илъ э́тотъ домъ այդ տունը ձեզ որքան նստեց. сукно́ э́то сто́итъ пять рубле́й арши́нъ; э́то сто́ило мнѣ больши́хъ трудо́въ այդ ինձնից մեծ ջանքեր է պահանջել. не сто́итъ говори́ть объ э́томъ; ему́ ничего́ не сто́итъ солга́ть սուտ խօսելը նորա համար ոչինչ բան է. статья́ э́та сто́итъ того́, что́бы её напеча́тать արժէ

այդ յօդուածը տպել, այդ յօդուածը տպելու արժանի է. онъ не сто́итъ отвѣ́та նա պատասխանի արժանի չէ. оди́нъ друго́го сто́итъ միմեանց արժանի են. вамъ сто́итъ то́лько приказа́ть միայն հարկաւոր է, որ դուք հրամայէք:

Сто‖ици́змъ ա. ստոյիկեան փարգապետութիւն. **-и́чески** մ. ինչպէս ստոյիկեան. **-и́ческій** ած. ստոյիկեան:

Стокра́т‖но մ. հարիւր անգամ. **-ный** ած. հարիւր անգամ կրկնուած, հարիւրապատիկ:

Стокъ ա. **1**, ջրի հոսանք, հոսում. **2**, ջրի խողովակ, կիսախողովակ. **3**, այն տեղը, ուր զանազան կողմերից ջրերը հոսում, հաւաքւում են:

Стол‖бенѣ́ть, ост— չ. քար կտրել, անշարժ մնալ (զարմանքից, վախից). **-бе́цъ**, бца́ ա. տպագր. սիւնեակ. словáрь напечáтанъ въ двá с—бцá: **-би́къ** ա. **1**, նւզ. տ. Столбъ; **2**, բս. stylus, գրոց (սլաք, ծիլ, սռնակ). **-би́ще** ա. յւել. մեծ, ահագին սիւն, ցից. **-бня́къ**, á ա. բժ. ցնցակոն անշարժութիւն, բնդարմացում. на него́ нашёлъ с. նա ցնցմունքից, ջղաձգութիւնից անշարժացել, քար է կտրել. **-бово́й** ած. սիւնի, սիւնա—, ցցի, ցցա—. с—áя доро́га մեծ խճուղի երկու կողմից կարճլիկ սիւնաշարքերով. *с. дворяни́нъ բուն, հին ազնուական. **-бцо́вый** ած. տպագր. սիւնեկի. **-бча́тый** ած. սիւնակերպ. **-бъ**, á ա. սիւն. ցից. с—ы́, подде́рживающіе сводъ; мостъ на с—áхъ; прислони́ться спино́ю къ с—ý; позо́рный с. ծանականաց սիւն. выставля́ть къ позо́рному с—ý ծանականաց սիւնից կախել. межево́й с. սահմանաբաժան սիւն, ցից. с—ы́ пы́ли փոշեսիւներ, սիւների նման բարձրացող փոշի. փօխ. позвоно́чный с. կզմխ. ողնաշար. Во́льтовъ с. տ. Во́льтовъ.

Сто‖ле́чникъ ա. սեղանի սփռոց, ‘սուփրայ‘. **-ли́къ** ա. նւզ. սեղանիկ:

Столи́‖ственный, **-стный** ած. հարիւրտերև, հարիւրտերևեան:

Столи́‖ца ի. մայրաքաղաք, գահանիստ, աթոռանիստ [քաղաք]. *с. нау́къ; **-чный** ած. մայրաքաղաքի, -քային. с—ыя газе́ты; с—ая пре́сса; с. го́родъ տ. Столи́ца; **-шко** ա. նիստ. վատ. անպէտք, անճոռնի սեղան. **-ли́ще** ա. յւել. մեծ, ահագին սեղան:

Стол‖кнове́ніе չ. բնդհարում, բախում. с. двухъ кораблé́й; **-кну́ть, ся** տ. Ста́лкивать, ся.

Столкова́ться (-ку́юсь -ются) ժող. միմեանց մէջ համաձայնուել, համաձայնութեան գալ, համաձայնութիւն կայացնել:

Столку́ տ. Столо́чь.

Сто‖лова́ться (-лу́юсь -ются) անդր. ճաշել, ճաշահաց ուտել. **-ло́вая**, ой ի. սեղանատուն, ճաշարան. **-ло́вый** ած. սեղանի, սեղանա—. с. ножъ: с—ая ло́жка: с—ое вино́ սովորական գինի. с—ыя де́ньги սեղանի դրամ, սեղանի ծախսեր:

Столонача́льни‖къ ա. պաշտօնատան մասի վերակացու, մեծաւոր. **-ческій** ած. այս վերակացուի, մեծաւորի:

Столо́чь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лкла́, о; -лки́) ն. ջարդել, մանրել, փշրել, լոսել:

Стол‖пи́ться (-плю́сь -пя́тся; -пи́сь) տ. Ста́лпливаться; **-пле́ніе** չ. ժողովելը, հաւաքելը, կիտելը, խմբելը. խռնուում:

Сто́л‖пникъ ա. սիւնակեաց [ճգնաւոր], սեան վրայ ճգնող. Вавило́нское **-потворе́ніе** չ. Բաբելոնեան աշտարակաշինութիւն. *како́е здѣсь с.! այստեղ կատարեալ Բաբելոնեան խառնակութիւն է. **-пъ**, á ա. **1**, սիւն, կոթող. **2**,* նեցուկ. **3**, աշտարակ:

Столъ, á ա. **1**, սեղան. пи́сьменный с. գրասեղան. с., на кото́ромъ ру́бятъ мя́со; *зелёный с. թղթախաղի սեղան. обѣ́денный с. ճաշի սեղան. накрыва́ть на с. սփռոցը, ‘սուփրէն‘ գցել. **2**, ճաշ. ընթրիք. отдаётся ко́мната со с—о́мъ; скоро́мный, по́стный с.; сидѣ́ть за с. ճաշի նստել. корми́ть кого́ за свои́мъ с—о́мъ безпла́тно մէկին ձրի ճաշ տալ. онъ заста́лъ меня́ за с—о́мъ նա ինձ ճաշի վերայ գտաւ. сидѣ́ть за с—о́мъ на послѣ́днемъ мѣ́стѣ: пригласи́ть къ с—ý ճաշի հրաւիրել. тра́тить мно́го на с. ուտելու վերայ շատ ծախսել. **3**, պաշտօնատան բաժանմունք:

Столь‖ մ. այնքան. каки́мъ о́бразомъ с. благоразу́мный человѣ́къ могъ сдѣ́лать тако́й про́махъ; я никогда́ не вида́лъ с. до́браго человѣ́ка: онъ с. же бога́тъ, какъ и братъ его́ նա նոյնքան հարուստ է, որքան և իր եղբայրը. **-кій** ած. այնքան. мéжду с—ими кни́гами о́чень ма́ло хоро́шихъ; онъ разсказа́лъ э́то с—имъ лю́дямъ, что...; **-ко** մ. այնքան. այնքան. я былъ у него́ с. разъ այնքան անգամ եմ նորա մօտ եղայ. у него́ с. друзе́й, что онъ .. նա այնքան բարեկամներ ունի, որ... онъ с. же благоразу́менъ, ско́лько и му́жественъ նա նոյնքան խոհեմ է, որքան և արի. онъ с. не бога́тъ, ско́лько торова́тъ նա այնքան հարուստ չէ, որքան առատաձեռն. о́нъ образо́ванъ на с.. что мо́жетъ занима́ть э́то мѣ́сто նա այնքան կրթուած է, որ կարող է այդ պաշտօնը ստանձնել:

Сто́ль‖никъ ա. հնց. մատակարար, սեղանապետ. **-ный** սեղանի. с. го́родъ տ. Столи́ца; **-ча́къ**, á ա. մէջը ծակ նստարան (արտաքնոցում):

Столѣ́‖тіе չ. հարիւրամեակ. **-тникъ** ա. բս. Agave, ագաւի, հարիւրամեան հալուէ. **-тній** ած. հարիւրամեայ, -մեան:

Столя́‖рничаніе չ.ատաղձագործութիւն, սեղանագործութիւն, ‘խառատութիւն‘ անելը. **-рничать** չ. ատաղձագործութիւն, սեղանագործութիւն, ‘խառատութիւն‘ անել. **-рный** ած. ատաղձագործութեան, -ծական, սեղանագործութեան, -ծական. с—ая рабо́та ատաղձագործութիւն, սեղանագործութիւն. столя́рная, ой ի. ատաղձագործարան. **-рскій** ած. ատաղձագործի, սեղանագործի. **-ръ**, á ա. ատաղձագործ, սեղանագործ:

Сто‖на́ніе չ. հառաչելը, հառաչանք, տրնքալը, տնքոց. **-на́ть** (-на́ю -ютъ և -ну́ -нутъ; -ни́) չ. հառաչել, տնքալ. *вѣ́теръ сто́нетъ въ лѣсý քամին վզզում կմ վշշում է անտառում. *земля́ сто́нетъ подъ его́ шага́ми գետինը նորա ոտքի տակ շարժւում է:

Стонó||гъ ա. *կնդ.* Oniscus asellus, *հասարակ նեպուկ (գլորուկ ճճի, գիջաքջի).* **-жникъ** ա. *բս.* Asplenium; *ձարխոտ, ճատրակ:*

Стонъ ա. *հառաչում, հառաչոց, -չանք, հեծութիւն, տնքոց.* жáлобные с—ы.

Стопá ι. 1, *ոտ[ք].* припадáть къ чьи́мъ с—áмъ *մէկի ոտներն ընկնել.* **2**, *ոտի տակ, տակի կողմ, ներբան, թաթ, գարշապար.* **3**,* *քայլ, հետք. ճանապարհ, ուղի.* напрáвить кудá с—ы́ свой *իր քայլերն այս ինչ կողմն ուղղել.* итти́ по чьи́мъ с—áмъ *մէկին հետեւել, մէկի գնացած ճանապարհով գնալ, ընթանալ.* **4**, *օգմա.* брать бумáгу с—áми: **5**, *տաղչփ. ոտ, չափ.* с. изъ четырёхъ слогóвъ; стихъ изъ четырёхъ стопъ *չորս ոտանի բանաստեղծութիւն.* **6**, *մեծ գաւաթ (տաանց ունկի).* **7**, *կիտուածք, կուտակութիւն, դէզ.* с. брёвенъ, кирпичéй, книгъ.

Стопи́нъ ա. (*իտ.*) *հրետն. բռնկման պատրոյգ:*

Стопи́ть (-плю́ -пятъ), **ся** *տ.* Стá[пливать. ся.

Стóпка ι. **1**. *պստիկ գաւաթ.* **2**, *կանաձև կտոր (օր. ագի, ներկանիւթի եյն):*

Стóпный ած. *ոտի. ներբանի. քայլի.* **2**, *օգմայի, -յական:*

Стопня́къ, á ա. Cissus, *կիսոս:*

Стопо||сложéніе ւ. *տաղաչափում, -փութիւն.* **-хóдный, -ходя́щій** ած. *կնդ. թաթագնաց.* с—щія живóтныя, Plantigrada, *թաթագնացներ:*

Стоптáть (-пчу́ -óпчутъ; -чи́), **ся** *տ.* Стáптывать, ся. [*նեցուն:*

Стопъ ա. *ձգ.* (*անգլ.*) *ծովգ. կաց, կանգ-*

Стóра *տ.* Штóра.

Стор||говáніе ւ. *գինը որոշելը, ‘կտրելը‘, գնելը.* **-говáть** (-гу́ю -ютъ) ն. *գինը որոշել, ‘կտրել‘, գնել, առնել.* я сторговáлъ у сосѣ́да лóшадь; **-ся** չ-ե-ր. *միմեանց մէջ ապրանքի գինը որոշել, կտրել, ապրանքի գնի մասին համաձայնութիւն կայացնել, պայման կապել.* я сторговáлся съ сосѣ́домъ въ покýпкѣ лóшади.

Стори́||ца ի-ւ. ։-չ. *եկ. ու. հարիւր.* с т о р и́ ц е ю *ր. հարիւրապատիկ, հարիւր անգամ.* воздáть, вознаградúть с.; **-чно, -чный** *տ.* Стократно, -ный.

Сторó||жа ι. *եկ. ու. պահակախումբ.* быть на с—ѣ *հսկել, ‘դարաւոյ քաշել‘.* **-жевóй** ած. *հսկման.* с—áя вы́шка; **-жёкъ** *տ.* Сторожóкъ; **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ), пост— ն. *հսկել, ‘դարաւոյ քաշել‘. պահել.* **-жи́ха** ι. **1**. *պահապանի կին.* **2**, *մի բանի հսկող կին, աղջիկ.* **-жка** ι. **1**, *հսկում. ‘դարաւոյ քաշելը‘.* быть на с—ѣ: **2**, *հսկման տնակ, հսկողի, պահապանի տնակ.* **3**, *նախասենեակ, տնակ, ուր մի բան պահ են տալիս.* бáнная с. *բաղանիքում չորերը պահ տալու կամ թողնելու նախասենեակ.* **-жкій** ած. *զգոյշ, արթուն, հրսկող.* **-жóкъ**, жкá ա. **1**, *լեզուակ (կշռքի).* **2**, *թակարդի, թակարդ սարքելու փայտ[ի կտոր].* **-(стó-)жъ** ա. (*յ.* сторожá, éй) *պահապան, հսկող.* ночнóй с. *գիշերային պահապան.* полевóй с. *դաշտային պահապան, ‘դորոզչի‘.* с. скоти́ны *տաւարապահ.* кто горáздъ спать, томý въ с—áхъ не бывáть.

Сторо||нá ι. **1**, *կողմ.* перéдняя, зáдняя с.; сѣ́сть по прáвую, по лѣ́вую стóрону когó-либо; лицевáя с. *երեսի կողմ.* оборóтная с. медáли; съ э́той, съ той с—ы́ *այս, այն կողմից.* на той с—ѣ́ *այն կողմում.* съ обѣ́ихъ сторóнъ *երկու կողմից.* со всѣ́хъ сторóнъ *բոլոր կողմերից.* сперва́ иди́те пря́мо, а потóмъ возьми́те немнóго въ стóрону — *յետոյ մի փոքր ծռուեցէք.* шýтка въ стóрону *կատակը, ‘հանաքը‘ մի կողմ [լինի, կենայ].* онъ отвёлъ егó въ стóрону *նա նորան մի կողմ տարաւ, մի կողմ քաշեց.* смотрѣ́ть по с—áмъ *այս կողմ, այն կողմ, ‘դէս ու դէն‘ նայել.* по с—áмъ шоссé нахóдятся канáвы *խճուղու երկու կողմերից խանդակներ կան.* держáть себя́ въ с—ѣ́ *հեռու, մի կողմ քաշուած մնալ.* моё дѣ́ло с. *ես գործի մէջ չեմ խառնուում, ես ինձ հեռու եմ պահում.* справедли́вость на егó с—ѣ́ *արդարութիւնը նորա կողմն է.* съ моéй с—ы́ я всё сдѣ́лалъ; со с—ы́ прави́тельства *կառավարութեան կողմից.* привлéчь когó на свою́ стóрону *մէկին իր կողմը գրաւել.* взя́ть чью стóрону *մէկի կողմը բռնել.* знать когó съ хорóшей, съ дурнóй с—ы́; итти́ с—óю *կողմնակի ճանապարհով գնալ.* узнáть о чёмъ с—óю *մի բանի մասին կողմնակի ճանապարհով կամ կերպով տեղեկանալ, իմանալ.* тя́жущіяся стóроны *իրւք. դանդատաւոր կողմեր.* судья́ дóлженъ вы́слушать óбѣ стóроны; **2**, *կողմ, կոյս.* четы́ре с—ы́ свѣ́та *աշխարհիս չորս կողմերը.* лежáщій по сю, по ту стóрону Альпъ *Ալպեան լեռների այս, այն կողմում.* *отпусти́ть когó на всѣ четы́ре стóроны свѣ́та *մէկին միանգամայն ազատ, ազատ թողնել.* **3**, *երկիր, աշխարհ, հող, կողմ.* роднáя с. *մայրենիք. հայրենիք.* жить на чужóй с—ѣ́ *օտար աշխարհում ապրել.* въ нáшей с—ѣ́ *մեր երկրում, մեր հողում.* **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся), пост— ։-ր-ր. **1**, *մի կողմ քաշուել, տեղ տալ, տեղ բացել.* **2**,* когó *մէկից խուսափել, փախչել, իրան հեռու պահել.* «справедли́во ли с. таки́хъ людéй, какъ фонъ-Кóренъ и Лаевскій...»; **-(ó)нка** *նւզ. տ.* Сторонá; **-(ó)нникъ** ա. *կողմնակից, կուսակից.* с. учéнія Дáрвина; **-(ó)нній** ած. *կողմնակի, օտար, խորթ.* **-(ó)нушка** ι. *նւզ. երկիր, հող, կողմ. աշխարհ:* [*վէգեան ազգային ժողովը):*

Стóртингъ ա. (*նորվ.*) *ստորթինգ (նոր-*

Сто||рублёвка ι. *հարիւր ռուբլիանոց թղթադրամ.* **-рублёвый** ած. *հարիւրռուբլիանոց.* **-си́лъ** ա. *բս.* Panax, *ուժարոյս:*

Стосковáться (-кýюсь -ютея) ւ. по комъ *մէկի անձկութիւնը, կարօտը քաշել, մէկին անձկալ.* с. по женѣ́.

Стоýстая ած. молвá *խիստ տարածուած լուր, համբաւ:* [вать, ся II.

Сточи́ть (-чý -чатъ), **ся** *տ.* Стáчи-

Стóчный ած. *ջրի հոսման [համար շինած].* с. жóлобъ; с—ая трубá; с—ая водá *հոսելով հաւաքուած ջուր, անձրեւաջուր:*

Стошни́ть *տ.* Тошни́ть.

Сто||ю́ *տ.* Стоя́ть; **-(ó)ю** *տ.* Стóить; **-(ó)я** *ր. կանգնած, ոտի վերայ.* спать, ѣсть с.

Стоязы́чный ած. հարիւրլեզուեան, հարիւրաբարբառ:

Сто|я́къ, á ա. 1, կանգուն առարկայ, սիւն, ցից. с. подъёмнаго кра́на ծանրաբարձ մեքենայի սիւնը, ցիցը. 2, կանգուն, կանգնած փեթակ. **-я́лый** ել. ած. երկար ժամանակ չբանեցրած, չգործածուած, առանց կիրառութեան մնացած. **-я́нie** չ. 1, կանգնելը, կանգնած մնալը. կանգնելը, կայ առնելը, իջևանում. до́лгое с. въ це́ркви меня́ утоми́ло; 2, եկղ. գիշերային հսկում, պաշտօն մեծ պասի հինգերորդ շաբաթի հինգշաբթի և շաբաթ օրերը. **-я́нка** ի. 1, կանգնելը, կայ առնելը, մնալը, դադար, իջևանում. 2, ռզմ. զօրանիստ. зи́мняя с. ձմերանոց. ձմեռում. я́корная с. ծովգ. խարսխավայր. **-я́ть** (-ю -я́тъ; -й), ста́ивать չ. 1, կանգնել. с. у окна́; стой сми́рно! на углу́ у́лицы стоя́лъ изво́зчикъ փողոցի անկիւնում կանգնած էր կառքը. с. на я́корѣ խարիսխ ձգած մնալ. толпа́ стоя́ла по сторона́мъ доро́ги; с. на колѣ́няхъ ծունկ չոքած մնալ. посреди́ ко́мнаты стоя́лъ столъ, а на нёмъ стоя́лъ гробъ — իսկ նորա վերայ դրած էր դագաղը. с. на моли́твѣ աղօթել. часы́ стоя́тъ ժամացոյցը կանգնել, կանգ է առել. рабо́та стои́тъ գործը կանգ է առել. 2, մնալ, բնակուել, ապրել. с. до́лго на одно́мъ мѣ́стѣ; с. ла́геремъ բանակուել, բանակ ձգած մնալ. с. на бива́кахъ բացօթեայ բանակուել. 3, գտնուել. монасты́рь стои́тъ на горѣ́, на берегу́ рѣки́; це́рковь стои́тъ на восто́къ եկեղեցին դէպի արևելք է նայում. с. въ гости́ницѣ հիւրանոցում մնալ, բնակուել. с. у кого́ на кварти́рѣ մէկի տանը բնակուել. 4, գոյութիւն ունենալ. э́тотъ домъ стои́тъ пятьдеся́тъ лѣтъ; 5, տևել, շարունակուել. уже́ мѣ́сяцъ, какъ стои́тъ дурна́я пого́да; жары́ стоя́ли всё лѣ́то; 6,* կանգուն մնալ, դիմանալ. крѣ́пость ещё стои́тъ, не сдала́сь; с. въ да́нномъ сло́вѣ տուած խօսքը պահել. с. на своёмъ իր ասածը պնդել, պաշտպանել. с. за вѣ́ру, за оте́чество հաւատը, հայրենիքը պաշտպանել. с. за пра́вое дѣ́ло արդար գործը պաշտպանել. с. за кого́ гру́дью, горо́ю մէկին թիկունք լինել, մէկին քաջութեամբ պաշտպանել. **-я́чій** ած. կանգնած, կանգուն. с—ая вода́ կանգնած, կանգ առած ջուր. с. воротни́къ դիք կանգնած, ոչ ծալած օձիք. с—ія сѣ́ти գետի մի ափից մինչև միւսը ձգած ուռկան. **-я́щій** ած. կանգնած, գտնուող. на корню́ с. хлѣ́бъ; **-(о́)ящій** ած. որ արժէ, արժեցող:

Стра|би́змъ ա. (յն.) բժ. շլակնութիւն, աչքի շլութիւն. **-бото́мія** ի. (յն.) շլակնութեան օպերացիա:

ξ | **Стра́|вливать, -ви́ть** (-влю́ -вятъ) ն. 1, արածեցնել (արտը, խոտհարքը), ուտեցնել (խոտը). онъ страви́лъ всё сѣ́но коро́вамъ; 2, այրել, ոչնչացնել (ուժեղ նիւթերով). 3, գրգռել, դրդել, սադրել, ‘սրել‘:

Стра́|да ի. 1, ծանր, տաժանելի աշխատանք. 2, դաշտային ծանր, տաժանելի աշխատանքներ, մնւդ հունձ. 3, դաշտային ծանր, տաժանելի աշխատանքների, մնւդ հնձի ժամանակ. **-да́лецъ**, льца ա. **-да́лица** ի. նահատակ, մարտիրոս, տառապեալ այր, կին. **-да́льчески** մ. մարտիրոսաբար, տառապելով, չարչարուելով, նահատակուելով. **-да́льческій** ած. մարտիրոսական, տառապալից. с—ая смерть; **-да́льчество** չ. մարտիրոսութիւն, նահատակութիւն. **-да́ніе** չ. չարչարանք, տանջանք, տառապանք. не́рвное с.; утѣша́ть кого́ въ его́ с—іяхъ; с—ія его́ ко́нчились; **-да́тельность** ի. կրաւորական դրութիւն. **-да́тельный** ած. քերկ. կրաւորական. с. зало́гъ; с. глаго́лъ; **-да́ть** (-да́ю -ютъ և -жду -ждутъ) չ. չարչարուել, տանջուել, տառապել. տուժել. с. отъ хо́лода; с. гру́дью կրծքացաւից տառապել. с. зуба́ми, головно́ю бо́лью ատամնացաւից, գլխացաւից տառապել. с. не́рвными припа́дками; с. душо́ю հոգով, հոգեպէս տառապել, տանջուել. она́ о́чень страда́ла отъ равноду́шія ма́тери մօր անտարբերութիւնը նորան շատ էր տանջում, շատ էր վշտացնում. госуда́рство си́льно страда́етъ, когда́ возмущено́ междоусо́біями պետութիւնը սաստիկ տուժում է, երբ եւն. **страда́ющій** ած. չարչարուող, տառապող. ցաւագար. **-дный** ած. ծանր, տաժանելի աշխատանքի. с—ая пора́ ծանր, տաժանելի աշխատանքների, մնւդ հնձի ժամանակ:

Стра́жа ի. պահակախումբ, պահապաններ. пограни́чная с. սահմանապահներ, սահմանապահ զօրք, ջոկատ. путева́я с. ուղեպահներ, ուղեպահ ջոկատ. земская с. գաւառապահ[զինուոր]ներ. стоя́ть на с—ѣ հսկել, ‘դարաւուլ քաշել‘. взять кого́ подъ с—у մէկին կալանաւորել. содержа́ть подъ с—ею կալանքում պահել. быть подъ с—ею կալանաւորուած լինել:

Стра́|жду տ. Страда́ть; **-жду́щій** ած. չարչարուող, տառապող. վշտակիր. ցաւագար. տ. Страда́ющій.

Стра́|жникъ ա. պահապան [զինուոր, զօրական]. полево́й с. դաշտապահ. зе́мскій с. գաւառապահ. **-жъ** ա. պահապան:

Стра́|за ի. տ. Стразъ; **-зовый** ած. կեղծ գոհարների[ց]. **-зъ** ա. (ֆր.) 1, մի տեսակ ապակի, որից ադամանդներ, գոհարներ են շինում. 2, սորանից շինած կեղծ ադամանդ, գոհար:

Стра́ивать, строи́ть ն. եռապատկել:

Стра|на́ ի. երկիր, կողմ. необита́емыя, неизвѣ́стныя стра́ны; сѣ́верныя, ю́жныя стра́ны; умѣ́ренныя стра́ны; просвѣщённая с.; четы́ре с—ы́ свѣ́та աշխարհիս չորս կողմերը. каки́ми судьба́ми вы въ на́шихъ стра́нахъ այդ ո՞ր քամին է ձեզ բերել մեր կողմերը, այդ ո՞ր խաչիցն է, որ դուք մեր կողմերն էք եկել. **-ни́ца** ի. **-ни́чка** նւզ. երես, էջ. с. кни́ги, листка́; **-ни́чный** ած. երեսի, էջի. **-нникъ** ա. **-нница** ի. ճանապարհորդ, պանդուխտ, նժդեհ, օտարական այր, կին. ուխտաւոր, -ուհի. **-нничать** չ. 1, տ. Стра́нствовать; 2, խորթ, տարօրինակ վարմունք ցոյց տալ. **-нническій** ած. ճանապարհորդի, պանդխտի, նժդեհի, օտարականի, ուխտաւորի. с. по́сохъ; с—ая жизнь պանդուխտ, թափառական կեանք. **-нно** մ. տա-

բօրինակ, խօրթ կերպով. *это с.! այդ տարօրինակ է, տարօրինակ բան է։

Странно|любецъ, бца м. **любивый** ած. պանդխտասէր. **-любица** է. պանդխտասէր կին. **-любіе** չ. պանդխտասիրութիւն. **-пріемникъ, -пріимецъ**, мца м. **-пріимица** է. ասպնջական, օտարներին ընդունող, հիւրասիրող այր, կին. **-пріимный** ած. օտարասէր, հիւրընկալ, ասպնջական. с. домъ; с—ые монахи; **-пріимство** չ. օտարասիրութիւն, ասպնջականութիւն, հիւրընկալութիւն, հիւրասիրութիւն։

Стра|нность է. տարօրինակութիւն, օտարոտութիւն, խօրթութիւն. онъ отличается своими с—ями; у него много с—ей նորա գլխում յապաղներ կան. **-нный** ած. 1, տարօրինակ, օտարոտի, խօրթ, խօրթաբարոյ. с. характеръ; с. человѣкъ; 2, օտար, նժդեհ, պանդուխտ. странный, аго м. օտարական. ուխտաւոր. **-нствованіе** չ. ճանապարհորդելը, -դութիւն, պանդխտութիւն, թափառելը, -ռում. **-нствователь** м. **-нствовательница** է. ճանապարհորդող, ճանապարհորդ, պանդուխտ այր, կին. **-нствовать** (-вую -ютъ) չ. ճանապարհորդել, թափառել, պանդխտել. странствующій рыцарь թափառական ասպետ. странствующіе музыканты թափառաշրջիկ երաժիշտներ. странствующій приказчикъ թափառաշրջիկ գործակատար։

Страсбургскіе пироги м. յ. Ստրասբուրգեան կարկանդակներ (պատրաստում են բադ սագերի լերդ ու թոքից)։

Стра|стишка է. նւզ. սիրոյ տռփկայ, թեթև սիրային պատահար, սիրահարութիւն. **-стно** մ. բուռն կերպով, խանդով, կաթոգին. с. полюбить кого, что; с. любящій музыку; **-стной** ած. [Յիսուսի] չարչարանաց. с—ая недѣля սուրբ շաբաթ, զատկաշաբաթ. с—ая пятница աւագ ուրբաթ. **-стноцвѣтъ** տ. Страстоцвѣтъ; **-стный** ած. խանդոտ, կրքոտ, բուռն, ուժգին, կաթոգին. с—ая любовь; с—ые глаза յայլատ աչքեր. с—ые вздохи սիրատոչոր հառաչանքներ. с—ая душа կրքոտ ոգի. с. цвѣтъ տ. Страстоцвѣтъ; **-стотерпецъ**, пца м. **-стотерпица** է. մարտիրոս, նահատակ այր, կին. **-стоцвѣтъ** м. բս. Passiflora, անուշածաղիկ. **-сть** է. 1, չարչարանք. с—и Христовы կմ Господни; 2, ահ, երկիւղ, վախ, սարսափ. 3, կիրք, խանդ, տենչ, տենչանք. дикія с—и վայրենի, սանձարձակ կրքեր. любовная с. սիրային խանդ. у него с. къ музыкѣ նա երաժշտութեան սիրահար է. у него чрезмѣрная с. къ писанію նա գրելու համար գժուած է. питать с. къ игрѣ խաղի խանդով տոգորուած լինել. предаться с—ямъ; 4,* թոյլ կողմ. женщины его с.; 5, մ. սաստիկ, խիստ, չափազանց. онъ с. какъ боленъ; онъ с. голодный; мнѣ с. хочется.

Стра|тагема է. (յն.) ռազմագիտական խորամանկութիւն, հնարք. **-тегическій** ած. ստրատէգի[կ]ական. **-тегія** է. (յն.) ստրատէգիա, ռազմավարական արուեստ, գիտութիւն (մինչև պատերազմի դաշտը կմ ճակատամարտի սկիզբը։ Պատերազմի դաշտում стратегія-ն դառնում է тактика, տ. այս բառն իւր տեղում). **-тегъ** м. ստրատէգ, ռազմավար. **-тилатъ** м. (յն.) ստրատելատ, զօրագլուխ, սպարապետ։

Страу|совый ած. ջայլեամի. с—ыя перья; **-съ** м. կնդ. Struthio, ջայլեամ. американскій с. կմ нанду, Rhea americana, նանդու։

Стра|хованіе չ. ապահովելը, -վում, ապահովագրելը, -գրում. с. жизни; **-хователь** м. **-хователница** է. [օր. իւր կեանքը, տունը] ապահովող, ապահովագրող այր, կին. ապահովագրեալ այր, կին. **-ховать** (-ахую -ютъ), заст— ն. ապահովել, ապահովագրել (դժբաղդ պատահարից). с. домъ отъ пожара; **-ся** ներգ. ինքն իրան, իւր կեանքը ապահովել, ապահովագրել. **-ховой** ած. 1, ապահովող, ապահովագրող, -գրական. с—ое отъ огня общество; 2, ապահովագրութեան, -գրական. с. платёжъ; с—ая премія ապահովագրութեան վճար. с—ое письмо ապահոված, -վագրած նամակ. **-хъ** м. 1, ահ, երկիւղ, վախ. с. Божій, с. смерти; блѣднѣть отъ с—а; быть между с—омъ и надеждою և' անհանգիստ լինել և' յուսալ. дрожать отъ с—а; с. меня беретъ, на меня находитъ с. սիրտս ահ է ընկնում. наводить с. на кого մէկին վախեցնել. навести с. на страну, на жителей; онъ внушаетъ с. всѣмъ своимъ врагамъ նա իւր բոլոր թշնամիներին երկիւղ է ազդում. у с—а глаза велики (առծ.) ահը շատ է, քան թէ մահը. 2, պատասխանատւութիւն. ապահովում, -վութիւն. взять что на свой с. մի բան իւր պատասխանատւութեան ներքոյ առնել. этотъ домъ находится на с—ѣ въ обществѣ... այս տունն ապահովուած է ... ընկերութեան մէջ. 3, ռմկ. խիստ, սաստիկ, չափազանց. она с. любитъ танцовать; тамъ было с. много народу այնտեղ սաստիկ մեծ բազմութիւն կար. с. сколько սաստիկ շատ, անհամար. **-шилище** չ. ահի, վախի առարկայ, հրէշ, խրտուիլակ. **-шить** (-шу -шатъ), устр— ն. վախեցնել, սարսափեցնել, ահաբեկել. **-ся** ներգ. чего մի բանից վախենալ, երկիւղ քաշել. **-шно** մ. սարսափելի, զարհուրելի, սոսկալի կերպով, սաստիկ, խիստ. левъ с. рыкаетъ; мнѣ с. ես վախենում եմ. онъ с. богатъ կմ страхъ какъ богатъ նա սաստիկ, խիստ հարուստ է. **-шный** ած. սարսափելի, զարհուրելի, ահեղ, ահաւոր, սոսկալի, խիստ, սաստիկ. с. шумъ; с—ое чудовище; с—ая стужа; с—ое зрѣлище; с—ое происшествіе; с—ая вѣсть; онъ страшенъ въ своёмъ гнѣвѣ; она страшна своимъ врагамъ; *с. лгунъ սարսափելի ստախօս. с. судъ ահեղ դատաստան. **-щаніе** չ. սպառնալը, վախեցնելը, սիրտն ահ, երկիւղ գցելը. **-щатель** м. **-щательница** է. սպառնացող, վախեցնող, մէկի սիրտն ահ, երկիւղ գցող այր, կին. **-щать** ն. սպառնալ, վախեցնել, սիրտն ահ, երկիւղ գցել. ահաբեկել։

Стращи|ваніе չ. միասին ոլորելը. **-вать** ն. միասին ոլորել։

Стре́жень, жня ա. գետի ամենասաստիկ հոսանքը, հոսանքի գիծը:

Стре|ка́ло չ. եկ. ոլ. վարոց, խթան. погоня́ть с—омъ воло́въ; **-ка́ніе** չ. խայթելը, կծելը. **-ка́тельный** ած. խայթող, կծող. **-кать**, вы́стрекать ն. խթել, (մախաթով, ասեղով) ծակել. (ճանճի, եղինճի մասին) խայթել, 'կծել'. вы́стр—кого́ крапи́вою մէկին եղինջով ծեծել. **-ка́чъ**, а́ ա. **1**, խայթող, կծող. **2**, փախչելը, կծիկը դնելը, պոկ տալը. *дать, зада́ть с—а́ փախչել, 'կծիկը դնել', 'պոկ տալ'. **-коза́** կնդ. Libellula, շերեփակոթ, ժիժի (միջատ մի). пло́ская с., L. depressa, թանձրամարմին շերեփակոթ. **-кота́ть** (-очу́ -о́чутъ -очи́) չ. **1**, (միջատի մասին) կանչել, ճրթճրթացնել, բզզալ, տզզալ. **2**, (կաչաղակի մասին) կանչել, կչկչալ. **3**,* կչկչալ, վայրահաջել, դուրս տալ, գլուխ տանել, ականջները խլացնել. **-коту́ха** ի. ռմկ. կչկչող, գլուխ տանող, ականջներ խլացնող, վայրահաջ ամն:

Стре|мгла́въ մ. գլխիվայր, գլխի վերայ, бро́ситься с., внизъ голово́ю; удира́ть с. կծիկը դնել, 'պոկ տալ', առանց աջ ու ձախ նայելու փախչել. **-ми́тельно** մ. չեշտակի [կերպով]. ուժգին. с. напада́ть на непрія́теля; **-ми́тельность** ի. արագութիւն, սաստկութիւն, թափ. ուժգնութիւն. **-ми́тельный** ած. արագընթաց, սրընթաց, ուժգին, սաստիկ, կատաղի. с. пото́къ; **-ми́ться** (-млю́сь, мя́тся) անդր. **1**, արագ ընթանալ, սլանալ, հոսել, վազել. пото́къ стреми́тся въ доли́ну; дымъ стреми́тся кве́рху ծուխը վերև է բարձրանում. **2**, ձգտել, նկրտել. с. къ по́честямъ, къ сла́вѣ; всѣ его́ жела́нія стремя́тся ко бла́гу; **-мле́ніе** չ. **1**, արագ հոսանք, սլացում. с. воды́; **2**, թափ, ուժգնութիւն, սաստկութիւն, կատաղութիւն. с. страсте́й; **3**, ձգտում, նկրտում. престу́пныя с—ія; **-мни́на** ի. **1**, սեպութիւն, սեպ, խիստ զառիվայր թափ, ապառաժ, առապար (լերան). **2**, արագ, սաստիկ, կատաղի հոսանք, սահանք (գետի):

Стре́|мя, мени չ. **1**, ասպանդակ, 'օզանգու'. вложи́ть но́ги въ стремена́; вы́нуть но́ги изъ стремя́нъ; **2**, կզմխ. stapedius, ասպանդակ (լսելեաց գործարանի). **3**, արագ հոսանք; սահանք (գետի). **-мя́нка** ի. մի տեսակ սանդուխ, 'նարդիւան'. **-мяно́й**, о́го ա. ասպանդակապան, ձիապան. **-мя́нный** ած. ասպանդակի, -կային. с. реме́нь; с. му́скулъ въ у́хѣ կզմխ. ականջի ասպանդակի մկանը:

Стрена́тка ի. կնդ. Fringilla, սերինոս:

Стре́нда ի. (անգլ?) ծովգ. պարանի թել, լար:

Стрено́|живаніе չ. տ. բայը. **-жива́ть, -жи́ть** (-жу -жатъ) ն. ձիու կամ ուղտի երեք ոտները միասին կապել:

Стре́петъ ա. տ. Хоко́тва.

Стре́скать տ. Тре́скать.

Стречо́къ, чка́ ա. փախչելը, փախուստ. дать, зада́ть стречка́ կծիկը դնել, 'պոկ տալ', փախչել:

Стри|га́льный ած. խուզելու, խուզիչ. с—ая маши́на; **-га́льня** ի. մահուդ խաւտելու գործարան. **-гу́нъ**, а́ ա. **-гуне́цъ**, нца́ նւզ. բաշը խուզած մի տարեկան որձ ձի, բաշահատ. **-же́ніе** չ. խուզելը, խուզում. **-жка** ի. **1**, խուզում. с. воло́съ, бороды́; с. ове́цъ, лошаде́й; с. су́конъ արւեստգ. մահուդի խաւատում. **2**, խուզուածք, խուզելու ձև, տարազ:

Стрижъ, а́ ա. կնդ. Hirundo riparia, ջրածիծառ. ка́менный с., Cypselus apus, մաքալուկ, կլկսեղ (թռչ.).

Стрикту́ра ի. (լտ.) բժ. անձկութիւն, նեղանալը, նեղացում (որկորի, խողովակի, աղիքների, միզանցքի եւն):

Стрихни́нъ ա. (յն.) ընամորմ:

Стричь (ներկ. -игу́ -ижёшь -игу́тъ; անց. -игъ -гла, о; հրմ. -иги́) ն. խուզել, 'կըտրել'. **-ся** անդր. իր մազերը խուզել, 'կըրտել տալ':

Стро|га́льный ած. խարարուզելու, -զիչ, 'ռանդելու' [ն ծառայող]. с—ая маши́на; с. стано́къ; **-га́ніе** չ. խարարուզելը, -զում, 'ռանդելը', -զում'. **-га́ть**, вы́строгать ն. խարարուզել, 'ռանդել':

Стро́|гій ած. խիստ. սաստիկ с. нача́льникъ; с—ое наказа́ніе; с—ая діэ́та; с—ая пра́вственность; с—іе нра́вы; с—ое соблюде́ніе зако́новъ; онъ о́чень строгъ со свое́ю прислу́гою; с—ое приказа́ніе; **-го** մ. խստիւ, խստութեամբ, խիստ կերպով, սաստիկ. с. нака́зывать; поступа́ть съ кѣмъ с.; с. говоря́ ճիշտն ասելով, խստիւ դատելով. **-гость** ի. խստութիւն. мѣ́ры с—и; показа́ть надъ кѣмъ примѣ́ръ с—и.

Стро|ево́й ած. **1**, շինութեան. с. лѣсъ շինութեան փայտ, ատաղձ. **2**, ճակատի-տային, զօրաշարքի, ռազմի. с—а́я ло́шадь ռազմերիվար. **-е́ніе** չ. **1**, շինելը. կառուցանելը. **2**, շինութիւն, շէնք, կերտուածք. **3**, կազմ, կազմութիւն, կազմուածք. с. ка́мня; э́тотъ мра́моръ бо́лѣе крупнозерни́стаго с—ія, чѣмъ друго́й այդ մարմարիոնն աւելի մեծահատ է, քան միւսը. органи́ческое с.; **-е́ньице** չ. նւզ. պստլիկ, փոքրիկ շինութիւն, շէնք. «бесѣ́дка была́ кру́глое, кро́шечное с.».

Строжа́йшій ած. գերդրկ աստ. ամենախիստ, ամենասաստիկ. с—ее предписа́ніе.

Стро́|й ա. **1**, զօրքի դասաւորութիւն, զօրաշարք. боево́й с. ռզմ ճակատում, ճակատիլը. повзво́дный с. ջոկատային դասաւորութիւն. ша́хматный с. շախմատային դասաւորութիւն. прогна́ть сквозь с. զօրաշարքից անցկացնել (վազելով անցնող յանցաւորին աջ ու ձախ կանգնած զինուորները ծեծում էին). пройти́, пробѣжа́ть сквозь с.; **2**, կազմ. госуда́рственный с.; **3**, երժ. ներդաշնակութիւն. э́то фортепіа́но не де́ржитъ стро́я այդ ֆորտէպիանոն ներդաշնակ չէ, աններդաշնակ է. **-йка** ի. շինելը, կառուցանելը, շինուածք. **-йльный** տ. Строево́й.

Стро́й|но մ. **1**, կարգով. կանոնաւոր կերպով. войска́ дви́гались с.; **2**, ներդաշնակ կերպով, ներդաշնակարար. пѣть с.; **-ность** ի. **1**, կարգ, կանոնաւորութիւն. **2**, համաչափութիւն, չափակցութիւն բարեձևութիւն, վայելչակազմութիւն. **3**, ներդաշնակցութիւն. **-ный** ած. **1**, կարգաւորուած, կարգով, կանոնով, կանոնաւոր. с—ое движе́ніе во́йскъ; **2**, համաչափ, չա-

փակցեալ. վայելչակազմ, բարեկազմ. с. станъ վայելուչ հասակ, 'բոյ'. тóнкая, с—ая жéнщина նուրբ, բարեկազմ կին. с. человѣ́къ բարեկազմ մարդ. 3, ներդաշնակ. с—ое пѣ́ніе; хóры отличáлись с—ымъ исполнéніемъ.

Стро‖и́тель ա. **-и́тельница** է. շինող, հիմնող այր, կին, ճարտարապետ, -ուհի. հնց. վանահայր, մայրապետ. каковá обúтель, такóвъ и с—ль; **-и́тельный** ած. շինութեան. с. комитéтъ շինութիւններ, շինարար յանձնաժողով. с—ые матеріáлы շինութեան նիւթեր, 'մասալյ' ասայձ. **-и́тельскій** ած. շինողի, ճարտարապետի. **-и́ть** (-ю -я́тъ) ա. Страúвать; **-(о́)ить** (-ою -я́тъ) ն. 1, շինել, կերտել, կառուցանել. կանգնեցնել. с. домъ, мостъ; с. здáніе, храмъ; с. корáбль; *с. воздýшные зáмки օդային ամրոցներ շինել. *с. кýры յետևից ընկնել, մեծարանքներ ցոյց տալ (որ և է օրիորդի, կնոջ). 2, (вы́стр—) զօմ. դասաւորել, կարգով կանգնեցնել. с. батальóнъ въ колóнну; с. вóйско къ сражéнію զօրքը ճակատացնել. 3, (настр—) ամրքել, բան դցել. с. скрúпку; **-ся** ներգ. 1, շինել, կերտել. կառուցանել. онъ любит с., 2, զօմ. դասաւորուել, կանգնել, ճակատել. с. въ карé քառանկիւնաձև կանգնել, ճակատել:

Строкá է. տող. крáсная с. նոր տող, նոր պարբերութիւն. съ нóвой с—й նոր տողից. не вся́кое лы́ко въ стрóку հարկ չէ ամէն բանի վրայ լուրջ ուշադրութիւն դարձնել. *прикáзная с. մեքենայող, որոգայթներ լարող, նենգամիտ ոմն:

Строн‖ціани́тъ ա. հնք. strontianite, ստրոնտիանիտ. **-ціáнъ** ա. քիմ. strontiane, ստրոնտիան. **-цій** ա. քիմ. strontium, ստրոնտիոն:

Стропи‖лина է. ձեղունակալի գերան. **-ло** չ. **-льце** նւզ. ձեղունակալ. стáвить, вязáть с—ла; **-льный** ած. ձեղունակալի:

Стрóпка է. ծովգ. մի ծայրը հաստ, իսկ միւսը ծակ փակիչ:

Стропти́‖во մ. ըմբոստաբար, ըմբոստութեամբ. **-вость** է. ըմբոստութիւն, անհնազանդութիւն, անսաստութիւն. **-вый** ած. ըմբոստ, անսաստ, անհնազանդ:

Стропъ ա. (գերմ.) 1, ծովգ. օղ, օղակ. 2, սեռեկի աստառակ: [чивать, ся.

Строссти́ть (-щý -стя́тъ), **ся** տ. Ссýчивать, ся.

Строфá է. (յն.) տաղչփ. տուն (տաղի, երգի, չափականի):

Стро‖фокамúлъ հնց տ. Стрáусъ.

Стро‖чáть տ. Строчи́ть; „башмакú чини́тъ, подмётки строчáетъ“; **-чéніе** չ. 1, մկդակակարելը. 2, գրելը, 'թխելը'. **-чúла** ա. նխտ. գրող, խնդրագրեր թխող. **-чúльный** ած. մկդակակարելու. **-чи́ть** (-чý -чатъ) ն. 1, (вы́стр—) մկդակակարել. 2, (настр—) խիստ արագ կերպով գրել, նխտ. 'թխել' (խնդրագրեր). **-чка** է. 1, տ. Строчéніе; 2, մկդակակար. 3, նւզ. տ. Строкá; **-чный** ած. տողի, տողա—. с—ыя бýквы մանր տառեր. с. знакъ կէտադրութեան կմ չեշտադրութեան նշան:

Строчóкъ, чкá ա. բս. Helvella mitra, միտրաձև սունկ մի:

Строщéніе չ. միասին սլորելը, հիւսելը:

Струбцы́нга է. (գերմ.?) ձեռնամամուլ (տատաղձագործի):

Стру‖гáть տ. Строгáть; **-говóй** ած. 1, խարտաքուգի, 'ռանդի'. 2, բարկանուի. **-гъ** ա. 1, խարտաքուզ, 'ռանդա'. 2, մի տեսակ բարկանաւ:

Струéніе չ. հոսելը, հոսում:

Стру‖жёкъ, жкá տ. Стружóкъ; **-жка** է. 1, խարտաքուզելը 'ռանդելը'. 2, խարտաքուզելիս, 'ռանդելիս' ընկած տաշեղներ. **-жкóвый** ած. տաշեղի[ց]. **-жóкъ**, жкá ա. նւզ. 1, խարտաքուզիկ, պստիկ խարտաքուզ, 'ռանդա'. 2, նաւակ, կուր մի:

Стрý‖йка է. նւզ. պստիկ շիթ, շթիկ. с. воды́; **-йный** ած. շթի, շթա—. **-йстый** ած. շթաշատ. с—ая сталь չերտաւորեալ պողպատ. **-и́ть** (-ю -я́тъ) ն. հոսեցնել, թափել. **-ся** ներգ. 1, հոսել, թափուել. кровь струи́лась изъ егó рáны; 2, փողփողիլ, շողշողալ. **-йчатый** ած. շողշողուն, փայլփլուն, շերտաւոր, ալիքաւոր (դիպակեղէնի մասին):

Структýра (լտ.) կազմութիւն, կազմ, կազմուածք: [փոճոկ, պատեան:

Струкъ ա. (յ. стрýчья, ьевъ) պատիճ, փոճոկ, պատեան:

Стру‖нá է. լար. 'սիմ', (գր.) աղի. прóволочная с. մետաղէ լար, 'նաւթուլ', с. порвалáсь, лóпнула; навя́зывать с—ы на гитáру; *задѣ́ть когó за чувстви́тельную с—ý մէկի նուրբ զգացմանը դիպչել. **-нéцъ**, нцá ա. меди́нскій կնդ. Filaria medinensis, Մեդինէի թելորդուկ (վիշապակ). **-нка** է. նւզ. պստիկ լար, 'սիմ'. *вы́тянуться въ с—у լարի պէս ձգուել, խիստ ուղիղ կանգնել. *я заставлю васъ ходи́ть по с—ѣ ես ձեզ խելքի կը բերեմ, հնազանդութեան կ'ընտելացնեմ. *ходи́ть по с—ѣ տասնց ալլևայլութեան հնազանդուել. *это егó слáбая с. այդ նորա ամենասրբելի բանն է, որա համար նա մեռնում, հոգի է տալիս. **-нниковыя** глисты́ կնդ. Nematodes, թելորդուկներ. **-нный** ած. 1, լարի, 'սիմի'. с. звукъ; 2, լարաւոր, 'սիմաւոր'. с. инструмéнтъ, оркéстръ; **-ночка** նւզ. տ. Стрýнка.

Стрý‖пикъ ա. նւզ. պստիկ խոց, խոցիկ, կեղ. **-пный** ած. խոցի. **-повáтый** ած. խոցոտ, խոցերով ծածկուած. **-пъ** ա. (յ. стрýпья, ьевъ) բժ. խոց, կեղ. покрывáться стрýпьями; **-пѣть**, ост— չ. խոցերով ծածկուել:

Стрý‖сить (-шу -сятъ; -сь), **-хнýть** չ. վախենալ, վախուորել, լքանիլ. «вы-такú струхнýли, а?».

Стру‖чёкъ, чкá տ. Стручóкъ; **-чéцъ**, чцá ա. վլձին, վլձնիկ (մեռոնի). **-чёчекъ**, чка տ. Стручóчекъ, чка; **чéчникъ** ա. բս. Cicer arietinum, բուն սիսեռ (տճ. նախուտ). **-чéчный** ած. բս. պատիճաւոր, փոճոկաւոր. **-чковáтый** ած. պատիճակերպ, փոճոկակերպ. **-чкóвый** ած. պատիճի, փոճոկի. պատենի. պատիճաւոր, փոճոկաւոր, պատենաւոր. с. плодъ; **-чóкъ**, чкá ա. **-чóчекъ**, чка նւզ. տ. Струкъ.

Струя́ է. 1, շիթ, հոսում, հոսանք. с. воды́, крóви; с. вóздуха, пáра օդի, գոլորշու հոսանք. с. свѣ́та շող. с т р у й յ. ա, կոհակ-

ներ, ալիքներ. ը, շողշողուն շերտեր, ալիքներ (դիպակեղէնի վերայ). с—и́, во́лны объяри.

Стрѣ|ла́ է. 1, նետ, փքին. пусти́ть с—у́ նետ արձակել կմ գցել (ձգել). громова́я с. շանթ. *с—ы любви́ սիրոյ շանթեր, հարուածներ. онъ пусти́лся с—о́ю նա կայծակի արագութեամբ վազեց. сло́во не с., а пу́ще с—ы́. (առծ.) Թրի կտրածը կը սաղանայ, լեզուի կծածը չի սաղանայ. 2, բուն (ծառի, սոխի), ցօղուն (ծաղկի). **-лéцкій** ած. պատմ. ստրէլէցների. с. полкъ; с—ое во́йско; **-лéцъ**, льца́ ա. 1, աղեղնաւոր, աղեղնակիր, աղեղնաձիգ. 2, աստղ. Աղեղնաւոր. 3, (սովոր. յ. стрѣльцы́, о́въ) յ. պատմ. ստրէլէցներ (ռուսաց արքաների թիկնապահ զօրք, որի գոյութեանը Պետրոս Մեծը 1698 թ. վերջ դրեց). **-лива́ть** տ. Стрѣля́ть; **-лка** է. 1, նւզ. պստիկ նետ, նետիկ. 2, սլաք. часова́я с.; мину́тная с. րոպէացոյց սլաք. магни́тная, компа́сная с. մագնիսական, կողմնացոյցի սլաք. 3, լեզուակ (կշեռքի). 4, սեպաձև մաս (գուլպայի). 4, ուսի կտոր (շապկի). 5, ցօղուն. лу́ковичная с. սոխի ցօղուն, բուն. 6, երկթղ. ուղեփոխ, խոտորիչ. оши́бочный перево́дъ, с—и; 7, կողք, ճիւղ (կամարի). 8, անսնրժ. մաս. տեղ ձիու սմբակի. **-лко́вый** ած. նախայարձակ հրացանաձիգների, քաջաձիգ զինուորների. с. батальо́нъ; **-лови́дный** ած. նետաձև, նետատես, նետակերպ. **-ло́къ**, лка́ ա. 1, աղեղ կամ հրացան ձգող. արձակող զինուոր, զօրական. с. изъ лу́ка ճարտար աղեղնաձիգ, աղեղնաւոր. волше́бный կամ во́льный с. կախարդական անվրէպ աղեղնաւոր, հրացանաձիգ (որը ըստ գերմանական ժողովրդական հաւատալիքի դևի հետ միաբանուած է, ուստի և իր ութ գնդակներից վեցը ամենահեռաւոր տեղերից անգամ անվրէպ զարկում են նշանին). 2, ռզմ. ուսագ, անդրանիկ, նախայարձակ հրացանաձիգ (զինուոր, որ պատերազմի ժամանակ զօրաւիւնից առաջ է ուղարկուում թշնամու վրայ հրացան արձակելու համար). **-лоли́стникъ** ա. բս. Sagittaria, նետախոտ. **-ломётный** ած. նետաձիգ. **-ломётъ** ա. նետաձիգ մեքենայ, բալիստր (հների). **-лообра́зный** տ. Стрѣлови́дный; **-лочка** նւզ. տ. Стрѣ́лка; **-лочникъ** ա. երկթղ. ուղեփոխի (стрѣ́лка 6) վերակացու. **-льба́** է. 1, հրաձգութիւն. с. изъ ру́жей հրացանաձգութիւն. с. изъ пу́шекъ թնդանօթաձգութիւն. с. въ цѣль նշանով, նշանառու հրացանաձգութիւն. 2, ծակուն, ծակող ցաւ. 'ցոլքալը', 'ցոլքող'. с. въ уша́хъ: **-льби́ще** չ. 1, փորձնական հրացանաձգութեան տեղ. վայր. 2, նետի անցած տարածութիւնը. **-льбо́вый** ած. հրացանաձգութեան. **-льну́ть, ся** տ. Стрѣля́ть, ся; **-льчатый** ած. նետաձև. с. сводъ գոթական կամար. **-ля́ніе** չ. հրաձգութիւն, հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն. **-ля́ный** ած. գնդակահար, գնդակով, հրացանով զարկուած, սպանուած. **-ля́ть**, -лива́ть, **-льну́ть 1.** չ. ձգել, արձակել, (հրազէնը) պարպել. с. изъ лу́ка նետ ձգել, արձակել. с. изъ ру́жей, изъ пу́шекъ հրացան, թնդանօթ ձգել, արձակել. с дро́бью, пу́лями, карте́чью մանրագնդակներով ('սաչմա'), գնդակներով, կարտեչով ձգել (հրացան). с. въ кого́ մէկի վերայ հրացան (ատրճանակ ևլն) արձակել, հրազէն պարպել. с. по непрія́телю, по крѣ́пости изъ пу́шекъ թշնամուն, ամրոցը ռմբակոծել. 2, ն. հրազինով (հրացանով, ատրճանակով ևլն) սպանել, որսալ. с. у́токъ; с. по за́йцу; 3, չ. դէմք. ծակել, 'ցոլքալ'. у меня́ въ боку́, въ уша́хъ стрѣля́етъ; стрѣля́ющія бо́ли: **-ся** անդր. պիստոլէտներով, ատրճանակներով մենամարտել. они́ поссо́рились и бу́дутъ стрѣля́ться.

Стрѣха́ է. յարկ, տանիք:

Стря́|паніе չ. կերակուր եփելը, պատրաստելը. **-вать** ն. կերակուր եփել, պատրաստել. **-пня́** է. կերակուր եփելը, պատրաստելը. **-пу́ха** է. խոհարարուհի, կերակուրներ պատրաստող կին. աղջիկ. **-пческій** ած. փաստաբանի, -նական. **-пчество** չ. փաստաբանութիւն. փաստաբանական պաշտօն, 'փէշակ'. **-пчій**, аго ա. 1, փաստաբան. уѣ́здный с. գաւառական փաստաբան (տէրութիւնից նշանակուած). 2, արքունի պաշտօնեայ (նախկին ռուս ցարերի, արքաների):

Стря|са́ть, -сти́ (-су́ -су́тъ) ն. թօթափել, վայր ձգել. **-ся** անդր. թօթափուել, ընկնել. *надъ нимъ стрясла́сь больша́я бѣда́ նորա գլխին մեծ դժբախտութիւն եկաւ:

Стря́|хиваніе չ. թափ տալը, հեռացնելը, թօթափելը. **-хивать. -хáть, -хну́ть** ն. թափ տալ, հեռացնել. թօթափել. -хну́ть пери́ну անկողինը թափ տալ, 'ժաժ տալ'. -хну́ть пыль съ пла́тья շորից փոշին, թօզը թափ տալ. **-ся** անդր. թօթափուել, թափուել, ընկնել:

Сту|дени́стый ած. դոնդողի նման, դոնդողակերպ, -դանման. **-дёность** է. սառնութիւն, պաղութիւն:

Студе́н|тка է. ուսանողուհի. **-тскій** ած. ուսանողի, -ղական. **-тство** տ. Студе́нчество; **-тъ** ա. (լտ.) ուսանող. **-ческій** տ. Студе́нтскій; **-чество** չ. հ—ք. ուսանողութիւն. ուսանողներ:

Сту|дёный ած. սառ, պաղ, սառած, պաղած. **-день**, дня ա. դոնդող. **-денѣ́ть** չ. դէմք. սառչիլ, պաղիլ. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ). ост— ն. սառեցնել, պաղեցնել. **-ся** անդր. սառչիլ, պաղիլ:

Сту́дія է. (իտ.) նկարչի, արուեստագէտի սենեակ, արհեստանոց, նկարչարան, նկարչատուն:

Сту́|жа է. 1, սաստիկ ցուրտ, ցրտութիւն. 2, եկ. սլ. դող, տենդ. **-жу́** տ. Студи́ть.

Сту́|кальце չ. ծեծիչ, ծեծան, մուրճ (դռան). **-каніе** չ. բախելը, զարնելը, ծեծելը, թակելը, թխթխկացնելը. **-кать, ся, -кнуть, ся** չ. բախել, զարնել, ծեծել, թակել, թխթխկացնել. сту́кнуть. сту́каться въ дверь դուռը բախել, թխթխկացնել. сту́кнуться лбомъ объ стѣ́ну ճակատը պատին զարկել. *ему́ сту́кнуло со́рокъ лѣтъ նորա քառասուն տարին լրացաւ. **-котня́** է. թրխթխկոց, աղմուկ, ժխոր. **-къ** ա. 1, բախելը, թակելը. զարնելը, ծեծելը. թխթխկացնելը. 2, թխթխկոց, աղմուկ, ժխոր. с. бараба́-

на թմբուկի աղմուկը. стукъ стукъ ձգ. թը՛խկ, թը՛խկ:

Сту́|ликъ ա. պստիկ աթոռ, աթոռակ. **-лишко** ա. նխտ. վատ, անպէտք աթոռ. **-лище** ա. յեղ. մեծ, ահագին աթոռ. **-лъ** ա. (յ. сту́лья, ьевъ) **1**, աթոռ. пода́ть с.; имѣ́ть с. 'դուրս գնալ', բնական կարիքը կատարել. **2**, առհ. կոճղ, կարճլիկ 'քօթուկ'. 'քօթուկի' կտոր. с. подъ нако́вальный զնդանի [տակի] կոճղ. мясни́чій с. մսավաճառի, 'դասարի', միս կտորելու կոճղ, սեղան. **-льный** ած. աթոռի с. чехо́лъ; **-льчикъ** նւզ. տ. Стулъ.

Сту́па է. **1**, սանդ, անկան, 'հավանք'. *его въ с—ѣ пестóмъ не утолчёшь նա խիստ յամառ է, անկոտրում է. **2**, *անարի, 'թամբալ', 'դդում' կին:

Сту|па́ніе չ. **1**, ոտք մի բանի վերայ դնելը, կոխելը. **2**, գնալը, քայլելը, մանգալը. **-па́ть**, -пи́ть չ. **1**, на что ոտք մի բանի վերայ դնել, մի բան կոխել. онъ осторо́жно ступи́лъ на ковёръ; с. на ка́мень քարի վերայ կանգնել. **2**, գնալ, քայլել, ման գալ. ребёнокъ начина́етъ с. մանուկը սկսում է ման գալ. ступа́й скорѣ́е за до́кторомъ շուտով վազիր բժշկի յետևից. ямщи́къ, ступа́й скорѣ́е կառապան, արագ քշիր:

Сту|пе́нный ած. աստիճանի. **-пе́нь** է. **-пе́нька** նւզ. աստիճան. пе́рвая с. у лѣ́стницы; с. тро́на, алтаря́; **-пе́нчатый** ած. աստիճաններից բաղկացած. **-пи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́) տ. Ступа́ть; **-пица** է. կունդ (անուի, 'ական'). грязь была́ по с—ы այնպէս ցեխ էր, որ անիւները մինչև կունդը մէջը թաղւում էին. **-пичный** ած. կնդի. **-пка** է. **1**, նւզ. պստիկ սանդ, անկան. **2**, կոնաձև բանի կտոր. **-пня́** է. ոտի տակ, ոտի տակի կողմ, ներբան, ոտի թաթ. «... переступа́я бо́сыми нога́ми и оставля́я по пыли́ я́сный слѣдъ ступни́ съ пятью́ па́льцами»; **-почка** նւզ. տ. Сту́пка.

Стуффа́тъ ա. (ֆր?) ստուֆատ (մսեղէն կերակուր մի):

Сту|ча́ніе չ. զարկելը, զարնելը, բախելը, ծեծելը, թխթխկացնելը. **-ча́ть** ն. բախել. զարնել. ծեծել թխկացնել, թխթխկացնել. с. въ стѣ́ну, պատը, պատին զարկել. с. въ полъ յատակը, յատակին զարկել, ծեծել. с. нога́ми въ полъ ոտները յատակին զարկել, ոտներով յատակը ծեծել. пло́тники рабо́тая стуча́тъ հիւսները բանելիս թխթխկացնում են, թխթխկոց են հանում. с. կմ стуча́ться въ дверь դուռը բախել, թխթրխկացնել. с. зуба́ми ատամները կափկափել, 'չխչխկացնել'. **-ся** անդ. զարկել, զարնել, բախել, ծեծել, թխթխկացնել. с. въ дверь.

Стушева́ться (-шу́юсь -ются) չ. չքանալ, անյայտանալ, իր նշանակութիւնը բոլորովին կորցնել:

Стъ ձգ. ս՛սս, ս՛տ:

Сты|ди́ть (-жу́ -ди́тъ), уст— ն. ամաչացնել, ամօթահար անել. **-ся** անդ. ամաչել, ամօթահար լինել. стыди́тесь говори́ть э́то; я стыжу́сь, что сдѣ́лалъ э́то: какъ! вы не стыди́тесь утвержда́ть э́то! **-дли́вица** է. բս. Mimosa pudica, պատկառուկ. **-дли́во** չ. ամօթխածութեամբ, ամօթով, պատկառանքով, ամաչելով. **-дли́вость** է. ամօթ-պատկառանք, ամօթխածութիւն, ամաչկոտութիւն. она́ забы́ла вся́кую с. նա ամօթ-պատկառանք մոռացել է. **-дли́вый** ած. ամօթխած, ամաչկոտ, ամօթով. с. кусо́къ վերջին կտոր (սկուտեղի մէջ մնացած). с. изъ-за стола́ голо́дный встаётъ; **-дно** ղեմ. ամօթ է. э́то с. այդ ամօթ [բան] է. мнѣ за васъ с. ես ձեր փոխարէն ամաչում եմ. не с. ли вамъ говори́ть такъ? какъ вамъ не с. лгать ամօթ չէ՞ ձեզ համար սուտ խօսել. **-дъ**, а́ ա. ամօթ. պատկառանք. вводи́ть, приводи́ть въ с. ամաչեցնել. онъ весь с. потеря́лъ նա ամօթ-պատկառանքը կորցրել է. не имѣ́ть ни с—а́, ни со́вѣсти ոչ ամօթ և ոչ պատկառանք ունենալ. ло́жный с. կեղծ ամօթխածութիւն. сгорѣ́ть со стыда́ ամօթից գետին մտնել. вспы́хнуть отъ с—а́ ամօթից կարմրել, կարմրատակել. верну́ться со с—о́мъ, не успѣ́въ въ дѣлѣ; къ с—у́ человѣ́чества ՚ի նախատինս մարդկան. къ с—у́ моему́ я до́лженъ призна́ться, что... ես ամաչելով կմ ամօթով պիտի խոստովանեմ, որ... вы́гнать кого́ со с—о́мъ մէկին անարգանքով վռնտել, արտաքսել, դուրս խրկել:

Сты|ка́ть, соткну́ть ն. միացնել, կցել (երկու առարկաների ծայրերը). **-ся** անդ. միմեանց զարկուել, բախուել. **-къ** ա. միացում, կցում, միացման, կցման տեղ, կապ, կցուածք. «равномѣ́рно вздра́гивая на сты́кахъ ре́льсовъ, ваго́нъ прокати́лся ми́мо платфо́рмы».

Сты́лу մ. քամակից, յետևից:

Сты́нуть չ. **1**, սառչիլ, պաղիլ. **2**, ցըրտից խտանալ, թանձրանալ:

Стырь ա. փայտի կտոր, որով քամաղացը (քամու ջաղացը) բան են դցում:

Стыть (ներկյ сты́ну -нутъ; -нь) տ. Сты́нуть; при ви́дѣ э́того зрѣ́лища мозгъ парализу́ется, кровь сти́нетъ въ жи́лахъ.

Сты́|чка է. **1**, տ. Стыкъ: **2**, կռիւ, հրարանցում, ընդհարում. **-чно́й** ած. միմեանց հետ կցած, միացրած. միքանի կտորներից բաղկացած, որոնք միմեանց հետ կցած, միացրած են:

Стѣ|на́ է. **-нка** նւզ. **1**, պատ, որմ. с—ы ко́мнаты; ка́менная, глинобитная с.; *лѣзть на́ с—у կատաղել, 'գազազել'. я живу́ съ нимъ объ с—у իմ և նորա բնակարանները կից՝են. приби́ть къ с—ѣ́ объявле́ніе; итти́ на непрія́теля с—о́ю զօյգ շարքերով գնալ թշնամու դէմ. стѣ́ну лбомъ не прошибёшь (առծ.) զօռով բան չի լինի. проси́, брани́ его́, ему́ какъ къ с—ѣ́ горо́хъ (առծ.) նորա երեսը գոմշի կաշի է, նորա վերայ ոչինչ չէ ազդում. **2**, պարիսպ. крѣпостныя с—ы; городска́я с.; обнести́ го́родъ с—о́ю; Кита́йская с.; **3**, ցանկապատ. огра́дная с. для двора́, са́да; расту́щій на с—ахъ բս. որմնաբոյս. **4**, կողք. տփ. с—ы у сундука́, у корабля́ սնդուկի, նաւի կողքերը. с—ы у пу́шки, у трубы́ թնդանօթի, խողովակի պատերը կմ տփերը. с—нки у сосу́довъ, у желу́дка անօթների, ստամոքսի պատերը կմ կողքերը. **-нни́ца** է. բս. Parietaria officinalis, կաուինչ, պապկե-

խոտ (սոխորմ). **-нно́й** ած. պատի, որմի, որմա—. պարսպի. ցանկապատի. с—а́я жи́вопись որմանկարչութիւն. с—ы́е часы́; с—ы́я ка́рты պատի քարտէզներ (աշխարհագրական). **-нобитный** ած. պարսպակործան. с—ая маши́на տ. Стѣноло́мъ; **-нола́зъ** ա. կնդ. Trichodroma muraria, որմագնաց (թռչ.). **-ноло́мъ** ա. պարսպակործան մեքենայ. **-нопи́сный** ած. 1, որմանկարչութեան. 2, որմանկար, որմի վերայ նկարած. с—ые образа́; **-нопись** է. որմանկարչութիւն. **-ночка** նւզ. տ. Стѣ́нка.

Стѣ‖сне́ніе չ. 1, սեղմում, սխմում, ճնշում. 2, ճնշում, նեղութիւն. с. се́рдца սրտնեղութիւն. у него́ замѣча́ется нѣкоторое с. въ дыха́ніи նորա շնչառութեան մէջ փոքր ինչ ճնշում է նկատւում. цензу́рныя с—ія: тамъ, гдѣ есть с., тамъ нѣтъ удово́льствія; онъ испы́тываетъ вре́менное с. въ сре́дствахъ նա ժամանակաւորապէս նիւթական անձուկ վիճակի մէջ է. безъ с—ія առանց քաշուելու. **-снённый** ըյ. ած. 1, շրջապատուած, սեղմուած. страна́ с—ая съ двухъ сторо́нъ мо́ремъ; 2, ճնշուած, նեղ, անձուկ. э́тотъ купе́цъ нахо́дится въ с—омъ положе́ніи; **-сни́тельный** ած. ճնշող, -դական, նեղող, նեղացնող, ճնշում, նեղութիւն պատճառող. для насъ стѣсни́тельно имѣ́ть въ кварти́рѣ жи́льца: **-сня́ть, -сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, սեղմել, սխմել, ճնշել. корсе́тъ стѣсня́етъ грудь; 2, ճնշել, նեղացնել. э́ти мѣ́ры стѣсня́ютъ торго́влю; э́то его́ ничу́ть не стѣсня́етъ դորանից նա ամենևին չէ քաշւում. бою́сь -ни́ть васъ վախենում եմ, որ ձեզ նեղութիւն տամ. с. другъ дру́га միմեանց նեղացնել, խանգարել. с. дѣ́йствія непріѧ́тельской а́рміи թշնամու զօրաբանակի գործողութիւններին արգելք. խոչընդոտ հանդիսանալ. не стѣсня́йте себя́ вре́менемъ ժամանակի համար մի նեղանաք. արէք, երբ ժամանակ ունենաք. **-ся** անդր. ճնշուել, նեղանալ. 'քաշուել'. наро́дъ стѣсни́лся на у́лицѣ ժողովուրդը խռնուել է փողոցում. онъ ниче́мъ не стѣсня́ется նա ոչ մի բանից չէ քաշւում. не стѣсня́йтесь մի քաշուէք, մի նեղանաք. не стѣсня́ясь пре́жними распоряже́ніями առանց ուշադրութիւն դարձնելու առաջուայ կարգադրութիւնների վրայ, առանց քաշուելու առաջուայ կարգադրութիւններից։

Стя́‖гиваніе չ. 1, սեղմելը, պրկելը, տինգ, պիրկ, գիլ քաշելը. 2. ծծկելը. 3, քաշելը. հանելը. **-гивать**, -ну́ть ն. 1, սեղմել, պրկել. տինգ, պիրկ, գիլ քաշել. с. та́лію ремнём; с. крѣ́пче корсе́тъ; 2, կծկել. у меня́ ру́ку стя́гиваетъ ձեռքս կծկւում է. 3, քաշել. հանել. 4, գողանալ, 'թռցնել'. онъ стяну́лъ кусо́къ холста́ у своего́ сосѣ́да; вори́шка стяну́лъ плато́къ изъ карма́на: **-ся** անդր. 1. սեղմուել, իրեն իր իրանը սեղմել. պրկել, պիրկ կապել. 2, կծկուել, հաւաք գալ. **-гъ** ա. 1, դրօշակ. 2, դրօշակի, նիզակի կոթ. 3, մորթած և մաշկած եղջերուաւոր անասունի իրան. 4, լծակ։

Стяжа́‖ніе չ. 1, վաստակելը, ձեռք բերելը. 2, վաստակ. **-тель** ա. **-тельница** է. վաստակող այր, կին. **-тельный** ած. շահասէր. **-ть** ն. վաստակել, շահել, ձեռք բերել. с. себѣ́ сла́ву, извѣ́стность свои́ми труда́ми; с. себѣ́ ла́вры.

Стяну́ть, ся տ. Стя́гивать, ся.

Су ա. անհ. (ֆր.) սու (ֆրանսիական դրամ)։

Субалте́рнъ‖ ա. (ֆր.) ստորադրեալ. **-офице́ръ** ա. (ֆր.) տ. 'Оберъ-офице́ръ.

Суббо́‖та է. (եբր.) շաբաթ [օր]. Вели́кая-с. մեծ պասի վերջին շաբաթ[օր]ը. **-тникъ** ա. շաբաթապահ (հնահաւատ աղանդաւոր, որ շաբաթ օրը պաս է պահում). **-тній** ած. շաբաթի. с. день շաբաթ օր։

Субверси́вный ած. (լտ.) յեղափոխական. յեղաշրջական. с—ыя идéи.

Субкоми́ссія է. ենթակոմիսիա։

Субли‖ма́тъ ա. (լտ.) քիմ. 1, սուբլիմատ, զտած, վերացրած նիւթ. 2. տ. Сулема́; **-ма́ція** է. (լտ.) **-ми́рованіе** չ. քիմ. զտում, վերացնում. **-ми́ровать** (-рую -ютъ), **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) ն. քիմ. զտել, վերացնել (ջերմութեամբ պինդ, բայց ցնդական մարմինը գոլորշիացնելով և զատելով ոչ ցնդականից, վերացնել և նստեցնել դատիչ անօթի (թորանօթի) համեմատաբար սառն մասում)։

Субордина́ція է. (լտ.) ստորադրելութիւն. անպայման հնազանդութիւն։

Субре́тка է. (ֆր.) թատր. սուբրետուհի (տանտիկնոջ խորամանկ և քսու նաժիշտը, օպերէտի և կատակերգութեան մէջ տիպ ջահել և ծաղրաշարժ աղջկայ)։

Субси‖ди́рованіе չ. օժանդակելը, -կում. **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. օժանդակել. с. церко́вно-прихо́дскія шко́лы; газе́ты, субсиди́руемыя прави́тельствомъ; **-дія** է. (լտ.) [նիւթական] օժանդակութիւն։

Субста́нція է. (լտ.) էութիւն, գոյութիւն։

Субститу́ція է. (լտ.) իրւբ. ժառանգ նշանակելը, ճանաչելը (մի երկրորդ անձի, որին կտակուող կայքը պիտի անցնի կտակի մէջ նշանակուած բուն ժառանգի մահից յետոյ)։

Субстра́тъ ա. (լտ.) 1, հիմք, հիմնական, էական մաս, էութիւն (իրի.) 2, բնաւ. գործարանաւոր նիւթ։

Субти́ль‖ность է. նրբութիւն, քնքշութիւն. ճարտարութիւն, խորամանկութիւն, հնարագիտութիւն. **-ный** ած. (լտ.) նուրբ, քնքոյշ, նրբակիրթ. ճարտար, խորամանկ. խորագէտ, հնարագէտ, հնարիմաց։

Субъе‖кти́вно մ. անձնականապէս. **-кти́вность** է. անձնականութիւն. **-ктъ** ա. (լտ.) անձ. անհատ։

Субъ-инспе́кторъ ա. (լտ.) տեսչի օգնական։ [տակ ընծայած տարեկայ։

Сувени́ръ ա. (ֆր.) յիշատակ; իբրև յիշա-

Сувере‖ните́тъ ա. բարձրագոյն իշխանութիւն, գերիշխանութիւն. **-нный** տ. Сюзере́нный; **-нъ** ա. (ֆր.) 1. սուվէրէն (հին ոսկի, ոսկէ դրամ). 2, տ. Сюзере́нъ.

Суво́йка է. կնդ. Vorticella, լսեոնիկ (հեղական մի — infusorium).

Сугли́‖нистый ած. կաւից և աւազից բաղկացած, կաւախառն և աւազախառն.

-нокъ, нка ա. *կաւախառն և աւազախառն գետին, հող։*

Сугро́‖бикъ ա. *նւզ. ձիւնի փոքրիկ կոյտ.* **-бистый** ած. *ձիւնի կոյտերով ծածկուած.* **-бище** ա. *յւճւ. մեծ, ահագին ձիւնի կոյտ.* **-бъ** ա. *ձիւնի կոյտ։*

Сугу‖би́ть (-блю́ -бя́тъ), ус—բ. *կրկնապատկել, երկպատկել. բազմացնել.* **-ся** *չեզ. կրկնապատկուել, երկպատկուել. բազմանալ.* **-бица** ի. *կրկնապատիկ, երկպատիկ թիւ, քանակութիւն.* сугу́бицею մ. *կրկնապատիկ, երկու անգամ աւելի.* **-бо** մ. *կրկնապատիկ, երկու անգամ աւելի.* **-бый** ած. *կրկնակի, կրկնապատիկ, երկպատիկ։*

Суда‖ко́вый ած. *շիղաձկան.* **-къ**, а́ ա. *կնդ.* Lucioperca sandra, *շիղաձուկ։*

Суда́‖рикъ *նւզ. ռմկ.* տ. Су́дарь; **-рушка** ի. **1**, *փղբշ. սիրելի, յարգելի տիկին.* **2**, *սիրուհի.* **-рчикъ** ա. *նւզ. պարոնիկ[ըս].* **-рыня** ի. **1**, *տիկին.* **2**, *օրիորդ.* **-(су́-)рь** ա. *տէր, պարոն։*

Судачёкъ տ. Судачо́къ.

Суда́чить (-чу -чатъ) բ. և չ. *ռմկ. չարախօսել, վատաբանել. զրպարտել.* **-ся** *չեզ. միմեանց վերայ չարախօսել, միմեանց վատաբանել, զրպարտել, միմեանց հետ կռուել։*

Суда‖чи́ще ա. *յւճւ. մեծ, ահագին շիղաձուկ.* **-чёкъ**, чка́ ա. *նւզ. պստիկ շիղաձուկ։*

Су‖де́бникъ ա. *օրէնսգիրք. պատմ. Յովհաննէս IV. ցարի օրէնսգիրքը.* **-де́бный** ած. *դատաստանական, դատական.* с—ая власть; с—ая пала́та տ. Пала́та; с—ое вѣ́домство; с. слѣ́дователь; преслѣ́дованіе с—ымъ поря́дкомъ *հետամտութիւն դատաստանական, դատական կարգով.* с. пригово́ръ; с. при́ставъ; с—ое засѣ́даніе; присуди́ть къ упла́тѣ с—ыхъ изде́ржекъ; с—ые чины́ *դատական պաշտօնեաներ.* **-де́йскій** ած. **1**, *դատաւորի, -բական.* с. пригово́ръ; **2**, *դատարանի, -նական.* суде́йская, ой ի. *դատարան[ական դահլիճ]։*

Судё‖нко, **-нышко** չ. *նւզ. նխտ. պստիկ, ողորմելի նաւ, նաւակ։*

Су‖ди́лище չ. *դատական, դատաստանական ատեան, գիւան.* **-ди́ть** (-жу́ -дятъ; -ди́) բ. **1**, (ос—) *դատել, դատաստան կարել.* с. кого́ вое́ннымъ судо́мъ; с. кого́ не обыкнове́ннымъ судо́мъ, а осо́бою коми́ссіею; не суди́ меня́ ни въ чёмъ *ոչ մի բանում ինձ մի մեղադրիր, մի դատապարտիր.* **2**, (разс—) չ. о комъ, о чёмъ *մէկի, մի բանի մասին դատել, դատողութիւն անել.* с. о други́хъ по себѣ́; с. о людяхъ по нару́жности; онъ су́дитъ объ э́томъ, какъ слѣпо́й о цвѣта́хъ; с. о чёмъ хладнокро́вно; судя́ по тому́, какъ иду́тъ дѣ́ла *կմ* судя́ по хо́ду дѣлъ *գործերի ընթացքին նայելով.* онъ обо всёмъ ря́дитъ и су́дитъ *նա կարած գդալի պէս ամեն բանի մէջ է ընկնում.* ему́ суждено́ умере́ть въ изгна́ніи *նորան վիճակուած է մեռնել աքսորում.* **-ся** *չեզ. դատ. դանգատ մղել, վարել.* с. съ кѣмъ по долга́мъ.

Су́дно չ. **1**, (յ. суда́, о́въ) *նաւ.* вое́нное с. *մարտանաւ, ռազմանաւ.* морехо́дное с.; купе́ческое с.; рыболо́вное с.; паровое с.; па́русное, гребно́е с.; **2**, (յ. су́дны, су́денъ) տ. Стольча́къ.

Су́дный ած. *դատական, դատաստանական.* с—ое дѣ́ло *դատական գործ, դանգատ։*

Судо‖во́й ած. *նաւի, նաւա—.* с. журна́лъ *նաւամատեան.* **-вщикъ**, а́ ա. *նաւատէր։*

Судоговоре́ніе չ. *իրւբ. դատական պատճառաբանութիւն, դատաստանի առաջ պատճառներ, ապացոյցներ առաջ բերելը։*

Судо́къ, дка́ ա. (և յ. судки́, о́въ) **1**, *սկուտեղ.* **2**, *սեղանի պատկանելիք, դնելիք (որի մէջ դրուած են քացախի և իւղի շշիկները, մանանեխը, պղպեղը են)։*

Судомо́й‖ка ի. **1**, *ամաններ լուացող կին, աղախին.* **2**, *ամաններ լուանալու փալաս, կեղեւաթելեր* (моча́лка); **3**, *ամաններ լուանալու լագան, անօթ.* **-ный** ած. *ամաններ լուանալու։*

Судопроизво́д‖ственный ած. *դատավարական.* с—ые а́кты; **-ство** չ. *դատավարութիւն, դատական գործառնութիւն.* гражда́нское, уголо́вное с.

Судо‖промы́шленникъ ա. **1**, *նաւագործ, նաւեր շինող և ծախող.* **2**, *նաւավար, նաւով ապրանքներ կրող, փոխադրող.* **-рабо́чій** ած. *նաւի վերայ բանող, աշխատող.* судорабо́чій, аго ա. *նաւի բանուոր, աշխատաւոր։*

Су́доро‖га ի. *ցնցում, ցնցմունք, ջղաձգութիւն. գելում, կծկում (մկանների).* схва́ченный с—ою; одержи́мый с—ою; подве́рженный с—амъ; **-жно** մ. *ջղաձգաբար, ցնցումով, ցնցուելով.* **-жный** ած. *ջղաձգութեան, -ձգական.* с припа́докъ.

Судостро‖е́ніе չ. *նաւաշինութիւն, գետագնաց նաւերի շինութիւն.* **-и́тель** ա. *նաւագործ, նաւ շինող.* **-и́тельный** ած. *նաւաշինութեան։*

Судоустро́йство չ. *դատավարութիւն, դատաստանական, դատավարական ձև, կազմ։*

Судо‖хо́децъ, дца ա. *նաւագնաց.* **-хо́дность** ի. *նաւագնացութիւն.* **-хо́дный** ած. *նաւագնաց.* с. кана́лъ; **-хо́дство** չ. *նաւագնացութիւն.* **-хозя́инъ** ա. *նաւատէր, նաւի տէր, նաւի սեպհականատէր։*

Судъ, а́ ա. **1**, *դատարան, դատաստանատուն. դատական ատեան.* с. пе́рвой инста́нціи *առաջին իրաւասութեան դատաստանական ատեան.* гражда́нскій. уголо́вный с. *քաղաքացիական, քրէական դատարան.* с. съ прися́жными засѣда́телями *երդուեալ ատենակալների դատարան.* окружно́й, окру́жный с. *նահանգական դատարան.* вы́сшій, ни́зшій с.; верхо́вный с.; духо́вный с.; вое́нный с. *զինուորական դատարան.* кассаціо́нный с. *վճռաբեկ ատեան.* трете́йскій с. *միջնորդ դատարան.* миро́вой с. *հաշտարար դատարան, ատեան.* **2**, *դատ, դատաստան.* отда́ть подъ с. *դատի ենթարկել.* позва́ть къ суду́ *դատի կանչել.* вѣ́даться съ кѣмъ с—о́мъ *մէկի հետ դատ սկսել.* стра́шный с. *ահեղ դատաստան.* въ день стра́шнаго суда́; отдаю́ э́тотъ посту́покъ на вашъ с., на с. пу́блики; Бо́жій с. *պատմ. Աստծու*

դատաստան, վճիռ. находи́ться подъ с—о́мъ դատի տակ գտնուել. пе́редъ судо́мъ свое́й со́вѣсти իւր խղճի դատաստանի առաջ. чини́ть с. и распра́ву դատաստան անել կմ կարել։

Судь‖ба́, -би́на է. վիճակ, դրութիւն. բաղդ, ճակատագիր. быть дово́льнымъ свое́ю с—о́ю իւր վիճակից գոհ լինել. жа́ловаться на с—у́ իւր չար բախտից գանգատուել. с. моя́ рѣшена́ իմ բախտը որոշուած է. не с. ему́ жени́ться на не́й նորան չէ վիճակուած նորա հետ ամուսնանալու. опредѣле́ніе с—ы́ ճակատագրի որոշումը. *с. ему́ благопрія́тствуетъ բաղդը նորան հովանաւորում է. моя́ зла́я с. իմ չար բախտը. превра́тности с—ы́ բաղդի դժպհի բերումներ, պատահարներ. нельзя́ избѣжа́ть свое́й с—ы́ չէ կարելի իւր ճակատագրից խուսափել. вѣ́рованіе въ неизбѣ́жность с—ы́ ճակատագրական անհրաժեշտութեանը հաւատալը. с—ы госуда́рства պետութեան բախտը, վիճակը. с—ы Бо́жіи неисповѣди́мы նախախնամութեան տնօրինութիւններն անհասանելի են. это дѣ́ло бро́шено на произво́лъ с—ы́ այդ բանը թողնուած է բաղդի բերման. каки́ми с—а́ми вы здѣсь? այդ ո՞ր քամին է ձեզ այստեղ բերել, այդ ո՞ր խաչիցն է, որ դուք այստեղ էք։

Судья́ ա. դատաւոր. мирово́й с.; трете́йскій с. միջնորդ դատաւոր. быть с—ёю; вы хоро́шій с., цѣни́тель въ дѣ́лѣ иску́сства.

Суевѣ́‖ріе չ. սնահաւատութիւն, սնապաշտութիւն, սնոտիապաշտութիւն. **-рка** է. սնահաւատ, սնապաշտ, սնոտիապաշտ կին, աղջիկ. **-рничать** չ. սնահաւատ, սնապաշտ լինել. **-рность** է. սնահաւատ, սնապաշտ լինելը, սնահաւատութիւն, սնապաշտութիւն, սնոտիապաշտութիւն. **-рный** ած. սնահաւատ, սնապաշտ, սնոտիապաշտ. **-рство** տ. Суевѣ́ріе; **-ръ** ա. սնահաւատ, սնապաշտ, սնոտիապաշտ։

Суему́дріе չ. կեղծ, նանիր իմաստութիւն, իմաստակութիւն, սոփեստութիւն։

Суе‖та́ է. 1, ունայնութիւն. мі́рскія с—ы́ աշխարհային ունայնութիւններ. с. суе́тъ и вся́ческая с. ունայնութիւն ունայնութեանց, ամենայն ինչ ունայնութիւն է. *отказа́ться отъ свѣ́та и отъ суе́тъ его́; 2, հոգս, ցաւ, ‘դարդ‘. խռովութիւն, անհանգստութիւն. дома́шнія с—ы́; въ э́томъ до́мѣ больша́я с. այդ տան մէջ մեծ շարժում, մեծ անհանգստութիւն կայ. 3, հօր. շարունակ դէս ու դէն ընկնող, անհանգստացող, մտացրաղ մէկ. **-ти́ться** (-чу́сь -тя́тся) անդր. շարունակ դէս ու դէն ընկնել, վազվզել, անհանգըստանալ, չարչարուել. до́ма всѣ суетя́тся տանը բոլորն էլ զբաղուածի պէս դէս ու դէն են ընկնում, տանը մեծ շփոթութիւն, մեծ իրարանցում կայ. **-тли́во** մ. անհանգստութեամբ. **-тли́вость** է. մեծ շարժում, անհանգստութիւն, շփոթ. **-тли́вый** ած. մտացրաղ, անհանգիստ, հոգսերից նեղուող, նեղացող, նեղուած։

Су́ет‖но մ. զուր, ապարդիւն կերպով, ընդունայն. **-ность** է. ունայնութիւն, ընդունայնութիւն, ընդունայն, ոչինչ բան, փչութիւն. свѣ́тская с. աշխարհային ունայնութիւն. **-ный** ած. զուր, ունայն, ընդունայն, փուչ, ոչինչ, ապարդիւն, նանիր, սին. աշխարհային, հողեղէն, անցական։

Сужде́ніе չ. 1, դատելը. 2, դատողութիւն, վճիռ. 3, եզրակացութիւն։

Су́же́ніе չ. նեղացնելը. նեղանալը, անձկանալը. с. ру́сла рѣки́ увели́чиваетъ ско́рость тече́нія.

Су́женый բյ. ած. ճակատագրից, բախտից որոշուած, վիճակուած, նախասահմանուած. с.-ря́женый փեսայ, ‘նշանած‘. с—аго и на конѣ́ не объѣ́дешь կմ с—аго ни обойти́, ни объѣ́хать քո ճակատագրից (քեզ վիճակուած փեսայից) խուսափել չես կարող։

Су́‖живаніе տ. Су́же́ніе; **-живать, -зить** (-жу -зятъ) ն. նեղացնել, նեղ, անձուկ դարձնել. **-ся** անդր. նեղանալ, անձկանալ, նեղ, անձուկ դառնալ։

Су́‖ка է. քած շուն, ‘դանչըղ‘. **-кинъ, а, о** ած. շան. *с. сынъ գռեհկ. շան որդի։

Сук‖ни́шко չ. նխտ. վատ, անպէտք մահուդ. **-но́** չ. մահուդ. *держа́ть дѣ́ло подъ с—о́мъ գործը ձգձգել. *положи́ть дѣ́ло подъ с. գործը քնացնել. **-нова́лъ** ա. մահուդ պատրաստող. **-нова́льный** ած. մահուդ պատրաստելու. **-нова́льня** է. մահուդ պատրաստելու տեղ. **-нодѣ́ліе** չ. մահուդ պատրաստելը, մահուդագործութիւն։

Сукова́тый ած. ճիւղապատ, բազմաճիւղ. ‘խլաշատ‘, կոշտաշատ, ‘խլոտ‘, ‘խլխլոտ‘. с—ая па́лка կոշտաշատ, ‘խլխլոտ‘ գաւազան։

Сукó‖нка է. մահուդի կտոր, որով մի բան շփում կմ սրբում, մաքրում են. **-нный** ած. մահուդի. с. това́ръ մահուդեղէն. **-ночка** նւզ. տ. Суко́нка; **-нщикъ** ա. 1, մահուդագործ. 2, մահուդավաճառ։

Су́крови‖ца է. արիւնաջուր, արեան ջրալի մասը. արիւնալից շարաւ, թարախ (վէրքի). **-чный** ած. արիւնաջրային. արիւնալից թարախով, շարաւոտ։

Сукро́мъ տ. За́кромъ 1.

Суку́рсъ տ. Секу́рсъ.

Сукъ, а́ ա. (յ. су́чья, ьевъ) 1, ճիւղ, ոստ, ‘շիւ‘. 2, կոշտ, ‘խիլ‘ (ծառի)։

Су‖ле́йка, -ле́ечка նւզ. տ. Суле́я; **-ле́йниковыя** ած. расте́нія բս. կորոտազգիներ. **-ле́йникъ** ա. 1, բս. Anona, կորոտի. 2, կորոտ։

Сулема́ է. (լտ.) սուլէմա, քլորային մնդիկ։

Суле́ніе չ. խոստանալը. խոստում։

Суле́я է. տափակ շիշ մի։

Сули́ть (-лю́ -ля́тъ), пос— ն. խոստանալ. с. золоты́я го́ры ամէն տեսակ բարիքներ խոստանալ. мно́го сули́тъ, да ма́ло даётъ (առծ.). не сули́ бычка́, дай ча́шку молочка́ կմ не сули́ журавля́ въ не́бѣ, лу́чше дай сини́цу въ ру́ки (առծ.) այսօրուայ թռչնի ձուն լաւ է, քան վաղուայ դմակը. **-ся** չ. խոստանալ, խոստում անել։

Су́лица է. հնց. նիզակ, տէգ, աշտէ։

Сулóгъ ա. կտոր մի երբեմն զարդ եպիսկոպոսական գաւազանի։

Сулóй ա. ծովգ. ջրապտոյտ (այն տեղում, ուր գետը թափւում է ծովի մէջ)։

Султá‖нка է. կնդ. ա, Mullus barbatus, արքայաձուկ, մօրուաձուկ (տճ. բարբունիա). բ, Porphyrio, սուլթանահաւ. **-нный** ած. փետրափնջի, փետրազարդի, ցցունքի, ձարազարդի. **-нскій** ած. սուլթանի, -նական. **-нша** է. սուլթանուհի. **-нъ** ա. (արբ.) 1, սուլթան. 2, ցցունք, փետրափունջ, փետրազարդ, ձարազարդ (գլխարկի, սաղաւարտի)։

Сульфáтъ ա. քիմ. ծծմբատ կմ ծծըմբաթթուուտ աղ։

Сумá է. պարկ, մախաղ, 'գիզա'. патрóнная с. ռզմ. պատրոնտաշ, փամփշտապարկ. перемётная с. խուրջին. *пустить съ с—óю մուրացկան, 'ուզող' դարձնել. *пойти съ с—óю մուրացկան դառնալ. *ходить съ с—óю մուրալ, մուրացկանութիւն, 'ուզողութիւն' անել։

Сумасбрó‖дничать չ. խելառ, խենթ, խև, ցնորական բաներ անել կմ բանել, խելառութիւն, խենթութիւն, խևութիւն, յիմարութիւն, 'գժութիւն' անել. **-дный** ած. խելառ, խենթ, խև, յիմար, տխմար, 'գիժ'. **-дство** չ. խելառութիւն, յիմարութիւն, խենթութիւն, խևութիւն, 'գժութիւն', տխմարութիւն. **-дъ** ա. խելառ, խենթ, խև, յիմար, 'գիժ', տխմար ոմն։

Сумасшé‖дшій ած. խելագար, խելացնոր, ցնորուած, 'գժուած'. *с—ая цѣнá խիստ բարձր գին. **-ствіе** չ. խելագարութիւն, խելացնորութիւն, 'գժութիւն'։

Суматóха է. շփոթ, շփոթութիւն, աղշող, խառնակութիւն, իրարանցում։

Сумáхъ ա. բս. Rhus cotinus, սպարակ։

Сумбý‖рный ած. յիմար, անմիտ, անհեթեթ. **-ръ** ա. յիմարութիւն, անմտութիւն, անհեթեթութիւն. անկարգութիւն. какóй с.! ի՜նչ անհեթեթութիւն։

Сýме‖речный ած. աղջամղջային, վերջալուսի. արշալուսի. с—ыя бáбочки կնդ. երեկոյեան թիթեռներ. **-рки**, рекъ է. յ. աղջամուղջ, 'ժանգառք'. вечéрнія с. վերջալոյս, իրիկնամուտ. ýтреннія с. արշալոյս, առաւօտամուտ. въ с. աղջամղջին։

Су‖мúща է. յւղլ. մեծ, ահագին պարկ, մախաղ. **-мка** է. նւզ. տ. Сумá; пастýшья с. բս. Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծտապաշար). сердéчная. околосердéчная с. կզմխ. սրտի պարկ, սրտապարկ։ [вáться, -мнѣ́ніе.

Сум‖левáться, -лéніе տ. Сомнѣ-

Сýм‖ма է. (ֆր.) գումար. **-мúрованіе** չ. գումարելը, -րում. **-мúровать** (-рую -ютъ) ն. մաթմ. գումարել։

Сýмоч‖ка նւզ. տ. Сýмка; слёзная с. կզմխ. արտասուապարկուկ. **-ный** ած. պարկի, պարկիկի, մախաղի։

Сýмра‖къ ա. 1, աղջամուղջ, 'ժանգառք'. 2, կիսախաւար, կիսամթութիւն. **-чность** է. մթութիւն. մռայլութիւն. **-чный** ած. մութ, մռայլ. «лицó егó стáло ещё сýмрачнѣе и мрáчнѣе» նորա դէմքն աւելի ևս մռայլուեց ու խոժոռուեց։

Сýмчатый ած. պարկաւոր. с—ыя живóтныя կնդ. Marsupialia, պարկաւոր կենդանիներ։

Сумѣ́ть տ. Умѣ́ть.

Сумя́тица տ. Суматóха.

Сундý‖къ,á ա. (պրսկ.-թրք.) **-чó(ё)къ, чкá** նւզ. սնդուկ, արկղ. **-чи́шко** ա. նխտ. վատ, անպէտք սնդուկ, արկղ. **-чи́ще** ա. յւղլ. մեծ, ահագին սնդուկ, արկղ. **-чникъ** ա. սնդուկագործ, արկղագործ. **-чный** ած. սնդուկի, արկղի։

Сýн‖на է. (արբ.) սուննա (աւանդութիւն Մահմեդի մասին). **-нúтскій** ած. սուննիտեան. **-нúты** ա. յ. սուննիտներ, սուննայի հետևորդներ, աւանդապաշտ մահմեդականներ։

Сýнуть, ся տ. Совáть, ся.

Супервéрзъ ա. (լտ?) զրահակալ փոկ։

Суперфосфáтъ ա. ֆոսֆորաթթուային կիր (աղբիչ միջոց)։

Суперъинтендéнтъ ա. (նոր լտ.) սուպէրինտէնդէնտ, հոգևոր վերատեսուչ (բողոքականների)։

Сýпесокъ, ска ա. աւազախառն հող, [կաւ։

Сýпецъ, пца նւզ. տ. Супъ.

Супи́нъ ա. (լտ.) քերկ. սուպին։

Сýпить (-плю -пятъ), нас— ն. կնճռել, կնճռոտել (ճակատը), կիտել (յօնքերը). **-ся** անդր. կնճռուել, կնճռոտուել, խոժոռուել. (երկնքի մասին) մռայլ, թուխպ ամպերով ծածկուել, ամպակալել. на нéбѣ насýпилось; **-плéніе** չ. կնճռում, խոժոռում, մռայլ դէմք, տեսք։

Сý‖пникъ ա. **-пница** է. սուպարան, սուպի, ապուրի աման. **-повóй** ած. սուպի, ապուրի. с—áя лóжка, чáшка

Супó‖нить (-ню -нятъ), зас— ն. ձիու անուրը (хомýтъ) պրկել, պիրկ, պինդ կապել. **-нь, -ня** է. ձիու անուրի (хомýтъ) փոկ, կապիչ։ [թած, յղի խոզ, 'մէրուն'։

Сýпоро‖сая ած. свинья́, **-сь** է. ծան-

Супостá‖тный ած. թշնամու, հակառակորդի. **-тъ** ա. (յն.) թշնամի, հակառակորդ։

Супранатура‖ли́змъ ա. (լտ.) գերբնականութեան հաւատք, հաւատացողութիւն. **-льный** ած. գերբնական։

Супроти́‖вникъ ա. **-вница** է. թըշնամի, հակառակորդ այր, կին, հակառակորդուհի. **-въ** նխդ. (սեռկ. հոլ.) 1, դէմ, դիմաց, հանդէպ. հակառակ. 2, համեմատութեամբ, բաղդատութեամբ, համեմատելով, բաղդատելով։

Супрý‖га է. ամուսին, կին. **-гъ** ա. ամուսին, 'մարդ', 'էրիկ'. **-жескій** ած. ամուսնական. **-жественный** ած. ամուսնական, ամուսնութեան. **-жество** չ. ամուսնութիւն. **-жній** ած. ամուսնու, էրկան։

Супъ ա. (ֆր.) սուպ, ապուր. молóчный с. կաթնասպաս։

Сургý‖чный ած. կնքամոմ, զմուռ. пáлочка с—á կնքամոմի ձողիկ։ [կան գործիքի)։

Сурди́на (ֆր.) երժ. մեղմիչ (երաժշտա-

Сýри‖ковый ած. կարմրադեղի, նօթի, սուսրի. **-къ** ա. քիմ. կարմրադեղ, նօթ, սուսր, կապարի կարմիր օքիդ։

Сурко́вый ած. արջամկան, ալպեան մըկան։ [Сурьм...

Сур‖мá, -ми́ло, -ми́ть կն տ.

Суро́‖во մ. բիրտ կերպով, բրտութեամբ. խստիւ, խիստ կերպով, դաժան կերպով. մռայ-

լաքար, խոժոռուած. **-вость** ի. բրտութիւն, խստութիւն, դաժանութիւն. с. климата, зимы́ կլիմայի, ձմրան խստութիւն, խստաշնչութիւն, դառնաշնչութիւն, դաժանութիւն:

Суро́‖вскій, -вско́й ած. բամբակէ, մետաքսէ ապրանքի և բարակ մահուդեղէնի. с—ая ла́вка ճոթեղէնի խանութ. торго́вецъ, торго́вка с—ими това́рами ճոթեղէնի առևտրական, -ուհի:

Суро́‖вый ած. **1**, բիրտ, կոշտ, կոպիտ. с—ая мате́рія կոշտ, բիրտ, անմշակ կտոր. ри́мляне бы́ли наро́домъ с—ымъ հռոմայեցիք բիրտ ժողովուրդ էին. с—ые пра́вы; **2**, բիրտ, խստաբիրտ, դաժան. с—ое лицо́, с. видъ դաժան դէմք, տեսք. с. кли́матъ դառնաշունչ, դաժան կլիմայ. с—ая зима́ խիստ, խստաշունչ, դառնաշունչ ձմեռ. с—ое обраще́ніе; с—ая, тяжёлая жизнь չարքաշ կեանք. **-вѣть** չ. բրտանալ, կոշտանալ, կոպտանալ. խստանալ, դաժանանալ:

Суро́къ, рка́ ա. կնդ. Arctomys bobac, արջամուկ. альпі́йскій с., A. marmotta, ալպեան արջամուկ կմ մուկ:

Суррога́тъ ա. (նոր լտ.) փոխանիւթ. дубо́вые жо́луди с. ко́фе կաղինը փոխանիւթ է սրճի կմ փոխարինում է սուրճը:

Сурьчи́на ի. արջամկան բուն:

Сурь‖ма́ ի. հնք. antimoine, ծարիր, ծարրաքար (յօնքար). **-ми́ло** չ. ծարիր, յօնքերի և արտևանունքների ներկ. **-ми́ть** (-млю -мя́тъ) ն. ծարրել, ծարրով ներկել, ներկել (մազերը, արտևանունքները). **-ся** ներգ. ծարրուել, իր մազերը, արտևանունքները ծարրել. **-мле́ніе** չ. ծարրելը, ծարրում. **-мяни́стый** ած. ծարրի, ծարրաքարի. ծարիր, ծարրաքար պարունակող. **-мяно́й** ած. ծարրի, ծարրա—, ծարրաքարի. с—а́я руда́; с—а́я кислота́; с. блескъ, stibine, ծծմբածարիր (ծարրաքարի փայլուկ):

Сурѣ́‖пица ի. բս. գոնգեղ (Brassica Napus); կոլզա (Brassica campestris oleifera); **-пна** ի. բս. ադիկոյ խոտ ("Արարատ", 1901, № 4, եր. 247). **-пный** ած. գոնգեղի. կոլզայի. с—ое ма́сло կոլզայի իւղ:

Суса́къ ա. բս. Butomus umbellatus, ջրային մանուշակ, կարապածաղիկ:

Суса́ла չ. յ. ռմկ. երախ, 'ռեխ'. уда́рить, сма́зать кого́ по с—амъ մէկի 'ռեխին տալ':

Суса́‖ль ի. թիթեղամետաղ (մետաղից, օր. պղնձից, անագից, ոսկուց, արծաթից պատրաստած չափազանց նուրբ թիթեղներ). **-льный** ած. թիթեղամետաղով ծածկուած. с—ое зо́лото, серебро́ նրբաթիթեղ ոսկի, արծաթ:

Су́сли‖ковый ած. պոնտական մկան. **-къ** ա. կնդ. Spermophilus citillus, պոնտական մուկ, սիմոր:

Су́слить (-лю -лятъ) ն. **1**, թքոտել, [թքով] կեղտոտել, աղտոտել. **2**, կամաց կամաց խմել, 'անուշ անել':

Су́с‖ло չ. գարեջրի եռեփ[ին նստած թանձր և քաղցր եփուածք]. [30 խուրձ:

Сусло́нъ ա. գւռկ. միասին կիտած 6—

Сусо́лить (-лю -лятъ) տ. Су́слить.

Суспен(з)со́‖рій, -ріумъ ա. (լտ.) բժ. ձուակալ, փոշտակալ:

Суста́‖вный ած. յօդի, յօդական, 'խաղի'. **-вчатоно́гій** ած. յօդաւոր ոտներով. с—ія живо́тныя, յօդուածոտանիներ. **-вчатый** ած. յօդաւոր, յօդերով, 'խաղերով'. с—ыя կմ члени́стыя живо́тныя, յօդաւոր կենդանիներ. **-въ** ա. **-вчикъ** նւզ. յօդ, 'խաղ'. с—ы па́льцевъ; второ́й с. па́льца.

Сусѣ́къ տ. За́кромъ.

Сута́на ի. (ֆր.) կապայ, նեղլիկ փարաջայ (կաթոլիկ հոգևորականի):

Сутенё‖рство չ. բոզապահութիւն. **-ръ** ա. (ֆր.) բոզապահ, բոզի պաշտպան. с. живу́щіи на счётъ проститу́тки.

Су́тки, токъ ի. յ. օր [ու գիշեր], 24 ժամ. двóе, трóе, чéтверо су́токъ երկու, երեք, չորս օր [ու գիշեր]:

Су́толока ի. շփոթ, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն, անկարգութիւն, աղմուկ:

Су́точный ած. օր ու գիշերուայ, 24 ժամուայ:

Суту́‖га ի. երկաթէ լար, 'նաւթուլ'. **-жникъ** ա. սխմիչ գործիք, մամուլ (փականագործի):

Суту‖лова́тость ի. թեթև կոր[ացած]ութիւն, կռացածութիւն, թեթև սապատողնութիւն. **-лова́тый** ած. թեթև, մի փոքր կոր[ացած], կռացած, սապատող. **-лость** տ. Сутулова́тость; **-лый** ած. կոր[ացած], կռացած, սապատող, 'կուզիկան':

I. **Суть** ի. էութիւն. са́мая с. бытія́ отъ насъ сокры́та; въ э́томъ вся с. дѣ́ла.

II. **Суть** (быть էական բայի ներկայի յոգն. 3 դէմքը) են. они́ суть.

Сутя́‖га հոր. ամբարիշտ, կռիւ, 'դալմադալ' սիրող մարդ. **-женье** չ. ամբարշտութիւն, կռուասիրութիւն. **-жить** (-жу -жатъ) չ. ամբարշտութիւն անել, կռիւ, 'դալմադալ' սարքել, բարձրացնել. **-жливый** ած. ամբարիշտ, կռուասէր, կռիւ, 'դալմադալ' սիրող. **-жничать** տ. Сутя́жить; **-жническій** ած. ամբարիշտ, կռուասիրական. **-жничество** չ. ամբարշտութիւն, կռուասիրութիւն, կռիւ, 'դալմադալի' սէր, հակում:

Суфле́ չ. (ֆր.) խհհ. ուռուցիկ կարկան-[դակ:

Су‖флёрный, -флёрскій ած. յուշարարի, -րարական. с—ая бу́дка; **-флёръ** ա. (ֆր.) յուշարար. **-фли́ровать** (-рую -ютъ) ն. թատր. յուշարարութիւն անել, յուշարարել, դերասանին, երգչին դերը թելադրել:

Суффи́ксъ ա. (լտ.) քերկ. յետադաս մասնիկ, վանկ (օր. добр-**ый**, добр-**ота́**, удобр-**я́ть** ևն).

Суф‖фрага́нъ ա. (նոր լտ.) օգնական եպիսկոպոս, քորեպիսկոպոս (կաթոլիկների):

Суха́‖рикъ նւզ. **-ри́ще** ա. յւհլ. տ. Суха́рь; **-рный** ած. պաքսիմատի, կտրուած հացի. **-рь**, я́ ա. պաքսիմատ, կտրուած հաց:

Сухі́й ա. մարտ [ամսի հին անունը], արեգ:

Су́хо մ. չոր. չոր ու ցամաք. вы́тереть с. [սրբելով] ցամաքեցնել, չորացնել. на́-с. բոլորովին չոր ու ցամաք. отвѣча́ть с. չոր ու ցամաք պատասխանել. приня́ть с. սառնութեամբ ընդունել:

Сухова́||то մ. մի փոքր չոր կերպով. մի փոքր սառն կերպով. **-тость** ի. թեթև չորութիւն, ցամաքութիւն. **-тый** ած. մի փոքր չոր, ցամաք. մի փոքր սառն։

Сухо||вѣ́й ա. չոր, սաստիկ քամի. **-до́лъ** ա. **-до́ліе** չ. չոր, ցամաք հովիտ. **-жи́лі(ь)е** չ. ջիլ, ձգտան. **-жи́льный** ած. ջիլ, ջլերի, ջլային. ջլոտ. ձգտանի։

Су||хо́й ած. **1**, չոր, ցամաք. сухі́я дрова́; с—а́я ко́мната; с—о́е вре́мя; с—а́я земля́; на у́лицахъ су́хо; с—а́я доро́га; с. ка́шель չոր հազ. изъ воды́ вы́йти сухи́мъ 'խաթարալից', 'պալմագալից' ջրից դուրս գալ կմ ազատուել, պրծնել. с—а́я ло́жка ротъ дерётъ (առծ.) անեղ թիքէն մարդուս բողազումը մնում է (սառս են, երբ կաշառք չեն տալիս). сухи́мъ путёмъ ցամաքով. с. докъ ծովգ. ցամաք դոկ. **2**,* չոր ու ցամաք. սառն. с. слогъ, предме́тъ չոր ու ցամաք ոճ, առարկայ. э́то с—а́я мате́рія; с. пріёмъ սառն ընդունելութիւն. **-хонькій** ած. բաւականաչափ կմ մի փոքր չոր, ցամաք, չորաւուն, ցամաքաւուն։

Сухо||па́рый ած. նիհար, վտիտ, 'լղար'. с. человѣ́къ; **-подсто́йное** де́рево տ. Сухосто́й; **-пу́тный** ած. ցամաքային. с—ыя во́йска́; с—ая поѣ́здка; **-пу́тье** չ. ցամաքային ճանապարհ. доставля́ть грузы с—ьемъ; **-ру́кій** ած. չորացած, գոսացած ձեռքով, բազկով. **-стебе́льниковыя** ած. расте́нія բս. ձարխոտեր. **-сто́й** ած. արմատի վերայ չորացած, չոր ծառ. **-(су́-)сть, -та́** ի. չորութիւն, ցամաքութիւն. **-тка** ի. բս. ծիւրում, ծիւրախտ, հիւծում, հիւծախտ, նիհարութիւն. **-тный** ած. ծիւրող, ծիւրախտաւոր, հիւծող, հիւծախտաւոր, նիհարոտ. **-цвѣ́тъ** ա. բս. Xeranthemum, կարծրածաղիկ. immortelle, անմեռուկ. **-ща́вость** ի. նիհարութիւն, վտտութիւն, 'լղարութիւն'. **-ща́вый** ած. նիհար, վտիտ, 'լղար', ազազուն. **-яде́нь(і)е** չ. ցամաք, չոր ու ցամաք հաց [ուտելը, հացով կառավարուելը]. «на с—ъѣ сиди́гъ—чего́ бо́льше?»—չոր ու ցամաք հացով է ապրում։

Сучёкъ, чка́ տ. Сучо́къ.

Су||че́ніе չ. ոլորելը, ոլորում. մանելը, մանում. **-чи́льный** ած. ոլորող, մանող. с—ая маши́на; **-чи́льщикъ** ա. **-чи́льщица** ի. ոլորող, մանող այր, կին. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. ոլորել. մանել. с. шёлкъ; с. ни́тки; **-ся** ~. ոլորուել։

Су́||чій, ья, ье ած. քած շան, 'դանջըղի'. **-чка** նւզ. տ. Су́ка.

Су||чкова́тый ած. 'խլաշատ', բազմաթիւ 'խլերով', կոշտերով (օր. ծառի մասին). **-чо́къ**, чка́, **-чо́чекъ**, чка նւզ. տ. Сукъ; **-чья** ա. յ. տ. Сукъ.

Су́||ша ի. **1**, ցամաք [հող, երկիր]. побѣди́ть врага́ на морѣ́ и на с—ѣ; **2**, չորութիւն, երաշտութիւն. **-ше** ած. և մ. բաղդ. աստ. աւելի չոր, աւելի ցամաք. **-шево́й** ած. воскъ դեղին (բ. տես.) մոմ. **-шени́ца** ի. բս. Gnaphalium, անմեռուկ. **-ше́ніе** չ. չորացնելը, ցամաքեցնելը. с. сѣ́на; **-шёный** բյ. ած. չորացրած, ցամաքեցրած. **-ши́лька, -ши́льня** ի. մի բան չորացնելու տեղ. **-ши́тельный** ած. չորացնող, ցամաքեցնող. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. **1**, (вы́с—) չորացնել, ցամաքեցնել. **2**,* (изс—) кого́ մէկին հալ ու մաշ անել, մէկի կեանքը մաշել. **-ся** ~. չորանալ, իւր չորերը չորացնել, ցամաքեցնել. **-шка** ի. **1**, տ. Суше́ніе; **2**, թացուած, ապա չորացրած, ցամաքեցրած բան. **3**, су́шки, шекъ յ. չորացրած, պտրիկ օղաձև հացեր, 'գուլաճներ'. **-шня́къ**, а ա. չոր ցախ, 'ջախ'. **-шь** ի. **1**, չոր, չորացած կմ չորացրած բաներ. չորացած և թափուած ցախ, 'ջախ', ծառի ճիւղեր. **2**, չորայնութիւն, երաշտութիւն։

Суще́ствен||но մ. էականապէս. **-ность** ի. էութիւն, էականութիւն. **-ный** ած. էական, իսկական, գլխաւոր. ва́жный и с. вопро́съ; существе́нное, аго չ. էականը։

Суще||стви́тельное ած. и́мя քերկ. գոյական անուն. **-ство́** չ. **1**, էակ, արարած. сла́бое с.; бою́сь за столь дорого́е с.; **2**, էութիւն. **-ствова́ніе** չ. գոյութիւն. борьба́ за с. գոյութեան կռիւ. *влачи́ть жа́лкое с. ողորմելի, թշուառ կեանք վարել. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) ն. գոյութիւն ունենալ. ապրել. э́тотъ человѣ́къ -ствова́лъ, чтобы труди́ться այդ մարդն իւր կեանքն աշխատելով անցկացրեց. э́тотъ зако́нъ ещё -ству́етъ.

Су́||щій ած. **1**, եղող, որ է, կայ. **2**, ճշմարիտ, իսկ. с—ая пра́вда զուտ ճշմարտութիւն. с. моше́нникъ կատարեալ սրիկայ. с. дура́къ կատարեալ յիմար, յիմարների թագաւոր. **-щность** ի. էութիւն, էական մասը, հիմք. вотъ с. его́ уче́нія; *косну́ться с—и дѣ́ла; въ с—и իսկապէս։

Сую́ տ. Сова́ть.

Суя́гная ած. овца́ ի. ծանրած, յղի ոչխար, մաքի։

Сфа́гнумъ ա. բս. Sphagnum, գետնամամուռ։

Сфальцева́ть տ. Фальцева́ть.

Сфальши́вить տ. Фальши́вить.

Сфенъ ա. հնք. sphéne, տիտանաքար (կլմէնիտ)։

Сфе́||ра ի. (յն.) **1**, գունդ. երկրագնդի նկար. **2**, սահման. շրջան. с. влія́нія; *вы́йти изъ свое́й с—ы; въ прави́тельственныхъ с—ахъ (կմ кружка́хъ); с. сотрясе́нія, разруше́нія при взры́вахъ; **-ри́ческій** ած. գնդաձև, գնդական, կլոր. շրջանի. **-роида́льный** ած. գնդակերպ, տափակացած, տարածուած գնդի ձևով. **-ро́идъ** ա. (յն.) գնդակերպ, [իւր առանցքի շուրջն արագ պտտուելուց] տափակացած, տարածուած գունդ։

Сфигмогра́фъ ա. (յն.) բժ. երակագիր։

Сфинксъ ա. (յն.) **1**, դիցբ. սֆինքս (առիւծի մարմնով և սովորաբար մարդու գլխով քարէ պատկեր, որ ներկայացնում էր եգիպտոսում տաճարների պաշտպան ոգին, Յունաստանում (կնոջ գլխով) անողոք մահուան ճակատագիրը). **2**,* ծածկամիտ, առեղծուածային մարդ, անիմանալի էակ. **3**, կնդ. Cynocephalus sphinx, սֆինքս (կապիկ մի). **4**, կնդ. sphinx, սֆինքս (թիթեռ մի)։

Сфинкторъ ա. (յն.) կզմխ. փակիչ մկան (օր. բերանի, միզափամփշտի, սրբանի անցքի):

Сформиро||ваніе, -вать, ся տ. Фор[миров...]

Сфотографировать տ. Фотогр...

Сфуговать տ. Фуговать.

Сфукнуть տ. Фукнуть.

Сха||пать, -пнуть ն. բռնել, կալնուլ:

Схва||тить (-чу́ -тятъ), **-ся** տ. Схватывать, ся; **-тка** ի. **1**, իրար կպչելը, իրարով ընկնելը, կռիւ, ծեծ, ‘տուր ու դմփոց‘. **2**, կռիւ, մարտ, ընդհարում, բախում. **3**, բժ. ցնցում, ցնցմունք, կծկում. **4**, схватки յ. տ. Потуги; **-тывать**, -тить ն. **1**, բռնել, կալնուլ, ճանկել. с. бѣглаго; с. кого за руку, за волосы մէկի ձեռքից, մազերից բռնել. с. за горло, за воротъ; с. саблю, ножъ թուրը, դանակը վերցնել, առնել. **2**, (հիւանդութեան մասին) զարկել, հիւանդութիւնից յանկարծ բռնուել. его схватила лихорадка ջերմախտը նորան զարկեց, անկողին գլորեց. с. болѣзнь հիւանդանալ. с. насморкъ խարուխով, խարբուխից հիւանդանալ, խարբուխ ստանալ. **3**, ըմբռնել, իւրացնել. этотъ живописецъ хорошо схватываетъ сходство; **-ся 1**, փոխ. [իրար ‘խախից‘] կպչել, իրար անցնել, սկսել միմեանց հետ վիճել, կռուել. ‘տուր ու դմփոց‘ սկսել. ‘կոխ կալնուլ‘. они опять схватились; они схватились драться; **2**, անդր. за что մի բան սկսել, մի բանի ձեռք զարկել. **3**, անդր. чего մի բան յանկարծ յիշել, մտաբերել. մի բան հասկանալ, ‘գլխի ընկնել‘. ուշքի գալ. онъ схватился, да поздно.

Схема|| ի. (յն.) ընդհանուր, տարրական ընդհանուր գծերը ներկայացնող պատկեր. **-тическій** ած. ընդհանուր, տարրական ընդհանուր, էական գծերը ներկայացնող. с. рисунокъ.

Схиз||ма ի. (յն.) հերձուածք. **-матикъ** ա. հերձուածող, աղանդաւոր. **-матическій** ած. հերձուածող, -ղական:

Схи||ма ի. (յն.) սքեմ. **-мить** (-млю -мятъ), посх—ն. սքեմ հագցնել, վարդապետ դարձնել. **-мникъ** ա. սքեմաւոր, ճգնակեաց միանձնաւոր, աբեղայ. **-мница** ի. սքեմաւորուհի, երդուեալ միանձնուհի. **-мническій** ած. սքեմաւորի, ճգնական, ճգնաւորական:

Схитрить տ. Хитрить.

Сх||лёбывать, -лебать, -лебнуть ն. դրդալով, գդալով ուտել:

Сховать տ. Ховать.

Схо||дбище չ. ժողով, միասին ժողովուած, հաւաքուած մարդիկ. **-день**, дня ա. տ. Сходни; I. **-дить** (ներկ. -жу́ -дятъ; -ди́), сойти չ. 1, իջնել, վայր գալ. с. съ горы; с. съ лѣстницы; с. съ лошади; с. съ каѳедры; *с. въ могилу գերեզման մտնել, մեռնել. с. съ мѣста իւր տեղից իջնել, իւր տեղը թողնել. с. съ дороги ճանապարհը թողնել, ճանապարհից շեղուել, խոտորուել. с. съ корабля; с. съ рельсовъ րէլ'սներից դուրս գալ. 2, ուխտ գնալ. онъ обѣщался с. въ Соловецкій монастырь նա ուխտել է եղն. 3, անցնել, անյայտանալ, չքանալ. снѣгъ сошёлъ ձիւնը չքացաւ, հալուեց. сыпь сошла; краска сошла ներկը վայր է եկել, ջնջուել, ոչնչացել է. у ней ребёнокъ съ рукъ не сходитъ երեխան նորա գրկից չէ հեռանում. это слово у него не сходитъ съ языка այդ խօսքը նա շարունակ կրկնում է. *с. съ ума խելագարուել, ցնորուել, ‘դժուել‘. съ ума ты сошёлъ, что ли? ему всё сходитъ съ рукъ նորա ձեռքից ամեն բան գալիս է. **-ся** անդր. 1, պատահել, հանդիպել. мы сошлись другъ съ другомъ на дорогѣ; я съ нимъ сошёлся въ клубѣ; эти двѣ дороги сходятся — միմեանց հետ միանում են. 2, ժողովուել, հաւաքուել. акціонеры сошлись для совѣщанія; народъ сходится въ церковь; 3, համաձայնուել, համաձայնութեան գալ. я съ нимъ сошёлся въ цѣнѣ; у нихъ дѣло ещё не сходится նոքա գեռես համաձայնութեան չեն գալիս. съ нимъ трудно сойтись դժուար է նորան բան հասկացնել. мужъ съ женою жили врозь, а теперь сошлись — բայց հիմայ համաձայնուել, հաշտուել են. II. **-дить** (ապռն. -жу́ -дятъ; -ди́) չ. գնալ [և վերադառնալ]. надо с. на рынокъ; мнѣ надо с. въ одно мѣсто; сходи за докторомъ, за лѣкарствомъ; **-дка** ի. ժողով (որ և է հարց վճռելու համար գումարուած). **-дни** ա. և ի. յ. ծովգ. նաւից ցամաք իջնելու տախտակամած. **-дно** մ. **1**, նման, համաձայն, բստ. **1**, ձեռնտու, մատչելի գնով. **-дный** ած. **1**, իջնելու. ժողովուելու, հաւաքուելու. **2**, նման, համաձայն, համապատասխան. с—ыя выраженія; списокъ сходенъ съ подлинникомъ; онъ съ нимъ сходенъ нравомъ; **3**, ձեռնտու, մատչելի. с—ая цѣна; **-дня** ի. տ. Сходни; **-дственно** չ. նման, համաձայն, համապատասխան, բստ. **-дственность** ի. նմանութիւն, համաձայնութիւն, համապատասխանութիւն. **-дственный** ած. նման, համաձայն, համապատասխան. **-дство** չ. նմանութիւն, համաձայնութիւն, համապատասխանութիւն. имѣть далёкое с. съ кѣмъ-либо; с. характеровъ; мулъ имѣетъ с. съ осломъ и съ лошадью; **-дствовать** (-вую -ютъ) չ. նմանուել, նման, համաձայն, համապատասխան լինել, համապատասխանել. ихъ характеры -ствуютъ во всёмъ; **-дъ** ա. **1**, իջնելը, իջնում. с. съ рельсовъ ռէլ'սներից դուրս գալը (երկաթուղու գնացքի). **2**, դառիվայր տեղ, որով իջնում են. **3**, ժողով. мірской с. համայնական ժողով. **-жій** ած. նման:

Схола||стика ի. (լտ.) սքոլաստիկա, սքոլաստիկութիւն, դպրոցական փիլիսոփայութիւն (աստուածաբանութեան և փիլիսոփայութեան վերայ հիմնուած միջնադարեան վարդապետութիւն). **-стикъ** ա. (յն.) **1**, ճարտասանութեան ուսուցիչ (հռոմայեցիների). **2**, սքոլաստիկ[ոս], միջնադարեան դպրոցական փիլիսոփայ. **3**,* սքոլաստիկ[ոս], տեսական նեղ հայեացքների տէր ուսումնական. **-стически** մ. սքոլաստիկաբար. **-стическій** ած. սքոլաստիկական:

Схо||ліасты ա. յ. (յն.) քերթողներ, քերականներ. **-лім**, ій ի. յ. (յն.) նկատողութիւններ, դիտողութիւններ, բացատրութիւններ դասական մատենագիրների երկերի լուսանցքների վերայ:

Схоро||неніе չ. **1**, պահելը, թաղցնելը.

2, թաղելը. **-нить** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1**, պահել, թագցնել. **2**, թաղել. **-ся** անդր. պահուել, թագնուել։

Сца́‖пываніе չ. բռնելը, կալնուլը. **-пывать, -пать** ն. բռնել, կալնուլ. ко́шка сца́пала мышь.

Сцара́‖пываніе չ. ցետելը, ճանկռոտելը, պրճոկելը. **-пывать, -пнуть** ն. ցետել, ճանկռոտել, պրճոկել։

Сце́‖на ի. (լտ.) **1**, [թատրոնի, -րոնական] բեմ. вы́йти на с—у; сойти́ со с—ы; *поступи́ть на с—у թատրոնական բեմին նուիրուել, դերասան, թատրոնական երգիչ դառնալ. въ пе́рвый разъ яви́ться на с—у; поста́вить на с—у բեմի համար պատրաստել, բեմի վերայ ներկայացնել. **2**, տեսարան, երեւոյթ. **3**,* տեսարան, դէպք. պատահար. умори́тельная с. խիստ ծիծաղաշարժ տեսարան. *сдѣ́лать кому́ с—у մէկին խայտառակել, մէկի գլխին ‘օյին բերել‘. **-на́рій** ա. բեմական ցուցակ (որի մէջ նշանակուած են թատերգութեանը մասնակցողներն և նրանց բեմ դուրս գալու ժամանակը). **-ни́ческій** ած. [թատրոնի, -րոնական] բեմի, բեմական. с—ія усло́вія.

Сци́лла ի. (յն.) դիցբ. սկիւլլա (վտանգաւոր յորձանք Սիկիլական նեղուցում)։

Сцѣ́‖живаніе չ. քամելը (հեղուկեղէնը). **-живать, -ди́ть** (-жу́ -дятъ) ն. քամել (հեղուկեղէնը)։

Сцѣ‖пи́ть (-плю́ -пятъ), **ся** տ. Сцѣпля́ть, ся; **-пка** ի. **1**, կցելը, կապելը, միացնելը, միացնում. с. ваго́новъ վագոնները միմեանց հետ կապելը, շաղկապելը, կցելը. աւելացնելը. **2**, իրար ‘կպչելը‘, կռիւ, վէճ. վիճաբանութիւն. **-пле́ніе** չ. **1**, կցելը, կապելը, միացնելը. **2**, կապուելը, միանալը, միաւորում, -րութիւն, կապակցութիւն. с., ассоціа́ція иде́й; **-пля́ть**, -пи́ть ն. միմեանցից, միմեանց հետ կապել, շաղկապել, միացնել, կցել (ճանկով). с. ваго́ны; **-ся** անդր. և փոխդ. **1**, միանալ, միաւորուել, շղթայուել. **2**, իրար ‘կպչել‘, իրարով անցնել, կռուել. **-пно́й** ած. միասին կապող, միմեանց հետ միացնող, շղթայող. միաւորիչ. **-пъ** ա. կապ, միաւորիչ կեռ, ճանկ, օղ։

Сча́‖ливать, -ли́ть (-лю -лятъ) ն. միասին կապել, միմեանց հետ պարանով միացնել (երկու նաւ). **-лка** ի. **1**, միասին կապելը, միացնելը. **2**, երկու նաւ միասին կապելու պարան։

Сча́‖стіе չ. բախտ, բաղդ. բախտ(դդ)աւորութիւն. слѣпо́е с. կոյր, ‘քոռ‘ բախտ. вое́нное с. զէնքի բախտ, յաջողութիւն. неожи́данное с.; зави́довать чужо́му с—ію; по сча́стію, къ сча́стію մ. բարեբախտաբար. превра́тность с—ія բախտի յեղյեղուկութիւնը. иска́ть с—ія բախտ որոնել. с. ему́ измѣни́ло բախտը նորանից երես դարձրեց, նորան դաւաճանեց. с. перемѣни́лось; всё зави́ситъ отъ с—ія; въ с—іи не возноси́ться, въ несча́стіи не унывáть; ему́ с. въ игрѣ́, ему́ нѣтъ с—ія въ игрѣ́ նա [թղթա]խաղի մէջ բախտ ունի, բախտ չունի. на моё с. իմ բախտից. с. ва́ше, что онъ васъ не вида́лъ դուք բախտաւոր էք, որ նա ձեզ չտեսաւ. жа́ловаться на своё с. իւր բախտից գանգատուել. пусти́ться на с. արկածախնդրութեան դիմել, անձնատուր լինել. **-стли́вецъ**, вца ա. **-стли́вица** ի. բախտաւոր այր, կին. **-стли́вить** (-влю -вятъ; -вь), осч— ն. բախտաւորեցնել, բախտաւոր դարձնել. **-(а́)стли́во** մ. բախտաւորութեամբ, բախտաւոր կերպով. յաջող [կերպով], յաջողութեամբ. я с. избѣжа́лъ опа́сности ես բարեբախտաբար վտանգից խուսափեցի. онъ с. жени́лся նա բախտաւոր կերպով ամուսնացաւ. онъ с. отдѣ́лался նա լաւ պրծաւ. **-(а́)стли́вый** ած. բախտաւոր. с. человѣ́къ; с. слу́чай յաջող, բարեպատեհ դէպք. с—ая жизнь; онъ сча́тли́въ въ любви́, въ ка́ртахъ սիրոյ, թղթի մէջ նա բախտ ունի. *сча́стли́въ твой Богъ դու լաւ պրծար փորձանքից. **-стье** տ. Сча́стіе.

Сче́р‖пываніе չ. քաշելը, (ջուր) հանելը. **-пывать, па́ть, -пну́ть** ն. հանել, քաշել (ջուր)։

Сче́р‖чиваніе տրանսկարելը, քաշելը, ընդօրինակելը. **-чивать, -ти́ть** (-чу́ -тятъ) ն. տրանսկարել, քաշել, ընդօրինակել (նկարը, պլանը)։ [сывать.

Счеса́ть (-шу́ -шутъ; -ши́) տ. Счё-

Счесть (-сочту́ -чту́тъ; անց. счёлъ сочла́, о́; сочти́), **ся** տ. Счита́ть, ся.

Счёсы‖ваніе չ. սան(տ)րելով անելը, վերցնելը, հեռացնելը կամ ճանկռտելը, պրճոկելը. **-вать**, счеса́ть ն. սան(տ)րելով անել, վերցնել, հեռացնել կամ ճանկռտել, պրճոկել։

Счё‖тный ած. հաշուի. հաշուե—. с—ая кни́га; **-(е)тово́дство** չ. հաշուապահութիւն. **-(е)тово́дъ** ա. հաշուապահ. **-тчикъ** ա. հաշուող, հաշիւ անող. հաշուարար. с. про́йденнаго простра́нства անցած տարածութեան համրիչ (հեծանուի). **-тъ** ա. **1**, հաշիւ, ‘հէսաբ‘. теку́щій с. ընթացիկ հաշիւ. оконча́тельный с.; поста́вить въ с. հաշուի մէջ մտցնել. приня́ть въ с. հաշուի առնել. кру́глый с. կլոր հաշիւ. у него́ де́ньгамъ счёту нѣтъ նորա փողին հաշիւ չկայ, նորա համար փողը հող է. заплати́ть по с—у купцу́, портно́му; апте́карскій с. չափազանց մեծ, ահագին հաշիւ. воспи́тываться на казённый с. արքունի հաշուով կրթուել. жить на чужо́й с. ուրիշի հաշուով ապրել. обогаща́ться на обще́ственный с. հանրային հաշուով հարստանալ. на счётъ մ. համար, նկատմամբ, առթիւ. бу́дьте споко́йны на счётъ э́того дѣ́ла; на счётъ э́того я соверше́нно споко́енъ; онъ на хоро́шемъ, на ду́рно́мъ счету́ у мини́стра մինիստրը նորա մասին լաւ, վատ համարում, կարծիք ունի, նա մինիստրի աչքում լաւ, վատ վարկ, համարում ունի. по сему́ с—у де́ньги сполна́ получи́лъ; **2**, счёты յ. համրիչ, համարակալ։

Счешу́ տ. Счеса́ть.

Счи‖сле́ніе չ. հաշուելը, համարելը. հաշիւ. десяти́чное с. տասնորդական հաշիւ. **-сля́ть, -сли́ть** (-лю -лятъ) ն. հաշուել, համարել. հաշիւ անել, ‘հէսաբ անել‘։

Счи́стить (-щу -стятъ), **ся** տ. Счища́ть, ся.

Счи‖та́ніе չ. **1**, հաշուելը, համարելը. **2**, հաշիւը ստուգելը. **3**, համարելը, ‘սեպելը‘. **-та́ть**, счесть, сочéсть, сосчита́ть ն. **1**,

հաշուել, հաշիւ անել, ‘հէսաբ անել’, համարել. с. де́ньги; с. по поря́дку, по па́льцамъ; с. голоса́; не счита́я жа́лованья; **2,** *հաշիւը ստուգել.* **3,** *համարել, (աճ. հյ.) ‘սիպել’.* я счита́ю его́ че́стнымъ человѣ́комъ *կմ* за че́стнаго человѣ́ка; онъ счита́етъ себя́ о́чень учёнымъ; счита́ю своею обя́занностію сказа́ть...; я счита́ю э́то за честь для себя́ *ես այդ ինձ պատիւ եմ համարում.* я счёлъ необходи́мымъ сдѣ́лать э́то; **-ся** *անդր.* **1,** *հաշիւ տեսնել, հաշիւը վերջացնել.* сочтёмся, ско́лько я вамъ до́лженъ; заплати́те за меня́, мы пото́мъ сочтёмся; Ту́рція си́ла, съ кото́рой держа́вы счита́ются—*որի վերայ պետութիւնները ուշադրութիւն են դարձնում, որից պետութիւններր ակնածում են.* **2,** *վիճել.* **3,** *չ. հաշուել, համարուել.* слу́жба его́ счита́ется со дня его́ совершеннолѣ́тія; жа́лованье бу́детъ счита́ться вамъ съ пе́рваго числа́ сего́ мѣ́сяца *ձեր ռոճիկը կը հաշուուի ամսի մէկից, ձեզ ռոճիկ կը հասնի ամսիս մէկից.* проце́нты счита́ются съ тако́го-то дня; онъ счита́ется одни́мъ изъ лу́чшихъ ме́диковъ.

Счи‖ща́ть, -стить *ն. սրբել, մաքրել.* с. снѣгъ со двора́; **-ся** *անդր. սրբուել, մաքրուել.* **-ще́ніе** *չ. սրբելը, մաքրելը:*

Сши‖ба́ніе *չ. զարկելով, հարուածելով վայր գցելը, տապալելը.* **-ба́тельный** *ած. զարկելով, հարուածելով վայր գցող, տապալող.* *съ ногъ с—ая но́вость *կայծակի պէս շանթող, ցնցիչ նորութիւն.* **-ба́ть, -би́ть** (-бу́ -бу́тъ; *անց.* -бъ -бла, о; *հրմ.* -би́) *ն. զարկելով, հարուածելով վայր գցել, գետին զլորել, տապալել.* онъ уда́ромъ кулака́ сшибъ бѣгу́щаго съ ногъ; **-ся 1,** *փոխդ. ընդհարուել, բախել, իրարով անցնել.* **2,** *չ. վրիպել, մոլորուել.* с. съ доро́ги *ճանապարհը կորցնել.* **-бка** *ի.* **1,** *տ.* Сшиба́ніе; **2,** *կռիւ, ընդհարում, խրախանցում:*

Сши‖ва́ніе *չ. միասին կարելը.* **-ва́ть,** сшить *ն.* **1,** *միասին կարել.* **2,** *կարել, պատրաստել.* пла́тье сши́тое по ста́рой мо́дѣ; **-вка** *ի.* **1,** *տ.* Сшива́ніе; **2,** *կարած տեղ, կար.* **-вно́й** *ած. միասին կարած.* **-ть** (-сошью -ю́тъ; *անց.* сшилъ -ла, о; *հրմ.* сшей) *տ.* Сшива́ть.

Съ (*երկու բաղաձայների առաջ սովորաբ.*) **со** *նխդ.* **1,** (*սեռկ. հոլ.*) —*ից,* —*ուց.* срыва́ть я́блоки съ де́рева *ծառից խնձորներ քաղել, պոկոտել.* сойти́ съ горы́ *լեռան գլխից իջնել.* упа́сть съ ло́шади *ձիուց վայր ընկնել.* прочь съ мои́хъ гла́зъ *հեռու, գնա՛ կորիր աչքիցս.* получа́ть дохо́дъ съ земли́; съ того́ дня, когда́... *այն օրից, երբ...* по́шлина съ вина́ *մաքս, բաժ գինուց.* по́дати, собира́емыя съ наро́да; брать съ кого́ примѣ́ръ *մէկից օրինակ առնել կմ վերցնել.* соба́ка уташи́ла жарко́е со стола́; сорва́ть съ кого́ ма́ску *մէկի [երեսից] դիմակը գցել.* снять къ кого́ сапоги́ *մէկի [ոտներից] կօշիկները հանել.* съ дѣ́тства *մանկութիւնից.* съ нача́ла го́да; съ э́того балко́на пре́восхо́дный видъ на го́родъ; я получи́лъ съ него́ мой долгъ; я взялъ съ него́ сло́во *ես նորանից խօսք եմ առել.* съ моего́, съ его́ вѣ́дома *իմ, նորա գիտութեամբ.* **2,** (*հայցկ. հոլ.*) *ա, մօտ, մօտաւորապէս.* отсю́да до це́ркви бу́детъ съ вёрсту *այստեղից մինչև եկեղեցի մօտ մի վերստ է.* я пробу́ду тамъ съ недѣ́лю *ես այնտեղ կը մնամ մօտ մի շաբաթ.* съ годъ тому́ наза́дъ *մօտ մի տարի առաջ.* *բ, չափ.* онъ бу́детъ ро́стомъ съ васъ *նա հասակով ձեզ չափ է.* величино́ю съ яйцо́, съ я́блоко [*մեծութիւնով*] *ձուի, խնձորի չափ.* поживи́-ка съ моё, съ на́ше *երբ դու իմ, մեր հասակին, իմ, մեր ‘տարբը’ կը հասնես.* *գ, համար.* съ меня́ э́того дово́льно *ինձ համար այդ բաւական է.* **3,** (*գործիակ. հոլ.*) *ա, հետ,* (*գր.*) *ընդ, հանդերձ.* мужъ съ жено́ю; поссо́риться съ кѣмъ *մէկի հետ կռուել.* онъ ду́рно поступи́лъ со мно́ю *նա ինձ հետ վատ վարուեց.* э́то со всѣ́ми случа́ется; спо́рить съ кѣмъ; боро́ться съ несча́стіемъ *դժբախտութեան դէմ մաքառել, կռուել.* поздра́вить кого́ съ но́вымъ го́домъ, съ имени́нами *մէկին նոր տարին, մէկի անուանակոչութեան օրը շնորհաւորել.* человѣ́къ съ дарова́ніемъ *ձիրքի, տաղանդի տէր մարդ.* съ цѣ́лію получи́ть мѣ́сто *տեղ ստանալու նպատակով.* что съ ва́ми *ի՞նչ է պատահել ձեզ հետ.* разлучи́ть му́жа съ жено́ю *մարդուն կնոջից բաժանել.* *բ,* (*հայերէն թարգմանուում է լոկ գործիական հոլովով*). катехи́зисъ съ вопро́сами и отвѣ́тами *հրահանգ, ուսուցում հարց ու պատասխանով.* они́ возврати́лись съ бога́тою добы́чею; иди́те съ ми́ромъ; съ пусты́ми рука́ми *դատարկ ձեռքերով, ձեռնունայն.* съ ору́жіемъ въ рука́хъ; съ ва́шего позволе́нія *ձեր թոյլտուութեամբ.* шля́па съ широ́кими поля́ми *լայն եզերքով կմ ափերով գլխարկ:* — N. B. **съ** *բառերի հետ միանալով ցոյց է տալիս.* 1, *շարժում վերևից վայր, օր.* сходи́ть съ горы́; 2, *բայի կատարեալ ձևը, օր.* сдѣ́лать *անել պրծնել,* спѣть *երգել պրծնել.* 3, *նմանութիւն, օր.* сограждани́нъ *համաքաղաքացի.* 4, *երբեմն գործ է ածուում, ինչպէս կարծում են, իբրև յապաւում* су́дарь *բառի, օր.* кто э́то сдѣ́лалъ?—я-съ—*ես եմ արել, պարո՛ն, տէ՛ր.* да-съ, нѣтъ-съ *այո՛, ո՛չ, պարո՛ն, տէ՛ր:*

Съё‖жива́ніе *չ. կծկելը, ‘կուչ ածելը’.* **-жива́ть, -жи́ть** (-жу -жатъ) *ն. կծկել, ‘կուչ ածել’.* **-ся** *անդր. կծկուել, ‘կուչ գալ’.* **խնայել, ‘զայրաթ անել’.* *во вре́мя го́лода ка́ждый съёживается и сокраща́етъ расхо́ды.

Съё‖мка *ի.* **1,** *վերցնելը, քաշելը, գծագրելը, ընդօրինակելը.* с. берего́въ [*ծովեզերքի*] *ափերի ընդօրինակութիւնը.* глазомѣ́рная с. *աչքով վերցրած ընդօրինակութիւն.* **2,** *վերցնելը, յանձն առնելը (օր. կապալը).* **3,** *թղթխ. կտրելը.* **-мный** *ած.* **1,** *վերցնելու, քաշելու, ընդօրինակելու.* **2,** *կապալով առած, վերցրած.* **-мщикъ** *ա.* **1,** *առնող, քաշող, գծագրող, ընդօրինակող (որ և է տեղի).* **2,** (*օր. կապալ*) *վերցնող, յանձնառնող, կապալառու.* **-мъ** *ա. վերցնելը, յանձն առնելը (կապա-*

Съигра́ть, ся *տ.* Сыгра́ть, ся. [*լը*]:

Съи́змала *տ.* Сы́змала.

Съизнова տ. Сызнова.

Съисподи ?. տակից:

Съорганизовáть (-зýю -ютъ) ն. կազմակերպել. **-ся** անդր. կազմակերպուել:

Съý‖жéніе տ. Сýжéніе; **-живаніе, -живать, ся, -зить, ся** տ. Сýживаніе, -живать, ся, -зить, ся.

Съýмничать տ. 'Умничать.

Съумѣ́ть տ. Умѣ́ть.

Съѣ‖дáніе չ. ուտելը (բոլորը). **-дáть,** съѣсть ն. **1,** ուտել (բոլորը). ржа съѣдáетъ желѣ́зо; *собáку съѣлъ խիստ հմուտ, խիստ վարպետ, խիստ փորձուած է. *грибъ съѣлъ անյաջողութեան է հանդիպել. *онъ зýбы съѣлъ на э́томъ նա գործ մէջ խիստ վարպետ, հմուտ է, նա այդ գիտէ, ինչպէս իւր հինգ մատները. **2,***когó մէկի կեանքը մաշել, մէկի 'գլուխն ուտել'. **-дéніе** չ. ուտելը, լափելը. отдáть на с. звѣ́рямъ; **-дóбность** ի. ուտելիութիւն, ճաշակելիութիւն. **-дóбный** ած. ուտելի, ճաշակելի. с—ыя растéнія; э́тотъ хлѣ́бъ не съѣдóбенъ.

Съѣ‖ду տ. Съѣ́хать; **-здить** (-зжу -здятъ; -зди) **1,** չ. գնալ, ճանապարհուել, ճանապարհորդել (ոչ տող). мнѣ нáдо с. въ дерéвню; с. верхóмъ въ гóродъ ձիով, ձի նստած քաղաք գնալ. **2,*** ն. когó մէկին սաստիկ զարկել, խփել, 'հասցնել'. *с. когó пó носу; *с. когó хлыстóмъ по спинѣ́; **-здовый** ած. ժողովի. **-здъ** ա. **1,** իջնելը, իջնում (ոչ տող). գնալը, մեկնիլը (ոչ տող). **2,** զառիվայր. крутóй с.; **3,** ժողով (որ և է խնդրի մասին խորհրդակցելու). мировóй с. հաշտարար դատաւորների ժողով (դատական տեսան երկրորդ իրաւասութիւն). **-зжáть,** -хать չ. **1,** իջնել, վայր գալ (ոչ տող). с. съ горы́; карéта съѣ́хала съ горы́; с. нá берегъ ծովզ. ցամաք իջնել. **2,** վայր, ներքև ընկնել. шаль съѣ́хала у нея́ съ плечъ; вашъ чéпчикъ съѣ́хала нá бокъ; **2,** տեղափոխուել. с. съ квартиры; с. на другýю квартиру; мой постоя́лецъ съѣ́халъ отъ меня́ իմ կենուորը գուրս է գնացել. э́то съѣ́хало на нѣтъ, на ничтó ոչնչից բան չ'դուրս եկաւ. **-ся 1,** փոխդ. պատահել, հանդիպել (ոչ տող). мы съ нимъ съѣ́хались на дорóгѣ; **2,** չ. ժողովուել, հաւաքուել (ոչ տող). акціонéры съѣ́хались для совѣщáній; гóсти съѣ́хались на обѣ́дъ, на балъ; **-зжій** ած. **1,** ժողովի, հաւաքման. с. домъ կամ с ъ ѣ з ж а я, ей ի. հնց. թագաւորին ոստիկանատուն. посади́ть когó въ съѣ́зжую մէկին կալանաւորել. **2,** զանազան կողմերից [ոչ տող] եկած, հաւաքուած:

Съѣ‖стнóй ած. ուտելու, ուտելի. с—ы́е припáсы ուտելեղէններ, ուտեստներ, մթերքներ. снабжéніе с—ы́ми припáсами պարենաւորում, ուտեստներ հայթայթելը. **-сть** (-мъ -шь -стъ; -ди́мъ -дя́тъ: անց. -лъ -ла, о; հրմ. -шь) տ. Съѣдáть.

Съѣ́хать (съѣ́ду -дутъ; հրմ. съѣзжáй), **ся** տ. Съѣзжáть, ся.

Съякшáть, ся տ. Якшáть, ся.

Сыворо‖тка ի. շիճ(ճ)ուկ. антидифтери́тная с.; **-точный** ած. շիճ(ճ)ուկի, շճ(ճ)ային:

Сы́‖грывать, -грáть ն. **1,** խաղալ, ածել. сыгрáйте вальсъ; онъ прекрáсно сыгрáлъ свою́ роль, концéртъ; с. пáртію на бильярдѣ́; **2,** տանել, 'տարքել'. с. свáдьбу; **-ся** փոխդ. **1,** միասին կրկնել, կրկնութիւններ անել[ով վարժուել]. музыкáнты сы́грываются; они́ хорошó сыгрáлись; **2,** տանել տուածը յետ տանելու համար խաղալ, խաղալով տանել տուածը յետ տանել. сыгрáемтесь խաղանք, մինչև կը հաւասարուենք. я былъ въ прóигрышѣ, но потóмъ сыгрáлся ես տարուած էի, բայց խաղալով տանել տուածս յետ տարայ:

Сыздѣ́тства տ. Сы́змала. [նից ի վեր:

Сы́змала ?. մանկութիւնից, տղայութիւ-

Сы́знова ?. նորից, կրկին, վերստին:

Сый ?. ած. եկ. ակ. որ է[ն] (Աստուած):

Сы́‖кать, -кнуть չ. ռմկ. հրամայել լըռել, լռեցնել, 'սուս կացնել':

Сы‖ни́шка ա. նխտ. տ. Сынъ; **-ни́ще** ա. յաւլ. մեծ, ահագին տղայ, որդի, զաւակ. **-нóвній** ած. որդիական. с—ее чýвство, повиновéніе; **-нóкъ,** нкá ա. **-нóчекъ,** чка նւզ. ռմկ. որդեակ. мáтушкинъ с. մօր փայփայած, 'մօր փայ' որդի, զաւակ, տղայ. 'լըպըստած', երես առած տղայ. крéстный с. սան. **-нъ** ա. որդի, զաւակ, տղայ. (յ. сыновья́, вéй որդիներ, զաւակներ հօր, մօր. իսկ сыны́, óвъ հայրենիքի որդիներ, զաւակներ). блýдный с. անառակ որդի. С. человѣ́ческій աւետր. որդի մարդոյ. посажённый с. հարսանեզաւակ (պսակի, հարսանիքի ժամանակ որդի, զաւակ անուանած, որդու տեղ ընդունած երիտասարդ):

Сы́‖паніе չ. ածելը, թափելը. շաղ տալը. **-пать** (плю -лютъ; -пь) ն. ածել, թափել. շաղ տալ. с. песóкъ; с. овёсъ въ зáкромъ; *с. дéньги, дéньгами փող վատնել. *с. словáми կարկտի նման խօսքեր թափել. **-ся** անդր. **1,** թափուել. տեղալ. мукá сы́плется изъ мѣшкá; пýли сы́пались грáдомъ գնդակները կարկտի պէս թափւում էին. *дéньги емý такъ и сы́плются քոռ բախտը փողը նորա գլխին անձրևի պէս թափում է. рожь сы́плется հաճարը թափւում է. **2,** կոռըրդուել, քըքըրուել. матéрія сы́плется կոռըր քըքըրւում է. **-пка** ի. տ. Сы́паніе; **-пнóй** ած. բժ. դուրս տուող. բծաւոր. с—ы́я, накóжныя болѣ́зни մորթի բծախտութիւն. с. тифъ բծաւոր տիֆ. **-пýчесть** ի. թափուելու յատկութիւն. **-пýчій** ած. թափուող. с. песóкъ ցրական, տաք աւազ. с. товáръ հացահատիկ. **-пь** ի. բժ. ցան. просови́дная с. կորեկակերպ ցան, 'կորեկ-կըտիկ':

Сырéцъ, рцá ա. հում, անմշակ ապրանք, նիւթ[եղէն]. шёлкъ с.; мёдъ с. հում, անհալ մեղր. кирпи́чъ с. չթրծած աղիւս:

Сы́р‖никъ ա. (սովոր. յ. сы́рники) խաճոյականջուկներ (կերակուր մի). **-ный** ած. պանրի. с. кругъ պանրի գլուխ. с—ая недѣ́ля բարեկենդանի շաբաթ, 'յետի օրեր'. **-ня** ի. պանրի գործարան:

Сы́ро մկբ. խոնաւ է, 'նամ' է, տամուկ է. на дворѣ́ с. խոնաւ, անձրևային եղանակ է:

Сыровá‖рня տ. Сы́рня; **-ръ** ա. պանրագործ:

Сырова́‖тость է. թեթև խոնաւութիւն, ՙնամութիւն՚, տամկութիւն. **-тый** ած. 1, մի փոքր խոնաւ, ՙնամ՚, տամուկ. 2, մի փոքր [հում.

Сыродѣлъ տ. Сыроваръ.

Сыро́й ած. 1, խոնաւ, ՙնամ՚, տամուկ. с—ы́я дрова́ գէջ փայտ. с. во́здухъ; с—а́я кварти́ра; мать сыра́ земля́ մայր երկրի խոնաւ ծոցը. с. человѣ́къ մարմնեղ մարդ. 2, հում. с. хлѣбъ; с. матеріа́лъ, това́ръ; с—а́я сталь հում, անմշակ պողպատ:

Сыромоло́‖тый ած. խոնաւ, առանց չորացնելու կա(յ)ստծ կմ աղացած. **-ть** ա. խոնաւ, թաց կա(յ)սած հացահատիկ:

Сыро‖мя́тникъ ա. խաղախորդ, դաբաղ. **-мя́тническій** ած. խաղախորդի, դաբաղի. **-мя́тничество** չ. խաղախորդութիւն, լնակոնութիւն, դաբաղութիւն. **-мя́тный** ած. դաբաղած, լնակոնած. с—ая ко́жа; **-мя́тня** է. խաղախորդարան, դաբաղխանայ, կաշի լնակոնելու տեղ. -(сы́ро)**мять** է. լնակոնած, դաբաղած կաշի:

Сыро́‖пецъ, пца նւզ. տ. Сиро́пъ; **-пный** տ. Сиро́пный.

Сыропу́‖стный ած. բուն բարեկենդանի, ՙյետի օրերի՚. с—ая недѣ́ля բարեկենդանի շաբաթ, ՙյետի օրեր՚. **-стъ** ա. **-стіе** չ. բուն բարեկենդան, ՙյետի օրերի՚ վերջին օրը:

Сыро́пъ տ. Сиро́пъ.

Сы́рость է. 1, խոնաւութիւն, ՙնամութիւն՚, տամկութիւն. 2, հումութիւն. խակութիւն:

Сыроѣ́ж(ш)ка է. բս. Agaricus piperatus, պղպեղային ագարիկոն (սունկ մի):

Сыроя́дный ած. հումակեր, հում միս ուտող: [մի (ձուկ):

Сыртъ է. կնդ. Abramis vimba, սպ'մոն

Сырцо́вый ած. հում, անմշակ նիւթից, հում, անմշակ մետաքսից:

Сыръ ա. պանիր. *онъ какъ с. въ ма́слѣ նա եղ ու մեղրի մէջ լողում է:

Сыръ боръ гори́тъ, загора́ется, загора́лся, загорѣ́лся (դարձ.) հրդեհը, աղմուկը, չփոթը սկսուում է, սկսուեց:

Сы‖рьё, ья́ չ. հ—ք. հում ապրանք[ներ], նիւթ[եր]. **-рѣть** չ. խոնաւանալ, ՙնամանալ՚, տամկանալ:

Сы‖ска́ть (-щу́ -щутъ; -щи́) ն. որոնելով, փնտռելով գտնել. **-скивать** ն. որոնել, փնտռել[ով աշխատել գտնել]. **-скно́й** ած. խուզարկու, հետամուտ. с—а́я поли́ція խուզարկու ոստիկանութիւն. **-скъ** ա. խուզարկում, -կութիւն, հետամտութիւն:

Сыта́ է. մեղրա[խառն]ջուր, ՙշարբաթ՚:

Сы́‖тенькій ած. բաւականին, -կանաչափ կուշտ. **-тёхонькій** ած. բոլորովին, միանգամայն կուշտ, կշտացած. **-тный** ած. 1, կուշտ, կշտացնող, սննդարար. с. ры́нокъ մթերքների շուկայ. дома́шній, с. обѣ́дъ; 2, արդիւնաբեր,-նաւէտ. с—ое мѣсте́чко; **-то** մ. կուշտ կերպով, ց'յագ. **-тость** է. կշտութիւն, յագութիւն. при с—и по́мни го́лодъ, при бога́тствѣ убо́жество (առծ.). **-тый** ած. կուշտ, յագ. с—ое брю́хо къ уче́нію глу́хо (առծ.). с. голо́днаго не разумѣ́етъ (առծ.) կուշտը սոված ին մանր մանր կը բրդէ. весь сытъ, а глаза́ голо́дны (առծ.) շատ տեսել է, քիչ կերել:

Сы́ченый ած. мёдъ գինու ոգով (սպիրտով) նօսրացրած մեղր, մեղրօղի:

Сы‖чу́гъ, а́ ա. 1, կզմխ. խախացոց (որոճողների 4-րդ ստամոքսը). 2, խոզի ստամոքս կտրտած և համեմած մսով լցրած. **-чужо́къ**, жка́ ա. նւզ. մակարդ, ՙմայեա՚:

Сычъ, а́ ա. կնդ. Strix passerina, բու, բուէճ մի:

Сы́‖щикъ ա. գաղտնի խուզարկիչ, խուզարկու ոստիկան. **-щу́** տ. Сыска́ть.

Сье́ста տ. Сіе́ста.

Сѣва́ть տ. Сѣ́ять.

Сѣ́ве‖рница է. բս. Veronica beccabunga, վերոնիկէ. **-рный** ած. հիւսիսային, -սական. с—ое сія́ніе հիւսիսափայլ. с. вѣ́теръ; с. по́люсъ հիւսիսային բեեռ:

Сѣ́веро-восто́‖къ ա. հիւսիս-արեելք. **-чный** ած. հիւսիս-արեելեան:

Сѣ́веро-за́па‖дный ած. հիւսիս-արեմտեան. **-дъ** ա. հիւսիս-արեմուտք:

Сѣ́веръ ա. հիւսիս. на с—ѣ հիւսիսում:

Сѣ‖вообoро́тъ ա. գիւղտ. ցանքափոխութիւն (միեւնոյն հողի վերայ յաջորդաբար տարբեր սերմեր ցանելը). **-въ** ա. ցանելը, ցանում. սերմ ցանքս:

Сѣда́‖ленъ ա. երգ, աղօթք, որը երգելիս կարելի է նստել. **-лище** չ. նստելու տեղ, նստարան, աթոռ, գահ. **-лищный** ած. նըստատեղի. боль с—аго не́рва; с—ая кость կզմխ. գստոսկր. **-ло** չ. թառ (հաւերի):

Сѣ‖дёлка է. թամբիկ, թամբուկ (լծկան ձիու մէջքին). **-дѣльникъ** ա. թամբագործ. **-дѣльный** ած. թամբի, թամքի. **-де́льце** չ. նւզ. պստիկ թամբ, թամք. **-де́льчатый** ած. թամբաձև: [կ[ած], ճերմակ մազեր:

Сѣди‖на́ է. **-нка** նւզ. ալիք, սպիտա-

Сѣд‖ла́ніе չ. թամբելը, թամքելը. **-ла́ть**, ос— ն. թամբել, թամքել. **-ли́стый** ած. կոր, թամբի համար յարմար մէջքով. с—ая ло́шадь; **-ли́шко** չ. նխտ. վատ, անպէտք թամբ, թամք. **-ли́ще** չ. յւել. մեծ, ահագին թամբ, թամք. **-ло́** չ. թամբ, թամք. ѣ́хать верхо́мъ безъ сѣдла́; му́жское, да́мское с.; **-лова́тость** է. թեթև կորութիւն, գոգաւորութիւն. **-лова́тый** ած. թեթև, մի փոքր կոր, գոգաւոր. թամբաձև. **-лови́на** է. գոգաւորութիւն. կորութիւն (լեռան գագաթի վերայ, երկու լեռների միջև և կամ ձիու մէջքին). **-лообра́зный** ած. թամբաձև:

Сѣдо‖боро́дый ած. սպիտակամօրուք, սպիտակ[ած], ճերմակ մօրուքով. **-ва́тый** ած. հատ ընկած, թեթև սպիտակած, ճեմկցած (մազի մասին). **-вла́сый**, **-воло́сый** ած. սպիտակահեր. սպիտակացած, ճերմկցած մազերով. с. ста́рецъ ալեզարդ ծերունի. **-голо́вый** ած. ալեզարդ. **-й** ած. սպիտակ[ած], ճերմակ[ցած]. ալեզարդ. ալեոր:

Сѣдо́къ, а́ ա. 1, ձիաւոր, հեծեալ. ло́шадь сбро́сила сѣдока́; 2, [կառքով] ճանապարհորդող, ճանապարհորդ:

Сѣ‖дость է. ալեորութիւն, [մազերի] ըսպիտակութիւն, ճերմակութիւն. **-дѣть**, пос— չ. ալեորել, (մազերի մասին) սպիտակել, ճերմկնալ:

Сѣ‖кира է. տապար, կացին. **-кировидный** ած. բս. տապարաձև, -կերպ. **-ку́** տ. Сѣчь; **-ку́щій** բյ. ած. կտրող, հատանող։

Сѣме‖на́ չ. յ. տ. Сѣмя; **-не́ніе** չ. ցանելը, սերմանելը. **-ни́стый** ած. սերմնաշատ, բազմասերմ. **-ни́ть** (-ню -ня́ть), зас— ն. 1, ցանել, սերմանել. 2, ռմկ. արագ և թեթև քայլերով գնալ, քայլել, ման գալ. с. нога́ми ոտները գետնին զարկել. **-ся** ներբ. սերմնաւորուել, սերմ տալ. **-(сѣ́-)нникъ** ա. 1, բս. pericarpium, սերմի պարուտակ. 2, կզմխ. արական ձու. 3, սերմնավաճառ. **-нно́й** ած. սերմնաւոր. սերմի, սերմ[ն]ա—. с—а́я торго́вля սերմնավաճառութիւն. **-новмѣсти́лище** չ. բս. spermophorum, սերմնակալ. **-нодо́ль** տ. Сѣменодо́ля; **-нодо́льный** ած. ըլթակաւոր, շաքիլաւոր. **-нодо́ля** է. բս. cotyledon, ըլթակ, շաքիլ. **-нено́сный** ած. սերմնաբեր. **-нча́тка** տ. Сѣмя́нка.

Сѣ‖мечко չ. նւզ. սերմ[ն]իկ, պստիկ սերմ. **-мя**, мени չ. (յ. сѣмена́, мя́нъ) 1, սերմ. сѣмена́ хлѣ́бныя; сѣмена́ огуре́чныя, арбу́зныя; *посѣ́ять сѣмена́ раздо́ра երկպառակութեան սերմեր ցանել. отъ худо́го сѣ́мени не жди до́браго пле́мени (առծ). воробьи́ное с. բս. Lithospermum, քարասերմիկ (կարաւ կրկուտ). вши́вое с. բս. Delphinium staphisagria, ոջլախոտ. рожь такъ дурна́, что и сѣмя́нъ не соберёшь հաճարն այնպէս վատ է, որ սերմանածդ էլ յետ չես ստանայ. 2, սերմ, կորիզ. я́блочное сѣ́мечко; 3, կզմխ. սերմ. **-мядо́ля** տ. Сѣменодо́ля; **-мяизверже́ніе**, **-мяистече́ніе** չ. սերմնահոսութիւն. **-мя́нка** է. բս. achenium, կտիկ, գոց մանրապտուղ. **-мя́нникъ** տ. Сѣ́менникъ; **-мянно́й** տ. Сѣменно́й; **-мянодо́ля** տ. Сѣменодо́ля; **-мяно́сецъ**, сца ա. տ. Сѣменовмѣсти́лище.

Сѣни, не́й է. յ. սրահ, նախասենեակ։

Сѣни́стый ած. ստուերաւոր, ստուերաշատ։ [սրահակ, նախասենեակ։

Сѣ́нички, чекъ է. յ. նւզ. պստիկ սրահ,

Сѣнна́я, о́й է.=сѣнна́я пло́щадь (տ. Сѣнно́й.

Сѣ‖нни́къ, а́ ա. 1, խոտանոց, խոտ պահելու տեղ, շինութիւն. 2, խոտի, խոտով լցրած ներքնակ, ‘դօշակ‘. 3, խոտավաճառ. **-нно́й** ած. խոտի, խոտ—. с. за́пахъ; с ѣ н н а́ я, о́й է. կմ с—а́я пло́щадь խոտի շուկայ։

Сѣ́нный ած. սրահի, սրահա—. с—ая дверь; с—ая дѣ́вушка սենեկապանուհի, նաժիշտ, աղախին։

Сѣ́но չ. [հարած և չորացրած, չոր] խոտ. грести́, сгреба́ть с. въ ко́пны խոտը արմղելով, հաւաքելով դիզել. и́ли сѣ́на клокъ, и́ли ви́лы въ бокъ կամ այս, կամ այն, կամ նպատակին հասնել, կամ մեռնել.

Сѣно‖ва́лъ տ. Сѣнни́къ 1; **-ворошилка** է. խոտաշրջիչ [մեքենայ]։

Сѣноко́‖сецъ, сца ա. 1, խոտհար, խոտ հնձող, խոտ ‘վայր առող‘. 2, կնդ. Phalangium Opilio, գաշտապարիկ, հասարակ փայ՚անգ. **-си́лка** է. խոտհար մեքենայ. **-сный** ած. 1, խոտհարքի. с—ые луга́ խոտհարքներ. 2, խոտը հարելու կմ հնձելու, խոտի հնձի. с—ая пора́; **-съ** ա. 1, խոտհարք. 2, խոտի հունձ, խոտը հնձելու, հարելու ժամանակ. **-ше́ніе** չ. խոտը հնձելը, հարելը, ‘վայր առելը‘։

Сѣно‖почте́ніе չ. Տաղաւարահարաց տօն. **-ста́вецъ**, вца ա. կնդ. Lepus variabilis, ալպեան նապաստակ. **-суши́лка** է. գիւղտ. խոտ չորացնելու տեղ։

Сѣнцо́ չ. նւզ. մի քիչ [չոր] խոտ։

Сѣ́нцы է. յ. նւզ. պստիկ սրահ, սրահակ, պստիկ նախասենեակ։

Сѣнь է եկ. սլ. 1, ստուեր, ‘շուաք‘, հովանի, շուք. 2, վրան, տաղաւար. ամպհովանի. 2,* հովանաւորութիւն, ‘շուաք‘, յարկ. подъ сѣ́нію зако́новъ.

Сѣ‖ра է. 1, ծծումբ, ‘քուքուրթ‘. 2, с. въ уша́хъ ականջի կեղտ. **-ренка** է. ռմկ. [ծծմբած] լուցկի։

Сѣ‖ризна́ է. գորշութիւն, մոխրագունութիւն, գորշ գոյն. **-ристый** տ. Сѣрни́стый; **-рка** է. կնդ. մատղաշ փոկ, ծովաշուն. **-рко́** ա. ռմկ. գորշ ձի կմ շուն։

Сѣрмя́‖га է. (լեհ.) 1, հաստ, կոշտ և չներկած գիւղական մահուդ, շուխայու. 2, վերնազգեստ, շուխայ այսպիսի կտորից. **-жина** տ. Сермя́га 1; **-жный** ած. 1, կոշտ, հաստ և գորշգոյն. с—ое сукно́; 2, сермя́га 1-ից. с. кафта́нъ.

Сѣрни́къ, а́ ա. տ. Сѣ́ренка.

Сѣрнисто‖водоро́дный ած. քիմ. ծծմբաջրածնային. с. газъ; **-ки́слый** ած. քիմ. ծծմբաթթուային. с—ая соль.

Сѣр‖ни́стый ած. ծծմբային. **-нoки́слый** ած. քիմ. ծծմբաթթուային. с—ая соль ծծմբատ. с—ое желѣ́зо ծծմբաթթուային երկաթ, ծծմբաերկաթ. с—ая мѣдь ծըծըմբաթթուային պղինձ, ծծմբապղինձ. с—ая магне́зія կմ а́нглійская соль դառնաղ (մաքրողական աղ). **-ный** ած. ծծմբի, ծըծմբա—. ծծմբային, ծծմբոտ. с. за́пахъ; с—ая спи́чка; с—ая кислота́ ծծմբաթթու. с. колчеда́нъ հնք. pyrite, ծծմբաքար. безво́дная с—ая кислота́ նորդհաուզեան արջասպիւղ։

Сѣ‖ро́ մ. գորշ, մոխրագոյն. какъ э́то с. напи́сано! ներշ. ինչպէս այդ դժգոյն, աղօտ է նկարած։

Сѣро‖бу́рый ած. գորշ կարմրագոյն. **-ва́тый** ած. մի փոքր գորշ, մոխրագոյն։

Сѣроводоро́‖дный տ. Сѣрни́стоводоро́дный; **-дъ** ա. քիմ. ծծմբաջրածին։

Сѣро‖гла́зый ած. գորշ, գորշգոյն աչքերով. **-жёлтый** ած. գորշ դեղին. **-зелёный** ած. գորշ կանաչ։

Сѣро́къ, рка́ ա. տ. Сѣ́рка.

Сѣ‖ропепе́льный ած. գորշ մոխրագոյն. **-ропѣ́гій** ած. գորշախայտ. գորշ և ըծերով. с—ая ло́шадь; **-рость** տ. Сѣризна́. [ծին։

Сѣроуглеро́дъ ա. քիմ. ծծմբածխածին։

Сѣ‖рый ած. 1, գորշ, մոխրագոյն. с—ая пого́да մռայլ եղանակ. с—ая въ я́блокахъ ло́шадь գորշ և կարմրախայտ ձի. с—аго помя́нешь, а с. здѣ́сь (առծ.) անունը տուր, խալիչէն գցիր. 2,* խեղճ, աղքատ, հասարակ. с. людъ ռամիկ ժողովուրդ։

Сѣрьмя́га տ. Сѣрмя́га.

Сѣ‖рѣть, пос— չ. գորշանալ. **-ря́къ**, á ա. երկար վերնազգեստ, պարեգօտ, կապայ, պատմուճան գորշ և հաստ մահուդից. **-ря́нка** է. ընտիր խէժ:

Сѣсть (ся́ду -дутъ; անց. сѣлъ -ла, о; հրմ. сядь) տ. Садиться..

Сѣт‖ка է. նւզ. 1, ցանցիկ, ցանց. ча́йная с. թէյ ածելու, թէյ քամելու մաղիկ[ի ցանց]. искроудержа́тельная с. կայծկալ ցանց. с. для воло́съ մազերի, ծամկալ ցանց. с., второ́й желу́докъ жва́чныхъ կզմխ. ցանց, ցանցիկ, երկրորդ ստամոքս որոճողների. дѣлать с—у для копи́рованія карти́нъ նկրչ. նկարներ ընդօրինակելու համար ցանց պատրաստել. **-ный** տ. Сѣточный.

Сѣ‖тованіе չ. 1, о чёмъ մի բան ողբալը, մի բանի համար վշտանալը, տրտմելը. 2, на что մի բանի մասին կմ վերայ գանգատուելը, տրտնջալը. **-товать** (-тую -ютъ) չ. 1, о чёмъ մի բան ողբալ, մի բանի համար տխրել, վշտանալ, տրտմել. 2, на что մի բանի մասին կմ վերայ գանգատուել, տրտնջալ:

Сѣ‖точка նւզ. տ. Сѣтка; **-точникъ** ա. **-точница** է. ցանցագործ այր, կին. **-точный** ած. ցանցի, ցանցա—. **-тча́тка** է. 1, կզմխ. retina, ցանցամաշկ (աչքի). 2, կնդ. Retepora, ցանցակորադ'իոն. **-тчатокры́лыя** ած. насѣко́мыя կնդ. Neuroptera, ցանցաթևեր. **-тчатый** ած. ցանցաձև, ցանցակերպ, ցանցաւոր. с—ая оболо́чка гла́за կզմխ. աչքի ցանցամաշկ, ցանցաձև մաշկ. **-ть** է. ցանց. с. կմ рыболо́вная с. ուռկան, 'թօռ'. с. կմ птицело́вная с. վարմ. лови́ть ры́бу сѣтя́ми; осётръ попа́лся въ сѣти; разста́вить сѣти վարմ սարքել, կանգնեցնել կմ դնել. 2,* վարմ, որոգայթ, թակարդ, թալակ. *она́ замани́ла его́ въ свои́ сѣти; запу́таться въ сѣти; попа́сться въ со́бственныя сѣти.

Сѣ‖ча է. 1, կռիւ, մարտ, պատերազմ, արիւնհեղութիւն, ջարդ, կոտորած. 2, տ. Про́сѣка; **-че́ніе** չ. 1, կտրում. կտրուածք, հատուած. кони́ческое с. կոնաձև հատուած. ке́сарево с. վիրբ. արգանդահատութիւն, որովայնահերձութիւն (տղմը հանելու նպատակով). 2, ծեծելը, մտրակելը, -կում, խարազանելը, -նում. **-чень**, чня ա. յունուար [ամսի հին անունը], արաց. **-чка** է. 1, (կտորած և այրի ու թեփի հետ խառնած ծղօտ, որ ծառայում է իբրև բուտ անասուններին) յօշարուտ, յօշախար. 2, կազամը կտրելու երկաթէ գործիք. I. **-чь** է. ամրութիւն, ամրացրած չէն, բանակ, ամրավայր, բնակավայր (կազակների). Запоро́жская с. զապօռօժցիների ամրավայրը. II. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. сѣкъ -кла, о; հրմ. сѣки́) ն. 1, կտրել, կտրատել, կոտորել. с. капу́сту; 2, ծեծել, մտրակել, խարազանել, թակել, ձաղկել. с. ро́згами, плётью; **-ся** 1, ։։։։. կռուել. 2, ։։։։. ինքն իրան ծեծել, խարազանել, մտրակել. 3, չ. ջլքրուել, պատառուել, կտոր կտոր լինել, ծուէն ծուէն լինել. та́фта сѣчётся.

Сѣ‖ю տ. Сѣять; **-ялка**, **-яльница** է. ցանիչ, սերմանիչ [մեքենայ]. **-яльный** ած. ցանելու, ցանիչ, սերմանելու, -նիչ. с—ая маши́на; 2, մաղելու, մաղող, խախալելու, -լող. **-яльщикъ**, **-яльщица** տ. Сѣятель, -льница; **-янецъ**, нца ա. սերմնաբոյս, սերմից բուսած մատղաշ ծառ. лукъ с. սերմնաբոյս սոխ. **-яніе** չ. 1, ցանելը, ցանում, սերմանելը, -նում. с. сѣялкой; с. ручно́е կմ въ разбро́съ ձեռնացան, ձեռքով ցանելը. 2, մաղելը, մաղում, խարբալելը, -լում, խախալելը, -լում. **-ятель** ա. **-ятельница** է. ցանող, սերմանող այր, կին. *с. сму́ты, раздо́ровъ; **-ятельный** տ. Сѣ́яльный; **-ять** (сѣ́ю -ютъ; сѣй), -ва́ть ն.1, (пос—) ցանել, սերմանել. с. хлѣбъ; что посѣ́ешь, то и пожнёшь (առծ.) ինչ կը ցանես, այն էլ կը հնձես. *с. сѣмена́ раздо́ра; 2, (прос—) մաղել. խարբալել, խախալել:

Сэръ ա. (անգլ. sir, հմմ. Сиръ) տէր, պարոն. (երբ ուղղին հօրը) հայր. (պարլամէնտում) նախագահ:

Сю (փոխնկ сію́) այս (հյցկն!). по сю сто́рону рѣки́ գետի այս կողմը. по сю по́ру ց'այսօր: [համեցէք:

Сюда́ մ. այստեղ. пожа́луйте с. այստեղ

Сюже́‖тъ ա. (ֆր.) **-тикъ** նւզ. սիւժէտ, առարկայ, նիւթ, բովանդակութիւն (որ և է պատմութեան, շարադրութեան, գեղարուեստական, երաժշտական գործի):

Сюзере́‖нный ած. վեհապետական, գերիշխանական. **-нъ** ա. (ֆր.) վեհապետ, գերիշխան: [ղովածու]:

Сюи́та է. (ֆր.) երժ. պարերգեր[ի ժո-

Сюрку́пъ ա. (ֆր.) Թղթխ. կտրելը, կտրում, ծածկելը, -կում: [ընկալ:

Сюрпри́зъ ա. (ֆր.) սիւրպրիզ, անա-

Сюр‖ту́къ, á ա. (ֆր.) **-тучо́къ**, чка́ նւզ. սերթուկ. **-тучи́шко** ա. նխտ. վատ, անպէտք սերթուկ. **-тучи́ще** ա. յւել. մեծ, ահագին, լայն սերթուկ. **-ту́чный** ած. սերթուկի:

Сюрь‖ма́ տ. Сурьма́; **-мяни́стый** տ. Сурьмя́ни́стый; **-мяно́й** տ. Сурьмяно́й.

Сюсю́‖каніе չ. շշնջելով խօսելը. **-кать**, прос— չ. շշնջելով խօսել:

Ся ։։։։. ։։։։. (փոխնկ себя́) եվ. ու. իրան. ра́доватьс**я** ուրախանալ (ինկայէս ինքըն իրան ուրախացնել): [ջիւր (միջատի):

Сяжо́(ё)къ, жка́ ա. կնդ. բողկուկ, եղ-

Ся́кнуть (անց. сякъ -кла, о), изс— չ. չորանալ, ցամաքիլ, 'կտրիլ' (աղբիւրի մասին):

Сякъ մ. այսպէս. такъ и с. այսպէս և այնպէս. и такъ и с. և այսպէս և այնպէս. երբեմն այսպէս, երբեմն այնպէս:

Сямъ մ. այստեղ. тамъ и с. տեղ-տեղ, այստեղ-այնտեղ, ցաք ու ցրիւ, ցիր ու ցան. գուն ուրեք:

Сvнкли́тъ տ. Синкли́тъ.

Сvно́дъ տ. Сино́дъ.

Т.

Т, т ռուսաց այբբենի 19-րդ տառն է։ Ձայնատ (безголóсный) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է д ձայնալինը։ Т-ն հընչւում է ինչպէս հայոց տ-ն։

Та է. տ. Тотъ.

Таба‖кéрка է. (ֆր.) **-кéрочка** նւզ. ընչատուփ, քթախոտի տուփ, ‛բռնօթամանʻ. **-кéрочный** ած. քթախոտի տփի, ‛բռնօթամանիʻ. **-къ**, ку́ ա. ծխախոտ, ‛թամբաքուʻ, ‛թութունʻ (բս. Nicotiana tabacum); нюхательный т. քթախոտ, ‛բռնօթիʻ. пóнюшка т—ку́ մի պտղունց թամբաքու, քթախոտ, ‛բըռնօթիʻ. *егó дѣ́ло т. նորա բանը բուրդ է։

Табáнить (-ню -нятъ) չ. նաւակը դարձնել (մի կողմից միայն թիավարելով), յետ վարել։

Табаргá‖нъ ա. **-нчикъ** ա. կնդ. Dipus, ցատկող մուկ, ճագարամուկ։

Таба‖чёкъ տ. Табачóкъ; **-чи́шко** ա. նխտ. վատ, անպէտք ծխախոտ, ‛թամբաքուʻ, ‛թութունʻ. **-чи́ще** ա. յւնլ. տ. Табáкъ; **-чникъ** ա. ծխախոտավաճառ, ծխախոտ, ‛թամբաքուʻ, ‛թութունʻ ծախող. **-чница** է. ծխախոտի, ‛թամբաքուիʻ, ‛թութունիʻ տուփ, արկղիկ. **2**, ծխախոտավաճառուհի, ծխախոտ, ‛թամբաքուʻ, ‛թութունʻ ծախող կին, աղջիկ. **-чный** ած. ծխախոտի, ‛թամբաքուիʻ, ‛թութունիʻ. т—ая лáвка կմ т а б á ч н а я, ой է. ծխախոտի, ‛թամբաքուիʻ, ‛թութունիʻ խանութ. **-чóкъ**, чкá նւզ. տ. Табáкъ.

Тáбель‖ է. (լտ.) ադիւսակ, ցուցակ, ցանկ, թուղթ. ադիւսակաւոր, -կաձև օրացոյց, ցուցակ. т. о рáнгахъ բարձաստիճանացոյց. **-ный** ած. день տօն օր։

Тáбесъ ա. (լտ.) տ. Сухóтка.

Таблé‖тъ ա. (ֆր?) **-тка** նւզ. միայն կողբերից տաշած թանգագին քար, ադամանդ։

Табли́‖ца է. (լտ.) **-чка** նւզ. ադիւսակ, ցուցակ, ցանկ, պատկեր. т. умножéнія բազմապատկման ադիւսակ. хронологи́ческая, статисти́ческая т.; **-чный** ած. ադիւսակի, ցուցակի, ցանկի։

Табльдóтъ ա. (ֆր.) հանրային սեղան (որոշ վճարով և միատեսակ կերակուրներով)։

Тáбо‖рище չ. [հին] բանակավայր, կայարանատեղ. **-ръ** ա. (թուրք.) **1**, խումբ, բանակ (մեւդ բօշաների, գնչուների). **2**, թիքական բանակ. **3**, թիքական ջոկատ. **4**, չեխերի ազգային ժողովը։

Табу́‖нный ած. ձիաների երամակի, ‛իլխայիʻ. **-нóкъ**, нкá նւզ. տ. Табу́нъ; **-нщикъ** ա. ձիարած, ‛իլխապանʻ. **-нъ**, á ա. (թուրք.) ձիաների երամակ, ‛իլխայʻ, ‛թարունʻ։

Табурé‖тецъ, тца ա. նւզ. պատիկ նըստարան, ‛քուրսիʻ. **-тка** է. տ. Табурéтъ; **-тный** ած. նստարանի, ‛քուրսուʻ. **-тъ** ա. (ֆր.) նստարան, ‛քուրսիʻ։

Тавéрна է. (ֆր.) պանդոկ։

Тавлé‖и, éй է. յ. (նոր յն.) հնց. **1**, տ. Триктрáкъ; **2**, триктрáкъ-ի տախտակ. **-йный** ած. тавлéи-ի։

Тавли́нка է. (թուրք.) քթախոտի տուփ, ‛բռնօթամանʻ պղորենու (կեչու) կեղևից։

Тáволга է. բս. Spiraea, տապիրակ. болóтная т., S. ulmaria, մօրակաՆ տապիրակ։

Тав‖ри́ть (-рю́ -ря́тъ), зат— չ. խարել, ‛դամղելʻ. т. лóшадь; **-рó** չ. խարան, խարած տեղ, ‛դամղʻ. класть т. խարել, ‛դամղելʻ։

Тавтолóгія է. (յն.) բառակրկնութիւն, բանակրկնութիւն (միևնոյն բանն ուրիշ խօսքերով կրկնելը), աւելադրութիւն, աւելաբանութիւն։

Тагá‖нецъ, нца նւզ. տ. Тагáнъ; **-нный** ած. կասկարայի, եռոտանու. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. (յն.) կասկարայ, եռոտանի։

Тагуáнъ ա. տ. Летя́га 1.

Таёжный ած. тáйга-ի. тайга́ բնակ. т—ая дорóга.

Таéніе չ. թաքցնելը, պահելը։

Тá‖зикъ ա. նւզ. մեծ թաս, պտիկ ‛լագանʻ, պտիկ կոնք (մետաղէ). т. для бритья́ սափրիչի թաս. **-зи́ще** ա. յւնլ. տ. Тазъ; **-(á)зóвый** ած. մեծ թասի, ‛լագանիʻ, [մետաղէ] կոնքի. կզմխ. կոնքի, կոնքա—. **-зомéтръ** ա. վիրբ. կոնքաչափ. **-зъ** ա. (արաբ.) **1**, մեծ թաս, ‛լագանʻ, մետաղէ կոնք. т. для варéнія բանդակ եփելու լագան. **2**, կզմխ. կոնք.

Тайгá է. տայգա (ընդարձակ, խիտ, յաճախ նաև ճահճային անտառ Սիբիրում)։

Тайкóмъ մ. ծածուկ, ծածկաբար, գաղտնի, գաղտնաբար, ‛թաքունʻ. уйти́ т.

Таймéнь ա. կնդ Salmo taimen, սիբիրական սաղմոն կմ լոսդի։

Тáй‖на է. **1**, գաղտնիք, գաղտնի, ծածուկ, ‛թաքունʻ բան. госудáрственная, профессіонáльная т. պետական, պաշտօնական գաղտնիք. содержáть, сохрани́ть что въ т—ѣ; ввѣ́рить комý свою т—у; это ни для когó не т.; **2**, եկղ. խորհուրդ. совершáть святы́я т—ы; причасти́ться святы́хъ тáинъ սուրբ հաղորդութիւնն ընդունել. **-на-травá** է. բս. Apocynum, շնամեռուկ. **-никъ**, á ա. **-ничóкъ**, чкá նւզ. **1**, ծածուկ, գաղտնի տեղ, անյք. թագստարան. проникáть въ т—ки́ человѣ́ческаго сéрдца, человѣ́ческой души́; **2**, վարմ, տկանաթ. **-но** մ. ծածկաբար, գաղտնաբար, ծածուկ, գաղտնի կերպով, ‛թաքունʻ։

Тайнобрá‖чіе չ. բս. գաղտնաբեղունութիւն (գաղտնամուսնութիւն). **-чный** ած. բս. գաղտնաբեղուն (գաղտնամուսին). т—ыя растéнія, Cryptogamae, գաղտնաբեղուններ (գաղտնամուսիններ)։

Тáй‖нопись է. ծածկագրութիւն, գաղտնագրութիւն. **-ность** է. ծածուկ, գաղտնի լինելը, գաղտնիք։

Таинствен‖но մ. ծածուկ, խորհրդաւոր կերպով. **-ность** է. ծածկութիւն. խորհրդաւորութիւն. **-ный** ած. ծածուկ, խորհրդաւոր, առեղծուածային. т. человѣ́къ.

Тáин‖ственный ած. [եկեղեցական սուրբ] խորհրդի. **-ство** չ. **1**, գաղտնիք, խոր-

հուրդ. **2,** *եկղ.* [*սուրբ*] *խորհուրդ.* т. крещéнія, покаянія, причащéнія.

Тайкунъ *ա.* Шогýнъ.

Тáйный *ած.* *գաղտնի, ծածուկ, 'թաքուն'.* т—ое свидáніе; т. бракъ; т. совѣтникъ *գաղտնի խորհրդական.* т—ая вечéря *խորհր-*

Тайфýнъ *ա.* Тифóнъ. [*դաւոր ընթրիք:*

Таить (таю -ять), ут— *ն.* *ծածկել, թաքցնել.* т. свой испýгъ; т. своё честолю́біе; не хочý грѣхá т. *չեմ ուզում մեղքս թաքցնել.* **-ся** *ներ.* *թաքնուել, պահուել.* т. отъ когó; *любóвь давнó тайлась въ егó сéрдцѣ.

Тá‖кальщикъ *ա.* **-кальщица** *ի.* *ատրատող, չարունակ «այդպէս է» (такъ) ասող, ուրիշի ասածները հաստատող այր կին.* **-кать** -кнуть *չ.* *ատրատել, չարունակ «այդպէս է» ասել, ուրիշի ասածները հաստատել:*

Такелá‖жить (-жу -жатъ), отт— *ն.* *ծովգ. նաւը հանդերձել, պատրաստել, 'տորքել', առագաստաւորել,* (*գր.*) *վառել.* **-жмéйстеръ** *ա.* *ծովգ. նաւը հանդերձող, պատրաստող, առագաստաւորող.* **-жный** *ած.* *նաւի հանդերձանքի.* такелáжная, ой *ի.* *նաւահանդերձարան.* **-жъ** *ա.* (*գերմ.*) *ծովգ. նաւահանդերձանք, նուաստք* (*կայմեր, առագաստներ, առագաստակալներ, մնջ. պարաններ եւն*): [глáсенъ, и я т.

Тáкже *մ.* *նոյնպէս, նմանապէս.* онъ со-
всё-**Такй** *չ.* *այնուամենայնիւ, յամենայն*

Тáкнуть *ա.* Тáкать. [*դէպս:*

Та‖ковóй *ա.* Такóй; **-кóвскій** *ած.* *այնպիսի, բաւականաչափ լաւ, յարմար.* онъ т. и есть *հէնց նա դորան յարմար է.* **-кóвъ,** á, ó *ած.* *այսպիսի, այնպիսի, նոյնպիսի.* такóвъ свѣтъ *աշխարհս, աշխարհիս բանն այսպէս է.* онъ не такóвъ, какъ вы дýмаете *նա այնպիսի մարդ չէ, ինչպէս դուք կարծում էք.* всѣ оня́ таковы́ *նորանք բոլորն էլ այդպէս են.* *и былъ такóвъ *նա յանկարծ անյայտացաւ, չքացաւ.* не таковó было егó намѣреніе *նորա մտադրութիւնն այդպէս չէր.* **-кóй** *բեր.* *ած.* *այդպիսի, այնպիսի.* т. постýпокъ дѣлаетъ вамъ честь; эта былá т—áя сцéна, котóрая…; наконéцъ я нашёлъ такóго человѣка, какóй вамъ нýженъ; это т. плутъ, котóраго нýжно остерегáться; онъ былъ огорчёнъ до такóй стéпени, что… *նա այն աստիճանի վշտացած էր, որ…* такóй-то *այս ինչ, այն ինչ.* я возвращýсь въ такóмъ-то часý; онъ дóлженъ мнѣ такýю-то сýмму; такóй же *նոյն, նոյնպիսի.* онъ такóй же дворянинъ, какъ и вы; такимъ образомъ *մ.* *այդպէս, այդպիսով.* дѣло произошлó таки́мъ óбразомъ; что такóе мéжду вáми *ձեր մէջ ինչ է պատահել:*

I. **Тáкса** *ի.* (*լտ.*) *որոշած, նշանակած, սահմանած գին, սակագին:* [*ճաւրուն շուն:*

II. **Тáкса** *ի.* (*գերմ.*) *գորշկոյս կմ կար-*

Так‖сáторъ *ա.* *գնահատող, գին որոշող, 'կտրող', սահմանող.* **-саціóнный** *ած.* *գնահատող, -տելու, գին որոշող, 'կտրող', սահմանող.* т—ая комиссія; **-сáція** *ի.* (*լտ.*) *գնահատում, գինը որոշելը, 'կտրելը', սահմանելը.* **-сировáніе** *չ.* *գնահատելը, -տում, գինը որոշելը, 'կտրելը', սահմանելը.* **-сировáть** (-рýю -ютъ) *ն.* (*լտ.-գերմ.*) *գնահատել, գինը որոշել, 'կտրել', սահմանել.* **-сонóмія** *ի.* (*յն.*) *դասակարգութեան գիտութիւն, ուսում.* **-съ** *ա.* **-сикъ** *նւզ.* (*հմմ.* Тáкса II) *ա.* Даксъ.

Тáк‖тика *ի.* (*յն.*) *տակտիկա* (*ճակատամարտի ծրագիրը կազմելու և ճակատարտը մղելու գիտութիւնը. հմմ.* Стратéгія); **-тикъ** *ա.* *ռազմագէտ, ռազմավար, հմուտ զորավար.* **2,*** *զգոյշ, խոհեմ մարդ.* **-тическій** *ած.* *տակտիկական, ռազմավարական:*

Тá‖ктный *ած.* *չափի, տեւողութեան.* **-ктомѣръ** *ա.* Метронóмъ; **-ктъ** *ա.* (*գերմ.*) **1,** *երժ.* *չափ, տեւողութիւն.* бить т.; игрáть, танцовáть въ т.; сби́ться съ т—а *չափը կորցնել.* **2,*** *տակտ, խոհեմութիւն* (*իրան պահելու, վարուելու*). у негó мнóго тáкту *նա մեծ տակտի տէր է, խիստ խոհեմ է, իրան պահել գիտէ:*

Такъ *մ.* *այսպէս, այդպէս, այնպէս.* это не мóжетъ т. кóнчиться; это т. *այդ այդպէս է.* т. ли это? *արդեօք* [*այդ*] *այդպէ՞ս է.* это пусть бýдетъ т.; говори́те не т. грóмко; онъ т. зáнятъ, что… *նա այնպէս զբաղուած է, որ…* я не т. глупъ, чтóбы согласи́ться на это *ես այդպէս* (*կմ այնպէս*) *յիմար չեմ, որ կլն.* и т. дáлѣе *և այլն.* а когдá т. *որ այդպէս է, բաս որ այդպէս է, դէ որ այդպէս է.* онъ это т. сказáлъ *այդ նա այնպէս ասաց, լրջօրէն չ'ասաց.* сдѣлайте т., чтóбы онъ былъ довóленъ *այնպէս արէք, որ կլն.* óнъ поступáетъ не т., какъ вы; тутъ что-то не т. *այդտեղ մի ինչ որ բան կայ.* бýдьте т. добры́, помоги́те мнѣ *բարի եղէք ինձ օգնելու.* т. сказáть *այսպէս ասած.* т. и быть *թող այդպէս լինի.* т. назывáемый *այսպէս կոչուած, այսպէս անուանուած.* такъ и́ли и́наче *այսպէս թէ այնպէս.* такъ что *այնպէս որ.* онъ былъ óчень бóленъ, такъ что опасáлись за егó жизнь; такъ какъ *որովհետև.* такъ какъ вы соглашáетесь на это; такъ себѣ *ոչ լաւ, ոչ վատ, միջակ.* какъ бы не т. *ինչ չէ, 'ի հարկէ, 'բո հօրն որորմի'.* тóчно т. *ճիշտ այդպէս, այո, հրամեյ էք.* тóчно такъ же *ճիշտ այնպէս.* моё плáтье сдѣлано тóчно такъ же, какъ вáше; я это знáю такъ же, какъ и вы *ես այդ նոյնպէս գիտեմ, ինչպէս և դուք.* на что вамъ это? вы т. богáты — *դուք առանց այդ էլ կմ առանց այն էլ հարուստ էք.* и такъ и сякъ *և այսպէս և այնպէս, ամէն կերպ.* и такъ *ա.* Итáкъ.

Талáнливый *ած.* *ռմկ.* *բաղդաւոր:*

Талá‖нтливый *ած.* *տաղանդաւոր, քանքարաւոր.* **-нтъ** *ա.* (*յն.*) **1,** *տաղանդ, քանքար.* **2,** *տաղանդ* (*հին յունական և հռոմէական դրամ*): [*ջոզութիւն:*

Талáнъ *ա.* (*թուրք.*) *բախտ, վիճակ, յա-*

Талáръ *ա.* (*լտ.*) *տալար, պճղնաւոր, պարեգօտ* (*կաթոլիկ հոգևորականի*):

Тáлвегъ *ա.* Тáльвегъ.

Тáлеръ *ա.* (*գերմ.*) *թալէր* (*գերմանական արծաթէ դրամ, ներկայ կուրսով=մօտ 1 ռ. 20 կոպ.*):

Та́ли, лей է. յ. (գերմ.) ծովգ. ճախարա-կաղնաց պարաններ, տատասններ (բեռներ և առագաստներ բարձրացնելու)։

Тали́на է. բս. Salix alba, սպիտակ ու-ռենի կմ ուռի։

Талисма́нъ ա. (արաբ.) թալիսման, թիլիսմ, յուռութ։

Та́лія է. (ֆր.) **1**, իրան, իրանամէջ (մեւզ գոտկատեղի տակերից մինչև կուրծք). հասակ. իրանի, իրանամիջի, հասակի ձև, կազմուածք. *т. въ рю́мочку խիստ նեղ, փոքր իրան, իրանամէջ. **2**, տ. Лифъ; **3**, թղթխ. ձգելը, խաղալը։

Та́ллій ա. քիմ. thallium, թալիոն։

Талму‖ди́стъ ա. թալմուդական. թալ-մուդադէտ. **-ди́ческій** ած. թալմուդի, -դա-կան. **-дъ** ա. (եբր.) թալմուդ (արդի հրէանե-րի կրօնական օրէնսգիրքը, որի բովանդակու-թիւնը խիստ բազմազան և քաօսային է)։

Тало́вый տ. Тальнико́вый.

Тало́нъ ա. (ֆր.) տալոն. **1**, տոկոսաբեր թղթի կամ ընկալագրի առաջին, հիմնական մասը (երկրորդ մասը կտրոնն է—купо́нный листъ); **2**, փոխանակագրի կտրոն։

Талъ ա. բս. **1**, տ. Тали́на; **2**, Salix caprea, ործուռի. ործուռենի. **3**, S. cinerea, փոկուռի, փոկուռենի։

Та́лый ած. կիսահալ. հալուած. т—ая земля́ հող, գետին. որի վրայ ձիւնը հալուել է. т. снѣгъ կիսահալ ձիւն։ [թայք:

Та́львегъ ա. (գերմ.) գետի հուն, ըն-

Та́лька է. **1**, փիլակ, կարժառ. **2**, փիլա-կի վրայ բաշած կարժ, մանած, դերձան, թել. կարժի, թելի դերձանի տրցակ, փունջ։

Та́ль‖ковый ած. **1**, տալկի, -կից. **2**, կարժի, փիլակի թելի, մանածի. **-къ** ա. հնք. talc. տալկ։

Таль‖нико́вый ած. ուռենիու(ց), ու-ռու(ց). **-ни́къ**, á տ. Талъ.

Тамари́н‖довый ած. տամարինի. **-дъ** ա. **1**, բս. Tamarindus, տամարին. **2**, տամա-րինի պտուղ։ [չափայրի։

Тамари́съ ա. բս. Tamarix, մոշայ, մո-

Тамбу‖ри́нъ ա. (իտ.) դափ. դահիրայ. **-рмажо́ръ** ա. (ֆր.) ռզմ. թմբկապետ. **-рный** ած. կարկահագործութեան, -գործա-կան. т—ое вышива́ніе կարկահագործութիւն. т—ая игла́ կարկահ, ‹կեռ‹ (որով գործուած-քի վրայ նկարներ են յօրինում). **-ръ** ա. (ֆր.) **1**, կարկահագործութիւն (կարկահով, ‹կեռով‹ գործուածքի վրայ հաշիւ, նկար գործելու արուեստը). **2**, ամրոցկ. ցցապատ օգնական ամրութիւն. **3**, ճրտրպ. սրահ, սրահակ։

Тамо́‖женный ած. մաքսատան. т. до-смо́трщикъ մաքսատան վերակացու. т—ая по́шлина մաքս. т. биле́тъ на про́пускъ това́ра; т а м о́ ж е н н о е, аго չ. ապրան-քների մաքս. **-жный** ած. մաքսատան. **-жня** է. (պրսկ.) մաքսատուն։

Та́мошній ած. այնտեղի։ [կան։

Тампліе́ръ ա. (ֆր.) պտմ. տաճարա-

Тампо́нъ ա. (ֆր.) վիրբ. արիւնարգել [խցան]. остана́вливать кровотече́ніе по́-мощью т—а.

Тамта́мъ ա. (գերմ?) թամթամ (կոնքա-ձև մետաղէ ծնծղայ մի, որ խուլ թնդիւն է հա-նում)։

Тамъ մ. այնտեղ; անդ. кто т.? ո՞վ է. онъ т. живетъ; т. же այնտեղ իսկ, հէնց նոյն տեղում։ [գրում)։

Танга́ է. տանգայ (արևելեան արծաթէ

Та́нге́нсъ ա. (լտ.) երկրչփ. տանգէնս (շրջանը շօշափող ուղիղ գիծ)։

Та́нецъ, нца ա. [ո՛ր և է] պար, կաքաւ, պարի, կաքաւի եղանակ, տեսակ։ [նիճ։

Танни́нъ ա. (ֆր.) քիմ. տանին, դառ-

Танта́лъ ա. (յն. -լտ.) քիմ. տանտալ։

Тан‖цкла́ссъ ա. **1**, պարի ուսումնա-րան, հիմնարկութիւն. **2**, շուայտ հանրապար. **-цме́йстерскій** ած. պարի ուսուցչի. **-цме́йстеръ** ա. (գերմ.) պարի ուսուցիչ. **-цме́йстерша** է. պարի ուսուցչի կին. պարի ուսուցչուհի **-цова́льный** ած. պարի, պար—, պարելու. т. ве́черъ պարերեկոյթ. **-цова́ніе** չ. պարելը. կաքաւելը, պար, կա-քաւ. **-цова́ть** (-цу́ю -ютъ) չ. և ն. (գերմ.) պարել, ‹պար գալ‹, կաքաւել. **-цо́вщикъ** ա. **-цо́вщица** է. կաքաւիչ, ւչուհի, պարող, կա-քաւող այր, կին. **-цо́ръ** ա. **-цо́рка** է. հր-մուտ կաքաւիչ, -ւչուհի, հմուտ պարող, կաքա-ւող այր, կին (մեւզ թատրոնական)։

Таота́й ա. (չինր?) տաօտայ։

Тапёръ ա. (ֆր.) պարի դաշնակահար, պարը դաշնամուրի վրայ ածող, ուղեկցող։

Тапи́ръ ա. կնդ. Tapirus, գետակինճ (կնճթեղ). америка́нскій т. Ամերիկայի գե-տակինճ (կնճթեղ)։

Та́ра է. (իտ.) վճռկ. տարայ, ‹տարա‹(ապ-րանքի փաթեթի կամ ամանի քաշը, օր. կառքի քաշը, որի մէջ ապրանքը փաթաթած է, տա-կառի քաշը, որի մէջ ապրանքն ածած է ևլն)։

Тараба́‖рить (-рю -рятъ) չ. արագ, անհասկանալի կերպով խօսել, բանդագուշել, կորճարանել. **-рскій** ած. անընթեռնլի, ան-վերծանելի, անհասկանալի. т—ая гра́мота ան-ընթեռնելի, անվերծանելի, ‹մլթոնի‹ գիր, լեզու. т—ое нарѣ́чіе ‹մլթոներէն‹, անհասկանալի, անճոռնի լեզու, բարբառ. э́то для меня́ т—ая гра́мота այդ ինձ համար ‹մլթոնի‹ գիր, ‹մըլ-թոնի‹ լեզու է, այդ ինձ համար չինարէն է. **-рщина** է. անընթեռնլի, անվերծանելի գիր, ‹մլթոներէն‹, ‹մլթոնի‹ գիր, լեզու, կորճարա-նութիւն, բանդագուշանք. моло́ть т—у կոր-ճարանել, բանդագուշել. **-ры**, овъ ա. յ. շա-ղակրատանք, աֆեղցիեղ(ց) խօսքեր։

Тарака́‖нщикъ ա. խաւարասէր միջատ-ներ ջնջող, ոչնչացնող. **-нъ** ա. (թուրք.) Pe-riplaneta orientalis, ասիական խաւարասէր (միջատ մի)։

Тара́нный ած. բարանի, խոյի, պարսպա-կործան մեքենայի. т—ая кость կզմխ. վէդ, ‹ճան‹, ‹կոճի‹։

Таранта́‖сный ած. տարանտասի, -սա-յին. **-съ** ա. տարանտաս (ճանապարհորդական կառք մի)։

Таранте́лла է. (իտ.) տարանտէլա (նէ-ապոլսեան, հաւանօրէն ևս տարէնտինեան պար կաքաւ մի, որ պարում են խիստ արագ կեր-պով)։

Таранти́ть (-чу́ -тя́тъ) չ. շաղակրա-տել, փայլահաչել, ‹դուրս տալ‹, ‹կչկչալ‹։

Тарантýлъ ա. *կնդ.* Lycosa tarantula, *փարիժ, մոր։*

Тарáнъ ա. (*լեհ. -յուն.*) *խոյ, բարան, պարսպակործ մեքենայ (հների)։*

Тарáнь է. *կնդ.* Abramis vimba, *բրամիկ, հիւսիսային ծածան (ձուկ մի)։*

Тара‖тáйка է. **-тáечка** *նւզ. երկանիւ սայլ մի։*

Таратó‖ра է. *շատախօս, վայրահաչ, գլուխ տանող այր, կին.* **-ренье** չ. *շատախօսութիւն, վայրահաչութիւն.* **-рить** (-рю -рятъ) չ. *շաղակրատել, շարունակ խօսել, շատախօսել, վայրահաչել, ‹դուրս տալ›, ‹գլուխ տանել›, ‹կչկչալ›.* **-рка** է. *շատախօս, վայրահաչ, ‹գլուխ տանող›, ‹կչկչան› կին, աղջիկ։*

Тарах‖тѣ́ніе չ. *դռոց, գդգդոց, աղմուկ, թխթխկոց.* **-тѣ́ть** (-чý -тя́тъ) չ. *դըռալ, գդգդալ, թխթխկալ, աղմուկ հանել (սայլի մասին)։*

Тарá‖щеніе չ. *չռելը (աչքերը).* **-щить** (-щу -щатъ), вы́т— ն. *չռել.* т. глазá; **-ся** անդր. **1,** *աչքերը մի բանի վերայ չռել, աչքերը չռած մի բանի նայել, մտիկ տալ.* **2,** *հակառակուել, ընդդիմանալ, ‹պոչին կանգնել›.* **3,*** *աշխատել նմանուել, նոյն կերպ անել կամ վարուել։*

Тарé‖лка է. (*լեհ.*) **-лочка** *նւզ.* **1,** *ափսէ, ‹թէփշի›.* глубóкая, мéлкая т. *խորունկ, ոչ խորունկ կամ տափակ ափսէներ.* т а р é л к и, локъ յ. *ռզմ. ծնծղաներ.* бýферная т. *բուֆէրային ափսէներ, ‹թէփշիներ›.* **2,** *պահապանակ (սուսերի).* **-лочный** ած. *ափսէի, ‹թէփշու›.* **-ль** է. *օղ (թնդանօթի փողի)։*

Тарú‖фный ած. *տարիֆի.* **-фъ** ա. (*ֆր.*) *երկթղ. տարիֆ, սակագների ցուցակ, ադիւսակ. սակագին։*

Тарлатá‖новый ած. *տարլատանի(ց).* **-нъ** ա. (*ֆր.*) *տարլատան (խիտ թափանցիկ, նուրբ բամբակէ կտոր, որից օր. պարահանդէսի զգեստներ են կարում)։*

⊓ **Тармаламá** է. (*թուրք?*) *տարմալամա (խայտաբղէտ բամբակէ գիպակեղէն մի, որ պատրաստուում է Պարսկաստանում և Թիւրքիայում)։* [ровáт...

Таровá‖то, -тость, -тый *տ.* То-

Тарó‖ковый ած. *տարօկի.* т—ыя кáрты *տարօկախաղի թղթախաղ* **-къ** ա. (*ֆր.*) *տարօկ (բարդախաղային թղթախաղ մի)։*

Тарпáнъ ա. *վայրի, վայրենի ձի։*

Тарпéйская ած. скалá *պատմ. Տարպէյեան ժայռ։*

Тартáна է. (*ֆր.?*) *ծովգ. տարտանայ (միակայմ նաւակ Միջերկրական ծովում)։*

Тартáнъ ա. *տարտան (բրդէ կտոր մի)։*

Тáртаръ ա. (*յն.*) *ռմկ. տարտարոս, դժոխք, սանդարամետք։*

въ **Тартарары́** *ռմկ. դժոխքում։*

Тартúнка է. (*ֆր.*) *տարտին (հացի բարակ շերտ կարագով, մսի կտորով եւն)։*

Тартю́фъ ա. (*յատ. ան.*) *տարտիւֆ, *կեղծաւոր, կեղծ բարեպաշտ, ‹սուտ Քրիստոս›։*

Тархá‖нный ած. *թարխանի, -նութեան.* т—ое прáво *պատմ. թարխանական իրաւունք, թարխանութիւն (որին արժանացած անձը հարկից ազատ էր և միայն թագաւորից կարող էր դատուել).* т—ая грáмота *թարխանութեան գիր, հրովարտակ.* **-нъ** ա. (*թ.*) *թարխան։*

Тарчъ ա. (*գերմ.*) *վահան, ասպար մի։*

Тá‖ска է. **-скáніе** չ. *քաշելը, -շում, քաշքշելը, -շում, քարշ տալը.* дать комý тáску *մէկի մազերը կամ մազերից լաւ քաշել.* не всё тáской, инó и лáской (*առծ.*) *երբեմն խստութեամբ, երբեմն էլ փաղաքշանքով.* **-скáть** ն. **1,** (вы́т—) *քարշել, քարշ տալ. թրև ածել. քարշելով հանել.* т. брёвна изъ воды́; онъ таскáетъ за собóю мнóжество слугъ; старúкъ едвá нóги таскáетъ; **2,** (оттаск—) *քաշել, քաշքշել, ձգել, ձիգ տալ.* т. когó зá волосы *մէկի մազերը կամ մազերից քաշել.* **3,** (потащúть, утащúть) *գողանալ.* кто-то таскáетъ у меня́ дровá; таскáлъ волкъ, потащúли и вóлка (*առծ.*) *գողը, աւազակը պատժուեց.* **4.** (ист—) *մաշել, փչացնել.* онъ мнóго таскáетъ плáтья; **-ся** անդր. **1,** *կամաց կամաց, ցռռով գնալ, քարշ գալ, թրև գալ.* **2,** *դէս ու դէն քարշ գալ, թրև գալ, թափառել.* т. по ýлицамъ; т. по судáмъ *դատարանների շեմքերը մաշել.* т. по кабакáмъ *շարունակ մի պանդոկից միւսը վազել.* давно ужé я таскáюсь по э́тому дѣ́лу *վաղուց է, որ ես այդ գործով չարչարւում եմ.* т. за жéнщинами *շարունակ կանանց յետևից ընկնել կամ վազել.* **-скотня́** է. **1,** *շարունակ քարշ գալը, թրև գալը, թափառելը.* т. по наёмнымъ квартúрамъ; **2,** *շարունակ մի տեղից միւս տեղ քարշելը, տանելը, տեղափոխելը։*

Та‖совáніе չ. *խառնելը (թուղթը).* **-совáть** (-сýю -ютъ), стас— ն. **1,** *խառնել (թուղթը).* **2,*** *կամայականօրէն փոխել, տեղափոխել, մէկին միւսի տեղ նշանակել.* **-сóвка** է. *տ.* Тасовáніе.

Татá‖ринъ ա. (յ. татáры, -ръ) *թաթար, թուրք.* незвáный гость хýже т—а (*առծ.*). **-рка** է. *թաթարուհի, թրքուհի.* **-рскій** ած. *թաթարական, թրքական.* **-рщина** է. **1,** *թաթարների, -րական իշխանութիւն, տիրապետութիւն, յուծ. թաթարների տիրապետութեան շրջան.* **2,** *թաթարական, թաթարներին վճարած հարկ։*

Татáу‖ръ ա. **-рецъ,** рца *նւզ.* **1,** *կաշէ գօտի, ‹քամար› (վարդապետների).* **2,** *զանգակի լեզուակի փոկ։*

Татерсáль ա. *տատէրսալ (ձիավաճառանոց, ուր հրապարակում են ձիավարութեան սիրահարները)։*

Татуú‖ровать (-рую -ютъ) ն. (*ֆր.*) *դաջել, ‹վիտել›, ‹կտել› (մարմինը).* **-ся** անդր. *իր մարմինը դաջել, դաջուել, ‹վիտուել›, ‹կտուել›.* **-рóвка** է. *դաջելը, -ջում, ‹վիտելը, -տում›, ‹կտելը›, ‹կտում›։*

Тать ա. *եկ. ս. գող, աւազակ։*

Татья́нинъ ած. день 12-ն *յունուարի։*

Тафельдéкеръ ա. (*գերմ.*) *սեղանազարդար, սեղանապետ։*

Таф‖тá է. (*ֆր.*) **-тúца, -тúчка** *նւզ. տաֆէտ (մետաքսէ փայլուն գիպակ մի).* **-тя́ный** ած. *տաֆէտի, -տից։*

Тафья́ է. *պատմ. ոսկեզարդ և մարգարտազարդ փեղոյր (սրածայր գլխարկ) մի։*

Тáхта է. (*թուրք.*) *տախտ, թախտ։*

Та‖чáніе չ. *տ.* Тáчка 1; **-чáть** ն.

կօշկ. և ղերձկ. երկուստեք կարել, մեջտեղակարել (այնպէս որ երկու կողմից էլ կարն երևայ):

Таче́ч||никъ ա. [ձեռնա]սայլակավոր. **-ный** ած. [ձեռնա]սայլակի:

Та́чивать տ. Точи́ть.

Та́чка է. **1**, կօշկ. և ղերձկ. կարելը, մեջտեղակարելը (այնպէս որ երկու կողմից էլ կարն երևայ). **2**, կար. **3**, միանիւ [ձեռնա]սայլակ. **4**, բս. Draba, գրար:

Та́шка է. (գերմ.) ռզմ. մախաղ:

Та||ще́ніе չ. քաշելը, քարշելը. **-щи́ть** (-щу́ -щатъ) ն. քաշել. քարշել. ло́шади та́щатъ каре́ту; т. кого́ въ тюрьму́; вода́ та́щитъ су́дно внизъ; **-ся** ներգ. քարշ գալ, թրև գալ. стари́къ едва́ та́щится.

Та́||ю տ. Та́ять; **-яніе** չ. հալուելը, հալչելը. **-ять** (та́ютъ -ютъ) չ. **1**, հալուել, հալչել. снѣгъ та́етъ; на дворѣ́ та́етъ; воскъ та́етъ на огнѣ́; **2**,* հալուել, մաշուել, հալումաշ լինել. больно́й та́етъ какъ свѣча́; **3**,* սրտանչանալ, զմայլուել. онъ та́етъ при э́томъ пѣ́ніи; **4**, ն. հալել, հալեցնել. т. воскъ.

Тварь է. արարած. кака́я презрѣ́нная т.! ինչ զզուելի, գարշելի արարած է, էակ է. него́дная т. ‘փուչ կենդանի‘:

Твёр||денькій ած. բաւական ամուր, պինդ. **-(ер)дёхонекъ**, нька, о ած. բոլորովին ամուր, պինդ. **-(ер)ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. **1**, կրկնել. պնդել. онъ всѣмъ тверди́тъ одно́ и то же; э́тотъ попуга́й тверди́тъ одно́ и то же; **2**, անգիր անել, բերանացի սովորել, սերտել. т. уро́къ; I. **-(е́р)до** չ. տիին (T տառի սլաւոնական անունը). II. **-до** մ. ամուր, ամրապէս, պինդ, հաստատ, հաստատապէս. т. стоя́ть на своёмъ сло́вѣ իր խօսքին հաստատ մնալ. я т. рѣши́лся сдѣ́лать э́то; т. сидѣ́ть на ло́шади ձիու վերայ պինդ, ‘գամիմ‘ նստել. т. знать свой уро́къ իր դասը լաւ, հաստատ իմանալ. я т. по́мню ва́ши наставле́нія; **-дость** է. **1**, ամրութիւն, պնդութիւն, կարծրութիւն, ‘դայլմութիւն‘. т. мра́мора; песча́ный грунтъ не имѣ́етъ т—и; **2**,* հաստատութիւն. т. хара́ктера; т. въ при́нципахъ; т. ду́ха հոգեկան կորով, ույժ. **-дочешу́йный** ած. ոսկրաթեփ. т—ыя կմ осетро́выя ры́бы, Ganoidei, ճարպաթեփ ձկներ. **-дый** ած. **1**, ամուր, պինդ, կարծր, ‘դայլիմ‘. т—ая стѣна́; т. ка́мень; **2**, հաստատ. т. хара́ктеръ; т—ая во́ля; т. духъ կորովի ոգի. онъ твёрдъ въ своёмъ сло́вѣ; т—ая па́мять լաւ, անվրէպ յիշողութիւն. **-(ер)ды́ня** է. ամրութիւն, ամրոց, բերդ. **-(ер)дь** է. **1**, եկ. ս. հաստատութիւն. небе́сная т.; **2**, ամուր յենարան. **-(ер)дѣ́ть**, отв— չ. պնդանալ, ամրանալ, կարծրանալ, ‘դայլմանալ‘:

Твере́зый ռմկ. տ. Тре́звый.

Тве́р||же մ. բաղդտ. աստ. աւելի ամուր, աւելի պինդ կերպով աւելի հաստատ կերպով, աւելի հաստատապէս. **-же́ніе** չ. **1**, կրկնում, կրկնելը. պնդում, պնդելը. **2**, անգիր անելը, բերանացի սովորելը, սերտելը:

Твой (твоя́, твоё; յ. твои́) դերն. ստացկ. քո. т. братъ, твоя́ сестра́, твои́ дѣ́ти; э́то твоя́ кни́га այդ քո գիրքն է. э́та кни́га твоя́ այդ գիրքը քոնն է, քեզ է պատկանում. по-твоему ըստ քեզ, քո կարծիքով:

Тво||ре́ніе չ. **1**, անելը, ստեղծելը. **2**, արարած, ստեղծ(ու)ած. т. Бо́жье; **3**, գործ, երկ, երկասիրութիւն. т—ія Держа́вина; **-ре́ньице** չ. նւզ. **1**, պստիկ արարած, ստեղծ(ու)ած. **2**, պստիկ գործ, երկ, երկասիրութիւն. **-ре́цъ**, рца́ ա. **1**, ստեղծող, ստեղծիչ, արարիչ, Աստուած. **2**, հեղինակ. **-ри́ло** չ. **1**, գաջուկրի, գաջուկիր շաղախելու փոս. наби-ра́ть изъ т—а извёстку; **2**, ջաղացի ջուրը կապելու տախտակ. **-ри́льный** ած. գաջուկրի փոս. **-ри́льце** նւզ. տ. Твори́ло; **-ри́тельный** ած. քերկ. գործիական. т. паде́жъ; **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. **1**, (сотв—) ստեղծել, անել, գործել, արտադրել. т. моли́тву; т. чудеса́; т. до́брыя дѣла́; т. судъ; зо́лото не говори́тъ, а но ма́ло твори́тъ (առծ.) **2**, շաղախել. т. и́звесть.

Творо́||гъ ա. **-жо́къ**, жка́ նւզ. խաճոյ, ‘չումի‘, ‘լօռ‘, մածնաբ. **-жистый** ած. մակարդուող. **-житься** (-жусь -жатся), ств— ներգ. մակարդուել, ‘մէրուել‘. **-жникъ** ա. **-жничекъ**, чка նւզ. խաճոյի, ‘չումու‘ կարկանդակուկ. **-жный** ած. խաճոյի, ‘չումու‘, ‘լօռի‘, մածնաբի:

Тво́рче||скій ած. **1**, ստեղծողի. **2**, ստեղծող, ստեղծագործող, ստեղծական, ստեղծողական. т—ая си́ла, т. духъ ստեղծական ոյժ, ոգի. **-ство** չ. **1**, ստեղծելը, -ծում, ստեղծագործելը, -ծում, ստեղծագործութիւն. **2**, ստեղծական, ստեղծագործական ոյժ, զօրութիւն, կարողութիւն, ստեղծողութիւն:

Те (փոխնկ тебѣ́-ի) քեզ:

Теа||тра́лъ ա. (յն.) **-тра́лка** է. թատրոնասէր, -սիրուհի, թատրոնապէտ, -գիտուհի. **-тра́льно** մ. թատրոնօրէն, ինչպէս թատրոնում կարելի է տեսնել. **-тра́льный** ած. թատրոնի, թատրոնական, -նային, թատերական, -րային. т—ое представле́ніе; т—ая пье́са; т—ыя декора́ціи; **-тръ** ա. (յն.) թատրոն. быва́ете ли вы въ т—ѣ? *т. вой-ны́, т. вое́нныхъ дѣ́йствій պատերազմավայր, ռազմավայր, ռազմավարական շրջան, երկիր. анатоми́ческій т. դիահատավայր, դիահատութեան տեղ:

Тебе́ка է. զուկ. բս. Cucurbita pepo, հասարակ դդմենի և իր պտուղը (դդում):

Тебѣ́, тебя́ տ. Ты.

Тевто́нскій ած. տևտոնական, -նեան:

Те́||за է. **-зисъ** ա. (յն.) թէզիս (նախադասութիւն, խնդիր, որ պիտի ապացուցուի):

Тёзка հոր. համանուն, նոյնանուն, անուանակից այր, կին:

Тезоименитство չ. անուանակոչութիւն, անուանակոչութեան տօն (կայսեր և բարձրաստիճան անձերի):

Теи́змъ ա. (յն.) փիլ. աստուածականութիւն, աստուածպաշտութիւն (Աստծու գոյութիւնն ընդունող ուսմունք):

Теи́нъ ա. քիմ. thlèine, թեաթէյ:

Теи́стъ ա. (յն.) փիլ. աստուածեան, աստուածական (Աստծու գոյութիւնն ընդունող փիլիսոփայ):

Текстъ ա. (լտ.) **1**, բնագիր. բնաբան. **2**, խօսքեր (օպերայի):

Теку́|| տ. Течь; **-у́честь** է. հոսանուտութիւն, հոսականութիւն. **-чій** ած. **1**,

հոսող, հոսանուտ. т—ая водá; **-щій** ած. ընթացիկ, ներկայ. т. счётъ; т. годъ այս, ներկայ տարին:

Теле‖грáмма ի. (յն.) հեռագիր, դէպէշ. отпрáвить т—у; **-графи́ровать** (-рую -ютъ), прот— ն. և չ. հեռագրել. **-графи́стъ** ա. **-графи́стка** ի, հեռագրատան ծառայող, պաշտօնեայ այր, կին. **-графи́ческій** ած. հեռագրի, -գրական. *կարճ, հակիրճ, լակոնական. **-грáфія** ի. հեռագրութիւն. **-грáфно** մ. հեռագրով. т. сообщи́ть; **-грáфный** տ. Телеграфи́ческій; **-грáфъ** ա. (յն.) հեռագիր. по т—у հեռագրով:

Телеме́тръ ա. (յն.) հեռաչափ:

Те‖ле́ніе չ. հորթ բերելը, ծնելը. **-лёнокъ**, нка (յ. теля́та, -тъ) ա. հորթ. лáсковый т. двухъ мáтокъ сосётъ (առծ.) շողոմքոր դառը էրկու մէր է ծծում. **-лёночекъ**, чка ա. նւզ. հորթիկ, պստիկ հորթ:

Телеоло‖ги́ческій ած. նպատակախօսական, նպատակաբանական. **-гія** ի. (յն.) փիլ. նպատակախօսութիւն, -բանութիւն:

Телепáтія ի. (յն.) հեռազգայութիւն (բնազդմամբ հեռաւոր մարդկանց մտքերը թափանցելը, իմանալը): [բալ՚, ՚ալարկոտ՚ ամն:

Те́лепень, пня ա. անշնորհք, ՚թամ-

Телеско‖пи́ческій ած. հեռադիտակի, -կային. т-ія звѣ́зды հեռադիտակով տեսանելի աստղեր. **-пъ** ա. (յն.) հեռադիտակ:

Телефо‖ни́ровать (-рую -ютъ) չ. հեռախօսել, հեռախօսով իմաց տալ. **-нъ** ա. (յն.) հեռախօս:

Те‖лéцъ, льцá ա. 1, ցլիկ, արջառ. 2, աստղ. Ցուլ. **-ли́ться** (-лю́сь -ля́тся) չ. հորթ բերել, ծնել. **-ли́ца** ի. երինջ. **-(ё)лка** ի. նորածին հորթ:

Теллу‖ри́змъ ա. (լտ.) կենդանական մագնիսականութիւն. **-ри́ческій** ած. (լտ.) երկրային. **-рій** ա. (լտ.) 1, տելուրիոն (մեքենայ, որ պատկերացնում է երկրագնդիս պտոյտը իր առանցքի և արեգակի շուրջն և դարձից առաջանող երևոյթները) 2, որ և **-ръ** ա. Յոգ. tellure, տելուր:

Тё‖лочка, **-(е)лу́шка** նւզ. տ. Тели́ца; **-лъ** ա. տ. Теле́ніе; **-(é)льный** ած. ծանրած, հորթով. т—ая корóва.

Телѣ́‖га ի. (թուրք.) քառանիւ սայլ. **-жка** ի. նւզ. սայլակ. ручнáя, двукалёсная т. երկանիւ ձեռնասայլակ. **-жникъ** ա. սայլագործ. **-жный** ած. սայլի, սայլա—. т—ое ремеслó սայլագործութիւն:

Теля́‖, я́ти չ. հորթ. лáсковое т. двухъ мáтокъ сосётъ (առծ.) շողոմքոր դառը էրկու մէր է ծծում. **-ти́на** ի, հորթի միս. **-тникъ** ա. 1, հորթանոց, հորթերի գոմ. 2, հորթարածա. **-чій** ья. ье ած. հորթի:

Тéма ի. (լտ.) թէմա, բնաբան. գլխաւոր, էական միտք շարադրութեան. երժ. բուն, գլխաւոր եղանակ:

Тембръ ա. (ֆր.) ձայնի բնոյթ, որակ:

Тéмень ի. ռմկ. մութ, մթութիւն, խաւար. ночнáя т.

Тéмени սեռ. տ. Тéмя.

Тем‖ля́къ, á ա. (թուրք.) **-лячóкъ**, чкá նւզ. սրի, սուսերի երախակալի ծոպեր, փունջ. **-ля́чный** ած. темля́къ-ի:

Тё‖мненькій ած. բաւականաչափ մութ, խաւար. **-(е)мнёхонькій** ած. խիտ, սաստիկ մութ, խաւար **-(е)мни́ть** (-ню́ -ня́тъ), пот— ն. մթնեցնել, խաւարեցնել. **-(е)мни́ца** ի. բանտ, ՚բերդ՚. подзéмная т. для пожи́зненнаго заключáнія պատմ. անյուշ բերդ. **-(е)мни́чный** ած. բանտի, ՚բերդի՚. **-(ё)мнó** մ. մութ կերպով. *մութ, անհասկանալի կերպով. выражáться т.; на дворѣ́ т. դուրսը մութը կոխել է, խաւար է:

Темно‖багрóвый ած. մուգ ծիրանի. **-бýрый** ած. մուգ գորշգոյն. **-вáтость** ի. թեթև մթութիւն, խաւար. **-вáтый** ած. մի փոքր, թեթև մութ, խաւար. **-волóсый** ած. թխահեր, թուխ մազերով. **-гнѣдóй** ած. մուգ աշխէտ. т—áя лóшадь; **-голубóй** ած. մուգ կապոյտ. **-жёлтый** ած. մուգ դեղին. **-зелёный** ած. մուգ կանաչ. **-крáсный** ած. մուգ կարմիր. **-рýсый** ած. մուգ շագանակագոյն. т—ые вóлосы; **-ры́жій** ած. մուգ խարտեաշ. **-си́ній** ած. մուգ կապոյտ:

Тёмность ի. մթութիւն, խաւար:

Темно‖сѣ́рый ած. մուգ գորշգոյն. **-тá** ի. մութ, մթութիւն, խաւար. ночнáя т.; **-фіолéтовый** ած. մութ, մուգ մանիշակագոյն. **-цвѣ́тный** ած. մթագոյն, մութ, խաւար գոյնով:

Тё‖мный ած. 1, մութ, խաւար. т. цвѣтъ մութ, մուգ գոյն. т—ая ночь; т—ая кóмната; т. лѣсъ; т—ая водá բժ. amaurosis, աչքի սև հատ, մթագնութիւն, կուրութիւն. 2,* մութ, անհասկանալի, առեղծուածային. это весьмá т—ое дѣ́ло; т—ыя мѣ́стá въ сочинéніи; т—ая, непоня́тная рѣчь; т—ая мысль; т. слухъ խուլ լուր. т. человѣ́къ, т—ая ли́чность մութ, ծածկամիտ, կասկածելի մարդ, անծանօթութիւն. т—ая душá անհասկանալի. անիմանալի մարդ, անձնաւորութիւն. 3, ագէտ, խաւարամիտ. կոյր. т—ая толпá; т. людъ; **-(е)мнѣ́ть**, пот—, ст— չ. 1, մթնել, խաւարել. на дворѣ́ темнѣ́етъ մթնում է, աղջամուղջը վրայ է տալիս. въ глазáхъ темнѣ́етъ, потемнѣ́ло աչքերս մթնում են, մթնեցան, ոչինչ չեմ տեսնում. 2, թխանալ, սևանալ. вóлосы егó потемнѣ́ли; кóжа лицá темнѣ́етъ отъ дѣ́йствія лучéй сóлнца; **-ся**, затемн— չ. [հեռուից] սևին տալ, սև երևալ. вдали́ что-то темнѣ́ется. [մէնտ, խառնուածք:

Темперáментъ ա. (լտ.) տէմպէրա-

Температýра ի. (լտ.) ջերմութեան աստիճան, օդի բարեխառնութիւն. срéдняя годовáя т. мѣ́ста տեղի տարեկան ջերմութեան միջին աստիճանը:

Темпліéръ տ. Тампліéръ.

Тéм‖по չ. (իտ.) անհ. երժ. ժամանակ, ժամանակի չափ, երգելու, նուագելու, ածելու արագութեան չափ. աստիճան. **-пъ** ա. (իտ.) 1, տ. Тéмпо: 2, ռզմ. Յոգ. զինաշարժութեան [միջոց:

Темь տ. Темнотá.

Тé‖мя, мени չ. գագաթ (մարդու), գագաթ, կատար (լերան). **-мéнный** ած. գագաթի. т—ая кость գագաթոսկր. **-мячко** նւզ. տ. Тéмя.

Тенден‖ціо́зно մ. տէնդէնցիօզ, նպատակաւորեալ կերպով, եղանակով. освѣща́ть фа́кты т.; **-ціо́зность** է. նպատակաւորութիւն. անարդարադատութիւն. **-ціо́зный** ած. (լտ.) նպատակաւորեալ, դիտաւորեալ, ոչ անաչառ, անարդարադատ, որոշ նպատակի ձգտող, հետամուտ եղող. т—ое произведе́ніе; **-ція** է. (լտ.) տէնդէնցիա, ձգտում, նկրտում որոշ նպատակի համար (երբեմն հակառակ ճշմարտութեան):

Те́ндеръ ա. (անգլ.) տէնդէր. 1, ջրի և ածխի վագոն (անմիջապէս երկաթուղու գնացքի վարչաշարժին [локомоти́въ] հետեւող). 2, ուղեկից միակայմ նաւ (մարտանաւերին հրամաններ հաղորդող):

Те‖нёта չ. յ. վարմ, թակարդ. **-нети́ть** (-чу́ -тя́тъ) ն. վարմով, թակարդով բռնել, որսալ. **-нётникъ** ա. կնդ. սարդ. **-нётный** ած. վարմի, թակարդի. **-нето́** չ. **-нетцо́** նւզ. տ. Тенёта; **-нётчикъ** ա. վարմ, թակարդ սարքող, վարմով, թակարդով որսող, որսացող, բռնող:

Те́ннисъ տ. Ла́унъ-те́ннисъ.

Тено́‖рный ած. տէնորի. **-ръ** ա. (իտ.) տէնոր, բարձր արական ձայն:

Тентъ ա. (ֆր.) նաւավրան, նաւի տախտակամածի վերայ քաշած վրան, ծածկ:

Теого́нія է. (յն.) աստուածածնութիւն (աւանդութիւն, առասպել աստուածների ծագման մասին):

Теодоли́тъ ա. (արբ.) աստղբ. թէոդոլիտ (հորիզոնական անկիւններ չափելու գործիք մի):

Теокра‖ти́ческій ած. աստուածապետական. **-тія** է. (լտ.) աստուածապետութիւն (կառավարչական ձև, ուր Աստուած համարւում է պետական անձ, իսկ հոգևորականները համարւում են նորա փոխանորդները). **-тъ** ա. աստուածապետ:

Теоло‖ги́чески մ. աստուածաբանօրէն, -նաբար. **-ги́ческій** ած. աստուածաբանական. **-гія** է. (յն.) աստուածաբանութիւն. **-гъ** ա. աստուածաբան: [բամբ ձայնով վին):

Тео́рба է. (իտ.) երժ. թէորբա (խիստ

Тео‖ре́ма է. (յն.) երկրչփ. թէօրէմա (ճշմարտութիւն, որ պարզուելու համար ապացուցութեան կարօտ է). **-ре́тикъ** ա. տեսական մարդ (հակը տ. Пра́ктикъ); **-рети́чески** մ. տեսականապէս. **-рети́ческій** ած. տեսական. **-рети́чно, -рети́чный** տ. Теорети́чески, -скій; **-рія** է. (յն.) տեսութիւն:

Теосо‖фи́ческій ած. կեղծ աստուածգիտական. **-фія** է. (յն.) կեղծ աստուածգիտութիւն. **-фъ** ա. կեղծ աստուածգէտ:

Тепе́‖решній ած. այժմեան, հիմիկուայ, արդի. т—яя мо́да; т—ее вре́мя; **-рича** ռմկ., **-рь** մ. այժմ, հիմա[յ], հիմի:

Тё‖пленькій ած. բաւականաչափ տաք, ջերմ. **-пле́нько** մ. բաւականաչափ տաք, ջերմ կերպով. **-плёхонекъ**, нька, нько, **-плёшенекъ**, нька, нько ած. միանգամայն, բոլորովին տաք, ջերմ. **-(е́)плить** (-плю -лятъ), зат— ն. վառել, (գր.) լուցանել (մոմ, կանթեղ սուրբ պատկերի առաջ). **-ся** անդ. վառուել, այրուել, վառ լինել. **-пли́ца** է. **-пли́чка** նւզ. ջերմանոց, ջերմատուն (տաք երկրների բոյսեր բուծանելու). **-пли́чный** ած. ջերմանոցի, ջերմատան. **-пло́ 1,** չ. ջերմութիւն, տաքութիւն. т. и свѣтъ необходи́мы для жи́зни; въ ко́мнатѣ, на дворѣ́ пятна́дцать гра́дусовъ тепла́; держа́ть но́ги въ теплѣ́; двѣ недѣ́ли стои́тъ т. երկու շաբաթ է, որ տաք եղանակ է անում. 2, մ. տաք [կերպով], ջերմ [կերպով]. я одѣ́тъ дово́льно т.; вамъ бу́детъ т. въ э́томъ пла́тьѣ դուք կը շոգէք այդ զգեստով. 3, ստոր. տաք է, ջերմ է. на дворѣ́ т. դուրսը տաք է, շոգ է:

Теплова́‖тость է. գաղջութիւն, 'գոլութիւն', թեթև տաքութիւն, ջերմութիւն. **-тый** ած. գաղջ, 'գոլ', թեթև, մի քիչ տաք, ջերմ:

Тепло‖во́й ած. տաքութեան, ջերմութեան, ջերմային. со́лнечные и тепловы́е уда́ры; т е п л о в о́ е, о́го չ. վառելիքի գին, վճար (պաշ. դօկներում). **-ёмкость** է. ֆիզ. ջերմութեան ծաւալ. **-кро́вный** ած. բնախ. տաքարիւն, տաք, ջերմ արիւն ունեցող:

Теплопрово́д‖ность է. ֆիզ. ջերմութիւն հաղորդելու կամ անցկացնելու յատկութիւն. **-ный** ած. ջերմութիւն հաղորդող, անցկացնող:

Тепло‖ро́дный ած. ջերմանիւթի, ջերմածնի. **-ро́дъ** ա. ֆիզ. ջերմածին, ջերմանիւթ, ջերմութիւն. скры́тый т. ծածկեալ ջերմութիւն. **-та́** է. 1, տաքութիւն, ջերմութիւն. т. кро́ви; т. во́здуха; 2, ջերմ. գաղջ, 'գոլ' գինի (սուրբ հաղորդութեան ժամանակ գործածական). **-творе́ніе** չ. ֆիզ. ջերմաբարութիւն. **-тво́рный** ած. ջերմարար:

Тё‖плый ած. տաք, ջերմ. т—ая ко́мната; т—ая пого́да; т—ая вода́; т—ыя во́ды ջերմուկ[ներ]. т—ое пла́тье տաք շոր. *т—ая моли́тва ջերմ, ջերմագին աղօթք. *т—ое мѣсте́чко տաք տեղ. *т. пріёмъ սրտանց, անկեղծ ընդունելութիւն. **-(те)плынь** է. ռմկ. խիստ, սաստիկ տաքութիւն, շոգ. **-(е)плѣ́ть**, пот— չ. տաքանալ. на дворѣ́ потеплѣ́ло եղանակը տաքացել է:

Тера‖пе́втика է. (յն.) բուժարարութիւն (բժշկութեան մի մասը, որ ուսուցանում է հիւանդութիւնները բժշկելու արուեստը). **-певти́ческій** ած. բուժարարութեան, -րական. **-пе́втъ** ա. բուժարար, բժիշկ. **-пія** տ. Терапе́втика.

Тератоло́гія է. (յն.) այլանդակաբանութիւն, այլանդակախօսութիւն:

Тере‖би́ть (-блю́ -е́бятъ; -би́), вы́т— ն. 1, քաշել, փետել. т. за́ волосы մազերից քաշել. 2, кого́ մէկին դգգել, տանջել, անհանգստացնել. **-бле́ніе** չ. քաշելը, փետելը:

Тередо́‖рить (-рю -рятъ) ն. տալել. **-рщикъ** ա. տալող:

Те́ре‖мъ ա. (յ. терема́, о́въ) **-мо́къ**, мка́ նւզ. վերնատուն:

Тере́ть (тру трутъ; три), вы́т—, тира́ть ն. 1, շփել. т. грудь ма́зью կրծքին իւղ քսել, կուրծքը իւղով շփել. 2, տրորել, 'աղալել', ջարդել, լոսել. т. кра́ски; т. таба́къ, рѣ́дьку; 3, ճմլել, ջարդել, 'տեռել'.

сапóгъ трётъ мнѣ нóгу; **4,** քերել. **-ся** ան. բ. ինքն իրան, իր մարմինը շփել. *շփուել. *т. между учёными գիտնականների հետ շփուել. *т. около кого-либо որ և է մէկին քսուել, աշխատել մէկի աչքը մտնել:

Тер||зáніе չ. **1,** պատառելը, պատառոտելը. **2,** տանջելը, մորմոքելը, մաշելը. **-зáтель** ա. **-зáтельница** է. տանջիչ, տանջող, չարչարող այր, կին. **-зáть** ն. **1,** պատառել, պատառոտել, պատառ պատառ անել. волкъ терзáетъ овцу́; **2,*** տանջել, չարչարել, մորմոքել, այրել-խորովել, այրել-փոթոթել, մաշել. сóвѣсть терзаетъ злыхъ; печáль терзáетъ егó сéрдце; рéвность терзáетъ егó; **-ся** ան. բ. տանջուել, չարչարուել, մորմոքուել, այրուել-խորովուել, մաշուել:

Теріáкъ ա. (յն.) բժ. հանուր դեղ, դարման, հանրադեղ:

Тёрка է. քերիչ:

Тер||минологи́ческій ած. տերմինաբանական, -խօսական. **-минолóгія** է. (լտ.-յն.) տերմինաբանութիւն, -խօսութիւն. **-минъ** ա. (լտ.) տերմին (գիտական կամ արուեստագիտական որոշ միտք արտայայտելու համար ընդունուած խօսք, բառ կամ դարձուածք). т. техни́ческій, ботани́ческій.

Терми́тъ ա. կնդ. Terme, տերմիտ, «սպիտակ մրջիւն».

Термо||метри́ческій ած. ջերմաչափական. **-мéтръ** ա. (յն.) ջերմաչափ. **-скóпъ** ա. (յն.) ջերմացոյց:

Термоэлектри́че||скій ած. ջերմէլեքտրական. **-ство** չ. (յն.) Ֆիզ. ջերմ-էլեքտրականութիւն, ջերմութեամբ առաջացրած էլեքտրականութիւն:

Тер||ни́стый ած. փշոտ, փշալից, փշաշատ, տատասկոտ, տատասկաշատ. *т. путь; **-ніе** չ. փուշ, տատասկ. **-нóвникъ** ա. փուշ, փշենի, փշաբեր թուփ. отъ т—а не жди виногрáду փշից խաղող չի լինի. **-нóвый** ած. փշի, փշէ, փշեայ. т—ыя и́глы փշեր, փշի ասեղներ. т. вѣнéцъ; **-(ёр)нъ** ա. բս. Prunus spinosa, փշալից սալորի, մամխի. ки́слый т., Berberis vulgaris, հասարակ ծորենի (զրիշկ, կծոխուր, կոծոխուր):

Теро||ри́стъ, -ръ տ. Террор...

Тёроч||ка նւզ. տ. Тёрка; **-ный** ած. քերչի:

Терпенти́||нный, -новый ած. բևեկնի. т—ное мáсло բևեկնի իւղ. т—ное дéрево, Pistacea terebinthus, բևեկնի. **-нъ** ա. (լտ. -յն.) բևեկն:

Терпи́||мость է. համբերանք, -բողութիւն. домъ т—и հասարակաց տուն, հանրատուն. **-мый** ած. հանդուրժելի, համբերելի, տանելի. въ э́той странѣ терпи́мы вся́кія рели́гіи այս երկրում կատարեալ կրօնական համբերողութիւն, ազատութիւն է տիրում:

Тéрп||кій ած. բարկ, տտիպ, փոթոթահամ. т. вкусъ; п—ое винó; т—ая гру́ша; **-кость** է. բարկութիւն, տտպութիւն:

Тéрпнуть, от— չ. թմրել, ընդարմանալ, անզգայանալ:

Терпу́||гъ, á ա. **-жó(ё)къ,** жкá նւզ. խարտոց. **-жный** ած. խարտոցի:

Тер||пѣли́во մ. համբերութեամբ. т. сноси́ть оби́ду; **-пѣли́вость** է. համբերութիւն, համբերողութիւն. **-пѣли́вый** ած. համբերող. **-пѣ́ніе** չ. համբերութիւն. вы́йти изъ т—ія համբերութիւնից դուրս գալ. вы́вести когó изъ т—ія մէկին համբերութիւնից հանել. *т. моё лóпнуло համբերութիւնս հատաւ. **-пѣ́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́), ст— ն. համբերել, հանդուրժել, ժուժել, տանել, կրել, դիմանալ. т. гóлодъ, хóлодъ; я э́того не терплю́; я егó т. не могу́; дѣ́ло не тéрпитъ отлагáтельства գործն անյետաձգելի է. т. нужду́ կարօտութեան մէջ գտնուել. *т. большíя непрія́тности մեծ անհամութիւններ հանդիպել. т. большíе убы́тки մեծ վնասներ կրել. терпи́ казáкъ, атамáнъ бу́дешь (առծ.) համբերութիւնը կեանք է. **-пя́щій** բյ. ած. համբերող, տանող, հանդուրժող, ժուժող, դիմանող:

Террá||са է. (ֆր.) տէրաս, դարաւանդ, դարատափ. **-совый** ած. տէրասի, դարաւանդի, դարատափի:

Террито||ріáльный ած. երկրի, հողի. т—ая áрмія երկրապահ զօրք, պահեստի զօրքեր (օր. Ֆրանսիայում). **-рія** է. (լտ.) երկիր, հող (որ և է պետութեան):

Терро||ризи́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ահաբեկել, ահ ու սարսափի մէջ պցել. **-ри́змъ** ա. (նոր լտ.) ահ ու սարսափի, արհաւիրքի ժամանակ, իշխանութիւն, կառավարութիւն. **-ри́стъ** ա. (ֆր.) ահաբեկիչ. ահ ու սարսափի իշխանաւոր. **-ръ** ա. (ֆր.) տէրոր, ահ ու սարսափ, զարհուրանք, արհաւիրք:

Тёртый բյ. ած. մաշուած, սրբուած. *т. калáчъ խորամանկ, խիստ փորձառու, խիստ փորձուած, ՚յետ եկած՚ մարդ:

Тер||цéтъ ա. (իտ.) երժ. եռաձայն երգ, նուագ. **-ція** է. (լտ.) **1,** վայրկեանի մի վաթսուներորդական մասը. **2,** երժ. երրորդաձայն. **3,** տպգր. տէրցիա (16 կէտի մեծութեամբ մեծ տառագիր). **-цъ** ա. (լտ.) Թղթխ. երեք միագոյն թղթեր, կարտեր:

Тёрщикъ ա. **1,** ջարդող, լսող. т. крáсокъ; **2,** (բաղանիքներում) ՚քիսաչի՚:

Те||рáніе չ. կորցնելը. **-рáть,** пот— ն. **1,** կորցնել. т. по пустóму врéмя; *т. гóлову գլուխը կորցնել. т. ли́стья տերևները թափել. т. пéрья փետուրները թափել, գցել. с. сознáніе գիտակցութիւնը կորցնել, գիտակցութիւնից զրկուել. **2,** զրկուել, տուժել. потеря́ть состоя́ніе; я теря́ю отъ э́того դորանից ես վնասուում եմ. **-ся** ան. բ. գլուխը, իրան կորցնել. при ви́дѣ опáсности, онъ совсѣ́мъ потеря́лся; я тутъ ничегó не понимáю, я теря́юсь; т. въ догáдкахъ հանելուկների, առեղծուածների մէջ թաղուել:

Те||сáкъ, á ա. կարճլիկ սուսեր, կիսասուսեր (հետևակ զինուորի). **-сáніе** չ. տաշելը. **-сáть** (-шу́ -шутъ; -ши́), -(ё)сывать ն. տաշել. ему́ хоть колъ на головѣ́ теши́, не убѣди́шь всё равнó ինչ էլ անես, չես կարող նորան բան հասկացնել. **-сáчный** ած. կարճլիկ սուսերի, կիսասուսերի. **-сачóкъ,** чкá նւզ. տ. Тесáкъ.

Тесё||мка է. **-мочка** նւզ. տ. Тесьмá; **-мочный** ած. երիզի. **-мчатый** ած. երիզակերպ, երիզաձև:

Тёска է. **1,** տ. Тесáніе; **2,** տ. Тёзка.

Те||слá է. **-слó** չ. ուրագ. **-сни́ца** է. **-сни́чка** նւզ. տաշած կմ սղոցած տախտակ. **-сни́чный** ած. այս տախտակի(ց). **-сóвый** ած. 1, բարակ, նուրբ տախտակներ քաշելու. т. лѣсъ; 2, բարակ, նուրբ տախտակներով ծածկուած. т—ая крóвля.

Тести́ку||лы, лъ է. յ. (լտ.) բժ. ամորձիքներ, արական ձուաներ. **-ля́рный** ած. ամորձիքային։

Те||сть ա. աներ. **-стю́шка** ա. նւզ. փղոք. աներիկ, սիրելի աներ, աներ ջան։

Тёсъ ա. հ-ք. բարակ քաշած տախտակ[ներ։

Тесь||ма́ է. (յն.) երիզ (ժապաւէնաձեւ [թել). **-ма́нный** ած. երիզի։

Тéтаносъ (յն.) տ. Столбнякъ.

Тётенька տ. Тётушка.

Те||тереви́ный ած. մայրեհաւի, -ւերի. **-(тé)теревъ** ա. կնդ. Tetrao tetrix, մայրեհաւ, պստիկ մորեկ. т. глухáрь, T. urogallus, մեծ փայտմորեկ, ցախաքլոր. **-тéрька** նւզ. **-тéря** է. մարի (էգ) մայրեհաւ։

Тетёха է. նխտ. հաստ, անճոռնի, կոշտ կոպիտ կինարմատ։

Тетёшкать ն. գւռկ. գգուել, փայփա[յել, փաղաքշել (մանկանը)։

Тетивá է. 1, լար. թոկ, պարան. 2, ճրտրպ. սանդխաքուն։

Тёт||ка է. մօրաքոյր, ‘մօրքիր‘. հօրաքոյր, ‘հօրքիր‘. **-кинъ**, а, о ած. մօրաքրոջ. հօրաքրոջ։

Тетрá||дь է. (յն.) **-дка**, **-дочка** նւզ. տետրակ. въ т—дяхъ տպգր. թերթ-թերթ ծալած, չկազմած։

Тетрáр||хія է. (յն.) պատմ. չորրորդապետութիւն. **-хъ** ա. (յն.) չորրորդապետ։

Тетраэ́дръ ա. (յն.) երկրչփ. քառանիստ, չորեքնիստ։

Тётушка է. փղոք. սիրելի մօրաքոյր, ‘մօրքիր‘, հօրաքոյր, ‘հօրքիր‘ ջան։

Тетъ-де-понъ ա. (ֆր.) ռզմ. կամրջի գլուխ, կամրջի խել։

Тётя տ. Тётка.

Тéх||ника է. (յն.) 1, տէխնիկա, արուեստագիտութիւն. 2, տէխնիկա (որ և է գործի արտաքինը). **-никъ** ա. արուեստագէտ. **-ни́чески** մ. արուեստագիտօրէն. **-ни́ческій** ած. տեխնիկական, արուեստագիտական. т. тéрминъ.

Техноло||ги́ческій ած. տէխնոլոգի[կ]ական. **-гія** է. (յն.) տէխնոլոգիա, արուեստաբանութիւն, արուեստախօսութիւն. **-гъ** ա. տէխնոլոգ, արուեստաբան, արուեստախօս։

Те||чéніе չ. հոսելը, հոսում, հոսանք. ընթացք. т. воды́; быстрое т. рѣки́; по т—ію рѣки́, прóтивъ т—ія рѣки́ ըստ, հակառակ գետի հոսանքի. т. гнóя изъ глазъ թարախի հոսումն աչքերից. въ т. жи́зни կեանքի ընթացքում. т. дѣлъ գործերի ընթացքը. т. сóлнца, звѣздъ արեգակի, աստղերի ընթացքը. т. болѣ́зни հիւանդութեան ընթացքը. въ т. цѣ́лаго гóда, всей жи́зни ամբողջ տարուայ, ամբողջ կեանքի ընթացքում. въ т. одногó мѣ́сяца, десяти́ лѣтъ; съ т—іемъ врéмени ժամանակի ընթացքում. **-чка** է. զուգուրում, -ւորութիւն (անասունների). порá т—и; I. **-чь** է. ծակ, անցք. կաթում. въ корабле́ откры́лась т.; задѣ́лать т. ծակը, անցքը կալնուլ, խցել, զոցել. въ крóвлѣ т. տանիքը կաթում է. II. **-чь** (-кý -чёшь -кýтъ; անց. тёкъ -клá, ó; -кú) չ. 1, հոսել. течётъ водá, рѣкá; слёзы текли́ изъ глазъ егó; кровь течётъ изъ егó рáны; у негó течётъ кровь и́зъ носу; э́та рѣкá течётъ изъ óзера, въ мóре; 2, ընթանալ, գնալ, անցնել. врéмя течётъ непримѣ́тно; дѣлá текýтъ своúмъ порядкомъ; текýщій счётъ, текýщія дѣлá ընթացիկ հաշիւ, գործեր. въ начáлѣ текýщаго гóда ներկայ տարուայ սկզբում. 3, կաթել, կայլակել. տանել. крóвля течётъ; бочёнокъ течётъ տակառիկը տանում է. винó течётъ изъ бóчки; корáбль течётъ նաւը տանում է, նաւի մէջ ջուր է թափւում։

Тёшка է. ձկան դօշ, դօշի, փորի կողմի [միսը։

Тешý տ. Тесáть.

Тё||ща է. **-щинька** փղոք. զոքանչ։

Тúбрить (-рю -ритъ), под—, ст— ն. ծածուկ վերցնել, գողանալ, թռցնել. онъ подтúбрилъ носовóй платóкъ.

Тúгель||, гля ա. (գերմ.) քիմ. հալոց, հալիչ պոյտ. **-ный** ած. հալոցի, հալիչ պոյտի։

Ти||грёнокъ, нка ա. վագրիկ. **-грица** է. էգ վագր. **-гровый** ած. վագրի. т—ая шкýра; **-грокóтъ** ա. կնդ. Felis pardus, յովազ, յովազաւրիծ. **-гръ** ա. կնդ. Felis tigris, [թագաւոր] վագր (Բենգալեան վագր), ‘գափլան‘։

Тúка||ніе չ. զարկելը, բախելը, ծեծելը. **-ть** չ. զարկել, բախել, ծեծել։

Тú||ковый ած. 1, տիկի(ց), խտակտաւի(ց). 2, т—ое дéрево հնդկական կաղնի. **-къ** ա. I. (հոլ.) տիկ, խտակտաւ. II. (ֆր.) բժ. prosopalgia, տիկ (երեսի, երեսի մկանների ցնցում, ցնցմունք). т. лицá.

Тильбюрú ա. անհ. (անգլ.) տիլբիւրի (թեթև երկանիւ կառք մի)։

Тимбе||ровáть (-рýю -ютъ) ն. ծովգ. կարկատել. **-рóвка** է. ծովգ. կարկատում։

Тúмберсъ ա. ծովգ. (անգլ?) կողք (նաւի)։

Тиміáнъ ա. բս. Thymus, թիւմ, դաշտի ուրց (զամբուռ?)։

Тиммермá||нскій ած. նաւի գլխաւոր ատաղձագործի, հիւսի. **-нъ** ա. (անգլ?) նաւի գլխաւոր ատաղձագործ, հիւս, ‘դուրգար‘։

Тимоѳée||ва травá, **-вка** է. բս. Phleum pratense, դաշտի փլէոն։

Тимпá||нный ած. թմբուկի. ծնծղայի. **-нъ** ա. (յն.) 1, թմբուկ. (հին հրէաների) ծնծղայ. 2, կզմխ. թմբկաթաղանթ, թմբուկ (ականջի). 3, տպգր. մամուլի խուփ, խփան։

Тимья́нъ տ. Тиміáнъ.

Тú||на է. ցեխ, տիղմ, ‘տիլ‘, ցեխով, տըղմով, ‘տլով‘ ծածկուած տեղ, վայր, մօրուտ. вя́зкая т.; **-нистый** ած. ցեխաշատ, տղմաշատ, տղմոտ, ‘տլոտ‘։

Тинкáлъ ա. քիմ. tincal, տինկալ։

Тинктý||ра է. (լտ.) բժ. [ջրով, օղով կմ գինու ոգով, եթերով] բացած տեղ, դարման, հեղադեղ, հեղադարման. **-рный** ած. բացած դեղի, հեղադեղի, հեղադարմանի։

Ти||новáтый ած. մի փոքր ցեխոտ, տըղ[մոտ։

Тинъ ա. բս. Smilax, պարիլլեակ։

Типú||ческій տ. Типи́чный; **-чность** է. իսկութիւն, իսկ, իսկական, առանձնայատ-

կութիւն, բնորոշութիւն. **-чный** ած. իսկ, իսկական, բուն, առանձնայատուկ. բնորոշ:

Типогра||фическій ած. տպարանական. տպագրատան. տպագրական. **-фія** է. (յն.) տպարան, տպագրատուն. **-фскій** տ. Типографическій; **-фчикъ, -фъ** ա. տպարանատէր, -նապետ: [գրութիւն:

Типо-литогра́фія է. (յն.) տպավիմա-

Ти||пу́нъ, á ա. լեզուի ախտ, հիւանդութիւն, լեզուախտութիւն (թռչունների). *т. тебѣ́ на язы́къ լեզուդ չորանայ, ախտանայ. **-пунѣ́ть**, от— չ. լեզուի ախտ, հիւանդութիւն ստանալ (թռչունների մասին), (լեզուի մասին) չորանալ, ախտանալ:

Типъ ա. (յն.) տիպ, տիպար:

Тира́да է. (ֆր.) 1, երկար ճառ. 2, շարադրութիւնից ամբողջովին վերցրած տեղ:

Тира́жъ, á ա. (ֆր.) վիճակահանութիւն. т. погаше́нія մարման վիճակահանութիւն. вы́шедшіе въ т. биле́ты վիճակահանութեան ժամանակ դուրս եկած տոմսեր:

Тира́||нить (-ню -нятъ) ն. տանջել, հարստահարել. **-ни́чески** մ. անողորմաբար, տանջելով, հարստահարելով. **-ни́ческій** ած. բռնակալական, բռնաւորական, տանջող, հարստահարող, -րիչ. **-нія** է. (յն.) 1, բռնակալութիւն. 2,* տանջելը, ճնշել, ճնշում, հարստահարութիւն. **-нство** չ. տանջելը. -ջում, տանջանք, հարստահարելը, -րութիւն. **-нствова́ніе** չ. բռնակալելը. տանջելը, հարստահարելը. **-нствовать** (-вую -ютъ) չ. բռնակալել. *տանջել, հարստահարել. **-нъ** ա. (յն.) 1, բռնակալ, բռնաւոր. 2,* անգութ, անողորմ, անագորոյն հարստահարիչ, կեղեքիչ:

Тира́ть, ся տ. Тере́ть, ся. [գիծ:

Тире́ չ. անհ. (ֆր.) քերակ. բաժանման

Тирику́шка է. կնդ. Glareola pratincola. անապատային ծիծառ:

Тирова́ть (-ру́ю -ютъ), дот— ն. (գերմ.) ծովգ. կպրել, ձիւթել:

Тирса́ է. բս. Bromus, բրոմ, խրտղակ:

Тиръ ա. 1, (ֆր.) փորձնական հրացանաձգութեան տեղ, վայր. 2, (գերմ.) կուպր, ձիւթ:

Ти́||сканіе չ. 1, սեղմելը, սխմելը. 2, տպելը. **-скать** ն. 1, սեղմել, սխմել. **-ся** անդէմ. զոռով ներս պրծնուլ, անցնել. 2. (-снуть) ռմկ. տպել. **-сканка** է. լղարած, վտիտ կով. **-скй**, о́въ ա. յ. մամուլ. быть въ т—а́хъ սաստիկ նեղ դրութեան մէջ գտնուել. **-сне́ніе** չ. տպելը, տպում. свобо́да т—ія մամուլի ազատութիւն. **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-снуть** ն. տպել, դրոշմել. **-со́чки** ա. յ. նւզ. պստիկ մամուլ:

Ти́||ссовый ած. գեղձու(ց), կարմրածառի(ց). **-ссъ** ա. բս. Taxus baccata, գեղձի, կարմրածառ (դենի? մահեկ?)

Тита́||нистый ած. տիտան պարունակող. т—ое желѣ́зо կմ **-ни́тъ** ա. հնք. titanite, sphène, տիտանաքար (իլմէնիտ). **-ни́ческій** ած. տիտանական, *հսկայական. *т—ія си́лы; *т—ая го́рдость: **-новый** ած. քիմ. տիտանի. т—ая кислота́ տիտանաթթու. **-нъ** ա. 1, քիմ. titane, տիտան. 2, տիտան, հսկայ:

Титёха է. ռմկ. մեծ ծծերով կին:

Ти́теч||ка է. նւզ. պստիկ պտուկ, պըտկիկ (ստինքի, ծծի). **-ный** ած. ստինքի, ծծի պտկի:

Ти́т||ла է. մակագիր, մակագրութիւն, պատիւ (այսինքն յապաւման, կրճատման նշան). **-ло** չ. 1, տ. Ти́тла; 2, տ. Ти́тулъ.

Ти||тулова́ніе չ. տիտղոս տալը, յորջորջելը. **-тулова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. (լտ.) տիտղոս տալ, յորջորջել. т. кого́ герцогомъ մէկին դքսի տիտղոս տալ. т., велича́ть кого́ превосходи́тельствомъ; **-тулъ** ա. (լտ.) 1, տիտղոս, պատուանուն. гра́фскій, княже́скій т.: 2, վերնագիր, վերտառութիւն (գրքի). **-тульный** ած. 1, տիտղոսի. 2, վերտառութեան. т. листъ; **-туля́рный** ած. լոկ տիտղոս (և ոչ թէ կոչում) ունեցող, տիտղոսաւոր. т. совѣ́тникъ տիտղոսաւոր խորհրդական (9-րդ դասի աստիճանաւոր):

Ти́тька է. ստինք, ծիծ, կուրծ. коро́вья, ко́зья т. կովի, այծի ծիծ, կուրծ:

Ти́||фикъ ա. տիֆով հիւանդ, բռնուած. **-фо́зный** ած. տիֆի, տիֆաւոր. т—ая горя́чка տիֆատենդ, ժանտատենդ:

Тифо́нъ ա. (յն.) տիփոն, սաստիկ, սիւնաձև մրրիկ, փոթորիկ, ‘թաթառ‘, ‘քաջքաքամի‘ (մեծ Չինական ծովում):

Тифъ ա. (յն.) բժ. տիֆ, ժանտատենդ, ‘խաթայրդ‘. сыпно́й т. բծաւոր տիֆ. брюшно́й т. փորահարինք. возвра́тный т. անդրադարձ տիֆ: [(բեռնակիր):

Ти́хвинка է. տիխվինեան նաւ, նաւակ

Ти́||хій ած. 1, հանդիստ, հանդարտ, անդորր, խաղաղ. т. ребёнокъ; т. человѣ́къ; т. нравъ; т. сонъ; т—ая жизнь; т. вѣ́теръ; т—ая смерть; т—ая пого́да; Т. океа́нъ Խաղաղ ովկիանոս. *т. а́нгелъ пролетѣ́лъ յանկարծ խորին լռութիւն տիրեց. 2, ցածր, ծանր, կամաց. մեղմ. т. го́лосъ; т. стонъ խուլ հառաչ, հառաչանք. т—ая боль խուլ ցաւ. т—ая похо́дка ծանր քայլուածք. т—ое тече́ніе рѣки́ գետի ծանր, հանդարտ հոսում, հոսանք. т—ими шага́ми ծանր, յուշիկ քայլերով. **-хнуть**, ут— չ. հանդարտուել, հանդարտանալ, խաղաղուել. հանգստանալ, անդորրանալ. **-хо** մ. հանդիստ, հանդարտ, խաղաղ [կերպով]. ցածր, ծանր, կամաց. ходи́ть, ѣ́хать т.: рѣка́ течётъ т.; говори́ть т.; жить т.; сва́дьбу отпра́здновали т. հարսանիք արին խաղաղ կերպով, առանց աղմուկի. **-хомо́лкомъ** մ. լռելեայն, ծածուկ, գաղտնաբար, գաղտագողի, թաքուն. **-хонра́віе** չ. հանդարտաբարոյութիւն, հանդարտ, հեզ, խաղաղ բնաւորութիւն, խոնարհութիւն. **-хонра́вный** ած. հանդարտաբարոյ, հեզաբարոյ, հանդարտ, հեզ, խոնարհ. **-хонькій** մեղմ. տ. Ти́хій; **-хо́нько** մ. հանդիստ, ծանր կերպով, կամաց. **-хо́ня** հսր. հանդարտ, լուռ, ‘տակէտակ‘ ոմն. **-хость** է. 1, հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, անդորրութիւն. т. мо́ря; 2, ցածրութիւն, ծանրութիւն, մեղմութիւն. т. голоса́; т. ѣзды́ կամաց, ծանր ընթացք. **-хо́дъ** ա. կնդ. Bradypus tridactylus, յամրուկ, յամրագնաց, այ, ծոյլ. **-хо́хонько** մ. բոլորովին հանդիստ, ծանր, կամաց. **-ше** մ. բաղդտ. աստ. աւելի հանդարտ, աւելի հանդիստ, աւելի կա-

մայ, ավելի ծանր. поѣзжа́й т.; говори́те т.; т.! կամաց, ծանր, սուս. т. ѣдешь, да́льше бу́дешь (առ.). **-шина́** է. հանդարտութիւն, հանդստութիւն, անդորրութիւն, խաղաղութիւն, լռութիւն. наруша́ть обще́ственную т—у́; кака́я т. въ во́здухѣ! ночна́я т.; **-шь** ա. Тишина́; *т. да гладь, да Бо́жья благода́ть երջանիկ, անժխոր, անդորր կեցութիւն:

Тiа́ра է. (յն.) տիարա (պապական թագ):

Тiу́нъ ա. պատմ. դատաւոր:

Тка|необра́зный ած. բս. գործուածքաձև. **-нiе** չ. ոստայնանկելը, գործելը, հինելը, հիւսելը. **-нь** է. 1, գործուածք, բանուածք, ոստայն. шерстяна́я, шёлковая т.; 2, կզմն. հիւսուածք. клѣ́тчатая т.; не́рвная, мы́шечная т.; сѣ́тчатая т. բս. ցանցաձև հիւսուածք. **-ньё** չ. 1, ոստայնանկելը, -նկում, գործելը, հիւսելը. т. ковро́въ; 2, գործուածք, բանուածք, հիւսուածք. 3, խորտուբորտ գործուածք, բանուածք (piqué); **-ньёвый** ած. խորտուբորտ գործուածքի(ց), piqué-ի(ց). **-ть** (тку тчёшь ткутъ; тки), сотк— ն. ոստայնանկել, գործել, հինել, հիւսել. **-цкiй** ած. ոստայնանկի, 'ջուլհակի'. т. стано́къ ջուլհակի դազգահ. тка́цкая, ой է. ոստայնանկանոց, ոստայնանկի, 'ջուլհակի' տուն, գործարան. **-чество** չ. ոստայնանկութիւն, 'ջուլհակութիւն'. **-чикъ** ա. կնդ. Ploceus, անկահու, հեւող թռչուն. **-чи́ха** է. ոստայնանկուհի, ոստայնանկ կին. ոստայնանկի, 'ջուլհակի' կին. **-чъ**, а́ ա. ոստայնանկ, 'ջուլհակ'. т. ковро́въ գորգագործ:

Ткну́ть, ся ա. Ты́кать, ся I.

Тку ա. Ткать.

Тлетво́рный ած. ապականիչ, -նող, փըչացնող, եղծիչ, վարակիչ:

Тло չ. հիմք. до тла հիմնովին, բոլորովին. пожа́ръ истреби́лъ домъ до тла; *разори́ться до тла բոլորովին սնանկանալ:

Тлѣ|нiе չ. 1, հոտելը, հոտում, փչանալը, փչացում, քայքայուելը, քայքայում, ապականութիւն. 2, առանց բոցի վառուելը, այրուելը, (անթեղում) վառ լինելը, վառ մնալը. **-нность** է. ապականացութիւն, փչացում. *անցաւորութիւն, անկայունութիւն. **-нный** ած. ապականացու, եղծանելի, փչացող, ապականուող. *անցական, անկայուն. **-ть** չ. 1, հոտել, փչանալ, ապականուել, քայքայուել. 2, որև **-ся** անդր. առանց բոցի վառուել, (անթեղում) վառ լինել. любо́вь давно́ тлѣ́ла въ се́рдцѣ его́ — վառ էր, վառուում էր:

Тля է. 1, փչացում, ապականութիւն, փըտութիւն, քայքայմունք. 2, կնդ. Aphis, ափիս [(միջատ մի):

Тма ա. Тьма.

Тми́|нный ած. եւրոպական չամանի, քեմոնի (ճապուռի). **-нъ** ա. բս. Carum Carvi, [եւրոպական] չաման, քեմոն (ճապուռ):

Тмить (тмлю -мя́тъ), затм— ն. մըթնեցնել, խաւարեցնել, մութ, խաւար դարձնել. **-ся** անդր. մթնել, խաւարել, մութ, խաւար դառնալ: [համար:

Тмочи́сленный ած. եւ. ու. անթիւ ան-

Тму́щiй ած. անթիւ անհամար. тьма т—ая անթիւ անհամար բազմութիւն, բիւրք բիւրուց:

I. **То** 1, չ. այն ժամանակ, ուրեմն (երբեմն էլ ամենևին չէ թարգմանուում). е́сли вы ослу́шаетесь, то васъ нака́жутъ եթէ դուք ստումբանէք, [այն ժամանակ] ձեզ կը պատժեն. когда́ такъ, то я согла́сенъ; то—то երբեմըն—երբեմն, մերթ—մերթ. то тутъ, то тамъ երբեմն այստեղ, երբեմն այնտեղ. онъ то здоро́въ, то бо́ленъ; да и то այն էլ. э́то сло́во употребля́ется то́лько въ богосло́вiи, да и то рѣ́дко; за то դորա փոխարէն, բայց. я ху́до обѣ́далъ, за то хорошо́ поу́жиналъ; не то что́бы она́ была́ краса́вица, а недурна́ собо́ю նա գեղեցկուհի չէ, բայց տգեղ էլ չէ. онъ сказа́лъ мнѣ то-то и то-то նա ինձ այս այս ասաց. 2, մաս. հէնց. անգամ, մինչև անգամ. объ э́томъ-то и хотѣ́лъ я съ ва́ми говори́ть ես հէնց դորա համար ուզում էի ձեզ հետ խօսել. я и говори́ть-то съ нимъ не хочу́ ես նորա հետ խօսել անգամ չեմ ուզում. мнѣ что-то нездоро́вится քէֆս լաւ չէ [չգիտեմ

II. **То** դերն. ցուց. չ. ա. Тотъ. [ինչու]:

Тобо́ю գործիակ. ա. Ты.

Това́|рецъ, рца նւզ. ա. Това́ръ; **-ришко** ա. նվաս. վատ, անպէտք ապրանք:

Това́|рищески ձ. ընկերաբար. **-рищескiй** ած. ընկերական. **-рищественный** ած. ընկերութեան. **-рищество** չ. ընկերութիւն. вступи́ть съ кѣмъ въ т. մէկի հետ ընկերանալ. **-рищъ** ա. 1, ընկեր. т. по торго́влѣ; взять кого́ себѣ́ въ т—и մէկին իրան ընկերացնել. шко́льный т.: попу́тный т. ճանապարհի ընկեր. т. по ору́жiю զինակից. т. по гимна́зiи աշակերտակից. т. по слу́жбѣ պաշտօնակից. банки́ръ N съ т—и բանկիր N և ընկերներ. 2. օգնական, պաշտօնակատար. т. мини́стра, прокуро́ра; **-рка** է. ընկերուհի:

Това́|рный ած. ապրանքի. т. складъ; т. по́ѣздъ ապրանքատար գնացք. **-ровѣдѣнiе** չ. ապրանքագիտութիւն, վաճառագիտութիւն. **-ро-пассажи́рскiй** ած. ապրանքատար և մարդատար. т. по́ѣздъ; **-ръ** ա. ապրանք, վաճառ, վաճառելիք. залежа́лый, вы́шедшiй изъ мо́ды т.; брако́ванный т. փտած, փնոված ապրանք. колонiа́льные т—ы գաղութային (Արևմտեան և Արևելեան Հնդկաստանից բերած) ապրանքներ. суко́нный т. մահուդեղէն. ножо́вый т. դանակեղէն. *онъ умѣ́етъ т. лицо́мъ показа́ть նա խիստ ճարպիկ, խիստ ճարտար է. на запре́тный т. весь база́ръ (առ.) արգելուած ապրանքը շատ մուշտարի կ'ունենայ. 2, կաշի. подо́швенный т. ներբանի կաշի:

То́га է. (լտ.) պատմ. տոգա, պարեգօտ, վերարկու, ձորձ (նախնի հռոմէական քաղաքացու):

То|гда́ մ. այն ժամանակ, (գր.) յայնժամ. гдѣ вы т. бы́ли? т. какъ այն ինչ, մինչդեռ. **-гда́шнiй** ած. այն ժամանակուայ.

Того́ սեռկ. և հյց. ա. Тотъ, то.

То-есть մ. այսինքն, այն է:

Тожде́|ственно ձ. նոյնութեամբ, նոյնաբար, նոյն կերպով, նոյն եղանակով. *всѣ свидѣ́тели показа́ли т.; **-ственный** ած.

նոյն, նման. въ т—омъ случаѣ; **-(тожде)ство** *չ. նոյնութիւն, նմանութիւն։*

То́же *մ. նոյնպէս, նմանապէս.* я т. уѣзжа́ю; т.! *մի տես [թէ ինչ է անում, ինչ է ասում]։*

То́же||ственный *տ.* Тожде́ственный; **-ство** *տ.* То́ждество.

Тожъ *շաղկ. նոյնն և.* 'Юрьевъ, Дерптъ т. *Իւրիեվ, նոյնն և Դորպատ,* alias *Դորպատ։*

Той *սեռ., տրկ. և գործիակ.* та *բառի* (*տ.* Тотъ). *[րի (Կամչատկայում)։*

Тойо́нъ *ա. աւագ; նախագահ ոչ-ռուսնե-*

То́ка *ի. տ.* Токъ II; «сза́ди сидѣ́ла въ зелёной то́кѣ А. М.».

Тока́йскій *ած. տոկայեան.* т—ое вино́.

Тока́||ричать *չ. ճախարակել.* **-рный** *ած. ճախարակագործի, 'խառատի'.* т. стано́къ; т—ое мастерство́ *ճախարակագործութիւն, 'խառատութիւն'.* тока́рная, ой *ի. ճախարակագործութեան, 'խառատի' արհեստանոց.* **-рство** *չ. ճախարակագործութիւն, 'խառատութիւն'.* **-рь, я́** *ա. ճախարակագործ, 'խառատ'։*

Токма́||рь, я́ *ա.* **-чъ, а́** *ա.* **-рикъ, -чикъ** *նւզ. զարկիչ, թակ։*

То́кмо *մ. միայն, միմիայն։*

Токова́ть (-ку́ю -ютъ) *չ. (մայրեհաւի մասին) կանչել. (եղջերուի մասին) բառա(ն)չել։*

Токсико||графи́ческій *ած. թունագրական.* **-гра́фія** *ի. (յն.) բժ. թունագրութիւն (թոյների, նրանց ազդեցութեան և թունաւորութիւնից բժշկուելու նկարագրութիւնը).* **-логи́ческій** *ած. թունախօսական, -բանական.* **-ло́гія** *ի. (յն.) բժ. թունախօսութիւն, թունաբանութիւն։*

Токси́нъ *ա. (գերմ.) տագնապ, ղիաթոյն։*

I. **Токъ** *ա.* **1,** *հոսում, բխում, հոսանք.* электри́ческій, гальвани́ческій т.; т. во́здуха; **2,** *կալ.* **3,** *առհ. տափարակ, յարդարած տեղ.* у́гольный т. *ածխատեղ.* **4,** *լռնգ. հանքը, հանածոն կիտելու տեղ։*

II. **Токъ** *ա. (ֆր.) մի տեսակ խոյր, նեղլիկ գլխարկ կանանց։*

Толера́нт||ность, -ный (*լտ.*) *տ.* Вѣротерпи́мость, -пи́мый.

Толи́||ка *ի.* ма́лую т—у *ռմկ. որքան փոքր լինի, մի փոքր.* **-кій** *ած. եկ. ու. այնպիսի, այնպէս մեծ, այնքան, այնչափ.* **-ко** *մ. եկ. ու. այնքան, այնպէս։*

Тол||ка́ніе *չ. հրելը, հրնդելը, խթելը, 'բզելը', 'բոթելը'.* **-ка́ть, -кну́ть** *ն. հրել, հրնդել, խթել, 'բզել', 'բոթել'.* т. кого́ ло́ктемъ; т. кого́ въ грудь; т. кого́ руко́ю, ного́ю въ спину́ *մէկի մէջքին ձեռքով. ոտքով զարկել.* **-ся 1,** *փոխդ. միմեանց հրել, հրհրել. հրնդել. 'բոթել', 'բոթոտել'.* дѣ́ти толка́ются; **2,** *անդր. զարկուել, բախել.* кора́бль толкну́лся о ка́мень; т. въ дверь *դուռը բախել, թխթխկացնել.* **3,** *չ. թափառել, թրև գալ, քարշ գալ.* т. по́ городу, по у́лицамъ; **-ка́чъ, а́** *ա.* **-ка́чикъ** *նւզ.* **1,** *մի բան ծեծող. ջաղացող, լսող, մանրող.* **2,** *սանդղիտառ, 'դինգ'.* **3,*** *թանձրամիտ, բթամիտ, 'դմբոյ' մարդ, որին պէտք է հարկիր անգամ 'բզեւ', որ բան հասկանայ.* **-кну́ть, ся** *տ.* Толка́ть, ся.

Тол||кова́ніе *չ.* **1,** *բացատրելը, մեկնելը, պարզաբանելը, լուսաբանելը.* **2,** *բացատրութիւն, մեկնութիւն, պարզաբանութիւն, լուսաբանութիւն.* т. зако́на; э́тому мѣ́сту мо́жно дава́ть разли́чныя т—ія; **-кова́тель** *ա.* **-кова́тельница** *ի. մեկնող, -նիչ, բացատրող, -տրիչ, պարզաբանող, լուսաբանող այր, կին.* кассаціо́нный судъ есть верхо́вный -ва́тель зако́на *վճռաբեկ ատեանը օրէնքի վեհագոյն մեկնիչն է.* **-кова́тельно** *մ. մեկնաբար, մեկնելով, բացատրելով.* **-кова́тельный** *ած. մեկնական, բացատրական.* **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) **1,** *ն. բացատրել, մեկնել, պարզաբանել, լուսաբանել.* т. дре́внихъ писа́телей; преврáтно т. зако́нъ; т. что въ хоро́шую, въ дурну́ю сто́рону *մի բան լաւ, վատ մտքով բացատրել.* т. что въ свою́ по́льзу *մի բան յօգուտ իւր բացատրել.* т. что буква́льно; **2,** *չ. խօսել, պատել.* т. о дѣла́хъ, о поли́тикѣ; что тутъ мно́го т. *այստեղ երկար խօսելու բան չկայ.* *онъ всё своё толку́етъ *նա էլի իրն է կրկնում, նա էլի 'իր էշն է քշում'.* **-ковитость** *ի. հասկացողութիւն, կորովամտութիւն.* **-кови́тый** *ած. հասկացող, կորովամիտ.* **-ко́вникъ** *ա. թարգմանող, -նիչ, մեկնող, -նիչ.* перево́дъ семи́десяти т—овъ *եօթանասնից թարգմանութիւնը (Հին Կտակարանի).* **-ко́во** *մ. լրջօրէն, իմաստութեամբ, խելացի, զգաստ, բանաւոր կերպով.* **-ко́вый** *ած.* **1,** *խելօք, խելացի, զգաստ, լրջմիտ, իմաստուն.* **2,** *մեկնական, բացատրական.* т. слова́рь.

Толкотня́ *ի. խռնուում, խռնութիւն, հրհրոց, հրնդոց, միմեանց հրելը, հրհրելը, հրնդելը, 'բոթոտելը', իրար գլխով անցնելը [(նեղութիւնից)։*

Толку́ *տ.* Толо́чь.

Толку́||нчикъ *ա. կնդ. միջատ մի* (Bibio sanguinarius); **-нъ, а́** *ա.* **1,** *սանդղիտառ, 'դինգ'.* **2,** *բախող կոհակ, ալիք.* **-чій** *ած.* ры́нокъ, **-чка** *ի. հնոտի, հին բաներ ծախելու շուկայ, տեղ.* **-шка** *ի. տ.* Толку́нъ 1.

Толкъ *ա.* **1,** *միտք, իմաստ.* въ э́томъ то́лку нѣтъ *այդ միտք, իմաստ չունի.* *въ э́томъ сочине́ніи совсѣ́мъ нѣтъ то́лку; взять что въ т. *մի բան հասկանալ.* что то́лку чита́ть одни́ то́лько рома́ны *ինչ միտք ունի չարունակ միայն ռոմաններ կարդալ.* **2,** *բացատրութիւն, մեկնութիւն.* дать сло́ву прямо́й т.; онъ далъ э́тому дѣ́лу тако́й т.; **3,** *աղանդ, թիւր վարդապետութիւն.* раско́льники раздѣля́ются на мно́гіе то́лки: **4,** *վարդապետութիւն, ուսում, փիլիսոփայութիւն.* **5,** *լուր, համբաւ.* городскіе то́лки *քաղաքային լուրեր, 'առէկօսէներ'.* его́ поведе́ніе да́ло по́водъ къ то́лкамъ и пересу́дамъ: говори́ть то́лкомъ *պարզ խօսել.* говори́ть съ т—омъ *խելօք, խելացի կերպով խօսել.* бе́зъ толку, безъ то́лку *անիմաստաբար, անմտաբար.* сбить кого́ съ то́лку *մէկին շփոթեցնել, 'շշկլեցնել'.* сби́ться съ то́лку *շփոթուել, 'շշկլուել'.* умъ сби́тый съ то́лку превра́тнымъ уче́ніемъ *թիւր վարդապետութիւնից մոլորուած միտք.*

добиться тóлку հասկանալ, իմանալ. знать въ мýзыкѣ т. երաժշտութիւն հասկանալ։

Толмá‖ческій ած. թարգմանի, -նչի, մեկնչի. **-чъ**, á ա. (գերմ.) թարգման, -նիչ. մեկնիչ (բերանացի խօսակցութիւն)։

То‖лóка ի. 1, արտը, արտատեղը արածացնելը, (անասուններին) տրորել տալը. т. лугóвъ; 2, 'մարգով', օրական հանրային աշխատանք գիւղացիների (հիւրասիրուելու պայմանով). **-локнó** չ. սանդի մէջ ծեծած, ծեծելով պատրաստած ալիւր, ձաւար (մեղ վարսակի). нынче т., да зáвтра т., да какъ всякой день однó, такъ прискýчитъ онó (առծ.) եղումեզրից եւ, երբ մարդ ամեն օր է ուտում, զզւում է. **-локнянка** ի. բս. Arctostaphylos uva ursi, մաթզի. մաժուց, արջխաղող. **-лóкъ** ա. գւռ. արատատեղ, արօտատեղ. **-лочéніе** չ. տրորելը, 'կլխճորելը', ոտնատակ անելը. **-лóчить** (-óчу -óчатъ) բ. տրորել, 'կլխճորել', ոտնատակ տալ. **-лóчь** (-лкý -лчёшь -лкýтъ: անց. -лóкъ -лклá -лкló; հրմ. -лкú), ист— բ. ծեծել. ջարդել, լռսել, մանրել, փշրել. т. рудý; *т. вóду ջուր ծեծել, զուր, ապարդիւն բան բանել, զուր, ապարդիւն չարչարուել. **-ся** չ. դատարկ, պարապ-սարապ թրև գալ, շրջել, 'քամի կուլ տալ'։

Тол‖пá ի. խումբ, բազմութիւն. ամբոխ, խուժան. т. нарóда: т. учениковъ; *возвыситься надъ т—óю ամբոխից բարձր հանդիսանալ. **-пúться** (-плюсь -пятся), ст— ան. ժողովուել, հաւաքուել. խմբուել, կիտուել. խռնուել. нарóдъ толпúтся на плóщади; *мысли, воспоминáнія толпúлись въ егó головѣ մտքերը, յիշողութիւնները դժդժում էին նորա գլխում։

Тóл‖стенькій ած. բաւականաչափ հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ'. **-сто** մ. հաստ կերպով, հաստութեամբ. **-стобрюхій** ած. հաստափոր. **-стовáтый** ած. մի փոքր կամ բաւականաչափ հաստ, ստուար, գէր. 'չաղ', մարմնեղ։

Толстó‖вство չ. Տոլստոյի վարդապետութիւնը, աղանդը. **-вцы** ա. յ. տոլստոյեաններ, Տոլստոյի կողմնակիցներ, Տոլստոյի վարդապետութեանը, աղանդին հետեւողներ։

Толсто‖головый ած. կնդ. թանձրագլուխ, հաստագլուխ. **-гýбый** ած. հաստաշուրթն, հաստ շրթունքներով, պռօշներով. **-клювый** ած. կնդ. թանձրակտուց, հաստակտուց. **-кóжій** ած. թանձրամորթ, հաստակաշի, հաստամորթ. հաստակեղև. т—ія живóтныя կնդ. Pachydermata, թանձրամորթներ. **-крылый** ած. կնդ. թանձրաթև. **-лепесткóвый** ած. բս. թանձրաթերթ. **-листый** ած. բս. թանձրատերև. **-нóгій** ած. հաստոտն, թանձրոտն. **-нóска** ի. կնդ. Coccothraustes, հատբեկիչ (տճ. բոյրաթարօն, ռմկ. ֆինջուն). **-пýзый** տ. Толстобрюхій; **-стебéльный** ած. բս. թանձրացողուն. **-стосýмъ** ա. հեգն. գրպանը լայն, հարուստ մարդ։

Толсто‖тá ի. հաստութիւն, ստուարութիւն. դէրութիւն, մարմնեղութիւն, 'չաղութիւն'. **-чешýйный** ած. կնդ. հաստաթեփ։

Тол‖стýха ի. **-стýшка** նւզ. հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ' աղջիկ. կին[արմատ]. **-стый** ած. 1, հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ'. т—ая жéнщина; т. человѣкъ; 2, հաստ. կոշտ, կոշտ-կոպիտ. т—ая стѣнá; т—ое сукнó; т—ая матéрія; т—ая верёвка; 3, ստուար, թանձր, ցածր, բամբ. т. гóлосъ; **-стѣть**, раст—, пот— չ. հաստանալ, գէրանալ, 'չաղանալ'. **-стя́къ**, á ա. հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ' մարդ. **-стя́нка** ի. բս. Crassula, թանձրատերեւուկ. **-стячó(ё)къ**, чкá նւզ. տ. Толстя́къ.

Тóлча ի. ռմկ. չորացրած, ապա մանրացրած, ջարդած, աղացած հաց, պաքսիմատ։

Тол‖чéйный ած. ծեծելու, -ծող, ջարդելու, -դող, մանրելու, -րող, լոսելու, -սող. սանդի. սանդիտոտի, 'դնդի'. **-чёкъ**, чкá տ. Толчóкъ: **-чéніе** չ. ծեծելը, ջարդելը, մանրելը, լոսելը, փշրելը. т. рудú հանածոն ծեծելը, փշրելը. *т. воды ջուր ծեծելը, զուր չարչարուելը. **-чёный** ած. ծեծած, ջարդած, մանրած, լոսած, փշրած. **-чéя** ի. 1, մի բան ծեծելու, ջարդելու, մանրելու տեղ. սանդ, անկոն, 'հաւանք'. լեռնգ. աղօրիք. 2, սանդիտոտ, 'դինգ'. **-чóкъ**, чкá ա. հարուած. հրնդում. զարկ. т. лóктемъ արմունկով հրնդելը, խթելը. прогнáть въ толчки բռնցքով հարուածելով կամ աքացելով վռնտել, խրկել. онъ упáлъ при пéрвомъ толчкѣ; это поощрéніе дáло сúльный т. егó дѣятельности այդ խրախուսանքը նորա գործունէութեանը մեծ զարկ տուեց. *дать комý толчкá մէկին ստոտիկ հարուած հասցնել, պաշտօնանկ անել։

Тóл‖ща ի. 1, հաստութիւն, ստուարութիւն. 2, թանձրութիւն, զանգուած. 3, խաւ. **-ще** բաղդտ. աստ. 1. ած. աւելի հաստ, աւելի ստուար, աւելի թանձր. 2, մ. աւելի հաստ, աւելի ստուար, աւելի թանձր կերպով. **-щинá** ի. հաստութիւն. т. стѣны; т. бревнá; доскá т—óю въ два дюйма; снѣгу лежúтъ на два фýта въ т—ý.

I. **Толь** ա. տանիքի խաւաքարտ (կպրած)։

II. **Толь** մ. այնքան, այնչափ. այնպէս։

Тóлько մ. միայն. скажúте мнѣ т. однó слóво; éсли т. это прáвда; онъ не т. глупъ, но и золъ; онъ говорúтъ т. по-рýсски; т. одúнъ óнъ мóжетъ это сдѣлать միմիայն նա կարող է այդ անել. бѣдá да и т. կատարեալ դժբախտութիւն է. не хочý да и т. չեմ ուզում և ուրիշ ոչինչ. тóлько что հէնց հիմա, հէնց նոր, այս րոպէիս. онъ тóлько что пріѣхалъ; какъ тóлько հէնց որ. какъ тóлько получúлъ вáше письмó, я испóлнилъ вáше поручéніе.

Томагáвкъ ա. տոմահաւկ (հիւսիսամերիկեան հնդիկներին իբրև կռնք ծառայող տապար)։

Томáтъ ա. բս. Solanum Lycopersicum, ոսկեխնձոր, սիրախնձոր (տիմօրմ, լոլեկ, ոսկեսմբուկ. թոմաթ)։

Тóмбола ի. (իտ.) տոմբօլա. 1, մի տեսակ լօտօ. 2, մի տեսակ վիճակախաղութիւն։

Томбýй ա. ծովգ. խարսխանշան։ [տոր։

Тóмикъ ա. նւզ. հատորիկ, պստիկ հա-

То‖мúтельный ած. չարչարող. նեղող, տանջող. տառապեցնող. ճնշող. խոնջեցնող, տաժանելի, յոգնեցուցիչ. **-мúть** (-млю -мя́тъ) բ. չարչարել, տանջել, նեղել, լլկել, տառապեց-

նել, ճնշել, խոնջեցնել, յոգնեցնել. т. когó голодомъ մէկին սովալլուկ անել. меня́ томи́тъ сонъ քնից խելքս գնում է. э́тотъ человѣ́къ томи́тъ меня́ свои́ми посѣще́ніями այդ մարդն իր այցելութիւններով ինձ հանգստութիւն չէ տալիս, հոգիս հանում է. егó томи́тъ жа́жда; т. сталь արհեստ. պողպատ ցեմենտել, զարձնել. **-ся** չէզ. չարչարուել, տանջուել, տառապել. խոնջել. т. жáждою; *т. ожидáніемъ, нетерпѣ́ніемъ սպասելուց, անհամբերութիւնից տանջուել:

Томи́ще ա. յեղ. մեծ, ահագին, հաստ հատոր:

Том‖лéніе ց. 1, տանջելը, չարչարելը, յոգնեցնելը, խոնջեցնելը, ‘հալից գցելը‘. 2, արհեստ. ցեմենտելը, պողպատ զարձնելը (երկաթը). **-но** մ. յոգնութեամբ, խոնջութեամբ, հալից ընկած. **-ность** է. յոգնութիւն, խոնջութիւն, թուլութիւն, նուաղութիւն, ուժասպառութիւն. **-ный** ած. յոգնած, յոգնատանջ, խոնջացած, ‘հալից ընկած‘. թոյլ, անզօր, ակար. т—ые глазá յոգնատանջ աչքեր:

Томпá‖ковый ած. ոսկեպղնձի, ոսկեպղնձեայ, -ձէ. т—ая цѣ́почка; **-къ** ա. ֆր. tombac, ոսկեպղինձ:

Томъ ա. (յն.) հատոր (գրքի):

Томѣ́ть, ист— ց. տանջուել, չարչարուել, տառապել, ուժասպառուել, ‘հալից ընկնել‘:

Тонáль‖ность է. երժ. տոնականութիւն, տոնի, եղանակի յատկութիւն. **-ный** ած. (ֆր.) երժ. տոնի, տոնական, եղանակի:

Тó‖ненькій ած. նւզ. բարակ, նուրբ, քնքոյշ. т—ая бáрышня; *т. голосóкъ բարակ, քնքոյշ ձայն. **-нéнько** մ. բաւականին բարակ, նուրբ, քնքոյշ. **-нёхонекъ**, нька, о, **-нёшенекъ**, шенька, о ած. խիստ բարակ, խիստ նուրբ, խիստ քնքոյշ. **-нёхонько, -нёшенько** մ. խիստ բարակ, խիստ նուրբ, խիստ քնքոյշ կերպով:

Тонзýра է. (լտ.) կլոր ձեւով սափրած տեղ կաթոլիկ հոգեւորականի գագաթի վերայ, «կուլակ»:

[քնքշութիւն:

Тонизнá է. բարակութիւն, նրբութիւն,

Тóника է (յն.) երժ. հիմնական, գլխաւոր տոն (եղանակի):

То‖ни́на տ. Тонизнá; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), от— ն. բարակացնել, նրբացնել, քնքշացնել:

Тони́ческій ած. (յն. ֆր.) 1, երժ. հիմնական, գլխաւոր. т. размѣ́ръ տաղաչ. շեշտադրական չափ. 2, բժ. կազդուրիչ. т—ія срéдства.

Тóн‖кій ած. 1, բարակ, նուրբ, քնքոյշ т—ая матéрія; т—ое сукнó, полотнó; т—ая бумáга; т—іе ломти́ хлѣ́ба; т—ія стѣ́ны; т. станъ; т—ая ни́тка; т—ая пáлка; т—іе пáльцы; т. гóлосъ բարակ, սուր, զիլ ձայն. т—ія кишки́ կազմխ. բարակ, նուրբ աղիքներ. 2,* նուրբ, քնքոյշ. т. вкусъ; т. слухъ; т—ое обоня́ніе; т. человѣ́къ նրբամիտ, խորամանկ, խարդախ մարդ. т. умъ նուրբ միտք. т—ія хи́трости նուրբ հնարագիտութիւններ. т—ая насмѣ́шка նուրբ ծաղր, հեգնութիւն. т—ое винó քնքոյշ գինի. **-ко** մ. բարակ կերպով, նրբաբար. նրբամտութեամբ. гдѣ т., тамъ и рвётся (առծ.) վայ բարակ մանողին. **-ковáтый** ած. մի փոքր բարակ, նուրբ, քնքոյշ. **-козерни́стый** ած. հնք. մանրահատ. **-кокóжистый, -кокóжій** ած. նրբամորթ. նրբամաշկ, նրբաթաղանթ, նրբակաշի. **-комѣ́рный** ած. նեղլիկ, բարակ, նուազ. **-корýнный** ած. նրբագեղմն, նուրբ, քնքոյշ ասր, բուրդ ունեցող. **-кость** է. 1, բարակութիւն, նրբութիւն, քնքշութիւն. 2,* նրբութիւն. изощрённость, т. вкýса; т—и языкá; **-кошéрстный** տ. Тонкорýнный; **-кошéя** հ-ր. նրբավիզ, բարակավիզ այր, կին:

Тóнна է. (ֆր.) տակառ (չափ և քաշ հեղուկների և հատիկների). корабéльная морскáя т. ծովգ. նաւածովային տակառ (Անգլիայում = 62 պուդի, Գերմանիայում, Աւստրիայում և Ֆրանսիայում = 61 պուդի:

Тоннéль ա. (անգլ.) տունէլ, ստորերկրեայ (լերան միջից, գետի տակից անցկացրած) ճանապարհ, ուղի. проведéніе т—я.

Тонти́‖на է. (ֆր.) տոնտին (փոխադարձ հասութային ապահովում, ապահովայում). **-нный** ած. տոնտինի. т. кружóкъ.

Тóнусъ ա. (լտ.) բժ. լարում, լարուածութիւն (մկանների և հիւսուածների՝ մարդուս կենդանութեան ժամանակ):

Тонýть ց. 1, (пот—, зат—) ընկղմուել, սուզուել (ջրի մէջ). 2, (ут—) խեղդուել (ջրի մէջ):

Тон‖чáвый ած. բարակ, նուազ, նիհար, վտիտ. **-чáйшій** ած. գերդրկ. աստ. ամենաբարակ, ամենանուրբ, ամենաքնքոյշ. **-чáть** տ. Тонѣ́ть; **-чи́ть** (чý -чáть) տ. Тони́ть.

Тонъ ա. (յն.) 1, երժ. տոն, ձայն, (նուագարանի) հնչականութիւն. высóкій, ни́зкій т.; 2, նկրչ. տոն, երանգ, գոյն. тёмные тонá; 2, տոն, ձև, եղանակ (ասելու, խօսելու, վարեցողութեան). хорóшій, дурнóй т.; *повели́тельный т. հրամայական տոն, ոճ. *задавáть т. տոն տալ, ղեկավարել, ղեկավարիչ հանդիսանալ. *человѣ́къ хорóшаго тóна բարեկիրթ մարդ:

Тóнька նւզ. տ. Тóня.

Тó‖ньше բաղդտ. աստ. 1, ած. աւելի բարակ, աւելի նուրբ. 2, մ. աւելի բարակ կերպով, աւելի նրբութեամբ. **-нѣ́ть** ց. բարակել, բարականալ, նրբանալ, քնքշանալ:

Тóня է. 1, ուռկան ձգելու տեղ, ուռկանով ձուկ որսալու տեղ. 2, ուռկան ձգելը. ձկնորսութիւն:

Топá‖зовый ած. տպազիոնի. **-зъ** ա. հնք. topaze, տպազիոն. ды́мчатый т. մրեալ կամ սև տպազիոն:

Тó‖паніе ց. դոփելը, դոփում, դոփիւն, ոտներով գետնին, յատակին զարկելը. **-пать**, -пнуть ց. (ногáми) դոփել, ոտներով գետնին, յատակին զարկել, խփել: [լու:

Топи́льный ած. 1, հալելու. 2, վառե-

Топинамбýръ ա. բս. Helianthus tuberosus, գնդարմատ արեւադէմ, գետնատանձ (ստորոտակ, տճ. եէր էլմասը):

Топи́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. 1, (ист—, вы́т—) վառել. т. печь; мы тóпимъ пéчи тóрфомъ; 2, (раст—, вы́т—) հալել. т. сáло; т. молокó կաթ տաքացնել. 3, (ут—)

խեղդել (ջրի մէջ). т. собáку; **4**, (зат—, пот—) ընկղմել, սուզել (ծովը, ջրի մէջ). т. сýдно; **5**,* փորձութեան, փորձանքի մէջ գցել, փչացնել, ոչնչացնել, կործանել. **-ся** ան. **1**, խեղդուել, ջուրն ընկնել. **2**, վառուել, տաքանալ. печь тóпится хорошó; **3**, հալուել:

Топи́ческій ած. (յն.) բժ. տեղական, արտաքին. т—ія срéдства արտաքին միջոցներ (օծանելիք, փաթաթան, սպեղանի եւն). т—ое лѣ́карство արտաքին դեղ, դարման:

Тóп‖ка է. **1**, վառելը, -ռում. т. пéчи; **2**, հալելը, հալում. **3**, հնոց, կրակարան, կրակատեղ վառարանում. въ э́той квартúрѣ тóлько двѣ т—и այդ բնակարանն միայն երկու վառարան ունի. **-кій** ած. **1**, ճահճային, ճահճոտ, ճահճուտ. т—ое мѣ́сто; **2**, տաք, շուտով տաքացող կամ տաքութիւն տարածող. **-кость** է. ճահճոտութիւն, ճահճոտ, ճահճային լինելը:

Топ‖леніе չ. **1**, վառելը, վառում. **2**, հալելը, -լում. **-ливо** չ. վառելիք, վառելու նիւթ. дровá, какъ т.

Тóпнуть տ. Тóпать.

Топогра‖фи́чески մ. տեղագրական տեսակէտից. **-фи́ческій** ած. տեղագրական. т. планъ; т—ія кáрты; **-фія** է. (յն.) տեղագրութիւն. **-фъ** ա. տեղագիր:

Тóпо‖левый ած. կաղամախու. **-ль** ա. **-ликъ** նւզ. բս. Populus, կաղամախի. бѣ́лый, серебрúстый т., P. alba, խլեենի կամ սպիտակ կաղամախի. чёрный т., P. nigra, սեւ կաղամախի (ածար, այծառ?). парамидáльный, италіáнскій т., P. pyramidalis, բարտի, բրգաձեւ կամ իտալական կաղամախի:

Топó‖рикъ ա. նւզ. տապարիկ, պստիկ տապար, կացին. **-ри́шко** ա. նխտ. վատ, անպիտան տապար, կացին. **-ри́ще 1**, չ. տապարի, կացնի կոթ, մեղեխ. **2**, ա. յւռլ. մեծ, ահագին տապար, կացին. **-рный** ած. **1**, տապարի, կացնի. т—ое лезвеё; **2**,* կոշտ-կոպիտ, անճոռնի, անտաշ. т—ая рабóта կացնով շինած, կոշտ կոպիտ գործ. **-рóкъ**, ркá ա. **1**, նշգար. **2**, կնդ. Alca torda, հսկայ կամ հիւսիսային թանձրահաւ: [пы́рить, ся.

Топóрщить (-щу -щатъ), **ся** տ. Топы́рить, ся.

Топóръ, á ա. (սկանդ.) տապար, կացին. обýхъ т—á տապարի, կացնի գլուխ:

Топо‖тáть (-чý -óчутъ; -чú) չ. երկար եւ սաստիկ ոտները քարքատացնել, դետնին զարկել, դոփել. **-тня** է. երկարատեւ, սաստիկ դոփիւն, ոտների քարքատոց, աղմուկ. **-(тó-)тъ** ա. դոփիւն, ոտներով հանած ձայն, աղմուկ:

Тóпочный ած. վառարանի, կրակարանի. т—ое отвéрстіе.

То‖птáніе չ. տրորելը, ‘կլխճորելը‘, ոտնատակ տալը, ընդոտնելը, կոխկռտելը. **-птáть** (-чý -чутъ; -чú) ն. **1**, (прит—, раст—) տրորել, կոխոտել, ‘կլխճորել‘, ոտնատակ տալ, ընդոտնել, կոխկռտել. т. травý; **2**, (вы́т—) տրորել, պատրաստել. т. глúну; **3**, (ст—) մաշել, փչացնել. т. сапогú; **3**, (зат—) կեղտոտել, աղտոտել, ցեխոտել. т. полъ; **5**, (թռչունների մասին) կոխել, զուգաւորուել, ‘թէթերիկ անել‘. пѣтýхъ тóпчетъ кýрицу; **-ся** ան. **1**, քարշ գալ, թրեւ գալ, ‘պարապ սարսափ թրեւ գալ‘, ‘դէս ու դէն‘ ընկնել. **2**, (թռչունների մասին) զուգաւորուել:

Топчáкъ, á ա. մեքեն. ոտքի մեքենայ:

Топъ ա. (գերմ.) ծովգ. վերևի ծայր, գլուխ. т.-мáчта կայմի գլուխ:

Топы́‖рить (-рю -рятъ), раст— ն. տարածել, բացել, պարզել, չռել. (փետուրները) քամնել. **-ся** ան. քամնիլ, իր փետուրները քամնել, ‘բիզ բիզ‘ կանգնեցնել. **-рка** է. բս. Spiraea ulmaria, մօրական առպերակ: [ճախճուտ, մօրուտ:

Топь է. ճահիճ, ճահճոտ տեղ, ճահճուտ, ճախճուտ, մօրուտ:

Тóр‖ба է. (թուրք.) **1**, խարապարկ, ‘հարկա‘ (որի մէջ յարդ, գարի լցնելով, անցնում են ձիու բերանը). **2**, տոպրակ, պարկ, ամանապտիկ կոտ. «принёсъ т—ы, въ котóрыхъ бы́ло фýнтовъ пять изю́му»; *пúсанная т. փայփայած լիգձ, տենչանք, փափագ:

Тóрбáнъ ա. մի տեսակ փոքր-ռուսական փանդիռ, բանդիռ, բամբիռ տասնց կոթի. игрá на т—ѣ.

Тóрбенный ած. тóрба-ի:

Тóрбетъ տ. Пáлтусъ.

Тор‖гáшескій ած. փերեզակային, չարչիական. մանրավաճառութեան. **-гáшество** չ. փերեզակութիւն, մանրավաճառութիւն, չարչիութիւն. **-гáшъ**, á ա. փերեզակ, մանրավաճառ, ‘չարչի‘. **-говáніе** չ. **1**, սակարկելը, -րկում. **2**, առեւտուր, վաճառականութիւն անելը. **-говáть** (-гýю -ютъ) **1**, չ. чѣмъ մի բան ծախել, վաճառել, մի բանի առեւտուր, վաճառականութիւն անել. т. хлѣ́бомъ; т. сýхнами; т. шёлкомъ; т. óптомъ մեծկակ, ‘թօփով‘ առեւտուր անել. т. въ рóзницу կտրով ծախել. торгýющій, аго ա., -ющая, ей է. առեւտուր, վաճառականութիւն անող, առնող ծախող այր, կին. **2**, (ст—) ն. սակարկել, սակարկութիւն անելով գինը որոշել. я торговáлъ у негó лóшадь; **-ся** ան. սակարկել, սակարկութիւն անել. покупáть, продавáть не торгýясь; т. изъ-за копéйки; *т. чéстью իր պատիվը սակարկել. **-гóвецъ**, вца ա. վաճառական, առեւտրական. т. фрýктами մրգավաճառ, ‘բաղտրական‘. крýпный т. խոշոր, մեծ վաճառական, ‘սովդաքար‘. **-гóвка** է. վաճառականուհի, առեւտրականուհի, կին առեւտրական, վաճառական. **-гóвля** է. առեւտուր, վաճառականութիւն. производúть т—ю առեւտուր, վաճառականութիւն անել. оптóвая т. մեծկակ, ‘թօփով‘ առեւտուր. мелочнáя т. մանրավաճառութիւն. т. въ рóзницу կտրով, ‘գազով‘ առեւտուր. привéрженецъ свобóды торгóвли; **-говопромы́шленный** ած. առեւտրական-արդիւնաբերական. т—ое предпрія́тіе; **-гóвый** ած. առեւտրի, -տրական, վաճառական, -կանութեան, առեւտուր, վաճառականութիւն անող, վաճառաշահ. т. нарóдъ առեւտրական, վաճառական ժողովուրդ, ազգ. т. гóродъ վաճառաշահ քաղաք. т. домъ առեւտրական տուն. т—ыя дѣлá առեւտրական գործեր. т—ое прáво, т. устáвъ վաճառականութեան իրաւունք, կանոնադրութիւն. т. день առեւտուրի, վաճառականութեան օր. т—ая бáня հանրային բաղանիք. т—ая казнь հրապարակային պատիժ կամ գլխատում,

-տուլթիւն. **-гъ** ա. 1, առևտուր, վաճառականութիւն, ծախում. т. полотнами կտավեղէնի առևտուր. т. невольниками ստրուկների, նեգրերի ծախում, առևտուր. 2, շուկայ, վաճառանոց. везти хлѣбъ на т. հացահատիկը շուկայ, ծախելու տանել. 3, (թէ եզ. торгъ և թէ մնաց. յ. торги, овъ) սակարկութիւն, աճուրդ (եւ նուազուրդ). կապալ. продавать имѣніе съ торговъ, съ публичнаго торга կալուածքը հրապարակային աճուրդով ծախել. торги на поставку муки съ представленіемъ цѣнъ въ запечатанныхъ конвертахъ ալիւր մատակարարելու աճուրդ կապալագները կնքած ծրարներում ներկայացնելու պայմանով. ему отдали съ т—овъ эти работы նորան կապալով այդ գործերը յանձնել են. онъ взялъ съ торговъ эту поставку նա կապալով վերցրել է դորա մատակարարումը. взявшій на торгахъ подрядъ անձ, որ աճուրդի ժամանակ մի բան կապալով վերցրել է. предложившій наибольшую сумму на т—ахъ անձ, որ աճուրդի ժամանակ ամենամեծ գումարն է առաջարկել. назначить т. безъ переторжки աճուրդ նշանակել առանց կրկնաճրդի: [պանիայում):

Тореадоръ ա. (իսպ?) ցլամարտիկ (Իս-

Торель տ. Тарель. [նապարհը):

Тореніе չ. ծեծելը, հարթելը, գզելը (ճա-

Торецъ, рца ա. 1, կորուածք, ծայր (գերանի). 2, ուղեկոճղ (անկիւնաւոր տաշած, պատրաստած փայտի կոճղ, որով փողոց են շինում):

Торже‖ственно մ. հանդիսաւոր կերպով, հանդիսով, շքով. **-ственность** ի. հանդիսաւորութիւն. **-ственный** ած. հանդիսաւոր, մեծահանդէս. т—ая клятва; т—ая рѣчь; т. въѣздъ; т—ая колесница յաղթական կառք. т—ое собраніе; **-ство** չ. 1, հանդէս, տօնախմբութիւն. 2, յաղթութիւն, յաղթանակ. **-ствованіе** չ. 1, տօնելը (հանդէսը, տօնը, յաղթութիւնը). 2, յաղթանակելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) 1, (оттор—) ն. տօնել. т. побѣду; 2, (востор—) չ. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ յաղթանակել, մէկի, մի բանի վերայ յաղթութիւն կանգնել կմ տանել:

Торжи‖ще չ. եկ. ալ. շուկայ, վաճառանոց. **-щный** ած. շուկայի, վաճառանոցի:

То‖ри ա. անհ. (անգլ.) տորի, պահպանողական (անգլիական պարլամէնտում). **-ризмъ** ա. տորիզմ, պահպանողական կուսակցութիւն (անգլիական պարլամէնտում):

Торить (-рю -рятъ), прот— ն. ծեծել, հարթել, 'գզել' (ճանապարհը):

Торица ի. բս. ա, Spergula arvensis, դաշտի աղաւնիճ. բ, Alyssum, քարախոտ:

Торичелліева ած. пустота Ֆրզ. Տորիչելեան դատարկութիւն:

Торій ա. քիմ. thorium, թորիոն:

Тормашки ի. յ. ռմկ. упасть, полетѣть вверхъ т. գլխի վերայ, գլխիվայր ընկնել:

Тор‖моженіе չ. արգելելը, կապելը. **-мозить** (-ожу -зятъ), зат—, подт— ն. արգելել, կապել (անիւը), 2,* խանգարել, խափանել, խոչընդոտ հանդիսանալ (գործին). **-мозный** ած. արգելող, -լիչ, կապող. т. рычагъ; т. крюкъ; **-мозъ** ա. (յն.) արգելակ (անուի, քրշակի կմ մեքենայի). անուարգել:

Тормо‖шеніе չ. քաշելը, քաշքշելը, գըզգզելը, փետելը. **-шить** (-шу -шатъ), зат— ն. 1, քաշել, քաշքշել, գզգզել, փետել. 2,* ձանձրացնել, նեղացնել, անհանգստացնել:

Торнадо չ. (իսպ.) սաստիկ մրրիկ, փոթորիկ, թայֆուն (մնաց Աֆրիկայի արևմտեան ափերին և արևմտեան Հնդկաստանում):

Торный ած. ծեծած, հարթած. на т—ой дорогѣ трава не растётъ (առծ.):

Торня ի. (հայերէն) կովկ. թոնիր:

Торова‖то մ. առատաձեռնութեամբ, 'դարդիմանդութեամբ'. **-тость** ի. առատաձեռնութիւն, 'դարդիմանդութիւն'. **-тый** ած. առատաձեռն, 'դարդիմանդ'. փարթամ, ճոխ:

Торо‖ка, овъ, **-ки** ա. յ. թամբափոկեր:

Торо‖пить (-плю -опятъ) ն. շտապեցնել. т. окончаніемъ работы գործը շտապեցնել, աշխատել շուտով վերջացնել տալ. **-ся** անդ. շտապել, աճապարել. куда вы торопитесь? я тороплюсь уѣхать; дѣлать что не торопясь; съ этимъ дѣломъ надо т. այդ գործը պէտք է շտապեցնել. **-пленіе** չ. շտապեցնելը. **-пливо** մ. շտապով, շտապ, խուճապաւ. **-пливость** ի. շտապում, աճապարանք. **-пливый** ած. շտապող, աճապարող. շտապ. **-пыга** հ-ր. շարունակ շտապող, աճապարող այր, կին. -(торо)**пь** ի. շտապում, աճապարանք. въ т—яхъ շտապով, շտապելով, աճապարելով. **-пѣть**, от— չ. վախենալ, սիրտը աչ ընկնել, շուարել, լքանել, շփոթուել, 'շշկլուել', գլուխը կորցնել:

Торосъ ա. (սովոր. յ. торосы) միմեանց վերայ կիտուած սառցակոյտ(եր), սառցի լեռ(ներ):

Торо‖ченіе չ. 1, շուրջը կարելը (օր. ժապաւէն, երիզ). 2, թամբափոկերով կապելը (թամբի յետևից). **-чить** (-чу -очатъ) ն. 1, շուրջը կարել (օր. ժապաւէն, երիզ). 2, թամբափոկերով կապել (թամբի յետևից). **-чка** ի. տ. Тороченіе.

Торпедо չ. (գերմ.) 1, ծովզ. ընդջրեայ ական, ծովառումբ. 2, կնդ. տ. Гнюсъ 2.

Торсъ ա. (իտ.) տորս, իրան. արձանիրան (արձան առանց գլխի, ոտների և ձեռների):

Тортъ ա. (գերմ.) տորտ, (կլոր, զարդարուն քաղցր կարկանդակ(:

Тор‖фъ ա. (գերմ.) տորֆ, կիզահող, կիզակաւ, հողածուխ («ճահճային փտած բոյսերից, արմատներից և մամուռներից գոյացած վառելիք»). **-фяникъ**, á ա. 1, տորֆավայր, կիզահողի, կիզակաւի մօր, մօրուտ, ճահճուտ. 2, տորֆի, կիզահողի պահեստ. 3, տ. Сфагнумъ; **-фянистый** ած. կիզահողոտ. **-фяной** ած. տորֆի, կիզահողի, կիզահողային. т—ые мхи բս. Sphagnaceae, գետնամամուռներ:

Тор‖цо(е)вать (-цую -ютъ), от— ն. 1, անկիւնաւոր տաշել, պատրաստել (պատիկ կոճղներ). 2, այսպէս տաշած կոճղներից շինել, անցկացնել (փողոց). **-цевой**, **-цовый** ած. ուղեկոճղի(ց). торцовая мостовая կոճղուղի. **-цы** յ. տ. Торецъ.

Тор‖чаніе չ. դուրս ցցուելը, դուրս պրրծնելը. **-чать** (-чу -чатъ) չ. 1, դուրս ցցուել,

դուրս պրծնել. 2,* շարունակ երկար, մի տեղ ընկած լինել. **-чкóмъ, -чмя́** մ. դուրս ցցուած, դէպ կանգնած, ուղիղ, ուղղահայեաց. **-чóкъ**, чкá ա. 1, վեր կամ դուրս ցցուած ինչ, տաարկայ. 2, պատից դուրս ցցուած աղիւսի կողք:

Торѣ́ть, нат— չ. къ чемý մի բանի վարժուել, ընտելանալ, մի բանի մէջ ունակութիւն ձեռք բերել:

То|скá է. թախիծ, վիշտ, տխրութիւն, տրտմութիւն, ցաւ, ‹դարդ›. անձկութիւն, սրտնեղութիւն. կարօտ. ձանձրութիւն, տաղտկութիւն. смертéльная т. մահացու թախիծ, վիշտ, տրտմութիւն. смéртная т. մահու տագնապ. наводи́ть т—ý ձանձրութիւն պատճառել. տխրեցնել, տրտմեցնել. т. по рóдинѣ հայրենիքի, մայրենիքի կարօտ. **-скли́во** մ. տխրութեամբ, տրտմութեամբ, վշտացած; վշտագին. **-скли́вость** է. տխրութիւն, տրտմութիւն, թախծոտութիւն. **-скли́вый** ած. տխուր, տխրամած, տրտում, թախծալից, վշտահար, վշտագին. **-сковáть** (-кýю -ютъ) չ. տխրել, տրտմել, վշտանալ, սրտնեղիլ, տխրութիւն քաշել, անձկութիւն, կարօտ քաշել. т. по женѣ́ կնոջ կարօտը քաշել, կնոջ բացակայութեան համար տրտմել, վշտանալ. т. по рóдинѣ հայրենիքի, մայրենիքի կարօտը քաշել. онá всё тоскýетъ, смертéльно тоскýетъ նա միշտ տխուր է, մահու չափ տխուր, վշտացած է:

Тостъ ա. (անգլ.) կենաց ճառ, բարեմաղթութիւն. կենաց [բաժակ]. предложи́ть заздрáвный т. կենաց առաջարկել:

Тотализáторъ ա. (լտ.) տոտալիզատոր, արշաւահանդիսային գրաւախաղ. игрá въ т. տոտալիզատոր խաղալը:

Тóтчасъ մ. նոյն ժամին, իսկոյն:

Тотъ (та է. **то** չ. **тѣ** յ.) դերն. ցուցչ. և յոգն. (**тотъ** և **то** հոլովւում են այսպէս. тогó, томý, тогó, тѣмъ, о томъ; **та** այսպէս. той, той, ту, тóю, о той; **тѣ** այսպէս. тѣхъ, тѣмъ, тѣхъ, тѣми, о тѣхъ) այն. նա. э́тотъ рабóтаетъ, а тотъ спитъ — իսկ նա քնում է. э́та лóшадь хорошá, а та никудá не годи́тся — իսկ այն ոչ մի բանի պէտք չէ. та, котóрую я люблю́ նա, որին ես սիրում եմ. то, что я знáю այն, ինչ որ ես գիտեմ. дѣ́йствовать не то что говори́ть գործելը և խօսելը մէկ չէ, ընդ. բան և ընդ. իր մեծ է խտիր. онъ сказáлъ мнѣ то-то и то-то նա ինձ այս այս ասաց. въ ту пóру այն ժամանակ. по той и́ли другóй причи́нѣ այս կամ այն պատճառով. ни съ тогó, ни съ сегó ոչ տարաւ ոչ բերեց, յանկարծ. и тѣ и другíе բոլորն էլ. тотъ же, та же նա ինքը. тоже նոյնը. льстецъ тотъ же лгунъ կամ то же что лгунъ շողոքորթ և ստախօս նոյն բանն է. тѣмъ бóлѣе մանաւանդ, նամանաւանդ. тѣмъ мéнѣе առաւել պակաս, աւելի նուազ. тѣмъ лýчше, хýже աւելի լաւ, վատ. мéжду тѣмъ այն ինչ. съ тѣмъ, чтóбы այն պայմանով, որ. я слы́шкомъ устáлъ, чтóбы итти́ тудá; къ томý же мнѣ нéкогда — բացի դրանից ես ժամանակ էլ չունիմ. онъ до тогó забы́лся, что удáрилъ егó նա այնպէս, այն աստիճան ի-րեն մոռացաւ, որ կէն. и того բոլորը միասին [ասած անում է, կ'անէ]. чай 6 руб. Сáхаръ 4 руб. 50 коп. Кóфей 3 руб. И того 13 руб. 50 коп.

Точá|льщикъ ա. **-льщица** է. կօշիկներ կարող, ‹փինաչի› այր, կին. **-ть** ն. 1, (կօշկակարի, ‹փինաչու› ձևով) կարել. т. сапоги́; 2, տ. Точи́ть 4.

Точéніе չ. 1, սրելը, յեսանելը. 2, ճախարտակելը:

Тóчеч|ка է. նւզ. պատիկ կէտ. **-ный** ած. բծաւոր:

То|чи́ло չ. 1, սրոց, սրոցաքար, յեսանաքար. точи́ть ножи́ на т—ѣ; 2, եկ. սւ. հրնձան. **-чи́льный** ած. 1, սրելու, յեսանելու. т. кáмень սրոց, սրոցաքար. т. ремéнь սափրիչի, ածելի սրելու փոկ, ‹թասմա›. 2, ճախարակելու, -կիչ. т. станóкъ ճախարակագործի դազգահ, ստանօկ. **-чи́льня** է. սրոցարան, սրոցանոց. **-чи́льщикъ** ա. դանակեղէն սրող, սրոցապան. **-чи́ть** (-чу -óчатъ), тáчивать ն. 1, (вы́т—) ճախարակել. т. шашки изъ слонóвой кóсти; 2, (вы́т—, нат—) սրել, յեսանել. т. ножи́ на точи́лѣ; т., прáвить бри́твы; *т. зýбы на когó մէկի վերայ ատամները սրել. 3, (ист—) կրծելով ուտել, ծակել, ծակ բացել, մաշել. чéрви тóчатъ дéрево; 4,* (ист—) թափել, վաթել, հեղուլ, բխել. т. слёзы; **-ся** ներգ. կաթել, հոսել, արտահոսել, ծորալ:

Тóчка է. 1, տ. Точéніе; 2, կէտ. т. замерзáнія; т. опóры յենակէտ. съ вáшей т—и зрѣ́нія ձեր տեսակէտից. *егó слáва и могýщество дости́гли вы́сшей т—и նորա փառքն ու ույժը իրենց գագաթնակէտին են հասել. т. касáнія, пересѣчéнія շօշափման, հատման կէտ. 3, քերկ. վերջակէտ (կէտ [.], որ համապատասխանում է հայոց վերջակէտին [:]). т. съ запятóй միջակէտ (կէտ ստորակէտով [;], որ համապատասխանում է հայոց միջակէտին [.]):

Точ|нёхонько, -нёшенько մ. բոլորովին, միանգամայն ճիշտ, ուղիղ. **-но** մ. 1, ճիշտ, ճշտութեամբ, ճշտիւ, իսկութեամբ. онъ т. испóлнилъ э́то поручéніе; 2, ճիշտ, ուղիղ. ճշմարիտ. т., онъ говори́лъ э́то; т. такъ իսկ այդպէս է, հրամմել էք. 3, որոշ, որոշակի, պարզ կերպով. 4, կարծես թէ, ասես թէ, իբրև թէ, ինչպէս. т. сто лѣтъ прошлó съ тѣхъ поръ; егó боя́тся т. грóма; **-ность** է. ճշտութիւն, իսկութիւն. ճշմարտութիւն. въ т—и ճիշտ կերպով, ճշտութեամբ, ճշտիւ, իսկութեամբ. онъ въ т—и испóлнилъ вáше приказáніе; т. выражéнія արտայայտութեան, դարձուածքի ճշտութիւն, պարզութիւն. **-ный** ած. 1, ճիշտ, ուղիղ, ճշմարիտ, իսկ, իսկական, հարազատ. т. спи́сокъ; т—ыя наýки; онъ тóченъ въ исполнéніи свои́хъ обя́занностей նա իր պարտաւորութիւնները կատարելու մէջ ճշտապահ է. вотъ т—ыя егó словá ահա նորա ճիշտ, իսկական, հարազատ խօսքերը. 2, պարզ, որոշ. т—ое выражéніе.

Точóкъ, чкá ա. ըստ երկարութեան դրած աղիւս, ‹քարփինջ›:

Точь въ точь մ. իսկ և իսկ, ճիշտ կերպով, ճշտութեամբ. переписáть т. въ т.

Тош|ни́тельный տ. Тошнотвóрный;

-ни́ть (—, -ни́тъ). ст— ն. դէմ. խառնել (սրտի մասին), փսխեցնել, փսխել. меня́ тошни́тъ սիրտս խառնում է. отъ э́того тошни́тъ այդ մարդու սիրտ է խառնեցնում **-но** դէմ. 1, սիրտս, -տդ...] խառնում է. мнѣ т. սիրտս խառնում է. 2. ծանր է, անտանելի է, զզուելի է. т. смотрѣ́ть на э́ти безпоря́дки: *т. слу́шать, что вы говори́те: **-нова́тый** նւզ. տ. То́шный: **-нота́** է. սրտի խառնում, սիրտ խառնելը. **-нотво́рный** ած. սիրտ խառնեցնող. **-ный** ած. 1. սիրտ խառնեցնող 2.* ծանր, անախորժ, անտանելի, զզուելի:

То|ща́ть. от— նիհարել, չորանալ, թուլանալ, նօթել նուազել (օր. առհասարակ. երկար պակասութիւնից). отъ недоста́тка вла́жности салама́ндра тоща́етъ: **-щі́й** ած. 1. անօթի. դատարկ. съ т—имъ желу́дкомъ: 2. նիհար[ած], չոր[ած]. т—ая. худоща́вая физіоно́мія· т—ія ло́шади: 3, անպտուղ[ած]. քամուած. т—ая по́чва.

Траба́нтъ տ. Драба́нтъ.

Трабуко́съ տ. տրաբուկօս (կարճիկ և հաստիկ թեթև սիգար մի):

Тра|ва́ է [կանաչ, դալար] խոտ. со́рныя тра́вы վնասակար խոտեր. մոլախոտեր. 'գէժ խոտեր'. поста́вить ло́шадь на траву́ ձին դաշտ թողնել. կանաչ խոտ արածացնել. *онъ ни́же травы́, ти́ше воды́ նա սուս ու սուսր կանգնել է. սսկուել է. по́слѣ насъ хоть т. не расти́ մեզնից յետոյ թէկուզ աշխարհք քանդուի. переполо́шная т., Eryngium campestre. եռնջնակ (երնջնակ). со́нная т., ա. Atropa belladonna. մահի եւ մանդրագոր մորմ (շնախաղող) բ. Physalis Alkenkengi. յակոբուկ тимоѳе́ева т. Phleum pratense. դաշտի փլէոն. чесно́чная т., Alliaria officinalis. խատուտիկ (խատուտամայր). лёгочная т., Pulmonaria. թոքախոտ. **-ве́нь**, вня տ. մանրիկ. մայիս ամսի հին անուն. **-вене́ть**. затр— չ. խոտակալել, խոտով ծածկուել:

Траве́рс(з)ъ տ. (ֆր.) տրավէրս 1. ամրոցկ. եզրմիտնի հողապատնէշ թշնամու կրակից պաշտպանութեան. ամրութիւն. 2, ռազմանաւի ընթացքը, ճանապարհը կտրող ծանծաղուտ. խութեր:

Трави́|нка է. պստիկ խոտ. խոտի կտոր, խոտի ցողուն կամ տերև. **-стый** ած. խոտաւէտ. խոտաշատ:

Тра|ви́ть (-влю́ -вятъ: -ви́), -вливать ն. 1, (вы́тр—) ջնջել, ոչնչացնել. 2. (вы́тр—, стр—) (խոտհարքը, արտը) արածացնել, (խոտը, խոտը) ուտեցնել, սպառել. 3, (затр—) որս. շներով հետամուտ լինել, հալածել, որսալ. 4, (-влю́ -вя́тъ; -ви́), (вы́тр—) ուտիչ նիւթերով յօրինել, արծնել, նաշխել. 5. (вы́тр—) ծովգ. կամաց կամաց բաց թողնել. արձակել. «т.—зна́читъ выпуска́ть понемно́гу кана́тъ»: т. снасть; **-вка** է. I. տ. Травле́ніе: II. նւզ. պստիկ խոտ, խոտիկ. **-вле́ніе** չ. 1. ջնջելը, ոչնչացնելը. 2. արածացնելը, ուտեցնելը. 3, որս. շներով հետամուտ լինելը, հալածելը, որսալը. 4, ուտիչ նիւթերով արծնելը, յօրինելը, նաշխելը. **-вленный** ած. 1. որս. շներից, բարակներից հալածուած. 2,* հմուտ, փորձուած. **-вля** է. 1, շներին որսի վերայ արձակելը, հրոս անելը. *գրգռելը. թշնամանք, գրգռում. Вели́чко прилага́лъ всѣ уси́лія къ посты́дной т—ѣ ру́сскихъ и иноро́дцевъ на армя́нъ: 2. շներով որսալը, բռնելը, որս, որսորդութիւն շներով, բարակներով:

Травма|ти́ческій ած. (յն.) վիրաւորման, վէրքից, վիրաւորուելուց առաջացած. т—ое повре́жденіе վէրք. ճմլուած. ջարդուած տեղ **-толо́гія** է. (յն.) վիրախօսութիւն:

Тра|вни́къ, а́ տ. **-вничо́къ**, чка́ նւզ. 1, խոտերի ժողովածու. հաւաքածու. 2. խոտահիւթ. հոտաւէտ խոտերով համեմած օղի. 3. մարգ. մարգագետին. 4, ՙՆոյ. Sylvia curruca. թուխկատար. **-росѣ́йный** ած. խոտառատութիւն. **-восѣ́яніе** չ. խոտացանութիւն, խոտեր ցանելը, բուծանելը. **-вочка** է. նւզ. պստիկ խոտ. խոտիկ. **-во́ядный** ած. խոտակեր. խոտաճարակ т—ое живо́тное· **-вчатый** ած. խոտանկար (երեսին մասին) ծաղկէ. ծաղկազարդ. նկարէն. նկարաւոր т. ба́рхатъ: **-вяни́стый** ած. խոտալից. **-вяно́й** ած. խոտի(ց). խոտերի(ց):

Трага́|нтовый ած. գազի. т—ая каме́дь գազի խէժ. տրագախէժ. **-нтъ** տ. բս. Astragalus tragacantha. գազ (թանձր, անհոտ և անհամ, սպիտակ խէժ. գանգուած, որ չանազան գործածութիւն ունի):

Тра|ге́дія է. (յն.) ողբերգութիւն. եղերգ. **-ги́змъ** տ. տրագիզմ, ողբերգականութիւն. **-гикоме́дія** է. (յն.) տրագիկոմեդիա. կատակախառն ողբերգութիւն. **-гикоми́ческій** ած. տրագիկոմիկական, ողբերգակատակերգային. **-гикъ** տ. ողբերգու. ողբերգակ, եղերերգու. **-ги́чески** մ. ողբերգօրէն. եղերական կերպով, եղանակով. **-ги́ческій** ած. ողբերգական. եղերային, եղերական. **-ги́чно** տ. Траги́чески: **-ги́чность** է. ողբերգանք. ողբալիութիւն. вся т. моего́ положе́нія...: **-ги́чный** տ. Траги́ческій.

Тради|ціо́нно մ. աւանդաբար, -որէն. **-ціо́нность** է. աւանդականութիւն. **-ціо́нный** ած. աւանդական. **-ція** է. (լտ.) աւանդութիւն:

Траекто́рія է. (լտ.) կոր գիծ. անցած ճանապարհ (որ և է ձգած, նետած իրի, օր. թնդանօթի ռմբի, պարսատիկի քարի եւն):

Тракта́|тный ած. 1, դաշի, դաշինքի. 2, դիւանական շարադրութեան. **-тъ** տ. (լտ.) 1, դիւնգ. տրակտատ, միջազգային դաշն, դաշինք, դաշնադրութիւն. 2. ուսումնական շարադրութիւն, իմաստասիրութիւն:

Тракти́|рный ած. պանդոկի. **-рщикъ** տ. **-рщица** է. պանդոկապետ, -ուհի. **-ръ** տ. (գերմ.) պանդոկ:

Трак|това́ніе չ. 1, խօսելը, ճառելը. 2. ընդունելը, հիւրասիրելը. **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) (լտ.) 1, չ. խօսել, ճառել. э́та кни́га тракту́етъ о ва́жныхъ предме́тахъ; 2, ն. кого́ մէկին ընդունել, հիւրասիրել, մեծարել:

Тра|кто́вый ած. трактъ-ի. **-ктъ** տ. (գերմ.) տրակտ, ճանապարհ (մեծ, բանուկ, մեր. պօստային):

Трам|бова́ніе չ. տափտափելը, ծեծելը, նստցնելը (գետինը, խճուղին). **-бова́ть**

(-бýю -ютъ), утр— ն. (գեղմ.) տափտափել, ծեծել, նստցնել (գետինը, խճուղին). **-бóвка** է. 1, տ. Трамбовáніе; 2, գետին, խճուղի ծեծելու կոճղ. մեծ թակ։

Трамвáй ա. (անգլ.) տրամվայ (որ կարող է լինել ձիաքարշ, էլէքտրաքարշ և շոգեշարժ)։

Транжи́|рить (-рю -рятъ). раст— ն. վատնել ծախսել, 'մսխել', փչացնել. **-рство** չ. վատնելը. -նում. վատնողութիւն, փչացնելը. -նում, գեղխութիւն, շռայլութիւն։

Транзи́|тный ած. տրանզիտի. т—ая торгóвля; т. товáръ. т—ое имýщество: т—ая пóшлина; **-тъ** ա. (լտ.) տրանզիտ. 1. մի տէրութիւնից միւսը մի երրորդ տէրութեան հողով ապրանքներ անցկացնելը. 2, այս կերպով ապրանքներ անցկացնելու իրաւունքը։

Трансатланти́ческій ած. (լտ.) անդրատլանտեան։ [թիւն. անդր։

Трансéптъ ա. (լտ.) խաչաձևի չինու-

Транскри́пція է. (լտ.) 1. փոփոխութիւն (երաժշտական գրուածքի). 2. ուրիշ, օտար լեզուի տառերով գրելը (օր. ռուսերէն բառերը հայերէն տառերով). 3, գրածի, գրելու ձև, եղանակ. сохрани́ть т—ію գրելու ձևը, եղանակը պահպանել (օր. Newton—Невтонъ, փոխանակ. Ньютóнъ-ի).

Трансокеани́ческій ած. անդրովկիանոսեան, ովկիանոսի միւս կողմում գտնուող։

Транспарáнтъ ա. (ֆր.) տրանսպարանտ. 1. Թափանցիկ նկար, պատկեր. 2, տողացոյց [թերթ]։

Трансплантáція է. (լտ.) բժ. մորթի, մաշկի տեղափոխում, -խութիւն։

Транспо|ни́рованіе չ. տ. Транспониро́вка: **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.) երժ. ձայնը, տոնը փոխել, տեղափոխել. **-ниро́вка** է. երժ. փոխում, տեղափոխում, -խութիւն (ձայնի, տոնի)։

Транспорти́|рованіе չ. տեղափոխելը, -խում. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) տեղափոխել. **-ръ** ա. (ֆր.) անկիւնանկար, անկիւնաչափ (գործիք, շրջան, կիսաշրջան կամ շրջանի քառորդ՝ աստիճանների բաժանած)։

Трáнспо|ртный ած. փոխադրող, -դրական, փոխադրա—. т—ое сýдно փոխադրանաւ. т—ая контóра ապրանքների փոխադրութեան գրասենեակ. **-ртъ** ա. (ֆր.) 1. փոխադրելը, փոխադրում, -դրութիւն (ապրանքի). 2, փոխադրուող ապրանք. 3, փոխադրանաւ, զօրքեր և մթերքներ փոխադրող ռազմանաւ, մարտանաւ. 4, վճռկ. փոխանցում (հաշուի), հաշուի մասնի մի երեսից միւսն անցկացնելը, փոխադրելը։

Транссубстáнція է. (լտ.) ածբ. գոյափոխում, -խութիւն։

Трансфé|ртный ած. դրամի փոխադրութեան, դրամ փոխադրելու. т—ая оперáція եմ. **-ртъ** ա. (լտ.) վճռկ. դրամի դրամական փոխադրութիւն։

Трансфор|мáторъ ա. (լտ.) ֆիզ. տրանսֆորմատոր, ելեքտրափոխ գործիք, հանդերձանք. **-мáція** է. (լտ.) ձևափոխում, ձևափոխութիւն. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ն. ձևափոխել, կերպափոխել։

Трансцен|дентáльность, -дéнтность է. փորձից, փորձառութիւնից վեր, բարձր լինելը, գերզգայականութիւն. գերբնականութիւն. **-дентáльный, -дéнтный** ած. 1, գերփորձնական, փորձից, փորձառութիւնից վեր, գերզգայական. 2, գերբնական, դժուար, դժուարիմաց, խրթին. վերացական. «сáмыя т—дéнтныя поня́тія станóвятся мнѣ достýпными, когдá онъ говори́тъ».

Трансъ ա. (ֆր.) տրանս, սարսափ, սոսկում (որի մէջ ընկնում է мéдіумъ-ը). «сомнамбýла вдругъ впáла въ т.».

Тран|шéйный ած. տրանշէի. **-шéя** է. (ֆր.) ռզմ. տրանշէ (երկար և խոր խրամ, որով ամրոցը պաշարող թշնամին աստիճանաբար մօտենում է ամրոցին). т—и осаждённыхъ հակառակ տրանշէներ։

Трá|пеза է. (յն.) 1. սեղան. 2, սեղան, ճաշ, ընթրիք, ներակուր. 3. սեղան (սուրբ հաղորդութեան). 4, սեղանատուն (վանքի). **-пéзная**, ой է. սեղանատուն, ճաշարան (վանքի). **-пéзникъ** ա. Սիբ. եկեղեցպան. տնտես, մատակարար (մենաստանի). **-пéзный** ած. սեղանի, ճաշի։

Трапé|ція է. (յն.) 1, երկրչփ. երկզուգահեռակողմ քառանկիւնի (որի երկու կողմերը զուգահեռական են, իսկ երկուսը՝ ոչ). 2. մարմնամարզական փայտ. **-цоидáльный** ած. անզուգահեռակողմ քառանկիւնու. **-цои́дъ** ա. (յն.) երկրչփ. սեղանանիստ, անզուգահեռակողմ քառանկիւնի. **-цоэ́дръ** ա. (յն.) երկրչփ. սեղանանիստ։

Трапъ ա. 1, (անգլ.?) ծովգ. սանդուխ(տ). 2, Տնք. trapp, տրապ. կանաչ, եւ սև պորփիւր։

Тра|ссé չ. անհ. (ֆր.) նկար, տարագ (ձեռագործութեան, աղնագործութեան). **-ссáнтъ, -ссéнтъ** ա. վճռկ. մուրհակ քաշող. **-ссáтъ** ա. նա, որի վերայ մուրհակը քաշած է, վճարող. **-сси́ровать** (-рýю -ютъ) ն. (իտ.) 1, վճռկ. մուրհակ քաշել. 2, նշանակել (ճանապարհի, ամրութեան գիծը, ուղղութիւնը). **-сиро́вка** է. 1, վճռկ. քաշում. т. вéкселя; 2, նկար, յատակագիծ. **-сирóвщикъ** ա. վճռկ. քաշող (մուրհակի)։

Трасъ ա. Տնք. trass, հրաբխար։

Трá|та է. 1, վատնում. 2, կորուստ, վրնաս. т. врéмени; **-тить** (-чу -тятъ: -ть), потр—, истр—, трáчивать ն. 1, վատնել, ծախսել, 'մսխել'. онъ трáтитъ свои́ дéньги на тя́жбы: т. бóльшія сýммы на предмéты рóскоши: *т. свои́ срéдства իր միջոցները վատնել. սպառել. *не т. мнóго словъ; զուր խօսքեր չվատնել. 2. կորցնել. **-ся** չ. на когó, на что մէկի, մի բանի համար կամ վերայ շատ փող ծախսել. որպանը սպառել։

Трáтта է. (իտ.) վճռկ. քաշուած մուրհակ։

Трáу|рный ած. սգի. т—ое плáтье, т—ая одéжда; **-ръ** ա. (գերմ.) 1, սուգ. глубóкій т.: 2, սգի շոր. надѣ́ть т.; быть въ т—ѣ: носи́ть т.

Трафарé|тъ ա. **-тка** է. 1, նկարչի, պատանկարչի կաղապար, օրինակ (ստուարաթղթից պատրաստած). 2. այսպիսի կաղապարով յօրինած նկար. *անկենդան, անշունչ

նկար, պատկեր։

Тра́фить (-флю -фятъ), потр— ն. 1, նպատակին դիպցնել, հասնել. 2, ըստ մէկի ճաշակի, ցանկութեան անել, շինել. 3, նմանութիւնը ճիշտ վերցնել, ճիշտ ընդօրինակել. **-ся** չ. դէմ. ռմկ. պատահել, տեղի ունենալ։

Трахи́|товый ած. տրախիտի, խառաքարի. **-тъ** ա. հնք. trachyte, տրախիտ, խըռաքար, «վէմ աբաստոյ»։

Тра́хнуть ն. 1, (ուժով մի ծանր բան) ձգել, նետել. 2.* զարկել, հարուածել. его́ тра́хнулъ парали́чъ նա կաթուածահար է եղել։

Трахо́ма է. (յն.) բժ. տրախոմա, 'խըչրուկ' (աչքացաւի տեսակ)։

Тра|хтарара́хъ մջ. դը՛մփ, դըը՛մփ (թըմբուկի զարկի նմանութիւն). **-хъ** մջ. թրա՛խկ. չրա՛խկ։

Тра́|ченіе չ. 1, վատնելը, -նում. 2, կորուստ, վնաս. **-чивать, ся** տ. Тра́тить, ся.

Тре́|ба է. 1, եկ. սլ. զոհ. 2, [կրօնական] ծէս. отправля́ть церко́вныя т—ы; **-бникъ** ա. 1, ծիսարան, մաշտոց. 2, զոհարան, զոհի սեղան։

Тре́|бованіе չ. պահանջելը, -ջում. պահանջ. ва́ше т. справедли́во; пи́сьменное т.; испо́лнить чьё т.; у него́ большія т—ія; т. въ судъ իրւք. դատարան կանչելը. предъяви́ть т. объ упла́тѣ վճարի. վճարելու համար պահանջ յայտնել. **-бователь** ա. **-бовательница** է. մի բան պահանջող այր, կին. **-бовательность** է. պահանջկոտութիւն, պահանջողութիւն. **-бовательный** ած. պահանջկոտ, պահանջող. **-бовать** (-бую -ютъ), потр— ն. 1, чего́ մի բան պահանջել. т. удовлетворе́нія за оби́ду; т. упла́ты до́лга: э́тотъ домъ тре́буетъ попра́вокъ — պահանջում է, կարօտ է. я тре́бую, что́бы вы э́то сдѣ́лали; т. сда́чи крѣ́пости; т. отвѣ́та: 2, պահանջել. կանչել. т. въ судъ; онъ потре́бовалъ до́ктора.

Требоисправле́ніе չ. ծիսակատարութիւն։

Требу|ха́, -ши́на է. 1, փորոտիք, ընդերք, քաղիրթ, 'թափան' (անասունների). 2, կզմկ. գանձակ (որոճողների առաջին ստամոքսը). **-ши́нный** ած. փորոտիքի, ընդերքի։

Трево́|га է. 1, յուզմունք, անհանգստութիւն, վրդովմունք, շփոթ, խռովութիւն, աղմուկ. душе́вная т. հոգեկան անհանգստութիւն. кака́я-то т. овладѣ́ла мно́ю մի ինչ որ բան ինձ յուզում, վրդովում է. 2, վտանգի նշան. уда́рить т—у ռզմ. վտանգի նշան տալ, վտանգը գուժել. пожа́рная т. հրդեհի նշան, կոչ. **-же́ніе** չ. անհանգստացնելը, վրդովլ[եցն]ելը, յուզելը, շփոթ[եցն]ելը. **-жить** (-жу -жатъ), встр— ն. 1, անհանգստացնել, վրդովլ[եցն]ել, յուզել, շփոթել. 2, ռզմ. վտանգի նշան տալ. **-ся** անդ. անհանգստանալ, վրդովուել, յուզուել, խռովուել. **-жный** ած. անհանգիստ, յուզուած, վրդովեցնող, վրդովմունք, անհանգստութիւն պատճառող, վրդովեալ, աղմկալից, խռովեալ. т—ыя вѣ́сти վրդովեցուցիչ լուրեր. т—ое вре́мя խառն, անհանգիստ ժամանակ։

Треволне́ніе չ. սաստիկ աղմուկ, յուզմունք, խռովութիւն, շփոթութիւն, անհանգստութիւն, աղմուկ, մեծ խլրտում։

Тре|гла́вый ած. 1, եռագլուխ. 2, եռագմբէթ. **-гу́бый** ած. 1, շրթնահերձ. 2, եկ. սլ. եռապատիկ, երրակի։

Тре́зво մ. զգաստաբար, զգաստ կերպով, լրջութեամբ, լրջօրէն. *суди́ть о чёмъ-либо т.

Трезво́|нить (-ню -нятъ) չ. եռակի բոլոր զանգակները տալ, եռակի զանգահարել. **-нъ** ա. 1, եռակի զանգահարութիւն բոլոր զանգակներով. 2, ծովզ. հրոհերի զանգահարութիւն։

Тре́звость է. 1, զգաստութիւն. զգօնութիւն. լրջութիւն. 2, ժուժկալութիւն. չափաւորութիւն. о́бщество т—и.

Трезву́чіе չ. երժ. եռահնչիւն, եռատոն։

Тре́звый ած. 1, զգաստ. զգօն. что у т—аго на умѣ́, то у пья́наго на языкѣ́ (առծ.). 2, ժուժկալ, չափաւոր. 3, լուրջ, լրջմիտ։

Трезу́|бецъ, бца, **-бъ** ա. եռաժանի, երեքժանի գործիք. **-бый, -бчатый** ած. բս. երեքժանի, եռաժանի, եռատամ։

Трейб|ге́рдъ ա. (գերմ.) մետղգ. զտիչ, ոսկեզտութեան հնոց. **-ова́ніе** չ. մետղգ. արծաթազտութիւն. **-о́фенъ** (գերմ.) տ. Трейбге́рдъ; **-ша́хта** է. (գերմ.) հանքածոյի հոր։

Треклй́тый ած. երիցս նզովեալ, անիծեալ։

Трель է. (լտ.) երժ. ձայնի խաղ, գեղգեղանք, արագ փոփոխութիւն (տոների). дѣ́лать т. ձայնը խաղացնել. գեղգեղել։

Трелья́жъ ա. (ֆր.) պատատուկի վանդակ, վանդակապատ (որին պատատուկը փաթաթւում է)։

Тре́ма է. (յն.) քերկ. զատիչ երկկէտ, կրկնակէտ (..) (որ երկրորդ ձայնաւորի վերայ դրուելով ցոյց է տալիս, որ նա զատ, առանձին պիտի արտասանուի, օր. aër.)

Тремола́ндо մ. (իտ.) երժ. գեղգեղելով, թրթռալով։

Тремоли́тъ ա. հնք. trémolite, տրէմոլիտ, գրամատիտ, եղեգնաքար։

Тре́моло ա. (իտ.) երժ. գեղգեղանք, թրթռում, թրթռոց (ձայնի)։

Трен|гова́ніе չ. ծովզ. պարանի օղերը լցնելը, լիցնելը, կայնուլը. **-гова́ть** (-гу́ю -ютъ) ն. (գերմ.) ծովզ. պարանի օղերը լցնել, լիցել, կայնուլ։

Тре́неръ ա. (անգլ.) տրէնէր, մարզող, հրահանգող (մեռ արշաւաձիու. եւ ձիավարի և հեծանուավարի)։

Тре́нзель ա. (գերմ.) դանդանաւանդ, կզակակալ (սանձի)։

Трени́|ровать (-рую -ютъ) ն. (անգլ.) մարզել, հրահանգել, պատրաստել (արշաւաձին, և՛ս ձիավարին կմ հեծանուավարին. Մասդաչ ձին այս դէպքում որոշ կանոնների, նոյն իսկ պահեցողութեան, 'փահրիզի' է ենթարկւում). т. ло́шадь къ ска́чкамъ; **-ро́вка** է. մարզում, հրահանգում, պատրաստում (տ. Трени́ровать).

Тре́ніе չ. շփուելը, շփում, 'քսուելը'. т. двухъ тѣ́лъ ме́жду собо́ю.

Трено́|гій տ. Трено́жный; **-гъ** տ. Трено́жникъ; **-жить** (-жу -жатъ) ն. ло́шадь ձին բխովել, ձիու երեք ոտները կապել. **-жникъ** ա. եռոտանի. կասկարայ։

Тре||нцеванiе, -нцевать տ. Тренгованiе, -вать; **-нь** է. ծովգ. պարանի ոլորտների յղնելու բարակ թել։

Трепа́къ, á ա. տրէպակ, դոփապար, դոփակաքու. выдѣлывать т—á տրէպակ պարել։

Трепá||лка է. **-ло** չ. փայտեայ թուր, ծեծիչ, մաքրիչ. т. для конопли́ и льна́; **-льный** ած. կանեփ, կտաւ ծեծելու, մաքրելու. т—ая маши́на; **-льщикъ** ա. **-льщица** է. льна, конопли́ կտաւ, կանեփ ծեծող, մաքրող այր, կին։

Трепанáцiя է. (ֆր.) վիրը. տրէպանացիա, գանգագայլիկոնութիւն, գանգածակութիւն, գանգ[ամա]ի գայլիկոնումը. ծակումը. սղոցումը։ [ուտելի ծովազլան, տրէպանգ։

Трепáнгъ ա. կնդ. Holothuria edulis,

Трепанѝ||ровать (-ру́ю -ютъ) ն.(ֆր.) վիրը. գանգ[ամա]ը ծակել, շաղափել, սղոցել. **-ро́вка** տ. Трепанáцiя.

Трепáнiе չ. ծեծելը. -ծում, քըքրելը, -րում, մաքրելը, -րում (կանեփի. կտաւատի)։

Трепá||нъ ա. (ֆր.) վիրը. **-нчикъ** նւզ. գանգագայլիկոն, գանգաշաղափ, գանգասղոց։

Трепáть (-плю́ -плютъ; -плй) ն. **1**, (вы́тр—) ծեծել, մաքրել, գզել. т. лёнъ, коноплю́; **2**, (потр—) շոյելով կամաց. փաղաքշանօք զարկել. т. кого́ по плечу́; **3**, քաշել, քաշքշել, փետել, գզգզել, քըքրել։

Трéпе||ловый ած. տրիպոլեան կաւի. **-лъ** ա. հնք. tripoli, տրիպոլեան կաւ։

Трепе||тáнiе չ. դողալը, դողում, սոսկալը, -կում, սարսափ. թրթռալը, -ռոց. տրոփիւն. **-тáть** (-щу́ -éщутъ; -щи́) չ. **1**, դողալ, սարսափիլ. т. отъ стрáха: трепещу́ за егó жи́знь; **2**, տրոփալ, թրթռալ, բաբախել. сéрдце трепéщетъ отъ рáдости; **3**,* խնդալ, հրճուել. т. отъ востóрга, отъ рáдости; ребёнокъ трепéщетъ отъ рáдости; **-ся** չ. ցնցուել, թրպտալ, թրթփալ. ры́ба трепéщется ձուկը թրպտում է. **-(трé-)тный** ած. դողացող. սարսափահար. **-(трé-)-тъ** ա. **1**, դողալը, դող. թրթռալը, թրթռոց. տրոփալը, տրոփիւն. рáдостный т. հրճուանք. **2**, սարսուռ, ահ, սարսափ. սոսկում, յուզմունք. привéсть въ т. սարսափեցնել. вступáя въ э́тотъ лѣсъ, чу́вствуешь тáйный т.; **-щущій** ած. դողացող. թրթռան, թրթռացող. ромáнъ, разскáзъ, пóлный т—аго интерéса բուռն հետաքրքրութիւն զարթեցնող ռոման, պատմութիւն։

Трёпка է. ծեծելը, քըքրելը (կտաւի, կանեփը). *задáть кому́ т—у մէկին լաւ, 'դորս դու պատուիրեցեր' ծեծել, թակել, 'քօթակել'։

Трé||пливать տ. Трепáть; **-пло́** չ. **1**, տ. Трепáло; **2**, երկար թիակ (բեռնակիր նաւակին իբրև ղեկ ծառայող)։

Трескá է. կնդ. Gadus morrhua; փըրփրուկ, բրաձուկ (տճ. բաքալա). վճռկ. չոր, չորացրած փրփրուկ, բրաձուկ։

Трé||скалка է. բս. Hura crepitans, թատենի, դիւածառ. **-сканiе** չ. ռմկ. ագահաբար ուտելը, լափելը, կլանելը, 'տրաքուելը'. **-скать**, стр— ն. ռմկ. ագահաբար ուտել, լափել, կլանել, 'տրաքուել'. **-скаться**, растр—, истр— ներգ. ճաքել, ճաքճաքել, տրաքուել, տրաքտրաքուել, պատռուել, պատռոտուել։

Трескóвый ած. փրփրուկի, բրաձկան. т—ая икрá; т. жиръ.

Тре||скотня́ է. տրաքոց, ռմբիւն. разгорѣлась ружéйная т. բոցբոցուեց սոսկալի հրացանաձգութիւնը. **-ску́чiй** ած. տրաքող, ճայթող, ճայթիւն արձակող, ճարճատող, ճրթճրթող. ճրթճրթացող. т. морóзъ սոսկալի, սաստիկ ցուրտ. **-скъ** ա. տրաքոց, ճայթոց, ճայթիւն, ռմբիւն. ճարճատիւն, ճրթոց. ճրթճրթոց. I. **-снуть** ն. սաստիկ զարկել, 'թամբաշել'. **-ся** ներգ. 1, обо что մի բանի զարկուել, դիպչել. т. лбомъ о дверь: 2, վայր ընկնել. II. **-снуть** չ. ճաքել, տրաքուել, պատռուել, ճեղքուել. *т. съ досáды սրտնեղութիւնից ճաքել. хоть трéсни, а сдѣлай э́то որ մեռնես էլ, պիտի այդ անես։

Трёстъ ա. (անգլ.) մրցաջինջ ընկերութիւն (մեծ առևտրականների ընկերութիւն, որի նպատակն է ուրիշների մրցութիւնն ոչնչացնել և ապա իր ապրանքների գինը բարձրացնել). пароxóдный т.

Тре||тéй ա. միջնորդ. վկայ. самъ т. իրանով երեք, երեք հոգով. **-тéйскiй** ած. միջնորդ. իրաւարար. т. судъ; т. судья́; т—ое разбирáтельство միջնորդ իրաւարարութիւն, դատաստան. **-ти́ны** է. յ. երրորդ օրուայ հոգոց ննջեցեալի։

Трети||ровáнiе չ. վարուելը, վերաբերուելը. **-ровáть** (-ру́ю -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) когó մէկի հետ վարուել. մէկին վերաբերուել (մեւգ վատ. արհամարհանքով)։

Тре||тѝчный ած. երրորդ, երրորդ անգամ եղող, պատահող. երկրբ. երրորդական, երրորդ շրջանի. **-тiй**, ья, ье ած. ի—է. դ—է. երրորդ. т—ье числó, т—ьяго числá ամսի երեքը, երեքին. т—ье կմ т—ьяго мáя մայիսի երեքին. Пётръ т.; главá т—ья; въ т—ьемъ часу́ ժամի երկուսից յետոյ. путешéствовать въ т—ьемъ клáссѣ: въ трéтьихъ s. երրորդ. **-тнóй** ած. չորսամսեայ, քառամսեայ, չորս ամսուայ. т—óе жáлованье չորս ամսուայ ռոճիկ. **-ть** է. երրորդ մաս, երրորդ[ը]. т. гóда տարուայ երրորդ մասը, քառամսեակ. **-тьягоднишнiй** ած. անցանցեալ տարուայ. **-тьягодня** մ. երէկ չէ մէկէլ օր, յեռանդն **-тья́къ**, á ա. **1**, երրորդ տեսակի ապրանք. **2**, եռամեայ, երեք տարեկան։

Треуго́||лка է. եռանկիւն գլխարկ. **-льникъ** ա. եռանկիւնի. прямоуго́льный т.; **-льница** է. կնդ. Donax, եռանկիւն խեցեմորթ. **-льный** ած. եռանկիւն. т—ая шля́па տ. Треуго́лка.

Треу́хъ, á ա. **1**, եռականջ գդակ, արախչին. надѣвáть кому́ т—óвъ մէկի ականջներից քաշել. **2**, ապտակ, 'սիլլա'։

Тре||фóвка է. թղթխ. խաչ[անիշ], (խաղաթուղթ) **-фовый** ած. խա[չանիշ]ի։

Трефóль է. բս. Trifolium, առուոյտ, երեքնուկ, երեքտերևի։

Трéфы է. յ. (ֆր.) թղթխ. խաչ[անիշ], (չորս տեսակ խաղաթղթերից մէկը)

Трёх||бунчу́жный ած. пашá եռաբունչուկ, եռաձիագի փաշա (առաջնակարգ փաշայ). **-весéльный** ած. եռաթի[ակ].

-вязная *ած.* нота *երժ.* *եռագիծ ձայնանիշ, նոտա.* **-дечный** *ած.* корабль *եռատախտակամած նաւ.* **-дневный** *ած.* *երեքօրեայ.* **-лепестковый** *ած.* *բս.* *եռաթերթ.* **-листный** *տ.* Трилистный; **-лѣтіе** *չ.* *եռամեակ.* **-лѣтній** *ած.* *եռամեայ, երեք տարեկան.* **мачтовый** *ած.* *եռակայմ.* т—ое судно; **-мѣстный** *ած.* *երեք տեղով, երեք տեղանի.* **-мѣсячный** *ած.* *եռամսեայ.* т—ое жалованье; **-недѣльный** *ած.* *երեք շաբաթական, երեք շաբաթ տեող.* **-польное** *ած.* сельское хозяйство *գիւղտ.* *եռամեայ սերմնափոխական տնտեսութիւն.* **-полѣнный** *ած.* *եռակտոր (որից երեք կտոր վառելափայտ դուրս կըգայ).* **-пудовой** *ած.* *երեք պուդանոց.* **-рублёвка** *է.* *երեք ռուբլիանոց [թղթադրամ].* **-рублёвый** *ած.* *երեք ռուբլիանոց.* **-сложный** *ած.* *եռավանկ.* **-сотый** *Բ—է.* *Դ—է.* *երեք հարիւրերորդ[ական].* **-створчатый** *ած.* *կնդ.* *եռափեղկ.* **-стопный** *ած.* *տաղչփ.* *եռոտն, եռոտնեայ.* т. стихъ *եռոտն բանաստեղծութիւն.* **-сторонній** *ած.* *եռակողմ, երեքկողմանի, երեք կողմերով.* **-струнный** *ած.* *եռալար, եռաղի, եռասիմ.* **-фунтовый** *ած.* *երեք ֆունտանոց, երեք գրուանքանոց.* **-цвѣтный** *ած.* *երեքգունեան, երեք գոյներով.* **-членный** *ած.* *եռանդամ.* **-членъ** *ա.* *ալգ.* *եռանդամ.* **-этажный, -ъярусный** *ած.* *եռայարկ, եռյարկանի, երեքյարկանի.* **-ъязычный** *ած.* *երեքլեզուեան՝ եռաբարբառ, եռալեզու.* т. словарь; т—ая надпись. [*գրանիւ մի*]:

Трешкотъ *ա.* *տրէշկոտ (պստիկ փոխա-*

Трёшница *ռմկ.* *տ.* Трёхрублёвка.

Тре‖щаніе *չ.* **1**, *ճայթելը, ճրթալը, ճրթկալը. ճարճատելը. ճրթճրթալը.* **2**,* *բարձր խօսելը, շաղակրատելը, ՝բլբլալը՝, ՝բլբլացնելը՝, ճռճռալը, ՝կչկչալը՝, ՝գլուխ տանելը՝.* **-щать** (-щу́ -щатъ; -щи́) *չ.* **1**, *ճայթել, ճրթալ, ճրթկալ. ճարճատել, ճրթճրթալ. ճռռալ, ճռռճռալ.* кровать трещитъ *անկողնակալը ճրթում, ճռճռում է.* дрова трещатъ [*գէջ վառելա*]*փայտը ճարճատում է.* трещотка трещитъ *ճռռանը ճռռում է.* *у меня голова трещитъ отъ дѣлъ *շատ գործերից գլուխս տրաքում է.* *онъ такъ ѣстъ, что за ушами трещитъ *նա գայլի նման լափում է.* **2**,* *բարձր խօսել, շաղակրատել, ՝բլբլալ՝, ՝բլբլացնել՝, ճռճռալ, ՝կչկչալ՝, ՝վտվտալ՝, ՝գլուխ տանել՝.* трещитъ какъ канарейка; **-щётка** *տ.* Трещотка; **-щина** *է.* **-щинка** *նւզ.* *ճեղք, ճեղքուածք, պատռուածք, ճեղքուած, պատռուած տեղ.* **-щотка** *է.* **1**, *ճռճռակ, ճռռան (տառաչեայ, որ պտտելիս սաստիկ ճռռում է).* **2**, *որս.* *չխկան, չխկչխկան (որով որսին վարմի մէջ են քշում).* **3**,* *շարունակ բարձր խօսող, ՝բլբլացնող՝, ճռճռան, ՝գլուխ տանող՝ ումն:*

Три (трёхъ, трёмъ, тремя́, о трёхъ) *Բ—է.* *+Ն.* *երեք.* т. ипостаси Троицы.

Три‖бу́на *է.* (*ֆր.*) *բեմ, ամբիոն (ճառասացի). բարձր տեղ, շէնք հանդիսականների համար.* **-буналъ** *ա.* (*լտ.*) **1**, *դիւան (նախկին Հռոմում).* **2**,* *դատական ատեան.* **-бунатъ** *ա.* *տրիբունութիւն, տրիբունի պաշտօն, պաշտօնավարութիւն.* **-бу́нъ** *ա.* (*լտ.*) *տրիբուն, (Նախկին Հռոմում) ցեղապետ, ռամկապետ, (գնդի) հազարապետ. (այժմ) ժողովրդական ներկայացուցիչ, ատենախօս:*

Тривіаль‖но *մ.* *գռեհկաբար, փծուն, ցածր կերպով, ստորութեամբ.* **-ность** *է.* *գռեհկութիւն, ցածութիւն, փծունութիւն, ստորութիւն.* **-ный** *ած.* (*լտ.*) *գռեհկական, փծուն, ցածրը, ստոր, անճոռնի:*

Тригла *է.* *կնդ.* Trigla hirundo, *ծի-* [*ծեռնաձուկ*:]

Триглифъ *ա.* (*յն.*) *ճրտրպ.* *տրիգլիֆ (զարդարանք մի դորական սեան):*

Тригономе‖трически *մ.* *եռանկիւնաչափաբար, -փօրէն.* **-трическій** *ած.* *եռանկիւնաչափական.* **-трія** *է.* (*յն.*) *եռանկիւնաչափութիւն:*

Три‖девять *մ.* *երեք անգամ ինն (այսինքն 27).* за т. земель, въ тридесятомъ царствѣ *ռմկ.* *հեռու, շատ հեռու աշխարհում, Սարից սարից էլ գէնը.* **-десятый** *տ.* Тридцатый; **-десять** *հնք.* *տ.* Тридцать.

Тридневно *մ.* *երեք օր, երեք օրուայ ընթացքում.* **-ный** *ած.* *երեքօրեայ:*

Тридца‖тилѣтній *ած.* *երեսնամեայ, երեսուն տարեկան.* **-тый** *Բ—է.* *Դ—է.* *երեսուներորդ.* страница т—ая; ему т. годъ *նա տան երեսուներորդ տարու մէջ է գրել.* т—аго числа *ամսի երեսունին.* т—аго мая *մայիսի երեսունին.* **-(три-)ть** (-ти́, -тью) *Բ—է.* *+Ն.* *երեսուն.* насъ было около тридцати человѣкъ на этомъ обѣдѣ.

Три‖жды *մ.* *երեք անգամ, երիցս.* т. три девять; о день т. счастливый!

Триженство *չ.* *բս.* *եռակնութիւն:*

Тризна *է.* *խնջոյք, տօնախմբութիւն, ՝քէլէխ՝, յիշատակ ննջեցեալի (օր. հեթանոս սլաւոնների):* [*նանի ջահ:*]

Трикиріи *ա.* *եկ.* *ալ.* *եռամոմ, երեք մոմ-*

Трико *չ.* *ան.* (*ֆր.*) *տրիկօ (գործուածք և մարմնող մի):*

Трикрат‖но *մ.* *երեք անգամ, երիցս.* **-ный** *ած.* *երրակի, երեք անգամ կրկնուող:*

Триктракъ *ա.* (*ֆր.*) *տրիկտրակ (խաղ մի):*

Трилепестный *ած.* *բս.* *երեքթերթ:*

Трилист‖никъ *ա.* *բս.* Trifolium, *առույտ (երեքնուկ, երեքտերեւի).* т. луговой, красный, T. pratense, *դաշտի առույտ (երեքնուկ, երեքտերեւի).* т. бѣлый, ползучій, T. repens, *մագլող առույտ.* **-ный** *ած.* *բս.* *երեքտերև, երեքտերևեան:*

Трил(л)іонъ *ա.* (*լտ.*) *տրիլիոն:*

Трилобитъ *ա.* (*լտ.*) *տրիլոբիտ (խեցգետնանման կենդանի մի, այժմ անհետ եղած):*

Трилогія *է.* (*յն.*) *երեք միացեալ ողբերգութիւններ, թատերգութիւններ:*

Триместръ *ա.* *քառամեակ, տարու երրորդ մասը:*

Тримужство *չ.* *բս.* *եռայրութիւն:*

Три‖надесятый *եկ.* *ալ.*, **-надцатый** *Բ—է.* *Դ—է.* *տասներեքերորդ.* глава т—цатая; Людовикъ т—цатый; т—цатое *կմ* т—цатаго числа *ամսի տասներեքին.* тринадцатаго мая *մայիսի 13-ին.* **-надцать**, и *Բ—է.* *+Ն.* *տասներեք, տասներեք:* [*լիւր:*]

Трипель *ա.* *հնք.* farine fossile, *խճա-*

Три́повый ած. տրիպի(ց), բրդէ թաւշի(ց)։

Три́пперъ ա. (գերմ.) բժ. տրիպեր, սուսնակ։

Трипъ ա. (գերմ.) տրիպ, բրդէ թաւիշ։

Три|свѣщникъ տ. Трикáрiи; **-свя́тый** ած. եռասրբեան։

Три́сель ա. ծովգ. առագաստ (шнява նաւի)։

Три́ста (трёхсотъ, трёмстáмъ, тремя́стами, о трехстáхъ) թ—ի. +ն. երեքհարիւր. т. рублей; **-сти́шіе** չ. երեքտողանի ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն։

Тритóнъ ա. 1, կնդ. Triton cristatus, տրիտոն, սանդրաւոր սալամանդր. 2, առասպ. Տրիտոն (ծովային յոյների մէջ առասպելական էակ մարդու գլխով ու իրանով և ձկան տանով)։

Три|хи́на է. կնդ. Trichina spiralis, տրիքինա, ատիքինէ. **-хинóзъ** ա. (ֆր.) տրիքինաստ, տրիքինայից առաջացած] հիւանդութիւն։

Тріада է. (լտ.) երրորդութիւն. տ. Трóица.

Трі|англь ա. (լտ.) երժ. եռանկիւն նուագարան մի. **-ангуля́ція** է. (լտ.) եռանկիւնական չափում, եռանկիւնաչափական առնում, ընդօրինակութիւն (որ և է տեղի). **-áсовый** ած. երկրբ. տրիասեան. т—ая формáція երկրբ. տրիասեան լաւ, կազմութիւն. **-áсъ** ա. (յն.) երկրբ. եռայատ. **-еди́ный** ած. ածբ. երրեակ միացեալ, միասնական, եռանձնական, եռանձնեայ. **-о** չ. անհ. (իտ.) երժ. տրիօ, եռանուագ, եռաձայն երաժշտութիւն (որ երեք ձայնով երգւում և կամ երեք նուագարաններ վերայ ածւում են). **-óдіонъ** ա. **-óдь** է. եկղ. երեքերգեան մատեան. **-óла** է. (գերմ.) երժ. տրիոլ (երաժշտական պատկեր մի)։

Тріумви|ратъ ա. (լտ.) եռապետութիւն, երեքպետութիւն. **-ръ** ա. (լտ.) եռապետ։

Тріум|фáльно մ. յաղթական կերպով, հանդիսաւոր կերպով, շքով. **-фáльный** ած. յաղթական, հանդիսաւոր, վեհաշուք. т. въѣздъ յաղթական մուտք. т—ая áрка, т—ыя ворóта յաղթական կամար, դարպաս. **-фáторъ** ա. (լտ.) յաղթանակող, յաղթող. **-фъ** ա. (լտ.) յաղթանակ, յաղթութիւն. յաղթական մուտք, հանդէս. нести коió съ т—óмъ մէկին յաղթական եղանակով (ձեռքերի վերայ բարձրացրած) տանել։

Трі|я́годникъ ա. բս. Daphne cneorum, դափնեակ, տօրեառ. **-я́русный** ած. եռայարկանի, եռայարկ, երեք յարկանի։

Троакáръ ա. (ֆր.) վիրբ. տրոակար (գործիք մի)։

Трó|ганіе չ. դիպչելը, -չում, ձեռք տալը. **-гательно** մ. սրտառուչ, յուզիչ կերպով, եղանակով. **-гательность** է. մորմոք. **-гательный** ած. սրտառուչ, յուզիչ, սրտամորմոք. т—ая нóвость; т—ая рѣчь; **-гать**, **-гивать**, -нуть ն. 1, դիպչել, ձեռք տալ. не трóгай, не трóнь егó նորան ձեռք մի տար, հանգիստ թող. никтó егó и вóлосомъ не тро́нетъ ոչ ոք նորա մազին չի դիպչի. ничегó не трóгайте ոչ մի բանի ձեռք չտաք. ямщи́къ! трóгай! կառապան, ժամ եկ, քշիր. 2,* յուզել, մորմոքել. егó раская́ніе трóнуло меня; вáша скóрбь си́льно трóнула моё сéрдце; т. до слёзъ լացացնել. **-ся** անդր. 1, շարժուել, գնալ. пóѣздъ трóнулся; т. съ мѣста; онъ съ мѣста не трóгается; 2,* յուզուել, խղճալ. онъ трóнулся ея́ жáлкой у́частью; онъ трóнулся до слёзъ; онъ не трóгается чужи́ми страдáніями; 3, սկսել փչանալ, փտել, հոտել. говя́дина трóнулась; трóнувшееся мя́со.

Троглоди́тъ ա. (յն.) հնէաբ. տրոգլոդիտ, սորաբնակ, այրաբնակ։

Трóе (-óихъ -и́мъ-и́ми) թ—ի. +ն. երեք. у неió т. дѣтéй; насъ бы́ло т. մենք երեք հոգի էինք. т. санéй; т. су́токъ; э́того достáнетъ для всѣхъ трои́хъ.

Троебрá|чіе չ. **-чность** է. երրորդ ամուսնութիւն. **-чный** ած. 1, երրորդ անգամ ամուսնացած. 2, երրորդ ամուսնութիւնից։

Троежé|нецъ, нца ա. երրորդ անգամ ամուսնացած. **-нство** չ. երրորդ ամուսնութիւն։

Троезу́|бецъ, бца, **-бъ** ա. եռաժանի, երեքժանի։

Троекрат|но մ. երեք անգամ. **-ный** ած. երրակի, երեք անգամ արած կամ կրկնած։

Троéніе չ. 1, գիւղտ. երրորդ անգամ մշակելը, վարելը, հերկելը. 2, երեք հաւասար մասերի բաժանելը. 3, երեքտակելը (թելը). 4, երեք երևալը (մարդու աչքերին)։

Троетё|сный ած. гвоздь, **-съ** ա. երկար բևեռ, «մեխ», որ երեք տախտակ միմեանց վերայ բևեռում է։

Трóеч|ка նւզ. տ. Трóйка; **-никъ** ա. եռաձի կառապան, трóйка-ի կառապան. **-ный** ած. 1, եռաձի, եռաձի կառքի. т—ая у́пряжь; 2, т—ая травá բս. Viola tricolor, երեքգունեան մանուշակ, Երրորդութեան ծաղիկ։

Трóи (-óихъ-и́мъ-и́ми) տ. Трóе. (Ուսկայէս յոգն. թիւ. трóе բառի։ Ուստի և трóи գործ է ածուում միայն անեզական գոյականների հետ, որ трóи чáсы, трóи су́тки).

Трóй|ка է 1, եռաձի կառք. ѣздить т—ою, на т—ѣ; 2, թղթխ. երեքանոց. т. червéй; **-ни**, ей յ. հոգ. երեքորեակներ. **-ни́къ**, á ա. առհ. երեք մասից բաղկացած իր, օր. երեքը մի ֆունտ կշռող մոմեր. երեք մատ հաստ տախտակ. երեք սաժէն երկար տախտակ, գերան. երեքտակ թել. երեք մատնանի ջահ ևն. **-ни́чный** ած. երեքորեակների **-ничóкъ**, чкá նւզ. տ. Тройникъ; **-нóй** ած. 1, եռակի, երեքտակ. на т—óй подóшвѣ երեքտակ ներբանով. т—áя ни́тка երեքտակ թել. 2, եռապատիկ. 3, т—óе прáвило Թւաբ. եռաթիւ կանոն։

Трóйствен|ность է. երրակիութիւն, երրեակութիւն, եռապատկութիւն. **-ный** ած. երրակի, երրեակ. т. союзъ եռապետական, երեքպետեան դաշն, դաշնադրութիւն։

Трои́ть (-óю-я́тъ) ն. 1, երեքել, երեք մասի բաժանել. 2, երեքտակել (թելը). 3, երրորդ անգամ վարել, հերկել. մշակել. **-ся** անդր. երեք երևալ (աչքերին). у меня́ въ глазáхъ трои́тся իմ աչքերիս երեք են երևում։

Трó|ица է. եկղ. Երրորդութիւն. безъ т—ы домъ не стрóится կմ Богъ т—у лю́битъ (առծ.) երեքը ամենալաւ թիւն է. **-ицкій** ած. 1, Երրորդութեան. 2, Երրորդութեան եկեղեցու. **-ицынъ** ած. день Հոգեգալուստ, Պենտեկոստէ. **-йчáтка** է. երեք իր. орѣхъ-т. միասին աճած երեք ընկոյզներ.

-иченъ, чна м. եկղ. երգ, շարական 'ի փառս սուրբ Երրորդութեան. **-ичный** ած. Երրորդութեան: [խուր':

Трокъ м. փորկապ, թամբակալ, 'թափ-

Тромбо||нистъ м. տրոմբոնահար. **-нъ** м. (իտ.) երժ. տրոմբոն (մի տեսակ փող, երաժշտական գործիք):

Тронный ած. գահի, գահական, գահ—. т—ая зала; т—ая рѣчь.

Тронуть, ся տ. Трогать, ся.

Тронъ м. (յն.) գահ, գահոյք, 'թախտ':

Тропа ի. արահետ, շաւիղ, 'կածան':

Тропарь, я м. (նոր յն.) եկղ. համառօտ երգ, օրհներգութիւն 'ի փառս սուրբ Երրորդութեան և Աստուածածնի:

Тропикъ м. (յն.) աշխ. արևադարձ. лежащій между т—ами.

Тропинка նւզ. տ. Тропа.

Тропическій ած. 1, աշխ. արևադարձային. 2, ճրտս. փոխաբերական, այլաբանական:

Тропка նւզ. տ. Тропа.

Тропъ м. (յն.) ճրտս. փոխաբերութիւն, այլաբանութիւն, այլասացութիւն:

Тростиль||ный ած. ոլորելու, -րիչ, հիւսելու, -սիչ. մանելու, -նիչ. т—ая машина մանող մեքենայ. **-щикъ** м. ոլորող, հիւսող. [մանող:

Тростина ի. եղէգ:

Тростить (-щу -стятъ) ն. 1, ոլորել, հիւսել. т. верёвку; 2, մանել. т. шёлкъ.

Тростни||ковый ած. եղեգի. եղեգով ծածկուած. **-(и)къ**, а м. 1. բս. Arundo, եղէգ. сахарный т., Saccharum officinarum, շաքարեղէգ. индійскій т., հնդկեղէգ, բամբուս. 2, եղեգնուտ, շամբուտ:

Тро||сточка ի. նւզ. պստիկ եղեգնեայ գաւազան. **-сть** ի. 1, տ. Тростникъ; 2, եղեգնացուպ, եղեգնեայ գաւազան. бамбуковая т. բամբուսի գաւազան. 3, երժ. բերան, ծայր (փողի). **-стянка** ի. 1, եղեգնեայ փող. 2, կնդ. եղեգնաճնճղուկ, երաշտահաւ և ուրիշ թռչուններ: [лый т. չկպրած պարան:

Тросъ м. (դերմ.) ծովգ. պարան մի. бѣ-

Тротуа||рный ած. տրոտուարի, մայթի, մայթա—. **-ръ** м. (ֆր.) տրոտուար, մայթ:

Тротъ м. (ֆր.) վազ, ընթացք, 'չափ գնելը' (ձիու):

Трофей м. (լտ.) յաղթութեան նշան, կողոպուտ, աւար (թշնամուց խլած դրօշակ, թնդանօթներ եայլն):

Тро||хей м. (յն.) տաղչփ. մեծասար (երկվանկ ոտ, որի առաջին վանկը երկար, իսկ երկրորդը կարճ է). **-хейческій** ած. մեծասարական:

Тро||щеніе ւ. ոլորելը, -րում, մանելը, -նում. **-щённый** ած. ոլորած, մանած. т. шёлкъ.

Троюродный ած. երրորդ պորտի ազգակցութեան կապով կապուած. т—ые братья հարազատ եղբայրների և քոյրերի թոռներ:

Троя||кій ած. երրակի. **-ко** մ. երեք ձևով, երեք եղանակով:

Троя||нецъ, нца м. տրովադացի. **-нка** ի. տրովադուհի. **-нскій** ած. տրովադական. т—ая война.

Труба ի. 1, խողովակ. дымовая т. ծխնելոյզ, ծխան. Евстахіева т. կզմխ. Եւստախեան փող. печная т.; вылетѣть въ т—у սնանկանալ, 'կոտր ընկնել'. это надо въ т—ѣ мѣломъ записать այդ պէտք է սառցին գրել. тамъ темно, какъ въ т—ѣ այնտեղ խիստ մութն է. водопроводная т. ջրատար խողովակ. заливная, пожарная т. հրդեհաշիջական խողովակ. 2, փող, 'զուռնա'. играть на т—ѣ; слуховая т. կզմխ. լսելեաց փող:

Трубадуръ м. տրուբադուր, պրովանսալեան բանաստեղծ, երգիչ:

Тру||бачъ, а м. 1, փողհար, փող, 'զուռնա' ածող, 'զուռնաչի'. 2, կնդ. Psophia, ագամի, փողհար (թռչուն մի). **-бить** (-блю оятъ) ւ. 1, փող, 'զուռնա' ածել. փող ածելով յայտարարել, խմբ տալ. т. къ отступленію նահանջի նշան տալ (փողով). 2, տարածել, տարփողել, 'չու անել'. онъ вездѣ трубитъ объ этомъ; *т. кому въ уши մէկին սադրել, 'սրել'. **-бка** ի. 1, փող. խողովակ. зрительная, подзорная т. հեռադիտակ. зажигателная т. լուցափող. капиллярная, волосная т. մազական փող. водомѣрная т. ջրաչափ [խողովակ]. 2, курительная т. (կմ լոկ т.) ծխափող, 'չիբուխ'. закурить т—у ծխափողը, 'չիբուխը' վառել. 3, պատատ. т. холста մի թօփ կտաւ. **-бковидный** ած. փողաձև. **-бный** ած. փողի. խողովակի. **-бо-рогъ** м. կնդ. Buccinum, փողախեցի. **-бочистъ** м. ծխնելոյզներ, ծխաններ մաքրող. **-бочка** նւզ. տ. Трубка; **-бочный** ած. չիբուխի. т—ая глина; **-бчатка** ի. 1, կնդ. Fistularia, փողաձուկ. 2, Tubularia, ծովափող (պոլ'իպ մի). **-(у)бчатый** ած. փողաձև, փողակերպ, խողովակաձև, -կակերպ:

Труверъ м. (ֆր.) պատմ. բանաստեղծ, երգիչ:

Тру||диться (-жусь -дятся) ներք. աշխատել, ջանալ, տքնել. прилежно т. եռանդով աշխատել. т. надъ окончаніемъ сочиненія; ему надо много т., чтобы достигнуть своей цѣли.

Труд||нёнекъ, нька, о, **-ненькій** ած. բաւականաչափ դժուար, ծանր. **-ненько** մ. բաւականաչափ դժուարութեամբ. բաւականաչափ դժուար է. **-но** մ. 1, դժուար, -րութեամբ. 2, ներմ. դժուար է, ծանր է. т. рѣшить эту задачу; вамъ т. будетъ сдѣлать это; т. прожить молодость безъ увлеченій; **-новато** մ. մի փոքր դժուար, -րութեամբ. մի փոքր դժուար է. **-новатый** ած. մի փոքր դժուար. **-нодоступный** ած. դժուարամատչելի, -մատոյց. **-ноплавкій** ած. դժուարահալ. **-ность** ի. դժուարութիւն, ծանրութիւն. въ чёмъ состоитъ т.; т—и похода; **-ный** ած. դժուար, դժուարին, ծանր. т—ая работа; т—ая вещь; т—ое дѣло, предпріятіе; т. вопросъ; т—ая операція; т—ое дыханіе բժ. ծանր, դժուար շնչառութիւն:

Трудовой ած. աշխատանքի, աշխատանաց. աշխատանքով վաստակած, ձեռք բերած:

Трудолю||биво մ. աշխատասիրութեամբ, ջանքով. **-бивый** ած. աշխատասէր, ջանասէր, ժրաջան. т. человѣкъ; **-біе** ւ. աշխատասիրութիւն, ջանասիրութիւն, ժրաջանութիւն. домъ т—ія աշխատանաց տուն:

Трудоспособ||ность ի. աշխատանքի,

աշխատելու ընդունակութիւն, կարողութիւն. **-ный** ած. աշխատանքի ընդունակ, կարող, ձեռնհաս աշխատելու:

Трудъ, á ա. 1, աշխատանք, ջանք, ժրաջանութիւն. т. есть основаніе богáтства; питáться своими т—áми կամ т—áми рукъ իւր ձեռքի աշխատանքով ապրել. отдыхать отъ т—óвъ աշխատանքից հանգստանալ. напрáсный т.; терпѣ́ніе и т. всё перетрутъ (առծ.) 2, աշխատանք, աշխատութիւն, աշխատասիրութիւն, երկ. учёные труды; 3, դժուարութիւն, նեղութիւն. онъ съ т—óмъ хóдитъ; я съ т—óмъ могý поднять эту нóшу; шляпа съ т—óмъ вхóдитъ мнѣ нá голову գլխարկս զոռով, հազիւ հազ է գլխիս գալիս. онъ съ большимъ т—óмъ снискиваетъ себѣ́ пропитáніе.

Трýже||никъ ա. տոկուն աշխատաւոր, աշխատասէր, անդադար աշխատող մարդ, քրտնաջան մշակ. **-ница** ի. անդադար աշխատող կին, աղջիկ. **-ническій** տքնական, աշխատանքի, վաստակի. т—ая жизнь աշխատանքի նուիրուած կեանք. **-ничество** չ. անդուլ աշխատանք, տքնութիւն. сочинéнія этого писáтеля отзываются т—омъ այդ հեղինակի երկերն անդուլ աշխատանքի կնիք են կրում:

Труи́змъ ա. անկնյատնի ճշմարտութիւն:

Труни́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. надъ кѣмъ մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին նշաւակել, ‘մասխարայ գցել‘:

Трý||пный ած. դիու, դիակի, -կային. դիշի, ‘լէշի‘. т. зáпахъ; **-поразсѣчéніе**, **-поразъя́тіе** չ. դիահատութիւն. **-пососжигáніе** չ. դիակիզութիւն: [երգիչներ):

Трýппа ի. (Ֆր.) խումբ (դերասանների,

Трýпъ ա. դի, դիակ. դէշ, ‘լէշ‘:

I. **Труси́ть** (-шý-ся́тъ;-си́), вы́тр—, натр—1, ն. թօթափել, թափահարելով ածել, թափել (օր. հացահատիկ). շաղ տալ. ցանել (օր. աղ, շաքար). 2, չ. ռմկ. վազել, ընթանալ, ‘չափ գնել‘

II. **Трý||сить** (-шу -сятъ; -сь), стр—, трухнýть, стр—չ. վախել, վախենալ, լքանել. онъ трýситъ նա վախենում է, նրա սիրտը դողում է. **-си́ха** ի. վեհերոտ, վախկոտ, թուլամորթ կինարմատ, աղջիկ. **-си́шка** ա. նվստ. տ. Трусъ.

Трýска ի. թօթափելը. թափահարելով ածելը, թափելը. շաղ տալը. ցանելը, ցանում:

Тру||сли́во մ. երկչոտութեամբ, վախկոտութեամբ, վախով, վախենալով. թուլասրտութեամբ, թուլամորթութեամբ. **-сли́вость** ի. երկչոտութիւն, վախկոտութիւն, վեհերոտութիւն, թուլասրտութիւն, թուլամորթութիւն. **-сли́вый** ած. երկչոտ, վեհերոտ, վախկոտ, վախլուկ. թուլասիրտ, թուլամորթ. онъ не т—аго десятка նա վախող պտուղ չէ. **-совáтый** ած. մի փոքր վեհերոտ, վախկոտ, թուլասիրտ, թուլամորթ. **-сость** տ. Труслíвость; **-съ** ա. երկչոտ. վեհերոտ. թուլասիրտ, թուլամորթ մարդ. быть т—омъ, прáздновать т—а վախենալ:

Трýтень, тня ա. 1, արու, ոչ աշխատաւոր մեղու. 2,* ծոյլ, դատարկապորտ, դատարկակեաց մարդ:

Тру||тни́къ, á տ. Трутъ; **-тни́ца** ի. աբեթի տուփ, աբեթաման. **-тъ** ա. 1, բս. Polyporus fomentarius, աբեթենի. 2, աբեթ, ‘պօվ‘ ‘պաւ‘:

Трухá ի. 1, որ և է բանի (օր. խոտի) մնացորդներ, մանր կտորներ, կտորտանք, փոշի. перебирáть старую т—ý հին դարմանը քամուն տալ. 2, անպէտք, անպիտան բան:

Трух||лость ի. փտածութիւն, հոտածութիւն, քայքայուածութիւն. **-лый**, **-ля́вый** ած. փտած, հոտած, քայքայուն, т—я́вая доскá; I. **-хнуть**, встр— չ. փտել, հոտել, քայքայուել. II. **-хнýть** տ. Трусить.

Тру||шéніе չ. ածելը, թափելը. շաղ տալը. ցանելը, ցանում:

Трущóба ի. 1, անանցանելի, ընկած ծառերով, ցախով կապուած անտառամաս. 2, նեղ տեղ, խուլ անկիւն, պատսպարան:

Трынчикъ ա. հանգոյցի կոճակ:

Трынъ -травá ի. ռմկ. փչութիւն, ոչնչութիւն, յիմար բան. емý всё т. նա ոչ մի բանի մասին չէ հոգում, ոչ մի բան նրա հոգը չէ:

Трюи́змъ տ. **Труи́змъ**. [կապօն:

Трюкъ. ա. երկթղ. բայց ապրանքատար

Трю́мный ած. տրիւմի. трю́мный, аго ա. տրիւմապահ, տրիւմի վերայ հսկող նաւաստի:

Трюмó չ. ռմկ. (Ֆր.) տրիւմօ. 1, մեծ, երկար հայելի մի 2, պատուհանամէջ (երկու պատուհանների միջև գտնուող պատ, պատամաս):

Трю́мсель ա. ծովգ. առագաստ մի:

Трюмъ ա. (հոլ.) տրիւմ, ստորին նաւախորշ (ուր դնում են բալաստը, բեռն և մթերքները):

Трю||фелеви́дный ած. գետնասնկի նման. **-фель** ա. բս. Tuber cibarium, գետնասունկ, գերերի, ‘դօմբալա‘. **-фельный** ած. գետնասնկի, գերերու, ‘դօմբալայի‘:

Тряпи́||ца ի. **-чка** նւզ. հին կապերտ, փալաս, փալասի կտոր. **-чникъ** ած. փալասներ հաւաքող. **-чный** ած. փալասի:

Тря́||пка ի. **-почка** նւզ. հին կապերտ, փալաս, փալասի կտոր. **-пьё**, ья́ չ. հ—ք. փալասեղէն, փալասներ, փալաս փուլուս:

Тря||сéніе չ. թափահարելը, -րում, ցընցելը, ցնցում, դէսուդէն ձգելը, ցնցելը. **-си́на** ի. ճահճուտ, ճախնուտ, մօրուտ, եղեգնուտ, ‘ճլկուտ‘. **-си́нный** ած. ճահճային, ճախնային. ճահճուտի, մօրուտի, եղեգնուտի, ‘ճլկուտի‘. **-ска** ի. թափահարում, ցնցում, ցընցմունք, երերանք. т. отъ лошади́ной рыси; т. отъ верховóй ѣзды́, отъ карéты; *задáть комý т—у մէկին լաւ ծեծել, ‘քօթակել‘, գզգզել, մէկի մազերից լաւ քաշել, քաշքշել. **-скій** ած. թափահարող, ցնցող, երերուն. т—ая лóшадь; т. экипáжъ թափահարող, մարդու կողքեր ջարդող կառք. **-согýзка** ի. կնդ. Motacilla, խաղտտնիկ (թռչ.). **-сти́** (-сý- сýтъ; անց. -съ -слá, ,ó; հրմ. -си́), -хнýть ն. թափահարել, թափ տալ, ցնցել. т. я́блонь խնձորենին թափահարել. т. головóю գլուխը թափ տալ. экипáжъ óчень трясётъ կառքը սաստիկ ցնցում, մարդու կողքեր է ջարդում. егó трясётъ лихорáдка տենդը նորան նեղացնում, ընկճում է. т. кар-

ма́номъ չատ փող ծախսել, վատնել, գրպանին սաստիկ զօռ տալ. *т. старино́ю ծերութեան ժամանակ խրախճանալ, 'քէփ անել'. трясётъ казёлъ бо́роду, такъ привы́къ смо́лоду (առծ.) **-ся** անդր. դողալ. ցնցուել, թափահարուել, երերալ. полъ трясётся; у него́ голова́ трясётся նորա գլուխը պտոյտ է գալիս. *онъ трясётся надъ ка́ждой копе́йкой—դողում է. **-су́чка** ի. 1, դողալը. դողոց. սարսուռ զգալը. 2, ռմկ. դող. ընդմիջուող տենդ. 3, բս. Briza media, գամբիռղխոտ. որիզ. 4. կնդ. Otis tetrax, տրօս. **-су́щійся** ած. դողացող. ցնցուող, թափահարուող, երերուն. **-хну́ть, -ся** տ. Трясти́, ся.

Тсъ ձ. սուս. լուռ:

Туале́|тный ած. տուալէտի. արդուզարդի. **-тъ** ա. (ֆր.) 1. տուալէտ, արդուզարդ. 2, տուալէտի, արդուզարդի սեղան:

Тубер|кулёзный ած. բարակացաւի, թոքախտի, -տային. т. —ая бaци́лла; **-кулёзъ** ա. (նոր լտ.) բժ. բարակցաւ. թոքախտ. **-кули́нъ** ա. (գերմ.) բժ. տուբէրկուլին, կոխին (Կոխի հնարած թոքախտի շիճուկը, դեղը բարակացաւի դէմ). **-кулъ** ա. (լտ.) բժ. [մնւր թոքախտառունկ, -ախտահանգոյց (վէրք որ առաջանում է մնր թոքերի վերայ և առաջ է բերում բարակացաւր):

Тубeró|за ի. բս. Polvanthes tuberosa, բրաքիոն. **-зный** ած. բրաքիոնի: [illegible]

Тубо́ ձ. (ֆր.) որս. տուրօ, հանգիստ,

Тубу|ля́рія ի. ископа́емая, **-ли́тъ** ա. կնդ. տուբուլիտ (քարացած փողաձև կորալին):

Ту́гендбундъ ա. (գերմ.) պատմ. տուգէնդբունդ, առաքինութեան դաշն, ընկերութիւն, կապակցութիւն (հիմնուեց 1808 թ. Կէօնիգսբէրգում, փակուեց 1810 թ. Նապոլէոնի հրամանով):

Ту́|го ս. 1, պինդ, ամուր, պիրկ, գիլ կերպով. սաստիկ կերպով, սստկապէս. верёвка натя́нута т.; завяза́ть, связа́ть т.: это пла́тье мнѣ сли́шкомъ т. այդ շորն ինձ համար սաստիկ նեղ է. мѣшо́къ наби́тъ т. պարկը սաստիկ լցրած է. бѣльё накрахма́лено сли́шкомъ т. ճերմակեղէնը խիստ, սաստիկ կոշտ է օսլայած, 'նշշտած'. 2, յամր, դանդաղ կերպով, ձեով, յամր դանդաղ քայլերով, դժուարութեամբ. торго́вля идётъ т.; *этотъ това́ръ т. сбыва́ется съ рукъ այդ ապրանքը դժուարութեամբ է ծախւում. **-гова́тый** տ. Ту́гонькій; **-го́й** ած. 1, պիրկ, գիլ, ձիգ. պինդ. натяни́те бо́лѣе эту верёвку, она́ не дово́льно туга́: т. лукъ պրկած աղեղ. т. у́зелъ պինդ, պիրկ հանգոյց. т—а́я пружи́на գիլ զսպանակ. 2. ծանր, դժուար, դանդաղ. онъ тугъ на́ ухо նորա ականջները ծանր են. въ этомъ полку́ т—о́е произво́дство այդ գնդի զինուորականները պաշտօնի մէջ դժուար, դանդաղ կերպով են առաջանում. 3, *դծուծ, կծծի, ժլատ. т. человѣ́къ: *онъ тугъ на распла́ту նա դժուարութեամբ է վճարում. հեշտ չէ նորանից բան ստանալը. **-го́нькій** ած. մի փոքր туго́й; **-гость** ի. 1, ամրութիւն, պնդութիւն, պրկութիւն, գլութիւն. 2, *ծանրութիւն, դանդաղութիւն:

Ту|да́, ռմկ. **-ды́** ս. այնտեղ. ступа́йте т.; т. и сюда́ այստեղ և անտեղ. наня́ть изво́зчика т. и обра́тно նաւը վարձել գնալու և վերադառնալու պայմանով. постоя́нная ходьба́ т. и наза́дъ անընդհատ երթևեկութիւն. *т. ему́ и доро́га նորա հախն է, հէնց այդպէս էլ պէտք էր:

Ту́е|рный ած. տուէրի. т. парохо́дъ, **-ръ** ա. (ֆր.) ծովգ. տուէր (ցռկանաւ մի):

Туе́съ ա. պուլիկ. 'քիլա':

Ту|же́ніе չ. ցաւելը. ափսոսալը, սգալը. տխրութիւն. տրտմութիւն, վիշտ, ցաւ. 'դարդ'. **-(у́)женіе** չ. ջանալը. ուժերը լարելը. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ). **-живать** չ. о чёмъ, по комъ մի բանի. մէկի մասին կամ համար տխրել, տրտմել, ցաւել, 'դարդ անել', ափսոսալ, սգալ, վշտանալ. что о томъ тужи́ть, чего́ нельзя́ вороти́ть (առծ.) անցեալն է անց. **-житься** (-жусь -жатся) անդր. ջանալ, ճիգ թափել, ուժերը լարել:

Тужу́рка ի. (ֆր.) տուժուրկա (ամբողջական բաճկոնակ զինուորականների. ուսանողների և աստիճանաւորների): [ած. տեղական:

Тузе́|мецъ, мца ա. տեղացի. **-мный**

Ту́|зикъ նւզ. տ. Тузъ; **-зи́ть** (-жу́ -зятъ), оттуз—, зат— չ. ռմկ. բռնցքով զարկել, 'բամփուշել', ծեծել. 'քօթակել'. **-зъ**. а́ ա. (լեհ.) 1, թղթխ. մէկանոց, աս. 2,* տուզ, հարուստ. անուանի մարդ. тузы́ би́ржи и промы́шленности; 3. բռնցքի հարուած. дать кому́ туза́ մէկին բռնցքով զարկել, 'բամփուշել': [տզաերեր (թռչ.):

Тука́нъ ա. կնդ. Rhamphastos. տուկան,

Ту́кманка ի. բռնցքի հարուած (գլխին):

Ту́|ковый ած. 1, ճարպի. ճրագուի 2, պարարտիչ միջոցի, աղբի. **-къ** ա. 1. ճարպ. 2, աղբ:

Ту|ле́ечка, -ле́йка տ. Тулья́.

Тули́ть (-лю́ -лятъ) չ. գւռկ. ծածկել, պահել, թաքցնել. **-ся** անդր. ծածկուել, թաքնուել, պահուել. *քաշուել. «жму́тся въ пере́дней по стѣ́нкѣ. А чего́ они́ такъ туля́тся?». [նել:

Ту́лови|ще չ. իրան. **-щный** ած. իրա-

Тулумба́шъ ա. կովկ. թամադա:

Тулу́|пецъ, пца նւզ. տ. Тулу́пъ; **-пишко** ա. նխտ. վատ, անպիտան тулу́пъ: **-пище** ա. յեմ. տ. Тулу́пъ; **-пъ** ա. **-пчикъ** նւզ. տուլուպ (ոչխարի մորթուց կարած երկայն և ընդարձակ մուշտակակերպ վերնազգեստ):

Тулья́ ի. 1, գլխարկի գլուխ, գլուխը ծածկող մաս (առանց ափերի). 2, գլխարկի տոտառ, գլխարկը կարելիս մէջը դրած նիւթ (բուրդ, բամբակ են):

Тума́къ, а́ ա. 1, կնդ. Thynnus vulgaris. թիւննոս (ձուկ մի). 2, բռնցքի հարուած գլխին և կամ վզակոթին. 'ծրծռանքին'. дать кому́ т—а́ մէկի վզակոթին տալ:

Тума́|нить (-ню- нятъ), отум—, затум— չ. մգապատել, մառախլապատել. մթեցնել, մռայլ դարձնել. **-ся** անդր. 1, մգապատուել, մէգով, մառախողով պատուել, ծածկուել. 2,* մռայլուել, մռայլ դառնալ, տխրել, տրտմել, այլայլուել. **-нно** ա. [illegible] մռայլ է, մառախլապատ է. *մութ, անհասկանալի է. это сочине́ніе т.; **-нность** ի. մառախլապատութիւն. մգապատութիւն. **-нный** ած. 1, մառախլապատ, մառախղով ծածկուած, մշու-

շաղոտ, միգապատ. т—ыя пятна *աստղբ. մառախլապատ բծեր (բաց, պարզ տեղեր մութ երկնքում).* т—ая картина *մառախլապատ, մութ պատկեր.* **2,*** *մռայլ, անհասկանալի.* **-нъ** *ա. (թուրք.) մէգ, մարախուղ, մշուշ.* *видѣть всё слóвно въ т—ѣ *ամէն բան մութ, անորոշ կերպով տեսնել։*

Ту́м‖ба *ի. (իտ.)* **-бочка** *նւզ.* **1,** *կարճլիկ և հաստլիկ սիւն (մնւդ. մայթի ափին).* **2,** *պատւկ պահարան, սեղանիկ (անկողնի կշտին)։*

Ту́н‖дра *ի. տունդրա (ճահճային մամռապատ տափաստաններ Ռուսիայի և Սիբիրի հիւսիսային կողմերում).* **-дрица** *ի. բս* Andromeda, *կեղծ խնկենի.* **-дровый** *ած. տունդրայի, ճահճուտի։*

Ту́не *չ. եկ. սլ. ձրիաբար, անվարձ. զուր տեղը. ապարդիւն. ընդունայն կերպով։*

Туне́ль *տ.* Тоннéль.

Ту́нецъ, нца *տ.* Тумáкъ 1.

Туне́й‖децъ, дца *ա. ձրիակեր, պորտաբոյծ, 'բօշբօղազ'. պնակալէզ, (ևս բոյսի մասին) մակաբոյծ.* **-дничать** *չ. ձրիակերութեամբ, պնակալիզութեամբ ապրել, 'բօշբօղազութիւն անել'.* **-дный** *ած. ձրիակերութեան, պնակալիզութեան. մակաբուծութեան.* **-дство** *չ. ձրիակերութիւն, պորտաբուծութիւն, պարապութիւն, ծուլութիւն, 'բօշբօղազութիւն'. պնակալիզութիւն, մակաբուծութիւն։*

Туни́ка *ի. (լտ.) տունիկա, ներքնազգեստ, շապիկ (նախկին հռոմայեցիների)։*

Тунне́ль *տ.* Тоннéль.

Тупа́къ, á *ա. խաղախորդի քերիչ, կաշին քերելու, մաքրելու դանակ։*

Тупе́й *ա. (ֆր.) տուպէ. ճակատի վերայ յօրինած մազերի փունջ. գանգուր։*

Ту‖пи́къ, á *ա.* **1,** *բութ ապար, 'կացին', դանակ.* **2,** *անել փողոց.* *стать въ т. *ապշել, շուարել, քար կտրել, գլուխը կորցնել, անելիքը չ'իմանալ.* *постáвить въ т. *շուարեցնել, 'շշկլեցնել'.* **3,** *կնդ.* Alca arctica, *հիւսիսային թանձրահաւ.* **-пи́ть** (-плю́-пятъ) ист— *ն. բթացնել, 'փնչացնել'.* **-ся** *անդր. բթանալ, 'փնչանալ'.* **-пи́ца** *ի.* **1,** *տ.* Тупи́къ 1; **2,*** *հոր. բութ, բթամիտ, թանձրամիտ, յիմար մարդ. 'դմբօ', 'դդում'.* **-по** *չ.* **1,** *բութ կերպով, բթութեամբ.* **2,** *բթամտութեամբ, յիմարաբար.* **-пова́тость** *մնղմ. տ.* Ту́пость; **-пова́тый** *ած.* **1,** *մի փոքր բութ, 'փունջ'.* **2,** *մի փոքր բութ, բթամիտ. յիմար, անհասկացող.* **-поголо́въ** *ա. կնդ.* Coryphaena, *շրաձուկ.* **-поголо́вый** *ած. բթամիտ, յիմար, տխմար, անխելք.* **-по́й** *ած.* **1,** *բութ, 'փունջ'.* т. ножъ; т—ое зрѣніе *թոյլ տեսողութիւն.* т—áя боль *բութ ցաւ.* **2,** *բութ, բթամիտ, թանձրամիտ, 'դմբոյ', 'դդում', անհասկացող.* т. ученúкъ; т—áя головá; **-поклю́вый** *ած. կնդ. բթակտուց.* **-поли́стный** *ած. բս. բթատերև.* **-поно́сый** *ած. բթաքիթ, բութ քթով. (առնամանի մասին) բթածայր.* **-пость** *ի.* **1,** *բթութիւն, 'փնչութիւն'.* т. слу́ха *լսողութեան թուլութիւն, տկարութիւն.* т. зву́ка *խուլ, անորոշ հնչիւն.* **2,** *բթութիւն, բթամտութիւն, թանձրամտութիւն.* **-поуго́льный** *ած. երկրչփ. բթանկիւն.* **-поу́міе** *չ. բթամտութիւն, թանձրամտութիւն.* **-поу́мный** *ած. բթամիտ, թանձրամիտ.* **-пѣ́ть,** зат—, пот—, от—, *չ.* **1,** *բթանալ, 'փնչանալ'.* **2,*** *բթանալ, թուլանալ, տկարանալ.* егó умъ тупѣ́етъ.

Ту́ра *(ֆր.) թնդանօթ (շախմատի)։*

Тура́нскій *ած. տուրանեան.* т—ія нарѣ́чія. *[Ջրի թօփ։*

Турби́на *ի. (ֆր.) մերենա. Ջրանիւ,*

Тургу́нъ, á *ա. բս.* Artemisia dracunculus, *թարխուն*

Туре́цкій *ած. թրքական.* т. языкъ.

Тури́стъ *ա. (ֆր.) տուրիստ (ինքն իր բաւականութեան համար ճանապարհորդող)։*

Тури́ть (-рю́ -ря́тъ), прот— *ն. ռմկ.* **1,** *շտապեցնել.* **2,** *քշել, հալածել, խրկել, վռնդել։*

Ту́рій, ья, ье *ած. ցլավայրու, վայրի գոմշի.* т. рогъ *ցլավայրու եղջիւր, 'պող'.* пить изъ ту́рьихъ рогóвъ.

Турмали́‖новый *ած. տուրմալինի(ց).* **-нъ** *ա. հնք.* tourmaline, *տուրմալին (մոխրաձիգ քար, մոխրաքար?)։*

Ту́рманъ *ա. տուրման (աղաւնի մի, որ թռչելիս թաւալ գլոր է գալիս)։*

Турне́псъ *ա. բս. շաղգամ* (Brassica rapa); *սպիտակ շաղգամատակ* (Br. rapifera); *վայրի բազուկ* (Beta vulgaris).

Турнике́тъ *ա. (ֆր.)* **1,** *վիրբ. տուռնիկէտ, երակակապիչ.* **2,** *տուռնիկէտ, խաչաձև ուղեկապ։*

Турни́‖рный *ած. ասպետական գինախաղութեան.* **-ръ** *ա. (գերմ.) ասպետական զինախաղութիւն (միջին դարերում)։*

Турню́ръ *ա. (ֆր.) տուրնիւր, [կանանց] դմակաբարձիկ (այժմ մօդայից ընկած)։*

Туровóй *ած. ամբոցկ. հողակողմի.* т—áя одéжда *հողակողմներից շինած ամբութիւն։*

Ту́рокъ рка *ա. (յ. սեռկ.* ту́рокъ) *թուրք։*

Турпа́‖нъ *ա.* **-нчикъ** *նւզ. կնդ.* Anas nigra, *սև բադ։*

Туру́сы *ա. յ. ռմկ. անհամ, անճահ, անտեղի խօսակցութիւն, յիմար շաղակրատանք, վայրահաջութիւն.* нести́, разскáзывать, подпускáть т. на колёсахъ *անհամ, անճահ, յիմար բաներ դուրս տալ։*

Турухта́нъ *ա. կնդ.* Machetes pugnax, *կռւող խաղընակ։*

Турча́нка *ի. թրքուհի։*

I. **Туръ** *ա. կնդ.* **1,** *եկ. սլ.* Bos urus, *ցլավայրի. առհ. վայրի գոմէշ.* **2,** Ovis argali, *արգալի, արտիկ (ասիական վայրի ոչխար)։*

II. **Туръ** *ա. (ֆր.)* **1,** *ամբոցկ. հողակողով (հողով լցրած կողովներ, որոնցից ամրութիւն են շինում).* **2,** *թնդանօթ (շախմատի).* **3,** *դարձ.* т. вáльса.

Ту́с‖кло *չ. աղօտ, նսեմ կերպով.* лáмпа свѣ́титъ т.; **-клова́тость** *տ.* Ту́склость; **-клова́тый** *տ.* Ту́склый; **-клость** *ի. աղօտութիւն, նսեմութիւն.* **-клый** *ած. աղօտ, նսեմ.* **-кнуть,** пот—, **-кнѣ́ть** пот— *չ. աղօտանալ, նսեմանալ։*

Ту́‖та *ի. կովկ. թութ.* **-товый** *ած. թթի.* т—ое дéрево *թթենի, լէթի.* т—ая я́года *թութ։*

Ту́тошній *ռմկ. տ.* Здѣ́шній.

Ту́тти *չ. անհ. (իտ.) երժ. բոլորը[միասին]։*

Тутъ մ. **1**, այստեղ. онъ былъ т.; нéчему т. удивля́ться այստեղ զարմանալու բան չկայ. **2**, այն ժամանակ, դորանից յետոյ. т. ужъ я не вы́держалъ и сказáлъ емý, что...

Тý‖фелька է. նւզ. **1**, տ. Тýфля; **2**, կնդ. Paramecium aurelia, մուգաւոր (մազոտ հեղուկան կմ ջրածին մի (infusorium); **-фельный** ած. հողաթափի, մուճակի. **-фли́шка** է. նխտ. վատ, անպէտք հողաթափ, մուճակ. **-фля** է. (շվեդ.) հողաթափ, մուճակ:

Тý‖фовый ած. փխրաքարի. **-фъ** ա. հնք. tuf, փխրաքար. вулканúческій т., pépérin (e), վուլկանեան փխրաքար (պղպեղաքար?)։

Тýх‖лость է. հոտածութիւն, փտածութիւն, նեխում. **-лый** ած. հոտած, փտած, նեխած, ապականուած. **-ля́тина** է. հոտած, փտած, նեխած, ապականուած բան, մԹերք. ուտելիք. **-нуть** չ. **1**, (прот—, зат—,) փտել, հոտել, նեխել, փչանալ, ապականուել. **2**, (пот—, зат—) մարել, հանգչել, շիջանել:

Тý‖ча է. **1**, սև ամպ, Թուխպ ամպ, Թուխպ (անձրևաբեր կմ կարկտաբեր). **2**, *անհագին բազմութիւն, կոյտ. т. стрѣлъ նետերի տարափ. т. брáнныхъ словъ յիշոցների, հայհոյանքների կարկուտ. изъ большóй т—и, да мáлая кáпля (առծ.) ահագին ադմուկ չնչին բանի համար. **-чевóй** ած. Թուխպ ամպի. **-чегони́тель** ա. Թխպահալած. **-чка** է. նւզ. պստիկ սև ամպ, Թուխպ ամպիկ:

Туч‖ни́ть (-ню́-ня́тъ), ут—ն. պարարտել, -տացնել, աղբել. т. зéмлю: **-но** մ. պարարտ կերպով, պարարտութեամբ. արգաւանդ կերպով. **-ность** է. **1**, պարարտութիւն, գէրութիւն, ‘չաղութիւն‘, ‘տաղութիւն‘. **2**, պարարտութիւն, արգաւանդութիւն (հողի). **-ный** ած. **1**, լաւ բտած, պարարտ. գէր, ‘չաղ‘, մարմնեղ, ‘տաուզ‘, յիք, ‘քօք‘. **2**, պարարտ, արգաւանդ. т—ая землá; **-нѣть**, ут—չ. պարարտանալ, գէրանալ, ‘չաղանալ‘, ‘տողել‘, ‘քօքտնալ‘. **-ня́къ**, á ա. հնք. ճարպաքար, ստէատիտ (stéatite). օճառաքար (saponite).

Тýша է. **1**, մորԹած, մաշկած և փորոտիքը հանած անասուն (խոզ, արջառ, ոչխար ևլն). **2**, վիԹխարի և հաստ, ‘տաուզ‘ մարդ:

Туше́ չ. անհ. (ֆր.) եղժ մեղմ կերպով զարնելը (նուագարանը):

Ту‖шева́льный ած. տուշելու, տուշող. (նկարին) ստուեր տալու, ստուեր տուող. **-шева́ніе** չ. տուշելը, տուշով նկարելը կմ գծելը (նկարին) ստուեր տալը, վերջնական մշակում (նկարի). **-шева́ть** (шýю -ютъ), от—ն. (գերմ.) տուշել, տուշով նկարել կմ գծել, (նկարին) ստուեր տալ, վերջնականապէս մշակել (նկարը). **-шёвка** է. տ. Тушевáніе.

Ту‖ше́ніе չ. մարելը, -րում, հանգցնելը, -նում. **-ши́ло** չ. մարիչ գործիք. **-ши́ть** (-шý-шатъ), зат—, пот—ն. մարել, հանգցնել:

Тушкáнчикъ ա. կնդ. Dipus jaculus, ցատկող մուկ, ճագարամուկ:

Тушóвка տ. Тушёвка.

Тушъ ա. (գերմ.) երաժշտական ողջոյն կենացի ժամանակ:

Тушь է. (գերմ.) տուշ, սևաներկ (նկարչական սև ներկ, դեղ). китáйская т.

Тýэръ տ. Тýеръ.

Тýя է. բս. Thuja, կենաց ծառ կմ սատկահոտ նոճի (ջնարակ, սանդարակ)։ [անիծ եալ։

Тфу ձ. Թո՛ւհ. трфу прóпасть Թո՛ւհ,

Тхоръ տ. Хорёкъ.

Тцунгъ-ли-яменъ ա. (չինր.) չինական արտաքին գործերի մինիստրութիւն:

Тща́‖ніе չ. հոգս, հոգացողութիւն, խնամք. փոյԹ, ջանք, ուշադրութիւն. **-тельно** մ. ջանքով. խնամքով, հոգացողութեամբ, ուշադրութեամբ, ուշիուշով. т. занимáться рабóтой; т. обрабóтывать слогъ; **-тельность** է. ջանք, հոգս, խնամք. ճշտապահութիւն. **-тельный** ած. ջանքով, խնամքով [եղող, կատարուող], ճիշտ. ուշադիր. *изслѣ́довать дѣ́ло сáмымъ подрóбнымъ и т—ымъ óбразомъ գործը հետազոտել ամենամանրամասնօրէն և ամենամեծ խնամքով։

Тщеду́ш‖іе չ. **-ность** է. Թուլութիւն, նուազութիւն, տկարութիւն, նիհարութիւն. **-ный** ած. Թոյլ, նուազ, տկար, վատոյժ, նիհար, վտիտ, մաշուած:

Тщесла́‖виться (-влюсь -вятся) չ. чѣмъ մի բանով պարծենալ, սնապարծել. т. своимъ происхождéніемъ; **-віе** չ. սնափառութիւն, սնապարծութիւն. **-вно** մ. սնափառութեամբ, սնապարծութեամբ. **-вный** ած. սնապարծ, սնափառ:

Тще‖тá է. ունայնութիւն, ընդունայնութիւն, ոչնչութիւն, т. человѣ́ческаго велúчія; **-тно** մ. զուր, ապարդիւն կերպով. **-тность** է. ունայնութիւն, ընդունայնութիւն. զուր, ապարդիւն լինելը. **-тный** ած. ունայն, ընդունայն, զուր, ապարդիւն. т—ыя усúлія.

Тщи́ться (тщýсь тщя́тся), пот—չ. ջանալ, աշխատել, տքնել.

Ты (тебя́, тебѣ́, тебя́, тобóю, о тебѣ́; յ. вы) դերն. անձ. դու. быть съ кѣмъ на т. մէկի հետ դուով խօսել:

Ты́‖каніе չ. I. խրելը, ցցելը, մխելը մի բանի մէջ, խոցելը, ծակելը. II. դու ասելը, մէկի հետ դուով խօսելը. **-кать** ն. (ткнуть) ն. խրել, ցցել, մխել, տնկել, խոցել, ծակել. ткнуть пáльцемъ въ глазъ մատն աչքը կոխել. **-ся 1**, անդր. իրար իրան ծակել, խոցել **2**, փոխդ. միմեանց խոցոտել. II. (ты́кнуть) դու ասել, մէկի հետ դուով խօսել. **-ся** փոխդ. միմեանց դու ասել, միմեանց հետ դուով խօսել:

Ты́к‖ва է. բս. Cucurbita, դդմենի. դդում. т. буты́лочная, Lagenaria, կօշ. շշուկ. **-венникъ** ա. դդմախիւս. **-венный** ած. դդմի. т—ыя сѣменá; **-вообра́зный** ած. դդմակերպ, դդմաձև:

Ты́кнуть, ся տ. Ты́кать. ся II.

Ты́ко‖вка է. մանրադդում. **-вникъ** տ. Ты́квенникъ.

Ты‖лъ ա. քամակ, Թիկունք, յետևի կողմ. т. áрміи զօրաբանակի քամակը, յետևը. обрати́ть т., датьт. փախչել, փախուստ տալ. удáрить на непріятеля съ ты́лу, въ т. քամակից Թշնամու վերայ յարձակուել. показáть т. непріятелю Թշնամուց երես դարձնել, փախչել. **-льный** ած. քամակի, յետևի. т—ая повéрхность ручнóй кисти ձեռքի ԹաԹի յետևի կողմը:

Ты́‖новый ած. ցցապատի, ցցապատնիչի. **-нъ** ա. **-нóкъ**, нкá նւզ. ցցապատ, ցցապատնէչ:

Тыся|цкій, аго м. հազարապետ. **-ча** ж. (գործիակ. тысячью և тысячею) թ—կ. գ—կ. հազար. три т—и рублей: т. и одна ночь Հազար և մէկ գիշերներ. десять т—чъ տասը(ն) հազար. **-челистникъ** м. բս. Achillea millefolium, հազարատերեւուկ. **-челѣтіе** չ. հազարամեակ. **-челѣтній** ած. հազարամեայ, հազար տարեկան. **-ченóгъ** м. կնդ. հազարոտնուկ. **-чникъ** м. ռմկ. հազարների տէր, հարուստ մարդ. **-чный** թ—կ. գ—կ. 1. հազարերորդ. т. годъ: т—ая доля; 2, հազարաւոր, հազարից բաղկացած:

Тычи́|на ж. [սրած և գետնում ցցած] ցից, ձող. **-нка** ж. նւզ. 1, տ. Тычи́на: 2, բս. stamen, փոշանոթ (ոռձալ). **-нковый** ած. բս. փոշանոթաւոր. **-нникъ** м. 1, ցցապատ. ցցատատնէշ 2. հ—ք. ցցեր. ձողեր:

Тычóкъ, чка́ м. 1. կոտ, նեղլիկ երես (որ աղիւսի). класть кирпичи тычкóмъ и ложкóмъ աղիւսը կողքի և տափակ երեսի վերայ դնել (պատելիս). 3, բռնցքի հարուած. дать тычка́ բռնցքով հարուածել:

Тьма ж. 1. մութ, մթութիւն, խաւար. т. кромѣшная Արտաքոյ մութ. 2, անթիւ անհամար բազմութիւն. т. народа: онъ наговорилъ мнѣ чóртову тьму նա ինձ հազար ու մի բան պատմեց. գլուխս. 3, եկ. սլ. բիւր:

Тьминъ տ. Тминъ.

Тьфу տ. Тфу.

Тѣ ,. տ. Тотъ.

Тѣ|леса́ չ. յ. հոգն. մարմին. у нея бога́тыя т. նա փարթամ մարմին ունի. **-лéсно** ւ. մարմնով. **-лéсность** ժ. մարմնականութիւն, մարմնաւորութիւն (հմմտ տ. Духóвность 2): **-лéсный** ած. մարմնաւոր, մարմնական. т—ое наказа́ніе մարմնաւոր պատիժ, ծեծ, գան. **-ло** չ. 1, մարմին. мёртвое тѣло; дрéвніе жгли тѣла́ умéршихъ: небéсныя тѣла́: т. Христóво; пра́здникъ Тѣла Христóва տօն Մարմնոյ և Արեան Տեառն. онъ прéданъ ему́ тѣломъ и душóю նա նորան նուիրուած է հոգով և մարմնով. 2, մարմնեղութիւն, գէրութիւն. лóшадь въ харóшемъ тѣлѣ ձին լաւ է բռնած, 'տուող' է. спада́ть съ тѣла նիհարել, 'լղարել':

Тѣло|грѣ́я, -грѣ́йка, -грѣ́ечка տ. Душегрѣ́я. -грѣ́йка, -грѣ́ечка; **-движéніе** չ. մարմնի. մարմնական շարժում. **-сложéніе** չ. մարմնի, մարմնական կազմութիւն, մարմնակազմութիւն. хорóшаго, дурнóго, крѣ́пкаго т—ія լաւ, վատ, ամուր [մարմնի] կազմութեամբ:

Тѣлохрани́те|ль ած. թիկնապահ, անձնապահ. **-льный** ած. թիկնապահների, -հական անձնապահների -հական:

Тѣль|никъ м. ռմկ. կրծքի խաչ (որ մարդ միշտ մերկ կրծքին կրում է). **-нóй** ած. մարմնի. մսի. т. цвѣтъ մսի գոյն. **-це** նւզ. տ. Тѣло.

Тѣ|нево́й ած. ստուերի, 'շուաքի', շքի. **-ни́стый** ած. ստուերաշատ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ). от—ն. ստուեր տալ (նկարին), ստուերագծել. **-нь** ժ. 1, ստուեր, շուք, 'շուաք'. отдыха́ть подъ тѣнью дéрева: гуля́ть въ тѣни; *тутъ нѣтъ и тѣни сомнѣ́нія այստեղ կասկածի նշոյլ անգամ չկայ. т. въ карти́нѣ; 2, ուրուական. тѣни умéршихъ մեռած մարդկանց ուրուականներ. ца́рство тѣней.

Тѣс|нéніе չ. ճնշելը, -շում, նեղելը. նեղացնելը. **-ненькій** ած. մեղմ. մի փոքր նեղ, անձուկ, նեղլիկ. **-ни́на** ժ. ներճ. նեղ. անձուկ անցք լեռների միջև. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. ճնշել, նեղել, նեղացնել. *ճնշել, հարստահարել. т. непріятеля: **-ся** անդր. 1, նեղուել, նեղ տեղ. նեղ. անձուկ բնակարանում ապրել. т. въ ма́ленькой кóмнатѣ: 2. փոխ. նեղութիւնից. նեղուածքից միմեանց ճնշել, հրքել, հրհռել, զոռով. հազիւ հաց անցնել (ամբոխի միջից). толпа́ тѣсни́лась вокру́гъ негó ամբոխը նորա շուրջը խռնուում էր. **-но** 1. ւ. նեղուած. նեղութեան մէջ. жить т.: тѣснѣе обложи́ть, осади́ть гóродъ աւելի անձուկ կերպով քաղաքը շրջապատել. պաշարել. 2. գերմ. նեղ է. անձուկ է. նեղուածք է. въ цéркви бы́ло т.: здѣсь такъ т., что нéгдѣ я́блоку упа́сть այստեղ այնպէս անձուկ է, որ ասեղ ձգես, գետին չի ընկնի. **-нова́то** ւ. մի փոքր նեղուած. նեղութեան մէջ. **-нова́тый** ած. մի փոքր նեղ. անձուկ, նեղլիկ. **-ность** ժ. նեղութիւն. անձուկութիւն. **-нота́** ժ. նեղութիւն. ճնշում. նեղուածք. **-ный** ած. 1. նեղ, անձուկ. т—ая у́лица: т—ые сапоги́; *въ т—омъ смы́слѣ անձուկ մտքով. имѣ́ть т—ую кварти́ру: 2, սերտ, մօտ, մերձաւոր. т—ая дру́жба: 3, նեղ. դըժուար, ճնշուած. онъ въ т—ыхъ обстоя́тельствахъ.

Тѣ|сто չ. խմոր. **-стова́тый** ած. խըմորաձև. խմորոտ. **-стцо** նւզ. տ. Тѣсто.

Тѣ|шеніе չ. զուարճացնելը, ուրախացնելը, խնդացնելը. **-шить** (-шу -шатъ) ն. զուարճացնել, ուրախացնել, խնդացնել. т. дѣтéй: *т. свой обы́чай իր սովորութեանը մոլութեամբ հետևել. **-ся** անդր. 1. чѣмъ մի բանով զուարճանալ, ուրախանալ, խնդալ. т. охóтою: 2, надъ кѣмъ. на чей счётъ մէկի վերայ ծիծաղել, խնդալ, մէկին ծաղրել, 'մասխարա դնել':

Тюбетá|й м. **-йка** ժ. թաթարական գլխարկ. արախչին:

Тю́|канье չ. թեթև կերպով զարկելը, խփելը, ռախելը. **-кать, -кнуть** 1. ն. ռմկ. թեթև կերպով զարկել, խփել, բախել. 2, չ. խմել. 'զցել', հարբել. онъ здóрово тю́кнулъ; -ся անդր. թեթև կերպով զարկուել, բախուել մի բանի:

Тюкъ м. (հոլ.) հակ (բեռան):

Тю́левый ած. տիւլի(ց). 'շիրիլայի(ց)':

Тюлé|невый ած. փոկի. ծովաշան մորթից. **-непромы́шленность** ժ. փոկորսութիւն. **-непромы́шленникъ** м. փոկորս. **-ній**, ья, ье ած. փոկի. ծովաշան. **-нь** м. 1, կնդ. Phoca vitulina, փոկ, ծովաշուն. *2, դանդաղ, յամրաշարժ, ծոյլ, 'այարկոտ' մարդ:

Тюль м. (ֆր.) տիւլ, 'շիրիլա' (խիստ թեթև, նուրբ և ծակոտկէն գործուածք մի):

Тюльпа́|нный ած. կակաչի. **-нное** -ծ. дéрево բս. Liriodendron tulipifera, կակաչածառ. **-нъ** м. բս. Tulipa, կակաչ:

Тюрба́нъ м. (պրսկ.) տուրբան, գլխի փաթթոց, լոյլ:

Тюре́м||ный ած. բանտի, 'բերդի'. т. домъ բանտ, 'բերդ'. т. сто́рожъ; т—ое закюче́ніе բանտարկում, բանտարգելութիւն. **-щикъ** ա. բանտապահ, բանտի, 'բերդի' վերայ նայող:

Тю́рикъ ա. կոնաձև թղթի պատատ. т. съ орѣхами պատատ, որի մէջ ընկոյզներ կան, ընկոյզներ են ածած:

Тюрьма́ ի. 1, բանտ, 'բերդ'. посади́ть въ т—у; выпустить изъ т—ы; побѣ́гъ изъ т—ы; 2, *հ-ք. բանտարկեալներ:

Тю́ря ի. ջրի կամ կվասի բրդոշ (ջրի կմ կվասի մէջ բրդած և աղ արած հացի պատառներ):

Тютю́нъ, á ա. թեթևաւոր թութուն (վա.ս, ստորին տեսակի):

Тю||фя́къ, á ա. **-фячо́къ**, чка́ նւզ. 1, ներքնակ. 2,* ծոյլ, յոյլ, 'թամբալ', 'ալար-կոտ' և 'դդում', 'սուքոյ' մարդ. **-фячи́шко** ա. նխտ. վատ, անպիտան ներքնակ:

Тя́в||канье չ. հաչելը, հաչոց, հաչիւն. **-кать**, **-кнуть** չ. հաչել. **-куша** ի. ոսոխ շուն:

Тя́га ի. 1, քաշելը, քարշելը. заплати́ть за тя́гу су́дна; *дать тя́гу կծիկը դնել, փախչել, 'պոկ տալ'. 2, քարշողական, ձգողական ոյժ. электри́ческая т. ելեքտրաքարշ, ելեքտրականութեամբ քարշող ոյժ. 3, օդի ոստանք (վառարանի). т. то́пки; 2, շու (տարափոխիկ թռչուններ). եւ որս տարափոխիկ թռչուններ. 5, ծանրութեան կէտ. ծանրութեան ոյժ, ծանրութիւն:

Тя||га́ніе չ. դատ վարելը. **-га́ться** չզք. съ кѣмъ 1, մէկի հետ դատ վարել. 2, մէկի հետ մրցել. гдѣ вамъ съ нимъ т. դուք չէք կարող նորա հետ մրցել:

Тягача́ зада́ть փախչել, 'կծիկը դնել', 'պոկ տալ':

Тя́г||ло́ չ. 1, ծուխ կազմող գիւղացին և իր կինը, ծուխ. «въ Б—ѣ было 2₀0 тягол̃ъ и мужики́ были зажиточные»; 2, հող, վարելահող, հողաբաժին, հողեր (գիւղացուն տուած). 3, հարկ, տուրք, կոռ ու բեգար. **-ло-вый**, **-лый** ած. հարկատու, կոռ ու բեգարի ենթակայ և հողաբաժնի տէր. т. кретья́нинъ.

Тя́го||стно մ. ծանր կերպով, ճնշող, ընկճող եղանակով. *уедине́ніе т. тому́, кто ничего́ не дѣ́лаетъ առանձնութիւնը ընկճող է նորա համար, որ ոչինչ չէ անում. **-стный** ած. ծանր, ճնշող, ընկճող. *т—ая необходи́мость ծանր անհրաժեշտութիւն. **-сть** ի. ծանրութիւն, բեռ. ընկճում, ճնշում. чу́вствовать т. во всёмъ тѣлѣ́ բոլոր մարմնի մէջ ծանրութիւն զգալ, իրան ընկճուած զգալ. быть кому́ въ т. մէկի վզին բեռ դառնալ. посѣще́нія нѣ́которыхъ ли́чностей быва́ютъ въ т. կան մարդիկ, որոնց այցելութիւնները մեզ համար ընկճող են:

Тяго||та́ տ. Тя́гость; **-ти́ть** (-чу́-тя́тъ) ն. 1, ճնշել. 2, ճնշել, ընկճել, նեղացնել, տանջել. это́ -ти́тъ его́ со́вѣсть; кака́я-то та́йна -ти́тъ его́; **-ся** չզք. чѣмъ մի բան ծանր, ընկճող համարել. մի բանից իրան ընկճուած զգալ, տանջուել. онъ -ти́тся свое́ю до́лжностію նա իր պաշտօնից զզուել է, պաշտօնը, ծառայութիւնը նորան շատ է նեղացնում. **-тѣ́ніе** չ. Փիզ. ձգողական ոյժ. ձգողականութիւն. **-тѣ́ть** չ. 1, Փիզ. քաշուել, ձգուել. плане́ты -тѣ́ютъ къ со́лнцу; 2, на комъ, на чёмъ մէկի, մի բանի վերայ ծանրանալ. прокля́тіе -тѣ́етъ на э́томъ до́мѣ; кара́ющая десни́ца Всевы́шняго -тѣ́етъ надъ э́тимъ наро́домъ.

Тягу́мъ, а ա. կռուարար, ամբարիշտ մարդ. дать, зада́ть т—а փախչել, 'կծիկը դնել', 'պոկ տալ':

Тягу||честь ի. առաձգականութիւն, տարածականութիւն, ծաւալողութիւն. **-чій** ած. առաձգական, տարածական, ծաւալող:

Тя||жба ի. **-жебка** նւզ. դատ, դատական վէճ, գործ, գանգատ. завести съ кѣмъ т—бу մէկի հետ դատական գործ յուզել. вы-игра́ть, потеря́ть т—бу; **-жебный** ած. դատի, գանգատի. т—ое дѣ́ло դատական գործ, գանգատ:

Тя||желёнекъ, нька о ած. շատ, **-же-лёхонекъ**, нька, о ած. չափազանց, խիստ դժուար, ծանր. **-желина́** ի. ռմկ. ծանր բան, իր. **-жело́** 1, մ. ծանրութեամբ, ծանր կերպով. т. нагружённый; т. вооружённый; онъ т. танцуетъ; онъ т. боленъ նա ծանր, վտանգաւոր կերպով հիւանդ է. больно́й т. ды́шитъ; 2, ըէմչ. ծանր է, դժուար է. т. мнѣ разстаться съ не́ю; т. слы́шать э́ти упре́ки; у меня́ т. на се́рдцѣ սիրտս նեղացած է. лошадя́мъ о́чень т. тяну́ть суда́ про́тивъ тече́нія; **-желова́тый** ած. մի փոքր ծանր, դժուար. **-желовѣ́сный** ած. ծանր քաշող, կշռող, յաղթ, ծանրակշիռ. **-же-ловѣ́съ** ա. հնք. սիրիրական տայալիոն. **-жёлость** ի. ծանրութիւն. **-жёлый** ած. 1, ծանր. т—ое тѣ́ло; т—ое бре́мя; т. нало́гъ; т—ая пи́ща ծանր, դժուարամարս կերակուր. *имѣ́ть т—ую ру́ку; онъ тяжёлъ на́ но-гу նա յամրաշարժ է. 2, ծանր, դժուար, տաժանելի. т—ая рабо́та; т. человѣ́къ ծանր բնաւորութեան տէր, անտանելի մարդ. т. сло́гъ; т—ая доро́га; т. язы́къ դժուար լեզու. т—ое дыха́ніе ծանր շնչառութիւն. т. нра́въ ծանր, անտանելի բարք, բնաւորութիւն. т. во́здухъ ծանր, խեղդուկ օդ. т. уро́нъ ծանր, մեծ վնաս. т—ое впечатлѣ́ніе ծանր տպաւորութիւն. 3, ծանր, վտանգաւոր. онъ страда́етъ т—ымъ не́дугомъ; т—ая ра́на; т—ое вре́мя; **-желѣ́ть**, от— չ. ծանրանալ. **-жесть** ի. 1, ծանրութիւն. це́нтръ т—и ծանրութեան կենտրոն. т. бре́мени; 2, ծանրութիւն, բեռ. нести́ всю т. дѣ́лъ; т. нало́-говъ; перевози́ть т—и բեռներ փոխադրել. **-жкій** ած. ծանր. т. грѣ́хъ; т—ая вина́; т—ая болѣ́знь; т—ое наказа́ніе; т. уда́ръ; т—ая оби́да; **-жко** մ. ծանր կերպով. т. за-болѣ́ть ծանր, վտանգաւոր կերպով հիւանդանալ:

Тя́жущійся, агося ա. իրւք. դատ մըղող, գանգատաւոր:

Тяжъ ա. փոկ (քեղու):

Тя||ну́тіе չ. տ. քաշը. **-ну́ть** ն. 1, քաշել, քարշել, ձգել. т. вверхъ къ себѣ́; т. въ сто́рону; т. за́ полу; т. су́дно бечево́ю; тя́нущая си́ла ձգող, քաշող ոյժ. въ трубу́ тя́нетъ ծխնելոյզը ծուխը քաշում է. т. про́-волоку նաւթով քաշել. *т. чью -либо сто́рону մէկի կողմը բռնել կմ պահել. *т. одно и то же միեւնոյն բանը կրկնել. т. кого́

въ люди մէկին մարդ շինել. 2, ձգձգել, ուշացնել. *т. дѣло գործը ուշացնել, ձգձգել. 3, տարածել, պարզել, ընդլայնել. т. холстъ; 4, քաշել, կշռել, голова сахару тянетъ десять фунтовъ; 5, քաշել, հանել. насосъ тянетъ воду; 6, դէմ. ցանկութիւն, փափագ ունենալ, ցանկանալ, փափագել. меня́ тя́нетъ итти гуля́ть; тянетъ ко сну քունս տանում է. тя́нетъ съ душй հոգիս քաղում է, սիրտս սաստիկ նողացած է. 7, (ձայնի մասին) ծոր տալ. **-ся** չէզ. 1, ձգուել, տարածուել, ընդլայնել. ко́жа тя́нется կաշին ձգւում է. ребёнокъ тя́нется за игру́шкою մանուկը ձեռքերը մեկնում է դէպի խաղալիքը. 2, երկարել, տևել. вре́мя тя́нется ժամանակն երկարում է. балъ тяну́лся до утра́; голова́ са́хару тяну́лась у меня́ бо́лѣе мѣ́сяца մի գլուխ շաքարը ինձ մի ամսից աւելի բաւականացաւ. 3, կամաց կամաց, միմեանց յետևից ընթանալ. т. вдоль бе́рега; обо́зы тя́нутся по доро́гѣ; вдалй тя́нутся лѣса́ и холмы́—ձգւում, տարածւում են. о́стровъ тя́нется съ юга на сѣ́веръ—ձգւում, տարածուում է. *т. за кѣмъ մէկի հետ ոտք ձգել կմ մեկնել. онъ тя́нется за бога́тыми նա ուզում է հարուստների հետ ոտք մեկնել, հարուստների պէս ապրել. 4, երկարել, ուշանալ, ձգձգուել. дѣ́ло тя́нется; дѣ́ло тяну́лось три го́да.

Тя́||паніе չ. 1, բանելը. զարկելը. 2, գողանալը, 'թռցնելը'. **-пать, -пнуть** ն. 1, բանել. զարկել. т. голово́ю обо что գլուխը մի բանի զարկել. 2, գողանալ, 'թռցնել'. **-пка** է. մի բան կտրելու դանակ. **-пъ да ляпъ** մ. մի կերպ, ոնց որ լինի. т., 10-то́въ кора́бль լաւ թէ վատ, արած է, պատրաստ է:

Тя́||тя, -тька, -тенька ա. նւզ. հայրէկ, հայրիկ ջան:

У.

У, у ռուսաց այբբենի 20-րդ տառն է: Կոչտ ձայնաւոր է, որին համապատասխանում է ю փափուկը: Հնչւում է ինչպէս հայոց ու-ն:

1. **У** նխդ. (սեռկ. հոլ.) 1, մօտ. կշտին, կողքին: сидѣ́ть у окна́ у, ками́на—մօտ. я былъ у сестры́; онъ дожида́лся меня́ у двере́й նա ինձ սպասում էր դռան մօտ. онъ живётъ у своего́ отца́; контра́ктъ, заключённый у нота́ріуса; у нихъ сего́дня ве́черъ նոքա այսօր երեկոյթ ունեն. 2, (հայերէն թարգմանւում է բացառական հոլովով).—ից. спроси́те у отца́ հօրից հարցրէք. укра́сть у кого́ մէկից գողանալ. я купи́лъ эту ло́шадь у бра́та—եղբօրից. кора́бль взя́тый у непрія́теля թշնամուց առած, խլած նաւ. 3, (ցոյց է տալիս պատկանելութիւն և հայերէն թարգմանւում է սեռական հոլովով). но́жки у сту́ла աթոռի ոտները. ру́чка у ча́йника թէյամանի ունկը. 4, (быть էական բայի հետ ցոյց է տալիս ունենալը, լինելը օր.) у него́ (есть) мно́го де́негъ նա շատ փող ունի. у нихъ (есть) го́сти նոքա հիւրեր ունին, նորանց մօտ հիւրեր կան. у меня́ (есть) дурна́я па́мять ես վատ յիշողութիւն ունեմ:

—N B. բառերի հետ միանալով, у-ն ցոյց է տալիս. ա, հեռացում, մեկնում, օր. улетѣ́ть [թռչելով հեռանալ, մեկնել]. убѣжа́ть փախչելով հեռանալ]. уходи́ть գնալ, հեռանալ, մեկնել. բ. իրի մի մասը կտրելը, գզելը, օր. урва́ть մի մասը գզել, 'պոկել'. урѣ́зать մի մասը կտրել, կարճել. գ. գործողութեան աւարտումը, օր. уби́ть սպանել. уколо́ть ծակել[պրծնել]. դ. մի քանի բառերի կատարեալ ձևը, օր. укра́сть գողանալ. умори́ть մեռցնել, սպանել:

II. **У!** ձյ. օ՜հ:

Уба́||вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Убавля́ть, ся; **-вка** է. պակասեցնելը, քչացնելը, նուազեցնելը, կարճելը, կրճատելը, -տում. պակասում, նուազում. **-вле́ніе** չ. պակասեցնելը, քչացնելը, նուազեցնելը. **-вля́ть, -вить** ն. պակասեցնել, քչացնել, նուազեցնել, կարճել, կրճատել. у. длины́ у па́лки գաւազանը կարճել, կարճացնել. э́та ба́лка сли́шкомъ длинна́, на́до -вить её на два фу́та; у. кому́ жа́лованье; у. свой расходы իւր ծախսերը կրճատել. у. воды́ изъ стака́на բաժակի ջուրը պակասեցնել, բաժակը թէ թափել. *у. кому спе́си մէկին նուաստացնել. **-ся** չէզ. պակասել, նուազել, փոքրանալ, քչանալ:

Убаю́||кива́ніе չ. օրօրելով, օրօր, նանա ասելով քնացնելը. **-кивать, -кать** ն. օրօրելով. օրօր, նանա ասելով քնացնել. *у. кого́ льсти́выми обѣща́ніями մէկին անուշ խոստումներով քնացնել:

Убе||рега́ть, -ре́чь (-регу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -рёгъ -гла́, о́; հրմ. -ги́) ն. պահել, պահպանել. **-ся** չէզ. отъ чего́ մի բանից զգուշանալ, իրեն ապահովել. вамъ бу́детъ тру́дно -ре́чься отъ его́ обма́на; -ре́чься отъ воро́въ; не возмо́жно отъ всего́ у.

Уберу́ տ. Убра́ть.

Уби||ва́ніе չ. 1, սպանելը, -նում. 2, ծափծափելը, -փում, ծափելը, -փում, ծեծելը, -ծում. **-ва́ть**, уби́ть ն. 1, սպանել, զարկել. Ка́инъ уби́лъ бра́та; у. бѣ́шеную соба́ку; *э́то извѣ́стіе его́ уби́ло; у. короля́ тузо́мъ թղթխ. մէկանոցով, տուզով թագաւորին զարկել. *у. себя́ рабо́тою աշխատելով հալից ընկնել. деспоти́змъ убива́етъ вся́кое му́жество—սպանում, ոչնչացնում է. 2, ծափծափել, ծափել, ծեծել. у. алле́ю колоту́шкою; **-ся** չէզ. 1, ծանր վիրաւորուել, սպանուել. онъ при паде́ніи уби́лся на смерть; 2, по комъ մէկի համար մորմոքուել, խիստ ցաւել, դարդ անել, հալումաշ լինել, այրուել, 'օղիկ մօղիկ գալ'. 3, իր. սպանուել. уби́тый го́ремъ վշտահար. быть уби́тымъ въ сраже́ніи.

Уби||ра́ніе չ. 1, հաւաքելը, ժողովելը, վերցնելը տեղաւորելը. 2, հնձելը, հարելը. у.

хлѣба„ հունձ. 2, կարգի բերելը, դասաւորելը. զարդարելը. **-ратель, -рательница** ա. Уборщикъ, -щица; **-рать,** убрать, поубрать ն. 1, վերցնել, հաւաքել, ժողովել, տեղաւորել. у. книги со стола; уберите эти вещи; у. со стола սեղանը, 'սեղանէն' վեր քաղել. у. книги въ шкафъ գրքերը պահարան դնել, պահարանում դարսել. 2, ռմկ. կլլանել, լափել, ուտել. *онъ одинъ убралъ четверть телятины նա մենակ հորթի քառորդը կլլեց. 3, տանել, հեռացնել. уберите вещи изъ комнаты; у. въ сторону, съ дороги մի կողմ դնել. должно убрать этотъ хламъ на чердакъ; 4, կարգաւորել, յարդարել, զեղազարդել, կարգի բերել. у. комнату սենեակը վերքաղել. у. комнату картинами, мебелью սենեակը պատկերներով, կահկարասիքով զարդարել. у. церковь եկեղեցին զարդարել, զեղազարդել. у. платье кружевомъ զգեստը ժանեակով, 'ռաշիայով' զարդարել. у. гирляндами ծաղկաշղթայ տերևով զարդարել. у. волосы на головѣ գլխի մազերը կարգի բերել, յարդարել. у. волосы цвѣтами մազերը ծաղիկներով զարդարել. 5, հնձել, հարել. հնձած, հաւաքած խուրձը, խոտը տեղաւորել. у. хлѣбъ, хлѣбъ съ поля; у. сѣно; **-ся** անդր. 1, պատրաստուել, զուգուել, զարդարուել. у. на балъ; 2, съ чѣмъ մի բանի վերջացնել, պրծնել. у. съ хлѣбомъ, съ сѣномъ արտը, խոտը հնձել պրծնել. խուրձը, խոտը տեղաւորել պրծնել. у. съ товарами ապրանքները կապել պրծնել. 3, *գնալ, հեռանալ. у. на тотъ свѣтъ այն աշխարհը գնալ, մեռնել. убирáйся! գնա՛, կորի՛ր, հեռացի՛ր. у. по добру, по здорóву սաղ սալամաթ հեռանալ։

У|бить (-бью -ютъ; -бéй), **ся** ա. Убивáть, ся; **-біеніе** չ. զարկելը, սպանելը. **-біéнный** բյ. ած. սպանուած. **-бійственно** մ. սոսկալի, սարսափելի կերպով, սաստ չափ. это у. скýчно; **-бійственный** ած. սպանիչ, մահացու, մահաբեր, մահառիթ, սոսկալի, զարհուրելի, սարսափելի. у. огонь մահաբեր հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն. у—ая вѣсть սոսկալի, մարդու սպանող լուր, տեղեկութիւն. **-бійство** չ. սպանութիւն, մարդասպանութիւն. умышленное, неумышленное у.; **-бійца** հոր. մարդասպան այր կին։

Убла|жаніе չ. 1, գոհելը, գոհացնելը, երանելը. 2, երես տալը, շոյելը, շողոքորթելը. **-жательный** ած. 1, գոհացուցական. 2, շոյող, շոյիչ. **-жáть, -жить** (-жý -жáтъ) ն. 1, գոհել, գոհացնել. երանել. 2, երես տալ, փաղաքշել, շոյել, շողոքորթել։

Ублю|докъ, дка ա. խառնածին կենդանի, խառնազգի ցեղ. եւ խառնածին մարդ, 'բիճ'. **-дочный** ած. խառնածին, -ծնութեան. **-дство** չ. խառնածնութիւն։

У́бо չ. ռմկ. ոչ. այսպէս, ուրեմն, հետեւապէս։

Убó|гій ած. աղքատ, չքաւոր, չունեւոր, կարօտ, կարօտեալ. **-го** մ. աղքատութեամբ, չքաւորութեամբ, կարօտութեամբ. **-жество** չ. աղքատութիւն, չքաւորութիւն, չունեւորութիւն, կարօտութիւն. *у́мственное у. մտաւոր աղքատութիւն. **-жествовать** (-вую -ютъ) չ. աղքատութեան, չքաւորութեան, կարօտութեան մէջ գտնուել։

Убó|й ա. մորթելը, մորթում, զենում (անասունի). откáрмливать скотину на у.; 2,* սպանդանոց, արիւնհեղութիւն, ջարդ, կոտորած. вести солдатъ на у. զինուորներին սպանդանոց առաջնորդել, կոտորելու տանել. **-ина** է. **-инка** նւզ. եր մորթած անասունի միս, եր, 'թազա' միս. **-йный** ած. մորթելու. откóрмленный у. скотъ բտած անասուն։

Убо|рецъ, рца նւզ. ա. Уборъ; **-ристо** մ. սիրուն [գրով]. писать у.; **-ристость** է. սիրունածութիւն. **-ристый** ած. սիրուն (գիր, տպի տառեր). **-рка** է. 1, հունձ (հացի, խոտի). խուրձը, խոտը տեղաւորելը. 2, ուղղելը, դասելը, յարդարելը. у. волосъ; 3, հաւաքելը, կապելը. у. товáровъ; 4, վեր քաղելը, յարդարելը, զարդարելը. у. кóмнаты; 5, զարդ, զարդարանք (զգեստի). **-рная,** ой է. զգեստարան, հագնուելու, արդուզարդի, տուալէտի սենեակ. **-рный** ած. արդուզարդի, տուալէտի. у. столикъ; **-рчивость, -рчивый** ա. Убористость, -ристый; **-рщикъ** ա. **-рщица** է. մի բան սարքող, կարգի բերող, յարդարող այր, կին. **-ръ** ա. զարդ, զարդարանք, զգեստ. головнóй у. գլխազարդ, գլխի զարդ, զարդարանք, խոյր։

Убра|ніе չ. ա. Уборка; **-нство** չ. զարդ, զարդարանք. զարդի, զարդարանքի իրեր, առարկաներ. у. кóмнатъ սենեակների կահաւորութիւնը. **-ть** (уберу -рутъ; անց. убрáлъ -ла, о; հրմ. убери), **ся** ա. Убирáть, ся.

Убру|съ ա. **-сецъ,** сца նւզ. 1, գլխի աղլուխ, (մետաքս շեղ) գլխի փաթթոց (նախկին ռուսներից). եկղ. ձեռնալուա, թաշկինակ, որի վրայ նկարած է Յիսուսը փշէ պսակով. 2, ականակուռ կամ մարգարտազարդ շրջանակ սուրբ [կոյսերի պատկերի։

Убуду ա. Убыть.

Убы|вáніе չ. 1, պակասելը, -սում, նուազելը, -զում, կարճանալը. 2, թողնելը, դուրս գալը (որև է հրամարկութիւնից). **-вать,** чь չ. 1, պակասել, նուազել, կարճանալ. дни -вáютъ օրերը կարճանում են. водá въ рѣкѣ́ -ваетъ գետը նուազում, բարակում է. у негó убыло спéси նա սնափառացել, ձայնը կտրել է. мóре -ваетъ ծովը տեղի է տալիս, նուազում է. 2, թողնել, դուրս գալ (որևէ հրամարկութիւնից). онъ у́былъ նա հեռացել է. **-лóй** ած. 1, պակասած, նուազած, կարճացած. у—áя водá բարակ[ացած] ջուր. 2, հեռացած, գնացած. у. солдáтъ ծառայութիւնից արձակուած զինուոր. -(у́бы) **ль** է. պակասում, նուազում, կարճում, (ջրի) բարակելը, պակաս, պակասորդ, կորուստ, (օր. քաշի, կշռի). водá пошлá на у́. ջուրը, գետը բարակում, նուազում է։

Убы́то|къ, тка ա. **-чекъ,** чка նւզ. կորուստ, վնաս, զեան. *понестѝ у. վնաս կրել. продáть въ у. վնասով ծախել. причинѝть у.; возмѣстѝть у. վնասը փոխարինել. ввестѝ когó у. մէկին վնասի մէջ գցել. счётъ прибылéй и убыткóвъ; **-чить** (-чу -чатъ), изуб— ն. ռմկ. когó մէկին վնասել, վնասի մէջ գցել. **-чно** մ. վնասով. **-чность** է. վնասակարութիւն, վնաս, զեան տալը. **-чный** ած. վնասակար, վնասաբեր, վնաս, զեան, կորուստ բերող, ոչ ձեռնտու։

Убы́ть (убýду -дутъ; անց. у́былъ -ла, о; հրմ. убýдь) ա. Убывáть.

Убью *ա.* Убить.

Убѣ|гать, -жать *չ.* 1, փախչել. у. изъ тюрьмы; арестантъ -жалъ; у. за границу; 2, փախչել, խուսափել, խոյս տալ, խորշել. у. порочныхъ людей; **-(ѣ)гаться** *անդր.* վազելուց, վազելով յոգնել, դադրել, վաստակել. **-гу** *ա.* Убѣжать.

Убѣ|дительно *մ.* 1, համոզիչ կերպով, եղանակով. у. говорить; 2, թախանձանօք, -ձագին. просить у. թախանձել. **-дительность** *ի.* 1, համոզիչ լինելը, համոզելու ոյժ, կարողութիւն. 2, թախանձանք. **-дительный** *ած.* 1, համոզիչ. у. тонъ; у—ая причина; у—ое доказательство; 2, թախանձագին. у—ая просьба; **-дить** (-джу -дятъ), **ся** *ա.* Убѣждать, ся.

Убѣжать (-ѣгу -жишь -гутъ; -ѣги) *ա.* Убѣгать.

Убѣ|ждать, -дить *ն.* յորդորել, համոզել. я -ждалъ его сдѣлать это—յորդորում էի։ я -дилъ его сдѣлать это—համոզեցի. я не могъ -дить его въ этомъ; его доводы -дили меня; **-ся** *անդր.* համոզուել. онъ убѣдился въ этомъ; -диться чьими доводами; **-жденіе** *չ.* 1, համոզմունք. дѣйствовать по у—ію; быть въ полномъ у—іи կատարելապէս համոզուած լինել. 2, յորդորելը, -րում, համոզելը, -ղում. даръ у—ія; **-ждённо** *մ.* համոզուած, համոզմամբ. ораторъ говорилъ складно, у., горячо; **-ждённый** *ած.* համոզուած, համոզմունքով։

Убѣжище *չ.* ապաստան, ապաստանարան, ապաստարան, պատսպարան. дать кому у., *сомнѣніе есть бурное море, единственнымъ у—емъ отъ котораго является вѣра.

Убѣ|лённый *էյ. ած.* սպիտակացած. у—ая серебряною сѣдиною голова старика; у. сѣдиною старикъ; **-леніе** *չ.* սպիտակացնելը. **-ливать, -лять, -лить** (-лю -лятъ) *ն.* սպիտակացնել. **-ся** *անդր.* սպիտակել, սպիտականալ։

Ува|жаемый *ած.* յարգելի. у. господинъ; **-жать** *ն.* յարգել, մեծարել. онъ заставляетъ у. себя; я -жаю его честность, его талантъ; его очень -жаютъ при дворѣ; у. кого, чьи заслуги; **-женіе** *չ.* յարգանք, մեծարանք. имѣть, питать къ кому у. դէպի մէկը յարգանք ունենալ, տածել. онъ въ большомъ у—іи նա մեծ յարգանք է վայելում. онъ не пользуется никакимъ уваженіемъ; въ у. къ его заслугамъ 'ի յարգանս նորա մատուցած ծառայութիւնների. пріобрѣсти всеобщее у.; изъ у—ія къ вамъ ձեզ յարգելով. принять въ у. յարգել, յարգելի գտնել. относиться къ кому съ у—емъ; **-жительность** *ի.* յարգարժանութիւն. ուշադրութիւն. **-жительный** *ած.* յարգելի, յարգարժան, ընդունելի, ուշադրաւ. **-жить** (-жу -жатъ) *ն.* յարգել, յարգանքի արժանի համարել կամ գտնել. онъ уважилъ мою просьбу, мои требованія.

У'валень, льня *ա.* դանդաղկոտ, 'թամբալ' 'անգալ' մարդ, 'թրջուած' մարդ։

Ува|ливать *ն.* 1, (-лять) լաւ, բաւ հարկին շարել, ծեծել, պատրաստել (թաղիք, մահուդ). 2, (-лить) *ռմկ.* ծուռ, թեք կերպով դարսել, կիտել. **-ся** *անդր.* ծռուել, թեքուել, վայր ընկնել. **-листый** *ած.* խոշոր ու բարտ, թմբաշատ, թեք կերպով ցածրացող. **-лить** (-лю -лятъ), **ся** *ա.* Уваливать, ся 2; **-лъ** *ա.* *ռմկ.* թեթեւ թափ, թեքութիւն, թեք, շեղ տեղ (հողի), թումբ. **-лять** *ա.* Уваливать 1.

Ува|ривать, **-рить** (-рю -рятъ) *ն.* լաւ, բաւ հարկին եփել. **-ся** *անդր.* 1, լաւ, բաւականաչափ եփուել. 2, եփուելով պակասել, քչանալ, քաշից, քանակութիւնից կորցնել. **-рка** *ի.* լաւ, բաւ հարկին եփելը։

Уваровитъ *ա.* *հնք.* ouvorovite, ուվարովիտ, սիլիկատական կարկեհան (հանքար)։

Уваръ *ա.* եփուելուց, եփելիս պակասած մաս, քանակութիւն։

Уве|деніе *չ.* [տուն] տանելը. **-ду** *ա.* Увести.

Уве|зеніе *չ.* [ոչ ոտով, այլ սայլով, նաւով եւն] տանելը. **-зти, -зть** (-зу -зутъ; *անց.* увёзъ -езла, ó; *հրմ.* зи) *ա.* Увозить.

Увели|ченіе *չ.* մեծացնելը, -ցում, մեծանալը. у. наказанія պատիժը խստացնելը. у. семейства ընտանիքի շատանալը. **-чивательный** *ա.* Увеличительный; **-чивать, -чить** *ն.* 1, մեծացնել, շատացնել, աւելացնել. у. свой доходъ, своё имѣніе—աճեցնել, մեծացնել. у. домъ, садъ տունը, պարտէզը մեծացնել, ընդարձակել. это -чиваетъ вину; у. наказаніе պատիժը խստացնել. микроскопъ -чиваетъ предметы—մեծացնում, մեծ է ցոյց տալիս. 2, մեծացնել, չափազանցնել. молва -чиваетъ происшествія; онъ всё -чиваетъ; **-ся** *անդր.* մեծանալ, շատանալ, աճել. это -чивается въ объёмѣ; состояніе его всё -чивается и -чивается; **-читель** *ա.* **-чительница** *ի.* մեծացնող, աճեցնող այր, կին. **-чительный** *ած.* մեծացնող, աճեցնող. у—ое стекло խոշորացոյց. у—ое имя *քեր.* յաւելական անուն. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** *ա.* Увеличивать, ся.

Увернуть, ся *ա.* Увёртывать, ся.

Увёр|тка *ի.* 1, փաթաթելը, -թում. 2,* հնարք, խորամանկութիւն. къ чему эти у—и, говорите со мной откровенно; **-тливость** *ի.* հնարագիտութիւն, հնարիմացութիւն, ճարպկութիւն, 'ֆանդ', խորամանկութիւն, խարդախութիւն. **-тливый** *ած.* հնարագէտ, հնարիմաց, ճարպիկ, 'ֆանդով', խորամանկ, խարդախ. *очень ужъ онъ увёртливъ; **-тываніе** *չ.* փաթաթելը. **-тывать, -тѣть** (-чу -тятъ; -ти), -нуть *ն.* փաթաթել (մի բանով, մի բանի մէջ). **-тываться** 1, (**-тѣться**) *անդր.* մի բանով, մի բանի մէջ փաթաթուել. 2, (-нуться) *անդր.* отъ чего մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել. приказъ ясенъ, не приходится у.

Увертюра *ի.* (*ֆր.*) *երժ.* նախերգանք։

Увесе|леніе *չ.* 1, ուրախացնելը, խնդացնելը, զուարճացնելը. 2, ուրախութիւն, խնդութիւն, զուարճութիւն. **-литель** *ա.* **-лительница** *ի.* ուրախացնող, խնդացնող այր, կին. **-лительно** *մ.* ուրախացնելով, զուարճացնելով, ուրախալի. զուարճալի, եղանակով. **-лительный** *ած.* ուրախացնող. զուարճացնող, ուրախութեան, զուարճութեան. **-лять, -лить** (-лю -лятъ) *ն.* ուրախացնել,

խնդացնել, զուարճացնել. **-ся** անդ. ուրախանալ. խնդալ. զուարճանալ։

Увe|сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ: անց. увёлъ -ела́, ó, հրմ. -ди́) տ. Уводи́ть.

Уви|ва́ніе չ. տ. բայ. **-ва́ть**, -ть ն. что чѣмъ մի բան մի բանով փաթաթել. մի բանի շուրջը մի բան փաթաթել. պատատել. **-ся** անդ. около кого́, за кѣмъ մէկի շուրջը պտոյտ տալ. մէկին շնորհանալ. մէկին փաղաքշել. շողել. խնամ անել. «какъ она́ хороша́! смотри́те, какъ за ней увива́ются и молоды́е, и ста́рые:» **-вка** է փաթաթելը. -թում. պատատելը. -տում

Увида́ть և **уви́дѣть** (-жу -дятъ) ն. տեսնել. նկատել. уви́димъ, согласи́тся ли онъ на э́то; све́рху горы́ уви́дѣли го́родъ. **-ся** փոխ. միմեանց հետ տեսնուել, տեսակցութիւն ունենալ։

Уви́|ливаніе չ. ճարպիկ կերպով խուսափելը. ազատուելը. պրծնելը. **-ливать -льну́ть** չ. ճարպիկ կերպով խուսափել. խույս տալ. ազատուել պրծնել։

Уви́ть (увью́ -ю́тъ: անց. уви́лъ -ла́, ó; հրմ. уве́й), **ся** տ. Увива́ть, ся.

Увла|жа́ть, -жить ն. թրջել, թացել. ոռոգել. у. кого́ слеза́ми: **-же́ніе** չ. թրջելը. -ջում. թացելը. -ցում. ոռոգելը, -գում. **-жи́ть** (-жу -жа́тъ) տ. Увлажа́ть.

Увле|ка́тельно մ. զրաւիչ. հրապուրիչ կերպով. հրապուրով. **-ка́тельность** է. զրաւչութիւն. հրապոյր. **-ка́тельный** ած. զրաւիչ. հրապուրիչ. զմայլիչ. **-ка́ть**, -чь ն. 1. [զօռով. քաշելով] տանել. тече́нія увлекли́ кора́бль; онъ увлёкъ за собо́ю весь свой полкъ, при кли́кахъ...; гнѣвъ увлёкъ его́ ողջախոհութիւնից հեռուն մղտեց. 2.* զրաւել. հրապուրել, յափշտակել. զմայլեցնել. **-ся** անդ. հրապուրուել. յափշտակուել, զմայլուել. **-че́ніе** չ. 1. [զօռով]տանելը, քաշելը. 2.* հրապոյր. հրապուրանք. у—ія мо́лодости: ю́ношеству тру́дно удержа́ться отъ у-ій: **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ: անց. увлёкъ -екла́, ó; հրմ. -ки́), **ся** տ. Увлека́ть, ся.

Уво|ди́ть (-жу́ -о́дятъ), увести́, увёсть ն. [տանել] 1. տանել. 2. գողանալ. յափշտակել, փախցնել. у меня́ увели́ двухъ лошаде́й: **-дка** է.տ. Уво́дъ: **-дчикъ** ա. [մէկին. մի բան] տանող. յափշտակող. փախցնող այր, կին. **-дъ** ա. տանելը. յափշտակելը. փախցնելը։

Уво|зи́ть (-жу́ -о́зятъ). увезти́, увёзть ն. [ոչ ոտով, այլ սայլով ևն] 1. տանել. онъ уво́зитъ жену́ въ дере́вню: 2. յափշտակել, փախցնել. առևանգել у. дѣ́вушку изъ роди́тельскаго до́ма; **-зъ** ա. տանելը, յափշտակելը. -կում, փախցնելը, առևանգելը, -գում։

Уво|ла́кивать, -ло́чь ն. քարշելով, քարշ տալով տանել, հեռացնել։

Уво́|ленный, аго ա. (въ отста́вку) պաշտօնաթող. պաշտօնից ազատ կացուցած. արձակուած ոմն. **-лить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Увольня́ть, ся.

Уволо́чь (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ло́къ -локла́, ó; հրմ. -локи́) տ. Увола́кивать.

Уволь|не́ніе չ. արձակելը, -կում. у. отъ слу́жбы, отъ до́лжности: у. въ о́тпускъ արձակուրդ տալը. որոշ ժամանակով արձակելը. у въ отста́вку պաշտօնից [ընդմիշտ] արձակելը. **-ни́тельный** ած. արձակման. արձակուրդի. **-ня́ть**. уво́лить ն. 1, արձակել. у. отъ слу́жбы, отъ до́лжности; у. въ отста́вку պաշտօնից [ընդմիշտ] արձակել, ազատ կացուցանել. у. въ о́тпускъ արձակուրդ տալ. որոշ ժամանակով արձակել. 2. ազատել уво́льте меня́ отъ э́того: уво́льте меня́ отъ ва́шихъ замѣча́ній: **-ся** կր. արձակուել. тако́й-то увольня́ется отъ занима́емой имъ до́лжности: тако́й-то -ня́ется въ о́тпускъ на три мѣ́сяца: тако́й-то -ня́ется въ отста́вку по проше́нію, по болѣ́зни.

Уворова́ть (-ру́ю -ютъ) տ. Укра́сть.

Увраче|ва́ть, **ся** տ. Врачева́ть, ся.

Увы́ ձ. աւա՜ղ. ափսո՜ս. եղո՜ւկ։

Увью́ տ. Уви́ть

Увѣ|доми́тельный ած. ծանուցողական. տեղեկատու. ազդարարական. у—ое письмо́ ազդ **-до́мить** (-млю -мятъ) տ. Увѣдомля́ть: **-домле́ніе** չ. ծանուցանելը. -ցում, տեղեկացնելը, -ցութիւն, ազդ. **-домля́ть**, -до́мить ն. кого́ о чёмъ մէկին մի բան ծանուցանել, տեղեկացնել. իմացնել. իմաց տալ, հաղորդել. онъ увѣ́домилъ меня́ о свое́й жени́тьбѣ: увѣ́домьте меня́ о получе́ніи моего́ письма́: -мля́ю васъ объ э́томъ.

Увѣковѣ|че́ніе չ. յաւերժացնելը. անմահացնելը. **-чивать**, **-чить** (-чу -ча́тъ) ն. յաւերժացնել, անմահացնել. **-ся** անդ. յաւերժանալ։

Увѣн|ча́ніе չ. պսակելը. -կում. **-чивать**, **-ча́ть** ն. պսակել. **-ся** անդ. և կր. պսակուել. *быть увѣ́нчаннымъ ла́врами; чело́ его́ увѣ́нчано ла́врами.

Увѣ|ре́ніе չ. հաւաստիացում, հաւաստիք, հաւաստիացնելը. у—ія въ дру́жбѣ, въ вѣ́рности հաւաստիացում բարեկամութեան. հաւատարմութեան մասին. по у—іямъ свидѣ́телей վկաների ասելով. въ у. чего́ իբրև առհաւատչեայ մի բանի. **-ренность** է. վստահութիւն, հաստատ համոզմունք, հաւաստիք. աներկբայութիւն. говори́ть съ у—ію համոզուած խօսել. мои́ подозрѣ́нія обрати́лись въ у. իմ կասկածներս համոզմունքի փոխուեցան: я сдѣ́лалъ э́то въ у—и, что... ես այդ արի, համոզուած լինելով, որ...: **-ри́тельно** մ. հաստատապէս, հաստատ կերպով, հաւաստիաբար. **-ри́тельный** ած. հաստատ, հաւաստի. ապահով, համոզիչ. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. հաստատապէս հաւատալ. **-ря́ть**, **-рить** (-рю -ря́тъ) ն. հաւատացնել. հաւաստիացնել. համոզել.-ря́ю васъ въ э́томъ հաւատացնում եմ, որ այդպէս է. у. кого́ въ свое́й дру́жбѣ: онъ -ря́лъ его́, что... նա նորան հաւատացնում էր, որ... онъ увѣ́рилъ его́, что... նա նորան համոզեց, որ... я -рилъ его́ въ и́стинѣ э́того собы́тія ես նորան համոզեցի, որ այդ ճշմարիտ իրողութիւն է. **-ся** անդ. հաւաստիանալ, համոզուել. я увѣ́рился въ его́ неви́нности ես համոզուեցայ, որ նա անմեղ է. бу́дьте увѣ́рены, что э́то сдѣ́лается հաւատի եղէք, որ կլնի. увѣ́рены ли вы въ э́томъ человѣ́кѣ արդեօք ապահով էք

այդ մարդու մասին. ապաճոխապէս, հատկապէս ճանաչում էր նորան:

Увѣ|систый ած. ծանր, ծանրակշիռ, յաղթ. **-сить** (-шу -сятъ), **ся** տ. Увѣшивать, ся.

Увѣтъ ա. եկ. ււ. յորդորում, յորդորանք:

Увѣ|чить (-чу -чатъ), изув—ն. խեղել, խեղ, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել. **-чный** ած. հաշմ, հաշմանդամ, խեղ, խեղանդամ. 'սախատ'. **-чье** չ. հաշմութիւն, հաշմանդամութիւն, խեղութիւն. 'սախատութիւն':

Увѣ|шивать, ся, -шать, ся տ. Обвѣшивать, ся.

Увѣ|щавать (-ваю -ютъ), -щать ն. յորդորել. у. кого жениться; **-щаніе** չ. յորդորելը, յորդորում, -անք. духовное у. հոգևոր խրատ. **-щатель** ա. **-щательница** է. յորդորող, խրատող այր, կին. **-щательный** ած. յորդորող, -րական, խրատիչ, -տական. у—ое посланіе ածռ. յորդորակ. խրատական թուղթ, շրջաբերական, կոնդակ. **-щать** տ. Увѣщавать: **-щеваніе, -щевать** (-ваю -ютъ; -вай) տ. Увѣщаніе, -щавать.

Увя|даніе չ. թառամելը. -մում, թարշամելը. -մում, թօշնելը. -նում. խամրելը. -րում. **-дать**. -нуть չ. թառամել, թարշամել. թօշնել. խամրել. красота -даетъ какъ цвѣтокъ.

Увя|зать (-жу -жутъ) I. (увязнуть) չ. խրուել, թաղուել. лошадь увязла въ грязи; II. տ. Увязывать: **-зить** (-жу -зятъ) ն. խրել. թաղել (ցեխի, ճահճուտի մէջ): [րր]:

Увя|зка է. պատատելը, կապելը (պարան-

Увя|знуть (անց. -зъ -зла, о) տ. Увязать I.

Увя|зочный ած. [պարանը] կապելու. **-зываніе** չ. կապելը. **-зывать**, -зать ն. պատատել. փաթաթել. կապել (պարանով). **-ся** անդր. за чѣмъ մի բանից փաթաթուել, բռնել. за кѣмъ մէկին բռնել ու բաց չթողնել, մէկից կպչել. մէկի փէշից բռնել:

Увя|лый ած. թառամած, թարշամած, թօշնած. խամրած. **-нуть** (անց. -лъ -ла. о և -нутъ -ла, о) տ. Увядать.

Уга|дать տ. Угадывать; **-дка** է. գուշակելը. -կում. իմանալը. **-дчикъ** ա. **-дчица** է. մի բան գուշակող, իմացող այր. կին. **-дъ** ա. տ. Угадка; на у. տ. Наугадъ: **-дываніе** չ. գուշակելը. իմանալը. **-дывать**. -дать ն. գուշակել. իմանալ. угадайте, что я сдѣлалъ; у. чьи намѣренія մէկի մտադրութիւնը, դիտաւորութիւնը գուշակել, իմանալ, հասկանալ:

Уга|рно բեր. ածխահոտ է կանգնած. въ комнатѣ у.: **-рный** ած. ածխահոտով լի. **-ръ** ա. 1. ածխահոտ. смерть отъ у—а: 2. արբեցմունք. արբեցողութիւն. կորուստ (հայած մեղաւորի կեանք. բանտարկութեան):

Уга|саніе չ. հանգչելը. մարելը, շիջանելը. **-сать, -снуть** չ. հանգչել, մարել. շիջանել. *онъ угасъ на рукахъ своихъ друзей—մարեց. անշիջաւ. этотъ родъ -саетъ այս տոհմը անճետ է լինում:

Угащивать, угощать, угостить ն. հիւրասիրել. հիւրընկալել. մեծարել:

Угла|живать, -дить (-жу -дятъ) ն. հարթել, հաւասարել, 'դզել', ողորկել. **-ся** անդր. հարթուել, հաւասարուել. 'դզուել', ողորկուել:

Угластый ած. անկիւնաւոր: [կուել:

Угле|водородный տ. Углеродисто-водородный: **-жженіе** չ. ածուխ անելը կամ պատրաստելը, 'ածուխ անելը'. **-кислота** է. քիմ. ածխաթթու. բնածխատ. **-кислый** ած. ածխաթթուային. բնածխատային. у—ая соль բնածխատ (ածխածնուտ) աղ. **-копъ** ա. [քար]ածխահատ. [քար]ածխահան:

Углепромышлен|никъ ա. [քար]ածխագործ. [քար]ածխահանքատէր. **-ность** է. [քար]ածխագործութիւն, [քար]ածխի արդիւնաբերութիւն:

Углеро|дисто-водородный ած. քիմ. ածխաջրածնային. **-дистый** ած. քիմ. ածխածնոտ. **-дный** ած. քիմ. ածխածնային. **-дъ** ա. քիմ. ածխածին. բնածուխ:

Углесодержащій ած. եռերր. [քար]ածուխ պարունակող. [քար]ածխաբեր:

Угло|ватость է. 1. անկիւնաւորութիւն. *2. անտաշութիւն. կոշտութիւն. անճոռնութիւն (ձևերի). **-ватый** ած. 1. անկիւնաւոր. 2.* անտաշ, կոպիտ. անճոռնի. у—ыя манеры; **-вой** ած. անկիւնի. -նային. անկիւնում գտնուող. у. домъ; у—ые зубы ժանիքներ. **-измѣреніе** չ. մաթմ. անկիւնաչափութիւն. **-мѣръ** ա. անկիւնաչափ:

Углу|бить (-блю -бятъ), **ся** տ. Углублять, ся: **-бленіе** չ. 1. խորացնելը. -ցնում. у. канала: 2. ծովգ. սուզում, ընկղմում. у. судна: 3.* խորասուզուելը. -զում. 4. խորշ. у. въ стѣнѣ: **-блять**. -бить ն. 1. խորացնել. у. ровъ: 2. խորասուզել. у. умъ въ науки; **-ся** անդր. 1. սուզուել. ընկղմուել, խրուել. թաղուել. лодка углубилась въ песокъ: 2.* խորասուզուել. у. въ науку.

Угля|дѣть (-жу -дятъ) ն. за кѣмъ մէկի մասին հոգալ, աչք պահել. մէկին նայել:

Угнать (угоню -онятъ: անց. -налъ -ла. о: հրմ. угони), **ся** տ. Угонять, ся.

Угне|сть (-ту -тутъ: անց. угнёлъ -ла. о: հրմ. -ети) տ. Угнетать: **-татель** ա. **-тательница** է. ճնշող. հարստահարող, կեղեքող այր, կին. հարստահարիչ. կեղեքիչ. **-тать**. -сть ն. 1. սեղմել. սխմել. ճնշել. 2.* ճնշել. հարստահարել. կեղեքել. **-теніе** չ. 1. սեղմելը, -մում, սխմելը. -մում. ճնշելը. -շում. 2. ճնշելը, -շում, հարստահարելը. -րում, հարստահարութիւն, կեղեքելը. -քում:

Угнѣздиться տ. Гнѣздиться 2.

Угоб|жать, -зить (-жу -зятъ) ն. եկ. ււ. 1. պարարտել. աղբել. 2. հարստացնել **-ся** անդր. 1. պարարտուել. աղբուել. 2. հարստանալ:

Уго|вариваніе չ. յորդորելը. ում. համոզելը. -զում. **-варивать. -ворить** (-рю -рятъ) ն. յորդորել. համոզել. я уговаривалъ его сдѣлать это ես նորան յորդորում էի այդ անել. я уговорилъ его сдѣлать это ես նորան յորդորեցի. համոզեցի այդ անել. **-ся** անդր. պայմանաւորուել. պայման կապել. համաձայնուել. համաձայնութիւն կայացնել. мы уговорились ѣхать вмѣстѣ; -риться въ цѣнѣ գինը որոշել, 'կտրել'. **-ворный** ած. պայմանի, պայմանով որոշուած, նշանակուած. **-ворщикъ** ա. ռմկ. յորդորող,

-րիչ. **-во́ръ** ա. **-во́рецъ**, рца *նւզ.* **1**, *պայման, պայմանադրութիւն, համաձայնութիւն.* дать что съ у—омъ *մի բան պայմանով տալ.* э́того не́ было въ у—ѣ; обою́дный у. *փոխադարձ համաձայնութիւն.* **2**, *յորդորանք.* онъ не подда́ётся ни на какі́я у—ы.

Уго́||да է. *հաճոյք, գոհութիւն.* въ у—у *՚ի հաճոյս, հաճութիւն, գոհութիւն պատճառելու համար.* **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. Уго-жда́ть; **-дливость** է. *հաճոյակատարութիւն, պատրաստակամութիւն.* **-дливый** ած. **1**, *հաճոյակատար, պատրաստակամ, սիրալիր.* **2**, *շողոքորթ, քծնող, քսու.* **-дникъ** ա. *հաճոյակատար, պատրաստակամ, սիրալիր մարդ.* да́мскій у. *կնահաճոյ մարդ.* у. Бо́жій, свя-то́й *Աստուածահաճոյ մարդ, այր Աստուծոյ, սուրբ, արդար մարդ.* **-дница** է. *հաճոյակատար, պատրաստակամ, սիրալիր կին, աղջիկ.* **-дничать** չ. *աշխատել հաճոյանալ. քծնիլ.* **-дничество** չ. *հաճոյակատարութիւն, ստորաքարշութիւն, ծառայամտութիւն.* **-дно** բնմկ. *հաճելի է.* какъ вамъ у. *ինչպէս ձեզ հաճելի է, ինչո՛ւ էս կամենաք.* кого́ вамъ у. *ո՞ւմն էք ցանկանում.* что вамъ у.? *ի՞նչ կը բարեհաճէք, ի՞նչ էք կամենում.* не у. ли вамъ ча́ю? *թէյ չէ՞ք հաճիր.* Бо́гу у. бы́ло его́ на-каза́ть *Աստուած կամեցաւ նորան պատժել.* ско́лко душѣ́ у. *որքան քեզ ցանկալի է, որքան սիրտդ կամենայ.* **-дность** է. *հաճութիւն, հաճոյք, բաւականութիւն.* ему́ въ у. *՚ի հաճոյս նորա.* **-дный** ած. **1**, *յարմար, պատշաճ, պատեհ, օգտակար.* **2**, *ախորժելի, ցուցեկան, ցանկալի.* **-дье** չ. *պիտանի, օգտաւէտ տեղ, հող.* уго́дья յ. *հողեր, կալուածամասեր, ագարակամասեր.* полевы́я уго́дья *հողեր, մառնյահողեր.* лѣсны́я уго́дья *անտառներ.* **-жда́ть**, -ди́ть **1**, չ. кому́, на кого́ [*աշխատել*] *մէկին հաճոյանալ, մէկի ‹խաթրը առնել›, մէկին գոհացնել.* у. нача́льникамъ; онъ угожда́етъ ей во всёмъ: онъ -жда́лъ всѣ́мъ, но не угоди́лъ никому́ *նա աշխատում էր բոլորին էլ հաճոյանալ, բոլորի սիրտն էլ շահել. բայց ոչ որի չկարողացաւ գոհացնել.* на него́ не -ди́шь *նորան չէ կարելի գոհացնել, նա միշտ դժգոհ է.* на всѣ́хъ не -ди́шь; **2**, ն. *զարկել, խփել, ձգել, ադել.* онъ угоди́лъ его́ ножо́мъ въ грудь *նա դանակով նորա կրծքին զարկեց.* онъ -ди́лъ его́ ка́мнемъ въ висо́къ; **3**, չ. куда́ *մի տեղ ընկնել.* -ди́ть въ ровъ; -ди́ть въ тюрьму́; **4**, ն. кого́ куда́ *մէկին մի տեղ ձգել, ադել.* -ди́ть кого́ въ ровъ: **-жде́ніе** չ. *հաճոյանալը. հաճոյակատարութիւն. հաճույք. բաւականութիւն։*

Уго||лёкъ, лька́ ա. **-лёчекъ**, чка *նւզ. պստիկ ածուխ.* онъ ему́ запла́титъ на то́мъ свѣ́тѣ горя́чими уголька́ми *նա նորան բան չի տայու։*

Уголо́в||ность է. *ծանրութիւն (ոճրի, ոճրագործութեան). քրէականութիւն.* **-ный** ած. *քրէական, ծանր, շատաշար. ամենածանր պատժի արժանի. ոճրային.* у—ое престу-пле́ніе *ոքէական. ծանր ոճիր, ոճրագործութիւն.* у—ое дѣ́ло *քրէական գործ, դատ.* у—ые зако́ны *քրէական օրէնքներ.* у—ая па-ла́та, у. судъ *քրէական կմ ոճրայինին ատեան, դատարան.* у—ое пра́во *քրէական իրաւունք* (*հկռկր տ.* Гражда́нское пра́во); у—ое на-каза́ніе *քրէական, ծանր պատիժ.* **-щина** է. *քրէական, ծանր յանցանք, ոճիր, ոճրագործութիւն. քրէական, ծանր գործ։*

У́||голъ (*սեռկ.* угла́; յ. углы́, о́въ) ա. **-голо́къ**, лка́, **-голо́чекъ**, чка *նւզ. անկիւն.* у́. до́ма *տան անկիւնը, ‹քունջը›.* поста́вить въ у́. *անկիւնում կանգնեցնել.* на углу́ у́лицы; у́ треуго́льника; у́. зрѣ́нія *տեսողութեան անկիւն.* вну́тренній у́. гла́за *կզմխ. ակնադրիւր.* кра́сный у́ ко́мнаты *տան գերադաս անկիւնը (ուր դնում են սուրբ պատկերները).* загну́ть у́. въ кни́гѣ *գրքի անկիւնը ծալել.* *имѣ́ть свой у́. *իր համար մի անկիւն, մի ‹քունջ›, ընակարան ունենալ.* *непоча́тый у́. чего́ -ли́бо *կայտ, շեղջ, մեծ քանակութիւն որևէ բանի։*

У́го||ль, у́гля ա. (յ. у́гли, ле́й, ля́мъ… և у́голья, -льевъ -льямъ…) *ածուխ. ‹անձող›.* древе́сный у́. *փայտածուխ. գործելի.* ка́мен-ный г. *քարածուխ.* жи́рный. смоли́стый у́. *թանձրածուխ.* горя́щіе у́гли *վառած ածուխ.* *стоя́ть *կմ* сидѣ́ть какъ на у́гольяхъ *տագնապի մէջ գտնուել, խիստ անհանգիստ լինել.* жечь у́. *ածուխ անել, ‹անձող անել›.* **-лье** չ. հ—ք. *ածուխ, քարածուխ, փայտածուխ։*

Уго́льникъ ա. **1**, *անկիւնաչափ (գործիք).* **2**, *անկիւնի, անկիւնում դրած պահարան, սեղան կմ բազմոց։*

I. **Уго́льный** ած. *անկիւնի, անկիւնում գտնուող.* у. домъ у—ая ко́мната; у. шка́пъ.

II. **У́голь||ный** ած. *ածխի. ածխա—, քարածխի, քարածխա—, փայտածխի. փայտածխա—.* у́—ая ку́ча; у́. порошо́къ *ածխափոշի.* у́—ые щипцы́ *ունելիք. ‹մաշա›.* у́—ая копь *ածխահանք, քարածխի բով.* **-щикъ** ա. **1**, *ածխագործ.* **2**, *ածխավաճառ։*

Угомо||ни́ть (-ню́ -ня́тъ). **ся** ն. Уго-моня́ть, ся; **-нный** ած. *հանգիստ, հանդարտ, խաղաղ (գործ է ածուում միշտ* не *բաղա. մասնիկով, հմմ.* неугомо́нный); **-нъ** ա. *հանգստութիւն. դադար.* онъ у—у не зна́етъ *նա հանգստութիւն սասծ բանը չգիտէ.* **-ня́ть**, -ни́ть ն. **1**, *հանդարտացնել, խաղաղացնել, զսպել.* опо́мнитесь! угомони́тесь! *սթափուեցէ՛ք, զսպեցէ՛ք ձեզ.* **2**, *ամոքել. մեղմացնել (ցաւը).* **3**, *քնացնել (մանկանը).* **4**,* *‹գլուխն ուտել›, սպանել, մեռցնել.* **-ся** անդր. **1**, *հանգստանալ, հանդարտուել. խաղաղուել. (ցաւի մասին) ամոքուել, մեղմանալ.* **2**, *(մանկան մասին) քնել։*

У||го́нка է. **1**, *քշելը, տանելը.* **2**, *որս. յետևից հասնելը, բռնելը (որսը՝ բարակներով).* **-гоня́ть**, -гна́ть ն. **1**, *քշել, տանել.* у. ското́ну въ по́ле *տաւարը հանդ տանել.* **2**, *խլել, յափշտակել.* непрія́тель угна́лъ мно́го лошале́й у пограни́чныхъ жи́телей; **3**, что во что *մի բան [զոռով] միւսի մէջ մտցնել, տեղաւորել.* перепи́сывая тетра́дь, у. страни́цу въ страни́цу *տետրակն արտագրել, երեսը [նոր տետրակի] երեսի վրայ տեղաւորելով.* **-ся** չ. за кѣ́мъ *մէկի յետևից հասնել. մէկի հետ առք մեկնել, աշխատել մէկին նմանուել, հաւասարուել.* тебѣ́ за нимъ не угоня́ться; за бога́тыми не угоня́ешься *հարուստների հետ չէ կարելի առք մեկնել։*

Угора́здить (-зжу -здятъ) ն. кого́ մէկին գցել. հանդիպել. «но тутъ кого́-то -здило спроси́ть» բայց այդ ժամանակ մէկը հանդիպեցաւ հարցնել. **-ся** անդ. հնար. միջոց գտնել:

Уго|ра́ть, -ря́тъ չ. 1, ածխահոտեր (уга́ръ) առնուել, հիւանդանալ. 2, (մսերի մասին). հալուելու պակասել. քաշել. եփելը կորցնել. (գինու մասին) փոքրանալ. 'գնալ':

Уго|рёкъ, рька́, **-рёчекъ**, чка նւզ. -(у́го)рь (у́гря ., у́гри ей, ря́мъ ..) ա. 1, Կեն. Anguilla vulgaris. [հասարակ] օձաձուկ. электри́ческій у́. gymnotus electricus Թմրեցուցիչ ներկերս կէլեկտրական օձաձուկ 2, կարմրաւուն պզուկ. չիր (երեսի վրայ). лицо́ въ угря́хъ երեսը կարմրագոյն բշտիկներով. պզուկով ծածկուած է:

Уго|ре́лый ած. 1, ածխահոտով առնուած, հիւանդացած. 2, խելագար[ուած], 'գիժ'. 'ռեժուած'. խելքը կորցրած, ցնորուած. онъ бѣ́гаетъ, ме́чется, какъ у—ая ко́шка նա խելագարի պէս դէս ու դէն վազվզում է. **-рѣ́ть** (-рю́ ря́тъ. -ри́) ա. Угора́ть.

Угости́ть (-щу́ -стя́тъ) ա. Угоща́ть.

Уго|та́вливать, **-товля́ть**, **-то́вить** (-влю -вятъ) ն. պատրաստել. **-ся** անդ. պատրաստուել:

Уго|ща́ть, -сти́ть ն. հիւրասիրել. հիւրընկալել. մեծարել. у. кого́ шампа́нскимъ: насъ хорошо́ -сти́ли: **-ще́ніе** չ. հիւրասիրելը. -րում, հիւրընկալութիւն, մեծարելը, մեծարում մեծարանք:

Угрева́|тость է. չաղուածութիւն. կարմիր բշտիկներով ծածկուած լինելը. **-тый** ած. չաղ. կարմիր պզուկներով. չիբով ծածկուած. **-тѣть** (-чу -тятъ) չաղանալ. չիբով, կարմիր բշտիկներով ծածկուել:

Угре|ёвый ած. օձաձկան. **-викъ** նւզ. ա. у́горь: **-вица** է. Կեն. պատիկ օձաձուկ. օձաձկներ. щеми́чная. у́кусная. кише́чная у́. ոռնեղ. քաղաքի, աղիքաց օձաձուկ:

Угро|жа́ть, -зи́ть ն. սպառնալ. սատակել. онъ -жа́етъ ему́ проце́ссомъ նա սպառնում է նորա դէմ դատ յարուցանել. зда́ніе -жа́етъ паде́ніемъ շինութիւնը սպառնում է փուլ գալ. փլչել. կործանուել. болѣ́знь -жа́етъ сме́ртію հիւանդութիւնը մահ է սպառնում. ему́ -жа́етъ несча́стіе, опа́сность, смерть: ничто́ не -жа́етъ ва́шей репута́ціи: онъ мнѣ́ э́тимъ не -зи́тъ նա դրանով ինձ չէ կարող վախեցնել **-жа́ющій** բյ. ած. սպառնական, սպառնալից. վտանգաւոր у—ее положе́ніе: **-за** է. սպառնալիք. սպառնալով. սաստ. дѣ́лать у—ы սպառնալ. **-зи́тельно** մ. սպառնալով. **-зи́тельный** ած. սպառնական. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ա. Угрожа́ть.

Угры|за́ть, -зть ն. 1, խածնել. 'կծել'. говя́дина такъ жестка́, что её не угрызёшь: 2.* խայթել, տանջել. չարչարել. **-зе́ніе** չ. խայթ, խայթոց. խայթում. у. со́вѣсти: **-зть** (-зу́ -зу́тъ; անց. -зъ -зла. о; հրմ. -зи́) ա. Угрыва́ть.

Угрю́|мо մ. մռայլ կերպով. մռայլութեամբ, -լորոտ, դժկամութեամբ. **-мость** է. մռայլութիւն, դժկամութիւն, անհամբոյրութիւն. **-мый** ած. մռայլ. դժկամ, անհամբոյր. у. человѣ́къ: у—ая страна́.

Уда́ է. [ձուկ որսալու] կարթ. խանձող. лови́ть ры́бу удо́ю: ры́ба идётъ на уду́ ձուկը կարթը խածնում է:

Удо́бре|ніе չ. պարարտելը. -տեցնելը, 'փէյնելը'. **-вать**. удобря́ть. удо́брить ն. պարարտել. պարարտեցնել. 'փէյնել'. արգաւանդ դարձնել (հողը. արտերը):

Уда|ва́ться (—ётся): -ться չ. 1, յաջողուել. прое́ктъ уда́тся: дѣ́ло удало́сь, не удало́сь: ему́ ничто́ не удаётся: рабо́та не удала́сь: мнѣ́ удало́сь сбыть э́ту ме́бель; пиро́жное удало́сь հրուշակը յաջող դուրս եկաւ. 2. въ кого́ մէկին նման դուրս գալ. նմանուել. մէկի կողմը. մէկի 'կուտը' գցել. сынъ уда́лся въ отца́.

Уда|ви́ть (-влю́ -а́вятъ). **ся** ա. Удавля́ть. ся: **-вка** է. 1, խեղդելը. -դում. 2, խեղդելու Թոկ. **-вле́ніе** չ. խեղդելը. -դում. **-вленникъ** ա. **-вленница** է. խեղդուած. խեղդած մարդ. կին. **-вливать**. **-вля́ть**, -ви́ть ն. խեղդել (Թոկով ճնշելով). **-ся** անդ. խեղդուել. **-въ** ա. Կեն. Boa constrictor, Թագաւոր վիշապ. վիշապ օձ (որ կեր որսը խեղդում ապա կլանում է). водяно́й у., Boa scytale. անակոնդ. Ջրային վիշապ:

Уда|ле́ніе չ. 1, հեռացնելը. զրկելը. у. отъ до́лжности: у. отъ дѣлъ: 2. հեռացնելը. արտաքսելը. у. изъ оте́чества: 3, հեռանալը. շեղուելը. у. отъ предме́та при изложе́ніи: 4, հեռաւորութիւն. առանձնում, հեռու լինելը. жить въ у—іи отъ свѣ́та աշխարհից հեռու, քաշուած. առանձնացած, անջատուած ապրել. **-лённо** մ. հեռու. հեռացած. անջատուած. **-лённость** է. հեռաւորութիւն. անջատում: [Ուելի. 'ռոչաղ' տղայ:

Удале́цъ, льца́ ա. կտրիճ. 'իգիԹ'. ան-

Удали́ть (-лю́ -ля́тъ). **ся** ա. Удаля́ть.ся.

Уда|ло́й, **-лый** ած. քաջ. արի. կտրիճ, 'դոչաղ'. աներկիւղ. անվեհեր. у. па́рень, у—а́я голова́ ա. Удале́цъ; пусти́ться на удалу́ю մի բան փորձել, յոյսը իր քաջութեան, բաղդի բերման վերայ դնելով малъ да уда́лъ (առ.) պստիկ ու ժրաջան. -(у́да)ль է., **-льство́** չ. քաջութիւն. արութիւն. կտրճութիւն. 'իգիԹութիւն', անվեհերութիւն, յանդգնութիւն:

Уда|ля́ть, -ли́ть ն. հեռացնել. у. молоды́хъ люде́й отъ дурны́хъ обществъ; у. отъ себя́ дурны́я мы́сли: у. кого́ отъ до́лжности մէկին պաշտօնից հեռացնել. զրկել. у. прислу́гу—արձակել. у. кого́ отъ наслѣ́дства մէկին ժառանգութիւնից զրկել. у. изъ оте́чества հայրենիքից հեռացնել. արտորել. **-ся** անդ. հեռանալ, մեկնել. Թողնել, ձգել. у. изъ оте́чества: у. отъ свѣ́та աշխարհից, մարդկանցից հեռանալ, առանձնանալ, յետ քաշուել. у. въ дере́вню: у. въ монасты́рь վանք. կուսանոց մտնել. у. на поко́й հոգսերից յետ քաշուել. у. отъ предме́та при изложе́ніи պատմելու, բացատրելու ժամանակ առարկայից հեռանալ. շեղուել:

Уда|ре́ніе չ. 1, զարկելը. խփելը. 2, բերկ. շեշտ. поста́вить у. надъ сло́вомъ; **-рецъ**, рца, **-рикъ** ա. նւզ. Թեթև հարուած,

զարկ. **-рить** (-рю -рятъ), **ся** տ. Ударять, ся; **-рный** ած. հարուածի, զարկի. у. знакъ հարուածի նշան (օր. մարդուս մարմնի վրայ). у. кольцачокъ շախմախաւոր հրացանի պատրոն, ·փիստոն·. **-ръ** ա. 1, հարուած (թէ բուն և թէ փոխաբերական մտքով). лёгкій, тяжёлый, смертельный у.; нанести у. հարուած տալ, հարուածել. у. шпагою, кинжаломъ, кнутомъ; у., столкновеніе двухъ тѣлъ երկու մարմինների զարկը, ընդհարումը. у—ы при землетрясеніи; громовой у. ամպրոպի պայթիւն. *тяжкій у.; *смерть сына была для него жестокимъ у—омъ; *у—ы судьбы; 2, բժ. կաթուած, -ծահարութիւն. съ нимъ былъ, случился у. նա կաթուածահար եղաւ. солнечный у. արևահարութիւն. 3, ռզմ. յարձակում. ожидается рѣшительный у.; 4,* быть въ у—ѣ танцовать լաւ տրամադրուած լինել պարելու. *я сегодня въ у—ѣ: выигралъ десять партіи на бильярдѣ այսօր բաղդս եկաւ ել. **-рять**, -рить ն. 1, հարուածել. զարկել. у. кого рукою, палкою по головѣ; у. себя рукою по лбу; у. огнивомъ о кремень; у. кого по плечу; у. молоткомъ; у. въ колоколъ զանգակը տալ, զանգահարել. громъ ударилъ въ башню; онъ произнесъ эту фразу, ударяя на каждое слово—իւրաքանչիւր բառը շեշտելով. у. кому челомъ մէկին աղերսել, մէկի ոտներն ընկնել. у. по рукамъ ձեռք տալով համաձայնուել, վաւերացնել]. торгъ былъ конченъ, и мы ударили по рукамъ; *у. лицомъ въ грязь խայտառակուել. 2, ռզմ. յարձակուել. у. на непріятеля; **-ся** անդր. 1, զարկուել. у. о дверь; у. головою объ стѣну; 2,* նետուել. у. въ игру խաղին անձնատուր լինել. у. въ торговлю առևտուրին անձնատուր լինել, նուիրուել. у. объ закладъ գրաւ գալ. онъ ударился какъ стрѣла նա նետի պէս ընթացաւ, սլացաւ. у. назадъ շտապով յետ նահանջել։

Уда́||ться (—,стся) տ. Удаваться; **-ча** է. յաջողութիւն. ему во всёмъ у.; пуститься на удачу մի բան անել յոյսը բաղդի, պատահարի վերայ դնելով. **-чливо, -чливый** տ. Удачно, -чный; **-чно** մ. յաջողութեամբ, յաջող կերպով. **-чный** ած. յաջող, յաջողակ. у—ое выраженіе; выставка была очень удачна.

У||два́ивать, ся տ. Удвоивать, ся; **-двоеніе** չ. կրկնապատկելը, -տկում, երկապատկելը, -տկում. **-двоивать, -двоить** (-ою ятъ) ն. կրկնապատկել, երկապատկել. у. жалованье; у. пріёмъ лѣкарства; у. шаги; удвояющій шпатъ հնք. կրկնացոյց սպաթ, բիւրեղացեալ կիրսպաթ. **-ся** անդր. կրկնապատկուել, երկապատկուել. число ихъ болѣе чѣмъ удвоилось; **-двоять, ся** տ. Удвоивать, ся.

Удéр||живаніе, -жаніе չ. 1, յետ պահելը, արգելելը, -լում. 2, պահելը, -հում. 3, զսպելը, զսպում. **-живать, -жать** (-жу -жатъ) ն. 1, պահել. у. что въ памяти; я отпустилъ моихъ слугъ, удержалъ только одного; 2, արգելել, յետ պահել. у. теченіе воды; эта плотина удерживаетъ напоръ воды; онъ сдѣлалъ бы это, если бы не -жали его; у. дѣтей отъ шалостей; ихъ удерживаетъ страхъ Божій; у. чужую собственность ուրիշի գոյքը բռնել, գրաւել. 3, զսպել, հանել. у него удержали изъ жалованія пять рублей; 4, պահել, զսպել, սանձահարել. у. страсти; *у. слезы; **-ся** անդր. իրան պահել, զսպել. у. отъ смѣха ծիծաղը պահել, զսպել. у. отъ слезъ արտասուքները պահել, զսպել. у. за гриву лошади ձիու բաշից կպչել. у. отъ вина գինի չխմել, գինի խմելուց հրաժարուել. у. на своемъ мѣстѣ իր տեղում, իր պաշտօնի մէջ մնալ. **-(-удер)жъ** ա. **-(удер)жь** է. յետ պահելը, յետ պահում, արգելում. безъ удержу անզուսպ կերպով, անարգել։

Удеру տ. Удрать.

Удесяте||ря́ть, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. տասնապատկել. **-ся** անդր. տասնապատկուել։

Удеше||ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Удешевлять, ся; **-влéніе** չ. աժանացնելը, գինը իջեցնելը. **-вля́ть**, -вить ն. աժանացնել, գինը իջեցնել. **-ся** չ. աժանանալ։

Уди||вительно մ. զարմանալի, հրաշալի[կերպով]. онъ у. поётъ; **-вительный** ած. զարմանալի, հրաշալի. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Удивлять, ся; **-влéніе** չ. զարմացում. զարմանք. привести въ у. զարմացնել. притти въ у. զարմանալ. къ великому у—ю всѣхъ ՚ի մեծ զարմանս բոլորի. знакъ у—ія (կմ восклицанія) քերկ. զարմացական նշան. **-вля́ть**, -вить ն. զարմացնել, զարմանք շարժել, զարմանք յարուցանել. этотъ ребёнокъ -вляетъ своимъ умомъ; это извѣстіе -вило всѣхъ; **-ся** անդր. чему մի բանի վերայ զարմանալ. удивляюсь вашимъ поступкамъ; -вляюсь, какъ вы не предвидѣли этого; нечего, нечему у. զարմանալու բան չկայ, զարմանալու հարկ չկայ։

У'дилище չ. [ձուկ որսալու] կարթի կոթ։

У'ди||ло չ. (սովոր. յ. удила, -илъ) սանձ, զանգանասանձի երկաթ]. ·լկամ·. лошадь грызётъ удила, закусила удила; **-льный** ած. սանձի[երկաթի], ·լկամի· [կարթի։

У'дильщикъ ա. կարթով ձուկ որսող,

У||дира́ть, -драть 1, ն. փախչել, ծլկուել, կծիկը դնել, ·պոկ տալ·. у. изъ гостиницы, не заплативъ денегъ; у. со всѣхъ ногъ գլխապատառ փախչել, կծիկը դնել, ·պոկ տալ·. 2, ն. удрать штуку մի խաղ, մի ·օյին· խաղալ. մի յիմար բան անել։

Уди́ть (ужу́ -дятъ), науд—ն. կարթով ձուկ որսալ, կարթել. *у. рыбу въ мутной водѣ. *удить рыбу ննջում է, նիրհում է։

Удлин||éніе չ. երկայնացնելը, -նացում, երկարացնելը, -ցում. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. երկայնացնել, երկարացնել. **-ся** անդր. երկայնանալ, երկարանալ։

Удо́б||но մ. յարմար կերպով, հեշտ կերպով. **-ность** է. 1, յարմարութիւն. 2, հեշտութիւն. **-ный** ած. 1, յարմար, պատեհ. выбрать у—ое время; у. случай; у—ая квартира; 2, հեշտ, դիւրին. у—ое дѣло.

Удобовари||мость է. դիւրամարսութիւն. **-мый** ած. դիւրամարս։

Удобоизмѣняе‖мость է. դիւրափոխութիւն, դիւրաթեքութիւն, ճկունութիւն. **-мый** ած. դիւրափոխ, դիւրաթեք, ճկուն։

Удобоисполни‖мость է. դիւրակատարութիւն, կատարելու, ընդգործելու դիւրութիւն. **-мый** ած. դիւրակատար, հեշտ, դիւրին[կատարելու, ՚ի կատար ածելու]. у—ая мысль.

Удобо‖носимый ած. հեշտ, դիւրին տանելու. **-переносимый** հեշտ, դիւրին տեղափոխելու, փոխադրելու։

Удобопонят‖ность է. դիւրահասութիւն, դիւրահասկանալիութիւն. **-ный** ած. դիւրահաս, դիւրահասկանալի, դիւրըմբռնելի։

Удоб‖реніе չ. 1, պարարտելը, աղբելը, աղբում, ՝փէյնելը՝. у. полей; 2, պարարտիչ նիւթ, աղբ, ՝փէյին՝. **-ривать** տ. Удабривать; **-рительный** ած. պարարտիչ, աղբիչ. **-рять, -рить** (-рю -рятъ) տ. Уда́бривать.

Удобство չ. յարմարութիւն. վայելք. пользоваться всѣми у—ами жизни.

Удовлетво‖ре́ніе չ. բաւարարութիւն, բաւականացնելը, -նութիւն, գոհացնելը, գոհացում, գոհութիւն. получи́ть у. за обиду; тре́бовать у—ія за обиду; дать кому у.; у. за убытки; эта сумма назна́чена для у—ія его́ заимода́вцевъ; **-рительно** մ. գոհացուցիչ, բաւարար կերպով. **-рительность** է. բաւարարութիւն, բաւարար, գոհացուցիչ լինելը, գոլը. **-ри́тельный** ած. բաւարար, գոհացուցիչ. **-ря́ть, -ри́ть** (-рю -рятъ) Ն. кого́, что (կմ чему́) մէկին, մի բան գոհացնել, մէկին, մի բանի բաւարարութիւն տալ. у. заимода́вцевъ; у. всѣ тре́бованія (կմ всѣмъ требованіямъ); у. свою́ страсть, своё желаніе; у. обиженнаго; у. кого́ за обиду, за убытокъ; у. ну́жды государства պետութեան կարիքները հոգալ. **-ся** Նուր. բաւականանալ, բաւական, գոհ մնալ, բաւարարուել, բաւարարութիւն ստանալ. онъ удовлетвори́лся моимъ извине́ніемъ; онъ этимъ не -творится.

Удово́ль‖ствіе չ. 1, բաւականութիւն, հաճութիւն, հաճոյք, ուրախութիւն. находи́ть въ чёмъ у.; предава́ться -віямъ; доста́вить у.; сдѣлать что для своего -вія; съ -віемъ ուրախութեամբ. всякое стѣсне́ніе исключа́етъ у.; 2, գոհութիւն, բաւարարութիւն. всё шло къ всеобщему -вію; **-ствованіе** չ. գոհացնելը, գոհութիւն, բաւարարութիւն տալը. **-ствовать** (-вую -ютъ) Ն. գոհացնել, բաւարարել, գոհութիւն, բաւարարութիւն տալ. **-ся** Նուր. чѣмъ մի բանով գոհանալ, գոհ, բաւական մնալ, շատանալ։

Удо́дъ ա. կնդ. Upupa epops, [հաւալուկ] յոպոպ.

Удо́й‖ ա. միանգամ կթած կաթ[ի քանակութիւն]. въ до́йлѣ два - три удо́я; **-ливость** է. կաթնաւէտութիւն, կաթնատութիւն, կաթնաշատութիւն. **-ливый** ած. կաթնաւէտ, կաթնատ, կաթնաշատ. у—ая коро́ва.

Удорожа́‖ніе չ. թանգացնելը. **-ть** Ն. թանգացնել, գինը բարձրացնել. у. предме́ты потребле́нія.

Удостовѣ‖ре́ніе չ. վկայելը, -յութիւն. հաւաստիացնելը, -ցում, վաւերացնելը, -ցում, հաստատելը, հաստատում, -տութիւն. въ у. чего́ մի բան վաւերացնելու համար. пи́сьменное у. վաւերագիր. это тре́буетъ -нія; **-ритель** ա. **-рительница** է. վկայող, հաւաստիացնող, վաւերացնող, հաստատող այր, կին. **-рительно** մ. վկայութեամբ, վաւերացմամբ. **-рительный** ած. վկայող, -յութեան, հաւաստիացնող, -տիացուցիչ, վաւերացնող, վաւերացուցիչ, -րական, հաստատիչ, -տութեան. **-ря́ть, -рить** (-рю -рятъ) Ն. վկայել, հաւաստիացնել, վաւերացնել, հաստատել. онъ -вѣрилъ, что это пра́вда; **-ся** Նուր. հաւաստիանալ. համոզուել։

Удосто́‖еніе չ. արժանացնելը, -ցնում. **-ивать, -ить** (-ю -ятъ) Ն. кого́, что чего կմ чѣмъ մէկին, մի բան մի բանի արժանացնել. у. кого́ награды; онъ -илъ насъ, наше собра́ніе своимъ посѣще́ніемъ; онъ не -илъ меня отвѣ́та; **-ся** Նուր. чего́ մի բանի արժանանալ. у. награ́ды; онъ -ился чести быть приглашённымъ къ столу Госуда́ря.

Удосу́‖живаться, -житься (-жусь -жатся) Նուր. ազատ, արձակ, պարապ ժամանակ, ժամանակամիջոց գտնել։

У́дочка է. նւզ. [ձուկ որսալու] պտտիկ կարթ, կարթիկ. *попасться на у́—у թակարդի, ՝խափ տալի՝ մէջ ընկնել։

Удрать (удеру -рутъ) տ. Удира́ть.

Удружи́ть (-жу́ -жатъ) չ. 1, բարեկամաբար ծառայել, բարեկամական ծառայութիւն անել կմ մատուցանել. 2,* խաղ, ՝օյին՝ խաղալ կմ գալ։

Удру‖ча́ть, -чи́ть Ն. ճնշել, ընկճել, նեղել, ստղացնել. бѣ́дность -ча́етъ человѣ́ка; онъ -чёнъ го́рестію նա վշտահար, վշտաբեկ, վշտից ընկճուած է. это извѣ́стіе произвело́ весьма -ча́ющее впечатлѣ́ніе—խիստ ծանր, ճնշիչ տպաւորութիւն գործեց. **-че́ніе** չ. ճնշելը, շում, նեղացնելը, -ցնում, նեղութիւն, նեղելը, -ղում. **-чённость** է. ճնշուածութիւն, ընկճուածութիւն, ճնշում, ընկճում. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) տ. Удруча́ть.

Уду́‖мывать, -мать Ն. մտածել, հնարել. у. какую́ -нибудь глу́пость.

Уду‖шать, -шить Ն. խեղդել. **-ся** Նուր. խեղդուել. **-шеніе** չ. խեղդելը, խեղդում. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), **ся** տ. Удуша́ть, ся; **-шливость** է. խեղդուկութիւն. **-шливый** ած. խեղդող, խեղդիչ, խեղդուկ, հեղձուցիչ. у. жаръ, дымъ; у. кашель; у. во́здухъ; **-шье** չ. շնչահեղձութիւն, շնչարգելութիւն. припа́дки у—ья.

Удъ ա. անդամ. мужско́й, дѣторо́дный у. առնական անդամ, «ըլլը», վարոց, ՝ճուզ՝, ՝ճուճուզ՝։

Удѣ‖ле́ніе չ. մաս, բաժին հանելը, նուիրելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Удѣля́ть; **-лъ** ա. 1, իշխանական, նախարարական հող, երկիր (նախկին Ռուսիայում). 2, կայսերական տան կալուածք, հող. департа́ментъ у—овъ; 3, առհ. մաս, բաժին. *վիճակ, բաղդ, ՝ճակատագիր՝. болѣ́зни суть у. ста́рости հիւանդութիւնները վիճակուած են ծերութեանը. у. наро́да, страны́ ժողովրդի, երկրի վիճակը. тако́въ у. завоева́телей; **-льный** ած. 1,

հողի, կալուածքի. у. князь հողատէր իշխան, նախարար (նախկին Ռուսիայում). у—ая система աւատականութիւն, ֆէօդալականութիւն. **2**, կայսերական տան կալուածքի, հողի. у—ые крестьяне; у—ыя имущества; у—ое вѣдомство; **3**, у. вѣсъ ֆիզ. տեսակարար կշիռ (հկռկը տ. Абсолютный вѣсъ); **-ля́ть**, -ли́ть ն. մաս, բաժին հանել կմ տալ, նուիրել. у. бѣднымъ изъ своихъ доходовъ; у. кому часть изъ прибылей; -ли́те мнѣ полчаса вашего времени նուիրեցէք ինձ կէս:

Уеди‖нéніе չ. **1**, առանձնացնելը, -ցնում. **2**, առանձնութիւն, առանձնացած տեղ, միայնութիւն. *жить въ у—іи առանձնացած, կղզիացած ապրել. **-нённо** մ. առանձնացած, կղզիացած. жить у.; **-нённый** ած. առանձին, առանձնացած, կղզիացած, անջատ[ուած]. у—ое мѣсто; **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. առանձնացնել, կղզիացնել. **-ся** ան. առանձնանալ, կղզիանալ, մարդկանցից, աշխարհից հեռանալ, քաշուել. у. въ деревнѣ.

Уёмистый ած. լայն, արձակ, ընդարձակ, մեծաւալ, մեծատարած, շատ ՙտանող՚, պարունակող: [սեղմելը, նուազեցնելը:

Уёмъ ա. ռմկ. առնելը, վերցնելը, պակա-

Ужá‖леніе չ. խայթելը, -թում, ՙկծելը՚, ՙկծում՚. **-лить** (-лю -лятъ) ն. խայթել, ՙկծել՚. **-лъ** ա. տ. Ужáленіе.

Ужá‖риваніе չ. լաւ, ըստ հարկին խորովելը, տապակելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) լաւ, ըստ հարկին խորովել, տապակել:

Ужа‖сáть, -сну́ть ն. զարհուրեցնել, սարսափեցնել. это меня́ -сáетъ; это злодѣя́ніе -сну́ло всѣхъ; **-ся** ան. զարհուրել, սարսափել, սոսկալ, զոփալ. -сáюсь его́ гнѣва; услы́шавъ эту вѣсть, они́ -сну́лись; **-сно 1**, մ. սաստիկ, սաստկապէս, խիստ, սարսափելի, զարհուրելի, սոսկալի կերպով. на дворѣ у. хо́лодно; онъ у. надоѣлъ мнѣ; она́ у. дурна́ նա սարսափելի տգեղ է. я у. люблю́ это; онъ у. богáтъ; **2**, ստոր. սարսափելի է, զարհուրելի է, սոսկալի է. это у.; у. слы́шать его́ богоху́льства; **-сну́ть, ся** տ. Ужасáть, ся; **-сный** ած. սարսափելի, սոսկալի, զարհուրելի. у—ая боль; **-(у́жа)-съ 1**, ա. սարսափ, սոսկում, զարհուրանք, ՙզարզանդ՚. у́. смéрти; у́—ы войны́; притти́ въ у́. սոսկալ, սարսափել, զարհուրել. привести́ кого въ у́., порази́ть кого́ у́—омъ մէկին սարսափեցնել, սոսկացնել, զարհուրեցնել. у́. меня́ берётъ ես սոսկում եմ. у́. на меня́ нахо́дитъ վրաս սարսափ է գալիս. содрогáться отъ у́—а սարսափից ցնցուել, զոփալ, դողալ. разбо́йники навели́ у́. на всю страну́; **2**, մ. սաստիկ, սաստկապէս, սարսափելի, զարհուրելի կերպով. у́., какъ жáрко սարսափելի շոգ է. у́., какъ бо́льно սարսափելի, սոսկալի ցաւում է:

I. **Ужáть** (ужму́ -му́тъ; -жми́) տ. Ужимáть. [Ужинáть.

II. **Ужáть** (ужну́ -ну́тъ; -жни́) տ.

I. **Ужé** մ. արդէն. у. плоды́ созрѣли; я у. сказáлъ вамъ; вы у. не ребёнокъ դուք այլեւս երեխայ չէք:

II. **У'же** ած. և մ. բաղդ. աստ. աւելի նեղ, աւելի անձուկ:

Уж‖éли, -éль, -ли́ մ. մի՞թէ, կարելի՞ բան է. у. это прáвда? у. онъ сказáлъ это? не ужéли տ. Неужéли. [ալը:

Ужéніе չ. կարթելը, կարթով ձուկ որ-

Ужи‖вáться, -ться **1**, չ. у кого́ մէկի մօտ երկար կենալ, ապրել. у него́ жильцы́ не -вáются; **2**, փոխ. съ кѣмъ մէկի հետ հաշտ ապրել, կառավարուել, ՙեօլա գնալ՚, մէկին յարմարուել. онъ ни съ кѣмъ не -вётся; мы съ тобо́й -вёмся; онъ сгово́рчивъ, я прекрáсно -вáюсь съ нимъ; *любо́вь пло́хо -вáется съ разсу́дкомъ սէրն ու բանականութիւնը միմեանց չեն գալիս, միմեանց լաւ չեն յարմարւում. **-ву́сь** տ. Ужи́ться; **-вчивость** ի. վարեցողութիւն, խաղաղասիրութիւն. **-вчивый** ած. վարեցող, խաղաղ, հաշտ, ՙեօլա գնացող՚:

Ужи‖мáть, ужáть ն. սեղմել, սխմել, ճնշել. **-мистый** ած. սեղմելի, սխմելի, սեղմուող, սխմուող, սխմական. **-мка** ի. դիմածռութիւն:

I. **Ужинáть**, ужáть ն. հնձել, հարել:

II. **У'жинать**, поуж— չ. ընթրել, երեկնահաց ուտել:

I. **Ужи́нъ** հնձած հացահատիկ, հունձ, հնձի քանակութիւն, խուրձ (հ—+.). у. овсá хоро́шъ, а умоло́тъ плохъ.

II. **У'жинъ** ա. ընթրիք. երեկնահաց. по́слѣ у́—а горчи́ца (առծ) երբ ուշ էր, երբ բանը բանից անց էր: [вáться.

Ужи́ться (-живу́сь -ву́тся) տ. Ужи-

У‖жму́ տ. Ужáть I; **-жну́** տ. Ужáть II.

Ужо́ ռմկ. **1**, մ. ապա, յետոյ. у. разскажу́ я вамъ всё; **2**, Ձ. у., я тебя́! սպասիր, ես քեզ ցոյց կը տամ:

Ужо́вка ի. կնդ. Cypraea, օրօձ կմ ճենական խխունջ: [լեզու, իժալեզու:

Ужо́вникъ ա. բս. Ophioglossum, օձա-

Ужо́вочка նւզ. տ. Ужо́вка.

Ужо́вый ած. իժի, իժա—:

I. **Ужъ, á** ա. կնդ. Tropidonotus natrix, բուն լորակ օձ կմ լորտու[կ]:

II. **Ужъ** տ. Ужé; мы ужъ отобѣдали; ужъ ско́лько разъ тверди́лъ я ему́ это! քանի՜ անգամ ես նորան այդ ասել եմ, հազար անգամ ես նորան այդ ասել եմ. ужъ не дáромъ онá плáкала երեւում է, որ նա զուր չէր լաց լինում. Ձ. ужъ я тебя́, негодя́й! սպասիր, ես քեզ ցոյց կը տամ, ան-

I. **Узá** ի. մնղւբ. ականամոմ: [պիտան:

II. **У'за** ի. (միայն յ. у́зы գործածական) կապ[եր], կապանք[ներ], շղթա[ներ]. у́зы родствá, дру́жбы; сбро́сить съ себя́ у́зы рáбства; скрѣпи́ть у́зы дру́жбы.

Узако‖нéніе չ. օրէնք, օրինադրութիւն, собрáніе -ній, и́зданныхъ императо́ромъ Юстиніáномъ; **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. օրինադրել, օրէնքի ույժ, օրինականութիւն տալ, իբրև օրէնք հաստատել. у. ребёнка երեխային օրինադրել, որդեգրել:

Уздá ի. սանձ, երասանակ:

Уздéнь ա. գլխաւոր, իշխան, ցեղապետ (կովկասեան լեռնաբնակների):

Уз‖дéчка ի. նւզ. **1**, տ. Уздá; **2**, կզմխ. губнáя у. շրթնակապ. у. крáйней пло́ти թլփատակապ. у. языкá լեզուի կապ. **-дéч-**

ный ած. սանձի, սանձա—. **-дцы** ի. յ. ռմկ. սանձ երասանակ. держáть, вести́ лóшадь подъ у.

Узе‖лóкъ, лкá ա. **-лóчекъ**, чка նւզ. 1, փոքրիկ կապ, հանգոյց. завяжи́ на пáмять у. въ платкѣ́ յիշողութեան համար թաշկինակիդ ասւսը կապ գցիր. завязáть узелóкъ на ни́ткѣ, вдѣ́той въ игóлку ասեղի թելի ծայրը կապ գցել. 2, պստիկ կապոց, 'բողչայ'. 3, կզմխ. պստիկ հանգոյց, կապ, նարգակծիկ. **-(ýзе)лъ**, узлá ա. 1, կապ, հանգոյց. развязáть ý. на шнуркѣ́; завязáть верёвку узлóмъ թոկը կապ գցել. закрѣпи́ть шовъ узлóмъ կարի թելի ծայրը կապ գցել. гóрдіевъ ý. տ. Гóрдіевъ; 2, կապոց, 'բողչայ'. ý. бѣлья́; завязáть кни́ги въ ý.; 3, բս. կապ, հանգոյց, կոշտ, 'խիլ'. 4, կզմխ. հանգոյց, կապ. 5, ծովգ. հանգոյց (երկարութեան չափ, որով որոշւում է նաւի արագութիւնն և անցած տարածութիւնը). сýдно идётъ дéсять узлóвъ въ часъ նաւը մի ժամում տասը հանգոյց է անցնում։

У'‖зенькій ած. մնղմ. նեղլիկ. **-зикъ** ա. բս. Potentilla tormentilla, արիւնտակ. **-зить** (-жу -зятъ), поýз—, обýз—, сýз—ն. նեղացնել, նեղ, անձուկ դարձնել. **-ся** ներգ. նեղանալ, նեղ, անձուկ դառնալ. **-зкій** ած. (բաղդտ. ýже) նեղ, անձուկ. э́то плáтье сли́шкомъ ýзко въ плечáхъ; **-зко** մ. նեղ, անձուկ [կերպով]։

Узко‖вáтый ած. մեղմ. մի փոքր նեղ, անձուկ, նեղլիկ. **-гóрлый** ած. նեղ, անձուկ պարանոցով, 'ճտով', 'բողազով'. **-колéйный** ած. երկթղ. նեղագիծ. **-конéчный** ած. կարճ[ածայր]. **-крылый** ած. կնդ. անձկաթև, նեղ, անձուկ թևերով. **-ли́стый** ած. բս. անձկատերև. **-лóбый** ած. նեղ ճակատով. **-нóсый** ած. կնդ. նրբաքիթ. у—ыя обезья́ны, կնդ. Catarrhinida, նրբաքիթ կապիկներ. **-(ýзко)сть** ի. նեղութիւն, անձկութիւն. ý. мы́сли մտքի սահմանափակութիւն, անհեռատեսութիւն. **-хвóстка** ի. կնդ. Oxyuris vermicularis, մանկանց որդ։

Уз‖ли́стый ած. հանգոյցաշատ, բազմակապ, շատ հանգոյցներ, կապեր ունեցող, կոշտաշատ. **-ли́ще** ա. յււլ. մեծ, ահագին հանգոյց, կապ. **-ловáтость** ի. շատ կապեր, հանգոյցներ ունենալը, կոշտաշատութիւն, 'խլոտութիւն'. **-ловáтый** ած. հանգոյցաւոր, հանգոյցաշատ, շատ հանգոյցներ ունեցող, կոշտաշատ, 'խլոտ'. **-лови́дный** ած. կզմխ. կապի ձև ունեցող. **-ловóй** ած. հանգոյցաւոր, հանգոյցա—. у—áя стáнція երկթղ. կայարան, ուր երկու կամ աւելի գծեր միմեանց կտրում են։

Уз‖навáемый ած. դիտելի, իմանալի. **-навáніе** չ. 1, ճանաչելը. 2, իմանալը, տեղեկանալը. **-навáть** (ներկ. -наю́ -ютъ), -нáть ն. 1, ճանաչել. узнаёте ли вы меня́? я узнáлъ егó по гóлосу; 2, իմանալ, տեղեկանալ. я узнáлъ объ э́томъ отъ брáта; у. чью́ -либо тáйну; вы -нáете моё и́мя пóслѣ; мнѣ хотѣ́лось бы -нáть прáвду; -нáйте, дóма ли онъ իմացէք, տանն է արդեօք նա. *онъ наблюдáетъ людéй, чтóбы -нáть ихъ порóчныя и смѣ́шныя стóроны; отъ когó -нáли вы это? **-нáніе** չ. 1, ճանաչելը, -չում. 2, իմանալը, տեղեկանալը. **-нáть** (ապռն. -нáю -ютъ) տ. Узнавáть.

У'з‖никъ ա. **-ница** ի. շղթայակիր, կապեալ, բանտարկուած այր, կին։

Узó‖ристый տ. Узóрчатый; **-рный** ած. 1, նկարի, նաշխի. 2, նկարաւոր, նկարէն. նաշխաւոր։

Узорó‖чно մ. հարուստ, փարթամ կերպով. **-ный** ած. հարուստ, փարթամ։

Узó‖рчатый ած. ճամկաւոր, նկարաւոր, նկարէն, նաշխաւոր. **-рчикъ** նւզ. **-ръ** ա. 1, ճամուկ, նկար, նաշխ. у. на камчáтномъ холстѣ́; 2, օրինակ, կաղապար (նկարի, նաշխի)։

У'зость ի. նեղութիւն, անձկութիւն. ý. ýлицы.

Узрѣ́ть (-рю́ -ря́тъ; անց. -рѣ́лъ -ла; о; հրմ. -зри́) ն. տեսնել, նկատել։

Узур‖пáторскій ած. յափշտակչի, ապազակի. **-пáторски** մ. ապազակաբար. **-пáторъ** ա. կապտիչ, -տող, յափշտակիչ, -կող. **-пáція** ի. (նոր լտ.) կապտում, յափշտակում. -կութիւն (գահի, իշխանութեան) **-пи́ровать** (-рую -ютъ) ն. կապտել, յափշտակել, ապօրինի կերպով իւրացնել։

У'зы յ. տ. У'за.

Уйдý տ. Уйти́.

У'йма ի. ահագին քանակութիւն. ý. дéнегъ; ý. грязи անյատակ, սաստիկ ցեխ։

Уйти́ (уйдý -дýтъ; անց. ушёлъ -шлá, ó; հրմ. уйди́) տ. Уходи́ть I.

Ука‖жý տ. Указáть; **-зáніе** չ. 1, ցոյց տալը, նշանց տալը. 2, ցուցում, ցուցմունք, որոշում, պատուէր. онъ слѣ́довалъ вáшимъ -ніямъ; **-зáтель** ա. 1, (**-зáтельница** ի.) ճանապարհ ցոյց տուող, առաջնորդ, -ուհի, ղեկավար, -ուհի, պեկավարիչ, -րչուհի. 2, ժամացոյցի սլաք. 3, ցանկ, գլխակարգութիւն (գրքի). **-зáтельный** ած. ցոյց տուող, ցուցնող. у. пáлецъ ցուցամատ. у—ое мѣстоимéніе քերկ. ցուցական դերանուն. **-зáть** (-жý -жутъ; -жи́) տ. Укáзывать; **-зка** ի. 1, կրացոյց, ձողիկ (նոր կարդացողի համար). 2,* ցուցում, ցուցմունք. итти́ по чьей -зкѣ մէկի ցուցմունքով ղեկավարուել. «бáбушка мнѣ бóльше не у.» ես այլևս տատիս ցուցմունքով չեմ ղեկավարւում. **-зный** ած. 1, ուկազի, -զների, հրովարտակի, -կների. 2, ուկազով, հրովարտակով պատուիրած, օրինաւոր, օրինական. у—ая часть օրինական մաս (ամուսինների). зóлото -зной прóбы օրինական պռօբի ոսկի. **-зчикъ** ա. **-зчица** ի. մի բան ցոյց տուող, վերակացու այր, կին. ինքնակոչ խրատատու. -зчикъ Ерёма укáзывай дóма (առծ.) թող ամեն մարդ իւր գլխին խրատ տայ. **-зъ** ա. ուկազ, հրովարտակ, հրաման, հրամանագիր, տնօրինութիւն, որոշում. сенáтскіе -зы, опредѣлéнія սենատի գործերը, տնօրինութիւններն և որոշումները. **-зывáніе** չ. 1, ցոյց տալը, նշանց տալը. 2, պատուիրելը, կարգադրելը, հրամայելը, որոշելը. **-зывать**, -зáть ն. 1, ցոյց տալ, նշանց տալ. укажи́те мнѣ егó квартиру; у. комý дорóгу въ гóродъ; у. на когó пáльцемъ; журнáлы -зáли прави́тельству на злоупотреблéнія чинóвниковъ; *у. комý дверь մէկին իւր

տնից արտաքսել. -жите ему́, какъ э́то сдѣ́лать; на него́ -зываютъ, какъ на бу́дущаго мини́стра; поража́й того́, кого́ я -жу́—որին ես ցոյց կըտամ. 2, պատուիրել, տնօրինել, կարգադրել, հրամայել, որոշել. сена́тъ -за́лъ произвести́ слѣ́дствіе; въ ука́занное вре́мя որոշուած ժամանակին։

Ука́лывать, уколо́ть ն. 1, ծակել. 2, մէջը գնդասեղներ խրելով, գնդասեղներով ամրացնել. **-ся** անդր. ինքն իրան, իր ձեռքն ևն ծակել, վիրաւորել։

Ука|та́ть տ. Ука́тывать 1; **-ти́ть** (-чу́ -а́тятъ) տ. Ука́тывать 2; **-тывать** 1, (-та́ть) ն. հարթել, 'գգել' (վրան մի ծանր բան, գլան գլորելով). у. зе́млю по́слѣ запа́шки գիւղտ. հողը տափանել, ցաքանել. 2, (-ти́ть) ն. գլորելով տանել, հեռացնել. չ. գնալ, հեռանալ, մեկնել. **-ся** անդր. գլորուելով հեռանալ, մեկնել։

Ука́|чиваніе չ. 1, ճօճելը, ճօճելով քնացնելը. 2, ճօճելով, սաստիկ տարուբերելով գլուխը պտոյտ ածելը, հիւանդացնելը. **-чивать**, -ча́ть ն. 1, ճօճել, ճօճելով քնացնել. 2, ճօճելով, սաստիկ տարուբերելով գլուխը պտոյտ ածել, հիւանդացնել. бу́ря меня́ укача́ла; меня́ -ча́ло на́ морѣ ծովով ճանապարհորդելիս ես հիւանդացայ. дѣ́вочку на каче́ляхъ -ча́ли աղջկանն այնքան ճլօրդ գցեցին, որ նորա սիրտը խառնեց։

Уки|па́ніе չ. 1, եփուելով պակասելը. 2, լաւ, ըստ հարկին եփուելը. **-па́ть**, -пѣть չ. 1, եփուելով պակասել. 2, լաւ, ըստ հարկին եփուել. **-пъ** ա. եփուելուց պակասած մաս. **-пѣлый** ած. 1, եփուելուց պակասած. 2, լաւ, ըստ հարկին եփուած. **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ) տ. Укипа́ть.

Уки|са́ть, -снуть չ. թթուել, կծուել։

Укла́|дистый ած. 1, ընդարձակ, լայն, մեծ, մեծատարած, բազմապարունակ, շատ 'տանող', պարունակող. 2, հեշտութեամբ զետեղուող, քիչ տեղ բռնող. у. това́ръ; **-дка** է. 1, դնելը, դարսելը, -սում, զետեղելը, -ղում, տեղաւորելը, -րում, ամփոփելը, -փում, փաթաթելը, -թում, կապելը, -պում. у. въ я́щикъ, въ бо́чку; 2, դնելը, գցելը. у. ре́льсовъ երկթղ. երկաթագծերը. բէլ'սները դընելը, գցելը. 3, (**-дочка** նւզ.) սնդուկ, արկղ. **-дочный** ած. զետեղելու, -ղման, ամփոփելու, -փման, փաթաթելու, կապելու. **-дчикъ** ա. **-дчица** է. մի բան զետեղող, դարսող, փաթաթող, կապող այր, կին. **-дъ** ա. 1. պողպատ. 2. (մեւղ. կենցաղի, կենցաղավարութեան) ձև, եղանակ. **-дываніе** չ. 1, զետեղելը, տեղաւորելը, ամփոփելը, դարսելը, փաթաթելը, կապելը. втори́чное у.; **-дывать**, -сть, уложи́ть ն. 1, դնել, դարսել, զետեղել, ամփոփել, տեղաւորել, փաթաթել, կապել. у. пла́тье въ сунду́къ; у. това́ры; у. дрова́ въ полѣ́нницу վառելափայտը դարսել. у. ре́льсы на полотнѣ́ доро́ги հարթած ճանապարհի վերայ բէլ'սները գցել. у. бу́хтами кана́тъ, снасть ծովգ. պարանը տախտակամածի վերայ շրջանաձև դարսել. 2, պատել, ծածկել. у. полъ въ ку́хнѣ кирпичо́мъ խոհանոցի յատակն աղիւսով պատել. 3, պառկեցնել, անկողին դնել, քնեցնել. у. дѣте́й; I. **-дываться**, -стъся, уложи́ться անդր. իր իրերը դարսել, փաթաթել, կապել, զետեղել. у. съ това́рами ապրանքները կապել. я уже́ уложи́лся и гото́въ ѣ́хать; дрова́ укла́дываются въ сара́й վառելափայտը ցախատանը դարսում են. 2, ամփոփուել, զետեղուել, տեղաւորուել. пла́тье въ сунду́къ не уло́жится; всѣ това́ры не укладу́тся на оди́нъ возъ; това́ры укла́дываются хорошо́ ապրանքները լաւ են տեղաւորուում կամ զետեղուում. II. **-дыва́тся**, уле́чься անդր. պառկել. дѣ́ти уле́гли́сь; уле́чься спать; **-сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. -лъ -ла, о; հրմ. -ди́), **ся** տ. Укла́дывать, ся I.

Укле́|ивать, -ить (-ю -ятъ) ն. կըպցնել, կոծկել (բոլորովին, ամուր կերպով)։

Укле́йка է. կնդ. Cyprinus alburnus, սպիտակաձուկ։

Укло|не́ніе չ. 1, շեղում. խոտորում, հեռանալը. у. магни́тной стрѣ́лки մագնիսական սլաքի շեղումը, խոտորումը. у. отъ ку́рса ծովգ. նաւի շեղումը, խոտորումը իր ընթացքից. у. отъ и́стины ճշմարտութիւնից շեղուելը, հեռանալը. 2, խոյս տալը, խուսափում. у. отъ ссоръ; у. отъ во́инской пови́нности; **-ни́тельный** ած. շեղուող, խոտորուող. **-ни́ть** (-ню́ -о́нятъ), **ся** տ. Уклоня́ть, ся; **-нчиво** մ. 1, գիջողաբար, գիջելով, խաղաղ կերպով. 2, խուսափելով, խորշելով, բուն խնդրից խոյս տալով. խորամանկութեամբ. отвѣча́ть у.; **-нчивость** է. 1, գիջողութիւն, խաղաղասիրութիւն. 2, խուսափողութիւն, երկմտութիւն, խորամանկութիւն. **-нчивый** ած. 1, գիջող, խաղաղ, հանդարտ, -տաբարոյ. у. умъ հանդարտ միտք. у. хара́ктеръ; 2, խուսափող, -ղական, խորշող, բուն խնդրից խոյս տուող, խորամանկ, երկմիտ, երկդիմի. у. отвѣ́тъ; **-нъ** ա. թափ, զառիվայր, 'դօշ' (օր. լերան). **-ня́ть**, -ни́ть ն. հեռացնել, յետ, հեռու պահել. **-ся** անդր. 1, отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել, հեռանալ. у. отъ зла́, отъ ссо́ры; у. отъ бо́я; у. отъ вопро́са: у. отъ прямо́го пути́ ուղիղ ճանապարհից շեղուել, խոտորուել. у. отъ исполне́нія своего́ до́лга; меня́ проси́ли хода́тайствовать за него́, но я уклони́лся—բայց ես յանձն չառայ. 2, աստղբ. շեղուել, խոտորուել։

Уклю́чина է. թիակր. թիակի կոթը պահող անքը (նաւակի կողքին կարած)։

Уконо́шить (-шу -шать) ն. ռմկ. кого́ մէկին սպանել։

Укола́чи|ваніе չ. 1, ծեծելով պնդացնելը, տափտափելը, նստեցնելը. 2, բևեռելը, բևեռներով ամրացնելը, հաստատելը. **-вать, уколоти́ть** (-чу́ -о́тятъ) ն. 1, ծեծելով պընդացնել, տափտափել. նստեցնել (հող). 2, բևեռել, 'մեխել'. բևեռներով, 'մեխերով' ամրացնել, հաստատել։

Уколо́ть (-лю́ -о́лютъ; անց. -ло́лъ -ла, о), **ся** տ. Ука́лывать, ся.

Уколу́|пывать, -пну́ть ն. քանդել, գջլել, 'պոկել'։

Уко́лъ ա. ծակած, խոցած, խայթած տեղ, ծակելուց, խայթելուց առաջացած վէրք։

Укомплек|това́ніе չ. լրացնելը, ամ-

բողջացնելը. **-то́вывать, -това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. *զօր.* [պակասը, թիւը] լրացնել, ամբողջացնել. у. батальо́нъ; **-ся** *անդր.* իւր պակասը, թիւը լրացնել, ամբողջացնել, լրանալ, ամբողջանալ. «Павлогра́дскій полкъ -то́вываясь въ Россі́и, опозда́лъ».

Уконопа́‖чивать, -ти́ть(-чу -тятъ) ն. խծուծել, խուծուծով խցել, գոցել ‘կալնուլ‘, (օր. նաւի ճեղքերը)։

Уко́ра է. կշտամբանք, ստգտանք։

Уко‖ра́чиваніе չ. կարճելը, կարճացնելը. **-ра́чивать**,-роти́ть ն. կարճել, կարճացնել. у. пла́тье; у. стремена́; **-ся** *անդր.* կարճուել, կարճանալ։

Укоре‖не́ніе չ. արմատացնելը, հաստատելը. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. արմատացնել, հաստատել, թողնել, որ արմատանայ, հաստատուի. **-ся** *անդր.* արմատանալ, արմատներ ձգել կամ արձակել, հաստատուել։

Уко‖ри́зна է. կշտամբում, -բանք, ստգտանք. **-ри́зненный** ած. կշտամբելի, պախարակելի, անգոսնելի. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. կշտամբիչ, կշտամբող, անգոսնող այր, կին. **-ри́тельный** ած. կշտամբանքի, ստգտանքի, կշտամբող, -բողական. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *տ.* Укоря́ть.

Укоро‖та́ть *տ.* Корота́ть; **-ти́ть** (-очу́ -о́тятъ), **ся** *տ.* Укора́чивать, ся; **-(о́)ченіе** կարճելը, կարճացնելը։

Уко́‖ръ ա. կշտամբանք, ստգտանք. **-ря́ть** -ри́ть ն. кого́ чѣмъ, за что, въ чёмъ մէկին մի բանի համար կշտամբել, անգոսնել, ստգտանել, դատապարտել. у. кого́ неблагода́рностію մէկի երախտամոռացութիւնն երեսովը տալ, մէկին ապերախտ անուանել. у. кого́ за нерадѣ́ніе մէկին անհոգութեան համար կշտամբել, մէկի անհոգութիւնը պախարակել. у. кого́ въ неприли́чномъ поведе́ніи.

Уко́сина է. ճրտրպ. թեք մոյթ.

Укоси́тель‖но *մ.* դանդաղ կերպով, յամրութեամբ. **-ный** ած. դանդաղ, յամր. у—ое движе́ніе դանդաղ, յետամնաց շարժում։

Уко́съ ա. հարած, հնձած խոտ[ի քանակութիւն]. խոտի հունձ։

Укра́‖дкою *մ.* գաղտագողի, ծածուկ. թաքուն, աննկատելի կերպով. уйти́ у.; войти́ у.; чита́ть. дѣ́лать что у.; **-ду** *տ.* Укра́сть.

Укра́‖ина, -йна է. 1, *պտմ.* սահման, սահմանագլուխ. սահմանի, սահմանագլխի երկիր, հող. սահմանակից երկիր, հող. 2, Փոքր Ռուսիա. **-инецъ**, нца ա. փոքր ռուս. **-инофи́лъ** ա. փոքր ռուսասէր, փոքր ռուսական շահերը պաշտպանող. **-инофи́льство** չ. փոքր ռուսասիրութիւն. **-инство** չ. փոքր ռուսականութիւն, փոքր ռուսական ազգութիւն, ազգային շահեր. свобо́да у—а. [ша́ть, ся.

Укра́сить (-шу -сятъ), **ся** *տ.* Укра-

Укра́сть (-а́ду -дутъ; *անց.* -а́лъ -ла, о; *հրմ.* -ади́) ն. что у кого́ մէկից մի բան գողանալ, ‘թռցնել‘։

Укра‖ша́ть, -сить ն. զարդարել, բարեզարդել, պաճուճել. цвѣты́ -ша́ли ея́ го́лову; у. садъ ста́туями: *ге́ніи, кото́рые -ша́ли вѣкъ Людо́вика XIV; **-ся** *անդր.* զարդարուել, պաճուճուել, զուքուել. **-ше́ніе** չ. 1, զարդարելը, -րում, պաճուճելը, -ճում. 2, զարդ, զարդարանք, բարեզարդութիւն, պաճուճանք. *быть -ніемъ своего́ вѣ́ка.

Укро́м‖но չ. հեռու, հեռացած, անջատուած, առանձին. յարմարութեամբ. **-ность** է. անջատութիւն, առանձնութիւն, մեկուսութիւն, ապահովութիւն, անքոյթութիւն. յարմարութիւն, գուրեկանութիւն. **-ный** ած. հեռու, առանձին, առանձնացած, մեկուսացած, խաղաղ, անքոյթ, ապահով. յարմար, հաճելի, գուրեկան. у—ое мѣсте́чко առանձնացած, մեկուսացած. անքոյթ տեղ, վայր։

Укро́‖пный ած. սամիթի. **-пъ** ա. *բս.* Anethum graveolens, սամիթ.

Укро‖ти́тель ա. **-ти́тельница** է. նուաճող, զսպող, զսպիչ. սանձահարող, -րիչ այր, կին. **-ти́тельный** ած. նուաճողական, զսպող, զսպելու, սանձահարող, -րելու. **-ща́ть, -ти́ть** (-щу́ -тя́тъ) ն. նուաճել, զսպել, սանձահարել, չափաւորել. у. звѣ́ря; у. свой гнѣвъ; у. че́й-либо гнѣвъ մէկի բարկութիւնը ամոքել, մեղմացնել. у. свой стра́сти; у. ло́шадь; *у. бу́рю փոթորիկը, մրրիկը խաղաղացնել. до́лжно -ти́ть э́тотъ своенра́вный хара́ктеръ; **-ще́ніе** չ. նուաճելը, -ճում, զսպելը, զսպում, սանձահարելը, -րում, խաղաղացնելը, -ղացնում. **-щу́** *տ.* Укроти́ть.

Укро́ю *տ.* Укры́ть.

Укру́‖чивать, -ти́ть (-чу́ -у́тятъ) ն. ամուր, ամրապէս կապել, պրկել (թոկով)։

Укры‖ва́ніе չ. 1, ծածկելը, -կում. 2, թաքցնելը, -ցնում, պահելը, -հում. 3, *թղթխ.* զարկելը, կտրելը. **-ва́тель** ա. **-ва́тельница** է. թաքցնող. պահող այր. կին. у. воро́въ; **-ва́тельство** չ. թաքցնելը, -ցնում, պահելը, -հում (կասկածելի մարդկանց, գողունի իրերի). **-ва́ть**. -ть ն. 1, ծածկել, փաթաթել. у. ра́ненаго плащо́мъ; у. больно́го одѣя́ломъ; у. расте́нія отъ моро́за; 2, թաքցնել, պահել. у. во́ра. кра́деныя ве́щи; у. изгна́нника; 3, զարկել, կտրել. у ка́рту; **-ся** *անդր.* 1, ծածկուել, իրան ծածկել. 2, թաքնուել, պահուել. у. отъ по́исковъ поли́ціи; у. въ безопа́сномъ мѣ́стѣ ապահով տեղ պահուել, պատսպարուել. ничто́ не укро́ется отъ его́ внима́нія ոչինչ նորա ուշադրութիւնից չէ վրիպում, չէ խուսափում. 3, *թղթխ.* զարկել, կտրել. я укры́лся ма́ленькимъ ко́зыремъ ես փոքրիկ կօզրով, մէկանոցով զարկեցի, տարայ. **-тіе** *տ.* Укрыва́ніе; **-ть** (укро́ю -ютъ), **ся** *տ.* Укрыва́ть, ся.

Укрѣ́‖па է. *ռմկ.* ամրացնելը. ամրացնելու, -ցուցիչ բան. **-пи́тельный** ած. ամրացուցիչ, զօրացուցիչ, կազդուրիչ. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), **ся** *տ.* Укрѣпля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. 1, ամրացնելը, -ցնում, ամրապնդելը, -դում. у. го́рода; у. берего́въ (рѣ́чки. кана́ла); у. желу́дка ստամոքսի պնդումը. 2, հաստատելը, -տում. у. за кѣмъ կամ кому́ имѣ́нія; 3, ամրութիւն, ամրոց. передовы́я у—ія առաջաւոր ամրութիւններ. **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1, ամրացնել, ամրապնդել. կազդուրել. զօրացնել. у. го́родъ—ամրացնել. у. полъ—ամրացնել. у. до́ску гвоздя́ми: движе́ніе укрѣпля́етъ тѣ́ло—ամրապնդում է. вре́мя -пля́етъ дру́жбу—ամրապնդում է. вино́ -пля́етъ желу́докъ—պնդացնում է. *филосо́фія -пля́етъ

ра́зумъ—զօրացնում է. хоро́шій во́здухъ -пля́етъ здоро́вье; хоро́шая пи́ща -пля́етъ си́лы—կազդուրում է. спиртъ -пля́етъ дё-сны—ամրապնդում է. *у. кого́ въ приня́томъ рѣше́ніи—ամրապնդել. 2, հաստատել. у. имѣ́ніе за жено́ю կայքը, կալուածքը կնոջ վրայ հաստատել. **-ся** չէզ. 1, ամրանալ, ամրապնդուել, հաստատուել. 2, կազդուրուել:

У'ксу‖сница է. քացախի շիշ, անօթ, քացախաման. **-снокíслый** ած. քացախաթթու. у—ыя со́ли քիմ. քացախաթթու աղեր. **-сный** ած. քացախի. у́. за́пахъ: у—ая кислота́ քացախաթթու. **-соме́дъ** ա. քացախամեղր. **-сомѣ́ръ** ա. քացախաչափ. **-съ** ա. (յն.) քացախ. ви́нный у́. գինու քացախ:

Уку́по‖риваніе չ. փակելը, գոցելը, կապելը, գամելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. 1, (շշեր, տակառներ) խցել, խցանել, գոցել. 2, (ապրանքը) փաթաթել, կապել, (արկղը) գոցել, գամել. **-рка** է. 1, խցելը, խցում, խցանելը, -նում. 2, կապելը, -պում, գոցելը, -ցում, գամելը, -մում. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. (օր. շշեր) խցող, խցանող, (ապրանք, արկղ) կապող, գամող այր, կին:

Уку‖си́ть (-шу́ -у́сятъ) տ. Уку́сывать; **-съ** ա. խայթոց, խածնում, կծում. խածնած, կծած, խայթած տեղ, վէրք. **-сывать**, -си́ть ն. խածնել, կծել, խայթել. խածնելով. կծելով գզել, պոկել. его́ -си́ла соба́ка; меня́ -си́ла му́ха; хлѣбъ такъ зачерствѣ́лъ, что его́ не уку́сишь հացն այնպէս չորացել, քարացել է, որ բերան առնել չէ կարելի:

Уку́‖тываніе չ. փաթաթելը, պատատելը. **-тывать**, **-та́ть** ն. փաթաթել, պատատել (մի բանի մէջ, մի բանով). **-ся** չէզ. փաթաթուել (մի բանի մէջ, մի բանով):

Уку‖ше́ніе չ. 1, խածնելը, կծելը, խայթելը. ра́на отъ у—ія: 2, խածնած, կծած, խայթած տեղ, խածուածք. **-шу́** տ. Укуси́ть.

Ула́вли‖ваніе չ. բռնելը, կալնելը, առնելը. **-вать**, улови́ть ն. բռնել, կալնել, առնել. у. слу́чай դէպքից օգուտ քաղել. э́тотъ живопи́сецъ хорошо́ улови́лъ схо́дство այդ նկարիչը նմանութիւնը լաւ է առել, լաւ է ընդօրինակել:

Ула́‖дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Ула́живать, ся; **-же́ніе** չ. շինելը, սարքելը, յարդարելը, գլուխ բերելը, վերջացնելը, վերջ, վախճան տալը. у. дѣ́ла գործը գլուխ բերելը, վերջացնելը, կարգադրելը. у. конфли́кта; **-живать**, -дить ն. 1, շինել, սարքել, գլուխ բերել, յարդարել, կարգադրել, վերջացնել, վերջ, վախճան տալ. у. дѣ́ло, конфли́ктъ; 2, հաշտեցնել, 'բարիշեցնել'. **-ся** չէզ. 1, գլուխ գալ, վերջանալ. дѣ́ло -живается, -дилось; дѣ́ло -жено, въ шля́пѣ գործը վերջացած, պրծած է. 2, համաձայնուել, համաձայնութեան գալ:

Ула́мы‖ваніе չ. կոտրելը, համոզելը (զոռով). **-вать**, улома́ть, уломи́ть ն. 1, մի մասը կոտրել, կոտրելով, փշրելով քչացնել, պակասեցնել. 2, *կոտրել, համոզել (զոռով, հազիւ հազ). наси́лу я его́ улома́лъ; его́ не улома́ешь, ни за́ что не улома́ешь նա անկոտրում է:

Ула́‖нскій ած. ուլանի, արդնաւոր, նիզակակիր ասպազինի, հեծեալի. **-нъ** ա. (թուրք.) ռզմ. ուլան, արդնաւոր, նիզակակիր ասպազէն, հեծեալ:

Уле‖га́ться, -(е́)чься չէզ. 1, պառկել, ընկողմանիլ (քնելու). всѣ -гли́сь; 2, մտնել, զետեղուել, տեղաւորուել. всѣ э́ти кни́ги въ оди́нъ сунду́къ не уля́гутся; 3, խաղաղուել, հանդարտուել. стра́сти наро́дныя улегли́сь; бу́ря, вѣ́теръ улегли́сь.

У'лей‖ ա. (սեռ. у́лья; յ. у́льи, ьевъ) փեթակ, մեղուների բուն. **-ный** ած. փեթակի:

Уле́мъ ա. (արբ.) ուլէմ, օրէնսգէտ (Թիւրքիայում):

Уле‖пётываніе չ. տ. բայը. **-пётывать**, **-петну́ть** չ. ռմկ. 1, ծածուկ, գաղտընի, աննկատ հեռանալ, փախչել, կծիկը դնել, 'պոկ տալ'. 2, գնալ, անցնել. «шмы́гая и перева́ливаясь -пётывалъ вёрстъ пятьдеся́тъ въ су́тки».

Уле‖та́ніе չ. թռչելը. թռչելով հեռանալը. **-та́ть**, -тѣ́ть չ. 1, թռչել, թռչելով հեռանալ. 2, շտապով հեռանալ, մեկնել, ճողոպրել, 'խալսել':

Улету́‖чиваніе չ. քիմ. ցնդում. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. քիմ. ցնդել, ցնդեցնել. **-ся** չէզ. 1, չոգիանալ, գոլորշիանալ. 2,* չքանալ. անյայտանալ, կծիկը դնել:

У‖лётъ ա. թռչելը. թռչելով հեռանալը, ուրիշ տեղ, ուրիշ աշխարհ գնալը. **-летѣ́ть** (ечу -тя́тъ) տ. Улета́ть.

Уле́чься (уля́гусь -жешься -гутся); անց. улёгся -легла́сь, -ло́сь; հրմ. уля́гся) տ. Укла́дываться II. և Улега́ться.

Ули‖ва́ніе չ. թափելը, վաթելը. պակասեցնելը. **-ва́ть**, **-ть** ն. թափել, վաթել, պակասեցնել. у. воды́ изъ стака́на բաժակից ջուր թափել, բաժակը թերատել:

Ули́‖зывать, **-зну́ть** 1, ն. լիզել (մի փոքր, մի մասը). 2,* չ. ռմկ. ծածուկ, աննկատ հեռանալ, փախչել, 'խալսել', կծիկը դնել, 'պոկ տալ':

Ули́ка է. ապացոյց, փաստ (յանցանքը, յանցաւորութիւնը ապացուցող). про́тивъ него́ есть си́льныя у—и նորա յանցաւորութիւնն ապացուցող զօրեղ փաստեր կան:

Ули́т‖ка է. 1, կնդ. Helix, խխունջ. садо́вая у., H. hortensis, այգու խխունջ. 2, կզմխ. ականջի խխունջ. лѣ́стница у—ою խխնջաձև սանդուխ. **-новый** ած. խխնջի. **-кообра́зный** ած. խխնջաձև, խխնջակերպ. **-очка** նւզ. տ. Ули́тка; **-очный** ած խխնջի:

Ули́ть (улью́ -ю́тъ; уле́й) տ. Улива́ть.

У'лица է. փողոց, 'քուչայ'. жи́ть о́кнами на у́—у; жить на тако́й-то у́—ѣ այս ինչ փողոցում բնակուել. бу́детъ и на на́шей у́—ѣ пра́здникъ (առծ.) հայրաթ մի օր էլ արեգակը մեր կողմը լոյս կը տայ:

Улицезрѣ́ть (-зрю́ -ря́тъ) ն. տեսնել:

Ули‖ча́ть, -чи́ть ն. кого́ въ чёмъ մէկի մեղքը. մեղաւորութիւնը. յանցանքը, յանցաւորութիւնը երևան մի բանի մէջ ցոյց տալ, ապացուցել, հաստատել. у. кого́ во лжи մէկի սուտը բռնել, ցոյց տալ. у. зачи́нщиковъ դրդիչներին, խռովարարներին գտնել. ի յայտ ածել. у. клеветника́ ցոյց տալ, որ մէկը զրպարտիչ է. **-че́ніе** չ. ցոյց տալը, ապացուցելը, հաստատելը (մեղքը, մեղաւորութիւնը,

յանցանքը, յանցաւորութիւնը ելն). **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** է. մեղքը, յանցանքը ելն ցոյց տուող, ապացուցող, հաստատող այր, կին. **-чи́тельный** ած. մեղքը, յանցանքը ելն ցոյց տուող, հաստատող, ապացուցող. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) տ. Улича́ть.

У'лич||ка է. նւզ. պստիկ փողոց, փողոցիկ. **-ный** ած. փողոցի, -ցային. у́. мальчи́шка.

Уло||ви́ть (-влю́ -о́вятъ) տ. Ула́вливать; **-вка** է. 1, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, հնարք, հնարագիտութիւն. 2, խորամանկութիւն. ‘մահանայ‘. **-вля́ть** տ. Ула́вливать; **-въ** ա. միանգամից որսած, բռնած ձուկ, ձկներ[ի քանակութիւն]։

Уло||же́ніе չ. 1, օրէնք, օրէնսդրութիւն. օրէնսգիրք, օրէնքների ժողովածու, մատեան. у. о наказа́ніяхъ պատժական օրինագիրք, օրէնքների ժողովածու, մատեան. торго́вое у. վաճառականական օրէնսգիրք, կանոնագիրք. 2, տ. Укла́дываніе; **-жи́ть** (-жу́ -жатъ), **ся** տ. Укла́дывать, ся.

Уло||ма́ть, -ми́ть (-млю́ -о́мятъ) տ. Ула́мывать.

Улу́||сный ած. ուլթի, թափառականների վրանների, ‘դագաների‘, հորդայի. **-съ** ա. (թուրք.) ուլթ, թափառականների վրանները, ‘դագաներ‘, հորդա։

Улу||ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. գտնել. у. вре́мя յարմար ժամանակ գտնել. его́ ре́дко до́ма -чи́ть мо́жно.

Улуч||ша́ть, -ши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. լաւացնել, բարելաւել, բարւոքել. **-ся** անդր. լաւանալ, բարելաւուել, բարւոքուել. **-ше́ніе** չ. լաւացում, բարելաւութիւն, -ւում, բարւոքում. есть у. въ состоя́ніи больно́го.

Улы||ба́ться, -бну́ться չ. ժպտալ. ребёнокъ -ба́ется; *наконе́цъ сча́стіе -бну́лось ему́; *э́то мнѣ ма́ло -ба́ется այդ ինձ հաճելի չէ, դուրեկան չէ. **-бка** է. ժպիտ. **-бну́ться** տ. Улыба́ться; **-бочка** նւզ. տ. Улы́бка.

У'льва է. բս. Ulva, հաղար։

Ульмани́тъ ա. հնք. ullmanite, ուլմանիտ։

Ультима́тумъ ա. (նոր լտ.) վերջնագիր, վերջնական պայման, առաջարկութիւն։

Ультрамари́||новый ած. ծովագուարթի. **-нъ** ա. (նոր. լտ.) ծովագուարթ (թանկագին նկարչական դեղ, ներկ մի)։

Ультрамонта||ни́змъ ա. անդրալեռնականութիւն. **-нскій** ած. անդրալեռնական. **-нъ** ա. (լտ.) անդրալեռնական (ծայրայեղ պապական, կղերական, պապական շահերի ու ձգտումների չարաչար պաշտպան)։

Ультра-радика́лъ ա. (լտ.) ծայրայեղ արմատական։

Улью́ տ. Ули́ть.

Улѣ||пля́ть, -пи́ть (-плю́ -ѣпятъ) ն. կպցնել, փակցնել, մածուցանել[ով ծածկել, պատել]. у. кого́ гря́зью մէկին ցեխոտել։

Улюлю́|| ձ. որս. հայ, հույ, հէյ. **-кать** չ. որս. հայ, հույ կանչել, հարայ, հուրայ կանչել (որսին հետամուտ լինելիս)։

Уля́гусь տ. Уле́чься.

Ума́||зываніе չ. իւղելը, օծելը, քսելը. **-зывать, -зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. 1, իւղել, օծել, քսել. 2, *անուշ խօսքերով աշխատել համոզել, ‘գլուխը եղել‘։

Ума́||ивать, -ять ն. ռմկ. նուաղեցնել, յոգնեցնել, հալից գցել. **-ся** անդր. նուաղել, յոգնել, հալից ընկնել։

Ума||ле́ніе չ. նուաղեցնելը, փոքրացնելը, պակասեցնելը. նուաղելը, -գում, պակասելը, -սում. **-лить** (лю -лятъ), **ся** տ. Умаля́ть,ся.

Умалишённый ած. և գոյ. խելագար։

Ума́лчи||ваніе չ. լռելը, չասելը. **-вать**, умолча́ть ն. о чёмъ մի բանի մասին լռել, մի բան չ՚ասել. լռութեամբ անցնել. исто́рики -ваютъ объ э́томъ собы́тіи; я умолча́лъ о сме́рти его́ сы́на; онъ хорошо́ сдѣ́лалъ; умолча́въ о томъ, что хотѣ́лъ сказа́ть; у. о подро́бностяхъ; у. о фа́ктѣ.

Ума́лывать, умоло́ть ն. աղալ։

Ума||ля́ть, -лить ն. փոքրացնել, նուաղեցնել, պակասեցնել. у. чьи досто́инства; **-ся** անդր. նուաղել, փոքրանալ, պակասել։

Ума́нъ ա. բս. Jnula, կղմուխ։

Ума́с||ливаніе չ. 1, իւղելը, օծելը. 2, *կակուղ, անուշ խօսքերով համոզելը, ‘գլուխը եղելը‘. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. 1, իւղել, օծել. 2, *կակուղ, անուշ խօսքերով համոզել, ‘գլուխը եղել‘։

Ума́тывать, умота́ть ն. что чѣмъ մի բան միւսի մէջ կմ միւսով փաթաթել. что на что մի բան միւսի շուրջը, միւսի վերայ փաթաթել, պատատել. **-ся** անդր. մի բանի մէջ. մի բանով փաթաթուել։

Ума||ща́ть, -сти́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. եկ. ու. օծել, իւղել (գլուխը, ոտները)։

Ума́щивать, умости́ть ն. քարել, խճել, սալարկել (փողոցը)։

Ума́||яніе չ. ռմկ. յոգնեցնելը, հալից գցելը. **-ять** (-ю -ютъ), **ся** տ. Ума́ивать,ся.

У'м||бра է. հնք. terre d'ombre, տաճիկ շքաքար (ումբրահող)։

У'мбрія է. ենդ. ombrine, ումբրին (ձուկ մի)

Умелю́ տ. Умоло́ть.

Умень||ша́емое, аго չ. թւբ. նուազելի. **-ша́ть**, -ши́ть ն. փոքրացնել, նուաղեցնել, պակասեցնել, քչացնել, կրճատել. у. кому́ жа́лованье; у. свои́ расхо́ды; у. высоту́ зда́нія; разстоя́ніе -ша́етъ предме́ты; раская́ніе -ша́етъ вину́—նուաղեցնում, մեղմացնում է. у. нало́ги; **-ся** անդր. փոքրանալ, նուաղել, պակասել, քչանալ, կրճատուել. состоя́ніе его́ всё бо́лѣе и бо́лѣе -ша́ется; у. въ вѣсѣ քաշից, կշռից կորցնել. **-ше́ніе** չ. փոքրացնելը, -ցում, նուաղեցնելը, -ցում, պակասեցնելը, -սում, քչացնելը, քչանալը. у. нало́говъ, пода́тей; у. цѣны́; у. жа́лованія; у. вины́; у. цѣ́нности иму́щества; **-ши́тельный** ած. փոքրացնող, -ցուցիչ, նուաղեցնող, -ղական. у—ое и́мя քերկ. նուաղական անուն. у—ое стекло́ փոքրացուցիչ, մանրացոյց ապակի. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ); **ся** տ. Уменьша́ть, ся.

Умере́ть (умру́ -ру́тъ; անց. у́меръ -рла́, о́; յ. у́мерли; հրմ. умри́) տ. Умира́ть.

Умер||тви́ть (-щвлю́ -твя́тъ) տ. Умерщвля́ть.

Уме́ршій ը. ած. մեռած, վախճանուած. ду́ши у—ихъ; моли́тва объ у—ихъ; пла́кать, рыда́ть по у—емъ му́жѣ.

Умер||щвле́ніе չ. սպանելը, -նում, մեռ-

ցնելը, -ցնում. у. плóти; **-щвля́ть**, -тви́ть ն. սպանել, մեռցնել. грѣхъ -щвля́етъ ду́шу; у. плоть.

Уме||та́ть (-ечу́ -е́чутъ; -чи́) **-тну́ть** տ. Умётывать; **-(ё)тъ** ա. խրճիթ. իջևան, պանդուխ ճանապարհորդների համար. **-(ё)тывать**, -та́ть, -тну́ть ն. ռմկ. 1, ածել, թափել, ծածկել (օր. աւազով). 2, ածել, թափել, կիտել, դիզել. տանել, կրել:

Уми||лéніе չ. 1, յուզում. 2, զգածում. գորով. **-лённо** մ. յուզուած, յուզուելով, խանդաղատանօք. **-ли́тельно** մ. յուզիչ, սրտառուչ կերպով. э́то у. այդ յուզիչ, սրտառուչ է. **-ли́тельность** ի. խանդաղատանք, սրտառչութիւն, զգածմունք. **-ли́тельный** ած. յուզիչ, սրտառուչ, խանդաղատական. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Умиля́ть, ся.

Умилосéрдить (-ржу -дятъ) ն. кого́ մէկի գութը շարժել. **-ся** ան չ. надъ кѣмъ մէկի վերայ խղճալ, մէկին գթալ:

Умилости||ви́тельный ած. գթութեան, հաշտութեան. **-(уми́ло-)вить** (-влю -вятъ), **ся** տ. Умилостивля́ть, ся; **-влéніе** չ. գութը, ողորմութիւնը շարժելը. **-вля́ть**, -(-ил-)вить ն. кого́ մէկի գութը, ողորմութիւնը շարժել. հաշտեցնել. **-ся** ան չ. գթալ, ողորմիլ:

Уми́ль||но մ. առանձին հաճութեամբ, սրտի յուզումով, քնքշութեամբ. у. глядѣ́ть на кого́; **-ность** ի. յոյզ, յուզում, հաճութիւն, քնքշութիւն. **-ный** ած. սրտառուչ, հաճելի, հաճոյական, ցանկալի, զուրեկան, քնքոյշ, փաղաքշական. у. го́лосъ.

Уми||ля́ть, -ли́ть ն. кого́ մէկին յուզել, մէկի գութը շարժել. **-ся** ան չ. յուզուել, խղճալ:

Уми||нáніе չ. 1, լաւ, ըստ հարկին տրորելը, տափտափելը. 2, սեղմելը, սխմելը, սեղմելով, սխմելով ներս կոխելը. **-нáть**, умя́ть ն. 1, լաւ, ըստ հարկին տրորել, տափտափել. 2, սեղմել, սխմել, սեղմելով, սխմելով ներս կոխել:

Умира́ть, умерéть չ. մեռնել, վախճանուել. онъ умира́етъ, у́меръ; у. съ го́лоду; у. отъ ста́рости, отъ болѣ́зни, отъ ранъ; *у. со́ смѣ́ху; у. своéю, не своéю смéртію իւր մահով, բռնի մահով մեռնել. *у. для мíра աշխարհի համար մեռնել, աշխարհից հեռանալ:

Умиротво||рéніе չ. 1, խաղաղացնելը, հաշտեցնելը. 2, հաշտութիւն, խաղաղութիւն. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. խաղաղարար, -ուհի, հաշտարար, -ուհի. **-ри́тельный** ած. խաղաղարար, հաշտարար, խաղաղացնող, հաշտեցնող. **-ря́ть**, -ри́ть ն. խաղաղացնել, հաշտեցնել:

Ум||и́шко ա. նւստ. յիմար միտք, խելք. **-и́ще** ա. յւնլ. մեծ, ահագին խելք, միտք. **-ненькій** ած. փղքշ. խելօք, խելացի. **-нéнько** փղքշ. տ. Умно́; **-никъ** ա. **-ница** ի. խելօք, խելացի, մտացի, հասկացող, իմաստուն այր, կին, տղայ, աղջիկ, երեխայ. **-ничáніе** չ. խելքին զոռ տալը. **-ничать** չ. խելքին զոռ տալ. прошу́ не у́.; **-но́** մ. խելացի կերպով, իմաստութեամբ. говори́ть, отвѣча́ть, писа́ть, поступа́ть у.; онъ ведётъ себя́ о́чень у.

Умно||жáть, -жить ն. բազմապատկել, բազմացնել. у. шесть на три; **-ся** ան չ. բազմապատկուել, բազմանալ. его́ семья́ о́чень умно́жилась; **-жéніе** չ. բազմապատկելը, -տկում, բազմացնելը, -ցնում. табли́ца у—ія բազմապատկման աղիւսակ. *къ -нію несча́стій; **-жи́тельный** ած. բազմապատկող, -տկելու, բազմացնող, -ցնելու. **-жить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Умножа́ть, ся.

Умну́ տ. Умя́ть.

У́м||ный ած. խելօք. խելացի, մտացի, իմաստուն, հասկացող. у́. человѣ́къ; онъ умёнъ, о́чень умёнъ; у́—ая голова́; у́—ая соба́ка; у́—ое сочинéніе խելացի, մտացի շարադրութիւն. у́—ые глаза́; у́—ое лицо́; у́. отвѣ́тъ; у́—ая рѣчь; у́. совѣ́тъ; у́ м н ы й, аго ա. խելօք, խելացի, իմաստուն, հասկացող մարդ. **-нѣть**, поумн— չ. խելօքանալ, խելքի գալ, զգաստանալ:

Умовéніе չ. լուանալը, լուացում. у. ногъ въ вели́кій четвéргъ ոտնալուայ:

Умо||заключéніе չ. տ. Силлоги́змъ; **-зри́тельно** մ. տեսականապէս, վերացականապէս. **-зри́тельность** ի. տեսականութիւն, վերացականութիւն. **-зри́тельный** ած. տեսական, վերացական, մտաւոր. **-зрѣ́ніе** չ. տեսութիւն, տեսականութիւն, վերացականութիւն. **-изступлéніе** չ. մտամոլութիւն, մտաբախութիւն, խելացնորութիւն:

Умо||кáть, **-кнуть** չ. (անց. -къ -кла, о) թրջուել, թրմուել, ջրի մէջ կակղել, փափկել:

Умо́къ, -мка́ ա. նւզ. կարճ խելք, միտք:

Умо||ла́чивать, -лоти́ть ն. ա, լաւ, ըստ հարկին, բ, որոշ քանակութեամբ կա(լ)սել (հացահատիկ):

Умо||лéніе չ. աղաչելը, -չանք, պաղատելը, -տանք, աղերսելը, -սանք. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Умоля́ть.

Умол||кáть, **-кнуть** չ. լռել, ձայնը, սասը կտրել, 'տաղ անել'. соловéй умо́лкъ; -(у́мо́л)**къ** ա. լռելը, լռութիւն. б е з ъ-у́ м о́ л к у մ. առանց լռելու, անընդհատ, անդադար. говори́ть безъ-у́мо́лку.

Умоло||ти́ть (-чу́ -о́тятъ) տ. Умола́чивать; **-тъ** ա. կա(լ)սած հացահատիկ[ի քանակութիւն, արդիւնք]. ны́нѣшній у. хоро́шъ այժմ խուրձը շատ, առատ հատիկ է տալիս:

Умоло́ть (умелю́ -éлютъ; -ли́) տ. Ума́лывать.

Умолчá||ніе չ. լռելը, լռութիւն պահելը, չ'ասելը. **-ть** տ. Ума́лчивать.

Умо́лъ ա. 1, աղալը, աղացում. 2, աղալիս, աղալուց պակասած մաս, քանակութիւն:

Умо||ля́ть, -ли́ть ն. [кого́ о чёмъ մէկին մի բանի համար] աղաչել, պաղատել, թախանձագին խնդրել, աղերսել. у. кого́ о по́мощи, о поми́лованіи; -ля́ю васъ не дѣ́лать э́того; я не могъ -ли́ть его́ որքան էլ աղաչեցի, պաղատեցի, նա չհամոզուեց, չարաւ:

Умопомра||чáющій ած. մարդու խելագարեցնող, զարհուրելի, սոսկալի. у—ая карти́на; **-чéніе** չ. 1, թանձրամտութիւն, խենթութիւն, 'խեւութիւն'. 2, տ. Сумасшé-ствіе; **-чи́тельный** ած. յիմարական, մարդու խելագարեցնող, 'գժուեցնող', ապշեցուցիչ. *у—ая ро́скошь.

Умо||помѣшáтельство չ. խելագարութիւն, ցնորում, խելացնորութիւն. **-представлéніе** չ. մտապատկեր, գաղափար. у.,

понятіе о бѣломъ *գաղափար, հասկացողութիւն սպիտակ գոյնի մասին։*

Умо́‖ра *ի. խիստ ծաղրալի, ծիծաղից մեռցնող բան.* это просто у. *մարդ ծիծաղից մեռնում կմ թուլանում է.* смотрѣть на него у. *անկարելի է առանց ծիծաղի նորան նայել.* **-ри́тельно** *մ. խիստ ծաղրալի կերպով, ծիծաղից սպանելով.* **-ри́тельный** *ած. խիստ ծաղրալի, ծիծաղելի, ծիծաղից թուլացնող, սպանող.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* 1, *սպանել.* *горе уморило его; 2, у. кого́ со смѣху *մէկին ծիծաղից թուլացնել, սպանել։*

Умости́ть(-ощу́ -стя́тъ) *տ.* Ума́щивать.

Умота́ть, ся *տ.* Ума́тывать, ся.

Умо́чка *ի. թրջուելուց, թրմուելուց փոք-*

Умо́ю *տ.* Умы́ть. *[լուանալը, պակասելը։*

У'мст‖венно *մ. մտաւորապէս, իմացականապէս.* **-венный** *ած. մտքի, մտաւոր, իմացական.* у́. складъ *մտաւոր կազմ.* у́—ое движе́ніе; **-вова́ніе** *չ. մտածելը, խորհելը, փիլիսոփայութիւն անելը.* **-вова́тель** *ա. մտածող, խորհող, փիլիսոփայութիւն անող.* **-вова́ть** (-вую -ютъ) *չ. մտածել, խորհել, փիլիսոփայութիւն անել։*

Умуд‖ря́ть, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն.* кого́ *մէկին խրատել, հրահանգել, իմաստութիւն սովորեցնել, իմաստացնել.* **-ся** *անդր. իմաստանալ, իմաստուն, հնարիմաց, ճարտարամիտ դառնալ.* **մի բան մտածել, հնարել, որևէ մտքի գալ։*

Умча́ть, ся *տ.* Мчать, ся.

Умъ, á *ա. միտք, խելք, հասկացողութիւն.* ограни́ченный у. *սահմանափակ խելք, միտք.* онъ одарёнъ высо́кимъ умо́мъ *նա մեծ խելքի տէր է, օժտուած է մեծ ձիրքերով.* обши́рный у. *մեծ խելք, բազմակողմանի մտաւոր կարողութիւն.* мнѣ пришло́ на у. *միտքս ընկաւ, միտքս եկաւ. մտածեցի.* въ э́той кни́гѣ мно́го ума́ *այդ գրքում մեծ իմաստութիւն կայ.* въ умѣ́ ли ты? *խելքդ գլխի՞դ է.* сойти́ съ ума́ *խելագարուել, ցնորուել, խելքը կորցնել.* свести́ съ ума́ *խելքը առնել, յիմարացնել, 'գժուացնել'.* э́то у меня́ изъ ума́ вонъ *այդ բոլորովին մտիցս ընկել էր, մոռացել էի.* у него́ не то на умѣ́ *նա մտքումն ուրիշ բան ունի.* у него́ то́лько му́зыка на умѣ́ *նորա ուշքն ու միտքը երաժշտութեան վերայ է.* у него́ зло на умѣ́ *նա մտքում վատ, չար դիտաւորութիւն ունի.* э́то у меня́ съ ума́ не идётъ *այդ ես չեմ կարողանում մոռանալ կմ չեմ կարողանում մտահան անել, մտիցս գցել.* *онъ себѣ́ на умѣ́ *նա իր բանը լաւ գիտէ, շատ 'յետ եկածնէ'.* взя́ться за умъ *խելքը հաւաքել, ուշքի գալ, զգաստանալ.* ума́ не приложу́, какъ э́то сдѣ́лать, какъ быть *ես գորանից ամենևին ոչինչ չեմ հասկանում.* за́дній у. *յետին միտք.* *волне́ніе умо́въ *մըտքերի յուզում.* у. него́ что на умѣ́, то и на языкѣ́ *նա պարզամիտ մարդ է. ինչ մտածում է, այն էլ պարզապէս յայտնում է.* у. хорошо́, а два лу́чше (*առծ.*) *վատ չէ ուրիշի հետ խորհրդակցելը.* у него́ захо́дитъ, зашёлъ у. за ра́зумъ *նա ցնորուելուն մօտ է։*

Умы‖ва́льникъ *ա. լուացուելու կոնք, լուացարան.* **-ва́льница** *ի. լուացարան.* у. въ ри́зницѣ; **-ва́льный** *ած. լուացուելու.* у. сто́ликъ, у. тазъ *լագան, լուացուելու կոնք.* **-ва́ніе** *չ. լուանալը, լուացում.* **-ва́нье** *չ. գեղաջուր (որով կանայք գեղեցկութեան համար լուացւում են).* **-ва́ть,** -ть *ն. լուանալ.* *я -ва́ю ру́ки; **-ся** *անդր. լուացուել։*

I. **Умы‖ка́ніе** *չ. փախցնելը, -ցնում, առևանգելը, -գում, յափշտակելը, -կում.* **-ка́ть** *ն. փախցնել, առևանգել, յափշտակել, զոռով տանել։*

II. **Умыка́ть** *ն. ռմկ. յոգնեցնել, հալից գցել.* **-ся** *անդր. յոգնել, հալից ընկնել։*

У'мы‖селъ, сла *ա. [չար] դիտաւորութիւն, մտադրութիւն, դաւ.* съ у́—слу *դիտաւորութեամբ.* злой у́. *չար դիտաւորութիւն, չարամտութիւն.* имѣ́ть злой у́.; **-(умы)сли́ть** (-слю -ля́тъ) *տ.* Умышля́ть.

Умы́ть (умо́ю -ютъ; *անց.* умы́лъ -ла, о; *հրմ.* умо́й), **ся** *տ.* Умыва́ть, ся.

Умы‖шле́ніе *չ. չար մտադրութիւն, դիտաւորութիւն, դաւ. հմմ.* У'мыселъ; **-шленно** *մ. դիտմամբ, չար դիտաւորութեամբ.* **-шленность** *ի. նախօրօք մտածուած լինելը, կանխամտածութիւն.* **-шленный** *ած. նախամտածուած, կանխամտածուած, դիտաւորեալ, դիտմամբ, չար դիտաւորութեամբ արած, գործած.* убі́йство не у—ое, по неосторо́жности; **-шля́ть,** -слить *ն. նիւթել, չարիք, վատ բան մտածել, հնարել, մեքենայել, դաւել.* у. на чью-либо жизнь *մտածել մէկին սպանելու, մէկին կենազրկ անելու։*

Умѣ‖ется, умѣ́лось *դէմք. ռմկ. կարելի է, կարելի էր, հնարաւոր է, հն. էր.* какъ умѣ́ется, такъ и дѣ́лаю *ինչպէս կարելի է, ինչպէս կարող եմ, այնպէս էլ անում եմ.* какъ умѣ́лось, такъ и сдѣ́лалъ *ինչպէս կարողացայ, այնպէս էլ արի.* **-ло** *տ.* Иску́сно; **-лый** *տ.* Иску́сный; **-ні(ь)е** *չ. հմտութիւն, կարողանալը, հասկանալը, գիտենալը, գիտութիւն.* у. жить въ свѣ́тѣ.

Умѣ‖ренно *մ. չափաւոր կերպով.* **-ренность** *ի. չափաւորութիւն, բարեխառնութիւն.* **-ренный** *ած. չափաւոր, մեղմ, բարեխառն.* у. жаръ; у—ое жела́ніе; у. кли́матъ; у. человѣ́къ; *у—ая цѣна́; у. по́ясъ *աշխ. բարեխառն գօտի.* **-ря́ть, -ри́ть** (-рю -ря́тъ) *ն. չափաւորել, մեղմացնել.* у. свой гнѣвъ, свой стра́сти; у. жаръ *ջերմութիւնը բարեխառնել.* у. свой жела́нія; у. свой расхо́ды *իր ծախսերը չափաւորել, կրճատել։*

Умѣси́ть(-ѣшу́ -ѣсятъ) *տ.* Умѣ́шивать.

Умѣ‖сти́тельный *ած. արձակ, ընդարձակ, շատատար, մեծատարած, շատ պարունակող, 'տանող'.* **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **ся** *տ.* Умѣща́ть, ся; **-стность** *ի. պատշաճութիւն, ճահաւորութիւն, յիրաւացիութիւն.* **-стный** *ած. պատշաճ, յիրաւացի, ճահաւոր։*

Умѣ́ть, сум— *չ. կարողանալ, կարել, գիտենալ, իմանալ, հասկանալ.* у. пѣть, чита́ть, танцова́ть; не сумѣ́ю э́того сдѣ́лать *չեմ կարող այդ անել.* вы не умѣ́ете шути́ть *դուք հանաք անել չգիտէք.* я сдѣ́лалъ, какъ умѣ́лъ; *у. концы́ хорони́ть *հասկանալ բանը կոծկել։*

Умѣ‖шивать, -си́ть *ն. լաւ, լաւ հարկին հունցել (խմորը), տրորել (կաւը)։*

Умѣ‖ща́ть, -сти́ть *ն.* что въ чёмъ

մի բան միւսի մէջ տեղաւորել, զետեղել. **-ся** անդր. տեղաւորուել, զետեղուել։

Умяг‖ча́ть, -чи́ть ն. **1**, փափկացնել, կակղացնել. **2**,* մեղմացնել. у. нра́вы; **-ся** անդր. փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ. խղճալ. **-че́ніе** չ. **1**, փափկացնելը, -ցում, կակղացնելը, -ցում. **2**, մեղմացնելը, -ցում. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Умягча́ть, ся.

Умя́ть (умну́ -ну́тъ) տ. Умина́ть.

Унаво́‖женіе չ. աղբելը, -բում, 'փէյնելը', պարարտացնելը, -ցնում. **-живать**, **-зить** (-жу -зятъ) ն. աղբել, 'փէյնել', պարարտացնել (հողը)։

Унаслѣ‖дованіе չ. ժառանգելը, -գում. **-довать** (-дую -ютъ) ն. ժառանգել. онъ застѣ́нчивъ, онъ -довалъ э́то отъ отца́.

Унди́на ի. (լտ.) դիցբ. ջրահարսն։

Уне‖се́ніе չ. տանելը, քշելը. **-сть** (-су́ -су́тъ; անց. унёсъ -сла́, о́) տ. Уноси́ть.

Универса́‖лъ ա. (լտ.) հրովարտակ, հրամանագիր, ուկազ (փոքր ռուսական հետմաններից.) **-льно** մ. հանրապէս, ընդհանրապէս. **-льность** ի. հանրականութիւն, ընդհանրականութիւն. **-льный** ած. հանուր, ընդհանուր. у—ое сре́дство հանրադեղ (բոլոր ցաւերը, հիւանդութիւնները բժշկող միջոց)։

Университе́‖тскій ած. համալսարանի. **-тъ** ա. (լտ.) համալսարան։

Уни‖жа́ть, -зить ն. **1**, ցածրացնել, ցածացնել. **2**,* ստորացնել. նուաստացնել. Богъ -жа́етъ го́рдыхъ; пья́нство -жа́етъ человѣ́ка հարբեցողութիւնը մարդուս արժանիքը ձգում է. у. чужо́е досто́инство ուրիշի արժանիքը ձգել. **-ся** անդր. ստորանալ, նուաստանալ, խոնարհուել. я не -жу́сь до того́, что́бы опра́вдываться; ему́ бы хотѣ́лось, что́бы всё -жа́лось пе́редъ нимъ; **-же́ніе** չ. **1**, ստորացնելը, -ցնում, նուաստացնելը, -ցնում. **2**, ստորանալը, -րացում, ստորութիւն, ցածութիւն, նուաստանալը, -տացում, վիրաւորանք. переноси́ть огорче́нія, -нія դառնութիւններ, վիրաւորանքներ կրել. **-же́нно** մ. նուաստութեամբ. **-же́нность** ի. նուաստութիւն, ցածութիւն. **-же́нный** ած. նուաստ, խոնարհ, նուաստացած, ստորացած, ցած. **-жу** տ. Уни́зить.

Униза́ть (-жу́ -и́жутъ; -жи́) տ. Уни́зывать.

Уни‖зи́тельно մ. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ կերպով, եղանակով. դէմ. նուաստացուցիչ, անպատուաբեր է. **-зи́тельность** ի. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ, վիրաւորական լինելը. **-зи́тельный** ած. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ, անպատուաբեր, վիրաւորական. **-зить** (-жу -зятъ), **ся** տ. Унижа́ть, ся.

Уни́‖зываніе չ. ընդելուզելը, -զում, յեռուլը, զարդարելը, պաճուճելը. **-зывать**, **-зать** ն. ընդելուզել, յեռուլ, զարդարել, պաճուճել (մարգարիտներով, թանգագին քարերով ելն). *его́ рѣчь -зана антите́зами նորա ճառը խճողուած է հակադրութիւններով։

Уни‖ма́ніе չ. հանգստացնելը, խաղաղացնելը, սաստելը, զսպելը, դադարեցնելը, կտրելը, մեղմացնելը, ամոքելը. **-ма́ть**, уня́ть ն. հանգստացնել, խաղաղացնել, սաստել, զսպել, դադարեցնել, կտրել, մեղմացնել, ամոքել. у. бу́йство կատաղութիւնը զսպել. дѣ́ти шумя́тъ, уйми́те ихъ; уйми́те соба́къ լռեցրէք շներին. я ужъ уйму́ васъ ես ձեր ձայնը, ձեր 'սասը' կը կտրեմ. у. боль ցաւը կտրել, հանգստացնել, ամոքել. у. кровотече́ніе արիւնհոսութիւնը կտրել, դադարեցնել. **-ся** անդր. հանգստանալ, հանդարտուել, թուլանալ, լռել, դադարել, ձայնը, 'սասը' կտրել. уйми́тесь дѣ́ти, по́лно шали́ть; зубна́я боль уняла́сь—կտրեց. кровотече́ніе уняло́сь—կտրեց, դադարեց. когда́ ты уймёшься երբ պիտի դու խելքի գաս։

Унисо́нъ ա. (իտ.) երժ. միաձայնութիւն, միանուագ (միենոյն տոնը կամ եղանակը միաժամանակ շատ ձայներով կամ նուագարաններով երգելը կամ ածելը). въ у. մ. միաձայն։

Унита́‖рій ա. (լտ.) հակաերրորդական, ս. Երրորդութիւնը ժխտող աղանդաւոր. **-ри́змъ** ա. ունիտարիզմ, միապետական ուղղութիւն, ձգտում (հակառակը տ. Федерали́змъ); **-рный** ած. միացական։

Унифо́рма ի. (գերմ.) համազգեստ։

Уничи‖жа́ть, -жи́ть ն. ստորացնել, նուաստացնել, անարգել. **-ся** անդր. ստորանալ, նուաստանալ, խոնարհուել. у. пе́редъ Бо́гомъ Աստծու առաջ խոնարհուել, իր ոչնչութիւնը խոստովանել. **-же́ніе** չ. ստորացնելը, -ցում, նուաստացնելը, -նում. խոնարհութիւն, նուաստութիւն, կորանք. у. па́че го́рдости նուաստութիւնն աւելի գովելի է, քան հպարտութիւնը. **-же́нно** մ. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ կերպով, եղանակով. **-же́нность** ի. տ. Уничиже́ніе; **-жи́тельно**, **-жи́тельность** տ. Уничиже́нно, -нность; **-жи́тельный** ած. ստորացնող, -ցուցիչ, նուաստացնող, -ցուցիչ, անարգական. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** տ. Уничижа́ть, ся.

Уничто‖жа́ть, -(о́)жить ն. ոչնչացնել, կործանել, ջնջել. ва́рвары -о́жили ри́мскую импе́рію; у. могу́щество; у. а́рмію, непрія́теля; у. крысъ—ոչնչացնել, ջնջել. попрёки -жа́ютъ всю цѣ́ну благодѣя́нія; у. ве́ксель, контра́ктъ, завѣ́щаніе—ոչնչացնել, պատռել. у. зако́нъ, обы́чай, до́лжность—ոչնչացնել, վերացնել. у. дурно́й за́пахъ; года́ -о́жили ея́ красоту́; у. пригово́ръ суда́ դատարանի վճիռը ոչնչացնել, փոխել. **-ся** անդր. ոչնչանալ, կործանուել. **-же́ніе** չ. ոչնչացնելը, կործանելը, ջնջելը. **-жи́мость** ի. կործանելիութիւն, ոչնչացնելի, կործանելի լինելը. **-жи́мый** ած. ոչնչացնելի, կործանելի, ջնջելի. **-жи́тельный** ած. ոչնչացնող, կործանող, ջնջող. **-жить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Уничтожа́ть, ся.

У‖ніа́тка ի. միացեալ, միաբանեալ կամ պապական ուղղափառուհի. **-ніа́тскій** ած. միաբանական. **-ніа́тъ** ա. միաբարական, միացեալ, միաբանեալ կամ պապական ուղղափառ. **-ніо-ни́стъ** ա. միաբանական. **-нія** ի. (նոր լտ.) **1**, քղքկ. միութիւն, միաբանութիւն (երկու կամ աւել տէրութիւնների, որոնք սակայն իրենց ներքին գործերը վարում են միմեանցից անկախ կերպով). **2**, եկղ. պատմ. միութիւն, միացեալ, միաբանեալ կամ պապական ուղղափառներ (որոնք պապի հեղինակութիւնն ընդունում են)։

Уно‖ра́вливать, **-ровля́ть**, **-рови́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. **1**, համաձայն ցանկու-

թեան անել, հաճոյանալ, դուր գալ, գոհացնել. 2, յարմար, պատեհ ժամանակ, դէպք գտնել. -ся անդր. յարմարուել, յարմարանալ:

Уно||си́ть(-шу́-о́сятъ), унéсть ն. 1, տանել (իւր հետ). возвращáйтесь домóй и -си́те свои́ вéщи назáдъ; егó унеслí покрытаго рáнами; *потóкъ врéмени унóситъ насъ ժամանակի հոսանքը մեզ իւր հետ քշում տանում է. 2, ծածուկ տանել, գողանալ, ‘վեցնել‘, յափշտակել. **-ся** անդր. տարուել, թռչել, գնալ, հեռանալ. **-сный** ած. 1, քաշող, քաշելու. у—ые ремни́ ձիափոկեր, կառափոկեր. у—ая лóшадь առջևից լծած ձի. 2, գողացած, գողունի. у—ыя вéщи; **-съ** ա. 1, իւր հետ տանելը, վերցնելը. побѣ́гъ съ у—омъ казённыхъ вещéй ռզմ. փախուստ զէնքով, զինուորական պիտոյքներով հանդերձ. 2, գողանալը, գողութիւն:

У́нтеръ|| ռմկ., **-офицéръ** ա. (գերմ.) ենթասպայ, փոխսպայ. **-офицéрскій** ած. ենթասպայի, -յական, փոխսպայի, -յական:

У́н||цевой ած. ունկու, ունծայի, մի ունկի, ունծայ ծանրութեամբ. **-ція** է. (լտ.) ունկի, ունծայ (քաշ, կշիռ=$^1/_{12}$ դեղատան ֆունտի):

Уны||вáть, -ть չ. վհատել, լքանել, յուսահատուել. въ счáстіи не возноси́ся, въ несчáстіи не -вáй; не у. въ бѣдѣ́; **-ло** մ. վհատուած, տխրութեամբ, տրտմութեամբ. **-лость** է. վհատութիւն, լքում, տխրութիւն, տրտմութիւն. **-лый** ած. վհատ[ուած], լքած, յուսահատ[ուած], ընկճուած, տխուր, տրտում. похудѣ́вшее, у—ое лицó; у—ое молчáніе; **-ніе** չ. վհատութիւն, լքում, յուսահատութիւն, ընկճուածութիւն, տխրութիւն, տրտմութիւն:

Уны́||ривать, -рну́ть չ. 1, սուզուել, ըն կղմուել[ով խուսափել, ազատուել վտանգից]. 2, отъ чегó մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել:

Уны́ть (унóю -ютъ) տ. Унывáть.

Уня́||тіе չ. հանդստացնելը,-ցնում, խաղաղացնելը, -ցնում, դադարեցնելը, կտրելը, մեղմացնելը, -ցնում, ամոքելը, -քում. у. бóли; **-ть** (уйму́ -му́тъ; անց. уня́лъ -лá, ó; հրմ. уйми́), **ся** տ. Унимáть, ся.

Упа||дáніе տ. Упадéніе **-дáть**, упáсть չ. 1, ընկնել, վայր ընկնել, վայր գլորուել. у. нá полъ; онъ поскользну́лся и упáлъ; у. съ лóшади; дéрево упáло; у. на колѣ́ни пéредъ óбразомъ սուրբ պատկերի առաջ ծունկ չոքել. *у. ду́хомъ վհատուել, լքանել. у. въ óбморокъ նուաղել. он упáлъ въ общéственномъ мнѣ́ніи—ընկաւ. довѣ́ріе къ нéму упáло նորա վարկն ընկաւ. 2, իջնել, ցածրանալ, ցածանալ, նուազել. водá въ рѣкѣ́ упáла գետը բարակել է. цѣнá на хлѣбъ упáла հացի գինը ընկել, իջել է. барóметръ упáлъ, ртуть въ баромéтрѣ упáла; 3, պակասել, նուազել, թուլանալ, տըկարանալ. си́лы больнóго упáли; торгóвля упáла առուտուրն ընկել, նուազել է. **-дéніе** չ. ընկնելը, վայր ընկնելը, վայր գլորուելը անկում. **-докъ**, дка ա. անկում. у. креди́та; у. ду́ха վհատութիւն, լքում. притти́ въ у. ընկնել, ամերուել, քայքայուել. торгóвля въ -дкѣ առուտուրն ընկած է. у. силъ ոյժերի թուլութիւն, տկարացում. *счáстье егó клóнится къ -дку; **-ду́** տ. Упáсть; **-дъ** ա. անկում, թուլութիւն, ուժասպառութիւն. ходи́ть, танцовáть до -ду երկար մանգալուց հալից ընկնել. смѣ́яться до -ду ծիծաղից թուլանալ:

Упáивать, упои́ть խմեցնել, հարբեցնել:

Упа||ковáніе չ. դնելը, դարսելը, զետեղելը, ծրարելը (իրերը). **ковáть** (-ку́ю -ютъ) տ. Упакóвывать; **-кóвка** է. **-кóвываніе** չ. դնելը, դարսելը, զետեղելը, ծրարելը. у. въ я́щики արկղներում դարսելը, զետեղելը, արկղելը (ապրանքը). **-кóвщикъ** ա. [իրեր, ապրանք] դարսող, զետեղող, արկղող, ծրարող այր, կին. **-кóвывать**, -ковáть ն. դնել, դարսել, զետեղել, ծրարել, արկղել(իրերը, ապրանքը):

Упáлзывать. տ. Уползáть.

Упáмя||тывать, -товáть(-тую -ютъ) ն. 1, մտքում պահել, չմոռանալ. 2, ռմկ. մոռանալ. մտից գցել:

Упá||ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. լաւ, բաւ հարկին խաշել, եփել, փափկացնել (գոլորշով, բղով). 2, քշելով քրտնեցնել. у. лóшадь; **-ся** անդր. քրտնել, քափ քրտինք կտրել:

Упа||сáть, -сти́ (-су́ -су́тъ; անց. -съ -слá, ó; հրմ. -си́) պահել, պահպանել. Бóже упаси́! Աստուած հեռու պահէ, Աստուած մի արասցէ:

Упá||сть (-аду́ -ду́тъ; անց. -лъ -ла, о; հրմ. ди́) տ. Упадáть.

У́пасъ ա. բս. Antiaris toxicaria, ուպասենի:

Упá||живать, -жáть(-шу́-шутъ;-ши) ն. խոր, բաւ հարկին, խնամքով վարել, հերկել, գործել (հողը):

Упе||кáніе չ. լաւ, բաւ հարկին եփելը, թխելը. **-кáть**, -чь ն. 1, լաւ, բաւ հարկին թխել. 2,* когó մէկին հեռացնել, գլխից ‘ռադ անել‘. *у. когó въ солдáты, подъ крáсную шáпку մէկին զօռով, բանի կերպով զինուոր դարձնել, զինուորագրել. егó упекли́ подъ судъ նորան զօռով դատարան քարշեցին:

Упе||лёныванie չ. լաւ, բաւ հարկին խանձարրելը, ‘բալուլելը‘, ‘բարրելը‘. **-лёнывать, -ленáть** ն. լաւ, բաւ հարկին խանձարրել, ‘բալուլել‘, ‘բարրել‘. у. ребёнка.

Уперé||живать, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) տ. Предварять, -ри́ть.

Уперéть (упру́ -ру́тъ; անց. упёръ -рлá, ó; հրմ. упри́), **ся** տ. Упирáть, ся.

Упéчь (-еку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -пеклá, ó; ки́) տ. Упекáть.

Упи||вáться, -ться անդր. չափազանց շատ խմել, հարբել. у. крóвью արիւնով կշտանալ, արեան ծարաւը յագեցնել:

Упи́||ливаніе չ. տ. բայը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սղոցել, ‘խէրխել‘, սղոցելով կարճացնել:

Упи||рáніе չ. յենելը, յեցուցանելը, կըռթնեցնելը, ‘դէմ տալը‘. **-рáть**, уперéть ն. 1, յենել, յեցուցանել, կռթնեցնել, ‘դէմ տալ‘. у. бревнó въ стѣ́ну; у. лѣ́стницу ни́жнимъ концóмъ շարժական սանդուխի (‘նարդիվանի‘) ստորին ծայրն ամրացնել. 2, ուղղել, դարձնել. у. глазá въ зéмлю աչքերը գետնին յառել.

3, պնդել. **-ся** ներգ. 1, во что մի բանի յենուել, մի բանի վերայ կռթնել. прáвый флангъ áрміи -рáлся въ лѣсъ; 2,* հակառակուել, ընդդիմանալ. онъ -рáлся сдѣлать это.

Упи‖сáть (-шý -шутъ; -ши́) տ. Упи́сывать; **-систо** մ. սխմուած կերպով. **-си́стый** ած. սխմուած, քնքոյշ (գրի մասին). **-сывáніе** չ. տ. բայը. **-сывáть**, -сáть ն. 1, գրելով տեղաւորել, զետեղել, ամփոփել, այնպէս գրել, արտագրել, որ տեղաւորուի, զետեղուի, ամփոփուի. я. -сáлъ прошéніе на однóй страни́цѣ; у. страни́цу въ страни́цу այնպէս արտագրել, որ երեսն երեսի վերայ գայ կամ զետեղուի. 2, ռմկ. ագահաբար ուտել, կլանել, լափել. въ одинъ мигъ мы -сáли зáднюю часть барáнины; **-ся** ներգ. զետեղուել, տեղաւորուել (գրուելով)։

Упи́‖тываніе չ. ըմելը. у. живóтныхъ; **-тывать, -тáть** ն. ըմել, պարարտացնել։

Упи́ться (упью́сь -ю́тся; անց. -и́лся -лáсь -лóсь; հրմ. упéйся) տ. Упивáться.

Упи́‖хиваніе չ. ներս կոխելը, ներս խըցկելը, զետեղելը. **-хивать, -хáть, -хну́ть** ն. ներս կոխել, ներս խցկել, զետեղել։

Упишу́ տ. Уписáть.

Уплá‖та է. վճարելը, -րում, հատուցանելը, -ցում. въ у—у 'ի հատուցում. присуди́ть къ у—ѣ судéбныхъ издéржекъ; **-чивать, -ти́ть** (-чý -áтятъ) ն. վճարել, հատուցանել, 'տալ'. у. долгъ; я уплати́лъ емý сто рублéй; у. недóданное պակասիկը վճարել. у. по вéкселю մուրհակը թափել. у. заимодáвцу.

Уппе‖тáніе չ. տ. բայը. **-тáть, -сти́, -сть** (-тý -тýтъ; անց. -лёлъ -елá. ó; հրմ. -ти́) ն. 1, ամուր, խիտ կերպով հիւսել. 2,* ռմկ. ագահաբար ուտել, լափել, կլանել. 3, չ. արագ, շուտ հեռանալ, փախչել, կծիկը դնել, 'սրել տալ'. **-ся** ներգ. հեռանալ, մեկնել։

Уплотни́ть տ. Плотни́ть.

Уплы‖ваніе չ. հեռանալը, մեկնիլը. **-вáть, -ть** (-вý -вýтъ; անց. лъ -лá, ó; հրմ. -ви́) չ. 1, հեռանալ, մեկնիլ (ջրով). корáбль уплы́лъ, уплы́лъ изъ ви́ду; 2, անցնել, անց կենալ. уплы́лъ годъ.

Упо‖вáніе չ. յոյս, ակնկալութիւն. возложи́ть своё у. на Бóга, на монáршее милосéрдіе; **-вáтельно** դէմք. յուսալի է, պէտք է յուսալ. **-вáть** (-вáю -ютъ) չ. на когó մէկի վերայ յուսալ, յոյսը դնել, յոյս տածել, մէկին ապաւինել. у. на Бóга.

Уподо‖би́тельно մ. նմանութեամբ, համեմատութեամբ, բաղդատմամբ. **-би́тельный** ած. նման, համեմատական, բաղդատական. **-(ó)бить** (-блю -бятъ), **ся** տ. Уподобля́ть, ся; **-блéніе** չ. նմանեցնելը, -նեցնում. -համեմատելը, -տում. բաղդատելը, -տում, **-бля́ть**, -бить ն. նմանեցնել, համեմատել. բաղդատել. посты́дныя наклóнности -бля́ютъ человѣ́ка скотý—մարդուս նմանեցնում են անասունին. нѣтъ никогó, комý мóжно бы́ло -бы -бить егó ոչոք չկայ, որի հետ կարելի լինէր նորան համեմատել. **-ся** ներգ. նմանուել. смерть -бля́ется сну.

Упо‖éніе չ. յափշտակութիւն, զմայլում, բերկրութիւն, յղփութիւն, վայելք. у. чýвствъ զգայական վայելքներ. минýты слáдкаго -нія զմայլման քաղցր րոպէներ. въ -ніи любви́, слáвы սիրուց, փառքից յղփացած, յափշտակուած. **-ённый** ած. յղփացած, յափշտակուած. у. гóрдостію հպարտութիւնից շշմած. у. слáвою փառքից յղփացած. у. любóвію սիրուց յափշտակուած. у. рáдостію բերկրալից. у. востóргомъ զմայլուած, սքանչացած. **-и́тельный** ած. յափշտակիչ, զմայլիչ, շշմեցնող, -ցուցիչ։

Упо‖коéніе չ. **-кóй** ա. հանգիստ, հանգստութիւն, խաղաղութիւն. моли́ться о упокоéніи կամ за упокóй души́ умéршаго; **-кóивать**, -кóить ն. հանգստացնել, խաղաղացնել, հանգստութիւն տալ կամ բերել. -кóй Гóсподи дýшу егó; **-ся** ներգ. հանգստանալ, հանգարտուել. **-кои́тельный** ած. հանգստացնող, հանդարտեցնող, խաղաղացնող. **-кóить** (-кóю -ятъ), **ся** տ. Упокóивать, ся.

Упол‖зáніе չ. սողալով գնալը, հեռանալը. **-зáть, -зти́** (-зý -зýтъ; անց. -зъ -злá, ó; հրմ. -зи́) չ. սողալով գնալ, հեռանալ։

Уполномó‖ченіе չ. 1, լիազօրութիւն տալը. 2, լիազօրութիւն. передáча -нія; **-ченный**, аго ա. լիազօր. **-чиваніе** տ. Уполномóченіе; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. когó մէկին լիազօրութիւն տալ. у. послáнника при инострáнномъ дворѣ́; **-чіе** չ. լիազօրութիւն։

Упо‖лóвникъ ա. **-лóвничекъ**, чка նւզ. կերակրի աղտափրփուրը, քափը քաշելու շերեփ. **-лъ** ա. աղտափրփուր, քափ (կերակրի)։

Упо‖минáніе չ. յիշելը. **-минáть**, -мянýть ն. о чёмъ մի բանի մասին յիշել (հարեանցի, անցողակի կերպով). объ э́томъ -минáютъ истóрики; онъ ни слóва не -мянýлъ объ э́томъ; **-ся** էր. դէմք. յիշուել. въ э́томъ сочинéніи -минáется объ нёмъ; объ васъ ни слóва не -минáется съ э́томъ письмѣ́; объ э́томъ обстоя́тельствѣ -минáется въ протокóлѣ.

Упóмнить (-ню -нятъ) ն. յիշել, մտաբերել, մտքում պահել, չմոռանալ. э́того не -мню այդ ես չեմ յիշում. всегó не -мнишь չէ կարելի ամէն բան յիշել. не -мню хорошéнько всѣхъ подрóбностей բոլոր մանրամասնութիւններր լաւ չեմ յիշում։

Упомяну́ть (-нý -мя́нутъ; -ни́), **ся** տ. Упоминáть, ся.

Упóр‖ка ն. նեցուկ. արգելիչ. **-но** մ. յամառութեամբ, հաստատակամութեանբ. онъ у. настáиваетъ на своёмъ трéбованіи, у. преслѣ́довать когó; у. храни́ть молчáніе; **-ность** է. յամառութիւն, հաստատակամութիւն. **-ный** ած. յամառ, հաստատ, հաստատակամ. у. предразсýдокъ: у—ая болѣ́знь սաստիկ, յարատեւ հիւանդութիւն. у. трудъ տոկուն աշխատութիւն. **-ство** չ. յամառութիւն, հաստատակամութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. въ чёмъ մի բանի մէջ յամառիլ, յամառութիւն անել, մի բան յամառութեամբ պնդել, մի բանի հաստատ մնալ. у. въ своёмъ мнѣ́ніи իր կարծիքը յամառութեամբ պաշտպանել. у. въ своёмъ намѣ́реніи յամառութեամբ իր մտադրութեանը հաստատ մնալ. ты -ствуешь въ ги́бельномъ заблуждéніи դու յամառում. ես կորստաբեր

մոլորութեան մէջ. у. противъ очевидности ակնայայտնի ճշմարտութեանն ընդդիմանալ։

Упор‖ха́ть, -хну́ть չ. ճախրելով թըռչել, գնալ, հեռանալ։

Упо́ръ ա. 1, դիմադրութիւն, ընդդիմադրութիւն. вы́стрѣлить въ у. հրացանը դօշին դնելով արձակել. 2, նեցուկ, յենարան։

Упоря́до‖ченіе չ. կարգաւորելը, -րում, կանոնաւորելը, -րում. **-чить** (-чу -чатъ) ն. կարգաւորել, կանոնաւորել, կարգի ու կանոնի բերել։

Употре‖би́тельность ի. գործածականութիւն. **-би́тельный** ած. գործածական, գործածելի. у—ое сло́во, выраже́ніе; **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ), **ся** տ. Употребля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. գործածելը, գործածութիւն. կիրառութիւն, գործադրելը, -դրութիւն. у. желѣ́за въ постро́йкахъ; сдѣ́лать изъ чего́ хоро́шее, дурно́е у. մի բան լաւ, վատ գործադրել. э́то сло́во въ большо́мъ у—іи այդ խօսքը խիստ գործածական է. э́то сло́во вы́шло изъ у—ія, э́тотъ зако́нъ вы́шелъ изъ т—ія այդ խօսքը, օրէնքը գործածութիւնից ընկել է. изли́шнее, чрезмѣ́рное у. горя́чихъ напи́тковъ; у. су́ммы де́негъ на расхо́ды по назначе́нію; ввести́ въ у. գործածական դարձնել. войти́ въ у. գործածական դառնալ. **-бля́ть**, -би́ть ն. գործածել. գործադրել. у. де́ньги на пусты́я изде́ржки; у. лѣка́рства; у. очки́ ակնոցներ գործ ածել. у. всѣ сре́дства къ достиже́нію цѣ́ли; я -би́лъ два́ го́да на э́то сочине́ніе; у. угро́зы, наси́ліе սպառնալիք, բռնութիւն գործադրել. съ по́льзою у. своё время իւր ժամանակը օգտաւէտ կերպով գործադրել. на что-би́те вы э́ту су́мму; у. что́-либо во зло մի բան ՚ի չարը գործադրել. у. во зло чью дovѣ́ренность, доброту́, чьё снисхожде́ніе; у. друзе́й для успѣ́ха свои́хъ дѣлъ բարեկամներին իւր գործերի յաջողութեանը ծառայեցնել **-ся** կր. գործածուել. գործադրուել. э́то расте́ніе -ля́ется въ медици́нѣ; э́то сло́во -ля́ется въ перено́сномъ смы́слѣ.

Упо́тчивать (-чую -ютъ; -чуй) ն. լաւ, փառաւոր կերպով հիւրասիրել, մեծարել։

Упра́ва ի. 1, դատ, դատաստան, արդարադատութիւն, բաւարարութիւն. проси́ть себѣ́ у—ы դատաստան, իրաւունք, արդարադատութիւն, բաւարարութիւն խնդրել. 2, վարչութիւն. городска́я у.; у. благочи́нія ոստիկանական վարչութիւն. ремéсленная у.

Управи́тель‖ ա. կառավարիչ. у. имѣ́нія; **-ница** ի. կառավարչուհի. **-скій** ած. կառավարչի. **-ство** չ. կառավարչի պաշտօն. **-ша** ի. կառավարչի կին։

Упра́‖вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Управля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. կառավարչութիւն, վարչութիւն. кавка́зское у. կովկասեան կառավարութիւնը. имѣ́ть гла́вное у. дѣла́ми գործերի գլխաւոր կառավարութիւնն իւր ձեռքում ունենալ. у. рабо́тами գործերի, աշխատանքների վարչութիւն. 2, քերկ. խնդրառութիւն. у. таки́мъ-то падежо́мъ այս ինչ հոլովով խնդրառութիւն. **-вля́ть**, -вить ն. кѣмъ, чѣмъ 1, մէկին, մի բան, մի գործ կառավարել, վարել. у. госуда́рствомъ, наро́домъ պետութիւնը, ժողովուրդը կառավարել. у. до́момъ տունը կառավարել, տան գործերը վարել. она́ -вля́етъ свои́мъ му́жемъ նա իւր մարդու քթից բռնած ման է ածում. у. имѣ́ніемъ կալուածքը կառավարել. у. дѣла́ми գործերը վարել. у. министе́рствомъ մինիստրութեան գործերը վարել. у. фа́брикою, заво́домъ գործարանը, դավօդը կառավարել. у. кораблёмъ նաւը վարել, ղեկավարել. 2, քերկ. խնդիր առնել կամ պահանջել. э́тотъ глаго́лъ -вля́етъ вини́тельнымъ падежо́мъ; у п р а в л я́ ю щ і й, аго ա. կառավարիչ у. министе́рствомъ մինիստրութեան գործերը վարող, կառավարող. у. до́момъ, имѣ́ніемъ, ба́нкомъ տան կալուածքի, բանկի կառավարիչ. **-ся** կր. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին, մի բանի յաղթել, ՝հախից գալ՝, մի բան գլուխ բերել. у. съ мяте́жниками; ему́ одному́ съ э́тимъ дѣ́ломъ не -виться նա մենակ չպիտի կարողանայ այդ գործը գլուխ բերել։

Упраж‖не́ніе չ. վարժելը, -ժուելը, վարժութիւն, պարապմունք. у. въ гимна́стикѣ; учени́ческія у—ія; **-ня́ть** ն. վարժել, վարժեցնել, մարզել. у. ученико́въ перево́дами; **-ся** կր. վարժուել. у. въ пѣ́ніи, въ танцова́ніи; у. въ му́зыкѣ; у. въ чте́ніи; у. въ нау́кахъ, въ рукодѣ́ліяхъ.

Упразд‖не́ніе չ. 1, պարապ կացուցանելը. 2, վերացնելը, ոչնչացնելը. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, պարապ կացուցանել. 2, վերացնել, ոչնչացնել. у. до́лжность; у. привиле́гіи.

Упра́ши‖ваніе չ. Թախանձելը, -ձանք. աղերսելը, -սանք. **-вать**, упроси́ть ն. 1, Թախանձել, աղերսել, աղաչել, պաղատել, Թախանձելով համոզել. ско́лько ни -вали его́, онъ не согласи́лся; наси́лу упроси́ли его́ сдѣ́лать э́то զօռով նորան համոզեցին եւն։

Упре‖жда́ть, -ди́ть տ. Предупрежда́ть, -преди́ть; **-жде́ніе** ռմկ. տ. Предупрежде́ніе

Упре‖ка́ніе չ. կշտամբելը, -բանք, յանդիմանելը, -նութիւն, անգոսնելը, -նում, ստգտանք. **-ка́тель** ա., **-ка́тельница** ի. կշտամբող, յանդիմանող այր, կին. **-ка́тельный** տ. Упрёчный; **-ка́ть. -кну́ть** ն. կշտամբել, յանդիմանել, ստգտանել, անգոսնել, մեղադրել, պախարակել. у. кого́ въ нерадѣ́ніи (կամ нерадѣ́ніемъ) մէկին անհոգութեան համար կշտամբել, անհոգութեան մէջ մեղադրել. въ э́томъ и́менно его́ ни́какъ нельзя́ -кну́ть; **-(ё)къ** կշտամբում, -բանք, յանդիմանութիւն, ստգտանք. մեղադրութիւն. взаи́мные у—и; **-(ё)чный** ած. կշտամբիչ, կշտամբալից. յանդիմանական։

Упроси́ть (-шу́ -о́сятъ) տ. Упра́шивать.

Упрости́ть (-ощу́ -стя́тъ), **ся** տ. Упро́щивать, ся.

Упро‖че́ніе չ. հաստատելը, -տում, ամրապնդելը, -դում, ապահովելը, -վում. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. հաստատել. ամրապնդել. ապահովել. у. власть. споко́йствіе госуда́рства պետական իշխանութիւնը ամրապնդել, հանգստութիւնը ապահովել. у. сою́зъ; у. имѣ́ніе сы́ну կամ за сы́номъ; у.

свой кредитъ, свою репутацію.

Упро‖щéніе չ. պարզ, հասարակ դարձնելը. **-щивать**, -стúть ն. պարզ, հասարակ դարձնել. **-ся** անդր. պարզ, հասարակ դառնալ:

Упрý ա. Уперéть.

Упрý‖гій ած. առաձգական. սխմական. **-гость** է. առաձգականութիւն. սխմականութիւն. у. вóздуха.

Упры‖гаться անդր. թռչելուց, ցատկելուց, թռչկոտելուց, ցատկոտելուց յոգնիլ. **-гиваніе** չ. տ. բայր. **-гивать, -гнýть** չ. թռչելով, թռչկոտելով, ցատկելով, ցատկոտելով գնալ, հեռանալ, մեկնիլ:

Упры‖скивать, -скать, -снуть ն. 1, լաւ բոլորովին թրջել. թացել (սրսկելով). 2, չ. ռմկ. արագ կերպով փախչել. կծիկը դնել, 'պոկ տալ'. **-ся** անդր. ինքն իրան բոլորովին թրջել, թացել (սրսկելով):

Упрѣ‖вáніе չ. 1, լաւ, բաւ հարկին եփուելը, խաշուելը. 2, լաւ քրտնելը, քափ քրտինք կտրելը. **-вáть**, -ть չ. 1, լաւ, բաւ հարկին եփուել, խաշուել. 2, լաւ քրտնել, քափ քրտինք կտրել. **-лый** բյ. ած. 1, լաւ, բաւ հարկին եփուած. խաշուած. 2, լաւ քրտնած, քափ քրտինք կտրած. **-ть** ա. Упрѣвáть.

Упря́‖жка է. 1, միանգամ լծած ձիաներով անցած տարածութիւնը, ճանապարհը. эту дорóгу я сдѣлалъ въ однý у—у այդ ճանապարհն ես անցայ առանց ձիաները փոխելու, 'մի շնչում'. въ двѣ у—и միանգամ միայն ձիաները փոխելով. 2, ա. У́пряжь; **-жнóй** ած. լծի, լծա—, լծելու. у—áя лóшадь; **-жь** է. լծասարք. надѣвáніе ý—и լծելը:

Упря́‖мецъ, мца ա. յամառ, կամակոր, իր ասածի մարդ, տղայ. **-миться** (-млюсь -мятся) անդր. յամառիլ, կամակորիլ, յամառութիւն, կամակորութիւն անել. **-мица** է. յամառ, կամակոր, իր ասածի եին, աղջիկ. **-мо** մ. յամառութեամբ, կամակորութեամբ. **-мство** չ. յամառութիւն, կամակորութիւն. **-мствовать** (-вую -ютъ) ա. Упря́миться; **-мый** ած. յամառ, կամակոր, իր ասածի. у. харáктеръ; у. ребёнокъ, человѣ́къ, старúкъ; у—ая лóшадь խեռ. հերձոտ, 'պպին կանգնող' ձի. на у—аго дубúна (առծ.) յամառին միայն գաղտնակը խելքի կը բերէ:

Упря́‖тываніе չ. մի տեղ դնելը, պահելը, թագցնելը. **-тывать, -тать** (-чу -чутъ; -чь) ն. մի տեղ դնել, պահել, թագցնել. у. вóра въ тюрьмý գողին բանտ դնել. **-ся** անդր. պահուել, թաքնուել, թագ կենալ:

Упу‖скáніе չ. 1, բաց թողնելը. 2, զլանալը. դանդաղ գտնուելը. **-скáть, -стúть** (-щý -стятъ) ն. 1, բաց թողնել. у. птúчку; у. вóду изъ пруда; у. слýчай; у. изъ виду աչքաթող անել. աչքից գցել. онъ не упýститъ своегó. своúхъ выгодъ նա իր շահը, իր շահերը մոռացող պտուղ չէ. 2, զլանալ, դանդաղ գտնուել. не нáдо у. своúхъ обязанностей.

Упý‖тывать, -тать ն. լաւ, բաւ հարկին փաթաթել, պատատել:

Упущéніе չ. զլանում. զլացում. դանդաղութիւն, անհոգութիւն. у. обязанности պարտքը, պարտականութիւնը զլանալը, պարտազանցութիւն. съ негó взыщутъ за у—ія по слýжбѣ.

Упы́рь, я́ ա. Вампúръ 1 և 3.

Упѣ́‖нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. քրտնեցնել, քափ քրտինք կտրեցնել (ձին):

Упью́ ա. Упúть.

Упяте‖ря́ть, -рúть (-рю́ -ря́тъ) ն. հնգապատկել:

Ура́ ձ. հուռա՜, կեցցէ՜:

Урав‖нéніе չ. 1, հաւասարեցնելը, հաւասարելը, -րում, կանոնաւորելը, -րում. у. подáтей հարկերը կանոնաւորելը, միակերպելը. у. крестья́нъ съ другúми сослóвіями въ правáхъ; 2, ալգ. հաւասարութիւն. состáвить, рѣшúть у.; **-ниваніе** չ. 1, հաւասարելը. -րում. 2, հարթելը, -թում, 'դզելը'. **-нивать** ն. I. (уравня́ть) հաւասարել, հաւասարեցնել. смерть урáвниваетъ всѣхъ людéй: сúла -вающая движéніе մեքենգ. շարժումը կանոնաւորող ույժ. II. (уровня́ть) հարթել, 'դզել'. **-ся** անդր. հաւասարուել. **-нúтель** ա. հաւասարիչ. մեքենգ. կանոնաւորիչ. **-нúтельность** է. հաւասարութիւն, կանոնաւորում (հարկերի). **-нúтельный** ած. հաւասարիչ, կանոնաւորիչ, հաւասարակշռող. у. мáятникъ ժող. կանոնաւորիչ ճօճանակ:

Уравновѣ́‖сить (-шу -сятъ) ա. Уравновѣ́шивать; **-шеніе** չ. հաւասարակշռում. **-шенность** է. հաւասարակշռութիւն. **-шивать**, -сить ն. հաւասարակշռել. -сить свой расхóды съ дохóдами իր ծախսերի և հասոյթների մէջ հաւասարակշռութիւն, համապատասխանութիւն հաստատել:

Уравня́ть, ся ա. Урáвнивать, ся.

Урагáнъ ա. (ֆր.) սաստիկ հողմ, փոթորիկ. մրրիկ, թաթառ, պտտուն քամի, 'քաջքարամի':

Уразу‖мѣвáть, -мѣть ն. իմանալ, հասկանալ, հասու լինել. 'գլխի ընկնել'. **-ся** անդր. հասկացուել. **-мѣніе** չ. իմանալը, հասկանալը, -կացողութիւն. **-мѣть, ся** ա. Уразумѣвáть, ся.

Ура‖нúтъ ա. հնք. ուրանիտ. **-новый** ած. ուրանիոնի:

Ураногра‖фúческій ած. երկնագրական. **-фія** է. (յն.) երկնագրութիւն:

Уранолúтъ ա. Аэролúтъ.

Урáнъ ա. (յն.) 1, աստղբ. Ուրանոս (մոլորակ). 2, քիմ. ուրանիոն:

Урáтъ ա (յն.) քիմ. միզաթթուային աղ:

Урвáть (урвý -вýтъ; -рвú), **ся** ա. Урывáть, ся.

Урегулú‖рованіе չ. կանոնաւորելը. -րում, կարգաւորելը, -րում. у. рабóчаго дня; **-ровать** (-рую -ютъ) չ. (գերմ.) կանոնաւորել. կարգաւորել:

Урезó‖ниваніе չ. զգաստացնելը, հասկացնելը, խելամուտ անելը. գլխին խելք դնելը. **-нивать. -нить** (-ню -нятъ) ն. (ֆր.) когó մէկին զգաստացնել. մէկին բան հասկացնել. մէկին խելամուտ անել. մէկի գլխին խելք դնել, մէկին համոզել. егó не -нишь նա բան հասկացող պտուղ չէ:

Уремá է. անտառ կամ թփուտ գետի ափին կամ ճահճուտում:

Уремія է. (յն.) բժ. ուրէմիա, միզախտութիւն:

Уре‖тра է. (յտ.) բժ. միզանցք. **-тритъ** ա. (յն.) բժ. միզանցքի բորբոքում:

Урúль‖никъ ա. **-ничекъ**, чка նւզ. միզաման, կարուբայ:

Ури́на ի. (լտ.) մէզ, գող, 'չեռ', 'ցէթ',։

У'рна ի. (լտ.) սափոր. неплохранительная у́. աճիւնապահ կմ աճիւնակալ սափոր։

У'ровень, вня ա. 1, մակերևոյթ. у́. воды́, мо́ря; въ у́. съ пове́рхностью воды́ ջրի մակերևոյթին հաւասար, 'բարէբար'. *итти́ въ у́. съ вѣ́комъ իր դարու գաղափարներով յառաջադիմել. 2, հարթաչափ. հմմ. Ватерпа́съ.

Уро́|дина հ-ր. ա. Уро́дъ; I. **-дить** (-жу -дятъ) ա. Уро́довать; II. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ա. Урожа́ть; **-ди́ться** ան-ր. 1, (հացի, բանջարեղէնի մասին) առատութեամբ բուսնել, 'գալ'. хлѣ́ба -ди́лось мно́го հացը լաւ եկաւ, առատ հունձ տուեց. 2, въ кого́ մէկի նման ծնուել, մէկի 'կուռը գցել'. онъ уроди́лся въ отца́; **-дище** ա. յեղ. ահագին, զզուելի հրէշ, այլանդակ էակ. **-дливо** մ. հրէշօրէն, հրէշաւոր, այլանդակ կերպով, եղանակով. **-дливость** ի. հրէշաւորութիւն, այլանդակութիւն, հրէշային, այլանդակ կազմութիւն. **-дливый** ած. հրէշային, այլանդակ, զզուելի, գարշելի. **-довать** (-дую -ютъ), изур—ն. այլանդակել. о́спа ча́сто -дуетъ лицо́; **-ся** ան-ր. ինքն իրան այլանդակել. **-дство** չ. ա. Уро́дливость; **-дъ** ա. 1, հրէշ, այլանդակ, հրէշաւոր անձ, էակ. 2,* խենթ, 'խեւ', այլանդակ մարդ, մարդու. въ семьѣ́ не безъ уро́да (առծ.)

Урожа́й‖ ա. 1, հունձ, բերք. сре́дній у. միջակ հունձ, բերք. 2, առատ հունձ, բերք. въ э́томъ году́ бу́детъ у. хлѣ́ба; въ про́шломъ году́ былъ плохо́й у ржи անցեալ տարի հաճարի հունձը կմ բերքը վատ էր, հաճարը չ'եկաւ. во вре́мя -жа́я յու. բերքի տարին. **-ный** ած. հնձի, բերքի. [հնձով, բերքով] առատ. у. годъ.

Уро|ждённый ած. ծնուած, ծնեալ, ծննդով, ծագումով. графи́ня М., урождённая княжна́ N. կոմսուհի Մ., ծնուած կմ ծննդով իշխանուհի Ն. жена́ его́ бра́та у—ая ру́сская; **-жёнецъ**, нца ա. բնիկ [երկրացի]. онъ здѣ́шній у. նա այստեղի բնակիչ. այստեղ ծնուած է. тифли́сскій у. բուն Թիֆլիսեցի. **-жёнка** ի. բնիկ [երկրացի] կին, աղջիկ. она́ здѣ́шняя у. նա այստեղի բնակիչ, այստեղ է ծնուած։

Уро́къ ա. 1, դաս. учи́ть у.; дава́ть, брать у—и му́зыки; бѣ́гать отъ кла́ссныхъ у—овъ; 2, որոշ ժամանակամիջոց, որոշ ժամանակով տուած, յանձնած գործ, աշխատանք. отда́ть рабо́ту на у. որոշ ժամանակով գործ յանձնել (օր. արհեստաւորին)։

Уро|ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. 1, վայր ձգել, վայր գցել, վայր նետել. у. кни́гу на́ полъ; 2,* ձգել, գցել, ստորացնել. э́то мо́жетъ у. васъ въ обще́ственномъ мнѣ́ніи այդ կարող է հասարակութեան աչքում ձեր վարկը ձգել. *онъ не уро́нитъ себя́, не уро́нитъ своего́ досто́инства նա իր վարկը չի ձգի, իր արժանապատուութիւնը չի մոռանայ. **-нъ** ա. կորուստ, վնաս, դեան. *непрія́тель понёсъ большо́й у., былъ отражёнъ съ большимъ у—омъ.

Уро́|чище չ. բնական սահման, սահմանանիշ (գետ. լեառ, անտառ ելն), սահմանագլուխ, սահմանաորոշ տեղ, վայր. **-чный** ած. 1, որոշուած, նշանակուած, սահմանուած. у—ое вре́мя; 2, որոշ ժամանակով տուած, յանձնած. у—ая рабо́та.

Уру́съ ա. (աղճատուած ձև է) ռուս։

Ур|ча́ніе չ. կարկաչելը, գռգռալը, ղռռալը, կռկռալը. **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ; -чи́) չ. կարկաչել, գռգռալ, ղռռալ, կռկռալ (փորի մասին)։

Ургы|ва́ть, урва́ть ն. քաղել, պլոկել, 'պոկել', խլել, (ժամանակի մասին) տնտեսել. урви́ мину́ту отъ твои́хъ заня́тій, и побыва́й у меня́ մի րոպէ տնտեսիր քո պարապմունքներից և ինձ հանդիպիր. у. вре́мя отъ прогу́лки, о́тдыха и сна; **-ся** ան-ր. ազատ րոպէ, ժամ, ժամանակ գտնել. **-вка** ի. 1, կարճ ժամանակով պարապմունքներից անջատում, ազատ րոպէ, ժամանակ. у—ами ազատ րոպէներին, ժամերին. 2, ընդհատում, ընդմիջում. телегра́фъ рабо́таетъ у—ами; **-вокъ**, вка ա. պլոկած, կտրած, 'պոկած' կտոր, հատուած. **-вочный** ած. ազատ րոպէներին, ժամերին արած, կատարած։

Уры́льникъ ա. Ури́льникъ.

Урыхля́ть ա. Разрыхля́ть.

Урѣ́|зать (-жу -жутъ; -жь) ա. Урѣ́зывать; **-зываніе** չ. կտրելը, կտրելով կարճելը, կարճացնելը. **-зывать**, -зать ն. 1, կտրել, կտրելով կարճել, կրճատել. *у. кому́ его́ дохо́ды մէկի հասոյթները կրճատել, պակասեցնել. *вы его́ хорошо́ -зали դուք նորան լաւ լռեցրիք, լաւ ըմբերանեցիք. 2,* ռմկ. խմել, հարբել։

Урю́къ, а́ ա. չորացրած ծիրան։

Уря|ди́ть (-жу́ -дятъ), **ся** ա. Уряжа́ть, ся; **-дникъ** ա. 1, ենթասպայ (կազակների). 2, ուրեադնիկ, վերակացու. полице́йскій у.; **-дъ** ա. կարգ, կարգաւորութիւն. за у. ժամանակաւորապէս. **-жа́ть**, -ди́ть ն. կարգաւորել, կարգադրել, տնօրինել. **-ся** ան-ր. պատրաստուել։

Уса́деб|ка նւզ. ա. Уса́дьба; **-ный** ած. հողի, կալուածի, ագարակի. գիւղական տան, տնտեսութեան։

Уса́дка ի. 1, տնկելը, տնկում. 2, ցածրանալը, նստելը (ածովի հող մասին). պակասելը, փոքրանալը (չորանալուց)։

Уса́дь|ба ի. 1, հող, կալուածք, ագարակ. 2, կալուածատիրական տուն, տնտեսութիւն գիւղում. 3, գիւղական, դեղջկական տուն, 'մահալ', տնտեսութիւն. **-бенный** ա. Уса́дебный; **-бище** չ. ա. Уса́дьба.

Уса́|живаніе չ. 1, նստեցնելը, բազմեցնելը, տեղաւորելը. 2, տնկելը, տնկոտելը. **-живать**, -ди́ть ն. 1, նստեցնել, բազմեցնել, տեղաւորել. у. госте́й за столъ; у. пассажи́ровъ въ дилижа́нсъ; у. кого́ въ тюрьму́; 2, տնկել, տնկոտել, տնկերով, ծառերով զարդարել. у. садъ ли́пами; **-живаться**, усѣ́сться ան-ր. նստել, բազմել, տեղաւորուել. у. за столъ; мы усѣ́лись; здѣ́сь мы всѣ́ не уся́лемся այստեղ մենք բոլորս չէ՛նք տեղաւորուիլ. сады́ -живаются (կր!) дере́вьями պարտէզներում ծառեր են տնկուում։

Уса́|ливать, **-лить** (-лю лятъ) ն. իւղել, ճարպել, իւղով ճարպով տորոել, մերսել։

Уса́|тый ած. ընչացքաւոր, բեխաւոր. **-чка** ա. У'мбрія; **-чъ** ա. 1, մեծ, երկար

ընչացքներով, բեխերով մարդ. **2,** կնդ. Cyprinus barbatus, կարմրաձուկ կմ գետի արքայաձուկ, ‘ճանար‘. **3,** կնդ. Cerambix, կաղնէքաղ (միջատ մի)։

Ус||ва́иваніе, -ва́ивать տ. Усвоиваніе, -вать; **-воéніе** չ. իւրացնելը, -ցնում. սեփականացնելը, -ցնում. **-во́ивать, -во́ить** (-ою -ятъ) ն. իւրացնել, սեփականացնել. у. привычку; ясно изложено можетъ быть лишь то, что вполнѣ усвоено; **-воéмый** -ձ. իւրացնելի. **-во́ять** տ. Усвоивать.

Усеме||ря́ть, -ри́ть (-рю -рятъ) ն. եօթնապատկել։

Усёнокъ, нка -. գեհ, սուր եզր (օրթառակուսի տաշած գերանի, կոփած քարի)։

Усе́рд||іе չ. եռանդ, ջերմեռանդութիւն, ջանք, փոյթ. у. по службѣ եռանդ, ջանք պաշտօնի, ծառայութեան մէջ. выказывать у. въ чёмъ-либо; молиться съ у—іемъ ջերմեռանդութեամբ աղօթել. оказывать у. ближнему դէպի մերձաւորը սրտայաւ գտնուել. **-но** մ. եռանդով, ջերմեռանդութեամբ, ջանքով. փութով. у. молиться; у. служить, работать; **-ность** է. տ. Усердіе; **-ный** -ձ. եռանդոտ, ջերմեռանդ, ջերմ, նախանձախնդիր, եռանդագին. у. слуга ջերմեռանդ, պարտաճանաչ ծառայ. у. къ должности ջերմեռանդ պաշտօնի մէջ, նախանձախնդիր պաշտօնին. у—ая молитва ջերմ, ջերմեռանդ աղօթք. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) չ. եռանդ, ջանք ցոյց տալ, եռանդով, ջերմեռանդութեամբ ծառայել, գործել։

Уси́дчи||вость է. տոկունութիւն. **-вый** -ձ. **1,** տոկուն. у. человѣкъ; **2,** ծանր, հողեմաշ, մեծ համբերութիւն պահանջող։

Уси́||живать, -дѣть (-жу -дятъ) չ. նստած մնալ, իր տեղում մնալ, յարատեւել. лошадь подъ нимъ споткнулась, но онъ усидѣлъ նորա ձին սայթաքեց, բայց նա նստած մնաց, վայր չընկաւ. онъ не -дѣлъ на лошади նա ձիուց վայր ընկաւ. ему не -дѣть на этомъ мѣстѣ նա չպիտի կարողանայ այդ տեղում, այդ պաշտօնի մէջ մնալ, յարատեւել։

У́сикъ -. **1,** պստիկ ընչացք, բեխ, բեխիկ, բեխուկ. **2,** ընչացք, բեխ (կատուի. շան եւն). **3,** բողկուկ, շօշափելիք (միջատների). **4,** մազմզուկ, թել (բոյսերի)։

Уси||ле́ніе, -лива́ніе չ. **1,** սաստկացնելը, -ցնում, զօրեղացնելը, զօրացնելը. **2,** սաստկանալը, զօրանալը. у. болѣзни; **-лива́ть, -ли́ть** (-лю -лятъ) ն. սաստկացնել, զօրեղացնել. у. армію զօրքը շատացնել, զօրեղացնել. у. пріёмъ лѣкарства դեղի ընդունելութիւնը սաստկացնել, ընդունելութեան քանակը մեծացնել. у. болѣзнь; *у. подозрѣнія; **-ся** -ներ. **1,** զօրեղանալ, զօրանալ, մեծանալ, սաստկանալ. армія усилилась; непріятель -ливается; буря -ливается; болѣзнь -лилась; зло -ливается; холодъ -ливается; **2,** ոյժերը լարել, ջանք, ճիգ թափել. у. приподнять ношу; онъ -ливался доказать это: усиленная охрана սաստկացրած պահպանութիւն. **-ліе** չ. ջանք, ճիգ, ոյժերի լարում *сдѣлать чрезвычайное у. արտակարգ ճիգ թափել. **-льно** մ. ոյժերը լարելով, ճիգ թափելով, թախանձագին. **-льный** -ձ. սաստիկ, թախանձագին, ստիպողական, հարկադրիչ։

Уска́||киваніе չ. հեռանալը, մեկնելը (ձիով եւ կամ թռչկոտելով, ոստոստալով, ցատկոտելով). **-кивать** չ. **1,** (**-ка́ть**) հեռանալ, մեկնել (ձիով, ‘չափ գնելով‘). **2,** (**-кну́ть**) հեռանալ, մեկնել (թռչելով, թռչկոտելով, ցատկելով, ցատկոտելով, ոստոստալով)։

Усколь||за́ніе չ. խուսափելը, -փում, խոյս տալը, ծածուկ հեռանալը, թաքնուելը. **-за́ть, -зну́ть** չ. խուսափել, խոյս տալ, ծածուկ հեռանալ, թաքնուել. причина этого явленія -заетъ отъ всѣхъ изысканій այդ երեւոյթի պատճառը խոյս է տալիս ամեն տեսակ խոյզերից. *слово, выраженіе -заетъ отъ меня խօսքը, դարձուածքը միտս չէ գալիս։

Уско||ре́ніе չ. արագացնելը, արագացում, շտապեցնելը. у. пульса բժ. երակի զարկի արագացումը. **-ри́тельный** -ձ. արագացնող, -ցուցիչ. у—ая сила; **-ря́ть, -ри́ть** (-рю -ятъ) ն. արագացնել, շտապեցնել. у. ѣзду, движеніе; у. шагъ; у. отъѣздъ; у. чью-либо кончину; у. окончаніе работы; **-ся** -ներ. արագանալ։

Усла́да է. քաղցրութիւն, վայելք, սփոփանք, բերկրութիւն, բերկրանք, ուրախութիւն, խնդութիւն. музыка мнѣ у.; этотъ ребёнокъ у. моей старости.

Услади́тель||но մ. քաղցրութիւն, վայելք, սփոփանք, բերկրութիւն պատճառելով. **-ность** է. քաղցրութիւն, հաճոյականութիւն. **-ный** -ձ. քաղցրութիւն, վայելք պատճառող, սփոփիչ, բերկրալից, հաճոյական, զմայլիչ։

Усла||жда́ть, -ди́ть (-жду -дятъ) ն. քաղցրացնել, քաղցրութիւն, հաճոյք, վայելք պատճառել, հրճուեցնել, խնդացնել, սփոփել, մխիթարել, բերկրեցնել, զմայլեցնել, սքանչացնել. у. скуку чтеніемъ ձանձրութիւնը ընթերցանութեամբ փարատել. у. слухъ музыкою լսելիքն երաժշտութեամբ հրճուեցնել. это -ждаетъ сердце այդ մարդու սիրտ է բերկրեցնում. она -ждаетъ его жизнь նա նորա կեանքը քաղցրացնում է, նորա սփոփանքն է. *у. льстивыми словами что-либо непріятное—ամոքել, մեղմացնել. **-ся** -ներ. чѣмъ մի բանով ուրախանալ. հրճուել, խնդալ, զմայլուել, բերկրել, մխիթարուել, սփոփուել, մի բանի մէջ վայելք, հաճոյք, սփոփանք գտնել. онъ -ждается музыкой նա հրճուում է երաժշտութեամբ, երաժշտութիւնը նորա սփոփանքն է. **-жде́ніе** չ. **1,** տ. Услада; **2,** քաղցրացնելը, քաղցրութիւն, վայելք պատճառելը, հրճուեցնելը, սփոփելը, բերկրեցնելը. **-жду́** տ. Усладить. [вать.

Усласти́ть (-щу -стятъ) տ. услащи-

Усла́ть (ушлю -ютъ) տ. Усылать.

Усла́||щивать, -стить տ. Подслащивать, -стить.

Усло́||виться (-влюсь -вятся) տ. Условливаться; **-віе** չ. պայման, պայմանադրութիւն. письменное, словесное у.; я нанялъ домъ на слѣдующихъ -віяхъ— հետեւեալ պայմաններով. на выгодныхъ -віяхъ ձեռնտու, շահաւէտ պայմաններով. съ -віемъ, чтобы... այն պայմանով, որ... сдѣлать, заключить у.; по -вію ըստ պայմանի. соблюдать -вія договора; **-вленный** -ձ. պայմանաւորուած, պայմանով որոշուած. պայմա-

նական. у—ая сумма; у. знакъ; **-вливаться,** -виться ներգ. պայմանաւորուել, պայման կապել, պայմանով որոշել. у. въ цѣнѣ գինը որոշել. у. о времени и о мѣстѣ; я -вился съ нимъ ѣхать въ театръ; **-вно** մ. պայմանական եղանակով, պայմանով. **-вность** է. պայմանականութիւն. **-вный** ած. պայմանի, -նային, պայմանական. у—ія статьи въ договорѣ; у—ая цѣнность; у—ое наклоненіе քեր. պայմանական եղանակ։

Услож‖неніе չ. բարդում, -դելը, բարդութիւն, խճճում. **-нять, -нить** (-ню -нятъ) ն. բարդել, խճճել. **-ся** ներգ. բարդուել, խճճուել։

Услу́‖га է. 1, յօժար, պատրաստակամ ծառայութիւն, սպասարկութիւն, օգնութիւն, 'լաւութիւն'. предлагать кому свой у—и մէկին ծառայելու պատրաստակամութիւն յայտնել. оказать кому у—у մէկին ծառայութիւն մատուցանել, օգնել, օգնութիւն ցոյց տալ, 'լաւութիւն' անել. оказать важныя у—и государю, отечеству; черезъ минуту я къ вашимъ у—амъ մի րոպէից յետոյ ես ձեր տրամադրութեան տակ եմ, պատրաստ եմ ձեզ ծառայելու. готовый къ у—амъ պատրաստ, պատրաստակամ ծառայելու. 2, հ—ք. ծառաներ. **-же́ніе** չ. ծառայելը, 'դուլլուղ անելը', ծառայութիւն, սպասաւորութիւն. опять принять, взять въ у. прежняго слугу; быть у кого въ у—іи մէկի մօտ, մէկի տանը ծառայել. поступить въ у.; **-живаніе** չ. ծառայելը, ծառայութիւն մատուցանելը. **-живать, -жи́ть** (-жу́ -жатъ) չ. кому մէկին ծառայել, ծառայութիւն անել կամ մատուցանել. **-жливо** մ. պատրաստակամութեամբ. **-жливость** է. պատրաստակամութիւն, պատրաստութիւն ծառայելու. приторная, рабская у. զզուելի, նողկալի ծառայամտութիւն, ստրքաքարշութիւն. **-жливый** ած. պատրաստ, պատրաստակամ ծառայելու, ծառայութիւն մատուցանելու կամ օգնելու. приторно, рабски у. խիստ ծառայամիտ, ստրքաքարշ. **-жникъ** ա. **-жница** է. պատրաստ, պատրաստակամ ծառայելու, սիրալիր այր, կին. **-жничать** չ. պատրաստ, պատրաստակամ լինել ծառայելու, ծառայութիւն մատուցանելու. մեծ եռանդով ծառայել։

Услы‖ха́ть ա. Услышать; **-шаніе** չ. լսելը. у. молитвы, просьбы; во у. всѣмъ 'ի լուր ամենեցուն, հրապարակօրէն. **-шать** (-шу -шатъ; -шь) ն. լսել. у. стукъ; услыша, что его зовутъ լսելով, որ իրան կանչում են. Богъ услышалъ нашу молитву, нашу просьбу.

Усма́три‖ваніе չ. տեսնելը, նկատելը. **-вать,** усмотрѣть ն. տեսնել, նկատել. я усмотрѣлъ его въ толпѣ; онъ въ этомъ -ваетъ свою пользу; у. обманъ խաբեբայութիւնը նկատել. одному всего не усмотрѣть մի մարդ չէ կարող ամէն բան տեսնել, ամէն բանի վերայ էլ հսկել։

Усми‖ре́ніе չ. զսպելը, զսպում, ճնշելը, ճնշում, խաղաղացնելը, -ցնում. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. զսպող, սանձահարող, խաղաղացնող այր, կին. **-ри́тельный** ած. զըսպող, զսպիչ, ճնշող, սանձահարող, -րական, խաղաղացնող, -նելու. **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. զսպել, ճնշել, սանձահարել, խաղաղացնել. у. возмущеніе; у. мятежниковъ; у. народное волненіе.

Усмот‖рѣ́ніе չ. 1, տեսնելը, նկատելը. 2, տեսութիւն, բարեհայեցողութիւն. предоставляю это на ваше у.; дѣлайте по своему у—ію; **-рѣ́ть** (-рю -отрятъ; три) ա. Усматривать.

Усмѣ‖ха́ться, -хну́ться չ. ժպտալ, ծիծաղել, քմծիծաղ տալ. **-шка** է. ժպիտ, ծիծաղ, քմծիծաղ. злобная у.

Усна‖ща́ть ն. բեռնաւորել, ծանրաբեռնել. խճողել, զարդարել, համեմել (ոճը, ճառը). слогъ его уснащёнъ греческими и латинскими цитатами; **-ще́ніе** չ. բեռնաւորելը, ծանրաբեռնելը. խճողելը, զարդարելը, համեմելը։

Усну́ть չ. 1, քնել, քուն մտնել կամ լինել. у. навѣки մեռնել. 2, ա. Снуть.

Усо́бица է. հն. ռ. երկպառակութիւն, կռիւ, թշնամութիւն։

Усоверше́нст‖вованіе չ. կատարելագործելը, -ծում. **-вователь** ա. **-вовательница** է. կատարելագործող այր, կին. **-вовать** (-вую -ютъ) կատարելագործել. **-ся** ներգ. կատարելագործուել։

Усо́‖вывать, -ва́ть (усую -ютъ) ն. զոռով կոխել, 'խոթել', խցկել, մտցնել (մի բանի մէջ, մի բանի արանքը)։

Усо́вѣ‖стить (-щу -стятъ) ա. Усовѣщи(е)вать; **-щи(е)ваніе** չ. յորդորելը, -րում, քարոզելը. **-щи(е)вать, -стить** ն. кого մէկին յորդորել, քարոզել, քարոզ կարդալ, խրատել. «старый графъ сталъ -щевать Николая и просить его отказаться отъ своего намѣренія».

Усо‖ли́ть (-лю -лятъ) ն. լաւ, լաւ հարկին աղել, աղ անել, աղ դնել. **-лъ** ա. աղելը, աղ անելը, աղ դնելը։ [мнѣваться.

Усомни́ться (-нюсь -нятся) ա. Со-

Усоно́гія ած. животныя կնդ. Cirripedia, փնջոտեաններ։

Усо́пшій ած. հանգուցեալ, մեռել. день всѣхъ у—ихъ մեռելոցը։

Усоте‖ря́ть -ри́ть (-рю -рятъ) ն. հարիւրապատկել. **-ся** ներգ. հարիւրապատկուել։

Усо́‖хлый ած. չորացած, ցամաքած. չորանալուց կուչ եկած, կծկուած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) ա. Усыхать.

Успе́‖ніе չ. 1, մահ, վախճան. 2, եկղ. Վերափոխումն Սուրբ Աստուածածնի. **-нскій** ած. Վերափոխման. у—ая церковь; у. соборъ.

Успо‖коеніе չ. հանգստացնելը, խաղաղացնելը, հանգստութիւն, խաղաղութիւն. у. умовъ; сдѣлайте это для моего у—ія —իմ հանգստացնելու համար. сдѣлать что-либо для у—ія совѣсти; настало полное у.; **-ко́иваніе** չ. հանգստացնելը, խաղաղացնելը. **-ко́ивать, -ко́ить** (-кою -ятъ) ն. հանգստացնել, խաղաղացնել. у. ропотъ въ народѣ ժողովրդի տրտունջին վերջ տալ. у. волненіе умовъ; у. сердце, умъ; у. свою совѣсть; *время -коиваетъ скорбь ժամանակն ամոքում է վիշտը. **-ся** ներգ. հանգստանալ, խաղաղուել. успокойтесь; **-кои́тельно** մ. հանգստացնող, խաղաղացնող ձևով,

եղանակով. **-койтельный** ած. հանգստացուցիչ, -ցնող. խաղաղացուցիչ, -ցնող. **-кóить** (-óю -ятъ), **ся** տ. Успокóивать, ся.

Успѣ‖вáніе չ. տ. բացը. **-вáть,-ть** չ. 1, կարողանալ, կարել, յաջողեցնել, յաջողութիւն ունենալ. успѣть въ своёмъ намѣреніи իր մտադրութիւնը յաջողեցնել, կատարել, ՚ի կատար ածել. онъ ни въ чёмъ не -вáетъ նորա ձեռքից բան չէ գալիս. я успѣлъ уговорить егó ինձ յաջողուեց նորան համոզել. онъ не мнóго успѣлъ сдѣлать նա չկարողացաւ շատ բան անել, նորա ձեռքից մեծ բան չդուրս եկաւ. 2, յառաջադիմել, յառաջադիմութիւն անել, ցոյց տալ. у. въ наукахъ; ученикъ начинáетъ у. въ латинскомъ языкѣ; 3, կարողանալ, հասցնել. я не успѣлъ отвѣчáть; этотъ лакéй не -вáетъ служить такóму мнóжеству людéй; **-хъ** ա. 1, (սովոր. յ. успѣхи) յառաջադիմութիւն. дѣлать большíе у—и въ чёмъ; каковы у—и этого ученикá въ нѣмéцкомъ языкѣ? 2, յաջողութիւն. у. дѣла сомнителенъ; не имѣть у—а въ своёмъ предпріятіи; книга егó не имѣла у—а; человѣкъ имѣющій у. у жéнщинъ; **-шно** մ. յաջողութեամբ, յաջող կերպով. итти, подвигáться у. յառաջադիմել. дѣло идётъ, подвигáется у.; окóнчить у. дѣло; **-шность** է. յաջողութիւն. **-шный** ած. յաջող, յաջողակ:

Устá չ. յ. շրթունքներ. բերան. отъ избытка сéрдца у. глагóлютъ ՚ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան (Մատթ. 12_{34}):

Уста‖вáніе չ. տ. Усталость; **-вáть** (ներկ/ устáю-ютъ; անց.-вáлъ -ла, о; հրմ. -вáй),-ть չ. յոգնել, դադրել, խոնջել, վաստակել, ՙբեզարել՚:

Устá‖вить (влю -вятъ), **ся** տ. Уставлять, ся; **-вка** է. տեղաւորելը,-րում, զետեղելը,-ղում. **-вливать, -влять,**-вить չ. 1, տեղաւորել, զետեղել. у. книги въ шкапъ; въ этой кóмнатѣ не устáвишь всей мéбели; 2, ծածկել, դնել, դարսել. у. балкóнъ цвѣтáми պատշգամբը ծաղիկներով զարդարել. столъ былъ устáвленъ бутылками и стакáнами սեղանը ծածկուած էր շշերով և բաժակներով կմ սեղանի վրայ դրած էին շշեր և բաժակներ. 3, յառել, մխել. у. глазá на что; **-ся** անդր. 1, տեղաւորուել, զետեղուել. въ этой кóмнатѣ не устáвится вся мéбель; 2, յենուել, կրթնել. 3, աչքերը, ուշադրութիւնը դարձնել, յառել մի բանի:

Устáвный ած. կանոնադրութեան, օրինադրութեան. у—ая կմ прописная бýква գլխատառ, սկզբնատառ:

Устáвшій ած. յոգնած, դադարած, վաստակած, խոնջած:

Устáвщикъ ա. խմբապետ (եկեղեցական երգիչների), երգապետ. դպրապետ:

Устáвъ ա. 1, կանոնադրութիւն, կանոններ, օրինադրութիւն, օրէնքներ. у. гóрный լեռնային կանոնադրութիւն. у. уголóвнаго судопроизвóдства քրէական դատավարութեան կանոնադրութիւն. тамóженный у. մաքսային կանոնադրութիւն. монастырскій у. վանքի կանոնադրութիւն. церкóвный у. եկեղեցական կանոնադրութիւն, ծիսադրութիւն. 2, կանգուն և անկիւնաւոր գիր (որով X—XIII դարերի բոլոր ուսեալ ձեռագիրները գրուած են):

Ус‖тáивать,-тоять չ. պինդ կանգնել կմ կենալ, դիմանալ, դիմադրել. у. прóтивъ непріятеля թշնամուն դիմադրել. у. прóтивъ искушéнія փորձութեանը դիմադրել. онъ не устоялъ прóтивъ искушéнія; у. въ слóвѣ խօսքին հաստատ մնալ. не у. въ слóвѣ խօսքը չպահել. **-ся** անդր. նստել, պարզուել. пиво не устоялось; дáйте устояться винý.

Устá‖лость է. յոգնում, յոգնութիւն, յոգնածութիւն, դադրածութիւն, խոնջութիւն. **-лый** ած. յոգնած, դադրած, խոնջած. **-(ýста) ль** է. յոգնում, յոգնութիւն, խոնջութիւն. съ ý—и յոգնութիւնից. безъ ý—и անխոնջ:

Уста‖нáвливаніе չ. տ. բացը. **-нáвливать,** -новлять, -новить չ. 1, տեղաւորել, զետեղել, դնել, դարսել. нáдо -новить въ гостиную всю эту мéбель; у. мéбель въ кóмнатѣ; у. садъ стáтуями պարտէզը արձաններով զարդարել. 2, սահմանել, որոշել, հաստատել, կարգել. у. порядокъ; у. хорóшія отношéнія —հաստատել. у. цѣну գինը որոշել, կտրել. людскíе -закóны вляютъ, что... մարդկային օրէնքները սահմանում են, որ... у. прáздникъ տօն հաստատել. у. мнѣніе կարծիքը որոշել. у. дѣйствительное совершéніе преступлéнія ոճրագործութեան իրականութիւնը հաստատել. **-ся** անդր. 1, տեղաւորուել, զետեղուել, կարգաւորուել. въ этой кóмнатѣ вся мéбель не -нóвится; войскá -новились въ боевóй порядокъ զօրքերը ճակատեցան. 2, հաստատուել, կարգի ընկնել. зимá -новилась ձմեռը սկսուել է. погóда -нáвливается եղանակը լաւանում է. погóда ещё не совсѣмъ -новилась դեռ եղանակը բոլորովին չէ լաւացել, դեռ օրերը չեն տաքացել. **-новитель** ա. մի բան սահմանող, կարգող, հաստատող մարդ. **-новить** (-влю -óвятъ), **ся** տ. Устанáвливать, ся; **-нóвка** է. 1, դնելը, դնում, դարսելը, -սում, տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -ղում. կանգնելը, -գնում. у. мéбели կահկարասիքը դարսելը, տեղաւորելը. у. машины մեքենան իր տեղում դնելը, կանգնեցնելը, հաստատելը, մեքենան սարքելը. у. стропилъ ձեղունակալները կանգնեցնելը. у. въ пóгребъ նկուղ դնելը. **-новлéніе** չ. 1, կարգադրութիւն, կանոնադրութիւն, որոշում, օրէնք, կանոն. судéбныя у—ія դատական որոշումներ. 2. հիմնարկութիւն, հաստատութիւն. служáщіе въ госудáрственныхъ у—іяхъ; **-нóвленный** բյ. ած. սահմանուած, որոշուած, հաստատուած. у—ая цѣнá; этотъ пунктъ -нóвленъ Цéрковью; **-новлять, ся** տ. Устанáвливать, ся; **-нóвщикъ** ա. մեքենգ. սարքող, [կանգնեցնող:

Устáну տ. Устáть.

Уста‖рѣвшій տ. Устарѣлый; у. волокита; **-рѣлость** է. 1, զառամութիւն, ծերութիւն. 2, հնացածութիւն, հնացած, գործածութիւնից ընկած լինելը. **-рѣлый** ած. 1, ծերացած. 2, հնացած, անցած, գործածութիւնից ընկած. հին, փտած. у—ое слóво; у—ая мóда; у—ыя понятія հին, փտած հասկացողութիւններ, գաղափարներ. **-рѣть** չ. 1, զառամել, ծերանալ. 2, հնանալ, գործա-

ծութիւնից ընկնել. этотъ обы́чай устарѣ́лъ.

Устáть (-áну -нутъ; *անց.* -áлъ -ла, о; *հրմ.* -áнь) *տ.* Уставáть.

Ус‖тёгивать, -тегáть *ն.* **1,** *ընդթափ կարել, մգդակակարել.* **2,** *փոքրացնել, նեղացնել, կուչ ածել (կարելիս փոթոտելով)։*

Устелю́ *տ.* Устлáть.

Усте‖регáть, -рéчь (-регу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -рёгъ -глá, ó; *հրմ.* -ги́) *ն.* **1,** *հսկել, վրան աչք պահել, դիտել.* **2,** *պահել, պահպանել.* **-ся** *ներգ. զգուշանալ։*

Усти‖лáніе *չ. ծածկելը, տախտակելը, քարելը.* **-лáть, устлáть** (-телю́ -éлютъ; *անց.* -тлáлъ -ла о; *հրմ.* -тели́) *ն. ծածկել, տախտակել, քարել, սալարկել.* у. би́тымъ кáмнемъ *խճել.* **-ся** *ներգ.* пéредъ кѣмъ *մէկի առաջ սողալ, քծնիլ, ստորաքարշութիւն անել։*

У́ст‖но *մ. բերանացի [կերպով].* **-ный** *ած.* **1,** *բերանի.* **2,** *բերանացի, բանաւոր.* у́—ыя предáнія; у́—ое испытáніе.

Устóй *ա.* **1,** *սեր, արաժան, երես (կաթի).* **2,** *ճրտոպ կամրջի ոտ (գետի ափերին կանգնեցրած շէնքեր, սիւներ, ցցեր, որոնց վերայ կամուրջը կառուցած է).* **3,*** *հիմք.* потрясáть у—и госудáрства.

Устóйчи‖вость *ի.* **1,** *հաստատութիւն, պնդութիւն, ամրութիւն, դիմացկունութիւն.* **2,** *մշտականութիւն, անշարժութիւն.* **-вый** *ած.* **1,** *հաստատ, հաստատուն, պինդ, ամուր, դիմացկուն, անդրդուելի.* **2,** *(իւր խօսքին) հաստատ, հաւատարիմ.* **3,** *մշտական, անշարժ, կայուն։*

Усто‖ю́ *տ.* Устоя́ть; **-я́лый** *բյ. ած. նստած, պարզուած.* **-я́ть** (-ю́ -я́тъ), **ся** *տ.* Устáнвать, ся.

Уст‖рáгивать, -рогáть *ն. խարարուգելով, 'ռանելով' փոքրացնել։*

Устрáи‖ваніе *չ. կազմելը, կազմակերպելը, շինելը, սարքելը, յարդարելը.* **-вать, ся** *տ.* Устрóивать, ся.

Устра‖нéніе *չ. հեռացնելը.* врéменное у. отъ дóлжности; **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն. հեռացնել.* у. затруднéнія, препя́тствіе, неудóбство *դժուարութիւնները, խոչընդոտը, անյարմարութիւնը հեռացնել, վերացնել, բառնալ.* у. изъ дѣ́ла всё, что запу́тываетъ егó; у. когó отъ дóлжности; **-ся** *ներգ. հեռանալ, յետ քաշուել։*

Устра‖шáть, -ши́ть *ն. վախեցնել, սիրտն ահ գցել, սարսափեցնել.* нашъ гóрдый видъ -шáетъ врагóвъ; большóй трудъ -шáетъ егó; **-ся** *ներգ. վախել, վախենալ. սարսափել.* **-шéніе** *չ. վախեցնելը, սիրտն ահ գցելը, սարսափեցնելը.* **-ши́тельный** *ած. վախեցնող, ահ, երկիւղ ազդող, սարսափեցնող, -փելի.* **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** *տ.* Устрашáть, ся.

Устре‖ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **ся** *տ.* Устремля́ть, ся; **-млéніе** *չ. ուղղելը, դարձնելը.* **-мля́ть,** -ми́ть *ն. ուղղել, դարձնել.* у. орýжіе прóтивъ непрія́теля *զէնքը թշնամու դէմ դարձնել.* у. взóры къ небесáмъ; у. свой взóры на что *իւր աչքերը մի բանի յառել, մի բանի վերայ սեւեռել.* у. на чтó-либо своё внимáніе; **-ся** *ներգ.* **1,** *դառնալ, ուղղուել (չեշտակի, արագ).* взóры егó -ми́лись на неё; глазá -млённые въ зéмлю *գետին յառած, սեւեռած աչքեր.* **2,** *նետուել, ընկնել.* у. на непріятеля. [լի ոստրէ։

У́стрица *ի. կնդ.* Ostrea edulis, *ոստ-*

Устрице‖вóдство *չ. ոստրէարուծութիւն.* **-я́дъ** *ա. կնդ. ոստրէակեր։*

У́стричный *ած. ոստրէի։*

Устрогáть *տ.* Устрáгивать.

Устро‖éніе *չ. յարդարելը, -րում, սարքելը, -քում, կազմելը, -մում, կազմակերպելը, -պում, հաստատելը, -տում, կազմ, կազմակերպութիւն, յարդարանք.* у. Цáрства Бóжія на землѣ́; **-ивать,** -ить *ն. յարդարել, սարքել, պատրաստել, կազմել, կազմակերպել, շինել, կառուցանել.* у. фáбрику *գործարան շինել, բացել.* у. министéрство, вóйско *մինիստրութիւն, զօրք կազմակերպել, յարդարել.* у. дѣ́ло *գործը յարդարել, կարգադրել.* у. свою́ жизнь *իւր կեանքը յարդարել.* у. благодéнствіе пóдданныхъ *իւր հպատակների բարօրութիւնը հոգալ.* у. пикни́къ, процéссію, *պիկնիկ, թափօր սարքել, կազմել.* у. свáдьбу *հարսանիք անել.* у. демонстрáцію *ցոյց անել* у. собрáніе *ժողով անել կմ կազմել.* Богъ всё -иваетъ къ лу́чшему *Աստուած ամէն բան 'ի բարին է տնօրինում.* у. себѣ́ прію́тъ *իւր համար ապաստարան յարդարել.* *у. дочь *աղջկանը մարդու տալ.* *у. сы́на *որդուն գործի կանգնեցնել, գործի վերայ դնել.* у. маши́ну *մեքենան կանգնեցնել, սարքել.* у. засáду *դարան գործել.* **-ся** *ներգ. իւր գործը, գործերը յարդարել, սարքել, շինել, կարգվել. տեղաւորուել.* у. гдѣ житьёмъ *մի տեղ տուն, բնակութիւն հաստատել.* у. на нóвой квартúрѣ, въ нóвомъ помѣщéніи *նոր բնակարանում, նոր շինութեան մէջ տեղաւորուել.* зáла полнá, -óивайтесь, какъ мóжете *դահլիճը լիքն է, տեղաւորուեցէք, ինչպէս կարող էք.* **-йство** *չ.* **1,** *կազմելը, կազմակերպելը, սարքելը, յարդարելը.* для у—а процéссіи; **2,** *շինուած, կազմ, կազմակերպութիւն, կարգ, սարք.* общéственное у. *հասարակական կազմ, կազմակերպութիւն.* у. министéрства, фáбрики полити́ческаго тѣ́ла *մինիստրութեան, գործարանի, քաղաքական մարմնի կազմը.* госудáрственное у. *պետական կազմ.* **-и́тель** *ա. կազմող, կազմակերպող, յարդարող, սարքող.* **-ить** (-ю -ятъ), **ся** *տ.* Устрóивать, ся.

Усту‖пáніе *չ. տ. բայը.* **-пáть,** -пи́ть *ն.* **1,** *տալ, զիջել, թողնել.* у. кому́ своё прáво, своё мѣ́сто; у. пéрвенство, почётное мѣ́сто; *онъ -пи́лъ ему́ э́ту честь; **2,** *տեղի տալ.* у. си́лѣ; стáршимъ себя́ у. дóлжно *պէտք է մեծերին հնազանդուել, լսել, անսալ.* **3,** кому́ въ чёмъ *մէկից մի բանով պակաս, նուազ, ստոր լինել.* онъ -пáетъ ему́ въ талáнтѣ; онъ никому́ не -ту́питъ въ хрáбрости *նա քաջութեամբ ոչոքից պակաս չէ.* Нерóнъ и Домиціáнъ не -пáютъ другъ дру́гу въ жестóкости; **3.** *զիջել, պակասեցնել.* у. изъ цѣны́; у. въ цѣнѣ́; э́тотъ купéцъ ничегó не -пáетъ; онъ -пи́лъ мнѣ три рубля́ на э́томъ товáрѣ *այդ ապրանքի գնից նա ինձ երեք ռուբլի զիջեց.* у. что изъ свои́хъ трéбованій; **-пи́тельный** *ած. զիջող, զիջո-*

զական, զիջման, զիջողութեան. **-пи́ть** (-плю́ -у́пятъ) տ. Уступа́ть; **-пка** ի. 1, տալը, զիջելը. զիջում, թողնելը, բաշխելը, -խում. обра́тная у. փոխադարձ զիջում. войнá окóнчилась у—ою óбласти պատերազմը վերջացաւ մի նահանգի զիջումով. у. имѣ́нія заимодáвцамъ; мѣ́ра э́та есть у. дýху врéмени—զիջում է. 2, զիջում, բաշխում. сдѣ́лать у. въ цѣнѣ́ գնի մէջ զիջել, զիջում անել. продавáть товáръ съ у—ою, безъ у—и; **-пный** ած. 1, ներս պրծած մասի, գոգի, խորշի. 2, սանդխ(տ)աձև. **-пообрáзно** մ. 1, գոգաձև. 2, սանդխ(տ)աձև. **-почка** նւզ. տ. Устýпка; **-почный** ած. զիջած, պակասեցրած, ցածրացրած. у—ая цѣнá զիջագին, պակասեցրած գին. **-пчиво** մ. զիջելով, ներողամտութեամբ. **-пчивость** ի. զիջողութիւն, ներողամտութիւն. **-пчивый** ած. զիջող, ներողամիտ, հաշտ. онъ óчень устýпчивъ; **-пщикъ** ա. **-пщица** ի. զիջող, բաշխող, ներողամիտ այր, կին. **-пъ** ա. 1, ներս պրծած մաս, խորշ (պատի, շինութեան)։ 2, у с т ý п ы յ. սանդղխ(տ)աձև բարձրութիւն (օր. լեռների վերայ)։

Устцы́ տ. Уздцы́

Усты‖вáть, -ть չ. սառչիլ, պաղիլ, հովանալ։

Устыди́ться (-жýсь—дя́тся) ներզր. ամաչել, ամօթահար լինել։

Усты́ть (-ну -нутъ) տ. Устывáть.

У'стье չ. բերան, բացուածք. ý. Невы́ Նեվա գետի բերանը. печнóе ý.; мáточное ý. կամխ. արգանդի, զաւակատան բերան. ý. мочевóго пузыря́ միզափամփշտի բերան։

Усугу‖би́тельный ած. քերկ. կրկնական. **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ), **ся** տ. Усугубля́ть, ся; **-блéніе** չ. կրկնապատկելը, կրրկնապատկում, -կութիւն, սաստկացնելը. -ցնում. **-бля́ть,** -би́ть ն. կրկնապատկել, երկպատկել, սաստկացնել. у. свой уси́лія, своё старáніе; у. винý; **-ся** ներզր. կրկնապատկուել, երկպատկուել, սաստկանալ։

Усý‖чивать, -чи́ть (-чý -чáтъ) ն. ոլորելով կարճացնել։

Усчи́‖тываніе չ. ստուգելը. **-тывать, -тáть** ն. ստուգել (որ և է հաշիւ)։

Усъ, á ա. 1, ընչացք, բեխ, պեխ. закрути́ть усы́ բեխերը ոլորել, սրել. онъ себѣ́ и въ у. не дýетъ այդ ամենևին նորա հոգսը չէ, նա դորա վերայ ամենևին ուշադրութիւն չէ դարձնում. у негó нѣтъ ни усá, ни бороды́ նորա երեսին դեռ մազ չէ բուսել, նա դեռ «խօխա» է. намотáйте себѣ́ на у. չմոռանաք, ձեր մտքում պահեցէք. усы́ у живóтныхъ и рыбъ; усы́ кошáчьи, льви́ные; ки́товый у. կիտոսկր (բալէնա). 2, բս. քիստ. усы́ у кóлоса; 3, կնդ. բողկուկ, շօշափուկ. усы́, ýсики (կմ щýпальцы) у насѣкóмыхъ.

Усы‖лáніе չ. տ. Усы́лка; **-лáть,** услáть ն. ղրկել, ուղարկել (հեռու տեղ), հեռացնել. **-лка.** ի. ղրկելը, -կում, ուղարկելը, -կում. հեռացնելը։

Усыно‖ви́тель ա. **-ви́тельница** ի. որդեգրող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) տ. Усыновля́ть; **-влéніе** չ. որդեգրելը, -գրում. **-вля́ть,** -ви́ть ն. որդեգրել (թէ մանչի և թէ աղջկայ մասին գործածական). у. незаконнорóжденнаго ребёнка.

Усыпáль‖ница, -ня ի. գերեզման, շիրիմ. ևս հանրային գերեզման, հանգստարան (եկեղեցու կամ վանքի մօտ)։

Усы‖пáніе չ. ցանելով, ածելով, թափելով, շաղ տալով ծածկելը. **-пáть** -(ы́) **пать** (-плю -плютъ; -пь) ն. 1, ցանելով, ածելով, թափելով, շաղ տալով ծածկել. у. дорóгу цвѣтáми; у. полъ пескóмъ; нéбо усы́пано звѣ́здами երկինքն աստղերով ծածկուած է. усы́панный алмáзами ադամանդներով ծածկուած, զարդարուած, ակնակուռ. 2, ածելով, թափելով քչացնել, պակասեցնել։

Усы‖пи́тельный ած. քնացնող, մարդու վերայ քուն բերող, թմրեցուցիչ. у—ое лѣкáрство, срéдство; *у—ая кни́га; **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ) տ. Усыпля́ть.

Усы́пка ի. ցանելով, ածելով, թափելով, շաղ տալով ծածկելը։

Усы‖плéніе չ. քնեցնելը, վրան քուն բերելը. **-пля́ть,** -пи́ть ն. քնեցնել, վրան բերել

Усы‖хáніе չ. չորանալով կուչ գալը՝ փոքրանալը, քաշիլ, քանակից կորցնելը. **-хáть,** усóхнуть չ. չորանալով կուչ գալ, փոքրանալ, քաշիլ, քանակից կորցնել. **-шка** ի. չորանալուց, ցամաքելուց առաջացած կորուստ, պակասորդ. у. и вы́течка винá գինու ցամաքելուց (գոլորշիանալուց) և դուրս հոսելուց առաջացած կորուստը, պակասորդը։

У'сь‖каніе չ. գրգռելը, հը՜ս անելը. **-кать, -кнуть** ն. գրգռել, հը՜ս անել (շներին)։

Усѣ‖вáть, -ять ն. 1, լաւ, բոլ հարկին ցանել, սերմանել. 2, *ցանելով ծածկել. дорóга усѣ́янная деревня́ми, цвѣтáми գիւղերով. ծաղիկներով շրջապատուած ճանապարհ։

Усѣ‖кáть, -чь ն. կտրել, կտրելով կարճացնել, փոքրացնել, յապաւել. **-кновéніе** չ. եկ. ու. главы́ Іоáнна Предтéчи Յովհաննէս Կարապետի գլխատումը. **-кý** տ. Усѣ́чь.

Усѣ́сться (уся́дусь -дутся; անց. усѣ́лся, -лась, -лось; հրմ. уся́дься) տ. Усáживаться.

Усѣ‖чéніе չ. 1, կտրելը, կտրելով կարճացնելը, փոքրացնելը. 2, յապաւում. **-чённый** ած. 1, կտրած, կտրելով կարճացրած, փոքրացրած. у. кóнусъ երկրչփ. հատուած կոն. 2, քերկ. յապաւուած։

Усѣ́ять (усѣ́ю -ютъ; усѣ́й) տ. Усѣвáть.

Уся́дусь տ. Усѣ́сться.

Утá‖евать, ся տ. Утáивать, ся; **-иваніе** չ. ծածկելը, թաքցնելը, պահելը, գաղելը. **-ивать, -и́ть** (-ю́ -я́тъ) ն. ծածկել, թաքցնել, պահել, գաղել, ծածուկ պահել. ши́ла въ мѣшкѣ́ не утаи́шь (առծ.). у. актъ, договóръ; у. подрóбности дѣ́ла; **-йка** ի. ծածկելը, -կում, թաքցնելը, -ցնում, ծածուկ պահելը. **-йщикъ** ա. **-йщица** ի. ծածկող, թաքցնող, պահող այր, կին. утáйщикъ тотъ же воръ (առծ.) գողն և գողակիցը 'ի միում պատժի կան։

Утáпты‖ваніе չ. տոփտոփելը. **-вать,** утоптáть ն. տոփտոփել, տոփտոփելով նստացնել. у. зéмлю вокрýгъ дéрева; хорошó утóптанная дорóга.

Утá‖скиваніе չ. տանելը (քարշելով, քարշ տալով), գողանալը, յափշտակելը. **-ски-**

вать, -щи́ть ն. քարշելով, քարշ տալով, տանել գողանալ, յափշտակել. волкъ утащи́лъ овцу́; я́стребъ утащи́лъ цыплёнка; соба́ка утащи́ла жарко́е со стола́; во́ры утащи́ли бѣльё съ чердака́; **-ся** անդ. դօռով, քարշ գալով, թրև գալով գնալ, հեռանալ։

Ута́||чивать, -ча́ть ն. կարելիս, կարելով կարճացնել։ [скивать, ся.

Утащи́ть (-щу́ -а́щатъ), **ся** տ. Ута́-

У'тварь է. հ–ք. 1, կահ, ամանեղէն, անօթներ, իրեր. церко́вная у́. եկեղեցական իրեր (զարդեր, զգեստներ, անօթներ և այլն). дома́шняя у́. ընտանեկան պիտոյքներ (ամանեղէն և այլ իրեր). 2, զարդ, զարդարանք, զարդի իրեր։

Утвер||ди́тельно մ. հաստատելով, վաւերացնելով, դրական կերպով. **-ди́тельный** ած. հաստատական. հաստատող, վաւերացնող. դրական. у. отвѣ́тъ; у—ая гра́мота ռիւնգ. հաստատութեան, վաւերացման թուղթ. **-жда́ть, -ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. 1, ամրացնել, պնդեցնել. у. стѣ́ну; у. полъ, до́ску гвоздя́ми; у. ба́лку, ма́чту գերանը, կայմը հաստատել. 2, հաստատել, ամրապնդել. у. кого́ въ его́ мнѣ́ніи մէկին իր կարծիքի մէջ հաստատել. у. кого́ въ вѣ́рѣ մէկին հաւատի մէջ հաստատել, ամրացնել всё -жда́етъ меня́ въ э́той мы́сли ամէն ինչ, ամէն բան ինձ համոզում, ամրապնդում է այդ մտքի մէջ. 3, հաստատել, վաւերացնել. у. завѣща́ніе, зако́нъ, тракта́тъ; сена́тъ -ди́лъ э́то рѣше́ніе; мини́стръ -ди́лъ его́ въ э́той до́лжности; у. избра́ніе депута́та; у. прися́гою; 4, պնդել. онъ -жда́етъ, что э́то пра́вда; вы -жда́ете то, чего́ не мо́жете доказа́ть; **-ся** անդ. հաստատուել, ամրապնդուել. у. во мнѣ́ніи, въ вѣ́рѣ; у. на мѣ́стѣ; у. въ чужо́мъ до́мѣ ուրիշի տանը բուն դնել. э́то подозрѣ́ніе -ди́лось въ ва́шемъ умѣ́; **-жде́ніе** չ. 1, ամրացնելը, -ցնում. ամրապնդելը, -դում. 2, հաստատելը, -տում, վաւերացնելը, -ցնում. у. акта; у. пригово́ра; 3, պնդելը, պնդում։

Уте||ка́ніе չ. 1, հոսելը, -սում, անցնելը. 2, փախչելը. **-ка́ть**, -чь չ. 1, հոսել, անցնել. *до тѣхъ поръ ещё мно́го воды́ утечётъ (դարձ.) ով գիտէ, ինչ բաներ կը պատահեն մինչև այն ժամանակ. 2, գւռկ. փախչել. **-(ё)къ** ա. 1, փախչելը, -չում. փախուստ. пусти́ться, бро́ситься на у. փախչել, կծիկը դնել, պոկ տալ. 2, անց. տ. Уте́чь.

Утё||нокъ, нка ա. (յ. утя́та, -тъ), **-ночекъ**, чка նւզ. **-нышъ** ա. բադի ճուտ, ձագ, պստիկ բադ, բադիկ։

Утере́ть (утру́ -ру́тъ; անց. утёръ -ёрла, о; հրմ. утри́), **ся** տ. Утира́ть, ся.

Утерпѣ́ть (-плю́ -пятъ) ն. համբերել, հանդուրժել, տանել. я не -пѣ́лъ, что́бы не сказа́ть ему́ э́того ես չկարողացայ համբերել և նորան այդ ասացի։

Уте́||ря է. կորցնելը, կորուստ. у. па́спорта, веще́й; **-ря́ть** ն. կորցնել։ [вать.

Уте||са́ть (-шу́ -е́шутъ; -ши́) տ. Утёсы-

Утё||систый ած. ապառաժոտ, ժայռոտ, քարքարոտ. **-сникъ** ա. բս. Ulex, փշամուլի. **-съ** ա. ապառաժ, ժայռ, ապառաժոտ լեառ։

Утёсы||ваніе չ. տ. բայը. **-вать**, утеса́ть ն. տաշելով բարակացնել, նրբացնել, փոքրացնել։

Уте́||чка է. 1, փախուստ. 2, վնաս, պակաս (դուրս հոսելուց, թափուելուց առաջացած). 3, ծախսում (ջրի). **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. утёкъ -кла́, о́; հրմ. -ки́) տ. Утека́ть.

Утили||заціо́нный ած. заво́дъ շահահանական, շահագործական գործարան, զավօդ (որը շահագործում է ընտանի անասունների դիերը, սպանդանոցի մնացորդները). **-за́ція** է. (ֆր.) շահահանում, շահագործում (մի բանից շահ, օգուտ հանելը, մի բան օգտաւէտ կերպով գործածելը). **-зи́ровать** (-рую -ютъ) ն. շահահանել, շահագործել (մի բանից շահ, օգուտ հանել, մի բան օգտաւէտ կերպով գործածել)։

Утилита||ри́змъ ա. (ֆր.) 1, օգտագիտութիւն, օգտագիտական փիլիսոփայութիւն. 2, օգտագիտութիւն, շահագիտութիւն. **-ри́стъ** ա. օգտագէտ. շահագէտ. **-ріани́змъ** տ. Утилитари́змъ; **-рный** ած. օգտագիտական, շահագիտական։

Ути́ный ած. բադի, բադերի։

Ути||ра́льникъ ա. **-ра́льничекъ**, чка նւզ. երեսսրբիչ. **-ра́льный** ած. սրբելու, չորացնելու, ցամաքեցնելու. **-ра́ніе** չ. սրբելը, չորացնելը, ցամաքեցնելը. **-ра́ть**, утере́ть ն. 1, սրբել, չորացնել, ցամաքեցնել. утира́ть ру́ки салфе́ткою; у. носъ платко́мъ; *у. кому́ носъ մէկին մի բան կոպտաբար, վիրաւորական եղանակով հասկացնել. 2, *ագահաբար ուտել, կլանել, 'մաքրագործել'. **-ся** անդ. ինքն իրան, իր երեսը, ձեռները այլն սրբել. **-рка** է. 1, սրբելը, -բում, չորացնելը, -նում, ցամաքեցնելը. -նում. 2, ռմկ. սրբիչ, մի բան սրբելու փայտ։

Ути́||скиваніе չ. զոռով ներս կոխելը, ներս խցկելը. **-скивать, -скать, -снуть** ն. զոռով ներս կոխել, ներս խցկել։

Ути||ха́ніе չ. հանդարտուելը, խաղաղուելը, դադարելը. **-ха́ть, -хнуть** չ. հանդարտուել, խաղաղուել, դադարել. вѣ́теръ утиха́етъ, ути́хъ; бу́ря ути́хла; гнѣвъ ути́хъ; боль ути́хла; шумъ ути́хъ; **-ша́ть**, -ши́ть ն. հանդստացնել, հանդարտեցնել, խաղաղացնել. **-ся** անդ. հանդստանալ, հանդարտուել. խաղաղուել. **-ше́ніе** չ. հանդստացնելը, հանդարտեցնելը, խաղաղացնելը. у. сму́ты и забасто́вокъ; **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** տ. Утиша́ть, ся.

У'тка է. կնդ. Anas, բադ. у́. кря́каетъ, ква́каетъ բադը կանչում է, կռկռում է. *газе́тная у́. լրագրական սխալ, սուտ լուր։

Ут||ка́ть (утку́ -тчёшь -ку́тъ; հրմ. утки́), **ся**, **-кну́ть**, **ся** տ. Утыка́ть, ся. II.

Утконо́съ ա. կնդ. Ornithorhynchus paradoxus, ցռկեղ. հաւկտուց (անասուն մի).

У'тлый ած. հին, փտած, խախուտ, ծակերով, ծակեր ունեցող. у́—ая ло́дка.

Уто́къ, тка́ ա. (попере́чныя ни́ти тка́ни) մասուրայ, (թեղան?), 'լէնքի թելեր'։

Уто||ла́чивать, -лочи́ть ն. ռմկ. տրորել, 'կոխկռտել', տափատակ տալ (խոտը)։

Уто||ле́ніе չ. (ցաւը) ամոքելը. կտրելը, (քաղցը) յագեցնելը, (ծարաւը) կտրելը. **-ли́-**

тель м. **-лительница** ի. *ամոքող այր, կին, ամոքիչ*. **-лительный** ած. *ամոքող, ամոքիչ, մեղմացնող, խաղաղացնող*. **-лить** (-лю -лятъ) տ. Утолять. [вать.

Утолочить (-чу -чатъ) տ. Утолачи-

Утолочь (-лку -лчёшь -лкутъ; *անց.* -лóкъ, -кла, о; *հրմ.* -лки) ն. *լաւ, բաւ հարկին ծեծել, լոսել, փոշի դարձնել*։

Утол||щáть, -стить (-щу -стятъ) ն. *հաստացնել, ստուարացնել*. **-ся** *չեզք. հաստանալ, ստուարանալ*. **-щéніе** չ. *հաստացնելը, -ցնում. հաստանալը, -տացումն*։

Уто||лять, -лить ն. *ամոքել, մեղմացնել, հանդարտեցնել, խաղաղացնել*. у. голодъ *քաղցը յագեցնել*. у. жажду *ծարաւը յագեցնել, 'կոտրել'*. у. гнѣвъ *բարկութիւնը ամոքել, մեղմացնել, իջեցնել*. у. боль *ցաւը ամոքել, կտրել*. у. мщéніе *վրէժխնդրութիւնը ամոքել, զովել*. *у. скорбь *վիշտը, թախիծը մեղմացնել*. утоляющій *էյ.* ած. *մեղմացնող, -ցուցիչ, ամոքող, -քիչ*. у—ее срéдство *ամոքիչ միջոց*։

Уто||мительно մ. *յոգնեցուցիչ, խոնջեցուցիչ կերպով, եղանակով*. **-мительность** ի. *յատկութիւն յոգնեցնելու, խոնջեցնելու, ծանրութիւն*. **-мительный** ած. *յոգնեցնող, -ցուցիչ, խոնջեցնող, -ցուցիչ, ծանր, հոգնեմաշ*. путешéствіе по гористымъ странамъ óчень -льно; *у. шумъ *ականջ խլացնող աղմուկ, 'ղալմաղալ'*. **-мить** (-млю -мятъ). **ся** տ. Утомлять, ся; **-мленіе** չ. *յոգնութիւն, խոնջում*. **-млять**, -мить ն. **1**, *յոգնեցնել, խոնջեցնել, 'հալից գցել'*. эта работа слишкомъ -митъ васъ; **-ся** *չեզք. յոգնել, խոնջել, 'հալից ընկնել'*. согласиться на что, -мившись отъ сопротивлéнія; утомляющій տ. Утомительный.

Уто||мéніе չ. *բարակացնելը, նրբացնելը, փոքրացնելը*. **-нить** (-ню -нятъ), **ся** տ. Утонять, ся.

Утонуть (-ну -óнутъ) տ. Утонать.

Утон||чать, -чить ն. **1**, *բարակացնել*. **2**,* *նրբացնել, քնքշացնել*. у. вкусъ; **-ся** *չեզք.* **1**, *բարակել, բարականալ*. **2**, *նրբանալ, քնքշանալ*. **-чéніе** չ. **1**, *բարակացնելը*. **2**, **նրբանալը, նրբութիւն, քնքշութիւն*. у. вкуса: **чённо** մ. *նրբութեամբ, նուրբ կերպով, եղանակով*. **-чённость** ի. *նրբութիւն, քնքշութիւն*. у. слóга *ոճի նրբութիւն, կատարելութիւն*. у. жестóкости *ծայրայեղ անգթութիւն*. **-чённый** ած. *նրբացրած, քնքշացրած, կատարելութեան հասցրած, նուրբ, քնքոյշ, կատարեալ*. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Утончать. ся.

Уто||нять, -нить ն. *բարակացնել, նրբացնել, քնքշացնել*. у. кусóкъ желѣза съ одного концá для свáрки: у. прóволоку; строгáніемъ утоняютъ дóску.

Уто||пáніе չ. *ընկղմուելը, սուզուելը, խեղդուելը*. **-пать**. -пнуть, -нуть չ. **1**, *ընկղմուել, սուզուել (ջրի մէջ). ընկղմուելով, սուզուելով խեղդուել*. онъ -нулъ въ рѣкѣ: сýдно -нуло въ мóрѣ; **2**,* въ чёмъ *մի բանի մէջ թաղուել, կորչել, լողալ*. у. въ слезáхъ *արտասուքների մէջ կորչել, թաղուել*. у. въ нѣгѣ, въ рóскоши *փափկասիրութեան, փարթամութեան անձնատուր լինել*. у. въ изобиліи *եղ ու մեղրի մէջ լողալ*. у. въ порóкѣ, въ разврáтѣ *ախտին, անառակութեանը անձնատուր լինել*. утопáющій, аго м. *խեղդուող*. *у. въ слезáхъ *արտասուքների մէջ կորած*։

Утопистъ м. *ուտոպիական (անիրագործելի մտքերով տարուած մարդ)*։ [плять. ся.

Утопить (-плю -óпятъ), **ся** տ. Уто-

Уто||пическій ած. *ուտոպիական, մտացածին, ցնորական, անիրագործելի*. **-пичность** ի. *ուտոպիականութիւն, անիրագործելիութիւն*. **-пія** ի. (*յն.*) *ուտոպիա, մտացածին, անիրագործելի միտք, ղաղափար, ցնորք*։

Уто||плéніе չ. *ջուրը գցելը, խեղդելը*. у. мнóгихъ вмѣстѣ; **-пленникъ** м. **-пленница** ի. *ջուրն ընկած, խեղդուած այր, կին*. **-плять**, -пить ն. **1**, *ջուրը գցել, խեղդել*. у. своё гóре въ винѣ *իր վիշտը գինով խեղդել*, *հարբեցողութեամբ մոռացութեան տալ*. **2**, *ընկղմել, սուզել (ջրի մէջ)*. **-ся** *չեզք. ջուրն ընկնել, խեղդուել*։

Утóпнуть տ. Утонуть. [птывать.

Утоптáть (-пчу -óпчутъ; -пчи) տ. Утá-

Утор||гóвывать, -говáть (-гую ютъ) ն. *սակարկելով աժան, պակաս գնով առնել, ձեռք բերել*։

Утó||реніе չ. տ. *բայր*. **-рить** (-рю -рятъ), проут— ն. *տակառին յատակ դցելու համար գիծ կտրել (տակառի կողքի տախտակների ծայրերին)*. **-рникъ** м. утóръ (տ. *ստորել*) *կտրելու գործիք, խարաքուզ, 'ռանդա'*. **-ръ** м. (*սովոր.* յ. утóры) *տակառի կողքի տախտակների ծայրերին կտրած, քաշած գծեր, որոնց մէջ ամրացնում են տակառի յատակը, 'տակը', յատակի, 'տակի' տախտակները*։

У'точка ի. *նւզ.* *բադի ճուտ, բադիկ*։

Утóчный ած. *մասուրայի* (տ. Утóкъ), у—ая нить *մասուրայի թել*։

Утрам||бовáніе չ. *ծեծելը, նստեցնելը (քարած տեղ, փողոց, խճուղի)*. **-бовáть** (-бую -ютъ) տ. Утрамбóвывать; **-бóвка** ի. տ. Утрамбовáніе; **-бóвывать**, -бовáть ն. *ծեծել, նստեցնել (քարած տեղ, փողոց, խճուղի)*։

Утрá||та ի. *կորուստ, վնաս*. чувствительная у.; у. вѣса (въ монéтѣ отъ обращéнія) *կշռի, քաշի կորուստ, պակասում*. **-тить** (-чу -тятъ), **ся** տ. Утрáчивать, ся; **-чéніе** չ. *կորուստ. տալը*. **-чивать**, -тить ն. что *մի բանից զրկուել, մի բան տալ*. восстановлéніе утрáченныхъ правъ; у. чьё довѣріе *մէկի վստահութիւնից զրկուել*։ **-ся** *կորչել, փչանալ*. **-чу** տ. Утрáтить.

У'тре||нникъ м. *առաւօտեան ցուրտ, 'այեազ' (գարնանն և աշնանը)*. **-нній** ած. *առաւօտեան, առաւօտայ*. ý. сонъ; ý—яя звѣздá *այգաստղ, լուսաստղ*. ý—яя росá; **-ня** տ. Заýтреня.

Утри||ровать (-рую -ютъ) ն. (*ֆր.*) *ծաղրական կերպով չափազանցնել*. харáктеры въ этомъ ромáнѣ утрирóваны; **-рóвка** ի. *չափազանցնելը, -ցնում (ծաղրական կերպով)*։

У'тро չ. *առաւօտ, այգ*. ýтромъ մ. *առաւօտեան, -տօտանց*. рáно ýтромъ *վաղ առաւօտեան*. съ утрá до вéчера: рáно по утрý; я рабóталъ всё ý.; ý. вéчера мудренѣе (*առծ.*)

Утрó||ба ի. *արգանդ, որովայն, փոր*. онá

носи́ла его́ въ у—ѣ своей; въ у—ѣ ма́тери; **-бистый** ած. մեծ, լայն արգանդով, փորով **-бный** ած. արգանդի, որովայնի, փորի. у. плодъ արգանդի պտուղ։

Утро||е́ніе չ. եռապատկելը, -կում. **-ивать, -я́ть, -(о́)ить** (-о́ю -ятъ) ն. եռապատկել. хра́брый полково́децъ -я́етъ си́лы во́йска; **-ся** անդր. եռապատկուել։

У'т||ромъ մ. տ. У'тро; **-рось** մ. ամկ. այս առաւօտ, այսօր առաւօտեան։

Утроя́ть, ся տ. Утро́ивать, ся

Утру́ տ. Утере́ть.

Утру||жда́ть, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. նեղացնել, նեղութիւն պատճառել, անհանգստացնել, անհանգստութիւն պատճառել. յոգնեցնել. **-ся** անդր. յոգնել. **-жде́ніе** չ. նեղացնելը, անհանգստացնելը. նեղութիւն, յոգնութիւն։

Утуч||не́ніе չ. 1, բտելը, բտում, պարարտացնելը, գէրացնելը (անասուններին). 2, պարարտելը, -տում, աղբելը, -բում (հողի). **-ни́тельный** ած. պարարտիչ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Утучня́ть, ся; **-нѣ́лый** ած. բտուած, գէրացած, պարարտացած, 'տողած'. **-нѣ́ть** տ. Тучнѣ́ть; **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, բտել, գէրացնել, պարարտացնել, 'չաղացնել', 'քօքացնել'. 2, պարարտել, աղբել (հողը). **-ся** անդր. բտուել, գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ', 'քօքանալ', 'տողիլ'։

Утуше́ніе չ. հանգցնելը, մարելը, չիջուցանելը. 2,* զսպում, զսպելը, խաղաղացնելը։

Уты||ка́ніе չ. խրելը, խրոտելը, ցցելը, ցցոտելը. I.**-ка́ть, -(ы́)кать** (-ы́чу -чутъ; հրմ. уты́чь) ն. 1, խրել, խրոտել, ցցել, ցցոտել[ով ծածկել, պատել]. у. ко́льями, гвоздя́ми; у. була́вками; II.**-ка́ть**, уткну́ть ն. 1. խրել, ցցել, թաղել. 2, (глаза́) ուղղել, դարձնել, յառել (աչքերը). **-ся** անդր. մի բանի դիպչել, գայթել։

Утѣс||не́ніе չ. ճնշելը, -շում, հարստահարելը, -րում, նեղացնելը. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. ճնշող, հարստահարող այր, կին, հարստահարիչ, նեղիչ. **-ни́тельность** ի. նեղութիւն, խոշտանգում. **-ни́тельный** ած. ճնշող, ճնշիչ, նեղացնող. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. նեղացնել, նեղութիւն պատճառել, ճնշել, հարստահարել։

Утѣ||ха ի. 1, մխիթարութիւն, սփոփանք, ուրախութիւն. онъ у. моей ста́рости; у—и ста́рости; э́тотъ ребёнокъ прино́ситъ у—у свои́мъ роди́телямъ; 2, \ զուարճութիւն, զուարճալիք, հրճուանք, խնդութիւն. ребя́ческія у—и; **-ша́ть, -шить** (-шу -шатъ) ն. 1, մխիթարել, սփոփել. 2, զուարճացնել. **-ся** անդր. 1, մխիթարուել, սփոփուել. 2, զուարճանալ, խնդալ. **-ше́ніе** չ. մխիթարութիւն, սփոփանք. подава́ть у. մխիթարել, սփոփել. иска́ть у—ія; подпо́ра и у. моей ста́ро сти; **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** ի. մխիթարիչ այր, կին. **-ши́тельно** 1, մ. մխիթարական ձեւով, մխիթարելով. 2, ստոր. մխիթարական է. э́то у.; **-ши́тельность** ի. մխիթարականութիւն. **-ши́тельный** ած. մխիթարական, սփոփիչ. у—ое зрѣ́лище; у—ое письмо́; **-шить** (-шу -шатъ), **ся** տ. Утѣша́ть, ся.

Утю́||гъ, а́ ա. (թուրք.) արդուկ, 'ութօ'. **-же́ніе** չ. արդուկելը, 'ութօելը'. у. бѣлья́; **-жить** (-жу -жатъ), вы́ут— ն. արդուկել, 'ութօել'. **-жи́ше** ա. յւել. տ. Утю́гъ; **-жный** ած. արդուկի, 'ութօի'. **-жо́къ**, жка́ նւզ. տ. Утю́гъ.

Утя́||гиваніе չ. 1, իր յետեից քարշելը. 2, կորզելը, զօռով առնելը. **-гивать, -ну́ть** ն. 1, իր յետեից քարշել, քարշ տալ, տանել. 2, պիրկ կապել. 3, իր համար պահել. 4, զօռով առնել, կորզել։

Утя́чій, ья, ье ած. բադի, բադերի։

Уфъ ձյ. օֆ։

Уха́ ի. ձկնապուր, ձկնաթան, ձկնասպաս, 'գալաճօշ'. сбо́рная у. խառն ձկնապուր։

Уха́||бецъ, бца նւզ. **-бина** ի. **-бинка** նւզ. տ. Уха́бъ; **-бистый** ած. փոսերով լցուած, փոսաշատ, դերբուկ. **-бъ** ա. փոս, փոս ընկած տեղ (ճանապարհի վերայ)։

Уха́жи||ваніе չ. 1, за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բան խնամելը, հոգս, խնամք տանելը կմ քաշելը. у. за больны́ми; 2, за кѣмъ մէկին յարգանքներ մատուցանելը, մէկի յետեից ընկնելը. у. за ба́рышнею, за же́нщиною օրիորդին, կնոջը յարգանքներ մատուցանելը, օրիորդի, կնոջ յետեից ընկնելը. у. о́коло нача́льника մեծաւորի գլխովը պտոյտ գալը. **-вать** չ. 1, за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բան խնամել, մէկի, մի բանի վերայ հոգս, խնամք տանել կմ քաշել. у. за больны́ми; 2, за кѣмъ մէկին յարգանքներ մատուցանել, մէկի յետեից ընկնել, աշխատել մէկին սիրաշահել. у. за ба́рышнями, за же́нщинами; уха́живать вокру́гъ, о́коло нача́льника իր մեծաւորի գլխովը պտոյտ գալ, աշխատել իր մեծաւորին հաճոյանալ, իր մեծաւորի աչքը մտնել։

У'ханіе չ. «օհ» (ухъ) անելը։

У'ха||рски մ. արիաբար, քաջաբար, առնաբար, 'էշխով', 'դաքքով'. **-рскій** ած. արիական, կտրճական, յանդուգն, ժպիրհ. **-рство** չ. արիութիւն, կտրճութիւն, 'դօչաղութիւն', յանդգնութիւն, ժպրհութիւն, 'իգիթութիւն'. **-рь** ա. արի, կտրիճ, կորովի. քաջ տղամարդ, յանդուգն, ժպիրհ ոմն, 'իգիթ'։

У'х||ать, -нуть չ. 1. «օհ» (ухъ) ասել, «օհ» անել կմ կանչել. 2,* ծախսել, վատնել, փչացնել (բոլորը)։

Ухва́||тецъ, тца, **-тикъ** նւզ. տ. Ухва́тъ; **-ти́ть** (-чу́ -а́тятъ), **ся** տ. Ухва́тывать, ся; **-тище** ա. յւել. տ. Ухва́тъ; **-тка** ի. 1, ձև, եղանակ, շարժում, շարժուածք. 2, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, 'ֆանդ'. **-тъ** ա. ունելիք, գործիք, որով պտուկները վառարան, փուռ են դնում և հանում. **-тываніе** չ. բռնելը, կալնուլը. **-тывать**, -ти́ть ն. բռնել, կալնուլ. **-ся** անդր. за что մի բանից բռնել, կալնուլ, կպչել, մի բան ընդգրկել. у. за гри́ву ло́шади; у. за сучо́къ; сосу́дъ э́тотъ совсѣ́мъ круглъ, не́ за что -ти́ться; онъ по́далъ мнѣ хоро́шую мысль, я за неё -ти́лся—ընդգրկեցի։

Ухит||ря́ться, -ри́ться (-рю́сь- -ря́тся) անդր. հնարք գտնել, հնարք անել, հնարագիտութեամբ վարուել, գործել։

Ухищ||ре́ніе չ. խորամանկութիւն, խարդախութիւն. **-рённо** մ. խորամանկութեամբ, խարդախութեամբ. **-рённость** ի. տ. Ухищ-

ре́ніе; **-рённый** ած. խորամանկ, խարդախ։

Ухло́||пываніе չ. տ. բայր. **-пывать, -пать** ն. ռմկ. 1, սպանել. 2, *ծախսել, գործի վերայ դնել, վատնել, փչացնել. **-ся** անդր. ծախսուել, վատնուել։

Ухмы||ля́ться, -льну́ться տ. Улыбаться.

У'хнуть տ. У'хать.

У'хо չ. (յ. у́ши, уше́й, уша́мъ և այլն) 1, ականջ. заткну́ть у́ши; драть кого́ за́ уши մէկի ականջներից քաշել. онъ кре́покъ, тугъ на́ у. նորա ականջները ծանր են, նա վատ է լսում. онъ ху́до слы́шитъ пра́вымъ у́хомъ; говори́ть кому́ на́ у. մէկի ականջին ասել. *развѣ́сить, навостри́ть у́ши ականջները սրել. держа́ть у́. востро́ ականջները սրած, ուշադրութեամբ լսել, զգուշանալ. пропусти́ть что ми́мо уше́й մի բան չլսել դնել. *у́ши вя́нутъ отъ его́ глу́пыхъ словъ մարդ տաղտկանում է նորա յիմար խօսքերից. онъ мнѣ э́тимъ у́ши прожужжа́лъ նա դարանով ինձ տաղտկացրեց, գլուխս տարաւ. *у него́ э́то въ одно́ у́хо вхо́дитъ, а въ друго́е выхо́дитъ; *онъ и у́хомъ не ведётъ նա ամենևին ուշադրութիւն չէ դարձնում. онъ въ э́томъ не смы́слитъ ни у́ха, ни ры́ла նա ամենևին բան չէ հասկանում. быть по́ уши въ долга́хъ մինչև ականջները պարտքերի մէջ խրուած լինել. *онъ по́ уши въ неё влюблёнъ նա այդ աղջկայ վերայ խելագարի պէս սիրահարուած է. хвати́ть кого́ по́ уху մէկի ականջակոթին տալ, մէկին ապտակել. мѣня́ть това́ръ у́. на́ у́. ապրանքն ապրանքի հետ փոխել (առանց մի բան տալու). не вида́ть вамъ э́того какъ свои́хъ уше́й այդ դուք երազում անգամ չէք տեսնի. имѣ́ющіе у́ши да слы́шатъ ով ականջ ունի, թող լսէ. 2, ականջ, ունկ. ша́пка съ уша́ми ականջներով գլխարկ. у́шки у пу́шки; у. у котла́, у уша́та; иго́льное у́. ասեղի ծակ. лошако́во у́. տ. Лошако́во.

Ухо||вёртка է. **-вёрточка** նւզ. 1, կնդ. Forficula auricularia, [հասարակ] ունկնամուտ, ականջամուտ, 'ականջամտնուկ'. 2, տ. Ухочи́стка; **-ви́дка** է. կնդ. Haliotis tuberculata, հալիոտիդ կմ ծովականջ. **-ви́дный** ած. ականջաձև, -ջակերպ, ունկնաձև։

I. **Уходи́ть** (նեկյ -ожу́ -о́дятъ; -ди́), уйти́ 1, չ. գնալ, հեռանալ, մեկնել, ցրուել. у. тайко́мъ; онъ ушёлъ домо́й; я ушёлъ изъ теа́тра; го́сти ухо́дятъ, ушли́; онъ ухо́дитъ изъ гимна́зіи նա վարժարանը թողնում է. войска́ ушли́ въ похо́дъ զօրքերն արշաւեցին. кора́бль ушёлъ въ мо́ре; *самова́ръ ушёлъ ինքնաեռը թափուեց (եռ գալուց). у. со двора́ դուրս գալ. съ э́тими де́ньгами онъ не далёко уйдётъ այդ փողով նա շատ բան չի կարող շինել, նա 'շրաղ չի լինի'. 2, անցնել. вре́мя ухо́дитъ; ушли́ молоды́я лѣта́; ещё вре́мя не ушло́ попра́вить дѣ́ло; для него́ ещё вре́мя не ушло́ жени́ться: 3, փախչել, խուսափել, ազատուել, 'պրծնել'. у. отъ дождя́, отъ непрія́теля; *отъ судьбы́ не уйдёшь; онъ не уйдётъ отъ мои́хъ рукъ; 4, առաջ գնալ, առաջ ընկնել. ва́ши часы́ ухо́дятъ полчаса́ въ недѣ́лю; онъ ушёлъ отъ всѣхъ свои́хъ това́рищей նա իր բոլոր ընկերներից առաջ ընկաւ, իր առաջադիմութեամբ բոլոր ընկերներին գերազանցեց. далёко ли онъ ушёлъ въ лати́нскомъ языкѣ́ նա արդեօք շատ է յառաջադիմել լատիներէնում։

II. **Уходи́ть** (ապռ.-ожу́ -о́дятъ) ն. 1, кого́ մէկին սպանել, մեռցնել, մէկի 'գլուխն ուտել'. безпремѣ́нно они́ меня́ ухо́дятъ; разбо́йники уходи́ли проѣ́зжаго; го́ре уходи́ло его́ վիշտը նորան գերեզման իջեցրեց. 2, что մի բան ծախսել, վատնել, 'մըռխել', փչացնել. въ два дня онъ уходи́лъ своё жа́лованье; **-ся** անդր. հանգստանալ, հանդարտուել, խաղաղուել։

Ухо́дъ ա. 1, գնալը, մեկնելը, հեռանալը. (պաշտօնից) հրաժարուելը. на у—ѣ, при у—ѣ գնալիս, հեռանալիս. по его́ у—ѣ նորա գնալուց, հեռանալուց յետոյ. 2, հոգս, խնամք, հոգատարութիւն, խնամատարութիւն. за больны́мъ дурно́й у. հիւանդին լաւ չեն խնամում։

Ухочи́стка է. ականջամաքրիչ, ականջի քչփորիչ։

Ухуд||ша́ть, -шить (-шу -ша́тъ) ն. վատացնել. **-ся** անդր. վատանալ. болѣ́знь его́ ухудша́ется.

Ухъ մկ. ճհ, մխ, ամղ։

Уцѣ||живаніе չ. բաց թողնելը. **-живать, -ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. բաց թողնել, թողնել որ հոսի (տակառից)։

Уцѣлѣ́ть չ. զերծ, անվնաս մնալ, ազատուել. у. отъ пожа́ра.

Уцѣ||пля́ть, -пи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. միացնել, կցել. **-ся** անդր. բռնել, կպչել։

Уча́||ствованіе չ. մասնակցելը, մասնակցում, -կցութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. въ чёмъ մի բանի մասնակցել, մասնակից լինել. у. въ бары́шахъ и убы́ткахъ; у. въ предпрія́тіи; э́то вы́годное дѣ́ло, хоти́те ли у. въ нёмъ въ полови́нѣ—ուզո՞ւմ էք նորա կէսը վերցնել. у. въ загово́рѣ; у. въ наслѣ́дствѣ ժառանգութեանը մասնակից լինել, ժառանգութիւնից մասն ունենալ։

Участи́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Учаща́ть, ся.

Уча́||стіе չ. 1, въ чёмъ մի բանի մասնակցութիւն, մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն լինելը. э́то сдѣ́лалось безъ моего́ у—ія; у. его́ въ загово́рѣ не дока́зано; я принима́ю у. въ ва́шей ра́дости ես ձեր ուրախութեանը մասնակից եմ. приня́ть дѣ́ятельное у. въ дѣлѣ́; 2, կարեկցութիւն. հետաքրքրութիւն. онъ принима́етъ во мнѣ и́скреннее у. նա անկեղծօրէն հետաքրքրուում է իմ վիճակով, սրտացաւ է ինձ համար։

Уча́||стковый ած. մասի, բաժնի, շրջանի, քաղաքամասի. **-стливо** մ. կարեկցելով, -կցաբար. **-стливость** է. կարեկցութիւն. **-стливый** ած. կարեկից, -կցող. **-стникъ** ա. **-стница** է. въ чёмъ մի բանի մասնակից, մասնակցող այր, կին. у. въ игрѣ́ խաղակից, խաղի ընկեր. у. въ торго́влѣ; у. въ загово́рѣ, въ преступле́ніи; быть у—омъ въ чёмъ տ. Уча́ствовать; **-стокъ**, стка ա. **-сточекъ**, чка նւզ. 1, մաս, բաժին. у. земли́ հողամաս, հողաբաժին. лѣсъ, раздѣлённый на уча́стки для ру́бки; 2, մաս, շրջան, քաղաքամաս. мирово́й у. հաշտարար

դատաշրջան. у. желѣзной дороги երկաթուղիական շրջան. городскіе выборы должны быть произведены по участкамъ; полицейскій у. ոստիկանական շրջան. **3,** քաղաքամասի ոստիկանատուն. приставъ потребовалъ его въ у.

У'часть ի. վիճակ, ճակատագիր. отъ него зависитъ моя ў.; нельзя избѣжать своей ў—и; покориться своей ў—и իր ճակատագրին հպատակուել. раздѣлять чью-либо ў. մէկի վիճակին, դրութեանը մասնակից լինել:

Учать տ. Учинать.

Уча‖щать, -стить ն. յաճախ կրկնել, յաճախացնել. **-ся** անդր. յաճախ կրկնուել, յաճախանալ. за послѣднее время разбои -стились; **-щеніе** չ. կրկնելը, կրկնում, յաճախացնելը, յաճախ դարձնելը:

Уча‖щій, аго ա. ուսուցիչ, վարժապետ. **-щійся,** агося ա. աշակերտ:

Учеб‖никъ ա. դասագիրք, ձեռնարկ. **-ный** ած. ուսումնական, ուսումնարանական. у—ая книга տ. Учебникъ; у. курсъ ուսման ընթացք. у—ыя заведенія; у. день, годъ ուսման օր, տարի. у. округъ ուսումնարանական շրջան. у—ая часть.

Уче‖никъ, а ա. աշակերտ, ‹մանկ›. у. гимназіи, семинаріи; у—и Христа; у. столярнаго мастерства ատաղձագործի աշակերտ. **-ница** ի. աշակերտուհի. **-ническій** ած. աշակերտական. **-ничество** չ. աշակերտութիւն, աշակերտելը. у. въ ремеслѣ, ремесленное у. արհեստաւորի աշակերտութիւն. **-ніе** չ. **1,** սովորելը, ուսանելը. **2,** ուսում, ուսուցում, կրթութիւն. курсъ у—ія; время у—ія; ученики собрались и у. началось; отдать мальчика въ у. երեխային ուսման տալ. **3,** ուսում, վարդապետութիւն. Евангельское у.; у. о переселеніи душъ. **4,** ռզմ. հրահանգ, վարժութիւն. итти на у.

Учё‖но մ. ուսումնական, գիտնական ձեւով, եղանակով, գիտնականօրէն. **-ность** ի. ուսումնականութիւն, գիտնականութիւն, գիտունութիւն, գիտութիւն, ուսում. это человѣкъ большой у—и դա մեծ ուսումնական, խիստ ուսեալ մարդ է. **-но-учебный** ած. գիտական - ուսումնական. у—ыя учрежденія; **-ный** ած. **1,** գիտնական, ուսումնական. у—ое сочиненіе; у—ая книга; **2,** գիտնական, գիտուն, ուսումնական, ուսեալ. у—ая женщина; у—ое общество ուսումնական ընկերութիւն. у. попугай; у—ымъ образомъ գիտնական ձեւով, եղանակով. **3.** учёный, аго ա. գիտնական, գիտուն, ուսումնական. у—ные и литераторы; **-(е) нье** տ. Ученіе.

Учер‖пывать, -пнуть ն. հանելով, քաշելով քշացնել, նուազեցնել (օր. ջուրը):

Учесть (учту -тутъ; անց. учёлъ -чла, о; հրմ. учти) տ. Учитывать.

Учёсъ ա. փուշ, կտաւի կմկանեփի մնացորդներ:

Учетве‖рять, -рить (рю -рятъ) ն. քառապատկել. **-ся** անդր. քառապատկուել:

Учё‖тный ած. մուրհակներ զեղչող, մուրհակազեղչի. у. комитетъ; **-тъ** ա. զեղչ. զեղչելը, -չում. у. векселей մուրհակներ զեղչելը, մուրհակազեղչութիւն:

Учили‖ще չ. ուսումնարան. городское, народное у.; реальное у.; **-щный** ած. ուսումնարանի, -րանական:

Учинать, учать, учнуть ն. ռմկ. սկսել, ձեռք զարկել: [րելը:

Учи‖неніе չ. անելը, գործելը, կատա-

Учи‖нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. կարկատել:

Учи‖нять, -нить (-ню -нятъ) ն. անել, գործել, կատարել. у. раздѣлъ բաժանել. у. нападеніе յարձակուել. у. преступленіе ոճիր գործել. у. сдѣлку պայման կապել. у. насиліе надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ բռնութեան գործ դնել. **-ся** անդր. արուել, կատարուել, պատահել:

Учитель‖ ա. (յ. учителя, ей) ուսուցիչ, վարժապետ. у. музыки, пѣнія; у. гимназіи; домашній у.; у—я, отцы Церкви եկեղեցու վարդապետները, սուրբ հայրերը. **-ница** ի. ուսուցչուհի, վարժուհի. **-скій** ած. **1,** ուսուցչական, վարժապետական. **2,** *հպարտ, ըմբռնող. **-ство** չ. ուսուցչութիւն, վարժապետութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. ուսուցչութիւն, վարժապետութիւն անել:

Учи‖тывать, учесть ն. վճռկ. զեղչել. у. векселя; учесть слабость противника հակառակորդի թուլութիւնից օգտուել, օգուտ քաղել:

Учить (учу учатъ) ն. **1,** (науч—) սովորեցնել, ուսուցանել. խրատել. у. кого наукамъ մէկին գիտութիւններ սովորեցնել. у. кого ремеслу; у. дѣтей; у. дѣтей танцовать; онъ учитъ его чтенію; несчастіе научило его դժբաղդութիւնը նորան խրատել է. **2,** (выуч—) սովորել. у. урокъ; у. наизусть; **3,** (пріуч—) սովորեցնել, հրահանգել, վարժեցնել. у. солдатъ ружейнымъ пріёмамъ; **-ся** անդր. սովորել, ուսանել. վարժուել. у. читать; у. исторіи, наукамъ; у. по-нѣмецки; онъ учился въ гимназіи; мальчикъ учится ремеслу у мастера.

Учре‖дитель ա. **-дительница** ի. հիմնող, հիմնարկող, -րկու, հիմնադիր այր, կին. կազմակերպիչ, -պող, սահմանող այր, կին. **-дительный** ած. հիմնող, հիմնարկող, կազմող, կազմակերպող, սահմանող, -նադրող. у—ое собраніе սահմանադիր, -դրական ժողով. **-дительскій** ած. հիմնողի, հիմնարկողի, սահմանողի, -դրողի. կազմակերպողի. **дительство** չ. հիմնելը, -նում, հիմնարկելը, -րկում. **-ждать, -дить** (-жду -дятъ) ն. հիմնել, հիմնարկել. սահմանել, սահմանադրել, հաստատել. у. правленіе, республику; у. опеку; у. орденъ; у. академію, банкъ, кампанію; **-жденіе** չ. **1,** հիմնելը, հիմնարկելը, սահմանելը, սահմանադրելը, հաստատելը. у. республики, академіи, банка; **2,** հիմնարկութիւն. кредитное у.; государственныя у—ія.

Учти‖венькій մնղմ. տ. Учтивый; **-во** մ. քաղաքավարութեամբ, քաղաքավարի ձեւով, եղանակով. **-вость** ի. քաղաքավարութիւն, քաղաքավարի, քաղաքակիրթ վարմունք, վերաբերմունք. **-вый** ած. քաղաքավարի, քաղաքակիրթ. у. человѣкъ.

Учту տ. Учесть.

Учу‖гъ, а ա. գետի մէջ ձկնորսական նպատակով շինած ցցապատ, ձկնարգել փանդակ.

-жный *ած.* *ցցապատայի՛ն.* у—ое рыболо́вство.

Уша́||нъ *ա.* *կնդ.* Vespertilio auritus, *երկայնականջ չղջիկ.* **-стый** *ած.* *երկայնականջ, մեծականջ.* **-тецъ**, тца, **-тикъ** *նւզ.* *տ.* Уша́тъ; **-тый** *ած.* ушатъ *-ի.* **-тъ** *ա.* *կոտաձև կարճլիկ փայտէ աման երկու կողմից ականջներով, կիսակոտ։*

Ушвырну́ть *ն.* *դէն ձգել, դէն շպրտել։*

Ушесте||ра́ть, -ри́ть (рю́ -ря́тъ) *ն.* *վեցապատկել.* **-ся** *անդ.* *վեցապատկուել։*

У'ши *յ.* *տ.* Ухо.

Уши||ба́ніе *չ.* *զարկելը, հարուածելը, վընասելը, վիրաւորելը, ճմլելը, ջարդելը.* **-ба́ть, -би́ть** (бу́-бу́тъ; *անց.*-бъ-бла, о; *հրմ.*-би́) *ն.* *զարկել, հարուածել, վնասել, վիրաւորել. ճմլել, ջարդել.* онъ упа́лъ и уши́бъ себѣ́ но́гу; **-ся** *անդ.* *վնասուել, վերաւորուել, իւր ձեռքը, ոտքը եւն վնասել, վիրաւորել, ճմլել, ջարդել.* **-бъ** *ա.* 1, *զարկ, հարուած.* 2, *վնասուած, վիրաւորուած, ջարդուած, ճմլուած տեղ։*

Уши||ва́ніе *չ.* 1, *ամրապէս կարելը.* 2, *կարելով նեղացնելը, կարճացնելը.* 3, *ասեղնագործելը.* **-ва́ть**, -ть *ն.* 1, *ամրապէս կարել.* 2, *կարելով նեղացնել, կարճացնել.* 3, *ասեղնագործել.* **-вка** *է.* *տ.* Ушива́ніе.

Уши||ре́ніе *չ.* *լայնացնելը.* **-ря́ть, -ри́ть** (рю-рятъ) *ն.* *լայնացնել.* **-ся** *անդ.* *լայնանալ։*

Уши́ть (ушью́-ю́тъ; *անց.* уши́лъ-ла, о; *հրմ.* уше́й) *տ.* Ушива́ть.

Уши́ца *նւզ.* *տ.* Уха́.

Уш||ко́ *չ.* (*յ.* ушки́, ко́въ; *իսկ* *բ*—*ն* *իմաստով* у́шки, шекъ) 1, *ականջիկ, պստիկ ականջ.* *у него́ и у́шки на маку́шкѣ *նա գլխի վրայ էլ աչքեր ունի, խիստ զգոյշ է.* 2, *ականջ, ականջաձև ծակ, անցք (օր. ասեղի).* вдѣ́ть ни́тку въ у. *ասեղը թելել.* ушки́ у ко́локола *զանգակի ծակերը, ականջները.* у. бо́мбы *ռմբի ծակ, անցք.* серде́чныя ушки́ *կզմխ.* *սրտի ականջներ.* 3, *ականջ (կօշկի).* медвѣ́жье у. *բս.* Primula auricula, *արջականջ.* морско́е у. *տ.* Уховидка; **-кова́тый** *ած.* *բս.* *ականջաձև.* **-ко́вый** *ած.* *ականջի, ականջա—, ծակի, անցքի։*

Ушку́й|| *ա.* *հնց.* *մի տեսակ գետանաւ.* **-никъ** *ա.* *պտմ.* *գետահէն, աւազակ, կողոպտիչ (Ռուսիայի մեծ գետերի վրայ)։*

Ушлю́ *տ.* Услать.

Ушно́й *ած.* *ականջի, ականջային.* у. му́скулъ, нервъ; у—а́я болѣ́знь; у—а́я ра́ковина *ականջակոնք.* у. врачъ *ականջաբոյժ։*

Ушью́ *տ.* Уши́ть.

Уще́ль(і)е *չ.* *կիրճ։*

Уще||ми́ть (-млю́ -мя́тъ) *տ.* Уще́мливать; **-мле́ніе**, *չ.* *ճմլելը, կմշտելը, ջարդելը.* **-мливать, -мля́ть**, -ми́ть *ն.* *ճմլել, կմշտել, ջարդել.* у. па́лецъ въ дверя́хъ.

Уще||рбля́ться *անդ.* *նուազել (լուսնի մասին).* **-рбъ** *ա.* 1, *կորուստ, վնաս, զեան.* причини́ть кому́ у.; понести́ у.; дѣ́ло вы́шло имъ въ у. *գործը նորանց վնաս բերեց.* въ у. казны́ *'ի վնաս գանձարանի.* 2, *պակասում, նուազում (լուսնի).* луна́ на у—ѣ *լուսինը նուազում է։*

Ущи́||пывать, -пну́ть *ն.* 1, *կտել, կրտկտել, կմշտել, 'ճմթել'.* 2, *պտղնցով առնել, վերցնել. կմշտելով քանդել, գծել, 'պոկել'։*

Уѣ́||здить (зжу-здятъ) *տ.* Уѣзживать; **-здный** *ած.* *գաւառական.* у. го́родъ; у. судъ; **-здъ** *ա.* 1, *գաւառ, նահանգամաս.* 2, *հնց.* *շրջան.* **-зжа́ть**, -хать *չ.* [*ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով եայլն*] *գնալ, մեկնել, հեռանալ, ճանապարհուել.* у. изъ го́рода въ дере́вню; у. за грани́цу; у. съ ба́ла, изъ теа́тра; онъ уѣ́халъ на́ зиму въ дере́вню *ձմեռն անկացնելու համար նա գիւղ գնաց.* они́ ско́ро уѣ́дутъ.

Уѣ́||зживать, -здить *ն.* 1, *յաճախակի երթևեկութեամբ ծեծել, հարթել (ճանապարհը).* 2, *սաստիկ, երկար քշելով փչացնել (ձին)։*

Уѣ́хать (уѣ́ду-дутъ; *հրմ.* уѣзжа́й) *տ.* Уѣзжа́ть.

Ую́т||но *մ.* *յարմարաւոր, դուրալի կերպով, եղանակով.* **-ность** *է.* *յարմարաւորութիւն.* **-ный** *ած.* *յարմարաւոր, դուրալի.* у—ая ко́мната.

Уяз||ви́мо *մ.* *վիրաւորիչկերպով, եղանակով.* **-ви́мость** *է.* *յատկութիւն վիրաւորուելու.* **-ви́мый** *ած.* *վիրաւորելի, խայթելի, որ կարող է վէրք ստանալ, խայթուել.* **-ви́ть** (влю́—вя́тъ) *տ.* Уязвля́ть; **-вле́ніе** *չ.* *վիրաւորելը, -րում, խայթելը, -թում, վէրք, խայթած, վիրաւորուած տեղ.* **-вля́ть**, -ви́ть *ն.* 1, *վիրաւորել, 'նարալու անել'.* 2, *խայթել, խածնել, 'կծել'.* 3, *վիրաւորել, խայթել, կըսկծեցնել, դաղել։*

Уяс||не́ніе *չ.* *բացատրում, -տրութիւն, պարզաբանութիւն.* **-ня́ть**, -ни́ть (ню́-ня́тъ) *ն.* *բացատրել, մեկնել, պարզաբանել.* **-ся** *անդ.* *բացատրուել, պարզուել։*

Ф.

Ф, ф *ռուսաց այբբենի 21-րդ տառն է։ Բաղաձայն է և հնչուում է ինչպէս հայոց Ֆ-ն։*

Фа *չ.* *անհ.* (*իտ.*) *երժ.* *ֆա (ձայնանիշ մի)։*

Фабліо́ *չ.* *անհ.* (*ֆր.*) *պտմ.* *ֆաբլիօ (ծաղրական պատմութիւն ոտանաւորի ձևով)։*

Фа́б||ра *է.* (*գերմ.*) *ընչացքաներկ, ընչացքաղեղ (սև).* **-реніе** *չ.* *սև ներկով դեղելը, ներկելը (ընչացքը, բեխերը)։*

Фа́бри||ка *է.* (*լտ.*) *ֆաբրիկ(ա), գործարան.* **-ка́нтскій** *ած.* *գործարանատիրոջ.* **-ка́нтша** *է.* *գործարանատիրուհի. գործարանատիրոջ կին.* **-ка́нтъ** *ա.* (*լտ.*) *գործարանատէր.* **-ка́тъ** *ա.* (*լտ.*) *ֆաբրիկատ, գործարանական, գործարանում պատրաստած ապրանք, վաճառք.* **-ка́ція** *է.* 1, *պատրաստելը, շինելը, գործելը, մշակելը (գործարանում).* ф. шёлковыхъ тка́ней, су́конъ; 2, *կեղծելը, կեղծում. կեղծ բաների արտադրութիւն։*

Фа́брить (-рю-рятъ), наф— *ն.* (*գերմ.*) *սև ներկով ներկել (մօրուքը, բեխերը).* **-ся** *անդ.*

իր մօրուքը, բեխերը սև ներկով ներկել, գեղել։

Фабри́чный ած. գործարանի, գործարանային, -րանական. ф—ая промы́шленность; ф—ое строе́ніе; ф—ая цѣна́; ф. инспе́кторъ; ф—ыя расте́нія գործարանական բոյսեր (բամբակ, թութուն, ճանկնդեղ ևլն). фабри́чный, аго ա. գործարանի բանուոր, արհեստաւոր։

Фа́була է. (լտ.) առարկայ, սիւժէտ, համառօտ բովանդակութիւն որևէ շարադրութեան։

Фаво||рити́змъ ա. (ֆր.) ֆավորիտիզմ (կոյր ձգտում իր սիրելիներին առաջ գցելու) **-ри́тъ** ա. (ֆր.) ֆավորիտ, սիրելի, շնորհարկեալ. **-ри́тка** է. ֆավորիտուհի, շնորհարկեալ, սիրուհի (իշխանի, գահակալի)։

Фаго́||тикъ նւզ. տ. Фаго́тъ; **-ти́стъ** ա. ֆագոտահար, սուլարափողհար. **-тный** ած. ֆագոտի, սուլարափողի. **-тъ** ա. (իտ.) երժ. ֆագոտ, սուլարափող։

Фагоци́||тный ած. ֆագոցիտական, ուտիչ, կերիչ. ջնջիչ (օրգանիզմի վնասակար միկրոբների). ф—ая дѣ́ятельность; **-то́зъ** ա. ֆագոցիտականութիւն, ֆագոցիտական տեսութիւն (ըստ որի արեան սպիտակ գնդակիկները ոչնչացնում են օրգանիզմի վնասակար միկրոբները). **-тъ** ա. (յն.) ֆագոցիտ, ուտիչ բջիջ (արեան սպիտակ գնդակիկ, որը կռւում է օրգանիզմի վնասակար միկրոբների դէմ, կլանում, ոչնչացնում է նոցա և այսպիսով օրգանիզմը պաշտպանում է շատ վարակիչ հիւանդութիւններից)։

Фа́за է. տ. Фа́зисъ.

Фаза́||нина է. ֆասիանի միս. **-ній**, ья, ье, **-новый** ած. ֆասիանի. семе́йство -новыхъ, кури́ныхъ птицъ, կնդ. Phasianidae, բուն հաւեր. **-нъ** ա. **-нчикъ** նւզ. կնդ. Phasanius, ֆասիան. колхі́йскій ф., Ph. colchicus հասարակ ֆասիան. золото́й ф., Ph. pictus, ոսկի ֆասիան, փիւնիկ հաւ։

Фа́зисъ ա. (յն.) 1, աստղ. փոփոխում. փոփոխութիւն, փուլ, դիմայեղում, -դութիւն. 2,* փուլ, դրութիւն, զարգացման միջոց, շրջան. наступи́лъ печа́льный ф.

Фай ա. (ֆր.) ֆայ (թեթև, ողորկ մետաքսէ կտոր մի)։

Фа́ке||лъ ա. (յն.) ֆակէլ, կերոն, լապտեր, ջահ. **-льный** ած. ֆակէլի, լապտերի. ջահի. **-льцугъ** ա. (գերմ.) ֆակէլցուգ (հանդիսաւոր ուղեկցում ջահերով). **-льщикъ** ա. ֆակէլակիր, կերոնակիր, լապտերակիր, ջահակիր։

Факи́||рство չ. ֆակիրութիւն, կրօնամոլութիւն, մոլեկրօնութիւն. **-ръ** ա. (արբ.) ֆակիր, մահմետական ճգնաւոր, դէրվիշ, (մնդ.) կրօնամոլ, մոլեկրօն մահմետական (Հնդկաստանում, Պարսկաստանում և այլն)։

Факси́миле չ. անհ. (լտ.) ֆակսիմիլէ (ձեռքի, ձեռագրի, ստորագրութեան ճիշտ ընդօրինակութիւնը)։

Факти́че||ски մ. ֆակտօրէն, իրականօրէն, -նապէս. э́то ф. невозмо́жно; **-скій** ած. ֆակտային, իրական. *вотъ ф—ая сторона́ дѣ́ла.

Факто́рія է. (ֆր.) ֆակտորիա (առևտրական հիմնարկութիւն անքաղաքակիրթ աշխարհներում, որ աճելով և ընդարձակուելով, յաճախ գաղութ է դառնում)։

Фа́кто||рскій ած. գործավարի. հսկողի, վերակացուի, -ցուական. **-рство** չ. 1, գործավարութիւն (առևտրական ֆիրմայի). 2, հսկողութիւն, վերակացութիւն (տպարանի). **-ръ** ա. (լտ.) ներկայացուցիչ, յանձնակատար (առևտրական ֆիրմայի). միջնորդ, 'դալալ'. 2, տպգր. վերակացու, ղեկավարիչ (տպարանական գործերի). 3, մաթմ. բազմապատկիչ. 4,* արտադրիչ, գործօն, տարր. трудъ и капита́лъ суть два ф—а наро́днаго бога́тства.

Факто́тумъ ա. (լտ.) ամենակատար, ամէն, զանազան տեսակ յանձնարարութիւններ կատարող անձ։

Факту́ра է. (գերմ.-ֆր.) վճռկ. ֆակտուրա, ապրանքաթուղթ, ապրանքահաշիւ։

Фактъ ա. (լտ.) ֆակտ, իրական դէպք, անցք, իրականութիւն. ф-ы остаю́тся ф-ами.

Факультати́в||но մ. ոչ պարտադիր ձևով. **-ный** ած. (լտ.) ոչ պարտադիր, ազատ, անձնական բարեհայեցողութեան թողած։

Факульте́||тскій ած. ֆակուլտէտի, -տէտային, մասնաբաժնի. **-тъ** ա. (լտ.) ֆակուլտէտ, մասնաբաժին (համալսարանի)։

Фалале́й ռմկ. տ. О́лухъ.

Фала́нга է. (յն.) 1, պտմ. ռզմ. փալանգ. 2, կնդ. փալանգ. կեղծսարդ, (մորմ?)։

Фал||бала́ է. **-бо́лка, -бо́лочка** նւզ. (ֆր.) համտակք (կանանց զգեստի քղանցքների ծալքաւոր զարդ). **-бора́ -бо́рка, -бо́рочка** տ. Фалбала́,-бо́лка,-бо́лочка.

Фа́л||да է. (գերմ.) **-дочка** նւզ. 1, ծալք (վերնազգեստի յետևի կողմի վրայ). 2, յետևի երկար ծայր, քղանցքի տուտ (ֆրակի, նշանազգեստի)։

Фалло́пьева ած. труба́ կզմխ. ձըւանցք, Ֆալլոպեան փող։

Фалре́||пный ած. ֆալրէպների. **-пы** ա. յ. (գերմ.) ծովգ. ֆալրէպներ (պարաններ նաւ բարձրանալու կամ նաւից իջնելու սանդխտի երկու կողմից)։

Фалшки́ль ա. (հոլ.) ծովգ. կեղծ ողնափայտ (նաւի)։

Фальконе́||тный ած. ֆալկոնէտի. **-тъ** ա. (գերմ.) հրետն. ֆալկոնէտ (պստիկ թնդանօթ, որ XVI—XIX դարերում գործածական էր)։

Фальсифи||ка́торъ ա. կեղծիչ, կեղծող, կեղծարար. **-ка́ція** է. (նոր լտ.) կեղծում (զանազան մթերքների). **-ци́ровать** (-рую -ютъ) ն. կեղծել. ф. пищевы́е проду́кты մթերքներ կեղծել։

Фаль||цева́ть, сф— տ. Фальцова́ть.

Фальце́тъ ա. (իտ.) երժ. ֆալցէտ (արհեստական, կեղծ կոկորդաձայն)։

Фаль||цова́ть (-цу́ю -ютъ), сф— ն. (գերմ). 1, ակօսել, ակօսաձև փորել (օր. տախտակը). 2, տպգր. ծալել (տպած թերթերը). **-цъ** ա. (գերմ.) 1, ակօս, ակօսաձև փորուածք (օր. տախտակի վերայ կամ ափին քաշած). 2, ծալուածք։

Фальшбо́ртъ ա. (գերմ.) ծովգ. կըցուածք (նաւի, նաւակի ափերին)։

Фальши́||вить (-влю-вятъ), сф— չ. (գերմ.) 1, երժ. սխալ խաղալ, ածել կամ երգել. 2, կեղծել, խաբել. **-во** մ. սխալ, անկանոն, կեղծ [կերպով]. **-вость** է. կեղծութիւն, անհարազատութիւն, ստութիւն, 'դալբութիւն'. **-вый** ած. (գերմ.) կեղծ, սուտ, անհարազատ, 'դալբ'. ф—ая но́та; ф—ая моне́та; ф—ая трево́га; ф—ые во́лосы; ф—ыя игра́льныя ко́сти; отъ э́того го́лосъ его́ сталъ ф—ымъ.

Фальшивомоне́тчикъ ա. դրամանենգ, կեղծ դրամ կտրող։
Фальшки́ль տ. Фалшки́ль.
Фальшфе́йеръ ա. (գերմ.) ծովգ. ազդանշանալոյս։
Фальшь է. (գերմ.) 1, կեղծութիւն, ‘դալբութիւն‘, ստութիւն, խաբէութիւն, կեղծիք. եւ սխալ, մոլորութիւն. по́шлая ф. всего́ челове́ческаго; 2, երժ. սխալ, անհարազատ նոտա։
Фами́‖лія է. (լտ.) 1, ազգանուն. какъ ва́ша ф.? 2, սկւ. տ. Семе́йство; **-льный** ած. ընտանեկան, գերդաստանական. ф. гербъ; *э́то у него́ ф—ая черта́; **-лья́рничать** չ. съ кѣмъ մէկի հետ խիստ ազատ, համարձակ, անպարկեշտ կերպով, առանց պատշաճաւոր պատկառանքի վարուել. **-лья́рно** մ. խիստ ազատ, անպարկեշտ կերպով, յանդգնաբար. **-лья́рность** է. խիստ ազատ, անպատկառ վերաբերմունք, անպարկեշտութիւն. **-лья́рный** ած. խիստ ազատ, անպարկեշտ, անպատկառ։
Фанабе́рія է. ամբարտաւանութիւն, ամբարհաւաճութիւն, հպարտութիւն, գոռոզութիւն։
Фана‖ти́змъ ա. (լտ.) ֆանատիկոսութիւն, մոլեռանդութիւն. религіо́зный ф. կրօնամոլութիւն, մոլեկրօնութիւն. **-тикъ** ա. ֆանատիկոս, մոլեռանդ. **-ти́ческій** ած. մոլեռանդ, մոլի, մոլեգին։
Фанда́нго չ. անհ. (իսպ.) ֆանդանգօ (իսպանական ազգային պար, կաքաւ մի)։
Фане́‖рка է. (?) ատղձգ. դրուագաթերթ, ազնիւ փայտից քաշած թերթ կահկարասիքի երեսին քաշելու համար. **-рный** ած. երեսին ազնիւ փայտի թերթ քաշած, դրուագած. ф—ая рабо́та; **-рочка** նւզ. տ. Фане́рка; **-рщикъ** ա. դրուագող, դրուագիչ։
Фанза է. (չին?) տուն, խրճիթ։
Фанта‖зёрство չ. զառանցանք, զառանցութիւն, ցնորք, երազ, մտապատրանք, մտախաբութիւն. «онъ счита́лъ э́то душе́вное дѣ́йствіе вре́днымъ и опа́снымъ ф—омъ“; **-зёръ** ա. (ֆր.) **-зёрка** է. երազական, զառանցական, երազների, ցնորքների անձնատուր եղած այր, կին. **-зи́ровать** (-рую-ютъ) չ. 1, երազել, զառանցել, երազների, ցնորքների, մտախաբութիւնների անձնատուր լինել. 2, երժ. ձեռաց, ոգեւորութեան բոպէներին յօրինել, երգել, ածել, խաղալ. **-зія** է. (ֆր.) 1, երեւակայութիւն, երեւակայական կարողութիւն. 2, երեւակայութիւն, ցնորք, զառանցանք, երազ, մտախաբութիւն, մտապատրանք. э́то всё однѣ́ ф—іи այդ բոլորը ցնորքներ են. 3, երժ. երգ, խանդերգ, որ երաժիշտը ձեռաց, ոգեւորութեան բոպէներին յօրինում կամ երգում է։
Фантасмаго‖ри́ческій ած. ֆանտասմագորիական, ուրուացուցական, ուրուապատկերի. **-рія** է. (յն.) ֆանտասմագորիա, ուրուացուցութիւն. ուրուապատկեր, կեղծ պատկեր, ուրուական։
Фантасти́‖чески մ. մտացածին կերպով, եղանակով, երեւակայութեամբ. **-ческій** ած. ֆանտաստիկ, մտացածին, երեւակայական, երազական, ցնորական. **-чно** մ. մտացածին կերպով, եղանակով, երեւակայութեամբ. **-чность** է. երեւակայականութիւն, երազականութիւն, ցնորականութիւն. **-чный** ած. երեւակայական, մտացածին, ցնորական, երազական։
Фан‖тъ ա. (գերմ.) **-тикъ** նւզ. 1, գրաւ (խաղի մէջ). игра́ть въ фа́нты գրաւ խաղալ. 2, տուգանք (որ խաղացողից զանցառութեան համար առնում են)։
Фанфара́ է. (ֆր.) ֆանֆար (աղմկալից, մեծարական համառօտ խաղ, երգ փողերով եւ թմբուկներով)։
Фанфаро‖на́да է. (ֆր.) ֆանֆարօնութիւն, ճամարտակութիւն, սնապարծութիւն. **-нить** (-ню—нятъ) չ. ճամարտակել, ‘մեծ մեծ բրդել‘. **-нскій** ած. ֆանֆարօնային, սնապարծական. **-нство** չ. ֆանֆարօնութիւն, ճամարտակելու. ‘մեծ մեծ բրթելու‘ յատկութիւն, սովորութիւն, սնապարծութիւն. **-нъ** ա. (ֆր.) ֆանֆարօն. ճամարտակ, սնապարծ, ‘մեծ մեծ բրդող‘, թեթեւօլիկ ամն։
Фарао́‖новый ած. Փարաւոնի, -նեան. Фарао́нова мышь կնդ. Herpestes ichneumon, հետահան կմ Փարաւոնի մուկ. **-нъ** ա. 1, ածշ. Փարաւոն. 2, հնգն. պօլիցիական, ոստիկանական պաշտօնեայ. 3, փարաւոն, փարաւոնեան խաղ (բաղդախաղի բնաւորութիւն ունեցող թղթախաղ մի)։
Фарва́теръ ա. (հոլ.) ծովգ. ֆարվատէր (ջրային խորունկ գիծ, որով նաւերն անվտանգ կերպով երթեւեկում են)։
Фарду́нъ, а́ ա. (գերմ.) ծովգ. երկար եւ հաստ պրկիչ պարան։
Фарингитъ ա. բժ. կոկորդի բորբոքում, կոկորդատապ։
Фарисе́‖й ա. (եբր.) փարիսեցի. **-йскій** ած. փարիսեցիական. **-йство** չ. փարիսեցի[ի]ութիւն. **-йствовать** (-вую-ютъ) չ. փարիսեցի[ի]ութիւն անել։
Фари́съ ա. (արբ.) ասպազէն, հեծեալ, ձիաւոր։
Фармазо́нъ (աղճտ.) տ. Франкмасо́нъ.
Фармаколи́тъ ա. հնք. pharmacolithe, ֆարմակոլիթ։
Фарма‖кологи́ческій ած. դեղախօսական. **-коло́гія** է. (յն.) դեղախօսութիւն, դարմանախօսութիւն. **-копе́я** է. (յն.) դեղամատեան։
Фарма‖це́втика է. (յն.) դեղագործութիւն. **-цевти́ческій** ած. դեղագործական. **-це́втъ** ա. (յն.) դեղագործ. **-ція** տ. Фармаце́втика.
Фа́ро չ. անհ. տ. Фарао́нъ 3.
Фарсъ ա. (ֆր.) ֆարս. 2, ծաղրաշարժ կատակ, խօսք, վարմունք. 2, թատր. ծաղրախաղ։
Фа́р‖тукъ ա. (գերմ.) **-тучекъ**, чка նւզ. գոգնոց, ‘ունգլուկ‘. **-тучный** ած. գոգնոցի, ‘ունգլուկի‘։
Фарфо́‖ровый ած. ճենապակու(ց). **-ръ** ա. (թուրք.) ճենապակի։
Фарширова́ть (-ру́ю-ютъ) ն. ֆարշել, լցնել. **-шъ** ա. (ֆր.) ֆարշ (մանրած եւ համեմած միս, որով մորթած հաւի կմ աղաւնու փորը լցնում, ապա տապակում են)։
Фаса́‖дикъ նւզ. տ. Фаса́дъ; **-дный** ած. ֆասադի, տան, շինութեան ճակատի, առաջակողմի. **-дъ** ա. (ֆր.) ֆասադ, տան, շինութեան ճակատ, առաջակողմ. его́ домъ обращёнъ ф—омъ къ моему́.
Фасе́‖тка է. (ֆր.) ողորկ կողմ (օր. բիւրեղի, թանգագին քարի եւն)։

Фáска է. մրտրպ. թեք, շեղ եզր։

Фасóль է. բս. Phaseolus vulgaris, հասարակ լուբիա (լոբիա) ‘ լոբի‘։

Фасó||нистый ած. լաւ, օրինակելի ձեւով, տարազով. **-нный** ած. ձեւի, տարազի. **-нъ** ա. (Ֆր.) Ֆասոն, ձեւ, տարազ (շորի)։

Фáсція է. կզմխ. կապ, յօդակապ, երիզ։

Фасъ ա. (Ֆր.) առջեւի կողմ, առաջակողմ։

Фатá է. (իտալ.) 1, մեծ թաշկինակ, ‘աղլուխ‘, որով կանայք ծածկում են իրենց գլուխներն և երեսների վերին մասերը. 2, քօղ, շղարշ. «тúхій лýнный свѣтъ окýтывающій сéребряною ф—бю вя́зы, ú́вы...»

Фаталú||змъ ա. (նոր լտ.) ֆատալիզմ, ճակատագրականութիւն. **-стúческій** ած. ճակատագրական. **-стъ** ա. (նոր լտ.) ֆատալիստ, ճակատագրական (կոյրզկուրայն ճակատագրին հաւատացող)։

Фатáль||но մ. անխուսափելի կերպով, ճակատագրաբար. չարաբաստիկ կերպով. **-ность** է. անխուսափելիութիւն, չարաբաստութիւն. **-ный** ած. ճակատագրական, անխուսափելի, չարաբաստիկ, տխուր։

Фáта-моргáна է. (իտ.) ֆատա-մորգանա, օդերեւոյթ, միրաժ (մնգ. ծովային, ծովի վերայ)։

Фáтумъ ա. (լտ.) ճակատագիր, բախտ։

Фатъ ա. (Ֆր.) ֆատ, թեթեւսօլիկ, փուչ, անդուրեկան մարդ։

Фáуна է. (նոր լտ.) Ֆաունա, կենդանական աշխարհ, կենդանաբերութիւն (որեւ է երկրի բոլոր կենդանիների տեսակները)։

Фацéтка տ. Фасéтка.

Фашú||на է. (գերմ.) **-нка** նւզ. ցախի, ‘չախի‘ կապոց, խուրձ (որ գործ է ածուում օր. պատնէշ կապելիս). **-ннникъ** ա. հ—ւ. ցախի կապոցներ, խրձեր. **-нный** ած. ցախի կապոցների; ցախի կապոցներով շինած, յօրինած. ф—ая рабóта.

Фаэтó||нный ած. Ֆաէտոնի, ‘փայտոնի‘, կառքի. **-нъ** ա. (յն.) 1, Ֆաէտոն, ‘փայտոն‘, կառք. 2, կնդ. Phaeton aethereus, յարդատուտն ալ։

Фаян||совый ած. յախճապակու. ф—ая фáбрика; **-съ** ա. (Ֆր.) յախճապակի։

Фé||бовъ, а, о ած. արեւի, արեգակի. ф—ы лучú; **-бъ** ա. (յն.) դից. Ֆէբ (արեւ աստուած, Ապօլոն). *արեւ, արեգակ։

Феврáль||, я́ ա. (լտ.) փետրուար, (հին հայոց) մեհեկան. **-скій** ած. փետրուարի, -րեան։

Федáй ա. (Թուրք?), Ֆեդայի. Ջանբէզար։

Федера||лúзмъ ա. (լտ.) Ֆեդերալիզմ, դաշնապետական ուղղութիւն, ձգտում. **-лúстъ** ա. Ֆեդերալիստ, դաշնապետական. **-льный** ած. Ֆեդերալ, դաշնապետական. **-тúвный** ած. Ֆեդերատիւ, դաշնակից, դաշնակցական. ф—ые штáты швейцáрской респýблики Զուէյցարական հանրապետութեան դաշնակից նահանգները. **-ціóнный** ած. դաշնապետական, դաշնակցական. **-ція** է. (լտ.) դաշնապետութիւն, պետական դաշնակցութիւն։

Фе||ерúческій ած. ֆէէրային, ճոխ, շլացուցիչ. **-éрія** է. (Ֆր.) թատր. Ֆէէրիա, ճոխ, շլացուցիչ ներկայացում, թատերախաղ։

Фейервé||ркерскій ած. 1, հրախաղութեան, հրավառութեան իրերի. 2, արտիլերիական ենթասպայի, փոխ-սպայի. **-ркеръ** ա. հրախաղութեան իրեր պատրաստող. 2, ռզմ. արտիլերիական ենթասպայ, փոխ-սպայ. **-ркъ** ա. (գերմ.) հրախաղութեան, հրավառութեան իր, բաղադրութիւն. **-рочный** ած. фейервéркъ-ի։

Феллáхъ ա. (արբ.) փահլա, երկրագործ, հողագործ (Եգիպտոսում, որոնք նախկին եգիպտացիների սերունդներն են)։

Феló||нъ ա. **-нь** է. (յն.) փիլոն։

Фелýка է. (իտլ.) ֆելուկ (թեթեւ, արընթաց նաւ մի)։

Фельдмáрша||лъ ա. (գերմ.) ֆէլդմարշալ (ծայրագոյն զօրապետ, սպարապետ). **-льскій** ած. ֆէլդմարշալի. **-льство** ւ. ֆելդմարշալութիւն։

Фельдфéбель|| ա. (գերմ) ֆէլդֆէբէլ (աւագ ենթասպայ ռոտայի). **-скій** ած. ֆէլդֆէբէլի,-լական։

Фельдцейхмéйсте||рскій ած. ֆէլդցէյխմէյստէրի. **-ръ** ա. (գերմ.) ֆէլդցէյխմէյստէր (արտիլերիայի գլխաւոր հրամանատարը)։

Фельд||шерúца է. ֆէլդշէրուհի. **-шерскій** ած. ֆէլդշէրի. **-шеръ** ա. (գերմ.) (յ. фельдшерá, óвъ) ֆէլդշէր, բժշկի, վիրաբուժի օգնական։

Фельдшпá||товый ած. ֆելդսպաթի. **-тъ** ա. հնք. Feldspath, ֆելդսպաթ (օրթօկլաս, ուղղահերձ քար). стекловáтый ф. սանիդին, ապակէ ֆելդսպաթ. плóтный ф. դաշտաքար, խիտ ֆելդսպաթ։

Фельдъéге||рскій ած. ֆէլդյէգէրի. **-рша** է. ֆէլդյէգէրի կին, ամուսին. **-ръ** ա. (գերմ.) ֆէլդյէգէր (զինուորական սուրհանդակ, զաղտնի թղթատար)։

Фельето||нúстъ ա. ֆէլիետոնիստ. **-нный** ած. ֆէլիետոնի, -նական. **-нъ** ա. (Ֆր.) ֆէլիետոն, թերթօն, լրագրական բանասիրական։

Фéни||ксовый ած. փիւնիքսի. **-ксъ** ա. (յն.) 1, փիւնիքս, արմաւ հաւ (նախկին եգիպտոսի առասպելական չնաշխարհիկ հաւը, որը 500 տարին միանգամ իր բնի մէջ այրւում և ապա իր մոխրից վերակենդանանում էր). *մըշտական վերածնութիւն, վերանորոգում. *չքնաղ, չնաշխարհիկ, անզուգական բան. 2, աստղ. փիւնիքս (համաստեղութիւն մի հարաւային կիսագնդի)։

Фенóме||нáльно մ. արտակարգ, արտասովոր կերպով. **-нáльный** ած. արտակարգ, արտասովոր, նորանշան. **-(óмé)нъ** ա. (յն.) 1, արտակարգ, արտասովոր, նորանշան երեւոյթ. 2, հազուագիւտ, իր արտակարգ ձիրքերով կամ գործերով աչքի ընկնող անձ։

Феода||лúзмъ ա. (լտ.) ֆէօդալականութիւն, աւատականութիւն. **-лъ** ա. Ֆէօդալ. **-льно** մ. Ֆէօդալաբար, աւատաբար. **льность** է. Ֆէօդալութիւն, աւատականութիւն. **-льный** ած. (լտ.) Ֆէօդալ, Ֆէօդալական, աւատական, -տային. ф—ая систéма Ֆէօդալական, աւատական սիստեմ, Ֆէօդալականութիւն, աւատականութիւն։

Ферзь է. թագուհի (շախմատի)։

Ферлакýръ ա. (Ֆր.) մեծաբանք, յարդանք (օրիորդին. տիկնոջը մատուցուող). «какíе ужъ тутъ ф—ы да амýры?».

Фéрма է. (Ֆր.) 1, ֆէրմա, դաստակերտ,

տղարակ, ագարակային տնտեսութիւն. 2, (և յ. фéрмы) ճրտրպ. կապեր։

Ферма́та է. (իտ.) երժ. դադարման նը-չան։

Фермен‖та́ція է. (լտ.) խմորում. **-тъ** ա. (լտ.) խմոր, թթխմոր, խմորիչ, տարրադադրիչ, քայքայիչ հիւթ։

Фе́рме‖рство չ. Ֆէրմէրութիւն, ագարակատիրութիւն. **-ръ** ա. (Ֆր.) Ֆէրմէր, ագարակատէր, տնտեսատէր։

Фермуа́ръ ա. (Ֆր.) Ֆէրմուար (մի տե-սակ մանեակ)։

Фернамбу́‖ковый ած. որդան փայտի(ց), Ֆէռնամբուկի(ց). **-къ** ա. բս. Caesalpina echinata, որդան փայտ, Ֆէռնամբուկ։

Фе́р‖тикъ ա. 1, ռմկ. պճնամոլ ամն. 2, նւզ. տ. Фертъ; **-тъ** ա. 1, Փ տառի սլավոնական անունը. *стоя́ть, ходи́ть ф—омъ ձեռները կողքերին դրած (այսինքն փ-ի ձև առած) կանգնել, քայլել, ման գալ։

Феру́ла է. (Ֆր.) 1, հնց. քանոն, որով ծոյլ աշակերտների ձեռքերին զարկում էին. 2,* ճնշիչ, հարստահարիչ խնամակալութիւն, հովանաւորութիւն։

Фе́ршелъ ռմկ. տ. Фе́льдшеръ.

Фе́рязь է. (և յ. фе́рязи, зей) մի տեսակ ռաճկոն նախկին ռուսների։

Фе́ска է. (Թուրք.) Ֆէս, 'փաս'։

Фесто́‖нный ած. фесто́нъ-ի. **-нъ** ա. (Ֆր.) 1, գրատանգ, ծաղկաշղթայ, ծաղկատերևաշղթայ. 2, ժանեակ, ժանեկաձև զարդ, զարդարանք. նաշխ(թէ պատի և թէ դիպակի վերայ)։

Фети‖ши́змъ ա. (Ֆր.) Ֆէտիշականութիւն, առարկայապաշտութիւն, կռապաշտութիւն (վայրենիների). **-ши́стъ** ա. Ֆէտիշական, առարկայապաշտ. **-шъ** ա. (Ֆր.) Ֆէտիշ, առարկայ, որին վայրենիներն երկրպագում են (օր. գետ, ծառ, կենդանի, կուռք և այլն)։

Фех‖тме́йстеръ ա. (գերմ.) սրախաղութեան ուսուցիչ. **-това́льный** ած. սրախաղութեան. **-това́льщикъ** ա. սրախաղութեան վարժուող. **-това́ніе** չ. սրախաղութիւն, սուսերախաղութիւն (սրով, սուսերով մենամարտելու արուեստը). **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) չ. (գերմ.) սրախաղալ, սրով, սուսերով կռուել, մենամարտել, սրախաղութեան վարժուել. хорошо́, мастерски́ ф.

Фешене́бельный ած. (Ֆր.) մօդայական, մօդայի պահանջներին համապատասխան, պարտուպատշաճ, շքեղ, հիանալի, հրաշալի. ф—ая кварти́ра.

Фе́я է. (Ֆր.) Ֆէյա, «ըղձանոյշ» (ըստ ռոմանական ժողովուրդների հաւատալիքի գերբնական զօրութեամբ օժտուած մտացածին կանացի էակ. որը մարդուս բաղդի վերայ ազդե-ցութիւն ունի)։

Фи ձ. թո՜ւհ։

Фи́‖бра է. (լտ.) կզմխ. թել, մկանաթել, ներարդ, ջիլ. **-ри́нъ** ա. քիմ. բնաթելիտ, բնանեարդ. **-бро́зный** ած. կզմխ. (նոր լտ.) թելոտ, թելաշատ, ներդաշատ։

Фи́га է. (գերմ.) թուզ. *показа́ть кому́ фи́гу մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել, արհամարհել, 'մասխարա գցել'։

Фигля́‖рка է. ձեռնածու, աչքակապ, ծաղրածու, 'օյինբազ' կին, աղջիկ, աճպարարուհի. **-ничать** տ. Фигля́рствовать; **-рскій** ած. ձեռնածուի, աչքակապի, ծաղրածուի, աճպարարի. **-рство** չ. ձեռնածութիւն, 'աչքակապութիւն', ծաղրածութիւն, աճպարարութիւն, 'օյինբազութիւն'. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. ձեռնածութիւն անել, աչքակապութիւն(ներ) անել, ծաղրածութիւն անել, աճպարարութիւն, 'օյինբազութիւն' անել. **-ръ** ա. ձեռնածու, աչքակապ, ծաղրածու, աճպարար, 'օյինբազ'։

Фи́говый ած. թզի, թզենու. ф. листъ; ф—ое де́рево թզենի։

Фигу́ра է. (լտ.) 1, պատկեր, կերպարանք. восковáя ф.; геометри́ческая ф.; ритори́ческая ф. հռետորական դարձուածք. 2, համապար։

Фигура́ль‖но մ. այլաբանաբար, -նօրէն. **-ность** է. այլաբանութիւն, այլասացութիւն, փոխաբերութիւն. **-ный** ած. այլաբանական, այլասացական, փոխաբերական. ф—ое выраже́ніе.

Фигура́н‖тка է. (Ֆր.) թատր. Ֆիգուրանտուհի (բալետի յետին շարքում պարող աղջիկ. երկրորդական, ոչ կարևոր անձ.) **-тскій** ած. Ֆիգուրանտի. **-тъ** (Ֆր.) թատր. Ֆիգուրանտ (բալէտի յետին շարքում պարող. երկրորդական, ոչ կարևոր անձ)։

Фигу‖ри́рованіе չ. տ. բայը. **-ри́ровать** (-рую -ютъ) չ. (լտ.) ներկայ լինել. լոկ ձևի համար ներկայ լինել. ф. на судѣ́ въ ка́чествѣ обвиня́емаго; ф. въ ро́ли тако́го-то человѣ́ка այս ինչ մարդու դերը խաղալ. **-рка** նւզ. տ. Фигу́ра; **-рно** մ. զարդերով, զարդարուն. **-рность** է. զարդ, զարդարանք, պաճուճանք. **-рный** ած. ձևաւոր, պատկերաւոր, զարդարուն, պաճուճեալ։

Фида́й տ. Федáй.

Фи́жмы է. յ. (գերմ.) կիտուկլոր յուրկայ (գործածական էր XVII. դարում)։

Фи́зика է. (յն.) 1, Ֆիզիկա, բնագիտութիւն. 2, Ֆիզիկական. մարմնաւոր կազմ, կազմութիւն, մարմնական կազմութիւն. «тутъ явля́лась въ нёмъ отва́га отчá янная, на зло его ф—ѣ и не́рвамъ».

Физика́тъ ա. հնց. բժշկական վարչու-թիւն։

Фи́зико-математи́ческій ած. Ֆիզիկօ-մաթեմատիկական. ф—ія нау́ки.

Фи́зикъ ա. (յն.) Ֆիզիկոս, բնագէտ։

Физи́че‖ски մ. Ֆիզիկապէս, մարմնով. утомлённый душе́вно и ф.; **-скій** ած. (յն.) Ֆիզիկական. մարմնաւոր, բնական. ф. кабине́тъ Ֆիզիկական կաբինէտ. ф—ая геогра́фія Ֆիզիկական աշխարհագրութիւն։

Физіогра‖фи́ческій ած. բնագիտագրական. **-фія** (յն.) բնագիտագրութիւն (որ և է երկրի բնագիտական նկարագրութիւնը)։

Физіокра‖ти́ческій ած. Ֆիզիօկրատիական. ф—ая систе́ма Ֆիզիօկրատիական սիստեմ (որն հողն ու հողային տնտեսութիւնը բոլոր հարստութիւնների աղբիւրն էր համարում). **-тія** է. (յն.) Ֆիզիօկրատիա. բնութեան գերիշխանութիւն. **-тъ** ա. Ֆիզիօկրատ։

Физіоло‖ги́ческій մ. բնախօսօրէն. **-ги́ческій** ած. բնախօսական. **гія** է. (յն.) բնախօսութիւն. **-гъ** ա. բնախօս։

Физіоно́‖мика է. (յն.) դիմագիտութիւն (մարդու դէմքից նորա բնութիւնն որոշելու արուեստը). **-ми́стъ** ա. դիմագէտ. **-мія** է. (յն.) դէմք, կերպարանք. տես. вульга́рная ф. գռեհիկ դէմք, կերպարանք։

Фик‖сату́аръ ա. (ֆր.) ֆիկսատուար (պօմադ, որ քսելով բեխերին և գլխի մազերին, նրանց որոշ ուղղութիւն են տալիս). **-са́ція** ի. **-си́рованіе** չ. հաստատելը, որոշելը, նշանակելը. լսնկ. մնայուն դարձնելը (լուսանկարը). **-си́ровать** (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) 1, հաստատել, որոշել, նշանակել. ф. цѣ́ну գինը որոշել, սահմանել, 'կտրել'. 2, լսնկ. մնայուն դարձնել (լուսանկարը)։

Фик‖ти́вно մ. կեղծ, շինծու կերպով, անհարազատաբար. **-ти́вность** ի. կեղծութիւն, շինծուութիւն, անհարազատութիւն. **-ти́вный** ած. (լտ.) կեղծ, պատիր, շինծու, անհարազատ. **-ція** ի. (լտ.) կեղծիք, կեղծ հնարք, անհարազատութիւն։

Филантро‖пи́чески մ. մարդասիրաբար. **-пи́ческій** ած. մարդասիրական. **-пія** ի. (յն.) մարդասիրութիւն, մարդկային ազգի բարերարութիւն. **-пъ** ա. (յն.). **-пка** ի. մարդասէր այր, կին, մարդկային ազգի բարերար, բարերարուհի։

Филармони́ческій ած. Ֆիլհարմոնիկական, երաժշտասիրական, երաժշտասէրների ф—ое общество, ф—ое собра́ніе. [ծուածք։

Филé չ. անհ. (ֆր.) ցանցակերպ գոր-

Филé‖й ա. (ֆր.) սուկի. արջառի միջքի միս. **-йный** ած. սուկու. ф—ая часть տ. Филéй.

Филё‖нка ի. (գերմ.) **-ночка** նւզ. ատղձգ. [դրան] շրջանակի մէջ դրած, շրջանակամիջի տախտակ, 'լօղաթ'. **-нчатый** ած. շրջանակած տախտակներով. ф—ая дверь.

Филигра́‖новый ած. Ֆիլիգրանի, -նային. *մանրակրկիտ. ф—ая рабо́та; **-нъ** ա. **-нь** ի. (իտ.) Ֆիլիգրան, 'շիֆթիշի' (ոսկէ, արծաթէ և պղնձէ լարերից, նուրբթելներից պատրաստած զարդի առարկայ, օր. բրօշ, պարանոցի զարդ ևլն). «золота́я филигра́нь».

Фи́линъ ա. կնդ. Strix bubo, բուէճ, եղջերաւոր բու։

Фили́ппика ի. (լտ.) պատմ. Դեմոսթէնէսի յայտնի ճառը ընդդէմ Փիլիպպոս Մակեդոնիայի թագաւորի.*կրակոտ, բարկացայտ, պայրագին ճառ։ [Ջրօրհնեաց պահք, 'պաս'։

Фили́пповки, вокъ ի. յ. Ծննդեան,

Фили́сте‖рскій ած. Ֆիլիստերական. ф—ая мора́ль; **-ръ** ա. (գերմ.) *նխտ. Ֆիլիստէր, առօրեայ գործերով զբաղուած, սահմանափակ մտքի և գաղափարների տէր մարդ, հասարակ մարդ։ [-нъ) ա. փղշտացի։

Фили‖сти́млянинъ ա. (յ. -ляніе,

Филіа́‖льный ած. (լտ.) քոյր, ճիւղ կազմող, ստորադրեալ. ф—ое отдѣле́ніе քոյր, ստորադրեալ բաժանմունք. **-ція** ի. (լտ.) միացում, միաւորութիւն. կապակցութիւն. ф. идéй, мы́слей. [թաքար։

Филла́дъ ա. հնք phyllade, կաւի թեր-

Филлоксе́ра ի. կնդ. Phylloxera, որթայուիճ, Ֆիլոկսերա։

Фило‖логи́чески մ. լեզուագիտօրէն, լեզուաբանօրէն. **-логи́ческій** ած. լեզուագիտական, լեզուաբանական. **-ло́гія** ի. (յն.) լեզուագիտութիւն, լեզուաբանութիւն. **-логъ** ա. (յն.) 1, լեզուագէտ, լեզուաբան. 2, լեզուագիտութեան, լեզուաբանութեան ուսանող։

Филосо‖фи́чески մ. փիլիսոփայաբար, -յօրէն. **-фи́ческій** ած. փիլիսոփայական. **-фія** ի. (յն.) փիլիսոփայութիւն, իմաստասիրութիւն. **-фски** մ. փիլիսոփաբար, փիլիսոփայի պէս. **-фскій** ած. փիլիսոփայի, -փական. ф. ка́мень իմաստութեան քար (որն որոնում էին միջնադարեան ալքիմիկոսները, ոսկի շինելու նպատակով). **-фствовать** (-вую—ютъ) չ. փիլիսոփայութիւն անել. чѣмъ бо́льше -о́фствуютъ, тѣмъ бо́льше ошиба́ются; -(-о́со).**-фъ** ա. (յն.) փիլիսոփայ, իմաստասէր։

Фильдеко́съ ա. (անգլ.) Ֆիլդէկոս. 1, անգլիական նուրբ բամպակ. 2, մեքենայով պատրաստած գործուածք, որից գուլպաներ ու տաք շապիկներ են կարում։

Филь‖тра́тъ ա. քամելի, զտելի հեղուկ. **-тра́ція** ի. տ Фильтрова́ніе; **-трова́льный** ած. քամող. **-трова́ніе** չ. քամելը, քամում, զտելը զտում. **-трова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. քամել, զտել (հեղուկը ծակոտկէն իրի միջից). *զտել, մաքրել. **-тръ** ա. (անգլ.) քամիչ, զտիչ։

Фильэ́ллинъ ա. պատմ. հելլենասէր։

Фимо́зъ ա. (յն.) բժ. Թլփատի, Թլփի անձկութիւն։

Фина́‖лъ ա. (իտ.) 1, երժ. վերջ, վերջի մաս (երաժշտական պիեսի). 2, առհ. վերջ, վախճան գործի. **-льный** ած. վերջին, վախճանի. վերջնական, վախճանական։

Финан‖си́рованіе չ. փող, դրամական միջոցներ հայթայթելը. **-си́ровать** (-рую -ютъ) ն. փող, դրամական միջոցներ հայթայթել, մատակարարել. **-си́стъ** ա. 1, Ֆինանսագէտ. 2, հարուստ, փողատէր. **-со́вый** ած. Ֆինանսական, ելեմտական. ф—ая нау́ка; **-сы** ա. յ. (ֆր.) Ֆինանսներ, ելեմուտք. мини́стръ ф—овъ.

Фини‖кі́йскій ած. փիւնիկական. **-кія́нинъ** ա. (յ.-кія́не-я́нъ) փիւնիկեցի։

Фи́ни‖ковый ած. արմաւի, արմաւա—. ф—ое де́рево արմաւենի. **-коно́сный** ած. բս. արմաւաբեր. **-къ** ա. 1, բս. Phoenix dactylifera, բուն արմաւենի. 2, արմաւ։

Фини́ф‖ть (պրսկ.) տ. Эма́ль; **-тя́ный** տ. Эма́левый. [մրցարշաւի)։

Фи́нишъ ա. (անգլ.) վերջ, վախճան

Фи́нка ի. Ֆինական նաւակ մի։

Финля́н‖децъ, дпа ա. **-дка** ի. Ֆինլանդացի, -դուհի. **-дскій** ած. Ֆինլանդական։

Фи́нна ի., **-ная** болѣ́знь անսնբժ. խոզախտ։

Фи́нскій ած. Ֆինական. ф. языкъ.

Фи́н‖та ի. (ֆր.) զարկ, հարուած (սրախաղութեան ժամանակ). фи́нты յ. հնարքներ, խորամանկութիւն. **ти́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. ռմկ. 1, խորամանկութիւն բանեցնել. 2, կոտրտուել։

Финтифлю́шка ի. ռմկ. ոչինչ, չնչին, փանաքի բան։

Фи́рма ի. (իտ.) Ֆիրմա (առևտրական տուն. առևտրական տան անուն)։

Фи́рманъ ի. (թուրք.) ֆէրման (սուլթանական հրովարտակ)։

Фисгармо́нія ի. (յն.) Ֆիսհարմոնիա (սեղնաւոր նուագարան մի)։

Фиска́‖лить (-лю-лять) չ. (լտ.) լրտեսութիւն, մատնութիւն անել. **-лъ** ա. (լտ.) գաղտնի լրտես, մատնիչ. **-льный** ած. պետա-

կան կանձարանի, գանձարանային. **-льство** չ. լրտեսութիւն, մատնութիւն։

Фискъ ա. (լտ.) պետական գանձարան, եկամուտների միջոցներ. պետութիւն։

Фиста́ш‖ка է. (Փր.) պիստակ. փստուղ. **-ковый** ած. 1, պիստակարեր. պիստակենու. ф—ое де́рево պիստակենի, փստղենի. ф. орѣ́хъ պիստակ. 2, պիստակի. **-никъ** ա. բս Pistacia vera, պիստակենի։

Фи́сту‖ла է. (լտ.) 1, տ. Свищъ 4; 2, երժ. բարձր կոկորդաձայն. **-лёзный** ած. բժ. խորունկ վէրք ունեցող։

Фити́ль‖ ա. (արբ.) պատրոյգ, բուծին, փիլթա. **-ный** ած. պատրոյգի, բուծնի, 'փիլթայի'։

Фито‖біоло́гія է. (յն.) բուսական կեն սախօսութիւն. **-ли́тъ** ա. (յն.) հնէաբ. քարացած բոյս, քարաբոյս։

Фитю́лька է. ռմկ. 1, բարակ, թուլակազմ անձ. 2,* ոչինչ, չըչին, 'ային օյլին, բանս։

Фи́‖ша է. (անգլ.) **-шечка** նւզ. թղթխնշանակում, նշանօկելը, նկատելը (տարածի կմ տանուլ տուածի). **-шка** է. դրամանշան։

Фіа́кръ ա. (Փր.) Փիակր (վարձած, վարձու կառք)։

Фіа́‖лка է. բս. Viola, մանուշակ. душистая ф., V. odorata. անուշահոտ մանուշակ. трёхцвѣ́тная ф., V. tricolor, երեքգունեան մանուշակ. ночна́я ф., V. hesperis, գիշերային մանուշակ. **-лковый** ած. մանուշակի, -կային. ф—ыя расте́нія, բս. Violaceae, մանուշակազգիներ. **-лочка** նւզ. տ. Фіа́лка.

Фіа́лъ ա. (յն.) եկ. ս. 1, բաժակ, գաւաթ. *испи́ть ф. до дна; 2, շշաձև լայն անօթ նեղլիկ վզով (նախկին յոյներ)։

Фіа́ско չ. անհ. (իտ.) Փիասկօ (կատարեալ) անյաջողութիւն. потерпѣ́ть ф. անյաջողութեան հանդիպել. комéдія потерпѣ́ла полнѣ́йшее ф.; 2, (Իտալիայում) շիշ։

Фіоле́товый ած. մանուշակագոյն։

Фіо́рдъ ա. (Փր?) աշխ. ծոց, խորշ (Շվեդիայի, Նորվէգիայի և Դանիայի ափերին)։

Фіориту́ра (իտ.) տ. Колорату́ра.

Флаг‖ду́къ, а́ ա. (հոլ?) ծովգ. դրօշապատաա (բըղէ գործուածք, որից, դրօշներ են պատրաստում)։

Флагелла́нты տ. Ге́йслеры.

Фла́‖гманскій ած. դրօշակրի, դրօշակիր. ф—ое су́дно ծովգ. զօրագլխական նաւ, դրօշակիր ծովակալի, նաւատորմի հրամանատարի նաւ. **-гманъ** ա. (գերմ.) ծովգ. դրօշակիր (որն իրաւունք ունի իր նաւի վերայ դրօշակ կրելու) ծովակալ, նաւատորմի հրամանատար. **-гоно́сецъ**, сца ա. դրօշա[կա]կիր. **-гшто́къ** ա. (գերմ.) ծովգ. դրօշաձող (որի վերայ պարզում են դրօշը). **-гъ** ա. (գերմ.) դրօշ, դրօշակ. (մեղ.) նաւադրօշ, նաւի դրօշակ. подня́ть ф. при пу́шечномъ вы́стрѣлѣ; спусти́ть, приспусти́ть ф.

Флажоле́‖тный ած. Փլաժօլէտի. -տային. ф—ые звуки. **-тъ** ա. (Փր.) երժ. Փլաժօլէտ (նուրբ սրնգիկ մի)։

Флако́‖нъ ա. (Փր.), **-нчикъ** նւզ. Փըլակօն, գեղաշշիկ, շքաշշիկ, զարդաշշիկ։

Флама́ндскій ած. Փլամանդական, -դեան. ф. язы́къ; ф—ая шко́ла Փլամանդեան շկօլա (XV. և XVI. դարերում)։

Флами́н‖го, -гъ տ. Краснокры́лъ.

Фла́мское ած. полотно́ Փլամանտեան կտաւ ($1^1/_2$ արշ. լայն և 50 արշ. երկայն)։

Флан‖го́вый ած. ռզմ. [զօրա]թևի. ф. ого́нь զօրքի թևի, զօրաթևի ռմբակոծումը. ф—ое движе́ніе զօրաշարժ թշնամու զօրաթևի դէմ. **-гъ** ա. (Փր.) ռզմ. թև, զօրաթև. пра́вый, лѣ́вый ф. աջակողմեան, ձախակողմեան զօրաթև. атакова́ть непрія́теля съ ф—а կողքից յարձակուել թշնամու վերայ։

Фланé‖левый ած. Փլանէլի(ց), Փլանէլէ. **-ль** է. (Փր.) Փլանէլ (թեթև գործուածք մի փափուկ բրդից)։

Фла‖нёръ ա. (Փր.) պատարկաշրջիկ, պարապ-սարապ ման եկող, թափառաշրջիկ մարդ. **-ни́рованіе** չ. տ. բայը. **-ни́ровать** (-рую-ютъ) չ. (Փր.) պարապ-սարապ ման գալ, թափառել, թրև գալ, փողոցները չափչփել։

Флан‖кёрскій ած. Փլանկէօրական, հետախոյզ սապաղէններ. ф—ая цѣ́пь; **-кёръ** ա. (Փր.) ռզմ. Փլանկեօր, հետախոյզ սապաղէն (որի կոչումն է թշնամուն հետամուտ լինել և նորա դրութիւնը հետախուզել). **-ни́рованіе** չ. 1, ռզմ. հրացանաձգութիւն (որ տեղի է ունենում թշնամու դիրքը հետախուզելիս). ամրանալը (թշնամու բանակի թևի դէմ). 2, ամրոցկ. կողքերից ամրացնելը. **-ни́ровать** (-рую-ютъ) չ. 1, ռզմ. հրացանաձգութիւն ունենալ (թշնամու դիրքը հետախուզելիս). ամրանալ, ամուր դիրք բռնել (թշնամու բանակի թևի դէմ). 2, ամրոցկ. կողքերից ամրացնել. **-киро́вка** է. տ. Фланкирова́ніе.

Флахшко́утъ տ. Плашко́тъ.

Флачёкъ, чка́ նւզ. տ. Флагъ.

Флéг‖ма է. (յն.) բժ. 1, հնց. մաղաս. 2, Փլէգմա, սառնարիւնութիւն, անկենդանութիւն. **-ма́тикъ** ա. Փլեգմատիկ, սառնարիւն, անկենդան մարդ. **-мати́чески, -мати́чно** մ. Փլեգմատիկաբար, սառնարիւն, անկենդան կերպով. **-мати́ческій, -мати́чный** ած. (յն.) Փլեգմատիկական. սառնարիւն, անկենդան։

Флéй‖та է. (Փր.) երժ. սրինգ. игра́ть на ф—ѣ սրինգ ածել. **-ти́стъ** ա. սրնգահար. **-тный** ած. սրնգի. **-точка** է. նւզ. սրնգիկ. **-траве́рсъ** ած. տ. Флéйта; **-тщикъ** տ. Флейти́стъ.

Флéк‖сія է. (լտ.) քերկ. վերջաւորութիւն (բառի). **-си́вный** ած. (լտ.) բառի վերջաւորութեան. ф—ые языки́ քերկ. արմատափոխ լեզուներ։

Флери́стика է. (Փր.) ծաղկագործու- [հի։

Флё‖ровый. -ръ տ. Кре́повый, -пъ.

Флé‖цовый ած. հանածոյի հօրիզոնական խաւի. **-цъ** (գերմ.) հնք. հօրիզոնական խաւ (հանածոյի). каменноу́гольный. ф.

Флé‖ша, -шь է. (Փր.) ամրոցկ. Փլէշ (նետաձև ամրութիւն)։

Флибустье́ръ ա. (անգլ., իսկ բառը հոլ.) Փլիբուստիէր, ծովահէն (17-րդ դարու վերջերում և 18-րդի սկզբներում)։

Флиге‖лёкъ, лька́ նւզ. **-(-ге)ль** ա. (գերմ) 1, կողմնակի, կողքի շինութիւն, (տան) թև. 2, տ. Роя́ль; **-ль-адъюта́нтъ** ա. (գերմ.)

Ֆլիւգէլ-ադիւտանտ, կայսերական ադիւտանտ։

Флинтгла́съ ա. (գերմ.) Ֆիզ. Ֆլինտգլաս։

Флиртъ ա. (գերմ.) Ֆլիրտ, սիրախաղ. սիրախաղով զբաղուել. игра́ть въ ф.

Флоги‖сти́ческій ած. (յն.) քիմ. այրուող, կիզուող, այրեցիկ. **-сто́нъ** ա. (յն.) այրուողութիւն, այրուող, այրեցիկ նիւթ։

Фло́ра է. (լտ.) Ֆլորա, բուսական աշխարհ, բուսաբերութիւն (որ և է երկրի բոլոր բոյսերի տեսակները)։

Флори́нъ ա. (Ֆր.) Ֆլորին (արծաթէ դրամ, Անգլիայում մօտ 90 կ., իսկ Աւստրիայում մօտ 75 կ. արժողութեամբ)։

Флорти́мберсъ ա. (?) ծովգ. Ֆլորտիմբերս, նաւի փորամաս։

Фло‖ти́лія է. (Ֆր.) նաւաջոկատ, փոքր նաւերի տորմիղ. миноно́сная ф. ականակիրների տորմիղ. **-тскій** ած. նաւատորմի, նաւատորմղի. ծովային. ф. офи́церъ ծովային սպայ. **-тъ** ա. (Ֆր.) նաւատորմ, նաւատորմիղ. ծովային զօրքեր. вое́нный ф. [մարտա]նաւատորմիղ, նաւատորմ. служи́ть во фло́тѣ ծովային զօրքերի մէջ ծառայել։

Флю‖га́рка է. **-га́рочка** նւզ. 1, ծխնելոյզի գլխին յօրինած շարժուն խողովակ. 2, տ. Флю́геръ; **-геръ** ա. (գերմ.) 1, ծովգ. հողմացոյց [նշան, դրօշ]. 2* փոփոխամիտ, անհաստատ մարդ, *գետնաբուծ։

Флюктуа́ція է. (լտ.) բժ. ալեաձգական [ցաւ։

Флюсъ ա. (գերմ.) 1, բժ. Ֆլիւս (այտի և լնդերքի ուռեցք, որ սովորաբար առաջանում է ատամնացաւից). 2, հալիչ նիւթ (որ հանածոյի կամ մետաղի հալումը դիւրացնում է)։

Фля́‖га է. (գերմ.) տակառիկ, պտտիկ տակառ. **-жка** է. նւզ. տափակ շիշ (ճանապարհորդական). **-жный** ած. տափակ շշի։

Фой‖е́, -э́ չ. անհ. (Ֆր.) Թատր. Ֆոյէ (միջադադարին զբօսնելու դահլիճ)։

Фо́‖кагальсъ ա. (գերմ.) ծովգ. Ֆոկահալս (պարան մի). **-карей** ա. ծովգ. առաջնակայմի առագաստակալ. **-ковый** ած. առաջաւոր առագաստի։

Фо́ку‖сникъ ա. **-сница** է. ձեռնածու, 'աչքակապ' այր կին. **-сничаніе** չ. ձեռնածութիւն, 'աչքակապութիւն' անելը **-сничать** չ. ձեռնածութիւն, 'աչքակապութիւն' անել. **-сничество** չ. ձեռնածութիւն, 'աչքակապութիւն'. **-сный** ած. Ֆիզ. Ֆոկուսի, կիզակէտի. **-съ** ա. (լտ.) 1, Ֆիզ. Ֆոկուս, կիզակէտ. мни́мый ф.; 2, որ և **-съ-по́кусъ** ա. (գերմ.) ձեռնածութիւն, 'աչքակապութիւն'։

Фокъ‖ ա. (գերմ.) ծովգ. առաջաւոր առագաստ (առաջակայմի). **-ва́нты** է. յ. ծովգ. առաջակայմի, առաջակայմը պիրկ պահող (հմմ. Ва́нта) պարաններ. **-зе́йль** տ. Фокъ; **-ма́чта** է. (գերմ.) ծովգ. առաջակայմ, առաջաւոր կայմ։

Фола́да է. (լտ.) տ. Каменото́чецъ.

Фоліа́н‖товый ած. մեծածալ գրքի, ձեռագրի. **-тъ** ա. (գերմ.) մեծածալ, կիսաթերթ գիրք, ձեռագիր։

Фо‖льва́ркъ ա. **-льва́рокъ** նւզ. **-льве́ркъ, -льве́рокъ** նւզ. (լեհ.) տ. Фе́рма և Мы́за.

Фо́ль‖га է. (գերմ.) փայլթիթեղ (բարակ, փայլուն մետաղէ թիթեղ, որ ապակու տակ դնելով, փայլը սաստկացնում են). **-говый** ած. փայլթիթեղի։

Фо́ль‖кетингъ ա. **-кстингъ** ա. (դան.) դանիական երեսփոխանական ժողովը։

Фольклоръ ա. (անգլ.) 1, ժողովրդական հաւատք, հաւատալիքներ, աւանդութիւններ, առակներ, առասպելներ հէքեաթներ. 2, ժողովրդագիտութիւն։

Фона́‖рикъ ա. նւզ. պստիկ լապտեր. **-ришко** ա. նխտ. վատ, անպիտան լապտեր. **-рище** ա. յւզ. մեծ, ահագին լապտեր. **-рный** ած. լապտերի. **-рщикъ** ա. 1, լապտերագործ. 2, լապտերները վառող. **-рь, я́** ա. (նոր-յն.) լապտեր. волше́бный ф. կախարդական լապտեր. * у него́ ф—й подъ глаза́ми նորա աչքերի տակերը կապտել են (ծեծից)։ *подста́вить кому́ ф—и́ подъ глаза́ми մէկի աչքատակերը կապտեցնել (ծեծելով)։

Фо́н‖довый ած. Ֆոնդային. ф—ыя цѣ́нности Ֆոնդային թղթեր, պետական արժեթղթեր. **-дъ** ա. (Ֆր.) 1, հիմք. 2, Ֆոնդ, հիմնադրամ, հիմնական, անձեռնմխելի գումար. 3, фо́нды յ. Ֆոնդեր. ա, դրամական միջոցներ, գումարներ. բ, госуда́рственные фо́нды պետական արժեթղթեր, տոկոսաբեր թղթեր. ф. па́даютъ.

Фоне́‖тика է. (յն.) Ֆոնետիկա, ձայնագիտութիւն, հնչիւնագիտութիւն. **-ти́ческій** ած. Ֆոնէտիկաբար, ձայնագիտութեան. հնչիւնագիտութեան տեսակէտից. **-ти́ческій** ած. Ֆոնէտիկական, ձայնագիտական, հնչիւնագիտական։

Фоно‖гра́фъ ա. (յն.) Ֆիզ. ձայնագիր. **-ли́тъ** ա. հնք phonolithe, հնչաքար։

Фонтане́ль‖ է. (Ֆր.) բժ. արհեստական [կերպով առաջացրած], օժանդակ վէրք. **-ный** ած. այս վէրքի։

Фонта‖ни́ровать (-рую—ютъ) չ. շատրուանել, իբրև շատրուան գործել. нефтяна́я скважи́на -ни́ровала до четырёхъ саже́нъ высото́й; **-нище** ա. յւզ. մեծ, ահագին շատրուան. **-нный** ած. շատրուանի, -նային. **-ничикъ** ա. նւզ. պստիկ շատրուան, շատրուանիկ. **-нщикъ** ա. շատրուանապետ, շատրուանի վերակացու. **-нъ** ա. (Ֆր.) շատրուան։

I. **Фонъ** ա. (Ֆր.) Ֆոն (սկզբնական գոյն, որոշ գոյնի տարածութիւն, որի վրայ նկարը կմ նաշխը յօրինում են). фонъ э́той карти́ны сли́шкомъ тёменъ; шитьё по бѣ́лому фо́ну

II. **Фонъ** մն. Ֆոն (յառաջադաս մասնիկ գերմանական ազնուականների ազգանուններին). баро́нъ ф. Фокъ բարոն Ֆոն Ֆոկ։

Фо́ра չ. տ. Бисъ.

Фор‖деви́ндъ ա. (գերմ.) ծովգ. քամու առաջ, քամու ուղղութեամբ ընթանալը, նաւելը. итти́ ф—омъ քամու ուղղութեամբ նաւել։

Форде́къ ա. (գերմ.) Ֆորդէկ (կառքի կաշէ ծածկը, որ բարձրանում և ծալւում է։)

Фордо́нъ ա. (հոլ.) ծովգ. նախադօկ։

Фордыба́‖чить (-чу-чатъ) չ. **-читься** (-чусь-чатся) անդր. ռմն. յանդգնել, հպարտանալ, գոռոզանալ, գոռոզութիւն, անբարտաւանութիւն, խեռութիւն անել, անքաղա-

կան լինել, ազմուկ բարձրացնել:

Форе́йто‖рскій ած. ֆօռռէյտէրի. **-ръ** ա. (գերմ.) ֆօռռէյտէր (մեծմանց յեռեկից լը-ծած ձիաների առաջին զոյգը քշող):

Форе́ль է. կնդ. Salmo fario, բուն փա-րեղ, կարմրախայտ:

Форзе́йль ա. (գերմ?) ծովգ. նախըն-թաց, յառաջընթաց նաւ (նաւատորմի առջևից ընթացող սըընթաց նաւ, որի նպատակն է թշնամուց զգուշանալ):

Фо́рма է. (լտ.) **1**, ձև, կերպ. ф. кри-стáлла; ф. правлéнія; наставлéнія въ ф—ѣ разговóра; облéчь актъ въ закóн-ную ф—у ակտին օրինական ձև տալ. нару-шéніе формъ и обрядовъ судопроизвóд-ства; **2**, ձև, կարգ. прйнятая ф. вѣжли-вости; соблюдáть установленныя ф—ы; **3**, ձև, կաղապար, դարիճակ. сдѣлать вещь по дáнной ф—ѣ; ф. для пуль գնդակներ ածելու կաղապար. снимáть ф—у съ стá-туи արձանի կաղապարը վերցնել. **4**, նշանա-զգեստ, համազգեստ. стáтская, воéнная ф.; зи́мняя, лѣтняя ф. ձմեռուայ, ամառուայ զգեստ, նշանազգեստ:

Форма‖ли́змъ ա. **-ли́стика** է. (նոր լտ.) ձևականութիւն. **-ли́стъ** ա. ձևամոլ, ձև-ւականութեան գերի. **-льно** մ. ձևականապէս. համաձայն կարգի, կանոնի. **-льность** է. **1**, ձևականութիւն. **2**, կարգաւորութիւն. **-ль-ный** ած. **1**, ձևական. **2**, կարգին, ըստ կար-գի, ըստ կանոնի արած, կատարած:

Формá‖тный ած. ֆօրմատի, գրքի, չափի. **-тъ** ա. (ֆր.) տպգր. ֆօրմատ, գրքը, չափ (գրքի). **-ція** է. (նոր լտ.) երկրբ. կազ-մութիւն, խաւ:

Фо́рмен‖но մ. ըստ, համաձայն ձևի. կատարելապէս. պաշտօնապէս. **-ность** է. ըստ, համաձայն ձևի լինելը. պաշտօնականութիւն. **-ный** ած. **1**, ձևի, տարազի. ф—ое плáтье հա-մազգեստ, նշանազգեստ (հկռկը տ. Партику-ля́рное); **2**, պաշտօնական. կատարեալ. ф. воръ կատարեալ գող, գողութիւնն իրեն ար-հեստ բանեցնող. борьбá разгорѣлась въ ф—ую войну́.

Форми‖ровáніе չ. կազմելը, պատրաս-տելը. **-ровáть**(-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) ռզմ. կազմել, պատրաստել. **-ся** ան-բ. զարգանալ, կազմուել, դառնալ. «изъ васъ формиру́ет-ся мáло-по-мáлу великолѣпная жéнщи-на»; **-ро́вка** է. կազմելը, կազմում:

Фор‖мовáніе չ. ձևելը, կաղապարելը, որոշ ձևով յօրինելը, որոշ ձև, կերպարանք, տա-րազ տալը. **-мовáть** (-му́ю -ютъ), сф—ն. ձևել, կաղապարել, որոշ ձևով յօրինել, որոշ ձև, կերպարանք, տարազ տալ. ф. кирпичи́ ա-ղիւսներ պատրաստել. **-мо́вка** է. տ. Фор-мовáніе; **-мово́й** ած. ձևի, տարազի, կաղա-պարի. **-мовщи́къ**, á ա. ձևող, կաղապա-րող, կաղապարագործ:

Фо́рму‖ла է. (լտ.) մաթմ. և քիմ. ֆօր-մուլա, մակացութիւն. **-ли́рованіе** չ. ձևա-կերպելը, -պում. **-ли́ровать** (-рую -ютъ), **-ловáть** (-лу́ю -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) ձևա-կերպել. **-ля́рный** ած. спи́сокъ, **-ля́ръ** ա. (ֆր.) ծառայութեան գիր. ցուցակ (ապալի, ատ-րճանաւորի):

Форпо́‖стный, -стъ տ. Аванпо́ст- [ный,-стъ.

Форре́йторъ տ. Форéйторъ.

Форси́‖рованіе չ. **1**, սաստկացնելը, -ցնում. արագացնելը, -ցնում. **2**, զօռով, բռնութեամբ առնելը, վերցնելը. **-ро́ванный** ած. ռզմ. սաստկացրած, արագացրած. ф. маршъ արագացրած քայլուածք, չու, արշա-ւ. наступи́ть ф—ымъ мáршемъ արշաւ յարձակուել. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) **1**, սաստկացնել, արագացնել (քայլերը). **2**, զօ-ռով, բռնութեամբ առնել, վերցնել, տիրել:

Фор‖си́стый ած. ռմկ. ցուցամոլ, 'քըր-քրուող'. հպարտ, ամբարտաւան. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) չ. ռմկ. ցուցամոլութիւն անել. 'քըր-քրուել'. հպարտանալ, հպարտութիւն, ամբարտա-ւանութիւն անել, մարդկանց աչքերին թոզ փչել:

Форсу́нка է. (?) արւեստգ. ֆօրսունկա, նաւթացնդիչ:

Форсъ ա. (ֆր.) **1**, ամրութիւն, կարծ-րութիւն. ոյժ, զօրութիւն. **2**, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, մեծամտութիւն, 'քըր-քրուելը'. задавáть ф—у մարդկանց աչքերին թոզ փչել (հմմ. Форси́ть). [տիկ. սաստկապէս:

Фо́рте մ. (իտ.) երժ. բարձր, ուժգին, սաս-

Фо́ртель ա. ճարպկութիւն, հնարք, հնարագիտութիւն, ճարպիկ, խորամանկ վար-վունք. вы́кинуть ф. խորամանկութիւն բա-նեցնել:

Фортепіá‖нный ած. ֆօրտէպիանօյի. **-но** չ. անհ. (իտ.) Ֆօրտէպիանօ, դաշնամուր, դաշնակ. **-нщикъ** ա. ֆօրտէպիանօյի, դաշ-նամուրի վարպետ: [ձըր, խիստ ուժգին:

Форти́ссимо մ. (իտ.) երժ. խիստ բար-

Фортифика‖ціо́нный ած. ֆօրտիֆի-կացիական, ամրաշինական. **-ція** է. (լտ.) ռզմ. Ֆօրտիֆիկացիա (ամրութիւններ շինելու գի-տութիւն, արուեստ), ամրաշինութիւն. долго-врéменная ф. յարատև Ֆօրտիֆիկացիա:

Фо́р‖тка է. (գերմ.) **-точка** նւզ. օ-դանցք. **-точный** ած. օդանցքի:

Форту́‖на է. (լտ.) **1**, դիցբ. բաղդի դի-ցուհի. **2**,* բաղդ. колесó ф—ы բաղդի անի-ւը. **-нка** է. Ֆորտունկա (բաղդախաղ մի):

Фортурнёръ ա. (գերմ.) մարմնամար-զապետ: [բութիւն:

Фортъ ա. (ֆր.) օգնական ամրոց, ամ-

Фо́румъ ա. (լտ.) պտմ. Ֆօրում (հին Հռոմի երեսի հրապարակը, որի աւերակներն այսօր ես կարելի է տեսնել):

Форшмáкъ ա. (գերմ.) Ֆօրշմակ (ա-խորժակաբեր կերակուր, որ ուտում են ճաշի նստելիս): [մի):

Форшпанъ ա. (գերմ.) ֆօրշպան (սայլ

Форштá‖(д)тскій ած. արուարձանի, -նային. **-(д)тъ** ա (գերմ.) արուարձան:

Форъ-штéвень, вня ա. (գերմ.) ծովգ. ֆօրշտէվէն:

Фосфáтъ ա. հնք. phosphate, լու-ածնատ (ֆոսֆորաթթուստ աղ):

Фосфо‖ресцéнція է. (լտ.) Ֆիզ. ֆոս-ֆորանալը, -րացում (մթի մէջ փայլելը, փայլ արձակելը). **-ресци́рующій** էյ. ած. ֆիզ. ֆոսֆորացող, մթի մէջ փայլող, փայլ արձակող. **-риз́ація** տ. Фосфоресцéнція; **-ристый** ած ֆոսֆորական, ֆոսֆորա—. ф—ая кисло-тá ֆոսֆորաթթու. **-ри́тъ** ա. հնք. phospho-

rite, ֆոսֆորաքար (հմմ. Апати́тъ); **-ри́ческій** ած. ֆոսֆորի, -րային. **-ри́чность** է. ֆոսֆորականութիւն. **-ри́чный** ած. ֆոսֆորական. **-рноки́слый** ած. ֆոսֆորաթթուային, -թթուատ. ф—ая со́ль տ. Фосфа́тъ; **-рный** ած. ֆոսֆորի(ց). ф—ая кислота ֆոսֆորաթթու. **-(фо́сфо́)ръ** ա. հնք. phosphore, ֆոսֆոր, լուսակիր։

Фотоге́нъ տ. Кероси́нъ.

Фотогра‖фи́ровать (-рую -ютъ), сф— ն. լուսանկարել, լուսանկարը, պատկերը քաշել, հանել. **-фи́ческій** ած. լուսանկարչական. **-фія** է. (յն.) լուսանկարչութիւն. **-фъ** ա. լուսանկարիչ։

Фотоме‖три́ческій ած. լուսաչափական. **-трія** է. (յն.) լուսաչափութիւն. **-тръ** ա. (յն.) ֆիզ. լուսաչափ (լոյսի ույժը չափելու գործիք)։ [արեգակային մթնոլորտ

Фотосфе́ра է. (յն.) աստղաբ. արեգակի,

Фототи‖пи́ческій ած. լուսատպական **-ти́пія** է. (յն.) լուսատպութիւն. **-хи́мія** է. (յն.) լուսաքիմիա։

Фо́фанъ ա. ռմկ. 1, պարզամիտ, յիմար, տխմար ումն. 2, ֆոֆան (թղթախաղ մի)։

Фохтъ ած. (գերմ.) 1, պտմ. կայսրական կալուածքների կառավարիչ, յանձանձիչ (Գերմանիայում). 2, ուստական իշխանից նշանակուած դատաւոր. 3, (այժմ) տ. Ста́роста.

Фрагме́нтъ ա. (լտ.) պատառիկ (մեւղ. հին ձեռագրի)։

Фра́‖за է. (ֆր.) 1, ֆռազ, դատարկ, փքծուն խօսքեր, ճամարտակութիւն. 2, նախադասութիւն, դարձուածք. **-зеоло́гія** է. (յն.) ոճաբանութիւն, ոճաբանական արուեստ, գիտութիւն. **-зёрка** է. դատարկախօս, մեծաբան, ճամարտակող կին, աղջիկ. **-зёрство** չ. դատարկաբանութիւն, դատարկ, փուչ, փծուն խօսքեր, ճամարտակութիւն. **-зёръ** ա. (ֆր.) դատարկախօս. մեծաբան, ճամարտակող։

Фракту́ра է. (լտ.) 1, վիրբ. բեկուած, կոտրուած տեղ, բեկում, ոսկրաբեկութիւն. 2, տպգր. գերմանական տառ, գիր. 3, գեղգր. պաշտօնական գիր, ձեռք։

Фра́кція է. (լտ.) կուսակցախումբ (մեւղ պարլամենտային). ихъ па́ртія распалась на нѣсколько фра́кцій. [չքացգեստ

Фракъ ա. (ֆր.) ֆռակ, քողարացիական

Фраму́‖га է. **-жка** ուզ. վերնապատուհան (մեւղ. տան դռան)։

Фра́н‖ка է. (իտ.) թղթխ. վերջին թուղթ (խաղացողի ձեռքին մնացած). **-кирова́ніе** չ. նամակին, պօստային կապոցին եւն նամականիշ կպցնելը. **-кирова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (իտ.) նամակին, պօստային կապոցին եւն նամականիշ կպցնել (այսինքն նորանց ճանապարհածախսը վճարել)։

Франкмасо́‖нство չ. ֆռանկմասոնութիւն. (հմմ. Масо́нство); **-нъ** ա. (ֆր.) ֆռանկմասոն, 'փարմասոն' (հմմ. Масо́нъ).

Фра́н‖ковый ած. ֆռանկի. ֆռանկանոց։

Франко-ру́сскій ած. ֆռանս-ռուսական. ф. союзъ.

Франкъ ա. (ֆր.) ֆռանկ։

Фра́н‖тикъ ուզ. տ. Фра́нтъ; **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. ֆռանտութիւն. պճնամոլութիւն անել. **-ти́ха** է. ֆռանտուհի, պճնամոլուհի, պճնամոլ կին, աղջիկ. **-товски́** մ. պճնամոլութեամբ. **-товско́й** ած. պճնամոլի, -լական, պճնամոլութեան. **-товство́** չ. ֆռանտութիւն, պճնամոլութիւն. **-тъ** ա. (լեհ.) ֆռանտ, պճնամոլ։ [կեան կրօնաւոր։

Франциска́нецъ, нца ա. ֆռանցիս-

Францу́‖женка է. ֆռանսուհի, ֆռանսիացի կին. աղջիկ. **-зишка** ա. նվստ. վատ, անպիտան ֆռանսիացի. ничто́жный ф.; **-зома́нія** է. ֆռանսիամոլութիւն. **-зскій** ած. ֆռանսիական. **-зско-а́нглійскій** ած. ֆռանս-անգլիական. ф—ое соглаше́ніе; **-зско-ру́сскій** ած. ֆռանս-ռուսական. ф. слова́рь.

Фра́у է. անհ. (գերմ.) տիկին։

Фрах‖това́ніе չ. ֆռախտելը, վարձելը, բռնելը (մեւղ. նաւ). **-това́ть** (-ту́ю -ютъ), зафр— ն. (գերմ.) ֆռախտել, վարձել, բռնել (մեւղ նաւ, ապրանքներ տեղափոխելու նպատակով). **-товый** ած. ֆռախտի. **-тъ** ա. (գերմ.) ֆռախտ. 1, ապրանքների տեղափոխում, -փոխութիւն (մեւղ. ծովով). 2, տեղափոխելի ապրանք, բեռ. 3, ապրանք տեղափոխելու գին, վարձ, 'քրեհ', ճանապարհածախս։

Фра‖чи́шко ա. նվստ. վատ, անպիտան ֆռակ. **-чный** ած. ֆռակի. ф—ая па́ра ֆռակազգեստ (ֆռակ, ժիլետ և վարտիք նոյն կտորից)։

Фрега́‖тный, -товый ած. ֆռեգատի. **-тъ** ա. (ֆր.) ֆռեգատ (առագաստաւոր մարտանաւ մի)։ [**-нскій** ած. արքունի օրիորդի։

Фре́йли‖на է. (գերմ.) արքունի օրիորդ.

Фре́мгерихтъ ա. (գերմ.) պտմ. գաղտնի դատարան, դատական ատեան։

Френоло‖ги́ческій ած. ըղեղախօսական, ըղեղաբանական. **-гія** է. (յն.) ըղեղախօսութիւն, ըղեղաբանութիւն. **-гъ** ա. ըղեղախօս, ըղեղաբան։

Фре́‖ска է. **-ско** չ. անհ. (իտ.) որմանկար. **-сковый** ած. որմանկարի, -նկարային. ф—ая жи́вопись որմանկարչութիւն։

Фриво́ль‖но մ. թեթեւամտութեամբ, ընդունայնաբար, փուչ կերպով. **-ность** է. թեթեւամտութիւն. ընդունայնութիւն, փչութիւն, ոչնչութիւն. **-ный** ած. (լտ.) թեթեւամիտ, ընդունայն. փուչ, ոչինչ. սնոտի. «пове́рхностное и ф—ое воспита́ніе».

Фригі́йскій ած. պտմ. փռիւգիական. ф—ая ша́пка բնդկգ. փռիւգ. գլխարկ։

Фри́зовый ած. ֆրիզի(ց). ф—ая шине́ль [սանտրուածք։

Фризу́ра է. (ֆր.) կտրուածք (մազերի).

I. **Фри‖зъ** ա. (գերմ.) ֆրիզ (բրդէ կոշտ գործուածք մի)։

II. **Фри́зъ** ա. (գերմ.) 1, ճրտրպ. ծոփոր, 2, փորվ, կապ (թնդանօթի)։

Фрикаде́ль է. (գերմ.) մսագունդ, պուրագունդ։ [սեղէն կերակուր մի)։

Фрикандо́ չ. անհ. (ֆր.) ֆռիկանդօ (մը-

Фрикасе́ չ. անհ. (ֆր.) ֆռիկասէ (մանր ծեծած և համեմած մսից շինած կերակուր մի)։

Фритрэдеры ա. յ. (անգլ.) ազատ առեւտրի կողմնակիցներ (Անգլիայում)։

Фри́‖штикать, пофр— չ. նախաճաշել. **-штикъ** ա. (գերմ.) նախաճաշ, -շիկ։

Фро́н‖да է. (ֆր.) պտմ. ֆռոնդա (հակակառավարչական կուսակցութիւն Ֆրանսիայում

XVII· դար·)· **-дёръ** ա. (Ֆր.) ֆրոնդեոր· 1, պատմ· հակակառավարչական [անձ]. 2,*հակառակասէր, ամէն բանից դժգոհ, ամէն բան պախարակող մարդ· **-дировать** (-рую -ютъ) չ· հակառակուել, դժգոհ լինել, տրտնջալ, ամէն բան պախարակել, ‹փնթել›, չարունակ ‹փնթփնթալ›. у него какая-то манія ф.

Фрон‖тáльный ած. ռզմ. [զօրա]ճակատային· ф—ая атáка ճակատային գրոհ. **-тиспи́съ** ա. (Ֆր.) 1, շինութեան ճակատ, գագաթ· 2, [գրքի] ճակատի, վերտառութեան թերթ (նկարազարդ)· **-тови́къ**, á ա. ռզմ. զօրաճակատի զինուոր, սպայ· **-товóй** ած. զօրաճակատի, -տային. ф. солдáтъ տ. Фронтови́къ; ф—áя слýжба.

Фронтó‖нный ած. ֆրոնտոնի· **-нъ** ա. (Ֆր.) **-нчикъ** նւզ. Ֆրոնտոն (պատի վերևի սուր մասը, որ երկու կողմերից սահմանափակուում է տանիքի թափերով [скáтами кры́ши] և հուասարակողմ եռանկիւնու ձև ունի)։

Фронтъ ա. (Ֆր.) ռզմ. զօրաճակատ. служи́ть во ф—ѣ; стать во ф·, сдѣ́лать ф. ճակատել։

Фру‖ктóвый ած. մրգի, մրգից· մրգաբեր· ф· садъ; ф—ое дéрево; ф—ое варéнье; ф—ая лáвка: **-ктъ** ա. (լտ.) միրգ։

Фрун‖товóй, -тъ տ. Фронтовóй, -тъ

Фря է. ռմհ. հեգն. մեծ մարդ. э́кая ф.! ինչ մեծ մարդ է եղել։

Фто‖ристоводорóдный ած. քիմ. ֆլորջրածնային. **-ристый** ած. ֆլորային. ф—ая соль; **-рокисный** ած. քիմ. ֆլորաթթուային. **-ръ** ա. քիմ. fluor, ֆլոր։

Фу ձ. թուհ։

Фýга է. (իտ.) երժ. Ֆուգա (բազմաձայն երաժշտական գործ)։ [‹ռանդա› մի։

Фугáнокъ, нка ա. նեղլիկ խարտոցիք,

Фугáсъ ա. (Ֆր.) Ֆուգաս, վառօդափոս (որ թշնամուն վնասում է)։

Фуговáть (-гýю -ютъ), сф—ъ. (գերմ.) [фугáнокъ խարտոցով] խարտոցել, յղկել,

Фузéй տ. Фузéя. [կցել (տախտակները)։

Фузелé‖рный ած. հրացանակրի· **-ръ** ա. (Ֆր.) հրացանակիր [զինուոր Լուդովիկ XIV.-ի ժամանակ]։ [ցան. 2, թմբուկ (ժամացոյցի)։

Фузé‖я է. (Ֆր.) **-йка** նւզ. 1, հնց. հրա-

Фуй տ. Фу.

Фý‖кать, -кнуть, сфýкнуть չ. փրչել, թքել. «онъ фýкнулъ себѣ́ на óбѣ ладóни и опять ухватился за стропи́ла».

Фуксинъ ա. քիմ. fuchsine, ռնազուսունկ։

Фýксія է. բս. Fuchsia, Ֆուկսիա, ականջօղիկ, ամենասովորական տանու տնկերից մէկը)։

Фýку‖совый ած. փամփշտուկի, ծովաւի-ղի· **-съ** ա. բս· Fucus, փամփշտուկ, ծովաւէզ։

Фульгури́тъ ա. հնք. fulgurite, Ֆուլգուրիտ. չանթափող (կայծակի հարուածից հալուած և փողի ձև ստացած աւազ)։

Фуляръ ա. (Ֆր.) Ֆուլար (մետաքսէ փափուկ կտոր մի. և թաշկինակ այս կտորից)։

Фумарóла է. (?) հրաբխային պատռուածք, բացուածք։

Фундаментáль‖но մ. հիմնովին, հիմնաւորապէս. **-ность** է. հիմնաւորութիւն, հաստատութիւն. **-ный** ած. (լտ.) հիմնաւոր, հիմնական, հաստատ։

Фундáментъ ա. (լտ.) հիմք. заложи́ть ф. дóма; деревя́нный домъ на кáменномъ ф—ѣ.

Фундýкъ, á ա. բս. Corylus tubulosa, մեծահատ կաղին, ‹ախըլ›, ‹ֆընդըղ›։

Фуникулярь ա. (լտ.) Ֆունիկուլար, լարագնաց երկաթուղի։

Функ‖ціонировать (-рую -ютъ) չ· (Ֆր.) բանել (մեքենայի մասին). գործել, պաշտօնավարել, իր գործը, պաշտօնը վարել, կատարել. **-ція** է. (լտ.) Ֆունկցիա. 1, գործողութիւն, գործելը. բանելը, իր գործը, դերը կատարելը. 2, մաթմ. փոփոխական քանակութիւն, որ կախում ունի մի ուրիշ փոփոխական քանակութիւնից։

Фýн‖тикъ ա. նւզ. մի թեթև ֆունտ, գրուանքայ. **-тови́къ**, á ա. Ֆունտանոց, գրուանքանոց [կշիռ, քար, ծանրութիւն]. **-товóй** ած. ֆունտանոց, գրուանքանոց, մի ֆունտ ծանրութեամբ. ф—áя ги́ря; **-тъ** ա. (գերմ.) Ֆունտ, գրուանքայ. продавáть ф—áми; ф· стéрлинговъ կմ áнглійскій ф. անգլիական ոսկի (կուրսով մօտ 10 ռ.)։ [սայլ մի։

Фýра է. (գերմ.) մեծ, երկար բեռնակիր

Фурáже‖чка նւզ. տ. Фурáжка; **-чный** ած. տափակ գլխարկի։

Фуражи́‖рованіе չ. խար, կեր ճարելը, հայթայթելը. **-ровать** (-рую -ютъ) չ. (Ֆր.-գերմ.) ռզմ. խար, կեր ճառել, հայթայթել. **-рóвка** է. խար, կեր ճարելը, հայթայթելը. итти́ на ф у; **-рóвочный** ած. խար, կեր ճարող, հայթայթող. ф—ыя комáнды խար, կեր ճարող ջոկատներ. **-рскій** ած. խար, կեր ճարողի, հայթայթողի. **-ръ** ա. (Ֆր.-գերմ.) ռզմ. խար, կեր ճարող, հայթայթող։

Фурáжка է. (Ֆր.) տափակ գլխարկ։

Фурá‖жный ած. խարի, կերի. ф—ыя дéньги; **-жъ** ա. (Ֆր.) խար, կեր, ‹եմ›։

Фургó‖нный ած. Ֆուրգոնի. **-нъ** ա. (Ֆր.) Ֆուրգոն, ‹ֆուրգոն›։ [անգգամ կին։

Фýрія է. (լտ.) չար, չարասիրտ, կատաղի,

Фýрма է. (գերմ?) 1, մետղգ. փող, խողովակ (հնոցի). 2, ճարպ հալելու կաթսայ։

Фýрма‖нскій ած. սայլապանի. **-(á)нщикъ** ա. քաղաքում շրջող անտէր շներին բռնող ոստիկանական պաշտօնեայ. **-нъ** ա. (գերմ) սայլապան։

Фýрменный ած. фýрма-ի։

Фýрный ած. фýра-ի։

Фурóръ ա. (իտ.) Ֆուրոր (մեծ, անհաղին համակրանք, ոգևորանք). произвести́ ф. Ֆուրոր առաջացնել։

Фýрочка նւզ. տ. Фýра.

Фуршта́‖(д)тскій ած. մթերքակիր սայլերի, սայլաշարքերի. ф. солдáтъ; **-(д)тъ** ա. (գերմ.) ռզմ. 1, մթերքակիր սայլեր, սայլաշարքեր. 2, հ—ւ. այսպիսի սայլերի վերայ ծառայող զինուորներ։

Фурьé‖рскій ած. Ֆուրիէրի, -րական. **-ръ** ա. (Ֆր.) Ֆուրիէր (ենթասպայ կմ այլ զինուորական, որ զօրքի համար պաշար և բնակարան է հոգում)։

Фýтикъ նւզ. տ. Футъ.

Футля́‖рный ած. բնի, պատեանի, տուփի. **-рчикъ** նւզ. տ. Футля́ръ; **-рщикъ** ա. բուն,

պատեան, տուփ շինող. **-ръ** ա. (գերմ.) բուն, պատեան, տուփ. гитарный ф.; ф. для перстня; ф. для ножей.

Фýтовый ած. Ֆուտանոց։

Фýтштокъ ա. (գերմ.) Ջրաչափ[ձող]։

Футъ ա. (անգլ.) Ֆուտ (երկարութեան չափ =1/7 սաժէնի)։

Фуфá‖ечный ած. տաք չապկի. **-йка** ի. (խօ.) **-ечка** նւզ. տաք չապիկ։

Фýхтель ա. (գերմ.) 1, Թրի, սուսերի տափակ կողմը. 2, հարուած այս տափակ կողմով. наказать когó ф—ями.

Фыр‖канье չ. փնչելը, փռնչելը, -չում. **-кать, -кнуть** չ. 1, փնչել, փռնչել (օր. ձիու մասին). 2,* յանդուգն, ժպիրհ պատուել։

Фю́рстинъ ի. անհ. (գերմ.) իշխանուհի։

X.

X, x. ռուսաց այբբենի 22-րդ տառն է։ Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց Խ-ն։

Ха, ха, ха ձ. հա՜, հա՜, հա՜ (հռհռոցի ձայն)։

Хабá‖рецъ, рца նւզ. **-ръ** ա. ռմկ. 1, շահ, օգուտ. 2, փոքր ռուս. տ. Взятка.

Хаврóнья ի. մէրուն, խոզ[ի սովորական յորջորջումը]։

Хáджи ա. անհ. (արբ.) հաջի (մահմեդական, որ Մեկկա ուխտ է գնացել. և քրիստոնեայ, որ Երուսաղէմ ուխտ է գնացել)։

Хáживать տ. Ходить; х. на когó-нибудь մէկի հետ կռուել, մաքառել։

Ха‖зóвый ած. конецъ, **-зъ** ա. (պրսկ.) մահուդի և ուրիշ գործուածքների ծայր (գնորդին, 'մուշտարուն' ցոյց տալու)։

Хáйло չ. ռմկ. վիզ, կոկորդ, 'բողազ'. բերան, երախ։

Халá‖тецъ, тца, **-тикъ** ա. նւզ. պտտիկ, թեթև խալաթ. **-тишко** ա. նխտ. վատ, անպիտան խալաթ. **-тникъ** ա. հին շորեր ծախող (սովորբ. թաթար). **-тность** ի. *անհոգութիւն. **-тный** ած. 1, խալաթի. 2, *անհոգ. **-тъ** ա. (արբ.) խալաթ (տնային արձակ զգեստ, որ աղամարդը քնից վեր կենալիս հագնում է)։

Халвá ի. (թուրք.) հալվա։

Халвáнъ ա. բս. Galbanum, քաղբան, անդումար, անձեռան (խէժ մի)։

Халдéй‖ ա. քաղդէացի. **-скій** ած. քաղդէական։

Хали‖фáтъ ա. խալիֆայութիւն, ամիրապետութիւն. **-фскій** ած. խալիֆայի, ամիրապետի, -տական. **-фство** չ. խալիֆայութիւն, ամիրապետութիւն. **-фъ** ա. (արբ.) խալիֆայ, ամիրապետ։

Халкедóнъ տ. Халцедóнъ.

Халцедó‖нный ած. քաղկեդոնի, քաղկիդեան քարի. **нъ** ա. հնք. calcédoine, քաղկեդոն, քաղկիդեան քար։

Халýй‖ ա. նխտ. ստորաքարշ, վերջին, յետին ծառայ, սպասաւոր, պնակալէզ. **-скій** ած. վերջին, յետին ծառայի, սպասաւորի[ն յատուկ]։

Халя́ва ի. 1, փոքր. ռուս. անկարուրդ (կօշկի երկար ճիտք. հմմ. Голенище); 2, արւեստգ. ապակէ գլանը, որից պատուհանի ապակի են շինում։

Хамелеóнъ տ. կնդ. Chamaeleo africanus, Աֆրիկայի գետնառիւծ (խլէզ մի)։

Хамóвникъ հնց. տ. Ткачъ.

Хá‖мство չ. գեաղայութիւն. **-мъ** ա. նխտ. գեաղա. изъ хáма не бываетъ пáна (առծ.) բօշայից փաշայ չի դառնայ։

Хан‖дрá ի. (յն.) սևամաղձութիւն, տխուր, տրտում տրամադրութիւն.* этотъ человѣкъ нагоняетъ х—у այս մարդը սևամաղձոտ է. **-дри́ть** (-рю́ -ря́тъ), зах—չ. սևամաղձութեան անձնատուր լինել։

Хан‖жá հ.ր. (թուրք?) կեղծ բարեպաշտ. **-жескóй** ած. կեղծ բարեպաշտի. **-жествó** չ. կեղծ բարեպաշտութիւն. **-жи́ть** (-жý -жàтъ) չ. կեղծ բարեպաշտութիւն անել։

Хáн‖скій ած. խանի. իշխանի, թագաւորի. х—іе чáи ամենաբարձր տեսակի թէյեր. **-ство** չ. խանութիւն. իշխանութիւն, թագաւորութիւն. **-ша** ի. խանի կին, խանուհի. **-нъ** ա. (պրսկ?) խան. իշխան, թագաւոր։

Ха‖óсъ ա. (յն.) քաօս, *խառնաշփոթութիւն, անկարգութիւն. **-оти́ческій** ած. քաօսական. *խառնակ, խառնաշփոթ, խիստ անկարգ։

Хá‖панiе չ. 1, ագահութեամբ առնելը, գրփելը, յափշտակելը. 2, *կաշառք առնելը, կաշառակերութիւն. **-пать,** -пнуть ն. 1, ագահաբար առնել, գրփել, յափշտակել. 2, *կաշառք առնել, կաշառք ուտել. **-пкій** ած. ագահ, ընչաքաղց, գրփող, յափշտակող. **-пнуть** տ. Хáпать; **-пýнъ,** á ա. **пýнья** ի. ագահ, ընչաքաղց, գրփիչ, կեղեքիչ այր, կին. **-пъ** մ.ն. առաւ, գրփեց, յափշտակեց եւն։

Харá‖джи ա. անհ. հարկահան. **-джъ** ա. (թուրք?) խար(ա)ջ, հարկ։

Харакíри չ. անհ. (ճպն?) խարակիրի, որովայնահերձութիւն (ճապոնական ինքնասպանութիւն)։

Характе‖ризи́ровать (-рую -ютъ), **-ризовáть** (-зýю -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) բնորոշել, բնութիւնը, բնաւորութիւնը նկարագրել. **-ри́стика** ի. (Ֆր.-յն.) 1, բնութեան, բնաւորութեան նկարագիր. 2, մաթմ. քարակտէրիստիկա. **-ристи́ческій** ած. յատկանշական, բնորոշ, յատուկ. -(áкте́)**рно** մ. բնորոշ կերպով. -(áктѐ)**рность** ի. 1, բնորոշութիւն, որոշ բնաւորութիւն. 2, հաստատ բնաւորութիւն. -(-áкте́)**рный** ած. 1, յատկանշան, բնորոշ, յայտնի, որոշ բնաւորութեան. х. тáнецъ բնորոշ պար, կաքաւ. 2, ծանր բնաւորութեան տէր, յամառ. х. человѣкъ; -(-áкте)**рный** ած. ռմկ. քմահաճ. -(áкте)**ръ** ա. (յն.) բնութիւն, բնաւորութիւն. у негó сильный х.; мѣстный х.

Хари́бда ի. (յն.) դից. Քարիբդա (վըտանգաւոր յորձանք Սիկիլեան նեղուցում)։

Хáрища յսկլ. տ. Хáря.

Хáріусъ ա. կնդ. Salmo thymallus, գամլուիկ (ձուկ մի)

Хáр‖канiе չ. [դուրս] թքելը, թքում, խըխելը. х. крóвью արիւն թքելը. **-кать, -кнуть** չ. [դուրս] թքել. խխել. х. крóвью արիւն թքել. **-ся** փ.ի.ք. միմեանց վրայ թքել, թքոտել. **-кóта** ի. թքում, խխում, չարունակ

թքելու կարիք. **-ко́тина** է. թուք, խուխ. 'բլղամ'. **-ку́нъ**, а́ ա. **-ку́нья** է. չարունակ թքող, խխող այր, կին։

Ха́р‖тія է. (յն.-լտ.) պատմ. քարտ, թուղթ, գիր, գրութիւն. великая х. մեծ քարտ (Անգլիայում). конституціо́нная х. սահմանադրական քարտ (Ֆրանսիայում). **-туля́рій** ա. (յն.) քարտուղար, ատենադպիր (հոգեւորականի)։

Хар‖че́венный ած. հասարակ ճաշարանի, կապելլիոնի. **-че́вникъ** ա. **-че́вница** է. հասարակ ճաշարանի տէր, տիրուհի, կապելլիոնապետ, -տուհի. **-че́вничать** չ. հասարակ ճաշարան, կապելլիոն պահել. **-че́вничество** չ. հասարակ ճաշարան, կապալլիոն պահելը. **-че́вня** է հասարակ ճաշարան, կապելլիոն. **-чево́й** ած. մթերքների, ուտեստի. х—а́я прода́жа մթերավաճառութիւն. х—ы́е припа́сы ուտեստներ, նպատեղէն. х—ы́я де́ньги խորտկադրամ. **-чи́**, е́й յ. տ. Харчъ; **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. սպառել, գործ ածել (մթերքներ). **-ся** անդր. սպառել, իր համար գործ ածել. **-чъ** ա. (սովոր. յ. харчи́, е́й) փոքր ռուս. 1, մթերք(ներ), ուտեստ(ներ), ուտելիք(ներ). 2, խորտիկ, կերակուր. жить у кого́ на харча́хъ մէկի տանը կերակրուել։

Ха́‖ря է. **-рька** նւզ. 1, տգեղ, այլանդակ, 'գէշ', զարշատեսիլ դէմք, 'սուրաթ'. сдѣ́лать ха́рю դիմածռութիւն անել. 2, դիմակ։ [հիւղ։

Ха́‖та է. **-тка, -точка** նւզ. խրճիթ,

Ха́ять (ха́ю -ютъ), пох—, зах—, расх— ն. կշտամբել, պարսաւել, վատաբանել, 'փնովել'։

Хва‖ла́ է. գովեստ, գովասանութիւն, գովաբանութիւն. **-ле́бный** ած. գովասանական, գովաբանական. х—ая пѣ́снь; **-ле́ніе** չ. գովելը, գովեստ, գովասանելը. **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** է. գովող, գովասանող, գովաբանող այր, կին. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. գովել, գովասանել, գովաբանել. его́ о́чень хва́лятъ; онъ самъ себя́ хва́литъ; х. чью-либо доброту́; **-ся** անդր. ինքնիրան գովել, պարծենալ. онъ хва́лится свои́мъ происхожде́ніемъ; не хвали́сь нача́ломъ, хвали́сь концо́мъ (առծ.) գործի վերջն է գովելի. **-льба́** է. մեծաբանութիւն, պարծենկոտութիւն, 'մեծ մեծ բրդելը'։

Хва́‖станіе չ. պարծենալը, պարծենկոտութիւն. **-стать**, похв— չ. 1, սուտ -սուտ պարծենալ. **-ся** չ. պարծենալ. х. свое́ю хра́бростью; **-стли́во** մ. պարծենկոտութեամբ, սնապարծութեամբ. **-стли́вость** է. պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն. **-стли́вый** ած. պարծենկոտ, սնապարծ. **-сто́вскій** մ. պարծենկոտութեամբ, սնապարծութեամբ. **-стовско́й** ած. պարծենկոտի[ն յատուկ], սնապարծ. **-стовство́** չ. պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն. онъ ничего́ не говори́тъ безъ х—а́; **-стуни́шка** ա. նւտ. **-сту́нъ**, а́ ա. **-сту́нья** է. պարծենկոտ, սնապարծ, 'մեծ մեծ բրդող' այր, կին։

Хва‖та́ніе չ. բռնելը, կալնուլը, առնելը. **-та́ть**, -тывать, -ти́ть ն. 1, բռնել, կալնուլ, առնել. х. кого́ за́ руку, за́ волосы, за́ воротъ; х. бѣ́глыхъ; х. стака́нъ вина́ մի բաժակ գինի խմել. կոնծել. *онъ хвати́лъ че́резъ край նա հարբել է. *х. верхи́ հարեւանցի, թեթեւ կերպով զբաղուել. 2, սաստիկ զարկել, խփել. х. кого́; х. кого́ кулако́мъ, па́лкою մէկին բռունցքով, գաւազանով զարկել, 'հասցնել'. х. кого́ по́ носу մէկի քիթ ու պռունգը ջարդել. х. кого́ хлысто́мъ по спинѣ́; 3, չ. զարկել, խփել. это ружьё далеко́ хвата́етъ; 4, դէմք. բաւականանալ, բաւել, 'հերիք անել', 'հերիք լինել'. этихъ де́негъ не хва́титъ на поку́пку ме́бели; на постро́йку до́ма не хвата́етъ де́негъ; васъ не хвата́ло на пра́здникѣ հանդիսին դուք չկայիք, պակաս, բացակայ էիք. этого хлѣ́ба хва́титъ мнѣ на годъ; **-ся** անդր. 1, բռնել, կալնուլ. утопа́ющій за соло́минку хвата́ется (առծ.) х. за шпа́гу սուսերից բռնել. попуга́й хвата́ется клю́вомъ թութակին իբրեւ ունելիք ծառայում է իր կտուցը. 2, ձեռք զարկել, ըռկնել. кто за всё хвата́ется, тотъ ничего́ не сдѣ́лаетъ; чего́ дѣ́лать не умѣ́ешь, за то не хвата́йся; онъ за всё хвата́ется; 3, [յանկարծ] նկատել. онъ хвати́лся, что у него́ вы́тащили кошелёкъ; хвати́лся, анъ въ карма́нѣ пу́сто ձեռքը գրպանը տարաւ, բայց գրպանում բան չկար. х. за умъ խելքի գալ. **-тикъ** նւզ. տ. Хватъ; **-ти́ть** (-чу́ -а́тятъ), **ся** տ. Хвата́ть, ся; **-тка** է. բռնելը, կալնուլը, բռնելու, կալնելու եղանակ. **-то́мъ** մ. յանկարծ, 'մէբաշ'. **-тски** մ. ճարպիկ, ճարտար, համարձակ կերպով. **-тъ** ա. ճարպիկ, ճարտար. 'զալում' մարդ, տղայ։

Хвать ձ. (յապաւում փինկ. хвати́лъ, схвати́лъ և хвати́лся ձեւերի). х. его́ по́ носу շրը՜խկ, թրը՜խկ նորա քթին, նորա քթին զարկեց, հասցրեց. х. его́ за́ воротъ նորա եախից բռնեց, կպաւ. х., анъ въ карма́нѣ пу́сто ձեռքը շտապ գրպանը տարաւ, բայց գրպանը դատարկ էր։

Хвачу́ տ. Хвати́ть.

Хво́й‖ ա. տ. Хвоя; **-никовый** ած. բս. կոնարեր. х—ыя расте́нія, Coniferae, կոնարերներ. **-никъ** ա. 1, կոնարերների, ասեղնատերեւ ծառերի անտառ. 2, կոնարեր բոյս, ծառ. **-ный** ած. բս. կոնարեր, ասեղնատերեւ, փշատերեւ. х. лѣ́съ կոնարերների անտառ. х—ое де́рево կոնարեր[ծառ]. х—ыя расте́нія. Coniferae, կոնարերներ։

Хвора́‖ніе չ. հիւանդանալը, տկարանալը, խօթանալը. հիւանդութիւն, տկարութիւն, խօթութիւն, **-ть**, зах— չ. հիւանդանալ, տկարանալ, խօթանալ. постоя́нно х.

Хворости́‖на է. **-нка** նւզ. երկար ճիւղ, ոստ, մորճ, ճիպոտ (չոր). **-нный** ած. այսպիսի ճիւղի, ոստի, մորճի, ճիպոտի. **-ночка** նւզ. տ. Хворости́на.

Хво́ростъ ա. հ—ք. 1, խռիւ, ցախ, 'չալխ'. 2, ցախաձեւ կարկանդակներ։

Хво́‖рость է. հիւանդոտութիւն. հիւանդութիւն, տկարութիւն, խօթութիւն. **-рый** ած. հիւանդոտ, հիւանդ, տկար, խօթ, վատառողջ. **-рь** ամկ. տ. Хво́рость.

Хво‖ста́тый ած. 1, ագեւոր, պոչաւոր, ագի, պոչ ունեցող. 2, երկարագի. **-сте́цъ**, стца́ ա. կզմխ. զաւակողներ. **-сти́къ** ա. նւզ. 1, պստիկ ագի, պոչ, ագուկ. 2.* աւել մաս. ему́ со́рокъ лѣ́тъ съ х—омъ նա քառասուն տարուց աւելի է. **-сти́ще** ա. յեղ. մեծ, ահագին ագի, պոչ. **-стовёртка** է. կնդ. Sta-

phylinus, խաղողեփեաց (միջատմը). **-стóвый** ած. ագու, պոչի. **стцóвый** ած. դաւակողների. **-сть**, á ա. **1**, ագի, պոչ ձետ. поджáть х. ագին շերը կոխել. *լեզուն իրան քաշել, ձայնը կտրել. лóшадь мáшетъ х—óмъ ձին ագին շարժում է. *вилять, вертѣть х—óмъ խորամանկութիւն բանեցնել. обрубйть х. у собáки; *у негó х. длйненъ նա մեծ ընտանիքի տէր է. х. процéссіи թափօրի յետևի մասը. **2**, տուտ (թռչունի, ձկան ևլն). павлйнъ распустйлъ свой х. սիրամարգն իւր տուտը բացեց, պարզեց. х. комéты գիսաւորի ագին. х. у плáтья շորի տուտերը. лйсій х., Alopecurus pratensis, ագուեսագի. **3**, երկար շարք:

Хвощъ, á ա. բս. Equisetum, ձիաձետ (ձիագի). х. столя́рный, E. hiemale, ողորկիչ ձիաձետ:

Хвóя է. ասեղնաձև տերևներ, ոստեր (կոնարբերների):

Хедйвъ ա. (պրսկ.) խէդիւ, խըտիւ (Եգիպտոսի փոխարքայի պաշտօնական տիտղոսը):

Хéресъ ա. խէրէս (գինի մի):

Хéрить, -ръ տ. Хѣрить, -ръ.

Херувй|мскій ած. քերովբէական, քրովբէական. **-мъ** ա. (եբր.) **-мчикъ** նւզ. քերովբէ, քրովբէ:

Хи, хи, хи ձ. հի', հի', հի' (ծիծաղելու ձև):

Хибá|рка է. **-рочка** նւզ. գւռկ. տ. Хйжина, -нка.

Хйжи|на է. **-нка** նւզ. (պարզ) խրճիթ, հիւղ. **-нный** ած. խրճիթի, հիւղի:

Хй|ленькій, -ловáтый մնղմ. տ. Хйлый; **-лость** է. թուլութիւն, տկարութիւն, նուազութիւն, վատառողջութիւն, թոյլ, քայքայուած առողջութիւն:

Хйлусъ ա. (յն.) բժ. կաթնահիւթ:

Хй|лый ած. թոյլ, տկար, հալից ընկած, նուազ, վատոյժ, խօթ. **-лѣть**, пох— չ. թուլանալ, տկարանալ, հալից ընկնել, նուազել, խօթանալ:

Химé|ра է. (յն.) **1**, դիցբ. եղջերուաքաղ, հրէշ. **2**,* եղջերուաքաղ, անհեթեթ ցնորք. **-рйчески** մ. անհեթեթաբար. **-рйческій** ած. ցնորական, եղջերուաքաղային, անհեթեթ. **-рйчно** տ. Химерйчески; **-рйчность** է. ցնորականութիւն, անհեթեթութիւն. **-рйчный** տ. Химерйческій.

Хи|мйзмъ ա. քիմիզմ, քիմիական տեսութիւն, փիլիսոփայութիւն. **-микъ** ա. քիմիկոս, քիմիագէտ. **-мйчески** մ. քիմիաբար, ըստ քիմիական կանոնների. **-мйческій** ած. քիմիական. х—ая обстрýкція նոր. քիմիական օբստրուկցիա (քիմիական միջոցներով օդը վարակելը, մարդկանց վնաս, վէրք հասցնելը ևլն). **-мія** է. (յն.) քիմիա. х. органйческая, неорганйческая, аналитйческая.

Хй|на է. **1**, բս. Cinchonia officinalis. բժշկական կինկինա (ծառ և, իւր կեղևը). **2**, կինկինա, քինա, ‘քինաքինա‘ (դեղ այս ծառի կեղևից). **-нйнъ** ա. (սերուվ.) քինին. **-нный** ած. կինկինայի. х—ая корá.

Хирá|гра է. (յն.) բժ. ձեռնացաւ, -ւութիւն, ձեռնատութիւն. **-грикъ** ա. ձեռնացաւով բռնուած, տառապող. **-грйческій** ած. ձեռնացաւի, -ւութեան, ձեռնատութեան:

Хироло|гйческій ած. ձեռներով, մատներով խօսելու. **-гія** է. (յն.) ձեռներով, մատներով խօսելը (ինչպէս անում են խուլ ու համրերը), մատնախօսութիւն:

Хиромáн|тикъ ա. (յն.) ձեռնահմայ. **-тйческій** ած. ձեռնահմայութեան, -յական. **-тія** է. (յն.) ձեռնահմայութիւն (հմայութիւն ըստ ձեռքերի գծերի խազերի):

Хирото|нисáніе չ. ձեռնադրելը, -րում. х. въ епйскопы; **-нисáть** (-сýю -ютъ) ն. (յն.) ձեռնադրել. х. въ епйскопы եպիսկոպոս ձեռնադրել. **-нія** է. (յն.) ձեռնադրութիւն:

Хиру|ргйческій ած. վիրաբուժական. **-ргія** է. (նոր լտ.) վիրաբուժութիւն. **-ргъ** ա. վիրաբոյժ:

Хирѣть չ. ցաւագարիլ, թուլանալ, հալից ընկնել, քամուել:

Хитó|нный ած. շապկի, ներքնազգեստի. **-нъ** ա. (յն.) **1**, պտմ. շապիկ, ներքնազգեստ. **2**, կնդ. Chiton sulcatus, տկօսաւոր նաւախխունջ:

Хйт|ренькій նւզ. տ. Хйтрый; **-рéнько** տ. Хйтро և Хитрó; **-рéцки** մ. խորամանկութեամբ, խարդախութեամբ. **-рéцкій** ած. խորամանկ, խարդախ[ին յատուկ]. **-рéцъ**, á ա. խորամանկ, խարդախ մարդ. ѐто тóнкій х.; **-рйть** (-рю́ -ря́тъ), сх— չ. խորամանկութիւն, խարդախութիւն անել կմ բանեցնել, խորամանկութեամբ, խարդախութեամբ վարուել. **-(йт)ро** մ. խորամանկութեամբ, խարդախութեամբ. **-рó** մ. ճարտարութեամբ, ճարպկութեամբ. **-роватый** նւզ. տ. Хйтрый; **-росплетéніе** չ. խորամանկ հնարք. հնարագիտութիւն. **-ростный** տ. Хйтрый; **-рость** է. **1**, խորամանկութիւն, խարդախութիւն. подня́ться на х—и խորամանկութեան դիմել. **2**, հնարք, հնարագիտութիւն. истощйть всѣ х—и; онъ пускáется на х-и նա հնարքների է դիմում. **-роýмный** ած. խորամանկ, խորագէտ, ճարտարամիտ. **-рый** ած. **1**, խորամանկ, խարդախ. **2**, ճարպիկ, ճարտար, հնարագէտ, հնարիմաց. голь на вы́думки хитрá (առծ.) կարիքը մարդուն հնարագէտ է դարձնում. **3**, խրթին, նրբաքնին. не хитрá штýка, ѐто не х—ая вещь այդ մի դըժուար բան չէ:

Хихйкать չ. ռմկ. ծիծաղել:

Хищ|éніе չ. յափշտակելը, կողոպտելը, պլոկելը. **-никъ** ա. **1**. յափշտակիչ, կողոպտիչ, աւազակ. աւարառու. **2**, хйщники չ. կմ короткокры́льники կնդ. Staphylinida կմ Brachyelytra, կարճաթևեր. **-ница** է. յափշտակիչ, կողոպտիչ կին, աղջիկ, աւազակուհի. **-ничать** չ. յափշտակել, կողոպտել, թալանել, աւազակութիւն, թալանչութիւն անել. **-нически** մ. աւազակաբար, կողոպտելով, թալանելով. **-ническій** ած. աւազակային, կողոպտող, թալանող, յափշտակող. **-ничество** չ. աւազակութիւն. գողութիւն, յափշտակութիւն, կողոպտում, թալանում. **-ность** է. յափշտակողութիւն, յափշտակելու, կողոպտելու տենչ. **-ный** ած. **1**, աւազակ, գող, յափշտակող, թալանող, կողոպտող. х—ыя племенá; **2**, գիշատող, -տիչ, ոչնչակեր, յափշտակող, -կիչ. х—ые звѣри; х—ыя птйцы.

Хладнокрó|віе չ. սառնարիւնութիւն, պաղարիւնութիւն. сохранйть х.; **-вно** մ. սառնարիւնութեամբ, պաղարիւնութեամբ. **-вный** ած. սառնարիւն, պաղարիւն:

Хлá|дность, -дный, -дъ տ. Холóд-

ность, Холóдный և Хóлодъ.

Хлами́‖да է. (յն.) պտմ. քղամիդ, լայն, ընդարձակ պատմուճան, վերարկու. **-дный** ած. քղամիդի:

Хламъ ա. հւք. **1**, անպէտք բաներ, իրեր, տարկաներ. нáдо убрáть э̍тотъ х. на чердáкъ; **2**, հին կահ կարասիք, հնոտիք. лáвка стáраго х—а.

Хлапъ ռմկ. տ. Валéтъ.

Хле‖бáльный ած. ՛խփ(պ)շտելու՛, ապուր եւն ուտելու. **-бáніе** չ. ՛խփ(պ)շտելը՛, -տում՛. **-бáть, -бну́ть** ն. ՛խփ(պ)շտել՛, դըգալով ուտել (ապուր եւն). х. молокó; *онъ ушёлъ, не сóлоно хлебáвши նա քիթը կախած, նեղացած, անբաւական հեռացաւ. онъ ужé -бну́лъ նա արդէն ՛գցել է՛, նորա ՛կատառը տաքացած է՛. **-бóкъ**, бкá ա. [մի] գդալ, ումպ, կում (ապուր եւն):

Хле‖сну́ть, ся տ. Хлестáть, ся; **-стá-ніе** չ. մտրակելը, մտրակով զարկելը, ծեծելը, շփելը. х. дождя́ въ óкна անձրևի ծեծող պատուհաններին. **-стáть** (-щу́ -щутъ; -щи́), -сну́ть, -стну́ть **1**, ն. մտրակել, մտրակով զարկել, ծեծել, շփել. х. когó плéтью; дождь, вѣ́теръ хлéщетъ мнѣ́ въ лицó քամին, անձրևը զարկում է երեսիս, ծեծում է երեսս. **2**, չ. ցայտել, ՛շռալ՛. крóвь хлéщетъ изъ рáны; **-ся** անդր. իրքն իրան մտրակել, մտրակով ծեծել, խարազանել. **-(ё)стκій** ած. **1**, թեթև, յարմար (մտրակելու, զարկելու). **2**,* խիստ, ՛թունդ՛, կծու, մտրակիչ. կշտամբիչ.-բական. х—ая, бóйкая рѣчь; **-стну́ть, ся** տ. Хлестáть, ся; **-щу́** տ. Хлестáть.

Хли́‖паніе չ. հեծկլտալը, հեծկլտոց. **-пать** չ. հեծկլտալ:

Хли́п‖кій ած. տկար, թոյլ. հիւանդոտ. **-кость** է. տկարութիւն, թուլութիւն, հիւանդոտութիւն:

Хлобы‖стáть (-щу́ -щутъ; -щи́), **-сну́ть, -стну́ть** չ. գւռկ. **1**. զարկել, խըփել. стáвень хлобы́щетъ; **2**, թափառել, թրև գալ:

Хлó‖пальщикъ ա. **-пальщица** է. ծափ[ա]հար. наёмные х—ки въ теáтрѣ; **-паніе** չ. ուժգին, բարձր, աղմկալից կերպով զարկելը. բարձր ծափ տալը. **-пать**, -пнуть **1**, չ. ուժգին, բարձր, աղմկալից կերպով զարկել, խփել. х. бичóмъ մտրակը շփել. х. въ ладóши ծափ տալ. стáвень хлóпаетъ պատուհանի փեղկը թխկթխկացնում է (պատին զարկուելով). х. двéрью դուռը շրխկացնել, ուժգին խփել. «княжнá вскочи́ла и... изо всей си́лы хлóпнула двéрью, затворя́я её»; х. ушáми ականջները խլշտացնել. х. глазáми աչքերը ճպել, ճպճպացնել. **2**, ն. զարկել, խփել. х. когó; **3**, ռմկ. խմել, ՛գցել՛. «В. же хлóпалъ рю́мку за рю́мкой».

Хлóпецъ, пца ա. **1**, աշակերտ, փոքրաւոր, ՛տղայ՛. **2**, տ. Слу́жка 2. [փաթիլ:

Хлопковáтый ած. փաթլաձև, փաթիլ-

Хлопко‖вóдство չ. բամբակագործութիւն. **-вóдъ** ա. բամբակագործ. **-очисти́-тельный** ած. բամբակ մաքրելու. х—ая фáбрика.

Хлóпнуть տ. Хлóпать; **-ся** անդր. վայր ընկնել, վայր գլորուել, գետին փռուել:

Хлóпокъ, пка ա. **1**, փաթիլ. снѣ́гъ лети́тъ хлóпками փաթիլ-փաթիլ ձիւն է գալիս. **2**, սանտրելիս ընկածը, մնացորդ (օր. կանեփի). **3**, բամբակ. х. какъ сырóй материáлъ.

Хлопо‖тáніе չ. հոգալը, հոգս քաշելը, աշխատելը. **-тáть** (-чу́ -óчутъ; -чи́), похл— չ. ó комъ, о чёмъ մէկի, մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել, աշխատել. я объ э̍томъ не хлопочу́; х. о мѣ́стѣ; х. о дѣ́лѣ; похлопочи́те о моёмъ дѣ́лѣ у губернáтора; похлопочи́те обо мнѣ́; похлопочи́те, чтóбы намъ дáли поу́жинать; **-тли́во** մ. հոգացողութեամբ, նեղանալով, անհանգստութեամբ. **-тли́вость** է. հոգացողութիւն, ծանրութիւն. նեղութիւն, անհանգստութիւն. **-тли́вый** ած. **1**, շարունակ հոգացող, աշխատող, անհանգիստ, **2**, ծանր, դժուար:

Хлóпот‖но, -ность, -ный տ. Хлопотли́во, -вость, -вый. [հանգստութիւն:

Хлопо‖тня́ է. հոգս, նեղութիւն, ան-

Хлопоту́‖нъ, á ա. **-нья** է. շարունակ հոգացող, ջանացող, հոգսերից, գործերից նեղացող, անհանգստացող այր, կին:

Хлóпоты է. յ. (սեռկ. хлопóтъ) հոգս, հոգսեր, ՛դարդ՛, ՛դարդեր՛, անհանգստութիւն, նեղութիւն, չարչարանք, գլխացաւանք, ցաւ ու կրակ, ՛դաւի դառարա՛. домáшнія х.; надѣ́лать кому́ хлопóтъ, вводи́ть когó въ х. մէկին նեղութիւն, անհանգստութիւն, գլխացաւանք պատճառել. съ нимъ мнóго хлопóтъ նա մեծ հոգս է պահանջում, նորա ՛դաւի դառարան՛ մեծ է. быть въ больши́хъ хлопотáхъ մեծ նեղութեան, մեծ հոգսերի մէջ լինել. у меня́ хлопóтъ пóлонъ ротъ ես հաց ուտելու ժամանակ չունեմ:

Хлопу́шка է. **1**, տրաքող, պայթող, ճայթող բան. մանկական հրացան. **2**, բս. Lychnis flos cuculi, կկուի շողավարդ (ազատնու ծիլտ). **3**, хлопу́шки յ. բս. Silene inflata, ծըւծըւուկ:

Хлоп‖чáтникъ ա. բս. Dossypium, բամբակենի. **-чатобумáжный** ած. բամբակի. բամբակէ. х—ая фáбрика; х—ая промы́шленность; **-чáтый** ած. բամբակի. х—ая бумáга բամբակ:

Хлопъ ձ. (փոխնկ хлóпнулъ) թրը՛խկ, շրը՛խկ, գրը՛մփ. х. его по спинѣ́ մէջքին բռնցքով զարկել, ՛հասցնել՛:

Хлóпье չ. հ-ք. փաթիլներ (բրդի, ձիւնի). хлóпья снѣ́гу ձիւնի փաթիլներ:

Хло‖ралгидрáтъ ա. քիմ. քլորական ջրատ, քլորաջրատ. **-рáлъ** ա. քիմ. քլորալ. **-ристоводорóдный** ած. քլորաջրածնային. **-ристый** ած. քիմ. քլորային, քլորախառն, քլորոտ. х—ая медь քլորապղինձ. х—ое серебрó քլորարծաթ. х. кáлій քլորակալիոն. х. цинкъ քլորացինկ. **-ри́тъ** ա. հնք. chlorite, քլորիտ. **-рновáтый** ած. քիմ. քլորային. х—ая кислотá քլորաթթու. **-рный** ած. քլորի. քլորա—, քլորային. х—ая и́звесть քլորակիր. **-рофáнъ** ա. հնք. chlorophane, քլորոֆան. **-рофи́ллъ** ա. քիմ. և բս. chlorophylle, բնականաչ, տերևականաչ:

Хлорофор‖ми́рованіе չ. քլորոֆորմելը. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) քլորոֆորմել (քլորոֆորմով անզգայ դարձնել).

-мъ ա. (նոր լտ.) քլորոֆորմ (հեղանիւթ, որ մարդուս կամ կենդանուն քնացնում և անզգայացնում է)։

Хлоръ ա. քիմ. chlore, քլոր։

Хлудъ ա. 1, ձող, փայտ. 2, ջուր կրելու փայտ (որն անց են կացնում ջրամանի ականջներից)։

Хлу‖пъ ա. **-пь** ի. սրբանի ոսկր, սրբանոսկր կմ յետոյք, 'տտուղ' (թռչունի)։

Хлы́нуть չ. 1, առատութեամբ հոսել, թափուել, 'շռռալ'. кровь хлы́нула изъ ра́ны արիւնը վէրքից շռռաց. дождь хлы́нулъ изъ ту́чи; 2,* բազմութեամբ թափուել, հաւաքուել. наро́дъ хлы́нулъ на пло́щадь.

Хлы‖сну́ть, ся տ. Хлесну́ть, ся; **-ста́ть, ся** տ. Хлеста́ть, ся; **-стикъ** նւզ. տ. Хлыстъ; **-сто́вщина** ի. խարազանականութիւն (ռուսկան աղանդ, որի հետեւորդները ժխտում են քահանայութիւնը, տիրող եկեղեցին, նրա խորհուրդները և իրենց խարազանում են). **-стъ**, а́ ա. 1, մտրակ, 'դամշի'. փափուկ մորճ, ճիպոտ, գաւազան, վարդ. *вы́тянуть кого́ х—о́мъ по ро́жѣ մտրակով մէկի քիթ ու պռունգը ջարդել. 2, տ. Хлыщъ; 3, խարազանական (տ. Хлысто́вщина); **-щева́тость** ի. փչութիւն, պճնկերեւութիւն. **-щева́тый** ած. փուչ, պճնկերես. **-щъ**, а́ ա. փուչ, դատարկ, պճնկերես, թեթեւսոլիկ ոմն։

Хлѣ‖бенное, аго չ. խմորեղէն, հացեղէն. **-бецъ**, бца ա. նւզ. մի փոքր հաց, հացիկ. **-бникъ** ա. **-бница** ի. 1, հացագործ, -գուհի. 2, կնդ. Chlorops taeniopsus, հացաբոյսի ճանճ կմ կանաչակն. **-бный** ած. 1, հացի, հացա—. х. за́пахъ; 2, հացի, հացահատիկի, հացահատիկների. х. магази́нъ; х—ая торго́вля; х. ры́нокъ; х—ое вино́ հացի օղի, 'արաղ'. х. посѣ́въ; х. жучёкъ, բս. Anisoplia austriaca, հացահատիկի բզէզ. х—ая му́ха տ. Хлѣ́бница; х—ыя расте́нія հացաբոյսեր. 3, հացաշատ, հացաւէտ, հացառատ, բերրի. х—ая страна́; 4, արդիւնաւէտ, շահաւէտ. у него́ х—ое мѣ́сто; х—ое де́рево, բս. Artocarpus incisa, հացապտղի. **-бня** ի. ռմկ. հացագործարան. **-бода́ръ** ա. սեղանապետ, մատակարար (վանքի)։

Хлѣбопа́‖шенный ած. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական. **-шество** չ. երկրագործութիւն, հողագործութիւն. **-шествовать** (-вую -ютъ) չ. երկրագործութիւն, հողագործութիւն անել. **-шецъ**, шца ա. երկրագործ, հողագործ. **-шный** ած. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական։

Хлѣбо‖пека́рня ի. հացագործութեան տուն, փուռ. **-пёкъ** ա. հացթուխ, փռնչի. **-пече́ніе** չ. հաց թխելը, հացթխութիւն. **-пло́дникъ, -пло́дъ** ա. բս. Artocarpus incisa, հացապտղի. **-ро́дный** ած. հացաւէտ, հացաշատ, հացառատ, բերրի։

Хлѣбосо́‖лъ ա. **лка** ի. հիւրասէր. աղուհացով այր, կին. **-льный** ած. հիւրասէր, աղուհացով. **-льство** չ. հիւրասիրութիւն, աղուհացի բարեկամութիւն։

Хлѣботорго́‖вецъ, вца ա. հաց[հատիկ]վաճառ. **-вля** ի. հաց[հատիկ]վաճառութիւն, հացի, հացահատիկների առուտուր։

Хлѣбъ ա. 1, (յ. хлѣ́бы, овъ) հաց (թխած). пшени́чный, бѣ́лый х.; солда́тскій, чёрный х.; ржано́й, чёрствый х.; х. насу́щный օրական հաց, պարէն. лиши́ть кого́ куска́ хлѣ́ба, отня́ть у кого́ х.; х—ы предложе́нія աճշ. յառաջաւորութեան հացեր. быть у кого́ на х—ахъ մէկի մօտ ճաշել, մէկի հացովն ապրել. 2, (յ. хлѣба́, о́въ) հացահատիկ, արտ, ցանքս. зелёный х. կանաչ արտ. ози́мый х. աշնանացան. яро́вой х. գարնանացան. молоти́ть х. կալ կասել. неурожа́й хлѣбо́въ; свино́й х. բս. Cyclamen, արջասակ (թաղթ, լօշ)։

Хлѣбъ-соль ի. աղուհաց. *հիւրասիրութիւն. поднести́ кому́ х., встрѣ́тить кого́ съ хлѣ́бомъ-со́лью; благодарю́ за ва́шу х.; х. ѣшь, а пра́вду рѣжь (առծ.). хлѣ́бъ-да -соль! աղուհացդ, լիշտահդ բայց։

Хлѣ‖вный ած. փարախի, գոմի. **-въ** ա. (յ. хлѣва́, о́въ), **-во́къ**, вка նւզ. փարախ, գոմ. свино́й х. խոզերի փարախ, խոզաբուն. э́то не жили́ще, а хлѣвъ.

Хлюстъ, а́. ա. թղթխ. երրեակ (երեք միատեսակ թուղթ, օր. երեք մէկանոց, երեք թագաւոր էլն)։

Хля́‖баніе չ. շարժուելը, 'ժաժ գալը' 'լխկլխկալը'. **-бать** չ. շարժուել, 'ժաժ գալ' 'լխկլխկալ'. подко́ва у ло́шади хля́баетъ.

Хлябь ի. անդունդ, խորք. «урага́нъ уда́ритъ свéрху и погрузи́тъ су́дно въ х.»; хля́би небе́сныя երկնքի սահանքները։

Хме‖лево́дство չ. գայլուկագործութիւն. **-лево́дъ** ա. գայլուկագործ, գայլուկ մշակող. **-лево́й** ած. գայլուկի. х—а́я ши́шка գայլուկի կոն. х—ая пыль ընագայլուկ, գայլուկի ալիւր. **-левщи́къ**, а́ ա. գայլուկավաճառ. **-лёкъ**, лька́ նւզ. տ. Хмель; онъ подъ хмелько́мъ նա խմած է, 'քէֆոված' է. **-ли́на** ի. **-ли́нка, -ли́ночка** նւզ. 1, գայլուկի կոն. 2, գայլուկի ցողուն. **-ли́ть** (-лю́ ля́тъ) ն. շշմեցնել, հարբեցնել. **-ль** ա. 1, բս. Humulus lupulus, գայլուկ. 2, գայլուկի կոն. 3, շշմածութիւն, հարբածութիւն, գինովութիւն. проспа́ть х. քնելով գինովութիւնից ազատուել. во хмелю́ հարբած, գինովութեան մէջ. **-льнёхонекъ**, нька, о, **-льнёхонькій** ած. միանգամայն հարբած, 'խմած'. **-льникъ** ա. գայլուկներով ծածկուած տեղ (անտառներում). **-льно́й** ած. 1, ոգելից, հարբեցնող. х—ые напи́тки կմ хмельно́е, о́го չ. ոգելից ըմպելիքներ. онъ въ ротъ х—о́го не берётъ նա գինի, օղի չէ խմում, ոգելից ըմպելիքներ չէ գործածում. 2, հարբած, 'խմած'. **-лѣ́ть**, охм— չ. շշմել. հարբել, 'խմել'։

Хму́‖реніе չ. կնճռելը, կիտելը. **-рить** (-рую -рятъ), нах—, **-ривать** ն. (ճակատը, դէմքը) կնճռել, (յօնքերը) կիտել. **-ся** անդր. 1, [իր] երեսը, դէմքը կնճռել, յօնքերը կիտել, խոժոռուել. 2, (թռչունների մասին) քամնել, փշաքաղուել, փետուրները ցցել. 3, (երկնքի մասին) ամպակալել, ամպամածել, (եղանակի մասին) պղտորուել, վատանալ. **-рый** [ած. մռայլ։

Хмъ! ձյ. հը՛մ։

Хмѣ‖лево́дство, -лево́й, -ль, -лѣть տ. Хмелево́дство, -лево́й, -ль, -лѣ́ть.

Хны́|каніе չ. հեկեկալը, հեծկլտալը. **-кать, -кнуть** չ. հեկեկալ, հեծկլտալ։

Хобо|тно́й, -(хо́бо)товый ած. պատիճաւոր, կնճիթաւոր. хоботныя, ыхъ կնդ. Proboscidea, պատիճաւոր կամ կնճիթաւոր կենդանիներ. **-то́къ**, тка́ ար. պատիկ պատիճ, կնճիթ (օր. միջատների). **-тоно́сный** ած. կնդ. կընճիթաւոր, պատիճաւոր. **-(хо́бо)тъ** ար. **1**, պատիճ, կինճ, կնճիթ (փղի, միջատի). **2**, պոչ, ագի (մողէզի)։

Хобо́тье չ. հ—+. յարդ, 'գարման'. փո-[ճուկներ. ծանծ։

Хова́ть, сх—, зах— ն. գւռկ. **1**, պահել, ծածկել. **2**, թաղել (մեռելին)։

Хода́ է. քայլ, քայլուածք, 'երիշ' (ձիու)։

Хода́тай‖ ար. միջնորդ. խնդրարկու. х. по дѣла́мъ գործակալ. **-ница** է. միջնորդ, խնդրարկու կին, աղջիկ, միջնորդուհի. **-ство** չ. միջնորդութիւն, խնդիր, բարեխօսութիւն. войти́ съ х. -омъ միջնորդել. **-ствованіе** չ. միջնորդելը, -դում, խնդրելը, բարեխօսելը **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. միջնորդել, խընդրել, բարեխօսել. х о разрѣше́ніи обозрѣ́ть дѣ́ло; х. о комъ-нибудь.

Хода́ческій ած. ходо́къ-ի։

Хо‖де́бщикъ ար. ցրող, ցրիչ (հմմ Разно́счикъ); **-день**, дня ար. ռմկ. շարժուող, մշտական շարժման մէջ գտնուող իր, առարկայ. холнёмъ ходи́ть շարունակ շարժուել, շրջել, մշտական շարժման մէջ գտնուել. **-ди́ть** (-жу́ о́дятъ; -ди́), ха́живать չ. **1**, [երբեմն, յաճախ, զանազան ժամանակ դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ (հմմ. Брести́ ծանօթ)] գնալ, երթալ շրջել, քայլել, ման գալ, ընթանալ. ребёнокъ начина́етъ х. մանուկը սկսում է ման գալ, 'տոտ է բռնում'. х. на четверёнькахъ 'չոչ անել'. х. на костыля́хъ անթացուպերով շըրջել. *х. во тьмѣ́ խաւարի, տգիտութեան մէջ խարխափել. *по го́роду хо́дитъ слухъ քաղաքում լուր է պտտում, լուր է շրջում. х. по чьи́мъ -либо стопа́мъ մէկի հետքով, ուղղութեամբ գնալ, ընթանալ. я ча́сто хожу́ въ це́рковь; онъ рѣ́дко хо́дитъ въ теа́тръ; э́то су́дно хо́дитъ на паруса́хъ и на вё слахъ այդ նաւը թէ առագաստավարում և թէ թիավարում է. се́льди хо́дятъ стада́ми; я бо́лѣе къ нему́ не хожу́; х. на ле́кціи դասախօսութիւններ յաճախել. х. взадъ и впере́дъ по ко́мнатѣ սենեկում զբօսնել, 'բօլթա տալ'. ключь хо́дитъ въ замкѣ́ не свобо́дно—ազատ չէ շարժուում. х. по́міру աղքատութիւն, 'ուզողութիւն' անել. *онъ у меня́ бу́детъ х. по ни́точкѣ (կամ по стру́нкѣ) ես նորան հնազանդութիւն կը սովորեցնեմ, լաւ 'հուպ կըտամ'. **2**, երթևեկել, գնալ գալ. ме́жду Тифли́сомъ и Коджо́рами хо́дятъ дилижа́нсы; по э́той рѣкѣ́ мо́гутъ х. больші́я суда́; **3**, բանել. часы́ не хо́дятъ ժամացոյցը չէ բանում. **4**, թղթխ. գալ, խաղալ. х. съ бубёнъ; кому́ х. ո՞ւմ հերթն է, ո՞վ պիտի խաղայ. **5**, за кѣ́мъ մէկին խնամել, մէկին խնամք տանել. х. за больны́мъ; она́ умѣ́етъ х. за дѣтьми́, за больны́ми; **6**, հետևել, վարել, հոգալ. х. по дѣла́мъ: х. по суда́мъ դատարաններում գործեր վարել. **7**, շրջել, արժէք ունենալ, գործածութեան մէջ գտնուել. э́ти де́ньги здѣ́сь хо́дятъ, не хо́дятъ; **8**, կրել. х. въ сюрту́кѣ, въ кафта́нѣ, во фра́кѣ; х. въ цили́ндрѣ, въ очка́хъ; онъ опря́тно хо́дитъ նա մաքուր է հագնուում. **-дкій** ած. դիւրաշարժ, արընթաց. х—ое су́дно; х. экипа́жъ; **-дко** մ. արագ, հեշտութեամբ. **-дкость** է. դիւրընթացութիւն, արընթացութիւն. **-дово́й** ած. գնացքի, ընթացքի. գնալու, անցնելու. **-до́къ**, а́ ար. **1**, թեթև ոտի տէր, լաւ, քաջ ճանապարհորդ. онъ хоро́шій х.; э́то судно хоро́шій х. այդ նաւը լաւ է բանում. **2**, որոշ նըպատակով ուղարկուած, ճանապարհուած մարդ, հետիոտն պատգամաւոր, սուրհանդակ. **3**, ռմկ. խորամանկ, գծուծ ոմն. **-ду́лька** նւզ. տ. Ходу́ля; **-ду́льный** ած. **1**, ոտնացուպերի. **2**,* փքուն, ամբարտաւան, սեթևեթեալ, անբնական. въ сочине́ніяхъ М. Го́рькаго попада́ются х—ые ти́пы и неумѣ́стная идеализа́ція»; **-ду́лья** է. **-ду́лька** նւզ. (սովորբ. յ. ходу́ли և ходу́льки) ոտնացուպեր. ходи́ть на х—ляхъ ոտնացուպերով ման գալ, շրջել. *поднима́ться на х—ли մեծարանել, 'մեծ մեծ բրդել'. **2**, մանկական սայլակ (որի օգնութեամբ մանուկը ման գալ է սովորում). **-ду́нъ**, á ար. **1**, ջաղացի վերևի քարը. **2**, փքսի կոթը. **3**, տ. Хо́день; «ру́ки у него́ дрожа́ли, голо́ва х—о́мъ ходи́ла» —գլուխը սարսափելի կերպով պտոյտ էր գալիս. **4**, ходуны́ յ. երկար անկարուրդներով (ճտերով) կօշիկներ (օր. որսկանի). **-дъ** ար. **1**, գնալը, քայլելը, ընթանալը. ему́ не даю́тъ хо́ду նրան թոյլ չեն տալիս քայլ անելու, միշտ նրա ճանապարհին քար են գցում. кре́стный х. թափօր. дѣ́ло пошло́ въ х. գործն սկսուեց. имѣ́ть х., быть въ ходу́ գործածական լինել, ծախուել, 'քշուել'. э́та кни́га имѣ́етъ х.; э́тотъ това́ръ въ ходу́ այդ ապրանքի վերայ մեծ խնդրանք կայ. каре́та легка́ на ходу́ ծածկակառքը արագաշարժ, արընթաց է, լաւ է բանում. су́дно лёгкое, тяжёлое на ходу́ թեթևաշարժ, ծանրաշարժ նաւ. уменьши́ть х. корабля́ նաւի ընթացքը մեղմացնել. пусти́ть въ х. всѣ сре́дства, что́бы... բոլոր միջոցները գործադրել, որպէսզի... пусти́ть въ ходъ нову́ю иде́ю նոր գաղափարը տարածել. **2**, բանելը. ընթացք, արագութիւն. х. часо́въ; х. маши́ны; уба́вить хо́дъ у часо́въ ժամացոյցը յետ գցել. пусти́ть ме́льницу въ х. ջաղացը բան գցել. **3**, ընթացք. х. коме́діи, дра́мы; наблюда́ть за х—омъ дѣ́ла գործի ընթացքի վերայ հսկել, գործի ընթացքին հետևել. дать х. дѣ́лу գործին ընթացք տալ. судя́ по хо́ду дѣлъ գործերի ընթացքին նայելով. **4**. գալը խաղալը. чей х. ո՞վ պիտի խաղայ, ո՞ւմ հերթն է. вашъ пе́рвый х. դուք առաջ պիտի խաղաք, գաք. **5**, [ծածուկ, ստորերկրեայ] մուտք, անցք. х. въ домъ, въ пеще́ру; та́йные хо́ды; онъ зна́етъ. ему́ извѣ́стны всѣ хо́ды նորան ամէն ծակուծուկեր յայտնի են. **6**, զոյգ անիւներ, 'ակներ' իրանց առանցքով, 'սռնով' հանդերձ. пере́дній, за́дній х. у телѣ́ги; каре́та въ ходу́ узка́ ծածկակառքը նեղ է. **-дьба́** է. **1**, գնալը, շրջելը. գնալ գալը, երթևեկութիւն. онъ съ утра́ въ х—ѣ́ նա առաւօտից ոտի վերայ է. **2**, հսկողութիւն. խնամում, հոգատարութիւն. **-дя́-**

чій ած. 1, գնայուն, շարժուող, ընթացիկ. 2, գործածութեան, շրջանառութեան մէջ գտնուող (դրամի մասին). **-жáлый**, аго ա. ռմկ. ատենական պաշտօնեայ, գործակալ, պաշտօնական. **-ждéніе** չ. 1, գնալը. քայլելը, շրջելը, ման գալը. х. туда и назадъ գնալն և վերադառնալը. 2, հոգալը, խնամելը, հոգս, խնամք քաշելը կամ տանելը, հոգատարութիւն. х. за больными, за дѣтьми հիւանդներին, երեխաներին խնամելը. х. за дѣлáми գործերը հոգալը. х. по дѣлáмъ գործերը վարելը, գործերի վարում:

Хозя́‖ева յ. տ. Хозя́инъ; **-йка** ի. 1, տիրուհի, սեպհականատիրուհի. х. меблирóванныхъ кóмнатъ; 2, տանտիկին. ‘աղջիկ պարոն’:

Хозя́йнича‖ні(ь)е չ. տունը, տնտեսութիւնը վարելը, կառավարելը. **-ть** չ. տունը, տնտեսութիւնը վարել, կառավարել:

Хозя́‖инъ ա. (յ. хозя́ева, -евъ -вамъ...) 1, տէր, սեպհականատէր. х. дóма; прикáзчикъ обокрáлъ своегó х—а; 2, տանտէր, ‘աղայ’. х. угости́лъ свои́хъ гостéй; сабáка узнáла гóлосъ х—а; оди́нъ двумъ хозя́свамъ не слугá (առծ.) ոչ ոք չէ կարող երկու տէրերի ծառայել. **-йскій** ած. տիրոջ, սեպհականատիրոջ, տանտիրոջ, տիրական. это дѣло х—ое այդ տանտիրոջ գործն է:

Хозя́йствен‖но մ. տնտեսաբար. **-ность** ի. տնտեսականութիւն. **-ный** ած. տնտեսութեան, տնտեսական. х—ая часть տնտեսական մաս. производи́ть рабóты х—ымъ спосóбомъ տնտեսաբար, տնտեսական ձևով, եղանակով աշխատանքներ անել, կատարել:

Хозя́‖йство չ. տնտեսութիւն. домáшнее х. տնտնաբարութիւն, տան կառավարութիւն. всё х. на ея рукáхъ բոլոր տնտեսութիւնը նորա վզին է ընկած. сéльское х. գիւղատնտեսութիւն. наýка о государственномъ х—ѣ քաղաքատնտեսական գիտութիւն, քաղաքատնտեսութիւն. **-йствованіе**, **-йствовать** (-вую -ютъ) տ. Хозя́йничаніе, -чать: **-юшка** ի. փաղ. սիրելի, գուրգուրելի տան տիկին, տանտիկին ջան: [արօ:

Хокóтва ի. կնդ. Otis tetrax, թզուկ

Хóленіе չ. գգուելը, գրգելը, խնամքով պահելը, մեծացնելը:

Холé‖ра ա. (նոր լտ) բժ. ք(խ)ոլերա. **-рикъ** ա. մաղձոտ, ծանրաբարոյ, հաստատամիտ մարդ. դառնասիրտ, բարկացկոտ մարդ. **-ри́на** ի. (նոր լտ.) բժ. ք(խ)ոլերինա (ործկում և լուծողութիւն). **-ри́ческій** ած. մաղձոտ, դառնասիրտ, բարկացկոտ, դիւրաբորբոք. **-рный** ած. 1, ք(խ)ոլերայի, -յին. х. годъ. 2, ք(խ)ոլերական, ք(խ)ոլերայով բռնուած. холéрный, аго ա., холéрная, ой ի. ք(խ)ոլերական, ք(խ)ոլերայով բռնուած այր. կին: [դաճարպ, բնալեղի:

Холестери́нъ ա. քիմ. քոլեստերին, լե.

Холзáнъ ա. կնդ. Aquila fulva, ոսկեգոյն արծիւ:

Хóлить (-лю -лятъ), вы́хол— ն. գրգել, գգուել, խնամել, մաքուր, խնամքով պահել, մեծացնել. **-ся** անդր. ինքն իրան, իւր մարմինը գգուել, գրգել, խնամել:

Хóлка ի. [օր ձիու] բաշի յետևի մաս. 2, տ. Чёлка.

Хóл‖микъ ա. բլրակ, պստիկ բլուր. **-ми́стость** ի. բլրաշատութիւն. **-ми́стый** ած. բլրաշատ, բլրալից, բազմաբլուր. **-мичекъ**, чка նւզ. տ. Хóлмикъ; **-мообрáзный** ած. բլրաձև, բլրակերպ, -բլրաձև. **-мъ**, á ա. բլուր:

Холо‖дáть չ. մրսել, ցրտից տառապել. **-дéцъ**, дцá ա. սառն կերակուր, խոլոդիկ. **-ди́льникъ** ա. 1, սառնարան (մէջը սառոյց դրած անօթ, որով խմիչքները սառեցնում և կերակուրները թարմ պահում են). 2, պաղեցնող մեքենայ, գործիք. **-ди́льный** ած. պաղեցնող սառեցնող, պաղեցնող. **-ди́ть** (-жý -дя́тъ) ն. սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել, զովացնել. **-ся** անդր. սառել, պաղել, զովանալ, հովանալ. **-днéнькій** ած. բաւականաչափ սառ, պաղ. հով, զով. **днéнько** մ. բաւականաչափ սառնութեամբ, պաղութեամբ. **-днёхонькій** ած. խիստ, սաստիկ սառ, ցուրտ, պաղ. **-днёхонько** մ. խիստ, սաստիկ սառնութեամբ, պաղութեամբ. -(хóло)**дно** 1, մ. ցրտութեամբ, պաղութեամբ. *սառնութեամբ, սառ կերպով. онъ при́нялъ меня́ óчень х.; 2, դէմք. ցուրտ է, պաղ է. мнѣ х. ես մրսում եմ. на дворѣ х. դուրսը ցուրտ է, եղանակը ցուրտ է. опя́ть стáло, сдѣлалось х.

Холодно‖вáто մ. մի փոքր ցրտութեամբ, պաղութեամբ, սառնութեամբ. **-вáтость** ի. թեթև ցրտութիւն, պաղութիւն. **-вáтый** ած. մի փոքր ցուրտ, պաղ. սառ:

Холó‖дное, аго չ. սառ, սառեցրած կերակուր, խոլոդիկ. **-днокрóвный** ած. ընդաղ. սառնարիւն, սառն արիւն ունեցող. **-дность** ի. սառնութիւն, պաղութիւն. *приня́ть когó съ я́вною х—ью; **-дный** ած. 1, սառ, ցուրտ, պաղ. х—ая водá; х. вѣтеръ; х—ая кóмната; х. кли́матъ; х—ая зимá, х—ое лѣто; постáвить винó въ х—ое мѣсто; х—ое орýжіе սառ սուր, զէնք, սրազէն (սուր, սուսեր, սուին, դաշոյն ևն. հկռկը. տ. Огнестрѣльное орýжіе); 2, ոչ տաք. թեթև. х—ая шинéль; х—ыя калóши; 3, ցրտահար, ‘սառած սրտառած’. мы пріѣхали голóдные и х—ые; 4,*սառ, պաղ. սառնասիրտ. х., равнодýшный человѣкъ; х. пріёмъ սառն ընդունելութիւն. х—ое сéрдце սառ սիրտ. **-дóкъ**, дкá ա. նւզ. 1, թեթև ցուրտ, ցրտութիւն, հով, հովութիւն. ýтренній х. առաւօտեայ հով, ‘այեազ’. 2, պաղ, հով տեղ, շուք. ‘շուաք’. искáть х. հով տեղ որոնել, փնտռել. -(хóло)**дъ** ա. (յ. холодá, óвъ) ցուրտ, ցրտութիւն, սառնութիւն. зи́мній х.; *х. смéрти մահուան սառնութիւն. **-дѣть**, ох— չ. ցրտանալ, սառչել, պաղել. кровáвыя карти́ны, отъ котóрыхъ кровь въ жи́лахъ холодѣетъ; **-жéніе** չ. ցրտեցնելը, պաղեցնելը, սառեցնելը:

Холó‖пить (-пю -пятъ), пох— ն. հնց. ճորտացնել, ստրկացնել. **-пій**, ья, ье ած. ճորտական, ծառայական, ստրկական. **-пка** ի. ճորտուհի, ստրկուհի, նաժիշտ, աղախին. կին ստորին դասակարգից. **-пскій** տ. Холóпій; **-пство** չ. 1, ճորտութիւն, ծառայութիւն, ստրկութիւն. 2, ծառայամտութիւն, ընտրաբարշութիւն. **-пствовать** (-вую -ютъ) չ. 1, ճորտ, ծառայ, ստրուկ լինել. 2,*սողալ,

քծնել, ստորաքարշութիւն անել. **-пъ** ա. 1, ճորտ, ծառայ, ստրուկ. 2,* ծառայամիտ, ստորաքարշ մարդ. подкупленный х.

Холо‖стёжь է. հ—ք. ամուրիներ, ամուրի [աղա]մարդիկ. **-стильщикъ** ա. [անասուններ] մալող, ՙկրտող՚. **-стить** (-щу -стятъ), ох— ն. մալել, ՙկրտել՚. **-стой** ած. 1, ամուրի, ազապ (տղամարդու մասին. իգակը տ. Незамужняя); вести х—ую жизнь; холостой человѣкъ տ. Холостякъ; 2, անգնդակ, առանց գնդակի, անվնաս. х. патронъ; выстрѣлить х—ымъ зарядомъ անգնդակ հրացէն արձակել. х—ое строеніе անբնակ, դատարկ շինութիւն։

Холо‖стьба է. տ. Холощеніе; **-стякъ**, á ա. ամուրի, ազապ, չպսակուած [մարդ]. старый х.; **-щеніе** չ. մալելը, ՙկրտելը՚ (անասուններին)։

Хол‖стина է. տ. Холстъ; **-стинка** է. 1, նւզ. տ. Холстъ; 2, նկարէն, նաշխաւոր բամբակէ քաթան, կտաւ. **-стинковый** ած. նկարէն, բամբակէ քաթանի[ց], կտաւի[ց]. **-стинный** ած. քաթանի, կտաւի. **-стъ**, á ա. քաթան, կտաւ. грубый х.; **-стяной** տ. Холщёвый; х—ной товаръ քաթանեղէն, կտաւեղէն։

Холудина է. փայտ, ճիպոտ. մորճ, ՙդանակ՚։

Холщёвый ած. քաթանի, կտաւի, քաթանէ, կտաւէ. х—ое производство քաթանագործութիւն, կտաւագործութիւն։

Холя է. 1, խնամք, խնամում, զգուանք. 2, հանգստութիւն. հանգիստ, անհոգ կեանք. жить въ х—ѣ и довольствѣ.

Холява տ. Халява.

Хому‖тать, ох—ն. 1, лошадь խոմուտը ձիու վիզը դնել, ձին լծել. 2,* кого մէկի վզին բեռ, լուծ դնել. **-тикъ** նւզ. տ. Хомутъ; **-тина** է. խոմուտի բարձիկ. **-тишко** ա. նխտ. վատ, անպիտան խոմուտ. **-тище** ա. յեղ. մեծ, ահագին խոմուտ. **-тный, -товый** ած. խոմուտի. **-токъ**, тка ա. նւզ. պստիկ, թեթև խոմուտ. **-тъ**, á ա. 1, խոմուտ, ձիու անուր. надѣть х. на лошадь; 2,* լուծ, բեռ. надѣть на кого х. մէկի վզին լուծ, բեռ դնել. 3, արւեստգ. շրջանակ, կապ։

Хомя‖ковый ած. գերմանիկ մկան, համստերի. х-ая шкура; **-къ**, á ա. 1, կնդ. Cricetus frumentarius, գերմանիկ մուկ, համստեր. 2,* դանդաղ, -կոտ, ՙթամբալ՚, քնած մարդ։

Хон‖дринъ ա. (յն.) կռճկասոսինձ. **-дрографія** է. (յն.) կռճկագրութիւն. **-дрологія** է. (յն.) կռճկախօսութիւն, կռճկաբանութիւն։

Хора‖лъ ա. (յն.) քորալ (եկեղեցական երգի, օրհներգութեան եղանակ. եկեղեցական երգ, օրհներգութիւն կաթոլիկների և բողոքականների։ Բողոքական եկեղեցում քորալը երգում է բոլոր ժողովուրդը). **-льный** ած. քորալի։

Хорда է. (յն.) երկրչփ. լար, լարագիծ.

Хорёвый ած. ժանտաքսի։

Хорегра‖фическій -фія տ. Хореографическій, -графія.

Хо‖рей, -рейческій տ. Трохей, Трохеическій.

Хорёкъ, рька ա. կնդ. Mustela putorius, ժանտաքիս.

Хореепи‖скопія է. (յն.) քորեպիսկոպոսութիւն. **-скопъ** ա. քորեպիսկոպոս, գիւղական եպիսկոպոս։

Хореогра‖фическій ած. պարագրական, կաքաւագրական. **-фія** է. (յն.) պարագրութիւն, կաքաւագրութիւն. **-фъ** ա. կաքաւագիր, պարագիր։

Хорея է. (յն.) բժ. պարախտութիւն, կաքաւախտութիւն։

Хори‖стка է. քորիստուհի, դասերգուհի (օպերային խմբի երգչուհի). **-стъ** ա. (յն.) քորիստ, դասերգու։

Хорово‖децъ, дца, **-дикъ** նւզ. տ. Хороводъ; **-диться** (-жусь -дятся) ան. 1, съ кѣмъ մէկով զբաղուել. 2, кого մէկին այցելել. 3, кого մէկին խնամել. **-дный** ած. խմբապարի, խմբակաքաւի. **-дъ** ա. (собраніе молодёжи на вольномъ воздухѣ, для пляски съ пѣснями) խմբապար, խմբակաքաւ. водить х. խմբովին պարել, կաքաւել։

Хоровой ած. քորի, երգիչների դասի, խմբի. х—ое пѣніе [թատերա]խմբական երգեցողութիւն, խմբերգ։

Хорогра‖фическій ած. գաւառագրական, կողմնագրական. **-фія** է. (յն.) գաւառագրութիւն, կողմնագրութիւն, գաւառի, կողմի նկարագրութիւն։

Хоро‖мина է. **-минка** նւզ. սենեակ, տուն, բնակարան. **-мищи** յեղ. **-мы** ա. յ. փայտաշէն ապարանք, ապարանքներ։

Хоро‖неніе չ. 1, պահելը, թաքցնելը. 2, թաղելը (մեռելին). **-нить** (-ню -онятъ) ն. 1, (сх—) պահել, թաքցնել. *х. концы պարտկել, ՙկոծկել՚. 2, (пох—, сх—) թաղել (մեռելին). **-ся** ան. պահուել, թաքնուել։

Хорохориться (-рюсь -рятся), расх— ան. ռմկ. պարծենալ (իր ոյժով, քաջութեամբ), մեծաբանել, ՙմեծ մեծ բրդել՚։

Хоро‖шее, аго չ. բարի, լաւ բան, բարիք. желаю вамъ всего х—аго; это не предвѣщаетъ ничего х—аго; онъ не сдѣлалъ ничего х—аго; **-шенькій** ած. սիրուն, գեղեցիկ. х—ая барышня; хорошенькая, ой է. սիրուն, գեղեցիկ աղջիկ, կին. **-шенько** մ. լաւ, ինչպէս հարկն է, ՙլաւ լաւութիւն՚, ՙզորս դու պատուիրեցեր՚. если разсмотрѣть х.; х. побрани его; х. его նորան մի լաւ ծեծիր, մի լաւ խրատիր. **-шёхонько** մ. մի լաւ, շատ լաւ. **-шій** ած. 1, (բաղդտ; лучшій. գեր. наилучшій; հս лучшій) լաւ. х—ая лошадь; х—ая книга; х. человѣкъ; х. музыкантъ; это вино х—шо, но то лучше; это х—шо для желудка այդ ստամոքսի համար լաւ, օգտակար է. мы съ нимъ хороши մենք իրար հետ լաւ, ՙդօստ՚ ենք. хорошъ гусь! ի՜նչ պարզամիտ է եղել. 2, գեղեցիկ, սիրուն. она хороша, но сестра ея ещё лучше; какъ это хорошо! хорошее, аго չ. տ. վերև իր տեղում. **-шо** (բաղդտ. лучше) 1, մ. լաւ. онъ ведётъ себя х.; она х. поётъ; х., я согласенъ; очень х.; говорить о комъ х.; 2, դէմք. լաւ է. х. быть богатымъ; мнѣ здѣсь х.; х., что я это сдѣлалъ; **-шѣть**, пох— չ. լաւանալ, գեղեցկանալ, սիրունանալ. она растётъ и хорошѣетъ.

Хору‖гвеносецъ, сца ա. խաչվառա-

կիր. **-гвь** ի. դրօշ, դրօշակ. 2, церко́вная х. խաչվառ. **-гвяный** ած. դրօշի, դրօշակի։

Хору́нжій, аго ա. (անկանոն զօրքի) ստորին սպայ. (կազակների), դրօշապան, դրօշակապան, դրօշակիր, դրօշակակիր։

Хо||ръ ա. (յն.) դաս, խումբ (երգիչների). хо́ромъ ₅. խմբովին. **-ры** ա. յ. 1, վերին գալերէաներ (մեծ շինութիւնների դահլիճների, եւ կաթոլիկ կմ բողոքական եկեղեցիների, ուր զետեղուած են նուագարանն և խմբական երգիչները). 2, ամբիոն։ [տաքսի։

Хорь|| տ. Хорёкъ; **-ко́вый** ած. ժան-

Хо||ть տ. Хотя́; **-тѣ́ніе** չ. ուզելը, ուզենալը, կամենալը. **-тѣ́ть** (-чу́ -о́чешь -о́четъ; -ти́мъ -ти́те -тя́тъ; հրմ. չունի), зах—, восх— չ. что, чего́ մի բան ուզել, ուզենալ, կամենալ. ты не зна́ешь, чего́ ты хо́чешь; онъ хо́четъ ѣ́хать; я э́того хочу́; я такъ хочу́; я то́лько что хотѣ́лъ итти́ къ вамъ; хо́чешь, не хо́чешь, а на́до плати́ть; **-ся** դէմք. ուզել, ուզենալ, կամենալ, ցանկանալ. мнѣ хо́чется гуля́ть ես ուզում եմ զբօսնել. ему́ страхъ хо́чется танцова́ть նա սաստիկ ցանկանում է պարել. мнѣ хо́чется огурцо́въ սիրտս վարունգ է ուզում. мнѣ бы о́чень хотѣ́лось получи́ть э́то мѣ́сто ես շատ կը ցանկայի այդ տեղն ստանալ. **-тя́, -ть** չ. 1, թէպէտ, թէև. хотя́ онъ бѣ́денъ, но че́стенъ; ему́ да́ли награжде́ніе, хотя́ онъ и не заслужи́лъ его́; хоть ку́да շատ լաւ, պատուական. 2, գոնեա. թէպէտ, թէկուզ, նոյն իսկ. приходи́те ко мнѣ хоть на нѣ́сколько мину́тъ —գոնեա. да́йте мнѣ хоть три рубля́ —գոնեա. лжи́вый хоть пра́вду ска́жетъ, никто́ не повѣ́ритъ ստախօսը թէկուզ ճշմարտութիւն էլ ասէ եւն. хоть онъ и бога́тъ, но бережли́въ նա[թէպէտ և] հարուստ, բայց խնայող է. онъ хоть кого́ разсе́рдитъ նա ամենախաղաղ մարդուն էլ կը բարկացնէ. э́то хоть кому́ надоѣ́стъ այդ ուզածի համբերութիւն ունեցողին էլ կը ձանձրացնէ. онъ хоть передъ кѣмъ пра́вду рѣ́жетъ նա ամէն մէկի երեսին էլ ճշմարտութիւնը կ'ասէ. дождь совсѣ́мъ испо́ртилъ шля́пу, хоть брось անձրևն այնպէս փչացրել է գլխարկը, որ մնում է վերցնել և դէն շպրտել. хоть убе́й не зна́ю սպանես էլ ես քեզ բան չեմ կարող յայտնել. э́то вино́ хоть куда́ այս[ամենևին] վատ գինի չէ. я э́то ему́ скажу́, хоть бы (хотя́ бы) онъ и разсерди́лся за э́то —թէկուզ, եթէ նոյն իսկ նա բարկանայ դորա համար. жена́ его́ умерла́, а онъ хоть бы запла́калъ, хоть бы вздохну́лъ—գոնեա նա մի կաթիլ արտասուք թափէր, մի անգամ հառաչէր։

Хох||ла́тка ի. **-ла́точка** նւզ. գլխին փունջ փետուրներով, 'քանքուլով', ցցունազարդ հաւ, թռչուն. **-ла́тый** ած. գլխին փունջ մազերով, փետուրներով. 'քանքուլով' ցցունազարդ. **-ла́тѣть** չ. գլխին փունջ մազեր, փետուրներ, 'քանքուլ' քշել կմ ստանալ. **-ла́чъ**, а́ ա. 1, գլխին փունջ մազերով կմ փետուրներով, 'քանքուլով' մարդ կմ անասուն. 2, գզգզուած, խճճուած մազերով մմն. **-ликъ** ա. նւզ. գլխի մազերի կմ փետուրների պտիկ փունջ, ցցունք, 'փոփոլ', 'քանքուլ'. **-литься** (-люсь -лятся) անդր. փետուրները ցցել, քրտմնեցնել, փշաքաղուել. 2,* արտնջալ, 'մրթմրթալ'. **-ли́ще** ա. յեղ. տ. Хохо́лъ; **-лу́ша** տ. Хохла́тка; **-лу́шка** ի. 1, տ. Чо́мга; 2, խօխօլուհի (փոքր ռուս կին կմ աղջիկ). **-оло́къ**, лка́ ա. **-оло́чекъ**, чка նւզ. 1, տ. Хохо́лъ 1; 2, բս. փնջիկ. **-о́лъ** ա. 1, գլխի մազերի կմ փետուրների փունջ, ցցունք, 'փոփոլ', 'քանքուլ'. взять кого́ за х. մէկի ցցունքից բռնել. 2, խօխօլ (փոքր ռուս)։

Хохо||та́ніе չ. բարձր, քահ-քահ ծիծաղելը, քրքջալը, քեքելը, քեքում, 'հռհռալը'. **-та́ть** (-чу́ -о́чутъ; -чи́) չ. բարձր, քահ-քահ ծիծաղել, քեքել, քրքջալ, 'հռհռալ'. х. во всё горло́; **-тня́** ի. բարձր, քահ-քահ ծիծաղ, 'հռհռոց. **-ту́нъ** ա. **-ту́нья** ի. բարձր ծիծաղող, 'հռհռան' այր, կին. **-(хо́хо)тъ** ա. բարձր, քահ-քահ ծիծաղ, քրքիջ. հռհռոց'. **-чу́** տ. Хохота́ть.

Храб||ре́цки մ. քաջաբար, արիաբար. **-ре́цкій** ած. քաջի[ն յատուկ]. **-ре́цъ**, а́ ա. քաջ, կտրիճ. х. на слова́хъ 'մեծ մեծ բրդող' մմն. **-ри́ться** (-рю́сь -ря́тся), расх— անդր. քաջ ձևանալ. х. на слова́хъ 'մեծ մեծ բրդել'. **-ро** մ. քաջութեամբ, -ջաբար, արիութեամբ, արիաբար. **-рость** ի. քաջութիւն, արիութիւն. **-рый** ած. քաջ, արի, կորովի. х. во́инъ; **-рѣ́ть** չ. քաջանալ, արիանալ։

Хра́||мйнъ ա. նւզ. պստիկ տաճար, եկեղեցի. **-мина, -минка** տ. Хоро́мина; **-мо́вникъ** ա. պտմ. տաճարական. **-мово́й** ած. տաճարի, -բային, եկեղեցու. х. пра́здникъ տաճարական տօն տաճարի, եկեղեցու. **-мъ** ա. տաճար(ևոհեթանոսական). եկեղեցի. свяще́нный х.

Хра||не́ніе չ. պահելը, պահում. пла́та за х.; отда́ть вещь на х. իրը պահ տալ. **-ни́лище** չ. պահարան, պահեստարան. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. պահող, պահպանող, պահապան այր, կին. х. печа́ти կնիքը պահող, կնիքի պահապան. а́нгелъ х. պահապան հրեշտակ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), сох— ն. պահել, պահպանել. х. молча́ніе լռութիւն պահել. х. обы́чаи отцо́въ; х. за́повѣди; на́до х. э́то въ по́гребѣ, для того́ что́бы сбере́чь այդ պէտք է նկուղ դնել անզերծ պահելու համար. храни́ вась Бо́же отъ... Աստուած Ձեզ հեռու պահէ... Бо́же царя́ храни́; **-ся** անդր. զգուշանալ, իրան պահել։

Хра||пёжъ ա. ռմկ. խորդալը, խորդիւն, 'խռմփալը', 'խռմփոց'. **-пли́вый** ած. խորդացող, 'խռմփացող'. **-пну́ть** տ. Храпѣ́ть; **-по́къ**, пка́ ա. 1, խորդիւն, 'խռմփոց', խռռմփոցի ձայն. 2, տ. Клю́фтъ; **-пу́нъ**, а́ ա. **-пу́нья** ի. քնի ժամանակ խորդացող, 'խռռմփան', 'խռմփող', 'խռմփացնող' այր, կին. **-пъ** ա. 1, խորդիւն, 'խռմփոց'. 2, բժ. արգելք. **-пѣ́ніе** չ. խորդալը, 'խռմփալը'. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) -пну́ть չ. խորդալ, 'խռմփալ'։

Хре||бё́тный ած. ողնաշարի, -բային. **-бё́тъ**, бта́ ա. 1, ողնաշար, ողնայար. մէջք, բամակ. дать х. հնց. փախչել. 2, պար, լեռնաշղթայ Кавка́зскій х.; **-бто́вый** ած. ողնաշարի. միջքի. х. мѣхъ մորթերի միջքի մասերից կարած մուշտակ. х—ая часть говя́дины.

Хребту́гъ, а́ ա. ձիու տոպրակ։

Хрестома́тія ի. (յն.) ծաղկաքաղ (ընթերցանութեան գիրք)։

Хризо‖бери́ллъ ա. հնք. chrysobéril, cymophan, ոսկեբիւրեղ. **-ко́ллъ** ա. հնք. chrysocolle, ոսկեզօդակ. բորակաքար. **-ли́тъ** ա. հնք. chrysolithe, սէյլանեան ոսկեքար. **-пра́зъ** ա. հնք. ոսկեզմրուխտ (ոսկեպրաս)։

Хри‖пли́во մ. մի փոքր խռպոտ ձայնով, կերկերաձայն. **-пли́вость** ի. թեթև խռպոտութիւն. **-пли́вый** ած. մի փոքր խռպոտ. կերկերացող. **-пло** մ. խռպոտ ձայնով, կերկերաձայն. **-плость** ի. խռպոտութիւն. **-плый** ած. խռպոտ. х. го́лосъ; **-пнуть**, охр— չ. խռպոտել. **-пота́** ի. խռպոտութիւն, կերկերաձայնութիւն. **-пу́нъ**, а́ ա. **-пу́нья** ի. խռպոտ [ձայնով], կերկերաձայն այր, կին. **-пѣ́ніе** չ. 1, խռպոտ ձայն. 2, խորդալը, խռխռալը, խռխռոց. предсме́ртное х.; **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. 1, խռպոտ լինել, խռպոտ ձայնով խօսել. у меня́ въ го́рлѣ хрипи́тъ կոկորդս կերկերում է. 2, խորդալ, խռխռալ։

Хри‖стара́дничать չ. ռմկ. ողորմութիւն խնդրել. մուրալ, 'ուզողութիւն անել'։

Христіа́‖нинъ ա. (յ. -а́не, -нъ), **-нка** ի. քրիստոնեայ այր, կին. **-нски** մ. քրիստոնէաբար. **-нскій** ած. քրիստոնէական. **-нство** չ. քրիստոնէութիւն։

Христо́вщина տ. Хлысто́вщина.

Хрис‖то́въ, а, о ած. Քրիստոսի. Рождество́ Х—о; и дура́къ знае́тъ, что въ Х. день пра́здникъ (առծ.). **-толюби́вый** ած. քրիստոսասէր։

Христома́тія տ. Хрестома́тія.

Христоотсту́п‖никъ ա. **-ница** ի. քրիստոսուրաց։

Христо‖прода́вецъ, вца ա. քրիստոսավաճառ. Іу́да - х.; *Յուդա, անօրէն մարդ։

Христо́‖сованіе չ. քրիստոնէաբար համբուրելը. **-сова́ться** (-сую́сь -ю́тся), пох— չ. քրիստոնէաբար համբուրուել. քրիստոնէական համբոյր տալ (Զատկի տօնը շնորհաւորելիս)։

Хрія ի. (յն.) ճրտս. «այէտք» (ճարտասանութեան կանոններին համաձայն գրած ութամաս աշակերտական շարադրութիւն)։

Хрома́ніе չ. կաղալը, 'սխտոր ծեծելը'։

Хрома‖ти́змъ ա. (յն.) ֆիզ. երանգայուծութիւն. **-ти́ческій** ած. ֆիզ. երանգական, -գային. 2, երժ. կիսաձայն. **-топсія** ի. (յն.) բժ. երանգակուրութիւն, գայտոնականութիւն. **-тро́пъ** ա. (յն.) ֆիզ. գունախաղական, երանգախաղական գործիք։

Хрома́ть չ. 1, կաղալ, 'սխտոր ծեծել'. онъ хрома́етъ на лѣ́вую но́гу; 2,* կաղալ, թոյլ լինել. у него́ матема́тика хрома́етъ մաթեմատիկայի մէջ նա կաղում է, թոյլ է։

Хро́‖мистый ած. քիմ. քրոմա—, քրոմ պարունակող. х—ое желѣ́зо քրոմ երկաթ, **-ми́тъ** ա. հնք. chromite, քրոմաքար. **-мовоки́слый** տ. Хромоки́слый; **-мовый** ած. քիմ. քրոմային։

Хромо́й ած. կաղ, 'չոլախ'։

Хромоки́слый ած. քիմ. քրոմաթթու. х—ая соль քրոմաթթու աղ, քրոմատ։

Хромолитогра́фія ի. (յն.) գունաւոր վիմագրութիւն։

Хромо‖но́гій ած. կաղ [ոտով], 'չոլախ'. **-но́гость** տ. Хромота́; **-но́жка** հ-ր. կաղ, 'չոլախ' ոմն։

Хромопсія տ. Хроматопсія. [տակ։

Хромоско́пъ ա. (յն.) ֆիզ. գունադի-

Хромота́ ի. կաղութիւն, 'չոլախութիւն'։

Хро́мъ ա. քիմ. chrome, քրոմ։

Хромѣ́ть, охр— չ. կաղանալ, 'չոլախանալ', կաղ, 'չոլախ' դառնալ։

Хро́‖ника ի. (յն.) 1, ժամանակագրութիւն. 2, քրոնիկոն (լրագրական տեսութիւն որոշ շրջանի դէպքերի). **-никёръ** ա. [լրագրական] քրոնիկոններ գրող. **-ни́ческій** ած. 1, բժ. քրոնիկական, երկարատև, յարատև. х—ая болѣ́знь; 2,*մշտական, սովորական։

Хроно‖гра́мма ի. (յն.) քրոնոգրամ, թուական արձանագրութիւն. **-графи́ческій** ած. ժամանակագրական. **-гра́фъ** ա. (յն.) 1, տ. Хроноско́пъ; 2, քրոնոգրաֆ (լուսագրական գործիք, որը կարճատև ընդմիջումներով վերարտադրում է մի շարք լուսանկարներ, որոնք շարժումներ են ներկայացնում). 3, ժամանակագիր, -գրութիւն. византíйскіе х—ы; **-логи́ческій** ած. ժամանակախօսական, ժամանակագրական. х. о́черкъ; **-ло́гія** ի. (յն.) ժամանակախօսութիւն, ժամանակագրութիւն. **-ло́гъ** ա. ժամանակախօս, ժամանակագիր։

Хрономе‖три́ческій ած. քրոնոմետրական, ժամանակաչափի. **-трія** ի. (յն.) ժամանակաչափութիւն. **-тръ** ա. (յն.) քրոնոմետր, ժամանակաչափ (կազմութեամբ ժամացոյցի նման գործիք, որը մեծ ճշտութեամբ ժամանակը որոշում է). карма́нные х—ы.

Хру́п‖кій ած. բեկուն, դիւրաբեկ, փուխր, փխրուն. *անհաստատ. **-кова́тый** ած. մի քիչ բեկուն, փուխր. **-кость** ի. բեկունութիւն, դիւրաբեկութիւն, փխրութիւն, փխրունութիւն. *х. земно́й сла́вы երկրաւոր փառքի անհաստատութիւնը։

Хру́снуть տ. Хрустѣ́ть.

Хру‖ста́ликъ ա. կզմխ. աչքի ոսպ, բիւրեղոսպ. **-ста́ль**, я́ ա. (յն.) բիւրեղ. го́рный х. վանակն, լեռնաբիւրեղ. **-ста́льный** ած. բիւրեղեայ, -ղէ. х—ая чечеви́ца гла́за տ. Хруста́ликъ.

Хру́‖стнуть տ. Хрустѣ́ть; **-стъ** ա. կրճկրճոց, 'ղրղճոց', ճրթճրթոց, 'ղրճղրճոց'. э́то произво́дитъ х. на зуба́хъ այդ ատամի տակ ճրթճրթում, 'ղրղճում' է. **-стѣ́ніе** չ. ճրթճրթալը, 'ղրղճալը', 'ղրճղրճալը'. **-стѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ) չ. կրճկրճալ, 'ղրղճալ', ճրթճրթալ, 'ղրճղրճալ'։

Хру‖ща́къ, а́, **-що́къ** ա. мучно́й կնդ. Tenebrio molitor, ալօրեղան, ալիր միջատ. **-щу́** տ. Хрустѣ́ть.

Хрущъ, а́ ա. կմ жукъ ма́йскій կնդ. Melolontha vulgaris, ջարեակ։

Хры‖чо́вка ի. նխտ. պառաւ, 'քաւթառ' [կին]. **-чъ**, а́ ա. ծեր, ծերուկ, 'քոփակ'. ста́рый х.! քոփակ։

Хрѣ‖но́вый ած. հասարակ ծովաբողկի[ց], կրէնի[ց]. **-нъ** ա. 1, բս. Cochlearia Armoracia, հասարակ ծովաբողկ (կրէն, 'ոն-հոզ' կծուիչ). х. не сла́ще рѣ́дьки (առծ.) 2,* տ. Хры́чъ.

Хрю‖ *ձ. զ՛ընդ (ցոյց է տալիս խոզի խանչիւնը).* **-кало** *չ. ռմկ. խոզի կնճիթ, 'դունչ'.* **-канье** *չ. խոզի կանչիւն, խանչիւն.* **-кать, -кнуть** *չ. կանչել, խանչել (խոզի մասին).* «ухъ, ухъ, ухъ!—какъ будто *хрю́калъ [ра́неный] тата́ринъ».

Хря‖стѣ́ть (-щу́ -стя́тъ). **-стнуть, -снуть** *տ.* Хрустѣ́ть.

Хря́‖щатый *ած.* **1,** *կռճիկոտ.* **2,** *փուխր, կոպճոտ.* х. песо́къ *տ.* Хрящъ 2; **-щева́тость** *ի. կռճիկոտութիւն.* **-щева́тый** *ած. կռճիկոտ, աճառոտ, աճառանման.* **-щеви́на** *ի. կռճիկոտ միս, 'դրդճուկ'.* **-щево́й** *ած. կռճիկի, 'դրդճուկի', կռճիկոտ.* **-щёвый** *տ.* Хрящева́тый; **-щикъ** *նւզ. տ.* Хрящъ; **-щу́** *տ.* Хрястѣ́ть; **-щъ,** а́ *ա.* **1,** *կռճիկ. աճառ, 'խաղճաղուղճ', 'դրդճուկ'.* **2,** *խոշոր աւազ, կոպիճ.* **3,** *կոշտ, կոպիտ կաւ։*

Ху́‖денькій *մեղմ. տ.* Худо́й; **-до 1,** *չ. ածկ. վատ բան, վատութիւն, չարիք.* онъ никому́ ху́да не дѣ́лаетъ; нѣтъ ху́да безъ добра́ *(առծ)* **2,** *մ. վատ.* онъ х. поступа́етъ; ему х. прихо́дится *նրա բանը վատ է.* отзыва́ться о комъ х. *մէկի մասին վատ խօսել.* **3,** *ստ. վատ է.* х. быть бѣ́днымъ; **-доба́** *ի. նիհարութիւն, 'լղարութիւն', վտիտութիւն, քամուածութիւն.* **-дова́тый** *ած. բաւական[աչափ] վատ։*

Худо́‖жественно *մ. գեղարուեստօրէն, ճարտար կերպով.* **-жественность** *ի. գեղարուեստականութիւն.* **-жественный** *ած. գեղարուեստական.* х—ая вы́ставка; **-жество** *չ. գեղարուեստ.* акаде́мія х—ствъ; **-жникъ** *ա. գեղարուեստագէտ.* **-жница** *ի. գեղարուեստագիտուհի.* **-жническій** *ած. գեղարուեստական. գեղարուեստագիտական.* **-жничество** *չ. գեղարուեստականութիւն, գեղարուեստագիտութիւն։*

Ху‖до́й *ած.* (*բաղդտ.* ху́же *և* ху́дшій) **1,** *վատ, 'գէշ'.* са́мое х—ое, что мо́жетъ случи́ться, это...; объ нёмъ идётъ х—а́я сла́ва *նորա մասին վատ են խօսում.* **2,** *նիհար, վտիտ, 'լղար', քամուած, 'դարուն'.* **3,** *մաշուած, բարակցած։*

Худосо́ч‖іе *չ* **-ность** *ի. բժ. հիւթապակասութիւն, վատահիւթութիւն, պակասութիւն կմ վատութիւն կենսական հիւթերի* **-ный** *ած. հիւթապակաս, վատահիւթ, կենսական հիւթերով վատ, տկար։*

Ху́дость *ի.* **1,** *վատութիւն 'գէշութիւն', վատ, 'գէշ' դրութիւն.* **2,** *նիհարութիւն, վտիտութիւն, 'լղարութիւն', քամուածութիւն։*

Худоща́‖вость *ի. նիհարութիւն, 'լղարութիւն'.* **-вый** *ած. նիհար, վտիտ, 'լղար'։*

Ху́‖дшій *ած. բաղդտ. աստ. աւելի վատ, վատթար.* изъ двухъ золъ слѣ́дуетъ избѣга́ть х—аго (*զարմ.*). онъ перемѣни́лся къ х—ему *նա վատացել, 'գէշացել' է.* **-дѣ́ніе** *չ. նիհարելը, նիհարանալը, 'լղարելը'.* **-дѣ́ть,** пох— *չ. նիհարել, նիհարանալ, լղարել, 'քամուել', 'դարնել'.* отъ поста́ худѣ́ютъ; **-же** *ած. և մ. բաղդտ. աստ. աւելի վատ, վատթար.* это вино́ сдѣ́лалось х. *այս գինին վատացել է.* моя́ ло́шадь не х. ва́шей; вы ничѣ́мъ не х. его́ *դուք նորանից ոչնչով վատ, պակաս չէք.* ничего́ нѣтъ х. этого *դորանից վատ բան չկայ.* тѣмъ х. *աւելի վատ.* я зна́ю это не х. ва́шего *այդ ես նոյնպէս լաւ գիտեմ, ինչպէս և դուք.* она́ поётъ не х. са́мыхъ лу́чшихъ пѣви́цъ; больно́му ста́ло х. *հիւանդի դրութիւնը վատացել է։*

Ху‖ла́ *ի. կշտամբում, -բանք, պարսաւանք, ստգտանք, վատաբանութիւն.* лу́чше у́мная х., чѣмъ дура́цкая похвала́ (*առծ.*). **-ле́ніе** *չ. կշտամբելը, -բում, պարսաւելը, -սում, ստգտանելը։*

Хулига́‖нскій *ած. խուլիգանական, ամբոխական[սրիկայ]ի.* **-нство** *չ.* **1,** *խուլիգանութիւն, ամբոխային սրիկայութիւն.* **2,** *հ—ք. խուլիգաններ, ամբոխականներ, ամբոխային սրիկաներ.* **-нствовать** (-вую -ютъ) *չ. խուլիգանութիւն անել.* **-нъ** *ա. խուլիգան, ամբոխական, ամբոխային սրիկայ։*

Ху‖ли́тель *ա.* **-ли́тельница** *ի. կըշտամբիչ. կշտամբող, պարսաւող. պախարակիչ, -կող, ստգտանող այր, կին.* **-ли́тельный** *ած. կշտամբիչ, -դական. պարսաւական.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), пох— *ն. կշտամբել, պարսաւել, ստգտանել, վատասել, վատաբանել.* х. поро́ки.

Ху́нта *տ.* Ю'нта. [*մա։*

Хурма́ *ի. բս.* Diospyrus Lotus, *խուր-*

Ху́торъ *ա.* (*յ.* хутора́, о́въ) (*Թուրք.*) **1,** *ագարակ, ագարակային տուն, տնտեսութիւն.* **2,** *չէն, պստիկ գիւղ։*

Хѣ́‖рить (-рю -рятъ), зах—, пох— *ն. վրան խաչ քաշել, ջնջել.* **-ръ** *ա.* **-рикъ** *նւզ.* **1,** *խէ (X տառի սլաւոնական անունը).* **2,** **դրածը ջնջելու նշան, խաչ։*

Ц.

Ц, ц *ռուսաց այբբենի 23-րդ տառն է. Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց ց-ն։*

Цалова́ть *ռմկ. տ.* Цѣлова́ть

Цангу́бель *ա. (գերմ.) տաամնաւոր խարտոց, 'ռանդա'։*

Ца́‖паніе *չ. բռնելը, կպնելը.* **-пать,** -пнуть *ն.* **1,** *բռնել, կպնել.* **2,** *ճանկռել.* **-ся** *անդր.* **1,** *մի բանի դիպչել, զարնուել.* **2,** *մի բանից կպչել, բռնել, մի բան ճանկել.* **-пина** *ի. ճանկռուածք, ճանկռած տեղ.* **-пкій** *ած. ամուր կերպով ճանկող, բռնող, կպնող, կպչող։*

Ца́‖плинъ, а, о *ած. արագլի.* ца́плино гнѣздо́; **-пля** *ի. կնդ.* Ardea, *արագիլ, 'լագլագ'.* сѣ́рая ц., A. Cinerea, *մոխրագոյն արագիլ.* хохла́тая, бѣ́лая ц., A. egretta, *արծաթագոյն արագիլ.* бѣ́лая ц., A. alba, *սպիտակ արագիլ (տառեղ)։*

Ца́пнуть, ся *տ.* Ца́пать, ся.

Ца́пфа *ի.* (*գերմ.*) **1,** *առանցք. մխ. ծայր. ծող.* **2,** *հրետն. պահիչ գլան։* [*ճանկեց։*

Цапъ *ձ. մէկէլ տեսնես կալաւ, բռնեց,*

Цара́‖паніе *չ.* **1,** *ճանկռելը, ցետելը,*

պաճոկելը. 2,* խզմզելը. **-пать, -пнуть** ն. 1, ճանկռել, ցետել, պաճոկել, վիրաւորել. *у него въ брюхѣ кошки царапаютъ *ռմկ.* նորա փորը վեցվեց է անում. 2,* խզմզել. **-ся** 1, փոխդ. միմեանց ճանկռել, ճանկռոտել, ցետել, պաճոկել, վիրաւորել. 2, ներգ. ինքն իրան ճանկռել, ցետել, պաճոկել, վիրաւորել. **-пина** ի. **-пинка** նւզ. ճանկռուածք, ճանկած, ցետած, պաճոկած, վիրաւորած տեղ. **-пница** ի. *բս.* Galium aparine, մազլող մածնիլ, կպչուկ. **-пнуть, ся, -пывать, ся** ա. Царáпать, ся.

Ца||рéвичъ ու. ցարի, արքայի որդի, արքայորդի. **-рéвна** ի. ցարի, արքայի դուստր, արքայադուստր. **-реградскій** ած. արքայական քաղաքի, Կ. Պոլսի:

Царедвó||рецъ, рца ու. արքունական, պալատական, գրանիկ. **-рческій** ած. արքունականի, պալատականի:

Цареубíй||ственный ած. արքայասպանութեան. **-ство** չ. արքայասպանութիւն. **-ца** հոր. արքայասպան այր, կին:

Ца||рúзмъ ու. բացարձակ միապետութիւն, միապետական իշխանութիւն, միահեծան թագաւորութիւն. **-рúть** (-рю -ря́тъ) չ. թագաւորել, իշխել. տիրել. *тамъ цари́тъ по́лная ана́рхія; **-рúца** ի. ցարուհի, թագուհի, դշխոյ. ц. луго́въ *բս.* Spiraea ulmaria, մօրական ապլիրակ. **-рски** ՏՏ. արքայաբար, արքայավայել ձևով. жить по ц.; **-рскій** ած. արքայի, -յական, թագաւորի, -բական, [ռուսաց] կայսեր, -սերական. ц—ое досто́инство; ц—ое спаси́бо; ц—ія врата́ կմ две́ри ա. Врата́; ц—ая во́дка *քիմ.* արքայաջուր. ц. день արքայական տօն. ц. вѣне́цъ *բս.* Fritilaria imperialis, բուն արքայածաղիկ. ц—ія ку́дри *բս.* Lilium martagon, լեռնաշուշան. **-рственный** ած. արքայական, թագաւորական, թագաւորութեան. **-рствіе, -рство** չ. 1, արքայութիւն, թագաւորութիւն. ца́рство, -ствіе небе́сное *աւետր.* երկնքի արքայութիւն. ца́рство ему́ небе́сное! արքայութիւն լինի նորան. заслужи́ть ц. небе́сное երկնքի արքայութիւնը ժառանգել. книги царствъ *ածշ.* թագաւորութեանց գրքեր. 2,(միայն ца́рство) թագաւորութիւն, պետութիւն. ц. живо́тныхъ, расте́ній, минера́ловъ; **-рствованіе** չ. թագաւորութիւն, իշխանութիւն, կառավարութիւն, տիրապետութիւն. э́тотъ писа́тель жилъ въ ц. Августа; въ ц. Екатери́ны; **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. թագաւորել, տիրել, իշխել, կառավարել. *въ собра́ніи -вовало молча́ніе ժողովում լռութիւն էր տիրում. **-рь**, я́ ու. 1, թագաւոր, արքայ (հին ժամանակների. արևելեան ազգերի. հմմ. коро́ль); ц. небе́сный; э́то бы́ло при царѣ́ Горо́хѣ այդ հօ պապի պապի ժամանակն էր. ц. царе́й կմ ца́рствующихъ Тигра́нъ армя́нскій; 2 ցար, արքայ, թագաւոր, կայսր (ռուսաց). 3: Бо́гомъ моли́тва, а за царёмъ слу́жба не пропада́ютъ (*առծ.*) **-рьгра́дскій** ած. արքայական քաղաքի. **-рьгра́дъ** ու. արքայական քաղաք (Կ. Պոլիս). **-рь-ко́локолъ** ու. թագաւոր զանգ (Մոսկուայում). **-рь-пти́ца** ի. պաշտպելական թռչուն մի. **-рь-пу́шка** ի. հսկայ թնդանօթ (Մոսկուայի միջնաբերդում):

Ца́ца ի. *ռմկ.* 1, մանկական խաղալիք. 2, զարդ. զարդարանք. 3, քաղաքավարի, սիրելի պատիկ աղջիկ, օրիորդ:

Цвиль ու. գայլուկի սերմ. [մաքին):

Цви́ркать չ. ճռճռալ, կանչել (ծղրիդի

Цвѣ́||лый ած. ծաղկած, բորբոս(ն)ած. **-ль** ի. բորբոս, (խաղողի) թօզ. **-сти́** (-ту́ ту́тъ; *անց.* цвѣлъ, -ла́, о́; *հրմ.* -ти́) չ. 1, ծաղկել, փթթել. 2,* ծաղկել, ծաղկած վիճակի մէջ գտնուել. *его́ лицо́ цвѣтётъ здоро́вьемъ նորա դէմքը քաջառողջ է. 3, ծաղկել, բորբոսնել. **-те́ніе** չ. ծաղկելը, ծաղկում. вре́мія ц—ія; **-(ѣ)тень**, тня ու. 1, *բս.* pollen, ծաղկեփոշի. 2, *հնց.* ապրիլ, ահեկան. **-тикъ** ու. *նւզ.* պատիկ ծաղիկ, ծաղկուկ. **-ти́стый** ած. 1, ղունազեղ, ծաղիկներով ծածկուած, ծաղկաւէտ, ծաղկաշատ. 2, գունագեղ, զարդարուն, գողտրիկ, ճարտասանական (ոճի մասին). **-тнёвый** ած. *բս.* ծաղկեփոշեւոր. **-тнико́вый** ած. ծաղկանոցի, բուրաստանի. **-тни́къ**, а́ ու. **-тничо́къ**, чка́ *նւզ* 1, ծաղկանոց. 2, ծաղկանոց, ծաղիկների պարտէզ, բուրաստան. **-тно́й** ած. 1, ծաղկի, ծաղկաւոր. ц—а́я капу́ста ընդակաղամբ. 2, ծաղկեայ, գունաւոր. ц—о́е пла́тье; **-тноко́жій** ած. կարմրամորթ. **-тово́дство** չ. ծաղկաբուծութիւն. **-тово́дъ** ու. ծաղկաբոյծ:

Цвѣтоизмѣ́нчи||вость ի. գունափոխութիւն. **-вый** ած. գունափոխ, գոյնը փոխող, ձգող:

Цвѣ||то́къ, тка́ ու. ծաղիկ. иску́сственный ц. արուեստական ծաղիկ. вѣ́нчикъ цвѣтка́ *բս.* corolla, ծաղկապսակ. ча́шечка црѣтка́ *բս.* colix, բաժակ. тычи́нки и пе́стики цвѣтка́ ծաղկի փոշանօթները և կնիքը. **-толи́стный** ած. *բս.* ծաղկատերև. **-толо́жъ** ու. *բս.* ծաղկակալ, **-тоно́сный** ած. *բս.* ծաղկաբեր. ц—ая недѣ́ля ծաղկազարդի շաբաթ. **-топа́дъ** ու. *բս.* ծաղկաթափ, ծաղկաթափութիւն. **-торасположе́ніе** չ. *բս* inflorescentia, ծաղկում, ծաղկափթթիւն. опредѣлённое смѣ́шанное ц.; **-тосѣ́менникъ** ու *բս.* ծաղկասերմ. **-то́чекъ**, чка, ու. *նւզ.* պատիկ ծաղիկ, ծաղկուկ. *э́то то́лько ц—чки, а я́годки впереди́ (*առծ.*) այդ դեռ չարիքի սկիզբն է. **-то́чница** ի. ծաղկաբուծուհի. ծաղկագործուհի. ծաղկավաճառուհի. **-то́чный** ած. ծաղկի, ծաղիկների, ծաղկա—, ծաղկէ—. ц. чай ծաղկաթէյ (ամենաընտիր թէյը). ц—ая пыль *բս.* pollen, ծաղկեփոշի. **-тоя́децъ**, дца ու. *կնդ.* ծաղկակեր (միջատ մի). **-тоя́дный** ած. ծաղկակեր. **-ту́** ա. Цвѣсти́; **-ту́щій** բյ. ած. ծաղկեալ. ծաղկափթթիթ. **-тъ** ու. 1, (յ. цвѣты́, о́въ) ծաղիկ (և փոխբ. իմա). ли́повый ц.; *во ц—ѣ лѣ́тъ ծաղիկ հասակում. *въ ц—ѣ мо́лодости երիտասարդ հասակում. *ц. ю́ношества երիտասարդութեան ծաղիկը, ամենաընտիր անդամը. сѣ́рный цвѣтъ *քիմ.* ծծմբածաղիկ. мѣ́дные цвѣты́ *հնք.* cuivre oxydule, կարմիր պղնձաքար (կուպրիտ, կարմրապղինձ). 2, (յ. цвѣта́, о́въ) գոյն, երանգ, 'ռանգ'. кра́сный, жёлтый, зелёный ц.; ц. сукна́; ц. ко́жи;

ц. лицá; эти два цвѣ́та нейдутъ другъ другу.

Цéдра ի. կիտրոնի կմ նարնջի կճեպ։

Цедý‖лка ի. (ֆր.) **-лочна** նւզ. պտտիկ տամս, տամսակ։

Це‖зарйзмъ ա. (լտ.) քղքկ. կեսարականութիւն, կեսարապետութիւն. **-зарь** ա. կեսար, կայսր, պետ. (հմմ. Кéсарь).

Цéзій ա. քիմ. caesium, կեսիոն (մետաղ)։

Цезý‖ра ի. (լտ.) 1. տաղչփ. հատած ընդմիջում, ընդհատում, հանգիստ. 2, երժ. միջոց. **-рный** ած. цезýра—ի։

Цейхгáузъ ա. (գերմ.) զինարան, զինատուն, ռազմամթերքանոց։

Целестйнъ ա. հնք. célestine, երկնաքար (երկնապակ)։

Целибáтъ ա. (լտ.) կուսակրօնութիւն, [անկնութիւն։

Целлулó‖за ի. քիմ. բնախոտ, բնաբջիջ (փայտի, տնկի). **-зный** ած. բնախոտի, բնաբջջի։

Цемен‖тáція ի. (գերմ. -լտ.) քիմ. ցեմենտացնելը, -ցնում, պողպատելը, -տում (երկաթի). **-тный** ած. ցեմենտիչ, ցեմենտող ц. порошóкъ ցեմենտիչ փոշի (որի միջոցով երկաթը հալոցում պողպատացնում են). **-товáніе** չ. տ. Цементáція; **-товáть** (-тýю -ютъ) ն. (գերմ.-լտ.) 1, ցեմենտել (կրաշաղախով հաստատել). 2, քիմ. ցեմենտել (ցեմենտիչ փոշու միջոցաւ երկաթը հալոցում պողպատացնել). **-товый** տ. Цемéнтный; **-тъ** ա. (լտ.) ցեմենտ, կրաշաղախ։

Цензи‖ровáніе չ. գրաքննելը, -ննում. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (լտ.) գրաքննել։

Цензовйкъ, á ա. ցէնզաւոր, ցէնզ, արտօնութիւն ունեցող։

Цéнзо‖рскій ած. գրաքննչի, -ննչական. **-рство** չ. գրաքննչութիւն. **-ръ** ա. (լտ.) 1, գրաքննիչ. 2, ցէնզօր, համարակալ (պետական պաշտօնեայ նախկին Հռոմում զանազան պարտաւորութիւններով)։

Цензý‖ра ի. (լտ.) գրաքննութիւն. **-рный** ած. գրաքննիչ, -ննական. ц. комитéтъ.

Цензъ ա. (լտ.) 1, ցէնզ, արտօնութիւն. избирáтельный ц.; образовáтельный, имýщественный ц.; ц., дающій прáво быть избраннымъ; квартйрный ц. բնակարանային ցէնզ. 2, պտմ. ցէնզ (հռոմէական քաղաքացիների կայքերի գնահատումը)։

Центáвръ ա. (յն.) դիցբ. կենտավր, ձիամարդ։

Центифóль‖ ի. բս. Rosa centifolia, հարիւրթերթեան վարդ. **-ный** ած. հարիւր թերթեան վարդի։

Цéнтнеръ ա. (գերմ.) ցէնտնէր (ծանրութեան չափ =100—140 գրուանքայի)։

Цент‖рализáція ի. (լտ.) կենտրոնացնում. **-рализйровать** (-рую -ютъ) ն. կենտրոնացնել. **-рáльный** ած. կենտրոնական. **-робéжный** ած. կենտրոնախոյս с—ая сйла; **-ровáніе** չ. կենտրոնելը, -նում (փողի առանցքը գտնելը). **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) կենտրոնել. **-ровый** ած. կենտրոնի. **-ростремйтельный** ած. կենտրոնաձիգ. с—ая сйла: **-рофýга** ի. արւեստգ. պտտիչ գործիք. **-ръ** ա. (լտ.) կենտրոն. ц. тя́жести ծանրութեան կենտրոն, կէտ

Центу‖ріóнъ ա. (լտ.) պտմ. հարիւրապետ. **-рія** ի. (լտ.) պտմ. հարիւրեակ։

Цéрберъ ա. (յն.) դիցբ. Կերբերոս (բազմագլուխ հրէշաւոր շուն, որ հսկում էր անդրաշխարհի մուտքի վերայ և ոչոքի թոյլ չէր տալիս այնտեղից դուրս գալու)։

Цéрва ի. բս. Reseda, յափուկ. жёлтая ц. R. Luteola, դեղնագոյն յափուկ։

Цере‖брáльный ած. (լտ.) ուղեղային. **-броспинáльный** ած. ողնուղեղային. ц. менингйтъ ողնուղեղային մենինգիտ (ողնուղեղի թաղանթի բորբոքումը)։

Церезйнъ ա. հնք. Cérésine, հանքա- [մոմ։

Церемó‖ниться (-нюсь -нятся) չզ. ամաչել, քաշուել, ՚նազ անել՚։

Церемоніá‖лъ ա. (լտ.) արարողական, ծիսական կարգ, ծիսադրութիւն ծիսակարգութիւն. **-льно** մ. հանդիսաւոր կերպով. **-льный** ած. հանդիսաւոր. ц. маршъ ռզմ. հանդիսաւոր անցք, քայլում։

Церемонійме́йсте‖рскій ած. արարողապետի, -տական. **-ръ** ա. (գերմ.) արարողապետ։

Церемó‖нія ի. (լտ.) 1, արարողութիւն, ծէս. 2, ամաչելը, քաշուելը. безъ ц—іи առանց քաշուելու. **-нничать** տ. Церемóниться; **-нность** ի. ամաչկոտութիւն. տաղտկալի քաղաքավարութիւն. **-нный** ած. (լտ.) ամաչկոտ, քաշուող, ՚թրջուած՚, ՚նազ՚, ՚նազ ու պիզ՚ անող։

Цéрій ա. հնք. cerium, կերիոն.

Церкó‖вникъ ա. 1, եկեղեցական, եկեղեցու ծառայ, սպասաւոր. 2, եկեղեցականի որդի. **-внический** ած. եկեղեցականի. **-вно-прихóдскій** ած. եկեղեցական-ծխական. ц—ія шкóлы; **-вно-славя́нскій** ած. եկեղեցական-սլաւոնական. ц языкъ.

Церковнослужйтель‖ ա. եկեղեցական սորին սպասաւոր, պաշտօնեայ. **-скій** ած. եկեղեցու սպասաւորի, պաշտօնէի։

Церкó‖вно - хозя́йственный ած. եկեղեցական-տնտեսական. **-вный** ած. եկեղեցական. ц—ая истóрія; ц—ое прáво; ц—ая мýзыка; ц—ое пѣ́ніе; ц—ое краснорѣ́чіе քեմական ճարտասանութիւն, պերճախօսութիւն. ц—ая О'бласть պապական պետութիւն (այժմ Իտալիայից նուաճուած)։

Цéрковь ի. (цéркви; գործիակ. цéрковью; մն. цéркви, церквéй, -вáмъ, -вáми, о церквáхъ) եկեղեցի. ՚ժամ՚։

Цертепáртія ի. (գերմ.) ծովգ. պայման, պայմանագրութիւն (նաւ վարձելու)։

Цеса‖рéвичъ ա. կեսարեւիչ, թագաժառանգ, գահաժառանգ (ռուսաց). **-рéвна** ի. կեսարեւնա (ռուսաց թագաժառանգի ամուսինը). **-рка** ի. կնդ. Numida meleagris, խայտահաւ, նումիդահաւ։

Цéса‖рскій ած. կեսարի, -րական, կայսեր, -սերական. **-ръ** ա. (լտ.) կեսար, կայսր.

Цетерáхъ ա. բս. Ceterach, ցետերախ, բազմոտանի տունկ։

Цехйнъ ա. (իտ.) սեկին (ոսկէ դրամ մի);

Це‖ховóй ած. արհեստաւորների ընկերութեան, համքարական. цеховóй, óго ա. համքար, արհեստաւոր. **-хъ** ա. (գերմ.) արհեստաւորների ընկերութիւն, համքարութիւն։

Ци́бикъ ա. Цы́бикъ.

Цибу́ля է. բս. Allium cepa, հասարակ կմ ամառուայ սոխ։

Цивили‖за́торъ ա. կրթիչ, քաղաքակրթիչ. **-за́цiя** է. (լտ.) ցիվիլիզացիա, ակրզբնական քաղաքակրթութիւն (թէ անհատական և թէ ազգային. հկռկը ա. Ва́рварство; цивилиза́цiя-ն հետևում է բարձր քաղաքակրթութիւնը, культу́ра 2-ը). **-зо́ванный** ած. կրթուած; քաղաքակիրթ. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. (լտ.) կրթել, քաղաքակրթել. **-ся** անտր. կրթուել, քաղաքակրթուել։

Ци‖вили́стъ ա. (լտ.) քաղաքացիական օրէնսգէտ. **-ві́льный** ած. (լտ.) քաղաքացիական. ц—ое пла́тье; ц. листъ արքունական ծախսերի ցուցակ (սահմանադրական պետութեան գլխի տարեկան ռոճիկը, հասոյթը)։

Циду́‖ла, -лка, -лочка ա. Цеду́лка, -лочка.

Циклóи‖да է. (յն.) երկրչփ. ծրակերպ, կորագիծ. **да́льный** ած. ծրակերպ, կորագծական։

Циклóнъ ա. (յն.) ցիկլոն (հմմ. Ураганъ).

Цикло‖пи́ческій ած. կիկլոպեան, -պային. ц—iя сооруже́нiя կիկլոպեան, *հսկայական շէնքեր, շինութիւններ. **-пъ** ա. (յն.) ռիցք. կիկլոպ։ [ջան։

Циклъ ա. (յն.) շրջան. աստղք. ծիր, շրջ-

Ци́кля արհեստ. քերիչ, յղկիչ։

Цикó‖рій ա. բս. Gicorium intybus, եղերդ (վայրի եղերդակ, վայրի հազար). *лома́ть, нал— ц. վախենալ, վախի, ահի, երկիւղի մէջ գտնուել. **-рный** ած. եղերդակի։

Цику́та է. բս. Cicuta, խնդամոլի, մոլեխինդ։

Цили́н‖дрикъ ա. պստիկ գլան, գլանակ. **-дри́ческій** ած. գլանաձև. **-дръ** ա. (լտ.) 1, գլան. 2, ցիլինդր (գլանաձև բարձր

Цимба́лы ա. Цымба́лы. [գլխարկ)։

Цимофа́нъ ա. հնք. cymophane chrysobéril, ոսկեբերիլ։

Ци‖ни́змъ ա. (յն.) 1, կինիկութիւն, կինիկեան փիլիսոփայութիւն. 2,* ցինիզմ, կինիկութիւն, անպատկառութիւն, անամօթութիւն. **-никъ** ա. կինիկ[եան փիլիսոփայ]. 2,* ցինիկ, անպատկառ, անամօթ, լիրբ, լկտի ոմն. **-ни́чески** ա. Цини́чно; **-ни́ческій** ած. կինիկեան. *ցինիկ, անամօթ, անպատկառ, լիրբ, լկտի. -ское выраже́нiе; **-ни́чно** մ. կինիկաբար. *անպատկառ կերպով, անամօթաբար. **-ни́чность** է. կինիկութիւն, *անպատկառութիւն, անամօթութիւն. **-ни́чный** ա. Цини́ческій.

Цин‖кова́ніе չ. ցնկելը, ցնկում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. (գերմ.) ցնկել. **-ковый** ած. ցնկի, ցնկեայ. ц—ая обма́нка հնք. zinc sulfuré, ծծմբացինկ (ցնկաղօտուկ) **-когра́фія** է. (գերմ. -յն.) ցնկագրութիւն. **-къ** ա. հնք. Zincum, ց(զ)ինկ. кремнеки́слый ц. ցնկապակ (արուրաքար)։

Циннабари́тъ ա. Ки́новарь.

Ципе́на է. աղանոց, աղարան։

Цирко́ній ա. քիմ. zirconium, ցիրկոնիոն (մետաղ մի)։ [(թանգագին քար մի)։

Цирко́нъ ա. հնք. zircon, ցիրկոն

Циркули́ровать (-рую -ютъ) չ. (լտ.) շրջել, պտտուել, շրջան առնել, շրջանառութեան մէջ գտնուել։

Ци́ркуль‖ ա. (լտ.) կարկին. но́жки ц—я կարկինի սառները. **-ный** ած. կարկինի։

Циркуля́‖рно մ. շրջաբերականով. разосла́ть распоряже́нiе ц.; **-рный** ած. շրջաբերական. ц—ое письмо́ շրջաբերական թուղթ, նամակ. **-ръ** ա. (նոր լտ.) շրջաբերական. **-ція** է. (լտ.) շրջանառութիւն, բոլորում։

Циркумвалла‖ціóнный ած. ռզմ. շուրջանակի ամրութիւնների. ц—ая ли́нія բերդը պաշարող զօրքի թիկունքը պաշտպանող ամրութիւնների անընդհատ շղթայ. **-ція** է. (լտ.) ռզմ. շուրջանակի ամրացնելը, ամրութիւնների շղթայ քաշելը։

Циркъ ա. (լտ.) ցիրկ, կրկէս։

Цисте́рна է. (լտ.) 1, անձրևաջրարան, անձրևաջրի հոր (սակաւաջուր երկիրներում). 2, նաւթատար կաթսայ (գլանաձև)։

Цистице́ркъ ա. Пузырехвóстъ.

Цитаде́ль‖ է. (ֆր.) միջնաբերդ (քաղաքի), ակառն. **-ный** ած. միջնաբերդի։

Ци‖та́та է. (գերմ.) ցիտատ, առաջբերութիւն (ուրիշ վկայութիւն առաջ բերած որ և է հեղինակի խօսքերը). привести́ ц—у; **-та́торъ** ա. առաջ բերող. **-ти́ровать** (-рую -ютъ), **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. առաջ բերել (որ և է հեղինակի խօսքերն իբրև վկայու-

Ци́тра է. (լտ.) կիթառ։ [թիւն)։

Цитри́нъ ա. հնք. citrine, ոսկեակն, լիմոնաքար, բոհեմական տպազին։

Ци‖ферблáтъ ա. (գերմ.) թուացոյց (ժամացոյցի). **-фи́рь, -фи́рный** ա. Цыфи́рь, -рный; **-фра** է. (գերմ.) թուանշան. թիւ. ара́бскія, ри́мскія ц—ы; **-фрова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. արժ. թուագրել. **-фро́вый** ած. 1, թուական, թուային. թուի. ц—ыя да́нныя; 2, թուագրած։

Ци́церо չ. անհ. տպգր. կիկերոնեան գիր։

Ціа́‖нистый ած. քիմ. կիանային, կապտածնային. ц. ка́лій; ц—ая кислота́ կիանաթթու. **-новый** ած. քիմ. կիանի, կիանային, կապտածնի. ц—ая кислота́ կիանաթթու, կապտածնաթթու. **-нози́тъ** ա. հնք. cyanose, պղնձարջասպ. **-нóзъ** ա. բժ. կապտախտ, -տութիւն. **-нъ** ա. քիմ. cyanogène, կիանածին, կապտածին։

Цóколь‖ ա. (գերմ.) ճրտրպտ. խարիսխ. պատուանդան. **-ный** ած. խարսխի. պատուանդանի, -նային։ [ասյին միութիւն։

Цольфере́йнъ ա. (գերմ.) պտմ. մաքս-

Цу́‖говый ած. цугъ-ի. **-гъ** ա. (գերմ.) ցուգ, շարքաւոր լծուածք (չորս կմ աւել ձիաներ միմեանց յետևից զոյգ-զոյգ կառքից լծուած). цу́гомъ մ. ցուգով, քառաձի, վեցաձի…

Цука́тъ ա. (իտ.) եփած և շաքարած մրգակճեպ կմ միրգ։ [менъ։

Цунгъ-ли-я́менъ ա. Тцунгъ-ли-я-

Цу́рна է. (լեհ.) աղջիկ, օրիորդ.

Цуръ ա. Чуръ. [նուէր)։

Цы չ. անհ. ցս (Ц. տառի սլաւոնական ա-

Цы́би‖ковый ած. թէյարկղի. **-къ** ա. (թուրք.) 1, թէյարկղ (նոր մաշկած մորթով պատած). 2, այս մորթը. «Пье́ръ, обу́тый въ башмаки́, сши́тые для него́ К—ымъ изъ [цы́бика…»

Цыбу́ля ա. Цибу́ля.

Цыга́‖нить (-ню -нять) ն. ռմկ. 1, անհրեսութեամբ, 'դարշու պէս' մուրալ, խնդրել, ժահլ. 2, խաբել, սրիկայութիւն անել. **-нка** է. 1, բօշայ, գնչու կին, աղջիկ. 2,* խաբեբայ, սրիկայաբարոյ կին, աղջիկ. **-нски** մ. բօշայի, գնչուի պէս. **-нскій** ած. 1, ցիգանի, -նային, բօշայի, գնչուի. 2,* խաբեբայական, սրիկայական. **-нство** չ. 1, ցիգանութիւն, խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն. 2, ծաղրելը, ծանակելը, նշաւակելը, -կում, 'մասխարայ գըցելը'. **-нъ** ա. (յ. цыга́ны և цыга́не; սեռկ. цыга́нъ) (թուրք.) 1, ցիգան, բօշայ՝ գնչու. 2,* խաբեբայ, սրիկայ:

Цымба‖ли́стъ ա. կիմբալահար, տիմպանահար. **-лы** է. յ. (լտ.) երժ. 1, կիմբալ, տիմպան. 2, ծնծղայք. **-льный** ած. 1, կիմբալի, տիմպանի. 2, ծնծղայքի:

Цын‖га́ է. բժ. լնդացու, լնդախտ. **-го́тный** ած. լնդացուի, լնդախտի. լնդացուով, լնդախտով բռնուած, վարակուած:

Цыно́‖вка է. **-вочка** նւզ. խիտ փսիաթ, խսիր, սփրիթ, նաճայ. **-вочникъ** ա. փսիաթագործ. **-вочный** ած. փսիաթի(ց), խսիրի(ց):

Цы‖пки, покъ է. յ. **-почки**, чекъ նւզ. 1, ռմկ. պտտառուածք, պտտառուած տեղեր (ոտների վերայ). 2, ոտների պճեղների ծայրեր. подниматься, ходи́ть на цы́почкахъ; 3, ռմկ. և փղբշ. վառեկ, մատղաշ թռչնիկ. **-плёнокъ**, нка ա. (յ. цыпля́та, -тъ) [հաւի] ճուտ. **-плёночекъ**, чка նւզ. ճտիկ. цыпля́тъ по о́сени счита́ютъ (առծ). գործի վերջն է գովելի. **-пля́чій**, ья, ье ած. [հաւի] ճուտի. **-почки** նւզ. տ. Цы́пки; **-пушка** է. փղբշ. ճուտիկ, ճուտիկ ջա՛ն. **-пъ-цыпъ** ձ. ջի՜ւ, ջի՜ւ, ջի՜ւ (արտասանում են հաւերին հաւաքելիս):

Цырю́ль‖никъ ա. (լեհ.) վարսավիրայ, սափրիչ, 'դալլաք'. **-ническій** ած. վարսավիրայի, սափրչի, 'դալլաքի'. **-ничество** չ. վարսավիրայութիւն, սափրչութիւն, 'դալլաքութիւն'. **-ня** է. վարսավիրայի արհեստանոց, տուն:

Цытва́‖рный ած. Թուրքաստանի օշինդրի, գծուարի. ц—ое се́мя բս. semen cinae, օշինդրասերմ, գծուարասերմ. **-рь** է. բս. Artemisia maritima s. cina Թուրքաստանի օշինդր, գծուար:

Цы‖фи́рный ած. գաղտնագրի. **-фи́рь** է. (գերմ.) մի տեսակ գաղտնագիր. **-фра** տ. Ци́фра.

Цыцъ ձ. սո՛ւս, սուս կտրի՛ր, տաղ արա՛:

Цѣ‖вка է. 1, պտտիկ ճախարակ, կոճ (որի վերայ թելը փաթաթւում է). 2, փող, եղեգ. зо́нтичная ц. հովանոցի փող, կոթ. 3, տ. Коклю́шка 1; **-вни́ца** է. սրինգ, եղեգնափող, 'պկու'. **-вочка** նւզ. տ. Цѣ́вка; **-вочный** ած. ճախարակի. **-вьё** չ. ձող, կոթ. ц. я́коря խարսխաձող:

Цѣ‖ди́лка է. **-ди́ло** չ. քամիչ [գործիք, մաղ եւն]. холщёвая ц. քամիչ քաթան. **-ди́льный** ած. քամելու, քամիչ, զտելու, զտիչ. ц. холстъ; ц. ка́мень; **-ди́ть** (-жу́ -дятъ), нац—, проц— ն. 1, ածել, թափել (օր տակառից գինի, գարեջուր). 2, քամել, զտել. ц. бульо́нъ сквозь си́то; **-же́ніе** չ. 1, ածելը, թափելը. 2, քամելը, զտելը. **-живать** տ. Цѣди́ть.

Цѣле́бный ած. բժշկարար, բուժարար, [բուժիչ:

Цѣлесообра́з‖но մ. նպատակայարմար կերպով. **-ность** է. նպատակայարմարութիւն. **-ный** ած. նպատակայարմար:

Цѣлибу́ха է. բս Strychnos nux vomica, փսխեցուցիչ, որձացուցիչ ընկոյզ:

Цѣлива́ть, ся տ. Цѣли́ть, ся II.

Цѣ‖лико́мъ մ. ամբողջապէս, ամբողջովին, բոլորովին. **-лина́** է. կուրդ, խամ հող:

Цѣли́тель‖ ա. **-ница** է. բժշկող, բուժող այր, կին. **-ный** ած. բուժիչ, բուժող:

I. **Цѣ‖ли́ть** (-лю́ -лятъ), исц— ն. բուժել, բժշկել:

II. **Цѣ‖лить** (-лю -лятъ), **-литься** (-люсь -лятся) չ. 1, въ кого́, во что մէկին, մի բանի նշան դնել, նշան անել. ц. въ мише́нь նշան դնել, հրացանը նշանին, նպատակակէտին ուղղել. 2,* մի բանի ակնարկել, մի բանի վերայ ակնարկութիւն անել. 3, մի բանի ձգտել. **-лкій** ած. քաջ նշանառու, անվրէպ նշանին դարկող, դիպցնող. **-лко** մ. անվրէպ, չեշտակի:

Цѣлко́‖викъ ա. **-вый**, аго ա. արծաթէ ռուբլի:

Цѣлова́ль‖никъ ա. 1, ցքեվաճառ, օղեվաճառ, ցքետուն, օղետուն պահող. 2, հնց. պետական կայքերի կառավարիչ, պահապան. **-ница** է. սորա կինը. **-ническій** ած. ցքեվաճառի, ցքետուն, օղետուն պահողի:

Цѣ‖лова́ніе չ. համբուրելը, -բում, 'պագելը', 'պաչելը'. кре́стое ц. խաչ[ուաւետարան]ը համբուրելը (երդուելիս). երդում. ц. руки́ ձեռքը համբուրելը. **-лова́ть** (лу́ю -ютъ), поц— ն. համբուրել, 'պագել', 'պաչել'. ц. ру́ку, въ ру́ку ձեռքը համբուրել. ц. въ гу́бы պռօշտի անել. ц. крестъ խաչը համբուրել. հնց. երդուել. цѣлу́ю васъ отъ всего́ се́рдца; **-ся** համբուրուել, միմեանց համբուրել, 'պագել', 'պաչել':

Цѣлодне́вный ած. ամբողջ օրը տևող. [ц—ая рабо́та.

Цѣлое, аго չ. ամբողջ, ամբողջութիւն. ц. бо́льше, не́жели часть его́; въ э́той ка́ртинѣ есть недоста́тки, но въ ц—омъ она́ нра́вится — բայց ամբողջութեամբ վերցրած նա դուրեկան է:

Цѣлоку́п‖но մ. ամբողջովին. **-ность** է. ամբողջութիւն. **-ный** ած. ամբողջ, ամբողջական:

Целому́д‖ренность է. տ. Цѣлому́дріе; **-ренный** ած. անարատ, անբիծ, անմեղ, կոյս, ողջախոհ, պարկեշտ. **-ріе** չ. անարատութիւն, անբծութիւն, անմեղութիւն, կուսութիւն, ողջախոհութիւն, պարկեշտութիւն:

Цѣло‖стно մ. ամբողջովին, ամբողջապէս. **-стность** է. ամբողջութիւն, լրութիւն. Росія и Япо́нія обяза́лись соблюда́ть ц. Кита́я; европе́йскій конце́ртъ соблюда́етъ ц. Ту́рціи; **-стный** ած. ամբողջ, անբաժան. **-сть** է. ամբողջութիւն, լրութիւն, անբաժանութիւն. я сберегу́ въ ц—и ва́ши де́ньги ես ձեր փողը կը պահեմ անձեռնմխելի կերպով:

Цѣлый ած. 1, ամբողջ, բովանդակ. онъ съѣлъ ц. хлѣбъ; я рабо́талъ ц. день; по ц—ымъ недѣлямъ ամբողջ շաբաթներով. кроить изъ ц—аго куска́; 2, ողջ, առողջ,

անվնաս, անձեռնմխելի. онъ возвратился цѣлъ и невредимъ *նա ողջ, առողջ վերադարձաւ.* посу́да разби́та, а ме́бель цѣла́; *ухо-ди́, пока́ цѣлъ *հեռացի՛ր, քանի որ կենդանի ես:*

Цѣль‖ *ի.* (*գերմ.*) **1**, *նշան, նշանակէտ.* стрѣля́ть въ ц. *նշանին հրացան արձակել.* стрѣля́ніе въ ц. *նշանով հրացանաձգութիւն.* попа́сть въ ц. *նշանին դիպցնել, զարկել.* **2**, *նպատակ, դիտաւորութիւն.* дости́гнуть цѣ́ли, своéй цѣ́ли; съ како́й цѣ́лію? съ цѣ́лію получи́ть мѣ́сто; ц. жи́зни; **-ба́** *ի. նշանով հրացանաձգութիւն:*

Цѣ́ль‖но *մ. ամբողջ, անվնաս. մի ամբողջ կտորից.* **-ножа́берный** *ած. կնդ. ամբողջ խռիկներով.* **-ность** *տ.* Цѣ́лость; **-ный** *ած.* **1**, *ամբողջ, մի կտորից.* ц—ое колесо́ *անիւ, ակ մի կտորից շինած.* изъ ц—аго куска́; ста́туя изъ ц—аго мра́мора; крестъ изъ ц—аго зо́лота *խաչ հոծ ոսկուց.* **2**, *անխառն, անարատ.* ц—ое молоко́; ц—ое вино́.

Цѣ‖на́ *ի. գին, արժէք, արժողութիւն.* ц. на хлѣбъ высока́ *հացի գինը բարձր է.* подня́ть цѣ́ну на това́ръ; пони́зить цѣ́ну; продава́ть по дешёвой цѣнѣ́; хлѣбъ въ цѣнѣ́ *հացը գին ունի.* ло́шадь цѣно́ю во́ сто рубле́й *ձի, որի գինն է 100 ռ.* **-нивать** *տ.* Цѣни́ть; **-ни́мый** *ած. գնահատելի.* **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *ի. գնահատող այր, կին.* **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), оц— *ն.* **1**, *գնահատել, գին դնել.* онъ до́рого цѣ́нитъ э́тотъ пе́рстень; во ско́лько цѣ́ните вы э́тотъ домъ? **2**,**գնահատել.* я цѣню́ его́ услу́ги; онъ ни во что не цѣ́нитъ мою́ дру́жбу *նա իմ բարեկամութիւնը առ ոչինչ է համարում.* **-нно** *մ. թանգ(կ).* **-нность** *ի.* **1**, *բարձր, մեծ գին, մեծագնութիւն, թանգագնութիւն.* **2**, *գին, արժէք, արժողութիւն.* *ро-ня́ть ц. чего́-либо *մի բանի գինը, արժէքը ձգել.* бума́жныя де́ньги имѣ́ютъ усло́в-ную ц.; **-нный** *ած. թանգ(կ)ագին. մեծագին, ծանրագին.* ц. пода́рокъ; вещь цѣ́нная; **-новщикъ**, á *ա.* [*վարչութիւնից նշանակուած*] *գնահատող, գին կտրող (իրերի):*

Цѣпень, пня *տ.* Солитéръ 1.

Цѣпенѣ‖ніе *չ. չորանալը, քարանալը, ընդարմանալը, անզգայանալը.* **-ть**, оц— *չ. չորանալ, քարանալ, ընդարմանալ, անզգայանալ:*

Цѣпи́къ *նւզ. տ.* Цѣпъ.

Цѣп‖кій *ած.* **1**, *կպուկ, կպչուն. մագլցող. գալարուն, գալարուող. մի բանի դիւրութեամբ փաթաթուող, կպչող.* **2**,**կուռարար.* **-кость** *ի.* **1**, *կպուկութիւն, կպչունութիւն. մագլցողութիւն, ընդունակութիւն մի բանի դիւրութեամբ փաթաթուելու.* **2**,**կուռարարութիւն.* **-ко** *մ. ամուր, 'տզի պէս' կպչելով.* **-кохво́стый** *ած. գալարատուտն.* семе́йство ц—ыхъ обезья́нъ Но́ваго Свѣ́та *կնդ.* Platyrrhinida, *տափակաքիթ կմ Ամերիկայի կապիկներ (գալարատուտն կապիկներ).* **-ля́ть** *ն.* **1**, *բռնել, ճանկել, կարթել.* **2**,**աշխատել կռուել, կռուի բռնուել.* **-ля́ться** *անդր. կպչել, փաթաթուել, բռնել, ճանկել (մի բանից).* попуга́й цѣпля́ется клю́вомъ *թութակը մանգլցում է կտցով:*

Цѣпни́къ, á *ա. ցորենի թմբչի (цѣпъ) կոթ:*

[ц—áя соба́ка *կապած, կապովի շուն:*

Цѣпно́й *ած. շղթայի, 'գնջլի'.* ц. мостъ;

Цѣпово́й *ած. ցորենի թմբչի (цѣпъ).*

Цѣпо́ч‖ка *ի. բարակ, նուրբ շղթայ, շղթայիկ.* ц. къ часа́мъ; ц., кото́рою свя́зываютъ ру́ки арестáнтовъ; **-ный** *ած. բարակ, նուրբ շղթայի, շղթայիկի:*

Цѣпъ *ա. ցորենի թմբիչ, դմբիչ (ցորեն և ուրիշ հացահատիկներ ծեծելու գործիք):*

Цѣпь *ի. շղթայ, 'գնջիլ'.* привяза́ть соба́ку нá ц. *շանը կապել.* спусти́ть соба́ку съ цѣпи́ *շանը արձակել.* быть въ цѣпя́хъ *շղթայուած լինել.* ц. горъ *լեռների շղթայ.* гальвани́ческая ц. *ֆիզ. գալվանական շղթայ:*

Ч.

Ч, ч *ռուս. այբ. 24-րդ տառն է: Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց չ-ն:*

Чаба́нъ *ա.* (*թուրք.*) *չոբան. խաշնարած:*

Чабё‖рный *ած. կորդին, 'քոնդար'.* **-ръ** *ա. բս.* Satureja hortensis, *կորդին, 'քոնդար':*

Чабуро́къ, рка́ *ա. փայտէ գնդակ (թոկի ծայրին ամրացրած):*

Чáе‖каніе *չ. ճմճմացնելը, ճմճմոց, լըմլմալը (ծամելիս, ծամելիս).* **-кать**, **-кнуть** *չ. ճմճմացնել, լմլմալ (կերակուրը ծամելիս, ծամելիս):*

[*հասարակ նզածաղիկ:*

Чага́нъ *ա. բս.* Artemisia vulgaris,

Чагра́ва *ի. կնդ.* Sterna caspia, *կասպեան ծովածիծառ:*

Ча‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), нач— *ն. մխով, ծխով, ածխահոտով լցնել.* ч. ко́мнату; **-дный** *ած.* **-днова́тый** *նւզ. ծխով, մխով, ածխահոտով լցուած, լիք:*

[Ада́мовы.

Чá‖до *չ. որդի, զաւակ.* всѣ мы ча́да

Чадолю‖би́вый *ած. որդեսէր, զաւակասէր.* ч—ая мать; **-біе** *չ. որդեսիրութիւն:*

Чадра́ *ի. կովկ. երկար քօղ մահմեդական կանանց:*

Чадъ *ա.* **1**, *մուխ, ծուխ (կիսայրեաց ածխի).* **2**,* *տագնապ, խելայեղութիւն.* въ ча-ду́ отча́янія рѣши́лся онъ на престу́пное дѣ́ло».

Чаёкъ (*սեռկ.* чайку́) *նւզ. տ.* Чай I.

Чáе‖мость *ի. հաւանականութիւն, սպասելիութիւն, ակնկալութիւն.* **-мый** *ած. սպասելի, հաւանական, ակնկալելի:*

Чае‖пи́тіе *չ. ռմկ. թէյ խմելը, թէյ ընդունելը.* **-торго́вецъ**, вца *ա. թէյավաճառ:*

I. **Чай** *ա.* (*սեռկ.* чáю) (*չինր.*) *թէյ.* пригласи́ть кого́ на ча́шку ча́ю; зава́ривать ч. *թէյ եփել կմ պատրաստել:*

[*ըեր, անշուշտ:*

II. **Чай** *ն. կարծում եմ, հաւանաբար, ե-*

Чáйка *ի. կնդ.* Larus, *որոր:*

Чáй‖ная, ой *ի. թէյարան, թէյատուն.* **-никъ** *ա. թէյաման.* **-ница** *ի. թէյի տուփ, թէյ պահելու աման, անօթ.* **-ничать** *չ. ռմկ. թէյ խմել, ժամանակը թէյ խմելով, ին-*

քնանալ կչտին անցկացնել. **-ничекъ**, чка նւզ. տ. Чайникъ.

Ча́йный ած. թէյի. ч—ая ча́шка; ч—ая ло́жка; ч—ое де́рево բս. Thea chinensis, չինական թէյ, թէյածառ. ча́йная. տ. վերև:

Ча́‖леніе չ. կապելը, ամրացնելը. **-ли-вать, -лить** (-лю -лятъ) ն. կապել, ամրացնել (նաւակը, նաւը). **-лка** ի. 1, տ. Ча́леніе; 2, թոկ, պարան (որով նաւը ափ հանելով կապում են):

Чал‖ма́ ի. (թուրք.) չալմա, դոլբանդ, գլխի կապոց, փաթթոց, գլխակապ, գլխապատ (դղամարդկանց). **-моно́сецъ**, сца ա. **-моно́сный** ած. գլխի փաթթոց կրող:

Чалопѣ́гій ած. 'չալ', սպիտակ մորթով և գորշ բծերով (ձիու մասին):

Чалты́къ, а́ ա. կովկ. չալթուկ:

Чалъ ա. տ. Ча́лка 2.

Ча́лый ած. գորշ խայտախարիւ (ձիու մասին). ч—ая ло́шадь.

Чама́рка ի. (լեհ?) լեհական զգեստ մի:

Ча‖нъ ա. **-никъ** նւզ. չան, տաքառ, կիստատակառ, քուգայ (փայտէ մեծ աման):

Чапа́ръ ա. կովկ. չափար: [լեռնեղէգ:

Ча́полоть ի. բս. Hierochloa borealis,

Чапра́‖къ, а́ ա. (թուրք.) **-чо́къ**, чка́ նւզ. սթար (ձիու զարդարուն ծածկոյթ). տապճակ, 'քնփուչ'. **-чный** ած. սթարի, տապճակի, 'քնփչի':

Ча́‖ра ի. գաւաթ. **-рка** ի. նւզ. բաժակ. ч. вина́ մի բաժակ օղի:

Чарова́ть (-ру́ю -ютъ), оч— ն. կախարդել, հմայել, թովել, դիւթել. чару́ющій ի. ած. կախարդիչ, հմայիչ, հմայող, թովիչ, թովող, դիւթիչ, դիւթական:

Чародѣ́й‖ ա. **-ка** ի. կախարդ, հմայ, թովիչ, մոգ, վհուկ այր, կին. **-ный, -скій, -ственный** ած. կախարդական, հմայական, թովիչ, մոգական. **-ство** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհկութիւն, մոգութիւն. **-ство-вать** (-вую -ютъ) չ. կախարդութիւն, հըմայութիւն, վհկութիւն, մոգութիւն անել, դիւթել:

Ча́роч‖ка ի. նւզ. պատիկ բաժակ. приде́рживаться ч—и [յաճախ, շարունակ] խմել. **-ный** ած. բաժակով, գաւաթով. ч—ая прода́жа вина́ գաւաթով առուտուր օղու, ցքու:

Ча‖ру́ющій տ. վերև чарова́ть; **-ры** ի. յ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհկութիւն. հմայք, թովք, կախարդանք:

Часи́шки նւզ. և նխտ. տ. Часы́; «у К—ча ч. воръ стяну́лъ.

Часо́ве‖нка նւզ. տ. Часо́вня; **-нный** ած. մատուռի, մատրան:

Часо́в‖никъ տ. Часосло́въ; **-ня** ի. մատուռ. աղօթատուն, աղօթարան (պատիկ շինութիւն կանթեղով և սուրբ պատկերներով):

Ча‖сово́й ած. ժամի, 'սահաթի'. 2, մի ժամուայ, մի ժամ տևող կամ տևած. ч. визи́тъ; 3, ժամացոյցի. ч—а́я стрѣ́лка ժամացոյց սլաք (հկուկը мину́тная с.); ժամացոյցի սըլաք. ч. ма́стеръ ժամագործ, 'սահաթսազ'. ч—ое мастерство́ ժամագործութիւն, 'սահաթսազութիւն'. 4, часово́й, о́го ա. ժամապահ. 'ղարաւուլ քաշող' [զինուոր]. поста́вить къ двеpя́мъ ч—ы́хъ; **-совщи́къ**, а́ ա. ժամագործ, 'սահաթսազ'. точи́льщикъ -ч. կնդ. մահուան ժամացոյց. **-со́къ**, ска́ ա. նւզ. մի թեթև ժամ. **-сосло́въ** ա. ժամագիրք [տանի]. **-со́чекъ**, чка նւզ. տ. Часо́къ.

Ча́‖стенькій ած. նւզ. 1, բաւականին յաճախ. 2, բաւականին խիտ. **-сте́нько** մ. նւզ. բաւականին յաճախ, սռէպ. **-стёхонь-ко** մ. խիտ յաճախ, խիտ սռէպ. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) չ. յաճախ անել, յաճախացնել. յաճախանալ:

Части́‖ца ի. **-чка** նւզ. 1, պատիկ մաս. մասնիկ. 2, քերկ. մասնիկ. **-чный** ած. մասնական, մասնակի:

Ча́‖стію մ. մասամբ. ко́рпусъ э́тотъ соста́вленъ ч. изъ пѣхо́ты, ч. изъ кавале́ріи; ч. въ го́родѣ, ч. въ дере́внѣ; **-стно** մ. մասնաւորապէս, առանձին. **-стно-владѣ́льческій** ած. մասնաւոր [սեպհականութիւն կազմող], մասնաւոր մարդկանց [պատկանող]. ч—ія зе́мли; **-стное**, аго չ. մաթմ. քանորդ. **-стность** ի. առանձին, մասնաւոր բան, պարագայ. э́то изли́шнія ч—и դորա աւելորդ մանրամասնութիւններ, բաներ, պարագաներ են. въ ч—и մասնաւորապէս. **-стный** ած. մասնաւոր, մասնակի. ч. человѣ́къ; ч—ая слу́жба; ч. домъ; ч—ымъ о́бразомъ մասնաւորապէս. ча́стный, аго ա. կամ ч. при́ставъ առանձին քաղաքամասի պրիստաւ, վերակացու. ча́стное, аго չ. տ. վերև իւր տեղում. ч—ымъ о́бразомъ մասնաւորապէս, մասնաւոր, մասնակի կերպով:

Ча́сто մ. 1, յաճախ, սռէպ, շուտ-շուտ. э́то ч. случа́ется; какъ ч. вспомина́лъ я объ васъ! ч. быва́ть въ теа́трѣ յաճախ թատրոն գնալ. 2, խիտ կերպով, խտապէս, 'ղալին'. холстъ со́тканъ ч.; рожь посѣ́яна сли́шкомъ ч.

Частоко́‖лецъ, льца, **-ликъ** նւզ. **-лъ** ա. խտացանկ, խտավանդակ (միմեանց կըշտին, խիտ առ խիտ զարկած բրերի ցանկ, վանդակ), ցցապատ պատնէշ, ցցավանդակ:

Ча́‖стость ի. յաճախութիւն, սռէպ, յաճախ լինելը, պատահելը:

Частота́ ի. խտութիւն, 'ղալինութիւն':

Частýха ի. բս. Alisma plantago, ջրային դառնալեղու:

Ча́стый ած. 1, յաճախ, յաճախակի, սռէպ. ч—ое посѣще́ніе; ч—ое употребле́ніе; ч—ое повторе́ніе слу́чаевъ; ч. гость յաճախ հիւր եկող կամ գնացող. 2, խիտ, թանձր, թաւ, 'ղալին'. ч. лѣсъ; ч. дождь սաստիկ անձրև. ч. холстъ.

Часть ի. 1, մաս. цѣ́лое бо́льше своéй ча́сти; пять часте́й свѣ́та; ча́сти рѣ́чи քերկ. մասունք բանի, խօսքի մասեր. по частя́мъ մաս-մաս. по бо́льшей ча́сти կամ бо́льшею ча́стію մեծ մասամբ. больна́я ч. тѣ́ла.; бо́льшая ч. люде́й մարդկանց մեծագոյն մասը, մեծամասնութիւնը. во второ́й ч—и го́рода былъ пожа́ръ երկրորդ քաղաքամասում հրդեհ կար. удѣли́ть кому́ часть изъ при́были մէկին շահից մաս հանել. я далъ на свою ч. сто́лько-то ես իմ մասի համար այսքան տուի. пе́рвая ч. словаря́; 2,* գործ, բան, ճիւղ, առարկայ. э́то не по мое́й ча-

сти *այդ իմ բանը չէ*. это по моéй чáсти *այդ իմ գործն է, դորա մէջ ես ձեռնհաս եմ*. чáстiю (чáстью) *տ. վերև իր տեղում*:

Частѣть *չ. խտանալ, թանձրանալ, ‘դալլնանալ‘*:

Ча|съ *ա.* (*սեռկ.* чáса; *բայց* два, три, четы́ре часá; *յ.* часы́, óвъ) **1**, *ժամ, ‘սահաթ‘*. котóрый ч. на вáшихъ часáхъ? *ըստ ձեր ժամացոյցի ժամի քանիսն է*. въ котóромъ часý? *ժամի քանիսին*. въ пя́томъ часý *ժամի չորսից յետոյ*. ужé шестóй часъ *ժամի հնգից արդէն անց է*. въ двѣнáдцать часóвъ нóчи *կէս գիշերին*. съ семи́ часóвъ до десяти́ *ժամի եօթից մինչև տասը*. часы́ досýга, свобóдные часы́ *ազատ, արձակ ժամեր*. би́тый ч. *ամբողջ ժամ*. я васъ ждалъ би́тый ч.; смéртный ч. *մահուան ժամ*. взять извóзчика на часы́ *ժամով կառք վարձել* съ чáсу на ч., ч. óтъ часу *ժամ առ ժամ, իւրաքանչիւր ժամ*. больнóй ч. óтъ часу слабѣ́етъ; **2**, *առհ. ժամ, ժամանակ, ‘վախտ‘*. въ ч. *յարմար ժամանակ, պատեհ ժամին*. не въ часъ *անյարմար ժամանակ, անպատեհ ժամին*. въ дóбрый ч. *յաջողութիւն, Տէրն ընդ քեզ*. *не ровéнъ ч. *ով գիտէ ինչ կը պատահի*. **-сы́**, óвъ *ա. յ.* **1**, *ժամացոյց, ‘սահաթ‘*. кармáнные ч.; золоты́е ч.; стѣнны́е ч. съ мáятникомъ *պատի, ճօճանակաւոր ժամացոյց*. сóлнечные ч.; перевести́ стрѣ́лку часóвъ впередъ, назáдъ *ժամացոյցի սլաքն առաջ գցել, յետ գցել*. **2**, *եկղ. ժամ, պաշտօն, ժամերգութիւն, օրհներգութիւն*. **3**, *զմ. ժամապահութիւն, ժամապահութեան, ‘դարաւուլ քաշելու‘ միջոց*. быть, стоя́ть на часáхъ *հսկել, ‘դարաւուլ քաշել‘*. смѣни́ться съ часóвъ *ժամապահութիւնից հեռանալ, ազատուել*:

Чáхликъ *ա. բս. սերմնարան (մամռի)*:

Чáх|лость *է. ծիւրութիւն, վտտութիւն, քամուածութիւն*. **-лый** *ած. քամուած, հալ ու մաշ եղած, հալից ընկած, ‘լղարած‘, նիհարած, վտիտ, ծիւրեալ*. **-нуть** (-ну -нутъ; *անց.* чахъ -хла, о), исч— *չ. ծիւրել, հալուել, մաշուել, ‘հալ ու մաշ ըլել‘*. *ужé три гóда, что онъ чáхнетъ *արդէն երեք տարի է, որ նա տառապում, ‘հալ ու մաշ է լինում‘*:

Чахó|лъ, **-ликъ** *տ.* Чехóлъ, -ликъ.

Чахó|тка *է. բարակացաւ, հիւծախտ, ծիւրախտ, թոքախտ*. **-точный** *ած. թոքախտաւոր, թոքախտ, բարակցաւ ունեցող*:

Чá|ша *է. բաժակ, ‘թաս‘. (կշեռքի) նժար*. пить кругову́ю ч—у *ընդհանուր, ընկերական բաժակից խմել*. пить мёртвую ч—у *սպնգի պէս ծծել*. *испи́ть до дна ч—у золъ *չարիքների բաժակը մինչև մրուր պարպել*. *ч. терпѣ́нія перепóлнена, преисполнена (*դարձ.*) *գանակը սկրին է հասել*:

Чаше|вúдный *ած. բաժակաձև*. **-ли́стикъ** *ա. բս.* sépale, *բաժակատերև*:

Чáше|чка *է. նւզ.* **1**, *պստիկ բաժակ, ‘թաս‘*. **2**, *բս.* calix. *բաժակ*. **-чный** *ած.* **1**, *բաժակի, ‘թասի‘*. **2**, *բս. բաժակաւոր*:

Чá|шка *է.* **1**, *բաժակ. ‘թաս‘*. чáйная ч.; вѣсовы́я ч—и *կշեռքի նժարներ*. **2**, *կզմխ.* колѣ́нная ч. *ծնկան խուփ, ծնկոսկր*. **3**, *բս.* cupula. *բաժակ*. **4**, *պահպանակ (սուսերի)*. **-шковúдный** *ած. բաժակաձև*. **-шко-цвѣтникъ** *ա. բս.* Calycanthus, *համեմվարդուկ*. **-шница** *է. բս.* Cyathus, *բաժակածաղիկ*. **-шный** *ած. բաժակի, ‘թասի‘*:

Чáща *է.* **1**. *թաւուտ, մայրուտ*. **2**, *թաւ. խիտ, թանձր, ‘դալլին‘ անտառ, ‘մէշայ‘*:

Чащé *ած. և մ. բաղդ. աստ. աւելի յաճախ, ստէպ. յաճախագոյն*. какъ мóжно ч. *որքան կարելի է յաճախ*. ч. всегó *ամենից յաճախ, ստէպ*:

Чá|ю *տ.* Чáять; **-ющій** *բյ. ած. սպասող, ակնկալող*. **-нie** *չ. սպասելը, ակնկալելը, -լութիւն*. сверхъ ч—iя *հակառակ ակնկալութեան, անակնկալ կերպով*. въ ч—iи нагрáды *վարձատրութեան ակնկալութեամբ*. **-ять** (-ю -ютъ) *ն. սպասել, ակնկալել*. я этого не чáялъ; чегó не чáешь, то получáешь *կմ* то скорѣ́е сбýдется (*առած*). онъ въ ней души́ не чáетъ *նա այդ աղջկայ համար խելագարուած, ‘գժուած‘ է*:

Чвá|ниться (-нюсь -нятся) *չ. հպարտանալ, պարծենալ*. *ч. свои́мъ дворя́нствомъ; **-нливость** *է. հպարտութիւն, պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն*. **-нливый**, **-нный** *ած. հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, մեծամիտ, պարծենկոտ, սնապարծ*. **-нство** *չ. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն*:

Чвáртка *է. քառորդաչափ (եկեղեցական երգեցողութեան մէջ)*:

Чебáкъ, á *ա. կնդ.* Cyprinus barbatus, *կարմրաձուկ*. золотóй ч. *ոսկէ ձկնիկ*:

Чебё|рный, **-ръ** *տ.* Чабёрный, -ръ.

Чеботá|рный *ած. կօշկակարի, ‘փինաչու‘*. **-рь**, я́ *ա.* (*թուրք.*) *կօշկակար, ‘փինաչի‘*:

Чебурáхнуться *տ.* Чубурáхнуться.

Чевя́ки *ա. յ. կովկ. չստեր*: [խոտ:

Чегерáкъ *ա. բս.* Hedysarum, *թփա-*

Чегó *տ.* Что.

Чегря́ва *տ.* Чагрáва.

Чей, чья, чьё (чьегó, чьéй; чьемý, чьей; чей, чью; чьимъ, чьéю (чьей); о чьёмъ, о чьéй; *յ.* чьи, чьихъ, чьимъ, чьи́ми, о чьихъ) *դերն. «րջ». ում, որի. ում, որի*. чей это домъ? *այդ ում տունն է, այդ տունն ումն է*. чья дерéвня? *այդ ում գիւղն է, այդ գիւղն ում է պատկանում*. чьё это ружьё? *այդ ում հրացանն է*. чьи это стихи́? *այդ ում [գրած] ոտանաւորներն են*. чьё это приказáніе? *այդ ում հրամանն է, այդ հրամանն ումնից է*. остерегáйтесь тогó, чьё честолю́біе не знáетъ предѣ́ловъ *զգուշացէք նորանից, որի փառասիրութիւնն [չափ ու] սահման չէ ճանաչում*:

Чекá *է.* (засóвка, улéрживающая колесó на оси) *երիթ, առանցքի, ‘սռնու‘ ծայրի փայտ, փակիչ. բուտի ծայրի բևեռ, ‘մեխ‘*:

Чекá|лка *է.* **-лъ** *ա. կնդ.* **1**, Lepus pusillus, *թզուկ նապաստակ*. **2**, *տ.* Шакáлъ.

Чекá|ненie *չ.* **1**, [*դրամ, մեդալ*] *կտրելը, ‘կոխելը‘*. **2**, *‘կոխելը‘, նախշելը, դրուագելը (մետաղէ ամաներէնը)*. **-нить** (-ню- нятъ), **-нивать** *ն.* **1**, [*դրամ, մեդալ*] *կտրել, ‘կոխել‘*. **2**, *‘կոխել‘, նաշխել, դրուագել (մետաղէ ամաներէն)*. **-нка** *է. տ.* Чекáненie; **-нный** *ած. ‘կոխած‘, դրուագած*. ч—ая работа *‘կոխած‘ գործ, դրուագագործ*. **-нщикъ** *ա.* **1**, *դրամ,*

'փող', մեղալ կարող. **2,** մետաղէ ամանեղէն 'կոխող', նաշխող, դրուագող. **-нъ** ա. դրամ, մեղալ կտրելու, 'կոխելու' գործիք:

Чекма́рь, я́ ա. թակ, թակիչ:

Чекме́нь, я́ ա. (թուրք.) վերնազգեստ, բաճկոն (կազակների):

Че‖ково́й ած. չէկային, փոխանակագր[եր]ի. ч—а́я кни́га; **-кополуча́тель** ա. չէկ. փոխանակագիր ստացող: [ка́лка. 1

Чеку́‖ша է. ձող[ի], մաճակ. **-шка** ա. Че-

Чекъ ա. (անգլ.) չէկ, փոխանակագիր. *быть, держа́ться на чеку́ զգուշանալ, զգոյշ, աչալուրջ, շրջանկատ լինել:

Челибу́ха է. բս. Strychnos nuxvomica, որձացուցիչ ընկուզենի. որձացուցիչ ընկոյզ:

Чёлка է. մազերի փունջ (ձիու ճակատին):

Челно́‖къ, а́ ա. **1,** նաւակ, մակոյկ (երկար և նեղ, մի գերանից). **2,** тка́цкій ч. կըկոց, մաքոք, 'բարար'. **-чникъ** ա. կկոցագործ, 'բարարագործ'. **-чный** ած. **1,** նաւակի. **2,** կկոցի, 'բարարի':

Чёлнъ ա. Челно́къ.

Чело́ չ. **1,** ճակատ. бить кому́ чело́мъ մէկի առաջ ծունր դնել, մէկին երկրպագել, խնդրել. бить кому челóмъ чѣмъ-либо մէկին մի բան նուիրել, մէկին 'փէշքաշ' տալ. бить чело́мъ кому́ бара́номъ; твои́мъ добро́мъ да тебѣ́ же чело́мъ (առծ.) քո եղը քո ուտին են քսում. **2,** գլուխ, գագաթ, կատար. гора́ вознося́щая ч. своё до облако́въ; **3,** բերան. ч. пе́чи վառարանի բերանը, անցքը, դուռը. **4,** 'գլուխ', առուց հացահատիկ. во́рохъ раздѣля́ется при вѣ́йкѣ на ч. и оза́докъ.

Челоби́‖тная, ой, **-тня** է. խնդրագիր. գանգատ, բողոք. **-тный** ած. խնդրագրի. գանգատի. **-тчикъ** ա. **-тчица** է. խնդրարկու, իրւք. գանգատաւոր այր, կին, պահանջատէր, -տիրուհի, դատախնդիր, -դրուհի. **-тье** չ. **1,** ա. Челоби́тная; **2,** յարգանք:

Человѣколю́‖бецъ, бца ա. մարդասէր. **-би́во** ֆ. մարդասիրաբար. **-би́вый** ած. մարդասիրական. ч—ое о́бщество; **-біе** չ. մարդասիրութիւն:

Человѣконенави́ст‖никъ ա. **-ница** է. մարդատեաց այր, կին. **-ническій** ած. մարդատեցութեան, -տեաց. **-ничество** չ. մարդատեցութիւն. **-ный** ած. մարդատեաց:

Человѣкообра́зный ած. մարդակերպ, մարդատես. ч—ыя обезья́ны.

Человѣкоубі́й‖ство չ. մարդասպանութիւն. **-ца** հ-ր. մարդասպան:

Человѣ́‖къ ա. (սեռկ. человѣ́къ յ. человѣ́ки, եզ. ու. է, իսկ ռուսերէնում գործածական է люди բառը) **1,** մարդ. до́брый, злой ч.; вели́кій ч.; вое́нный ч. զինուորական. торго́вый человѣ́къ առևտրական. молодо́й ч. երիտասարդ. у́мный, глу́пый ч.; а́рмія во сто ты́сячъ ч. հարիւր հազարանոց զօրաբանակ. на э́томъ ба́лѣ бы́ло бо́лѣе ста ч.; заплати́ть по два рубля́ съ человѣ́ка մարդագլուխ երկու ռուբլի վճարել. что э́то за ч.? դա ո՞վ է, ինչ մարդ է, 'ինչարած է'. ч. ч—у рознь (առծ.) մարդ էլ կայ, մարդ էլ, ամեն մարդ Ղազար չի, ամեն տակառ գազար չի. у него́ во́семь ч. дѣте́й նա ութ որդի ունի. **2,** ծառայ, սպասաւոր. наня́ть себѣ́ ч—а; ч.! пода́й воды́; **-чекъ,** чка ա. նւզ. մարդուկ, պստիկ մարդ. **-чески** ֆ. ինչպէս մարդ, մարդկօրէն, մարդավարի. **-ческій** ած. մարդու, մարդկային. ч. ростъ; ч. родъ; ч—ое лицо́; ч—ая сла́бость; **-чество** չ. մարդկութիւն. **-чина** է. մարդու, 'խանի' միս. **-чишко** ա. նխտ. ողորմելի մարդ. **-чій,** ья. ье ած. մարդու. **-чно** ֆ. մարդկայնաբար, ինչպէս մարդուն վայել է. **-чность** է. մարդկայնութիւն, մարդկային արժանիք, արժանաւորութիւն. *въ э́томъ видна́ больша́я ч. այդ մարդկային մեծ արժանիք է ցոյց տալիս. **-чный** ած. մարդկային, մարդավայել. выка́зывать ч—ыя чу́вства.

Че́лю‖стный ած. ծնոտի, ծամելիքի, 'կլափի'. **-сть** է. կզմխ. maxilla, ծնոտ, ծամելիք, 'կլափ'. ве́рхняя, ни́жняя ч.

Челя‖ди́нецъ, нца ա. հնց. ծառայ, 'նոքար', 'գեադա'. **-(че́-)дный** ած. ծառաների, 'գեադա գիւղայի'. **-(че́-)дь** է. հ-ք. ծառաներ, սպասաւորներ, 'նոքար', 'գեադա գուզա' (ո-

Чема́рка ա. Чама́рка. [րն է տան):

Чемери́‖ца է. **-чникъ** ա. Helleborus, եղեբորոս, վրացի կոճղ. бѣ́лая -ца Veratrum album, ճերմակ չքիտամի. **-чный** ած. եղեբորոսի, վրաց կոճղի:

Че́меръ ա. վերնատութիւն (ձիաների):

Чемода́‖нчикъ նւզ. ա. Чемода́нъ; **-нщикъ** ա. պայուսակագործ. **-нъ** ա. (պրսկ.) պայուսակ:

Чему́, о **чёмъ** ա. Что.

Чепе́цъ, пца́ ա. գլխադիր (կանանց):

Чепра́къ ա. Чапра́къ.

Чепу́ра ա. Ца́пля.

Чепуха́ է. անկապ, անճահ, անհեդեդ, անմիտ խօսքեր, բանդագուշանք, անհեդեդութիւն, յիմարութիւն, անմտութիւն. нести́, моло́ть, городи́ть ч—у́ յիմար-յիմար դուրս տալ:

Че́пчикъ ա. նւզ. պստիկ գլխադիր. ч. ма́ленькихъ дѣте́й.

Че́р‖ва́ է. հ-ք. մեղուների որդեր. **-вень,** вня ա. յուլիս [ամսի հին անունը], հրատից ամիս. **-ве́цъ,** вца́ ա. կնդ. Coccus, որդան կարմիր (դոճան). **-ве́чникъ** ա. բս. Potentilla, մատնունի. **-ви,** е́й է. յ. թղթխ. սըրտիկ, սրտանիշ, 'փոսիկ', 'տխիլ'. ходи́ть съ ч—е́й; **-ви́вый** ած. որդնոտած, որդնոտ, որդնակեր, ճիճուոր, որդերով, ճճիներով լըցուած. **-ви́вѣть.** оч— չ. որդնոտել, ճիճուոտել, որդերով, ճճիներով լցուել:

Червле‖ни́ца է. եկ. ու. ծիրանի, ծիրանի կտոր. **-ность** է. ծիրանի գոյն, գունաւորութիւն. **-ный** ած. ծիրանի, ծիրանեգոյն. **-(че́р-)нь** է. մուգ կարմիր գոյն, մուգ ծիրանի գոյն:

Черво́нецъ, нца ոսկի [դրամ, դահեկան]:

Черво́нка է. թղթխ. սրտանիշ, 'փոսիկ[ի' թուղթ]:

Чер‖во́нный ած. ոսկու. ч—ое зо́лото ամենաբարձր տեսակի ոսկի. ч е р в о́ н н ы й, а г о ա. Черво́нецъ; **2,** թղթխ. սըրտանշի, 'փոսիկի'. ч. тузъ; **3,** փոխբ. ռուս. վառ կարմիր, ծիրանեգոյն. **-вонѣ́ть** չ. կարմրել:

Черво‖обра́зный ած. որդակերպ, որդատես, ճճուակերպ, ճճուատես. **-то́чина**, է. **то́чинка** նւզ. ճճուակեր ծակ, անցք. **-то́чный** ած. ճճուակեր. ч—ое де́рево.

Че́р‖въ, я́ ա. **1**, ճճի, ‛ճիճու‛. земляно́й կմ дождево́й ч. կնդ. Lumbricus terrester, բոռոռ, երկրամայր, ‛խմորուկ‛. **2**, որդ. шелкови́чный ч. մետաքսի որդ. че́рви, е́й յ. ա, ճճիներ, ‛ճիճուներ‛, որդեր. բ, տ. Че́рви վերև. **3**, չա (Ч տառի եկ. սլ. անունը). **-вя́га** է. կնդ. Caecilia annulata, գետնափոր սալամանդր. **-вя́къ**, á ա. **-вячо́къ**, чка́ նւզ. պստիկ ճճի, ‛ճիճու‛, որդ. Ивано́въ ч. տ. Свѣтля́къ; *ч—чка́ замори́ть քաղցը կտրել, յագեցնել, մի պատառ բան ուտել։

Черда́‖къ, á ա. (թուրք.-պրսկ.) **1**, տանիքի տակ, տան տանիքի տակի տարածութիւնը. ва́ши ве́щи на ч—ѣ ձեր իրերը տանիքի տակ են. **2**, տանիքի տակի սենեակ, ‛օթախ‛, յարկաբաժնեակ. жить на ч—ѣ տանիքի տակ[ի սենեկում] ապրել. *у него́ ч. безъ ве́рху: одного́ стропи́ла нѣтъ նորա գլուխը դատարկ է. **-чный** ած. տանիքի տակի, յարկաբաժնեկի. ч—ое помѣще́ніе.

Чере‖ви́къ, á ա. փոքր. ռուս. մաշիկ, ‛քօշ‛. **-ви́чный** ած. մաշիկի, ‛քօշի‛. **-вичо́къ**, чка́ նւզ. տ. Череви́къ.

Чере́во ռմկ. տ. Чре́во.

Чере‖да́ է. **1**, հերթ, կարգ. тепе́рь моя́ ч. այժմ իմ հերթն է. **2**, բս. Bidens tripartita, երկժանի, կատուի լեզու. **-ди́ть** (-жу́ -ди́ть) ն. հերթ, կարգ սահմանել, որոշել. **-дно́й** ած. հերթի, հերթային. **-дова́ніе** չ. հերթով, միմեանց հետեւելը. **-дова́ться** (-ду́юсь, -ю́тся), оч— ներգ. հերթով միմեանց հետեւել, փոխուել. **-(ё)дъ**, á ա. տ. Череда́; итти́ свои́мъ ч—о́мъ իւր կարգով, իւր հերթով գնալ, փոխուել։

Черезполо́‖сица, **-сность** է. գիւղտ. միջասահման[ութիւն], տարասահման[ութիւն], կտոր-կտոր, բաժան-բաժան ընկած լինելը, ցիրուցանութիւն (ինչպէս են օր. գիւղական համայնքի հողերը). уничто́жить -сицу հողային միջասահմանը վերացնել. **-сный** ած. բաժան-բաժան, կտոր-կտոր, ոչ ամբողջ, ուրիշ մարդկանց հողերի մէջ ընկած, ч—ое имѣ́ніе.

Черезсѣдéль‖никъ ա. **-ня** է. թամբուկի փոկ (ձիու թամբուկի [сѣдёлка] վերայից անցնող փոկ, որ երկու կողմից քեղիներից կապուած է). «высоко́ подтяну́лъ ч—ню».

Черезчу́ръ մ. չափազանց, սաստիկ։

Че́резъ նխդ. (հայց. հոլ.) **1**, վերայով, վերայից. միջով, միջից. перебро́сить ка́мень ч. стѣ́ну պատի վրայով քար ձգել. итти́ ч. лѣсъ, по́ле անտառից, դաշտ[ի միջ]ից անցնել. перепрыгну́ть ч. ровъ փոսից թռչել[ով անցնել]. перейти́ ч. рѣку́ въ бродъ գետի հունից անցնել. онъ проѣ́халъ ч. Москву́ նա Մոսկուայ[ի վերայ]ով անցաւ. перебро́сить мостъ ч. рѣку́ գետի վրայից կամուրջ քաշել, կամուրջ շինել. **2**, միջոցաւ, միջոցով. շնորհիւ. я узна́лъ объ э́томъ че́резъ ва́шего бра́та; онъ мно́го потеря́лъ ч. свою́ разсѣ́янность— շնորհիւ իւր անմտադրութեան. ч. него́ я попа́лъ въ бѣду́; че́резъ посре́дство միջոցաւ. ч. ва́шей газе́ты; **3**, յետոյ. я́ возвращу́сь ч. мину́ту; ч. три дня послѣ́ э́того я его́ встрѣ́тилъ դորանից երեք օր յետոյ, երեք օր անց[ած] ես նորան պատահեցայ. она́ рожа́етъ ч. годъ այդ կինը ամեն տարի երեխայ է բերում, ‛պառկում է‛. произвести́ ч. чинъ միանգամից երկու աստիճան տալ։

Чере‖ми́ца է. բս. Allium ursinum, ղանձիլ, արջախոտը։

Черё‖муха է. բս. Prunus padus, սեւան կմ ողկուզաբեր կեռաս, թխենի. **-мухо́вый** ած. սեւանի կմ ողկուզաբեր կեռասի. **-мушка** է. նւզ. **1**, տ. Черёмуха; **2**, տ. Череми́ца; **-мха** տ. Черёмуха.

Черемша́ տ. Череми́ца.

Чере‖нко́вый ած. **1**, [օր դանակի] կոթի. ч—ая сѣ́ра ձողածծումբ. **2**, պատուաստուար. **-но́къ**, нка́ ա. **1**, կոթ (օր դանակի, սրի, ուսերի եւն). придѣ́лываніе -нка́ կոթելը, կոթ դնելը. **2**, պատուաստի ճիւղ, սստ. ч. виногра́да; **3**, կնդ. Solen, սողեն, դանակաբուն. **-(че́-)нъ** ա. (յ. чере́нья, ьевъ) կոթ (հմմ. черено́къ 1); ви́лочный, ло́жечный ч.

Черепа́‖ха է. **1**, կնդ. Testudo, կրիայ, ‛կուրիան‛. ко́жистыя ч—и կաշեպատ կրիաներ. **2**, կրէտսկր, ‛կօտ‛, կրիայի ոսկր, վահան, խեցեպատեան. **-ховый** ած. կրէտսկրի(ց). ч. гре́бень; **-шій**, ья, ье ած. կրիայի, կրիական, *խիստ դանդաղ. *ч. прогре́ссъ; ч—ьимъ ша́гомъ կրիայի քայլերով, *խիստ դանդաղ կերպով։

Черепи́‖ца է. **-чка** նւզ. կղմինտր. **-чеви́дный** ած. կղմինտրակերպ. **-чникъ** ա. կղմինտրագործ. **-чный** ած. կղմինտրի, կղմինտրեայ. ч—ая кры́ша.

Чере‖пно́й ած. **1**, գանգի. **2**, խեցու. **-пови́дный** ած. գանգակերպ, գանգաձեւ. **-по́къ**, пка́ ա. **-по́чекъ**, чка նւզ. խեցի, խեցուկտոր. **-(че́ре)пъ** ա. **1**, (յ. черепа́, о́въ) գանգ. ч. ба́рки բարկանաւի տափակյատակը. **2**, կնդ. խեցի, վահան. у́стричный ч.; **3**, (յ. чере́пья, ьевъ) խեցի, խեցու, կտրած կաւէ ամանի կտոր։

Черешко́вый տ. Черенко́вый.

Чере́ш‖невый ած. վայրի կմ թթու կեռասի. **-ня** է. բս. **1**, Cerasus avium, վայրի կմ թթու կեռասենի (հաւկեռասենի). **2**, վայրի կմ թթու կեռաս (հաւկեռաս, գւռկ. ճնտէքէս)։

Чере‖шо́къ, шка́ ա. բս. կոթ. ցօղուն. ч. листа́ տերեւի կոթ. **-шчатый** ած. բս. կոթաւոր. ցօղունաւոր։

Че́р‖ка́нье չ. գծելը, խզմզելը, խզմզում. **-(че́р)ка́ть**, -кну́ть ն. **1**, գծել, խզմզել, խզմզելով գրել. **2**, գրել, նշանակել։

Черке́‖ска է. չէրքէզկա, չէրքէզի վերնազգեստ, ‛չուխա‛. **-сскій** ած. չէրքէզի, -զական. **-съ** ա. չէրքէզ. **-шенка** է. չէրքէզուհի։

Черкну́ть տ. Че́ркать.

Че́рмный ած. եկ. սլ. կարմիր, ծիրանեգոյն. Ч—ое мо́ре Կարմիր ծով։

Черна́вка է. ռմկ. թխահեր, մելայօն կին, աղջիկ։

Чер‖нево́й ած. սեւ, սեւագրուածային. ч—а́я рабо́та արւեստգ. սեւագրուածային գործ, սեւագրուածք. **-не́ніе** չ. սեւացնելը,

-նում. -(чёр)ненькій ած. սևորակ, թեթև սև, թխագոյն. -неть է. կնդ. Anas fuligula, կապոյտ բադ. -нёхонекъ, нька, нько ած. -нёхонько մ. բոլորովին, միանգամայն սև. -не́цъ, á ար. 'սևագլուխ', վեղարաւոր, վարդապետ. -нивать, ся տ. Черни́ть, ся; -ни́зина է. սև բիծ. -ни́ка է. բս. Vaccinium myrtillus, մրտենական հապալասի, 'ղօղնօշ'. -ни́ла, -лъ չ. յ. թանաք, մելան. -ни́лица է. -ни́льница է. թանաքաման, կաղամար. -ни́льный ած. թանաքի. ч—ое пятно́; ч. орѣшекъ գխտոր. ч. ка́мень հնք. երկաթի արջասպ. -ни́ть (-ню́-ня́тъ) ն. 1, սևացնել, սև գոյնով ներկել. ч. во́лосы; 2, կեղտոտել, աղտոտել. 3, ջնջել (գրածը). 4,* սևացնել, վատաբանել. -ся ներգ. սևանալ, կեղտոտուել, աղտոտուել. -ни́ца է. 1, կոյս, միանձնուհի. 2, տ. Черни́ка; -ни́чка նվզ. տ. Черни́ка; -ни́чный ած. մրտենական հապալասու, 'ղօղնօշի'. ч—ое варе́нье; -нó մ. սև, սևութեամբ։

Черно‖боро́дый ած. սևամօրուք, սևամօրուս. -бро́вый ած. սև յօնքերով, մրայօն. -брю́хій ած. սևափոր. -бу́рый ած. մուգ շառատ. -бы́лъ ար. -бы́ль է. -бы́льникъ ար. բս. Artemisia vulgaris, հասարակ եգածաղիկ. -ва́тый ած. թեթև սև, սևին տուող. -ви́къ, á ար. սև[ը], սևագրութիւն. -во́й ած. սև. ч—áя бума́га թղթի սևը. ч—óе проше́ніе խնդրագրի սևը. ч—óе сочине́ніе շարադրութեան սևը. -воло́сый ած. թխահեր, սև, թուխ մազերով, ծամերով. -гла́зый ած. սև աչքերով, սևաչեայ. -голо́вка է. Motacilla atricapilla, սևագլուխ (երգեցիկ թռչուն մի). -голо́вый ած. սև գլխով, սևագլուխ. -гри́въ ար. բս. Rhododendron chrysanthum, դեղին մրտավարդ. -гри́вый ած. սև բաշով, սևաբաշ. -зёмистый, -зёмный ած. սևահող, սև, արգաւանդ հողից բաղկացած. -зёмъ ար. սևահող, սև, արգաւանդ հող, գետին. -зу́бый ած. սևատամ, սև ատամներով. -клёнъ ար. բս. Acer campestre, կաթնտերևի. -клю́вый ած. սևակտուց, սև կտցով։

Чернокни́‖жецъ, жца տ. Чернокни́жникъ; -жіе չ. գրբացութիւն, մոգութիւն, կախարդութիւն, հմայութիւն. -жникъ ար. -жница է. գրբաց, կախարդ, հմայ, մոգ այր, կին. -жничать չ. գրբացութիւն, կախարդութիւն, հմայութիւն, մոգութիւն անել. -жный ած. գրբացութեան, կախարդութեան, հմայութեան, մոգութեան։

Черно‖ко́рень, рня ար. բս. Cynoglossum officinale, շնալեզու (պորտնուկ). -кры́лый ած. կնդ. սևաթև. -ку́дренникъ ար. բս. Ballota nigra, սև պրտսի. -ла́пый ած. կնդ. սևաթաթ, սև թաթերով, ոտներով. -лѣ́сіе չ. հ—ր. սաղարթածառ անտառ. -ма́зый ած. թխադէմ, թուխ դէմքով. -мо́рецъ, рца ար. Սև ծովի ափերում ծառայող կազակ. -мо́рскій ած. Սև ծովի. ч. флотъ; -но́гій տ. Чернола́пый; -о́кій ած. սևաչեայ, սև աչքերով. -рабо́чій, аго ար. հասարակ բանուոր, աշխատաւոր. -ри́зецъ, зца ար. վարդապետ, կուսակրօն, աբեղայ, կրօնաւոր. -ри́зица է. կոյս, միանձնուհի. -ри́зничество չ. կուսակրօնութիւն, կրօնաւորութիւն. -ро́тый ած. կնդ. սպիտակերախ. -сли́вный ած. չորացրած սալորի, 'դամբլի'. -сли́въ ար. չորացրած սալոր, 'դամբըլ'. -со́тенецъ, нца, -со́тенникъ ար. ամբոխային, նենգամիտ սրիկայ, դրդիչ, խռովարար. -со́тенный ած. նոր. ամբոխային, նենգամիտ սրիկաների, դրդիչների. ч—ая эпиде́мія; -со́тенство չ. ամբոխային, նենգամիտ սրիկաներ, դրդիչներ. -сѣмя́нный ած. բս. սևասերմ. -сяжко́вый ած. բս. սևաքողկուկ։

Чернота́ է. սևութիւն. *վատութիւն, ապերախտութիւն. *ч. души́ սև հոգի, չարութիւն, նենգութիւն. *ч. посту́пка ապերախտ, եպերելի վարմունք։

Черну́‖ха է. բս. Agaricus necator, մահացու ագարիկոն. -шка է. 1, բս. Nigella sativa, սև սոնիճ. 2, տ. Черна́вка.

Чёрный ած. 1, սև, թուխ. ч. цвѣтъ; ходи́ть въ ч—омъ սև շորեր կրել. *ч—ая душа́ սև հոգի, սև, չար հոգու տէր մարդ. *ч—ая неблагода́рность եպերելի ապերախտութիւն. *ме́жду ни́ми проскочи́ла ч—ая ко́шка նորանց միջից սև կատու է անցել, նորանք միմեանց հետ գժտուել, միմիանցից 'խռովել' են. *держа́ть кого́ въ ч—омъ тѣлѣ́ մէկին երես չտալ, ղսպած պահել, բանեցնել. ч—аго кобеля́ не вымоешь до бѣла́ տ. Кобе́ль; ч. день սև, թշուառութեան օր. береги́ де́нежку на ч. день; горшо́къ котлу́ попрека́етъ, а о́ба чёрны (առած.). ч. лѣсъ տերևածառ անտառ. ч. наро́дъ հասարակ, ռամիկ ժողովուրդ, ամբոխ. толпа́ че́рни կմ նոր. «ч—ая со́тня» խաւարասէրների, ամբոխային սրիկաների, չամամիտ, նենգամիտ դրդիչների, մութ մարդկանց խումբ. ч—ое духове́нство կուսակրօն, վանական հոգևորականութիւն. ч. собо́ръ վանականների ժողով. ч—ая рабо́та բիրտ աշխատանք, գործ. ч—ая лѣ́стница յետին սանդուխտ. ч. входъ յետին, յետևի մուտք. ч—ая изба́ առանց ծխնելոյզի, անկատար խրճիթ. ч—ое де́рево բս. եբենոս, աբանոս. ч. полъ ստորին յատակ. ч. какъ смоль կպրի պէս սև. ч. хлѣбъ սև հաց. ч—ое пятно́ բժ. սև բիծ, հատ. 2, կեղտոտ, աղտոտ. ч—ое бѣльё.

Чер‖нь է. 1, ամբոխ, ռամիկ ժողովուրդ, 'խալխ'. 2,* ամբոխային, ստորին խաւ, դաս հասարակութեան, խառնիճաղանճ ամբոխ. 2, սև էմալ. 3, սևութիւն, սևանիւթ. -нѣть, поч— չ. 1, սևանալ, սև դառնալ. 2, որև -ся չ. սևին տալ, սև երևալ. вдали́ что-то чернѣ́ется; -ня́къ, á ար. սև քուէ, գնդակ. ему́ положи́ли ч—й.

Чер‖па́къ, á ար. 1, խորունկ, գոգաւոր թիակ (նաւակից ջուրը դուրս ածելու). -па́ло չ. [օր. ջուր] քաշելու մեծ շերեփ, աման, սափոր. -па́льный ած. [օր. ջուր] քաշելու, հանելու. -па́льце նվզ. տ. Черпа́ло; -па́льщикъ ար. [օր. ջուր] քաշող, հանող. -па́ніе չ. 1, քաշելը, հանելը (օր. ջուր). 2,* քաղելը. -па́ть, -пну́ть, почерпну́ть ն. 1, քաշել, հանել (օր. ջուր). 2,* քաղել։

Чёрст‖венькій, -вова́тый մեղմ. տ. Чёрствый; -вость է. 1, չորութիւն, քարթուութիւն (հացի). 2,* անգթութիւն, ա-

նողոքուլթյուն, քարսրտություն. **-вый** *ած.* **1,** *չոր, չորացած, քարթու (հացի մասին).* **2,** *անզութ, անգգայ, անողոք, անողոքելի, քարասիրտ, անսիրտ.* ч—ая рука́ судьбы́; **-вѣть,** зач—, поч— *չ.* **1,** *չորանալ, քարթուանալ.* **2,*** *անգթանալ, անողոքելի, քարասիրտ դառնալ։*

Чер‖та́ *է.* **1,** *գիծ.* ч—ы́ лица́ *դիմագծեր, դէմքի գծագրութիւն.* черты́ лица́ мѣня́ются; соедини́тельная ч. *քերկ. միացուցիչ գիծ.* провести́ ч—у́ *գիծ քաշել.* погра ни́чная ч. *սահմանագիծ.* въ чертѣ́, внѣ́ черты́ го́рода *քաղաքի սահմանում, քաղաքի սահմանից դուրս.* **2,*** *յատկանիշ, յատկութիւն.* ч. хара́ктера; ч. великоду́шія *վեհանձնութեան յատկանիշ.* *э́то у него́ фами́льная ч. *այդ նորա պապենական յատկութիւնն է.* **-тёжная,** ой *է. գծարան.* **-тёжникъ** *ա. գծող.* **-тёжный** *ած. գծելու.* чертёжная, ой *տ. վերև.* **-тёжъ,** жа́ *ա. գծում, գծած պլան, շինութեան մակարդակ եւն։*

Чер‖тёнокъ, нка *ա.* (*յ.* чертеня́та, я́тъ) *դևուկ, պստիկ դև.* **-ти,** е́й *յ. տ.* Чортъ.

Чер‖ти́льный *ած. գծելու, գծիչ.* ч—ое перо́; ч—ая лине́йка; **-ти́ть** (-чу́ -че́ртятъ) *ն.* **1,** *քաշել (գիծ).* **2,** *գծել (պլան)։*

Черто́‖вка *է. չար, չարասիրտ կին.* **-вски** *մ. դևի, սատանայի պէս.* **-вскій** *ած.* **1,** *դիւային, սատանայական.* **2,*** *խիստ դժուար, ծանր, զարհուրելի, սոսկալի.* ч—ая рабо́та; **-вщи́на** *է. դիւային, սատանայական, այլանդակ բան, գործ. դիւահմայութիւն.* **-грызъ** *ա. բս.* Scabiosa succisa, *անտառային քոսքուկ, քոսարոյս։*

Черто́‖гъ *ա.* (*թուրք.*), **-жекъ,** жка *նւզ.* **1,** *շքեղ, փառաւոր սենեակ, դահլիճ, տուն.* **2,** черто́ги *յ. պալատ, ապարանք, արքունիք.* **-жный** *ած. պալատի, ապարանքի։*

Черто́къ, тка́ *ա. առոճգ. գծիկ (գործիք մի)։*

Чертополо́‖хъ *ա. բս.* Carduus, *տատասկափուշ (ուղտափուշ, որոդ).* **-шный** *ած.*

Чёрточка *է. նւզ. գծիկ։* [*տատասկափշի։*

Чёр‖товъ, а, о *տ.* Чо́ртовъ, а, о; **-тъ** *տ.* Чортъ; **-тыха́ть, -тыхну́ть** *ն. սատանայ, դև անուանել, հայհոյել.* **-ся** *ներգ. միմեանց սատանայ, դև անուանել, հայհոյել։*

Чер‖че́ніе *չ.* **1,** *գծելը, գծանկարելը.* **2,** *գծանկար.* **-чивать** *տ.* Черти́ть.

Чеса́‖лка *է.* **-лочка** *նւզ.* **1,** *սանտրիք, գզոց.* **2,** *թափշաց ակքանի* (Dipsacus fullonum) *փշաձև գնդածաղիկը, որով բուրդ և ասուի են գզում.* **3,** *սանտր (կտաւի, կանեփի).* **-льный** *ած.* **1,** *սանտրելու, -տրիչ.* **2,** *գզելու, գզիչ.* **-льщикъ** *ա.* **-льщица** *է. գզող այր, կին.* ч. ше́рсти *բուրդ գզող.* **-ніе** *չ.* **1,** *քորելը.* **2,** *սանտրելը.* **3,** *գզելը.* **-ть** (-шу́ че́шутъ; чеши́) *ն.* **1,** *քորել, 'կճել', մարմաջեցնել.* ч. ру́ку, спи́ну; ч. у себя́ заты́локъ; **2,** *գզել.* ч. шерсть, хлопча́тую бума́гу; ч. лёнъ, пеньку́; **3,** *սան(տ)րել.* ч. во́лосы; **-ся 1,** *անդր. ինքն իրան քորել.* ло́шадь че́шется о стѣ́ну; **2,** *փոխ. միմեանց քորել.* **3,** *սան(տ)րուել.* ч. гре́бнемъ; **4,** *չ. քոր գալ, մարմաջել.* у меня́ голова́, тѣ́ло, нога́ че́шется; *у него́ язы́къ че́шется *նա չէ կարող լռել, նա պիտի անպատճառ խօսի.* *ви́дно, у него́ спина́ че́шется *երևում է, որ նորա մէջքը քոր է գալիս։*

Чёска *է.* **1,** Чеса́ніе; **2,** *սանտրուածք։*

Чесно́‖вица *է. բս.* Alliaria, *խստորուկ (խստորամայր).* **-ко́вка** *է. սխտորի, խստորի գլուխ, մի գլուխ սխտոր, խստոր.* **-ко́вый** *տ.* Чесно́чный; **-къ,** ка́ *ա.* **-чекъ,** чка *նւզ. բս.* Allium sativum, *սխտոր, խստոր.* зубо́къ ч—ку́ *մի պճեղ սխտոր, խստոր.* Алта́йскій ч., A. fustulosum, *ձմեռուայ սոխ.* испа́нскій *կամ* змѣ́йный ч., A. porrum, *հաստաբուկ պրաս.* **-чи́нка** *նւզ. տ.* Чесноко́вка; **-чный** *ած. սխտորի, խստորի.* ч. за́пахъ; ч—ая трава́ *տ.* Чесно́вица.

Чесну́ть, ся *տ.* Чеса́ть, ся.

Чесо́‖тка *է.* **1,** *բժ.* Scabies, *քոս, մոլաքոր, բոր.* **2,** *քոր, մարմաջ.* ч., ка́шель и любо́вь са́ми ска́жутся безъ словъ (*առծ.*). **-точный** *ած. քոսի, մոլաքորի, բորի. քորի, մարմաջի. քոսոտ, բորոտ, քոր եկող, մարմաջող.* ч. зу́день *քոր, մարմաջ, քորախտ։*

Че́ст‖вованіе *չ. պատուելը, պատուում, մեծարելը, -րում, մեծարանք.* **-вовать** (-вую -ютъ) *ն. պատուել, մեծարել.* ч. кого́ обѣ́домъ *մէկին ճաշ տալ։*

Че́стеръ *ա. չէստէր[եան պանիր]։*

Чести́ть (чешу́ -стя́тъ) *ն.* **1,** *պատուել, պատիւ, յարգանք մատուցանել.* **2,** *կշտամբել, վատաբանել, անգոսնել, նախատել, անարգել. շշպրել, ներկել.* ч. кого́ на о́бѣ ко́рки *մէկին ցեխը կոխել, լաւ գզգզել։*

Че́ст‖но *մ. ազնուութեամբ, ազնուաբար, ազնիւ կերպով, ճշմարտապէս, ճոխապարհով.* *онъ ч. нажи́лъ своё состоя́ніе; **-но́й** *ած. յարգելի, պատուելի, յարգուած, պատուած. սուրբ.* ч. крестъ; обрѣте́ніе ч—о́го Животворя́щаго Креста́ *եկղ. գիւտ խաչի.* **-ность** *է. ազնուութիւն.* **-ный** *ած. ազնիւ, մաքուր.* ч. человѣ́къ; ч—ая же́нщина; ч—ое семе́йство; ч—ое сло́во; ч. посту́покъ.

Честолю́‖бецъ, бца *ա. փառասէր.* **-би́во** *մ. փառասիրութեամբ.* **-би́вый** *ած. փառասէր.* ч—ая же́нщина; **-біе** *չ. փառասիրութիւն։*

I. **Честь** *է. պատիւ. յարգանք.* кляну́сь че́стію; чу́вство че́сти *պատուասիրութիւն.* по́ле че́сти *պատերազմի դաշտ.* по че́сти увѣ́ряю васъ, увѣ́ряю васъ че́стію *պատուովս երդուում եմ.* быть въ чести́ *յարգուած, պատուած լինել.* э́то дѣ́лаетъ вамъ ч. *այդ ձեզ պատիւ է բերում.* поставля́ю себѣ́ за ч. быть его́ дру́гомъ *ինձ պատիւ եմ համարում նորա բարեկամը լինելու.* я счита́ю за ч. сдѣ́лать э́то; обѣ́дъ, да́нный въ ч. посла́нника *ի պատիւ դեսպանի տուած ճաշ.* ч. э́того откры́тія принадлежи́тъ ему́; онъ прино́ситъ, дѣ́лаетъ ч. своему́ оте́честву *նա իւր հայրենիքին պատիւ է բերում.* ему́ всё не въ ч. *նա ամէն բանից անբաւական է.* на́до и ч. зна́ть *պէտք է չափաւոր լինել.* отда́ть ч. *զմ. պատիւ տալ, յարգանք մատուցանել։*

II. **Честь** (чту чтутъ; *անց.* чёлъ чла, о; *հրմ.* чти), поч— *ն. համարել, կարդել։*

Чёсывать, ся *տ.* Чеса́ть, ся.

I. **Чета́** *է. զոյգ, ամուլք, 'Չուխտ', 'Չուխ-*

տակ՝. счастли́вая ч. молоды́хъ супру́говъ *երիտասարդ ամուսինների բաղդաւոր ամոլը, զոյգը*. онъ не ч. ва́шему бра́ту *նա ձեր եղբօր ընկերը, ՝թայը՝ չէ, նա չէ կարող ձեր եղբօր հետ համեմատուել*: [*Ջոկատ*:

II. **Чета́** *է. (հարւ. սլ.) խումբ, խմբակ,*

Четве‖рго́вый *ած. հինգշաբթուայ. հինգշաբթի օրուայ.* **-ргъ**, а́ *ա. հինգշաբթի.* вели́кій ч. *աւագ հինգշաբթի.* по́слѣ до́ждичка въ ч. (*դարձւ.*) *՝իշի զատկին՝.* ходи́ть, по́лзать на **-ре́нькахъ** *՝չոչ անել՝, յափ-ափթերս գնալ.* **-рико́вый** *ած.* **1**, *չէտվէրիկի.* **2**, *քառորդ ֆունտ կշռող.* ч—ая свѣча́; **-ри́къ**, а́ *ա.* **1**, *չէտվէրիկ (հացահատիկների չափ մի).* **2**, *չորս հատը մի ֆունտ կշռող.* свѣ́чи -ч.; **-ри́нка** *է.* **1**, *քառեակ, չորս իրեր.* **2**, *հնց. տ.* Че́тверть; **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն. չորսել, չորս մասի բաժանել, չորս կտոր անել.* **-ри́цею** *մ. քառապատիկ, չորս անգամ աւել.* **-(ё)рна** *է.* **1**, *չորսանոց, չորս աշքանի [խաղա]թուղթ.* **2**, *կառքին լծած չորս ձի, քառաձի կառք.* ѣ́здить ч—ою; **-(че́т-)рни**, е́й *է. յ. քառորեակ (միասին մի մօրից ծնուած չորս երեխաներ).* **-рно́й** *ած.* **1**, *քառապատիկ.* **2**, *քառամաս.* **-ря́** *տ.* Четвёрка 2; **-(че́т-)ро**, ры́хъ *թ–է. ք–է. հ–ք. չորս.* насъ бы́ло ч. *մենք չորս հոգի էինք.* ч. су́токъ *չորս օր [ու գիշեր].* у него́ ч. дѣте́й.

Четверо‖вла́стіе *չ. չորրորդապետութիւն. քառապետութիւն.* **-голо́сный** *ած. քառաձայն.* **-ева́нгеліе** *չ. չորս աւետարաններ.* **-коне́чный** *ած. քառածայր.* ч. крестъ; **-му́жіе** *չ. բս. քառայրութիւն.* **-мѣ́стный** *ած. քառատեղ.* ч—ая каре́та; **-но́гій** *ած. չորքոտանի, չորսոտանի, քառոտանի.* ч—ое живо́тное; **-ру́кій** *ած. քառաձեռն.* ч—ія живо́тныя; **-сти́шіе** *չ. քառատող բանաստեղծութիւն.* **-уго́льникъ** *տ.* Четырёхуго́льникъ.

Четвёрочка *նւզ. տ.* Четвёрка.

Четверо́й‖кій *ած. քառապատիկ. քառաթիւ. քառակերպ.* **-ко** *մ. քառակերպ, չորս ձեւով, կերպով, եղանակով:*

Четверта‖ко́вый *ած. քառորդ ռուբլիանոց, 25 կոպէկանոց.* **-къ**, а́ *ա. քառորդ ռուբլի, 25 կոպէկանոց.* **-чо́къ**, чка́ *նւզ. տ.* Четверта́къ.

Четвер‖ти́на *է.* **-ти́нка** *նւզ. քառորդ թերթ, քառորդ մաս (թղթի). առհ. քառորդ, քառորդ մաս.* **-(ёр)тка** *է.* **1**, *քառորդ, քառորդ մաս.* кни́га въ ч—у *քառածալ գիրք.* **2**, *քառորդ ֆունտ, գրուանքայ.* ч. *կմ* че́тверть фу́нта са́хару, ча́ю, табаку́; **-тно́й** *ած.* **1**, *քառորդի, -դական.* четвертна́я, о́й *է. քառորդ դոյլ* (ведро́) *օղի, ցքի.* **2**, *բս. քառամաս.* **3**, *քառորդ ռուբլիանոց, 25 կոպէկանոց.* **-това́ніе** *չ. քառամասելը, -սում.* **-това́ть** (-ту́ю -ютъ), расч— *ն. քառամասել (ոճրագործին, նախ ձեռներն և ոտները, ապա գլուխը կտրել տալով).* **-то́къ**, тка́ *տ.* Четве́ргъ; **-ту́шка** *տ.* Четвёртка; **-(ёр)тый** *թ–է. դ–է.* **1**, *չորրորդ.* ч—ая часть; въ ч—омъ часу́ *ժամի երեքից յետոյ.* ч. цѣ́лаго *ամբողջի չորրորդ մասը, քառորդը.* Ге́нрихъ ч.; глава́ ч—ая; **2**, *չորս.* ч—ое чи́ло *կմ* ч—аго числа́ *ամսի չորսին.* ч—ое *կմ* ч—аго ію́ня *յունիսի չորսին.* въ четвёртыхъ *մ. չորրորդ:*

Че́т‖верть *է.* **1**, *քառորդ, չորրորդ մաս, ՝չարէք՝.* ч. листа́ *քառորդ թերթ.* ч. версты́; арши́нъ съ ч—ью, и три ч—и; ка́ждую ч. часа́ *իւրաքանչիւր քառորդ ժամ.* безъ ч—и три часа́; пе́рвая, послѣ́дняя ч. луны́ *առաջին, վերջին քառորդ լուսնի.* **2**, *չէտվէրտ (հացահատիկների չափ).* двѣ ч—и овса́; **-веры**, ры́хъ (*միմիայն անեզական գոյականների հետ, ուղղական հոլովով*) *տ.* Че́тверо; че́тверы са́ни, дро́жки.

Че́тій, ья, ье *ած. ընթերցանութեան:*

Чётка *է. զոյգ, ՝ջուխտ՝, զար թիւ:*

Чётки, токъ *է. յ. տէրողորմեա, վարդարան:*

Чёт‖кій *ած. պարզ, որոշ, դիւրընթեռնելի.* ч—ое письмо́; у него́ не вполнѣ́ ч. по́черкъ; **-ко** *մ. պարզ, որոշ, դիւրընթեռնելի կերպով.* **-кость** *է. պարզութիւն, որոշութիւն, դիւրընթեռնելիութիւն:* [*բակի, Ջոկատի անդամ:*

Четни́къ, а́ *ա. խմբական, խմբի, խըմ-*

Чётный *ած. զոյգ, ջուխտ, զար.* ч—ое число́ *զոյգ, ջուխտ թիւ, զարաթիւ:*

Чёточ‖ки *նւզ. տ.* Чётки; **-ный** *ած. մանեկի:*

Чётъ *ա. զոյգ, զար, ջուխտ թիւ.* игра́ть въ ч. и не́четъ *զար և կոճատ, ջուխտ ու կենտ խաղալ:*

Четы́ре (четырёхъ, -рёмъ -рьмя́, о -рёхъ) *թ–է. ք–է. չորս.* отпусти́ть кого́ на всѣ ч. сто́роны свѣ́та *մէկից բոլորովին ձեռք վերցնել, մէկին բոլորովին ազատ թողնել.* уже́ ч. часа́ *արդէն ժամի չորսն է.* въ ч. часа́ *ժամի չորսին.* ч. страны́ свѣ́та *աշխարհիս չորս կողմերը.* онъ четырьмя́ года́ми пе́режилъ его.

Четыре‖деся́тница *է. կմ* постъ ч—ы *քառասնօրեայ, մեծ պահք, ՝պաս՝.* **-(ы́ре)жды** *մ. չորս անգամ.* ч. пять — два́дцать; **-зу́бецъ**, бца *ա.* **-зу́бка** *է. կնդ.* Tetrodon, *քառաժանի (ձուկ մի).* **-кра́тно** *ս. չորս անգամ.* **-кра́тный** *ած. չորս անգամ կրկնուող.* **-ли́стный** *ած. բս. քառատերև.* **-му́жество** *տ.* Четверому́жіе; **-па́лый** *ած. քառամատ, չորս մատներով.* **-ру́кій** *ած. կնդ. քառաձեռն.* р—ія живо́тныя *քառաձեռն կենդանիներ (կապիկներ).* **-ста** (четырёхъ сотъ, -рёмъ стамъ *ևլն*). *թ–է. ք–է. չորս հարիւր.* **-сти́шіе** *տ.* Четверости́шіе; **-сто́пный** *ած. քերկ. քառաչափ, չորս ոտանի:*

Четырёх‖ато́мный *ած. քիմ. քառատոմ.* **-бу́квенный** *ած. քառատառ.* **-гранникъ** *տ.* Тетраэ́дръ; **-гра́нный** *ած. քառանիստ, չորեքնիստ.* **-дне́вный** *ած. չորեքօրեայ.* **-зу́бка** *տ.* Четырезу́бка; **-классный** *ած. չորս դասարանից բաղկացած, չորեքդասեան.* **-лѣ́тній** *ած. չորս տարեկան, քառամեայ.* **-мѣ́сячный** *ած. չորս ամսական, քառամսեայ.* **-основно́й** *ած. քիմ. քառահիմ.* **-по́льное** *ած.* се́льское хозя́йство *գիւղտ. քառամեայ սերմնափոխական տնտեսութիւն.* **-сло́жный** *ած. քերկ. քառավանկ, չորս վանկանի.* **-со́тый** *թ–է. դ–է. չորս հարիւրերորդ.* **-сто́пный** *տ.* Четырестó́пный.

Четырёхсторóн‖никъ ա. **-ній** ած. երկրչփ. քառակող, չորս կողմանի:

Четырёхугóль‖никъ ա. երկրչփ., **-ный** ած. քառանկիւն, -կիւնի:

Четырёхчлéнный ած. քառանդամ:

Четы́рнадца‖тый Բ—կ. գ․կ. տասն և չորս երորդ, չորեքտասաներորդ. сегóдня ч—ое числó այսօր ամսի 14-ն է. **-ть**, и Բ—կ. ↑նկ. տասնև(ու)չորս, չորեքտասան:

Чéтья минéя Է. և Յ. **чéтьи минéи** (սեռկ. чéтьихъ минéй) (նոր յն.) [յ]այսմաւուրք. վարք սրբոց:

Чехардá Է. (յն.) աթուրմայ. игрáть въ ч—ý աթուրմայ խաղալ:

Че‖хóлъ, хлá ա. (լեհ.), **-хликъ** նւզ. պատեան, վերնապատեան, 'բուն', պահպանակ. ծածկոյթ. карéтный ч. ծածկակառքի ծածկոց. ч. для крéселъ բազկաթոռի երես, ծածկոց. ч. для зóнтика հովանոցի բուն. ружéйный ч. հրացանի բուն. змѣи́ный ч. օձի խորխ. **-хóльный** ած. պատենի, վերնապատենի, բնի, պահպանակի, ծածկոցի:

Чечеви́‖ца Է. **1**, բս. Ervum lens, [հասարակ] ոսպ. водянáя ч., Lemna, ջրոսպ. **2**, Ֆիզ. ոսպ. **-цеобрáзный** ած. ոսպաձև, ոսպակերպ. **-чка** նւզ. տ. Чечеви́ца; **-чный** ած. ոսպի, ոսպեայ. ч—ая похлёбка.

Чечéнецъ, нца ա. չէչէն, չէչէնցի:

Че‖чётка Է. **1**, կտաւատի մարի սերինոս. **2**,* չատախօս, վայրահաչ կին. **-четъ** ա. կնդ. Fringilla linaria, կտաւատի սերինոս:

Чечи́на Է. բս. ա. Polygonum hydropiper. ջրապղպեղ. բ, Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ:

Чéшскій ած. չեխական. ч. язы́къ.

Чешуе‖кры́лыя ած. насѣкóмыя կնդ. Lepidoptera. թեփաթևեր կմ թիթեռներ. **-обрáзный** ած. թեփաձև, թեփակերպ:

Че‖шу́йка Է. **-шу́ечка** նւզ. **1**, տ. Чешуя́; **2**, բս. թեփատերև, նախատերև, սկզբնատերև. **-шу́йникъ** ա. բս. Lothraea Squamaria, թեփարմատ ճաղպատիչ. **-шу́йный** ած. թեփի, թեփաւոր. **-шу́истый** ած. թեփաւոր, թեփաշատ, բազմաթեփ, մեծաթեփ. **-шу́йчатникъ** ա. կնդ. Lepidosiren paradoxus, քարամօր (նորանշան ձուկ մի). **-шу́йчатый** ած. **1**, թեփաւոր, թեփերով ծածկուած, պատուած. **2**, թեփաձև, թեփակերպ. **-шуя́** Է. թեփ. ры́бья ч.; желѣзная ч. երկաթի թեփ. ч. покрывáющая пóчки дерéвьевъ ծառերի կոկոնները ծածկող թեփատերև, նախատերև, սկզբնատերև:

Чи́бисъ ա. կնդ. Vanellus cristatus, եղտիւրիկ: [վածիծառ:

Чигря́ва Է. կնդ Sterna hirundo, ծո-

Чи́‖жиновый ած սարեկիկի. **-жикъ**, **-жичекъ**. чка նւզ. տ. Чижъ. [խոցփուշ:

Чи́жникъ ա. բս. Paliurus aculeatus,

Чи‖жóвка Է. **1**, մարի սարեկիկ. **2**, ռմկ. կալանք. **-жóвникъ** տ. Раки́тникъ; **жóвый** ած. սարեկիկի. **-жъ**, á ա. **1**, կնդ. Fringilla spinus. սարեկիկ (տճ. իսքէչէ կմ իսքէթէ). **2**, բժ. ուեյ միս (մարմնի վերայ):

Чи́‖канiе չ. մկրատի ձայն, 'ղրտղրտոց'. **-кать**, **-кнуть** չ. մկրատով կտրելիս 'ղրտղրտացնել' ձայն («чикъ») հանել:

Чи́ксы ա. յ. ծովգ. նաւի կոցի տակի փայտեր:

Чикчи́ры Է. յ. վարտիք (հեծելներին):

Чилибу́ха տ. Челибу́ха.

Чили́‖канье Է. ծլվլոց, ծւծւոց, ճւճւոց, ճռուողիւն. **-кать**, **-кнуть** չ. ծլվլալ, ծւծղալ, ճւճւալ, ճռուողել (օր. ծտերի մասին):

Чили́мъ ա. բս. Trapa natans, ջրային շագանակ:

Чильчáкъ, á ա. անասնբժ. խլայա, խլախտ (ձիու): [փոյտա:

Чи́на Է. բս. Lathyrus tuberosus, տա-

Чинá‖ра Է. տ. Чинáръ; **-ровый** ած. սօսեայ. **-ръ** ա. բս. Platanus orientalis, արևելեան սօսի, չինարի:

Чи‖нéнiе չ. **1**, անելը, կատարելը, գործելը. ч. судá и распрáвы դատ, դատաստան անելը. **2**, կարկատելը, -տում. **3**, լցնելը. **4**, կտրելը, -րում, սրելը, սրում. **-нёнка** Է. որև է բանով լցրած իր, տարեկայ, ռում. **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) Ն. **1**, (уч—) անել, կատարել, գործել. ч. раздѣ́лъ բաժանել. ч. наси́лiе надъ кѣмъ մէկի վրայ բռնութիւն գործել, բռնութիւն գործ դնել. ч. преступлéнiе ոճիր գործել. ч. судъ и распрáву դատ, դատաստան անել. **2**, (поч—, вы́чин—) կարկատել, ուղղել. ч. бѣльё; ч. домъ տունը նորոգել. **3**, (нач—) լցնել. ч. бóмбы пóрохомъ; нач— гу́ся я́блоками [մորթած] սագի փորը խնձորներով լցնել (ապա տապակելու նպատակով). **4**, (оч—) կտրել, սրել ('գրչամը', մատիտը). ч. перó; **-ся** ած. քաշուել. ամաչել, նազ անել, նազուսիկ անել. կտրատուել: [տորին աստիճան:

Чини́шко ա. նխտ. չնչին, աննշան, բս-

Чи́нка Է. տ. Чинéнiе; машúнка для чи́нки карандашéй մատիտներ սրելու գործիք:

Чи́н‖но Մ. կարգով, կանոնով, վայելուչ, պատշաճաւոր, կանոնաւոր կերպով. ծանր ամբարոյութեամբ. **-ность** Է. վայելչութիւն, պատշաճ, պատշաճաւորութիւն, օրինաւորութիւն. ծանրաբարոյութիւն. **-ный** ած. վայել, վայելուչ, պատշաճ, պատշաճաւոր, օրինաւոր, բարեպատշաճ. ծանրաբարոյ:

Чи‖нóвникъ ա. աստիճանաւոր. **-нóвница** Է. աստիճանաւորուհի. աստիճանաւորի կին. **нóвничiй**, ья, ье ած. աստիճանաւորի, -րական. **-нóвный** ած. աստիճանաւոր, աստիճան ունեցող. **-нóкъ**, нкà նւզ. տ. Чинъ.

Чинонача́‖лiе չ. **1**, տարագրելութիւն. **2**, նուիրապետութիւն. **-льникъ** ա. եկ. սլ. հրեշտակապետ:

Чино‖положéнiе չ. եկեղեցական արարողութիւններ. **-почитáнiе** չ. յարգանք, պատիւ համաձայն աստիճանի, հնազանդութիւն. աստիճանայարգութիւն, աստիճանապատուութիւն. **-производство** չ. աստիճանաբաշխութիւն, նոր աստիճան տալը, շնորհելը, պաշտօնի մէջ առաջացնելը:

Чин‖шевóй ած. հողային տուրքի, բահրայի. ч—áя плáта տ. Чиншъ; ч—áя шляхта սարքին (իր հողերի բահրայով ապրող) ազնուականութիւն նախկին Լեհաստանի. ч—óе владѣ́нiе ժառանգական հողատիրութիւն բահրայով (նախկին լեհական և փոքր ռուս-

կան նահանգներում). **-шъ** ա. (գերմ.) հողային տուրք, բահրայ:

Чинъ ա. 1, աստիճան. генеральскій ч.; ч. статскаго совѣтника; классные чины դասաստիճաններ. пожаловать кого ч—омъ մէկին աստիճան շնորհել. произвести въ слѣдующій ч. հետեւեալ աստիճանը տալ, շնորհել. скорое повышеніе въ чинахъ արագ բարձրացում պաշտօնի մէջ. сидѣть, долго служить въ одномъ чинѣ երկար ժամանակ ծառայութեան միեւնոյն աստիճանի մէջ մնալ. **2,** чины, овъ յ. դաս, դասակարգ. воинскіе чины զինուորականներ. чины полиціи ոստիկաններ, պօլիցիականներ. нижніе чины հասարակ, ստորին զինուորականներ (զինուորներ և ենթասպաներ). судебные чины դատաստանական պաշտօնեաններ. придворные чины արքունականներ. духовные чины եկեղեցականներ, հոգեւորականներ. **3,** ծէս, կարգ, արարողութիւն. чинъ крещенія; церковный ч.; ч. литургіи պատարագի ծէս, արարողութիւն. պատարագամատոյց:

Чирей, рья ա. (յ. чирьи, рьевъ) թարախոտ, ժահրոտ պալար, խաղաւարտ, թարախ, 'ժահր': [տխմխի ձագ:

Чирёнокъ, нка ա. (յ. чирята, ятъ) մրր-

Чирика|ніе, -ть տ. Чиликаніе. -кать.

Чирокъ, рка ա. կնդ. Anas querquedula. մրտիմն (վայրի պստիկ բադ մի):

Чи|рышекъ, шка նւզ. տ. Чирей; **-рьеватый** ած. թարախոտ, 'ժահրոտ', պալարաշատ, պալարներով ծածկուած:

Чиряника է. մարի մրտիմն (բադ մի):

Числен|ность է. թիւ, քանակութիւն. **-ный** ած. թուական, քանակական. ч—ое превосходство непріятеля.

Чи|слитель ա. թւբ. համարիչ (հակը տ. Знаменатель); **-слительный** ած. քերկ. թուական. ч—ое имя, нарѣчіе; **2,** թուող, համարող, հաշուող. ч—ая машина հաշուեմեքենայ. **-слиться** (-люсь- лятся) անդր. հաշուել, համարուել. онъ числится больнымъ նա հիւանդ է հաշուում կմ համարւում. это имѣніе числится за его братомъ; **-сло** չ. (յ. числа, селъ) **1,** թիւ, քանակութիւն. отвлечённое ч.; цѣлое, дробное ч.; чётное, нечётное ч.; книга числъ ածշ. Թըւոց գիրք. единственное, множественное ч. եզակի, յոգնակի թիւ. я былъ въ числѣ приглашённыхъ; книга эта отпечатана въ числѣ тысячи экземпляровъ այդ գրքից տպուած է հինգ հազար օրինակ. среднимъ числомъ; **2,** թիւ, թուական, 'թարըղ'. которое сегодня ч. այսօր ամսի քանի՞ն է. сегодня пятое ч. այսօր ամսի 5-ն է. отъ котораго числа писалъ онъ вамъ? ամսի քանիսի՞ն է նա ձեզ գրել. пятаго числа ամսի հնգին. выставить ч. на письмѣ նամակի թիւը, 'թարըղը' դնել, նշանակել. написать письмо переднимъ числомъ նամակին կանուխ թիւ դնել, նշանակել. написать прошеніе заднимъ числомъ խնդրագրին անագան թիւ դնել, նշանակել:

Числовой ած. թուի, թուա—, թուական:

Чистаганъ ա. կանխիկ, 'նաղդ' դրամ, փող. выплатить ч—омъ.

Чи|стенькій ած. փոքշ. մաքուր, յըստակ, 'խոպահի', 'թամուզ'. ч—ая комната; **-стенько** նւզ. տ. Чисто.

Чистёхо|некъ, нька, о ած. սաստիկ, խիստ մաքուր, յստակ, 'խոպահի'. **-нько** մ. սաստիկ, խիստ մաքուր կերպով:

Чистецъ, а ա. բս. արեղախոտ (եգնախոտ) (Stachys) և ուրիշ բոյսեր:

Чистикъ ա. կնդ. Alca, թանձրահաւ:

Чистили|ще չ. եկղ. քաւարան (կաթոլիկների). **-щный** ած. քաւարանի:

Чисти|льщикъ ա. **-льщица** է. մաքրող, սրբող. ч. сапоговъ; ч. колодцевъ, прудовъ; **-тельный** ած. **1,** մաքրող, մաքրիչ, մաքրելու, սրբիչ, սրբելու. **2,** բժ. մաքրողական. ч. порошокъ մաքրողական փոշի:

Чи|стить (чищу -стятъ), -щивать, очист—, вычист— ն. սրբել, մաքրել, յստակել, 'խոտակել', 'թամզել'. ч. сапоги, платье; ч. щёткою խոզանակով սրբել, մաքրել. ч. платье метёлкою; ч. улицу; ч. часы, ружьё; слабительное чиститъ желудокъ լուծողականը մաքրում է ստամոքսը. ч. гавань, прудъ, колодецъ: ч. дно канала; ч. печную трубу; ч. себѣ уши, зубы; ч. кухонную посуду пескомъ; ч. огурецъ, яблоко վարունգը, խնձորը կլպել. ч. яйцо ձուն կճեպել. ч. скребницею; ч. выгребную яму աղբահորը պարպել. **-стка** է. սրբելը, մաքրելը, յստակելը, 'թամզելը'. ч. рѣчного дна; дощечка для ч—и мѣдныхъ пуговицъ; ч. печной трубы; **-сто** մ. մաքուր կերպով. квартира содержится очень ч.; работать ч.; онъ всегда ч. одѣтъ; гитаристъ ч. сыгралъ эту пьесу կիթառահարը այդ պիեսը լաւ ածեց. переписать на ч. մաքուր արտագրել. обобрать кого ч. մէկին բոլորովին պլոկել. ч.-на-ч. բոլորովին մաքուր կերպով. ամբողջովին:

Чисто|кровный ած. զտարիւն, անխառն, հարազատ, իսկական, բուն. ч—ая лошадь զտարիւն նժոյգ. **-писаніе** չ. գեղագրութիւն, վայելչագրութիւն. **-писецъ**, сца ա. գեղագիր, վայելչագիր. **-писный** ած. վայելչագրական, գեղագրական:

Чистоплот|но մ. մաքրութեամբ, մաքուր կերպով, մաքրակեցութեամբ. **-ность** է. մաքրութիւն (մարմնի), մաքրակեցութիւն, մաքրասիրութիւն. **-ный** ած. մաքրակեաց, մաքրասէր: [տառազուրկ դաշտ, գետին, տափարակ:

Чистополье չ. դաշարկ, արձակ, ան-

Чистосерде|чіе չ. անկեղծութիւն, բացսրտութիւն. **-чно** մ. անկեղծութեամբ, -ծաբար, բացսրտութեամբ. **-чность** է. տ. Чистосердечіе; **-чный** ած. անկեղծ, բացսիրտ. -ченъ, какъ дитя.

Чи|стота է. մաքրութիւն, յստակութիւն, 'խոտակութիւն'. ч. тѣла; ч. комнаты; ч. алмаза ալմաստի զտութիւնը. ч. голоса; содержать ребёнка въ ч—ѣ; ч. воздуха; ч. и ясность воды ջրի յստակութիւն և պարզութիւն. ч. души, сердца հոգու, սրտի մաքրութիւն. ч. нравовъ վարք ու բարքի մաքրութիւն. ч. слога, языка ոճի, լեզուի յստակութիւն. беречь ч—у своей совѣсти; на чистоту մ. անկեղծօրէն, առանց քաշուելու, պարզ երեսին. **-стотѣлъ** ա. բս. Cheli-

donium majus, *մեծ հովմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ).* **-стый** *ած.* **1,** *մաքուր, յստակ, 'խոտակ', 'թամուզ'.* ч—ое бѣльё; ч—ая тарéлка; ч—ая кóмната; ч. гóлосъ *մաքուր ձայն.* ч—ая сóвѣсть *անարատ խիղճ, խղճմտանք.* ч—ая бумáга *ա, մաքուր թուղթ. բ, չգրած, 'սաղա' թուղթ.* ч. вóздухъ; ч—ое сéрдце; ч—ая любóвь; ч. слогъ, язы́къ *մաքուր ոճ, լեզու.* ч—ое пóле *բաց, պարապ դաշտ.* *онъ остáлся чистъ *ա, նա ամէն բան կորցրեց, ձեռնունայն մնաց, անանկացաւ. բ, նա արդարացաւ, նորան արդարացրին.* выводи́ть что на ч—ую вóду *մի բան բացել, հրապարակ հանել.* **2,** *զուտ, անխառն.* ч. бары́шъ *զուտ շահ.* *принимáть что за ч—ую монéту *մի բան հալած իւղի տեղ ընդունել.* у негó дéсять ты́сячъ рублéй ч—аго дохóда *նա տասը հազար ռուբլի զուտ արդիւնք ունի.* покупáть на ч—ыя дéньги *կանխիկ, 'նաղդ' դրամով գնել.* э́то ч—ая ложь *այդ բոլորովին սուտ է.* изъ ч—аго зóлота *զուտ ոսկուց.* э́то ч—ое наслаждéніе *այդ կատարեալ վայելք է.* ч. дурáкъ *կատարեալ յիմար.* **3,** *մաքուր, պարզ, ջինջ, վճիտ, պայծառ.* ч—ое стеклó; ч. мёдъ; ч—ое нéбо *պարզ, ջինջ երկինք.* **-стя́къ,** á *ու. բս. ա,* Corydalis, *անծխոտ (ռմկ. մամու օջիլ). բ,* Iasione montana, *լեռնական յասնուկ. գ, տ.* Чистотѣ́лъ.

Чи‖тáльня *էգ. ընթերցարան.* **-тáльщикъ** *ու.* **1,** *սաղմոսասաց, մեռելի վերայ սաղմոսներ կարդացող.* **2,** *ընթերցող.* **-тáніе** *տ.* Чтéніе; **-тáтель** *ու.* **-тáтельница** *էգ. ընթերցող այր կին.* **-тáть,** -тывать *ն.* **1,** *կարդալ, ընթեռնուլ.* ч. по складáмъ *վանկ - վանկ կարդալ.* ч. интерéсную кни́гу; ч. лéкціи въ университéтѣ; **2,** *դասախօսել.* э́тотъ профéссоръ читáетъ рýсскую истóрію; **-ся** *անդ. և կր. կարդացուել.* э́та газéта читáется óчень мнóгими; читáющій *ած. ընթերցող:*

Чи‖хáні(ь)е *չ. փռնգտալը, 'փռշտալը', -տոց', փռնչիւն, 'սարր գալը'.* на вся́кое ч. не наздрáвствуешься *(առծ.) չէ կարելի ամէն մարդու էլ հաճոյանալ.* **-хáтельный** *ած. փռնգտացնող, 'փռշտացնող', 'սարր բերող'.* ч. порошóкъ; **-хáть,** -хнýть *չ. փռնգտալ, փռնչալ, 'փռշտալ', 'սարր գալ'.* **-ся** *չ. դէմ.* отъ э́того табакý мнóго чихáется *այս թամբաքուն շատ է փռնգտացնում:* [*'չիբրալ':*

Чихи́ръ *ու.* (*թուրք.*) *մաճառ, քաղցու,*

Чи‖хнýть, ся *տ.* Чихáть, ся; **-хóтная** травá *բս.* Achillea millefolium, *հազարատերև սկ. և ուրիշ բոյսեր.* **-хъ** *ու. փռնգտալը, 'փռշտալը', -տոց', 'սարր':*

Чичисбéй *ու.* (*իտ?*) **1,** *հնց. արամբի կնոջ ուղեկից (գրօսնելիս).* **2,** *ուրիշների կանանց խարդաւանող ամն:*

Чи́‖ще *ած. և մ. բաղդտ. աստ. աւելի մաքուր, աւելի յստակ, 'խոտակ'.* **-щéніе** *չ. մաքրելը, -րում, սրբելը, -րում, յստակելը, -կում.* **-щивать** *տ.* Чи́стить; **-щу** *տ.* Чи́стить.

Члé‖никъ *ու. նւզ. պատիկ անդամ.* ч—и тѣ́ла у насѣкóмыхъ; **-нистонóгія** живóтныя *կնդ.* Arthropoda, *յօդուածոտանք.* **-ни́стыя** живóтныя = суставчáтыя живóтныя (*տ.* Суставчáтый).

Членовредитé‖ль *ու. ինքնախեղող, ինքն իրան խեղող, իւր որ և է անդամը վնասող.* **-льство** *չ. ինքնախեղում, -ղութիւն (դիտաւորեալ).* ч. съ цѣ́лію получéнія страховóй прéміи. [*ժամ-բաժան:*

Членораздѣ**́ль‖но** *մ.* **-ный** *ած. բա-*

Чле‖нососединéніе *չ. անդամների յօդաւորութիւն, միացում, խաղ.* плечнóе ч. *ուսի խաղ.* **-нскій** *ած. անդամի, անդամա—.* ч. взносъ *անդամավճար.* **-нъ** *ու.* **1,** *անդամ.* имѣ́ть ги́бкіе, крѣ́пкіе ч—ы; періóдъ изъ четырёхъ ч—овъ *քառանդամ պարբերութիւն.* почётный ч.; ч. совѣ́та; ч. судéбной палáты, окружнóго судá; ч. óбщества; ч—ы уравнéнія *մաթմ. հաւասարութեան անդամներ.* **2,** *քերկ. յօդ.* определённый ч.; **3,** *մաս, յօդուած, պարբերութիւն.* ч. си́мвола вѣ́ры.

Чмó‖каніе *չ.* **1,** *ծպծպացնելը, -ցնում, ծլպծլպացնելը, -ցնում.* **2,** *լսելի ձայնով համբուրելը, 'պաչելը'.* **-кать, -кнуть** **1,** *չ. ծպծպացնել, ծլպծլպացնել (ծծելիս).* **2,** *ն. բարձր, լսելի ձայնով համբուրել, 'պաչել', 'պաչել'.* **-ся** *փխդ. բարձր, լսելի ձայնով համբուրուել, միմեանց 'պաչել', 'պաչել':*

Чóботы *ու. յ.* (*թուրք.*) *կօշիկներ, ոտնամաններ (երկար անկարուներով, 'ճտերով'):*

Чó‖кані(ь)е *չ. կենաց բաժակները միմեանց զարկելը, չրխկացնելը.* **-кать, -кнуть** *ն. կենաց բաժակները միմեանց զարկել, 'չրխկացնել'.* -кнуть стакáнъ о стакáнъ; **-ся** *փխդ. կենաց բաժակները միմեանց զարկել, 'չրխկացնել'.* ч. стакáнами; **-къ** *ու. տ.* Чó-[кані(ь)е.

Чóлка *տ.* Чёлка.

Чолнъ *տ.* Чёлнъ.

Чóмга *էգ. կնդ.* Podiceps cristatus, *ծովասուզակ, կատարաւոր խորասոյզ:*

Чомгýри *էգ. անհ. կովկ. չոնգուր:*

Чóпор‖но *մ. մանրակրկիտ ձևով, երանակով, քմահաճ կերպով, կոտրատելով, քըրքըռելով.* **-ность** *էգ. մանրակրկտութիւն, բծախնդրութիւն, քմահաճութիւն, սեթևեթանք.* **-ный** *ած.* (*լեհ*) *մանրակրկիտ, բծախնդիր, քմահաճ, կոտրտուող, ծերծերող, քըրքըռող, սեթևեթեալ.* *ч. человѣ́къ *խիստ քաղաքավարական ձևերով, ծերծերող մարդ:*

Чопъ *ու. կնդ.* Aspro zingel, *ձուկ մի պերկէսներից:*

Чóр‖товъ, а, о *ած. սատանայի.* ч. пáлецъ *հնք.* bélemnite, *չանթաքար, նետաքար, նետախեցի.* **-тъ** *ու.* (*յ.* чéрти, тéй) **1,** *սատանայ, դև.* убирáйся къ чóрту *գնա կորիր.* ч. тебя́ побери́! *գրողը քեզ տանի.* ч. знáетъ, чѣ́мъ онъ насъ накорми́лъ *էլ ինչ վատ բան ասես, որ նա մեզ չուտեցրեց.* ч. возьми́, какъ онъ мнѣ́ надоѣ́лъ *նա ինձ սատկել ձանձրացրել, զզուեցրել է.* емý самъ ч. не братъ *նա խիստ հպարտ, ամբարտաւան է.* он живётъ у чóрта на кули́чкахъ *կմ* на кули́жкахъ *Աստուած գիտէ, թէ նա որտեղ է, ով գիտէ, թէ նա որ ջհանդամն է, որտեղ է ապրում.* тутъ самъ ч. нóгу сломи́тъ *կմ* самъ ч. не разберётъ *այդ կատարեալ բաբելոնեան խառնակութիւն է.* онъ

его́ такъ отду́лъ, что чертя́мъ то́шно *նա նրան սարսափելի ծեծեց, նա նրա ոսկորները ջարդ ու փշուր արաւ.* чо́рта съ два *փոքր. ռուս. հազիւ թէ. երբէք.* въ ти́хомъ о́мутѣ че́рти во́дятся (*առծ.*). ч. не такъ стра́шенъ, какъ его́ малю́ютъ (*առծ.*). ни Бо́гу свѣ́чка, ни чо́рту кочерга́ (*առծ.*). *ո՛չ այս է, ո՛չ այն.* 2, морско́й ч. *տ.* Ля́гва.

Чо́тки *տ.* Чё́тки.

Чоха *է. կովկ. չուխայ։*

Чрева́|стый *ած. հաստափոր, մեծափոր. մեծորովայն.* **-тость** *է.* 1, *հաստութիւն, հաստափորութիւն, մեծափորութիւն.* 2,* *բեղունութիւն, հարստութիւն.* **-тый** *ած.* 1, *հաստափոր.* ч—ая же́нщина *'փորն ուռած', յղի կին.* 2,* *հարուստ, բեղուն, բեղմնաւոր.* крѣ́пость ч—ая по́двигами; поли́тика ч—ая лу́чшими релульта́тами; бу́дущее чрева́то несча́стіями *ապագան իւր հետ մեծամեծ չարիքներ պիտի բերէ.* **-тѣть**, оч—՝ *չ. յղ[ի]անալ։*

Чре́|вный *ած. փորի, որովայնի. արգանդի.* **-во** *չ. փոր, որովայն, արգանդ.* **-вобѣсіе** *չ. եկ. ալ. որկրամոլութիւն, որովայնամոլութիւն, շատակերութիւն։*

Чревовѣща́|ніе *չ. որովայնախօսութիւն.* **-тель** *ա. որովայնախօս.* **-тельный** *ած. որովայնախօսական։*

Чревосѣче́ніе *չ. բժ. որովայնահատութիւն, որովայնահերձութիւն։*

Чревоуго́д|іе *չ. որկրամոլութիւն, որովայնամոլութիւն.* **-никъ** *ա.* **-ница** *է. որկրամոլ, որովայնամոլ այր, կին։*

Чреда́ *տ.* Череда́.

Чрезвыча́й|но *մ. չափազանց, չափից դուրս, սաստիկ, խիստ.* **-ность** *է. չափազանցութիւն, արտակարգ, արտասովոր լինելը.* онъ скупъ до ч—и *նա չափազանց, խիստ ժլատ է.* **-ный** *ած. չափազանց, արտակարգ, արտասովոր, անսովոր.* ч. посла́нникъ *արտակարգ դեսպան.* ч—ое собра́ніе *արտակարգ ժողով։*

Чрезмѣ́р|но *մ. չափից դուրս, չափազանց.* э́тотъ человѣ́къ ч. ску́ченъ; **-ность** *է. չափազանցութիւն.* **-ный** *ած. չափազանց, սաստիկ, չափից դուրս մեծ.* предъявля́ть ч—ыя тре́бованія; ч—ая го́рдость *սաստիկ գոռոզութիւն։*

Чрезполо́|сица, -сность, -сный *տ.* Черезполо́с...

Чрезсѣде́льникъ *տ.* Черезсѣд...

Чрезчу́ръ *տ.* Черезчу́ръ.

Чрезъ *տ.* Че́резъ.

Чренъ *ա. աղ եփելու կաթսայ, 'խալկին'։*

Чре́|сла, слъ *չ. յ. եկ. ալ. երանք.* **-сленный** *ած. երանքի, երանաց։*

Чте́|ніе *չ. կարդալը, ընթեռնուլը, ընթերցանութիւն.* библіо́те́ка для ч—ія; **-цъ**, а́ *ա. կարդացող, ընթերցող։*

Чтить (чту чтятъ; чти) *ն. յարգել, պատուել, մեծարել.* ч. ста́рость; ч. Бо́га, святы́хъ *Աստծուն, սրբերին պաշտել։*

Чти́ца *է. կարդացող, ընթերցող կին, աղջիկ։*

I. **Что** (чего́, чему́, чѣмъ, о чёмъ) *դեր.* 1, *հարցական ինչ.* ч. дѣ́лать? ч. вы говори́те? всё, ч. я зна́ю; ч. съ ва́ми? *ձեզ հետ ինչ է պատահել, ինչ պատահեց.* ч. э́то тако́е *այդ ինչ բան է.* ч. но́ваго *ինչ նոր բան կայ.* ч. сто́итъ э́та шля́па? на ч. э́то похо́же? за ч. вы се́рдитесь? что вы молчи́те *ինչու էք լռում.* а что! не говори́лъ ли я вамъ э́то *էհ, ես այդ ձեզ չէի ասում.* 2, *յարաբ. ինչ.* я зна́ю, ч. вамъ нра́вится *ես գիտեմ, թէ ձեզ ինչ է դուր գալիս.* всё, ч. сдѣ́лано; э́то ни на ч. не похо́же *այդ ոչ մի բանի նման չէ.* онъ ни во что не вмѣ́шивается *նա ոչ մի բանի մէջ չէ խառնւում.* что каса́ется до меня́, что до меня́, я согла́сенъ *ինչ վերաբերում է ինձ, ես համաձայն եմ.* что-нибу́дь, что-ни-есть, что-ли́бо *որև է բան, մի բան.* да́йте ему́ что-нибудь; что я ему́ ни говори́лъ, я не могъ убѣди́ть его́ *ես շատ բան ասացի, բայց ոչ մի կերպ չկարողացայ նրան համոզել.* не́ за что *չ՚արժէ, հարկաւոր չէ.* благодарю́ васъ. —не́ за что *չ՚արժէ.* не́ на что купи́ть *փող չկայ, որ առնես, գնես.* что́ бы ни́ было *ինչ էլ լինի.* я прода́мъ э́то за что́ бы ни́ было *ինչքանով էլ լինի ես այդ կը ծախեմ.* что́ бы ни случи́лось *ինչ էլ պատահի.* ч. за несча́стье *ինչ դժբաղդութիւն.* ч. и говори́ть *էլ ինչ ասել կուզէ, անշուշտ.* ч. за де́рзость *որպիսի յանդգնութիւն.* ч. э́то за человѣ́къ *դա ինչ մարդ է.* раздѣли́ть ч. на ра́вныя ча́сти *մի բան հաւասար մասերի բաժանել.* ни за что, ни про́-что *չգիտես ինչու համար.* ч. сло́во, то ложь *ամէն մի խօսքը սուտ է.* что́-то *ինչ որ, մի ինչ որ.* въ э́тихъ стиха́хъ есть что́-то очарова́тельное; (*անխլադրութեամբ*) онъ что-то молчи́тъ *նա լռում է, լռութիւն է պահպանում.* мнѣ что-то нездоро́вится *ես ինձ տկար եմ զգում.* онъ что-то недово́ленъ э́тимъ *ինչպէս երեւում է, նա դորանից անբաւական է.* тутъ что-то не такъ *այդտեղ մի ինչ որ բան կայ։*

II. **Что** *չ.* 1, *որ, թէ.* я зна́ю, что э́то пра́вда; говоря́тъ, что онъ бо́ленъ; я счастли́въ, ч. ви́жу васъ; то́лько что *հէնց նոր, քիչ առաջ.* онъ то́лько что всталъ; 2, *ինչպէս. կարծես թէ, իբր թէ. որքան, քանի։*

Что́бы, что́бъ *չ. որ, որպէս զի.* тре́бую, ч. вы э́то сдѣ́лали; ч. успоко́ить васъ *որպէս զի ձեզ հանգստացնեմ, ձեզ հանգստացնելու համար.* не смотри́те внизъ, ч. голова́ не закружи́лась; онъ лю́битъ, ч. ему́ льсти́ли.

Чу *Զ. լսի՛ր, լսեցէ՛ք, լսում եմ.* чу! стуча́тъ въ две́ри; чу! звени́тъ колоко́льчикъ *լսում եմ, լսում էք զանգակի ձայնը։*

Чуба́рный *ած. խայտաճամուկ, խայտաբղէտ, բծաւոր (ձիաների մասին)։*

Чубу́|къ, а́ *ա. (թուրք.)* 1, *չիբուխի կոթ, մորճ.* 2, *տնկելի որթի ոստ, 'վազի մատ'.* поса́дка ч—овъ *վազ, վազի մատներ տնկելը.* **-чниковыя** *ած.* расте́нія *բս. սրնգենիներ.* **-чникъ** *ա. բս.* Philadelphus coronarius. *սրնգենի. փուլեան (տճ. ֆուլեա)։*

Чубура́|хнуться *ներ. ռմկ. գրմփալ, աղմկով ընկնել, վայր գլորուել.* ч. съ лѣ́стницы: **-хъ** (*փոխնկ.* чубура́хнулся) *Զ. գըր՛մփ, գրմփաց.* онъ поскользну́лся и ч. въ во́ду.

Чубу́‖чный ած. 1, չիբուխի կօթի, մորճի. 2, տնկելի որթի ստոր, ՙվազի մատի՚. **-чо́къ** чка́ նւզ. ա. Чубу́къ; **-бу́шникъ** ա. Чубу́чникъ.

Чубъ, а́ և а ա. մազերի փունջ, ցցունք (մարդու կամ կենդանու գլխի)։

Чу́вствен‖но մ. զգայաբար, զգայապէս. **-ность** ի. զգայականութիւն. **-ный** ած. զգայական. ч. человѣ́къ; ч—ое наслажде́ніе; ч—ыя удово́льствія; ч—ые о́рганы զգայարաններ. ч—ые предме́ты զգայական, զգալի, ֆիզիկական առարկաներ։

Чувстви́тель‖но մ. զգալապէս, զգալի կերպով. **-ность** ի. 1, զգացում, զգացողութիւն, զգայունութիւն. притво́рная ч. կեղծ զգայունութիւն. 2, զգալիութիւն. **-ный** ած. զգալի. ч—ая потѐря; *ч—ая благода́рность սրտագին շնորհակալութիւն։

Чу́вст‖во չ. զգացում, զգացմունք. пять чувствъ հինգ զգայարաններ. ч. зрѣ́нія, слу́ха, осяза́нія տեսնելու, լսելու, շօշափելու զգայարան, տեսանելիք, լսելիք, շօշափելիք. благоро́дныя ч—а; ч. любви́, жа́лости սիրոյ, կարեկցութեան զգացում, -ցմունք. лиши́ться чувствъ գիտակցութիւնից զրկուել. онъ упа́лъ безъ чувствъ նա անզգայ ընկաւ. притти́ въ ч. գիտակցութեան գալ. обма́нъ чувствъ; **-вова́ніе** չ. զգալը, իմանալը, զգացում. **-вовать** (-вую -ютъ), поч—ն. զգալ, իմանալ. ч. за́пахъ; ч. жаръ, хо́лодъ; чу́вствую, что я непра́въ; -вую боль въ ногѣ́; я -вую себя́ сли́шкомъ сла́бымъ; онъ -вуетъ себя́ счастли́вымъ.

Чувы́‖каніе չ. ճթճթացնելը, ճթճթոց, ճթճթիւն (թռչուններին). **-кать** չ. ճթճթացնել։

Чугу́‖нка ի. ռմկ. երկաթուղի. **-нникъ** ա. չուգունէ, թջէ պտուկ, պուտուկ (կերակուր եփելու կճ). **-нный** ած. չուգունի, -նէ, թջի, թջէ, թջեայ. **-но́къ,** нка́ ա. Чугу́нникъ; **-нолите́йный, -ноплави́льный** ած. չուգուն, թուջ հալող կմ հալելու. ч. заво́дъ; **-нъ,** а́ ա. 1, չուգուն, թուջ. 2, ա. Чугу́нка.

Чу‖да́къ, а́ ա. **-дачёкъ,** чка́ նւզ. տարօրինակ, պարզամիտ, գլխումը յօղոպներ ունեցող մարդ, խենթ. **-да́чество** չ. տարօրինակութիւն. պարզամտութիւն, տարօրինակ, պարզամիտ վարմունք, խենթութիւն։

Чу‖деса́ յ. ա. Чу́до; **-де́сить** (-шу -сятъ) չ. խենթութիւն անել, տարօրինակ, խենթ բաներ անել կմ քանել. **-де́сникъ** ա. Чуда́къ և Прока́зникъ; **-де́сничать** ա. Чуде́сить; **-де́сно** մ. սքանչելի, հրաշալի, զարմանալի, հիանալի [կերպով]. **-де́сность** ի. սքանչանք, սքանչելիութիւն, զարմանալիութիւն. **-де́сный** ած. սքանչելի, հրաշալի, զարմանալի, արտակարգ, հիանալի. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ա. Чуде́сить; **-(чу́)диться,** поч— չ. դէմք. թուալ, երևալ. мнѣ чу́дится звоня́тъ ինձ թւում է, թէ զանգահարում են. **-дище** ռմկ. ա Чудо́вище; **-(у́)дно́** մ. 1, սքանչելի, զարմանալի կերպով. 2, տարօրինակ կերպով. **-дно́й** ած. տարօրինակ, անսովոր, զարմանալի. ч. человѣ́къ; **-дный** ած. սքանչելի, հրաշալի, հիանալի, զարմանալի. **-до** չ. (յ. чудеса́, де́съ) 1, հրաշք, զարմանալիք, սքանչելիք, զարմանալի, անսպասելի, գերօրինակ բան, դէպք. чудеса́, совершённыя Спаси́телемъ; онъ каки́мъ-то ч—омъ избѣжа́лъ сме́рти; она́ ч. красоты́ նա զարմանալի գեղեցիկ է. семь чуде́съ свѣ́та աշխարհիս եօթ զարմանալիքները. объ э́тихъ стра́нахъ разска́зываютъ чудеса́; *что за ч! у меня́ зубъ растётъ ով զարմանք, այ քեզ օյին, բերնումս մի նոր ատամ է դուրս գալիս։

Чудо́ви‖ще չ. հրէշ. **щность** ի. հրէշաւորութիւն, ահռելիութիւն. **-щный** ած. հրէշաւոր, հրէշային, ահուելի։

Чудо‖дѣ́й ա. Чуда́къ; **дѣ́йственный** ած. զարմանագործ, հրաշագործ, սքանչելագործ. **-дѣ́йствіе** չ. զարմանագործութիւն, հրաշագործութիւն. **-дѣ́йствовать** (-вую -ютъ) չ. հրաշք գործել, զարմանալի բան անել. **-тво́рецъ,** рца ա. հրաշագործ, սքանչելագործ, զարմանագործ. **-тво́рный** ած. հրաշագործ, սքանչելագործ, զարմանագործ. ч—ая ико́на; **-цвѣ́тъ** ա. բս. Mirabilis, գիշերածաղիկ, զարմանալի ծաղիկ։

Чу‖жа́къ, а́ ա. ռմկ. օտար մարդ, օտարական, եկուոր, պանդուխտ, ՙդուրսի՚ մարդ. **-жби́на** ի. օտար երկիր, օտար հող, օտար աշխարհ, օտարութիւն. **-жда́ться** անփ. чего́ մի բանից փախչել, խուսափել, խորշ տալ, խորշել. **-ждый** ած. օտար, անհարազատ, անսովոր, հեռու. онъ чуждъ вся́кихъ интри́гъ նա ամէն տեսակ դաւերից, բանսարկութիւններից հեռու է. се́рдце моё чу́ждо за́висти; находи́ть себя́ ч—ымъ իրեն օտար զգալ։

Чужезе́‖мецъ, мца ա. **-мка** ի. օտար երկրացի, օտարական, ՙդուրսի՚ այր, կին, օտար. -ուհի։ **-мность** ի. օտարութիւն, խորթութիւն. **-мный** ած. օտար, օտարերկրեայ, խորթ։

Чужестра́‖нецъ, -нка, -нный ա. Иностра́нецъ, -нка, -нный.

Чужея́д‖ность ի. մակաբուծութիւն. **-ный** ած. մակաբոյծ. ч—ое расте́ніе.

Чужо́й ած. 1, օտար, այլ, ուրիշ, ՙեաղ՚. чужі́я края́; онъ мнѣ соверше́нно ч.; при чужи́хъ лю́дяхъ օտարների առաջ. 2, օտարի, ուրիշի, ՙեադի՚. ч—а́я жена́; на ч. счётъ ուրիշի հաշուով. присво́ить чужу́ю мы́сль; ч—о́е добро́ въ прокъ нейдётъ (առծ.). чужи́мъ умо́мъ въ лю́ди не вы́йдешь (առծ.). ч у ж о́ е, о́го չ. օտարի, ուրիշի սեփականութիւն, կայք, գոյք։

Чу́йка ի. ռմկ. արձակ և երկար վերնազգեստ մի։

Чула́‖нный ած. աղխանոցի. մթերանոցի, նկղի. **-нъ** ա., **-нчикъ, -нецъ,** нца նւզ. 1, աղխանոց, մթերանոց, նկուղ. 2, պրատիկ, մութ սենեակ, ՙօթախ՚։

Чу‖ло́къ, лка́ ա. (յ. чулки́, սեռ. чуло́къ) [երկար ճտով] գուլ(լ)պայ. што́пать чулки́ գուլպաների ծակերը լցնել. **-ло́чникъ** ա. **-ло́чница** ի. գուլ(լ)պայ գործող այր, կին, գուլ(լ)պայագործ, -ուհի. **-ло́чный** ած. գուլ(լ)պայի, գուլ(լ)պաների. ч—ая мастерска́я; **-лчи́ще** ա. յււլ. մեծ, ահագին գուլ(լ)պայ։

Чумá *է.* (*թուրք.*) *ժանտախտ. համաճարակ, ժանտամահ.* ч. на рогáтомъ скотѣ *պաճարախտ, տաւարի 'ազար'.* бубóнная ч. *բժ. բուբոնաւոր համաճարակ։*

Чумá‖зка *հոր.* *ռմկ. կեղտոտ, աղտոտ. ամն. 'խոզ'.* **-зый** *ած. ռմկ. կեղտոտ աղտոտ, թուխ։*

Чумá‖къ, á *ա. սայլապան* (*Փոքր Ռուսիայում*). **-чій**, ья, ье *ած. սայլապանի։*

Чумизá *է.* (*չինը?*) *չումիզա* (*մի տեսակ հացաբոյս Մանջուրիայի կողմերում, որի հատիկները եփած ուտում, իսկ ցօղուններով անասուններին կերակրում են*)։

Чумйть (-млю -мя́тъ), зач— *ն. ժանտախտով, համաճարակով վարակել։*

Чумйчка *է.* **1**, *քափքաշ* (*կերակրի քափը քաշելու շերեփ*). **2**,* *տ.* Чумáзка.

Чýмный *ած.* **1**, *ժանտախտի, -տային, համաճարակի, ժանտամահի.* ч—ая эпидéмія; **2**, *ժանտախտով, համաճարակով վարակուած։*

Чумъ *ա.* (*թուրք.*) *վրան, 'չադա'* (*Սիբիրիայի վաչկատուններին*)։

Чуприна *է. փոքր. ռուս. գլխի մազերի փունջ, 'քանքուլ'*]։

Чупрýнъ, á *ա. տ.* Чуприна; таскáть за ч. *մազերից քաշել։*

Чурáть‖ *ն.*, **-ся** *անդր.* **1**, *մի բան գտնելիս „чуръ" աղաղակելով իր մասն ապահովել.* **2**, *պաշտպանուել, զգուշանալ.* **3**, *փախչել, խուսափել, խոյս տալ։*

Чурбá‖нъ *ա.* **-нчикъ**, **-шекъ**, шка *նւզ.* **1**, *կոճղ, գերանի քօթուկ, կտոր.* **2**,* *գէր, ծոյլ, յոյլ, 'ալարկոտ', անզգայ մարդ։*

Чурéкъ *ա. կովկ. թոնրի հաց։*

Чурй‖лко *չ.* **-чка** *է. տ.* Козодóй.

Чý‖рка *է.* **-рочка** *նւզ.* **1**, *կոճղիկ, պըստիկ կոճղ.* **2**, *մանկական խաղ մի։*

Чуръ *ա.* (*լեհ և փոքր ռուս.*) **1**, *հնց. սահման, կոպար.* **2**, *ձգ. կա՛ց, էլ չը.* ч. молчáть! *ձայնդ, 'սուսդ' կտրիր.* ч. не трóгать! *ձեռք չ'տաս, չ'դիպչես.* ч. пополáмъ *կէսն իմն է* (*գտած բանի*). ч. съ ними *Աստուած իրանց հետ, չարժէ նորանց հետ խօսել։*

Чустъ *ա. կովկ. չուստ* (*ոտնաման*)։

Чýт‖кій *ած. զգայուն* ч. слухъ; ч. сонъ *թեթև քուն.* *человѣ́къ съ ч—ой сóвѣстью *արթուն, զգայուն խղճի տէր մարդ.* **-ко** *մ. ուշադրութեամբ, մտադրութեամբ.* онъ ч. прислýшивается ко всемý, что говорится; ч. спать *թեթև քնով քնել, կէս քուն, կէս զարթուն լինել.* **-кость** *է. զգայնութիւն, նրբութիւն* (*օր. լսելիքի, հոտոտելիքի*)։

Чуть *մ. հազիւ.* чуть-чуть *հազիւ հազ.* онъ ч. ды́шитъ; ч. ли не онъ э́то сдѣ́лалъ *ով գիտէ, թէ նա չէ արել այդ, թերևս այդ նա լինի արած.* ни ч. не бывáло *ամենևին, ոչինչ չկայ.* **2**, *քիչ էր մնում, որ. քիչ էր մնացել, որ.* я чуть не упáлъ, чуть чуть не упáлъ; онъ чуть бы́ло не сдѣ́лалъ э́того.

Чутьё *չ. նուրբ զգացմունք, զգայարան, նուրբ հոտոտելիք, հոտառութիւն, լսելիք.* у э́той собáки хорóшее ч. *այդ շունը լաւ հոտառութիւն ունի.* собáка съ тóнкимъ [чутьёмъ.

Чухнá *է. խող։*

Чýхать *ն. ռմկ. և գռեհկ. զգալ, իմանալ* (*հոտառութեամբ*)։

Чухó‖нецъ, нца *ա. ռմկ. չուխոնցի, էստոնացի, կարել, ֆինլանդացի.* **-нка** *է. ռմկ. ֆինլանդուհի.* **-нскій** *ած. ռմկ. ֆինլանդական։*

Чýче‖ло *չ.* **-лко** *նւզ.* **1**, *յարդալից, ծղոտալից կենդանի, թռչուն[ի մորթ].* набйть, сдѣ́лать ч. изъ птицъ; **2**, *խրտուիլակ* (*գազաններին և թռչուններին խրտնեցնելու*). **3**.*, *այլանդակ, զարշադէմ, զարշատեսիլ մարդ.* **-льникъ** *ա. կենդանիներ, թռչուններ մաշկող և յարդով, ծղոտով լցնող.* **-льный** *ած. խրտուիլակի, -կային։*

Чýшка *է.* **1**, *մատղաշ խոզ.* закормй ч—у, такъ стáнетъ óхать за прóлежни (*առծ.*). **2**, *հալած կապարի ձող.* **3**, ч ý ш к и *յ. սխտոլէտի, 'փչտովի' բուն, պատեան։*

Чушь *է. անհեթեթութիւն, անհեթեթ, անճահ, անօգուտ բան.* говорйть, нестй ч.

Чý‖яніе *չ. զգալը, իմանալը. լսելը, գտնելը.* **-ять** (-ю -ютъ; чуй), поч— *ն. զգալ, իմանալ, լսել. գտնել.* волкъ чýетъ со всѣхъ сторóнъ добы́чу.

I. **Чѣмъ** *տ.* Что.

II. **Чѣмъ** *չ.* **1**, *քան, քան թէ.* свинéцъ тяжелѣ́е, ч. мѣдь; лýчше дѣ́йствоввть, ч. говорйть; ч ѣ м ъ б ы *փոխանակ.* чѣмъ бы подýмать о своúхъ дѣлáхъ, онъ дýмаетъ тóлько объ удовóльствіяхъ; **2**, *որքան, քանի.* чѣмъ скорѣ́е, тѣмъ лýчше; ч. скорѣ́е вы кóнчите э́ту рабóту, тѣмъ скорѣ́е получите дéньги.

Ш.

Ш, **ш** *ռուսաց այբբենի 25-րդ տառն է։ Զչային բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց շ-ն։*

Шабá‖шить (-шу -шатъ) *չ. դադարել աշխատելուց, աշխատանքը դադարեցնել.* **-шный** *ած.* **1**, *գործից, աշխատանքից ազատ, արձակ.* ш—ое врéмя; ш. день *հանգստութեան օր, տօն.* **2**, *շաբաթ օրուայ.* **-шъ** *ա.* (*եբր.*) **1**, *գործի, աշխատանքի վերջ, վախճան. հանգստութեան պարապ օր, միջոց. հանգստութիւն, դադար.* **2**, (шáбашъ) *շաբաթ* (*հրէաների*). **3**, *մ. բաւէ, բաւական է։*

Шаблй *չ. շաբլի* (*ֆրանսիական գինի մի*)։

Шабló‖нно *մ. շաբլոնարար, մեքենաբար.* **-нность** *է. շաբլոնականութիւն, միաձևութիւն, միակերպութիւն.* **-нный** *ած. շաբլոնական, կաղապարական, մեքենական, միակերպ, միաձև.* **-нъ** *ա.* (*գերմ.*) *շաբլոն.* **1**, *օրինակ, ձև, կաղապար, տարազ.* **2**, *փոած, միակերպ ձև, կաղապար։*

Шáбуръ *ա. գւռկ. կոշտ բաճկոն աշխա*[*տաւորի*։

Шáвель *է. ռմկ. խառնաղանճ, խաժամուժ ամբոխ, խուժան։*

Шáвка է. (գերմ.) բրդոտ քոթոթ, շուն, ագուեսաշուն:

Шáвкать չ. ռմկ. անորոշ կերպով խօսել (ատամներից զրկուած լինելու պատճառով):

Шáвочка նւզ. տ. Шáвка.

Ша‖гáнie չ. քայլելը, քայլում. մեծ մեծ քայլեր անելը. **-гáть, -гнýть** չ. քայլել, մեծ մեծ քայլեր անել. ш. чéрезъ ступéньку մրանգամից [սանդուխի] երկու աստիճան անցնել. **-гúстика** է. պտկւ. քայլավարժութիւն, քայլման վարժութիւններ (զինուորների). **-гнýть** տ. Шагáть; **-гомъ** մ. տ. Шагъ; **-гомѣръ** ա. քայլաչափ: [вый -нъ.

Шагрé‖невый, -нъ տ. Шагрúно-

Шагрú‖новый ած. սաղրու. սաղրուց. ш—ая кóжа, **-нъ** ա. (Փր.) սաղրի (տաւանձին ձևով մշակած ձիու, իշի կմ ջորու կաշի):

Шагъ ա. քայլ, քայլափոխ. тúхими шагáми ծանր քայլերով. шáгомъ մ. քայլելով, скóрымъ шáгомъ արագ քայլերով. скóрыми, быстрыми шагáми շտապ, արագ քայլերով. удвóить шагú քայլերը կրկնապատկել. прибáвить шáгу քայլերն արագացնել. мѣрять шагáми քայլերով չափել. на всякомъ шагý իւրաքանչիւր քայլափոխում. ш. за ш. կմ ш. за ш—омъ քայլ առ քայլ. *это большóй ш. впередъ այդ մեծ յառաջադիմութիւն է. *сдѣлать рѣшúтельный ш.; онъ ни на ш. безъ лжи նա ամէն քայլափոխում, շարունակ սուտ է խօսում:

Шáдра է. ծովացլի տատմի ներքը, մէջը:

Шáдрикъ ա. ալկալեան մոխիր:

Шáечка նւզ. տ. Шáйка.

Шажó(ё)къ, жкá ա. նւզ. պստիկ, թեթև, կարճ քայլ:

Шáйба է. արւեստգ. տափակ օղ:

I. **Шáйка** է. (գերմ.) խումբ, ժողով (վատ մարդկանց). ш. разбóйниковъ, ворóвъ.

II. **Шáйка** (թուրք.) [կոթաւոր] կիսադոյլ (գործածական օր. բաղանիքներում):

Шайтáнъ ա. (թուրք.) շէյթան, սատանայ, դև, չար ոգի:

Шакáлъ ա. 1, կնդ. Canis aureus, գայլաշուն, շնագայլ, 'չախալ'. 2,* յափշտակիչ, աւազակ, գող, թալանչի: [կատակ:

Шалáва հ-ր. յիմար, տխմար մարդ, խեղ-

Шалáнда է. (Փր?) տափակ գետանաւ մի:

Шалапáй‖, -ничать տ. Шалоп...

Шалá‖шикъ նւզ. տ Шалáшъ; **-шный** ած. վրանի, 'դագայի'. **-шъ**, á ա. (թուրք.) վրան, 'դագայ':

Шалбé‖ренье չ. 1, ծուլութիւն, յուլութիւն, դատարկապորտութիւն. 2, յիմար, անմիտ, դատարկ բան, փչութիւն. **-рить** (-рю -рятъ) չ. ռմկ. 1, ծուլութիւն, դատարկապորտութիւն անել, պարապ-սարապ թրև գալ. 2, յիմար-յիմար. փուչ բաներ դուրս տալ. **-ничанье** տ. Шалбéренье; **-рничать** տ. Шалбéрить; **-ръ** ա. ռմկ. ծոյլ, յոյլ, դատարկապորտ, պարապ-սարապ թրև եկող մարդ, դատարկ, 'փուչ' մարդ:

Шáлевый ած. շալի:

Ша‖лéнie չ. չարութիւն անելը. **-лúть** (-лю́ -ля́тъ) չ. 1, չարութիւն անել, չար, չարաճճի բաներ անել, բռնել. перестáнь ш., не шалú; 2, գողանալ, կողոպտել, թալանել. здѣсь неспокóйно, здѣсь шаля́тъ այստեղ անապահով է. գողութիւններ են լինում:

Шаллú‖вость -вый տ. Шаловлú-вость, -вый.

Шалнé‖рный, -ръ տ. Шарнúрный, -ръ.

Шало‖влúвость չ. չարութիւն, չարաճճիութիւն, խեռութիւն, ապերասանութիւն. **-влúвый** ած. չար, չարաճճի, խեռ, ապերասան. **-ствó** չ. տ. Шáлость.

Шало‖пáй ա. փուչ, վատ, անպիտան մարդ. դատարկապորտ, պղերգ, պարապ-սարապ թրև եկող մարդ. **-пáйничать** չ. փչութիւն, անպգամութիւն անել, պարապ-սարապ թրև գալ, դատարկապորտութիւն անել. **-пýтъ** տ. Шалопáй.

Шá‖лость է. չարութիւն, չարաճճիութիւն, խեռութիւն, ապերասանութիւն. **-лунúшка** ա. նւզ. **-лýнъ**, á ա. **-лýнья** է. չար, չարաճճի, սոտհակ, ապերասան տղայ, աղջիկ:

Шалфéй‖ ա. բս. Salvia officinalis, [հասարակ] եղեսպակ. **-ный** ած. [հասարակ] եղեսպակի: [տաքին, ուռուցիկ կողմը:

Шалы́га է. ճրտրպ. կամարի, թաղի ար-

Ша‖лыгáнъ ա. ռմկ. դատարկապորտ, պարապ-սարապ թրև եկող, պղերգ, 'բօշբողազ' ոմն. **-лый** ած. ռմկ. խեռ, սոտհակ, խենթ, ցանցառ:

I. **Шаль** է. խեռութիւն, խենթութիւն, սոտհակութիւն. ցանցառութիւն:

II. **Шаль** է. (Փր.) շալ (կանանց):

Шальвáры տ. Шаровáры.

Шальнóй ած. 1, խելառ, անխելք, խև, 'գիժ', կատաղի, անկուսպ. ш—óе воображéнie անզուսպ երևակայութիւն. *ш—ы́я дéньги անչափ փող. ш—áя пýля պատահական գնդակ. 2, կատաղած, 'դառած'. ш—áя собáка; **-лѣ́ть**, ош— չ. յիմարանալ, խելագարուել, 'գժուել', խելքը կորցնել:

Шама‖нúзмъ ա. **-нство** չ. շամանութիւն, շամանականութիւն. **-нъ** ա. (հնդկ.) շաման, մոգ, կախարդ քուրմ (սիբիրական ազգերի):

Шаматóнъ ա. (Փր.) դատարկաշրջիկ, դատարկապորտ, պարապ-սարապ թրև եկող, քամի կուլ տուող, 'բօշբողազ' ոմն:

Шамáя է. կնդ. Aspius clupeoides, կասպիական գէր հարինգ, 'շամայ':

Шáм‖канie չ. շշնջելով, անորոշ կերպով արտասանելը. **-кать** չ. շշնջելով, անորոշ կերպով արտասանել, ասել: [գինի:

Шампáнское, аго չ. շամպայնեան

Шампинь(i)óнъ ա. բս. Agaricus campestrio, դաշտի ագարիկոն, թնօպի:

Шампýръ ա. կովկ. շամփուր:

Шáмшить (-шу -шатъ) տ. Шáмкать.

Шандá‖лъ ա. (Փր.) աշտանակ, ճրագակալ, 'շամդան'. **-льный** ած. աշտանակի, ճրագակալի, 'շամդանի':

Шáндра է. բս. Marrubium, պրասի:

Шáнецъ, нца ա. (գերմ.) ամրոցկ. ամրութիւն:

Шáнк(е)‖рный ած. շանկրի. **-ръ** ա. (Փր.) ռժ. շանկր. мя́гкiй, твёрдый ш.

Шансонé‖тка է. (Փր.) 1, ուրախ, խրնդալից երգ. երգիկ. 2, շանսոնէտուհի, հասա-

ռակ, սրճարանային երգչուհի. **-тный** ած. շանսոնէտային. ш—ая сцéна.

Шансъ ա. (ֆր.) շանս (նշան յաջողութեան կամ անյաջողութիւն)։

Шанта‖жи́ровать (-рую -ютъ) ն. когó մէկից բանի միջոցներով դրամ կորզել, ստորագրութիւն ստանալ եւն. **-жи́стъ** ա. շանտաժիստ, շանտաժով պարապող. **-жъ** ա. (ֆր.) շանտաժ (մէկից բանի միջոցներով, ըսպառնալիքներով դրամ կամ այլ բաներ կորզելը, ստորագրութիւն ստանալը եւն)։

Шан‖цево́й ած. ամրութեան. **-цовáть** (-цу́ю -ю́тъ) ն. (գերմ.) ամրոցել. ամրացնել. **-ся** անդր. ամրանալ։

Шá‖пка է. գդակ (шля́па գլխարկ). бобрóвая ш. կղբենու[ց կարած] գդակ. дурáцкая ш. խեղկատակի գդակ. кардинáльская ш.; *получи́ть по шáпкѣ հարուած ստանալ. *быть емý подъ крáсною шáпкою նա վերջիվերջոյ զինուոր պիտի դառնայ. упéчь когó подъ крáсную ш—у մէկին զօռով, բռնութեամբ զինուոր դարձնել, զինուորագրել. на вóрѣ ш. гори́тъ (առծ.) գող, սիրտը դող. по Сéнькѣ ш. (առծ.) հարկն հարկաւորաց, պատիւ արժանաւորաց։

Шапокля́къ ա. (ֆր.) ծալուող, ծալծոյ գլխարկ։

Шáпоч‖ка նւզ. տ. Шáпка; **-никъ** ա. գդակագործ, գլխարկագործ, ‘փափախչի‘. **-ный** ած. գդակի, գլխարկի, -կային. *ш—ое знакóмство պատահական ծանօթութիւն։

Шарабá‖нъ ա. (ֆր.) **-нчикъ** նւզ. շարաբան (կառք նստարաններով), նստարանակառք։

Шаравáры տ. Шаровáры.

Шарáда է. (ֆր.) բառեղծուած, վանկային առեղծուած. *առհ. առեղծուած, հանելուկ։

Шарáхнуть ն. ուժգին խփել, զարկել, զարնել, ‘շրխկացնել‘, ‘թրխկացնել‘. դէն ձգել, դէն նետել, դէն շպրտել. **-ся** անդր. 1, ուժգին, արագ կերպով նետուել. ш. въ стóрону մի կողմ նետուել. 2, մեծ թափով ընկնել, վայր ընկնել, ‘շրխկալ‘, ‘թրխկալ‘։

Шáреніе չ. որոնելը, փնտռելը, խուզարկելը։

Шар‖жи́ровать (-рую -ютъ) չ. չափազան[ցա]ցնել, չափազանց մեծ ձև, կերպարանք, գոյն տալ. такáя-то арти́стка въ рóли такóй-то нéсколько -вала; **-жирóвка** է. հնց. [հրացէն] լցնելը, կրակելը. գրոհ տալը, յարձակուելը. 2, որ և **-жъ** ա. (ֆր.) չափազանց[ցն]ելը, չափազանց մեծ ներկայացնելը, չափազանցութիւն։

Шáрикъ ա. նւզ. գնդակ, գնդակիկ, գընդակուկ. кровяны́е ш—и արեան գնդակներ։

Шáрить (-рю -рятъ) ն. որոնել, փընտռել (շօշափելով). խուզարկել։

Шаріá‖тскій ած. շերիաթական. **-тъ** ա. (արբ.) շէրիաթ (մահմետականների քաղաքացիական և կրօնական օրէնքները, որոնք մասամբ ղուրանի, մասամբ էլ աւանդութեան վերայ են հիմնուած)։

Шáр‖кань(і)е չ. ոտներով քարքարտցնելը, ոտները գետնին, յատակին քսելով աղմուկ հանելը. **-кать, -кнуть** չ. 1, ոտներով քարքարտցնել, ոտները, յատակին քսելով աղմուկ հանել. 2, ոտներով յատակը կեղտոտել, աղտոտել. 3, ողջունել. **-котня́** է. ոտների քարքարտոց, աղմուկ։

Шарлатá‖нить (-ню -нятъ) չ. շառլատանութիւն, ‘սալախանութիւն‘, ‘լոթութիւն‘ անել. **-нскій** ած. շառլատանի, -նային, ‘սալախանի‘, -նական, ‘լոթու‘. **-нство** չ. շառլատանութիւն, ‘սալախանութիւն‘, ‘լոթութիւն‘. **-нъ** ա. (ֆր.) շառլատան, ‘սալախանայ‘, ‘լոթի‘, խաբեբայ, սրիկայ։

Шарлá‖ховый ած. ծիրանեգոյն, շիկակարմիր. **-хъ** ա. (գերմ.) ծիրանի, շիկակարմիր գոյն, վառ կարմիր գոյն։

Шарлóтъ ա. (գերմ.) 1, բս. Allium ascalonicum, ասկալոնիկ սխտորուկ (տճ. քէօրփէջիկ սօղան). 2, շառլոտ (կերակուր մի)։

Шармá‖нка է. (ֆր.) **-ночка** նւզ. արկղաձև երգեհոն մի. **-нщикъ** ա. երգեհոն ածող։

Шарни́‖рный ած. շառնիրի. **-ръ** ա. (скрѣ́па, соединя́ющая два подвижны́е предмéта, напр. полови́нки пéтель) (ֆր.) շառնիր։

Шаровáры է. յ. (լեհ.) շալվար, վարտիք։

Шарови́д‖но մ. գնդի, գնդակի ձևով. **-ность** է. գնդաձևութիւն, գնդակերպութիւն. **-ный** ած. գնդաձև, գնդակերպ։

Ша‖рови́къ, á ա. գնդաձև մարմին. пустóй ш.; **-рóвка** է. բս. Globularia, գընդածաղիկ։

Шаромы́ж‖никъ, -ничать տ. Шеромы́‖га, -жничать.

Шарообрáз‖но, -ность, -ный տ. Шарови́дно, -ность, -ный.

Шартрéзъ ա. (ֆր.) շարտրեօզ (դեղնագոյն ֆրանսիական ըմպելիք մի)։

Шар‖фъ ա. (գերմ.) **-фикъ** նւզ. 1, շարֆ. 2, պուզմենտեայ գօտի (զինուորականի)։

Шаршáвый տ. Шерáшвый.

Шаръ ա. 1, գունդ, գնդակ. ш. для игрáнія въ кéгли; земнóй ш. երկրագունդ. воздýшный ш. օդապարիկ. биліáрдный ш.; бѣ́лый, чёрный ш. սպիտակ, սև գնդակ, քուէ. ш—ы́ для ручнóй гимнáстики; *хоть ш—óмъ покати́ (դարձ.) բոլորովին դատարկ, ամայի, դուրկ է, լապտերով էլ որոնես, չես գտնի. *вся дерéвня вы́горѣла, хоть ш—óмъ покати́ ամբողջ գիւղը մոխիր է դարձել, ամբողջ գիւղից հետք չէ մնացել։

Шассé չ. անհ. (ֆր.) շասէ, պարքայլ, կարուքայլ։

Шá‖станіе չ. քստից, ծանծից մաքրելը, խարբալելը, ‘խախալելը‘ (հացահատիկը). **-стать** ն. քստից, ծանծից մաքրել, խարբալել, ‘խախալել‘ (հացահատիկը)։

Шасть մկ. (ցոյց է տալիս յանկարծակի գալը, երևալը կամ անյայտանալը) ‘հնչ‘, ‘պըտիւ‘, ահա. «я никáкъ не ожидáлъ, что онъ скóро вернётся...; вдругъ онъ — шасть въ дверь! — յանկարծ մէկէլ տեսնես նա դրան առաջն է. «какъ вдругъ и́зъ лѣ́су шасть на нихъ медвѣ́дь» մէկէլ տեսնես անտառից յանկարծ նրանց վրայ պրծաւ արջը։

Ша‖тáніе չ. 1, շարժելը, ցնցելը, ցընցում. 2, պարապ-սարապ թրև գալը, թափառելը. **-тáть**, -тнýть, пошатнýть ն. շարժել, ցնցել. **-ся** անդր. շարժուել, ‘ժաժ գալ‘, ցնցուել, երերալ, տատանուել, դէս ու դէն ընկնել. У

меня́ зубъ шата́ется; столъ шата́ется; не всё то па́даетъ, что шата́ется (առծ.). онъ шата́ется, какъ пья́ный; **2,** թափառել, անբան-անգործ, պարապ-սարապ թրև գալ. ш. по го́роду, по у́лицамъ; ш. безъ дѣ́ла.

Шате́‖инъ ա. (ֆր.) **-нка** ի. շագանակագոյն մազերով և պայծառ աչքերով այր. կին:

Шатё‖рный ած. վրանի, տաղաւարի, 'չադրի'. **-ръ,** тра́ ա. (թուրք.) **1,** վրան, տաղաւար, 'չադիր'. **2,** ծխնելոյզի վերայ յօրինած կամար, ծածկ. **3,** մայրաճաւեր որսալու ցանց. վարմ:

Ша́т‖кій ած. **1,** խախուտ, 'ժած եկող'. ш—ая лѣ́стница; **2,*** խախուտ, անհաստատ, անկայուն, յեղյեղուկ. ш—ое мнѣ́ніе: положе́ніе его́ ша́ткое նորա դրութիւնը խախուտ, անհաստատ է. **-ко** չ. խախուտ, անհաստատ կերպով: ни ш., ни ва́лко, ни на́ сторону ոչ այս է, ոչ այն. **-кость** ի. **1,** խախուտութիւն. **2,*** անհաստատութիւն, անկայունութիւն, յեղյեղուկութիւն. **-ну́ть, -ся** տ. Шата́ть, ся.

Шатро́ չ. ցանց, ցանցաձև վարմ:

Шат‖рови́дный ած. բս. գմբէթաձև, **-ро́вый** տ. Шатёрный.

Шату́‖нъ, а́ ա. **1,** դատարկապորտ, դատարկաշրջիկ, պարապ-սարապ թրև եկող մարդ. **2,** մերենգ. շարժուն ձողիկ. **-нья** ի. ռմկ. դատարկաշրջիկ կին, աղջիկ:

Ша́фе‖рный ած. շաֆէրի, խաչեղբօր. **-ръ** ա. (գերմ.) շաֆէր, խաչեղբայր. 'թագաւորի մակար' [թոթ', պսակաշրաւու:

Ша́фка ի. պստիկ բրդոտ շուն, 'քո-

Шафра́‖нный, -новый ած. քրքումի, զաֆրանի. **-нъ** ա. բս. Crocus sativus, բուն քրքում. զաֆրան. ди́кій ш., Carthamus tinctorius, ասպուրակ, ասպուր. ра́нній ш., Crocus vernus. գարնանական քրքում, զաֆրան: [քայից արքայ:

Шахинша́хъ ա (պրսկ.) շահնշահ, ար-

Ша́хма‖тный ած. **1,** շախմատի, -տային. ш—ая игра́ շախմատախաղ. ш. игро́къ շախմատ խաղացող. ш—ая доска́; **2,** քառակուսի ընկերով, խայտաճամուկ (կառքերի դէնի մասին): **-ты** ա. յ. (պրսկ.) շախմատ. игра́ть въ ш—ы.

Шахнаме́ տ. Шахъ-Наме́.

Ша́х‖та ի. (գերմ.) մետղգ. հանքահոր. проведе́ніе шахтъ и што́ленъ հանքահորեր և հորիզոնական անցքեր կորելը. **-тный** ած. հանքահորի:

Шахъ‖ ա. (պրսկ.) **1,** շահ (պարսից). **2,** շախ (շախմատախաղում). ш. королю́, королéвѣ; ш. и матъ: **-Наме́** (պրսկ.) շահնամէ (Ֆիրդուսու երևելի վէպը):

Ша́шень, шня ա. կնդ. Teredo navalis, շաղափուկ:

Ша́‖шечка նւզ. տ. Ша́шка; **-шечница** ի. պատկերախաղի տախտակ. **-шечный** ած. պատկերի. ш—ая игра́ պատկերախաղ. **-шка** ի. **1,** պատկեր (պատկերախաղի). игра́ть въ ш—и պատկերախաղ խաղալ. **2,** թուր (կովկասեան):

Шашлы́къ, а́ ա. կովկ. խորոված:

Ша́шни, ей ի. յ. գաղտնի, անզգամ բաներ, 'օյիններ', 'սատանութիւններ'. заве-сти́ съ кѣмъ ш. մէկի հետ ծածկաբար անզգամ բաներ բանել:

Шва́б‖ра ի. (հոլ.) ծովգ. սրբիչ, սպել. **-рить** (-рю -рятъ) ն. ծովգ. սրբել, մաքրել:

Шваль ի. ռմկ. անարգ, նողկալի անձ, մարդ. հ-ք. անարգ, նողկալի մարդիկ, անձեր, ստոր խուժան, տականք:

Шва́ль‖ный ած. կարի, կարելու. **-ня** ի. կարուձևի արհեստանոց:

Шварто́‖вать, -вить (-влю -вятъ) ն. ծովգ. կապել, ամրացնել (ափ հասնող նաւը, շոգենաւը). **-ся** անդր. ափ հասնել, ափին կպչել[ով կապուել, ամրացնուել]. „Малая" ошварто́валась и на бе́регъ сошёлъ ста́ршій офице́ръ»; **-въ** ա. (անգլ.) ծովգ. մեծ պարան (որով ափ հասնող նաւը կամ շոգենաւը կապում են): [լար խարիսխ:

Швартъ ա. (անգլ?) ծովգ. մեծ, գլխա-

Шве́‖дка փ. շվեդուհի. **-дскій** ած. շվեդական. ш. язы́къ: **-дъ** ա. շվեդ:

Шве́й‖ка նւզ. տ. Швея́; **-ный** ած. կարի. կարելու. ш—ая игла́, маши́на.

Швейца́‖рецъ, рца ա. **-рка** ի. շվէյցարացի, -րուհի. զուիցերացի, -րուհի. **-рскій** ած. **1,** շվէյցարական, զուիցերական. ш. сыръ; **2,** շվէյցարի, բարապանի. швейца́рская, ой ի. բարապանի կեցարան. **-ръ** ա. շվէյցար, բարապան, դռնապան:

Шве́рмеръ ա. (գերմ.) շվէրմէր (հրափամփուշտ, որ թռչելիս ոլոր-մոլոր պտոյտներ է անում):

Шве́‖цкій ած. ռմկ. դերձակի. **-цъ,** а́ ա. ռմկ. դերձակ. **-(е)я́** ի. կար անող կին, աղջիկ. դերձակուհի: [սրկից պարան:

Швицъ-са́рвень ա. (անգլ?) ծովգ.

Шво́рень տ. Шкво́рень.

Швы յ. տ. Шовъ.

Швы‖рко́вый ած. ձգելու, նետելու. ш—ыя дрова́ կտորած, սղոցով կտրած վառելափայտ. **-рну́ть, ся** տ. Швыря́ть, ся; **-ро́къ,** рка́ ա. **1,** ձգելը, գցելը, նետելը, ձգում, գցում, նետում. **2,** կտորած, սղոցով կտրած վառելափայտ. **-ря́ніе** չ. ձգելը, գցելը, նետելը, շպրտելը. ш. ка́мня; **-ря́ть, -рну́ть** ն. ձգել, գցել, նետել, շպրտել. **-ся** փոխ. փոխադարձաբար, միմեանց վերայ ձգել, գցել. նետել, շպրտել. ш. ка́мнями.

Шебе́ка ի. (գերմ.) ծովգ. շէբէկ (նաւ մի):

Шеве‖ле́ніе չ. շարժելը, 'ժաժ տալը'. շարժում. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), -льну́ть ն. շարժել, 'ժաժ տալ'. ш. губа́ми շրթունքները շարժել. ш. сѣ́но խոտը շուռ տալ. **-ся** անդր. շարժուել, 'ժաժ գալ'. онъ ещё не у́меръ, шевели́тся; онъ не шевельнётся նա կենդանի նշոյլ չէ ցոյց տալիս, չէ շարժւում. *ямщи́къ, шевели́сь! կառապան. դէհ, ժաժ եկ:

Шевелю́ра (ֆր.) տ. Причёска.

Шевіо́‖товый ած. շեվիոտի, շեվիոտեան սուփից. ш. пиджа́къ; **-тъ** ա. շեվիոտ, շեվիոտեան սուփից պատրաստած կտոր:

Шевро́нъ ա. (ֆր.) ռզմ. շէվրոն (զինուորի թևքին կարած պաղմէնտ, որ ցոյց է տալիս նորա քաջագործութիւնը կամ ծառայութեան ժամանակը):

Шедёвръ ա. (ֆր.) գլուխ գործոց:

Ше́дшій ե յ. ած. գնացած, որ գնացել է:

Шé‖ища ի. յւն. հատ, մեծ, անդքին վիզ, պարանոց. **-йка** ի. պարանոց, վիզ, 'ճիտ'. բանտեղ, կոթ. мáточная ш. կզմխ. արգանդավիզ. ш. бедрá ազդրավիզ. ш. мочевóго пузыря́ միզափամփշտավիզ. ш. дорической колóнны դորիական սիւնի վիզ. ш. ружéйнаго приклáда ռզմ. հրացանի կոթի, 'դօնդաղի' վիզը, բռնատեղը։

Шейкъ տ. Шейхъ.

Шéйма ի. (հոլ.) ծովգ. 1, խարսխի վերևի մասը, որի մէջ անցնում է օղը. 2, խարսխապարան։

Шéйный ած. վզի, պարանոցի, ճտի. ш. платóкъ.

Шейхъ‖ ա. (արբ.) շէյխ (գլխաւոր, աւագ, պետ, ցեղապետ). **-уль-ислáмъ** ա. շէյխուլիսլամ (հոգևոր պետ, կրօնապետ Թուրքիայում և Կովկասում՝ սուննիների)։

Шеколáдъ տ. Шоколáдъ.

Шелáва տ. Шалáва.

Шеламáйникъ ա. բս. Tragopogon pratensis, սինձ (քօշմօրուք)։

Шéлегъ ա. փոխդրամ, ժէտոն։

Шеле‖стúть (-ещý -стя́тъ) չ. սօսափել. շշնջել, թեթև կերպով 'խշխշալ' (քամուց). սօսափիւն, թեթև խշխշոց առաջացնել. «таракáны шелестúли по столý, по образáмъ и по стѣнáмъ»; **-(шé-)стъ** ա. սօսափիւն, շշնջիւն, խշխշոց, խշշիւն (տերևների). թեթև, խուլ աղմուկ։

Шелко‖вáрня ի. մետաքս եփելու տեղ, մետաքսի եփարան. **-вúдный** ած. մետաքսանման, մետաքսատես. **-вúна** ի **-вúнка** նւզ. մետաքսի, աբրեշումի թել. **-вúстый** տ. Шелковúдный; **-вúца** ի. բս. Morus, թթենի, շերամածառ. **-вúчный** ած. շերամի. ш. червь շերամ (մետաքսագործ, կերպասաբեր, հնդիկ որդ). ш—ое дéрево տ. Шелковúца.

Шелковó‖децъ, дца ա. շերամապահ. **-дный**, **-дственный** ած. շերամապահութեան, -հական. **-дство** չ. շերամապահութիւն. **-дъ** տ. Шелковóдецъ.

Шёлковый ած. 1, մետաքսաբեր, կերպասաբեր. ш. червь; 2, մետաքսի, -սէ, աբրեշումի, -մէ. ш—ая матéрія կերպաս. шёлковая фáбрика մետաքսագործարան. 3.* խոնարհ, հեզ, հեզահամբոյր. сдѣлать когó шёлковымъ մէկին խոնարհ, հեզ դարձնել. *пóслѣ наказáнія онъ сталъ ш. պատժից յետոյ նա անմեղ գառն է դարձել, բոլորովին հեզացել է. «со мной онъ ш.; я емý нýженъ!».

Шелко‖завóдчикъ ա. մետաքսի գործարանատէր. **-красúльный** ած. մետաքս ներկելու. **-мотáльный** ած. մետաքս կարժելու. **-прядúльный** ած. մետաքս մանող, մանելու. ш—ая фáбрика: **-прядúльня** ի. մետաքս մանելու գործարան, մետաքսի մանուածարան. **-пря́дъ** ա. կնդ. Phalaena bombyx. մետաքսաբեր թիթեռ։

Шёлкъ ա. մետաքս, 'աբրեշում'. ш. сырéцъ հում մետաքս. онъ въ долгý. какъ въ шелкý (դարձւ.) նա պարտքերի մէջ խեղդուած, կորած, թաղուած է։

Шеллáкъ ա. (գերմ.) արւեստ. դոժխէժ։

Шелóмъ ա. 1, յարկ, տանիքի [թափ, կողք]. 2, հնց. տ Шлемъ.

Шело‖пáй տ. Шалопáй; **-пýтъ 1,** տ. Шалопýтъ; 2, шелопýты յ. ռուս աղանդաւորներ։

Шелохнýть, ся տ. Шелохáть, ся.

Шёлуди, ей ի. յ. 1, քոս, քոր, բոր. 2, բժ. գանջութիւն, 'քաչալութիւն'։

Шелудú‖вить (-влю -вятъ), ош— ն. քոսոտել, բորոտել. **-вый** ած. քոսոտ, բորոտ. **-вѣть**, ош— չ. քոսոտիլ, բորոտիլ։

Шелу‖хá ի. 1, պատիճ, փոճոկ, 'կճեպ', կեղև. колю́чая ш. каштáна; зелёная ш. орѣ́ховая, миндáльная; ш. какáо; 2, թեփ (ձկան). **-ховáтый** ած. պատիճաւոր, փոճոկաւոր, 'կճեպաւոր', կեղևաւոր. **-шéніе** չ. փոճոկելը. -կում. 'կճեպելը', -պում'. **-шúстый** ած. պատիճաւոր, փոճոկաւոր, կճեպաւոր, կեղևաւոր. **-шúть** (-шý -шáтъ), ош— ն. փոճոկել, կեղևել, 'կճեպել'. ш. орѣ́хи; ш. горóхъ; **-ся** անդր. փոճոկուել, փոճոկը, 'կճեպը' ձգել։

Шёлъ անց. տ. Идтú.

Шелы́га տ. Шалы́га.

Шелыгáнъ տ. Шалыгáнъ.

Ше‖лыхáть, -лохнýть ն. շարժել, 'ժաժ տալ', թափահարել. въ вóздухѣ тишинá такáя, что не шелохнётъ օդի մէջ ոչ մի ձայն չէ լսւում, կատարեալ անդորրութիւն է տիրում. **-ся** անդր. շարժուել, 'ժաժ գալ'. смúрно, не шелохнúсь; и листóкъ не шелохнётся.

Шéль‖ма հսր. **-мéцъ**, á ա. (գերմ.) անզգամ, խաբեբայ. **-мовáть** (-мýю -ютъ), ош— ն. անարգել, անպատուել, 'անունը հատրել', խայտառակել. **-мóвскій** ած. անզգամ, անզգամի, խաբեբայական. **-мóвство** չ. անզգամութիւն, խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն։

Шемáя տ. Шамáя.

Шемизéтка ի. (ֆր.) կանանց կրծկալ (օսլայած)։

Шенкель ա. (գերմ.) 1, սրունք. 2, խթանելը, խթելը, կշտելը (ձիուն). толкнýть лóшадь -ля́ми ձիուն, երկվարին խթանել, կշտել։

Шенъ ա. (ֆր.) շղթայ (պարի, կաքաւի)։

Шепеля́‖венье չ. շշնջելով, շշելով խօսելը, շշնջիւն, շշնջոց, շշիւն. «находúли забáвнымъ ш. Пьéра»; **-вить** (-влю -вятъ) չ. շշնջել. շշել, շշնջելով, շշելով խօսել. **-во** մ. շշնջելով, շշելով. говорúть ш.; **-вость** ի. տ. Шепеля́венье; **-вый** ած. շշնջելով, շշելով խօսող. **-ніе** տ. Шепеля́веніе; **-ть** տ. Шепеля́вить.

Шепе‖тáть (-чý -чутъ) տ. Шепеля́вить: **-тлúво** տ. Шепеля́во; **-тлúвость** տ. Шепеля́вость; **-тлúвый** տ. Шепеля́вый.

Ше‖пнýть ն. փսփսալ, քշփշալ [ով տալ]. ш. комý пáру словъ нá ухо; **-потня́** ի. փսփսոց, քշփշոց (շատերի). **-(ё)потъ** տ. Шёпотъ.

Шепталá ի. (պրսկ.) չորացրած դեղձ [կամ ծիրան.

Шеп‖тáніе չ. փսփսոց, քշփշոց, շշնջիւն. **-тáть** (-чý -чутъ; -чú), прош— չ. փսփսալ, քշփշալ, շշնջել. ш. комý нá ухо; **-ся** փոխ. միմեանց մէջ, միմեանց ականջին քշփշալ, փսփսալ. **-тýнъ**, á ա. **-тýнья** ի. փսփսացող, քշփշացող, փսփսան, քշփշան այր, կին։

Шерамы́... տ. Шеромы́...

Шербéтъ ա. (արբ.) օշարակ, շարբաթ, զովացուցիչ ըմպելիք։

Шерéн||га է. (լեհ.) ռզմ. [ուղիղ գծով կանգնած] զինուորների շարք, զօրաշարք. **-говый** ած. զինուորների շարքի, զօրաշարքի։

Ше||респёръ -рехъ ա. կնդ. Cyprinus jeses, ծանրագլուխ ծածան։

I. **Шерúфъ** ա. (արբ.) շէրիֆ. հմմ. Сейдъ.

II. **Шерúфъ** ա. (անգլ.) շէրիֆ (Անգլիայում կոմսութեան մէջ բարձրագոյն դատաւոր, դատական պաշտօնեայ)։

Шé||рловый ած. սև մոխրաձգի, տուրմալինի. **-рлъ** ա. հնք. schorl, սև մոխրաձիգ, տուրմալին։

Шеромы́||га, -жка հոր. **-жникъ** ա. **-жница** է. հացկատակ, պորտաբոյծ, պընակալէզ, 'գեաղայ'. на шеромы́жку մ. ուրիշի հաշուով, հացկատակութեամբ. **-жничать** չ. հացկատակութիւն, 'գեաղայութիւն' անել, ուրիշների հաշուով ապրել. **-жничество** չ. հացկատակութիւն, 'գեաղայութիւն'. չարչիական շահամոլութիւն։

Шерохова́||то մ. խորտուբորտ տեղերով. **-толи́стый** ած. բս. խատատերև. ш—ыя растéнія; **-тость** է. խորտուբորտութիւն, անհարթութիւն **-тый** ած. խորտուբորտ, անհարթ, անհաւասար. ш—ая доскá.

Шер||сти́стый ած. բրդաշատ, սարաշատ, մազաշատ. երկար բրդով, երկար մազով. **-(ёр)стка** տ. Шерсть.

Шёрсткій ած. փշոտ, կոշտ. ш. язы́къ у корóвы, у быкá.

Шерсто||би́тный ած. բուրդ գզելու, գզրարի. ш. лучóкъ գզրարի աղեղ, 'անեղ'. **-би́тъ** տ. Шерстобóй; **-би́тье** չ. բուրդ գզելը, գզրարութիւն. **-бóй** ա. գզրար, թաղքարիր. **-бóйня** է. գզրարի, թաղքարի արհեստանոց, գզրարանոց. **-мóйня** է. արհեստգ. բուրդ լուանալու տեղ. **-нóсный** ած. գեղմնաբեր, բրդաբեր։

Шерстопряди́ль||ный ած. բուրդ մանելու. ш—ая фáбрика: **-ня** է. բուրդ մանելու գործարան, բրդի մանուածարան։

Шерсто||чеса́льный ած. բուրդ գզելու, բուրդ սանտրելու, մաքրելու. **-чёсъ** ա. բուրդ գզող, բուրդ սանտրող, մաքրող։

Ше||рсть է. **-(ё)рсточка** նւզ. բուրդ, գեղմն. մազ. овéчья, собáчья ш ոչխարի, շան բուրդ. лошади́ная, кошáчья ш. ձիու, կատուի մազ. битьё ш—и բուրդ գզելը, գզրարութիւն. *это емý прóтивъ ш—и այդ նորան դուր չէ գալիս. *глáдить когó по ш—и մէկին շոյել, մէկի 'խաթրը պահել'. *глáтить когó прóтивъ ш—и մէկի քէֆին, 'խաթրին' դիպչել. съ паршúвой овцы́ хоть ш—и клокъ (առծ) շանից մազ պոկելն էլ մի բան է. **-рстянóй** ած. բրդի(ց), բրդէ, բրդեղէն, մազի(ց), մազեղէն։

Шéртингъ ա. (անգլ.) շէրտինգ (բամբակէ կտոր, որից շապիկներ են կարում)։

Шерхéбель|| ա. (գերմ.) մի տեսակ խարտոց, 'ռանդա'. **-ный** ած. այս խարտոցի։

Шершá||вить (-влю -вятъ) ն. 1, գըզգզել. 2, տրորել, ոտնատակ տալ. «онъ ходи́лъ по лугý, волочá нóги, шершáвя травý»; **-во** մ. անհարթ, դերբուկ, խորտուբորտ կերպով. **-волúстный** տ. Шероховатоли́стный; **-вость** անհարթութիւն, դերբուկութիւն, խորտուբորտութիւն. **-вый** ած. 1, անհարթ, դերբուկ, խորտուբորտ. 2, գըզգզուած, քամնած, 'բիզ բիզ կանգնած', փշաքաղած (մազերի, փետուրների մասին). 3, կոշտ, բիրտ. **-вѣть**, ош— չ. 1, անհարթանալ, դերբուկանալ, խորտուբորտանալ. կոշտանալ. 2, քամնիլ, ցցուել, 'բիզ բիզ կանգնել, փշաքաղել։

Шéр||шень, шня ա. կնդ. Vespa crabro, ձիաստաց։

Шершневóй ած. զառեխի, բոռեխի։

Шестáкъ, á ա. ծովք. խծուծիչ վեց հատ գործիքներ։

Шéры տ. Шхéры.

Шéст||віе չ. գնալը, շրջելը. չու, թափոր, մուտք. погребáльное ш. յուղարկաւորութիւն. **-вовать** (-вую -ютъ) չ. 1, գնալ, ընթանալ, քայլել (հանդիսաւոր կերպով), չուել, շրջել. 2, մուտք գործել։

Ше||стерúкъ, á ա. 1. վեցեակ (վեց հատը մի ֆունթ կշռող). свѣчá ш. $^1/_6$ ֆունտ կըշռող մոմ. 2, վեցթել, վեց թելերից հիւսած. верёвка ш.; 3. վեց սաժէն երկար[ութեամբ]. 4. վեց վերշոկ հաստ[ութեամբ]. **-стерúцею** մ. վեցանգամ, վեցիցս. **-стёрка** է. 1, վեցաձի կառք. 2, վեցաթի նաւակ. 3, վեցանոց, վեցաչքանի [խաղա]թուղթ. **-стернóй** ած. վեցից, վեց հատից բաղկացած. ш. нóжичекъ վեց բերանանի դանակ, գրչահատ. **-стерня́** է. 1. մեքենգ. ատամնաւոր անիւ (իր շրջանակի վրայ ատամներ ունեցող փոքր անիւ, որն աւելի մեծ անիւը պտոյտ է ածում). 2, տ. Шестёрка 1; **-стеро** թ—կ. հ—ք. վեց. ш. мужчи́нъ; **-стёрочка** նւզ. տ. Шестёрка; **-стеръ** ա. խաղի վեց ոսկրիկներ։

Шести||арши́нный ած. վեց արշինանոց. **-годовóй** ած. վեց տարեկան. **-грáнникъ** ա. երկրչփ. վեցանիստ. **-грáнный** ած. վեցանիստ, վեցակող։

Шестидесятилѣ||тіе չ. վաթսնամեակ. **-тній** ած. վաթսնամեայ, վաթսուն տարեկան։

Шести||деся́тый թ—կ. դ—ք վաթսուներորդ. **-днéвный** ած. վեցօրեայ. **-жёнство** չ. բս. վեցակնութիւն։

Шéстикъ ա. նւզ. ձողիկ, պտոյկ ձող[ի]։

Шести||лепестнóй ած. բս. վեց ծաղկաթերթիկներով, վեցաթերթ. **-ли́стный** ած. բս. վեցատերև. **-лѣтіе** չ. վեցամեակ. **-лѣтній** ած. վեց տարեկան. **-мýжіе** չ. բս. վեցայրութիւն. **-мýжній** ած. բս. վեցայր. **-мѣсячный** ած. վեցամսեայ, կիսամեայ. **-нóгій** ած. վեցոտանի. **-пáлый** ած. վեց մատնանի, վեց մատով. **-пóльное** сéльское хозя́йство գիւղտ. վեցամեայ սերմնափոխական տնտեսութիւն. **-сóтый** թ—կ. դ—ք. վեց հարիւրերորդ. **-сти́шіе** չ. վեցտող, վեցտողանի բանաստեղծութիւն, տանաւոր. **-стóлбный** ած. ծրտրք. վեցսիւն. **-стóпный** ած. տաղչփ. վեցոտանի. վեցոտնեայ, վեցաչափ. ш. стихъ.

Шестисторóн||никъ ա. երկրչփ. վեցանիստ, վեցակողմ պատկեր. **-ній** ած. վեցակողմ։

Шестиугóль||никъ ա. **-ный** ած. երկրչփ. վեցանկիւն. վեցանկիւնի։

Шестнáдца||тый թ—կ. դ—ք. տասն և վեցերորդ, վեշտասաներորդ. **-ть**, и թ—կ. ք—կ.

տասնևվեց, վեշտասան։

Шестовóй, óго *ա. ձողաւոր, նաւավար* (*նաւակը ձող[ին]երով առաջ վարող մշակ*)։

Шестóй *թ–ի. դ–ի. վեցերորդ. վեց.* ш. день; главá ш—áя; ш. часъ; въ ш—óмъ часý *ժամի վեցին.* ш—óе *կամ* ш—óго числá *ամսի վեցին։*

Ше‖стóкъ, тká *ա. վառարանի կրակարանի առաջնակողմ.* знай сверчóкъ свой ш. (*առծ.*) *ամէն մարդ պէտք է իւր չափը ճանաչէ։*

Шестопá‖лъ *ա.* **-лка** *նւզ. տ.* Ше-

Шестóчный *ած.* Шестóкъ-*ի*։ [стóкъ.

Шестъ, á *ա. ձող[ի]*։

Ше‖сть, й *թ–ի. ք–ի. վեց.* ш. рублéй; **-стьдесятъ** *թ–ի. ք–ի.* (*սեռկ.* Шестидесятй, *գործիակ.* шестидесятью) *վաթսուն.* емý ш. лѣтъ *նա վաթսուն տարեկան է.* **-стьсóтъ** *թ–ի. ք–ի.* (шестисóтъ, шестистáмъ, шестьюстáми, о шестистáхъ) *վեցհարիւր.* ш. рублéй; **-стью** *մ. վեց անգամ, վեցիցս.* ш. шесть трйдцать шесть 6×6=36.

Шé‖фскій *ած. շէֆի. մեծի, մեծաւորի.* **-фъ** *ա.* (*ֆր.*) *շէֆ, իշխանաւոր, մեծաւոր, գլուխ. գլխաւոր։*

Шéя *ի. վիզ, պարանոց, շլինք, ‘ճիտ’.* брóситься комý на шéю *մէկի վզովն ընկնել.* вытянуть шéю *վիզն երկարացնել.* *сбыть что съ шéи *մի բանից ազատուել, օձիքը թափել, մի բան ‘գլխից ռադ անել’.* у негó на шéѣ трóе дѣтéй *նա երեք զաւակ է պահում.* вытолкать когó въ шéю *մէկի վզակոթին տալով դուրս գցել.* *онá всѣмъ вѣшается на шéю *նա բոլորի ‘ախից կրպչում է’, բոլորի ‘գահլան էլ տանում է’։*

Шибáло *չ. դրամ կոխելու մամուլ։*

Шибанýть *ն. ռմկ. ուժգին, սաստիկ զարկել. խփել, ‘հասցնել’։*

Ши‖бáть. -бйть (-бý -бýтъ; *անց.* шибъ -бла, о) *ն. ձգել, գցել, շպրտել, զարկել։*

Шй‖бкій *ած. արագ, երագ, շտապ, ժիր, ուժգին.* **-ко** *մ.* 1, *արագ* [*կերպով*], *արագութեամբ. ժիր կերպով.* лóшадь бѣжйтъ ш.; 2, *ուժգին, սաստիկ, սաստկապէս.* удáрить ш.; **-кость** *ի.* 1, *արագութիւն. ժրութիւն.* 2, *ուժգնութիւն.* **-че** *ն. բաղդտ. աստ. աւելի արագ* [*կերպով*]. извóзчикъ, поѣзжáй ш.

Шивáть *տ.* Шить

Шйворотъ *ա. օձիք, ‘խախայ’, վիզ.* взять когó за ш. *մէկի օձիքից, վզից բռնել, կալնել.* ш. навыворотъ *ինչ որ լինի, մի կերպ, անկարգ կերպով։*

Шика‖нйрованіе *չ. դաւելը. դաւերով հալածելը. խրկելը.* **-канйровать** (-рую -ютъ), **-кáнить** (-ню -нятъ) *ն.* (*ֆր.*) *դաւել, դաւերով. դաւեր սարքելով հալածել. խրկել, խռիթ տալ, ‘պանդուրի տալ’։* [*շուոց։*

Шй‖канье *չ. սուլելը, սուլոց, շուեցնելը,*

Шикá‖рный *ած.* (*ֆր.*) *ռմկ. շքեղ, հիանալի.* **-ръ** *ա. շքամոլ։*

Шй‖кать -кнуть *չ. սուլել, շուեցնել։*

Ши‖ковáть (-кýю -ютъ), **-кнýть** *չ. շքամոլել, շքամոլութիւն անել. շքեղ կերպով հագնուել.* **-къ** *ա.* (*ֆր.*) *ռմկ. շիկ. շուք, շքեղութիւն, շքամոլութիւն, պճնամոլութիւն.* задáть шйку *շքամոլել, շքով. շքեղ կերպով հագնուել. պճնել.* онъ одѣвáется съ шйкомъ *նա շքեղ է հագնուում։*

Шйллингъ *ա.* (*անգլ.*) *շիլինգ* (*դրամ մի*)։

Шйло *չ.* (*յ.* шйлья, ьевъ) *հերիւն, մախաթ, ‘բիզ’, խթան.* шйла въ мѣшкѣ не утайшь (*առծ.*). *ամէն գաղտնիք վերջի ի վերջոյ յայտնուում է։*

Шило‖вйдный *ած. բս. հերիւնակերպ.* **-клю́вка** *ի. կնդ. Թրակտուց.* **-обрáзный** *տ.* Шиловйдный; **-хвóстъ** *ա. կնդ.* Anas acuta, *նետագի, նետատուտն* (*բադ մի*)։

Шйль‖никъ *ա.* 1, *խարերայ, լիրբ, անզգամ սրիկայ.* 2, *ժլատ, գծուծ, կծծի ոմն.* 3, *բս.* Alisma plantago, *ջրային գառնալեզու.* **-ничаніе** *չ.* 1, *խարերայութիւն, անզգամութիւն, սրիկայութիւն.* 2, *ժլատութիւն, գծծութիւն, կծծութիւն.* **-ничать** *չ. խաբել, սրիկայութիւն, անզգամութիւն անել.* **-ническій** *ած. խարերայական. սրիկայական, անզգամ.* 2, *գծուծ, կծծի* [*մարդուն յատուկ*]։ [*թանի, ‘բզի’.* **-це** *նւզ. տ.* Шйло.

Шйль‖ный *ած. հերիւնի, մախաթի, խը-*

Шимóза *ի.* 1, *շիմոզ, շիմոզեան վառօդ* (*բարձրագոյն որակի, ճայթեցու գիւտ, որի բաղադրութիւնն եւրոպացիներին անյայտ է։ Շիմոզը առաջին անգամ գործադրուեցաւ ռուս-ճապոնական պատերազմում*). 2, *շիմոզ, շիմոզեան ռումբ, գնդակ, ռումբ։*

Шимпáнзе *ա. անհ. կնդ.* Troglodytes niger. *շիմպանզէ, սորաբնակ կապիկ։*

Шйна *ի.* (*գերմ.*) *արտաքին շրջանակ, կապ* (*անուի*). *երկաթէ անուապատ.* желѣзная, резйновая ш.: оковáть колёса шйнами, набйть шйны на калёса; надѣвáніе шинъ.

Шинéль‖ *ի. շինէլ, տառատոկ, վերարկու.* соллáтская ш.; **-ный** *ած. տառատոկի։*

Шйнить (-ню -нятъ) *ն. անիւր շրջանակել, անուին, ‘ականը’ երկաթէ շրջանակ, կապ գցել։*

Шинкá‖рить (-рю -рятъ) *չ. գինետուն, պանդոկ պահել, կապելինապետ լինել, գինետնր, պանդոկում ծառայել.* **-рка** *ի. կապելինապետուհի, գինետան տանտիկին, գինետուն պահող կին.* **-рскій** *ած. կապելինապետի, գինետուն պահողի, պանդոկապետի.* **-рство** *չ. գինետուն պահելը, պանդոկապետութիւն.* **-ръ**, *ն ա.* (*լեհ.*) *կապելինապետ, գինետուն պահող, գինետան տէր, պանդոկապետ։*

Шин‖ковáльный *ած.* [*կաղամբը*] *մանր կտրտելու, կտտրելու.* **-ковáніе** *չ. մանր կտրտելը, կտտրելը* (*կաղամբը*). **-ковáть** (-кýю -ютъ) *ն. մանր կտրտել, կտտրել* (*կաղամբը*)։

Шйнный *ած. անուի արտաքին շրջանակի։*

Ши‖нóкъ, нкá *ա.* (*լեհ.*) **-нóчекъ**, чка *նւզ. գինետուն, պանդոկ, կապելին.* **-нóчный** *ած. գինետան, պանդոկի, կապելինի։*

Шиншйлла *ի. կնդ.* Eriomys, *նապաստակամուկ։* [*գերից շինած գլխի զարդ կանանց*)։

Шиньóнъ *ա.* (*ֆր.*) *շինիոն* (*կեղծ մա-*

Шйпикъ *նւզ. տ.* Шипъ.

Ши‖повáтый *ած. փշոտ.* **-пóвникъ** *ա. բս.* 1, Rosa canina. *վայրի մասրի* (*մասրենի, շնամարդ*). 2, *մասուր.* **-пóвый** *ած.* [*մասրու*] *փշի.* **-пóкъ**, пкá *ա. նւզ.* 1, *տ.* Шипъ; 2, *բս. հնդկացորենի պատեան.* **-по-**

носъ ա. կնդ. Echynorhynchus, փշաճճի. **-пообра́зный** ած. փշակերպ, փշաձև:

Шипу́‖честь է. թշշողութիւն, փրփրատութիւն, փրփրունութիւն. **-чій** ած. թշշող, թշշացող, փրփրուն, փրփրակալող. փրփրոտ. ш—іе напи́тки; ш. лимона́дъ.

Шипъ, а́ ա. 1, փուշ. нѣтъ ро́зы безъ шипо́въ (առծ.). шипы́, колю́чки, и́глы у расте́ній; 2, պայտասեպ. подкова́ть ло́шадь на шипы́ ձին սեպաւոր պայտերով պայտել. 3, ձողիկ, բանիչ մաս. ծայրամաս. բեեռ, ‘մեխ‘. сквозно́й ш. միջանցիկ ձողիկ, բեեռ. 4, [տախտակները միմեանց հետ կցող, ամրացնող] սեպիկ, բանիչ տառմ. скрѣпля́ть до́ски шипа́ми; 5, կնդ. Acipenser schypa, թառափ մի (ձուկ):

Ши‖пѣ́ніе չ. 1, շաշելը, շաշիւն, ‘թշշոց‘, ‘թշլթշոց‘. змѣ́иное ш.; **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ) չ. 1, շաշել, ‘թշշալ‘, ‘թշլթշալ‘. змѣя́ шипи́тъ; самова́ръ шипи́тъ; горя́чее желѣ́зо шипи́тъ въ водѣ́; шипя́щія бу́квы քերկ. շշական տառեր. 2, փրփրել, փրփրակալել. шампа́нское шипи́тъ въ бока́лѣ.

Шира́ է. մայթ, որի մէջ կարում են թէյարկղը:

Ши́‖ре ած. և մ. բաղդ. աստ. աւելի լայն. աւելի լայն կերպով. *держи́ карма́нъ ш. փեշդ լայն բաց արա. **-рина́** է. լայնութիւն. ш. у́лицы; ко́мната имѣ́етъ шесть арши́нъ въ ширину́ սենեկի լայնութիւնը վեց արշին է. сукно́ ш—о́ю въ два арши́на; ш. пути́, разстоя́ніе ме́жду ре́льсами; **-ри́нка** է. ռմկ. կտաւէ թաշկինակ, ‘աղլուխ‘, ‘վզաղչուխ‘ (կանանց). **-риться** (-рю́сь -ря́тся) ան. լայնանալ, ընդլայնվել:

Ши́р‖канье, -кать, -кнуть տ. Ша́рканье, -кать, -кнуть.

Ши́р‖мы է. յ. (գերմ.), **-мочки**, чекъ նւզ. շիրմ, ծածկիչ (մահճակալի եւն):

Ши‖ро́кій ած. լայն, արձակ, ընդարձակ, լայնածաւալ. въ ш—ихъ разме́рахъ լայն ծաւալով. *ш—ою руко́ю առատաձեռնութեամբ. жить на ш—ую но́гу փարթամ, ճոխ կեանք վարել. ш—ая нату́ра փարթամակեաց, փարթամասէր, ճոխասէր ոմն. **-роко́** մ. լայնութեամբ, լայնարար, լայն, ընդարձակ կերպով. ста́рый вязъ ш. раски́нулъ свои́ вѣ́тви; *жить ш. փարթամ, ճոխ կեանք վարել. **-рокова́тый** ած. մի փոքր լայն, արձակ, ընդարձակ:

Широко‖вѣща́тельный ած. մեծաձայն, շատ մեծ բաներ խոստացող, մեծ խոստումներ անող, փքուն. ш—ое объявле́ніе; ш—ыя обѣща́нія; **-голо́вый** ած. մարդկ. լայնագլուխ. **-го́рлый** ած. լայնապարանոց, լայն պարանոցով, ‘բողազով‘. ш ая буты́ль; **-гру́дый** ած. լայն, մեծ կրծքով, ‘դօշով‘. **-клю́вый** ած. կնդ. լայնակտուց. **-кры́лый** ած. լայնաթև. **-ла́пый** ած. լայն թաթերով. **-ли́стый** ած. բս. լայնատերև. **-ли́цый** ած. լայներես. **-но́съ** ա. կնդ. Anas clypeata, տարգալկտուց բադ. **-но́сый** ած. լայնաքիթ. **-пле́чій** ած. լայնաթիկունք, թիկնաւէտ, թիկնեղ. ш. человѣ́къ; **-по́лый** ած. լայնաքղանցք, լայնափեշ, լայն քղանցքներով. փեշերով. **-ро́тый** ած. լայնաբերան, լայն բերանով. **-ску́лый** ած. լայն այտոսկրներով. ш—ое лицо́; **-хво́стый** ած. կնդ. լայնատուտն, լայն տանով, պոչով, ագով:

Ши‖рота́ է. 1, տ. Ширина́; 2, աշխ. լայնութիւն. **-рь** է. 1, տ. Ширина́; 2,* լիութիւն, առատութիւն. յղփանք. ш. ру́сской ма́сленицы.

Ши‖ть (шью -ютъ; հրմ. шей) ն. 1, կարել. ш. сапоги́; э́тотъ портно́й шьётъ (կա рабо́таетъ) на мою́ семью́ նա մեր ընտանեկան դերձակն է. како́й сапо́жникъ шьётъ на васъ? ո՞վ է ձեր կօշկակարը. *всё ши́то да кры́то հետք չէ մնացել, ‘իղն ուլթօղը կորել է‘, ամէն ինչ ծածկած, պարտկած է. 2, ասղնագործել. ш. зо́лотомъ; **-тьё́, ья́** չ. 1, կարելը, կար, կարած բան. 2, ասղնանործելը, ասղնագործութիւն. ш. зо́лотомъ.

Шиферве́йсъ ա. հնք. թերթաւոր սպիտակագեղ:

Ши́фе‖рный ած. թերթաքարի(ց). **-ръ** ա. հնք. schista, ardoise, թերթաքար, յղկաքար:

Шифонье́‖рка է. (ֆր.) **-рочка** նւզ. 1, պստիկ պահարան կմ արկղ կանանց զարդերի. 2, կողով անպէտք թղթերի համար:

Ши‖фрова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. գաղտագրել, գաղտնի, պայմանական նշաններով գրել. **-фро́вый** ած. գաղտագրի. ш—ое письмо́ տ. Ши́фр(ы) 1; **-фръ** ա. (ֆր.) 1, (սովոր. յ. ши́фры) գաղտնի գիր, գաղտագիր. шифро́ванная телегра́мма գաղտագրած հեռագիր. 2, ռուսաց կայսրուհու անուանագիրը (ве́нзель), որ ճեմարանաւարտ օրիորդներին (институ́тка) բաշխուում է:

Ши́хта է. (գերմ.) գործի, աշխատանքի ժամանակամիջոց (հանքերում և հանքային գործարաններում):

Шиша‖ко́вый ած. սաղաւարտի. **-къ, а́** ա. **-чо́къ**, чка́ նւզ. (ռւնդ.) սաղաւարտ (հե-

Ши́шечка նւզ. տ. Ши́шка. [ծեալի):

Шиши́мора հոր. 1, դանդաղ, դանդաղկոտ, ‘թամբալ‘ մարդ, աշխատաւոր. 2, խաբեբայ, սրիկայ, աւազակ. 3, լրտես:

Ши́шка է. 1, ուռեցք, ելունդ. ш. на лбу; 2, կոշտ, հանգոյց, ‘խիլ‘ (ծառի, եւ գործուածքի). 3, բս. կոն (որ եղևինների). на бѣ́днаго Мака́ра и ш—и валя́тся (առծ.) կակալը միշտ խեղճ մարդու գլխին է կոտրուում. 4, ռմկ. դկեռ. сѣде́льная ш. թամբի գլուխ. 5, քարաբեկ մուրճ մի:

Шишко‖ва́тый ած. ուռեցքներով, ելունդներով ծածկուած, ելնդաշատ. կոշտաշատ, շատ կոշտերով, հանգոյցներով, ‘խլերով‘ ծածկուած. **-ви́дный** ած. կոնաձև. **-но́сный** ած. բս. կոնաբեր. ш—ыя расте́нія կոնաբերներ. **-обра́зный** տ. Шишкови́дный.

I. **Шишъ**, а́ (թուրք.) տ. Ку́кишъ; показа́ть кому́ ш. մէկին ծաղրել, նշաւակել. нѣтъ ни шиша́ ոչինչ չկայ, ‘զատ չկայ‘. ни шиша́ не полу́чишь ոչինչ, ոչնչէն ոչինչ չես ստանայ:

II. **Шишъ** մկ. քիշ, քիշ քիշ (հաւերին հալածելու ձայն):

Ші́й‖тскій ած. շիաների, շիիտեան. **-тъ** ա. (արբ.) շիա, շիիտ (թուրք, պարսիկ որ ընդու-

նում է միայն զուրանը, ժխտելով աւանդութիւնը [սուննա]։ [տ. Скáла II.

Шкáла է. աստիճանների բաժանուած ձող.

Шкáликъ ա. 1, կանթեղ, ճրագ (հրավառութեան). 2, դոյլի (ведрó) $^1/_{40}$ մասը (չափ)։

Шкáлы է. յ. ծովգ. կայմափայտեր (կայմը ամրացնող փայտեր, ձող[ին]եր)։

Шкáнцы, цевъ ա. յ. (անգլ.?) նաւի վերին տախտակամածի այն մասը, որը գտնւում է միջին և յետին կայմերի մէջն։

Шкá||пецъ, пца, **-пикъ** նւզ. տ. Шкáпъ; **-пи́шко** ա. նխտ. վատ, անպէտք պահարան. **-пище** ա. յււլ. մեծ, ահագին պահարան. **-пный** ած. պահարանի. **-пчикъ** նւզ. տ. Шкáпикъ; **-пъ** ա. (հին գերմ.) պահարան. платянóй ш; ш. въ стѣнѣ́ պատի պահարան, 'դոլաբ' [(առագաստի)։

Шкатóрина է. (?) ծովգ. եզրապարան

Шкатý||лка է. (գերմ.) **-лочка** նւզ. արկղիկ, 'դութի'. **-лочный** ած. արկղիկի, 'դութու'։

Шкá||фецъ, -фный տ. Шкáп...

Шкафýтъ ա. (?) ծովգ. տախտակամածի շրջապատ, բոլորք։

Шка||фъ, -фчикъ տ. Шкапъ, -пчикъ.

Шквáлъ ա. (անգլ.) ծովգ. յանկարծական սաստիկ հողմ, փոթորիկ, մրրիկ[ի հարուած]։

Шквá||рка է. տկնուցք (օր. հալած ճարպի). **-рное сáло** ճարպատկնուցքից ստացուած ճարպ. **-ръ** ա. ճարպատկնուցք։

Шквóрень, рня ա. մռքնգ. ձող, փայտ, փակիչ, խափանիչ, խանգարիչ. «въ молоти́лку шквóрень пусти́ть, чтóбы её сломáть».

Шкéры տ. Шхéры.

Шки́||вный ած. փոկագնաց անուի, ճախարականուի. **-въ** ա. (?) փոկագնաց անիւ, ճախարականիւ։ [բանի

Шки́мушка է. ծովգ. երկթել թոկ, պա-

Шки́пе||рскій ած. շկիպէրի. **-ръ** ա. (հոլ.) ծովգ. շկիպէր. 1, վաճառանաւի նաւապետ, կառավարիչ. 2, մարտանաւի վերակացու, որ հսկում է պահեստի առագաստների, պարանների և այլնաւային պիտոյքների վրայ։

Шки́||фный, -фъ տ. Шки́вный, -въ.

Шкó||да է. (փոքր ռուս.) վնաս, կորուստ, զեան. **-(ó)ди́ть** (-óжý -óдя́тъ) տ. Вреди́ть.

Шкó||ла է. (յն.-լտ.) 1, կրթարան, ուսումնարան (մեւր տարրական, ստորին). начáльная ш.; учи́ться въ ш—ѣ; 2, շկօլայ, դպրոց. Фламáндская ш.; создáть ш—у въ искýсствѣ; **-лéніе** չ. կրթելը, հրահանգելը. **-ли́ть** (-лю -ля́тъ), вы́ш— ն. կրթել, հրահանգել, վարժել, վարժեցնել. **-льникъ** ա. [տարրական ուսումնարանի] աշակերտ.* խակ տղայ, երեխայ. **-льническій** ած. աշակերտական, -տային, տղայական. ш—ая вы́ходка; **-льничество** չ. աշակերտական, տղայական չարութիւններ. **-льный** ած. կրթարանի, -նական, ուսումնարանի, -նական. **-ля́рка** է. դպրոցի, ուսումնարանի աշակերտուհի. **-ля́рскій** ած. դպրոցական, սքօլաստիկական. **-ля́рство** չ. դպրոցական ուսում, սքօլաստիկականութիւն. **-ля́ръ** ա. (փոքր ռուս.) դպրոցական, դպրոցի, ուսումնարանի աշակերտ։

Шкóтъ ա. (անգլ?) ծովգ. շկոտ, անկիւնապարան (առագաստի). отдáи ш—ы! մեկնիր [ծովափից, գետափից]։

Шкýна է. (անգլ.) թեթևակայմ նաւ։

Шкýнъ ա. ծովգ. խարսխի չմուշկ, մաշիկ։

Шкý||ра է. 1, [նոր քաշած, մաշկած, մազերով] մաշկ, մորթ[ի]. *я не хотѣ́лъ бы быть въ егó ш—ѣ ես չէի ցանկանայ նորա դրութեան մէջ գտնուել. *содрáть ш—у սաստիկ ծեծել, թակել, մաշկել, 'քերթել'. *драть съ когó семь шкуръ մէկին պլոկել. съ одногó волá двухъ шкуръ не дерýтъ (առծ.). 2,* ռմկ. երհար, տգեղ կին, պոռնւ. **-рка** է. նւզ. 1, տ. Шкýра; 2, քերիչ, յղկիչ թուղթ (մի երեսը ապակու աւազով ծածկած). стекля́ная ш.; **-рный** ած. 1, մաշկի, մորթի. 2,* անձնական. ш. вопрóсъ անձնական շահերի խնդիր, հացի խնդիր. ш—ые интерéсы.

Шла անց. տ. Итти́ [րան, ձող։

Шлáгбáумъ ա. (գերմ.) ուղեփակ գե-

Шлагтó||вный ած. կայմի փակչի. ш—ая дырá; **-въ** ա. ծովգ. փակիչ (կայմի)։

Шлагъ ա. (գերմ.) 1, ռակէտի լից. 2, ծովգ. պարանի պտոյտ, պարանապտոյտ (մի բանի շուրջը)։

Шла||ковáніе չ. մաքրելը, զտելը (կղկղանքից). **-ковáть** (-кýю -ютъ), опл—ն. [մետաղը հալելով] մաքրել, զտել (կղկղանքից). **-къ** ա. (գերմ.) կղկղանք, խարամ (հալած մետաղի). вулкани́ческій ш. լավայ։

Шламъ ա. (գերմ.) հնք. հանքացեխ, հանքասիկ, հանքի, հանածոյի ցեխ, 'տիլ'։

Шлáфрокъ (գերմ.) տ. Халáтъ.

Шлахтóвъ տ. Шлагтóвъ. [րափոկի։

Шлéй||ка նւզ. տ. Шлея́; **-ный** ած. ան-

Шлéйфъ ա. քղանցքատուտ (կանանց քղանցքի, 'փեշի' յետևի երկար տուտը). плáтье съ ш—омъ տտնաւոր զգեստ։

Шле||мóвникъ ա. բս. Scutellaria, սաղաւարտախոտ. **-мовый** ած. 1, սաղաւարտի, սաղաւարտա—. 2, թղթխ. շլէմի. **-мъ** ա. (հին գերմ.) 1, սաղաւարտ, կողակ (միջնադարեան և հնադարեան). 2, թղթխ. շլէմ. 3, քիմ. [սաղաւարտաձև] խուփ, խփան։

Шлён||да հ—ր. ռմկ. դատարկաշրջիկ, պարապ-սարապ շրջող, թրև եկող մն. **-дать** չ. ռմկ. դադարկ շրջել, պարապ-սարապ ման գալ, թրև գալ. ш. пó грязи ցեխի մէջ չփչփալով, չփչփացնելով գնալ, անցնել։

Шлё||паніе չ. զարկելը, 'թրխկացնելը', 'շրխկացնելը', ծեփելը. **-пать, -пнуть** ն. 1, զարկել, 'թրխկացնել', 'շրխկացնել', շըմփացնել, ծեփել (փափուկ բանի, այնպէս որ ձայն լսուի). ш. пó грязи ցեխի մէջ չփչփալով գնալ, անցնել. 2, ապմկով, 'թրխկոցով' գետին գլորել, վայր գցել, վայր նետել. **-ся** ա—ր. թափով վայր ընկնել, 'թրխկալ'. 'շրըխկալ'. 'շըմփալ'. ш. нóсомъ въ зéмлю երեսի վրայ գետին փռուել. **-(е)пóкъ**, пкá ա. զարկ, հարուած, 'թրխկոց', 'շրխկոց', 'շըմփոց'։

Шлея́ է. (լեհ.) անրափոկ, անրակալ փոկ, թիկնափոկ (լծասարքի փոկ, որ անցնում է ձիու մէջքի վրայով և պահում է անուրը (хомýтъ) իր տեղում)։

Шли 1, անց. յ. տ. Итти́; **2,** հրմ. տ. Слать.

Шли||фовáльный ած. յղկելու, յղկիչ,

ողորկելու, ողորկիչ. **-фова́льня** է. յղկարան, ողորկարան, իրեր յղկելու, ողորկելու տեղ, արհեստանոց. **-фова́льщикъ** ա. **-фова́льщица** է. իրեր յղկող, ողորկող այր կին. **-фова́ніе** չ. յղկելը, յղկում, ողորկելը, ողորկում. **-фова́ть** (-фу́ю -ютъ), вышл— ն. (գերմ.) 1, յղկել, ողորկել[ով փայլ տալ]. ш. зе́ркало; 2,* տաշել, կրթել. **-ся** անդր. 1, յղկուել, ողորկուել. 2,* կրթուել. **-фо́вка** է. 1, տ. Шлифова́ніе; 2,* կրթուելը, կրթութիւն։ [խարարուզ, ՛ռանդա՛։

Шли́фтикъ ա. (գերմ.) յղկիչ, ողորկիչ

Шли́ховый ած. ծեծելով ստացուած. ш—ое зо́лото հատոսկի։

Шли́хта է. (գերմ.) շոհ (որով ոստայնանկը գործուածքի առէջքը, ՛հէնքը՛ շոհում է)։

Шли́х‖тикъ տ. Шлифтикъ.

Шлих‖това́льный ած. գործուածքի առէջքը, ՛հէնքը՛ շոհելու. ш—ая маши́на; **-това́ніе** չ. գործուածքի առէջքը, ՛հէնքը՛ շոհելը. **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. (գերմ.) արուեստ. գործուածքի առէջքը, ՛հէնքը՛ շոհել։

Шлихъ ա. (գերմ.) մետղ. ջարդած հանք, հանածոյ։

Шлы‖къ, а́ ա. (լեհ.) **-чо́къ,** чка́ նուզ. փեղոյր, երկար գդակ (թաթարական). գըլխարկ, գլխի ծածկոց, փաթթոց (գեղջկուհու)։

Шлю տ. Слать.

Шлю́‖зникъ ա. ամբարտակի դռան վերակացու. **-зный, -зовый** ած. ամբարտակի դռան. **-зъ** ա. (գերմ.) ամբարտակի դուռ, փականք, ամբարտակադուռ։

Шлю́‖пка է. (ֆր.) **-почка** նուզ. օգնական մակոյկ, նաւակ, կուր (մեծ նաւի կողքից կախած). **-почный** ած. օգնական մակոյկի, նաւակի։ [կայմ մարտանաւ։

Шлюпъ ա. (անգլ.) թնդանօթակիր եռա-

Шлю́ха է. ռմկ. 1, անմաքուր, կեղտոտ, ՛խոզ՛ կին, կինարմատ. 2, ցոփակեաց, անբարոյական կին։

Шля́ндать տ. Шлёндать.

Шляньё, ья́ չ. պարապ-սարապ թափառելը, թրև գալը, շրջելը։

Шля́‖па է. [տղամարդի] գլխարկ (ша́пка— գդակ). соло́менная ш.; сидѣ́ть за столо́мъ въ ш—ѣ; *дѣ́ло въ ш—ѣ գործը վերջացած է. **-пёнка** է. նխտ. վատ, անպէտք գլխարկ. **-пища** է. յւռ. մեծ, ահագին գլխարկ. **-пка** է. 1, [կնոջ] գլխարկ. 2, մեխի կմ սնկի, ՛սոկոնի՛ գլուխ. **-пный** ած. գլխարկի. **-почка** նուզ. տ. Шля́пка; **-почникъ** ա. գլխարկագործ. **-почный** տ. Шля́пный; ш—ые грибы́ բս. Hymenomycetes, հովանոցաւոր սնկեր, ՛սոկոններ՛։

Шля́ться չ. ռմկ. անբան-անգործ, պարապ-սարապ շրջել, թափառել, թրև գալ. ш. по свѣ́ту, по го́роду; ш. по кабакамъ.

Шля‖хе́тный, -хе́тскій ած. ազնուական, ազնուատոհմ, քաջատոհմիկ. **-хе́тство** չ. ազնուականութիւն (լեհական). **-хта** է. (լեհ.) 1, [լեհական ստորին] ազնուականութիւն. 2, արհմ. մի տեսակ ուրագ. **-хтить** (-хчу -тятъ) ն. ուրագով տաշել. **-хтичъ** ա. (լեհ.) [լեհական ստորին] ազնուական. **-хтовать** (-тую -ютъ) տ. Шля́хтить; **-хтъ** ա. տ. Шля́хта 2.

Шма́ль‖та է. քիմ. smalt, գրակոնտիկոն (կապոյտ ներկ, որով ներկում են ապակեղէններ, յախճապակեղէններ և կաւեղէններ). **-то́вый** ած. գրակոնտիկոնի։

Шме‖лёвый, -ли́ный ած. իշամեղուի. **-ль,** я́ ա. կնդ. Bombus terrestris, իշամեղու։

Шмурыга́ть ն. գւռկ. մարմաջեցնել, քորել, շփել. **-ся** անդր. ինքն իրան, իր մարմինը մարմաջեցնել, քորել, շփել։

Шмы́‖ганіе չ. ռմկ. դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնելը, վազելը. **-гать, гну́ть** չ. ռմկ. դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել, վազել. **-гъ** (փոխնկ. шмыгну́лъ) չզ. թ՛ըռ. я хотѣ́лъ его́ схвати́ть, а онъ ш. на у́лицу —եսկ նա թռաւ, փախաւ, վազեց փողոց ընկաւ։

Шмя́‖кать, -кнуть ն. գետին, վայր գցել, ՛գըմփացնել՛. **-ся** անդր. ադմկով գետին, վայր ընկնել, ՛դըմփալ՛, ՛շըմփալ՛, ՛թըըխկալ՛. **-къ** (փոխնկ. шмя́кнулъ) դը՛ըմփ, թըր՛ըխկ, շըր՛մփ [ընկաւ]. онъ поскользну́лся да и ш. въ грязь— և շըմփաց ցեխի մէջ։

Шнапсъ ա. (գերմ.) օղի, ցքի, ՛արաղ՛։

Шни́перъ ա. (գերմ.) նշդար, նշդրակ։

Шни́цель ա. (գերմ.) շնիցէլ, մսաշերտեր (կերակուր մի)։

Шну‖рова́льный ած. պրկիչ. ш—ая игла́; **-рова́ніе** չ. պրկելը, պրկում. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), зашн— ն. (գերմ.) պըրկել, պնդել (սեղմիրանը — корсе́тъ); **-ся** անդր. ինքն իր իրանը խիստ պրկել. **-ро́вка** է. 1, տ. Шнурова́ніе; 2, սեղմիրան, սեղմիչ, պրկիչ իր, տարակալ. **-рово́й** ած. թելի, ժապաւէնի. ш—а́я кни́га ժապաւէնեալ մատեան. **-ро́къ,** рка́, **-ро́чекъ,** чка նուզ. **-ръ,** а́ ա. (գերմ.) թել, ժապաւէն (մընուզ. կապիչ, պրկիչ թել)։

Шны‖ря́ніе չ. 1, վխտալը, դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնելը, եռուզեռալը, վազվզելը. 2, ամէն բանի հոտելը. **-ря́ть, -рну́ть** չ. ռմկ. 1, վխտալ, դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել. եռուզեռալ, վազվզել. тамъ шныря́ютъ подозри́тельныя ли́ца; 2, ամէն բանի հոտել, ամէն բանի մէջ խառնուել։

Шня́ва է. պստիկ երկկայմ նաւ մի։

Шня́ка է. ձկնորսական բաց նաւակ մի (ծովում ձուկ որսալու)։

Шовини́‖змъ ա. (Շովէն անունից) շովինականութիւն, ծայրայեղ, ՛ծակ՛ ազգասիրութիւն. **-стъ** ա. շովինիստ, ծայրայեղ, ՛ծակ՛ ազգասէր։

Шо́‖вный ած. կզմխ. կարի, կցուածքի. **-въ** ա. (սեռկ. шва) 1, կար, կարան, կարի տեղ. разгла́дить швы; 2, կզմխ. և բս. կար, կցուածք. расхожде́ніе черепны́хъ швовъ; 3, կցուածք, միացում (երկու տախտակների, երկու քարերի եւն)։

Шогу́нъ ա. (ճպն.) շոգուն, նախարարապետ (ստատական ճապոնիայում)։

Шоки́‖рованіе չ. տ. բայը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) չ՛դուր գալ, տհաճութիւն պատճառել, վիրաւորել, ՛քէֆին դիպչել՛։

Шокола́‖дникъ ա. շոկոլադի աման, անօթ. **-дный** ած. շոկոլադի. **-дъ** ա. (իսպ.)

շոկոլադ։ [գայլին ցնցում, ցնցմունք։

Шокъ м. (фр.) յանկարծական ներ-

Шолкъ т. Шёлкъ

Шо́мпо|лъ м. (լեհ.) հրացանի ճիպոտ, ձող. **-льный** ած. հրացանի ճիպոտի, ձողի։

Шо́потъ м. շշնջիւն, փսփսոց, քչփչոց։ շշուկ. это но́вость передаётся ш—омъ այդ նորութիւնը մարդիկ միմեանց ականջներին շշնջում, քչփչում են։

Шо́р|никъ м. ձիու լծասարքի վարպետ, արհեստաւոր. թամբագործ. **-ный** ած. ձիու լծասարքի. ш—ое дѣ́ло թամբագործութիւն։

Шо|ро́хнуть, ся т. Шороши́ть,ся; **-рохъ** м. խուլ աղմուկ, ձայն, խշխշոց. շաշիւն. **-роши́ть** (-шу́ -ша́тъ), -ро́хнуть ն. чѣмъ աղմուկ հանել (երկու իրեր միմեանց հետ շըփելով). **-ся** անդր. խշխշալ, ճարճատիլ, ճըրթ-ճրթալ։

Шо́ры է. յ. (լեհ.) 1, ձիու անուր, լծասարք (առանց խամուտի). 2, ձիու աչքակալներ (խրտնելուն արգելելու համար)։

Шо|ссе́ չ. անհ. (фр.) խճուղի. **-ссе́йный** ած. խճուղու. ш. сборъ; **-ссировать** (-рую -ютъ) ն. խճել. ш. доро́гу.

Шпа́|га է. (հին գերմ.), **-жища** յեւլ. **-жка** նւզ. թեթև սուսեր, սուր (քաղաքացիական աստիճանաւորների). **-жникъ** м. բս. Gladiolus, թրաշուշան. **-жный** ած. սուսերի, սուսերա—, սրի. **-жо́нка** է. նխտ. վատ, անպիտան սուսեր, սուր։

Шпа|клева́ніе չ. ծեփելը, լցնելը, խըծուծելը, կալնուլը. **-клева́ть** (-клюю -ютъ) ն. (գերմ.) ծեփել, լցնել, խծուծել, կալնուլ (առարկայի փոս տեղերը, ծակերը, ներկելուց, 'գեղելուց' առաջ). **-клёвка** է. 1, տ. Шпаклева́ніе; 2, ծեփ։ [յօրջօրջում]։

Шпакъ м. նխտ. ոչ զինուորական [ի

Шпа́ла է. (սովոր. յ. шпа́лы) (անգլ.) բէլսակալ գերաններ, փայտեր (երկաթուղու գծի վերայ մօտ մի-մի արշին միմեանցից հեռու խոտորնակի գցած փայտեր, որոնց վերայով անցնում են բէլսները)։

Шпале́|ра է. (գերմ.) 1, որմաթուղթ, ծաղկաթուղթ (նկարէն թուղթ, որով թղթում են սենեակների պատերը). 2, այգեգ. տնկաշարք, ծառաշարք. 2, զգմ. երկշարք (ճանապարհի երկու կողմերից շարքով կանգնած զինուորներ). стать ш—ами երկշարք, ճանապարհի երկու կողմից շարքով կանգնել. **-рникъ** м. տ. Шпале́ра 2; **-рный** ած. 1, տնկաշարքի, ծառաշարքի. 2, որմաթղթի, ծաղկաթղթի. ш—ая фа́брика.

Шпанго́утъ м. (անգլ). ծովգ. նաւի կող[ք], նաւակող[ք]։

Шпа́ндырь м. ոտի փոկ (կօշկակարի)։

Шпа́|нка է. **-ночка** նւզ. իսպանական բալ, 'շպանկա'. **-нскій** ած. իսպանական. ш—ая му́ха կնդ. Cantharis vesicatoria, խարանաճճի, Աստծու եղնակ։

Шпарга́лка է. գաղտնի յուշատետր (որից աշակերտները քննութեան ժամանակ ծածկաբար օգտուում են)։

Шпа́|рить (-рю -рятъ), **ся** т. Ошпа́ривать, ся; **-ря** է. կաթսայ, աան (որի մէջ իրեր են խաշում)։ [տայնանկի գազգահի)։

Шпару́тка է. (գերմ.) պըկեչ [փայտ](ոս-

Шпа|телева́ть (-лю́ю -ютъ) ն. սոսադել, հարթել (ներկելի առարկան, փոսիկները սոսադով լցնելով). **-тель** м. (գերմ.) 1, սոսադիչ դանակ (երբեմն թիակի կամ ակիշի ձևով). 2, տպգր. ներկատախտակ, ներկի տախտակ։

Шпа́|товый ած. սպաթի. **-тъ** м. 1, հնք. սպաթ. тяжёлый ш. ծանրասպաթ. известко́вый ш. կրասպաթ (կալկիտ). го́рькій ш. т. Доломи́тъ; полево́й ш. Փելդսպաթ (օրթօկլաս). желѣ́зный ш. երկաթասպաթ (սիդերիտ). слоистый ш. թերթասպաթ. плавико́вый ш. Ֆլորասպաթ (Ֆլուրիտ). 2, անասնբժ. սպաւան (ոտերը ձիու ծնկան վերայ)։

Шпах|телева́ть, -тель т. Шпател...

Шпа́ція է. (լտ.) 1, տպգր. բաժանիչ սիւնիկ (մետաղէ). 2, ծովգ. տ. Спа́ція.

Шпе́йза է. (գերմ.) մետղգ. մետաղախառնուրդ։ [tine, ս(զ)մալտին։

Шпе́йсъ м. коба́льтовый հնք. smal-

Шпекъ т. Шпикъ.

Шпенёкъ, нька́ м. ասեղ, բեռիկ, մեխ (ճարմանդի)։ [սպաղոմեկ։

Шпе́ргель м. բս. Spergula, հոնկինիկ,

Шпига́|тный ած. ծակի, անցքի. **-тъ** м. (գերմ.) ծովգ. [նաւի տախտակամածի կողքերից] ծակ, անցք (որով ջուրը նաւից թափում է)։

Шпи|гова́ніе, -гова́ть т. Шпикова́ніе, -кова́ть; **-кова́льный** ած. գիրուցի, իւղադրելու, -դրիչ. ш—ая игла́ իւղադրիչ. **-кова́ніе** չ. գիրուցելը, -ցում, իւղադրելը, -դրում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ), наш— ն. (գերմ.) գիրուցել, իւղադրել (մսեղէնը ծակոտելով՝ մէջը խոզի աղած գերուցի, իւղի (шпикъ) կտորներ դնել, խրել). **-ко́вка** է. տ. Шпикова́ніе; **-къ** м. (գերմ.) խոհն. խոզի գիրուց, իւղ, ճարպ (աղած)։ [Шпиль 3).

Шпи́левый ած. ճախարակագլանի (տ.

Шпи́|лечка նւզ. տ. Шпи́лька; **-лить** (-лю -лятъ), приш— ն. (գերմ.) ասեղով, գընդասեղով ամրացնել, կցել։

Шпиль м. (գերմ.) 1, սրածայր ձող, ձողիկ, բեռո, 'մեխ' (ուղղաձիգ կանգնեցրած, տընկած). 2, т. Шпицъ; «вдалекѣ́ виднѣ́лись... кры́ши домо́въ, зелёный ш. це́ркви»; 3, ծովգ. տապաստամբարձ ճախարակ. 4, ծովգ. ուղղաձիգ ճախարակագլան (որով բարձրացնում են խարիսխը կամ բեռներ)։

Шпи́лька է. (լեհ.) 1, վարսակալ, ծամակալ ասեղ (կանանց). 2, բեռիկ (փայտէ կամ երկաթէ, մեւղ կօշիկներ կարելու). 3,* կծու խօսք, ակնարկ. *подпусти́ть кому́ ш—у մէկի հասցէին կծու ակնարկ անել, մէկին մի կծու խօսք ասել։

Шпина́|тный ած. ծմելի, շոմենի, սպանախի. **-тъ** м. բս. Spinacia oleracea, ծմել, շոմին, սպանախ։

Шпинга|ле́тъ, -льтъ м. (գերմ.) սպանիոլէտ (պատուհանի կամ դռան փեղկի ամբողջ երկարութեամբ յօրինած պղնձէ կամ երկաթէ ձող, որ պտտելով պատուհանը կամ դուռը փակում կամ բացում է)։

Шпи́ндель м. (գերմ.) մեքենգ. իլ, իլիկ։

Шпине́|левый ած. կարմիր յակնթի. **-ль** է. հնք. rubis spinelle, կարմիր յակինթ։

Шпине́тъ ա. (ֆր.) ծովգ. երաժշտական գործիք մի: [(գալերանաւի):

Шпиро́нъ ա. (ֆր.) ծովգ. ցռուկ, կտուց

Шпи́црутены ա. յ. (գերմ.) ծեծ, գան մորճերով, ճիպոտներով (որին ենթարկուած զօրականը պիտի անցնէր զօրաշարքի միջից, որի ժամանակ աջ և ձախ կանգնած զինուորները մորճերով նորան ծեծում էին). «ука́зомъ 17-го апрѣ́ля 1863 г. отмѣнены плéти, кóшки, ш». [(շինութեան). 2, աղուեսաշուն:

Шпицъ ա. (գերմ.) 1, սուր ծայր, կատար

Шпіау́те‖ровый, -ръ (գերմ.) տ. Ци́нковый, -нкъ.

Шпіо́‖нить (-ню -нятъ) չ. լրտեսել, լրտեսութիւն անել. **-ника** է. լրտեսուհի. **-нскій** ած. լրտեսի, լրտեսական. **-нство** չ. լրտեսութիւն. **-нъ** ա. (ֆր.) լրտես: [ջատ թիթեղից:

Шпонъ ա. (գերմ.?) տպգր. շպոն, տողան-

Шпо́‖ра է. (գերմ.) 1, [հեծեալի կօշկի] խթան. дать ш—ы лóшади ձիուն խթանել. кавалéрскія шпóры տ. Шпóрникъ; 2, բիտ, ‘մահմուզ‘ (աքաղաղի). **-ре́ніе** չ. խթանելը, խթելը, կշտելը (ձիուն). **-ре́цъ**, рца ա. տ. Шпóра 2; **-ри́ть** (-рю -рятъ), приш—ն. 1, խթանել, խթել, կշտել (ձիուն). 2,* խթան տալ, շարժել, ‘քշել‘. **-рникъ** ա. բս. Delphinium. դելփինիոն. **-рный** ած. [հեծեալի կօշկի] խթանի: [ծայր. ш. мáчты.

Шпоръ ա. (անգլ.?) ծովգ. ոտ, ներքևի

Шприн‖то́вный, -тово́й, -то́вый ած. пáрусъ ծովգ. քառանկիւնի առագաստ (մակոյկի). **-то́въ** ա. (անգլ.) առագաստափայտի ձող[ի]:

Шприн‖цова́ніе, -цова́ть, -цо́вка տ. Спринцовáніе, -цовáть, -цóвка.

Шприцъ ա. (գերմ.) բժ. սրսկիչ [գործիք]. клисти́рный ш.

Шпрю́йтъ ա. ծովգ. [արտաքին կողմից պկօսով] օղ, օղակ:

Шпу́лька է. (գերմ.) թելի կոճ, ճախարակիկ (ոստայնանկի գործիքի, կարի մեքենայի):

Шпун‖тгу́бель ա. (գերմ.) ակօսաքաշ խարտոց, ‘ռանդա‘. **-тгу́бельный** ած. այս խարտոցի. **-това́ть** (-тýю -ютъ) ն. կցել (երկու տախտակ, մէկի կողքը միւսի կողքին քաշած ակօսի մէջ մտցնելով). **-то́вый** ած. կողքին ակօս քաշած, կողքը փորած. ш—ая свáя; **-тъ** ա. (գերմ.) ակօս, փորուածք (տախտակի կամ գերանի կողքին քաշած, որի մէջ ամրացնում են երկրորդ տախտակի կամ գերանի կողքը):

Шпыня́ть ն. 1, ծակել (ասեղով). 2,* ծաղրել, նշաւակել, ‘տնազ անել‘:

Шра‖мъ ա. (գերմ.) **-микъ** նւզ. ճանկռուածք, ճանկռուած, քերծուած տեղ մարմնի վերայ, վէտ:

Шрапне́‖левый ած. շրապնելի, -լային. **-ль** է. (անգլ.) ռզմ. շնապնէլ, թնդանօթառումբ (հրացանի գնդակներով լցրած, որը ուրաշ տարածութիւն անցնելով պայթում և սուկալի աւերումներ է առաջացնում). непрія́тельскія батарéи откры́ли убі́йственный огóнь ш—ью. [(ածած, ձուլած):

Шрифтъ ա. (գերմ.) տպգր. տառ, գիր

Шта́бель ա. (գերմ.) կոյտ, շարք-շարք կիտած տաշած, տախտակներ, գերաններ ևն. ш. добы́той руды́ հանածոյի կոյտ, շեղջ, դէզ:

Шта́бникъ ա. (գերմ.) ծրտրպ. ձողիկ:

Шта́бный ած. շտաբի:

Штабсъ‖-капита́нъ ա. (գերմ.) ռզմ. շտաբսկապիտան (զինուորական պաշտօնեայ IX. դասի). **-ро́тмистръ** ա. (գերմ.) ռզմ. շտաբսռոտմիստր (զին. պաշտ. IX. դասի):

Штабъ‖ ա. (գերմ.) ռզմ. 1, շտաբ (զինուորական վարչամաս). 2, շտապ (զինուորական վարչամասի պաշտօնեաները). глáвный ш. գլխաւոր շտաբ (վարում է զօրքի կազմի և հսկողութեան բոլոր գործերը). генерáльный ш. գեներալական շտաբ (բաղկացած է բարձրագոյն կրթութիւն ստացած զինուորականներից և վարում է զօրաշարժութեան, զօրադետեղութեան, ռազմավարութեան վերաբերեալ բոլոր գործերը). **-лѣ́карь** ա. շտաբի վիրաբոյժ, բժիշկ. **-офице́ръ** ա. (գերմ.) շտաբի սպայ, շտաբսպայ (ընդհանուր անուն VIII. — V. դասերին պատկանող զինուորականների):

Штагъ ա. (գերմ.) ծովգ. շտագ, կայմապահ հաստ պարան:

Шта́ксель տ. Стáксель.

Шталме́йсте‖рскій ած. ախոռապետի. **-ръ** ա. (գերմ.) ախոռապետ (III. դասի արքունի պաշտօնեայ). óберъ-ш. գլխաւոր ախոռապետ:

Шта́м‖бовый ած. բունաւոր, բունքշած, ոչ ճիւղաւորեալ. **-бъ** ա. (գերմ.) բուն (ծառի):

Штаме́тъ ա. մի տեսակ մահուդեղէն:

Штам‖пова́ніе չ. 1, դրոշմելը. 2, կտրելը, ‘կոխելը‘. **-пова́ть** (-пýю -ютъ) ն. 1, դրոշմել (մետաղի վերայ). 2, կտրել, ‘կոխել‘ (դրամ, մեդալ ևն). **-пъ** ա. (գերմ.) 1, դրոշմիչ. 2, կտրիչ, ‘կոխիչ‘:

Шта́нга է. (գերմ.) ձող[ի]:

Штанда́р‖тный ած. դրօշակի. կայսրական դրօշակի. **-тъ** ա. (գերմ.) 1, դրօշակ (հեծելազօրքի). 2, կայսրական դրօշակ (ոսկեգոյն, սև արծուով, որը նաւի վերայ պարզած ցոյց է տալիս կայսեր ներկայութիւնը):

Шта́ндпунктъ ա. (գերմ.) տեսակէտ:

Шта‖ни́на է. վարտիքի մաս. **-ни́шки**, шекъ է. յ. նւստ. վատ. անպէտք, վարտիք. **-нный** ած. վարտիքի. **-ны́**, óвъ ա. յ. 1, վարտիք. 2, կնդ. ազդրափետուրներ, զստափետուրներ (գիշատիչ թռչունների):

Штатга́льте‖рскій ած. փոխարքայի, կուսակալի. **-рство** չ. փոխարքայութիւն, կուսակալութիւն. **-ръ** ա. (գերմ.) փոխարքայ, կուսակալ (նախկին Նիդերլանդիայի հասարակապետութեան):

Штати́въ ա. (լտ.) պատուանդան, նեցուկ (աստղաբաշխական, ֆիզիկական և այլն գործիքների):

Шта́‖тный ած. շտատի, -տային. поступи́ть на ш—ое мѣ́сто շտատային տեղ, պաշտօն ստանալ. **-тскій** ած. (հմմ. стáтскій) ոչ-զինուորական, քաղաքացիական. штáтскій, аго ա. ոչ-զինուորական, քաղաքացիական մարդ, պաշտօնեայ. **-тъ** ա. (գերմ.) շտատ (որ և է հիմնարկութեան համար սահմանած պաշտօնեաները, պաշտօնեաների թիւը, ռոճիկներն և ծախսերը). нóвый ш. министéрства; тридвóрный ш.; штáты յ. դաշնակցական միացեալ պետութիւններ, կառավարութիւններ,

նահանգներ. генера́льные шта́ты պատմ. համերկրային, համազգային ժողով, ազգային համագումար։

Штафи́рка ի. (գերմ.) 1, եզերք, բոլորք, եզրազարդ (յուրկայի, թիքերի). 2, նխտ. ոչ-գլինուորական [ի յորջորջում]։

Ште́вень, вня ա. (գերմ.) ծովգ. հաստ գերան նաւի ցռկի կմ խելքի։ [հսկող։

Ште́йгеръ ա. (գերմ) բովի վերակացու,

Штем‖пелева́ніе չ. կնքելը, դրոշմելը. **-пелева́ть** (-лю́ю -ютъ) ն. կնքել, դրոշմել. **-пелевый** տ. Ште́мпельный; **-пелить** (-лю -лятъ) ն. կնքել, դրոշմել. **-пель** ա. (գերմ.) դրոշմ, կնիք. **-пельный** ած. կնիքի, դրոշմի։

Штертъ ա. (?) ծովգ. պստիկ պարան։

Штибле́‖тный ած. 1, կիսակօշիկների, անանկարուրդ կօշիկների. 2, կրկնանկարուրդների, զանգապանների. **-ты** ի. յ. (գերմ.) կրկնանկարուրդներ, զանգապաններ ‘զանգալներ‘ (հմմ. Гама́ши).

I. **Штиль** հնց. տ. Стиль.

II. **Шти‖ль** ա. (գերմ.) ծովգ. խաղաղութիւն, անհողմութիւն. ш. смѣни́лся свирѣ́пымъ што́рмомъ **-льва́га** ի. (գերմ.) գիւղտ. հաւասարակշռիչ լծակ. **-лѣ́ть**, заш— չ. խաղաղուել, (քամու, հողմի մասին) կտրել, դադարել։ [(հկռկը տ. Бакбо́ртъ).

Штирбо́ртъ ա. (հոլ.) նաւի աջ կողմը

Шти‖фтъ ա. (գերմ.) **-фтикъ** նւզ. պստիկ բևեռ, ‘մեխ‘։ [փրուկ, բրաձուկ։

Што́кфишъ ա. (գերմ.) չորացրած փըր-

Штокъ ա. (գերմ.) ծովգ. խարսխաձող։

Штокъ-ро́за ի. բս. Althaea rosea, մոլոշավարդ։

Што́‖ленный ած. հորիզոնական գետնափոր անցքի. **-льна** ի. (գերմ.) հորիզոնական գետնափոր անցք (հանքերում). **-льный** տ. Што́ленный.

Што́‖пальный ած. [օր. թերմաշ գուլպայի ծակերը] լցնելու, կարկատելու. ш—ая игла́; **-пальщикъ** ա. **-пальщица** ի. [գուլպաներ] լցնող, կարկատող այր, կին. **-па-ніе** չ. լցնելը, կարկատելը. **-пать**, заш—, нашт— ն. (գերմ.) [օր. թերմաշ գուլպայի ծակերը] լցնել, կարկատել. **-пка** ի. տ. Што́паніе.

Што́поръ ա. (հոլ.) խցանահան։

Што́ра ի. (ֆր.) պատուհանի վարագոյր, ‘փարդա‘ (գալարուն)։

Што́р‖мова́ніе չ. ծովգ. շտորմելը, փոթորիկը ծովի վրայ անցկացնելը. **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) չ. ծովգ. շտորմել, փոթորիկը ծովի վրայ անցկացնել. **-мово́й** ած. ծովգ. շըտորմի, շտորմային. ш—ые паруса́ շտորմային առագաստներ. **-мъ** ա. (անգլ.) շտորմ, ամենասաստիկ ծովային փոթորիկ, մրրիկ (որի ժամանակ բոլոր առագաստները վերցնում են)։

Што́рный ած. շտորի, պատուհանի գալարուն վարագույրի։

Што́сгердъ ա. (գերմ.) լեռնգ. հանածոյ լուանալու շարժական չէնք, սեղան։

Штоссъ ա. (գերմ.) շտօս (բաղդախաղի բնաւորութիւն ունեցող թղթախաղ մի)։

Што́фикъ նւզ. տ. Штофъ; **-фный** ած. I. շտոֆով վաճառուող. II. շտոֆ [մետաքսէկտոր]ի։

I. **Штофъ** ա. (գերմ.) 1, շտօֆ, քառանկիւնի շիշ կարճլիկ ճտով. 2, շտօֆ (հեղուկեղէնի չափ = $^1/_{10}$ վեդրօյի)։

II. **Штофъ** ա. (գերմ.) շտօֆ (մետաքսէ խիտ, նկարէն կտոր մի). ме́бельный ш.

Штра́ба ի. ճրտրք. «ակնդէտ ադիւս» (իր քառորդ մասով պատից դուս պրծած՝ մի այլ պատ կցելու համար)։

Штра‖фно́й ած. տուգանքի. ш—ы́я де́ньги տուգանք. **-фова́ніе** չ. տուգանքի ենթարկելը. **-фова́ть** (-фу́ю -ютъ). ош— ն. кого́ մէկին տուգանքի ենթարկել, մէկի վրայ տուգանք դնել, մէկից տուգանք առնել. **-ся** անդր. տուգանքի ենթարկուել. **-фъ** ա. (գերմ.) տուգանք. де́нежный ш.

Штре́вель ա. (?) բռնկիչ լար, ‘նաւթուլ‘։

Штрейкбре́херъ ա. (գերմ.) գործադուլը խախտող։

Штрекъ ա. (գերմ.) լեռնգ. շտրէկ (հորիզոնական գետնափոր մութ անցք)։

Штри́пка ի. (գերմ.) շտրիպ (վարտիքի կամ անդրավարտիքի մասների ծայրերին կարած շերտ, որ անցնում է ներբանի տակից)։

Штри‖хова́ть (-иху́ю -ютъ) ն. գծել (թեթև կերպով). **-хо́вка** ի. գծելը, գծում. **-хъ**, а́ ա. (գերմ.) 1, թեթև, նուրբ գիծ. лёгкіе ш—и́ рису́нка; 2, բերկ. մազական գիծ. գծիկ (տառի)։ [ուսանել, սովորել։

Штуди́ровать (-рую -ютъ) ն. (գերմ.)

Шту́‖ка ի. (գերմ) 1, կտոր, հատ. ш. полотна́ մի թօփ կտաւ. я убилъ нѣ́сколько штукъ дичи ես մի քանի հատ թռչուններ սպանեցի. сто штукъ рога́таго скота́ հարիւր գլուխ տաւար. 2,* խաղ, խաղք, ‘օյին‘, չարաճճիութիւն, ‘մասխարութիւն‘. խորամանկութիւն, խարդախութիւն. вы́кинуть, сыгра́ть, отколо́ть, отмочи́ть, уда́рить ш—у խաղ, ‘օյին‘ խաղալ. это его́ ш. այդ նորա խաղերից, ‘օյիններից‘ մէկն է. въ томъ-то и ш. հէնց բանն էլ դորանումն է. **-ка́рь**, я́ ա. **-ка́рка** ի. խորամանկ, չարաճճի ‘օյինբազ‘, այր, կին։

Штукату́‖реніе չ. սուաղելը, -ղում, ծեփելը, ծեփում. ш. потолка̀; **-рить** (рю́-рятъ), вы́ш—, от—, наш— ն. սուաղել, ծեփել (գաջ ու կրով). ш. потоло́къ, стѣ́ну; **-рка** ի. (գերմ.) ծեփ. սուաղ. բռածեփ. **-рный** ած. 1, սուաղի, ծեփի, բռնածեփի. սուաղած, ծեփած. ш—ая рабо́та սուաղում, ծեփում. ш—ая лопа́тка սուաղիչ. **-рщикъ**, **-ръ** ա. սուաղող, ծեփող։

Шту‖кова́ніе չ. տ. Штуко́вка; **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. կարել, կցել. միացնել (մահուդի երկու կտորները, այնպէս որ մի կողմից կարը չնկատուի). **-ко́вка** ի. կարելը, կցելը. միացնելը։

Штульцъ ա. (?) ծովգ. արտաքնոց։

Шту́н‖да ի. (գերմ.) ժամականների աղանդ (որը սիրով կարդում է Աստուածաշունչը, ժխտում է քահանայութիւնը և արտաքին ծէսերը։ Գոյութիւն ունի 1860 թ. ՚ի վեր և տարածուած է գլխաւորապէս փոքր ռուսների մէջ). распростране́ніе ш—ы; **-ди́стъ** ա. շտունդիստ, ժամական [աղանդաւոր]։

Шту́рвалъ ա. (անգլ?) ծովգ. ղեկի անիւ

Шту́рма‖нскій ած. նաւավարի. **-нъ** ա. (հոլ.) նաւավար (որը հսկում է նաւի ղեկա-

վարների վերայ. քարտէզով որոշում է նաւի տեղը ծովում եւն):

Штур||мова́ть (-му́ю -ютъ) ն. զոր. գրոհ, գրոյթ տալ. գրոհ, գրոյթ տալով առնել, առնել, վերցնել. ш. крѣ́пость; **-мово́й** ած. գրոհի, գրոյթի. ш—ы́я коло́нны գրոհ, գրոյթ տուող զօրասիւներ. ш—а́я лѣ́стница; ш—а́я бо́чка գրոհ, գրոյթ տուողների վերայ ձգուող ամրալից տակառ. **-мфа́лъ** ա. (գերմ.) ամրոցկ. թեք ցցապատ, ցցաշարք. **-мъ** ա. (գերմ.) զոր. գրոհ, գրոյթ (վերջին, վճռական):

Штýръ||валъ տ. Штýрвалъ; **-тросъ** ա. (?) ծովգ. ղեկի պարանը [նաւայի կոշտ, կառը:

Штуфъ ա. (գերմ.) լեռնգ. հանքի, հա-

Штýце||рный ած. շտուցերի. штýцерный, аго ա. որսկան, որսորդ. **-ръ** ա. (գերմ.) շտուցեր (սովորաբար երկփող, 'երկլուլանի' որսորդական հրացան մի):

Штý||чка նւզ. տ. Штýка; **-чный** ած. մի քանի կտորներից բաղկացած. բազմակտոր. ш. полъ հատակ, պարկէտ.

Шты||ково́й ած. 1, սուինի. ш—óe дѣ́ло սուինամարտ, մարտ, կռիւ սուիններով. 2, ձողաձև. ձողերով [հալած, ածած]. ш—áя мѣдь; **-къ**, á ա. (լեհ.) 1. սուին. идти́ въ штыки́ սուիններով կռուել, սուինամարտի բռնուել. 2, լեռնգ. ձողաձև, ձողերով [հալած, ածած] մետաղ. 3, ծովգ. հանգոյց. я́корный ш.; 4, բռնաշափ խորութիւն (հողի շերտի):

Штыкъ-болтъ ա. առագաստի վերին անկիւնը պրկելու պարան մի:

Штырь ա. երկաթէ կլոր բևեռ, առանցքիկ. որի շուրջը մի բան պտտում է:

Штычо́къ, чкá նւզ. տ. Штыкъ.

Шуа́нъ ա. պատմ. շուան (ֆրանսիացի գիւղացիներ, որոնք 1792 թ. թագաւորին պաշտպանելու համար ապստամբուեցան):

Шý||ба է. (հին գերմ.) մուշտակ. 'քուրք'. **-бе́йка, -бе́ечка** նւզ. քաթիպայ, կարճլիկ մուշտակ կանանց. **-бёнка. -бишка** է. նխտ. վատ, անպէտք մուշտակ, 'քուրք'. **-би́ща** է. մեծ, ահագին մուշտակ. 'քուրք'. **-бка** նւզ. տ. Шýба; **-бный** ած. մուշտակի. 'քրքի' ш. клéй հասարակ սոսինձ. **-бочка** նւզ. տ. Шýбка. [(աշնանը):

Шугá է. գւռկ. գետի առաջին սառոյցը

Шу||гáй ա. **-гáецъ**, гáйца, **-гáйчикъ** նւզ. վերնազգեստ. բաճկոնակ (կանանց)

Шýйца է. եկ. սլ. ձախ, ահեակ ձեռք:

Шу||кáть, -(ý)кнýть ն. գւռկ. փնտռել, որոնել. տեղեկանալ, իմանալ:

Шýле||рство չ. շուլերութիւն, խաղանենգութիւն. **-ръ** ա. շուլեր, խաղանենգ (թղթախաղում խաբող):

Шуля́||та, тъ չ. յ. բժ. ամորձիքներ. **-тный** ած. ամորձիքների, -քային:

Шумáргать չ. ռմկ. քարշ գալ, թրև գալ:

Шу||ми́ла հ.-ր. աղմկարար, ճռճռան, ճռճռացող ոմն. **-ми́ха** է. 1, նուրբ ոսկէ թիթեղիկ, թիթեղաձև թել. 2,* աղմուկ. **-мли́во** մ. աղմկով. **-мли́вость** է. աղմկարարութիւն. **-мли́вый** ած. աղմկարար, աղմուկ հանող, բարձրացնող, աղմկասէր. **-млю́** տ. Шумѣ́ть: **-мно** մ. աղմկով. աղմուկ հանելով. **-мный** ած. 1, աղմկալի, -լից. ш—ая весёлость աղմկալի հրճուանք. ш—ое засѣдáніе; 2,* որոտընդոստ, բուռն. ш—ая овáція; **-мо́вка** է. բափքաշ. **-мо́къ**, мкá ա. նւզ. պատիկ, թեթև աղմուկ. *подъ ш. աղմկից օգուտ քաղելով. **-мъ** ա. աղմուկ, 'դալմաղալ', շփոթ. подня́ть ш.; подѣ́лать шýму изъ пустяко́въ; ш. и гамъ դարհուրելի աղմուկ. я ошеломлёнъ шýмомъ աղմկից ես շշմել եմ. ш. волнъ ալիքների մռնչիւն, մռնչոց. ш. ли́стьевъ տերևների խշխշոց, աղմուկ. ш. въ ушáхъ ականջների խշխշոց. **-мѣ́ть** (-млю́ -мя́тъ; -ми́) չ. աղմուկ հանել, աղմուկ, 'դալմաղալ' բարձրացնել. дѣ́ти шумя́тъ; вѣ́теръ шуми́тъ քամին վշշում է. у меня́ въ ушáхъ шуми́тъ ականջներս խշխշում են. во́лны шумя́тъ ալիքները մռնչում են:

Шý||ринъ ա. (յ. шýрья, ьевъ) աներորդի, աներձագ. **-рій**, ья, ье ած. աներորդու, աներձագի:

Шу||ровáніе չ. խառնելը, -նում. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) մետղգ. խառնել (կրակը հնոցում). **-ро́вка** է. տ. Шуровáніе.

Шур||фовáніе չ. փորելը. պեղելը. **-фовáть** (-фýю -ютъ) ն. (գերմ.) լեռնգ. փորել, պեղել (հանքային երակ բացելու նպատակով). **-фо́вщикъ** ա. փորող, պեղող. **-фъ** ա. (գերմ.) փորուածք, փորած անցք. փոս. հոր (հանքային երակ գտնելու նպատակով):

Шуры||-амýры, -мýры է. յ. 1, ծածուկ դաւեր, բանսարկութիւններ. 2, սիրային յարաբերութիւններ. «у тебя́ съ По́лей, должно́-быть, тутъ шуры-амýры».

Шýрья, ьевъ տ. Шýринъ.

Шýстрый ած. ժիր, կայտառ, ճարպիկ, ճարտար, կենդանի. ш. видъ կայտառ դէմք:

Шустъ ա. հրացանի փողի, 'լուլի' ներսը մաքրելու միջոց:

Шу||ти́ть (-чý -тятъ; -ти́), -чивать չ. 1, կատակ անել, 'հանաք անել'. рáзвѣ вы не ви́дите, что онъ шýтитъ? э́тимъ нéчего ш. այդ կատակի. 'հանաքի' բան չէ. шутя́ կատակով, 'հանաքով'. я сказáлъ э́то шутя́; 2. ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել'. ш. надъ кѣмъ; **-ти́ха** է. 1, ծաղրածու, խեղկատակ, 'հանաքչի' կին, աղջիկ. 2, տ. Швéрмеръ; **-тка** է. կատակ, 'հանաք', զուարճախօսութիւն. неви́нная ш. դատարկ, պարզ կատակ. въ ш—у կատակով, 'հանաքով'. впрáвду ли вы говори́те, и́ли въ шýтку դուք լրջօրէ՞ն էք խօսում, թէ՞ կատակ էք անում. обращáть всё въ ш—у ամէն բանի կատակի, 'հանաքի' ձև, կերպարանք տալ. онъ при́нялъ э́то въ ш—у նա այդ կատակի, 'հանաքի' տեղ ընդունեց. ш—и въ сто́рону կատակը, 'հանաքը' մի կողմ կենայ. тепéрь мнѣ не до шýтокъ այժմ ես կատակ անելու սիրտ չունեմ. дѣ́ло пошло́ не на ш—у գործը լուրջ կերպարանք ստացաւ. онъ рассерди́лся не на ш—у նա սաստիկ բարկացաւ. ш. ли потеря́ть ты́сячу рублéй հանաք բան չէ հազար ռ. կորցնել. **-тли́во** մ. կատակով, 'հանաքով', կատակ. 'հանաք' անելով. **-тли́вость** է. կատակասիրութիւն, 'հանաքչութիւն'. **-тли́вый** ած. կատակասէր, 'հանաքչի'. զուարճալի. **-тни́къ**, á ա. **-тни́-**

ца է. կատակասէր, զուարճախօս, ‘հանաքչի’ այր, կին, ծաղրածու. **-товскій** մ. ծաղրածուաբար, խեղկատակաբար. **-товской** ած. ծաղրածուի, խեղկատակի, -կային. ծաղրի, ծաղրական. ш—ая шапка съ побрякушками; **-товство** չ. ծաղրածուութիւն, խեղկատակութիւն. զուարճախօսութիւն. **-точка** է. նւզ. պատիկ, թեթեւ կատակ, ‘հանաք’. **-точный** ած. կատակի, ‘հանաքի’, կատակ, ‘հանաք’, ծաղրական, ծաղրալի, ծիծաղաշարժ, զուարճալի. ազդական, երեխայական. это дѣло не ш—ое այդ ‘հանաք[ի]’ բան չէ. **-ть**, á ա. ծաղրածու, խեղկատակ, զուարճախօս, ‘հանաքչի’. ш. гороховый տարօրինակ խեղկատակ, ստախօս: [նօթ լցնելու թիակ:

Шу́фла է. հրետ. թնդանօթի, թնդա-

Шу́‖чивать, -чу́ տ. Шутить.

Шу́шера է. հ-ժ. խառնաղանջ, խաժամուժ ամբոխ. тамъ было мало народу, да и то всё ш.

Шушу́‖канье չ. շշնջելը, շշնջիւն, փսփսալը, փսփսոց, քչփչալը, քչփչոց. **-кать** չ. շշնջել, հծծել, փսփսալ, քչփչալ, ցածր խօսել:

Шушу́‖нъ ա. **-нчикъ** գւռկ. տ. Шугай, -гайчикъ.

Шхе́ры է. յ. (շվեդ.) աշխ. շկերներ (խութերով, ժայռերով շրջապատուած կղզիներ Նորվեգիայի, Շվեդիայի և Ֆինլանդիայի ծովափերում):

Шхи́‖вный, -въ տ. Шкивный, -въ.

Шху́на տ. Шкуна.

Шью տ. Шить.

Щ.

Щ, щ ռուսաց այբբենի 26-րդ տառն է: Ձշային բաղաձայն է և հնչւում է շչ:

Ща‖велевокислая ած. соль քիմ. թրթնջկաթթուային աղ. **-велевый** ած. թրթնջկի, թրթնջկա—. щ—ая кислота քիմ. թրթնջկաթթու. **-вель**, я́ ա. բս. Rumex acetosa, թրթնջուկ. малый щ., R. acetosella, մանր թրթնջուկ. водяной щ. hydrolapathum, ջրայ`ն թրթնջուկ. щ. шпинатскій, конскій, R. patientia, աւելուկ. заячій щ., Oxalis acetosa, հասարակ թթուառուոյտ. **-вельный** ած. 1. տ. Щавелевый; 2, աւելուկի, -կից:

Ща‖дитель ա. **-дительница** է. խընայող, անխայող, մեղմ այր, կին, խնայիչ. **-дить** (-жу́ -дя́тъ), пощ— ն. խնայել, անխայել. смерть никого не щадитъ; щ. чьё-либо самолюбіе; сильный долженъ щ. слабыхъ; не щ. себя; не щ. своей крови, своей жизни за отечество; **-же́ніе** չ. խնայելը, -յում, անխայելը, -յում. **-жу́** տ. Щадить.

Щапъ ա. ռմկ. պճնամոլ մարդ, տղայ:

Щебе‖не́ніе չ. խճելը, խճում, խճով, խճաքարով լցնելը. щ. шоссе ճանապարհը խճելը, խճուղի շինելը, անցկացնելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), защ— ն. խճել, խճով, խճաքարով լցնել. **-(ё)нка** է. 1, տ. Щебененіе; кирпичная щ. աղիւսով խճելը, աղիւսախճութիւն. 2, տ. Щебень; **-(ё)ночный** ած. խճի, խճա—. խճաքարի. **-(ще́бе)нь**, бня ա. խիճ, խճաքար, մանրաքար:

Щебе‖та́ніе չ. տ. Чиликаніе; **-та́ть** (-чу́ -ечутъ; -чи́) տ. Чиликать; **-тли́вый** ած. շատախօս, վայրահաչ. գլուխ տանող. ‘կըչկչան’: [խակ. древесная щ. ծառասոխակ:

Щеври́ца է. կնդ. Anthus, նրբաձայն սո-

Ще‖глёнокъ, нка ա. մատղաշ սերինոս. красноголовый щ., Fringilla carduelis, եկքանիկ, կարմրիկատար (սերինոս մի). **-гло́вка** է. մարի (էգ) սերինոս, եկքանիկ, կարմրիկատար. -(é)**гля́** է. (սեռկ. щегляти) կնդ. մատղաշ եկքանիկ, եկքանիկի ճուտ:

Щего‖лева́то մ. պճնամոլութեամբ, շըքեղ կերպով. **-лева́тость** է. պճնամոլութիւն, շքեղութիւն. **-лева́тый** ած. պճնամոլ, շըքեղ, շքեղազարդ. **-ли́ха** է. պճնամոլ [կին, աղջիկ]:

Щего́лъ, гла́ տ. Щеглёнокъ. [տղայ]:

Щёголь, гля ա. (լեհ.) պճնամոլ [մարդ,

Щего‖льну́ть տ. Щеголять; **-льскій** մ. պճնամոլութեամբ. быть щ. одѣтымъ; **-льско́й** ած. պճնամոլական, պճնամոլի[ն յատուկ]. **-льство́** չ. պճնամոլութիւն. պաճուճանք. **-ля́ніе** չ. 1, պճնամոլիլը, պճնամոլութիւն անելը. 2, ցուցամոլիլը, ցուցամոլութիւն անելը. **-ля́ть**, -льну́ть չ. 1, պճնամոլել, պճնամոլութիւն անել. 2, чѣмъ մի բանով հպարտանալ, պարծենալ. ցնապարծիլ, ցուցամոլութիւն անել:

Щед‖ренецъ, нца́, **-ре́цъ**, á ա. բս. Cytisus, ոլոռածառ:

Ще́д‖риться (-рюсь -рятся), рас— ն.-ւըր. առատաձեռն դառնալ, առատաձեռնութիւն ցոյց տալ, ‘դարդիմանդութիւն անել’. **-ро** մ. առատ կերպով, առատապէս, առատաձեռնութեամբ. платить щ.; *щ. расточать похвалы; **-ролюби́вый** ած. առատասէր, առատաձեռն. **-ролю́біе** չ. առատասիրութիւն, առատաձեռնութիւն. **-рость** է. առատաձեռնութիւն. **-рота́** է. առատաձեռնութիւն. առատաձեռն տուրք, ողորմութիւն. **-рый** ած. առատ, առատաձեռն, ‘դարդիմանդ’. щ. человѣкъ.

Щека́ է. այտ, ‘թուշ’. впалыя щёки; поцѣловать въ щёку; ударить въ щёку, по щекѣ; бить по щекамъ; уписывать за обѣ щёки ագահաբար լափել, կլանել:

Щеко́л‖да է. **-дочка** նւզ. փակիչ, փականակ, մղլակ (դռան, պատուհանի):

Щеко‖та́ніе չ. խտղում, խտղանք, խուտուտ, խտտտ անելը. **-та́ть** (-чу́ -очутъ; -чи́), **-ти́ть** (-чу́ -отятъ) 1, ն. խտղել, խուտուտ, խտտտ անել. *щекочущій самолюбіе, чувственность մարդու ինքնասիրութեան դիպչող, զգայականութիւնը գրգռող. 2, չ. կանչել, կչկչալ (կաչաղակի մասին). **-тка** է. 1, խտղելը, խտղում, խուտուտ, խտտտ ա-

ծել. 2, խտտղալ, խուտուտ, խուտուտ գալ. **-тли́вость** ի. 1, խուտուտկանութիւն. 2,* զգայունութիւն, դիւրագրգռութիւն. **-тли́вый** ած. 1, խուտուտկան, հեշտութեամբ խուտուտ, խուտուտ եկող. 2,* զգայուն, դիւրագրգիռ. 3,* փափուկ, առանձին զգուշութիւն պահանջող. щ. вопро́съ; щ. для обсужде́нія предме́тъ զգոյշ քննութիւն պահանջող առարկայ. **-(о́)тно** ռմկ. խուտուտ է անում. мнѣ щ. այդ ինձ խուտուտ է անում. **(о́)тный** ած. խուտուտ ածող. խուտուտ բերող։

Ще|лева́тый, -ли́стый ած. ծակածակ, ծերպաշատ, շատ ծակերով, ծերպերով. **-(ё)лка** նւզ. տ. Щель.

Щёл|каніе չ. 1, ձայն հանելը (օր. լեզուով), տրաքացնելը (օր. լարած մատը), կափկափելը, կափկափիւն, չխչխկացնելը, չխչխկոց (ատամների), չրխկացնելը. 2, (щелка́ніе) զարկելով փրցնելը, վայր գցելը. I. **-(ёл)кать, -(ёл)кнуть** բ. 1, ձայն հանել. տրաքացնել. կափկափել, չխչխկացնել. щ. языко́мъ լեզուով ձայն հանել. щ. губа́ми ատամները կափկափել, չխչխկացնել. щ. па́льцами մատներով ձայն հանել (լարած մատները բաց թողնելով). 2, չրխկացնել, զարկել. щ. па́льцами по́ лбу մատներով ճակատին զարկել, չրխկացնել. щ. кому́ по́ носу մէկի քթին զարկել. 3, կոտրել, բեկ[ան]ել. щ. орѣ́хи; **-ся** անդր. միմեանց քթին, երեսին զարկել, չրխկացնել. II. ([щел]**ка́ть, -кну́ть**) բ. զարկելով, չրխկացնելով փրցնել, վայր գցել։

Щелкопё|рство չ. սնապարծութիւն, մեծամտութիւն, թեթեւսոլիկութիւն. **-ръ** ա. սնապարծ, մեծամիտ, թեթեւսոլիկ մարդ։

Щел|котня́ ի. տ. Щёлканіе; **-ку́нъ**, а́ ա. 1, կնդ. Elater, դիւրադարձ (միջատ մի). семе́йство щ—о́въ, Elaterida, դիւրադարձներ. 2, բս. Cynoglossum officinale, շնալեզու (պորտնուկ). **-ку́ша** ի. ընկուզաբեկ[իչ], ‘կակալ’ կոտրելու գործիք. **-(ёл)къ** տ. Що́лкъ.

Щёлокъ ա. (սեռկ. -лока) մոխրաջուր։

Щелоче|измѣре́ніе չ. քիմ. ալկալիաչափութիւն. **-мѣ́ръ** ա. ալկալիաչափ։

Щелоче́ніе չ. մոխրաջրելը, -ջրում։

Щелочеро́дный ած. քիմ. ալկալիածին։

Щелочи́ть (-чу́ -ча́тъ) բ. մոխրաջրել։

Щёлочка նւզ. տ. Щель.

Щёлоч|ность ի. քիմ. ալկալիութիւն. **-ный** ած. քիմ. ալկալիոտ, ալկալիական, ալկալեան. щ—ая соль տ. Щёлочь.

Щелочо́къ, чка́ նւզ. տ. Щёлокъ.

Щёлочь ի. քիմ. ալկալի։

Щелчо́къ, чка́ ա. հարուած, զարկ, չրըխկոց. щ. въ носъ հարուած քթին. *ему́ да́ли щелчка́ նորա քթին տուին, զարկեցին։

Щель ի. ծակ, ծերպ, ճեղքուածք, ճեղ, պատռուածք, արանք. горта́нная щ. կզմխ. կոկորդ, շնչափողի, խռչափողի անցք. сра́мная щель կզմխ. հեշտոցի արանք, ճեղք։

Ще|ми́ть (-млю́ -мя́тъ) 1, բ. սեղմել, սխմել, ճնշել, ճմլել. 2, չ. ռմկ. ճմլուել, ցաւել, սեղմուել, ճնշուել, նեղանալ. щеми́тъ се́рдце սիրտս ճմլւում, նեղանում է. **-мле́ніе** չ. սեղմելը, -մում, սխմելը, -մում, ճնշելը, -շում, ճմլելը, -լում. *щ. се́рдца սրտի ճմլում, սրտնեղութիւն. **-мло́** չ. սխմիչ, մամուլ։

Ще|нёнокъ, нка նւզ. տ. Щено́къ; **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся), ощ— չ. լակոտներ ձգել, ‘վէր տալ’, ծնկնել (քած շան մասին). **-(ё)нная** ած. су́ка ծանրած, յղի քած շուն, ‘դանջղ’. **-но́къ**, нка́ ա. (յ. щенки́, о́въ և щеня́та, -тъ), **-но́чекъ**, чка նւզ. շան լակոտ, ‘թուլայ’. щеня́та визжа́тъ.

Ще|па́ ի. 1, տաշեղ. խուշուր. կտոր. 2, հ—ք. փայտէ ամաններն, փայտէ ամաններ. **-па́ніе** չ. ճեղքելը, ճղելը. **-па́ть** բ. ճեղքել, ճղել. **-пе́нный, -пено́й** ած. տաշեղների, խուշուրի. щепена́я ку́ча; щ. това́ръ, щепена́я посу́да փայտէ ամաններն, ամաններ. щепено́е произво́дство տակառագործութիւն։

Щепети́ль|ность ի. մանրակրկտութիւն, բծախնդրութիւն. **-ный** ած. մանրակրկիտ, բծախնդիր։

Ще́пка ի. նւզ. պստիկ տաշեղ, խուշուր. худо́й какъ щ. խիստ նիհար, վտիտ. при круше́ніи ваго́ны разби́лись въ ще́пки—կտոր կտոր եղան, ջարդուփշուր եղան։

Щепо́|тка ի. պտղունց (հմմ. Ще́по́ть); **-тникъ** ա. **-тница** ի. պտղունցով (այսինքն երեք մատով) խաչակնքողներ (հերձուածողները հեգնօրէն անուանում են այսպէս ուղղափառներին). **-(ще́по́)ть** ի. **-тка, -точка** նւզ. 1, ձեռքի առաջին երեք մատները միասին սեղմած. 2, պտղունց. щ. со́ли, пе́рцу մի պտղունց աղ, պղպեղ։

Ще́почка ի. նւզ. պստիկ տաշեղ, խու-[շուր։

Щер|ба́тый ած. 1, փշրուած տեղերով, ‘սղալներով’ լիք, ծածկուած. 2, ծերպաշատ. **-би́на** ի. **-би́нка** նւզ. 1, ծերպ, ճեղք, պատռուածք. 2, կոտրուած, փշրուած տեղ, ‘սղալ’. ножъ имѣ́етъ щ—ны; 3, ծաղկափոսիկ, ծաղկի թողած փոսիկը ծաղկահար, ‘չօփուր’ դէմքի վերայ։

Щети́|на ի. խոզան, խոզանաստե, խոզի մազեր (մնւզ. խոզի բաշի մազեր). **-ни́стый** ած. խոզանակերպ, խոզի բաշի նման, կոշտ. 2, քստմնած, ցցուած, ‘բիզ բիզ կանգնած’, փըշաքաղած. 3, խոզանաւոր (հմմ. և Щетино-но́сный); **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся), ощ— անդր. 1, քստմնիլ, ‘բիզ բիզ’ կանգնել, փշաքաղիլ (մազերի մասին). 2, բարկանալ, կատաղել. ‘պալին կանգնել’, կատաղութեամբ ընդդիմանալ. **-нка** նւզ. տ. Щети́на; **-нникъ** ա. բս. Arctotis, արջականջ. **-нница** ի. բս. Nardus, լեռնական նարդոս, նարդին, հոտոմ սմբուլ. **-нный** ած. խոզանից, խոզանաստեից, խոզի բաշի[մազերի]ց. щ—ая кисть խոզանաստեի վրձին. щ—ая трава́ տ. Щети́нница; **-нова́тый** ած. խոզի բաշի, խոզանաստեի նման. **-нозу́бъ** ա. կնդ. Chaetodon, ոսևատամն (ձուկ մի). **-ноно́сный** ած. կնդ. խոզանաւոր, խոզանաստե. свиньи կմ щ—ыя; **-нообра́зный** ած. խոզի բաշի նման։

Щё|тка ի. 1, խոզանակ. щ. платяна́я, сапо́жная; щ. полова́я; 2, ձիու կճղի մազեր. 3, հնք. վերեն երեսը բիւրեղացած քարի կտոր, բիւրեղաքար. **-(е)ткообра́зный** ած. խոզանակաձև. **-то́чникъ** ա. խոզանակագործ. խոզանակավաճառ. **-то́чный** ած. խոզանակի, -կային։

Щечи́ть (-чу́ -ча́тъ), вы́щ— ռմկ. բ. խարերայութեամբ, օրինայաբար կորզել, ստա-

նալ, առնել. կամաց-կամաց գողանալ, թռցնել. **-ся** չ. около кого́ մէկից մի բան կորզել, շահել:

Щё||чка նւզ. տ. Щека́; **-чный** ած. այտի, 'թշի':

Щи (щей, щамъ...) է. յ. 1, կաղամբապուր, կաղամբաթան. щи изъ ки́слой капу́сты թթու կաղամբապուր. лѣни́выя щи թարմ կաղամբապուր. зелёныя щи կանաչապուր. попа́лся, какъ куръ во́ щи թակարդի, թալակի մէջ ընկաւ, բռնուեց. 2, ки́слыя щи ա, փրփրուն կվաս(ըմպելիք մի). բ, թթու կաղամբապուր:

Щи́ко||лка, **-лотка** է. **-лотокъ**, тка ա. կոճ (ոտների). «въ высо́кихъ, смо́рщенныхъ на щи́колкахъ и прямы́хъ на икра́хъ, сапога́хъ...»

Щи||па́ка հսր. կմշտող, 'ճմթող' այր, կին. **-па́льный** ած. փետելու, քաղելու. **-па́ніе** չ. 1, կմշտելը, 'ճմթելը', կմշտելը. 2, փետելը, քաղելը, 'պոկելը', գզելը. **-па́ть** (-плю́ -и́плютъ; -плі́), -ину́ть ն. 1, կմըշտել, 'ճմթել', կամթել. щ. ру́ку; 2, այրել, կծել, խայթել, դաղել, գրգռել, 'մղմղեցնել'. моро́зъ щи́плетъ лицо́ ցուրտը ծեծում է, 'մղմղեցնում է' երեսս. холо́дная вода́ щи́плетъ лицо́; пе́рецъ щи́плетъ язы́къ պղպեղը այրում, կծում է լեզուս. 3, փետել, քաղել, 'պոկել'. 'պոկոտել'. կրծել. овца́ щи́плетъ траву́ մաքին խոտը քաղում, կրծում է, արածում է. гусь щи́плетъ траву́; 4, ծուատել, պատառոտել, քրքրել, 'ծուէկ-ծուէկ անել'. щ. ко́рпію պրօն շինել, պատրաստել. **-ся** 1, փոխդ. միմեանց կմշտել, կմշտոտել 'ճմթել', 'ճմթոտել', կամթել, կամթոտել, բզկտել. 2, չ. կմշտել, 'ճմթել', կամթել. խածնել, կծել. попуга́й щи́плется թութակը կծում, խածնում է. **-пе́цъ**, пца́ ա. 1, դունչ (քերծէի). 2, տան ճակատ, տանիքի գլուխ, կատար. **-пка** է. տ. Щипа́ніе; **-пну́ть, ся** տ. Щипа́ть, ся; **-по́вка** է. կնդ. խածնուկ (ձուկ մի). **-по́къ**, пка́ ա. 1, կմշտիւն, կմըշտոց, խածնում. на щ., въ щ. բոլորովին [մօրին] կպած, խիտ նեղ (զգեստի մասին). 2, щипко́мъ երժ. տասնց աղեղի, լով մատներով. игра́ть щ.; **-пу́нъ**, а́ ա. **-пу́нья** է. կմշտող, կմշտելու, 'ճմթելու', կամթելու սիրահար այր, կին. **-пцо́вый** ած. ունելիքի, 'մաշի', աքցանի, 'քալփաթնի'. **-пцы́**, о́въ ա. յ. ունելիք, 'մաշայ', կայծկալ, կայծառ. 2, մանաքցան, 'քալփաթին'. акуше́рскіе щ. մանկաբարձական աքցան. **-пчики** նւզ. տ. Щипцы́; щ. для орѣ́ховъ, орѣ́шные щ. ընկուզաբեկ[իչ գործիք]. **-пывать, ся** տ. Щипа́ть, ся.

Щи||те́цъ, тца́, **-тикъ** նւզ. տ. Щитъ; **-тковатый**, **-тконо́сный** ած. բս. խոպոպաւոր. **-ткоцвѣ́тный** ած. բս. խոպոպածաղիկ. **-тникъ** ա. բս. ասպարախոտ. **-тный** ած. վահանի, ասպարի. վահանաւոր. **-тови́дный** ած. վահանաձև, -նակերպ. **-то́вка** է. տ. Щито́къ 4; **-тово́й** ած. վահանի, ասպարի. **-то́къ**, тка́ ա. նւզ. 1, պստիկ վահան, ասպարիկ. 2, կնդ. վահանակ (միջատների). 3, բս. corymbus, խոպոպիք (ծաղկման տեսակ). 4, բս. scutellaria, ասպարախոտ. **-тоно́сецъ**, сца́ ա. վահանակիր, ասպարակիր, զինակիր. **-тоно́ска** է. կնդ. Cassida, վահանաբզէզ. **-тоно́сный** ած. վահանակիր, -նաւոր, ասպարակիր, -բաւոր. **-тообра́зный** ած. վահանաձև, -նակերպ. **-то́чекъ**, чка նւզ. տ. Щито́къ 3 և 4; **-тъ**, а́ ա. 1, վահան, ասպար. 2,* պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն, թևարկութիւն. 3, որ և է բանից պաշտպանելու վահանաձև բան, տախտակ ևլն. пожа́рный щ. հրդեհաշիջութեան վահան. шлю́зный щ. ամբարտակակալ տախտակ. щ. отъ снѣ́жныхъ зано́совъ ձիւնկալ. калёсный щ. ցեխկալ. 4, կնդ. վահան. ве́рхній, брюшно́й щ. черепа́хи.

Що́||лкать, ся, -лкнуть, ся տ. Щёлкать, ся և Щёлнуть, ся; **-лкъ** (փոխնկ що́лкнулъ) շըխկացրեց. զարկեց. շը՛ըխկ. щ. его́ по́ носу նորա քթին զարկեց, շըըխկացրեց:

Щу́||ка է. 1, կնդ. Esox lucius, գայլաձուկ, կոնկաձուկ. 2,* խորամանկ, խարդախ, աղուեսաբարոյ, նենգ մարդ. э́кая щ.! **-ковыя** ած. ры́бы կնդ. Esoces, գայլաձկներ, կոնկաձկներ:

Щу||ня́ніе չ. գւռկ. յանդիմանելը, յանդիմանութիւն, կշտամբանք. **-ня́ть** ն. գւռկ. յանդիմանել, կշտամբել, նախատել, 'ներկել', 'շշպրել':

Щу́||пальце չ. կնդ. բողկուկ, շօշափուկ (միջատների). **-пальцевый** ած. կնդ. բողկուկային. **-паніе** չ. շօշափելը, -փում. **-пать**, пощ— ն. 1, շօշափել, շօշափելով քըննել, զննել, իմանալ, տեղեկանալ. щ. пульсъ երակը քննել, զննել. 2,* քննել, իմանալ. **-пъ** ա. զննիչ ձող, զննաձող:

Щу́пывать տ. Щу́пать.

Щу́||реніе չ. կկոցելը, կկոցում (աչքերի). **-рить** (-рю -рятъ), защ— ն. կկոցել, 'կուչ ածել', խփել. щ. глаза́; **-ся** անդր. աչքերը կկոցել, կկոցած նայել, մտիկ անել:

Щу́рка է. կնդ. Merops apiastes, մեղուակեր (թռչ.):

Щуру́||пецъ, пца, **-пикъ** նւզ. տ. Щуру́пъ; **-пить** (-плю -пятъ) ն. պտուտակով ամրացնել, պնդել. **-пъ** ա. (գերմ.) պտուտակ (винтъ).

Щуръ ա. կնդ. Loxia enucleator, թանձրակտուց (թռչնիկ մի). «извѣ́стно, что щ. въ клѣ́ткѣ поётъ то́лько разъ въ тече́ніе дня, рано по утру́».

Щу́||чій, ья, ье ած. գայլաձկան, կոնկաձկան. *щ—ье велѣ́ніе յանկարծական հրաման. *по щ—іему велѣ́нію յանկարծակի, կախարդական գաւազանով. **-чка** նւզ. տ. Щу́ка.

Ъ. Ы. Ь.

Ъ *եռ, կոշտ նշան է, որ կիսաձայն ես կոչւում է։ Գրւելով բաղաձայնից յետոյ, ցոյց է տալիս նորա կոշտ արտասանութիւնը, օր.* плотъ (*-от*), кровъ (*-ов*)։

Ы *եռըի, ռուսաց այբբենի 28-րդ տառն է։ Կոշտ ձայնաւոր է և հնչւում է ըի։ Գրւում է բաղաձայներից յետոյ, բացառութեամբ կոկորդայինների* (г, к, х) *և շչայինների* (ж, ч, ш, щ), *որոնցից յետոյ կոշտ* ы-*ն փոխարինւում է փափուկ* и-*ն։*

Ь *եր, փափուկ նշան է, որ կիսաձայն ես կոչւում է։ Գրւելով բաղաձայնից յետոյ (բացառութեամբ* г, к, х *կոկորդայինների), ցոյց է տալիս նորա փափուկ արտասանութիւնը, օր.* плоть (*-օթ*), кровь (*-օֆ*) *ևն։*

Ѣ.

Ѣ, ѣ *ռուսաց այբբենի 30-րդ տառն է։ Բառի սկզբում հնչւում է ե, իսկ մէջում և վերջում է։*

Ѣ|дá *է.* **1,** *ուտելը.* **2,** *կերակուր, ուտելիք, ուտեստ.* не по рылу ѣ. (*դարձւ.*) *այդ հաց ու պանիր չէ.* **-дáть** *ա.* Ѣсть; **-дéніе** *չ. ուտելը.* **-денный** *բյ. ած. կերած, վնասուած.* **-дкій** *ած. ուտիչ, մաշող.* ѣ—ія срéдства; **2,** *սուր, կծու, թունդ, բարկ.* **3,*** *կծու, թունդ, վիրաւորական. կսկիծ, կսկծանք պատճառող.* **-дко** *մ. կծու կերպով, վիրաւորական ձևով, եղանակով.* **-дковáтый** *ած. մի փոքր սուր. կծու, թունդ, վիրաւորական.* **-дкомлéчникъ** *ա. բս.* Euphorbia, *ափարբի, կաղանչան.* **-дкость** *է.* **1,** *ուտչութիւն, ուտիչ յատկութիւն.* **2,** *կծուութիւն, բարկութիւն, թնդութիւն.* **3,*** *կծուութիւն, թունդ, կծու. վիրաւորական լինելը.* **-дóкъ, á** *ա.* **1,** *սեղանակից.* **2,** *շատ ուտող, մեծ ախորժակի տէր մարդ.* **3,** *համադամ կերակուրների սիրահար, փափկակեր ոմն։*

Ѣ'ду *ա.* Ѣ'хать. [*վայնամոլ այր, կին։*

Ѣдý|нъ, á *ա.* **-нья** *է. շատակեր, որո-*

Ѣз|дá *է.* **1,** *ընթացք, ընթացում, շարժում, անցուդարձ (ձիով, կառքով).* скóрая, тúхая ѣ.; чáстая, рѣ́дкая ѣ.; верховáя ѣ. *ձիավարութիւն, ձիով գնալը, ճանապարհորդելը.* карéтная ѣ. *ծածկակառքով գնալը, ճանապարհորդելը.* ѣ. по э́тому мóсту открыта; ѣ. по мóсту прекращáется *այդ կամրջով անցուդարձը դադարեցրած է.* **2,** *ճանապարհորդութիւն, ուղեգնացութիւն, ուղեւորութիւն (ձիով, կառքով).* ѣ. на почтóвыхъ *ճանապարհորդութիւն պոստաձիաներով.* дáльняя ѣ.; **-дить** (-жу -дятъ; -ди) *չ. (կառքով, ձիով)* **1,** *գնալ, անցնել, շրջել, ման գալ.* ѣ. верхóмъ *ձիով շրջել, գնալ.* ѣ на велосипéдѣ *հեծանւով շրջել.* **2,** *այցելել, այցելութեան, տեսութեան գնալ, տեսնուել.* онъ къ намъ ѣ́здитъ кáждый день; я къ немý бóлѣе не ѣ́зжу; я ѣ́здилъ въ Римъ *ես Հռոմում եղել եմ, Հռոմը տեսել եմ.* **3,** *մուտք ունենալ.* онъ ѣ́здитъ ко дворý, къ минúстру *նա արքունիքում, մինիստրի մօտ մուտք ունի.* **4,** *սողալ, քարշ գալ.* **-довóй** *ած. [կառքով, ձիով] գնալու, անցնելու, շրջելու.* ѣ—ая дорóга; ѣздовóй, óго *ա. ձիաւոր սուրհանդակ.* **-дóкъ, á** *ա.* **1,** *ձիաւոր, հեծեալ.* **2,** *[կառքով, ձիով] անցնող, անցորդ, ճանապարհորդ.* **-жáлый** *ած.* **1,** *[կառքով, ձիով] ճանապարհորդած, շրջած.* **2,** *լծած, բանեցրած, ընտելացրած (ձիու մասին).* **-жáть** *ա.* Ѣ'здить; прéжде онъ ѣзжáлъ ко мнѣ *առաջ նա երբեմն ինձ մօտ էր գալիս, ինձ այցելութեան էր գալիս.* я чáсто ѣзжáлъ къ немý; **-женый** *ած. բանեցրած, գործածած.* ѣ—ая карéта; ѣ—ая лóшадь *բանեցրած, սովոր ձի։*

Ѣсть (ѣмъ, ѣшь, ѣстъ; ѣдúмъ, ѣдúте, ѣдя́тъ; *անց.* ѣлъ -ла -о; *հրմ.* ѣшь), съѣ́сть. ѣдáть *ն.* **1,** *ուտել. ճաշակել, վայելել.* вегетаріáнцы не ѣдя́тъ мя́са; ѣ. скорóмное; лóшадь ѣстъ сѣ́но; ѣ. хóчется *քաղցած եմ.* я цѣ́лый день ничегó не ѣлъ; **2,** *ուտել, կրծել, վնասել, մաշել, փչացնել.* ржа ѣстъ желѣ́зо; дымъ ѣстъ глазá *ծուխը աչքերը է կուրացնում, 'քոռացնում'։*

Ѣ'|ханіе *չ. գնալը, ուղեւորուելը (ոչ ոտով).* **-хать** (-ду -дутъ; *հրմ.* поѣзжáй), поѣ́х— (*հմմ.* Ѣ'здить) *չ. գնալ, ուղեւորուել, ճանապարհորդել (ոչ ոտով).* ѣ. скóро, тúхо *արագ, կամաց գնալ.* ѣ. въ карéтѣ; ѣ. верхóмъ на лóшади; ѣ. на почтóвыхъ *պոստաձիաներով գնալ, ճանապարհորդել.* онъ ѣхалъ на сѣ́рой лóшади *նա մոխրագոյն ձի էր հեծած.* мы ѣ́хали въ Москвý; ѣ. на балъ *պարահանդէս գնալ.* кудá вы ѣ́дете? ѣ́ду въ гóродъ; мы ѣ́хали вмѣ́стѣ; тúше ѣ́дешь, дáльше бýдешь (*առ.*)։

Э.

Э, э *ռուսաց այբբենի 31-րդ տառն է։ Ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց է-ն։*

Эбе|новúдный, -новый *ած. բս. եբենազգի.* -новыя растéнія, Ebenaceae,

երենագգիներ. -новое կմ чёрное дерево բս. Diospyros ebenum, կարծրափայտ երենոս։

Эваку‖áція է. (լտ.) ռզմ. 1, Թողնելը, հեռանալը. э. Манджýріи; 2, տեղափոխելը, -խում. э. плѣ́нныхъ, рáненыхъ; **-íровать** (-рую -ютъ) ն. ռզմ. Թողնել, ձգել, հեռանալ (օտարի, Թշնամու երկրից). 2, տեղափոխել, փոխադրել. э. рáненыхъ и больны́хъ въ такóе-то мѣ́сто; **-иро́вочный** ած. տեղափոխելու, -խման. э—ая коми́ссія.

Эвальвáція է. (լտ.) գնահատում, որոշում (տ. Вальвáція).

Эвдемони́змъ ա. (յն.) փիլ. երջանկուԹեան վարդապետուԹիւն, ուսում։

Эвдіóметръ ա. (յն.) քիմ. օդաորակաչափ, պարզաչափ (օդի մէջ գտնուող ԹԹուածնի քանակուԹիւն չափելու գործիք)։

Эвéкція է. (լտ.) луны́ աստղբ. երկրորդ անկանոնուԹիւն, անհաւասարուԹիւն (լուսնի շարժման)։ [լիպտ, տենդածառ։

Эвкали́птъ ա. բս. Eucalyptus, եւկա-

Эвклáзъ ա. հնք. եւկլաս։

Эвмени́ды է. յ. (յն.) վրէժխնդիր, վրէժխնդրուԹեան, վրիժառու դիցուհիներ։

Эволю́‖та է. (լտ.) երկրչփ. պարզական [գիծ]. **-ціони́ровать** (-рую -ютъ) չ. բարգաւաճիլ, աստիճանաբար զարգանալ, յառաջադիմել. э́то мнѣ́ніе успѣ́ло э.; человѣ́чество -ни́руетъ подъ знáменемъ свобóды, рáвенства и брáтства; **-ціóнный** ած. 1, էվօլիւցիայի, -ցիային. э—ая теóрія; 2, զօրաշարժի, -ժային. **-ція** է. (լտ.) 1, էվոլիւցիա, աստիճանական զարգացում, բարգաւաճում, ձեւաշրջում, բնաշրջում. 2, ռզմ. զօրաշարժ (զօրքի տեղը կամ դիրքը փոխելու նպատակով). 3, ծովզ. նաւաշարժ, ծովաշարժ. эскáдра вы́шла въ мóре для производства э—ій.

Эвфеми́змъ ա. (յն.) եւ ֆեմիզմ, լաւասում (անախորժ, յոռի բանը մեղմ, ախորժելի խօսքով արտայայտելը, ինչպէս օր. «հանգեաւ» փոխնկ. «մեռաւ»)։

Эги́да է. (յն.) 1, դիցբ. Արամազդի վահանը. 2,* պաշտպանուԹիւն, հովանաւորուԹիւն. подъ э—ой такóго-то.

Эги́ра տ. Ги́джра.

Эго‖и́змъ ա. (լտ.-յն) եսականուԹիւն, եսապաշտուԹիւն, եսասիրուԹիւն (հկռկը տ. Альтруи́змъ); **-и́стка** է. 1, եսական, եսապաշտ կին, աղջիկ. 2, մրանիստ, նեղլիկ դրօշակա (կառք) մի. **-исти́чески, -исти́чно** մ. եսականուԹեամբ, եսապաշտուԹեամբ. **-исти́ческій, -исти́чный** ած. եսական, եսապաշտ,-տական, եսասէր, -սիրական. **-и́стъ** ա. (ֆր.) եսական, եսապաշտ, եսասէր։

Эдé‖мскій ած, եդեմական, -մային, դրախտային. **-мъ** ա. (եբր.) եդեմ, (երկրաւոր դրախտ, ուր նախահայրերն էին ապրում)։

Эди́ктъ ա. (լտ.) հրովարտակ, Թուղթ, հրաման, հրամանագիր. отмѣ́на Нáнтскаго [э—а.

Эдикýлъ(ь) տ. Едикýлъ(ь).

Эди́‖лъ ա. (լտ.) էդիլ. **-льскій** ած. էդիլի։

Эжéкторъ ա. (ֆր.) մեքենգ. շոգեջրհան։

Эзотери́ческій ած. (յն.) ներքին. ծածուկ, գաղտնի, Թաքուն (հկռկը տ. Экзотери́ческій).

Эй ձ. էյ, հէ, հէյ, տօ, ծօ։

Эйлáгъ ա. (Թուրք.) կովկ. եայլաղ։

Экартé չ. անհ. (ֆր.) էկարտէ (Թղթախաղ մի)։

Эква‖торіáльный ած. հասարակածի, -ծային. **-торъ** (լտ.) աշխ. հասարակած։

Эквивалéн‖тность է. համանշանակուԹիւն, համազօրուԹիւն, համարժէքուԹիւն. **-тный** ած. համանշանակ, համազօր, համարժէք. **-тъ** ա. (լտ.) 1, քիմ. համանշանակ, համազօր կշռամաս. 2, համանշանակ, համազօր [գին, արժէք, մեծուԹիւն, տարկալ]. нельзя́ относи́ться къ китáйской цивилизáціи, какъ къ э—у европéйской.

Эквилибри́‖стика է. (լտ.) լարագնացուԹիւն, լարախաղ, -ղուԹիւն, 'քանդրբադուԹիւն'. **-стъ** ա. լարագնաց, լարախաղ, 'քանդրբազ'։

Экзаль‖тáція է. (լտ.), **-тирóванность** է. էկզալտացիա, սաստիկ յուզմունք, խենԹ ոգեւորուԹիւն, խանդավառուԹիւն. **-тирóванный** ած. խենԹ[ի պէս] ոգեւորեալ, սաստիկ յուզուած, խանդավառ։

Экза‖менáторскій, -менáторъ տ. Экзаминáторскій, -торъ; **-менова́ніе** չ. քննելը, հարցաքննելը. **-меновáть** (-ну́ю -ютъ), проэкз — ն. քննել, հարցաքննել. э. ученикá по фи́зикѣ; — **менскій** ած. քննուԹեան, հարցաքննուԹեան. **-менъ** ա. (լտ.) քննուԹիւն, հարցաքննուԹիւն։

Экзáметръ ա. (լտ.) տաղչփ. վեցաչափ։

Экзаминá‖торскій ած. քննչի, հարցաքննչի. **-торъ** ա. (լտ.) քննիչ, հարցաքննիչ։

Экза‖рхáтъ ա. էկզարխուԹիւն. грузи́нскій э.; **-ршескій, -ршій**, ья, ье ած. էկզարխի, -խական. **-рхъ** ա. (յն.) էկզարխ. 1, արհի, եպիսկոպոս, որին ստորադրուած են մի քանի Թեմեր. 2, պտմ. բիւզանդական կայսրուԹեան տեղակալը Իտալիայում։

Экзегé‖тика է. (յն.) մեկնուԹիւն, մեկնաբանուԹիւն. մեկնական, մեկնաբանական արուեստ, գիտուԹիւն. **-ти́ческій** ած. մեկնական, մեկնաբանական. **-тъ** ա. մեկնիչ, մեկնաբան (Ս. Գրքի)։

Экзекватýра է. (լտ.) վաւերացման Թուղթ, գիր, վաւերագիր (հիւպատոսի). вы́дать э—у назнáченому кóнсулу.

Экзекý‖торскій ած. էկզէկուտորի, գործադիր անձի. տնտես -վերակացուի. **-торша** է. էկզէկուտորի, գործադիր անձի կմ տընտես-վերակացուի կին. **-торъ** ա. (լտ.) էկզէկուտոր. 1, գործադիր անձ, դատավճիռներն 'ի կատար ածող. 2, տնտես-վերակացու. **-ціóнный** ած. գործադիր. **-ція** է. էկզէկուցիա. 1, հրապարակական պատիժ, գլխատում. 2, ռզմ. համայնական պատիժ, պատուհաս (գիւղի համայնքի մէջ բնակեցրած զինուորների միջոցաւ). подвéргнуть дерéвню э—іи.

Экзéма է. (յն.) բժ. էկզէմա, Թաց քոս։

Экземпля́ръ ա. (լտ.) հատ, օրինակ։

Экзерци‖рмéйстеръ ա. ռզմ. վարժապետ, մարզիչ, կրԹիչ. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.-գերմ.) ռզմ. վարժել, մարզել, կրԹել (զինուորներին). **-съ-гáузъ** ա. (լտ.-գերմ.) ռզմ. զօրավարժարան, զօրամարզարան,

զօրքի վարժութեան, մարզանքի տեղ, սուճ. **-ція** ի. (լտ.) ռզմ. վարժում, վարժութիւն, մարզում, մարզանք, կրթում, կրթութիւն։

Экзокáрпій տ. Эпикáрпій.

Экзосмóсъ ա. (յն.) ֆիզ. արտահոսում (հակը տ. Эндосмóсъ).

Экзотерúческій ած. (յն.) յայտնի, հրապարակահան (հակը տ. Эзотерúческій); э—ое учéніе.

Экзотúческій ած. (յն.) բս. օտար, օտարերկրեայ, օտար երկրից բերած, (մնւք.) արևադարձային. э—ія растéнія.

Экивóкъ ա. (ֆր.) երկիմաստ, երկմիտ խօսք, բան, երկիմաստութիւն, երկմտութիւն։

Экипá‖жецъ, жца, **-жикъ** նւզ. տ. Экипáжъ; **-жишко** ա. նխտ. վատ, անպէտք, ողորմելի կառք. **-жище** ա. յեղ. մեծ, ահագին կառք. **-жный** ած. կառքի. **-жъ** ա. (ֆր.) 1, կառք. 2, ծովգ. նաւորդներ, նաւախումբ (որ և է նաւի վերայ գտնուող բոլոր մարդիկ, բոլոր ծառայողները). (Թուրքայում) նաւային, ծովային զունդ. перемéна э—а на сýднѣ.

Экипи‖ровáть (-рýю -ютъ) տ. Экипирóвывать; **-рóвка** ի. զգեստաւորում. լիովին զգեստաւորելը, հագուստ մատակարարելը **-рóвывать**, -ровáть բ. (ֆր.) լիովին զգեստաւորել, զգեստ. հագուստ մատակարարել։

Э'кій տ. Э'кой.

Эклáмпсія ի. (յն.) բժ. մոլեկան ջղաձգութիւն. э. дѣтéй; э берéменныхъ и рожéницъ; припáдокъ э—іи.

Экле‖зіастúческій ած. եկեղեցական, կղերական, հոգևորական. **-зіáстъ** տ. Екклисіáстъ; **-зія** ի. (յն.) եկեղեցի. **-сіáрхъ** ա. (յն.) եկեղեցապետ, եկեղեցու գլխաւոր կառավարիչ (վանքերում)։

Эклек‖тúзмъ ա. փիլ. ընտրողականութիւն. ընտրողական փիլիսոփայութիւն. **тикъ** ա. (յն.) ընտրողական [փիլիսոփայ]. **-тúческій** ած. ընտրողական. э -ая философія տ. Эклектúзмъ.

Эклúп‖тика ի. (յն.) աստղբ. խաւարման ծիր, կենդանակամար. **-тúческій** ած. խաւարման ծրի, կենդանակամարի։

Эклóга ի. (յն.) ընտիր բանաստեղծութիւն, պոէմա. հովուերգ. հովուերգութիւն։

Э'кой ած. ժող. որպիսի՜, ինչպիսի. э. лицемѣ́ръ! э́—ое счáстіе!

Эконо‖мúстъ ա. տնտեսագէտ. **-мить** (-млю -мятъ) բ. տնտեսել, խնայել. э. врéмя: **-мúчески** մ. տնտեսաբար. **-мúческій** ած. տնտեսական, տնտեսութեան. э—ія трéбованія; **-мія** ի. (յն.) 1, տնտեսութիւն, տնտեսական գիտութիւն. политúческая э. քաղաքական տնտեսութիւն, քաղաքատնտեսութիւն. 2, տնտեսութիւն, խնայողութիւն. громóвая э.; 3, տնտեսութիւն, բարեկարգ կալուածք. **-мка** ի. տնտեսուհի. **-мно** մ. տնտեսաբար. **-мный** ած. տնտես, խնայող, խնայասէր. э—ая жéнщина: э. человѣ́къ; **-мскій** ած. տնտեսի. **-мша** ի. տնտեսի կին. **-мъ** ա. (յն.) տնտես. политúческій э. քաղաքատնտես։

Экосéзъ ա. (ֆր.) էկոսէզ (պար մի)։

Экрáнъ ա. (ֆր.) էկրան. 1, պատկերացոյց պաստառ. 2, հրակալ, ջերմակալ (օր. վառարանի, բուխարու առաջ դրած)։

Эксекватýра տ. Экзекватýра.

Эксельбáнтъ տ. Аксельбáнтъ.

Экскремéнты ա. յ. (լտ.) կղկղանք, քակոր։

Экскур‖сáнтъ ա. էկսկուրսիայի, արշաւախմբի անդամ. **-сія** ի. (լտ.) էկսկուրսիա, արշաւախումբ, խմբարշաւ (խմբովին ճանապարհորդութիւն, սովորաբար գիտական նպատակով)։

Экспансú‖вность ի. անժուժութիւն, անհամբերութիւն, անզսպտնապահութիւն, բացորտութիւն. **-вный** ած. (լտ.) անժոյժ, անհամբեր. անզսպտնապահ, սիրտը բաց, բացսիրտ։

Экспат‖ріáція ի. (լտ.) հայրենիքից աքսորելը, աքսոր. **-ріúровать** (-рую -ютъ) բ. հայրենիքից աքսորել, հայրենազուրկ դարձնել։

Экспедú‖торскій ած. էկսպէդիտորի, -րական. **торъ** ա. (լտ.) էկսպէդիտոր (որ և է բան, ապրանք ուղարկող, ճանապարհող անձ, պաշտօնեայ). **-ціóнный** ած. ուղարկելու, ճանապարհելու. э—ая торгóвля արտահանութիւն. **-ція** ի. (լտ.) 1, ուղարկելը, -կում, ճանապարհելը, -հում. 2, էկսպէդիցիա (արշաւանք գիտական, մնք. պատերազմական նպատակներով). 2, էկսպէդիցիա (պաշտօնատան ռաժանում. -նմունք). 4, էկսպէդիցիա, նամակատուն (պօստատան բաժանմունք)։

Экспектатúвный ած. (ֆր.) ակնկալելի, յուսալի, յուսադրական.

Эксперимe‖нтáльный ած. փորձնական. э—ая фúзика, медицúна; **-нтáторъ** ա. փորձեր անող. **-нтъ** ա. (լտ.) [ընախօսական, բնագիտական] փորձ։

Экспе‖ртúза ի. էկսպէրտիզա, մասնագիտական հետազօտութիւն, հետախուզութիւն. **-ртъ** ա. (լտ.) էկսպէրտ, հետախոյզ մասնագէտ։

Эксплуа‖тáторскій ած. շահագործողի, կեղեքչի[ն յատուկ]. э—ія наклóнности; **-тáторъ** ա. շահագործող, կեղեքիչ. **-тáція** ի. (ֆր.) 1, շահագործում, կեղեքում. 2, շահագործում, մշակում. **-тúровать** (-рую -ютъ) բ. 1, շահագործել, կեղեքել. 2, շահագործել, մշակել։

Экспо‖нáтъ ա. [ցուցահանդիսում] ցուցադրած իր, առարկայ. **-нéнтный** ած. 1, ալգ. արմատանշանի. 2, ցուցադրողի. **-нéнтъ** ա. (լտ.) 1, ալգ. արմատանշան. 2, վճռկ. ցուցադրող (ցուցահանդիսում որ և է իր, առարկայ)։

Экспор‖тáція ի. (լտ.) արտածում, արտահանում (ռճրագործների). **-тёръ** ա. արտահանող. **-тúровать** (-рую -ютъ) բ. արտահանել. Россія -руетъ за границу мнóго хлѣ́ба; **-тъ** ա. (լտ.) արտահանում, արտահանութիւն (տ. Вывозъ; հակը տ. Импóртъ).

Экспре‖ссúвный ած. արտայայտիչ, ազդու, թափով. **-ссúвность**, **-ссія** ի. (լտ.) արտայայտիչ, ազդու լինելը, սաստկութիւն, թափ, ոյժ. э́тотъ орáторъ говорúтъ съ большóй э—іей; **-ссъ** ա. (լտ.) երկթղ. ճեպընթաց. выѣ́хать съ э—омъ ճեպընթացով գուրս գալ, ուղևորուել։

Экспрóмптъ ա. (լտ.) անակնկալութիւն, անակնկալ, անսպասելի բան. անակնկալ, տանց նախապատրաստութեան, «ձեռաց», արտասանած ճառ, ոտանաւոր. экспрóм-

птомъ ²: առանց նախապատրաստութեան, 'ձեռաց'. читать стихи э.

Экспро‖пріаціонный ած. սեպհականութիւնից հանելի, գնելի. **-пріація** է. (լտ.) **-пріированіе** չ. գնելը, առնելը, վերցնելը, սեպհականութիւնից հանելը, խլելը. **-пріировать** (-рую-ютъ) ն. [անշարժ կալքը սակայմամբ] գնել, առնել, վերցնել, սեպհականութիւնից հանել, խլել. э. участокъ земли подъ желѣзную дорогу.

Экссудатъ ա. (լտ.) բժ. արեան քլոր, քլոռնաթօրում, -րութիւն:

Экстазъ ա. (յն.) էկստազ, ծայրայեղ, խորին յափշտակում, -կութիւն, խելայեղութիւն, -յեղում (որին ենթարկուածը նոյնիսկ ֆիզիկապէս անզգայանում):

Экстемпоралія է. (լտ.) դպրոցկ. շըտապ, յանկարծական թարգմանութիւն, վարժութիւն:

Экстенси‖вность է. էկստէնսիւութիւն, ընդլայնականութիւն, անբեղունութիւն, թուլութիւն, նուազութիւն. **-вный** ած. (լտ.) էկստէնսիւ, ընդլայնական, անբեղուն, թոյլ, նուազ. э—ое хозяйство էկստէնսիւ, անբեղուն տնտեսութիւն:

Экстернъ ա. (լտ.) 1, երթեւեկ (հմմտ. Пансіонеръ 1); 2, դրսեցի (վերջնական քննութեան ժամանակ):

Экстерриторіаль‖ность է. արտակայութիւն (միջազգային օրէնքով սահմանուած դրութիւն, որի զօրութեամբ օտար պետութեան հողում գտնուող անձը (վեհապետ, հասարակապետութեան նախագահ և իրենց ներկայացուցիչներն ու շքախումբը) կամ իրը (նաւեր) չեն ենթարկւում այդ պետութեան իշխին և օրէնքներին). **-ный** ած. դիպլոմատ. արտակայ, անկախ:

Экстинкторъ ա. (ֆր.) արւեստգ. էկստինկտօր, շիջուցիչ:

Экстирпаторъ (ֆր.) տ. Запашникъ.

Экстравагант‖ность է. տարօրինակութիւն, յոռութիւն, այլանդակութիւն, անհեդեթութիւն. խևութիւն, խելառութիւն. **-ный** ած. (լտ.) տարօրինակ, յոռի, այլանդակ, անհեթեթ, խև, խելառ:

Экстра‖ктивный ած. քամուած, մրգուած, հանուած. **-ктъ** ա. (լտ.) 1, քաղուածք, ծայրաքաղութիւն, համառօտութիւն (գրքի). «усвоилъ себѣ весь *э. отрицательной науки» —բացասական գիտութեան բովանդակութիւնը. 2, դեղգ. էկստրակտ, հանանիւթ, մզած, հանած նիւթ, մուզ. եփուկ:

Экстра‖ординарный ած. (լտ.) արտակարգ. э. профессоръ արտակարգ պրոֆէսոր. **-почта** է. (գերմ.) արտակարգ պօստ:

Э'кстрен‖но մ. արտակարգ կերպով, անյապաղ, շտապ. **-ность** է. արտակարգ լինելը, անյետաձգելիութիւն. **-ный** ած. (լտ.) արտակարգ, առանձին, շտապ, անյետաձգելի, անյապաղ. э—ое засѣданіе; э—ые расходы; э. способъ; э. случай; э поѣздъ արտակարգ գնացք, ճեպընթաց:

Эксцен‖трикъ ա. (ֆր.-լտ.) 1, տարակենտրոն, այլակենտրոն շրջան. 2*, տարօրինակ, խև, 'սարսաղ' մարդ. **-трицитетъ** ա. (գերմ.) երկրչփ. այլակենտրոնութիւն. **-трическій** ած. (ֆր.) 1, արտակենտրոն. 2*, արտակարգ, արտասովոր, անսովոր, տարօրինակ, այլանդակ. **-тричность** է. անսովորութիւն, տարօրինակութիւն, այլանդակութիւն, խևութիւն, 'սարսաղութիւն'. **-тричный** տ. Эксцентрическій 2; э. человѣкъ.

Эксцессъ ա. (լտ.) 1, զեղխութիւն, շըռայլութիւն. 2, ապերասանութիւն, սանձարձակութիւն. революціонные э—ы.

Э'кс‖-министръ ա. (լտ.) նախկին, առաջուայ մինիստր. **-президентъ** ա. (լտ.) նախկին, առաջուայ նախագահ:

Эктенія տ. Ектенія.

Экуменическій (յն.) տ. Каѳолическій.

Экъ ձյ. էհ, ինչպէս. տես, ինչպէս. экъ, какъ онъ нализался! экъ вы разрядились.

Экю չ. անհ. (ֆր.) էկիւ (վաղեմի ֆրանսիական դրամ, = մօտ 3 ֆր.):

Эласти‖ческій ած. (ֆր.) առաձգական. **-чно** մ. առաձգական կերպով, առաձգաբար. **-чность** է. առաձգականութիւն. **-чный** տ. Эластическій.

Элатеритъ ա. հնք. élatérite, էլատէրիտ:

Элеваторъ ա. (լտ.) էլէվատոր, հատկապահ շտեմարան (հացահատիկ պահելու առանձին կազմութեամբ շտեմարան):

Элеган‖тно մ. շքով, շքեղութեամբ. **-тность** է. շուք, շքեղութիւն. **-тный** ած. (ֆր.) շքեղ, շքով. հիանալի, պճնալից:

Эле‖гическій ած. եղերերգային, թախծալից. **-гія** է. (յն.) եղերերգ, եղերերգութիւն. ողբ, ողբերգական տաղ:

Электоральный ած. (լտ.) ընտրողական:

Элек‖тризація է. **-тризованіе** չ. ելեկտրականացնում, -նացնելը. **-тризовать** (-зую -ютъ), наэл—, проэл—ն. (ֆր.-յն.) ելեկտրականացնել. **-ся** անդ. ելեկտրականանալ. **-тризуемый** ած. որ կարող է ելեկտրականանալ. **-трикъ** ա. ելեկտրագէտ. **-трическій** ած. ելեկտրական. э—ая машина; э. токъ; э. звонокъ; э—ое освѣщеніе; э—ая искра; **-тричество** չ. ելեկտրականութիւն. положительное и отрицательное э.

Электровозбу‖дительный, -ждающій ած. ելեկտրայարոյց. ելեկտրածին. э—ая сила; э—щіе органы рыбъ.

Электрогальва‖низмъ ա. ելեկտրագալվանականութիւն. **-ническій** ած. ելեկտրագալվանական:

Электродвигатель‖ ա. **-ный** ած. ելեկտրաշարժ:

Электродина‖мика է. (յն.) ելեկտրադինամիկա, ելեկտրաշարժագիտութիւն. **-мическій** ած. ելեկտրադինամիկական:

Электродъ ա. (յն.) ֆիզ. էլէկտրոդ:

Электро‖лизъ ա. (յն.) ֆիզ. ելեկտրալուծում, ելեկտրական[ութեամբ] լուծում, տարրալուծութիւն. **-литическій** ած. ֆիզ. ելեկտրալուծական. **-литъ** ա. (յն.) քիմ. ելեկտրոլայթ, ելեկտրականութեամբ լուծուող նիւթ. **-логія** է. (յն.) ելեկտրաբանութիւն, -տրախօսութիւն. **-логъ** ա. ելեկտրաբան, -տրախօս:

Электромаг‖нетизмъ ա. (յն.-ֆր.) ելեկտրամագնիսականութիւն. **-нетическій**, **-нитный** ած. ելեկտրամագնիսական. **-нитъ** ելեկտրամագնիս:

Электро‖метръ ա. (յն.) ֆիզ. ելեկտրաչափ. **-моторъ** ա. (յն.) ելեկտրաշարժ-

մ[իչ]. **-отрицáтельный** ած. ելեկտրաբացասական. **-положúтельный** ած. ելեկտրադրական. **-пунктýра** է. (յն. -լտ.) ելեկտրապունկտուրա (ելեկտրաբուժութիւն, որի ժամանակ գալվանական հոսանքը նուրբ ասեղներով մարմնի մէջ են մտցնում). **-скóпъ** ա. (յն.) ֆիզ. ելեկտրացոյց. **-терапевтúческій** ած. ելեկտաբուժական. **-терáпія** է. (յն.) բժ. ելեկտրաբուժութիւն. **-тéхника** է. (յն.) ելեկտրական ճարտարագիտութիւն. **-тéхникъ** ա. ելեկտրական ճարտարագէտ. **-технúческій** ած. ելեկտրատեխնիկական. э. инститýтъ; **-фóръ** ա. (յն.) ֆիզ. ելեկտրակիր. **-химúческій** ած. ելեկտրաքիմիական. **-хúмія** է. (յն.) ելեկտրաքիմիա:

Элéктрумъ ա. (յն.) ելեկտրոն. սաթ:

Элемен‖тáрный ած. (ֆր.) տարրական, սկզբնական. э—ое образовáніе; **-тъ** ա. (լտ.) տարր:

Элúзія է. (լտ.) քերկ. յապաւում:

Элика(с)úръ ա. (արբ.) դեղգ. էլիկսիր (բուժական հեղանիւթ մի):

Э'л(л)ин‖говый ած. հէլինգի. **-гъ** ա. (գերմ.) ծովգ. հէլինգ (նաւաշինարանի առջեւի թեք մասը, որի վերայ էլ մեծ նաւերը շինում և ծով են իջեցնում):

Элли‖нúзмъ ա. հելլէնականութիւն, հելլէնական, յունական լեզու և քաղաքակրթութիւն. **-нúстъ** ա. հելլէնաբան. **-нскій** ած. հելլէնական. **-(э́лли)нъ** ա. (յն.) հելլէն:

Э'л‖липсисъ տ. Э'ллипсъ 1; **-липсоидáльный** ած., **-липсóидъ** ա. երկչփ. էլիպսակերպ, ձուակերպ. **-лúпсъ** ա. 1, երկչփ. էլիպս, ձուաձև գիծ. 2, քերկ. բաց թողնելը, կրճատում, յապաւում. **-липтúческій** ած. էլիպսաձև, ձուաձև, ձուակերպ. **-липтúчность** է. երկրչփ. էլիպսականութիւն, ձուակերպութիւն:

Элоквéнція է. (լտ.) տ. Красноречіе.

Эль ա. (անգլ.) էլ (թունդ անգլիական գարեջուր):

Эльдорáдо չ. անհ. (իսպ.) էլդորադո, ոսկու, ոսկեբեր երկիր. *առհ. մի բանով հարուստ երկիր. *զուարճավայր:

Эльпсъ տ. Э'ллипсъ.

Эльфъ ա. (գերմ.) դիցբ. էլֆ, դիւային էակ:

Эмá‖левый ած. էմալեայ, կիտուածային. **-лúровать** (-рую -ютъ) ն. էմալել, կիտուածել. **-ль** է. (ֆր.) էմալ, կիտուած, մինէ. э. зубнáя ատամի էմալ. **-льный** տ. Эмáлевый.

Эмана‖ціóнный ած. կրօն.-փիլ. բխման, բխողական. э—ое учéніе; э—ая систéма; **-ція** է. (լտ.) բխում:

Эмбáрго չ. անհ. (իսպ.) նաւարգելութիւն (նաւահանգստում գտնուող նաւի վերայ դրած արգելքը):

Эманси‖пáція է. (լտ.) ազատագրում, -գրութիւն. вопрóсъ объ э—іи жéнщинъ; **-пúровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.-գերմ.) ազատագրել. **-ся** անցբ. ազատագրուել:

Эм‖блéма է. (յն.) էմբլէմ(ա), խորհրդանշան. **-блематúческій** ած. էմբլէմական, -մային, խորհրդաւոր:

Эмболúтъ ա. հնք. embolite, էմբոլիտ:

Эмбріо‖логúческій ած. սաղմախօսական. **-лóгія** է (յն.) բժ. սաղմախօսութիւն -բանութիւն. **-нáльный** ած. սաղմային. э—ое развúтіе; **-нъ** ա. (յն.) բժ. սաղմ, սաղմնաւորում, -ւորութիւն:

Эмери‖тáльная ած. кáсса լրացուցիչ [կենսա]թոշակարկղ. **-тýра** է. (լտ.) լրացուցիչ կենսաթոշակ:

Эми‖грáнтка է. գաղթականուհի, գաղթական կին, աղջիկ. **-грáнтъ** ա. գաղթական. **-грáція** է. (լտ.) գաղթելը, -թում. **-грúровать** (-рую -ютъ) չ. գաղթել:

Эмú‖рскій ած. էմիրի, -րական, ամիրայի, -յական. **-ръ** ա (արբ.) էմիր, ամիրայ:

Эмис‖сáръ ա. (լտ.) էմիսար, գաղտնի պատուիրակ, գաղտնի [հրահանգներով ուղարկուած] գործակալ **-сіóнный** ած. բաց թողնող, տարածող, ցրող. э. домъ միջնորդ բանկային տուն (որ մեծ գումարով արժեթղթեր և պարտաթղթեր առնելով՝ հասարակութեան մէջ տարածում է):

Эмóція է. (լտ) յուզում, յուզմունք, յոյզ, գրգիռ, գրգռում, գրգռմունք:

Эмпи‖рéй ա. (յն.) փիլ. վերին, հրեղէն, լուսափայլ երկինք:

Эмпи‖рúзмъ ա. (յն) էմպիրիզմ, փորձական գիտութիւն (որը միայն այն է ստոյգ համարում, ինչ որ հիմնուած է փորձի վերայ). **-рикъ** ա. փորձական. **-рúческій** ած. փորձական, փորձի վերայ հիմնուած, փորձով առաջնորդուող. **-рія** (յն.) փորձ:

Эмý ա. անհ. կնդ. էմու (Նոր Հոլանդիայի ջայլամ):

Эмýльсія է. (լտ.) էմուլսիա, կաթնահեղուկ. կաթնակերպ հեղուկ:

Эмфá‖зъ ա. (յն.) ճրտս. շեշտ, տպաւորիչ արտայայտութիւն, ոյժ, թափ. **-тúческій** ած. ազդու, զօրաւոր, տպաւորիչ, արտայայտիչ, սաստիկ, խիստ, թափով:

Эмфизéма է. (յն.) բժ. էմֆիզէմա. 1, օդապալար. 2, ընդլայնում թոքերի բշտիկների. одышка отъ э—ы.

Энглизúровáть (-зúрýю -ютъ) ն. կարճել, կտրել (ձիու ագին. հմմ. Англизúровáть); энглизóрованная лóшадь.

Энде‖мúческій ած. բժ. տեղական, տեղաճարակ. **-мія** է. (յն.) բժ. տեղական, տեղաճարակ հիւանդութիւն, ախտ:

Эндúвій ա. բս. Cichorium endivia, հինդբ:

Эндогамія է. (յն.) ազգակցական, ցեղակցական ամուսնութիւն:

Эндодéрма է. (յն.) բնախ. սաղմաբըջջաթաղանթ:

Эндокáрпій ա. բս. պտղապատենի ներքին շերտ:

Эндосмóсъ ա. (յն.) Ֆիզ. ներհոսում (հկռկը. տ. Экзосмóсъ).

Энейда է. Ենէական (Վիրգիլի յայտնի դիւցազներգութիւնը):

Энер‖гúчески տ. Энергúчно; **-гúческій** տ. Энергúчный; **-гúчно** մ. եռանդուն կերպով. **-гúчность** է. եռանդուութիւն. **-гúчный** ած. եռանդուն, եռանդոտ. э. протéстъ; э—ая рѣчь; **-гія** է. (յն.) 1, եռանդ. 2, ոյժ, զօրութիւն. электрúческая э.

Энзоо‖тúческій ած. անսնբժ. տեղական, տեղաճարակ. **-тія** է. (յն.) տեղական, տեղաճարակ պաճարախտ, անասունների հիւանդութիւն, ‹ազար›:

Энкáустика է. (յն.) մոմանկարչութիւն:

Энтомо‖лúтъ ա. (յն.) քարացած միջատ.

-логи́ческій ած. միջատախօսական, -բանական. **-ло́гія** է. (յն.) միջատախօսութիւն, -բանութիւն, ճճեխօսութիւն. **-ло́гъ** ա. (յն.) միջատախօս, -բան, ճճեխօս։

Энтузіа́|змъ ա. բուռն ոգեւորում, -ւութիւն, խանդավառութիւն. **-стъ** ա. (յն.), **-стка** է. որ և է ձգտմամբ ոգեւորուած, խանդավառ այր, կին։ [թուղթ, գիր պապի]։

Энци́клика է. (յն.) շրջաբերական

Энциклопе́|ди́стъ ա. հանրագէտ. **-ди́чески** ն. հանրագիտաբար. **-ди́ческій** ած. հանրագիտական. э. слова́рь; **-ді́я** է. (յն.) հանրագիտութիւն, հանրագիտակ, հանրագիտական բառարան. о́бщая, ча́стная э.

Эозо́онъ ա. (յն.) հնէաբ. էօզոոն, ալ-

Эо́лова ած. а́рфа էօլեան տաւիղ։ [գաճճի։

Эпа́кта տ. Епа́кта.

Эпа́нча́ տ. Епа́нча́.

Эпигло́тта է. (յն.) տ. Надгорта́нникъ.

Эпиго́нъ ա. (յն.) էպիգոն, հետեւորդ։

Эпи|гра́мма է. (յն.) էպիգրամ, վերնագիր (համառօտ, իմաստալից և երգիծական բանաստեղծութիւն). **-грамати́ческій** ած. էպիգրամմատիկական. **-гра́мный** ած. էպիգրամի։

Эпи|графи́ческій ած. 1, վերնագրի. 2, իմաստագրի. **-(и́)гра́фъ** ա. (յն.) 1. վերնագիր, վերտառութիւն. 2, իմաստագիր. -գրութիւն (որ և է գրքի. գրուածի կամ յօդուածի վերտառութեան տակ առաջ բերած դարձուածք, ասացուածք, առած եւն., որ բնորոշում է նրա իմաստը)։

Эпиде|ми́ческій ած. համաճարակ, տարափոխիկ. **-ми́чность** է. համաճարակութիւն. **-мія** է. (յն.) համաճարակ, տարափոխիկ հիւանդութիւն։

Эпи|де́рмисъ ա. (յն.) կզմխ. և բս. Epidermis. վերնաթաղանթ. **-дерми́ческій** ած. վերնաթաղանթի։

Эпизо|ди́ческій, -ди́чный ած. էպիզոդային, միջնադիպային. **-дъ** ա. (յն.) էպիզոդ, միջնադէպ։

Эпизо|оти́ческій ած. համամարակ պաճարախտի. **-о́тія** է. (յն.) համաճարակ պաճարախտ, տաւարի 'ապար'։

Эпика́рпій ա. բս. epicarpium. արտաքին պտղապատեան, պտղապատենի արտաքին շերտ։

Эпику|ре́ецъ, ре́йца ա. եպիկուրեան. *վայելչամոլ ոմն. **-рейзмъ** ա. եպիկուրեան վարդապետութիւն փիլիսոփայութիւն, աղանդ. *վայելչամոլութիւն. **-ре́йскій** ած. եպիկուրեան։

Эпиле́|псія է. (յն.) բժ. նուաղկոտութիւն, ընկնաւորութիւն. **-птикъ** ա. նուաղկոտ. ընկնաւոր. **-пти́ческій** ած. նուաղկոտութեան, ընկնաւորութեան։

Эпило́гъ ա. (յն.) վերջաբան. -նութիւն։

Эпи́|стола է. (լտ.) շրջաբերական [թուղթ]. հեգն. նամակ, 'գիր'. **-столя́рный** ած. շրջաբերականի. նամակի։

Эпитала́ма է. (յն.) հարսանեաց բանաստեղծութիւն, հարսանեաց, առագաստի երգ, նուագ, հարսներգ։

Эпита́фія է. (յն.) տապանագիր, գերեզմանագիր, դամբանագիր։

Эпите|ліа́льный ած. կզմխ. էպիթելիալ, մորթավանդակի, -կային. **-лій** ա. (յն.) կզմխ. էպիթէլ, մորթավանդակ, երեսավանդակ, երեսամաշկի վանդակ։

Эпите́тъ ա. (յն.) քերկ. մակդիր, վերադիր։

Эпити|ме́йникъ ա. ապաշխարան (գիրք). **-ме́йный, -мі́йный** ած. ապաշխարանքի. -րումի. **мія́** ա. (յն.) եկղ. ապաշխարանք, ապաշխարում, -րութիւն։ [նայի)։

Эпитрахи́ль է. (յն.) փորուրար (քահա-

Эпитро́|пія է. (յն.) հոգաբարձութիւն. церко́вная э.; **-пъ** ա. հոգաբարձու։

Эпи|циклои́да տ. Циклои́да; **-ци́клъ** ա. (յն.) կից շրջան։

Эпи́ческій ած. (յն.) վիպական, դիւցազներգական. э—ая поэ́зія.

Эпо́дъ ա. (յն.) տաղի, ներբողի երրորդ մասը, վերերգութիւն։

Эполе́|тный ած. էպոլէտի, ուսապանակի. **-тъ** ա. (ֆր.) էպոլէտ, ուսապանակ։

Эпопе́я է. (յն.) էպոպէա, դիւցազներգութիւն, դիւցազնական վիպասանութիւն։

Э́посъ ա. (յն.) վէպ, վիպասանութիւն. геройческій э. տ. Эпопе́я.

Эпоха́ է. (յն.) 1, դարագլուխ. составля́ть эпо́ху; 2, դարաշրջան. э. засто́я յետամնացութեան դարաշրջան։

Эпю́ра (ֆր.) ճրտրք. էպիւր, գործնական նկար (շինութեան)։ [կան։

Э́ра է. (նոր. լտ.) թուականութիւն, թուա-

Эрати́ческій տ. Эррати́ческій.

Э́рбій ա. քիմ. erbium. էրբիոն։

Эрго|ти́змъ ա. (գերմ.) բժ. ժանտ ջղաձգութիւն, ժանգատախտ։

Эре́кція է. (լտ.) բնախ. սեռական գրգիռ։

Эрива́нка է. փեղոյր, երկար գդակ (պարս-

Эри́нніи տ. Эвмени́ды. [կական)։

Эрите́ма է. (յն.) բժ. էրիթէմա, կարմրախտութիւն (մորթի)։

Эрмита́|жный ած. էրմիտաժի. **-жъ** ա. (ֆր.) էրմիտաժ. 1, առանձին, առանձնագիր տուն (պարտիզի մէջ). 2. Ս. Պետերբուրգում Ձմրան պալատին կից երեւելի թանգարան։

Эро|ти́ческій ած. (յն.) սիրային. **-тома́нія** է. (յն.) սիրամոլութիւն։

Эррати́ческіе ած. ка́мни երկրբ. blocs erratiques, յածաքար (թափառական ժայռաբեկոր)։

Эруди́ція է. (լտ.) բազմակողմանի և մեծ գիտութիւն, գիտական մեծ հմտութիւն. челове́къ съ большо́й э—іей.

Эрцгер|цоги́ня է. արքիդքսուհի. **-цогство** չ. արքիդքսութիւն. **-цогъ** ա. (գերմ.) արքիդուքս։

Эсау́лъ տ. Есау́лъ.

Эска́|дра է. (ֆր.) էսկադրա, նաւատորմիղ. **-дренный** ած. էսկադրական, -դրային, նաւատորմամասի. э. броненосецъ.

Эскадро́|нный ած. էսկադրոնի, -նային. **-нъ** ա. (ֆր.) էսկադրոն, հեծելների ջոկատ (110—120 հոգուց բաղկացած)։

Эска́рпъ ա. (ֆր.) ամրոցկ. թեքութիւն, թեք կողմ (խրամի)։

Эски́|зный ած. էսկիզի, -զային. **-зъ** ա. (ֆր.) էսկիզ, նախագիծ, ստուերագիծ։

Эско́ртъ ա. (ֆր.) էսկորտ, զինուորա-

կան պահակախումբ (ուղեկցող)։

Эскула́пъ ա. (ֆր.) *Նկտ.* էսկուլապ, [[Թ]]երուս, անհմուտ բժիշկ։

Эспадро́нъ ա. (ֆր.) բթածայր սուսեր մենամարտական վարժութիւնների համար. фехтова́ть на э—ахъ.

Эспаньо́лка ի. (ֆր.) մակամօրուք։

Эспари́тъ ա. *բս.* Onobrychis, իշխոտ (էշառուոյտ)։

Эсперан‖ти́стъ ա. էսպէրանտեան. **-то** չ. անհ. էսպէրանտո (արուեստական համաշխարհային լեզու մը)։

Эспланáда ի. (ֆր.) էսպլանադ (արձակ, ազատ տարածութիւն, ամփարակ տեղ շինութեան առաջ. *ամրոցկ.* ազատ տարածութիւն միջաբերդի և քաղաքի մէջ)։

Эссе́нція ի. (լտ.) 1, գոյացութիւն (հեղուկ, խեղ, որ պարունակում է իր մէջ վերլուծած մի կամ մի քանի նիւթերի էական մասերը). 2,* էութիւն (մի բանի)։

Эста́м‖пный ած. փորագրութեան. **-пъ** ա. (ֆր.) փորագրութիւն։

Эстанда́ртъ ա. Штанда́ртъ.

Эстафе́‖та ի. (ֆր.) սնդադեսպանի, սուրհանդակի ձեռքով ուղարկած նամակ, թուղթ, տեղեկութիւն. **-тный** ած. эспафе́та-ի։

Эсте́‖тика ի. (յն.) գեղագիտութիւն. **-тикъ** ա. գեղագէտ. **-ти́ческій** ած. գեղագիտական։ [ծելու գլանիկ։

Эсто́мпъ ա. (ֆր.) *Նկրչ.* ներկ տարա-

Эстраго́нъ ա. *բս.* Artemisia dracunculus, թարխուն։

Эстрáда ի. (ֆր.) էստրադ[ա], բեմ, ամբիոն։

Э́та ի. տ. Э́тотъ.

Этаже́рка ի. (ֆր.) դարակ։

Эта́‖жный ած. յարկի. **-жъ** ա. (ֆր.) յարկ. жить въ пе́рвомъ, во второ́мъ э—ѣ.

Э́та‖кій, -кой ած. 1, այսպիսի, այդտեսակ. э́—кого сча́стія я не ожида́лъ; 2, որպիսի, ինչպիսի. э́. дура́къ; **-къ** մ. այդպէս, այդպիսով. э́. вы никогда́ не успѣ́ете.

Эта́‖пный ած. էտապի. вы́слать кого́ на ро́дину э—ымъ поря́дкомъ մէկին էտապով մայրենիք քշել. **-пъ** ա. (ֆր.) էտապ. 1, անցնող զօրքի մթերանոց և օթևան. не остана́вливаться на ро́здыхъ на э—ѣ; 2, իջևան, օթևան (անցնող կալանաւորների)։

Э́тика ի. (յն.) էթիկա, բարոյագիտութիւն, բարոյախօսութիւն։

Этике́‖тный ած. էտիկէտի. **-тъ** ա. (ֆր.) 1, էտիկէտ (արքունիքի և բարձր դասակարգի վարեցողութեան ձև, եղանակ, կանոններ). 2, շշանիշ, շշագրոշմ (շշին կպցրած տոմս, որ ցոյց է տալիս նորա պարունակութեան գինը և այլ պարագաներ)։

Этиле́нъ ա. *քիմ.* էթիլէն (լուսաւորութեան գազի բաղադրիչ մաս)։

Эти́‖ловый ած. спи́ртъ, алко́голь գիտն. գինու ոգի. **-лъ** *քիմ.* էթիլ։

Этимо‖логи́чески մ. ստուգաբանօրէն, բառագննօրէն. **-логи́ческій** ած. ստուգաբանական, բառագննական. **-ло́гія** ի. (յն). քերկ. ստուգաբանութիւն, բառագննութիւն։

Эти́ческій ած. (յն.) բարոյագիտական, բարոյախօսական։

Этіоло‖ги́ческій ած. էտիոլոգիական. **-гія** ի. (յն.) էտիոլոգիա (բժշկութեան ճիւղ, որ խօսում է հիւանդութիւնների պատճառների մասին)։ [յին, ազգային։

Эт‖ни́ческій ած. (յն.) ցեղական, -դա-

Этногра‖фи́ческій ած. ցեղագրական, ազգագրական. **-фія** ի. (յն.) ցեղագրութիւն, ազգագրութիւն. **-фъ** ա. ցեղագիր, ազգագիր։

Этноло‖ги́ческій ած. ցեղախօսական, ազգախօսական. **-гія** ի. (յն.) ցեղախօսութիւն, ազգախօսութիւն. **-гъ** ա. ցեղախօս, ազգախօս։

Э́тотъ ա. (э́та ի. **э́то** չ.; յ. э́ти) դերն. ցուցկ. այդ. э́. слу́чай; э́та же́нщина; э́то пла́тье; э́ти кни́ги; что э́то, что э́то тако́е այդ ինչ է, այդ ինչ բան է. что э́то зна́читъ? э́то ге́ній դա հանճար է. э́то вели́кіе поэ́ты դոքա մեծ բանաստեղծներ են. э́то бы́ло большо́е несча́стіе; э́то была́ для меня́ больша́я ра́дость; э́то бы́ло въ суббо́ту; э́то ли награ́да за мою́ слу́жбу? э́то моё, а э́то ва́ше; я э́того не позво́лю; въ э́томъ вы соверше́нно пра́вы; на э́то я вамъ отвѣчу́, что… այդ մասին, այդ առթիւ ես ձեզ կը պատասխանեմ, որ… (երբեմն ուժեղացրութեամբ, չէ թարգմանւում). что э́то онъ нейдётъ? [մի խմանայ մարդ, թէ] նա ինչու չէ գալիս. гдѣ э́то вы бы́ли? [մի պատմեցէք, տեսնեմ] դուք ուր էիք. э́то онъ шу́титъ նա կատակ է անում։

Этру́скій ած. էտրուսկեան. э—ія ва́зы.

Этю́‖дный ած. էտիւդի. э. классъ կենդանանկարչատուն։ **-дъ** ա. (ֆր.) էտիւդ. 1, գեղարուեստական կամ երաժշտական վարժութիւն. 2, նախագիծ, ստուերագիծ, նախանկար։

Эфе́дра ի. *բս.* Ephedra, եփեդր (կիտաթուփ մի)։

Эфеме‖ри́ды ի. յ. (յն.) աստղաբ. աստղաբաշխական օրագիր, օրագրութիւն, 'էֆեմերիդէ'. **-рно** մ. անցողակի կերպով, անյարատեւութեամբ. **-рность** ի. անյարատեւութիւն. **-рный** ած. (յն.) միօրեայ, անցողական, անյարատեւ։

Эфе́нди ա. անհ. (թուրք. յն.) տէր, պարոն։

Эфе́‖сный, -съ տ. Ефе́сный, -съ

Эфи́‖рный, -ръ տ. Эѳи́рный, -ръ.

Эфіо́пскій տ. Эѳіо́пскій.

Эффе́‖ктный ած. էֆէկտաւոր, էֆէկտ, ազդու տպաւորութիւն գործող, ուշագրաւ. **-ктъ** ա. (լտ.) էֆէկտ, մեծ ազդեցութիւն, ազդու, ուշագրաւ տպաւորութիւն. э́та пьéса произво́дитъ э. այդ պիեսը մեծ տպաւորութիւն է գործում, մեծ էֆէկտ է առաջացնում. его́ пѣ́ніе произвело́ большо́й э.; *бить на э. աշխատել էֆէկտ առաջացնել։

Эхини́тъ ա. (դերմ.) քարացած ծովոզնի։

Э́хо չ. անհ. (յն.) արձագանգ։

Эхъ ձյ. էհ, ոհ։ [բաժակաբոյս։

Эцидій ա. *բս.* Aecidium, բաժակաժանգ,

Эшало́тъ տ. Шарло́тъ 1.

Эшафода́жъ ա. (ֆր.) էշաֆոդաժ. *կոյտ, շեղջ, բարձրութիւն. «на головѣ́ ея… былъ сдѣ́ланъ тако́й э. причёски, что голова́ ея равня́лась, по величинѣ́…, бю́сту». [շէնք։

Эшафо́тъ ա. (ֆր.) էշաֆոտ, գլխատման

Эшело‖ни́ровать (-рую-ютъ) ն. *զոմ.*

էշէլոննել (զօրքերը աստիճանաբար կանգնեցնել, դասաւորել). **-ся** անդ. էշէլոնուել. **-нъ** ա. (ֆր.) ռզմ. էշէլոն. **1,** զօրքի աստիճանաբար կանգնումը, դասաւորութիւնը. **2,** աստիճանաբար կանգնած, դասաւորուած զօրաշարք. поставить э—ами էշէլոնել (զօրքերը)։

Эой‖рный ած. եթերային, -րական. э—ыя масла; **-ръ** ա. (յն.) եթեր։

Эіопскій ած. եթովպական։

Ю.

Ю, ю ռուսաց այբբենի 32-րդ տառն է։ Ձայնաւոր է և հնչուում է ինչպէս իւ-ը բաղաձայներից առաջ։

Юби‖лей ա. (եբր.) յոբելեան. **-лейный** ած. յոբելեանի. ю. годъ; **-ляръ** ա. յոբելեար։

Ю'‖бка ի. (ֆր.), **-бочка** նւզ. յուբկայ, շրջազգեստ (կանանց). **-бочникъ** ա. ռմկ. հեգն. կզամոլ, կանանց սիրահար, կանանց հետամուտ, կանանց յետևից ընկած ոմն. **-бочный** ած. յուբկայի։

Ювелй‖рный ած. ակնագործութեան, ակնավաճառութեան, ‘զարգարութեան‘. **-рскій** ած. ակնագործի, ակնավաճառի, ‘զարգարի‘. **-ръ** ա. (գերմ.) ակնագործ, ակնավաճառ, ‘զարգար‘։ [ный ած. հարաւ-արևելեան:

Юго-восто‖къ ա. հարաւ-արևելք. **-ч-**

Юго-запа‖дный ած. հարաւ-արևմտեան. **-дъ** ա. հարաւ-արևմուտք։

Югъ ա. հարաւ. жить на югѣ.

Ю‖дайзмъ ա. հրէականութիւն. հրէական շարժում (հմմ. Сіонизмъ); **-действовать** (-вую -ютъ) չ. հրէականութեան հետևել. հրէաէր հանդիսանալ։

Юдо́ль‖ ի. **1,** եկ. ււ. հովիտ. ю. плача ողբի, արտասուաց հովիտ. **2***, աշխարհ, երկրաւոր, թշուառ, ապերջանիկ կեանք. **-ный** ած. ողբի, արտասուաց հովտի։

Юдо‖филъ ա. (եբր.-յն.) հրէասէր. **-фобія** ի. հրէատեցութիւն, հակահրէականութիւն. **-фобскій** ած. հրէատեաց, հակահրէական. ю—ая литература; **-фобъ** ա. (եբր.-յն.) հրէատեաց, հակահրէական։

Юж‖анинъ ա. հարաւաբնակ, հարաւացի. **-ный** ած. հարաւային, հարաւի, հարաւա—. ю—ая Америка; ю. полюсъ; ю—ое полушаріе; ю—ая сторона. [բևեռապետ:

Юзбаши ա. անհ. (թուրք.) իւզբաշի, հա-

Ю'зи(е)нь ա. (գերմ.) ծովգ. հիւսիսից, եռանկիւն պարան։

Ю'кка ի. Yucca, յուկկա, արմաւաշուշան. ю славная Y. gloriosa, շքեղ արմաւաշուշան։

Ю‖ла ի. **1,*** հոբ. անհանգիստ, ‘անդնջում‘, ‘անդադար‘ մարդ. **2,** ի. կնդ. խաղատնիկ (Motacilla modularis), մարգոց արտոյտ (Alauda arvensis); **3,** բզզան, շանշան, տորոմբիւղ (խաղալիք). **-лить** (-лю -лять) չ. **1,** շարժուել, դէսուդէն ընկնել, պտոյտ գալ, պտտուել (մի բանի շուրջը). «комаръ юлилъ около другого уха и пѣлъ такъ тихо»; **2,** քծնիլ, աշխատել մէկի աչքը մտնել, մէկին հաճոյանալ։ [սեան տոմար:

Юліанскій ած. календарь Յուլիանո-

Юмо‖ристическій ած. զուարճական, զուարճախօսական, երգիծական. **-ристъ** ա. **-ристка** ի. զուարճախօս, -սուհի, զուարճաբան, -նուհի, կատակաբան, -նուհի. երգիծաբան, -նուհի. **-(юмо)ръ** ա. (անգլ.) հումոր, զուարճախօսութիւն, -բանութիւն, կատակաբանութիւն, մեղմ երգիծանք։

Ю'нга ա. (հոլ.) ծովգ. աղայ, սպասաւոր, ‘փոքրաւոր‘ (նաւի վերայ)։

Ю‖нецъ, нца ա. պատանի. նորափեսայ. **-ница** ի. գեռահաս աղջիկ. նորահարս։

Ю'нке‖рскій ած. իւնկերի. -րական. **-рство** չ. իւնկերութիւն, (Գերմանիայում) յետադէմ ազնուականութիւն. **-ръ** ա. (գերմ.) իւնկեր (ազնուական երիտասարդ զինուորական, թեկնածու սպայութեան, ենթասպայ). (Գերմանիայում) յետադէմ ազնուական։ [(մոլորակ մի)։

Юнона ի. (լտ.) աստղբ. Յունոն, Հերա

Ю'но‖сть ի. պատանեկութիւն, ‘ջահէլութիւն‘, երիտասարդութիւն, պատանեկան, երիտասարդական հասակ. **-ша** ա. պատանի. երիտասարդ. **-шески** մ. պատանեբար. երիտասարդաբար. **-шескій** ած. պատանեկան. երիտասարդական. **-шество** չ. **1,** պատանեկութիւն. երիտասարդութիւն. **2,** հ—ք. պատանիներ. երիտասարդներ։

Ю'нта ի. (իսպ.) յունտ, ժողով, ատեան, խորհուրդ (Իսպանիայում).

Ю'‖ный ած. պատանեկան, երիտասարդական. մանկական, պատանի, ‘ջահէլ‘, մատղաշ. съ самыхъ юныхъ лѣтъ մանկութիւնից ’ի վեր. **-нѣть** չ. երիտասարդանալ, ‘ջահէլանալ‘։

Юпитеръ ա. (լտ.) աստղբ. Իւպիտէր, Արամազդ, Լուսնթագ (ամենամեծ մոլորակը)։

Юра ի. գւռկ. բազմութիւն, տարմ (հաւրինգներ)։

Юриди́че‖ски մ. իրաւաբանօրէն, իրաւագիտօրէն. **-скій** ած. (լտ.) իրաւաբանական, իրաւագիտական. ю. факультетъ; слушать курсъ ю—ихъ наукъ.

Юри‖сдикція ի. (լտ.) իրաւասութիւն. **-сконсультъ** ա. (լտ.) իւրիսկոնսուլտ, իրաւախոհ. **-спруденція** ի. (լտ.) իրաւաբանութիւն, իրաւագիտութիւն. **-стъ** ա. (լտ.) իրաւաբան, իրաւագէտ։

Ю'р‖кать, **-кнуть** չ. յանկարծ չքանալ, անյայտանալ, ‘ծլկուել‘, ‘գետնի տակ մտնել‘. «та мгновенно юркнула изъ комнаты»; **-кій** ած. ժիր, ճարպիկ, ճարտար, կենդանի, արագաշարժ. **-кость** ի. ժրութիւն, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, կենդանութիւն, արագաշարժութիւն. **-къ** (փոխնկ. юркнулъ) չոր մփ. юркъ въ воду յանկարծ ջրի մէջ ընկղմուեց։

Юро́‖дивость ի. խենթութիւն, ‘խենութիւն‘, ‘շաշութիւն‘. **-дивый** ած. խենթ, ‘խև‘,

'չաչ'. **юрóдивый**, аго ա. խենթ կրօնաւոր, 'դուլ'. **-дство** չ. տ. Юрóдивость; **-дствовать** (-вую -ютъ) չ. խենթ ձեւանալ, խենթութիւն, 'խեւութիւն', 'չաշութիւն' անել։

Юрóкъ տ. Вьюрóкъ.

Ю'рскій ած. երկրբ. յուրայեան. ю—ая формáція յուրայեան խաւակազմութիւն։

Ю'р‖та ի. (պրսկ.) խրտա (սիբիրական խաշնարածների, թափառականների վրան, 'դադա'). **-товый** ած. խրտայի։

Юртъ ա. (պրսկ.) 1, խրտ, 'ուրթ', գաղութ. 2, (Դոնի կողմերում) հասարակական, հասարակութեան ձեռքին գտնուող հողամաս։

Юръ ա. բարձր, բաց, հողմի և այլ պատահարների ենթակայ տեղ։

Ю'рьевъ день! ձղ. вотъ тебѣ бáбушка и юрьевъ день! այ քեզ օյին, էլի հա. տեսար, թէ ինչ փորձանքի մէջ ընկանք։

Юсбаши տ. Юзбаши.

Юс‖тйреръ ա. ուղղիչ. **-тйрный** ած. ուղղիչ. ю—ые вѣсы́ ուղղիչ կշեռք. **-тйрня** ի. ուղղարան (դրամահատութեան տան). **-тировáніе** չ. ուղղելը, ուղղում. **-тировáть** (-рýю -ютъ) ն. (լտ.) ուղղել (դրամ կտրելու համար պատրաստած մետաղէ թերթերը, նոցա որոշ հաստութիւն տալով)։

Юстйція ի. (լտ.) արդարադատութիւն. министръ, министéрство ю—іи.

Юсъ ա. եկ. սլ. յուս (տառ մի)։

Ютйться (-чýсь -тя́тся) չեզ. ապաստարան որոնել, փնտռել, պատսպարուել։

Ютъ ա. նաւի վերին տախտակամածի յետևի, խելքի մասը։

Ю'ф‖тевый ած. յուֆտի, յուֆտից. **-ть** ի. (հոլ.) յուֆտ (մի տեսակ սեկ, մշակած կաշի). **-тяный, -тякóй** տ. Ю'фтевый.

Юхть տ. Юфть.

Я.

Я, я, ռուսաց այբբենի 33-րդ տառն է։ Մեղմ ձայնաւոր է և հնչւում է շեշտի տակ եա, օր. я́блоко (*еабл—*), я́сно (*еасн—*). Իսկ я-ն առանց շեշտի գրելէ ինչպէս *е* է անտասանւում, օր. язы́къ (*езы́къ*), зáяцъ (зáецъ) եւն։

Я (меня́, мнѣ, меня́, мнóю, о, обо мнѣ; յ. мы, насъ, намъ, насъ, нáми, о нас) ես։

Я'бе‖да ի. (գռն.) 1, ամբաստանութիւն, վատաբանութիւն, չարախօսութիւն, զրպարտութիւն. 2, անիրաւացի դատական պահանջ. դատական զործ, գանգատ. 3, կռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն. **-дникъ** ա. **-дница** ի. 1, ամբաստանող, վատաբանող, չարախօս, չար լեզուի տէր այր, կին, զրպարտիչ. 2, կռուարար, ամբարիշտ այր, կին. **-дничанí(ь)е** չ. 1, ամբաստանելը, -նում, վատաբանելը, -նում, չարախօսելը. -սութիւն. զրպարտելը, -տում. 2, կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. **-дничать**, наябо—չ. 1, ամբաստանել, վատաբանել, չարախօսել. 2, ամբարշտութիւն անել. **-днически** մ. 1, չարախօսութեամբ, վատաբանութեամբ. 2, ամբարշտութեամբ. **-днический** ած. 1, ամբաստանական, վատաբանական, չարախօսութեան. 2, ամբարիշտ, -րշտութեան. **-дничество** չ. տ. Я'беда.

Я'бло‖ко չ. (յ. я́блоки, овъ) չ. 1, խնձոր. землянóе я́. բս. Helianthus tuberosus, գետնախնձոր, երկրախնձոր, գետնատանձ (ատտղատակ). лѣснóе я́. վայրի, 'մէրու' խնձոր. глазнóе я́. կզմխ. ակնագունդ, ակնապտուղ, աչքախնձոր. *я́. раздóра կռուախնձոր. я́. отъ я́блоньки недалёко откáтится (առծ.). здѣсь такъ тѣсно, что нéгдѣ я—у упáсть այստեղ այնպէս նեղուածք է, որ ասեղ գցես, չի ընկնի. 2, կլոր խալ. лóшадь сѣрая въ я—ахъ; **-ница** ի. յեղ. մեծ, ահագին խնձորի, խնձորենի. **-нный** ած. խնձորենու. я́. садъ; **-новка** ի. խնձորի օշարակ, խնձորաղինի. **-ня, -нь** ի. **-нька** նւզ. բս. Pirus malus, խնձորի, խնձորենի. **-чище** չ. յեղ. մեծ, ահագին խնձոր. **-чко** չ. նւզ. խնձորիկ. я́. отъ я́блоньки недалёко откáтится (առծ.). **-чный** ած. խնձորի. խնձորից պատրաստած։

Я‖вйть (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Являть, ся; **-вка** ի. 1, ներկայացնելը, ցոյց տալը. я́. пáспорта; 2, ներկայանալը, յայտնուելը. я́. къ начáльнику; я́. въ судъ; **-влéніе** չ. 1, երևոյթ. 2, թատր. տեսարան. **-вля́ть, -вйть** ն. 1, ցոյց տալ, յայտնել. Богъ явйлъ своё милосéрдіе; онъ явйлъ доказáтельства своегó мýжества; 2, ցոյց տալ, ներկայացնել. я. пáспортъ; **-ся** չեզ. 1, երևալ, յայտնուել. Богъ явйлся Моисéю; гéніи являются рѣдко; емý явйлось привидѣніе նա տեսիլ տեսաւ. я. на сцéнѣ; 2, յայտնուել, ներկայանալ. я. въ судъ; я. къ начáльнику; я. къ дóлжности պաշտօնի կանգնել, պաշտօնը ստանձնել. онъ не явйлся на свидáніе նա ժամադրութեանը չ'եկաւ. я явлю́сь къ вамъ въ такóмъ-то часý.

Я'вно մ. պարզ, յայտնի կերպով, աշկարայ։

Явно‖брáчіе չ. բս. յայտնաբեղունութիւն. **-брáчный** ած. բս. յայտնաբեղուն. я—ыя растéнія, Phanerogamae, յայտնաբեղուններ. **-плóдный** ած. բս. յայտնապտուղ։

Я'в‖ность ի. պարզութիւն, բացայայտութիւն, պարզ, յայտնի, ակնյայտնի, աշկարայ լինելը. **-ный** ած. պարզ, բացայայտ, յայտնի, ակնյայտնի, աշկարայ. э́то такъ я́вно, что въ э́томъ никтó не сомнѣвáется; э́то я́. обмáнъ; я́—ая ложь; я́—ые слѣды́; я́—ая опáсность; я́—ое нарушéніе закóна; я́. врагъ.

Я'во‖рина ի. սօսու կամ լայնատերևու ծառի, փայտ. **-ровый** ած. սօսու(ց). լայնատերևու(ց). **-ръ** ա. բս. ա, Platanus orientalis, արևելեան սօսի. բ, Acer pseudoplatanus, լայնատերևի, լեռնական թխկի։

Я'вочный ած. յայտարարական, ծանուցողական. я́. актъ; я́—ымъ поря́дкомъ յայ-

տարբերական կարգով։

Я'вствен‖но մ. պարզ, որոշ կերպով. я́. различа́ть; **-ность** է. պարզութիւն, որոշութիւն. **-ный** ած. պարզ, որոշ. я́—ое произноше́ніе; я́. по́черкъ պարզ, դիւրընթեռնելի ձեռք, գիր. после́дніе отпеча́тки эста́мпа не дово́льно я́вствены.

Я'‖вствовать (—, -вуетъ) չ. դէմ. երեւալ, պարզ, ակնյայտնի լինել. հետեւել. изъ э́того я́вствуетъ, что.... какъ я́вствуетъ изъ дѣ́ла; **-въ** ար. արթնութիւն, յայտնի, աշկարայ լինելը. на яву́ յայտնապէս. **-вь** է. յայտնութիւն, յայտնի, ափաշկարայ լինելը. յայտնի իրականութիւն. «и сокрове́нная мечта́ сра́зу ста́нетъ я́вью».

Яга́-баба́ = ба́ба-яга́ (տ. Ба́ба).

Яга́рма է. գւռկ. անզգամ, կռուարար, ճճւան կին։ [խաղ, ‘գլուխ‘։

Ягдта́шъ ար. (գերմ.) որսորդական մա-

Я'гель ար. բս. Lichen, քոս (ծառալօռ), սպիտակ մամուռ։

Яг‖не́ніе չ. ծնելը, գառ բերելը. **-нёнокъ**, нка ար. (յ. ягня́та, -тъ), **-нёночекъ**, чка նւզ. գառ. **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся), объягн—, поягн— չ. ծնել, գառ բերել. **-ня́тникъ** ար. կնդ. Gypaëtos barbatus, գառնանգղ, ոսկրկուլ (անգղարծիւ). **-ня́чій**, ья, ье ած. գառան։

Я'года է. պտուղ, հատապտուղ. полевы́я я́—ы; можжеве́ловая я́. գիհու պտուղ. варе́нье изъ я́годъ պտղաբանդակ. ви́нная я́. թուզ. *это одного́ по́ля я́—ы դորանք նոյն մարդիկը, նոյն ‘պտուղներն‘ են. во́льчи я́—ы բս. Daphne, դափնեակ, տերեւատ։

Я'годи‖ца է. կզմխ. յետոյքի, նստելատեղի այտ, ‘թուշ‘. **-чный** ած. յետոյքի։

Я'годка նւզ. տ. Я'года; собира́я по я́—ѣ, наберёшь кузово́къ (առծ.)։

Я'годки, докъ է յ. բս. Daphne mezereum, տերեւատ (կարճաբերձ դափնեակ, գաճմակ). лавро́выя я́., D. Laureola, դափնետերեւ տերեւատ։

Я'год‖никъ ար. 1, պտղահիւթ, պտուղների քամուածք. 2, պտուղների այգի, տեղ. 3, պտղավաճառ. **-ный** ած. պտղի, պտուղներից [ց պատրաստած]։

Ягодо‖ви́дный ած. բս. հատապտղակերպ. **-но́сный** ած. բս. հատապտղաբեր։

Ягта́шъ տ. Ягдта́шъ.

Ягуа́ръ ար. կնդ. Felis onza, յագուար, ամերիկեան յովազ. ինձ։

Я'дерный ած. 1, միջուկի. 2, գնդի, թնդանօթագնդի, թնդանօթաձրի։

Ядо‖ви́то մ. կծու, վիրաւորական ձեւով, եղանակով. **-ви́тость** է. 1, թունոտութիւն. 2,* դառնութիւն, մաղձ, չարութիւն. **-ви́тый** ած. 1, թունալից, թունոտ. я—ое живо́тное, расте́ніе; 2,* թունալից, չար, դառն, մաղձոտ, վիրաւորական, կսկծեցուցիչ. я. язы́къ; **-но́сность** է. թունաբերութիւն, թունոտութիւն. **-но́сный** ած. թունաբեր, թունոտ, թունաւոր. я—ое живо́тное; я—ыя расте́нія; **-отдѣли́тельный** ած. բնախ. թոյն արտադրող. я—ая желёзка.

Яд‖рёность է. առոյգութիւն, զօրութիւն, ույժ. **-рёный** ած. 1, առոյգ, զօրեղ, հզօր. 2, առուգ. հիւթալից, հիւթաշատ, *թարմ. **-ри́стый** ած. մեծ միջուկով. **-рица** է. գւռկ. ցորենի կամ գարու ձաւար, թեփահան արած ցորեն, գարի. **-ро́** չ. (յ. я́дра, -деръ) 1, միջուկ. орѣ́ховое я.; не разби́въ скорлупы́, не добу́дешь ядра́; 2, գունդ, ռումբ. пу́шечное я. թնդանօթագունդ, -թառումբ. 3, я. коме́ты աստղը. գիսաւորի գլուխը. 4,* միջուկ, էութիւն, ուղ ու ծուծ, բովանդակութիւն. 5, բս. Nucleus, խորշակորիզ. **-роно́сный** ած. բս. խորշակորիզաւոր. **-рышко** նւզ. տ. Ядро́.

Ядъ ար. թոյն, ‘դեղ‘, ‘նաղու‘. ча́ша съ я́домъ թոյնի բաժակ. си́льно дѣ́йствующій я.

Ядь է. հն. ու. կեր, կերակուր, ուտեստ։

Я'з‖ва է. 1, ճեղք, ճեղքուածք, բացուածք. 2, վէրք, ‘եարա‘, խոց. *(հին, չարաչար) վէրք, չարիք. 3, ժանտախտ, սահտարաժաս. сиби́рская я́. սիբիրական ախտ, պալարախտ. 4,* պատիժ, պատուհաս. **-венникъ** ար. բս. Anthyllis vulneraria, վիրախոտ (ներքնար). **-венный**, **-веный** ած. վէրքի, վիրային. վիրաւոր. **-ве́цъ**, а́, **-викъ** տ. Ба́рсу́къ; **вина** է. **-винка** նւզ. 1, վէրք, ‘եարա‘, խոց. 2, ճեղք, ճեղքուածք, պատռուածք. կտրած տեղ, ‘սղալ‘ (օր դանակի բերանին)։

Яз‖ви́тель ար. **-ви́тельница** է. չար լեզուի տէր, յանախ խայթող, վիրաւորող այր, կին. **-ви́тельно** մ. չարութեամբ, կծու, կսկծեցուցիչ, վիրաւորական ձեւով. **-ви́тельность** է. չարութիւն, թոյն, լեղի, խայթողութիւն, կծու, վիրաւորական լինելը. **-ви́тельный** ած. խայթիչ, կծու, կսկծեցուցիչ, վիրաւորիչ, -ւորական. я—ая рѣчь; **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), уязв— չ. 1, վիրաւորել, ‘եարալու անել‘. 2, խայթել, վիրաւորել, կսկծեցնել, դաղել. **-вле́ніе** չ. 1, վիրաւորելը, -ւում, ‘եարալու անելը‘. 2, խայթելը, -թում, վիրաւորելը, -ւում, կսկծեցնելը, դաղելը։

Я'зикъ նւզ. տ. Язь.

Язъ ար. գւռկ. ձուկ բռնելու վանդակ (գետի մէջ շինած), գետակապ։

Языко‖вѣ́дъ ար. լեզուագէտ. **вѣ́дѣніе** չ. լեզուագիտութիւն. **-гло́точный** ած. կզմխ. լեզուաստուգնային. **-зна́ніе** տ. Языковѣ́дѣніе; **-обра́зный** ած. լեզուաձեւ, լեզուակերպ։

Язы́къ, а́ ար. լեզու. вы́сунуть я.; *у него́ я. до́логъ նա շատախօս, անզգաղտնապահ է. *у́ него́ я. че́шется նա անպատճառ պիտի խօսի, չէ կարող լռել. онъ бо́екъ на я. նա լեզուանի է. *э́то сло́во ве́ртится у меня́ на я—ѣ́ այդ խօսքը լեզուիս ծայրին է. *держа́ть я. за зуба́ми լեզուն բռան քաշել, լռել. *прикуси́ть я. լռել, դադարել խօսելուց. *у него́ что на душѣ́, то и на я—ѣ́ նա խիստ անկեղծ, բացսիրտ է. *э́то сло́во сорвало́сь у меня́ съ я—а́ այդ խօսքն իմ բերնից դուրս թռաւ. *бѣ́гать вы́суня я. հեւհեւ վազել. у него́ я. отня́лся նրա լեզուն կապուել է, կապ է ընկել, նա պապանձուել է. я. до Кі́ева доведётъ (առծ.) լեզուն մարդուս աշխարհ է ցոյց տալիս. я. безъ косте́й, всё ме́летъ (առծ.). *на я—ѣ́ мёдъ, а въ се́рдцѣ лёдъ (դարձ.) փափուկ բամբակ է,

միայն մէջը սանդ կայ. языкóмъ болтáй, а рýкамъ вóли не давáй (*առծ.*). олéній я. *բս.* Scolopendrium, *եղջերխոտ.* **2**, *լեզու, բարբառ.* роднóй я. *մայրենի լեզու.* рýсскій, áнглійскій я.; говорúть на мнóгихъ языкáхъ *շատ լեզուներով խօսել.* знáющій мнóгіе языкú; аллегорúческій, поэтúческій я.; я. глухонѣмыхъ; кнúжный, живóй; мёртвый я.; это напúсано прекрáснымъ я—óмъ; **3**, *լեզու, ազգ, ժողովուրդ.* **4**, *լեզու, լեզուակ (զանգակի)։*

Языче‖ски *մ. հեթանոսաբար, կռապաշտաբար.* **-скій** *ած. հեթանոսական, կռապաշտական.* **-ство** *չ. հեթանոսութիւն, կռապաշտութիւն։*

Язычúще *ա. յոխ. մեծ, ահագին լեզու*

Язы́‖чникъ *ա. հեթանոս, կռապաշտ.* **-чница** *է. հեթանոսուհի, կռապաշտուհի։*

Язы́‖чный *ած. լեզուի, լեզուային.* я—ыя бýквы *քեր. լեզուային տառեր.* **-чóкъ**, чкá *ա. նւզ.* **1**, *պստիկ լեզու, լեզուակ.* *прикусúть я. *դադարել խօսելուց յուել.* **2**, *կզմխ.* Epiglottis, uvula, *մակալեզու, լեզուակ.* **3**, *բանալու բերան։* [*սակ ծածան (ձուկ)։*

Язь *ա. կնդ.* Cyprinus rutilus. *մի տե-*

Яйце‖вúдный *տ.* Яйцеобрáзный: **-вóдъ** *տ.* Яйцепровóдъ; **-живородя́щій** *ած. կնդ. ձուածին.* я—ое живóтное; **-обрáзность** *է. ձուակերպութիւն, ձուաձեւութիւն.* **-обрáзный** *ած. ձուաձեւ, ձուաձև.* **провóдъ** *ա. կզմխ. ձուանցք.* **-рóдность** *է. ձուածնութիւն (հակը տ.* Живорóдность); **-рóдный**, **-родя́щій** *ած. կնդ. ձուածին։*

Яйцó *չ. (յ.* яйца, яйцъ) *ձու.* я. кýриное, голубúное: муравьúныя яйцá: яйцá вкрутýю, всмя́тку *պինդ, թերախաշ ձու.* крáсныя яйцá *կարմիր, զատկի ձուներ.* сидѣ́ніе на яйцáхъ *թուխս դալը.* сбивáть яйцá *կռկռե տալ.* дѣ́ло не стóитъ вы́ѣденнаго яйцá *'մայեաթը մի բան չէ'.* мужскóе я. *կզմխ. արական ձու.* жéнское я. *իգական ձու, ձուիկ։*

Яй‖чко *չ. նւզ. (յ.* яички, чекъ) *պստիկ ձու.* дóрого я. къ Христóму днюю (*առծ.*). *'ի դէպ արած բարիքը մեծ է.* мужскóе я. *արական ձու, ամորձիք.* я и ч к и *յ. ա,* тýтоваго шелкопря́да *շերամի ձու, 'բաամի սերմ'.* ա. *ամորձիքներ.* գ, *բս.* Orchis, *որքիս, ձուատակ.* **-чникъ** *ա. կզմխ.* և *բս.* Ovarium, *ձուարան, ձուանոց.* **-чница** *է. ձուած(գ)եղ.* **-чный** *ած. ձուի; ձուա—.* я. желтóкъ, бѣлóкъ.

Я'ка‖нье *չ. շարունակ «եա» ասելը, իրանից խօսելը.* **-ть** *չ. շարունակ «եա» ասել, իրանից խօսել։*

Я'ко‖ *եկ. ալ.* **1**, *մ. ինչպէս.* **2**, *չ. որովհետև, զի.* **-бы** *իբր թէ, իբրև թէ, 'միթամ', 'միթամ թէ'։*

Якобú‖нецъ, нца *ա.* **-нка** *է. պատմ. յակոբեան այր, կին.* **ծայրայեղ արմատական, հասարակապետական։*

Я'ко‖рикъ *ա. նւզ. պստիկ խարիսխ. խարսխիկ.* **-рище** *ա. յոխ. մեծ, ահագին խարիսխ.* **-рный** *ած. խարսխի, -խային, խարսխա—.* я—ое мѣ́сто; я. завóдъ; **-рь** *ա. խարիսխ.* мёртвый я. *հանգրուանախարիսխ.* брóсить я. *խարիսխ ձգել, գցել.* стоя́ть на я—ѣ *խարիսխ ձգած կանգնել, մնալ.* сня́ться съ я—я *խարիսխն առնել, վերցնել.* я. у магнúта *ֆիզ. մագնիսեան խարիսխ։*

Якшáться, съякш— *ալդ. (թուրք.)* съ кѣмъ *մէկի հետ բարեկամանալ. մէկի հետ գլուխ դնել.* «охóта тебѣ́ съ нимъ я.»

Якшú *մ. (թուրք.) կովկ. լաւ, բարի։*

Ялá‖пный *ած. եալապի.* **-ппа** *է. բս.* Mirabilis Jalappa, *եալապ, գիշերազեղ։*

Ялбóтъ *ա. (հոլ.) երկթիակաւի նաւակ մի։*

Ялды́жничать *չ. զուր, պարապ-սարապ թափառել, թրև գալ։*

Я'ликъ *նւզ. տ.* Ялъ.

Я'ло‖вица *է. ամուլ, ստերջ, 'չոր', չբերք կով.* **-вый** *ած. ամուլ, ստերջ, 'չոր', չբերք.* я—ая корóва: **-вѣть** *չ. ստերջանալ, ամուլ, չբերք լինել կամ դառնալ (էգ անասունի մասին)։* [*ըէտներին)։*

Яломóкъ, мкá *ա. պստիկ գլխարկ (հը-*

Ялъ *ա. (հոլ.) քառաթիակ նաւակ։*

Я'ма *է.* **1**, *փոս, գուբ, հոր.* вы́копать я́му; выгребнáя я. *աղբահոր.* ýгольная я. *ածխահոր.* *рыть комý я́му *մէկի տակ փոս փորել.* кто другóму я́му рóетъ, самъ въ неё попадётъ (*առծ.*). **2**, *խորշ, խոռոչ.* **3**, *հնց. բանտ, բերդ։*

Ям‖бúческій *ած. եամբիկական, մեծավերջի.* **-бъ** *ա. (յն.) տաղչփ. եամբ, մեծավերջ (երկվանկանի չափ, որի երկրորդ վանկը երկար [շեշտուած] է. ⏑ —)։*

Я'‖мина *է.* **-минка** *նւզ. փոսիկ. պստիկ փոս. խորշիկ. խոռոչիկ.* **-мистый** *ած. փոսաշատ, բազմափոս, խորշաշատ.* **-мища** *է. յոխ. մեծ, ահագին փոս, հոր, խորշ. խոռոչ.* **-мка**, **-мочка** *նւզ. փոսիկ.* я́мочки на щекáхъ.

Ям‖скóй *ած.* **1**, *կառապանի, -ների.* ямскáя слободá *կմ* я м с к á я, óй *է. կառապանների արուարձան, թաղ, փողոց.* **2**, *պոստային կայարանի, իջևանի.* я—áя лóшадь *պոստաձի, պոստի ձի.* я—áя ýпряжь *պոստային լծասարք (ռուսական).* я—áя повúнность *պոստային տուրք. ուղեգրամ.* **-щúкъ**, á *ա. (թուրք.) [պոստա]կառապան.* **-щúцкій** *ած. [պոստա]կառապանի.* **-ъ** *ա. (թուրք.) պոստային կայարան, իջևան. կառապանների գիւղ, չէն։*

Ямчý‖га *է.* **-гъ**, á *հնց. տ.* Селúтра; **-жный** *տ.* Селúтреный.

Янвá‖рскій *ած. յունուարի, -րեան.* **-рь**, я́ *ա. (լտ.) յունուար.* пéрваго я—я́.

Я'нки *ա. անհ. (անգլ.) հեգն. եանկի, [հիւսիսային] ամերիկացի։*

Янсе‖нúзмъ *ա. յանսենականութիւն, Յանսենի վարդապետութիւնը (որ ժխտում է մարդուս կամքի ազատութիւնը, ընդունելով նախասահմանում).* **-нúстъ** *ա. յանսենեան։*

Янтá‖рикъ *նւզ. տ.* Янтáрь; **-рный** *ած. սաթի, եղեկտրոնի.* я—ое мáсло *սաթի իւղ.* я—ая кислотá *քիմ. սաթաթթու.* **-рь**, я́ *ա. (լտ.) սաթ, եղեկտրոն (բազմազունի* [*կեղծաւոր մարդ,* *ակն)։*

Я'нусъ *ա. յանոս.* **երկդիմի, երկերեսանի,*

Янычá|рскій *ած.* եանիչարական. **-ръ** *ա.* (*Թուրք.*) եանիչար։

Япанчá *է.* (*Թուրք.*) եափնջի, տատաստակ։

Япó|нецъ, нца *ա.* ճապոնացի. **-низá-ція** *է.* ճապոնացնելը, -ցնում. **-низи́ровать** (-рую -ютъ) *չ.* ճապոնացնել. **-нка** *է.* ճապոնուհի. **-нскій** *ած.* ճապոնական. **-шка** *ա.* *նխտ.* անարգ, ամարդի, ‘նամարդ’ ճապոնացի։

Ярдъ *ա.* (*անգլ.*) եարդ (երկարութեան չափ— 0, 914 մետրի)։

Ярé|мникъ *ա.* լծակիր, սորուկ. **-мница** *է.* լծակիր, սորկուհի. **-мный** *ած.* լծի, լծա—. я. волъ լծկան [եզ]. я. ремéнь; я—ая вéна *կզմխ.* վզի երակ։

Яри́ть (-рю́ -ря́тъ), разъяр— *չ.* կատաղեցնել, ‘գազազեցնել’. **-ся** *անդր.* 1, կատաղել, ‘գազազել’, սրտմտել. 2, (*ձիու մասին*) սանձը կրծել, տաքանալ։

Я́ри|ца *է.* գարնանացանի հաճար. **-чный** *ած.* գարնանացանի հաճարի։ [էգ ոչխար։

Я́рка *է.* մատղաշ, դեռ ևս չծնած մաքի,

Я́р|кій *ած.* վառ, փայլուն, պայծառ. я́—ая крáска, я́. цвѣтъ; я́. свѣтъ; я́. лучъ; *описáть что сáмыми я́—ими крáсками: **-но** *մ.* վառ, փայլուն, պայծառ կերպով, վառ լոյսով. **-ность** *է.* վառ լինելը, վառութիւն, փայլունութիւն, պայծառութիւն, կենդանութիւն. я́. крáсокъ.

Яр|лы́къ. á *ա.* (*Թուրք.*) 1, *պտմ.* թուղթ, գրութիւն (թաթարական խաների). 2, շշագրոշմ, շշանիշ, ապրանքագրոշմ, -քանիշ։

Я́рма|рка *է.* (*գերմ.*) տօնավաճառ, -ատնոց. **-рочный** *ած.* տօնավաճառի, -ատնոցի. я́. купéцъ. [հարստահարութիւն։

Ярмó *չ.* 1, լուծ. 2,* լուծ, ստրկութիւն,

Я́рмонка *ռմկ.* *տ.* Я́рмарка.

Я́ро *մ.* ուժգին, զօռով, կատաղութեամբ. կատաղի կերպով։

Яровáть (-рýю -ютъ) *չ.* *ռմկ.* տաքանալ, կատաղել (անասունների մասին)։

Яровóй *ած.* 1, գարնանը ցանած. я. хлѣбъ *կմ* яровóе, óго *չ.* գարնանացան. 2, գարնանացանի. я—ое пóле.

Я́ро|стно *մ.* կատաղած, կատաղութեամբ. կատաղի կերպով, մոլեգնութեամբ, -գնաբար. **-стный** *ած.* կատաղի, մոլեգին. **-сть** *է.* կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, սրտմտութիւն. привести́ въ я́. կատաղեցնել, ‘գազազեցնել’։

Я́рочка *նւզ.* *տ.* Я́рка.

Я́ру|сный *ած.* յարկի. **-съ** *ա.* (*լտ.*) 1. յարկ. 2, [թատրոնում օթեակների] շարք. 3. չերտ. խաւ. շարք, 4, կարթաւոր պարան (ձկներ որսալու)։

Ярýтка *է.* *բս.* Thlaspi arvense, շինկոտեմ։

Яръ *ա.* 1, ապառաժ, ապառաժոտ, ‘սարփ’ ափ, եղր, քարափ. 2, խորունկ տեղ գետի մէջ. 3, բորբոքում, բորբոքման ախտ (թռչունների)։

Яры́|га *հնց.* 1. *ա.* ստորին ոստիկանական պաշտօնեայ. 2, *հւր.*, **-жникъ** *ա.* **-жница** *է.* հարբեցող, ‘խմող’, անբարոյական այր, կին։

Я́рый *ած.* 1, կատաղի, մոլեգին, ‘գազազած’. բարկացայտ. ուժգին. 2, я́. воскъ սպիտակ, մաքուր, զուտ, ընտիր մեղրամոմ. я́рыя пчёлы անդրանիկ պարս, առաջին անգամ պարսած մեղուներ։

Ярь *է.* կանաչ գոյն, կանաչ ներկ. ярь мѣдя́нка պղնձի ժանգառ։

Ясá|къ, á *ա.* (*Թուրք.*) 1, հարկ, տուրք, մորթահարկ (որ վճարում էին ռուսները մոնղոլական խաներին, իսկ հիմա Սիբիրի թափառական ցեղերը վճարում են ռուս կառավարութեանը սովորաբար մորթերով և մուշտակեղէնով). 2, ազդանշան (сигнáлъ); **-чный** *ած.* 1, հարկի, տուրքի. я. сборъ հարկ, տուրք, հարկահաւաքութիւն (սովորաբար մորթերով և մուշտակեղէնով). 2, հարկատու, «ясáкъ» վճարող. я—ыя зéмли.

Я́сельный *ած.* մսուրի։

Я́се|невый *ած.* հացու, հացուց, հացու փայտից շինած, պատրաստած. **-нецъ**, нца *ա.* *բս.* Dictamnus, ողկուզուկ, դեղուկ, խանթէփար. **-нь** *ա.* *բս.* Fraxinus excelsior, բարձրաբուն հացի. манноно́сный я́, Fraxinus Ornus, վայրի կամ զազպենաբեր հացի։

Я́сли, ей *ա.* *յ.* 1, մսուր. 2, մսուր, ապաստարան մանուկների։

Ясми́|нный *ած.* յասմիկի. я—ыя растéнія, Iasminaceae, յասմիկներ. **-нъ** *ա.* *բս.* Iasminum, յասմիկ։

Я́с|енькій *ած.* *մեղմ.* բաւականաչափ պարզ, պայծառ, որոշ. **-éнько** *մ.* *մեղմ.* բաւականաչափ պարզ, որոշ կերպով. **нёхонькій** *ած.* բոլորովին պարզ, պայծառ, որոշ. **-нёхонько** *ած.* բոլորովին պարզ, որոշ կերպով. **-ниться** (—, -нится) *անդր.* *դէմք.* պարզուել, պայծառանալ (եղանակի մասին). **-но** 1, *մ.* պարզ, որոշ կերպով. толковáть. докáзывать я́.; корóтко и я́.; я́. ви́дѣть; 2, *դէմք.* պարզ է. պայծառ է, որոշ է. это я́.: на нéбѣ я́. երկինքը պարզ, պայծառ, ջինջ է. *это я́., какъ день այդ բոլորովին պարզ, որոշ է։

Ясно|вельмóжный *ած.* պայծառափայլ_գերափայլ (լեհական տիտղոս). я. панъ! **-ви́децъ**, дца *տ.* Яснови́дящій; **-ви́дѣніе** *չ.* 1. գուշակում, -կողութիւն. **-ви́дящій**, аго *ա.* գուշակ։

Я́сность *է.* 1, պարզութիւն. պայծառութիւն, յստակութիւն. я́., чистотá воды́; никакáя печáль не возмущáла я́—и егó души́—նորա հոգու պայծառութիւնը. 2, պարզութիւն, որոշութիւն. я́. слóга; я́. мы́слей.

Яснóтка *է.* *բս.* Lamium, եղնձմայր։

Я́с|ный *ած.* 1, պարզ, պայծառ, յստակ, ջինջ. լուսափայլ. я́—ое нéбо; я́—ая погóда; я́. день; я́—ое сóлнце; я́ умъ լուսաւոր միտք. 2, պարզ, որոշ, ակնյայտնի. я́. смыслъ; я́—ое поня́тіе; я́—ое выражéніе; я́—ое доказáтельство; **-нѣть** *չ.* պարզուել. պայծառանալ, բացուել. погóда яснѣ́етъ; **-ся** *չ.* *դէմք.* պարզին տալ, փայլել. вдали́ чтó-то яснѣ́ется.

Я́ства *չ.* *յ.*, **-во** *չ.* խորտիկ, ‘խորակ’, կերակուր, ուտելիք, ուտելեղէն։

Яст|ребёнокъ, нка *ա.* մատղաշ բազէ, ճուռակ. **-реби́нка** *է.* *բս.* Hieracium, ճուռակնի. **-реби́ный** *ած.* բազէի, բազէների, ճուռակի, ճուռակների. я—ыя пти́цы բազէներ. **-реби́ще** *ա.* *յհվ.* մեծ, ահագին բազէ, ճուռակ. **-ребъ** *ա.*, **-ребóкъ**, бкá,

-ребо́чекъ, чка *նւզ. կնդ.* Astur, *բազէ, ճուռակ.* я́. перепеля́тникъ, A. nisus, *ճուռակ. շահէն.* я́. куря́тникъ, A. palumbarius, *ստկու*:

Ятага́нъ ա. (*թուրք?*) *եաթաղան* (*թըրքական դաշոյն մի*):

Я'тка ի. *վրան. մանրավաճառանոց, մանրավաճառի խանութ*:

Ято́въ ի. (*Ուրալի կողմերում*) *ձկնավայր* (*գետի մէջ խորունկ տեղ, ուր ձմեռը շատ ձկներ խմբուելով մնում են*):

Ятры́шни‖новый ած. *ձուատակի, խոլորձի.* **-къ** ա. *բս.* Orchis latifolia, *լայնատերև խոլորձ, որքիս*:

Ять ա. ѣ *տառի սլավոնական անունը.*

Я'хон‖товый ած. *յակնթի, յակնթէ, -թեայ.* **-тъ** ա. *հնք. յակինթ.* сíній я́. saphir, *շափիւղայ.* кра́сный я́. rubis, *սուտակ*:

Я'хта ի. (*անգլ.*) *զբօսանաւ*:

Яхта́шъ տ. Ягдта́шъ.

Я'х‖товый ած. *զբօսանաւի.* **-тъ-илу́бъ** ա. *նաւարշաւային կլուբ, ակմբանոց.* **-точка** *նւզ.* տ. Я'хта.

Я‖чееобра́зный ած. *բջջաձև.* **-че́йка** ի. 1, *բջիջ, բջջիկ.* 2, *կզմխ. խորշ.* 3, *ծակ, անցք* (*հիւսուածքի, ուռկանի*). **-че́йный** ած. *բջջի, բջջաւոր.* **-че́истый** ած. *բջջաւոր, բջջաշատ.* **-чея́** ի. 1, *ծակ, անցք* (*հիւսուածքի, ուռկանի, գուլպայի*). 2, *բջիջ.* сото́вая я.; 3, *կզմխ. խորշ*:

Яч‖ме́нный ած. *գարու, գարե—.* **-ме́нь**, ня́ ա. 1, *բս,* Hordeum, *գարի.* двуря́дный, восто́чный я., H. distichum, *երկշար գարի,* шестиря́дный я., H. texastichum, *վեցշար գարի.* 2, *բժ. գարեհատ* (*վէրք աչքի կոպի ափին*). я. на глазу́; **-невый, -ный** ած. *գարու, գարե—.* я́чневая мука́, крупа́; я́—ая вода́ *գարեջուր* (*ըմպելիք մի*):

Я'ш‖ма ի. *հնք.* jaspe, *յասպիս.* опа́лова я́., *յասպիս-օպալ, երկաթ-օպալ.* **-мови́дный** ած. *հնք. յասպիսակերպ, -ատեսս.* **-мовый** ած. *յասպիսի, յասպիսէ, -սեայ.* я́—ая свиноголо́вка *կնդ. յասպիս-թիթեռ*:

Я'ще‖рица ի. *կնդ.* Lacerta, *մողէզ, խլէզ.* **-ричный** ած. *մողէզների, խլէզների.* семе́йство я́—ыхъ пресмыка́ющихся *կնդ.* Sauria, *մողէզներ*:

Я'щеръ ա. *կնդ.* Manis, *թեփամորթ.* долгохво́стый я́. *երկարագի թեփամորթ*:

Я'щи‖къ ա. *արկղ, 'դուլթի'.* *отложи́ть что въ до́лгій я́. *մի բան* (*գործ*) *յետաձգել, ձգձգել, քնացնել, մոռացութեան տալ.* **-чекъ** чка ա. *նւզ. արկղիկ, պստիկ արկղ, 'դուլթի'.* **-чный** ած. *արկղի, 'դուլթու'*:

Я'щуръ ա. *անասնբժ. դաբաղ* (*հիւանդութիւն մի*):

Ѳ.

Ѳ, ѳ *Ֆիտա, ռուսաց այբբենի 34-րդ տառն է։ Յաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս Ֆ-ն*:

Ѳеми́да ի. 1, *դիցբ. Թեմիս, արդարութեան դիցուհի* (*յոյների*). 2,* *թեմիս, արդարութիւն, արդարադատութիւն*:

Ѳео́дорова ած. суббо́та *մեծ պահքի առաջին շաբաթուայ շաբաթ[օր]ը*:

Ѳиміа́мъ ա. (*յն.*) *խունկ.* воскуря́ть ѳ.; *кади́ть, кури́ть кому́ ѳ. *մէկին խնկարկել, խունկ ծխել, շողոքորթել*:

Ѳита́ ի. (*յն.*) *թէտա, թոյ* (ѳ *տառի* [*որը ռակայն ռուսերէնում Ֆ է հնչւում*] *անունը*):

Ѳоми‖на́ ած. недѣ́ля *Զատկի երկրորդ շաբաթը, 'կարմիր կիւրակի'* **-но́** ած. воскресе́нье *'կարմիր կիւրակի'*:

Ѳо́мка ի. *գողութեան գործիք* (*դռներ կոտրելու*):

V.

V, v *Իժիցա, ռուսաց այբբենի վերջին տառն է։ Ձայնաւոր է և գրեթէ միշտ փոխարինւում է ւ համահնչիւն տառով* (*այժմ v-ով գրւում է սովորաբար միայն* мvро *բառը*):

Vпако́й տ. Ипако́й.

Vпа́рхъ տ. Областенача́льникъ.

Vподіа́конъ տ. Иподіа́конъ.

Vпоста́сь տ. Ипоста́сь.

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Երբ սրանից չորս տարի առաջ բառարանիս առաջին պրակը լոյս տեսաւ, բանիմաց մարդիկ ծանօթանալով նրա ծաւալի հետ, չէին հաւատում, թէ ես պիտի կարողանայի իմ միջոցներով սկսած գործս աւարտել։ Հէնց բառարանիս առաջին քննադատը չէր ծածկում իր «յոռետեսութիւնը» ապագայի նկատմամբ։ Բայց ո՞վ կարող էր այն ժամանակ նախատեսել այն մեծ խոչընդոտները, որ իմ գործին սպասում էին։ Ո՞վ կարող էր այն ժամանակ երազել այն դէպքերը, որոնք վերջին եռամեակում տեղի ունեցան։ Շուտով վրայ հասան խռովայոյզ ժամանակները, հասարակութեան թէ լաւ և թէ վատ կրքերը ծայրայեղ աստիճանի գրգռուեցան։ Գործադուլները սկսեցին հետևել գործադուլներին, որոնց շնորհիւ շաբաթներով և ամիսներով կանգ էին առնում նոյնիսկ օրաթերթերը։ Ապա դուրս եկաւ հոկտեմբերի 17-ի մանիֆէստը, հայ թերթերը սկսեցին սնկի նման բուսնել, առաջացաւ գրաշարների, մանաւանդ հմուտ գրաշարների, կատարեալ սով։ Ոչ տպարանն էր կարողանում իր վերայ առած պարտականութիւնը կատարել և ո՛չ էլ թղթավաճառը (այս պատճառով էլ բառարանիս 1081—1104 երեսները տպուած են տարբեր թղթի վերայ)։ Առաջ եկաւ տնտեսական ճգնաժամ, որ, ի հարկէ, իմ գործի վերայ ևս ազդեց։

Ահա այսպիսի ժամանակ է տպուել բառարանիս Երկրորդ մասը, որի վերջին պրակն այսօր իմ յարգելի բաժանորդներին եմ յանձնում։ Լիայոյս եմ, որ նրանք գործիս ուշանալու համար չպիտի տրտնջան, աչքի առաջ ունենալով վերոյիշեալ հանգամանքները։

Բառարանս, ինչպէս յայտնի է, տպուել է բաժանորդագրութեամբ։ Թէպէտ բաժանորդագրութիւնը միշտ յաջող է գնացել, բայց և այնպէս յաճախ ես մեծ նիւթական նեղութիւնների եմ հանդիպել, որովհետև բառարանիս տպագրութիւնը բազմաթիւ ծախսեր էր պահանջում։ Հազիւ թէ ես կարողանայի տպագրութիւնը աւարտել, եթէ օգնութեան չհասնէին երկրորդ (հայ-ռուս) բառարանիս բաժանորդագրութիւնը և մի քանի ազնիւ բարեկամներ, որոնցից ոմանք բառարաններս տարածեցին, իսկ ոմանք էլ ձեռնափոխով ինձ օգնեցին։ Բառարաններս անձնազոհ անշահախնդրութեամբ իրենց ծանօթների և բարեկամների շրջանում տարածել են. արժանապատիւ հարք Ղևոնդ քահանայ Այանեան (Ասարխան), Ներսէս քահանայ Համբարձումեան

№ 279/

50

АКАДЕМКНИГА
№
Цена руб. 50-